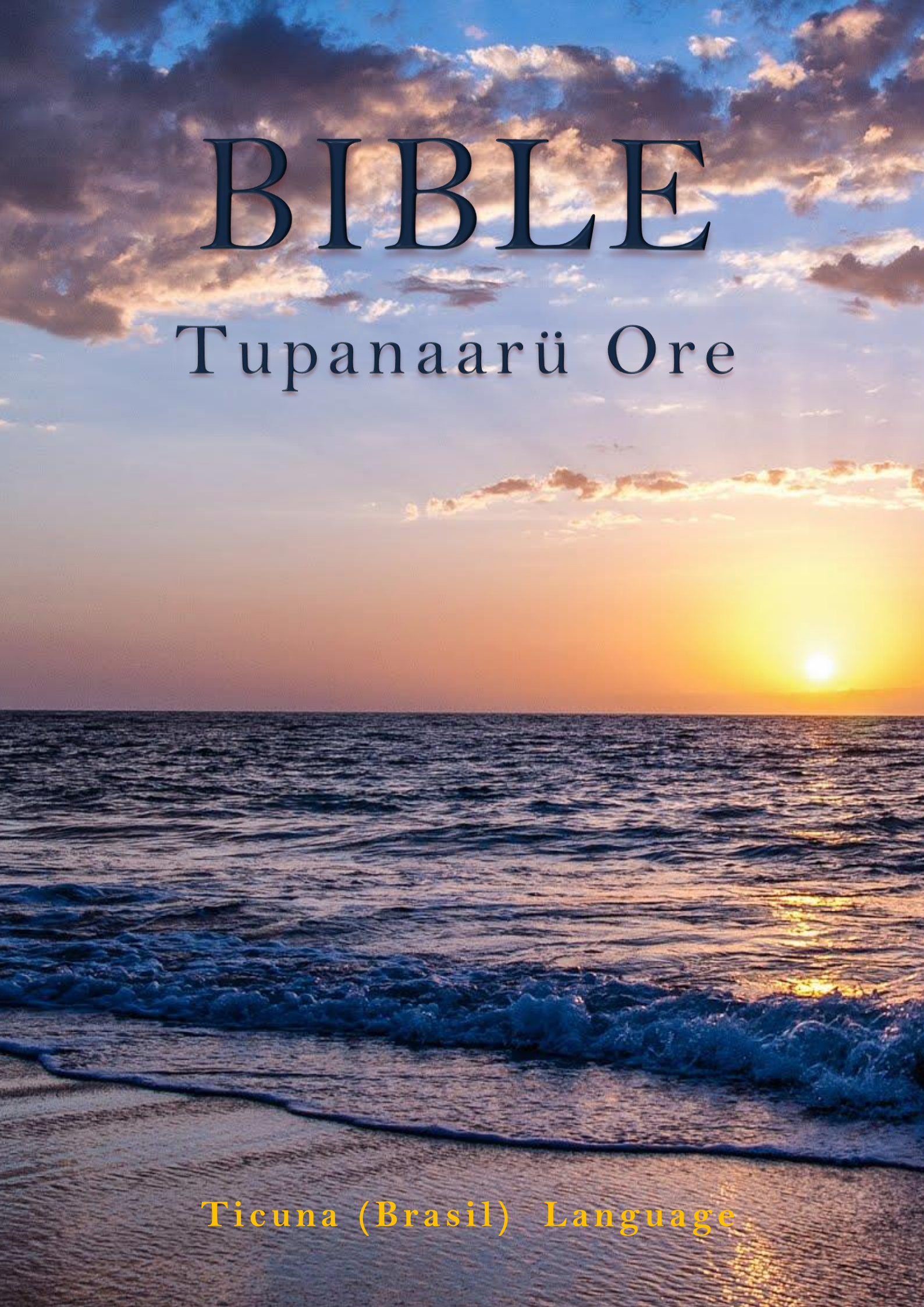
BIBLE
Tupanaarü Ore
Ticuna (Brasil) Language

# Ticuna - All Bible


| Old Testament | |
|---|---|
| Naanearü ügüchiga | 3 |
| Ínachoxũxũchiga | 167 |
| Lebítanüxũarü puracüchiga | 310 |
| Iraétanüxũarü muxchiga | 413 |
| Wenaxarü naxümatü ga Tupanaarü mugü | 545 |
| Yochué | 661 |
| Ãẽxgacügü ga guxchaxũgüarü mexẽxẽruũgü | 736 |
| Rux | 813 |
| 1 Chamué | 824 |
| 2 Chamué | 929 |
| Nüxíraxũxũ ga popera ga ãẽxgacügüchiga | 1.017 |
| Norü taxre ga popera ga ãẽxgacügüchiga | 1.120 |
| Nüxíraxũxũ ga to ga popera ga ãẽxgacügüchiga ümatüxũ | 1.222 |
| Norü taxre ga to ga popera ga ãẽxgacügüchiga ümatüxũ | 1.315 |
| Édra | 1.431 |
| Neemía | 1.463 |
| Ité | 1.511 |
| Yox | 1.534 |
| Wiyaegü | 1.626 |
| Ucu̲xẽgüchiga | 1.850 |
| Ngu̲xẽẽtaeruũarü ore | 1.930 |
| Charumóũarü wiyae | 1.957 |
| Ichaía | 1.971 |
| Yeremía | 2.138 |
| Auxexũchiga | 2.326 |
| Echequié | 2.343 |
| Danié | 2.507 |
| Ochéa | 2.556 |
| Yoé | 2.583 |
| Amúx | 2.592 |
| Abdía | 2.613 |
| Yoná | 2.617 |
| Miquéa | 2.623 |
| Naúũ | 2.638 |
| Chofonía | 2.645 |
| Aguéu | 2.656 |
| Chacaría | 2.661 |
| Maraquía | 2.666 |
| Chofonía | 2.669 |
| **New Testament** | |
| Ore i mexũ ga Matéu ümatüxũ | 2.705 |
| Ore i mexũ ga Márcu ümatüxũ | 2.835 |
| Ore i mexũ ga Luca ümatüxũ | 2.913 |
| Ore i mexũ ga Cuáũ ümatüxũ | 3.051 |
| Ngechuchuarü ngúexũgü ga yamugüxũarü puracüchiga | 3.152 |
| Popera ga Rómawa yexmagüxũ ga yaxõgüxũtanüwa namuxũ ga Pauru | 3.275 |
| Nüxíraxũxũ ga popera ga Coríntiuwa yexmagüxũ ga yaxõgüxũtanüwa namuxũ ga Pauru | 3.332 |
| Norü taxre ga popera ga Coríntiuwa yexmagüxũ ga yaxõgüxũtanüwa namuxũ ga Pauru | 3.388 |
| Popera ga Gárataanewa yexmagüxũ ga yaxõgüxũtanüwa namuxũ ga Pauru | 3.423 |
| Popera ga Epéchiuwa yexmagüxũ ga yaxõgüxũtanüwa namuxũ ga Pauru | 3.443 |
| Popera ga Pirípuwa yexmagüxũ ga yaxõgüxũtanüwa namuxũ ga Pauru | 3.462 |
| Popera ga Coróchawa yexmagüxũ ga yaxõgüxũtanüwa namuxũ ga Pauru | 3.475 |
| Nüxíraxũxũ ga popera ga Techarónicawa yexmagüxũ ga yaxõgüxũtanüwa namuxũ ga Pauru | 3.487 |
| Norü taxre ga popera ga Techarónicawa yexmagüxũ ga yaxõgüxũtanüwa namuxũ ga Pauru | 3.498 |
| Nüxíraxũxũ ga popera ga Timutéuca̲x naxümatüxũ ga Pauru | 3.504 |
| Norü taxre ga popera ga Timutéuca̲x naxümatüxũ ga Pauru | 3.519 |
| Popera ga Títoca̲x naxümatüxũ ga Pauru | 3.530 |
| Popera ga Filemúũca̲x naxümatüxũ ga Pauru | 3.537 |
| Popera ga Yudíugü ga yaxõgüxũca̲x ümatüxũ | 3.540 |
| Popera ga Chantiágu ümatüxũ | 3.583 |
| Nüxíraxũxũ ga popera ga Pedru ümatüxũ | 3.596 |
| Norü taxre ga popera ga Pedru ümatüxũ | 3.610 |
| Nüxíraxũxũ ga popera ga Cuáũ ümatüxũ | 3.620 |
| Norü taxre ga popera ga Cuáũ ümatüxũ | 3.633 |
| Norü tomaepü̲x ga popera ga Cuáũ ümatüxũ | 3.635 |
| Popera ga Yúda ümatüxũ | 3.637 |
| Yema Cuáũ nüxũ dauxũ i yixcüra tá ngupetüxũchiga | 3.642 |



© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

# Ticuna - All Bible

## Naanearü ügüchiga

### Naanearü ügüchiga 1

#### Guxũma ga yema Tupana ngo̱xẽẽxũchiga

1-2Yema Tupana namaxã inaxügüxũ nixĩ nax naxüaxũ ga guxũma i daxũwa ngẽxmaxũ rü ñoma i naane. Natürü ñaa naane ga noxri rü taxũta mea nango̱x yerü dexátüũwa nayexma rü naxẽanemare. Rü nüma ga Tupanaãxẽ rü naétügu ínachü̱xüxüxũ.

3Rü yexguma ga Tupana rü ñanagürü: —¡Nangexma̱x i nangóonexũ! ==ñanagürü. Rü ningóone.

4Rü Tupana rü yema ngóonexũmaxã nataãxẽ rü yemaca̱x nüxrüwama nanayexmaxẽxẽ ga yema ngóonexũ nüxna ga yema ẽanexũ.

5Rü yema ngóonexũ rü ngunexũgu nanaxüéga rü ga ẽanexũ rü chütaxũgu. Rü yemaacü ningu ga nüxíraxũxũ ga ngunexũ.

6Rü yemawena rü ñanagürü ga Tupana: —¡Name nixĩ i ngẽma dexá i cherena ixĩxũ rü nachü̱xüxnagü nax tama ngẽma dexá i ñaxtüwa ngẽxmaxũna yaxũxũca̱x, rü ngẽmaãcü nax naxãchicaanexũca̱x i norü ngãxũwa! ==ñanagürü. Rü yemaacü nixĩ.

7Rü yemaacü Tupana nanaxüchicaane ga yexguma yaxũgachixẽẽa̱xgu ga yema cherena nüxna ga yema dexá ga ñaa naanewa yexmaxũ. Rü daxũwa nayexma ga caixanexũ rü yematüũwa ga dexá.

8Rü Tupana rü yema daxũwa yexmaxũ rü ngo̱xmaanexũmaxã nanaxu. Rü yemaacü ningu ga norü taxre ga ngunexũ.

9Rü yexguma ga Tupana rü ñanagürü: —¡Ñaa dexá i waixũmüétüwa ngẽxmaxũ rü wüxiwa naxũ nax ngẽmaãcü nangóxũca̱x i paanexũ! ==ñanagürü. Rü yemaacü nixĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[10]Rü yema paanexũ̃ rü waixũ̃mügu nanaxüéga ga Tupana. Rü yema dexá ga wüxiwa ũxũ̃ rü mármaxã nanaxu. Rü Tupana nüxũ̃ nadau ga nax namexũ̃ ga guxũ̃ma ga yema.

[11]Rü ñanagürü: —¡Naxügü i waixũ̃müwa i naguxũ̃raũ̃xũ̃ i nanetügü rü natüanegü i ãxchirexũ̃ rü naigü i oṍxũ̃! ==ñanagürü. Rü yemaacü nango̲x.

[12]Rü yexguma yema waixũ̃müwa narüxügü ga naguxũ̃raxũ̃xũ̃ ga nanetügü rü natüanegü ga ãxchirexũ̃ rü naigü ga mexũ̃ nax nangṍxũ̃ i norü o. Rü Tupana nüxũ̃ nadau ga nax namexũ̃ ga guxũ̃ma ga yema nango̲xẽẽxũ̃.

[13]Rü yemaacü ningu ga norü tomaepü̲x ga ngunexũ̃.

[14-15]Rü yexguma ga Tupana rü ñanagürü: —¡Nangexma̲x i nangóonexẽẽruũ̃gü i daxũwa nax naanexũ̃ nangóonexẽẽxũ̃ca̲x, rü nax nangemaxũ̃ca̲x i ngunexũ̃ rü chütaxũ̃, rü ngẽmaãcü nüxũ̃ icuáxũ̃ca̲x i wüxichigü i ngunexũ̃ rü taunecü rü mucü! ==ñanagürü. Rü yemaacü nixĩ.

[16]Rü yemaacü nanaxü ga yema taxre ga nangóonexẽẽruxũ̃ ga üa̲xcü rü tauemacü, rü ngẽma rütamaexũ̃ nax ngunecü inabáxixũ̃ca̲x, rü ngẽma rüxíramaexũ̃ nax chütacü inabáxixũ̃ca̲x. Rü nanaxü ta ga ẽxtagü.

[17-18]Rü daxũwa nanayexmagüxẽxẽ nax ñaa naanegu nabáixgüxũ̃ca̲x i ngunecü rü chütacü. Rü yemaacü yema ẽanexũ̃na nayaxũgachixẽxẽ ga ngóonexũ̃. Rü Tupana nüxũ̃ nadau ga nax namexũ̃ ga guxũ̃ma ga yema.

[19]Rü yemaacü ningu ga norü ãgümücü ga ngunexũ̃.

[20]Rü ñu̲xũchi Tupana rü ñanagürü: —¡Dexáwa nangó rü yamu i naguxũ̃raxũ̃xũ̃ i choxnigü rü naguxũ̃raxũ̃xũ̃ i ta̲xacü i to i dexáwa maxẽxũ̃! ¡Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta nangó i naguxũ̃raxũ̃xũ̃ i werigü i ñaa naaneétügu íxüüüxũ̃! ==ñanagürü. Rü yemaacü nixĩ.

[21]Rü yexgumarüxũ̃ ta Tupana nanaxü ga naeũ̃gü i taxüchixũ̃ i márwa maxẽxũ̃. Rü nanaxü ta ga naguxũ̃raxũ̃xũ̃ ga choxnigü i dexáwa maxẽxũ̃, rü naguxũ̃raxũ̃xũ̃ ga yema ixãxpe̲xatüxũ̃. Rü Tupana nüxũ̃ nadau ga nax namexũ̃ ga guxũ̃ma ga yema naxüxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

22Rü mexũ̃ namaxã naxuegu ga yema naxüxũ̃, rü ñanagürü: —¡Pemuxacügü rü penapagüxẽxẽ i taxtügü rü márgü! ¡Rü pema ixãxpe̲xatüxe, rü penapaxẽxẽ i ñaa naane! ==ñanagürü.

23Rü yemaacü ningu ga norü wüxime̲e̲xpü̲x ga ngunexũ̃.

24Rü yexguma ga Tupana rü ñanagürü: —¡Nangexma̲x i naanewa i naguxũ̃raxũ̃xũ̃ i naeũ̃gü i naxũ̃na ixĩgüxũ̃, rü naeũ̃gü i naixnecüwa maxẽxũ̃, rü naeũ̃gü i waixũ̃müanegu nügü itúgüxũ̃! ==ñanagürü. Rü yemaacü nixĩ.

25Rü yemaacü Tupana nanaxü ga naguxũ̃raxũ̃xũ̃ ga yema naeũ̃gü. Rü nüxũ̃ nadau ga nax namexũ̃ ga guxũ̃ma ga yema.

26Rü yexguma ga Tupana rü nügümaxã ñanagürü: —¡Ngĩxã yigüraxũ̃ãcü tanaxü ya yatü! Rü nüma rü namaxã tá inacua̲x i guxũ̃ma i ngẽma dexáwa maxẽxũ̃, rü ngẽma ixãxpe̲xatüxũ̃, rü ngẽma naxũ̃nagü, rü ngẽma naeũ̃gü i naixnecüwa maxẽxũ̃, rü ngẽma naeũ̃gü i waixũ̃müanegu nügü itúgüxũ̃ ==ñanagürü.

27Rü yemaacü ga Tupana rü nügüraxũ̃ãcü nanaxü ga duũ̃, yatüxũ̃ rü ngexũ̃.

28Rü yexguma ga Tupana rü mexũ̃ namaxã naxuegu rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Pexãxacü rü pimu! ¡Rü penapaxẽxẽ i ñaa naane, rü namaxã ipecuá! ¡Rü namaxã ipecuá i choxnigü, rü ngẽma naeũ̃gü i ixãxpe̲xatüxũ̃, rü guxũ̃ma i naeũ̃gü i waixũ̃müanegu ixũxũ̃! ==ñanagürü.

29Rü yemawena rü ñanagürü ta nüxũ̃: —Dücax, marü pexna chanaxã i guxũ̃ma i nanetü i itoxũ̃ i ãxchirexũ̃ rü guxũ̃ma i naigü i ãarüxoóxũ̃. Rü guxũ̃ma i ngẽma rü perü ngõ̲xruxũ̃ tá nixĩ.

30Natürü guxũ̃ma i ngẽma naeũ̃gü i naixnecücüã̲x, rü naxũ̃nagü rü ngẽma waixũ̃müanegu nügü itúgüxũ̃ rü ngẽma naeũ̃gü i ixãxpe̲xatüxũ̃, rü choma rü maxẽ rü nanetü nüxna chaxã nax ngẽmamaxã naxãwemügüxũ̃ca̲x ==ñanagürü. Rü yemaacü nixĩ.

31Rü Tupana nüxũ̃ nadau nax namexẽchixũ̃ ga guxũ̃ma ga yema naxüxũ̃. Rü yemaacü ningu ga norü 6 ga ngunexũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

## Naanearü ügüchiga 2

[1]Rü yemaacü ningu i ngẽma daxũwa ngẽxmagüxũ̃ rü ñoma i naane rü guxũ̃ma i nawa ngẽxmagüxũ̃.

[2]Rü yexguma norü 7 ga ngunexũ̃wa nanguxgu rü Tupana rü marü nayanguxẽxẽ ga guxũ̃ma ga yema naxüxũ̃. Rü inarüngũ̃.

[3]Rü yexguma ga Tupana rü mexũ̃ namaxã naxuegu ga yema norü 7 ga ngunexũ̃. Rü nüxũ̃ nixu nax noxrü yixĩxũ̃ ga yema ngunexũ̃ yerü nagu inarüngũ̃ nawa ga guxũ̃ma ga yema puracü ga naxüxũ̃.

[4]Rü yemaacü nixĩ ga naxüxũ̃ i ngẽma daxũwa ngẽxmagüxũ̃ rü ñoma i naane rü guxũ̃ma i nawa ngẽxmagüxũ̃.

### Naane ga Edéũ̃wa nayexma ga yatü

[5]Rü yexguma Cori ya Tupana noxri naxu̱xgu i ngẽma daxũwa ngẽxmagüxũ̃ rü ñoma i naane, rü nataxuma ga nanetügü, rü taxũta narüxügü ga natüanegü yerü Tupana rü taxũta naaneétügu nanapuxẽxẽ. Rü nataxuma ga duũ̃xũ̃ ga nüxna dauxũ̃ ga nanetügü.

[6]Natürü ga yema naane rü nanaxaiyaãchi nax guxũ̃wama yawaianexũ̃ca̱x.

[7]Rü yexguma Cori ya Tupana naxu̱xgu ga gumá yatü, rü waixũ̃mütẹxewa nanaxü. Rü naraũ̃gu nacue rü yemaacü maxũ̃ nüxna naxã. Rü yexguma namaxũ̃a̱x ga yatü.

[8]Rü yemawena ga Cori ya Tupana rü inanató ga wüxi ga mexẽchixũ̃ ga naane ga Edéũ̃wa ga éstewaama yexmaxũ̃. Rü yemagu nanamu ga gumá yatü ga nüma naxüãcü.

[9]Rü yemawa nanaxügüxẽxẽ ga naguxũ̃raũ̃xũ̃ ga mexẽchixũ̃ ga nanetügü ga chi̱xégaarü oṍxũ̃. Rü yema naanearü ngãxũ̃gu nanato ga yema nanetü ga maxũ̃ nawa yexmaxũ̃. Rü inanató ta ga yema nanetü ga nawa nüxũ̃ icuáxũ̃ i mexũ̃ rü chixexũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[10]Rü yema naane ga Edéũgu ãégaxũwa ne nada ga wüxi ga natü ga yawaimüanexẽẽxũ ga yema naane. Rü yéma Edéũwa nixĩ ga inaxügüxũ ga nax naxãgümücüchacüüxũ ga yema natü.

[11]Rü yema wüxi ga nachacüxü rü Pichóũgu naxãéga, rü yema nachacüxü nixĩ ga yawaimüanexẽẽxũ ga Abiráane ga úiru nawa yexmaxũ.

[12]Rü yema úiru ga yema naanewa yexmaxũ rü namexẽchi. Rü ngẽxgumarüxũ ta i ngẽma naanewa rü nayima ya yima nai ya pumara nagüwa ixüxüne. Rü nayima ta ya nuta ya ngaxãẽruxũ ya ónichegu ãégacü.

[13]Rü yema to ga nachacüxü rü Guióũgu naxãéga, rü yema natü rü Cúxarü naanegu nipogüchigü.

[14]Rü yema norü tomaepüx ga nachacüxü rü Tígrigu naxãéga, rü Achíriaarü naanearü éstewaama nada. Rü yema norü ãgümücü ga nachacüxü rü Eufrátegu naxãéga.

[15]Rü yexguma Cori ya Tupana yema naane ga Edéũwa nayexmaxẽẽgu ga gumá yatü rü nanamu nax mea nüxna nadauxũcax ga guxũma ga yema naanewa yexmaxũ.

[16]Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nanaxucuxẽ rü ñanagürü nüxũ: —Marü name i cunangõx i guxũma i ñaa naanewa ngẽxmaxũ i nanetügüarü o.

[17]Natürü ngẽma nanetü i cuax i mexũ rü cuax i chixexũ nawa ngẽxmaxũ, rü taxũtáma cunangõx i norü o. Erü ngẽxguma tá cunangõxgux rü cumaxã nüxũ chixu rü tá cuyu ==ñanagürü.

[18]Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Tama name nax nüxica nangẽxmaxũ ya yatü. Rü ngẽmacax tá chanaxü i wüxi i namücü nax norü ngũxẽẽruxũ i nüxṹ mexũ yixĩxũcax ==ñanagürü.

[19]Rü nüma ga Cori ya Tupana rü waixũmütexewa nanaxü ga naguxũraxũxũ ga naeũgü rü werigü. Rü gumá yatüxũtawa nanagagü nax nüma yaxüégaãxũcax. Rü nüma ga gumá yatü rü nayaxüéga ga guxũma ga yema naeũgü ga naxũnagü ixĩgüxũ rü yema naeũgü ga idüraexũ rü guxũma ga


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yema naeũgü ga ixãxpe̲xatüxũ. Rü yema naéga ga namaxã yaxüégaxũ rü ngẽmatama nixĩ i naéga i ñu̲xma namaxã nüxũ icuáxũ.

[20]Rü yemaacü nüma ga yatü rü nayaxüéga ga guxũma ga yema naeũgü ga naxũna ixĩgüxũ, rü guxũma ga yema naeũgü ga naixnecücüa̲x, rü guxũma ga yema naeũgü ga ixãxpe̲xatüxũ. Natürü yematanüwa rü nataxuma ga namücü ga gumá yatü ga nüxṹ mexũ nax norü ngũxẽẽruxũ yixĩxũ.

[21]Rü yemaca̲x ga Tupana rü poraãcü nanapexẽxẽ ga gumá yatü. Rü yexguma napeyane rü nanayaxu ga wüxi ga naga, rü wenaxarü nayaxẽxẽxẽ ga namachi.

[22]Rü gumá nagawa rü Cori ya Tupana rü ngĩxũ naxü ga wüxi ga nge. Rü ñu̲xũchi gumá yatüxũtawa ngĩxũ naga.

[23]Rü yexguma ngĩxũ nada̲u̲xgu ga gumá yatü, rü ñanagürü: —Ñaa nge rü chauxchina̲xãtama rü chomachitama ngĩxca̲x iyixĩ. Rü ngẽmaca̲x ngexũgu tá ixãéga erü chowa nixĩ i ngĩxũ naxüxũ ==ñanagürü.

[24]Rü ngẽmaca̲x ya yatü, rü tá nanatüna rü naéna nixũgachi nax naxma̲xmaxã wüxiwa nangẽxmagüxũca̲x, rü ñoma wüxitama i duũxũrüxũ yixĩgüxũca̲x i ngẽma taxre.

[25]Rü nüma ga gumá yatü rü ngĩma ga naxma̲x rü nangexchirugü. Natürü ga yema taxre rü tama nügü naxãnee ga woo nax yangexchirugüxũ.

## Naanearü ügüchiga 3

### Adáũ rü Éba rü tama Tupanaga naxĩnüe

[1]Rü natanüwa ga guxũma ga yema naeũgü ga idüraexũ ga Cori ya Tupana üxũ, rü yema ãxtape nixĩ ga guxũarü yexera womüxẽẽxũ cuáxũ. Rü yema nixĩ ga ngĩxna ca̲xaxũ ga yema nge, rü ñanagürü ngĩxũ: —¿Rü aixcüma yixĩxũ i Tupana pexna nachu̲xuxũ nax tama penangṍxũca̲x i norü o i ngẽma nanetügü i ñaa naanewa rüxügüxũ? ==ñanagürü.

[2]Rü ngĩma ga yema nge rü inangãxũ rü ngĩgürügü: —Ngẽmáacüx, tanango̲x i ngexũrüüxũmare i nanetüarü o i ñaa naanewa rüxügüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[3]Natürü ngẽma nanetü i ñaa naanearü ngãxũwa rüxüxũarü oxicatama nixĩ ya Tupana tomaxã nüxũ ixuxũ nax tama tanangőxũca̲x, rü bai i nüxũ tingõgümarexũ. Erü ngẽxguma ngẽmaãcü tanaxü̲xgu rü tá tayue ==ngĩgürügü nüxũ.

[4]Natürü yema ga ãxtape rü ngĩxũ nangãxũ rü ñanagürü ngĩxũ: —Tama aixcüma nixĩ i ngẽma. Rü taxũtáma peyue.

[5]Erü Tupana rü meama nüxũ nacua̲x ega penango̲xgu i ngẽma nanetüarü o rü tá nüxũ pecua̲x i ta̲xacü nixĩ i mexũ, rü ta̲xacü nixĩ i chixexũ, rü Tupanarüxũ tátama pixĩgü ==ñanagürü ngĩxũ.

[6]Rü yexguma ga yema nge rü nüxũ idawenü ga yema nanetüarü o rü ngĩxűũ nangúchaũ ga nax nangőoxũ nax yemaacü cua̲x ngĩxűũ yexmaxũca̲x. Rü iyacawe ga wüxipü̲xü ga norü o rü inango̲x. Rü ñu̲xũchi ngĩtemaxã ingau rü nüma rü ta nanango̲x.

[7]Rü yexgumatama ningo̲xnaxetügü rü nüxũ nicua̲xãchitanü ga nax yangexchiruxũ. Rü yemaca̲x iguátü nanga̲i̲xcu nax yemamaxã nügü yadüxpe̲xegüxũca̲x.

[8]Rü yáuanecü ga yexguma yabuuchigu ga buanecü, rü gumá yatü rü yema nge rü Tupanaxũ naxĩnüe nax yema naanegu yaxũgüchigüxũ. Rü nibuxmü rü naxcha̲xwa nanetünecügu nicu̲xgü.

[9]Natürü nüma ga Cori ya Tupana rü gumá yatüca̲x naca. Rü nüxna naca rü ñanagürü: —¿Ngextá cungexma? ==ñanagürü.

[10]Rü nüma ga gumá yatü rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Cuxũ chaxĩnü nax ñaa naanegu quixũgüxũ, rü chamuũ erü changexchiru. Rü ngẽmaca̲x ichicu̲x ==ñanagürü.

[11]Rü yexguma ga Tupana rü nüxna naca rü ñanagürü: —¿Texé cumaxã nüxũ tixu nax cungexchiruxũ? ¿Ẽxna cunango̲x i ngẽma nanetüarü o i cuxna chachu̲xuxũ nax tama cunangőxũca̲x? ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[12]Rü nüma ga gumá yatü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Ngẽma nge ga choxna ngĩxũ̃ cumucü chomücüxũ̃ rü chomaxã ingau i ngẽma nanetüarü o i toxna cuchu̱xuxũ̃ rü choma rü chanango̱x ==ñanagürü.

[13]Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü ngĩxna naca ga yema nge rü ñanagürü ngĩxũ̃: —¿Tü̱xcüũ̃ ngẽma cuxü? ==ñanagürü. Rü ngĩma rü inangãxũ̃ rü ngĩgürügü: —Ngẽma ãxtape choxũ̃ nawomüxẽxẽ rü ngẽmaca̱x chanango̱x ==ngĩgürügü.

[14]Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü ñanagürü nüxũ̃ ga yema ãxtape: —Ñaa cuxüxũ̃gagu rü natanüwa i guxũ̃ma i naeũ̃gü rü tá cuchixe. Rü ñu̱xmax rü cuxtanecamaxã tá iquixũ rü waixũ̃müarü ãte̱xexũ̃ tá cungo̱x ñu̱xmatáta cuyu̱x.

[15]Rü ñu̱xma rü pemaxã chanaxuegu nax cuma rü ngẽma nge rü pegümaxã perüxuanügüxũ̃. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta i cuxacügü rü ngĩxacügü rü tá nügümaxã narüxuanügü. Rü yimá ngĩne rü tá cuxũ̃ nipúmüeru rü cuma rü tá cunango̱xchinecutü ==ñanagürü.

[16]Rü yexguma ga Tupana rü yema ngexũ̃ ñanagürü: —Tá chanayexeraguxẽxẽ nax cuxṹ nangúxũ̃ i ngẽxguma cuxãxãcügux. Rü cuxṹ nangúãcü tá cuxíxraxacü. Natürü taxũtáma nüxũ̃ curüxo nax cute cuxṹ ngúchaũ̃xũ̃. Rü nüma rü tá cumaxã inacua̱x ==ñanagürü.

[17]Rü yexguma ga Tupana rü Adáũ̃xũ̃ ñanagürü: —Ngẽma ngĩga nax cuxĩnüxũ̃ i ngẽma cuxma̱x rü ngẽma nax cunangőxũ̃ i ngẽma ori̱x i cuxna chachu̱xuxũ̃ nax tama cunangőxũ̃ca̱x, rü ngẽmaca̱x i ñu̱xma rü cugagu tá chixexũ̃wa nangẽxma i ñaa naane. Rü poraãcü tá cupuracü nax naxüxũ̃ca̱x i cunetü ñu̱xmatáta cuyu̱x.

[18]Rü ñaa naane rü tá tuxugü rü natüanegümaxã narüxü. Rü nanetü i naixnecücüã̱xarü omaxã tá cungãxũ̃.

[19]Rü poraãcü tá cupuracü rü cuxaiya nax cuxṹ nangẽxmaxũ̃ca̱x i cuwemü ñu̱xmatáta cuyu̱x rü ngẽmaãcü wena tá waixũ̃müca̱x cutaegu, yerü yemawa


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

cuxũ chaxü ga noxrix, rü waixũmü quixĩ rü wena táxarü ngẽmaxũ quixĩ ==ñanagürü ga Tupana.

20Rü gumá yatü rü Ébagu ngĩxũ naxüéga ga yema naxmax̲ yerü ngĩma iyixĩ naé ga guxũma i duũxũgü i maxẽxũ.

21Rü nüma ga Cori ya Tupana rü naeũchax̲müũmaxã nayaxüxchiru nax yemamaxã yaxãxchiruxũcax̲ ga gumá yatü rü yema nge.

22Rü ñux̲ũchi ga Tupana rü nügümaxã ñanagürü: —Ñux̲ma ya daa yatü rü taxrüũtama nixĩ nax nüxũ nacuáxũ i mexũ rü chixexũ. Rü ngẽmacax̲ ngĩxã tayamugachi nax tama nüxũ nadauxũcax̲ i ngẽma nanetüarü o i maxũ nawa ngẽxmaxũ. Erü ngürüãchi tá nüxũ nadax̲ux̲gu rü tá nanangõx rü guxũgutáma namaxecha ==ñanagürü.

23Rü yemacax̲ nixĩ ga Cori ya Tupana ga gumá yatüxũ Edéũwa ínatax̲üchixũ rü nagu namuaxũ nax nawa napuracüxũcax̲ ga waixũmü ga noxri nawa naxüaxũ.

24Rü yexguma ínatax̲üchiãxguwena rü Edéũmaũgu nanamugü ga ñuxre ga daxũcüãx ga ixãxpex̲atüxũ, rü yexma nanaxũ ta ga wüxi ga naxne ga tara ga iyax̲ux̲racüüxũ ga yéma idixegucüüxũ ga guxũcüwagu yawex̲emaãchixũ nax taxúema nawa nguxũcax̲ ga yema nanetü ga maxũ nawa yexmaxũ.

## Naanearü ügüchiga 4

### Caíũ rü Abéchiga

1Rü yexguma ga gumá yatü rü naxmax̲ ga Ébamaxã namaxũ. Rü ixãxacü namaxã ga ngĩne ga Caíũ. Rü ngĩgürügü: —Marü choxṹ nangẽxma ya chaune ya Cori ya Tupana choxna namucü ==ngĩgürügü.

2Rü gumawena rü wena ixãxacü namaxã ga Abé ga Caíũenexẽ. Rü gumá Abé rü carnéruarü yaexẽẽwa napuracü rü Caíũ rü naanewa napuracü.

3Rü yexguma marü ñuxre ga taunecü ngupetügu rü wüxi ga ngunexũgu rü Caíũ rü Tupanacax̲ nayagu ga norü ãmare ga nanetüarü o. Rü yemamaxã Tupanaxũ nicuax̲üxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[4]Rü yexgumarüxũ ta ga Abé rü Tupanana nayaxã ga nüxíraxũxũ ga norü carnéruxacü ga rümemaexũ rü yemamaxã Tupanaxũ nayarücu̱axüxũ. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Abémaxã rü norü ãmaremaxã nataãxẽ.

[5]Natürü ga Tupana rü tama Caíũmaxã rü woo norü ãmaremaxã nataãxẽ. Rü yemac̱ax ga Caíũ rü poraãcüxüchima nanu rü nanuchametü.

[6]Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü ñanagürü nüxũ: —¿Tu̱xcüũ cunu rü cunuchametü?

[7]Rü ngẽxguma chi aixcüma mexũ cuxu̱xgu rü chi cutaãẽchametü. Natürü ngẽma nax tama mexũ cuxüxũ, rü ngẽma chixexũ rü ínamemare nax cuxũ naporamaexũ. Natürü ega cuma rü tama naga cuxĩnügu rü tá nüxũ curüyexera i ngẽma chixexũ ==ñanagürü.

[8]Rü wüxi ga ngunexũgu rü Caíũ rü naenexẽ ga Abéna naxu nax naanegu naxĩaneãxũc̱ax. Rü yexguma marü naanewa nayexmagügu, rü Caíũ rü naenexẽ ga Abéna nayuxu rü nayam̱ax.

[9]Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü Caíũna naca rü ñanagürü: —¿Ngecü nixĩ ya cuenexẽ ya Abé? ==ñanagürü. Rü Caíũ nanangãxũ rü ñanagürü: —Tama nüxũ chacu̱ax nax ngextá nangẽxmaxũ. ¿Ẽxna cuma nagu curüxĩnügu rü chauenexẽarü dauruxũ chixĩ? ==ñanagürü.

[10]Natürü nüma ga Cori ya Tupana rü ñanagürü nüxũ: —¿Tu̱xcüũ cueneexũ quim̱ax? Erü yimá nagü ya waixũmügu bacü rü ñoma nümatama ya cuenexẽ choxna cagüxũrüũtama nixĩ i choxna nacagüxũ nax cuxũ ínaxuaxũxũ nax cuxũ chapoxcuxũc̱ax.

[11]Rü ngẽmac̱ax i ñu̱xma rü marü cuchixexũgu rü tá ícut̲axüchi nawa i ñaa naane i nagu cunabaxẽẽxũ i nagü ya cuenexẽ.

[12]Rü woo tá naanewa cupuracü, natürü taxuxũtáma i nanetü cuxṹ nixo. Rü tá ñaa naanegu cunaxũpetüanemare rü tagutáma curüngũ ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

13Rü yexguma ga Caíñ rü Cori ya Tupanaxñ nangãxñ rü ñanagürü: —
Nataxüchi i ñaa poxcu i chomaxã cuxueguxñ, rü tama yáxna namaxã
chaxĩnü.

14Ñu̱xma rü marü choxñ ícuta̱xüchi nawa i ñaa naane rü ngẽmaca̱x tá curü
yáxñguxüchima chanaxũpetüanemare, rü tagutáma icharüngñ. Rü ngẽmaãcü
ngexũrüüxũmare i choxñ iyangauxñ rü tá choxñ nima̱x = =ñanagürü.

15Natürü nüma ga Cori ya Tupana rü nanangãxñ rü ñanagürü: —Ngẽxguma
chi texé cuxñ ima̱xgu rü 7 e̱xpü̱xcüna tá curü yexera tapoxcu = =ñanagürü.
Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü Caíñgu nanaxḿ ga wüxi ga cua̱xruxñ nax
tama tayamáxũca̱x ga guxema nüxñ iyanga̱u̱xe.

16Rü nixũ ga Caíñ nawa ga yema naane ga Tupana nawa namaxã idexaxñ. Rü
Edéñwa inaxũãchi rü éstewaama naxũ ga Nóxanewa. Rü yexma naxãchiñ.

### Caíũtaagüchiga

17Caíñ rü naxma̱xmaxã namaxñ rü nüxḿ ixãxacü ga yema naxma̱x. Rü naxíra
ga nane ga Enóx. Rü yemawena ga Caíñ rü wüxi ga ĩane yexma naxü. Rü
nane ga Enóxgu nanaxüéga ga guma ĩane.

18Enóx rü Iráx nanatü nixĩ. Rü nüma ga Iráx rü Meuyaé nanatü nixĩ. Rü nüma
ga Meuyaé rü Metuchaéx nanatü nixĩ. Rü nüma ga Metuchaéx rü Laméx
nanatü nixĩ.

19Rü nüma ga Laméx rü nataxrema̱x. Rü guxema wüxíe ga naxma̱x rü Adá
nixĩ ga tümaéga. Rü guxema toguxe ga naxma̱x rü Chilá nixĩ ga tümaéga.

20Rü guxema Adá rü tüxḿ nayexma ga wüxi ga tümane ga Yabágu ãégaxñ.
Rü gumátanüxñ nixĩ ga naxchirunaxca̱xmaxã ixãpataxñ, rü ñu̱xũchi wocagü
yaexẽẽxñ.

21Rü nüma ga Yabá rü nüxḿ nayexma ga wüxi ga naenexẽ ga Yubágu ãégaxñ.
Rü gumátanüxñ nixĩ ga nüxñ icuáxñ ga árpaarü paxü rü woweruarü cue.

22Rü guxema toguxe ga naxma̱x ga Chilágu ãégaxe rü taxãxacü ta. Rü tüxḿ
nayexma ga wüxi ga tümane ga Tubáx-caíñgu ãégaxñ. Yema rü nüxñ nacua̱x


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nax fieruwa rü ñu̱xũchi bróũchewa naxüaxũ ga yemaxũgü. Rü Tubáx-caíũ rü nüxṹ iyexma ga wüxi ga naeya̱x ga Naamágu ãégacü.

23Rü wüxi ga ngunexũgu ga Laméx rü guxema naxma̱xgü ga Adá rü Chiláxũ ñanagürü: —¡Mea choxṹ iperüxĩnüe i ngẽma pemaxã nüxũ chixuxũ! Chayama̱x i wüxi i yatü erü choxũ nanapi̱xẽxẽ. Rü chayama̱x i wüxi i ngextu̱xüxüxũ erü choxna nanacua̱i̱xca.

24Rü yíxema Caíũxũ imáxe rü 7 e̱xpu̱xcüna tá tapoxcu. Natürü yíxema choxũ imáxe rü 77 e̱xpu̱xcüna tá tapoxcu ==ñanagürü.

### Norü tomaepu̱x ga nane ga Adáũ rü Éba

25Rü nüma ga Adáũ rü wenaxarü naxma̱xmaxã namaxũ rü ngĩma rü wenaxarü ixãxacü. Rü gumá nane rü Chéxgu nanaxüéga, rü ngĩgürügü: “Tupana choxna nanamu ya nai ya chaune nachicüxü ga Abé ga Caíũ yamácü”, ngĩgürügü.

26Rü nüma ga Chéx rü nüxṹ nayexma ga wüxi ga nane, rü Enóxgu nanaxüéga. Rü yexgumacürüwa inanaxügüe ga duũxũgü nax Cori ya Tupanaxũ yaxugüchigaxũ.

## Naanearü ügüchiga 5

### Adáũtanüxũchiga

(1 Cr. 1.1-4)

1-2Rü yexguma nüxíraũcü ga duũ naxüãgu ga Tupana, rü nügüraxũãcü nanaxü. Rü yatüxũ rü ngexũ naxü rü ñu̱xũchi mexũ namaxã naxuegu, rü ñanagürü: —Nümagü rü duũxũgü tá nixĩ i naéga ==ñanagürü. Rü ñaagü nixĩ ga naégagü ga yema Adáũwa ngóexũ ga natanüxũ.

3Rü nüma ga Adáũ rü nüxṹ nayexma ga 130 ga taunecü ga yexguma nabuxgu ga nane ga nanaraũxũchicü. Rü Chéxgu nanaxüéga.

4Rü gumáwena ga Adáũ rü 800 ga taunecü namaxũ. Rü nüxṹ nayexma ga naigü ga nanegü rü naxacügü.

5Rü guxũwama rü 930 ga taunecü namaxũ. Rü yexgumaepu̱x ga taunecü nüxṹ nayexma ga yexguma nayu̱xgu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[6]Rü Chéx rü nüxű̃ nayexma ga 105 ga taunecü ga yexguma nabuxgu ga nane ga Enóx.

[7]Rü yemawena ga Chéx rü 807 ga taunecü namaxű̃. Rü nüxű̃ nayexma ga naigü ga nanegü rü naxacügü.

[8]Rü guxű̃wama rü 912 ga taunecü namaxű̃. Rü yexgumaepü̲x ga taunecü nüxű̃ nayexma ga yexguma nayu̲xgu.

[9]Rü Enóx rü nüxű̃ nayexma ga 90 ga taunecü ga yexguma nabuxgu ga nane ga Cainá ű̃.

[10]Rü yemawena ga Enóx rü 815 ga taunecü namaxű̃. Rü nüxű̃ nayexma ga naigü ga nanegü rü naxacügü.

[11]Rü guxű̃wama rü 930 ga taunecü namaxű̃. Rü yexgumaepü̲x ga taunecü nüxű̃ nayexma ga yexguma nayu̲xgu.

[12]Rü Cainá ű̃ rü nüxű̃ nayexma ga 70 ga taunecü ga yexguma nabuxgu ga nane ga Mararéx.

[13]Rü yemawena ga Cainá ű̃ rü 840 ga taunecü namaxű̃. Rü nüxű̃ nayexma ga naigü ga nanegü rü naxacügü.

[14]Rü guxű̃wama rü 910 ga taunecü namaxű̃. Rü yexgumaepü̲x ga taunecü nüxű̃ nayexma ga yexguma nayu̲xgu.

[15]Rü Mararéx rü nüxű̃ nayexma ga 65 ga taunecü ga yexguma nabuxgu ga nane ga Yérex.

[16]Rü yemawena ga Mararéx rü 830 ga taunecü namaxű̃. Rü nüxű̃ nayexma ga naigü ga nanegü rü naxacügü.

[17]Rü guxű̃wama rü 895 ga taunecü namaxű̃. Rü yexgumaepü̲x ga taunecü nüxű̃ nayexma ga yexguma nayu̲xgux.

[18]Rü Yérex rü nüxű̃ nayexma ga 162 ga taunecü ga yexguma nabuxgu ga nane ga Enóx.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

19Rü yemawena ga Yérex rü 800 ga taunecü namaxũ̃. Rü nüxṹ nayexma ga naigü ga nanegü rü naxacügü.

20Rü guxũ̃wama rü 962 ga taunecü namaxũ̃. Rü yexgumaepu̱x ga taunecü nüxṹ nayexma ga yexguma nayu̱xgu.

21Rü Enóx rü nüxṹ nayexma ga 65 ga taunecü ga yexguma nabuxgu ga nane ga Matucharéũ̃.

22Rü nüma ga Enóx rü guxũ̃guma Tupana naxwa̱xexũ̃ãcüma namaxũ̃. Rü Matucharéũ̃ buxguwena rü 300 ga taunecü namaxũ̃ ga Enóx. Rü nüxṹ nayexma ga naigü ga nanegü rü naxacügü.

23Rü guxũ̃wama 365 ga taunecüwa nangu nax namaxũ̃xũ̃.

24Rü yema nax guxũ̃guma Tupana naxwa̱xexũ̃ãcüma namaxũ̃xũ̃ ga Enóx, rü wüxi ga ngunexũ̃gu ngürümare inarütaxu yerü Tupana nayaga.

25Rü Matucharéũ̃ rü nüxṹ nayexma ga 187 ga taunecü ga yexguma nabuxgu ga nane ga Laméx.

26Rü yemawena ga Matucharéũ̃ rü 782 ga taunecü namaxũ̃. Rü nüxṹ nayexma ga naigü ga nanegü rü naxacügü.

27Rü guxũ̃wama rü 969 ga taunecü namaxũ̃. Rü yexgumaepu̱x ga taunecü nüxṹ nayexma ga yexguma nayu̱xgu.

28Rü Laméx rü nüxṹ nayexma ga 182 ga taunecü ga yexguma nabuxgu ga nane ga Noé.

29Rü gumá nane rü Noégu nanaxüéga yerü ñanagürü: —Tupana rü chixexũ̃ namaxã naxuegu i ñoma i naane, rü ngẽmaca̱x poraãcü tapuracüe nax itoegüxũ̃ca̱x. Natürü i ñaa buxũ̃ rü tá tüxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ ==ñanagürü.

30Rü yexguma Noé buxguwena rü nüma ga Laméx rü 595 ga taunecü namaxũ̃. Rü nayexma ga naigü ga nanegü rü naxacügü.

31Rü guxũ̃wama rü 777 ga taunecü namaxũ̃. Rü yexgumaepu̱x ga taunecü nüxṹ nayexma ga yexguma nayu̱xgux.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

32Rü Noé rü yexguma 500 ga taunecü nüxű́ yexmaguwena rü nüxű́ nayexma ga tomaepüx ga nanegü ga Chéű̃ rü Cáű̃ rü Yapéx.

## Naanearü ügüchiga 6

### Chixexű̃ naxügü ga duűxűgü

1Rü yexguma ga duűxűgü rü inanaxügü ga nax yamuxű̃ ga guxű̃ ga naanewa rü yaxãxacüxű̃.

2Rü yexguma Tupanaarü duűxűgü ngĩxű̃ daugügu ga yema ngecügü nax yamexẽchixű̃, rü ngĩxű̃ nidexechi ga yema nüxű́ ngúchaűcü nax ngĩmaxã yaxãmaxűcax.

3Natürü nüma ga Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Taxũtáma guxűgu chanamaxẽxẽ ya yatü, erü nüma ya yatü rü namachimare nixĩ. Rü ngẽmacax 120 ya taunecüxica tátama namaxẽ ==ñanagürü.

4Rü yexguma Tupanaarü duűxűgüaxű́ yaxãxacügu ga yema ngexűgü ga ñoma ga naanecüax, rü yéma nixĩ ga nangóexű̃ ga yema yatügü ga imáchanexűchixű̃. Rü yema yatügü nixĩ ga nũxcüma tachigagüxű̃ rü iporaxüchixű̃.

5Natürü ga Cori ya Tupana rü nüxű̃ nadau nax ñoma ga naanewa poraãcü chixexű̃ naxügüxű̃ ga duűxűgü rü chixexűguxicatama naxĩnüexű̃.

6Rü yemacax ga Tupana rü poraãcü nangechaű̃ rü nüxű́ nangux ga nax naxüaxű̃ ga gumá duű̃.

7Rü poraãcü nangechaűãcüma ñanagürü: —Tá ichayanaxoxẽxẽ i ngẽma duűxűgü i changoxẽẽxű̃, rü ngẽxgumarüxű̃ tá ta ichayanaxoxẽxẽ i ngẽma naxűnagü, rü naeűgü, rü ngẽma naeűgü i waixűmüanegu nügü itúgüxű̃, rü naeűgü i ixãxpexatüxű̃ erü choxű́ nangux nax chanangoxẽẽxű̃ ==ñanagürü.

8Natürü ga Tupana rü Noéxű̃ nadau nax mexű̃ naxüxű̃ ga napexewa.

### Noéweű̃

9Rü ñaa nixĩ i Noéchiga. Rü nüma ga Noé rü wüxi ga yatü ga mecü nixĩ, rü guxűguma Cori ya Tupanaga naxĩnü. Rü natanüwa ga yema duűxűgü ga


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yexgumaxũ̃cüü maxẽxũ̃, rü nüxicatama nixĩ ga Cori ya Tupana naxwa̱xexũ̃ãcü namaxũ̃xũ̃.

10Rü nüma ga Noé rü nüxũ̃́ nayexma ga tomaepü̱x ga nane: Chéü̃, rü Cáü̃, rü Yapéx.

11-12Rü Cori ya Tupana rü nüxũ̃ nadau ga ñoma ga naane ga nax chixexũ̃maxã napaxũ̃, yerü guxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü rü chixexũ̃gu namaxẽ. Rü yema taxũ̃ ga chixexũ̃xũ̃ nax nadauxũ̃ ga Cori ya Tupana ga ñoma ga naanewa,

13rü yemaca̱x ga Tupana rü Noéxũ̃ ñanagürü: —Ñu̱xma rü marü tá chayanaxoxẽxẽ i guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü erü nagagu nangẽxma i taxũ̃ i máeta i ñaa naanewa. Rü ngẽmaca̱x tá chayanaxoxẽxẽ i ngẽma duũ̃xũ̃gü wüxigu namaxã i guxũ̃ma i ñoma i naanewa ngẽxmaxũ̃.

14¡Rü naxü ya wüxi ya wapuru nawa ya nai ya ãgüne! ¡Rü yaxüarü ucapua̱x i naxmachiãgüwa! ¡Rü o̱xwümaxã nawa i nacuchitagü i aixepewa rü düxétüwa nax tama yachuruxũ̃ca̱x!

15Rü ñaa tá nixĩ i norü ta ya yima wapuru: Rü 135 metru tá nixĩ i norü ma̱x, rü 22 metruarü ngãxũ̃ tá nixĩ i norü taxmachiã, rü 13 metruarü ngãxũ̃ tá nixĩ i norü máxchane.

16¡Rü tomaepü̱xgu tá cunaxũ̃nagüchixũ̃! ¡Rü guxũ̃cüwawa i naaxũ̃arü ngaicamana tá cunaxü i norü beũ̃tánaxacügü! ¡Rü wüxicüwawa tá cunaxü i naa̱x!

17Erü núma tá chanamu ya taxüchicü ya mucü nax guxũ̃wama inanguanexũ̃ca̱x, rü nayuexũ̃ca̱x i guxũ̃ma i ta̱xacü i maxũ̃á́xũ̃ i guxũ̃ i naanewa. Rü guxũ̃táma nayue.

18Natürü cumaxã ichaxuneta rü yima wapuruwa tá cuxũ̃ chamaxẽxẽ tümamaxã ya cuxma̱x rü cunegü rü cunea̱xgü.

19Rü ngẽxgumarüxũ̃ tá ta wapurugu cuyamuũ̃ i taxrechigü i naguxũraũ̃xũ̃ i naeũ̃gü i ñoma i naanewa ngẽxmagüxũ̃, rü wüxi i yatüxũ̃ rü wüxi i ngexũ̃ nax curüxũ̃ namaxẽxũ̃ca̱x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[20]Rü ngẽmaãcü tá wapurugu nichoũ̃ i taxrechigü i naguxũ̃raũ̃xũ̃ i naeũ̃gü, rü naxũ̃nagü, rü werigü i taxũ̃ rü íxraxũ̃, rü ngẽma naxtanecamaxã waixũ̃mügu itúgüxũ̃ nax ngẽmaãcü namaxẽxũ̃cax.

[21]¡Rü ñuxmachi nanutaquexe i naguxũ̃raũ̃xũ̃ i nawemü rü namaxã nanguxũ̃ nax cuma rü guxũ̃ma i ngẽma naeũ̃gü rü ngẽmamaxã pexãwemüxũ̃cax! ==ñanagürü.

[22]Rü nüma ga Noé rü nayanguxẽxẽ ga guxũ̃ma ga yema Tupana namaxã nüxũ̃ ixuxũ̃.

## Naanearü ügüchiga 7

### Mucü ga taxüchicü

[1]Rü yemawena ga Tupana rü Noéxũ̃ ñanagürü: —Natanüwa i guxũ̃ma i ñaa duũ̃xũ̃gü rü cuxicatama nixĩ i chorü ngúchaũ̃ãcüma cumaxũ̃xũ̃. ¡Rü ngẽmacax guxũ̃ma i cunegümaxã nagu ixüe ya yima wapuru!

[2]Rü ngẽma naeũ̃gü i mexũ̃ nax nangṍxũ̃ rü tá cuyamue i 7 chigü i yatüxũ̃ rü ñuxũchi 7 chigü i ngexũ̃. Natürü ngẽma naeũ̃gü i tama mexũ̃ nax nangṍxũ̃ rü tá cuyamue i wüxitama i yatüxũ̃ rü ñuxũchi wüxitama i ngexũ̃.

[3-4]Rü ñuxũchi ngẽma wüxichigü i naeũ̃ i ixãxpexatüxũ̃wa rü tá cuyamue i 7 i yatüxũ̃ rü 7 i ngexũ̃ nax ngẽmaãcü yamuxũ̃cax i guxũ̃ i naanewa. Erü ngẽxguma 7 i ngunexũ̃wa nanguxgux rü tá chanapuxẽxẽ i 40 i ngunexũ̃, rü 40 i chütaxũ̃. Rü ngẽmaãcü tá chanadai i guxũ̃ma i ñoma i naanewa maxẽxũ̃ ga choma chaxüxũ̃ ==ñanagürü.

[5]Rü nüma ga Noé rü yema Cori ya Tupana namuxũ̃ãcüma nanaxü ga guxũ̃ma.

[6]Rü yexguma inanguxgu ga ñaa naane namaxã ga gumá mucü ga taxüchicü, rü nüma ga Noé rü nüxṹ nayexma ga 600 ga norü taunecü.

[7]Rü Noé rü wüxigu nanegümaxã rü naxmaxmaxã rü naneãxgümaxã guma wapurugu nichoũ̃ nax tama dexá nanadaixũ̃cax.

[8-9]Rü yexgumarüxũ̃ ta guma wapurugu nichoũ̃ ga yema naxũ̃nagü ga mexũ̃ nax nangṍxũ̃ rü yema naeũ̃gü ga tama mexũ̃ nax nangṍxũ̃, rü yema naeũ̃gü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ga ixãxpe̲xatüxũ̃, rü yema naxtanecamaxã nügü itúgüxũ̃. Rü taxrechigü nichoũ̃ rü wüxi ga yatüxũ̃ rü wüxi ga ngexũ̃ yema Tupana Noémaxã nüxũ̃ ixuxũ̃rüxũ̃.

10Rü marü 7 ga ngunexũ̃ nawena ga guma wapurugu nax yachoũ̃xũ̃, rü inaxügü ga nax inanguxũ̃ ga ñaa naane.

11Rü yexguma Noé nüxũ̃́ yexmagu ga 600 ga taunecü rü wüxi ga tauemacü rü 17 ga ngunexũ̃, rü yema ngunexũ̃gutama nixĩ ga yawáĩxũ̃chíügüxũ̃ ga dexá ga mártamawa, rü yawãxnaxũ̃güxũ̃ ga dexá ga daxũguxũ̃ ga naanewa.

12Rü 40 ga ngunexũ̃ rü 40 ga chütaxũ̃ napuecha ga ñaa naanewa.

13Rü marü 7 ga ngunexũ̃ naxũ̃pa nax inanguxũ̃ ga ñaa naane rü yematama ngunexũ̃gu nixĩ ga Noé ga yaxüexũ̃ nagu ga guma wapuru tümamaxã ga naxma̲x rü namaxã ga gumá tomaepü̲x ga nanegü ga Chéũ̃ rü Cáũ̃ rü Yapéx rü tümamaxã ga guxema tomaepü̲x ga naneã̲xgü.

14Rü yexguma nagu yachoũ̃gu ga guma wapuru, rü nichoũ̃ ta ga naguxũ̃raũ̃xũ̃ ga naeũ̃gü ga naixnecücüã̲x, rü naeũ̃gü i naxũ̃na ixĩgüxũ̃, rü naguxũ̃raũ̃xũ̃ ga naeũ̃gü ga waixũ̃müanegu nügü itúgüxũ̃ rü naguxũ̃raũ̃xũ̃ ga naeũ̃gü ga ixãxpe̲xatüxũ̃.

15Rü guxũ̃ma ga yema naeũ̃gü rü wüxigu Noémaxã guma wapurugu nichoũ̃. Rü taxrechigü nichoũ̃ ga yema naguxũ̃raũ̃xũ̃ ga naeũ̃gü rü werigü.

16Rü nawüxiraxũ̃xũ̃ ga naeũ̃güwa rü nichoũ̃ ga taxrechigü rü wüxi ga yatüxũ̃ rü wüxi ga ngexũ̃, yerü yemaacü nixĩ ga Tupana ga Noémaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃. Rü yemawena rü nüma ga Cori ya Tupana rü nanawãxta ga ĩã̲x.

17Rü 40 ga ngunexũ̃ nixĩ ga napuxũ̃. Rü narübai ga dexá rü yexguma ga guma wapuru rü inayangüãchi.

18Rü yema nax yexeraãcü nabaichigüxũ̃ ga dexá rü guma wapuru rü ningünagüchigü.

19Rü poraãcü nabainagü ga dexá rü yemaca̲x ga guma ma̲xpṹnegü rü woo máchanexũ̃chigüne rü inayi.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[20]Rü yexguma marü inayixgu ga guxũnema ga maxpűnegü, rü naétü 7 ga metru nabainagü.

[21]Rü yemaacü nayue ga guxũma ga duũxũgü ga ñoma ga naanewa maxẽxũ. Rü yexgumarüxũ ta nayue ga naeũgü ga ixãxpexatüxũ, rü naxũnagü, rü naeũgü ga naixnecücüax, rü yema naxtanecamaxã nügü itúgüxũ.

[22]Rü yemaacü nayue ga guxũma ga taxacü ga waixũmüwa yexmagüxũ ga maxũáxũ rü ingũãcüüxũ.

[23]Rü Noé rü guxũma ga guma wapuruwa yexmagüxũicatama namaxẽ. Natürü guxũma ga yema togü ga tama wapuruwa yexmagüxũ rü nayue ga duũxũgü, rü naeũgü, rü naxũnagü, rü naeũgü ga ixãxpexatüxũ rü naeũgü ga naxtanecamaxã waixũmüanegu ixĩxũ.

[24]Rü 150 ga ngunexũ rü guxũwama inangu ga naane.

## Naanearü ügüchiga 8

### Inayacuax ga mucü rü ínixe

[1]Natürü ga Tupana rü tama Noéxũ inayarüngüma, rü tama nüxũ inayarüngüma ga guxũma ga yema naeũgü ga wüxigu Noémaxã wapuruwa yexmagüxũ. Rü yemacax ga Tupana rü nayabuanexẽxẽ, rü yema dexá rü inanaxügü ga nax íyaxexũ.

[2]Rü narüwãxtaũgü ga dexá ga mártamawa yagoxũchiügüxũ rü dexá ga daxũwa iwãxnaxũgüxũ rü ínayachaxãchi ga nax napuxũ.

[3-4]Rü yexguma ga yema dexá rü ínixechigü. Rü 150 ga ngunexũguwena rü marü poraãcüxüra ínixechigü ga dexá. Rü meama norü 7 ga tauemacüarü 17 arü ngunexũgu rü guma wapuru rü maxpűne ga Araráwa nayaxũx rü yexma ínixexũ.

[5]Rü ínixechigü ga dexá rü 3 ga tauemacüguwena rü nangox ga maxpűnetapexegü.

[6]Rü 40 ga ngunexũguwena rü Noé nayawãxna ga wüxi ga norü beũtána ga gumá wapuru.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]Rü ínanamuxũchi ga wüxi ga ngurucu, natürü yema ngurucu rü nu ne nanañamare yerü taxũta nipaane.

[8]Rü yemawena ga Noé rü wüxi ga muxtucuxũ ínamuxũchi nax nüxũ nacuáxũca̲x rü aixcüma marü yapaane.

[9]Natürü ga guxema muxtucu rü wenaxarü wapurucax tataegu yerü taxuguma tayarüwa̲xéga, yerü taũtama aixcüma ínixexechi ga dexá. Rü yemaca̲x ga Noé rü tümaca̲x ínaxuxuchime̲xẽ rü wenaxarü wapurugu tüxũ nimucuchi.

[10]Rü to ga 7 ga ngunexũ ínananguxẽxẽ, rü wenaxarü muxtucuxũ ínamuxũchi.

[11]Rü yexguma marü nachütachaũgu rü ítangu ga guxema muxtucu. Rü tümapaguxegu wüxi ga oribuatü yéma ne tange. Rü yemawa nüxũ nacua̲x ga Noé ga marü nax yapaanechigüxũ.

[12]Rü wenaxarü 7 ga ngunexũ ínananguxẽxẽ rü wenaxarü tüxũ ínamuxũchi ga guxema muxtucu. Natürü ga guxema muxtucu rü marü tama tataegu.

[13]Rü yexguma Noéaxṹ nayexmagu ga 601 ga norü taunecü, rü marü nipaane. Rü 29 ga ngunexũ ngupetüxguwena rü Noé ínanangegüaxũ ga guma wapuru nax yéma ínadaxuchixũca̲x. Rü nüxũ nadau ga marü nax yapaanexũ.

[14]Rü norü taxre ga tauemacüarü 27 arü ngunexũgu rü marü aixcüma nipaane.

[15-16]Rü yexguma ga Tupana rü Noéxũ ñanagürü: —¡Ínaxüe ya yima wapuruwa tümamaxã ya cuxma̲x rü cunegü rü cunea̲xgü!

[17]¡Rü ngẽxgumarüxũ ta i guxũma i naeũgü, rü naxũnagü, rü naeũgü ga ixãxpe̲xatüxũ, rü ngẽma naxtanecamaxã waixũmügu ixĩxũ i cumaxã ngẽxmagüxũ, rü ínamuũ nax guxũwama naxĩxũca̲x rü ngẽmaãcü nügü nax yamuxẽẽxũca̲x rü napaxẽẽgüãxũca̲x i naane! ==ñanagürü.

[18]Rü yexguma ga Noé rü naxma̲x rü nanegü rü nanea̲xgü rü ínachoũ nawa ga guma wapuru.

[19]Rü yexgumarüxũ ta ínachoũ ga guxũma ga naxũnagü, rü naeũgü ga naixnecücüa̲x, rü naeũgü ga ixãxpe̲xatüxũ, rü guxũma ga yema naxtanecamaxã ixĩxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[20]Rü yemawena ga Noé rü Tupanacax nanaxü ga wüxi ga ãmarearü guruxũ. Rü nayayaxu ga ñuxre ga yema naxũnagü rü naeũgü ga ixãxpexatüxũ ga mexũ nax namaxã Tupanaxũ yacuaxüxüxũcax. Rü Cori ya Tupanacax nanadai rü yema ãmarearü guruũwa ínanagu.

[21]Rü yexguma Cori ya Tupanaxũ napaxgu ga yema naema rü nüma rü namaxã nataãxẽ. Rü ñanagürü: —Tagutáma wena chixexũ namaxã chaxuegu i ñaa naane nagagu i ngẽma duũxũgü woo yexguma noxritama chanangoxẽẽgu i ngẽma duũxũgü rü chixexũguxicatama narüxĩnüe. Rü ngẽxgumarüxũ ta tagutáma wena chanadai i guxũma i naeũgü i ngẽma ñuxma namaxã chaxüxũrüxũ.

[22]Rü ñuxma i ñaa naane nangẽxmaxũ rü tagutáma inarüxo nax natoegüxũ i duũxũgü rü yaxoxũ i nanetügü. Rü tá nangẽxma i naianexũ rü gáuanexũ, rü tá nayimá ya mucü rü taunecü, rü ngunexũ rü chütaxũ ==ñanagürü.

## Naanearü ügüchiga 9

### Tupana rü Noémaxã nüxũ nixu nax tagutáma wena mucümaxã napoxcueãxũ i duũxũgü

[1]Rü Tupana rü ñaa mexũ ga dexa Noémaxã rü nanegümaxã naxuegu, rü ñanagürü: —¡Pimu rü penapaxẽxẽ i ñaa naane!

[2]Rü guxũma i naeũgü i ñoma i naanewa ngẽxmagüxũ rü tá pexũ namuũe. Rü pexmexwa chanangexmagüxẽxẽ i guxũma i ngẽma íxüüüxũ, rü ngẽma waixũmügu ixĩxũ, rü ngẽma márwa maxẽxũ.

[3]Rü guxũma i naeũgü i ñaa naanewa ngẽxmagüxũ rü nanetügü rü name nax penangõxũ. Erü choma rü marü pexna chanaxuaxũ i ngẽma.

[4]¡Natürü taxũtáma penangõx i ngẽma namachi i ãgüxũ! Erü yimá nagüwa nixĩ i nangẽxmaxũ i maxũ.

[5-6]Rü tá nüxna chaca i ngẽma duũxũ i wüxíexũ imáxũ rü tá nayu. Rü ngẽma naexũ i duũxẽxũ imáxũ rü norü maxũmaxã tátama tüxũ naxütanü. Rü wüxichigü i duũxũ rü tá nüxna chaca naxcax i namücüarü maxũ. Rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngẽxguma texé wüxi ya duẽxẽxũ imaxgu, rü tá to i duũxũ tüxũ nimax erü tüxũ timax ya yíxema Tupana nügüraxũãcü tüxũ üxe.

7Natürü i pemax ¡rü pimuxacü rü penapaxẽxẽ i ñaa naane namaxã i pexacügü rü petaxagü! ==ñanagürü.

8Rü yexguma ga Tupana rü Noéxũ rü nanegüxũ ñanagürü:

9-11—Dücax, choma rü pemaxã rü petaagümaxã chanaxuegu, rü namaxã chanaxuegu i guxũma i ngẽma naeũgü i ixãxpexatüxũ, rü naxũnagü rü naeũgü i dauxchitacüax i pemaxã yima wapuruwa íchoũxũ rü nua pemaxã ngẽmaxũ. Rü pemaxã nüxũ chixu rü tagutáma wena mucümaxã chanadai i guxũma i taxacü i ñaa naanewa maxẽxũ. Rü ngẽmacax tagutáma wena nangẽxma ya wüxi ya mucü ya taxüchicü ya nadaixcü i guxũma i taxacü i ñoma i naanewa maxẽxũ. Rü ngẽma chorü uneta i pemaxã nüxũ chixuxũ rü tagutáma naxüchicüxü.

12Rü ñaa tá nixĩ i norü cuaxruxũ i ngẽma chorü uneta i guxũgutáma ngẽxmaechaxũ i pemaxã rü guxũma i naeũgümaxã chaxueguxũ.

13Rü dücax, rü caixanexũwa tá chanangoxẽxẽ ya yimá chorü chirapa nax yimáwa nüxũ pecuáxũcax nax aixcüma yixĩxũ i ngẽma pemaxã rü guxũma i ñoma i naanewa maxẽxũmaxã chaxueguxũ.

14Rü ngẽxguma daxũwa chanangoxẽẽgu i caixanexũ, rü yimá chirapa rü ngéma tá nangox.

15Rü yimáwa tá nüxna chacuaxãchi ga yema pemaxã rü guxũma i naeũgümaxã chaxueguxũ nax tagutáma wena nangẽxmaxũ ya wüxi ya mucü ya taxüchicü ya pexũ daicü.

16-17Rü ngẽxguma caixanexũwa nangoxgu i chirapa rü tá nüxna chacuaxãchi rü tagutáma nüxũ charüngüma i ngẽma uneta i namaxã chaxüxũ i guxũma i duũxũgü rü naeũgü i ñoma i naanewa maxẽxũ. Rü ngẽma chirapa nixĩ i norü cuaxruxũ i ngẽma uneta i namaxã chaxüxũ i guxũma i duũxũgü rü naeũgü i ñoma i naanewa maxẽxũ nax tagutáma wena mucümaxã chanadaixũ i duũxũgü ==ñanagürü Noéxũ ga Tupana.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

## Noé nanegü

18Rü ñaagü nixĩ ga yema Noé nanegü ga guma wapuruwa íchoũ̃xũ̃: Rü wüxi nixĩ ga Chéũ̃, rü to nixĩ ga Cáũ̃, rü to nixĩ ga Yapéx. Rü nüma ga Cáũ̃ rü nüxṹ nayexma ga wüxi ga nane ga Canaáũ̃gu ãégaxũ̃.

19Rü yemagü nixĩ ga yema tomaepü̲x ga Noé nanegü. Rü yema Noé nataagüwa rü wenaxarü nimu ga duũ̃xũ̃gü ga ñoma i naanewa.

20Rü nüma ga Noé rü inanaxügü nax naanewa napuracüxũ̃, rü úba inatoxũ̃.

21Rü wüxi ga ngunexũ̃gu rü nayaxaxü ga bínu rü namaxã nangãxũ̃ rü ngexchiruãcü napatachiũ̃arü ngãxũ̃gu nayangu.

22Rü nane ga Cáũ̃ ga Canaáũ̃ nanatü, rü yexguma nanatü ga Noéxũ̃ nada̲u̲xgu nax nangexchiruxũ̃, rü yema taxre ga naenexẽgümaxã nüxũ̃ nixu.

23Rü yexguma ga Chéũ̃, rü Yapéx rü yéma nanangegü ga wüxi ga düxruxũ̃ rü nügüãtügu nanachoxgü. Rü yema nax tama nanatü ga ngexchirucüxũ̃ nadaugüxũ̃ca̲x rü nügüweama namaxã inaxĩ, rü tama nügüpe̲xegu narüdaunü. Rü yemaacü tüxũ̃ nidüxgü ga nanatü.

24Rü yexguma marü nüxũ̃ nangupetügu nax nangãxũ̃xũ̃ ga Noé, rü nüxũ̃ nacua̲x ga yema Cáũ̃ namaxã üxũ̃.

25Rü yemaca̲x Canaáũ̃maxã chixexũ̃ naxuegu rü ñanagürü: —Canaáũ̃tanüxũ̃ rü tá naenexẽgütanüxũ̃arü mugüruũ̃mare nixĩ ==ñanagürü.

26Rü yemawena rü ñanagürü ta: —Pa Cori ya Tupanax, ¡nüxũ̃ rüngũ̃xẽxẽ ya Chéũ̃! ¡Rü Canaáũ̃tanüxũ̃ rü Chéũ̃tanüxũ̃arü mugüruũ̃gü yaxĩgüxẽxẽ!

27¡Rü nüxṹ natauxchaxẽxẽ i Yapéxtanüxũ̃ nax yatachigüxẽẽãxũ̃ca̲x i norü naane! ¡Rü ngẽma Yapéxtanüxũ̃ rü Chéũ̃tanüxũ̃patagüwa tá namaxẽ! ¡Rü ngẽma Canaáũ̃tanüxũ̃ rü Yapéxtanüxũ̃arü mugüruũ̃gü yaxĩgüxẽxẽ! ==ñanagürü.

28-29Rü nawena ga gumá taxüchicü ga mucü rü 350 ga taunecü namaxũ̃ ga Noé. Rü guxũ̃wama rü 950 ga taunecü nixĩ ga namaxũ̃xũ̃. Rü yexgumaepü̲x ga taunecü nüxṹ nayexma ga yexguma nayu̲xgu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

## Naanearü ügüchiga 10

### Noétanüxũchiga
(1 Cr. 1.5-23)

[1]Rü Noé nanegü nixĩ ga Chéũ̃, rü Cáũ̃ rü Yapéx. Rü wüxichigü ga gumá nanegü rü nixãne nawena ga gumá mucü ga taxüchicü.

[2]Rü Yapéx nanegü nixĩ ga Góme, rü Magóx, rü Madái, rü Yabáũ̃, rü Tubáx, rü Méche rü Tirá.

[3]Rü Góme nanegü nixĩ ga Aquená, rü Rifáx, rü Togamá.

[4]Rü Yabáũ̃ nanegü nixĩ ga Erichá, rü Tárchix, rü Quitíũ̃ rü Rodaníũ̃.

[5]Rü yema Yapéxtanüxũ̃ nixĩ ga márpechinügügu ãpatagüxũ̃. Rü wüxichigü ga natücumü rü nügümaxã nüxũ̃́ nayexma ga noxrütama naane ga nagu naxãchiũ̃güxũ̃. Rü nagawachigütama nidexagü.

[6]Rü Cáũ̃ nanegü nixĩ ga Cúx, rü Mirayíũ̃, rü Fúx rü Canaáũ̃.

[7]Rü Cúx nanegü nixĩ ga Chebá, rü Abirá, rü Chaxtá, rü Raamá rü Chaxtecá. Rü Raamá nanegü nixĩ ga Chebá rü Dedáũ̃.

[8]Rü nüma ga Cúx rü Nimróx nanatü nixĩ. Rü nüma ga Nimróx nixĩ ga duũ̃xũ̃gütanüwa nüxíraũ̃cü ga yatü ga poraxüchicü ga ñoma i naanewa.

[9]Rü nüma ga Nimróx rü Tupanap̲exewa rü naeũ̃güarü dairuxũ̃ ga poracü nixĩ. Rü ngẽmawa ne naxũ i ñaa ore i ñaxũ̃: “Nĩmróxrüxũ̃ Tupanap̲exewa naeũ̃güarü dairuxũ̃ ga poracü nixĩ”, ñaxũ̃.

[10]Rü guma ĩanegü ga itaxũ̃ne ga Nimróxm̲exẽwa yexmagüne rü ĩanegü ga Babé rü Érex, rü Acáx rü Canéx nixĩ. Rü guma ĩanegü rü naane ga Chináxwa nayexmagü.

[11-12]Rü nüma ga Nimróx rü Chináxanewa ínaxũxũ, rü Achíriaanewaama naxũ. Rü yexma nanaxü ga guma ĩanegü ga Nínibe, rü Reobóx-ix, rü Quéla. Rü ñu̲xũchi guma ĩanegü ga Nínibe rü Rechéũ̃arü ngãxũ̃gu nanaxü ga guma taxüchine ga ĩane ga Rechéũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

13-14Rü Mirayíũwa nangóe ga Ludéugü, rü Anaméugü, rü Leabígü rü Natuígü, rü Patruchéogü, rü Cachuígü, rü ñu̱xũchi Caftorígü. Rü yema Caftorígüwa nixĩ ga nangóexũ̃ ga Firitéugü.

15-19Rü Canaáũ̃ nixĩ ga nanatü ga Chidóũ̃ ga nüxíraũ̃cü ga nane. Rü nai ga nane nixĩ ga Éx. Rü Canaáũ̃wa nangóe ga Yebuchéugü, rü Amoréutanüxũ̃, rü Guerguechéugü, rü Ebéugü, rü Arachéugü, rü Chinéugü, rü Arbadéugü, rü Chemaréugü rü Amatéugü. Rü yixcama ga guxũ̃ma ga yema Canaáũ̃tanüxũ̃ rü nügüna nixĩgü. Rü yema norü naane ga nawa nayexmagüxũ̃ ga Canaáũ̃tanüxũ̃, rü ĩane ga Chidóũ̃wa inaxügü rü Gueráxanemaxã nangau rü ñu̱xmata ĩane ga Gáchawa nangu. Rü yéma rü ĩanegü ga Chodóma, rü Gomóra, rü Axmá, rü Cheboíũ̃wa nada rü ñu̱xmata ĩane ga Léchawa nangu.

20Rü yemagü nixĩ ga Cáũ̃tanüxũ̃. Rü wüxichigü ga natücumü rü nügümaxã nüxũ̃́ nayexma ga noxrütama naane ga nagu naxãchiũ̃güxũ̃. Rü nagawachigütama nidexagü.

21Rü Chéũ̃ nixĩ ga Yapéx naenexẽ ga rüyamaecü. Rü nüma ga Chéũ̃ rü ta nüxũ̃́ nayexma ga nanegü. Rü guxũ̃ma ga yema Ébe nanegü rü Chéũ̃ nataagü nixĩ.

22Rü Chéũ̃ nanegü nixĩ ga Eráũ̃, rü Achúx, rü Arpacháx, rü Lux rü ñu̱xũchi Aráũ̃.

23Rü Aráũ̃ nane nixĩgü ga Úx, rü Yúx, rü Guétex rü ñu̱xũchi Máx.

24Rü Arpacháx nixĩ ga Chéra nanatü, rü nüma ga Chéra rü Ébe nanatü nixĩ.

25Rü yixcamaxũ̃ra ga Ébe rü taxre ga nane nüxũ̃́ nayexma. Rü yema wüxi ga nane rü Pérex nixĩ ga naéga, yerü yexgumaũ̃cüxü ga duũ̃xũ̃gü ga ñoma ga naanecüã̱xgü rü nügü nitoye. Rü Pérex naenexẽ rü Yoxtáũ̃ nixĩ ga naéga.

26-30Rü Yoxtáũ̃ nanegü nixĩ ga Amodáx, rü Chérex, rü Achá-mabéx, rü Yéra, rü Adoráũ̃, rü Ucháx, rü Dicára, rü Obáx, rü Abimaé, rü Chebá, rü Ofí, rü Abirá, rü Yobáx. Rü guxũ̃ma ga yema rü Yoxtáũ̃ nanegü nixĩ. Rü yema naane ga nagu naxãpatagüxũ̃ rü Mecháanewa inaxügü rü ñu̱xmata Chepáxane ga máxpüxanexũ̃ ga éstewaama yexmaxũ̃wa nangu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

31Rü yemagü nixĩ ga Chéũ̃tanüxũ̃. Rü wüxichigü ga natücumü rü nügümaxã nüxṹ nayexma ga noxrütama naane ga nagu naxãchiũ̃güxũ̃. Rü nagawachigütama nidexagü.

32Rü yemagü nixĩ ga Noé nanegütaatücumügü. Rü yemaacü nixĩ ga nügütücumüchigü nügü inanuxũ̃ ga norü naanewa. Rü gumá mucü ga taxüchicüwena rü ñoma i naanewa nügüna naxĩgü, rü yemaacü nango̲x ga nachixũ̃anegü ga ñoma i naanewa.

## Naanearü ügüchiga 11

### Torre ga máchanexũ̃chixũ̃ ga Babéwa naxügüxũ̃

1Rü yexguma ga guxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü rü wüxitama ga nagawa nidexagü.

2Rü ínachoxũ̃ nawa ga yema naane ga éstewaama yexmaxũ̃. Rü nawa nangugü ga wüxi ga naane ga metachinüxũ̃ ga Chináxanewa yexmaxũ̃. Rü yexma naxãchiũ̃gü.

3-4Rü wüxi ga ngunexũ̃gu rü nügümaxã nidexagü rü ñanagürügü: —¡Ngĩxã tanaxü ya wüxi ya ĩane rü wüxi i torre i máchanexũ̃chixũ̃ i daxũguxũ̃ i naanewa nguxũ̃! Rü ngẽmaãcü tá tachiga rü wüxiwa tangexmagü rü taxũtáma yigüna tixĩgachi ==ñanagürügü. Rü yemaca̲x nutachicüxü mucüma ga ladriyu nanaxügü rü ñu̲xũchi ínanagu. Rü cheméũ̃tucharachicüxü rü o̲xwüchara nixĩ i norü ladriyuarü ñaxcuruxũ̃. Rü yemaacü ladriyumaxã nanaxügü ga yema torre ga daxũguxũ̃ ga naanewa nguxchaxũ̃xũ̃.

5Natürü nüma ga Cori ya Tupana rü ínarüxĩ nax íyadauãxũ̃ca̲x ga guma ĩane rü yema torre ga duũ̃xũ̃gü íxügüxũ̃.

6Rü nügüãẽwa ñanagürü: —Ñaa duũ̃xũ̃gü rü wüxiwatama nangẽxmagü rü wüxitama i nagawa nidexagü. Rü ngẽmaca̲x nixĩ i naxügüãxũ̃ i ñaa puracü. Rü ñu̲xma rü nataxuma i ta̲xacü i tá íyachaxãchigüxẽẽxũ̃ nax nüxũ̃ naxoexũ̃ca̲x i ngẽma.

7¡Rü ngĩxã ítarüxĩgü nax naguxũ̃raũ̃xũ̃ i nagawa yadexagüxẽẽchigüxũ̃ca̲x nax tama nügüga nacua̲xgüxũ̃ca̲x i ngẽma duũ̃xũ̃gü! ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]Rü yemaacü nixĩ ga Cori ya Tupana ga guxũ̃ ga naanegu nawooneãxũ̃ ga yema duũ̃xũ̃gü. Rü yemaacü nüxũ̃ narüxoe ga nax naxügüãxũ̃ ga guma ĩane.

[9]Rü guma ĩane rü Babégu naxãéga yerü yema naanewa nixĩ ga Cori ya Tupana nangõxẽẽxũ̃ ga muxũ̃ma ga toraxũ̃xũ̃ ga naga nax to ga nagawachigü yadexagüxũ̃ ga ñoma ga naanecüã̱x ga duũ̃xũ̃gü. Rü yemaacü guxũ̃ ga naanegu Tupana nanawoone.

### Chéũ̃taagüchiga
(1 Cr. 1.24-27)

[10]Rü ñaagü nixĩ ga nataagü ga Chéũ̃ ga Noé nane. Rü taxre ga taunecü nawena ga gumá mucü ga taxüchicü ga yexguma Chéũ̃ nüxṹ yexmagu ga 100 ga taunecü, rü nabu ga nane ga Arpacháx.

[11]Rü yemawena ga Chéũ̃ rü 500 ga taunecü namaxũ̃ rü nüxṹ nayexma ga togü ga nanegü rü naxacügü.

[12]Rü Arpacháx rü nüxṹ nayexma ga 35 ga taunecü ga yexguma nabuxgu ga nane ga Chéra.

[13]Rü yemawena ga Arpacháx rü 403 ga taunecü namaxũ̃ rü nüxṹ nayexma ga togü ga nanegü rü naxacügü.

[14]Rü Chéra rü nüxṹ nayexma ga 30 ga taunecü ga yexguma nabuxgu ga nane ga Ébe.

[15]Rü yemawena ga Chéra rü 403 ga taunecü namaxũ̃, rü nüxṹ nayexma ga togü ga nanegü rü naxacügü.

[16]Rü Ébe rü nüxṹ nayexma ga 34 ga taunecü ga yexguma nabuxgu ga nane ga Pérex.

[17]Rü yemawena ga Ébe rü 430 ga taunecü namaxũ̃ rü nüxṹ nayexma ga togü ga nanegü rü naxacügü.

[18]Rü Pérex rü nüxṹ nayexma ga 30 ga taunecü ga yexguma nabuxgu ga nane ga Reú.

[19]Rü yemawena ga Pérex rü 209 ga taunecü namaxũ̃ rü nüxṹ nayexma ga togü ga nanegü rü naxacügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[20]Rü Reú rü nüxũ̱ nayexma ga 32 ga taunecü ga yexguma nabuxgu ga nane ga Cherúx.

[21]Rü yemawena ga Reú rü 207 ga taunecü namaxũ rü nüxũ̱ nayexma ga togü ga nanegü rü naxacügü.

[22]Rü Cherúx rü nüxũ̱ nayexma ga 30 ga taunecü ga yexguma nabuxgu ga nane ga Nacóx.

[23]Rü yemawena ga Cherúx rü 200 ga taunecü namaxũ rü nüxũ̱ nayexma ga togü ga nanegü rü naxacügü.

[24]Rü Nacóx rü nüxũ̱ nayexma ga 29 ga taunecü ga yexguma nabuxgu ga nane ga Téra.

[25]Rü yemawena ga Nacóx rü 119 ga taunecü namaxũ rü nüxũ̱ nayexma ga togü ga nanegü rü naxacügü.

[26]Rü Téra rü yexguma 70 ga taunecü nüxũ̱ yexmaguwena rü nüxũ̱ nayexma ga tomaepü̱x ga nanegü ga Abráũ rü Nacóx rü Aráũ.

### Térataagü

[27]Rü ñaagü nixĩ ga nataagü ga Téra. Rü nüma ga Téra rü nüxũ̱ nayexma ga tomaepü̱x ga nanegü ga Abráũ rü Nacóx rü Aráũ. Rü nüma ga Aráũ rü Lox nanatü nixĩ.

[28]Rü gumá Aráũ rü ĩane ga Úr ga Cadéuanewa yexmanegu nayu. Rü nanatü ga Téraxũpa nayu nagutama ga guma ĩane ga nagu nabuxũne.

[29]Rü Abráũ rü Charáimaxã naxãxma̱x rü Nacóx ga Milcámaxã. Rü ngĩma ga Milcá rü Aráũacü iyixĩ rü ngĩeya̱x iyixĩ ga Ixcáx.

[30]Natürü ga Charái rü taguma ixãxacü.

[31]Rü Téra rü ĩane ga Úrwa ínaxũxũ ga Cadéuanewa nax Canaáũanewa naxũxũca̱x. Rü yéma nanaga ga nane ga Abráũ rü nataxa ga Lox rü nanea̱x ga Charái. Natürü yexguma guma ĩane ga Aráũwa nangugügu rü yexma naxãchiũgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

32Rü guma ĩanegu nixĩ ga nayuxũ ga Téra ga yexguma 205 ga taunecü nüxṹ yexmagu.

## Naanearü ügüchiga 12

### Tupana rü Abráũcax naca

1Rü wüxi ga ngunexũgu ga Cori ya Tupana rü Abráũxũ ñanagürü: —¡Ínaxũxũ nawa i ngẽma curü naane, rü ngéma nawogü i cutanüxũ! ¡Rü ngéma natax ya cunatüpata nax ngẽma naane i choma tá cuxũ chawéxũwa cuxũxũcax!

2Erü tá nüxũ curüngũxẽxẽ i cutaxa nax yamuxũcax rü wüxi i taxũ i nachixũane nawa ngóxũcax. Rü tá mexũ cumaxã chaxuegu rü tá cuxũ chatachigaxẽxẽ. Rü cugagu tá mexũ nayauxgü i togü.

3Rü mexũ namaxã tá chaxuegu i ngẽma duũxũgü i mexũ cumaxã uegugüxũ. Rü chixexũ tá namaxã chaxuegu i ngẽma duũxũgü i chixexũ cumaxã uegugüxũ. Rü cugagu tá nixĩ i mexũ namaxã chaxueguxũ i guxũma i duũxũgü i ñoma i naanewa ngẽxmagüxũ ==ñanagürü.

4Rü yemaacü ga nüma ga Abráũ rü ínaxũxũ ga Aráũwa, yema Cori ya Tupana namaxã nüxũ ixuxũãcüma. Rü nüma rü nüxṹ nayexma ga 75 ga taunecü ga yexguma yema naanewa ínaxũxũxgu nax Canaáũanewa naxũxũcax.

5-6Rü ngĩxũ niga ga naxmax ga Charái, rü namágü ga Lox. Rü yexgumarüxũ ta nayagagü ga norü duũxũgü ga ĩane ga Aráũwa nüxṹ puracüexũ. Rü nayana ta ga guxũma ga norü yemaxũgü. Rü yexguma Canaáũanewa nanguxgu ga Abráũ, rü naxüpetü ñuxmata Chiquéũ ga ĩanewa nangu. Rü guma castaña ga uxtüne ga Moré ga naanewa rüxüxũnewa nangu. Rü yéma nayachaxãchi. Rü yexguma rü yema naanegu naxãchiũgü ga Canaáũtanüxũ.

7Rü yema nachicawa rü Cori ya Tupana rü Abráũcax nangox. Rü ñanagürü nüxũ: —Ñaa naane tá nixĩ i cutaagüna chaxãxũ ==ñanagürü. Rü yexguma ga Abráũ rü yexma Tupanaégagu nanaxü ga wüxi ga ãmarearü guruxũ yerü yéma nixĩ ga naxcax nangóxũ.

8Rü yemawena rü yema ínamáxpüxanexũwaama naxũ ga Betéarü ĩanearü éstewaama, rü yexma naxãchiũ. Rü yema nachica rü ĩane ga Beté rü ĩane ga


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Áiarü ngãxũwa nayexma. Rü yexma nanaxü ga wüxi ga ãmarearü guruxũ rü yéma nayumüxẽ rü Tupanaarü ngũxẽẽcax ínaca.

9Rü yemawena rü inaxũãchi rü meama inixũmare ñuxmata Négueanewa nangu.

### Equítuanewa nayexma ga Abráũ

10Rü yexgumaũcüxü rü nangebüane ga guxũ ga yema naanewa. Rü yemacax ga Abráũ rü Equítuanewa naxũ nax yexma yaxãchiũxũcax. Yerü ga noxri ínayexmaxũwa rü poraãcü taiya nüxṹ nangux.

11Rü yexguma marü Equítuanewa nanguxchaũgu ga Abráũ rü naxmax ga Charáixũ ñanagürü: —Dücax, choma rü nüxũ chacuax rü wüxi i nge i mechametüxüchicü quixĩ.

12Rü ngẽxguma ngẽma Equítuanecüãx cuxũ daugügu rü ñanagürügü tá: “Ñaa nge rü daa yatümax iyixĩ”, ñanagürügü tá. Rü ngẽxguma rü tá choxũ nimaxgü rü naxmaxũ tá cuxũ nigagü.

13Rü ngẽma nax mea choxũ nayauxgüxũcax rü tama cugagu choxũ yamaxgüxũcax ¡rü namaxã nüxũ ixu nax chaueyax quixĩxũ! ==ñanagürü.

14Rü yexguma Abráũ Equítuanewa nguxgu, rü nüma ga Equítuanecüãxgü rü Charáixũ nadaugü ga nax namechametüxüchixũ.

15Rü yexgumarüxũ ta ga yema Equítuanearü ãẽxgacüarü ngũxẽẽruũgü rü ngĩxũ nadaugü. Rü norü ãẽxgacü ga Faraóũmaxã ngĩxũ nayarüxugü ga nax namechametüxüchixũ ga yema nge. Rü ñuxũchi naxũtawa ngĩxũ nagagü.

16Rü Charáigagu rü meama Abráũxũ nayaxu ga gumá ãẽxgacü. Rü Abráũna nanamugümare ga carnérugü, rü wocagü, rü búrugü, rü caméyugü, rü puracütanüxũ ga yatüxũgü rü ngexũgü.

17Natürü ga Cori ya Tupana rü Charáigagu taxũ ga daxaweane naxcax ínanguxẽxẽ ga gumá ãẽxgacü ga Faraóũ rü natanüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

18Rü yemacax ga Faraóũ rü Abráũcax nangema rü ñanagürü nüxũ: —¿Tüxcüũ tama mea cugü quixu rü tama chomaxã nüxũ quixu nax cuxmax yixĩxũ i ñaa nge?

19Rü cuma nüxũ quixuxgu rü cueyax iyixĩ. ¿Rü taxacü chi ngupetüxũ ega choxmaxũ ngĩxũ chayaxugu? Rü ngẽma iyixĩ. ¡Rü ngĩxũ iga rü ínaxũxũ i nua! ==ñanagürü.

20Rü yexguma ga nüma ga Faraóũ rü norü duũxũgüxũ namu nax Equítuanewa ínamuxũchigüãxũcax ga Abráũ wüxigu ngĩmaxã ga naxmax rü guxũma ga norü yemaxũgü.

## Naanearü ügüchiga 13

### Nügüna nixĩgachi ga Abráũ rü Lox

1Rü yexguma Equítuanewa ínaxũxũxgu ga Abráũ naxmaxmaxã rü guxũma ga norü yemaxũmaxã, rü wenaxarü Négueanecax nataegu. Rü namágü ga Lox rü nawe narüxũ.

2Rü Abráũ rü poraãcü namuarü yemaxũgüãxũchi ga úiru rü diẽru rü muxũma ga naxũnagü.

3Rü inaxũãchi ga Négueanewa rü meama nixũ ñuxmata ĩane ga Betéwa nangu. Rü wenaxarü ũpaacü nagu naxãchiũxũ ga ĩane ga Beté rü ĩane ga Áiarü ngãxũwa yexmaxũwa nangu.

4Rü yema nixĩ ga yema nachica ga ũpaacü ãmarearü guruxũ nagu naxüxũ. Rü yéma nayumüxẽ rü Cori ya Tupanaarü ngũxẽẽcax ínaca.

5Rü yexgumarüxũ ta ga Lox rü nanepü ga Abráũrüxũ namuarü yemaxũãxũchi. Rü nüxṹ nayexma ga muxũma ga carnérugü, rü wocagü, rü norü duũxũgü ga naxũtagu ãchiũgüxũ.

6Natürü ga yema nachica ga nawa nayexmagüxũ rü tama ningu ga nabü naxcax ga yema muxũma ga naxũnagü. Rü yemacax ga Abráũ rü Lox rü taxucürüwama wüxiwa nayexmagü, yerü ga naxũna rü nayangechica.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

7Rü yemacax ga Abráũarü carnéruarü dauruũgü rü Loxarü carnéruarü dauruũgü rü tama nügümaxã nataãẽgü, rü nügü nadai. Rü yexgumaũcüü ta yema naanegu naxãchiũgü ga Canaáũtanüxũ rü Ferechéutanüxũ.

8Rü yemacax ga Abráũ rü wüxi ga ngunexũgu Loxmaxã nidexa rü ñanagürü: —Cuma rü choma rü yigütanüxũ tixĩgü rü ngẽmacax tama name nax yigüchi ixaiexũ. Rü tama name nax taxũnaarü dauruũgü rü nügü nax nadaiechaxũ.

9Rü dücax, rü ngẽma nixĩ i guxũma i ñaa naane nax cuma cunayaxuxũcax i ngẽma cuxṹ ngúchaũxũ. Rü ngẽmaãcü tá yigüna tixĩgachi. Rü ngẽxguma cuma nórtewaama cuxũxchaũgu, rü choma rü tá súrwaama chaxũ. Natürü ngẽxguma cuma súrwaama cuxũxchaũgu, rü choma rü tá nórtewaama chaxũ ==ñanagürü.

10Rü yexguma ga Lox rü natü ga Yudáũpechinügu nidau, rü nüxũ nadau ga nax nabaxcaxũ ga maxẽgü ñoma Tupana inatoxũrüxũ, rü poraãcü nadexááxũ ga yema naane ñuxmata guma ĩanexacü ga Chóawa nangu. Rü Equítuanerüxũ nixĩ ga nax nameanexũchixũ. Rü yemaacü nixĩ naxũpa nax Cori ya Tupana yaxoxẽẽãxũ ga guma ĩanegü ga Chodóma rü Gomóra.

11Rü yexguma ga Lox rü nanayaxu ga guxũma ga yema naane ga Yudáũpechinüwa üxũ. Rü yemaacü yema naane ga noxri nawa nayexmagüxũarü éstewaama naxũ. Rü yemaacü nixĩ ga Abráũ rü Lox ga nügüna yaxĩgachixũ.

12Rü nüma ga Abráũ rü yexmatama Canaáũanegu naxãchiũ, rü Lox rü guma ĩanegü ga Yudáũpechinüwa yexmagünegu nayaxãchiũ ga Chodómaarü ngaicamana.

13Rü guma ĩanewa nixĩ ga guxũma ga duũxũgü ga yachixecümaxüchixũ rü poraãcü chixexũ naxügüxũ ga Tupanapexewa.

14Rü yexguma marü yaxũgachigu ga Lox, rü Cori ya Tupana rü Abráũmaxã nidexa rü ñanagürü: —¡Ngẽma ícuchixũwatama rü mea guxũgu nadawenü i nórtegu rü súrgu rü éstegu rü oéstegu!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Rü choma rü tá cuxna chanaxã i guxũma i ngẽma naane i nüxũ cudauxũ. Rü guxũgutáma cuxrü rü cutaagüarü tá nixĩ.

16Rü choma rü tá chayamuxẽxẽ i cutaagü rü ñoma naxnücütẹxerüxũ tá namuxũchi. Rü ngẽmaãcü taxúetama tayaxugü i ngẽma cutaagü.

17¡Rü inachi rü nagu rüxũ i guxũma i norü mạx rü norü tatachinü i ñaa naane, erü choma rü tá cuxna chanaxã! ==ñanagürü.

18Rü yexguma ga Abráũ rü inaxũãchi. Rü Mamréarü castañanecügu nayaxãchiũ ga ĩane ga Ebróũarü ngaicamana. Rü yexma nanaxü ga wüxi ga ãmarearü guruxũ nax yéma Cori ya Tupanaxũ yacuạxüxũxũcạx.

## Naanearü ügüchiga 14

### Abráũ rü Loxũ nayapu

1Rü yexguma Mamrégu naxãchiũgu ga Abráũ, rü Amrapé rü ĩane ga Chináxarü ãẽxgacü nixĩ, rü Arióx rü ĩane ga Eracháxarü ãẽxgacü nixĩ, rü Queduraúme rü ĩane ga Eráũarü ãẽxgacü nixĩ, rü Tidáx rü ĩane ga Goíũarü ãẽxgacü nixĩ.

2Rü guxũma ga yema ãẽxgacügü rü nügü nadai namaxã ga Béra ga ĩane ga Chodómaarü ãẽxgacü, rü Bícha ga ĩane ga Gomóraarü ãẽxgacü, rü Chiná ga ĩane ga Axmáxarü ãẽxgacü, rü Chemébex ga ĩane ga Cheboíũarü ãẽxgacü, rü norü ãẽxgacü ga ĩane ga Belá ga Chóagu ãégane.

3-4Rü yema 5 ga ãẽxgacügü rü doxonexũ ga Chidíũgu ga Már ga Ngearü Maxũáxũ íngexmaxũgu nananutaquẹxegü ga norü churaragü nax yemaacü Queduraúmemaxã nügü nadạixũcạx. Yerü nüma ga Queduraúme rü 12 ga taunecü rü yema 5 ga ãẽxgacügümaxã inacuạx, natürü yexguma norü 13 ga taunecüwa nanguxgu rü naxmẹxwa nügü ínanguxũxẽẽchaũ.

5Rü gumá taunecüwena rü nüma ga Queduraúme, rü ñụxũchi yema ãẽxgacügü ga nawa ügüxũ, rü Atarú Canaíũanewa naxĩ. Rü yexma nayadai ga Refátanüxũ. Rü ñụxũchi Ámgu nayadai ga Chúxtanüxũ rü Chabé-quiriataíũgu nayadai ga Éntanüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[6]Rü Cheíarü maxpűneanegu nayadai ga Oréutanüxű, rü ñuxũchi nawe nangegü ñuxmata nawa nangugü ga Paráűarü doonexű ga taxúema íxãpataxűarü ngaicamawa yexmaxű.

[7]Rü yexguma nataeguxgu ga Queduraúme namaxã ga yema nawa ügüxű ga ãẽxgacügü, rü nawa nangugü ga guma ĩane ga En-michapáx ga Cadégu ta ãégane. Rü nanapuxű ga guxűma ga yema Amaréxtanüxűarü naane. Rü yexgumarüxű ta nanapuxű ga norü naane ga yema Amoréutanüxű ga Achechóű-tamáanewa maxẽxű.

[8-9]Rü yexguma yema 5 ga ãẽxgacügü ga Chodómaarü ãẽxgacü, rü Gomóraarü ãẽxgacü, rü Axmáxarü ãẽxgacü, rü Cheboíűarü ãẽxgacü, rü ñuxũchi Beláarü ãẽxgacü rü Chidíűarü doxonewa naxĩ nax nügü nadaixűcax namaxã ga yema 4 ga ãẽxgacügü ga Queduraúme ga Eráűarü ãẽxgacü, rü Tidáx ga Goíűarü ãẽxgacü, rü Amrapé ga Chináxarü ãẽxgacü, rü ñuxũchi Arióx ga Eracháxarü ãẽxgacü.

[10]Natürü ga yema Chidíűarü doxonewa rü namu ga puchu ga oxwümaxã ixããcuxű. Rü yexguma nabuxmügu ga Chodómaarü ãẽxgacü, rü Gomóraarü ãẽxgacü rü gumá puchugu nayicu. Natürü ga yema togü ga ãẽxgacügü ga namücügü ixĩgüxű rü maxpűnegüwaama nabuxmü.

[11]Rü yema rüporamaegüxű ga ãẽxgacügü rü nayana ga guxűma ga Chodóma rü Gomóracüãxgüarü nabü rü yemaxűgü. Rü yemaacü ínixĩ.

[12]Rü guma Abráűmágü ga Lox rü ta nayagagü wüxigu namaxã ga guxűma ga norü yemaxűgü, yerü nüma rü ta Chodómagu naxãchiű.

[13]Natürü nayexma ga wüxi ga yatü ga iñaxű rü Abráű ga Ebréutanüxű ixĩcümaxã nüxű nayarüxu ga yema ngupetüxű. Rü nüma ga Abráű rü Mamrééga Amoréutanüxű ixĩcüarü castañanecügu naxãchiű ga yexguma. Rü nüma ga Mamré rü Ecúxenexẽ rü Anéxenexẽ nixĩ. Rü nümagü rü Abráűétüwa naxügü.

[14]Rü yexguma Abráű nüxű cuaxgu ga namágü ga Loxű nax yayauxgüxű, rü nanaxĩtaquexexẽxẽ ga norü duűxűgü ga naxűtawa yaexű. Rü 318 ga yatügü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nixĩ ga guxũwama. Rü yemamaxã inaxũãchi nax yema ãẽxgacügüwe nax nangegüxũca̲x. Rü ĩane ga Dáũgu nüxũ inayangau.

15Rü yemaarü chütaxũgu rü Abráũ rü norü duũxũgümaxã yema ãẽxgacügüxũ ínayabaixgü. Rü nawe ningẽxũtanü ñu̲xmata ĩane ga Obá ga Damácuarü nórtewa yexmanewa nangugü.

16Rü nüxna nanapuxũ ga guxũma ga yema yanaxũ. Rü yemaacü ga Abráũ rü namágü ga Loxũ nayapu wüxigu namaxã ga guxũma ga norü yemaxũgü. Rü yexgumarüxũ ta tüxũ napuxũ ga guxema ngexegü rü yema togü ga duũxũgü.

### Melquichedéx rü mexũ Abráũmaxã naxuegu

17Rü yexguma Abráũ taeguxgu nawena nax nüxũ naporamaexũ ga Queduraúme rü yema togü ga ãẽxgacügü ga naxümücügü, rü nüma ga Chodómaarü ãẽxgacü rü Chabéarü doxrae ga Ãẽxgacüarü Doxraegu ãégaxũwa Abráũca̲x yéma niña nax norü taãẽmaxã naya̲u̲xãxũca̲x.

18Rü yexgumarüxũ ta ga Melquichedéx ga ĩane ga Charéũarü ãẽxgacü ga Tupana ya Guxũétüwa Ngẽxmacüarü chacherdóte, rü yematama namawa Abráũna nanaxã ga paũ rü bínu.

19-20Rü ñaa oremaxã mexũ Abráũmaxã naxuegu rü ñanagürü: —¡Tupana ya Guxũétüwa Ngẽxmacü i daxũguxũ i naanearü üruxũ rü ñoma i naanearü üruxũ rü poraãcü mexũ cuwa nax̲ü̲x! ¡Rü namecümaxüchi ya Tupana ya Guxũétüwa Ngẽxmacü ya curü uanügüxũ cuxũ rüporamaexẽẽcü! ==ñanagürü. Rü yexguma ga Abráũ rü Melquichedéxna nanaxã ga norü diésmu natanüwa ga yema yemaxũgü ga napuxũxũ.

21Rü yexguma ga gumá Chodómaarü ãẽxgacü rü Abráũxũ ñanagürü: —¡Choxna namugü i ngẽma chorü duũxũgü, natürü ngẽma ngẽmaxũgü rü cuxrüxũ yixĩ! ==ñanagürü.

22-23Natürü ga Abráũ rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Choma rü marü Cori ya Tupana ya Guxũétüwa Ngẽxmacü i daxũguxũ i naanearü üruxũ rü ñoma i naanearü üruũmaxã nüxũ chixu rü taxuxũtáma i ta̲xacü choxrüxũ chayaxu i ngẽma cuxrü ixĩxũ, rü bai ya wüxi ya tünüta, rü bai i wüxi i chapatut̲ü̲xü,


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nax tagutáma choxũ̃ quixuxũ̃cax nax cugagu yixĩxũ̃ nax chamuarü ngẽmaxũ̃áxũ̃.

24Rü choma rü taxuxũ̃ma chanaxwax nax choxrü yixĩxũ̃. Rü ngẽma marü chorü duũ̃xũ̃gü ngõxgüxũ̃xica nixĩ i ngẽma chayaxuxũ̃. Natürü ngẽma yatügü i choxũ̃ íxümücügüxũ̃ i Anéx, rü Ecú, rü Mamré rü tá nanayauxgü i ngẽma nüma nanaxwaxegüxũ̃ ==ñanagürü.

## Naanearü ügüchiga 15

### Tupana rü Abráũ̃maxã inaxuneta rü tá poraãcü nüxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ

1Rü yemawena ga Abráũ̃ rü Cori ya Tupana rü nanangoxetüxẽxẽ rü namaxã nidexa rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Taxucaxma cumuũ̃, Pa Abráũ̃! Erü choma nixĩ i curü poxũ̃ruxũ̃. Rü ngẽma ngũ̃xẽxẽ i tá cuxna chaxãxũ̃ rü tá nataxüchi ==ñanagürü.

2-3Natürü ga Abráũ̃ rü Cori ya Tupanaxũ̃ nangãxũ̃ rü ñanagürü nüxũ̃: —¿Taxacüwa choxũ̃́ name i ngẽma ngũ̃xẽxẽ i chomaxã nüxũ̃ quixuxũ̃? Erü meama nüxũ̃ cucuax nax nataxuxũ̃ma ya chaune. Rü ngẽmacax i ngẽma tá chowena nayaxuxũ̃ i chorü ngẽmaxũ̃gü rü yimá chorü ngũ̃xẽẽruxũ̃ ya Eriéche ya Damácucüãx tá nixĩ ==ñanagürü.

4Natürü nüma ga Tupana rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Ngẽma tá cuwena nayaxuxũ̃ i curü ngẽmaxũ̃gü rü cunexüchi tá nixĩ rü tama wüxi i duũ̃xũ̃ i to i nachixũ̃anecüãx ixĩxũ̃ ==ñanagürü.

5Rü ñuxũchi ga Cori ya Tupana rü düxétüwa Abráũ̃xũ̃ naga, rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Dücax, mea daxũgu nadawenü rü yaxugü ya ẽxtagü ega cuxũ̃́ natauxchagu nax cuyaxugüxũ̃! Rü ngẽxgumarüxũ̃ tá ta nixĩ nax namuxũ̃ i cutaagü ==ñanagürü.

6Rü nüma ga Abráũ̃ rü aixcüma nayaxõ ga yema Cori ya Tupanaarü ore, rü yemacax nixĩ ga Tupana namaxã naxueguxũ̃ nax aixcümacü yixĩxũ̃.

7Rü Tupana rü ñanagürü nüxũ̃: —Choma nixĩ i Cori ya Tupana chixĩxũ̃. Rü choma nixĩ ga cuxũ̃ íchamuxũchixũ̃ ga Úrwa ga Cadéutanüxũ̃güarü ĩanewa


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nax cuxna chanaxãxũc̲ax i ñaa naane nax guxũgutáma cuxrü yixĩxũc̲ax ==ñanagürü.

8Rü yexguma ga Abráũ̃ rü Cori ya Tupanaxũ̃ nangãxũ̃ rü ñanagürü: —¿Ñuxãcü tá nüxũ̃ chacuáxũ̃ nax aixcüma choxrü tá yixĩxũ̃ i ñaa naane? ==ñanagürü.

9Rü Tupana nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —¡Nua naga i naxũ̃nagü i tomaep̲üxarü taunecüã̲xchigüxũ̃ rü wüxi i woca i ngexũ̃ rü wüxi i cabra rü wüxi i carnéru! ¡Rü nua naga ta i wüxi i muxtucu rü ñu̲xũchi wüxi i naxacü! ==ñanagürü.

10Rü yexguma ga Abráũ̃ rü yéma Tupanap̲exewa nanagagü ga guxũ̃ma ga yema naxũ̃nagü. Rü ngãxũ̃gu nanadategü rü ñu̲xũchi nügügu nanangã̲xgüchipanü. Natürü ga muxtucugü rü tama nanadategü.

11Rü yexguma ga yema ẽxchagü, rü ínarüxĩgü ga nax yangõ̲xgüãxũc̲ax, natürü ga Abráũ̃ rü nüxũ̃ naxãneta.

12Rü yexguma noxri nachütagu ga Abráũ̃ rü yéma poraãcü nipeãchi. Rü ínapeyane, rü ngürüãchi wüxi ga waanexũ̃ yexma nangu, rü yemac̲ax poraãcü namuũ̃.

13Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü ñanagürü nüxũ̃: —Cumaxã nüxũ̃ chixu rü ngẽma cutaagü rü to i nachixũ̃anewa tá namaxẽ. Rü ngémacüã̲xgü rü tá norü puracütanüxũ̃ nayaxĩgüxẽxẽ. Rü ngẽmaãcü tá chixri namaxã nachopetü i 400 ya taunecü.

14Natürü choma rü tá ta chanapoxcu i ngẽma nachixũ̃anecüã̲xgü i chixri cutaagümaxã chopetüxũ̃. Rü ngẽmawena rü tá íchananguxũ̃xẽxẽ i cutaagü, rü tá namuarü ngẽmaxũ̃ã̲xgü i ngẽxguma ngéma ínachoxũ̃gu.

15Natürü i cuma rü tá mea curüyae, rü taãẽãcü tá cuyu nax ngẽmaãcü wüxiwa curü o̲xigümaxã cungexmaxũc̲ax.

16Rü ngẽxguma 400 ya taunecüguwena rü cutaagü rü tá ñaa naanec̲ax nawoegu. Erü ngẽma duũ̃xũ̃gü i Amoréutanüxũ̃ i ñu̲xma ñaa naanegu


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ãchiũgüxũ rü taxũta nangupetüxüchi i ngẽma norü chixexũ nax chanapoxcuexũca̲x ==ñanagürü ga Tupana.

17Rü yexguma marü nachütagu rü guxũwama naxẽanegu, rü ngürüãchi yéma nango̲x ga wüxi ga buetare ga üxüáxũ ga yéma icaixquexũ. Rü nango̲x ta ga wüxi ga omüema ga iyauraxũ ga yema naxũna ga dategüxũtanüwa gopetüemaxũ.

18Tupana rü yematama ngunexũgu Abráũmaxã inaxuneta rü ñanagürü nüxũ: —Choma tá cutaagüna chanaxã i guxũma i ñaa naane i Equítuanearü natüwa inaxügü rü ñu̲xmatáta ngẽma natü i Eufrátewa nangu.

19-21Rü ngẽma naanegü i tá nüxna chaxãxũ rü Quenéutanüxũarü naane, rü Quenétanüxũarü naane, rü Camunéutanüxũgüarü naane, rü Itítanüxũgüarü naane, rü Ferechéutanüxũgüarü naane, rü Refátanüxũarü naane, rü Amoréutanüxũgüarü naane, rü Canaáũtanüxũgüarü naane, rü Guerguechéutanüxũarü naane rü Yebuchéutanüxũgüarü naane tá nixĩ i ngẽma cutaagüna chaxãxũ ==ñanagürü ga Tupana.

## Naanearü ügüchiga 16

### Agá rü ngĩne ga Ismaé

1Rü Charái rü taguma nüxṹ ixãxacü ga gumá ngĩte ga Abráũ. Natürü ngĩxṹ iyexma ga wüxi ga ngĩxũtaxũ ga Equítuanecüa̲x ga Agágu ãégacü.

2-3Rü yemaca̲x ga Charái rü Abráũxũ ngĩgürügü: —Dücax, Pa Chomücüx, Cori ya Tupana rü tama nanaxwa̲xe nax chaxãxacüxũ. Rü ngẽmaca̲x cumaxã nüxũ chixu nax ngĩmaxã cumaxũxũ i ngẽma chauxũtaxũ i Agá. Rü bexmana ngẽmawa tá choxṹ nangẽxma i chaunegü ==ngĩgürügü. Rü Abráũ rü Charáiaxṹ nanayaxu ga yema namaxã nüxũ yaxuxũ. Rü yexguma ga Charái rü yema Equítuanecüa̲x ga Agáca̲x ica rü Abráũna ngĩxũ imu nax ngĩxũ naca̲xũca̲x. Rü marü 10 ga taunecü Canaáũanewa nayexmagü ga yexguma yema ngupetügu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[4]Rü yexguma nüma ga Abráũ̃ rü Agámaxã namaxũ̃ rü nüxṹ ixãxacü. Natürü yexguma ngĩgü yacua̱xãchigu ga nax naxãxacüxũ̃ rü tama ngĩrü chiũraga ixĩnüchaũ̃.

[5]Rü yemaca̱x ga Charái rü Abráũ̃xũ̃ ngĩgürügü: —Cugagu nixĩ i Agá i tama chauga naxĩnüxũ̃. Chomatama nixĩ ga cuxna ngĩxũ̃ chamuxũ̃ rü ñu̱xma nax naxãxacüxũ̃ rü choxũ̃ irüyexerachaũ̃. Rü Cori ya Tupana tá nixĩ ya nüxũ̃ ixucü rü texégagu yixĩxũ̃ nax ngẽma ngupetüxũ̃ rü cugagu rüe̱xna chaugagu ==ngĩgürügü.

[6]Rü yexguma ga Abráũ̃ rü ngĩxũ̃ nangãxũ̃ rü ñanagürü: —Dücax, cuxme̱xwa ingẽxma i ngẽma cuxũ̃taxũ̃. ¡Rü cuma cunaxwa̱xexũ̃ãcüma ngĩmaxã naxü! ==ñanagürü. Rü yexguma ga Charái rü inaxügü ga Agáxũ̃ nax yama̱xũ̃ũ̃xũ̃. Rü yemacha̱xwa ga Agá rü düxwa iyaxũ.

[7]Natürü wüxi ga Tupanaarü orearü ngeruxũ̃ i daxũcüa̱x rü ínachianexũ̃gu ngĩxũ̃ nangau naxũ̃tagu ga gumá bairawe ga chianexũ̃ ga Chúxwa daxũ̃ ga namacüwawa yexmacü.

[8]Rü ngĩxna naca rü ngĩxũ̃ ñanagürü: —¿Pa Agá i Charáixũ̃taxũ̃x, ngextá ne cuxũ rü ngextá cuxũ i ñu̱xmax? ==ñanagürü. Rü ngĩma rü inangãxũ̃ rü ngĩgürügü: —Chixũ ngĩxna i chorü chiũra i Charái ==ngĩgürügü.

[9]Rü yexguma ga yema Tupanaarü orearü ngeruxũ̃ i daxũcüa̱x rü ñanagürü ngĩxũ̃: —¡Curü chiũraca̱x nataegu rü ngĩga naxĩnü i guxũ̃ma i ta̱xacü i cuxũ̃ namuxũ̃wa! ==ñanagürü.

[10]Rü ñanagürü ta ngĩxũ̃: —Rü tá yexera chayamuxẽxẽ i cutaagü rü ngẽmaãcü düxwa taxucürüwa texé tayaxugü.

[11]Ñu̱xma rü cuxãxãcü rü yatüxũ̃ tá nixĩ. Rü Ismaégu tá cunaxüéga, erü Cori ya Tupana rü marü nüxũ̃ nacua̱x i ngẽma guxchaxũ̃ i cuxũ̃ üpetüxũ̃.

[12]Cune rü wüxi i cowaru i tauxta íyapuxũ̃rüxũ̃ tá nixĩ. Rü guxũ̃ i duũ̃xũ̃gümaxã tá nügü nadai, rü ngẽma duũ̃xũ̃gü rü tá ta namaxã nügü nadai. Natürü nüma rü tá naenexẽgüxũ̃ narüporamae ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

13Rü yexguma yema daxũcüa̲xmaxã yadexa̲xguwena rü Agá rü ngĩgürügü: —Cuma nixĩ ya Tupana ya choxũ daucü ==ngĩgürügü. Rü ñu̲xũchi ngĩgü ngĩgürügü: “Woo Tupana choxũ dauxũ rü ñu̲xma rü ta chamaxũ”, ngĩgü ngĩgürügü.

14Rü yemaca̲x ga gumá puchu rü ñaxũgu inaxüéga: Tupana ya Maxũcü ya choxũ daucüarü puchu, ñaxũgu inaxüéga. Rü yimá puchu rü Cadéarü rü Bérexarü ngãxũwa nangẽxma.

15Rü yemawena rü Abráũaxṹ ixíraxacü ga Agá rü nüma ga Abráũ rü Ismaégu nanaxüéga.

16Rü Abráũ nüxṹ nayexma ga 86 ga taunecü ga yexguma nabuxgu ga Ismaé.

## Naanearü ügüchiga 17

### Tupana rü Abráũmaxã inaxuneta

1Rü yexguma Abráũ 99 ga taunecü nüxṹ yexmagu rü Cori ya Tupana naxca̲x nango̲x rü ñanagürü nüxũ: —Choma nixĩ ya Tupana ya Guxũétüwa Ngẽxmacü chixĩxũ. Rü chanaxwa̲xe i aixcüma mea cumaxũ i chope̲xewa.

2Choma rü tá cumaxã ichaxüga rü tá chayamuxẽxẽ i cutaagü, rü tá namuxũchi ==ñanagürü.

3-4Rü yexguma ga Abráũ rü waixũmüanegu nanangücuchi. Rü yoxni ga Tupana rü nidexachigüama rü ñanagürü: —Ñaãcü tá nixĩ i cumaxã nax ichaxügaxũ. Rü cuma tá nixĩ i norü o̲xi quixĩxũ i muxũtama i nachixũanecüa̲x i duũxũgü.

5Rü marü taxũtáma Abráũ nixĩ i cuéga. Rü ñu̲xmacürüwa rü tá Abraáũ nixĩ i cuéga erü muxũtama i nachixũanecüa̲x i duũxũgüarü o̲xi tá cuxũ chixĩxẽxẽ.

6Rü tá chayamuxẽxẽ i cutaagü rü tá namuxũchi. Rü ngẽma cutaagü rü muxũtama i nachixũanegü tá nango̲xẽẽgü. Rü ngẽma cutaatanüwa tá nangẽxma i ãe̲xgacügü ixĩgüxũ.

7Rü ngẽma ñu̲xma tá cumaxã rü cutaagümaxã chaxueguxũ rü ñaa nixĩ: Rü choma rü guxũgutáma curü Tupana chixĩ rü cutaagüarü Tupana chixĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]Choma rü cuxna rü nüxna tá chanaxã i guxũma i ñaa Canaáũane i ñu̱xma nawa cumaxũxũ. Rü tá guxũgutáma norü naane nixĩ i cutaagü. Rü choma rü tá norü Tupana chixĩ = =ñanagürü.

[9-10]Rü Tupana rü Abraáũxũ ñanagürü ta: —¡Natürü i cumax rü cutaagü rü guxũgutáma peyanguxẽxẽ i ngẽma pemaxã nüxũ chixuxũ! Rü dücax, chanaxwa̱xe i guxãma ya iyatüxe i petanüwa rü ípewíecha̱xmüũpe̱xechiraũ.

[11]¡Rü pegü ípewiecha̱xmüũpe̱xechiraũgü! Rü ngẽmawa tá nango̱x nax aixcüma peyanguxẽxẽ i ngẽma yigümaxã nüxũ ixuxũ.

[12]Rü ñu̱xmaũcüü rü guxãma ya iyatüxe ya ngexwaca ixíraxe i petanüwa rü 8 i ngunexũ tüxṹ ngẽxmagu rü name nixĩ i ítawiecha̱xmüũpe̱xechiraũ. Rü ngẽxgumarüũtama penaxwa̱xe i ngẽmaãcü penaxü namaxã i guxũma i perü puracütanüxũ i to i nachixũanecüa̱xũtawa naxca̱x petaxegüxũ rü woo nanegü.

[13]Rü ngẽmaãcü ya guxãma i pema rü perü duũxũgü, rü chanaxwa̱xe i pegü ípewíecha̱xmüũpe̱xechiraũgü. Rü ngẽmaãcü guxũgutáma pexenewa nango̱x nax aixcüma peyanguxẽẽxũ i ngẽma yigümaxã nüxũ ixuxũ.

[14]Natürü ya yíxema tama tügü íwíecha̱xmüũpe̱xechiraũxẽ, rü name nixĩ i noxtacüma pegütanüwa tüxũ ípeta̱xüchi erü tama tayanguxẽxẽ i ngẽma yigümaxã ixunetaxũ = =ñanagürü.

[15]Rü Tupana rü Abraáũxũ ñanagürü ta: —Rü ngẽma cuxma̱x i Charái, rü marü taxũtáma ngẽma nixĩ i ngĩéga. Rü ñu̱xmaguwena rü Chára tá nixĩ i ngĩéga.

[16]Rü choma rü tá mexũ ngĩmaxã chaxuegu rü tá cuxṹ ixãxacü. Rü aixcüma ngẽmaãcü tá ngĩxũ curüngũxẽxẽ. Rü muxũma i nachixũanegüarü noxẽ tá iyixĩ. Rü ngẽma ngĩtaagü rü ĩanegüarü ãe̱xgacügü tá nixĩgü = =ñanagürü.

[17]Rü yexguma ga Abraáũ rü waixũmüanegu nanangücuchi. Natürü nüxũ nacugüãcüma nügüãẽwa ñanagürü: —¿E̱xna wüxi ya yatü ya 100 ya taunecü nüxṹ ngẽxmacü rü tá naxãxacüxũ nax papa yixĩxũca̱x? ¿Rü Chára rü tá


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

naxãxacüxũ nax marü 90 ya taunecü ngĩxṹ ngẽxmaxũ̃? ==ñaxũ̃gu narüxĩnü ga naãẽwa.

18Rü yexguma ga Abraáũ̃ rü Tupanaxũ̃ ñanagürü: —Chierü mexũ̃ Ismaémaxã cuxuegu̱xgu ==ñanagürü.

19Rü Tupana nanangãxũ̃ rü ñanagürü nüxũ̃: —Pa Abraáũ̃x, aixcüma nixĩ i ngẽma cumaxã nüxũ̃ chixuxũ̃, rü cuxma̱x i Chára rü tá cuxṹ ixãxacü. Rü cuma rü Ichaágu tá cunaxüéga. Rü yimáwa tá ningu ga yema cumaxã nüxũ̃ chixuxũ̃, rü ngẽmaãcü tá guxũ̃gutáma nüxũ̃ curüngũ̃xẽxẽ i nataagü.

20Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta i Ismaéca̱x rü marü cuxṹ chaxĩnü rü yimá rü tá ta mexũ̃ namaxã chaxuegu. Rü tá nüxũ̃ curüngũ̃xẽxẽ nax yamuxũchixũ̃ca̱x i naxacügü rü nataagü. Rü yimá Ismaé tá nixĩ i nanatü i 12 i ãe̱xgacügü i poraexũ̃. Rü nataagümaxã tá ichanachixẽxẽ i wüxi i taxũ̃ i nachixũ̃ane.

21Natürü yema chorü uneta ga cumaxã nüxũ̃ chixuxũ̃, rü tá ichayadaxẽxẽ nawa ya cune ya Ichaá i cuxma̱x i Chára ngĩne ya domarüücü ya tauemacügu tá bucü i nai ya taunecügu ==ñanagürü ga Tupana.

22Rü yexguma marü nüxũ̃ nachauxgu ga Abraáũ̃maxã nax yadexaxũ̃ ga Tupana, rü Abraáũ̃na nixũgachi.

23Rü yematama ngunexũ̃ ga Tupana namaxã idexaguwena nixĩ ga Abraáũ̃ ga nane ga Ismaéxũ̃ ínawíecha̱xmüũ̃pe̱xechiraũ̃xũ̃. Rü yexgumarüxũ̃ ta tüxũ̃ ínanawíũ̃cha̱xmüũ̃pe̱xechiraũ̃ ga guxãma ga guxema iyatüxe ga norü puracütanüxũ̃ ga naxũ̃tagu buexe rü guxema tümaca̱x nataxexe. Rü yemaacü nanaxü yema Tupana namaxã nüxũ̃ ixuxũ̃rüxũ̃.

24-25Rü yexgumarüxũ̃ ta ga nüma rü yematama ga ngunexũ̃gu nügü ínawíecha̱xmüũ̃pe̱xechiraũ̃. Rü nüma ga Abraáũ̃ rü 99 ga taunecü nüxṹ nayexma ga yexguma nügü ínawíũ̃cha̱xmüũ̃pe̱xechiraũ̃gu. Rü yexguma ga nane ga Ismaé rü 13 ga taunecü nüxṹ nayexma.

26-27Rü nüma ga Abraáũ̃ rü ñu̱xũchi nane ga Ismaé rü yematama ga ngunexũ̃gu nügü ínawíũ̃cha̱xmüũ̃pe̱xechiraũ̃gü wüxigu namaxã ga guxũ̃ma ga napatagu buexũ̃ ga iyatüxũ̃gü, rü woo guxema norü puracütanüxũ̃ ga


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tümacax nataxexe ga to ga nachixũanecüãx. Rü yemaacü ga nüma ga Abraáũ rü nayanguxẽxẽ ga yema Tupana namaxã nüxũ ixuxũ.

## Naanearü ügüchiga 18

### Tupana rü Abraáũmaxã inaxuneta rü tá nüxũ nangẽxma ya wüxi ya nane

[1]Rü wüxi ga ngunexũgu meama tocuchigu rü Cori ya Tupana rü Abraáũcax nangox ga Mamréarü castañanecüwa ga yexguma napataaxwa natoyane ga Abraáũ.

[2]Rü nadaunagü ga Abraáũ rü nüxũ nadau ga tomaepüx ga duũxũ ga napexegu chigüxũ. Rü yexguma ga nüma rü inachi rü paxa naxcax nixũ rü napexegu waixũmügu nanangücuchi.

[3]Rü ñanagürü: —Pa Corix, cuxũ chacaaxũ rü taxṹ i yaxtacüma íquixũxũ.

[4]Rü ngẽxguma cuxṹ namexgu rü tá íxraxũ i dexácax íchaca nax pegü piyauxgücutügüxũcax. ¡Rü nua castañapechitagu paxaãchi perüngũgü!

[5]Rü ñuxma nax nua chopatawa pengugüxũ, rü tá pexũ chachibüexẽxẽ nax ngẽmaãcü peporaexũcax i namawa ega ipexĩxgu = =ñanagürü. Rü nümagü nanangãxũ: —Marü name = =ñanagürügü.

[6]Rü yexguma ga Abraáũ rü napatagu nangaxi rü naxmax ga Cháraxũ ñanagürü: —¡Paxa, Pa Nge, rü 20 i quíru i mexẽchixũ i arína ta nayaxu, rü paũ ta naxü! = =ñanagürü.

[7]Rü ñuxũchi ga Abraáũ rü wocapúxũwa naña. Rü naxcax nadau ga yema rümemaexũ ga wocaxacü. Rü wüxi ga norü puracütanüxũxũ namu, rü nüma rü paxa nanaxü ga yema õna.

[8]Rü yexgumarüxũ ta ga Abraáũ rü yema duũxũgü ga naxũtawa ngugüxũna nanaxã ga quechu rü lechi. Rü nüma rü ínamemare ga nüxna nax naxããxũ ga taxacü ga nanaxwaxegüxũ ga yexguma castañatüũwa nachibüeyane.

[9]Rü yexguma marü yangugügu ga nax nachibüexũ, rü Abraáũna nacagüe rü ñanagürügü: —¿Ngecü iyixĩ i cuxmax i Chára? = =ñanagürügü. Rü nüma nanangãxũ: —Ngẽã chauchiũwa ingẽxma = =ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10Rü yexguma ga wüxi ga yema naxũtawa ngugüxũ rü ñanagürü: —Nai ya taunecügu rü wena cuxũtagu tá chanaxũane, rü ngẽxguma i cuxma̲x i Chára rü tá marü ixíraxacü = =ñanagürü. Rü ngĩma ga Chára rü yoxni bexma nüxũ ixĩnü ga yemaacü nax yadexaxũ, yerü ngĩma rü bexma Abraáũca̲xwegu ichi ga ĩã̲xwa.

11Natürü ga nüma ga Abraáũ rü naxma̲x ga Chára rü marü nayae. Rü ngĩma ga Chára rü marü ngĩxna inayarüxo ga nax nachixewexũ.

12Rü yemaca̲x ga Chára rü tama yáxna namaxã ixĩnü ga nax nacugüxũ, yerü ñaxũgu irüxĩnü: —¿Ñuxãcü tá ichaxãxacüxũ erü choma rü chaute rü marü tayaexüchi? = =ñaxũgu irüxĩnü ga ngĩãẽwa.

13Natürü nüma ga Cori ya Tupana rü Abraáũxũ ñanagürü: —¿Tü̲xcüũ ngĩxṹ naxãũchiga i Chára? ¿Ẽ̲xna tama iyaxõ rü tá nax naxãxacüxũ i woo nax nayaxüchichirexũ?

14¿Ẽ̲xna nangẽxma i ta̲xacü i Cori ya Tupanaaxṹ guxchaxũ nax naxüaxũ? Rü nai ya taunecügu rü aixcüma tá nuxã cuxũtagu chanaxũane. Rü ngẽxguma i Chára rü tá marü ixíraxacü = =ñanagürü.

15Natürü ga Chára rü yemaxũ naxĩnügu rü imuũ rü iyaxãxchaũ nax ngĩxṹ naxãũchigaxũ. Rü yemaca̲x ngĩgürügü: —Tama nixĩ i chacugüchirexũ = =ngĩgürügü. Natürü nüma ga Cori rü ngĩxũ nangãxũ rü ñanagürü: —Ngẽmáacüx, nüxũ chacua̲xama nax cucugüxũ = =ñanagürü ngĩxũ.

### Abraáũ rü Tupanana nachogü nax tama napoxcuãxũca̲x ga guma ĩane ga Chodóma

16Rü yexguma ga yema duũxũgü ga Abraáũxũtawa ngugüxũ, rü inachigü rü inaxĩãchi ga Chodómawaama nax naxĩxũ. Rü Abraáũ rü paxaãchi ínayaxümücü.

17Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü ñaxũgu narüxĩnü: “Name nixĩ i Abraáũmaxã nüxũ chixu i ngẽma tá chaxüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

18Erü nüma tá nixĩ i norü o̲xi i wüxi i nachixũane i taxũ rü poraxũ. Rü marü namaxã chanaxuegu nax nagagu tá nüxũ charüngũxẽẽxũ i guxũtáma i nachixũanegü i ñoma i naanewa ngẽxmagüxũ.

19Rü chomatama marü chanayaxu nax nanegümaxã rü nataagümaxã nüxũ yaxuxũca̲x i ngẽma chorü mugü nax nümagü i nataagü naga naxĩnüexũca̲x, rü mexũ naxügüxũca̲x nax ngẽmaãcü choma chayanguxẽẽxũca̲x i guxũma ga yema namaxã nüxũ chixuxũ", ñaxũgu narüxĩnü ga Tupana.

20Rü yemaca̲x ga Cori ya Tupana rü Abraáũxũ ñanagürü: —Ngẽma duũxũgü i Chodómacüã̲x rü Gomóracüã̲x, rü nüxũ chaxĩnü i nachiga nax nachixexüchixũ rü poraãcü pecadu naxügüxũ.

21Rü ngẽmaca̲x tá ngéma chaxũ nax íchayadauxũca̲x rü aixcüma yixĩ i poraãcü chixexũ naxügüxũ ngẽma chomaxã nüxũ yaxugüexũrüxũ, rü ngẽmaãcü tá nüxũ chacua̲x ==ñanagürü.

22Rü taxre ga yema duũxũgü rü yoxni inaxĩ nax Chodómawa naxĩxũca̲x. Natürü ga Abraáũ rü Cori ya Tupanamaxã yexma nayachiãchitanü.

23Rü nüma ga Abraáũ rü Cori ya Tupanaca̲x nixũ rü nüxna naca rü ñanagürü: —¿Cunada̲i̲xũ tá ta i ngẽma duũxũgü i mea maxẽxũ wüxigu namaxã i ngẽma chixexũ ügüxũ?

24Rü ngẽxguma chi nangẽxmagu i 50 i duũxũgü i mea maxẽxũ nawa ya yima ĩane ¿rü chi cunadaiamaxũ rü taxũchima nüxũ cungechaũxũ i ngẽma ĩanecüã̲x nagagu i ngẽma 50 i duũxũgü i mea maxẽxũ?

25Cha̲u̲xca̲x rü tama name nax cunada̲i̲xũ i ngẽma mea maxẽxũ i duũxũgü wüxigu namaxã i ngẽma chixexũ ügüxũ, ñoma chi guxũma naxügüxũrüxũ i ngẽma chixexũ. Rü taxucürüwama ngẽma cuxü erü tama ngẽmagu curüxĩnü. Rü cuma nixĩ i guxãarü maxũmaxã icucuáxũ ¿rü tama ẽ̲xna i ngẽma mea maxẽxũgagu nüxũ icurüngümaxũ nax cunadaiãcuxũ ya yima ĩane? ==ñanagürü.

26Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü Abraáũxũ nangãxũ rü ñanagürü: —Ngẽxguma chi yima Chodómaarü ĩanewa nüxũ ichayangauxgu i 50 i duũxũgü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

i mea maxẽxũ, rü ngẽmagagu taxũtáma chanapoxcue i ngẽma ĩanecüa̱x ==ñanagürü.

27Natürü nüma ga Abraáũ rü wenaxarü nüxna nacaama rü ñanagürü nüxũ: —¡Choxũ nangechaũ nax cuxna chicachigüamaxũ! Erü cuma rü Tupana quixĩ rü choma rü wüxi i duũxũmare chixĩ.

28Natürü ngẽxguma chi tama mea yanguxgu i 50 wa nax nanguxũ i ngẽma duũxũgü i mea maxẽxũ, rü chi 45 icatama i mexũ i duũxũgü ngẽxmagu ¿rü ngẽma nax tama mea 50 wa nanguxũca̱x rü tá cunapoxcuxũ ya yima ĩane? ==ñanagürü. Rü Cori ya Tupana nanangãxũ rü ñanagürü: —Ngẽxguma chi 45 i duũxũgü i mea maxẽxũ ngéma ichayangauxgu, rü taxũtáma chanapoxcu ==ñanagürü.

29Natürü ga Abraáũ rü wenaxarü nüxna nacaama rü ñanagürü: —¿Natürü ngẽxguma chi 40 icatama ngẽxmagu? ==ñanagürü. Rü nüma ga Cori rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Ngẽma 40 ca̱x rü taxũtáma chanapoxcue ==ñanagürü.

30Natürü ga Abraáũ rü wenaxarü Tupanana nicachigü rü ñanagürü nüxũ: —Cuxũ chaca̱a̱xũ nax tama chomaxã cunuxũca̱x naxca̱x i ngẽma nax yexũcürü cuxũ chachixewexũ ¿natürü ngẽxguma chi 30 icatama ngẽxmagu? ==ñanagürü. Rü nüma ga Cori ya Tupana nanangãxũ rü ñanagürü: —Woo 30 i duũxũgü i mexũ ngẽxmagu rü taxũtáma chanapoxcu ==ñanagürü.

31Natürü ga Abraáũ rü nüxũ nica̱a̱xũchigüama, rü ñanagürü: —Pa Corix, marü changupetüxüchiama nax cuxũ chaca̱a̱xũ ¿natürü ngẽxguma chi 20 icatama i duũxũgü i mea maxẽxũ ngẽxmagu? ==ñanagürü. Rü nüma ga Cori ya Tupana nanangãxũ rü ñanagürü: —Ngẽma 20 i mea maxẽxũgagu rü taxũtáma chanapoxcu ya yima ĩane ==ñanagürü.

32Natürü ga Abraáũ rü wena nüxna nacaama rü ñanagürü: —Pa Corix ¡taxű i chomaxã cunuxũ! Ñuxica wena cuxna chacaxchaũ, rü ngẽmawena rü marü taxũtáma cuxũ chachixewe. ¿Rü ta̱xacü chi cuxüxũ i ngẽxguma 10 icatama i duũxũgü i mea maxẽxũ ngẽxmagügu? ==ñanagürü. Rü nüma ga Cori ya


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tupana rü ñanagürü: —Ngẽma 10 gagu rü taxũtáma chanapoxcu ya yima ĩane ==ñanagürü.

33Rü yexguma marü Cori ya Tupana nüxũ rüchauxgu ga Abraáũmaxã nax yadexaxũ rü ínixũ. Rü nüma ga Abraáũ rü napatacax nataegu.

## Naanearü ügüchiga 19

### Tupana nayagu ga Chodóma rü Gomóra

1Rü yexguma marü nachütachaũgu rü yéma Chodómaarü ĩanewa nangugü ga yema taxre ga Tupanaarü orearü ngeruxũ i daxũcüãx. Rü guma ĩanearü ĩãxwa narüto ga Lox ga ngextá duũxũgü íngutaqueexexũwa. Rü yexguma yema taxre ga duũxũgüxũ nadauxgu, rü inachi ga Lox nax nayauxãxũcax. Rü napexegu waixũmügu nanangücuchi.

2Rü ñanagürü nüxũ: —Pa Corigüx, rü choma nax perü duũxũ chixĩxũ rü pexna chaxu nax chauchiũgu pepegüxũ. Rü ngéma tá pegü piyauxgücutügü, rü marü name i moxũ paxmama ipexĩãchi ==ñanagürü. Natürü nümagü rü nanangãxũ rü ñanagürügü: —Tamoxẽxũchi, rü nuxã ĩãxtügumare tá tapegü ==ñanagürügü.

3Natürü nüma ga Lox rü nüxũ nicaaxũchigüama, rü yemacax ga nümagü rü düxwa naga naxĩnüe nax napatawa naxĩxũcax. Rü yexguma ĩpatawa nangugügu, rü Lox rü norü õna ga mexũ namexẽxẽ. Rü paũ ga ngearü puxẽẽruũãxũ ta naxü. Rü nümagü ga yema naxũtawa ngugüxũ rü nachibüe.

4Rü yexguma taxũta napeegu ga yema taxre, rü yéma naxĩ ga guxũma ga Chodómacüãx ga yatügü. Rü ngextüxüxũgüwa inaxügü rü ñuxmata iyaxũwa nangu. Rü nüxũ ínachoeguãchi ga guma Loxpata.

5Rü aita naxüeãcüma Loxna nacagüe rü ñanagürügü: —¿Ngexũgü nixĩ i ngẽma yatügü i ngewax nua cupatawa ngugüxũ? ¡Rü ínamuxũ, erü namaxã tamaxẽchaũ! ==ñanagürügü.

6-7Rü yexguma ga Lox rü ínaxũxũ ga namaxã nax yadexaxũ natürü meama naxchaxwa nanawãxta ga norü ĩãx. Rü ñanagürü nüxũ: —Pa Chomücügüx ¡taxũ i taxacürü chixexũ pexügüxũ!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]Dücax, choma rü choxű ingẽxma i taxre i chauxacü i taguma yatüxű cua̲xcü. Rü ngẽma tá pexna ngĩxű chamugü nax pema penaxwa̲xexű ngĩmaxã pexüxűca̲x. Natürü tama chanaxwa̲xe nax ta̲xacürü chixexű namaxã pexü i ñaa taxre i yatügü i nüxna chaxuxű nax nua chopatawa nangugüxű ==ñanagürü.

[9]Rü yexguma ga nümagü rü Loxű nangãxűga rü ñanagürügü: —¡Ixũgachi i ngéma! ¿Rü ñuxãcü i cuma nax to i nachixűanecüa̲x quixĩxű rü nua toxű cuyamuchaűxű? Rü ñu̲xma rü ngẽma taxre i nua toxna quinuxuxűarü yexera tá cumaxã taxü ==ñanagürügü. Rü yexguma rü Loxna nayu̲xgu nax ĩa̲xgu napogüexűca̲x.

[10]Natürü nümagü ga yema taxre ga daxũcüa̲x ga Loxpatawa ngugüxű rü nachiűgu nanayauxcuchigü, rü ñu̲xũchi nanawãxta ga ĩa̲x.

[11]Rü nayangexetügüxẽxẽ ga guxűma ga yema duűxűgü ga ĩa̲xtüwa yexmagüxű, rü yema ingextu̲xüxűwa inaxügü ñu̲xmata yema iyaxűwa nangu. Rü yemaacü düxwa nipaemare ga nax ĩa̲xca̲x nadaugüxű.

[12]Rü yexguma ga yema taxre ga orearü ngeruxű i daxũcüa̲x rü Loxna nacagüe rü ñanagürügü: —¿Nangemaxű i togü i cutanüxű i núma daa ĩanewa? Rü ngẽxguma chi nangẽxmagu ya cunegü, rüe̲xna cuxacügü, rüe̲xna cuxa̲xtegü rü ¡ínagaxű i nua wüxigu namaxã i guxűma i ta̲xacü i cuxű ngẽxmaxű ya daa ĩanewa, rü yáxűwa namaxã naxũ!

[13]Erü tá tayagu ya daa ĩane. Erü Cori ya Tupana rü marü tama yáxna namaxã naxĩnü i ñaa duűxűgü i daa ĩanewa maxẽxű, rü ngẽmaca̲x toxű namu nax tayaguxűca̲x ==ñanagürügü.

[14]Rü yexguma ga Lox rü naxűtawa naxũ ga yema naxa̲xtegüchaű ixĩgüxű rü ñanagürü nüxű: —¡Ipechigü rü ípechoxű i nua! Erü Cori ya Tupana rü tá nayagu ya daa ĩane ==ñanagürü. Natürü ga yema naxa̲xtegüchaű ixĩgüxű rü tama aixcüma nayaxõgü ga yema namaxã nüxű yaxuxű.

[15]Rü yema marü nax yangunechaűxű, rü Loxű napaxagü ga yema taxre ga daxũcüa̲x i orearü ngeruűgü. Rü ñanagürügü: —¡Paxãma, inachi rü tüxű iga


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ya cuxmax̲ rü ngẽma taxre i cuxacügü ega cumaxchaũ̃gu ngẽxguma tayaguxgu ya daa ĩane! ==ñanagürügü.

16Natürü ga Lox rü nanuxcüãxẽ, rü yemacax̲ ga yema taxre ga daxũcüax̲ i orearü ngeruũ̃gü rü naxmex̲ nayayauxãchigü rü namaxã nixü, yerü Cori ya Tupanaaxṹ nangechaũ̃tümüxũ̃. Rü yexgumarüxũ̃ ta ga guxema naxmax̲ rü naxacügü rü tüxũ̃ ínamuxũ̃ ga guma ĩanewa nax tama tayuexũ̃cax̲.

17Rü yexguma marü guma ĩanearü yáxũ̃wa nayexmagügu, rü wüxi ga yema daxũcüax̲ i orearü ngeruxũ̃ rü ñanagürü: —¡Iña nax tama peyuexũ̃cax̲! ¡Rü taxũtáma cugü íquidau rü taxucax̲tama icuyachiãchi i nua! ¡Rü yea max̲pűneanewa naña ega tama cuyuxchaũ̃gu! ==ñanagürü.

18Natürü nüma ga Lox rü ñanagürü: —Dücax, Pa Chorü Corigüx, tama chanaxwax̲e nax ngéma choxũ̃ pemu.

19Pema rü marü taxũ̃ma i ngũ̃xẽxẽ choxṹ pexü, rü poraãcüma chomaxã pemecümagü rü pegagu nixĩ i chamaxũ̃xũ̃. Natürü pemaxã nüxũ̃ chixu rü choma rü taxucürüwa máxpüxanexũ̃wa chaña, erü ngẽxguma chi ngéma chañaxgu rü ngẽma üxüema rü namagu chitama choxna nanguema rü ngẽxma chi chayu.

20Rü nuaarü ngaixcamana nangẽxma ya wüxi ya ĩanexacü nax nawa chañaxũ̃. ¡Rü yima ĩanewa choxũ̃ pemu nax ngẽmaãcü chamaxũ̃xũcax̲! Rü yima ĩane rü aixcüma wüxi ya ĩane ya íxrane nixĩ ==ñanagürü.

21-22Rü yexguma wüxi ga yema Tupanaarü orearü uruxũ̃ ga daxũcüax̲ rü ñanagürü nüxũ̃: —Marü cuxṹ chaxĩnü i ngẽma chomaxã nüxũ̃ quixuxũ̃ rü tá chanaxü i ngẽma choxna naxcax̲ cucaxũ̃. Rü taxũtáma chayagu ya yima ĩanexacü ya chomaxã nüxũ̃ quixuxũ̃ne. ¡Natürü paxa inaxũãchi nax yima ĩanexacüwa cuxũxũ̃! Erü naxũ̃pa nax yima ĩanexacüwa nax cunguxũ̃ rü taxucürüwama chayagu ya yima ĩane ya Chodóma ==ñanagürü. Rü Lox nawa maxũ̃ne rü Chóagu naxãégaxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

23-24Rü yexguma marü yangóonegu rü Lox guma ĩanexacü ga Chóawa nanguxgu, rü nüma ga Cori ya Tupana rü Chodómaétügu rü Gomóraétügu üxüema ga achúfremaxã ãéũxũ narüyixẽxẽ.

25Rü yemaacü ínanagu ga guma ĩanegü wüxigu namaxã ga guxũma ga duũxũgü ga yéma maxẽxũ rü yema nanetügü ga yéma rüxügüxũ.

26Natürü guxema naxma̲x ga Lox ga naweama ne ñaxe, rü tügü ítidau rü yexgumatama yuxcüranaxca̲x ga duũxũchicüna̲xã tixĩ.

27-28Rü moxũãcü pa̲xmama rü nüma ga Abraáũ rü wenaxarü nawa naxũ ga yema nachica ga Cori ya Tupanamaxã íyadexaxũ. Rü nagu nadawenü ga guxũma ga yema doonexũ ga guma ĩanegü ga Chodóma rü Gomóra nawa yexmagüne. Rü guxũwama ga yema naanewa üxüema yéma nacaixnagü, ñoma wüxi ga naane iguxũ caixnagüxũrüxũ.

29Rü yemaacü nixĩ ga Cori ya Tupana ga ínaguaxũ ga guma ĩanegü ga Lox nagu ãpatane ga doonexũwa yexmagüne. Natürü nüma ga Cori ya Tupana rü Abraáũna nacua̲xãchi rü Loxũ ínagaxüchi ga yema nachica ga yaguxũwa.

### Nangóe ga Moátanüxũ rü Amóũtanüxũ

30Rü yemawena ga Lox rü namuũ nax ĩane ga Chóawa nayexmaxũ. Rü yemaca̲x yema taxre ga naxacügümaxã ma̲xpṹneanexũwa naxũ. Rü yema tomaepü̲x rü wüxi ga ãxmaxũwa nayexmagü.

31-32Rü wüxi ga ngunexũgu ga Loxacü ga rüyamaecü, rü ngĩeya̲x ga rübumaecümaxã ngĩgürügü: —Tanatü rü marü taya rü nua ñaa nachica i nawa íngẽxmagüxũwa rü nataxuma ya yatü ya tamaxã ãma̲xchaũcü, ngẽma guxũma i duũxũgü üxũrüxũ. Rü ngẽmaca̲x ¡ngĩxã rü tanatüxũ tangãxẽxẽ nax ngẽmaãcü tüxṹ natauxchaxũca̲x nax tanatümaxã ipegüxũ nax ngẽmaãcü tanatüaxṹ ixãxacügüxũca̲x! ==ngĩgürügü.

33Rü yema chütaxũgutama rü ngĩnatüxũ bínumaxã ingãxẽẽgü rü yema rüyamaecü rü ngĩnatümaxã ipe. Natürü ga ngĩnatü rü tama nüxũ nacua̲x nax ñuxguacü yixĩxũ ga yema naxacü namaxã ipexũ, rü tama nüxũ nacua̲x ga yexguma pewa ínadaxgu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[34]Rü moxũ̃ãcü pa̱xmama ga yema naxacü ga rüyamaecü rü ngĩeya̱x ga rübumaecümaxã ngĩgürügü: —Dücax, ngexwa̱xarü chütaxũ̃gu i choma rü marü tanatümaxã ichape, rü ngẽmaca̱x ñaa chütaxũ̃gu rü name nixĩ i wena tanatüxũ̃ tangãxẽxẽ nax ngẽmaãcü cuxí tanatümaxã icupexũ̃ca̱x nax ngẽmaãcü yixema i taxre rü wüxigu tanatüaxṹ ixãxacügüxũ̃ca̱x ==ngĩgürügü.

[35]Rü yema chütaxũ̃gu rü wenaxarü nanatüxũ̃ bínumaxã nangãxẽẽgü. Rü yema rübumaecü rü ngĩxí ngĩnatümaxã ipe. Natürü ga ngĩnatü rü tama nüxũ̃ nacua̱x nax ñuxguacü yixĩxũ̃ ga yema naxacü namaxã ipexũ̃, rü tama nüxũ̃ nacua̱x ga yexguma pewa ínadaxgu.

[36]Rü yemaacü ga yema taxre ga Loxacü rü íyaxãxacü ngĩnatüaxṹtama.

[37]Rü yema rüyamaecü rü iyatüne, rü Moágu inaxüéga ga ngĩne. Rü gumáwa nixĩ ga ne naxĩxũ̃ i ngẽma ñu̱xmax Moátanüxũ̃ ixĩgüxũ̃.

[38]Rü yexgumarüxũ̃ ta ga yema rübumaecü rü ta iyatüne rü Ben-amígu inaxüéga ga ngĩne. Rü gumáwa nixĩ ga ne naxĩxũ̃ i ngẽma ñu̱xmax Amóũ̃tanüxũ̃ ixĩgüxũ̃.

## Naanearü ügüchiga 20

### Abraáũ̃ rü Abimeréx

[1]Abraáũ̃ rü yema nachica ga nawa nayexmaxũ̃wa ínaxũxũ, rü Négueanewa naxũ. Rü guma ĩanegü ga Cadé rü Chúxarü ngãxũ̃wa yexmane ga ĩane ga Gueráxgu nayaxãchiũ̃.

[2]Rü yexguma yéma nayexmagu ga Abraáũ̃ rü yema nama̱x ga Chára rü ñoma naeya̱xacü ngĩxũ̃ nixu, rü tama ngĩxũ̃ nixu nax nama̱x yixĩxũ̃. Rü yemaca̱x ga Gueráxarü ãẽ̱xgacü ga Abimeréx rü ngĩxca̱x nangema nax yéma ngĩxũ̃ nagagüxũ̃ca̱x rü ngĩmaxã naxãmaxũ̃ca̱x.

[3]Natürü yema chütaxũ̃gu rü nanegüwa Abimeréxmaxã nayarüdexa ga Tupana rü ñanagürü nüxũ̃: —Cuyu tá erü ngẽma nge i cugüxũ̃tawa ngĩxũ̃ cugacü rü ixãte ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[4]Natürü nüma ga Abimeréx rü taxũta ngĩmaxã namaxũ̃. Rü yemacax Tupanaxũ̃ nangãxũ̃ rü ñanagürü nüxũ̃: —Pa Chorü Corix, ¿ẽxna nagu curüxĩnü nax tüxũ̃ quimáxũ̃ ya wüxíe ya taxuxũma i chixexũ̃ üxe?

[5]Rü nümatama i Abraáũ̃ rü chomaxã nüxũ̃ nixu nax ngẽma nge rü naeyaxmare yixĩxũ̃, rü ñuxũchi ngĩmatama nüxũ̃ iyaxu nax nüma rü ngĩenexẽ yixĩxũ̃. Rü ngẽmacax nixĩ i choma rü chayaxõxũ̃. Natürü taxuxũma i chixexũ̃ chaxü ==ñanagürü.

[6]Rü nüma ga Tupana rü nanangãxũ̃ ga nanegüwa rü ñanagürü nüxũ̃: —Choma nüxũ̃ chacuax nax mea nagu curüxĩnüãcüma cunaxüxũ̃ i ngẽma. Rü ngẽmacax tama cuxũ̃́ ngĩxũ̃ changúxchaũ̃xẽxẽ nax ngĩmaxã cumaxũ̃ nax tama chopexewa pecadu cuxüxũcax.

[7]Natürü i ñuxma rü ¡naxcax ngĩxũ̃ namuegu i naxmax ya yimá yatü, erü nüma rü chorü orearü ngeruxũ̃ nixĩ! Rü nüma rü cuxcax tá nayumüxẽ nax ngẽmaãcü tama cuyuxũcax. Natürü ngẽxguma taxũtáma ngĩxũ̃ cumueguxgu rü aixcüma tá cuyu wüxigu namaxã i cutanüxũ̃ ==ñanagürü.

[8]Rü moxũ̃ãcü ẽxũ̃wa ga yexguma ínadaxgux ga Abimeréx, rü norü ngũ̃xẽẽruũ̃gücax naca, rü namaxã nüxũ̃ nixu ga guxũma ga yema nagu naxãnegüxũ̃. Rü nümagü rü yexguma yemaxũ̃ naxĩnüegu rü poraãcü namuũ̃e.

[9]Rü yemawena ga Abimeréx rü Abraáũ̃cax naca rü ñanagürü nüxũ̃: —Dücax i ngẽma tomaxã cuxüxũ̃. ¿Rü taxacürü chixexũ̃ ẽxna cumaxã chaxü rü ngẽmacax wüxi i pecadu i ãũcümaxũ̃ chauxcax, rü ñuxũchi chorü duũ̃xũ̃gücax ícunguxẽẽxũ̃? Ngẽma nacüma rü tama name nax naxüxũ̃.

[10-11]¿Rü taxacügu ẽxna icurüxĩnü ga yexguma cunaxüxgu ga guxũma ga yema cuxüxũ̃? ==ñanagürü. Rü yemaacü Abraáũ̃maxã nidexa ga Abimeréx. Rü Abraáũ̃ nanangãxũ̃ rü ñanagürü nüxũ̃: —Choma nagu charüxĩnügu rü ñaa naanewa rü tama Tupanaga naxĩnüe i duũ̃xũ̃gü rü ngẽmacax chi choxmaxcax choxũ̃ nimaxgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

12Natürü aixcüma nixĩ nax chaueya̱x yixĩxũ̃ erü chaunatüxacü iyixĩ natürü tama i chauéwáxũ̃. Rü ngẽmaca̱x nixĩ i ngĩmaxã chaxãmaxũ̃.

13Rü yexguma Tupana choxũ̃ íxũxũ̃xẽẽgu ga chaunatüpatawa, rü choma ngĩmaxã nüxũ̃ chixu nax ngextá ngĩmaxã íchinguchigüxũ̃wa rü nüxũ̃ yaxuxũ̃ca̱x nax choma rü ngĩenexẽ chixĩxũ̃ ==ñanagürü.

14-15Rü yexguma ga Abimeréx rü Abraáũ̃na ngĩxũ̃ namu ga naxma̱x ga Chára. Rü ñu̱xũchi nüxna nanamugü ga carnérugü, rü wocagü, rü duũ̃xũ̃gü ga puracütanüxũ̃ruxũ̃ ga iyatüxũ̃, rü ingexũ̃. Rü ñu̱xũchi nüxũ̃ ñanagürü: —¡Dücax, ñaa nixĩ i chorü naanegü! ¡Rü nayaxu i ngẽma naane i yexera cuxṹ ngúchaũ̃xũ̃ nax ngẽxma cuxãxchiũ̃xũ̃ca̱x! ==ñanagürü.

16Rü Cháraxũ̃ ñanagürü: —Rü ngẽma cuenexẽna chaxãxũ̃ rü 1,000 tachinü i diẽru naxãtanü. Rü ngẽmaãcü guxũ̃ma i ngẽma duũ̃xũ̃gü i cumaxã ngẽxmagüxũ̃ rü tá nüxũ̃ nacua̱x nax taxuxũ̃ma i chixexũ̃ cuxüxũ̃. Rü taxúetama chixri cuchiga tidexa ==ñanagürü.

17Rü yexguma ga Abraáũ̃ rü yumüxẽwa Tupanana naca. Rü Tupana rü Abimeréxca̱x, rü ñu̱xũchi naxma̱xca̱x nayataanexẽxẽ. Rü yexgumarüxũ̃ ta ngĩxca̱x nayataanexẽẽgü ga yema norü ngũ̃xẽẽruũ̃gü nax yemaacü wenaxarü yaxãxacüxũ̃ca̱x.

18Yerü noxri ga Tupana rü Cháragagu nanaxü nax taxúema ixãxacüxũ̃ca̱x ga guxema ngexegü ga Abimeréxchiũ̃wa yexmagüxe.

## Naanearü ügüchiga 21

### Nabu ga Ichaá

1Rü nüma ga Cori ya Tupana rü yema ngĩmaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃ãcü Cháragu narüxĩnü, rü nayanguxẽxẽ ga yema ngĩmaxã naxueguxũ̃.

2Rü yemaacü ga Chára rü ixãxacü nüxṹ ga Abraáũ̃ ga yexguma marü yaxgua̱x yixĩxgu. Rü gumátama tauemacü ga Cori ya Tupana nagu unetacügu nabu.

3Rü nüma ga Abraáũ̃ rü Ichaágu nanaxüéga ga gumá nane ga Chárawáũ̃cü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[4]Rü yexguma 8 ga ngunexũ̃ nüxṹ yexmagu ga nax naxíraxũ̃, rü Abraáũ̃ ínanawíechạxmüüpẹxechiraũ̃ yema Tupana namuxũ̃rüxũ̃.

[5]Rü Abraáũ̃ rü nüxṹ nayexma ga 100 ga taunecü ga yexguma Ichaá íxragu.

[6]Rü yexguma ga Chára rü ngĩãẽwa ngĩgürügü: “Tupana choxũ̃ nataãẽxẽxẽ. Rü guxãma ya nüxũ̃ cuạxgüxe nax chaxãxacüxũ̃ rü tá wüxigu chomaxã tataãẽgü.

[7]¿Texé nagu rüxĩnüxũ̃ ga Abraáũ̃axṹ tá nax chaxãxacüxũ̃? Natürü marü nüxṹ chaxãxacü i ñụxma i woo nax marü nayaxüchixũ̃ i nümax”, ñaxũ̃gu irüxĩnü ga ngĩãẽwa.

### Agáxũ̃ rü ngĩne ga Ismaémaxã íitạxüchi ga Abraáũ̃patawa

[8]Rü niyachigü ga gumá õxchana ga Ichaá, rü nayamaiegü. Rü yema ngunexũ̃gu rü wüxi ga taxũ̃ ga peta naxü ga Abraáũ̃.

[9]Natürü ga Chára rü nüxũ̃ idau ga Ichaágu nax yadauxcüraxũ̃xũ̃ ga Ismaé ga Abraáũ̃ nane ga Equítuanecüạ̃x ga Agáwaũ̃cü.

[10]Rü yexguma ga Chára rü Abraáũ̃maxã nüxũ̃ iyarüxu rü ngĩgürügü: —Dücax, ¡ínamuxũchi i ngẽma taxũ̃taxũ̃ nanemaxã! Erü yimá chaune ya Ichaá rü taxucạxma i ngẽma taxũ̃taxũ̃ nanemaxã nangau i curü ngẽmaxũ̃gü ==ngĩgürügü.

[11]Rü yema dexa rü poraãcü nüxṹ nangụx ga Abraáũ̃, yerü nanechiga nixĩ ga yema.

[12]Natürü ga Tupana rü Abraáũ̃maxã nüxũ̃ nixu rü ñanagürü: —¡Taxṹ i cuxoegaãẽxũ̃ naxcạx ya curü bucü rü ngĩxcạx i ngẽma cuxũ̃taxũ̃! ¡Rü naxü i ngẽma Chára cumaxã nüxũ̃ ixuxũ̃! Erü cutaagü ga cumaxã chaxueguxũ̃ rü Ichaáwa tá nixĩ i ne naxĩxũ̃.

[13]Natürü ngẽma cuxũ̃taxũ̃ ngĩnewa rü tá ichanachigüxẽxẽ i wüxi i taxũ̃ i duũ̃xũ̃gütücumü, erü cune nixĩ ==ñanagürü ga Tupana.

[14]Rü moxũ̃ãcü ga pạxmamaxũ̃chi rü Abraáũ̃ rü Agána nanaxã ga paũ rü dexá ga naxchạxmüũ̃gu ibacuchixũ̃. Rü Agáétügu nananugü rü yemaacü ngĩne ga


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Ismaémaxã ngĩxũ̃ nimu. Rü yéma ngürüanewa ixũmare ga chianexũ̃ ga Bechébawa.

15Rü yexguma nagu̱xgu ga dexá rü gumá ngĩne rü wüxi ga naixtüũ̃gu inamu.

16Rü norü yáxũ̃waxũ̃ra iyarüto, yerü tama nüxũ̃ idauxchaũ̃ ga ngĩxũ̃tama nax nayuxũ̃. Rü yexguma yéma natọxgu rü gumá ngĩne rü inanaxügü ga nax naxaxuxũ̃.

17Natürü ga Tupana rü nüxũ̃ naxĩnü ga gumá bucü nax naxaxuxũ̃. Rü wüxi ga daxũcüa̱x i orearü ngeruxũ̃ rü daxũwa Agána nacagü rü ñanagürü: —¿Ta̱xacü cuxũ̃ nangupetü, Pa Agáx? ¡Taxṹ i cumuũ̃xũ̃! Erü Tupana rü marü nüxũ̃ naxĩnü i norü axu ya yimá curü bucü i ngéma ínaxaxuxũ̃wa.

18¡Inachi rü íyadau ya yimá bucü, rü naxme̱xgu iyauxãchi! Erü choma rü nawa tá ichanachixẽxẽ i wüxi i taxũ̃ i nachixũ̃ane ==ñanagürü.

19Rü yexguma ga Tupana rü Agáxũ̃ nanawe̱x ga wüxi ga puchu. Rü ngĩma rü yéma ixũ, rü inaxüãcu ga yema ngĩrü dexáchiũ̃ ga naxcha̱xmüũ̃naxca̱x. Rü ñu̱xũchi inaxaxexẽxẽ ga Ismaé.

20-21Rü Tupana rü nüxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ ga gumá bucü. Rü nüma rü niyachigü. Rü chianexũ̃ ga Paráũ̃gu nanapexũ̃tanüane. Rü meama maxgütaexũ̃ cuácü nixĩ. Rü yexguma naya̱xgu, rü naé rü wüxi ga Equítuanecüa̱xmaxã inaxüxma̱x.

### Abraáũ̃ rü Abimeréxmaxã wüxi ga uneta nügümaxã naxügü

22Rü yema ngunexũ̃gügu ga Abimeréx rü Abraáũ̃xũ̃tagu nanaxũane. Rü nayaxümücü ga norü churaragüeru ga Picóx. Rü yexguma yéma nanguxgu rü nüma ga Abimeréx rü Abraáũ̃maxã nidexa rü ñanagürü nüxũ̃: —Nüxũ̃ tadau nax guxũ̃guma Tupana cuxũ̃ rüngũ̃xẽẽxũ̃ i guxũ̃ma i ngẽma cuxüxũ̃wa.

23¡Rü ngẽmaca̱x, nua Tupanape̱xewa chomaxã naxuegu nax tagutáma ta̱xacürü chixexũ̃ chomaxã, rü chaunegümaxã, rü chautaagümaxã cuxüxũ̃. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta chomaxã naxuegu nax guxũ̃gutáma mea chomaxã quixĩxũ̃ ga yema choma nax cumaxã chamecümaxũ̃rüxũ̃! Rü ngẽxgumarüxũ̃


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ta chanaxwa̱xe nax namaxã cumecümaxũ̃ i ñaa duũ̃xũ̃gü i ñaa nachixũ̃ane i nawa cuyamaxũ̃xũ̃wa maxẽxũ̃ ==ñanagürü ga Abimeréx.

[24]Rü yexguma nüma ga Abraáũ̃ rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü nüxũ̃: —Aixcüma tá ngẽmaãcü chanaxü ==ñanagürü.

[25]Natürü nüma ga Abraáũ̃ rü Abimeréxna nüxũ̃ nacua̱xãchixẽxẽ nachiga ga wüxi ga puchu ga ũ̃paacü Abimeréxarü duũ̃xũ̃gü nüxna yapugücü.

[26]Rü yexguma nüma ga Abimeréx rü Abraáũ̃xũ̃ nangãxũ̃ rü ñanagürü: —Chomax, rü taguma nüxũ̃ chacuáchiga i ngẽma, erü taguma chomaxã nüxũ̃ quixu. Rü tama nüxũ̃ chacua̱x nax texé naxüxũ̃ ga yema ==ñanagürü.

[27]Rü yexguma nüma ga Abraáũ̃ rü Abimeréxna nanamugü ga wocagü rü carnérugü. Rü yemaacü yematama ga ngunexũ̃gu rü wüxi ga uneta nügümaxã naxügü ga yema taxre.

[28]Natürü nüma ga Abraáũ̃ rü norü carnérugütanüwa Abimeréxca̱x nanade ga 7 ga carnérugü.

[29]Rü yemaca̱x nüma ga Abimeréx rü Abraáũ̃na naca rü ñanagürü: —¿Tu̱xcüũ̃ cunanuxuchi i ngẽma 7 i carnérugü? ==ñanagürü.

[30]Rü yexguma nüma ga Abraáũ̃ rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Ñaa carnérugü rü tá cuxna chanamugü nax ngẽmawa nüxũ̃ cucuáxũ̃ca̱x nax daa puchu rü choma chanaxüxũ̃ ==ñanagürü.

[31]Rü Abraáũ̃ rü Abimeréxmaxã yema nachicawa nügümaxã inaxüga, rü yemaca̱x ga yema nachica rü Bechébagu naxãéga.

[32]Rü yexguma marü Bechébawa uneta nügümaxã naxügüguwena, rü nüma ga Abimeréx rü Picóx rü Firitéugüchixũ̃aneca̱x nawoegu.

[33]Rü nüma ga Abraáũ̃ rü yexma Bechébagu nanato ga wüxi ga nanetü ga tamaríscogu ãégaxũ̃. Rü yematüũ̃wa nixĩ ga Abraáũ̃ rü Cori ya Tupana ya guxũ̃guma maxũ̃cümaxã yadexaxũ̃.

[34]Rü yemaacü ga nüma ga Abraáũ̃ rü mucüma ga taunecü Firitéugüarü naanewa namaxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

## Naanearü ügüchiga 22

### Tupana rü nüxũ naxü ga norü õ ga Abraáũ

[1]Rü yemawena ga Tupana rü Abraáũarü õxũ naxü. Rü naégamaxã nüxna naca. Rü nüma ga Abraáũ nanangãxũ rü ñanagürü: —Daxe chixĩ, rü nua changexma ==ñanagürü.

[2]Rü Tupana rü ñanagürü nüxũ: —¡Íyaga ya cune ya Ichaá ya nügümaxã wüxicacü rü poraãcü nüxũ cungechaũcü! ¡Rü yéa Moríaanewa namaxã naxũ! Rü ngẽxguma ngéma cunguxgu rü chanaxwa̱xe i ngẽxma cha̱u̱xca̱x cuyama̱x rü cuyagu nagu ya yima ma̱xpűne ya choma tá cumaxã nüxũ chaxunetane ==ñanagürü.

[3]Rü moxũãcü ga pa̱xmamaxũchi rü Abraáũ ínarüda. Rü üxüta nadaũ nax yemamaxã Tupanaca̱x yaguaxũca̱x ga gumá nane. Rü ñu̱xũchi nanamexẽxẽ ga norü búru rü ínayaga ga nane ga Ichaá rü taxre ga norü duũxũgü. Rü inaxũãchi nax yema nachica ga Tupana namaxã ixunetaxũwa naxũxũ.

[4]Rü yexguma marü tomaepü̱x ga ngunexũ íyaxũxgu ga Abraáũ, rü yáxũgu nüxũ nadau ga yema nachica ga nawa naxũxũ.

[5]Rü yexguma ga Abraáũ rü norü duũxũgüxũ ñanagürü: —¡Nuxã perücho namaxã i ñaa búru! Rü daa bucü rü choma rü tá yéamaxũra taxĩ. Rü ngéma tá Tupanaxũ tayarücua̱xüxũgü, rü ngẽmawena rü pexca̱x tawoegu ==ñanagürü.

[6]Rü Abraáũ nanayauxcüta ga üxü ga Tupanaca̱x ãmare tá nawa yaguxũ rü Ichaáétügu nanaxűnagücüta. Rü ñu̱xũchi ngĩxũ nayaxu ga cüxchi rü wüxi ga üxü ga naixũne. Rü wüxigu guma ma̱xpűnewa naxĩ.

[7]Natürü yixcüamaxũra rü Ichaá rü nanatüna naca rü ñanagürü: —Pa Papax ==ñanagürü. Rü Abraáũ nanangãxũ rü ñanagürü: —¿Ta̱xacü cunaxwa̱xe, Pa Chaunex? ==ñanagürü. Rü Ichaá nanatüxũ nangãxũ rü ñanagürü: —Dücax, tüxű nangẽxma i üxücüta, rü tüxű nangẽxma ya üxü ya naixũne ¿natürü ngexũ i ngẽma carnéru i tá iguxũ? ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]Rü nanatü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Pa Chaunex, nüma ya Tupana tá nixĩ ya nüxũ̃ cuácü nax nangẽxmaxẽẽãxũ̃ i wüxi i carnéruxacü nax naxca̱x yaguxũ̃ ==ñanagürü. Rü yemaacü wüxigu inaxĩ.

[9]Rü yexguma nawa nanguxgu ga yema nachica ga Tupana namaxã nüxũ̃ ixuxũ̃, rü Abraáũ̃ rü yexma nanaxü ga wüxi ga naxũ̃naarü guruxũ̃. Rü yemaétügu nananutanü ga üxü. Rü ñu̱xũchi nane ga Ichaáxũ̃ nina̱ix rü yema üxütanügu nanaxṹnagü.

[10-11]Natürü yexguma cüxchi ngĩxũ̃ nayaxugu ga nanexũ̃ tá nax yamáxũ̃, rü Cori ya Tupanaarü duũ̃xũ̃ rü daxũwa nüxna nacagü rü ñanagürü: —Pa Abraáũ̃x, Pa Abraáũ̃x ==ñanagürü. Rü nüma ga Abraáũ̃ nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Daxe chixĩ rü nua changexma ==ñanagürü.

[12]Rü yexguma ga yema daxũcüa̱x i orearü ngeruxũ̃ rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Taxṹ i cuyamáxũ̃ ya yimá bucü! Erü marü nüxũ̃ chacua̱x nax aixcüma Tupanaga cuxĩnüxũ̃ rü tama choxna cunachu̱xu ya yimá cune ya nügümaxã wüxicacü ==ñanagürü.

[13]Rü yexguma ga Abraáũ̃ rü nadauegu, rü nüxũ̃ nadau ga wüxi ga carnéru ga naxchata̱xcuremaxã chuchuxũ̃chapa̱xagu choxũ̃. Rü ínayadau, rü nayayaxu. Rü yema nima̱x rü nayagu nanechicüxü.

[14]Rü yemawena ga Abraáũ̃ rü nanaxüéga ga yema nachica ñaxũ̃maxã: —Cori ya Tupana rü tüxna nanaxã i ngẽma inaxwa̱xexũ̃ ==ñaxũ̃maxã. Rü ngẽmaca̱x i ñu̱xma rü ta duũ̃xũ̃gü nüxũ̃ nixu rü ñanagürügü: —Yima ma̱xpṹnewa Tupana tüxna nanaxã i ngẽma inaxwa̱xexũ̃ ==ñanagürügü.

[15]Rü yexguma ga yema Tupanaarü orearü ngeruxũ̃ i daxũcüa̱x rü wenaxarü daxũwa Abraáũ̃na nacagü.

[16-17]Rü ñanagürü nüxũ̃: —Nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü cuxũ̃: “Ngẽma cuxüxũ̃wa nüxũ̃ chacua̱x nax aixcüma chauga cuxĩnüxũ̃, erü tama choxna cunachu̱xu ya yimá cune ya nügümaxã wüxicacü. Rü ngẽmaca̱x chauégagutama cumaxã nüxũ̃ chixu rü tá poraãcü cuxũ̃ curüngũ̃xẽxẽ. Rü ngẽma cutaagü rü tá chayamuxẽxẽ. Rü ẽxtagüe̱xpü̱x rü naxnücüte̱xe ya


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

taxtüpechinüwa ngẽxmacüexpüx tá nixĩ i norü mu. Rü nümagü rü guxũgutáma norü uanügüxũ narüporamaegü.

18Rü cutaagügagu tá nixĩ i nüxũ charüngũxẽxẽxũ i guxũma i nachixũanegü, erü aixcüma mea chauga cuxĩnü", ñanagürü cuxũ ya Cori ya Tupana ==ñanagürü.

19Rü nüma ga Abraáũ rü norü duũxũcax nataegu rü wüxigu nawoegu nachiũwa ga Bechébawa. Rü yexma nixĩ ga naxãchiũxũ ga Abraáũ.

### Nacóx nanegüchiga

20Rü ñuxre ga taunecü ngupetüxguwena, rü Abraáũna nanguchiga ga nax Milcá rü naenexẽ ga Nacóxaxṹ naxãxacüxũ.

21Rü Nacóx nane ga nüxíra bucü nixĩ ga Úx, rü gumáwena nabu ga Búx, rü gumáweama naxü ga Quemué. Rü gumá nixĩ ga Aráũ nanatü ixĩcü.

22Rü gumá tomaepüxweama naxügü ga Queché, rü Achóru, rü Pidá, rü Iráx, rü Betué.

23Rü Betué nixĩ ga Rebéca ngĩnatü. Rü yema 8 nixĩ ga Abraáũ naenexẽ ga Nacóx nanegü ga Milcáwa buexũ.

24Rü yemaétüwa ga Nacóx rü nüxṹ nayexma ga to ga nanegü ngĩwa ga Reumá ga nai ga naxmax. Rü yemawaxũgüxũ nixĩ ga Téba, rü Gáxaũ, rü Taá, rü Maacá.

## Naanearü ügüchiga 23

### Iyu ga Chára

1-2Chára rü 127 ga taunecü imaxũ rü ĩane ga Quiriáx-abá ga Ebróũgu iyu ga Canaáũanewa. Rü Abraáũ rü ngĩxcax naxaxu ga nax nayuxũ ga Chára, rü poraãcü ngĩxcax nangechaũ.

3-4Yemawena rü ínaxũxũ ga yema Cháraxũne íxüxũwa, rü yema yémacüãxgü ga Itítanüxũmaxã nüxũ nayarüxu, rü ñanagürü: —Rü woo to i nachixũanecüãx chixĩ i petanüwa ¡rü wüxi i naanemaxã choxũ petaxe nax ngẽxma ngĩxũ chatáxũcax i choxmax! ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5-6Rü yema Itítanüxũ nanangãxũgü rü nüxũ ñanagürügü: —¡Dücax, toxṹ irüxĩnü, Pa Corix! ¡Rü cuma nixĩ i totanüwa Tupana cuxũ unetaxũ! ¡Rü ẽcü ngẽma rümemaexũ i torü yuxetamaxũgügu ngĩxũ nata̱x i ngẽma cuxma̱x! Erü taxúema i totanüwa cuxna tayanuxũ i ngẽma torü yuetamaxũ ==ñanagürügü.

7-9Rü yexguma ga Abraáũ rü inachi rü Itítanüxũpe̱xegu narümaxãchi, rü ñanagürü nüxũ: —Rü ngẽxguma aixcüma penaxwa̱xegu nax nuxã ngĩxũ chatáxũ i cho̱xma̱x, rü chanaxwa̱xe i Chóa nane ya Efróũna peyaca nax choxũ namaxã nataxexũca̱x i ngẽma Maxperáxarü ãxmaxũ i norü naanepechinüwa ngẽxmaxũ. Choma rü tá mea nüxṹ chanaxütanü nax ñuxregu naxãtanüxũ i ngẽma naxma̱xũ nax ngẽmaãcü petanüwa choxṹ nangẽxmaxũca̱x i wüxi i yuetamaxũ i choxrütama ixĩxũ ==ñanagürü.

10-11Rü nüma ga Efróũ ga Itítanüxũ rü yéma natanüwa nayexma rü tagaãcü Abraáũxũ nangãxũ nax yemaacü nüxũ naxĩnüexũca̱x ga yema natanüxũ rü guxũma ga yema duũxũgü ga guma ĩanearü ĩa̱xwa chopetüxũ. Rü ñanagürü: —Tama nixĩ, Pa Chorü Corix. ¡Rü dücax, choxṹ irüxĩnü! Choma rü cuxna chanaxãmare i ngẽma naane, rü ñu̱xũchi ngẽma naanewa ngẽxmaxũ i naxma̱xũ. Rü ñaa chautanüxũ nixĩ i nüxũ ĩnüexũ rü nüxũ cua̱xgüxũ nax choma rü cuxna chanaxãmarexũ. ¡Rü ngẽxma ngĩxũ nata̱x i cuxma̱x! ==ñanagürü.

12-13Natürü nüma ga Abraáũ rü wenaxarü yémacüa̱x ga duũxũgüpe̱xegu narüma̱xãchi. Rü guxũma ga duũxũgüpe̱xewa Efróũxũ nangãxũga rü ñanagürü: —¡Dücax, choxṹ irüxĩnü! Rü cuxũ chaca̱a̱xũ nax ngĩxũ cuyaxuxũca̱x i ngẽma diẽru i cuxna ngĩxũ chaxã naxca̱x i ngẽma naane. Rü ngẽmawena rü ngẽxma tá ngĩxũ chata̱x i cho̱xma̱x ==ñanagürü.

14-15Rü yexguma ga Efróũ rü nanangãxũ rü nüxũ ñanagürü: —¡Choxũ irüxĩnü Pa Chorü Corix! Rü ngẽma naane rü 400 tachinü i diẽru naxãtanü. Rü ngẽxgumaepü̱x i natanü rü taxũtáma ngĩxca̱x yigümaxã tarüxutagagü. ¡Rü ngẽmaãcü ngẽxma ngĩxũ yata̱x i cuxma̱x! ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16Rü nüma ga Abraáũ̃ rü norü me nixĩ ga ngĩxũ̃ naxütanüxũ̃ ga yema diẽru ga Efróũ̃ Itítanüxũ̃pẹxewa ngĩgu unetacü. Rü yemacạx noxtacüma wüxicana ngĩxũ̃ naxütanü ga yema diẽru.

17-18Rü yema Efróũ̃arü naane ga Maxperáwa yexmaxũ̃ ga Mamréarü éstewaama, rü Abraáũ̃ naxcạx nataxe namaxã ga yema naxmạxũ̃ rü guxũ̃ma ga yema nanetügü ga yema naanewa rüxügüxũ̃. Rü yemaacü Abraáũ̃arü nixĩgü. Rü yema Itítanüxũ̃ ga yéma yexmagüxũ̃ rü guxũ̃ma ga yema duũ̃xũ̃gü ga guma ĩanearü ĩã̱xwa chopetüxũ̃ nüxũ̃ naxĩnüe, rü yemaacü nüxũ̃ nacuạx nax aixcüma Abraáũ̃arü yixĩxũ̃ ga yema naane.

19Rü yemawena ga Abraáũ̃ rü naxmạx ga Cháraxũ̃ nagu ngĩxũ̃ narüxu̍́cuchi ga yema naxmạxũ̃ ga Maxperáanewa yexmaxũ̃ ga Mamréarü éstewaama. Rü yema Mamré ga Canaáũ̃anewa yexmaxũ̃ rü Ebróũ̃ ta nixĩ ga naéga.

20Rü yemaacü Abraáũ̃arü nixĩ ga yema naane rü yema naxmạxũ̃ ga nawa yexmaxũ̃ ga Itítanüxũ̃ namaxã nüxũ̃ taxexũ̃ nax tauque yixĩxũ̃cạx.

## Naanearü ügüchiga 24

### Abraáũ̃ rü Ichaáxũ̃ naxümạx

1Rü nüma ga Abraáũ̃ rü marü nayaxüchi ga yexguma. Rü Cori ya Tupana rü guxũ̃wama poraãcü nüxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ.

2-3Rü wüxi ga ngunexũ̃ ga Abraáũ̃ rü nidexa namaxã ga gumá norü duũ̃xũ̃ ga rüyamaecü ga norü yemaxũ̃maxã icuácü. Rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Choperematüũ̃gu naxu̍́xmẹx, rü Tupana ya daxũguxũ̃ i naane rü ñoma i naanearü yoraégagu chomaxã inaxuneta rü taxũtáma chaune ya Ichaácạx ngĩxũ̃ cuyaga i wüxi i pacü i ñaa naane i Canaáũ̃cüã̱x ĩcü nax naxmạx yixĩxũ̃cạx!

4Natürü chanaxwạxe i yea chauchixũ̃anewa cuxũ nax ngẽxma chautanüxũ̃tanügu ngĩxcạx cuyadauxũ̃ i wüxi i nge nax ngẽmamaxã naxãmaxũ̃cạx ya chaune ya Ichaá ==ñanagürü.

5Rü nüma ga gumá norü duũ̃ rü Abraáũ̃xũ̃ nangãxũ̃ rü ñanagürü: —Natürü ngẽxguma ngẽma nge tama chowe naxũxchaũ̃gu ¿rü tạxacü tá chaxüxũ̃ i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngẽxguma? ¿Ẽxna cunaxwa̲xexũ̃ nax yema naane ga nawa ícuxũxũxũ̃wa chanagaxũ̃ ya cune? ==ñanagürü.

6Rü Abraáũ̃ nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Tama chanaxwa̲xe nax ngéma cunagaxũ̃ ya chaune.

7Erü yimá Cori ya Tupana ya daxũguxũ̃ i naanearü yora ga chaunatüchiũ̃wa rü chautanüxũ̃arü naanewa choxũ̃ ímuxũchicü, rü chomaxã inaxuneta nax chautaagüna naxããxũca̲x i ñaa naane i nawa changexmaxũ̃. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta rü nümatama ya Cori rü cupe̲xegu tá nayamu i norü orearü ngeruxũ̃ i daxũcüa̲x nax wüxi i pacü ngéma ngĩxũ̃ cuyagaxũca̲x i naxma̲xũ̃ ya chaune.

8Natürü ngẽxguma chi ngẽma nge rü tama cuwe naxũxchaũ̃gu rü taxuca̲xma nagu curüxĩnü i ngẽma cuxũ̃ chamuxũ̃, erü marü cuyanguxẽxẽ i ngẽma cumaxã nüxũ̃ chixuxũ̃. Natürü taxuca̲xma tu̲xcüũ̃ ngéma cunaga ya chaune ==ñanagürü.

9Rü yexguma ga gumá norü duũ̃ rü norü cori ga Abraáũ̃perematüũ̃gu naxũ̃xme̲x, rü namaxã nüxũ̃ nixu rü tá nax yangu̲xẽẽãxũ̃ ga yema namuaxũ̃.

10Rü yemawena ga gumá norü duũ̃ rü norü coriarü nga̲xãẽruũ̃tanüwa nanade ga yema rümemaegüxũ̃ ga ãmareruxũ̃. Rü ínayagagü ga 10 ga norü coriarü caméyugü rü inaxũãchi nax nawa naxũxũca̲x ga guma Nacóxarü ĩane ga Mechopotámiaanewa yexmane.

11Rü nawena ga ñuxre ga ngunexũ̃ nax iyaxũxũ̃ rü yexguma nachütachaũ̃gu rü guma Nacóxarü ĩanepechinüwa nangu naxũ̃tawa ga wüxi ga puchu. Rü gumá puchuarü ngaicamagu nanangũ̃ẽxẽxẽ ga norü caméyugü. Rü yema ora nixĩ ga ngexũ̃gü yéma dexáwa naxĩxũ̃.

12Rü nüma ga Abraáũ̃arü duũ̃ rü inanaxügü ga nax nayumüxẽxũ̃ rü ñanagürü: —Pa Tupana ya Chorü Cori ya Abraáũ̃arü Tupanax, rü ¡cuxũ̃́ nangechaũ̃tümüxũ̃ ya chorü cori ya Abraáũ̃! ¡Rü ẽcü mea ínanguxuchixẽxẽ i ñu̲xma i ngẽma naxca̲x núma choxũ̃ namuxũ̃!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[13]Rü ñu̱xma rü tá daa puchuxũ̃tagu charüxã̱ũ̱x, rü yoxni daa ĩanecüã̱x i pacügü rü nua dexáwa naxĩ.

[14]Rü ñu̱xma rü curü ngũ̃xẽẽcã̱x íchaca. Rü ngẽxguma wüxi i ngẽma pacüna chacaxgu nax ngĩrü tũ̃xũ̃wa choxũ̃ naxaxẽẽxũ̃cã̱x rü ñaãcü choxũ̃ nangãxũ̃gu: “¡Ẽcü, naxaxe! Rü ngẽxgumarüxũ̃ tá ta chayaxaxegüxẽxẽ i curü caméyugü”, ñaxũ̃maxã choxũ̃ nangãxũ̃gu, rü ngẽmawa tá nüxũ̃ chacuã̱x nax ngẽma yixĩxũ̃ i cuma ngĩxũ̃ cuxunetacü naxcã̱x ya yimá curü duũ̃ ya Ichaá. Rü ngẽmawa tá nüxũ̃ chacuã̱x nax cuma rü aixcüma nüxũ̃ cungechaũ̃xũ̃ ya yimá chorü cori ya Abraáũ̃ ==ñanagürü ga norü yumüxẽwa.

[15]Rü yexguma tauta nüxũ̃ nachauxgu ga nax nayumüxẽxũ̃, rü ngĩxũ̃ nadau ga wüxi ga pacü ga yéma ne ũcü ga ngĩrü tũ̃xũ̃ ngĩãtügu ngĩxũ̃ ingecü. Rü ngĩma rü Rebéca iyixĩ ga Betuéacü. Rü nüma ga Betué rü Abraáũ̃enexẽ ga Nacóx nane nixĩ. Rü Milcá iyixĩ ga naé.

[16-17]Rü ngĩma ga Rebéca rü imechametüxüchi rü taguma ñuxgu wüxi ga yatü ngĩmaxã namaxũ̃. Rü gumá puchuwa ixũ rü yéma ngĩxũ̃ ixũ̃ãcu ga ngĩrü tũ̃xũ̃. Rü yexguma nataeguchaũ̃gu, rü nüma ga gumá Abraáũ̃arü duũ̃ rü ngĩxcã̱x niña, rü ñanagürü ngĩxũ̃: —Pa Pacüx ¿taxũchima cuxũ̃́ namexũ̃ ega curü tũ̃xũ̃wa choxũ̃ cuxaxexẽẽgu i íxraxũ̃ i curü dexá? ==ñanagürü.

[18]Rü yexguma ga ngĩma rü inangãxũ̃ rü ngĩgürügü: —¡Ẽcü naxaxe, Pa Corix! ==ngĩgürügü. Rü yexgumatama ga ngĩma rü ngĩxũ̃ irüxüe ga ngĩrü tũ̃xũ̃ rü inaxaxẽxẽ.

[19]Rü yexguma marü naxaxeguwena ga gumá Abraáũ̃arü duũ̃, rü ngĩma ga Rebéca rü ngĩgürügü nüxũ̃: —Paxa dexá tá chayaxu naxcã̱x i curü caméyugü nax nümagü rü ta mea naxaxegüxũ̃cã̱x ==ngĩgürügü.

[20]Rü yexguma ga ngĩma rü paxa yema caméyugüarü axepáxũ̃gu ngĩxũ̃ ibaãcu ga ngĩrü tũ̃xũ̃. Rü mue̱xpu̱xcüna paxa nawa iña ga yema dexá ga puchuwa ñu̱xmata naxüãcua ga dexápaũ̃ naxcã̱x ga guxũ̃ma ga yema caméyugü.

[21]Rü nüma ga gumá Abraáũ̃arü duũ̃ rü yoxni ngĩxũ̃ ínangugü yerü nüxũ̃ nacuáxchaũ̃ rü aixcüma yema yixĩ ga Tupana ngĩxũ̃ unetacü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

22Rü yexguma marü mea naxaxegügu ga yema norü caméyugü, rü nüma ga gumá Abraáũarü duũ rü ñu̲xũchi ngĩxna ngĩxũ naxã ga wüxi ga ãnera ga úirungixca̲x ga 6 gramu yacü rü ngĩxmaraũwa ngĩxũ nichocuchi. Rü yexgumarüxũ ta ngĩxna nanana ga taxre ga nga̲xcupüxme̲xẽxũ ga 100 gramu yaxũ ga wüxichigü.

23Rü ñanagürü ngĩxũ: —Pa Pacüx ¡chomaxã nüxũ ixu rü texéxacü quixĩ! ¿Rü nangemaxũ i nachica i cunatüpatawa nax ngẽxma chorü duũxũgümaxã tapegüxũca̲x i ñoma i chütaxũgu? ==ñanagürü.

24Rü ngĩma rü inangãxũ rü ngĩgürügü: —Choma rü naxacü chixĩ ya Betué. Rü Milcá iyixĩ i chorü noxẽ rü Nacóx nixĩ ya chorü o̲xi.

25Rü ngéma tochiũwa rü nangema i nachica nax ngẽxma pepegüxũca̲x i ñoma i chütaxũgu. Rü ngẽxgumarüxũ ta nayima ya maxẽ i perü caméyugüarü ngo̲xruxũ rü maxẽ i pacü i norü caruxũ ==ngĩgürügü.

26Rü yexguma ga gumá Abraáũarü duũ rü yexma nacaxá̲pü̲xü rü Tupanaxũ nicua̲xüxũ.

27Rü ñanagürü: —Cumecümaxũchi, Pa Cori ya Chorü Cori ya Abraáũarü Tupanax, erü aixcüma cuyanguxẽxẽ i ngẽma chorü cori ya Abraáũmaxã nüxũ quixuxũ. Erü namaxã cumecüma rü poraãcü nüxũ curüngũxẽxẽ, rü ngẽmaãcü natanüxũtanüwa choxũ cunguxẽxẽ ==ñanagürü.

28Rü yexguma ga ngĩma ga Rebéca rü ngĩépatawa iña, rü nüxũ iyaxu ga yema ngĩxũ ngupetüxũ.

29Ngĩma rü ngĩxú̲ũ nayexma ga wüxi ga ngĩenexẽ ga Labáũgu ãégacü. Rü gumá nixĩ ga puchuwa ñacü nax naxca̲x yadauxũca̲x ga gumá yatü.

30Yerü ngĩxũ nadau ga yema ãnera ga ngĩxmaraũwa rütucü rü yema ngaxcupü̲xme̲xẽxũgü, rü nüxũ naxĩnü ta ga yema nüxũ yaxuxũ nax ñuxũ ñaxũ ga gumá yatü. Rü yexguma yéma nanguxgu ga Labáũ, rü Abraáũarü duũca̲x nixũ ga yématama puchuxũtawa norü caméyugümaxã yexmacü.

31Rü ñanagürü: —¡Pa Duũ ya Cori ya Tupana Cuxũ Rüngũxẽẽcüx, rü chowe rüxũ! ¿Rü ñuxãcü nuxã ĩanearü düxétügu curüxa̲ũ̲x ega tochiũwa marü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

cuxca̱x tanamexẽẽgü i wüxi i ucapu nax ngẽxma cupexũca̱x? Rü ngẽxgumarüxũ ta marü tanamexẽxẽ i wüxi i nachica naxca̱x i curü caméyugü ==ñanagürü.

32Rü ña̱xũchi ga gumá Abraáũarü duũ rü nawe narüxũ. Rü yexguma ĩwa nangugügu, rü nüma ga Labáũ caméyutawa ínananuũ ga norü yemaxũgü rü ña̱xũchi nanachibüexẽxẽ ga yema caméyugüxũ. Rü yemawena rü dexá ta nayayaxu nax yemawa nügü yayauxgücutüxũca̱x ga Abraáũarü duũ rü namücügü.

33Rü yexguma õnamaxã nanaxüpe̱xegü nax nachibüxũca̱x, rü nüma ga gumá Abraáũarü duũ rü ñanagürü: —Taxucürüwa chachibü ega tama pemaxã nüxũ chixuxíragu i ngẽma pemaxã nüxũ chixuxchaũxũ ==ñanagürü. Rü yexguma ga Labáũ rü ñanagürü: —¡Ẽcü, idexa! ==ñanagürü.

34Rü yexguma ga Abraáũarü duũ rü ñanagürü: —Choma rü Abraáũarü duũ chixĩ.

35Rü Cori ya Tupana rü poraãcü nüxũ narüngũxẽxẽ ya chorü cori ya Abraáũ, rü nanamuarü ngẽmaxũxa̱xẽxẽ. Rü ngẽmaca̱x nüxna nanaxã i muxũchixũ i norü carnérugü, rü wocagü rü caméyugü, rü búrugü, rü úirugü, rü diẽrugü, rü norü puracütanüxũ i yatüxũ rü ngexũ.

36Rü ña̱xũchi naxma̱x i Chára rü nüxũ̱ iyatüne ga woo marü nax nayaxüchichiréxũ. Rü nüma ya yimá chorü cori ya Abraáũ rü yimá nanena nanaxuaxũ i guxũma i norü ngẽmaxũgü.

37Rü nüma ya chorü cori ya Abraáũ rü choxna naxãga nax Tupanaégagu namaxã ichaxunetaxũ, rü ñanagürü choxũ: “¡Taxũtáma cunaxwa̱xe ya yimá chaune ya Ichaá rü wüxi i pacü i nua Canaáũcüa̱xmaxã naxãmaxũ!

38¡Rü yea chorü papatanüxũtanüwa naxũ rü ngẽxma ngĩxca̱x yadau i wüxi i pacü i chautanüxũ ixícü nax chaunema̱x yixĩxũca̱x!” ñanagürü ga chorü cori.

39Rü yexguma ga chomax, rü nüxna chaca rü ñacharügü: “¿Pa Chorü Corix, ta̱xacü tá chaxüxũ ega ngẽma nge rü tama chowe naxũxchaũgu?” ñacharügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

40Rü yexguma nüma ga chorü Cori rü choxũ̃ nangãxũ̃ rü ñanagürü: “Chomax, rü guxũ̃guma naga chaxĩnü ya Tupana, rü ngẽmacax i nüma rü tá nua nanamu i daxũcüãx i norü orearü ngeruxũ̃ nax cuxũ̃ naxümücüxũ̃cax, rü mea cuxũ̃ nangupetüxũ̃cax i ngextá ícuxũxũ̃wa. Natürü chanaxwaxe nax nua ngĩxũ̃ cugaxũ̃ ya wüxi ya pacü ya chautanüxũ̃ ixı́cü nax chaune ngĩmaxã ãmaxũ̃cax.

41Rü ngẽxguma ngẽma chautanüxũ̃ rü tama wüxi ya pacü cuxna ngĩxũ̃ mugüchaũ̃gu, rü tá nawa ícunguxuchi i ngẽma chomaxã nüxũ̃ quixuxũ̃”, ñanagürü choxũ̃.

42-44Rü ngẽmaãcü i ñuxma rü núma changu naxũ̃tawa ya yimá puchu. Rü ngéma chayumüxẽ rü chorü cori ya Abraáũ̃arü Tupanamaxã nüxũ̃ chixu rü ñacharügü: “Ega aixcüma choxũ̃ curüngũ̃xẽxẽchaũ̃gu nax mea choxũ̃ ínanguxuchixũ̃cax i ngẽma chorü cori nawa choxũ̃ muxũ̃, rü chanaxwaxe i choxũ̃ cungãxũ̃ga i ñuxma nax puchuxũ̃tawa changexmaxũ̃. Rü yema pacü ya dexáwa nua ũcü rü dexácax ngĩxna chacacü nax choxũ̃ naxaxexẽẽxũ̃cax rü choxũ̃ ngãxũ̃cü: ‘¡Ẽcü naxaxe! Rü ngẽxgumarüxũ̃ tá ta chayaxaxegüxẽxẽ i curü caméyugü’, ñaxũ̃maxã choxũ̃ ngãxũ̃cü, rü ngẽmawa tá nüxũ̃ chacuax nax ngẽma yixĩxũ̃ i cuma ngĩxũ̃ cuxunetacü naxcax ya chorü cori nane ya Ichaá”, ñacharügü ga chorü yumüxẽwa.

45Rü yexguma taxũta nüxũ̃ charüchauxgu ga nax chayumüxẽxũ̃, rü ngĩxũ̃ chadau ga Rebéca ga tũ̃xũ̃ ngĩãtügu yéma ngĩxũ̃ ne ngecü. Rü puchucax irüxüe, rü dexámaxã ngĩxũ̃ ixũ̃ãcu ga ngĩrü tũ̃xũ̃. Rü yexguma ga choma rü ngĩxna chaca rü ñacharügü ngĩxũ̃: “Pa Pacüx ¿Taxũchima cuxũ̃ namexũ̃ ega choxũ̃ cuxaxẽxẽgu i curü dexá?” ñachagürü.

46Rü yexguma ga ngĩma rü ngĩxũ̃ irüxüe ga ngĩrü tũ̃xũ̃ rü ngĩgürügü choxũ̃: “¡Ẽcü, naxaxe, Pa Corix! Rü ngẽxgumarüxũ̃ tá ta chanayaxu i dexá naxcax i curü caméyugü nax nümagü rü ta naxaxegüxũ̃cax”, ngĩgürügü. Rü yexgumatama choxũ̃ ixaxẽxẽ rü yaxaxegüxẽxẽ ga chorü caméyugü rü ta.

47Rü yexguma ga choma rü ngĩxna chaca rü ñacharügü: “¿Texéxacü quixĩ i cumax?” ñacharügü. Rü yexguma ga ngĩma rü choxũ̃ ingãxũ̃ rü ngĩgürügü:


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

“Chaunatü rü Betué nixĩ i naéga, rü chorü o̱xi nixĩ i Nacóx, rü chorü noxẽ tixĩ ya Milcá”, ngĩgürügü. Rü yexguma ga choma rü ngĩráũ̈wa chayachocuchi ga wüxi ga ngĩrü ãnera, rü ñu̱xũchi ngĩpü̱xme̱xẽwa chayachocuchi ga taxre ga ngĩrü ngaxcupüxme̱xẽxũ̃.

48Rü ñu̱xũchi chacaxápüxü rü moxẽ Tupanana chaxã. Rü nüxũ̃ chicua̱xüxũ̃ ya chorü cori ya Abraáũ̈arü Tupana yerü meama chorü coritanüxũ̃xũ̃tawa choxũ̃ naga nax yimaxacü ngĩxũ̃ chigaxũ̃ nax chorü cori nane ngĩmaxã ãmaxũ̃ca̱x.

49Rü ñu̱xma rü chanaxwa̱xe nax chomaxã nüxũ̃ pixuxũ̃ ¿rü aixcüma tá mea penayaxuxũ̃ i naga ya yimá chorü cori rü e̱xna tama? Rü chanaxwa̱xe i chomaxã nüxũ̃ pixu nax nüxũ̃ chacuáxũ̃ca̱x i ta̱xacü tá chaxüxũ̃ ==ñanagürü.

50Rü yexguma ga Labáũ̃ rü Betué rü nanangãxũ̃gü, rü ñanagürügü: —Guxũ̃ma i ngẽma nüxũ̃ quixuxũ̃ rü Cori ya Tupanawa ne naxũ. Rü ngẽmaca̱x taxucürüwa ñuxũ̃ ñatagürü.

51Rü dücax, rü ngẽmama iyixĩ i Rebéca. ¡Rü ẽcü, ngĩxũ̃ iga nax naxma̱x yixĩxũ̃ca̱x ya nane ya yimá curü cori, ngẽma Tupana naxwa̱xexũ̃rüxũ̃! ==ñanagürügü.

52Rü yexguma yemaxũ̃ naxĩnügu ga Abraáũ̈arü duũ̃ rü Cori ya Tupanape̱xegu nacaxápü̱xü rü ñu̱xmata waixũ̃mügu yangücuchi.

53Rü yemawena nanade ga ãmaregü ga úirunaxca̱x rü diẽrumünaxca̱x rü naxchirugü, rü Rebécana nanana. Rü yexgumarüxũ̃ ta ga ngĩenexẽ rü ngĩé rü tüxũ̃ naxãmarea̱x.

54Rü yemawena ga nüma ga Abraáũ̈arü duũ̃ rü namücügü rü meama nachibüe rü yexma napegü. Rü moxũ̃ãcü ga yexguma ínadagügu, rü gumá Abraáũ̈arü duũ̃ rü ñanagürü: —¡Choxũ̃ pinge nax wenaxarü chorü corichiũ̃ca̱x chataeguxũ̃ca̱x! ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

55Natürü ga ngĩenexẽ rü ngĩé ga Rebéca rü ñatagürügü: —Name nixĩ i 10 i ngunexũ̃ nua ingẽxma, rü ngẽmawena rü marü name i cuwe irüxũ ==ñatagürügü.

56Natürü ga gumá Abraáũ̃arü duũ̃ rü ñanagürü tüxũ̃: —¡Taxṹ i nuxã choxũ̃ pechu̱xuxũ̃! Tupana rü mea ínananguxuchixẽxẽ i ngẽma naxca̱x nua chaxũxũ̃. Rü ngẽmaca̱x name nixĩ i chorü corichiũca̱x choxũ̃ pemuegu ==ñanagürü.

57Rü yexguma ga tümagü rü tanangãxũ̃ rü ñatagürügü: —¡Ngĩxã, ngĩxca̱x taca i Rebéca rü ñuxãcü tüxũ̃ nangãxũ̃! ==ñatagürügü.

58Rü ngĩxna tacagü rü ñatagürügü: —¿Cüx, nawe curüxũxchaũ̃xũ̃ ya daa yatü? ==ñatagürügü. Rü ngĩma rü tüxũ̃ ingãxũ̃ rü: —Ngũ̃ ==ngĩgürügü.

59Rü yexguma ítayamugü ga gumá Abraáũ̃arü duũ̃ rü namücügü, rü nawe irüxũ ga Rebéca rü ñu̱xũchi ngĩxũ̃taxũ̃ ga guxũ̃guma ngĩxna daucü.

60Rü ngĩenexẽgü rü mexũ̃ Rebécamaxã naxuegugü rü ñanagürügü: —Pa Toeya̱x, ẽcü muxũchixũ̃ i duũ̃xũ̃güarü mama tá quixĩ. Rü ngẽma cutaagü rü tá narüporamaegü nüxũ̃ i norü uanügü ==ñanagürügü.

61Rü yexguma ga Rebéca rü ngĩxũ̃taxũ̃gümaxã caméyugüétügu ixaugü. Rü nawe irüxĩ ga gumá Abraáũ̃arü duũ̃. Rü yemaacü nixĩ ga ngĩxũ̃ yagaxũ̃ ga Rebéca, rü ngĩmaxã ínixũ.

62Rü yoxni nüma ga Ichaá rü yexwaca̱xtama gumá puchu ga Yimá Maxũ̃cü Rü Choxũ̃ Daucügu ãégacüwa ne naxũ yerü yexma Négueanegu naxãchiũ̃.

63Rü yáuanecü ga yexguma marü nayaanegu rü nüma ga Ichaá rü yexma nanaxũane. Rü yáxũ̃gu nüxũ̃ nadau ga ñuxre ga caméyugü ga ingaixcaetanüxũ̃.

64Rü ngĩma rü ta ga Rebéca rü yáxũ̃gu nüxũ̃ idau ga Ichaá, rü íixüe ga caméyuétüwa.

65Rü gumá Abraáũ̃arü duũ̃xũ̃na ica, rü ngĩgürügü: —¿Texé nixĩ ya yimá yatü ya meanexũ̃wa taxca̱xama ixũcü? ==ngĩgürügü. Rü nüma rü ngĩxũ̃ nangãxũ̃


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

rü ñanagürü: —Nüma rü chorü cori ya Ichaá nixĩ = =ñanagürü. Rü yexguma ga ngĩma rü ngĩrü tüeruxũ̃ iyaxu, rü namaxã ngĩgü iyadüxchiwe.

66Rü gumá Abraáũ̃arü duũ̃ rü Ichaámaxã nüxũ̃ nixu ga guxũ̃ma ga yema nüxũ̃ ngupetüxũ̃.

67Rü yexguma ga Ichaá rü tauxeta norü mama ga Chárachiũ̃wa Rebécaxũ̃ naga, rü ngĩmaxã naxãxma̱x. Rü nüma ga Ichaá rü poraãcü ngĩxũ̃ nangechaũ̃, rü yemaacü nüxṹ inarüxo ga naéca̱x nax nangechaũ̃xũ̃.

## Naanearü ügüchiga 25

### Abraáũ̃ rü naxma̱x ga Queturáwaũ̃güxũ̃ rü nataagüchiga

(1 Cr. 1.32-33)

1-2Rü Abraáũ̃ rü wena naxãxma̱x, rü guxema naxma̱x rü tümaéga rü Queturá nixĩ, rü Abraáũ̃ nanegü ga Queturáwaũ̃güxũ̃ nixĩ ga Chimráũ̃, rü Yoxcháũ̃, rü Medáũ̃, rü Madiáũ̃, rü Ichibáx, rü Chúa.

3Rü Yoxcháũ̃ nanegü nixĩ ga Chebá rü Dedáũ̃. Rü Dedáũ̃tanüxũ̃ nixĩ ga Achuréugü, rü Retuchéugü, rü ñu̱xũchi Leuméugü.

4Rü Madiáũ̃ nanegü nixĩ ga Efá, rü Éfex, rü Anóx, rü Abidá rü Edaá. Rü guxũ̃ma ga yemagü rü Queturá ngĩtaagü nixĩ.

5Rü guxũ̃ma ga Abraáũ̃arü yemaxũ̃gü ga nüxṹ yexmaxũ̃ rü nane ga Ichaána nanana.

6Rü yema togü ga nanegü ga naigü ga naxma̱xwaũ̃güxũ̃, rü nüma ga Abraáũ̃ rü nayaxãmarea̱xgümare. Natürü yexguma namaxũ̃gutama ga Abraáũ̃, rü nane ga Ichaána nayamugachitanü ga yema togü ga nanegü. Rü naane ga éstewaama yexmaxũ̃wa nanamugü.

### Nayu ga Abraáũ̃ rü inanata̱xgü

7Rü Abraáũ̃ rü 175 ga taunecü namaxũ̃.

8Rü nüma rü nayumare, yerü marü nayaxüchi. Rü natanüxũ̃ íta̱xgüxũ̃gu nayata̱xgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[9]Rü nanegü ga Ichaá rü Ismaé rü yema naxmaxũ̃ ga Maxperágu ãégaxũ̃gu nayanaxücuchigü. Rü yema naxmaxũ̃ rü ĩane ga Mamréarü éstewaama nayexma nawa ga norü naane ga Efróũ̃ ga Chóa ga Itítanüxũ̃ nane.

[10]Rü yema naane nixĩ ga Abraáũ̃ naxca̱x taxexũ̃ naxũ̃tawa ga Itítanüxũ̃. Rü yema naxmaxũ̃gu nixĩ ga Abraáũ̃xũ̃ yanaxücuchigüxũ̃ ngĩxũ̃tagu ga naxma̱x ga Chára.

[11]Rü nawena ga nax nayuxũ̃ ga Abraáũ̃, rü Cori ya Tupana rü Ichaáxũ̃ poraãcü narüngũ̃xẽxẽ. Rü nüma ga Ichaá rü gumá puchu ga Tupana ya Maxũ̃cü rü Choxũ̃ Daucügu ãégacüxũ̃tagu naxãchiũ̃.

### Ismaé nataagü
(1 Cr. 1.28-31)

[12]Rü ñaa nixĩ ga nanegü ga Ismaé ga Abraáũ̃ nane ga Agáwaũ̃cü. Rü ngĩma ga Agá rü Cháraarü puracütanüxũ̃ ga Equítuanecüã̱x iyixĩ.

[13-15]Rü naégagü ga Ismaé nanegü, rü gumá nüxíra bucüwa inaxügü rü ñu̱xmata gumá nawa iyacuácüwa nangu rü ñaagü nixĩ: Rü gumá nüxíra bucü nixĩ ga Nebaióx. Rü gumaweama ügüxũ̃ nixĩ ga Quedáx, rü Axbeé, rü Mixcháũ̃, rü Michimá, rü Dumá, rü Machá, rü Adá, rü Temá, rü Yetú, rü Napí, rü Quedemá.

[16]Rü yema nixĩ ga naégagü ga yema 12 ga Ismaé nanegü. Rü yema naégagügutama nixãéga ga norü naanegü rü norü ĩanegü. Rü wüxichigü ga nüma rü noxrütama duũ̃xũ̃güarü ãẽxgacü nixĩ.

[17]Rü yexguma nayu̱xgu ga Ismaé, rü nüxṹ nayexma ga 137 ga taunecü. Rü yemaacü norü o̱xigü ga nüxíra yuexũ̃tanüwa naxũ.

[18]Rü yema nataagü rü Abirá rü Chúxarü ngãxũ̃wa yexmaxũ̃ ga naanewa nixĩ ga nangugüxũ̃, rü yexma naxãpatagü. Rü yema naane rü Equítuanearü to̱xma̱xtawa nayexma ga nama ga Achíriaanewaama nadaxũ̃wa. Rü yexma nixĩ ga naxãpatagüxũ̃ woo ga naenexẽgü nax naxchi aiexũ̃.

### Acóbu rü Echaúarü buxchiga

[19]Rü ñaa nixĩ i Abraáũ̃ nane ga Ichaáchiga.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[20]Rü nüma ga Ichaá rü 40 ga taunecü nüxű nayexma ga yexguma naxãxmą̃xgu ngĩmaxã ga Rebéca ga Betuéacü ga Labáũeyą̃x. Rü nümagü rü Araméutanüxũ nixĩgü rü Padáũ-aráũanegu naxãchiũgü.

[21]Rü Ichaá naxmą̃x ga Rebéca rü tama nüxű ixãxacü. Rü yemacą̃x ga Ichaá rü Cori ya Tupanana naca nax naxãxacüxũcą̃x. Rü nüma ga Tupana rü nüxũ naxĩnü ga norü yumüxẽ rü ixãxacü.

[22]Rü nataxreę̃xpų̃x ga ngĩxacü, natürü ngĩanügu nügü nadai. Rü yemacą̃x ñaxũgu irüxĩnü: “Ngẽxguma tá ngẽmaãcü yaxĩgügu i ñaa buxũgü ¿rü tų̃xcüũ ichamaxũ̃xũ?” ñaxũgu irüxĩnü. Rü yemacą̃x ga ngĩma ga Rebéca rü Cori ya Tupanana ica yemachiga.

[23]Rü Tupana rü ngĩxũ nangãxũ rü ñanagürü: —Nataxreę̃xpų̃x nixĩ i ngẽma cunegü i cuanüwa ngẽxmagüxũ. Rü nüma i taxre rü wüxichigü tá nachixũ̃anemaxã inacuą̃x. Rü naxũ̃pa nax nabuexũ̃ rü nügü nadai. Rü wüxi tá nixĩ i rüporamaexũ̃. Rü ngẽma rübumaexũ̃ rü ngẽma rüyamaexũ̃arü yexera tá nixĩ = =ñanagürü.

[24]Rü ngĩrü ngunexũ̃wa nangu ga nax naxíraxacüxũ̃ ga Rebéca. Rü nataxreę̃xpų̃x ga ngĩnegü.

[25]Rü gumá ngĩne ga nüxíra bucü rü nadauyáe rü naxãxtą̃xaxũ̃ne. Rü Echaúgu nanaxüégagü.

[26]Rü yemawena nabu ga naenexẽ. Rü Echaúmę̃xtų̃xügu yangĩãcüma nabu. Rü yemacą̃x Acóbugu nanaxüégagü. Rü ngẽma naéga rü Iyauxwą̃xexũ̃, ñaxũ̃chiga nixĩ. Rü nüma ga Ichaá rü 60 ga taunecü nüxű nayexma ga yexguma nabuegu ga gumá ngĩnegü ga Rebéca.

### Echaú rü õnacą̃x inanaxã ga yema nüxna üxũ̃

[27]Rü gumá taxre ga bucügü rü nayae. Rü Echaú rü norü me nixĩ ga naanewa nax napuracüxũ̃, rü cueneexũ̃ nacuą̃xüchi. Natürü ga Acóbu rü yatü ga meãẽmarecü nixĩ, rü norü me nixĩ ga ĩgüarü ngaicamana nax naxą́ũxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[28]Rü nüma ga nanatü ga Ichaá rü yexera Echaúxũ nangechaũ yerü norü me nixĩ ga nax nangóoxũ ga yema naeũmachi ga Echaú imáxũ. Natürü ga naxmax ga Rebéca rü yexera Acóbuxũ ingechaũ.

[29]Rü wüxi ga ngunexũ ga yexguma Acóbu íxüwemügu, rü nüma ga Echaú rü maxneewa ne naxũ rü poraãcü nipaxüchi.

[30]Rü Acóbuxũ ñanagürü: —¿Taxũchima cuxṹ namexũ i chomaxã cungauxgu i ngẽma curü õna i dautanüxũ? Erü ngẽmatama taiyamaxã chayu ==ñanagürü. (Echaú rü Edóũmaxã rü ta nanaxugü yerü norü me nixĩ ga yema õna ga dautanüxũ.)

[31]Rü yexguma ga Acóbu rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Nangexma i mexũ i cuxna üxũ erü tanatü nane ya yacü quixĩ, rü chanaxwaxe i ñaa õnacax choxna cunaxã i ngẽma mexũ i cuxna üxũ ==ñanagürü.

[32]Rü yexguma ga Echaú rü ñanagürü: —¿Taxacüwa chi choxṹ namexũ i ngẽma nüxũ quixuxũ i choxna üxũ? Erü choxũ cudau nax taiyamaxã chayuxchaũxũ ==ñanagürü.

[33]Rü yexguma ga Acóbu rü ñanagürü: —¡Tupanaégagu chomaxã nüxũ ixu nax aixcüma tá choxna cunaxãxũ i ngẽma mexũ i cuxna üxũ! ==ñanagürü ga Acóbu. Rü yexguma ga Echaú rü Tupanaégagu Acóbuna nanaxã ga yema naxcax ínacaxaxũ.

[34]Rü yexguma ga Acóbu rü Echaúna nanaxã ga paũ rü guma purutuarü dautanüne. Rü yexguma marü chibüwa rü axewa yanguxgu ga Echaú, rü inachi rü ínixũ. Rü tama nagu narüxĩnü ga yema mexũ ga norü yamaecax nüxna üxũ ga naenexẽna naxãxũ.

## Naanearü ügüchiga 26

### Ichaá rü Gueráxwa naxũ

[1]Rü yexgumaũcüxü rü wüxi ga taxũ ga ngebüane ínangu ga guxũma ga yema naanewa, yexguma Abraáũ maxũgurüxũ. Rü yemacax ga Ichaá rü Gueráxwa naxũ ga Firitéutanüxũarü ãẽxgacü ga Abimeréx íyexmaxũwa.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

2-3Rü yéma ga Tupana rü Ichaácax nangox rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Taxű́ i Equítuanewa cuxũxũ̃! ¡Rü ngẽma choma cumaxã nüxũ̃ ichixuxũ̃gutama rüxãũx, rü ñaa nachixũ̃anewatama nangẽxma! Choma rü tá cumaxã changexma, rü tá cuxũ̃ charüngũ̃xẽxẽ, erü cuxna rü cutaagüna tá chanaxã i guxũ̃ma i ñaa naane. Rü ngẽmaãcü tá chayanguxẽxẽ ga yema uneta ga cunatü ga Abraáũ̃maxã chaxueguxũ̃.

4-5Rü tá chayamuxẽxẽ i cutaagü, rü ñoma ẽxtagü ya daxũwa mucürüxũ̃ tá nixĩ nax namuxũchixũ̃. Rü tá nüxna chanaxã i guxũ̃táma i ñaa naane. Rü naétü tá cutaagügagu nüxũ̃ charüngũ̃xẽxẽxũ̃ i guxũ̃ma i nachixũ̃anegü i ñoma i naanewa ngẽxmagüxũ̃. Erü cunatü ga Abraáũ̃ rü chauga naxĩnü rü nayanguxẽxẽ ga yema namaxã nüxũ̃ chixuxũ̃, rü chorü mugü, rü chorü ucu̱xẽgü, rü chorü ngu̱xẽẽtaegü ==ñanagürü.

6Rü yemaacü ga Ichaá rü Gueráxgutama narüxãũx.

7Rü yexguma yémacüãx ga duũ̃xũ̃gü nüxna cagügu ngĩchiga ga Rebéca, rü nüma ga Ichaá rü namuũ̃ nax ngĩxũ̃ yaxuxũ̃ nax naxma̱xchire̱x yixĩxũ̃. Rü yemaca̱x namaxã nüxũ̃ nixu nax naeya̱xmare yixĩxũ̃, yerü imechametüxüchi ga Rebéca, rü yemaca̱x Ichaá nagu narüxĩnü nax ngĩxca̱x chi yama̱xgüãxũ̃.

8Rü ñuxre ga ngunexũ̃ nangupetü nax yéma nayexmaxũ̃ ga Ichaá. Natürü wüxi ga ngunexũ̃gu ga Abimeréx rü norü beũ̃tánawa inadawenü, rü Ichaáxũ̃ nadau nax naxma̱x ga Rebécaxũ̃ ínameãẽxũ̃.

9Rü yemaca̱x ga Abimeréx rü norü duũ̃xũ̃güxũ̃ namu nax Ichaáca̱x yacagüxũ̃ca̱x, rü ñanagürü nüxũ̃: —Rü aixcüma nixĩ nax cuxma̱x iyixĩxũ̃ i ngĩmax. ¿Rü tu̱xcüũ̃ nüxũ̃ quixu nax cueya̱x yixĩxũ̃? ==ñanagürü. Ichaá nanangãxũ̃ rü ñanagürü nüxũ̃: —Choma nagu charüxĩnügu rü ngürüãchi ngĩxca̱x choxũ̃ nima̱xgü ==ñanagürü.

10Natürü ga Abimeréx rü nüxũ̃ ñanagürü: —¿Ta̱xacüca̱x ngẽma cuxü tomaxã? Rü ngẽxguma chi ngexũ̃rüüxũ̃ i chorü duũ̃xũ̃ ngĩmaxã ipexgux rü cugagu chi nixĩ i pecadugu tanguxũ̃ ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]Rü yexguma ga Abimeréx rü guxũma ga norü duũxũgüxũ ñanagürü: —Rü ngẽxguma texé ñaa yatüxũ chixewegu rüẹxna naxmạxũ chixewegu rü tá noxtacüma tayu ==ñanagürü.

[12]Rü gumá taunecügu ga Ichaá rü yema naanegu natoe. Rü namu ga norü o yerü Cori ya Tupana nüxũ narüngũxẽxẽ.

[13]Rü yemacạx namuarü diẽruạ̃x rü nawa nangu nax namuarü yemaxṹa̋xũ.

[14]Rü namuxũchi ga norü carnérugü, rü wocagü, rü puracütanüxũ. Rü yemacạx ga Firitéutanüxũ rü nixãũxãchie.

[15]Rü yexguma nanatü ga Abraáũ maxũgu, rü yema Abraáũarü puracütanüxũ rü puchu ne nicaxmaxũgü. Natürü yexguma Abraáũ yuxguwena rü nüma ga Firitéutanüxũ rü nanapoxtagü rü waixũmümaxã nanagütagü.

[16]Rü düxwa nüma ga Abimeréx rü Ichaáxũ ñanagürü: —¡Ínaxũxũ i nua, erü torü yexera marü cumuarü diẽruạ̃x! ==ñanagürü.

[17]Rü yexguma ga Ichaá rü ínaxũxũ ga Firitéugütanüwa, rü ĩane ga Gueráx nawa yexmane ga doonexũgu nayaxüpata, rü yéma namaxũ.

[18]Rü nüma ga Ichaá rü wenaxarü ínanacagachigü ga gumá puchugü ga nanatü maxụ̃xgu yacaxmaũ̃gücü, natürü yexguma nanatü yuxguwena Firitéugü rügütagücü. Rü nüma ga Ichaá rü yema naéga ga nanatü nagu yaxüégaxũ̃gutama nayaxügüéga.

[19]Rü wüxi ga ngunexũ̃gu ga yema Ichaáarü puracütanüxũ rü yexguma puchune yacaxmaũ̃gügu ga yema, rü namaxã inayarüxĩ ga wüxi ga dexá ga ichuxchuxũ.

[20]Natürü yema carnérugüarü dauruũ̃gü ga Gueráxcüạ̃x, rü yema Ichaáarü carnérugüarü dauruũ̃gümaxã nügü nadai, yerü nüma nüxũ yaxugügu rü noxrü nixĩ ga gumá puchu. Rü yemacạx ga Ichaá rü ñaxũ̃gu nanaxüéga ga gumá puchu: “Dai” ñaxũ̃gu, yerü gumá puchucạx nügü nadai.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[21]Rü yemawena ga yema norü puracütanüxũ rü nai ga puchu ne nicaxmaxũgü. Rü gumácạx rü ta nügü nadai, rü yemacạx ga Ichaá rü ñaxũgu nanaxüéga: —Nügümaxã narüxuanügü ==ñaxũgu nanaxüéga.

[22]Rü yexguma ga nüma ga Ichaá rü yema nachicaarü yáxũwama naxũ. Rü yéma nai ga puchu nanaxü. Rü gumácạx tama nügü nadai. Rü yemacạx ñaxũgu nanaxüéga: Ínguxũxũ, ñaxũgu nanaxüéga. Rü ñanagürü: —Ñụxma ya Cori ya Tupana rü marü tüxű̃ nanatauxchaxẽxẽ nax ngẽmaãcü mea tüxű̃ iyaxũxũcạx i ngẽma ixüxũ i ñaa naanewa ==ñanagürü.

[23]Rü yemawena ga Ichaá rü Bechébawa naxũ.

[24]Rü yema chütaxũgu rü nüma ga Cori ya Tupana rü Ichaácạx nangọx, rü ñanagürü nüxũ: —Choma nixĩ i cunatü ya Abraáũarü Tupana. ¡Taxű̃ i cumuũxũ! Choma rü cumaxã changexma. Rü yimá chorü duũ̃ ga Abraáũgagu rü tá cuxũ̃ charüngũxẽxẽxũ̃, rü poraãcü tá chayamuxẽxẽ i ngẽma cutaagü ==ñanagürü.

[25]Rü yexguma ga Ichaá rü wüxi ga ãmarearü guruxũ̃ yexma naxü, rü yéma Cori ya Tupanaxũ̃ nicuạxüxũ̃. Rü yema naanegu nayaxüpata. Rü norü puracütanüxũ̃ rü wüxi ga puchu yéma nicaxmaxũ̃gü.

### Ichaá rü Abimeréx rü wüxi ga uneta nügümaxã naxügü

[26]Rü wüxi ga ngunexũ̃ rü nüma ga Abimeréx rü Gueráxwa ne naxũ nax Ichaámaxã yanadexaxũ̃cạx. Rü ínayaxümücügü ga namücü ga Auchá rü norü churaragüeru ga Picóx.

[27]Rü nüma ga Ichaá rü ñanagürü nüxũ̃: —Ñụxmax nax tama pechoxwạxexũ̃ rü perü naanewa nax choxũ̃ ípetạxüchixũ̃ rü ¿tạxacücạx nua choxũ̃ ípeyadau? ==ñanagürü.

[28-29]Rü nümagü nanangãxũ̃ rü ñanagürügü: —Toma rü marü nüxũ̃ tadau nax Cori ya Tupana cumaxã ngẽxmaxũ̃. Rü ngẽmacạx nagu tarüxĩnüe nax wüxi i uneta cumaxã taxüxũ̃. Ngẽma uneta rü ñaa tá nixĩ: Rü cuma rü taxuxũ̃táma tạxacürü chixexũ̃ tomaxã cuxüxũ̃, erü toma rü tama cuxũ̃ tachixewe. Rü guxũ̃guma mea cumaxã tixĩgü, rü yexguma cuxũ̃ ítamuxũchigu rü meamare


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

cuxũ ítaxũxũxẽxẽ. Rü ñu̱xma rü nüma ya Cori ya Tupana rü poraãcü cuxũ ínarüngũxẽxẽ ==ñanagürügü.

30Rü yexguma ga Ichaá rü wüxi ga õna ga taxũ naxca̱x naxü. Rü meama nachibüe rü naxaxegü.

31Rü moxũãcü ẽxũwa pewa ínadagügu rü nüma ga Abimeréx rü Ichaá rü wüxi ga uneta nügümaxã naxügü. Rü ñu̱xũchi nüma ga Ichaá rü nüxũ narümoxẽ. Rü nümagü rü ta rü Ichaáxũ narümoxẽgü rü taãẽãcü nüxna nawoegu.

32Rü yematama ngunexũgu ga yema Ichaáarü puracütanüxũ rü namaxã nüxũ nayarüxugüe nax dexáxũ yangauxgüxũ nawa ga gumá puchu ga yéma yacaxmaũgüãcü.

33Rü gumá puchu rü Chebágu nanaxüéga ga Ichaá. Rü woo ñu̱xmatama ya yima ĩane ya daa puchu nawa ngẽxmane rü Bechébamaxã nanaxugü.

### Echaú naxma̱xgüchiga

34Echaú rü 40 ga taunecü nüxṹ nayexma ga yexguma ngĩmaxã naxãxma̱xgu ga Yudí ga Itítanüxũ ga Beeríxacü. Rü yexgumarüxũ ta ngĩmaxã naxãxma̱x ga Bachemáx ga nai ga Itítanüxũ ga Eróũxacü.

35Natürü ga Ichaá rü Rebéca rü taguma yema nane̱a̱xgümaxã nataãẽgü.

## Naanearü ügüchiga 27

### Ichaá rü Acóbumaxã rü Echaúmaxã mexũ naxuegu

1Rü Ichaá rü marü nayaxüchi rü nangexetü. Rü wüxi ga ngunexũgu rü nane ga rüyamaecü ga Echaúca̱x naca. Rü ñanagürü nüxũ: —Pa Chaunex ==ñanagürü. Rü Echaú nanangãxũ rü: —¿Ñuxũ ñacuxũ, Pa Papax? ==ñanagürü.

2Rü yexguma ga Ichaá rü ñanagürü: —Cuma choxũ cudau nax marü chayaxüchixũ rü ngexũrüüxũ i ñaa ngunexũgügu rü tá chayu.

3Rü ngẽmaca̱x chanaxwa̱xe i cunayaxu ya curü würa rü naixnecüwa cuxũ rü cuyamaxnee rü naeũta quima̱x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[4]¡Rü ñu̱xũchi cha̱u̱xca̱x naxü i õna i dexechitanüxũ̃ i cha̱ua̱xwa chíxũ̃! ¡Rü nua nange nax chanangṍxũca̱x! Rü ñu̱xũchi tá Tupanaégagu mexũ̃ cumaxã chaxuegu naxũ̃pa nax chayuxũ̃ = =ñanagürü.

[5-6]Natürü yexguma nane ga Echaúmaxã yadexa̱xgu ga Ichaá, rü Rebéca rü bexma yéma irüxĩnü. Rü yemaca̱x, yexguma Echaú nanatüca̱x dauxchitawa maxneewa naxũyane, rü ngĩma ga Rebéca rü naxca̱x ica ga Acóbu ga gumá ngĩne ga rübumaecü. Rü ngĩgürügü nüxũ̃: —Dücax, tüxũ̃ chaxĩnü ya cunatü nax cuenexẽ ya Echaúmaxã nax ítidexaxũ̃. Rü ñatagürü nüxũ̃:

[7]“¡Maxneewa naxũ rü cha̱u̱xca̱x naeũ̃ta ima̱x! ¡Rü naxü i õna i dexechitanüxũ̃ i cha̱ua̱xwa chíxũ̃! ¡Rü nua nange nax chanangṍxũca̱x! Rü ñu̱xũchi tá Tupanaégagu mexũ̃ cumaxã chaxuegu naxũ̃pa nax chayuxũ̃”, ñatagürü nüxũ̃.

[8]¡Rü dücax, Pa Chaunex, choxṹ̃ irüxĩnü i ñaa cumaxã nüxũ̃ chixuxũ̃!

[9]¡Rü yea cabrapúũ̃wa naxũ rü ngẽma rümemaexũ̃tanüwa nayaxu i taxre i cabraxacügü! Rü choma rü ngẽmawa tá tümaca̱x chanamexẽxẽ i õna i dexechitanüxũ̃ i tümaa̱xwa chíxũ̃.

[10]Rü cuma tá nixĩ i tümaca̱x ngéma cungexũ̃ nax tachibüxũca̱x, rü ngẽmaãcü tá Tupanaégagu mexũ̃ cumaxã taxuegu naxũ̃pa nax tayuxũ̃ = =ngĩgürügü.

[11]Natürü nüma ga Acóbu rü naéũ̃ nangãxũ̃ rü ñanagürü: —Chauenexẽ rü naxãxta̱xaxũ̃ne, natürü choma rü tama ngẽxgumarüxũ̃ chixĩ.

[12]Rü ngẽxguma papa choxũ̃ ingógügu rü choxũ̃ tacua̱xgu, rü nagu tá tarüxĩnü nax tümagu chidauxcüraxũ̃xũ̃. Rü ngẽxguma rü taxũtáma mexũ̃ chomaxã taxuegu, rü chixexũ̃ tá chomaxã taxuegu = =ñanagürü.

[13]Natürü ga ngĩma ga naé rü inangãxũ̃ rü ngĩgürügü: —Pa Chaunex, rü ngẽxguma chixexũ̃ cumaxã taxuegu̱xgu ¡rü chaugu tá nangu! Natürü i cumax, rü chanaxwa̱xe i cunaxü i ngẽma cumaxã nüxũ̃ chixuxũ̃. ¡Rü paxa nawa naxũ i ngẽma cabraxacügü! = =ngĩgürügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[14]Rü yexguma ga Acóbu rü nawa naxũ ga yema cabraxacügü rü naécax yéma nanagagü. Rü ngĩma ga naé rü inamexẽxẽ ga õna ga idexechitanüxũ ga Ichaáaxwa chíxũ.

[15]Rü yemawena inayaxu ga rümemaexũ ga Echaúchiru ga ĩpatagu namaxã nanguxũxũ. Rü yemagu iyacuxẽxẽ ga gumá ngĩne ga rübumaecü ga Acóbu.

[16]Rü ñuxũchi yema cabraxacüchaxmüxũmaxã inaxüxchiũchacüxü ga Acóbu. Rü ínangextaxaremüxũwa rü ta inaxũ ga yema naxchaxmü.

[17]Rü nüxna inaxã ga yema idexechitanüxũ ga õna rü paũ ga namexẽẽxũ.

[18]Rü nüma ga Acóbu rü tümaxũtagu naxücu ga nanatü ga ítayexmaxũwa, rü ñanagürü tüxũ: —Pa Papax, marü íchangu ==ñanagürü. Rü tüma rü ítaca, rü ñatagürü: —¿Ngexcürüücü ya chaune quixĩxũ? ==ñatagürü.

[19]Rü yexguma ga Acóbu rü: —Choma rü cune ya yacü ya Echaú chixĩ. Rü marü chanaxü i ngẽma chomaxã nüxũ quixuxũ. ¡Rü írüda rü írüto nax cunangõxũcax i ñaa naeũmachi i cuxcax chimáxũ, rü ñuxũchi mexũ chomaxã naxuegu! ==ñanagürü.

[20]Rü yexguma ga Ichaá rü nüxna taca, rü ñatagürü: —¿Ñuxãcü paxa cuxãéxũ, Pa Chaunex? ==ñatagürü. Rü nüma ga Acóbu rü tüxũ nangãxũ, rü ñanagürü: —Nüma ya Cori ya curü Tupana choxũ narüngũxẽxẽ rü ngẽmacax paxãma nüxũ ichayangau ==ñanagürü.

[21]Natürü ga nüma ga Ichaá rü ñanagürü nüxũ: —¡Ẽcü nua naxũ! Rü cuxũ chingõgüchaũ rü aixcüma chaune ya Echaú quixĩ ==ñanagürü.

[22]Rü Acóbu rü nanatüxũtawa naxũ nax nüxũ tingõgüxũcax. Rü yexguma ga Ichaá rü ñanagürü: —Cuga rü Acóbuga nixĩ natürü cuchacüxü rü Echaúchacüxü nixĩ ==ñanagürü.

[23-24]Rü yemaacü tama Acóbuxũ tacuax, yerü poraãcü naxãxtaxachacüxü naenexẽ ga Echaúrüxũ. Natürü yexguma marü tá mexũ namaxã taxueguchaũgu rü wenaxarü nüxna taca, rü ñatagürü nüxũ: —¿Aixcüma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yixĩxũ̃ i chaune ya Echaú quixĩxũ̃? ==ñatagürü. Rü nüma ga Acóbu rü tüxũ̃ nangãxũ̃, rü: —Ngũ̃, Echaú chixĩ ==ñanagürü.

25Rü yexguma ga nanatü rü ñatarügü nüxũ̃: —Cü ¡choxũ̃ nachibüxẽxẽ, Pa Chaunex, nax chanangőxũ̃cax i ngẽma cuexũ̃! Rü ngẽmawena tá mexũ̃ cumaxã chaxuegu ==ñatarügü. Rü nüma ga Acóbu tüxũ̃ nachibüxẽxẽ ga nanatü rü bínu rü ta tüxna nanaxã. Rü nüma ga Ichaá rü nachibü rü naxaxe.

26Rü yexguma ga Ichaá rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Chorü ngaicamánaxüra naxũ, Pa Chaunex, rü choxũ̃ nachúxu! ==ñanagürü.

27Rü yexguma Acóbu nanatüna nangaicamagu nax nachúxãxũ̃cax, rü nüma ga Ichaá rü nanechirugu nawĩxĩ. Rü yexguma ga Ichaá rü mexũ̃ namaxã naxuegu, rü ñanagürü: —Ñaa nixĩ i naema ya chaune ya Echaú. Rü ngẽma naema rü ñoma wüxi i naane i chixemaxũ̃ i Tupana mexũ̃ namaxã ueguxũ̃rüxũ̃ nixĩ.

28¡Rü Tupana cuxna naxã ya pucü rü mea naxügü i cunetügü nax namuxũ̃cax i curü trigu rü curü bínu! ¡Rü muxũchixũ̃ i duũ̃xũ̃gü cuxũ̃ puracüe!

29¡Rü cuxmexwa nangẽxmagü i muxũ̃ i nachixũ̃anegü! ¡Rü cuenexẽgümaxã inacuax rü cupexegu nacaxắpüxügü! Rü yíxema chixexũ̃ cumaxã uegugüxe, rü Tupana rü tá chixexũ̃ tümamaxã naxuegu. Rü yíxema mexũ̃ cumaxã uegugüxe rü Tupana rü tá mexũ̃ tümamaxã naxuegu ==ñanagürü.

30Rü yexguma Ichaá nüxũ̃ rüchauxgu ga Acóbumaxã nax mexũ̃ naxueguxũ̃, rü ínaxũxũ ga Acóbu. Rü nawe ínanguama ga Echaú ga maxneewa ne naxũxũ̃.

31Rü nüma rü ta ga Echaú rü nanatücax nanaxü ga õna ga idexechitanüxũ̃ ga chianexũ̃. Rü nanatüxũ̃tawa nanange. Rü ñanagürü tüxũ̃: —Pa Papax ¡írüda rü nangõx i ñaa naeũ̃machi i choma cuxcax chimáxũ̃, rü ñuxũchi mexũ̃ chomaxã naxuegu! ==ñanagürü.

32Rü nüma ga Ichaá rü nüxna naca rü ñanagürü: —¿Texé quixĩ? ==ñanagürü. Rü nüma ga Echaú rü tüxũ̃ nangãxũ̃ rü ñanagürü: —Choma nixĩ i cune ya yacü ya Echaú chixĩxũ̃ ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[33]Rü nüma ga Ichaá rü poraãcü nabaixãchiãxẽ, rü niduxruga, rü ñanagürü: —¿Ẽxna texé tixĩ ya yíxema maxneewa ũxẽ rü chauxcax nua nangexe i ngẽma õna i idexechitanüxũ̃? Choma rü marü chanangõx i guxũ̃ma i norü õna cuxũ̃pa nax ícunguxũ̃. Rü marü mexũ̃ namaxã chaxuegu, rü ñuxma i nüma rü marü nanayaxu i ngẽma mexũ̃ ==ñanagürü.

[34]Rü yexguma ga Echaú yema nanatü namaxã nüxũ̃ ixuxũ̃xũ̃ naxĩnügu, rü poraãcü naxaxu, rü aita naxüãcüma ñanagürü: —Pa Papax ¡chomaxã rü ta mexũ̃ naxuegu! ==ñanagürü.

[35]Natürü nüma ga Ichaá rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Marü nua naxũ ya cuenexẽ rü choxũ̃ nawomüxẽxẽ, rü ngẽmacax mexũ̃ namaxã chaxuegu, rü nüma nanayaxu i ngẽma mexũ̃ i cuxcaxchirex ixĩxũ̃ ==ñanagürü.

[36]Rü yexguma ga Echaú rü tüxũ̃ nangãxũ̃, rü ñanagürü: —Yemacax yixĩxũ̃ ga Acóbugu naxüégagüãxũ̃. Rü marü norü taxre nixĩ nax yadoraxũ̃ rü choxũ̃ nawomüxẽẽxũ̃. Rü noxri rü marü choxna nayapu i ngẽma nax charüyamaexũ̃cax choxna üxũ̃. Rü ñuxma rü choxna nayapu i ngẽma mexũ̃ i chomaxã cuxueguchaũ̃chiréxũ̃. ¿Rü nataxuxũ̃ma i to i mexũ̃ i choxũ̃́ ícuyaxũ̃́xẽxẽxũ̃? ==ñanagürü.

[37]Rü yexguma ga Ichaá rü nanangãxũ̃, rü ñanagürü: —Dücax, choma rü marü Acóbumaxã chanaxuegu nax naxmexwa cungexmaxũ̃ rü namaxã nüxũ̃ chixu nax guxũ̃ma i natanüxũ̃ rü ta naxmexwa nangẽxmagüxũ̃. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta namaxã chanaxuegu nax namuxũ̃ i norü trigu rü norü bínuchíü. Rü ñuxmax, Pa Chaunex ¿rü taxacü tá cuxcax chaxüxũ̃? ==ñanagürü.

[38]Rü nüma ga Echaú rü nanatüxũ̃ nacaaxũ̃ama, rü ñanagürü: —¿Ẽxna wüxixicatama i mexũ̃ nixĩ i cuxueguxũ̃? ¡Rü chomaxã rü ta mexũ̃ naxuegu! ==ñanagürü. Rü aita naxüãcüma naxaxu.

[39]Rü yexguma ga nanatü ya Ichaá, rü ñatagürü nüxũ̃: —Cuma rü ngẽma naane i mexũ̃arü yáxũ̃wa tá cumaxũ̃ i ngextá taguma ínapuxũ̃wa.

[40]Rü curü taramaxã tá cugü ícupoxũ̃, rü cuenexẽarü duũ̃xũ̃ tá quixĩ. Natürü ngẽxguma cumuarü duũ̃xũ̃ãxgu, rü tá cuenexẽna ícunguxuchi ==ñatagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

### Acóbu rü Echaúchạxwa nixũ

41Rü yexgumacürüwa ga Echaú rü Acóbuchi naxai naxcạx ga yema mexῖ ga Acóbumaxã taxueguxῖ ga nanatü. Rü nüma ga Echaú rü ñaxῦgu narüxĩnü: —Papa rü paxa tá tayu, rü tümawena rü tá chayamạx ya chauenexẽ ya Acóbu ==ñaxῦgu narüxĩnü.

42Rü yexguma yema Echaú nagu rüxĩnüxῦxῖ nacuạxgu ga Rebéca, rü Acóbucạx ingema, rü ngĩgürügü nüxῖ: —Dücax, cuenexẽ ya Echaú rü nanu rü cuxῖ nimáxchaῖ naxcạx i ngẽma mexῖ i cunatü cumaxã ueguxῖ.

43Rü ngẽmacạx, Pa Chaunex ¡rü choxῧ́ irüxĩnü, rü ñụxmatama Aráῦanewa naxũ i chauenexẽ ya Labáῦxῦtawa!

44-45¡Rü ngéma nangẽxma i ñuxre ya taunecü ñụxmatáta nangüxmü ya cuenexẽ rü nüxῖ iyanangüma ga yema namaxã cuxüxῖ! Rü ngẽxguma marü nüxῖ iyanangümagu, rü cuxcạx tá ngéma chamuga nax cutaeguxῦcạx. Erü tama chanaxwạxe i wüxitama i ngunexῦgu nax choxῧ́ peyuexῖ i pema i taxre i chaunegü ==ngĩgürügü.

46Rü yemawena ga Rebéca rü Ichaámaxã iyadexa, rü ngĩgürügü: —Düxwa nüxῖ charüchau i nacüma i ngẽma taxre i Itítanüxῖ i Echaú namaxã ãmaxῖ. Rü ngẽxguma chi Acóbu rü wüxi i ngẽma númacüạ̃x i Itítanüxῦmaxã naxãxmạxgu, rü narümemae nixĩ i noxtacüma chayuxῖ ==ngĩgürügü.

## Naanearü ügüchiga 28

1Rü yexguma ga Ichaá, rü nane ga Acóbucạx naca rü mexῖ namaxã naxuegu. Rü ñụxũchi nanaxucụxẽ, rü ñanagürü nüxῖ: —Tama chanaxwạxe i núma Canaáῦcüạ̃x i ngexῦmaxã cuxãxmạx.

2¡Rü yea Padáῦ-aráῦanewa naxũ i nachiῦwa ya curü ọxi ya Betué, rü ngẽxma yaxãxmạx wüxi i naxacümaxã ya cuta ya Labáῦ!

3¡Rü Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü cuxῖ rüngῦxẽxẽ rü yamuxẽxẽã i cutaagü nax ngẽmaãcü muxῦma i nachixῦane cuwa ngóxῦcạx!

4¡Tupana rü cuxῖ rü cutaagüxῖ nangῦxẽẽxῖ, yema curü ọxi ga Abraáῦmaxã naxueguxῦrüxῖ, nax ngẽmaãcü norü yora pixĩgüxῦcạx i ñaa naane i ñụxmax


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nawa imaxẽxũ̃ ñoma duũ̃xũ̃gü i to i nachixũ̃anewa ne ĩxũ̃rüxũ̃! ==ñanagürü.

5Rü yemaacü ga Ichaá rü nane ga Acóbuxũ̃ Padáũ̃-aráũ̃wa namu. Rü nüma ga Acóbu rü yéma naxũ, rü nata ga Labáũ̃xũ̃tawa nangu. Rü nüma ga Labáũ̃ rü Betué ga Araméutanüxũ̃ nane nixĩ. Rü Rebéca ga Acóbu rü Echaú naé rü Labáũ̃eya̲x iyixĩ.

### Naxãxma̲x ga Echaú

6Rü nüma ga Echaú rü nüxũ̃ nacua̲x ga yexguma nanatü ga Ichaá rü Acóbuxũ̃ Padáũ̃-aráũ̃wa naxũxẽẽgu nax yexma yaxãmaxũ̃ca̲x ga Acóbu. Rü ñu̲xũchi nüxũ̃ naxĩnü ta ga Acóbumaxã mexũ̃ naxueguxũ̃, rü namaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃ nax tama nanaxwa̲xexũ̃ nax wüxi ga ngexũ̃ ga Canaáũ̃cüã̲xmaxã naxãmaxũ̃.

7Rü yexgumarüxũ̃ ta nüxũ̃ nacua̲x nax Acóbu rü Padáũ̃-aráũ̃wa naxũxũ̃, yema nanatü rü naé namaxã nüxũ̃ ixuxũ̃ãcüma.

8Rü nüma ga Echaú rü yemawa nüxũ̃ nicua̲xãchi nax tama nanatüarü me yixĩxũ̃ ga yema ngexũ̃gü ga Canaáũ̃cüã̲xgü.

9Rü yemaca̲x nüma ga Echaú rü woo ga nax marü Canaáũ̃cüã̲x ga ngexũ̃gümaxã naxãxma̲xchiréxũ̃, rü Ismaé ga Abraáũ̃ nanexũ̃tawa naxũ, rü yexma nayaxãxma̲x ngĩmaxã ga Maaráx ga Nebaióxeya̲x.

### Tupana rü Acóbuca̲x nango̲x ga Betéwa

10Rü nüma ga Acóbu rü inaxũãchi ga Bechébawa. Rü Aráũ̃anewa daxũ̃ ga namawa naxũ.

11Rü yexguma wüxi ga nachicawa nanguxgu, rü yexma nape yerü nachüta. Rü wüxi ga nuta nanayaxu, norü cüxeruxũ̃. Rü ínaca rü nape.

12Rü yéma naxãnegü. Rü yema nanegüwa rü nüxũ̃ nadau ga wüxi ga toxõõne ga ñaa naanegu caxüne rü daxũguxũ̃ ga naanewa nguxũ̃ne. Rü gumáwa ínarüxĩgüxũ̃, rü ñu̲xũchi naxĩgü ga Tupanaarü orearü ngeruxũ̃ i daxũcüã̲x.

13Rü yexgumarüxũ̃ ta nüxũ̃ nadau ga Cori ya Tupana ga naxũ̃tagu chicü. Rü nüma ga Tupana rü ñanagürü nüxũ̃: —Choma nixĩ i curü o̲xi ya Abraáũ̃arü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tupana, rü cunatü ya Ichaáarü Tupana chixĩxũ̃. Rü tá cuxna chanaxã i ñaa naane i nawa cupexũ̃ nax cuxrü rü cutaagüarü yixĩxũ̃ca̱x.

14Rü nümagü i cutaagü rü tá namuxũchi ñoma waixũ̃müchicute̱xerüxũ̃, rü guxũ̃ i naanewa tá nangugü ñu̱xmatáta nórtewa rü súrwa rü éstewa rü oéstewa nangugü. Rü cugagu rü cutaagügagu tá nüxũ̃ charüngũ̃xẽxẽxũ̃ i guxũ̃támа i duũ̃xũ̃gü i ñoma i naanecüa̱x.

15Rü choma rü cumaxã changexma. Rü ngextá ícuxũxũ̃wa tá cuxna chadau. Rü ñaa naaneca̱x tá wena cuxũ̃ chataeguxẽxẽ. Rü tagutáma cuxna chixũgachi, rü aixcüma tá chayanguxẽxẽ i guxũ̃ma i ngẽma cumaxã chaxueguxũ̃ ==ñanagürü.

16Rü yexguma yema nanegüwa naba̱i̱xãchigu ga Acóbu, rü ñaxũ̃gu narüxĩnü: “Aixcümaxũ̃chi Cori ya Tupana nanuxma i ñaa nachicawa, rü choma rü tama nüxũ̃ chacua̱x”, ñaxũ̃gu narüxĩnü.

17Rü poraãcü namuũ̃. Rü ñaxũ̃gu narüxĩnü: “Rü ñaa nachica rü naxüünexũ̃chi. Rü daa nixĩ ya Tupanachiũ̃. Rü daxũguxũ̃ i naanearü ĩã̱x nixĩ i ñaa nachica”, ñaxũ̃gu narüxĩnü.

18Rü moxũ̃ãcü pa̱xmamaxũ̃chi ínarüda ga Acóbu. Rü nanayaxu ga gumá nuta ga namaxã nacüxerucü. Rü ínanatoxẽxẽ nax wüxi ga cua̱xruxũ̃ yixĩxũ̃ca̱x, rü chíxũ̃ naétü naba yerü naxüüne ga yema nachica.

19Rü yema nachicawa rü nũxcüma rü nayexma ga wüxi ga ĩane ga Lúxgu ãégane. Natürü nüma ga Acóbu rü nanaxüchicüxü ga naéga ga yema nachica, rü Betégu nanaxüéga.

20-21Rü yema nachicawa rü Acóbu inaxuneta rü ñanagürü: —Ngẽxguma Tupana choxũ̃ íixümücügu, rü choxna nada̱u̱xgu i chorü namawa, rü choxna naxãã̱xgu i chorü õna rü chauxchiru, rü wena mea chaunatüca̱x choxũ̃ natáeguxẽẽgu, rü aixcümaxũ̃chi chorü Cori ya Tupana tá nixĩ.

22Rü daa nuta ya cua̱xruũ̃xũ̃ nua chatoxẽẽcü, rü Tupanapata tá nixĩ. Rü dücax, Pa Tupanax, rü guxũ̃ma i chorü ngẽmaxũ̃gü i choxna cuxãxũ̃wa rü guxũ̃gutáma cuxna chanaxã i ngẽma diésmu i cuxna üxũ̃ ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

## Naanearü ügüchiga 29

### Acóbu rü Aráũanewa nangu

[1]Rü Acóbu rü ínixũchigü, rü düxwa yema duũxũgü ga éstewaama yexmagüxũarü naanewa nangu.

[2]Rü yema naanewa nüxũ nadau ga wüxi ga puchu. Rü gumá puchuxũtagu narüngũgü ga tomaepü̱xtücumü ga carnérugü, yerü gumá puchuwa nixĩ ga naxaxegüxũxũ. Rü gumá puchu rü wüxi ga nuta ga tacümaxã narüxüta.

[3]Rü yexguma yexma naxĩtaque̱xegügu ga carnérugü, rü yema norü dauruũgü rü ínanaxügachigüxũ ga gumá nuta nax norü carnérugü yaxaxegüxẽẽxũca̱x. Rü ñu̱xũchi wenaxarü nanaxű́taũgüxũ ga gumá puchu.

[4]Rü nüma ga Acóbu rü yema carnéruarü dauruũgüna naca, rü ñanagürü: —¿Nge̱xtácüa̱x pixĩgü i pemax, Pa Duũxũgüx? ==ñanagürü. Rü nümagü nanangãxũgü rü ñanagürügü: —Toma rü Aráũanecüa̱x tixĩgü ==ñanagürügü.

[5]Rü yexguma ga Acóbu rü ñanagürü: —¿Nüxũ pecuáxũ i pemax ya Labáũ, ya Nacóxtaxa ixĩcü? ==ñanagürü. Rü nümagü rü nanangãxũgü rü: —Ngũ, Ngẽmáacüx nüxũ tacua̱x ==ñanagürügü.

[6]Rü yexguma ga Acóbu rü wena ínicachigü rü ñanagürü: —¿Ñuxãcü yixĩxũ i nümax? ¿Rü tama yada̱xawexũ? ==ñanagürü. Rü nümagü rü nanangãxũgü rü ñanagürügü: —Tama nida̱xawe rü taxuxũma nüxũ naxüpetü. ¡Rü dücax, rü yea nadau! Rü yea iyixĩ i naxacü i Raqué i ngĩrü carnérugümaxã ngéma ne ũcü ==ñanagürügü.

[7]Rü yexguma ga Acóbu, rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Rü nangunexũchitama nixĩ nax naxpüxũgu penamucuxũca̱x i carnérügü. ¿Tü̱xcüũ tama paxa peyaxaxẽẽgü nax wenaxarü maxẽ nüxũ ne peyango̱xẽẽxũca̱x? ==ñanagürü.

[8]Natürü nümagü, rü nanangãxũgü rü ñanagürügü: —Taxucürüwa ngẽma taxü. Erü tanaxwa̱xe nax guxũma i carnérugü nua ngugüxũ nax norü dauruũgü wüxigu ínaxügachigüxũca̱x ya yimá nuta ya namaxã nangataũcü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ya daa puchu nax ngẽmaãcü wüxigu naxaxegüxũ̱cax i guxũma i carnérugü ==ñanagürügü.

9Rü yexguma yema carnérugüarü dauruũgümaxã íyadexayane ga Acóbu, rü yéma ingu ga Raqué namaxã ga ngĩnatüarü carnérugü yerü ngĩma nixĩ ga nüxna nadauxũ̃.

10Rü yexguma nata ga Labáũarü carnérugüxũ̃ nada̱u̱xgu ga Acóbu, rü paxãma puchuca̱x niña rü ínayaxügachi ga gumá nuta ga puchu namaxã rüngataũcü rü nataarü carnérugüxũ̃ nixaxexẽẽgü.

11Rü yemawena rü Raquéxũ̃ narümoxẽ wüxi ga chúxumaxã rü naxaxu.

12Rü yexguma Acóbu ngĩmaxã nügü ixuxgu rü nüma rü Rebéca ngĩne nax yixĩxũ̃ rü Labáũtaxa nax yixĩxũ̃, rü ngĩma ga Raqué rü iñaãchi nax ngĩnatümaxã nüxũ̃ yanaxuxũ̃ca̱x.

13Rü yexguma Labáũ̃ nüxũ̃ ĩnüchigagu ga yéma nax nanguxũ̃ ga Acóbu ga naeya̱x ngĩne, rü paxa inañaãchi nax íyadauãxũ̃ca̱x. Rü nüxna nana̱ixãchiãcüma nüxũ̃ narümoxẽ, rü nüxũ̃ nachúxu. Rü nachiũwa nanaga. Rü yixcüamaxũ̃ra rü Acóbu nüxũ̃ nixu ga guxũma ga yema nanatüchiũwa nüxũ̃ ngupetüxũ̃.

14Rü Labáũ̃ rü ñanagürü nüxũ̃: —Aixcümaxũ̃chi cuma rü chautanüxũ̃xüchi quixĩ ==ñanagürü. Rü wüxi ga tauemacü Labáũ̃xũ̃tawa nayexma ga Acóbu.

### Acóbu rü Raquéca̱x rü Léaca̱x napuracü

15Rü marü gumá tauemacü ngupetu̱xguwena, rü Labáũ̃ rü Acóbuxũ̃ ñanagürü: —Ngẽma nax chautanüxũ̃ quixĩxũ̃, rü taxũtáma ngẽmaca̱x ngetanüãcüma choxṹ cupuracüechamare. ¡Rü chomaxã nüxũ̃ ixu rü ñuxregu i cunaxwa̱xexũ̃ nax cuxṹ chanaxütanüxũ̃! ==ñanagürü.

16Rü nüma ga Labáũ̃ rü nüxṹ iyexma ga taxre ga naxacü. Rü yema rüyamaecü rü Léa nixĩ ga ngĩéga. Rü yema rübumaecü rü Raqué nixĩ ga ngĩéga.

17Rü ngĩma ga Léa rü ingechaũ̃etücüraxũ̃, natürü ga Raqué rü guxũ̃wama imexẽchi.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

18Rü nüma ga Acóbu, rü Raqué iyixĩ ga yema ngĩxũ̃ nangẽ̲xẽ̲xcü. Rü yemaca̲x Labáũ̃xũ̃ nangãxũ̃ rü ñanagürü: —Ngẽma cuxacü i irübumaecü i Raquéca̲x rü tá 7 ya taunecü cuxũ̃tawa chapuracü = =ñanagürü.

19Rü yexguma ga Labáũ̃ rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Narümemae nax cuxna ngĩxũ̃ chamuxũ̃ rü tama i wüxi i duũ̃xũ̃ i tama nüxũ̃ chacuáxũ̃na. ¡Rü nua chauxũ̃tawa nangẽxma! = =ñanagürü.

20Rü yemaacü ga Acóbu rü 7 ga taunecü ngĩxca̲x napuracü ga Raqué. Natürü Acóbuca̲x rü gumá 7 ga taunecü rü tama nũxcücüraxũ̃ nixĩ yerü poraãcü nüxṹ ingúchaũ̃xũ̃chi.

21Rü yexguma marü yanguxgu ga gumá 7 ga taunecü, rü nüma ga Acóbu rü Labáũ̃maxã nidexa rü ñanagürü: —¡Choxna ngĩxũ̃ namu i Raqué nax ngĩmaxã chaxãmaxũ̃ca̲x, erü marü chayanguxẽxẽ ya yimá taunecügü ya nagu cumaxã chaxunetacü nax ngĩxca̲x chapuracüxũ̃! = =ñanagürü.

22Rü yexguma ga Labáũ̃ rü naxacüxũ̃ naxüchíxü ga nax naxãtexũ̃. Rü yemaca̲x nüxna naxu ga guxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü ga norü ngaicamagu pegüxũ̃.

23Natürü yema chütaxũ̃gu ga Labáũ̃, rü naxacü ga Léaxũ̃ nayaga rü Acóbuxũ̃ ngĩxũ̃ napexẽxẽ. Rü yemaacü ga Acóbu rü ngĩmaxã namaxũ̃.

24Rü nüma ga Labáũ̃ rü naxacü ga Léaxũ̃ naxãmarea̲x ngĩmaxã ga wüxi ga ngĩxũ̃taxũ̃ nax naxacüaxṹ napuracüxũ̃ca̲x. Rü yema ngĩxũ̃taxũ̃ rü ngĩéga nixĩ ga Chipá.

25Rü moxũ̃ãcü ga Acóbu rü nüxũ̃ nacua̲x nax Léa yixĩxũ̃ ga yema ngĩmaxã inapecü. Rü nuãcüma Labáũ̃na nayaca, rü ñanagürü: —¿Ta̲xacü chomaxã cuxü? ¿Tama e̲xna Raquéca̲x yixĩxũ̃ ga cuxṹ chapuracüxũ̃? ¿Rü tü̲xcüũ̃ i ñu̲xma i choxũ̃ cuwomüxẽẽxũ̃? = =ñanagürü.

26Rü Labáũ̃ rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Dücax, tama tocüma nixĩ nax ngẽma rübumaecüxíra taxütexũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[27]¡Ẽcü ínanguxẽxẽ i wüxi i yüxü nax yagúexũ̃ i ngẽma ngĩchíxü i Léa! Rü ngẽmawena tá nixĩ i cuxna ngĩxũ̃ tamuxũ̃ i Raqué ega cuma rü curü me yixĩxgu nax nai ya 7 ya taunecü choxṹ cupuracüxũ̃ ==ñanagürü ga Labáũ̃.

[28]Rü nüma ga Acóbu rü nanayaxu ga yema Labáũ̃ namaxã nüxũ̃ ixuxũ̃. Rü yexguma marü yagúegu ga Léachíü, rü nüma ga Labáũ̃ rü Acóbuna ngĩxũ̃ namu ga Raqué nax ngĩmaxã naxãmaxũ̃cax.

[29]Rü nüma ga Labáũ̃, rü naxacü ga Raquéna rü ta wüxi ga ngĩxũ̃taxũ̃ ngĩxũ̃ namu nax naxacüaxṹ napuracüxũ̃cax. Rü yema ngĩxũ̃taxũ̃ rü ngĩéga nixĩ ga Birá.

[30]Rü yexguma ga Acóbu rü Raquémaxã rü ta naxãxmax. Rü Léaarü yexera ngĩxũ̃ nangechaũ̃ woo ga Labáũ̃ nai ga 7 ga taunecü ngĩxcax nanapuracüxẽxẽ.

### Acóbu nanegü

[31]Rü nüma ga Cori ya Tupana nüxũ̃ nadau nax tama Léamaxã nataãẽxũ̃ ga Acóbu. Rü yemacax ga Tupana rü nanaxwaxe nax Acóbuaxṹ naxãxacüxũ̃ ga Léa. Natürü ga Raqué rü ngĩxũ̃ nangexacüxẽxẽ.

[32]Rü yemaacü ga Léa rü Acóbuaxṹ ixãxacü, rü Rubéũ̃gu inaxüéga. Rü yemagu inaxüéga yerü ñaxũ̃gu irüxĩnü: —Tupana choxũ̃ nadau nax changechaũ̃xũ̃, rü ñuxma ya yimá chaute rü tá choxũ̃ nangechaũ̃ ==ngĩgürügü ga ngĩãẽwa.

[33]Rü gumá ngĩnewena rü wena ixãxacü ga Léa, rü gumá rü Chimeóũ̃gu inaxüéga. Rü yemagu inaxüéga yerü ñaxũ̃gu irüxĩnü: —Tupana rü marü nüxũ̃ naxĩnü nax tama chomaxã nataãẽxũ̃ ya chaute, rü ngẽmacax wena chaxãxacü ==ngĩgürügü ga ngĩãẽwa.

[34]Rü wenaxarü ixãxacü, rü gumá rü Lebígu inaxüéga. Rü yemagu inaxüéga yerü ñaxũ̃gu irüxĩnü: —Rü ñuxma ya chaute rü chomaxã tá inarüxãũx, erü marü tomaepüxcüna nüxṹ chaxãxacü ==ngĩgürügü ga ngĩãẽwa.

[35]Rü wenaxarü Acóbuaxṹ ixãxacü ga Léa, rü gumá rü Yudágu inaxüéga. Rü yemagu inaxüéga yerü ñaxũ̃gu irüxĩnü: —Rü ñuxma rü tá Tupanaxũ̃ chicuaxüxũ̃ ==ñaxũ̃gu irüxĩnü. Rü yemawena rü iyangeyexacü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

## Naanearü ügüchiga 30

[1]Rü yexguma Raqué nüxũ icua̲xãchigu nax tama Acóbuaxṹ naxãxacüxũ, rü iyaxãũxãchi naxca̲x nax ngĩeya̲x ga Léaxicatama ãxacüxũ. Rü yemaca̲x ngĩtexũ ngĩgürügü: —Ngẽxguma taxũtáma cuxṹ chaxãxacügu rü tá chayu ==ngĩgürügü.

[2]Natürü nüma ga Acóbu rü ngĩmaxã nanuama rü ngĩxũ ñanagürü: —¿Ẽxna cuxca̲x rü Tupana chixĩ i chomax? Rü nüma nixĩ i tama cuxũ naxãxãcüxẽẽxũ ==ñanagürü.

[3]Rü yexguma ga ngĩma rü nüxũ ngĩgürügü: —Dücax, ¡rü ngĩmaxã namaxũ i ngẽma chauxũtaxũ i Birá! Rü ngẽxguma naxãxacügu i ngĩma rü ñoma choma chaxãxacüxũrüxũ tátama nixĩ. Rü ngẽmaãcü tá chaxãne ==ngĩgürügü.

[4-5]Rü yemaacü ga Raqué rü Acóbuna ngĩxũ imu ga yema ngĩxũtaxũ ga Birá nax ngĩmaxã namaxũxũca̲x. Rü nüma ga Acóbu rü ngĩmaxã namaxũ rü nüxṹ ixãxacü ga ngĩmax.

[6]Rü yexguma ga Raqué rü ngĩgürügü: —Ñaa buxũ rü Dáũ tá nixĩ i naéga, erü Tupana rü nüxũ naxĩnü i chorü yumüxẽ rü mexũ chomaxã naxü nax wüxi i chaune choxna namuxũ ==ngĩgürügü.

[7-8]Rü yemawena ga Birá rü wenaxarü Acóbuaxṹ ixãxacü. Rü ngĩma ga Raqué rü ngĩgürügü: —Ñaa buxũ rü Netarí tá nixĩ i naéga, yerü chaueya̲xmaxã togü tadai, natürü ngĩxũ charüporamae ==ngĩgürügü.

[9]Rü yexguma Léa nüxũ icua̲xãchigu nax tama wena naxãxacüxũ, rü Acóbuna ngĩxũ imu ga ngĩxũtaxũ ga Chipá nax ngĩmaxã namaxũxũca̲x.

[10-11]Rü yexguma Acóbuaxṹ naxãxacügu ga Chipá, rü ngĩgürügü ga Léa: —Tupana choxũ narüngũxẽxẽ, rü ngẽmaca̲x i ngẽma buxũ rü Gáx tá nixĩ i naéga ==ngĩgürügü.

[12-13]Rü yemawena ga Chipá rü wena Acóbuaxṹ ixãxacü. Rü yexguma ga Léa rü ngĩgürügü: —Chataãẽxũchi. Rü ngẽmaca̲x i ñu̲xma i ngẽma togü i ngexũgü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

rü “itaãẽxũchi”, ñanagürügü tá choxũ. Rü ngẽmacax i ngẽma buxũ rü Aché tá nixĩ i naéga ==ngĩgürügü.

14Rü wüxi ga ngunexũgu ga Rubéũ rü naanewa naxũ ga yexguma tríguarü buxgügu. Rü yexma nüxũ nayangau ga wüxi ga orix ga mandrágura ga naéga. Rü yema rü naé ga Léacax inayana. Rü yexguma Raqué nüxũ daũxgu ga yema orixgü rü Léaxũ ngĩgürügü: —¡Chomaxã nangau i ngẽma mandráguragü i cune cuxcax ngéma ne naxũ! ==ngĩgürügü.

15Natürü ga Léa rü ngĩxũ ingãxũ rü ngĩgürügü: —¿Tama ẽxna cutaãxẽ nax choxna cuyapuxũ ya yimá chaute? Rü ñũxma rü naétü choxna cunapuxũchaũ ta i ngẽma chaunearü maũdráguragü ==ngĩgürügü.

16Rü yema yáuanexũgu ga yexguma naanewa ne naxũxgux ga Acóbu rü naxcax iyaña ga Léa, rü nüxũ ngĩgürügü: —Ñaa chütaxũ rü choxũ tá cuca erü ngẽma chaunearü maũdráguragümaxã marü cuxũ chaxütanü ==ngĩgürügü. Rü yema chütaxũgu ga Acóbu rü Léaxũ naca.

17Rü ngĩma ga Léa rü Acóbuaxű̃ ixãxacü. Rü gumamaxã rü 5 nixĩ ga Acóbu nane, yerü Tupana nüxũ naxĩnü ga yema Léaarü yumüxẽ.

18Rü yexguma ga Léa rü ngĩgürügü: —Daa bucü rü Ichacá tá nixĩ i naéga erü Tupana rü choxű̃ nanaxütanü naxcax nax chautena ngĩxũ chamuxũ i chauxũtaxũ ==ngĩgürügü.

19-20Rü yemawena ga Léa rü wenaxarü Acóbuaxű̃ ixãxacü. Rü gumámaxã rü 6 nixĩ ga ngĩne. Rü yexguma rü ngĩgürügü: —Tupana rü wüxi i mexũ i ãmare choxna naxã. Rü ñũxma ya yimá chaute rü yexera tá choxũ nangechaũ erü marü 6 ya nanegü nüxű̃ changexmaxẽxẽ. Rü ngẽmacax ya daa bucü rü Chaburóũgu tá naxãéga ==ngĩgürügü.

21Rü yema ngĩwa iyacuaxcü ga ngĩxacü ga Léa rü inge, rü Dínagu ngĩxũ ixüéga.

22Natürü ga Tupana rü ngĩxna nacuaxãchi ga Raqué, rü nüxũ naxĩnü ga ngĩrü yumüxẽ. Rü yemacax ngĩxũ naxãxacüxẽxẽ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[23-24]Rü yexguma naxãxacügu namaxã ga gumá nüxíraũcü ga ngĩne rü ngĩgürügü: —Tupana rü marü choxna nanayaxu ga nax changexacüxũ rü naxcha̲xwa chaxãnexũ. Rü chierüna choxṹ nangẽxmagu ya nai ya chaune ==ngĩgürügü. Rü yemaca̲x Yúchegu inaxüéga.

### Guxchaxũgü nügümaxã naxüe ga Acóbu rü Labáũ

[25]Rü yexguma Raqué Yúchexũ naxíraxẽẽguwena, rü nüma ga Acóbu rü Labáũxũ ñanagürü: —¡Choxũ inge̲x nax wena chauchixũaneca̲x chataeguxũca̲x!

[26]Rü ngẽmaca̲x chanaxwa̲xe i choxna cunamugü i chaunegü rü cho̲xma̲xgü, yerü yemagüca̲x nixĩ ga cuxũtawa chapuracüxũ. Rü cuma rü meama nüxũ cucua̲x nax ñuxãcü mea chayanguxẽẽxũ ga yema puracü ga cuxṹ chaxüxũ ==ñanagürü.

[27]Natürü nüma ga Labáũ rü nanangãxũ rü ñanagürü: —¿Taxũchima cuxṹ namexũ nax nua chauxũtawa cungexmaxũ? Erü meama nüxũ chacua̲x nax cugagu yixĩxũ i Cori ya Tupana poraãcü choxũ rüngũxẽẽxũ.

[28]¡Rü chomaxã nüxũ ixu i ñuxregu nixĩ i cunaxwa̲xexũ nax cuxṹ chanaxütanüxũ! Rü ngẽma cuma naxca̲x ícuca̲xaxũẽxpü̲x tá nixĩ i cuxṹ chanaxütanüxũ ==ñanagürü.

[29]Rü yexguma ga Acóbu rü nanangãxũ, rü ñanagürü nüxũ: —Cuma rü meama nüxũ cucua̲x nax ñuxãcü poraãcü cuxṹ chapuracüxũ rü meama cuxṹ nüxna chadauxũ ga cuxũnagü.

[30]Rü yema noxretama ga cuxũnagü ga cuxṹ yexmaxũ ga yexguma noxri nua changuxgux, rü ñu̲xma rü poraãcüxüchima cuxṹ nimu. Yerü yexguma noxri nua changuxgucürüwa nixĩ ga Tupana ga poraãcü cuxũ nangũxẽẽxũ. ¿Natürü ñuxgu tá nixĩ i chauxacügüca̲xicatama chapuracüxũ? ==ñanagürü.

[31]Rü yexguma ga Labáũ rü nüxna nicachigüama rü ñanagürü: —¿Ñuxre nixĩ i cunaxwa̲xexũ nax cuxṹ chanaxütanüxũ? ==ñanagürü. Rü yexguma ga Acóbu rü nanangãxũ, rü ñanagürü: —Tama chanaxwa̲xe i choxṹ cunaxütanü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Rü choma rü wena tá nüxna chadau i cuxũ̄nagü ega curü me yixĩxgu i ñaa tá cumaxã nüxũ̄ chixuxũ̄.

32¡Rü choxũ̄ imucuchi natanügu i cuxũ̄nagü nax chayadexechixũ̄cax i guxũma i ngẽma carnéruxacügü i wẽxẽxũ̄, rü guxũ̄ma i cabraxacügü i ãmatüxũ̄ rü murutagüxũ̄! Rü ngẽmamaxã tá nixĩ i choxũ̄́ cunaxütanüxũ̄.

33Rü ngẽmaãcü ega yixcüra chauxũ̄tawa ícuyadax̲u̲xgu i ngẽma choxũ̄́ ngẽxmaxũ̄ rü nüxũ̄ icuyangauxgu i carnéru i cómüxũ̄, rüe̲xna cabra i tama ãmatüxũ̄, rü ngẽmawa tá nüxũ̄ cucuax̲ nax cuxũ̄́ changíxũ̄ ==ñanagürü.

34Rü Labáũ̄ nanangãxũ̄ rü ñanagürü: —Marü name nixĩ i ngẽma nüxũ̄ quixuxũ̄ ==ñanagürü.

35Natürü yematama ngunexũ̄gu ga Labáũ̄ rü noxrüguama nanamugü ga yema chíbugü ga rütoxechapax̲agüxũ̄, rü yema ixãmatüchapax̲agüxũ̄, rü yema ixãmatüxũ̄, rü ñu̲xũchi ga yema cabragü ga rütoxechapax̲agüxũ̄, rü yema ixãmatüchapax̲agüxũ̄ rü ta noxrüguama nanamugü. Rü yema carnérugü ga iwaxüxũ̄ rü ta noxrüguama nanamugü. Rü ñu̲xũchi nanegüna nanamugü nax nüxna nadaugüxũ̄cax̲.

36Rü ñu̲xũchi yema Acóbu íyexmaxũ̄arü tóxnamana nanagagü ga 3 ga ngunexũ̄ naxcax̲ ixũxũ̄wa. Natürü nüma ga Acóbu rü yema togü ga Labáũ̄arü carnérugüna ínadauama.

37-39Natürü ga nüma ga Acóbu rü nanetü ga áramochacüxü ga doxüxũ̄, rü arméũ̄drochacüxü, rü castañachacüxü ta nidae. Rü ñu̲xũchi nanagáuxtechax̲müxũ̄gü nax nacótemenax̲ãgüxũ̄cax̲ rü nawẽ̲xtemenax̲ãgüxũ̄cax̲. Rü yemawena ga yema naixchacüxügü ga marü rügáutechax̲müxũ̄güxũ̄, rü yema carnérugü dexáwa ixaxegüxũ̄gu nayanu. Rü yexma nixĩ ga yema iyatüxũ̄ ga ngexegüxũ̄ yaxüxacügüxũ̄. Rü yemacax̲ nixĩ ga yexguma tixíraxacügügu rü tixãmatüchapax̲agüxũ̄ yerü yema naixchacüxü ga rügáutechax̲müxũ̄güxũ̄pe̲xegügu tüxũ̄ nixüxacügü.

40Rü yemaacü ga Acóbu rü noxrüguama tüxũ̄ namugü ga guxema ingexe ga naxũ̄nagü. Rü Labáũ̄arü yatüxũ̄ ga rütoxechapax̲agüxũ̄ rü iwaxũ̄pe̲xegu tüxũ̄


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

namugü. Rü yemaacü ga Acóbu rü nüxű nayexma ga noxrütama ga naxűnagü ga Labáűarü ixĩgüxűarü tóxnaguama mugüxű.

41-42Rü yexguma nügü naxüxacügügu ga yema naxűnagü ga ingüexüchixű nax naxãxacügüxűca̲x rü Acóbu rü yema nachica ga nawa yaxaxegüxűgu nananu ga yema naixmena̲xãgü nax yemaacü nüxű nadaugüxűca̲x ga yexguma nügü naxüxacügügu. Natürü yexguma yema naxűnagü ga ixaexüchixű yéma ĩxgu nax naxaxegüxűca̲x rü tama yexma nananu ga yema naixmena̲xãgü. Rü yemaca̲x ga yema naxűnagü ga ixaexű rü Labáűarü nixĩgü, rü yema ingüexüchixű rü Acóbuarügü nixĩgü.

43Rü yemaacü ga Acóbu rü nimuarü yemaxűa̲x. Rü nimu ga norü carnérugü rü caméyugü rü búrugü rü norü duűxűgü ga nüxű puracüexű ga yatüxű rü ngexű.

## Naanearü ügüchiga 31

### Acóbu nagu narüxĩnü nax bexma Labáűna yaxũxű

1Natürü nüma ga Acóbu rü nüxű nacuáchiga ga Labáű nanegü rü nachiga nax yadexagüxű rü ñagüxű: —Acóbu rü nügüxű nanade i guxűma ga tanatüarü ixĩxű, rü ngẽmamaxã nixĩ i ñu̲xma i namuarü ngẽmaxűáxű ==ñanagürügü.

2Rü yexgumarüxű ta ga Acóbu, rü nüxű nacua̲xama rü Labáű rü tama noxrigurüxű namaxã nataãxẽ.

3Rü yemaca̲x ga Cori ya Tupana rü Acóbuxű ñanagürü: —¡Nataegu naxca̲x i ngẽma cunatüarü naane i ngextá ínangexmagüxűwa i cutanüxű! Rü choma rü tá cuxű íchixümücü ==ñanagürü.

4Rü yexguma ga Acóbu rü ngĩxca̲x nangema ga Raqué rü Léa nax naxűtawa naxĩxűca̲x ga yema norü carnérugüna ínadauxűwa.

5Rü ñanagürü ngĩxű: —Nüxű chicua̲xãchi rü yimá penatü rü marü tama noxrirüxű mea choxű nadawenü. Natürü ya chaunatüarü Tupana rü guxűguma nachauxűtagu.

6Pema rü meama nüxű pecua̲x nax ñuxãcü penatüaxű meama chapuracüxű.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]Rü nüma rü muẽxpüxcüna choxũ nawomüxẽxẽ rü guxũguma nayaxüchicüüchigü ga chorü natanü. Natürü ga Tupana rü tama nüxũ nanaxwa̱xe nax ta̱xacürü chixexũ chomaxã naxüxũ.

[8]Rü yexguma penatü ga Labáũ ñaxgu: “Rü ngẽma carnéruxacügü i ixãmatüxũmaxã tá cuxũ chanaxütanü”, ñaxgu, rü yexguma guxũma ga yema carnérugü ixãxacügu rü nixãmatü ga naxacügü. Rü yexguma ñaxgu: “Rü ngẽma carnéruxacügü i rüwűetagüxũmaxã tá cuxũ chanaxütanü”, ñaxgu, rü yexguma guxũma ga yema carnérugü ixãxacügu rü narüwűetagü ga naxacügü.

[9]Rü yemaacü nixĩ ya Tupana rü penatüna napuxũãxũ ga naxũnagü nax choxna namugüãxũca̱x.

[10]Rü wüxi ga ngunexũgu ga yexguma yaworegu ga yema naxũnagü rü nagu chaxãnegü. Rü yema chaunegüwa rü nüxũ chadau nax yaxãmatüxũ rü nawűetaxũ ga yema iyatüxũ ga carnérugü ga yema ingexũxũ ixüxacügüxũ.

[11-12]Rü yema chaunegüwa rü Tupanaarü orearü ngeruxũ i daxũcüa̱x rü chauégamaxã choxna naca rü choma rü chanangãxũ rü ñachagürü nüxũ: “Daxe chixĩ”, ñachagürü. Rü ña̱uxũchi ga yema orearü ngeruxũ rü ñanagürü: “Dücax, marü nüxũ chadau i guxũma i ngẽma Labáũ cuxcha̱xwa üxũ. Rü ngẽmaca̱x i ña̱uxmax, rü tá nüxũ cudau nax yaxãmatüxũ rü nawűetagüxũ i guxũma i ngẽma naxũnagü i yatüxũ i ngexegüxũ ixüxacüxũ.

[13]Rü choma nixĩ ya Tupana ga cuxca̱x changóxũ ga Betéwa ga chíxũmaxã ícunabaétüxũwa ga gumá nuta rü chomaxã icuxunetaxũwa. ¡Rü inachi, rü ínaxũxũ i ñaa naanewa! ¡Rü naxca̱x nataegu ga yema naane ga nagu cubuxũ!” ñanagürü choxũ ga Tupana ==ñanagürü ga Acóbu.

[14]Rü yexguma ga Raqué rü Léa rü inangãxũgü, rü ngĩgürügügü: —Toma rü marü nataxuma i ta̱xacü i toxna üxũ i tonatüxũtawa.

[15]Rü ñoma tama tümaxacügü tixĩgüxũrüxũ tomaxã tixĩ, rü yemaacü tomaxã tataxe ya tonatü. Rü yema nax tomaxã cuxãmaxũgagu rü tayoxnie nax cuxũ tapuracüxẽẽxũ nax yemaacü toxũ cuxütanüxũca̱x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16Natürü guxũma i ngẽmaxũgü i tonatü ya Labáũna napuxũxũ ya Tupana rü toxrü nixĩ, rü tanegüarü nixĩgü. ¡Rü ngẽmacax naxü i ngẽma Tupana cumaxã nüxũ ixuxũ! ==ngĩgürügügü.

### Acóbu rü nixũ ga Padáũ-aráũwa

17-18Rü yexguma ga Acóbu rü nügü namexẽxẽ nax Canaáũarü naanecax nataeguxũcax ga nanatü ga Ichaá íyexmaxũwa. Rü caméyutagu nayatoũxẽxẽ ga yema nanegü rü guxema naxmaxgü. Rü nanade ga guxũma ga norü yemaxũgü rü naxũnagü ga norü puracütanü nüxṹ yexmaxũ ga Padáũ-aráũwa. Rü yemaacü namaxã nixũ ga guxũma ga norü yemaxũgü.

19Rü yexguma tóxnamana norü carnérugüarü yoũtaxawa naxũyane ga Labáũ, rü ngĩma ga Raqué rü yoxni naxcax ingĩx ga ngĩnatüarü tupanachicünaxãgü ga nutagünaxcax.

20Rü nüma ga Acóbu rü tama naxtümaxã nüxũ nixu ga nax yaxũxchaũxũ. Rü yemaacü nixĩ ga naxtü ga Labáũ ga Araméutanüxũ ixĩcüxũ nawomüxẽẽxũ ga Acóbu.

21Rü nixũmare namaxã ga guxũma ga yema nüxṹ yexmaxũ. Rü paxãma nawa nangu ga yema natü ga Eufráte. Rü nixüe rü nixũchigü ñuxmata ga maxpṹneanexũ ga Garaáxgu ãégaxũwa nangu.

### Acóbuwe nangẽ ga Labáũ

22Rü tomaepüx ga ngunexũguwena rü Labáũ rü nüxũ nacuáchiga ga nax yaxũxũ ga Acóbu.

23Rü yemacax ga Labáũ rü natanüxũmaxã Acóbuwe nangẽ. Rü 7 ga ngunexũgüguwena nüxũ inayangau nagu ga yema máxpüxanexũ ga Garaáxgu ãégaxũ.

24Natürü yema chütaxũgu rü Tupanagu naxãnegü ga Labáũ ga Araméutanüxũ. Rü Tupana rü ñanagürü nüxũ: —Dücax, ¡choxṹ irüxĩnü! Rü tama chanaxwaxe i nuãcü Acóbumaxã quidexa ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

25Rü Labáũ̃ rü Acóbuxũ̃ inayangau nagu ga yema máxpüxanexũ̃ ga Garaáxgu ãégaxũ̃ ga Acóbu nagu rüngũ̃xũ̃. Rü yematama máxpüxanexũ̃arü tuãchigu nixĩ ga nangũ̃güxũ̃ ga Labáũ̃ rü natanüxũ̃.

26Rü Labáũ̃ rü poragaãcü Acóbuna naca, rü ñanagürü: —¿Taxacü ícuxü? ¿Rü tüxcüũ̃ choxũ̃ cuwomüxẽxẽ? ¿Rü tüxcüũ̃ ñoma curü uanü ícuyauxũ̃xũ̃rüxũ̃ chauxacügüxũ̃ quigagü?

27¿Rü taxacücax choxũ̃ cuwomüxẽxẽ rü bexma cúãcü quixũ? Rü yexguma chi mea nüxũ̃ chacuaxgu nax íquixũxchaũ̃xũ̃ rü chi taãẽãcü cuxũ̃ ichamuãchi rü cuxũ̃ chi chapaxpüne tutumaxã rü árpamaxã.

28Rü woo ga yema chauxacügü rü chautaagü rü bai nüxũ̃ chachúxãcüma namaxã quixũmare. Rü ñoma wüxi i duũ̃xũ̃ i naechitamare maxũ̃xũ̃rüxũ̃ quixĩ.

29Rü taxuxũ̃ma choxũ̃́ naguxcha ega chi chanaxwaxegu nax pexũ̃ chadaixũ̃. Natürü ngewax chütacü rü cunatüarü Tupana chomaxã nidexa, rü ñanagürü choxũ̃: “Dücax, ¡choxũ̃́ irüxĩnü! Rü tama chanaxwaxe i nuãcü Acóbumaxã quidexa”, ñanagürü choxũ̃.

30Natürü ngẽxguma cunaxwaxexüchigu nax cunatücax cutaeguxũ̃ rü ngẽmacax yixĩxgu nax quixũxũ̃ i ñuxmax ¿rü tüxcüũ̃ i chorü tupanachicünaxãgücax cungíxũ̃? ==ñanagürü.

31Rü yexguma ga Acóbu rü Labáũ̃xũ̃ nangãxũ̃ rü ñanagürü: —Tama cumaxã nüxũ̃ chixu yerü chamuũ̃, rü choma nüxũ̃ chacuaxgu rü choxna chi ngĩxũ̃ cupuxũ̃éga ga cuxacügü.

32Natürü ngẽxguma chi wüxi i ñaa chorü duũ̃xũ̃güxũ̃tawa nüxũ̃ icuyangauxgu i ngẽma curü tupanachicünaxãgü, rü name nixĩ i noxtacüma nayu. Rü ñaa tatanüxũ̃ nixĩ i tüxũ̃ ĩnüxũ̃. ¡Rü chomaxã nüxũ̃ ixu rü taxacü nixĩ i ngẽma curü ngẽmaxũ̃ i chauxũ̃tawa ngẽxmaxũ̃! ¡Ẽcü yange ega nüxũ̃ icuyangauxgu! ==ñanagürü. Natürü nüma ga Acóbu rü tama nüxũ̃ nacuax ga Raqué yixĩxũ̃ ga naxcax ngíxcü ga yema ngĩnatüarü tupanachicünaxãgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[33]Rü nüma ga Labáũ̃ rü Acóbupatagu naxücu nax naxca̱x nadauxũ̃ca̱x ga norü tupanachicüna̱xãgü. Rü yexgumarüxũ̃ ta Léapatagu rü yema taxre ga naxũ̃taxũ̃güpatagu naxücu, natürü taxuxũ̃ma inayangau. Rü yexguma Léapatawa ínaxũxũxgu rü Raquépatagu nayaxücu.

[34]Natürü ngĩma ga Raqué rü inade ga yema ngĩnatüarü tupanachicüna̱xãgü rü caméyutawaarü tochicaxũ̃tüũ̃gu iyacu̱xgü. Rü naétüwa irüto. Rü Labáũ̃ rü ngĩpatachiãgu naxca̱x nadau, natürü taxuxũ̃ma inayangau.

[35]Rü yexguma ga Raqué rü ngĩgürügü nüxũ̃: —Pa Papax, ¡taxṹ i cunuxũ̃ ega tama ichachixgu i cupe̱xewa! Erü ñu̱xma rü chorü da̱xawewa changexma ==ngĩgürügü. Rü yemaacü ga Labáũ̃ rü naxca̱x nidauchigüama ga norü tupanachicüna̱xãgü, natürü taxuguma nüxũ̃ inayangau.

[36]Rü Acóbu rü nanu rü Labáũ̃maxã narüxutaga ñaxũ̃ ga oremaxã: —¿Ta̱xacüarü chixexũ̃ e̱xna chaxü? ¿Rü ngexũ̃ nixĩ i ngẽma chorü pecadu rü ngẽmaca̱x ãũxrima chowe quingẽchigüxũ̃?

[37]Rü marü meama natanügu cudau i chorü ngẽmaxũ̃gü, ¿rü ngexũ̃ yixĩxũ̃ i curü ngẽmaxũ̃ i chorü ngẽmaxũ̃tanügu nüxũ̃ cuyanga̱u̱xũ̃? ¡Ega ngẽxguma nüxũ̃ cuyangauxgu rü ñu̱xma rü cutanüxũ̃pe̱xegu rü chautanüxũ̃pe̱xegu naxṹ nax ngẽmaãcü nüxũ̃ icuáxũ̃ca̱x nax texé tixĩxũ̃ i yixema taxre ya aixcümaxũ̃ ixuxe!

[38]Rü guxcüma ga gumá 20 ga taunecü ga cuxṹ nagu chapuracücü, rü taguma nayuexacü ga curü carnérugü rü cabragü naxũ̃pa nax naxíxraxacügüxũ̃, rü bai ga ñuxgu ga wüxi ga carnéru ga cuxũ̃na ixĩxũ̃ changṍxũ̃.

[39]Rü taguma cuxca̱x íchayana ga cuxũ̃nagü ga ai daixũ̃. Rü choma nixĩ ga cuxṹ chanaxütanüxũ̃ ga yema tauxchicaxũ̃. Rü yexguma ngunecü rüe̱xna chütacü naxca̱x nangĩxgügu ga yema cuxũ̃nagü, rü cuma rü choxũ̃ cunaxütanüxẽxẽ.

[40]Rü ngunecü rü naianexũ̃ choxṹ nangu̱x rü chütacü rü deyuanemaxã chayuéga, rü yemacha̱xwa taguma mea chape.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

41Rü 20 ga taunecü cupatawa chayexma. Rü 14 ga taunecü cuxacügücax chapuracü rü 6 ga taunecü cuxũnagücax chapuracü. Rü yema chorü puracütanü rü guxũguma choxṹ cuyaxüchicüüchigü rü taguma nawexgu.

42Rü yexguma taxũchima chomaxã nayexmagu ga Abraáũarü Tupana ga chaunatü ga Ichaá nüxũ icuaxüxũcü, rü nüxũ chacuax nax taxuxũma i ngẽmaxũmaxã chi choxũ ícumuxũchixũ. Natürü Tupana rü nüxũ nadau nax changechaũxũ, rü nüxũ nadau i ngẽma puracü i chaxüxũ, rü ngẽmacax nixĩ i ngewax chütacü i cuxũ nax naxoregüxũ ==ñanagürü ga Acóbu.

### Acóbu rü Labáũ rü nügümaxã inaxügagü

43Rü yexguma ga Labáũ rü Acóbuxũ nangãxũ rü ñanagürü: —Ngẽma cuxmaxgü rü chauxacügü iyixĩ, rü ngẽma cuxacügü rü chautaagü nixĩ. Rü ngẽma carnérugü rü choxrü nixĩ rü guxũma i nua nüxũ cudauxũ rü choxrü nixĩ. ¿Rü ñuxãcü taxacürü chixexũ namaxã chaxü i chauxacügü rü ngĩnegü?

44¡Rü ñuxma rü ngĩxã mea yigümaxã tanamexẽxẽ nax ngẽxma yanaxoxũcax i guxũma i guxchaxũgü! ==ñanagürü.

45Rü yexguma ga Acóbu rü nanayaxu ga wüxi ga nuta ga tacü rü yéma nanatoxẽxẽ.

46Rü nüma ga Acóbu rü natanüxũxũ ñanagürü: —¡Guxãma rü nuta ne penade rü wüxigu penaxãũxchita! ==ñanagürü. Rü nüma ga natanüxũ rü nuta ne nanade rü yexma nanaxãũxchita. Rü ñuxũchi gumá nuta ga yexma ãũxchitacüxũtawa nachibüe ga Acóbu rü Labáũ.

47Rü yexguma nüma ga Labáũ rü Araméutanüxũgawa nanaxüéga ga yema nachica, rü Yegá-chadutá, ñaxũgu nanaxüéga. Rü yexgumarüxũ ta nüma ga Acóbu rü Ebréugügawa nanaxüéga ga yema nachica, rü Garaáx, ñaxũgu nanaxüéga.

48-50Rü yemawena nüma ga Labáũ rü ñanagürü: —Ñuxma ya daa nuta ya nuxã ãũxchitacü tá nixĩ i tórü cuaxruxũ ixĩgücü i yixema taxre. Rü Tupana tátama nixĩ ya tüxũ daucü i yixema taxre i ngẽxguma yigüna ixĩgachitanügu rü yáxũwa yigüna ingẽxmagügu. Rü ngẽxguma chixri chauxacügümaxã


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

quixĩxgu, rüẹxna togü i ngexũ̃gümaxã cuxãxmạxgu rü woo nataxuxgu i togü i tüxũ̃ dauxũ̃ rü Tupanatama nixĩ ya tüxũ̃ daucü ==ñanagürü. Rü yemacạx ga Acóbu rü Garaáxgu nanaxüéga ga yema nachica. Rü to ga naéga rü Mispá nixĩ.

51-52Rü nüma ga Labáũ̃ rü Acóbuxũ̃ ñanagürüchigüama: —Dücax, daa nuta ya nuxã cunutaquẹxecü, rü daa nuta ya nuxã chapucü rü tórü cuạxruxũ̃ nixĩ i yixema taxre. Rü yimáwa nüxũ̃ tacuạx nax taxucürüwama yimá nutaxũ̃ ichopetüxũ̃ i woo i cuma rü woo i choma nax tạxacürü chixexũ̃ yigümaxã ixüxũ̃cạx.

53Rü curü o̱xi ya Abraáũ̃arü Tupana rü chorü o̱xi ya Nacóxarü Tupana ixĩcü rü tüxũ̃ poxcuxe ya ngexerüxüxe i yixema ega tama yanguxẽ̃gu i ñaa yigümaxã ixunetaxũ̃ ==ñanagürü ga Labáũ̃. Rü yexguma ga Acóbu rü yimá Tupana ga nanatü ga Ichaá nüxũ̃ icuạxüxũ̃cüégagu inaxuneta.

54Rü ñu̱xũchi ga Acóbu rü yexma guma mạxpűnegu nanadai ga ñuxre ga naxũ̃nagü rü ñu̱xũchi Tupanacạx ínanagu. Rü guxũ̃ma ga natanüxũ̃cạx naca nax nachibüexũ̃cạx. Rü yemaacü guxũ̃ma nachibüe rü yexma mạxpűnegu napegü ga yema chütaxũ̃gu.

55Rü moxũ̃ãcü pạxmamaxũ̃chi rü Labáũ̃ ínarüda rü nataagü rü naxacügü tüxũ̃ nachúxu. Rü ñu̱xũchi Tupanaégagu mexũ̃ tümamaxã naxuegu. Rü yemawena nachixũ̃anecạx nataegu.

## Naanearü ügüchiga 32

### Acóbu rü Echaú nügümaxã inarüxĩ

1Rü nüma ga Acóbu rü inixũchigüama. Rü namagu nüxũ̃ nangau ga ñuxre ga daxũcüã̱x ga Tupanaarü orearü ngeruũ̃gü.

2Rü yexguma Acóbu nüxũ̃ da̱u̱xgu rü ñanagürü: —Ñaagü rü Tupanaarü churaragü nixĩ ==ñanagürü. Rü yemacạx Maanaíũ̃gu nanaxüéga ga yema nachica.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[3]Rü Acóbu rü inanamuãchitanü ga ñuxre ga norü duũxũgü nax Cheíarü naanewa ga Edóũwa naxĩxũcax nax naenexẽ ga Echaúmaxã nüxũ yanaxugüxũcax ga yéma tá nax nanguxũ.

[4]Rü ñaa dexamaxã yéma nanamugü: —¡Ñapegürü tá nüxũ ya chauenexẽ ya Echaú: “Cuenexẽ ya Acóbu ya curü duũxũ ixĩcü rü cuxcax nua namuga. Rü marü ñuxre ya taunecü rü tórü tutü ya Labáũxũtawa chayexma.

[5]Rü choxṹ nangẽxma i chauxũnagü i wocagü rü búrugü, rü carnérugü rü chorü duũxũgü iyatüxũgü rü ingexũgü. Rü ngẽmacax chaugüpexegu cuxcax ngéma chanamugü i chorü duũxũgü nax cumaxã nüxũ yanaxugüxũcax i ñaa chorü ore nax marü chataeguxũ. Rü chierüna mea choxũ cuyauxgu i ngẽxguma cuxũtawa changuxgu!” ñapegürü tá ==ñanagürü ga Acóbu.

[6]Rü yexguma marü Acóbucax nawoegüxgu ga norü duũxũgü, rü ñanagürügü: —Marü naxũtawa tangugü ya cuenexẽ ya Echaú. Rü nüma rü tá nua naxũ nax nümatama cuxũ íyadauxũcax namaxã i 400 i norü duũxũgü ==ñanagürügü.

[7]Rü yexguma yemaxũ naxĩnügu ga Acóbu, rü poraãcü namuũ rü naxoegaãxẽ. Rü yemacax taxregu nayatoye ga norü duũxũgü rü norü carnérugü rü wocagü rü caméyugü.

[8]Yerü ñaxũgu narüxĩnü: —Ngẽxguma Echaú nua nguxgu rü ngürüãchi nadaiãgu i ngẽma wüxitücumü i duũxũgü, rü ngẽma totücumü rü yoxni nibuxmü ==ñaxũgu narüxĩnü.

[9]Rü ñuxũchi inanaxügü ga nax nayumüxẽxũ, rü ñanagürü: —Pa Cori Pa Tupana Ya Chorü Oxi Ya Abraáũarü Tupana, Rü Chaunatü Ya Ichaáarü Tupanax, cuma rü marü chomaxã nüxũ quixu nax chorü naanecax rü chautanüxũcax chataeguxũ rü cuma rü tá mea choxna cudauxũ.

[10]Choma rü taxuwama chame nax ngẽmaãcü chomaxã cumecümaxũ rü aixcüma mea choxũ curüngũxẽẽxũ. Rü yexguma noxri chaunatüna íchaxũxũxgux rü ñaatama Yudáũ i natüwa chixüegu rü taxuxũma choxṹ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nayexma rü chorü naixmena̱xãxicatama. Natürü i ñu̱xma nax chataeguxũ̃ rü choxṹ nangẽxma i muxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü i taxretücumü ixĩxũ̃.

[11]Rü ñu̱xma rü cuxna chaca rü chanaxwa̱xe i choxũ̃ ícupoxũ̃ nüxna ya chauenexẽ ya Echaú. Rü nüxũ̃ chamuũ̃ erü ngürüãchi nuxã toxũ̃ nayadai rü ngẽmaãcü tüxũ̃ nadai ya cho̱xma̱xgü rü chauxacügü.

[12]Cuma rü marü meama chomaxã nüxũ̃ quixu rü tá choxna nax cudauxũ̃ nax ngẽmaãcü taxuxũ̃ma choxũ̃ üpetüxũ̃ca̱x rü ngẽmaãcü i chautaagü rü ñoma márpechinüwa ngẽxmacü ya naxnücüte̱xerüxũ̃ namuxũchixũ̃ca̱x, rü ngẽmaãcü düxwa taxucürüwa texé yaxugüxũ̃ca̱x ==yemaacü nayumüxẽ.

[13]Rü yema chütaxũ̃gu rü Acóbu rü yexmatama nape. Rü nüxũ̃ nidaugü ga naxũ̃nagü rü yematanüwa nayadexechi ga naenexẽ ga Echaúarü ãmareruxũ̃.

[14-15]Rü nayamugü ga 200 ga chíbugü ga ingexũ̃, rü 20 ga chíbugü ga iyatüxũ̃, rü 200 ga carnérugü ga ingexũ̃, rü 20 ga carnérugü ga iyatüxũ̃, rü 30 ga caméyugü ga yexwacax buexacüxũ̃, rü 40 ga wocagü, rü 10 ga wocaxacügü ga yexwacax yaexũ̃, rü 20 ga búrugü ga ingexũ̃ rü 10 ga búrugü ga iyatüxũ̃.

[16]Rü ñu̱xũchi norü duũ̃xũ̃güna nanamugü ga wüxitücumüchigü, rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Cü, chopexegu namaxã pexĩ, rü pegüna tá piyáxũ̃guetanüxũ̃ namaxã i wüxitücumüchigü! ==ñanagürü.

[17-18]Rü yema nüxíra inamuãchixũ̃ ga norü duũ̃xũ̃, rü nanaxucu̱xẽ, rü ñanagürü nüxũ̃: —Ngẽxguma tá cuxũ̃ iyangauxgu ya chauenexẽ ya Echaú, rü cuxna nacaxgu: “Rü texé nixĩ ya curü cori, rü ngextá cuxũ, rü texéarügü nixĩ i ñaa naxũ̃nagü i quigagüxũ̃”, rü cuma rü tá ñaãcü cunangãxũ̃: “Pa Chorü Cori ya Echaúx, rü ñaa rü wüxi i curü ãmare nixĩ i cuxca̱x nua namuxũ̃ ya curü duũ̃ ya Acóbu. Rü nüma rü toweama ne naxũ”, ñacurügü tá ==ñanagürü ga Acóbu.

[19]Rü yexgumarüxũ̃ ta ga yema togü ga duũ̃xũ̃gü ga inamuãchigüxũ̃ rü ñanagürü nüxũ̃: —Ngẽxguma tá pexũ̃ inangauxgu ya Echaú, rü ¡ngẽmatama orexũ̃ namaxã pixu!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[20]Rü ¡ñapegü nüxũ̃: “Acóbu ya cuenexẽ ya cuxũ̃ ngechaũ̃cü rü toweama ne naxũ”, ñapegü nüxũ̃! ==ñanagürü ga Acóbu. Rü yemaacü nayaxucu̱xẽ ga yema duũ̃xũ̃gü yerü ñaxũ̃gu narüxĩnü: —Ñaa ãmaregü i chope̱xegu chimugüxũ̃maxã tá chanangüxmüxẽxẽ ya chauenexẽ. Rü ngẽmawena rü chomaxũ̃chi tá nüxũ̃ chadau. Rü bexmana ngẽmaãcü tá mea choxũ̃ nayaxu ==ñaxũ̃gu narüxĩnü.

[21]Rü yemaacü ga yema ãmaregü rü nüxíra nügüpe̱xegu nayamugü. Rü nüma ga Acóbu rü yexmatama nape ga yema chütaxũ̃gu.

### Acóbu rü wüxi ga Tupanaarü orearü ngeruxũ̃ i daxücüã̱xmaxã nügü nawogü

[22-23]Rü yematama chütaxũ̃gu rü ínarüda ga Acóbu, rü tüxũ̃ namuãchitanü ga guxema taxre ga naxma̱x rü yema taxre ga naxũ̃taxũ̃, rü guma 11 ga nanegü. Rü wüxigu, namaxã ga guxũ̃ma ga norü yemaxũ̃gü, tüxũ̃ nimuũ̃ nawa ga yema natü ga Yabóxarü nuxtamaxũ̃.

[24]Rü yexguma Acóbu nüxicatama yéma yaxüãchigu, rü wüxi ga duũ̃xũ̃ namaxã nügü nawogü rü ñu̱xmata yangunemare.

[25]Natürü yema duũ̃xũ̃ rü nüxũ̃ nacua̱x ga tama Acóbuxũ̃ nax naporamaexũ̃. Rü yemaca̱x düxwa Acóbutacugu nidagü, rü nanatüxüchitacu ga yexguma nügü inawogügu.

[26]Rü yexguma ga yema duũ̃xũ̃ rü ñanagürü Acóbuxũ̃: —¡Choxũ̃ inge̱x erü marü ningóonechaũ̃! ==ñanagürü. Rü yexguma ga Acóbu rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Ngẽxguma taxũtáma mexũ̃ chomaxã cuxuegu̱xgu, rü taxũtáma cuxũ̃ chinge̱x ==ñanagürü.

[27]Rü Acóbuna naca ga yema duũ̃xũ̃ rü ñanagürü: —¿Ta̱xacü nixĩ i cuéga? ==ñanagürü. Rü Acóbu nanangãxũ̃, rü ñanagürü: —Acóbu nixĩ i chauéga ==ñanagürü.

[28]Rü yexguma ga yema duũ̃xũ̃ ga nügü namaxã inawogüxũ̃, rü ñanagürü nüxũ̃: —Ñu̱xmawena rü marü taxũtáma Acóbu nixĩ i cuéga. Rü Iraé tá nixĩ i cuéga i ñu̱xmax, erü Tupanamaxã rü duũ̃xũ̃gümaxã cugü icuwogü rü curüporamae ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[29]Rü yexguma ga Acóbu rü nüxí nüxna naca rü ñanagürü: —Ñu̱xma chanaxwa̱xe i chomaxã nüxũ̃ quixu ¿rü ta̱xacü nixĩ i cuéga? = =ñanagürü. Natürü ga yema duũ̃xũ̃ rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —¿Tu̱xcüũ̃ nüxũ̃ cucuáxchaũ̃ i chauéga? = =ñanagürü. Rü ñu̱xũchi ga yema duũ̃xũ̃ rü yématama Acóbumaxã mexũ̃ naxuegu.

[30]Rü yexguma ga Acóbu rü Penuégu nanaxüéga ga yema nachica yerü ñanagürü: —Woo Tupanachiwexũ̃ chadau, natürü chamaxãma = =ñanagürü.

[31]Rü pa̱xmama noxri üa̱xcü irügoxgu ga Acóbu rü marü Penuéxũ̃ naxüpetü. Natürü yema nax yatüxüchitacuxũ̃ rü chixri ínixũ, rü ninanechigü.

[32]Rü ngẽmaca̱x nixĩ i woo i ñu̱xma i Iraétanüxũ̃ i tama nango̱xgüãxũ̃ i ngẽma namachi i natacuwaama üxũ̃, yerü Acóbu rü yexma nixĩ ga nüxṹ̃ yadagüxũ̃.

## Naanearü ügüchiga 33

### Acóbu rü Echaú nügümaxã narüngüxmüe

[1]Rü yexguma Acóbu rü Echaúxũ̃ nada̱u̱xgu ga yéma nax ne naxũxũ̃ namaxã ga 400 ga norü duũ̃xũ̃gü, rü nüma ga Acóbu rü tüxũ̃ nitoye ga guxema naxacügü ngĩmaxã ga Léa rü Raqué rü guxema taxre ga naxũ̃taxũ̃gü.

[2]Rü wixpe̱xewa tüxũ̃ naxṹgüxẽxẽ ga naxũ̃taxũ̃gü tümaxacügümaxã, rü guxemagüwe ga Léa ngĩxacügümaxã. Rü Léawe ixã ga Raqué namaxã ga ngĩne ga Yúche.

[3]Rü nüma ga Acóbu rü norü duũ̃xũ̃güpe̱xegu nixũ. Rü 7 e̱xpü̱xcüna waixũ̃mügu nayangücuchi ñu̱xmata naenexẽarü ngaicamana nangu.

[4]Natürü ga Echaú rü Acóbuca̱x niña rü nüxna nayana̱i̱xãchi rü nüxũ̃ nachúxu. Rü nügümaxã naxauxe.

[5]Rü yemawena ga Echaú rü guxema ngexegüxũ̃ rü buxegüxũ̃ nadawenü rü ínaca rü ñanagürü: —¿Texégü tixĩ ya daxegü? = =ñanagürü. Rü Acóbu nanangãxũ̃ rü nüxũ̃ ñanagürü: —Tupana rü chomaxã namecüma rü ngẽmaca̱x choxna nanamugü i ñaa chaunegü = =ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

6-7Rü yexguma ga guxema naxũtaxũgü, rü ñu̱xũchi tümanegümaxã naxca̱x taxĩ rü napẹ̱xegu tayangücuchitanü ñu̱xmata waixũmüanewa tayaxũcatügü. Rü ñu̱xũchi yemawena rü Léa rü ngĩnegümaxã naxca̱x iyaxũ rü yexgumarüxũ ta napẹ̱xegu nayangücuchitanü. Rü ñu̱xũchi ngĩwa inayacua̱x ga Raqué namaxã ga ngĩne ga Yúche, rü napẹ̱xegu ta nayangücuchitanü.

8Rü yexguma ga nüma ga Echaú rü Acóbuna naca, rü ñanagürü: —¿Tu̱xcüũ cha̱u̱xca̱x ngéma cunamugü i ngẽma naxũnagü i nüxũ chingauchigüxũ? ==ñanagürü. Rü Acóbu nanangãxũ rü nüxũ ñanagürü: —Rü ngéma chanamugü nax ngẽmaãcü chomaxã cutaãẽxũca̱x ==ñanagürü.

9Rü Echaú nanangãxũ rü nüxũ ñanagürü: —Tama, Pa Chauenexẽ, erü choma rü marü choxṹ nangẽxma i muxũchixũma. Rü cuxrütama nixĩgü i ngẽma cuxũnagü ==ñanagürü.

10Natürü nüma ga Acóbu rü nüxna nayaxãchigüama rü ñanagürü: —¡Taxṹ i choxṹ nüxũ cuxoxũ, Pa Chauenexẽx! Rü ngẽxguma aixcüma chomaxã cutaãẽgu ¡rü nayaxu i ñaa chorü ãmare! Erü cuma rü meama choxũ cuyaxu. Rü ngẽma maxṹxẽ cuxũ nax chadauxũ rü ñoma Tupanaxũ chadauxũrüxũ nixĩ.

11-12Rü cuxũ chaca̱a̱xũ nax choxṹ cunayaxuxũ i ñaa ãmare i nua cuxca̱x changexũ erü Tupana rü choxũ namuarü ngẽmaxũxa̱xẽxẽ rü taxuxũma choxṹ nataxu ==ñanagürü. Rü nüma ga Acóbu rü nüxna nayaxãchigüama rü yemaca̱x ga Echaú rü düxwa nanayaxu ga yema ãmare. Rü yemawena rü ñanagürü: —¡Ngĩxã tawoegu i nua! Choma rü yoxni tá cupẹ̱xegu chixũ ==ñanagürü.

13Rü Acóbu nanangãxũ rü ñanagürü nüxũ: —Pa Chauenexẽx, cumatama nüxũ cucua̱x nax ngẽma buxũgü rü paxãma yapaexũ. Rü ñu̱xũchi ngẽma nagu charüxĩnü nixĩ i ngẽma carnérugü, rü wocagü i íxãxacüxũ. Erü ngẽxguma chi ñu̱xmaica namaxã ichixũxgu rü wüxichitama i ngunexũgu rü ngürüãchi guxũchima i carnérugü nayue.

14Rü name nixĩ i cuma chopẹ̱xegu quixũ i choma nax curü ngũxẽẽruxũ nax chixĩxũ. Erü choma rü meamare tá namaxã ichixũ i ñaa naxũnagü, rü ñu̱xũchi


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ñaa buxũgü i chopẹxegu ĩxũ ñụxmatáta cuxũtawa changu i Cheíwa ==ñanagürü.

15Rü nüma ga Echaú rü ñanagürü nüxũ: —Rü name nixĩ i ñuxre i chorü duũxũgü i chowe nua ĩxũ rü cuxũ narüngũxẽẽgü ==ñanagürü. Natürü Acóbu nanangãxũ rü nüxũ ñanagürü: —¡Taxű i chạụxcạx cuxoegaãẽxũ! ==ñanagürü.

16Rü nüma ga Echaú rü yematama ngunexũgu Cheícạx nataegu.

17Natürü nüma ga Acóbu rü Chucóxwaama naxũ rü yexma wüxi ga napata naxü. Rü ñụxũchi yexma nanaxü ga ñuxre ga düxenü naxcạx ga norü naxũnagü. Rü yemacạx nixĩ ga yema nachica ga Chucóxgu naxüégaaxũ.

18Rü Acóbu, rü yexguma Padáũ-aráũanewa ne naxũxgu, rü taxuxũma nüxũ naxüpetü rü mea Canaáũanewa nangu. Rü ĩane ga Chiquéũarü tọxmạxtagu naxãchiũ.

19Rü Amóx nanegüxũtawa naxcạx nataxe ga wüxi ga naane ga 100 tachinü ga diẽrugu ãtanüxũ. Rü nüma ga Amóx rü Chiquéũ nanatü nixĩ. Rü nüma ga Acóbu rü yema naanegu naxãchiũ.

20Rü ñụxũchi nanaxü ga wüxi ga ãmarearü guruxũ rü Erué-iraégu nanaxüéga.

## Naanearü ügüchiga 34

### Chiquéũ rü Dínaxũ niyaxu

1Rü Acóbuacü ga Dína ga Léawaũcü rü inaxũane natanügu ga guma ĩanecüạ̃xarü paxũgü.

2Rü nüma ga Ebéutanüxũ ga Amóx ga guma ĩanearü ãẹ̃xgacü nane ga Chiquéũ ngĩxũ nadau. Rü ngĩxũ niyaxu rü ngĩmaxã namaxũ.

3Rü nüma ga Chiquéũ rü poraãcü ngĩxũ nangẹ̃xẽ rü nüxű́ ingúchaũ rü yemacạx ngĩmaxã namecüma.

4Rü yemacạx nanatü ga Amóxmaxã nidexa rü ñanagürü: —¡Pa Papax, choxű́ ngĩxcạx íyaca i ngẽma pacü nax ngĩmaxã chaxãmaxũcạx! ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[5]Rü nüma ga Acóbu rü nüxũ̃ nacuáchiga nax Chiquéũ̃ rü naxacü ga Dínaxũ̃ yayaxuxũ̃. Natürü yema nanegü rü naanewa nayexmagü rü naxũ̃nagüna yéma nadaugü. Rü yemacax taxu ñanagürümare, yerü nanegüxũ̃ ínananguxẽxẽ.

[6]Rü yoxni nüma ga Amóx ga Chiquéũ̃ nanatü rü Acóbuxũ̃tawa naxũ nax Acóbumaxã yadexaxũ̃cax.

[7]Rü yexguma Acóbu nanegü naanewa ne ĩxgu rü nüxũ̃ nacuáchigagügu ga yema ngupetüxũ̃, rü poraãcüma nanue. Yerü yema Chiquéũ̃ Dínamaxã üxũ̃ rü Iraécax rü wüxi ga taxũ̃ma ga dauxcüraũ̃ nixĩ, rü ñuxũchi poraãcüma chuxuxũ̃ nixĩ.

[8]Natürü nüma ga Amóx rü Acóbu nanegümaxã nidexa rü ñanagürü: —Yimá chaune ya Chiquéũ̃ rü poraãcüma nangĩxwaxe rü ngĩxũ̃ nangẽxẽ i ngẽma peeyax. Rü pexũ̃ chacaaxũ̃ nax nüxna ngĩxũ̃ pemuxũ̃cax nax ngĩmaxã naxãmaxũ̃cax.

[9]Rü ngẽmaãcü tá yigütanüxũ̃ tixĩgü. Rü toma rü pexacügümaxã tá tixãxmaxgü, rü pema rü toxacügümaxã tá pixãxmaxgü.

[10]¡Rü nua totanügu pexãchiũ̃gü! Rü ñaa torü naane rü pexrü nixĩ nax pema penaxwaxexũ̃ i nachicawa pemaxẽxũ̃cax. Rü name nixĩ i nua petaxegü rü naxcax petaxegü i perü naane ==ñanagürü ga Amóx.

[11]Rü yexgumarüxũ̃ ta nüma ga Chiquéũ̃ rü Acóbuxũ̃ rü Dínaenexẽgüxũ̃ ñanagürü: —Ngẽxguma chi choxna ngĩxũ̃ pimuxgu i Dína nax ngĩmaxã chaxãmaxũ̃cax, rü pexna chi chanaxã i ngẽma choxna naxcax pecaxũ̃.

[12]Rü nüetama ega woo nataxgu i ngẽma diẽru rü ãmaregü i ngĩxcax choxna naxcax pecaxũ̃, rü choma rü tá pexna chanaxã. ¡Natürü choxna ngĩxũ̃ pemux i Dína nax ngĩmaxã chaxãmaxũ̃cax! ==ñanagürü ga Chiquéũ̃.

[13]Natürü yema nax Dínaxũ̃ yayaxuxũ̃gagu ga Chiquéũ̃, rü nüma ga Acóbu nanegü rü Chiquéũ̃xũ̃ rü nanatü ga Amóxũ̃ nangãxũ̃gü, rü nanawomüxẽẽgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

14Rü ñanagürügü: —Tomax, rü taxucürüwa toeya̲x nüxna ngĩxũ̃ tamu i wüxi i yatü i tama íwiecha̲xmüüpe̲xechiraũ̃xũ̃, erü toxca̲x rü wüxi i ãne chi nixĩ i ngẽma.

15Natürü ngẽxguma chi guxãma i pema nax piyatüxũ̃ rü toxrüxũ̃ pixĩgügu rü ípewíũ̃cha̲xmüüpe̲xechiráũ̃gügu rü chi cuxna ngĩxũ̃ tamu i toeya̲x.

16Rü ngẽmaãcü chi toxacügümaxã pixãxma̲xgü, rü ngẽxgumarüxũ̃ i tomax rü chi pexacügümaxã tixãxma̲xgü, rü petanüwa tamaxẽ, rü ngẽmaãcü wüxitama i duũ̃xũ̃ tixĩgü.

17Natürü ngẽxguma chi tama perü me yixĩxgu i ngẽma nax pegü ípiwiecha̲xmüüpe̲xechiraũ̃güxũ̃ rü tá ítachoxũ̃ i nua rü tá ngĩxũ̃ tiga i toeya̲x ==ñanagürügü ga Acóbu nanegü.

18Rü nüma ga Amóx rü nane ga Chiquéũ̃ rü nanayauxgü ga yema ore ga Acóbu nanegü namaxã nüxũ̃ ixugüxũ̃.

19-21Rü nüma ga Chiquéũ̃ rü tama nanũxcüãxẽ nax ínawiecha̲xmüüpe̲xechiraũ̃xũ̃, yerü yema Acóbuxacü rü poraãcü nüxṹ ingúchaũ̃. Rü nüma ga Chiquéũ̃ rü nanatüpatawa rü yexera nüxũ̃ nangechaxũ̃gücü nixĩ. Rü nüma rü nanatü ga Amóx rü guma ĩaneca̲x ixücuxũ̃wa naxĩ ga ngextá duũ̃xũ̃gü ítaxegüxũ̃wa. Rü yéma duũ̃xũ̃gümaxã nüxũ̃ nixu rü ñanagürügü: —Ngẽma Acóbu nanegü rü wüxi i mexũ̃ i duũ̃xũ̃gü nixĩ. Rü nua tá naxãchiũ̃gü rü tá nataxegü, erü tórü naane rü nata nax nawa nangẽxmagüxũ̃ca̲x. Rü ngẽmaãcü i yixemax rü tá naxacügümaxã tixãxma̲xgü, rü ngẽxgumarüxũ̃ ta i nümagü rü tá taxacügümaxã nixãxma̲xgü.

22Natürü ngẽma nax tatanüwa nangẽxmagüxũ̃ca̲x i nümagü rü wüxitama i ĩanewa nax imaxẽxũ̃ca̲x, rü nümagü rü nanaxwa̲xegü nax guxũ̃ma i ngẽma tórü yatüxũ̃gü rü íyawiecha̲xmüüpe̲xechiráũ̃güxũ̃ ngẽma nümagü nagu naxacümagüxũ̃rüxũ̃.

23Rü ngẽmaãcü i ngẽxguma tá yigütanüwa namaxẽxẽẽgu rü tá tóxrü nixĩgü i ngẽma norü ngẽmaxũ̃gü rü naxũ̃nagü ==ñanagürügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

24Rü guxũma ga yema iyatüxũ ga marü churarawa mexũ rü norü me nixĩ ga yema Amóx rü Chiquéũ nüxũ ixuxũ. Rü yemaacü ga guxũma rü ínawiũcha̱xmüũpe̱xechiráũgü.

25Natürü nüma ga Chimeóũ rü Lebí ga Acóbu nanegü ga Dína ngĩenexẽgü, rü tomaepü̱x ga ngunexũwena rü guma ĩanewa naxĩ ga yexguma yema yatügü poraãcü ngúxũ yangegüyane namaxã ga nax ínawiũcha̱xmüũpe̱xechiráũgüxũ. Rü taramaxã nanadai ga guxũma. Rü nümagü rü taxuacüma nügü ínapoxũgü yerü yema norü o̱xrigü rü taxũtáma nixegü.

26Rü yemaacü taramaxã Amóxũ rü Chiquéũxũ nadai. Rü ñu̱xũchi Chiquéũpatawa Dínaxũ ínayagaxüchigü rü nibuxmü.

27-28Rü yéma nangugü ta ga yema togü ga Acóbu nanegü. Rü naétüwa nachopetü ga yema yuexũ, rü nanade ga guxũma ga yemaxũgü ga guma ĩanewa yexmagüxũ. Rü yemaacü nayangutanüxẽẽgü ga yema Dínaxũ ngupetüxũ. Rü nayagagü ga guxũma ga carnérugü rü wocagü rü búrugü ga guma ĩanewa rü yema naanewa yexmagüxũ.

29Rü naxca̱x nangĩxgü ga guxũma ga yemaxũgü ga ĩpatagüwa yexmagüxũ. Rü tüxũ nigagü ga guxãma ga buxegü rü ngexegü.

30Rü yexguma nüma ga Acóbu rü nanegü ga Chimeóũxũ rü Lebíxũ nanga rü ñanagürü: —Pemax i ñu̱xmax rü taxũ i guxchawa choxũ pengexmaxẽxẽ. Rü ñu̱xmax i ngẽma duũxũgü i ñaa naanewa maxẽxũ i Canaáũcüã̱xgü, rü Ferechéugü rü tá chauxchi naxaie. Rü nügü tá cha̱u̱xca̱x nanutaque̱xe rü tá cha̱u̱xca̱x ínayaxüãchi. Rü ñu̱xma nax noxretama i yatügü choxṹ ngẽxmaxũ rü tá choxũ nima̱x wüxigu namaxã i guxũma i chopatacüã̱xgü ==ñanagürü.

31Natürü ga nümagü rü nanatü ga Acóbuxũ nangãxũgü rü ñanagürügü: —¿Tama ẽxna nagu curüxĩnü nax ñoma wüxi i ngexũ i naxũnemaxã taxexũãcü toeya̱xmaxã namaxũxũ? ==ñanagürügü.

## Naanearü ügüchiga 35

### Tupana rü Betéwa mexũ Acóbumaxã naxuegu


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Rü nüma ga Tupana rü Acóbuxũ ñanagürü: —¡Cugü namexẽxẽ rü inaxũãchi nax Betégu cuyaxãchiũxũca̱x! ¡Rü ngẽxma cha̱u̱xca̱x naxü i wüxi i ãmarearü guruxũ nagu ga yema nachica ga nawa cuxca̱x changóxũ ga yexguma cuenexẽ ga Echaúcha̱xwa quixũxgu! = =ñanagürü.

[2]Rü yexguma ga Acóbu rü naxma̱xgüxũ rü guxũma ga norü duũxũgüxũ ñanagürü: —¡Ípenanuxũ̱x i guxũma i perü tupanachicüna̱xãgü i pexṹ ngẽxmagüxũ! ¡Rü ñu̱xũchi pegü pexaiyagü rü to i pexchiru i ngẽmataxũgu picu̱xgü!

[3]¡Rü ngĩxã rü paxa itaxĩãchi nax Betéwa ixĩxũ! Erü ngẽxma tá chanaxü i wüxi i ãmarearü guruxũ naxca̱x ya Tupana ga guxũwama ga ngextá íchaxũxũwa choxũ íxümücücü rü choxũ rüngũxẽẽcü ga yexguma guxchaxũwa chayexmagu = =ñanagürü.

[4]Rü yexguma ga yema duũxũgü, rü Acóbuxũtawa nanana ga guxũma ga norü tupanachicüna̱xãgü rü yema naxmachinügü ga namaxã yaxãxmachinüxũ ga togü ga tupanagüarü cua̱xruũgü ixĩgüxũ. Rü ĩane ga Chiquéũarü ngaicamana rüxüxũne ga castañatüũgu Acóbu inanata̱xgü ga yema tupanachicüna̱xãgü rü yema naxmachinügü.

[5]Rü yexguma inaxĩãchigu ga Betéwa nax naxĩxũca̱x, rü Tupana rü nanamuũxẽxẽ ga guxũma ga yema ĩanegücüã̱x ga Chiquéũarü ngaicamana yexmagüxũ nax tama Acóbu nanegüwe nangegüxũca̱x.

[6]Rü Acóbu rü guxũma ga yema duũxũgü ga nawe rüxĩxũmaxã rü meama Canaáũanewa yexmane ga ĩane ga Lúxgu ãéganewa nangugü. Rü to ga naéga rü Beté nixĩ.

[7]Rü yexma nanaxü ga wüxi ga ãmarearü guruxũ rü El-betégu nanaxüéga, yerü yexguma naenexẽcha̱xwa yaxũxgu, rü yéma nixĩ ga Tupana naxca̱x ngóxũ.

[8]Rü yema nachicagu ta nixĩ ga nayuxũ ga Débora ga Rebécaarü dauruxũ, rü nai ga taxũ ga Betéarü ngaicamawa yexmaxũtüũgu ngĩxũ nata̱xgü. Rü yemaca̱x ga Acóbu rü yema nachica rü Nai i Taxũgu nanaxüéga.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

9Rü yexguma Padáũ-aráũanewa ne naxũxgu ga Acóbu, rü Tupana rü Betéwa wenaxarü naxca̲x nango̲x, rü mexũ̃ namaxã naxuegu.

10-11Rü ñanagürü: —Cuma rü Acóbu nixĩ i cuéga. Natürü i ñu̲xma rü marü taxũtáma ngẽma nixĩ i cuéga erü ñu̲xmacürüwa rü Iraé tá nixĩ i cuéga ==ñanagürü. Rü yemawena ga Tupana rü ñanagürü: —Choma nixĩ ya Tupana ya Guxṹétüwa Changexmaxũ̃. Rü tá namu ya cunegü rü cutaagü. Rü cuwa tá nango̲x i wüxi i nachixũ̃ane rü muxũ̃netáma ya ĩanegü. Rü cutaagütanüwa tá nangẽxma i ãẽ̲xgacügü ixĩxũ̃.

12Rü ñaa naane ga Abraáũ̃na rü Ichaána chaxãxũ̃, rü cuxna rü ta chanaxã. Rü cuwena rü tá cutaagüna chanaxã ==ñanagürü ga Tupana.

13-14Rü yexguma yema nachica ga Acóbumaxã íyadexaxũ̃wa yaxũgachigu ga Cori ya Tupana, rü nüma ga Acóbu rü nanayaxu ga wüxi ga nuta. Rü yema nachica ga Cori ya Tupana namaxã idexaxũ̃wa nanatopútaxẽxẽ ñoma wüxi i caxtarüxũ̃. Rü ñu̲xũchi chíxũ̃maxã rü bínumaxã nanabaétü nax naxüünexũ̃ca̲x.

15Rü yema nachica rü Betégu nanaxüéga.

### Iyu ga Raqué

16Rü yemawena rü Betéwa inaxĩãchi nax ĩane ga Efrátawa naxĩxũ̃ca̲x. Natürü yexguma Efrátaxũ̃ yangaicagügu rü ga Raqué rü ixíraxacüama. Rü poraãcü guxchaãcü ixíraxacü.

17Rü yexguma tama paxa yéma naxíraxacügu rü düxwa ngĩma ga yema ngĩrü dauruxũ̃ rü ngĩxũ̃ ngĩgürügü: —¡Yáxna naxĩnü erü to i yatüxũ̃ i cuxacü cuxũ̃ naxíra! ==ngĩgürügü.

18Natürü ngĩma ga Raqué rü marü ituraxüchi rü yáxna irüngũ̃ rü: —Ben-óni nixĩ ya yimá õxchana ==ngĩgürügü. Natürü ga nanatü ga Acóbu rü Bẽyamíũ̃gu tanaxüéga.

19Rü yemaacü nixĩ ga nayuxũ̃ ga Raqué. Rü yema nama ga Efrátawa nadaxũ̃gu ngĩxũ̃ nata̲xgü. Rü guma ĩane ga Efráta rü ñu̲xma rü Beréũ̃gu naxãéga.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

20Rü nüma ga Acóbu rü wüxi ga tacü ga nuta ngĩxchiqu̱exewa narütoxẽxẽ. Rü ñu̱xma rü ta rü yimá nuta nixĩ i norü cua̱xruxũ̃ nax ngextá natáxũ̃ i Raqué.

21Rü nüma ga Iraé ga Acóbugu ãégacü rü ínixũãma rü yema daxũtaechica ga Édexarü yéama nangu.

22Rü yexguma marü yéma nayexmagu ga Iraé, rü nane ga Rubéũ̃ rü nanatümu̱x ga Birámaxã ínape. Rü yexguma yemaxũ̃ nacua̱xgu ga Iraé rü nanu.

### Acóbu nanegü
(1 Cr. 2.1-2)

23Rü Acóbu nanegü rü 12 nixĩ. Rü gumá Léawaũ̃gücü rü Rubéũ̃ nixĩ ga Acóbu nane ga yacü. Rü naenexẽgü nixĩ ga Chimeóũ̃, rü Lebí, rü Yudá, rü Ichacá, rü Chaburóũ̃.

24Rü gumá taxre ga Raquéwaũ̃gücü rü Yúche rü Bẽyamíũ̃ nixĩ.

25Rü gumá Raquéxũ̃taxũ̃ ga Biráwaũ̃gücü rü Dáũ̃ rü Netarí nixĩ.

26Rü gumá Léaxũ̃taxũ̃ ga Chipáwáũ̃gücü rü Gáx rü Aché nixĩ. Rü gumágü nixĩ ga Acóbu nanegü ga Padáũ̃-aráũ̃anegu buexũ̃.

### Ichaáarü yuxchiga

27Rü nüma ga Acóbu rü nanatü ga Ichaáxũ̃ ínayadau ga Mamréwa. Rü guma ĩane rü namuéga. Rü Abá nixĩ ga wüxi rü Ebróũ̃ nixĩ ga to. Rü yexma nixĩ ga naxãchiũ̃güxũ̃ ga Abraáũ̃ rü Ichaá.

28Rü nüma ga Ichaá rü nüxũ̃́ nayexma ga 180 ga taunecü ga yexguma nayu̱xgu.

29Rü yexguma marü nayaxüchigu nixĩ ga nayuxũ̃ rü natanüxũ̃wa naxũxũ̃. Rü nanegü ga Echaú rü Acóbu rü inanata̱xgü.

## Naanearü ügüchiga 36

### Echaútaagüchiga
(1 Cr. 1.34-54)

1Rü ñaagü nixĩ ga nataagü ga Echaú ga Edóũ̃gu ãégacü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

2-3Rü nüma ga Echaú rü Canaáũ̃anecüã̱x ga ngexũ̃gümaxã naxãxma̱x. Rü ngĩmaxã naxãxma̱x ga Adá ga Itítanüxũ̃ ga Eróũ̃acü ixĩ́cü. Rü yexgumarüxũ̃ ta ngĩmaxã naxãxma̱x ga Aoribamá ga Anáxacü ga Chibóũ̃ nataxa ixĩ́cü. Rü nüma ga Chibóũ̃ rü Ebéutanüxũ̃ nixĩ. Rü ñu̱xũchi ngĩmaxã naxãxma̱x ta ga Ismaéacü ga Bachemáx ga Nebaióxeya̱x ixĩcü.

4-5Rü gumá Echaú nane ga Adáwaũ̃cü rü Eripá nixĩ. Rü guma Bachemáxwaũ̃cü rü Reué nixĩ. Rü guma Aoribamáwaũ̃gücü rü Yeú, rü Yaaráũ̃, rü Coré nixĩgü. Rü yemagü nixĩ ga Echaú nanegü ga buexũ̃ ga yexguma Canaáũ̃anewa nayexmagu.

6-7Rü nüma ga Echaú rü tüxũ̃ nanutaque̱xe ga guxema naxma̱xgü rü nanegü rü naxacügü, rü ñu̱xũchi guxãma ga duũ̃xũ̃gü ga naxũ̃tawa yexmagüxũ̃, rü to ga naanewa naxũ nax yemaacü naenexẽ ga Acóbuarü yáxũ̃wa nayexmaxũ̃ca̱x. Rü nayagagü ta ga guxũ̃ma ga naxũ̃nagü. Rü ñu̱xũchi nayana ga guxũ̃ma ga norü yemaxũ̃gü ga Canaáũ̃anewa nüxṹ yexmaxũ̃. Rü yema nax namuxũchixũ̃ ga norü yemaxũ̃gü rü naxũ̃nagü ga Echaú rü Acóbu, rü yemaca̱x marü taxucürüwa nügüxũ̃tawa nayexmagü. Rü ñu̱xũchi yema naane ga nawa nayexmagüxũ̃wa rü marü tama ningu ga gumá maxẽ naxca̱x ga yema naxũ̃nagü.

8Rü yemaca̱x ga Echaú ga Edóũ̃gu ãégacü rü máxpüxanexũ̃ ga Cheígu nayaxãchiũ̃.

9Rü nüma ga Echaú ga Edóũ̃gu ãégacü nixĩ ga norü o̱xi ga yema duũ̃xũ̃gü ga Edóũ̃tanüxũ̃ ga Cheíarü máxpü̱xanexũ̃wa yexmagüxũ̃. Rü ñaagü nixĩ ga naéga ga Echaútaagü.

10Rü Echaú nanegü rü ñaa nixĩ ga naégagü: Rü wüxi nixĩ ga Eripá ga Adáwaũ̃cü. Rü to nixĩ ga Reué ga Bachemáxwaũ̃cü.

11Rü Eripá nanegü nixĩ ga Temáũ̃, rü Omá, rü Chefó, rü Gatáũ̃, rü Quená.

12Rü nüma ga Eripá rü nüxṹ iyexma ga wüxi ga naxma̱x ga Tiná. Rü yemawa rü nüxṹ nayexma ga wüxi ga nane ga Amaréxgu ãégacü. Rü yemagü nixĩ ga ngĩtaagü ga Echaú naxma̱x ga Adá.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

13Rü Reué nanegü nixĩ ga Náax, rü Chéra, rü Chamá, rü Michá. Rü yemagü nixĩ ga ngĩtaagü ga Echaú naxmax ga Bachemáx.

14Rü Aoribamá iyixĩ ga nai ga Echaú naxmax. Rü yemawaũgüxũ ga nanegü nixĩ ga Yeú, rü Yaaráũ, rü Coré. Rü ngĩma ga Aoribamá rü Anáxacü iyixĩ rü Chibóũtaxa iyixĩ.

15-16Rü yema Echaútaagü ga ãẽxgacüwa ngugüxũ rü ñaagü nixĩ: Rü gumá Echaú nane ga yacü ga Eripátaagü ga ãẽxgacüwa ngugüxũ nixĩ ga Temáũ, rü Omá, rü Chefó, rü Quená, rü Coré, rü Gatáũ, rü Amaréx. Rü yemagü nixĩ ga Eripátaagü ga ãẽxgacü ixĩgüxũ ga Edóũanewa. Rü guxũma ga yemagü rü Echaú naxmax ga Adátaagü nixĩ.

17Rü gumá Echaú nane ga Reué nanegü ga ãẽxgacüwa ngugüxũ nixĩ ga Náax, rü Chéra, rü Chamá, rü Michá. Rü yemagü nixĩ ga yema Reuétaagü ga ãẽxgacü ixĩgüxũ ga Edóũanewa. Rü guxũma ga yemagü rü Echaú naxmax ga Bachemáxtaagü nixĩgü.

18Rü yema Anáxacü ga Echaú naxmax ga Aoribamá ngĩnegü ga ãẽxgacüwa ngugüxũ nixĩ ga Yeú, rü Yaaráũ, rü Coré.

19Rü guxũma ga yemagü nixĩ ga Echaú ga Edóũtaagü. Rü nümagü nixĩ ga natanüxũarü ãẽxgacügü.

20-21Rü nüma ga Oréutanüxũ ga Cheí nanegü ga yema naanegu ãchiũgüxũ nixĩ ga Lotáũ, rü Chobá, rü Chibóũ, rü Aná, rü Dichóũ, rü Éche, rü Dicháũ. Rü yemagü nixĩ ga Cheítaagü ga Oréutanüxũarü ãẽxgacügü ga Edóũanewa.

22Rü Lotáũ nanegü nixĩ ga Orí rü Emáũ. Rü ngĩma ga Tiná rü Lotáũ naeyax tixĩ.

23Rü Chobá nanegü nixĩ ga Arbáũ, rü Manáax, rü Ebá, rü Chefó, rü Onáũ.

24Rü Chibóũ nanegü nixĩ ga Aiá, rü Aná. Rü nüma ga Aná nixĩ ga yema chianexũwa nüxũ yangauxũ ga bairawegü ga yexguma nanatü ga Chibóũarü búrugüna nadauyane.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

25Rü nüma ga Aná rü nüxű̃ nayexma ga wüxi ga nane ga Dichóűgu ãégacü, rü ñu̱xũchi wüxi ga naxacü ga Aoribamágu ãégacü.

26Rü Dichóű̃ nanegü nixĩ ga Emdáű̃, rü Echabáű̃, rü Itaráű̃, rü Queráű̃.

27Rü Éche nanegü nixĩ ga Biáű̃, rü Chaabáű̃, rü Acáű̃.

28Rü Dicháű̃ nanegü nixĩ ga Úx, rü Araű̃.

29-30Rü yema Oréutanüxűarü ãe̱xgacügü ga namaxã icua̱xgüxű̃ nixĩ ga Lotáű̃, rü Chobá, rü Chibóű̃, rü Aná, rü Dichóű̃, rü Éche, rü Dicháű̃. Rü yemagü nixĩ ga yema Oréutanüxűarü ãe̱xgacügü ga nügütanüxűmaxã icua̱xgüxű̃ ga Cheíanewa.

31-32Rü ñaagü nixĩ ga yema ãe̱xgacügü ga Edóűanemaxã icua̱xgüxű̃ naxűpa nax naxãe̱xgacüa̱xgüxű̃ ga Iraétanüxű̃. Rü Edóűarü ãe̱xgacü nixĩ ga Beóx nane ga Béra. Rü guma norü ĩane rü Dinábagu naxãéga.

33Rü yexguma Béra yu̱xgu rü nachicüxü ãe̱xgacüxű̃ ningucuchi ga Chéra nane ga Yobáx ga ĩane ga Bochrácüa̱x.

34Rü yexguma Yobáx yu̱xgu rü nachicüxü ãe̱xgacüxű̃ ningucuchi ga Ucháű̃ ga Temáűanecüa̱x.

35Rü yexguma Ucháű̃ yu̱xgu rü nachicüxü ãe̱xgacüxű̃ ningucuchi ga Bedáx nane ga Adáx. Rü nüma ga Adáx nixĩ ga Madiáűtanüxűxű̃ naporamaexű̃ ga Moáarü naanewa. Rü guma norü ĩane rü Abíx nixĩ ga naéga.

36Rü yexguma Adáx yu̱xgu rü nachicüxü ãe̱xgacüxű̃ ningucuchi ga Chamrá ga ĩane ga Marecácüa̱x.

37Rü yexguma Chamrá yu̱xgu rü nachicüxü ãe̱xgacüxű̃ ningucuchi ga Chaú ga Reobóxcüa̱x. Rü guma ĩane rü natücutüwa nayexma.

38Rü yexguma Chaú yu̱xgu rü nachicüxü ãe̱xgacüxű̃ ningucuchi ga Abóx nane ga Baá-anáű̃.

39Rü yexguma Baá-anáű̃ yu̱xgu rü nachicüxü ãe̱xgacüxű̃ ningucuchi ga Adáx. Rü norü ĩane rü Páu nixĩ ga naéga. Rü guxema Adáx naxma̱x rü Meetabé nixĩ ga tümaéga. Rü tüma ga Meetabé rü Matéxacü tixĩ rü Mechaáxtaxa tixĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

40-43Rü Echaútanüxũarü ãẽxgacügü rü nagutama nixãéga ga natücumüchigü rü norü naanechigü. Rü yema Echaútaagüéga nax ñuxãcü mea inanuxũ natanüxũchigümaxã, rü naane ga nawa nayexmagüxũchigümaxã, rü ñu̲xũchi naégagüchigümaxã, rü ñaagü nixĩ ga naéga: Tiná, rü Abá, rü Yetéx, rü Aoribamá, rü Erá, rü Pinóũ, rü Quená, rü Temáũ, rü Mixchá, rü Maxdié, rü Iráũ. Rü yemagü nixĩ ga yema ãẽxgacügü ga Edóũanemaxã icua̲xgüxũ yema noxrütama naane ga nawa nayexmagüxũchigüwa. Rü nüma ga Echaú rü Edóũgu ta naxãéga.

## Naanearü ügüchiga 37

1Rü nüma ga Acóbu rü Canaáũanegu naxãchiũ nagu ga yema naane ga ũpa nanatü ga Ichaá nagu ãchiũxũ.

### Yúche rü naenexẽgü

2Rü ñaa nixĩ i nachiga i natanüxũ ga Acóbu ga Iraégu ãégacü. Rü yexguma nane ga Yúche rü 17 ga taunecü nüxṹ yexmagu, rü nüxna nadau ga nanatüarü carnérugü wüxigu namaxã ga yema naenexẽgü ga nanatüxũtaxũ ga Biráwaũgüxũ rü Chipáwáũgüxũ. Rü nüma ga Yúche rü nanatümaxã nüxũ nayarüxugüxũ ga naenexẽgüchiga nax chixexũ naxügüxũ.

3Rü nüma ga Iraé rü poraãcü Yúchexũ nangechaũ guxũ̃ma ga togü ga nanegüarü yexera, yerü yexguma marü naya̲xgu ga Iraé nixĩ ga nabuxũ ga Yúche. Rü yemaca̲x ga nanatü rü nüxṹ tanaxü ga wüxi ga naxchiru ga mámüxũ ga mexẽchixũ.

4Natürü yexguma naenexẽgü nüxũ icua̲xãchitanügu nax norü yexera Yúchexũ tangechaũxũ ga nanatü, rü yemaca̲x Yúchechi naxaie, rü tama nüxũ narümoxẽgüchaũ.

5-6Rü wüxi ga chütaxũ ga Yúche, rü naxãnegü, rü naenexẽgümaxã nüxũ nixu ga yema nanegü. Natürü ga naenexẽgü rü yexeraãcü naxchi naxaie, yerü ga Yúche rü ñanagürü nüxũ: —¡Iperüxĩnüe rü tá pemaxã nüxũ chixu i ngẽma chaunegü!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]Rü nagu chaxãnegü nax guxãma i yixema rü wüxi i trigunecüwa ingẽxmagüxũ rü yachexexũ rü ínagoxũcütaxũ. Natürü i ngẽma chorü cüta rü ngürü nüechama inachicüta rü meama ínarüto. Natürü ngẽma perü cütagü rü ngẽma choxrüxũ ínachomaeguãchi, rü ngẽma chorü cütapẽxegu nayarümãxaxgütanüãchi rü choxrüxũ nicuãxüũgü ==ñanagürü.

[8]Rü yexguma ga naenexẽgü rü nanangãxũgagü rü ñanagürügü: —¿Ẽxna cuma nagu curüxĩnügu rü cuma tá nixĩ i torü ãẽxgacü quixĩxũ rü tomaxã tá icucuáxũ? ==ñanagürügü. Rü yemaacü yexeraãcü naxchi naxaie naxcãx ga yema nanegü ga nüxũ yaxuxũ.

[9]Rü yemawena ga Yúche rü wenaxarü naxãnegü. Rü yema rü ta naenexẽgümaxã nüxũ nixu, rü ñanagürü: —Pemaxã tá nüxũ chixu rü wena chaxãnegü. Rü ngẽma chaunegüwa nüxũ chadau ya üãxcü rü tauemacü rü 11 ga ẽxtagü rü chopẽxegu nanangücuchitanü rü choxũ nicuãxüũgü ==ñanagürü.

[10]Rü yexguma Yúche nanatümaxã rü naenexẽgümaxã nüxũ ixuxgu ga yema nanegü, rü nanatü rü ítanangaxüchi. Rü ñatagürü nüxũ: —¿Tãxacüchiga nixĩ i ngẽma cunegü i tomaxã nüxũ quixuxũ? ¿Ẽxna cuma rü nagu curüxĩnügu rü cué rü cuenexẽgü rü choma rü tá cupẽxegu tanangücuchitanü nax cuxũ ticuãxüũgüxũcãx? ==ñatagürü.

[11]Rü yemacãx ga naenexẽgü rü yexeraãcü nixãũãchie. Natürü ga nanatü rü bexma tüxica nagu tarüxĩnü ga yema nanegü.

### Yúchemaxã nataxegü ga naenexẽgü

[12]Rü wüxi ga ngunexũgu rü ĩane ga Chiquéũarü ngaicamana naxĩ ga Yúcheeneegü nax yexma maxẽ ne yadaugüxũcãx naxcãx ga nanatüarü carnérugü.

[13]Rü yemacãx ga nanatü ga Iraé, rü Yúchexũ ñatagürü: —¡Paxa cueneegüwe rüxũ rü íyadau i yea Chiquéũwa i carnérugüna ínadaugüxũwa! ==ñatagürü. Rü nüma ga Yúche rü tüxũ nangãxũ rü ñanagürü: —Marü name, Pa Papax, rü taãẽãcüma tá ngéma chaxũ ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

14Rü nüma ga Iraé rü nanangãxũ̃, rü ñatagürü: —¡Ẽcü íyadau i cuenexẽgü rü ngẽma carnérugü! ¡Rü ñu̱xũchi nataegu nax chomaxã nüxũ̃ quixuxũ̃ca̱x nax ñuxãcü ínangupetüxũ̃! ==ñatagürü. Rü yemaacü Ebróũ̃wa inaxũ̃achi ga Yúche ga Chiquéũ̃wa nax naxũxũ̃.

15Natürü yexguma Chiquéũ̃wa nanguxgu, rü tama nüxũ̃ nacua̱x ga ngextá nax nayexmagüxũ̃ ga yema naenexẽgü. Rü wüxi ga yatü yexma Yúchexũ̃ nangau, rü nüxna naca rü ñanagürü: —¿Ta̱xacücax cudau? ==ñanagürü.

16Rü yexguma ga Yúche rü nanangãxũ̃, rü ñanagürü: —Chauenexẽgüca̱x chadau. ¿Tama nüxũ̃ cucuáxũ̃ nax ngextá yixĩxũ̃ i carnérugüna nadaugüxũ̃? ==ñanagürü.

17Rü nüma ga yema duũ̃xũ̃ rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü nüxũ̃: —Marü nixĩgachi i nua. Rü nüxũ̃ chaxĩnügu rü Dotáũ̃wa nixĩ nax naxĩxũ̃ ==ñanagürü. Rü yexguma ga Yúche rü naenexẽgüwe narüxũ nax naxca̱x yadauxũ̃ca̱x. Rü Dotáũ̃gu nüxũ̃ inayangau.

18Rü nüma ga naenexẽgü rü yáxũ̃gu nüxũ̃ nadaugü, rü naxũ̃pa ga natanüwa nax nanguxũ̃ rü nügü nixugücu̱xẽ nax yama̱xgüãxũ̃ca̱x.

19Rü nügümaxã ñanagürügü: —¡Dücax! Yéa nixĩ rü ngéma ne naxũ i ngẽma ãnegüechaxũ̃.

20¡Rü ngĩxã tayama̱xgü, rü ñu̱xũchi wüxi ya puchugu tayata̱xcuchigü! Rü ngẽxguma Papa tüxna caxgux, rü ñatagürügü tá: “Rü wüxi ya ai nanango̱x”, ñatagürügü tá. Rü ngẽmaãcü tá nüxũ̃ tacua̱x rü aixcüma tá yangu i ngẽma nanegügü ==ñanagürügü.

21-22Rü yexguma yemaxũ̃ naxĩnügu ga Rubéũ̃, rü Yúchexũ̃ ínapoxũ̃ nüxna ga naenexẽgü. Rü ñanagürü nüxũ̃: —Tama name nax yamáxũ̃ rü nagü ipenabaxẽẽxũ̃. ¡Rü ñaa ãxmaxũ̃gu peyata̱xcuchimare, rü taxṹ i peyamáxũ̃! ==ñanagürü. Rü yema ñanagürü ga Rubéũ̃ yerü Yúcheétüwa nachogü nax tama yama̱xgüãxũ̃ca̱x rü nanatüca̱x nax natáeguxẽxẽxũ̃ca̱x.

23Natürü yexguma naenexẽgütanüwa nanguxgu ga Yúche, rü nüxna nanapugü ga yema naxchiru ga mexẽchixũ̃ ga nagu yacúxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[24]Rü nayayauxgü, rü yema ãxmaxũgu nayata̲xcuchigü.

[25]Rü yemawena rü ínarütogü rü nachibüe. Rü yexguma nachibüeyane rü yáxũgu nüxũ nadaugü ga Ismaétanüxũ ga Garaáxanewa ne ĩxũ. Rü norü caméyutagu nayana ga pumaragü rü tuxuneruũgü rü pumara ga míra ga Equítuanewa nanaxũ.

[26]Rü yexguma ga Yudá rü naenexẽgüxũ ñanagürü: —¿Ta̲xacüwa tüxṹ namexũ nax yamáxũ ya taenexẽ rü nax yacúxũ i norü yu?

[27]Rü narümemae nixĩ nax Ismaétanüxũxũ namaxã itaxegüxũ rü tama nax yamáxũ, erü taenexẽxũchi nixĩ ==ñanagürü. Rü guxũma ga yema togü ga naenexẽgü rü marü norü me nixĩ ga yema.

[28]Rü yexguma yema taxetanüxũ yéma chopetüxgu, rü Yúchexũ ínatúxuchigü ga ãxmaxũwa. Rü yema Ismaétanüxũxũ namaxã nataxegü ga 20 tachinü ga diẽruca̲x. Rü yemaacü Yúchexũ Equítuanewa nagagü.

[29]Rü yexguma ínanguxgu ga Rubéũ rü íyada̲u̲xgu ga yema ãxmaxũwa, rü marü nataxuma ga Yúche ga yéma aixepewa. Rü nüma ga Rubéũ rü norü ngechaũmaxã nügüchirugu nagáugü.

[30]Rü naenexẽgütanüwa naxũ, rü ñanagürü nüxũ: —Ngẽma buxũ rü marü nataxuma i ngẽma ãxmaxũwa. ¿Rü ta̲xacü tá chaxüxũ i ña̲uxmax? ==ñanagürü.

[31]Rü yexguma ga yema naenexẽgü rü nanayauxgü ga Yúchechiru. Rü wüxi ga carnéru tüxũ nima̲xgü rü guxemagümaxã nanaduchara ga Yúchechiru.

[32]Rü nanatüxũtawa nanamugü ñaxũ ga dexamaxã: —Nüxũ itayangau i ñaa naxchiru. ¡Rü mea nüxũ nadau rü bexmana ngẽma yixĩ i cunechiru! ==ñanagürügü.

[33]Rü yexguma Acóbu nüxũ da̲u̲xgu ga nanechiru nax yixĩxũ, rü ñanagürü: —Ngẽmáacü chaunechiru nixĩ. Rü wüxi ya ai ya idüracü nagu nawagü rü nanango̲x ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[34]Rü yexguma ga Acóbu rü nügü narügáutechiru, rü norü ngechaũmaxã nanecax naxaure. Rü ñuxre ga yüxü naxauxecha.

[35]Rü guxũma ga nanegü rü naxacügü rü nanataãẽxẽxẽgütaax. Natürü ga nüma rü tama nüxũ nanayaxu. Rü nanecax naxauxama, rü ñanagürü: —Chaunecax tá chaxaure ñuxmatáta chayux rü naxũtawa changu ==ñanagürü.

[36]Rü yexguma Equítuwa Yúchemaxã nangugü ga yema Madiáũtanüxũ rü Yúchemaxã nataxegü nüxũ ga wüxi ga yatü ga Potifágu ãégaxũ. Rü nüma ga Potifá rü Equítuanearü ãẽxgacüarü churaragüeru nixĩ.

## Naanearü ügüchiga 38

### Yudá rü ngecü ga Tamárachiga

[1]Rü yexgumaxũcüü ga Yudá rü naenexẽgüna nixũ. Rü wüxi ga yatü ga Aduráũcüax ga Irágu ãégacüpatawa nayamaxũ.

[2-3]Rü yema ĩanewa, rü ngĩxũ nacuax ga naxacü ga wüxi ga Canaáũanecüax ga Chúagu ãégacü. Rü yexguma ngĩmaxã naxãxmax. Rü yexguma marü ngĩmaxã naxãxmaxgu rü nüxũ ixãxacü rü yema ngĩne rü Éxgu inaxüéga.

[4]Rü wenaxarü ixãxacü, rü nai ga ngĩne ngĩxũ nayexma. Rü gumá ngĩne rü Onáũ nixĩ ga naéga.

[5]Rü yemawena rü wenaxarü ixãxacü rü gumá ngĩne rü Cherá nixĩ ga naéga. Rü yema ngĩne rü nabu ga yexguma Yudá ĩane ga Quechíxwa nayexmagu.

[6]Rü nüma ga Yudá rü nane ga Éxũ naxüxmax wüxi ga ngecü ga Tamáragu ãégaxcümaxã.

[7]Natürü ga Cori ya Tupana, rü tama norü me nixĩ ga yema nacüma ga Éx nagu maxũxũ, rü yemacax nüxna nanayaxu ga norü maxũ.

[8]Rü yemacax ga Yudá rü nane ga Onáũxũ ñanagürü: —¡Cuenexẽ ya yucü naxmaxmaxã naxãxmax nax ngẽmaãcü cugagu naxãtaxaxũcax ya cuenexẽ ya yucü! ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[9]Natürü nüma ga Onáũ rü nüxũ nacua̱xama nax yema naxacügü ga ngĩwa buexũ rü taxũchima naxacüacü nüxũ nacua̱xgüxũ. Rü yemaca̱x ga yexguma ngĩmaxã namaxũ̱xgu, rü naxuãxẽ nax tama nüxũ̱ naxãxacüxũca̱x nax yemaacü tama nagagu naxãtaxaxũca̱x ga gumá naenexẽ ga yucü.

[10]Rü Cori ya Tupana, rü poraãcüma Onáũmaxã nanu naxca̱x ga yema naxüxũ, rü yemaca̱x nüxna rü ta nanayaxu ga norü maxũ.

[11]Rü yexguma ga Yudá, rü nanea̱x ga Tamáramaxã ñanagürü: —Pa Ngecü Iyutecüx, ¡rü cunatüpatawa naxũ, rü ngéma nangexma ñu̱xmatáta naya ya chaune ya Cherá! = =ñanagürü. Yerü nüma ga Yudá rü nagu narüxĩnü ga nane ga Cherá rü tá ta nayuxũ naenexẽgürüxũ. Rü yemaacü ga Tamára, rü ngĩnatüpataca̱x itaegu rü yéma iyexma.

[12]Rü nawena nax ñuxre ga taunecü ngupetüxũ rü iyu ga Yudá naxma̱x ga Chúaxacü ixícü. Rü nüma ga Yudá rü norü ngechaũmaxã ngĩca̱x naxaure. Rü yexguma marü axuwa nüxũ nachauxgu rü ĩane ga Tináxwa naxũ. Erü yéma nayexma ga norü puracütanüxũ ga norü carnérugü íyoũta̱xagüxũ. Rü namücü ga Irá ga Aduráũtanüxũ ixĩcü rü inayaxümü.

[13-14]Rü yexguma nüxũ nacua̱xgu ga Tamára nax ngĩxtüx ga Yudá nax ĩane ga Tináxwa norü carnéruarü yogüta̱xawa naxũxũ, rü ícu̱xuchi ga ngĩrü yutechiru rü ñu̱xũchi ngĩgü iyadüxeru wüxi ga naxchirumaxã nax taxúema ngĩxũ cuáxũca̱x. Rü yemaacü ĩane ga Enaíũca̱x íxücuxũwa íyarüto nawa ga yema nama ga Tináxwa nadaxũ. Rü yéma ixü yerü nüxũ icua̱x ga Cherá rü marü nax nayaxũ, natürü Yudá rü tama namaxã ngĩxũ naxüte.

[15]Rü yema namawa naxüpetüxgu ga Yudá rü nüxũ nadau ga wüxi ga ngexũ. Rü nüma nüxũ nacua̱xgu rü wüxi ga ngexũ ga naxũnemaxã taxexũ nixĩ, yerü nügü nidüxchametü.

[16]Rü yemaca̱x naxca̱x nixũ ga yema ngexũ. Natürü tama nüxũ nacua̱x nax yema yixĩxũ ga nanea̱x. Rü yemaca̱x ñanagürü ngĩxũ: —¿Rü namexũ chi ega ngẽxguma cumaxã chamaxũ̱xgu? = =ñanagürü. Rü ngĩmax, rü inangãxũ rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngĩgürügü: —¿Ta̱xacü tá choxna cuxãxũ̃ nax chomaxã cumaxũ̃xũ̃? = =ngĩgürügü.

17Rü nüma ga Yudá rü ngĩxũ̃ nangãxũ̃ rü ñanagürü: —Wüxi i chíbuxacü i yatüxũ̃ i yea chauxũ̃nagütanüwa ngẽxmaxũ̃ tá nua cuxca̱x chamu = =ñanagürü. Rü ngĩma rü inangãxũ̃ga rü ngĩgürügü: —Marü name. ¡Natürü wüxi i curü ngẽmaxũ̃ chauxũ̃tagu naxú́ nax ngẽxguma marü chíbuxacü chauxũ̃tawa cumuxgu rü tá cuxṹ chanatáeguxẽxẽ! = =ngĩgürügü ga ngĩmax.

18Rü nüma ga Yudá rü ngĩxna naca rü ñanagürü: —¿Ta̱xacü i cunaxwa̱xexũ̃ nax cuxna chanaxãxũ̃? = =ñanagürü. Rü ngĩma rü inangãxũ̃ rü ngĩgürügü: —¡Choxna naxã i ngẽma curü cua̱xruxũ̃ natüxümaxã rü ñu̱xũchi yima curü caxũ̃ruxũ̃ ya cuxme̱xwa ngẽxmane! = =ngĩgürügü. Rü nüma ga Yudá rü ngĩxna nanaxã. Rü ñu̱xũchi ngĩmaxã namaxũ̃ rü nüxṹ ixãxacü.

19Rü yemawena ga Tamára, rü ínangegü ga yema ngĩgü namaxã yadüxchametüxũ̃, rü ñu̱xũchi wenaxarü íyacu̱xcuchi ga ngĩrü yutechiru.

20Rü nüma ga Yudá rü yixcamaxũ̃ra namücü ga Aduráũ̃tanüxũ̃ yema ngecüxũ̃tawa nanagaxẽxẽ ga yema chíbuxacü nax ngĩma nüxṹ nawoeguxẽẽãxũ̃ca̱x ga norü yemaxũ̃gü ga ngĩxna nangãxũ̃. Natürü namücü rü marü tama yéma ngĩxũ̃ nayanguéxũ̃.

21Rü nüma ga yema Aduráũ̃tanüxũ̃ rü yémacüa̱x ga duũ̃xũ̃güna naca rü ñanagürü: —¿Ngexũ̃ nixĩ i ngẽma ngexũ̃ i Enaíũ̃cüa̱x i naxũ̃nemaxã taxexũ̃ i noxri nua namawa ngẽxmacü? = =ñanagürü. Rü yema duũ̃xũ̃gü, rü nanangãxũ̃gü rü ñanagürügü: —Nataxuma i ngexũ̃ i ngĩxũ̃nemaxã taxexũ̃ i nua nüxũ̃ tadauxũ̃ = =ñanagürügü.

22Rü yexguma ga yema Aduráũ̃tanüxũ̃ rü nataegu. Rü Yudá íyexmaxũ̃wa naxũ rü namaxã nüxũ̃ nixu ga yema nüxũ̃ ngupetüxũ̃ rü ñanagürü: —Tama nüxũ̃ ichayangau i ngẽma ngexũ̃. Rü ngẽma yatügü i ngémacüa̱x chomaxã nüxũ̃ ixugüegu, rü nataxuma i wüxi i ngexũ̃ i naxũ̃nemaxã taxexũ̃ i ngéma nüxũ̃ nadaugüxũ̃ = =ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[23]Rü nüma ga Yudá rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Nüetama ega noxrü yixĩxgu i ngẽma chorü ngẽmaxũ̃gü rü ngẽxguma tá nixĩ i taxuxũ̃ma i duũ̃xũ̃ tüxũ̃ cugüexũ̃. Natürü cuma rü marü nüxũ̃ cucua̲x nax choma rü ngéma chanamu i ngẽma chíbuxacü, natürü taxuxũ̃ma icuyangau = =ñanagürü.

[24]Rü nangupetü ga tomaepü̲x ga tauemacü, rü Yudámaxã nüxũ̃ nayarüxugüe rü ñanagürügü: —Cunea̲x i Tamára rü togü i yatügümaxã ipe rü ngẽmaca̲x i ñu̲xma rü ixãxacü rü itacharaũ̃ = =ñanagürügü. Rü yexguma ga nüma ga Yudá rü aita naxü rü ñanagürü —¡Ípenata̲xüchi rü peyagu! = =ñanagürü.

[25]Natürü yexguma ngĩxũ̃ ínata̲xüchigügu rü ngĩma rü ngĩxtüxũ̃tawa ímuga rü ngĩgürügü: —Yima ñaa ngẽmaxũ̃güarü yoraáxũ̃ nixĩ i chaxãxacüxũ̃. ¡Rü nüxũ̃ nadau i cumax! ¿Rü texéarü yixĩxũ̃ i ñaa cua̲xruxũ̃ natüxümaxã rü ñu̲xũchi ñaa caxũ̃ruxũ̃? = =ngĩgürügü.

[26]Rü yexguma nüxũ̃ nada̲u̲xgu ga Yudá nax noxrü yixĩxũ̃ ga yema yemaxũ̃gü rü ñanagürü: —Ñaa ngecü rü mexũ̃ ixü. Rü chomawaxi nixĩ i chixexũ̃ ngĩmaxã chaxüxũ̃, erü tama chaune ya Cherámaxã ngĩxũ̃ chaxüte = =ñanagürü. Rü yemawena ga Yudá rü taguma wenaxarü ngĩmaxã ínape.

[27]Rü yexguma nawa nanguxgu ga yema ngunexũ̃ ga nagu naxíraxacüxũ̃ ga Tamára, rü taxre ga ngĩne nabue.

[28]Rü yexguma naxíraegu, rü gumá wüxi rü naxme̲xíra ínaxuxuchi. Rü yexguma ga yema íxraxacüxẽẽruxũ̃, rü daunütane ga tümaxã ínawẽ̲xpü̲xme̲xẽ rü ngĩgürügü: —Daa nixĩ ya nüxíra íxracü = =ngĩgürügü.

[29]Natürü gumá íxuxuchime̲xẽchirécü rü wenaxarü nügü ínaxũxme̲xẽxẽ. Rü gumá naenexẽ nixĩ ga nüxíra íxracü. Rü yemaca̲x ga yema íxraxacüxẽẽruxũ̃ rü Fáregu inaxüéga yerü ngĩgürügü: —¡Cuxũ̃ naxüchica nax cuxíra cuxíraxũ̃ca̲x! = =ngĩgürügü.

[30]Rü nawena naxíra ga gumá naenexẽ ga tünüta ga dauxũ̃nemaxã ina̲i̲xpü̲xmẽxẽcü, rü Chéragu inaxüéga.

## Naanearü ügüchiga 39

### Yúche rü Potifáma̲xchiga


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Rü yexguma Yúchexũ̃ Equítuanewa nagagügu ga yema Ismaétanüxũ̃, rü wüxi ga Equítuanecüa̱x ga Potifágu ãégacü naxca̱x nataxe. Rü nüma ga Potifá rü Equítuanearü ãe̱xgacü ga Faraóũ̃arü dauruũ̃güeru nixĩ.

[2]Natürü ga Cori ya Tupana rü Yúchemaxã nayexma. Rü yemaca̱x meama nüxũ̃ nangupetü ga norü cori ga Potifáchiũ̃wa.

[3]Rü yema norü cori rü nüxũ̃ nicua̱xãchi nax Yúchexũ̃tawa nayexmaxũ̃ ga Tupana, yerü guxũ̃ma ga yema naxüxũ̃, rü meama inixũ.

[4]Rü yemaca̱x ga norü cori rü poraãcü namaxã nataãxẽ. Rü düxwa norü ngũ̃xẽẽruxũ̃ nayaxĩxẽxẽ, rü naxme̱xgu nanaxú̃ ga guxũ̃ma ga napatawa yexmaxũ̃ nax namaxã inacuáxũ̃ca̱x.

[5]Rü yexguma Yúchemexẽgu naxú̃ãgu ga napata rü norü yemaxũ̃gü, rü Cori ya Tupana rü poraãcü Potifáxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ ga napatawa rü naanewa rü naxũ̃nagüwa.

[6]Rü yexguma Yúche marü nüxna da̱u̱xgu ga norü yemaxũ̃gü, rü nüma ga Potifá rü marü taxuca̱xma naxoegaãxẽ, rü chibüguxicatama narüxĩnü. Rü Yúche rü wüxi ga ngextü̱xücü ga mechametücü nixĩ rü yemaca̱x nangúchaũ̃.

[7]Rü yemaca̱x ga naxma̱x ga Potifá rü düxwa ngĩxũ̃́ nangúchaũ̃. Rü wüxi ga ngunexũ̃gu rü ngĩgürügü nüxũ̃: —¡Chomaxã namaxũ̃! ==ngĩgürügü.

[8]Natürü nüma ga Yúche rü ngĩxũ̃ naxo. Rü ngĩxũ̃ nangãxũ̃ rü ñanagürü: —Dücax, chorü cori marü cho̱xme̱xwa nanangexmaxẽxẽ i guxũ̃ma i norü ngẽmaxũ̃gü nax namaxã ichacuáxũ̃ca̱x. Rü ñu̱xma nax choma chanuxmaxũ̃, rü taxuca̱xma naxoegaãxẽ i nümax.

[9]Rü daa napatawa rü taxúema ya toguxe rü chorü yexera tixĩ. Rü nüma ya chorü cori rü taxuxũ̃ma i ta̱xacü choxna nachu̱xu. Rü cuxicatama nixĩ i tama nanaxwa̱xexũ̃ nax cuxũ̃ chadauxũ̃ erü naxma̱x quixĩ i cumax. ¿Rü ngẽmaca̱x ñuxũcürüwa i ta̱xacürü chixexũ̃ chaxüxũ̃ i nua napatawa ya chorü cori rü Tupanape̱xewa? ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[10]Natürü ga ngĩma rü guxũ̃ ga ngunexũ̃gu rü Yúchexũ̃ ichixeweecha nax ngĩxũ̃tagu naxáũ̃xũ̃cax rü ngĩmaxã namaxũ̃xũ̃cax, natürü ga nüma rü tama nanangĩãẽraxũ̃.

[11-12]Natürü wüxi ga ngunexũ̃ ga Yúche rü ĩpatagu naxücu nax yéma puracü naxüxũ̃cax. Rü yéma aixepewa rü nataxuma ga to ga duũ̃xũ̃. Rü ngĩma rü naxchiruwa iyachũ̱xüxü, rü ngĩgürügü nüxũ̃: —¡Chomaxã namaxũ̃! ==ngĩgürügü. Natürü ga nüma ga Yúche rü inayago, rü ngĩxme̱xwa nayaxũ̃ãchi ga naxchiru ga nüxna yapu̱xũ̃.

[13-14]Rü yexguma nüxũ̃ nada̱u̱xgu ga naxchiru ga ngĩxme̱xwa nax yaxũ̃ãchixũ̃, rü ngĩrü duũ̃xũ̃gücax ica. Rü ngĩgürügü nüxũ̃: —¡Dücax! Chaute nua nanaga i wüxi i duũ̃xũ̃ i Ebréutanüxũ̃, rü ñu̱xma rü tagu nua nidauxcüraxũ̃. Rü nüma rü nuxã ĩxgu cha̱u̱xca̱x naxücu rü chomaxã taa̱x namaxũ̃, natürü i choma rü poraãcü aita chaxüama.

[15]Rü ngẽxguma poraãcü aita chaxüxgu, rü inayago. Rü ngẽmaca̱x nua nanata̱x i ñaa naxchiru ==ngĩgürügü.

[16]Rü ñu̱xũchi ga ngĩma rü namaxã inguxũ̃ ga Yúchechiru ñu̱xmata yéma ĩxwa nangu ga ngĩte.

[17]Rü yexguma yéma nanguxgu ga ngĩte, rü namaxã nüxũ̃ iyaxu rü ngĩgürügü: —Rü ngẽma duũ̃xũ̃ i Ebréutanüxũ̃ i nua cungexmaxẽẽxũ̃, rü chorü ucapugu naxücu rü chomaxã taa̱x namaxũ̃.

[18]Natürü ngẽxguma poraãcü aita chaxüxgu rü inayago, rü nua nanata̱x i ñaa naxchiru.

[19]Rü ngẽmaãcü chomaxã nixĩ i ngẽma curü duũ̃xũ̃ i Ebréutanüxũ̃ ==ngĩgürügü. Rü yemaxũ̃ naxĩnügu ga nüma ga Potifá rü poraãcü nanu.

[20-21]Rü Yúchexũ̃ niyaxu. Rü ñu̱xũchi norü duũ̃xũ̃güxũ̃ namu nax ãe̱xgacü poxcuexũ̃ ga duũ̃xũ̃gütanügu nayata̱xcuchigü. Natürü woo ga poxcupataũ̃wa nax nayexmaxũ̃ ga Yúche rü Cori ya Tupana rü naxũ̃tawa nayexma, rü nüxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ. Rü nüxũ̃́ nanatauxchaxẽxẽ nax yema poxcupataũ̃arü ãe̱xgacü namaxã taãẽxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

22Rü yemacax ga nüma ga poxcupataũarü ãẽxgacü rü Yúchemexẽwa nanangex ga guxũma ga yema poxcuexũ nax namaxã inacuáxũcax. Rü Yúche nixĩ ga namaxã icuáxũ ga guxũma ga puracü ga yéma.

23Rü nüma ga yema poxcupataũarü ãẽxgacü rü taxucaxma tüxcüũ ínayadauuxũ ga yema Yúchemexẽwa yexmaxũ, yerü ga Tupana rü Yúchexũ narüngũxẽxẽ nax guxũma mea iyaxũxũcax ga yema poxcupataũwa.

## Naanearü ügüchiga 40

### Yúche nanangoxẽxẽ ga taxre ga poxcuexũ nagu ãnegüxũ

1Rü yexguma Yúche poxcupataũwa yexmayane rü wüxi ga ngunexũgu rü Equítuanearü ãẽxgacüxũ nanuxẽẽgü ga yema norü bínuarü baeruxũ rü norü pañarü üruxũ.

2Rü yemacax nüma ga ãẽxgacü rü poraãcü namaxã nanu ga yema taxre ga norü ngũxẽẽruũgü ga yema bínumaxã baegüxũarü ãẽxgacü rü yema pañarü üruũgüarü ãẽxgacü.

3Rü yemacax yema poxcupataxũ ga Potifápatawa yexmaxũwa nanamugü. Rü yematama nixĩ ga Yúche nagu poxcuxũ.

4Rü nüma ga poxcupataũarü ãẽxgacü rü Yúchexũ namu nax namaxã inacuáxũcax. Rü yema ãẽxgacüarü ngũxẽẽruũgü rü marü muxũma ga ngunexũ yexma napoxcue.

5Rü wüxi ga chütaxũgu rü yema bínumaxã baegüxũarü ãẽxgacü rü yema pañarü üruũgüarü ãẽxgacü rü wüxichigü rü naxãnegü. Rü wüxichigü ga yema nanegü rü nüxũ nayexma ga taxacüchiga nax yixĩxũ.

6Rü moxũãcü paxmama ga yexguma Yúche natanüwa íyadauxgu, rü nüxũ nadau ga nax poraãcü naxoegaãẽgüxũ ga yema taxre.

7Rü yemacax nüxna naca, rü ñanagürü: —¿Taxacücax pemaechiwe? ==ñanagürü.

8Rü nümagü rü nanangãxũgü, rü ñanagürügü: —Ngewax chütacü rü taxãnegüe. Rü tataxuma ya texé ya tomaxã nüxũ ixuxe nax taxacüchiga


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yixĩxũ̃ i ngẽma nagu taxãnegügüxũ̃ ==ñanagürügü. Rü yexguma ga Yúche rü ñanagürü: —¿Taux ẽxna ya Tupana yixĩxũ̃ ya yimá nangoxẽẽcü nax taxacüchiga yixĩxũ̃? ¡Rü chomaxã nüxũ̃ pixu i ngẽma penegü! ==ñanagürü.

9Rü yexguma ga yema bínumaxã baegüxũ̃arü ãẽxgacü rü nüxíra Yúchemaxã nüxũ̃ nixu ga nanegü, rü ñanagürü: —Chaunegüwa rü nüxũ̃ chadau ga wüxi ga úbane.

10Rü yema úbane rü narüxü rü niyachigü rü tomaepüx nixĩ ga nachacüxü. Rü naxãchacu rü yema nachacuwa rü naxo rü nixãxyaxa rü nidau.

11Rü choma rü chanange ga naxpáũ̃ ga Faraóũ̃. Rü úbata chicawe, rü yema naxpáũ̃gu chanamaixgütüxũ̃. Rü ñuxũchi chomatama nüxna chayaxãweũ̃ ga Faraóũ̃ ==ñanagürü.

12Rü yexguma ga Yúche rü ñanagürü nüxũ̃: —Ngẽma cunegü rü ñaxũ̃chiga nixĩ: “Rü ngẽma tomaepüx i nachacüxü rü tomaepüx i ngunexũ̃chiga nixĩ.

13Rü tomaepüx i ngunexũ̃wa nanguxgu rü nüma ya Faraóũ̃ tá nüxũ̃ nadau i cupane nax taxacücax cupoxcuxũ̃. Rü tá cuxcax nangema rü wena ngẽma puracüwa tátama cuxũ̃ napuracüxẽxẽ. Rü cuma rü tá wena cunaxaxexẽxẽ ya Faraóũ̃ ngẽma noxri cunaxüxũ̃rüũ̃tama”, ñaxũ̃chiga nixĩ.

14Rü ngẽxguma ngẽmaãcü tá yanguxgu rü chanaxwaxe i cuxũ̃́ changechaũ̃tümüxũ̃. ¡Rü choxna nacuaxãchi, rü Faraóũ̃maxã choxũ̃ ixu nax choxũ̃ ínamuxũchixũ̃cax i nua!

15Rü choma i Ebréutanüxũ̃ rü chauchixũ̃anewa nixĩ ga choxũ̃ yagagüxũ̃ rü nuxã chomaxã yataxegüxũ̃. Rü taxucaxma tüxcüũ̃ nua poxcupataũ̃wa changexma, yerü taxuxũ̃ma ga chixexũ̃ chaxü ==ñanagürü.

16Rü yexguma yema paũarü üruũ̃güarü ãẽxgacü nüxũ̃ ĩnügu ga mexũ̃chiga nax yixĩxũ̃ ga yema Yúche ngoxẽẽxũ̃ ga nanegüchiga rü ñanagürü: —Choma rü nagu chaxãnegü nax chauerugu chayangexũ̃ ga tomaepüx ga pexchiãcu ga paũ ga maixcuraxũ̃.

17Rü gumá pexchi ga düxétüwaama ücüwa rü nayexma ga naguxũ̃raũ̃xũ̃ ga paũ ga maixcuraxũ̃ ga Faraóũ̃cax ixĩxũ̃. Natürü ínangugü ga werigü, rü gumá


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pexchi ga chauerugu chingecüwa tanacaüxgü ga paũ ==ñanagürü ga yema paũarü üruũgüarü ãẽxgacü.

18Rü yexguma ga Yúche rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Rü ngẽma cunegü rü ñaxũchiga nixĩ: “Rü yimá tomaepüx ya pexchi rü tomaepüx i ngunexũchiga nixĩ.

19Rü tomaepüx i ngunexũwa nanguxgu, rü nüma ya Faraóũ tá nüxũ nadau i cupane nax taxacücax cupoxcuxũ. Rü tá nanamu i norü purichíagü nax cuxũ nawẽxnaxãgüxũcax. Rü naixtanüwa tá cuxũ narütuxẽẽgü. Rü ngurucugü tá nanangõxgü i cuxune”, ñaxũchiga nixĩ ==ñanagürü ga Yúche.

20Rü tomaepüx ga ngunexũguwena rü ninguarü taunecüãx ga Faraóũ. Rü nanaxü ga wüxi ga peta naxcax ga guxũma ga norü ngũxẽẽruũgü. Rü yema duũxũgü ga nüxna naxugüxũpexewa, rü Faraóũ nanamu nax napexewa nagagüãxũcax ga yema bínuarü baeruũgüarü ãẽxgacü rü yema paũarü üruũgüarü ãẽxgacü.

21Rü yema baeruũgüarü ãẽxgacü, rü wenaxarü yematama puracüwa nanamu. Rü wenaxarü noxrirüũtama Faraóũxũ nayaxaxexẽẽxũ.

22Natürü ga yema paũarü üruũgüarü ãẽxgacü, rü nüma ga Faraóũ rü norü purichíagüxũ namu nax nawẽxnaxãgüaxũcax yema Yúche nüxũ ixuxũrüxũ.

23Natürü ga yema bínuarü baeruũgüarü ãẽxgacü rü tama Yúchena nacuaxãchi.

## Naanearü ügüchiga 41

### Yúche rü nanangõxẽxẽ ga yema Faraóũ nagu ãnegüxũ

1Rü yemawena rü taxre ga taunecü nangupetü. Rü wüxi ga chütaxũgu rü naxãnegü ga Faraóũ. Rü nanegüwa rü taxtü ga Nírucutügu nachi.

2Rü yema taxtüwa rü 7 ga woca ga ingüexüchixũ rü imexẽchixũ ínachoõchi rü yema taxtüanacüwa maxẽ nangõxgü.

3Rü yemawena ínachoõchi ga to ga 7 ga woca ga ichixemarexũ rü ixaexüchixũ. Rü yema togüxũtagu nayachigü ga taxtüanacüwa.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

4-5Rü yemawena ga yema wocagü ga ichixemarexũ rü ixaexüchixũ, rü yema 7 ga woca ga ingüexüchixũ rü imexẽchixexũ ínagagü. Rü yexguma ga nüma ga Faraóũ rü nabaixãchi, natürü wenaxarü nape rü to ga nanegügu naxãnegü. Rü yema nanegüwa rü nüxũ nadau ga 7 yaxa ga trigu ga ixããcune rü imexyaxaxüchíne ga wüxĩnewatama nguxũne.

6-7Rü gumawenatama rü yemanewatama nanguxũ ga nai ga 7 yaxa ga trigu ga ingeãcune rü buanecümaxã ipagüne. Rü guma 7 yaxa ga ipagüxũ rü ínanagagü ga guma 7 yaxa ga ixããcune rü imexyaxane. Rü yexguma ga nüma ga Faraóũ rü nabaixãchi, rü nüxũ nicuaxãchi nax wüxi ga nanegümare yixĩxũ.

8Rü moxũãcü ga paxmama rü poraãcü naxoegaãxẽ naxcax ga yema nanegü. Rü naxcax nangema ga guxũma ga yema iyuüxũ rü duũxũgü ga nüxũ cuaxüchigüxũ ga Equítuanecüãx. Rü nüma ga Faraóũ rü namaxã nüxũ nixu ga nanegü. Natürü taxuxũma ga yema yuüexũ nüxũ nacuax nax taxacüchiga yixĩxũ ga yema nanegü.

9-10Rü yexguma ga gumá baeruũgüarü ãẽxgacü rü Faraóũmaxã nüxũ nixu rü ñanagürü: —Pa Chorü Ãẽxgacüx, rü ñuxchaama nüxna chacuaxãchi nax ñuxãcü chixexũ chaxüxũ yerü taguma cumaxã nüxũ chixuchiga ga wüxi ga ngextüxücü ga poraãcü choxũ rüngũxẽẽcü. Rü yexguma namaxã cunuxgu ga yema pañarü üruũgüarü ãẽxgacü rü chomaxã rü ta cunu, rü yema curü purichíaarü capitáũpatawa yexmaxũ ga poxcuchicaxũgu toxũ cumugü.

11Rü wüxi ga chütaxũgu ga pañarü üruũgüarü ãẽxgacü rü naxãnegü, rü choma rü ta chaxãnegü. Rü wüxichigü ga yema nagu taxãnegüxũ rü tama nüxũ tacuax nax taxacüchiga yixĩxũ.

12Rü yéma poxcupataũwa tomaxã nayexma ga wüxi ga ngextüxücü ga Ebréutanüxũ ixĩcü. Rü nüma rü poxcupataũarü ãẽxgacüarü puracütanüxũ nixĩ. Rü namaxã nüxũ tixu ga tonegü. Rü nüma rü nüxũ nacuax nax taxacüchiga yixĩxũ ga tonegü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[13]Rü guxũma ga yema tomaxã nüxũ yaxuxũrüũãcütama ningu. Rü choma rü wenaxarü chorü puracücax chataegu, natürü ga yema chomücü rü purichíagü nanawẽxnaxãgü ==ñanagürü.

[14]Rü yexguma ga nüma ga Faraóũ rü Yúchecax nangema. Rü yexgumatama Yúchexũ poxcupataũwa ínamuxũchigü. Rü mea niyoeru rü mexũ ga naxchirugu ínacuxuchi. Rü yemaacü Faraóũpexewa naxũ.

[15]Rü nüma ga Faraóũ rü ñanagürü nüxũ: —Ngewaxarü chütaxũgu rü choxṹ nangexma i wüxi i chaunegü. Natürü tataxuma ya texé ya nüxũ cuáxe nax nüxũ tixuxũ nax taxacüchiga yixĩxũ. Natürü cuxũ chacuáxchiga rü ngẽxguma cuma nüxũ cuxĩnügu i wüxi i nanegü rü nüxũ cucuax nax nüxũ quixuxũ nax taxacüchiga yixĩxũ ==ñanagürü ga Faraóũ.

[16]Rü yexguma ga Yúche rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Pa Chorü Ãẽxgacüx, ngẽma rü tama chowa nangẽxma, natürü Tupana tá nixĩ ya cuxcax nangoxẽẽcü ==ñanagürü.

[17]Rü yexguma ga Faraóũ rü Yúchexũ ñanagürü: —Chaunegüwa rü taxtü ga Nírucutügu chachi.

[18]Rü yéma taxtüwa ínachoõchi ga 7 ga woca ga ingüexüchixũ rü imexẽchixũ. Rü taxtüanacüwa maxẽne nanangõxgü.

[19]Rü yemawena ínachoõchi ga to ga 7 ga woca i chixemarexũ rü ixaexüchixũ. Rü taguma ñuxgu nüxũ chadau i woca i nangexgumaraxũxũ i chixexũ i guxũma i nua Equítuanewa.

[20]Rü yema wocagü ga ixaexüchixũ rü ichixemarexũ, rü yema 7 ga woca ga ingüexũxũ ínagagü.

[21]Natürü ga woo yema woca ga ingüexũxũ nax ínagagüxũ, rü aixrügumarüũtama nixaexüchi. Rü yexguma rü chabaixãchi.

[22]Rü yemawena rü wena chaxãnegü. Rü yema chaunegüwa rü nüxũ chadau ga 7 yaxa ga trigu ga ixããcuxũ rü imexyaxaxũ ga wüxĩnewatama nguxũxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[23]Rü yemawena yemanewatama nanguxũ ga to ga 7 yaxa ga trigu ga ingeãcuxũ rü buanecümaxã ipagüxũ.

[24]Rü yema 7 yaxa ga ipagüxũ, rü yema imexyaxaxũxũ ínagagü. Rü ñaa taxre i chaunegü, rü ngẽma chorü duũxũgü i iyuűexũmaxã nüxũ chixu, natürü taxuxũma i ngẽma yuüexũ rü nüxũ nacuax nax nangoxẽẽãxũ nax taxacüchiga yixĩxũ i ngẽma taxre i chaunegü ==ñanagürü.

[25]Rü yexguma ga Yúche rü Faraóũxũ nangãxũ, rü ñanagürü: —Pa Chorü Ãẽxgacüx, ngẽma taxre i cunegügü rü wüxitama i ĩnüchiga nixĩ. Rü Tupana rü cumaxã nüxũ nixu i ngẽma nüma tá naxüxũ.

[26]Rü ngẽma 7 i wocagü i imexẽchixũ, rü 7 ya taunecüchiga nixĩ. Rü ngẽmachigatama nixĩ i ngẽma 7 yaxa i trigu i mexẽchixũ. Rü ngẽma taxre i cunegü rü ngẽmachigatama nixĩ.

[27]Rü ngẽma 7 i woca i ixaexüchixũ rü ichixemarexũ ga yema togüarü wixweama íchoõchixũ, rü 7 ya taunecüchiga nixĩ. Rü ngẽmachigatama nixĩ i ngẽma 7 yaxa i trigu i buanecümaxã ipagüxũ. Rü ngẽma rü nüxũ nixu nax 7 ya taunecü tá ngebüanexũ, rü tá taiya ínguxũ.

[28]Rü ngẽmachiga nixĩ ya Tupana cumaxã nüxũ ixuxũ, Pa Chorü Ãẽxgacüx. Rü ngẽmaãcü tá nanaxü ya Tupana.

[29]Rü 7 ya taunecü tá naxãbüane i guxũma i Equítuanewa.

[30]Rü ngẽmawena rü 7 ya taunecü tá poraãcü nangebüane. Rü ngẽmagagu rü taxúetama nüxna tacuaxãchi ga gumá taunecügü ga nagu naxãbüanecü ga Equítuanewa. Rü ngẽma taiyagagu rü tá taxũ i guxchaxũwa nangẽxma i ñaa nachixũanewa.

[31]Rü tá nataxüchixũ i ngebüane. Rü ngẽmacax nataxutama i taxacüwa nüxũ idauxũ nax ñuxãcü naxãbüanexũ ga ũpa.

[32]Pa Ãẽxgacüx, taxreexpüxcüna nagu cuxãnegü i ngẽmatama nanegü, erü nüma ya Tupana rü aixcüma tá nanaxü i ngẽma. Rü paxatáma nanaxü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[33]Rü ngẽmacax, Pa Chorü Ãẽxgacüx, rü name nixĩ nax naxcax cudauxũ ya wüxi ya yatü ya nüxũ cuaxüchicü nax naxmexgu cunaxüxũcax i ñaa nachixũane.

[34]Rü name nixĩ nax nüxũ cuxunetaxũ i togü i ãẽxgacügü nax guxũ i ñaa nachixũanegu yaxĩãgütanüxũcax, rü guxũ i duũxũgütanüwa yadeetanüãxũcax i trigu i nua Equítuanewa nabugüxũ nagu ya yimá 7 ya taunecügü ya nagu naxãbüanecü. Rü ngẽma 5 wetaxũ i triguwachigü rü tá cuxcax ínanaxüxüchi i wüxiwetaxũ nax namaxã cunguxũxũcax.

[35]Rü ngẽmaãcü tá nixĩ i nanutaquexeãxũ i guxũma i ngẽma trigu i nagu ya yimá 7 ya taunecü ya nagu namucü. Rü ñuxũchi name i wüxichigü ya ĩanewa ngẽxmaxũ i trigupataũgu namaxã nanguxũgü nax ngéma cuma namaxã icucuáxũcax nax duũxũgü tayauxgüxũcax i ngẽxguma taiya ínguxgu.

[36]Rü ngẽmaãcü i ngẽma trigu rü tá mea namaxã nanguxũgü naxcax i cuchixũane nax tama taiyamaxã nayuexũcax i duũxũgü i ngẽxguma ínanguxgu ya yimá 7 ya taunecü ya nagu tá nangebüanecü i nua Equítuanewa ==ñanagürü ga Yúche.

### Yúche rü ãẽxgacüxũ ningucuchi ga Equítuanewa

[37]Rü yema Yúchearü ucuxẽ rü Faraóũcax name, rü norü ngũxẽẽruũgü rü ta norü me nixĩ.

[38]Rü yemacax ga Faraóũ rü ñanagürü norü duũxũgüxũ: —¿Ngextá chi nüxũ iyarüngauxũ i to i yatü i ñaa Yúcherüxũ Tupanaãxẽ nawa ngẽxmaxũ? ==ñanagürü.

[39]Rü yexguma ga Faraóũ rü Yúchexũ ñanagürü: —Dücax, rü nataxuma i cuxũ rüyexeraxũ nax nüxũ nacuáxũ, erü cuma nixĩ ya Tupana cuxũ nüxũ cuaxẽẽxũ i guxũma i ngẽma nagu chaxãnegüxũ.

[40]Rü cuma tá nixĩ i chopatamaxã icucuáxũ. Rü guxũtáma i chorü duũxũgü rü tá cuga naxĩnüe. Rü chaxica tátama nixĩ i cuxũ charüyexeraxũ erü choma rü ñaa nachixũanearü ãẽxgacü chixĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

41Dücax, ñu̱xma rü choma rü cuxũ̃ chaxuneta nax cuma tá ãẽ̱xgacü quixĩxũ̃ i guxũ̃ma i ñaa Equítuanewa = =ñanagürü.

42Rü yexguma yema ñaxgu ga Faraóũ̃ rü nügüme̱xẽwa ngĩxũ̃ nanangoxochi ga norü ãnera ga cua̱xruxũ̃ ngĩwa yexmacü, rü Yúcheme̱xẽwa ngĩxũ̃ ningucuchi. Rü ñu̱xũchi norü duũ̃xũ̃güxũ̃ namu nax mexẽchixũ̃ ga naxchirugu yacu̱xẽẽgüaxũ̃ca̱x, rü úirumaxã naxüchagügüãxũ̃ca̱x.

43Rü yemawena rü ñu̱xũchi nayamue nagu ga guma caru ga Faraóũ̃arü caruweama üxũ̃ne ga cowaru itúchigüne. Rü duũ̃xũ̃güxũ̃ namu nax nape̱xewa ñaxũ̃maxã aita naxüexũ̃: —¡Penaxüchica! = =ñaxũ̃maxã. Rü yemaacü nixĩ ga Yúche ga guxũ̃ma ga Equítuanemaxã inacuáxũ̃.

44Rü ñu̱xũchi ga Faraóũ̃ rü ñanagürü Yúchexũ̃: —Choma nax Equítuanearü ãẽ̱xgacü chixĩxũ̃, rü cuxna chaxãga nax cuxme̱xwa nangẽxmaxũ̃ i guxũ̃ma i Equítuane = =ñanagürü.

45Rü yexguma ga Faraóũ̃ rü Equítuanecüã̱xégamaxã Yúchexũ̃ naxüéga. Rü Cháfenax-panéagu nanaxüéga. Rü ñu̱xũchi nanaxüxma̱x ngĩmaxã ga Achená ga chacherdóte ga Potiféraxacü. Rü nüma ga ngĩnatü rü ĩane ga Óũ̃arü chacherdóte nixĩ. Rü yemaacü nixĩ ga Yúche ga Equítuanearü ãẽ̱xgacü yixĩxũ̃.

46Rü nüma ga Yúche rü 30 ga taunecü nüxũ̱ nayexma ga yexguma Faraóũ̃ ga Equítuanearü ãẽ̱xgacüpe̱xewa nagagüãgu rü nüma ga Faraóũ̃ namücüxũ̃ yangucuchixẽẽgu. Rü nüma ga Yúche rü Faraóũ̃xũ̃ narümoxẽ rü inaxũãchi. Rü guxũ̃ma ga Equítuanegu nixũãgüchigü.

47Rü 7 ga taunecügu rü meama nayae ga trigu rü poraãcü naxãbüane ga guxũ̃wama ga Equítuanewa.

48Rü nüma ga Yúche rü 7 ga taunecügu nananutaque̱xe ga guxũ̃ma ga yema trigu ga ãẽ̱xgacüna üxũ̃ ga Equítuanewa. Rü wüxichigü ga ĩanewa yexmane ga ãẽ̱xgacüarü trigupataũ̃gu namaxã ninguxũ̃chigü ga yema trigu ga guma ĩanena ngaicamaxũ̃ ga naanewa nabuxgüxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[49]Rü Yúche rü nananutaque̲xe ga trigu, rü ñoma márpechinüwa ngẽxmacü ya naxnücüte̲xewarüxũ̃ nixĩ ga nax namuxũchixũ̃. Rü yema nax namuxũchixũ̃gagu rü düxwa tama nixugü.

[50]Rü naxũ̃pa ga nax inaxügüxũ̃ ga nax nangebüanexũ̃, rü marü Yúcheaxṹ̃ itaxrexacü ga naxma̲x ga Achená.

[51]Rü gumá yacü ga nane rü Manachégu nanaxüéga yerü ñanagürü: —Tupana rü choxũ̃ nüxũ̃ inayarüngümaxẽxẽ i guxũ̃ma ga yema guxchaxũ̃gü ga choxũ̃ ngupetüxũ̃, rü ñu̲xma rü marü tama chautanüxũ̃ca̲x changechaũ̃ ==ñanagürü.

[52]Rü guma rübumaecü ga nane rü Efraíũ̃gu nanaxüéga, yerü ñanagürü: —Tupana rü ñaa nachixũ̃ane i nawa ngúxũ̃ chingexũ̃wa choxna nanamu ya chaune ==ñanagürü.

[53]Rü nangupetü ga gumá 7 ga taunecü ga nagu trigu muxũchicü ga Equítuanewa.

[54]Rü inaxügü ga gumá 7 ga taunecü ga nagu ngebüane íngucü, yematama Yúche nüxũ̃ ixuxũ̃rüxũ̃. Rü guxũ̃ma ga togü ga nachixũ̃anewa rü poraãcü taiya nangu̲x. Natürü ga Equítuanewa rü tama taiya nangu̲x, yerü nayexma ga nabü ga namaxã nanguxũ̃güxũ̃.

[55]Rü yexguma yema Equítuanecüã̲x marü igu̲xbügügu, rü Faraóũ̃xũ̃tawa naxĩ nax trigu nüxna tayacagüxũ̃ca̲x. Rü yexguma ga nüma ga Faraóũ̃ rü guxũ̃ma ga Equítuanecüã̲xmaxã nüxũ̃ nixu rü ñanagürü: —¡Yéa Yúchexũ̃tawa pexĩ, rü penaxü̲x i ngẽma nüma pemaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃! ==ñanagürü.

[56]Rü yexguma marü guxũ̃ma ga Equítuanewa nangebüanegu, rü nüma ga Yúche rü nayawãxnagü ga guma trigupataũ̃gü nax yema Equítuanecüã̲xgüxũ̃ namaxã nataxexũ̃ca̲x, yerü niyexeraguchigü ga taiya.

[57]Rü guxũ̃ma ga yema togü ga nachixũ̃anecüã̲x ga duũ̃xũ̃gü rü Equítuanewa naxĩ nax Yúchexũ̃tawa naxca̲x nataxegüxũ̃ca̲x ga trigu. Yerü taxuxũ̃ma ga to ga nachixũ̃anewa nayexma ga nabü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

## Naanearü ügüchiga 42

### Equítuanewa naxĩ ga Yúcheeneegü

[1]Rü yexguma Acóbu nüxũ cuáxchigagu ga Equítuanewa nax nayexmaxũ ga trigu, rü nanegüxũ ñanagürü: —¿Tạxacü nua pexüe i pegü nua perüdaunümarexũ?

[2]Rü chomaxã nüxũ nixugügü rü Equítuanewa nax nangemaxũ i trigu ¡Rü ngéma pexĩ nax triguta peyataxegüxũcạx nax ngẽmaãcü tama iyuexũcạx! ==ñanagürü.

[3]Rü ñụxũchi 10 ga Yúcheenexẽgü rü Equítuanewa naxĩ nax triguta yataxegüxũcạx.

[4]Natürü ga Acóbu rü tama nanaxwạxe ga nane ga Bẽyamíũ ga Yúcheenexẽ yéma ũxũ, yerü nagu narüxĩnü rü ngürüãchi tạxacürü chixexũ yexma nüxũ nayaxüpetü.

[5]Rü nanegü ga Acóbu ga Iraégu ãégacü rü togü ga taxetanüxũtanügu naxãgü, yerü guxũma ga Canaáũanewa rü taiya nangụx.

[6]Rü Yúche nixĩ ga ãẹ̃xgacü ixĩcü ga Equítuanewa. Rü nüma nixĩ ga duũxũgü ga togü ga nachixũanewa ne ĩxũxũ namaxã nataxexũ ga trigu Rü yexguma naenexẽgü naxũtawa ngugügu, rü napẹ̃xegu ñaxtüanegu nanangücuchitanü.

[7]Rü nüma ga Yúche rü naenexẽgüxũ nacuạx ga yexguma nüxũ nadạụxgu, natürü ñoma tama nüxũ nacuáxũrüxũ nügü nixĩxẽxẽ. Rü nugaãcü naenexẽgüna naca, rü ñanagürü: —¿Rü pemax, rü ngextá ne pexĩ? ==ñanagürü. Rü nümagü rü nanangãxũgü rü ñanagürügü: —Toma rü Canaáũanewa ne taxĩ, rü trigu nuata tayataxegü ==ñanagürügü.

[8]Rü nüma ga Yúche rü naenexẽgüxũ nacuạx, natürü ga naenexẽgü rü tama Yúchexũ nacuạxgü.

[9]Rü yexguma ga Yúche rü nüxna nacuạxãchi ga yema ũpa nagu naxãnegüxũ ga naenexẽgüchiga ixĩxũ. Rü ñanagürü nüxũ: —Pemax rü tochixũanearü ngugütaeruũgü pixĩgü. Rü pema rü nua ngugütaewa pexĩ nax naxcạx


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pedaugüxũca̱x nax ngextá pexṹ natauxchaxũ̃ nax toechita pichocuxũca̱x nawa i ñaa naane ==ñanagürü.

10Rü nüma ga naenexẽgü rü nanangãxũgü rü ñanagürügü: —Tama nixĩ, Pa Corix. Toma i curü duũ̃xũgü rü tríguarü taxewa nua taxĩmare.

11Rü guxãma i toma rü wüxitama nixĩ ya tonatü. Rü duũ̃xũgü i mexũ̃ tixĩgü. Rü taguma ngugütaeruxũ̃ tixĩgü ==ñanagürügü.

12Natürü ga Yúche rü ñanagürüama: —Rü tama aixcüma nixĩ i ngẽma. Rü pema rü nua pexĩ nax naxca̱x pedaugüxũca̱x i ngextá pexṹ natauxchaxũ̃ nax toechita pichocuxũca̱x nawa i ñaa naane ==ñanagürüama.

13Natürü nümagü rü nanangãxũgü rü ñanagürügü: —Toma i curü duũ̃xũgü rü 12 tixĩgü i togüenexẽ. Rü wüxitama tixĩ ya tonatü, rü Canaáũ̃anegu nixĩ i taxãchiũ̃güxũ̃. Rü yimá toenexẽ ya rübumaecü rü ngẽxma tonatüxũ̃tagu narüxã̱ũ̱x, rü guma nai ga toenexẽ rü marü nataxuma i toxũ̃tawa ==ñanagürügü.

14Natürü nüma ga Yúche rü wena ñanagürüama: —Pema rü ngugütaewa nua pexĩ.

15Rü ñu̱xma rü tá pexũ̃ chaxü, rü Faraóũ̃égagu pemaxã nüxũ̃ chixu rü taxũ̃táma nua pewoegu ega tama nua penagaxgu ya yimá peenexẽ ya rübumaecü.

16¡Rü wüxíe táegu nax tayagaxũca̱x! Rü yíxema nuxã rüchoxe rü tá tapoxcue. Rü ngẽmawa tá nüxũ̃ chacua̱x rü aixcüma yixĩ i ngẽma chomaxã nüxũ̃ pixuxũ̃. Rü ngẽxguma taxũ̃táma aixcüma yixĩxgu, rü ngẽmawa tá nüxũ̃ chacua̱x nax ngugütaewa nua pexĩmarexũ̃. Rü Faraóũ̃égagu pemaxã nüxũ̃ chixu i ngẽma ==ñanagürü.

17Rü yexguma ga Yúche rü poxcupataũ̃gu nanawocu tomaepu̱x ga ngunexũ̃.

18Natürü yema tomaepu̱x ga ngunexũ̃guwena rü ñanagürü nüxũ̃: —Choma rü Tupanaxũ̃ chamuũ̃. ¡Rü Ñaa tá pexü! Rü ngẽxguma tá nixĩ i taxũ̃táma pexũ̃ chadaixũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[19]Rü ngẽxguma aixcüma mexũ̃ i duũ̃xũ̃gü pexĩgügu, rü chanaxwa̱xe i wüxi i peenexẽ nua poxcupataũ̃wa peta̱x. Rü ñu̱xũchi i pema i tama poxcuexũ̃ rü marü name i petanüxũ̃ca̱x pewoegu namaxã i perü trigu nax ngẽma nango̱xgüxũ̃ca̱x.

[20]¡Rü nua penaga ya yimá peenexẽ ya rübumaecü! Rü ngẽmaãcü tá nüxũ̃ chacua̱x rü aixcüma yixĩ i ngẽma nüxũ̃ pixuxũ̃. Rü ngẽxguma taxũtáma nua penagaxgu, rü tá peyue ==ñanagürü. Rü yexguma ga nümagü rü: —Ngũ̃ ==ñanagürügü.

[21]Natürü ga wüxichigü rü nügümaxã ñanagürügü: —Aixcümaxũ̃chi poraãcü chixexũ̃ namaxã taxü ga taenexẽ ga Yúche. Yerü woo nüxũ̃ nax idauxũ̃ nax ngúxũ̃ yangexũ̃, natürü tama naga taxĩnüe ga yexguma tüxũ̃ naca̱a̱xũ̃gu nax tüxũ̃́ nangechaũ̃tümüxũ̃xũca̱x. Rü ngẽmaca̱x nixĩ i ñu̱xma taxca̱x ínanguxũ̃ i ñaa guxchaxũ̃ ==ñanagürügü nügümaxã.

[22]Rü nüma ga Rubéũ̃ rü naenexẽgüxũ̃ ñanagürü: —Choma rü marü pemaxã nüxũ̃ chixu nax tama chixexũ̃ namaxã pexügüxũca̱x ga gumá bucü, natürü tama chauga pexĩnüechaũ̃. Rü ngẽma nixĩ i tórü natanü ga nax nayuxũ̃ ==ñanagürü.

[23]Natürü ga nümagü rü tama nüxũ̃ nacua̱xgü nax Yúche rü bexma nüxũ̃ naxĩnüxũ̃. Yerü ga Yúche rü Equítuanegawa naenexẽgümaxã nidexa rü to ga duũ̃xũ̃ rü Ebréugawa namaxã nüxũ̃ nixuchigü ga yema Yúche nüxũ̃ ixuxũ̃.

[24]Rü yexguma ga Yúche rü nüxna nixũgachi rü yéma nayaxaxu. Rü wenaxarü naenexẽgü íyexmagüxũ̃wa naxũ, rü wenaxarü namaxã nidexa. Rü Chimeóũ̃xũ̃ nigagachi rü naenexẽgüpe̱xewa purichíaxũ̃ namu nax yana̱i̱xgüãxũ̃ca̱x.

[25]Rü yemawena norü duũ̃xũ̃güxũ̃ namu nax trigumaxã yaxüãcugüãxũ̃ca̱x ga naenexẽgüarü chacugü. Rü yema diẽru ga naenexẽgü nüxna ngĩxũ̃ ãgücü, rü nanamu nax yexmatama norü chacugügu ngĩxũ̃ yanuxũ̃. Rü ñu̱xũchi norü duũ̃xũ̃gümaxã nüxũ̃ nixu nax naenexẽgüarü namawaxũ̃ ga õna nüxna naxãgüxũ̃. Rü yemaacü nanaxügü ga norü duũ̃xũ̃gü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[26]Rü yexguma ga naenexẽgü rü norü búruétügu nananugü ga norü trigupüũgü, rü ínixĩ.

[27]Rü yexguma nawa nangugügu ga yema nachica ga nagu napegüchaũxũ, rü wüxi ga natanüwa rü nayawẽ́ãxũ ga norü chacu nax norü búruxũ nachibüxẽẽxũca̲x. Rü yema chacua̲xgu ngĩxũ nayangau ga norü diẽru.

[28]Rü naenexẽgümaxã nüxũ nixu, rü ñanagürü: —¡Dücax, choxṹ ngĩxũ natáeguxẽẽgü i chorü diẽru! Rü nua chorü chacuwa ingẽxma = =ñanagürü. Rü yexguma ga yema togü rü guxũma poraãcü naba̲i̲xãchiãẽgü. Rü muũmaxã nidu̲xrue, rü nügümaxã ñanagürügü: —¿Ta̲xacü nixĩ i tamaxã naxüxũ ya Tupana? = =ñanagürügü.

[29-30]Rü yexguma Canaáũwa nangugügu, rü nanatü ga Acóbumaxã nüxũ nixugüe ga guxũma ga yema nüxũ ngupetüxũ. Rü ñanagürü: —Ngẽma Equítuanearü ãẽxgacü rü tomaxã naporaga rü ngugütaeruũca̲x toxũ nacua̲xgü.

[31]Natürü i tomax rü mea namaxã nüxũ tixu nax toma rü mexũ i duũxũgü tixĩgüxũ, rü tama nax ngugütaeruũgü tixĩgüxũ.

[32]Rü namaxã ta nüxũ tixu nax 12 gü tixĩgüxũ i togüenexẽgü rü nax wüxitama yixĩxũ i tonatü, rü wüxi i toenexẽ rü nax marü nayuxũ. Rü yimá toenexẽ ya rübumaecü rü nax cuxũtawatama nangẽxmaxũ i Canaáũanewa.

[33]Natürü nüma ya ãẽxgacü rü toxũ ñanagürü: “Rü ñu̲xma rü tá pexũ chaxü rü ngẽmawa tá nüxũ chacua̲x rü aixcüma i pema rü mexũ i duũxũgü pixĩgü. ¡Rü ẽcü nuxã chauxũtawa penatá i wüxi i peenexẽ rü petanüxũca̲x ípeyana i trigu!

[34]Natürü chanaxwa̲xe nax nua penagaxũ ya yimá peenexẽ ya rübumaecü nax ngẽmawa nüxũ chacuáxũca̲x rü aixcüma mexũ i duũxũgü pixĩgüxũ rü tama ngugüwa nua pexĩxũ. Rü ngẽxguma i chomax rü tá íchanamuxũchi i ñaa peenexẽ i ñu̲xmax nuxã pemuxũ, rü ñu̲xũchi tauxchaãcü tá ñaa nachixũanewa peyataxegü”, ñanagürü toxũ = =ñanagürügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

35Rü ñu̱xũchi yexguma wüxichigüarü choca yawẽgügu rü nagüãcugüãgu, rü yexmatama tüxũ̃ nayangaugü ga norü diẽrugü ga chocamaxãináixpüũ̃güxe. Rü yexguma yemaxũ̃ nada̱u̱xgu ga Acóbu rü nanegü, rü poraãcü naba̱i̱xãchiãẽgü.

36Rü yexguma nüma ga Acóbu rü nanegüxũ̃ nangãxũ̃, rü ñanagürü: —Pema rü ngẽmatama choxú̱ penagu̱xẽxẽ ya chaunegü. Rü Yúche rü marü nataxuma i tatanüwa. Chimeóũ̃ rü ta marü nataxuma. Rü ñu̱xma rü ngématama peyaga ya Bẽyamíũ̃. Rü guxũ̃guma rü choma nixĩ i ngúxũ̃ chingexũ̃ ==ñanagürü ga Acóbu.

37Rü yexguma ga Rubéũ̃ rü nanatüxũ̃ ñanagürü: —¡Cha̱u̱xme̱xgu namu ya Bẽyamíũ̃! Rü choma tá mea nüxna chadau rü wena cuxca̱x chanatáeguxẽxẽ. Rü ngẽxguma taxũtáma cuxca̱x chanatáeguxẽẽgu ¡rü ẽcü nadai ya yimá taxre ya chaunegü! ==ñanagürü.

38Natürü nüma ga Acóbu rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Yimá chaune ya Bẽyamíũ̃ rü tama nixĩ i pewe chanamuxũ̃. Yerü gumá naenexẽ ga Yúche rü marü nayu. Rü Bẽyamíũ̃xicatama nixĩ ya íyaxücü. ¿Rü ngẽxguma tá ta̱xacü nüxũ̃ ngupetügu i namawa rü ta̱xacü tá pexüxũ̃ i pemax? Rü choma nax chayaxũ̃ rü pegagu tá nixĩ i ngechaũ̃maxã chayuxũ̃ ==ñanagürü ga Acóbu.

## Naanearü ügüchiga 43

### Equítuanewa Bẽyamíũ̃xũ̃ nagagü

1Rü Canaáũ̃anewa rü niyexeraguchigü nax taiya ngúxũ̃.

2Rü yexguma marü nüxú̱ nagu̱xgu ga norü trigu ga Equítuanewa ne nangegüxũ̃, rü nüma ga Acóbu rü nanegüxũ̃ ñanagürü: —¡Wenaxarü ngéma Equítuanewa pexĩ nax wenaxarü to i tórü tríguca̱x peyataxegüxũ̃ca̱x! ==ñanagürü.

3Natürü ga gumá nane ga Yudá rü nanangãxũ̃, rü ñanagürü: —Pa Papax, natürü ga gumá ãe̱xgacü rü ngóxũ̃wama toxna naxãga rü ñanagürü: “Rü ngẽxguma taxũtáma nua penagaxgu ya yimá peenexẽ ya rübumaecü, rü noxtacüma ngexrüma i nua nax pexĩxũ̃”, ñanagürü toxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[4]Rü ngẽmacax tanaxwaxe i Bẽyamíũ̃ towe cunamu. Rü ngẽxguma towe cunamuxgu, rü marü name nax ngéma triguwa taxĩxũ̃.

[5]Natürü ngẽxguma taxũtáma ngéma cunamuxgux, rü taxũtáma ngéma taxĩ. Yerü meama tomaxã nüxũ̃ nixu, rü ñanagürü: “Rü ngẽxguma taxũtáma nua penagaxgu ya yimá peenexẽ ya rübumaecü, rü noxtacüma ngexrüma i nua nax pexĩxũ̃” ñanagürü toxũ̃ = =ñanagürügü.

[6]Rü yexguma ga nüma ga Acóbu ga Iraégu ãégacü, rü ñanagürü: —¿Tüxcüũ̃ poraãcü chixexũ̃ chomaxã pexüe? ¿Rü tüxcüũ̃ ga namaxã nüxũ̃ pixuxũ̃ ga yema yatü ga pexũ̃́ nax nangẽxmaxũ̃ ya nai ya peenexẽ? = =ñanagürü.

[7]Rü nüma ga nanegü rü nanangãxũ̃gagü rü ñanagürügü: —Yerü nümatama nixĩ ga tochigacax rü tatanüxũ̃chigacax ínacaxaxũ̃. Rü ñanagürü toxũ̃: “¿Tamaxũ̃xũ̃ ta ya penatü? ¿Rü pexũ̃́ nangẽxmaxũ̃ ya nai ya peenexẽ?” ñanagürü toxũ̃. Rü toma rü tanangãxũ̃ ga yema toxna nax nacaxaxũ̃. ¿Rü ñuxũcürüwa chi i nüxũ̃ tacuáxũ̃ nax nüma rü: “Nua penaga ya peenexẽ”, ñaxũ̃maxã toxũ̃ nangãxũ̃xũ̃? = =ñanagürügü.

[8]Rü yexguma ga Yudá rü nanatü ga Iraéxũ̃ ñanagürü: —Rü ngẽxguma tama taiyamaxã iyuechaxũ̃gu, rü ẽcü ¡towe namu ya yimá toenexẽ! Rü chomatátama nüxna chadau, rü ñuxma tátama itaxĩãchi. Rü ngẽmaãcü taxũtáma taiyamaxã tayue i yixema rü toxocügü.

[9]Rü chomatátama nixĩ i nüxna chadauxũ̃ ya Bẽyamíũ̃. Rü ngẽxguma taxacü nüxũ̃ ngupetügu, rü chomatátama nixĩ i chanangenagüxũ̃ i ngẽma guxchaxũ̃. Rü ngẽxguma taxũtáma cuxcax chanatáeguxẽẽgu, rü guxũ̃gutáma nagu curüxĩnü nax chaugagu yixĩxũ̃.

[10]Rü ngẽxguma chi taxũ nuxã toxũ̃ cunũxcüxẽẽgu, rü marü chi taxreexpüxcüna ngéma taxĩ rü tawoegu = =ñanagürü ga Yudá.

[11]Rü yexguma ga nüma ga nanatü, rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Ngẽxguma nataxuxgu nax taxacümaxã penangüxmüxẽẽxũ̃ ya yimá ãẽxgacü ega Bẽyamíũ̃ tama pewe rüxũxgu, rü ñaãcü tá penaxü: ¡Rü perü chacugügu norü ãmare ngéma penge! ¡Rü ngéma penana i ngẽma ngẽmaxũ̃gü i mexũ̃gü i tórü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

naanewa ixüxũ, ngẽxgumarüxũ i tuxuneruxũ, rü pumara, rü míra, rü ira, rü castaña rü arméũ̃draarü o!

12¡Rü ngẽma diẽru ga noxri yéma ngĩxũ pengecü rü wenaxarü ngéma ngĩxũ pinge, rü ngĩétü nai i ngẽxgumaepü̱x i diẽru ngĩxũ pinge nax nüxna ngĩxũ pexãxũ̃ca̱x! Yerü ngürüãchi ínatüe rü yemaca̱x perü chacugügu ngĩxũ nanucucüraxũ̃.

13¡Rü ẽcü ipexĩãchi rü ípeyaga ya peenexẽ rü wenaxarü ípeyada̱u̱x i naxũ̃tawa i ngẽma yatü!

14Rü chanaxwa̱xe ya Tupana ya Guxṹétüwa Ngẽxmacü nüxna naxĩnü ya yimá ãẽ̱xgacü nax nüxṹ pengechaũ̃tümüxũgüxũ̃ca̱x, rü ínanguxuchixẽẽãxũ̃ca̱x ya yimá peenexẽ ya Chimeóũ̃, rü taxuxũ̃ma nüxũ̃ ngupetüxũ̃ca̱x ya Bẽyamíũ̃. Natürü ngẽxguma Tupana naxwa̱xegu nax changenexũ̃, rü marü name nax ngẽmaãcü yixĩxũ̃ ==ñanagürü ga Acóbu.

15-16Rü yexguma ga nanegü rü nanade ga yema ãmaregü rü guxũ̃ma ga yema diẽru ga íyangegüchaũ̃xũ̃. Rü ínayagagü ga Bẽyamíũ̃ rü yemaacü Equítuanewa naxĩ. Rü yexguma Yúchexũ̃tawa nangugügu rü Bẽyamíũ̃xũ̃ nada̱u̱xgu nax naenexẽgütanüwa nayexmaxũ̃ rü nüma ga Yúche rü yema yatü ga napatamaxã icuáxũ̃xũ̃ ñanagürü: —¡Chaupatawa nagagü i ñaa yatügü! ¡Rü wüxi i woca ima̱x rü õna naxü! Erü yixcama tocuchigu rü tá wüxiwa namaxã chachibü ==ñanagürü.

17Rü gumá yatü ga napatamaxã icuácü, rü nayanguxẽxẽ ga yema Yúche namuxũ̃. Rü nümatama Yúchepatawa nanagagü.

18Natürü ga nümagü, rü naba̱i̱xãchie yerü Yúchepatawa nanagagü, rü nügümaxã ñanagürügü: —Ñaa rü wüxi i womüxẽxẽ nixĩ i tamaxã naxüxũ̃. Rü nua tüxũ̃ nagagü ngĩca̱x ga yema diẽru ga noxri nua ixĩxgu tüxṹ ngĩxũ̃ nawoeguxẽẽcü. Rü ñu̱xma rü tá nuxã tüxũ̃ ínayauxũ̃, rü norü puracütanüxũ̃xũ̃ tá tüxũ̃ nixĩgüxẽxẽ guxũ̃ma i tórü búrugümaxã ==ñanagürügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

19Rü yexguma gumá Yúchepataarü ĩa̱xwa nangugügu, rü yema yatü ga napatamaxã icuáxũ̃maxã nidexagü, rü ñanagürügü nüxũ̃:

20—Rü yexguma noxri nua taxĩxgu, Pa Corix, rü aixcüma triguwa nua taxĩ.

21Natürü yexguma tawoegugu rü yema ítayapegüxũ̃wa tangugügu, rü ítayawẽgü ga torü chacugü rü wüxichigü ga torü chacugu ngĩxũ̃ itayangaugü ga yema diẽru. Rü guxcüma iyexma. Rü ñu̱xma rü nua ngĩxũ̃ tange nax ngĩxũ̃ tatáeguxẽẽxũ̃ca̱x.

22Rü ñu̱xma rü yexeracü i diẽru nua ngĩxũ̃ tange nax to i tríguca̱x tataxegüxũ̃ca̱x. Natürü tama nüxũ̃ tacua̱x ga texé torü chacugügu nax ngĩxũ̃ nucuxũ̃ ga yema diẽru ga noxri nua ngĩxũ̃ tangecü ==ñanagürügü.

23Rü yema Yúchepataarü dauruxũ̃ rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —¡Perüchianegü, rü taxṹ i pemuũ̃exũ̃! Rü yimá perü Tupana ya penatüarü Tupana ixĩcü nixĩ ga perü chacugügu ngĩxũ̃ nucü. Yerü chomatama ngĩxũ̃ chayaxu ga yema diẽru ga ngĩxũ̃ pexãgücü ga yexguma nua pexĩxgu ==ñanagürü. Rü yexguma ga gumá yatü rü Chimeóũ̃xũ̃ ínamuxũchi rü yema naenexẽgü íyexmagüxũ̃wa nanaga.

24Rü ñu̱xũchi Yúchepatawa nanagagü ga guxũ̃ma ga yema naenexẽgü. Rü dexá nüxna tanaxã nax yayauxgücutüxũ̃ca̱x. Rü norü búrugü rü ta nayaxüwemügü.

25Rü yexguma ga yema naenexẽgü rü nanamexẽxẽ ga ãmaregü, rü Yúchexũ̃ ínanangu̱xẽẽgü ga norü puracüwa nax ne naxũxũ̃. Yerü nüxũ̃ nacua̱xgü nax tocuchigu tá namaxã nachibüxũ̃.

26Rü yexguma napatawa nanguxgu ga Yúche, rü nüma ga naenexẽgü rü napẹxegu ñaxtüanegu nanangücuchitanü. Rü ñu̱xũchi nüxna nanana ga yema ãmaregü ga yéma nüxũ̃́ nangegüxũ̃.

27Rü nüma ga Yúche rü nüxna naca, rü ñanagürü: —¿Ñuxãcü pexũ̃ naxüpetüxũ̃? ¿Rü ñuxãcü tüxũ̃ naxüpetüxũ̃ ya penatü ya yáxe ga chomaxã tüxũ̃ pixuchigaxe? ¿Ñu̱xma rü ta tamaxũ̃xũ̃? ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

28Rü naenexẽgü rü wenaxarü napẹxegu nanangücuchitanü, rü ñanagürügü: —Pa Torü Ãẹ̃xgacüx, tüma ya tonatü rü taxuxũ̃ma tüxũ̃ naxüpetü. Rü tamaxũ̃ ta nixĩ = =ñanagürügü.

29Rü yexguma ga Yúche rü nügücüwaguama nadawenü, rü nüxũ̃ nadau ga Bẽyamíũ̃ ga naenexẽxũ̃chi ixĩcü ga naéwaũ̃cü. Rü ñanagürü: —¿Rü yimá yixĩxũ̃ ya peenexẽ ya rübumaecü ga chomaxã nüxũ̃ pixucü? ¡Rü Tupana cuxũ̃ rüngũ̃xẽxẹ̃x, Pa Chaunex! = =ñanagürü.

30Rü yexguma naenexẽ ga Bẽyamíũ̃xũ̃ nadạụxgu ga Yúche rü poraãcüma nangechaũ̃, rü norü maxũ̃wa ínangu nax naxaxuxũ̃. Rü yemacạx paxa norü ucapugu naxücu, rü yéma nayaxaxu.

31Rü yexguma nüxna nangupetụ̈xgux nax naxaxuxũ̃, rü nügü nayạụxchametü. Rü ñụxũchi ínaxũxũ ga norü ucapuwa, rü ñanagürü: —¡Ipenaxű i õna! = =ñanagürü.

32Rü Yúche rü wüxi ga mecha ga nüxicatama nawa natoxũ̃wa nachibü. Rü Acóbu nanegü rü to ga mechawa nachibüe. Rü yema Equítuanecüạ̃xgü ga Yúchemaxã chibüexũ̃ rü to ga mechawa nachibüe yerü Equítuanecüạ̃xgücạx rü nachụxu nax wüxiwa Ebréugümaxã nachibüexũ̃.

33Rü yexguma ga Yúche rü naenexẽgüxũ̃ ínarütogüxẽxẽ. Rü gumá rüyamaecüwa inanaxügü nax ínatogüxẽẽãxũ̃ rü ñụxmata gumá rübumaecüwa nangu. Rü guxũ̃ma ga naenexẽgü rü poraãcü nabạịxãchiãẽgü rü nügü narüdaunütanüãchi.

34Rü nüma ga Yúche rü naenexẽgüxũ̃ nanangọ̃xẽxẽ ga yematama õna ga nüma nangő́xũ̃ ga norü mechawa yexmaxũ̃. Rü yema õna ga Bẽyamíũ̃na naxãxũ̃ rü poraãcü yema togü ga naenexẽgüna naxãxũ̃xũ̃ rütamaexũ̃ nixĩ. Rü Yúche rü naenexẽgümaxã wüxigu naxaxegü rü nataãẽgü.

## Naanearü ügüchiga 44

### Yúchepáũ̃ ga nawa naxaxexũ̃chiga

1Rü yemawena ga Yúche rü nanamu ga yema yatü ga napatamaxã icuáxũ̃, rü ñanagürü: —¡Trigumaxã mea nüxű́ yaxüãcugü i norü chacugü i ngẽma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

duũxũgü! ¡Rü ngẽxmatama wüxichigüarü chacugügu ngĩxũ nanu i norü diẽru!

2Rü ngẽxgumarüxũ ta i chorü axepáxũ i diẽrumünaxca̱x, rü ngẽma rübumaexũ i naenexẽarü chacua̱xgu tá cuyaxűcuchi ngĩmaxã i ngẽma diẽru i trigutanü ngĩxũ inaxãgücü = =ñanagürü.

3Rü moxũãcü ga yexguma noxri iyanagóxgu ga üa̱xcü, rü Yúche inanamuãchitanü ga naenexẽgü namaxã ga norü búrugü.

4-5Rü yexguma taxũta yáxũwa nangugügu, rü Yúche rü norü duũxũxũ namu, rü ñanagürü nüxũ: —¡Nawe nangẽ i ngẽma duũxũgü! Rü ngẽxguma nüxũ icuyangauxgu, rü ñacugürü tá nüxũ: "¿Rü tü̱xcüũ i chixexũmaxã penatáeguxẽxẽ i ngẽma mexũ i chorü cori pexca̱x üxũ? ¿Rü tü̱xcüũ naxca̱x pengíxũ i ngẽma chorü coriarü axepáxũ i diẽrumünaxca̱x i nawa naxaxexũ rü nawa nüxũ nacuáxũ ega ta̱xacü i ẽxũguxũ ngupetügu? Rü ngẽmaãcü poraãcü chixexũ pexüe", ñacugürü tá nüxũ = =ñanagürü ga Yúche.

6Rü yexguma Yúchearü duũxũ naenexẽgüxũ iyangauxgu, rü yematama ore ga Yúche namaxã nüxũ ixuxũãcütama nüxũ nixu.

7Rü nüma ga naenexẽgü rü nanangãxũgü, rü ñanagürügü: —¿Tü̱xcüũ ngẽma ñacurügü toxũ? Rü toma rü taguma ngẽma taxü.

8Rü yexguma noxri Canaáũwa ne taxĩxgu, rü yema diẽru ga torü chacugügu ngĩxũ itayangaugücü, rü marü pexű́ ngĩxũ tawoeguxẽxẽ. ¿Rü ñuxũcürüwa nagu perüxĩnüexũ nax perü coripatawa naxca̱x tangíxũ i norü diẽrumü rü̱exna norü úiru?

9¡Rü ẽcü tayux ya yíxema tümaarü chacuwa nüxũ icuyanga̱u̱xe i ngẽma axepáxũ! Rü woo i toma rü ta perü puracütanüxũ tá tixĩgü = =ñanagürügü.

10Rü yexguma ga yema Yúchearü duũxũ rü ñanagürü: —Ngẽma pema nüxũ pixuxũãcüma tá pemaxã chanaxü. Natürü ya yíxema tümaxũtawa nüxũ ichayangauxe i ngẽma axepáxũ, rü yíxexicatátama tixĩ ya chorü duũxũxũ ixĩxẽ. Rü yíxema taxuxũma i chixexũ ügüxe rü tá tüxũ chinge̱xgü = =ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]Rü yexguma ga wüxichigü rü paxa ínananuũ ga norü trigupüxũ, rü nayawẽgü.

[12]Rü yexguma ga yema Yúchearü duũxũ rü wüxichigüarü chacugu nidaugüchigü. Rü yema rüyamaexũarü chacuwa inanaxügü ñu̱xmata rübumaexũarü chacuwa nangu. Rü Bẽyamíũarü chacugu nixĩ ga nüxũ iyangauxũ ga yema axepáxũ.

[13]Rü yexguma ga guxũma ga yema nügüenexẽgü rü norü ngechaũmaxã nügü narügáutechirugü. Rü ñu̱xũchi wüxichigü norü búruétügu nananugü ga norü trigupüũgü, rü gumatama ĩane ga Yúche nawa yexmanec̱ax nawoegu.

[14]Rü yexguma Yúchepatawa nangugügu ga Yudá namaxã ga naenexẽgü, rü nüma ga Yúche rü napatawatama nayexma. Rü yema naenexẽgü rü nape̱xegu ñaxtüanegu nanangücuchitanü.

[15]Rü yexguma ga Yúche rü nüxna naca, rü ñanagürü: —¿Ta̱xacü nixĩ i pexüxũ i pemax? ¿Tama ẽxna nüxũ pecua̱x nax tüxũ chacua̱xamaxũ ega ta̱xacü ixüxgux? ==ñanagürü.

[16]Rü yexguma ga Yudá rü nanangãxũ, rü ñanagürü: —¿Ta̱xacüxũ chi cumaxã tixugüxũ? ¿Rü ñuxãcü chi cuxca̱x tanango̱xẽẽxũ nax toxṹ cuyaxõxũca̱x nax tama toma yixĩxũ nax cuxṹ tangíxũ? Bexmana Tupana rü torü chixexũgagu toxũ napoxcue. Rü daxegü tixĩgü. Rü guxãma i toma rü curü duũxũgüxũ toxũ ixĩgüxẽxẽ wüxigu namaxã ya yimá axepáxũxũ naxũtawa nüxũ ipeyangauxcü ==ñanagürü.

[17]Natürü ga Yúche rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Taxuca̱xma guxãma nua tarücho. Rü yimá axepáxũxũ naxũtawa nüxũ iyangauxcüxicatama tá nixĩ ya chorü puracüruxũ ixĩcü. Rü pema rü marü name i penatüca̱x pewoegu. Rü taxúetama pexũ tachixewe ==ñanagürü.

### Yudá rü Bẽyamíũétüwa nachogü

[18]Rü yexguma ga Yudá rü Yúcheca̱x nixũ, rü ñanagürü nüxũ: —Pa Chorü Corix, rü cuxũ chaca̱a̱xũ nax cuxicatama cumaxã nüxũ chixuxũ i wüxi i ore.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

¡Rü taxű i chomaxã cunuxῗ, erü nüxῗ chacua̱x nax cuma rü marü Faraóῗrüῗtama quixĩxῗ!

19-20Cuma rü toxna naxca̱x cuca ga yexguma rü tamaxῗgu ya tonatü rü nangẽxma i to i toenexẽ. Rü toma rü cuxῗ tanangãxῗ rü cumaxã nüxῗ tixu rü tonatü rü marü tayaxῗ. Rü ñu̱xũchi cumaxã nüxῗ tixu nax nangẽxmaxῗ i wüxi i toenexẽ i ngextü̱xüxῗ ga yexguma tonatü marü ya̱xgu íxracü. Rü yimá toenexẽ rü tonatü poraãcü nüxῗ nangechaῗ, erü yixicatama nixĩ ya tümane ya íyaxücü ga wüxitama ga mamáwaῗcü. Yerü gumá nai ga naenexẽ rü marü nayu.

21Rü yexguma ga cuma rü toxna naxca̱x cuca nax nua tanagaxῗca̱x erü nüxῗ cudauxchaῗ.

22Rü toma rü cumaxã nüxῗ tixu nax tama tonatü nua namuxῗ ya yimá toenexẽ ya ngextü̱xücü, erü ngẽxguma chi nua naxũxgux rü ta̱xacü nüxῗ ngupetügu rü chi ngechaῗmaxã tayu ya tonatü.

23Natürü ga cuma rü tomaxã nüxῗ quixu rü ngẽxguma taxũtáma towe naxũxgu rü taxũtáma toxῗ cuyaxu.

24Rü yexguma noxri nua tayawoeguxgu, rü tonatümaxã nüxῗ tixu ga guxῗma ga yema tomaxã nüxῗ quixuxῗ.

25Natürü yexguma marü nagu̱xgu ga torü trigu rü tonatü rü wenaxarü nua toxῗ tamugü nax nua tríguca̱x tayataxegüxῗca̱x.

26Natürü ga toma rü tümamaxã nüxῗ tixu ga yema cuga, rü ñatagürügü: “Taxuacüma ngéma taxĩ ega tama towe naxũxgu ya yimá toenexẽ ya rübumaecü ya Bẽyamíῗ. Erü ngẽxguma tama towe naxũxgu, rü taxucürüwatama ãẽ̱xgacüxῗtawa tangugü”, ñatagürügü tüxῗ.

27Rü tüma ga tonatü rü ñatagürü toxῗ: “Pema rü meama nüxῗ pecua̱xgü ga yema cho̱xma̱x ga Raqué rü taxrexicatama nixĩ ga ngĩne.

28Rü wüxi rü marü choxna inayarütaxu, rü yexgumacürüwa marü taguma nüxῗ chadau. Rü nüxῗ chacua̱x rü aixcüma nixĩ ga ai nax nangőxῗ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[29]Rü ñu̱xma ega choxna peyagaxgu ya yimá chaune ya Bẽyamíĩ̃, rü ngürüãchi ta̱xacürü chixexĩ̃ nüxĩ̃ üpetügu, rü pegagu tá nixĩ nax ngechaũmaxã nayuxĩ̃ i ñaa yaxguã̱x", ñatagürü ga tonatü.

[30-31]Rü ngẽmaca̱x cumaxã nüxĩ̃ chixu ya torü papa rü poraãcüxüchima nüxĩ̃ tangechaũ̃ ya yimá tümane ya bucü. Rü ngẽmaca̱x i ñu̱xma ega tama tomaxã nataegu̱xgu, rü tüma ya tonatü rü tá tayu ega tama tomaxã ínanguxgu. Rü ngẽmaãcü togagu tá nixĩ i ngechaũmaxã nayuxĩ̃ ya yimá yacü ya tonatü.

[32]Rü choma rü tümamaxã nüxĩ̃ chixu ga chorü papa rü chomatátama nüxna chadau ya yimá toenexẽ ya rübumaecü. Rü ñachagürü tüxĩ̃: "Rü ngẽxguma tama cuxca̱x chanataeguxẽẽgux, rü choma tá nixĩ i guxĩ̃gutáma chayangexĩ̃ i ngẽma guxchaxĩ̃", ñachagürü tüxĩ̃.

[33]Rü ngẽmaca̱x cuxĩ̃ chaca̱a̱xĩ̃, Pa Ãẽ̱xgacüx, nax chomawaxi nuxã cuxĩ̃tagu charüxáũxĩ̃ nachicüxü ya yimá chauenexẽ ya rübumaecü. ¡Rü ẽcü íyamu i nüma nax naenexẽgümaxã nataeguxũca̱x!

[34]¿Rü ñuxãcü tá chaunatüca̱x chataeguxĩ̃ ega tama chowe nataeguxgu i ngẽma chauenexẽ? Rü tama nüxĩ̃ chadauxchaũ̃ i ngẽma ngechaũ̃ i chaunatü tá naxca̱x ingexĩ̃ ==ñanagürü ga Yudá.

## Naanearü ügüchiga 45

### Yúche rü naenexẽgümaxã nügü nixu

[1]Rü düxwa ga Yúche rü marü tama yáxna namaxã naxĩnü ga nax naxauxchaũ̃xĩ̃ ga norü duũ̃xũ̃güpe̱xewa. Rü yemaca̱x norü duũ̃xũ̃güxĩ̃ tagaãcü ñanagürü: —¡Guxãma i pemax, rü ípechoxĩ̃ i nua! ==ñanagürü. Rü nüxicatama naenexẽgümaxã yéma nayaxüãchitanü.

[2]Rü poraãcü naxaxu. Rü yema nax poraãcü naxaxuxĩ̃, rü guxũ̃ma ga Equítuanecüã̱x ga ãẽ̱xgacüpatawa yexmagüxĩ̃ rü nüxĩ̃ naxĩnüe. Rü düxwa Faraóũ̃xũ̃tawa nanguchiga ga yema.

[3]Rü ñu̱xũchi ga Yúche rü naenexẽgüxĩ̃ ñanagürü: —Choma chixĩ i Yúche. ¿Rü tamaxũ̃xĩ̃ ya papa? ==ñanagürü. Rü nüma ga naenexẽgü rü poraãcü naba̱i̱xãchiãẽgü, rü taxuxũ̃maama nanangãxũ̃güéga.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[4]Natürü ga Yúche rü naenexẽgüxũ̃ ñanagürü: —¡Ẽcü nua chauxũ̃tawa pexĩ! ==ñanagürü. Rü yexguma ga yema naenexẽgü rü naxũ̃tawaama naxĩ. Rü nüma rü ñanagürü nüxũ̃: —Choma nixĩ i peenexẽ ya Yúche chixĩxũ̃ ga pema Equítuanegu chomaxã petaxegüxũ̃.

[5]Natürü tama chanaxwa̱xe i penaxĩ̱xãchiãẽtanü rü pegüchitama pexaie naxca̱x ga yema chomaxã nax petaxegüxũ̃. Yerü Tupana nixĩ ga woetama pepe̱xegu nua choxũ̃ mucü nax tama taiyamaxã peyuexũ̃ca̱x.

[6]Rü ñu̱xma rü marü taxre ya taunecü nixĩ nax taiya ngúxũ̃ i ñaa nachixũ̃anewa. Rü ñu̱xma rü 5 ya taunecüama ínayaxü i nagu taxuxũ̃táma i nanetü rüxüxũ̃ ega woo itoegu.

[7]Natürü Tupana nixĩ ya pepe̱xegu choxũ̃ imucü nax ngẽmaãcü tama taiyamaxã peyuexũ̃ca̱x rü íyaxügüxũ̃ca̱x i petaagü i ñoma i naanewa. Rü ngẽmaãcü tama nagu íperüxĩnüeyane rü Tupana chaugagu pexũ̃ namaxẽxẽxẽ.

[8]Rü ngẽmaãcü Tupana nixĩ i ñaa nachicawa choxũ̃ mucü, rü tama nixĩ i pema yixĩxũ̃ i nua choxũ̃ pemuxũ̃. Rü nüma nixĩ i nua choxũ̃ namuxũ̃ nax Faraóũ̃arü ucu̱xẽruxũ̃ chixĩxũ̃ca̱x, rü guxũ̃ma i napatacüã̱xmaxã ichacuáxũ̃ca̱x, rü ñu̱xũchi Equítuanearü ãẽ̱xgacü nax chixĩxũ̃ca̱x.

[9]¡Ẽcü, paxa pewoegu i tümaxũ̃tawa ya papa, rü ñapegü tüxũ̃: “Cune ya Yúche rü ñanagürü: ‘Tupana rü ãẽ̱xgacüxũ̃ choxũ̃ ningucuchixẽxẽ nax Equítuanemaxã ichacuáxũ̃ca̱x! ¡Rü paxa nua naxũ rü choxũ̃ íyadau!

[10]Rü Gochéũ̃anewa tá cungu wüxigu namaxã i cunegü rü cutaagü rü cuxũ̃nagü rü guxũ̃ma i ngẽma cuxũ̃́ ngẽxmaxũ̃. Rü ngẽmaãcü tá chorü ngaicamana cungexma.

[11]Rü nua rü tá õna pexna chaxã i cuma rü guxũ̃ma i cutanüxũ̃ nax taxuxũ̃ma pexũ̃́ taxuxũ̃ca̱x. Erü 5 ya taunecüama ínayaxü nax taiya tá ngúxũ̃’ ”, ñapegü tüxũ̃ ya papa.

[12]Rü chauenexẽ ya Bẽyamíũ̃ rü guxãma i pema nixĩ i nüxũ̃ pexĩnüexũ̃ nax chomatama ngẽma ñachaxũ̃ pexũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[13]¡Rü papamaxã nüxũ̃ pixu nax choma chixĩxũ̃ i ãẽxgacü i nua Equítuanewa! ¡Rü tümamaxã nüxũ̃ pixu i guxũ̃ma i nua nüxũ̃ pedauxũ̃ nax ñuxãcü chauga naxĩnüexũ̃ i duũ̃xũ̃gü! ¡Rü paxa pewoegu rü tüxũ̃ peyaga ya papa! = =ñanagürü.

[14]Rü yexguma ga Yúche rü naenexẽ ga Bẽyamíũ̃na nanaixãchi rü naxaxu. Rü yexgumarüxũ̃ ta ga Bẽyamíũ̃ rü naxaxu rü Yúchena nanaixãchi.

[15]Rü ñuxũchi ga Yúche rü guxũ̃ma ga naenexẽgüxũ̃ nachúxu, rü naxauxãcüma nüxna nanaixãchichigü. Rü yemawena ga naenexẽgü rü marü tama namuũ̃eãcüma namaxã nidexagü.

[16]Rü düxwa Faraóũ̃xũ̃tawa nanguchiga nax yéma Yúchexũ̃tawa nangugüxũ̃ ga naenexẽgü. Rü nüma ga Faraóũ̃ rü norü ngũ̃xẽẽruũ̃gü rü poraãcü nataãẽgü.

[17]Rü yexguma ga Faraóũ̃ rü ñanagürü Yúchexũ̃: —¡Namaxã nüxũ̃ ixu i cuenexẽgü rü norü búrugü yamexẽxẽgü rü paxa nachixũ̃anecax nawoegu i Canaáũ̃wa!

[18]¡Rü paxa nua tüxũ̃ nagagü ya penatü rü guxũ̃ma i petanüxũ̃! Rü choma rü tá tüxna chanaxã i ngẽma rümemaexũ̃ i naane i Equítuanewa ngẽxmaxũ̃. Rü nua rü tá mexũ̃ tangõxgü rü taxuxũ̃táma tüxṹ nataxu.

[19]¡Rü namaxã nüxũ̃ ixu i cuenexẽgü rü númacüãx ya carugü ya búrugü itúgüne ne yangegü nax yimagügu nua tüxũ̃ nagagüxũ̃cax ya naxmaxgü rü naxacügü rü penatü!

[20]¡Rü taxṹ i norü naanecax naxoegaãẽgüxũ̃! Erü nua Equítuanewa rü ngẽma rümemaexũ̃ i naane rü noxrügü tá nixĩ = =ñanagürü.

[21]Rü yexguma ga Yúche rü nanaxü ga yema Faraóũ̃ namaxã nüxũ̃ ixuxũ̃. Rü naenexẽgüna nanaxã ga carugü rü naxchirugü rü õnagü ga norü namawaxũ̃.

[22]Natürü gumá naenexẽ ga Bẽyamíũ̃na nanaxã ga 5 ga naxchiru rü 300 tachinü ga diẽru.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[23]Rü nanatücax yéma nanamugü ga 10 ga búrugü ga yema Equítuanewa rümemaexũ ga yemaxũmaxã ixãxwetaxũ, rü 10 ga búru ga trigupüũmaxã ixãxwetaxũ, rü naguxũraũxũ ga õna ga nanatüarü namawaxũ.

[24]Rü ñuxũchi naenexegüxũ inamuãchitanü. Rü nayaxucuxẽgü rü ñanagürü nüxũ: —¡Rü taxű i pegü ipeyaxüáxũ i namawa! ==ñanagürü.

[25]Rü nüma ga naenexẽgü rü inaxĩãchi, rü Canaáũanecax nawoegu ga nanatüxũtawa.

[26]Rü yexguma ínangugügu, rü nanatümaxã nüxũ nixugügü rü ñanagürügü: —Yúche rü namaxũ. Rü nüma nixĩ i Equítuanemaxã inacuáxũ ==ñanagürügü. Natürü ga nüma ga Acóbu ga Iraégu ãégacü rü tama nüxű nayaxõ, yerü marü tama Yúchegu narüxĩnü.

[27]Natürü yexguma tümamaxã nüxũ yaxugügügu ga yema Yúchearü dexa, rü nüxũ tadauxgu ga gumá carugü ga ixããcune namaxã ga yema õnagü ga Yúche tümacax yéma mugüxũ, rü tayaxõ rü tataãẽxũchi.

[28]Rü yemacax ga nüma ga Acóbu rü ñanagürü: —Rü aixcüma nixĩ ya chaune ya Yúche inamaxũxũ. Rü ngéma tá chaxũ rü tá íchayadau naxũpa nax chayuxũ ==ñanagürü.

## Naanearü ügüchiga 46

### Acóbu rü Equítuanewa naxũ

[1]Rü yexguma ga Acóbu ga Iraégu ãégacü rü inaxũãchi namaxã ga guxũma ga natanüxũ rü norü yemaxũgü. Rü yexguma Bechébawa nanguxgu, rü yéma nanatü ga Ichaáarü Tupanacax naxũnagü nadai rü ínanagu.

[2]Rü yema chütaxũgu rü Cori ya Tupana rü Acóbuxũ nangoxetüxẽxẽ, rü namaxã nidexa rü ñanagürü: —Pa Acóbux, Pa Acóbux ==ñanagürü. Rü nüma ga Acóbu rü nanangãxũ, rü ñanagürü: —Daxe chixĩ, Pa Corix ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[3]Rü nüma ga Tupana rü ñanagürü: —Choma nixĩ i Tupana chixĩxũ̃ i cunatüarü Tupana. ¡Rü taxű̃ i cumuũ̃xũ̃ nax Equítuanewa cuxũxũ̃ erü ngéma tá nixĩ i cutaawa chachixẽxẽxũ̃ i wüxi i duũ̃xũ̃gütücumü i taxũ̃!

[4]Rü choma rü tá cuwe charüxũ i Equítuanewa. Rü chomatátama nixĩ i wena chanawoeguxẽxẽxũ̃ i cutaagü. Natürü i cuma rü Equítuanegu tá cuyu, rü Yúche rü tá nacuxũ̃tagu i ngẽxguma ==ñanagürü ga Tupana.

[5]Rü yexguma ga Acóbu rü inaxũãchi ga Bechébawa. Rü nanegü rü guma carugü ga Faraóũ̃ yéma mugünegu Equítuanewa nanagagü wüxigu tümamaxã ga nataagü rü nanẽ̲xgü.

[6-7]Rü Acóbu, rü guxũ̃ma ga norü yemaxũ̃gü ga Canaáũ̃anewa nüxű̃ yexmaxũ̃maxã, rü norü wocagümaxã, rü norü carnérugümaxã inaxũãchi nax Equítuanewa naxũxũ̃. Rü guxũ̃ma ga nanegü, rü naxacügü, rü nataagü rü nawe narüxĩ ga Equítuanewa.

[8]Rü ñaagü nixĩ i naégagü ga Iraétanüxũ̃ ga Equítuanewa ĩxũ̃: Nüma ga Acóbu rü nanegü rü nataagü. Rü Rubéũ̃ ga Acóbu nane ga rüyamaecü nixĩ ga wüxi.

[9]Rü Rubéũ̃ nanegü nixĩ ga Anóx, rü Farú, rü Eróũ̃ rü Camí.

[10]Rü Chimeóũ̃ nanegü nixĩ ga Yemué, rü Yamíũ̃, rü Oáx, rü Yaquíũ̃, rü Chóa, rü ñu̲xũchi Chaú ga Canaáũ̃anecüã̲x ngĩne ixĩxũ̃.

[11]Rü Lebí nanegü nixĩ ga Guerchóũ̃, rü Queáx, rü Merarí.

[12]Rü Yudá nanegü nixĩ ga Éx, rü Onáũ̃, rü Cherá, rü Fáre rü Chéra. (Éx, rü Onáũ̃ rü Canaáũ̃anegutama nayue). Rü Fáre nanegü nixĩ ga Eróũ̃, rü Amúx.

[13]Rü Ichacá nanegü nixĩ ga Torá, rü Pubá, rü Yox, rü Chimróũ̃.

[14]Rü Chaburóũ̃ nanegü nixĩ ga Chérex, rü Eróũ̃ rü Yareé.

[15]Rü yemagü nixĩ ga Acóbu nanegü rü nataagü ga Léawaũ̃güxũ̃ ga yexguma Padáũ̃-aráũ̃wa nayexmagügu, rü naétü ga naxacü ga Dína. Rü guxũ̃wama ga iyatüxũ̃ rü ingexũ̃ rü 33 ga duũ̃xũ̃gü nixĩ.

[16]Rü Gáx nanegü nixĩ ga Chefóũ̃, rü Aguí, rü Echabóũ̃, rü Chuní, rü Erí, rü Arodí, rü ñu̲xũchi Arelí.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Rü Aché nanegü nixĩ ga Iná, rü Ichuá, rü Ichuí, rü Beriá, rü ñu̱xũchi naeya̱x ga Chéragu ãégacü. Rü Beriá nanegü nixĩ ga Ébe, rü Maquié.

18Rü yemagü nixĩ ga Acóbu nanegü ga Chipáwáũ̃güxũ̃. Rü yema Chipá iyixĩ ga Labáũ̃ naxacü ga Léana ngĩxũ̃ mucü ngĩrü ngũ̃xẽẽruxũ̃. Rü ngĩtaagü rü 16 ga duũ̃xũ̃gü nixĩ ga guxũ̃wama.

19Rü Raqué ga Acóbu naxma̱x ngĩnegü nixĩ ga Yúche, rü Bẽyamíũ̃.

20Rü Yúche nanegü ga naxma̱x ga Achenáwáũ̃güxũ̃ nixĩ ga Manaché rü Efraíũ̃. Rü yema taxre rü Equítuanegu nixĩ ga nabuexũ̃. Rü Achená rü Potiféraxacü iyixĩ. Rü nüma ga Potífera rü Óũ̃arü chacherdóte nixĩ.

21Rü Bẽyamíũ̃ nanegü nixĩ ga Béra, rü Béque, rü Abéx, rü Guerá, rü Naamáũ̃, rü Eixí, rü Róx, rü Mupíũ̃, rü Upíũ̃, rü Ár.

22Rü yema nixĩ ga Acóbu nanegü rü nataagü ga Raquéwáũ̃güxũ̃. Rü 14 ga duũ̃xũ̃gü nixĩ ga guxũ̃wama.

23Rü Dáũ̃ nane nixĩ ga Uchíũ̃.

24Rü Netarí nanegü nixĩ ga Yacheé, rü Guní, rü Yéche, rü Chiléũ̃.

25Rü yemagü nixĩ ga Acóbu nanegü ga Biráwaũ̃güxũ̃. Rü yema Birá iyixĩ ga Labáũ̃ naxacü ga Raquéna ngĩxũ̃ mucü ngĩrü ngũ̃xẽẽruxũ̃. Rü ngĩnegü rü ngĩtaagü rü 7 ga duũ̃xũ̃gü nixĩ ga guxũ̃wama.

26Rü guxũ̃wama ga norü mu ga yema duũ̃xũ̃gü ga Acóbumaxã wüxigu Equítuanewa ngugüxũ̃ rü 66 nixĩ ga norü mu. Rü tama tixugü ga guxema Acóbu nanegü naxma̱x.

27Rü Yúche nane ga Equítuanegu buexũ̃ rü taxre nixĩ. Rü yema Equítuanewa ngugüxũ̃ ga Acóbutanüxũ̃ rü guxũ̃wama 70 ga duũ̃xũ̃gü nixĩ ga norü mu.

28Rü yexguma Equítuanewa nanguxgux ga Acóbu, rü nane ga Yudáxũ̃ nügüpe̱xe nimu nax Yúchemaxã nüxũ̃ yanaxuxũ̃ca̱x nax naxũ̃tawa naxũ̃xũ̃ca̱x ga Gochéũ̃anewa.

29Rü nüma ga Yúche rü norü duũ̃xũ̃xũ̃ namu nax norü caru ga cowaru itúchigüne namexẽẽxũ̃ca̱x nax Gochéũ̃anewa nanatüxũ̃ íyadauxũ̃ca̱x. Rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yexguma tüxũ nada̱u̱xgu rü tüxna nana̱i̱xãchi, rü tümaãtügu yangücuchiãcüma yéma naxauxecha.

30Rü yexguma ga nüma ga Acóbu ga Iraégu ãégacü rü Yúchexũ ñanagürü: —Ñu̱xmatawaxix nixĩ i marü namexũ nax chayuxũ, erü wena cuxũ chadau rü nüxũ chacua̱x nax aixcüma cumaxũ̃xũ̃ = =ñanagürü.

31-32Rü nüma ga Yúche rü naenexẽgüxũ rü nanatüxũ ñanagürü: —Faraóũ̃xũ̃tawa tá chaxũ nax namaxã nüxũ chayarüxuxũ̃ca̱x nax chauenexẽgü, rü chaunatütanüxũ ga Canaáũ̃anewa yexmagüxũ rü marü nua nangugüxũ nax chomaxã wüxiwa nangẽxmagüxũ̃ca̱x. Rü namaxã tá nüxũ chixu nax nua nanaxãxũ i guxũ̃ma i norü ngẽmaxũ̃gü rü nua nagagüãxũ i norü carnérugü rü wocagü, erü norü puracü rü carnéruarü rü wocaarü dauruũ̃gü nixĩ.

33-34Rü ngẽxguma tá Faraóũ̃ pexca̱x caxgux rü pexna nacaxgu nax ta̱xacüwa pepuracüexũ, rü pema rü tá namaxã nüxũ pixu nax guxũ̃guma carnéruarü yaexẽẽruũ̃gü nax pixĩgüxũ perü o̱xigürüxũ. Rü ngẽxguma tá nixĩ i Gochéũ̃anewa pexũ namugüxũ nax ngẽxma pexãpatagüxũ̃ca̱x, erü Equítuanecüã̱xgü rü tama norü me nixĩ nax carnéruarü dauruũ̃gümaxã wüxigu naxãpatagüxũ = =ñanagürü ga Yúche.

## Naanearü ügüchiga 47

1Rü nüma ga Yúche rü Faraóũ̃maxã nüxũ nayarüxu nax nanatü rü naenexẽgü rü marü Canaáũ̃anewa ne naxĩxũ rü marü Gochéũ̃anewa nangugüxũ namaxã ga naxũ̃nagü ga carnérugü rü wocagü rü guxũ̃ma ga norü yemaxũ̃gü.

2Rü Faraóũ̃xũ̃tawa nanagagü ga 5 ga naenexẽgü nax Faraóũ̃ nüxũ cuáxũ̃ca̱x.

3Rü nüma ga Faraóũ̃ rü Yúchexenexẽgüna naca rü ñanagürü: —¿Ta̱xacü nixĩ i perü puracü i pemax? = =ñanagürü. Rü nüma ga Yúcheenexẽgü rü nanangãxũ̃gü rü ñanagürügü: —Pa Ã̱xgacüx, toma i curü puracütanüxũ nax tixĩgüxũ, rü carnérugüarü dauruũ̃gü tixĩgü torü o̱xigürüũ̃tama.

4Rü ñu̱xma rü nua taxĩ nax nuxã ñaa nachixũ̃anegu taxãchiũ̃güxũ̃ca̱x, erü poraãcü taiya nangu̱x i Canaáũ̃anewa. Rü nataxuma ya maxẽ naxca̱x i torü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

carnérugü. Rü ñu̱xma, Pa Ãe̱xgacüx ¿rü taxũchima cuxű̃ namexű̃ nax Gochéũ̃anegu taxãchiũ̃güxű̃? = =ñanagürügü.

5Rü yexguma ga Faraóũ̃ rü Yúchexű̃ ñanagürü: —Yimá cunatü rü cuenexẽgü rü nua naxĩ nax wüxiwa cumaxã nangẽxmagüxũ̃ca̱x.

6Rü ñaa Equítuane rü noxrü nixĩ. ¡Ẽcü, nüxna naxã i ngẽma Gochéũ̃ane! Erü ngẽma nixĩ i rümemaexű̃ i naane i nua Equítuanewa nax ngẽmagu naxãchiũ̃güxũ̃ca̱x. Rü ngẽxguma cunangugügügu nax ngẽmatanüwa nangẽxmagüxű̃ i yatügü i aixcüma carnérugüarü dauxű̃ cua̱xgüxű̃, rü chanaxwa̱xe i chauxũ̃nagümaxã rü ta inacua̱xgü = =ñanagürü.

7-8Rü ñu̱xũchi ga Yúche rü yéma ta tüxű̃ naga ga guxema nanatü ga Acóbu nax yemaacü Faraóũ̃ tüxű̃ cuáxũ̃ca̱x. Rü taãẽãcüma Faraóũ̃xű̃ tarümoxẽ ga Acóbu. Rü nüma ga Faraóũ̃ rü tüxna naca rü tüxű̃ ñanagürü: —¿Ñuxre ya taunecü cuxű̃ nangẽxma? = =ñanagürü.

9Rü Acóbu nanangãxű̃ rü ñanagürü: —Choma rü 130 ya taunecü marü choxű̃ nangẽxma nax nuxica ne chanaxũxű̃. Rü yimá chorü taunecügü ga nagu guxchaxũ̃gü choxű̃ yexmacü rü noxretama nixĩ, erü tautama nawa changu ya chorü o̱xigüarü taunecüe̱xpü̱x nax yixĩxũ̃ca̱x = =ñanagürü.

10Rü yemawena ga Acóbu rü Faraóũ̃xű̃ narümoxẽ rü ñu̱xũchi nüxna nataegu ga yéma.

11Rü nüma ga Yúche rü nanatüna rü natanüxũ̃na nanaxã ga yema rümemaexű̃ ga naane ga Equítuanewa yexmaxű̃ nax yexma taxãchiũ̃güxũ̃ca̱x, yema Faraóũ̃ namuxũ̃ãcüma. Rü yemaacü ga guxema nanatü rü ñu̱xũchi yema naenexẽgü, rü Ramchéxanewa nüxű̃ nayexmagü ga naanegü.

12Rü nüma ga Yúche rü nanatüna rü guxũ̃ma ga naenexẽgüna nanaxã ga õna. Rü yema ñuxre nax nüxű̃ itauxchigüxũ̃ãcü nüxna nanaxã ga wüxichigü.

### Yúche rü ãe̱xgacüaxű̃ naxca̱x nataxe ga naane

13Rü taxuwama ga yema nachixũ̃anewa nayexma ga trigu, rü niyexeraguchigü ga taiya. Rü yemaca̱x Equítuanewa rü Canaáũ̃anewa rü taiyamaxã nayue ga duũ̃xũ̃gü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[14]Natürü ga Yúche rü ngĩxũ̃ nanutaquẹxe ga yema diẽru ga Equítucüą̃xgü rü Canaáũ̃cüą̃xgü ngĩxũ̃ ütanügücü naxcą̃x ga trigu. Rü ñụ̃xũchi guma Faraóũ̃patagu ngĩmaxã̃ nanguxũ̃.

[15]Rü yexguma marü nagúarü diẽruą̃xgügu ga Equítuanewa rü Canaáũ̃anewa, rü Yúchexũ̃tawa naxĩ ga Equítucüą̃xgü. Rü namaxã̃ nayarüdexagü rü nüxũ̃ ñanagürügü: —¡Toxna naxã̃ i õna! Rü ngẽma nax tagúarü diẽruáxũ̃cą̃x, rü tama name nax taiyamaxã̃ nuxã̃ toxũ̃ cuyuexẽẽxũ̃ = =ñanagürügü.

[16]Rü Yúche nanangãxũ̃gü rü ñanagürü nüxũ̃: —Ega ngẽxguma marü pingearü diẽruą̃xgügu ¡rü nua penagagü i pexũ̃nagü! Rü nachicüxü tá trigu pexna chaxã̃ = =ñanagürü.

[17]Rü nüma ga Equítucüą̃xgü rü Yúchexũ̃tawa nanagagü ga norü cowarugü, rü carnérugü, rü wocagü, rü búrugü. Rü nüma ga Yúche rü nachicüxü guxũ̃guma ga gumá taunecügu trigu nüxna naxã̃.

[18]Rü nagụ̃x ga gumá taunecü. Rü yexguma gumá nai ga taunecü ingucuchigu rü wenaxarü Yúchemaxã̃ nüxũ̃ nayarüxugüxe rü ñanagürügü: —Rü tama cuxũ̃ tawomüxẽẽgü nax marü tingearü diẽruáxũ̃. Rü ñụ̃xũchi ngẽma toxũ̃nagü rü marü cuxrü nixĩgü. Rü marü nataxuma i to i torü ngẽmaxũ̃gü i cuxna taxãxũ̃. Rü toanegü, rü toxicatama marü ítayaxügü.

[19]¡Ẽcü toxcą̃x rü ñụ̃xũchi torü naanegücą̃x nataxe nax ngẽmaãcü trigumaxã̃ toxũ̃́ cunaxüchicüüxũ̃cą̃x, rü Faraóũ̃mẹ̃xẽwa tangexmagüxũ̃cą̃x! Rü ñụ̃xũchi nüxũ̃́ tá tapuracüe i torü naanewa. ¡Rü naxchire toxna ne naxã̃ nax ngẽmaãcü tama ngéma natą̃xmarexũ̃cą̃x i ngẽma naane rü ngẽmaãcü nax tachibüexũ̃cą̃x! ¿Rü tụ̃xcüũ̃ toxũ̃ ícuwogü nax ngẽmaãcü tayuexũ̃cą̃x rü ngéma nawogümarexũ̃cą̃x i ngẽma torü naanegü? = =ñanagürügü.

[20-21]Rü yexguma ga Yúche rü Faraóũ̃axũ̃́ naxcą̃x nataxe ga guxũ̃ma ga yema naanegü ga Equítuanewa yexmagüxũ̃. Rü yemaacü taiyagagu norü naanegümaxã̃ nitaxegü ga yema Equítuanecüą̃xgü. Rü yemaacü ga yema naanegü rü Faraóũ̃mẹ̃xẽwa nayexma. Rü guxũ̃ma ga Equítuanewa


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Faraóũmẹxẽwa nayexmagü ga yema Equítucüãxgü nax nüxũ napuracüexũcạx.

22Rü yema chacherdótegüarü naanegüxicatama nixĩ ga Yúche tama naxcạx taxexũ. Yerü nüma ga Faraóũ rü trigu nüxna naxãmare. Rü yemacạx ga nüma ga chacherdótegü rü tama namaxã nataxegü ga norü naanegü yerü yema trigu ga Faraóũ nüxna ãxũ nangọ̃xgü.

23-24Rü yemawena ga Yúche rü yema duũxũgüxũ ñanagürü: —Ñụxma i pemax rü ñụxũchi perü naanegü rü Faraóũarü nixĩ, yerü choma rü Faraóũaxũ nixĩ ga naxcạx chataxexũ. Daagü nixĩ ya nanetüchire nax penatoxũcạx i ngẽma naane. Natürü ngẽxguma norü buxgüwa nanguxgux rü 5 püũ pexũ ngẽxmagu rü tá wüxipüũ Faraóũna pexã. Rü ngẽma to i 4 püũ rü naane namaxã petoxũruxũ tá nixĩ rü ñụxũchi tá namaxã penangọ̃x i pemax rü penegü, rü guxũma i ngẽma pepatawa maxẽxũ ==ñanagürü.

25Rü nümagü nanangãxũgü rü nüxũ ñanagürügü: —Cuma rü tomaxã cumecümaxũchi, erü toxũ curüngũxẽxẽ nax tama tayuexũcạx. Rü Faraóũarü puracütanüxũ tá tixĩgü ==ñanagürügü.

26Rü yemaacü ga Yúche rü wüxi ga mu inaxũ rü guxũ ga Equítuanewa rü yexguma tríguarü buxgüwa nanguxgu rü duũxũgü 5 püũ nüxũ ngẽxmagu rü tá wüxipüũ Faraóũ nanaxã. Rü ñaa mu rü ñụxma rü ta nangẽxma. Natürü ga yema chacherdótegü rü taxuxũma naxütanügü, yerü yema norü naanegü rü taguma Faraóũarü nixĩ.

### Yúche rü nanatü ga Acóbumaxã inaxuneta

27Rü yema Iraétanüxũ rü yéma Equítuanewatama namaxẽ. Rü Gochéũanewa nayexmagü rü yéma nimu.

28Acóbu rü 17 ga taunecü Equítuanewa namaxũ, rü 147 ga taunecüwa nangu ga norü ya.

29Rü wüxi ga ngunexũgu ga yexguma marü nügü nacuạxgu nax paxa tá nayuxũ ga Acóbu ga Iraégu ãégacü, rü nane ya Yúchecạx nangema, rü ñanagürü nüxũ: —Rü ngẽxguma aixcüma choxũ curüngũxẽẽchaũgux rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

¡choperematüũ̃gu naxṹxme̱x, rü chomaxã naxuegu rü tá cunaxüxũ̃ i ngẽma tá cuxna naxca̱x chacaxũ̃! Rü dücax, cumaxã nüxũ̃ chixu rü tama chanaxwa̱xe nax Equítuanegu choxũ̃ cutáxũ̃.

30Rü ngẽxguma marü chayu̱xgu rü chorü o̱xigütanügu, ¡rü choxũ̃ ínangexechi i nua Equítuanewa rü ngéma chorü o̱xigütanügu choxũ̃ yata̱x! ==ñanagürü. Rü Yúche tüxũ̃ nangãxũ̃ rü tüxũ̃ ñanagürü: —Rü ngẽmaãcü tá chanaxü ==ñanagürü.

31Natürü ga nanatü ga Iraé rü nüxũ̃ tica̱xaxũ̃chigüama rü nüxũ̃ ñatagürü: —¡Chomaxã naxuegu! ==ñatagürü. Rü nüma ga Yúche rü tümamaxã nanaxuegu. Rü yexguma ga guxema nanatü ga Iraé rü tümaarü pechicaxũ̃tape̱xeguama tayangücuchi.

## Naanearü ügüchiga 48

### Manachémaxã rü Efraíũ̃maxã mexũ̃ naxuegu ga Acóbu

1Rü nawena ga ñuxre ga ngunexũ̃ rü Yúchemaxã nüxũ̃ nixugü ga nax tida̱xawexũ̃ ga nanatü. Rü yexguma nüma ga Yúche rü tüxũ̃ ínayadau. Rü ínayagagü ta ga yema taxre ga nanegü ga Manaché rü Efraíũ̃.

2Rü yexguma Acóbumaxã nüxũ̃ yaxugüegu nax nane ga Yúche rü yéma nanguxũ̃ nax íyadauãxũ̃ca̱x, rü nüma ga Acóbu rü nügü ínayaporaãchi, rü ínarüto ga norü pechicaxũ̃wa.

3-4Rü Yúchexũ̃ ñanagürü: —Yimá Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü cha̱u̱xca̱x nango̱x ga Lúxarü ĩanewa ga Canaáũ̃anewa, rü yéma mexũ̃ chomaxã nanaxuegu. Rü ñanagürü choxũ̃: “Rü dücax, choma rü tá chayamuxẽxẽ i ngẽma cunegü, rü cutaagü. Rü ngẽma cutaatanüwa tá ne naxĩ i muxũ̃tama i natücumügü i cutanüxũ̃. Rü naétü tá ngẽma cutaagüna chanaxã i ñaa naane nax guxũ̃gutáma noxrü yixĩxũ̃ca̱x”, ñanagürü choxũ̃ ga Tupana.

5Rü ngẽmaca̱x i ñu̱xmax i ngẽma cunegü i Efraíũ̃, rü Manaché ga nuxã Equítuanegu buexũ̃ naxũ̃pa nax nua Equítuanewa chaxũxũ̃, rü chaunegürüxũ̃ nixĩgü naxrüxũ̃ i Rubéũ̃ rü Chimeóũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[6]Natürü ngẽma cunegü i tá naweama buexũ̃ rü tá cuxrü nixĩgü. Natürü ngẽma nax Efraíũ̃enexẽgü rü Manachéenexẽgü yaxĩgüxũ̃cax̲, rü ngẽmacax̲ tá nanayauxgü i norü naane i Manachéna rü Efraíũ̃na üxũ̃wa.

[7]Rü guxema cué ga Raqué rü namagu choxna tayayu ga yexguma Padáũ̃-aráũ̃wa chataegugu. Rü ĩane ga Efrátaarü ngaicamagu nixĩ ga choxna tayuxũ̃ ga Canaáũ̃anewa. Rü yexma namagu nixĩ ga ngĩxũ̃ chatáxũ̃. Rü yima ĩane ya Efrátatama nixĩ i ñu̲xmax i Beréũ̃gu ãégane ==ñanagürü.

[8]Rü yemawena ga nüma ga Acóbu rü ngürüãchimare Yúche nanegüxũ̃ nadau. Rü Yúchena naca rü ñanagürü: —¿Texégü nixĩ ya daa? ==ñanagürü.

[9]Rü yexguma nüma ga Yúche rü nanatüxũ̃ nangãxũ̃ rü ñanagürü: —Rü daagü nixĩ ya chaunegü ya Tupana choxna namugücü i nua Equítuanewa ==ñanagürü. Rü yexguma nüma ga Acóbu rü ñanagürü: —¡Ẽcü cha̲u̲xca̲x yagagü nax mexũ̃ namaxã chaxuegugüxũ̃ca̲x! ==ñanagürü.

[10]Rü nüma ga Acóbu rü marü yaxgua̲x nixĩ rü yemaca̲x marü tama mea tüxũ̃ nadau. Rü yemaca̲x ga Yúche rü nanatüca̲x nayagagü ga nanegü. Rü nüma ga Acóbu rü nataagüxũ̃ nachúxu rü nüxna nana̲i̲xãchi.

[11]Rü ñu̲xũchi Yúchexũ̃ ñanagürü: —Choma marü nagu charüxĩnügu rü marü taguchima wena cuxũ̃ chadau, natürü ya Tupana rü cunegüxũ̃ rü ta choxũ̃ nadauxẽxẽ ==ñanagürü.

[12]Rü yexguma ga nüma ga Yúche rü nayagagachitanü ga yema nanegü ga nanatüápü̲xüwa rütogüxũ̃. Rü nanatüpe̲xegu nayama̲xãxcuchi ñu̲xmata waixũ̃müanewa yaxũcatü.

[13]Rü yemawena rü norü tügünechacüümaxã nane ga Efraíũ̃xũ̃ nayayauxãchi, rü yexgumarüxũ̃ ta norü to̲xwechacüümaxã Manachéxũ̃ nayayauxãchi. Rü yemaacü norü o̲xi ga Iraéca̲x nayagagü. Rü yexguma nüma ga Efraíũ̃ rü norü o̲xi ga Iraéarü to̲xwewaama naxü. Rü yexgumarüxũ̃ ta nüma ga Manaché rü norü o̲xiarü tügünewaama naxü.

[14]Natürü nüma ga Iraé rü yexguma nataagüétügu naxṹxme̲xchaũ̃gu rü nügü nitaixtachacüxü. Rü yemaacü norü tügünechacüümaxã Efraíũ̃ ga


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

rübumaecüétügu naxűxmẹx. Rü norü tọxwemaxã Manaché ga rüyamaecüétügu naxűxmẹx.

15Rü Yúchemaxã mexũ̃ naxuegu. Rü ñanagürü: —Pa Chorü Tupanax, cuga nixĩ ga naxĩnüexũ̃ ya chorü ọxi ga Abraáũ̃ rü chaunatü ya Ichaá, rü cuma nixĩ ga choxna cudauxũ̃ ga noxritama chaxíragucürüwa ñụxmata ñoma i ngunexũ̃wa nangu.

16Rü cuma nixĩ i cunamuxũ̃ i curü orearü ngeruxũ̃ i daxũcüạ̃x nax choxũ̃ ícupoxũ̃xũ̃cạx nawa i guxũ̃ma i ãũcümaxũ̃gü. ¡Rü mexũ̃ namaxã naxuegu i ñaa buxũ̃gü! Rü chanaxwạxe i ñaa buxũ̃gügagu duũ̃xũ̃gü nüxna nacuạxãchie i chauéga rü chorü ọxi ga Abraáũ̃éga rü chaunatü ga Ichaáéga. ¡Rü yamuxẽxẽ i naxacügü nax ngẽmaãcü namuxũchixũ̃cạx i nataagü i ñoma i naanewa! ==ñanagürü.

17Natürü nüma ga Yúche rü tama norü me nixĩ ga nax nanatüarü tügünemẹxẽ rü Efraíũ̃étüguama naxűxmẹx. Rü yemacạx nanatümẹxẽgu nayayauxãchi rü Manachéétüwaama tüxũ̃ naxügachimẹxẽ.

18Rü ñanagürü: —Pa Chaunatüx, ¡taxű̃ i ngẽmaãcü cunaxüxũ̃! Rü daama nixĩ ya chaune ya rüyamaecü, ¡rü naeruguama naxű̃ ya curü tügünemẹxẽ! ==ñanagürü.

19Natürü nüma ga nanatü rü tama yemaacü nanaxüxchaũ̃. Rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Marü nüxũ̃ chacuạx nixĩ, Pa Chaunex, marü nüxũ̃ chacuạx. Nüma i Manaché rü wüxi ya yatü ya tachigacü tá nixĩ rü nawa tá ta ne naxũ i wüxi i natücumü i taxũ̃. Natürü yimá naenexẽ ya rübumaecü tá nixĩ i nüxũ̃ rüyexeramaecü. Rü ngẽma nataagüwa tá nangọx i muxũ̃ma i nachixũ̃anegü ==ñanagürü.

20Rü yematama ngunexũ̃gu rü nüma ga Acóbu rü mexũ̃ namaxã naxuegu ga nataagü ga Efraíũ̃ rü Manaché. Rü ñanagürü: —Guxũ̃ma i chautaagü i Iraétanüxũ̃ rü peégagu tá duũ̃xũ̃gümaxã mexũ̃ naxuegu. Rü tá ñanagürügü nüxũ̃: “¡Tupana cuxũ̃ rüngũ̃xẽxẽ yema Efraíũ̃xũ̃, rü Manachéxũ̃


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nangũ̃xẽẽxũ̃rüxũ̃!” ñanagürügü tá ==ñanagürü ga Acóbu. Rü yemaacü nüma ga Acóbu rü Manachéétüwa nanaxű́xẽxẽ ga Efraíũ̃.

21Rü yemawena rü Yúchexũ̃ ñanagürü: —Dücax, choma rü tá chayu, natürü ya Tupana rü tá pemaxã nangẽxma rü naxca̱x tá pexũ̃ nawoeguxẽxẽ i ngẽma perü o̱xigüarü naane.

22Rü ngẽma cueneegüna chaxãxũ̃arü yexera cuxna chaxã, erü cuxna chanaxã i Chiquéũ̃ane ga Amoréugüna chayapuxũ̃ ga yexguma namaxã togü tadaixgu ==ñanagürü.

## Naanearü ügüchiga 49

### Yema nawa iyacuáxũ̃ ga Acóbuarü ucu̱xẽ

1Rü nüma ga Acóbu rü guxũ̃ma ga nanegüca̱x naca rü ñanagürü: —¡Nua chauxũ̃tawa pexĩ! Rü pemaxã tá nüxũ̃ chixu i ngẽma tá pexũ̃ ngupetüxũ̃.

2¡Nua pexĩ rü ipeyarüxĩnüe, Pa Chaunegüx! Rü choma i penatü i Iraé rü tá pemaxã nüxũ̃ chixu i chorü ore:

3“Rü cumax, Pa Rubéũ̃, nixĩ i chaune ya yacü ya chorü poraxẽẽruxũ̃ quixĩxũ̃. Rü yexguma changextu̱xügu rü cuxíra nixĩ ga cuxũ̃ chango̱xẽẽxũ̃. Rü yemaca̱x cuenexẽgüétüwa cungexma rü namaxã cupora.

4Natürü i ñu̱xma rü taxũtáma marü cuma nixĩ i cuenexẽgüétüwa cungexmaxũ̃. Erü cuma rü ñoma yuape ya tacü ya taxucürüwama íyachaxãchixẽẽcürüxũ̃ quixĩ rü chixexũ̃ chomaxã cuxü ga yexguma cho̱xma̱xmaxã icupexgu”.

5“Chimeóũ̃ rü Lebí rü nügüenexegü nixĩ. Rü yima naxnegü rü dairuxũ̃ nixĩgü.

6Rü ngẽmaca̱x tagutáma natanüwa changexma i ngẽxguma nügümaxã nangutaque̱xegügu. Yerü yexguma nanuegu rü duũ̃egü tüxũ̃ nadai. Rü ñu̱xũchi norü chixecümamaxã nayapoyeparagü ga wocagü ga iyatüxũ̃.

7Rü chixexũ̃ namaxã chaxuegu i ngẽma norü nu i taxúema ípoxũ̃xũ̃. Rü ngẽmaca̱x i choma rü guxũ̃ma i Iraéanearü ĩanegügu tá chanawoone i nataagü”.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

8“Rü cumax, Pa Yudáx, cuenexẽgü rü tá cuxũ̃ nicua̱xüũ̃gü. Rü namaxã tá icucua̱x i curü uanügü. Rü cuenexẽgü rü tá cupe̱xegu nacaxápü̱xügü.

9Cumax, Pa Chaunex, Pa Yudáx, Rü ñoma wüxi i leóũ̃xacürüxũ̃ quixĩ. Rü ngẽxguma naeũ̃ nango̱xguwena rü nayarümaxãchi rü waixũ̃müanegu naca ñoma leóũ̃ i yáxũ̃rüxũ̃. ¿Rü texé tá tanachixewe i ngẽxguma?

10Rü nüma ya Yudá rü taxúetama nüxna tanayaxu i ngẽma norü pora. Rü yimá naixmena̱xã ya norü poraarü cua̱xruxũ̃ ya naxme̱xwa ngẽxmane rü taxúetama nüxna tanayaxu ñu̱xmatáta ínangu ya yimá naixmena̱xãarü yora ya guxũ̃arü ãe̱xgacü ixĩcü. Rü yimága tá nixĩ i naxĩnüexũ̃ i guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü.

11Rü nüma ya Yudá rü úbanegu nanangãxũ̃ i norü búru, rü úbachacüxü i rümemaexũ̃gu nanangãxũ̃ i norü búruxacü. Rü bínuwa naya̱u̱xchiru. Rü úbatüũ̃wa nixĩ ga naya̱u̱xãxũ̃ i norü gáuxũ̃chiru.

12Rü naxetügü rü bínuchíüarü yexera narüwamaegü, rü napütagü rü lechiarü yexera narücho̱xmaegü”.

13“Rü Chaburóũ̃ rü márcutügu tá naxãpata. Rü ngéma tá nangẽxma i türegü i wapurugü nawa ngugüxũ̃. Rü ngẽma norü naanearü üye rü tá Chidóũ̃wa nangu”.

14“Rü Ichacá rü ñoma búru i poraxũ̃rüxũ̃ nixĩ. Rü nüma rü naxpüxũ̃gu narüngü.

15Rü yexguma nüxũ̃ nada̱u̱xgu ga yema nachica nax namexũ̃ rü yexma narüngü. Rü nüma rü puracütanüxũ̃ nügü nixĩxẽxẽ, rü yemaacü narüma̱xãchi nax naxweta nügüétügu nanugüxũ̃ca̱x”.

16“Rü Dáũ̃ rü mea norü duũ̃xũ̃gümaxã tá inacua̱x, erü nüma rü wüxitücumü i Iraétanüxũ̃ nixĩ.

17Rü nüma i Dáũ̃ rü naxrüxũ̃ nixĩ i ngẽma ãxtape i namawa ngẽxmaxũ̃ i cowaruxũ̃ ngo̱xchinécutüxũ̃ rü nanguxẽẽxũ̃ i ngẽma cowaruétügu aunagüxũ̃”.

18“¡Pa Corix, choxũ̃ ínapoxũ̃!”


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

19“Rü Gáxca̱x rü wüxitücumü i churaragü tá naxca̱x ínayaxüãchi nax yadaigüãxũca̱x, natürü i nüma rü tá nayabuxmüxẽxẽ rü tá nawe nangẽ”.

20“Rü Aché rü norü naanewa rü tá namuxũchi i nabü rü ñoma wüxi ya ãe̱xgacüwemürüxũ tá nixĩ i norü õna”.

21“Rü Netarí rü ñoma wüxi i cowü i ngexũ i nüxica ne naxũxũ i metanüxacüxüchixũrüxũ tá nixĩ”.

22“Rü Yúche rü ñoma wüxi i nanetü i natüxanacüwa rüxüxũ i muarü oóxũrüxũ nixĩ. Rü poxeguxũtápü̱xgü ĩgüchacüüxũrüxũ nixĩ.

23Rü ngẽma naxchi aiexũ i würamaxã ixãxnexũ rü guxũguma nanachixeãẽgü yerü nayamaxcaxũnegü.

24Natürü nüma ya Yúche rü nüxú̱ nangẽxma ya nachacüxü ya porane. Rü Tupanaarü ngũxẽẽmaxã ñoma wüxi ya würa ya poranerüxũ nixĩ nax naporaxũ. Rü moxẽ nüxna chaxã ya chorü Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü. Rü moxẽ nüxna chaxã ya Tupana ya Iraétanüxũarü poxũruxũ ixĩcü.

25Moxẽ nüxna chaxã ya daa cunatüarü Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü ya cuxũ tá rüngũxẽẽcü rü tá mexũ cumaxã uegucü. Rü nüma rü tá cuxũ narüngũxẽxẽ namaxã i ngẽma mexũgü i dauxũwa ne ĩxũ rü ngẽma mexũgü i ñoma i naanewa ngẽxmagüxũ. Rü ngẽxgumarüxũ ta mexũ cumaxã naxuegu nax cuxma̱x taxãxacüxũca̱x rü taxãgüneniũxũca̱x nax ngẽmaãcü quimuxũca̱x.

26Rü yema chaunatü rü chorü o̱xigü chomaxã ueguxũ ga mexũgüarü yexera nixĩ i choma i cunatü cumaxã chaxueguxũ. Pa Yúchex, tagutáma nüxũ curüngũma i ñaa mexũgü i cumaxã chaxueguxũ erü guxũgutáma cuxca̱x nixĩ ñu̱xmatáta yawa̱xgü ya yima ma̱xpũnegü ya guxũguma ngẽxmagüechane. Erü cuma nixĩ i cueneegütanüwa Tupana cuxũ yaxuxũ”.

27“Rü cumax, Pa Bẽyamíũ, rü naxrüxũ quixĩ i ngẽma naixnecücüa̱x i airu i pa̱xmama naeũ tüxũ ngóxũ rü yáuanecü namücügümaxã ngauxũ i ngẽma nüxú̱ íyaxüxũ” = =ñanagürü ga Acóbu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

28Rü yemagü nixĩ ga yema 12 ga Iraétücumügü. Rü yema nixĩ ga yema ore ga nanatü nanegümaxã nüxũ ixuxũ ga yexguma mexũ wüxichigümaxã naxuegugu.

### Acóbuarü yuxchiga

29-30Rü wüxi ga ngunexũ ga Acóbu ga Iraégu ãégacü rü nayaxucu̱xẽgü ga nanegü, rü ñanagürü: —Marü íxraxũ nataxu nax chayuxũ. Rü chanaxwa̱xe i chorü o̱xigüxũtagu choxũ peyata̱x i Canaáũanewa. Rü ngẽma naxma̱xũ i Maxperáwa i Mamréarü to̱xma̱xtawa ngẽxmaxũgu tá nixĩ i choxũ peta̱xgüxũ, yerü yemagu nixĩ ga nata̱xgüxũ ga chautanüxũ. Rü yema nachica nixĩ ga Abraáũ naxca̱x taxexũ naxũtawa ga Itítanüxũ ga Efróũ nax yexma ngĩxũ natáxũca̱x ga chorü noxẽ ga Chára.

31Rü yexma chorü noxẽ ga Cháraxũtagu nixĩ ga natáxũ ga chorü o̱xi ga Abraáũ, rü chaunatü ga Ichaá rü chaué ga Rebéca. Rü yexma ta nixĩ ga ngĩxũ chatáxũ ga cho̱xma̱x ga Léa.

32Rü yema naane rü yema ãxmaxũ i ngéma ngẽxmaxũ rü Itítanüxũxũtawa nixĩ ga naxca̱x nataxexũ ==ñanagürü ga Acóbu.

33Rü yexguma Acóbu igúegagu ga nanegüxũ nax naxucu̱xẽxũ, rü inayacaãchi rü nayu.

## Naanearü ügüchiga 50

1Rü yexguma ga Yúche rü nanatüna nana̱ĩ̱xãchi rü naxauxãcüma tüxũ nachúxu.

2Yemawena rü yema dutúrugü ga naxũtawa yexmagüxüxũ namu nax tama nawa yayixixũ i ãte̱xexũmaxã natüxünegüãxũca̱x ga nanatü ga Iraé. Rü yemaacü nanaxügü ga yema dutúrugü.

3Rü 40 ga ngunexũ nixĩ ga pumaramaxã nachaxũnegüãxũ. Erü ngẽxgumaepü̱x i ngunexũ nixĩ i naxwa̱xexũ nax tüxũ naxüxũ i ngẽma pumara. Rü yema Equítuanecüa̱xgü rü 70 ga ngunexũ Acóbuca̱x nangechaxũgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

4Rü yexguma yagúegu ga norü ngechaũgü, rü nüma ga Yúche rü yema
Faraóũarü ngũxẽẽruũgümaxã nayarüdexa. Rü nüxũ ñanagürü: —Rü
ngẽxguma aixcüma choxũ pengechaũgu, rü chanaxwa̱xe i choxũ
perüngũxẽxẽ nax Faraóũmaxã nüxũ peyarüxuxũca̱x i ñaa ore:

5“Yexguma marü nayuxchaũgu ga chaunatü rü choxna naxca̱x taca nax
tümamaxã chanaxueguxũca̱x nax yema tümatama taxüxũ ga yuxetachica i
Canaáũanewa ngẽxmaxũgu nax tüxũ chayatáxũca̱x”, ñatagürü choxũ. Rü
ngẽmaca̱x cuxna naxca̱x chaca nax ngéma choxũ cumuxũca̱x nax ngẽxma
chaunatüxũ chayatáxũca̱x. Rü ngẽxguma marü tüxũ chata̱xguwena rü tá
chataegu = =ñanagürü ga Yúche.

6Rü Faraóũ nanangãxũ rü nüxũ ñanagürü: —¡Ẽcü ngẽxma tüxũ yata̱x ya
yíxema cunatü yema tüma cumaxã nüxũ tixuxũrüxũ! = =ñanagürü.

7Rü nüma ga Yúche rü nanatüxũ inayata̱x nagu ga yema naxma̱xũ ga
Canaáũanewa yexmaxũ. Rü nawe narüxĩ ga guxũma ga Faraóũarü
ngũxẽẽruũgü ga ãẽ̱xgacüwa ügüxũ ga Equítuanewa.

8Rü Yúcheeneegü rü guxũma ga natanüxũ ga Acóbu, rü Yúchewe narüxĩ. Rü
Gochéũwa nayaxüãchitanü ga buxũgü rü naxũnagüxicatama.

9Rü yexgumarüxũ ta Yúchexũ ínixümücügü ga duũxũgü ga carugu ĩxũ rü
cowaruétügu ĩxũ. Rü yemaacü namuxũchi ga duũxũgü ga íyaxümücügüxũ.

10Rü yexguma yema nachica ga Goréũ-a-atáxwa nangugügu ga natü ga
Yudáũarü éstewa, rü wüxi ga ngechaũarü ngutaque̱xe yéma naxügü. Rü
yéma ga Yúche rü 7 ga ngunexũ nanatüca̱x nangechaũ.

11Rü yexguma yema Canaáũanecüã̱x ga yexma ãchiũgüxũ nüxũ daugügu ga
yema ngechaũarü ngutaque̱xe ga yéma naxügüxũ, rü ñanagürügü: —Ngẽma
Equítuanecüã̱xgü rü nüxṹ nayu i wüxi i duũxũ i tachigaxũ = =ñanagürügü.
Rü yemaca̱x Abé-mirayíũgu nanaxüéga ga yema nachica ga Yudáũarü
éstewaama yexmaxũ.

12Rü yema Acóbu nanegü rü nanaxügü ga guxũma ga yema nanatü namaxã
nüxũ ixuxũãcüma.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

13Rü Canaáũanewa tüxũ̄ nangegü. Rü tüxũ̄ nayarüxücuchigü nagu ga yema naxma̱xũ̄ ga Maxperáwa yexmaxũ̄. Rü yema naxma̱xũ̄ nixĩ ga Abraáũ̄ natanüxũca̱x naxca̱x taxexũ̄ naxũtawa ga Efróũ̄ ga Itítanüxũ̄. Rü yema naane rü ñu̱xũchi yema naxma̱xũ̄ rü Mamréarü éstewaama nixĩ i nangẽxmaxũ̄.

14Rü yexguma marü nanatüxũ̄ inata̱xguwena, rü Equítuaneca̱x nataegu ga Yúche wüxigu namaxã ga naenexẽgü rü guxũ̄ma ga yema togü ga íyaxümücügüxũ̄.

### Yúche nanataãẽxẽxẽ ga naenexẽgü

15Rü Acóbu marü yuxguwena, rü Yúchexũ̄ namuũ̄e ga naenexẽgü. Rü nügümaxã ñanagürügü: —Ñu̱xmatawaxix nixĩ i Yúche i naxütanüxũ̄ naxca̱x ga guxũ̄ma ga yema chixexũ̄ ga namaxã ixüxũ̄ ==ñanagürügü.

16-17Rü yemaca̱x naxũtawa namugagü, rü ñanagürügü: —Naxũ̄pa ga nax tayuxũ̄ ga papa, rü toxũ̄ tamu nax cumaxã nüxũ̄ tixuxũca̱x i tümaarü ore i ñaxũ̄: “Rü cuxna chaca nax cuenexẽgüaxṹ nüxũ̄ curüngũ̄maxũca̱x ga yema chixexũ̄ ga cumaxã naxügüxũ̄ ga yexguma chixri cumaxã nachopetügu”, ñaxũ̄. Rü ngẽmaca̱x i toma nax tanatüarü Tupanaarü duũ̄xũgü tixĩgüxũ̄, rü cuxna taca nax toxṹ nüxũ̄ curüngũ̄maxũca̱x ga yema chixexũ̄ ga cumaxã taxüxũ̄ ==ñaxũ̄maxã yéma namugagü. Rü yexguma Yúche nüxũ̄ ĩnügu ga yema ore, rü naxaxu.

18Rü yemawena yéma Yúchexũ̄tawa nangugü ga naenexẽgü. Rü napẹxegu waixũ̄müanegu nanama̱xcuchitanü rü ñanagürügü: —Rü daxegü tixĩgü nax curü duũ̄xũgüxũ̄ toxũ̄ quixĩgüxẽẽxũca̱x ==ñanagürügü.

19Natürü nüma ga Yúche rü nanangãxũ̄, rü ñanagürü: —¡Taxṹ i choxũ̄ pemuũ̄exũ̄! ¿Rü ñuxũcürüwa i choma rü Tupanachicüxü chaugü chixĩxẽẽxũ̄ nax ngẽmaãcü pexũ̄ chapoxcuexũca̱x?

20Pema nagu perüxĩnüegu rü chixexũ̄ chomaxã pexüxũ̄, natürü Tupana rü mexũ̄xũ̄ nananguxuchixẽxẽ ga yema chixexũ̄ ga chomaxã pexüxũ̄. Rü yemaca̱x ãẹ̃xgacüxũ̄ choxũ̄ ningucuchixẽxẽ i nua nax ngẽmaãcü namaxẽxũca̱x i muxũ̄ma i duũ̄xũgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

21Rü ngẽmacax tama chanaxwaxe i choxũ pemuũe. Choma rü tá mea pexna chadau wüxigu namaxã i pexacügü ==ñanagürü. Rü yemaacü ga Yúche rü naenexẽgüxũ nataãẽxẽxẽ yerü nüxũ nangechaũãcüma namaxã nidexa.

### Yúchearü yuxchiga

22-23Rü nüma ga Yúche rü naenexẽgü rü yexmatama Equítuanegu naxãchiũgü. Rü nüma ga Yúche rü nawa nangu nax nüxũ nadauxũ ga nane ga Efraíũtaagü. Rü yexgumaruxũ ta nüxũ nadau ga nataxa ga Maquí ga Manaché nane. Rü nüxũ nadau ta ga Maquí nanegü. Rü yexguma 110 ga taunecü nüxṹ yexmagu ga Yúche rü nayu.

24Rü wüxi ga ngunexũ naxũpa ga nax nayuxũ ga Yúche rü naenexẽgüxũ ñanagürü: —Marü taxũtáma nũxcü chayu. Natürü Tupana tá nixĩ ya pexũ rüngũxẽẽcü. Rü nüma tá nixĩ i pexũ ínachoxũxẽxẽxũ i ñaa nachixũanewa nax yema naane ga tórü oxigü ga Abraáũna, rü Ichaána, rü tanatü ga Acóbuna naxuaxũxũwa pexĩxũcax ==ñanagürü.

25Rü yexguma ga Yúche rü naenexẽgüxũ ñanagürü: —Aixcüma Tupana tá pexũ narüngũxẽxẽ nax ípechoxũxũ nawa i ñaa nachixũane. Rü ngẽxguma tá ípechoxũgu rü chanaxwaxe i chomaxã ipexuneta nax peyangexũ i chauxchinaxã ==ñanagürü.

26Rü nüma ga Yúche rü nüxṹ nayexma ga 110 ga taunecü ga yexguma Equítuanegu nayuxgu. Rü tama nawa yayixixũ ga ãtexexũmaxã nanatuxunegü. Rü ñuxũchi wüxi ga naxchixũgu nayaxṹcuchigü ga naxũne.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

# Ínachoxũxũchiga

## Ínachoxũxũchiga 1

### Iraétanüxũ rü ngúxũ ningegü ga Equítuanewa

[1-4]Ñaa nixĩ i naégagü ga Acóbu nanegü ga namaxã wüxigu naxma̲xgümaxã rü naxacügümaxã Equítuanewa ngugüxũ. Rü Rubéũ nixĩ ga wüxi rü Chimeóũ nixĩ ga to, rü Lebí, rü Yudá, rü Ichacá rü Chaburóũ rü Bẽyamíũ rü Dáũ, rü Netarí, rü Gáx, rü Aché.

[5]Rü guxũma ga yema Acóbutanüxũ ga Equítuanewa ngugüxũ rü 70 nixĩ. Rü nüma ga Yúche rü woetama marü Equítuanewa nayexma.

[6]Rü nüma ga Yúche rü nayu, rü naenexẽgü rü guxũma ga yema togü ga natanüxũ ga yexguma maxẽxũ, rü nayue.

[7]Natürü ga yema Iraétanüxũ rü nimuxacü. Rü yemaacü paxãma nimu, rü pora nüxṹ nayexma yerü namuxũchi. Rü nanapáxẽẽgü ga guxũma ga Equítuanewa yexmaxũ.

[8-9]Natürü yemawena ga Equítuanewa rü nixücu ga wüxi ga ãẽ̲xgacü ga tama Yúchexũ cuácü. Rü nüma rü norü duũ̈xũgümaxã ñanagürü: —Ngẽma duũ̈xũgü i Iraétanüxũ rü namuxũchi rü tüxũ narüporamaegü.

[10]¡Rü ngẽmaca̲x, ngĩxã naxca̲x tadaugü nax ñuxãcü íyachaxãchixẽẽxũ nax yamuxũ! Erü ngẽxguma chi ngürüãchi to i nachixũane tamaxã nügü daixgu, rü nüma i Iraétanüxũ rü tá tórü uanügütanügu naxãgü nax tüxũ nada̲i̲xũca̲x rü ñu̲xũchi ngẽmaãcü nayoxniegü nax tüxna naxĩgüxũ ==ñanagürü.

[11]Rü yemaca̲x ga yema Equítuanecüã̲xgü rü nüxũ naxuneta ga ñuxre ga yatügü ga puracümaxã icua̲xgüxũ nax poraãcü yema Iraétanüxũ̈xũ napuracüexẽẽxũca̲x. Rü nüxũ nanaxüxẽxẽ ga taxre ga ĩanegü ga Pitóũgu ãégane rü Ramchégu ãégane. Rü guma ĩanegügu nixĩ ga namaxã nanguxũ̈xũ ga õnagü ga Equítuanecüã̲xarü ãẽ̲xgacü ga Faraóũ.

[12]Natürü yexguma yexeraãcü chixriãcü namugüã̲xgu, rü yexeraãcü nimuetanüama ga Iraétanüxũ. Rü yemaca̲x nixĩ ga Equítuanecüã̲xgü ga poraãcü nüxũ namuũ̈exũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

13-14Rü nüma ga Equítuanecüg̱xgü rü yexeraãcü chixri namaxã nachopetü rü poraãcü nanapuracüexẽẽxũchi. Rü yemaacü yema Iraétanüxũxũ nachixeãẽgü. Rü mairaxũarü puxmücharawa nanamugü nax ladriyune naxügüxũcg̱x rü dexámaũarü üwa nanapuracüexẽxẽ nax naanewa nayáxũcg̱x ga taxtüarü dexá. Rü yemaacü nixĩ ga yema Iraétanüxũmaxã chixri inacug̱xgüxũ.

15-16Rü nüma ga Equítuanecüg̱xarü ãg̱xgacü rü ngĩmaxã nidexa ga Chifá rü Fuá ga Iraétanüxũarü buexacüxẽẽruxũ. Rü ñanagürü ngĩxũ: —Ngẽxguma penaxíraxacüxẽg̱xgu i ngẽma Iraétanüxũarü ngexũ, rü ega nayatüxacügu rü tá peyamg̱x i ngẽma naxacü, natürü ega nangexgu rü taxũtáma peyamg̱x ==ñanagürü.

17Natürü ga ngĩmagü ga yema buexacüxẽẽruũgü rü Tupanaxũ imuũe. Rü yemacg̱x tama inaxü ga yema Equítuanecüg̱xarü ãg̱xgacü ngĩmaxã nüxũ ixuxũ. Rü tama tüxũ idai ga guxema õxchanagü ga iyatüxe.

18Rü yexguma ga gumá ãg̱xgacü ga Equítuanecüg̱x rü ngĩxcg̱x nangema ga yema buexacüxẽẽruũgü, rü ñanagürü ngĩxũ: —¿Tüg̱xcüũ penamaxẽxẽxẽ i ngẽma buxũgü i yatüxũ? ==ñanagürü.

19Rü yexguma ga ngĩmagü rü inangãxũ rü ngĩgürügügü: —Erü ngẽma Iraétanüxũ i ngexũgü rü tama Equítuanecüg̱x i ngexũgürüxũ nixĩgü. Rü ngexũgü i paxãma íxraxacügüxũ nixĩgü, rü taxũta ngéma ngĩxũtawa tangugügu rü marü ixíraxacügü ==ngĩgürügügü.

20-21Rü yemaacü ga yema Iraétanüxũ rü nimuetanüama, rü wüxichigü ga taunecügu rü niyexeragüchigü nax naporaexũ. Rü yema nax Tupanaxũ namuũexũ ga yema buexacüxẽẽruũgü, rü Tupana rü ngĩxũ narüngũxẽxẽ nax ngĩmagü rü ta yamuxãcügüxũcg̱x.

22Rü yemacg̱x ga nüma ga Faraóũ rü norü duũxũgüxũ namu nax taxtü ga Níruwa tüxũ nawoũxũcg̱x ga guxema Iraétanüxũarü õxchanagü ga iyatüxe. Natürü ga guxema i ngexe ga õxchanagü rü tama tüxũ nadai.

## Ínachoxũxũchiga 2


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

## Moichéarü buxchiga

[1]Rü wüxi ga yatü ga Lebítanüxũ ixĩcü rü wüxi ga nge ga natanüxũtama ixĩcümaxã naxãxmax̲.

[2]Rü ngĩma ga yema ngecü rü nüxṹ ixãxacü, rü guxema ngĩxacü rü tayatü. Rü yexguma tüxũ nada̲u̲xgu ga guxema ngĩne ga nax tamexẽchixũ, rü tomaepü̲x ga tauemacü tüxũ iyacu̲x.

[3]Natürü taxucürüwa yexũ̃cürü tüxũ iyacúecha. Rü yemaca̲x inayaxu ga wüxi ga pexchi ga dexnenaxca̲x rü o̲xwümaxã inawacuchita nax tama dexá ixücuxũ̃ca̲x. Rü ñu̲xũchi yexma tüxũ iyamue ga guxema ngĩne, rü dexnenecügu tüxũ iyangütaũ̃xẽxẽ ga taxtü ga Nírupechinüwa.

[4]Rü yemawena ga tümaé rü wüxi ga tümaeya̲xũ imu nax yéma yáxũ̃waxũ̃ra tüxũ nadawenüxũ̃ca̲x rü ta̲xacü tá tüxũ ngupetü ga guxema õxchana.

[5]Rü yixcüamaxũ̃ra Faraóũ̃acü rü iyarüxüe ga taxtüpechinüwa nax yaxaiyaxũ̃ca̲x. Rü ngĩxũ̃taxũ̃gümaxã yexma taxtüpechinügu iyarüxũ, rü yéma dexnenecüwa nüxũ idau ga gumá pexchi ga yexma ngücü. Rü ngĩma ga Faraóũ̃acü rü wüxi ga ngĩxũ̃taxũ̃xũ imu ga nax yayauxãxũ̃ca̲x ga gumá pexchi rü ngĩxũ̃tawa nax nangeaxũ̃ca̲x.

[6]Rü yexguma ínangegüã̲xgu ga gumá pexchi, rü yexma tüxũ̃ iyangau ga wüxi ga õxchana ga axúe. Rü ngĩma ga Faraóũ̃acü rü poraãcü ngĩxṹ tangechaũ̃tümüxũ̃, rü ngĩgürügü: —Ñaa õxchana rü wüxi i Iraétanüxũ̃acü nixĩ = =ngĩgürügü.

[7]Rü yexguma ga tümaeya̲x ga guxema õxchana, rü Faraóũ̃acüna ica rü ngĩgürügü: —¿Namexũ̃ chi wüxi i ngexũ̃ i Iraétanüxũ̃ i ãgüneníũ̃xũ̃ca̲x chacaxgu nax tüxũ̃ nama̲i̲xũ̃ca̲x rü tüxũ̃ nayaxẽẽxũ̃ca̲x ya daxe õxchana? = =ngĩgürügü.

[8]Rü yexguma ga ngĩma ga Faraóũ̃acü rü ngĩxũ̃ ingãxũ̃ rü ngĩgürügü: —¡Ẽcü, tayadau! = =ngĩgürügü. Rü yexguma ga yema bucü rü tümaéxũ̃ iyaga ga guxema õxchana.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

9Rü ngĩma ga Faraóũacü rü ngĩgürügü ngĩxũ̃: —¡Ẽcü cugüxũ̃tawa naga i ñaa õxchana rü choxũ̃ nayaxẽxẽ! Rü choma rü tá cuxũ̃ chanaxütanü naxca̲x i ngẽma curü puracü = =ngĩgürügü. Rü ngĩma ga tümaé rü tüxũ̃ iyaga rü tüxũ̃ iyaxẽxẽ.

10Rü yexguma marü tayaxüragu, rü Faraóũacüna tüxũ̃ imu. Rü ngĩma rü ngĩnexũ̃ tüxũ̃ iyaxĩxẽxẽ. Rü Moichégu tüxũ̃ ixüéga rü ngẽma naéga rü “dexáwa chayaxuxũ̃”, ñaxũ̃chiga nixĩ.

### Equítuanewa nixũ ga Moiché

11Rü yexguma marü naya̲xgu ga Moiché, rü wüxi ga ngunexũ̃ rü natanüxũ̃wa ínayadau. Rü yéma nüxũ̃ nadau ga ñuxãcü poraãcü chixri natanüxũ̃xũ̃ namuxũ̃ ga Equítuanecüã̲xgü. Rü yexgumatama nüxũ̃ nadau ga wüxi ga Equítuanecüã̲x nax wüxi ga Iraétanüxũ̃na nax nacua̲i̲xcaãxũ̃.

12Rü nüma ga Moiché rü nanadauáane. Rü yexguma marü taxuxũ̃ma ga duũ̃xũ̃xũ̃ nada̲u̲xgu, rü yema Equítuanecüã̲xũ̃ nima̲x, rü naxnecüte̲xegu inanata̲x ga naxũ̃ne.

13Rü moxũ̃ãcü rü wenaxarü ínaxũxũ, rü natanüxũ̃wa ínayadau. Rü nüxũ̃ nadau ga taxre ga Iraétanüxũ̃ ga nügü ida̲i̲xũ̃. Rü yexguma ga Moiché rü yema namücüxũ̃ imáxũ̃na naca, rü ñanagürü: —¿Tü̲xcüũ̃ cuyama̲x i ngẽma cutanüxũ̃tama ixĩxũ̃? = =ñanagürü.

14Rü nüma ga yema Iraétanüxũ̃ rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —¿Texé cuxũ̃ tamu nax cuma rü torü ãẽ̲xgacü i guxchaxũ̃arü mexẽẽruxũ̃ quixĩxũ̃ca̲x? ¿Ẽ̲xna cuma nagu curüxĩnügu rü choxũ̃ rü tá ta quimáxũ̃ ga yema Equítuanecüã̲x ga ĩnex quimáxũ̃rüxũ̃? = =ñanagürü. Rü yexguma yemaxũ̃ naxĩnügu ga Moiché, rü namuũ̃, yerü marü nüxũ̃ nacua̲xgüama ga duũ̃xũ̃gü ga nax yema Equítuanecüã̲xũ̃ yamáxũ̃.

15Rü yexguma Faraóũ̃ nüxũ̃ cua̲xgu ga Moiché rü wüxi ga Equítuanecüã̲xũ̃ nax yamáxũ̃, rü norü churaragüxũ̃ namu nax Moichéca̲x yadaugüxũ̃ca̲x nax yama̲xgüãxũ̃ca̲x. Natürü ga nüma ga Moiché rü Madiáũanewa naña nax yexma yaxãchiũ̃xũ̃ca̲x. Rü yéma wüxi ga puchuarü ngaixcamana nayarüto.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16Rü Reué ga Madiáũarü chacherdóte rü 7 iyixĩ ga naxacü. Rü yema ngunexũgu rü ngĩmagü rü yema puchuwa dexáwa ixĩ nax yaxüãcugüãxũca̲x ga yema axepáxũgü rü yemaacü nax yaxaxexẽẽgüãxũca̲x ga ngĩnatüarü carnérugü.

17Natürü ñuxre ga carnérugüarü dauruũgü rü yéma nangugü rü yéma ngĩxũ ínawoxũ. Rü yexguma ga Moiché rü inachi nax ngĩétüwa yanadexaxũca̲x, rü ñu̲xũchi nayaxaxexẽẽgü ga yema carnérugü.

18Rü yexguma ngĩnatüpataca̲x nawoegugu ga yema pacügü, rü ngĩxna naca ga ngĩnatü rü ñanagürü: —¿Ñuxãcü i ñu̲xma i paxãma pewoeguxũ? = =ñanagürü.

19Rü ngĩnatüxũ ingãxũgagü rü ngĩgürügügü: —Wüxi i Equítuanecüã̲x rü carnérugüarü dauruũgüme̲xẽwa toxũ ínapoxũ, rü ñu̲xũchi dexá toxṹ ta nayaxu, rü nayaxaxexẽẽgü i ngẽma carnérugü = =ngĩgürügügü.

20Rü ngĩnatü ga Reué rü ngĩxna naca rü ñanagürü: —¿Rü ngexũ nixĩ i ngẽma yatü? ¿Rü tu̲xcüũ nüxica ngéma penata̲x? ¡Ngéma pexĩ rü naxca̲x peyaca̲x nax nua yachibüxũca̲x! = =ñanagürü.

21Rü yemaacü ga Moiché rü Madiáũarü chacherdóte ga Reuépatawa nangu, rü yexma naxãchiũ. Rü nüma ga Reué rü nanaxüxma̲x naxacü ga Chéforamaxã.

22Rü ngĩma ga naxma̲x ga Chéfora rü nüxṹ ixãxacü. Rü nüma ga Moiché rü Guerchóũgu nanaxüéga ga gumá nane. Rü ngẽma naéga rü: “Choma rü tama númacüã̲x chixĩ”, ñaxũchiga nixĩ.

23-24Rü yexgumayane ga Equítuanecüã̲xarü ãẽxgacü rü yoxni nayu. Natürü ga yema Iraétanüxũ rü guxchaxṹwa nayexmagüecha, rü Tupanape̲xewa naxauxe naxca̲x ga yema ngúxũ nax yangegüxũ. Rü yemaca̲x ga Tupana rü nüxṹ nüxũ naxĩnü ga norü axu, yerü nüxna nacua̲xãchi ga norü uneta ga Abraáũmaxã rü Ichaámaxã rü Acóbumaxã naxueguxũ.

25Rü Tupana nüxũ nadau ga ñuxãcü ngúxũ nax yangegüxũ ga yema Iraétanüxũ, rü yemaca̲x nüxṹ nangechaxṹtüxmüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

## Ínachoxũxũchiga 3

### Tupana rü Moichécax naca

[1]Rü nüma ga Moiché, rü naxtü ga Yetrúarü carnérugüarü daruxũ nixĩ. Rü guma naxtü ga Yetrú ga Reuégu ãégacü rü chacherdóte nixĩ ga Madiáũanewa. Rü wüxi ga ngunexũ ga yexguma maxẽ ga mexũcax namaxã nadauxgu ga naxtüarü carnérugü, rü ínachianexũarü tocüwawa nangu ga Tupanaarü maxpűne ga Oréxgu ãéganearü ngaicamana.

[2]Rü yéma rü wüxi ga chuchuxũeta ga iyauxraxũwa nixĩ ga Moichécax nangóxũ ga Cori ya Tupanaarü orearü ngeruxũ ga daxũcüax. Rü nüma ga Moiché rü mea nüxũ nadawenü rü nüxũ nicuaxãchi ga yema chuchuxũeta ga nax yayauraxũ, natürü tama nixa.

[3]Rü yemacax ñaxũgu narüxĩnü rü: —¿Taxacü nangupetü? Rü tá íchayadau rü taxacücax tama nixaeta i ngẽma chuchuxũ ==ñaxũgu narüxĩnü.

[4]Rü yexguma Cori ya Tupana nüxũ dauxgu ga yema chuchuxũeta ga iyauxraxũcax nax yaxũxũ ga Moiché, rü nüma ga Cori ya Tupana rü yema chuchuxũetawa Moichéna naca, rü ñanagürü: —Pa Moichéx, Pa Moichéx ==ñanagürü. Rü nüma ga Moiché rü nanangãxũ, rü: —Daxe chixĩ ==ñanagürü.

[5]Rü yexguma ga Tupana rü ñanagürü nüxũ: —¡Taxű i nüxna cungaicamaxũ! ¡Rü ínacuaxichi i curü chapatu! Erü ñaa nachica i nawa cungexmaxũ rü naxüüne ==ñanagürü.

[6]Rü ñanagürü ta: —Rü choma nixĩ i curü oxigüarü Tupana chixĩxũ. Rü choma nixĩ ga Abraáũarü rü Ichaáarü rü Acóbuarü Tupana chixĩxũ ==ñanagürü. Rü yexguma ga Moiché rü nügü nidüxchiwe, yerü namuũ nax Tupanaxũ nadawenüxũ.

[7]Natürü nüma ga Cori ya Tupana rü ñanagürüama nüxũ: —Meaxũchima nüxũ chadau nax ñuxãcü ngúxũ yangegüxũ i ngẽma chorü duũxũgü i Equítuanewa ngẽxmagüxũ. Rü norü yumüxẽwa nüxũ chaxĩnü nax ñuxãcü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

norü dauruũgüxũ nax ínaxuaxũgüxũ. Rü ngẽmaãcü meama nüxũ chacuax nax ñuxãcü ngúxũ yangegüxũ.

8Rü ngẽmacax nixĩ i ñuxma ícharüxĩxũ nax Equítuanecüãxmexẽwa íchananguxũxẽẽxũcax i ngẽma chorü duũxũgü. Rü ngẽma naane i nawa tá chanagagüxũ, rü wüxi i naane i taxũ rü mexũ nixĩ. Rü ngéma rü meama narüxügü i naguxũraũxũ i nanetügü. Rü õna taguma nataxu. Rü ngẽma naanegu nixĩ i naxãchiũgüxũ i Canaáũtanüxũ rü Itítanüxũ, rü Amoréutanüxũ, rü Ferechéutanüxũ, rü Ebéutanüxũ rü Yebuchéutanüxũ.

9Rü dücax, rü marü nüxũ chaxĩnü nax ñuxãcü ngẽma Equítuanecüãxgüxũ ínaxuaxũgüxũ i ngẽma Iraétanüxũ, rü nüxũ chadau nax ñuxãcü poraãcü chixri namaxã nachopetüxũ.

10Rü ngẽmacax ¡rü paxa cugü namexẽxẽ! Erü Faraóũpexewa tá cuxũ chamu nax Equítuanewa ícunamuxũxũcax i ngẽma chorü duũxũgü i Iraétanüxũ ==ñanagürü.

11Rü yexguma ga Moiché rü Tupanaxũ nangãxũ rü ñanagürü: —¿Ẽxna taxacüwa chame i chomax i Faraóũpexewa chaxũxũ nax Equítuanewa íchanguxũxẽẽxũcax i ngẽma Iraétanüxũ? ==ñanagürü.

12Rü nüma ga Tupana rü nanangãxũ, rü ñanagürü: —Choma rü tá chacuxũtagu. Rü ñaa tá nixĩ i cuaxruxũ nax chomatama cuxũ ngéma chamuxũ. Rü ngẽxguma tá Equítuanewa marü ícunanguxũẽẽgu i chorü duũxũgü, rü guxãma i pema rü daa maxpűnewa tá choxũ peyarücuaxüũgü ==ñanagürü.

13Natürü nüma ga Moiché rü Tupanaxũ nangãxũ rü ñanagürü: —Natürü ngẽxguma chi ngẽma Iraétanüwa chaxũxgu rü ñachagu namaxã: “Yimá perü oxigüarü Tupana nua petanüwa choxũ namu”, ñachagu namaxã, rü nümagü rü tá choxna nacagü rü: “¿Taxacü nixĩ i naéga ya yimá Tupana ya tomaxã nüxũ quixucü?” ñanagürügü tá choxũ. ¿Rü taxacümaxã tá chanangãxũxũ i ngẽxguma? ==ñanagürü ga Moiché.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[14]Rü nüma ga Tupana rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —CHOMATAMA NIXĨ I TUPANA CHIXĨXŨ̃. ¡Rü ngẽmamaxã tá cunangãxũ̃ i ngẽma Iraétanüxũ̃ rü ñacurügü tá: “YIMA CHOMATAMA NIXĨ I TUPANA CHIXĨXŨ̃ ñacü nixĩ ya petanüwa choxũ̃ mucü”, ñacugürü tá nüxũ̃! = =ñanagürü ga Tupana.

[15]Rü ñanagürü ta ga Tupana Moichéxũ̃: —¡Rü namaxã nüxũ̃ ixu i ngẽma Iraétanüxũ̃, rü ñacugürü tá: “Nüma ya Cori ya Tupana ya perü o̲xigüarü Tupana ya Abraáũ̃arü rü Ichaáarü rü Acóbuarü Tupana, rü guma nixĩ ga petanüwa choxũ̃ mucü”, ñacugürü tá nüxũ̃! Rü Cori ya Tupana nixĩ i chauéga i tagutáma iyagúxũ̃. Rü ngẽma chauégamaxã tá nixĩ i guxũ̃gutáma duũ̃xũ̃gü choxũ̃ cuáxũ̃.

[16]¡Rü ngéma naxũ rü nangutaque̲xexẽxẽ i guxũ̃ma i Iraétanüxũ̃arü ãẽ̲xgacügü, rü namaxã nüxũ̃ ixu rü ñacugürü nüxũ̃!: “Nüma ya Cori ya Tupana ya perü o̲xigüarü Tupana ya Abraáũ̃arü rü Ichaáarü rü Acóbuarü Tupana, rü gumá nixĩ ga cha̲u̲xca̲x ngócü. Rü gumátama nixĩ ga chomaxã nüxũ̃ ixucü nax pegu naxĩnüxũ̃ rü nüxũ̃ nacuáxũ̃ nax ñuxãcü chixri pemaxã nachopetüxũ̃ i ngẽma Equítuanecüã̲xgü.

[17]Rü yimá Tupana nixĩ ya chomaxã nüxũ̃ ixucü rü tá pexũ̃ ínanguxũ̃xẽxẽ nawa i perü guxchaxũ̃gü i Equítuanewa pingegüxũ̃. Rü Canaáũ̃arü naanewa tá pexũ̃ nagagü i ngexta ínaxãchiũ̃güxũ̃gu i Canaáũ̃tanüxũ̃, rü Itítanüxũ̃, rü Amoréutanüxũ̃, rü Ferechéutanüxũ̃, rü Ebéutanüxũ̃ rü Yebuchéutanüxũ̃. Rü ngẽmaãcü ngẽma naane i ngextá mexũ̃ i õna rü lechi rü ira taguma ítaxuxũ̃wa tá pexũ̃ chagagü”, ñanagürü ya Tupana.

[18]Rü nümagü i ngẽma Iraétanüxũ̃arü ãẽ̲xgacügü rü tá cuga naxĩnüe. Rü ngẽxguma i cuma rü tá Equítuanearü ãẽ̲xgacüxũ̃tawa namaxã cuxũ. Rü ñacurügü tá nüxũ̃: “Torü Tupana rü toxca̲x nango̲x. Rü ngẽmaca̲x tanaxwa̲xe nax toxũ̃ ícumuxũ̃ nax tomaepü̲x i ngunexũ̃ itaxĩxgu nawa tangugüxũ̃ i ngẽma nachica i ínachianexũ̃ nax ngéma nüxũ̃ ticua̲xüũ̃güxũ̃ca̲x, rü torü ãmaregü naxca̲x ítaguxũ̃ca̲x ya tórü Cori ya Tupana”, ñacurügü tá nüxũ̃.

[19]Natürü i choma rü meama nüxũ̃ chacua̲x i ngẽma Equítuanearü ãẽ̲xgacü, rü taxũtáma pexũ̃ ínamuxũ̃ ega tama guxchaxũ̃ naxca̲x íchanguxẽẽgu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[20]Rü ngẽmacax tá ichanawex i chorü pora nüxũ i Equítuanecüãxgü. Rü tá naxcax íchananguxẽxẽ i naguxüraüxũ i guxchaxũgü i taxũ i taguma nüxũ idauxũ. Rü ngẽmawena tá nixĩ i pexũ ínamuxüxũ i Equítuanearü ãẽxgacü.

[21]Rü ñuxũchi i choma rü tá Iraétanüxũmaxã chayamecümaxẽxẽ i Equítuanecüãxgü nax ngẽmaãcü Iraétanüxũna naxãgüãxũcax i norü ngẽmaxũgü.

[22]Rü wüxichigü i nge i Iraétanüxũ rü ngĩrü ngaicamagu ãchiũcü i Equítuanecüãx rüexna ngẽma ngĩxũtawa ngẽxmacü, rü ngẽmagüxũtawa tá naxcax ípeca i ngĩrü ngẽmaxũgü i diẽrumünaxcax, rü úirunaxcax rü naxchirugü nax ngẽmamaxã peyaxüxchiruxũcax i penegü rü pexacügü. Rü ngẽmaãcü tá nüxna penapuxũ i norü ngẽmaxũgü i Equítuanecüãxgü ==ñanagürü ga Tupana.

## Ínachoxüxũchiga 4

### Tupana rü Moichéxũ nanawex i norü pora

[1]Rü nüma ga Moiché rü Cori ya Tupanaxũ nangãxũ, rü ñanagürü: —Natürü i ngẽma chautanüxũ rü taxũtáma choxṹ nayaxõgü, rü taxũtáma chauga naxĩnüe. Rü tá ñanagürügüama choxũ: “Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tama nixĩ i aixcüma cuxcax nangóxũ”, ñanagürügüama tá choxũ ==ñanagürü.

[2]Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichéna naca, rü ñanagürü: —¿Taxacü nixĩ i ngẽma cuxmexwa ngẽxmaxũ? ==ñanagürü ga Cori. Rü Moiché nanangãxũ rü ñanagürü: —Wüxi ya naixmenaxã ==ñanagürü.

[3]Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü ñanagürü nüxũ: —¡Rü ñaxtüanegu naña! ==ñanagürü. Rü nüma ga Moiché rü inanaña ga guma naixmenaxã. Rü yexgumatama ãxtapexũ nananguxuchi. Rü nüma ga Moiché rü naxchaxwa niña.

[4]Natürü ga nüma ga Cori ya Tupana rü ñanagürü nüxũ: —¡Naréũgu yayaxu! ==ñanagürüama. Rü yexguma yayauxãgu rü wenaxarü naixmenaxãxũ nananguxuchi.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[5]Rü nüma ga Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Rü ngẽma cuxũ̃ chawéxũ̃, rü ngẽma nixĩ i cua̱xruxũ̃ nax cuxṹ yaxõgüãxũ̃ca̱x i ngẽxguma namaxã nüxũ̃ quixuxgu nax aixcüma cuxca̱x changóxũ̃ i chomax nax curü o̱xigü ya Abraáũ̃ rü Ichaá rü Acóbuarü Tupana nax chixĩxũ̃ ==ñanagürü.

[6]Rü ñanagürüama ga Tupana: —¡Rü cugüchiruremügu ixu̱xme̱x! ==ñanagürü. Rü yexguma ga nüma ga Moiché rü nügüchiruremügu nixu̱xme̱x. Rü yexguma ínaxuxuchime̱xẽgu, rü nüxũ̃ nadau ga naxme̱x nax chaxünemaxã nax yada̱xawexũ̃, rü nachoxochixũ̃.

[7]Rü yexguma ga Tupana rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Wena cugüchiruremügu ixu̱xme̱x! ==ñanagürü. Rü yemaacü nanaxü ga Moiché. Rü yexguma ínaxuxuchime̱xẽgu, rü nüxũ̃ nadau ga naxme̱x ga marü noxrirüxũ̃ nax namexũ̃.

[8]Rü ñu̱xũchi ga Cori ya Tupana rü ñanagürü nüxũ̃: —Rü ngẽxguma chi tama ngẽma nüxíraxũ̃xũ̃ i cua̱xruũ̃gagu cuxṹ yaxõgüã̱gu, rü ngẽma to i cua̱xruũ̃gagu tá nixĩ i cuxṹ yaxõgüãxũ̃.

[9]Natürü ngẽxguma tama ngẽma taxre i cua̱xruũ̃gagu cuxṹ yaxõgüã̱gu ¡rü dexá ta nayauxũ̃ i taxtüwa, rü ñaxtüanegu naba! Rü ngẽxguma tá ngẽma dexá ñaxtüanegu cubaxgu, rü tá nagüxũ̃ nanaxĩxĩchi i ngẽma dexá ==ñanagürü.

[10]Rü yexguma ga Moiché rü Tupanaxũ̃ nangãxũ̃, rü ñanagürü nüxũ̃: —Acha̱xa, Pa Corix, choma rü choxṹ naguxcha nax chidexaxũ̃. Rü taguma choxṹ natauxcha woo ga ũ̃pa rü woo i ñu̱xma rü ta ngẽxgumarüũ̃tama chixĩ ==ñanagürü.

[11]Natürü ga nüma ga Cori ya Tupana rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —¿Texé tixĩ ya yíxema naxṹxe ya naã̱x ya yatü? ¿Rü texé tixĩ ya nangegaxeẽ́xẽ rüe̱xna nangauxchixẽxẽẽ́xẽ, rüe̱xna nangexetüxẽẽ́xẽ rüe̱xna naxṹxetüxe? ¿Tama ẽ̱xna choma yixĩxũ̃?

[12]Rü ngẽmaca̱x ¡paxa ngéma naxũ rü nüxũ̃ yarüxu! Rü choma rü cuxũ̃tawa tá changexma i ngẽxguma quidexagu. Rü tá cuxũ̃ changu̱xẽxẽ i ngẽma tá nüxũ̃ quixuxũ̃ ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

13Rü yexguma ga Moiché rü ñanagürüama: —Achaxa, Pa Corix, chierüx to i duũxũxũ ngéma cumuxgux ==ñanagürü.

14Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü Moichémaxã nanu, rü ñanagürü: —Dücax, rü yimá nixĩ ya cuenexẽ ya Aróũ ya Lebítanüxũ. Rü choma nüxũ chacuax i nüma rü meama nidexa. Rü ñuxũchi i nüma rü nuxã tá cuxũ nayangau, rü poraãcü tá nataãxẽ i ngẽxguma cuxũ nadauxgu.

15¡Rü yimámaxã idexa, rü namaxã nüxũ ixu i guxũma i ngẽma cuma nüxũ quixuxchaxũxũ! Rü choma rü tá pexũtawa changexma i ngẽxguma pidexagügu. Rü tá pexũ changuxẽxẽ nachiga i ngẽma tá pexüxũ.

16Rü cuma rü tá Aróũmaxã nüxũ quixu i ngẽma chorü ore, ñoma chomatama nüxũ chixuxũrüxũ. Rü nüma ya Aróũ rü tá chorü duũxũgümaxã nüxũ nixu i ngẽma cuma tá namaxã nüxũ quixuxũ.

17¡Ẽcü, yange ya daa naixmenaxã! Erü yimamaxã tá cunaxü i taxacü i taguma nüxũ nadaugüxũ ==ñanagürü.

### Moiché rü Equítuanecax nataegu

18Rü yemawena ga Moiché rü naxtü ga Yetrúchiũcax nataegu, rü ñanagürü tüxũ: —Tupana nanaxwaxe nax Equítuanecax chataeguxũ nax íchayadauxũcax i chautanüxũ rü bexmana namaxẽ ==ñanagürü. Rü naxtü ga Yetrú tanangãxũ, rü ñatagürü nüxũ: —¡Ẽcü ngéma naxũ, rü mea cuxũ naxüpetü! ==ñatagürü.

19Rü yexguma taxũta Madiáũanewa inaxũãchigu ga Moiché, rü Cori ya Tupana rü ñanagürü nüxũ: —¡Nataegu Equítuanecax, erü guxũma i ngẽma duũxũgü i cuxũ imaxgüchaũxũ, rü marü nayue! ==ñanagürü.

20Rü yexguma ga Moiché rü inaxũãchi rü tüxũ niga ga naxmax rü nane. Rü búruétügu tüxũ namugü, rü yemaacü Equítuanecax nataegu. Rü nügümexẽgu nayange ga guma naixmenaxã ga Tupanaarü pora nawa yexmane.

21Rü yemawena ga Cori ya Tupana rü Moichéxũ ñanagürü: —Rü ngẽxguma tá Equítuanewa cunguxgu, ¡rü Faraóũxũtawa naxũ rü napexewa naxü i ngẽma guxũma i taxacü i choma cuxũ chamuxũ nax chorü poramaxã cunaxü!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Rü ngẽxguma i choma rü tá íchayataiãchiarü maxũ̃neą̃xẽxẽ nax tama Iraétanüxũ̃xũ̃ ínamuxũ̃xũ̃cą̃x i Equítuanewa.

22Rü ñacurügü tá Faraóũ̃xũ̃: “Ñanagürü ya Cori ya Tupana: ‘Choma nixĩ ya Tupana chixĩxũ̃ rü nüxũ̃ changechaũ̃ i Iraétanüxũ̃ ñoma chaune ya nüxíraũ̃cürüxũ̃.

23Rü choma rü marü cumaxã nüxũ̃ chixu nax ícunamuxũ̃xũ̃cą̃x i Iraétanüxũ̃ nax choxũ̃ yacuą̃xüũ̃güxũ̃cą̃x. Natürü ngẽma nax tama cunaxwą̃xexũ̃ nax ínachoxũ̃xũ̃ rü ngẽmacą̃x tá chayamą̃x ya yimá cune ya nüxíra bucü’ ”, ñacurügü tá nüxũ̃ i Faraóũ̃ ==ñanagürü ga Tupana.

24Rü yexguma namagu naxĩxgu ga Moiché namaxã ga naxmą̃x rü nane rü nawa nangugü ga yema nachica ga nagu yapegüxũ̃. Rü Cori ya Tupana rü yéma Moichécą̃x nango̱x rü yexma nayamáxchaũ̃.

25Rü yexguma ga Chéfora rü wüxi ga cüxchi ga nutangĩxcą̃x iyaxu rü ngĩnexũ̃ íwiechą̃xmüũ̃pę̱xechiraũ̃. Rü yemawena rü ngĩnechą̃xmüxũ̃pę̱xechiraũ̃maxã Moichécutügu iyangõgü rü ngĩgürügü: —Aixcüma nixĩ i cuma rü wüxi i chaute i nagü cubaxẽẽcü quixĩ ==ngĩgürügü.

26Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü Moichéna nixũgachi rü tama nayamą̃x. Rü ngĩma ga Chéfora rü nüxũ̃ iyaxu nax Moiché rü wüxi i ngĩte i nagü baxẽẽcü yixĩxũ̃ nagagu nax ngĩnexũ̃ ínawiechą̃xmüũ̃pę̱xechiraũ̃xũ̃gu.

27Rü yoxni ga Cori ya Tupana rü Moichéenexẽ ga Aróũ̃maxã nidexa, rü ñanagürü: —¡Yea ínachianexũ̃wa naxũ! Rü ngẽxma tá nüxũ̃ icuyangau ya Moiché ==ñanagürü nüxũ̃. Rü nüma ga Aróũ̃ rü yéma ínachianexũ̃wa naxũ. Rü yexma guma Tupanaarü mą̃xpűnegu Moichéxũ̃ nayangau. Rü nüxũ̃ narümoxẽ rü nüxũ̃ nachúxu.

28Rü nüma ga Moiché rü Aróũ̃maxã nüxũ̃ nixu ga guxũ̃ma ga yema ore ga Cori ya Tupana namuxũ̃ nax nüxũ̃ yaxuxũ̃cą̃x. Rü yexgumarüxũ̃ ta namaxã nüxũ̃ nixuchiga ga yema mexũ̃gü ga taxũ̃ ga Tupana nüxũ̃ üxẽẽxũ̃.

29Rü ñu̱xũchi ga nümagü rü inaxĩãchi nax yangutaque̱xexẽẽãxũ̃cą̃x ga yema Iraétanüxũ̃arü ãę̱xgacügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

30Rü nüma ga Aróũ̃ rü yema duũ̃xũ̃gümaxã nüxũ̃ nixu ga guxũ̃ma ga yema ore ga Tupana Moichémaxã nüxũ̃ ixuxũ̃. Rü yexgumarüxũ̃ ta napẽxewa inanawẽx ga yema mexũ̃gü ga Tupana nüxũ̃ üxẽẽxũ̃.

31Rü nüma ga duũ̃xũ̃gü rü aixcüma nayaxõgü. Rü yexguma nüxũ̃ yacuãxãchitanügu nax Cori ya Tupana rü nüxṹ̃ nüxũ̃ naxĩnüxũ̃ ga norü yumüxẽ rü nüxũ̃ nax nadauxũ̃ ga ñuxãcü ngúxũ̃ nax yangegüxũ̃, rü yemacãx nüma ga duũ̃xũ̃gü rü nataãẽgü. Rü ñaxtüanegu nanangücuchitanü, rü Tupanaxũ̃ nicuãxüũ̃gü.

## Ínachoxũ̃xũ̃chiga 5

### Moiché rü Aróũ̃ rü Faraóũ̃maxã nidexagü

1Rü yemawena ga nüma ga Moiché rü Aróũ̃ rü Faraóũ̃xũ̃tawa naxĩ nax namaxã nüxũ̃ yaxugüxũ̃cãx ga Tupanaarü ore. Rü ñanagürügü nüxũ̃: —Cori ya Iraétanüxũ̃arü Tupana rü ñanagürü: “¡Yangẽxgü i ngẽma chorü duũ̃xũ̃gü nax ngextá ínachianexũ̃wa naxĩxũ̃cãx nax ngéma naxüchigagüãxũ̃cãx nax choxũ̃ yacuãxüũ̃güxũ̃!” ñanagürü ya Cori ==ñanagürügü.

2Natürü ga nüma ga Faraóũ̃ rü nanangãxũ̃, rü ñanagürü: —¿Texé tixĩ ya yíxema “Cori”, ixĩxẽ, rü tãxacücãx tá naga chaxĩnü rü chayangẽxgü i ngẽma Iraétanüxũ̃ i duũ̃xũ̃gü? Choma rü tama nüxũ̃ chacuãx i ngẽma Tupana i nachiga pidexagüxũ̃ rü taxũtáma chayangẽxgü i ngẽma Iraétanüxũ̃ ==ñanagürü.

3Rü yexguma ga Moiché rü ñũxũchi ga Aróũ̃ rü nüxũ̃ ñanagürügü: —Yimá Ebréugüarü Tupana rü nua toxũ̃tawa naxũ nax toxũ̃ yanangũ̃xẽẽxũ̃cãx. Rü ngẽmacãx i ñũxma rü ngextá taxúema íxãpataxũ̃wa tá taxĩ nawa i wüxi i nachica i tomaepũ̃x i ngunexũ̃ naxcãx ixũxũ̃wa nax ngéma torü Cori ya Tupanana ãmare tayaxãxũ̃cãx. Erü tama tanaxwãxe nax dãxaweanemaxã toxũ̃ nadãĩxũ̃ rüẽxna daigu nax tayuexũ̃ ==ñanagürügü.

4Natürü nüma ga Equítuanearü ãẽxgacü ga Faraóũ̃ rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Pa Moichéx rü Pa Aróũ̃x ¿rü tũ̃xcüũ̃ duũ̃xũ̃güxũ̃ nüxna


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pixĩgachitanüxẽxẽ i ngẽma norü puracüwa? ¡Pewoegu rü peyapuracüe! = =ñanagürü.

5Rü ñu̱xũchi nüxũ̃ ñanagürü ta ga Faraóũ̃: —Rü ñu̱xma nax marü yamuxũ̃ i ngẽma Iraétanüxũ̃ i ñaa nachixũ̃anewa, ¿Rü pema penaxwa̱xe nax marü taxũtáma napuracüexũ̃? = =ñanagürü.

6Rü yematama ngunexũ̃gu rü Faraóũ̃ nanamu ga norü duũ̃xũ̃gü ga puracümaxã icua̱xgüxũ̃ rü yema naerugü ga wüxitücumüchigü, rü ñanagürü:

7—Ngẽma Iraétanüxũ̃ i ladriyuarü üwa puracüexũ̃ ¡rü marü taxũtáma noxrirüxũ̃ maxẽ nüxna pexã norü ladriyueũ̃! ¡Rü ẽcü nümatama nawa naxĩ ya norü maxẽ!

8Natürü tá penamu nax noxritama naxügüãcü ya ladriyuepü̱x nax naxügüãxũ̃, rü bai tá nanoxremaexũ̃ ya yimá ñu̱xma tá naxügüãcü ya ladriyu. Rü wüxi i duũ̃xũ̃gü i oexũ̃ nixĩgü. Rü ngẽmaca̱x nixĩ i nügüca̱x ínacagüxũ̃ nax ínachianexũ̃wa naxĩxũ̃ca̱x nax ngéma norü Tupanaxũ̃ yanacua̱xüügüxũ̃ca̱x.

9¡Rü yexeraãcü penapuracüexẽxẽ i ngẽma duũ̃xũ̃gü! ¡Rü ngẽmagu penachoxẽxẽ nax tama Moichéarü rü Aróũ̃arü doragügu naxĩnüexũ̃ca̱x! = =ñanagürü.

10Rü yexguma ga yema Faraóũ̃arü duũ̃xũ̃gü ga puracümaxã icua̱xgüxũ̃ rü yema naeruchigü ga wüxitücumümaxã icua̱xgüxũ̃, rü inaxĩãchi, rü duũ̃xũ̃gümaxã nüxũ̃ nayarüxugüe. Rü ñanagürügü nüxũ̃: —Faraóũ̃ rü toxna naxãga nax pemaxã nüxũ̃ tixuxũ̃ca̱x nax marü taxũtáma maxẽ pexna tanaxãxũ̃ perü ladriyueũ̃.

11Rü ñu̱xma rü pema tátama marü nawa pexĩ i ngextá ínayimaxũ̃wa ya maxẽ. ¡Natürü taxũtáma ínarüxĩ i norü mu ya yima ladriyu! = =ñanagürügü.

12Rü nüma ga yema Iraétanüxũ̃, rü guxũ̃ma ga Equítuanegu nügü ninu nax ĩchicügu maxẽne nadaugüxũ̃ca̱x norü ladriyueũ̃.

13-14Rü guxũ̃ma ga ngunexũ̃gügu rü yema Faraóũ̃arü duũ̃xũ̃gü ga puracümaxã icua̱xgüxũ̃, rü Iraétanüxũ̃xũ̃ namu nax noxrie̱xpü̱xtama ga ladriyu naxügüã̱xũ̃ca̱x. Rü naétü tüxũ̃ nicua̱i̱xgü ga guxema Iraétanüxũ̃ ga


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tümatanüxũmaxã icuạxgüxe. Rü ñanagürügü tüxũ: —¿Ñuxãcü ga ĩnex rü ñụxma rü tama noxrie̱xpụ̈xwa ípenangụxẽẽxũ ya ladriyu? ==ñanagürügü.

15Rü yema Iraétanüxũ ga natanüxũmaxã icuạxgüxũ, rü Faraóũxũtawa nügücạx nayarüdexagü, rü ñanagürügü: —Pa Torü Ãe̱xgacüx ¿tụ̈xcüũ ngẽmaãcü tomaxã quixĩ?

16Ñụxma rü marü tama noxrirüxũ toxcạx icunaxú ya maxẽ, natürü toxũ cumuama nax noxrie̱xpụ̈xtama ya ladriyu tanaxüxũ. Rü ngẽmaétüwa rü toxũ nicuại̱xgü i curü duũxũgü. Rü ngẽma curü duũxũgügagu nixĩ i ngẽma, Pa Ãe̱xgacüx ==ñanarügügü.

17Natürü ga nüma ga Faraóũ rü nanangãxũ, rü ñanagürü: —Pema rü wüxi i oemarexũ pixĩgü. Rü ngẽmacạx naxcạx ípecagü nax ínachianexũwa pexĩxũ nax ngéma perü Tupanaxũ peyarücuạxüũgüxũcạx.

18¡Peyawoegu rü peyapuracüe! Rü woo marü tama pexcạx ichanaxű́xgu ya maxẽ rü chanaxwạxe i penaxü i noxrie̱xpụ̈xtama ya ladriyu ==ñanagürü.

19Rü yema Iraétanüxũ ga natanüxũmaxãtama icuạxgüxũ rü nayaxi̱xãchitanüxãxẽ ga yexguma nüxũ yema ñagügu nax wüxichigü i ngunexũgu rü taxũtáma inaxĩxũ nax ladriyugü inaxüxũgüaxũ.

20Rü yexguma Faraóũ nayacagüguwena rü ínachoxũ. Rü Moichémaxã rü Aróũmaxã nügü inayangaugü ga düxétüwa nangụxẽẽgüxũ.

21Rü namaxã nüxũ nixugügü, rü ñanagürügü: —¡Tupana nüxũ daux i ngẽma ñụxma tomaxã pexüxũ, rü pexũ napoxcue! Erü pegagu nixĩ i ñụxma i Faraóũ rü norü duũxũgü rü chixri toxũ nadauxũ. Rü pegagu nixĩ i ñụxma i tá toxũ nadại̱xũ ==ñanagürügü.

### Moichéarü yumüxẽchiga

22Rü yexguma ga Moiché rü nayumüxẽ, rü ñanagürü Cori ya Tupanaxũ: —Pa Corix ¿tụ̈xcüũ i chixexũ naxcạx ícunguxẽxẽxũ i ñaa curü duũxũgü? ¿Rü tạxacüwa yixĩxũ ga nua choxũ cumuxũ?


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

23Rü yexguma noxri cuégagu Faraóũmaxã chidexagu, rü nüma rü yexeraãcü curü duũxũgümaxã chixexũ naxü. Rü cuma rü taxuxũma cuxü nax naxmẹxwa ícunanguxũxẽẽxũcạx ==ñanagürü.

## Ínachoxũxũchiga 6

1Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichéxũ nangãxũ, rü ñanagürü: —Ñụxma rü tá nüxũ cudau i ngẽma Faraóũmaxã tá chaxüxũ. Erü chọxmẹx ya poranemaxã tá guxchaxũ naxcạx íchananguxẽxẽ. Rü ngẽmaãcüxicatama tá nixĩ i chorü duũxũgüxũ yangexũ. Rü nüma rü tá nuãcü nachixũanewa ínanamuxũ ==ñanagürü ga Tupana.

### Tupana rü wenaxarü Moichémaxã nidexa

2-3Rü Tupana rü wena Moichémaxã nidexa rü ñanagürü: —Choma nixĩ i Cori ya Tupana chixĩxũ. Rü Tupana ya Guxũétüwa Ngẽxmacü ñaxũmaxã chaugü changọxẽxẽ naxcạx ga gumá curü ọxigü ga Abraáũ rü Ichaá rü Acóbu. Natürü tama namaxã nüxũ chixu ga chauégaxüchi ga Cori ya Tupana ñaxũ.

4Rü naétü namaxã chanaxü ga wüxi ga uneta. Rü namaxã chanaxuegu nax choma rü tá nüxna chanaxãxũ i Canaáũarü naane ga nümagü ñuxre ga taunecü nawa namaxẽxũ ñoma to ga nachixũanecüạ̃xrüxũ

5Rü ñụxma nax nüxũ chacuáxũ nax ñuxãcü ngẽma Iraétanüxũ rü ngúxũ yangegüxũ rü ñuxãcü ngẽma Equítuanecüạ̃xgü poraãcü namuxũ nax napuracüexũcạx rü ngẽmacạx nüxna chacuạxãchi ga yema chorü uneta ga perü ọxigümaxã nüxũ chixuxũ.

6¡Rü ngẽmacạx i ñụxma rü namaxã nüxũ yarüxu i Iraétanüxũ, rü choma ya Cori ya Tupana rü tá Equítuanecüạ̃xmẹxẽwa íchananguxũxẽxẽ! Rü ngẽma yáxũ i puracügü i Equítuanecüạ̃x naétüwa ngẽxmaxẽẽxũwa tá íchananguxũxẽxẽ. Rü tá ichanawẹx i chorü pora, rü taxũ i ãũcümaxũgümaxã tá íchananguxũxẽxẽ.

7Rü pexũ tá chade nax chorü duũxũgü pixĩgüxũcạx. Rü choma tá nixĩ i perü Tupana chixĩxũ. Rü ngẽmawa tá nüxũ pecuạx nax choma ya perü Cori ya


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tupana yixĩxũ i pexũ íchanguxũixẽẽxũ nawa ga yema puracügü i yáxũ i Equítuanecüa̱xgü peétü nugüxũ.

8Rü yema naane ga Abraáũmaxã rü Ichaámaxã rü Acóbumaxã chaxueguxũwa tá pexũ chagagü rü tá pexna chanaxã nax pexrüxüchi yixĩxũca̱x i ngẽma naane. Rü choma nixĩ i Cori ya Tupana chixĩxũ ==ñanagürü.

9Rü nüma ga Moiché rü Iraétanüxũmaxã nüxũ nixu ga yema Tupana namaxã nüxũ ixuxũ. Natürü nüma ga Iraétanüxũ rü tama naga naxĩnüe yerü tama nataãẽgü nagagu ga yema ngúxũ ga yangegüxũ.

10Rü nüma ga Cori ya Tupana rü wenaxarü Moichémaxã nidexa, rü ñanagürü nüxũ:

11—¡Ẽcü, Faraóũixũtawa naxũ rü namaxã nüxũ yarüxu rü ínamuxũã i Equítuanewa i ngẽma Iraétanüxũ! ==ñanagürü.

12Natürü ga Moiché rü Cori ya Tupanaxũ nangãxũ, rü ñanagürü: —¿Ñu̱xma nax choxṹ naguxchaxũ nax mea chidexaxũ rü ñuxãcü tá chauga naxĩnü i Faraóũ ega woo chautanüxũ i Iraétanüxũ rü tama chauga naxĩnüegu? ==ñanagürü.

13Rü yexguma nüma ga Tupana rü Moichéxũ rü Aróũixũ namu nax Iraétanüxũmaxã rü Faraóũmaxã nüxũ yaxugüexũca̱x nax Tupanaarü mu yixĩxũ nax paxãma Iraétanüxũixũ ínamuxũixũca̱x ga Equítuanewa.

### Ñaagü nixĩ ga naégagü ga Aróũarü, rü Moichéarü o̱xigü

14Rü ñaagü nixĩ ga naégagü ga yema Iraétanüxũarü ãẽ̱xgacügü ga natanüxũmaxãchigü icuáxũ. Rü Rubéũ ga Iraé nane ga yacü nanegü nixĩ ga Anóx, rü Farú, rü Eróũ, rü Camí. Rü yemagü nixĩ ga Rubẽũtanüxũ.

15Rü Chimeóũ nanegü nixĩ ga Yemué, rü Yamíũ, rü Oáx, rü Yaquíũ, rü Chóa, rü Chaú ga Canaáũanecüa̱x ngĩne ixĩcü. Rü yemagü nixĩ ga Chimeóũtanüxũ.

16Rü Lebí rü 137 ga taunecü namaxũ. Rü ñaagü nixĩ ga naégagü ga nanegü ga yamaexũwa inaxügü rü bumaexũwa nangu: Rü Guerchóũ, rü Queáx, rü Merarí nixĩgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Rü Guerchóũ nanegü rü Lixní, rü Chimí nixĩgü. Rü yemagü rü natanüxũmaxã inacuáchigü.

18Rü nüma ga Queáx rü 133 ga taunecü nixĩ ga namaxũxũ. Rü Queáx nanegü rü Amráũ, rü Ichá, rü Ebróũ, rü Uchié nixĩgü.

19Rü Merarí nanegü rü Mári, rü Muchí nixĩgü. Rü yema nixĩ ga Lebítanüxũ ga yamaexũwa inaxügü rü bumaexũwa nangu.

20Rü Amráũ rü natücü ga Yocabémaxã naxãxmax̱. Rü ngĩma ga Yocabé rü namaxã ixãxacü ga Aróũ, rü Moiché. Rü nüma ga Amráũ rü 137 ga taunecü nixĩ ga namaxũxũ.

21Rü Ichá nanegü rü Coré, rü Néfex, rü Chicrí nixĩgü.

22Rü Uchié nanegü rü Michaé, rü Echapáũ, rü Chitrí nixĩgü.

23Rü nüma ga Aróũ rü Erichebámaxã naxãxmax̱. Rü ngĩma ga Erichebá rü Aminadáxacü iyaxĩ, rü Nachóũeyax̱ iyaxĩ. Rü namaxã ixãxacü ga Nadáx, rü Abiú, rü Ereachá, rü ñux̱ũchi Itamá.

24Rü Coré nanegü rü Achí, rü Ercaná, rü Abiachá nixĩgü. Rü yemagü nixĩ ga Corétanüxũ.

25Rü nüma ga Aróũ nane ga Ereachá rü Putiéxacümaxã naxãxmax̱. Rü ngĩma rü namaxã ixãxacü ga Fineéx. Rü yemagü nixĩ ga namaxã icuax̱güxũ ga wüxichigü ga Lebítanüxũtücumü.

26Rü gumá Aróũxũtama rü Moichéxũtama nixĩ ga Cori ya Tupana nüxũ unetagüxũ nax Equítuanewa Iraétanüxũxũ ínanguxũxẽẽxũcax̱ ñoma churaragü i meama nügü inuxũrüxũãcü.

27Rü nümatama ga Moiché rü Aróũ nixĩ ga Equítuarü ãẽxgacü ga Faraóũmaxã yadexagüxũ nax Iraétanüxũxũ ínamuxũxũcax̱ ga Equítuanewa.

### Tupana rü Moichémaxã rü Aróũmaxã nidexa

28-29Rü yema ngunexũ ga Equítuanewa Moichémaxã yadexaxgu ga Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Choma nixĩ ya Tupana chixĩxũ. Rü guxũma i ngẽma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tá cumaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ ¡rü Equítuanearü ãẽxgacü i Faraóũ̃maxã nüxũ̃ ixu! = =ñanagürü.

30Natürü nüma ga Moiché rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Pa Corix, choma nax tama mea dexaxũ̃ chacuáxũ̃ ¿rü ñuxãcü tá i chauga naxĩnüxũ̃ i Faraóũ̃? = =ñanagürü.

## Ínachoxũ̃xũ̃chiga 7

1Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü Moichéxũ̃ ñanagürü: —Dücax, choma chanaxwa̱xe nax cuma chauxchicüü Faraóũ̃xũ̃tawa cuxũ̃xũ̃, natürü cuenexẽ ya Aróũ̃ tá nixĩ ya yimá cuchicüxü Faraóũ̃maxã idexacü.

2Rü cuma tá nixĩ i Aróũ̃maxã nüxũ̃ quixuxũ̃ i guxũ̃ma i ngẽma ore i cumaxã nüxũ̃ chixuxũ̃. Rü ñu̱xũchi nüma i Aróũ̃ tá nixĩ i Faraóũ̃maxã idexaxũ̃ nax Equítuanewa ínamuxũ̃ãxũ̃ca̱x i Iraétanüxũ̃.

3Natürü choma rü tá Faraóũ̃xũ̃ íchayataiãchiãẽxẽxẽ rü taxũ̃táma pexṹ nayaxõ. Rü Equítuanewa rü muxũ̃tama i cua̱xruũ̃gü i ãũcümaxũ̃ tá ichawe̱x.

4Rü Faraóũ̃ rü taxũ̃táma pega naxĩnü. Natürü choma rü chorü poramaxã tá Equítuanewa íchananguxẽxẽ i taxũ̃ i ãũcümaxũ̃gü. Rü ngẽmaãcü taxũ̃ i chorü ngũ̃xẽẽmaxã tá Equítuanewa íchanagaxũ̃ i chorü duũ̃xũ̃gü i Iraétanüxũ̃ i chorü churaragü ixĩgüxũ̃.

5Rü ngẽxguma Equítuanecüa̱xgüxũ̃ chanawe̱xgu i chorü pora rü marü íchanagaxũ̃gu i Iraétanüxũ̃, rü ñu̱xũchi nüma i Equítuanecüa̱xgü rü tá nüxũ̃ nicua̱xãchitanü nax aixcüma choma yixĩxũ̃ ya Cori ya Tupana = =ñanagürü.

6Rü nümagü ga Moiché rü Aróũ̃, rü yema Cori ya Tupana namuxũ̃ãcü nayanguxẽxẽ.

7Rü yexguma Faraóũ̃maxã yanadexagügu ga Moiché rü nüxṹ nayexma ga 80 ga taunecü, rü Aróũ̃ rü nüxṹ nayexma ga 83 ga taunecü.

### Aróũ̃arü naixmena̱xã

8Rü nüma ga Tupana rü Moichéxũ̃ rü Aróũ̃xũ̃ ñanagürü:


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

9—Ngẽxguma Faraóũ pexna naxca̱x caxgux nax penaxüxũ i wüxi i mexũ i chorü poramaxã üxũ, rü tá Aróũmaxã nüxũ quixu nax Faraóũpe̱xegu nañaaxũca̱x ya norü naixmena̱xã nax ãxtapexũ nanguxuchixũca̱x ==ñanagürü.

10Rü yexguma ga Moiché rü Aróũ rü Faraóũxũtawa naxĩ, rü nanaxü ga yema Cori ya Tupana namuxũ. Rü nüma ga Aróũ rü Faraóũpe̱xegu rü norü ngũxẽẽruũgüpe̱xegu nanaña ga guma norü naixmena̱xã rü ãxtapexũ nananguxuchi.

11Rü nüma ga Faraóũ, rü norü duũxũgü ga nüxũ icua̱xüchixũca̱x rü norü yuüxũgüca̱x nangema. Rü nümagü ga yema norü duũxũgü rü norü yuüxũgümaxã nanaxügüama ta ga yema Aróũ üxũ.

12Rü wüxichigü ga yema yuüxũ rü ñaxtüanegu nanaña ga norü naixmena̱xã. Rü wüxichigü ga guma norü naixmena̱xã rü ãxtapexũ nananguxuchi. Natürü guma Aróũarü naixmena̱xã, rü yema iyuüxũarü naixmena̱xãxũ ínagagü.

13Natürü woo yemaxũ nax nadauxũ ga Faraóũ, rü tama inaxĩnüchaũ, yema Cori ya Tupana nüxũ ixuxũrüxũ.

### Nagüxũ nayanguxuchi ga dexá

14Rü yemawena rü nüma ga Cori ya Tupana rü ñanagürü Moichéxũ: —Nüma i Faraóũ rü tama inaxĩnüchaũ, rü taxũtáma Iraétanüxũxũ ínamuxũchaũ.

15¡Natürü moxũ pa̱xmamaxũchi rü naxũtawa íyadau! ¡Rü ngẽxguma tá türewa yanaxüegu, rü ngéma taxtüanacüwa tá cunangu̱xẽxẽ! ¡Rü íyange ya yima naixmena̱xã ya ãxtapexũ yanguxuchine!

16Rü ñacugürü tá nüxũ: “Rü yimá Cori ya Iraétanüxũarü Tupana rü choxũ namu nax wena cumaxã nüxũ chixuxũca̱x nax cuyange̱xgüxũca̱x i norü duũxũgü nax nüxũ yanacua̱xüũgüxũca̱x i ngextá ínachianexũwa. Natürü i ñu̱xma rü ta tama naga cuxĩnüchaũ.

17Rü ngẽmaca̱x ya Cori ya Tupana rü ñanagürü cuxũ: ‘Ñu̱xma rü tá nüxũ cudau nax aixcüma Cori ya Tupana chixĩxũ. Erü Moichéxũ chamu nax norü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

naixmenaxã yanangexũnemaxã ñaa taxtüchíüwa nacuaixcaãxũcax nax ngẽma dexá rü nagüxũ yanguxuchixũcax.

18Rü ngẽma choxnigü rü tá nayue. Rü ngẽmaãcü i ngẽma dexá rü poraãcü tá nayixchixü. Rü ngẽmacax taxũtáma nawa naxaxegüchaũ i ngẽma Equítuanecüãxgü' " ==ñanagürü cuxũ ya Tupana.

19Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü Moichéxũ ñanagürü: —¡Aróũmaxã nüxũ ixu rü nayauxã ya norü naixmenaxã rü namaxã naxunagü naétügu i natügü rü natüxacügü rü naxtaagü rü dexáchiũgü i Equítuanewa ngẽxmagüxũ rü guxũma i taxacü i dexá nawa ngẽxmaxũ nax nagüxũ yanguxuchigüxũcax i guxũma i ngẽma dexágü! Rü ngẽma dexápaũ i nainaxcax rü nutanaxcax i dexámaxã ixããcuxũ rü tá nagüxũ nayanguxuchi ==ñanagürü ga Tupana.

20Rü nüma ga Moiché rü Aróũ, rü yema Cori ya Tupana namuxũãcü nanaxügü. Rü nüma ga Aróũ rü nanayaxu ga norü naixmenaxã rü Faraóũpexewa dexáchiüwa namaxã nanacuaixca. Rü yexgumatama ga dexá rü nagüxũ nayanguxuchi.

21Rü nayue ga choxni. Rü poraãcü nanayixãchichixü ga dexá. Rü yemacax ga yema Equítuanecüãxgü rü taxuacüma nawa naxaxegü. Rü guxũma ga Equítuanewa rü nagüxũ nananguxuchi ga dexá.

22Natürü ga yema Faraóũarü duũxũgü ga iyuüxũ, rü yexgumarüũtama norü yuümaxã nanaxügü. Rü yemaacü yema Cori ya Tupana nüxũ ixuxũrüxũ rü nüma ga Faraóũ rü nanuama rü nügü ínanataiãchiarü maxũãxẽxẽ rü tama inaxĩnüchaũ ga yema Moiché rü Aróũ namaxã nüxũ ixuxũ.

23Rü nüma ga Faraóũ rü nüxṹ nanataxuraxũmare ga yema ngupetüxũ, rü napatacax nataegu.

24Rü yema nax taxucürüwa taxtüxũchíüwa nax naxaxegüxũcax, rü guxũma ga Equítuanecüãxgü rü norü puchune ínanaxüxũ ga taxtüanacüwa nax yéma naxaxegüxũcax.

### Tupana rü Faraóũcax cururugü ínangugüxẽxẽ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

25Rü nawena nax Cori ya Tupana nayaduãchichiüxẽẽãxũ̃ ga taxtü ga Níru, rü 7 ga ngunexũ̃ nangupetü.

## Ínachoxũ̃xũ̃chiga 8

1Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichéxũ̃ ñanagürü: —¡Paxa Faraóũ̃xũ̃tawa naxũ rü ñacugürü tá nüxũ̃: “Cori ya Tupana rü ñanagürü cuxũ̃: ‘Rü yange̲x i ngẽma chorü duũ̃xũ̃gü nax choxũ̃ yacua̲xüũ̃güxũ̃ca̲x!

2Erü ngẽxguma taxũtáma nüxũ̃ quinge̲xgu, rü tá cururugümaxã chanapoxcu i guxũ̃ma i ñaa cuchixũ̃ane.

3Rü taxtü rü cururugümaxã tá niñúmichixü. Rü ngẽma rü tá cuxca̲x ínachoõchi, rü cupatagu tá naxĩgü. Rü curü ucapugu rü curü ngürücaregu tá nachocu. Rü curü ngũ̃xẽẽruũ̃gü i ãe̲xgacügüpatagu, rü guxũ̃ma i curü duũ̃xũ̃güpatagu, rü curü paũpüũ̃gu, rü curü batáũ̃ ya paũcharaarü ñumüruũ̃gu tá nachocu.

4Rü ngẽma cururugü rü tá cuxna niyuxgüetanü. Rü curü ngũ̃xẽẽruũ̃gü i ãe̲xgacügüna rü guxũ̃ma i curü duũ̃xũ̃güna tá niyuxgüetanü’, ñanagürü cuxũ̃ ya Cori ya Tupana” ==ñanagürü ga Tupana.

5Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü Moichéxũ̃ ñanagürü: —¡Rü namaxã nüxũ̃ ixu i Aróũ̃ nax natügüétügu, rü natüxacügüétügu, rü naxtaagüétügu namaxã nawéxme̲xũ̃ca̲x ya norü naixmena̲xã! Rü ngéma tá ínachoxũ̃ i cururugü nax guxũ̃ma i Equítuane namaxã napaxũ̃ca̲x ==ñanagürü.

6Rü yexguma ga Aróũ̃ rü Equítuanewa yexmagüxũ̃ ga dexáchiüétügügu namaxã nawe̲xchacüxü ga guma norü naixmena̲xã. Rü guxũ̃ma ga Equítuane rü yema cururugü ga dexáwa íchoxũ̃xũ̃maxã nanapá.

7Rü yexgumarüxũ̃ ta ga yema Equítuanewa yexmagüxũ̃ ga yuüxũ̃gü rü yematama naxüe yema ngo̲xoarü puracü ga nüxũ̃ nacua̲xgüxũ̃maxã, rü yexgumarüxũ̃ ta cururugü ga dexáwa íchoxũ̃xũ̃maxã nayapaxẽxẽ ga Equítuane.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]Rü yexguma ga nüma ga Faraóũ rü Moichécax rü Aróũcax nangema, rü ñanagürü nüxũ: —¡Cori ya Tupanana naxcax pecaxa nax yanaxoxẽẽãxũcax i ngẽma cururugü i toxũtawa! Rü choma rü tá chayangexgü i curü duũxũgü nax Cori ya Tupanacax nadaiaxũcax i naxũnagü rü ngẽmamaxã nüxũ yanacuaxüũgüxũcax ==ñanagürü.

[9]Rü nüma ga Moiché rü Faraóũxũ nangãxũ, rü ñanagürü nüxũ: —¡Chomaxã nüxũ ixu i ñuxgu tá nixĩ i cunaxwaxexũ nax cuxcax rü curü ngũxẽẽruũgücax, rü guxũma i curü duũxũgücax Tupanana chacaxaxũ nax cuxna rü cupatana yaxĩgachixũcax i ngẽma cururugü rü taxtüwaxicatama nax nangẽxmagüxũcax! ==ñanagürü.

[10]Rü nüma ga Faraóũ rü Moichéxũ nangãxũ, rü ñanagürü: —Moxũtama nixĩ i chanaxwaxexũ nax nataxuxũ i ngẽma cururugü ==ñanagürü. Rü Moiché rü nüxũ nangãxũ, rü ñanagürü nüxũ: —Marü name. Rü ngẽmaãcü tá chanaxü nax nüxũ cucuáxũcax nax nataxuxũma ya texé ya torü Cori ya Tupanarüxũ ixĩxũ.

[11]Rü ngẽma cururugü rü tá nixĩgachi nawa ya cupata. Rü taxtüwaxica tátama nangẽxmagü. Rü ngẽmaãcü marü taxũtáma cuxũ nachixewe, rü taxũtáma nanachixewe i curü ngũxẽẽruũgü rü curü duũxũgü ==ñanagürü.

[12]Rü yexguma ga Moiché rü Aróũ rü ínachoxũ ga Faraóũpatawa. Rü ñuxũchi ga Moiché rü Cori ya Tupanana naca nax yaxĩgachitanüxẽẽãxũcax ga yema cururugü ga noxri Faraóũcax yéma namugüxũ.

[13]Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nanaxü ga yema Moiché nüxna naxcax caxaxũ. Rü nayue ga yema cururugü ga napatagüwa rü naãxtügüwa rü naanegüwa yexmagüxũ.

[14]Rü ga duũxũgü rü nanade ga yema yuexũ ga cururugü, rü nananutaquexe. Rü guxũwama namaxã nayipetüane.

[15]Natürü yexguma yema guxchaxũgüwa ínanguxuchigu ga Faraóũ, rü yema Cori ya Tupana nüxũ ixuxũrüxũ rü wenaxarü nanuama ga Faraóũ, rü tama Moiché rü Aróũga naxĩnüchaũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

### Tupana rü Faraóũcax tunü ínangugüxẽxẽ

16Rü yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü ñanagürü Moichéxũ: —¡Aróũmaxã nüxũ ixu nax waixũmütexewa namaxã nacuaixcaãxũcax ya norü naixmenaxã nax ngẽmaãcü tunüxũ nanguxũxũcax i ngẽma waixũmütexe i guxũma i Equítuanewa! ==ñanagürü.

17Rü yemaacü nanaxügü ga Moiché rü Aróũ. Rü nüma ga Aróũ rü norü naixmenaxã nawexnagü, rü waixũmütexewa namaxã nanacuaixca. Rü guxũma ga yema waixũmütexe ga Equítuanewa yexmaxũ, rü tunüxũ nananguxuchitanü. Rü yema tunügü rü poraãcü yema duũxũgüxũ rü naxũnagüxũ nachixewe.

18Rü yema Faraóũarü yuüxũgü rü norü yuümaxã nüxũ naxügü nax tunü yamuxẽẽgüxũ, natürü tama nüxũ nananguxuchi. Rü yoxni ga yema tunügü rü poraãcü yema duũxũgüxũ rü naxũnagüxũ nachixewe.

19Rü yexguma ga yema yuüxũgü rü Faraóũxũ ñanagürügü: —Ñaa guxchaxũ rü aixcüma Tupanawa nixĩ i ne naxũxũ ==ñanagürügü. Natürü ga nüma ga Faraóũ rü yema Cori ya Tupana nüxũ ixuxũrüxũ nanuama rü tama inaxĩnüchaũ.

### Tupana rü Faraóũcax mụxcü ínangugüxẽxẽ

20Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü Moichéxũ ñanagürü: —Nüma i Faraóũ rü moxũ paxmamaxũchi rü tá türewa narüxüe nax taxtücutüwa naxũxũcax. Rü ngẽmacax chanaxwaxe nax ngunetüxũ ícurüdaxũ nax namaxã nüxũ cuyarüxuxũcax i ñaa chorü dexa. ¡Rü ñacuxũ tá nüxũ!: “Rü ngẽma ñanagürü ya Cori ya Tupana: ‘¡Nüxũ ingex i chorü duũxũgü nax choxũ yacuaxüügüxũcax!

21Erü ngẽxguma taxũtáma nüxũ quingexgux, rü cuxcax rü curü ngũxẽẽruũgücax rü guxũma i curü duũxũgücax rü tá mụxcügü ngéma chamugü. Rü ngẽmaãcü tá mụxcügümaxã nanapágü ya guxũne ya Equítuanecüãxgüpata. Rü woo i ñaxtüane rü tá ta mụxcügümaxã naxãanemare.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[22]Natürü ngẽxguma petanüwa ngẽma ínguxgux, rü Gochéũ̃anewa i chorü duũ̃xũ̃gü íxãchiũ̃güxũ̃wa rü taxũtáma ngẽmaãcü nangupetü. Erü ngéma rü bai tá i wüxi i mu̱xcü ingexmaxũ̃ nax ngẽmaãcü nüxũ̃ cucuáxũ̃ca̱x nax choma ya Cori ya Tupana rü aixcüma naanearü yora chixĩxũ̃.

[23]Rü ngẽmaãcü tá pexca̱x íchananguguxẽxẽ i ngẽma mu̱xcügü, natürü chorü duũ̃xũ̃gü ingexmagüxũ̃wa rü bai i wüxi i mu̱xcü tá nangẽxma. Rü moxũ̃ tá nixĩ i ngẽmaãcü chanaxüxũ̃', ñanagürü cuxũ̃ ya Tupana" ==ñanagürü.

[24]Rü yemaacü nanaxü ga Cori ya Tupana. Rü ñoma wüxi ga caixanexũ̃rüxũ̃ Faraóũ̃patawa nangugü ga mu̱xcügü. Rü norü ngũ̃xẽẽruũ̃güpatawa rü ta rü guxũ̃ma ga Equítuanewa nangugü. Rü yema mu̱xcügü rü guxũ̃wama nanachixexẽxẽ ga yema nachixũ̃ane.

[25]Rü yexguma ga Faraóũ̃ rü norü puracütanüxũ̃xũ̃ namu nax Moiché rü ñu̱xũchi Aróũ̃ca̱x yacaxũ̃ca̱x. Rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Ngéma pexĩ rü perü Tupanana peyaxã i ngẽma ãmare, natürü taxũtáma ípechoxũ̃ i ñaa nachixũ̃anewa! ==ñanagürü.

[26]Rü Moiché nanangãxũ̃ga rü nüxũ̃ ñanagürü: —Taxũtáma name ega ngẽmaãcü tanaxu̱xgu. Erü ngẽma naxũ̃nagü i Cori ya Tupanaca̱x tada̱i̱xchaũ̃xũ̃ rü Equítuanecüã̱xgüaxũ̃́ nachu̱xu erü naxca̱x rü nixüüne. Rü ngẽxguma ngẽma Equítuanecüã̱xgü toxũ̃ nadaugügu nax tanada̱i̱xũ̃ i ngẽma naxũ̃nagü i nüma nüxũ̃ yacua̱xüũ̃güxũ̃, rü chi nutapütagümaxã toxũ̃ nadai.

[27]Rü ngẽmaca̱x tanaxwa̱xe nax ngextá taxúema íxãpataxũ̃wa taxĩxũ̃ i tomaepu̱x i ngunexũ̃ naxca̱x taxĩxũ̃wa, nax ngéma Cori ya torü Tupanaca̱x tayadaixũ̃ca̱x i ngẽma torü ãmaregü, ngẽma nüma toxũ̃ namuxũ̃ãcüma ==ñanagürü.

[28]Rü yexguma ga Faraóũ̃ rü ñanagürü: —Tá pexũ̃ chinge̱xgü nax perü Cori ya Tupanaca̱x peyada̱i̱xũ̃ca̱x i pexũ̃nagü. ¡Natürü taxũtáma yáxũ̃waxüchi pexĩ! ¡Rü cha̱u̱xca̱x rü ta perü Tupanana pecagüe! ==ñanagürü.

[29]Rü yexguma ga Moiché rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Ñu̱xma nua ne chaxũxgutátama nixĩ i Cori ya Tupanana chacaxũ̃ nax moxũ̃tama cuxna rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

curü ngũxẽẽruũgüna rü curü duũxũgüna yaxĩgachixẽẽãxũcạx i ngẽma mụxcügü. Natürü tama tanaxwạxe nax toxũ cuwomüxẽẽxũ rü nüxna cunachụxuxũ i ngẽma Iraétanüxũ nax ínachianexũwa naxĩxũ nax ngéma norü Cori ya Tupanacạx nadaiaxũcạx i naxũnagü ==ñanagürü.

30Rü yexguma Faraóũpatawa ínaxũxguwena ga Moiché, rü Cori ya Tupanana naca nax yaxĩgachixũcạx ga mụxcügü.

31Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nanaxü ga yema Moiché naxcạx ícạxaxũ. Rü yema mụxcügü rü Faraóũna rü norü ngũxẽẽruũgüna rü guxũma ga norü duũxũgüna nixĩgachitanü.

32Natürü nüma ga Faraóũ rü yemawena rü nanuama, rü tama nayangẹxgü ga Iraétanüxũ.

## Ínachoxũxũchiga 9

### Tupana rü Equítuanecüạ̃xarü naxũnagücạx dạxaweane ínanguxẽxẽ

1Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü Moichéxũ ñanagürü: —¡Paxa Faraóũxũtawa naxũ, rü namaxã nüxũ ixu: “Cori ya Iraétanüxũarü Tupana, rü cuxcạx nua namuga rü ñanagürü cuxũ: ‘Nüxũ ingẹx i ngẽma chorü duũxũgü nax choxũ yanacuạxüũgüxũcạx!

2-3Erü ngẽxguma taxũtáma nüxũ quingẹxgux rü tama ícunamuxũchaũgu, rü nüma ya Cori ya Tupana rü ngẽma nachitaxũwa ngẽxmagüxũ i cuxũnagüétügu tá nananguemaxẽxẽ i dạxaweane i poraxũ. Rü nayue tá i muxũma i cowarugü rü caméyugü rü wocagü rü carnérugü.

4Natürü ya Cori ya Tupana rü taxũtáma guxãxũnewa nananguxẽxẽ i ngẽma dạxaweane, erü ngẽma Equítuanecüạ̃xarü naxũnagüxica tátama nayue, natürü ngẽma Iraétanüxũarü naxũnagü rü taxũtáma nayue’ ” ==ñanagürü.

5Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü Moichémaxã inaxuneta nax ñuxgu tá yixĩxũ i ngẽma. Rü ñanagürü nüxũ: —Choma rü moxũ tá nixĩ i chanaxüxũ ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

6Rü yemaarü moxũ̃ãcü rü Cori ya Tupana nanaxü ga yema. Rü muxũ̃ma ga Equítuanecüą̃xarü naxũ̃nagü rü nayue. Natürü yema Iraétanüxũ̃arü naxũ̃nagü rü taxuxũ̃ma nayue, rü bai ga wüxi.

7Rü nüma ga Faraóũ̃ rü norü duũ̃xũ̃güxũ̃ namu nax íyadaugüãxũ̃cą̃x rü aixcüma yixĩ nax taxuxũ̃ma yuexũ̃ ga Iraétanüxũ̃arü naxũ̃na. Rü woo yemaxũ̃ nax nacuáxchigaxũ̃, rü nanuama rü tama nayangẹ̄xgü ga Iraétanüxũ̃.

### Tupana rü taixnamaxã duũ̃xũ̃güxũ̃ rü naxũ̃nagüxũ̃ nidą̃xawexẽxẽ

8Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü ñanagürü nüxũ̃ ga Moiché rü Aróũ̃: —¡Paũpűxũ̃wa wüxi ya cuxmẹ̄xãcu ya tanimaca nayaxu, rü ñụ̄xũchi cuma Pa Moichéx, rü Faraóũ̃pẹ̄xewa nagünagütẹ̄xe ya yima tanimaca!

9Rü ngẽmaãcü ya yima tanimaca rü tá narücaxi, rü guxũ̃ma i Equítuanewa tá nanguema. Rü ngẽmaãcü tá taixnagü naxũ̃newa inarüyi i guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü rü naxũ̃nagü i Equítuanewa ngẽxmagüxũ̃ ==ñanagürü.

10Rü nüma ga Moiché rü Aróũ̃ rü wüxi ga paũpűxũ̃wa tanimaca ne nanayauxtẹ̄xegü, rü yemamaxã Faraóũ̃xũ̃tawa naxĩ. Rü yéma Faraóũ̃pẹ̄xewa rü Moiché nanagünagütẹ̄xe ga guma tanimaca. Rü guxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü rü naxũ̃nagü rü taixnamaxã nixaxüne.

11Rü yema Faraóũ̃arü yuüxũ̃gü rü taxucürüwama Moichépẹ̄xewa nanaxügü ga yema, yerü nümagü rü ta rü nitaixnaxũ̃negü naxrüũ̃tama ga yema togü ga Equítuanecüą̃xgü.

12Natürü nüma ga Cori ya Tupana rü nanayexrü ga Faraóũ̃ nax nügütama nataiãchiarü maxũ̃ą̃xẽẽxũ̃cą̃x nax yemaacü tama Moichéga rü Aróũ̃ga naxĩnüxũ̃cą̃x, yema nüma ga Cori ya Tupana Moichémaxã nüxũ̃ ixuxũ̃rüxũ̃.

### Tupana rü taxũ̃ ga gáuxũ̃pütagü narüyixẽxẽ

13Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü ñanagürü Moichéxũ̃: —¡Moxũ̃ pą̃xmamaxũ̃chi írüda rü Faraóũ̃maxã nüxũ̃ yarüxu, rü ñanagürü nüxũ̃: “Cori ya Iraétanüxũ̃arü Tupana rü cuxcą̃x nua namuga rü ñanagürü cuxũ̃: ‘Nüxũ̃ ingẹ̄xgü i ngẽma chorü duũ̃xũ̃gü nax choxũ̃ yanacuą̃xüũ̃güxũ̃cą̃x!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[14]Rü ñu̱xmax rü tá cuxca̱x rü curü ngũ̃xẽẽruũ̃güca̱x, rü guxũ̃ma i Equítuanecüã̱xgüca̱x tá nua chanamu i naguxũ̃raũ̃xũ̃ i chorü poxcu nax ngẽmaãcü nüxũ̃ cucuáxũ̃ca̱x nax ñoma i naanewa rü nataxuxũ̃ma i to ya Tupana i chauxrüxũ̃ ixĩxũ̃.

[15]Rü ngẽxguma chi choma chanaxwa̱xegu nax cuxũ̃ rü curü duũ̃xũ̃güxũ̃ chapoxcuxũ̃ namaxã i wüxi i da̱xaweane i poraxũ̃ rü marü chi peyue.

[16]Rü ñu̱xmarüta cuxũ̃ chamaxẽxẽ rü tama cuxũ̃ chiima̱x, erü cuxũ̃ nüxũ̃ chadauxẽẽchaũ̃ nax ñuxãcü chaporaxüchixũ̃. Erü chaugü nüxũ̃ chacua̱xẽẽchaũ̃ i guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü i ñaa naanewa maxẽxũ̃.

[17]Natürü woo nax cuxũ̃ chamaxẽẽxũ̃, rü cuma rü tama icuxĩnüchaũ̃ rü tama cuyange̱xgüchaũ̃ i chorü duũ̃xũ̃gü.

[18]Rü dücax, rü moxũ̃ i ñoma i oragu rü tá chanayixẽxẽ i taxũ̃ i gáuxũ̃pütagü ga taguma ñuxgu ngẽxgumarüxũ̃ Equítuanegu yixũ̃.

[19]Rü ngẽmaca̱x, rü name nixĩ nax ĩpatatüũ̃gu cunachocuxẽẽxũ̃ i guxũ̃ma i curü duũ̃xũ̃gü rü cuxũ̃nagü i düxétüwa ngẽxmagüxũ̃. Erü ngẽxguma tá nayixgu i ngẽma taxũ̃ i gáuxũ̃pütagü, rü tá nanadai i guxũ̃ma i ngẽma duũ̃xũ̃gü rü naxũ̃nagü i tama ĩpatatüũ̃wa ngẽxmagüxũ̃’ ” ==ñanagürü ga Tupana.

[20]Rü nümaxũ̃ ga yema Faraóũ̃arü ngũ̃xẽẽruũ̃gü, rü naxca̱x namuũe ga yema Cori ya Tupana namaxã nüxũ̃ ixuxũ̃. Rü yemaca̱x ĩpatatüũ̃gu nanamugü ga norü puracütanüxũ̃ rü naxũ̃nagü.

[21]Natürü nayexma ga togü ga nüxũ̃́ nataxuraxũ̃xũ̃ma ga yema Cori ya Tupanaarü ore, rü yemaca̱x düxétüwa nanawogümare ga norü duũ̃xũ̃gü rü naxũ̃nagü.

[22]Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü Moichéxũ̃ ñanagürü: — ¡Naxunagüchacüxü nax ngẽma taxũ̃ i gáuxũ̃pütagü rü guxũ̃ma i Equítuanegu nayiiixũca̱x naétügu i duũ̃xũ̃gü rü naxũ̃nagü rü nanetügü i norü naanewa! ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[23]Rü Moiché rü norü naixmena̲xãmaxã naxunagüchacüxü, rü nüma ga Cori ya Tupana rü ínananguxẽxẽ ga duruane rü ãẽmacü rü taxũ̃ i gáuxũ̃pütagü ga yema naanewa. Rü yemaacü guxũ̃ma ga Equítuanewa narüyi ga gáuxũ̃pütagü.

[24]Rü yema gáuxũ̃pütagü rü guma ãẽmacügü rü tama ínayachaxãchi. Rü taguma ñuxgu yemaacü poraãcü gáuxũ̃pütagü narüyiixũ̃ ga Equítuanewa ga nũxcüma.

[25]Rü yema taxũ̃ ga gáuxũ̃pütagü rü poraãcü nanachixexẽxẽ ga guxũ̃ma ga ta̲xacü ga Equítuanewa yexmagüxũ̃. Rü nanadai ga duũ̃xũ̃gü rü naxũ̃nagü rü guxũ̃ma ga nanetügü ga naanegüwa. Rü guxũ̃ma ga naigü ga Equítuanewa yexmagüxũ̃, rü yema gáuxũ̃pütagümaxã nabüũ̃chacüxü.

[26]Rü woo nax yema ngupetüxũ̃ ga Equítuanewa, natürü yema Iraétanüxũ̃ nawa yexmagüxũ̃ ga naane ga Gochéũ̃wa rü taxuxũ̃ma ga gáuxũ̃pütagü yexma nayi rü bai ga wüxi.

[27]Rü yexguma nüma ga Faraóũ̃ rü Moichéca̲x rü Aróũ̃ca̲x nangema rü ñanagürü: —Aixcüma nixĩ i choma rü chorü duũ̃xũ̃gü rü chixexũ̃ taxüexũ̃. Rü ngẽma rü togagu nixĩ rü tama Tupanagagu nixĩ.

[28]¡Rü ngẽmaca̲x Tupanana naxca̲x peca nax yanaxoxẽẽãxũ̃ca̲x ya ãẽmacügü rü ngẽma gáuxũ̃pütagü, erü marü tama namaxã taporae! Rü marü tá pexũ̃ íchamuxũ̃ ==ñanagürü.

[29]Rü yexguma nüma ga Moiché rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Ñu̲xma tátama daa ĩanewa íchaxũxũgu rü tá chaxunagüchacüxü rü Tupanamaxã tá chidexa. Rü ngẽxguma rü tá ínayachaxãchi ya ãẽmacügü rü ngẽma gáuxũ̃pütagü. Rü ngẽmawa tá nüxũ̃ cucua̲x nax ñoma i naane rü Tupanaarü yixĩxũ̃.

[30]Natürü i choma rü nüxũ̃ chacua̲x nax cuma rü ngẽma curü ngũ̃xẽẽruũ̃gü rü tama Cori ya Tupanaxũ̃ pemuũ̃echaũ̃xũ̃ ==ñanagürü.

[31]Rü yexguma rü guxũ̃ma ga línunecügü, rü chebádanecügü rü poraãcü nichixe yerü yema chebádagü rü nixo rü yema línugü rü nixãchacu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

32Natürü ga trigugü rü yema chéũténugü rü taxuxũma nüxũ naxüpetü, yerü tama paxa nixo.

33Rü nawena ga nax Faraóũmaxã yadexaxũ ga Moiché rü ínaxũxũ ga guma ĩanewa, rü naxunagüchacüxü rü Cori ya Tupanamaxã nidexa. Rü yexgumatama narüxo ga nax nayixũ ga gáuxũpütagü rü nax napuxũ rü nax yaduruanexũ.

34Natürü yexguma Faraóũ nüxũ nada̲u̲xgu nax yanaxoxũ ga pucü rü marü tama nayixũ ga gáuxũpütagü rü tama yaduruanexũ, rü nüma ga Faraóũ rü wenatama chixexũ naxü. Rü tama nüxica nixĩ ga inataiãchiarü maxũxãxũ, natürü yema norü ngũxẽẽruũgü rü ta naxrüũtama nixĩgü.

35Rü nüma ga Faraóũ, rü nanuama rü tama nayange̲xgü ga yema Iraétanüxũ, yema Cori ya Tupana Moichéwa nüxũ ixuxũrüxũ.

## Ínachoxũxũchiga 10

### Tupana rü Faraóũca̲x munügü ínangugüxẽxẽ

1Rü Cori ya Tupana rü Moichéxũ ñanagürü: —¡Faraóũxũtawa naxũ! Erü choma rü tá íchayataiãchiarü maxũxa̲xẽxẽ i Faraóũ namaxã i guxũma i norü ngũxẽẽruũgü nax nüxũ chanawéxũca̲x i ngẽma cua̲xruũgü i ãũcümaxũ i chorü poramaxã chaxüxũ.

2Rü ngẽmaãcü i cuma rü tá cunegümaxã rü cutaagümaxã nüxũ quixu nax ñuxãcü nüxũ chacugüxũ ga Equítuanecüa̲xgü rü ñuxãcü taxũ ga guxchaxũgü naxca̲x íchanguxẽẽxũ. Rü ngẽmawa tá nüxna pecua̲xãchie nax choma chixĩxũ ya Cori ya Tupana ==ñanagürü.

3Rü Moiché rü Aróũ rü Faraóũxũtawa naxĩ, rü ñanagürügü nüxũ: —Cori ya Iraétanüxũarü Tupana rü cuxca̲x nua namuga rü ñanagürü cuxũ: “¿Ñuxguratáta i nüxũ curüxoxũ nax choxna cugü quinuxuxũ? ¡Rü yange̲xgü i chorü duũxũgü nax choxũ yanacua̲xüũgüxũca̲x!

4Erü ngẽxguma taxũtáma nüxũ quinge̲xgu i ngẽma Iraétanüxũ rü moxũ tá munü curü naaneca̲x íchangugüxẽxẽ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5Rü ngẽma munügü rü guxũma i naane tá namaxã nayapa. Rü tá namuxũchi rü taxũtáma waixũmüanexũ tadau. Rü nayawa tá i ngẽma noxretama i nanetügü ga íyaxügüxũ nawena ga yema gáuxũ ga ixãpũtaxũ ga rüyixixũ. Rü ngẽxgumarüxũ tá ta nayawa i guxũma i ngẽma naigü i orɨxgü i peanewa ngẽxmagüxũ.

6Rü ngẽma munügü rü tá cupata namaxã nanapá. Rü ngẽxgumarüxũ ta i ngẽma curü ngũxẽẽruũgüpatagü rü tá munümaxã nanapágü, rü guxũma i Equítuanecüãxpatagü rü tá namaxã nanapágü. Rü ngẽma guxchaxũ i ñụxma tá nüxũ cudauxũ rü cunatü rü curü o̱xigü rü taguma nüxũ tadaugü rü ñụxmata ñoma i ngunexũwa nangu” ==ñanagürügü. Rü yema ñaxguwena rü nüma ga Moiché rü nadaueguãchi rü Faraóũpatawa ínaxũxũ.

7Rü yexguma ga Faraóũarü ngũxẽẽruũgü rü ñanagürügü nüxũ: —Pa Ãẽ̱xgacüx ¿nidaamatama nax guxchaxũ nua tüxna naxãxũ i ngẽma yatü i Moiché? ¡Yange̱xgü i ngẽma duũxũgü nax norü Cori ya Tupanaxũ yanacua̱xüũgüxũca̱x! ¿Ẽ̱xna, tama nüxũ cudau, Pa Ãẽ̱xgacüx, nax ñaa Equítuane rü guxũwama marü nachixexũ? ==ñanagürügü.

8Rü yexguma ga nüma ga Faraóũ rü wenaxarü Moichéca̱x rü Aróũca̱x nangema. Rü ñanagürü nüxũ: —Marü name i perü Cori ya Tupanaxũ peyarücua̱xüũgü. Natürü chanaxwa̱xe i chomaxã nüxũ pixu nax texégü tá tixĩxũ ya yíxema ngéma ĩxẽ ==ñanagürü.

9Rü yexguma ga Moiché rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Rü ngéma tá taxĩ namaxã i guxũma i torü buxũgü, rü torü yaxgua̱xgü, rü tonegü rü toxocügü rü torü carnérugü rü torü wocagü. Erü ngẽma tá taxüxũ, rü wüxi i taxũma i tórü Coriarü cua̱xüxũchiga nixĩ ==ñanagürü.

10Natürü ga nüma ga Faraóũ rü ñanagürü nüxũ: —Rü nango̱xochiama i ngẽma chixexũ i nagu perüxĩnüexũ. ¿Ẽ̱xna pema nagu perüxĩnüegu rü perü Cori ya Tupana rü tá pexũ íyaxümücüxũ? ¿Rü ẽ̱xna nagu perüxĩnüegu rü choma rü tá pexũ chinge̱xgüxũ nax perü buxũgümaxã ngéma pexĩxũca̱x?

11Rü dücax, rü taxũtáma ngẽmaãcü nixĩ. ¡Ẽcü, ngéma pexĩ ya guxãma i yatüxe i yáxe, rü perü Cori ya Tupanaxũ peyarücua̱xüũgü! Erü ngẽma nixĩ i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

penaxwa̱xexũ̃ ==ñanagürü. Rü yexguma ga nüma ga Faraóũ̃ rü norü duũ̃xũ̃güxũ̃ namu nax napẹ̱xewa tüxũ̃ ínawoxũ̃xũ̃ca̱x.

12Natürü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichéxũ̃ ñanagürü: —¡Equítuaneétügu nawéxmẹ̱x nax ngẽmaãcü nua naxĩxũ̃ca̱x i munügü! Rü ngẽma munügü rü tá nayawa i guxũ̃ma i nanetü i ñaa nachixũ̃anewa íyaxügüxũ̃ nawena ga yema gáuxũ̃pütagü ga dauxũ̃wa rüyixixũ̃ ==ñanagürü.

13Rü yexguma ga Moiché rü Equítuaneétügu nanawẹ̱x ga norü naixmena̱xã. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nanamu ga wüxi ga buanecü ga éstewaama ne ũcü ga guxũ̃ ga chütaxũ̃ rü ngunexũ̃ yema nachixũ̃aneétügu icuecü. Rü moxũ̃ãcü rü gumá buanecü ga éstewaama ne ũemacügu ínangugü ga munügü.

14Rü yema munügü rü yema ngunexũ̃gu guxũ̃wama nanapáxẽxẽ ga yema nachixũ̃ane. Rü nũxcüma rü taguma yemaacü namuxũchi ga munü, rü tagutáma wena ngẽxgumarüxũ̃ ta nixĩ.

15Rü ga ñaxtüane rü munümaxã nanapá, rü marü taxucürüwa ñaxtüanegu tadau, yerü namuxũchi. Rü nayawa ga guxũ̃ma ga nanetü rü norü o ga íyaxügüxũ̃ nawena ga yema gáuxũ̃pütagü ga dauxũ̃wa rüyixixũ̃. Rü nataxuma ga nanetü ga ngextá ãátüxũ̃ ga guxũ̃ma ga Equítuanewa, rü bai ga naanewa rü bai ga naixnecüwa.

16Rü nüma ga Faraóũ̃ rü yexgumatama norü duũ̃xũ̃güxũ̃ namu nax Moichéca̱x rü Aróũ̃ca̱x yacagüxũ̃ca̱x. Rü yexguma naxũ̃tawa nagagügu, rü ñanagürü nüxũ̃: —Cori ya Tupanapẹ̱xewa rü pepẹ̱xewa chixexũ̃ chaxü.

17Rü ngẽmaca̱x pexna naxca̱x chaca nax ñu̱xmaica choxṹ̃ nüxũ̃ perüngümaxũ̃ca̱x i chorü chixexũ̃ rü ñu̱xũchi cha̱u̱xca̱x peyumüxẽgüxũ̃ nax Cori ya perü Tupana choxna yaxũgachixẽẽxũ̃ca̱x i ñaa guxchaxũ̃ i yuwa tüxũ̃ gaxũ̃ ==ñanagürü.

18Rü yexguma ãẹ̱xgacüpatawa ínaxũxũxgu ga Moiché rü Cori ya Tupanamaxã nidexa.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

19Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü poracü ga buanecü ga oéstewaama ne ũcü ínananguxẽxẽ nax guxũma ga munügü naemagu ibugüxũcax. Rü Már i Dauchíüxũwa nayawogü. Rü yemaacü taxuxũma ga munü Equítuanewa nayaxű, rü bai ga wüxi.

20Natürü nüma ga Cori ya Tupana rü tama nüxna nayanuxũ ga Faraóũ nax nügütama nataiãchiarü maxũãxẽẽxũcax nax yemaacü tama yangéãxũcax ga yema Iraétanüxũ.

### Tupana rü Faraóũcax waanexũ ínanguxẽxẽ

21Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü Moichéxũ ñanagürü: —¡Nawexnagüchacüxü nax guxũma i Equítuanewa nawaanexũcax! ==ñanagürü.

22Rü nüma ga Moiché rü nawexnagüchacüxü rü poraãcü nawaane ga guxũma ga Equítuanewa.

23Rü tomaepüx ga ngunexũ rü taxúema tümamücüxũ tadau, rü taxúema tümachicawa tixũgachi. Natürü yema Iraétanüxũpatagüwa rü guxűwama nangóone.

24Rü nüma ga Faraóũ rü norü duũxũgüxũ namu nax Moichécax yacagüxũcax, rü ñanagürü: —¡Ẽcü Cori ya Tupanaxũ peyarücuaxüũgü, rü ípeyagagü ta i pexacügü! ¡Natürü i ngẽma perü carnérugü rü perü wocagü rü nua penawogü! ==ñanagürü.

25Natürü nüma ga Moiché nanangãxũ rü ñanagürü nüxũ: —Natürü nüma ya Cori ya Tupana nanaxwaxe nax toxũ cuyagagüxẽẽxũ i ngẽma toxũna nax ngẽmatanüwa timáxũcax rü tayaguxũcax rü ngẽmamaxã nüxũ ticuaxüũgüxũcax.

26Rü ngẽmacax i ngẽma toxũnagü rü tá ítayagagü. Rü bai i wüxi i toxũna tá nua nayaxű, erü ngẽmatanüwa tá tayadexechi i ñuxre nax ngẽmamaxã nüxũ ticuaxüũgüxũcax ya torü Cori ya Tupana. Rü ñuxma nax taxũta ngẽma ínachianexũwa tangugüxũ, rü tama nüxũ tacuax nax ngexũrüüxũmaxã tá nüxũ ticuaxüũgüxũ ya torü Cori ya Tupana ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[27]Natürü nüma ga Cori ya Tupana rü tama nüxna nayanuxũ ga Faraóũ nax nügütama nataiãchiarü maxũa̲xẽẽũca̲x nax yemaacü tama yange̲xgüãxũca̲x ga yema Iraétanüxũ.

[28]Rü yemaétüwa ga Faraóũ, rü Moichéxũ ñanagürü: —¡Ínaxũxũ i nua, rü mea cugüna nadau nax tama wena nua chauxũtawa cuxũxũca̲x! Erü ngẽxguma wena chauxũtawa cuxũxgu rü tá cuyu = =ñanagürü.

[29]Rü nüma ga Moiché nanangãxũ rü ñanagürü: —Marü mea nüxũ quixu. Rü aixcüma tagutáma wena nua cuxũtawa íchayadau = =ñanagürü.

## Ínachoxũxũchiga 11

### Tupana nanaxunagü rü tá nayue i Equítuanecüa̲xgü nanegü ga nüxíra buexũ

[1]Rü Cori ya Tupana rü Moichéxũ ñanagürü: —Wüxi i to i guxchaxũ tá Faraóũca̲x rü Equítuanecüa̲xgüca̲x íchanguxẽxẽ. Rü ngẽmawena i Faraóũ rü taxũtáma mea pexũ ínamuxũmare, natürü nümatátama noxtacüma pexũ ínawoxũxũchi i ñaa nachixũanewa.

[2]¡Natürü i ñu̲xma rü ngẽma Iraétanüxũ i yatüxũmaxã rü ñu̲xũchi ingexũmaxã nüxũ ixu nax ngẽma norü ngaicamagu ãchiũgüxũ i Equítucüa̲xgüxũtawa naxca̲x ínaca i norü ngẽmaxũgü i úirunaxca̲x rü diẽrumünaxca̲x! = =ñanagürü.

[3]Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Equítuanecüa̲xgüxũ yema Iraétanüxũmaxã namecümagüxẽxẽ. Rü yexgumarüxũ ta ga yema Faraóũarü ngũxẽẽruũgü rü wüxi ga yatü ga nüxũ cuácüãcü Moichéxũ nadaugü. Rü yemagutama narüxĩnüe ga guxũma ga Equítuanecüa̲xgü.

[4]Rü nüma ga Moiché rü Faraóũxũ ñanagürü: —Cori ya Tupana rü ñanagürü: “Yixcü ngãxũcüxü rü guxũtáma i Equítuanewa tá chaxüpetü.

[5]Rü ngẽxguma rü tá nayu i nane i nüxíraxũxũ i wüxichigü i Equítucüa̲xpatawa. Rü Faraóũ nane ya nüxíraxũcüwa tá inaxügü rü ñu̲xmatáta nawa nangu ya yima ngĩne ya nüxíraũcü i ngẽma nge i camütaewa puracücü. Rü ngẽxgumarüxũ tá ta nayue i guxũma i naxũnaxacügü i yatüxũ i nüxíraxũgüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

6Rü guxũma i Equítuanewa i duũxũgü rü tá naxauxe erü ngúxũ ningegü. Rü nũxcüma rü taguma yemaacü ngúxũ ningegü ga duũxũgü, rü tagutáma wenaxarü ñuxgu nangẽxma", ñanagürü ga Cori ya Tupana.

7Natürü ngẽma Iraétanüxũ nawa ngẽxmagüxũ i naane rü taxũtáma ngẽma poxcu nawa nangu. Rü natanüwa rü tá nachianemare, rü woo i airugü rü taxuxũtáma narüngúxtanüxũ. Rü ngẽmaãcü, Pa Faraóũx, rü tá nüxũ pecua̱x nax yimá Cori ya Tupana nüxũ naxunetaxũ i ngẽma Iraétanüxũ rü tama i pexũ.

8Rü ña̱xũchi guxũma i ñaa curü ngũxẽẽruũgü rü chauxũtawa tá naxĩ. Rü chopexegu nacaxápü̱xügüãcüma tá choxna nacagü, rü ñanagürügü tá: "¡Ípechoxũ i nua namaxã i guxũma i cutanüxũ!" ñanagürügü tá. Rü ngẽmawena rü tá íchaxũxũ ==ñanagürü ga Moiché. Rü yexguma nüma ga Moiché rü nanuãcüma Faraóũpe̱xewa ínaxũxũ.

9Rü yemawena ga Cori ya Tupana rü Moichéxũ ñanagürü: —Nüma i Faraóũ rü taxũtáma pega naxĩnü, rü ngẽmaca̱x i nua Equítuanewa rü yexeraãcü tá chanaxü i ta̱xacü i taguma nüxũ idauxũ ==ñanagürü.

10Moiché rü Aróũ rü Faraóũpe̱xewa inanawe̱xgü ga yema poxcugü ga Tupana norü poramaxã üxũ. Natürü ga Faraóũ nax Cori ya Tupana iyataiãchiarü maxũa̱xẽẽxũ, rü tama Equítuanewa Iraétanüxũxũ ínamuxũchaũ.

## Ínachoxũxũchiga 12

### Üpetüchiga

1Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichémaxã rü Aróũmaxã nidexa ga Equítuanewa, rü ñanagürü:

2—Daa tauemacü ya taunecü namaxã ixügücü, rü yimá rü guxcüma ya tauemacüarü yexera tá nixĩ nax nagu choxũ picua̱xüũgüxũ.

3¡Rü guxũma i Iraétanüxũmaxã nüxũ pixu, rü ñapegürü tá nüxũ: "Doma tauemacügu rü norü 10 i ngunexũgu, rü Tupana nanaxwa̱xe i wüxíechigü i pema rü peyama̱x i wüxi i carnéru rüe̱xna wüxi i chíbuxacü i wüxichigü ya ĩpatawa!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[4]Rü ngẽxguma wüxi ya ĩpatacüã̲x i duũ̃xũ̃gü rü noxretama yixĩxgu rü nagu naxĩnügu nax tama nüxu̇̃ nagúxũ̃ i ngẽma carnéru, rü name nixĩ i nüxna naxu i namücü i norü ngaicamagu ãpataxũ̃ nax ngẽmamaxã wüxigu nangõ̲xgüãxũ̃cã̲x. Rü name nixĩ i naẽ̲xpü̲xgu inanachexũ̃gü nax wüxichigü mea nüxu̇̃ yanguxũ̃cã̲x i guxũ̃ma i ngẽma nüxna naxuxũ̃.

[5]Natürü ngẽma naxũ̃na rü chanaxwã̲xe nax nayatüxũ̃ rü wüxi ya taunecü nüxu̇̃ ngẽxmaxũ̃ rü taxuwama nachixexũ̃. Rü name nax wüxi i carnéruxacü rüẽ̲xna wüxi i chíbuxacü nax yixĩxũ̃.

[6]Rü tá mea nüxna pedau ñu̲xmatáta doma ya tauemacüarü 14 i ngunexũ̃wa nangu. Rü ngẽma ngunexũ̃arü yáuanecü rü guxãma i pemax i Iraétanüxũ̃ rü tá peyamã̲x i ngẽma pexũ̃na.

[7]Rü tá penayaxu ya nagü. Rü yimá nagümaxã tá ípenachaegu i perü ĩã̲xcüwawa i wüxichigü ya yima ĩ ya nawa penangṍxũ̃ i ngẽma naxũ̃na.

[8]Rü ngẽma chütaxũ̃gu tá penangõ̲xgü i namachi i iguxũ̃ ya maxẽ ya üxücümaxã ãéũ̃xũ̃. Rü namaxã tá penaxüxbüxũ̃ i paũ i ngearü pu̲xẽẽruũ̃ãxũ̃.

[9]Rü bai i íxraxũ̃ i ngẽma namachi i pengṍxũ̃ rü tá nangáxüra rüẽ̲xna namuxra. Rü guxũ̃ma i namachi rü naeru rü naparagü rü naũ̃nütagü, rü tá penanagü.

[10]¡Rü taxuxũ̃táma ípeyaxüxẽxẽ i perü moxũ̃ãcüruxũ̃! Rü ngẽxguma chi íyaxüxgu i ngẽma namachi rü name i noxtacüma peyagu.

[11]Rü ngẽxguma penangõ̲xgu rü tá peyange ya perü naixmenã̲xã, rü meama pengã̲xãẽgüãcüma rü pechapatuã̲xgüãcüma tá pepaxaãxẽ nax penangõ̲xgüxũ̃ i ngẽma namachi. Rü ngẽma chütaxũ̃ rü Coriarü Üpetüchiga tá nixĩ i naéga.

[12]Erü choma rü ngẽma chütaxũ̃ rü nua Equítuanewa tá chaxüpetü. Rü wüxichigü ya Equítuanecüã̲xarü ĩpatawa tá chayamã̲x ya yimá nüxíraũ̃cü ya nanegü rü nüxíraxũ̃xũ̃ i naxũ̃naxacügü i yatüxũ̃. Rü tá ngẽma Equítuanecüã̲xgüxũ̃ nüxũ̃ chadauxẽxẽ nax ngẽma namaxã natupanaã̲xgüxũ̃ rü yangearü poraáxũ̃ nax naétüwa nachogüxũ̃. Erü chomatama ya Tupana nixĩ i chanaxueguxũ̃ i ngẽma chaxüxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[13]Rü yimá nagü rü wüxi i cuaxruxũ tá nixĩ nawa ya yima pepata i nawa pengẽxmagüxũ. Rü ngẽxguma nüxũ chadauxgu ya yimá nagü i perü ĩãxwa, rü tá nüxũ chaxüpetümare rü petanüwa rü taxúetama tayu i ngẽxguma yumaxã chanapoxcuegu i ngẽma Equítuanecüãx i duũxũgü.

[14]Rü pema rü guxcüma ya taunecügu tá Cori ya Tupanacax penaxüchiga i ñaa ngunexũ nax ngẽmaãcü pema rü petaagü nüxna pecuaxãchiexũcax i ngẽma tá pexcax chaxüxũ.

[15]Rü ngẽma Üpetüchiga rü 7 i ngunexũ tá penaxüchiga. Rü guxũma i ngẽma 7 i ngunexũgu rü paũ i ngearü puxẽẽruṹáxũxicatama tá pengõxgü. Rü ngẽmacax i guxũma i ngẽma 7 i ngunexũgu rü tama penaxwaxe nax pepatawa pexṹ nangẽxmaxũ i ngẽma paũarü puxẽẽruxũ. Rü yíxema paũ i puxẽẽruṹáxũ ngőxe i ngẽma 7 i ngunexũgu rü yíxema rü tá Iraétanüwa tüxũ ípetaxüchi.

[16]Rü ngẽma ngunexũ i nagu inaxügüxũgu i Üpetüchiga rü tá penaxü i wüxi i ngutaquexe i üünexũ. Rü ngẽxgumarüxũ tá ta i norü 7 i ngunexũgu rü tá penaxü i to i ngutaquexe i üünexũ. Rü guxũma i ngẽma 7 i ngunexũgügu rü taxúetama taxacürü puracü taxü. Rü ngẽma perü õna i pengőxchaũxũxica tátama nixĩ i pexüxũ.

[17]Rü guxcüma ya taunecügu tá penaxüchiga i ngẽma ngunexũ i nagu penangőxũ i paũ i ngearü puxẽẽruṹáxũ. Erü ngẽma ngunexũ nixĩ i nagu pexũ íchagaxũxũ i Equítuanewa i guxãma i pema. Rü ngẽma ngunexũ rü guxũgutáma penaxüchiga i pema rü petaagü.

[18]Rü yima nüxíraũcü ya tauemacüarü 14 arü yáuanexũgu rü tá ipenaxügü nax penangőxũ i paũ i ngearü puxẽẽruṹáxũ ñuxmatáta yimatama ya tauemacüarü 21 arü yáuanexũwa nangu.

[19]Rü 7 i ngunexũ tá nixĩ i taxũtáma pepatawa pexṹ nangẽxma i paũarü puxẽẽruxũ. Rü texé ya yíxema nangőxẽ i paũ i puxẽẽruṹáxũ rü tá petanüwa ítataxüchi woo Iraétanüxũ tixĩxgu rüexna to i nachixũanecüãx tixĩxgu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[20]Rü ngẽmacax tama name i penangõx i paũ i puxẽẽruṹáxũ̃. Rü ngẽma paũ i ngearü puxẽẽruṹáxũ̃xica tátama nixĩ i mexũ̃ nax penangṍxũ̃ i ngextá pema ípemaxẽxũ̃wa” ==ñanagürü ga Tupana.

[21]Rü yexguma ga Moiché rü naxcax nangema ga guxũ̃ma ga yema Iraétanüxũ̃arü ãẽxgacügü, rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Ípixĩ rü peyayaxu i wüxi i carnéruxacü rüexna wüxi i chíbuxacü naxcax i pepatagücüãx! ¡Rü peyamá nax ngẽmaãcü penaxüchigaxũ̃cax i Üpetüchiga!

[22]¡Rü yimá nagü rü wüxi ya bachíagu penaba! ¡Rü yimá nagümaxã peyawaixẽxẽ i wüxi i maxcuruxũ̃ i natüane i ichópuchacüxünaxcax! ¡Rü yimá nagümaxã penamaxcu i nacüwawa i perü ĩãx! ¡Rü ngẽmawena rü naxũ̃pa nax yangunexũ̃ rü taxúetama ítaxũxũ i pepatagüwa!

[23]Rü ngẽmaãcü ngẽxguma Cori ya Tupana ngéma üpetügu nax nadaiaxũ̃cax i ngẽma nüxíra buexũ̃ i Equítuanecüãx nanegü rü tá nüxũ̃ naxüpetümare ya yima pepatagü ega perü ĩãxgüwa nüxũ̃ nadauxgu nax yimá nagümaxã ínachaeguxũ̃. Rü ngẽmaãcü ya Cori ya Tupana rü taxũtáma pepatagu nanaxücuxẽxẽ i ngẽma dauxũ̃cüãx i maxruxũ̃ ixĩxũ̃.

[24]Rü ñuxmax i pemax rü ngẽma petaagü rü guxũ̃gutáma naga pexĩnüe i ngẽma mu ya Tupana pexna ãxũ̃.

[25]Rü ngẽxguma nawa pengugügu i ngẽma naane i Cori ya Tupana pexna ãxchaũ̃xũ̃ ga yema pemaxã inaxunetaxũ̃rüxũ̃, rü pema rü tá guxcüma ya taunecügu penaxüchiga i ngẽma Üpetüchiga.

[26-27]Rü ngẽxguma pexacügü tá pexna caxgux rü taxacüchiga nax yixĩxũ̃ i ngẽma pexüchigaxũ̃, rü pema rü tá penangãxũ̃, rü ñaperügügü tá: “Ñaa naxũ̃na rü tayamax naxcax i Cori ya Tupanaarü Üpetüchiga nax ngẽmaãcü nüxũ̃ icuaxüũ̃güxũ̃cax. Rü yexguma nadaiãgu ga Equítuanecüãx nanegü ga nüxíraxũ̃güxũ̃, rü nüxũ̃ naxüpetümare ga yema Iraétanüxũ̃ nanegü ga Equítuanewa yexmagüxũ̃, rü taxuxũ̃ma nimax. Rü yemaacü ga tatanüxũ̃ rü taxúema tayu” ==ñanagürü ga Moiché. Rü yexguma ga yema


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Iraétanüxũarü ãẽxgacügü rü ñaxtüanegu nanangücuchigü, rü Cori ya Tupanaxũ nicuạxüũgü.

28Rü ñụxũchi ínixĩ, rü nanaxü ga yema Cori ya Tupana Moichémaxã rü Aróũmaxã nüxũ ixuxũrüxũ.

### Nayue ga Equítuanecüạx nanegü ga nüxíraxũgüxũ

29Rü meama ngãxũcüxü, rü nüma ga Cori ya Tupana rü norü orearü ngeruũxũ namu nax wüxichigü ga Equítuanecüạxgüpatawa nadaiaxũcạx ga nanegü ga nüxíraxũgüxũ. Rü yexgumarüxũ ta ga Equítuanecüạxarü ãẽxgacü ga Faraóũ nane ga nüxíraũcü rü nayamạx, rü woo naxũnaxacügü ga iyatüxũ ga nüxíraxũxũ, rü nanadai.

30Rü nüma ga Faraóũ rü norü ngũxẽẽruũgü rü guxũma ga Equítuanecüạxgü rü ínarüdagü ga yema chütaxũgu. Rü poraãcü aita naxüe rü naxauxe ga guxũma ga Equítuanewa, yerü guxũnema ga Equítuanecüạxpatawa rü nayu ga wüxi.

31Rü yematama chütaxũgu rü nüma ga Faraóũ rü Moichécạx rü Aróũcạx nangema, rü ñanagürü nüxũ: —¡Ípechoxũ i pema rü ngẽma Iraétanüxũ i nua natanüwa i ñaa chorü duũxũgü! ¡Rü nüxũ peyarücuạxüũgü ya yimá perü Cori ya Tupana, ngẽma pema nagu perüxĩnüexũrüxũ!

32¡Rü ẽcü peyagagü i perü carnérugü rü perü wocagü ngẽma penaxwạxerüxũ! ¡Rü ípechoxũ i nua! ¡Rü perü Tupanana chạụxcạx pecagüe! = =ñanagürü.

33Rü nüma ga Equítuanecüạxgü rü Iraétanüxũxũ nipaxagü nax Equítuanewa ínachoxũxũcạx, yerü nagu narüxĩnüe nax guxũtáma yuexũ.

34Rü nümagü ga yema Iraétanüxũ rü nanayauxcharagü ga yema paũchara ga ngearü pụxẽẽruũắxũ. Rü guxũne ga norü tạụxtamaxã naxchirugu nananuquegü rü nügüãtügu nayangẽgü.

35Rü ñụxũchi yema Equítuanecüạxgüxũtawa naxcạx ínacagü ga naxchirugü rü norü ngạ̃xãẽruũgü ga úirunaxcạx rü diẽrumünaxcạx.

36Rü nüma ga Cori ya Tupana rü yema Equítuanecüạxgüaxű̃ nanatauxchaxẽxẽ nax norü ngúchaũmaxã yema Iraétanüxũna naxãgüãxũcạx


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ga yema nüxna naxca̱x nacagüxũ. Rü yemaacü ga yema Iraétanüxũ rü nayana ga yema Equítuanecüã̱xarü yemaxũgü.

### Equítuanewa ínachoxũ ga Iraétanüxũ

37Rü Ramchéwa ínachoxũ ga yema Iraétanüxũ, rü Chucóxwa naxĩ. Rü 600,000 ga yatügü ga churarawa imexũ nayexmagü. Rü naétü nayexma ga ngexũgü rü buxũgü ga tama ixugüxũ.

38Rü nawe narüxĩ ga muxũma ga togü ga duũxũgü, rü nayagagü ta ga norü carnérugü rü wocagü.

39Rü yema nax nangechicagüxũgagu rü taxucürüwama norü õnata namexẽẽgü, yerü ga Equítuanecüã̱xgü rü nachixũanewa ínanawoxũ. Rü yemaca̱x paũ ga ngearü pu̱xẽẽruũã́xũ naxügü nawa ga norü paũchara ga ngearü pu̱xẽẽruũã́xũ ga Equítuanewa yangegüxũ.

40Rü 430 ga taunecü nixĩ ga Equítuanewa nayexmagüxũ ga Iraétanüxũ.

41Rü yematama ngunexũ ga nagu 430 ga taunecüwa nax nanguxũgu nixĩ ga yema nachixũanewa ínachoxũxũ ga guxũma ga Cori ya Tupanaarü duũxũgü ga Iraétanüxũ.

42Rü nüma ga Cori ya Tupana rü yema chütaxũxũ naxuneta nax ínamuxũãxũca̱x ga norü duũxũgü ga Equítuanewa. Rü yemaca̱x nanaxwa̱xe nax gucü ya taunecügu naxüchigagüãxũca̱x i petaagü i ngẽxguma nawa nanguuxũgu i ngẽma ngunexũ, nax ngẽmaãcü petaagü nüxna nacua̱xãchiexũca̱x ga ñuxãcü Cori ya Tupana pexũ ínanguxũxẽẽxũ ga Equítuanewa.

### Ñuxãcü tá nanaxüchiga i Üpetüchiga

43Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichémaxã rü Aróũmaxã nidexa rü ñanagürü: —Ñu̱xma rü tá pemaxã nüxũ chixu i ñuxãcü tá penaxüchiga i Üpetüchiga. Rü tama name i ngẽma duũxũgü i tama Iraétanüxũ ixĩgüxũ rü nax nangõoxũ i ngẽma naxũna i cha̱u̱xca̱x imáxũ.

44Natürü ngẽma perü duũxũ i diẽrumaxã naxca̱x petaxexũ rü ñu̱xũchi marü íwiecha̱xmüũpe̱xechiraũxũ, rü marü name i nanangõx i ngẽma naxũna.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

45Natürü ngẽma to i nachixũanecüa̱x i duũxũ i petanügu naxũanexũ rüe̱xna ngẽma duũxũ i diẽruca̱x petanüwa puracüxũ, rü taxuacüma nanango̱x i ngẽma naxũna i cha̱u̱xca̱x pimáxũ.

46Rü ngẽma naxũna i cha̱u̱xca̱x pimáxũ rü penaxwa̱xe i pepatawachigütama penango̱x. ¡Rü taxũtáma ĩpatawa ípenangexechi i namachi rü bai i íxraxũ, rü taxũtáma peyapuxẽxẽ ya naxchina̱xãgü!

47Rü ngẽmaãcü tá penaxüchiga i guxũma i pema ya Iraétanüxũ.

48Rü ngẽxguma nangẽxmagu i to i nachixũanecüa̱x i duũxũ i petanüwa maxũxũ rü ngẽxguma naxüchigachaũãxgu i ngẽma chorü Üpetüchiga rü nanaxwa̱xe nax guxũma i napatacüa̱x i iyatüxũ rü nügü ínawiücha̱xmüüpe̱xechiraũgüxũ. Rü ngẽxguma ngẽma yanguxẽẽgu rü marü ñoma Iraétanüxũ yaxĩgüxũrüũtama nixĩgü. Natürü ngẽma tama íwíecha̱xmüüpe̱xechiraũxũ rü taxucürüwa nanango̱x i ngẽma naxũna.

49Rü ngẽmatama mu tá nixĩ i nagu naxĩxũ i Iraétanüxũ rü ngẽxgumarüxũ ta i ngẽma duũxũgü i to i nachixũanecüa̱xgü i petanüwa maxẽxũ ==ñanagürü ga Tupana.

50Rü yexguma nüma ga Iraétanüxũ rü guxũma ga yema Cori ya Tupana Moichémaxã, rü Aróũmaxã nüxũ ixuxũãcüma nanaxügü.

51Rü yematama ngunexũgu rü nüma ga Cori ya Tupana rü nügütanüxũmaxãchigü Equítuanewa ínanamuxũ ga Iraétanüxũ.

## Ínachoxũxũchiga 13

### Tupanaarü nixĩ i guxũma i iyatüxũ i nüxíra buexũ

1-2Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichémaxã nidexa rü ñanagürü: —¡Choxna naxuaxũ i guxũma i penegü i nüxíra buexũ! Erü guxũma i Iraétanüxũ i iyatüxũ i nüxíra buexũ rü choxrügü nixĩ. Rü ngẽxgumarüxũ ta i guxũma i ngẽma naxũnagüxacü i iyatüxũ i nüxíra buexũ rü choxrügü nixĩ ==ñanagürü.

3Rü nüma ga Moiché rü Iraétanüxũxũ ñanagürü: —¡Nüxna tá pecua̱xãchie i ñaa ngunexũ i nagu Cori ya Tupana taxũ i norü poramaxã pexũ ímuxũxũ ga


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Equítuanewa i ngexta chixri pemaxã inacuaxgüxũwa rü norü puracütanüxũxũ pexũ yaxĩgüxẽẽxũwa! Rü ngẽmacax i ngẽxguma penaxüchigagügu i ñaa ngunexũ rü taxũtáma paũ i puxẽẽruṹaxũ pengõxgü.

4-5Rü ñuxma rü daa tauemacü ya Abíxgu tá ípechoxũ i nua Equítuanewa. Rü Cori ya Tupana rü tá nawa pexũ nagagü ga yema naane ga perü oxigümaxã naxueguxũ nax perü yixĩxũcax. Rü ngẽma naanewa nangẽxma ya lechi rü ira ñoma wüxi i natüarü dexárüxũ ixĩxũne. Rü ngẽma naanegu naxãchiũgü i duũxũgü i Canaáũtanüxũ rü Itítanüxũ rü Amoréutanüxũ rü Ebéutanüxũ rü Yebuchéutanüxũ. Rü ngẽxguma marü ngéma pengẽxmagügu rü daatama tauemacügu tá penaxü i Üpetüchiga.

6Rü 7 i ngunexũ tá paũ i ngearü puxẽẽruṹaxũ pengõxgü. Rü ngẽxguma nawa yacuáxũ i ngunexũwa nanguxgu rü Cori ya Tupanacax tá penaxü i wüxi i ngutaquexe i nagu nüxũ picuaxüũgüxũ.

7Rü ngẽma 7 i ngunexũ rü tá paũ i ngearü puxẽẽruṹaxũmaxã pengõx. Rü guxũma i ngẽma perü naanewa rü taxũtáma nangẽxma i paũarü puxẽẽruxũ rü paũ i puxẽẽruṹaxũ.

8Rü ngẽma ngunexũgu rü penegümaxã tá nüxũ pixu rü ñapegürü: “Rü ñaa taxü erü nüxna nacuaxãchie ga yema mexũ ga norü poramaxã toxcax naxüxũ ga Cori ya Tupana ga yexguma Equítuanewa ítachoxũgu”, ñapegürü.

9Rü ngẽma nax penaxüchigaxũ i ngẽma Üpetüchiga rü ñoma wüxi i perü cuaxruxũ i pechacüxüwa rüexna pecatüwa ngẽxmaxũ tá pexna nüxũ nacuãxãchixẽxẽ nax guxũgutáma Cori ya Tupanaarü ucuxẽxũ pixuxũ, erü nüma nixĩ ga norü poramaxã Equítuanewa pexũ ínanguxũxẽẽxũ.

10Rü ngẽmacax i ñaa Üpetüchiga rü guxcüma ya taunecügu tá penaxüchiga i ngẽxguma nawa nanguxgu i norü ngunexũ.

11-12Rü ngẽxguma Cori ya Tupana nawa pexũ gagügu rü pexna naxããgu i ngẽma Canaáũcũãxgüarü naane ga yema pemaxã rü perü oxigümaxã naxueguxũ, rü tá Tupanana penamugü ya penegü ya nüxíraxũgücü, rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ñu̱xũchi ngẽma nüxíraxũgüxũ i pexũ̃naxacügü i iyatüxũ, erü noxrü nixĩ ya Cori ya Tupana.

13Rü ngẽxguma wüxi i búruxacü i iyatüxũ i nüxíraxũ buxgu, rü penaxwa̱xe nax nachicüxü wüxi i carnéruxacü rüexna wüxi i chíbuxacü Tupanana pemu. Rü ngẽxguma taxũtáma carnéru pemuxgu rü tá penapogünaxã i perü búru. Rü yima pene ya nüxíraxũ̃cüca̱x rü tá ta Tupanana penaxãmare i wüxi i carnéruxacü.

14Rü ngẽxguma tá penegü pexna cagügu rü ñaxgu: “¿Ta̱xacüchiga nixĩ i ñaa pexüxũ̃?” ñaxgu, rü pema rü ñaãcü tá penegüxũ̃ pengãxũ̃: “Yexguma Equítuanewa tayexmagügu, rü nüma ga Cori ya Tupana rü norü poramaxã toxũ̃ ínanguxũ̃xẽxẽ. Yerü ga Equítuanecüa̱xgü rü ngúxũ̃ toxũ̃ ningexẽẽgü rü poraãcü puracü toétü nanugü.

15Rü yexguma nüma ga Faraóũ̃ nügü nataixarü maxũ̃nea̱xẽẽgu rü tama toxũ̃ ínamuxũ̃chaũ̃gu ga Equítuanewa rü Cori ya Tupana rü tanapoxcue ga Equítuanecüa̱xgü ga duũ̃xũ̃gü. Rü nanadai ga nanegü ga nüxíra buexũ̃ ga wüxichigü ga ĩpatawa, rü ñu̱xũchi naxũ̃naxacügü ga iyatüxũ̃ ga nüxíra buexũ̃. Rü ngẽmaca̱x nixĩ i ñu̱xma i toma rü guxũ̃ma i naxũ̃naxacügü i iyatüxũ̃ i nüxíra buexũ̃ rü Cori ya Tupanaca̱x tanada̱ixũ̃ nax ngẽmaãcü Tupanana tanaxãmarexũ̃ca̱x nachicüxü ya tone ya nüxíraũ̃cü.

16Rü ngẽma nax tanaxüchigaxũ̃ i ngẽma Üpetüchiga rü ñoma wüxi i perü cua̱xruxũ̃ i pechacüxüwa rüexna pecatüwa ngẽxmaxũ̃ tá pexna nüxũ̃ nacua̱xãchixẽxẽ nax ñuxãcü Cori ya Tupana norü poramaxã Equítuanewa toxũ̃ ínguxũ̃xẽẽxũ̃” ==ñanagürü ga Moiché.

### Tupana rü wüxi ga caixanexũ̃gu rü üxüemagu ínayaxümücü ga Iraétanüxũ̃

17Rü yexguma Faraóũ̃ yema Iraétanüxũ̃xũ̃ ingexgu, rü Tupana rü tama yema nama ga Firitéutanüxũ̃arü naanewa daxũ̃gu nayagagü, woo yema nax yixĩxũ̃ ga nama ga wexwa Canaáũ̃anewa daxũ̃. Yerü nüma ga Tupana rü nagu narüxĩnü ga yema Iraétanüxũ̃ rü chi yema Firitéutanüxũ̃maxã nügü nadaixgu, rü yemaca̱x ngürüãchi Equítuaneca̱x nawoegu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

18Rü yemacax ga Tupana rü yema nama ga Már ga Dauchíüxũanacügu idaxũguama namaxã ínayaxüegu ñuxmata yema ínachianexũwa nachopetü. Rü nüma ga Iraétanüxũ rü ñoma churaragürüxũ meama nichima ga yexguma Equítuanewa ínachoxũxgu.

19Rü nüma ga Moiché rü nayana ga Yúchechinaxãgü, yerü Yúche rü naenexẽgüna naxãga ga nax yanaxãxũcax ga naxchinaxãgü ga yexguma tá Equítuanewa ínachoxũxgu. Yerü nüma ga Yúche rü nayaxõ nax Tupana rü aixcüma tá ínanguxũxẽẽxũ ga yema Iraétanüxũ ga Equítuanewa.

20Rü nüma ga Iraétanüxũ rü Chucóxwa inaxĩãchi, rü Etáũgu nayapexgü ga ngextá yema chianexũ íxügüxũwa.

21Rü ngunecü rü nüma ga Tupana rü wüxi ga caixanexũgu yema Iraétanüxũxũ ínixümücü rü napexegu nixũema ga nüxũ nax nacuaxgüxũcax ga ngextá tá nax naxĩxũ. Rü chütacü rü Tupana rü wüxi ga üxüemagu nayaxümücü nax nangóonexũcax rü yemaacü nüxṹ natauxchaxũcax ga ngunecü rü chütacü nax inaxĩxũ.

22Rü yema caixanexũ rü napexegu nixũema ga ngunecü. Rü yema üxüema rü nayabáixmaũ ga chütacü.

## Ínachoxũxũchiga 14

### Már ga Dauchíüxũwa nichoũ ga Iraétanüxũ

1-2Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichéxũ ñanagürü: —¡Iraétanüxũmaxã nüxũ ixu nax nawoeguxũcax nax Pi-airóxarü toxmaxtawa paxaãchi nangẽxmagüxũ i Midóx rü márcutüarü ngãxũwa i Baá-chepóũarü toxmaxtawa! ¡Rü namaxã nüxũ ixu nax ngẽma nachicaarü toxmaxtagu i márpechinüwa paxaxãchi nax nangẽxmagüxũcax!

3Rü ngẽmaãcü i nüma i Faraóũ rü tá nagu narüxĩnü nax pema i Iraétanüxũ tama nüxũ pecuáxũ nax ngextá pexĩxũ rü ngẽmacax ngẽma ínachianexũgu ípetüexũ.

4Natürü i choma rü tá Faraóũxũ íchanataiãchiarü maxũãxẽxẽ rü nüma rü tá pewe nangẽ. Rü ngẽxguma i choma rü Faraóũpexewa rü guxũma i norü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

churaragüpe̲xewa tá ichanawe̲x i chorü pora nax ngẽmaãcü nüxũ̃ yacua̲xãchitanüxũ̃ca̲x i ngẽma Equítuanecüã̲xgü nax choma rü aixcüma Cori ya Tupana chixĩxũ̃ = =ñanagürü.

5Rü nüma ga Equítuanearü ãẽ̲xgacü rü nüxũ̃ naxĩnüchiga nax yema Iraétanüxũ̃ rü marü naxĩgüxũ̃. Rü yemaca̲x ga nüma ga Faraóũ̃ rü norü ngũ̃xẽẽruũ̃gü rü naxüchicüxüarü ĩnüã̲xgü, rü ñanagürügü nügümaxã: —¿Tü̲xcüũ̃ nüxũ̃ inge̲xgüxũ̃ i ngẽma Iraétanüxũ̃ nax ngẽmaãcü taxúema tüxṹ puracüexũ̃ca̲x i ñu̲xmax? = =ñanagürügü.

6Rü yemaca̲x ga Faraóũ̃ rü yexgumatama norü duũ̃xũ̃güxũ̃ namu nax namexẽẽxãxũ̃ca̲x ga naweũ̃ ga daiwa namaxã naxũxũ̃ne. Rü ínayagagü ga guxũ̃ma ga norü churaragü.

7Rü nanamexẽxẽ ta ga 600 ga norü carugü ga churaragüweũ̃ ga daiwa mexũ̃ne. Rü naétü nayexma ga norü churaragüarü ãẽ̲xgacügüweũ̃ ga guxũ̃ma ga Equítuanewa ne ĩxũ̃ne.

8Rü nüma ga Tupana rü Faraóũ̃xũ̃ ínanataiãchiarü maxũ̃ã̲xẽxẽ, rü yemaca̲x tama inaxĩnüchaũ̃ rü Iraétanüxũ̃we nangeama woo nüma ga Faraóũ̃ nüxũ̃ nax nadauxũ̃ ga ñuxãcü Tupanaarü poramaxã ínachoxũ̃xũ̃ ga Iraétanüxũ̃.

9Rü nümagü ga Equítuanecüã̲xgü rü guxũ̃ma ga norü churaragümaxã rü naweũ̃gümaxã rü norü cowarugümaxã inaxĩãchi nax nawe nangegüxũ̃ ga yema Iraétanüxũ̃. Rü Már ga Dauchíüxũ̃cutügu nüxũ̃ inayangaugü ga yema íyapegüxũ̃wa ga Pi-airóxarü ngaicamana ga Baá-chepóũ̃arü to̲xma̲xtawa.

10Rü yexguma yema Iraétanüxũ̃ rü yáxũ̃gu nüxũ̃ nadaugügu ga Faraóũ̃ rü norü churaragü, rü norü cowarugü ga yéma ne naxĩxũ̃, rü poraãcü namuũ̃e. Rü Cori ya Tupanana nacagü nax nüxũ̃ nangũ̃xẽẽxũ̃ca̲x.

11Rü yexguma ga yema duũ̃xũ̃gü rü Moichéxũ̃ ñanagürügü: —¿Tü̲xcüũ̃ nua ínachianexũ̃wa toxũ̃ cugagü nax nuxã tayuexũ̃ca̲x? ¿Ẽ̲xna cuxca̲x rü Equítuanewa rü tama ningu i tauque nax ngexta tata̲xgüxũ̃ca̲x? ¿Rü tü̲xcüũ̃ ngexũ̃ tomaxã cuwagü? ¿Rü tü̲xcüũ̃ Equítuanewa toxũ̃ ícugaxũ̃?


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[12]Rü yema nixĩ ga cumaxã nüxũ̃ tixugüexũ̃ ga Equítuanewa ga yexguma ñatagügu: “Rü nüetama ega Equítuanecüa̱xaxṹ tapuracüegu. Rü narümemae toxṹ nax norü puracütanüxũ̃ nax tixĩgüxũ̃ rü tama nuxã ínachianexũ̃gu nax tayuemarexũ̃”, cumaxã nüxũ̃ tixugüexũ̃ ==ñanagürügü.

[13]Rü yexguma ga Moiché rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Taxuca̱xma pemuũe! ¡Rü mea iperüchomare rü naxca̱x perüdaunü nax ñuxãcü pexũ̃ tá nax ínapoxũ̃xũ̃ ya Cori ya Tupana! Erü ngẽma Equítuanecüa̱xgü i ñu̱xma nüxũ̃ pedauxũ̃, rü tagutáma wena nüxũ̃ pedaugü.

[14]Rü pema rü taxuca̱xma pexoegaãẽgü. Erü nüma ya Cori ya Tupana rü tá pexũ̃ ínapoxũ̃ ==ñanagürü.

[15]Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü Moichéxũ̃ ñanagürü: —¿Tu̱xcüũ̃ chorü ngũ̃xẽẽca̱x ícuca? ¡Rü marütama nax cuyumüxẽxũ̃! ¡Rü namu i ngẽma Iraétanüxũ̃ rü inaxĩãma!

[16]¡Rü cuma rü nayaxu ya curü naixmena̱xã, rü márchíüétügu nawe̱x! Rü ngẽma márchiü rü tá nügüna nixĩgachichíxü nax ngẽmaãcü ngẽma Iraétanüxũ̃ rü paanexũ̃wa nax yachoũ̃xũca̱x.

[17]Rü choma rü tá Faraóũ̃xũ̃ íchanataiãchiarü maxũ̃a̱xẽxẽ nax tama pega naxĩnüexũca̱x i ngẽma Equítuanecüa̱xgü rü pewe yangexũ̃tanüxũca̱x. Rü ngẽmaãcü tá chananguxẽxẽ i chorü pora. Rü pema tá nüxũ̃ pedau i ngẽma namaxã ngupetüxũ̃ i Faraóũ̃, rü guxũ̃ma i norü churaragü i nacutügu ĩmarexũ̃, rü ngẽma norü churaragü i cowaruétügu ĩxũ̃, rü ngẽma norü churaragü i cowaru itúgüxũ̃ i carugu ĩxũ̃.

[18]Rü ngẽxguma Faraóũ̃pe̱xewa rü guxũ̃ma i ngẽma norü churaragüpe̱xewa chaugü chawe̱xgu nax ñuxãcü chaporaxũ̃, rü nüma i Equítuanecüa̱xgü rü tá nüxũ̃ nicua̱xãchitanü nax aixcüma Cori ya Tupana chixĩxũ̃ ==ñanagürü.

[19]Rü yexgumatama ga yema Tupanaarü duũ̃xũ̃ ga daxũcüa̱x rü yema caixanexũ̃ ga noxri Iraétanüxũ̃pe̱xegu ĩchiréxũ̃ rü wixweama naxĩ.

[20]Rü yemaacü ga yema caixanexũ̃ rü Equítuanecüa̱xgü rü Iraétanüxũ̃arü ngaxũ̃wa nixüãchi. Rü yema Equítuanecüa̱xgüca̱x rü nanaxẽanexẽxẽ natürü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Iraétanüxũcax rü nanangóonexẽxẽ. Rü yemacax nixĩ ga Equítuanecüãxgü ga taxucürüwama Iraétanüxũxũ iyangaugüxũ ga yema chütaxũgu.

21Rü yexguma ga Moiché rü márétügu nawexchacüxü. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü yema chütaxũgu rü inanaxűxẽxẽ ga wüxi ga poracü ga buanecü ga éstewaama ne ũcü ñuxmata yangunexũmare. Rü yemaacü ga yema már rü taxregu niyauxyexũchiü. Rü yemaacü nixĩ ga Cori ya Tupana ga yapayechitamaxẽẽãxũ ga már.

22Rü yemaacü paanexũwa nichoũ ga Iraétanüxũ, yerü taxregu niyauxyexũchiü ga dexá. Rü norü ngãxũwa nichoũ, rü ñoma wüxi i taxacü i ãxtapűxũrüxũ nixĩgü ga norü tügünecüwawa rü norü toxwecüwawa ga dexá.

23Rü guxũma ga churaragü ga icowaruãxũ rü yema churaragü ga cowaru itúgüxũ i carugu ĩxũ rü Iraétanüxũwe nangẽgü ñuxmata yema már arü ngãxũtüwa nangugü.

24Natürü yexguma marü ngunetüxũwa nanguxgu, rü nüma ga Cori ya Tupana rü yema caixanexũ ga üxüemarüxũ ixĩxũwa Equítuanecüãxgüarü churaragüxũ nadawenü. Rü nanaxĩxãchiãẽgüxẽxẽ. Rü yemacax nügümaxãtama nanue.

25Rü yema norü carugü ga cowaru itúgüxũ rü ínayichícugü, rü ngechicuãcü ñaxtüanegu nitúgümare. Rü yemacax ñanagürügü: —¡Ngĩxã tibuxmü i nua! Erü nüma ya Cori ya Tupana rü ngẽma Iraétanüxũxũ ínapoxũ, rü yixema rü tamaxã nanu ==ñanagürügü.

26Rü yexguma marü guxũma ga Iraétanüxũ inguũgu, rü Tupana rü Moichéxũ ñanagürü: —¡Ẽcü ngẽma már arü dexáétügu nawexchacüxü nax ngẽma dexá rü nügüna wena naxũxũchiuxũcax rü ngẽmaãcü ngẽxma nayixixũcax i ngẽma Equítuanecüãxgü namaxã i norü carugü rü norü cowarugü! ==ñanagürü.

27Rü nüma ga Moiché rü yema Tupana namaxã nüxũ ixuxũãcüma nanaxü. Rü már arü dexáétügu naxuchacüxü rü yemacax ga moxũãcü nax yangunexũ rü nügüna naxũxũchíxü ga dexá. Rü yemachaxwa nügü ínibuxmüchaũ ga Equítuanecüãxgü. Natürü yexguma nügü íyabuxmügu, rü már arü dexámaxã


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

narübuxmüama, rü yexma nayi. Rü yemaacü Tupana yexma márgu nanayixẽxẽ ga yema Equítuanecüãxgü.

28Rü yexma nayi ta ga norü carugü, rü norü churaragü ga icowaruãxũ, rü guxũma ga yema churaragü ga ichoũxũ ga yema márwa nax Iraétanüxũwe nangegüxũcax. Rü guxũma ga yemagü rü yexma nayue rü taxuxũma ínayaxü ga yexguma nügüna naxĩxgu ga yema márchiü.

29Natürü ga yema Iraétanüxũ rü paanexũwa nichoũ, yerü taxregu niyauxyexũchiü ga dexá. Rü norü ngãxũwa nichoxũ, yerü ñoma wüxi i tãxacü i ãxtapũxũrüxũ nixĩgü ga norü tügünecüwawa rü norü tõxwecüwawa.

30Rü yemaacü nixĩ ga yema ngunexũgu ga Cori ya Tupana ga ínapoxũxũ ga yema Iraétanüxũ naxmẽxwa ga yema Equítuanecüãxgü. Rü yema Iraétanüxũ rü nüxũ nadaugü ga naxũnegü ga yema Equítucüãxgü ga márpechinügu íyachaxãchitanüxũ.

31Rü nüma ga Iraétanüxũ rü yexguma nüxũ nadaugügu ga yema Cori ya Tupana norü poramaxã Equítuanecüãxgümaxã naxüxũ, rü Cori ya Tupanaxũ nicuãxüũgü rü aixcüma nüxṹ nayaxõgü. Rü yexgumarüxũ ta nüxṹ nayaxõgü ga guma Moiché ga Tupanaarü duũ ixĩcü.

## Ínachoxũxũchiga 15

### Moiché rü Iraétanüxũ rü Cori ya Tupanaxũ nicuãxüũgü

1Rü yexguma ga Moiché rü yema Iraétanüxũ rü Cori ya Tupanaxũ nicuãxũgü namaxã ga ñaa wiyae, rü ñanagürügü: —Choma rü tá chawiyae rü tá nüxũ chicuãxüxũ ya Cori ya Tupana erü nüxũ narüporamae i tórü uanügü rü ngẽmacãx márgu nanayixẽxẽ i ngẽma churaragü rü norü cowarugü.

2Nagu chawiyae ya Cori ya Tupana erü nüma nixĩ i choxũ naporaxẽẽxũ rü choxũ namaxẽẽxũ. Rü nüma nixĩ i chorü Tupana yixĩxũ rü ngẽmacãx nüxũ chicuãxüxũ. Rü nüma rü chaunatüarü Tupana nixĩ, rü ngẽmacãx chanataxẽxẽ.

3Rü nüma ya Cori ya Tupana nixĩ i daiwa naporaxũ. Rü Cori ya Tupana nixĩ i naéga.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[4]Rü nüma nixĩ ga márgu nayixẽẽãxũ̃ ga Faraóũ̃arü carugü rü churaragü. Rü yexma Már ga Dauchíüxũ̃gu nanayixẽxẽ ga yema nüxũ̃ rücua̱xmaegüxũ̃ ga Equítuanearü churaragüeru.

[5]Rü ñoma nuta yaxĩgüxũ̃rüxũ̃ yexma mártamagu nayi.

[6]Pa Cori ya Tupanax, cuma nixĩ i curü tügünechacüxü ya poranemaxã cunada̱i̱xũ̃ i torü uanügü.

[7]Rü curü poramaxã cunadai i ngẽma cumaxã nügü nadaixchaũ̃xũ̃. Namaxã cunu rü ñoma pacü ya maxẽ ixaxũ̃rüxũ̃ cuyaxĩgüxẽxẽ.

[8]Rü curü poramaxã nüxũ̃ cucue ga dexá rü taxregu nixüye. Rü gumá yuape rü ñoma ĩxtapũ̱xrüxũ̃ nixĩ. Rü ínayachaxãchi ga dexá norü ngãxũ̃tamawa.

[9]Rü ngẽma uanü rü norü ĩnüwa rü ñanagürü: “Nawe tá change ñu̱xmatáta nüxũ̃ ichayangau. Rü ngẽxguma nüxũ̃ ichayangauxgu rü tá chanayaxu i chorü tara rü chorü poramaxã tá chayama̱x. Rü nüxna tá chanapuxũ̃ i guxũ̃ma i norü ngẽmaxũ̃gü i chanaxwa̱xexũ̃. Rü tá ichayanu i ngẽma nüxna chapuxũ̃xũ̃”, ñaxũ̃gu narüxĩnü.

[10]Natürü i cumax, Pa Cori Pa Tupanax, rü curü poramaxã nüxũ̃ cucue ga már rü yema dexá rü naétü niñaxũ̃chiü. Rü yexma nayi ñoma mucawachirerüxũ̃.

[11]Pa Chorü Cori ya Tupanax, rü ngẽma duũ̃xũ̃gü namaxã tupanaáxũ̃tanüwa rü nataxuma i ta̱xacü i cumaxã wüxiguxũ̃. Rü nataxuma i ta̱xacü i cuxrüxũ̃ üünexũ̃ rü nüxũ̃ cua̱xüchixũ̃. Rü cuma cunaxü i ngẽma mexũ̃gü i duũ̃xũ̃gü poraãcü namaxã baixãchiexũ̃.

[12]Rü icunawe̱x ga curü pora rü yemaca̱x torü uanügüétügu nayagoxũ̃chiü ga dexá ñoma waixũ̃mü ínagagüxũ̃rüxũ̃.

[13]Rü ngẽma toxũ̃ nax cungechaũ̃xũ̃gagu mea tomaxã icucua̱x rü Equítuanecüã̱xgümexẽwa toxũ̃ ícunguxũ̃xẽxẽ. Rü curü poramaxã tá toxũ̃ quigagü nawa i ngẽma naane i mexũ̃ i tomaxã icuxunetaxũ̃.

[14]Rü ngẽxguma tá ngẽmaxũ̃ nacuáchigagügu i ngẽma nachixũ̃anegü rü tá muũ̃maxã nidu̱xrue. Rü ngẽma Firitéugü rü tá poraãcü namuũe.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Rü ngẽma Edóũanearü ãẽxgacügü rü tá namuũe, rü ngẽma Moáanearü ãẽxgacügü rü tá muũmaxã nidu̱xrue. Rü guxũma i ngẽma Canaáũanecüã̱xgü rü norü muũmaxã tá nibuxmü.

16Pa Cori Pa Tupanax, ¡ínaba̱i̱xgüe rü muũ nawa nanguxẽxẽ! ¡Rü curü poramaxã ñoma nutagürüxũ yaxĩgüxẽxẽ ñu̱xmatáta nachopetü i ngẽma Iraétanüxũ i curü duũxũgüxũ cudexũ!

17Pa Chorü Tupanax, ¡nawa toxũ nagagü ya yima ma̱xpűne ya üünene nax ngéma tangexmagüxũca̱x rü ngẽma naane i cumatama nüxũ cuxunetaxũ nax ngẽmawa tamaxẽxũca̱x, rü nawa ya yima cupata ya cumatama cuxüxũne!

18Pa Chorü Tupanax, cuma rü guxũgutáma ãẽxgacü quixĩ ==ñanagürügü ga norü wiyaewa.

### Maríaarü wiyae

19Rü yexguma márwa yachoũguchaũgu ga Faraóũarü carugü rü cowarugü, rü nüma ya Cori ya Tupana rü nügüna nanaxĩxũchíüxẽxẽ ga yema dexá. Rü yexma nanayixẽxẽ ga guma carugü rü cowarugü. Natürü nüma ga Iraétanüxũ rü paanemarexũwa nichoũ.

20Rü yexguma ngĩma ga María ga Aróũeya̱x ga Tupana ngĩmaxã idexacü rü inayaxu ga wüxi ga panderu rü ipaxeta rü iwiyae. Rü yexgumarüxũ ta ga yema naigü ga ngecügü rü inapaxgü ga panderugü rü íyaxũãchitanüxũ.

21Rü ngĩma ga María rü yoxni nagu iwiyae ga ñaxũ ga wiyae: —Nüxũ picua̱xüũgü ya Cori ya Tupana yerü narüporamae, rü márgu nanayixẽxẽ ga cowarugü rü duũxũgü ga nagu ĩxũ ==ñaxũgu iwiyae ga María.

### Dexá i üxchiüxũchiga

22Moiché rü yema Iraétanüxũmaxã yema Már ga Dauchíüxũna nixĩgachi. Rü chianexũ ga Chúxgu ãégaxũwa naxĩ. Rü tomaepu̱x ga ngunexũ inaxĩ rü tama dexáxũ inayangaugü.

23Rü yexguma Maráwa nangugügu, rü yexma dexáxũ inayangaugü, natürü taxucürüwama nawa naxaxegü yerü naxüxchiü. Rü yemaca̱x nixĩ ga Marágu naxüégagüãxũ ga yema nachica.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[24]Rü nüma ga duũxũgü rü inanaxügüe nax chixri Moichéchiga yadexagüxũ. Rü nüxna nacagüe rü ñanagürügü: —¿Tạxacüwa tá ítaxaxegüxũ? ==ñanagürügü.

[25]Rü yexguma ga Moiché rü Cori ya Tupanaarü ngũxẽẽcạx ínaca. Rü nüma ga Tupana rü Moichéxũ nanawẹx ga wüxi ga naixacü ga metanüxũ. Rü nüma ga Moiché rü nanawoochi ga yema naixacü rü natüchiüwa nanatae. Rü yemamaxã nüxṹ inayarüxo ga nax naxüxchiüxũ ga dexá. Rü yéma nixĩ ga Tupana ga Iraétanüxũxũ naxüxũ rü nüxna naxããxũ ga norü mugü nax yemaacü tá mea naxcạx namaxẽxũcạx.

[26]Rü Tupana rü ñanagürü nüxũ: —Ngẽxguma chi ipexĩnüegu i ngẽma pemaxã nüxũ chixuxũ, rü penaxụ̈xgu i ngẽma namaxã chataãẽxũ, rü naga pexĩnüegu i ngẽma chorü ucụxẽgü, rü peyanguxẽẹ̈xgu i ngẽma mugü, rü taxuxũtáma núma pexcạx chanamu i ngẽma dạxaweanegü ga Equítuanecüạ̈xgücạx yéma chamuxũ. Erü choma nixĩ i perü Cori ya Tupana i pexũ charümeexẽẽxũ chixĩxũ ==ñanagürü.

[27]Rü yemawena rü wüxi ga nachica ga Eríũwa nangugü. Rü yéma nayexma ga 12 ga puchu rü 70 ga moru. Rü yexma dexáxũtagu napegü.

## Ínachoxũxũchiga 16

### Õna ga Tupana duũxũgüna ãxũ

[1]Rü guxũma ga Iraétanüxũ rü inaxĩãchi ga Eríũwa. Rü yema chianexũ ga Chíũgu ãégaxũwa nangugü. Rü ngẽma chianexũ i Chíũ, rü Eríũarü rü Chinaíarü ngãxũwa nangẽxma. Rü yexguma yéma nangugügu rü marü wüxi ya tauemacüarü ngãxũ ningegü ga Equítuanewa nax ínachoxũxũ.

[2]Rü yema nachica ga chianexũ ga Chíũwa nixĩ ga guxũma ga yema duũxũgü rü Moichémaxã rü Aróũmaxã wena nanuexũ.

[3]Rü ñanagürügü nüxũ: —Narümemae chi nixĩ ga Cori ya Tupana rü noxtacüma Equítuanegu toxũ nadạ̈ixũ. Yéma rü buetaregü ga namachimaxã ixããcugücütanüwa tarütogü rü meama tachibüe, natürü pema rü nua


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ínachianexũwa toxũ pegagü nax taiyamaxã nuxã toxũ pedaixũcax ==ñanagürügü.

4Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü Moichéxũ ñanagürü: —Ñuxma rü tá chanaxü nax õna naxcax charüyixẽẽxũ i daxũguxũ i naanewa. Rü nüma i duũxũgü rü wüxichigü i ngunexũgu rü tá nawa naxĩĩxũ nax nayauxgüãxũcax i ngẽma wüxi i ngunexũcax inguxũ. Rü ngẽmawa tá nüxũ chaxü i ngẽma duũxũgü rü chauga naxĩnüe rüexna tama.

5Rü ngẽxguma tá norü 6 i ngunexũwa nanguxgu nax norü dewa pexĩxũ i ngẽma õna nax pepatawa penanaxũcax, rü tá penayaxu i taxre i ngunexũ nagúxũcax ==ñanagürü ga Tupana.

6Rü yexguma ga Moiché rü Aróũ rü Iraétanüxũmaxã ñanagürügü: —Ñaa yáuanexũ tá nüxũ pecuax nax Cori ya Tupana yixĩxũ ga Equítuanewa pexũ ígaxũxũ.

7Rü moxũ paxmama tá nüxũ pedau i Cori ya Tupanaarü pora i tá pexũ nawéxũ, erü nüma rü nüxũ naxĩnü nax chixri nüxũ pixugüechaũ. ¿Taxacücax tomaxã chixri pidexagü? Erü tomagü rü taxuxũma tixĩgü ==ñanagürügü.

8Rü yexguma ga nüma ga Moiché rü yema duũxũgümaxã nidexa rü ñanagürü nüxũ: —Rü yixcüra yáuanecü rü Cori ya Tupana tá pexna nanaxã i namachi nax penangőxũcax, rü paxmama rü tá pexna nanaxã i muxũtama i paũ. Erü nüma ya Tupana rü pexũ naxĩnü nax nachigagu chixri pidexagüxũ. ¿Rü texégü tixĩgü i tomax? Pema rü tama tochiga nixĩ i chixri pidexagüxũ, natürü Cori ya Tupanachiga nixĩ ==ñanagürü.

9Rü yemawena ga Moiché rü Aróũxũ ñanagürü: —¡Rü guxũma i Iraétanüxũmaxã nüxũ ixu rü Cori ya Tupanapexewa naxĩ, erü nüma rü nüxũ naxĩnü nax chixri nachiga yadexagüxũ! ==ñanagürü.

10Rü yexguma Aróũ namaxã idexayane rü nüma ga Iraétanüxũ rü yema chianexũguama narüdaunü. Rü nüxũ nadaugü ga Cori ya Tupanaarü üüne ga wüxi ga caixanexũwa ngóxũ.

11Rü Cori ya Tupana rü Moichéxũ ñanagürü:


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

12—Choma rü nüxũ̃ chaxĩnü i ngẽma Iraétanüxũ̃ nax chixri yadexagüxũ̃. ¡Rü namaxã idexa i ngẽma duũ̃xũ̃gü rü ñacurügü tá nüxũ̃: “Rü yixcama yáuanecü rü tá namachimaxã pixãwemügü. Rü moxũ̃ pa̱xmama rü tá paũ pingõ̱x ñu̱xmatáta mea namaxã pingãxpütüwegü. Rü ngẽxguma tá nüxũ̃ picua̱xãchitanü nax choma yixĩxũ̃ ya Cori ya perü Tupana” = =ñanagürü.

13Rü yematama yáuanexũ̃gu ínangugü ga muxũ̃ma ga topatawa, rü yema ínapegüxũ̃wa namaxã nanapa. Rü moxũ̃ãcü pa̱xmama ga norü ínapegüxũ̃a̱xtüwa cherenamaxã naxãane ga guxũ̃wama.

14Rü nawena nax iyachu̱xüxãchiemaxũ̃ ga cherena rü waixũ̃müanewa napuxane ga wüxi ga nagáuxũ̃pu̱xügüraũ̃xũ̃.

15Rü nüma ga duũ̃xũ̃gü ga Iraétanüxũ̃ rü tama nüxũ̃ nacua̱xgü nax ta̱xacü yixĩxũ̃ ga yema. Rü yemaca̱x ga yexguma yemaxũ̃ nadaugügu rü nügüna nacagü rü nügümaxã ñanagürügü: —¿Ta̱xacü nixĩ i ñaagü? = =ñanagürügü. Rü nüma ga Moiché rü ñanagürü nüxũ̃: —Ñaa nixĩ i ngẽma paũ i Cori ya Tupana pexna ãxũ̃ nax namaxã pixãwemügüxũ̃ca̱x.

16Rü ñaa nixĩ i Cori ya Tupanaarü mu: “Rü wüxíechigü i pema rü tá penayaxu i ngẽma penaxwa̱xexũ̃ nax penangṍxũ̃. Rü naxẽ̱xpu̱x i ngẽma duũ̃xũ̃gü i pepatawa ngẽxmagüxũ̃ rü wüxíechigüca̱x tá penayaxu i taxre i litru nagúxũ̃” = =ñanagürü ga Moiché.

17Rü yema duũ̃xũ̃gü ga Iraétanüxũ̃ rü nanaxügü ga yema Cori ya Tupana namaxã nüxũ̃ ixuxũ̃ãcü. Rü nümaxũ̃ ga duũ̃xũ̃gü rü yexera nade yerü naxacügüẽxpu̱x nade. Rü togü rü noxretama nade, yerü tama namu ga napatacüã̱x.

18Rü yema duũ̃xũ̃gü ga rümumaexũ̃ degüxũ̃ rü taxuxũ̃ma nüxũ̃́ ínayaxü. Rü yema noxretama dexũ̃ rü tama nüxũ̃́ inayataxu. Rü wüxichigü ga yema duũ̃xũ̃ rü nanayaxu ga yema nangṍxchaũ̃güxũ̃xicatama.

19Rü yemawena ga Moiché rü duũ̃xũ̃gümaxã ñanagürü: —¡Taxúetama namaxã tanguxũ̃ tümaarü moxũ̃ãcüruxũ̃! = =ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[20]Natürü nümaxũ̃ ga duũ̃xũ̃ rü tama Moichéga naxĩnüe rü ínayaxüxẽẽgüama norü moxũ̃ãcüruxũ̃. Natürü ga yema duũ̃xũ̃gü ga norü õna íyaxüxẽẽgüxũ̃ norü moxũ̃ãcüruxũ̃, rü nüxṹ nixõxmiã̱x rü niyixi. Rü yexguma ga Moiché rü yema duũ̃xũ̃gümaxã nanu.

[21]Rü wüxichigü ga duũ̃xũ̃ rü moxũ̃ãcü pa̱xmama nanayaxu ga õna ga yema ngunexũ̃gu nangṍxchaũ̃xũ̃xicatama, yerü üa̱xcüarü ngu̱xemamaxã nichaxichigü.

[22]Natürü yexguma norü 6 ga ngunexũ̃wa nanguxgu rü taxree̱xpü̱xcüna nanayauxgü ga yema a̱i̱xrüguma nayaxuxũ̃ẽ̱xpü̱x ga õna. Rü 4 litru naguchigüxũ̃ nixĩ ga wüxichigü ga duũ̃xũ̃ca̱x. Rü nüma ga yema ãẽ̱xgacügü ga natanüxũ̃maxã icua̱xgüxũ̃ rü Moichémaxã nüxũ̃ nayarüxugüe.

[23]Rü nüma ga Moiché rü namaxã nüxũ̃ nixu rü ñanagürü: —Ngẽma nixĩ i Cori ya Tupana tamaxã nüxũ̃ ixuxũ̃. Erü moxũ̃arü ngunexũ̃ rü ngũ̃chigaarü ngunexũ̃ nixĩ rü ngẽmaca̱x tá Cori ya Tupanaca̱x itarüngügü. Rü ngẽmaca̱x name nixĩ i ñu̱xma penaxü i ngẽma pewemü i pexüxchaũ̃xũ̃ rü penamuxra i ngẽma perü õna i pemuxrachaũ̃xũ̃, rü namaxã penguxũ̃gü i guxũ̃ma i ngẽma pexṹ íyaxüxũ̃ perü moxũ̃ãcüruxũ̃ ==ñanagürü.

[24]Rü yema Moiché namaxã nüxũ̃ ixuxũ̃rüũ̃ãcü nanaxügü. Rü namaxã nanguxũ̃gü ga yema norü õna ga íyaxügüxũ̃ norü moxũ̃ãcüruxũ̃. Rü yemaacü tama nüxṹ niyixe rü tama nüxṹ nixõxmiã̱x ga yema norü õnagü.

[25]Rü yexguma ga Moiché rü Iraétanüxũ̃maxã ñanagürü: —¡Penangõ̱x i ñu̱xma i ngẽma perü õna! Erü ñaa ngunexũ̃ rü ngũ̃chigaarü ngunexũ̃ i üünexũ̃ i Cori ya Tupanaca̱x íxüxüchixũ̃ nixĩ, rü taxuxũ̃táma nango̱x i õna i ñu̱xma ==ñanagürü.

[26]Rü ngẽma 6 i ngunexũ̃gu rü tá penanutaque̱xe i perü õna, natürü ngẽxguma norü 7 i ngunexũ̃wa nanguxgu i ngũ̃chigaarü ngunexũ̃, rü taxuxũ̃táma nangẽxma.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[27]Natürü nümaxũ ga duũxũgü rü yexguma norü 7 ga ngunexũ ga ngũchigaarü ngunexũwa nanguxgu rü norü õnata nadaugü, natürü taxuxũma ga õnaxũ nayangaugü.

[28]Rü yemacax ga Cori ya Tupana rü Moichéxũ ñanagürü: —¿Ñuxguxüratáta nixĩ i tama naga pexĩnüexũ i chorü mugü rü chorü nguxẽẽtaegü?

[29]Dücax, choma i Cori ya Tupana rü marü pexcax nüxũ chaxuneta i wüxi i ngunexũ nax nagu perüngũẽxũcax. Rü ngẽmacax nixĩ i ngẽxguma norü 6 i ngunexũwa nanguxgu rü taxre i ngunexũ nagúxũ i õna pexna chaxãxũ. Rü ngẽxguma norü 7 i ngunexũwa nanguxgu rü wüxíechigü tá tümapatawatama tangexma rü taxuwama taxũ ==ñanagürü.

[30]Rü yemacax ga yema duũxũgü rü norü 7 ga ngunexũgu narüngũe.

[31]Rü nüma ga Iraétanüxũ rü manámaxã nanaxugü ga yema õna ga nadexũ. Rü yema maná rü ñoma chicurichirerüxũ nixĩ. Rü nachox, rü ñoma gayeta i beruremaxã ããcaxũrüxũ nixĩ.

[32]Rü yemawena ga Moiché rü ñanagürü: —Ñaa nixĩ i Cori ya Tupanaarü ore: "¡Taxre i litru naguxũ i maná penutaquexe rü ñuxũchi namaxã penguxũ nax ngẽmaãcü petaagü nüxũ daugüxũcax ga yema õna ga chianexũwa pexna chaxãxũ ga yexguma Equítuanewa pexũ íchagaxũgu!" ==ñanagürü.

[33]Rü Moiché rü Aróũmaxã nüxũ nixu rü ñanagürü: —¡Wüxi i pexchicax nadau, rü taxre ya litruãcu i maná nagu naxű! ¡Rü ñuxũchi Cori ya Tupanapexegu yaxű nax ngẽxma petaagücax namaxã penguxũxũcax! ==ñanagürü.

[34]Rü nüma ga Aróũ rü yema Cori ya Tupana Moichémaxã nüxũ ixuxũãcü nanaxü. Rü gumá pexchi ga maná nawa yexmacü rü Tupanaarü mugüchixũpexegu nayaxű nax yexma namaxã nanguũxũcax.

[35]Rü 40 ga taunecü nixĩ ga Iraétanüxũ ga manámaxã naxãwemügüxũ ñuxmata yema naane ga togü ga duũxũgü nawa yexmagüxũwa nangugü. Rü yemaacü manámaxã naxãwemügüxũ ñuxmata yema Canaáũanearü üyewa nangugü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

36Rü taxre ga litruãcu naguxũ nixĩ ga wüxi ga gomé. Rü 10 ga goméacu naguxũ nixĩ ga wüxi ga epá.

## Ínachoxũxũchiga 17

### Dexá ga nutawa nagoxũchiüxũchiga

(Nm. 20.1-13)

1Rü guxũma ga Iraétanüxũ rü ínachoxũ nawa ga yema chianexũ ga Chíũgu ãégaxũ. Rü meama inaxĩ yema Cori ya Tupana namaxã nüxũ ixuxũrüxũ. Rü yemawena rü wüxi ga nachica ga Refidíũwa nangugü rü yexma nayapexgü. Natürü yéma rü nataxuma ga dexá nax duũxũgü nawa axegüxũca̲x.

2Rü yemaca̲x Moichémaxã narüxutagagü rü ñanagürügü: —¡Ẽcü toxũ ixaxegüxẽxẽ i ñu̲xmax! = =ñanagürügü. Rü yexguma ga Moiché rü nanangãxũ rü ñanagürü: —¿Tü̲xcüũ chomaxã perüxutagagü? ¿Rü tü̲xcüũ Tupanaxũ pexügü? = =ñanagürü.

3Natürü nüma ga duũxũgü rü nita̲xawae rü yemaca̲x Moichémaxã narüxutagagüama rü ñanagürügü: —¿Tü̲xcüũ ga toxũ ícugaxũxũ ga Equítuanewa? ¿Ẽ̲xna ta̲xawamaxã toxũ cudaixchaũ wüxigu tümamaxã ya toxocügü rü toxũnagü? = =ñanagürügü.

4Rü yexguma ga Moiché rü nayumüxẽ rü Tupanaxũ ñanagürü: —¿Ta̲xacü tá chaxüxũ namaxã i ñaa duũxũgü? Erü marü íxraxũ nataxu nax nutamaxã choxũ yama̲xgüxũ = =ñanagürü.

5Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nanangãxũ rü ñanagürü: —¡Ẽcü inachi rü duũxũgüpe̲xegu ixũ namaxã i ñuxre i ngẽma Iraétanüxũarü ãẽ̲xgacügü! ¡Rü yange ta ya yima curü naixmena̲xã ga namaxã márchiüwa cunacua̲i̲xcane, rü inaxũãchi!

6Rü choma rü tá yima ma̲xpṹne ya Oréxwa tá cuxũ chananguxẽxẽ yima ma̲xpṹnetapü̲xwa. Rü yima ma̲xpṹnetapü̲xwa tá cunacua̲i̲xca rü ngéma tá nanagoxũchiü i dexá nax duũxũgü nawa axegüxũca̲x = =ñanagürü. Rü nüma ga Moiché rü yema Tupana nüxũ ixuxũãcü nanaxü nape̲xewa ga yema Iraétanüxũarü ãẽ̲xgacügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]Rü yema nachica rü Meribágu nanaxüéga, yerü ga Iraétanüxũ rü yema nachicawa Moichémaxã narüxutagagü. Rü to ga naéga ga nagu naxüégagüãxũ nixĩ ga Machá, yerü yéma nixĩ ga Tupanaxũ naxügüxũ ga yexguma ñagügu: —¿Ẽxna nanuxmaxũ yixĩxũ ya Tupana rüẹxna taxucüma i nua tatanüwa? ==ñagügu.

### Amaréxtanüxũmaxã nügü nadai ga Iraétanüxũ

[8]Rü yema Amaréxtanüxũ rü yema nachica ga Refidíũgu ãégaxũwa naxĩ nax Iraétanüxũmaxã nügü nadạịxũcạx.

[9]Rü yemacạx nüma ga Moiché rü Yochuéxũ ñanagürü: —¡Yadexechi i ñuxre i yatügü rü ñụxũchi inaxũãchi nax namaxã pegü pedạịxũcạx i ngẽma Amaréxtanüxũ! Rü chomax i moxũ rü tá mạxpűnetapẹxewa changexma namaxã ya yima naixmenạxã ya Tupanaarü pora nawa ngẽxmane ==ñanagürü.

[10]Rü nüma ga Yochué rü nanaxü ga yema Moiché namaxã nüxũ ixuxũ. Rü inaxũãchi nax nügü namaxã nadạịxũcạx ga yema Amaréxtanüxũ. Rü yoxni ga Moiché rü Aróũ rü Úru rü mạxpűnetapẹxegu naxĩgü.

[11]Rü yexguma Moiché unagüchacüügu rü Iraétanüxũ nixĩ ga rüporamaegüxũ ga daiwa, natürü yexguma naxuechacüügu rü Amaréxtanüxũ nixĩ ga rüporamaegüxũ.

[12]Natürü nüma ga Moiché rü nipachacüxü rü yemacạx wüxi ga nuta nanayauxgü nax gumawa natoxũcạx. Rü ñụxũchi ga Aróũ rü Úru rü nanangenagüchacüügü rü wüxichacüüwa naxű ga wüxi rü norü naichacüüwa naxű ga to. Rü yemaacü ga Moiché rü taguma narüxuechacüxü ñụxmata yanaxücumare ga üạxcü.

[13]Rü nüma ga Yochué rü Amaréxtanüxũarü churaragüxũ narüporamae, rü taramaxã nanadai.

[14]Rü yemawena ga Cori ya Tupana rü ñanagürü Moichéxũ: —Chanaxwạxe i wüxi i poperagu cunaxümatü i ñaa daichiga nax guxũguma ngẽmawa


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

duũxũgü nüxna cua̲xãchiexũca̲x. ¡Rü namaxã nüxũ ixu ya Yochué nax choma rü tá ichayanaxoxẽẽxũ i ngẽma Amaréxtanüxũ! ==ñanagürü.

15Rü nüma ga Moiché rü yexma nanaxü ga wüxi ga ãmarearü guruxũ rü “Cori ya Tupana rü chorü cua̲xruxũ nixĩ”, ñaxũgu nanaxüéga.

16Rü ñu̲xũchi ñanagürü: —Ngẽma Cori ya Tupanaarü wonera rü cho̲xme̲xwa nangẽxma. Rü nüma ya Cori ya Tupana rü guxũgutáma Amaréxtanüxũmaxã rü nataagümaxã nügü nadai ==ñanagürü.

## Ínachoxũxũchiga 18

### Yetrú rü Moichéxũtagu nanaxũane

1Rü nüma ga Yetrú ga Moichéna̲xtü rü chacherdóte nixĩ ga Madiáũanewa. Rü nüxũ nacuáchiga ga ñuxãcü Tupana rü Moichéxũ rü Iraétanüxũxũ nangũxẽẽxũ. Rü yexgumarüxũ ta nüxũ nacuáchiga nax Tupana rü Iraétanüxũxũ ínanguxũxẽẽxũ ga Equítuanewa.

2-3Rü nüma ga Moiché rü yexguma Equítuanewa naxũxgu, rü Madiáũca̲x tüxũ namuegu ga naxma̲x ga Chéfora rü yema taxre ga nanegü. Rü nüma ga na̲xtü ga Yetrú rü naxacüxũ rü ñu̲xũchi yema taxre ga nataaxũ nade. Rü wüxi ga yema Moiché nane rü Guerchóũ nixĩ ga naéga. Rü ngẽma naéga, rü “To i nachixũanecüa̲x chixĩ”, ñaxũchiga nixĩ.

4Rü yema to ga nane rü Eriéche nixĩ ga naéga yerü nüma ga Moiché rü ñanagürü: —Yimá chaunatüarü Tupana nixĩ ya choxũ rüngũxẽẽcü rü Faraóũarü tarawa choxũ ínguxuchixẽẽcü ==ñanagürü.

5Rü nüma ga Moiché rü taxúema íxãpataxũwa nayexma ga Tupanaarü ma̲xpűnexũtawa. Rü nüma ga Moichéna̲xtü ga Yetrú rü yéma naxũ ngĩmaxã ga Moiché naxma̲x ga Chéfora rü yema taxre ga Moiché nanegü.

6Rü Moichéxũ ñanagürü: —Choma i cu̲xtü i Yetrú rü nua chaxũ, rü cuxũ íchayadau ngĩmaxã i cuxma̲x i Chéfora rü ngẽma taxre i cunegü ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]Rü yexguma nüma ga Moiché rü na̱xtüxũ̃ nayaxu rü tümape̱xegu nanama̱xacuchi, rü tüxũ̃ nachúxchametü. Rü yexguma marü nügü namoxẽgüguwena rü guma napata ga naxchirunaxca̱xgu nachocu.

[8]Rü nüma ga Moiché rü yéma na̱xtümaxã nüxũ̃ nixu ga yema Faraóũ̃maxã rü Equítuanecüã̱xgümaxã naxüxũ̃ ga Tupana. Rü yexgumarüxũ̃ ta nüxũ̃ nixu nax ñuxãcü Tupana ínanguxũ̃xẽẽxũ̃ ga yema Iraétanüxũ̃ nawa ga yema guxchaxũ̃gü ga nüxṹ yexmagüxũ̃ ga namawachigü ga yexguma Equítuanewa ínachoxũ̃xgu.

[9]Rü nüma ga na̱xtü ga Yetrú rü nataãxẽ yerü ga Tupana rü Iraétanüxũ̃maxã namecüma rü Equítuanecüã̱xgüme̱xẽwa Iraétanüxũ̃xũ̃ ínanguxũ̃xẽxẽ.

[10]Rü yemaca̱x nüma ga Yetrú rü ñanagürü: —Name ya Iraétanüxũ̃arü Tupana ya Faraóũ̃me̱xẽwa rü Equítuanecüã̱xme̱xẽwa pexũ̃ ínguxũ̃xẽẽcü. Yerü nüma ga Tupana rü norü duũ̃xũ̃güxũ̃ ínanguxũ̃xẽxẽ naxme̱xwa ga yema chixri namaxã icua̱xgüxũ̃.

[11]Rü ñu̱xmax rü nüxũ̃ chacua̱x nax nüma ya Cori ya Tupana rü guxũ̃ma i tupananetagüétüwa nangẽxmaxũ̃, yerü nüma ya Tupana rü Iraétanüxũ̃xũ̃ ínanguxũ̃xẽxẽ naxme̱xwa ga yema duũ̃xũ̃gü ga nagu idaucüraxũ̃güxũ̃ = =ñanagürü.

[12]Rü yexguma ga nüma ga Yetrú rü wüxi ga carnéruxacü Tupanaca̱x tüxũ̃ nigu. Rü yexgumarüxũ̃ ta ínanagu ga togü ga ãmaregü. Rü ñu̱xũchi nüma ga Aróũ̃ rü yema Iraétanüxũ̃arü ãẽ̱xgacügü rü yéma Tupanape̱xewa Moiché na̱xtüxũ̃tawa nayachibüe.

### Moiché rü nüxũ̃ naxuneta ga togü ga ãẽ̱xgacügü

(Dt. 1.9-18)

[13]Rü nawena ga yema ngunexũ̃ rü nüma ga Moiché rü ínarüto nax yemaacü naxĩnüxũ̃ca̱x rü namexẽẽãxũ̃ca̱x ga yema Iraétanüxũ̃arü guxchaxũ̃gü. Rü yema duũ̃xũ̃gü rü guxũ̃ma ga ngunexũ̃ yexma Moichépe̱xegu nachigüecha nax Moichémaxã nüxũ̃ yaxugüxũ̃ca̱x ga norü guxchaxũ̃ ñu̱xmata nachüta.

[14]Rü yexguma yemaxũ̃ nada̱u̱xgu ga Moichéna̱xtü ga Yetrú rü Moichéxũ̃ ñanagürü: —¿Tü̱xcüũ̃ cuxicatama cunaxü i guxũ̃ma i ngẽma puracü? Ngẽma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

duũxũgü rü pa̲xmama cuxũtawa naxĩ ñu̲xmata nayáuane. ¿Rü tü̲xcüũ cuxicatama cunamexẽxẽ i norü guxchaxũgü? = =ñanagürü.

15-16Rü yexguma nüma ga Moiché rü na̲xtüxũ nangãxũ rü ñanagürü: —Ngẽma duũxũgü rü chauxũtawa naxĩ nax Tupanaarü ngũxẽẽca̲x íyacagüxũca̲x i ngẽxguma ta̲xacürü guxchaxũ nügüca̲x ínangugüxẽẽgu. Rü ngẽmaca̲x nixĩ i chauxũtawa naxĩxũ nax choma chanangugüxũca̲x nax texé tixĩxũ ya yíxema aixcümaxũ ixuxe. Rü ngẽxguma i choma rü nüxũ nüxũ chacua̲xẽxẽ i ngẽma mugü rü ngu̲xẽẽtaegü i Tupanaarü ixĩxũ = =ñanagürü.

17-18Natürü nüma ga Moichéna̲xtü ga Yetrú rü ñanagürüama: —Ngẽma cuxüxũ rü tama name, erü düxwa tá quipa rü tá cuyapaexẽxẽ i ngẽma duũxũgü i cuxũtawa ĩxũ. Ngẽma puracü rü wüxi i puracü i taxüchixũ nixĩ rü taxuacütáma cuxica cunaxü.

19¡Dücax, irüxĩnü i ñaa chorü ucu̲xẽ i tá cumaxã nüxũ chixuxũ, rü Tupana cuxũ rüngũxẽxẽ! ¡Rü cuma rü Tupanape̲xewa nüxũ ixu i ngẽma duũxũgüarü guxchaxũgü!

20¡Rü ngẽma duũxũgü rü nangúexẽxẽ i ngẽma Tupanaarü mugü rü norü ngu̲xẽẽtaegü rü namaxã nüxũ ixu nax ñuxãcü tá namaxẽxũ rü ta̲xacü tá naxügüxũ!

21¡Rü Iraégütanüxũwa yadexechi i yatügü nax curü ngũxẽẽruũgü yaxĩgüxũca̲x! ¡Rü naxca̲x nadau i duũxũgü i nüxũ cua̲xgüxũ rü Tupanaga ĩnüexũ, rü tama idorata̲xagüxũ, rü tama diẽruca̲xmare daugüxũ! Rü nüxũ naxuneta i ñuxre nax 1,000 i duũxũgümaxã inacúachigüxũca̲x, rü togü i 100 i duũxũgümaxã inacúachigüxũca̲x, rü togü i 50 i duũxũgümaxã inacúachigüxũca̲x, rü togü i 10 i duũxũgümaxã inacúachigüxũca̲x.

22Rü nümagü i ngẽma duũxũgümaxã icua̲xgüxũ rü tá nanamexẽẽgü i ngẽma guxchaxũgü i tauxchaxũ. Natürü ngẽxguma nangẽxmagu i guxchaxũgü i guxchaxüchixũ nax namexẽẽxũ rü cumaxã tá nüxũ nixugü nax cuma cunamexẽẽxũca̲x. Rü ngẽmaãcü tá cuxṹ natauxcha i ngẽma puracü, erü nümagü tá cuxũ narüngũxẽxẽ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[23]Rü ngẽxguma chi ngẽmaãcü cunaxüxgu rü chi Tupana naxwa̱xegu, rü taxũchima quipa rü taãẽãcü chi napataca̱x nawoegu i ngẽma duũxũgü ==ñanagürü ga Yetrú.

[24]Rü nüma ga Moiché rü na̱xtüga naxĩnü rü nanaxü ga guxũma ga yema namaxã nüxũ yaxuxũ.

[25]Rü nayadexechi ga yema Iraétanüxũ ga iyatüxũ ga yexera cua̱x nüxṹ yexmagüxũ nax yemaacü namaxã inacua̱xgüxũca̱x ga 1,000 chigü, rü 100 chigü, rü 50 chigü, rü 10 chigü ga duũxũgü.

[26]Rü yemagü nixĩ ga guxũguma duũxũgüaxṹ namexẽẽxũ ga norü guxchaxũgü. Rü yema guxchaxũgü ga guxchaxüchixũ rü Moichéme̱xẽwa nanangegü, natürü yema guxchaxũgü ga tauxchaxũ rü nümagütama nanamexẽẽgü.

[27]Rü yemawena rü nüma ga Moiché rü na̱xtü ga Yetróxũ narümoxẽ. Rü nüma ga Yetrú rü nachixũaneca̱x nataegu.

## Ínachoxũxũchiga 19

### Iraétanüxũ rü Chinaíarü chianexũwa nangugü

[1-2]Rü yema Iraétanüxũ rü yexguma Equítuanewa ínachoxũgu rü Refidíũwa nangugü rü yexma nayapexgü. Rü yéma inaxĩãchi rü Chinaíarü chianexũwa nangugü. Rü yexguma rü marü tomaepü̱x ga tauemacü ningegü nax Equítuanewa ínachoxũxũ. Rü Chinaí ya ma̱xpṹnearü to̱xma̱xtawa nangugü rü yéma nayexmagü.

[3]Rü guma ma̱xpṹnegu naxĩnagü ga Moiché nax yexma Tupanamaxã nügü nanga̱xauxũca̱x. Rü guma ma̱xpṹnewa nixĩ ga Moichémaxã yadexaxũ ga Cori ya Tupana. Rü ñanagürü nüxũ: —¡Rü ñaatama orexũ namaxã ixu i ngẽma Acóbutaagü i Iraétanüxũ!:

[4]“Rü pema rü marü nüxũ pedau ga yema Equítuanecüa̱xgümaxã chaxüxũ rü ñuxãcü i choma rü nua íchangexmaxũwa pexũ chagagüxũ ñoma wüxi i ĩyüpe̱xatügu pexũ igaxũrüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5Rü ngẽxguma aixcüma guxũwama chauga pexĩnüegu rü peyanguxẽe̲xgu i ngẽma pemaxã ichaxügaxũ, rü guxũma i nachixũanegütanüwa rü tá pexũ nixĩ icharüngũxẽẽxũ, erü guxũma i ñoma i naane rü choxrü nixĩ.

6Rü pema tá nixĩ i wüxi i duũxũgü i üünegüxũ i chomatama pexũ chadexũ nax choxrüxüchi pixĩgüxũca̲x". Rü guxũma i ngẽma cumaxã nüxũ chixuxũ rü ¡namaxã nüxũ ixu i ngẽma Iraétanüxũ! ==ñanagürü.

7Rü nüma ga Moiché rü ínarüxĩ nawa ga guma ma̲xpűne rü nanangutaque̲xexẽxẽ ga yema Iraétanüxũarü ãe̲xgacügü. Rü namaxã nüxũ nixu ga guxũma ga yema ore ga Tupana namaxã nüxũ ixuxũ.

8Rü yexguma ga yema Iraétanüxũ rü wüxigu Moichéxũ nangãxũgü rü ñanagürügü: —Toma rü tá tayanguxẽxẽ i guxũma i ngẽma Cori ya Tupana toxũ muxũ ==ñanagürügü. Rü nüma ga Moiché rü Tupanamaxã nüxũ nayarüxu ga yema Iraétanüxũarü ore.

9Rü nüma ga Cori ya Tupana rü ñanagürü Moichéxũ: —Dücax, cumaxã nüxũ chixu, rü wüxi i caixanexũ i pamüemaxũwa tá chaugü cuxũ chawe̲x nax ngẽmaãcü i ngẽma duũxũgü rü choxũ nax naxĩnüexũca̲x nax cumaxã chidexaxũ rü ngẽmaãcü guxũguma cuxű yaxõgüãxũca̲x ==ñanagürü. Rü yemawena rü nüma ga Moiché rü wenaxarü Cori ya Tupanamaxã nüxũ nixu ga yema duũxũgüarü ore.

10-11Rü nüma ga Cori ya Tupana rü ñanagürü Moichéxũ: —¡Ẽcü, namaxã nüxũ yarüxu i ngẽma duũxũgü nax nügü yamexẽẽgüxũca̲x i ñu̲xmax rü moxũ nax ngẽmaãcü choxũ yacua̲xüũgüxũca̲x! Rü name i nügü niyauxgüchirugü rü nügü namexẽẽgü naxca̲x i pa̲xmaacüarü ngunexũ. Erü ngẽma ngunexũgu tá nixĩ i ícharüxĩxũ nagu ya yima ma̲xpűne ya Chinaí nape̲xewa i guxũma i ngẽma duũxũgü.

12¡Rü inaxű i cua̲xruũgü i norü guxũcüwawa ya yima ma̲xpűne nax tama nachopetüxũca̲x i duũxũgü! ¡Rü namaxã nüxũ ixu nax tama nagu naxĩgüxũ ya yima ma̲xpűne, rü bai tá ta nüxna nangaicamagüxũ! Erü guxãma ya yíxema nüxna ngaicamaxe rü tá tayu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[13]Rü yíxema mąxpűnegu ĩnagüamáxe rü taxúetama tüxű pingógü, natürü nutagümaxã rü würagümaxã tá nixĩ i tüxű pimąxgüxű. Rü nüetama nixĩ ega wüxi i duűxű yixĩxgu rüęxna wüxi i naxűna yixĩxgu, rü taxũtáma penamaxẽxẽ. Natürü nüma i duűxűgü rü ngẽxguma marü nüxű naxĩnüegu nax yacueãxű i carnéruchatacụxre, rü marü name nax yima mąxpűnecąx naxĩxű = =ñanagürü.

[14]Rü nüma ga Moiché rü ínarüxĩ nawa ga guma mąxpűne nax duűxűgüxű yaxucụxẽgüxűcąx nax ñuxãcü Tupanaxű yacuąxüűgüxűcąx. Rü nüma ga duűxűgü rü nügü niyauxchirugü.

[15]Rü nüma ga Moiché rü ñanagürü nüxű: —¡Pegü pimexẽxẽgü naxcąx i pąxmaacüarü ngunexű! ¡Rü naxűpa i ngẽma rü taxũtáma pexmąxmaxã pemaxẽ! = =ñanagürü.

[16]Rü yexguma noxri yangunegu ga pąxmaacüarü ngunexűgu rü naxãẽmacüane rü nidụxruane. Rü wüxi ga caixanexű ga pamüemaxű guma mąxpűneétügu ínarüxĩ. Rü wüxi ga tagaxű ga nacornétagaraűxű yéma inanaxũ. Rü yexguma yemaxű naxĩnüegu ga duűxűgü rü muűmaxã nidụxrue.

[17]Rü yemawena rü nüma ga Moiché rü yéma ínapegüxűwa duűxűgümaxã ínaxũxũ nax Tupanaxű íyadaugüxűcąx. Rü guma mąxpűnepechinüwa nayachaxãchitanü.

[18]Rü guxűwama ga guma mąxpűne ga Chinaí rü narücaxi yerü Tupana rü üxüemamaxã yexma ínarüxĩ. Rü yema caxixű rü ñoma wüxi ga üxüemarüxű nixĩ. Rü yexgumatama ga guma mąxpűne rü poraãcü nixĩąxcüxü.

[19]Rü yema naga ga nacornétagaraűxű rü yexeraãcü nitagachigü. Rü nüma ga Moiché rü Tupanamaxã nidexa, rü nüma ga Tupana rü nanangãxű. Rü yema naga ga Tupana rü ñoma duruanexűrüxű nixĩ.

[20]Rü nüma ga Cori ya Tupana rü yexeraãcü mąxpűne ga Chinaítapęxegu nixĩ ga ínaxĩxű, rü yéma Moichécąx naca nax naxűtagu naxĩnagüxűcąx. Rü nüma ga Moiché rü yexma naxĩnagü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

21Rü Cori ya Tupana rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Ẽcü írüxĩ rü namaxã nüxũ̃ ixu i duũ̃xũ̃gü nax tama nawa nachopetüxũ̃ca̱x i ngẽma cua̱xruxũ̃ i pexüxũ̃! Rü tama chanaxwa̱xe nax nagu naxĩnüexũ̃ nax choxũ̃ nadaugüxũ̃, erü ngẽxguma choxũ̃ nadaugügu rü tá nayue.

22Rü woo i ngẽma chacherdótegü i chope̱xewa duũ̃xũ̃güétüwa chogügüxũ̃ rü nanaxwa̱xegü i nügü namexẽẽgü nax tama natanüwa rü ta chanadaixũ̃ca̱x ==ñanagürü.

23Rü nüma ga Moiché rü Cori ya Tupanaxũ̃ nangãxũ̃ rü ñanagürü: —Ngẽma duũ̃xũ̃gü rü taxũtáma nagu naxĩgüama ya daa ma̱xpṹne ya Chinaí. Erü cuma toxũ̃ cumu nax tayapoxyeanexũ̃ nax tama nachopetüxũ̃ca̱x i duũ̃xũ̃gü. Rü ñu̱xũchi tomaxã nüxũ̃ quixu rü daa ma̱xpṹne nax naxüünexũ̃ ==ñanagürü.

24Natürü nüma ga Cori ya Tupana rü ñanagürü: —¡Ẽcü írüxĩ rü ñu̱xũchi Aróũ̃maxã naxĩnagü! Natürü ngẽma chacherdótegü rü ngẽma duũ̃xũ̃gü rü tama chanaxwa̱xe i nüxũ̃ nachopetü i ngẽma cua̱xruũ̃gü nax chauxũ̃tawa naxĩxũ̃ca̱x, erü tá ngürüãchi natanüwa rü tá chanadai ==ñanagürü.

25Rü nüma ga Moiché rü ínarüxĩ rü yema Iraétanüxũ̃maxã nüxũ̃ nixu ga yema Tupana namaxã nüxũ̃ ixuxũ̃.

## Ínachoxũ̃xũ̃chiga 20

### Ngẽma 10 i Tupanaarü mugüchiga

(Dt. 5.1-21)

1Nüma ga Tupana rü nidexa rü nüxũ̃ nixu ga guxũ̃ma ga ñaa mugü rü ñanagürü:

2—Choma nixĩ i curü Tupana ga Equítuanewa cuxũ̃ íchanguxuchixẽẽxũ̃ naxme̱xwa ga Equítuanecüã̱xgü ga puracü cuétü nugüxũ̃.

3Rü ñu̱xma nax curü Tupana chixĩxũ̃, rü tama chanaxwa̱xe i chope̱xewa ta̱xacürü uxcaxũ̃maxã cutupanaã̱x.

4¡Rü taxuxũ̃táma ta̱xacümare cugüca̱x cuxüxchicüna̱xã nax ngẽmamaxã cutupanaã́xũca̱x, rü bai i ta̱xacü i daxũguxũ̃ i naanewa nüxũ̃ cudauxũ̃, rü bai


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

i tạxacü i ñoma i naanewa ngẽxmaxũ̃, rü bai i tạxacü i márwa ngẽxmaxũ̃ tá cuxüxchicünạxã nax ngẽmamaxã cutupanaáxũcạx!

5¡Rü taxũtáma tạxacürü naxchicünạxãpẹxegu cucaxápụ̈xü rü nüxũ̃ quicuạxüxũ̃! Erü choma ya curü Cori ya Tupana ya poracü rü poraãcü cuxũ̃ chinuxũ̃, rü ngẽmacạx tümaarü chixexũ̃cạx tá tüxũ̃ chapoxcu ya yíxema chauxchi aixe, rü ñụxmata tümaxacügüwa, rü tümataagüwa chananguxẽxẽ i ngẽma poxcu.

6Natürü ya yíxema choxũ̃ ngechaũ̃güxe rü naga ĩnüexe i ngẽma chorü mugü, rü tüxũ̃ changechaũ̃. Rü tá nüxũ̃ changechaũ̃ i tümataagü ega woo 1,000 wa nanguxgu nax yamuxũ̃.

7¡Rü taxũtáma chauéga cunaxuxuchi ega tạxacürü chixexũ̃ cuxụ̈xgux! Erü choma ya curü Cori ya Tupana rü taxũtáma tüxũ̃ chaxüpetümare nax tüxũ̃ chapoxcuxũ̃ ya yíxema chauégamaxã tügü ípoxũ̃netaxe ega tạxacürü chixexũ̃ taxụ̈xgu.

8¡Rü nüxna nacuạxãchi i ngẽma ngũ̃chigaarü ngunexũ̃ nax chạụxcạxicatama ícunaxüxüchixũ̃cạx!

9Rü 6 i ngunexũ̃gu tá nixĩ i cunaxüxũ̃ i guxũ̃ma i curü puracü i cuxüxchaũ̃xũ̃.

10Natürü ngẽma norü 7 i ngunexũ̃gu rü tá icurüngũ̃ rü nagu tá choxũ̃ quicuạxüxũ̃. ¡Rü taxuxũ̃táma tạxacürü puracü nagu cuxü i ngẽma ngunexũ̃, rü woo cunegü, rü woo cuxacügü, rü woo curü puracütanüxũ̃, rü woo cuxũ̃taxũ̃gü, rü woo cuxũ̃nagü rü woo i ngẽma duũ̃xũ̃ i to i nachixũ̃anecüạ̃x i cuxũ̃tawa ngẽxmaxũ̃!

11Yerü choma i Cori ya Tupana rü 6 ga ngunexũ̃gu nixĩ ga chanaxüxũ̃ ga daxũguxũ̃ ga naane, rü ñoma ga naane rü taxũ̃ ga már rü guxũ̃ma i tạxacü i nawa ngẽxmagüxũ̃. Rü ñụxũchi icharüngũ̃ ga norü 7 ga ngunexũ̃gu. Rü yemacạx mexũ̃ namaxã chaxuegu ga yema ngunexũ̃ rü nüxũ̃ chixu nax ngẽma ngunexũ̃ i üünexũ̃gu choxũ̃ quicuạxüxũ̃xũ̃cạx.

12¡Rü tüxũ̃ nangechaũ̃ ya cunatü rü cué nax ngẽmaãcü namáxũ̃cạx i curü maxũ̃ i ñaa naane i choma i Cori ya Tupana cuxna chaxãxũ̃wa!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[13]¡Rü taxũtáma cumáeta!

[14]¡Rü cuma nax cuxãxmagüxũ rü cuxãtegüxũ rü taxũtáma cugüechita nai i nge rüẹxna nai ya yatümaxã cumaxũ!

[15]¡Rü taxũtáma cungítaạx!

[16]¡Rü taxũtáma doraxũ quixu i cumücüchiga!

[17]¡Rü taxũtáma cugüxṹ cunangúchaũxẽxẽ ya cumücüpata, rüẹxna naxmạx, rüẹxna norü puracütanüxũ, rüẹxna naxṹtaxũ, rüẹxna norü wocagü, rüẹxna norü búrugü, rü bai i tạxacü i noxrü ixĩxũ! ==ñanagürü ga Tupana.

### Nüma ga Iraétanüxũ rü Tupanaxũ namuũe

(Dt. 5.22-33)

[18]Rü guxũma ga yema Iraétanüxũ rü nüxũ naxĩnüe ga yema duruanexũ rü guma cornétagüga. Rü nüxũ nadaugü ga yema ãẽmacü rü guma mạxpṹne ga caixanexũ nagu nguxṹne. Rü yexguma yemaxũ naxĩnüegu rü nüxũ nadaugügux, rü namuũe rü nüxna nayáxũgugü ga guma mạxpṹne.

[19]Rü yemacạx Moichéxũ ñanagürügü: —Tama tanaxwạxe ya Tupana tomaxã nidexa erü ngürüãchi tá tayue. Rü narümemae nixĩ nax cumatama tomaxã nüxũ quixuxũ i ngẽma Tupana cumaxã nüxũ ixuxũ rü toma rü tá naga taxĩnüe ==ñanagürügü.

[20]Rü nüma ga Moiché rü nanangãxũ rü ñanagürü nüxũ: —¡Taxṹ i pebạịxãchiexũ! Erü nüma ya Tupana rü núma naxũ nax pexũ nawéaxũcạx i norü pora nax nüxũ pemuũexũcạx rü guxũguma naga pexĩnüexũcạx rü tama chixexũ pexügüxũcạx ==ñanagürü.

[21]Rü yexguma yema Iraétanüxũ rü guma mạxpṹnearü yáxũwa yachaxãchitanüyane, rü yoxni ga nüma ga Moiché rü yema waemaxũ ga caixanexũcạx nixũ ga Tupana nawa yexmaxũ.

### Mugü i ãmarearü guruũcạx ixĩxũ

[22]Rü Cori ya Tupana rü Moichéxũ ñanagürü: —Iraétanüxũmaxã nüxũ ixu i ñaa ore: “Pemax rü marü choxũ pedau nax daxũguxũ i naanewa nax pemaxã chidexaxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

23Rü tama name nax tạxacürü naxchicünạxã i úirunaxcạx rüẹxna diẽrumünaxcạx pegücạx pexüxũ nax nüxũ picuạxüũgüxũcạx ñoma choxũ picuạxüũgüxũrüxũ.

24Rü ngẽma ãmarearü guruxũ i chạụxcạx pexüxũ rü chanaxwạxe nax waixũmünaxcạx nax yixĩxũ. Rü ngẽmawa tá nixĩ i penaguxũ i ngẽma pexũnagü i perü ãmare i chạụxcạx pedaixũ nax pexṹ nüxũ charüngümaxũcạx i perü chixexũgü. Rü ngẽma wüxichigü i nachica i marü pexcạx nüxũ ichaxunetaxũwa rü chanaxwạxe i choxna picuạxãchie. Rü choma rü tá ngéma chaxũ rü tá pexũ charüngũxẽẽxũ.

25Rü ngẽxguma wüxi i ãmarearü guruxũ i nutanaxcạx chạụxcạx pexụ̈xgu rü tama name i nutagü ya mea imexẽẽcüwawa penaxü. Erü ngẽxguma nutagü i meama imexẽẽcüwawa penaxụ̈xgu rü taxũtáma chorü ãmarearü guruũwa name.

26Rü ngẽma chorü ãmarearü guruxũ rü tama chanaxwạxe nax natoxṍneáxũ nax tama texé nüxũ dauxũcạx i pexene i ngẽxguma nagu pexĩnagügu” ==ñanagürü ga Tupana.

## Ínachoxũxũchiga 21

### Mugü i puracütanüxũ i naxcạx nataxexũchiga

(Dt. 15.12-18)

1-2Rü ñụxũchi nüma ya Cori ya Tupana rü Moichémaxã nüxũ nixu rü ñanagürü: —Ñaagü tá nixĩ i ngẽma mugü i ngẽma Iraétanüxũmaxã nüxũ quixuxũ: Rü ngẽxguma wüxi i puracütanüxũ i Ebréucạx cutaxegu, rü 6 ya taunecü tá nixĩ i cuxṹ napuracüxũ. Natürü norü 7 ya taunecügu rü tá ínanguxuchi. Rü taxuxũtáma naxütanü naxcạx nax ínanguxuchixũ.

3-4Rü yexguma nüxicatama yéma nanguxgux, rü nüxica tá ínaxũxũ. Rü yexguma naxãmạxãcü yéma nanguxgu rü yíxema naxmạxmaxã tá ínaxũxũ. Natürü ngẽxguma norü cori naxüxmạxgu, rü nüxṹ taxãxacüxgux, rü ngẽxguma i ngĩma rü ñụxũchi ngẽma ngĩnegü rü tá norü coriarü nixĩgü. Rü ngẽma puracütanüxũ rü nüxica tátama ínaxũxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5-6Natürü ngẽxguma ngẽma puracütanüxũ̃ rü tama nanaxwa̱xegu nax ínanguxuchixũ̃ erü naxma̱xũ̃ rü nanegüxũ̃ rü ñu̱xũchi norü corixũ̃ nangechaũ̃, rü ngẽmaca̱x i ngẽma norü cori rü Tupanape̱xewa tá nanaga. Rü ĩã̱xgu rüe̱xna ĩã̱xpenüxũ̃gu tá nananguxẽxẽ. Rü ñu̱xũchi wüxi i ãmaguxũ̃maxã tá nayapaipetüpachinü. Rü ngẽmaãcü rü guxũ̃gutáma norü coriarü puracüruxũ̃ tá nixĩ.

7Rü ngẽxguma texé puracüruxũ̃ tümaxacümaxã taxegux, rü ngĩma rü taxũtáma tauxchaãcü ínguxuchi i ngẽma puracütanüxũ̃ i iyatüxũ̃rüxũ̃.

8Rü ngẽxguma ngẽma cori i tümaca̱x taxexũ̃ tama nangĩxwa̱xegu nax naxma̱x tixĩxũ̃ca̱x, rü name i ngĩtanüxũ̃axṹ nanatauxchaxẽxẽ nax ngĩxũ̃ naxütanügüxũ̃ca̱x nax ngẽmaãcü ínanguxuchixũ̃ca̱x. Natürü ngẽxguma ngẽma cori tama nangĩxwa̱xegu nax naxma̱x tixĩxũ̃ca̱x, rü taxucürüwa wüxi i duũ̃xũ̃ i to i nachixũ̃anewa ne ũxũ̃xũ̃ ngĩmaxã nataxe.

9Rü ngẽxguma nanemaxã ngĩxũ̃ naxütegu, rü ñoma wüxi i naxacürüxũ̃ tá ngĩxũ̃ nangechaũ̃.

10Rü ngẽxguma ngĩrü cori ngĩmaxã naxãxma̱xgu rü nawena nai i ngexũ̃maxã naxãxma̱xgu rü taxucürüwa ínanaxĩxẽxẽ i norü ngũ̃xẽxẽ ngĩxca̱x i ngẽma ngĩxíraxũ̃cü i naxma̱x, rü bai i õnawa rü bai i naxchiruwa rü bai i norü ngúchaũ̃wa.

11Natürü ngẽxguma ngĩrü cori tama yanguxãgu i ngẽma tomaepü̱x i ngũ̃xẽxẽ, rü ngĩxṹ natauxcha nax nüxna yaxũgachixũ̃ rü tama ngĩxṹ naxãtanüxũ̃ nax nüxna ínaxũxũxũ̃.

### Mugü i máetagüxũca̱x ueguxũ̃

12Rü texé ya tümamücüxũ̃ imáxe rü tüma rü tá ta noxtacüma tayu.

13Natürü ngẽxguma texé wüxíexũ̃ ima̱xcüraxũgu rü woetama Tupana ngẽmaãcü tümamaxã nanaxuegu nax ngẽmaãcü tayuxũca̱x, rü tá cumaxã nüxũ̃ chixu nax ngextá tá yanacúxũ̃ nax tama yama̱xgüãxũca̱x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[14]Natürü ngẽma namücümaxã nuxũ̃ rü woetama tüxũ̃ imáxchaũ̃xũ̃, rü tá noxtacüma yu namaxã cuxuegu woo ãmarearü guruũ̃wa nañaxgu nax tama nayuxũ̃cax.

[15]Rü ngẽma nanatüxũ̃ rüexna naéxũ̃ napixẽẽxũ̃, rü name i noxtacüma yu namaxã cuxuegu.

[16]Rü yíxema wüxi ya duẽxẽcax ngíxẽ rü tüxũ̃ icúxe rü tá yu namaxã cuxuegu woo naxũ̃tawa tangexmagu rüexna marü tümamaxã nataxegu.

[17]Rü yíxema tümanatümaxã rüexna tümaémaxã chixexũ̃ ixugüxe rü noxtacüma tá yu namaxã cuxuegu.

[18-19]Rü ngẽxguma taxre i duũ̃xũ̃gü nügü daixgu rü ngẽma wüxi rü nutamaxã napixẽẽãgu i ngẽma to rüexna wüxi i dagümaxã yadaxawexẽẽãgu rü norü pechicaxũ̃gu naxãũ̃xẽẽãgu natürü tama nayuxgu, rü ngẽma napixẽẽxũ̃ rüexna yadaxawexẽẽxũ̃ rü taxũ̃táma napoxcu ega naxcax nataanegu rü norü caxũ̃maxã inachixgu nax düxétüwa naxũ̃xũ̃cax. Natürü tá nüma nanaxütanü i norü üxũ̃xũ̃gü rü naétü i ngẽma ngunexũ̃gü i tama nagu napuracüxũ̃.

[20]Rü ngẽxguma texé tümaarü puracütanüxũ̃ ya ngexe rüexna yatüexũ̃ naimaxã tüxna nacuaixcagu rü tayuxgu, rü nanaxwaxe nax tapoxcuxũ̃.

[21]Natürü ngẽxguma wüxi rüexna yexeraxũ̃ i ngunexũ̃ tama tayuxgu rü taxũ̃táma napoxcu i ngẽma tümaarü cori, erü yíxema puracütanüxũ̃ rü woetama norü duũ̃xũ̃ tixĩ.

[22]Rü ngẽxguma taxre i yatügü nügü daixgu rü ngĩxũ̃ yanguxẽẽgu i wüxi i nge i ãxacücü rü ngẽmacax nayuxacüxgu, rü yíxema ngĩxũ̃ yuxacüxẽẽ́xẽ rü tanaxwaxe i tanaxütanü i ngẽma diẽru i ngĩte ngĩxcax ícacü rü ãẽxgacügü ngĩgu unetagücü nax ngẽxgumaepüx yixĩxũ̃.

[23]Natürü ngẽxguma yíxema ngexe rü taturaxüchigu rü yíxema ngĩxũ̃ yuxacüexẽxẽ rü tümaarü maxũ̃maxã tá tanaxütanü.

[24-25]Rü ngẽxguma texé wüxíexũ̃ ticháixetüxẽẽgu, rü cháixetümaxã tá ta tüxṹ naxãtanü. Rü ngẽxguma texé wüxíexũ̃ tibüepütaxẽẽgu, rü büepütamaxã tá ta tüxṹ naxãtanü. Rü ngẽxguma texé wüxíexũ̃ tipoyemexẽgux, rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

poyemẽxẽmaxã tá ta tüxṹ naxãtanü. Rü ngẽxguma texé wüxíexũ̃ tipoyecutügu rü poyecutümaxã tá ta tüxṹ naxãtanü. Rü ngẽxguma texé wüxíexũ̃ tiguxgu, rü gumaxã tá ta tüxṹ naxãtanü. Rü ngẽxguma texé wüxíexũ̃ tapixẽẽgu, rü pixẽẽmaxã tá ta tüxṹ naxãtanü. Rü ngẽxguma texé wüxíena tanacuaixcagu, rü cuaixcamaxã tá ta tüxṹ naxãtanü.

[26]Rü ngẽxguma wüxi i cori norü mugüruxũ̃ ya ngexexũ̃ rüẽxna yatüxexũ̃ yamaxgu rü tüxũ̃ yacháixetüxẽẽgu rü name nax tümaarü cori tüxũ̃ yangexũ̃ natanü ya tümaxetü.

[27]Rü ngẽxguma wüxĩne ya tümapüta tibüegu, rü ngẽxgumarüxũ̃ ta tüxũ̃ ningẽx i ngẽma tümaarü cori yima tümapütatanü.

### Mugü i ngẽxguma wüxíe guxchaxũ̃ üxgu

[28]Rü ngẽxguma wüxi i woca i yatüxũ̃ rü wüxi ya yatüexũ̃ rüẽxna wüxi ya ngexexũ̃ nacaxixgu rü tüxũ̃ nayuxẽẽgu, rü ngẽma woca i yatüxũ̃ rü nutapütamaxã tá peyamax. Rü ngẽma namachi rü taxũtáma penangõx. Natürü ngẽma woca i yatüxũ̃arü yora rü taxũtáma penapoxcu.

[29]Natürü ngẽxguma ngẽma woca i yatüxũ̃ nagu naxãcümagü nax duũ̃xẽxũ̃ nacaxixũ̃, rü ngẽxguma texéxũ̃ yamaxgu rü nutapütamaxã tá ípenamuxũchi rü ngẽmaãcü tá peyamax. Rü ngẽxgumarüxũ̃ tá ta nutapütamaxã peyamax i ngẽma norü yora ega marü nüxũ̃ nacuaxchirẽxgu nax yadüraxũ̃ i norü woca i yatüxũ̃ rü tama nüxna nadauxgu.

[30]Natürü ngẽxguma ngẽma natanüxũ̃ i ngẽma yuxũ̃ rü tama yamaxgüchaũ̃ãxgu i ngẽma woca i yatüxũ̃arü yora rü diẽrucax ínacagügu, rü nüma i woca i yatüxũ̃arü yora rü tá nüxṹ nanaxütanü i ngẽma diẽru i ngĩxcax ínacagücü natanü i norü maxũ̃.

[31]Rü ngẽmatama mu tá nixĩ i nagu inguxẽxẽxũ̃ ega ngẽxguma ngẽma woca i yatüxũ̃ rü wüxi i duũ̃xũ̃ nanexũ̃ rüẽxna wüxi i naxacüxũ̃ nacaxixgu i ngẽma woca i yatüxũ̃.

[32]Rü ngẽxguma ngẽma woca i yatüxũ̃ rü texéarü puracütanüxẽ ya yatüxexũ̃ rüẽxna ngexexũ̃ yamaxgu, rü name nax nutapütamaxã peyamáxũ̃ i ngẽma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

woca i yatüxũ. Rü ñu̱xũchi ngẽma woca i yatüxũarü yora rü yíxema puracütanüxũ ya yatüxe rüe̱xna ngexearü coriaxṹ tá nanaxütanü i 30 tachinü ya diẽru.

33-34Rü ngẽxguma texé tama tümaarü puchu rüngataxũgu rüe̱xna wüxi ya puchu tanaxu̱xgu rü ñu̱xũchi tama tanangataxũgu, rü ngẽxma nagu yangucuchigu i wüxi i woca rüe̱xna wüxi i búru, rü ngẽma puchuarü yora rü tá nüxṹ nanaxütanü i ngẽma naxũnaarü yora. Natürü ngẽma woca i yuxũ rü ngẽma puchuarü yoraarü tá nixĩ.

35Rü ngẽxguma wüxíearü woca rü toguxe ya duũxẽarü wocamaxã nügü nadaixgu rü tüxṹ yamáagu, rü ngẽma woca i maxũxũ rü namaxã tá nataxegü rü yixema natanü ya diẽru rü ngãxũgu tá nügümaxã tüxũ nitoyegü. Rü ñu̱xũchi ngẽma woca i yuxũmachi rü ngãxũgu tá ta nügümaxã nayayauyegü.

36Rü ngẽxguma norü yora nüxũ nacua̱xchire̱xgu nax ngẽma woca nax yadüraxũ rü tama nüxna nada̱u̱xgu, rü toguxearü woca yama̱xgu, rü name i yíxema woca i yuxũarü yorana nanamu i wüxi i woca i maxũxũ nachicüxü i ngẽma tümaarü woca i yuxũ. Natürü ngẽma woca i yuxũ rü norü tá nixĩ i ngẽma woca i máetaxũarü yora.

## Ínachoxũxũchiga 22

### Mugü i guxchaxũgüarü mexẽxẽruũgü

1Rü ngẽxguma chi texé naxca̱x ngĩxgu i wüxi i woca rüe̱xna wüxi i carnéru, rü namaxã tataxegu rüe̱xna tayama̱xgu i ngẽma naxũna, rü name nax 5 i wocamaxã tanaxütanüxũ i ngẽma woca i naxca̱x tangíxũ. Rü ngẽxguma carnéru yixĩxgu i ngẽma naxca̱x tangíxũ rü name nax 4 i carnérumaxã tanaxütanüxũ.

2Rü ngẽxguma wüxi i ngíxta̱xaxũ ínangĩxyane texé íyanguéxũgügu rü yapi̱xẽẽgüãgu rü nayu̱xgu i ngẽma ngíxta̱xaxũ rü taxũtáma yíxema yamáxegagu nixĩ.

3Natürü ngẽxguma ngunecü ítayanguéxũgu nax nangíxũ rü tayama̱xgu i ngẽma ngíxta̱xaxũ rü tümawa nangẽxma i ngẽma guxcha naxca̱x i ngẽma nax


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tamáetaxũ. Rü yíxema ngíxe rü tanaxwa̱xe nax tanaxütanüxũ i ngẽma naxca̱x tangíxũ. Natürü ngẽxguma tangearü diẽrua̱xgu rü name nax tümamaxã itaxexũ nax ngẽmaãcü tanaxütanüxũca̱x i ngẽma naxca̱x tangíxũ.

[4]Rü ngẽxguma tümaxũtawatama nangẽxmagu rü tama tayama̱xgu i ngẽma naxũna i naxca̱x tangíxũ rü tanaxwa̱xe nax taxre i tümaxũnamaxã tanaxütanüxũ i ngẽma woca rüẹxna búru rüẹxna carnéru i naxca̱x tangíxũ.

[5]Rü ngẽxguma chi texé tümaxũnagü ngürüanegumare mugügu nax ngextámare nachibüexũca̱x rü ngẽmagagu toguxearü naanewa yachibüegu, rü yíxema norü yora i ngẽma naxũnagü, rü tanaxwa̱xe i ngẽma guxchaxũca̱x ngẽma naanearü yoraáxũ tanaxütanüxũ namaxã i tümanetüarü o i rümemaexũ i tümaanewa rüẹxna tümaarü úbanecüwa ngẽxmaxũ.

[6]Rü ngẽxgumachi texé wüxi i ta̱xacüwa nangixichigu rü togueanewa nanáiegu rü ngẽxma yaxaegu i tümaarü nanetügü i marü idauxũ, rüẹxna ngexwaca rüxügüxũ, rü yíxema yaguanexe rü tanaxwa̱xe nax norü yoraaxű tanaxütanüxũ naxca̱x i ngẽma tümanetügü ítaguxcüraxũxũ.

[7]Rü ngẽxguma texé to i duũxũxũtagu namaxã nguxũgu i tümaarü diẽru rüẹxna to i ngẽmaxũgü i tatanüxũ, rü ngẽma duũxũpatawa wüxi i ngíxta̱xaxũ naxca̱x ngĩxgu i ngẽma tümaarü ngẽmaxũgü, rü ngẽxguma nüxũ yangaugügu rü yayauxgüãgu i ngẽma ngíta̱xáxũ, rü name i nüma taxreẹxpü̱xcüna naxütanüãxũ i ngẽma naxca̱x nangíxũ.

[8]Natürü ngẽxguma tama nüxũ iyangaugügu i ngẽma ngíxta̱xaxũ, rü yíxema ĩpataarü yora rü tanaxwa̱xe nax Tupanapẹxewa nüxũ tixuxũ nax tama tümatama naxca̱x tangíxũ i ngẽma tüxna nüxũ nadauxẽẽxũ

[9]Rü ngẽxguma nataxuxgu i wüxi i woca rüẹxna wüxi i búru rüẹxna wüxi i carnéru rüẹxna wüxi i naxchiru rüẹxna to i ngẽmaxũ, rü taxre i duũxũgü nügüna naxugügu nax norü yixĩxũ, rü name i ãẹ̃xgacügüxũtawa naxĩxũ i ngẽma taxre nax ngẽmaãcü nüxũ nacuáxũca̱x nax texe tixĩxũ ya aixcüma norü yora ixĩxẽ. Rü yíxema tama norü yora ixĩxẽ rü tanaxwa̱xe nax taxreẹxpü̱xcüna norü yoraaxű tanaxütanüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[10]Rü ngẽxguma texé to i duũ̃xũ̃xũ̃tagu tanamu̱xgu i tümaarü woca, rüe̱xna tümaarü búru, rüe̱xna tümaarü carnéru, rüe̱xna ta̱xacürü to i naxũ̃na nax ngéma nüxna nadaugüxũ̃ca̱x, rü ngẽxguma nayu̱xgu rüe̱xna napi̱xgu rüe̱xna taxúema nüxũ̃ dauyane naxca̱x nangĩ̱xgügu, rü tama ngẽma duũ̃xũ̃ i naxũ̃tagu tanamuxũ̃arü guxcha nixĩ.

[11]Natürü name nax Tupanaégagu norü yoramaxã nüxũ̃ tixuxũ̃ nax tama tüma naxca̱x tangí́xũ̃ i ngẽma naxũ̃na. Rü yíxema norü yora ixĩxẽ i ngẽma naxũ̃na, rü name nax tayaxõxũ̃ i ngẽma dexa. Rü ngẽmaãcü ya yíxema nüxna dauxe rü taxuxũ̃táma tanaxütanü.

[12]Natürü ngẽxguma chi nüxũ̃ tadauchire̱xgu naxca̱x nangĩ̱xgu i ngẽma naxũ̃na, rü name nax norü yoraaxṹ̃ tanaxütanüxũ̃.

[13]Rü ngẽxguma wüxi i ai yayaxu̱xgu i ngẽma naxũ̃na rü yíxema norü dauruxũ̃ ixĩxẽ rü name nax ítayangexũ̃ i ngẽma ai íyaxüxẽẽxũ̃ nax ngẽmaãcü norü yoraxũ̃ tanawéxũ̃ca̱x rü tama tanaxütanüxũ̃ca̱x.

[14]Rü ngẽxguma texé toguxearü naxũ̃na paxaãchi naxca̱x ícaxgu, rü ngẽxguma natauxyane i norü yora tümaxũ̃tagu nayu̱xgu rüe̱xna napi̱xgu i ngẽma naxũ̃na, rü name nax norü yoraaxṹ̃ tanaxütanüxũ̃.

[15]Natürü ngẽxguma nangẽxmayane i norü yora napi̱xgu rüe̱xna nayu̱xgu, rü taxuxũ̃táma taxütanü. Natürü ngẽxguma naxãtanüãcü paxaãchica̱x naxca̱x ítacaxgu, rü ngẽma natanüxica tátama nixĩ i ngẽma taxütanüxũ̃.

### Mugü i duũ̃xũ̃güarü maxũ̃chiga

[16]Rü ngẽxguma texé wüxi i pacü i taguma yatüxũ̃ cua̱xcüxũ̃ ucu̱xẽgu rü tá ngĩmaxã naxãxma̱xũ̃ rü ngẽmaca̱x düxwa nanaãẽraxũ̃gu nax ngĩmaxã namaxũ̃xũ̃ca̱x, rü name i wüxicana ngĩmaxã naxãxma̱xũ̃chi rü ngĩnatüaxṹ̃ nanaxütanü i ngẽma natanü i woetama marü ueguxũ̃.

[17]Rü woo ngẽxguma ngĩnatü tama naxwa̱xegu nax ngĩmaxã naxãmaxũ̃, rü nüma ya yima yatü rü tá ngĩnatüaxṹ̃ nanaxütanüamatama i ngẽma natanü i woetama marü ueguxũ̃.

[18]¡Rü ngẽma ngexũ̃ i yuüexũ̃ rü tá peyama̱x!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

19Rü texé ya yíxema tạxacürü naéũ̈maxã maxṹxẽ rü name nax yu namaxã pexueguxũ̃.

20Rü texé ya yíxema tupananetagücạxmare ínaguxe i tümaarü ãmaregü rü tama Cori ya Tupanacạxicatama ínaguxe, rü name nax yu namaxã pexueguxũ̃.

21Rü taxũtáma chixeãcü namaxã icucuạx i ngẽma to i nachixũ̃anecüạ̃x i duũ̃xũ̃. Yerü pema rü ta rü Equítuanewa to i nachixũ̃anecüạ̃xgü pixĩgü.

22Rü tama name i chixri ngĩmaxã icucuạx i ngẽma yutegücü rü bai ya taxcutagü.

23Erü ngẽxguma chixri tümamaxã icucuạxgu, rü tümagü rü ngũ̃xẽẽcạx tá choxna tacagüe, rü choma rü tá ngéma chaxũ nax tüxũ̃ charüngũ̃xẽẽxũ̃cạx.

24Rü tá poraãcü chanu rü taramaxã tá pexũ̃ chadai. Rü ngẽxguma rü pexmạ̃xgü tá tixĩ ya yutegüxe rü ngẽma pexacügü tá nixĩ i tạxcuexũ̃.

25Rü ngẽxguma chi wüxi i chorü duũ̃xũ̃ i cumücü i ngearü diẽruáxũ̃ cuxna caxgu nax paxaãchi nüxna ngĩxũ̃ cuxãxũ̃cạx i diẽru, rü taxũtá cunaxwạ̃xe nax üétüãcü cuxṹ ngĩxũ̃ natáeguẽẽxũ̃. Rü tama name i nagu quixũ i nacüma i ngẽma diẽruạ̃xgüxũ̃ i üétüãcüma paxaãchi diẽru ngĩxũ̃ ãgüxũ̃.

26Rü ngẽxguma yíxema duũ̃xẽ rü tümachiru cuxna ãxgu nax ngẽmawa nüxũ̃ cucuáxũ̃cạx nax cuxṹ tá tanatáeguxẽẽxũ̃ i ngẽma curü diẽru, rü naxũ̃pa nax yanaxücuxũ̃ ya üạxcü rü name i tüxṹ cunatáeguxẽxẽ i ngẽma tümachiru.

27Erü ngexicatama nixĩ i tümachiru i namaxã tidüxüxũ̃ ega nagáuanegu. Rü ngẽxguma tama tüxṹ cunatáeguxẽẽgu ¿rü tạxacümaxã tá tidüxü? Rü ngẽxguma tüma rü ngũ̃xẽẽcạx choxna caxgux rü choma rü tá tüxũ̃ charüngũ̃xẽxẽ erü choxṹ tangechaxũ̃tümüxũ̃.

28Rü choma ya Cori ya Tupana rü tama chanaxwạ̃xe i chixri chauchiga quidexa, rü tama name i tạxacü namaxã quixugü i ngẽma perü ãẽ̱xgacü.

29Rü ngẽma penetügüarü o i choxna üxũ̃, rü name nixĩ i paxa choxna penaxã. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta i perü úbachiüwa rü chanaxwạ̃xe i paxa choxna penaxã


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

i ngẽma choxna üxũ. Rü yimá nüxíraũcü ya pene ya woetama choxna ücü, rü name nixĩ i chopatawa naxca̱x penaxütanü i ngẽma choma nagu chaxunetaxũ.

30Rü ngẽma nüxíraxũxũ i perü wocaxacügü rü perü carnéruxacügü rü 7 i ngunexũ tá naémaxã nangẽxmagü, natürü ngẽxguma norü 8 i ngunexũwa nanguxgu rü tá choxna penamu.

31Rü pema rü name nixĩ i guxũguma chauga pexĩnüe. Rü tama name nax penangṍxũ i ngẽma namachi i ai íyaxüxẽẽxũ. Rü name nixĩ i airugüna penaxã i ngẽma namachi.

## Ínachoxũxũchiga 23

### Mugü i guxchaxũgüarü mexẽxẽruũchiga

1Rü tama name i doramaxã ícunapoxũ i ngẽma duũxũ i chixexũarü üruxũ i ngẽxguma ãe̱xgacü norü chixexũca̱x nüxna caxgux.

2Rü tama name i natanügu cuxã i ngẽma rümumaexũ i duũxũgü i chixexũ ügüxũ. Rü ngẽxguma ãe̱xgacü cuxna caxgux nax nüxũ quixuxũca̱x i ngẽma guxchaxũ i ngupetüxũ, rü tama name i naga cuxĩnü i ngẽma rümumaexũ i chixri nüxũ ixugüxũ i ngẽma guxchaxũ i ngupetüxũ.

3Rü bai tá naétüwa quidexa i ngẽma duũxũ i ngearü diẽruã́xũ i ngẽxguma womüxẽẽãcü ãe̱xgacüxũtawa ta̱xacücax ínaca̱xgu.

4Ngẽxguma nüxũ icuyangauxgu i curü uanüarü woca rüe̱xna norü búru i yarütaxuxũ, rü name nixĩ i nüxṹ cunatáeguxẽxẽ.

5Rü tama name i nüxũ cuxo nax nüxũ curüngũxẽẽxũ i ngẽma cuxchi aixũ. Rü ngẽxguma chi nüxũ cuda̱u̱xgu i norü búru nax naxwetaarü yamaxã ngẽxma yanguxũ ¡rü nüxũ rüngũxẽxẽ nax ícunanugüxũ i ngẽma naxweta i naétüwa ngẽxmaxũ!

6Rü ngẽxguma wüxi i duũxũ i ngearü diẽruã́xũ ãe̱xgacüpe̱xewa guxchaxũ cumaxã mexẽẽgu, rü tama name i cunangexrü i ngẽma guxchaxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]¡Rü nüxũ rüxo nax doramaxã ícunaxuãxũxũ i wüxi i duũxũ! Rü tama name i yu namaxã cunaxuegu i wüxi i duũxũ i taxuxũma i chixexũ üxũ. Erü choma rü taxũtáma nüxũ chaxüpetümare i ngẽma duũxũ i nagagu íyixĩxũ nax tayuxũ.

[8]Rü cuma nax ãẽxgacü quixĩxũ, rü tama name i wüxiaxṹ cunayauxtanü, nax naétüwaama cuxüxũca̱x ega ta̱xacürü guxchaxũ cuxũtawa yamexẽẽgügu. Erü ngẽma ãẽxgacü i nayauxtanüxũ, rü inayacu̱x i ngẽma aixcüma ixĩxũ, nax tama nüxũ nacuáxũca̱x i duũxũgü, rü ngẽmaãcü ya yíxema duũxẽ ya taxuxũma i chixexũ üchiréxe, rü nitümaguãchi i ngẽma chixexũ.

[9]Rü taxũtáma chixri namaxã icucua̱x i ngẽma to i nachixũanecüã̱x i duũxũ. Yerü pema rü Equítuanewa rü to ga nachixũanecüã̱xgü pixĩgü, rü meama nüxũ picua̱x nax ñuxãcü yixĩxũ ga yexguma to ga nachixũanewa peyexmagügu.

### Mugü i naanearü ngũchiga

[10]Rü 6 ya taunecü tá cuanewa cupuracü rü ñu̱xũchi yabuxgü i norü o i cunetü.

[11]Natürü yimá norü 7 ya tauenecügu rü marü taxũtáma nawa cupuracü i ngẽma naane. Rü name i cunangũxẽxẽ i ngẽma naane nax ngẽmaãcü i ngẽma duũxũgü i ingearü diẽrua̱xgüxũ cuanewa yayauxbügüxũca̱x nax ngẽmamaxã naxãwemügüxũca̱x, rü ñu̱xũchi ngẽma íyaxüxũ ngẽma naeũgü i naixnecücüã̱x namaxã ãwemügüxũca̱x. Rü name i ngẽma curü úbanecü rü oribunecü rü ngẽmatama namaxã cuxü.

### Mugü i ngũchigaarü ngunexũchiga

[12]Rü 6 i ngunexũ tá nixĩ i cunaxüxũ i curü puracü i cuxüxchaũxũ. Natürü ngẽxguma norü 7 i ngunexũwa nanguxgu rü tá curüngũ nax ngẽmaãcü nangũẽxũca̱x i curü wocagü rü búrugü rü ngẽmaãcü naporaexũca̱x i curü puracütanüxũ rü ngẽma to i nachixũanecüã̱x i duũxũ i cuxũtawa ngẽxmaxũ.

[13]¡Rü peyangu̱xẽxẽ i guxũma i ngẽma pemaxã nüxũ chixuxũ! Rü tama chanaxwa̱xe nax ñuxgu tá pea̱xwa nüxũ chaxĩnüxũ i ta̱xacürü tupananetagüéga.

### Tomaepu̱x i peta i Tupana ueguxũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

(Éx. 34.18-26; Dt. 16.1-17)

14Wüxichigü ya taunecügu rü tomaepü̱x i peta tá nixĩ i cha̱u̱xca̱x pexüchigaxũ̃.

15¡Naxüchiga i Üpetüchigaarü peta i nagu paũ i ngearü pu̱xẽẽruxṹáxũ̃ pengõ̱xgüxũ̃! Rü ngẽma cumaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ãcü tá nixĩ i cunaxüxũ̃. Rü ngẽxguma cunaxüchigagu rü 7 i ngunexũ̃ tá nixĩ i paũ i ngearü pu̱xẽẽruxṹáxũ̃ pengőxũ̃. Rü ngẽma ngunexũ̃ i nagu tá cunaxüxũ̃ i ngẽma peta rü meatáma tauemacü ya Abígu tá nixĩ, yerü guma tauemacügu nixĩ ga ípenguxũ̃xũ̃ ga Equítuanewa. Rü ngẽma ngunexũ̃gu rü taxúetama ngeãcume̱xẽx nua choxũ̃ tayarücua̱xüxũ̃.

16¡Rü naxüchiga i norü buxgü i ngẽma nüxíraxũ̃xũ̃ i norü o i cunetü i cuanegu cutoxũ̃! ¡Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta taunecüarü gu̱xgu naxüchiga i norü buxgü i ngẽma nawa iyacuáxũ̃ i norü o i cunetü i cuanegu cutoxũ̃!

17Rü ngẽmaãcü guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü i iyatüxũ̃ rü tomaepü̱xcüna tá Cori ya Tupanape̱xewa naxĩ nax nüxũ̃ yacua̱xüũ̃güxũ̃ca̱x.

18Rü ngẽxguma naxũ̃nagü cha̱u̱xca̱x cudaixgu, rü tama chanaxwa̱xe ya yimá nagü rü paũ i pu̱xẽẽruxṹáxũ̃maxã wüxigu choxna cunaxã. Rü ngẽma naxũ̃na i cha̱u̱xca̱x cuda̱i̱xũ̃ rü tama name nax norü chíxũ̃maxã penguxũ̃xũ̃ perü moxũ̃ãcüruxũ̃.

### Nüxíraxũ̃xũ̃ i norü o i nanetügüarüchiga

19Rü ngẽma nüxíraxũ̃xũ̃ i norü o i ngẽma cunetügüwa quibuxgüxũ̃, rü name nixĩ i Tupanapatawa cunana i ngẽma rümemaegüxũ̃. ¡Rü taxũtáma naégünenixũ̃wa cunamuxra i ngẽma chíbuxacügü!

### Daxũcüã̱x i Cori ya Tupanaarü orearü ngeruxũ̃

20Rü dücax, choma rü tá cupe̱xegu chayamu i chorü orearü ngeruxũ̃ i daxũcüã̱x nax cuxna nadauxũ̃ca̱x i ngẽma nama i nagu quixũ̃xũ̃wa rü nawa cuxũ̃ nagaxũ̃ca̱x i ngẽma nachica i cuxca̱x chamexẽẽxũ̃.

21Rü tama chanaxwa̱xe nax nüxna cuyáxũ̃xũ̃. Rü name nixĩ i naga cuxĩnü. Rü tama name i namaxã cunuama erü nüma rü chauchicüüxũ̃ nixĩ i ngẽxma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

chanamuxũ, rü nüma rü taxũtáma pexṹ nüxũ inayarüngüma i perü chixexũgü.

22Rü ngẽxguma tá aixcüma naga cuxĩnügu rü cuyanguxẽẽgu i guxũma i ngẽma choma chanamuxũ, rü choma rü tá curü uanügümaxã charüxuanüa̱x, rü tá chayaxĩ̱xãchiãẽxẽxẽgü i ngẽma cuxũ yaxĩ̱xãchiãẽxẽẽgüxũ.

23Rü chorü orearü ngeruxũ rü tá cupe̱xegu nixũ. Rü nawa tá cuxũ naga i ngẽma Amoréutanüxũarü naane, rü Itítanüxũarü naane, rü Ferechéutanüxũarü naane, rü Canaáũ̃tanüxũarü naane, rü Ebéutanüxũarü naane, rü Yebuchéutanüxũarü naane. Rü choma rü tá chanadaixichi i ngẽma duũ̃xũgü nax yanaxoxochixũca̱x.

24¡Rü taxũtáma nagu quixũ i nacüma i chixexũ i nagu namaxẽxũ i ngẽma nachixũanecüa̱xgü! ¡Rü taxũtáma nape̱xegu cucaxápü̱xü rü nüxũ quicua̱xüxũ i norü tupananetagü! Rü name nax nagu quipogügüxũ i norü tupananetachicüna̱xãgü rü norü nutagü ga namaxã natupanaa̱xgücü.

25-26¡Rü nüxũ icua̱xüxũ ya Cori ya curü Tupana, erü nüma tá cuxũ narüngũ̃xẽxẽ namaxã i curü õnagü rü dexá. Rü choma rü tá cuxna chanayáxũguxẽxẽ i ngẽma da̱xaweane. Rü taxúetama tayu naxũ̃pa nax mea o̱xiwa tangux. Rü cuchixũanewa rü nataxutama i ngecü i yuxacücü rü ñu̱xũchi ngexacüechacü.

27Rü ngẽma nachixũanegü i nawa pechopetüetanüxũ rü choma rü tá muũ̃ natanüwa íchanguxẽxẽ nax pexũ̃ namuũ̃exũca̱x rü pexcha̱xwa yabuxmüxũca̱x.

28Rü ngextá íquixüpetüchigüxũ̃wa rü tá ichayadaxẽxẽ nax pexũ̃ namuũ̃exũ̃. Rü ngẽmaca̱x tá cuxcha̱xwa nibuxmü i ngẽma Ebéutanüxũ̃, rü Itítanüxũ̃, rü Canaáũ̃tanüxũ̃.

29Natürü ngẽma nax íchanawoxũ̃xũ̃ cupe̱xewa rü taxũtáma paxa noxtacüma wüxi ya taunecügu chanaxü, erü ngẽxguma ngẽmaãcü chanaxüxgu rü ngẽma naane rü tá nangeãcuanemare, rü naeũ̃gü i düraexũ̃ rü tá nawa nimu rü chixexũ̃ tá cumaxã naxügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

30Rü ngẽma duũ̃xũ̃gü rü tá chayawüxi nax íchanamuxũ̃xũ̃ i ngẽma naanewa ñu̱xmatáta namu i cunegü nax ngẽmaãcü mea pegü nagu pinuxũ̃ca̱x i ngẽma naane.

31Rü ngẽma curü üyeane i choma ichaxüxũ̃ rü Már i Dauchíüxũ̃wa inaxügü rü ñu̱xmata Firitéutanüxũ̃arü márcutügu yacuáx. Rü ngẽma chianexũ̃wa inaxügü rü ñu̱xmata taxtü i Eufrátewa nangu. Rü choma rü marü cuxme̱xwa tá chanangexmagüxẽxẽ i guxũ̃ma i ngẽma duũ̃xũ̃gü i ngẽma nachixũ̃anecüã̱xgü. Rü cuma tá nixĩ i ícunawoxũ̃xũ̃ i ngẽma naanewa.

32-33¡Rü taxũtáma namaxã cuxüga nax nüxũ̃ perüngũ̃xẽẽgüxũ̃ca̱x, rü bai i norü tupananetagüxũ̃ picua̱xüũ̃gü! ¡Rü taxũtáma cunaxwa̱xe nax ngẽma naanewa cunangẽxmagüxẽxẽxũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü nax tama chope̱xewa pecadu cuxũ̃ naxüxẽẽgüxũ̃ca̱x! Erü ngẽxguma ngéma cunangexmagüxẽẽgu rü tá norü tupananetagüxũ̃ quicua̱xüxũ̃ rü cugütátama icuyarütauxẽxẽ = =ñanagürü ga Tupana.

## Ínachoxũ̃xũ̃chiga 24

### Tupana rü Iraétanüxũ̃maxã inaxüga

1Cori ya Tupana rü Moichéxũ̃ ñanagürü: —Ngẽma nachica i nawa changexmaxũ̃gu namaxã naxĩnagü i Aróũ̃, rü Nadáx, rü Abiú, rü ñu̱xũchi ngẽma 70 i Iraétanüxũ̃arü ãẽ̱xgacü. Natürü yáxũ̃waxũ̃ra tátama nayachaxãchigü, rü ngẽxma tá nacaxã́pü̱xügü.

2Rü cuxica tátama nixĩ i cha̱u̱xca̱x quixũxũ̃, rü ngẽma cumücügü rü taxũtáma chauxũ̃tawa naxĩ. Rü ngẽma togümare i Iraétanüxũ̃ rü taxũtáma cuwe dauxũ̃ naxĩgü = =ñanagürü.

3Rü nüma ga Moiché rü natanüwa naxũ ga yema Iraétanüxũ̃ rü namaxã nüxũ̃ nixu ga guxũ̃ma ga yema ore ga Cori ya Tupana namaxã nüxũ̃ ixuxũ̃. Rü nümagü ga Iraétanüxũ̃ rü guxũ̃ma wüxigu Moichéxũ̃ nangãxũ̃gü rü ñanagürügü: —Ngẽmáacü tá tayanguxẽxẽ i guxũ̃ma i ngẽma mugü ya Tupana toxũ̃ muxũ̃ = =ñanagürügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[4]Rü nüma ga Moiché rü nanaxümatü ga guxũma ga yema ore ga Cori ya Tupana nüxũ ixuxũ. Rü moxũãcü pa̲xmama ínarüda rü ma̲xpűnepechinügu nanaxü ga wüxi ga ãmarearü guruxũ. Rü 12 ga nutamaxã nanaxü naégagu ga yema 12 ga Iraétücumügü.

[5]Rü ñu̲xũchi nanamu ga ñuxre ga ingextu̲xũgü ga Iraétanüxũ nax nadaiaxũca̲x ga wocagü ga iyatüxũ rü Tupanaca̲x nax ínaguaxũca̲x. Rü yemawa inanawe̲xgü nax aixcüma wena Tupanaga naxĩnüexũ.

[6]Rü nüma ga Moiché rü ngãxũgu nayabaye ga gumá nagü. Rü gumá wüxiarü ngãxũ rü ñuxre ga naxpáũgu nanabacu. Rü gumá naiarü ngãxũ rü ãmarearü guruxũ namaxã namaxcu.

[7]Rü yemawena rü nanayaxu ga yema popera ga Tupanaarü uneta nagu ümatüxũ, rü yema duũxũgüca̲x tagaãcü nüxũ nadaumatü. Rü nümagü rü ñanagürügü: —Guxũma i ngẽma Cori ya Tupana nüxũ ixuxũ rü aixcüma tá mea tayanguxẽxẽ rü tá naga taxĩnüe ==ñanagürügü.

[8]Rü yexguma ga Moiché rü nanayaxu ga gumá nagü ga togü ga naxpáũgu nabacuãcü rü gumámaxã duũxũgüxũ namaxcutanü, rü ñanagürü: —Ñu̲xma nax pexna naxããxũ i norü mugü rü daa nagü nixĩ ya perü cua̲xruxũ nax aixcüma yixĩxũ i guxũma i ngẽma Cori ya Tupana pemaxã nüxũ ixuxũ ==ñanagürü.

[9]Rü yexguma ga Moiché, rü Aróũmaxã, rü Nadáxmaxã, rü Abiúmaxã, rü ñu̲xũchi yema 70 ga Iraétanüxũarü ãe̲xgacügümaxã guma ma̲xpűnegu naxĩnagü,

[10]rü yéma Iraétanüxũarü Tupanaxũ nadaugü. Rü yema guma nacutügütüxũwa rü nayexma ga wüxi ga yéma iya̲u̲xracüüxũ ñoma wüxi ga chafírutachinürüxũ ga ñoma daxũguxũ ga naanerüxũ ngóonexũ.

[11]Natürü ga Tupana rü tama nanadai ga yema yatügü ga Iraétanüxũarü ãe̲xgacügü ga nüxũ daugüxũ. Rü nümagü rü wüxigu nachibüe rü naxaxegü.

### Moiché rü ma̲xpűne ga Chinaígu naxĩnagü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[12]Cori ya Tupana rü Moichéxũ̃ ñanagürü: —Ẽcü nagu naxĩnagü ya daa mą̲xpṹne ya nawa changexmane rü ngéma choxũ̃ nanguxẽxẽ! Erü tá cuxna chanaxã i nutatachinügü i chorü mugü rü ucu̲xẽgü nagu chaxümatüxũ̃ nax Iraétanüxũ̃xũ̃ nawa cungúexẽẽxũ̃cą̲x ==ñanagürü.

[13]Rü nüma ga Moiché rü inachi rü guma mą̲xpṹne ga Tupana nawa yexmanegu naxĩnagü wüxigu namaxã ga norü ngũ̃xẽẽruxũ̃ ga Yochué.

[14]Rü nüma ga Moiché rü yema Iraétanüxũ̃arü ãẽ̲xgacügüxũ̃ ñanagürü: —¡Núatama ñaa nachicawa toxũ̃ penangu̲xẽxẽ rü ñu̲xmatáta pexcą̲x tawoegu! Rü Aróũ̃ rü Úru rü tá pemaxã nuxã narücho. Rü ngẽxguma chi texé guxchaxũ̃ tüxṹ ngẽxmagux rü name nixĩ i Aróũ̃maxã rü Úrumaxã nüxũ̃ tixu ==ñanagürü.

[15]Rü yexguma yema orexũ̃ namaxã yaxuxguwena, rü nüma ga Moiché rü guma mą̲xpṹnegu naxĩnagü. Rü wüxi ga caixanexũ̃ nayadüxü.

[16]Rü Cori ya Tupanaarü üüne rü guma mą̲xpṹne ga Chinaígu ínarüxĩ. Rü 6 ga ngunexũ̃ rü yema caixanexũ̃ nayadüxü ga guma mą̲xpṹne. Rü yema norü 7 ga ngunexũ̃gu rü nüma ga Cori ya Tupana rü yema caixanexũ̃wa Moichécą̲x naca.

[17]Rü yema Cori ya Tupanaarü üüne rü yema Iraétanüxũ̃cą̲x nango̲x nawa ga guma mą̲xpṹne ga ngextá yexeraãcü ínachuchitaeruxũ̃wa. Rü ñoma wüxi ga üxüema ga nawa ixaxũ̃nerüxũ̃ nixĩ ga nüxũ̃ nadaugügu.

[18]Rü nüma ga Moiché rü naxĩnagü nawa ga guma mą̲xpṹne rü yema caixanexũ̃gu nayaxücu. Rü yéma nayexma ga 40 ga ngunexũ̃ rü 40 ga chütaxũ̃.

## Ínachoxũ̃xũ̃chiga 25

### Ãmaregü naxcą̲x ya Tupanapata

(Éx. 35.4-9)

[1]Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichémaxã nidexa rü ñanagürü nüxũ̃:


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2]—¡Namaxã nüxũ ixu i ngẽma Iraétanüxũ nax chaũxcax nanutaqueexeãxũcax i norü ãmaregü! Rü guxũma i ngẽma duũxũgü i aixcüma norü ngúchaũmaxã inaxãgüchaũxũ rü name nixĩ i natanüwa cunadexũ i ngẽma ãmaregü.

[3]Rü ñaa tá nixĩ i ngẽma pedexũ: Úiru, rü diẽrumü, rü cobre,

[4]rü carnérutaxa ya waxranütane rü yáuxranütane rü daunütane rü tünüta ya mexẽchine ya línuchi rü tünüta ya cabrataxa,

[5]rü carnéruchaxmüxũgü i dauxũmaxã ichagüxũ, rü togü i naxchaxmüxũ i mexẽchixũ, rü mürapewagü i acáchianaxcax,

[6]rü chíxũ i omüwa mexũ, rü pumara i chíxũmaxã ãéũxũ i baeruwa mexũ, rü pumaratexe i yixixũ i guwa mexũ,

[7]rü nutagü ya ngaxãẽruxũ ya cornalina rü naigü ya nutagü ya ngaxãẽruxũwa mecü nax chacherdótegüarü ãẽxgacüarü efóxwa rü norü türemüxũwa nanucuxũcax.

[8]¡Rü chaũxcax penaxü ya wüxi ya chopata nax yimawa duũxũgütanüwa changexmaxũcax!

[9]Natürü yima chopata ya nawa tá changexmane, rü guxũma i norü ngẽmaxũgü rü tá ngẽma cuxũ nüxũ chadauxẽxẽxũãcü cunaxü.

### Baú i Tupanaarü mugüchixũ
(Éx. 37.1-9)

[10]¡Ẽcü naxü i wüxi i baú i mürapewa i acáchianaxcax! Rü wüxi ya metru rü 10 chentímetru tá nixĩ i norü max, rü 65 chentímetru tá nixĩ i norü tatachinü, rü 65 chentímetru tá nixĩ i norü máchane.

[11]¡Rü naxũmawa rü úirumaxã natüxüma! Rü norü düxétüwa rü ngẽxgumarüxũ tá ta úirumaxã cunatüxüne. ¡Rü norü guxũcüwawa úirumaxã naxübera!

[12]¡Rü naxü i ãgümücü i naxmachinügü i úirunaxcax, rü wüxichigü ya naparawa nanucu, rü taxre i wüxicüwawa rü taxre i tocüwawa!

[13]¡Rü ngẽxgumarüxũ ta naxü ya taxremenaxã ya naxpawerugü ya nai ya acáchianaxcax, rü ñuxũchi úirumaxã yatümenaxã!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[14]¡Rü yima naxpawerugü rü naxmachinügü i baúcüwawa nucuxũwa yawe̲xgü nax yimamaxã yangetaxũxũca̲x i ngẽma baú!

[15]Rü yima naxpaweru rü marü taxũtáma cunade. Rü nüe tátama ngẽma baúmachinüwa nangẽxmagüecha.

[16]Rü ngẽma baúgu tá cunanucu i ngẽma nutatachinügü i nagu naxümatüxũ i ngẽma mugü i tá cuxna chaxãxũ.

[17]¡Rü ẽcü naxü i wüxi i naxátaxũ i úirunaxca̲x ixĩxũ! Rü norü ma̲x rü wüxi ya metru rü 10 chentímetru tá nixĩ, rü norü tatachinü rü 65 chentímetru tá nixĩ.

[18]Rü ngẽma baúátaũ i úirunaxca̲xarü wüxipe̲xewachigü tá cunapoxochi i taxre i dauxũcüã̲xchicüna̲xãgü i ixãxpe̲xatüxũ.

[19]Rü ngẽma naxátaxũwa tátama cunapoxochi i ngẽma taxre i daxũcüã̲xchicüna̲xãgü i ixãxpe̲xatüxũ. Rü wüxi rü tá norü wüxipe̲xewa nangẽxma rü ngẽma to rü norü tope̲xewa tá nangẽxma.

[20]Rü ngẽma taxre i daxũcüã̲xchicüna̲xãgü rü tá nügüarü to̲xma̲xtawa nangẽxmagü. Rü naxátaũétügu tá narüdaunü. Rü yima naxpe̲xatügü rü tá naxátaũétügu narüxunü. Rü ngẽmaãcü tá nayadüxü i ngẽma baúátaũ.

[21]¡Rü ngẽma nutatachinügü i nagu naxümatüxũ i chorü mugü i tá cuxna chaxãxũ rü ngẽma baúgu nanucu! ¡Rü ñu̲xũchi yaxúcuchiátaxũ!

[22]Rü ngẽma baúátaũétüwa tá nixĩ i cuxca̲x changexmaxũ rü cumaxã chidexaxũ i norü ngãxũtanüwa i ngẽma taxre i dauxũcüã̲xchicüna̲xãgü i ixãxpe̲xatüxũ. Rü ngéma tá nixĩ i cumaxã nüxũ chixuxũ i ngẽma chorü ucu̲xẽgü naxca̲x i ngẽma Iraétanüxũ.

### Mecha i paũ i üünegüxũarü nuchicaxũ

(Éx. 37.10-16)

[23]¡Rü naxü i wüxi i mecha i mürapewa i acáchianaxca̲x! Rü 90 chentímetru tá nixĩ i norü ma̲x, rü 45 chentímetru i norü tatachinü rü 65 chentímetru i norü máchane.

[24]Rü úirumaxã tá cunatütachinü, rü úirumaxã tá ícunaxüáẽgupechinü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

25Rü ngẽma mecha rü tá cunaxübera i naétüwa rü 7 chentímetru tá nixĩ i norü tatachinü i ngẽma nabera. Rü ngẽma naberaétüwa rü tá úirumaxã ícunaxüáẽgubera.

26¡Rü naxü i ãgümücü i naxmachinügü i úirunaxca̱x, rü wüxichigü ya naparacüwawa nanucu!

27Rü ngẽma naberaxũ̃tawa tá cunanucu i ngẽma naxmachinügü nax ngẽmawa yawe̱xgüãxũ̃ca̱x ya yima naxpawerugü ya norü ngetaxũ̃ruxũ̃ i ngẽma mecha.

28Rü yima naxpawerugü norü ngetaxũ̃ruxũ̃, rü nai ya acáchianaxca̱x tá cunaxü. Rü guxũ̃wama úirumaxã tá cuyatümena̱xãgü.

29Rü úiruwa tá cunaxü i ngẽma norü poratugü rü cuyeragü rü baeruũ̃gü rü axepáũ̃gü i ngẽma ãchiũ̃xũ̃ i ãmareca̱x ixĩxũ̃.

30Rü name nixĩ i ngẽma mechaétügu cunanu i ngẽma paũ i üünexũ̃ i cha̱u̱xca̱x ixĩxũ̃ nax guxũ̃gutáma chope̱xewa nangẽxmaxũ̃ca̱x.

### Omüpaweru i úirunaxca̱x

(Éx. 37.17-24)

31Rü úiru i pomüxũ̃wa naxü i wüxi i omüpaweru! Rü nachipatü rü namena̱xã rü nachacüügü rü norü nga̱xãẽruũ̃gü i naputüragüraxũ̃xũ̃ rü nanagugü i naputüragüraxũ̃xũ̃ rü guxũ̃ma i ngẽma rü nawa tátama cunaxüxüchigü.

32Rü ngẽma omüpaweru rü tá nüxṹ̃ nangẽxma i 6 i nachacüügü. Rü wüxicüwawa tá nangẽxma i tomaepü̱x i nachacüxü, rü tocüwawa i to i tomaepü̱x i nachacüxü.

33Rü ngẽma 6 i nachacüügü i ngẽma omüpaweru rü wüxichigü tá nüxṹ̃ nangẽxma i tomaepü̱x i copu i naputürachacuraxũ̃xũ̃ i norü nga̱xãẽruxũ̃.

34Rü nüma i nane i omüpaweru rü tá nüxṹ̃ nangẽxma i ãgümücü i copu i norü nga̱xãẽruxũ̃ i naputürachacugüraxũ̃xũ̃.

35Rü natüũ̃wa i ngẽma 6 i nachacüxü, rü ngẽma namücümaxã i nanewa ínadagüxũ̃wa rü tá nüxṹ̃ nangẽxma i norü copu i norü nga̱xãẽruxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[36]Rü guxũma i ngẽma nanagugü rü nachacüügü rü napaweruwa tátama nanaxüxüchigü. Rü guxũma i ngẽma rü úiruxüchi i pomüxũnaxca̲x tá nixĩ.

[37]¡Rü naxü i 7 i chíxũpaxũgü rü ngẽma omüpawerunaguwa nanucu nax wixpe̲xegu nabáixgüxũca̲x!

[38]Rü ngẽma omüarü mexẽẽchiraxũruxũ rü ngẽma poratuxacügü i naxũpaca̲x ixĩxũ rü nanaxwa̲xe nax úiruxüchinaxca̲x yixĩxũ.

[39]Rü 33 quíru naguxũ i úiruwa tá cunaxü i ngẽma omüpaweru rü guxũma i norü ngẽmaxũgü.

[40]Rü ngẽmatama ma̲xpűnewa cuxũ chawéxũãcü tá mea cunaxü ==ñanagürü ga Tupana.

## Ínachoxũxũchiga 26

### Tupanapatachiga

(Éx. 36.8-38)

[1]Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichémaxã nidexaama rü ñanagürü nüxũ: —¡Ẽcü naxü ya chopata nawa i 10 i ãtachinüxũ i mexẽchine ya línuarü tüwa rü carnéruta̲xaarü tüwa üxũ! Rü waxratachinüxũ rü yáuxratachinüxũ rü dautáchinüxũ tá nixĩ. Rü ngẽma ãtachinüxũ rü tá cunanga̲xãxẽ namaxã i taxre i daxũcüã̲xchicüna̲xãgü i ixãxpe̲xatüxũ.

[2]Rü guxũma i ngẽma ãtachinüxũ rü wüxigu tá nixügü. Rü norü ma̲xtachinü rü 12 metruarü ngãxũ tá nixĩ rü norü tatachinü rü taxre i metru tá nixĩ.

[3-4]¡Rü ngẽma ixãtachinüxũ rü nape̲xewa nügüna nanga̲i̲xcu i 5 tachinü, rü ngẽxgumarüxũ ta i ngẽma to i 5 tachinü rü nügüna nanga̲i̲xcu! ¡Rü ngẽma 5 tachinü i nüxíra nügüna cunga̲i̲xcuxũpechinüwa rü nanga̲i̲xcu ya naxmachinügü i morádu! ¡Rü ngẽxgumarüxũ ta i ngẽma to i 5 tachinü i nügüna cunga̲i̲xcuxũpechinüwa rü nanga̲i̲xcu ya naxmachinügü!

[5]¡Rü ngẽma nüxíraxũxũ i 5 tachinüpechinüwa nanga̲i̲xcu ya 50 ya naxmachinügü! ¡Rü ngẽxgumarüxũ ta i ngẽma to i 5 tachinüpechinüwa nanga̲i̲xcu ya 50 ya naxmachinügü! Rü ngẽmaãcü nügüarü to̲xma̲xtawa tá ningáitachigü ya yima naxmachinügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[6]¡Rü ínaxüxũ ta i 50 i norü choruxũgü i úirunaxca̲x nax nügüwa nachocuxũca̲x i ngẽma taxretachinü nax ngẽmaãcü ñoma wüxitachinürüxũ yixĩxũca̲x i ngẽma naxtapü̲x ya yima chopata!

[7]¡Rü cabrata̲xawa naxü i 11 i ãtachinüxũ nax chopata namaxã cutüétüxũca̲x!

[8]Rü guxũma i ngẽma tüétüruũgüarü ma̲x rü 13 metruarü ngãxũ tá nixĩ, rü ngẽma norü tatachinü rü taxre ya metru tá nixĩ. Rü ngẽmaãcü i ngẽma ãtachinüxũ rü tá nawüxigu.

[9]¡Rü ngẽma 5 tachinü i tüétüruxũ rü nügüna nanga̲i̲xcu nax wüxi i tüétüruxũ i tatachinüxũ yixĩxũca̲x! ¡Rü ngẽma to i 6 tachinü, rü ngẽxgumarüxũ ta nügüna nanga̲i̲xcu! ¡Rü ngẽma norü 6 tachinü i tüétüruxũ rü Tupanapatape̲xegu napoe!

[10]¡Rü ngẽma nuxíraxũxũ i 5 tachinüpechinüwa nanga̲i̲xcu ya 50 ya naxmachinügü! ¡Rü ngẽxgumarüxũ ta i ngẽma to i 6 tachinüpechinüwa nanga̲i̲xcu ya 50 ya naxmachinügü!

[11]¡Rü naxü ta i 50 i norü choruxũgü i bróũchenaxca̲x! ¡Rü ñu̲xũchi naxmachinüwa nachocu nax ngẽmaãcü i ngẽma norü tüétüruxũ rü wüxitachinütama i taxũ nax yixĩxũca̲x!

[12]Rü ngẽma nax namáxũ i ngẽma norü tüétüruxũ ya Tupanapata, rü wüxicharaarü ngãxũ ínayacua̲xüchi. Rü ngẽma rü tá naweama cunatucharaxẽxẽ.

[13]Rü ngẽmaãcü ya yima chopataarü tüétüruxũ rü ngẽma íyacua̲xüchicharaxũmaxã tá meama nidüxü. Rü ngẽma íyacua̲xüchixũ i nacüwawaama rütucharaxũ rü 45 chentímetru tá nixĩ, rü ngẽma norü tocüwawa rütucharaxũ rü tá ta 45 chentímetru nixĩ.

[14]Rü ngẽma to i norü tüétüxũ ya yima chopata rü carnéruch̲a̲xmüxũ i dauxũmaxã ichagüxũ tá nixĩ. Rü ngẽmaétüwaama üxũ rü naeũch̲a̲xmüũ i mexũ tá nixĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[15]Rü chopataparacax nade i mürapewa i acáchianaxcax. Rü ngẽma rü tá mea niwexgu.

[16]Rü wüxichigü i ngẽma mürapewa rü 4 metruarü ngãxũ tá nixĩ i norü max, rü norü tatachinü rü 65 chentímetru tá nixĩ.

[17]Rü wüxichigü i ngẽma mürapewa rü tá nüxṹ nangẽxma i taxre i namagu i nacüwagüwa nax ngẽmaãcü nügüna yaxũxgüxũcax. ¡Rü ngẽmaãcü ínaxüxũ i guxũma i ngẽma mürapewa i chopataparagü!

[18-19]Rü ngẽxguma ícunaxüxũgu, ¡rü naxü i 20 i mürapewagü naxcax i nacüwa i súrwaama üxũ! ¡Rü wüxichigü i ngẽma mürapewaarü ñaxtüpexecax naxü i taxre i nachipatügü i diẽrumünaxcax nax ngẽmawa nanguxcuxũcax i namagupexe!

[20-21]Rü ngẽxgumarüxũ ta i ngẽma nacüwa i nórtewaama üxũcax rü 20 i mürapewa tá cuxü. ¡Rü ñuxũchi naxü i 40 i nachipatügü i diẽrumünaxcax nax ngẽmaãcü wüxichigü i ngẽma mürapewatüũpexewa nangẽxmaxũcax i taxre i nachipatügü!

[22]Rü ngẽma naxtacuxrüxüwaama ya yima chopata i oéstewaama üxũcax rü 6 tachinü i mürapewa tá ícuxüxũ.

[23]¡Natürü ngẽma naxtacuxrüxü ínapoxũwacax rü naétü tá taxre i mürapewa cuxü i wüxichigü i nacüwaarü poxõchixũwa ügüxũruxũ!

[24]Rü ngẽma mürapewagü i ínapoõchixũwa ügüxũ rü tá wüxitama i nachipatüwa cunangucu. Rü norü dauxũpexewa rü wüxi i bochicuxũmaxã tá nügüwa cuyachotagü. Rü ngẽmaãcü tá nixĩ i cunaxüxũ i ngẽma taxre i norü põõchiwa.

[25]Rü ngẽmaãcü naxtacuxrüxüwaama ya yima chopata rü tá nangẽxma i 8 i mürapewagü rü ñuxũchi 16 i nachipatügü i diẽrumünaxcax. Rü ngẽmaãcü i wüxichigü i mürapewa rü tá nüxṹ nangẽxma i taxrechigü ya nachipatügü.

[26]¡Rü yima chopataarü wüxicüwawa naxü ya 5 ya naixmenaxã ya acáchianaxcax i norü mürapewagüarü taixẽxẽruxũgü!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[27]¡Rü yima chopataarü tocüwawa nai ya 5 ya naixmena̲xãgü naxü! ¡Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta nai ya 5 ya naixmena̲xã naxṹ naxca̲x i naxtapü̲x i oéstewaama üxũ̃!

[28]Rü yima naixmena̲xã ya ngẽma mürapewatáchinügüarü ngãxũ̃wa itoxpetüne, rü chanaxwa̲xe nax norü tocüwawa nanguxũ̃.

[29]Rü ngẽmawena i ngẽma mürapewagü rü úirumümaxã tá cuyatütáchinügü. ¡Rü úirumaxã yaxüxmachinü i ngẽma mürapewagü nax ngẽmawa nawe̲xpetüxũ̃ca̲x ya yima naxpawerugü ya úirumaxã tümena̲xã́ne!

[30]Rü yema ĩpatachicüna̲xã ga ma̲xpṹnewa cuxũ̃ chawéxũ̃xãcü tá cunaxü ya yima chopata.

[31]¡Naxü ya chopataarü tüyemachiãruxũ̃ nawa i mexẽchine ya línuarü tü rü carnérута̲xaarü tü i waxranütane rü yáuxranütane rü daunütane! Rü ngẽma rü tá cunanga̲xãxẽ namaxã i taxre i dauxũ̃cüã̲xchicüna̲xãgü i ixãxpe̲xatüxũ̃.

[32]Rü ñu̲xũchi choruxũ̃gü i úirunaxca̲xmaxã nachogü i ngẽma tüyemachiãruxũ̃ nagu ya yima ãgümücü ya caxta ya acáchianaxca̲x ya úirumaxã itümena̲xãgüne rü diẽrumümaxã ãchipátüne.

[33]¡Rü ngẽma tüyemachiũ̃ruxũ̃ rü ngẽma norü choruxũ̃gu nacho! Rü ngẽma norü tüyemachixũ̃ruxũ̃ tá nixĩ i yayauxyexũ̃ i naxmachiã i Üünexũ̃ nüxna i Naxmachixũ̃ i Üünexüchixũ̃. Rü ngẽma Naxmachixũ̃ i Üünexũ̃chixũ̃gu tá nixĩ i cuyaxṹcuchixũ̃ i ngẽma baú i nagu nanuxũ̃ i ngẽma nutatachinügü i chorü mugü nagu ümatüxũ̃.

[34]¡Rü ñu̲xũchi nangataxũ̃ i ngẽma baú i naxmachixũ̃ i Üünexũ̃chixũ̃wa ngẽxmaxũ̃!

[35]¡Rü ngẽma mecha i paũ i üünexũ̃ nagu nuxũ̃, rü ngẽma tüyemachixũ̃ruxũ̃arü düxétüguama naxṹ norü nórtecüwawa ya yima chopata! ¡Rü ngẽma omüpaweru rü ngẽma mechaarü to̲xma̲xtagu naxṹ yima chopataarü súrcüwawaama!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

36¡Rü yima chopataarü ĩãxcax naxü ya norü tüxãxruxũ nawa i mexẽchine ya línuarü tü rü carnérutaxaarü tü i waxranütane rü yáuxranütane rü daunütane! Rü ngẽma rü tá mea cunangaxãxẽ.

37¡Rü ñuxũchi ngẽma tüxãxruxũ naxü ya 5 ya caxta ya acáchianaxcax ya úirumaxã itümenaxãgüne! ¡Rü naxü ta i norü choruxũgü i úirunaxcax! ¡Rü ngẽma 5 i nachipatücax nadexẽxẽ i bróũche!

## Ínachoxũxũchiga 27

### Ãmarearü guruxũ i bróũchenaxcax

(Éx. 38.1-7)

1¡Rü naxü i wüxi i ãmarearü guruxũ i norü guxũcüwawa wüxigumarexũ! Rü taxre ya metru rü 25 chentímetru tá nixĩ i wüxichigü i nacüwawa. Rü mürapewa i acáchianaxcax tá nixĩ. Rü ngẽma norü máchane rü wüxi ya metru rü 25 chentímetru tá nixĩ.

2Rü ngẽma ãmarearü guruxũ, rü guxũma i norü ãgümücüpexewa rü tá cunacuipexegüxẽxẽ, rü ngẽma rü tá naxũnewatama cunaxüxüchi. Rü bróũchemaxã tá cunatüxüne i guxũwama.

3Rü guxũma i norü ngẽmaxũgü i ngẽma ãmarearü guruxũ rü tá bróũchenaxcax nixĩgü. Rü ngẽma norü tanimacapáũgü rü ngẽma norü paragü, rü norü nagüpáũgü, rü ngẽma namachiarü choxruũgü, rü ngẽma Ãxwepáũgü rü bróũchenaxcax tá nixĩgü.

4¡Rü ñuxũchi naxü ta i wüxi ya naxtaxmüxũ ya bróũchenaxcax! ¡Rü yima naxtaxmüxũpexewa nanucu ya ãgümücü ya naxmachinügü ya bróũchenaxcax!

5¡Rü ñuxũchi ngẽma ãmarearü guruũarü maxũmaarü ngãxũgu yaxũcuchi ya yima naxtaxmüxũ!

6¡Rü ñuxũchi ngẽma ãmarearü guruũcax naxü ya taxre ya naxpaweru i acáchianaxcax! ¡Rü bróũchemaxã yatügümenaxã!

7¡Rü ngẽma ãmarearü guruũarü taxrecüwawa ngẽxmagüxũ i naxmachinüwa yawexgü ya yima naxpawerugü nax yimamaxã tóxnamana nangegüãxũcax!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]Rü ngẽma ãmarearü guruxũ̃ i mürapewanaxca̱x rü nanaxwa̱xe nax yango̱xpetümarexũ̃, yema ma̱xpűnewa cuxũ̃ chawéxũ̃rüxũ̃.

### Tupanapataarü ĩã̱xtüchiga
(Éx. 38.9-20)

[9]Rü yima chopata rü tá cunaxüã̱xtü. Rü ngẽma norü súrcüwawaama rü tá línuarü tü ya mutáchinünemaxã ícunapoxegu. Rü ngẽma norü ma̱x i ngẽma ícupoxeguxũ̃ rü 45 ya metru tá nixĩ.

[10]Rü 20 tá nixĩ i norü caxtagü rü 20 i nachipatügü. Rü guxũ̃ma i ngẽma rü bróũ̃chenaxca̱x tá nixĩgü. Rü ngẽma norü caxtatape̱xewa ngucuxũ̃ i norü choruũ̃gü rü diẽrumünaxca̱x tá nixĩgü.

[11]Rü ngẽma norü nórtecüwawaama rü tá línuarü tü i mutáchinüxũ̃maxã ícunapoxegu. Rü ngẽma ícupoxeguxũ̃ rü 45 ya metru tá nixĩ. Rü yima 20 ya norü caxtagü rü ngẽma 20 i nachipatügü rü bróũ̃chenaxca̱x tá nixĩ. Rü yima norü caxtatape̱xewa ngucuxũ̃ i norü choruũ̃gü rü diẽrumünaxca̱x tá nixĩgü.

[12]Rü ngẽma naã̱xtüarü tatachinü i éstecüwawaama üxũ̃ rü 22 ya metruarü ngãxũ̃ tá nixĩ i ícunapoxeguxũ̃ namaxã i línuarü tüwa imutáchinüxũ̃. Rü 10 tá nixĩ ya norü caxtagü rü nachipatügü.

[13]Rü ngẽma naã̱xtüarü tatachinü i éstewaama üxũ̃ rü ngẽxgumarüxũ̃ ta 22 ya metruarü ngãxũ̃ tá nixĩ i ícupoxeguxũ̃ namaxã i línuarü tüwa imutáchinüxũ̃.

[14]Rü ngẽma naã̱xtüpe̱xewa i norü ücuchicawaama üxũ̃ rü ngẽma norü ücuchicaarü wüxicüwawa rü 7 ya metru tá nixĩ i ícupoxeguxũ̃ namaxã i línuarü tüwa imutáchinüxũ̃. Rü tomaepü̱x tá nixĩ ya norü caxtagü rü nachipatügü.

[15]Rü ngẽma ücuchicaarü tocüwawa rü ngẽxgumarüxũ̃ ta rü 7 ya metru tá nixĩ i ícupoxeguxũ̃ namaxã i línuarü tüwa imutáchinüxũ̃. Rü tomaepü̱x tá ta nixĩ ya norü caxtagü rü nachipatügü.

[16]Rü ngẽma tüxã̱xruxũ̃ i naã̱xtüarü ĩã̱x rü 9 metrugu tá nixü. Rü línuarü tüwa rü carnérута̱xaarü tü ya waxranütane rü yáuxranütane rü daunütanewa


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

mutáchinüxũ tá nixĩ. Rü ngẽma rü tá mea cunangaxãẽchara. Rü ãgümücü tá nixĩ ya norü caxtagü rü nachipatügü i ngẽma tüxãxruxũ.

17Rü guxũma i naãxtüarü caxtagü rü nachipatügü rü bróũchenaxcax tá nixĩgü. Rü ngẽma norü caxtatapexewa ngucuxũ i norü choruũgü rü diẽrumünaxcax tá nixĩgü.

18Rü ngẽma naaxtü rü 45 ya metru tá nixĩ i norü max rü 22 ya metruarü ngãxũ tá nixĩ i norü tatachinü. Rü norü poxeguxũ rü taxre ya metru rü 25 chentímetru tá nixĩ i norü máchane. Rü línuarü tüwa imutáchinüxũ tá nixĩ i ngẽma norü poxeguxũ. Rü yima norü caxtagüarü nachipatügü rü bróũchenaxcax tá nixĩgü.

19Rü guxũma i chopataarü ngẽmaxũgü rü bróũchenaxcax tá nixĩgü. Rü ngẽma norü poxeguxũtüxũ nagu ngagüxũ, rü naãxtüarü poxeguxũtüxũ nagu ngagüxũ rü tá ta bróũchenaxcax nixĩgü.

### Omügüarü chíxũ
(Lv. 24.1-4)

20¡Rü namaxã nüxũ ixu i Iraétanüxũ nax cuxũtawa nangegüãxũcax i oribuarü chíxũ nax ngẽmaãcü guxũguma yanaixgüxũcax i chopataarü omügü!

21Rü nüma ya Aróũ rü nanegü tá nixĩ i nüxna daugüxũ i ngẽma omügü nax ngẽmaãcü guxũma i chütaxũ chopexewa nanaigüechaxũcax nawa ya yima chopata. Rü ngẽma baú i mugüchixũarü tüyepexewaama tá nixĩ i inanaigüechaxũ i ngẽma omügü. Rü ñaa mu rü chanaxwaxe i guxũgutáma ngẽma Iraétanüxũ rü nataagü nagu naxĩ.

## Ínachoxũxũchiga 28

### Chacherdótegüchiruchiga
(Éx. 39.1-31)

1¡Rü chorü puracücax nüxũ naxuneta ya cuenexẽ ya Aróũ rü nanegü ya Nadáx, rü Abiú, rü Ereachá, rü Itamá! Rü nümagü tá nixĩ i chorü chacherdótegü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2]¡Rü cuenexẽ ya Aróũaxű naxü i naxchiru i taxuechirumaxã wüxiguxũ! Rü ngẽma naxchiruwa tá nixĩ i duũxũgü nüxũ nacua̱xgüxũ nax chomatama nüxũ chaxunetaxũ naxca̱x i chorü puracü i üünexũ.

[3]¡Rü namaxã idexa i guxũma i ngẽma duũxũgü i naxchiruarü üwa cua̱x nüxna chaxãxũ nax ngẽma naxügüxũca̱x i naxchiru ya Aróũ rü ngẽmaãcü chorü chacherdóte nax yaxĩxũca̱x!

[4]Rü ngẽma naxchirugü i Aróũaxű tá naxügüxũ rü ñaagü tá nixĩ: Norü türemüxũ, rü norü efóx, rü naxchiru i mámüxũ i ãmatüxũ, rü naxchiru i rüma̱xmaexũ, rü napate̱xe i ipuxũ i línuarü tüwa üxũ, rü norü goyexũ. Rü ngẽmaãcü tá nanaxügü i naxchirugü i taxuechirumaxã wüxiguxũ naxca̱x ya cuenexẽ ya Aróũ rü nanegü nax ngẽmaãcü chorü chacherdótegü yaxĩgüxũca̱x.

[5]Rü ngẽma ngaixchirutanüxũ rü úiruwa rü carnérута̱xa ya waxranütanewa, rü yauxnütanewa, rü daunütanewa, rü línuarü tü i mexẽchixũwa tá nanaxügü.

[6-7]Rü ngẽma efóx rü úiruwa rü carnérута̱xa ya waxranütanewa, rü yauxnütanewa, rü daunütanewa, rü línuarü tü i mexẽchixũwa tá nanaxügü. Rü úirumaxã tá nanangа̱xãẽpechinügü. Rü tá nüxű nangẽxma i taxre i natu̱xügü nax naatüwa nachopetüxũca̱x.

[8]Rü ngẽma norü goyexũ i norü tairuxũ i ngẽma efóx rü nawatama ne daxũ nixĩ. Rü úiruwa rü carnérута̱xa ya waxranütanewa, rü yauxnütanewa, rü daunütanewa, rü línuarü tü i mexẽchixũwa tá nanaxügü

[9]¡Rü nayaxu ya taxre ya nutagü ya cornalina, rü yima nutagügu naxümatü i naégagü i ngẽma 12 i Iraé nanegü!

[10]Rü wüxi ya nutagu tá cunaxümatü i naégagü i ngẽma 6 i nanegü i nüxíra buexũ. Rü nai ya nutagu tá cunaxümatü i naégagü i ngẽma togü i 6 i nanegü i wixweama buexũ.

[11]Rü ngẽma ngа̱xãẽruũgüarü üwa puracüxũ tá nixĩ i yima nutaxacügügu naxümatüxũ i ngẽma Iraé nanegüéga ñoma wüxi i cua̱xruxũgu


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

naxümatüxũ̈rüxũ̈. ¡Rü ñu̱xũchi yima taxre ya nutagü rü taxre i tairuũ̈gü i úirunaxca̱xwa nanuxcu nax ngẽmaãcü ngẽma efóxtu̱xüatüwa nangẽxmagüxũ̈ca̱x!

12Rü yima nutagüwa tá nixĩ i ngẽma Iraétanüxũ̈ i nüxna nacua̱xãchiexũ̈ ga yema 12 ga Iraé nanegü. Rü ngẽmaãcü i Aróũ̈ rü naxchirutu̱xügu tá nayange i ngẽma naégagü nax ngẽmawa ngẽma Iraétanüxũ̈ chope̱xewa nüxna nacua̱xãchiexũ̈ca̱x ga yema 12 ga Iraé nanegü.

13Rü yima nutagüarü tairuũ̈gü rü úirunaxca̱x tá nixĩgü.

14¡Rü ñu̱xũchi naxü i taxre i cadénaxacügü nawa i úiruarü munütaxũ̈, rü ngẽma efóxtu̱xüwa ngẽxmagüxũ̈ i tairuũ̈güwa nachocu!

15Rü ngẽma norü türemüxũ̈ i nawa nangẽxmagüxũ̈ ya yima taxre ya nutagü ya nawa tá nüxũ̈ pecuácü i ngẽma choma chanaxwa̱xexũ̈, rü ngẽma efóxrüxũ̈ tá cunanga̱xãxẽ namaxã i úiru rü carnérutaxa ya waxranütane, rü yauxnütane, rü daunütane, rü línuarü tü i mexẽchine.

16Rü tá ínayapoxõchi, rü ngẽma ãgümücü i nacüwawa rü tá nawüxigumarexũ̈. Rü wüxicüwawachigü rü 22 chentímetru tá nixĩ.

17Rü ngẽma türemüxũ̈ rü nutaxacügü ya nga̱xãẽruũ̈gümaxã tá cunanga̱xãxẽ. Rü ãgümücüchimüxũ̈ tá nixĩ. Rü ngẽma nüxírachimüxũ̈ rü nutaxacügü i rubí rü crichólitu rü esmeráda tá nixĩ.

18Rü ngẽma norü taxrechimüũ̈ rü nutaxacügü ya granate rü zafíru rü yáde tá nixĩ.

19Rü ngẽma norü tomaepu̱xchimüũ̈ rü nutaxacügü ya yachítu rü ágata rü amatísta tá nixĩ.

20Rü ngẽma norü ãgümücüchimüxũ̈ rü nutaxacügü ya topáchiu rü cornalina rü yáspe tá nixĩ. Rü norü tairuũ̈gü ya yimá nutaxacügü rü úirunaxca̱x tá nixĩ.

21Rü yimá nutaxacügü rü 12 tá nixĩ erü 12 nixĩ ga naégagü ga yema Iraé nanegü. Rü chanaxwa̱xe nax yima wüxichigü ya nutaxacügu ñoma wüxi i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

cuaxruxũgu naxümatüxũrüxũ naxümatüxũ i wüxichigü i naéga i ngẽma 12 tücumü i Iraétanüxũ.

22¡Rü ngẽma türemüxũcax naxü ta i taxre i cadénagü i munütaxũ i úirunaxcax!

23¡Rü ngẽxgumarüxũ ta naxü i taxre i naxmachinügü i úirunaxcax! ¡Rü ngẽma naxmachinügü rü ngẽma türemüxũpexewa nanucu!

24¡Rü yimá cadénagü i úirunaxcax rü nanucu nawa i ngẽma naxmachinügü i ngẽma türemüxũarü dauxũpexewa ngẽxmagüxũ!

25Rü ngẽma norü topexe ya yimá taxre ya cadénagü rü tá cuyanachotagü nawa i ngẽma chacherdótearü efóxtüxü i napexewaama üxũ nax ngẽxma nataixũcax.

26¡Rü ngẽxgumarüxũ ta naxü i to i taxre i naxmachinügü i úirunaxcax! ¡Rü ngẽma rü nanucu i türemüxũarü ñaxtüpexewaama i efóxna íyaxũxũwa!

27¡Rü naxü ta i to i taxre i naxmachinügü ga úirunaxcax! ¡Rü ngẽma rü nanucu i ngẽma efóxtüxüpexegü íngaixcuchigüxũarü ñaxtüwaama! Rü ngẽmaãcü ngẽma efóxarü goyexũétüwaxüra tá nangẽxma i ngẽma naxmachinügü.

28Rü ngẽmaãcü i ngẽma türemüxũarü naxmachinügü rü wüxi i nacuna i waxranütaxũmaxã tá nügüna nayaxũxgü namaxã i ngẽma efóxarü naxmachinügü. Rü ngẽmaãcü i ngẽma türemüxũ rü ngẽma efóxarü goyexũarü dauxũwaüra tá nangẽxma, rü nügüna tá nayaxũxgü.

29Rü ngẽxguma chopatagu naxücugu i Aróũ rü tá nayangaxcuchi i ngẽma türemüxũ i nawa nangẽxmagüxũ ya yima taxre ya nutagü ya nawa nüxũ pecuácü i ngẽma choma chanaxwaxexũ, rü ngẽmaãcü tá naremügu chopexewa nanange i naégagü i ngẽma 12 i Iraé nanegü nax ngẽmaãcü guxũgutáma choma i Cori nüxna chacuaxãchixũcax.

30¡Rü yima taxre ya nutaxacügü ya Uríũ rü Tumíũ ya nawa nüxũ pecuácü i ngẽma choma chanaxwaxexũ, rü ngẽma türemüxũgu nanuxcu nax Aróũ naremügu yangewetaxũxũcax i ngẽxguma chopexewa naxũxgu! Rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngẽmaãcü i nüma i Aróũ̃ rü guxũ̃gutáma ngẽxguma chopẹxewa naxũ̃üxgu rü naremügu nayangexwetaxũ̃ ya yimá nutagü ya nawa nüxũ̃ pecuácü i ngẽma choma chanaxwạxexũ̃.

[31]Rü ngẽma naxchiru i mámüxũ̃ i efóxarü aixepewa üxũ̃ rü chanaxwạxe nax naxpü i waxracharaxũ̃wa naxüxũ̃.

[32]Rü ngẽma naxchiru i máxmüxũ̃arü ngãxũ̃wa rü tá nangẽxma i wüxi i naeruchica. Rü ngẽma naeruchica rü tá mea napéxe i nanaxãpechinü ñoma chalecurüxũ̃ nax tama nagáuxũ̃cạx.

[33]Rü ngẽma naxchiru i mámüxũ̃ rü guxũ̃ma i napechinüwa tá ibopüxüxũ̃maxã cunangạxãẽpechinü. Rü ngẽma ibopüxüxũ̃gü rü tá naxpü i waxracharaxũ̃wa, rü yáuxcharaxũ̃wa, rü daucharaxũ̃wa cunaxü. Rü guxũ̃ma i napechinüwa rü tá cunaxümücü i ngẽma ibopüxüxũ̃gü namaxã ya campanaxacügü ya úirunaxcạx.

[34]Rü wüxichigü i ngẽma ibopüxüxũ̃xũ̃tawa tá cuyaxú́cuchi i wüxichigü ya campanaxacü ya úirunaxcạx. Rü ngẽmaãcü ibopüxüxũ̃maxã rü campanaxacügümaxã tá ínanguegupechinü i ngẽma naxchiru.

[35]Rü ngẽmaãcü i Aróũ̃ rü ngẽxguma tá chopatawa naxũxgu nax naxüaxũ̃cạx i chacherdótearü puracü rü tá nagu nicụx i ngẽma naxchiru i mámüxũ̃. Rü ngẽmaãcü i ngẽxguma chopatagu naxücugu nax chopẹxewa nangẽxmaxũ̃cạx rüẹxna ngẽxguma ínaxũxũxgu rü tá naxãgatanü ya yima campanaxacügü rü taxũtáma nayu i nüma.

[36]¡Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta naxü i wüxi i ãtachinüxũ̃ i úiruxicanaxcạx! ¡Rü ngẽmagu ñoma wüxi i cuạxruxũ̃gu naxümatüxũ̃rüxũ̃ naxümatü i ore i ñaxũ̃: “Tupana nüxũ̃ unetacü”, ñaxũ̃!

[37]¡Rü ngẽma úirutachinü rü wüxi i nacuna i waxaranütaxũ̃maxã tá Aróũ̃catüpatẹxewa ninạixcuchi!

[38]Rü ngẽmaãcü guxũ̃gutáma Aróũ̃catüwa nangẽxma. Rü Aróũ̃ tá nayange i ngẽma Iraétanüxũ̃arü pecadugü i chopẹxewa naxügüxũ̃. Natürü ngẽxguma Iraétanüxũ̃arü pecadugücạx ãmaregü choxna naxãxgu i Aróũ̃, rü choma rü tá


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nüxũ chadau i ngẽma úirutachinü rü tá chanayaxu i norü ãmaregü rü tá nüxũ icharüngüma i norü pecadugü.

39Rü ngẽma naxchiru i mámüxũ i ngaxãẽpechinüxũ i düxétüwa üxũ rü línuarü tüwa tá cunaxü. Rü ngẽxgumarüxũ ta i ngẽma napatexe i ipuxũ rü línuarü tüwa tá cunaxü. Rü ngẽma norü goyexũ rü tá mea cunaxümatü.

40Rü ngẽxgumarüxũ ta i Aróũ nanegücax tá cunaxü i mexẽchixũ i napatexegü, rü norü chacherdótechirugü, rü norü goyexũgü. Rü ngẽxguma ngẽma naxchirugu yacuxgügu ya yimá nanegü, rü duũxũgü rü tá nüxũ nangechaxũgü rü naga naxĩnüe.

41Rü ngẽma naxchirugü tá nixĩ i nagu cuyacuxẽxẽgüxũ i cuenexẽ i Aróũ rü yima nanegü. Rü ñuxũchi tá chíxũmaxã cuyabaerugüxũ nax ngẽmaãcü chorü chacherdótegü yaxĩgüxũcax, rü choxṹ napuracüexũcax.

42¡Rü ngẽxgumarüxũ ta Aróũcax rü nanegücax naxü i natüũchiruparagü i imáxũ i naxṹtaparagu yacuaxgüxũ! Rü línuarü tünaxcax tá nixĩ.

43Rü ngẽxguma chopatagu nachocuxgu rüexna chorü ãmarearü guruũna nangaicamagügu nax naxügüãxũcax i chorü puracü, rü ngẽma natüũchiruparagu tá nixĩ i yacuxgüxũ i nüma i Aróũ rü nanegü. Rü ngẽxguma chi tama ngẽma natüũchiruparagu yacuxgüãcü chopatagu nachocugu, rü tá nayue. Rü ngẽma tá nixĩ i wüxi i mu i guxũgutáma yanguxẽẽgüxũ i Aróũ rü nanegü rü nataagü = =ñanagürü ga Tupana.

## Ínachoxũxũchiga 29

### Chacherdótegüarü baeruchiga

(Lv. 8.1-36)

1Cori ya Tupana rü Moichéxũ ñanagürü: —Rü ngẽxguma cuyabaerugu ya Aróũ rü nanegü nax chorü chacherdótegü yixĩgüxũcax rü chanaxwaxe i cuyayaxu i wüxi i wocaxacü i yatüxũ rü taxre i carnérugü i iyatüxũ i taxuwama chixexũ.

2¡Rü ngẽma rümemaexũ i triguteexewa naxü i paũ rü ñuxũchi paũ i maixcuraxũ i ngearü puxẽẽruṹáxũ i meama chíxũmaxã ñucharaxũ! ¡Rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngẽxgumarüxũ ta naxü i paũ i ãtachinüxũ i ngearü pu̲xẽẽruṹáxũ i chíxũmaxã ñucharaxũ!

[3]Rü ngẽxguma marü pexṹ namexgu rü wüxi ya pexchigu tá penanucu, rü ñu̲xũchi ngẽma woca i yatüxũ rü ngẽma taxre i carnérugü i yatüxũmaxã wüxigu chopatawa tá penana.

[4]Rü ñu̲xũchi chopataarü ĩã̲xpe̲xewa tá cunaga ya Aróũ̃xũ wüxigu nanegümaxã. ¡Rü namu nax naxaiyagüxũca̲x!

[5]¡Rü marü naxaiyagüwena rü nade i ngẽma naxchiru i woetama chacherdótegüca̲x ixĩxũ! ¡Rü Aróũ̃xũ icu̲xcuchi i naxchiru i máxpaxũ, rü ngẽma naxchiru i efóxtüxũ̃wa ngẽxmaxũ, rü nüma i efóx namaxã i ngẽma türemüxũ! ¡Rü nüxũ yagota i norü goyexũ i efóxarü taixẽxẽruxũ!

[6]¡Rü naeruwa yanga̲xcuchi i napate̲xe i ipuxũ, rü ngẽmacatüwa yanga̲xcuchi i ngẽma úirutachinü i nawa nangóxũ nax choma nüxũ chaxunetaxũ nax chorü chacherdóte yixĩxũ!

[7]¡Rü nayaxu i ngẽma chíxũ i baeruruxũ rü namaxã nabaeru ya Aróũ nax ngẽmaãcü chorü chacherdóte yixĩxũca̲x!

[8]¡Rü naxca̲x naca i Aróũ nanegü nax cuxũtawa naxĩxũca̲x, rü ñu̲xũchi nacu̲xcu i ngẽma naxchiru i máxpaxũ!

[9]¡Rü nüma ya Aróũ rü nanegü mea íyagotagü i norü goyexũgü rü mea nanga̲xcu i napate̲xegü! Rü ngẽmaãcü tá nüxũ cuxuneta nax chorü chacherdótegü yixĩgüxũca̲x. Rü chanaxuegu nax guxũgutáma chorü chacherdótegü yixĩgüxũ i Aróũ nataagü.

[10]¡Rü ngẽmawena i ngẽma wocaxacü i iyatüxũ rü chopatawa naga nax Aróũ rü nanegü naerugu nuxme̲xgüxũca̲x!

[11]¡Rü nawena nax naerugu nanuxme̲xgüxũ, rü chopataarü ĩã̲x i nawa ixücuxũ̃wa naga i ngẽma woca i yatüxũ rü ngẽxma chopexegu yama̲x!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[12]¡Rü cuxmẹxmaxã nawa naxue ya nagü, rü ãmarearü guruũpẹxegügu yapiichi! ¡Rü ñụxũchi yimá nagü ya íyaxücü rü ãmarearü guruũcüwagu ínabaegu.

[13]¡Rü nade i ngẽma naũnütaarü chíxũ, rü nacaarü chíxũ, rü norü ñuxmigüarü chíxũ! ¡Rü ñụxũchi ãmarearü guruũwa ínagu!

[14]Natürü ngẽma namachi, rü naxchạxmüxũ, rü naũ i ngẽma woca rü ĩpemawa tá peyanagu nax ngẽmaãcü penaxütanüxũcạx i ngẽma perü chixexũ i pexüxũ.

[15]¡Rü ngẽma taxre i carnéruwa rü yayaxu i wüxi! ¡Rü ñụxũchi Aróũcạx rü nanegücạx naca nax wüxigu naerugu nanuméxũcạx!

[16]¡Rü ngẽmawena rü yamạx! ¡Rü yimá nagü rü ngẽma ãmarearü guruxũ namaxã ínayamáxegu!

[17]¡Rü ngẽma namachi rü nadacu! ¡Rü ngẽma naũnüta, rü naparagü rü yayauxgü! ¡Rü ñụxũchi wüxigu nanu namaxã i ngẽma namachi i dacuxũ rü ngẽma naeru!

[18]¡Rü ngẽma carnéru rü ãmarearü guruũwa chạụxcạx yagu! Rü ngẽma naema i ngẽma ãmare rü choma rü tá poraãcü namaxã chataãẽxũchi.

[19]¡Rü yayaxu i ngẽma to i carnéru! Rü ñụxũchi nüma ya Aróũ rü nanegü rü tá naerugu nanuxmẹxgü.

[20]¡Rü ngẽmawena rü yamạx i ngẽma carnéru! ¡Rü íxracü ya nagü nayaxu rü Aróũxũ rü nanegüxũ norü tügünepachinüarü ñaxtüwa namaxã nacha! ¡Rü ñụxũchi norü tügünemẹxẽarü tatarenewa namaxã nacha rü ngẽxgumarüxũ ta norü tügünecutüarü tatarenewa namaxã nacha! ¡Rü yimá nagü ya íyaxücü rü ngẽma ãmarearü guruxũ namaxã íyamaxegu i nacüwa!

[21]¡Rü yimá nagü ya ãmarearü guruũwa ngẽxmacümaxã naxüexũ i ngẽma chíxũ i baeruruxũ! ¡Rü íxracü nayaxu rü Aróũxũ namaxã namaxcuétü rü naxchiru rü ta namaxcuchara! ¡Rü nanegüxũ rü ta namaxcuétü rü naxchirugü rü ta namaxcuchara! Rü ngẽmaãcü i Aróũ rü nanegü rü naxchirugü rü choxrügü tá nixĩgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[22]¡Rü ñu̱xũchi nayaxu ya yima narexũarü chíxũ̃ rü naũ̃nütagüarü chíxũ̃ rü nacaarü chíxũ̃ rü yima taxre ya ñuxmigü rü norü chíxũ̃ rü yima norü tügüneperema! Erü ngẽma nixĩ i carnéru i chacherdótegüarü baeruca̱x imáxũ̃.

[23]Rü ngẽma paũgü i ngearü pu̱xẽẽruũ̃a̱xgüxũ̃ i chope̱xegu pexchigu nuxũ̃tanüwa ¡rü nayaxu i wüxi i paũ i botachinüxũ̃, rü wüxi i paũ i chíxũ̃maxã üxũ̃, rü ñu̱xũchi wüxi i gayeta!

[24]¡Rü guxũ̃ma i ngẽma rü Aróũ̃me̱xẽgu, rü nanegüme̱xẽgu nanu! Rü ngẽmagü nixĩ i ãmare i cha̱u̱xca̱x ixĩxũ̃.

[25]¡Rü ngẽmawena rü nüxna nade i naxme̱xwa, rü ãmarearü guruũ̃wa ínagu wüxigu namaxã i ngẽma naxũ̃na i quimáxũ̃! Rü ngẽma naema i ngẽma ãmare rü choma rü tá poraãcü namaxã chataãẽxũ̃chi. Erü ngẽma nixĩ i ãmare i cha̱u̱xca̱x quiguxũ̃.

[26]¡Rü ngẽxguma tá cunabaerugu ya Aróũ̃ nax chorü chacherdóte yixĩxũ̃ca̱x rü nayaxu i naremümachi i ngẽma carnéru rü chope̱xewa tá cuyachu̱xacüüxẽxẽ! Rü ngẽma naremümachi rü tá cuxrü nixĩ.

[27]Rü nüxrüguma tá cunanu i ngẽma naremümachi rü yima norü tügüneperema i ngẽma carnéru i namaxã tá choxna cunamugüxũ̃ i Aróũ̃ rü nanegü. Erü ngẽma carnérumachi i naremüwa üxũ̃ rü yima norü tügüneperema rü Aróũ̃arü rü nanegüarü tá nixĩ.

[28]Rü ngẽma namachi tá nixĩ i Aróũ̃na rü nanegüna naxãgüxũ̃ i Iraétanüxũ̃ i ngẽxguma naxũ̃na cha̱u̱xca̱x tá inamugügu nax nüxṹ nüxũ̃ icharüngümaxũ̃ca̱x i norü pecadugü. Rü ngẽma nixĩ i wüxi i mu i guxũ̃gutáma Iraétanüxũ̃ca̱x ixĩxũ̃.

[29]Rü ngẽma Aróũ̃chiru i chorü puracücа̱x ixĩxũ̃, rü Aróũ̃wena rü nane rü nataagüarü tá nixĩ i ngẽxguma marü chíxũ̃maxã yabaerugügu nax chorü chacherdótegü yixĩgüxũ̃ca̱x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

30Rü ngẽma Aróũ̃ nane rü nataagü i nawena chacherdótegüarü ãẽ̲xgacü ixĩxũ̃, rü naxũ̃pa nax chopatagu naxücuxũ̃ nax naxüaxũ̃ca̲x i chorü puracü rü tá 7 i ngunexũ̃ nagu nicu̲x i ngẽma naxchiru.

31Rü ñu̲xũchi i cumax, Pa Moichéx, rü tá cunayaxu i ngẽma namachi i ngẽma carnéru i quimáxũ̃ i ngẽxguma choxna cunamugügu i Aróũ̃ rü nanegü, rü tá cunamuxra wüxi i nachica i üünexũ̃wa.

32Rü ngẽma carnérumachiarü muxraxũ̃, rü ñu̲xũchi ngẽma paũ i pexchigu nuxũ̃ rü Aróũ̃ rü nanegü tá nanango̲xgü i chopataa̲xtüarü ücuwa.

33Rü Aróũ̃ rü nanegü tá nanango̲xgü i ngẽma carnérumachi rü paũ, erü ngẽma nixĩ i ãmare ga choxna naxãgüxũ̃ ga yexguma chorü chacherdótegüxũ̃ chanadexgu. Rü nüxicatama tá nanango̲xgü rü taxúetama ya togue tanango̲x, erü naxüüne.

34Rü ngẽxguma chi moxũ̃ãcü pa̲xmama íxraxũ̃ i namachi rüẽ̲xna paũ íyaxüxgu, ¡rü ínagu i ngẽma íyaxüxũ̃ nax taxúema nangṍxũca̲x! Erü ngẽma rü naxüüne.

35Rü guxũ̃ma i ngẽma rü tá Aróũ̃ rü nanegümaxã cunaxü ngẽma choma cumaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ãcü. ¡Rü 7 i ngunexũ̃ naxca̲x ínaxüxüchi nax cunaxüxũca̲x i Aróũ̃ rü nanegüarü ngucuchichiga nawa i chorü puracü!

36Rü wüxichigü i ngunexũ̃gu rü wüxi i wocaxacü tá cha̲u̲xca̲x quima̲x rü quigu nax ngẽmaãcü Aróũ̃axṹ rü nanegüaxṹ nüxũ̃ icharüngümaxũca̲x i norü pecadugü. ¡Rü ngẽma ãmarearü guruũ̃wa rü pecadugüarü ütanüca̲x yagu i wüxi i naxũ̃na rü ñu̲xũchi chíxũ̃ nagu naba nax ngẽmaãcü naxüünexũca̲x i ngẽma ãmarearü guruxũ̃!

37Rü guxũ̃ma i ngẽma 7 i ngunexũ̃ rü ãmarearü guruũ̃wa ãmare tá quigu perü chixexũ̃arü ütanüca̲x. Rü ngẽmaãcü i ngẽma ãmarearü guruxũ̃ rü tá naxüünexũ̃chi. Rü ta̲xacü i namaxã yarüñaxũ̃ rü tá naxüüne.

### Ãmaregü i wüxichigü i ngunexũ̃gu ixãxũ̃

(Nm. 28.1-8)


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

38Rü wüxichigü i ngunexũ̃gu rü tá cha̱u̱xca̱x cunadai i taxre i carnéruxacügü i wüxi ya taunecü nüxṹ ngẽxmaxũ̃. Rü ngẽma ãmarearü guruũ̃wa tá ícunagu.

39Rü wüxi tá nixĩ i pa̱xmama quiguxũ̃ rü to rü tá yáuanecü cuyagu.

40Rü ngẽma nüxíra quiguxũ̃ i carnéru rü taxre i quíru i arína i mexẽchixũ̃ i oribuarü chíxũ̃maxã ãéũ̃xũ̃maxã tá cuyagu. Rü naétü wüxi ya litru ya bínu tá nagu cuba.

41Rü ngẽmaãcü tátama cunaxü namaxã i ngẽma to i carnéru i yáuanecü quiguxũ̃ nax arínamaxã rü oribuarü chíxũ̃maxã rü bínumaxã cuyaguxũ̃. Rü ngẽmaãcü tá chauãẽgu nayatãũxũ̃ i ngẽma naema.

42Rü ñaa ãmaregü i ñu̱xma cha̱u̱xca̱x pigugüxũ̃rüxũ̃ tá nixĩ i guxũ̃gutáma cha̱u̱xca̱x naxügüãxũ̃ i pexacügü rü petaagü i chopataarü ĩã̱xpe̱xewa. Rü choma rü ngéma tá changexma nax cumaxã chidexaxũ̃ca̱x.

43Rü ngẽxma tá nixĩ i choxũ̃ iyangaugüxũ̃ i ngẽma Iraétanüxũ̃. Rü ngẽma nachica rü tá naxüüne erü ngéma tá changexma.

44Rü yima chopata rü ngẽma ãmarearü guruxũ̃ rü tá chanaxüünexẽxẽ. Rü ngẽxgumarüxũ̃ tá ta i nüma ya Aróũ̃ rü nanegü rü tá chanaxüünexẽxẽ nax naxügüã̱xũ̃ca̱x i chorü puracü.

45Rü choma rü tá natanüwa chamaxũ̃ i ngẽma Iraétanüxũ̃, rü norü Tupana tá chixĩ.

46Rü ngẽmaãcü tá nixĩ i nüxũ̃ nacua̱xgüxũ̃ nax choma chixĩxũ̃ i norü Cori ya Tupana ga Equítuanewa íchanguxũ̃xẽxẽxũ̃ nax natanüwa chamaxũ̃xũ̃ca̱x. Rü choma nixĩ i norü Cori ya Tupana ==ñanagürü.

## Ínachoxũ̃xũ̃chiga 30

### Pumarate̱xearü guruũ̃chiga

(Éx. 37.25-28)

1Rü nüma ga Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta acáchianaxca̱x i mürapewa naxü i pumarate̱xearü guruxũ̃!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2]Rü norü maax rü norü tatachinü rü tá nawüxigumare, rü 45 chentímetru tá nixĩ. Rü norü máchane rü 90 chentímetru tá nixĩ. Rü ngẽma nacüwapẹxegü i ngẽma pumaratẹxearü guruxũ rü nawa tátama cunaxüxüchigü.

[3]Rü naétüwaama rü ngẽma norü ãgümücü i nacüwawa rü ngẽma norü ãgümücüpẹxewa rü úirumaxã tá cunatü. Rü úirumaxã tá ícunaxüáẽgupechinü.

[4]¡Rü ñụxũchi ngẽma naberapẹxetüxũwa nanuxcu i naxmachinügü i úirunaxcạx ixĩgüxũ, rü taxrechigü i wüxicüwawa rü ñụxũchi taxre ta i norü tocüwawa, nax ngẽmaãcü ngéma nawẹxpetüxũcạx ya yima naxpawerugü ya namaxã yangetaxũne!

[5]¡Rü acáchianaxcạx naxü ya yima naxpaweru norü ngetaxũruxũ, rü ñụxũchi úirumaxã yatümenạxã!

[6]¡Ngẽmawena rü ngẽma tüyemachiãruxũ i ngéma baú i mugüchixũ namaxã tüyepẹxexũarü düxétüguama naxü i ngẽma pumaratẹxearü guruxũ, norü wẹxgu i ngẽma baú rü naxắtaxũ! Rü ngéma tá nixĩ i cumaxã chidexaxũ.

[7]Rü guxũma i pạxmama i ngẽma ora i omügü nagu yamexẽẽchiraxũgu, rü nüma i Aróũ rü ngẽma pumaraarü guruũwa tá nayagutẹxe i pumara i yixichixũ.

[8]Rü ñụxũchi yáuanecü ngẽma ora i omügü nagu yananaigüxẽẽxũgu rü ngẽmaãcü tátama nanaxü i Aróũ. Rü ngẽma tá guxũgutáma gucü ya taunecügu chopẹxewa nanaxü i Aróũtaagü.

[9]Rü ngẽma pumaratẹxearü guruũwa rü taxuxũtáma i tomare i pumaratẹxegü nawa pigu, rü woo naxũnagü, rü woo triguteẹxegü, rüẹxna bínu ngẽxma cuba.

[10]Rü ngẽma naxũnagüarü guruxũ i chopataarü düxétüwa ngẽxmaxũ rü aixcüma tá chạụxcạxicatama nixĩ. Rü wüxichigü ya taunecügu rü wüxicanatama ngẽma norü ãgümücüpẹxegu i ngẽma ãmarearü guruxũ tá yimá ãmarearü nagü ngẽxma nipiichi i Aróũ nax ngẽmaãcü nüxũ nüxũ ichayarüngũmaxũcạx i duũxũgüarü pecadugü. Rü ngẽmaãcü guxcüma ya taunecügu rü wüxicanatama ngẽma ãmarearü guruũpẹxegu tá ãmarearü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nagü ngẽxma nipiichi i Aróũ̃ nax ngẽmaãcü nüxṹ nüxũ̃ ichayarüngũ̃maxũ̃cax̲ i duũ̃xũ̃güarü pecadugü = =ñanagürü.

### Diẽru i maxũ̃tanü

11-12Rü nüma ga Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Ngẽxguma cuyaxugügu i Iraétanüxũ̃ rü chanaxwax̲e i wüxichigü diẽru choxna tüxũ̃ naxãgü nax ngẽmaãcü naxütanügüãxũ̃cax̲ i norü maxũ̃ rü ñux̲ũchi nax nataxuxũ̃cax̲ i dax̲aweane i nawa iyuxũ̃ nagagu nax cuyaxugüxũ̃.

13Rü guxũ̃ma i ngẽma iwṹgüxũ̃ rü choxna tá nanaxãgü i 5 gramu naguxũ̃ i diẽrumü. Rü ngẽma nixĩ i norü ngãxũ̃ i natanü i ai̲xrüguma chopatacax̲ pexütanüxũ̃.

14Rü guxũ̃ma i ngẽma iwṹgüxũ̃ i 20 ya taunecü nüxṹ ngẽxmagüxũ̃ rüex̲na yexera nüxṹ ngẽxmagüxũ̃ rü ngẽxgumaepü̲x tátama choxna naxãgü.

15Rü ngẽxguma choxna naxãgüãgu i ngẽma diẽru i norü maxũ̃tanügü, rü ngẽma muarü diẽruáxũ̃ rü taxũtáma 5 gramuarü yexera naguxũ̃ i diẽrumü tá inaxã. Rü woo ngẽma ngearü diẽruáxũ̃ rü taxũtáma 5 gramuxũ̃ rüxíxramaexũ̃ i diẽrumü inaxã.

16Rü ngẽmaãcü tá cunade i diẽrumü i Iraétanüxũ̃ inaxãgüxũ̃ norü maxũ̃cax̲. Rü ñux̲ũchi i cuma rü chopataarü puracücax̲ tá icunaxã. Rü ngẽmawa i choma ya Cori ya Tupana rü tá Iraétanüxũ̃na chacuax̲ãchi nax norü maxũ̃cax̲ ngẽma diẽrumü inaxãgüxũ̃ = =ñanagürü.

### Bachía ya bróũ̃chenaxcax̲
(Éx. 38.8)

17Rü yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü nayadaxẽxẽ ga Moichémaxã nax yadexaxũ̃, rü ñanagürü nüxũ̃:

18—¡Rü naxü ya wüxi ya bachía ya yau̲xmex̲ũ̃páxũ̃ i bróũ̃chenaxcax̲! Rü ngẽma norü ünagüchicaxũ̃ rü naxrüxũ̃ bróũ̃chenaxcax̲ tá nixĩ. Rü yima chopata rü ngẽma ãmarearü guruũ̃arü ngãxũ̃gu tá cunaxṹ ya yimá bachía. Rü dexámaxã tá cunaxüãcu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

19Rü nüma ya Aróũ̃ rü nanegü rü ngéma tá nixĩ i dexá tá inayauxgüxũ̃ nax ngẽmawa nayaụxcutügüxũ̃cax rü nayaụxmẹxgüxũ̃cax.

20-21Rü ngẽxguma chopatagu nachocugu, rü ngẽxguma chaụxcax ínaguãgu i ãmaregü rü tá nügü nayaụxcutügü rü nügü nayaụxmẹxgü nax tama nayuexũ̃cax. Rü ngẽma nixĩ i wüxi i mu i guxũ̃gutáma nagu naxĩxũ̃ ya Aróũ̃ rü nataagü ==ñanagürü ga Tupana.

### Chíxũ̃ i baeruruxũ̃

(Éx. 37.29)

22Rü nüma ga Cori ya Tupana rü wena Moichémaxã nidexa, rü ñanagürü nüxũ̃:

23-24—¡Yadexechi i ngẽma rüpaacamaegüxũ̃ i nanetügü! ¡Rü nanetü i mirawa nayaxu i 6 quíru i nagü, rü nanetü i canelawa nayaxu i 3 quíru i naxchaxmü, rü nanetü i dexne i paacaxũ̃wa nayaxu i 3 quíru i natüxũ̃, rü nanetü i cáchiawa nayaxu i 6 quíru i naxchaxmü! Rü chopataarü yáruxũ̃maxã tá icunayá i guxũ̃ma i ngẽma. ¡Rü nayaxu i 3 litruarü ngãxũ̃ i oribuarü chíxũ̃!

25¡Rü guxũ̃ma i ngẽmawa naxü i ngẽma chíxũ̃ i üünexũ̃ i baeruruxũ̃, ngẽma pumaraarü üruxũ̃ norü pumara üxũ̃ãcü! Rü ngẽma tá nixĩ i chíxũ̃ i üünexũ̃ i baeruruxũ̃.

26-28Rü ngẽmamaxã tá nixĩ i cunabaétüxũ̃ ya yima chopata ya nawa changexmane, rü ngẽma baú i chorü mugü nawa ngẽxmagüxũ̃, rü ngẽma mecha namaxã i guxũ̃ma i norü ngẽmaxũ̃gü, rü ngẽma omüpaweru namaxã i norü ngẽmaxũ̃gü, rü ngẽma pumaratẹxearü guruxũ̃, rü ngẽma ãmarearü guruxũ̃ namaxã i guxũ̃ma i norü ngẽmaxũ̃gü, rü yimá bachía namaxã i norü ünagüchicaxũ̃.

29Rü ngẽmaãcü tá cuyabaétüxũ̃ i ngẽma chopataarü ngẽmaxũ̃gü nax yaxüünexũ̃cax. Rü ngẽmawena tá nixüüne. Rü ngẽxguma ngexũ̃rüüxũ̃mare i taxacü nüxna yaxũãchigu rü ngẽma rü tá ta naxüüne.

30¡Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta rü ngẽma chíxũ̃maxã tá cunabaeru i Aróũ̃ rü nanegü nax ngẽmaãcü chorü chacherdótegü yixĩgüxũ̃cax!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

31¡Rü Iraétanüxũmaxã nüxũ ixu i chorü ore i ñaxũ!: “Rü ngẽma chíxũ rü guxũgutáma chorü chíxũ i üünexũ i baeruruxũ tá nixĩ.

32¡Rü taxũtáma ngexũrüüxũ i duũxũxũmare namaxã pebaeru i ngẽma chíxũ! ¡Rü taxũtáma penaxü i to i chíxũ i nangexgumaraxũxũ! Erü ngẽma rü chíxũ i üünexũ nixĩ rü tama name i nagu pidauxcüraxũmare.

33Rü ngẽxguma texé naxüxgu i wüxi i chíxũ i nangexgumaraxũxũ rüẹxna chíxũ i üünexũmaxã ngexerüxexũmare tabaerugu rü tá ítamuxũchi i tümatanüxũtanüwa” ==ñanagürü.

### Pumaratẹxechiga
(Éx. 37.29)

34Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichéxũ ñanagürü: —¡Nayaxu i míra, rü uña i paacaxũ, rü gábanu i paacaxũ, rü pumaratẹxexüchi! Rü wüxichigü i ngẽma rü tá nawüxigumare i norü yawa.

35¡Rü guxũma i ngẽmawa naxü i ngẽma pumaratẹxe i üünexũ! ¡Rü wüxigu nagü rü mea nügümaxã naxüexũ ngẽma pumaraarü üruxũ norü pumara üxũacü!

36¡Rü nayaxu i íxraxũ i ngẽma pumaratẹxe rü meama naxịxchicuxẽxẽ! ¡Rü ngẽma chopatawa ngẽxmaxũ i pumaratẹxearü guruũétügu naxütaũ napẹxegu i ngẽma baú i chorü mugüchixũ i nawa tá cumaxã chidexaxũ! Rü ngẽma pumaratẹxe tá nixĩ i pexcạx Üünexüchixũ.

37¡Rü taxũtáma pegüxṹ penaxü i to i pumaratẹxe i nangexgumaraxũxũ! Erü ngẽma pumaratẹxe rü choxrü nixĩ rü ngẽmacạx cuxcạx rü wüxi i üünexũ nixĩ.

38Rü ngẽxguma texé naxüxgu i wüxi i pumaratẹxe i nangexgumaraxũxũ nax namaxã tapaacaemaxũcạx rü tá ítamuxũchi i tümatanüxũtanüwa ==ñanagürü ga Tupana.

## Ínachoxũxũchiga 31

### Tupanapataarü ngẽmaxũgüarü üruũgü
(Éx. 35.30; 36.1)

1Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichémaxã nidexa rü ñanagürü nüxũ:


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2]—Dücax, rü Yudátanüxũtanüwa rü chanayaxu ya Becharé ya Urí nane ya Úrutaxa ixĩcü.

[3-5]Rü marü nüxna chanamu i Chauãxẽ i Üünexũ, rü nüxna chanaxã i cua̲x nax paxãma nüxũ nacuáxũca̲x i ta̲xacüarü ü, rü nüxṹ natauxchaxũca̲x nax guxũraxũxũ i meruũgü naxüxũ i úiruwa, rü diẽrumüwa, rü bróũchewa, rü naiwa. Rü nüxna chanaxã i cua̲x nax nüxũ nacuáxũca̲x nax nuta ya nga̲xãẽruxũ namexẽẽãxũ rü nangoraxẽẽxũ rü chacherdótegüchiruwa nañaxcuãxũ rü naguxũraũxũ i meruũgü naxüxũca̲x.

[6]Rü ngẽxgumarüxũ ta nüxũ chaxuneta ya Becharéarü ngũxẽẽruxũ ya Aoriáx ya Aichamá nane ya Dáũtanüxũ ixĩcü. Rü guxũma i ngẽma yatügü i nüxũ icua̲xüchigüxũ rü yexeraãcü cua̲x nüxna chaxã nax naxügüa̲xũca̲x i guxũma i ngẽma cuxũ chamuxũ nax cunaxüxũ.

[7]Rü ñaagü tá nixĩ i ngẽma naxügüxũ: Yima chopata ya nawa cumaxã chidexaxũne, rü ngẽma baú i chorü mugüchixũ, rü ngẽma naxátaxũ, rü guxũma i ngẽma chopataarü ngẽmaxũgü,

[8]rü ngẽma mecha namaxã i norü ngẽmaxũgü, rü ngẽma omüpaweru i úirunaxca̲x namaxã i norü ngẽmaxũgü, rü ngẽma pumarate̲xearü guruxũ,

[9]rü ngẽma ãmaregüarü guruxũ namaxã i norü ngẽmaxũgü, rü yimá bachía ya ya̲u̲xme̲xũpáxũ namaxã i norü ünagüchicaxũ,

[10]rü ngẽma naxchiru i mexẽchixũ i chacherdóte i Aróũchiru, rü ngẽma nanegüchiru nax ngẽmagu yacu̲xgüxũca̲x i ngẽxguma naxügüa̲xgu i chacherdótegüarü puracü,

[11]rü ngẽma chíxũ i baeruruxũ, rü ngẽma pumarate̲xe i yixichixũ i chopataca̲x ixĩxũ. Rü guxũma i ngẽma rü ngẽma cumaxã nüxũ chixuxũãcü tá nixĩ i naxügüãxũ ==ñanagürü ga Tupana.

### Ngũchigaarü ngunexũ

(Éx. 35.1-3)

[12]Rü yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü nayadaxẽxẽ ga Moichémaxã nax yadexaxũ, rü ñanagürü nüxũ:


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

13—¡Namaxã idexa i ngẽma Iraétanüxũ̃ rü ñacurügü tá nüxũ̃!: “Rü name nixĩ i perüngũ̃gü nagu i ngẽma ngunexũ̃ i choxrü ixĩxũ̃. Erü ngẽma nixĩ i cua̱xruxũ̃ i guxũ̃gutáma yigümaxã ixüxũ̃ nax ngẽmaãcü guxãma i pema nüxũ̃ pecuáxũ̃ca̱x nax choma yixĩxũ̃ i pexũ̃ chadexũ̃.

14Rü ngẽma ngũ̃chigaarü ngunexũ̃gu rü nachu̱xu nax pepuracüexũ̃, rü ngẽmaca̱x penaxwa̱xe i mea penaxaure. Rü yíxema tama naxaurexe i ngẽma ngunexũ̃ rü tá tayu. Rü yíxema ngũ̃chigaarü ngunexũ̃gu puracüxe rü name nixĩ noxtacüma petanüwa tüxũ̃ ípemuxũchixũ̃.

15Rü marü name i 6 i ngunexũ̃ pepuracüe, natürü ngẽma norü 7 i ngunexũ̃ rü cha̱u̱xca̱x tá ípenaxüxüchi rü nagu tá perüngũ̃gü. Rü texé ngẽma ngunexũ̃gu puracüxe rü tá tayu.

16Rü ngẽmaca̱x i pema i Iraétanüxũ̃ rü name nax perüngũ̃güxũ̃ i ngẽma ngũ̃chigaarü ngunexũ̃gu erü ngẽma ngunexũ̃ nixĩ i yigümaxã naxca̱x ixügaxũ̃ nax guxũ̃gutáma penaxaurexũ̃.

17Rü ngẽma ngunexũ̃ nixĩ i guxũ̃gutáma tórü cua̱xruxũ̃ i yigümaxã ixüxũ̃ i pema i Iraétanüxũ̃ rü chomax. Yerü choma ya perü Cori ya Tupana rü 6 ga ngunexũ̃gu chayanguxẽxẽ ga nax chanaxüxũ̃ ga daxũguxũ̃ i naane rü ñoma i naane. Rü yema norü 7 ga ngunexũ̃gu rü nüxũ̃ charüchau ga nax chapuracüxũ̃, rü icharüngũ̃” ==ñanagürü ga Tupana.

### Nutatachinügü i Tupanaarü mugü nagu ümatüxũ̃chiga
(Dt. 9.6-29)

18Rü yexguma Cori ya Tupana nüxũ̃ rüchauxgu ga Moichémaxã nax yadexaxũ̃ ga ma̱xpṹne ga Chinaíwa, rü nüxna nanaxã ga taxre ga nutatachinügü ga nümatama ga Tupana naxme̱xmaxã norü mugü nagu naxümatüxũ̃.

## Ínachoxũ̃xũ̃chiga 32

### Úirunaxca̱x i wocaxacüchiga

1Rü yexguma tama paxa ínaxĩ̱xgu ga Moiché ga guma ma̱xpṹnewa, rü yema Iraétanüxũ̃ rü Aróũ̃ca̱x naxĩ rü ñanagürügü nüxũ̃: —Tanaxwa̱xe i toxṹ cunaxü i wüxi i naxchicüna̱xã nax namaxã tatupanaã́xũ̃ca̱x erü tama nüxũ̃ tacua̱x


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nax ta̱xacü nüxũ̃ ngupetüxũ̃ i ngẽma Moiché ga Equítuanewa tüxũ̃ ígaxũ̃xũ̃ ==ñanagürügü.

2Nüma ga Aróũ̃ rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —¡Ẽcü pexma̱xgüna rü pexacügüna penade i ngẽma naxmachinügü i úirunaxca̱x, rü nua chauxũ̃tawa penana! ==ñanagürü.

3Rü guxũ̃ma ga yema ngexũ̃gü rü ínanachoxũ̃ ga naxmachinügü ga úirunaxca̱x rü Aróũ̃xũ̃tawa nanana.

4Rü nüma ga Aróũ̃ rü nananutaque̱xe rü nanadexẽxẽ ga yema naxmachinügü ga úirunaxca̱x. Rü yemawa purumúũ̃maxã nanaxüxüchi ga wüxi ga wocaxacüchicüna̱xã. Rü guxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü rü tagaãcü ñanagürügü: —Pa Iraétanüxũ̃x, rü daa nixĩ ya curü tupana ga Equítuanewa cuxũ̃ ínguxuchixẽxẽcü ==ñanagürügü.

5Rü yexguma yemaxũ̃ nada̱u̱xgu ga Aróũ̃, rü nanaxü ga wüxi ga naxũ̃naarü guruxũ̃ naxũ̃tagu ga yema wocaxacüchicüna̱xã. Rü ñu̱xũchi tagaãcü ñanagürü: —Moxũ̃ tá Cori ya Tupanaégagu tapetaegü ==ñanagürü.

6Rü moxũ̃ãcü ga pa̱xmama rü ínarüdagü rü nanadai rü ínanagu ga carnérugü nax yemaacü nügü yamexẽẽgüxũca̱x. Rü yemawena ga duũ̃xũ̃gü rü ínarütogü nax nachibüexũ̃ca̱x rü naxaxegüxũ̃ca̱x, rü ñu̱xũchi inachigü nax nataãẽgüxũ̃ca̱x.

7Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü Moichéxũ̃ ñanagürü: —¡Ẽcü, írüxĩ rü nataegu! Erü ngẽma cutanüxũ̃ ga Equítuanewa ícunguxũ̃xẽẽxũ̃ rü marü chixexũ̃gu nügü nayixẽxẽ.

8Rü paxãma nüxũ̃ inarüngümae ga yema namaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ nax nagu naxĩxũ̃ca̱x. Rü nügüca̱x nanaxügü i wüxi i wocaxacüchicüna̱xã i úiru i dexexũ̃wa, rü ñu̱xma rü nüxũ̃ ínicua̱xüũ̃gü rü naxca̱x nanadai rü ínanagu i naxũ̃nagü, rü nügümaxã ñanagürügü: “Pa Iraétanüxũ̃x, daa nixĩ ya curü tupana ya Equítuanewa cuxũ̃ ínguxuchixẽẽcü”, ñanagürügü ==ñanagürü ga Tupana.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[9]Rü ñanagürü ta ga Cori ya Tupana Moichéxũ̃: —Rü meama chanangugü i ñaa duũ̃xũ̃gü rü nüxũ̃ chicua̲xãchi nax tama inaxĩnüechaũ̃xũ̃.

[10]Rü ñu̲xma rü tama chanaxwa̲xe i choxna cuchogü erü poraãcü chanuxũchi namaxã i ngẽma duũ̃xũ̃gü rü noxtacüma tá ichayanaxoxẽxẽ. Natürü cuwa tá chanango̲xẽxẽ i wüxi i nachixũ̃ane i poraxũ̃ = =ñanagürü.

[11]Natürü nüma ga Moiché rü ñaa dexamaxã Cori ya Tupanaxũ̃ narüngüxmüxẽẽchaũ̃: —Pa Corix, ¿tu̲xcüũ̃ poraãcü namaxã cunu i ngẽma curü duũ̃xũ̃gü ga cumatama curü poramaxã ícunguxũ̃xẽẽxũ̃ ga Equítuanewa?

[12]¿Rü tu̲xcüũ̃ cunaxüchica i ngẽma Equítuanecüa̲xgü nax chixri cuchiga yadexagüxũca̲x rü ñagüxũ̃ tá: “Tupana rü Equítuanewa ínananguxũ̃xẽxẽ i ngẽma Iraétanüxũ̃ nax ma̲xpűneanegu yadaiãxũca̲x rü iyanaxoxẽẽãxũca̲x i ñoma i naanewa”, ñanagürügü tá? ¡Rü ngẽmaca̲x taxű̃ i cunuxũ̃, rü nagu curüxĩnüxũ̃ nax cunada̲i̲xũ̃ i ngẽma curü duũ̃xũ̃gü!

[13]¡Rü nüxna nacua̲xãchi ga gumá curü duũ̃ ga Abraáũ̃, rü Ichaá, rü Iraé ga Acóbugu ãégacü! Rü gumagümaxã nixĩ ga cugüégagutama cunaxueguxũ̃ nax nüxũ̃ curüngũ̃xẽẽxũ̃ rü ñacuxũ̃: “Rü tá nüxũ̃ charüngũ̃xẽxẽxũ̃ i petaagü rü tá namuxũchi ẽxtagürüxũ̃, rü guxũ̃ma i ñaa naane i pemaxã chaxueguxũ̃ rü tá pexrü nixĩ i guxũ̃gutáma”, ñacurügü = =ñanagürü ga Moiché.

[14]Rü nüma ga Cori ya Tupana rü ínayachaxãchi nawa ga yema norü duũ̃xũ̃gümaxã naxueguxũ̃ nax nadaixchaũ̃xũ̃.

[15]Rü yemawena ga Moiché rü guma ma̲xpűnewa ínarüxĩ namaxã ga yema taxre ga nutatachinü ga norü guxũ̃tachinüwa ixãmatüxũ̃ namaxã ga Tupanaarü mugü.

[16]Rü nümatama ga Tupana nixĩ ga naxüaxũ̃ ga yema taxre ga nutatachinü rü naxümatüaxũ̃ namaxã ga yema norü mugü.

[17]Rü gumá Yochué ga Moichémücü ga namaxã ma̲xpűnegu naxĩnagücü, rü yexguma duũ̃xũ̃güxũ̃ naxĩnügu ga nax íyaxáixchaũ̃, rü Moichéxũ̃ ñanagürü: —Nüxũ̃ chaxĩnü i duũ̃xũ̃gü nax íyaxáixchaũ̃ ñoma nügü nada̲i̲xũ̃rüxũ̃ ixĩgüxũ̃ i ngẽma ínapegüxũ̃wa = =ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

18Natürü nüma ga Moiché rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Ngẽma wiyaegü i nüxũ̃ chaxĩnüxũ̃, rü tama duũ̃xũ̃gü i norü uanügüxũ̃ rüporamaegüxũ̃arü wiyaegü nixĩ, rü tama ngẽma nax naturamaegüxũ̃arü wiyae nixĩ. Natürü tomare i wiyae nixĩ i ngẽma nüxũ̃ chaxĩnüxũ̃ ==ñanagürü.

19Rü yexguma nüma ga Moiché yema duũ̃xũ̃gü ípegüxũ̃wa nanguxgu, rü nüxũ̃ nadau ga yema wocaxacüchicünaxã, rü nüxũ̃ nadau ga nax ínapetaegüxũ̃ rü íyaxũ̃ãchitanüxũ̃ ga duũ̃xũ̃gü. Rü yemacax nanuxũchi ga Moiché rü norü numaxã inayachix ga yema taxre ga nutatachinü ga Tupanaarü mugü nagu ümatüxũ̃. Rü maxpűnepechinügu nawoonetüchimare.

20Rü ñuxũchi nüma ga Moiché rü nanayaxu ga yema wocaxacüchicünaxã rü üxüxétüwa nayataxcuchi. Rü yemawena ga marü yagauxgu rü nanawaxi rü ñuxmata naxãtexemare. Rü yema natexe rü dexáwa nanagüe rü ñuxũchi yema Iraétanüxũ̃xũ̃ namu nax yema dexáwa naxaxegüxũ̃cax.

21Rü Aróũ̃xũ̃ ñanagürü: —¿Taxacü cumaxã naxü i ñaa duũ̃xũ̃gü rü ngẽmacax i ñaa taxũ̃ i chixexũ̃gu cunayixẽxẽxũ̃? ==ñanagürü nüxũ̃.

22Rü nüma ga Aróũ̃ rü nangãxũ̃ rü ñanagürü: —Pa Chorü Corix ¡taxű̃ i chomaxã cunuxũ̃! Cuma rü meama nüxũ̃ cucuax i ñaa duũ̃xũ̃gü nax norü me yixĩxũ̃ nax chixexũ̃ naxügüxũ̃.

23Rü nümagü ga duũ̃xũ̃gü rü ñanagürügü choxũ̃: “¡Ẽcü wüxi i naxchicünaxã toxű̃ naxü nax namaxã tatupanaáxũcax, erü tama nüxũ̃ tacuax nax taxacü nüxũ̃ üpetüxũ̃ i ngẽma Moiché ga Equítuanewa toxũ̃ ígaxũ̃xũ̃!” ñanagürügü choxũ̃.

24Rü yexguma ga choma rü chanangãxũ̃, rü ñachagürü: “Rü yíxema tüxű̃ nangẽxmaxẽ i úiru rü ẽcü ítanaxüxüchix”, ñachagürü. Rü nümagü rü choxna nanana ga norü úirugü, rü choma rü chayagu. Rü yemawa nixĩ ga ínanguxuchixũ̃ ga yema wocaxacüchicünaxã ==ñanagürü.

25Rü nüma ga Moiché nüxũ̃ nadau ga yema duũ̃xũ̃gü ga marü nax nangupetüxüchixũ̃ ga chixexũ̃ nax naxügüxũ̃, rü yemaacü norü uanüaxű̃


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nanatauxchaxẽxẽ nax nüxũ̃ nacugüexũ̃, yerü ga Aróũ̃ rü tama aixcüma mea nüxna nadau.

26Rü yexguma ga Moiché rü duũ̃xũ̃gü ínapegüxũ̃arü ücuchicagu nachi rü ñanagürü: —¡Yíxema Tupanawaama ügüxe rü nua chauxũ̃tawa taxĩ! ==ñanagürü. Rü guxũ̃ma ga Lebítanüxũ̃ naxũ̃tawa naxĩ.

27Rü yexguma ga Moiché rü yema Lebítanüxũ̃xũ̃ ñanagürü: —Tórü Cori ya Iraétanüxũ̃arü Tupana rü ñanagürü pexũ̃: "¡Ẽcü wüxichigü i pemax rü penayaxu i perü tara, rü wüxichigü ya ĩwa pexĩ rü penadai i ngẽma duũ̃xũ̃gü i tama Tupanaga ĩnüexũ̃ woo peenexẽgü yixĩxgu rüexna pemücügü yixĩxgu rüexna perü ngaicamagu pegüxũ̃ yixĩxgu!" ==ñanagürü ga Moiché.

28Rü yema Lebítanüxũ̃ rü nayanguxẽẽgü ga yema Moiché namaxã nüxũ̃ ixuxũ̃. Rü yema ngunexũ̃gu rü nayue ga 3,000 ga yatügü.

29Rü yexguma ga Moiché rü ñanagürü: —Ñuxmawaxix nixĩ i aixcüma Tupanaga pexĩnüexũ̃, erü penadai i woo penegü rü peenexẽgü. Rü ngẽmacax i ñuxma ya Tupana rü mexũ̃ pemaxã naxuegu ==ñanagürü.

30Rü moxũ̃ãcü ga Moiché rü duũ̃xũ̃güxũ̃ ñanagürü: —Pema rü poraãcü chixexũ̃ pexügü. Rü ñuxma rü tá wena dauxũ̃ chaxĩ nawa ya yima maxpṹne ya Tupana nawa ngẽxmane nax nüxna chayacaxaxũ̃cax rü marü pexṹ nüxũ̃ iyanangüma i ngẽma chixexũ̃ i pexüxũ̃ ==ñanagürü.

31Rü yemacax ga Moiché rü wena dauxũ̃ naxĩ nawa ga guma maxpṹne ga Tupana nawa yexmane. Rü Tupanaxũ̃ ñanagürü: —Aixcümaxũ̃chi i ngẽma duũ̃xũ̃gü rü poraãcüxüchi chixexũ̃ naxügü erü nügücax nanaxügü i wüxi i naxchicünaxã i úirunaxcax nax namaxã natupanaãxgüxũ̃cax.

32Rü ngẽmacax cuxũ̃ chachixewe nax nüxṹ nüxũ̃ cuyarüngümaxũ̃cax i ngẽma norü chixexũ̃. Natürü ngẽxguma tama nüxṹ nüxũ̃ icuyarüngümagu ¡rü noxtacüma ínapí i chauéga nawa i ngẽma curü popera i nagu cuxümatüxũ̃! ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

33Natürü nüma ga Cori ya Tupana rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Yíxema tama chauga ĩnüxẽxicatama tá tixĩ ya tüxũ̃ íchapiégaxe nawa i ngẽma chorü popera.

34Rü ñu̱xma rü namaxã inaxũãchi i Iraétanüxũ̃ nax ngẽma naane i cumaxã nüxũ̃ chixuxũ̃wa nax cunagagüxũ̃. Rü chorü orearü ngeruxũ̃ i dauxũ̃cüa̱x tá cuxũ̃ ínixümücü. Rü ngẽxguma nawa nanguxgu i ngẽma ngunexũ̃ nax chapoxcuexũ̃ i ngẽma Iraétanüxũ̃, rü tá chanapoxcue nagagu i ngẽma chixexũ̃ i naxügüxũ̃ ==ñanagürü ga Tupana.

35Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Iraétanüxũ̃ca̱x ínananguxẽxẽ ga taxũ̃ ga da̱xaweane nagagu ga yema Aróũ̃ üxũ̃ ga wocaxacüchicüna̱xãxũ̃ nax yacua̱xüũ̃güxũ̃.

## Ínachoxũ̃xũ̃chiga 33

### Cori ya Tupana rü Moichémaxã nüxũ̃ nixu nax inaxĩamaxũ̃ca̱x ga Iraétanüxũ̃

1Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichéxũ̃ ñanagürü: —¡Inaxũãchi namaxã i ngẽma duũ̃xũ̃gü ga Equítuanewa ícugaxũ̃xũ̃! ¡Rü nawa naxũ i ngẽma naane ga Abraáũ̃maxã, rü Ichaámaxã, rü Acóbumaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ nax nataagüna tá chanaxãxũ̃!

2Rü choma rü tá cupe̱xegu chayaxũxẽxẽ i chorü orearü ngeruxũ̃ i dauxũ̃cüa̱x nax cumaxã inacuáxũ̃ca̱x. Rü ngẽma naanewa tá íchanawoxũ̃ i ngẽma Canaáũ̃tanüxũ̃, rü Amoréutanüxũ̃, rü Itítanüxũ̃, rü Ferechéutanüxũ̃, rü Ebéutanüxũ̃, rü Yebuchéutanüxũ̃.

3Rü nawa pexĩ i ngẽma naane i ngextá lechi rü ira rü ñoma dexárüxũ̃ taguma ítaxuxũ̃wa. Natürü i choma rü taxũtáma petanügu chaxã erü pema rü duũ̃xũ̃gü i tama ixĩnüechaxũ̃xẽ pixĩgü rü ngẽmaca̱x ngürüãchi chi namagu pexũ̃ chadai ==ñanagürü ga Cori ya Tupana.

4Rü yexguma yema dexaxũ̃ naxĩnüegu ga yema duũ̃xũ̃gü rü poraãcü narümaachitanü rü taxuxũ̃ma nügü nanga̱xãẽgüchaũ̃ norü ngã̱xãẽruũ̃gümaxã.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5Yerü nüma ga Cori ya Tupana rü marü Moichémaxã nüxũ nixu rü nüxũ ñanagürü: —¡Iraécüaxgümaxã nüxũ ixu rü: “Pemax rü duũxũgü i tama ixĩnüechaxũxẽ pixĩgü. Rü ngẽxguma chi woo paxaãchi petanüwa changexmagu rü wüxiũcüxü chi pexũ chadai. Rü ñuxmatama pegüwa penade i ngẽma perü ngãxãẽruũgü, rü ngẽmawena tá nagu charüxĩnü nax taxacü tá pemaxã chaxüxũ!” = =ñanagürü.

6Rü yemaacü ga yema Iraétanüxũ rü guma maxpũne ga Oréxwa inanaxügüe nax tama nügü nangaxãẽgüxũ namaxã ga norü ngãxãẽruũgü.

### Ĩpata ga Tupanamaxã nawa yadexáne ga Moiché

7Rü nüma ga Moiché rü nayange ga guma norü tügümüne ga napata ga nawa Tupanamaxã yadexaxũne. Rü yema Iraétanüxũ íyexmaxũarü yáxũguxüra nayatügümü. Rü ñuxũchi Tügümüne ya Ĩpata ya Tupanamaxã Nawa Yadexaxũnegu nanaxüéga. Rü yexguma texé Tupanamaxã idexachaũgu rü guma tügümünewa nixĩ ga taxũxũ ga duũxũgü íyexmagüxũarü yáxũguxüra üxũne.

8Rü yexguma Moiché guma tügümüne ga Tupanamaxã nawa yadexaxũnewa naxũũxgu, rü guxũma ga yema duũxũgü, rü guma noxrütama tügümünearü ĩãxgu ínachixũ. Rü meama Moichéwe narüdaunü ñuxmata guma tügümüne ya Tupanamaxã nawa yadexaxũnegu yaxücu.

9Rü yexguma Moiché nagu üxcugu ga guma tügümüne rü norü ĩãxgu ínarüxĩẽma ga yema caixanexũ. Rü yéma nayachaxãchiema ga yexguma Tupana rü Moichémaxã íyadexayane.

10Rü yexguma duũxũgü nüxũ daugügu ga yema caixanexũ nax guma tügümüne ga nawa Tupanamaxã yadexánearü ĩãxwa nax yachaxãchiemaxũ, rü wüxichigü ga yema duũxũ rü guma noxrütama tügümünearü ĩãxgu nacaxãpüxügü. Rü yemaacü Cori ya Tupanaxũ nicuaxũgü.

11Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichémaxã nidexa, ñoma texé wüxi i tümamücümaxã ídexaxũrüxũ. Rü yemawena ga Moiché rü yema Iraétanüxũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

íyexmagüxũwa naxũ. Natürü gumá norü ngũxẽẽruxũ ga ngextu̱xücü ga Yochué ga Núũ̃ nane rü taguma ínaxũxũ nawa ga guma tügümüne.

### Tupana rü Moichéxũ nügü nawe̱x

12Rü nüma ga Moiché rü Cori ya Tupanaxũ̃ ñanagürü: —Dücax, cuma choxũ̃ cumu nax ñaa duũxũ̃gümaxã ichacuáxũ̃ca̱x, natürü tama chomaxã nüxũ̃ quixu nax texé tá chowe tüxũ̃ curümuxũ̃ nax choxũ̃ taxümücüxũ̃ca̱x. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta chomaxã nüxũ̃ quixu nax chaugu cuyaxõxũ̃ rü ngẽmaca̱x chomaxã cutaãxẽ.

13Rü ngẽxguma chi aixcüma yixĩxgux i ngẽma ¡rü choxũ̃ nüxũ̃ nacua̱xẽxẽ i ngẽma nagu curüxĩnüxũ̃, nax ngẽmaãcü cuxṹ chayaxõxũ̃ca̱x, rü ngẽmaãcü taguma iyanaxoxũ̃ca̱x nax chomaxã cutaãẽxũ̃! ¡Rü nagu rüxĩnü rü cuxrü nax yixĩxũ̃ i ñaa duũxũ̃gü! ==ñanagürü.

14Rü yexguma ga Tupana rü Moichéxũ̃ nangãxũ̃ rü ñanagürü: —Chomatátama cuxũ̃ chaxümücü, rü tá cuxũ̃ charüngũxẽxẽxũ̃ ==ñanagürü.

15Natürü nüma ga Moiché rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Ngẽxguma cuma tama toxũ̃ íquixümücügux, rü ¡taxṹ i toxũ̃ ícuchoxũ̃xẽxẽxũ̃ i nua!

16Erü ngẽxguma cuma tama toxũ̃ íquixümücügux ¿rü ñuxãcü tá nüxũ̃ tacua̱x nax cuma rü tomaxã cutaãxẽxũ̃? Natürü ngẽxguma toxũ̃ íquixümücügux rü choma rü ñaa curü duũxũ̃gü rü aixcüma tá nüxũ̃ tacua̱x nax cupe̱xewa tama ngẽma togü i ñoma i naanecüã̱xrüxũ̃ tixĩgüxũ̃ ==ñanagürü.

17Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Ngẽma ñu̱xma nüxũ̃ quixuxũ̃ rü tá chanaxü, erü cugu chayaxõ rü marü cumaxã chataãxẽ. Rü aixcüma nixĩ i ngẽma cumaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ ==ñanagürü ga Cori ya Tupana.

18Rü yexguma ga Moiché rü Tupanaxũ̃ ñanagürü: —Chanaxwa̱xe i choxũ̃ cunawe̱x i ngẽma curü üüne ==ñanagürü.

19Natürü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichéxũ̃ nangãxũ̃ rü ñanagürü: —Ñu̱xma rü tá cuxũ̃ chanawe̱x nax ñuxãcü chamecümaxũ̃chixũ̃ rü cupe̱xewa tá nüxũ̃ chixu nax ta̱xacü yixĩxũ̃ i chauéga. Rü choma rü tá choxṹ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tangechaũ̃tümüũ̃gü ya yíxema woetama choxṹ ngechaũ̃tümüxũ̃güxe. Rü tá choxṹ taxãũ̃ãchitümüxũ̃ ya yíxema woetama choxṹ auxãchitümüxũ̃güxe.

[20]Natürü cumaxã nüxũ̃ chixu rü taxucürüwatama chauchiwe cudau. Rü yíxema chauchiwe dauxe rü taxucürüwa tamaxecha ==ñanagürü.

[21]Rü ñanagürü ta ga Tupana: —Dücax, nua chauxũ̃tawa nangẽxma ya wüxi ya nuta. ¡Rü ẽcü yimáétügu nachinagü!

[22]Rü ngẽxguma ngéma chaxüpetügux, rü yimá nutaarü ãxmaxũ̃gu tá cuxũ̃ chimucuchi. Rü choxmexmaxã tá cuxũ̃ charütütaxũ̃ ñuxmatáta changupetü.

[23]Rü ngẽmawena rü tá chixũgachimexẽ nax chauxcaxwexũ̃ cudauxũ̃cax. Natürü chauchiwe rü taxucürüwama nüxũ̃ cudau ==ñanagürü.

## Ínachoxũ̃xũ̃chiga 34

### Ngexwacaxũ̃xũ̃ i nutatachinügü i Tupanaarü mugü nagu ümatüxũ̃

(Dt. 10.1-5)

[1]Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichéxũ̃ ñanagürü: —¡Ẽcü, cumatama naxü i taxre i nutatachinügü i ngẽma nanoxriraxũ̃xũ̃tama, nax ngẽmagu chanaxümatüxũ̃cax i ngẽma chorü mugü ga yema quipuexẽẽxũ̃ ga nutatachinügügu chaxümatüxũ̃!

[2]¡Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta cugü namexẽxẽ nax moxũ̃ paxmama dauxũ̃ cuxĩxũ̃cax nawa ya daa maxpṹne ya Chinaí! ¡Rü ngẽma yexeraãcü ínachuchitaeruxũ̃wa naxũ nax ngéma chopexewa cungexmaxũ̃cax!

[3]¡Rü taxúetama cuwe dauxũ̃ taxĩ! Rü tama chanaxwaxe nax texé nüxna ngaicamaxũ̃ ya daa maxpṹne, rü woo carnérugü, rü woo wocagü rü tama chanaxwaxe nax norü ngaicamana maxẽ nangõxgüãxũ̃ ==ñanagürü ga Tupana.

[4]Rü nüma ga Moiché rü nanaxü ga yema taxre ga nutatachinügü ga yema nanüxíraxũ̃xũ̃güraxũ̃xũ̃tama. Rü moxũ̃ãcü paxmama rü nanade ga yema taxre ga nutatachinügü rü namaxã dauxũ̃ naxĩ nawa ga guma maxpṹne ga Chinaí, yema Cori ya Tupana namaxã nüxũ̃ ixuxũ̃ãcü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5Rü nüma ga Cori ya Tupana rü wüxi ga caixanexũgu ínarüxĩ rü Moichémaxã yéma nayexma, rü nüxũ nixu ga naéga.

6Rü Moichépe̲xewa naxüpetü rü tagaãcü ñanagürü: —Chomax rü Cori chixĩ. Chomax rü Cori chixĩ. Rü choma nixĩ ya Tupana ya mecümacü rü ngechaũwa̲xecü, rü yáxna ĩnüwa̲xecü, rü aixcüma ngechaũcü choxṹ ngẽxmacü rü aixcümaxũ ixucü chixĩ i chomax.

7Rü choma rü guxũguma tüxũ changechaũ rü tüxṹ nüxũ ichayarüngüma ya tümaarü pecadu rü tümaarü chixexũ ya yíxema aixcüma chauga ĩnüexe. Natürü taxũtáma tüxũ chaxüpetümare ya yíxema chixexũ üxe. Rü tá tüxũ chapoxcu ñu̲xmata tümanegüwa rü tümataagüwa ==ñanagürü.

8Rü yemaca̲x ga Moiché rü yexgumatama yexma ñaxtüanegu nanangücuchi rü Tupanaxũ nicua̲xüxũ.

9Rü ñanagürü: —¡Pa Corix, Pa Corix, rü ngẽxguma aixcüma yixĩxgu nax chomaxã cutaãẽxũ rü ẽcü toxũ íixümücü! Rü aixcüma nixĩ i tama inaxĩnüechaxũxũ i ñaa duũxũgü. ¡Natürü toxṹ nüxũ irüngüma i torü pecadugü rü chixexũgü, rü toxũ nade nax curü duũxũgü tixĩgüxũca̲x! ==ñanagürü.

### Tupana rü wenaxarü duũxũgümaxã inaxuneta
(Dt. 7.1-5)

10Rü Tupana rü Moichéxũ ñanagürü: —¡Choxṹ irüxĩnü! Rü guxũma i curü duũxũgüpe̲xewa tá chanaxü i wüxi i uneta rü tá pexũ charüngũxẽxẽxũ. Rü tá chanaxü i mexũgü i taguma togü i nachixũane i ñoma i naanewa ngẽxmagüxũwa chaxüxũ. Rü guxũma i curü duũxũgü i Iraétanüxũ tá nüxũ nadaugü i ngẽma mexũ i tá pemaxã chaxüxũ i choma ya Cori ya Tupana.

11Rü ngẽxguma tá naga pexĩnüegu i ngẽma ñu̲xma pexũ chamuxũ, rü tá pepe̲xewa íchanawoxũ i ngẽma Amoréutanüxũ rü Canaáũtanüxũ, rü Itítanüxũ, rü Ferechéutanüxũ, rü Ebéutanüxũ, rü Yebuchéutanüxũ nax norü naanegü pexna chaxãxũca̲x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

12Rü ngẽma naanegü i nagu tá pichocuxũarü duũxũgü i ngéma maxẽxũ rü tama name i tạxacürü uneta namaxã pexü nax tama nacümagü i chixexũgu peyixũcạx.

13Rü chanaxwạxe nax nagu nüxṹ pepogüexũ i ngẽma norü ãmarearü guruũgü rü noxtacüma peyanaxoxẽẽxũ i ngẽma norü nutagü rü naigü i namaxã natupanaạ̃xgüxũ.

14Rü tama chanaxwạxe i tạxacürü tupananetaxũmare picuạxüũgü erü choma ya pexrü Cori ya Tupana rü inuxwạxecü chixĩ rü ngẽmatama nixĩ i chauéga.

15Rü tama name i tạxacürü uneta namaxã pexü i ngẽma duũxũgü i ngẽma naanewa maxẽxũ. Erü ngẽxguma ngẽma duũxũgü norü ngúchaũ inaxügügu napẹxewa i norü tupanagü rü ãmaregü nüxna naxãgügu, rü tá pexna naxu nax penaxümücügüxũcạx i ngẽxguma nangõxgüãgu i ngẽma õna i norü tupanagüxũ namaxã yacuạxüũgüxũ.

16Rü ngẽxgumarüxũ ta i ngẽxguma ngẽma penegü rü naxacügümaxã yaxãxmạxgu rü ngẽma naxmạxgü norü ngúchaũ inaxügügu napẹxewa i norü tupanagü rü tá nanamu i penegü nax nümagü rü ta naxrüxũ naxügüạ̃xũcạx nax ngẽmaãcü norü tupanaxũ yacuạxüũgüxũ.

17Rü tama name i pegücạx penaxü i tạxacürü naxchicünạxã i úirunaxcạx rüẹxna diẽrumünaxcạx nax ngẽmaxũ picuạxüũgüxũcạx ==ñanagürü ga Tupana.

### Wüxichigü ya taunecüarü petagü
(Éx. 23.14-19; Dt. 16.1-17)

18Rü Moichéxũ ñanagürü ga Tupana: —¡Rü penaxüchiga i ngẽma paũ i ngearü pụxẽxẽruxṹãxũ! Rü 7 i ngunexũ tá nixĩ i penangṍxũ i ngẽma paũ i ngearü pụxẽẽruṹãxũ, ngẽma pexũ chamuxũãcü. Rü yimá tauemacü ya nagu tá penaxüchigaxũ i ngẽma petachiga rü Abíarü tauemacügu tá nixĩ, yerü gumá tauemacügu nixĩ ga Equítuarü naanewa ípechoxũ̃xũ.

19Rü guxũma i ngẽma penegü i nüxíraxũgüxũ rü tá choxna penamugü. Rü ngẽxgumarüxũ ta ega nayatüxgu i ngẽma nüxíraxũ̃xũ i naxacü i ngẽma perü wocagü, rü perü carnérugü, rü perü cabragü rü tá choxna penamugü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[20]Natürü ngẽxguma wüxi i búru rü nayatügu i ngẽma nüxíraxũ̃xũ̃ i naxacü rü tá wüxi i carnéruxacü rüẹ̲xna wüxi i cabraxacü nachicüü choxna pemu. Natürü ngẽxguma tama ngẽma búruchicüxü choxna penamuxchaũ̃gu i wüxi i carnéruxacü rüẹ̲xna wüxi i cabraxacü rü name i noxtacüma peyabüyenaxã rü peyamạ̲x i ngẽma búruxacü. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta nachicüü ya yima nüxíraũ̃cü ya pene rü tá choxna penamu i wüxi i ãmare. Rü taxucürüwa texé chopẹ̲xewa tangu ega tama tümaarü ãmare chạ̲u̲xcạ̲x ngéma tagaxgu.

[21]Rü 6 i ngunexũ̃ tá nixĩ i pepuracüexũ̃, natürü ngẽma norü 7 i ngunexũ̃gu rü tá iperüngügü. Rü woo ngẽxguma nanetügüarü oarü buxchigawa nanguxgu rüẹ̲xna toechigawa nanguxgu rü tá perüngũ̃gü.

[22]¡Rü penaxüchiga i Yüxügüarü Peta i nagu peyabugüxũ̃ i ngẽma nüxíraxũ̃xũ̃ i norü o i penetü i peanegu petoxũ̃ rü ñu̲xũchi taunecüarü gu̲xgu peyabugü i ngẽma nawa iyacuáxũ̃ i norü o!

[23]Rü choma ya Iraétanüxũ̃arü Tupana nax chixĩxũ̃ rü chanaxwạ̲xe i wüxichigü ya taunecügu tomaepü̲xcüna chạ̲u̲xcạ̲x naxĩ i guxũ̃ma i yatügü.

[24]Rü choma rü tá íchanawoxũ̃ i ngẽma togü i nachixũ̃anegücüã̲x nax ngẽmaãcü nataxũ̃cạ̲x i ngẽma perü naane. Rü ngẽmaãcü i ngẽxguma chopẹ̲xewa pexĩxgu, rü choxũ̃ picuạ̲xüũ̃gügu rü taxúetama pexna tanapu i ngẽma perü naane.

[25]Rü ngẽxguma naxũ̃nagü chạ̲u̲xcạ̲x pedạ̲i̲xgu rü ípenaguxgu, rü tama chanaxwạ̲xe ya yimá nagü rü paũ i pu̲xẽẽruxũ̃ãxũ̃maxã wüxigu choxna cunaxã. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta tama name i to i ngunexũ̃cạ̲x ípeyaxüxẽxẽ i ngẽma naxũ̃namachi i Üpetüchigacạ̲x daixũ̃.

[26]Rü ngẽma nüxíraxũ̃xũ̃ i norü o i ngẽma penetügüwa pibuxgüxũ̃, rü name nixĩ i chopatawa penana i ngẽma rümemaegüxũ̃. ¡Rü taxũtáma naégünenixũ̃wa penamuxra i ngẽma cabraxacügü! ==ñanagürü ga Tupana.

**Moiché rü nutatachinügu nanaxümatü ga Tupanaarü mugü**


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[27]Rü Tupana rü Moichéxũ̃ ñanagürü: —¡Naxümatü i ñaa oregü! Erü ngẽmawa nixĩ i nüxũ̃ yaxuxũ̃ i ngẽma uneta i cumaxã rü Iraétanüxũ̃maxã chaxüxũ̃ ==ñanagürü ga Tupana.

[28]Rü nüma ga Moiché rü 40 ga ngunexũ̃ rü 40 ga chütaxũ̃ Cori ya Tupanamaxã nayexma ga guma maxpṹnewa. Rü taguma nachibü rü taguma naxaxe. Rü yéma nixĩ ga Moiché nutatachinügu naxümatüxũ̃ ga yema Tupanaarü uneta. Rü yema nixĩ ga yema 10 ga norü mugü.

[29]Rü yemawena ga Moiché rü guma maxpṹne ga Chinaíwa ínarüxĩ namaxã ga yema taxre ga nutatachinügü ga Tupanaarü mugü nagu ümatüxũ̃. Natürü yexguma inaxĩxgu, rü tama nügü nacuax ga nax bexma yayaxaurachametücüüxũ̃ yerü Tupanamaxã nidexa.

[30]Rü yexguma ga Aróũ̃ rü guxũ̃ma ga Iraétanüxũ̃ nüxũ̃ daugügu ga Moiché ga nax yayaxaurachametücüüxũ̃, rü namuũ̃e, rü tama nüxna nangaicamagüchaũ̃.

[31]Natürü nüma ga Moiché rü naxcax naca. Rü nüma ga Aróũ̃ rü guxũ̃ma ga yema duũ̃xũ̃güarü ãẽxgacügü rü Moichécax naxĩ. Rü nüma rü namaxã nidexa.

[32]Rü yemawena rü guxũ̃ma ga Iraétanüxũ̃ rü Moichécax naxĩ. Rü nüma ga Moiché rü namaxã nüxũ̃ nixu ga yema mugü ga Cori ya Tupana namaxã nüxũ̃ ixuxũ̃ ga maxpṹne ga Chinaíwa.

[33]Rü yexguma marü nüxũ̃ nachauxgu nax duũ̃xũ̃gümaxã yadexaxũ̃, rü nügü natüchametü.

[34]Rü yexguma Moiché guma napata ga tügümünegu naxücuxũ̃gu nax Tupanamaxã yadexaxũ̃cax rü nügü ínangegüchametü. Rü yemaacü namaxã nidexa ñux̱mata ínaxũxũ. Rü ñux̱ũchi yema Iraétanüxũ̃maxã nüxũ̃ nixu ga yema mugü ga Cori ya Tupana namaxã nüxũ̃ ixuxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

35Rü yexguma yema Iraétanüxũ nüxũ daugügu ga nax yayaxaurachametücüüxũ, rü nüma ga Moiché rü nügü natüchametü. Rü yemaacü nügü nixĩxẽxẽ ñuxmata wena Tupanamaxã yanadexa.

## Ínachoxũxũchiga 35

### Mugü i ngũxchigaarü ngunexũcax ixĩgüxũ

(Éx. 31.12-17)

1-2Moiché rü guxũma ga duũxũgü ga Iraétanüxũmaxã wüxigu nangutaquexe. Rü namaxã nidexa rü ñanagürü: —Cori ya Tupana rü choxũ namu nax pemaxã nüxũ chixuxũ i ñaa mu: “Rü name nax 6 i ngunexũxicatama nax pepuracüexũ. Natürü ngẽxguma marü norü 7 i ngunexũwa nanguxgu rü tá iperüngügü, erü ngẽma ngunexũ rü wüxi i ngunexũ i üünexũ nixĩ i pexcax. Rü ngẽmacax i ngẽma ngunexũ rü tá Cori ya Tupanacax ípenaxüxüchi nax nagu nüxũ picuaxüũgüxũcax. Rü texé ya yíxema ngẽma ngunexũgu puracüamáxẽ rü tá tayu.

3Rü ngẽxguma woo ngexũrüüxũmare i nachica i nagu pixãpataxũwa pingexmagügu ngẽxguma ngũxchigaarü ngunexũwa nanguxgu, rü bai tá peyanaixẽxẽ ya perü üxü” ==ñanagürü.

### Ãmaregü i Tupanapatacax ixĩxũ

(Éx. 25.1-9)

4Rü nüma ga Moiché rü guxũma ga Iraétanüxũmaxã nüxũ nixu rü ñanagürü: —Ñaa nixĩ i ngẽma Tupana tüxũ muxũ nax naxüxũcax:

5¡Rü ẽcü pegütanüwa penade i ãmaregü i Cori ya Tupanacax ixĩxũ! Rü guxãma ya yíxema inaxãgüxe rü name nixĩ i tümaarü ngúchaũmaxã itanaxãgü. ¡Rü nua penana i úiru, rü diẽrumü rü bróũche,

6rü naxpü i waxracharaxũ rü naxpü i yáuxcharaxũ rü naxpü i daucharaxũ, rü naxpü i línuchi i mexẽchixũwa üxũ, rü naxpü i cabrataxawa üxũ,

7rü carnéruchaxmüxũgü i dauxũmaxã ichagüxũ, rü togü i naxchaxmüxũ i mexẽchixũ, rü mürapewagü i acáchianaxcax,

8rü chíxũ i omüxṹxũ, rü pumara i chíxũéũ i baeruwa mexũ, rü pumaratexe i paacaxũ i guwa mexũ,


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

9rü nutaxacügü ya cornalina, rü naigü ya nutaxacügü ya ngaxãẽruxũ̃ nax chacherdótegüarü ãẽxgacüarü efóxwa rü norü türemüxũ̃wa nanuxcuxũ̃cax!

### Tupanapataarü ngẽmaxũ̃güchiga
(Éx. 39.32-43)

10Rü guxũ̃ma i pema i Iraétanüxũ̃ i ngẽmaxũ̃güarü üxũ̃ cuaxgüxe rü name nax nua pexĩxũ̃ nax penaxüxũ̃cax i ngẽma Cori ya Tupana tüxũ̃ muxũ̃.

11Rü ngẽma Cori ya Tupana tüxũ̃ muxũ̃ nixĩ nax naxüxũ̃ ya napata namaxã i guxũ̃ma i norü tüétüruxũ̃, rü norü poxeguxũ̃arü chogüruũ̃gü, rü norü mürapewagü, rü norü mürapewapawerugü rü caxtagü, rü nachipatügü,

12rü ngẽma baú i Tupanaarü mugüchixũ̃ namaxã ya naxpawerugü, rü naxátaxũ̃, rü norü tüétüruxũ̃,

13rü ngẽma mecha namaxã ya naxpawerugü, rü guxũ̃ma i norü ngẽmaxũ̃gü, rü ngẽma paũ i Cori ya Tupanacax ixĩxũ̃,

14rü ngẽma omüpaweru i nangóonexẽẽruxũ̃ namaxã i norü ngẽmaxũ̃gü, rü norü omügü, rü norü chíxũ̃,

15rü ngẽma pumaratexearü guruxũ̃ namaxã ya naxpawerugü, rü ngẽma chíxũ̃ i baeruruxũ̃, rü ngẽma pumaratexe i paacaxüchixũ̃, rü ngẽma Tupanapataarü ĩãxarü türuxũ̃,

16rü ngẽma ãmarearü guruxũ̃ namaxã i norü ünagüchicaxũ̃ i bróũchenaxcax, rü naxpawerugü, rü guxũ̃ma i norü ngẽmaxũ̃gü, rü yimá bachía namaxã i norü ünagüchicaxũ̃,

17rü naxpü i Tupanapataarü ĩãxtüarü poxeguxũ̃ruxũ̃, rü norü caxtagü namaxã ya nachipatügü, rü ngẽma naxpü i naaxtü namaxã tüáxũ̃,

18rü ngẽma Tupanapataarü poxeguũ̃cunaarü tairuũ̃gü,

19rü chacherdótechirugü i namaxã Tupanapatawa napuracüexũ̃, rü chacherdóte ya Aróũ̃chiru i üünexũ̃, rü ñuxũchi nanegü i chacherdótegüchiru rü ta ==ñanagürü ga Moiché.

### Iraétanüxũ̃ inanaxãgü i norü ãmaregü

20Rü guxũ̃ma ga Iraétanüxũ̃ rü Moichéxũ̃ narümoxẽgü rü nüxna nawoegu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[21]Rü guxũma ga yema duũxũgü ga norü maxũwa ínanguxũ nax aixcüma norü ngúchaũãcü Cori ya Tupanana naxãgüãxũ i norü ngẽmaxũgü, rü norü ãmaremaxã Moichécax nawoegu. Rü Cori ya Tupanana nayaxãgü ga norü ãmaregü nax yemamaxã naxügüãxũcax ga Tupanapata rü guxũma ga norü yemaxũgü rü yema chacherdótechirugü rü ta.

[22]Rü norü ãmaregümaxã yéma nangugü ga yatüxũgü, rü ngexũgü. Rü guxũma ga yema duũxũgü rü norü ngúchaũmaxã inanaãgü ga ngãxãẽruũgü rü ãneragü rü naxmachinügü rü ngaxcuchacüüruũgü ga úirunaxcax rü ñuxũchi naguxũraũxũ ga togü ga meruũgü ga úirunaxcax ixĩgüxũ. Rü wüxichigü ga nümagü rü yéma nanana ga norü ãmaregü ga úirunaxcax ga Cori ya Tupanana naxãgüxũ.

[23]Rü nüma ga Iraétanüxũ rü yéma nanana ga nüxṹ nayexmaxũ ga naxpü ga waxracharaxũ rü naxpü ga yáuxcharaxũ rü naxpü ga daucharaxũ, rü naxpü ga línuchinaxcax, rü naxpü ga cabrataxanaxcax, rü carnéruchaxmüxũgü ga dauxũmaxã ichagüxũ rü togü ga naxchaxmüxũ ga imexẽchixũ.

[24]Rü yema duũxũgü ga nüxṹ yexmaxũ ga diẽrumü rüexna bróũche rü Cori ya Tupanana nayaxãgü. Rü yema nüxṹ yexmaxũ ga mürapewa ga acáchianaxcax rü yéma nanana nax yemawa naxügüãxũcax ga yema naxügüchaũxũ.

[25]Rü yema ngexũgü ga naxpüarü muxũ cuaxgüxũ rü Tupanapatawa nanana ga naxpü ga waxracharaxũ rü naxpü ga yáuxcharaxũ rü naxpü ga daucharaxũ, rü naxpü ga línuchinaxcax.

[26]Rü yema ngexũgü ga cabrataxaarü ãxnütaxũ cuaxgüxũ rü cabrataxaarü ãxnütaxũwa napuracüe.

[27]Rü yema ãẽxgacügü rü yéma nanana ga nutaxacügü ga ngãxãẽruũgü ga cornalina rü naigüamachigü ga nutaxacügü ga ngãxãẽruũgü, nax chacherdótegüarü ãẽxgacüarü efóxwa rü norü türemüxũwa nanucuxũcax.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

28Rü to ga yema inaxãgüxũ̃ ga yema ãẽxgacügü nixĩ ga pumaragü, rü chíxũ̃ ga omüruxũ̃, rü chíxũ̃ ga baeruruxũ̃, rü chíxũ̃ ga pumarate̲xe i paacaxũ̃arü üexũ̃rüxũ̃.

29Rü guxũ̃ma ga yema yatüxũ̃gü rü ngexũ̃gü ga Iraétanüxũ̃ ga norü ngúchaũ̃maxã inaxãgüchaũ̃xũ̃, rü Cori ya Tupanaca̲x inanaxãgü ga norü ãmaregü naxca̲x ga yema puracü ga Cori ya Tupana Moichémaxã nüxũ̃ ixuxũ̃.

### Tupanapataarü üruũ̃gü ga Becharé rü Aoriáx
(Éx. 31.1-11)

30Rü Moiché rü Iraétanüxũ̃maxã nidexa rü ñanagürü: —¡Dücax! Cori ya Tupana rü Yudátanüxũ̃tanüwa nüxũ̃ naxuneta ya Becharé ya Urí nane ya Úru nataxa.

31-32Rü Naãxẽ ya Üünexũ̃ nüxna namu, rü cua̲x nüxna naxã rü nüxũ̲ nanatauxchaxẽxẽ nax naxüaxũ̃ca̲x i meruxũ̃gü i úiruwa rü diẽrumüwa rü bróũ̃chewa.

33Rü nüxũ̲ nanatauxchaxẽxẽ nax meama yamexẽẽgüãxũ̃ca̲x rü yaba̲ixpütagüxẽẽãxũ̃ca̲x rü nanucuãxũ̃ca̲x ya nutaxacügü ya nga̲xãẽruũ̃gü. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta nüxna nanaxã i cua̲x nax naxüaxũ̃ca̲x i meruũ̃gü i nainaxca̲x rü guxũ̃ma i togüamachigü i ngẽmaxũ̃gü i mexẽchixũ̃.

34Rü Cori ya Tupana rü Becharéna rü Aoriáx ya Aichamá nane ya Dáũ̃tanüxũ̃na nanaxã i cua̲x nax togüxũ̃ nangúexẽẽxũ̃ca̲x.

35Rü yemaacü ga Cori ya Tupana rü yema taxrena nanaxã ga cua̲x nax naxügüã̲xũ̃ca̲x i naguxũ̃raũ̃xũ̃ i meruxũ̃gü rü nax naxümatügüãxũ̃ca̲x i naxpü i waxracharaxũ̃ rü naxpü i yáuxcharaxũ̃ rü naxpü i daucharaxũ̃, rü naxpü i línuchinaxca̲x. Rü Tupana nüxna nanaxã ta i cua̲x nax naxümatügüãxũ̃ca̲x i naguxũ̃raũ̃xũ̃ i naxchicüna̲xãgü i mexẽchixũ̃ ==ñanagürü ga Moiché.

## Ínachoxũ̃xũ̃chiga 36

1Rü nüma ga Moiché rü ñanagürü: —Ñu̲xma nax mea yanguxũ̃ca̲x ya yima Tupanapata rü norü ngẽmaxũ̃gü, rü pema i Becharé rü Aoriáx tá nixĩ i ngẽma puracümaxã ipecuáxũ̃. Rü guxãma ya texé ya tüxũ̲ natauxchaxe nax ta̲xacürü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngẽmaxũgüarü üxũ cuáxe rü guxãma ya texé ya Tupana ngẽma puracücax cuax tüxna ãxe, rü yíxema tá tixĩ ya pexũ rüngũxẽẽgüxe i norü üwa ==ñanagürü.

### Duũxũgüarü ãmaregü rü ínayaxüxüchi

2Rü nüma ga Moiché rü naxcax naca ga Becharé rü Aoriáx, rü guxãma ga guxema tüxũ natauxchaxe nax taxacürü ngẽmaxũgüarü üxũ cuáxe. Rü guxãma ga guxema Tupana yema puracücax cuax tüxna ãxe rü tümaarü ngúchaũmaxã tügü tixu.

3Rü nümagü ga yema puracütanüxũ rü Moichéxũtawa nanayauxgü ga yema yemaxũgü ga Iraétanüxũ ixãgüxũ nax naxügüãxũcax ga guma Tupanapata rü norü yemaxũgü. Rü nüma ga Iraétanüxũ rü guxũ ga ngunexũgu norü ngúchaũmaxã inayaxãgüxũ ga norü ãmaregü.

4-5Rü nümagü ga yema puracütanüxũ ga guma Tupanapata ügüxũ rü ínayachaxãchitanü nax Moichémaxã nüxũ yanaxugüexũcax, rü ñanagürügü: —Ngẽma duũxũgü rü marü nanangupetüxẽẽxũchi nax toxũtawa nanaãxũ i norü ãmaregü naxcax ya yima Tupanapataarü puracü ga Cori ya Tupana nagu unetaxũ ==ñanagürügü.

6-7Rü yexguma ga Moiché rü duũxũgüxũtawa namuga nax marü yanguxũ ga ãmaregü yerü marü ínayaxüxüchi. Rü yemacax tama nanaxwaxe nax inaxãgüãxũ ga norü ãmaregü ga iyatüxũ rü ingexũ naxcax ga guma Tupanapata. Rü yemaacü Moiché duũxũgüxũ ínayachaxãchitanüxẽxẽ nax inaxãgüãxũ ga norü ãmaregü yerü yema ãmaregü rü meama ningu ñuxmata íyaxüxüchi.

### Tupanapataarü üxchiga
(Éx. 26.1-37)

8Rü yema puracütanüxũ ga yema puracüxũ rücuaxmaegüxũ nixĩ ga naxügüxũ ga guma Tupanapata. Rü 10 tachinü ga naxpü ga waxracharaxũ rü yáuxcharaxũ rü daucharaxũ ga línuchinaxcaxwa nixĩ ga naxügüãxũ ga norü tüxeguruxũ. Rü yema naxpütachinügü rü taxre ga dauxũcüãxchicünaxãgü i ixãxpexatüxũmaxã nayangaxãẽgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[9]Rü wüxichigü ga yema naxpütachinü rü 12 metruarü ngãxũgu nixĩ ga norü max, rü 2 metrugu nixĩ ga norü tatachinü. Rü guxũma rü nawüxigumare ga norü maxwa rü norü tatachinüwa.

[10]Rü 5 ga yema naxpütachinü rü nügüna nanangaixcu. Rü yexgumarüxũ ta ga yema to ga 5 tachinü rü nügüna nanangaixcu.

[11]Rü ñuxũchi yema nuxíraxũxũ ga 5 tachinücüwawa nanangaixcu ga naxmachinügü ga iyauxnütaxũ. Rü yexgumarüxũ ta yema to ga 5 tachinücüwawa nanangaixcu ga naxmachinügü.

[12]Rü yemaacü yema nuxíraxũxũ ga 5 tachinücüwawa nanangaixcu ga 50 ga naxmachinügü. Rü yexgumarüxũ ta yema to ga 5 tachinücüwawa nanangaixcu ga 50 ga naxmachinügü. Rü yemaacü mea yema totachinümachinüarü wexwa nayexma ga naxmachinügü.

[13]Rü ñuxũchi 50 ga choruxũgü ga úirunaxcax ínaxüxũ nax yemaacü yema naxpütachinügü nügüwa nachocuãxũcax. Rü yemaacü nixĩ ga naxügüãxũ ga guma Tupanapata.

[14]Rü ñuxũchi ga Becharé rü cabrataxawa nanaxü ta ga 11 tachinü ga norü tüétüruxũ. Rü yemamaxã nanatüétü ga guma Tupanapata.

[15]Rü wüxichigü ga yema naxpütachinü rü 13 metruarü ngãxũgu nixĩ ga norü max, rü 2 metru nixĩ ga norü tatachinü. Rü guxũma nawüxigumare ga norü maxwa rü norü tatachinüwa.

[16]Rü yema 5 tachinü rü nügüna nanangaixcu. Rü yema to ga 6 tachinü rü yexgumarüxũ ta nügüna nanangaixcu.

[17]Rü ñuxũchi yema nuxíraxũxũ ga 5 tachinücüwawa nanangaixcu ga 50 ga naxmachinügü. Rü yexgumarüxũ ta yema to ga 6 tachinücüwawa nanangaixcu ga 50 ga naxmachinügü.

[18]Rü ñuxũchi nanaxü ta ga 50 ga choruxũgü ga bróũchenaxcax nax yemamaxã nügügu nachogüxũcax ga yema norü tüétüruxũ ga guma Tupanapata.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

19Rü nüma ga Becharé rü nanaxü ta ga to ga taxre ga tüétüruxũ̃ ga guma Tupanapata. Rü wüxi nixĩ ga dauxũ̃maxã ichagüxũ̃ ga carnéruchax̲müxũ̃naxcax̲. Rü yema düxétüwaama üxũ̃ rü to ga naxchax̲müxũ̃ ga mexẽchixũ̃naxcax̲ nixĩ.

20Rü yemawena Tupanapatacax̲ nanade ga mürapewagü ga acáchianaxcax̲. Rü ñux̲ũchi mea ínanatogüxẽẽãcüma nananucu.

21Rü wüxichigü ga yema mürapewa rü 4 metruarü ngãxũ̃gu nixü ga norü max̲, rü 65 chentímetru nixĩ ga norü tatachinü.

22Rü wüxichigü ga yema mürapewagü rü taxre ga nguxcuruxũ̃ nüxũ̃́ nayexma ga naxpechinüwa nax yemaacü to ga mürapewamaxã nügüwa nangucugüaxũ̃cax̲. Rü guxũ̃ma ga yema Tupanapataarü mürapewagü rü yemaacü nanaxügü.

23Rü Tupanapatacüwa ga súrwaama üxũ̃cax̲ nanaxü ga 20 tachinü ga mürapewagü.

24Rü yexgumarüxũ̃ ta nanaxü ga 40 ga nachipatügü ga diẽrumünaxcax̲ nax yemawa nanuxcuãxũ̃cax̲ ga yema mürapewagüpara. Rü wüxichigü ga yema mürapewagü rü taxre ga nachipatü nüxũ̃́ nayexma naxcax̲ ga yema taxre ga naparagü.

25Rü yexgumarüxũ̃ ta to ga 20 tachinü ga mürapewa nade naxcax̲ ga norü tocüwa ga nórtewaama üxũ̃ ga guma Tupanapata.

26Rü 40 ga diẽrumünaxcax̲ ga nachipatügümaxã nayaxüchipatü nax yemaacü wüxichigü ga mürapewapex̲etüxũ̃wa nayexmaxũ̃cax̲ ga taxre ga nachipatügü.

27-28Rü naxtacux̲rüxü ga oéstewaama üxũ̃cax̲ nanade ga 6 tachinü ga mürapewa. Rü naétü taxre ga mürapewa nade nax nacüwagüpex̲exewa nanucuãxũ̃cax̲.

29Rü yema taxre ga mürapewagü ga nacüwagüpex̲exewa ügüxũ̃ rü nixãmücü. Rü ñux̲ũchi norü dauxũ̃pex̲exewa wüxi ga naxmachinümaxã nügüna


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nayaxũ̱xgü. Rü yemaacü nanaxü namaxã ga yema taxre ga mürapewagü ga nacüwagüpe̱xewa ügüxũ̃.

30Rü yemaacü nayexma ga 8 tachinü ga mürapewa namaxã ga 16 ga nachipatü ga diẽrumünaxca̱x. Rü wüxichigü ga yema mürapewape̱xetüxũ̃wa rü taxre ga nachipatü nüxṹ nayexma.

31-32Rü ñu̱xũchi ga Becharé rü nanade ga 5 ga naixmena̱xã ga acáchianaxca̱x nax nawa nanucuãxũ̃ca̱x ga yema mürapewagü ga norü wüxicüwawa ga guma Tupanapata. Rü yexgumarüxũ̃ ta nanade ga nai ga 5 ga naixmena̱xãgü nax nawa nanucuãxũ̃ca̱x ga yema mürapewagü ga norü tocüwawa ga Tupanapata. Rü ñu̱xũchi nanade ga 5 ga naixmena̱xã nax nawa nanucuãxũ̃ca̱x ga yema mürapewagü ga naweama ügüxũ̃ ga oéstewa.

33Rü yexgumarüxũ̃ ta nanaxü ga guma naixmena̱xã ga mürapewatachinügüarü ngãxũ̃wa üxũ̃ne rü norü tocüwawa nguxũ̃ne.

34Rü yemawena úirumaxã nayatügütachinü ga yema mürapewagü. Rü úiruwa nanaxü ga naxmachinügü nax yema mürapewawa nanucuãxũ̃ca̱x rü yemawa yawe̱xgüxũ̃ca̱x ga guma naxpawerugü ya marü úirumaxã itügümena̱xã́ne.

35Rü ñu̱xũchi nanaxü ga Tupanapataarü tüyemachiãruxũ̃ nawa ga naxpütachinü ga waxracharaxũ̃ rü naxpütachinü ga yáuxcharaxũ̃ rü naxpütachinü ga daucharaxũ̃, rü naxpütachinü ga línuchinaxca̱x. Rü nananga̱xãxẽ ga yema tüyemachiãruxũ̃ namaxã ga taxre ga dauxũ̃cüã̱xchicüna̱xãgü ga ĩã̱xpe̱xatüxũ̃.

36Rü acáchianaxca̱x nanaxü ga ãgümücü ga caxtagü rü úirumaxã nayatümena̱xã. Rü ãgümücü ga nachipatü ga diẽrumünaxca̱xwa nanangucu. Rü ñu̱xũchi nayaxüarü choruxũ̃ã̱x ga úirunaxca̱x. Rü yemagu nanachogü ga yema tüyemachiãruxũ̃.

37Rü guma Tupanapataarü ĩã̱xwaama üxũ̃ ga norü tüã̱xruxũ̃ nanaxü nawa ga naxpütachinü ga waxracharaxũ̃ rü naxpütachinü ga yáuxcharaxũ̃ rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

naxpütachinü ga daucharaxũ, rü naxpütachinü ga línuchinaxca̱x. Rü ña̱xũchi meama nanaxümatütachinü norü nga̱xãẽruxũ.

38Rü ña̱xũchi nanaxü ta ga 5 ga caxtagü namaxã ga 5 ga norü choruxũgü rü 5 ga nachipatügü ga bróũchenaxca̱x. Rü guma caxtagüarü dauxũpe̱xewaama úirumaxã nayatügüpe̱xe. Rü yexgumarüxũ ta úirumaxã nayatügü ga yema naxmachinügü ga yema ĩã̱xarü tüã̱xruxũ.

## Ínachoxũxũchiga 37

### Nanaxügü ga yema baú ga Tupanaarü mugüchixũ

(Éx. 25.10-22)

1Rü nüma ga Becharé rü mürapewa ga acáchianaxca̱x nanaxü ga yema baú ga Tupanaarü mugü nagu nuxũ. Rü wüxi ga metru rü naétü 10 chentímetru nixĩ ga norü ma̱x. Rü 65 chentímetru nixĩ ga norü tatachinü, rü 65 chentímetru ta nixĩ ga norü máchane.

2Rü naxũmawa rü düxétüxũnewa úirumaxã nanatü. Rü norü guxũcüwawa úirumaxã nanaxübera.

3Rü yexgumarüxũ ta nanaxü ga ãgümücü ga naxmachinügü ga úirunaxca̱x. Rü guma ãgümücü ga naparawa nananucu. Rü wüxicüwawa nananucu ga taxre, rü taxre ta ga norü tocüwawa.

4-5Rü acáchianaxca̱x nanaxü ta ga taxre ga naxpawerugü norü ngetaxũruxũ. Rü guma naxpawerugü rü úirumaxã nayatümena̱xãgü. Rü ña̱xũchi yema naxmachinügü ga yema baúcüwawa nucuxũwa nayawe̱xgü ga guma naxpawerugü nax yemaacü yangetaũgüãxũca̱x.

6Rü yexgumarüxũ ta nanaxü ga yema baúátaũ ga úiruxica. Rü wüxi ga metru rü naétü 10 chentímetru nixĩ ga norü ma̱x. Rü 65 chentímetru nixĩ ga norü tatachinü.

7Rü yema baúátaũarü wüxipe̱xewachigü nanapoxochi ga taxre ga dauxũcüã̱xchicüna̱xãgü ga ixãxpe̱xatüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]Rü yema taxre ga dauxũcüg̱xchicüna̱xãgü ga ixãxpe̱xatüxũ rü yema naxátaũwatama nanaxüxüchi. Rü wüxi ga yema dauxũcüg̱xchicüna̱xãgü rü norü wüxipe̱xewa nayexma rü yema to rü norü tope̱xewa nayexma.

[9]Rü yema naxchicüna̱xãgü rü nügüarü to̱xma̱xtawa nayexmagü, natürü ga nachametü rü yema naxátaũétüguama narüma̱xnü. Rü guma naxpe̱xatügümaxã nayadüxgü ga yema baúátaũ.

### Nanaxügü ga yema mecha ga paũ ga üünexũ nagu nuxũruxũ
(Éx. 25.23-30)

[10]Rü nüma ga Becharé rü mürapewa ga acáchianaxca̱x nanaxü ta ga wüxi ga mecha. Rü 90 chentímetru nixĩ ga norü ma̱x. Rü 45 chentímetru nixĩ ga norü tatachinü, rü 65 chentímetru nixĩ ga norü máchane.

[11]Rü guxũwama úirumaxã nanatüxüne. Rü ñu̱xũchi norü guxũcüwawa úirumaxã nanaxübera.

[12]Rü nanaxü ta ga norü ñaxpechinüxũ ga 7 chentímetru ixĩxũ ga norü tatachinü. Rü yema norü ñaxpechinüxũ rü úirumaxã ínanatüegupechinü.

[13-14]Rü yexgumarüxũ ta nanaxü ga ãgümücü ga naxmachinügü ga úirunaxca̱x. Rü guma ãgümücü ga naparawa nananucu, naxũtawa ga yema norü ñaxpechinüxũruxũ nax yéma yawe̱xgüãxũca̱x ga naxpawerugü nax yangetaũgüãxũca̱x ga yema mecha.

[15]Rü guma naxpawerugü ga yema mechaarü ngetaxũruxũ ixĩgüne rü acáchianaxca̱x nixĩgü. Rü úirumaxã nayatümena̱xãgü.

[16]Rü yexgumarüxũ ta úiruwa nanaxü ga yema mechaarü yemaxũgü ga naétügu nuxũ ga poratugü, rü cuyeragü, rü teteragü rü axepáũgü, nax yemagu nabagüãxũca̱x ga ãmaregü ga ãxchiüxũ.

### Omüpaweru ga úirunaxca̱x
(Éx. 25.31-40)

[17]Rü nüma ga Becharé rü nanaxü ta ga yema omüpaweru ga úiru ga ipomüxũwa üxũ. Rü nawatama nanaxüxũ ga yema nachipatü rü yema nane, rü yema chíxũpáxũchicagü, rü yema norü ngg̱xãẽruũgü ga naputürachacugüraxũxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

18Rü yema nanewa rü nayexma ga 6 ga nachacüxü ga nawatama naxüxüchigüxũ. Rü wüxicüwawa rü nayexma ga tomaepu̱x ga nachacüxü, rü yema norü tocüwawa rü ta nayexma ga tomaepu̱x ga nachacüxü.

19Rü wüxichigü ga yema nachacüüpe̱xewa rü nayexma ga tomaepu̱x ga norü chíxũpáxũchicagü ga naputürachacugüraxũxũ.

20Rü yexgumarüxũ ta nanewa rü nayexma ga ãgümücü ga copugü ga norü nga̱xãẽruũgü ga naputürachacugüraxũxũ.

21Rü natüũwachigü ga yema 6 ga nachacüügü rü nayexma ga norü nga̱xãẽruxũ.

22Rü guxũma ga yema omüpaweruarü nga̱xãẽruũgü rü guma nachacüügü, rü nanewatama nanaxüxüchigü. Rü guxũma ga yemagü rü úiru ga ipomüxũwa nixĩ ga naxüxũ.

23Rü yexgumarüxũ ta úiruwa nanaxü ga 7 ga chíxũpaxũgü, rü omüarü mexẽẽchiraxũruũgü, rü yema poratugü ga naxũpapáũgü.

24Rü 33 quíru naguxũ ga úiruwa naxü ga yema omüpaweru namaxã ga norü yemaxũgü.

### Pumarate̱xearü guruxũ
(Éx. 30.1-5)

25Rü nüma ga Becharé rü acáchianaxca̱x nanaxü ga yema pumarate̱xearü guruxũ i norü guxũcüwawa wüxigumarexũ. Rü 45 chentímetru nixĩ ga norü ma̱x, rü 45 chentímetru ta nixĩ ga norü tatachinü. Rü 90 chentímetru nixĩ ga norü máchane. Rü yema norü cuípe̱xegü rü nawatama nanaxüxüchigü.

26Rü yema norü cuípe̱xegü rü yema nacüwagü rü úirumaxã nanatü. Rü norü guxũcüwawa úirumaxã nanaxübera.

27Rü yexgumarüxũ ta úiruwa nanaxü ga ãgümücü ga naxmachinügü. Rü guma ãgümücü ga naparawa nananucu, natüxũwa ga yema norü ñaxpechinüxũruxũ. Rü wüxicüwawa nananucu ga taxre ga naxmachinügü, rü norü tocüwawa ta nananucu ga to ga taxre ga naxmachinügü nax yemawa


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yawe̲xgüãxũca̲x ga naxpawerugü nax gumamaxã yangetaũgüãxũca̲x ga yema pumarate̲xearü guruxũ.

28Rü yema naxpawerugü rü ta acáchianaxca̲x nanaxü. Rü ñu̲xũchi úirumaxã nayatümena̲xãgü.

### Nanaxü ga chíxũ ga baeruruxũ, rü ñu̲xũchi pumarate̲xe
(Éx. 30.22-38)

29Rü nüma ga Becharé rü nanaxü ta ga yema chíxũ ga baeruruxũ ixĩxũ rü yema pumarate̲xe ga paacaxũ. Rü yema pumarate̲xe rü ñoma pumaraarü üxũ cua̲xgüxũ naxügüxũrüũtama nanaxü.

## Ínachoxũxũchiga 38

### Nanaxügü ga ãmarearü guruxũ ga bróũchenaxca̲x
(Éx. 27.1-8)

1Rü nüma ga Becharé rü acáchianaxca̲x nanaxü ga ãmarearü guruxũ. Rü norü guruũcüwagü rü nawüxigumare ga norü tatachinü. Rü wüxichigü rü 2 metru rü naétü 25 chentímetru nixĩ ga norü tatachinü. Rü norü máxchane rü wüxi ga metru rü naétü 25 chentímetru nixĩ.

2Rü yema ãgümücü ga nacüwagüpe̲xe ga dauxnawaama rütonüxũ, rü naxũnewatama ne nadagü. Rü bróũchemaxã nitüpe̲xe.

3Rü ínanaxüxũ ta ga norü yemaxũgü ga yema ãmarearü guruxũ. Rü yemagü nixĩ ga tanimacapáũgü, rü paragü, rü tacháũgü, rü choxchataũgü, rü ắxwepáxũgü.

4Rü nanaxü ta ga wüxi ga naxta̲xmüxũ ga bróũchenaxca̲x. Rü yema rü ãmarearü guruũarü ngãxũwa nayaxücuchi naberaarü ñaxtüwaama.

5Rü yema naxta̲xmüxũ ga bróũchenaxca̲xpe̲xeca̲x nanaxü ta ga ãgümücü ga naxmachinügü nax yemawa nawe̲xpetügüxũca̲x ga naxpawerugü ga norü ngetaxũruxũ.

6Rü ñu̲xũchi acáchianaxca̲x nanaxü ga naxpawerugü ga yema ãmarearü guruũarü ngetaxũruxũ. Rü bróũchemaxã nayatügümena̲xã.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

7Rü yema ãmarearü guruũarü taxrecüwawa yexmagüxũ ga naxmachinüwa nanawe̲xcu ga guma naxpawerugü nax yemamaxã tóxnamana nangegüãxũca̲x. Rü yema ãmarearü guruxũ rü mürapewawa nanaxü, rü ningóxpetümare.

### Nanaxü ga bachía ga bróũchenaxca̲x
(Éx. 30.18)

8Rü yema ngexũgü ga Tupanapataa̲xwa puracüexũarü woruagü ga bróũchenaxca̲xwa Becharé nanaxü ga gumá bachía ga ya̲u̲xme̲xũpáxũ rü yema norü ünagüchicaxũ. Rü yema rü ta rü bróũchenaxca̲x nixĩ.

### Naa̲xtü ga Tupanapata
(Éx. 27.9-19)

9Rü nüma ga Becharé rü nanaxü ga naxa̲xtü ga Tupanapata. Rü yema norü súrcüwawaama üxũ ga norü poxeguxũ rü 45 metru nüxṹ nayexma. Rü línutachinünaxca̲x nixĩ.

10Rü guma 20 ga norü caxtagü rü yema 20 ga nachipatügü rü bróũchenaxca̲x nixĩgü. Rü yema norü choruũgü rü yema naxmachinügü rü diẽrumünaxca̲x nixĩgü.

11Rü yema norü nórtecüwawaama üxũ ga norü poxeguxũ rü 45 metru nüxṹ nayexma. Rü línutachinünaxca̲x nixĩ. Rü guma 20 ga norü caxtagü rü yema 20 ga nachipatügü rü bróũchenaxca̲x nixĩgü. Rü yema norü choruũgü rü yema naxmachinügü rü diẽrumünaxca̲x nixĩgü.

12Rü yema norü éstecüwawaama üxũ ga poxeguxũtáchinü rü 22 metru rü naétü ngãxũ ga metru nüxṹ nayexma. Rü nüxṹ nayexma ga 10 ga norü caxtagü rü 10 ga nachipatügü. Rü yema norü choruũgü rü naxmachinügü rü diẽrumünaxca̲x nixĩgü.

13Rü yexgumarüxũ ta ga yema norü éstecüwawaama üxũ ga poxeguxũtáchinü, rü 22 metru rü naétü ngãxũ ga metru nüxṹ nayexma.

14Rü yema naa̲xtüarü ĩa̲x rü norü wüxicüwawa nayexma ga 7 metru naguxũ ga norü poxeguxũtáchinü. Rü nüxṹ nayexma ga tomaepü̲x ga norü caxtagü rü tomaepü̲x ga nachipatügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Rü yema norü ĩa̱xarü tocüwawa nayexma ga 7 metru naguxũ ga norü poxeguxũtáchinü. Rü nüxű́ nayexma ga tomaepü̱x ga norü caxtagü rü tomaepü̱x ga nachipatügü.

16Rü guxũma ga yema na̱a̱xtüarü poxeguxũtáchinü rü línuchinaxca̱x nixĩ.

17Rü bróũchewa ínanaxüxũ ga nachipatügü ga guma caxtagü. Rü diẽrumüwa ínanaxüxũ ga yema choruxũgü ga caxtatape̱xewa ngucuxũ rü yema naxmachinügü. Rü guxũnema ga guma caxtagü rü nüxű́ nayexma ga naxmachinügü ga diẽrumünaxca̱x.

18Rü yema na̱a̱xtüarü tüa̱xruxũ rü naxpü ga waxracharaxũ rü naxpü ga yáuxcharaxũ rü naxpü ga daucharaxũ rü naxpü ga línuchinaxca̱x nixĩ. Rü meama nixümatütachinü norü nga̱xãẽruxũ. Rü 9 metru nixĩ ga norü tatachinüchara rü taxre ga metru rü naétü 25 chentímetru nixĩ ga norü máchara. Rü yema na̱a̱xtüarü poxeguxũarü mácharaacütama nixüchara ga yema tüa̱xruxũ.

19Rü yema na̱a̱xtüarü tüa̱xruxũ nüxű́ nayexma ga ãgümücü ga norü caxtagü rü ãgümücü ga nachipatügü ga bróũchenaxca̱x. Rü yema norü choruũgü rü naxmachinügü rü diẽrumünaxca̱x nixĩgü. Rü diẽrumümaxã nitütape̱xe ga guma caxtagü.

20Rü guxũma ga yema Tupanapatacuna nagu ngagüxũ rü na̱a̱xtüarü poxeguũcunü nagu ngagüxũ ga tairuũgü rü bróũchenaxca̱x nixĩgü.

### Úiru rü diẽrumü rü bróũche ga Tupanapata namaxã naxügüxũ

21Rü nüma ga Moiché rü yema Lebítanüxũxũ namu nax yawű́güãxũca̱x nax ñuxre ga quíru yixĩxũ ga yema úiru rü diẽrumü rü bróũche ga Tupanapata namaxã naxügüxũ. Rü Aróũ nane ga chacherdóte ga Itamá nixĩ ga yema Lebítanüxũmaxã icuáxũ.

22Rü nüma ga Yudátanüxũ ga Becharé ga Urí nane ga Úru nataxa nixĩ ga naxüxũ ga guxũma ga yema Cori ya Tupana Moichéxũ muxũ nax naxüaxũ.

23Rü Becharéarü ngũxẽẽruxũ nixĩ ga Dáũtanüxũ ga Aoriáx ga Aichamá nane. Rü nüma ga Aoriáx rü meama nüxũ nacua̱x nax úiruwa rü diẽrumüwa rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

bróũchewa naxüaxũ̃ ga meruũ̃gü. Rü nüxũ̃ nacua̲x ta nax ta̲xacü namuxũ̃ rü naxümatüaxũ̃ ga naxpütachinü ga waxracharaxũ̃ rü yáuxcharaxũ̃ rü daucharaxũ̃ rü línutachinü ga mexechixũ̃.

24Rü guxũ̃ma ga yema úiru ga Tupanapataarü yemaxũ̃gü namaxã naxügüxũ̃ rü yema nixĩ duũ̃xũ̃gü norü ngúchaũ̃maxã Tupanaca̲x ixãgüxũ̃. Rü yexguma Tupanapataarü yáruũ̃wa ínangugüãgu rü 965 quíru rü naétü 30 gramu nixĩ ga norü ya.

25Rü yema diẽrumü ga nayauxgüxũ̃ ga yexguma Iraétanüxũ̃xũ̃ yaxugügügu rü 3,319 quíru rü naétü 525 gramu nixĩ ga norü ya ga yexguma Tupanapataarü yáruũ̃wa ínangugüãgu.

26Rü guxũ̃ma ga yema Iraétanüxũ̃ ga 20 ga taunecü rüe̲xna yexera nüxũ̲ yexmagüxũ̃ ga yexguma yaxugügüãgu rü 603,550 nixĩ ga norü mu. Rü wüxichigü ga yema duũ̃xũ̃gü rü inanaxãgü ga 5 gramu rü naétü ngãxũ̃ ga gramu ga diẽrumü ga yexguma Tupanapataarü yáruũ̃wa ínangugüãgu.

27Rü nayexma ta ga 3,300 quíru ga diẽrumü ga inadexẽẽgüxũ̃ nax naxügüãxũ̃ ga Tupanapataarü caxtagüchipatügü rü yema norü tüyemachiãruũ̃arü caxtachipatügü. Rü guxũ̃ma ga yema diẽrumü nixĩ ga nagu ücuxũ̃ ga yema 100 ga caxtachipatügü. Rü wüxichigü ga caxtachipatügu naxücu ga tomaepü̲x quíru ga diẽrumü.

28Rü yema íyaxüxũ̃ ga diẽrumü ga Iraégütanüwa nayauxgüxũ̃wa nixĩ ga Becharé naxüxũ̃ ga yema caxtawa nanucuxũ̃ ga choruũ̃gü rü yema natape̲xearü tüétüruũ̃gü rü naxmachinügü.

29Rü yema bróũche ga Cori ya Tupanaxũ̃ namaxã naxãmareã̲xgüxũ̃ ga Iraétanüxũ̃ rü 2,336 quíru rü naétü 400 gramu nixĩ.

30Rü yema bróũchewa nixĩ ga naxügüãxũ̃ ga guma Tupanapataarü ĩã̲xarü caxtagüchipatügü. Rü yemawa ta nixĩ ga naxügüãxũ̃ ga ãmarearü guruxũ̃ ga bróũchenaxca̲x, rü yema naxta̲xmüxũ̃ ga bróũchenaxca̲x, rü ñu̲xũchi guxũ̃ma ga togüamachigü ga norü yemaxũ̃gü ga ãmarearü guruxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

31Rü yema bróũchewa ta nixĩ ga naxügüãxũ̃ ga Tupanapataa̲xtüarü poxeguxũ̃arü caxtachipatügü rü yema tairuũ̃gü ga Tupanapataa̲xtüarü nagu ngagüxũ̃ rü naã̲xtüarü ĩã̲xarü caxtachipatügü.

## Ínachoxũ̃xũ̃chiga 39

### Chacherdótegüchiru
(Éx. 28.1-43)

1Rü yema naxchiru ga Tupanapataarü puracütanüxũ̃ca̲x nangaixgüxũ̃ rü carnérута̲xa ga waxracharaxũ̃wa rü yáuxcharaxũ̃wa rü dauxcharaxũ̃wa nixĩ ga nanga̲i̲xgüaxũ̃. Rü nanaxügü ta ga yema naxchiru ga Aróũ̃ca̲xicatama ixĩxũ̃, yema Cori ya Tupana Moichémaxã nüxũ̃ ixuxũ̃ãcüma.

2-3Rü yema efóx nawa naxügüxũ̃ rü carnérута̲xa ga waxracharaxũ̃ rü yáuxcharaxũ̃ rü daucharaxũ̃ rü línuchi nixĩ ga nawa nanga̲i̲xgüaxũ̃. Rü ñu̲xũchi martiyumaxã nayapomütachinügü ga úiru rü tünütaãcü inanawícu nax yemamaxã nanga̲xãẽpechinüaxũ̃ca̲x ga yema naxpü ga waxracharaxũ̃ rü yáuxcharaxũ̃ rü daucharaxũ̃ rü naxpü ga línuchinaxca̲x.

4Rü yema efóx rü taxre ga natü̲xü nüxṹ nayexma nax naatüwa nachopetügüxũca̲x. Rü yema natü̲xügüpe̲xegü rü efóxwa ninga̲i̲xcuchi.

5Rü yema efóxarü tairuxũ̃ ga goyexũ̃, rü naxpü ga waxracharaxũ̃wa rü yáuxcharaxũ̃wa rü dauxcharaxũ̃wa rü naxpü ga línuchinaxca̲xwa nixĩ ga naxüxũ̃. Rü úirumaxã nanangа̲xãxẽ yema Cori ya Tupana Moichémaxã nüxũ̃ ixuxũ̃ãcüma.

6Rü guma nutagü ga cornalina rü tairuũ̃gü ga úirunaxca̲xwa nanucu. Rü guma nutagügu nanaxümatü ga naégagü ga yema Iraé nanegü ñoma wüxi ga cua̲xruxũ̃gu naxümatüxũ̃rüxũ̃.

7Rü ñu̲xũchi nüma ga Becharé rü yema efóxtü̲xüwa nananucu ga guma nutagü nax yemawa duũ̃xũ̃gü nüxna cua̲xãchiexũ̃ca̲x ga yema 12 ga Iraé nanegü, yema Cori ya Tupana Moichémaxã nüxũ̃ ixuãcüma.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]Rü norü türemüxũ rü yema efóxrüxũ úirumaxã nangaxãẽpechinü. Rü naxpü ga waxracharaxũwa rü yáuxcharaxũwa rü dauxcharaxũwa rü naxpü ga línuchinaxcaxwa nixĩ ga naxüxũ.

[9]Rü ínanapoxõchi, rü nawüxigumare ga nacüwagü. Rü yema wüxicüwachigü rü 22 chentímetru nüxṹ nayexma.

[10]Rü yema türemüxũ rü ãgümücüchimüxũ ga nutaxacügü ga imexẽchicümaxã nangaxãẽ. Rü yema nüxíraxũxũ ga itoxchimüũwa rü nutaxacügü ga rubí rü crichólitu rü esmeráda nixĩ.

[11]Rü yema norü taxrechimüũwa rü nutaxacügü ga granate rü zafíru rü yáde nixĩ.

[12]Rü yema norü tomaepüxchimüũwa rü nutaxacügü ya yachítu rü ágata rü amatísta nixĩ.

[13]Rü yema norü ãgümücüchimüũwa rü nutaxacügü ga topáchiu rü cornalina rü yáspe nixĩ. Rü guma nutaxacüarü tairuũgü rü úirunaxcax nixĩ.

[14]Rü guma nutaxacügü rü 12 nixĩ, naxẽxpüx ga yema 12 ga yema Iraé nanegü. Rü wüxichigü ya nutaxacügu ñoma wüxi ga cuaxruxũgu ümatüxũrüxũ naxümatü ga wüxichigü ga naéga ga yema 12 tücumü ga Iraétanüxũ.

[15]Rü yema türemüxũcax nanamunütagü ga taxre ga cadénaxacü ga úirunaxcax.

[16]Rü ñuxũchi nanaxügü ta ga taxre ga cadénaarü taixruxũgü ga úirunaxcax. Rü yexgumarüxũ ta nanaxü ga taxre ga naxmachinügü ga úirunaxcax. Rü yema naxmachinügü ga úirunaxcax rü yema türemüxũpexegü ga dauxũwaama ügüxũwa nananucu.

[17]Rü guma cadénaxacügü ga úirunaxcax rü yema türemüxũarü naxmachinügügu nanachogü.

[18]Rü yema norü topexe ga guma taxre ga cadénaxacügü rü yema efóxtüxügü ga napexewa yexmagüxũ ga tairuũgügu nanachogü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[19]Rü nanaxü ta ga to ga taxre ga naxmachinügü ga úirunaxca̲x rü yema türemüxũpe̲xe ga ñaxtüwaama ügüxũwa nananucu. Rü yema napechinügü ga aixepewaama ügüxũ ga efóxna íyaxũxũwaama nananucu ga yema naxmachinügü.

[20]Rü nanaxü ta ga to ga taxre ga naxmachinügü ga úirunaxca̲x. Rü yema efóxtu̲xüpe̲xearü ñaxtüwaama nananucu ga yema naxmachinügü, naxũtawa ga norü nga̲i̲x ga efóxarü goyexũarü dauxũwaamaxüra.

[21]Rü wüxi ga tünüta ga yáuxranütane ga carnérута̲xanaxca̲xmaxã nügüwa nayana̲i̲xgü ga yema naxmachinügü ga türemüxũwa yexmaxũ namaxã ga yema naxmachinügü ga efóxwa yexmaxũ nax tama efóxna yachu̲xüxãchixũca̲x ga yema türemüxũ. Rü yemaacü nixĩ ga Cori ya Tupana Moichémaxã nüxũ yaxuxũ.

[22]Rü yema mámüxũ ga naxchiru ga efóxtüũwaama üxũ rü yauracharaxũ ga naxpüwa naxü.

[23]Rü meama norü ngãxũmüwa nayango̲xnaxẽxẽ naeruchica. Rü yema nanaxãpechinü rü meama nanangáixpechinü nax tama nagáuxũca̲x.

[24]Rü yema mámüxũ ga naxchiru rü nananga̲xãẽpechinü namaxã ga ibopüxüxũgü ga waxracharaxũ rü yáuxcharaxũ rü daucharaxũ ga naxpünaxca̲x rü línuchinaxca̲x.

[25-26]Rü ñu̲xũchi úiruwa campanaxacügü naxügü. Rü yema campanaxacügü rü ibopüxüxũgümaxã nayaxümücüchigü. Rü yemamaxã nananga̲xãẽpechinü ga yema mámüxũ ga naxchiru ga nagu yacúxũ ga chacherdóte ga yexguma Tupanaarü puracü naxu̲xgu, yema Cori ya Tupana Moichémaxã nüxũ ixuxũãcüma.

[27]Rü yema Aróũchiru rü ñu̲xũchi yema nanegüchiru ga línuchinaxca̲x, rü wüxi ga duũxũ ga naxchiruarü muxũ cuáxũ nixĩ ga ínaxüxũãxũ.

[28]Rü yexgumarüxũ ta ga yema napate̲xe rü yema norü goyecatüruũgü rü natüũchiruparagü, rü línuchiwa nixĩ ga ínaxüxũãxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

29Rü yema norü goyexũ rü línuchinaxca̲x nixĩ. Rü tü ga waxranütanemaxã rü yauxnütanemaxã, rü daunütanemaxã nanangaxãẽ, yema Cori ya Tupana Moichémaxã nüxũ ixuxũãcüma.

30Rü yexgumarüxũ ta nanaxügü ga yema úirutachinü ga üünexũ. Rü ñoma wüxi ga cua̲xruxũgu naxümatüxũrüxũ yemagu nanaxümatü ga ore ga ñaxũ: Tupana Nüxũ Unetacü ñaxũ.

31Yemawena rü wüxi ga waxranütane ga tünütamaxã nanaxütu̲xü ga yema úirutachinü nax yemaacü yema napate̲xecatüwaama yangacuchixãxũca̲x, yema Cori ya Tupana Moichémaxã nüxũ ixuxũãcüma.

### Ningu ga Tupanapata
(Éx. 35.10-19)

32Rü marü ningu nax naxügüãxũ ga guma Tupanapata ga nawa Tupanaca̲x naxĩĩxũne. Yema Iraétanüxũ rü meama nanaxügü ga guxũma, yema Cori ya Tupana Moichémaxã nüxũ ixuxũãcüma.

33-34Rü ñu̲xũchi Moichéna nanana ga guxũma ga yemaxũgü ga namaxã tá naxüxũ ga guma Tupanapata ga naã̲xtüwa Tupanaca̲x naxĩĩxũne. Rü ñaagü nixĩ ga norü taixruxũgü, rü mürapewagü, rü mürapewapawerugü, rü caxtagü, rü caxtachipatügü, rü naaxũgü ga carnéruch̲axmüxũ ga idautáchinüxũ, rü naaxũ ga imexẽchixũ ga naxch̲axmüũnaxca̲x, rü yema norü tüyemachiãruxũ ga natüpe̲xexũ ga yema baú ga Tupanaarü mugüchixũ.

35Rü yexgumarüxũ ta Moichéna nanaxãgü ga yema Tupanaarü mugüchixũ ga baú namaxã ga naxpawerugü rü naxátaxũ.

36Rü nüxna nanaxãgü ta ga yema mecha ga paũ nagu nuxũ namaxã ga guxũma ga norü yemaxũgü, rü yema paũ ga Tupanaca̲x íxüxüchixũ.

37Rü yexgumarüxũ ta nüxna nanaxãgü ga yema úirunaxca̲x ga omüpaweru rü norü omügü ga meama ínuxũ rü guxũma ga norü yemaxũgü rü norü chíxũ nax yana̲i̲xgüxũca̲x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[38]Rü nüxna nanaxã ta ga yema úirunaxca̲x ga mecha ga pumaraarü guruxũ̲ rü ñu̲xũchi yema chíxũ̲ ga baeruruxũ̲ rü yema pumarate̲xe ga paacaxüchixũ̲ rü yema Tupanapataarü ĩã̲xarü tüã̲xruxũ̲.

[39]Rü ñu̲xũchi nüxna nanaxãgü ta ga yema ãmarearü guruxũ̲ ga bróũchenaxca̲x namaxã ga norü ünagüchicaxũ̲ ga bróũchenaxca̲x rü naxpawerugü rü guxũma ga yema ãmarearü guruũarü yemaxũ̲gü rü gumá bachía namaxã ga norü ünagüchicaxũ̲.

[40]Rü ñu̲xũchi nüxna nanana ga yema naxpütachinügü ga ĩã̲xtüarü poxeguruxũ̲ rü norü caxtagü rü norü caxtachipatügü rü norü ĩã̲xarü türuxũ̲ rü yema nacunagü ga guma ĩã̲xtüarü caxtagü rü norü tairuũ̲gü. Rü yexgumarüxũ̲ ta nüxna nanana ga guxũma ga toomachigü ga norü yemaxũ̲gü ga guma Tupanapata ga nawa Tupanaca̲x naxĩĩxũne.

[41]Rü nüxna nanana ta ga yema naxchirugü ga chacherdótegü nagu icu̲xgüxũ̲ ga yexguma naxügüãgu ga yema puracü ga Tupana nagu namugüxũ̲ ga napatawa, rü yema naxchiru ga chacherdóte ga Aróũ̲xicatama nagu icúxũ̲, rü yema naxchiru ga nagu yacu̲xgüxũ̲ ga nanegü ga yexguma naxügüãgu ga yema puracü ga Tupana nagu namugüxũ̲.

[42]Rü nüma ga Iraétanüxũ̲ rü nanaxügü ga guxũma ga yema Cori ya Tupana Moichémaxã nüxũ̲ ixuxũ̲.

[43]Rü yexguma Moiché nüxũ̲ da̲u̲xgu nax meama yanguxẽẽgüãxũ̲ ga yema Tupana namaxã nüxũ̲ ixuxũ̲, rü nüma ga Moiché rü duũ̲xũ̲gümaxã mexũ̲ naxuegu.

## Ínachoxũ̲xũ̲chiga 40

### Moiché inanachixẽxẽ ga Tupanapata

[1-2]Rü Tupana rü Moichémaxã nidexa rü ñanagürü: —Yimá nüxíraũ̲cü ya tauemacüarü ügügu tá nixĩ i cunachixẽxẽxũ̲ ya yima chopata ya nawa cha̲u̲xca̲x pexĩĩxũne.

[3]Rü yima chopatamachiãgu tá cunaxṹ i ngẽma baú i chorü mugü nagu nuxũ̲, rü ñu̲xũchi tá cuyatüyepe̲xe nax tama ngóxũ̲gu naxüxũca̲x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[4]Rü ngẽma mecha i paũ nagu nuxũ̃, rü ngẽma omüpaweru, rü aixepegu tá cunanu. Rü ngẽma mecha, rü nachicagu tá cunaxü rü naétügu tá mea cunanu i paũ. Rü ngẽma omüpaweruwa tá cunanucu i ngẽma norü chíxũ̃paxũ̃gü rü tá cuyanaigüxẽxẽ.

[5]Rü ngẽma pumaratẹxearü guruxũ̃ i úirunaxcạx, rü ngẽma baú i chorü mugü nagu nuxũ̃pẹxegu tá cuyaxṹ. Rü ñụxũchi chopataạ̃xwa tá cuyatücuchi i norü tüạ̃xruxũ̃.

[6]Rü ngẽmawena rü yima chopata ya nawa chạụxcạx pexĩxũ̃nearü ĩạ̃xpẹxegu tá cuyaxṹ i ngẽma ãmarearü guruxũ̃.

[7]Rü yima chopataarü rü ngẽma ãmarearü guruũ̃arü ngãxũ̃wa ngẽxmaxũ̃ i nachicagu tá cuyaxṹ ya yimá bachía ya yạụxmẹxũ̃páxũ̃, rü ñụxũchi tá dexámaxã cunaxüãcu.

[8]Rü ngẽxguma cuxũ̃́ yanguxgu ya yima chopata, rü tá ícunaxü i naạ̃xtü rü tá ícunapoxegu. Rü ñụxũchi naạ̃xwa tá cuyatücuchi i norü tüạ̃xruxũ̃.

[9]Rü ngẽmawena tá cunayaxu i ngẽma chíxũ̃ i baeruruxũ̃, rü yima chopataétügu tá cunaba. Rü naétügu tá cunaba i guxũ̃ma i ngẽma ngẽmaxũ̃gü i chopatawa ngẽxmagüxũ̃. Rü ngẽmaãcü tá cunaxüünexẽxẽ ya yima chopata namaxã i guxũ̃ma i norü ngẽmaxũ̃gü. Rü wüxi i nachica i üünexũ̃ tá nixĩ.

[10]Rü ngẽxgumarüxũ̃ tá ta chíxũ̃ i baeruruũ̃maxã cunabaétü i ngẽma ãmarearü guruxũ̃ namaxã i norü ngẽmaxũ̃gü. Rü ngẽmaãcü tá cunaxüünexẽxẽ i ngẽma ãmarearü guruxũ̃. Rü ãmarearü guruxũ̃ i Üünexüchixũ̃ tá nixĩ.

[11]Rü ngẽxgumarüxũ̃ tá ta chíxũ̃ rü baeruruũ̃maxã cunabaétü ya yimá bachía, rü ngẽma norü ünagüchicaxũ̃. Rü ngẽmaãcü tá cunaxüünexẽxẽ.

[12]Rü ngẽmawena rü chopatacạx íxücuxũ̃wa tá cunaga ya Aróũ̃ rü nanegü, rü ñụxũchi tá cunamu nax ngéma naxaiyagüxũcạx.

[13]Rü tá Aróũ̃xũ̃ cumu nax nagu yacúxũcạx i ngẽma naxchiru i mexẽchixũ̃ i taxuxũ̃ma i to i naxchirumaxã wüxiguxũ̃. Rü ñụxũchi ngẽma chíxũ̃ i baeruruũ̃maxã tá cunabaeru nax ngẽmaãcü chorü chacherdóte yixĩxũ̃cạx.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

14Rü ngẽmawena rü tá naxca̱x cuca i ngẽma nanegü rü ngẽxgumarüxũ̃ tá ta nagu cuyacu̱xgüxẽxẽ i ngẽma norü chacherdótechirugü.

15Rü ñu̱xũchi tá cuyabaerugü namaxã i ngẽma chíxũ̃ i baeruruxũ̃ nax ngẽmaãcü chorü chacherdótegü yaxĩgüxũ̃ca̱x. Rü ngẽma nax cuyabaerugüxũ̃ i nanegü rü ngẽma tá nixĩ i cua̱xruxũ̃ nax namaxã chanaxueguxũ̃ nax guxũ̃gutáma chorü chacherdótegü yaxĩgüxũ̃ i nataagü ==ñanagürü ga Tupana.

16Rü nüma ga Moiché rü nanaxü ga guxũ̃ma ga yema Tupana namaxã nüxũ̃ ixuxũ̃ãcü.

17Rü yexguma marü taxre ga taunecüwa yachocu̱xgu nax Equítuanewa ínachoxũ̃xũ̃, rü gumá nüxíraũ̃cü ga tauemacüarü ügügu nixĩ ga ínachixẽẽgüãxũ̃ ga guma Tupanapata.

18Rü nümatama ga Moiché rü inanachitaxũ̃xẽxẽ ga guma Tupanapata, rü nananucu ga norü caxtachipatügü. Rü nanangucu ga norü mürapewagü rü naxpawerugü. Rü ínanatogüxẽxẽ ga guma norü caxtagü.

19Rü ñu̱xũchi nayatücuchi ga yema Tupanapataarü tüétüruxũ̃ rü yemaétüwa nayaxúcuchi ga naaxũ̃ ga düxétüwaama üxũ̃ yema Cori ya Tupana namaxã nüxũ̃ ixuxũ̃ãcü.

20-21Rü yemawena ga Moiché rü nanade ga yema nutatachinügü ga Tupanaarü mugü nagu ümatüxũ̃, rü yema baúgu nayanucu. Rü ñu̱xũchi nananucu ga naxpawerugü ga yema baú rü nayaxúcuchi ga naxátaxũ̃. Rü Tupanapataarü aixepegu nayaxú. Rü ñu̱xũchi nananucu ga yema tüyemachiãruxũ̃ rü yemamaxã nayatüyepe̱xe ga yema baú yema Cori ya Tupana namaxã nüxũ̃ ixuxũ̃ãcü.

22Rü yema mecha ga paũarü nuruxũ̃ rü Tupanapatagu nayaxúcuchi, norü nórtecüwawa ga tüyemachiãarü düxétügu.

23Rü yema mechaétügu Tupanape̱xegu meama nayanuma ga paũ yema Cori ya Tupana nüxũ̃ ixuxũ̃ãcüma.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[24]Rü yema omüpaweru rü Tupanapatagu nayaxűcuchi norü súrcüwawa ga yema tüyemachiã ga mechaarü tọxmạxtawa.

[25]Rü Cori ya Tupanacạx nayanaigüxẽxẽ ga yema omü yema Cori ya Tupana namaxã nüxữ ixuxữãcü.

[26]Rü yema úirunaxcạx ga pumaratẹxearü guruxữ rü tüyemachiãarü düxétügu nanaxű ga guma Tupanapatawa.

[27]Rü yemawa nayagu ga yema pumaratẹxe ga paacaxữ yema Cori ya Tupana namaxã nüxữ ixuxữãcü.

[28]Rü yemawena ga Moiché rü nayaxűcuchi ga guma Tupanapataarü tüxạ̃xruxữ.

[29]Rü ñụxũchi yema ãmaregüarü guruxữ rü guma Tupanapata ga nawa naxcạx naxĩxữnepẹxegu nayaxű. Rü yemawa Tupanacạx ínanagu ga naxữnagü rü triguteẹxe ga mexẽchixữ, yema Cori ya Tupana namaxã nüxữ ixuxữãcüma.

[30]Rü nüma ga Moiché rü guma Tupanapataarü rü ãmarearü guruữarü ngaxữgu nayaxű ga gumá bachía ga yạụxmẹxữpáxữ. Rü dexámaxã nanaxüãcu yạụxmẹxữruxữ.

[31]Rü yema bachíawa nixĩ ga dexá nayauxữgüxữ ga Moiché rü Aróữ rü nanegü nax yemawa nügü yayạụxmẹxgüxữcạx rü nügü yayauxgücutüxữcạx.

[32]Rü nügü niyạụxgüxữ ga yexguma Tupanapatagu nachocuxữgu rü yexguma ãmaregüarü guruữna nangaicamagüxữgu, yema Cori ya Tupana namaxã nüxữ ixuxữãcüma.

[33]Rü yemawena ga Moiché rü ínanapoxegu ga yema naạxtü ga guma Tupanapata rü yema ãmaregüarü guruxữ. Rü ñụxũchi nayaxűcuchi ga naạ̃xtüarü tütaạ̃xruxữ. Rü yemagu nixĩ ga yacuáxữ ga yema puracü.

### Yema caixanexữ rü Tupanapataétügu ínarüxĩ

(Nm. 9.15-23)

[34]Rü yexguma Moiché yanguxẽẽgu ga guma Tupanapata ga nawa naxcạx naxĩĩxữne, rü yema caixanexữ, rü guma Tupanapataétügu ínarüxĩ, rü Tupanaarü üünemaxã nanapá.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

35Rü nüma ga Moiché rü taxucürüwama yexma naxücu yerü yema caixanexũ̃ rü Tupanapatagu ínarüxĩ rü norü üünemaxã nanapá ga guma Tupanapata.

36Rü yexguma nachu̱xnagüxũ̃gu ga yema caixanexũ̃ ga Tupanapataétügu chüxüxũ̃, rü nüma ga Iraétanüxũ̃ rü nanabugüxũ̃ ga napatagü rü nawe nixĩxũ̃tanü ga yema caixanexũ̃.

37Natürü yexguma tama nachu̱xnagüxũ̃gu ga yema caixanexũ̃, rü nüma ga Iraétanüxũ̃ rü tama inaxĩãchi ga yema ínapegüxũ̃wa. Rü yéma nananguxẽ̃gü ñu̱xmata nachu̱xüxnagü ga yema caixanexũ̃.

38Rü yemaacü ga Iraétanüxũ̃ rü yexguma ngunecü namagu naxĩxgu rü nüxũ̃ nadaugü ga yema caixanexũ̃ ga Tupanapataétügu chüxüxũ̃. Natürü yexguma nachütagu rü nüxũ̃ nadaugü nax yayauraxũ̃ ga yema caixanexũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

# Lebítanüxũarü puracüchiga

## Lebítanüxũarü puracüchiga 1

### Ãmaregü i Tupanana naxãgüxũ

[1]Nüma ga Cori ya Tupana rü napatawa Moichécax naca, rü ñanagürü nüxũ:

[2]—¡Ẽcü namaxã nüxũ ixu i ngẽma Iraétanüxũ rü ngẽxguma texé ãmare choxna ãxgu rü name nixĩ i tümaarütama wocagüwa rüexna tümaarütama carnérugüwa choxna tanamu!

[3]Rü ngẽma tümaarü ãmare rü tá tümaxũnatama nixĩ. Rü wüxi i woca iyatüxũ i taxuwama chixexũ tá nixĩ. Rü chopataãxtüwa ngẽxmaxũ i guruũwa tá nixĩ i itayaguxũ. Rü ngẽxguma i choma ya Cori ya Tupana rü tá chanayaxu.

[4]Rü naerugu tá nixĩ i taxüméxũ nax tüxṹ chanayaxuxũcax i ngẽma tümaarü ãmare, rü tüxṹ nüxũ icharüngümaxũcax i tümaarü chixexũgü.

[5]Rü ngẽma woca i yatüxũ rü chopexegu tá nixĩ i tayawiyenaaxũ. Rü ngẽma Aróũ nanegü i chacherdótegü tá nanayauxgü ya yimá nagü. Rü yimamaxã tá ínanamaxegugü i ngẽma ãmarearü guruxũ i chopataarü ĩãxpexewa ngẽxmaxũ.

[6]Rü yíxema choxna naxãxe i ngẽma naxũna nax chauxcax tayaguxũcax rü tá tanacauxchaxmüxũ i ngẽma naxũna rü tá tanachexũgü.

[7]Rü ngẽma chacherdótegü tá nixĩ i yanaixẽẽgüxũ ya üxü nawa i ngẽma guruxũ.

[8]Rü yima üxüwa tá nixĩ i ínaguaxũ i ngẽma namachiarü chexũgüxũ rü naeru rü naũnütaarü chíxũ.

[9]Rü yíxema chauxcax inaxãxe i ngẽma naxũna rü tá meama dexámaxã tayayauxgü i naũnüta rü naparagü. Rü nüma ya chacherdóte rü ngẽma guruũwa tá ínanagu i guxũma nax choma namaxã chataãxẽxũcax i ngẽma naema i ngẽma ãmare.

### Chixexũgüarü ütanüruxũ i ãmaregü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[10]Rü ngẽxguma texé tümaarü carnérutanüwa rüẹxna chíbutanüwa choxna taxãxgu i wüxi i ãmare nax tayaguxũcạx rü name i wüxi i naxũna iyatüxũ i ngearü chixexũãxũ nax yixĩxũ.

[11]Rü ngẽma ãmarearü guruũarü nórtecüwagu tá chopẹxegu tayawíyenaxã. Rü ngẽma chacherdótegü i Aróũ nanegü tá nanayauxgü ya nagü rü yimamaxã tá ínanamaxegugü i ngẽma ãmarearü guruxũ.

[12]Rü ngẽmawena rü tá nanachexũgü. Rü nüma i chacherdóte rü yima üxü ya ãmarearü guruũxétüwa iyạụxranewa tá ínanagu i ngẽma namachi wüxigu namaxã i naeru rü naũnütagüarü chíxũ.

[13]Rü ngẽmawena ya yíxema Tupanacạx ãmare iguxe rü tá dexámaxã tayayauxgü i naũnüta rü naparagü. Rü nüma i chacherdóte rü ngẽma guruũwa tá ínanagu i guxũma nax choma ya Cori ya Tupana namaxã chataãẽxũcạx i ngẽma naema i ngẽma ãmare.

[14]Rü ngẽxguma wüxi i naxũna i ãxpẹxatüxũ yixĩxgu i ngẽma ãmare i tiguxũ, rü tanaxwạxe i wüxi i muxtucu rüẹxna wüxi i muxtucuxacü nax yixĩxũ.

[15]Rü nüma ya chacherdóte tá nayacaweeru i ngẽma ãmare. Rü ngẽmawena tá ãmarearü guruũcüwawa nanamạịx ya nagü. Rü ñụxũchi ngẽma ãmarearü guruũwa tá nayagu i ngẽma naxũne.

[16]Rü tá nanayaxu i norü tüe wüxigu namaxã i naũ, rü ãmarearü guruũarü éstewaama tá nanatạx i tanimaca ínagüxũwa.

[17]Rü ngẽmawena rü tümapẹxatügu tá tüxũ narügáute ya yíxema muxtucuxacü, natürü taxũtáma tüxũ narügáutexüchi nax ngẽmaãcü wüxichigü ya tümapẹxatü rü tümachipanüwatama nangẽxmaxũcạx. Rü ngẽmawena i nüma i chacherdóte rü yima üxü ya ãmarearü guruũétüwa iyạụxranewa tá tüxũ nigu. Rü ngẽma rü wüxi i ãmare i üxüwa iguxũ tá nixĩ nax choma rü naemamaxã chataãẽxũcạx.

## Lebítanüxũarü puracüchiga 2

### Ãmare i tríguarü o


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Rü ngẽxguma texé Cori ya Tupanaxũ trigute̱xemaxã ãmareã̱xgu, rü name nax chauxũtawa tanangexũ i ngẽma trigute̱xe i rümemaexũ. Rü ngẽmaétü tá nabaxũ i chíxũ rü tá nagüxũxũ i pumarate̱xe.

[2]Rü ngẽmawena rü Aróũ nanegü i chacherdótegüxũtawa tá tanange. Rü wüxi i ngẽma Aróũ nane rü tá wüxi i naxme̱xãcu nayaxu i trigute̱xe i chíxṹãxũ rü pumate̱xeã́xũ. Rü ngẽma ãmarearü guruũwa tá nayagu nax ngẽmawa choxna tacua̱xãchixũca̱x. Rü ngẽma naema i ngẽma ãmare, rü choma ya Cori ya Tupana rü tá namaxã chataãxẽ.

[3]Rü ngẽma íyaxüxũ rü wüxi i ãmare i poraãcüxüchima üünexũ nixĩ natanüwa i guxũma i ngẽma ãmaregü i Cori ya Tupanaca̱x íguxũ. Rü ngẽma rü Aróũca̱x rü nanegüca̱x rü nataagüca̱x tá nixĩ.

[4]Rü ngẽxguma curü ãmare rü paũ i ornuwa íguxũ yixĩxgu, rü name i trigute̱xe irümemaexũ i chíxũmaxã ñumüxũwa cunaxü i ngẽma curü paũ. Rü ngẽma rü ngearü pu̱xẽẽruxũã́xũ tá nixĩ. Rü name ta i ãmare i gayétagü i ngearü pu̱xẽẽruxũã́xũ i chíxũmaxã ichagüxũ.

[5]Rü ngẽxguma curü ãmare rü trigute̱xe i piripáũwa íguxũ yixĩxgu, rü name i rümemaexũ i trigute̱xewa cunaxü rü chíxũmaxã cunañumüxũ rü ñu̱xũchi nangearü pu̱xẽẽruũã́xũ.

[6]Rü íxraxũgu tá icunawícu rü ñu̱xũchi chíxũmaxã tá cunamaxcutanü. Erü ngẽma rü wüxi i ãmare i trigute̱xe nixĩ.

[7]Rü ngẽxguma curü ãmare rü trigute̱xe i buetarewa cumuxraxũ yixĩxgu rü name nax rümemaexũ i trigute̱xewa cunaxüxũ. Rü name i chíxũmaxã cunaxüéũ.

[8]Rü ngẽxguma marü ngẽmaãcü cunamexẽẽgu i curü ãmare, rü name i Cori ya Tupanape̱xewa cunange rü chacherdótena cunaxã. Rü nüma rü ãmarearü guruũwa tá nanange.

[9]Rü ngẽma ãmarearü guruxũ íngẽxmaxũwa rü nüma i chacherdóte rü tá íxraxũ nayaxu i ngẽma ãmare. Rü ngẽma ãmarearü guruũwa tá nayagu nax


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngẽmawa choxna cucuaxãchixũcax. Rü ngẽma naema i ngẽma ãmare, rü choma ya Cori ya Tupana rü tá namaxã chataãxẽ.

10Rü ngẽma íyaxüxũ rü wüxi i ãmare i poraãcüxüchima üünexũ nixĩ natanüwa i guxũma i ngẽma ãmaregü i Cori ya Tupanacax íguxũ. Rü ngẽma rü Aróũcax rü nanegücax rü nataagücax tá nixĩ.

11Rü tama name i puxẽẽruũmaxã penaxüéxũ i ngẽma ãmare i trigutexenaxcax i Cori ya Tupanana pexãxũ, erü wüxi i ãmare i Cori ya Tupanacax íguxũ rü tama name nax nüxṹ nangẽxmaxũ i berure rüexna puxẽẽruxũ.

12Natürü ngẽxguma Cori ya Tupanana penaxãxgu i nüxíraxũgüxũ i penetüarü o, rü name i namaxã Tupanana penaxã i ngẽma puxẽẽruxũ rü berure. Natürü taxũtáma ãmarearü guruũwa ípenagu i ngẽma puxẽẽruxũ rü berure nax naemamaxã nataãẽxũcax ya Cori ya Tupana.

13Rü guxũma i ngẽma ãmare i trigutexewa cuxüxũ rü tá cunayucüra. Rü tama name nax cunangearü yucüraáxũ i curü ãmare i trigutexewa cuxüxũ, erü yima yucüra rü wüxi i cuaxruxũ nixĩ naxcax ga yema uneta ga chomaxã pexüxũ. Rü guxũma i curü ãmare i trigutexewa cuxüxũ rü name nax cunayucüraxũ.

14Rü ngẽxguma Cori ya Tupanana cunaxãxgu i wüxi i ãmare i triguwa üxũ, rü name i nüxíra cubuxuxũ i triguwa icunaxã. Rü name i trigu i ngexwaca buxũ nax yixĩxũ. Rü name i üxüwa igoxtanüxũ rü meama icamüxũ nax yixĩxũ. Rü ngẽma tá nixĩ i curü ãmare i ngẽma nüxíra cubuxu i curü triguwa cuxüxũ.

15Rü ngẽma ãmareétü tá cunaba i chíxũ rü tá cunagü i pumarateexe. Erü ngẽma rü wüxi i ãmare i trigu i camüxũ nixĩ.

16Rü ngẽmawena ya chacherdóte rü íxraxũ i ngẽma trigu i camüxũ tá nayaxu rü wüxigu namaxã i ngẽma chíxũ rü pumarateexe tá nayagu. Rü ngẽma ãmare i yaguxũwa tá nüxna cucuaxãchi nax choma ya Cori ya Tupana chixĩxũ i cuxna chanaxãxũ i guxũma i cuxṹ ngẽxmaxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

## Lebítanüxũarü puracüchiga 3

### Ãmaregü i Tupanaarü ngüxmüxẽẽruũchiga

[1]Rü ngẽxguma texé tümaarü woca i ngexũ rüẹxna yatüxũ Cori ya Tupanana taxãxgu nax naxcạx tayamáxũcạx rü tayaguxũcạx nax ngẽmamaxã tanangüxmüxẽẽxũcạx ya Cori ya Tupana, rü name i wüxi i naxũna i taxuwama chixexũ nax yixĩxũ.

[2]Rü yíxema ãmare ixãxẽ rü tá naerugu tanuxmẹx i ngẽma tümaarü ãmare i Tupanana taxãxũ. Rü ñụxũchi Tupanapatapẹxegu tá tayamạx. Rü ngẽma Aróũ nanegü i chacherdótegü tá nanayauxgü ya yimá nagü. Rü yimámaxã tá nanamạxcugü i nacüwagü i ngẽma ãmarearü guruxũ.

[3-4]Rü yíxema tümaxũna ixãxẽ nax Cori ya Tupanacạx tayamáxũcạx nax ngẽmamaxã tanangüxmüxẽẽxũcạx, rü name i Cori ya Tupanacạx tayagu i norü chíxũ i naũnütawa ngẽxmaxũ, rü yima taxre ya norü ñuxmigü guxũ i norü chíxũmaxã, rü ngẽma chíxũ i namachicạxwẹxwa ngẽxmaxũ rü ngẽma nacaarü chíxũ i wüxigu norü ñuxmigümaxã nayaxuxũ.

[5]Rü nüma i chacherdótegü tá nixĩ i ãmarearü guruũarü üxü i yauranewa ínaguaxũ wüxigu ngẽma naxũnamaxã. Rü ngẽma naema i ngẽma ãmare, rü Cori ya Tupana rü tá namaxã nataãxẽ.

[6]Rü ngẽxguma texé tümaxũnatanüwa Cori ya Tupanana naxãxgu i wüxi i carnéru nax Cori ya Tupanacạx tayamáxũcạx nax ngẽmamaxã tanangüxmüxẽẽxũcạx, rü name nax wüxi i naxũna i yatüxũ rüẹxna ngexũ i taxuwama chixexũ nax yixĩxũ.

[7-8]Rü ngẽxguma texé choxna namuxgu i wüxi i carnéru, rü yíxema ãmare ixãxẽ rü tá naerugu tingõgü i ngẽma tümaarü ãmare i Tupanana taxãxũ. Rü ñụxũchi Tupanapatapẹxegu tá tayamạx. Rü ngẽma Aróũ nanegü i chacherdótegü tá nanayauxgü ya yimá nagü. Rü yimámaxã tá nanamạxcugü i nacüwagü i ngẽma ãmarearü guruxũ.

[9-10]Rü yíxema tümaxũna ixãxẽ nax Cori ya Tupanacạx tayamáxũcạx nax ngẽmamaxã tanangüxmüxẽẽxũcạx, rü name i Cori ya Tupanacạx tayagu i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

norü chíxũ, rü narexũ i nawemüxũ íyacuáxũgu idaene, rü norü chíxũ i naũnütawa ngẽxmaxũ, rü yimá taxre ya ñuxmigü guxũ i norü chíxũmaxã, rü ngẽma chíxũ i namachicạxwẹxwa ngẽxmaxũ rü ngẽma nacaarü chíxũ i wüxigu norü ñuxmigümaxã nayaxuxũ.

[11]Rü ñụxũchi ngẽma chacherdóte rü ãmarearü guruũétüwa tá ínanagu i guxũma i ngẽma ãmare. Rü ngẽma ãmare rü õna i Cori ya Tupanacạx íguxũ nixĩ.

[12-13]Rü ngẽxguma texé choxna namuxgu i wüxi i cabra, rü yíxema ãmare ixãxẽ rü tá naerugu tingõgü i ngẽma tümaarü ãmare. Rü ñụxũchi Tupanapatapẹxegu tá tayamạx. Rü ngẽma Aróũ nanegü i chacherdótegü tá nanayauxgü ya yimá nagü, rü yimámaxã tá nanamạxcugü i nacüwagü i ngẽma ãmarearü guruxũ.

[14-15]Rü yíxema tümaxũna ixãxẽ nax Cori ya Tupanacạx tayamáxũcạx rü tayaguxũcạx, rü name i Cori ya Tupanacạx tayagu i guxũma i norü chíxũ i naũnütawa ngẽxmaxũ, rü yimá taxre ya ñuxmigü guxũ i norü chíxũmaxã, rü ngẽma chíxũ i namachicạxwẹxwa ngẽxmaxũ rü ngẽma nacaarü chíxũ i wüxigu norü ñuxmigümaxã nayaxuxũ.

[16]Rü ñụxũchi ngẽma chacherdóte rü ãmarearü guruũétüwa tá ínanagu i guxũma i ngẽma ãmare. Rü ngẽma ãmare rü õna i Cori ya Tupanacạx íguxũ nixĩ. Rü ngẽma naema i ngẽma õna rü Cori ya Tupana rü tá namaxã nataãxẽ. Rü guxũma i ngẽma chíxũ rü Cori ya Tupanaarü nixĩ.

[17]Rü ngẽma nixĩ i wüxi i mu i guxũgutáma ngẽxmaechaxũ i pexacügüwa rü petaagüwa pexüexẽẽchigüxũ i ngextá ípemaxẽxũwa. ¡Rü taxũtáma penangọ̃x i ngẽma chíxũ rü yimá nagü! ==ñanagürü.

## Lebítanüxũarü puracüchiga 4

### Ãmare i pecaduarü ütanücạx ixãxũchiga

[1]Rü Cori ya Tupana rü Moichémaxã nidexa rü ñanagürü:

[2]—¡Iraétanüxũmaxã nüxũ ixu, rü ngẽxguma texé ngürüãchi tümaechita chixexũ ücüraxũgu rü tama tayanguxẽẽgu i ngexũrüüxũ i chorü mugü,


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

rüẹxna tanaxụ̈xgu i ngẽma choma chachụxuxũ̃, rü ñaãcü tá nixĩ i tanamexẽẽxũ̃ i tümaarü guxchaxũ̃:

3Rü ngẽxguma chacherdótegüarü ãẹ̃xgacü yixĩxgu i chixexũ̃ üxũ̃, rü ngẽma chixexũ̃ i naxüxũ̃gagu rü guxchaxũ̃wa tá nangẽxmagü i guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü. Rü ngẽma chacherdótearü ãẹ̃xgacüarü pecaduarü ütanücạx rü nüma rü choxũ̃ tá namaxã naxãmareạ̃x i wüxi i wocaxacü i yatüxũ̃ i taxuwama chixexũ̃.

4Rü ngẽma wocaxacü rü chopatacạx íxücuxũ̃wa tá nanaga, rü naxũ̃pa nax yamáaxũ̃ rü naerugu tá naxű́xmẹx. Rü ngẽmawena rü chopẹxegu tá nayawíyenaxã.

5-6Rü ngẽmawena rü nüma tátama nanayaxu ya íxracü ya nagü i ngẽma wocaxacü, rü ñụxũchi chopataarü aixepewa tá nanange. Rü ngéma rü tá yimá nagüwa naxue, rü chopẹxewa rü 7 ẹxpụ̈xcüna tá ngẽma chopataarü tüyemachiãguama nanamạxgü ya yimá nagü.

7Rü íxracü ya yimá nagümaxã tá nanacha i naxchatạxcuregü i ngẽma pumaratẹxearü guruxũ̃ i chopatawa ngẽxmaxũ̃. Rü yimá nagü ya tacü ya íyaxücümaxã tá ínanabaegu i ngẽma ãmarearü guruxũ̃ i chopatapẹxewa ngẽxmaxũ̃.

8Rü ngẽmawena rü ngẽma wocaxacü i pecaduarü ütanücạx yamáxũ̃ rü tá nanade i guxũ̃ma i ngẽma chíxũ̃ i ngẽma naũ̃nütawa ngẽxmaxũ̃.

9Rü tá nanayaxu ya yima taxre ya norü ñuxmi, rü ngẽma norü chíxũ̃ i namachicạxwẹxwa ngẽxmaxũ̃, rü ngẽma nacaarü chíxũ̃ i wüxigu norü ñuxmigümaxã nayaxuxũ̃.

10Rü ngẽma woca i yatüxũ̃ i Cori ya Tupanaarü ngüxmüxẽẽruũ̃cạx yamạxgüxũ̃rüxũ̃ tá penayauxarü chíxũ̃ạ̃x i ngẽma naxũ̃na i chacherdótearü guxchaxũ̃cạx imáxũ̃. Rü nüma ya chacherdóte rü ngẽmawena tá ãmarearü guruũ̃wa nayagu i ngẽma chíxũ̃.

11-12Natürü guxũ̃ma i ngẽma wocaxacü íyaxüxũ̃ i naxchạxmüxũ̃ rü guxũ̃ma i namachi, rü naeru, rü naparagü, rü naũ̃nütagü rü nabünegü rü wüxigu tá


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

wüxi i nachica i tama ãũãchixũ̃ i ngẽma ípepegüxũ̃arü düxétüwa tá penana i ngextá tanimaca ípeyagũ̱xüxũ̃wa. Rü tanimaca ya ngẽxma ãũxchitacüétüwa tá penaxü ya üxü. Rü yimáétügu tá penanu rü ípenagu i ngẽma wocaxacüwa íyaxüxũ̃.

13Rü ngẽxguma guxũ̃ma i Iraétanüxũ̃ tama nagu naxĩnüeãcüma pecadu naxügügu, rü taxuxũ̃ma i duũ̃xũ̃ nüxũ̃ cuã̱xgu nax chorü mugüwa nachũ̱xuxũ̃ i ngẽma pecadu i naxügüxũ̃, rü ngẽma pecadu rü ninaguãchi i guxũ̃ma i Iraétanüxũ̃.

14Natürü ngẽxguma nüxũ̃ yacuã̱xãchitanügu i ngẽma pecadu i naxügüxũ̃ rü name i guxũ̃ma i ngẽma duũ̃xũ̃gü rü wüxigu wüxi i wocaxacü i yatüxũ̃ norü pecadutanü nimã̱xgü nax ngẽmaãcü nüxú̱̃ nüxũ̃ icharüngümaxũ̃cã̱x i norü pecadu. Rü ngẽma wocaxacü rü chopatapẽ̱xewa tá nanagagü.

15Rü nüma i Iraétanüxũ̃arü ãẽ̱xgacügü rü chopẽ̱xewa tá naerugu ningõgügü rü ñũ̱xũchi ngẽxma tátama nayawíyenaxãgü.

16Rü ngẽmawena i ngẽma chacherdótegüarü ãẽ̱xgacü rü tá íxracü ya nagü nayaxu rü chopataarü aixepewa tá nanange.

17Rü ngẽma chacherdótegüarü ãẽ̱xgacü rü tá yimá nagüwa naxue, rü chopẽ̱xewa rü 7 ẽ̱xpũ̱xcüna tá ngẽma chopataarü tüyemachiãguama nanamã̱xgü ya yimá nagü.

18Rü nüma ya chacherdóte rü íxracü ya yimá nagümaxã tá nanacha i naxchatã̱xcuregü i ngẽma pumaratẽ̱xearü guruxũ̃ i chopẽ̱xewa ngẽxmaxũ̃ i chopatawa. Rü yimá nagü ya tacü ya íyaxücümaxã tá ínanabaegu i ngẽma ãmarearü guruxũ̃ i chopatapẽ̱xewa ngẽxmaxũ̃.

19Rü nüma ya chacherdótegüarü ãẽ̱xgacü rü tá mea nanade i guxũ̃ma i norü chíxũ̃ rü ñũ̱xũchi tá ngẽma ãmarearü guruũ̃wa nayagu.

20Rü ngẽma wocaxacü i yatüxũ̃ i pecaduarü ütanücã̱x imáxũ̃rüxũ̃ tá namaxã naxü i ngẽma wocaxacü. Rü nüma ya chacherdóte rü ngẽmaãcü tá ngẽma naxũ̃namaxã duũ̃xũ̃güarü pecadu naxütanü. Rü choma rü tá nüxú̱̃ nüxũ̃ icharüngüma i norü pecadugü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[21]Rü ngẽmawena rü tá ípepegüxũarü düxétüwa nanange, rü ñu̱xũchi ngéma tá nayagu. Rü ngẽma nuxíraxũxũ i wocaxacü i yaguxũrüxũ tá nayagu, erü ngẽma rü wüxi i ãmare i duũxũgüarü pecaduarü ütanüruxũ nixĩ.

[22]Rü ngẽxguma chi wüxi i ãẽ̱xgacü naxũ̱xgu i ta̱xacü i chorü mugüwa chu̱xuxũ, rü nagutama nangu i ngẽma chixexũ i naxüxũ woo naechita naxüãgu.

[23]Natürü ngẽxguma nüxna yacua̱xãchigu nax pecadu naxüxũ, rü name nax choxna namuaxũ i wüxi i chíbu i taxuwama chixexũ.

[24]Rü nüma ya ãẽ̱xgacü rü ngẽma chíbuerugu tá naxṹxme̱x rü tá chopexegu nayawíyenaxã nagu i ngẽma nachica i naxũnagü nagu nada̱i̱xũ nax yagugüãxũca̱x. Rü ngẽma chíbumaxã naxüxũ rü pecaduarü ütanüruxũ nixĩ.

[25]Rü nagü i ngẽma naxũna i pecaduarü ütanüca̱x yamáxũ rü nüma i chacherdóte rü íxracü ya nagüwa tá naxue. Rü ñu̱xũchi yimá nagümaxã tá nayachagü i nachaxta̱xcuregü i ngẽma ãmarearü guruxũ. Rü yimá nagü ya íyaxücü rü tá ãmarearü guruxũ namaxã ínabaegu.

[26]Rü ngẽma chíbuarü chíxũ rü ãmarearü guruũ̃wa tá nayagu. Rü ngẽma woca i Cori ya Tupanaarü ngüxmüxẽẽruũca̱x yama̱xgüxũarü chíxũ i íyagugüxũrüxũ tá nayagugü i norü chíxũ i ngẽma chíbu. Rü nüma ya chacherdóte rü ngẽmaãcü tá ngẽma chíbumaxã ãẽ̱xgacüarü pecadu naxütanü. Rü choma rü tá nüxṹ nüxũ icharüngüma i norü pecadu.

[27]Rü ngẽxguma chi ngexerüxemare ya duũxẽ tümaechita pecadu taxũ̱xgu, rü tümagagutama nixĩ erü tanaxü i ngẽma chorü mugü chu̱xuxũ.

[28]Rü ngẽxguma yíxema duũxẽ nüxũ icua̱xãchigu nax pecadu taxüxũ, rü name nax chopatawa tanagaxũ i wüxi i cabra i taxuwama chixexũ nax tümaarü pecaduarü ütanüruxũ yixĩxũca̱x i ngẽma ãmare.

[29]Rü yíxema duũxẽ rü naerugu tá taxũ̱xme̱x i ngẽma tümaxũna i pecaduarü ütanüruxũ i ngéma tagagüxũ. Rü ñu̱xũchi tá ngẽma nachica i naxũnagü nawa inaguxũ̃gu tá tayawíyenaxã.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

30Rü ngẽxguma i ngẽma chacherdóte rü íxracü ya nagüwa tá naxue. Rü ñu̱xũchi yimá nagümaxã tá nayachagü i nachaxta̱xcuregü i ngẽma ãmarearü guruxũ̃. Rü yimá nagü ya íyaxücü rü tá ãmarearü guruxũ̃ namaxã ínabaegu.

31Rü nüma i chacherdóte tá nanade i guxũ̃ma i ngẽma cabraarü chíxũ̃, ngẽma Cori ya Tupanaarü ngüxmüxẽẽruũ̃ca̱x yama̱xgüxũ̃ i naxũ̃na nadearüchíxũ̃áxũ̃rüxũ̃. Rü ngẽma chíxũ̃ rü ãmarearü guruũ̃wa tá nayagu. Rü naema i ngẽma chíxũ̃ rü Cori ya Tupana rü tá namaxã nataãxẽ. Rü nüma ya chacherdóte rü ngẽmaãcü tá ngẽma chíbumaxã nanaxütanü i tümaarü pecadu ya yíxema duũ̃xẽ. Rü choma ya Cori ya Tupana rü tá tüxũ̃́ nüxũ̃ icharüngüma i tümaarü pecadu.

32Rü ngẽxguma yíxema duũ̃xẽarü ãmare rü wüxi i carnéruxacü yixĩxgu, rü name nax wüxi i carnéruxacü i ngexũ̃ i taxuwama chixexũ̃ nax yixĩxũ̃.

33Rü yíxema duũ̃xẽ rü naerugu tá taxu̱xme̱x i ngẽma carnéruxacü i tümaarü pecaduarü ütanüruxũ̃. Rü ñu̱xũchi ngẽma nachica i naxũ̃nagü nawa ínaguxũ̃gu tá tayawíyenaxã.

34Rü ngẽxguma i ngẽma chacherdóte rü tá nanayaxu ya íxracü ya nagü i ngẽma carnéruxacü i pecaduarü ütanüruxũ̃. Rü ñu̱xũchi yimá nagümaxã tá nanacha i ãmarearü guruũ̃chata̱xcuregü. Rü yimá nagü ya íyaxücü rü tá ãmarearü guruxũ̃ namaxã ínabaegu.

35Rü ngẽmawena i nüma i chacherdóte rü tá nanade i guxũ̃ma i ngẽma carnéruxacüarü chíxũ̃, ngẽma Cori ya Tupanaarü ngüxmüxẽẽruũ̃ca̱x yama̱xgüxũ̃ i naxũ̃na nax nayauxarüchíxũ̃áxũ̃. Rü ngẽma chíxũ̃ rü ãmarearü guruũ̃wa tá nayagu wüxigu namaxã i ngẽma togü i ãmaregü i Cori ya Tupanaca̱x íguxũ̃. Rü nüma ya chacherdóte rü ngẽmaãcü tá nanaxütanü i tümaarü pecadu ya yíxema duũ̃xẽ. Rü choma ya Cori ya Tupana rü tá tüxũ̃́ nüxũ̃ icharüngüma i tümarü pecadu.

## Lebítanüxũ̃arü puracüchiga 5

### Togü i ãmaregü i pecaduarü ütanüruũ̃gü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Rü ngẽxguma chi wüxíe ya duũxẽ ãẽxgacü tümacax ngẽmagu nax ãẽxgacüpexewa nüxũ tixuxũcax i wüxi i guxchaxũ i nüxũ tadauxũ rüexna nüxũ taxĩnüxũ, rü ngẽxguma chi tama nüxũ tixuchaũgu rü tümagu nangu i ngẽma guxchaxũ.

[2]Rü ngẽxguma chi wüxíe nüxũ ingógügu i wüxi i naeũ i Tupanapexewa ãũãchixũ ngẽxgumarüxũ i wüxi i naeũ i dauxchitacüãx i yuxũ, rüexna wüxi i naxũna i yuxũ, rüexna wüxi i naeũ i ñaxtüanegu nügü itúxũ i yuxũ rü nitümaguãchi nax pecadu taxüxũ woo tama nüxũ tacuáãcüma nüxũ tingõgügu.

[3]Rü ngẽxguma chi wüxi ya duũxẽ rü tümaechita nüxũ tingõgücüraxũgu i taxacü i ãũãchixũ i duũxẽwa ixũxũxũ, rü woo ngexũrüüxũmare yixĩxgu rü woo tama ngẽxgumatama nüxũ tacuaxgu nax pecadu taxüxũ, natürü ngẽxguma yixcüra nüxũ ticuaxãchigu nax chixexũ taxüxũ rü tümagagutama tá nixĩ.

[4]Rü ngẽxguma texé tümaechitamare taxacücax itaxunetagu, rü woo mexũcax itaxunetagu rüexna chixexũcax itaxunetagu rü pecadu taxü. Natürü ngẽxguma yixcama nüxũ ticuaxãchigu nax nachixexũ i tümaarü uneta, rü tümagagutama chixexũgu tangu.

[5]Rü yíxema duũxẽ i ngexũrüüxũmare i ngẽma pecadu üxe, rü name nixĩ i nüxũ tixuxũ i ngẽma tümaarü pecadu i taxüxũ.

[6]Rü yíxema duũxẽ rü tümaarü pecaduarü ütanüruxũ tá Cori ya Tupanacax tayamax i wüxi i chíbuxacü i ngexũ rüexna wüxi i carnéruxacü i ngexũ i tümaxũnaxüchitama ixĩxũ. Rü nüma ya chacherdóte rü tá Tupanacax nayagu i ngẽma tümaarü ãmare nax ngẽmaãcü Tupana tüxṹ nüxũ iyarüngũmaxũcax i tümaarü pecadu ya yíxema duũxẽ.

[7]Rü ngẽxguma tangearü diẽruxãxgu nax wüxi i carnéruxacücax tataxexũ, rü name nixĩ nax taxre i muxtucugü rüexna taxre i muxtucuxacügü Cori ya Tupanana tamugüxũ. Rü wüxi i ngẽma muxtucugü rü tümaarü pecadu i taxüxũarü ütanüruxũ tá nixĩ. Rü ngẽma to i muxtucu rü tümaarü ãmare i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tupanacax iguxũ tá nixĩ. Rü chacherdótexũtawa tá tanagagü i ngẽma taxre. Rü chacherdótena tá tanamu i ngẽma nuxíraxũxũ i muxtucu i pecaduarü ütanüruxũ ixĩxũ. Rü nüma rü tá nayaxãũxyenaxã natürü taxũtáma nayacaweeru.

8Rü ngẽma taxre i muxtucugü rü tá chacherdótexũtawa tanagagü. Rü nüma ya chacherdóte tá nixĩ i Tupanana naxããxũ i ngẽma wüxi i muxtucu i tümaarü pecaduarü ütanüruxũ ya yíxema duũxẽ ya pecadu üxe. Rü nüma ya chacherdóte tá nixĩ i tüxũ yaxãũxyenaaxũ ya yíxema muxtucu, natürü taxũtáma tüxũ nicaweeru.

9Rü ngẽmawena rü ngẽma muxtucu i pecaduarü ütanüruxũ ixĩxũ rü íxracü ya nagümaxã tá nanamaxcu i wüxi i naxtapüx i ngẽma ãmarearü guruxũ. Rü yimá nagü ya íyaxücü rü ãmarearü guruũpara tá namaxã namacu. Erü ngẽma ãmare rü pecaduarü ütanüruxũ nixĩ.

10Rü yíxema togüe ya muxtucuxacü rü tá tüxũ nigu ngẽma choma nüxũ chixuxũãcü. Rü nüma ya chacherdóte rü ngẽmaãcü tá ngẽma muxtucuxacümaxã nanaxütanü i tümaarü pecadu ya yíxema duũxẽ. Rü choma ya Cori ya Tupana rü tá tüxṹ nüxũ icharüngüma i tümarü pecadu.

11Rü yíxema duũxẽ rü ngẽxguma tangearü diẽruxãxgu nax taxre ya muxtucucax rüexna taxre ya muxtucuxacücax tataxexũ, rü name nixĩ i taxre i quíru nagu i trigutexe i rümemaexũ choxna taxãxũ. Natürü ngẽma trigutexe i choxna taxãxũ rü tama name nax chíxũmaxã rüexna pumaratexemaxã tanaxüéxũ. Erü ngẽma rü wüxi i ãmare i pecaduarü ütanüruxũ nixĩ.

12Rü ngẽma ãmare rü tá chacherdótexũtawa tanange. Rü nüma i chacherdóte rü tá nanayaxu i wüxi i naxmexãcu i ngẽma trigutexe. Rü ngẽma ãmarewa tá nüxna tacuaxãchi nax choma ya Cori ya Tupana chixĩxũ i guxũwama tüxũ charüngũxẽẽxũ. Rü ngẽmawena i nüma ya chacherdóte rü tá ãmarearü guruũwa nayagu wüxigu namaxã i ngẽma togü i ãmaregü i chauxcax yaguxũ. Rü ngẽma nixĩ i wüxi i ãmare i pecaduarü ütanüruxũ ixĩxũ.

13Rü ngẽmaãcü i nüma ya chacherdóte rü ngẽma ãmaremaxã tá tüxṹ nanaxütanü i ngẽma pecadu i taxüxũ. Rü choma rü tá tüxṹ nüxũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

icharüngüma i ngẽma tümaarü pecadu. Rü ngẽma ãmaregü i pecaduarü ütanüruũgüwa íyaxüxũ rü chacherdótearü tá nixĩ, ngẽma ãmare i triguteexerüxũ! ==ñanagürü.

### Ãmare i pecadu i taxüxcüraxũarü ütanüruxũ

14Rü Cori ya Tupana rü Moichémaxã nidexa rü ñanagürü:

15—Yíxema tama nüxũ cuáxe nax choxna tanaxãxũ i ngẽma choxna üxũ rü tümagagutama chopexewa pecadugu tangu. Rü ngẽma pecaduarü ütanüruxũ rü name i tümaarü carnérutanüwa tayayaxu i wüxi i carnéru i yatüxũ i taxuwama chixexũ, rü chopatawa tanaga. Rü tá tanangugü i natanü nax ñuxre i diẽrumü naxãtanüxũ i ngẽma carnéru i tümaarü pecaducax itaxãxũ. Rü ngẽma diẽrumüarü ya rü chopatawa ngẽxmaxũ i yáruũwa tá tanangugü.

16Rü yíxema duũxẽ ya pecadu üxcüraxũxẽ rü tá tanaxütanü i ngẽma diẽru naxcax i ngẽma pecadu i taxüxũ. Rü ngẽma diẽruétü tá tanaxütanü i wüxi i norü 5 arü yauxye. Rü nüma ya chacherdóte rü tá chauxcax nayagu i ngẽma tümaarü carnéru nax ngẽmaãcü tüxṹ nüxũ icharüngümaxũcax i tümaarü pecadu. Rü choma rü tá tüxṹ nüxũ icharüngüma i tümaarü pecadu.

17Rü ngẽxguma texé naxüxgu i taxacü i chorü mugüwa chuxuxũ, rü woo tanaxüxcüraxũgu, natürü tümagagu nixĩ i ngẽma chixexũ i taxüxũ, rü tümawa nangẽxma i ngẽma chixexũ.

18Rü ngẽma pecaducax rü tá tümaxũ natanüwa tayayaxu i wüxi i carnéru i taxuwama chixexũ. Rü cuma rü tá cunangugü i natanü. Rü yíxema duũxẽ rü tá chacherdótexũtawa tanaga nax yamáaxũcax nax ngẽmaãcü choma ya Cori ya Tupana tüxṹ nüxũ icharüngümaxũcax i tümaarü pecadu i tümaechita taxüxũ. Rü choma rü tá tüxṹ nüxũ icharüngüma i ngẽma pecadu.

19Rü ngẽma rü wüxi i ãmare i tümaarü pecadugagu itaxãxũ nixĩ, erü yíxema duũxẽ rü chopexewa tapecaduax ==ñanagürü.

## Lebítanüxũarü puracüchiga 6

### Chixexũgüarü ütanüruxũ

1Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichémaxã nidexa rü ñanagürü nüxũ:


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

2—Ngẽxguma texé chopẹxewa chixexũ̃ uxgux rü tümamücüxũ̃ tawomüxẽẹ̃xgu, rüẹxna tügüxṹ tanayaxụxgu i ngẽma tüxũ̃ namaxã nanguxũ̃xẽẽxũ̃, rüẹxna texéaxṹ tangĩxgu, rüẹxna togüna tanapụxgu i norü ngẽmaxũ̃gü, rü chixexũ̃ taxü.

3Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta ega texé wüxi i togüarü ngẽmaxũ̃ iyarütaxuxũ̃ itayangauxgux rü ñụxũchi tama nüxũ̃ tixuxgu nax nüxũ̃ itayangauxũ̃, rü chixexũ̃ taxü. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta ega natücạxma tümamücümaxã itaxügagu natürü tama tayangụxẽẽgu i ngẽma nüxũ̃ tixuxũ̃, rü chixexũ̃ taxü.

4-5Rü ngẽxguma texé ngẽma chixexũ̃gü uxgux, rü tá tanawoeguxẽxẽ i guxũ̃ma i ngẽma naxcạx tangĩxũ̃, rü ngẽma womüxẽẽãcü toguxena tanapuxũ̃, rü ngẽma tügüxṹ tayaxuxũ̃ i ngẽma tüxũ̃ namaxã nanguxũ̃xẽẽxũ̃, rü ngẽma nüxũ̃ itayangauxũ̃ rü tama tatáeguxẽẽxũ̃, rü ngẽma womüxẽẽãcü tayaxuxũ̃ rü tá tanawoeguxẽxẽ i guxũ̃ma i ngẽma. Rü ngẽmaétü rü tá tanaxütanü i wüxi i norü 5 arü yauxye i natanü i ngẽma ngẽmaxũ̃gü i tayaxuxũ̃. Rü ñụxũchi chopẹxewa tá tanaga i tümaxũ̃na i tümaarü chixexũ̃cạx choxna tayamuxũ̃.

6Rü ngẽma tümaxũ̃na i chạụxcạx timáxũ̃ rü name i wüxi i carnéru i taxuwama chixexũ̃ nax yixĩxũ̃. Rü cumax, Pa Moichéx, rü cuma tá nixĩ i cunangugütanüxũ̃ nax ñuxregu naxãtanüxũ̃ i ngẽma carnéru rü aixcüma ngẽma carnéru i tümaxũ̃natanüwa tayaxuxũ̃ rü marü namaxã yangutanü i tümaarü pecadu. Rü ñụxũchi chacherdótexũ̃tawa tá tanaga nax ngẽxma tayamáxũ̃cạx tümaarü pecadutanü.

7Rü nüma ya chacherdóte tá tümaarü chixexũ̃cạx chopexegu nayagu. Rü choma rü tá tüxṹ nüxũ̃ icharüngüma i guxũ̃ma i ngéma pecadu i taxüxũ̃ ==ñanagürü.

### Ucụxẽ nax ñuxãcü yagugüãxũ̃ i ngẽma ãmaregü

8Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichémaxã nidexa rü ñanagürü nüxũ̃:

9—¡Aróũ̃maxã rü nanegümaxã nüxũ̃ ixu nax ñuxãcü tá yagugüãxũ̃ i ngẽma naxũ̃nagü i chạụxcạx nadạịxũ̃! Rü ngẽma naxũ̃nagü i yagugüxũ̃ rü guxũ̃ma i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngẽma chütaxũ̃ rü ãmarearü guruũ̃arü ãxwe ya naicüétügu tá nananu nax ngẽxma yaxaexũ̃cax.

10Rü moxũ̃ãcü paxmama rü nüma ya chacherdóte rü tá nicuxcuchi i naxchiru i línuchinaxcax rü natüũ̃chiru i ngẽmarüũ̃tama ixĩxũ̃. Rü ngẽmawena rü ngẽma guruũ̃wa tá nanayaxu i ngẽma naxũ̃naarü tanimaca. Rü ngẽma guruũ̃cüwagu tá nanagütaquexe.

11Rü ngẽmawena rü tá ínacuxuchi rü to i naxchirugu tá nicux. Rü ngẽmaãcü wüxi i nachica i mexũ̃ i ípepegüxũ̃arü ĩxpemawa tá nayagü ya yimá tanimaca.

12Rü yima üxü ya ngẽma naxũ̃naarü guruũ̃wa naixũ̃ne rü tama name nax yaxoxũ̃. Rü nüma ya chacherdóte rü nanaxwaxe nax naxüxúũ̃ãxũ̃ i guxũ̃ma i paxmama. Rü ngẽxma üxüétügu tá nanaxúnagü i ngẽma naxũ̃na i tá yaguxũ̃. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta rü ngéma tá nayagu i norü chíxũ̃ i ngẽma naxũ̃nagü i duũ̃xũ̃gü choxna ãxũ̃ nax namaxã icharüngũ̃xmüxũ̃cax.

13Rü ngẽmaãcü ya yima üxü i ãmarearü guruũ̃wa naixũ̃ne rü tagutáma peyaxoxẽxẽ.

### Ucuxẽ nax ñuxãcü inaxãxũ̃ i ngẽma ãmare i trigutexe ixĩxũ̃

14Rü ñaa ucuxẽgü rü ãmaregü i trigutexecax ixĩxũ̃ nixĩ: Rü ngẽma Aróũ̃ nanegü i chacherdótegü tá nixĩ i ãmarearü guruũ̃pexewa choxna naxãgüxũ̃ i ngẽma ãmaregü i trigutexe ixĩxũ̃.

15Rü wüxi i ngẽma chacherdóte rü tá nanayaxu i wüxi i naxmexãcu i trigutexe. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta nanayaxu i chíxũ̃ rü guxũ̃ma i ngẽma pumaratexe. Rü ñuxũchi wüxigu trigutexemaxã tá ínanagu i ãmarearü guruũ̃wa. Rü ngẽma tá nixĩ i ãmare i nawa nüxna pecuaxãchixũ̃ nax choma chixĩxũ̃ i pexna chanaxãxũ̃ i guxũ̃ma i taxacü i pexũ̃́ ngẽxmaxũ̃. Rü choma i Cori ya Tupana rü namaxã tá chataãxẽ i ngẽma naema i ngẽma ãmare.

16Rü ngẽma trigutexewa íyaxüxũ̃ rü Aróũ̃ rü nanegüarü tá nixĩ. Natürü ngẽxguma nangõxgüãgu i ngẽma trigutexearü paũ rü ngearü puxẽẽruũ̃ãxũ̃ tá nixĩ. Rü ngẽma tá nangõxgü nawa i ngẽma nachica i üünexũ̃ i woetama ngẽmaruxũ̃ ixĩxũ̃ i chopataãxtüwa ngẽxmaxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Rü ngẽxguma ngẽma paũ ínagugügu rü ngearü pu̱xẽẽruṹãxũ̃ tá nixĩ. Rü tama name nax paũarü pu̱xẽẽruũmaxã naxüéxũgüãxũ̃. Rü ngẽma ãmare i cha̱u̱xca̱x yaguxũ̃wa íyaxüxũ̃ tá nixĩ i nüxna tá chaxãxũ̃ ya Aróũ̃ rü nanegü. Rü ngẽma nüxna chaxãxũ̃ rü naxüünexũchi narüxũ̃ i ngẽma ãmare i pecaduarü ütanüca̱x íguxũ̃ rü ngẽma ãmare i pecadugagu íguxũ̃.

18Rü guxũ̃gutáma i Aróũ̃ rü nataagü i yatüxũ̃ rü name i nanango̱xgü i ngẽma ãmare i cha̱u̱xca̱x yaguxũ̃wa íyaxüxũ̃. Rü guxũ̃ma i ta̱xacü i ngẽmaxũ̃gü i namaxã rüñaxũ̃ i ngẽma ãmaregü rü narüxũ̃ tá naxüüne = =ñanagürü.

### Chacherdótegüarü ãmare

19Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichémaxã nidexa rü ñanagürü nüxũ̃:

20—Rü ngẽma ngunexũ̃ i nagu choxna namugüãxũ̃ ya Aróũ̃ rü nanegü nax chorü chacherdótegü yixĩgüxũ̃ca̱x, rü ngẽma ãmare i tá choxna naxãgüxũ̃ rü taxre i quíru i trigute̱xe i rümemaexũ̃ tá nixĩ. Rü ẽxũ̃wa tá choxna nanaxãgü i wüxi i quíru naguxũ̃ i ngẽma trigute̱xe, rü yáuanecü tá choxna nanaxãgü i ngẽma to i quíru i trigute̱xe.

21Rü ngẽma ãmare rü wüxi i piripáxũ̃wa tá nixĩ i yagugüãxũ̃ rü ñu̱xũchi mea chíxũ̃maxã naxüéxũgüãxũ̃. Rü ngẽmawena rü íxraxũ̃gu tá nanawicu rü ñu̱xũchi tá ínanagu. Rü choma rü tá namaxã chataãxẽ i naema i ngẽma ãmare.

22Rü ngẽma Aróũ̃ nane i baeruxũ̃ nax Aróũ̃chicüxü chacherdótegüarü ãẽ̱xgacü yixĩxũca̱x, rü nüma tá nixĩ i namexẽxẽãxũ̃ i ngẽma trigute̱xe i Tupanaarü ãmare ixĩxũ̃. Rü ngẽma ãmare rü guxũ̃táma nigu erü ngẽma nixĩ i Tupanaarü mu i guxũ̃guca̱x ixĩxũ̃.

23Rü guxũ̃ma i ngẽma ãmaregü i chacherdótegü choxna ãgüxũ̃ rü guxũ̃táma ínagu, rü taxúxetáma tanango̱x = =ñanagürü.

### Ãmare i pecaduarü ütanüruũ̃chiga

24Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichémaxã nidexa rü ñanagürü nüxũ̃:

25—¡Aróũ̃maxã rü nanegümaxã nüxũ̃ ixu i ñaa ucu̱xẽ nachiga nax ñuxãcü tá inaxãgüãxũ̃ i ngẽma ãmare i pecaduarü ütanüruxũ̃ ixĩxũ̃! Rü ngẽma naxũ̃na


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

i pecaduarü ütanücax imáxũ rü name nax chopexegu yamaxgüãxũ nagu i ngẽma nachica i naxũnagü nagu daixũ rü chauxcax ínaguxũ. Erü ngẽma ãmare rü wüxi i ãmare i Üünexüchixũ nixĩ.

[26]Rü ngẽma chacherdóte i ãmare i pecaduarü ütanüruxũ chauxcax iguxũ, rü name nax tanangõxũ i ngẽma namachi. Natürü ngẽma nachica i üünexũ i chopataãxtüwa ngẽxmaxũwa ta nixĩ i nangõoxũ.

[27]Rü guxũma i taxacü i namaxã rüñaxũ i ngẽma naxũnamachi rü narüxũ tá naxüüne. Rü ngẽxguma chacherdótechiruwa nachaxixgu ya nagü, rü name i wüxi i nachica i üünexũwa nayaxu i ngẽma naxchiru.

[28]Rü yima buetare ya waixũmünaxcax ya naxũnamachi nawa pemuxragücü, rü nawena nax nawa penamuxraxũ rü name nax peyapuxẽẽxũ. Natürü ngẽxguma yima buetare rü cobrenaxcax yixĩxgu, rü nawena nax ngẽma naxũnamachi nawa pemuxraxũ rü tá penadüxüma rü ñuxũchi meatama penayaxuma.

[29]Rü ngẽma naxũnamachi rü wüxi i ãmare i Üünexüchixũ nixĩ, rü ngẽmacax ngẽma chacherdótegüxica tá nixĩ i nangõxgüxũ.

[30]Natürü tama name nax nangõxgüãxũ i ngẽma naxũna i pecaduarü ütanücax imáxũ rü chopatawa nangegüãcü ya nagü nax yimamaxã chopatawa yaxütanügüãxũcax i duũxũgüarü pecadugü nax ngẽmaãcü choma nüxũ icharüngümaxũcax i norü pecadugü. Rü ngẽma naxũna i ãmare ixĩxũ rü üxüwa tá nigu.

## Lebítanüxũarü puracüchiga 7

### Ãmare naxcax i pecadu i taechitamare ixüxũ

[1]Rü ngẽma pecadu i taechitamare ixüxũarü ütanüruxũ rü wüxi i ãmare i Üünexüchixũ nixĩ. Rü ñaa nixĩ i chorü mugü i ngẽma ãmarechiga:

[2]Rü ngẽma naxũna i pecadu i taechitamare ixüxũarü ütanüruxũ rü tá niwiyenaxã nagu i ngẽma nachica i naxũnagü nagu daixũ nax chauxcax ínaguaxũcax. Rü ngẽma ãmarearü guruũcüwagü rü tá yimá nagümaxã ínanabaegu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

3-4Rü guxũma i ngẽma naxũnaarü chíxũ rü tá choxna penaxã. Rü tá penade i norü chíxũ i narexũwa ngẽxmaxũ, rü norü chíxũ i naũnütawa ngẽxmaxũ, rü yima taxre ya ñuxmigü guxũ i norü chíxũmaxã, rü ngẽma naxcą̲xwę̲xarü chíxũ, rü ngẽma nacaarü chíxũ i wüxigu norü ñuxmigümaxã nayaxuxũ.

5Rü ngẽmawena rü nüma ya chacherdóte rü ngẽma ãmarearü guruũétüwa tá chą̲ų̲xcą̲x nayagu i guxũma i ngẽma. Rü ngẽma rü wüxi i ãmare i pecadu i taechitamare ixüxũarü ütanüruxũ nixĩ.

6Rü guxũma i chacherdótegü rü name nax nangǫ̲xgüãxũ i ngẽma naxũnamachi. Natürü name nax wüxi i nachica i üünexũwa nangǫ̲xgüãxũ, erü ngẽma ãmare rü naxüünexũchi.

7Rü natanü i ngẽma tümagagutama nagu tanguxũ i pecadu, rü natanü i ngẽma tümaechita taxüxũ i pecaduarü ütanüę̲xpü̲x nixĩ. Rü ngẽmacą̲x wüxitama nixĩ i norü mu naxcą̲x i ngẽma taxre i pecaduarü ütanüruxũ i ãmaregü. Rü ngẽma chacherdóte i chą̲ų̲xcą̲x yaguxũ i ngẽma ãmare nax duũxũgüaxṹ nüxũ charüngümaxũcą̲x i norü pecadugü, rü ngẽma chacherdótearü tá nixĩ i ngẽma naxũnamachi.

8Rü ngẽxgumarüxũ ta i ngẽxguma texé choxna naxãxgu i tümaxũna nax chacherdóte chą̲ų̲xcą̲x yaguxũcą̲x, rü ngẽma chacherdótearü tá nixĩ i ngẽma naxchą̲xmüxũ.

9Rü guxũma i ngẽma ãmare i paũ i trigutę̲xenaxcą̲x i paũarü guruũwa íguxũ, rü ñų̲xũchi ngẽma buetarewa rü piripáxũwa íguxũ rü ngẽma chacherdóte i ngẽma ãmare choxna ãxũarü tá nixĩ.

10Rü ngẽxgumarüxũ ta i ngẽma ãmaregü i trigutę̲xe i ñúxcharaxũ i chíxũmaxã ãéũxũ rü ñų̲xũchi patę̲xemarexũ rü tá Aróũ nataagüarü nixĩ. Rü nümagü rü tá mea nügümaxã nangau.

### Ãmare i Tupanaarü ngüxmüxẽẽruũchiga

11Rü ñaa nixĩ i ngẽma ucų̲xẽgü nachiga i ngẽma ãmaregü i Tupanaarü ngüxmüxẽẽruxũ i nüxna pexãxũ:


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[12]Rü ngẽxguma texé tümaarü ãmaremaxã moxẽ choxna ãxgu, rü name i choxna tanaxã i paũ i maixcuraxũ̃ i ngearü pu̱xẽẽruṹãxũ̃ i meama chíxũ̃maxã ãéũ̃xũ̃. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta name i gayétagü i chíxũ̃maxã chagüxũ̃ rü ñu̱xũchi paũ i trigutexe irümemaexũ̃wa üxũ̃ i meama chíxũ̃maxã ãéũ̃xũ̃.

[13]Rü wüxigu namaxã i ngẽma naxũ̃na i namaxã choxũ̃ perüngüxmüxẽẽxũ̃ rü moxẽ choxna pexãxũ̃, rü tá choxna penaxã i paũ i maixcuraxũ̃ i pu̱xẽẽruṹãxũ̃.

[14]Rü wüxichigü i ngẽma ãmarewa rü tá cunayaxu i ñuxre nax choxrü yixĩxũ̃ca̱x. Rü ngẽma íyaxüxũ̃ rü tá nüxna cunaxã ya yima chacherdóte i ngẽma ãmarearü guruxũ̃ íbaegucü namaxã ya nagü i ngẽma naxũ̃na i ngüxmüxẽẽruxũ̃ ixĩxũ̃.

[15]Rü ngẽma naxũ̃na i namaxã choxũ̃ perüngüxmüxẽẽxũ̃ rü moxẽ choxna pexãxũ̃, rü nüma ya chacherdóte rü ngẽmatama i ngunexũ̃ i nagu cha̱u̱xca̱x yaguxũ̃gu tá nanango̱x i namachi, rü taxũtáma moxũ̃ca̱x ínayaxüxẽxẽ.

[16]Natürü ngẽxguma ngẽma naxũ̃na rü wüxi i unetaca̱x yixĩxgu nax cha̱u̱xca̱x tayamáxũ̃ rüexna wüxi i ãmare i ngúchaũ̃maxã choxna taxãxũ̃ yixĩxgu rü ngẽmatama i ngunexũ̃ i nagu cha̱u̱xca̱x tayaguxũ̃gu tá tanango̱x i namachi. Natürü ega nangẽxmagu i ngẽma íyaxüxũ̃ rü marü name i moxũ̃ãcü tanango̱x.

[17]Rü ngẽxguma tomaepü̱x i ngunexũ̃wa nanguxgu nax íyaxüxũ̃ i ngẽma naxũ̃namachi rü name nixĩ i noxtacüma ínagu.

[18]Rü ngẽxguma norü tomaepü̱x i ngunexũ̃wa texé nango̱xgu i ngẽma namachi i chorü ngüxmüxẽẽruṹca̱x imáxũ̃ rü ngẽma naxũ̃na i cha̱u̱xca̱x imáxũ̃ rü taxũtáma pexṹ̃ chanayaxu. Rü tá nüxũ̃ chaxo rü ngẽma namachi rü chope̱xewa rü tá taxuwama name. Rü yíxema ngẽma namachi ngṍxe rü tá nayange i ngẽma pecadu.

[19]Rü ngẽma namachi i ta̱xacürü ãũãchixũ̃maxã rüñaxũ̃ rü tama name nax texé nangṍxũ̃. Rü name nax yaguxũ̃. Natürü ngẽma togü i namachi rü guxãma ya yíxema ya chope̱xewa imexe rü marü name nax tanangṍxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[20]Natürü ngẽxguma yíxema tama chopẹxewa mexẽ nangõxgu i namachi i ngẽma naxũ̃na i chaụxcạx imáxũ̃ nax chorü ngüxmüxẽẽruxũ̃ yixĩxũ̃cạx, rü petanüwa tá ítatạxüchi.

[21]Rü yíxema duũ̃xẽ i tạxacürü duũ̃xẽarü ãũ̃ãchixũ̃ ingógüxe rüẹxna naxũ̃naarü ãũ̃ãchixũ̃ ingógüxe rüẹxna tạxacü i nawa rüxoxegaxũ̃ ingógüxe, rü ñụxũchi nangőxe i namachi i ngẽma naxũ̃na i ngüxmüxẽẽruũ̃cạx imáxũ̃ i choxrü ixĩxũ̃, rü petanüwa tá ítatạxüchi ==ñanagürü.

### Naxũ̃nagü i ãmare ixĩxũ̃arü chíxũ̃ rü nagü

[22]Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichémaxã nidexa rü ñanagürü nüxũ̃:

[23]—¡Iraétanüxũ̃maxã nüxũ̃ ixu i ñaa ucụxẽ i cumaxã nüxũ̃ chixuxũ̃! Rü tama name nax nangõxgüãxũ̃ i wocaarü chíxũ̃ rüẹxna carnéruarü chíxũ̃ rüẹxna chíbuarü chíxũ̃.

[24]Rü ngẽma naxũ̃nagü i yuexũ̃ rüẹxna naeũ̃gü i düraexũ̃ nagu wagüexũ̃arü chíxũ̃, rü tama name nax penangőxũ̃. Rü ngẽma norü chíxũ̃ rü name nax tạxacü i tomare namaxã pexüxũ̃ natürü taxũtáma penangõx.

[25]Rü yíxema nangőxe i norü chíxũ̃ i ngẽma naxũ̃nagü i chaụxcạx pedaixũ̃ rü ípeguxũ̃, rü pema rü petanüwa tá tüxũ̃ ípetạxüchi.

[26]Rü ngexũ̃rüüxũ̃mare i nachica i nagu pexãpataxũ̃wa rü tama name nax penangőxũ̃ ya nagü i ngẽma naxũ̃nagü i ãxpẹxatüxũ̃ rü ngẽma togü i naxũ̃nagü i ñaxtüwa maxẽxũ̃.

[27]Rü yíxema nangőxẽ ya ngẽcürüücümare ya nagü rü pema rü petanüwa tá tüxũ̃ ípetạxüchi ==ñanagürü.

### Ãmaregü i chacherdótegücạx ixĩxũ̃

[28]Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichémaxã nidexa rü ñanagürü nüxũ̃:

[29]—¡Rü Iraétanüxũ̃maxã nüxũ̃ ixu rü yíxema wüxi i naxũ̃na chaụxcạx imáxe nax choxũ̃ namaxã tarüngüxmüxẽẽxũ̃cạx, rü ngẽma tümaarü ãmarearü namachiremü rü norü chíxũ̃ tá chopẹxewa tanange!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[30]Rü name i tümamẹxẽgu chopẹxewa tanange i ngẽma ãmare i tiguxchaxũ̃xũ̃ wüxigu namaxã i ngẽma namachiremü rü ngẽma chíxũ̃ i naremüwa ngẽxmaxũ̃ nax ngẽmaãcü chopẹxewa chacherdótena tanaxãxũ̃cạx.

[31]Rü nüma ya chacherdóte tá nixĩ i ãmarearü guruũ̃wa yaguãxũ̃ i ngẽma chíxũ̃. Natürü ngẽma namachiremü rü Aróũ̃ rü nataagüarü tá nixĩ.

[32]Rü ngẽma naxũ̃na i chạụxcạx imáxe nax choxũ̃ namaxã tarüngüxmüxẽẽxũ̃cạx, rü yima norü tügüneperema rü chacherdótearü tá nixĩ.

[33]Rü yimá chacherdóte ya chạụxcạx yagucü i ngẽma chíxũ̃ rü choxna naxãcü ya yimá nagü nax choxũ̃ namaxã nangüxmüxẽẽxũ̃cạx, rü yimá chacherdótearü tá nixĩ i ngẽma naxũ̃naarü tügüneperema.

[34]Rü ngẽma Iraétanüxũ̃ choxna mugüxũ̃ i naxũ̃nagü i chacherdóte chạụxcạx íguxũ̃ nax choxũ̃ namaxã nangüxmüxẽẽxũ̃cạx, rü ngẽmawa chanayaxu i ngẽma namachiremü rü yima tügüneperema nax yimamaxã nüxũ̃ charüngũ̃xẽẽxũ̃cạx ya Aróũ̃ rü nanegü rü nataagü. Rü ngẽma ãmaregü i Iraétanüxũ̃ choxna ãgüxũ̃wa rü guxũ̃gutáma Aróũ̃na rü nataagüna tá naxü i ngẽma namachiremü rü yima tügüneperema ==ñanagürü.

[35]Rü yema ngunexũ̃ ga Cori ya Tupana Aróũ̃xũ̃ rü nanegüxũ̃ nagu naxunetaxũ̃ nax norü chacherdótegü yixĩgüxũ̃cạx, rü yexgumacürüwa rü yema ãmaregü ga Iraétanüxũ̃ Tupanacạx íguxũ̃wa rü Aróũ̃na, rü nanegüna rü nataagüna naxṹ ga yema namachiremü rü guma norü tügüneperema.

[36]Rü yema ngunexũ̃ ga Cori ya Tupana Aróũ̃xũ̃ rü nanegüxũ̃ nagu naxunetaxũ̃ nax norü chacherdótegü yixĩgüxũ̃cạx, rü yema ngunexũ̃gu nixĩ ga Cori ya Tupana Iraétanüxũ̃xũ̃ muxũ̃ nax guxũ̃guma chacherdótegüna naxãgüãxũ̃cạx ga yema namachiremü rü guma tügüneperema.

[37]Rü ngẽma nixĩ i ngẽma ucụxẽgü naxcạx nax ñuxãcü yaguxũ̃ i ngẽma ãmaregü i naxũ̃nagü i Tupanapẹxewa iguxũ̃, rü ngẽma ãmaregü i triguteẹxe, rü ãmaregü i pecaduarü ütanücạx ixĩxũ̃, rü ãmaregü i pecadu i taechita ixüxũ̃arü ütanücạx ixĩxũ̃, rü ngẽma ãmaregü i chacherdótegüarü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngucuchicax inaxãgüxũ, rü ngẽma ãmaregü i Tupanaarü ngüxmüxẽẽruũcax ixĩxũ.

38Rü yema ucuxẽgü nixĩ ga Cori ya Tupana Moichémaxã nüxũ ixuxũ ga Maxpűne ga Chinaíwa ga yexguma guma maxpűnearü chianexűwa Iraétanüxũmaxã nüxũ yaxuxgu nax ãmaregü nüxna naxãgüxũcax.

## Lebítanüxũarü puracüchiga 8

### Moiché rü duũxũgüpexewa chíxũmaxã Aróũxũ rü nanegüxũ nabaeru

(Éx. 29.1-37)

1Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichémaxã nidexa rü ñanagürü nüxũ:

2—¡Ẽcü naxcax nangẽma ya Aróũ rü nanegü! ¡Rü nanutaquexe i ngẽma chacherdótegüchiru, rü ngẽma chíxũ i baeruruxũ, rü ngẽma wocaxacü i yatüxũ i chixexũarü ütanücax imáxũ, rü ngẽma taxre i carnérugü rü yimá pexchi i paũ i ngearü puxẽẽruṹáxũ nagu nucü!

3¡Rü ñuxũchi chopataãxtüarü ücuchicagu nangutaquexexẽxẽ i guxũma i duũxũgü! ==ñanagürü ga Tupana.

4Rü nüma ga Moiché rü nanaxü ga yema Cori ya Tupana namaxã nüxũ ixuxũ. Rü nümagü ga duũxũgü rü guma Tupanapataaxtüarü ücuchicagu nangutaquexegü.

5Rü nüma ga Moiché rü ñanagürü duũxũgüxũ: —Ngẽma ñuxma tá ixüxũ nixĩ i ngẽma Tupana tüxũ muxũ nax naxüxũcax ==ñanagürü.

6Rü nüma ga Moiché rü Aróũmaxã rü nanegümaxã nüxũ nixu nax naxcax naxĩxũcax. Rü Tupanapexewa dexámaxã nayayauxgü.

7Rü yemawena rü yema mámüxũ ga naxchirugu Aróũxũ nicuxcuchi, rü mea nayachota ga norü goyexũ. Rü nayacuxcuchi ga yema düxétüwa üxũ ga naxchiru. Rü yemaétüwa nayacuxcuchi ga yema efóx. Rü yema rü meama nayagota norü goyexũmaxãtama.

8Rü ñuxũchi nayangaxcuchi ga yema norü türemüxũ. Rü yema norü türemüxũarü chocagu nananucu ga guma nutagü ga Uríũ rü Tumíũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[9]Rü ñu̱xũchi nayangaxcuchipate̱xe. Rü yema napate̱xecatüwa nayaxú̱cuchi ga wüxi ga úirutachinü ga nawa nüxũ nacua̱xgüxũ nax chacherdótegüarü ãe̱xgacü yixĩxũ, yerü yemaacü nixĩ ga Cori ya Tupana ga Moichémaxã nüxũ yaxuxũ.

[10]Rü yemawena rü nüma ga Moiché rü nanayaxu ga yema chíxũ ga baeruruxũ rü yema chíxũmaxã nüxũ ningõgü ga guma Tupanapata rü guxũma ga norü yemaxũgü. Rü yemaacü nayaxüünexẽẽgü.

[11]Rü yematama chíxũmaxã nanamaxcu 7 e̱xpü̱xcüna ga yema ãmaregüarü guruxũ. Rü ñu̱xũchi yema chíxũmaxã nanabaétü ga yema ãmaregüarü guruxũ, rü guxũma ga norü yemaxũgü, rü gumá bachía ga ya̱u̱xme̱xũpáxũ rü yema norü ünagüchicaxũ. Rü yemaacü Tupanaca̱x nüxũ naxuneta.

[12]Rü ñu̱xũchi ga Moiché rü Aróũerugu nanaba ga yema chíxũ, rü yemaacü Tupanaarü puracücа̱x nüxũ naxuneta.

[13]Rü yemawena ga Moiché rü Aróũ nanegücа̱x nangema nax naxũtawa naxĩxũca̱x. Rü nanacu̱xcu ga mámüxũ ga naxchiru rü mea nayachotagü ga norü goyexũ rü nananga̱xcupate̱xe. Rü yemaacü nayanguxẽxẽ ga yema Cori ya Tupana namaxã nüxũ ixuxũ.

[14]Rü yemawena ga Moiché rü nanamu nax naxũtawa nagagüãxũca̱x ga yema wocaxacü ga yatüxũ nax pecaduarü ütanücа̱x yama̱xgüãxũca̱x. Rü nüma ga Aróũ rü nanegü rü yema wocaxacüerugu nanuxme̱xgü.

[15]Rü yexguma nüma ga Moiché rü nayawíyenaxã ga yema naxũna. Rü ñu̱xũchi nagügu narüxu, rü gumá nagümaxã nayachagü ga nachaxta̱xcuregü ga yema ãmarearü guruxũ nax Tupanape̱xewa nangearü ãũãchiáxũca̱x. Rü gumá nagü ga íyaxücü rü yema ãmarearü guruxũ namaxã ínabaegu. Rü yemaacü Tupanaarü puracücа̱x nüxũ naxuneta ga yema ãmarearü guruxũ nax yéma Tupana nüxú̱ nüxũ rüngũmaxũca̱x ga duũxũgüarü pecadugü.

[16]Rü yemawena ga Moiché rü nanade ga yema wocaxacüarü chíxũ ga naũnütawa yexmaxũ rü nacawa yexmaxũ, rü guma taxre ga ñuxmi namaxã ga norü chíxũ. Rü guxũma ga yema rü ãmarearü guruũwa ínanagu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Natürü yema naxcha̱xmüxũ̃ rü namachi rü naũ̃ ga yema wocaxacü rü duũ̃xũ̃gü ínapegüxũ̃arü ĩxpemawa ínanagu yema Cori ya Tupana namaxã nüxũ̃ ixuxũ̃rüxũ̃.

18Rü nüma ga Moiché rü nanamu nax naxũ̃tawa nagagüãxũ̃ca̱x ga yema carnéru ga yatüxũ̃ ga Tupanaarü ãmareca̱x yaguxũ̃. Rü nüma ga Aróũ̃ rü nanegü rü yema carnéruerugu nanuxme̱x.

19Rü ñu̱xũchi ga Moiché rü nayawíyenaxã ga yema carnéru rü gumá nagümaxã nanamaxcu ga yema ãmarearü guruũ̃cüwagü.

20Rü ñu̱xũchi íxraxũ̃gu nanadaũ̃gü ga yema carnéru. Rü ínanagu ga naeru rü namachi rü norü chíxũ̃.

21Rü yemawena rü dexámaxã nanayaxu ga yema naũ̃nütagü rü guma naparagü. Rü ñu̱xũchi ãmarearü guruũ̃wa ínanagu ga guxũ̃ma ga yema carnéru nax wüxi ga ãmare ga Cori ya Tupana naemamaxã nataãẽxũ̃ca̱x. Rü nüma ga Moiché rü yemaacü ínanagu yema Cori ya Tupana namaxã nüxũ̃ ixuxũ̃rüxũ̃.

22Rü yemawena ga Moiché rü nanamu nax naxũ̃tawa nagagüãxũ̃ca̱x ga yema to ga carnéru nax yemamaxã Cori ya Tupana nüxũ̃ unetaxũ̃ca̱x ga Aróũ̃ rü nanegü nax norü puracü naxügüxũ̃ca̱x. Rü nüma ga Aróũ̃ rü nanegü rü yema carnéruerugu nanuxme̱x.

23Rü yemawena ga Moiché rü nayawíyenaxã ga yema carnéru rü ñu̱xũchi íxracü ga nagü nayaxu rü Aróũ̃arü tügünechinüpünewa gumá nagümaxã nanacha. Rü yexgumarüxũ̃ ta nanacha ga guma norü tügünemẽxẽarü tatarene rü guma norü tügünecutüarü tatarene.

24Rü yemawena ga Moiché rü Aróũ̃ nanegüca̱x naca nax naxũ̃tawa naxĩxũ̃ca̱x. Rü yexguma marü naxũ̃tawa naxĩxgu rü íxracü ga nagü nanayaxu rü norü tügünechinüpünewa gumá nagümaxã nayachagü. Rü yexgumarüxũ̃ ta nayachagü ga guma norü tügünemẽxẽarü tatarene rü guma norü tügünecutüarü tatarene. Rü gumá nagü ga íyaxücü rü yema ãmarearü guruxũ̃ namaxã ínabaegu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

25Rü yemawena ga Moiché rü nanade ga yema carnéruarü chíxũ̃, rü nareũ̃, rü guxũ̃ma ga naũ̃nütaarü chíxũ̃, rü yema chíxũ̃ ga nacawa yexmaxũ̃, rü guma taxre ga norü ñuxmi namaxã ga norü chíxũ̃, rü ñu̱xũchi norü tügüneperema.

26Rü gumá pexchi ga nagu nanucü ga paũ ga ngearü pu̱xẽẽruṹãxũ̃ ga Tupanape̱xegu nuxũ̃, rü gumawa Moiché nanayaxu ga wüxi ga paũ ga maicuraxũ̃ ga ngearü pu̱xẽẽruṹãxũ̃. Rü yexgumarüxũ̃ ta nanayaxu ga wüxi ga paũ ga maicuraxũ̃ ga chíxũ̃maxã ñumüxũ̃ rü wüxi ga gayeta. Rü guxũ̃ma ga yema rü nananu wüxigu namaxã ga yema chíxũ̃ rü guma tügüneperema.

27Rü yexguma marü wüxigu nanuãgu rü nüma ga Moiché rü Aróũ̃na rü nanegüna nanana nax nümagü rü Cori ya Tupanape̱xewa yema ãmaregü yachu̱xüxtegüãxũ̃ca̱x.

28Rü yexguma nüma ga Moiché rü Aróũ̃na rü nanegüna nanade ga guxũ̃ma ga yema. Rü ãmarearü guruũ̃wa ínanagu wüxigu namaxã ga yema ãmare ga Tupanaca̱x yaguxũ̃. Rü yemaacü nüxũ̃ naxuneta ga Aróũ̃ rü nanegü nax Tupanaarü puracü naxügüxũ̃ca̱x. Rü yema nixĩ ga ãmaregü ga Tupanaca̱x yaguxũ̃ nax naemamaxã nataãẽxũ̃ca̱x.

29Rü yemawena ga Moiché rü nanayaxu ga yema namachiremü ga nüxna üxũ̃, rü Cori ya Tupanape̱xewa nayachu̱xüxãcüüxẽxẽ yema Cori ya Tupana namaxã nüxũ̃ ixuxũ̃rüxũ̃.

30Rü yemawena ga Moiché rü íxraxũ̃ ga chíxũ̃ ga baeruruxũ̃ nayaxu rü ñu̱xũchi íxracü ga nagü ga ãmarearü guruũ̃gu ücü ne nayaxu. Rü yemagümaxã Aróũ̃xũ̃ rü nanegüxũ̃ nimaxcuétü rü yema norü chacherdótechiru rü ta nüxú̱ namaxcucharagü. Rü yemaacü nüxũ̃ naxuneta ga Aróũ̃ rü nanegü nax naxügüã̱xũ̃ca̱x ga Tupanaarü puracü. Rü yemaacü Tupanaarü puracüca̱x nanaxüünexẽxẽ ga yema chacherdótechirugü.

31Rü yemawena ga Moiché rü Aróũ̃maxã rü ñu̱xũchi nanegümaxã nidexa rü ñanagürü: —Rü ngẽma namachi rü Tupanapataarü ĩã̱xũ̃tawa tá nixĩ i penamuxraxũ̃. Rü ngẽxguma marü pexú̱ nangẽxẽ̱xgu rü ngéma tátama nixĩ i penangóxũ̃ namaxã i ngẽma paũ i pexna chaxãxũ̃ i ngẽxguma Tupanaarü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

puracücax pexũ̃ chaxunetagu. Yerü yemaacü nixĩ ga choxũ̃ namuxũ̃ ga Cori ya Tupana ga yexguma chomaxã yadexaxgu rü ñanagürü choxũ̃: “Aróũ̃ rü nanegü tá nixĩ i nangõxgüxũ̃ i ngẽma namachi,

32Rü ngẽma namachi rü ngẽma paũ̃ i íyaxüxũ̃ rü tá peyagu.

33Rü taxũ̃táma pixĩgachitanü i Tupanapataarü ĩãxũ̃tawa. Rü ngéma tá pengẽxmagü i 7 i ngunexũ̃ erü ngẽxgumaepüx i ngunexũ̃guwena tá nixĩ i marü pimexũ̃ nax penaxügüxũ̃cax i Tupanaarü puracü.

34Erü Cori ya Tupanaarü mu nixĩ nax ngẽmaãcü penaxüxũ̃ nax peyangutanüxẽẽxũ̃cax i perü pecadugü, ngẽma ñuxma pemaxã íchaxüxũ̃rüxũ̃.

35Rü ngẽmacax i pema rü 7 i ngunexũ̃ rü 7 i chütaxũ̃ tá nixĩ i Tupanapataarü ĩãxũ̃tawa pengẽxmagüxũ̃. ¡Rü naga pexĩnüe i Cori ya Tupanaarü mu nax tama peyuexũ̃cax! Erü ngẽma nixĩ i Cori ya Tupanaarü mu i choxna naxãxũ̃” ==ñanagürü ga Moiché.

36Rü nüma ga Aróũ̃ rü nanegü rü nayanguxẽẽgü ga guxũ̃ma ga yema Cori ya Tupana Moichémaxã nüxũ̃ ixuxũ̃.

## Lebítanüxũ̃arü puracüchiga 9

### Aróũ̃ rü inanaxügü ga norü puracü nax chacherdóte yixĩxũ̃

1Rü yexguma norü 8 ga ngunexũ̃wa nanguxgu rü nüma ga Moiché rü Aróũ̃cax rü nanegücax nangema nax naxũ̃tawa naxĩxũ̃cax. Rü yexgumarüxũ̃ ta Iraétanüxũ̃arü ãẽxgacügücax nangema.

2Moiché rü Aróũ̃xũ̃ ñanagürü: —¡Nua naga i wüxi i wocaxacü i yatüxũ̃ i ngexwaca yaxũ̃ nax pecaduarü ütanücax yamáxũ̃cax! ¡Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta nua naga i wüxi i carnéru i yatüxũ̃ i taxuwama chixexũ̃, rü Cori ya Tupanacax ínagu!

3¡Rü Iraétanüxũ̃maxã nüxũ̃ ixu nax wüxi i chíbu i yatüxũ̃ nua nagagüxũ̃ nax ngẽmamaxã naxütanügüãxũ̃cax i norü pecadugü! ¡Rü ñuxũchi nua nagagü i wüxi i wocaxacü i yatüxũ̃ i ngexwaca yaxũ̃, rü wüxi i carnéruxacü i wüxi ya


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

taunecü nüxű̃ ngẽxmaxű̃ i taxuwama chixexű̃ nax ngẽma taxre rü Cori ya Tupanacax ícuguxű̃!

4¡Rü ngẽxgumarüxű̃ ta namaxã nüxű̃ ixu nax nua nagagüãxű̃ i wüxi i woca i yatüxű̃, rü wüxi i carnéru i yatüxű̃ nax Cori ya Tupanacax nadaiaxűcax rü ngẽmamaxã nax nangüxmüexẽẽgüãxűcax! ¡Rü namaxã nüxű̃ ixu nax nua nangegüãxű̃ i norü ãmare i trigutexe i chíxűmaxã iñumüxű̃, erü nüma ya Cori ya Tupana rü ñoma i ngunexű̃ tá pexű̃ nügü nawex! ==ñanagürü ga Moiché.

5Rü yema Iraétanüxű̃ rü yema Moiché namaxã nüxű̃ ixuxűãcü Tupanapataarü ĩãxwa nanana ga norü ãmaregü. Rü guxűma ga yema Iraétanüxű̃ rü yexma nangutaquexe. Rü yexma Tupanapexegu nayachigü.

6Rü yexguma ga Moiché rü ñanagürü nüxű̃: —Rü ngẽma nixĩ i Cori ya Tupana naxwaxexű̃ nax penaxüxű̃ nax ngẽmaãcü pexű̃ nüxű̃ nadauxẽẽxűcax i norü pora ==ñanagürü.

7Rü yemawena ga Moiché rü Aróűmaxã nüxű̃ nixu rü ñanagürü nüxű̃: —¡Naxcax ixũ i ngẽma ãmarearü guruxű̃ rü ngéma Tupanana naxã i ngẽma naxűna i curü pecaduarü ütanücax tá quiguxű̃ nax Tupana cuxű̃ nüxű̃ narüngűmaxűcax i curü pecadugü rü ngẽma Iraétanüxűarü pecadugü, yema Cori ya Tupana chomaxã nüxű̃ ixuxűrüxű̃! ==ñanagürü.

8Rü yexguma ga nüma ga Aróű̃ rü ãmarearü guruűcax nixũ. Rü yexma nayawíyenaxã ga yema wocaxacü ga Tupanana naxãxű̃ norü pecaduarü ütanüruxű̃.

9Rü nüma ga nanegü rü nanayauxgü ga nagü rü Aróűna nanaxãgü. Rü nüma ga Aróű̃ rü nawa naxuemexẽ ga gumá nagü. Rü ãmarearü guruűpexechatacuxregü namaxã nichagü. Rü gumá nagü ga íyaxücü rü ãmarearü guruxű̃ namaxã ínabaegu.

10Rü ñuxũchi nüma ga Aróű̃ rü yema Cori ya Tupana Moichémaxã nüxű̃ ixuxűrüxű̃ nanaxü. Rü ãmarearü guruűwa ínanagu ga yema naxűna ga pecaduarü ütanücax yamáxűarü chíxű̃, rü norü ñuxmigü rü ñuxũchi yema chíxű̃ ga nacawa nadexű̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]Natürü ga namachi rü naxcha̱xmüxũ̃ rü yema ínapegüxũ̃arü düxétüwa ínayagu.

[12]Rü nüma ga Aróũ̃ rü yexgumarüxũ̃ ta nayawíyenaxã ga yema naxũ̃na ga Tupanaca̱x yaguxũ̃. Rü nüma ga nanegü rü nanayauxgü ga gumá nagü rü nanatü ga Aróũ̃na nanaxãgü. Rü nüma ga Aróũ̃ rü gumá nagümaxã yema ãmarearü guruũ̃cüwagü namaxã ínabaegu.

[13]Rü yemawena ga nanegü rü Aróũ̃xũ̃tawa nanangegü ga yema naxũ̃naeru rü namachigü ga íxraxũ̃gu chexcuxũ̃. Rü nüma ga Aróũ̃ rü ãmarearü guruũ̃wa ínanagu.

[14]Rü yemawena dexámaxã nanayaxu ga naũ̃nüta rü naparagü rü ñu̱xũchi ãmarearü guruũ̃wa ínanagu wüxigu namaxã ga naxũ̃ne ga yema naxũ̃na.

[15]Rü yemawena ga Aróũ̃ rü Cori ya Tupanana nanaxã ga yema ãmare ga Iraétanüxũ̃arü pecaduca̱x íguxũ̃. Rü nanayaxu ga yema chíbu ga pecaduarü ütanüruxũ̃ ixĩxũ̃. Rü nayawíyenaxã rü pecaduarü ütanüca̱x ínayagu, yema ãmare ga nüxíra yaguxũ̃rüxũ̃.

[16]Rü yexguma yaguãgu ga yema ãmare ga íguxũ̃, rü yema Tupana nüxũ̃ ixuxũ̃ãcü nanaxü.

[17]Rü yemawena Cori ya Tupanana nanaxã ga yema ãmare ga trigute̱xe. Rü yema trigute̱xewa nanayaxu ga wüxi ga naxme̱xãcu nax ãmarearü guruũ̃wa naguãxũ̃ca̱x wüxigu namaxã ga yema ãmare ga pa̱xmama Tupanaca̱x yaguxũ̃.

[18]Rü nüma ga Aróũ̃ rü yexgumarüxũ̃ ta nayawíyenaxãgü ga yema woca ga yatüxũ̃ rü yema carnéru ga yatüxũ̃ ga Iraétanüxũ̃ Cori ya Tupanana naxãgüxũ̃ nax yemamaxã nangüxmüxẽ̃güãxũ̃ca̱x. Rü Aróũ̃ nanegü nanayauxgü ga gumá nagü rü Aróũ̃na nanaxãgü. Rü nüma ga Aróũ̃ rü yema ãmarearü guruxũ̃ namaxã ínabaegu.

[19]Rü nanegü rü yexgumarüxũ̃ ta nüxna nanana ga yema woca ga yatüarü chíxũ̃, rü yema carnéruarü chíxũ̃, rü nareũ̃, rü ngẽma naũ̃nütaarü chíxũ̃, rü norü ñuxmigü rü ñu̱xũchi nacaarü chíxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[20]Rü nüma ga Aróũ̃ rü yema naremümachimaxã wüxigu nananu ga yema naxũ̃nagüarü chíxũ̃. Rü ñu̱xũchi ãmarearü guruũ̃wa ínanagu ga yema chíxũ̃.

[21]Natürü ga yema naremümachi rü norü tügüneperema rü Cori ya Tupanape̱xewa nayachũ̱xüxãcüüxẽxẽ, yema Cori ya Tupana Moichémaxã nüxũ̃ ixuxũ̃rüxũ̃.

[22]Rü nüma ga Aróũ̃ rü yema Iraétanüxũ̃guama naxugüme̱xẽ rü yemaacü Tupanape̱xewa mexũ̃ namaxã naxuegu. Rü nawena ga nax marü Cori ya Tupanana naxãxũ̃ ga ãmare ga pecaduarü ütanücax ixĩxũ̃, rü ãmare ga Cori ya Tupanaca̱x yaguxũ̃, rü ãmare ga namaxã Tupanaxũ̃ nangüxmüxẽẽxũ̃, rü nüma ga Aróũ̃ rü nüxna nixũgachi ga yema ãmarearü guruxũ̃.

[23]Rü yemawena ga Moiché rü Aróũ̃maxã Tupanapatagu nachocu. Rü yexguma ínachoxũ̃gu rü Iraétanüxũ̃maxã mexũ̃ naxuegugü. Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü guxũ̃ma ga duũ̃xũ̃güxũ̃ nanawe̱x ga norü pora.

[24]Rü nawa ínaxũxũ ga üxüema ga yaguxũ̃ ga yema naxũ̃na ga yagugüchaũ̃xũ̃ rü yema chíxũ̃ ga ãmarearü guruũ̃étügu nuxũ̃. Rü yexguma yemaxũ̃ nadaugügu ga Iraétanüxũ̃, rü norü taãẽmaxã tagaãcü aita naxüe, rü ñu̱xũchi waixũ̃müanegu nanangücuchitanü.

## Lebítanüxũ̃arü puracüchiga 10

### Nadáx rü Abiúarü pecaduchiga

[1]Aróũ̃ nanegü ga Nadáx rü Abiú rü wüxichigü nanayaxu ga noxrütama ãxwepáxũ̃. Rü ngexcürüücümare ga ãxwe ga tama Tupana naxwa̱xecümaxã nanaxüãcugü. Rü gumá ãxweétügu nanagü ga norü pumarate̱xe rü ñu̱xũchi Tupanape̱xewa nanangegü nax yemamaxã nüxũ̃ yacua̱xüũ̃güxũca̱x. Rü yemaacü tama nayanguxẽẽgü ga yema Tupana namaxã nüxũ̃ ixuxũ̃.

[2]Rü yemaca̱x Tupanawa ínaxũxũ ga üxüema ga ínaguxũ̃. Rü yemaacü Tupanape̱xegu nayue.

[3]Rü nüma ga Moiché rü Aróũ̃xũ̃ ñanagürü: —Ñaachiga nixĩ ga yema Cori ya Tupana nüxũ̃ ixuxũ̃ ga yexguma ñaxgux: “Rü yíxema choxna ngaicamachaũ̃xe rü choma rü tá tüxũ̃ chanawe̱x nax aixcüma chaxüünexũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Rü guxũma i Iraétanüxũpe̲xewa tá ichanawe̲x i chorü pora”, ñaxgu ==ñanagürü ga Moiché. Rü nüma ga Aróũ rü yéma nange̲axmare.

4Rü ñu̲xũchi nüma ga Moiché rü naxca̲x naca ga Michaé rü Echapáũ. Rü nümagü rü Aróũ nanepü ga Uchié nanegü nixĩ. Rü ñanagürü nüxũ: —¡Yéa Tupanapatawa ípeyada̲u̲x i ngẽma petanüxũ rü peyato i naxũnegü! ¡Rü duũxũgü ípegüxũarü ĩxpemagu peyata̲xgü! ==ñanagürü.

5Rü nümagü ga Michaé rü Echapáũ rü yéma naxĩ, rü yema naxchirugümaxãtama nananuquegü. Rü yemaacü nayato ga naxũnegü rü nayata̲xgü, yema Moiché namaxã nüxũ ixuxũrüxũ.

### Chacherdótegüarü puracüchiga

6Rü yemawena ga Moiché rü nayaxucu̲xẽ ga Aróũ rü nanegü ga Ereachá rü Itamá rü ñanagürü: —¡Taxũtáma pegü pexĩxerugüxẽxẽ rü pegüchirugu pegáugüe nax ngẽmaãcü ipenawéxũca̲x i perü ngechaũ naxca̲x i ngẽma yuexũ! Erü ngẽxguma ngẽmaãcü penaxu̲xgu rü ngürüãchi pema rü tá ta peyue rü guxũtáma i Iraétanüxũmaxã nanu ya Tupana. Natürü name nax guxũma i ngẽma togü i Iraétanüxũ naxca̲x auxexũ i ngẽma taxre i norü chixexũgagu Cori ya Tupana daixũ.

7Natürü i pemax i chacherdótegü nax pixĩgüxũ ¡rü taxũtáma nüxna pixĩgachi ya yima Tupanapata nax tama peyuexũca̲x! Erü pema rü woetama Tupanaarü puracüca̲x pexũ naxuneta, rü yemaca̲x chíxũ i üünexũmaxã pexũ chibaeru ==ñanagürü ga Moiché. Rü yema Moiché namaxã nüxũ ixuxũãcü nanaxügü.

8-9Rü yemawena ga nüma ga Cori ya Tupana rü Aróũmaxã nidexa rü ñanagürü nüxũ: —Ngẽxguma cuma rüe̲xna cunegü ngẽxma chopatagu pechocu̲xgu rü tama name ya bínu ya ngúcü rüe̲xna ta̲xacü i to i ngúxũ pixaxgü. Rü ñaa pemaxã nüxũ chixuxũ, rü ngẽma nixĩ i wüxi i mu i guxũgutáma nagu pexĩxũ i cuma rü cunegü rü cutaagü.

10-11Erü penaxwa̲xe i mea peãẽxũ pecua̲x nax nüxũ pecuáxũca̲x i ngexũrüüxũ nixĩ i ngẽma üünexũ rü ngexũrüüxũ nixĩ i ngẽma tama üünexũ, rü ngexũrüüxũ nixĩ i ngẽma Tupanape̲xewa mexũ rü ngẽma Tupanape̲xewa


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ãũãchixũ̃. Rü ngẽmaãcü tá meama penangúexẽxẽ i ngẽma Iraétanüxũ̃gü nax nagu naxĩxũ̃ i guxũ̃ma i chorü mugü i Moichéwa pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ ==ñanagürü ga Tupana.

12Rü yemawena nüma ga Moiché rü Aróũ̃maxã rü Ereachámaxã rü Itamámaxã nidexa. Rü yema taxre nixĩ ga Aróũ̃ nanegü ga íyaxügüxũ̃. Rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Rü ngẽma ãmare i triguṯexe i Cori ya Tupanaca̱x piguxũ̃wa íyaxüxũ̃ rü wüxi i paũ i ngearü pu̱xẽxẽruṹãxũ̃ nawa pexu̱x! ¡Rü ãmarearü guruxũ̃xũ̃tawa penangṍ, erü ngẽma triguṯexe rü naxüünexũ̃chi!

13Rü name i wüxi i nachica i üünexũ̃wa penango̱x, erü ngẽma ãmare i triguṯexe i Cori ya Tupanaca̱x yagugüxũ̃wa íyaxüxũ̃ rü cuxrü rü cunegüarü rü cuxacügüarü nixĩ. Rü ngẽma nixĩ i chomaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃ ya Cori ya Tupana nax cumaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ca̱x.

14Rü cuxrü rü cunegüarü nixĩ i ngẽma ãmare i naremümachi i chu̱xãcüüãcüma Tupanana pexãxũ̃ rü yima naperema i duũ̃xũ̃gü Tupanana ãgüne. Rü ngẽxguma cuma rü cunegü rü cuxacügü penango̱xgu, rü penaxwa̱xe i wüxi i nachica i ngearü ãũãchixũ̃ãxũ̃wa penango̱x. Erü ngẽma nixĩ i ãmare i Iraétanüxũ̃ Tupanaxũ̃ namaxã rüngüxmüxẽẽgüxũ̃.

15Rü yima naperema ya duũ̃xũ̃gü Tupanana ãxũ̃ne rü ngẽma naremümachi i yachu̱xüxãcüüxẽẽãcüma Cori ya Tupanana pexãxũ̃ rü ngẽma chíxũ̃ i tá piguxũ̃ rü wüxigu yachu̱xüxãcüüxẽẽãcüma tá Cori ya Tupanana peyaxã. Rü ngẽmawena rü ãmarearü guruũ̃wa tá peyagu i ngẽma chíxũ̃, natürü yima naperema rü ngẽma naremümachi rü guxũ̃gutáma cuxca̱x rü cunegüca̱x rü cuxacügüca̱x tá nixĩ. Rü ngẽmaãcü nixĩ i Cori ya Tupana nüxũ̃ yaxuxũ̃ ==ñanagürü ga Moiché.

16Rü yemawena ga Moiché rü naxca̱x ínaca ga yema chíbu ga yatüxũ̃ ga pecaduarü ütanüca̱x ixĩxũ̃. Natürü yexguma nüxũ̃ nacua̱xgu nax marü yagugüãxũ̃, rü nüma ga Moiché rü namaxã nanu ga yema taxre ga Aróũ̃ nanegü ga íyaxügüxũ̃ ga Ereachá rü Itamá. Rü ñanagürü nüxũ̃:

17—¿Tu̱xcüũ̃ tama wüxi i nachica i üünexũ̃wa penango̱x i ngẽma chíbu i pecaduarü ütanüca̱x imáxũ̃? Erü ngẽma rü wüxi i ãmare i poraãcü üünexũ̃


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nixĩ. Rü nüma ya Cori ya Tupana rü marü pexna nanaxã i ngẽma chíbu nax namaxã peyanaxoxẽẽxũc̲ax i ngẽma Iraétanüxũarü chixexũ̃ nax ngẽmaãcü Tupana nüxṹ nüxũ̃ rüngũmaxũc̲ax i norü pecadugü.

18Rü yimá nagü i ngẽma chíbu rü tama Tupanapataarü aixepewa penange. Rü pema rü chi name nax ngẽma Tupanapatawa ngẽxmaxũ̃ i nachica i üünexũ̃wa penangṍxũ̃ i ngẽma chíbumachi, ngẽma choma pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃rüxũ̃ ==ñanagürü ga Moiché.

19Rü nüma ga Aróũ̃ rü Moichéxũ̃ nangãxũ̃ga rü ñanagürü: —Dücax, ngẽma chaunegü rü ñu̲xma rü marü Cori ya Tupanap̲exewa nayagugü i ngẽma chíbu i norü pecaduarü ütanüruxũ̃ ixĩxũ̃, rü nayagugü i ngẽma naxũ̃nagü i wüxichigü i ngunexũc̲ax ixĩxũ̃. Natürü ñu̲xma nax changechaũ̃xũ̃ naxc̲ax i ngẽma togü i chaunegü i yuexũ̃ rü taxucürüwa chanangõ̲x i namachi i ngẽma chíbu i pecaduarü ütanüruxũ̃ ixĩxũ̃. Rü ngẽxguma chi choma chanangõ̲xgu ¿rü chomaxã chi nataãẽxũ̃ ya Cori ya Tupana? ==ñanagürü.

20Rü yexguma yema Aróũarü ngãxũ̃gaxũ̃ naxĩnügu ga Moiché rü taãẽãcü nanayaxu ga yema Aróũarü ngãxũ̃.

## Lebítanüxũarü puracüchiga 11

### Ngẽma mexũ̃ nax nangṍxũ̃ rü ngẽma tama mexũ̃ nax nangṍxũ̃

(Dt. 14.3-21)

1Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichémaxã rü Aróũmaxã nidexa rü ñanagürü nüxũ̃:

2-3—¡Namaxã nüxũ̃ pixu i ngẽma Iraétanüxũ̃ rü marü name i nanangõ̲xgü i guxũma i naeũ̃gü i ñoma i naanewa ngẽxmagüxũ̃ i wenaxarü iyoxmüwemügüxũ̃ rü taxrepatüxũ̃!

4Natürü ngẽma naeũ̃gü i wena iyoxmüwemügüxũ̃ natürü tama taxrepatüxũ̃ ¡rü taxũtáma penangõ̲x! Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta i ngẽma naeũ̃gü i taxrepatüxũ̃ natürü tama wena iyoxmüwemügüxũ̃ ¡rü taxũtáma penangõ̲x! Rü ngẽmac̲ax i ngẽma caméyu rü woo wena niyóxmüwemü natürü taxũtáma penangõ̲x,


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

erü tama nataxrepatü. Rü ngẽmacax tá namaxã nagu perüxĩnüe nax wüxi i naeũ̃ i tama mexũ̃ yixĩxũ̃ nax penangṍxũ̃.

5Rü ngẽxgumarüxũ̃ i ngẽma naeũ̃ i teyóũ̃. Rü ngẽma rü wena niyóxmüwemü natürü tama nataxrepatü. Rü ngẽmacax tá namaxã nagu perüxĩnüe nax wüxi i naeũ̃ i tama mexũ̃ yixĩxũ̃ nax penangṍxũ̃.

6Rü ngẽxgumarüxũ̃ i ngẽma naeũ̃ i conéyu rü wena niyóxmüwemü natürü tama nataxrepatü. Rü ngẽmacax tá namaxã nagu perüxĩnüe nax wüxi i naeũ̃ i tama mexũ̃ yixĩxũ̃ nax penangṍxũ̃.

7Rü ngẽxgumarüxũ̃ i cuchi rü woo nataxrepatü natürü tama wena niyóxmüwemü. Rü ngẽmacax tá namaxã nagu perüxĩnüe nax wüxi i naeũ̃ i tama mexũ̃ yixĩxũ̃ nax penangṍxũ̃.

8¡Rü taxũtáma penangõx i namachi i ngẽma naeũ̃gü i pexna chachuxuxũ̃, rü bai nüxũ̃ pingógümarexũ̃ ega nayuxgux! ¡Rü namaxã nagu perüxĩnüe nax wüxi i naeũ̃ i tama mexũ̃ yixĩxũ̃ nax penangṍxũ̃!

9Rü natanüwa i ngẽma choxnigü i dexáwa maxẽxũ̃ i márwa rüexna natügüwa rü name nax penangṍxũ̃ i ngẽma choxni i ãchitawemüxũ̃güxũ̃ rü ãchipaxgüxũ̃.

10Natürü ngẽma choxnigü i ngechitawemüxũ̃güxũ̃ rü ngechipaxgüxũ̃, rü tá namaxã nagu perüxĩnüe nax choxni i tama mexũ̃ yixĩxũ̃ nax penangṍxũ̃. Rü woo márcüax yixĩxgu, rüexna natügücüax yixĩxgu, rüexna choxni i íxraxũ̃ yixĩxgu, rüexna choxni i taxũ̃ yixĩxgu, rü tá namaxã nagu perüxĩnüe nax choxni i tama mexũ̃ yixĩxũ̃ nax penangṍxũ̃.

11Rü tama name nax penangṍxũ̃ i ngẽma choxnigü i ngechitawemüxũ̃güxũ̃ rü ngechipaxgüxũ̃ rü tá namaxã nagu perüxĩnüe nax choxni i tama mexũ̃ yixĩxũ̃ nax penangṍxũ̃. Rü ngẽxguma nayuemaregu rü tá nüxũ̃ pexo erü nixãũãchi.

12Rü ngẽmaãcü i guxũ̃ma i ngẽma dexáwa maxẽxũ̃ i ngechitawemüxũ̃güxũ̃ rü ngechipaxgüxũ̃ rü tá namaxã nagu perüxĩnüe nax choxni i tama mexũ̃ yixĩxũ̃ nax penangṍxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[13]Rü ngẽma naeũgü i ãxpe̲xatügüxũtanüwa rü tama pexca̲x name nax penangṍxũ i ñaa naeũgü: ngẽma dawü, rü ngẽma dawü i naxchina̲xãgu bügüxũ, rü dawü i márcüã̲x,

[14]rü ngẽma miránu, rü guxũma i ãxpe̲xatügü i dawütanüxũ ixĩgüxũ,

[15]rü guxũma i ngurucutanüxũ ixĩgüxũ,

[16]rü abetrú, rü murutucu, rü toxõ rü naguxũraũxũ i ĩyügü i íxraxũ,

[17]rü ngú, rü cotua, rü yawürü,

[18]rü patu i chisne, rü patu i pelícanu rü ẽxcha,

[19]rü yawürü i chigüeña, rü guxũma i cówatanüxũ, rü taruta rü nu.

[20]Rü guxũma i ngẽma naixchinawegü igoexũ rü waixũmüanegu ĩxũ i ãgümücüparaxũ rü tama pexca̲x name nax penangṍxũ i ngẽma naixchinawegü, erü ngẽma rü nixãũãchi.

[21]Natürü name nax penangṍxũ i ngẽma naixchinawe i igoexũ rü ñu̲xũchi waixũmüanegu ixũxũ rü naweama nüxṹ ngẽxmaxũ ya naparagü ya namaxã yayuxnagüchigüne.

[22]Rü ngẽma naixchinawegütanüwa rü name i penango̲x i naguxũraũxũ i munü.

[23]Natürü ngẽma togümare i naixchinawe i igoexũ rü waixũmüanegu ixũxũ rü pexca̲x rü naxãũãchi.

[24]Rü ngẽxguma nayu̲xgu i wüxi i ngẽma naeũgü rü yíxema nüxũ ingógüxe rü chope̲xewa rü taxãũãchi ñu̲xmata nachüta.

[25]Rü yíxema yangexe i wüxi i ngẽma naeũ i pexna chachu̲xuxũ i yuxũ rü tanaxwa̲xe nax tanayaxuxũ i tümachiru. Rü chope̲xewa tá taxãũãchi ñu̲xmata nachüta.

[26]Rü guxũma i ngẽma naeũ i woo naxãpatü, natürü tama taxrepatüxũ rü tama wena nawemü iyoxmüxũ rü tá namaxã nagu perüxĩnüe nax wüxi i naeũ i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tama mexũ̃ yixĩxũ̃ nax penangṍxũ̃. Rü yíxema nüxũ̃ ingógüxe rü naxrüxũ̃ taxãũãchi.

[27]Rü guxũ̃ma i ngẽma naeũ̃gü i ãgümücüparaxũ̃ i nachanamẹxẽmaxã ixũxũ̃ rü tá namaxã nagu perüxĩnüe nax naeũ̃gü i tama mexũ̃ yixĩxũ̃ nax penangṍxũ̃. Rü yíxema nüxũ̃ ingógüxe i ngẽma naeũ̃ i yuxũ̃ rü chopẹxewa tá taxãũãchi ñụxmata nachüta.

[28]Rü yíxema yangexe i wüxi i ngẽma naeũ̃ i yuxũ̃ rü tanaxwạxe nax dexámaxã tanayaxuxũ̃ i tümachiru. Rü tá chopẹxewa taxüxa ñụxmata nachüta. Rü tá namaxã nagu perüxĩnüe nax wüxi i naeũ̃ i tama mexũ̃ yixĩxũ̃ nax penangṍxũ̃.

[29]Rü natanüwa i ngẽma naeũ̃gü i waixũ̃müanegu nügü itúgüãcü ĩxũ̃, rü ñaagü nixĩgü i ngẽma pexcạx ixãũãchixũ̃: ũ̃ca, rü chixcüre, rü naguxũ̃raũ̃xũ̃ i naeũ̃gü i naxtanecamaxã waixũ̃müanegu ixĩxũ̃,

[30]rü toxmachanegü, rü coyagü, rü yocagü, rü ngairegü rü chenemagü.

[31]Rü natanüwa i ngẽma togüamachigü i waixũ̃müanegu nügü itúgüãcü ĩxũ̃, rü tá namaxã nagu perüxĩnüe nax naeũ̃gü i tama mexũ̃ yixĩxũ̃ nax penangṍxũ̃. Rü yixema nüxũ̃ ingógüxe i wüxi i ngẽma naeũ̃ i yuxũ̃ rü taxãũãchi rü ñụxmata nachüta.

[32]Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta i ngexũ̃rüüxũ̃ i ngẽmaxũ̃gü i ngẽma naeũ̃ i yuxũ̃étügu nguxũ̃ rü naxãũãchi. Rü chi wüxi i ngẽmaxũ̃ i nainaxcạx yixĩxgu, rü chi wüxi i naxchiru yixĩxgu, rü chi wüxi i ngẽmaxũ̃ i naxchạxmüũ̃naxcạx yixĩxgu, rü chi wüxi i choca yixĩxgu, rüẹxna chi wüxi i tạxacü i namaxã ipuracüxũ̃ yixĩxgu rü naxãũãchi. Rü name nixĩ i dexáwa tanatáe rü ngéma nangẽxma erü naxãũãchi rü ñụxmata nachüta. Rü ngẽmawena rü tá name.

[33]Rü ngẽxguma ngexũ̃rüüxũ̃mare i ngẽma naeũ̃ i yuxũ̃ rü wüxi ya buetare ya waixũ̃münaxcạxgu nanguxgu, rü guxũ̃ma i ngẽma naãcu i nawa ngẽxmaxũ̃ rü naxãũãchi. Rü ngẽxguma ya yimá buetare rü name nax wüxicana peyapuxẽẽxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[34]Rü ngẽma dexá ya yimá buetarewa ngẽxmaxũ̃ rü ngẽxguma ta̱xacürü õnaétügu nabaxgu, rü ngẽma õna rü naxãũãchi. Rü guxũ̃ma i axexũ̃ ya yima buetarewa ngẽxmaxũ̃ rü naxãũãchi.

[35]Rü ngẽxguma nayu̱xgu i wüxi i ngẽma naeũ̃ rü perü ngẽmaxũ̃étügu nanguxgu rü ngẽma rü tá ta pexca̱x naxãũãchi. Rü woo perü paũarü guruũ̃gu rüe̱xna gueta̱xmüũ̃gu nanguxgu rü name i nagu pipogü, erü pexca̱x rü naxãũãchi.

[36]Rü guxãma ya yíxema nüxũ̃ ingógügüxe i ngẽma naeũ̃ i yuxũ̃ rü taxãũãchi. Natürü ngẽma puchu i dexá i axexũ̃ nawa ngẽxmaxũ̃ rü tagutáma naxãũãchi.

[37]Rü ngẽxguma ngẽma naeũ̃ i yuxũ̃ rü nanetüchire itogüchaxũ̃negu nanguxgu rü yima nanetüchire rü tama naxãũãchi.

[38]Natürü yima nanetüchire rü ngẽxguma dexámaxã yawaitanügu, rü ngẽma naeũ̃ i yuxũ̃ natanügu nanguxgu rü ngẽxguma nixĩ i pexca̱x naxãũãchixũ̃.

[39]Rü ngẽxguma nayumaregu i wüxi i naeũ̃ i tama pexna chachu̱xuxũ̃ nax penangṍxũ̃, natürü yíxema nüxũ̃ ingógüxe rü taxãũãchi ñu̱xmata nachüta.

[40]Rü yíxema nangṍxe i ngẽma naeũ̃ i yumarexũ̃ rü name i tanayaxu i tümachiru. Rü tá taxãũãchi ñu̱xmata nachüta. Rü yíxema yangexe i ngẽma naeũ̃ i yumarexũ̃ rü name i tanayaxu i tümachiru. Rü taxãũãchi ñu̱xmata nachüta.

[41]Rü tama name nax penangṍxũ̃ i wüxi i naeũ̃ i waixũ̃müanegu naxtanecamaxã nügü itúchigüãcüma ixũxũ̃, erü ngẽma naeũ̃ rü naxãũãchi.

[42]Rü guxũ̃ma i ngẽma naeũ̃gü i waixũ̃müanegu naxtanecamaxã nügü itúchigüãcüma ixĩxũ̃, rü tama name nax penangṍxũ̃ rü bai i wüxi i ngẽma naeũ̃ nax pengṍxũ̃, rü woo ngẽma naxtanecamaxã nügü itúchigüãcüma ixũxũ̃, rüe̱xna ngẽma ãgümücüparaxũ̃ rü muparaxũ̃, erü ngẽma naeũ̃gü rü nixãũãchi.

[43]Rü pema rü tama name nax pegü namaxã pexãũãchi i ngẽma naeũ̃gü i waixũ̃müanegu naxtanecamaxã nügü itúchigüãcüma ixĩxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

44Erü choma nixĩ i Cori ya perü Tupana chixĩxũ̃. Rü pema rü name nax pengearü ãũãchiáxũ̃ rü pexüünegüxũ̃ erü choma rü chaxüüne. Rü ngẽmacax nixĩ i tama namexũ̃ nax pegü namaxã pexãũãchixũ̃ i ngẽma naeũ̃gü i waixũ̃müanegu naxtanecamaxã nügü itúchigüãcüma ixĩxũ̃.

45Rü choma nixĩ i perü Cori chixĩxũ̃ i Equítuanewa pexũ̃ íchagaxũ̃xũ̃ nax perü Tupana nax chixĩxũ̃cax. Rü ngẽmacax i pema rü name nax pixüünexũ̃ erü choma rü chaxüüne.

46Rü ngẽmagü nixĩ i ngẽma ucuxẽgü nachiga i naeũ̃gü i waixũ̃müanewa maxẽxũ̃, rü naeũ̃gü i ãxpexatüxũ̃, rü naeũ̃gü i dexáwa maxẽxũ̃, rü naeũ̃gü i waixũ̃müanegu naxtanecamaxã nügü itúchigüãcüma ixĩxũ̃.

47Rü pemaxã nüxũ̃ chixu i ngẽma ucuxẽgü nax ngẽmaãcü nüxũ̃ pecuáxũ̃cax nax ngexũ̃rüüxũ̃ yixĩxũ̃ i ngẽma imexũ̃ rü ngexũ̃rüüxũ̃ yixĩxũ̃ i ngẽma ixãũãchixũ̃, rü ngexũ̃rüüxũ̃ yixĩxũ̃ i ngẽma naeũ̃gütanüwa rü mexũ̃ nax penangőxũ̃ rü ngexũ̃rüüxũ̃ yixĩxũ̃ i ngẽma naeũ̃gü i tama mexũ̃ nax penangőxũ̃ ==ñanagürü ga Tupana.

## Lebítanüxũ̃arü puracüchiga 12

### Ngexe ya tümaarü íxraxacüwenaarü mexẽxẽchiga

1Rü nüma ya Cori ya Tupana rü Moichémaxã nidexa rü ñanagürü:

2—¡Iraétanüxũ̃maxã nüxũ̃ ixu i ñaa ore!: “Ngẽxguma wüxi i ngecü rü naxãxacügu rü nabuxgu rü nayatügu, rü ngĩma rü 7 i ngunexũ̃ tá ixãũãchi, ngẽxguma ngĩrü tauemacüwa nanguxgurüxũ̃.

3Rü ngẽxguma marü 8 i ngunexũ̃ nüxũ̃́ inguxgu ya ngĩne rü tá ínawiechaxmüũ̃pexechiraũ̃.

4Natürü ngĩma i ngecü rü name nax 33 i ngunexũ̃ ngĩgü namexẽẽxũ̃ nawa ga gumá nagü ga ibacü ga yexguma naxíxraxacügu. Rü ngẽma ngunexũ̃gü i nagu ngĩgü namexẽẽxũ̃gu rü tama name nax nüxũ̃ yangógüxũ̃ i taxacü i üünexũ̃, rü tama name nax Tupanapatagu naxücuxũ̃.

5Natürü ngẽxguma ngẽma ngĩrü õxchana rü nangexgu, rü taxre i yüxü tá nixĩ i inaxãũãchixũ̃, ñoma ngĩrü daxawexũ̃ne ngĩxna nguxgurüxũ̃. Natürü naétü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

rü tá 66 i ngunexũ̃gü ngĩgü iyamexẽẽchigü nawa ga gumá nagü ga ibacü ga yexguma naxíxraxacügu.

6Rü ngẽxguma marü yanguxgu nax ngĩgü namexẽẽxũ̃ nawena nax nabuxũ̃ ya ngĩne rüẹxna ngĩxacü, rü wüxi i carnéru i wüxi ya taunecü nüxṹ̃ ngẽxmaxũ̃ tá nixĩ i Tupanapataarü ĩã̱xwa nagaxũ̃, nax ngẽma rü ngĩrü ãmare i yaguxũ̃ yixĩxũ̃cạ̱x. Rü ngẽxgumarüxũ̃ tá ta ngéma inaga i wüxi i muxtucu rüẹxna wüxi i muxtucuxacü nax ngẽma ãmaremaxã naxütanüãxũ̃cạ̱x i ngĩrü pecadu. Rü ngẽma ngĩrü ãmaregü rü tá chacherdótena inana.

7Rü nüma ya chacherdóte tá nixĩ i Cori ya Tupanana naxãxũ̃ i ngẽma ãmare nax ngẽmaãcü Cori ya Tupanana naxcạ̱x nacạ̱xaxũ̃ nax ngĩxṹ̃ nüxũ̃ nangümaxũ̃cạ̱x i ngĩrü pecadu. Rü ngẽxguma i ngĩma rü tá marü ime rü tama nagümaxã ixãũãchi. Rü ngẽma nixĩ i chorü ucụ̱xẽgü tümacạ̱x ya yíxema íxraxacügüxe ya yatüxacügüxe rüẹxna ngexacügüxe.

8Natürü ngẽxguma ngẽma ngecü rü nangearü diẽruã̱xgu nax wüxi i carnérucạ̱x nataxexũ̃, rü name nax ngĩrü ãmareruxũ̃ taxre i muxtucu rüẹxna taxre i muxtucuxacü Tupanapataarü ĩã̱xwa igagü. Rü wüxi i ngẽma muxtucu rü chacherdóte tá Cori ya Tupanacạ̱x nayagu. Rü ngẽma to i muxtucu rü ngĩrü pecaduarü ütanüruxũ̃ Cori ya Tupanacạ̱x tá nayamạ̱x rü nayagu. Rü ngẽmaãcü i nüma ya chacherdóte rü tá ngĩrü pecadu naxütanü. Rü ngĩma rü wena Tupanapẹxewa tá ime” = =ñanagürü ga Cori ya Tupana.

## Lebítanüxũ̃arü puracüchiga 13

### Ucụ̱xẽgü nachiga i chaxünearü dạ̱xawe

1-2Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichéxũ̃ rü Aróũ̃xũ̃ ñanagürü: —Rü ngẽxguma texé rüchaxgu, rüẹxna tümaxũ̃newa tạ̱xacü rüyixgu, rüẹxna tadauagüxũ̃negu rüẹxna o̱xri i chaxünerüxũ̃ ixĩxũ̃ tümawa rüyixgu, rü name nax chacherdóte i Aróũ̃xũ̃tawa tüxũ̃ naga rüẹxna wüxi i chacherdóte i nanexũ̃tawa tüxũ̃ naga.

3Rü nüma i ngẽma chacherdóte rü tá mea nanangugü i ngẽma o̱xri i tümaxũ̃newa rügoxũ̃. Rü ngẽxguma yacómüãchitanügu ya yima


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tümata̲xaxũ̃negü i ngẽma ítarüxóxũ̃wa rü ñu̲xũchi ngẽma o̲xri rü poraãcü ínape̲xgu i tümacha̲xmüxũ̃wa, rü ngẽmawa tá nüxũ̃ nacua̲x nax aixcüma chaxünearü o̲xri yixĩxũ̃. Rü nawena nax nangugüãxũ̃ i tümaarü o̲xri ya yíxema duũ̃xẽ rü nüma ya chacherdóte tá nüxũ̃ nixu nax taxãũãchixũ̃.

[4]Natürü ngẽxguma nacómügu i tümacha̲xmüxũ̃ i ngẽma o̲xri íngẽxmaxũ̃wa natürü tama ínape̲xgu i ngẽma o̲xri i tümacha̲xmüxũ̃wa tüxṹ ngẽxmaxũ̃ rü tama yacómüãchitanügu ya yima tümata̲xaxũ̃negü i ngẽma ítarüxóxũ̃wa, rü ngẽxguma i ngẽma chacherdóte rü 7 i ngunexũ̃ tá wüxi i nachicagu tüxũ̃ narüwãxtaxũ̃.

[5]Rü ngẽxguma marü norü 7 i ngunexũ̃wa nanguxgu, rü wena tá tüxũ̃ nadau i tümaarü o̲xri rü nanangugü. Rü ngẽxguma ngẽma tümaarü o̲xri rü naxairügumaraũ̃maregu rü tama íyaxũxgu i tümacha̲xmüxũ̃wa, rü wenaxarü tá to i 7 i ngunexũ̃ tüxũ̃ narüwãxtaxũ̃.

[6]Rü ngẽxguma to i norü 7 i ngunexũ̃wa nanguxgu rü wena tá tüxṹ nüxũ̃ nadau rü nanangugü i tümaarü o̲xri. Rü ngẽxguma iyanaxochigügu i ngẽma tümaarü o̲xri, rü tama íyaxũxgu i tümacha̲xmüxũ̃wa, rü ngẽxguma i ngẽma chacherdóte rü tá tümamaxã nanaxuegu nax tama chaxüne yixĩxũ̃ i tüxṹ ngẽxmaxũ̃ rü wüxi i o̲xrimare yixĩxũ̃ i ngẽma tümacha̲xmüxũ̃wa rügoxũ̃. Rü ngẽxguma i tüma ya yíxema ida̲xawexe rü tá tügü tayauxchiru rü taxũtáma taxãũãchi.

[7]Natürü ngẽxguma chi ngẽma chacherdóte tüxũ̃ nangugügu rü tümamaxã nüxũ̃ yaxuxgu nax marü tamexũ̃, rü ngẽmawena chi yaxũchigüamagu i tümacha̲xmüxũ̃wa i ngẽma tümaarü o̲xri, rü name nax wenaxarü chacherdótexũ̃tawa taxuxũ̃ nax wena nangugüãxũ̃ca̲x i ngẽma o̲xri.

[8]Rü nüma i chacherdóte rü ngẽxguma tüxṹ nangugüãgu i ngẽma tümaarü o̲xri nax yaxũchigüamaxũ̃ i tümacha̲xmüxũ̃wa, rü ñu̲xũchi tá tümamaxã nanaxuegu nax chaxünemaxã tida̲xawexũ̃ rü ngẽmaca̲x taxãũãchixũ̃ i Tupanape̲xewa.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[9]Rü ngẽxguma chaxünemaxã tida̲xawegu i wüxíe rü name nax chacherdótexũ̃tawa tüxũ̃ pegaxũ̃.

[10-11]Rü nüma i chacherdóte rü tá nanangugü i ngẽma nax nachaxũ̃ i tümacha̲xmüxũ̃. Rü ngẽxguma nacómügu i ngẽma rüchaxũ̃ rü yacómüãchigu ya yima tümata̲xagü i ngẽma ítarüchaxũ̃wa rü ngẽxguma ngẽma rüchaxũ̃wa nüxũ̃ da̲u̲xgu i tümamachi i maxũ̃, rü ngẽmawa nüxũ̃ tacua̲x nax aixcüma chaxũ̃ne yixĩxũ̃ i ngẽma da̲xawe. Rü nüma i chacherdóte rü tá tümamaxã nanaxuegu nax Tupanape̲xewa taxãũãchixũ̃. Rü taxũtáma tüxũ̃ narüwaxtaũ̃gü erü Tupanape̲xewa taxãũãchi.

[12-13]Natürü ngẽxguma chacherdóte nüxũ̃ da̲u̲xgu nax yaxũxũ̃ i wüxíearü da̲xawe rü tümacutüwa inaxügüxũ̃ rü ñu̲xmata tümaeruwa nangu, rü nüma ya chacherdóte rü tá mea nanangugü i ngẽma da̲xawe. Rü ngẽxguma nüxũ̃ nada̲u̲xgu nax guxũ̃ i tümaxũ̃newa nanguxũ̃ rü nax yacómüãchixũ̃ i guxũ̃ma i tümacha̲xmüxũ̃, rü ngẽmawa tá nüxũ̃ nacua̲x nax marü tümaca̲x yataanexũ̃ rü tama taxãũãchixũ̃.

[14]Natürü ngẽxguma tümaarü o̲xriwa nagóxgu i tümamachi i maxũ̃xũ̃, rü ngẽmawa tá nüxũ̃ pecua̲x nax chaxünearü da̲xawemaxã tida̲xawexũ̃, rü taxãũãchixũ̃.

[15]Rü ñu̲xũchi ngẽma chacherdóte rü tá nanangugü i ngẽma tümamachi i maxũ̃xũ̃, rü tá tümamaxã nanaxuegu nax chaxünearü da̲xawe nax yixĩxũ̃. Rü tá taxãũãchi erü nixüe i ngẽma da̲xawe.

[16-17]Rü ngẽxguma yacómüãchigu i ngẽma tümamachi i maxũ̃xũ̃, rü name nax chacherdótexũ̃tawa taxuxũ̃ nax tüxũ̃ nadauxũ̃ca̲x. Rü ngẽxguma chacherdóte nüxũ̃ da̲u̲xgu nax yacómüãchixũ̃ i tümaarü o̲xri, rü tá tümamaxã nanaxuegu nax tama tida̲xawexũ̃ rü marü tama taxãũãchixũ̃.

[18-19]Rü ngẽxguma texé o̲xri tümawa iyarügoxgu rü tüxũ̃́ yaxe̲xgu, natürü nachicawa tüxũ̃́ iyanagóxgu i wüxi i cómüxũ̃ i rüchaxũ̃ rüe̲xna wüxi i yadauãchixũ̃, rü name nax chacherdótexũ̃tawa taxuxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[20]Rü nüma i ngẽma chacherdóte rü tá mea nanangugü i ngẽma o̲xri i tümaxũ̃newa rügoxũ̃. Rü ngẽxguma ngẽma o̲xri rü poraãcü ínape̲xgu rü yacómüãchitanügu ya yima tümata̲xagü i ngẽma ítarüxóxũ̃wa, rü ñu̲xũchi nüma ya chacherdóte rü tá tümamaxã nanaxuegu nax taxãũãchixũ̃, erü aixcüma chaxünearü o̲xri nixĩ i ngẽma tümawa irügoxũ̃.

[21]Natürü ngẽxguma chacherdóte nüxũ̃ da̲u̲xgu rü ngẽma ítarüxóxũ̃wa nataxuxguma yacómüne ya tümata̲xaxũ̃ne, rü tama ínape̲xgu i tümacha̲xmüxũ̃, rü ngẽma tümaarü o̲xri rü yanaxochigügu, rü ngẽxguma ya chacherdóte rü 7 i ngunexũ̃ tá tüxũ̃ narüwãxtaxũ̃ ya yíxema duũ̃xẽ.

[22]Natürü ngẽxguma yaxũchigüamagu i ngẽma o̲xri i tümacha̲xmüxũ̃wa ngẽxmaxũ̃, rü nüma i ngẽma chacherdóte tá tümamaxã nanaxuegu nax chaxünemaxã yixĩxũ̃ nax tida̲xawexũ̃, rü ngẽmaca̲x taxãũãchi i Tupanape̲xewa.

[23]Natürü ngẽxguma ngẽma o̲xri iyanagóxũ̃wa tama yaxũchigüamagu rü nachicamare ngéma ngẽxmagu i ngẽma o̲xri, rü ngẽxguma i nüma ya chacherdóte rü tá tümamaxã nanaxuegu nax tama tida̲xawexũ̃ rü marü tama taxãũãchixũ̃.

[24-25]Rü ngẽxguma texe ixaxgu, rü ngẽma tümamachi i maxũ̃xũ̃wa nango̲xgu nax nadauãchixũ̃ rüe̲xna nacómüxũ̃, rü nüma ya chacherdóte rü tá tüxṹ nanangugü i ngẽma tümaarü o̲xri. Rü ngẽxguma ngẽma o̲xriwa yacómüãchitanügu ya yima tümata̲xaxũ̃negü, rü ínape̲xgu i tümacha̲xmüxũ̃wa, rü nüma ya chacherdóte rü ngẽmawa tá nüxũ̃ nacua̲x nax chaxünearü da̲xawe yixĩxũ̃ i ngẽma itixaxũ̃wa iyarügoxũ̃. Rü ngẽmaca̲x i nüma ya chacherdóte rü tá nüxũ̃ nixu nax taxãũãchixũ̃, erü ngẽma o̲xri i tüxṹ ngẽxmaxũ̃ rü chaxüne nixĩ.

[26]Rü ngẽxguma ngẽma chacherdóte nüxũ̃ da̲u̲xgu i ngẽma tümawa iyarügoxũ̃, rü nüxũ̃ nada̲u̲xgu nax marü nataxuxũ̃ma ya tümata̲xaxũ̃ne ya cómüne i ngẽma íyanagoxũ̃wa, rü tama ínape̲xgu i ngẽma o̲xri i tümacha̲xmüxũ̃wa tüxṹ ngẽxmaxũ̃, rü ngẽma o̲xri rü iyanaxochigügu, rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngẽxguma i ngẽma chacherdóte rü 7 i ngunexũ̃ tá wüxi i nachicagu tüxũ̃ narüwãxtaxũ̃.

27Rü ngẽma chacherdóte rü ngẽxguma ngẽma 7 i ngunexũ̃guwena tá tüxũ̃ nadau. Rü ngẽxguma nüxũ̃ nadạ̃ụ̃xgu nax ngẽma ọ̃xri yaxũchigüamaxũ̃ i tümachạ̃xmüxũ̃wa, rü tá tümamaxã nanaxuegu nax chaxünemaxã tidạ̃xawexũ̃ rü ngẽmacạ̃x taxãũãchixũ̃ i Tupanapẹ̃xewa.

28Natürü ngẽxguma ngẽma ọ̃xri tama iyaxũxgu i tümachạ̃xmüxũ̃wa rü iyanaxochigügu, rü tá nüxũ̃ nacuạ̃x nax ngẽma itixaxũ̃arü nachicamare nax yixĩxũ̃ i ngẽma ngéma rüchaxũ̃. Rü ngẽxguma i nüma ya chacherdóte rü tá tümamaxã nanaxuegu nax tama tidạ̃xawexũ̃ rü marü tama taxãũãchixũ̃, erü nachicamare nixĩ i ngẽma itixaxũ̃wa ngẽxmaxũ̃.

29-30Rü ngẽxguma wüxi ya yatü rüẹ̃xna wüxi ya ngexe tüxṹ̃ nangẽxmagu i wüxi i ọ̃xri i tümaeruwa rüẹ̃xna tümachicürawa, rü ngẽma chacherdóte rü tá tüxṹ̃ nüxũ̃ nadau i ngẽma tümaarü ọ̃xri. Rü ngẽxguma ngẽma ọ̃xri rü ínapẹ̃xgu i tümachạ̃xmüxũ̃wa, rü yadexãchitanügu rü nagụ̃xgu ya yima tümatạ̃xaxũ̃ne, rü ñụ̃xũchi nüma ya chacherdóte rü tá tümamaxã nanaxuegu nax taxãũãchixũ̃ ya yíxema duũ̃xẽ, erü tümaeruwa rü tümachicürawa tüxṹ̃ nangẽxma i chaxüne i tiñagu ãégaxũ̃.

31Natürü ngẽxguma ngẽma chacherdóte tüxṹ̃ nüxũ̃ dạ̃ụ̃xgu i ngẽma tümaaarü ọ̃xri i tiñagu ãégaxũ̃, rü nüxũ̃ nadạ̃ụ̃xgu nax tama ínapẹ̃xgu i tümachạ̃xmüxũ̃eruwa, rü ngẽma ọ̃xrichicawa nataxuxguma i tümayae i waxüxũ̃, rü ngẽxguma i nüma ya chacherdóte rü 7 i ngunexũ̃ tá wüxi i nachicagu tüxũ̃ narüwãxtaxũ̃.

32-33Rü nüma ya chacherdóte rü ngẽxguma ngẽma norü 7 i ngunexũ̃wa nanguxgu, rü wena tá tüxṹ̃ nüxũ̃ nadau i ngẽma tümaarüarü ọ̃xri. Rü ngẽxguma tama yaxũchigüamagu i ngẽma ọ̃xri i tümaeruwa yarügoxũ̃, rü ñụ̃xũchi tama ínapẹ̃xgu i tümachạ̃xmüxũ̃eruwa rü tama nadexãchitanügu i tümayae, rü ñụ̃xũchi nüma ya chacherdóte rü tá tüxũ̃ namu nax tayadüxũ̃cạ̃x i tümayae. Natürü taxũtáma tayadü i ngẽma ítarüxóxũ̃wa. Rü ngẽxguma i nüma ya chacherdóte rü wena to i 7 i ngunexũ̃ tá tüxũ̃ narüwãxtaxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

34Rü ngẽxguma ngẽma norü 7 i ngunexũ̃wa nanguxgu rü nüma ya chacherdóte rü wena tá tüxṹ nüxũ̃ nadau i ngẽma tümaarü o̲xri. Rü ngẽxguma tama yaxũchigügu i ngẽma tümaeruwa iyarügoxũ̃ i o̲xri, rü tama ínape̲xgu i tümacha̲xmüxũ̃eruwa, rü ngẽxguma i ngẽma chacherdóte rü tá tümamaxã nanaxuegu nax tama Tupanape̲xewa taxãũãchixũ̃ ya yíxema duũ̃xẽ ya ida̲xawexe. Rü ngẽxguma i tüma rü tá tügü tayauxchiru rü taxũtáma Tupanape̲xewa taxãũãchi.

35-36Rü nawena nax marüchire̲x tümamaxã naxueguãxũ̃ nax tama Tupanape̲xewa taxãũãchixũ̃, natürü yaxũchigüamagu i ngẽma tümawa iyarügoxũ̃ i o̲xri, rü nüma ya chacherdóte rü wena táxarü tüxṹ nanangugü i tümaarü o̲xri ya yíxema ida̲xawexe. Rü ngẽxguma tümaarü o̲xri yaxũchigügu i tümaeruwa, rü taxuca̲xma naxca̲x nadau i tümayae i dexexũ̃, erü yíxema ida̲xawexe rü Tupanape̲xewa taxãũãchi.

37Natürü ngẽxguma ngẽma chacherdóte nüxũ̃ da̲u̲xgu rü marü nax íyachaxãchixũ̃ nax naxoxũ̃ i ngẽma o̲xri, rü nachicawa iyanayixgu i tümayae i wẽxẽxũ̃, rü ngẽmawa tá nüxũ̃ nacua̲x nax marü yaxẽxũ̃ i tümaarü o̲xri rü tama Tupanape̲xewa taxãũãchi. Rü ngẽxguma i nüma ya chacherdóte rü tá tümamaxã nanaxuegu nax marü Tupanape̲xewa tamexũ̃ ya yíxema duũ̃xẽ ya ida̲xawexe.

38-39Rü ngẽxguma wüxi ya yatüxũ̃ rüe̲xna wüxi ya ngexe rü inacho̲xogügu i tümacha̲xmüxũ̃, rü nüma ya chacherdóte rü tá tüxṹ nüxũ̃ nadau i ngẽma chóxũ̃ i tümacha̲xmüxũ̃wa yarüyi̲xũ̃. Rü ngẽxguma nüxũ̃ nada̲u̲xgu nax nacho̲xagüxũ̃ rü nawẽ̲xẽxagüxũ̃, rü ngẽmawa tá nüxũ̃ nacua̲x nax wüxi i wãxĩnemare nax yixĩxũ̃ i ngẽma tümaxũ̃newa yarüyixũ̃. Rü ngẽxguma ya yíxema duũ̃xẽ rü tama chaxünearü da̲xawemaxã tida̲xawe.

40-41Rü ngẽxguma wüxi ya yatü rü inagüyaegu rü naba̲i̲xerugu, rüe̲xna nacatüwa inagüyaegu rü nabáicatügu, rü tama nidawe.

42Natürü ngẽxguma wüxi i o̲xri i dauxraxũ̃ nawa iyarügoxgu i ngẽma naweama ínabaixũ̃wa rüe̲xna nacatüwaama, rü ngẽmawa nüxũ̃ tacua̲x nax ngẽma o̲xri rü chaxünearü o̲xri nax yixĩxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

43-44Rü ngẽxguma i ngẽma chacherdóte rü tá tüxű̃ nüxű̃ nadau i ngẽma o̲xri. Rü ngẽxguma nadauxragu i ngẽma o̲xri i ngẽma ítangeyaexű̃wa rügoxű̃, ngẽxgumarüxű̃ ega chi ngẽma chaxüne rü tümaxű̃newa iyanagóxgurüxű̃, rü ngẽmawa nüxű̃ nacua̲x nax chaxünearü da̲xawe nax yixĩxű̃. Rü ngẽxguma i nüma i chacherdóte rü tá nüxű̃ nixu nax chaxüne yixĩxű̃ i ngẽma tümaeruwa iyarügoxű̃ rü ngẽmaca̲x tá tümamaxã nanaxuegu nax Tupanape̲xewa taxãũãchixű̃.

45Rü yíxema chaxünearü o̲xri tümawa yarüyi̲xixe, rü tá naxchiru i rügáuxű̃gu ticu̲x rü tama tatüeru. Rü ñu̲xũchi tügü tidüxchíweãcü tá ñaãcü ticaechigü: “¡Chaxãũãchi! ¡Chaxãũãchi!” ñaãcü tá ticaechigü.

46Rü ngẽxguma chaxünemaxã tida̲xawegu rü duű̃xű̃gü rü tá tüxű̃ nacua̲xgü nax wüxi i duű̃xű̃ i ãũãchixű̃ tixĩxű̃. Rü tá tüxica duű̃xű̃gü ípegüxű̃arü yáxű̃wa tamaxű̃xű̃.

### Mugü i chúxű̃chiga

47-49Rü ngẽxguma yachu̲xgu i wüxi i naxchiru i carnéruta̲xanaxca̲x, rüe̲xna línuchinaxca̲x, rüe̲xna línuchiwa mutachinüxű̃, rüe̲xna carnéruta̲xawa mutachinüxű̃, rüe̲xna wüxi i ngẽmaxű̃ i naxcha̲xmüű̃naxca̲x, rüe̲xna ngẽxűrüűxű̃mare i ngẽmaxű̃ i naxcha̲xmüű̃wa üxű̃wa nango̲xgu nax yachúxű̃, rü ngẽxguma nayáuxragu rüe̲xna nadauxragu i norü chu̲x i ngẽma naxchirugü, rü chaxünearü chu̲x nixĩ i ngẽma. Rü name nax chacherdótexű̃ peyawéxű̃

50Rü ngẽxguma i ngẽma chacherdóte rü tá nüxű̃ nadau i ngẽma naxchiru i chúxű̃. Rü 7 i ngunexű̃ ta wüxi i nachicagu nanawãtaxű̃ i ngẽma ngẽmaxű̃ i chúxű̃.

51Rü ngẽma norü 7 i ngunexű̃gu rü wena tá nüxű̃ nadau i ngẽma ngẽmaxű̃ i chúxű̃. Rü ngẽxguma yaxũchigügu nax yachúxű̃ i ngẽma naxchiruwa, rüe̲xna ngẽma mutachinüxű̃wa, rüe̲xna ngẽma naxcha̲xmüű̃wa, rüe̲xna ngẽma ngẽmaxű̃ i naxcha̲xmüű̃naxca̲xwa, rü ngẽmawa nüxű̃ tacua̲x i ngẽma norü chu̲x rü aixcüma chaxüne i ãũcümaxű̃chixű̃ nixĩ. Rü ngẽxguma i ngẽma ngẽmaxű̃ rü Tupanape̲xewa nixãũãchi.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[52]Rü ngẽmacax i ngexũrüüxũ i ngẽmaxũ i chúxũ rü name nixĩ i wüxicana yaguxũ, erü chaxüne i ãũcümaxũ nawa nangẽxma.

[53-54]Natürü ngẽxguma chacherdóte nüxũ daux̲gu nax tama yaxũãmaxũ nax yachúxũ i ngẽma ngẽmaxũ, rü tá nanamu nax dexáwa yayauxãxũcax. Rü ngẽmawena rü to i 7 i ngunexũ tá wüxi i nachicagu nanawãtaxũ.

[55]Rü nawena nax marü dexáwa nayax̲uxãxũ i ngẽma ngẽmaxũ i chúxũ, rü nüma i chacherdóte rü wena tá nüxũ nadau. Rü ngẽxguma nüxũ nadax̲uxgu nax tama iyanaxoxũ nax yachúxũ, rü ngẽmawa tá nüxũ nacuax nax chaxüne yixĩxũ i ngẽma nax yachúxũ, rü name nax wüxicana yaguxũ i ngẽma ngẽmaxũ woo tama yaxũãmagu nax yachúxũ. Rü ngẽxguma norü düxétüwa rü norü aixepewa yachux̲gu, rü ngẽmawa nüxũ nacuax nax wüxi i ãũcümaxũ nax yixĩxũ.

[56]Rü nawena nax dexáwa nayax̲uxãxũ i ngẽma naxchiru nax yachúxũ, rü ngẽxguma chacherdóte nüxũ daux̲gu nax marü yanaxochigüxũ nax yachúxũ, natürü nüma ya chacherdóte rü tá ngẽma naxchiruwa, rüexna ngẽma naxchaxmüũwa, rüexna ngẽma mutachinüxũwa ínanayoeama i ngẽma noxri íyachux̲chiréxũwa.

[57]Natürü ngẽxguma wena nango̲xamagu rü yaxũchigüamagu nax yachúxũ i ngẽma naxchiruwa, rü ngẽma mutachinüxũwa rüexna ngẽma ngẽmaxũ i naxchaxmünaxcaxwa, rü tá wüxicana peyagu i ngẽma ngẽmaxũ i chúxũ.

[58]Rü ngẽxguma marü nayaxux̲guwena rü iyanaxoxgu nax yachúxũ i ngẽma naxchiru, rüexna ngẽma mutachinüxũ, rüexna ngẽma ngẽmaxũ i naxchaxmünaxcax, rü ngẽxguma rü tá wena niyauxgü nax ngẽmaãcü aixcüma namexũcax ==ñanagürü ga Cori ya Tupana.

[59]Rü ngẽma nixĩ i ngẽma ucux̲ẽgü nachiga i ngẽma chaxünearü chúxũ i naxchiru i carnérutaxanaxcaxwa, rüexna línuchinaxcaxwa, rüexna mutachinüxũwa, rüexna ngẽmaxũ i naxchaxmünaxcaxwa ngẽxmaxũ, nax ngẽmaãcü nüxũ picuáxũcax nax ngexũrüüxũ yixĩxũ i ngẽma Tupanapexewa mexũ rü ngẽma napexewa ãũãchixũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

## Lebítanüxũarü puracüchiga 14

### Mugü naxca̱x i ngẽma chaxünemaxã ida̱xaweexũ

[1]Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichémaxã nidexa rü ñanagürü nüxũ:

[2-4]—Ñaagü nixĩ i mugügü naxca̱x i ngẽma chaxünemaxã ida̱xawexũ. Nüma ya chacherdóte rü ĩanearü yáxũwa tá naxũ nax ngẽma ida̱xawexũxũ íyadauxũca̱x. Rü ngéma rü tá naxũtawa nanagagü. Rü ngẽxguma chacherdóte nüxũ da̱u̱xgu nax marü nüxṹ yaxẽxũ i norü o̱xrigü i ngẽma chaxünemaxã ida̱xawexũ, rü nüma ya chacherdóte rü tá duũxũgüxũ namu nax ngẽma ida̱xawexũca̱x naxũtawa nagagüãxũca̱x i taxre i werigü i maxẽxũ i ngearü chixexũáxũ. Rü ngẽxgumarüxũ tá ta nanamu nax naxũtawa nangegüãxũca̱x i wüxi i mürapewaxacü i ocayiwanaxca̱x rü wüxi i daucharaxũ i naxchiru rü wüxi i ichópuchacüxü i maxcuruxũ nax ngẽmamaxã Tupanape̱xewa ínapiãxũca̱x i ngẽma da̱xawe.

[5]Rü duũxũgüxũ tá namu nax tüxũ yamáxũca̱x ya wüxi ya yíxema weri naétügu ya wüxi ya buetare i waixũmünaxca̱x ya dexá i íchuxchuxũwa yaxuxũmaxã ããcucü.

[6]Rü nüma ya chacherdóte rü tá tüxũ nayaxu ya yíxema toguxe ya weri ya maxṹxẽ, rü ngẽma mürapewaxacü i ocayiwanaxca̱x, rü ngẽma naxchiru i daucharaxũ, rü ñu̱xũchi ngẽma maxcuruxũ. Rü guxũma i ngẽma rü tá nayawaixẽxẽ namaxã ya tümagü ya yíxema weri ya tüxũ yamáxe naétügu ya yimá buetare i dexá i íchuxchuxũwa yaxuxũmaxã ãcucü.

[7]Rü ngẽmawena rü 7 e̱xpü̱xcüna tá yíxema werigümaxã nanamaxcuxũne i ngẽma chaxünemaxã ida̱xawexũ. Rü ñu̱xũchi tá namaxã nanaxuegu nax marü naxca̱x yataaneexũ. Rü ngẽma weri i maxũxũ rü tá nayange̱x nax yaxũxũca̱x.

[8]Rü yíxema marü tümaca̱x yataanexe, rü name nax tügü tayauxchiruxũ rü tügü mea taxaiyaxũ, rü guxũwama tügü tidüxũ nax ngẽmaãcü tamexũca̱x. Rü ngẽmawena tá nixĩ i duũxũgü íxãpataxũwa taxũxũ. Natürü 7 i ngunexũ tá nixĩ i tümapataarü düxétüwa tangexmaxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[9]Rü norü 7 i ngunexũgu rü mea tá tügü tidüxpüxüeru, rü tügü tidüxchinagu, rü tügü tidüxũcatü, rü tügü tidüxtaxaxũne. Rü tá tügü tayauxchiru rü ñuxũchi mea tá tügü taxaiya, rü ngẽxguma tá nixĩ i tangearü daxaweáxũ.

[10]Rü ngẽma norü 8 i ngunexũgu ya yíxema tümacax yataanexe rü tá tayayaxu i taxre i carnéruxacü i yatüxũ i ngearü chixexũáxũ, rü ñuxũchi wüxi i carnéruxacü i ngexũ i wüxi ya taunecü nüxũ ngẽxmaxũ i ngearü chixexũáxũ. Rü ñuxũchi tá tanayaxu i 6 quíru i trigutexe i rümemaexũ i chíxũmaxã ãéũxũ. Rü ngẽxgumarüxũ tá ta tanayaxu i ngãxũ i litru i chíxũ.

[11]Rü ngẽma chacherdóte i tá naxüxũ i ngẽma mexẽẽchiga rü Cori ya Tupanapatapexegu tá tüxũ namu ya yíxema duũxẽ wüxigu namaxã i tümaarü ngẽmaxũgü.

[12]Rü ngẽmawena nüma ya chacherdóte rü tá tüxũ niyaxu i wüxi ya yíxema carnéruxacü rü ñuxũchi tá nanayaxu i ngẽma ngãxũ i litru i chíxũ rü Tupanapexewa tá nanange i ngẽma ãmare i ngẽma duũxẽarü chixexũgagu ixãxũ. Rü ngéma Tupanapexewa tá nayachüxüxacüüxẽxẽ.

[13]Rü tá nayamax i ngẽma carnéruxacü nagu i ngẽma nachica i nagu nadaiaxũ i ngẽma naxũnagü i pecaduarü ütanüruxũgü rü ngẽma naxũnagü i ãmare i Tupanacax ínaguxũ. Rü ngẽma ãmare i pecadu i naguãchixũcax inaxãxũ, rü ngẽxgumarüxũ ta i ngẽma ãmare i pecaduarü ütanücax inaxãgüxũ, rü chacherdótearü tá nixĩ i ngẽma namachi, erü ngẽma rü naxüüne.

[14]Rü nawena nax yamáaxũ i ngẽma naxũna i pecadu i naguãchixũcax yamáxũ, rü nüma ya chacherdóte rü íxracü ya yimá nagü tá nayaxu, rü yíxema duũxẽ ya chaxünewa tüxũ namexexẽẽarü tügünechinüpünewa tá yimá nagümaxã tüxũ nacha. Rü ngẽxgumarüxũ tá ta nanacha ya yima tügünemexẽarü tatarene rü yima tügünecutüarü tatarene.

[15]Rü ngẽmawena ya yimá chacherdóte rü íxraxũ i chíxũ tá nayaxu rü norü toxowemexẽgu tá nanaba.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16Rü norü tügünemẹxẽarü unetaruũmaxã tá nawa naxue i ngẽma chíxũ̃ i norü tọxoxwemẹxẽwa ngẽxmaxũ̃. Rü yimatama norü unetaruũmaxã tá 7 ẹxpụ̈xcüna ngẽma ãmarearü guruũ̃guama nanamaxgü i ngẽma chíxũ̃.

17Rü nüma ya chacherdóte rü ngẽma chíxũ̃ i naxmẹxwa yáxũ̃wa tá nanayaxu i íxraxũ̃ rü ngẽmamaxã tá tüxũ̃ nacha ya yíxema duũ̃xẽ ya chaxünewa tüxũ̃ namexexẽẽarü tügünechinüpünewa rü yima tügünemẹxẽarü tatarenewa rü yima tügünecutüarü tatarenewa. Rü ngẽmaãcü ngẽma naxũ̃na i pecadu i naguãchixũ̃cạx yamáxũ̃arü nagüétüwa tá tüxũ̃ nacha namaxã i ngẽma chíxũ̃.

18Rü ngẽma chíxũ̃ i naxmẹxwa íyaxüxũ̃maxã tá tüxũ̃ nachaeru ya yíxema duũ̃xẽ ya chaxünewa tüxũ̃ namexexẽxẽ. Rü ngẽmaãcü ya chacherdóte rü tá tümaétüwa nachogü, nax ngẽmaãcü Tupana tüxṹ nüxũ̃ iyarüngümaxũ̃cạx i tümaarü pecadu.

19-20Rü ngẽmawena i ngẽma chacherdóte rü tá Tupanana nanaxuaxũ̃ i ngẽma naxũ̃na i pecaduarü ütanüruxũ̃ nax ngẽmaãcü tarümexũ̃cạx ya yíxema chaxünemaxã idạxawexe. Ngẽmawena rü tá nayamạx i ngẽma naxũ̃na rü ãmarearü guruũ̃wa tá nayagu wüxigu namaxã i ngẽma ãmare i triguṭexe. Rü ngẽmaãcü ya chacherdóte rü tá tümaétüwa nachogü, nax ngẽmaãcü Tupana tüxṹ nüxũ̃ iyarüngũ̃maxũ̃cạx i tümaarü pecadu. Rü ngẽmaãcü tá Tupanapẹxewa tame.

21Rü ngẽxguma chi taxíxraarü diẽruạ̃xgu ya yíxema idạxawexe, rü tama tinguarü diẽruạ̃xgu rü wüxitama carnéruxacü tá chạụxcạx timạx naxcạx i ngẽma pecadu i tümaguãchixũ̃. Rü nüma ya chacherdóte rü Tupanapẹxewa tá nayachụ̈xüxãcüüxẽxẽ i tümaarü ãmare nax ngẽmaãcü Tupana tüxṹ nüxũ̃ nangümaxũ̃cạx i ngẽma tümaarü pecadu. Rü naétü tá itanaxã i tümaarü ãmare i taxre i quíru i rümemaexũ̃ i triguṭexe i chíxũ̃maxã ãéũ̃xũ̃ rü ngãxũ̃gu i litru i chíxũ̃.

22Rü ñụxũchi tá itanaxã i taxre i muxtucugü rüẹxna taxre i muxtucuxacügü i ngẽma tüxṹ tauxchaxũ̃ nax itanaxãxũ̃. Rü wüxi tá nixĩ i pecaduarü ütanüruũ̃cạx timáxũ̃ rü ngẽma to tá nixĩ i ãmare nax tayaguxũ̃cạx.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[23]Rü tüma rü ngẽma 8 i ngunexũgu rü Tupanapataarü ĩa̱xwa tá chacherdótena tayana i guxũma i ngẽma ãmaregü i tümaarü pecaduarü ütanüruxũ nax ngẽmaãcü Tupanape̱xewa tamexũca̱x.

[24]Rü nüma i ngẽma chacherdóte rü tá nanaganagü i ngẽma carnéruxacü i tümaarü pecadu i tümaguãchixũca̱x imáxchaũxũ. Rü tá nanayaxu i ngẽma ngãxũgu i litru i chíxũ rü wüxigu ngẽma carnéruxacümaxã tá Tupanape̱xewa nayachu̱xüxãcüüxẽxẽ i ngẽma ãmare i mexẽchixũ i Tupanaca̱x ixĩxũ.

[25]Rü nüma ya chacherdóte tá nayama̱x i ngẽma carnéruxacü i pecadugagu imáxũ. Rü tá nanayaxu ya íxracü ya nagü i ngẽma carnéruxacü, rü yimá nagümaxã tá tüxũ nacha ya tügünechinüpünewa ya yíxema duũxẽ ya tümaarü pecaduwa tüxũ namexexẽxẽ. Rü ngẽxgumarüxũ tá ta nanacha ya yima tügünemẹxẽarü tatarene rü yima tügünecutüarü tatarene.

[26-27]Rü ngẽmawena ya yima chacherdóte rü íxraxũ i chíxũ tá nayaxu rü norü to̱xwemẹxẽgu tá nanaba. Rü norü tügünemẹxẽarü unetaruũmaxã tá nawa naxue i ngẽma chíxũ i norü to̱xwemẹxẽwa ngẽxmaxũ. Rü yimatama norü unetaruũmaxã tá 7 ẹxpu̱xcüna ngẽma ãmarearü guruũguama nanamaxgü i ngẽma chíxũ.

[28]Rü nüma ya chacherdóte rü ngẽma chíxũ i naxmẹxwa yaxüxũwa tá nanayaxu i íxraxũ rü ngẽmamaxã tá tüxũ nacha ya yíxema duũxẽ ya chaxünearü o̱xrimaxã ida̱xawexearü tügünechinüpünewa rü yima tügünemẹxẽarü tatarenewa rü yima tügünecutüarü tatarenewa. Rü ngẽmaãcü ngẽma naxũna i pecadu i naguãchixũca̱x yamáxũarü nagüétüwa tá tüxũ nacha namaxã i ngẽma chíxũ.

[29]Rü ngẽma chíxũ i naxmẹxwa yaxüxũmaxã tá tüxũ nachaeru ya yíxema duũxẽ ya chaxünewa tüxũ namexexẽxẽ. Rü ngẽmaãcü ya chacherdóte rü tá tümaétüwa nachogü, nax ngẽmaãcü Tupana tüxṹ nüxũ iyarüngũmaxũca̱x i tümaarü pecadu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

30Rü ñu̱xũchi nüma i chacherdóte rü tá Tupanana nanaxã i wüxi i butünaxacü rüe̱xna wüxi i muxtucuxacü i ngẽma tüxṹ tauxchaxũ̃ nax itanaxãxũ̃ ya yíxema duũ̃xẽ ya chaxünewa tüxũ̃ namexexẽxẽ.

31Rü wüxi i ngẽma weri tá nixĩ i pecaduarü ütanüruũ̃ca̱x timáxũ̃ rü ngẽma to tá nixĩ i ãmare i Tupanaca̱x tiguxũ̃ wüxigu namaxã i ãmare i trigute̱xe. Rü ngẽmaãcü ya chacherdóte rü tá tümaétüwa nachogü, nax ngẽmaãcü Tupana tüxṹ nüxũ̃ iyarüngũ̃maxũ̃ca̱x i tümaarü pecadu ya yíxema duũ̃xẽ ya chaxünewa tüxũ̃ namexexẽxẽ.

32Rü ngẽmagü nixĩ i ngẽma mugü naxca̱x i ngẽma duũ̃xũ̃gü i chaxünearü o̱xrimaxã ida̱xaweexũ̃ i taxucürüwa taxũ̃ i ãmare norü mexẽẽruũ̃ca̱x ixãgüxũ̃ ==ñanagürü.

### Mugü nax ñuxãcü yamexẽxẽxũ̃ ya ĩpatagü ya ichúene

33Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichéxũ̃, rü Aróũ̃xũ̃ ñanagürü:

34-35—Rü ngẽxguma ngẽma naane i pexna chaxãxũ̃ i Canaáũ̃anewa pengẽxmagügu, rü choma rü ñuxre ya ĩpatagu chananguxẽxẽ nax yachúexũ̃ca̱x ya yima ĩpatagü, rü yíxema ĩpataarü yora rü tá chacherdótexũ̃tawa taxũ, rü nüxũ̃ tá ñatagürü: “Chopata i nawa changexmane rü nichu̱x”, ñatagürü tá.

36Rü nüma ya chacherdóte rü naxũ̃pa nax nagu naxücuxũ̃ ya yima ĩpata, rü tá tüxũ̃ namu ya yíxema nawa ngẽxmagüxe nax ítachoxũ̃xũ̃ca̱x namaxã i guxũ̃ma i tümaarü ngẽmaxũ̃gü nax ngẽmaãcü tama nüxna naxüexũ̃ca̱x i guxũ̃ma i ngẽma ngẽmaxũ̃gü ya yima ĩpatawa ngẽxmagüxũ̃. Rü ngẽmawena rü nüma ya chacherdóte rü tá nagu naxücu ya yima ĩpata nax nangugüãxũ̃ca̱x rü aixcüma yachú ya yima ĩpata.

37-38Rü ngẽxguma ngẽma chacherdóte nüxũ̃ da̱u̱xgu nax naxtapü̱xwa yachúxũ̃ rü naxtapü̱xarü aixepegu nax naxücuxũ̃ rü naya̱u̱xãchixũ̃ rü nadauãchixũ̃, rü ngẽxguma i nüma ya chacherdóte rü tá ínaxũxũ nawa ya yima ĩpata, rü tá nanamu nax 7 i ngunexũ̃ nawãxtaxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

39-40Rü nüma ya chacherdóte rü norü 7 i ngunexũgu wena tá ínayadau ya yima ĩpata. Rü ngẽxguma yayexerachigügu nax nayáuax̲güxũ rü nadáuax̲güxũ i ngẽma chúxũ i naxtapüxwa ya yima ĩpata, rü duũxũgüxũ tá namu nax nadeaxũcax̲ ya yimá ĩpataarü nutagü ya ichúecü rü ñux̲ũchi wüxi i nachica i ãũãchixũ i ĩanearü yáxũwa ngẽxmaxũwa nax yawogüãxũcax̲.

41Rü ñux̲ũchi duũxũgüxũ tá namu nax nadüxtapüxgüãxũcax̲ i norü aixepemachiãwa ya yima ĩpata, rü ngẽma ínadügüxũ i nachitügü rü wüxi i nachica i ãũãchixũ i yima ĩanearü yáxũwa ngẽxmaxũwa nayagügü.

42Rü yimá nutagü ya nadecüchicüxü tá nai ya nutagü ngéma nanucu, rü ngexwacax̲ũxũ i ñaxruũmaxã tá nanachaxtapüxgü ya yima ĩxtapüx.

43-44Rü ngẽxguma wenaxarü yima ĩpatawa nango̲xomagu i ngẽma chúxũ nawena nax marüchire̲x nadeaxũ ya yimá nutagü, rü marüchire̲x nadüxtapüxgüãxũ rü ngexwacax̲ũxũ i ñaxruũmaxã nachaxtapüxgüãxũ, rü ngẽxguma ya chacherdóte rü wena tá nagu naxücu ya yima ĩpata nax nüxũ nadauxũcax̲ rü nangugüãxũcax̲. Rü ngẽxguma guxũwama nanguxgu nax yachux̲üxtapúxũ, rü ngẽma rü ãũcümaxũ nixĩ nax yachúxũ ya yima ĩpata, rü Tupanape̲xewa naxãũãchi.

45Rü ngẽmacax̲ name i wüxicana nagu napogüe ya yima ĩpata. Rü ñux̲ũchi guxcüma ya norü nutagü wüxigu namaxã i naachinax̲ãgü rü name i wüxi i nachica i ãũãchixũwa nayawogü i ĩanearü yáxũwa.

46Rü ngẽxguma chacherdóte marü nüxũ ixuxgu nax nawãxtaxũ ya yima ĩpata, rü texé ya nagu ücuxe rü tá tüxũ nacuax̲ nax taxãũãchixũ rü ñux̲mata nachüta.

47Rü yíxema yima ĩpatawa chibüxe rüe̲xna ngẽxma pexe, rü name nax tügü tayauxchiruxũ nax tangearü ãũãchiáxũcax̲.

48Rü nawena nax marü to i chauxruũmaxã nachaxtapúxũ ya yima ĩpata, rü ngẽxguma chacherdóte nagu ücugu nax nangugüãxũcax̲ rü nüxũ nadax̲ux̲gu nax tama iyaxũxũ nax yachúxũ, rü ñux̲ũchi tá nüxũ nixu nax marü namexũ ya yima ĩpata, erü marü inarüxo nax yachúxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[49]Rü Tupanapẹxewa nax namexẽẽxãxũcạx ya yima ĩpata, rü nüma ya chacherdóte tá nanayaxu i taxre ya werixacügü, rü wüxi i mürapewaxacü i ocayiwanaxcạx, rü wüxi i daucharaxũ i naxchiru, rü wüxi i tüxạxmü i naigu rübuxũ nax ngẽmamaxã Tupanapẹxewa ínapiãxũcạx i ngẽma norü chụx ya yima ĩpata.

[50]Rü tá tüxũ nimạx ya wüxi ya weri naétügu ya wüxi ya buetare ya waixũmünaxcạx i dexá ichuchuxũwa yaxuxũmaxã ããcucü.

[51]Rü nüma ya chacherdóte rü tá nanayaxu i ngẽma mürapewaxacü i ocayiwanaxcạx, rü ngẽma tüxạxmü i naigu rübuxũ, rü ngẽma naxchiru i daucharaxũ, rü yíxema weri ya maxűxẽ. Rü tá nayawaixẽxẽ i guxũma i ngẽma namaxã ya tümagü ya yíxema toguxe ya weri ya tüxũ yamáxe rü namaxã i ngẽma dexá i íchuchuxũwa yaxuxũ. Rü 7 ẹxpụxcüna tá nanamaxcu ya yima ĩpata.

[52]Rü ngẽmaãcü tá Tupanapẹxewa ínanapi ya yima ĩpata tümagümaxã ya yíxema werixacü ya tüxũ yamáxe, rü namaxã i ngẽma dexá i íchuxchuxũwa yaxuxũ, rü tümamaxã ya yíxema werixacü ya maxűxẽ, rü namaxã i ngẽma tüxạxmü i naigu rübuxũ, rü namaxã i ngẽma naxchiru i dauxũ nax iyanaxoxũcạx nax yachúxũ ya yima ĩpata.

[53]Ngẽmawena rü yima ĩanearü düxétüwaama tá tüxũ nimu ya yíxema werixacü ya maxűxẽ. Rü ngẽmaãcü tá inayanaxoxẽxẽ nax yachúxũ ya yima ĩpata. Rü wenaxarü tá Tupanapẹxewa name ya yima ĩpata ==ñanagürü ga Cori ya Tupana.

[54-57]Rü ngẽmagü nixĩ i ore nachiga i naguxũraũxũ i chaxüne, rü dawe i tiñagu ãégaxũ, rü naxchiru i chúxũ rü ĩpatagü ya ichúene, rü dawe i namaxã rüchaxũ, rü waiãchixũne, rü churixũne i chóxũ. Rü ngẽma orewa tá nüxũ pecuạx i tạxacü nixĩ i Tupanapẹxewa mexũ rü tạxacü nixĩ i napẹxewa ãũãchixũ. Rü ngẽma nixĩ i ore nachiga i ngẽma chaxüne i naxchạxmüũwa rü naxchiruwa rü chúxũwa pexna üexũ.

## Lebítanüxũarü puracüchiga 15


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

## Yatüwa ngẽxmaxũ̃ i dạ̲xawechiga

[1-2]Nüma ga Cori ya Tupana rü Moichémaxã rü Aróũ̃maxã nidexa rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Iraétanüxũ̃maxã nüxũ̃ pixu i ñaa ore!: “Rü ngẽxguma wüxi ya yatü idạ̲xaweegu namaxã nax naxpẹ̲xechiraũ̃wa ínaxũxũxũ̃ i namü, rü naxãũãchi.

[3]Rü ngẽxguma texé ngẽmamaxã tidạ̲xawegu rü wüxi i ãũãchixũ̃ nixĩ i ngẽma. Rü ngẽxguma naxpẹ̲xechiraũ̃wa ínaxũxũxgu i ngẽma ãũãchixũ̃ rüẹ̲xna namaxã napoxtapẹ̲xechiraũ̃gu, rü yima yatü rü naxãũãchi.

[4]Rü yimá yatü ya dạ̲xawepẹ̲xechiraũ̃cü rü guxũ̃ma i nachica i nagu nacạ̲xaxũ̃ rü duũ̃xũ̃gü tá nüxũ̃ nacuạ̲x nax naxãũãchixũ̃ i ngẽma nachicagü. Rü guxũ̃ma i ngẽmaxũ̃gü i nawa natoxũ̃ ya yimá yatü rü duũ̃xũ̃gü tá nüxũ̃ nacuạ̲x nax naxãũãchixũ̃ i ngẽma nachicagü.

[5]Rü yíxema nüxũ̃ ingógüxe i ngẽma pechicaxũ̃ ya yimá yatü nagu caxũ̃, rü name nax tügü tayauxchiruxũ̃ rü taxaiyaxũ̃. Rü duũ̃xũ̃gü tá nüxũ̃ nacuạ̲x nax taxãũãchixũ̃ ñu̲xmata nachüta.

[6]Rü yíxema nawa rütoxe i ngẽma ngẽmaxũ̃ ya yimá yatü nawa rütoxũ̃, rü name nax tügü tayauxchiruxũ̃ rü taxaiyaxũ̃. Rü duũ̃xũ̃gü tá nüxũ̃ nacuạ̲x nax taxãũãchixũ̃ ñu̲xmata nachüta.

[7]Rü yíxema nüxũ̃ ingógüxe ya yimá yatü ya naxpẹ̲xechiraũ̃wa idạ̲xawecü, rü name nax tügü tayauxchiruxũ̃ rü taxaiyaxũ̃. Rü duũ̃xũ̃gü tá nüxũ̃ nacuạ̲x nax taxãũãchixũ̃ ñu̲xmata nachüta.

[8]Rü ngẽxguma yimá yatü ya naxpẹ̲xechiraũ̃wa idạ̲xawecü tüxna cuaxigu ya wüxi ya duũ̃xẽ ya tama idạ̲xawexe, rü name nax tügü tayauxchiruxũ̃ rü taxaiyaxũ̃. Rü duũ̃xũ̃gü tá nüxũ̃ nacuạ̲x nax taxãũãchixũ̃ ñu̲xmata nachüta.

[9]Rü guxũ̃ma i cowarumạ̲xwẹ̲xe i nawa natoxũ̃ ya yimá yatü ya naxpẹ̲xechiraũ̃wa idạ̲xawecü, rü duũ̃xũ̃gücạ̲x rü nixãũãchi.

[10]Rü guxãma ya yíxema nüxũ̃ ingógüxe i wüxi i ngẽmaxũ̃ i nawa natoxũ̃ ya yimá yatü ya naxpẹ̲xechiraũ̃wa idạ̲xawecü, rü duũ̃xũ̃gü tá nüxũ̃ nacuạ̲x nax taxãũãchixũ̃ ñu̲xmata nachüta. Rü guxãma ya yíxema yangexe i tạ̲xacü i nawa natoxũ̃ ya yimá yatü ya naxpẹ̲xechiraũ̃wa idạ̲xawecü, rü name nax tügü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tayauxchiruxũ rü taxaiyaxũ. Rü duũxũgü tá nüxũ nacuax nax taxãũãchixũ ñuxmata nachüta.

11Rü ngẽxguma yimá yatü ya naxpexechiraũwa idaxawecü tama nayauxmexãcüma texéxũ yangógügu, rü yíxema tüxũ yangógüxe rü tanaxwaxe i tügü tayauxchiru rü tügü taxaiya. Rü duũxũgü tá nüxũ nacuax nax taxãũãchixũ ñuxmata nachüta.

12Rü ngẽxguma yimá yatü ya naxpexechiraũwa idaxawecü nüxũ ingógügu ya wüxi ya buetare ya waixũmünaxcax, rü tanaxwaxe nax wüxicana nagu tapogüxũ. Rü ngẽma ngẽmaxũgü i nainaxcax i nüxũ yangógüxũ rü tanaxwaxe nax tayayauxgüxũ.

13Rü ngẽxguma marü naxcax yataanegu ya yimá yatü ya naxpexechiraũwa idaxawecü, rü name i 7 i ngunexũ ngupetüguwena nügü nayauxchiru rü dexá i chuxchuxũwa nügü naxaiya. Rü ngẽxguma tá nixĩ i tama naxãũãchixũ.

14Rü ngẽma norü 8 i ngunexũgu rü taxre ya muxtucumaxã rüexna taxre ya muxtucuxacümaxã tá Tupanapataarü ĩãxwa naxũ nax ngéma Cori ya Tupanapexewa chacherdótena tüxũ yamugüxũcax.

15Rü nüma i chacherdóte rü tá tüxũ nimax ya wüxi ya muxtucuxacü nax ngẽmaãcü Tupana nüxṹ nüxũ rüngũmaxũcax i ngẽma yatüarü pecadu. Rü yíxema toguxe ya muxtucuxacü rü tá tüxũ nigu Tupanaarü ãmareruxũ. Rü ngẽmaãcü tá Cori ya Tupanapexewa nanamexẽxẽ ya yimá yatü ya naxpexechiraũwa idaxawecü.

16Rü ngẽxguma wüxi ya yatü rü naxpexechiraũwa ínaxũxũmaregu i namü, rü tá mea guxũwama nügü naxaiya. Rü duũxũgü tá nüxũ nacuax nax naxãũãchixũ ñuxmata nachüta.

17Rü ngẽma naxchiru rüexna naxchaxmüxũ i ngẽma namü nawa churuxũ, rü tanaxwaxe nax dexáwa yayauxgüxũ. Rü duũxũgü tá nüxũ nacuax nax naxãũãchixũ ñuxmata nachüta.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

18Rü ngẽxguma wüxi ya yatü rü wüxi i ngexũ nügümaxã maxẽgu, rü tanaxwa̲xe nax mea naxaiyagüxũ i ngẽma taxre. Rü tá nixãũãchi ñu̲xmata nachüta.

### Ucu̲xẽgü naxca̲x i ngexũgü

19Rü ngẽxguma wüxi ya ngexe rü tümaarü da̲xawexũnewa nanguxgu, rü 7 i ngunexũ tá taxãũãchi. Rü yíxema tüxũ ingógüxe rü taxãũãchi ñu̲xmata nachüta.

20Rü ngexũrüüxũ i ngẽmaxũ i nagu tacaxũ i ngẽxguma tümaarü da̲xawewa tangexmagu rü naxãũãchi. Rü ngexũrüüxũ i ngẽmaxũ i nawa tarütoxũ rü naxãũãchi.

21Rü yíxema ngẽma nachica i nagu nacaxũgu ingógüxe, rü tanaxwa̲xe i tügü tayauxchiru rü tügü taxaiya. Rü yíxema rü tá taxãũãchi ñu̲xmata nachüta.

22Rü yíxema nüxũ ingógüxe i ngẽma naxma̲xwe̲xe i nawa natoxũ, rü tanaxwa̲xe i tügü tayauxchiru rü tügü taxaiya. Rü yíxema rü tá taxãũãchi ñu̲xmata nachüta.

23Rü ngẽmaãcü yíxema nüxũ ingógüxe i ngẽma nachica i marü nagu nca̲xaxũ rüe̲xna ngẽma nawa natoxũ, rü tá taxãũãchi ñu̲xmata nachüta.

24Rü ngẽxguma wüxi i yatü tümamaxã ípexgu rü nüxna naxüe i tümaarü ãũãchixũ. Rü 7 i ngunexũ tá nawa nangẽxma i ngẽma ãũãchixũ. Rü ngẽxgumarüxũ ta i ngẽma nachica i nagu nca̲xaxũ rü 7 i ngunexũ naxãũãchi.

25Rü ngẽxguma wüxi ya ngexe rü tama tümaarü tauemacü tüxna nguyane taxãgügu rü yadaxgu nax taxãgüxũ rü taxãũãchi. Rü ngẽxgumarüxũ ta ega tümaarü tauemacü tüxna nguxgu rü yadaxgu nax taxãgüxũ, rü ñoma tümaarü tauemacü a̲i̲xrüguma tüxna nguxgurüxũ taxãũãchi.

26Rü ngẽxguma wüxi ya ngexe taxãgüyane rü ngẽma nachica i nagu tacaxũ rü ngẽma naxma̲xwe̲xe i nawa tarütoxũ rü naxãũãchi. Rü ñoma tümaarü tauemacü a̲i̲xrüguma tüxna nguxgurüxũ taxãũãchi.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

27Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta ya yíxema nüxũ̃ ingógüxe i ngẽma ngẽmaxũ̃gü rü taxãũãchi. Rü name nax tügü tayauxchiruxũ̃ rü tügü taxaiyaxũ̃. Rü tá taxãũãchi ñu̱xmata nachüta.

28Rü ngẽxguma marü iyachaxãchigu nax taxãgüxũ̃ ya yíxema nge, rü 7 i ngunexũ̃ tá tixugü, rü ngẽmawena tá nixĩ i tama naxãũãchixũ̃.

29Rü ngẽma norü 8 i ngunexũ̃gu rü taxre ya muxtucumaxã rüẹxna taxre ya muxtucuxacümaxã tá Tupanapataarü ĩã̱xwa taxũ nax ngéma chacherdótena tüxũ̃ tayamugüxũ̃ca̱x.

30Rü nüma i chacherdóte rü tá tüxũ̃ nima̱x ya wüxi ya muxtucuxacü nax ngẽmaãcü Tupana ngĩxũ̃́ nüxũ̃ rüngũ̃maxũ̃ca̱x i ngẽma ngĩrü pecadu. Rü yíxema toguxe ya muxtucuxacü rü tá tüxũ̃ nigu Tupanaarü ãmareruxũ̃. Rü ngẽmaãcü ya yima chacherdóte rü tá Cori ya Tupanapẹxewa ngĩxũ̃ namexẽxẽ i ngẽma nge i ãgücü nax ngẽmaãcü Tupanapẹxewa nangearü ãũãchiáxũ̃ca̱x.

31Rü ngẽmaãcü i pema rü tá norü ãũãchixũ̃na peyaxĩgachixẽxẽ i ngẽma Iraétanüxũ̃ nax tama nayuexũ̃ca̱x nagagu nax naxãũãchigüãxũ̃ ya yima chopata ya choma nawa changexmane i natanüwa” = =ñanagürü ga Cori ya Tupana.

32-33Rü ngẽmagü nixĩ i ucu̱xẽgü naxca̱x i ngẽma yatügü i naxpẹxechiraũ̃wa ida̱xaweexũ̃, rü ngẽma yatügü i ibamügüxũ̃ rü ngẽmagagu chopẹxewa ãũãchigüxũ̃. Rü ngẽma nixĩ i ucu̱xẽgü naxca̱x i ngexũ̃gü i norü da̱xawe nüxna ngugüxũ̃, rü ngẽma yatü i ngĩmaxã maxũ̃xũ̃ i wüxi i nge i ngẽxguma ngĩrü da̱xawewa nangẽxmayane.

## Lebítanüxũ̃arü puracüchiga 16

### Ngunexũ̃ i nagu ãmaregü inaxãgüxũ̃ nax Tupana nüxũ̃ iyarüngũ̃maxũ̃ca̱x i pecadugü

1Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichémaxã nidexa nawena ga nax nayuexũ̃ ga yema taxre ga Aróũ̃ nanegü, yerü nagu nachocu ga yema naxmachiã ga Üünexüchixũ̃ ga Cori ya Tupana nawa yexmaxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2]Rü Cori ya Tupana rü ñanagürü Moichéxũ̃: —¡Namaxã nüxũ̃ ixu ya cuenexẽ ya Aróũ̃ rü tama name i ngexũ̃rüüxũ̃ i ngunexũ̃gumare nagu naxücu i ngẽma naxmachiã i Üünexüchixũ̃ i tüyemachiũ̃cax̲wena ngẽxmaxũ̃ rü bai nüxna nangaicama i ngẽma baúátaũ̃ nax tama nayuxũ̃cax̲! Erü choma rü tá ngẽma baúátaũ̃étüwa caixanexũ̃wa chaugü changox̲ẽxẽ.

[3]Rü nüma ya Aróũ̃ rü wüxi i wocaxacü i yatüxũ̃maxã tá chopataax̲tügu naxücu nax ngẽxma yamáãxũ̃cax̲ noxrütama chixexũ̃tanü. Rü ngẽxgumarüxũ̃ tá ta ngéma nanaga i wüxi i carnéru nax chax̲ux̲cax̲ yaguãxũ̃cax̲.

[4]Rü nüma ya Aróũ̃ rü naxũ̃pa nax nagu yacúxũ̃ i ngẽma chacherdótechiru rü tá naxaiyaxíra. Rü ngẽmawena rü tá nicuxcuchi i ngẽma natüũ̃chiru i línuchinaxcax̲ rü nagu tá nicux̲ i naxchiru i máxpaxũ̃ i línuchinaxcax̲ i woetama ngẽmacax̲ ixĩxũ̃. Rü tá nügü nigoye rü nayangax̲cuchi i napatex̲e i línuchinaxcax̲. Erü ngẽma nixĩ i naxchirugü i woetama ngẽmaruxũ̃ ixĩgüxũ̃.

[5]Rü nüma i Iraétanüxũ̃ rü tá Aróũ̃na nanamugü i taxre i chíbuxacügü, rü ngẽma tá nixĩ i duũ̃xũ̃güarü pecaducax̲ nadax̲ixũ̃. Rü ngẽxgumarüxũ̃ tá ta ngéma nanaga i wüxi i carnéru nax ngéma chax̲ux̲cax̲ yaguãxũ̃cax̲.

[6]Rü tá chax̲ux̲cax̲ nayagu i ngẽma wocaxacü i noxrütama pecadugüarü ütanüruxũ̃ rü napatacüãxarü pecadugüarü ütanüruxũ̃.

[7]Ngẽmawena rü tá tüxũ̃ niyaxu ya yíxema taxre ya chíbugü, rü ñux̲ũchi Tupanapataarü ĩãxpex̲ewa tá tüxũ̃ nagagü nax ngéma Cori ya Tupanana tüxũ̃ namugüxũ̃cax̲.

[8]Ngẽmawena rü tá nanasortéu i ngẽma taxre i chíbugü nax ngẽmawa nüxũ̃ nacuáxũ̃cax̲ nax ngexũ̃rüüxũ̃ tá yixĩxũ̃ i Tupanacax̲ yamáxũ̃ rü ngexũ̃rüüxũ̃ tá yixĩxũ̃ i chianexũ̃ i Achachéwa namuxũ̃.

[9]Rü ngẽma chíbu i nagu nanguxũ̃ nax Cori ya Tupanacax̲ yamáaxũ̃, rü Aróũ̃ rü tá nayamax̲ rü nayagu pecaduarü ütanüruxũ̃.

[10]Natürü ngẽma chíbu i nagu nanguxũ̃ nax chianexũ̃ i Achachéwa namuxũ̃, rü maxũ̃xũ̃ tá Cori ya Tupanana namu nax Iraétanüxũ̃axṹ nüxũ̃


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

iyanangümaxũca̲x i norü pecadugü. Rü ngẽmawena rü chianexũ̃ i Achachéwa tá nanamu.

11Rü nüma ya Aróũ̃ rü tá cha̲u̲xca̲x nayagu i ngẽma wocaxacü i noxrütama pecaduarü ütanüruxũ̃ nax nüxṹ nüxũ̃ icharüngümaxũca̲x i noxrütama pecadugü rü napatacüã̲xarü pecadugü.

12Rü ñu̲xũchi nüma ya Aróũ̃ rü tá nanayaxu i wüxi i pumarate̲xepáũ̃. Rü ngẽma Tupanapatape̲xewa ngẽxmaxũ̃ i guruũ̃wa tá nanayaxu ya ã́xwe ya naicü, rü yimamaxã tá nanaxüãcu i ngẽma pumarate̲xearü guruũ̃páũ̃. Rü tá nanayaxu i taxreãcume̲xẽ i pumarate̲xe i yixichixũ̃. Rü ngẽmamaxã tá ngẽma tüyemachiũ̃arü aixepeguama naxücu.

13Rü ngéma, Cori ya Tupanape̲xewa, tá yimá ã́xweétügu nanagü i ngẽma pumarate̲xe. Rü ngẽma norü caxixũ̃ i ngẽma pumarate̲xe rü tá ngẽma baúátaũ̃étügu nacaixnagü. Rü ngẽmaãcü tá nixĩ i taxũtáma nayuxũ̃ ya Aróũ̃.

14Rü yimá nagü i ngẽma wocaxacü rü tá íxracü ngéma nanange rü naxme̲xmaxã tátama yimá nagümaxã nanamaxcuétü i ngẽma naxã́taxũ̃ i ngẽma baú i norü éstecüwawaama. Rü ñu̲xũchi tá nanamaxcuétü i 7 e̲xpü̲xcüna i ngẽma naxã́taũ̃pe̲xewaama.

15Rü ngẽmawena rü tá nayama̲x i ngẽma chíbu i duũ̃xũ̃güarü pecaduarü ütanüruxũ̃ ixĩxũ̃. Rü yimá nagü i ngẽma chíbu rü tá ngẽma Tupanapataarü tüyemachiũ̃arü aixepewa nanange. Rü ngéma aixepewa rü yimá nagümaxã tá nanamaxcuétü rü nanamaxcupe̲xe i ngẽma baúátaũ̃ ngẽxgumarüxũ̃ nax wocaxacügümaxã namaxcuãxũ̃rüxũ̃.

16Rü nüma i Aróũ̃ rü ngẽmaãcü tá nixĩ i chopataarü naxmachiã i üünexüchixũ̃wa iyanaxoxẽẽãxũ̃ i guxũ̃ma i ngẽma Iraétanüxũ̃arü ãũãchixũ̃gü rü yema nax tama chauga naxĩnüexũ̃, rü yema togü ga pecadugü ga naxügüxũ̃. Rü ngẽma duũ̃xũ̃güpatagüarü ngãxũ̃tanüwa ngẽxmane ya chopata, rü nüma i Aróũ̃ rü ngẽxgumarüxũ̃ tá ta nawa inanaxoxẽxẽ i ngẽma Iraétanüxũ̃arü ãũãchixũ̃gü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17-18Rü ngẽxguma Aróũ̃ ngẽma naxmachiã i üünexũ̃chixũ̃arü aixepewa nangẽxmagu nax Tupanapẹxewa naxcạx íyacạxaxũ̃cạx nax duũ̃xũ̃güarü pecaduxũ̃ íyanangũ̃maxũ̃cạx, rü taxúetama nüxna tangaicama ya yima Tupanapata. Rü ngẽxguma Tupana Aróũ̃xũ̃ ngãxũ̃gu rü marü nüxṹ nüxũ̃ iyanangümagu i Aróũ̃arü pecadugü rü Aróũ̃patacüạ̃xarü pecadugü rü guxũ̃ma i Iraétanüxũ̃arü pecadugü, rü nüma i Aróũ̃ rü tá ínaxũ̃xũ̃ nax Tupanaarü puracücạx namexẽẽãxũ̃cạx i ngẽma ãmarearü guruxũ̃ i Tupanapatapẹxewa ngẽxmaxũ̃. Rü yimá nagü i ngẽma wocaxacü rü ngẽma chíbu rü tá íxracü ngéma nange, rü yimámaxã tá nanacha i ngẽma ãmarearü guruũ̃chatacụxregü rü nacüwagü.

19Rü ñụxũ̃chi yima norü unetamẹxẽmaxã rü 7 ẹxpüxcüna tá yimá nagümaxã nanamaxcuétü i ngẽma ãmarearü guruxũ̃. Rü ngẽmaãcü tá ínanayixẽxẽ nawa i ngẽma Iraétanüxũ̃arü ãũ̃achixũ̃. Rü ngẽmaãcü Cori ya Tupanacạx tá nanamexẽxẽ i ngẽma ãmarearü guruxũ̃.

20Rü ngẽxguma Aróũ̃ marü Tupanaarü puracücạx namexẽẽgu i naxmachiã i Üünexüchixũ̃, rü yima napata, rü ngẽma ãmarearü guruxũ̃, rü ngẽxgumawena tá wüxíexũ̃ namu nax yagaãxũ̃cạx i ngẽma chíbu i maxũ̃xũ̃.

21Rü Aróũ̃ rü ngẽma chíbuerugu nanuxmẹxãcüma tá Tupanamaxã nüxũ̃ nixu i guxũ̃ma i ngẽma Iraétanüxũ̃arü chixexũ̃gü, rü norü nuwạxegü, rü norü pecadugü. Rü ngẽmaãcü tá chíbuwa naxüe i guxũ̃ma i ngẽma duũ̃xũ̃güarü pecadugü. Rü ngẽmawena rü wüxi i duũ̃xũ̃ tá nayaga rü ínachianexũ̃wa tá nayatạx.

22Rü ngẽma chianexũ̃gu tá inayarütaxu i ngẽma chíbu namaxã i guxũ̃ma i Iraétanüxũ̃arü chixexũ̃gü.

23Rü ngẽmawena ya Aróũ̃ rü wena Tupanapatagu tá naxücu rü tá ínacụxũ̃ i ngẽma naxchirugü i línuchinaxcạx i noxri nagu yacúxũ̃ nax nagu naxücuxũ̃cạx i ngẽma naxmachiã i Üünexüchixũ̃. Rü ñụxũ̃chi ngẽxma Tupanapatagu tá nananu i ngẽma naxchirugü.

24Rü wüxi i nachica i üünexũ̃wa tá nügü naxaiya, rü ngẽmawena tá nicuxcuchi i noxrütama naxchiru. Rü tá ínaxũ̃xũ̃ nax Tupanapẹxewa


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yaguãxũc̲ax i ngẽma naxũna i noxrütama pecaduc̲ax yaguxũ rü ñu̲xũchi ngẽma duũxũgüarü pecaduc̲ax yaguxũ. Rü ngẽmaãcü tá nanaxü i Aróũ nax Tupana nüxũ rüngũmaxũc̲ax i norü pecadugü rü duũxũgüarü pecadugü.

25Rü ãmarearü guruũwa tá nayagu i norü chíxũ i ngẽma naxũna i pecaduarü ütanüc̲ax yamáxũ.

26Rü ngẽma yatü i ngẽma chíbuxũ íyatáxũ nawa i chianexũ i Achaché, rü name nax nügü nay̲a̲u̲xchiruxũ rü naxaiyaxũ. Rü ngẽmawena rü name nax duũxũgü íxãpataxũwa naxũxũ.

27Rü ngẽma wocaxacü rü ngẽma chíbu i pecaduc̲ax daixũ, rü yimá nagü i Aróũ rü naxmachiã i üünexũwa ngecü nax choma pexú̲ nüxũ icharüngümaxũc̲ax i perü pecadugü. Rü pema ípexãchiũgüxũarü yáxũwa tá ípenagu i naxch̲a̲xmüxũ, rü namachi, rü naũ.

28Rü yíxema duũxẽ ya ínaguxe, rü name nax tügü tayauxchiruxũ rü taxaiyaxũ rü ngẽmawena rü name nax duũxũgü ípegüxũwa taxũxũ.

29Rü ñaa tá nixĩ i wüxi i mu i guxũgutáma nagu pexĩxũ i pemax. Rü ngẽxguma yimá 7 ya tauemacüarü 10 i ngunexũwa nanguxgu, rü tá penaxaure i ngẽma ngunexũ. Rü ngẽma ngunexũgu rü guxãma i pema i Iraétanüxũ rü tá iperüngügü i perü puracüwa. Rü ngẽxgumarüxũ ta i ngẽma duũxũgü i to i nachixũanecü̲ã̲xgü i petanügu ãchiũgüxũ, rü ta nanaxauregü i ngẽma ngunexũ.

30Rü ngẽma ngunexũgu tá nixĩ i pexú̲ nüxũ icharüngümaxũ i perü pecadugü, rü ngẽmaãcü tá nixĩ i chop̲e̲xewa pengearü pecadu̲ã̲xgüxũ.

31Rü ngẽma tá nixĩ i wüxi i mu i guxũgutáma nagu pexĩxũ. Rü pema i ngẽma ngunexũgu rü tá iperüngügü, rü tama pechibüeãcüma tá perücho.

32Rü ngẽma ngunexũgu rü nüma i ngẽma chacherdóte i nüxũ chaxunetaxũ rü pora nüxna chaxãxũ nax nanatüchicüxü chacherdóte yixĩxũc̲ax, rü ngẽma chacherdóte tá nayanguxẽxẽ i ngẽma mugü i cumaxã nüxũ chixuxũ nax ngẽmaãcü pexú̲ nüxũ charüngümaxũc̲ax i perü pecadugü. Rü nüma ya chacherdóte rü tá nagu nicu̲x i naxchiru i üünexũ i línuchinaxc̲ax.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[33]Rü nüma i chacherdóte rü ngẽmaãcü tá nixĩ i chopataarü naxmachiã i üünexüchixũ̃wa rü yima chopatawa, rü ãmarearü guruũ̃wa iyanaxoxẽẽãxũ̃ i guxũ̃ma i ngẽma Iraétanüxũ̃arü ãũãchixũ̃gü. Rü ngẽmaãcü ya chacherdóte rü tá guxũ̃ma i chacherdótegüétüwa rü guxũ̃ma i duũ̃xũ̃güétüwa nachogü, nax ngẽmaãcü Tupana nüxũ̃́ nüxũ̃ iyarüngũ̃maxũ̃cax i norü pecadugü.

[34]Rü ngẽma tá nixĩ i wüxi i mu i guxũ̃gutáma nagu pexĩxũ̃. Rü guxcüma ya taunecügu rü ngẽma chacherdóte tá wüxicana tátama nanaxüchiga i ngẽma cumaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ nax ngẽmaãcü nüxũ̃́ nüxũ̃ charüngümaxũ̃cax i Iraétanüxũ̃arü pecadugü ==ñanagürü ga Tupana. Rü yema Cori ya Tupana Moichémaxã nüxũ̃ ixuxũ̃ãcüma nayanguxẽxẽ ga guxũ̃ma.

## Lebítanüxũ̃arü puracüchiga 17

### Wüxitama i nachica nixĩ i mexũ̃ nax nawa Tupanana ãmare ixãxũ̃

[1-2]Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichémaxã nidexa rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Aróũ̃maxã rü nanegümaxã, rü ñu̱xũchi guxũ̃ma i Iraétanüxũ̃maxã nüxũ̃ ixu i ñaa mugü i choma ya Cori ya Tupana cumaxã nüxũ̃ chixuxũ̃!

[3-4]Rü yíxema Iraétanüxũ̃ i ngextamare yamáxe i tümaarü ãmare i wüxi i woca i yatüxũ̃, rüẹxna wüxi i carnéru i yatüxũ̃, rüẹxna wüxi i chíbu i ngexũ̃ i timáxũ̃ i ĩanearü aixepegu rüẹxna ĩanearü düxétügu rü chixexũ̃wa tangexma. Erü tama chopatapẹxewa tanaga i tümaarü ãmare nax ngéma choxna tayaxuãxũ̃xũ̃cax. Rü tümagagu tátama petanüwa tüxũ̃ ípeta̱xüchi.

[5]Rü ngẽma nixĩ i chorü mu naxca̱x i ngẽma Iraétanüxũ̃ i naanegumare nada̱ixũ̃ i naxũ̃nagü i ãmaregü rü ngẽmawena chacherdótexũ̃tawa nanaxũ̃ nax nüma ya chacherdóte chopatapẹxewa yaguãxũ̃ nax ngẽmaãcü choxũ̃ nangüxmüxẽẽgüxũ̃ca̱x.

[6]Rü name i duũ̃xũ̃gü rü namaxẽãcüma chopatapẹxewa nanagagü i norü ãmaregü nax nüma i chacherdóte yimá nagümaxã namaxcuãxũ̃ca̱x i ngẽma chorü ãmarearü guruxũ̃ i chopatapẹxewa ngẽxmaxũ̃ rü ñu̱xũchi ngéma ínaguaxũ̃ i ngẽma norü chíxũ̃ nax naemamaxã chataãẽxũ̃ca̱x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

7Rü ngẽma Iraétanüxũ̃ rü chanaxwa̱xe i nüxũ̃ narüxoe nax ãmare naxca̱x ínaguxũ̃ i ngẽma chíbuchicüna̱xãgü i noxri nüxũ̃ yacua̱xüũ̃güxũ̃ rü chixexũ̃wa nagagüxũ̃. Rü ngẽma pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ i mu nixĩ i guxũ̃gutáma nagu pexĩxũ̃ i pema rü penegü rü petaagü.

8-9Rü namaxã nüxũ̃ ixu rü ngẽma Iraétanüxũ̃ rüẹxna ngẽma to i nachixũ̃anecüa̱x i petanügu ãpataxũ̃ rü ngẽxguma chi ãmare inaxãxgu, rü tama chopataarü ĩã̱xwa nangeãgu nax ngéma choxna naxããxũca̱x, rü pema rü wüxicana tá petanüwa ípenata̱xüchi.

### Cori ya Tupana rü Iraétanüxũ̃na nayanuxũ nax nagü nangõxgüxũ̃

10Choma rü tá naxchi chaxai i guxũ̃ma i ngẽma Iraétanüxũ̃ rüẹxna ngẽma to i nachixũ̃anecüa̱x i petanügu ãpataxũ̃ i nagü ngṍxũ̃. Rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i nagü nangõxgüxũ̃ rü choma rü wüxicana tá íchanawoxũ̃ i Iraétanüxũ̃tanüwa.

11Erü guxũ̃ma i ta̱xacü i maxũ̃xũ̃ rü yimá nagüwa nixĩ i nangẽxmaxũ̃ i norü maxũ̃. Choma rü marü pexna chanaxã ya yimá nagü nax ãmarearü guruũ̃wa yimá nagümaxã penaxütanüxũca̱x i perü pecadugü. Erü yimá nagü nixĩ i chopẹxewa naétüwa chogücü i perü maxũ̃ nax pexṹ nüxũ̃ charüngümaxũca̱x i perü pecadugü.

12Rü ngẽmaca̱x Iraétanüxũ̃xũ̃gümaxã nüxũ̃ chixu rü ñachagürü: Taxúxetáma i petanüwa, rü ngẽma to i nachixũ̃anecüa̱x i petanügu ãpatagüxũ̃tanüwa rü tá nanangõxgü ya nagü.

13Rü ngẽxguma ngexũ̃rüũ̃xũ̃ i Iraétanüxũ̃ rüẹxna ngẽma to i nachixũ̃anecüa̱x i petanügu ãpataxũ̃ wüxi i naeũ̃ rüẹxna wüxi i weri ingṍxũ̃ yama̱xgu, rü name nixĩ nax inabagüxẽẽãxũ̃, rü ñu̱xũchi yimá nagü rü waixũ̃mümaxã nagüétüãxũ̃.

14Erü guxũ̃ma i ta̱xacü i maxũ̃xũ̃ rü yimá nagüwa nixĩ i nangẽxmaxũ̃ i norü maxũ̃. Rü ngẽmaca̱x nixĩ i pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ nax tama penangṍxũ̃ ya yimá nagü, erü yimá nixĩ i norü maxũ̃ i guxũ̃ma i ta̱xacü i maxẽxũ̃. Rü ngẽma duũ̃xũ̃ i nagü nangṍxũ̃ rü wüxicana tá ínata̱xüchi i Iraétanüxũ̃tanüwa.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Rü yíxema Iraétanüxũ rüẹxna to i nachixũanecüą̃x ya petanügu ãpataxe rü naeũ i yumarexũmachi rüẹxna naeũ i ai nagu wagüxũmachi tangọ̃xgu, rü tanaxwą̃xe nax tügü tayauxchiruxũ rü tügü taxaiyaxũ, erü tá taxãũãchi ñụxmata nachüta. Rü ngẽmawena rü marü tama taxãũãchi.

16Natürü ngẽxguma taxũtáma nügü nayą̃ụxchirugu rü taxũtáma nügü naxaiyagu, rü nawa tátama nangẽxma i ngẽma norü chixexũ ==ñanagürü ga Cori ya Tupana.

## Lebítanüxũarü puracüchiga 18

### Ucụxẽgü i naxũnearü ngúchaũchiga

1Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichémaxã nidexa rü ñanagürü nüxũ:

2—Choma nixĩ i Iraétanüxũarü Cori ya Tupana chixĩxũ. ¡Rü namaxã nüxũ ixu i ñaa chorü ucụxẽ!:

3"Pema i Iraétanüxũ rü noxri Equítuanewa pemaxẽ, natürü tama chanaxwą̃xe nax nagu pexĩxũ i nacümagü i ngẽma Equítuanecüą̃x. Rü Canaáũanewa tá pexũ chagagü, natürü tama chanaxwą̃xe nax nagu pexĩxũ i nacümagü rü norü mugü i ngẽma Canaáũ̃cüą̃x.

4Natürü ngẽma chanaxwą̃xexũ nixĩ nax nagu pexĩxũ i chorü ucụxẽgü rü nagu pemaxẽxũ i chorü mugü. Erü choma nixĩ i perü Cori ya Tupana chixĩxũ.

5Rü chanaxwą̃xe i aixcüma nagu pexĩ i ngẽma chorü mugü rü chorü ucụxẽgü. Rü yíxema nagu maxṹxẽ rü tá tamaxũ. Erü choma nixĩ i perü Cori ya Tupana chixĩxũ.

6¡Rü taxuxũtáma i wüxi i yatü rü wüxi ya ngexe ya natanüxũxüchi ixĩxẽ nüxṹ tangúchaũ nax tümamaxã namaxũxũcą̃x! Rü choma nixĩ i Iraétanüxũarü Cori ya Tupana chixĩxũ.

7¡Rü taxṹ i cuémaxãtama ngúchaũ cuxüxũ! Erü ngẽxguma ngẽma cuxụ̈xgu rü tama tüxũ cungechaũ ya cunatü. Rü cué tixĩ rü tama name nax tümamaxã cuxunearü ngúchaũ cuxüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]¡Rü taxű i cuérücümaxã cuxunearü ngúchaĩ cuxüxũ̃! Erü ngẽxguma ngẽma cuxü̱xgu rü tama tüxũ̃ cungechaĩ ya cunatü. Rü cuérücü tixĩ rü tama name nax tümamaxã cuxunearü ngúchaĩ cuxüxũ̃.

[9]¡Rü taxű i cueya̱xmaxãtama cuxunearü ngúchaĩ cuxüxũ̃! Rü woo ega nai i ngewáxũ̃ yixĩxgu i ngẽma cueya̱x rüe̱xna nai ya yatüwaxũ̃ yixĩxgu, rü woo cupatagu naxíragu rüe̱xna nai ya ĩpatagu naxíragu, ¡rü taxű i ngĩmaxã cuxunearü ngúchaĩ cuxüxũ̃!

[10]¡Rü taxű i cutaxamaxã cuxunearü ngúchaĩ cuxüxũ̃! Rü woo cunexacü tixĩxgu rüe̱xna cuxacüxacü tixĩxgu, rü tama name nax ngĩmaxã cuxunearü ngúchaĩ cuxüxũ̃. Erü ngẽxguma ngẽma cuxü̱xgu rü cugütama cuchixexẽxẽ.

[11]¡Rü taxű i cunatü naxma̱xacümaxãtama cuxunearü ngúchaĩ cuxüxũ̃! Erü woo tama cuéxacü tixĩ natürü cunatüxacü tixĩ, rü ñu̱xũchi cueya̱xtama tixĩ. Rü ngẽmaca̱x tama name nax cuxunearü ngúchaĩ ngĩmaxã cuxüxũ̃.

[12]¡Rü taxű i cunatüeya̱xmaxã cuxunearü ngúchaĩ cuxüxũ̃! Erü ngẽma tümaeya̱x rü yimatama nagü ngĩxű̃ nangẽxma.

[13]¡Rü taxű i cuéeya̱xmaxã cuxunearü ngúchaĩ cuxüxũ̃! Erü cuégütama ngĩxű̃ nangẽxma.

[14]¡Rü taxű i cunepü naxma̱xmaxã cuxunearü ngúchaĩ cuxüxũ̃! Erü ngĩma rü cunepüma̱x iyixĩ. Rü ngẽxguma ngẽma cuxü̱xgu rü tama tüxũ̃ cungechaĩ ya cunepü.

[15]¡Rü taxű i cuneã̱xmaxã cuxunearü ngúchaĩ cuxüxũ̃! Erü cune naxma̱x iyixĩ. Rü ngẽmaca̱x tama name nax cuxunearü ngúchaĩ ngĩmaxã cuxüxũ̃.

[16]¡Rü taxű i cuenexẽ naxma̱xmaxã cuxunearü ngúchaĩ cuxüxũ̃! Rü ngẽxguma ngẽma cuxü̱xgu rü tama tüxũ̃ cungechaĩ ya cuenexẽ.

[17]¡Rü taxű i cuxunearü ngúchaĩ ngĩmaxã cuxü i wüxi i nge, rü ñu̱xũchi ngĩxacümaxã rü ta! ¡Rü taxű i ngĩtaxamaxã cuxunearü ngúchaĩ cuxüxũ̃! Rü woo ega ngĩnexacü tixĩxgu, rüe̱xna ngĩxacüxacü tixĩxgu, rü tama name nax


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngĩmaxã cuxunearü ngúchaũ̃ cuxüxũ̃. Rü ngẽma rü wüxi i nacüma i chixexũ̃ nixĩ, erü tügütanüxũ̃ tixĩgü.

[18]¡Rü taxṹ i cuxma̲xeya̲xmaxã cuxãmaxũ̃ rü cuxunearü ngúchaũ̃ ngĩmaxã cuxüxũ̃ ega namaxyane i cuxma̲x nax tama ngĩgüchi naxaiexũ̃ca̲x!

[19]¡Rü taxṹ i cuxunearü ngúchaũ̃ ngĩmaxã cuxüxũ̃ i wüxi i nge ega ngĩrü da̲xawexũ̃newa nangẽxmagu!

[20]¡Rü taxṹ i cumücü naxma̲xmaxã cupexũ̃ rü cuxunearü ngúchaũ̃ ngĩmaxã cuxüxũ̃! Erü ngẽxguma ngẽma cuxu̲xgu rü cugü cuxãũãchixẽxẽ.

[21]¡Rü taxṹ i tupananeta i Molóxarü ãmareca̲x cuyaguxũ̃ ya wüxi ya cune! ¡Rü taxṹ i ngẽmamaxã choxũ̃ cunuxẽxẽxũ̃! Erü choma nixĩ i Iraétanüxũ̃arü Tupana chixĩxũ̃.

[22]¡Rü taxṹ i cuxrüũ̃tama yatüxũ̃maxã icupexũ̃ ñoma wüxi ya ngexemaxã icupexũ̃rüxũ̃! Erü ngẽma rü wüxi i nacüma i chixexũ̃ nixĩ.

[23]¡Rü taxṹ i wüxi i naeũ̃maxã cumaxũ̃xũ̃! Erü ngẽxguma ngẽma cuxu̲xgu rü cugü cuxãũãchixẽxẽ. ¡Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta i ngexũ̃ rü taxṹ i wüxi i naeũ̃maxã ngĩxũ̃nearü ngúchaũ̃ naxüxũ̃! Erü ngẽma rü wüxi i nacüma i poraãcü chixexũ̃ nixĩ.

[24]¡Rü taxṹ i ngexũ̃rüũ̃xũ̃ i ngẽma nacümagümaxã pegü pechixexẽẽxũ̃! Erü ngẽma nacümagümaxã nixĩ ga nügü yachixexẽẽxũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gütücumügü i pepe̲xewa tá íchawoxũ̃xũ̃.

[25]Rü guxũ̃ma ga yema naane rü nüxna naxüe i ngẽma chixexũ̃gü ga duũ̃xũ̃gü ügüxũ̃. Rü ngẽmaca̲x tá chanapoxcue i ngẽma duũ̃xũ̃gü naxca̲x i ngẽma chixexũ̃ i ngẽma naanewa naxügüxũ̃. Rü nümatama i ngẽma naane rü ínanawoxũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i nagu ãchiũ̃güxũ̃.

[26]Rü ngẽmaca̲x i pema i Iraétanüxũ̃, rü ñu̲xũchi ngẽma to i nachixũ̃anecüa̲x i petanügu ãpatagüxũ̃ rü name nixĩ i aixcüma nagu pemaxẽxũ̃ i chorü mugü rü chorü ucu̲xẽgü. ¡Rü taxṹ i penaxüxũ̃ i bai i wüxi i ngẽma nacüma i poraãcü chixexũ̃!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

27Yerü guxũma ga yema nacümagü ga chixexũgü rü nagu namaxẽ ga yema duũxũgü ga nüxíra yema naanegu ãpatagüxũ. Rü yemacax ga yema naane rü poraãcü nachixe.

28Rü name i pegüna pedau nax tama taxacürü chixexũcax pexũ ínawoxũxũ i ngẽma naane, yema duũxũgü ga pexũpa nüxíra nawa maxẽxũ ínawoxũxũruxũ.

29Rü yíxema naxũxe i ngexũrüüxũ i ñaa chixexũ, rü name nax wüxicana tüxũ ípetaxüchixũ i petanüwa.

30Rü ngẽmacax name i aixcüma nagu pemaxẽ i ngẽma chorü mugü. ¡Rü taxṹ i nagu peyi i ngẽma nacümagü i chixexũ ga yema pexũpa nüxíra ngẽma naanewa maxẽxũ ügüxũ! ¡Rü taxṹ i ngẽmamaxã pegü pexãũãchixẽxẽxũ! Erü choma nixĩ i perü Cori ya Tupana chixĩxũ” ==ñanagürü ga Cori ya Tupana.

## Lebítanüxũarü puracüchiga 19

### Togü i mugüchiga

1Nüma ga Cori ya Tupana rü Moichémaxã nidexa, rü ñanagürü nüxũ:

2—¡Rü Iraétanüxũ i duũxũgümaxã nüxũ ixu i ñaa ore!: “Rü name nax pixüünegüxũ i pemax, erü choma ya perü Cori ya Tupana rü chaxüüne.

3Rü wüxíechigü i pema rü name i penatüxũ rü peéxũ pengechaũ. Rü ñuxũchi name i mea penaxaure i chorü ngũchigaarü ngunexũ. Erü choma nixĩ i perü Cori ya Tupana chixĩxũ.

4¡Rü taxṹ i naxchicünaxãgüxũ picuaxüügüxũ! ¡Rü taxṹ i bróũchenaxcax i tupanachicünaxãgü pegücax pexüxũ! Erü choma nixĩ i perü Cori ya Tupana chixĩxũ.

5Rü ngẽxguma Cori ya Tupanacax ãmare piguxgu norü ngüxmüxẽẽruxũ, rü ngẽma Cori ya Tupana naxwaxexũacü tá penaxü nax nüma namaxã nataãẽxũcax.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[6]Rü ngẽma naeῖ i ãmare i choxna pexãxῖ rü name nax ngẽmatama ngunexῦgu penangőxῖ. Rü ñu̱xũchi marü name nax moxῦãcü rü ta penagőxῖ. Natürü ngẽma norü tomaepü̱x i ngunexῦgu íyaxüxῖ rü tá peyagu.

[7]Natürü ngẽxguma norü tomaepü̱x i ngunexῦgu penango̱xgu, rü Tupana rü tá pewa nüxῖ naxo i ngẽma ãmare, rü taxũtáma pexű̃ nanayaxu.

[8]Rü yíxema nangőxẽ rü tá nitümaguãchi i ngẽma chixexῖ, rü ngẽmagagu tá tüxῖ ípeta̱xüchi i petanüwa, erü nagu tayanachixexẽxẽ i ngẽma Cori ya Tupanaarü ãmare.

[9]Rü ngẽxguma perü nanetügüarü buxgüwa nagu̱xgu, rü tama name nax guxῦma cubuxuxῖ i ngẽma cuanewa ngẽxmaxῖ. ¡Rü taxű̃ i guxῦnema ya trigu ya ngéma yaxügüne cudexῖ!

[10]¡Rü taxű̃ i guxῦma i úbagü cubuxuxῖ i ngẽma curü úbanecüwa! Rü tama name nax cunadexῖ i ngẽma úbagü i rüyixῖ. ¡Ẽcü yíxema ngearü diẽrua̱xgüxeca̱x rü ñu̱xũchi yíxema to i nachixῦanecüa̱xgüca̱x ngéma yaxüxẽxẽ! Erü choma nixĩ i perü Cori ya Tupana chixĩxῖ.

[11]¡Rü taxű̃ i pengíxῖ! ¡Rü taxű̃ i pidoraexῖ! ¡Rü taxű̃ i pegü pewomüxẽxẽgüxῖ!

[12]¡Rü taxũtáma chauégagu natüca̱xma texémaxã icuxuneta! Erü ngẽxguma ngẽmaãcü cunaxü̱xgu rü cunachixexẽxẽ i naéga ya curü Tupana. Rü choma nixĩ ya Iraétanüxῦarü Cori ya Tupana.

[13]¡Rü taxű̃ i cumücüxῖ cuxãxũnexῖ rü taxű̃ i nüxna cunapuxῖ i norü ngẽmaxῦgü! ¡Rü taxű̃ i curü puracütanüxῦna cunachu̱xuxῖ i norü diẽru nax moxῦãcüama nüxű̃ cunaxütanüxῦca̱x!

[14]¡Rü taxű̃ i chixexῖ namaxã cuxueguxῖ i ngẽma ngauxchie̱xῖ! ¡Rü taxű̃ i tüxῖ quitoxyepe̱xexῖ ya yíxema ngexetüxe! ¡Ẽcü Tupanaxῖ nawe̱x nax nüxῖ cungechaxῦxῖ! Rü choma nixĩ ya Cori ya Tupana.

[15]Rü cumax, Pa Ãe̱xgacüx, ¡rü ngẽxguma poxcu cuxuegu̱xgu rü taxũtáma chixri cunaxü i ngẽma! ¡Rü taxũtáma naétüwa cuxü i ngẽma ngearü diẽruáxῖ ega aixcüma chixexῖ naxü̱xgu! ¡Rü taxũtáma naga cuxĩnü i ngẽma diẽruáxῖ!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Rü cumax, Pa Ãẽxgacüx, rü ngẽxguma poxcu cuxuegu rü name i ngẽma aixcüma guxchaxũ üxũmaxã cunaxuegu i poxcu.

16¡Rü taxũtáma oregümaxã curü ĩanegü cunaxũane! Rü taxũtáma cumücüchiga doraxũ quixu nax ngẽmaãcü ãũcümaxũwa cunangexmaxẽẽxũca̲x. Rü choma nixĩ ya Cori ya Tupana.

17¡Rü taxű i naxchi cuxaiechaxũ i cuenexẽ! ¡Rü naxuxcu̲xẽ i cumücü i ngẽxguma chixexũ naxü̲xgu rü taxű i norü chixexũgu cuxãxũ!

18Rü tama name nax namaxã cunuxwa̲xexũ i cutanüxũ rü bai nax naxchi cuxaixũ. ¡Rü cumücüxũ nangechaũ, ñoma cugütama cungechaũxũrüxũ! Rü choma nixĩ ya Cori ya Tupana.

19¡Ẽcü aixcüma nagu namaxũ i ngẽma chorü mugü! ¡Rü taxũtáma natoraxũxũ i naeũgüxũ cunaxüxacüxẽxẽ i ngẽma cuxũnagü! ¡Rü taxũtáma naguxũraxũne i naxchiremaxã cunato i ngẽma cuane! ¡Rü taxũtáma nagu quicu̲x i ngẽma naxchiru i naguxũraxũne i tüwa üxũ!

20Rü ngẽxguma wüxi i yatü ngĩmaxã ipexgu i wüxi i ngexe i mugüruxũ ixĩcü rü ngĩma rü wüxi ya yatümaxã ãtechaũgu, rü ngĩrü cori tama ngĩmaxã nataxegu rü tama ngĩxũ ínanguxuchixẽẽgu, rü ngẽma yatü i ngĩmaxã ipexũ rü ngĩma i ngẽma nge rü tá nicua̲i̲xgü. Natürü taũtáma yu ngẽma taxremaxã naxuegu erü ngĩma rü taxũta nüxna íinguxuchi i ngĩrü cori.

21Rü ngẽma yatü rü tá choxna nanamu i wüxi i carnéru i iyatüxũ nax norü pecaduarü ütanüruxũ yamáaxũca̲x. Rü chopataarü ĩã̲xwa tá nanaga.

22Rü nüma ya chacherdóte rü tá cha̲u̲xca̲x nayama̲x i ngẽma carnéru i ngẽma yatü norü pecaduca̲x choxna muxũ. Rü ngẽma chacherdóte tá choxna naxca̲x naca nax ngẽma yatüaxű nüxũ icharüngümaxũca̲x i norü chixexũ. Rü ñu̲xũchi i choma rü tá nüxű nüxũ charüngüma i ngẽma chixexũ i naxüxũ.

23Rü ngẽxguma tá nagu pechocugu i ngẽma naane i tá pexna chaxãxũ, rü ngẽxma penatogü i nanetügü i ori̲x, rü tomaepü̲x ya taunecü rü taxũtáma pengõ̲x i norü o.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[24]Rü yimá norü ãgümücü ya taunecügu rü tá penaxüchiga i ngẽma norü o. Rü guxũtáma Cori ya Tupanana tá penana.

[25]Rü yimá norü wüximẽẽxpü̱x ya taunecügu tá nixĩ i marü namexũ nax penangõxũ i ngẽma norü o. Rü ngẽmaãcü i ngẽma nanetü rü yexeraxacü tá namu i norü o. Erü choma nixĩ i perü Cori ya Tupana chixĩxũ.

[26]¡Rü taxũtáma penangõ̱x i namachi i ãgüxũ. ¡Rü taxũtáma yuücạ̱x pengúe, rü taxũtáma naxcạ̱x pengúe i ngẽma ẽxũguxũ i yixcüra tá ngupetüxũ!

[27]¡Rü taxũtáma boãcü pegü piyoeru, rü bai tá pegü ípeyoepẽ̱xechinagugü!

[28]¡Rü ngẽxguma nayu̱xgu i wüxi i petanüxũ, rü taxũtáma perü ngechaũmaxã pegü pewixtüxũne! ¡Rü taxũtáma pegü pexümatüxũnegü! Rü choma nixĩ ya Cori ya Tupana.

[29]¡Rü taxũtáma cuxacüxũ cuxucu̱xẽ nax naxũnemaxã nataxexũcạ̱x! Rü taxũ i ngẽmaãcü chixexũmaxã cuyapaxẽẽxũ i cuchixũane.

### Togü i mugü

[30]¡Rü penaxaure i chorü ngũxchigaarü ngunexũgü! ¡Rü mea nüxna pedau rü nüxũ pengechaũ ya yima chopata! Rü choma nixĩ ya Cori ya Tupana.

[31]¡Taxũtáma nüxna peyaca i ngẽma naãẽgü i yuuxũ namaxã puracüexũ! ¡Rü taxũtáma nüxna peyaca i ngẽma nüxũ icuáxũ i ngẽma ẽxũguxũ i yixcüra tá ngupetüxũ! ¡Rü taxũtáma ngẽmaãcü pegü pixãũãchixẽxẽ! Rü choma nixĩ i perü Cori ya Tupana chixĩxũ.

[32]¡Rü ngẽxguma yaxegüpẽ̱xewa cungexmagu rü inachi rü inawẹ̱x nax nüxũ cungechaxũxũ! ¡Rü inawẹ̱x nax nüxũ cungechaxũxũ ya curü Tupana! Rü choma nixĩ i Cori ya Tupana.

[33]¡Rü taxṹ i ngúxũ nüxũ pingexẽxẽxũ i ngẽma to i nachixũanecüã̱x i petanügu ãpataxũ!

[34]Rü ngẽma to i nachixũanecüã̱x rü mea namaxã ipecuạ̱x! ¡Rü nüxũ pengechaũ, erü nüma rü wüxi i petanüxũrüũtama nixĩ! ¡Rü taxṹ i nüxũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

perüngũma nax pema rü ta rü to i nachixũanecüãxgü pixĩgüxũ ga Equítuanewa! Rü choma nixĩ i perü Cori ya Tupana chixĩxũ.

35¡Rü taxũtáma pengĩx i ngẽma naanearü nguruũwa, rü ngẽma ngẽmaxũgüarü yáruũwa, rü ngẽma ãchiũxũarü nguruũwa!

36Rü name nax ngẽma curü yáruxũ rü ngẽma curü ngugüruxũ rü aixcümama namexũ. Rü choma nixĩ ya perü Cori ya Tupana ga Equítuanewa pexũ íchanguxũxẽẽxũ.

37Rü ngẽmacax chanaxwaxe nax aixcüma nagu pemaxẽxũ i ngẽma chorü mugü rü chorü ucuxẽgü. Rü name nax aixcüma peyanguxẽẽxũ. Rü choma nixĩ ya Cori ya Tupana” ==ñanagürü.

## Lebítanüxũarü puracüchiga 20

### Cori ya Tupana rü tá nanapoxcu i ngẽma Iraétanüxũ i tama naga ĩnüexũ

1Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichémaxã nidexa rü ñanagürü nüxũ:

2—¡Iraétanüxũmaxã nüxũ ixu i ñaa chorü mugü!: “Rü ngẽxguma wüxi i Iraétanüxũ rüexna wüxi i to i nachixũanecüãx i petanügu ãpataxũ rü ngẽma tupananeta i Molóxcax naxacügü tüxũ iguxgu, rü name i ngẽma duũxũgü ya yima ĩanewa maxẽxũ noxtacüma nutamaxã ínanamuxũchigü. Rü ngẽmaãcü tá nayamaxgü.

3Choma rü tá namaxã chanu i ngẽma yatü, rü wüxicana tá ichayanaxoxẽxẽ i duũxũgütanüwa, nagagu nax tama chopataxũ nangechaxũxũ rü ñuxũchi nax naxãũãchixẽẽãxũ i chauéga i ngẽxguma wüxi ya nane ãmarexũ Molóxna tüxũ muxgu.

4-5Rü ngẽxguma ngẽma duũxũgü ya yima ĩanewa maxẽxũcax nataxuraxũmaregu i norü chixexũ i ngẽma yatü i naxacü Molóxna tüxũ muxũ, rü tama yamaxgüãgu, rü choma rü tá ngẽma yatümaxã chanu rü guxũma i napatacüãxmaxã chanu. Rü choma rü wüxicana tá Iraégütanüwa ichayanaxoxẽxẽ i ngẽma yatü wüxigu namaxã i guxũma i ngẽma duũxũgü i naxrüxũ chixexũ ügüxũ rü Molóxũ icuaxüxũgüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[6]Rü yíxema naxca̱x ixũxe i ngẽma chixexũ̃ i naãẽgümaxã puracüexũ̃ rü ngẽma nüxũ̃ icuáxũ̃ i ngẽma ẽxũ̃guxũ̃ i yixcüra tá ngupetüxũ̃, rü tügütama tachixexẽxẽ. Rü choma rü tá tümachi chaxai ya yíxema duũ̃xẽ rü wüxicana tá tüxũ̃ ichayarüxoxẽxẽ i duũ̃xũ̃gütanüwa.

[7]Rü name nixĩ i aixcüma mea cha̱u̱xca̱x pemaxẽxũ̃ rü pixüünegüxũ̃, erü choma nixĩ i perü Cori ya Tupana.

[8]¡Rü aixcüma mea nagu pemaxẽ i chorü mugü! ¡Rü peyangu̱xẽxẽ! Rü choma nixĩ i Cori ya Tupana i chaugüxú̱ pexũ̃ chimexẽẽgüxũ̃.

[9]Rü ngẽma nanatümaxã rüẹxna naémaxã chixexũ̃ ueguxũ̃, rü wüxicana tá peyama̱xgü. Erü nanatümaxã rüẹxna naémaxã chixexũ̃ naxuegu, rü ngẽmaca̱x nügüca̱x tátama yu ínangu̱xẽxẽ.

[10]Rü ngẽxguma wüxi i yatü i ãmaxũ̃ namücüma̱xmaxã inapexgu, rü ngẽma yatü rü noxtacüma tá peyama̱x. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta i ngẽma ngexũ̃ rü noxtacüma peyama̱x.

[11]Rü ngẽma nanatüma̱xmaxã ipexũ̃, rü tama nanatüxũ̃ nangechaũ̃. Rü ngẽmaca̱x wüxicana tá peyama̱x i ngẽma yatüxũ̃ rü ngẽma ngexũ̃. Rü ngẽma taxre rü nagagutátama nayue.

[12]Rü ngẽxguma texé tümaneã̱xmaxã ipexgu, rü ngẽma taxre rü wüxicana tá penadai. Rü nagagutama nayue i ngẽma taxre, erü ngẽma rü wüxi i pecadu i poraãcü chixexũ̃ nixĩ.

[13]Rü ngẽma naxrüũ̃tama yatüxũ̃maxã ipexũ̃ ñoma wüxi ya ngexemaxã inapexũ̃rüxũ̃, rü ngẽma taxre rü wüxicana tá penadai. Rü nagagutama nayue i ngẽma taxre, erü ngẽma rü wüxi i pecadu i poraãcü chixexũ̃ nixĩ.

[14]Rü ngẽxguma wüxi i yatüxũ̃ rü wüxi i ngexũ̃maxã naxãxma̱xgu rü ñu̱xũchi ngĩémaxãtama naxãxma̱xgu, rü wüxi i pecadu i poraãcü chixexũ̃ nixĩ i ngẽma naxüxũ̃. Rü ngẽmaca̱x i nüma i ngẽma yatü rü ñu̱xũchi ngẽma taxre i ngexũ̃gü rü name nax wüxicana maxũ̃ãcü ípenaguxũ̃. Rü ngẽmaãcü tá petanüwa inarüxo i ngẽma nacüma i chixexũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Rü ngẽxguma wüxi i yatü rü wüxi i naeũmaxã namaxũgu, rü wüxicana tá peyamax i ngẽma yatü. Rü ngẽxgumarüxũ ta i ngẽma naeũ rü wüxicana tá peyamax.

16Rü ngẽxguma wüxi i ngexũ rü wüxi i naeũmaxã namaxũgu, rü ngẽma ngexũ rü ngẽma naeũ rü wüxicana tá penadai. Rü ngẽma taxre rü nagagutátama nayue.

17Rü ngẽxguma wüxi i yatü rü naeyaxmaxãtama naxãxmaxgu, rü woo nai i ngewáxũ tixĩxgu rüexna woo nai ya yatüxacü tixĩxgu, rü ngẽxguma naxũnearü ngúchaũ nügümaxã naxügügu i ngẽma taxre, rü name nax wüxicana duũxũgüpexegu penadaixũ. Erü ngẽma nax naeyaxmaxãtama namaxũxũ rü wüxi i taxũ i ãne nixĩ. Rü yíxema ngẽma üxe rü tá tümaarü chixexũgagu tapoxcu.

18Rü ngẽxguma wüxi i yatü rü wüxi i nge i ngĩrü daxawexũnewa ngẽxmacüxũ nacaxgu, rü naxũnearü ngúchaũ ngĩmaxã naxüxgu, rü ngĩxṹ ínanangegü i ngextá ngĩgü íxũxũwa. Rü ngĩmatama nixĩ i naxcax ínacuxuchixũ. Rü ngẽmacax i ngẽma taxre rü name nax wüxicana tá ínawoxũxũ i duũxũgütanüwa.

19Rü taxṹ i curü mamaeyaxmaxã cumaxũxũ rüexna cunatüeyaxmaxã cumaxũxũ, erü cutanüxũ iyixĩgü. Rü ngẽxguma ngĩmaxã cumaxũgu, rü tama ngĩxũ cungechaũ. Rü pema i taxre rü tá pepoxcue naxcax i ngẽma chixexũ.

20Rü ngẽxguma wüxi i yatü rü nanepumaxmaxã inapexgu, rü nanepüxchi naxai. Rü ngẽmacax i ngẽma taxre rü nawatama nangẽxma i ngẽma norü pecadu, rü ngexacü tá nayue.

21Rü ngẽxguma wüxi i yatü rü naenexẽmaxmaxã namaxũgu, rü tama naenexẽxũ nangechaũ. Rü ngẽma rü wüxi i chixexũ nixĩ. Rü ngẽma taxre rü tá nangexacügü.

22¡Rü aixcüma nagu pemaxẽ i ngẽma chorü mugü rü chorü ucuxẽgü! ¡Rü guxũma pinguxẽxẽ! Rü ngẽmaãcü i ngẽma naane i nawa pexũ chagagüxũ nax nawa pemaxẽxũcax, rü taxũtáma pexũ ínawoxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

23Rü tama chanaxwa̱xe nax nacümagügu pexĩxũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i nüxíra nawa maxẽxũ̃ i ngẽma naane i tá pepe̱xewa íchawoxũ̃xũ̃. Yerü nümagü rü nanaxügü ga guxũ̃ma i ngẽma chixexũ̃gü i pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃, rü yemaca̱x tama namaxã chapora ga yema duũ̃xũ̃gü.

24Rü ngẽmaca̱x i choma rü pemaxã chanaxuegu nax pema tá pixĩgüxũ̃ i ngẽma norü naanearü yora. Rü chomatátama pexna chanaxã i ngẽma naane i ngextá ñoma dexárüxũ̃ yima lechi rü ira taguma ítaxuxũ̃wa. Rü choma nixĩ i perü Cori ya Tupana ga yema togü ga duũ̃xũ̃gütanüwa pexũ̃ chaxunetaxũ̃ nax chorü duũ̃xũ̃gü pixĩgüxũ̃ca̱x.

25Rü ngẽmaca̱x i pema rü name nax nüxũ̃ pecuáxũ̃ nax ngexũ̃rüüxũ̃ yixĩxũ̃ i ngẽma naeũ̃gü i mexũ̃ nax penangőxũ̃ rü naeũ̃gü i tama mexũ̃ nax penangőxũ̃, rü ñu̱xũchi ngẽma naeũ̃ i ãxpe̱xatüxũ̃ i mexũ̃ nax penangőxũ̃ rü ngẽma tama mexũ̃ nax penangőxũ̃. ¡Rü taxű i pegü pexãũãchixẽxẽxũ̃ namaxã i ngẽma naeũ̃gü i tama mexũ̃ nax penangőxũ̃, rü ngẽma ãxpe̱xatüxũ̃ i tama mexũ̃ nax penangőxũ̃, rü ngẽma waixũ̃mügu nügü itúgüxũ̃ i nüxũ̃ chixuxũ̃ nax tama namexũ̃ nax penangőxũ̃!

26Rü pema rü name nax pengearü ãũãchiáxũ̃ rü pexüünegüxũ̃, erü choma nax Cori ya Tupana chixĩxũ̃ rü chaxüüne. Rü choma nixĩ ga yema togü ga duũ̃xũ̃gütanüwa pexũ̃ chaxunetaxũ̃ nax chorü duũ̃xũ̃gü pixĩgüxũ̃ca̱x.

27Rü ngẽma yatüxũ̃ rüe̱xna ngexũ̃ i chixexũ̃ i naãxẽmaxã puracüexũ̃, rü ngẽma duũ̃xũ̃ i nüxũ̃ cua̱xnetaxũ̃ nax ngẽma ẽxũ̃guxũ̃ i yixcüra tá ngupetüxũ̃, rü tá nutagümaxã ípenamuxũchiãcü penadai. Rü nümagü rü nagagutátama nayue” ==ñanagürü ga Cori ya Tupana.

## Lebítanüxũ̃arü puracüchiga 21

### Mugü i chacherdótegüca̱x ixĩxũ̃

1Rü Cori ya Tupana rü Moichéxũ̃ ñanagürü: —¡Namaxã idexa i ngẽma chacherdótegü i Aróũ̃ nataagü, rü namaxã nüxũ̃ ixu rü tama name nax wüxi i natanüxũ̃ i yuxũ̃xũ̃ yangógügüxũ̃, rü ngẽmaãcü nax nügü yaxãũxãchixẽxẽxũ̃!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2-3]Natürü marü name nax tüxũ yangógügüxũ ega wüxi i natanüxũxüchi tixĩxgu ngẽxgumarüxũ ya norü mama, rüẹxna norü papa, rüẹxna nane, rüẹxna naxacü, rüẹxna naenexẽ, rüẹxna naeyạx i taguma ãtecü i nanatüpatawatama maxũcü. Rü ngẽxgumaxicatama nixĩ i namexũ nax nügü yaxãũxãchixẽẽxũ, erü natanüxũxüchi tixĩ.

[4]Rü nümagü i chacherdótegü rü choma ichanamugü nax duũxũgümaxã inacuạxgüxũcạx, rü ngẽmacạx tama name nax nüxũ yangógügüxũ i wüxi i yuxũ i tama natanüxũxüchi ixĩxũ nax ngẽmaãcü tama nügü yaxãũxãchixẽẽgüxũcạx.

[5]Rü ngẽma chacherdótegü rü ngẽxguma nayụxgu i wüxi i natanüxũ rü tama name nax togürüxũ norü ngechaũmaxã nügü yadügüeruxũ, rü nügü yadüxchinagugüxũ, rü nügü napịxẽẽgüxũ i naxũnegüwa.

[6]Rü ngẽma chacherdótegü rü name nax aixcüma Tupanana nügü naxãgüxũ rü nügüna nadaugüxũ nax tama naxãũãchigüãxũcạx i Tupanaéga. Erü nümagü nixĩ i Tupanana naxãgüãxũ i ãmaregü i igugüxũ rü paũ i Tupanacạx ixĩxũ, rü ngẽmacạx name nax guxũguma Tupanapẹxewa nügüna nadaugüxũ nax tama yaxãũãchigüxũcạx.

[7]Rü ngẽma chacherdótegü rü tama name nax wüxi i ngexũ i naxũnemaxã taxexũmaxã naxãmaxũ, rü woo wüxi i ngecü i yatüxũ ngĩxũ yauxmareãcü ngĩxũne cuáxcümaxã naxãmaxũ, rüẹxna wüxi i ngecü i ítạxtecümaxã naxãmaxũ, erü nümagü i ngẽma chacherdótegü rü Tupana nüxũ naxunetagü nax norü puracü naxügüxũcạx.

[8]Rü cupẹxewa naxüüne i ngẽma chacherdóte, erü nüma nixĩ i choxna naxããxũ i ngẽma paũ i üünexũ i chạụxcạx ixĩxũ. Rü tá cuxcạx naxüüne i ngẽma chacherdóte, erü choma ya Cori ya Tupana rü chaxüüne. Rü choma nixĩ i chaxunetaxũ i ngẽma chacherdóte nax chopẹxewa naxüünexũcạx.

[9]Rü ngẽxguma wüxi i chacherdótexacü rü ngexũ i naxũnemaxã taxexũãcü namaxũgu, rü tama ngĩgü ingechaũ rü tama ngĩnatüxũ ingechaũ. Rü name i noxtacüma maxãcü ngĩxũ pigu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10Rü nüma i chacherdótegüarü ãẽxgacü i marü chíxũ̃ i üünexũ̃maxã baeruxũ̃ rü nagu icúxũ̃ i ngẽma naxchiru i üünexũ̃, rü ngẽxguma nayutanügu rü tama name nax nügü ínangegüeruxũ̃ rü naxchirugu nagáugüxũ̃.

11Rü nüma i chacherdótegüarü ãẽxgacü rü taxũtáma nagu naxücu i wüxi i nachica i wüxi i yuxũ̃ nawa ngẽxmaxũ̃ rü woo nanatü rüẽxna norü mama tixĩxgu nax tayuxũ̃. Rü ngẽmaãcü taxũtáma wüxi i yuxũ̃gagu nügü naxãũãchixẽxẽ.

12Rü taxũtáma chopatawa ínaxũxũ rü taxũtáma ngẽmaãcü wüxi i yuxũ̃gagu nanaxãũãchixẽxẽ ya yima chopata. Erü nüma rü marü chíxũ̃ i üünexũ̃maxã nabaeru nax chorü puracü naxüxũ̃cãx. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ̃ chixuxũ̃ i ngẽma.

13Rü ngẽxguma naxãxmãxgu rü name nax ngecü i taguma yatü ngĩxũ̃ne cuãxcümaxã nax naxãmaxũ̃.

14-15Rü nüma i chacherdótegüarü ãẽxgacü rü tama name nax ngecü i yutecümaxã rüẽxna ítãxtecümaxã naxãmaxũ̃. Rü tama name nax ngĩmaxã naxãmaxũ̃ i wüxi i nge i yatü ngĩxũ̃ iyauxmarecü naxũ̃ne cuãxcü rüẽxna wüxi i ngexũ̃ i naxũ̃nemaxã taxexũ̃maxã naxãmaxũ̃. Rü ngẽxguma naxãxmãxgu rü name nax ngĩmaxã naxãmaxũ̃ i wüxi i nge i taguma yatü ngĩxũ̃ne cuãxcü. Rü name nax natücumücüãxmaxã naxãmaxũ̃ nax tama duũxũ̃güpẽxewa nagu yanachixexũ̃cãx i nataagü, erü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ̃ chaxunetaxũ̃ nax chacherdótearü ãẽxgacü yixĩxũ̃cãx = =ñanagürü.

### Name nax taxuwama nachixexũ̃ i chacherdótegü

16Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichémaxã nidexa rü ñanagürü:

17—¡Aróũ̃maxã nüxũ̃ ixu, rü ngẽma nataagü i naxũ̃newa nüxũ̃́ nangẽxmaxũ̃ i tãxacürü chixexũ̃ rü taxũtáma choxna nanaxã i ngẽma paũ i chãũxcãx ixĩxũ̃!

18-20Rü aixcüma tama name ya yíxema tümaxũ̃newa chixéxe nax choxna ãmare taxãxũ̃ ngẽxgumarüxũ̃ ya yíxema ngexetüxe, rüẽxna chixri ixũxẽ rüẽxna chixeráũ̃xẽ, rüẽxna chixepachinüxẽ, rüẽxna ibüyeparaxe, rüẽxna


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ibüyechacüüxe, rüexna pücaxwéxe, rüexna nũxchanexũ̃chixe, rüexna tauxetüxe, rüexna churiáxẽ, rüexna rüxoxõnexẽ, rüexna chixepüxüchareéxe.

21Rü ngẽmaãcü taxuxũ̃táma i Aróũ̃taxa i naxũ̃newa chixexũ̃ rü ãmare i guxũ̃ Tupanana naxã, erü naxũ̃newa rü nachixe. Rü ngẽmacax taxucürüwama ãmare i paũ Tupanana nayaxã.

22Natürü name nax tanangóxũ̃ i ngẽma paũ rü naguxũ̃raũ̃xũ̃ i õna i üünexũ̃ rü Üünexüchixũ̃.

23Natürü taxucürüwama nüxũ̃ naxüpetü i ngẽma tüyemachiãruxũ̃ rü taxucürüwama nüxna nangaicama i ãmarearü guruxũ̃ nax tama ngẽmaãcü naxãũãchixẽẽãxũ̃cax ya chopata. Erü ngẽma chacherdótegü rü choma i Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ̃ chaxunetaxũ̃ chorü puracücax ==ñanagürü.

24Rü Moiché rü yema Tupana namaxã nüxũ̃ ixuxũ̃ãcütama Aróũ̃maxã, rü nanegümaxã rü guxũ̃ma i Iraétanüxũ̃maxã nüxũ̃ nixu.

## Lebítanüxũ̃arü puracüchiga 22

### Ãmaregü i Tupanana ixãxũ̃chiga

1Cori ya Tupana rü Moichémaxã nidexa rü ñanagürü nüxũ̃:

2—Aróũ̃maxã rü nanegümaxã rü nataagümaxã nüxũ̃ ixu rü name nax mea namaxã inacuaxgüxũ̃ i ngẽma ãmaregü i üünegüxũ̃ i Iraétanüxũ̃ choxna ãgüxũ̃, nax taxúxema chixri chauchiga idexagüxũ̃cax. Erü choma nixĩ i perü Cori ya Tupana chixĩxũ̃.

3Rü Aróũ̃maxã nüxũ̃ ixu rü ngẽxguma ngexũ̃rüüxũ̃mare i nataagü rü ãũãchiãcü chopexewa nangegüãgu i ãmare i üünexũ̃ i Iraétanüxũ̃ choxna ãgüxũ̃, rü choma rü tá íchanataxüchi i chopexewa. Erü choma rü Cori ya Tupana chixĩ.

4Rü ngẽxguma wüxi i Aróũ̃taxa chaxünemaxã idaxaweegu rüexna inabamügu rü taxucürüwa õna i üünexũ̃ nangõx ñuxmata chopexewa nügü namexẽxẽ. Rü ngẽma Aróũ̃taxa i nüxũ̃ ingógüxũ̃ i wüxi i yueta rü ngẽmagagu tá


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

chopẹxewa naxãũãchi. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta chopẹxewa naxãũãchi i ngẽma nüxũ̃ ingógüxũ̃ i wüxi i yatü i bamüxũ̃.

5Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta i Aróũ̃taxa i nüxũ̃ ingógüxũ̃ i wüxi i naeũ̃ i ñaxtüanegu nügü itúxũ̃ rüẹxna nüxũ̃ ingógüxũ̃ i wüxi i yatü i chopẹxewa ãũãchixũ̃, rü nügü naxãũãchixẽxẽ.

6Rü ngẽma Aróũ̃taxa rü tá duũ̃xũ̃gücạx naxãũãchi ñụxmata nachüta. Rü naxũ̃pa nax nügü naxaiyaxũ̃ rü taxucürüwa nanangọ̃x i ngẽma õna i üünexũ̃.

7Rü ngẽxguma yáuanecü üạxcü rüxücugu tá nixĩ i chopẹxewa namexũ̃. Rü ngẽmawena rü marü name nax nangṍoxũ̃ i ngẽma õna i üünexũ̃ erü woetama ngẽma nixĩ i nawemü.

8Rü tama name nax nangṍoxũ̃ i namachi i naeũ̃ i yumarexũ̃ rüẹxna naeũ̃ i düraxũ̃ nagu wagüxũ̃ nax tama ngẽmamaxã nügü naxãũãchixũ̃cạx. Erü choma nixĩ ya Cori ya Tupana.

9Rü namaxã nüxũ̃ ixu i ngẽma chacherdótegü nax yanguxẽẽgüãxũ̃cạx i chorü mugü. Rü ngẽxguma mea naga naxĩnüegu rü taxuxũ̃táma nayue nagagu nax naxãũãchixẽẽãxũ̃ i chorü ãmaregü. Erü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i chorü puracü i üünexũ̃cạx nüxũ̃ chaxunetaxũ̃ i chacherdótegü.

10Rü ngẽma duũ̃xũ̃ i tama chacherdóte ixĩxũ̃ rü tama name nax õna i üünexũ̃ nangṍxũ̃. Rü woo ngẽma duũ̃xũ̃ i chacherdótexũ̃tagu naxũanexũ̃ rüẹxna ngẽma norü puracütanüxũ̃ rü tama name i ngẽma õna i üünexũ̃ nax nangṍxũ̃.

11Natürü ngẽxguma ngẽma chacherdóte rü norü diẽrumaxã wüxi i norü mugüruxũ̃ ya duũ̃xẽcạx nataxegu, rü ngẽma mugüruxũ̃ rü name nax õna i üünexũ̃ nangṍxũ̃. Rü ngẽma mugüruũ̃xacügü i chacherdótepatagu buexũ̃ rü name nax ngẽma õna i üünexũ̃ nax nangọ̃xgüxũ̃.

12Rü ngẽxguma naxacü i chacherdóte naxãtegu namaxã i wüxi i yatü i tama chacherdótetanüxũ̃ ixĩxũ̃, rü taxucürüwama õna i üünexũ̃ ingọ̃x.

13Natürü ngẽxguma nayutegu rüẹxna ngĩte ngĩxũ̃ ítạxgu, rü nangexacügu rü ngĩnatüpatacạx nataeguxgu noxri nangetegurüxũ̃, rü name i nangọ̃x i ngẽma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

õna i ngĩnatü ngőxũ. Natürü ngẽma duũxũ i tama chacherdótetanüxũ ixĩxũ, rü taxucürüwa ngẽma õnamaxã naxãwemü.

14Rü ngẽxguma texe tümaechita nangõxcüraxũgu i ngẽma õna i üünexũ, rü chacherdóteaxű́ tá tanaxütanü i ngẽma õna. Rü naétü tá nüxna tanaxã i wüxi i norü 5 arü yauxye i ngẽma õnatanü.

15Rü ngẽma chacherdótegü rü tama name i chixri namaxã inacuaxgüxũ i ngẽma ãmaregü i üünexũ i Iraétanüxũ choxna ãgüxũ.

16Rü ngẽma chacherdótegü rü taxũtáma ngẽma togü i tama chacherdóte ixĩgüxũxũ nanangõxẽxẽ i ngẽma õna i üünexũ, erü ngẽxguma ngẽma naxüxgu rü nügücax pecadu naxü. Rü ngẽma pecaduarü mexẽẽcax tá ãmare chauxcax nigu. Erü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i chorü puracü i üünexũcax nüxũ chaxunetaxũ i chacherdótegü ==ñanagürü.

### Mugü i nagu ixũxũ ega Tupanana ãmare ixãxgu

17Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichémaxã nidexa rü ñanagürü nüxũ:

18-19—¡Aróũmaxã rü nanegümaxã rü Iraétanüxũmaxã nüxũ ixu i ñaa ore!: “Rü ngẽxguma ngexũrüüxũmare i Iraétanüxũ rüexna to i nachixũanecüãx i petanügu ãpataxũ rü Cori ya Tupanacax ãmare i naxũna iguxgu nax yanguxẽẽxũcax i norü uneta rüexna norü ngúchaũmaxã ãmare inaxãxgu, rü name i wüxi i naxũna i yatüxũ i taxuwama chixexũ inamu nax Tupana nüxű́ nayaxuxũcax. Rü name nax wüxi i woca i yatüxũ, rüexna wüxi i carnéru i yatüxũ rüexna wüxi i chíbu i yatüxũ nax yixĩxũ.

20Natürü tama name nax wüxi i naxũna i chixexũ nax yixĩxũ erü ngẽxguma wüxi i naxũna i tama mexũ yixĩxgu, rü Tupana rü taxũtáma nüxű́ nanayaxu.

21Rü ngẽxguma texé Tupanacax wüxi i naxũna imaxgu nax Cori ya Tupana tümamaxã rüngüxmũxũcax, rü woo tümaarü uneta tinguxẽẽxũcax yixĩxgu, rü woo tümaarü ngúchaũmaxã ãmare itaxãmaregu, rü name nax wüxi i woca i taxuwama chixexũ rüexna wüxi i carnéru i taxuwama chixexũ itaxãxũ nax Tupana tüxű́ nayaxuxũcax.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

22Rü tama name nax Tupanapẹxewa penagagüxũ i naxũnagü i ngexetügüxũ, rüẹxna napíexũ, rüẹxna ibüyeparagüxũ, rüẹxna büxchixünegüxũ, rüẹxna churiã̱xgüxũ, rüẹxna rüxọxõnegüxũ. Rü guxũma i ngẽma rü tama name i Tupanapẹxewa penagagü nax norü ãmarearü guruũwa ípenaguxũcạ̱x.

23Rü ngẽxguma ãmare i perü ngúchaũmaxã ipexãxgu rü marü name i penaxã i wüxi i woca i rünuxmaeparaxũ rüẹxna wüxi i carnéru i rünuxmaeparaxũ. Natürü ngẽxguma wüxi i uneta pinguxẽẽxũcạ̱x ipenaxãxgu i wüxi i naxũna i ngẽmaãcü chixexũ, rü Tupana rü taxũtáma pexṹ nanayaxu.

24Rü tama name nax Tupanana penaxãxũ i wüxi i naxũna i rüxópüxüchareexũ, rüẹxna ipomüxũpüxüchareexũ, rüẹxna caupüxüchareexũ, rüẹxna chexepüxüchareexũ. Rü taxũtáma ngẽma pexü i pechixũxanewa.

25Rü tama name i wüxi i duũxũ i to i nachixũanecüã̱xaxṹ penayaxu i nangexgumaraũxũ i naxũna nax curü Cori ya Tupanana penaxãxũcạ̱x. Erü ngẽma naxũnagü nüxṹ nangẽxma i norü chixexũ rü ngẽmacạ̱x Tupana rü tama nanayaxu” ==ñanagürü.

### Ngẽma nagu ixũxũ ega naxũnagü i ãmaregü ixĩgüxũ Tupanacạ̱x idaixgu

26Rü Cori ya Tupana rü Moichémaxã nidexa rü ñanagürü nüxũ:

27—Ngẽxguma wüxi i wocaxacü, rüẹxna wüxi i carnéruxacü, rüẹxna wüxi i cabraxacü buxgu, rü name nax 7 i ngunexũ naéxũtawa nangẽxmaxũ. Natürü ngẽxguma norü 8 i ngunexũwa nanguxgu rü marü name nax Tupanaarü ãmareruxũ peyaguxũ.

28Rü tama name i ngẽmatama ngunexũgu peyamạ̱x i wüxi i woca i ngexũ naxacümaxã. Rü tama name i ngẽmatama i ngunexũgu peyamạ̱x i wüxi i carnéru i ngexũ naxacümaxã.

29Rü ngẽxguma ngẽma chacherdótegü choxna naxãxgu i duũxũgüarü ãmare nax ngẽmamaxã moxẽ choxna naxãgüxũcạ̱x, rü name i ngẽma chacherdótegü choma chanaxwạ̱xexũãcü nanaxü nax choma mea nüxṹ chanayaxuxũcạ̱x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

30Rü nüma ya chacherdótegü rü ngẽmatama ngunexũgu tá nanangõxgü i namachi i ngẽma ãmare. Rü taxuxũtáma ínayaxüxẽxẽ i norü moxũãcüruxũ. Rü choma nixĩ ya Cori ya Tupana.

31Rü pemax, ¡rü aixcüma nagu pexĩ i chorü mugü rü mea peyanguxẽxẽ! Rü choma nixĩ ya Cori ya Tupana.

32¡Rü taxṹ i chauéga i üünexũchiga chixri pidexagüxũ! Rü ngẽmaãcü i ngẽma Iraétanüxũ rü tá nüxũ nacuax nax aixcüma chaxüünexũ i chomax. Rü choma nixĩ ya Cori ya Tupana ga pexũ chaxunetaxũ nax chorü puracü i üünexũ pexügüxũcax.

33Rü choma nixĩ ga Equítuanewa pexũ íchagaxũxũ nax perü Tupana chixĩxũcax. Rü choma nixĩ ya Cori ya Tupana ==ñanagürü.

## Lebítanüxũarü puracüchiga 23

### Petagü i Tupanacax ixĩgüxũ

(Nm. 28.16-25)

1Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichémaxã nidexa rü ñanagürü nüxũ:

2—¡Iraétanüxũmaxã nüxũ ixu i ñaa ore!: “Rü ñaa nixĩ i ngunexũgü i choma ya Cori nüxũ chaxunetaxũ i nagu tá choxũ picuaxüxũgüxũ. Rü ngẽma nixĩ i ngunexũgü i nagu tá duũxũgücax pengemaxũ nax chauxcax nangutaquexegüxũcax.

3Rü 6 i ngunexũ tá nixĩ i pepuracüexũ, natürü ngẽxguma norü 7 i ngunexũwa nanguxgu rü taxuxũtáma i puracü pexü. Rü ngẽma ngunexũ rü ngũchigaarü ngunexũ nixĩ rü nagu tá chauxcax pengutaquexegü. Rü ngextá ípexãpatagüxũwa rü ngẽma ngunexũ rü tá nagu perüngũgü rü choxũ picuaxüũgü.

4Ñaa tá nixĩ i ngẽma ngunexũgü i tá pexüchigagüxũ i nagu tá chauxcax pengutaquexegüxũ nax choxũ picuaxüũgüxũcax.

5Rü yimá nüxíraũcü ya tauemacüarü 14 arü yáuanecü, rü tá chauégagu penaxüchiga i ngẽma Üpetüchiga.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

6Rü ngẽmaarü moxũ̃ãcütama rü tá chauégagu penaxüchiga i paũ i ngearü pu̱xẽẽruṹáxũ̃. Rü 7 i ngunexũ̃ tá nixĩ i penangṍxũ̃ i ngẽma paũ.

7Rü ngẽma nüxíraxũ̃xũ̃ i ngunexũ̃gu rü tá cha̱u̱xca̱x pengutaque̱xegü. ¡Rü taxuxũ̃táma i puracü pexüe!

8Rü ngẽma 7 i ngunexũ̃ tá nixĩ i cha̱u̱xca̱x ípenaguxũ̃ i perü ãmaregü. Rü ngẽma norü 7 i ngunexũ̃gu rü tá cha̱u̱xca̱x pengutaque̱xegü. ¡Rü taxuxũ̃táma i puracü pexüe!” ==ñanagürü ga Tupana.

### Tupanana tá nanaxã i nüxíraxũ̃xũ̃ i norü nanetüarü o

(Nm. 28.26-31)

9Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichémaxã nidexa rü ñanagürü nüxũ̃:

10—Ñaa ore tá nixĩ i namaxã nüxũ̃ quixuxũ̃ i ngẽma Iraétanüxũ̃: “Rü ngẽxguma nagu pechocu̱xgux i ngẽma naane i choma tá pexna chaxãxũ̃, rü ngẽxguma peyabuxgügu i perü trigu, rü tá perü chacherdótena penaxã i ngẽma nüxíra pebuxuxũ̃ i norü o i ngẽma trigu

11Rü ngũ̃chigaarü moxũ̃ãcü rü nüma ya chacherdóte rü Cori ya Tupanape̱xewa tá nayachu̱xüxacüüẽxẽ i ngẽma nüxíra pebuxuxũ̃ i perü tríguarü o, nax ngẽmaãcü pexṹ naya̱u̱xãxũ̃ca̱x ya Cori ya Tupana.

12Rü ngẽmatama ngunexũ̃ i nagu penanaxũ̃ i ngẽma nüxíra pebuxuxũ̃ i perü tríguarü o, rü ngẽxgumarüxũ̃ tá ta ipenamu i wüxi i carnéru i wüxi ya taunecü nüxṹ ngẽxmaxũ̃ i taxuwama chixexũ̃ nax perü ãmare i Cori ya Tupanaca̱x piguxũ̃ yixĩxũca̱x.

13Rü ña̱u̱xũchi tá naétü ngéma penange i 4 quíruarü ngãxũ̃ i trigute̱xe i rümemaexũ̃ i meama chíxũ̃maxã iñumüxũ̃ nax Cori ya Tupanaca̱x peyaguxũca̱x nax naemamaxã nataãẽxũca̱x. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta ngéma tá penange ya wüxi ya litru ya bínu ya norü ãmareruxũ̃ nax yimámaxã penabaanexũca̱x.

14Rü naxũpa i ngẽma ngunexũ̃ nax Cori ya Tupanana penanaxũ̃ i perü ãmaregü, rü tama name nax penangṍxũ̃ i paũ, rüe̱xna tríguarü gute̱xexũ̃, rüe̱xna trigu i ngexwaca pebuxuxũ̃. Rü ngẽma pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ i mu


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nixĩ i guxũgutáma nagu pexĩxũ i pema rü penegü rü petaagü i ngexta ípexãpatagüxũwa.

15-16Rü ngẽma ngunexũ i nagu chacherdótexũtawa penanaxũ i perü ãmare i nüxíra pebuxuxũ i trigu, rü ngũchigaarü moxũãcü tá ipenaxügü nax peyaxugüxũ i ngunexũgü ñu̱xmata 50 i ngunexũwa nangu. Rü ngẽxguma tá nixĩ i choxna penaxãxũ i perü ãmare i trigu i ngexwaca pebuxuxũwa üxũ.

17Rü pepatawa tá ne penange i taxre i paũ i ngẽma rümemaexũ i trigute̱xewa üxũ i pu̱xẽẽruṹáxũ. Rü 4 quíru naguxũ tá nixĩ i wüxichigü i ngẽma paũ, rü chope̱xewa tá peyachu̱xacüüxẽxẽ. Rü ngẽma rü wüxi i ãmare i nüxíra pebuxuxũ i perü tríguarü owa üxũ tá nixĩ.

18Rü wüxigu ngẽma paũmaxã tá ngéma penagagü i 7 i carnéruxacügü i yatüxũ i wüxi ya taunecü nüxú̱ ngẽxmagüxũ i taxuwama chixexũ. Rü naétü tá penagagü i wüxi i wocaxacü i yatüxũ rü taxre i carnérugü i yatüxũ. Rü ngẽma rü tá Cori ya Tupanaca̱x ípenagu nax naemamaxã nataãẽxũca̱x. Rü ngẽxgumarüxũ ta ngéma tá penange i perü ãmaregü i trigute̱xe rü bínu.

19Rü ngẽxgumarüxũ tá ipenamu i wüxi i chíbu nax Tupanaca̱x yamáxũca̱x nax pecaduarü ütanüruxũ yixĩxũca̱x. Rü naétü tá ipenamu i taxre i carnérugü i wüxi ya taunecü nüxú̱ ngẽxmagüxũ nax Cori ya Tupanaca̱x nadaiaxũca̱x nax pemaxã nangüxmüxũca̱x.

20Rü nüma ya chacherdóte rü Cori ya Tupanape̱xewa tá nayachu̱xüxacüüxẽxẽ i ngẽma naxũnagü wüxigu namaxã i ngẽma paũ i nüxíra buxuxũ i triguwa üxũ. Rü ngẽma tá nixĩ i ãmaregü i namaxã Tupanaxũ yacua̱xüũgüxũ. Rü guxũma i ngẽma ãmaregü rü chacherdótearü tá nixĩ.

21Rü ngẽmatama ngunexũgu rü tá cha̱u̱xca̱x pengutaque̱xegü. ¡Rü taxuxũtáma i puracü pexüe! Rü ngẽma pemaxã nüxũ chixuxũ i mu nixĩ i guxũgutáma nagu pexĩxũ i pema rü penegü rü petaagü i ngextá ípexãpatagüxũwa.

22Rü ngẽxguma perü nanetügüarü buxgüwa nanguxgu, rü tama name nax guxũma cubuxuxũ i ngẽma cuanewa ngẽxmaxũ. ¡Rü taxú̱ i guxũnema ya


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

trigu ya ngéma yaxügüne cudexũ! ¡Ẽcü yíxema ngearü diẽruą̃xgüxecą̃x rü ñų̃xũchi yíxema to i nachixũ̃anecüą̃xgücą̃x ngéma yaxüxẽxẽ! Erü choma nixĩ i perü Cori ya Tupana chixĩxũ̃” = =ñanagürü.

### Cornétaarü petachiga
(Nm. 29.1-6)

23Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichémaxã nidexa rü ñanagürü nüxũ̃:

24—¡Iraétanüxũ̃maxã nüxũ̃ ixu i ñaa ore! “Rü yimá norü 7 ya tauemacüarü ügügu rü tá iperüngügü. Rü ngẽma ngunexũ̃gu rü tá perü cornétagügu picuegü nax ngẽmaãcü chą̃ų̃xcą̃x pengutaquẽxegüxũ̃cą̃x rü choxna pecuą̃xãchiexũ̃cą̃x.

25Rü ngẽma ngunexũ̃gu rü Cori ya Tupanacą̃x tá peyagu i ãmaregü rü ñų̃xũchi taxuxũ̃táma i puracü pexü” = =ñanagürü.

### Ngunexũ̃ i pecaduarü mexẽxẽchiga
(Nm. 29.7-11)

26Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichémaxã nidexa rü ñanagürü nüxũ̃:

27—Rü yimá norü 7 ya tauemacüarü 10 i ngunexũ̃gu rü ngunexũ̃ i pecadugüarü mexẽẽchiga nixĩ. Rü ngẽma ngunexũ̃gu rü tá chą̃ų̃xcą̃x peyagu i wüxi i perü ãmare, rü taxuxũ̃táma i tą̃xacü pengõ̜x. Rü tá pengutaquẽxegü nax choxũ̃ picuą̃xüügüxũ̃cą̃x.

28Rü ngẽma ngunexũ̃gu rü taxuxũ̃táma i puracü pexü, erü pecadugüarü mexẽẽarü ngunexũ̃ nixĩ. Rü ngẽma ngunexũ̃gu tá nixĩ i pexũ̃́ nüxũ̃ charüngümaxũ̃ i perü pecadugü.

29Rü yíxema tama ngẽma ngunexũ̃gu aurexe, rü tá itatą̃xüchi i petanüwa.

30Rü yíxema ngẽma ngunexũ̃gu puracüxe, rü choma rü tá íchanatą̃xüchi i petanüwa.

31Rü ngẽma ngunexũ̃gu rü tama name i tą̃xacürü puracü pexü. Rü ngẽma pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ i mu nixĩ i guxũ̃gutáma nagu pexĩxũ̃ i pema rü penegü rü petaagü i ngextá ípexãpatagüxũ̃wa.

32Rü ngẽma ngunexũ̃gu rü tá iperüngügü rü taxuxũ̃táma i tą̃xacü pengṍ̜x. Rü yimá 7 ya tauemacüarü 9 i ngunexũ̃arü yáuanecü tá ipenaxügü nax


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pexaurexũ rü ñu̱xmata yima tauemacüarü 10 i ngunexũarü yáuanecüwa nangu = =ñanagürü.

### Tupanaégagu nanaxüchigagü ya naixatünaxca̱x ya düxenügü
(Nm. 29.12-40)

33Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichémaxã nidexa rü ñanagürü nüxũ:

34—¡Namaxã nüxũ ixu i ngẽma Iraétanüxũ i ñaa ore!: “Rü yimá norü 7 ya tauemacüarü 15 i ngunexũgu tá nixĩ i penaxüchigaxũ nax chauégagu penaxüxũ ya perü düxenügü ya naixatünaxca̱x. Rü ngẽma peta i cha̱u̱xca̱x pexüxũ rü 7 i ngunexũ tá natai.

35Rü ngẽma nawa inaxügüxũ i ngunexũgu rü tá pengutaque̱xegü nax choxũ picua̱xüũgüxũca̱x. Rü ngẽma ngunexũgu rü taxuxũtáma i puracü pexũ.

36Rü guxũma i ngẽma 7 i ngunexũgügu rü tá Cori ya Tupanaca̱x ãmare ípegu. Rü norü 8 i ngunexũgu rü tá cha̱u̱xca̱x pengutaque̱xegü, rü wüxi i ãmare tá cha̱u̱xca̱x pigu. Rü ngẽma rü wüxi i ngunexũ i petachiga nixĩ, rü ngẽmaca̱x taxuxũtáma i ta̱xacürü puracü pexü.

37Rü ngẽma nixĩ i ngunexũgü i tá Cori ya Tupanaca̱x pexüchigagüxũ. Rü ngẽma ngunexũgügu rü tá Cori ya Tupanaca̱x pengutaque̱xegü, rü tá nüxna penaxã i perü ãmaregü i naxca̱x ípeguxũ. Rü ngẽma nixĩ i ãmaregü i naeũgü i ípeguxũ rü ãmaregü i perü ngúchaũmaxã ipexãxũ, rü perü ãmaregü i trigute̱xe, rü perü ãmaregü i naxũnagü i naxca̱x pedaixũ, rü perü ãmare i bínu. Rü guxũma i ngẽma rü tá ipenaxã nagu i ngẽma ngunexũ i nüxũ chaxunetaxũ.

38Rü naétü i ngẽma ngũchigaarü ngunexũgü, rü tá ta penaxüchigaxũ i guxũma i ngẽma petagü i cha̱u̱xca̱x ixĩgüxũ. Rü ngẽxgumarüxũ tá ta ipenaxã i ngẽma ãmaregü i namaxã ipexunetaxũ rü ãmaregü i perü ngúchaũmaxã Cori ya Tupanana pexãxũ.

39Rü yimá 7 ya tauemacüarü 15 i ngunexũgu ngẽxguma peyabuxgügu i penetügüarü 0, rü 7 i ngunexũ tá nixĩ i Cori ya Tupanaca̱x pepetaegüxũ. Rü ngẽma ngunexũ i nagu inaxügüxũ i ngẽma peta rü tá iperüngügü. Rü ngẽxgumarüxũ ta i norü 8 i ngunexũgu rü tá iperüngügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

40Rü ngẽma petaarü nüxíraxũ̃ i ngunexũ̃gu rü ngẽma rümemaexũ̃ i penetüarü o tá pebuxu. Rü tá penayaxu i palmeraátügü rü nai i metanüxũ̃átügü rü nai i natüanacüwa rüxüxũ̃átügü, rü 7 i ngunexũ̃ tá Cori ya Tupanapẹxewa petaãẽgü.

41Rü wüxichigü ya taunecügu i ngẽxguma yimá norü 7 ya tauemacüwa nanguxgu rü 7 i ngunexũ̃ tá nixĩ i Cori ya Tupanaxũ̃ picuạxüũ̃güxũ̃. Rü ñaa mu i pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ rü guxũ̃gutáma nagu pexĩ i pema rü penegü rü petaagü.

42-43Rü guxãma i pema i aixcüma Iraétanüxũ̃ ixĩgüxe, rü ngẽma 7 i ngunexũ̃gu tá düxenütüũ̃gu pepegü, nax guxũ̃ma i petaagü nüxũ̃ cuạxgüxũ̃cạx rü yexguma Equítuanewa pexũ̃ íchagaxũ̃gu rü düxenütüũ̃gu nixĩ ga pexũ̃ chapegüxẽẽxũ̃. Rü choma nixĩ ya Cori ya perü Tupana chixĩxũ̃” ==ñanagürü.

44Rü yemaacü nixĩ ga Iraétanüxũ̃maxã nüxũ̃ yaxuxũ̃ ga Moiché nachiga ga yema ngunexũ̃gü ga Cori ya Tupanacạx tá ínaxüxüchigüxũ̃.

## Lebítanüxũ̃arü puracüchiga 24

### Chíxũ̃ i omü namaxã inaixũ̃

(Éx. 27.20-21)

1Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichémaxã nidexa rü ñanagürü nüxũ̃:

2—¡Iraétanüxũ̃xũ̃ namu nax cuxũ̃tawa nangegüãxũ̃cạx i oribuarü chíxũ̃ nax ngẽmamaxã guxũ̃guma nanaigüxũ̃cạx i ngẽma chopataarü omügü!

3Rü Aróũ̃ tá nixĩ i nüxna dauxũ̃ i ngẽma omügü, nax guxũ̃ma i chütaxũ̃gu nanaigüxũ̃cạx rü taguma chopẹxewa yaxõgüxũ̃cạx i chopatawa. Rü ngẽmaãcü guxũ̃gutáma nangóone i chopata napẹxewa i ngẽma tüyemachixũ̃ i chorü mugüchixũ̃pẹxegu itüyexũ̃. Rü ngẽma pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ i mu tá nixĩ i guxũ̃gutáma nagu pexĩxũ̃ i pema rü penegü rü petaagü.

4Rü ngẽma omüpaweru i úiruxüchinaxcạxwa ngẽxmagüxũ̃ i omügü, rü Aróũ̃ tá nixĩ i nüxna dauxũ̃ nax ngẽmaãcü guxũ̃guma chopẹxewa nanaigüxũ̃cạx.

### Paũgü i Cori ya Tupanapẹxegu nuxũ̃


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5¡Rü nayaxu i ngẽma rümemaexũ̃ i triguteexe rü ngẽmawa naxü i 12 i paũ i maixcuraxũ̃ i ãgümücü i quíruarü ngãxũ̃ yáxũ̃ i wüxichigü!

6¡Rü ngẽma chopexewa ngẽxmaxũ̃ i mecha i úiruxica ixĩxũ̃, rü ngẽmaétügu taxretücumügu yanu i ngẽma paũ! Rü ngẽmaãcü wüxitücumüchigü rü tá nüxṹ nangẽxma i 6 i paũ.

7¡Rü wüxitücumüchigü i paũcüwagu nagü i pumarateexe i nüxica ixĩxũ̃! Rü ngẽma pumarateexe tá nixĩ i wüxi i ãmare i chaüxcax piguxũ̃ nax pexna chacuaxãchixũ̃cax.

8Rü nüma i chacherdóte rü guxũ̃ma i ngũ̃chigaarü ngunexũ̃gu chopexegu tá nayanu i ngẽma paũ. Erü nüma ya chacherdóte nixĩ i Iraétanüxũ̃égagu choxna naxããxũ̃ i ngẽma paũ. Rü ngẽma tá nixĩ i wüxi i uneta i guxũ̃gutáma ixĩxũ̃.

9Rü ngẽma tá nixĩ i Aróũ̃arü rü nanegüarü rü nataagüarü puracü i guxũ̃gutáma naxügüxũ̃. Rü nümagü tá nixĩ i nangõxgüãxũ̃ i ngẽma paũ nawa i wüxi i nachica i üünexũ̃, erü natanüwa i guxũ̃ma i ãmaregü i chaüxcax iguxũ̃ rü ngẽma paũ nixĩ i yexera rüxüünemaexũ̃ ==ñanagürü.

### Poxcu naxcax i wüxi i yatü i Cori ya Tupanapexewa chixexũ̃ ixugüxũ̃

10-11Rü Iraétanüxũ̃tanüwa rü nayexma ga wüxi ga yatü ga naé Iraétanüxũ̃ ixĩxẽ rü nanatü rü Equítuanecüãx ixĩcü. Rü naé rü Cheromíx nixĩ ga ngĩéga, rü Dibirí nixĩ ga ngĩnatü ga Dáũ̃tanüxũ̃ ixĩcü. Rü yema yatü rü yema ínapegüxũ̃wa wüxi ga Iraétanüxũ̃maxã narüxutagagü. Rü Tupanachiga chixexũ̃ nixugü, rü yemacax Moichéxũ̃tawa nanagagü.

12Rü poxcupataũ̃gu nanamugü ñüxmata Cori ya Tupana Moichémaxã nüxũ̃ ixu i taxacü tá namaxã naxüxũ̃.

13Rü Cori ya Tupana rü Moichémaxã nidexa rü ñanagürü nüxũ̃:

14—¡Ngẽma ípepegüxũ̃wa ínataxüchi i ngẽma yatü i chixexũ̃ chauchiga ixugüxũ̃! Rü guxũ̃ma i ngẽma duũ̃xũ̃gü i nüxũ̃ ĩnüexũ̃ nax chixexũ̃ chauchiga yaxugüxũ̃ rü naerugu tá nanuxmex. ¡Rü ngẽmawena rü nutamaxã ípenamuxũchi ñüxmata nayüx!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15-16¡Iraétanüxũmaxã nüxũ ixu i ñaa chorü ore!: “Ngẽma chauégamaxã chixexũ ixugüxũ, rü ngẽma norü pecadugagu tá nutamaxã ínanamuxũchigü i guxũma i ngẽma ĩanecüa̱x i duũxũgü ña̱xmata nayu̱x. Rü woo chi to i nachixũanecüa̱x yixĩxgu rüe̱xna wüxi i Iraéanecüa̱x yixĩxgu i chauégamaxã chixexũ ixugüxũ, rü yu tá namaxã pexuegugü.

17Rü ngẽma máetaxũ, rü yu tá namaxã pexuegu.

18Rü ngẽma duũxũ i wüxi i naxũna i tama noxrü ixĩxũ imáxũ, rü naxũnamaxã tá nanatáeguxẽxẽ.

19Rü ngẽma duũxũ i namücüxũ napi̱xẽẽxũ, rü ngẽxgumarüxũ tá ta nanapi̱x i nümax.

20Rü ngẽxguma texé wüxíexũ ibüyechacüügu rü ngẽxgumarüxũ tá ta tüxũ nibüyechacüügü. Rü ngẽxguma texé wüxíexũ ichaixetüxẽẽgu rü tüxũ rü tá ta nicháixetüxẽxẽgü. Rü ngẽxguma texé wüxíexũ ibüepütagu rü tüxũ rü tá ta nibüepütaxũgü. Rü ngẽmaãcü ngẽmatama ngúxũ i toguxexũ tingexẽẽxũ rü tüma rü tá ta nayange.

21Rü ngẽma duũxũ i wüxi i naxũna i tama norü ixĩxũ imáxũ, rü naxũnamaxã tá natáeguxẽxẽ. Rü ngẽma duũxũ i to i duũxũxũ imáxũ, rü yu tá namaxã naxuegu.

22Rü ngẽma mu tá nixĩ i nagu pexĩxũ, Pa Iraétanüxũx, rü ngẽmatama mu tá nixĩ i nagu naxĩxũ i ngẽma togü i nachixũanecüa̱xgü i petanügu ãpatagüxũ. Rü choma nixĩ ya Cori i perü Tupana chixĩxũ” ==ñanagürü.

23Rü yexguma ga Moiché rü Iraétanüxũmaxã nüxũ nixu ga yema Tupanaarü mu. Rü nümagü ga Iraétanüxũ rü yema ínapegüxũarü düxétüwa ínanagaxüchi ga yema yatü ga chixexũ Tupanachiga ixugüxũ. Rü nutamaxã ínamuxũchigüãcü nayama̱xgü. Rü yemaacü ga Iraétanüxũ rü yema Cori ya Tupana Moichémaxã nüxũ ixuxũãcü yema yatüxũ nima̱xgü.

## Lebítanüxũarü puracüchiga 25

### Taunecü i naane nagu rüngũcü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Rü maxpűne ga Chinaíwa Cori ya Tupana rü Moichémaxã nidexa, rü ñanagürü nüxũ:

[2]—¡Iraétanüxũmaxã nüxũ ixu i ñaa ore!: “Rü ngẽxguma tá marü nagu pichocugu i ngẽma naane i tá pexna chaxãxũ, rü chanaxwaxe nax chauégagu ipenangũxẽẽxũ i ngẽma naane.

[3]Rü 6 ya taunecü tá nixĩ i namexũ nax peanegu petoegüxũ. Rü 6 ya taunecü tá ta nixĩ i penadaũtanüxũ, rü peyabuxgüarü oőxũ i perü úbagü,

[4]Natürü ngẽxguma norü 7 ya taunecüwa nanguxgu rü Cori ya Tupanaégagu tá penangũxẽxẽ i ngẽma naane. Rü yimá taunecügu rü taxũtáma pitoegü rü taxũtáma pedaũtanü i perü úba.

[5]Rü ngẽma trigu i peanewa nüechama rüxügüxũ rü taxũtáma peyabuxgü nax namaxã penguxũxũcax. Rü ngẽxgumarüxũ ta i perü úbanecüwa rü taxũtáma peyabuxgü i norü o nax namaxã penguxũxũcax rü taxũtáma penadaũtanü. Erü ngẽma naane rü name nax wüxi ya taunecü inangũxũ.

[6]Rü ngẽxguma inangũxgu i ngẽma naane, rü ngẽma nüechama nawa rüxügüxũ i nanetüarü o rü name i pema penangõx. Rü ngẽxgumarüxũ tá ta ngẽma nangõxgü i pexũtaxũgü, rü perü puracütanüxũ rü duũxũgü i togü i nachixũanecüax i petanügu pegüxũ.

[7]Rü ngẽxgumarüxũ ta ngẽma tá nangõxgü i pexũnagü rü ngẽma naeũgü i naixnecüwa ngẽxmagüxũ. Rü yimá taunecügu rü guxũma i ngẽma nüechama rüxügüxũ i nanetüarü o tá nangõxgü i wüxichigü i ngunexũgu.

[8]Rü yimá 7 ya taunecü rü 7 expüxcüna tá peyaxugü, rü guxũwama 49 ya taunecü tá nixĩ.

[9]Rü yimá norü 7 ya tauemacüarü 10 i ngunexũgu tá penaxü i Pecaduarü Mexẽxẽchiga. Rü ngẽma ngunexũgu tá peyacuegü ya cornétagü i guxũwama i pechixũanewa.

[10]Rü ngẽxguma 50 ya taunecüwa nanguxgu, rü yimá taunecü rü üünecü tá nixĩ. Rü yimá taunecügu rü tá penaxunagü nax marü ípenguxũxũ i guxãma i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pema i togümẽxẽwa nax pengẽxmagüxũ̃. Rü guxãma i pema rü petanüxũ̃gücãx tá pewoegu rü wenaxarü perü naanearü yora tá pixĩgü.

[11]Rü yimá 50 ya taunecü rü ngúxũ̃chigaarü taunecü tá nixĩ. Rü yimá taunecügu rü taxũtáma pitoegü. Rü ngẽma trigu i nüechama peanewa rüxügüxũ̃arü o, rü taxũtáma penabuxu. Rü taxũtáma penadaũ̃tanü i perü úbanecü, rü taxũtáma penabuxu i norü o.

[12]Erü yimá ngúxũ̃chigaarü taunecü rü wüxi ya taunecü ya üünecü tá nixĩ. Rü ngẽma nanetügüarü o i nüechama ngẽma naanewa rüxügüxũ̃ tá nixĩ i ipengőxũ̃.

[13]Rü ngẽma ngúxũ̃chigaarü taunecügu rü guxãma i pema rü peanecãx tá pewoegu rü wena perü naanearü yora tá pixĩgü.

[14]Rü ngẽxguma texé toguxexũ̃ namaxã taxegu i wüxi i naane rüẽxna toguxe ya duũ̃xẽaxű̃ naanecãx tataxegu, rü tama name nax peyoxniegüxũ̃ nax chixri penaxütanüxũ̃ i tümaarü naane.

[15]Rü ngẽxguma wüxíe naanecãx tataxegu rü tá tanangugü i ñuxre ya taunecü taxuxũ̃ nax wena nawa nanguxũ̃ i ngẽma ngúxũ̃chigaarü taunecü. Rü yimá taunecügü ya taxucüẽxpüx tá tanaxütanü i ngẽma naane. Rü yíxema naanemaxã taxexe rü tá tanangugü i ñuxre ya taunecügü tá naxoxũ̃ i ngẽma naanearü nanetü naxũ̃pa nax nawa nanguxũ̃ ya yima ngúxũ̃chigaarü taunecü. Rü yimá taunecü ya taxucüẽxpüx tá nixĩ i natanü i ngẽma naane.

[16]Rü ngẽxguma namumaegu ya taunecü ya nagu nabuxucü i ngẽma nanetüarü o naxũ̃pa nax nawa nanguxũ̃ ya yimá ngúxũ̃chigaarü taunecü, rü yexera tá natatanü i ngẽma naane. Natürü ngẽxguma noxre ya taunecü nataxuxgu nax nawa nanguxũ̃ ya ngúxũ̃chigaarü taunecü rü noxre tá nixĩ ya yimá taunecügü i nagu nabuxucü i nanetü, rü ngẽmacãx i ngẽma naane rü tá naxítanü. Erü ngẽma nanetüarü buxu nixĩ i namaxã nataxexũ̃.

[17]Rü tama name i pegügu pidauxcüraxũ̃gü. ¡Rü perü Cori ya Tupanaga pexĩnüe! Erü choma nixĩ i perü Cori ya Tupana chixĩxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[18]¡Rü peyanguxẽxẽ i chorü mugü rü nagu pemaxẽ i chorü ucu̱xẽgü! Rü ngẽxguma peyanguxẽẽgu rü taãẽãcü tá nawa pemaxẽ i ngẽma pechixũane.

[19]Rü penetügü rü tá meama nixo, rü pemax rü taxuxũtáma i ta̱xacü pexũ nachixewe nawa i ngẽma perü naane. Rü tá penango̱x i penetügüarü o ñu̱xmata pengãxpütüwegü.

[20]Rü pema rü ngürüãchi tá nagu perüxĩnüe rü pegüna pecagü rü ñaperügügü tá: ¿Ta̱xacü tá ingṍxũ i ngẽxguma yimá 7 ya taunecüwa nanguxgu nax tama itoegüxũ, rü tama yabuxgüxũ i tanetüarü o? ñaperügügü tá.

[21]Rü choma rü ngẽxguma norü 6 ya taunecüwa nanguxgu rü tá pexũ charüngũxẽxẽ, rü ngẽma penetüarü o i yima taunecü pibuxũxũ rü tomaepü̱x ya taunecü tá pexṹ natai.

[22]Rü ngẽma perü tríguarü o i namaxã penguxũxũmaxã tá pexãwemügü. Rü yimá norü 8 ya taunecügu rü yoxni wena tá petoegü. Rü ñu̱xmata norü 9 ya taunecüwa tá pexṹ nangu i ngẽma tríguarü o i namaxã penguxũxũ ñu̱xmata tá nawa nangu nax penabuxuxũ i ngẽma ngexwaca petogüxũ i tríguarü o.

[23]Rü tama name i guxũguca̱x ngẽma naanemaxã petaxe. Erü ngẽma naane rü choxrü nixĩ, rü pema rü paxaãchimare nawa pengẽxmagü ñoma duũxũgü i chauxũta naxĩanexũrüxũ.

[24]Rü ngẽmaca̱x ngẽxguma wüxi i naaneca̱x petaxegu rü taxũtáma nüxna penachu̱xu ega norü yora nüxí naxca̱x pexũ taxechaũgu.

[25]Rü ngẽxguma wüxi i Iraétanüxũ i ngearü diẽruxáxũ texéxũ namaxã nataxegu i wüxi i norü naane, rü ngẽmawena ngéma naxũxgu i wüxi i natanüxũxüchi rü naxütanüãgu i ngẽma naane nax wenaxarü norü yoraarü yixĩxũca̱x, rü ngẽma naxca̱x taxexũ rü tá nanatáeguxẽxẽ i ngẽma naane.

[26]Natürü ngẽxguma nataxuxgu i wüxi i tümatanüxũ i tüxṹ naxütanüxũ i ngẽma naane nax wena tümaaarü yixĩxũca̱x, natürü tümatama ngĩxũ tanutaque̱xegu i diẽru nax ngẽmamaxã nüxṹ tanaxütanüxũca̱x i ngẽma naxca̱x taxexũ i ngẽma naane, rü nüma rü tá tüxṹ nanatáeguxẽxẽ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[27]Rü yíxema namaxã taxexe i tümaarü naane rü ngẽmawena tá tayaxugü nax ñuxre ya taunecü taxuxũ nax nguxũchigawa nanguxũ. Rü yimá taunecügü ya taxucütanü tá nixĩ i nüxṹ ngĩxũ tataegucü i diẽru. Rü ngẽmaãcü wenaxarü tümaarü tá nixĩ i ngẽma naane.

[28]Natürü ngẽxguma tama tüxṹ yanguxgu i ngẽma diẽru i ngĩxũ tanutaquẹxecü nax naxcạx tatáexũcạx i ngẽma naane nax wena tümaarü yixĩxũcạx, rü ngẽma naxcạx nataxexũmẹxẽwa tá nangẽxma ñụxmata nawa nangu ya yimá taunecü ya nguxũchiga. Rü ngẽxguma nawa nanguxgu ya yimá taunecü, rü ngẽma nüxíraxũxũ i norü yora tá wena nanayaxu i ngẽma naane.

[29]Rü ngẽxguma texé namaxã taxegu ya wüxi ya ĩpata ya ĩane ya meama ípoxegunewa ngẽxmane, rü ngẽma ngunexũ i nagu namaxã tataxexũwa inaxügü nax wüxi ya taunecü tüxṹ ngẽxmaxũ i tauxcha nax naxcạx tataxexũ nax wenaxarü tümaarü yixĩxũcạx ya yimá ĩpata.

[30]Natürü ngẽxguma wüxi ya taunecü ínguxgu nax tama naxcạx tataxexũ ya yimá ĩpata, rü ngẽma duũxũ i naxcạx taxexũmẹxẽwa rü nanegümẹxẽwa rü nataagümẹxẽwa tá nangẽxmaecha. Rü ngẽxguma yimá taunecü ya nguxũchigawa nanguxgu, rü ngẽma nüxíraxũxũ i norü yora rü taxucürüwa wena nanayaxu.

[31]Natürü yima ĩanegü ya tama ípoxegugünewa ngẽxmagüne ya ĩpatagü rü naanerüxũ tá nixĩ nax namexũ nax wenaxarü norü yora naxcạx taxexũ. Rü ngẽxguma taunecü ya nguxũchigawa nanguxgu, rü yimá ĩpatagü rü wena ngẽma nüxíraxũxũ i norü yoraarü tá nixĩgü.

[32]Rü Lebítanüxũ rü guxũguma nüxṹ nangẽxma i tauxcha nax wena naxcạx nataxexũ ya ĩpatagü ya norü ĩanegüarü aixepewa ngẽxmagüne.

[33]Rü ngẽxguma wüxi i Lebítanüxũ yixĩxgu i wüxi ya ĩpatacạx taxexũ, rü yimá ĩpatawa tá ínaxũxũ i ngẽxguma taunecü ya nguxũchigawa nanguxgu. Rü yima ĩane ya nagu naxãpatanewa tá naxũ. Erü ngẽma Lebítanüxũ rü yimá


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ĩpata ya norü ĩanewa ngẽxmanexicatama nixĩ i nüxu̇̃ ngẽxmaxũ̃ i Iraétanüxũ̃tanüwa.

34Rü ngẽma naanegü i naxũ̃nagübü nawa rüxügüxũ̃ i Lebítanüxũ̃arü ĩanegüwa ngẽxmagüxũ̃, rü taxucürüwama namaxã tataxe. Erü ngẽma naanegü rü guxũ̃gutáma noxrü nixĩgü.

35Rü ngẽxguma wüxi i curü ĩanecüa̱x nangearü diẽrua̱xgu rü cuxna nacaxgu nax nüxũ̃ curüngũ̃xẽẽxũ̃ca̱x, rü name i nüxũ̃ curüngũ̃xẽxẽ ñoma wüxi i to i nachixũ̃anecüa̱x i cuxũ̃tagu naxũanexũ̃ curüngũ̃xẽẽxũ̃rüxũ̃. Rü cupatawa tá cunangexmaxẽxẽ.

36Rü ngẽxguma texé diẽruca̱x cuxna caxgu nax to i ngunexũ̃gu cuxu̇̃ ngĩxũ̃ táeguxẽẽxũ̃ca̱x, rü tama name i üétüãcü tüxũ̃ cunaxütanüxẽxẽ i ngẽma diẽru. Rü ngẽma nax curü Tupanaxũ̃ cumuũ̃xũ̃, rü name i cupatawa tüxũ̃ cungexmaxẽxẽ ya cuenexẽ.

37Rü ngẽxguma cuxu̇̃ ngĩxũ̃ tatáeguxẽẽgu i ngẽma diẽru i tüxna ngĩxũ̃ cuxãcü, rü tama name nax ngĩxũ̃ cuxüétüxũ̃. Rü tama name i tümamaxã cunatatanü i ngẽma õna i tüxna cuxãxũ̃.

38Rü choma nixĩ ya perü Cori ya Tupana ga Equítuanewa pexũ̃ íchagaxũ̃xũ̃ nax pexna chanaxãxũ̃ca̱x i ngẽma Canaáũ̃arü naane rü perü Tupana nax chixĩxũ̃ca̱x.

39Rü ngẽxguma wüxi i curü ĩanecüa̱x rü cupatawa ngẽxmayane nangearü diẽruxa̱xgu, rü ngẽmagagu cuxũ̃ nügümaxã nataxegu, rü tama name i curü mugüruũ̃mare cuyaxĩxẽxẽ.

40Rü name nixĩ i ñoma wüxi i curü puracütanüxũ̃xũ̃ mea cunayaxu, rüexna ñoma cuxũ̃tagu naxũanexũ̃ãcü cunayaxu. Rü cuxu̇̃ tá napuracü ñuxmata nawa nangu ya ngúxũ̃chigaarü taunecü.

41Rü ngẽxguma yima taunecüwa nanguxgu rü tá cupatawa ínaxũxũ naxacügümaxã nax norü naanecax rü natanüxũ̃ca̱x nataeguxũ̃ca̱x. Rü ngẽmaãcü tá natanüxũ̃arü naanewa nayamaxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

42Erü guxũma i Iraétanüxũ rü chorü duũxũgü nixĩgü. Rü choma nixĩ ga Equítuanewa íchagaxũxũ, rü ngẽmacax tama name nax mugüruxũcax namaxã petaxegüxũ.

43Rü tama name i chixriãcü namaxã icucuax. ¡Rü nüxũ nawex nax cuma rü Cori ya Tupanaxũ cumuũxũ!

44Rü ngẽxguma cunaxwaxegu nax cuxṹ nangẽxmaxũ i curü mugüruxũgü i yatüxũ rü ngexũ, rü name i ngẽma togü i nachixũanegü i pexna ngaicamagüxũwa naxcax petaxe.

45Rü ngẽxgumarüxũ ta tama nachuxu nax naxcax petaxexũ i ngẽma to i nachixũanecüãx i petanüwa ngẽxmagüxũ rü nanegü i petanügu buexũ. Rü marü name nax ngẽma duũxũgücax petaxexũ nax perü puracütanüxũ yixĩgüxũcax.

46Rü ngẽxguma cuyuxgu rü cunegüarü puracütanüxũ tá nixĩgü nax guxũguma cunegüaxṹ napuracüexũcax. Natürü i pema rü tagutáma chixri namaxã ipecuax i ngẽma petanüxũ i Iraétanüxũ.

47-49Rü ngẽxguma wüxi i duũxũ i to i nachixũanecüãx i petanügu ãpataxũ namuarü diẽruxãxgu, rü ñuxũchi wüxi i Iraétanüxũ i ngearü diẽruáxũ nügümaxã nataxegu naxũtagu i ngẽma muarü diẽruáxũ rüexna to i nachixũanecüãxũtagu nügümaxã nataxegu, natürü woo marü nügümaxã nataxegu i ngẽma Iraétanüxũ, natürü nangẽxma i taucha nax nanepü rüexna nanepü nane rüexna to i natanüxũ naxütanüxũ nax ínanguxuchixũcax i ngẽma ngearü diẽruáxũ. Natürü ngẽxguma nataxuxgu nax texe naxütanüxũ, rü marü name nax nümatama nügü naxütanüxũ ega yanguxgu i ngẽma norü diẽru i nüxṹ ngẽxmacü nax ínanguxuchixũcax.

50Rü ngẽma duũxũ rü wüxigu namaxã i ngẽma naxcax taxexũ, rü tá nayaxugü nax ñuxre ya taunecü ngupetüxũ nawena nax nügümaxã nataxexũ ñuxmata nawa nangu ya yimá ngúxũchigaarü taunecü. Rü wüxi ya taunecüarü puracütanü tá nixĩ i naxãtanüxũ i wüxichigü ya yimá taunecügü ya taxucü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ñu̱xmata nawa nangu ya ngúxũchigaarü taunecü. Rü ngẽmaãcü tá nanaxütanü nax norü corime̱xẽwa ínanguxuchixũca̱x.

51Rü ngẽxguma mucüma ya taunecü taxu̱xgu nax ngúxũchigaarü taunecüwa nanguxũ, rü yimá taunecügü ya taxu̱xcüe̱xpü̱x tá nixĩ i nügü naxütanüxũ nax ínanguxuchixũca̱x.

52Rü ngẽxguma noxre ya taunecü taxu̱xgu nax ngúxũchigaarü taunecüwa nanguxũ, rü yimá taunecügü ya taxu̱xcüe̱xpü̱x tá nixĩ i nügü naxütanüxũ nax ínanguxuchixũca̱x.

53Rü name nax namaxã cumecümaxũ i ngẽma duũxũ i nügümaxã taxexũ, ngẽxgumarüxũ nax namaxã cumecümaxũ i ngẽma puracütanüxũ i nüxű̃ cunaxütanüxũ nax wüxichigü ya taunecü cuxű̃ napuracüxũca̱x. Rü tama name nax chixri namaxã icucuáxũ.

54Rü ngẽxguma guxcüma ya yimá taunecü tama ínanguxuchigu, natürü ngẽxguma ngúxũchigaarü tauenecüwa nanguxgu rü tá ínanguxuchi nanegümaxã.

55Erü ngẽma Iraétanüxũ rü chorü duũxũgü nixĩgü, rü choma nixĩ ga Equítuanewa íchanguxũxẽẽxũ. Rü choma nixĩ i Cori ya norü Tupana chixĩxũ.

## Lebítanüxũarü puracüchiga 26

### Ngũxẽxẽ naxca̱x i ngẽma duũxũgü i Cori ya Tupanaga ĩnüexũ

(Dt. 7.12-24; 28.1-14)

1¡Taxũtáma ta̱xacü pegüca̱x pexüchicüna̱xãgü nax ngẽmaxũ picua̱xüũgüxũca̱x! ¡Rü taxũtáma pegüca̱x ípenatoxẽxẽxũ ya nutagü rüe̱xna penaxümatüxũ i nutagü nax nape̱xegu pecaxű́pü̱xügüxũca̱x rü nüxũ picua̱xüũgüxũca̱x! Erü choma nixĩ ya perü Cori ya Tupana chixĩxũ.

2¡Rü penaxaure i chorü ngũxchigaarü ngunexũgü, rü nüxũ pengechaũ ya yima chopata! Choma nixĩ i Cori ya Tupana chixĩxũ.

3-4Rü ngẽxguma nagu pexĩxgu i chorü ucu̱xẽgü rü peyanguxẽẽgu rü nagu pemaxẽgu i chorü mugü, rü choma rü ngẽxguma norü ngunexũwa nanguxgu


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

rü tá pexca̲x chanapuxẽxẽ, rü ngẽma naane rü nanetügü i nawa ngẽxmagüxũ̃ rü tá nixo.

5Rü ngẽma tríguarü buxu rü tá úbaarü buxuwa nangu, rü ngẽma úbaarü buxu rü tá toearü ngunexũ̃wa nangu. Rü paũmaxã tá pixãwemü ñu̲xmata mea pingãxpütüwegü. Rü taxuxũ̃táma i ta̲xacü pexũ̃ nachixewe i pechixũ̃anewa.

6Rü pechixũ̃anewa rü tá petaãẽgü. Rü ngẽxguma pepeegu rü taxuca̲xtama pemuũ̃e, erü ngẽma naeũ̃gü i düraexũ̃ rü tá pexna chayaxĩgachitanüxẽxẽ. Rü pechixũ̃anewa rü nataxutama i dai.

7Rü pema rü tá peyabuxmüxẽxẽ i perü uanügü, rü taramaxã tá penadai.

8Rü wüxime̲e̲xpü̲x i pema rü tá peyabuxmüxẽxẽ i 100 i perü uanügü. Rü 100 i pema rü tá peyabuxmüxẽxẽ i 10,000 i perü uanügü. Rü perü taramaxã tá penadai i perü uanügü.

9Rü choma rü tá peétüwa chaxü rü tá pexũ̃ charüngũ̃xẽxẽ. Rü tá pexũ̃ chimuxẽxẽ. Rü tá pemaxã chayanguxẽxẽ i ngẽma uneta ga pemaxã chaxueguxũ̃.

10Rü ngẽma trigu ya taunecü ya ngupetücügu perü trigupatagu penutaque̲xexũ̃ tá pengõ̲xgü. Rü ngẽma íyaxüxũ̃ rü tá ípenanuxũ̃ nax ngẽma ngexwaca pebuxuxũ̃ i trigu rü yimá perü trigupatagu penuxũ̃ca̲x.

11Rü choma rü petanüwa tá chamaxũ̃ rü taxũtáma pexũ̃ chaxo.

12Rü guxũ̃gutáma petanügu ícharüxũũxũ̃. Rü choma rü perü Cori tá chixĩ rü pema rü chorü duũ̃xũ̃gü tá pixĩgü.

13Rü choma nixĩ i perü Cori ya Tupana ga Equítuanewa pexũ̃ íchagaxũ̃xũ̃ nax tama yexũ̃cürü naxme̲xwa pengẽxmagüxũ̃ca̲x. Rü choma nixĩ ga pexũ̃ íchanguxũ̃xẽẽxũ̃ nawa ga yema taxũ̃ ga guxchaxũ̃ ga peétüwa yexmaxũ̃. Rü ngẽmaca̲x i ñu̲xma rü taxúexũ̃ma pemuũ̃e.

### Poxcu naxca̲x i ngẽma tama Cori ya Tupanaga ĩnüexũ̃
(Dt. 28.15-68)

14-16Natürü ngẽxguma tama chauga pexĩnüegu, rü tama nagu pemaxẽgu i chorü mugü, rü tama penaya̲xu̲xgu rü pexũ̃́ nawa̲xtümüũ̃gu i chorü mugü, rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tama aixcüma chorü mugü pinguxẽẽgu, rü taxuwama pexῩ́ namexgu i chorü uneta, rü choma rü tá pexῩ chapoxcu. Rü tá pexcax íchananguxẽxẽ i taxῩ i ãũcümaxῩgü, rü daxaweane i nawa iyuxῩ, rü axῪne, rü naxetüarü daxaweane, rü turaxüne. Rü taxuwatáma pexῩ́ name ega petoegügu, erü perü uanügü tá nanangõx i ngẽma penetüarü o.

17Rü choma rü tá pemaxã charüxuanü, rü perü uanügü rü tá pexῩ narüporamae, rü tá pemaxã inacuax i ngẽma pexchi aiexῩ. Rü pema rü tá naxchaxwa pibuxmü woo taxuxῪma pewe ngẽgügu.

18Rü naétü nax ngẽma pexῩ ngupetüxῩ, rü ngẽxguma tama chauga pexĩnῩegu, rü choma rü 7 expüxcüna tá wena pexῩ chapoxcue naxcax i perü pecadugü.

19Rü ngẽxguma pegü picuaxüῩgüamagu rü choma rü yexera tá guxchaxῩ pexcax íchanguxẽxẽ. Rü tá chanamu nax tama napuxῩcax nax ngẽmaãcü tama naxoxῩcax i penetügü i peanewa ngẽxmagüxῩ.

20Rü natücaxmamare tá peanewa pepuracüe, erü taxũtáma ngẽma waixῪmüwa narüxü i penetügü. Rü ngẽma orixgü i peanewa rüxügüxῩ rü taxũtáma nixo.

21Rü ngẽxguma peyadaxẽẽgu nax tama chauga pexĩnüexῩ, rü choma rü wena tá 7 expüxcüna pexῩ chapoxcue naxcax i ngẽma pecadugü i pexüxῩ.

22Rü tá pexcax íchayachoõchixẽxẽ i naeῩgü i düraexῩ nax pexacügüxῩ nangõxcuxῩcax rü ngẽmaãcü pingexacügüxῩcax. Rü perü wocagügu tá nawagüe, rü pegu tá nawagüe ñuxmatáta pigú rü ngẽmaãcü taxúetama namagu tixũ.

23-24Rü woo ngẽma guxchaxῩ pexcax ínguxgu tama ipexĩnüegu rü chomaxã penueamagu, rü choma rü tá ta pemaxã chanu. Rü 7 expüxcüna tá pexῩ chapoxcue naxcax i ngẽma pecadugü i pexüxῩ.

25Rü tá pexcax íchayaxüãchixẽxẽ i perü uanügü nax norü taramaxã pexῩ nadaixῩcax, yerü tama naga pexĩnüe i ngẽma uneta ga pemaxã chaxüxῩ. Rü pema rü tá yima perü ĩanegü ya cuxchicaxῪruῩcax pibuxmü, natürü i choma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

rü tá ngéma pexca̲x chanamu i da̲xaweane. Rü ngẽmaãcü tá perü uanügüme̲xẽgu peyi.

[26]Rü ngẽxguma guxchaxũ̃ naxca̲x íchanguxẽẽgu i penetügü, rü tá nanoxretama i perü paũ. Rü 10 i ngexũ̃gü rü wüxitama i paũarü guruũ̃wa tá nayagugü i perü paũ. Rü ngẽma nax nanoxrexũ̃ i perü paũ rü tá pexũ̃ nixírachigü, rü ngẽmaca̲x taxũtáma pengãxpütüwegü.

[27-28]Rü woo ngẽma guxchaxũ̃ pexca̲x ínguxgu tama chauga pexĩnüegu rü chomaxã penueamagu, rü choma rü tá ta pemaxã chanuama. Rü 7 e̲xpü̲xcüna tá pexũ̃ chapoxcue naxca̲x i ngẽma pecadugü i pexüxũ̃.

[29]Rü ngẽxguma i pema rü perü taiyamaxã tá penegümaxã rü pexacümaxã pexãwemügü.

[30]Rü choma rü tá nagu chipogügü i ngẽma nachicagü i nawa perü tupananetaxũ̃ picua̲xüũ̃güxũ̃. Rü taxregu tá chanamate i perü pumarate̲xearü guruũ̃gü. Rü wüxigu tá chananutaque̲xe i pexene i yuexũ̃ naétügu i ngẽma tupanachicüna̲xãgü i ngearü maxũ̃ãxũ̃. Rü ngẽmawa tá pexũ̃ chanawe̲x nax pexũ̃ chaxoxũ̃.

[31]Rü tá nagu chipogügü i perü ĩanegü rü nachitaxũ̃güxica tá ngéma nayaxügü. Rü ngẽxgumarüxũ̃ tá ta nagu chipogügü i ngẽma nachicagü i nawa perü tupananetaxũ̃ picua̲xüũ̃güxũ̃. Rü taxũtáma namaxã chataãxẽ i naema i ngẽma pumarate̲xe i cha̲u̲xca̲x pigugüxũ̃.

[32]Rü tá chanachixexẽxẽ i pechixũ̃ane rü ngẽmaãcü i perü uanügü i nagu ãpatagüchaũ̃xũ̃ rü tá namaxã naba̲i̲xãchie

[33]Rü pema rü togü i nachixũ̃anegu tá pexũ̃ chawoone. Rü chorü taramaxã tá pewe chingẽchigü. Rü ngẽma pechixũ̃ane rü tá chianexũ̃xũ̃ chayaxĩxẽxẽ. Rü perü ĩanegü rü nachitaxũ̃xica tá ínayaxügü.

[34]Rü ngẽxguma ngẽma perü uanügüchixũ̃anewa pengẽxmagüyane rü perü naane rü tá nangearü duũ̃xũ̃gü̃a̲x rü tá inarüngũ̃. Rü ngẽmaãcü tá nanayauxtanü ga gumá taunecügü ga nagu taguma inangũ̃cü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

35Rü ngẽxguma nangearü duũxũgüa̲xgu rü ngẽma naane rü tá inarüngũ, erü yexguma pema nawa peyexmagüyane rü taguma ipenangũxẽxẽ.

36Rü ñuxre i pema i perü uanügüanewa maxẽãcü ngẽxmagüxe, rü tá muũ pexca̲x íchanguxẽxẽ. Rü ngẽxguma wüxi i naixatü rünguxgu rü nagacha̲xwa tá pibuxmü, ñoma taramaxã pewe nangẽgüxũrüxũ. Rü tá ipeyayi woo taxuxũma pewe ngẽgügu.

37Rü ñoma perü uanügüarü taracha̲xwa pibuxmüxũrüxũ, rü pema rü perü muũmaxã tá pegümaxã perübuxmü woo taxuxũma pewe ngẽgügu. Rü pema rü taxũtáma peporae nax perü uanügümaxã pegü pedaixũ.

38Rü ngẽma nachixũanegü i nawa pexũ nagagüxũgu tá peyue, rü ngẽxma tá pexũ nata̲xgü.

39Rü pema nax ngéma peyaxügüxũ rü pemaxẽxũ nawa i perü uanügüarü naane, rü perü chixexũgagu tá peyue. Rü wüxigu penatügümaxã tá peyue nagagu i norü pecadugü.

40-42Natürü ngẽxguma chope̲xewa nüxũ pixuxgu i perü chixexũ rü penatügüarü chixexũ, rü yema nax tama chauga pexĩnüexũ rü chomaxã perüxuanügüxũ, rü yema chixexũgüca̲x perü uanügüarü naanewa pexũ chawogü, natürü ngẽxguma chi chopexegu pegü íperüxíragügu rü chi nüxũ picua̲xãchiegu i perü pecadugü, rü ngẽxguma i choma rü tá nüxna chacua̲xãchi ga yema uneta ga Acóbumaxã, rü Ichaámaxã, rü Abraáũmaxã chaxüxũ. Rü ngẽxgumarüxũ tá ta nüxna chacua̲xãchi i ngẽma naane ga noxri pexna chaxãxũ nax mexũ tá namaxã chaxueguxũ.

43Rü ngẽxguma tama perü naanewa pengẽxmagüyane, rü ngẽma naane rü tá inarüngũ. Natürü i pema rü tá penaxütanü i perü pecadu, yerü nüxũ pexo ga chorü ucu̲xẽgü rü naxchi pexai ga chorü mugü.

44Natürü woo ngẽma perü guxchaxũgügagu perü uanügüchixũanewa nax pengẽxmagüxũ, rü choma rü tama choxṹ pewa̲xtümüũ rü tama pexũ chaxo. Rü ngẽmaca̲x taxũtáma pexũ chadai rü taxũtáma íchayanaxoxẽxẽ ga yema


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

uneta ga perü o̲xigümaxã chaxüxũ̃, erü choma nixĩ i perü Cori ya perü Tupana chixĩxũ̃.

45Rü choma rü tá nüxna chacua̲xãchi ga yema uneta ga perü o̲xigümaxã chaxüxũ̃ ga yexguma yema togü ga nachixũ̃anegüpe̲xewa Equítuanewa íchagaxũ̃gu nax norü Tupana chixĩxũ̃ca̲x. Choma nixĩ i perü Cori ya perü Tupana chixĩxũ̃” ==ñanagürü.

46Rü yema nixĩ ga yema mugü, rü ucu̲xẽgü rü ngu̲xẽẽtaegü ga Moichéwa Iraétanüxũ̃maxã nüxũ̃ yaxuxũ̃ ga Cori ya Tupana ga ma̲xpṹne ga Chinaíwa.

## Lebítanüxũ̃arü puracüchiga 27

### Ãmaregü i Cori ya Tupanaarü ixĩgüxũ̃

1Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichémaxã nidexa rü ñanagürü nüxũ̃:

2-3—¡Iraétanüxũ̃maxã nüxũ̃ ixu i ñaa ore!: “Rü ngẽxguma texé tümatanüxũ̃ choxna muxe rü wena tügüca̲x nataeguxẽẽchaũ̃gu ya tümatanüxũ̃, rü ngẽma chopatawa ngẽxmaxũ̃ i ngugüruũ̃wa tá tanangugü i tümatanü. Rü ngẽxguma yatüxe ya 20 ya taunecü rü ñu̲xmata 60 ya taunecü tüxṹ ngẽxmaxe rü 50 tachinü i diẽru tá taxãtanü.

4Rü ngẽxguma wüxi ya ngexe tixĩxgu rü 30 tachinü i diẽru tá taxãtanü.

5Rü ngẽxguma 5 ya taunecü rü ñu̲xmata 20 ya taunecü tüxṹ ngẽxmaxe rü 20 tachinü i diẽru tá taxãtanü ega tayatügu. Natürü ngẽxguma tangexgu rü 10 tachinü i diẽru tá taxãtanü.

6Rü buxe ya yatüxe i wüxi ya tauemacü rü ñu̲xmata 5 ya taunecü tüxṹ ngẽxmaxe, rü 5 tachinü i diẽru tá taxãtanü. Natürü ngẽxguma tangexgu rü 3 tachinü i diẽru tá taxãtanü.

7Rü duũ̃xẽgü ya yatüxe ya 60 ya taunecüarü yexera tüxṹ ngẽxmagüxe, rü 15 tachinü i diẽru tá taxãtanü. Natürü ngẽxguma tangexgu, rü 10 tachinü i diẽru tá taxãtanü.

8Rü ngẽxguma texé tümatanüxũ̃ choxna muxe rü wena tügüca̲x natáeguxẽẽchaũ̃gu ya tümatanüxũ̃, natürü tangearü diẽrua̲xũ̃chigu nax


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tanaxütanüxũ̃ i ngẽma nagu chaxunetaxũ̃e̱xpü̱x, rü chacherdótexũ̃tawa tá taxũ nax nüma ya chacherdóte nüxũ̃ yaxuxũ̃ca̱x i ñuxre tá nixĩ i taxütanüxũ̃. Rü tá tümamaxã nüxũ̃ nixu i ngẽma tüxṹ̃ natauxchaxũ̃e̱xpü̱x nax tanaxütanüxũ̃.

9Rü ngẽxguma texé choxna namuxgu i wüxi i naxũ̃na, rü choxrüxicatama tá nixĩ.

10Rü ngẽmaca̱x taxucürüwama to i naxũ̃na i rümemaexũ̃ rüe̱xna naxũ̃na i rüchixemaexũ̃maxã naxüchicüü. Rü ngẽxguma chi to i naxũ̃namaxã naxüchicüügu, rü ngẽma naxũ̃na i nüxíra choxna pemuxũ̃ rü ngẽma naxũ̃na i namaxã üchicüxüxũ̃ rü ta rü choxrügü tá nixĩgü.

11Rü ngẽxguma wüxi i naxũ̃na i tama mexũ̃ nax nangṍxũ̃ yixĩxgu i Cori ya Tupanana ixãxũ̃, rü ngẽma naxũ̃na rü chacherdótepe̱xewa tá naga.

12Rü nüma ya chacherdóte tá nüxũ̃ nixu i natanü nax ñuxregu naxãtanüxũ̃, ngẽxgumarüxũ̃ nax ta̱xacürü naeũ̃ yixĩxũ̃. Rü ngẽma diẽru i chacherdóte nüxũ̃ ixuxũ̃gu tá nixĩ i naxãtanüxũ̃.

13Rü ngẽxguma norü yora naxwa̱xegu nax wenaxarü noxrü yixĩxũ̃ca̱x i ngẽma naxũ̃na, rü tá nanaxütanü i ñuxregu naxãtanüxũ̃ i ngẽma naxũ̃na. Rü naétü tá nanaxütanü i wüxi i norü 5 arü yauxye i ngẽma diẽru.

14Rü ngẽxguma texé Cori ya Tupanana naxãxgu ya tümapata, rü nüma ya chacherdóte tá nixĩ i nüxũ̃ ixuxũ̃ nax ñuxregu naxãtanüxũ̃, ngẽxgumarüxũ̃ nax nañuxraxũ̃xũ̃ i norü me ya yima ĩpata. Rü ngẽma natanü rü taxũ̃táma naxüchicüü.

15Rü yíxema duũ̃xẽ ya Cori ya Tupanana naxãxe ya tümapata, rü wenaxarü naxca̱x tataxechaũ̃gu, rü ngẽma natanü i chacherdóte nüxũ̃ ixuxũ̃e̱xpü̱x tá tanaxütanü. Rü naétü tá tanaxütanü i wüxi i norü 5 arü yauxye i ngẽma diẽru. Rü ngẽxguma ya yima ĩpata rü wenaxarü tümaarü tá nixĩ.

16Rü ngẽxguma texé Cori ya Tupanana tanaxãxgu i wüxi i üye i tümaarü naane, rü natanü i ngẽma naane rü ngẽma nawa ibuxuxũ̃ i chebádaarü mu


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tá nixĩ i nangugüxũ i natanü. Rü wüxichigü i 220 litru i chebáda rü 50 tachinü i diẽru tá nixĩ i naxãtanüxũ i ngẽma naane.

17Rü ngẽxguma yimá yatü rü meama taunecü ya ngúxũchigaarü taunecügu Tupanana naxããgu i ngẽma naane, rü ngẽma natanü i chacherdóte marü ixüxũ rü taxucürüwama naxüchicüü.

18Natürü ngẽxguma ngúxũchigaarü taunecüwena Cori ya Tupanana naxããgu, rü nüma ya chacherdóte tá nixĩ i naxüaxũ i natanü naẽxpüx ya yimá taunecügü ya taxucü nax wena ngúxũchigaarü taunecüwa nanguxũ. Rü yimá taunecüẽxpüx tá nixĩ i naxãtanüxũ i ngẽma naane.

19Rü ngẽxguma yíxema duũxẽ ya Cori ya Tupanana naxãxe i tümaarü naane, rü wenaxarü naxcax tataxechaũgu, rü ngẽma natanü i chacherdóte nüxũ ixuxũẽxpüx tá tanaxütanü. Rü naétü tá tanaxütanü i wüxi i norü 5 arü yauxye i ngẽma diẽru. Rü ngẽxguma i ngẽma naane rü wenaxarü tümaarü tá nixĩ.

20Natürü ngẽxguma chi tüma tama wenaxarü naxcax tataxegu i ngẽma naane, rü chi chacherdóte to i duũxũxũ namaxã nataxegu, rü tüma rü taxucürüwa wena naxcax tataxe.

21Rü ngẽxguma ngúxũchigaarü taunecüwa nanguxgu, rü ngẽma naane rü wenaxarü Tupanaarü tá nixĩ. Rü nüma ya chacherdóte rü tá nanayaxu i ngẽma naane nax noxrü yixĩxũcax.

22-23Rü ngẽxguma wüxi i duũxũ rü Cori ya Tupanana naxãxgu i wüxi i naane i naxcax nataxexũ i tama natanüxũarü ixĩxũ, rü nüma ya chacherdóte rü tá nanangugü nax ñuxre ya taunecü nataxuxũ nax ngúxũchigaarü taunecüwa nanguxũ, rü yimá taunecü ya taxucüẽxpüx tá nixĩ i natanü. Rü ngẽma duũxũ i Tupanana naxãxũ i ngẽma naane rü ngẽmatama i ngunexũgu tá nanaxütanü i natanü. Erü ngẽma naane rü marü Tupanana nanaxã.

24Rü ngẽxguma ngúxũchigaarü taunecüwa nanguxgu, rü ngẽma naane rü wenaxarü ngẽma nüxíraxũ i norü yoraarü ta nixĩ, yerü nanatü ga yuxe nüxna tanaxã.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

25Rü ngẽxguma tạxacü ingugütanügu, rü guxũma tá tanangugü nawa i ngẽma ngugüruxũ i chopatawa ngẽxmaxũ. Rü wüxichigü i diẽru rü 10 gramu tá nixĩ i nayaxũ.

26Rü ngẽma naxũnaxacügüwa rü ngẽma nüxíra buexũ, rü woetama marü Cori ya Tupanaarü nixĩgü. Rü ngẽmacạx taxucürüwa texé Tupanana tanaxã, erü woetama marü noxrügü nixĩgü. Rü woo wüxi i wocaxacü i yatüxũ yixĩxgu rüẹxna carnéruxacü i yatüxũ yixĩxgu rü Cori ya Tupanaarü nixĩgü.

27Rü ngẽxguma wüxi i naxũna i tama mexũ nax nangõxũ yixĩxgu, rü ngẽma norü yora rü nüxṹ nangẽxma i tauxcha nax wena naxcạx nataxexũ. Rü ngẽma natanü i chacherdóte nagu unetaxũẹ̃xpụ̈x tá nixĩ i tanaxütanüxũ. Rü naétü tá tanaxütanü i wüxi i norü 5 arü yauxye i ngẽma diẽru. Natürü ngẽxguma chi norü yora tama naxcạx taxegu rü togü naxcạx taxegu rü tá nanaxütanü i ngẽma natanü i chacherdóte nagu unetaxũẹxpụ̈xicatama.

28Rü ngẽxguma texé tạxacü Tupanana ãxgu nax noxrüxicatama yixĩxũcạx, rü taxucürüwa wena namaxã tataxe rüẹxna naxcạx tataxe. Rü woo ega tümaarü duũxũgü yixĩxgu, rüẹxna tümaxũnagü yixĩxgu, rüẹxna tümaarü naanegü i noxri tümanatüarü ixĩxũ yixĩxgu, rü taxucürüwa wena namaxã tataxe rüẹxna naxcạx tataxe. Erü ngẽma Cori ya Tupanana ixãxũ nax guxũgutáma noxrü ixĩxũ rü naxüüne.

29Rü ngẽxgumarüxũ ta i ngẽma duũxũ i marü yu namaxã ueguxũ rü taxucürüwa naétüwa tachogü. Rü noxtacüma tá nayu.

30Rü ngẽxguma penetügüarü owa pexṹ nangẽxmagu i 10 wetaxũ i norü 0, rü wüxiwetaxũ rü Tupanaarü nixĩ rü woo trigu rüẹxna woo tạxacürü orịx yixĩxgu. Erü nümatama nixĩ i marü nüxũ naxunetaxũ nax norü yixĩxũ.

31Rü ngẽxguma texé naxwạxegu nax tüxṹ natáeguxẽẽxũ i ngẽma wüxiwetaxũ i marü Tupanana taxãxũ, rü tá tanaxütanü nax ñuxregu naxãtanüxũ i ngẽma wüxiwetaxũ. Natürü ngẽma natanüétü tá tanaxütanü i wüxi i norü 5 arü yauxye.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[32]Rü perü wocagütanüwa rüexna perü carnérugütanüwa rü wüxichigü i 10 wa rü wüxi i ngẽma naxũ̃na rü choxrü tá nixĩ.

[33]Rü ngẽxguma choxna penamuxgu i wüxi i pexũ̃na, rü tama name nax nüxũ̃ pidaugüxũ̃ nax ngexũ̃rüüxũ̃ nixĩ i rümemaexũ̃ rü ngexũ̃rüüxũ̃ nixĩ i rüchixemaexũ̃. Rü ngẽxguma choxna penamuxgu i wüxi i pexũ̃na rü taxucürüwa to i pexũ̃namaxã penaxüchicüxü. Rü ngẽxguma penaxüchicüügu rü ngẽma taxre i pexũ̃nagü rü choxrü tá nixĩ, rü taxucürüwa wena naxcax petaxe” = =ñanagürü ga Tupana.

[34]Rü yema nixĩ ga mugü ga Tupana Iraétanüxũ̃cax Moichémaxã nüxũ̃ ixuxũ̃ ga maxpṹne ga Chinaíwa.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

# Iraétanüxũarü muxchiga

## Iraétanüxũarü muxchiga 1

### Nixugü ga Iraétanüxũ ga Chinaíwa

[1]Rü yexguma norü taxre ga taunecüwa nanguxgu nax Equítuanewa ínachoxũxũ, rü gumáarü taxre ga tauemacügu nixĩ ga Tupana ga Moichémaxã yadexaxũ nawa ga guma norü tügümüne ga napata ga Chinaíarü chianexũwa yexmane.

[2-3]Rü Moichéxũ namu rü ñanagürü: —¡Peyaxugü i guxũma i Iraétanüxũ i nügütanüxũchigü, rü wüxi ya ĩpatacüg̃xchigü nax nüxũ pecuáxũcg̃x i naéga rü norü mu i guxũma i ngẽma yatüxũgü i 20 ya taunecü rüẹxna yexera nüxṹ ngẽxmagüxũ i marü mexũ nax churara yixĩgüxũ! Rü natanüxũtücumüchigügu tá cuyawügüéga. Rü Aróũ tá nixĩ ya cuxũ rüngũxẽẽcü nawa i ngẽma puracü.

[4]Rü ngẽxgumarüxũ ta rü wüxitücumüwachigü rü tá naxcg̃x peca i wüxi i yatü i woetama ngẽmatücumüwa ãẹ̃xgacü ixĩxũ nax pexũ nangũxẽẽxũcg̃x.

[5]Rü ñaagü nixĩ i naéga i ngẽma ãẹ̃xgacügü i tá pexũ rüngũxẽẽgüxũ: “Rü Rubéũtanüxũwa, rü Erichú ya Chedeú nane tá nixĩ.

[6]Rü Chimeóũtanüxũwa, rü Cherumié ya Churichadái nane tá nixĩ.

[7]Rü Yudátanüxũwa, rü Nachóũ ya Aminadá nane tá nixĩ.

[8]Rü Ichacátanüxũwa, rü Natanaé ya Chuá nane tá nixĩ.

[9]Rü Chaburóũtanüxũwa, rü Eriá ya Eróũ nane tá nixĩ.

[10]Rü Yúche nane ga Efraíũtanüxũwa, rü Erichamá ya Amiúx nane tá nixĩ. Rü Yúche nane ga Manachétanüxũwa, rü Gamarié ya Pedachú nane tá nixĩ.

[11]Rü Bẽyamíũtanüxũwa, rü Abidáũ ya Yidoní nane tá nixĩ.

[12]Rü Dáũtanüxũwa, rü Aiéche ya Amichadái nane tá nixĩ.

[13]Rü Achétanüxũwa, rü Paguié ya Ocráũ nane tá nixĩ.

[14]Rü Gáxtanüxũwa, rü Ereachá ya Reué nane tá nixĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Rü Netarítanüxũwa, rü Airá ya Enáũ nane tá nixĩ” = =ñanagürü ga Cori ya Tupana.

16Rü yemagü nixĩ ga yema norü ãe̲xgacügüchigü ga nadexũ nax Iraétanüxũmaxã inacua̲xgüxũca̲x.

17-19Rü gumá taunecü rü norü taxre ga tauemacüarü ügügu rü nümagü ga Moiché rü Aróũ rü nanaxĩtaque̲xexẽxẽ ga yema yatügü ga natanüxũmaxã icua̲xgüxũ ga Tupana idexechixũ. Rü yexgumarüxũ ta nanaxĩtaque̲xexẽxẽ ga guxũma ga yema togü ga duũxũgü. Rü nayaxugü ga guxũma ga yema Iraétanüxũ. Rü natücumüchigüãcü nayawűgüéga. Rü yexgumarüxũ ta rü wüxichigü ya ĩpatacüa̲xchigüãcü nayawűgüéga ga yema duũxũgü. Rü yemaacü niwűgüéga ga guxũma ga yema yatügü ga 20 ga taunecü rüe̲xna yexera nüxű́ yexmagüxũ, yerü yemaacü nixĩ ga Cori ya Tupana ga Moichémaxã nüxũ yaxuxũ. Rü yemaacü Moiché nayaxugü ga yema duũxũgü ga yexguma Chinaíarü chianexũwa nayexmagügu.

20Rü yexguma marü nügütanüxũchigü rü wüxi ya ĩpatacüa̲xchigü yaxugüa̲gu rü nayawűgüéga ga yema yatüxũgü ga 20 ga taunecü rüe̲xna yexera nüxű́ yexmagüxũ rü marü imexũ nax churaragü yixĩgüxũ. Rü norü mu rü ñaa nixĩ:

21Rü Rubéũ ga Iraé nane ga yacütanüxũwa rü 46,500 ga yatüxũgü nixĩ ga churarawa imexũ.

22-23Rü Chimeóũtanüxũwa rü 59,300 nixĩ.

24-25Rü Gáxtanüxũwa rü 45,650 nixĩ.

26-27Rü Yudátanüxũwa rü 74,600 nixĩ.

28-29Rü Ichacátanüxũwa rü 54,400 nixĩ.

30-31Rü Chaburóũtanüxũwa rü 57,400 nixĩ.

32-35Rü Yúche nanegütanüxũwa rü Efraíũtanüxũwa rü 40,500 nixĩ. Rü Manachétanüxũwa rü 32,200 nixĩ.

36-37Rü Bẽyamíũtanüxũwa rü 35,400 nixĩ.

38-39Rü Dáũtanüxũwa rü 62,700 nixĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

40-41Rü Achétanüxũwa rü 41,500 nixĩ.

42-43Rü Netarítanüxũwa rü 53,400 nixĩ.

44-46Rü yexguma Moiché rü Aróũ̃ yaxugügügu wüxigu namaxã ga yema 12 ga norü ngũ̃xẽẽruũ̃gü ga wüxitücumüarü ãe̲xgacüchigü ixĩgüxũ̃, rü guxũ̃wama rü 603,550 wa nixĩ ga nanguxũ̃ ga yema yatüxũ̃gü ga 20 ga taunecü rüe̲xna yexera nüxũ̃́ yexmagüxũ̃ rü churarawa imexũ̃.

### Lebítanüxũ̃chiga

47Natürü yexguma yaxugügügu ga yema togü ga Iraétücumügü ga marü churarawa imexũ̃ rü tama nixugü ga yema Lebítanüxũ̃

48Yerü ga Cori ya Tupana rü marü Moichémaxã nüxũ̃ nixu rü ñanagürü nüxũ̃:

49—Ngẽxguma tá cuyaxugügu i Iraétanüxũ̃, rü taxũ̃táma cuyaxugü i ngẽma Lebítanüxũ̃.

50Rü ngẽma Lebítanüxũ̃ rü chopatawaarü puracütanüxũ̃ tá cuyaxĩgüxẽxẽ nax nüxna nadaugüxũ̃ca̲x ya yima chopata rü norü ngẽmaxũ̃gü. Rü ngẽxguma ngextá penangegügu ya yima chopata, rü nümagü tá nixĩ i yangegüãxũ̃ namaxã i guxũ̃ma i norü ngẽmaxũ̃gü i namaxã cha̲u̲xca̲x napuracüexũ̃. Rü nümagü rü tá chopataxũ̃ ínapemaeguãchi.

51Rü ngẽxguma tóxnamana pexĩxgu, rü nüma i Lebítanüxũ̃ tá nixĩ i íyawẽgüxũ̃ ya yima chopata. Rü ngexta ípengugüxũ̃wa rü nüma i Lebítanüxũ̃ tá nixĩ i wena inachitaũ̃xẽẽgüxũ̃ ya yima chopata. Rü texé ya tama Lebítanüxũ̃ ixĩxẽ i nüxna ngaicamaxe ya chopata rü tá tayu.

52Rü ngẽma togü i natücumügü i Iraétanüxũ̃ rü wüxitücumüchigü rü ñoma churaragürüxũ̃ tá nügü ininu nacüwagu ya yima chopata. Rü wüxitücumüchigü rü norü woneratüxũ̃wa tá nangẽxmagü.

53Natürü i nümagü i Lebítanüxũ̃ rü tá chopatacüwaarü ngaicamagu napegü nax ngẽmaãcü nüxna nadaugüxũ̃ca̲x rü ngẽmaãcü i choma ya Cori ya Tupana rü tama ngẽma Iraétanüxũ̃maxã chanuxũ̃ca̲x ==ñanagürü ga Cori ya Tupana.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

54Rü nüma ga Iraétanüxũ rü yema Cori ya Tupana Moichémaxã nüxũ ixuxũãcü nanaxügü ga guxũma.

## Iraétanüxũarü muxchiga 2

### Mea nügü ininu ga Iraétanüxũ ga ínapegüxũwa

1Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichéxũ rü Aróũxũ ñanagürü:

2—Rü ngẽma Iraétanüxũ rü nanaxwa̱xe nax chopataarü yáxũguxüra nügü yanuxũ. Rü wüxichigü i natücumü rü tá nüxṹ nangẽxma i norü wonera, rü wüxichigü ya ĩpatacüa̱x rü tá nüxṹ nangẽxma i norü cua̱xruxũ.

3-4Rü chopataarü éstewaama tá nangẽxmagü i ngẽma churaragü i Yudátanüxũarü woneratüxũwa ngẽxmagüxũ. Rü ngẽma Yudátanüxũarü churaragü rü 74,600 nixĩ i norü mu. Rü ngẽma namaxã icuáxũ rü Nachóũ i Aminadá nane nixĩ.

5-6Rü ngẽma Yudátanüxũcüwawa tá nangẽxmagü i Ichacátanüxũarü churaragü. Rü 54,400 nixĩ i norü mu. Rü ngẽma namaxã icuáxũ rü Natanaé i Chuá nane nixĩ.

7-8Rü ngẽxgumarüxũ ta Yudátanüxũcüwawa tá nangẽxmagü i Chaburóũtanüxũarü churaragü. Rü 57,400 nixĩ i norü mu. Rü ngẽma namaxã icuáxũ rü Eriá i Eróũ nane nixĩ.

9Rü ngẽmaãcü i ngẽma tomaepü̱xtücumü i churaragü i Yudáarü woneratüxũwa ngẽxmagüxũ, rü 186,400 nixĩ i norü mu. Rü nümagü tá nixĩ i naxüpe̱xegüãxũ namaxã i natanüxũ i Iraétanüxũ.

10-11Rü chopataarü súrwaama tá nangẽxmagü i ngẽma churaragü i Rubéũtanüxũarü woneratüxũwa ngẽxmagüxũ. Rü ngẽma Rubéũtanüxũarü churaragü rü 46,500 nixĩ i norü mu. Rü ngẽma namaxã icuáxũ rü Erichú i Chedeú nane nixĩ.

12-13Rü ngẽma Rubéũtanüxũcüwawa tá nangẽxmagü i Chimeóũtanüxũarü churaragü. Rü 59,300 nixĩ i norü mu. Rü ngẽma namaxã icuáxũ rü Cherumié i Churichadái nane nixĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

14-15Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta Rubéũ̃tanüxũ̃cüwawa tá nangẽxmagü i ngẽma Gáxtanüxũ̃arü churaragü. Rü ngẽma Gáxtanüxũ̃arü churaragü rü 45,650 nixĩ i norü mu. Rü ngẽma namaxã icuáxũ̃ rü Ereachá i Reué nane nixĩ.

16Rü ngẽmaãcü i ngẽma tomaepu̱xtücumü i churaragü i Rubéũ̃tanüxũ̃arü woneratüxũ̃wa ngẽxmagüxũ̃, rü guxũ̃wama rü 151,450 nixĩ i norü mu. Rü nümagü tá nixĩ i ngẽma Yudáarü woneratüxũ̃wa ngẽxmagüxũ̃ i churaragüweama yaxĩxũ̃tanüxũ̃.

17Rü Rubéũ̃tanüxũ̃weama tá nixĩxũ̃tanü i ngẽma Lebítanüxũ̃ i Tupanapata ingegüxũ̃. Rü norü woneramaxãchigü rü Yudátanüxũ̃arü churaragüwe tá nixĩxũ̃tanü i ngẽma Rubéũ̃tanüxũ̃arü churaragü.

18-19Rü chopataarü oéstewaama tá nangẽxmagü i ngẽma churaragü i Efraíũ̃tanüxũ̃arü woneratüxũ̃wa ngẽxmagüxũ̃. Rü ngẽma Efraíũ̃tanüxũ̃arü churaragü rü 40,500 nixĩ i norü mu. Rü ngẽma namaxã icuáxũ̃ rü Erichamá i Amiúx nane nixĩ.

20-21Rü ngẽma Efraíũ̃tanüxũ̃cüwawa tá nangẽxmagü i Manachétanüxũ̃arü churaragü. Rü ngẽma Manachétanüxũ̃arü churaragü rü 32,200 nixĩ i norü mu. Rü ngẽma namaxã icuáxũ̃ rü Gamarié i Pedachú nane nixĩ.

22-23Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta Efraíũ̃tanüxũ̃cüwawa tá nangẽxmagü i Bẽyamíũ̃tanüxũ̃. Rü ngẽma Bẽyamíũ̃tanüxũ̃arü churaragü rü 35,400 nixĩ i norü mu. Rü ngẽma namaxã icuáxũ̃ nixĩ i Abidáũ̃ i Yedeoní nane.

24Rü ngẽmaãcü i ngẽma tomaepu̱xtücumü i churaragü i Efraíũ̃tanüxũ̃arü woneratüxũ̃wa ngẽxmagüxũ̃, rü guxũ̃wama rü 108,100 nixĩ i norü mu. Rü nümagü tá nixĩ i norü tomaepu̱xchimüũ̃ yaxĩgüxũ̃.

25-26Rü chopataarü nórtewaama tá nangẽxmagü i ngẽma churaragü i Dáũ̃tanüxũ̃arü woneratüxũ̃wa ngẽxmagüxũ̃. Rü ngẽma Dáũ̃tanüxũ̃arü churaragü rü 62,700 nixĩ i norü mu. Rü ngẽma namaxã icuáxũ̃ rü Aiéche i Amichadái nane nixĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

27-28Rü Dáũtanüxũcüwawa tá nangẽxma i Achétanüxũarü churaragü. Rü ngẽma Achétanüxũarü churaragü rü 41,500 nixĩ i norü mu. Rü ngẽma namaxã icuáxũ rü Paguié i Ocráũ nane nixĩ.

29-30Rü ngẽxgumarüxũ ta Dáũtanüxũcüwawa tá nangẽxmagü i Netarítanüxũarü churaragü. Rü ngẽma Netarítanüxũarü churaragü rü 53,400 nixĩ i norü mu. Rü ngẽma namaxã icuáxũ nixĩ i Airá i Enáũ nane.

31Rü ngẽmaãcü i ngẽma tomaepü̲xtücumü i churaragü i Dáũtanüxũarü woneratüxũwa ngẽxmagüxũ, rü guxũwama rü 157,600 nixĩ i norü mu. Rü ngẽma churaragü rü ngẽma togütücumüarü wixweama tá nixĩxũtanü ==ñanagürü ga Tupana.

32Rü yexguma yaxugügu ga Iraétanüxũarü churaragü rü guxũwama rü 603,550 nixĩ ga norü mu.

33Natürü tama nayaxugü ga yema Lebítanüxũ, yema Cori ya Tupana Moichémaxã nüxũ ixuxũrüxũ.

34Rü nüma ga Iraétanüxũ rü nanaxügü ga guxũma ga yema Cori ya Tupana Moichémaxã nüxũ ixuxũ. Rü wüxichigü ga natücumü rü natanüxũmaxãchigü norü woneratüxũgu nixĩxũtanü.

## Iraétanüxũarü muxchiga 3

### Lebítanüxũchiga

1-2Rü yexguma ma̲xpṹne ga Chinaíwa Cori ya Tupana Moichémaxã yadexaxgu, rü nüma ga Aróũ rü ãgümücü ga nanegü nüxṹ nayexma. Rü guma nanegü nixĩgü ga Nadáx ga yacü, rü Abiú, rü Ereachá, rü Itamá.

3Rü wüxichigü ga yema ãgümücü ga nanegü rü nüxũ naxunetagü rü nayabaerugü nax Chacherdótegü yixĩgüxũca̲x.

4Natürü ga Nadáx rü Abiú rü Chinaíarü chianexũgu nayue. Rü Tupana rü nüxna nanade ga norü maxũgü, yerü tama Tupana naxwa̲xexũãcüma Tupanapatawa ínanagugü ga pumarate̲xe. Rü yema taxre rü taguma nixane.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Rü yemacax Ereachá rü Itamáxicatama nixĩ ga Chacherdóte ixĩgüxũ. Rü nanatü ga Aróũmexẽwa nayexmagü.

5-6Rü Tupana rü Moichémaxã nidexa rü ñanagürü: —¡Naxcax nangema i Lebítanüxũ nax Chacherdóte i Aróũxũarü ngũxẽẽruũgü yaxĩgüxũcax!

7-8Rü nümagü i Lebítanüxũ rü tá nüxna nadaugü ya chopata rü guxũma i naxpáũgü rü norü ngẽmaxũgü i nawa ngẽxmagüxũ. Rü tá Aróũxũ narüngũxẽxẽ nawa i guxũma i chopataarü puracü rü tá nüxũ narüngũxẽxẽ i ngẽma Iraétanüxũ i ngéma choxũ yarücuaxüũgüxũ.

9-10Rü natanüwa i guxũma i Iraétanüxũ rü nade i ngẽma Lebítanüxũ nax ngẽmagü Aróũxũ rü nanegüxũ rü nataagüxũ rüngũxẽẽgüxũcax. Rü nüma i Aróũ rü nanegü rü nataagüxicatama nixĩ i chacherdótegü ixĩgüxũ. Rü yíxema Chacherdótewa tügü nguxẽẽxe i tama Aróũtanüxũ ixĩxẽ rü tá tayu ==ñanagürü ga Tupana.

### Lebítanüxũ rü Tupana nanade nax norü puracü naxügüxũcax

11Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichémaxã nidexa rü ñanagürü:

12-13—Rü Iraétanüxũtanüwa chanade i Lebítanüxũ nachicüxü i ngẽma nüxíraxũxũ i nane i wüxichigü i ĩpatacüãxwa. Rü nümagü rü chorü nixĩgü, erü guxũma i nüxíraxũgüxũ i nanegü rü chorü nixĩgü. Rü yexguma chanadaixgu ga nüxíraxũgüxũ ga nanegü ga Equítuanecüãxgü rü choma rü chaugüaxṹ íchayaxügüxẽxẽ ga yema nüxíraxũgüxũ ga nanegü ga Iraétanüxũ rü yema nüxíraxũgüxũ ga naxũnaxacügü. Rü ngẽmacax choxrü nixĩgü. Rü choma nixĩ ya Cori ya Iraétanüxũarü Tupana chixĩxũ ==ñanagürü.

### Nayaxugügü ga Lebítanüxũ

14Tupana rü Moichémaxã nidexa ga Chinaíarü chianexũwa rü ñanagürü:

15—¡Yaxugü i Lebítanüxũ i wüxichigü ya ĩpatacüãxchigü natanüxũchigümaxã! ¡Rü yawṹgü i guxũma i Lebítanüxũ i yatüxũ i wüxi ya tauemacü rüexna yexera nüxṹ ngẽxmaxũ! ==ñanagürü.

16Rü Moiché rü nanaxü ga yema. Rü nayaxugü ga yema Lebítanüxũ yema Cori ya Tupana namaxã nüxũ ixuxũãcü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Rü ñaa nixĩ ga Lebí nanegü: Guerchóũ̃ rü Queáx rü Merarí.

18Rü Guerchóũ̃ nanegü nixĩ ga Lixní rü Chimí. Rü nümagü rü nanegü rü nataagü rü Guerchóũ̃tanüxũ̃ nixĩgü.

19Rü Queáx nanegü nixĩ ga Amráũ̃, rü Ichá rü Ebróũ̃ rü Uchié. Rü nümagü rü nanegü rü nataagü rü Queáxtanüxũ̃ nixĩgü.

20Rü Merarí nanegü nixĩ ga Mári rü Muchí. Rü nümagü rü nanegü rü nataagü rü Merarítanüxũ̃ nixĩgü. Rü guxũ̃ma ga yema Lebí nanegü rü nataagü rü Lebítanüxũ̃ nixĩgü.

21Rü yema Lixnítanüxũ̃ rü Chimítanüxũ̃, rü yemagü rü Guerchóũ̃tanüxũ̃ nixĩgü.

22Rü guxũ̃wama ga yema Guerchóũ̃tanüxũ̃ ga iyatüxũ̃ ga wüxi ga tauemacü rüẹxna yexera nüxũ̃́ yexmagüxũ̃ rü niwűgü. Rü 7,500 nixĩ ga norü mu.

23Rü yema Guerchóũ̃tanüxũ̃ rü Tupanapataarü oésteguama nixĩ ga napegüxũ̃ ga Tupanapatacạxwena.

24Rü yema Guerchóũ̃tanüxũ̃maxã icuáxũ̃ nixĩ ga Ereachá ga Laé nane.

25-26Rü nümagü ga Guerchóũ̃tanüxũ̃ nixĩ ga nüxna nadaugüxũ̃ ga Tupanapata, rü norü tüétüruũ̃gü, rü yema tüétüruũ̃gü ga naxchaxmünaxcạx, rü yema Tupanapataarü ĩã̱xarü tütaruxũ̃, rü yema naã̱xtüarü ĩã̱xarü tütaruxũ̃, rü yema naxchirutachinügü ga namaxã ínapoxeguxũ̃ ga naạxtü ga Tupanapata rü ãmarearü guruxũ̃, rü guxũ̃ma ga yema natụ̈xügü ga yema poxeguxũ̃.

27Rü yema Amráũ̃tanüxũ̃, rü Ichátanüxũ̃, rü Ebróũ̃tanüxũ̃, rü Uchiétanüxũ̃, rü yemagü rü Queáxtanüxũ̃ nixĩgü.

28Rü guxũ̃wama ga yema Queáxtanüxũ̃ ga iyatüxũ̃ ga wüxi ga tauemacü rüẹxna yexera nüxũ̃́ yexmagüxũ̃ rü niwűgü. Rü 8,600 nixĩ ga norü mu. Rü nümagü ga Queáxtanüxũ̃ nixĩ ga Tupanapataarü dauruxũ̃.

29Rü nümagü rü Tupanapataarü súrguama nixĩ ga napegüxũ̃.

30Rü yema Queáxtanüxũ̃maxã icuáxũ̃ nixĩ ga Erichapáũ̃ ga Uchié nane.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[31]Rü nüma ga Queáxtanüxũ̃ rü naxmẹ̲xwa nayexma ga yema baú ga üünexũ̃ ga Tupanaarü mugü nagu nucuxũ̃, rü yema mecha ga pañ ga üünexũ̃ nagu nuxũ̃, rü yema omüpaweru, rü yema ãmaregüarü guruũ̃gü, rü yema norü yemaxũ̃gü ga namaxã Tupanaxũ̃ yacua̲xüũ̃güxũ̃, rü yema norü tüyemachiãruxũ̃, rü ñu̲xũchi guxũ̃ma ga yema togü ga Tupanapataarü yemaxũ̃gü.

[32]Rü Ereachá ga chacherdóte ga Aróũ̃ nane nixĩ ga namaxã icuáxũ̃ ga guxũ̃ma ga Lebítanüxũ̃. Rü naétü namaxã inacua̲x ga yema Tupanapatana daugüxũ̃.

[33]Rü yema Máritanüxũ̃, rü Muchítanüxũ̃, rü yemagü nixĩ ga Merarítanüxũ̃.

[34]Rü guxũ̃wama ga yema Merarítanüxũ̃ ga iyatüxũ̃ ga wüxi ga tauemacü rüẹ̲xna yexera nüxṹ yexmagüxũ̃ rü niwṹgü. Rü 6,200 nixĩ ga norü mu.

[35]Rü yema Merarítanüxũ̃maxã icuáxũ̃ nixĩ ga Churié ga Abiyáinane. Rü yema Merarítanüxũ̃ rü Tupanapataarü nórteguama nixĩ ga napegüxũ̃.

[36-37]Rü nüma ga Merarítanüxũ̃ rü naxmẹ̲xwa nayexma ga yema Tupanapataarü mürapewagü, rü yema naxpawerugü i norü mürapewagüarü taixẽẽruũ̃gü, rü naparagü, rü nachipatüparagü namaxã ga guxũ̃ma ga norü yemaxũ̃gü, rü guxũ̃nema ga naã̲xtüarü poxeguxũ̃paragü rü yema nachipatüparagü, rü natũ̲xügü, rü yema natũ̲xügü nagu ngagüxũ̃ ga tairuũ̃gü.

[38]Rü nüma ga Moiché rü Aróũ̃ rü nanegümaxã Tupanapatapẹ̲xearü ésteguama nixĩ ga napegüxũ̃. Rü yema nachica ga nagu napegüxũ̃ rü napẹ̲xewa nayexma ga guma tügümüne ga napata ga nawa Moiché Tupanamaxã yadexaxũ̃ne. Rü nümagü ga Moiché rü Aróũ̃ rü nanegü rü nüxna nadaugü ga guma Tupanapata naégagu ga Iraétanüxũ̃. Rü yexguma texé chacherdótearü puracü uxgu natürü tama chacherdóte tixĩxgu rü tüxũ̃ nima̲xgü.

[39]Rü nüma ga Moiché rü Aróũ̃ rü nayanguxẽẽgü ga yema Tupana namuxũ̃. Rü nügütücumüchigüacü nayaxugügü ga yema Lebítanüxũ̃ ga iyatüxũ̃ ga wüxi ga tauemacü rüẹ̲xna yexera nüxṹ yexmagüxũ̃. Rü guxũ̃wama rü 22,000 nixĩ ga norü mu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

### Tupana nanade ga nüxíra buexũ ga Iraétanüxũ nanegü

40Rü Tupana rü Moichéxũ ñanagürü: —¡Yaxugü rü yawűgü i naégagü i ngẽma Iraétanüxũ nanegü i nüxíra buexũ i wüxi ya tauemacü rüẹxna yexera nüxű́ ngẽxmagüxũ!

41¡Rü choxű́ yadexechi i ngẽma Lebítanüxũ nachicüxü i ngẽma Iraétanüxũ nanegü i nüxíra buexũ! ¡Rü ngẽxgumarüxũ ta choxű́ yadexechi i ngẽma Lebítanüxũarü naxũ̃nagü nachicüxü i ngẽma Iraétanüxũarü naxũ̃nagü i nüxíra buexũ! Rü choma nixĩ i Iraétanüxũarü Tupana chixĩxũ̃ ==ñanagürü.

42Rü nüma ga Moiché rü yema Tupana namaxã nüxũ̃ ixuxũ̃ãcü nanaxü. Rü nayaxugü ga yema Iraétanüxũ̃ nanegü ga nüxíra buexũ̃ ga wüxichigü ga ĩpatawa.

43Rü guxũ̃wama ga yema Iraétanüxũ̃ nanegü ga nüxíra buexũ̃ ga wüxi ga tauemacü rüẹxna yexera nüxű́ yexmagüxũ̃ rü iwűgüxũ̃ rü 22,273 nixĩ ga norü mu.

44Rü yemawena ga Tupana rü Moichéxũ̃ ñanagürü:

45—¡Ngẽma Lebítanüxũ̃ rü choxű́ nade nachicüü i ngẽma Iraétanüxũ̃ nanegü i nüxíra buexũ̃! Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta i ngẽma Lebítanüxũarü naxũ̃nagü ¡rü choxű́ nade nachicüxü i ngẽma Iraétanüxũarü naxũ̃nagü i nüxíra buexũ̃! Erü ngẽma Lebítanüxũ̃ rü choxrü nixĩgü. Rü choma nixĩ ya Tupana chixĩxũ̃.

46-47Natürü ngẽma Lebítanüxũ̃xũ̃ narümumae i ngẽma Iraétanüxũ̃ nanegü i nüxíra buexũ̃. Rü ngẽma nax naxütanügüãxũ̃cạx i ngẽma 273 i Iraétanüxũ̃ nanegü i nüxíra buexũ̃, rü wüxichigü i duũ̃xũ̃xũ̃tawa naxcạx ínaca i wüximeepụ̈xtachinü ya diẽru ya chopataarü yáruũ̃wa 11 gramu yáxe ya wüxitachinüchigü, nax ngẽmaãcü naxütanügüãxũ̃cạx.

48¡Rü Aróũ̃na rü nanegüna tüxũ̃ nana ya yíxema diẽru nax yíxemamaxã naxütanügüãxũ̃cạx i ngẽma 273 i Iraétanüxũ̃ nanegü i nüxíra buexũ̃! ==ñanagürü ga Tupana.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

49Rü nüma ga Moiché rü tüxũ nade ga guxema diẽru natanüwa ga yema
Iraétanüxũ nax naxütanügüãxũca̲x ga yema nanegü ga íyaxüxüchixũ ga
nüxíra buexũ.

50Rü tüxũ nade ga 1,365 tachinü ga diẽru ga Tupanapataarü yáruũwa 11 gramu
iyachigüxe.

51Rü yemawena rü Aróũna rü nanegüna tüxũ nana ga guxema diẽru, yema
Cori ya Tupana nüxũ ixuxũãcü.

## Iraétanüxũarü muxchiga 4

### Queáxtanüxũarü puracüchiga

1Rü Tupana rü Moichéxũ rü Aróũxũ ñanagürü:

2-3—¡Peyaxugü i Lebítanüxũ i Queáxtanüxũ i 30 rü ñu̲xmata 50 ya
taunecüã̲xgüxũ i nagu mexũ nax Tupanapatawa napuracüexũ!

4Rü ngẽma puracü i Queáxtanüxũ ügüxũ rü wüxi i puracü i üünexũ nixĩ. Rü
ñaa tá nixĩ i ngẽma puracü:

5Rü ngẽxguma tá inaxĩãchigu i duũxũgü nax to i nachicawa naxĩxũ, rü nüma
i Aróũ rü nanegü tá nixĩ inayauxgüxũ i norü tüyepe̲xeruxũ i ngẽma
naxmachiã i Üünexüchixũ. Rü ngẽmamaxã tá nanatüétügü i ngẽma baú i
Tupanaarü mugü nagu nuxcuxũ.

6Rü ngẽma baúétügu tá nanacha̲xagü i mexẽchixũ i naxcha̲xmüũgü. Rü
ngẽmaétügu tá nanatümü i wüxitachinü i düxruxũ i waxracharaxũ. Rü
ñu̲xũchi tá nanawe̲xcu ya yima naxpaweru ya namaxã yangetaũgüne.

7Rü ngẽxgumarüxũ ta i ngẽma mecha i paũ i üünexũ nagu nuxũ rü tá
naxchiru i waxracharaxũmaxã nanatütachinügü. Rü ngẽxma tá nananu ya
yimá poratugü, rü cuyeragü, rü axepáxũgü, rü naxpáũgü ya yima ãmaregü
ya bínuca̲x ixĩgüxũ rü ñu̲xũchi ngẽma paũ i üünexũ i wüxichigü i ngunexũ
ngẽxma nuxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]Rü ngẽmaétügu tá nanachagü i wüxi i naxchiru i daucharaxũ̃. Rü ngẽmaétügu tá nanatügü i naxcha̱xmüũ̃gü i mexẽchixũ̃. Rü ñu̱xũchi tá nanawe̱xcu ya yima naxpawerugü ya namaxã yangetaũ̃güne

[9]Rü ngẽmawena rü wüxi i naxchirutachinü i waxracharaxũ̃maxã tá nanatüétü i ngẽma omüpaweru, rü norü omügü, rü omüarü mexchiraxũ̃ruũ̃gü, rü ngẽma naxũ̃papáxũ̃gü, rü ngẽma omüarü chíxũ̃páxũ̃gü.

[10]Rü guxũ̃ma i ngẽma rü tá naxcha̱xmüũ̃gü i mexẽchixũ̃maxã tá nananuquegü, rü ñu̱xũchi norü ngetaxũ̃ruũ̃gu tá nananugü nax ngẽmaãcü yangetaũ̃güãxũ̃ca̱x.

[11]Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta i ngẽma pumarate̱xearü guruxũ̃ i úirunaxca̱x rü wüxi i naxchirutachinü i waxracharaxũ̃maxã tá nayadüxétügü rü ngẽmawena rü tá naxcha̱xmüũ̃gü i mexẽchixũ̃gümaxã nayadüxétügü rü ñu̱xũchi tá nanawe̱xcu ya yima naxpawerugü ya namaxã yangetaũ̃güne.

[12]Rü ngẽxgumarüxũ̃ tá ta nanade i ngẽma ngẽmaxũ̃gü i Tupanapatawa namaxã napuracüexũ̃. Rü wüxi i naxchiru i waxracharaxũ̃gu tá nananu. Rü ngẽmawena rü tá naxcha̱xmüũ̃gü i mexẽchixũ̃gümaxã nananuque. Rü ñu̱xũchi norü ngetaxũ̃ruũ̃gu tá nananugü nax ngẽmaãcü yangetaũ̃güãxũ̃ca̱x.

[13]Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta i ngẽma ãmarearü guruũ̃wa rü tá ínanapigü i ngẽma chíxũ̃ rü yima tanimaca. Rü ngẽmawena rü wüxi i naxchirutachinü i dauxracharaxũ̃maxã tá nanatüétügü.

[14]Rü ngẽma ãmarearü guruũ̃étügu tá nananugü i guxũ̃ma i ngẽma inaxwa̱xexũ̃ ega Tupanaarü ãmaregü yagugügu. Rü ngẽmagü nixĩ i tanimacapáũ̃gü rü choxruũ̃gü rü paragü rü tacháũ̃gü rü guxũ̃ma i ngẽma togü i norü ngẽmaxũ̃gü i ãmarearü guruxũ̃. Rü guxũ̃ma i ngẽma rü tá naxcha̱xmüũ̃gü i mexẽchixũ̃maxã nayadüxgü. Rü ngẽmawena rü tá nanawe̱xcu ya yima naxpawerugü ya namaxã yangetaũ̃güne.

[15]Rü ngẽxguma Aróũ̃ rü nanegü marü nüxũ̃́ nagu̱xgu nax yanáixpüũ̃güãxũ̃ i guxũ̃ma i ngẽma Tupanapataarü ngẽmaxũ̃gü i üünegüxũ̃, rü ngẽxguma marü inaxĩãchichaũ̃gu, rü nüma i Queáxtanüxũ̃ rü ngéma tá naxĩ nax yanaxãxũ̃ca̱x


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

i guxũma i ngẽma ngẽmaxũgü. Natürü taxũtáma nüxũ ningõgügü i ngẽma ngẽmaxũgü i üünegüxũ nax tama nayuexũca̲x. Rü guxũma i ngẽma Tupanapataarü ngẽmaxũgü rü Queáxtanüxũ tá nixĩ i yanaxũ.

16Rü Ereachá i chacherdóte i Aróũ nanemexẽwa tá nixĩ i nangẽxmaxũ i ngẽma chíxũ i omü namaxã inaigüxũ rü ngẽma pumarate̲xe i yixixũ, rü ngẽma ãmaregü i trigugü i guxũguma choxna pexãgüxũ, rü ngẽma chíxũ i baeruxũ ixĩxũ. Rü ñu̲xũchi nüma tá nixĩ i nüxna nadauxũ ya Tupanapata rü guxũma i norü ngẽmaxũgü i üünegüxũ i nawa ngẽxmagüxũ ==ñanagürü ga Tupana.

17Rü nüma ga Tupana rü Moichéxũ rü Aróũxũ ñanagürü:

18—Rü tama chanaxwa̲xe nax naxoxũ i ngẽma Queáxtanüxũ natanüwa i Lebítanüxũ.

19Rü ngẽma nax tama yumaxã napoxcuexũca̲x i ngẽma Queáxtanüxũ nagagu nax nüxũ yangógügüxũca̲x i ngẽma ngẽmaxũgü i üünegüxũ, rü nüma i Aróũ rü nanegü rü tá wüxichigü i ngẽma Queáxtanüxũxũ naxucu̲xẽgü nax nüxũ nacua̲xgüxũca̲x nax ta̲xacü tá naxügüxũ rü ta̲xacü yixĩxũ i yangegüxũ.

20Rü ngẽmaãcü i nüma i Queáxtanüxũ rü taxũtáma nüxũ nadaugü i ngẽma ngẽmaxũgü i üünegüxũ rü ngẽmaãcü taxũtáma nayue ==ñanagürü.

### Yechóũtanüxũarü puracü

21Rü Tupana rü Moichéxũ ñanagürü:

22-23—¡Rü ngẽxgumarüxũ ta yaxugü i ngẽma Guerchóũtanüxũ i 30 rü ñu̲xmata 50 ya taunecüa̲xgüxũ i nagu mexũ nax Tupanapatawa napuracüexũ!

24Rü ñaa tá nixĩ i ngẽma Guerchóũtanüxũarü puracügü:

25“Rü nümagü rü tá nayangegü ya Tupanapata, rü ngẽma naxchirugü i namaxã ínapoxeguxũ, rü ngẽma naxcha̲xmüügü i mexẽchixũ i namaxã natüétüxũ, rü ngẽma Tupanapataarü ĩa̲xarü tütaruxũ.

26Rü ngẽxgumarüxũ tá ta nayana i ngẽma naxa̲xtüarü ĩa̲xarü tütaruxũ rü ngẽma naxchirutachinügü i namaxã ínapoxeguxũ ya naxa̲xtü ya Tupanapata rü ngẽma ãmarearü guruxũ. Rü ñu̲xũchi tá nayana i ngẽma natu̲xügü i ngẽma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

poxeguxũ rü guxũma i ngẽma ngẽmaxũgü i nanaxwa̲xegüxũ nax namaxã napuracüexũ.

27-28Rü nüma i Aróũ rü nanegü tá nixĩ i ngẽma Guerchóũtanüxũmaxã nüxũ ixugüexũ nax ta̲xacü tá yangegüxũ rü ta̲xacü tá yixĩxũ i norü puracügü i Tupanapatawa. Rü chacherdóte ya Aróũ nane ya Itamá tá nixĩ ya yima Guerchóũtanüxũmaxã icuácü.

29-30¡Rü ngẽxgumarüxũ ta yaxugü i ngẽma Merarítanüxũ i 30 rü ñu̲xmata 50 ya taunecüa̲xgüxũ i nagu mexũ nax Tupanapatawa napuracüexũ!

31Rü ngẽma Merarítanüxũarü puracü tá nixĩ nax yangegüãxũ i ngẽma Tupanapataarü mürapewagü, rü naachina̲xãgü, rü naparagü rü bróũchepütagü i naparagü nawa ngucuxũ.

32Rü tá nayana ya yima Tupanapataa̲xtüarü poxeguxũparagü, rü nachipatagü, rü natu̲xügü, rü natu̲xügüarü tairuũgü, rü guxũma i ngẽma ngẽmaxũgü i nanaxwa̲xegüxũ nax namaxã napuracüexũ. Rü cuma tá nixĩ i namaxã nüxũ quixuxũ nax ta̲xacü tá yangegüxũ i wüxichigü.

33Rü ngẽma tá nixĩ i norü puracügü i ngẽma Merarítanüxũ. Rü chacherdóte ya Aróũ nane ya Itamá tá nixĩ ya yima Merarítanüxũmaxã icuácü” ==ñanagürü ga Tupana.

34-35Rü yemaacü ga Moiché rü Aróũ rü yema Iraétanüxũarü ãe̲xgacügümaxã nayaxugü rü nayawűgü ga yema Queáxtanüxũ ga 30 rü ñu̲xmata 50 ga taunecüa̲xgüxũ ga nagu mexũ nax Tupanapatawa napuracüexũ. Rü natücumümaxãchigü rü natanüxũmaxãchigü nayaxugü rü nayawűgü.

36Rü yema yatügü ga yawűgüxũ rü 2,750 nixĩ ga norü mu.

37Rü yexguma Moiché rü Aróũ yaxugügu ga Queáxtanüxũ, yema Cori ya Tupana Moichémaxã nüxũ ixuxũãcü, rü yema nixĩ ga norü mu ga nagu mexũ nax Tupanapatawa napuracüexũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

38-39Rü natücumümaxãchigü rü natanüxũmaxãchigü nayawűgü ga yema Guerchóũtanüxũ ga 30 rü ñu̱xmata 50 ga taunecüa̱xgüxũ ga nagu mexũ nax Tupanapatawa napuracüexũ.

40Rü yema yatügü ga natücumümaxãchigü rü natanüxũmaxãchigü yawűgüxũ rü 2,630 nixĩ ga norü mu.

41Rü yexguma Moiché rü Aróũ yaxugügu ga Guerchóũtanüxũ, yema Cori ya Tupana Moichémaxã nüxũ ixuxũãcü, rü yema nixĩ ga norü mu ga nagu mexũ nax Tupanapatawa napuracüexũ.

42-43Rü natücumümaxãchigü rü natanüxũmaxãchigü nayawűgü ga yema Merarítanüxũ ga 30 rü ñu̱xmata 50 ga taunecüa̱xgüxũ ga nagu mexũ nax Tupanapatawa napuracüexũ.

44Rü yema yatügü ga natanüxũmaxãchigü yaxugüxũ rü 3,200 nixĩ ga norü mu.

45Rü yexguma Moiché rü Aróũ yaxugügu ga Merarítanüxũ, yema Cori ya Tupana Moichémaxã nüxũ ixuxũãcü, rü yema nixĩ ga norü mu ga nagu mexũ nax Tupanapatawa napuracüexũ.

46-48Rü natücumümaxãchigü rü natanüxũmaxãchigü nayaxugü rü nayawűgü ga yema Lebítanüxũ. Rü yexguma Moiché rü Aróũ rü yema Iraétanüxũarü ãẽxgacügümaxã yaxugüãgu rü yawűgüãgu ga yema 30 rü ñu̱xmata 50 ga taunecüa̱xgüxũ ga nagu mexũ nax Tupanapatawa napuracüexũ, rü 8,580 nixĩ ga norü mu.

49Rü yemaacü nixugü ga yema Lebítanüxũ yema Cori ya Tupana Moichémaxã nüxũ ixuxũãcü. Rü wüxichigümaxã nüxũ nixu i ta̱xacü tá nixĩ i norü puracü rü ta̱xacü tá nixĩ i yangexũ, yema Cori ya Tupana Moichémaxã nüxũ ixuxũãcü.

## Iraétanüxũarü muxchiga 5

### Tupana rü Iraétanüxũxũ namu nax ínawoxũgüãxũca̱x i ngẽma ida̱xawexũ

1Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichémaxã nüxũ nixu rü ñanagürü:


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

2-3—¡Namaxã nüxũ ixu i Iraétanüxũ nax ngẽma ínapegüxũwa ínamuxũãxũ i guxũma i ngẽma duũxũgü i chaxünemaxã idax̲aweexũ rü ngẽma yatügü i norü yatüwa idax̲aweexũ rü ngẽma chopex̲ewa ãũãchiexũ nagagu nax yuetaxũ yangógügũxũ! ¡Rü woo yatüxũ rü woo ngexũ rü ínamuxũã i nügütanüwa i ngẽma Iraétanüxũ! Rü ngẽmaãcü taxũtáma naxãũãchi i ngẽma nachica i Iraétanüxũ íngẽxmagüxũwa rü choma natanüwa íchamaxũxũwa ==ñanagürü.

4Rü yexguma ga nüma ga Iraétanüxũ rü nayanguxẽxẽ ga yema Tupana Moichémaxã nüxũ ixuxũ. Rü yema ínapegüxũwa ínanamuxũ ga yema duũxũgü ga idax̲aweexũ.

### Mugü naxcax̲ ga duũxũgü ga chixexũ ügüxũ

5Rü nüma ga Tupana rü Moichéxũ ñanagürü:

6—¡Namaxã nüxũ ixu i Iraétanüxũ rü ngẽxguma texé naxcax̲ ngĩx̲gu rüex̲na togüaxṹ guxchaxũ üxgu rü chopex̲ewa nixĩ i chixexũ taxüxũ!

7Rü ngẽma duũxũ i chixexũ üxũ rü name nax nüxũ yaxuxũ i ngẽma norü chixexũ. Rü nanaxwax̲e nax naxütanüãxũ i ngẽma naxcax̲ nangíxũ. Rü ngẽmaétü tá tanaxütanü i wüxi i norü 5 arü yauxye i ngẽma naxcax̲ nangíxũ.

8Natürü ngẽxguma marü nayux̲gu i ngẽma norü yora rü nataxuxguma i to i natanüxũ nax ngẽmaaxṹ tanaxütanüxũcax̲ i ngẽma tümaarü ngetanüxũ rü tanaxwax̲e nax Tupanana tanaxãxũ i ngẽma diẽru. Rü ñux̲ũchi i ngẽma diẽru rü tá Chacherdótearü nixĩ. Rü ngẽmaétüwa ya yíxema naxcax̲ ngíxe rü tanaxwax̲e nax chacherdótexũtawa tanagaxũ i wüxi i carnéru nax chacherdóte Tupanapex̲ewa yaguxũcax̲ rü ngẽmaãcü Tupana tüxṹ nüxũ rüngũmaxũcax̲ i ngẽma chixexũ i taxüxũ.

9Rü guxũma i ngẽma norü ãmaregü i Iraétanüxũ Cori ya Tupanana naxãgüxũ rü tá chacherdótexũtawa nanana, rü chacherdótearü tá nixĩ.

10Rü guxũma i ngẽma Cori ya Tupanana naxãgüchaũxũ rü tá chacherdótexũtawa nanana rü ngẽmaãcü chacherdótearü tá nixĩ ==ñanagürü ga Tupana.

### Mugü i yugütaechiga


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]Rü Tupana rü Moichéxũ ñanagürü:

[12-14]—¡Rü namaxã nüxũ ixu i Iraétanüxũ rü ngẽxguma chi wüxi i nge rü ngĩtena chixri maxũ̱xgu rü to i yatümaxã namaxũ̱xgu natürü ngĩte tama nüxũ cua̱xgu nax chixexũ naxüxũ rü taxúema ngĩxũ da̱u̱xgu nax naxüaxũ i ngẽma guxchaxũ, natürü ya yimá ngĩte rü ngĩxũ nacua̱xtügu nax nüxna nangeãẽxũ rüẹ̱xna woo tama chixexũ naxũ̱xgu i ngĩma rü ngĩxũ nacua̱xtümaregu nax chixexũ naxüxũ, rü ñaãcü tá penamexẽxẽ i ngẽma guxchaxũ!

[15]Rü woo chixexũ naxũ̱xgu rüẹ̱xna tama chixexũ naxũ̱xgu, rü tá chacherdótexũtawa ngĩxũ naga. Rü taxre i quíru naguxũ i chebádaarü arína tá ngéma nange Tupanaarü ãmareruxũ. Natürü taxũtáma chíxũ nagu naba rüẹ̱xna pumaratẹ̱xe nagu nagü i ngẽma arína, erü ngẽma ãmare rü nayugütaeca̱x nixĩ rü pecadu i cúxũ nax ngóxũca̱x nixĩ.

[16]Rü ngẽxguma i nüma i chacherdóte rü tá ngĩxca̱x naca rü Tupanapẹ̱xewa tá ngĩxũ naga.

[17]Rü ñu̱xũchi nüma i chacherdóte rü wüxi i naxpáũ i waixũmünaxca̱x ixĩxũgu tá nanaba i íxraxũ i dexá i üünexũ. Rü íxraxũ i waixũmütẹ̱xe i Tupanapatachiãwa ngẽxmaxũ tá nawa nagüe.

[18]Rü nüma i chacherdóte rü tá Tupanapẹ̱xewa ngĩxũ naga, rü ñu̱xũchi tá ngĩxũ íniwẽgüyae. Rü nüma i Chacherdóte rü tá ngĩxmẹ̱xgu nanaxú i ngẽma ãmare i nayugütaeca̱x ixĩxũ. Rü nüma i chacherdóte rü tá nanayaxu i ngẽma dexá i üxchíüxũ i guxchaxũ ínguxẽẽxũ ega chixexũ ixüxgu.

[19]Rü nüma i Chacherdóte rü tá ngĩxũ namu nax Tupanaégagu nüxũ yaxuxũca̱x rü aixcüma yixĩxũ i chixexũ naxüxũ rüẹ̱xna tama. Rü ñanagürü tá ngĩxũ: “Rü ngẽxguma tama to i yatümaxã cumaxũ̱xgu, rü tama cutexũ cuwomüxẽẽgu rü tama to i yatümaxã cunaxũ̱xgu i ngẽma tama Tupanapẹ̱xewa mexũ, rü ñaa dexá i üxchíüxũ i guxchaxũ ínguxẽẽxũ rü taxũtáma chixexũ cuxca̱x ínangu i ngẽxguma cuyaxaxügu.

[20-22]Natürü ngẽxguma aixcüma yixĩxgu nax cutexũ cuwomüxẽẽxũ rü to i yatümaxã cumaxũxũ, rü choma rü Tupanana naxca̱x chaca nax cuxũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

napoxcuxũ i ngẽxguma cuyaxaxügu i ñaa dexá. Rü tá curüchaanü rü taxuacütáma wena cuxãxãcü. Rü ngẽma rü tá wüxi i cua̱xruxũ nixĩ naxca̱x i guxũma i duũxũgü. Rü ngẽma tá nixĩ i curü poxcu", ñanagürü. Rü ngẽxguma i ngĩma rü ngĩgürügü tá: "Ngẽmaãcü yixĩ, ngẽmaãcü yixĩ", tá ngĩgürügü.

[23]Rü ngẽxguma i nüma i ngẽma Chacherdóte rü wüxi i poperagu tá nanaxümatü i ngẽma ore i chixexũ ueguxũ rü ñu̱xũchi ngẽma dexá i üxchíüxũmaxã tá ínanapi.

[24]Rü ngẽmawena i nüma i chacherdóte rü tá ngĩxna nanaxã i ngẽma dexá i üxchíüxũ nax yaxaxãxũca̱x. Rü ngẽma dexáwa rü taxũ i ngúxũ tá ngĩxca̱x ínangu.

[25]Rü nüma i chacherdóte rü tá ngĩxme̱xwa nanayaxu i ngẽma ãmare i nayugütaeca̱x ixĩxũ nax Cori ya Tupanape̱xewa nangeaxũca̱x. Rü ñu̱xũchi ngẽma ãmarearü guruũétügu tá nayaxũ i ngẽma ãmare.

[26]Rü ngẽxguma i nüma i chacherdóte rü tá wüxi i naxme̱xãcu nayaxu i ngẽma arínate̱xe rü ãmarearü guruũwa tá nayagu nax wüxi i cua̱xruxũ yixĩxũca̱x. Rü ngẽmawena rü tá ngĩxũ nayaxaxẽxẽ i ngẽma dexá i üxchíüxũ.

[27]Rü ngẽxguma ngĩtexũ nawomüxẽẽgu, rü ngẽma dexá rü tá taxũ i ngechaũ ngĩxca̱x ínanguxẽxẽ. Rü tá irüchaanü rü taxuacütáma wena ixãxãcü. Rü ngẽma nax tama wena naxãxacüxũ rü guxũma i duũxũgüarü cua̱xruxũ tá nixĩ.

[28]Natürü ngẽxguma ngĩma rü tama ngĩtexũ iwomüxẽẽgu rü taxuxũtáma ngĩxũ nangupetü rü wena tá ixãxãcü.

[29-30]Rü ngẽma nixĩ i chorü mu ega ngẽxguma wüxi i nge rü ngĩtexũ nawomüxẽẽgu rü to i yatümaxã namaxu̱xgu. Rü ngẽxguma wüxi i yatü rü naxma̱xũ yanuxũgu rü chixexũca̱x ngĩxũ nacua̱xtügu, rü woo aixcüma yixĩxgu rüe̱xna tama aixcüma yixĩxgu rü nanaxwa̱xe nax Cori ya Tupanape̱xewa ngĩxũ nagaxũ. Rü nüma i chacherdóte rü tá nanaxü i guxũma i ngẽma cumaxã nüxũ chixuxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[31]Rü nüma ya yatü rü taxũtáma napoxcu, natürü ngĩma i naxmax̲ i chixexũ̃ üxcü rü tá ipoxcu = =ñanagürü ga Tupana.

## Iraétanüxũ̃arü muxchiga 6

### Mugü naxcax̲ i Nacharéugü

[1]Rü Tupana rü Moichémaxã nüxũ̃ nixu rü ñanagürü:

[2-3]—¡Namaxã nüxũ̃ ixu i Iraétanüxũ̃ rü ngẽxguma wüxi i yatü rüexna wüxi i ngexũ̃ choxna nügü naxãxgu nax Nacharéu yixĩxũ̃cax̲, rü taxũtáma nayaxaxü ya bínu rüexna taxacü i nacuchiü i ngúxũ̃! Rü taxũtáma nayaxaxü i binágre i bínuwa üxũ̃ rüexna taxacü i to i axchiü i ngúchiáxũ̃ rü bai i úbachiü. Rü taxũtáma nanangõx i úba rüexna úbaarü patanüxũ̃.

[4]Rü taxuacütáma nanangõx i taxacü i úbanaxcax̲ ixĩxũ̃, ñuxmatáta yangu i ngẽma chomaxã naxunetaxũ̃.

[5]Rü ngẽma ngunexũ̃gügu rü taxũtáma niyoeru, ñuxmatáta yanguxẽẽã nax chomaxã inaxunetaxũ̃. Rü nüma rü wüxi i duũ̃xũ̃ i chauxcax̲icatama maxũ̃xũ̃ tá nixĩ.

[6-7]Rü taxuacütáma yuetana nangaicama, woo nanatü tixĩxgu, rüexna naé tixĩxgu, rüexna naenexẽ tixĩxgu, rüexna naeyax̲ tixĩxgu, nax tama chopexewa natagüxũ̃cax̲. Erü chauxcax̲icatátama namaxũ̃.

[8]Rü guxũma i ngẽma ngunexũ̃gü i nagu chomaxã naxunetaxũ̃ rü nanaxwax̲e nax chauxcax̲icatama namaxũ̃xũ̃.

[9]Rü ngẽxguma ngürüãchi wüxi ya duũ̃xẽ naxũ̃tagu yuxgu i wüxi i Nacharéu rü ngẽmacax̲ natagügu i nayae i Tupanacax̲ ixĩxũ̃, rü nanaxwax̲e nax wüxi ya yüxüguwena nügü nabaixeruxẽẽxũ̃ nax ngẽmaãcü Tupanapexewa namexũ̃cax̲.

[10]Rü norü 8 i ngunexũ̃gu rü nanaxwax̲e nax Tupanapatacax̲ ixücuxũ̃wa tüxũ̃ nagaxũ̃ ya taxre ya muxtucugü rüexna taxre ya muxtucuxacügü nax chacherdótena tüxũ̃ yamugüxũ̃cax̲.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]Rü nüma i chacherdóte rü pecaducax tá tüxũ nigu ya wüxi ya yíxema muxtucu rü yíxema toguxe ya muxtucu rü tá chauxcax tüxũ nigu nax ngẽmaãcü ngẽma Nacharéxaxṹ naxütanüãxũcax i ngẽma guxchaxũ i nagu ãchixũ nagagu nax yueta tüxũ yangógüxũ. Rü ngẽma ngunexũgu rü wena tá choxna nanaxuaxũ i ngẽma nayae.

[12]Rü ngẽma i ngunexũgu rü ngẽma Nacharéu tá chomaxã inanaxügü i wüxi i ngexwacaxũxũ i norü uneta. Rü yema nüxíraxũxũ ga nayae ga tagüxũ rü taxũtáma nagu charüxĩnü. Rü naétü chanaxwaxe nax chauxcax yaguãxũ i wüxi i carnéruxacü i wüxi ya taunecü nüxṹ ngẽxmaxũ norü pecaduarü ütanüruxũ.

[13]Rü ngẽxguma yaguxgu i norü ngunexũgü i nagu chomaxã inaxunetaxũ i ngẽma Nacharéu rü nanaxwaxe nax chopatacax ixücuxũwa naxũxũ.

[14]Rü ngéma ãmarechicawa tá chauxcax nayagu i wüxi i carnéru i yatüxũ i wüxi ya taunecü nüxṹ ngẽxmaxũ i taxuwama chixexũ chorü ãmareruxũ. Rü tá chauxcax nayagu i wüxi i carnéru i ngexũ i wüxi ya taunecü nüxṹ ngẽxmaxũ i taxuwama chixexũ norü pecaduarü ütanüruxũ. Rü tá chauxcax nayagu i wüxi i carnéru i yatüxũ i taxuwama chixexũ chorü ngüxmüxẽẽruxũ.

[15]Rü ngẽxgumarüxũ ta i ngẽma Nacharéu rü nanaxwaxe nax chopatawa nangeaxũ i paũgü i wüxi ya pexchixacügu nuxũ. Rü ngẽma paũ rü mexẽchixũ ya arínawa üxũ tá nixĩ. Rü tá nangearü puxẽẽruxũax rü chíxũmaxã tá niñuxmü. Rü naétü tá choxna nanaxã i paũ i ãtachinüxũ i ngearü puxẽẽruṹáxũ i chíxũmaxã maxcutanüxũ. Rü ngẽmamaxã tá wüxigu choxna nanaxã i ãmaregü i triguexe rü bínu.

[16-17]Rü nüma i chacherdóte rü tá chopexewa nanange i ngẽma ãmare i pecaduarü ütanüruxũ. Rü tá chauxcax nayagu i ngẽma carnéru i chorü ngüxmüxẽẽruxũ. Rü ngẽma carnérumaxã wüxigu tá choxna nanaxã i ngẽma paũgü i ngearü puxẽẽruṹáxũ i wüxi ya pexchixacügu nuxũ. Rü ngẽmamaxã tá wüxigu choxna nanaxã i ngẽma ãmaregü i trigu rü bínu.

[18]Rü ngẽmawena i nüma i Nacharéu rü Tupanapatacax ixücuxũwa tá nayayo i ngẽma nayae i Tupanacax nayaxẽẽxũ. Rü nüma i Nacharéu rü tá nanade i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngẽma nayae rü tá nayagu nawa ya yima üxü i ngẽma ãmare i carnéru i chorü ngüxmüxẽẽruũ̃tüxũ̃wa ngẽxmane.

19Rü ngẽmawena i nüma i chacherdóte rü tá nanayaxu i ngẽma carnérucax̲wemachi i marü ngẽxẽxũ̃, rü wüxi i paũ i ngearü pux̲ẽẽruũ̃ãxũ̃ i pexchixacüwa ngẽxmaxũ̃, rü wüxi i paũtachinü i ngearü pux̲ẽẽruũ̃ãxũ̃. Rü guxũ̃ma i ngẽma rü Nacharéuna tá nanaxã nawena nax nügü yayoeruxũ̃.

20Rü yachü̲xüxãcüüxẽẽãcüma Cori ya Tupanape̲xegu nayaxú̃ i ngẽma ãmaregü i namachiremü i ngẽma carnéru rü nacax̲wemachi i Tupanana ãxũ̃. Erü ngẽma namachigü rü naxüüne, rü chacherdótecax̲icatama nixĩ. Rü nawena i guxũ̃ma i ngẽma, rü nüma i Nacharéu rü marü name nax bínu yaxaxüxũ̃.

21Rü ngẽma nixĩ i ngẽma chorü mu i tá yanguxẽẽxũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃ i chomaxã ixunetaxũ̃ nax Nacharéu yixĩxũ̃cax̲. Rü ngẽma tá nixĩ i norü ãmaregü i tá choxna nanaxũ̃. Rü ngẽxguma ngẽmaétü inaxãxchaũ̃gu i to i ãmare i norü ngúchaũ̃maxã inaxãxũ̃ rü ngẽma rü ta rü name. Natürü nanaxwax̲e nax aixcüma yanguxẽẽãxũ̃ i ngẽma chomaxã naxueguxũ̃ ngẽma choma Nacharéucax̲ nüxũ̃ chixuxũ̃rüxũ̃ ==ñanagürü ga Tupana.

### Tupana nanamu ga chacherdótegü nax duũ̃xũ̃gümaxã mexũ̃ naxueguxũ̃cax̲

22Rü Tupana rü Moichéxũ̃ ñanagürü:

23—¡Namaxã nüxũ̃ ixu i Aróũ̃ rü nanegü rü ngẽxguma Iraétanüxũ̃maxã mexũ̃ naxuegugügu, rü ñaãcü tá nixĩ!:

24“¡Rü Tupana cuxũ̃ rüngũ̃xẽxẽ rü guxũ̃guma cuxna nadax̲ux̲!

25¡Rü Tupana cumaxã taãxẽ, rü cuxũ̃ nangechaũ̃!

26¡Rü Tupana taãxẽ cuxna naxã rü taãẽmaxã cuxũ̃ yapaxẽxẽ! Rü ngẽmaãcü tá nixĩ”.

27Rü guxũ̃gutáma i ngẽxguma ngẽma ñagügu i chacherdótegü rü choma rü tá chayanguxẽxẽ i ngẽma chauégagu nüxũ̃ yaxugüxũ̃ ==ñanagürü ga Tupana.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

## Iraétanüxũarü muxchiga 7

### Ãmaregü naxca̲x ya Tupanapata

[1]Rü yexguma Moiché marü yanguxẽẽgu nax naxüaxũ ga Tupanapata rü chíxũmaxã nanamaxcu ga guma Tupanapata wüxigu namaxã ga guxũma ga norü yemaxũgü. Rü yexgumarüxũ ta chíxũmaxã nanamaxcu ga yema ãmarearü guruxũ norü yemaxũgümaxã. Rü yemaacü Tupanana nanana ga guxũma ga yema nax namaxã nüxũ yacua̲xüũgüxũca̲x.

[2]Rü wüxichigü ga yema Iraétücumügüarü ãe̲xgacügü ga Moichéxũ rüngũxẽẽgüxũ ga yexguma yaxugüãgu rü yawű́güãgu ga Iraétanüxũ rü Tupanana nanana ga norü ãmaregü.

[3]Rü Cori ya Tupanana nanana ga 6 ga carugü ga ixãxátaxũne rü 12 ga wocagü ga puracüruũgü. Rü yemaacü ga taxrechigü ga ãe̲xgacü rü inanaxã ga wüxi ga caru. Rü wüxichigü ga ãe̲xgacü rü inanaxã ga wüxi ga woca ga puracüruxũ. Rü guxũma ga yemagü rü Tupanapatape̲xegu nayanu.

[4]Rü yexguma ga nüma ga Tupana rü Moichéxũ ñanagürü:

[5]—¡Rü nade ya yima carugü rü ngẽma wocagü rü Lebítanüxũna nana nax namaxã naxügüã̲xũca̲x i ngẽma chopataarü puracü i wüxichigü üxũ! ==ñanagürü.

[6]Rü nüma ga Moiché rü nanade ga gumá carugü rü yema wocagü rü Lebítanüxũxũ nayanu.

[7]Rü Guerchóũtanüxũna nanana ga taxre ga carugü rü ãgümücü ga wocagü nax namaxã naxügüã̲xũca̲x ga norü puracü.

[8]Rü Merarítanüxũna nanana ga ãgümücü ga carugü rü 8 ga wocagü nax namaxã naxügüã̲xũca̲x ga norü puracü. Rü namaxã icuáxũ nixĩ ga Itamá ga chacherdóte ga Aróũ nane.

[9]Natürü ga Queáxtanüxũ rü taxúnema ga carugü rü bai ga wocagü nüxna naxã, yerü yema yemaxũgü ga üünegüxũ ga yangegüxũ rü nanaxwa̲xe nax nügüãtügu yangegüãxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[10]Rü yexguma Tupanapẹxewa yaxãxũchigüãgu ga yema ãmarearü guruxũ, rü wüxichigü ga yema natücumüarü ãẹ̃xgacü rü yéma nanana ga norü ãmaregü. Rü yema ãmarearü guruũpẹxegu nayanu.

[11]Rü yexguma ga Tupana rü Moichéxũ ñanagürü: —Rü wüxichigü i ngunexũgu rü wüxi i ãẹ̃xgacü tá nixĩ i nua nangexũ i norü ãmare nax ngẽmaãcü yaxãxũchixũcạx i ãmarearü guruxũ = =ñanagürü.

[12]Rü yema nüxíraxũxũ ga ngunexũgu rü Nachóũ ga Aminadá nane ga Yudátanüxũmaxã icuácü nixĩ ga yéma nangecü ga norü ãmare.

[13]Rü norü ãmare nixĩ ga wüxi ga bachía ga diẽrumünaxcạx ga 1,430 gramu yacü, rü wüxi ga tachóũ ga diẽrumünaxcạx ga 770 gramu yacü ga yexguma Tupanapataarü yáruũwa inayaxgu. Rü gumá bachía rü gumá tachóũ rü nixããcu namaxã ga yema rümemaexũ ga arína ga chíxũmaxã iñumüxũ naxcạx ga yema ãmare ga ãtẹxexũ.

[14]Rü inanaxã ta ga wüxi ga tacü ga cuyera ga úirunaxcạx ga 110 gramu yacü ga pumaratẹxemaxã ããcucü.

[15]Rü inanamu ta ga wüxi ga wocaxacü ga yatüxũ, rü wüxi ga carnéru ga yatüxũ, rü wüxi ga carnéruxacü ga yatüxũ ga wüxi ga taunecü nüxṹ yexmaxũ nax Tupanaarü ãmarexũ ínaguãxũcạx.

[16]Rü wüxi ga chíbu ga yatüxũ inamu norü chixexũ ga naxüxũarü ütanüruxũ.

[17]Rü Tupanaarü ngüxmüxẽẽruũcạx yéma nanagagü ga taxre ga woca ga iyatüxũ, rü wüximẹ̲ẹ̲xpụ̈x ga carnérugü ga iyatüxũ, rü wüximẹ̲ẹ̲xpụ̈x ga chíbugü ga iyatüxũ, rü ñụxũchi wüximẹ̲ẹ̲xpụ̈x ga carnéruxacügü ga iyatüxũ ga wüxi ga taunecü nüxṹ yexmagüxũ. Rü yema nixĩ ga Nachóũ ga Aminadá nanearü ãmaregü.

[18]Rü norü taxre ga ngunexũgu rü yéma nanange ga norü ãmare ga Natanaé ga Chuá nane ga Ichacátanüxũmaxã icuácü.

[19]Rü norü ãmare nixĩ ga wüxi ga bachía ga diẽrumünaxcạx ga 1,430 gramu yacü, rü wüxi ga tachóũ ga diẽrumünaxcạx ga 770 gramu yacü ga yexguma Tupanapataarü yáruũwa inayaxgu. Rü gumá bachía rü guma tachóũ rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nixããcu namaxã ga yema rümemaexũ̃ ga arína ga chíxũ̃maxã iñumüxũ̃ naxca̱x ga yema ãmare ga ãte̱xexũ̃.

20Rü inanaxã ta ga wüxi ga tacü ga cuyera ga úirunaxca̱x ga 110 gramu yacü ga pumarate̱xemaxã ããcucü.

21Rü inanamu ta ga wüxi ga wocaxacü ga yatüxũ̃, rü wüxi ga carnéru ga yatüxũ̃, rü wüxi ga carnéruxacü ga yatüxũ̃ ga wüxi ga taunecü nüxṹ̃ yexmaxũ̃ nax Tupanaarü ãmarexũ̃ ínaguãxũ̃ca̱x.

22Rü wüxi ga chíbu ga yatüxũ̃ inamu norü chixexũ̃ ga naxüxũ̃arü ütanüruxũ̃.

23Rü Tupanaarü ngüxmüxẽẽruũ̃ca̱x yéma nanagagü ga taxre ga woca ga iyatüxũ̃, rü wüxime̱e̱xpü̱x ga carnérugü ga iyatüxũ̃, rü wüxime̱e̱xpü̱x ga chíbugü ga iyatüxũ̃, rü ñu̱xũchi wüxime̱e̱xpü̱x ga carnéruxacügü ga iyatüxũ̃ ga wüxi ga taunecü nüxṹ̃ yexmagüxũ̃. Rü yema nixĩ ga Natanaé ga Chuá nanearü ãmaregü.

24Rü norü tomaepü̱x ga ngunexũ̃gu rü yéma nanange ga norü ãmare ga Eriá ga Eróũ̃ nane ga Chaburóũ̃tanüxũ̃maxã icuácü.

25Rü norü ãmare nixĩ ga wüxi ga bachía ga diẽrumünaxca̱x ga 1,430 gramu yacü, rü wüxi ga tachóũ̃ ga diẽrumünaxca̱x ga 770 gramu yacü ga yexguma Tupanapataarü yáruũ̃wa inayaxgu. Rü gumá bachía rü guma tachóũ̃ rü nixããcu namaxã ga yema rümemaexũ̃ ga arína ga chíxũ̃maxã iñumüxũ̃ naxca̱x ga yema ãmare ga ãte̱xexũ̃.

26Rü inanaxã ta ga wüxi ga tacü ga cuyera ga úirunaxca̱x ga 110 gramu yacü ga pumarate̱xemaxã ããcucü.

27Rü inanamu ta ga wüxi ga wocaxacü ga yatüxũ̃, rü wüxi ga carnéru ga yatüxũ̃, rü wüxi ga carnéruxacü ga yatüxũ̃ ga wüxi ga taunecü nüxṹ̃ yexmaxũ̃ nax Tupanaarü ãmarexũ̃ ínaguãxũ̃ca̱x.

28Rü wüxi ga chíbu ga yatüxũ̃ inamu norü chixexũ̃ ga naxüxũ̃arü ütanüruxũ̃.

29Rü Tupanaarü ngüxmüxẽẽruũ̃ca̱x yéma nanagagü ga taxre ga woca ga iyatüxũ̃, rü wüxime̱e̱xpü̱x ga carnérugü ga iyatüxũ̃, rü wüxime̱e̱xpü̱x ga


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

chíbugü ga iyatüxũ̃, rü ñu̱xũchi wüxime̱e̱xpü̱x ga carnéruxacügü ga iyatüxũ̃ ga wüxi ga taunecü nüxũ̃ yexmagüxũ̃. Rü yema nixĩ ga norü ãmare ga Eriá ga Eróũ̃ nane.

[30]Rü norü ãgümücü ga ngunexũ̃gu rü yéma nanange ga norü ãmare ga Erichú ga Chedeú nane ga Rubéũ̃tanüxũ̃maxã icuácü.

[31]Rü norü ãmare nixĩ ga wüxi ga bachía ga diẽrumünaxca̱x ga 1,430 gramu yacü, rü wüxi ga tachóũ̃ ga diẽrumünaxca̱x ga 770 gramu yacü ga yexguma Tupanapataarü yáruũ̃wa inayaxgu. Rü gumá bachía rü guma tachóũ̃ rü nixããcu namaxã ga yema rümemaexũ̃ ga arína ga chíxũ̃maxã iñumüxũ̃ naxca̱x ga yema ãmare ga ãte̱xexũ̃.

[32]Rü inanaxã ta ga wüxi ga tacü ga cuyera ga úirunaxca̱x ga 110 gramu yacü ga pumarate̱xemaxã ããcucü.

[33]Rü inanamu ta ga wüxi ga wocaxacü ga yatüxũ̃, rü wüxi ga carnéru ga yatüxũ̃, rü wüxi ga carnéruxacü ga yatüxũ̃ ga wüxi ga taunecü nüxṹ yexmaxũ̃ nax Tupanaarü ãmarexũ̃ ínaguãxũ̃ca̱x.

[34]Rü wüxi ga chíbu ga yatüxũ̃ inamu norü chixexũ̃ ga naxüxũ̃arü ütanüruxũ̃.

[35]Rü Tupanaarü ngüxmüxẽẽruũ̃ca̱x yéma nanagagü ga taxre ga woca ga iyatüxũ̃, rü wüxime̱e̱xpü̱x ga carnérugü ga iyatüxũ̃, rü wüxime̱e̱xpü̱x ga chíbugü ga iyatüxũ̃, rü ñu̱xũchi wüxime̱e̱xpü̱x ga carnéruxacügü ga iyatüxũ̃ ga wüxi ga taunecü nüxũ̃ yexmagüxũ̃. Rü yema nixĩ ga norü ãmare ga Erichú ga Chedeú nane.

[36]Rü norü wüxime̱e̱xpü̱x ga ngunexũ̃gu rü yéma nanange ga norü ãmare ga Cherumié ga Churichadái nane ga Chimeóũ̃tanüxũ̃maxã icuácü.

[37]Rü norü ãmare nixĩ ga wüxi ga bachía ga diẽrumünaxca̱x ga 1,430 gramu yacü, rü wüxi ga tachóũ̃ ga diẽrumünaxca̱x ga 770 gramu yacü ga yexguma Tupanapataarü yáruũ̃wa inayaxgu. Rü gumá bachía rü guma tachóũ̃ rü nixããcu namaxã ga yema rümemaexũ̃ ga arína ga chíxũ̃maxã iñumüxũ̃ naxca̱x ga yema ãmare ga ãte̱xexũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[38]Rü inanaxã ta ga wüxi ga tacü ga cuyera ga úirunaxca̲x ga 110 gramu yacü ga pumarate̲xemaxã ããcucü.

[39]Rü inanamu ta ga wüxi ga wocaxacü ga yatüxũ̃, rü wüxi ga carnéru ga yatüxũ̃, rü wüxi ga carnéruxacü ga yatüxũ̃ ga wüxi ga taunecü nüxṹ yexmaxũ̃ nax Tupanaarü ãmarexũ̃ ínaguãxũ̃ca̲x.

[40]Rü wüxi ga chíbu ga yatüxũ̃ inamu norü chixexũ̃ ga naxüxũ̃arü ütanüruxũ̃.

[41]Rü Tupanaarü ngüxmüxẽẽruũ̃ca̲x yéma nanagagü ga taxre ga woca ga iyatüxũ̃, rü wüxime̲e̲xpü̲x ga carnérugü ga iyatüxũ̃, rü wüxime̲e̲xpü̲x ga chíbugü ga iyatüxũ̃, rü ñu̲xũchi wüxime̲e̲xpü̲x ga carnéruxacügü ga iyatüxũ̃ ga wüxi ga taunecü nüxṹ yexmagüxũ̃. Rü yema nixĩ ga norü ãmare ga Cherumié ga Churichadái nane.

[42]Rü norü 6 ga ngunexũ̃gu rü yéma nanange ga norü ãmare ga Ereachá ga Reué nane ga Gáxtanüxũ̃maxã icuácü.

[43]Rü norü ãmare nixĩ ga wüxi ga bachía ga diẽrumünaxca̲x ga 1,430 gramu yacü, rü wüxi ga tachóũ̃ ga diẽrumünaxca̲x ga 770 gramu yacü ga yexguma Tupanapataarü yáruũ̃wa inayaxgu. Rü gumá bachía rü guma tachóũ̃ rü nixããcu namaxã ga yema rümemaexũ̃ ga arína ga chíxũ̃maxã iñumüxũ̃ naxca̲x ga yema ãmare ga ãte̲xexũ̃.

[44]Rü inanaxã ta ga wüxi ga tacü ga cuyera ga úirunaxca̲x ga 110 gramu yacü ga pumarate̲xemaxã ããcucü.

[45]Rü inanamu ta ga wüxi ga wocaxacü ga yatüxũ̃, rü wüxi ga carnéru ga yatüxũ̃, rü wüxi ga carnéruxacü ga yatüxũ̃ ga wüxi ga taunecü nüxṹ yexmaxũ̃ nax Tupanaarü ãmarexũ̃ ínaguãxũ̃ca̲x.

[46]Rü wüxi ga chíbu ga yatüxũ̃ inamu norü chixexũ̃ ga naxüxũ̃arü ütanüruxũ̃.

[47]Rü Tupanaarü ngüxmüxẽẽruũ̃ca̲x yéma nanagagü ga taxre ga woca ga iyatüxũ̃, rü wüxime̲e̲xpü̲x ga carnérugü ga iyatüxũ̃, rü wüxime̲e̲xpü̲x ga chíbugü ga iyatüxũ̃, rü ñu̲xũchi wüxime̲e̲xpü̲x ga carnéruxacügü ga iyatüxũ̃


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ga wüxi ga taunecü nüxű́ yexmagüxű̃. Rü yema nixĩ ga norü ãmare ga Ereachá ga Reué nane.

48Rü norü 7 ga ngunexű̃gu rü yéma nanange ga norü ãmare ga Erichamá ga Amiúx nane ga Efraíű̃tanüxű̃maxã icuácü.

49Rü norü ãmare nixĩ ga wüxi ga bachía ga diẽrumünaxca̲x ga 1,430 gramu yacü, rü wüxi ga tachóű̃ ga diẽrumünaxca̲x ga 770 gramu yacü ga yexguma Tupanapataarü yáruű̃wa inayaxgu. Rü gumá bachía rü guma tachóű̃ rü nixããcu namaxã ga yema rümemaexű̃ ga arína ga chíxű̃maxã iñumüxű̃ naxca̲x ga yema ãmare ga ãte̲xexű̃.

50Rü inanaxã ta ga wüxi ga tacü ga cuyera ga úirunaxca̲x ga 110 gramu yacü ga pumarate̲xemaxã ããcucü.

51Rü inanamu ta ga wüxi ga wocaxacü ga yatüxű̃, rü wüxi ga carnéru ga yatüxű̃, rü wüxi ga carnéruxacü ga yatüxű̃ ga wüxi ga taunecü nüxű́ yexmaxű̃ nax Tupanaarü ãmarexű̃ ínaguãxű̃ca̲x.

52Rü wüxi ga chíbu ga yatüxű̃ inamu norü chixexű̃ ga naxüxű̃arü ütanüruxű̃.

53Rü Tupanaarü ngüxmüxẽẽruű̃ca̲x yéma nanagagü ga taxre ga woca ga iyatüxű̃, rü wüxime̲e̲xpü̲x ga carnérugü ga iyatüxű̃, rü wüxime̲e̲xpü̲x ga chíbugü ga iyatüxű̃, rü ñu̲xũchi wüxime̲e̲xpü̲x ga carnéruxacügü ga iyatüxű̃ ga wüxi ga taunecü nüxű́ yexmagüxű̃. Rü yema nixĩ ga norü ãmare ga Erichamá ga Amiúx nane.

54Rü norü 8 ga ngunexű̃gu rü yéma nanange ga norü ãmare ga Gamarié ga Pedachú nane ga Manachétanüxű̃maxã icuácü.

55Rü norü ãmare nixĩ ga wüxi ga bachía ga diẽrumünaxca̲x ga 1,430 gramu yacü, rü wüxi ga tachóű̃ ga diẽrumünaxca̲x ga 770 gramu yacü ga yexguma Tupanapataarü yáruű̃wa inayaxgu. Rü gumá bachía rü guma tachóű̃ rü nixããcu namaxã ga yema rümemaexű̃ ga arína ga chíxű̃maxã iñumüxű̃ naxca̲x ga yema ãmare ga ãte̲xexű̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[56]Rü inanaxã ta ga wüxi ga tacü ga cuyera ga úirunaxca̲x ga 110 gramu yacü ga pumarate̲xemaxã ããcucü.

[57]Rü inanamu ta ga wüxi ga wocaxacü ga yatüxũ̃, rü wüxi ga carnéru ga yatüxũ̃, rü wüxi ga carnéruxacü ga yatüxũ̃ ga wüxi ga taunecü nüxṹ̃ yexmaxũ̃ nax Tupanaarü ãmarexũ̃ ínaguãxũ̃ca̲x.

[58]Rü wüxi ga chíbu ga yatüxũ̃ inamu norü chixexũ̃ ga naxüxũ̃arü ütanüruxũ̃.

[59]Rü Tupanaarü ngüxmüxẽẽruũ̃ca̲x yéma nanagagü ga taxre ga woca ga iyatüxũ̃, rü wüxime̲e̲xpü̲x ga carnérugü ga iyatüxũ̃, rü wüxime̲e̲xpü̲x ga chíbugü ga iyatüxũ̃, rü ñu̲xũchi wüxime̲e̲xpü̲x ga carnéruxacügü ga iyatüxũ̃ ga wüxi ga taunecü nüxṹ̃ yexmagüxũ̃. Rü yema nixĩ ga norü ãmare ga Gamarié ga Pedachú nane.

[60]Rü norü 9 ga ngunexũ̃gu rü yéma nanange ga norü ãmare ga Abidáũ̃ ga Yedeoní nane ga Bẽyamíũ̃tanüxũ̃maxã icuácü.

[61]Rü norü ãmare nixĩ ga wüxi ga bachía ga diẽrumünaxca̲x ga 1,430 gramu yacü, rü wüxi ga tachóũ̃ ga diẽrumünaxca̲x ga 770 gramu yacü ga yexguma Tupanapataarü yáruũ̃wa inayaxgu. Rü gumá bachía rü guma tachóũ̃ rü nixããcu namaxã ga yema rümemaexũ̃ ga arína ga chíxũ̃maxã iñumüxũ̃ naxca̲x ga yema ãmare ga ãte̲xexũ̃.

[62]Rü inanaxã ta ga wüxi ga tacü ga cuyera ga úirunaxca̲x ga 110 gramu yacü ga pumarate̲xemaxã ããcucü.

[63]Rü inanamu ta ga wüxi ga wocaxacü ga yatüxũ̃, rü wüxi ga carnéru ga yatüxũ̃, rü wüxi ga carnéruxacü ga yatüxũ̃ ga wüxi ga taunecü nüxṹ̃ yexmaxũ̃ nax Tupanaarü ãmarexũ̃ ínaguãxũ̃ca̲x.

[64]Rü wüxi ga chíbu ga yatüxũ̃ inamu norü chixexũ̃ ga naxüxũ̃arü ütanüruxũ̃.

[65]Rü Tupanaarü ngüxmüxẽẽruũ̃ca̲x yéma nanagagü ga taxre ga woca ga iyatüxũ̃, rü wüxime̲e̲xpü̲x ga carnérugü ga iyatüxũ̃, rü wüxime̲e̲xpü̲x ga chíbugü ga iyatüxũ̃, rü ñu̲xũchi wüxime̲e̲xpü̲x ga carnéruxacügü ga iyatüxũ̃


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ga wüxi ga taunecü nüxű́ yexmagüxű̃. Rü yema nixĩ ga norü ãmare ga Abidáű̃ ga Yedeoní nane.

66Rü norü 10 ga ngunexű̃gu rü yéma nanange ga norü ãmare ga Aiéche ga Amichadái nane ga Dáű̃tanüxű̃maxã icuácü.

67Rü norü ãmare nixĩ ga wüxi ga bachía ga diẽrumünaxca̲x ga 1,430 gramu yacü, rü wüxi ga tachóű̃ ga diẽrumünaxca̲x ga 770 gramu yacü ga yexguma Tupanapataarü yáruű̃wa inayaxgu. Rü gumá bachía rü guma tachóű̃ rü nixããcu namaxã ga yema rümemaexű̃ ga arína ga chíxű̃maxã iñumüxű̃ naxca̲x ga yema ãmare ga ãte̲xexű̃.

68Rü inanaxã ta ga wüxi ga tacü ga cuyera ga úirunaxca̲x ga 110 gramu yacü ga pumarate̲xemaxã ããcucü.

69Rü inanamu ta ga wüxi ga wocaxacü ga yatüxű̃, rü wüxi ga carnéru ga yatüxű̃, rü wüxi ga carnéruxacü ga yatüxű̃ ga wüxi ga taunecü nüxű́ yexmaxű̃ nax Tupanaarü ãmarexű̃ ínaguãxű̃ca̲x.

70Rü wüxi ga chíbu ga yatüxű̃ inamu norü chixexű̃ ga naxüxű̃arü ütanüruxű̃.

71Rü Tupanaarü ngüxmüxẽẽruű̃ca̲x yéma nanagagü ga taxre ga woca ga iyatüxű̃, rü wüxime̲e̲xpü̲x ga carnérugü ga iyatüxű̃, rü wüxime̲e̲xpü̲x ga chíbugü ga iyatüxű̃, rü ñu̲xũchi wüxime̲e̲xpü̲x ga carnéruxacügü ga iyatüxű̃ ga wüxi ga taunecü nüxű́ yexmagüxű̃. Rü yema nixĩ ga norü ãmare ga Aiéche ga Amichadái nane.

72Rü norü 11 ga ngunexű̃gu rü yéma nanange ga norü ãmare ga Paguié ga Ocráű̃ nane ga Achétanüxű̃maxã icuácü.

73Rü norü ãmare nixĩ ga wüxi ga bachía ga diẽrumünaxca̲x ga 1,430 gramu yacü, rü wüxi ga tachóű̃ ga diẽrumünaxca̲x ga 770 gramu yacü ga yexguma Tupanapataarü yáruű̃wa inayaxgu. Rü gumá bachía rü guma tachóű̃ rü nixããcu namaxã ga yema rümemaexű̃ ga arína ga chíxű̃maxã iñumüxű̃ naxca̲x ga yema ãmare ga ãte̲xexű̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[74]Rü inanaxã ta ga wüxi ga tacü ga cuyera ga úirunaxcax ga 110 gramu yacü ga pumaratexemaxã ããcucü.

[75]Rü inanamu ta ga wüxi ga wocaxacü ga yatüxũ, rü wüxi ga carnéru ga yatüxũ, rü wüxi ga carnéruxacü ga yatüxũ ga wüxi ga taunecü nüxṹ yexmaxũ nax Tupanaarü ãmarexũ ínaguãxũcax.

[76]Rü wüxi ga chíbu ga yatüxũ inamu norü chixexũ ga naxüxũarü ütanüruxũ.

[77]Rü Tupanaarü ngüxmüxẽẽruũcax yéma nanagagü ga taxre ga woca ga iyatüxũ, rü wüximeexpüx ga carnérugü ga iyatüxũ, rü wüximeexpüx ga chíbugü ga iyatüxũ, rü ñuxũchi wüximeexpüx ga carnéruxacügü ga iyatüxũ ga wüxi ga taunecü nüxṹ yexmagüxũ. Rü yema nixĩ ga norü ãmare ga Paguié ga Ocráũ nane.

[78]Rü norü 12 ga ngunexũgu rü yéma nanange ga norü ãmare ga Airá ga Enáũ nane ga Netarítanüxũmaxã icuácü.

[79]Rü norü ãmare nixĩ ga wüxi ga bachía ga diẽrumünaxcax ga 1,430 gramu yacü, rü wüxi ga tachóũ ga diẽrumünaxcax ga 770 gramu yacü ga yexguma Tupanapataarü yáruũwa inayaxgu. Rü gumá bachía rü guma tachóũ rü nixããcu namaxã ga yema rümemaexũ ga arína ga chíxũmaxã iñumüxũ naxcax ga yema ãmare ga ãtexexũ.

[80]Rü inanaxã ta ga wüxi ga tacü ga cuyera ga úirunaxcax ga 110 gramu yacü ga pumaratexemaxã ããcucü.

[81]Rü inanamu ta ga wüxi ga wocaxacü ga yatüxũ, rü wüxi ga carnéru ga yatüxũ, rü wüxi ga carnéruxacü ga yatüxũ ga wüxi ga taunecü nüxṹ yexmaxũ nax Tupanaarü ãmarexũ ínaguãxũcax.

[82]Rü wüxi ga chíbu ga yatüxũ inamu norü chixexũ ga naxüxũarü ütanüruxũ.

[83]Rü Tupanaarü ngüxmüxẽẽruũcax yéma nanagagü ga taxre ga woca ga iyatüxũ, rü wüximeexpüx ga carnérugü ga iyatüxũ, rü wüximeexpüx ga chíbugü ga iyatüxũ, rü ñuxũchi wüximeexpüx ga carnéruxacügü ga iyatüxũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ga wüxi ga taunecü nüxű́ yexmagüxű̃. Rü yema nixĩ ga norü ãmare ga Airá ga Enáű̃ nane.

84Rü yexguma Tupanacax yaxãxűchigüãgu ga yema ãmarearü guruxű̃, rü yema 12 ga Iraétanüxűtücumügüarü ãexgacügü rü yema ngunexűgu inanaxãgü ga 12 ga bachía ga diërumünaxcax, rü 12 ga tacháűgü ga diërumünaxcax, rü 12 ga taxű̃ ga cuyeragü ga úirunaxcax.

85Rü wüxichigü ga guma bachíagu rü 1,430 gramu naya, rü wüxichigü ga guma tacháűgü rü 770 gramu nixĩ ga nayaxű̃ ga yexguma Tupanapataarü yáruű̃wa inayaxgu. Rü guxű̃wama ga guma bachíagu rü tacháűgü ga diërumünaxcax ixĩgüxű̃ rü 26 quíru rü naétü 400 gramu nixĩ ga norü ya.

86Rü guma cuyeragü ga úirunaxcax ga pumaratexemaxã ixããcucü rü wüxichigü rü 110 gramu nixĩ ga nayaxű̃ ga yexguma Tupanapataarü yáruxű̃wa inayaxgu. Rü yemaacü guxű̃wama rü 1,320 gramu nixĩ ga norü ya.

87Rü yema naxű̃nagü ga inamugüxű̃ nax Tupanacax ínaguãxűcax rü ñaãcü nixĩ: 12 ga wocaxacügü ga iyatüxű̃, rü 12 ga carnérugü ga iyatüxű̃, rü 12 ga carnéruxacügü ga iyatüxű̃ ga wüxi ga taunecü nüxű́ yexmagüxű̃. Rü yema ãmaregümaxã inanaxãgü ga ãmaregü ga ãtexexű̃. Rü yemaétü ga yema ãexgacügü rü inanamugü ga 12 ga chíbu ga iyatüxű̃ norü chixexű̃arü ütanüruxű̃.

88Rü Tupanaarü ngüxmüxẽẽruű̃cax yéma nanagagü ga 24 ga wocaxacü ga iyatüxű̃, rü 60 ga carnérugü ga iyatüxű̃, rü 60 ga chíbugü ga iyatüxű̃, rü ñuxűchi 60 ga carnéruxacügü ga iyatüxű̃ ga wüxi ga taunecü nüxű́ yexmagüxű̃. Rü nawena nax chíxű̃maxã nabaétügüãxű̃ ga yema ãmarearü guruxű̃ nax Tupanana naxããxűcax, rü yema nixĩ ga norü ãmaregü ga inaxãgüxű̃ naxcax ga yema ãmarearü guruxű̃arü ãxűchi.

89Rü yemawena ga nüma ga Moiché rü Tupanapatagu naxücu nax Cori ya Tupanamaxã yadexaxűcax. Rü yema baú ga Tupanaarü mugüpane nagu nuxűxátaűwa ga yema taxre ga daxűcüãxchicünaxã ichigüxűwa nüxű̃ naxĩnü nax Tupana namaxã idexaxű̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

## Iraétanüxũarü muxchiga 8

### Aróũ nayanaixẽxẽ ga Tupanapataarü omügü

[1]Tupana rü Moichéxũ ñanagürü:

[2]—¡Namaxã nüxũ ixu i Aróũ rü ngẽxguma nangixa̲xgu i ngẽma 7 i omügü rü nanaxwa̲xe nax ngẽma naxpawerupe̲xeguama nabáixgüxũ! = =ñanagürü.

[3]Rü nüma ga Aróũ rü yema Tupana Moichémaxã nüxũ ixuxũãcü inanaxü ga yema omüpaweru nax nape̲xeguama nabáixgüxũca̲x.

[4]Rü yema omüpaweru rü nachipatüwa inaxügü rü ñu̲xmata nape̲xewa nangu rü martiyumaxã ipomüxũ ga úiruwa naxü. Rü yema Cori ya Tupana Moichéxũ wéxũ ga naxchicünaxããcü nanaxü.

### Tupanaarü puracücax nayamexẽxẽ ga Lebítanüxũ

[5]Rü Cori ya Tupana rü Moichéxũ ñanagürü:

[6]—¡Yamugachitanü i ngẽma Lebítanüxũ natanüwa i ngẽma togü i Iraétanüxũ! ¡Rü yamexẽxẽgü nax chorü puracücax yamexũca̲x!

[7]¡Rü dexá i üünexũmaxã yamaxcuétügü! ¡Rü ñu̲xũchi tá nügü nidüxta̲xaxũnegü rü tá nügü niyauxchirugü! Rü ngẽmaãcü tá chope̲xewa nime.

[8]Rü ngẽmawena rü ngéma tá nanagagü i wüxi i wocaxacü i yatüxũ, rü ngéma tá nanangegü i íxraxũ i arína i rümemaexũ i chíxũmaxã i ñumüxũ i chorü ãmareruxũ. Rü naétü rü ngéma tá nanaga i wüxi i to i wocaxacü i yatüxũ norü pecaduarü ütanüruxũ.

[9]Rü ngẽmawena i cuma rü tá ngẽma Lebítanüxũmaxã nüxũ quixu nax Tupanapatawa naxĩxũca̲x. Rü tá naxca̲x cungema i guxũma i ngẽma togü i duũxũgü i Iraétanüxũ nax ngéma naxĩxũca̲x.

[10]Rü tá cunamu i ngẽma Lebítanüxũ nax chope̲xewa naxĩxũca̲x. Rü ngẽma Iraétanüxũ rü tá naerugu naxúxme̲xgü.

[11]Rü nüma i Aróũ rü ngẽma Iraétanüxũégagu tá choxna nanamugü i ngẽma Lebítanüxũ chorü ãmareruxũ i ngẽma Iraétanüxũ choxna mugüxũ. Rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngẽmaãcü i ngẽma Lebítanüxũ rü choxrügü tá nixĩgü nax choxṹ napuracüexũ̱cax.

12Rü ngẽmawena i nüma i Lebítanüxũ rü tá ngẽma wocaxacügüerugu naxṹxme̱xgü. Rü wüxi i ngẽma wocaxacü i yatüxũ rü pecaduarü ütanüruxũ tá nixĩ. Rü ngẽma to i wocaxacü i yatüxũ rü tá cha̱u̱xca̱x peyagu nax ngẽmaãcü chope̱xewa yamexũ̱ca̱x i ngẽma Lebítanüxũ.

13Rü ñu̱xũchi i cumax, Pa Moichéx, rü tá Aróũ̱pe̱xewa rü nanegüpe̱xewa cunagagü i ngẽma Lebítanüxũ rü tá choxna cunamugü nax chorü ãmaregü yixĩgüxũ̱ca̱x.

14Rü ngẽmaãcü natanüwa i ngẽma Iraétanüxũ rü tá nüxũ cuxuneta i ngẽma Lebítanüxũ nax ngẽmaãcü choxrügü yixĩgüxũ̱ca̱x.

15Rü ngẽmawena rü chopatawa tá naxĩ nax ngéma yapuracüexũ̱ca̱x. Rü cumax, Pa Moichéx, rü ngẽmaãcü tá nixĩ i chope̱xewa cuyamexẽxẽgüxũ i ngẽma Lebítanüxũ nax choxna cunamugüxũ̱ca̱x chorü ãmareruxũ.

16Rü guxũ̃ma i ngẽma Iraétanüxũ̃tanüwa rü ngẽma Lebítanüxũ rü choxrügü nixĩgü. Rü choma rü marü chanade nachicüxü i guxũ̃ma i ngẽma Iraétanüxũ̃ nanegü i nüxíra buexũ̃.

17Erü choxrügü nixĩgü i guxũ̃ma i ngẽma Iraétanüxũ̃ nanegü i nüxíra buexũ̃, rü ngẽxgumarüxũ̃ ta i ngẽma nüxíra buexũ̃ i naxũ̃nagü. Rü yexguma chanadaixgu ga yema nüxíra buexũ̃ ga Equítuanecüã̱x nanegü, rü choma rü chaugüxṹ íchayaxügüxẽxẽ ga yema nüxíra buexũ̃ ga Iraétanüxũ̃ nanegü.

18Natürü yema nanegü ga nüxíra buexũ̃chicüxü rü chanade i ngẽma Lebítanüxũ̃.

19Rü choma rü guxũ̃ma i ngẽma Iraétanüxũ̃tücumüwa rü chanade i ngẽma Lebítanüxũ̃. Rü Aróũ̃me̱xẽgu rü nanegüme̱xẽgu chanamu i ngẽma Lebítanüxũ̃ nax ngẽma Iraétanüxũ̃égagu naxügüãxũ̱ca̱x i ngẽma puracü i chopatawa ngẽxmaxũ̃. Rü nümagü tá nixĩ i chope̱xewa nangegüãxũ̃ i Iraétanüxũ̃arü ãmaregü nax nüxṹ nüxũ̃ charüngümaxũ̱ca̱x i ngẽma norü chixexũ̃gü. Rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngẽmaãcü i nüma i Iraétanüxũ rü taxũtáma chopatana nangaicamagü rü ngẽmaãcü taxũtáma tạxacü nüxũ nangupetü = =ñanagürü ga Tupana.

20Rü nüma ga Moiché rü Aróũ rü guxũma ga Iraétanüxũ rü nayanguxẽxẽ ga yema ore ga Cori ya Tupana Moichémaxã nüxũ yaxuxũ ga Lebítanüxũchiga.

21Rü nüma ga Lebítanüxũ rü Tupanapẹxewa nügü nimexẽẽgü, rü nügü niyauxchirugü. Rü yemawena ga nüma ga Aróũ rü Tupanapẹxewa nanagagü nax nüxna yamugüãxũcạx. Rü Aróũ rü Tupanacạx nayagu ga wüxi ga ãmare nax yemaacü yanaxoxẽẽãxũcạx ga yema Lebítanüxũarü pecadugü.

22Rü yemawena ga nüma ga Lebítanüxũ rü Tupanapatagu nachocu nax naxügüxũcạx ga norü puracü. Rü guxũma ga yema Lebítanüxũ rü Aróũmẹxẽwa rü Aróũ nanegümẹxẽwa nayemagü. Rü yemaacü nayanguxẽxẽ ga guxũma ga yema Cori ya Tupana Moichémaxã nüxũ ixuxũ ga Lebítanüxũchiga.

### Ñuxre ya taunecü tá napuracüe i Lebítanüxũ

23Rü Tupana rü Moichéxũ ñanagürü:

24—Ngẽma Lebítanüxũ rü tá inanaxügü nax chopatawa napuracüexũ i ngẽxguma 25 ya taunecü nüxṹ ngẽxmagügu.

25Rü ngẽxguma 50 ya taunecü nüxṹ ngẽxmagu rü tá inarüngũ.

26Rü ngẽxguma marü 50 ya taunecü nüxṹ ngẽxmaguwena rü name nax namücügüxũ nangũxẽẽgüxũ i Tupanapataarü puracüwa, natürü taxũtáma guxũgu nanaxü i ngẽma puracü. Rü ngẽmaãcü tá cuyanu i ngẽma Lebítanüxũarü puracü = =ñanagürü ga Tupana.

## Iraétanüxũarü muxchiga 9

### Üpetüchiga

1Rü wüxi ga taunecü nawena nax Equítuanewa ínachoxũxũ ga Iraétanüxũ, rü gumá nüxíraũcü ga tauemacügu rü nüma ga Cori ya Tupana rü Chinaíarü chianexũwa Moichémaxã nidexa, rü ñanagürü nüxũ:


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

2-3—Ngẽma Iraétanüxũ rü name nixĩ nax naxüchigagüãxũ i ngẽma Üpetüchiga i ngẽxguma doma tauemacüarü 14 i ngunexũarü yáuanexũwa nanguxgu. Rü chanaxwa̱xe nax ngẽma cumaxã nüxũ chixuxũãcü naxüchigagüãxũ i duũxũgü = =ñanagürü.

4Rü nüma ga Moiché rü Iraétanüxũxũ namu nax naxüchigagüãxũ ga Üpetüchiga.

5Rü nüma ga Iraétanüxũ rü Chinaíarü chianexũwa nanaxüchigagü ga Üpetüchiga ga guma tauemacüarü 14 ga ngunexũarü yáuanecü. Rü yema Cori ya Tupana Moichéxũ muxũãcü nanaxüchigagü ga Üpetüchiga.

6Natürü natanüwa rü nayexma ga ñuxre ga Iraétanüxũ ga ixãũãchixũ yerü yuetaxũ ningõgügü. Rü yemaca̱x taxuacüma nanaxüchigagü ga Üpetüchiga ga yema ngunexũgu. Rü yemaca̱x yematama ga ngunexũgu Moichéxũtawa rü Aróũxũtawa naxĩ.

7Rü yema ñuxre ga Iraétanüxũ rü Moichéxũ ñanagürügü: —Toma rü nüxũ tingõgü i wüxi i yuxũ, rü ngẽmaca̱x tixãũãchi. ¿Rü nüxũ tacuáxchaũ rü namexũ nax ngẽma ngunexũ i nüxũ quixuxũgu Tupanana tanaxãxũ i torü ãmaregü naxrüxũ i ngẽma togü i Iraétanüxũ? = =ñanagürügü.

8Rü yexguma ga nüma ga Moiché rü nanangãxũ rü ñanagürü: —¡Choxũ ípeyangu̱xuxẽxẽ! Rü Cori ya Tupanana tá chaca rü ta̱xacüxũ tá chomaxã yaxu i pechiga = =ñanagürü.

9Rü Tupana rü Moichéxũ ñanagürü:

10-11—Namaxã nüxũ ixu i Iraétanüxũ: “Rü name nax naxüchigagüãxũ i ngẽma Üpetüchiga. Rü ngẽxguma texé yuxexũ ingógügu rüe̱xna to i nachica i yáxũwa taxũxgu rü ngẽmagü rü tá ta nanaxüchigagü i ngẽma üpetüchiga yimá norü taxre ya tauemacüarü 14 i ngunexũarü yáuanecü. Rü tá nanango̱xgü i ngẽma carnérumachi íguxũ i maxẽ ya üxücümaxã ãéũxũ. Rü namaxã tá nanaxübüxũ i paũ i ngearü pu̱xẽẽruũãxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[12]¡Rü taxuxṹtáma i namachi ínayaxüxẽxẽgü norü moxṹãcüruxṹ rü taxunetáma ya naxchina̲xã nipuxẽxẽgü! Rü ngẽma cumaxã nüxṹ chixuxṹrüxṹ tá nanaxüchigagü i ngẽma üpetüchiga.

[13]Natürü yíxema Tupanape̲xewa mexẽ rü tama ũanewa ũxẽ natürü tama Üpetüchiga üchigaxe rü tama ngẽma ngunexṹgu tümaarü ãmare Tupanana ãxe, rü tá tüxṹ ípetaxüchi i petanüwa. Rü ngẽmaãcü tümaarü pecadugagu tá tapoxcu.

[14]Rü ngẽxguma nangẽxmagu i duṹxṹgü i to i nachixṹanecüã̲xgü i petanüwa maxẽxṹ, rü nümagü rü ta name nax naxüchigagüãxṹ i ngẽma Üpetüchiga ngẽma pexṹ chamuxṹãcütama. Rü ngẽma mu i Iraétanüxṹca̲x ixĩxṹ rü ngẽmatama mu nixĩ i naxca̲x i ngẽma to i nachixṹanecüã̲xgü i duṹxṹgü i petanüwa maxẽxṹ” ==ñanagürü ga Tupana.

### Caixanexṹ ga Tupanapataétügu írüxĩxṹchiga

(Éx. 40.34-38)

[15]Rü yexguma yanguxgu ga guma Tupanapata, rü yema ngunexṹgu rü wüxi ga caixanexṹ naétügu ínarüxĩ. Rü yáuanecü rü naétüwa nango̲xoxṹ ga üxüemarüxṹ ixĩxṹ. Rü yéma nayexmaecha ñu̲xmata yangóonexṹmare.

[16]Rü guxṹguma yemaacü nixĩ. Rü yexguma nangunegu rü yema caixanexṹ rü naétügu írüxĩxṹ ga guma Tupanapata. Rü chütacü rü naétüwa nango̲xoxṹ ga ñoma üxüemarüxṹ ixĩxṹ.

[17]Rü yexguma guma Tupanapataétüwa iyachü̲xüãchixṹgu ga yema caixanexṹ, rü nüma ga Iraétanüxṹ rü inaxĩãchixṹ ga nax inaxĩxṹ. Rü yema íyachaxãchixṹwa ga yema caixanexṹ, rü yéma nayachaxãchitanü, rü yexma napegü.

[18]Rü yexguma Cori ya Tupana namaxã nüxṹ ixuxgu ga nax inaxĩãchixṹ rü inaxĩãchi. Rü yexguma namaxã nüxṹ yaxuxgu ga nax ínachoxṹ rü yexma narücho. Rü yexguma yema caixanexṹ Tupanapataétüwa yexmaechagu rü tama inaxĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

19Rü yexguma muxũma ga ngunexũ Tupanapataétügu nachüxüxgu ga yema caixanexũ, rü nüma ga Iraétanüxũ rü ínayachaxãchitanü nax naxügüãxũcax ga Tupanaarü puracü.

20Rü yexguma ñuxretama ga ngunexũ Tupanapataétügu nachüxüxgu ga yema caixanexũ rü nüma ga Iraétanüxũ rü ínayachaxãchitanü. Rü yexguma yachüxüxãchigu rü inaxĩãchi.

21Rü ñuxguacü ga yema caixanexũ rü chütacüxicatama ínayachaxãchi rü paxmama rü nayachüxüxãchi. Rü yexguma ga nüma ga Iraétanüxũ rü nawe nixĩxũtanü. Rü woo chütacü rüexna ngunecü yaxũxgu ga yema caixanexũ, rü nüma ga Iraétanüxũ rü inaxĩãchi.

22Rü yexguma ñuxre ga ngunexũ rüexna wüxi ga tauemacü rüexna wüxi ya taunecü Tupanapataétüwa yachaxãchigu ga yema caixanexũ rü nüma ga Iraétanüxũ rü yéma nayexmagü rü tama inaxĩ. Natürü yexguma íyachüxãchigu ga yema caixanexũ rü nawe nixĩxũtanü.

23Rü yexguma Tupana inaxũãchixẽẽgu ga yema caixanexũ, rü nümagü ga Iraétanüxũ rü ta inaxĩãchi. Rü yexguma Tupana íyachaxãchixẽẽgu ga yema caixanexũ, rü nümagü ga Iraétanüxũ rü ta ínayachaxãchitanü, rü yexma napegü. Rü yemaacü naga naxĩnüe ga yema mu ga Cori ya Tupana Moichémaxã nüxũ ixuxũ.

## Iraétanüxũarü muxchiga 10

### Cornétagü ga diẽrumünaxcax

1Rü Cori ya Tupana rü Moichémaxã nidexa rü ñanagürü:

2—¡Diẽrumü i martiyumaxã meama ipoochixũwa naxü ya taxre ya cornétagü! Rü yima cornétagümaxã tá nixĩ i duũxũgücax cungemaxũ, rü ñuxũchi yimamaxã tá nixĩ i duũxũgümaxã nüxũ quixuxũ ega ipexĩãchichaũgu.

3Rü ngẽxguma tá yacuegüãgu ya yima taxre ya cornétagü, rü guxũma i duũxũgü rü tá cuxũtagu nangutaquexegü i chopatacax íxücuxũwa.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[4]Natürü ngẽxguma wüxitama ya cornéta icuexgu, rü ngẽma Iraétücumügüarü ãẽxgacügüxicatama tá cupẽxegu nangutaquẽxegü.

[5]Rü ngẽxguma yima cornétagü poraãcü yacuegügu rü ngẽma duũxũgü i chopataarü éstecüwagu ãpatagüxũ rü tá inaxĩãchi.

[6]Rü ngẽxguma wena yacuegüãgu rü ngẽma duũxũgü i chopataarü súrcüwagu ãpatagüxũ rü tá inaxĩãchi. Rü ngẽxguma poraãcü yacuegüãgu ya yima cornétagü rü ngẽma tá nixĩ i norü cuạxruxũ nax inaxĩãchixũcạx i duũxũgü.

[7]Natürü ngẽxguma tama poraãcü yacuegüãgu ya yima cornétagü rü ngẽma tá nixĩ i norü cuạxruxũ i duũxũgü nax wüxiwa naxĩxũcạx.

[8]Rü ngẽma chacherdótegü i Aróũ nataagü tá nixĩ i cornétagügu icuegüxũ. Rü ngẽma tá nixĩ i wüxi i mu i guxũgutáma peyanguxẽxẽxũ.

[9]Rü ngẽxguma perü uanügü perü naanewa pexcạx íyaxũãchigu, rü pema rü naxcạx peyayixgu nax namaxã pegü pedaixũcạx, rü name i peyacue ya yima cornétagü rü ñụxũchi tagaãcü aixta pexüe. Rü ngẽmaãcü i choma ya Cori ya perü Tupana nax chixĩxũ, rü tá pexna chacuạxãchi rü tá pexũ íchapoxũ i perü uanügümẹxẽwa.

[10]Rü name i peyacue ya yima cornétagü nagu i ngẽma ngunexũgü i petaãẽgüxũ rü penaxüchigagüxũ ya ngexwaca ixücucü ya tauemacü. Rü ngẽxgumarüxũ tá ta peyacue i ngẽxguma choxna penaxãxgu i perü ãmaregü i ngüxmüxẽẽruũgü i chạụxcạx piguxũ. Rü ngẽmaãcü i choma rü tá pexna chacuạxãchi. Rü Choma nixĩ i Cori ya perü Tupana chixĩxũ ==ñanagürü.

### Iraétanüxũ rü Chinaíwa inaxĩãchi

[11]Rü yexguma gumá norü taxre ga taunecüarü taxre ga tauemacüarü 20 ga ngunexũwa nanguxgu rü yema caixanexũ ga Tupanapataétüwa yexmaxũ rü inayachụ̈xüxãchi.

[12]Rü yema Iraétanüxũ rü inaxĩãchi ga Chinaíarü chianexũwa ñụxmata Paráũarü chianexũwa nangugü. Rü nüma ga caixanexũ rü yéma nayachaxãchi.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

13Rü yexguma Chinaíwa inaxĩãchigu rü yexguma nixĩ ga inaxügüxũ̃ nax yema caixanexũ̃we naxĩxũ̃, yema Cori ya Tupana Moichémaxã nüxũ̃ ixuxũ̃rüxũ̃.

14Rü yema napẹxegu ĩxũ̃ nixĩ ga yema churaragü ga Yudátanüxügüarü wonera ingegüxũ̃. Rü yema namaxã icuáxũ̃ nixĩ ga Nachóũ̃ ga Aminadá nane.

15Rü yema Ichacátanüxũ̃arü churaragümaxã icuáxũ̃ nixĩ ga Natanaé ga Chuá nane,

16Rü yema Chaburóũ̃tanüxũ̃arü churaragümaxã icuáxũ̃ nixĩ ga Eriá ga Eróũ̃ nane.

17Rü inanagügü ga guma Tupanapata rü namaxã inaxĩãchi ga yema Guerchóũ̃tanüxũ̃ rü Merarítanüxũ̃, yerü yemagü nixĩ ga naxmẹxwa nayexmagüxũ̃ nax yangegüãxũ̃cạx ga guma Tupanapata.

18Rü yemawena rü inaxĩãchi ga yema churaragü ga Rubéũ̃tanüxũ̃arü wonera ingegüxũ̃. Rü yema namaxã icuáxũ̃ nixĩ ga Erichú ga Chedeú nane.

19Rü yema Chimeóũ̃tanüxũ̃arü churaragümaxã icuáxũ̃ nixĩ ga Cherumié, ga Churichadái nane.

20Rü yema Gáxtanüxũ̃arü churaragümaxã icuáxũ̃ nixĩ ga Ereachá, ga Reué nane.

21Rü yemaweama inaxĩãchi ga yema Queáxtanüxũ̃ ga yanaxũ̃ ga nawechigü ga üünexũ̃. Rü yexguma yema Queáxtanüxũ̃ nawa ngugügu ga yema nachica ga nagu yapegüxũ̃, rü guma Tupanapata rü marü nitexechi.

22Rü yemawena inaxĩãchi ga yema churaragü ga Efraíũ̃tanüxũ̃arü wonera ingegüxũ̃. Rü yema namaxã icuáxũ̃ nixĩ ga Erichamá, ga Amiúx nane.

23Rü yema Manachétanüxũ̃arü churaragümaxã icuáxũ̃ nixĩ ga Gamarié, ga Pedachú nane.

24Rü yema Bẽyamíũ̃tanüxũ̃arü churaragümaxã icuáxũ̃ nixĩ ga Abidáũ̃, ga Yedeoní nane.

25Rü norü gụxwa ügüxũ̃ nixĩ ga yema churaragü ga Dáũ̃tanüxũ̃arü wonera ingegüxũ̃. Rü yema namaxã icuáxũ̃ nixĩ ga Aiéche, ga Amichadái nane.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[26]Rü yema Achétanüxũarü churaragümaxã icuáxũ nixĩ ga Paguié, ga Ocráũ nane.

[27]Rü yema Netarítanüxũarü churaragümaxã icuáxũ nixĩ ga Airá, ga Enáũ nane.

[28]Rü yemaacü nixĩ ga nügü iyanuxũ ga yema Iraétanüxũarü churaragü ga yexguma inaxĩxgu.

### Moiché rü norü ãmacüna naxu nax íyaxümücüãxũc̱ax

[29]Rü wüxi ga ngunexũ rü nüma ga Moiché rü norü ãmacü ga Obáx ga Reué ga Madiáũtanüxũ nanemaxã nidexa, rü ñanagürü nüxũ: —Toma rü ngẽma Cori ya Tupana tomaxã ueguxũ i nachixũanewa tá taxĩ. ¡Ngĩxã, rü towe rüxũ, rü mea tá cumaxã itacu̱ax! Erü nüma ya Cori ya Tupana rü marü toma Iraétanüxũmaxã nanaxuegu nax mea tá tomaxã inacuáxũ ==ñanagürü.

[30]Natürü nüma ga Obáx rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Taxũtáma cuwe charüxũ erü ngẽma choma chanaxwa̱xexũ nixĩ nax chautanüxũ ingexmagüxũc̱ax chataeguxũ ==ñanagürü.

[31]Rü nüma ga Moiché rü nüxna nicachigüama rü ñanagürü: —¡Taxű i ngéma cuxũxũ! Erü cuma rü meama nüxũ cucu̱ax i ngẽma nachicagü i mexũ nax nagu rüpegüxũ i ngẽma ínachianexũwa. Rü cuma rü tá toxű cume nax tomaxã nüxũ cucuáxũc̱ax i ngẽma nachicagü.

[32]Rü ngẽxguma towe curüxũxgu rü tá cumaxã tangau i ngẽma mexũgü i Cori ya Tupana toxna ãxũ ==ñanagürü.

[33]Rü yemaacü guma Cori ya Tupanaarü ma̱xpűne ga Chinaíwa inaxĩãchi rü tomaepü̱x ga ngunexũ inaxĩ. Rü yema baú ga Cori ya Tupanaarü mugüpane nagu üxũ rü napẹxegu nayangegü. Rü yemaacü wüxi ga nachica ga mexũ nax nagu napegüxũc̱ax nadaugü.

[34]Rü noxri yangóonegu rü inaxĩãchigu nax namagu naxĩxũ, rü yema Cori ya Tupanaarü caixanexũ rü marü naétügügu nachü̱xüxũ.

[35]Rü yexguma yema baú ga Cori ya Tupanaarü mugüchixũmaxã inaxĩãchigu, rü nüma ga Moiché rü ñanagürü: —¡Pa Corix, tomaxã napora! ¡Rü ngẽma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

curü uanügü rü tá cuxcha̱xwa nügü nawoone! ¡Rü ngẽxguma ngẽma cuxchi aiexũ̃ cuxũ̃ daugügu, rü cuxcha̱xwa tá nibuxmü! ==ñanagürü.

36Rü yexguma yachiãchitanügu ga yema duũ̃xũ̃gü ga yema baú ga Cori ya Tupanaarü mugüchixũ̃ ingegüxũ̃, rü nüma ga Moiché rü ñanagürü: —¡Pa Corix, naxca̱x nataegu i ngẽma muxũchixũ̃ma i Iraétanüxũ̃ i duũ̃xũ̃gü! ==ñanagürü.

## Iraétanüxũ̃arü muxchiga 11

### Cori ya Tupana rü Iraétanüxũ̃maxã nanaxuegu rü tá õna nüxna naxãxũ̃

1Wüxi ga ngunexũ̃gu ga Iraétanüxũ̃ rü Cori ya Tupanamaxã nanue rü narüxutagagü naxca̱x ga yema ngúxũ̃ ga yangegüxũ̃. Rü yemaxũ̃ nax naxĩnüxũ̃ ga Cori ya Tupana rü nanu. Rü Iraétanüxũ̃ ípegüxũ̃pechinügu nananguxẽxẽ ga üxüema. Rü ñuxre ga ĩpatagü ga napechinüwa ügüne rü nixae.

2Rü yema Iraétanüxũ̃ rü aita naxüe rü Moichéna ngũ̃xẽẽca̱x nacagü. Rü nüma ga Moiché rü Cori ya Tupanana ngũ̃xẽẽca̱x naca. Rü yexguma nixo ga üxüema.

3Rü yemaca̱x ga yema nachica rü Taberá nixĩ ga naéga, yerü yema nachicawa nixĩ ga Cori ya Tupana ga Iraétanüxũ̃ca̱x üxüxema ínanguxẽẽxũ̃.

4Rü yema Iraétanüxũ̃tanüwa nayexmagü ga togü ga duũ̃xũ̃gü ga chibüguxicatama rüxĩnüexũ̃. Rü yema duũ̃xũ̃gü nixĩ ga nüxna cua̱xãchiexũ̃ ga yema õna ga Equítuanewa nango̱xgüxũ̃. Rü nüma ga Iraétanüxũ̃ rü düxwa yemaga naxĩnüe rü yemaca̱x nidexagü rü ñanagürügü: —Chierüx tüxṹ nangẽxmagu i namachi nax nangṍxũca̱x.

5Rü ñuxãcü nüxna tacua̱xãchie ga yema choxni ga chíxũ̃ ga ngetanüãcüma ingo̱xgüxũ̃ ga Equítuanewa. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta nüxna tacua̱xãchie ga ñuxãcü nangṍxũ̃ ga pepínugü, rü meráũgü, rü chabúragü rü méxẽgü.

6Natürü i ñu̱xma rü taiyamaxã nua tayuechaũ̃, erü nataxuma i to i ta̱xacü i nüxũ̃ idauxũ̃ rü manáxicatama ==ñanagürügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]Rü yema maná rü nanachicúrichireraxũ̃ rü nadexra ñoma ta̱xacü i dexragüxũ̃rüxũ̃.

[8]Rü nüma ga duũ̃xũ̃gü rü nanade ga yema maná ga dauxũ̃wa rüyixixũ̃. Rü ñu̱xũchi nayacamügü rü nanamuxragü rü ñu̱xũchi nayaxütachinü. Rü yema maná rü ñoma chíxũ̃wa ínaguxũ̃rüxũ̃ nixĩ ga naaca.

[9]Rü chütacü ga yexguma nanguxgu ga cherena ga yema ínapegüxũ̃étügu, rü yexguma ta nixĩ ga nayixũ̃ ga maná.

[10]Rü nüma ga Moiché rü nüxũ̃ naxĩnü ga Iraétanüxũ̃ ga naã̱xpatawachigü nax yema õnaca̱x yadexagüxũ̃. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü yemaca̱x poraãcü nanu rü yexgumarüxũ̃ ta ga Moiché.

[11]Rü nüma ga Moiché rü Tupanaxũ̃ ñanagürü: —Choma nax curü duũ̃xũ̃chire̱x chixĩxũ̃ ¿rü ta̱xacüca̱x tama chomaxã cutaãxẽ rü ngẽmaca̱x chauxchiama choxũ̃ cunangenagüxẽxẽ i ñaa duũ̃xũ̃güarü guxchaxũ̃gü?

[12]¿Ẽ̱xna chauxacügü nixĩgü rü ngẽmaca̱x choxũ̃ cumuxũ̃ nax ñoma õxchanagürüxũ̃ chayagagüxũ̃ i nawa i ngẽma naane ga nũxcüma torü o̱xigümaxã nüxũ̃ quixuxũ̃?

[13]¿Rü ngextá tá namachi choxũ̃ ta iyangauxũ̃ nax chanachibüexẽẽxũ̃ca̱x i guxũ̃ma i ñaa duũ̃xũ̃gü? Rü auxeãcüma nixĩ i choxũ̃ yaca̱a̱xũ̃güechaxũ̃ rü ñagüxũ̃ choxũ̃: “¡Rü torü ngõ̱xruxũ̃ i namachi toxna ta naxã!” ñagüxũ̃.

[14]Rü choma rü marü tama choxũ̃́ natauxcha nax chaxica namaxã ichacuáxũ̃ i ñaa duũ̃xũ̃gü. Erü ngẽma puracü rü nata rü ngẽmaca̱x taxucürüwa chaxica chanaxü.

[15]Rü ngẽxguma tá ngẽmaãcü chomaxã quixĩxgu ¡rü noxtacüma choxna nayaxu i ñaa chorü maxũ̃, ega choxũ̃ cungechaũ̃gu! Rü ngẽmaãcü marü taxũtáma chauxchiama chanangenagü i ñaa duũ̃xũ̃güarü guxchaxũ̃gü ==ñanagürü ga Moiché.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16Natürü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichéxũ̃ nangãxũ̃ rü ñanagürü: —¡Ẽcü nanutaquẹxe i 70 i norü ãẽ̱xgacügü i Iraétanüxũ̃ i duũ̃xũ̃gü naga ĩnüexũ̃, rü chopatawa nagagü! ¡Rü ngéma choxũ̃ namaxã yarüngụxẽxẽ!

17Rü choma rü tá ngẽxma ícharüxĩ, rü ngéma tá cumaxã chidexa. Rü tá ngẽma ãẽ̱xgacügüna chanaxã i ngẽma Chauãxẽ i cuwa ngẽxmaxũ̃ nax nümagü cuxũ̃ nangũ̃xẽẽgüxũ̃cạx nax namaxã inacuạxgüxũ̃ i ñaa duũ̃xũ̃gü. Rü ngẽxguma rü marü taxũtáma cuxica namaxã icucuạx.

18¡Rü ñụxũchi namaxã nüxũ̃ ixu i duũ̃xũ̃gü nax nügü yamexẽẽgüxũ̃cạx naxcạx i moxũ̃arü ngunexũ̃, rü ngẽmaãcü tá nixĩ i namachi tá nangọ̃xgüxũ̃! Erü marü nüxũ̃ chaxĩnü nax auxeãcüma ñagüxũ̃: “¿Ñuxcü ngexũ̃ yixĩ i namachi nax nangọ́xũ̃cạx? Rü yexguma Equítuanewa iyexmagügu rü narümemae”, ñanagürügü. Rü marü name rü choma tá namachi nüxna chaxã nax nangọ̃xgüãxũ̃cạx.

19Rü taxũtáma wüxitama i ngunexũ̃ nanangọ̃xgü rü bai i taxre, rü bai i 5, rü bai i 10, rü bai i 20 i ngunexũ̃guxicatama tá nanangọ̃xgü.

20Rü wüxi ya tauemacüxüchi tá nixĩ i namachi nangọ̃xgüxũ̃ ñụxmatáta naemamaxã yangũ̃ãtanücüxü rü nawa naxoegagü erü choxũ̃ naxoe i chomax i Cori ya Tupana nax natanüwa changexmaxũ̃. Rü naxauxeãcüma chopẹxewa ñanagürügü: “¿Rü tạxacücạx ga Equítuanewa íchoxũ̃xũ̃?” ñanagürügü ==ñanagürü ga Cori ya Tupana.

21Rü yexguma ga Moiché rü Tupanaxũ̃ nangãxũ̃ rü ñanagürü: —Rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i chowe rüxĩxũ̃ rü 600,000 i yatügü nixĩgü. ¿Rü ñuxãcü nüxũ̃ quixuxũ̃ rü wüxi ya tauemacü tá nixĩ i namachi toxũ̃ cungọ̃xẽxẽxũ̃?

22¿Rü ngextá nangema i ngẽma muxũ̃ i carnérugü rü wocagü nax ngẽma tadaixũ̃cạx rü guxaxṹ yangumachixũ̃cạx? Rü woo chi guxũ̃ma i choxni i taxũ̃ i márcüạ̃x nüxna ixãxgu rü taxũchima nüxṹ ningu ==ñanagürü.

23Natürü nüma ga Cori ya Tupana rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —¿Cuma nagu curüxĩnügu i ngẽma chorü pora rü naxíraxũ̃? Rü ñụxma tá nüxũ̃ cudau nax aixcüma tá yanguxũ̃ i ngẽma nüxũ̃ chixuxũ̃ ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

### 70 ga yaxguą̃xgü rü orearü uruũ̃güãcü nidexagü

[24]Rü nüma ga Moiché rü ínaxũxũ rü duũ̃xũ̃gümaxã nüxũ̃ nixu ga yema Cori ya Tupana namaxã nüxũ̃ ixuxũ̃. Rü Iraétanüxũ̃tanüwa nanangutaquẹ̄xexẽxẽ ga 70 ga ãẽ̄xgacügü ga yaxguą̃xgü rü Tupanapatagu ínanachimaeguãchixẽxẽ.

[25]Rü yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü yema caixanexũ̃gu ínarüxĩ rü Moichémaxã nidexa. Rü ñụ̄xũchi yema Moichéwa yexmaxũ̃ ga Naãxẽ ya Üünexũ̃ rü yematama Naãxẽ nixĩ ga Tupana nüxna ninguẹ̄xẽẽchigüxũ̃ ga yema 70 ga yaxguą̃xgü. Rü yexguma yema 70 ga yaxguą̃xgüna yanguxchigügu ga Naãxẽ ya Üünexũ̃ rü inanaxügüe nax yadexagüxũ̃ ñoma Tupanaarü orearü uruũ̃gürüxũ̃. Natürü ga yema rü taguma wena yemaacü namaxã nangupetü ga yema yaxguą̃xgü.

[26]Rü yema 70 ga yaxguą̃xgü ga nüxũ̃ naxunetagüxũ̃tanüwa rü taxre rü tama yéma Moichéxũ̃tawa naxĩ rü duũ̃xũ̃gütanügu narücho. Rü wüxi rü Edáx nixĩ ga naéga, rü yema to rü Medáx nixĩ ga naéga. Natürü yema taxre rü ta nüxna nangu ga yema Naãxẽ ya Üünexũ̃. Rü yéma duũ̃xũ̃gütanüwa inanaxügüe nax yadexagüxũ̃ ñoma Tupanaarü orearü uruũ̃gürüxũ̃.

[27]Rü yexguma ga wüxi ga ngextụ̄xücü rü Moichéxũ̃tawa naña rü namaxã nüxũ̃ nayarüxu rü ñanagürü: —Edáx rü Medáx rü orearü uruũ̃gürüxũ̃ inidexagü i yea duũ̃xũ̃gü ípegüxũ̃wa ==ñanagürü.

[28]Rü yexguma ga Yochué ga Núũ̃ nane ga norü ngextụ̄xücürüwa Moichéarü ngũ̃xẽẽruxũ̃ ixĩcü rü Moichéxũ̃ ñanagürü: —¡Pa Chorü Corix, Pa Moichéx, nüxna nachụ̄xu i ngẽma taxre nax tama ñoma Tupanaarü orearü uruũ̃gürüxũ̃ yadexagüxũ̃cą̄x! ==ñanagürü.

[29]Natürü nüma ga Moiché rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —¿Ẽ̄xna choxũ̃ quinuxũ̃? ¡Chierüx nüma ya Cori ya Tupana rü guxũ̃ma i duũ̃xũ̃güna nangụ̄xẽẽãgu i ngẽma Naãxẽ nax ngẽmaãcü guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü Tupanaarü orearü uruũ̃gü yaxĩgüxũ̃cą̄x! ==ñanagürü.

[30]Rü yexguma nüma ga Moiché rü ñụ̄xũchi yema Iraétanüxũ̃arü yaxguą̃xgü rü duũ̃xũ̃gü ípegüxũ̃wa naxĩ.

### Cori ya Tupana rü Iraétanüxũ̃cą̄x ínanangugüxẽxẽ ga ngugagü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

31Rü nüma ga Cori ya Tupana rü ínananguxẽxẽ ga wüxi ga tacü ga buanecü ga márwa ne buemacü. Rü gumaemagu ínangugü ga muxũchixũ̃ ga ngugagü rü yema ínapegüxũ̃gu nayi rü namaxã naxãanemare ñu̱xmata wüxi i ngunexũ̃ itixũ ga nax namaxã naxãanemarexũ̃. Rü wüxi ga metruwa nangu ga norü yaxcü ga nügüétügu nax nayixũ̃.

32Rü guxũ̃ma ga yema ngunexũ̃gu, rü guxũ̃ma ga yema chütaxũ̃gu rü moxũ̃ãcüarü ngunexũ̃gu rü nüma ga duũ̃xũ̃gü rü nanade ga yema ngugagü. Rü guxema noxremaexũ̃ dexe rü 10 chita tüxũ̃́ nayexma. Rü yema duũ̃xũ̃gü rü yema ínayexmagüxũ̃a̱xtügu nayapagü.

33Natürü yexguma yexwacax nüxũ̃ nango̱xnetagügu ga namachi ga yema ngugagü, rü nüma ga Cori ya Tupana rü duũ̃xũ̃gümaxã nanu, rü nanayuexẽxẽ ga muxũ̃ma.

34Rü yemaca̱x nixĩ ga Quibúx-ataabámaxã naxüégagüãxũ̃, yerü yexma nixĩ ga nata̱xgüxũ̃ ga yema duũ̃xũ̃gü ga namachigu rüxĩnüexũ̃.

35Rü Quibúx-ataabáwa inaxĩãchi ga Iraétanüxũ̃ rü Acheróxwa nangugü. Rü yéma nayexmagü ga ñuxre ga ngunexũ̃gü.

## Iraétanüxũ̃arü muxchiga 12

### María rü Aróũ̃ rü Moichéchiga nidexagü

1Rü María rü Aróũ̃ rü inanaxügüe nax chixri Moichéchiga yadexagüxũ̃ yerü Moiché rü wüxi ga ngecü ga Etiopíaanecüa̱xmaxã naxãxma̱x.

2Rü ñanagürügü: —Cori ya Tupana rü tama nixĩ ga Moichémaxãxicatama yadexaxũ̃ rü tamaxã rü ta nixĩ ga yadexaxũ̃ ==ñanagürügü. Rü yema nax yemaacü yadexagüxũ̃ rü nüma ga Cori ya Tupana rü nüxũ̃ naxĩnü.

3Rü aixcüma nixĩ ga Moiché rü guxũ̃ i duũ̃xũ̃güarü yexera tama nügü irütacü yixĩxũ̃ i ñoma i naanewa.

4Rü yemaca̱x ga Cori ya Tupana rü Mochéxũ̃, rü Aróũ̃xũ̃ rü Maríaxũ̃ ñanagürü: —Chanaxwa̱xe i pema tomaepü̱x nax chopatawa pexĩxũ̃ ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[5]Rü yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü caixanexũgu ínarüxĩ napataarü ĩa̱xgu, rü Aróũca̱x rü Maríaca̱x naca. Rü nümagü rü napẹ̱xewa naxĩ.

[6]Rü nüma ga Cori ya Tupana rü ñanagürü: —¡Choxũ iperüxĩnüe i ñaa pemaxã tá nüxũ chixuxũ! Rü ngẽxguma petanüwa nangẽxmagu i wüxi i chorü orearü uruxũ, rü choma nixĩ i chanango̱xetüxẽẽxũ rü nanegüwa namaxã chidexaxũ.

[7]Natürü chorü duũ ya Moichémaxã rü tama ngẽmaãcü chidexa. Erü guxũma i chorü duũxũgütanüwa rü Moiché nixĩ ya chorü duũ ya yexera chauga ĩnücü.

[8]Rü choma rü ngóxũwama Moichémaxã chidexa nawa i wüxi i naga i nüma meama nüxũ nacuáxũ. ¿Rü ngẽmaca̱x i pema rü tü̱xcüũ tama pemuũe nax chixri nachiga pidexagüxũ? ==ñanagürü.

[9]Rü nüma ga Cori ya Tupana rü poraãcüxüchima Aróũmaxã rü Maríamaxã nanu, rü nüxna nixũ.

[10]Rü yexguma Tupanapataétüna yaxũgachigu ga caixanexũ, rü Maríawa narügo ga chaxüne. Rü ngĩrü guxũxũnewa icho̱x. Rü yexguma Aróũ Maríaca̱x íyada̱u̱xgu rü ngĩxũ nadau nax chaxüne ngĩxũnewa rügoxũ.

[11]Rü yexguma ga Aróũ rü Moichéxũ ñanagürü: —Pa Chorü Corix, ¡taxű i toxũ cupoxcuexũ naxca̱x i ngẽma chixexũ i toechitamare taxügüxũ!

[12]¡Rü tama cunaxwa̱xe i María rü ngẽma ngĩmachi rü ñoma wüxi ya buxe ya tümaéanügu yuxerüxũ yayixixũ! ==ñanagürü.

[13]Rü yexguma ga Moiché rü Cori ya Tupanana naca rü ñanagürü: —Pa Corix, Pa Tupanax, cuxna naxca̱x chaca nax ngĩxca̱x cuyataanexẽẽxũ i María ==ñanagürü.

[14]Rü Cori ya Tupana nanangãxũ rü ñanagürü: —Yexguma chi ngĩnatü ngĩchiwewa cuaxigu, rü ngĩma rü chi 7 i ngunexũ ngĩgümaxã iyaxãũxãchi. Rü ngẽmaca̱x i ñu̱xma rü 7 i ngunexũ tá nixĩ nax ngĩxũ ípeta̱xüchixũ i ngéma duũxũgü íxãpataxũwa. Rü ngẽxguma marü yanguxgu i ngẽma 7 i ngunexũ rü name nixĩ nax wenaxarü duũxũgü íxãpataxũwa naxũxũ ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Rü yemaacü ga María rü 7 ga ngunexũ̃ duũ̃xũ̃gü íxãpataxũ̃wa ngĩxũ̃ ínatạ̃xüchigü. Rü yemacạ̃x ga Iraétanüxũ̃ rü yema nachicawatama nayexmagü.

16Rü yexguma María wena natanüwa ũxgu, rü inaxĩãchi ga Acheróxwa. Rü chianexũ̃ ga Paráũ̃gu nayapexgü.

## Iraétanüxũ̃arü muxchiga 13

### Moiché rü Canaáũ̃anewa nanamugü ga 12 ga ngugütaeruũ̃gü

(Dt. 1.19-25)

1Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichémaxã nidexa rü ñanagürü:

2—¡Ẽcü, Canaáũ̃anewa namugü i 12 i yatügü nax ngéma yangugütaegüxũ̃cạ̃x, erü ngẽma naane tá nixĩ i pexna chaxãxũ̃ i pema i Iraétanüxũ̃! ¡Rü wüxitücumüwachigü rü namuãchi i ngẽma norü ãẽ̱xgacü ixĩxũ̃! ==ñanagürü ga Tupana.

3Rü nüma ga Moiché rü yema chianexũ̃ ga Paráũ̃gu ãégaxũ̃wa inanamuãchitanü ga yema ãẽ̱xgacügü yematama Tupana namaxã nüxũ̃ ixuxũ̃rüxũ̃. Rü guxũ̃ma ga yema 12 rü Iraétanüxũ̃arü ãẽ̱xgacügü nixĩgü.

4Rü yema inamuãchitanüxũ̃ rü ñaa nixĩgü: Rubéũ̃tanüxũ̃wa inamuãchi ga Chamúa ga Chacúx nane,

5rü Chimeóũ̃tanüxũ̃wa inamuãchi ga Chapáx ga Orí nane,

6rü Yudátanüxũ̃wa inamuãchi ga Caréx ga Yeponé nane,

7rü Ichacátanüxũ̃wa inamuãchi ga Igá ga Yúche nane,

8rü Efraíũ̃tanüxũ̃wa inamuãchi ga Ochéa ga Núũ̃ nane,

9rü Bẽyamíũ̃tanüxũ̃wa inamuãchi ga Patí ga Rapú nane,

10rü Chaburóũ̃tanüxũ̃wa inamuãchi ga Gadié ga Chodí nane,

11rü Yúchetanüxũ̃wa inamuãchi ga Gadí, ga Chuchí nane (rü guma rü Manachétanüxũ̃ nixĩ),

12rü Dáũ̃tanüxũ̃wa inamuãchi ga Amié ga Guemarí nane,


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[13]rü Achétanüxũwa inamuãchi ga Chetú ga Micaé nane,

[14]rü Netarítanüxũwa inamuãchi ga Nabí ga Baxchí nane,

[15]rü Gáxtanüxũwa inamuãchi ga Gueué, ga Maquí nane.

[16]Rü yemagü nixĩ ga naégagü ga yema yatügü ga Moiché Canaáũanewa mugüxũ ngugüanewa. Rü Ochéa ga Núũ nane rü Moiché rü to ga naégagu nanaxüéga. Rü Yochuégu nixĩ ga naxüégaaxũ.

[17]Rü nüma ga Moiché rü nayamugü ga yema yatügü nax Canaáũanewa naxĩxũca̱x rü yéma yangugütaegüxũca̱x. Rü ñanagürü nüxũ: —¡Ngẽma chianexũ i Négueguama pexĩ rü ínamáxpüxanexũwa pechopetü!

[18]Rü tá penangugü i ngẽma nachixũane rü ngẽma duũxũgü i ngẽxma ãchiũgüxũ rü aixcüma naporae rüẹxna tama, rü aixcüma namu rüẹxna tama.

[19]Rü tá penangugügü ya yimá norü ĩanegü rü aixcüma düxenügümare yixĩ rüẹxna mea ínapoxegugü. Rü tá penangugügü i ngẽma naane i nawa nangẽxmagüxũ rü aixcüma mexũ i waixũmü yixĩ rüẹxna tama.

[20]Rü tá penangugü rü aixcüma nawaxmüane rüẹxna tama. Rü ngẽxgumarüxũ ta penangugü rü aixcüma nanaixnecüã́ rüẹxna tama. ¡Rü taxṹ ipemuũexũ! Rü nua tá penange i ngémacüã̱x i nanetüarü o ==ñanagürü ga Moiché. Rü yema naanewa rü meama nüxíraxũxũ ga norü úbaarü o idauxgu nixĩ ga yexguma Moiché yéma namugügu ga yema yatügü ga ngugütaewa yéma ĩxũ.

[21]Rü yema yatügü rü yéma naxĩ rü nayangugügü ga yema nachixũane. Rü súrwaama ga chianexũ ga Chíũ íyexmaxũwa inanaxügüe ga nax nangugügüãxũ ga yema naane rü ñụxmata ĩane ga Reóxwa nangugü ga nórtewaama ga ĩane ga Amáarü ngaicamana.

[22]Rü yema chianexũ ga Néguewaama nachocu rü ñụxmata ĩane ga Ebróũwa nangugü. Rü guma ĩanegu nixĩ ga naxãchiũgüxũ ga Aimáũtanüxũ, rü Checháitanüxũ rü Tarmáitanüxũ ga Anáxtaagü ixĩgüxũ. Rü guma ĩane ga Ebróũ rü marü nũxcüma naxü. Rü marü 7 ga taunecü nüxíra naxü naxũpa ga guma ĩane ga Choáũ ga Equítuanewa yexmane.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[23]Rü yema doxonexũ̃ ga Ecúwa nangugü, rü yéma nayadaegü ga wüxi ga úbamaxũ̃chacüxü ga tạxyạxaarü oóxũ̃. Rü wüxi ga naiwa nayawẹxgü rü yemaacü nügümaxã nayangetaũ̃gü. Rü orịx ga igu rü orịx ga boxra rü ta ningegü.

[24]Rü yema doxonexũ̃ rü Ecúgu nanaxüégagü naxcạx ga yema úbayạxa ga yéma yadaegüxũ̃ ga yema Iraétanüxũ̃.

[25-26]Rü 40 ga ngunexũ̃ ningegü nax nangugüanegüãxũ̃. Rü yemawena rü Cadécạx nawoegu ga Paráũ̃arü chianexũ̃wa, yerü yéma nixĩ ga nayexmagüxũ̃ ga Moiché rü Aróũ̃ rü guxũ̃ma ga Iraétanüxũ̃. Rü nüma ga yema ngugütaewa ne ĩxũ̃ rü nüxũ̃ nixugügü ga guxũ̃ma ga yema nüxũ̃ nadaugüxũ̃. Rü nüxũ̃ nanawẹxgü ga yema nanetüarü o ga yema nachixũ̃anewa ne nangegüxũ̃.

[27]Rü Moichémaxã nüxũ̃ nixugüe rü ñanagürügü: —Marü nawa ne taxĩ i ngẽma naane i nawa toxũ̃ cumugüxũ̃. Rü aixcüma nixĩ i ngẽma naanewa rü guxũ̃wama nangẽxmaxũ̃ i nabüane i mexũ̃ rü taguma nataxuxũ̃. Rü ñaagü nixĩ i ngẽma nanetügü i ngéma muxũ̃.

[28]Natürü ngẽma duũ̃xũ̃gü i ngẽxma ãchiũ̃güxũ̃ rü nipora, rü yimá norü ĩanegü rü nita rü meama ínipoxegugü. Rü to ga yéma nüxũ̃ tadauxũ̃ nixĩ ga gumá Anáxtaagü i naxrüũ̃tama imáchanexũ̃chixũ̃.

[29]Rü ngẽma Négueanewa rü ngẽxma naxãchiũ̃gü i ngẽma Amaréxtanüxũ̃. Rü ngẽma ínamáxpụ̈xanexũ̃gu rü naxãchiũ̃gü i ngẽma Itítanüxũ̃ rü Yebuchéutanüxũ̃ rü Amoréutanüxũ̃. Rü márcutügu rü natü i Yudáũ̃cutügu nixĩ i naxãchiũ̃güxũ̃ i Canaáũ̃tanüxũ̃ ==ñanagürügü.

[30]Rü yexguma yema ngugütaeruxũ̃ ga Caréx rü nanachianexẽxẽ ga yema duũ̃xũ̃gü ga Moichépẹxewa yexmagüxũ̃ rü ñanagürü: —¡Ngĩxã tóxrüxũ̃ tayaxĩxẽxẽ i ngẽma naane, erü yixema rü tüxṹ natauxcha nax tóxrüxũ̃ yaxĩxẽẽxũ̃! ==ñanagürü.

[31]Natürü ga yema togü ga namücügü rü nanangãxũ̃gü rü ñanagürügü nüxũ̃: —Tama nixĩ i namexũ̃ nax namaxã yigü idạixũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü, erü nüma rü tá tüxũ̃ narüporamaegü ==ñanagürügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

32Rü yexguma ga yema togü ga Caréxmücügü rü yema Iraétanüxũmaxã nüxũ nixugüe nax nachixexũ ga yema naane rü ñanagürügü: —Rü ngẽma nachixũane i nawa ngugütaewa ne taxĩxũ rü tama mexũ nixĩ. Rü ngẽma naane ga tayangugüxũ rü nachu̱xu rü ngẽmagagu muxũma i ngẽma naanegu ãchiũgüxũ i duũxũgü rü nayue. Rü ñu̱xũchi guxũma ga yatüxũgü ga yéma nüxũ tadauxũ rü nitaxüchi.

33Rü nüxũ tadaugü ga Anáxtanüxũ ga itaxüchixũ rü máchanexũchixũ. Rü yemaca̱x ga toma ga naxũtawa nax togü tadaugüxũ rü tanamunügüraxũmare. Rü nümagü rü ta yemaacütama toxũ nadaugü = =ñanagürügü.

## Iraétanüxũarü muxchiga 14

### Iraétanüxũ rü tama Cori ya Tupanaga naxĩnüechaũ

(Dt. 1.26-33)

1Rü yexguma yema ngugütaewa ne ĩxũarü orexũ naxĩnüegu ga yema Iraétanüxũ rü aita naxüe, rü yema chütaxũ rü axugu ningunexũgü.

2Rü guxũma ga nümagü rü chixri Moichéchigagu rü Aróũchigagu nidexagü, rü ñanagürügü: —Narümemae chi nixĩ ga Equítuanegu nax iyuexũ rü̱exna nuxã ínachianexũgu nax iyuexũ.

3¿Rü ta̱xacüwa ya Cori ya Tupana i ngẽma nachixũanewa tüxũ nagagüxũ nax ngẽxma daigu iyuexũca̱x, rü taxma̱xgü rü taxacügü rü tórü uanügüme̱xẽgu tayixũca̱x? Rü narümemae nixĩ i Equítuaneca̱x tawoegu = =ñanagürügü.

4Rü yexguma ga wüxichigü nügümaxã ñanagürügü: —Ngĩxã nüxũ taxuneta i wüxi i tórü ãe̱xgacü nax tamaxã inacuáxũca̱x rü ngẽmamaxã Equítuaneca̱x iwoeguxũca̱x = =ñanagürügü.

5Rü yexguma ga Moiché rü Aróũ rü ñaxtüanegu nanangücuchitanü nape̱xewa ga guxũma ga duũxũgü.

6Rü nüma ga Yochué rü Caréx ga yema naane ngugügüxũ rü norü ngechaũmaxã nügü narügáutechirugü.

7Rü ñanagürügü nüxũ ga guxũma ga yema Iraétanüxũ: —Ngẽma naane ga ítayadaugüxũ rü naane i mexũ nixĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá tüxũ narüngũxẽxẽ rü tüxṹ nanatauxchaxẽxẽ nax ngẽma naanegu ichocuxũ. Rü tá tüxna nanaxã nax tóxrüxũ yixĩxũcax. Rü ngẽma nachixũanewa rü ñoma wüxi i natüarü dexárüxũ taguma nataxu i lechi rü ira.

[9]Natürü i pemax rü tama name nax Cori ya Tupanamaxã penuexũ. Rü tama name i nüxũ pemuũe i ngẽma nachixũanecüãx i duũxũgü. Erü nümagü rü tá ñoma paũ i ngõxũrüxũ tá tüxṹ nixĩgü i taxcax erü nataxuma i texé nax nüxna dauxũ. Natürü i yixema rü tüxṹ nangẽxma ya Cori ya Tupana ya tüxna daucü. ¡Rü taxṹ i pemuũexũ! ==ñanagürügü.

[10]Rü woo yemaxũ nax naxĩnüexũ ga duũxũgü rü nanueama rü nutamaxã ínanamuxũchigüchaũ. Natürü ga Cori ya Tupanaarü üüne rü yéma nangox ga gumá Tupanapatawa napexewa ga guxũma ga Iraétanüxũ.

[11]Rü yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü Moichéxũ ñanagürü: —¿Ñuxguratáta nixĩ i choxṹ inaxĩnüexũ i ñaa duũxũgü? ¿Rü ñuxguratáta nixĩ i nüxũ naxoexũ nax tama choxṹ yaxõgüãxũ rü woo nüxũ nax nadaugüxũ ga yema mexũgü ga chorü poramaxã napexewa chaxüxũ?

[12]Rü naxcax tá núma chanamu i wüxi i daxaweane i nawa nayuexũ nax ngẽmaãcü tama nawa nangugüxũcax i ngẽma naane. Natürü cuwa tá nixĩ ichanangoxẽxẽxũ i to i duũxũgü i ñaa duũxũgüxũ rümumaexũ rü rüporamaegüxũ ==ñanagürü.

[13-14]Natürü nüma ga Moiché rü Cori ya Tupanaxũ nangãxũ rü ñanagürü: —Natürü ngẽma Equítuanecüãxgü rü meama nüxũ nacuaxgü ga curü poramaxã nax ícunguxũxẽẽxũ ga ñaa duũxũgü. Rü ngẽxguma ngẽma Equítuanecüãxgü nüxũ cuaxgügu i ngẽma ñaa duũxũgümaxã cuxüxchaũxũ rü tá Canaáũanecüãxgümaxã nüxũ nixugüe, rü nümagü rü tá ta nüxũ nacuaxgü. Rü nümagü i ngẽma Canaáũanecüãxgü rü marü nüxũ naxĩnüe nax cuma rü natanüwa cungexmaxũ i ngẽma Iraétanüxũ, rü cugü naxcax cungoxẽẽxũ, rü cuma i guxũguma ngẽma caixanexũwa naétüwa cungexmaxũ, rü ngẽma caixanexũgu napexe quixũxũ i ngunecü rü üxüemagu i chütacü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Natürü ngẽxguma tá cunadaixgu i ñaa chautanüxũ̃ rü ngẽma torü uanügü i cuxũ̃ cuáchigagüxũ̃ rü tá ñanagürügü:

16“Nüma ya Cori ya Tupana rü nüxṹ naguxcha nax nawa nangugüxẽẽãxũ̃ i ngẽma naane ga namaxã inaxunetaxũ̃, rü ngẽmacax nixĩ i ínachianexũ̃gu tüxũ̃ nayuexẽẽãxũ̃”, ñanagürügü tá.

17Rü ngẽmacax nixĩ, Pa Corix, i namexũ̃ nax icunawéxũ̃ i curü pora yema tomaxã nüxũ̃ quixuxürüütama.

18-19Rü woo nüxũ̃ quixu nax tama nüxũ̃ cuxüpetümarexũ̃ i ngẽma chixexũ̃ ügüxũ̃ rü cunapoxcuxũ̃ i ngẽma nanegü rü nataagü nagagu i nanatügüarü chixexũ̃, natürü nüxũ̃ quixu ta nax tama cunuxwaxexũ̃ rü nataxüchixũ̃ i curü ngechaũ̃ rü toxṹ nüxũ̃ cungechaũ̃xũ̃ i torü chixexũ̃. Rü ngẽmacax cuxũ̃ chacaaxũ̃ nax nüxṹ nüxũ̃ curüngũ̃maxũ̃ i ñaa duũ̃xũ̃güarü chixexũ̃, yerü marü yáxna namaxã cuxĩnü ga yexguma Equítuanewa ínachoxũ̃gutama ñuxmata nua ñaa nachicawa nangugü ==ñanagürü ga Moiché.

### Cori ya Tupana rü tama nayanaxoxẽxẽ ga duũ̃xũ̃gü natürü taxũtáma nawa nangugü ga yema naane ga namaxã inaxunetaxũ̃

(Dt. 1.34-40)

20Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichéxũ̃ nangãxũ̃ rü ñanagürü: —Marü name. Choma rü tá nüxṹ nüxũ̃ charüngüma i ngẽma duũ̃xũ̃güarü chixexũ̃ ngẽma cuma choxna naxcax cucaaxũ̃rüxũ̃.

21-23Natürü ngẽma nax aixcüma yixĩxũ̃ nax chamaxũ̃xũ̃ rü guxũ̃ i ñoma i naanewa nax changexmaxũ̃, rü ngẽxgumarüxũ̃ tá ta aixcüma nixĩ nax taxúetama ya yíxema Iraétanüxũ̃ ga nüxũ̃ daugüxe ga yema chorü üüne rü yema mexũ̃gü ga chaxüxũ̃ ga Equítuanewa rü nua ínachianexũ̃wa, rü bai tá ya wüxíe ya yíxema duẽxẽgü nüxũ̃ daugüxũ̃ i ngẽma naane ga tümaarü oxigümaxã nüxũ̃ chixuxũ̃. Rü bai tá ya wüxíe ga choxũ̃ ügümarexe rü choxũ̃ oexe rü tama chauga ĩnüexe nüxũ̃ tadau i ngẽma naane. Rü bai tá ya wüxíe.

24Rü yimá chorü duũ̃ ya Caréxicatama nixĩ ya mexũ̃gu rüxĩnücü rü aixcüma chauga ĩnücü. Rü ngẽmacax yimáxũ̃xicatatama nixĩ i ngẽxma chaxücuxẽẽxũ̃


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nawa i ngẽma naane ga yangugüxũ. Rü ngẽma nataagü rü ngẽxma tá naxãchiũgü.

25(Rü ngẽma Amaréxtanüxũ rü Canaáũtanüxũ rü ngẽma doxonexũgu naxãchiũgü.) Rü ngẽmacax i pema i moxũ rü tá pewoegu rü chianexũguama tá pexĩ i Már i Dauchíüxũguama ==ñanagürü.

26Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Mochéxũ rü Aróũxũ ñanagürü:

27—Marü nüxũ chaxĩnü nax chixri chauchiga yadexagüxũ i ngẽma Iraétanüxũ i chixexũgu rüxĩnüexũ. ¿Rü ñuxguratáta inaxĩnüexũ i ngẽma duũxũgü i marü yáxna namaxã chaxĩnüchiréxũ?

28Rü ngẽmacax i ngẽma duũxũgü i naxcax ícagüxũ nax nua ínachianexũgu nayuexũ ¡rü namaxã nüxũ yarüxu rü choma ya Cori ya Tupana rü ngẽma nümatama naxcax ínacagüxũãcü tá naxcax chanaxü!

29Rü guxũma i ngẽma duũxũgü ga iwűgüxũ ga 20 ga taunecüwa ngugüxũ i chixri chauchiga idexagüxũ rü tá nuxã ínachianexũgu nayue.

30Rü bai tá i wüxi i ngẽma duũxũgü nagu nachocu i ngẽma naane i pemaxã nüxũ chixuxũ. Rü Caréx rü Yochuéxicatama tá nixĩ i ngéma ngugüxũ.

31Rü ngẽma penegü i pema nüxũ pixugüegu tá perü uanügümexẽgu yixũ, rü ngẽmagü tá nixĩ i choma ngẽma nachixũane i pemax nüxũ pexoexũwa chagagüxũ, nax ngéma taãẽãcü nawa nangẽxmagüxũcax.

32Natürü i pemax rü yimá pexchinaxãgü rü nua chianexũwa tá nawogümare.

33Rü penegü rü 40 ya taunecü tá ñaa chianexũwa nangẽxmagü rü nua naxũnagüarü dauruxũ tá nixĩgü. Rü ñuxma nax tama chauga pexĩnüexũ rü penegü rü tá nanaxütanügü i ngẽma perü chixexũ ñuxmatáta guxãma i pema rü nuxã chianexũgu peyue.

34Rü pemax rü 40 ga ngunexũ pinge nax penangugügüxũ i ngẽma nachixũane. Rü ngẽmacax rü 40 ya taunecü tá nixĩ i ñaa chianexũgu ipexĩĩxũ nax ngẽmaãcü peyangutanüxẽẽxũcax i perü poxcu. Rü ngẽma 40 i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngunexũca̲x rü 40 ya taunecü tá nixĩ. Rü ngẽmawa tá nixĩ i nüxũ picua̲xãchitanü nax ta̲xacü tüxũ nangupetüxũ ya yíxema tama chauga ĩnüxe.

35Rü choma i Cori, rü pemaxã chanaxuegu rü ngẽmaãcü tá namaxã chanaxü i ngẽma duũxũgü i wüxigu nügümaxã tama chauga ĩnüexũ. Rü nuxã ñaa chianexũgu rü tá nayagu i norü maxũ i wüxichigü rü ngẽxma tá nixĩ i nayuexũ ==ñanagürü.

### Nayue ga yema 10 ga ngugütaeruũgü ga chixexũgu rüxĩnüexũ

36-37Rü yema yatügü ga Moiché ngugüanewa mugüxũ nax Canaáũane íyadaugüxũ, rü yexguma ínangugügu rü nüxũ nixugü nax tama aixcüma namexũ ga yema naane, rü yemaca̲x ga duũxũgü rü Tupanape̲xewa chixri nidexagü. Rü yemaca̲x ga Cori ya Tupana rü da̲xaweanemaxã nanadai ga yema yatügü.

38Rü guxũma ga yemagütanüwa rü Yochué ga Núũ nane rü Caréx ga Yeponé nanexicatama nixĩ ga maxẽxũ.

### Iraétanüxũxũ narüporamae ga norü uanügü
(Dt. 1.41-46)

39Rü yexguma yema Iraétanüxũmaxã nüxũ yaxuxgu ga Moiché ga yema Cori ya Tupana namaxã nüxũ ixuxũ, rü guxũma ga duũxũgü rü poraãcü nangechaũgü.

40Rü yema ga ngunexũarü moxũãcü rü pa̲xmamaxũchi ínarüdagü rü inaxĩãchi nax ínachoõchixũca̲x ga yema ínamáxpü̲xanexũwa. Rü ñanagürügü: —Marü núma tangugü. Rü aixcüma nixĩ nax chixexũ taxüxũ, natürü i ñu̲xma rü marü ítamemare nax nawa ixĩxũ i ngẽma naane ga Cori ya Tupana tamaxã nüxũ ixuxũ ==ñanagürügü.

41Natürü ga Moiché rü ñanagürü nüxũ: —¿Tü̲xcüũ tama naga pexĩnüe i Cori ya Tupanaarü mu? Rü ngẽma nagu perüxĩnüexũ rü taxũtáma mea pexũ ínanguxuchi.

42Rü tama name nax ipexĩãmaxũ, erü ya Cori ya Tupana rü tama napexũtagu. Rü ngẽma perü uanügü rü tá pexũ narüporamaegü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

43Rü yea pepe̲xewa rü ngéma pexũ̃ nananguxẽẽgü i Amaréxtanüxũ̃, rü Canaáũ̃tanüxũ̃ nax pemaxã nügü nada̲i̲xũ̃ca̲x rü pexũ̃ nayuexẽẽxũ̃ca̲x. Erü pema rü nüxna pixĩgachi ya Cori ya Tupana rü ngẽmaca̲x i nüma rü marü tama pexũ̃tawa nangẽxma ==ñanagürü ga Moiché.

44Rü nüma ga Moiché rü yema ínapegüxũ̃gutama narüxa̲ũ̲x namaxã ga yema baú ga Tupanaarü mugü nawa yexmaxũ̃. Natürü ga nümagü ga Iraétanüxũ̃ rü ínachoõchiama ga ma̲xpűneanewa.

45Natürü yexguma yema ma̲xpűneanewa nangugügu rü nümagü ga Amaréxtanüxũ̃ rü Canaáũ̃tanüxũ̃ ga yexma ãchiũ̃güxũ̃ rü Iraétanüxũ̃xũ̃ nadai. Rü nawe nangẽgü rü ñu̲xmata Ormáwa nayawogü. Rü yemaacü nüxũ̃ narüporamaegü.

## Iraétanüxũ̃arü muxchiga 15

### Cori ya Tupanaarü ãmaregüchiga

1Rü Cori ya Tupana rü Moichémaxã nidexa rü ñanagürü nüxũ̃:

2-4—¡Cutanüxũ̃ i Iraétanüxũ̃maxã nüxũ̃ ixu i ñaa ore!: “Rü ngẽxguma nagu pechocuxgu i ngẽma naane i choma tá pexna chaxãxũ̃ nax nagu pexãpatagüxũ̃ca̲x, rü ngẽxguma choxna penaxãxgu i wüxi i woca i yatüxũ̃ rüe̲xna wüxi i carnéru i ngexũ̃ nax cha̲u̲xca̲x peyagugüxũ̃ca̲x, rü ngẽma naema rü cha̲u̲xca̲x rü wüxi i naema i choxũ̃ taãẽxẽẽxũ̃ tá nixĩ. Rü ngẽxguma wüxi i unetaca̲x ãmare choxna pexãxgu, rüe̲xna wüxi i ãmare i perü ngúchaũ̃maxã choxna pexãxgu, rüe̲xna wüxi i peta i cha̲u̲xca̲x pexüchigagu, rü ngẽxguma texé tümaarü ãmare chope̲xewa ngexgu rü naétü tá itanaxã i taxre i quíru i trigute̲xe i mexẽchixũ̃ i wüxi i litru i chíxũ̃maxã meama iñúmücharaxũ̃.

5Rü ngẽxguma carnéru cha̲u̲xca̲x ípeguxgu rü naétü wüxichigü i carnéruca̲x tá ipenaxã ya wüxi ya litru ya bínu.

6-7Rü ngẽxguma wüxi i carnéru cha̲u̲xca̲x pima̲xgu, rü naétü tá ngéma penange i perü ãmare i ãgümücü i quíru i trigute̲xe i wüxi i litruarü yexera i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

chíxũ̃maxã ñumüxũ̃. Rü ñu̱xũchi wüxi i litruarü yexera ya bínu tá naétü penaba nax cha̱u̱xca̱x nachixemaxũ̃ca̱x i ngẽma ãmare.

8-10Rü ngẽxguma wüxi i wocaxacü i yatüxũ̃ yixĩgu nax cha̱u̱xca̱x pimáxũ̃ nax cha̱u̱xca̱x peyaguxũ̃ca̱x, rüẽxna chorü ngüxmüxẽẽruxũ̃ nax yixĩxũ̃ca̱x, rüẽxna wüxi i unetaca̱x nax yixĩxũ̃ca̱x, rü naétü tá ipenaxã i 6 quíru i arína i taxre i litru i chíxũ̃maxã ñumüxũ̃. Rü ñu̱xũchi taxre i litru ya bínu tá naétü penaba nax cha̱u̱xca̱x nachixemaxũ̃ca̱x i ngẽma ãmare.

11Rü ngẽmaãcü tá namaxã penaxü i wüxichigü i woca i yatüxũ̃, rüẽxna wüxichigü i carnéru i yatüxũ̃, rüẽxna wüxichigü i chíbuxacü i yatüxũ̃ i choxũ̃ namaxã pexãmarea̱xgüxũ̃.

12Rü wüxichigü i naxũ̃na i choxna pexãxũ̃ca̱x rü naétü tá choxna penaxã i ngẽma ãmare i arína rü chíxũ̃ rü bínu.

13Rü guxũ̃ma i Iraétanüxũ̃ rü nanaxwa̱xe nax yanguxẽẽgüãxũ̃ i ngẽma cumaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ãcüma ega ngẽxguma choxna naxãgügu i norü ãmare i guxũ̃ i naema choxũ̃ taãẽxẽẽxũ̃.

14Rü ngẽxguma wüxi i duũ̃xũ̃ i to i nachixũ̃anecüa̱x i petanüwa paxaãchi nguxũ̃ rüẽxna marü petanügu ãpataxũ̃, rü ngẽxguma choxna naxããgu i norü ãmare i guxũ̃ i naema choxũ̃ taãẽxẽẽxũ̃, rü chanaxwa̱xe i nüma rü ta nayanguxẽxẽ i ngẽma mu i pexna chaxãxũ̃.

15Rü ngẽma mu i pexca̱x ixĩxũ̃ rü ngẽmatama mu nixĩ i naxca̱x ixĩxũ̃ i ngẽma to i nachixũ̃anecüa̱xgü. Rü ngẽma mu rü tá guxũ̃gutáma nangẽxmaecha. Rü ngẽma papagü rü tá nanegüwa nanaxüexẽxẽ.

16Rü ngẽmatama mu rü ngẽmatama ucu̱xẽ i pexca̱x ixĩxũ̃ nixĩ i naxca̱x ixĩxũ̃ i ngẽma togü i nachixũ̃anecüa̱xgü i petanüwa maxẽxũ̃” ==ñanagürü ga Tupana.

17Rü Cori ya Tupana rü Moichémaxã nidexa rü ñanagürü:

18-19—¡Namaxã nüxũ̃ ixu i Iraétanüxũ̃ i ñaa ore!: “Rü ngẽxguma tá marü nagu pichocu̱xgu i ngẽma nachixũ̃ane i nawa tá pexũ̃ chagagüxũ̃ rü ngẽxguma marü tá penango̱xgügu i ngẽma tríguarü o i ngẽma nachixũ̃anewa rüxüxũ̃,


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

rü penaxwa̱xe nax cha̱u̱xca̱x ípenaxüxüchixũ̃ i ngẽma choxna üxũ̃ i norü o nax choxũ̃ namaxã pexãmareáxüca̱x.

20-21Rü ngẽma trigu i nüxíra pepúxũ̃ rü tá choxna penaxãmare. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta i ngẽma nüxíraxũ̃xũ̃ i nacharawa pexüxũ̃ i paũ rü tá choxna penaxãmare. Rü ngẽma ãmare tá nixĩ i guxũ̃guma choxna pexãxũ̃.

22-23Rü ngẽxguma chi ngürüãchi nüxũ̃ perüngümaegu nax peyanguxẽẽgüxũ̃ i wüxi i ngẽma mugü ga nüxíra Moichéna chaxãxũ̃ nax pema rü petaagü peyanguxẽẽgüxũ̃ca̱x, rü ñaãcü tá penamexẽxẽ.

24Rü ngẽxguma chi wüxi i guxchaxũ̃ i tama naxügüchaũ̃chiréxũ̃ naxügügu i guxũ̃ma i Iraétanüxũ̃, rü chanaxwa̱xe nax guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü wüxi i woca i yatüxũ̃ cha̱u̱xca̱x nigu nax naemamaxã chataãẽxũ̃ca̱x. Rü ngẽma ãmaremaxã wüxigu tá inanaxãgü i ãmare i arína i chíxũ̃maxã ñumüxũ̃ rü ña̱u̱xũchi bínu, yema choma nüxũ̃ chixuxũ̃rüxũ̃. Rü ña̱u̱xũchi wüxi i chíbu i yatüxũ̃ tá choxna naxãmaregü norü chixexũ̃arü ütanüruxũ̃.

25Rü ngẽma ãmare rü chacherdóte tá nixĩ i chope̱xewa ínaguxũ̃ guxũ̃ma i Iraétanüxũ̃arü chixexũ̃arü ütanüruxũ̃. Rü choma rü tá nüxṹ̃ nüxũ̃ charüngüma i norü pecadu, erü ngẽma chixexũ̃ i naxügüxũ̃ rü naechita nanaxügü. Rü ngẽmaca̱x chanaxwa̱xe nax ãmare choxna naxãgüxũ̃ rü naxũ̃na cha̱u̱xca̱x nada̱i̱xũ̃ norü chixexũ̃ i naxügüxũ̃arü ütanüruxũ̃.

26Rü choma rü tá nüxṹ̃ nüxũ̃ charüngüma i ngẽma Iraétanüxũ̃arü pecadu rü ngẽma to i nachixũ̃anecüã̱x i petanügu ãpatagüxũ̃arü pecadu ega naechita naxügüxũ̃ yixĩxgu i ngẽma pecadu.

27Rü ngẽxguma chi texé tümaechita chixexũ̃ taxü̱xgu, rü yíxema duũ̃xẽ rü tá itanamu i wüxi i chíbu i ngexũ̃ i wüxi ya taunecü nüxṹ̃ ngẽxmaxũ̃ tümaarü chixexũ̃arü ütanüruxũ̃.

28Rü nüma i chacherdóte tá nixĩ i cha̱u̱xca̱x yaguxũ̃ i ngẽma tümaarü ãmare nax tüxṹ̃ nüxũ̃ charüngümaxũ̃ca̱x i ngẽma chixexũ̃ i tama taxüxchaũ̃chiréxũ̃. Rü choma rü tá tüxṹ̃ nüxũ̃ charüngüma i ngẽma chixexũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[29]Rü ngẽxguma togü i nachixũanecüãxgü i petanügu ãpatagüxũ naechita naxüxgu i pecadu rü ngẽma mu i pexcax ixĩxũ rü ngẽmatama mu nixĩ i naxcax ixĩxũ.

[30]Natürü ngẽxguma chi wüxi i Iraétanüxũ rüexna wüxi i to i nachixũanecüãx norü ngúchaũmaxã chomaxã chixexũ ixugügu rü choxṹ nangux. Rü ngẽmacax i ngẽma duũxũ rü wüxicana tá ípenataxüchi i petanüwa.

[31]Erü nüxũ naxo i chorü ore rü tama nayanguxẽxẽ i chorü mugü. Rü ngẽmacax tá petanüwa ípenataxüchi rü ngẽmaãcü guxũgutáma nayange i ngẽma chixexũ i naxüxũ" ==ñanagürü.

### Poxcu tümacax ya yíxema duũxẽ ya tama ngũxchigaarü ngunexũgu rüngũxe

[32]Rü yexguma chianexũwa nayexmagügu ga Iraétanüxũ, rü nüxũ nadaugü ga wüxi ga yatü ga ngũxchigaarü ngunexũgu norü üxü tanutaquexexũ.

[33]Rü yema nüxũ daugüxũ rü Moichépexewa rü Aróũpexewa rü guxũma ga Iraétanüxũpexewa nanagagü.

[34]Rü nümagü nüxna nadaugü nax tama yañaxũcax, yerü tama nüxũ nacuaxgüéga nax taxacü tá namaxã naxügüxũ ga yema yatü.

[35]Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü Moichémaxã nidexa rü ñanagürü: —Ngẽma yatü rü nanaxwaxe nax wüxicana nayuxũ. Rü ípenagaxüchi i pegütanüwa rü ípengexmagüxũarü yéamaxũra penaga. Rü guxũma i duũxũgü i Iraétanüxũ tá ínanamuxũchigü ==ñanagürü.

[36]Rü yexguma ga Iraétanüxũ rü ínanagaxüchigü ga yema ínayexmagüxũwa rü yéamaxũra nanagagü. Rü nutamaxã ínanamuxũchigü ñuxmata nayux, yema Cori ya Tupana Moichémaxã nüxũ ixuxũãcü.

### Tüarü ãxnütanechapaxa ga naxchiruchipenügu ibáxũgüãcü inucuxũ

[37-38]Rü Cori ya Tupana rü Moichémaxã nidexa rü ñanagürü: —¡Iraétanüxũmaxã nüxũ ixu i ñaa ore!: "Pemax rü penegü rü petaagü rü chanaxwaxe i tü ya yauxnütanemaxã penangaxãẽpechinü i pexchiru.

[39]Rü ngẽxguma nüxũ pedaugügu i ngẽma perü ngaxãẽpechinüchiru rü ngẽmawa tá nüxna pecuaxãchie i chorü mugü i pexna chaxãxũ. Rü ngẽmaãcü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

i pema rü tá nagu pemaxẽ i chorü mugü. Rü taxũtáma perü ĩnügumare pemaxẽ rü taxũtáma perü ngúchaũgumare pemaxẽ, yerü yemagagu nixĩ ga choxna pixĩgachitanüxũ.

40Rü ngẽmawa tá nüxna pecuaxãchie i guxũma i chorü mugü rü ngẽmaãcü tá aixcüma mea nagu pemaxẽ rü aixcüma choxna pegü pexãgü i choma nax perü Cori ya Tupana chixĩxũ.

41Rü choma nixĩ i Cori ya perü Tupana chixĩxũ. Rü choma nixĩ i Equítuanewa pexũ íchagaxũxũ nax perü Tupana chixĩxũcax. Rü choma nixĩ i perü Cori ya Tupana chixĩxũ” ==ñanagürü.

## Iraétanüxũarü muxchiga 16

### Coré rü Moichémaxã nanu

1-2Moichémaxã nanu ga wüxi ga Lebítanüxũ ga Corégu ãégaxũ. Rü nüma ga Coré ga Ichá nane rü Queáxtaxa nixĩ. Rü Coréwa naxügü ta ga tomaepüx ga yatügü ga Rubéũtanüxũ ga Datáũ, rü Abiráũ ga Eriá nanegü, rü Óũ ga Pérex nane. Rü yemawaama nügü naxügüxẽxẽ ga 250 ga Iraétanüxũ ga ãẽxgacügü ixĩgüxũ ga duũxũgümaxã icuaxgüxũ rü duũxũgü mea naga ĩnüexũ.

3Rü guxũma ga yemagü rü nangutaquexegü rü Moichémaxã rü Aróũmaxã narüxutagagü rü ñanagürügü: —Marütama nax pexica tomaxã ipecuáxũ. Yerü ga Tupana rü guxãxũma nixĩ ga nadexũ rü ngẽmacax ya Cori ya Tupana rü tamaxã nanuxma i guxãma i yixemax. ¿Rü tüxcüũ i pemax i Tupanaarü duũxũgüétüwa pegü pexügüxẽxẽchaũ? ==ñanagürügü.

4-5Rü yemaxũ naxĩnügu ga Moiché rü ñaxtüanegu nayangücuchi rü Coréxũ rü yema nawe rüxĩxũxũ ñanagürü: —Moxũ paxmama rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá tüxũ nüxũ nacuaxẽxẽ rü texé tixĩ ya noxrü ixĩxẽ rü tüxũ naxunetaxe nax napexewa tayaguxũcax i ãmaregü. Rü yíxema Tupana tüxũ unetaxexicatama tá nixĩ i namexũ nax napexewa tayaguxũ i ãmaregü.

6-7Rü ñaa tá pexü i cumax, Pa Coréx, rü cumücügü: “Rü nua tá penana i perü pumaratexearü guruũgü i ãxwe ya naicü nawa ngẽxmaxũ. Rü yimáétügu tá penagü i pumaratexe rü moxũ paxmama Cori ya Tupanapexegu tá peyanu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Rü yimá yatü ya nüma ya Cori ya Tupana nüxũ naxunetacü tá nixĩ ya nüma nayauxãcü. Rü pemax, Pa Lebítanüxũx, rü marü pengupetü nax guxchaxũ pexüxũ” ==ñanagürü.

[8-9]Rü yemawena ga Moiché rü Coréxũ ñanagürü: —¡Choxũ iperüxĩnüe, Pa Lebítanüxũx! ¿Tama e̱xna namaxã petaãxẽ nax Cori ya Iraétanüxũarü Tupana pexũ idexechixũ natanüwa i guxũma i ngẽma Iraétanüxũ nax nua napatawa nüxṹ pepuracüexũca̱x rü ngẽmaãcü guxũma i duũxũgüxũ perüngũxẽxẽgüxũca̱x nawa i ngẽma puracü i pexüxũ?

[10]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nanaxwa̱xe nax cuma rü ñu̱xũchi cumücügü i Lebítanüxũ nax norü ngaicamawa pengẽxmagüxũ. ¿Rü tu̱xcüũ penaxwa̱xe nax pematama chacherdótegü pixĩgüxũ?

[11]Rü natüca̱xma nixĩ i Aróũchiga chixri pidexagüxũ erü nüma i Aróũ rü taxuxũma nixĩ. Rü aixcüma pemaxã nüxũ chixu rü yima namaxã penuecü i cuma rü cumücügü, rü Cori ya Tupana nixĩ ==ñanagürü.

[12]Rü ñu̱xũchi ga Moiché rü naxca̱x nangema ga Datáũ rü Abiráũ ga Eriá nanegü. Natürü ga nümagü rü Moichéxũtawa namugagü rü ñanagürügü: —Tama cuxũtawa taxĩxchaũ.

[13]¿E̱xna cuxca̱x rü wüxi ga ĩnüca nixĩ ga toxũ nax ícugaxũxũ nawa ga Equítuane ga mexũ ga õna taguma ítaxuxũwa nax nuxã ínachianexũgu toxũ cuyuexẽxẽxũca̱x? ¿Rü ngẽmaãcü naétü cunaxwa̱xe nax torü ãe̱xgacü quixĩxũ?

[14]Rü tama aixcüma nixĩ i nawa toxũ cugagüxũ i ngẽma naane i mexũ i õna taguma ítaxuxũwa, rü tama toxna cuyaxãchigü i torü naane rü úbanecügü. ¿Rü cuma nagu curüxĩnügu rü ñaa duũxũgü rü ningexetü nax cuma ícunaxwa̱xexũwa cunagagüxũca̱x? Rü taxũtáma cuxũtawa taxĩ ==ñanagürügü.

[15]Rü yexguma ga Moiché rü poraãcü nanu, rü Cori ya Tupanaxũ ñanagürü: —Tama chanaxwa̱xe i nüxṹ cunayaxu i ngẽma duũxũgüarü ãmaregü. Erü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

choma rü taguma ñuxgu wüxi i norü búru nüxna chayaxu, rü bai i ñuxgu wüxíemaxã chixexũ̃ chaxü ==ñanagürü.

16Rü ñu̱xũchi Coréxũ̃ ñanagürü: —Moxũ̃arü ngunexũ̃gu rü chanaxwa̱xe i nua Cori ya Tupanape̱xewa cuxũ namaxã i cumücügü. Rü Aróũ̃ rü tá ta nangẽxma.

17Rü guxãma i pema i 250 i duũ̃xũ̃gü pixĩgüxũ̃, rü name nixĩ i wüxichigü nua penange i perü pumarate̱xearü guruxũ̃ i pumarate̱xemaxã pexüãcuxũ̃. Rü cuma rü Aróũ̃ rü ta ngẽxgumarüxũ̃ tátama nua penange i perü pumarate̱xearü guruũ̃gü rü tá ngẽma 250 i pumarate̱xearü guruũ̃güxũ̃tagu penanu i Cori ya Tupanape̱xewa ==ñanagürü.

18Rü yemaacü wüxichigü nanayaxu ga norü pumarate̱xearü guruxũ̃. Rü ãxwe ga naicümaxã nayaxüãcu rü ñu̱xũchi pumarate̱xe naétü nagügü. Rü yemaacü Tupanapataarü ĩã̱xgu nayachigü namaxã ga Moiché rü Aróũ̃.

19Rü nüma ga Coré rü Moichémaxã rü Aróũ̃maxã nananuexẽxẽ ga duũ̃xũ̃gü. Rü yemaca̱x Tupanapatape̱xegu nangutaque̱xegü ga guxũ̃ma ga yema duũ̃xũ̃gü. Rü Tupanaarü üüne rü naxca̱x nango̱x.

20-21Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichéxũ̃ rü Aróũ̃xũ̃ ñanagürü: —¡Pixĩgachi natanüwa i ngẽma duũ̃xũ̃gü! Erü ñu̱xmatatama chanadai ==ñanagürü.

22Natürü nüma ga Moiché rü Aróũ̃ rü Tupanape̱xegu ñaxtüanegu nanangücuchitanü rü ñanagürügü nüxũ̃: —Pa Tupanax, cuma nax cunamaxẽxẽẽxũ̃ i guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü, rü tama name i wüxitama i duũ̃xũ̃arü chixexũ̃gagu rü guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gümaxã cunu ==ñanagürügü.

23-24Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichéxũ̃ nangãxũ̃ rü ñanagürü: —¡Namaxã nüxũ̃ ixu i guxũ̃ma i Iraétanüxũ̃ rü ínachoxũ̃ nawa ya yimá napatagü ya Coré rü Datáũ̃ rü Abiráũ̃ nawa ngẽxmagüne! ==ñanagürü.

25Rü yexguma ga Moiché rü inaxũãchi nax Datáũ̃ rü Abiráũ̃ íyexmagüxũ̃wa naxũ. Rü nawe narüxĩ ga Iraétanüxũ̃arü ãe̱xgacügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[26]Rü ñu̱xũchi nüma ga Moiché rü duũ̃xũ̃gümaxã nüxũ̃ nixu rü ñanagürü: —¡Nüxna pixĩgachi ya napatagü i ngẽma duũ̃xũ̃gü i chixexũ̃gu rüxĩnüexũ̃! ¡Rü taxũtáma nüxũ̃ pedau i norü ngẽmaxũ̃gü nax tama naxrüxũ̃ norü chixexũ̃gagu peyuexũ̃ca̱x! = =ñanagürü.

[27]Rü guxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü rü nixĩgachitanü nawa ga yema nachica ga Coré, rü Datáũ̃ rü Abiráũ̃ nawa yexmagüxũ̃. Rü nüma ga Datáũ̃ rü Abiráũ̃ rü naxma̱xgümaxã rü naxacügümaxã napatagü ga naxchirunaxca̱xarü ĩã̱xwa nayexmagü.

[28]Rü nüma ga Moiché rü nidexachigüama rü ñanagürü: —Rü ñaa i ñu̱xma tá nüxũ̃ pidauxũ̃wa tá pexũ̃ chanawe̱x nax Cori ya Tupana yixĩxũ̃ ya choxũ̃ mucü nax chanaxüxũ̃ca̱x i guxũ̃ma i ta̱xacü i chaxüxũ̃, rü tama i chomatama chorü ngúchaũ̃maxã yixĩxũ̃ nax chanaxüxũ̃.

[29]Rü ngẽxguma ñaa yatügü rü mea tá nayuemaregu, ngexũ̃rüüxũ̃ i duũ̃xũ̃rüxũ̃, rü ngẽmawa tá nüxũ̃ pecua̱x nax tama Cori ya Tupana yixĩxũ̃ i choxũ̃ naxüxẽẽcü i ngẽma chaxüxũ̃.

[30]Natürü ngẽxguma Cori ya Tupana rü ngürüãchimare ta̱xacü ngupetüxẽẽgu, rü yange̱xgu i waixũ̃mü rü ngẽmagu nayicugu i ngẽma duũ̃xũ̃gü guxũ̃ma i norü ngẽmaxũ̃gümaxã, rü ngẽmaãcü maxẽxũ̃ma waixũ̃mü ingexũ̃gü nayicugu, rü ngẽmawa tá nüxũ̃ pecua̱x nax ngẽma yatügü yixĩxũ̃ i Cori ya Tupanamaxã nuexũ̃ = =ñanagürü.

[31]Rü yexguma Moiché yagúegagu ga nax yadexaxũ̃, rü ga waixũ̃mü rü ninge̱x natüũ̃wa ga yema duũ̃xũ̃gü.

[32]Rü yexma nayicu ga yema duũ̃xũ̃gü ga Coréweama rüxĩxũ̃, wüxigu namaxã ga naxacügü rü naxma̱xgü rü guxũ̃ma ga norü yemaxũ̃gü.

[33]Rü maxẽxũ̃ma yema waixũ̃mü ga ingexũ̃gü nayicu namaxã ga norü yemaxũ̃gü. Rü ñu̱xũchi ga yema waixũ̃mü rü nügüna naxũ. Rü yemaacü Iraétanüxũ̃tanüwa inayarüxo ga yema duũ̃xũ̃gü.

[34]Rü yema duũ̃xũ̃gü ga waixũ̃mü ga ingexũ̃gü yixcuxũ̃ rü aixta naxüe. Rü yexguma yemaxũ̃ naxĩnüegu ga yema Iraétanüxũ̃ ga yéma irüdaunüxũ̃ rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nibuxmü rü ñanagürügü: —Tama tanaxwa̱xe i tomagü rü ta waixũ̃mü ingexũ̃gü nax tayicuxũ̃ = =ñanagürügü.

35Rü ñu̱xũchi nüma ga Cori ya Tupana rü üxüema yéma namu, rü ínanagu ga yema 250 ga yatügü ga norü pumarate̱xe Cori ya Tupanaca̱x yéma igugüxũ̃.

36Rü Cori ya Tupana rü Moichémaxã nidexa rü ñanagürü nüxũ̃:

37—¡Aróũ̃ nane ya Ereacháxũ̃ namu nax nadeaxũ̃ca̱x i ngẽma pumarate̱xearü guruũ̃gü i ngẽma duũ̃xũ̃gü ixaexũ̃wa! ¡Rü ngẽma pumarate̱xearü guruũ̃güwa ngẽxmagücü ya ǻxwe rü yáxũ̃wa yawogüã erü ngẽma pumarate̱xearü guruxũ̃gü rü naxüüne!

38Rü ngẽma norü pumarate̱xearü guruũ̃gü i ngẽma yatügü i norü pecadugagu yuexũ̃, rü nixüüne erü marü cha̱u̱xca̱x pumarate̱xe nawa nigugü. ¡Rü ngẽma norü pumarate̱xearü guruũ̃gü rü peyapomügü nax naxãtachinüxũ̃ca̱x! ¡Rü ngẽma natachinümaxã penatüxüne i ngẽma ãmarearü guruxũ̃ nax ngẽma rü wüxi i cua̱xãchiruxũ̃ yixĩxũ̃ca̱x naxca̱x i Iraétanüxũ̃! = =ñanagürü.

39Rü nüma ga chacherdóte ga Ereachá rü nanade ga yema pumarate̱xearü guruũ̃gü ga bróũ̃chenaxca̱x ga yéma nanaxũ̃ ga yema yatügü ga ixaexũ̃. Rü ñu̱xũchi duũ̃xũ̃güxũ̃ namu nax yaxütachinüãxũ̃ca̱x nax yemamaxã natüxünegüãxũ̃ca̱x ga ãmarearü guruxũ̃.

40Rü yema nixĩ ga wüxi ga cua̱xruxũ̃ naxca̱x ga Iraétanüxũ̃ nax tama namexũ̃ nax toguemare ga duũ̃xẽ ya tama Aróũ̃tanüxũ̃ ixĩxẽ pumaraarü guruũ̃na tangaicamaxũ̃ nax Cori ya Tupanaca̱x pumarate̱xe tiguxũ̃. Erü texé ya nüxna ngaixcamaxe rü yema Coré rü namücügüxũ̃ ngupetüxũ̃rüxũ̃ tá tüxũ̃ nangupetü. Rü nüma ga Ereachá rü nanaxü ga guxũ̃ma ga yema Cori ya Tupana Moichéwa namaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃ãcü.

41Rü yemaarü moxũ̃ãcü rü guxũ̃ma ga yema Iraétanüxũ̃ rü inanaxügüe ga Moiché rü Aróũ̃chiga nax chixri yadexagüxũ̃. Rü ñanagürügü: —Pema rü penadaimare i ñaa Cori ya Tupanaarü duũ̃xũ̃gü = =ñanagürügü.

42Rü guxũ̃ma ga yema duũ̃xũ̃gü rü Moichéxũ̃ rü Aróũ̃xũ̃ ínachomaeguãchi rü yéma ninuũ̃gatanücüxü. Natürü ga nüma ga Moiché rü Aróũ̃ rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tupanapatawaama naxĩ. Rü yexgumatama yema caxixũ̃ ga Cori ya Tupana nawa yexmaxũ̃ rü napataétügu ínarüxĩ, rü norü üünemaxã nayadüxü.

43-44Rü nüma ga Moiché rü Aróũ̃ rü Tupanapatapẹxewa nangugü rü yexma nayachigü. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichéxũ̃ ñanagürü:

45—¡Pixĩgachi natanüwa i ngẽma duũ̃xũ̃gü, erü ñụxma tátama chanadai! ==ñanagürü. Rü nüma ga Moiché rü Aróũ̃ rü yexgumatama ñaxtüanegu nayangücuchitanü.

46Rü nüma ga Moiché rü Aróũ̃xũ̃ ñanagürü: —¡Nua nange i curü pumaratẹxearü guruxũ̃, rü ǽxwe i naxũ̃nagüarü guruũ̃wa cuyaxucümaxã naxüãcu, rü ñụxũchi pumaratẹxe ngẽxma ta nagü! ¡Rü ñụxũchi paxa duũ̃xũ̃gü íngẽxmagüxũ̃wa naxũ rü ngéma duũ̃xũ̃gücạx nüxna nachogü ya Tupana nax nüxṹ nüxũ̃ nangümaxũ̃cạx i norü chixexũ̃gü! Erü nüma ya Cori ya Tupana rü poraãcü nanuxũchi, rü ngẽma dạxaweane i namaxã nadaiaxũ̃ rü marü inaxügü ==ñanagürü.

47Rü nüma ga Aróũ̃ nanaxü ga yema Moiché namaxã nüxũ̃ ixuxũ̃. Rü paxa inañaãchi rü yema duũ̃xũ̃gü íngutaquẹxexũ̃wa naxũ. Rü yema dạxaweane ga Tupana yéma muxũ̃ rü marü natanüwa nangu ga duũ̃xũ̃gü rü marü muxũ̃ma nayue. Rü yexguma ga nüma ga Aróũ̃ rü yema pumaratẹxearü guruũ̃gu nanagü ga pumaratẹxe, rü Tupanana naca nax duũ̃xũ̃güaxṹ nüxũ̃ yanangümaxũ̃cạx ga norü chixexũ̃gü.

48Rü ñụxũchi ga nüma ga Aróũ̃ rü yema maxẽxũ̃ rü yema marü yuexũ̃arü ngaxũ̃gu nachi. Rü yexguma ínayachaxãchi ga yema dạxaweane.

49Natürü marü 14,700 ga duũ̃xũ̃gü nixĩ ga yuexũ̃ namaxã ga yema dạxaweane. Rü naétü nixĩ ga yema nüxíra marü yuexũ̃ ga Coréwe rüxĩxũ̃ ga tama Moichéga ĩnüechaũ̃xũ̃.

50Rü yexguma marü iyanaxoxgu ga yema dạxaweane, rü nüma ga Aróũ̃ rü wenaxarü Tupanapatacạx nataegu ga Moiché íyexmaxũ̃wa.

## Iraétanüxũ̃arü muxchiga 17

### Aróũ̃arü naixmenạxã rü narüxüatü rü ñụxũchi naxo


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Cori ya Tupana rü Moichémaxã nidexa rü ñanagürü nüxũ:

[2]—¡Namaxã nüxũ ixu i Iraétanüxũtücumüarü ãẽxgacügü rü wüxichigü nua nange ya norü naixmenaxã! Rü guxũwama rü 12 tá nixĩ ya yima naixmenaxãgü. Rü cuma rü wüxichigü i norü naixmenaxãgu tá cuyaxügüéga.

[3]Rü yima naixmenaxã ya Lebítanüxũtücumüarü ãẽxgacüarü ixĩxũne rü tá Aróũéga nagu cuxümatü. Rü ngẽma togü i Iraétanüxũtücumüarü ãẽxgacügü rü norü naixmenaxãchigügu tá cunaxümatü i naéga.

[4]Rü Tupanapatagu tá cuyanu napẽxegu i ngẽma baú i chorü mugüpane nawa ngẽxmaxũ i ngextá choma pemaxã íchangexmaxũwa.

[5]Rü choma rü tá chanaxüatüxẽxẽ ya yima norü naixmenaxã ya yimá choma nüxũ chaxunetacü nax nüma chorü duũxũgümaxã inacuáxũcax. Rü ngẽmaãcü i ngẽma Iraétanüxũ rü taxũtáma chopẽxewa chixri pechiga nidexagü = =ñanagürü.

[6]Rü nüma ga Moiché rü Iraétanüxũmaxã nüxũ nixu ga yematama ore. Rü wüxichigü ga yema Iraétanüxũtücumüarü ãẽxgacü rü wüxi ga naixmenaxã Moichéna nixãchigü. Rü yemaacü 12 ga naixmenaxã nixĩ ga guxũwama. Rü guma naixmenaxãtanüwa nayexma ga Aróũarü naixmenaxã.

[7-8]Rü nüma ga Moiché rü Tupanapẽxegu nayanu ga guma naixmenaxãgü nawa ga gumá Tupanapata. Rü yexguma moxũãcü Tupanapatawa naxũxgu, rü nüxũ nadau ga Aróũ yexma üxũne ga naixmenaxã ga Lebítanüxũarü ixĩxũne ga nax naxãátüxũ, rü naxãchacuxũ rü naxoxũ rü nadauxũ ga norü o ga alméũdragü.

[9]Rü nüma ga Moiché rü Tupanapatawa ínananuxũ ga guxũnema ga guma naixmenaxãgü rü yema Iraétanüxũxũ nüxũ nadauxẽxẽ. Rü yexguma yema ãẽxgacügü marü nüxũ nadaugüguwena rü wüxichigü rü nanayaxu ga norü naixmenaxã.

[10]Rü yexguma ga Tupana rü Moichéxũ ñanagürü: —¡Yima Aróũarü naixmenaxã rü wenaxarü ngẽma baú i chorü mugüpane nagu üxũpẽxegu naxũ! ¡Rü ngẽxma namaxã nanguxũ nax wüxi i ãũcümaxũ yixĩxũcax naxcax


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

i ngẽma duũxũgü i chomaxã nuexũ! Rü ngẽmaãcü tá inarüxo nax chixri chauchiga yadexagüxũ rü taxũtáma nayue i ngẽma Iraétanüxũ ==ñanagürü.

[11]Rü nüma ga Moiché rü nanaxü ga guxũma ga yema Cori ya Tupana namaxã nüxũ ixuxũãcü.

[12-13]Natürü ga nüma ga Iraétanüxũ rü Moichéxũ ñanagürügü: —Nuxãwaxi nixĩ i marü itarütauxexũ. Rü guxãtáma i toma rü nuxã tá tayue. Rü guxãma ya yíxema Tupanapatana ngaixcamaxe rü tayue. ¿Ẽxna guxãma i yixemagü rü tá tayue? ==ñanagürügü.

## Iraétanüxũarü muxchiga 18

### Chacherdótegü rü Lebítanüxũarü puracügü

[1]Cori ya Tupana rü Aróũxũ ñanagürü: —Cuma rü cunegü rü wüxigu namaxã i ngẽma togü i Lebítanüxũ tá nixĩ i choxna naxca̱x pecaxũ nax nüxṹ nüxũ icharüngümaxũca̱x i ngẽma Iraétanüxũarü chixexũgü i chopẹ̱xewa naxügüxũ. Natürü ngẽma chixexũ i cuma rü cunegü chopẹ̱xewa pexügüxũ, rü pemax i chacherdótegü tátama nixĩ i chauxũtawa naxca̱x ípecaxũ nax pexṹ nüxũ icharüngümaxũca̱x i ngẽma chixexũgü i chopẹ̱xewa pexügüxũ.

[2]Natürü ngẽma togü i Lebítanüxũ i cutanüxũ ixĩgüxũ rü cunaxwa̱xe nax cuxũ rü cunegüxũ nangũxẽẽgüxũ nawa i Tupanapataarü puracü.

[3]Rü nümagü i Lebítanüxũ rü tá ínamemare nax naxügüã̱xũca̱x i ngẽma Tupanapataarü puracü i nawa cunamuxũ. Natürü tama name nax Tupanapatawa ngẽxmagüxũ i nawechigüna rü ãmarearü guruũna nangaicamagüxũ, erü ngẽxguma nüxna nangaicamagügu rü tá nayue rü pema rü tá ta peyue.

[4]Rü ngẽma Tupanapatawa cuxüxũ i puracüwa rü cunaxwa̱xe nax ngẽma Lebítanüxũ cuxũ rüngũxẽẽgüxũ i wüxichigü i ngẽma puracü i cuxüxũwa. Natürü taxũtáma ngexũrüüxũmare i duũxũ i tama nüxũ chaxunetaxũ pexna nangaicama.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5Erü pexmẹxwa nixĩ i nangẽxmaxũ̃ ya chopata rü ñụxũchi ngẽma ãmarearü guruxũ̃. Rü ngẽxguma ngẽma pexũ̃ chamuxũ̃ãcü peyanguxẽẽgu rü tagutáma wena Iraétanüxũ̃maxã chanu.

6Rü natanüwa i ngẽma togü i Iraétücumügü rü choma rü chanade i cuenexẽgü i Lebítanüxũ̃. Rü ñụxũchi pexna chanamugü nax pexũ̃ nangũ̃xẽẽgüxũ̃cạx i chopataarü puracüwa.

7Natürü cuma rü cunegüxica tá nixĩ i penaxügüxũ̃ i ngẽma chacherdótegüarü puracü rü chopẹxewa ãmare pigugüxũ̃ rü tüyemachiũ̃ruxũ̃arü aixepeguama pichocuxũ̃ nagu i ucapu i Üünexüchixũ̃. Rü ngẽma puracü rü pexica tátama nixĩ i penaxügüxũ̃ erü choma rü nagu pexũ̃ chamugü nax chacherdótegü pixĩgüxũ̃ rü chacherdótegüarü puracü pexügüxũ̃cạx. Rü ngẽxguma chi texé chacherdótearü puracü uxgu natürü tama chacherdóte tixĩxgu, rü tá yu tümamaxã naxuegu ==ñanagürü.

### Ãmaregü i chacherdótegücạx rü Lebítanüxũ̃cạx ixĩxũ̃

8Rü Cori ya Tupana rü Aróũ̃xũ̃ ñanagürü: —Choma rü cuxũ̃ chamu nax nüxna cudauxũ̃cạx i ngẽma ãmaregü i duũ̃xũ̃gü choxna naxũ̃. Rü guxũ̃ma i ngẽma ãmaregü i üünexũ̃ i Iraétanüxũ̃ choxna naxũ̃, rü choma rü cuxna rü cunegüna chanaxã, erü ngẽma nixĩ i pexna üxũ̃. Rü ngẽma mu i cumaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ rü tá guxũ̃gutáma nagu pexĩ.

9Rü cuxrü tá nixĩ i ngẽma ãmaregü i Iraétanüxũ̃ choxna ãgüxũ̃. Rü ngẽma naxũ̃nagü i chạụxcạx peguxũ̃wa rü cuxrü tá nixĩ i ngẽma namachi i cuxna üxũ̃. Rü cuxrü tá nixĩ i ngẽma ãmaregü i triguṭexe, rü ãmaregü i pecaduarü ütanüruũ̃gü, rü ãmaregü i Iraétanüxũ̃ choxna naxũ̃ norü guxchaxũ̃gü i naxügüxũ̃arü ütanüruxũ̃. Rü guxũ̃ma i ngẽma ãmaregü i üünexũ̃ rü tá cuxrü rü cunegüarü nixĩ.

10Rü guxũ̃ma i petanüwa i yatüxũ̃ rü marü name nax nangọ̃xgüãxũ̃ i ngẽma ãmaregü, natürü nanaxwạxe nax wüxi i nachica i üünexũ̃wa nax nangọ̃xgüãxũ̃ erü ngẽma ãmaregü rü nixüüne.

11Rü ngẽma ãmaregü i chorü ngüxmüxẽẽruũ̃gü i Iraétanüxũ̃ choxna ãgüxũ̃ rü cuxna rü cunegüna rü cuxacügü i cupatawa ngẽxmagüxũ̃na chanaxã. Rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngẽma rü wüxi i mu i guxũgutáma pinguxẽẽxũ nixĩ. Rü ngexũrüüxũmare i cupatacüãx i chopexewa mearü maxũxáxũ rü name nax nangõxgüãxũ i ngẽma ãmaregü.

12Rü ngẽxgumarüxũ ta cuxna chanaxã i ngẽma nanetügüarü o i nüxíraxũgüxũ i wüxichigü ya taunecügu choxna naxãgüxũ i Iraétanüxũ. Rü ngẽxgumarüxũ ta cuxna chanaxã i ngẽma chíxũ i rümemaexũ rü yimá bínu ya rümemaecü rü ñuxũchi ngẽma trigu i rümemaexũ.

13Rü ngẽxgumarüxũ ta cuxna chanaxã i ngẽma togü i nanetügüarü o i nüxíraxũgüxũ i choxna naxãgüxũ i Iraétanüxũ. Rü ngexũrüüxũmare i cupatacüãx i chopexewa mearü maxũxáxũ rü name nax nangõoxũ i ngẽma ãmaregü.

14Rü guxũma i ãmaregü i Iraétanüxũ chauxcax inuxũchixũ rü cuxrügü tá nixĩ.

15Rü ngẽma Iraétanüxũ nanegü i nüxíra buexũ rü ñuxũchi naxũnagü i yatüxũ i nüxíra buexũ i choxna namugüxũ rü cuxrügü tá nixĩgü. Natürü nanegüchicüxü rü ñuxũchi ngẽma naxũnagü i tama ngõxwa mexũchicüxü rü ngẽma Iraétanüxũ tá diẽru cuxna naxã.

16Rü ngẽma diẽru i nane i nüxíra buxũtanü rü tá cuxṹ nanaxütanü i ngẽxguma marü wüxi ya tauemacü nüxṹ ngẽxmagu i ngẽma nane. Rü ngẽma natanü tá nixĩ i wüximẽẽxpüxtachinü i diẽrumünaxcax i diẽru i wüxichigü 11 gramu yáxũ ega Tupanapataarü yáruũwa nayaxgu.

17Natürü ngẽma nüxíra buxũ i wocaxacügü, rüexna carnéruxacügü rüexna chíbuxacügü rü taxucürüwama nachicüxü diẽru inaxã i duũxũgü erü ngẽmagü rü chaugücax nüxũ chaxunetaxũ nixĩ. Rü tá cunadai rü yimá nagü rü ãmarearü guruũétügu tá cunaba. Rü norü chíxũ rü tá cuyagu nax wüxi i ãmare i choma namaxã chataãẽxũ yixĩxũcax i ngẽma naema.

18Rü ngẽxguma chorü ngüxmüxẽẽruũcax penadaixgu i naxũnagü rü yima tügüneperema rü naremümachi rü cuxna naxṹ. Rü ngẽxgumarüxũ ta cuxna naxṹ i namachi i ngẽma naxũna i nüxíra buxũ i chauxcax pedaixũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

19Rü guxũma i ãmaregü i Iraétanüxũ choxna naxũ rü cuxna chanana nax cuxrü rü cunegüarü rü cuxacügü i cuxũtawa ngẽxmagüxũarü yixĩgüxũca̲x. Rü ngẽma rü wüxi i mu i guxũgutáma pingu̲xẽẽxũ nixĩ. Rü ngẽma uneta i cumaxã rü cunegümaxã rü cutaagümaxã i chomatama chaxüxũ rü wüxi i uneta i ñoma yucürarüxũ taguma gúxũ nixĩ ==ñanagürü.

20Rü Cori ya Tupana rü Aróũxũ ñanagürü: —Cuma rü taxũtáma ngẽma togü i Iraétanüxũrüxũ cuxṹ nangẽxma i curü naane i Iraéanewa. Erü choma tá nixĩ i cuxrü ãmare chixĩxũ rü cunegüarü ãmare rü cutaagüarü ãmare chixĩxũ i Iraéanewa.

21Rü ngẽma diésmu i choxna naxãgüxũ i Iraétanüxũ norü nanetügüarü owa, rü choma rü tá Lebítanüxũna chanaxã nax ngẽmamaxã nüxṹ naxãtanüxũca̲x i norü puracü i chopatawa naxügüxũ.

22Rü ngẽma togümare i Iraétanüxũ rü tama name nax chopatana nangaicamagüxũ erü ngẽxguma nüxna nangaicamagügu rü pecadu naxügü erü tama chauga naxĩnüe. Rü tá nayue.

23Rü Lebítanüxũxica tá nixĩ i naxügüxũ i ngẽma puracü i chopatawa. Rü nümagü tá nixĩ i chope̲xewa ãmare inaxãgüxũ nax nüxṹ nüxũ charüngümaxũca̲x i ngẽma Iraétanüxũarü pecadugü. Rü ngẽma tá nixĩ i mu i guxũgutáma pingu̲xẽẽxũ, rü papagü rü tá nanegüwa nanaxüexẽxẽ. Rü ngẽma Lebítanüxũ rü taxũtáma nüxṹ nangẽxma i norü naane i Iraéanewa.

24Rü ngẽma diésmu i choxna naxãgüxũ i Iraétanüxũ norü nanetügüarü owa, rü choma rü Lebítanüxũna chanaxã. Rü ngẽmaca̲x nüxũ chixu rü taxũtáma nüxṹ nangẽxma i norü naane i Iraéanewa ==ñanagürü.

25Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichéxũ ñanagürü:

26—¡Lebítanüxũmaxã nüxũ ixu rü ngẽxguma nayauxgüãgu i ngẽma diésmu i Iraétanüxũ norü nanetüarü owa choxna ãgüxũ, rü name nixĩ i ngẽmawa choxna nanaxãgü i norü diésmu!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[27]Rü ngẽma tá nixĩ i norü ãmare i choxna naxãgüxũ̃ i Lebítanüxũ̃, ngẽma Iraétanüxũ̃ norü ãmare choxna ãgüxũ̃rüxũ̃ i ngẽxguma choxna naxãxgüãgu i ngẽma choxna üxũ̃ nawa i norü trigu rü norü bínu.

[28]Rü ngẽmaãcü i ngẽma diésmu i Iraétanüxũ̃ Lebítanüxũ̃ca̱x ixãxũ̃ rü nümagü i ngẽma Lebítanüxũ̃ rü ngẽmawa tá cha̱u̱xca̱x ínanaxüxüchigü i norü diésmu. Rü ngẽma diésmu tá chacherdóte ya Aróũ̃na nanaxãgü.

[29]Rü ngẽmaãcü i ngẽma Lebítanüxũ̃ rü ngẽma diésmu i Iraétanüxũ̃ nüxna ãgüxũ̃wa tá cha̱u̱xca̱x ínanaxüxüchigü i diésmu. Rü chanaxwa̱xe nax ngẽma rümemaegüxüchixũ̃ yixĩxũ̃ i ngẽma choxna naxãgüxũ̃.

[30]¡Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta Lebítanüxũ̃maxã nüxũ̃ ixu i ñaa ore! “Rü ngẽxguma marü cha̱u̱xca̱x ínaxüxüchigüãgu i ngẽma rümemaexũ̃ i diésmu, rü noxrü tá nixĩ i ngẽma trigu i íyaxüxũ̃ rü yima bínu ya íyaxücü.

[31]Rü name i nüma rü naxacügümaxã nanango̱xgü i ngexũ̃rüüxũ̃mare i nachicawa. Rü ngẽma nixĩ i norü natanü naxca̱x nax chopatawa napuracüexũ̃.

[32]Rü ngẽxguma marü cha̱u̱xca̱x ínaxüxüchigüãgu i ngẽma ãmare i rümemaexũ̃chixũ̃ i choxrü ixĩxũ̃, rü tama chixexũ̃ naxügü i ngẽxguma nango̱xgüãgu i ngẽma nüxna üxũ̃. Rü ngẽmaãcü taxũ̃táma nanaxãũ̃achigü i ngẽma ãmaregü i üünexũ̃ i Iraétanüxũ̃ choxna ãgüxũ̃, rü taxũ̃táma nayue” ==ñanagürü ga Tupana.

## Iraétanüxũ̃arü muxchiga 19

### Tupanape̱xewa ãũ̃achixũ̃arü mexẽxẽruũ̃chiga

[1]Cori ya Tupana rü Moichémaxã rü Aróũ̃maxã nidexa rü ñanagürü nüxũ̃:

[2]—Choma nixĩ i Cori ya Tupana chixĩxũ̃. ¡Rü Iraétanüxũ̃maxã nüxũ̃ ixu i ñaa mu!: “¡Rü cuxũ̃tawa nagagüã i wüxi i woca i ngexũ̃ i dauchapa̱xaxũ̃ i taxuwama chixexũ̃ i taguma namaxã napuracüexũ̃!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[3]Rü pema rü tá chacherdóte i Ereachána penamu. Rü nüma tá nixĩ i ngẽma ípengexmagüxũarü düxétüwa nagaãxũ. Rü tá nanamu nax napẹxegu yamạxgüãxũ.

[4]Rü chacherdóte i Ereachá rü naxmẹxmaxã tá íxracü ya nagü nayaxu. Rü ñụxũchi 7ẹxpụ̈xcüna tá chopata íngexmaxũguama nanamaxgü.

[5]Rü ngẽmawena rü Ereachápẹxewa tá nayagu i ngẽma woca, guxũma i naxchạxmüũmaxã, rü namachimaxã, rü nagümaxã rü naũmaxã.

[6]Rü ngẽxguma i nüma i chacherdóte rü tá nanayaxu i ñuxre i ocayiwachacüxü, rü wüxi i maxcuruxũ i ichópuchacüxü, rü wüxi i naxchiru i daucharaxũ. Rü guxũma i ngẽma rü wüxigu tá yima üxü ya woca nawa yagugünewa nayawocu nax ínaguaxũ.

[7]Rü ngẽmawena i nüma i chacherdóte rü tá nügü nayạụxchiru rü tá nügü naxaiya. Rü ngẽmawena rü name nax wenaxarü duũxũgü íxãpataxũwa naxũxũ. Natürü tauxta aixcüma namexũ ñụxmata nayáuane.

[8]Rü ngẽma yatü i woca iguxũ rü ngẽxgumarüxũ tá ta nügü nayạụxchiru rü nügü naxaiya. Natürü tauxta aixcüma name ñụxmata nayáuane.

[9]Rü wüxi i yatü i marü chopẹxewa mexũ rü tá nanagücu ya norü tanimaca i ngẽma woca i guxũ. Rü wüxi i nachica i tama ãũãchixũgu tá namaxã nanguxũ ya yima tanimaca i duũxũgü íxãpataxũarü yáxũwa. Rü yima tanimaca tá nixĩ i nawa nagüeãcü i ngẽma dexá i mexẽẽruxũ ixĩxũ nax ngẽma dexá rü Iraétanüxũarü chixexũarü mexẽẽruxũ yixĩxũcạx. Rü guxũma i ngẽma rü pecaduarü ütanüruxũ nixĩ.

[10]Rü ngẽma duũxũ i tanimaca nagụ̈xüxũ, rü tá nügü nayạụxchiru. Natürü tauxta aixcüma namexũ ñụxmata nayáuane. Rü ngẽma nixĩ i wüxi i mu i guxũgutáma yanguxẽẽgüxũ i Iraétanüxũ rü ñụxũchi ngẽma duũxũgü i to i nachixũanecüạ̈xgü i petanüwa ngẽxmagüxũ.

[11]Rü texé ya yuxetaxũ ingógüxe rü 7 i ngunexũ tátama nixĩ i Cori ya Tupanapẹxewa taxãũãchixũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[12]Rü ngẽxguma norü tomaepu̱x i ngunexũwa nanguxgu nawena nax duũxẽ ya yuxexũ tingõgüxũ rü name nixĩ i ngẽma dexá i wocaarü tanimacamaxã ãéũxũwa tügü tayauxune rü ñu̱xũchi ngẽxguma norü 7 i ngunexũwa nanguxgu rü wena tügü tayaxu nawa i ngẽma dexá. Natürü ngẽxguma taxũtáma norü tomaepu̱x i ngunexũgu rü norü 7 i ngunexũgu ngẽma dexáwa tügü tayaxunegu rü taxũtáma chope̱xewa tame.

[13]Rü ngẽxguma texé yuxe ya duũxẽxũ ingógügu rü ñu̱xũchi tama ngẽma dexáwa tügü tayaxu̱xgu rü chopatamaxã chixexũ taxü. Rü ngẽmaca̱x name nax wüxicana itarüxoxũ i Iraétanüxũtanüwa. Erü tama ngẽma dexá i wocaarü tanimacamaxã ãéũxũmaxã tamaxcuxũne, rü ngẽmaca̱x chope̱xewa taxãũãchi.

[14]Rü ngẽxguma wüxíe ĩpatagu yu̱xgu rü ñaa nixĩ i ngẽma chorü mugü. Rü guxũma i duũxũgü ya yima ĩpataarü aixepewa ngẽxmagüxũ rü guxũma i ngẽma nagu chocuxũ rü 7 i ngunexũ nixĩ i yaxãũãchixũ i chope̱xewa.

[15]Rü guxũma i nawechigü i tama rüngataxũgüxũ rüe̱xna tama mea rüngataũxũ rü tá ta chope̱xewa nixãũãchi.

[16]Yíxema duũxẽ ya nüxũ ingógüxe i wüxi i duũxũ i naanegu yama̱xgüxũ rüe̱xna ngẽxma yumarexe, rüe̱xna yuxetachina̱xãxũ ingógüxe, rüe̱xna wüxi i naxchiqueexexũ ingógüxe, rü 7 i ngunexũ tá chope̱xewa taxãũãchi.

[17]Tümaarü mexẽẽca̱x ya yíxema chope̱xewa ãũãchíxe, rü name i wüxi ya naxpáũgu tanayaxu ya íxracü ya norü tanimaca i ngẽma woca i pecaduarü ütanüruxũ ixĩxũ. Rü ñu̱xũchi natüacüwa yaxuxũ i dexámaxã taname.

[18]Rü ngẽmawena, rü wüxi i duũxũ i chope̱xewa mexũ rü tá nanayaxu i wüxi i maxcuruxũ i ichópuchacüxü. Rü ngẽma dexá i wocaarü tanimacamaxã ãéũxũmaxã tá nanamaxcu ya yimá ĩpata, rü nawechigü, rü ngẽma duũxũgü i ngéma ngẽxmagüxũ. Rü ngẽxgumarüxũ tá ta nanamaxcuxũne i ngẽma duũxũ i yuetachina̱xãxũ ingógüxũ, rüe̱xna duũxẽ ya yuxe ya tüxũ yama̱xgüexũ ingógüxũ, rüe̱xna duũxẽ ya tüechama yuxexũ ingógüxũ, rüe̱xna yuetachiqueexexũ ingógüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

19Rü ngẽma duũxũ i chopẹxewa mexũ, rü tá tüxũ namaxcuxũne ya yíxema
duũxẽ ya ãũãchíxe i ngẽxguma norü tomaepụ̈x rü norü 7 i ngunexũwa
nanguxgu nawena nax ãũãchixũ tingõgüxũ. Rü ngẽxguma ya yixema duũxẽ
ya ãũãchíxe rü tá tügü tayauxchiru, rü tá tügü taxaiya. Natürü tauxta
aixcüma tame ñụxmata nayáuane.

20Rü yíxema duũxẽ ya ãũãchíxe ya tama tügü mexẽẽchaũxẽ, rü tanaxwạxe
nax wüxicana itarüxoxũ i petanüwa erü chopataxũ taxãũãchixẽxẽ. Rü
taxãũãchiecha, erü tama ngẽma dexá i mexẽẽruũmaxã tamaxcuxũne.

21¡Rü ngẽma mu rü guxũgutáma peyangụxẽxẽ! Rü yíxema toguxexũ
maxcuxũnexe namaxã i ngẽma dexá i mexẽẽruxũ rü tanaxwạxe nax tügü
tayauxchiruxũ. Rü yíxema nüxũ ingógüxe i ngẽma dexá i mexẽẽruxũ rü
Tupanapẹxewa taxãũãchi ñụxmata nayáuane.

22Rü guxũma i tạxacü i yíxema duũxẽ ya ãũãchíxe nüxũ ingógüxũ rü
taxãũãchi, Rü yíxema ãũãchíxe ya duũxẽxũ ingógüxe rü tümarüxũ taxãũãchi
ñụxmata nayáuane” = =ñanagürü ga Tupana.

## Iraétanüxũarü muxchiga 20

### Dexá ga nutawa yagoxũchiüxũ

(Éx. 17.1-7)

1Rü gumá taunecüarü nüxíraũcü ga tauemacügu nixĩ ga Iraétanüxũ ga
chianexũ ga Chíũwa nangugüxũ. Rü nachica ga Cadégu narücho. Rü yexma
nixĩ ga nayuxũ ga Moiché naeyạx ga María. Rü yexma ngĩxũ natạxgü.

2Natürü ga duũxũgü rü nüxṹ nataxuma ga dexá, rü yemacạx nangutaquẹxegü
rü Moichémaxã rü Aróũmaxã narüxutagagü.

3Rü ñanagürügü Moichéxũ: —Narümemae chi nixĩ ga wüxigu namaxã
tayuexũ ga yema tatanüxũ ga Cori ya Tupana yuexẽẽxũ.

4¿Rü tụ̈xcüũ nixĩ i nua chianexũwa toxũ pegagüxũ i toma i Cori ya Tupanaarü
duũxũgü nax tixĩgüxũ? ¿Ẽxna penaxwạxe nax nua tayuexũ wüxigu namaxã i
toxũnagü?


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5¿Rü tu̱xcüü̃ ga toxü̃ ípegaxü̃xü̃ ga Equítuanewa nax ñaa nachica i chixexü̃ rü ãũcümaxü̃wa toxü̃ pegagüxü̃ca̱x? Erü nua rü taxucürüwama ta̱xacü nuxã tato, rü nataxuma i igunecü, rü úba, rü boxra. Rü dexá rü nataxu i nawa ixaxexü̃ ==ñanagürügü.

6Rü nüma ga Moiché rü Aróü̃ rü nüxna nixĩgachi ga yema duü̃xü̃gü, rü Tupanapataarü ücuchicawa naxĩ, rü yexma nanangücuchitanü. Rü yéma nixĩ ga Tupanaarü üüne ga naxca̱x nangóxü̃.

7-8Rü nüma ga Cori ya Tupana rü ñanagürü Moichéxü̃: —¡Nayaxu ya yima curü naixmena̱xã rü ñu̱xũchi cuenexẽ ya Aróü̃arü ngü̃xẽẽmaxã nangutaque̱xexẽxẽ i duü̃xü̃gü! ¡Rü ñu̱xũchi guxü̃pe̱xewa rü yimá ngéma ngẽxmacü ya nutamaxã nüxü̃ ixu nax dexá pexna naxãxü̃ca̱x! Rü tá nüxü̃ cudau nax yimá nutawa tá dexá yagoxü̃chiüxü̃ nax ngẽmawa naxaxegüxü̃ca̱x i nümagü i duü̃xü̃gü rü naxü̃nagü ==ñanagürü ga Cori ya Tupana.

9Rü nüma ga Moiché rü Cori ya Tupanapatawa nanayaxu ga guma naixmena̱xã, yema nüma ya Tupana namuxü̃rüxü̃.

10Rü ñu̱xũchi ga Moiché rü Aróü̃ rü gumá nutape̱xegu nanangutaque̱xexẽxẽ ga duü̃xü̃gü. Rü Moiché rü ñanagürü nüxü̃: —¡Iperüxĩnüe, Pa Duü̃xü̃gü i Nue Wa̱xexü̃! ¿Penaxwa̱xe nax daa nutawa dexá pexca̱x tango̱xẽxẽxü̃ nax nawa pexaxegüxü̃ca̱x? ==ñanagürü.

11Rü yema ñaxguwena ga Moiché rü guma naixmena̱xãmaxã naxunagüchacüxü, rü taxree̱xpu̱xcüna gumá nutawa nanacua̱i̱xca. Rü taxü̃ ga dexá yéma inayagoxü̃chíü. Rü yemaacü ga duü̃xü̃gü rü naxü̃nagü rü naxaxegü.

12Natürü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichéxü̃ rü Aróü̃xü̃ ñanagürü: —Ñu̱xma nax tama aixcüma choxü̃́ peyaxõgüxü̃ rü tama choxü̃ picua̱xüü̃güxü̃ i nape̱xewa i ngẽma Iraétanüxü̃, rü ngẽmaca̱x i pema rü marü taxũtáma ñaa duü̃xü̃gümaxã nawa pengugü i ngẽma naane i pexna chaxãxü̃ ==ñanagürü ga Tupana.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[13]Rü yema dexá ga nutawa yagoxũchiüxũ rü Meribá nixĩ ga naéga. Rü yema nachicawa nixĩ ga Iraétanüxũ ga Cori ya Tupanamaxã nanuexũ. Rü yéma nixĩ ga Cori ya Tupana ga nügü inawéxũ nax nüma rü üünecü nax yixĩxũ.

### Edóũanearü ãẽxgacü rü tama Iraétanüxũxũ namupetütanü

[14]Rü Moiché rü Cadéwa inanamuãchitanü ga ñuxre ga duũxũgü nax Edóũanearü ãẽxgacümaxã nüxũ yanaxugüexũcạx ga ore ga ñaxũ: —Cuenexẽgü i Iraétanüxũ rü ñaa ore cuxcạx nua namugü: “Cuma rü meama nüxũ cucuạx i ngẽma guxchaxũgü i nawa tachopetüxũ.

[15]Rü nũxcümaũgüxe ga tórü o̱xigü rü Equítuanewa taxĩ rü yexma taxãpatagü rü mucüma ga taunecü yéma tayexmagü. Natürü ga yema Equítuanecüạ̃xgü rü chixri tümamaxã nachopetü ga guxema tórü o̱xigü rü ngẽxgumarüxũ ta i toma rü chixri tomaxã nachopetü.

[16]Rü yemacạx ga toma rü Cori ya Tupanana ngũxẽẽcạx tacagü. Rü nüma ga Cori rü nüxũ naxĩnü nax naxcạx aita taxüexũ. Rü norü duũxũ i dauxũcüạ̃x totanüwa namu rü yema nixĩ ga Equítuanewa toxũ ígaxũxũ. Rü ñụxma rü nua daa ĩane ya Cadéwa nixĩ i tangexmagüxũ i curü naanearü üyeanewa.

[17]Rü ngẽmacạx cuxna tayaca nax curü naanewa toxũ cumupetütanüxũcạx. Rü curü naanegü i cunetügü rü cubügü nagu togüxũ rü úbanecügu rü taxũtáma nawa tachopetü. Rü ngẽma dexá i curü puchugüwa ngẽxmaxũ rü taxũtáma nawa taxaxegü. Rü ngẽma nama i taxũ i we̱xgu idaxũgu tá taxĩ rü tagutáma nüxna ítachocu ñụxmatata curü naanexũ tangupetütanü” ==ñanagürü.

[18]Natürü nüma ga Edóũanearü ãẽxgacü rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Tama chanaxwạxe nax chorü naanewa pichopetüxũ. Rü ngẽxguma tá nawa pechopetụ̈xgu i chorü naane rü tá chorü churaragümaxã pepe̱xegu chayangu rü tá pexũ chadai ==ñanagürü.

[19]Natürü ga Iraétanüxũ rü meama namaxã nüxũ nixugüama rü ñanagürügü: —Toma rü ngẽma nama i taxũ i we̱xgu idaxũguxica tá nixĩ i taxĩxũ. Rü ngẽxguma tomagü rüe̱xna toxũnagü ngẽma perü dexá i perü puchuwa


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngẽxmagüxũwa naxaxegügu, rü cuxṹ tá tanaxütanü. Rü ngẽma tanaxwa̲xexũxicatama nixĩ nax curü naanewa tachopetüxũ ==ñanagürügü.

[20]Natürü ga Edóũanearü ãẽxgacü rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Pemaxã nüxũ chixu rü ¡taxũtáma chorü naanewa pechopetü! ==ñanagürü. Rü norü churaragü ga iporaexũ rü meama ixãxnexũ Iraétanüxũpe̲xegu nayayi.

[21]Rü yexma nichiye ga Edóũanearü churaragü nax tama norü naanewa nachopetüxũca̲x ga Iraétanüxũ. Rü yemaca̲x ga Iraétanüxũ rü to ga namaca̲x nadaugü nax yemagu naxĩxũca̲x.

### Nayu ga Aróũ

[22]Rü guxũma ga duũxũgü ga Iraétanüxũ rü ínachoxũ ga Cadéwa rü ma̲xpűne ga Ór íyexmaxũwaama naxĩ.

[23]Rü Edóũanearü üyeanewa ga Cori ya Tupana rü Moichémaxã rü Aróũmaxã nidexa rü ñanagürü:

[24]—Aróũ rü tá paxa nayu, rü ngẽmaca̲x taxũtáma nawa nangu i ngẽma naane i choma Iraétanüxũna chaxãxũ, yerü yexguma natüxacü ga Meribáxũtawa peyexmagügu ga pema rü tama chauga pexĩnüe.

[25]¡Cumax, Pa Moichéx, rü Aróũmaxã rü ñu̲xũchi nane i Ereachámaxã ma̲xpűne ya Órgu naxĩnagü!

[26]¡Rü Aróũxũ ínacuxuchi i norü chacherdótechiru, rü nane ya Ereacháxũ nagu icu̲xẽxẽ! Rü nüma i Aróũ rü yima ma̲xpűne ya Órgu tá nayu ==ñanagürü.

[27]Rü Moiché rü nayanguxẽxẽ ga yema Cori ya Tupana namuxũ. Rü nümagü ga Moiché rü Aróũ rü Ereachá, rü guxũma ga Iraétanüxũpe̲xewa ínachoõchi nawa ga guma ma̲xpűne ga Ór.

[28]Rü nüma ga Moiché rü guma ma̲xpűnechitaeruwa rü Aróũxũ ínacuxuchi ga chacherdótechiru rü ñu̲xũchi Ereacháxũ nagu icu̲xẽxẽ. Rü guma ma̲xpűnechitaerugu nayu ga Aróũ. Rü yemawena ga Moiché rü Ereachámaxã ínarüxĩgü nawa ga guma ma̲xpűne.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[29]Rü yexguma Iraétanüxũ nüxũ icuaxãchitanügu nax marü nayuxũ ga Aróũ, rü 30 ga ngunexũ nangechaũgü rü naxcax naxauxe.

## Iraétanüxũarü muxchiga 21

### Iraétanüxũ rü ĩane ga Ormácüãxgü tüxũ nadaigü

[1]Rü Canaáũcüãxgüarü ãẽxgacü rü ĩane ga Ará ga Négueanewa yexmanegu naxãpata. Rü yexguma nüxũ naxĩnüchigagu nax Iraétanüxũ rü nama ga Ataríũwa ne naxĩxũ, rü napexegu nayangu. Rü ñuxre ga Iraétanüxũxũ ínayauxũ rü nayagagü.

[2]Rü yexguma ga Iraétanüxũ rü Cori ya Tupanamaxã inaxunetagü rü ñanagürügü: —Ngẽxguma tá toxũ curüngũxẽẽgu nax nüxũ tarüporamaegüxũ i ñaa nachixũanecüãxgü i duũxũgü, rü toma rü tá nagu tipogügü ya guxũnema ya norü ĩanegü ==ñanagürügü.

[3]Rü Cori ya Tupana rü Iraétanüxũxũ nangãxũ ga yema naxcax ínacagüxũ, rü nüxũ narüngũxẽxẽ nax Canaáũanecüãxgüxũ naporamaegüxũcax. Rü nanadai ga guxũma ga Canaáũanecüãxgü ga duũxũgü, rü yexgumarüxũ ta nagu nipogügü ga guxũnema ga norü ĩanegü. Rü yemacax rü yema nachica rü Ormágu nanaxüéga.

### Ãxtapechicünaxã ga bróũchenaxcax

[4]Rü nüma ga Iraétanüxũ rü ínachoxũ nawa ga guma maxpũne ga Ór, rü Már ga Dauchíüxũwaama naxĩ. Rü yexma ínayachoegu nax tama Edóũanewaama nachopetüxũcax. Rü yexguma namagu naxĩyane ga duũxũgü rü marü tama yáxna naxĩnüe ga nax yapaexũ rü nataiyaexũ.

[5]Rü yemacax inanaxügüe ga Moichéchiga rü Tupanachiga nax yadexagüxũ. Rü ñanagürügü: —¿Tüxcüũ ga pema ga Equítuanewa ga toxũ ípegaxũxũ? ¿Ẽxna nua toxũ pegagü nax ñaa nachica i chianexũ i taxúema íxãpataxũgu toxũ peyuexẽẽxũcax? Ñuxma rü toxṹ nataxu i dexá rü õna. Rü ñaa õna i chixemarexũ i tangõxũ rü marü düxwa nüxũ tarüchaue ==ñanagürügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[6]Rü yemacax ga nüma ga Cori ya Tupana rü naxcax yéma nanamugü ga ãxtapegü nax duũxũgüxũ nangõxgüxũcax. Rü yemamaxã rü muxũma ga Iraétanüxũ rü nayue.

[7]Rü nüma ga duũxũgü rü Moichécax naxĩ rü ñanagürügü nüxũ: —Aixcüma chixexũ taxügü yerü chixri cuchiga rü Corichiga tidexagü. ¡Rü nüxna nachogü ya Cori ya Tupana nax toxna yaxĩgachixẽẽãxũcax i ñaa ãxtapegü! ==ñanagürügü. Rü nüma ga Moiché rü Cori ya Tupanana naca nax Iraétanüxũaxṹ nüxũ nangümaxũcax ga norü chixexũgü.

[8]Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichéxũ nangãxũ rü ñanagürü nüxũ: —¡Ẽcü wüxi i ãxtapechicünaxã naxü rü ñuxũchi wüxi i naimaxã napuxpaweru, rü ngẽxma nachonagünüta! Rü ngẽxguma texéxũ nangõxgux i wüxi i ãxtape, rü nüxũ tadawenü i ngẽma ãxtapechicünaxã i ngẽxma chonagüxũ, rü ngẽmaãcü taxũtáma tayu ==ñanagürü.

[9]Rü nüma ga Moiché rü nanaxü ga wüxi ga ãxtapechicünaxã ga bróũchenaxcax. Rü naimaxã nanapuxpaweru rü yexma nanachonagünüta. Rü yexguma texéxũ nangõxgux ga ãxtape, rü yema bróũchenaxcax ga ãxtapexũ tadawenü, rü yemaacü tama tayu.

### Nixĩxũtanü ga Iraétanüxũ

[10]Rü inaxĩ ga Iraétanüxũ. Rü Obówa nangugü rü yexma nayapexgü.

[11]Rü Obówa inaxĩãchi rü inaxĩ. Rü ĩane ga Iyé-abaríũ ga ínachianexũwa yexmanegu nayapexgü. Rü guma ĩane rü Moátanüxũanearü éstewaama nayexma.

[12]Rü yéma inaxĩãchi rü natüxacü ga Chérexgu nayapexgü.

[13]Rü moxũãcü rü yéma inaxĩãchi rü inaxĩ. Rü natü i Arnóũarü tocutüguama nayapegü. Rü yema natü rü chianexũwa nayexma, rü Amoréutanüxũanewa ne nada. Rü yema natü nixĩ ga norü üyeane ga Moátanüxũ rü Amoréutanüxũ.

[14]Rü ngẽmachigaxũ nixĩ i yaxuxũ i ngẽma popera i Tupanaarü Daipanewa ngóxũ i ñaxũ: —Baxéwa tachopetü ga Chufáarü naanewa, rü natü ga Arnóũwa tichoũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Rü yema natüpechinügu taxĩ ñu̱xmata Áranewa tangugü. Rü yemaacü Moátanüxũarü naanearü üyeanewa tangugü ==ñaxũ.

16Rü natü ga Arnóũwa inaxĩãchi rü ñu̱xmata Beéxwa nangugü. Rü Beéxwa nixĩ ga nayexmaxũ ga gumá puchu ga Cori ya Tupana Moichémaxã nawa idexacü ga yexguma Moichéxũ ñaxgu: —¡Nangutaque̱xexẽxẽ i guxũma i duũxũgü, rü choma rü tá dexá nüxna chaxã! ==ñaxgu.

17Rü yema ngunexũgu nixĩ ga Iraétanüxũ ga ñaãcü nawiyaegüxũ: —¡Nagoxũchiũ i dexá i puchuwa! ¡Puchuégagu pewiyaegü!

18Rü ãẽxgacügü nixĩ i norü naixmena̱xãmaxã yacaxmagüxũ, rü yatügü i tachigaxũ nixĩ i norü naixmena̱xãmaxã yawãxnagüxũ ==yemaacü nawiyaegüxũ. Rü nümagü ga Iraétanüxũ rü yema chianexũwa inaxĩãchi rü inaxĩ rü Matanáwa nangugü.

19Rü Matanáwa inaxĩãchi rü Nayaliéwa nangugü. Rü yéma inaxĩãchi rü ñu̱xmata Bamúxwa nangugü,

20Rü Bamúxwa inaxĩãchi rü ngate ga Moátanüxũarü naanewa ngẽxmaxũwa nangugü. Rü yéma rü inaxĩãma rü ñu̱xmata ma̱xpṹne ga Picháchitaeruwa nangugü. Rü guma ma̱xpṹnechitaeruwa nüxũ tadau ga yema chianexũ.

### Iraétanüxũ rü ãẽxgacü ga Chióũxũ narüporamaegü
(Dt. 2.26-37)

21Rü Iraétanüxũ rü Amoréutanüxũarü ãẽxgacü ga Chióũxũtawa nanamugü ga ñuxre ga orearü ngeruũgü. Rü ñanagürügü nüxũ:

22—¿Namexũ ega curü naanewa tachopetügu? Rü ngẽma nanetügü i peanegu petogüxũ rü taxũtáma nüxũ tadáu, rü woo ngẽma perü úbanecüarü o rü taxũtáma nüxũ tadáu. Rü ngẽxgumarüxũ ta i ngẽma dexá i perü puchuwa ngẽxmaxũ rü taxũtáma nawa taxaxegü. Rü ngẽma nama i taxũ i we̱xgu idaxũgu tá nixĩ i taxĩxũ ñu̱xmata nüxũ tachopetü i curü naane ==ñanagürügü.

23Natürü ga Chióũ rü tama Iraétanüxũxũ norü naanewa nachopetüxẽẽchaũ. Rü nüma ga Chióũ rü guxũma ga norü churaragüxũ nanutaque̱xe, rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

chianexũwa Iraétanüxũxũ narünguxẽxẽ. Rü yexguma ĩane ga Yaáchawa nangugügu ga Iraétanüxũ rü Chióũ rü yexma Iraétanüxũmaxã nügü nadai.

24Natürü ga Iraétanüxũ rü nügü ínapoxũgüama rü nüxũ narüporamaegü, rü Chióũarü churaragüxũ nadai. Rü noxrüxũ nanayauxgü ga yema naane ga natü i Arnóũwa ixügüxũ rü ñu̱xmata natü i Yabóxgu yacuá. Rü yemaacü nanayauxgü ga guxũma ga yema naane ñu̱xmata Amóũtanüxũanearü üyewa nangu. Rü yema üyeane rü meama ínapoxegu.

25Rü yemaacü ga Iraétanüxũ rü Amoréutanüxũarü ĩanegu nachocu. Rü guma ĩane ga nagu nachocune rü Ebóũ nixĩ rü ñu̱xũchi guma ĩanexacügü ga íxragüne ga norü ngaicamawa yexmagüne. Rü gumawa nayexmagũ.

26Rü guma ĩane ga Ebóũgu nixĩ ga naxãpataxũ ga Amoréutanüxũarü ãe̱xgacü ga Chióũ. Rü ũpaacü ga Chióũ rü nüxíraũcü ga Moátanüxũarü ãe̱xgacümaxã nügü nadai, rü nüxna nanapu ga guxũma ga yema norü naane rü ñu̱xmata natü ga Arnóũgu yacuáxũ.

27Rü yemaca̱x nixĩ ga Chióũchiga ñagüxũ ga yema poperaarü ümatüruũgü: —¡Nua ĩane ya Ebóũwa pexĩ, ĩane ya ãe̱xgacü ya Chióũ nagu ãpatanewa! ¡Rü peyamexẽgü ya norü ĩpatagü, rü ípenadaxẽxẽ i ngẽma norü poxeguxũtápu̱x ya yima ĩane!

28Rü Ebóũ ya Chióũarü ĩanewa inaxügü nax yayauraxũ ya üxü rü ñu̱xmata Moátanüxũarü ĩane ya Árwa nangu rü ñu̱xmata Arnóũarü ma̱xpűnegüwa nangu.

29Pa Moátanüxũx, rü ngẽma rü wüxi i taxũ i ngechaũ nixĩ i pexca̱x. Nuxã nixĩ i perüxoxũ i pema i tupananeta i Quemóxarü duũxũgüx. Rü nüma i perü tupananeta nixĩ ga Amoréutanüxũarü ãe̱xgacü ga Chióũaxű̃ natauxchaxẽẽãxũ nax ínayauxũxãxũ i cunegü rü cuxacügü.

30Natürü i ñu̱xma i toma i Iraétanüxũ rü marü tanadai. Rü ĩane ya Ebóũwa itanaxügü rü ñu̱xmata Dibóũgu yacuáx. Rü nagu tapogüe ya norü ĩanegü rü ñu̱xmata Nopágu rü Medebágu yacuáx ==ñagüxũ.

### Iraétanüxũ rü Bacháũanearü ãe̱xgacü ga Óxũ narüporamaegü

(Dt. 3.1-11)


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

31Rü yemaacü nixĩ ga Iraétanüxũ ga Amoréutanüxũarü naanegu nachocuxũ nax yexma naxãpatagüxũca̲x.

32Rü Moiché rü nanamuãchitanü ga ñuxre ga yatügü nax ĩane ga Yachéxwa ngugütaewa naxĩxũca̲x. Rü yexguma ga Iraétanüxũ rü nanapugü ga guma ĩanegü ga Yachéna ngaicamagüne. Rü ínanawoxũ ga yema Amoréutanüxũ ga guma ĩanegügu ãpatagüxũ.

### Iraétanüxũ rü ãe̲xgacü ga Óxũ narüporamaegü

33Rü yemawena ga Iraétanüxũ rü nügü Bacháũanewaama naxĩ. Natürü ga Óx ga Bacháũanearü ãe̲xgacü rü guxũma ga norü churaragümaxã Edréiwa naxũ nax yexma Iraétanüxũmaxã nügü nada̲i̲xũca̲x.

34Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü Moichémaxã nidexa rü ñanagürü nüxũ: —¡Taxű i nüxũ cumuũxũ! Erü choma rü tá cuxme̲xgu chananguxẽxẽ i Óx wüxigu namaxã i guxũma i norü churaragü rü norü duũxũgü. Rü ngẽmaãcü yema Chióũ ga Amoréutanüxũarü ãe̲xgacü ga Ebóũgu ãpataxũmaxã cuxüxũ tátama nixĩ i Óxmaxã cuxüxũ ==ñanagürü.

35Rü yemaacü nixĩ ga Iraétanüxũ ga Óxũ yama̲xgüxũ rü nanegüxũ nada̲i̲xũ rü guxũma ga norü churaragüxũ nada̲i̲xũ. Rü taxuxũma ga Óxarü duũxũgü namaxẽ. Rü yema Iraétanüxũ rü Óxarü naane rü nügüaxű nanayauxgü.

## Iraétanüxũarü muxchiga 22

### Baláx rü Balaáũca̲x nangema

1Rü nüma ga Iraétanüxũ rü inaxĩ rü Moáanearü metachinüxũgu nayapexgü ga natü ga Yudáũarü éstegu ga ĩane ga Yericúarü to̲xma̲xtagu.

2Rü nüma ga Moáanearü ãe̲xgacü ga Baláx ga Chipóx nane rü nüxũ nacuáchiga ga ñuxãcü yema Iraétanüxũ rü Amoréugüxũ naporamaegüxũ.

3Rü yexgumarüxũ ta ga yema norü duũxũgü ga Moáanecüã̲xgü, rü namuũe ga yexguma yema Iraétanüxũxũ nadaugügu ga nax namuxũchixũ.

4-5Rü yemaca̲x ga yema Moáanecüã̲xgü rü Madiáũanecüã̲xgüarü ãe̲xgacügümaxã nidexagü rü ñanagürügü nüxũ: —Guxũma i ñaa duũxũgü i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Iraétanüxũ rü tá nanapáxẽxẽ i torü naane, ñoma wüxi i woca i maxẽ nagu̱xẽẽxũrüxũ ==ñanagürügü. Rü yemaca̱x ga nüma ga Moáanearü ãe̱xgacü ga Baláx rü Tupanaarü orearü uruxũ ga Balaáũ ga Beúx naneca̱x nangema. Rü nüma ga Balaáũ rü ĩane ga Petúxcüa̱x nixĩ rü taxtü ga Eufrátearü ngaicamagu naxãchiũ ga Amáxchixũanewa. Rü nüma ga Baláx rü duũxũgüxũ namu nax Balaáũxũ ñagüxũca̱x: —Equítuanewa ne naxĩ i duũxũgü i chauchixũane yapaxẽẽgüxũ. Rü ñu̱xma rü marü chorü to̱xma̱xtawa nangugü.

6¡Rü paxa nua naxũ, Pa Balaáũx, rü chaugagu chixexũ namaxã naxuegu i ngẽma duũxũgü! Erü tá toxũ narüporamaegü. Rü bexmana ega chixexũ namaxã cuxuegugu rü tá choxṹ natauxcha nax nüxũ charüporamaexũ rü íchawoxũxũ i nua chauchixũanewa. Rü choma rü meama nüxũ chacua̱x rü ngẽxguma ta̱xacümaxã mexũ cuxuegugu rüe̱xna chixexũ namaxã cuxuegugu, rü guxũguma aixcüma ningu ==ñanagürü.

7Rü yexguma ga yema Moáanecüa̱xgü rü Madiáũanecüa̱xgüarü ãe̱xgacügü rü diẽrumaxã Balaáũxũtawa naxĩ nax naxütanügüãxũca̱x nax chixexũ Iraétanüxũmaxã naxueguxũca̱x. Rü yexguma Balaáũxũtawa nangugügu, rü namaxã nüxũ nixugügü ga Baláxarü ore.

8Rü nüma ga Balaáũ rü nanangãxũ rü ñanagürü nüxũ: —¡Ẽcü nuxã pepegü i ñaa chütaxũ! Rü moxũ pa̱xmama tá pexũ changãxũ i ngẽma Tupana chomaxã nüxũ ixuxũãcüma ==ñanagürü. Rü yemaacü ga yema Moáanearü ãe̱xgacü ga orearü ngeruũgü rü yexma napegü.

9Natürü ga Cori ya Tupana rü yema chütaxũ rü Balaáũca̱x nango̱x, rü nüxna naca rü ñanagürü: —¿Taxacügü nixĩ i ngẽma yatügü i cuxũtawa ngẽxmagüxũ? ==ñanagürü.

10-11Rü Balaáũ rü Tupanaxũ nangãxũ rü ñanagürü: —Baláx ya Chipóx nane ya Moáanearü ãe̱xgacü nua chauxũtawa nanamugü i norü ngũxẽẽruũgü nax chomaxã nüxũ yanaxugüexũca̱x nax nangẽxmaxũ i duũxũgü i Equítuanewa íchoxũxũ rü ñu̱xma rü guxũma i nachixũanegu chocuxũ. Rü Baláx nanaxwa̱xe nax ngéma chaxũxũ nax chixexũ ngẽma duũxũgümaxã


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

chayaxueguxũcax nax ngẽmaãcü Baláx nüxũ rüporamaexũcax rü ínawoxũãxũcax i norü naanewa ==ñanagürü.

12Rü nüma ga Tupana rü Balaáũmaxã nüxũ nixu rü ñanagürü: —Tama chanaxwaxe i nawe curüxũ rü chixexũ namaxã cuxuegu i ngẽma Iraétanüxũ, erü ngẽma duũxũgü rü chomatama marü mexũ namaxã chaxuegu ==ñanagürü.

13Rü yexguma moxũãcü paxmama ínadaxgu ga Balaáũ rü namaxã nüxũ nixu ga yema ãẽxgacügü ga Baláx yéma mugüxũ rü ñanagürü nüxũ: —¡Ẽcü pewoegu pechixũanecax! Cori ya Tupana rü tama nanaxwaxe nax pewe charüxũxũ ==ñanagürü.

14Rü yema ãẽxgacügü ga Moáanecüãxgü rü nawoegu ga Baláx íyexmaxũwa, rü namaxã nüxũ nixugüe rü ñanagürügü: —Nüma i Balaáũ rü tama towe narüxũxchaũ ==ñanagürügü.

15Natürü nüma ga Baláx rü tama inaxĩnü, rü wenaxarü togü ga norü ngũxẽẽruũgü yéma Balaáũxũtawa namugü. Natürü yemagü rü yema nüxíra yéma namugüxũxũ narümumae rü ñuxũchi yema nüxíra namugüxüxũétüwa ügüxũ nixĩgü.

16Rü nüma ga yema ãẽxgacügü rü Balaáũxũtawa naxĩ rü ñanagürügü nüxũ: —Nüma ya Baláx ya Chipóx nane rü moxẽ cuxcax nua namu rü ñanagürü: "¡Taxű i cuxoxũ nax chauxũtawa cuxũxũ!

17Rü choma rü poraãcü cumaxã chataãxẽ rü mea tá cuxũ chayaxu. Rü tá cuxna chanaxã i guxũma i taxacü i naxcax ícucaxaxũ. ¡Ẽcü nua naxũ rü choxũ rüngũxẽxẽ nax chixexũ namaxã cuxueguxũcax i ñaa Iraétanüxũ!" ñanagürü ga Baláx ==ñanagürügü.

18Natürü nüma ga Balaáũ rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Woo chi Baláx choxna naxãxgu i guxũma i úiru rü diẽru i napatawa ngẽxmaxũ, natürü i choma rü taxucürüwa taxacü chaxü, rü woo taxũ rü woo íxraxũ, ega tama chorü Cori ya Tupanaarü mu yixĩxgu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

19Natürü name nixĩ i pema rü ta rü nuxã pepegü i ñaa chütaxũ̃, erü ñaa chütaxũ̃gu tá nüxũ̃ chacua̱x rü ta̱xacüxũ̃ tá chomaxã yaxu ya Cori ya Tupana ==ñanagürü.

20Rü yema chütaxũ̃gu rü nüma ga Tupana rü Balaáũ̃ca̱x nango̱x rü ñanagürü nüxũ̃: —Ñu̱xma nax cuxca̱x nua naxĩxũ̃ i ngẽma yatügü rü ¡ẽcü, írüda rü nawe rüxũ! Natürü ngẽma choma cumaxã nüxũ̃ chixuxũ̃xica tátama nixĩ i cuxüxũ̃ ==ñanagürü.

### Tupanaarü orearü ngeruxũ̃ i daxũcüã̱x rü Balaáũ̃ca̱x nango̱x

21Rü moxũ̃ãcü pa̱xmama rü ínarüda ga Balaáũ̃ rü norü búru naxü̱xma̱xwa̱xe rü nawe narüxũ ga yema ãẽ̱xgacügü ga Moáanecüã̱xgü.

22Rü nüma ga Balaáũ̃ rü norü búruétügu nixũ, rü taxre ga norü duũ̃xũ̃gü ínayaxümücügü. Natürü ga Tupana rü nanu. Rü yemaca̱x nixĩ ga Tupanaarü orearü ngeruxũ̃ i daxũcüã̱x ga Balaáũ̃arü búruxũ̃ yachiyepe̱e̱xũ̃ nax taxuacü naxüpetüxũ̃ca̱x.

23Rü yema búru rü nüxũ̃ nadau ga yema Tupanaarü orearü ngeruxũ̃ ga norü taramaxã namagu chíxũ̃. Rü yemacha̱xwa namana ínaxücu rü ínangemaanexũ̃wa naxũ. Natürü nüma ga Balaáũ̃ rü tama nüxũ̃ nadau ga yema Tupanaarü orearü ngeruxũ̃ rü yemaca̱x nanacua̱xi ga norü búru nax namawa naxũxũ̃ca̱x.

24Rü yemaca̱x nüma ga Tupanaarü orearü ngeruxũ̃ i daxũcüã̱x rü yema nama íxãxtapü̱xanexũ̃gu rü íyaxi̱xyemaxũ̃gu nayachi ga úbanecü íyixĩxũ̃wa.

25Rü yema búru rü wenaxarü nüxũ̃ nadau ga yema Tupanaarü orearü ngeruxũ̃ i daxũcüã̱x rü yemaca̱x naxtapü̱xwaama naxĩ̱xpetü rü Balaáũ̃xũ̃ yéma nayaxũxtüpara. Rü nüma ga Balaáũ̃ rü wenaxarü nanacua̱xi.

26Natürü nüma ga Tupanaarü orearü ngeruxũ̃ i daxũcüã̱x rü nüxíra nape̱xewaama naxũ rü yema poraãcü íyaxi̱xyemaxũ̃gu nayachi ga ngextá taxuwama ínaxüpetüégaxũ̃wa.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[27]Rü yema búru rü wenaxarü nüxũ nadau ga yema Tupanaarü orearü ngeruxũ i daxũcüa̱x, rü yemaca̱x narüñuãchi yerü taxuwama naxüpetüéga. Rü yexguma ga Balaáũ rü nanu, rü poraãcü nanacua̱xi.

[28]Rü yemaca̱x ga Tupana rü nayadexaxẽxẽ ga yema búru nax Balaáũmaxã yadexaxũca̱x, rü ñanagürü: —¿Ta̱xacü cumaxã chaxü? Rü ñaamaxã rü marü tomaepü̱xcüna nixĩ nax choxũ cucua̱xixũ ==ñanagürü.

[29]Rü nüma ga Balaáũ nanangãxũ ga norü búru rü ñanagürü nüxũ: —¿Tü̱xcüũ i chaugu quidauxcüraxũxũ? Rü ngẽxguma chi chaxãarü tarái̱a̱xgux rü ñu̱xma chitama nixĩ i cuxũ chimáxũ ==ñanagürü.

[30]Natürü ga yema búru rü ñanagürü nüxũ: —Choma nixĩ i curü búru i guxũguma chautagu cuxaunagüüxũ ega ngextá cuxũũxgu. Cuma rü meama nüxũ cucua̱x rü taguma ñuxgu ñu̱xmarüxũ cumaxã chixĩ ==ñanagürü. Rü nüma ga Balaáũ rü nanangãxũ rü: —Aixcüma nixĩ i ngẽma ==ñanagürü.

[31]Rü yemaca̱x ga Cori ya Tupana rü Balaáũxũ nüxũ nadauxẽxẽ ga yema norü orearü ngeruxũ i daxũcüa̱x ga namaarü ngãxũgu chíxũ norü taramaxã. Rü yemaxũ nada̱u̱xgu ga Balaáũ rü ñaxtüanegu nanangücuchi.

[32]Natürü ga Tupanaarü orearü ngeruxũ i daxũcüa̱x rü Balaáũxũ ñanagürü: —¿Tü̱xcüũ tomaepü̱xcüna cuyama̱x i ngẽma curü búru? Rü choma nixĩ i cuxũ chichiyepe̱e̱xũ, erü ngẽma ngéma nax cuxũxũ rü tama chorü me nixĩ.

[33]Rü ngẽma curü búru rü choxũ nadau rü ngẽmaca̱x tomaepü̱xcüna choxũ ínaxüeguãchi. Rü ngẽxguma chi taxũchima choxũ ínaxüeguãchigu, rü marü chi cuxũ chiima̱x natürü ngẽma curü búru rü chi chanamaxẽxẽ ==ñanagürü.

[34]Rü nüma ga Balaáũ rü Tupanaarü orearü ngeruũxũ nangãxũ rü ñanagürü: —Chixexũ chaxü erü tama nüxũ chacua̱x nax cuma yixĩxũ i choxũ quichiyepe̱e̱xũ. Rü ngẽxguma cuxca̱x nachixegu nax ngéma chaxũxũ rü tá chataegu ==ñanagürü.

[35]Natürü ga Tupanaarü orearü ngeruxũ i daxũcüa̱x rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Marü name i nawe curüxũ i ngẽma yatügü, natürü ngẽma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

cumaxã nüxũ̃ chixuxũ̃xica tátama nixĩ i nüxũ̃ quixuxũ̃ ==ñanagürü. Rü yemacax ga Balaáũ̃ rü nawe narüxũ ga yema ãẽxgacügü ga Baláx yéma mugüxũ̃.

### Baláx rü mea Balaáũ̃xũ̃ nayaxu

36Rü yexguma Baláx nüxũ̃ cuáchigagu ga Balaáũ̃ nax yangaicaxũ̃, rü nüma ga Baláx rü inaxũãchi nax Balaáũ̃xũ̃ nayaxuxũ̃cax. Rü wüxi ga ĩane ga Moáanecüãxgüarügu nüxũ̃ nangau. Rü guma ĩane rü natü ga Arnóũ̃cutüwa nayexma ga Moáchixũ̃anearü üyeanewa.

37Rü ñanagürü nüxũ̃: —Muẽxpüxcüna chanamu nax cuxcax yacagüxũ̃cax. ¿Rü taxacücax i tama nua cuxũxchaũ̃xũ̃? ¿Ẽxna nagu curüxĩnü rü taxũchima mea cuxũ̃ chayaxu? ==ñanagürü.

38Rü nüma ga Balaáũ̃ rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Dücax, marü nua chaxũ nax cuxũ̃ íchayadauxũ̃cax. Natürü i choma rü choxṹ nataxu i pora nax chauechamatama taxacürü orexũ̃ chixuxũ̃cax. Erü choma rü ngẽma Tupana chomaxã nüxũ̃ ixuxũ̃xicatama tá nixĩ i nüxũ̃ chixuxũ̃ ==ñanagürü.

39Rü nüma ga Balaáũ̃ rü ãẽxgacü ga Baláxwe narüxũ ñüxmata Quiriáx-uchúwa nangugü.

40Rü yéma ga Baláx rü norü duũ̃xũ̃güxũ̃ namu nax wocagü rü carnérugü nadaixũ̃cax. Rü ñüxũchi Balaáũ̃xũ̃tawa rü yema togü ga ãẽxgacügü ga íyaxümücügüxũ̃tawa nanamugü ga ñuxre ga namachi nax nüxna naxãgüãxũ̃cax.

41Rü moxũ̃ãcü rü nüma ga Baláx rü Balaáũ̃xũ̃ ínayadau. Rü maxpűne ga Bamóx-baágu nanaxĩnagüxẽxẽ nax yéma nüxũ̃ nadauxũ̃cax ga Iraétanüxũ̃ íyexmagüxũ̃wa.

## Iraétanüxũ̃arü muxchiga 23

1Rü yexguma ga nüma ga Balaáũ̃ rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Ẽcü 7 i ãmarearü guruxũ̃ nuxã naxü! ¡Rü ínayauxũ̃ i 7 i wocaxacügü rü 7 i carnérugü nax chauxcax ínamemarexũ̃cax nax Tupanacax chayaguxũ̃! ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2]Rü nüma ga Baláx rü nanaxü ga yema Balaáũ̃ namaxã nüxũ̃ ixuxũ̃. Rü wüxigu nügümaxã rü nayamą̲xgü rü nayagugü ga wüxi ga wocaxacü rü wüxi ga carnéru ga wüxichigü ga ãmarearü guruũ̃wa.

### Balaáũ̃ rü mexũ̃ Iraétanüxũ̃maxã naxuegu

[3-4]Rü ñų̲xũchi Balaáũ̃ rü ñanagürü Baláxũ̃: —¡Ẽcü nuxã ãmarearü guruũ̃xũ̃tagu rüxą̲ũ̲x! Rü choma rü yoxni tá íchayadau rü aixcüma cha̲ų̲xcą̲x ngéma naxũ ya Cori nax ngẽxma choxũ̃ nanga̲xauxũ̃cą̲x. Rü ñų̲xũchi tá cumaxã nüxũ̃ chixu i ngẽma chomaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃ = =ñanagürü. Rü nüma ga Balaáũ̃ rü wüxi ga ma̲xpűne ga chianenewa naxũ, rü yéma nixĩ ga Tupana naxcą̲x ngóxũ̃. Rü nüma ga Balaáũ̃ rü ñanagürü Tupanaxũ̃: —Marü chanaxü i 7 i ãmarearü guruxũ̃, rü wüxichigü i ngẽma guruũ̃wa rü cuxcą̲x chayagu i wüxi i wocaxacü rü wüxi i carnéru = =ñanagürü.

[5]Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü Balaáũ̃maxã nüxũ̃ nixu ga ore ga Baláxcą̲x ixĩxũ̃, rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Ẽcü nataegu i naxũ̃tawa i Baláx rü namaxã nüxũ̃ ixu i ngẽma ore i tá cumaxã nüxũ̃ chixuxũ̃! = =ñanagürü.

[6]Rü nüma ga Balaáũ̃ rü nataegu rü Baláxũ̃ inayangau ga yexma ãmarearü guruũ̃güxũ̃tagu chigüxũ̃ namaxã ga guxũ̃ma ga ãẽ̲xgacügü ga Moáanecüą̲̃xgü.

[7]Rü nüma ga Balaáũ̃ rü nüxũ̃ nixu ga ñaa ore rü ñanagürü: —Yeama yáxũ̃wa ínama̲xpűneanexũ̃wa i Aráũ̃wa choxũ̃ ne naxũxẽxẽ ya Baláx ya Moáanecüą̲̃xgüarü ãẽ̲xgacü. Rü ñanagürü choxũ̃: “¡Nua naxũ rü chixexũ̃ namaxã naxuegu i ngẽma Iraétanüxũ̃ nax ngẽmaãcü chixexũ̃ namaxã ngupetüxũ̃cą̲x i Acóbutanüxũ̃!” ñanagürü choxũ̃.

[8]¿Natürü ñuxãcü tá chixexũ̃ namaxã chaxuegu i ngẽma duũ̃xũ̃gü ya Tupana tama chixexũ̃ namaxã ueguxũ̃? ¿Rü ñuxãcü tá chixexũ̃gu namaxã charüxĩnü i ngẽma duũ̃xũ̃gü i Cori ya Tupana tama chixexũ̃gu namaxã rüxĩnüxũ̃?

[9]Rü nua daa ma̲xpűnechitaeruwa rü meama nüxũ̃ chadau i ngẽma Iraétanüxũ̃. Rü daa ma̲xpűnetape̲xewa rü meama nüxũ̃ chadawenü. Rü chanangugü rü duũ̃xũ̃gü i nügütanüxũ̃xicatama ixãchiũ̃güxũ̃ nixĩgü. Rü tama


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

togü i duũxũgümaxã nawüxigu erü tama togü i duũxũgümaxã nügü narüxücu.

10Rü ñoma ãtẹxexũrüxũ namuxũchi, ¿rü texé tá tüxṹ natauxcha nax tayaxugüxũ? ¿Rü texé tá nüxũ cuáxũ i norü mu? Chierüx ngẽma duũxũgü i mexũrüxũ chixĩxgu i choma ñụxmatáta chayụx. Rü ngẽmawena rü chanaxwạxe nax Tupana ngẽma duũxũgüxũ yaxuxũrüxũ, choxũ yaxuxũ = =ñanagürü.

11Rü yexguma ga Baláx rü Balaáũxũ naxcạx nadexagü yerü ga Balaáũ rü tama nanaxü ga yema nüxna naxcạx nacạxaxũ, rü ñanagürü: —¿Tạxacü nixĩ icuxüxũ? Rü choma rü cuxcạx nua changema nax chixexũ namaxã cuxueguxũcạx i ngẽma chorü uanügü, natürü i cuma rü mexũ namaxã cuxuegu = =ñanagürü.

12Rü nüma ga Balaáũ rü nanangãxũ rü ñanagürü: —¿Tama ẽxna nüxũ cucuạx nax cumaxã nüxũ chixuxũ rü ngẽma Tupana chomaxã nüxũ ixuxũxicatama tá yixĩxũ i ngẽma nüxũ chixuxũ? = =ñanagürü.

13Natürü nüma ga Baláx rü Balaáũxũ nicạạxũchigüama rü ñanagürü: —¡Ẽcü tóxnamana chowe rüxũ, rü ngéma tá nixĩ i naxpechinüguxica tátama cudauxũ i ngẽma ínangexmagüxũwa i ngẽma duũxũgü, natürü taxũtáma guxũgu cudauane i ngẽma ínangexmagüxũwa! Rü chanaxwạxe nax ngéma chixexũ namaxã cuxueguxũ = =ñanagürü.

14Rü nüma ga Baláx rü wüxi ga naane ga dauxũtaechica ga Chopíũgu ãégaxũwa nanaga ga mạxpṹne ga Pichátapẹxewa. Rü yexma nanaxü ga 7 ga ãmarearü guruxũ. Rü wüxichigüwa nayagu ga wüxi ga wocaxacü rü wüxi ga carnéru.

15Rü yema nachicawa rü nüma ga Balaáũ rü ñanagürü Baláxũ: —¡Ẽcü nua ñaa naxũna íguxũxũtagu rüxạ̃ụ̃x! Rü choma rü tá yoxni Tupanamaxã charüdexa = =ñanagürü.

16Rü nüma ga Cori ya Tupana rü yéma Balaáũcạx nangọx, rü namaxã nüxũ nixu ga yema ore ga Baláxmaxã tá nüxũ yaxuxũ. Rü ñanagürü nüxũ: —¡Ẽcü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nataegu naxũtawa i Baláx rü namaxã nüxũ ixu i ngẽma cumaxã nüxũ chixuxũ! = =ñanagürü.

17Rü nüma ga Balaáũ rü nataegu. Rü Baláxũtawa nangu ga naxũna íguxũxũtawa nanguxẽẽxũ namaxã ga namücügü ga ãe̲xgacügü ga Moáanecüa̲xgü. Rü nüma ga Baláx rü Balaáũna naca rü ñanagürü: —¿Rü ñuxũ ñaxũ cuxũ ya Cori ya Tupana? = =ñanagürü.

18Rü yexguma ga nüma ga Balaáũ rü nüxũ nixu ga ñaa ore, rü ñanagürü: —Pa Baláx ya Chipóx Nane Ixĩcüx ¡dücax, mea choxṹ irüxĩnü!

19Rü Tupana rü tama duũxũgü nagu rüxĩnüxũgu narüxĩnü, rü taguma nidora rü taguma nanaxüchicüxü i norü ĩnü. Rü ngẽxguma ta̲xacüxũ yaxuxgu rü aixcümama nanaxü. Rü ngẽxguma ta̲xacüca̲x inaxunetagu rü aixcümama nayanguxẽxẽ.

20Rü choxũ namu ya Tupana nax mexũ namaxã chaxueguxũca̲x i ngẽma duũxũgü i Iraétanüxũ erü nümatama ya Tupana rü mexũ namaxã naxuegu rü ngẽmaca̲x i choma rü taxucürüwa chixexũ namaxã chaxuegu.

21Rü nüma ya Tupana rü tama nagu narüxĩnü i norü chixexũ i ngẽma duũxũgü i Iraétanüxũ i Acóbuarü duũxũgü ixĩgüxũ. Rü nüma ya Cori ya norü Tupana rü natanüwa nangẽxma, rü tama chixexũ namaxã naxüxchaũ. Rü nümagü rü norü ãe̲xgacüãcü nüxũ nacua̲xgü.

22Rü yimá norü Tupana nixĩ ga Equítuanewa ínanguxũxẽẽxũ namaxã ga taxũ ga norü pora i búfalo i düraxũarü poraxũ rüyexeraxũ.

23Rü taxucürüwa i yuüxũarü poramaxã tanachixexẽxẽ i ngẽma Acóbuarü duũxũgü, rü taxucürüwama ta̲xacürü chixexũmaxã tanachixexẽxẽ i ngẽma Iraétanüxũ. Rü ngẽmaca̲x i duũxũgü rü tá nüxũ nixugüe nax poraãcü Tupana nüxũ rüngũxẽẽxũ i ngẽma Iraétanüxũ i Acóbuarü duũxũgü ixĩgüxũ, rü ñanagürügü tá: “Tupana rü taxũ i norü poramaxã ínananguxũxẽxẽ nawa ga yema taxũ ga norü guxchaxũ ga nüxṹ yexmagüxũ”, ñanagürügü tá.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[24]Rü ngẽma duũxũgü i Iraétanüxũ rü ñoma wüxi i leóũrüxũ nixĩgü. Rü ngẽma leóũ i yauxẽũchaũxũ rü tama ínayachaxãchi ñu̱xmata nüxũ nanguxũ i ngẽma naeũ i yayauxchaũxũ nax nagüwa naxaxexũca̱x ==ñanagürü.

[25]Rü yexguma ga Baláx rü ñanagürü Balaáṹxũ̃: —Ñu̱xma nax tama cuxṹ natauxchaxũ nax chixexũ namaxã cuxueguxũ i ngẽma Iraétanüxũ, rü ngexrüma noxtacüma nax mexũ namaxã cuxueguxũ ==ñanagürü.

[26]Rü nüma ga Balaáũ rü nanangãxũ rü ñanagürü: —¿Tama ẽxna nagu curüxĩnü nax marü cumaxã nüxũ chixuxũ rü ngẽma Tupana chomaxã nüxũ ixuxũ̃xicatama tá yixĩxũ i ngẽma nüxũ chixuxũ? ==ñanagürü.

[27]Rü yexguma ga Baláx rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Ẽcü, ngĩxã rü tóxnamana tá cuxũ chaga! Rü bexmana ega ngẽma nachicawa chixexũ namaxã cuxueg̱uxgu i ngẽma Iraétanüxũ rü taxũtáma nanu ya Tupana ==ñanagürü.

[28]Rü yemaacü ga Baláx rü ma̱xpṹne ga Peúgu ãéganewa Balaáũ̃xũ naga. Rü yéma nixĩ ga meama naétü idauxũ ga guxũ̃ma ga yema chianexũ̃.

[29]Rü yexguma ga nüma ga Balaáũ rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Ẽcü 7 i ãmarearü guruxũ nuxã naxü, rü ínayauxũ i 7 i wocaxacügü rü 7 i carnérugü nax cha̱u̱xca̱x ínamemarexũca̱x nax Tupanaca̱x chayaguxũ̃! ==ñanagürü.

[30]Rü nüma ga Baláx rü nanaxü ga yema Balaáũ namaxã nüxũ ixuxũ̃. Rü nayama̱x rü nayagu ga wüxi ga wocaxacü rü wüxi ga carnéru ga wüxichigü ga yema ãmarearü guruũ̃wa.

## Iraétanüxũ̃arü muxchiga 24

[1]Natürü nüma ga Balaáũ rü marü nüxũ nicua̱xãchi rü Cori ya Tupana rü aixcüma mexũ Iraétanüxũ̃maxã naxueguchaũ̃. Rü yemaca̱x marü tama noxrirüxũ Baláxarü ngúchaũca̱x nadau. Rü yema chianexũ ga Iraétanüxũ ípegüxũ̃gu nadawenümare.

### Ore i mexũ̃ i Tupana Balaáũ̃a̱xwa nüxũ̃ ixuxũ̃


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2]Rü yexguma nüxũ nadauyane ga yema Iraétanüxũ nax nügütanüxũchigüãcüma naxãpatagüxũ, rü Tupanaãxẽ ya Üünexũ rü Balaáũna nangu rü namaxã inacuax.

[3-4]Rü yexguma ga Balaáũ rü nüxũ nixu ga ñaa ore nachiga ga Iraétanüxũ, rü ñanagürü: —Ñaa nixĩ i norü ore i Balaáũ i Beúx nane i aixcüma mea nüxũ cuácü i ngẽma nüxũ nadauxũ, rü nüxũ ĩnücü i ngẽma ore ya Tupana nüxũ ixuxũ, rü nüxũ cuácü ya yimá Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü nagu rüxĩnüxũ, rü nüxũ cuácü i ngẽma Tupana nüxũ wéxũ, rü Tupanaãxẽ nüxna ngucü nax nangoxetüxũcax.

[5]Rü pemax, Pa Acóbutanüxũx rü nimexẽchi ya pepatagü. Rü pemax, Pa Iraétanüxũx, rü namexẽchi i ngẽma ípengexmagüxũwa.

[6]Rü pepatagü rü ñoma cucugü i máxchimüxũxũrüxũ nixĩgü. Rü ngẽma ípepegüxũwa rü ñoma orixnecü i natüpechinügu togüxũrüxũ nixĩgü. Rü pema rü ñoma naigü i mexẽchixũ i Tupanatama itogüxũrüxũ pixĩgü, rü ñoma ocayiwagü i natüpechinüwa rüxügüxũrüxũ pixĩgü.

[7]Rü pemax, Pa Iraétanüxũx, rü tá pexṹ nangẽxma i taxũ i dexá nax nawa pexaxegüxũcax rü penetügü namaxã pimegüxũcax. Rü perü ãẽxgacü rü ngẽma ãẽxgacü ya Agáxmaxã tá inacuax. Rü nüma ya perü ãẽxgacü rü guxãétüwa tá nangẽxma.

[8]Rü yimá norü Tupana nixĩ ga Equítuanewa ínanguxũxẽẽxũ namaxã ga taxũ ga norü pora i búfalo i düraxũarü poraxũ rüyexeraxũ. Rü pema i Iraétanüxũ rü tá penadai i guxũma i nachixũanecüãxgü i perü uanügü ixĩgüxũ. Rü tá ipenapóũgüchinaxã, rü tá pexnemaxã penadai.

[9]Rü ngẽxguma ipecagügu nax pepeexũcax rü ñoma wüxi i leóũ i pexũrüxũ pixĩgü rü taxúetama tügü ítarüpora nax pexũ ítabaixgüxũcax. ¡Rü mexũ tüxũ ngupetü ya yíxema mexũ pemaxã ueguxe, Pa Iraétanüxũx, rü chixexũ tüxũ ngupetü ya yíxema chixexũ pemaxã ueguxe! ==ñanagürü ga Balaáũ.

[10]Rü yemaxũ naxĩnügu ga Baláx rü poraãcü Balaáũmaxã nanuxũchi, rü napémexẽãcümaxã ñanagürü: —Choma rü cuxcax changema nax chixexũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

namaxã cuxueguxũcax i ngẽma chorü uanügü, natürü marü tomaepüxcüna nixĩ nax mexũ namaxã cuxueguxũ.

11Rü narümemae nixĩ nax cuchiũcax cutaeguxũ. Choma rü marü ichaxuneta nax mexũmaxã cuxũ chatachigaxẽẽxũ, natürü nüma ya Cori ya Tupana rü tama nanaxwaxe nax ngẽma mexũ cumaxã chaxüxũ ==ñanagürü.

12-13Rü nüma ga Balaáũ nanangãxũ rü ñanagürü: —Choma rü marü namaxã nüxũ chixu i curü orearü ngeruũgü rü woo ngẽxguma choxna cunaxãxgu i guxũma i úiru rü diẽrumü i cupatawa ngẽxmagüxũ rü choma rü taxucürüwa ngẽmacax tama naga chaxĩnü ya Cori ya Tupana, rü taxucürüwama chorü ngúchaũgagutama taxacürü mexũ chaxü rüexna taxacürü chixexũ chaxü. Rü ngẽma Cori ya Tupana choxũ muxũxicatama nixĩ i nüxũ chixuxũ.

14Rü name nax chauchixũanecax chataeguxũ, natürü naxũpa nax íchixũxũ rü tá cumaxã nüxũ chixu i ngẽma guxchaxũgü i tá curü duũxũgücax ínanguxẽẽgüxũ i ngẽma Iraétanüxũ ==ñanagürü.

15-16Rü yexguma ga Balaáũ rü nüxũ nixu ga ñaa ore nachiga ga Iraétanüxũ, rü ñanagürü: —Ñaa nixĩ i norü ore i Balaáũ i Beúx nane i aixcüma mea nüxũ cuácü i ngẽma nüxũ nadauxũ rü nüxũ ĩnücü i ngẽma ore ya Tupana nüxũ ixuxũ rü nüxũ cuácü ya yimá Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü nagu rüxĩnüxũ rü nüxũ cuácü i ngẽma Tupana nüxũ wéxũ rü Tupanaãxẽ nüxna ngucü nax nangoxetüxũcax.

17Rü nüxũ chadau i taxacü i yixcüra tá ngupetüxũ, natürü taxũtáma paxa ínangu. Rü Iraétanüxũtanüwa tá nangox i wüxi i ãẽxgacü i ñoma woramacuri ngóxũrüxũ. Rü ngẽma ãẽxgacü rü Moátanüxũxũ tá nadai rü tá inayanaxoxẽxẽ i guxũma i Chéxtanüxũ.

18Rü yimá ãẽxgacü rü tá Edóũtanüxũxũ narüporamae rü norü uanü i Cheíanewa maxẽxũ i duũxũgümaxã tá inacuax. Rü ngẽma Iraétanüxũ rü tá guxũ i norü uanügüétüwa naxü.

19Rü Acóbutanüxũwa tá nangox i wüxi i ãẽxgacü i guxãxũtama rüporamaexũ. Rü tá nanadai i norü uanügü i ĩanewa yaxũgüxũ ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

20Rü yemawena ga Balaáũ̃ rü Amaréxarü ĩanexũ̃ nadawenü rü nüxũ̃ nixu i tạxacü tá namaxã ngupetüxũ̃. Rü ñanagürü: —Amaréx rü wüxi i nachixũ̃ane i guxãxũ̃ma rüporamaexũ̃ nixĩ, natürü nawa tá nangu nax iyanaxoxũ̃ ==ñanagürü.

21-22Rü yexguma nangọxetügu ga Balaáũ̃ rü Quenéutanüxũ̃güxũ̃ nadau, rü nüxũ̃ nixu i tạxacü tá namaxã ngupetüxũ̃. Rü ñanagürü: —Pa Quenéutanüxũ̃güx, rü woo yataixgu i perü cụxchicaxũ̃gü, rü woo máxpụ̈xanexũ̃gu pexãchiũ̃gügu, natürü yima pechiũ̃gü rü tá ínagu i ngẽxguma Achíriaanecüã̱x pexũ̃ igagügu ==ñanagürü.

23Rü yemawena rü nüxũ̃ nixu i ngẽma tá yixcüra ngupetüxũ̃, rü ñanagürü: —Wüxi i taxũ̃ i ngechaũ̃ tá nixĩ tümacạ̄x ya yíxema duũ̃xẽgü ya maxẽxe i ngẽxguma Cori ya Tupana yanguxẽẽgu i guxũ̃ma i ngẽma.

24Rü Chípreanewa tá ne naxĩ ya wapurugü, rü guxũ̃netáma ya Achíriaanearü ĩanegügu rü Ébeanearü ĩanegügu rü tá napogüe ==ñanagürü.

25Rü yemawena ga Balaáũ̃ rü inaxũãchi, rü napatacạ̄x nataegu. Rü nüma ga Baláx rü ta rü napatacạ̄x nataegu.

## Iraétanüxũ̃arü muxchiga 25

### Iraétanüxũ̃ rü tupananeta ga Baá-peúxũ̃ nicuạ̄xũ̃gü

1Rü yexguma Chitíũ̃gu naxãchiũ̃gügu ga Iraétanüxũ̃, rü yema norü yatügü rü inanaxügüe ga Moáanecüã̱xgüarü ngexũ̃gümaxã nax namaxẽxũ̃.

2Rü nüma ga ngexũ̃gü rü norü tupanagücạ̄x ínangutaquẹ̄xegüxũ̃wa yema yatügüxũ̃ nagagü. Rü nüma ga yema Iraétanüxũ̃ rü natanüwa nachibüe rü ñụ̄xũchi yema Moáanecüã̱xgüarü tupanaxũ̃ nicuạ̄xüũ̃gü.

3Rü yemaacü muxũ̃ma ga yema Iraétanüxũ̃ rü natanügu naxãgü nax Baá-peúxũ̃ yacuạ̄xüũ̃güxũ̃. Rü yemacạ̄x ga Cori ya Tupana rü poraãcü Iraétanüxũ̃maxã nanu.

4Rü yemacạ̄x ga Tupana rü Moichéxũ̃ ñanagürü: —¡Ẽcü nangutaquẹ̄xexẽxẽ i guxũ̃ma i ngẽma Iraétanüxũ̃arü ãẽ̄xgacügü i nayauxgüxũ̃ nax Baá-peúxũ̃ yacuạ̄xüũ̃güxũ̃! ¡Rü chopẹ̄xegu nadai i ngunecü rü ñụ̄xũchi naixtanüwa


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

natugüxẽxẽ i naxΌnegü nax guxΌma i duΌxΌgü nüxΌ nadaugüxΌca̱x! Rü ngẽxgumaxica tá nixĩ i charüngüxmüxΌ namaxã i ngẽma IraétanüxΌ ==ñanagürü ga Tupana.

5Rü yexguma ga nüma ga Moiché rü nanamu ga norü ngΌxẽẽruΌgü ga ãe̱xgacügü ga wüxitücumüchigü ga IraétanüxΌmaxã icua̱xgüxΌ, rü ñanagürü nüxΌ: —Wüxichigü i pema rü tá penadai i ngẽma petanüxΌchigü ixĩgüxΌ i nügü ixãgüxΌ nax Baá-peúxΌ yacua̱xüΌgüxΌ ==ñanagürü.

6Natürü yexguma Moichémaxã Tupanapataa̱xtüwa nangutaque̱xegügu ga IraétanüxΌ ga íxauxexΌ, rü yexgumayane rü wüxi ga IraétanüxΌ rü wüxi ga ngexΌ ga MadiáΌanecüa̱xmaxã yéma naxüpetü nax napatawa nagaãxΌca̱x.

7Rü yexguma yema yatüxΌ nada̱u̱xgu ga Fineéx ga Ereachá nane ga chacherdóte ga AróΌtaxa, rü nixũgachi ga yema IraétanüxΌ íngutaque̱xegüxΌwa. Rü nanayaxu ga norü wocae.

8Rü nawe nangẽ ga yema yatü ga chixexΌ üxΌ ñu̱xmata norü pechicawa. Rü yexma nayatoxpetütanü ga yema taxre norü wocaemaxã. Rü yemaacü inarüxo ga yema da̱xaweane ga IraétanüxΌ namaxã yuexΌ.

9Natürü 24,000 ga IraétanüxΌ nixĩ ga yema da̱xaweanemaxã yuexΌ.

10Rü yemawena ga Cori ya Tupana rü Moichémaxã nüxΌ nixu rü ñanagürü:

11—Yimá Finéegagu nixĩ i charüngüxmüxΌ namaxã i ngẽma IraétanüxΌ erü nüma ga Fineéx rü chauxrüxΌ poraãcü nayanuxũ i ngẽma IraétanüxΌ. Rü ngẽmaca̱x nixĩ i yáxna ngẽma duΌxΌgümaxã chaxĩnüxΌ, rü tama guxΌ chadaixΌ.

12-13¡Rü Finéemaxã nüxΌ ixu rü tá nüxΌ chaxuneta nax nüma rü nataagü IraétanüxΌarü chacherdótegü yixĩgüxΌca̱x i guxΌgutáma! Erü nüma rü cha̱u̱xca̱x nayanuxũ rü yemagagu nixĩ ga choxΌ nangüxmüxẽẽxΌ namaxã i ngẽma IraétanüxΌ ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

14Rü yema Iraétanüxũ ga ngecü ga Madiáũtanüxũmaxã icatanüxũ rü Zimrí nixĩ ga naéga. Rü nüma rü Charú nane nixĩ. Rü nüma ga Charú rü wüxitücumü ga Chimeóũtanüxũarü ãẽxgacü nixĩ.

15Rü yéma ngecü ga Madiáũtanüxũ ixĩcü rü Cosbí nixĩ ga ngĩéga. Rü ngĩma rü Chúxacü iyixĩ. Rü nüma ga Chú rü wüxitücumü ga Madiáũtanüxũarü ãẽxgacü nixĩ.

16Rü Cori ya Tupana rü Moichémaxã nidexa rü ñanagürü:

17-18—Madiáũtanüxũca̲x ípeyaxüãchi rü penadai yerü nümagü rü Iraétanüxũca̲x ínayachoõchi namaxã ga nacüma ga chixexũ nax Baá-peúxũ yacua̲xüũgüxũca̲x. Rü yema Cosbí ga Madiáũtanüxũarü ãẽxgacüxacü rü yema ngunexũ ga nagu yéma chamuxũ ga yema da̲xaweane rü Baa-peúgagu wüxi ga wocaemaxã ngĩxũ nicatanü rü iyu ==ñanagürü.

## Iraétanüxũarü muxchiga 26

### Wena nügü nixugü ga Iraétanüxũ

1Rü nawena ga yema da̲xaweane ga nawa nayuexũ ga duũxũgü rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichémaxã rü chacherdóte ga Aróũ nane ga Ereachámaxã nidexa, rü ñanagürü:

2—Nügütanüxũchigü peyaxugü i guxũma i Iraétanüxũ i 20 ya taunecü rüẽxna yexera nüxṹ ngẽxmagüxũ i marü mexũ nax daiwa naxĩxũ ==ñanagürü.

3Rü Moiché rü chacherdóte ga Ereachá rü Moáanewa ga natü ga Yudáũarü ngaicamana ga ĩane ga Yericúarü to̲xma̲xtawa meama nayanu ga yema Iraétanüxũ.

4Rü yemaacü ga Iraétanüxũ rü yema Cori ya Tupana Moichémaxã nüxũ ixuxũãcü poperagu nanaxümatüéga ga guxũma ga yatügü ga 20 ga taunecü rüẽxna yexera nüxṹ yexmagüxũ. Rü yemagü nixĩ ga yema Iraétanüxũ ga Equítuanewa íchoxũxũ.

5-6Rü yema Acóbu nane ga yacü ga Rubéũ nanegü nixĩ ga Enóx, rü Farú, rü Eróũ rü Camí. Rü yema nanetanüxũ nixĩ ga ixugüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]Rü yexguma yaxugügüãgu ga Rubéũ̃tanüxũ̃ rü 43,730 ga yatügü nixĩgü.

[8]Rü Farú nane nixĩ ga Eriá.

[9]Rü Eriá nanegü nixĩ ga Nemué, rü Datáũ̃ rü Abiráũ̃. Rü Datáũ̃ rü Abiráũ̃ nixĩ ga Corémücügü ga yexguma Cori ya Tupanamaxã rü Moichémaxã rü Aróũ̃maxã nanuegu.

[10]Rü yemacax ga waixũ̃müane rü ningex, rü yemagu nayicu ga yema taxre wüxigu Corémaxã. Rü yema íyaxügüxũ̃ ga 250 ga Corémücügü rü üxüemagu nixae. Rü yema ngupetüxũ̃ rü wüxi ga cuaxruxũ̃ nixĩ naxcax ga yema togü ga Iraétanüxũ̃.

[11]Natürü ga Coré nanegü rü tama nayue.

[12-13]Rü yema Chimeóũ̃ nanegü rü Nemué, rü Yamíũ̃, rü Yaquíũ̃, rü Chéra rü Chaú nixĩgü. Rü yema nataagü nixĩ ga Nemuétanüxũ̃, rü Yamíũ̃tanüxũ̃, rü Yaquíũ̃tanüxũ̃, rü Chératanüxũ̃, rü Chaútanüxũ̃.

[14]Rü yexguma yaxugügüãgu ga yema Chimeóũ̃tanũ̃xũ̃ rü 22,200 ga yatügü nixĩ.

[15-17]Rü yema Gáx nanegü nixĩ ga Chefóũ̃, rü Aguí, rü Chuní, rü Oní, rü Erí, rü Aróx rü Arelí. Rü yema nataagü nixĩ ga Chefóũ̃tanüxũ̃, rü Aguítanüxũ̃, rü Chunítanüxũ̃, rü Onítanüxũ̃, rü Erítanüxũ̃, rü Aróxtanüxũ̃, rü Arelítanüxũ̃.

[18]Rü yexguma yaxugügüãgu ga yema Gáxtanüxũ̃ rü 40,500 ga yatügü nixĩgü.

[19-20]Rü yema Yudá nanegü ga Canaáũ̃anegu yuexũ̃ rü Éx rü Onáũ̃ nixĩ. Rü yema togü ga Yudá nanegü rü Cherá, rü Fáre rü Chéra nixĩ. Rü yema nataagü ga Yudá nixĩ ga Cherátanüxũ̃, rü Fáretanüxũ̃, rü Chératanüxũ̃.

[21]Rü yema Fáre nanegü rü Eróũ̃ rü Amúx nixĩgü. Rü yema nataagü ga Fáre rü Eróũ̃tanüxũ̃ rü Amúxtanüxũ̃ nixĩgü.

[22]Rü yexguma yaxugügüãgu ga yema Yudátanüxũ̃ rü 76,500 ga yatügü nixĩgü.

[23-24]Rü yema Ichacá nanegü nixĩ ga Torá, rü Pubá, rü Yachúx, rü Chimróũ̃. Rü yema nataagü ga Ichacá rü Torátanüxũ̃, rü Pubátanüxũ̃, rü Yachúxtanüxũ̃, rü Chimróũ̃tanüxũ̃ nixĩgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[25]Rü yexguma yaxugügüãgu ga yema Ichacátanũxũ rü 64,300 ga yatügü nixĩ.

[26]Rü yema Chaburóũ nanegü nixĩ ga Chérex, rü Eróũ rü Yareé. Rü yema nataagü ga Chaburóũ rü Chérextanüxũ, rü Eróũtanüxũ, rü Yareétanüxũ nixĩgü.

[27]Rü yexguma yaxugügüãgu ga yema Chaburóũtanüxũ rü 60,500 ga yatügü nixĩ.

[28]Rü yema Yúche nanegü nixĩ ga Manaché, rü Efraíũ. Rü yema Yúche nanegüwa nixĩ ga nangóexũ ga Manachétanüxũ rü Efraíũtanüxũ.

[29]Rü Manaché nane ga Maquíwa nixĩ ga nangóexũ ga Maquítanüxũ. Rü Maquí nane ga Garaáxwa nixĩ ga nangóexũ ga Garaáxtanüxũ.

[30-32]Rü Garaáx nanegü nixĩ ga Yéche, rü Élex, rü Arié, rü Chiquéũ, rü Chemidá rü Éfe. Rü Yéchewa nangóe ga Yéchetanüxũ. Rü Élexwa nangóe ga Élextanüxũ. Rü Ariéwa nangóe ga Ariétanüxũ. Rü Chiquéũwa nangóe ga Chiquéũtanüxũ. Rü Chemidáwa nangóe ga Chemidátanüxũ. Rü Éfewa nangóe ga Éfetanüxũ.

[33]Rü Éfe nane nixĩ ga Cherofáx. Rü Cherofáx rü nataxuma ga nane, rü naxacügü ga ngexũgüxicatama nüxũ̃ iyexma. Rü ngĩmagü iyixĩ ga Maará, rü Noá, rü Oxlá, rü Milcá rü Tirchá.

[34]Rü yexguma yaxugügüãgu ga Manachétanüxũ rü 52,700 ga yatügü nixĩgü.

[35]Rü yema Efraíũ nanegü nixĩ ga Chutéra, rü Béque, rü Taáũ. Rü Chutérawa nangóe ga Chutératanüxũ. Rü Béquewa nangóe ga Béquetanüxũ, rü Taáũwa nangóe ga Taáũtanüxũ.

[36]Rü Chutéra nane ga Eráũwa nangóe ga Eráũtanüxũ.

[37]Rü yexguma yaxugügüãgu ga Efraíũtanüxũ rü 32,500 ga yatügü nixĩgü. Rü yema nixĩ ga Yúchetanüxũchigü.

[38-39]Rü yema Bẽyamíũ nanegü nixĩ ga Béra, rü Abéx, rü Ayiráũ, rü Chufáũ, rü Yufáũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

40Rü Béra nanegü nixĩ ga Ár rü Naamáũ̃. Rü Árwa nangóe ga Ártanüxũ̃. Rü Naamáũ̃wa nangóe ga Naamáũ̃tanüxũ̃.

41Rü yexguma yaxugügüãgu ga Bẽyamíũ̃tanüxũ̃ rü 45,600 ga yatügü nixĩgü.

42Rü Dáũ̃ nane nixĩ ga Chuáũ̃. Rü Chuáũ̃wa nangóe ga Chuáũ̃tanüxũ̃. Rü yexicatama nixĩ ga Dáũ̃tanüxũ̃.

43Rü yexguma yaxugügüãgu ga Chuáũ̃tanüxũ̃ rü 64,400 ga yatügü nixĩ.

44Rü yema Aché nanegü rü Iná, rü Ichuí, rü Beriágu nixĩgü. Rü Iná̃wa nangóe ga Inátanüxũ̃, rü Ichuíwa nangóe ga Ichuítanüxũ̃, rü Beriáwa nangóe ga Beriátanüxũ̃.

45Rü yema Beriágu nanegü rü Ébe rü Maquié nixĩgü. Rü Ébewa nangóe ga Ébetanüxũ̃, rü Maquiéxwa nangóe ga Maquiétanüxũ̃.

46Rü Aché nüxṹ iyema ga wüxi ga naxacü, rü Chéra nixĩ ga ngĩéga.

47Rü yexguma yaxugügüãgu ga Achétanüxũ̃ rü 53,400 ga yatügü nixĩ.

48-49Rü yema Netarí nanegü rü Yacheé, rü Guní, rü Yéche, rü Chiléũ̃ nixĩgü. Rü Yacheéwa nangóe ga Yacheétanüxũ̃, rü Guníwa nangóe ga Gunítanüxũ̃, rü Yéchewa nangóe ga Yéchetanüxũ̃, rü Chiléũ̃wa nangóe ga Chiléũ̃tanüxũ̃.

50Rü yexguma yaxugügüãgu ga Netarítanüxũ̃ rü 45,400 ga yatügü nixĩ.

51Rü yexguma yaxugüãgu ga yema Iraétanüxũ̃ rü guxũ̃wama 601,730 ga yatügü nixĩ.

### Mugü naxcn̲ax nax ñuxãcü tá nügü yanuaxũ̃ ga naane

52Rü Cori ya Tupana rü Moichémaxã nidexa rü ñanagürü:

53—¡Ñun̲xma rü nüxũ̃ yanu i naane nüxũ̃ i ngẽma natücumüchigü i duũ̃xũ̃gü i marü poperagu iwṹgüxũ̃!

54Rü ngẽma natücumügü i rümumaexũ̃ rü tá nüxna cunaxã i ngẽma naane i rütamaegüxũ̃. Rü ngẽma natücumügü i rünoxremaegüxũ̃ rü tá nüxna cunaxã i ngẽma naane i rüxíxramaegüxũ̃. Rü naẽxpün̲x i norü mu i poperagu cuxümatüxũ̃ i wüxitücumüchigü, rü ngẽxgumaepün̲x tá nixĩ i nüxna cunaxãxũ̃ i norü naane.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

55Rü sortéuãcü tá nixĩ i nüxũ̃ cuyanuxũ̃ i ngẽma naane. Rü ngẽma naane i nagu yanguchigüxũ̃ i wüxichigü i natücumü, rü ngẽma tá nixĩ i nüxna cuxãxũ̃. Rü ngẽma naane i wüxichigü i natücumü nagu nanguxũ̃ rü ngẽmawa rü wüxichigü i natanüxũ̃ tá nanayaxu i norü naane.

56Rü ngẽxguma cuyanuxgu i ngẽma naane, rü woo i natücumü i taxũ̃ rü natücumü i íxraxũ̃ rü tá sortéuãcü nanayauxgü i norü naane ==ñanagürü.

### Nixugü ga Lebítanüxũ̃

57Rü yema Lebítanüxũ̃ ga yaxugügüxũ̃ nixĩ ga Guerchóũ̃tanüxũ̃, rü Queáxtanüxũ̃ rü Merarítanüxũ̃.

58Rü togü ga Lebítanüxũ̃ nixĩ ga yema Lixnítanüxũ̃, rü Ebróũ̃tanüxũ̃, rü Máritanüxũ̃, rü Muchítanüxũ̃, rü Corétanüxũ̃. Rü guxũ̃ma ga yemagü rü Lebítanüxũ̃ nixĩgü. Rü Queáx rü Amráũ̃ nanatü nixĩ.

59Rü Amráũ̃ rü Lebítanüxũ̃xacü ga Yocabémaxã naxãxmax̲. Rü ngĩma ga Yocabé rü Equítuanegu ibu ga yexguma nüma ga Lebí Equítuanewa yexmagu. Rü Amráũ̃ nixĩ ga nanatü ga Aróũ̃, rü Moiché rü María. Rü Yocabé iyixĩ ga naé.

60Rü Aróũ̃ nanegü nixĩ ga Nadáx, rü Abiú, rü Ereachá rü Itamá.

61Natürü ga Nadáx rü Abiú rü nayue ga yexguma Cori ya Tupanap̲exewa yagugüãgu i pumarat̲exe i tama Tupanac̲ax mexũ̃.

62Rü yexguma yaxugüãgu ga guxũ̃ma ga yatügü ga Lebítanüxũ̃ ga wüxi ga tauemacü rüe̲xna yexera nüxṹ yexmagüxũ̃ rü 23,000 nixĩ ga norü mu. Rü yemagü rü tama togü ga Iraétanüxũ̃rüxũ̃ iwṹgüéga, yerü taxuxũ̃ma ga norü naane nüxna naxãgü.

63Rü yema nixĩ ga norü mu ga guxũ̃ma ga yema Iraétanüxũ̃ ga yexguma Moiché rü chacherdóte ga Ereachá yaxugügu ga duũ̃xũ̃gü ga Moáarü doxanexũ̃wa ga natü ga Yudáũ̃cutüwa ga Yericúarü to̲xmax̲tawa.

64Rü yema duũ̃xũ̃gütanüwa rü nataxuma ga bai ga wüxi ga yema Iraétanüxũ̃ ga Moiché rü Aróũ̃ íxugügüxũ̃ ga yexguma Chinaíarü chianexũ̃wa nayexmagügu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

65Yerü Cori ya Tupana rü nanaxuegu nax guxũtáma ga yema duũxũgü rü tá yema chianexũgu nayuexũ. Rü yema Caréx ga Yeponé nane, rü Yochué ga Núũ nanexicatama nixĩ ga íyaxüxũ, rü nataxuma ga wüxi ga to ga íyaxüxũ.

## Iraétanüxũarü muxchiga 27

### Naane ga Cherupáxacügüna yaxüxũ

1Manachétanüxũtanüwa rü tayexma ga 5 ga tügüeyaxgü ga Maará, rü Noá, rü Oxlá, rü Milcá, rü Tirchá. Guxemagü rü Cherupáxacügü tixĩ, rü nüma ga Cherofáx rü Éfe nane nixĩ, rü Éfe rü Garaáx nane nixĩ, rü Garaáx rü Maquí nane nixĩ, rü Maquí rü Manaché nane nixĩ, rü Manaché rü Yúche nane nixĩ.

2Rü yema 5 ga nügüeyaxgü rü guma ngutaquexepataũwa naxĩ nax Moichémaxã rü chacherdóte ga Ereachámaxã rü ñuxũchi natücumügüarü ãexgacügümaxã yanadexagüxũcax. Rü nüxũ ngĩgürügügü:

3—Rü gumá tonatü rü chianexũgu nayu, natürü tüma rü tama yema Cori ya Tupanamaxã nuexũ ga Corétanüxũ tixĩ. Rü tümaarü chixexũgagutama tayu rü nataxuma ga tümane ga yatüxũ.

4Rü tama name nax ngẽmacax iyanaxoxũ i tümatanüxũtanüwa i ngẽma tonatüéga nagagu nax nataxuxũma i wüxi ya tümane i yatüxũ. ¡Rü ngẽmacax ngẽma tonatüenexẽgütanüwa rü toxna naxã i wüxi i naane! ==ngĩgürügügü.

5-6Rü nüma ga Moiché rü Cori ya Tupanamaxã nüxũ nixu ga yema ngecügüxũ ngupetüxũ. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichéxũ nangãxũ rü ñanagürü:

7—Ngẽma Cherofáxacügü naxcax ínacagüxũ rü aixcüma name. ¡Ẽcü wüxi i naane ngĩxna naxãgü natanüwa i ngẽma ngĩnatüenexẽgü! ¡Rü yema naane ga ngĩnatü naxüxũ rü ngĩxnagü naxüe nax ngĩxrügü yaxĩgüxũcax!

8¡Rü ñuxũchi Iraétanüxũmaxã nüxũ ixu rü ngẽxguma texé taxuxũma i tümane i yatüxũ tüxṹ ngẽmaãcüma tayuxgux, rü ngẽma tümaarü naane rü tümaxacü i ngexũna tá nixĩ inaxüxũ!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

9Rü ngẽxguma taxuxũ̃ma i naxacü i ngexũ̃ nüxṹ ngẽxmagu ya yimá yucü, rü ngẽma norü naane rü naenexẽgüna tá naxṹ.

10Rü ngẽxguma nataxuguma i naenexẽgü i yatüxũ̃ ya yimá yucü, rü ngéma nanatüenexẽgüna tá naxṹ i ngẽma norü naane.

11Rü ngẽxguma nataxuguma i ngẽma nanatüenexẽgü, rü ngẽma yexera natanüxũ̃xüchi ixĩxũ̃na tá naxṹ i ngẽma norü naane. Rü ngẽma cumaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ rü wüxi i mu tá nixĩ i nagu naxĩxũ̃ i ngẽma Iraétanüxũ̃ ==ñanagürü.

### Moiché rü Yochuéxũ̃ naxuneta nax nüxí Iraétanüxũ̃maxã inacuáxũ̃cax

(Dt. 31.1-8)

12Nüma ga Cori ya Tupana rü Moichéxũ̃ ñanagürü: —¡Daa maxpṹne ya Abaríũ̃gu naxĩnagü, rü nagu nadawenü i ngẽma naane i Iraétanüxũ̃na chaxãxũ̃!

13Rü nawena nax nagu cudawenüxũ̃ i ngẽma naane rü tá cuyu, rü yema nũxcümaũ̃güxũ̃ ga curü oxigü íngẽxmaxũ̃wa tá cuxũ, cuenexẽ i Aróũ̃rüxũ̃.

14Yerü yexguma chianexũ̃ ga Chíũ̃wa duũ̃xũ̃gü pemaxã nuegu rü dexácax ínacagügu, rü pema i taxre rü tama chauga pexĩnüe. Rü yexguma nutawa peyagoxũ̃chiüxẽẽgu ga dexá, rü tama duũ̃xũ̃güpexewa choxũ̃ picuaxüũ̃gü i choma nax chaxüünexũ̃. Rü yema nixĩ ga Meribáarü dexá ga Cadéwa yexmaxũ̃ ga chianexũ̃ ga Chíũ̃wa ==ñanagürü ga Tupana.

15Rü nüma ga Moiché rü Cori ya Tupanaxũ̃ nangãxũ̃ rü ñanagürü:

16-17—Pa Cori Pa Tupanax, cuma nixĩ i guxũ̃ma i duũ̃xũ̃güna cunaxãxũ̃ i maxũ̃. ¡Chanaxwaxe i nüxũ̃ cuxuneta i wüxi i ãẽxgacü nax nüxí curü duũ̃xũ̃gümaxã inacuáxũ̃cax rü guxũ̃wama namaxã naxũ̃xũ̃cax nax tama ñoma carnérugü i ngearü dauruũ̃axgüxũ̃rüxũ̃ naxĩanemareãxũ̃cax ==ñanagürü.

18Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichéxũ̃ nangãxũ̃ rü ñanagürü: —Yochué i Núũ̃ nane rü wüxi i yatü i chauãxẽ nawa ngẽxmaxũ̃. ¡Rü naerugu naxṹxmex!

19-20¡Rü ngẽmawena rü chacherdóte ya Ereachápexewa rü guxũ̃ma i duũ̃xũ̃güpexewa naga! ¡Rü ngéma duũ̃xũ̃güpexewa rü Yuchuémaxã nüxũ̃ ixu rü nüma tá nixĩ i duũ̃xũ̃gümaxã inacuáxũ̃! Rü cumatama tá nixĩ i nüxna


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

cunaxãxũ̃ i ngẽma puracü nax ngẽmaãcü guxũ̃ma i Iraétanüxũ̃ naga ĩnüexũ̃cax.

21Natürü nüma i Yochué rü nanaxwaxe nax chacherdóte ya Ereacháxũ̃tawa naxũxũ̃. Rü nüma i Ereachá rü tá Uríũ̃wa choxna naca nax taxacü tá naxüxũ̃ i Yochué. Rü nüma i Yochué tá nixĩ i ngẽma Iraétanüxũ̃xũ̃ namuxũ̃ rü namaxã inacuáxũ̃ i guxũ̃ma i naxügüxũ̃wa ==ñanagürü.

22Rü nüma ga Moiché rü yema Cori ya Tupana namuxũ̃ãcüma nanaxü. Rü Yochuécax naca rü chacherdóte ga Ereachápexewa rü guxũ̃ma ga yema duũ̃xũ̃güpexewa nanaga.

23Rü nüma ga Moiché rü Yochuéerugu naxṹxmex rü nüxna nanaxã ga yema puracü, yema Cori ya Tupana Moichéwa nüxũ̃ ixuxũ̃ãcüma.

## Iraétanüxũ̃arü muxchiga 28

### Ãmaregü i wüxichigü i ngunexũ̃gu ixãxũ̃

(Éx. 29.38-46)

1Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichémaxã nidexa rü nüxũ̃ ñanagürü:

2—¡Iraétanüxũ̃maxã nüxũ̃ ixu rü ngẽxguma nawa nanguxgu i ngẽma petagü i pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ rü chanaxwaxe i guxũ̃guma choxna nanaxãgü i paũ rü ãmaregü i chauxcax ínaguxũ̃! Rü ngẽma naema rü choma rü tá namaxã chataãxẽ.

3¡Rü ñuxũchi namaxã nüxũ̃ ixu i taxacü tá nixĩ i ãmaregü i wüxichigü i ngunexũ̃gu choxna naxãgüxũ̃! Rü tá chauxcax nanadai rü ínanagu i taxre i carnérugü i taxuwama chixexũ̃ i wüxi ya taunecü nüxṹ ngẽxmaxũ̃.

4Rü wüxi tá nixĩ i paxmama yagugüxũ̃ rü ngéma to tá nixĩ i yáuanecü yagugüxũ̃.

5Rü wüxigu ngẽma carnérugümaxã rü tá choxna penaxã i taxre i quíru i arína i mexẽchixũ̃ i wüxi i litru i oribuarü chíxũ̃maxã ñumüxũ̃ ==ñanagürü ga Tupana.

6Rü yema nixĩ ga ãmaregü ga guxũ̃ma ga ngunexũ̃gu Chinaíarũ̃ maxpṹnewa yagugüxũ̃ nax naemamaxã nataãẽxũ̃cax ga Cori ya Tupana.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

7Rü ñanagürü ga Tupana: —Wüxichigü i carnéru rü wüxi ya litru ya bínu tá nagu yabagüchigüãcüma nayagugü. Rü yimá bínu rü chanaxwa̱xe nax chopatawa chopexegu nanabagü nax namaxã chataãẽxũca̱x.

8Rü ngẽma norü taxre i carnéru i yáuanecü tá yagugüxũ, rü ngẽma carnéru i pa̱xmama yagugüxũrüxũ tátama arínamaxã, rü bínumaxã nayagugü. Rü ngẽma ãmare i cha̱u̱xca̱x yagugüxũ, rü naema rü Chauãẽgu tá nayatãũxũ.

### Ãmaregü i wüxichigü i Ngũchigaarü ngunexũgü ixãgüxũ

9Rü wüxichigü i ngũchigaarü ngunexũgu rü tá cha̱u̱xca̱x penadai rü peyagu i taxre i carnérugü i taxuwama chixexũ i wüxi ya taunecü nüxṹ ngẽxmaxũ. Rü wüxichigü i ngẽma carnérugü rü bínumaxã rü 4 quíru i arína i mexẽchixũ i chíxũmaxã ñumüxũmaxã tá choxna penaxã.

10Rü ngẽma ãmare i wüxichigü i ngunexũ choxna pexaxũ rü ngẽmaétü rü wüxichigü i ngũxchigaarü ngunexũgu tá ãmare cha̱u̱xca̱x piguxũ, rü bínumaxã tá choxna penaxã.

### Ãmaregü i wüxichigü ya tauemacügu ixãgüxũ

11Rü ngexwacaxũcü ya tauemacü nagu ngóxũ i ngunexũgu rü Cori ya Tupanaca̱x tá penadai rü peyagu i taxre i wocaxacügü i iyatüxũ rü wüxi i carnéru i yatüxũ rü 7 i carnéruxacügü i iyatüxũ i wüxi ya taunecü nüxṹ ngẽxmagüxũ i taxuwama chixexũ.

12-13Rü wüxichigü i wocaxacü i yatüxũmaxã tá peyagu i 6 quíru i arína i mexẽchixũ i chíxũmaxã ñumüxũ. Rü wüxichigü i carnéru i yatüxũmaxã tá peyagu i 4 quíru i arína i chíxũmaxã ñumüxũ. Rü wüxichigü i carnéruxacü i yatüxũmaxã tá peyagu i taxre quíru i arína i chíxũmaxã ñumüxũ. Rü ngẽma ãmare i cha̱u̱xca̱x ípeguxũ rü chauãẽgu tá nayatãũxũ i ngẽma naema.

14Rü wüxichigü i wocaxacügu tá penaba i taxre ya litru ya bínu. Rü wüxichigü i carnérugu tá penaba i wüxi ya litruarü ngãxũ ya bínu. Rü wüxichigü i carnéruxacügu tá penaba i wüxi ya litru ya bínu. Rü ngẽma tá nixĩ i ãmare i guxcüma ya taunecüarü tauemacügügu ipexãgüxũ.

15Rü ñu̱xũchi ngẽma ãmaregü i wüxichigü i ngunexũgügu ipexãgüxũ rü naétü chanaxwa̱xe nax cha̱u̱xca̱x peyamáxũ i wüxi i chíbu nax ngẽmaãcü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

penaxütanüxũcax i ngẽma perü chixexũ. Rü ngẽma chíbu rü bínumaxã tá peyagu.

### Ãmaregü i Üpetüchigaarü petagu ixãgüxũ
(Lv. 23.5-8)

16Rü wüxichigü ya taunecüarü nüxíraũcü ya tauemacüarü 14 gu rü tá chauégagu penaxüchiga i ngẽma Üpetüchiga.

17Rü moxũãcütama i 15 gu rü chauégagu tá penaxüchiga i ngẽma Üpetüarü peta. Rü 7 i ngunexũ tá nixĩ i penangõxũ i paũ i ngearü pụxẽẽruũãxũ.

18Rü ngẽma ngunexũ i nagu penaxügüxũ i ngẽma peta rü tá chạụxcạx pengutaquẹxegü. ¡Rü ngẽma ngunexũ rü taxuxũtáma i puracü pexüe!

19Rü ngẽma ngunexũ i nagu penaxügüxũ i ngẽma peta rü Cori ya Tupanacạx tá penadai rü peyagu i taxre i wocaxacügü rü wüxi i carnéru rü 7 i carnéruxacügü i wüxi ya taunecü nüxṹ ngẽxmagüxũ i taxuwama chixexũ.

20-21Rü wüxichigü i wocaxacü rü 6 quíru i arína i mexẽchixũ i chíxũmaxã ñumüxũmaxã tá peyagu. Rü wüxichigü i carnéru rü 4 quíru i arína i chíxũmaxã ñumüxũmaxã tá peyagu. Rü wüxichigü i carnéruxacü rü taxre quíru i arína i chíxũmaxã ñumüxũmaxã tá peyagu.

22Rü ñụxũchi chạụxcạx tá peyamạx rü peyagu i wüxi i chíbu nax ngẽmaãcü pexṹ nüxũ charüngümaxũcạx i perü chixexũgü.

23Rü ngẽma ãmaregü tá nixĩ i ípeguxũ naétü i ngẽma ãmaregü i guxũ i ngunexũarü pạxmama chạụxcạx ípeguxũ.

24Rü ngẽma 7 i ngunexũ i nagu penaxüchigaxũ i ngẽma peta rü ngẽmaãcü tá penaxü i wüxichigü i ngẽma ngunexũgügu. Rü ngẽma tá nixĩ i ãmare i chauégagu ípeguxũ, rü ngẽma naema rü tá chauãẽgu nayatãũxũ. Rü ngẽma ãmaregü rü norü bínumaxãchigü tá choxna penaxã. Rü ngẽma tá nixĩ i ãmaregü i choxna pexãxũ naétü i ngẽma ãmaregü i guxũ i ngunexũgu chạụxcạx ípeguxũ.

25Rü ngẽma petaarü 7 i ngunexũgu rü tá chạụxcạx pengutaquẹxegü. ¡Rü ngẽma ngunexũgu rü taxuxũtáma tạxacürü puracü pexüe!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

### Nüxíraxũxũ i nanetügüarü ochiga
(Lv. 23.9-22)

26Rü ngẽxguma penaxüchigagu i nüxíraxũxũ i penetüarü o rü tá Cori ya Tupanana penaxã i ngẽma nüxíraxũxũ i perü tríguarü ogü. Rü ngẽma peta i Yüxügüarü Petagu ãégaxũgu tá chạụxcạx pengutaquẹxegü. ¡Rü ngẽma ngunexũgu rü taxuxũtáma tạxacürü puracü pexüe!

27Rü ngẽma ngunexũ i nagu penaxügüxũ i ngẽma peta rü Cori ya Tupanacạx tá ípenagu i taxre i wocaxacügü i iyatüxũ, rü wüxi i carnéru i yatüxũ, rü 7 i carnéruxacügü i iyatüxũ i wüxi ya taunecü nüxṹ ngẽxmagüxũ. Rü ngẽma ãmare i ípiguxũ rü chauãẽgu tá nayatãũxũ i ngẽma naema. Rü choma rü tá ngẽma naemamaxã chataãxẽ.

28-29Rü wüxichigü i wocaxacümaxã tá peyagu i 6 quíru i arína i mexẽchixũ i chíxũmaxã ñumüxũ. Rü wüxichigü i carnérumaxã tá peyagu i 4 quíru i arína i chíxũmaxã ñumüxũ. Rü wüxichigü i carnéruxacümaxã tá peyagu i taxre quíru i arína i chíxũmaxã ñumüxũ.

30Rü ñụxũchi chạụxcạx tá peyamạx rü peyagu i wüxi i chíbu i yatüxũ nax ngẽmaãcü pexṹ nüxũ charüngümaxũcạx i perü chixexũgü.

31Rü guxũma i ngẽma ãmaregü i chạụxcạx ípeguxũ rü norü arínamaxã rü norü bínumaxã tá choxna penaxã. Rü ngẽma tá nixĩ i ãmaregü i choxna pexãxũ naétü i ngẽma ãmaregü i guxũ i ngunexũgu chạụxcạx ípeguxũ. Rü ngẽma naeũgü i choxna pexãgüxũ rü nanaxwạxe nax taxuwama nachixexũ.

## Iraétanüxũarü muxchiga 29

### Peta i cornétagamaxã unagüxũ
(Lv. 23.23-25)

1Rü yimá norü 7 ya tauemacüarü nüxíraxũxũ i ngunexũgu rü chạụxcạx tá pengutaquẹxegü i pemax. Rü cornétagügamaxã tá penaxunagü i ngẽma ngunexũ. Rü ngẽma ngunexũgu rü taxuxũtáma i puracü pexüe!

2Rü chạụxcạx tá peyamạx rü peyagu i wüxi i wocaxacü i yatüxũ, rü wüxi i carnéru i yatüxũ, rü 7 i carnéruxacügü i iyatüxũ i wüxi ya taunecü nüxṹ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngẽxmaxũ i taxuwama chixexũ. Rü ngẽmaãcü tá chauãẽgu nayatãũxũ i ngẽma naema, rü namaxã tá chataãxẽ.

3-4Rü ngẽma wocaxacümaxã tá peyagu i 6 quíru i arína i chíxũmaxã ñumüxũ. Rü ngẽma carnérumaxã tá peyagu i 4 quíru i arína. Rü wüxichigü i carnéruxacümaxã tá peyagu i taxre i quíru i arína.

5-6Rü ñu̱xũchi cha̱u̱xca̱x tá peyama̱x rü peyagu i wüxi i chíbu i yatüxũ nax pexṹ nüxũ charüngümaxũca̱x i perü chixexũgü. Rü ngẽma ãmaregü i guxũguma wüxichigü ya tauemacügu rü wüxichigü i ngunexũgu ípeguxũmaxã tá wüxigu ípenagu i ãmaregü i arína rü bínu ngẽma pemaxã nüxũ chixuxũrüxũ. Rü naema i ngẽma ãmaregü rü tá chauãẽgu nayatãũxũ rü namaxã tá chataãxẽ.

### Ngunexũ i nagu ãmaregü inaxãgüxũ nax Tupana duũxũgüaxṹ nüxũ iyanarüngümaxũca̱x i norü pecadugü

(Lv. 23.26-32)

7Rü yimátama 7 ya tauemacüarü 10 i ngunexũgu rü cha̱u̱xca̱x tá pengutaque̱xegü i pema. Rü ngẽma ngunexũgu rü taxũtáma pechibüe rü ñu̱xũchi taxuxũtáma i puracü pexüe.

8Rü cha̱u̱xca̱x tá peyama̱x rü peyagu i wüxi i wocaxacü i yatüxũ, rü wüxi i carnéru i yatüxũ. Rü tá penadai rü ípenagu i 7 i carnéruxacü i iyatüxũ i wüxi ya taunecü nüxṹ ngẽxmaxũ i taxuwama ichixexũ. Rü ngẽma naema rü tá chauãẽgu nayatãũxũ, rü namaxã tá chataãxẽ.

9-10Rü ngẽma wocaxacü i piguxũmaxã tá ípenagu i 6 quíru i arína i chíxũmaxã ñumüxũ. Rü ngẽma carnérumaxã tá ípenagu i 4 quíru i arína i chíxũmaxã ñumüxũ. Rü wüxichigü i carnéruxacümaxã tá ípenagu i taxre i quíru i arína i chíxũmaxã ñumüxũ.

11Rü ñu̱xũchi cha̱u̱xca̱x tá peyama̱x rü peyagu i wüxi i chíbu i yatüxũ nax ngẽmaãcü pexṹ nüxũ charüngümaxũca̱x i perü pecadugü. Rü naétü i ngẽma ãmaregü i Pecaduarü Ütanüruũchigagu ípeguxũ rü naétü i ngẽma ãmaregü i wüxichigü i ngunexũgu ípeguxũ rü ngẽmaétü tá ta ípenagu i ngẽma ãmare ya yima 7 ya tauemacüarü 10 arü ngunexũgu ípeguxũ. Rü arínamaxã rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

bínumaxã tá nixĩ i ípenaguxũ i ngẽma chíbu nax ngẽmaãcü pexṹ nüxũ charüngümaxũc̲ax i perü pecadugü.

### Ãmaregü i naixatünaxc̲ax ya düxenügüarü petachigagu ixãxũ
(Lv. 23.33-44)

12Rü yimá 7 ya tauemacüarü 15 i ngunexũgu rü ch̲a̲ux̲c̲ax tá pengutaqu̲exegü. ¡Rü ngẽma ngunexũgu rü taxuxũtáma i puracü pexüe! Rü 7 i ngunexũ tá chauégagu penaxü i ngẽma petachiga.

13Rü ngẽma ngunexũ i nagu ipenaxügüxũ i ngẽma peta rü ch̲a̲ux̲c̲ax tá penadai rü ípenagu i 13 i wocaxacügü i iyatüxũ, rü taxre i carnérugü i iyatüxũ, rü 14 i carnéruxacügü i iyatüxũ i wüxi ya taunecü nüxṹ ngẽxmagüxũ i taxuwama ichixexũ. Rü ngẽmaãcü tá chauãẽgu nayatãũxũ i ngẽma naema rü namaxã tá chataãxẽ

14-15Rü wüxichigü i wocaxacü i ípeguxũmaxã tá ípenagu i 6 quíru i arína i chíxũmaxã ñumüxũ. Rü wüxichigü i carnérumaxã tá ípenagu i 4 quíru i arína i chíxũmaxã ñumüxũ. Rü wüxichigü i carnéruxacümaxã tá ípenagu i taxre i quíru i arína i chíxũmaxã ñumüxũ.

16Rü ngẽma ãmaregü i wüxichigü i ngunexũgu ch̲a̲ux̲c̲ax peguxũ rü norü arínamaxã rü norü bínumaxã tá ípenagu. Rü ngẽmaétü tá ch̲a̲ux̲c̲ax peyam̲ax rü peyagu i wüxi i chíbu i yatüxũ nax ngẽmaãcü pexṹ nüxũ charüngümaxũc̲ax i perü chixexũ.

17Rü ngẽma petaarü taxre i ngunexũgu rü ch̲a̲ux̲c̲ax tá penadai rü ípenagu i 12 i wocaxacügü i iyatüxũ, rü taxre i carnérugü i iyatüxũ, rü 14 i carnéruxacügü i iyatüxũ i wüxi ya taunecü nüxṹ ngẽxmagüxũ i taxuwama ichixexũ.

18Rü ngẽma wüxichigü i wocaxacü, rü carnéru, rü carnéruxacü, rü norü arínamaxã rü norü bínumaxã tá ípenagu, ngẽma choma pexũ chamuxũ̃ãcüma.

19Rü ngẽma ãmaregü i wüxichigü i ngunexũgu ch̲a̲ux̲c̲ax ípeguxũ rü norü arínamaxã rü norü bínumaxã tá ípenagu. Rü ngẽxgumarüxũ tá ta ch̲a̲ux̲c̲ax


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

peyamax i wüxi i chíbu i yatüxũ nax ngẽmaãcü pexṹ nüxũ charüngümaxũcax i perü chixexũ.

20Rü ngẽma norü tomaepüx i ngunexũgu rü chauxcax tá penadai rü ípenagu i 11 i wocaxacügü i iyatüxũ, rü taxre i carnérugü i iyatüxũ, rü 14 i carnéruxacügü i iyatüxũ i wüxi ya taunecü nüxṹ ngẽxmagüxũ i taxuwama ichixexũ.

21Rü naexpüx i wocaxacügü, rü carnérugü, rü carnéruxacügü rü norü arínamaxã, rü norü bínumaxã tá ípenagu, ngẽma choma pexũ chamuxũãcüma.

22Rü ngẽma ãmaregü i wüxichigü i ngunexũgu chauxcax ípeguxũ rü norü arínamaxã rü norü bínumaxã tá ípenagu. Rü ngẽxgumarüxũ tá ta chauxcax peyamax rü peyagu i wüxi i chíbu i yatüxũ nax ngẽmaãcü pexṹ nüxũ charüngümaxũcax i perü chixexũ.

23Rü ngẽma norü ãgümücü i ngunexũgu rü chauxcax tá penadai rü ípenagu i 10 i wocaxacügü i iyatüxũ, rü taxre i carnérugü i iyatüxũ, rü 14 i carnéruxacügü i iyatüxũ i wüxi ya taunecü nüxṹ ngẽxmaxũ i taxuwama ichixexũ.

24Rü naexpüx i wocaxacügü, rü carnérugü, rü carnéruxacügü rü norü arínamaxã, rü norü bínumaxã tá ípenagu, ngẽma choma pexũ chamuxũãcüma.

25Rü ngẽma ãmare i wüxichigü i ngunexũgu chauxcax ípeguxũ rü norü arínamaxã rü norü bínumaxã tá ípenagu. Rü ngẽxgumarüxũ tá ta chauxcax peyamax rü peyagu i wüxi i chíbu i yatüxũ nax ngẽmaãcü pexṹ nüxũ charüngümaxũcax i perü pecadugü.

26Rü ngẽma norü wüximeexpüx i ngunexũgu rü chauxcax tá penadai rü ípenagu i 9 i wocaxacügü i iyatüxũ, rü taxre i carnérugü i iyatüxũ, rü 14 i carnéruxacügü i iyatüxũ i wüxi ya taunecü nüxṹ ngẽxmaxũ i taxuwama ichixexũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[27]Rü naẹxpụ̈x i ngẽma wocaxacügü, rü carnérugü, rü carnéruxacügü rü norü arínamaxã, rü norü bínumaxã tá ípenagu, ngẽma choma pexũ̃ chamuxũ̃ãcüma.

[28]Rü ngẽma ãmaregü i wüxichigü i ngunexũ̃gu chạụxcạx ípeguxũ̃ rü norü arínamaxã rü norü bínumaxã tá ípenagu. Rü ngẽxgumarüxũ̃ tá ta chạụxcạx peyamạx rü peyagu i wüxi i chíbu i yatüxũ̃ nax ngẽmaãcü pexṹ̃ nüxũ̃ charüngümaxũ̃cạx i perü chixexũ̃.

[29]Rü ngẽma norü 6 i ngunexũ̃gu rü chạụxcạx tá penadai rü ípenagu i 8 i wocaxacügü i iyatüxũ̃, rü taxre i carnérugü i iyatüxũ̃, rü 14 i carnéruxacügü i iyatüxũ̃ i wüxi ya taunecü nüxṹ̃ ngẽxmaxũ̃ i taxuwama ichixexũ̃.

[30]Rü naẹxpụ̈x i ngẽma wocaxacügü, rü carnérugü, rü carnéruxacügü rü norü arínamaxã, rü norü bínumaxã tá ípenagu, ngẽma choma pexũ̃ chamuxũ̃ãcüma.

[31]Rü ngẽma ãmaregü i wüxichigü i ngunexũ̃gu chạụxcạx ípeguxũ̃ rü norü arínamaxã rü norü bínumaxã tá ípenagu. Rü ngẽxgumarüxũ̃ tá ta chạụxcạx peyamạx rü peyagu i wüxi i chíbu i yatüxũ̃ nax ngẽmaãcü pexṹ̃ nüxũ̃ charüngümaxũ̃cạx i perü chixexũ̃.

[32]Rü ngẽma norü 7 i ngunexũ̃gu rü chạụxcạx tá penadai rü ípenagu i 7 i wocaxacügü i iyatüxũ̃, rü taxre i carnérugü i iyatüxũ̃, rü 14 i carnéruxacügü i iyatüxũ̃ i wüxi ya taunecü nüxṹ̃ ngẽxmagüxũ̃ i taxuwama ichixexũ̃.

[33]Rü naẹxpụ̈x i ngẽma wocaxacügü, rü carnérugü, rü carnéruxacügü rü norü arínamaxã, rü norü bínumaxã tá ípenagu, ngẽma choma pexũ̃ chamuxũ̃ãcüma.

[34]Rü ngẽma ãmaregü i wüxichigü i ngunexũ̃gu chạụxcạx ípeguxũ̃ rü norü arínamaxã rü norü bínumaxã tá ípenagu. Rü ngẽxgumarüxũ̃ tá ta chạụxcạx peyamạx rü peyagu i wüxi i chíbu i yatüxũ̃ nax ngẽmaãcü pexṹ̃ nüxũ̃ charüngümaxũ̃cạx i perü chixexũ̃.

[35]Rü ngẽma norü 8 i ngunexũ̃gu rü chạụxcạx tá pengutaquẹxegü. ¡Rü ngẽma i ngunexũ̃gu rü taxuxũ̃táma i puracü pexüe!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

36Rü chaụxcạx tá peyamạx rü peyagu i wüxi i wocaxacü i yatüxũ̃, rü wüxi i carnéru iyatüxũ̃, rü tá penadai rü ípenagu i 7 i carnéruxacügü i iyatüxũ̃ i wüxi ya taunecü nüxṹ ngẽxmaxũ̃ i taxuwama ichixexũ̃. Rü ngẽmaãcü tá chauãẽgu nayatãũxũ̃ i ngẽma naema, rü namaxã tá chataãxẽ.

37Rü ngẽma wocaxacü, rü carnéru, rü carnéruxacügü rü norü arínamaxã, rü norü bínumaxã tá ípenagu, ngẽma choma pexũ̃ chamuxũ̃ãcüma.

38Rü ngẽma ãmaregü i wüxichigü i ngunexũ̃gu chaụxcạx ípeguxũ̃ rü norü arínamaxã rü norü bínumaxã tá ípenagu. Rü ngẽxgumarüxũ̃ tá ta chaụxcạx peyamạx rü peyagu i wüxi i chíbu i yatüxũ̃ nax ngẽmaãcü pexṹ nüxũ̃ charüngümaxũ̃cạx i perü chixexũ̃.

39Rü ngẽma nixĩ i ãmaregü i choxna tá pexãgüxũ̃ nagu i ngẽma ngunexũ̃gü i marü nüxũ̃ chaxunetagüxũ̃. Rü naétüwa i ngẽma ãmaregü rü tá choxna penaxã i ngẽma ãmaregü i namaxã peyanguxẽẽxũ̃ i wüxi i perü uneta i chomaxã nüxũ̃ pixuxũ̃. Rü ngẽxgumarüxũ̃ tá ta choxna penaxã i ngẽma ãmaregü i perü ngúchaũ̃maxã choxna pexãgüxũ̃. Rü ngẽma ãmaregü i tá choxna pexãgüxũ̃ nixĩ i ãmaregü i chaụxcạx pedaixũ̃ rü piguxũ̃, rü ãmaregü i arína rü bínu, rü ãmaregü i chaụxcạx pedaixũ̃ rü piguxũ̃ nax pemaxã icharüngũ̃xmüxũ̃xũ̃cạx = =ñanagürü ga Tupana.

40Rü nüma ga Moiché rü Iraétanüxũ̃maxã nüxũ̃ nixu ga guxũ̃ma ga yema Cori ya Tupana namaxã nüxũ̃ ixuxũ̃.

## Iraétanüxũ̃arü muxchiga 30

### Mugü naxcạx i unetagü

1-2Moiché rü yema ãẽxgacügü ga Iraétanüxũ̃maxã icuạxgüxũ̃xũ̃ ñanagürü: — Cori ya Tupana rü ñanagürü: “Ngẽxguma texé tümamücümaxã itaxunetagu rüẹxna chauégagu itaxunetagu rü tanaxwạxe nax aixcüma tayanguxẽẽxũ̃ i tümaarü uneta, rü tanaxüxũ̃ i guxũ̃ma i ngẽma nüxũ̃ tixuxũ̃.

3-4Rü ngẽxguma wüxi ya pacü i ngĩnatümẹxẽwatama ngẽxmacü rü Cori ya Tupanamaxã wüxi i uneta naxụ̈xgu rüẹxna tạxacücạx namaxã inaxügagu, rü ngẽxguma ngĩnatü nüxũ̃ cuạxgux i ngẽma ngĩrü uneta rüẹxna ngĩrü üga rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

taxu ñamaregu ya ngĩnatü, rü inaxwa̱xe nax yangu̱xẽẽãxũ̃ i ngẽma ngĩrü uneta rüe̱xna ngẽma ngĩrü üga.

5Natürü ngẽxguma ngĩnatü nüxũ̃ cua̱xgu, rü tama tanaxwa̱xegu nax yanguxẽẽãxũ̃ca̱x i ngẽma ngĩrü uneta rüe̱xna ngĩrü üga, rü ngẽxguma i ngĩma i ngẽma pacü rü marü taxũtáma yanguxẽxẽ i ngẽma ngĩrü uneta rüe̱xna ngẽma ngĩrü üga. Rü ngẽma nax tama tanaxwa̱xexũ̃ ga ngĩnatü nax yanguxẽẽãxũ̃ca̱x, rü nüma ya Cori ya Tupana rü taxũtáma ngĩxũ̃ nanaxwa̱xe nax yangu̱xẽẽãxũ̃.

6-7Rü ngẽxguma wüxi ya nge marü Cori ya Tupanamaxã inaxunetagu rüe̱xna ñu̱xãẽãcü ta̱xacücа̱x namaxã inaxügagu, rü ngẽmawena naxãtegu rü ngẽxguma ngẽma ngĩte nüxũ̃ cua̱xgu rü taxu ñamaregu ngĩxũ̃, rü inaxwa̱xe nax yangu̱xẽẽãxũ̃ i ngẽma ngĩrü uneta rüe̱xna ngẽma ngĩrü üga.

8Natürü ngẽxguma ngĩte nüxũ̃ cua̱xgu rü tama nanaxwa̱xegu nax yanguxẽẽãxũ̃ i ngẽma ngĩrü uneta rüe̱xna ngẽma ngĩrü üga, rü ngẽxguma i ngĩma i ngẽma nge rü marü taxũtáma yanguxẽxẽ i ngẽma ngĩrü uneta rüe̱xna ngẽma ngĩrü üga, rü nüma ya Cori ya Tupana rü taxũtáma ngĩxũ̃ nanaxwa̱xe nax yangu̱xẽẽãxũ̃.

9Rü ngẽxguma wüxi i yutecü rüe̱xna wüxi i ta̱xtecü wüxi i uneta naxũ̱xgu, rü inaxwa̱xe nax yanguxẽẽãxũ̃ i guxũ̃ma i ngẽma unetagü i nüxũ̃ yaxuxũ̃.

10-11Natürü ngẽxguma wüxi i nge i ãtecü i ngĩtechiũ̃wa nangẽxmayane wüxi i uneta naxũ̱xgu rüe̱xna Tupanaégagu ta̱xacücа̱x inaxügagu, rü ngẽxguma ngĩte nüxũ̃ cua̱xgu rü taxu ñamaregu naxcа̱x i ngẽma ngĩrü uneta rüe̱xna ngẽma ngĩrü üga, rü ngẽxguma i ngĩma rü inaxwa̱xe nax yangu̱xẽẽãxũ̃ i ngẽma ngĩrü uneta rüe̱xna ngẽma ngĩrü üga.

12Natürü ngẽxguma ngĩte nüxũ̃ cua̱xgu rü iyanaxoxẽẽã̱xgu i ngẽma ngĩrü uneta rüe̱xna ngẽma ngĩrü üga, rü ngẽxguma i ngĩma i ngẽma nge rü marü taxũtáma yanguxẽxẽ i ngẽma ngĩrü uneta rüe̱xna ngẽma ngĩrü üga erü ngĩte rü marü inayanaxoxẽxẽ. Rü nüma ya Cori ya Tupana rü taxũtáma ngĩxũ̃ nanaxwa̱xe nax yanguxẽẽãxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

13Rü ngẽma ngĩte rü naxmẹxwa nangẽxma nax yanguxẽẽãxũ rüẹxna yanaxoxẽẽãxũ i ngẽma ngĩrü uneta rüẹxna ngẽma ngĩrü üga i Tupanamaxã naxüxũ i ngẽma naxmạx.

14Rü ngẽxguma ngĩte taxu ñamaregu rü ngẽmaãcü ñuxre i ngunexũ ngupetümaregu, rü ngẽmawa ngĩxũ nüxũ nacuạxẽxẽ nax namexũ nax yanguxẽẽãxũ i guxũma i ngĩrü unetagü rü ügagü i nüxũ yaxuxũ i ngẽma naxmạx.

15Natürü ngẽguma ngĩte nüxũ nacuạxgu i ngĩrü uneta rüẹxna ngĩrü üga, rü ñuxre i ngunexũ ngupetüwena iyanaxoxẽẽạ̃xgu, rü ngẽxguma rü ngĩtewa nixĩ i nangẽxmaxũ i ngẽma guxcha nax tama yangụxẽẽãxũ i ngẽma ngĩrü uneta rüẹxna ngĩrü üga” ==ñanagürü.

16Rü yemagü nixĩ ga yema mugü ga Cori ya Tupana Moichémaxã nüxũ ixuxũ nachiga nax ñuxãcü tá naxmạxmaxã inacuáxũ i wüxi i yatü, rü ngẽxgumarüxũ ta i wüxi i papa rü ñuxãcü tá ngĩmaxã inacuáxũ i naxacü i napatawa ngẽxmacü.

## Iraétanüxũarü muxchiga 31

### Iraétanüxũ rü Madiáũtanüxũxũ narüporamae

1Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichémaxã nidexa rü ñanagürü nüxũ:

2—¡Ẽcü naxütanü rü nadai i ngẽma Madiáũtanüxũ erü chixexũgu Iraétanüxũxũ nayixẽxẽ! Rü ngẽmawena, Pa Moichéx, rü tá cuyu ==ñanagürü.

3Rü yexguma ga nüma ga Moiché rü duũxũgüxũ ñanagürü: —¡Ñuxre i pema rü penade ya pexnegü nax Cori ya Tupanaégagu peyadạịxũcạx i ngẽma Madiáũtanüxũ nax ngẽmaãcü yigü ixütanüxũcạx naxcạx ga yema chixexũ ga taxcạx naxügüxũ ga Tupanapẹxewa!

4Rü ngẽmacạx i pema rü petücumüwachigü tá ngéma penamugü i 1,000 chigü i churaragü i daiwa ĩxũ ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[5]Rü yemacax wüxitücumüchigütanüarü churaragütanüwa nayadexechi ga 1,000 ga churaragü nax yemaacü guxũwama 12,000 wa nanguxũcax. Rü yemagü rü mea nixãxne nax daiwa naxĩxũcax.

[6]Rü nüma ga Moiché rü inanamuãchitanü nax daiwa naxĩxũcax. Rü nüma ga chacherdóte ga Ereachá nane ga Fineéx nixĩ ga íyaxümücüxũ. Rü nüma nixĩ ga namaxã inacuáxũ ga yema Tupanapataarü yemaxũgü ga üünexũ ga íyanaxũ rü guma cornétagü ga nagu yacuegüne nax ínaxügüeãxũcax nax nügü nadaixũ.

[7]Rü yexguma ga yema Iraétanüxũ rü Madiáũtanüxũmaxã nügü nadai. Rü yema Cori ya Tupana Moichémaxã nüxũ ixuxũrüxũ nanadai ga guxũma ga yema Madiáũtanüxũarü churaragü.

[8]Rü nanadai ga yema 5 ga Madiáũtanüxũarü ãẽxgacügü ga Éwi, rü Requéũ, rü Chú, rü Úru, rü Réba. Rü yexgumarüxũ ta nayamaxgü ga Balaáũ ga Beúx nane.

[9]Rü nüma ga Iraétanüxũarü churaragü rü ínanayauxũ ga yema Madiáũtanüxũarü ngexũgü rü norü buxũgü. Rü yexgumarüxũ ta nayagagü ga norü wocagü rü togü ga naxũnagü rü nayana ga norü yemaxũgü.

[10]Rü ñuxũchi ínanagu ga norü ĩanegü rü guma naigü ga napatagü.

[11-12]Natürü guxũma ga yema ngexũgü rü buxũgü ga ínayauxũxũ rü wocagü rü togü ga naxũnagü ga yagagüxũ, rü yéma nanagagü naxũtawa ga Moiché rü chacherdóte ga Ereachá rü yema Iraétanüxũ. Rü nümagü ga Moiché rü Ereachá rü yema Iraétanüxũ rü Moáanearü metachinüxũwa nayexmagü ga natü ga Yudáũarü éstewa ga ĩane ga Yericúarü toxmaxtawa.

[13]Rü nüma ga Moiché rü chacherdóte ga Ereachá rü guxũma ga yema Iraétanüxũarü ãẽxgacügü, rü yema churaragücax nibuxmü nax yéma ínapegüxũpemagu nüxũ yangaugüxũcax.

[14-15]Natürü nüma ga Moiché rü namaxã nanu ga yema churaragüerugü ga 1,000 maxã rü 100 maxã icuáxũ ga daiwa ne ĩxũ, rü ñanagürü nüxũ: — ¿Tüxcüũ penamaxẽxẽxẽ i ngẽma ngexũgü?


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16Erü nümagü nixĩ i Balaáũarü ucu̱xẽmaxã nawomüxẽẽgüãxũ̃ ga Iraétanüxũ̃ nax Tupanamaxã nanuexũ̃ca̱x rü Baá-peúxũ̃ yacua̱xüũgüxũ̃ca̱x. Rü yema chixexũ̃gagu nixĩ ga Tupana nada̱i̱xũ̃ ga tatanüxũ̃.

17¡Rü ñu̱xmatama penadai i ngẽma buxũ̃gü i yatüxũ̃ rü guxũ̃ma i ngẽma ngexũ̃gü i marü yatümaxã maxẽxũ̃!

18Natürü ngẽma paxũ̃gü i taguma yatümaxã maxẽxũ̃, rü ngexrüma nax penadaixũ̃. ¡Rü pexũ̃tawa nangẽxmagü! ==ñanagürü.

19Rü ñanagürü: —Guxãma i pema i marü máetagüxe rüe̱xna nüxũ̃ ingógüxe i wüxi i yuxũ̃ rü name i 7 i ngunexũ̃gu duũ̃xũ̃gü íngexmagüxũ̃arü ĩxpemagu perücho. Rü pemax rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i ípeyauxũ̃xũ̃ rü ngẽxguma norü tomaepü̱x i ngunexũ̃wa nanguxgu rü norü 7 i ngunexũ̃wa nanguxgu rü tá pegü piyauxgüxũ̃ne.

20Rü ngẽxgumarüxũ̃ tá ta peyayauxgü i guxũ̃ma i pexchiru rü guxũ̃ma i perü ngẽmaxũ̃gü i naxcha̱xmünaxca̱x rü chíbuta̱xanaxca̱x rü mürapewanaxca̱x ==ñanagürü.

21-23Rü nüma ga chacherdóte ga Ereachá rü guxũ̃ma ga yema churaragü ga daiwa ne ĩxũ̃xũ̃ ñanagürü: —Ñaa nixĩ i wüxi i mu ga Cori ya Tupana Moichémaxã nüxũ̃ ixuxũ̃: “Üxüwa tá penamexẽxẽ i guxũ̃ma i ngẽma ngẽmaxũ̃gü i üxüwa tama ixaxũ̃ i úirunaxca̱x, rü diẽrumünaxca̱x, rü bróũ̃chenaxca̱x, rü fierunaxca̱x, rü éstañunaxca̱x rü plomunaxca̱x. Natürü guxũ̃ma i ngẽma üxüwa ixaxũ̃ rü dexá i mexẽẽruũ̃wa tá peyayauxgü nax yamexũ̃ca̱x.

24Rü ngẽxguma 7 i ngunexũ̃wa nanguxgu rü tá peyayauxgü i pexchiru rü ngẽmaãcü tá pime. Rü ngẽmawena rü marü name nax pichoxcuxũ̃ i duũ̃xũ̃gü íngẽxmagüxũ̃wa” ==ñanagürü.

### Tupana nüxũ̃ nixu nax ñuxãcü tá nügü yanuãxũ̃ ga yema yemaxũ̃gü ga Madiáũ̃tanüxũ̃na napuxũ̃xũ̃

25-27Rü nüma ya Cori ya Tupana rü Moichéxũ̃ ñanagürü: —¡Rü yimá chacherdóte ya Ereacháarü ngũ̃xẽẽmaxã rü ñu̱xũchi ngẽma duũ̃xũ̃güarü ãẽ̱xgacügüarü ngũ̃xẽẽmaxã yaxugü i ngẽma duũ̃xũ̃gü rü ñu̱xũchi ngẽma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

naxũnagü ga Madiáũtanüxũna pepuxũxũ! ¡Rü taxregu peyatoye i ngẽma naxũnagü, rü ngẽma daiwa ne ĩxũna penana i wüxitücumü, rü ngẽma totücumü rü duũxũgüna penana!

28-29Rü ngẽma churaragüna üxũwa tá cunayaxu i ngẽma choxna üxũ natanüwa i ngẽma duũxũgü rü ngẽma wocagü, rü búrugü, rü carnérugü. Rü ngẽma wüxitücumü i 500 wa rü tá cunayaxu i wüxi nax choxrü yixĩxũc̲ax, rü ñu̲xũchi chacherdóte ya Ereachána tá cuyamu nax ngẽmaãcü chorü ãmare yixĩxũc̲ax.

30Rü ngẽma Iraétanüxũ i duũxũgüna üxũwa rü tá cunayaxu i ngẽma choxna üxũ natanüwa i ngẽma duũxũgü rü ngẽma wocagü, rü búrugü, rü carnérugü. Rü ngẽma wüxitücumü i 50 wa rü tá cunayaxu i wüxi nax choxrü yixĩxũc̲ax, rü ñu̲xũchi Lebítanüxũna tá cuyamugü, erü nümagü nixĩ i chopatana nadaugüxũ ==ñanagürü ga Tupana.

31Rü nüma ga Moiché rü Ereachá rü yema Cori ya Tupana Moichéxũ muxũãcü nanaxügü.

32-35Rü guxũwama ga norü uanügüna napuxũxũ nixĩ ga 675,000 ga carnérugü, rü 72,000 ga wocagü, rü 71,000 ga búrugü, rü 32,000 ga paxũgü ga taguma yatümaxã maxẽxũ. Natürü tama nayaxugü ga yema naxũnagü ga churaragü nügüxũ dexũ.

36-38Rü yema churaragüna yaxüxũ rü 337,500 ga carnérugü nixĩ. Rü yematanüwa rü 675 nixĩ ga Cori ya Tupanana namugüxũ. Rü yema 36,000 ga wocatanüwa rü 62 nixĩ ga Cori ya Tupanana namugüxũ.

39-40Rü yema 30,500 ga búrutanüwa rü 61 nixĩ ga Cori ya Tupanana namugüxũ, rü yema 16,000 i pacü i taguma yatümaxã maxẽcütanüwa rü 32 nixĩ ga Cori ya Tupanana ngĩxũ namugücü.

41Rü nüma ga Moiché rü chacherdóte ga Ereachána nanana ga yema Cori ya Tupanana naxüxũ yema Cori ya Tupana namuxũãcüma.

42-46Rü yema naxũnagü rü pacügü ga churaragü norü uanügüna puxũxũ, rü nüma ga Moiché rü ngãxũ nixĩ ga yema tama daiwa ĩxũ ga Iraétanüxũna


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

namugüxũ. Rü yema nixĩ ga 337,000 ga carnérugü, rü 36,000 ga wocagü, rü 3,500 ga búrugü, rü 16,000 ga pacügü.

47Rü yema Iraétanüxũ ga tama daiwa ĩxũna üxũwa, rü nüma ga Moiché rü wüxichigü ga 50 wa nanayaxu ga wüxi ga pacü rü wüxi ga naxũnachigü, rü ñu̱xũchi yema Lebítanüxũ ga Tupanapatawa puracüexũna nanamugü, yema Cori ya Tupana nüxũ ixuxũãcüma.

48-49Rü yexguma ga yema churaragüarü ãe̱xgacügü ga 1,000 maxã rü 100 maxã icuáxchigüxũ, rü Moichéxũ ínayadaugü rü nüxũ ñanagürügü: —Tomagü nax curü puracütanüxũ tixĩgüxũ rü tayaxugü i ngẽma churaragü i toxme̱xwa ngẽxmagüxũ, rü taxuxũma nataxu.

50Rü ñaagü nixĩ i ngẽmaxũgü i wüxichigü i toma tórü uanũgütanüwa nüxũ itayangauxũ i úirunaxca̱x i napü̱xme̱xẽgü, rü cadénagü, rü ãneragü, rü naxmachinügü, rü nachagügü. Rü guxũma i ngẽma rü Cori ya Tupanana tayana nax toxṹ nüxũ iyanangümaxũca̱x i torü pecadugü ==ñanagürügü.

51Rü Moiché rü Ereachá rü nüxna nanade ga guxũma ga yema yemaxũgü ga úirunaxca̱x ixĩgüxũ.

52Rü 184 quíruarü yexera nixĩ ga nayaxũ ga yema úiru ga yéma Tupanaca̱x nanaxũ ga yema churaragüerugü ga 1,000 ga churaragümaxã rü 100 ga churaragümaxã icuáxchigüxũ.

53Rü wüxichigü ga churara rü ñuxre ga yema úiru ga norü uanügüna napuxũxũtanüwa Tupanana naxãgü.

54Rü yemaacü ga Moiché rü Ereachá rü yema churaragüerugüme̱xẽwa nanayauxgü ga yema úirugü ga yéma nanaxũ. Rü ñu̱xũchi Tupanapatagu nayanu nax yemaacü Cori ya Tupana taguma Iraétanüxũxũ iyanangümaxũca̱x.

## Iraétanüxũarü muxchiga 32

### Rubéũtanüxũ rü Gáxtanüxũ rü Yudáũarü ésteguama nayaxãpatagü

(Dt. 3.12-22)


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1-2]Rü yema Rubéũtanüxũ rü Gáxtanüxũ rü namuxũchi ga naxũnagü. Rü yexguma nüxũ nadaugügu ga yema Yachéxane rü Garaáxane nax namexũ nax naxũnagü nawa nayaexẽẽxũ, rü Moichéxũtawa rü chacherdóte ga Ereacháxũtawa rü ñu̱xũchi yema duũxũgümaxã icua̱xgüxũxũtawa naxĩ. Rü nüxna nayacagü rü ñanagürügü:

[3-4]—Ngẽma Atarúane, rü Dibóũane, rü Yachéxane, rü Nimráane, rü Ebóũane, rü Eraréane, rü Chebáũane, rü Nébuane, rü Beóũane rü nüma ga Cori ya Tupana rü marü Iraétanüxũna nanaxã. Rü ngẽma naane i maxẽ mea nawa yaxũ rü name nixĩ naxca̱x i naxũnagü. Rü ngẽma toma nax curü duũxũgü tixĩgüxũ toxṹ ngẽxmaxũ rü wocagü rü carnérugü nixĩ.

[5]Rü ngẽxguma curü me yixĩxgu ¡rü toxna naxã i ngẽma naane! ¡Rü taxṹ i natü i Yudáũwa toxũ quichoũxẽxẽxũ! = =ñanagürügü.

[6]Natürü ga Moiché rü nanangãxũ rü nüxũ ñanagürü: —¿Ẽxna pema rü nuatama perüchoxchaũ i ngẽxguma petanüxũ daiwa ĩxgu?

[7]¿Rü ta̱xacüca̱x ípenaxoõchitanüxẽxẽchaũ i ngẽma petanüxũ i Iraétanüxũ nax ngẽmaãcü tama nawa nangugüxũ i ngẽma nachixũane i Cori ya Tupana nüxna ãxũ?

[8]Rü yematama nixĩ ga guxchaxũ ga naxügüxũ ga yema penatügü ga yexguma Cadé-banéawa chanamugügu nax yangugügüãxũca̱x ga yema naane.

[9]Rü nümagü rü ñu̱xmata Ecúarü natüwa nangugü rü nanangugü ya yema naane. Rü yexguma nawoegu̱xgu rü Iraétanüxũxũ ínayaxoõchitanüxẽxẽ nax yemaacü tama nagu nachocuxũca̱x ga yema nachixũane ga Cori ya Tupana nüxna ãxũ.

[10-11]Rü yemaca̱x ga yema ngunexũgu rü nanu ga Cori ya Tupana, rü nanaxuegu nax yema duũxũgü ga Equítuanewa íchoxũxũ ga 20 ga taunecü rüe̱xna yexera nüxṹ yexmagüxũ rü taxũtáma nüxũ nadaugü i ngẽma naane ga Abraáũmaxã rü Ichaámaxã rü Acóbumaxã naxueguxũ, yerü yema ngugütaewa ĩxũ rü tama Tupanaga naxĩnüe.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

12Rü yemacax ga Tupana rü nüxũ nixu rü Yeponé ga Quenétanüxũ nane ga Caréxicatama, rü Núũ nane ga Yochuéxicatama tá nixĩ i nawa ngugüxũ i ngẽma naane, yerü nümagü nixĩ ga aixcüma mea Cori ga Tupanaga naxĩnüexũ.

13Rü yemaacü ga Cori ya Tupana rü yema Iraétanüxũmaxã nanu, rü 40 ga taunecü chianexũwa nanayexmagüxẽxẽ, ñuxmata taxuxũma i maxũxũ íyaxü ga yema Cori ya Tupanapexewa chixexũ ügüxũ.

14Rü ñuxma i pemax, Pa Rubéũtanüxũ rü Gáxtanüxũ i Chixexũgüarü Üruxũ Nanegüx, rü ngẽma penatügücümagutama pexĩxchaũ nax ngẽmaãcü wena Iraétanüxũmaxã penanuxẽẽxũcax ya Cori ya Tupana.

15Rü ngẽxguma taxũtáma Cori ya Tupanawe perüxĩxchaũgu i pema, rü nüma rü yexera ya taunecügü tá ñaa chianexũwa nanangexmagüxẽxẽ, rü pegagu tá nixĩ i ngẽxguma ngẽxma nayuegu ==ñanagürü.

16Rü yexguma ga yema Rubéũtanüxũ rü Gáxtanüxũ rü Moichécax naxĩ rü nüxũ ñanagürügü: —Ngẽma toma tanaxwaxexũ nixĩ nax nuxã torü carnérupüxũ rü tórü wocapűxũ taxügüxũ, rü ñuxũchi ĩanegü nua taxügüxũ naxcax i toxocügü.

17Rü ngẽmawena rü tá tanade ya toxnegü, rü napexegu tá taxĩ i ngẽma togü i Iraétanüxũ rü ngẽmaãcü tá nüxũ tarüngũxẽxẽ ñuxmata ngẽma norü naanewa tanangugüxẽxẽ. Natürü ngẽma toxocügü rü yoxni yimá ĩanegü ya mea ípoxegugünewa tá nangẽxmagü i ngextá ngẽma duũxũgü i ñaa naanewa maxẽxũ taxucürüwama ínadaixũwa.

18Rü toma rü taxũtáma topatacax tawoegu ñuxmatáta guxũma i Iraétanüxũ nayauxgü i norü naane.

19Rü ngẽma naane i Yudáũarü tocutüwa ngẽxmaxũ rü ñuxũchi ngẽma naane i yéamaxũra ngẽxmaxũ rü toma rü tama tanaxwaxe, erü ngẽma toxrü naane rü nuxã Yudáũarü éstecutüwaama nangẽxma ==ñanagürügü.

20Rü Moiché nanangãxũ rü nüxũ ñanagürü: —Rü ngẽxguma aixcüma peyanguxẽẽgu i ngẽma nüxũ pixuxũ rü name nixĩ i pegü pixüxnegü rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tupana naxwa̱xexũ̃ãcüma ipexĩãchi nax ngẽma uanügümaxã pegü pedaixũ̃ca̱x.

[21-22]¡Rü Tupanaarü ngũ̃xẽẽmaxã pexnegümaxã pichoũ̃ nawa i natü i Yudáũ̃! Rü ngẽma naanewa tá pengẽxmagü ñu̱xmatáta Cori ya Tupana ngẽma naanewa ínawoxũ̃ i guxũ̃ma i perü uanügü. Rü ngẽmawena rü marü name nax pewoeguxũ̃ erü marü peyanguxẽxẽ i ngẽma Cori ya Tupanamaxã nüxũ̃ pixuxũ̃ rü ngẽma petanüxũ̃ i Iraétanüxũ̃maxã nüxũ̃ pixuxũ̃. Rü ngẽxguma i ñaa naane ya Tupana pexca̱x nüxũ̃ unetaxũ̃ rü tá pexrü nixĩ.

[23]Natürü ngẽxguma taxũtáma ngẽmaãcü penaxü̱xgux rü wüxi i taxũ̃ i chixexũ̃ tá pexüe Cori ya Tupanape̱xewa, rü nüma tá pexũ̃ napoxcu ega tama peyanguxẽẽgu i ngẽma namaxã nüxũ̃ pixuxũ̃.

[24]¡Rü pexacügüca̱x ĩanegü pexü̱x rü ñu̱xũchi carnéruchitaxũ̃gü, natürü peyangu̱xẽxẽ i ngẽma perü uneta! ==ñanagürü.

[25]Rü yema Gáxtanüxũ̃ rü ñu̱xũchi yema Rubéũ̃tanüxũ̃ rü nanangãxũ̃gü rü Moichéxũ̃ ñanagürügü: —Toma i curü puracütanüxũ̃ rü tá tanaxü i ngẽma cuma toxũ̃ cumuxũ̃.

[26]Rü yíxema toxma̱xgü rü toxocügü rü torü wocagümaxã rü guxũ̃ma i toxũ̃nagümaxã daa Garaáxanearü ĩanegüwa tátama tangexmagü.

[27]Rü toma nax curü puracütanüxũ̃ tixĩgüxũ̃ rü tá tanade ya toxnegü rü Cori ya Tupana naxwa̱xexũ̃ãcüma daiwa tá taxĩ, ngẽma nümatama toxũ̃ namuxũ̃rüxũ̃ ==ñanagürügü.

[28]Rü yemaca̱x ga Moiché rü nayaxucu̱xẽ ga chacherdóte ga Ereachá, rü Yochué ga Núũ̃ nane, rü yema Iraétücumügüarü ãẽ̱xgacügü, rü ñanagürü nüxũ̃:

[29]—Rü ngẽxguma aixcüma ãxneãcüma natü i Yudáũ̃ wüxigu pemaxã yachoũ̃gu i guxũ̃ma i ngẽma Gáxtanüxũ̃ rü Rubéũ̃tanüxũ̃ nax Cori ya Tupana pexũ̃ rüngũ̃xẽẽãcüma pemaxã daiwa naxĩxũ̃ca̱x ñu̱xmata peyapugü i ngẽma nachixũ̃ane, rü ñu̱xũchi i pema rü tá nüxna penaxã i ñaa Garaáxarü naane nax noxrügü yaxĩxũ̃ca̱x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

30Natürü ngẽxguma taxũtáma ãxneãcüma pemaxã yachoũgu, rü ñu̱xũchi Canaáũchianewa petanüwa tá nüxṹ nangẽxma i norü naane = =ñanagürü.

31Rü yema Gáxtanüxũ rü Rubéũtanüxũ rü Moichéxũ nangãxũgü rü ñanagürügü: —Toma nax curü duũxũgü tixĩgüxũ rü tá tanaxü i ngẽma Cori ya Tupana toxũ muxũ.

32Rü Cori ya Tupanaga taxĩnüeãcüma ãxneãcüma tá nagu tachocu i ngẽma Canaáũchiane. Natürü ñaa naane i Yudáũarü éstewaama ngẽxmaxũ rü toxna tá naxü nax ngẽmaãcü tóxrü yixĩxũcax = =ñanagürügü.

33Rü yemaacü ga Moiché rü yema Gáxtanüxũna, rü Rubéũtanüxũna, rü Yúche nane ga Manachétanüxũarü ngãxũtücumüna nanaxã ga yema naane ga Amoréugüarü ãẽxgacü ga Chióũarü naane rü yema Bacháũarü ãẽxgacü ga Óxarü naane. Rü yema naanemaxã nüxna nanaxã ga guma ĩanegü ga nawa yexmagüne rü ñu̱xũchi yema wocachitaũgü ga guma ĩanegüna ügüxũ.

34-36Rü yema Gáxtanüxũ rü nayamexẽẽgü ga ĩanegü ga Dibóũ, rü Atarú rü Aroé, rü Atarú-chopáũ, rü Yachéx, rü Yobeá, rü Bex-nimrá, rü Bex-aráũ. Rü ñu̱xũchi ínanapoxegugü ga guma ĩanegü, rü nanaxüpṹxũ ga norü carnérugü.

37-38Rü yema Rubéũtanüxũ rü nayamexẽẽgü ga ĩanegü ga Ebóũ, rü Eraré, rü Quiriataíũ, rü Nébu, rü Baá-meóũ, rü Chibá. Rü nümaxũne ga guma ĩanegü ga yamexẽẽgüne rü nanaxüchicüxü ga naéga rü to ga naégagu nanaxüéga.

39Rü yema Manaché nane ga Maquítanüxũ rü Garaáxanegu nachocu rü ñu̱xũchi nayapugü rü ínanawoxũ ga yema Amoréutanüxũ ga yéma maxẽxũ.

40Rü yemaca̱x ga nüma ga Moiché rü Maquítanüxũna nanaxã ga yema Garaáxane. Rü yemaacü ga nümagü rü yexma naxãchiũgü.

41Rü Yaí ga Manachétanüxũ ixĩxũ rü nanapuxũ ga ñuxre ga Amoréugüarü ĩanexacügü rü ñu̱xũchi Abóx-yaígu nanaxüéga.

42Rü nüma ga Nóba rü nayapu ga ĩane ga Quenáx rü ñu̱xũchi guma ĩanexacügü ga nacüwawa yexmagüne, rü nügügutama nanaxüéga.

## Iraétanüxũarü muxchiga 33


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

### Nachicagü ga Iraétanüxũ nawa ngugüxũ nawena nax Equítuanewa ínachoxũxũ

[1]Rü ñaagü tá nixĩ ga yema nachicagü ga Iraétanüxũ nawa ngugüxũ ga yexguma Equítuanewa ñoma churaragürüxũ yachimaãcü ínachoxũgu. Rü nüma ga Moiché rü Aróũ nixĩ ga namaxã icua̲xgüxũ.

[2]Rü nüma ga Moiché nayaxümatüchigü ga yema nachicagü ga nawa íyachoxũetanüxũ rü yema nawa yangugüetanüxũ, yema Cori ya Tupana namaxã nüxũ ixuxũrüxũ. Rü ñaagü nixĩ ga yema nachicagü ga nawa íyachoxũetanüxũ rü nawa yangugüetanüxũ.

[3-4]Rü yema Iraétanüxũ rü taunecü namaxã ixügücü ga tauemacüarü 15 ga ngunexũgü Ramchéwa ínachoxũ ga Üpetüchigaarü petachigaarü moxũãcü. Rü tama muũãcüma ínachoxũ yerü Tupana rü taxũ ga norü poramaxã nüxũ narüngũxẽxẽ. Rü yema Equítuanecüa̲xgüpe̲xewa ínachoxũ ga yexguma tüxũ inata̲xgüyane ga guxema nanegü ga rüyamaegüxe ga Cori ya Tupana tüxũ daixe. Rü yemaacü nixĩ ga Tupana poxcu namaxã ueguxũ ga yema Equítuanecüa̲xgüarü tupananetagü.

[5]Rü yema Iraétanüxũ rü Ramchéwa inaxĩãchi rü Chucóxwa nangugü rü yexma narücho.

[6]Rü yéma Chucóxwa inaxĩãchi rü Etáũwa nangugü ga chianexũarü üyeanewa.

[7]Rü Etáũwa inaxĩãchi. Rü ínachoegu rü Pi-airóx ga Baá-chepóũarü éstewa ngẽxmaxũca̲x nawoegu. Rü Midóxarü to̲xma̲xtawa nangugü, rü yexma narücho.

[8]Rü Pi-airóxwa inaxĩãchi, rü márwa nichoũ, rü Etáũarü chianexũwa nangugü. Rü tomaepü̲x ga ngunexũ nagu naxĩ ga yema chianexũ rü ñu̲xmata Maráwa nangugü. Rü yexma narücho.

[9]Rü yéma Maráwa inaxĩãchi rü Eríũwa nangugü ga ngextá 12 ga dexáarü chuxchuxũ rü 70 ga cucugü íyexmagüxũwa, rü yexma narücho.

[10]Rü Eríũwa inaxĩãchi rü Már ga Dauchíüxũpechinüwa nangugü rü yexma narücho.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]Rü Már ga Dauchíüxũpechinüwa inaxĩãchi rü chianexũ ga Chíũwa nangugü rü yexma narücho.

[12]Rü chianexũ ga Chíũwa inaxĩãchi rü Doxcáwa nangugü rü yexma narücho,

[13]Rü Doxcáwa inaxĩãchi rü Arúwa nangugü rü yexma narücho.

[14]Rü Arúwa inaxĩãchi rü Refidíũwa nangugü rü yexma narücho. Rü yéma nixĩ ga yema Iraétanüxũaxű̃ nataxuxũ ga dexá nax naxaxegüxũca̱x.

[15]Rü Refidíũwa inaxĩãchi rü chianexũ ga Chinaíwa nangugü rü yexma narücho.

[16]Rü chianexũ ga Chinaíwa inaxĩãchi rü Quibúx-ataabá nangugü. Rü yexma narücho.

[17]Rü Quibúx-ataabá inaxĩãchi rü Acheróxwa nangugü. Rü yexma narücho.

[18]Rü Acheróxwa inaxĩãchi rü Rixmáwa nangugü. Rü yexma narücho.

[19]Rü Rixmáwa inaxĩãchi rü Rimóũ̃-pérewa nangugü. Rü yexma narücho.

[20]Rü Rimóũ̃-pérewa inaxĩãchi rü Lixnáwa nangugü. Rü yexma narücho.

[21]Rü Lixnáwa inaxĩãchi rü Richáwa nangugü. Rü yexma narücho.

[22]Rü Richáwa inaxĩãchi rü Queerátawa nangugü. Rü yexma narücho.

[23]Rü Queerátawa inaxĩãchi rü ma̱xpűne ga Chépewa nangugü. Rü yexma narücho.

[24]Rü ma̱xpűne ga Chépewa inaxĩãchi rü Aradáwa nangugü. Rü yexma narücho.

[25]Rü Aradáwa inaxĩãchi rü Maqueróxwa nangugü. Rü yexma narücho.

[26]Rü Maqueróxwa inaxĩãchi rü Taxáxwa nangugü. Rü yexma narücho.

[27]Rü Taxáxwa inaxĩãchi rü Térawa nangugü. Rü yexma narücho.

[28]Rü Térawa inaxĩãchi rü Mixcáwa nangugü. Rü yexma narücho.

[29]Rü Mixcáwa inaxĩãchi rü Achamonáwa nangugü. Rü yexma narücho.

[30]Rü Achamonáwa inaxĩãchi rü Mocheróxwa nangugü. Rü yexma narücho.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[31]Rü Mocheróxwa inaxĩãchi rü Bené-yaacáũ̃wa nangugü. Rü yexma narücho.

[32]Rü Bené-yaacáũ̃wa inaxĩãchi rü Guigáxarü maxpṹnewa nangugü. Rü yexma narücho.

[33]Rü Guigáxarü maxpṹnewa inaxĩãchi rü Yobátawa nangugü. Rü yexma narücho.

[34]Rü Yobátawa inaxĩãchi rü Abrunáwa nangugü. Rü yexma narücho.

[35]Rü Abrunáwa inaxĩãchi rü Echióũ̃-guébewa nangugü. Rü yexma narücho.

[36]Rü Echióũ̃-guébewa inaxĩãchi rü chianexũ̃ ga Chíũ̃wa nangugü ga Cadéwa. Rü yexma narücho.

[37]Rü Cadéwa inaxĩãchi rü maxpṹne ga Órwa nangugü ga Edóũ̃anearü üyeanewa. Rü yexma narücho.

[38]Rü nüma ga chacherdóte ga Aróũ̃ rü yema Cori ya Tupana namaxã nüxũ̃ ixuxũ̃rüxũ̃ guma maxpṹne ga Órgu naxĩnagü rü yexma nayu. Rü marü ningu ga 40 ga taunecü nax Equítuanewa ínachoxũ̃xũ̃ ga Iraétanüxũ̃. Rü gumá taunecüarü wüximeexpüx ga tauemacüarü nüxíraxũ̃xũ̃ ga ngunexũ̃gu nixĩ ga nayuxũ̃.

[39]Rü yexguma guma maxpṹne ga Órgu nayuxgu ga Aróũ̃ rü 123 ga taunecü nüxṹ nayexma.

[40]Rü yema Canaáũ̃tanüxũ̃ ga ãẽxgacü ga Arácüax ga Néguewa maxũ̃xũ̃ ga Canaáũ̃anewa rü nüxũ̃ nacuáchiga nax yéma nangugüxũ̃ ga Iraétanüxũ̃.

[41]Rü nüma ga Iraétanüxũ̃ rü maxpṹne ga Órwa inaxĩãchi rü Charmonáwa nangugü. Rü yexma narücho.

[42]Rü Charmonáwa inaxĩãchi rü Punóũ̃wa nangugü. Rü yexma narücho.

[43]Rü Punóũ̃wa inaxĩãchi rü Obóxwa nangugü. Rü yexma narücho.

[44]Rü Obóxwa inaxĩãchi rü Iyé-abaríũ̃wa nangugü ga Moáanearü üyeanewa. Rü yexma narücho.

[45]Rü Iyé-abaríũ̃wa inaxĩãchi rü Dibóũ̃-gáxwa nangugü. Rü yexma narücho.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[46]Rü Dibóũ̃-gáxwa inaxĩãchi rü Amóũ̃-dibrataíũ̃wa nangugü. Rü yexma narücho.

[47]Rü Amóũ̃-dibrataíũ̃wa inaxĩãchi rü Abaríũ̃arü máxpüxanexũ̃wa nangugü ga Nébuarü éstewa. Rü yexma narücho.

[48]Rü Abaríũ̃arü máxpüxanexũ̃wa inaxĩãchi rü Moáanearü metachinüxũ̃wa nangugü ga natü ga Yudáũ̃cutüwa ga Yericúarü toxmaxtawa. Rü yexma narücho.

[49]Rü yemaacü ga yema Iraétanüxũ̃ rü Yudáũ̃cutüwa nayexmagü ga Moáanearü metachinüxũ̃wa. Rü ĩane ga Bex-yechimóxwa inaxügü rü ñuxmata ĩane ga Abé-chitíũ̃wa nangu nax naxüãcuaneãxũ̃.

[50]Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichémaxã nidexa ga yexguma Moáanearü metachinüxũ̃wa nayexmagu ga natü ga Yudáũ̃cutüwa ga Yericúarü toxmaxtawa. Rü ñanagürü nüxũ̃:

[51-52]—¡Ẽcü ngẽma Iraétanüxũ̃maxã nüxũ̃ ixu i ñaa ore!: “Rü ngẽxguma pema tá pichoũ̃gu i ngẽma natü i Yudáũ̃ rü nawa pichocuxgu i ngẽma Canaáũ̃cüãxgüarü naane, rü ¡ẽcü ípenawoxũ̃ i guxũ̃ma i ngẽma duũ̃xũ̃gü nawa i ngẽma naane! ¡Rü nagu pepogüe i guxũ̃ma i norü tupananetachicünaxãgü i nutanaxcax rü úirunaxcax rü diẽrumünaxcax! ¡Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta nagu pepogüe i guxũ̃ma i norü ãmaregüarü guruũ̃gü i maxpṹnegüwa ngẽxmagüxũ̃!

[53]¡Rü penapu i ngẽma nachixũ̃ane! ¡Rü ngẽxma nagu pexãchiũ̃gü! Erü chomatama pexna chanaxã nax pema nawa pemaxẽxũ̃cax.

[54]Natürü ngẽxguma pegü peyanuxgu i ngẽma naane rü wüxitücumüwachigü tá nanayaxu i ngẽma nagu nanguxũ̃. Rü ngẽma natücumü i rümumaexũ̃ rü tá nanayauxgü i rütamaexũ̃ i naane. Rü ngẽma natücumü i rünoxremaexũ̃ rü tá nanayauxgü i ngẽma rüxíramaexũ̃ i naane. Rü ngẽmaãcü wüxitücumüwachigü tá nanayaxu i ngẽma naane i nagu nanguxũ̃.

[55]Natürü ngẽxguma ngẽma naane peyauxgügu i pema rü tama nawa ípenawoxũ̃gu i guxũ̃ma i ngẽma duũ̃xũ̃gü i ngẽma naanegu ãchiũ̃güxũ̃, rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngẽma ngéma yaxűgüxũ rü tá pexũ ngéma nachixewe ñoma wüxi i naixtüchi i pexetügu nguxgurüxũ, rü ñoma wüxi ya tuxugu pengu̱xgurüxũ tá nixĩ.

56Rü ngẽxguma tama ípenawoxũgu rü choma rü tá pexũama chapoxcu namaxã i ngẽma poxcu i ngẽma duũxũgüca̱xchire̱x ixĩxũ” ==ñanagürü ga Cori ya Tupana.

## Iraétanüxũarü muxchiga 34

### Iraétanüxũarü naanearü üyeanechigü

1-2Rü nüma ya Cori ya Tupana rü Moichéxũ ñanagürü: —Rü Iraétanüxũmaxã nüxũ ixu i ñaa ucu̱xẽgü: “Pema rü Canaáũchixũanegu tá pechocu. Ngẽma nachixũane rü pexrü tá nixĩ, rü ñaagü tá nixĩ i ngẽma norü üyeanechigü:

3Norü súrcüwawa i ngẽma naane rü Chianexũ i Chíũmaxã tá nixüye rü ñu̱xũchi Edóũanemaxã. Rü norü éstecüwawaama rü Már ya Ngearü Maxũáxũarü súrwa tá inaxügü.

4Rü súrwaama tá nada rü ñu̱xmatáta Acabíũarü tuãchixũwa nangu. Rü ngéma rü Chíũwa tá nadapetü ñu̱xmatáta Cadé-banéawa nangu. Rü ngéma rü Achá-adáwaama tá nidachigü ñu̱xmatáta Amóũwa nangu.

5Rü Amóũwa rü tá inida ñu̱xmatáta ngẽma natü ga Equítuanemaxã íyaxüyeanexũwa nangu. Rü ngéma tá inida ñu̱xmatáta Már i Mediteráneugu yacuáx.

6Rü norü oéstecüwawa i ngẽma naane, rü Már i Mediteráneucutümaxã tá nixüye.

7Rü ngẽma nórtecüwawaama i üyeane rü Már i Mediteráneuwa tá inaxügü, rü ngéma rü tá we̱xgu peyadaxẽxẽ ñu̱xmatáta ma̱xpűne ya Óxwa nangu.

8Rü ma̱xpűne ya Óxwa tá peyadaxẽxẽ i ngẽma üyeane ñu̱xmatáta Amáca̱x íxücuxũwa nangu. Rü ngéma tá peyadaxẽxẽ ñu̱xmatáta Chedáxwa nangu.

9Rü Chedáxwa tá peyadaxẽxẽ ñu̱xmatáta Chifróũwa nangu. Rü Achá-enáũgu tá nixĩ i yacuáxũ. Rü ngẽma tá nixĩ i norü üyeane i nórtecüwawa üxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10Rü ngẽma üyeane i norü éstecüwawa üxũ rü Achá-enáũwa tá wexgu peyadaxẽxẽ ñuxmatáta Chepáũwa nangu.

11Rü Chepáũwa rü ngẽma üyeane tá narüdae ñuxmatáta Ribá i Aíũarü éstewaama ngẽxmaxũwa nangu. Rü ngéma rü éstewaama tá nada ñuxmatáta naxtaxa ya Quinérexarü éstecüwawa nangu.

12Rü ngéma i ngẽma üyeane rü tá natü i Yudáũwaama narüdae ñuxmatáta Már ya Ngearü Maxũãxũgu yacuá. Rü ngẽma tá nixĩ i perü naanearü üyeanechigü” ==ñanagürü.

### Ereachá rü Yochué rü Iraétanüxũna nayaxãchigü ga naane

13Rü nüma ga Moiché rü Iraétanüxũxũ naxuxcuxẽ, rü ñanagürü nüxũ: —Ngẽma nixĩ i naane i sortéuãcü tá pegü pinuxũ, yema Cori ya Tupana nüxũ ixuxũrüxũ naxcax i ngẽma 9 tücumü i Iraétanüxũ rü ñuxũchi ngẽma ngãxũtücumü i Manachétanüxũ.

14-15Erü ngẽma Rubéũtanüxũ, rü Gáxtanüxũ rü ñuxũchi ngẽma ngãxũtücumü ga Manachétanüxũ rü marü natanüxũmaxã nayayauxchigü ga yema naane ga Yudáũarü éstewaama ngẽxmaxũ ga Yericúarü toxmaxtawa ==ñanagürü.

16-17Rü yemawena ga Cori ya Tupana rü Moichémaxã nidexa rü ñanagürü nüxũ: —Nüma ya chacherdóte ya Ereachá rü Yochué i Núũ nane tá nixĩ i pexũ yanuxũ i ngẽma naane.

18Rü ngẽmaétü tá naxcax peca i wüxitücumüarü ãẽxgacüchigü nax peyanuxũcax i ngẽma naane.

19Rü ñaa tá nixĩ i ngẽma yatügü i naxcax pecaxũ: “Rü ngẽma Yudátanüxũtanüwa tá naxcax peca i Caréx i Yeponé nane ixĩxũ.

20Rü ngẽma Chimeóũtanüxũtanüwa tá naxcax peca i Chamué i Amiúx nane ixĩxũ.

21Rü ngẽma Bẽyamíũtanüxũtanüwa tá naxcax peca i Eridá i Quichóũ nane ixĩxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

22Rü ngẽma Dáũ̃tanüxũ̃wa tá naxca̱x peca i ãẽ̱xgacü i Buquí i Yoquí nane ixĩxũ̃.

23Rü Yúche nane ga Manachétanüxũ̃tanüwa tá naxca̱x peca i ãẽ̱xgacü i Anié i Efóx nane ixĩxũ̃.

24Rü Yúche nane ga Efraíũ̃tanüxũ̃tanüwa tá naxca̱x peca i ãẽ̱xgacü i Quemué i Chitáũ̃ nane ixĩxũ̃.

25Rü ngẽma Chaburóũ̃tanüxũ̃tanüwa tá naxca̱x peca i ãẽ̱xgacü i Erichafáũ̃ i Panáx nane ixĩxũ̃.

26Rü ngẽma Ichacátanüxũ̃tanüwa tá naxca̱x peca i ãẽ̱xgacü i Patié i Acháũ̃ nane ixĩxũ̃.

27Rü ngẽma Achétanüxũ̃tanüwa tá naxca̱x peca i ãẽ̱xgacü i Aiúx i Cheromíx nane ixĩxũ̃.

28Rü Netarítanüxũ̃tanüwa tá naxca̱x peca i ãẽ̱xgacü i Pedaé i Amiúx nane ixĩxũ̃” ==ñanagürü.

29Rü yemagüxũ̃ nixĩ ga namuxũ̃ ga Cori ya Tupana nax Iraétanüxũ̃xũ̃ yanuãxũ̃ca̱x ga yema Canaáũ̃arü naane.

## Iraétanüxũ̃arü muxchiga 35

### Lebítanüxũ̃güarü ĩanegü rü naanegü

1Rü yexguma Moiché Moáarü doxonexũ̃wa nayexmagu ga Yudáũ̃cutüwa ga Yericúarü to̱xma̱xtawa, rü Cori ya Tupana namaxã nidexa rü ñanagürü nüxũ̃:

2—¡Namaxã nüxũ̃ ixu i Iraétanüxũ̃ rü ngẽma naanegü i nüxna ixüchigüxũ̃wa rü ñuxre ya ĩanegü ya ngẽma naanewa ngẽxmagüne rü Lebítanüxũ̃güna tá nanana nax yimáwa namaxẽxũ̃ca̱x! ¡Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta namaxã nüxũ̃ ixu nax nüxna nanaxãxũ̃ca̱x i ngẽma wocachitaũ̃gü ya yimá ĩanegü namaxã íxümaeguãchixũ̃!

3Rü yimá ĩanegüwa tá namaxẽ i ngẽma Lebítanüxũ̃, rü ñu̱xũchi ngẽma wocachitaũ̃güwa tá nanayaexẽxẽ i norü wocagü rü toamachigü i naxũ̃nagü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[4]Rü ngẽma wocachitaũgü i Lebítanüxũgüna penaxũ nax norü woca nawa nayaexẽẽxũca̱x rü yima ĩanearü poxeguxũarü guxũcüwawa rü 450 metruwa ta inaxügü.

[5]Rü guxũma i nacüwagü i ngẽma naane rü tá nawüxigumare. Rü ngẽma wüxicüwawachigü rü 900 metru tá nixĩ i norü ma̱x. Rü éstewaama, rü oéstewaama, rü nórtewaama, rü súrwaama rü tá nawüxigumare i ngẽma norü ma̱x. Rü nüma ya yimá ĩane rü ngẽma wocachitaũgüarü ngãxũwa tá nangẽxma. Rü ngẽma wocachitaũgümaxã tá ínaxümaeguãchi.

### Iraétanüxũarü ĩanegü ya cu̱xchicaruxũ ixĩgüne

(Dt. 4.41-43; 19.1-13; Jos. 20.1-9)

[6]Rü yima ĩanegü ya Lebítanüxũgüna naxãgünetanüwa rü 6 ya ĩanegü tá nixĩ ya cu̱xchicaruũgü ixĩgüne nax ngẽmaãcü ngẽxma tayarücúxũca̱x ya yíxema máetaxe. Rü naétü ya yimá 6 ya ĩanegü, rü nai ya 42 ya ĩanegü tá Lebítanüxũna naxãgü.

[7]Rü guxũwama rü 48 ya ĩanegü tá nixĩ i Lebítanüxũna naxãgüxũne namaxã i norü wocachitaũgü.

[8]Rü ngẽxguma wüxichigü i Iraétücumü nayauxgügu i norü naane, rü ngẽma norü naanewachigütama tá Lebítanüxũna nanaxãgü ya ĩanegü. Rü ngẽxgumarüxũ nax nañuxraxũxũ i norü naanearü ta rü ñuxre ya ĩanegü nüxṹ ngẽxmaxũ i norü naanewa rü tá Lebítanüxũna nanaxãgü ya ĩanegü. Rü ngẽma natücumü i yexera rütamaearü naane̱xgüxũ rü yexera muxũne ya ĩanegü ta nüxna naxãgüchigü. Rü ngẽma natücumü i rüxíxramaearü naane̱xgüxũ rü noxretátama ya ĩanegü tá nüxna nixãchigü = =ñanagürü.

### Ĩanegü ya cu̱xchicaruũgü

[9]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü Moichéxũ ñanagürü:

[10-11]—¡Iraétanüxũmaxã nüxũ ixu i ñaa ore!: “Rü ngẽxguma natü i Yudáũ pichoũgu nax Canaáũanegu pechocuxũca̱x, rü penaxwa̱xe nax ñuxre ya ĩanegüxũ tá pexunetaxũ cu̱xchicaruũgü nax ngẽmaãcü yima ĩanegügu tayarücúxũca̱x ya yíxema máetacüraxũxe.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[12]Rü ngẽxma tá nixĩ i tayarücúxũ ya yíxema máetacüraxũxe naxcha̲xwa i ngẽma yuxũtanüxũ i ütanüchaũgüxũ. Rü taxũtáma yaxtacüma tüxũ nima̲xgü naxũpa nax duũxũgüpe̲xewa tüxũ nagagüxũ nax mea tüxna nacagüxũca̲x rü nüxũ tixuxũca̲x nax tama woetama tayamáxũ.

[13-14]Rü yima ĩanegü ya Tupana pexna naxãgünetanüwa rü 6 tá nixĩ ya cu̲xchicaruũgü ixĩgüne. Rü 3 tá nixĩ i Yudáũarü éstewa ngẽxmagüne, rü 3 tá nixĩ i Canaáũanewa ngẽxmagüne.

[15]Rü yima 6 ya ĩanegü rü cu̲xchicaruũgü tá nixĩ naxca̲x i ngẽma Iraétanüxũ, rü ñu̲xũchi ngẽma to i nachixũanecüã̲xgü i marü ñuxgumama petanügu ãxchiũgüxũ rü ngẽma ngexwaca petanügu ãxchiũgüxũ. Rü ngẽxma tá nixĩ i yanacúxũ i ngẽma máetacüraxũxũ.

[16]Rü ngẽxguma texé wüxi i fierumaxã toguxexũ yapi̲xẽẽgu, rü tayu̲xgu ya yíxema yapíxe, rü ngẽma rü wüxi i máeta nixĩ. Rü yíxema máetaxe rü noxtacüma tá yu tümamaxã naxuegugü.

[17]Rü ngẽxguma texé nutamaxã toguxexũ yapi̲xẽẽgux, rü tayu̲xgu ya yíxema yapíxe, rü ngẽma rü wüxi i máeta nixĩ. Rü yíxema máetaxe rü noxtacüma tá yu tümamaxã naxuegugü.

[18]Rü ngẽxguma texé wüxi i naimaxã toguxexũ yapi̲xẽẽgux, rü tayu̲xgu ya yíxema yapíxe, rü ngẽma rü wüxi i máeta nixĩ. Rü yíxema máetaxe rü noxtacüma tá yu tümamaxã naxuegugü.

[19]Rü ngẽma tümatanüxũ ya yíxema yuxe, rü tá nayama̲x i ngẽma tüxũ imáxũ ega nüxũ iyangauxgu.

[20-21]Rü ngẽxguma tümachi taxaiãcüma texé toguxexũ cuxnetagu, rüe̲xna nuãcüma texé ta̲xacümaxã tüxũ ímuxuchigu, rüe̲xna tümachi taxaiãcüma texéxũ tidagügu rü tayu̲xgux, rü ngẽxguma ya yíxema máetaxe rü noxtacüma tá yu tümamaxã naxuegugü, erü wüxi i máetaxũ tixĩ. Rü ngẽma tümatanüxũ ya yíxema yuxe, rü tá nayama̲x i ngẽma tüxũ imáxũ ega ngextá nüxũ nanga̲u̲xgu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

22-23Natürü ngẽxguma wüxíe toguxexũ̃ cuxnetacüraxũ̃gu rü tayu̱xgu rü taxũtáma tümagagu nixĩ. Rü ngẽxguma wüxíe ta̱xacü tüxũ̃ ñaxcüraxũ̃gu rü tayu̱xgu rü taxũtáma tümagagu nixĩ. Rü ngẽxguma wüxíe togueétügu nuta tanguxẽẽcüraxũ̃gu, rü tayu̱xgu, rü taxũtáma tümagagu nixĩ. Erü tamachire̱x tügüarü uanü tixĩ rü tama nagu tarüxĩnüãcüma tüxũ̃ tayuxẽxẽ.

24Rü ngẽma ĩanecüa̱x i duũ̃xũ̃gü rü ngẽma mugü nüxũ̃ ixuxũ̃rüxũ̃ tá naétüwa nachogü i ngẽma máetacüraxũ̃xũ̃ nape̱xewa i ngẽma yuxũ̃tanüxũ̃ i yamáxchaũ̃xũ̃.

25Rü ngẽmaãcü i ngẽma duũ̃xũ̃gü rü tá naétüwa nachogü i ngẽma máetacüraxũ̃xũ̃ nape̱xewa i ngẽma yuxũ̃tanüxũ̃ i yamáxchaũ̃xũ̃. Rü nüma i duũ̃xũ̃gü rü tá nanamugü nax yima ĩane ya nagu yanacúxũ̃neca̱x nataeguxũ̃. Rü nüma i ngẽma máetacüraxũ̃xũ̃ rü nanaxwa̱xe nax ngéma nangẽxmaechaxũ̃ ñu̱xmatáta nayu̱x ya yimá chacherdótegüarü ãe̱xgacü ya chíxũ̃maxã nabaerucü.

26-27Natürü ngẽxguma ngẽma máetacüraxũ̃xũ̃ ínaxũxũxgu nawa i norü naane ya yima ĩane ya cu̱xchicaxũ̃ rü ngẽxma düxétügu nüxũ̃ nanga̱u̱xgu rü yamáagu i ngẽma ütanüchaũ̃xũ̃, rü taxuxũ̃táma chixexũ̃ naxü.

28Rü ngẽmaca̱x i ngẽma máetacüraxũ̃xũ̃ rü nanaxwa̱xe nax yimá ĩane ya cu̱xchicaxũ̃wa nangẽxmaechaxũ̃ ñu̱xmatáta nayu̱x ya yima chacherdótegüarü ãe̱xgacü. Rü ngẽmawena rü marü name nax noxrütama naaneca̱x nataeguxũ̃.

29Rü ngẽma cumaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ rü pexca̱x rü penegüca̱x rü petaagüca̱x rü wüxi i mu tá nixĩ i nagu pexĩxũ̃ i ngextá ípemaxẽxũ̃wa.

### Mugü nachiga nax ñuxãcü tá napoxcuxũ̃ i máetaxũ̃

30Rü ngẽxguma ñuxre i duũ̃xũ̃gü nüxũ̃ da̱u̱xgu rü nüxũ̃ ixuxgu nachiga i wüxi i máetaxũ̃, rü ngẽxgumaxicatama tá nixĩ nax yu namaxã pexueguxũ̃ i wüxi i máetaxũ̃. Natürü ngẽxguma wüxitama yixĩxgu i nüxũ̃ dauxũ̃ rü nüxũ̃ ixuxũ̃ nachiga i wüxi i máetaxũ̃ rü taxucürüwama texémaxã yu taxuegu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[31]Rü wüxi i máetaxũ̃ i marü yu namaxã naxuegugüxũ̃ rü ngẽxguma chi texé diẽrumaxã naxütanüchaũ̃gu ¡rü taxũtáma penayaxu i ngẽma diẽru! Rü nanaxwa̱xe nax nayuxũ̃.

[32]¡Rü taxũtáma penayaxu i diẽru ega wüxi i máetaxũ̃ naxütanüchaũ̃gu nax ínaxũxũxũ̃ca̱x nawa ya yima ĩane ya nagu yanacúxũ̃ne nax norü naaneca̱x nataeguxũ̃ naxũ̃pa nax taxũta nayuxũ̃ ya yima chacherdótegüarü ãe̱xgacü!

[33]¡Rü taxṹ i máetamaxã penaxãũãchixẽxẽ i ngẽma nachixũ̃ane i nawa tá pemaxẽxũ̃! Erü ngẽma máeta rü poraãcü nanachixexẽxẽ i wüxi i nachixũ̃ane. Rü nüma i máetaxũ̃ rü ma̱xgu tá nayu. Rü taxucürüwa i ta̱xacü i tomaxã tanaxütanü i ngẽma máeta.

[34]¡Rü taxũtáma chixexũ̃maxã peyapaxẽẽxũ̃ i ngẽma naane i nawa tá pemaxẽxũ̃ rü nawa choma rü tá ta chamaxũ̃! Erü choma ya Cori ya Tupana rü natanüwa chamaxũ̃ i ngẽma Iraétanüxũ̃” ==ñanagürü ga Tupana.

## Iraétanüxũ̃arü muxchiga 36

### Naanegü ga Cherupéxacügüna yaxüxũ̃

[1]Rü Garaáx rü Maquí nane nixĩ. Rü Maquí rü Manaché nane nixĩ. Rü Manaché rü Yúche nane nixĩ. Rü yema Garaáxtanüxũ̃arü ãe̱xgacügü rü Moichéxũ̃tawa rü yema Iraétücumügüarü ãe̱xgacügüxũ̃tawa naxĩ nax namaxã yanadexagüxũ̃ca̱x, rü ñanagürügü nüxũ̃:

[2]—Pa Moichéx, Cori ya Tupana rü cuxũ̃ namu nax sortéuãcüma Iraétanüxũ̃xũ̃ cuyanuxũ̃ i ngẽma naane i wüxitücumüchigüna üxũ̃. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta cuxũ̃ namu nax naxacügüna cunaxãxũ̃ i ngẽma naane i totanüxũ̃ ya Cherofáxna üxũ̃.

[3]Natürü ngẽxguma chi togümare i Iraétücumügü i yatüxũ̃maxã yaxãtegügu i ngĩmagü, rü ngẽma naane ga ngĩxrügü ixĩxũ̃ rü taxũtáma marü totücumüarü nixĩ, rü ngẽma namaxã yaxãtegüxũ̃tücumüarü tá nixĩ. Rü ngẽmaãcü i ngẽma torü naane rü tá nixíxrachigü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[4]Rü ñu̱xũchi ngẽxguma nawa nanguxgu ya yimá Taunecü ya Nagu Natáeguxẽẽãcü i Naane rü ngẽma ngĩanegü rü marü ngĩtetücumüarü tá nixĩ, rü marü taxũtáma totücumüarü nixĩ ==ñanagürügü.

[5]Rü yemaca̱x ga Moiché rü yema Cori ya Tupana namaxã nüxũ̃ ixuxũ̃ãcüma Iraétanüxũ̃maxã nüxũ̃ nixu rü ñanagürü: —Rü ngẽma Yúchetanüxũ̃ nüxũ̃ ixugüxũ̃ rü aixcüma name.

[6]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nüxũ̃ nixu nax ngẽma Cherofáxacügü rü ngĩma nanaxwa̱xegüxũ̃maxã yaxãtegüxũ̃. Natürü nanaxwa̱xe nax ngẽma ngĩnatü natücumüwa ngẽxmaxũ̃tanügu nax yaxãtegüxũ̃.

[7]Rü ngẽma naane i Iraéanewa wüxíechigüarü ixĩxũ̃ rü taxucürüwa totücumüna naxüe. Rü ngẽmaca̱x i guxũ̃ma i Iraétanüxũ̃ rü nanaxwa̱xe nax nüxna nadaugüxũ̃ i ngẽma naane i norü o̱xigütücumüwa nüxna naxãgüxũ̃.

[8]Rü ngẽxguma wüxi i pacü i ngẽxũ̃rüxüxũ̃tücumüwa ücü rü ngĩxna nax̱u̱xgu i ngĩnatü ya yucüarü naane, rü nanaxwa̱xe nax wüxi i yatü i tümatücumüwa ücümaxã taxãtexũ̃. Rü ngẽmaãcü wüxichigü i Iraétanüxũ̃ rü tá nüxna nadau i ngẽma naane i nanatü nüxna ãxũ̃.

[9]Rü ngẽma naane i nanatü nüxna ãxũ̃ rü taxuxũ̃táma totücumümẽxẽwa naxüe. Rü wüxichigü i Iraétücumü rü nanaxwa̱xe nax nüxna nadaugüxũ̃ i ngẽma naane i nüxna ixüchigüxũ̃ ==ñanagürü.

[10-12]Rü yexguma ga yema Cherofáxacügü ga Maará, rü Tirchá, rü Oxlá, rü Milcá, rü Noá rü naga ixĩnüe ga yema Cori ya Tupana Moichémaxã nüxũ̃ ixuxũ̃. Rü ngĩnepügü nanegü ga Manachétaagümaxã iyaxãtegü. Rü yema Manachétanüxũ̃ rü Yúchetaagü nixĩgü, rü yemaacü ga yema ngĩanegü rü tama totücumüwa naxüe.

[13]Rü yemagü nixĩ ga yema mugü rü ucu̱xẽgü ga Iraétanüxũ̃ca̱x Cori ya Tupana Moichémaxã nüxũ̃ ixuxũ̃ ga yexguma Moáarü doxonexũ̃wa nayexmagu ga Yudáũ̃cutüwa ga Yericúarü to̱xma̱xtawa.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

# Wenaxarü naxümatü ga Tupanaarü mugü

## Wenaxarü naxümatü ga Tupanaarü mugü 1

### Moichéarü ore ga Iraétanüxũmaxã nüxũ yaxuxũ

[1]Rü ñaagü nixĩ ga yema ore ga Moiché nüxũ ixuxũ namaxã ga guxũma ga Iraétanüxũ ga yexguma Arabáarü chianexũwa nayexmagügu ga natü ga Yudáũarü éstewa ga Chúxarü tọxmạxtawa. Rü yema Arabáarü chianexũ rü nachicagü ga Paráũ rü Tópere rü Labáũ rü Acheróx rü Dichaáarü ngãxũwa nayexma.

[2]Rü ngẽxguma mạxpűne ya Oréxwa ixũãchigu rü 11 i ngunexũgü nixĩ i ingexũ nax Cadé-banéawa inguxũ. Rü ngẽma nama i Cadé-banéawa daxũ rü mạxpűne ya Cheígu nida.

[3-4]Rü 40 ga taunecü marü nangupetü nax Equítuanewa ínachoxũxũ ga yema Iraétanüxũ. Rü Moiché rü marü nüxũ narüporamae ga gumá Amoréutanüxũarü ãẽxgacü ga Chióũ ga Ebóũgu ãchiũcü rü gumá Bacháũarü ãẽxgacü ga Óx ga Atarúgu ãchiũcü ga Edréianewa. Rü yexguma norü 40 ga taunecüwa nanguxgu ga norü 11 ga tauemacüarü ügügu, rü yexguma nixĩ ga Moiché Iraétanüxũmaxã nüxũ yaxuxũ ga guxũma ga yema ore ga Tupana namaxã nüxũ ixuxũ naxcạx ga yema Iraétanüxũ.

[5]Rü yexguma natü ga Yudáũarü éstewaama nayexmagügu ga Moáchixũanewa, rü nüma ga Moiché rü Iraétanüxũmaxã nüxũ nixu ga ñaa mugü, rü ñanagürü nüxũ:

[6]—Cori ya tórü Tupana rü mạxpűne ya Oréxwa tamaxã nüxũ nixu rü ñanagürü: “Pemax rü marü mucüma ya taunecü daa mạxpűnewa pengẽxmagü.

[7]¡Rü penade i perü ngẽmaxũgü rü ipexĩãchi nax ngẽma Amoréutanüxũarü máxpụ̈xanexũwa pexĩxũ! ¡Rü nawa pexĩ i guxũma i ngẽma naanegü i norü ngaicamana ngẽxmagüxũ! ¡Rü ngẽxgumarüxũ ta Arabáanewa, rü máxpụ̈xanexũwa, rü doxonexũwa, rü Négueanewa, rü Már i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mediteráneupechinüwa, rü Canaáũ̃tanüxũ̃arü naanewa, rü Líbanuanewa rü ñu̱xmata taxtü i Eufrátewa pexĩ!

8Choma rü marü pexna chanaxã i ngẽma naane. ¡Rü ngéma pexĩ rü penayaxu i ngẽma naane i choma ya Cori ya Tupana yema nũxcümaũ̃güxũ̃ ga perü o̱xigü ga Abraáũ̃, rü Ichaá, rü Acóbu, rü ñu̱xũchi nataagümaxã chaxueguxũ̃ nax nüxna chanaxãxũ̃!” ñanagürü ga Tupana.

### Moiché rü ãẽ̱xgacügüxũ̃ naxuneta nax Iraétanüxũ̃maxã inacua̱xgüxũ̃ca̱x

(Éx. 18.13-27)

9Rü yexguma ma̱xpṹne ga Chinaíwa tayexmagügu, rü choma rü pexũ̃ ñachagürü: “Choma rü taxucürüwama chaxicatama pemaxã ichacua̱x i guxãma i pemax.

10Rü nüma ya Cori ya tórü Tupana rü pexũ̃ nimuxẽxẽ, rü ngẽmaca̱x i ñu̱xma i pemax rü ñoma ẽxtagü ya daxũguxũ̃ i naanetüwewa ngẽxmagücürüxũ̃ pimuxũchi.

11Rü chanaxwa̱xe nax yimá nũxcümaũ̃güxũ̃ i perü o̱xigüarü Tupana rü ñu̱xmaarü yexera 1,000 e̱xpü̱xcüna pexũ̃ yamuxẽẽxũ̃. Rü yema Tupana pemaxã naxueguxũ̃ãcüma, chanaxwa̱xe i pexũ̃ narüngũ̃xẽxẽ.

12Natürü i choma rü taxucürüwama chaxicatama chanangenagü i guxũ̃ma i perü guxchaxũ̃gü i pegümaxã pexüxũ̃.

13Rü ngẽmaca̱x chanaxwa̱xe nax wüxitücumüwachigü nüxũ̃ pexuneta i wüxi i yatü i nüxũ̃ cuáxũ̃ rü meama naãxẽxũ̃ cuáxũ̃ nax ngẽma pemaxã icuáxũ̃ca̱x”, ñachagürü.

14Rü yexguma ga pema rü choxũ̃ pengãxũ̃gü rü ñaperügügü: “Torü me nixĩ i ngẽma tomaxã nüxũ̃ quixuxũ̃”, ñaperügügü.

15Rü yexguma ga choma rü yema petanüxũ̃tanüwa nüxũ̃ chixunetachigü ga yatügü ga naãxẽxũ̃ cuáxũ̃ rü nawa nangóxũ̃ nax mea duũ̃xũ̃gümaxã inacuáxũ̃. Rü ñu̱xũchi nüxna chixãgachigü nax pemaxã inacua̱xgüxũ̃ca̱x. Rü nümaxũ̃ rü namaxã nüxũ̃ chixu nax 1,000 ga yatügümaxã inacuáxũ̃ca̱x, rü togü nax 100 maxã inacuáxũ̃ca̱x, rü togü nax 50 maxã inacuáxũ̃ca̱x, rü togü nax 10 maxã


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

inacuáxũcax. Rü yexgumarüxũ ta nüxũ chaxuneta ga ãẽxgacügü ga wüxitücumüchigü ga Iraétanüxũmaxã icuáchigüxũ.

16Rü yexgumarüxũ ta nüxna chaxãga ga yema ãẽxgacügü ga guxchagüarü mexẽẽruũgü rü ñachagürü nüxũ: “Ngẽxguma taxacürü guxchaxũ petanüxũaxṹ pemexẽẽgu rüexna woo to i nachixũanecüãxaxṹ pemexẽẽgu, ¡rü mea nüxṹ iperüxĩnüe rü mea penangugü i ngẽma norü guxchaxũ!

17Rü ngẽxguma poxcu pexueguxgu naxcax i ngẽma chixexũ üxũ, ¡rü taxúeétüwa pexü! Rü ngẽma ngearü diẽruáxũ rü ngẽma diẽruáxũ rü tá nawüxigumare i norü poxcu. ¡Rü taxũtáma texéxũ pemuũe! Erü Tupanawa nixĩ i ne naxũxũ i ngẽma pexueguxũ. Rü ngẽxguma chi pema rü taxucürüwa penamexẽẽgu i wüxi i guxchaxũ ¡rü chomaxã nüxũ pixu nax ngẽmaãcü choma chanamexẽxẽxũcax!” ñachagürü.

18Rü yexguma nixĩ ga meama pemaxã nüxũ chixuxũ ga guxũma ga yema tá pexüxũ ==ñanagürü.

### Yema 12 ga ngugütaetanüxũ rü inaxĩãchi

(Nm. 13.1—14.4)

19Rü nüma ga Moiché rü ñanagürü: —Yexguma maxpṹne ga Oréxwa ixĩãchigu, rü guma maxpṹnegü ga Amoréutanüxũ nagu ãchiũgünewaama taxĩ, yerü yemaacü nixĩ ga tórü Cori ya Tupana tüxũ muxũ. Rü nagu taxĩ ga yema chianexũ ga taxũ rü ãũcümaxũ ga pema marü nüxũ pedauxũ, rü ñuxmata nawa tangugü ga Cadé-banéa.

20Rü yéma nixĩ ga pexũ ñachaxũ: “Marü nawa tangugü i ñaa Amoréutanüxũ nawa ngẽxmagüxũ i máxpüxanexũ i Cori ya tórü Tupana tüxna ãxũ.

21Rü nüma ya Cori ya tórü Tupana ixĩcü, rü marü pexna nanaxã i ñaa naane. ¡Rü ẽcü nawa pexĩ rü nagu pexãchiũgü ngẽma Cori ya perü oxigüarü Tupana nüxũ ixuxṹrüxũ! ¡Rü taxṹ i pemuũexũ, rü bai tá iperümaãchitanüxũ!” ñacharügü.

22Natürü ga pema rü choxna peyacagü rü ñapegürügü: “¿Tama ẽxna i namexũ i ñuxre i tamücügü nax nüxíra ngugüwa naxĩxũ i ngẽma naanewa, rü ñuxũchi


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

taxca̱x nawoeguxũ nax tamaxã nüxũ yaxugüexũca̱x rü ngexũrüüxũ i namagu tá ixĩxũ rü ngexnerüxüne ya ĩanegügu tá ichocuxũ?" ñaperügügü.

23Rü yema pema chomaxã nüxũ pixuxũ rü cha̱u̱xca̱x rü name. Rü yemaca̱x petanüwa chanade ga 12 ga yatügü. Rü wüxi tücumüwachigü nüxũ chaxuneta ga wüxi.

24Rü yema yatügü rü inaxĩãchi rü ínamáxpu̱xanexũwaama naxĩ, rü Ecúarü doxonexũwa nangugü. Rü meama nagu nixĩãgütanü ga guxũma ga yema naane.

25Rü ñu̱xũchi tanabuxgü ga ñuxre ga yémacüa̱x ga nanetügüarü o rü taxca̱x nua nanangegü. Rü tamaxã nüxũ nixugü rü ñanagürügü: "Ngẽma naane i tórü Cori ya Tupana tüxna ãxũ, rü mexẽchixũ nixĩ", ñanagürügü.

26Natürü ga pema rü tama yéma pexĩxchaũ, rü tama naga pexĩnüe ga yema tórü Cori ya Tupana pemaxã nüxũ ixuxũ.

27Rü pechiũgüwa rü naxca̱x pidexagü rü ñaperügügü: "Nüma ya Cori rü tama aixcüma tüxũ nangechaũ. Rü tüxũ ínagaxũ ga Equítuanewa nax Amoréugüna tüxũ yamugüxũca̱x nax tüxũ nada̱i̱xũca̱x", ñaperügügü.

28Rü ñaperügügü ta: "Rü ñu̱xma ¿rü ngextá tá taxĩ? Rü tatanüxũ i ngugüwa ĩxũ rü nüxũ nixugügü rü ngéma nax nangemaxũ i duũxũgü i tüxũ rüporamaegüxũ rü tüxũ rümáchanemaegüxũ, rü nangẽxmaxũ ya ĩanegü ya itaxũne ya imáchanearü poxegua̱xgüne, rü nüxũ nadaugüxũ ga Anáxtanüxũ ga imáchanexũchixũ. Rü guxũma ga yema nixĩ ga toxũ íyaxoetanüãchixẽẽxũ", ñaperügügü.

29Rü yexguma ga choma rü pexũ changãxũ rü ñachagürü: "¡Taxű i pexoegaãxẽgüxũ rü nüxũ pemuũexũ!

30Rü yimá tórü Cori ya Tupana rü tá pepe̱xegu nixũ. Rü nüma rü pexca̱x tá perü uanügümaxã nügü nadai, yema Equítuanewa pexca̱x naxüxũrüxũ.

31Rü yexguma yema chianexũwa pichopetu̱xgu rü nüma ga perü Cori ya Tupana rü ñoma wüxi i papa naxacüxe nügüchacüügu tüxũ igaxũrüxũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

meama pexĩ nigagü rü ñu̱xmata ñaa nachicawa pengugü”, ñachagürü pexĩ ga yexguma.

32Natürü woo yemaacü pexĩ nigagü, natürü ga pema rü tama nüxʉ́ peyaxõgü ya Cori ya perü Tupana.

33Rü nüma nixĩ ga pemaxã inacuáxũ rü pepe̱xegu yaxũxũ nax pexĩ nüxũ nacua̱xẽẽxũca̱x ga nachica ga nagu tá pipegüetanüxũ. Rü yexguma chütacü ipexĩxgu rü üxüemamaxã pexĩ nüxũ nacua̱xẽxẽ ga nama ga nagu tá pexĩxũ, rü ngunecü rü wüxi ga caixanexũmaxã pexĩ nüxũ nacua̱xẽxẽ.

### Cori ya Tupana rü Iraétanüxũmaxã nanu
(Nm. 14.20-35)

34Rü yexguma nüxũ naxĩnügu ga Cori ya Tupana ga chixri nachiga nax pidexagüxũ, rü poraãcü nanu, rü ñaa ore pemaxã naxuegu rü ñanagürü:

35“Rü bai i wüxi i ñaa duũxũgü i chixecümagüxũ rü tá nüxũ nadaugü i ngẽma naane i mexĩ ga norü o̱xigümaxã nüxũ chixuxũ.

36Natürü ya Caréx ya Yeponé nanexicata nixĩ ya nüxũ daucü, rü nüxna rü nanegüna tá nixĩ i chanaxãxũ i ngẽma naane ga marü nawa nangaxũ, yerü nüma rü aixcüma mea chauga naxĩnü”, ñanagürü ga Tupana.

37Rü pegagu nixĩ ga Cori ya Tupana ga chomaxã nanuxũ rü ñaxũ choxũ: “Woo i cuma rü taxũtáma nawa cungu i ngẽma naane.

38Rü cuchicüxü tá ngéma nangu ya yimá curü ngũxẽẽruxũ ya Yochué ya Núũ nane. ¡Rü nüxʉ́ nangúchaũxẽxẽ erü nüma tá nixĩ i Iraétanüxũna naxããxũ i ngẽma naane!

39Rü woo pema rü nagu perüxĩnüe nax ngẽma perü uanügü tá pexna tüxũ puxũgüxũ ya yíxema pexma̱xgü rü pexacügü, natürü yíxema pexacügü ya tauta tümaãẽxũ icuáxe tá tixĩ i nawa ngugüxe i ngẽma naane. Rü choma tá nixĩ i nüxna chanaxãxũ i ngẽma naane nax ngẽmaãcü namaxã inacua̱xgüxũca̱x.

40Natürü i pemax, ¡rü wena chianexũwa pexĩ! ¡Rü wenaxarü Már i Dauchíüxũca̱x pewoegu!” ñanagürü ga Tupana.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

### Iraétanüxũxũ narüporamae ga norü uanügü
(Nm. 14.39-45)

41Rü yexguma ga pema rü choxũ pengãxũga rü ñaperügügü: “Cori ya Tupanapẹxewa chixexũ taxüe, natürü i ñụxma rü tá itaxĩãchi, rü tá namaxã togü tayadai, ngẽma Cori ya Tupana toxũ muxũãcüma”, ñaperügügü. Rü penade ga pexnegü, yerü nagu perüxĩnüe nax pexcạx tá natauxchaxũ nax nagu pexĩgüxũ ga guma mạxpű́ne.

42Natürü ga Cori ya Tupana rü naxũpa nax ipexĩãchixũ rü choxũ pemaxã nüxũ nixuxẽxẽ rü ñanagürü: “¡Taxű́ i daiwa pexĩxũ! rü tama chanaxwạxe nax pegü pexã nax perü uanügü pexũ daixũcạx. Erü choma rü taxũtáma pemaxã changexma”, ñanagürü.

43Rü yexguma ga choma rü pemaxã nüxũ chixu ga yema Tupanaarü ucụxẽ, natürü ga pema rü tama chauga pexĩnüe. Rü yema Cori ya Tupanaarü mu rü nüxũ pexo. Rü pegütama íperüporae rü nagu pexĩgüama ga guma mạxpű́ne.

44Rü yexguma ga yema Amoréutanüxũ ga guma mạxpű́negügu ãpatagüxũ rü pexcạx naxĩ, rü ñoma máxẽgürüxũ pewe nangẽgü. Rü Cheígu pexũ nadai ñụxmata Ormágu yacuáx.

45Rü yexguma pewoegụxgu rü Cori ya Tupanapẹxewa peyaxauxe, natürü ga nüma rü tama nüxũ naxĩnü ga yema perü axu.

46Rü yemacạx ga pema rü muxũma ga ngunexũgü Cadéanewa peyexmagü ==ñanagürü ga Moiché.

## Wenaxarü naxümatü ga Tupanaarü mugü 2

### Taunecügü ga chianexũwa nagu nayexmagücü ga Iraétanüxũ

1Rü nüma ga Moiché rü ñanagürü: —Yemawena rü chianexũwa taxĩ, rü nagu taxĩ ga yema nama ga Már i Dauchíüxũwa nadaxũ, yema Cori ya Tupana choxũ muxũãcüma. Rü muxũma ga ngunexũ tingegü nax Cheíarü mạxpű́necüwagu írüchoeguxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2-3]Rü yemacax ga Cori ya Tupana rü choxĩ ñanagürü: “Marü muxũma i ngunexũ nagu pingegü nax nagu pixĩxũ i ñaa maxpűxanexũgü. ¡Ẽcü i ñuxma rü nórtewaama pexĩ!

[4-5]¡Rü duũxũgümaxã nüxũ ixu i ñaa ore! Pemax rü nawa ta pechopetü i ngẽma Cheíane i nawa namaxẽxũ i Echaútanüxũ i petanüxũ ixĩgüxũ. Nümagü rü pexũ namuũe, ¡natürü pexuãẽgü, rü taxű i penadaixũ! Erü choma rü bai i íxraxũ i ngẽma nachixũanearü naane pexna chaxã. Erü ngẽma Cheíarü máxpüxanexũgü rü Echaútanüxũarü nixĩ. Rü choma nixĩ ga nüxna chanaxãxũ.

[6]Pemax rü nüxna tá naxcax pecagü nax pexũ namaxã nataxegüxũcax i õnagü i penaxwaxexũ. Rü nüxű tá penaxütanügü. Rü woo ngẽma dexá i perü axeruũgü rü nüxű tá penaxütanü”, ñanagürü.

[7]Rü yimá Cori ya perü Tupana rü pexũ narüngũxẽxẽ nawa ga guxũma ga yema pexüxũ. Rü gumá 40 ga taunecü rü pemaxã nayexma rü pexna nadau ga yexguma yema taxüchixũ ga chianexũgu pexĩxgu. Rü taxuxũma pexű nataxu ga yexguma.

[8]Rü nüxũ ítachoeguãchi ga Cheíane ga nawa namaxẽxũ ga tatanüxũ ga Echaútanüxũ. Rü nagu taxĩ ga yema nama ga Arabáwa, rü Eráxwa, rü Echióũ-guébewa daxũ. Rü ñuxũchi nagu taxĩ ga yema nama ga Moáarü chianexũwa nadaxũ.

[9]Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü choxũ ñanagürü: “¡Taxű i penachixewexũ rü penadaixũ i ngẽma Moátanüxũ, erü Loxtanüxũ nixĩgü! Rü choma rü bai i íxraxũ i norü naanegü tá pexna chaxã. Rü choma nixĩ ga Loxtanüxũna chanaxãxũ ga yema naane ga Ár”, ñanagürü.

[10](Rü nũxcüma ga yema naane rü Éntanüxũ nawa namaxẽxũ. Rü yema duũxũgü rü nitaxũne rü namuxũchi. Rü nimáchane yema Anáxtanüxũrüxũ.

[11]Rü duũxũgü nagu rüxĩnüegu nax Refátanüxũ yaxĩgüxũ, natürü ga Moátanüxũ rü Éntanüxũmaxã nanaxugü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

12Rü nũxcüma ga yema Cheíane rü Oréutanüxũ nixĩ ga nawa maxẽxũ. Natürü ga yema Echaútanüxũ rü nanadai ga yema duũxũgü, rü ñu̱xũchi nüma nagu naxãchiũgü ga yema naane, yexgumarüxũ ga Iraétanüxũ rü nanapugü ga yema naane ga Cori ya Tupana nüxna ãxũ nax nagu naxãchiũgüxũcu̱x.)

13Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü ñanagürü: "¡Ñu̱xma rü ipexĩãchi rü pichoũ i ngẽma natüxacü i Chérex!" ñanagürü. Rü yexguma ga yixema rü tichoũ ga yema natüxacü.

14Rü yema ngunexũ ga Cadé-banéawa nagu ixĩãchixũgu rü ñu̱xmata yema ngunexũ ga natüacü ga Chérexwa nagu ichoũxũgu rü 38 ga taunecü marü ningu. Rü gumá 38 ga taunecügügu nixĩ ga yoxni nayuexũ ga guxũma ga yema yatügü ga daiwa imexũ, yema Cori ya Tupana namaxã naxueguxũrüxũ.

15Yerü natanügu nangu ga yema Cori ya Tupanaarü nu, ñu̱xmata guxũma yue.

16-17Rü yexguma marü taxuxũma maxũgu ga yema yatügü ga daiwa mexũ ga Equítuanewa íchoxũxũ, rü chomaxã nidexa ga Cori ya Tupana rü choxũ ñanagürü:

18-19"Ñu̱xmatatama nixĩ i nawa pechopetüxũ i ngẽma Moáarü üyeane, rü ñu̱xũchi Árwaama tá pexĩ. Natürü ngẽxguma tá namaxã ipeyarüxĩxgu i ngẽma Amóũtanüxũ i Loxtaagü ixĩgüxũ, ¡rü taũtáma penachixewegü rü taũtáma penadai! Erü choma rü taxuxũtáma bai i íxraxũ i norü naane tá pexna chaxã, erü choma nixĩ i Loxtaagüna chanaxãxũ i ngẽma naane nax noxrügüxũ yaxĩxũcu̱x", ñanagürü ga Tupana.

20Rü yema naane rü yexgumarüxũ ta Refátanüxũarü naane nixĩ, yerü ga nũxcüma rü Refátanüxũ nawa namaxẽ. Rü nüma ga Amóũtanüxũ rü Chamchúũtanüxũmaxã nanaxugü ga yema Refátanüxũ.

21Rü yema duũxũgü ga Refátanüxũ rü naporaxüchi rü namuxũchi. Rü yema duũxũgü rü ñoma Anáxtanüxũrüxũ nimáchanexũchi. Natürü ga Cori ya Tupana rü Amóũtanüxũxũ namu nax nadaiaxũcu̱x. Rü yemaacü ga yema Amóũtanüxũ rü yexma naxãchiũgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

22Rü yema Cori ya Tupana Echaútanüxũca̱x naxüxũrüxũ rü yema Amóũtanüxũca̱x nanaxü. Yerü nüma ga Cori ya Tupana rü Echaútanüxũaxṹ nanatauxchaxẽxẽ nax nadaiaxũca̱x ga yema Oréutanüxũ ga Cheíanewa maxẽxũ, nax nayauxgüãxũca̱x ga yema naane i ñu̱xma rü ta nagu naxãchiũgüxũ.

23Rü yematama nüxũ nangupetü ga yema Ebéutanüxũ ga Gáchaarü ngaicamana yexmagüne ga ĩanexacügüwa maxẽxũ. Rü yema Firitéugü ga capaxũ ga Crétawa ne ĩxũ nixĩ ga yema Ebéutanüxũxũ daixũ. Rü yexma norü naanegu naxãchiũgü.

24Rü yemawena rü nüma ga Cori ya Tupana rü ñanagürü: “¡Ipexĩãchi, rü natüacü i Arnóũ pichoũ! Choma rü wüxigu norü naanemaxã tá pexme̱xgu chananguxẽxẽ i ngẽma Amoréu i Chióũ i ĩane ya Ebóũarü ãẽ̱xgacü. ¡Rü norü naanegu pechocu rü Chióũmaxã pegü peda̱i̱x!

25Rü ñu̱xmawena rü tá muũ naxca̱x íchanguxẽxẽ i guxũ i nachixũanecüã̱x i ñoma i naanewa ngẽxmagüxũ nax pexũ namuũexũca̱x. Rü ngẽxguma pechigaxũ naxĩnüegu rü muũmaxã tá nidu̱xruxe rü tá poraãcü nanaxĩ̱xãchiãẽgü”, ñanagürü.

### Iraétanüxũ rü ãẽ̱xgacü ga Chióũxũ narüpomaegü

(Nm. 21.21-30)

26-27Rü yexguma chianexũ ga Caremóxwa íyexmaxũwa, rü choma ga Moiché rü chanamuãchitanü ga ñuxre ga orearü ngeruũgü nax mea Ebóũarü ãẽ̱xgacü ga Chióũmaxã yanadexagüxũca̱x rü namaxã nüxũ yanaxugüexũca̱x ga chorü ore ga ñaxũ: “Nagu charüxĩnü nax curü naanewa tachopetüxũ. Rü nagu tá taxĩ i ngẽma taxũ i nama i curü naanewa dapetüxũ rü taxũtáma nüxna ítachocu i ngẽma namaarü tügünecüwawa rü bai i norü to̱xwecüwawa.

28-29Rü diẽrumaxã tá cuxṹ tanaxütanü i ngẽma õna i tanaxwa̱xegüxũ rü ñu̱xũchi ngẽma dexá i torü axeruxũ ixĩxũ. Rü ngẽma cuxna naxca̱x chacaxũxicatama nixĩ nax ngéma toxũ cuchopetüxẽẽxũ, yexgumarüxũ ga toxṹ natauxchaxẽẽãxũ nax norü naanewa tachopetüxũ ga yema Echaútanüxũ ga Cheíwa maxẽxũ rü ñu̱xũchi yema Moátanüxũ ga Árwa maxẽxũ. Erü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tanaxwa̱xe nax tichoũ̃xũ̃ i ngẽma natü i Yudáũ̃ nax nawa tangugüxũ̃ca̱x i ngẽma naane i Cori ya torü Tupana tá toxna ãxũ̃”, ñaxũ̃ ga chorü ore.

30Natürü gumá ãẽ̱xgacü ga Chióũ̃ rü tama norü naanewa tüxũ̃ nachopetüxẽẽchaũ̃, yerü nüma ga Cori ya tórü Tupana rü naãxẽwa nananguxẽxẽ nax tüxna nachúxãxũ̃ca̱x nax norü naanewa ichopetüxũ̃. Rü yemaacü nanaxü ga tórü Cori ya Tupana yerü nanaxwa̱xe nax yemaacü pexme̱xgu nanguxũ̃ca̱x ga yema Amoréutanüxũ̃arü ãẽ̱xgacü. Rü ngẽmaãcü pexme̱xwa nangẽxma i ñu̱xmax.

31Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü choxũ̃ ñanagürü: “Ñaa ngunexũ̃gu rü cuxme̱xwa chanangexmaxẽxẽ i Chióũ̃ rü ñu̱xũchi guxũ̃ma i nachixũ̃ane. ¡Rü nagu naxücu i ngẽma norü naane rü ñu̱xũchi namaxã inacua̱x!” ñanagürü.

32-33Rü yexguma ga Chióũ̃ rü guxũ̃ma ga norü churaragümaxã toxca̱x naxĩ nax yemaacü Yaáchagu tamaxã nügü nada̱i̱xũ̃ca̱x. Natürü nüma ga Cori ya tórü Tupana rü taxme̱xgu nanayixẽxẽ. Rü yemaacü tayama̱x ga Chióũ̃, rü tanadai ga yema nanegü rü ñu̱xũchi guxũ̃ma ga yema norü churaragü.

34Rü guxũ̃nema ga guma norü ĩanegü rü taxme̱xwa nayexmagü rü yemaacü tanadai ga guxũ̃ma ga yatüxũ̃gü rü ngexũ̃gü rü buxũ̃gü. Rü taxuxũ̃ma ga maxũ̃xũ̃ ítayaxüxẽxẽ.

35Rü yema yigüxũ̃́ idexũ̃ nixĩ ga wocagü rü ñu̱xũchi yema yemaxũ̃gü ga itatanüxũ̃ ga guma ĩanegü ga ipuxũ̃newa nüxũ̃ irüngaugüxũ̃. Rü yemaxicatama nixĩ ga yigüxũ̃́ idexũ̃.

36Rü guma ĩane ga Aroé ga natü ga Arnóũ̃cutüwa yexmanewa rü ñu̱xũchi guma ĩane ga doxonexũ̃wa yexmanewa itanaxügü nax napuxũ̃xũ̃ ñu̱xmata Garaáxgu yacuá. Rü nataxuma ga ĩane ga tüxũ̃ rüporamaene. Yerü nüma ga Cori ya tórü Tupana rü taxme̱xgu nanayixẽxẽ ga guxũ̃nema ga guma ĩanegü.

37Rü yema naanegü ga tama tapuxũ̃xũ̃ nixĩ ga Amóũ̃tanüxũ̃arü naanegü, rü guxũ̃ma ga yema naane ga natü ga Yabóxwa yexmaxũ̃, rü guma ĩanegü ga máxpü̱xanexũ̃wa yexmagüne, rü ñu̱xũchi guxũ̃ma ga yema togü ga naanegü ga Cori ya tórü Tupana tama naxwa̱xexũ̃ nax tanapuxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

## Wenaxarü naxümatü ga Tupanaarü mugü 3

### Iraétanüxũ rü Óx ga Bacháũanearü ãẽxgacüxũ narüporamaegü

(Nm. 21.31-35)

1Rü yemawena rü to ga namagu taxĩ, rü Bacháũanewaama taxĩ. Natürü ga Óx ga yema nachixũanearü ãẽxgacü ixĩxũ rü guxũma ga norü churaragümaxã taxcạx naxĩ rü Edréigu tamaxã nügü nadai.

2Rü yemacạx ga Cori ya Tupana rü choxũ ñanagürü: "¡Taxű i nüxũ cumuũxũ! Erü nüma ya Óx rü norü churaragümaxã rü ñụxũchi guxũma i norü nachixũanegümaxã rü tá cuxmẹxgu chananguxẽxẽ. Rü namaxã tá cunaxü ga yema Chióũ ga Amoréugüarü ãẽxgacü ga Ebóũwa maxũxũmaxã cuxüxũrüxũ", ñanagürü.

3Rü yemaacü nixĩ ga Cori ya Tupana rü toxmẹxgu nangụxẽẽãxũ ga Bacháũanearü ãẽxgacü ga Óx rü ñụxũchi guxũma ga norü churaragü. Rü guxũxũma tadai rü taxuxũma ga maxũxũ ítayaxüxẽxẽ.

4Rü tanapuxũ ta ga guxũnema ga norü ĩanegü, rü bai ga wüxi ga íyaxüxũne ga tama tapuxũne. Rü guxũwama rü 60 ga ĩanegü nixĩ ga guma tapuxũne. Rü yemaacü tanapuxũ ga guxũnema ga ĩanegü ga Argóxanewa yexmagüne ga Óxmẹxẽwa yexmagüne ga Bacháũanewa.

5Rü guxũnema ga guma ĩanegü ga tapuxũne rü meama ínipoxegugü, rü nimạxtapụ̈x ga norü poxeguxũ, rü naxĩ̃ạxgüạ̃x, rü ñụxũchi natotaruũ̃ạxgü. Rü naétü nayexma ga muxũma ga naigü ga ĩanexacügü ga tama ípoxegugüne.

6-7Rü guxũnema ga gumagü rü nagu tapogüe, rü yema Ebóũarü ãẽxgacü ga Chióũmaxã taxüxũrüxũ namaxã tanaxügü. Rü tanadai ga guxũma ga yatüxũgü rü ngexũgü rü buxũgü. Natürü yigüxű tanade ga guxũma ga wocagü rü ñụxũchi yema tórü uanügüarü yemaxũgü ga itatanüxũ.

8Rü yemaacü ga yema ngunexũgügu rü taxmẹxgu nayi ga norü naanegü ga yema taxre ga ãẽxgacügü ga Amoréutanüxũ ga natü ga Yudáũarü éstewa maxẽxũ. Rü yema naane ga ipuxũxũ rü natü ga Arnóũwa inaxügü rü ñụxmata mạxpűne ga Ermóũwa nangu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

9(Rü guma maxpűne ga Ermóű rü Chidóűcüãxgü rü Chirióűmaxã nanaxugü, rü yema Amoréutanüxű rü Chenímaxã nanaxugü.)

10Rü yemaacü taxmexgu nayi ga guxűnema ga guma ĩanegü ga ãẽxgacü ga Óx namaxã icuáxűne ga maxpűnearü doxonexűchitaeruwa yexmagüne rü Garaáxanewa yexmagüne rü Bacháűanewa yexmagüne rü ñuxmata Chacáwa rü Edréiwa nangu.

11(Rü gumá ãẽxgacü ga Óxicatama nixĩ ga íyaxücü ga Refátanüxűtanüwa. Rü yema norü pechicaxű rü fierumünaxcax nixĩ, rü 4 metruarü ngãxű nixĩ ga norü max rü wixgutaax taxre ga metru nixĩ ga norü tatachinü. Rü ñuxma rü ta rü Amóűtanüxűarü ĩane ya Rabáwa nangẽxma.)

### Rubéűtanüxű, rü Gáxtanüxű, rü ngãxűtücumü ga Manachétanüxű ga Yudáűarü éstewaama nayexmagü

(Nm. 32.1-42)

12Rü yema naane ga Amoréugüna ipuxűxűwa, rü ĩane ga Aroé ga natü ga Arnóűpechinüwa yexmanewa inaxügü rü ñuxmata Garaáxarü maxpűanexűarü ngãxűgu yacuáx, rü Rubéűtanüxűna, rü Gáxtanüxűna chanaxã, guxűnema ga norü ĩanegümaxã.

13Rü yema Garaáxane ga íyaxüxű, rü guxűma ga yema Bacháűane ga ãẽxgacü ga Óx namaxã icuáxű, rü ñuxũchi guxűma ga yema Argóxane ga Refátanüxűanemaxã naxugüxű, rü yema ngãxűtücumü ga Manachétanüxűna chanaxã.

14Rü Yaí ga Manachétaxa rü nanayaxu ga guxűma ga Argóxane rü ñuxmata Guechúxarü üyeanewa rü Maacáarü üyeanewa nangu. Rü yema naane ga noxri Bacháűgu ãégaxű rü nüma ga Yaí rü nügüégagu nanaxüéga, rü Abóx-yaígu nanaxüéga. Rü woo i ñuxma rü ngẽmatama nixĩ i naéga.

15-16Rü Manaché nane ga Maquítanüxűna chanaxã ga Garaáxane. Rü yema Rubéűtanüxűna rü Gáxtanüxűna chanaxã ga yema naane ga Garaáxanewa ixügüxű rü natü ga Arnóűarü ngãxűwa nadapetü rü ñuxmata natü ga Yabóxgu yacuáx ga Amóűtanüxűarü naanemaxã íyaxüyexűwa.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Rü yema naane rü norü oéstecüwawa rü natü ga Yudáũ̃ nixĩ ga norü üyeanexũ̃. Rü nórtewa rü naxtaxa ga Quinérexwa inaxügü rü súrwaama nada ñu̱xmata Már ga Ngearü Maxũ̃áxũ̃wa nangu. Rü norü éstewa rü Arabáarü doxonexũ̃ nixĩ ga norü üyeane ñu̱xmata ma̱xpṹne ga Picháarü tuãchixũ̃wa nangu.

18Rü yexguma ga choma rü pemaxã nüxũ̃ chixu rü ñachagürü pexũ̃: “Pa Rubéũ̃tanüxũ̃, rü Pa Gáxtanüxũ̃, rü Pa Ngãxũ̃tücumü ga Manachétanüxũ̃x, Cori ya perü Tupana rü marü pexna nanaxã ga ñaa naane. Rü ngẽmaca̱x pexũ̃ chamu i ñu̱xma nax guxãma ya yíxema daixũ̃ cuáxe rü penadexũ̃ ya pexnegü rü naxpe̱xegu pexĩxũ̃ i petanüxũ̃ i Iraétanüxũ̃ nax namaxã pichoũ̃xũ̃ca̱x i ngẽma natü i Yudáũ̃.

19Rü yíxema pexma̱xgü, rü pexacügü, rü yíxexicatátama nixĩ ya yima perü ĩanegü ya pexna chaxãgünewa ngẽxmagüxe namaxã i pexũ̃nagü i muxũchixũ̃ i pexũ̃́ ngẽxmaxũ̃.

20Rü pemaxã nüxũ̃ chixu rü ngẽxguma pexenexẽgü rü taxũta napugüã̱xgu i ngẽma naane i Cori ya Tupana tá nüxna ãxũ̃ i natü i Yudáũ̃arü tocutüwa, rü ngẽxguma Cori ya Tupana taxũta nüxna naxãxgu i ngẽma taãxẽ ga pexna naxãxũ̃rüxũ̃, rü pema rü taxucürüwa naxca̱x pewoegu i ñaa naane ga pexna chaxãxũ̃”, ñachagürü pexũ̃.

21Rü Yochuéna chaxãga rü ñachagürü nüxũ̃: “Marü cuxetümaxã nüxũ̃ cudau i guxũ̃ma i ngẽma curü Cori ya Tupana üxũ̃ namaxã ga yema taxre ga ãe̱xgacügü ga Óx rü Chióũ̃. Rü ngẽmatátama nixĩ i namaxã cuxüxũ̃ i guxũ̃ma i ngẽma ãe̱xgacügü i norü naanewa tá quixüpetüchigüxũ̃.

22¡Rü taxṹ i nüxũ̃ cumuũ̃xũ̃! Erü nüma ya Cori ya curü Tupana tátama pexũ̃ naxümücü nax nüxũ̃ perüporamaegüxũ̃ca̱x i perü uanügü”, ñachagürü nüxũ̃.

### Cori ya Tupana rü tama nanaxwa̱xe nax Canaáũ̃anewa nanguxũ̃ ga Moiché

23-24Rü yexgumaũ̃cüxü chayumüxẽ rü Cori ya Tupanana naxca̱x chaca rü ñachagürü: “Pa Corix, cuma rü marü icunaxügü nax daa curü duũ̃xũ̃xũ̃ cunawéxũ̃ nax ñuxãcü guxũ̃étüwa cungexmaxũ̃ rü guxũ̃arü yexera cuporaxũ̃. Rü cuxicatama nixĩ ya Tupana quixĩxũ̃ i daxũguxũ̃ i naanewa rü ñoma i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

naanewa rü cuxicatama nixĩ i nüxũ cucuáxũ nax cunaxüxũ i ngẽma mexũgü i curü poramaxã cuxüxũ.

25Rü cuxna naxca̱x chaca nax natü i Yudáüarü tocutüwa choxũ cumuxũ, erü nüxũ chadauxchaxũ i ngẽma naane i nanetügü mea nawa yaexũ, rü ngẽma máxpu̱xanexũ i mexũ rü ñu̱xũchi ngẽma Líbanuarü ma̱xpűnegü", ñachagürü.

26Natürü nüma ga Cori ya Tupana rü pegagu chomaxã nanu, rü tama choxna nanaxã ga yema nüxna naxca̱x chacaxũ. Rü choxũ ñanagürü: "¡Marütama! ¡Rü taxű i nachiga chomaxã quidexaamaxũ!

27¡Rü yima ma̱xpűne ya Pichátape̱xegu naxĩnagü rü ngẽma nórteguama, rü súrguama, rü ésteguama, rü oésteguama nadawenü! ¡Natürü taxũtáma quixüe i ngẽma natü i Yudáũ!

28¡Rü naxuxcu̱xẽ i Yochué, rü nüxű́ nangúchaũxẽxẽ rü naporaxẽxẽ! Erü nüma tá nixĩ i duũxũgümaxã naxũxpe̱xeãxũ, rü namaxã tá yapugüãxũ i ngẽma naane i ñu̱xma tá nüxũ cudauxũ", ñanagürü choxũ.

29Rü yema doxonexũ ga Bex-peúarü to̱xma̱xtawa yexmaxũgu tarücho.

## Wenaxarü naxümatü ga Tupanaarü mugü 4

### Moiché rü Iraétanüxũxũ nixugücu̱xẽ nax Tupanaga naxĩnüexũca̱x

1Rü ñu̱xma Pa Chautanüxügü Pa Iraétanüxũx, ¡rü nüxũ pexĩnüe i ngẽma Tupanaarü mugü ga pexũ changúexẽxẽxũ nax aixcüma mea peyanguxẽẽxũca̱x rü nagu pemaxẽxũca̱x rü ngẽmaãcü penayaxuxũca̱x i ngẽma naane i nũxcümaũgüxũ i perü o̱xigüarü Cori ya Tupana tá pexna ãxũ!

2¡Rü taxű i to i mugü pixücuchixũ rüe̱xna ípenaxíxraãchixũ i ngẽma Cori ya Tupanaarü mugü i pexũ changúexẽxẽxũ! ¡Rü peyangu̱xẽxẽ i ngẽma norü mugü i choma pemaxã nüxũ chixuxũ!

3-4Rü pematama nüxũ pedaugü ga yema Cori ya Tupana Baá-peúwa üxũ rü ñuxãcü nadaiaxũ ga guxũma ga yema petanüxũ ga yema nachixũanearü tupananetaxũ icua̱xüũgüxũ. Natürü guxãma ga pema ga aixcüma Cori ya perü Tupanaga nax pexĩnüexũ rü ñu̱xma rü ta pemaxẽ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[5]Choma rü marü pexũ̃ changúexẽxẽ ga guxũ̃ma ga yema mugü ga Cori ya chorü Tupana chomaxã nüxũ̃ ixuxũ̃ nax ngẽmaãcü aixcüma nagu pemaxẽxũ̃cax nawa i ngẽma naane i nagu tá pechocuxũ̃.

[6]¡Rü peyanguxẽxẽ rü aixcüma nagu pexĩ i ngẽma mugü nax ngẽmaãcü i ngẽma togü i duũ̃xũ̃gü nüxũ̃ yacuax̃achitanüxũ̃cax nax aixcüma petanüwa nangẽxmaxũ̃ i cuax! Rü ngẽxguma nümagü nüxũ̃ naxĩnüegu i ñaa mugü rü ñanagürügü tá: “Rü nataxuma i to i duũ̃xũ̃gü i ñaa Iraétanüxũ̃rüxũ̃ nüxũ̃ icuax̃üchixũ̃”, ñanagürügü tá.

[7]Rü tórü Cori ya Tupana rü guxũ̃guma i ngẽxguma tax̃acücax nüxna icagügu rü tüxna nangaicama. Rü nataxuma i to i duũ̃xũ̃gütücumü i taxrüxũ̃ nüxũ̃́ ngẽxmaxũ̃ i norü tupana i nüxna ngaicamaxũ̃ i ngẽxguma tax̃acücax nüxna nacagügu.

[8]¿Rü tax̃acü i to i duũ̃xũ̃gütücumü nüxũ̃́ nangẽxma i norü mugü i aixcüma mexũ̃ naxrüxũ̃ i guxũ̃ma i ñaa mugü i ñux̱ma pexũ̃ changúexẽxẽxũ̃?

[9]¡Rü ngẽmacax̃ pexuãẽgü nax tama nüxũ̃ iperüngümaexũ̃cax̃ i ngẽma nüxũ̃ pedaugüxũ̃, rü woo peãẽwa tagutáma nüxũ̃ iperüngümae i ngẽma Tupana pexcax̃ üxũ̃! Rü name nixĩ i pexacügüxũ̃ rü petaagüxũ̃ namaxã pengúexẽẽxũ̃.

### Tupana rü max̃púne ga Oréxwa Iraétanüxũ̃maxã nidexa

[10]Rü yema ngunexũ̃ ga Cori ya perü Tupanape̲xewa peyexmagügu ga max̃púne ga Oréxwa, rü nüma ga Cori ya Tupana rü chomaxã nidexa rü ñanagürü: “¡Wüxigu nangutaque̲xexẽxẽ i duũ̃xũ̃gü nax ngẽmaãcü nüxũ̃ naxĩnüexũ̃cax̃ i chorü ore, rü ñux̱ũchi guxũ̃ma i ngunexũ̃gü i nagu namaxẽxũ̃gu chauga naxĩnüexũ̃cax̃! Rü name nixĩ i nümagü rü naxacügüxũ̃ namaxã nangúexẽẽxũ̃ i chorü ore nax ngẽmaãcü i ngẽma naxacügü rü ta chauga naxĩnüexũ̃cax̃”, ñanagürü.

[11]Pemax rü pengutaque̲xegü napünegu ga guma max̃púne, rü guma max̃púnewa rü üxü nayagoemaxũ̃ ga daxũwama nguemaxũ̃. Rü yema naemawa rü nayanguxuchi ga caixanexũ̃ ga pamüemaxũ̃ ga waemaxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

12Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü yema üxüemaarü ngãxũwa pemaxã nidexa. Pemax rü nüxũ pexĩnüe ga yema norü dexa, natürü yexguma nüxũ pexĩnüegu ga naga rü taxuxũma ga naxchicünaxãxũ pedau.

13Rü nüma ga Cori ya Tupana rü pexũ nüxũ nacuaxẽxẽ ga yema norü unetagü ga 10 i mugü ixĩxũ ga taxre ga nutatachinügu naxümatüxũ. Rü ñuxũchi pexũ namu nax aixcüma peyanguxẽẽxũcax.

14Rü nüma rü choxũ namu nax pexũ changúexẽẽxũcax i ngẽma norü mugü nax naga pexĩnüexũcax nawa i ngẽma naane i nagu tá pechocuxũ nax pexrü yixĩxũcax.

### Ucuxẽgü nax tama naxchicünaxãxũ yacuaxüũgüxũcax

15-18Rü yema ngunexũ ga Cori ya Tupana üxüemaarü ngãxũwa pemaxã yadexaxgu ga maxpúne ga Oréxwa rü taxuxũma ga naxchicünaxãxũ pedau. ¡Rü ngẽmacax pexuãẽgü nax tama nagu peyixũcax i ngẽma chixexũ nax pegücax penaxüxũ i naxchicünaxãgü inayatüraũxũ rüexna nangexeraũxũ rü bai i naeũgüchicünaxãgü, rüexna werigüchicünaxãgü, rüexna ngẽma waixũmügu nügü itúgüxũchicünaxãgü, rüexna choxnigüchicünaxãgü nax ngẽmaxũ picuaxüũgüxũcax!

19Rü ngẽxguma daxũ pedaugügu rü nüxũ pedauxgu ya üaxcü, rü tauemacü, rü ẽxtagü, rü guxũma i daxũwa naigüxũ rü ¡taxú i pexú nangúchaũxũ nax nüxũ picuaxüũgüxũcax! Erü nüma ya Cori ya perü Tupana rü guxũma i duũxũgü i ñoma i naanewa maxẽxũcax nixĩ i nangoxẽẽãxũ i ngẽma daxũwa naigüxũ.

20Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nawa pexũ ínamuxũ ga Equítuane ga pexcax ñoma guruxü ga nawa fieru idexẽẽnerüxũ ixĩxũ. Rü yemaacü pexũ narüngũxẽxẽ nax ngẽmaãcü norü duũxũgü pixĩgüxũcax. Rü ñuxma rü ta rü noxrütama pixĩgü.

21Natürü nüma ga Cori ya Tupana rü pegagu chomaxã nanu, rü chomaxã nanaxuegu nax taxũtáma chixüexũ i ngẽma natü i Yudáũ rü bai tá nagu


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

chaxücuxũ i ngẽma naane i mexũ i nüma tá pexna naxãxũ nax pexrü yixĩxũcax.

22Rü ngẽmaãcü i choma rü ñaa tátama i naanegu chayu, rü taxũtáma chixüe i ngẽma natü i Yudáũ. Natürü i pema rü tá pichoũ rü tá peyapu i ngẽma naane i mexũ.

23¡Natürü pexuãxẽgü nax tama nüxũ iperüngümaexũcax ga yema uneta ga Cori ya perü Tupana pemaxã nüxũ ixuxũ! ¡Rü taxũtáma pegücax penaxü i taxacürü naxchicünaxãgü nax namaxã petupanaáxũcax! Erü nüma ya Cori ya perü Tupana rü nanachuxu i ngẽma.

24Erü yimá Cori ya perü Tupana rü Tupana ya pexũ inuxũcü nixĩ. Rü nüma rü ñoma wüxi i üxüema i guxũma iyarüxoxẽẽxũrüxũ nixĩ.

25Rü ngẽxguma ngẽma naanegu pichocugu rü ngéma pexãxacügügu rü pexãtaagügu rü ngẽxma peyaegu, ¡rü taxũtáma petoõxẽgü rü penaxü i taxacürü naxchicünaxãgü nax namaxã petupanaãxgüxũcax! Erü ngẽma rü wüxi i taxũ i chixexũ tá nixĩ i Tupanapexewa pexüxũ rü nüma rü tá poraãcü pemaxã nanu.

26Rü ngẽxguma ngẽma chixexũ pexüxgu, rü choma rü daxũguxũ i naanepexewa rü ñoma i naanepexewa pemaxã nüxũ chixu rü paxa tá ipeyarüxo nawa i ngẽma naane i nagu tá pechocuxũ i Yudáũarü tocutüwa ngẽxmaxũ. Rü taxũtáma mucü ya taunecü nawa pemaxẽ i ngẽma naane rü noxtacüma tá ipeyarüxo.

27Rü nüma ya Cori ya Tupana rü guxũma i nachixũanegügu tá pexũ nawoone. Rü noxretátama i pema tá nixĩ i ngẽma nachixũanegüwa peyaxüxgüxũ.

28Rü ngéma tá nixĩ i nüxũ picuaxüũgüxũ i tupananetachicünaxãgü i duũxũgümare naiwa rü nutawa ügüxũ i tama tüxũ dauxũ, rü tama tüxũ ĩnüxũ, rü tama chibüxũ, rü tama ingũãcüüxũ.

29Natürü ngẽxguma ngẽma nachixũanegüwa pema rü guxũma i perü ngúchaũmaxã rü guxũma i peãẽmaxã Cori ya perü Tupanacax pewoegugu rü nüxũ tá ipeyangaugü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

30-31Rü nawena nax nawa pechopetüxũ i guxũma i ngẽma ngúxũgü rü guxchaxũgü, rü ngẽxguma wena Cori ya Tupanacax pewoegoxgu rü naga pexĩnüegu, rü nüma rü namecümaxüchi rü taxũtáma pexũ ínawogü rü taxũtáma pexũ nadai, rü taxũtáma nüxũ narüngüma ga yema uneta ga perü oxigümaxã nüxũ yaxuxũ.

32¡Naxcax pedau rü penangugü! Rü yexguma noxritama Tupana nangoxẽẽgu ga duũxũ rü ñuxmata ñomaũcüü ¿rü tá ngextá nüxũ ipeyangau i to i natücumü i duũxũ i perüxũ Tupana nüxũ rüngũxẽẽxũ? Rü woo guxũwama i ñoma i naanewa naxcax pedaugügu i taxacü i duũxũgüxũ ngupetüxũ rü taxũtáma nüxũ ipeyangau ga yema petanüwa ngupetüxũrüxũ ixĩxũ.

33¿Rü nangẽxmaxũ i to i duũxũgütücumü i pexrüxũ nüxũ ĩnüexũ i Tupanaga ga yexguma üxüemaarü ngãxũwa pemaxã yadexaxgu rü tama yuexũ?

34¿Rü nangẽxmaxũ i taxacürü tupana i guxũ i nachixũanegütanüwa ínanguxũxẽxẽxũ i wüxitücumü i duũxũgü nax norü duũxũgü yaxĩgüxũcax? Natürü nüma ga Cori ya perü Tupana rü Equítuanewa pexũ ínagaxũ naétüwa ga muxũma ga guxchaxũgü. Rü inanawex ga norü pora ga yexguma inawéãgu ga cuaxruũgü rü taxũ ga mexũgü rü ãũcümaxũgü rü daigü ga pepexewa Equítuanewa pexcax naxüxũ.

35Rü nüma rü pexcax nanaxü ga guxũma ga yema nax yemaacü nüxũ pecuáxũcax nax nüma yixĩxũ ya Cori ya aixcüma Tupana ixĩcü, rü naweama rü nataxuma i to i tupana.

36Nüma rü daxũguxũ i naanewa pemaxã nidexa nax ngẽmaãcü pexũ yaxucuxẽgüxũcax, rü ñoma i naanewa rü pexũ nanawex ga taxũ ga norü üxüema, rü yema üxüemaarü ngãxũwa pemaxã nidexa.

37Nüma rü nüxũ nangechaxũ ga yema nũxcümaũgüxũ ga perü oxigü, rü yemacax nayadexechigü ga yema nataagü. Rü norü poramaxã ínananguxũxẽxẽ ga Equítuanewa.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

38Rü pepe̲xewa ínanawoxũ̃ ga yema duũ̃xũ̃gü ga pexũ̃ rümumaexũ̃ rü pexũ̃ rüporamaegüxũ̃ nax ngẽmaãcü norü naanewa pemaxẽxũ̃ca̲x rü pexrü yixĩxũ̃ca̲x i norü naane ngẽma ñu̲xma íngupetüxũ̃rüxũ̃.

39Rü ngẽmaca̲x mea pegüãẽgu namaxã penguxũ̃ nax daxũguxũ̃ i naanewa rü ñoma i naanewa rü nüma i Cori rü Tupana yixĩxũ̃, rü nataxuxũ̃ma i to i naxrüxũ̃ ixĩxũ̃.

40¡Rü peyanguxẽxẽ i ngẽma norü mugü i ñaa ngunexũ̃gu pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃! Rü ngẽmaãcü tá mea pexũ̃ rü petanüxũ̃xũ̃ nangupetü rü ñu̲xũchi mucü ya taunecü tá nawa pemaxẽ i ngẽma naane i Cori ya perü Tupana tá pexna ãxũ̃ nax guxũ̃gutáma pexrü yixĩxũ̃ca̲x ==ñanagürü ga Moiché.

### Ĩanegü ga cu̲xchicaxũ̃gü ixĩgüne ga natü ga Yudáũ̃arü éstewaama yexmagüne

(Nm. 35.6-34; Dt. 19.1-13; Jos. 20.1-9)

41-42Rü yexguma ga Moiché rü nüxũ̃ naxuneta ga tomaepü̲x ga ĩanegü ga natü ga Yudáũ̃arü éstewa yexmagüne nax yíxema máetacüraxũ̃xe ngexnerüxüne ya yima ĩanegügu tayarücúxũ̃ca̲x rü taxuxũ̃ma tüxũ̃ üpetüxũ̃ca̲x.

43Rü daagü nixĩ ga guma ĩanegü ga cu̲xchicaxũ̃ruxũ̃ ixĩgüne: Rü wüxi nixĩ ga guma ĩane ga Rubéũ̃tanüxũ̃ca̲x ixĩxũ̃ne. Rü guma nixĩ ga Béche ga chianexũ̃arü metachinüxũ̃wa yexmane. Rü nai nixĩ ga guma ĩane ga Gáxtanüxũ̃ca̲x ixĩxũ̃ne, Rü guma nixĩ ga Ramóx ga Garaáxanewa yexmane. Rü nai nixĩ ga guma ĩane ga ngãxũ̃tücumü ga Manachétanüxũ̃ca̲x ixĩxũ̃ne. Rü guma nixĩ ga Goráũ̃ ga Bacháũ̃anewa yexmane.

### Tupanaarü mugü ga Moichéna ãxũ̃

44Ñaagü nixĩ ga yema Tupanaarü mugü ga Iraétanüxũ̃xũ̃ namaxã nangúexẽẽxũ̃ ga Moiché.

45-46Rü nawena ga Equítuanewa ínachoxũ̃xũ̃, rü ñaa nixĩ ga yema Tupanaarü mugü rü ucu̲xẽgü ga Moiché Iraétanüxũ̃maxã nüxũ̃ ixuxũ̃ ga yexguma Yudáũ̃arü éstewa nayexmagügu nawa ga yema metachinüanexũ̃ ga Bex-peúarü to̲xma̲xtawa yexmaxũ̃. Rü yema naane rü Amoréutanüxũ̃arü ã̲e̲xgacü ga Chióũ̃arü naane nixĩ, rü nüma rü Ebóũ̃wa namaxũ̃. Natürü nawena nax Equítuanewa ínachoxũ̃xũ̃ ga Moiché rü Iraétanüxũ̃ rü Chióũ̃maxã nügü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nadai, rü nüxũ narüporamaegü. Rü nayamą̲xgü ga yexguma Equítuanewa ínachoxũgu.

47Rü yema Iraétanüxũ rü nawa nangugü ga norü naane ga Bacháũarü ãę̲xgacü ga Óx. Rü yema taxre ga ãę̲xgacügü ga Amoréutanüxũ ga Chióũ rü Óx rü Yudáũarü ésteguama naxãchiũgü.

48-49Rü yema norü naanegü rü nataxüchi. Rü Aroéwa inaxügü ga natü ga Arnóũcutüwa rü ñų̲xmata mą̲xpű̀ne ga Chirióũwa nangu. Rü guma mą̲xpű̀ne rü to i naéga rü Ermóũ nixĩ. Rü norü naane rü guxũma ga Arabáanewa nada ga Yudáũarü éstewaama ñų̲xmata Már i Ngearü Maxṹãxũwa nangu ga mą̲xpű̀ne ga Picháarü tuãchiwa.

## Wenaxarü naxümatü ga Tupanaarü mugü 5

### Ngẽma 10 i mugüchiga

(Éx. 20.1-17)

1Rü nüma ga Moiché rü nanangutaqu̲exexẽxẽ ga guxũma ga Iraétanüxũ rü ñanagürü nüxũ: —¡Iperüxĩnüe, Pa Iraétanüxũx, i ñaa mugü rü ucu̲xẽgü i ñų̲xmata pemaxã nüxũ chixuxũ! ¡Rü nawa tá pengúe rü nagu tá pexĩ!

2Rü nüma ga Cori ya Tupana rü wüxi ga uneta tamaxã naxü ga mą̲xpű̀ne ga Oréxwa.

3Rü tama nixĩ ga yema nũxcümaũgüxũ ga tórü o̲xigümaxãxicatama inaxunetaxũ, natürü tamaxã rü ta nixĩ ga inaxunetaxũ i guxãma i yixema nax ñų̲xma nuxã wüxigu ingutaqu̲exegüxũ.

4Rü nüma ga Cori ya Tupana rü üxüemaarü ngãxũwa pepe̲xewa pemaxã nidexa ga guma mą̲xpű́newa.

5Rü yexguma ga choma rü Cori ya Tupanape̲xewa chayexma nax yemaacü pemaxã nüxũ chixuxũca̲x ga yema norü ore. Yerü ga pema rü nüxũ pemuũxe nüxũ ga guma üxüema rü yemaca̲x tama nagu pexĩgü ga guma mą̲xpű̀ne. Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü ñanagürü:

6“Choma nixĩ i curü Tupana ga Equítuanewa cuxũ íchanguxuchixẽxẽxũ naxme̲xwa ga Equítuane ga norü mugüruxũ íquixĩxũwa.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]Rü choma nixĩ i curü Tupana chixĩxũ̃, rü tama chanaxwa̱xe i chope̱xewa ta̱xacürü tomaxã cutupanaã̱x.

[8]¡Rü taxuxũ̃táma i ta̱xacü cugücа̱x cuxüxchicünа̱xã nax ngẽmamaxã cutupanaá̱xũ̃ca̱x, rü bai i ta̱xacü i daxũguxũ̃ i naanewa nüxũ̃ cudauxũ̃, rü bai i ta̱xacü i ñoma i naanewa ngẽxmaxũ̃, rü bai i ta̱xacü i márwa ngẽxmaxũ̃ tá cuxüxchicünа̱xã nax ngẽmamaxã cutupanaá̱xũ̃ca̱x!

[9]¡Rü taxũ̃táma ta̱xacürü naxchicünа̱xãpe̱xegu cucaxá̱pü̱xü rü nüxũ̃ quicua̱xüxũ̃! Erü choma ya curü Cori ya Tupana ya poracü rü poraãcü cuxũ̃ chinuxũ̃. Rü ngẽmaca̱x tümaarü chixexũ̃ca̱x tá tüxũ̃ chapoxcu ya yíxema chauxchi aixe, rü ñu̱xmata tümaxacügüwa, rü tümataagüwa tá chananguxẽxẽ i ngẽma poxcu.

[10]Natürü ya yíxema choxũ̃ ngechaxũ̃güxe rü naga ĩnüexe i ngẽma chorü mugü, rü tüxũ̃ changechaũ̃, rü tá nüxũ̃ changechaũ̃ i tümataagü woo 1,000 e̱xpü̱xcüna yamuxgu.

[11]Rü taxũ̃táma chauéga cunaxuxuchi ega ta̱xacürü chixexũ̃ cuxü̱xgux. Erü choma ya curü Cori ya Tupana rü taxũ̃táma tüxũ̃ chaxüpetümare nax tüxũ̃ chapoxcuxũ̃ ya yíxema chauégamaxã tügü ípoxũ̃netaxe ega ta̱xacürü chixexũ̃ taxü̱xgu.

[12]¡Rü nüxna nacua̱xãchi i ngẽma ngũ̃xchigaarü ngunexũ̃ nax cha̱u̱xca̱xicatama ícunaxüxüchixũ̃ca̱x yema curü Cori ya Tupana cuxũ̃ muxũ̃ãcüma!

[13]Rü 6 i ngunexũ̃gu tá nixĩ i cupuracüxũ̃ rü cunaxüxũ̃ i guxũ̃ma i curü puracü i cuxüxchaũ̃xũ̃.

[14]Natürü ngẽma norü 7 i ngunexũ̃gu rü tá icurüngũ̃ rü nagu tá choxũ̃ quicua̱xüxũ̃. ¡Rü taxuxũ̃táma ta̱xacürü puracü nagu cuxü i ngẽma ngunexũ̃, rü woo cunegü, rü woo cuxacügü, rü woo curü mugüruũ̃gü, rü woo cuxũ̃taxũ̃gü, rü woo curü woca i puracüruxũ̃, rü woo i curü búru, rü woo ta̱xacürü to i cuxũ̃nagü, rü woo i ngẽma duũ̃xũ̃ i to i nachixũ̃anecüã̱x i curü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ĩanegüwa ngẽxmagüxũ! Rü ngẽmaãcü i ngẽma curü mugüruxũgü, rü ngẽma cuxũtaxũgü rü cuxrüxũtátama inarüngũgü.

15¡Rü nüxna nacua̲xãchi ga Equítuanewa rü cuma rü norü mugüruxũ quixĩxũ, rü choma nax curü Tupana chixĩxũ rü yema chorü pora ga taxũmaxã cuxũ íchagaxüchi! Rü ngẽmaca̲x i choma nax perü Cori ya Tupana chixĩxũ rü pexũ chamu nax nagu perüngũẽxũ i ngẽma ngũxchigaarü ngunexũ.

16Rü tüxũ nangechaxũ ya cunatü rü cué, ngẽma choma i curü Cori ya Tupana cuxũ chamuxũãcüma nax ngẽmaãcü namáxũca̲x i curü maxũ nawa i ñoma i naane i choma i Cori ya Tupana cuxna chaxãxũ.

17¡Rü taxũtáma cumáeta!

18¡Rü cuma nax cuxãmaxũ rü taxũtáma nai i ngemaxã cumaxũ! ¡Rü cuma nax cuãtexũ rü taxũtáma nai ya yatümaxã cumaxũ!

19¡Rü taxũtáma cungĩta̲a̲x!

20¡Rü taxũtáma doraxũ quixu i cumücüchiga!

21¡Rü taxũtáma cugüxṹ tüxũ cungúchaũxẽxẽ ya cumücüma̲x, rüẹ̲xna napata, rüẹ̲xna norü naane, rüẹ̲xna norü mugüruxũ, rüẹ̲xna naxũtaxũ, rüẹ̲xna norü woca i puracüruxũ, rüẹ̲xna norü búru, rü bai i ta̲xacü i noxrü ixĩxũ!” ñanagürü ga Tupana.

### Nüma ga Iraétanüxũ rü Tupanaxũ namuũe

(Éx. 20.18-26)

22Rü yemagü nixĩ ga norü mugü ga Cori ya Tupana tagaãcü guma üxüemawa rü yema caixanexũ ga pamüemaxũwa nüxũ ixuxũ ga yexguma guxãma ga pema guma ma̲xpṹnepechinügu pengutaquẹ̲xegügu. Rü yemawena rü taxuxũma ga toxũ nixu, rü taxre ga nutatachinügu nanaxümatü ga yema norü mugü rü ñu̲xũchi choxna nanaxã.

23Natürü yexguma pema nüxũ pexĩnüegu ga yema naga ga yema waemaxũwa inaxũxũ, rü ñu̲xũchi nüxũ pedaugügu ga guma ma̲xpṹne ga nax yanaixũ, rü guxãma i pema i wüxitücumüarü ãẹ̲xgacüchigü rü namaxã ga perü ngu̲xẽẽruũgü rü chauxũtawa pexĩ nax chomaxã peyarüdexagüxũca̲x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[24]Rü ñaperügügü choxũ̃: “Rü aixcümaxũ̃chi ya Cori ya tórü Tupana rü tüxũ̃ nanawe̲x i norü üüne rü norü pora, rü ñu̲xũchi nüxũ̃ taxĩnüe ga naga ga guma üxüemaarü ngãxũ̃wa inaxũxũ̃. Rü ñu̲xmawaxix nixĩ i nüxũ̃ tacuáxũ̃ nax tama nayuxũ̃ i wüxi i duũ̃xũ̃ ega Tupana namaxã idexagu.

[25]Natürü tama tanaxwa̲xe nax toxna nangaicamaxũ̃ i ngẽma üxüema i ãũcümaxũ̃ nax tama nagu tayuexũ̃ca̲x. Rü ngẽxguma chi wena nüxũ̃ taxĩnüegu i ngẽma Cori ya Tupanaga rü aixcüma tá tayue.

[26]¿Rü ta̲xacürü yatü rü tama nayu ega nüxũ̃ naxĩnügu i naga ya Tupana ya Maxũ̃cü i ngẽxguma üxüemaarü ngãxũ̃wa yadexaxgu ngẽma toma nüxũ̃ taxĩnüexũ̃rüxũ̃?

[27]¡Ẽcü cuma naxca̲x ixũ, rü irüxĩnü i ngẽma tórü Cori ya Tupana cumaxã nüxũ̃ ixuxũ̃, rü ñu̲xũchi yixcama tomaxã nüxũ̃ ixu i ngẽma cumaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃! Rü toma rü tá tayanguxẽxẽ i ngẽma cumaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃”, ñaperügügü.

[28]Rü yexguma chomaxã pidexagügu, rü nüma ga Cori ya Tupana rü nüxũ̃ naxĩnü ga yema chomaxã nüxũ̃ pixuxũ̃. Rü yemaca̲x choxũ̃ ñanagürü: “Marü nüxũ̃ chaxĩnü i guxũ̃ma i ngẽma nüxũ̃ yaxugüxũ̃ i ñaa duũ̃xũ̃gü, rü cha̲u̲xca̲x rü name i ngẽma.

[29]¡Rü chierüx guxũ̃guma aixcüma ngẽmaguxicatama naxĩnüeechagu, rü choxũ̃ nangechaũ̃gügu rü guxũ̃ i ngunexũ̃gügu yanguxẽẽgüãgu i chorü mugü i nümagü rü naxacügü nax ngẽmaãcü guxũ̃guma nataãẽgüxũ̃ca̲x!

[30]¡Rü namaxã nüxũ̃ ixu i duũ̃xũ̃gü rü napatagüca̲x nawoegu!

[31]¡Natürü i cuma rü nuxã chauxũ̃tagu rüxa̲ũ̲x! Erü cumaxã tá nüxũ̃ chixu i guxũ̃ma i ngẽma mugü rü ucu̲xẽgü i tá cunangúexẽxẽxũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü nax ngẽmaãcü aixcüma yanguxẽxẽgüãxũ̃ca̲x nawa i ngẽma naane i nüxna tá chaxãxũ̃”, ñanagürü.

[32]Rü ngẽmaca̲x i pema rü penaxwa̲xe nax aixcüma peyanguxẽẽxũ̃ i guxũ̃ma i ngẽma Cori ya perü Tupana pexũ̃ muxũ̃. Rü bai i íxrarüwa tá nüxna pixĩgachitanüxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[33]¡Rü nagu pexĩ i ngẽma ore i Cori ya perü Tupana pexũ̃ muxũ̃ nax ngẽmaãcü mea pexũ̃ nangupetüxũ̃cax rü mucüma ya taunecü nawa pemaxẽxũ̃cax i ngẽma naane i tá pexna naxãxũ̃ nax pexrüxũ̃ yixĩxũ̃cax! ==ñanagürü ga Moiché.

## Wenaxarü naxümatü ga Tupanaarü mugü 6

[1]Rü ñanagürü ga Moiché: —Yema nixĩ ga mugü rü ucux̃ẽgü ga Cori ya Tupana choxũ̃ muxũ̃ nax pexũ̃ changúexẽẽxũ̃cax nax nagu pexĩxũ̃cax nawa i ngẽma naane i tá pexna naxãxũ̃.

[2]Rü ngẽxguma guxũ̃ i perü maxũ̃gu pema rü penegü rü petaagü nagu pexĩxgu i ngẽma mugü rü ucux̃ẽgü i ñux̃ma pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ rü ngẽmaãcü tá penataãẽxẽxẽ ya perü Cori ya Tupana rü tá mucü ya taunecü pemaxẽ.

[3]Rü ngẽmacax̃, Pa Iraétanüxũ̃x, rü name nixĩ i mea nagu pemaxẽ i ngẽma mugü. Erü ngẽxguma mea nagu pemaxẽgu rü tá mea pexũ̃ nangupetü, rü tá pimu nawa i ngẽma naane i ngextá lechi rü ira rü ñoma dexárüxũ̃ taguma ítaxuxũ̃wa yema Cori ya Tupana perü o̱xigümaxã nüxũ̃ ixuxũ̃rüxũ̃.

[4]¡Rü dücax, iperüxĩnüe, Pa Iraétanüxũ̃x! Rü nüma ya Cori ya tórü Tupana rü nüxicatama nixĩ i Cori yixĩxũ̃.

[5]¡Rü nüxũ̃ pengechaxũ̃gü ya perü Tupana i guxũ̃ne ya perü maxũ̃nemaxã, rü guxũ̃ i peãxẽmaxã, rü guxũ̃ i perü poramaxã!

[6]¡Rü pegüãẽgu namaxã penguxũ̃ i guxũ̃ma i ñaa ore i ñux̃ma pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃!

[7]¡Rü guxũ̃gutáma ngẽma mugümaxã penangúexẽxẽ i pexacügü! ¡Rü nachigagu namaxã pidexagü i pepatagüwa rü ngextá ípexĩxũ̃wa, rü ngẽxguma pepeechaũ̃gu rü ngẽxguma íperüdagügu!

[8]Rü ngẽma nax tama nüxũ̃ iperüngümaexũ̃cax i ñaa mugü ¡rü pegümex̃ẽwa rü pegücatüwa peyanga̱xcuchi nax ngẽxma peyangexũ̃cax perü cua̱xruxũ̃!

[9]¡Rü ẽcü pepataarü caxtagügu rü pepataarü ĩã̱xgügu penaxümatü i ngẽma mugü!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

### Moiché rü Iraétanüxũxũ nixugücu̱xẽ nax Tupanaga naxĩnüexũca̱x

10Rü nüma ya yimá perü Cori ya Tupana rü nawa tá pexũ̃ nangugüxẽxẽ i ngẽma naane i nũxcümaũ̃güxũ̃ ga perü o̱xigü ga Abraáũ̃maxã, rü Ichaámaxã, rü Acóbumaxã naxuegugüxũ̃ nax pexna tá naxããxũ̃. Rü ngẽma naanewa rü nangẽxmagü i taxũ̃ne rü imexẽchine ya ĩanegü ya pema tama pexügüne.

11Rü ngẽma naanewa nangẽxmagü ya ĩpatagü ya ixããcune namaxã i mexũ̃gü i tama pema pixüãcugüne, rü puchugü ya tama pema picaxmaũ̃gücü, rü úbanecügü rü oribunecügü i tama pema petogüxũ̃. Rü ngẽma tá nixĩ i pengõ̱xgüxũ̃ ñu̱xmatáta mea pengãxpütüwegü.

12Rü ngẽxguma ngẽma mexũ̃wa pengẽxmagügu ¡rü pexuãẽgü nax tama nüxũ̃ iperüngümaexũ̃ ya Cori ya Tupana ga nawa pexũ̃ ínguxũ̃xẽẽcü ga Equítuane ga norü mugüruũ̃gü ípixĩgüxũ̃wa!

13¡Rü nüxũ̃ picua̱xüxũ̃ ya Cori ya perü Tupana, rü yimágaxicatama pexĩnüe! Rü ngẽxguma wüxi i uneta pexu̱xgu ¡rü Cori ya Tupanaégaguxicatama penaxu̱x!

14¡Rü taxũtáma nawe perüxĩ i ngẽma tupananetagü i ngẽma duũ̃xũ̃gü i pexna ngaicamagüxũ̃ nüxũ̃ icua̱xüxũ̃güxũ̃!

15Erü yimá perü Cori ya Tupana ya petanüwa ngẽxmacü rü nüxú̱ pechu̱xu rü ngürüãchi pemaxã nanuxgu rü noxtacüma pexũ̃ nadai rü pexũ̃ nayarüxoxẽxẽ.

16Rü tama name nax namaxã penuexũ̃ ya perü Cori ya Tupana ga yexguma Macháwa namaxã penuegurüxũ̃.

17¡Rü aixcüma peyanguxẽxe̱x i ngẽma Cori ya perü Tupanaarü mugü rü norü ucu̱xẽgü ga pemaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃!

18¡Rü penaxüx i ngẽma aixcüma we̱xguxũ̃ i Cori ya Tupana namaxã taãẽxũ̃ nax ngẽmaãcü mea pexũ̃ nangupetüxũ̃ca̱x rü aixcüma penayaxuxũ̃ca̱x i ngẽma mexũ̃ i naane ga Cori ya Tupana perü o̱xigümaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃!

19Rü ngẽmaãcü ya Cori ya Tupana rü yema pemaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃rüxũ̃ rü tá nayabuxmüxẽxẽ i guxũ̃ma i perü uanügü i ngẽma naanewa ngẽxmagüxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[20-21]Rü ngẽxguma wüxi i ngunexũ̃ pexacügü pexna caxgux rü ñagügu: “¿Tạxacüchiga nixĩ i ñaa mugü rü ñaa ucụxẽgü i tamaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃ ya tórü Cori ya Tupana?” ñagügu, rü pema rü tá penangãxũ̃ rü ñapegürügü tá: “Toma ga nũxcüma rü ãẽxgacü ga Equítuanecüạ̃x ga Faraóũ̃mẹxẽwa tayexmagü rü norü mugüruũ̃gü tixĩgü. Natürü nüma ga tórü Cori ya Tupana rü norü poramaxã toxũ̃ ínanguxũ̃xẽxẽ.

[22]Rü toma rü nüxũ̃ tadau ga yema ãũcümaxũ̃ ga Tupana norü poramaxã Equítuanewa üxũ̃ napẹxewa ga Faraóũ̃ rü guxũ̃ma ga norü duũ̃xũ̃gü.

[23]Natürü ga toma rü toxũ̃ ínagaxũ̃ ga yema Equítuanewa, rü mea toxũ̃ nigagü ñụxmata yema naane ga tórü ọxigümaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃wa toxũ̃ nangugüxẽxẽ.

[24]Rü yemawena ga nüma ga Cori ya Tupana rü toxũ̃ namu nax mea tayanguxẽẽxũ̃cạ̃x i guxũ̃ma i ñaa norü mugü rü naga taxĩnüexũ̃cạ̃x nax mea toxũ̃ naxüpetüxũ̃cạ̃x rü nüma toxũ̃ namaxẽxẽẽxũ̃cạ̃x ñụxmata ñoma i ngunexũ̃wa nangu.

[25]Rü ngẽmacạ̃x i yixema i ñụxma rü mexũ̃ taxü i ngẽxguma tórü Cori ya Tupanapẹxewa mea yanguxẽẽgügu i ngẽma norü mugü, yema tomaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃rüxũ̃”, ñapegürügü tá ==ñanagürü ga Moiché.

## Wenaxarü naxümatü ga Tupanaarü mugü 7

### Tupana rü Iraétanüxũ̃maxã nüxũ̃ nixu nax tama Canaáũ̃anecüạ̃xgüarü tupananetachicünạ̃xãgüwe naxĩxũ̃cạ̃x

(Éx. 34.11-17)

[1]Rü ñanagürü ga Moiché: —Nüma ya Cori ya perü Tupana rü tá nagu penachocuxẽxẽ i ngẽma naane i tá pexrü ixĩxũ̃. Rü pepẹxewa tá ínanawoxũ̃ i ngẽma 7 i natücumügü i pexũ̃ rümumaegüxũ̃ rü pexũ̃ rüporamaegüxũ̃ i Itítanüxũ̃, rü Guerguechéutanüxũ̃, rü Amoréutanüxũ̃, rü Canaáũ̃tanüxũ̃, rü Ferechéutanüxũ̃, rü Ebéutanüxũ̃ rü Yebuchéutanüxũ̃.

[2]Rü ngẽxguma Cori ya perü Tupana pexmẹxgu nayixẽẽgu i ngẽma natücumügü i duũ̃xũ̃gü, rü ngẽxguma pema rü marü nüxũ̃ perüporamaegügu ¡rü noxtacüma tá penadai rü taxũtáma tạxacürü unetamaxã pexũ̃ narüngüxmüexẽxẽ rü bai tá i pexṹ nax nangechaxũ̃tümüxũ̃güxũ̃!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[3]Rü ngẽxgumarüxũ tá ta ¡rü taxũtáma namaxã pixãxmaxgü i ngẽma norü ngexũgü, rü bai tá i penegü rü naxacügümaxã peyaxüxmaxgüxũ rü pexacügü rü nanegümaxã peyaxütegüxũ!

[4]Erü ngẽxguma tá ngẽmaãcü penaxüxgu rü nümagü i ngémacüax rü tá penegüxũ rü pexacügüxũ Cori ya Tupanana nixĩgachixẽxẽ. Rü ngẽmaãcü tá norü tupanagüxũ pexũ nicuaxüügüxẽxẽ, rü ngẽmacax tá poraãcü pemaxã nanu ya Cori ya Tupana, rü noxtacüma tá pexũ nadai, rü ngẽxma tá ipeyarüxo.

[5]Rü ngẽmacax tá penaxwaxe i noxtacüma nagu pepogüe i ngẽma ãmarearü guruũgü i ngextá ngẽma duũxũgü norü tupanagücax naxũnagü nawa ínaguxũ. Rü ngẽxgumarüxũ tá ta nagu pepogüe ya yimá norü nutagü rü naigü i namaxã natupanaãxgüxũ. Rü tá ípenagu i norü tupanachicünaxãgü.

[6]Erü pema rü wüxi i duũxũgütücumü i woetama Cori ya Tupana pexũ dexe pixĩgü. Rü nüma ya Tupana rü guxũma i nachixũanecüãxgütanüwa pexũ naxuneta nax norü duũxũgü pixĩgüxũcax.

### Cori ya Tupana rü Iraétanüxũxũ narüngũxẽxẽ rü nanaxwaxe nax naga naxĩnüexũcax

[7]Rü tama nixĩ nax guxũma i duũxũgütücumüxũ perümumaexũcax yixĩxũ nax Cori ya Tupana pexũ ngechaũxũ rü pexũ dexũ. Rü pema rü aixcüma guxũma i duũxũgütücumüxũ perünoxremae.

[8]Rü nüma ga Cori ya Tupana rü pexũ nangechaxũ rü nayanguxẽẽchaũ ga yema uneta ga nũxcümaũgüxũ ga perü oxigümaxã naxueguxũ. Rü yemacax pexũ ínagaxũ ga Equítuanewa ga ngextá mugüruũgü ípixĩgüxũwa. Rü taxũ ga norü poramaxã pexũ ínanguxũxẽxẽ naxmexwa ga Equítuanearü ãexgacü ga Faraóũ.

[9]Rü ngẽmacax penaxwaxe nax nüxũ pecuáxũ nax nüma ya Cori ya Tupana rü aixcümaxũchi Tupana yixĩxũ. Rü woo 1,000 expüxcüna yamuxgu i duũxũgü rü nüma ya Tupana rü guxũguma nayanguxẽxẽ i norü uneta i naxüxũ naxcax i ngẽma duũxũgü i ingóetanüxũ i nüxũ ngechaũgüxũ rü yanguxẽẽgüxũ i norü mugü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10Natürü yíxema naxchi aiexe rü tüxũ nadai nagagu i tümaarü chixexũgü. Rü aixcüma noxtacüma tüxũ nadai erü chixexũ taxügü.

11Rü ngẽmacax name nixĩ nax peyanguxẽẽxũ i ngẽma mugü, rü nguxẽẽtaegü, rü ucuxẽgü i ñoma i ngunexũgu pemaxã nüxũ chixuxũ nax nagu pexĩxũcax.

### Mexũ tayaxu ega Cori ya Tupanaga ixĩnüegu
(Lv. 26.3-13; Dt. 28.1-14)

12Rü nawena nax nüxũ pexĩnüexũ i ñaa mugü, rü ngẽxguma aixcüma peyanguxẽẽgu rü nagu pexĩxgu i ñaa mugü, rü nüma ya Cori ya Tupana rü aixcüma tá nayanguxẽxẽ ga yema norü uneta ga nügüégagu perü oxigümaxã nüxũ yaxuxũ.

13Rü pexũ tá nangechaũ, rü pexũ tá narüngũxẽxẽ rü ñuxũchi pexũ tá nimuxẽxẽ. Rü tá nüxũ narüngũxẽxẽ i penegü, rü tá nayamuxẽxẽ i penetügüarü o rü perü tríguarü o, rü tá pexṹ nangẽxma i perü bínu rü perü chíxũgü, rü tá namu i perü wocaxacügü rü perü carnéruxacügü. Rü ngẽmaãcü tá pexũ narüngũxẽxẽ nawa i ngẽma naane i nũxcümaũgüxũ ga perü oxigümaxã naxueguxũ nax pexna tá naxããxũ.

14Rü nüma ya Cori ya Tupana rü guxũma i togü i duũxũgüarü yexera tá pexũ narüngũxẽxẽ. Rü petanüwa rü nataxutama i ngexũ i ngexacüxũ rü yatüxũ i ngexacüxũ, rü woo i ngẽma perü wocatanüwa rü nataxutama i ngexũ rü yatüxũ i ngexacügüxũ.

15Rü nüma ya Cori ya Tupana rü pexna tá nayaxũgachixẽxẽ i guxũma i daxaweanegü, rü ngẽma ãũcümaxũ i daxaweanegü ga nüxũ pedaugüxũ ga Equítuanecax ínanguxẽẽxũ. Natürü guxũma i perü uanügü rü ngẽma daxaweanegümaxã tá ngúxũ nüxũ ningexẽẽgü.

16Natürü penaxwaxe nax penadaixũ i guxũma i ngẽma duũxũgü i Cori ya Tupana pexmexwa ngẽxmaxẽẽgüxũ. ¡Rü taxṹ i pexṹ nangechaũtümüxũgüxũ! ¡Rü taxṹ i norü tupanagüxũ picuaxüũgüxũ! Erü ngẽxguma ngẽma pexüxgu rü tá ipeyarütauxe.

17Rü bexmana ñaxũgu tá perüxĩnüe: “Ñaa duũxũgü rü tüxũ narümumaexũchi ¿rü ñuxãcü tá ínawoxũxũ?” ñapegürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

18¡Rü taxű i nüxű pemuűexű! ¡Rü nüxna pecua̲xãchie ga yema Cori ya perü Tupana Faraóűmaxã rü ñu̲xũchi guxűma ga yema Equítuanecüã̲xmaxã naxüxű!

19¡Rü nüxna pecua̲xãchi ga yema taxű ga guxchaxűgü rü cua̲xruxűgü ga Equítuanewa nüxű pedaugüxű, rü yema pora ga Cori ya Tupana pexű wéxű ga yexguma Equítuanewa pexű ínagaxűgu! Rü nüma ya perü Cori ya Tupana rü ngẽmatátama namaxã naxü i guxűma i ngẽma duűxűgü i ñu̲xma pema nüxű pemuűexű.

20Rü ñu̲xũchi nüma ya Cori ya Tupana rü ngẽma perü uanügüca̲x tá ínanangugüxẽxẽ ya maxẽ. Rü guxűma i ngẽma perü uanügü i íyaxügüxű rü icu̲xgüxű rü tá nayue.

21¡Rü ngẽmaca̲x taxű i nüxű pemuűexű! Erü yimá perü Cori ya Tupana rü Tupana ya poraxüchicü rü ãũcümaxűchicü nixĩ, rü nüma rü petanüwa nangẽxma.

22Rü nüma ya Cori ya Tupana rü íxrarüwachigü tá ínayawoxűetanü i perü uanügü. Rü pemax rü taxũtáma wüxixűcüxü penadai, erü ngẽxguma wüxixűcüxü penadaixgu rü ngẽma aigü i ngẽma naanepechinüwa ngẽxmagüxű rü tá nimu rü pexű chi nango̲xcu.

23Natürü i nüma ya perü Cori ya Tupana rü pexme̲xgu tá nanayixẽxẽ i ngẽma duűxűgü rü tá nanaxĩxãchiãẽgüxẽxẽ rü ngẽmaãcü tá peyagúetanüxẽxẽ.

24Rü ngẽma norü ãẽ̲xgacügü rü Tupana rü tá pexme̲xgu nanayixẽxẽ. Rü pema rü tá ngẽxma peyanaxoxẽxẽ rü ñu̲xmatáta ñoma i naanewa taxúema wena nüxna cua̲xãchigü. Rü taxuxűtáma i nümagü rü pexű narüporamaegü, rü ngẽmaãcü i pema rü guxűxűtáma ipeyarüxoxẽẽgü.

25Pemax rü tá ípenagu i ngẽma norü tupananetachicüna̲xãgü, natürü taxũtáma pegüaxű̃ penade i ngẽma úiru rü diẽrumü i namaxã yatüxünexű. Erü ngẽxguma pegüaxű̃ penadexgu rü wüxi i taxű i chixexű tá pexü i Cori ya Tupanape̲xewa.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[26]Rü ngẽmacax ¡taxű i pepatawa penangexũ i ngẽma úiru rü diẽrumü ya Tupana pexna chuxuxũ nax tama ipeyarüxogüxũcax i pema rü ta! Rü ngẽmagü rü tá ípenagu. Erü Tupana naxchi naxai i guxũma i ngẽma tupananetachicünaxãgü rü ngẽxgumarüxũ ta i pema rü penaxwaxe nax nüxũ pexoexũ ==ñanagürü ga Moiché.

## Wenaxarü naxümatü ga Tupanaarü mugü 8

### Moiché nanaxucuxẽ i Iraétanüxũ

[1]Rü ñanagürü ga Moiché: —¡Ẽcü nagu pexĩ i ngẽma mugü i ñuxma pexna chaxãxũ nax namáxũcax i perü maxũ rü pimuxũcax, rü ngẽmaãcü penayaxuxũcax i ngẽma naane ga perü oxigümaxã nüxũ yaxuxũ ga Tupana!

[2]¡Rü nüxna pecuaxãchie ga ñuxãcü Cori ya Tupana rü 40 ga taunecü yema chianexũgu pexũ nimugü! Rü pexũ naxãneexẽxẽ rü pexũ naxü nax nüxũ nacuáxũcax rü aixcüma naga tá pexĩnüe rü tá peyanguxẽxẽ i norü mugü rüexna tama.

[3]Rü woo ngúxũ pexũ ningexẽxẽ rü taiya pexű̃ nangux, natürü yixcüama nüma ga Tupana rü daxũcüãx ga paũ ga manámaxã pexũ nachibüexẽxẽ woo ga pema rü woo ga nũxcümaũxũ ga perü oxigü rü taguma nüxũ nadaugüxũ ga yema. Rü yema naxü nax pexũ nüxũ nacuaxẽxẽ rü tama õnaxica nixĩ i namaxẽẽxũ i wüxi i duũxũ, natürü guxũma i norü ore i Tupanaãxwa ixũxũxũ nixĩ i aixcüma namaxẽẽxũ.

[4]Rü guxcüma ga gumá 40 ga taunecügu rü tama pengauechiru rü bai ga nax perüchaecutüxũ.

[5]¡Rü nüxna pecuaxãchie rü yimá perü Cori ya Tupana rü pexũ inayarüwexãchigüxẽxẽ ñoma wüxi i papa nanexũ rüwexãchixẽẽxũrüxũ!

[6]¡Ẽcü mea naga pexĩnüe i ngẽma norü mugü ya yimá Cori ya Tupana, rü nüxũ picuaxüxũgü rü mea nagu pexĩ i ngẽma nguxẽẽtae i pexna naxãxũ!

[7]Erü nüma ya Cori ya Tupana rü wüxi i naane i mexũwa tá pexũ nagagü i ngextá namu i natüxacügü, rü puchugü, rü bairawegü i maxpűnearü doxraewa ichuxchugüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]Rü ngẽma naanewa rü nangẽxma i trigunecügü, rü chebádanecügü, rü úbanecügü, rü igunecügü, rü boxranecügü, rü oribunecügü, rü taxũ̃ i ira.

[9]Rü ngẽma naanewa rü taxũtáma pexoegaãẽgü naxca̱x i perü õna, rü taxũtáma pexũ̃́ nataxu. Rü norü ma̱xpṹnegüwa tá nüxũ̃ peyangau i fierumü rü cóbremü.

[10]Natürü ngẽxguma pechibüeguwena rü pengãxpütüwegügu, rü name nax nüxũ̃ picua̱xüũxũ̃ ya Cori ya Tupana naxca̱x i ngẽma mexũ̃ i naane i pexna naxãxũ̃.

### Moiché rü Iraétanüxũmaxã nüxũ̃ nixu nax tama Tupanaxũ̃ iyanangümaexũca̱x

[11]¡Rü pexuãẽgü nax tama nüxũ̃ perüngümaexũca̱x ya perü Cori ya Tupana! ¡Rü taxṹ i nüxũ̃ perüxoexũ̃ i ngẽma norü mugü rü norü ucu̱xẽgü i ñu̱xma pexũ̃ chamuxũ̃!

[12-14]Rü ngẽxguma pechibüegu rü pengãxcharaũ̃gügu, rü nawa pemaxẽgu ya yima ĩpatagü ya ímexũ̃ne i pema pexügüne, rü ngẽxguma nüxũ̃ peda̱u̱xgu i perü wocagü rü perü carnérugü nax yamuxũ̃ rü ngẽxgumarüxũ̃ ta i perü úirugü rü perü diẽrumügü rü guxũ̃ma i perü ngẽmaxũ̃gü nax yamuxũ̃ ¡rü taxṹ i pegü picua̱xüũgüxũ̃ rü taxṹ i nüxũ̃ perüngümaexũ̃ ya perü Cori ya Tupana ga Equítuanewa pexũ̃ ínguxũ̃xẽẽcü ga ngextá mugüruũ̃gü ípixĩgüxũ̃wa!

[15]Rü gumá nixĩ ga nagu pexũ̃ ĩxẽẽcü ga yema taxũ̃ ga chianexũ̃ ga ãũcümaxũ̃ ga ãxtapegü rü tuxchinawegü nawa muxũ̃, rü dexá nawa taxuxũ̃. Natürü ga nüma ga Cori ya Tupana rü nuta ga taicüwa dexá ínanagoxũ̃chíüxẽxẽ rü yemawa pexũ̃ naxaxegüxẽxẽ.

[16]Rü yema chianexũ̃wa rü pexũ̃ naxüwemü namaxã ga maná ga õna ga nũxcümaũ̃güxũ̃ ga perü o̱xigü tama nüxũ̃ cua̱xgüxũ̃. Rü yemaacü nanaxü nax pexũ̃ naxãneexẽẽxũ̃ca̱x rü pexũ̃ naxüxũ̃ca̱x nax ngẽmawena mexũ̃ peyaxuxũ̃ca̱x. Rü nüma yixĩxũ̃ ga Cori ya Tupana ga pexca̱x ínanguxẽẽãxũ̃ ga yema guxũ̃ma nax yemaacü mea pemaxẽxũ̃ca̱x.

[17]Rü tama name i nagu perüxĩnüe rü ñaperügügü: “Guxũ̃ma i tórü ngẽmaxũ̃gü rü tórü poramaxãtama tüxṹ nangẽxma”, ñaperügügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

18Rü name i nüxna pecua̱xãchie ya yimá perü Cori ya Tupana, erü nüma nixĩ i pexna naxããxũ̃ i pora nax pexṹ nangẽxmaxũ̃ca̱x i perü ngẽmaxũ̃gü. Rü nüma i ñu̱xma rü ngẽmaãcü nixĩ i pemaxã yanguxẽẽãxũ̃ ga yema norü uneta ga nũxcüma perü o̱xigümaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃.

19Natürü ngẽxguma chi nüxũ̃ perüngümaegu ya yimá perü Cori ya Tupana, rü chi to i tupanagüwe perüxĩxgu rü nüxũ̃ picua̱xüũ̃gügu, rü choma rü aixcüma pemaxã nüxũ̃ chixu rü wüxicana tá ipeyarüxo.

20Rü ngẽxguma taxũ̃táma Cori ya perü Tupanaga pexĩnüegu rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá pexũ̃ nadai yema nachixũ̃anegü ga nawa pichopetüetanüxũ̃ nadaixgurüxũ̃ ==ñanagürü ga Moiché.

## Wenaxarü naxümatü ga Tupanaarü mugü 9

### Tupana tá nüxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ i Iraétanüxũ̃

1Moiché rü Iraétanüxũ̃xũ̃ ñanagürü: —¡Iperüxĩnüe, Pa Iraétanüxũ̃x! Marü nawa nangu nax pichoũ̃xũ̃ i ngẽma natü i Yudáũ̃ rü nagu pichocuxũ̃ i ngẽma naane rü ípenawoxũ̃xũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gütücumügü i pexũ̃ rümumaegüxũ̃ rü pexũ̃ rüporamaegüxũ̃ i nawa maxẽxũ̃ ya yima ĩanegü ya itaxũ̃ne ya ima̱xtapu̱xarü poxegua̱xgüne.

2Rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i ngéma maxẽxũ̃ rü nipora rü nimáchane yema máchanecü ga Anáxtaagürüxũ̃. Pemax rü marü nüxũ̃ pecua̱x ga yema ore ga ñaxũ̃: “Rü texé tapora nax ngẽma Anáxtanüxũ̃ imáchanexũ̃ daixe”, ñaxũ̃.

3Rü ñu̱xma i pema rü marü nüxũ̃ pecua̱x nax tórü Cori ya Tupana yixĩxũ̃ ga gumá pepe̱xegu ixũcü, rü nüma rü ñoma üxüema i tüxũ̃ imáxũ̃rüxũ̃ tá pepe̱xegu nada̱i̱xũ̃ rü iyanamaãchitanüxẽẽxũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gütücumügü. Pemax rü noxtacüma ngẽxgumatátama ípenawoxũ̃ rü penadai, yema Cori ya Tupana pemaxã nüxũ̃ ixuxũ̃rüxũ̃.

4Rü ngẽxguma Cori ya Tupana pepe̱xewa ínawoxũ̃gu i ngẽma duũ̃xũ̃gütücumügü ¡rü taxṹ i pegü picua̱xüũ̃güxũ̃ rü ñapegügüxũ̃: “Ngẽma nax timexũ̃gagu nixĩ ya Cori ya Tupana toxna naxããxũ̃ i ngẽma naane”,


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ñapegügüxũ. Rü pemaxã nüxũ chixu rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá ngẽma duũxũgüxũ ínawoxũ nagagu i norü chixexũgü.

5Rü tama nixĩ i perü mexũgagu rü bai nax mea pemaxẽxũgagu tá yixĩxũ i peyapu̱xũ i ngẽma naane. Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ngẽma duũxũgüarü chixexũgügagu tá nixĩ i pepe̱xewa ínawoxũãxũ nax ngẽmaãcü yanguxẽẽãxũca̱x ga yema uneta ga nũxcümaũgüxũ ga perü o̱xigü ga Abraáũ, rü Ichaá, rü Acóbumaxã nüxũ yaxuxũ.

6Rü penaxwa̱xe nax nüxũ pecuáxũ nax Cori ya Tupana rü tama perü mexũgagu yixĩxũ i pexna naxããxũ i ngẽma naane i mexũ, erü pema rü duũxũgü i tama ixĩnüechaxũxũ pixĩxgü ==ñanagürü ga Moiché.

### Tupanamaxã nanue ga Iraétanüxũ

(Éx. 31.18—32.35)

7Rü nüma ga Moiché rü ñanagürü: —¡Taxű i nüxũ iperüngümaexũ nax ñuxãcü yema chianexũwa Cori ya Tupanaxũ penuexẽẽxũ! Rü yexguma Equítuanewa ípechoxũxgucürüwa rü ñu̱xmata ñaa i nachicawa nax pengugüxũgu rü guxũguma tama naga pexĩnüe.

8Rü guma ma̱xpűne ga Oréxwa rü poraãcü Cori ya Tupanaxũ penuexẽxẽ, rü yemaca̱x poraãcü pemaxã nanu rü wixguta̱a̱x pexũ nadai.

9Rü yexguma ga choma rü guma ma̱xpűnegu chaxĩnagü nax chayadexũca̱x ga yema nutatachinügü ga nagu naxümatüxũ ga yema unetagü ga Cori ya Tupana pemaxã üxũ. Rü 40 ga ngunexũ rü 40 ga chütaxũ tama chachibüãcüma rü tama chaxaxeãcüma yéma chayexma.

10Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü choxna nanaxã ga yema taxre ga nutatachinü ga nümatama nagu naxümatüxũ ga guxũma ga yema ore ga yema üxüemaarü ngãxũwa pemaxã nüxũ yaxuxũ ga guma ma̱xpűnewa, ga yexguma guxãma ga yixema yexma ingutaque̱xegügu.

11Rü yema 40 ga ngunexũ rü 40 ga chütaxũ ngupetüguwena rü nüma ga Cori ya Tupana rü choxna nanaxã ga yema taxre ga nutatachinü ga norü uneta nagu ümatügüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

12Rü yexguma rü choxũ̃ ñanagürü: “¡Nataegu, rü paxãma irüxĩ i nua! Erü ngẽma duũ̃xũ̃gü i Equítuanewa ícugaxũ̃xũ̃ rü poraãcü chixexũ̃ naxügü. Rü paxãma nüxũ̃ narüxoe ga yema mugü ga namaxã nüxũ̃ chixuxũ̃, rü ñu̱xũchi nügüca̱x úiruwa nanaxügü i wüxi i naxchicüna̱xã nax nüxũ̃ yacua̱xüũ̃güxũ̃ca̱x”, ñanagürü.

13Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü ta choxũ̃: “Marü nüxũ̃ chadau i ñaa duũ̃xũ̃gü nax duũ̃xũ̃gü i tama ixĩnüechaxũ̃xũ̃ nax yaxĩgüxũ̃.

14¡Rü taxṹ i choxna cunachu̱xuxũ̃ nax chanadaixũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü nax noxtacüma iyanaxoxũ̃ca̱x i ñoma i naanewa rü taxúema nüxna cua̱xãchiexũ̃ca̱x! Rü ngẽmawena rü tá cuwa chanango̱xẽxẽ i duũ̃xũ̃gü i ngẽma rüxoxũ̃arü yexera iporaxũ̃ rü muxũchixũ̃”, ñanagürü.

15Rü yexguma nawa ícharüxĩ̱xgu ga guma ma̱xpṹne ga iyauracüxüne, rü cho̱xme̱xgu chayana ga yema taxre ga nutatachinü ga Tupanaarü uneta nagu ümatüxũ̃.

16-17Rü yexguma pexũ̃ chada̱u̱xgu nax Cori ya Tupanape̱xewa chixexũ̃ pexügüxũ̃, rü ñu̱xũchi wüxi ga wocaxacü nax úiruwa pexügüxũ̃ rü yemaacü nax tama peyanguxẽẽxũ̃ ga yema norü mugü ga pemaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃ ga Cori ya Tupana, rü yemaca̱x ga choma rü yexma chanawotanü ga yema taxre ga nutatachinü ga cho̱xme̱xgu chinaxũ̃. Rü pepe̱xegu nipue.

18Rü yexguma ga choma rü wenaxarü Cori ya Tupanape̱xegu chanangücuchi. Rü 40 ga ngunexũ̃ rü 40 ga chütaxũ̃ taguma chachibü rü taguma chaxaxe nagagu ga yema chixexũ̃ ga Cori ya Tupanape̱xewa pexügüxũ̃ ga namaxã penanuxẽẽxũ̃.

19Choma rü namaxã chaba̱i̱xãchi ga yema norü nu ga Cori ya Tupana. Yerü noxtacüma pexũ̃ nadaixchaũ̃ nax wüxicana peyarüxoxũ̃ca̱x. Natürü nüma rü wenaxarü nüxũ̃ naxĩnü ga chorü yumüxẽ.

20Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Aróũ̃maxã rü ta poraãcü nanu, natürü ga choma rü naétüwa chachogü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[21]Rü yemawena rü chanayaxu ga yema wocaxacüchicünaxã ga pema pexüxũ rü namaxã chixexũ pexügüxũ rü üxüétüwa chayataxcuchi. Rü yemawena rü chanawaxi ñuxmata naxãtexemare rü ñuxũchi yema dexá ga maxpűnewa rüyaexũwa chayagüetexe.

[22]Natürü ga pema rü wenaxarü Cori ya Tupanaxũ penuxẽxẽ ga Taberáwa, rü Macháwa, rü Quibúx-ataabá.

[23]Rü yexguma Cadé-banéawa Cori ya Tupana pexũ imuãchitanügu nax peyapuxũcax ga yema naane ga nüma pexna naxãxũ, rü tama naga pexĩnüechaũ. Rü tama nüxű peyaxõgü rü tama peyanguxẽxẽ ga yema nüma pexũ namuxũ.

[24]Rü yexguma noxritama petanüwa chayexmagucürüwa i pemax rü tama Cori ya Tupanaga pexĩnüechaũ.

[25]Rü yexguma Cori ya Tupana pemaxã naxueguxgu nax pexũ nadaixũ rü 40 ga ngunexũ rü 40 ga chütaxũ Cori ya Tupanapexegu chanangücuchi ga choma.

[26]Rü chorü yumüxẽwa rü nüxna chachogü rü ñachagürü nüxũ: “¡Pa Corix, taxű i cudaixũ i ñaa duũxũgü i cuxrü ixĩgüxũ i curü poramaxã ícunguxũxẽxẽxũ, rü ñuxũchi taxũ i curü poramaxã Equítuanewa ícugaxũxũ!

[27]¡Rü nüxna nacuaxãchi ya yimá curü duũ ga Abraáũ, rü Ichaá, rü Acóbu! ¡Rü taxű i nagu curüxĩnüxũ i norü chixexũgü rü guxchagü i cupexewa naxügüxũ i ñaa duũxũgü i tama cuga ĩnüechaũxũ! ¡Rü nüxű nüxũ irüngüma i norü chixexũ i cupexewa naxügüxũ!

[28]Erü tama chanaxwaxe nax ngẽma Equítuanecüãx ñagüxũ: ‘Cori ya Tupana rü taxucürüwa ngẽma Iraétanüxũxũ nagu nachocuxẽxẽ i ngẽma naane i namaxã naxueguxũ. Rü norü Tupana rü ngẽma nax naxchi naxaixũcax rü nua ínanagaxũ nax ngẽmaãcü chianexũgu yayuexũcax’, ñagüxũ.

[29]Natürü nümagü i ngẽma Iraétanüxũ rü curü duũxũgü nixĩ, rü cuma nixĩ ga taxũ ga curü poramaxã Equítuanewa ícunanguxũxẽẽxũ” ==ñanagürü ga Moiché.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

## Wenaxarü naxümatü ga Tupanaarü mugü 10

### Ngexwacạxũxũ i nutatachinügü i Tupanaarü uneta nagu ümatüxũ

(Éx. 34.1-10)

1Rü nüma ga Moiché rü ñanagürü: —Rü yixcama nüma ga Cori ya Tupana rü ñanagürü choxũ: "¡Ẽcü, cumatama naxü i taxre i nutatachinü ga yema noxri cuxna chaxãxũraxũxũgüxũ! ¡Rü ngẽxgumarüxũ ta naxü i wüxi i baú i mürapewanaxcạx, rü ñụxũchi daa mạxpűne ya Chinaígu naxĩnagü nax ngéma chomaxã quidexaxũcạx!

2Rü ngẽxguma i choma rü ngẽma nutatachinügügu tá chanaxümatü ga yematama ore ga noxri nagu chaxümatüxũ ga yema nüxíraxũxũ ga nutatachinü ga quipuxẽẽxũ. Rü ñụxũchi ngẽma baúgu tá namaxã cunguxũ!" ñanagürü choxũ ga Tupana.

3Rü yexguma ga choma rü nai ga acáchianaxcạxwa chanaxü ga wüxi ga baú. Rü chanaxü ta ga taxre ga nutatachinügü rü ñụxũchi guma mạxpűnegu namaxã chaxĩnagü.

4Rü nüma ga Cori ya Tupana rü yema taxre ga nutatachinügu nanaxümatü ga yema 10 ga norü mugü, yema noxritama naxüxũrüxũ ga yexguma guma mạxpűnewa üxüemaarü ngãxũwa pemaxã yadexaxgu ga yexguma guxãma ga yixema wüxigu yexma ngutaquẹxegügu. Rü ñụxũchi choxna nanana ga yema taxre ga nutatachinügü.

5Rü yexguma ga choma rü ícharüxĩ nawa ga guma mạxpűne. Rü ñụxũchi yema baúgu chananucu ya yema taxre ga nutatachinügü, yema Cori ya Tupana chomaxã nüxũ ixuxũrüxũ. Rü ñụxma rü ta rü ngématama nangẽxmagü ==ñanagürü ga Moiché.

6Rü nüma ga yema Iraétanüxũ rü Beerúx-bené-yaacáũwa inaxĩãchi nax Mochérawa naxĩxũcạx. Rü yexma nixĩ ga nayuxũ ga Aróũ, rü yexma nixĩ ga natạxgüãxũ. Rü nane ga Ereachá nachicüxü chacherdótexũ ningucuchi.

7Rü yéma inaxĩãchi rü Guxgódawa naxĩ. Rü yéma Guxgódawa inaxĩãchi nax Yobátawa naxĩxũ. Rü yema naanewa rü taxũ ga dexá nayexma.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]Rü yéma nixĩ ga Cori ya Tupana ga Lebítanüxũxũ naxunetaxũ nax yangegüãxũca̲x ga yema baú ga Cori ya Tupanaarü mugüchixũ, rü ña̲xũchi namaxã inacua̲xgüxũca̲x. Rü yexgumarüxũ ta nüxũ naxuneta nax napẹ̲xewa nayexmagüxũca̲x rü nüxṹ napuracüexũca̲x rü naégagu duũxũgümaxã mexũ naxuegugüxũca̲x. Rü ña̲xma rü ta rü ngẽmaãcü nanaxügü.

[9]Rü yema Lebítanüxũ rü taxuxũma ga naane nüxna naxṹ natanüwa ga yema togü ga Iraétanüxũ. Yerü nümatama ga Cori ya Tupana nixĩ ga nüxna ücü norü ãmareruxũ.

[10]Rü Moiché rü ñanagürü: —Choma rü 40 ga ngunexũ rü 40 ga chütaxũ guma ma̲xpűne ga Chinaíwa chayexma, noxrirüũtama. Rü Cori ya Tupanana chaca nax tama pexũ nada̲i̲xũca̲x, rü nüma rü choxũ naxĩnü rü yemaca̲x tama pexũ nadai.

[11]Rü nüma ga Cori ya Tupana rü ñanagürü choxũ̃: “¡Ngéma naxũ, rü cugü namexẽxẽ nax namaxã icuxũãchixũca̲x i ngẽma duũxũgü nax nagu pechocuxũca̲x rü peyapuxũca̲x i ngẽma naane ga nũxcümaũgüxũ ga perü o̲xigümaxã nüxũ chixuxũ nax nüxna tá chanaxãxũ!” ñanagürü.

### Yema Cori ya Tupana Iraétanüxũaxṹ naxwa̲xexũ

[12]Rü ña̲xma Pa Iraétanüxũx ¿ta̲xacü nixĩ i perü Cori ya Tupana pexṹ naxwa̲xexũ̃? Rü ngẽma pexṹ nanaxwa̲xexũ̃ nixĩ nax nüxũ picua̲xüũgüxũ̃ rü aixcüma naga pexĩnüexũ̃ rü nacümagu pexĩxũ̃, rü nüxũ̃ pengechaũgüxũ̃ rü ña̲xũchi nüxṹ pepuracüexũ̃ guxũma i perü maxũmaxã rü guxũ̃ i peãẽmaxã.

[13]Rü ngẽma Tupana pexṹ naxwa̲xexũ̃ nixĩ nax aixcüma peyanguxẽẽxũ̃ i norü mugü rü uca̲xẽgü i ña̲xma pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ nax mea pexũ̃ nangupetüxũca̲x.

[14]¡Rü dücax, nagu perüxĩnüe nax Cori ya perü Tupana yixĩxũ̃ i norü yora i ngẽma dauxũwa nüxũ̃ idauxũ̃ rü ngẽma yexerawa ngẽxmagüxũ̃, rü ña̲xũchi ñoma i naane rü guxũma i nawa ngẽxmagüxũ̃!

[15]Natürü natanüwa ga guxũma ga yema togü ga duũxũgü rü nüma ga Cori ya Tupana rü yexera namaxã nataãxẽ ga yema nũxcümaũgüxũ̃ ga perü o̲xigü rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nüxũ nangechaxũ. Rü yemacax pema nax nataagü pixĩgüxũ, rü pexũ naxuneta. Rü ñuxma rü ta rü meama nangox nax pexũ naxunetaxũ nax norü duũxũgü pixĩgüxũ.

16¡Rü ngẽmacax nüxũ perüoe i ngẽma pecüma i chixexũ i perü maxũwa ngẽxmaxũ! Rü tama name i duũxũgü i tama ixĩnüechaũxũ pixĩgü.

17Erü yimá perü Cori ya Tupana rü ngẽma duũxũgü namaxã tupanaãxgüxũétüwa nangẽxma, rü guxũma i ãẽxgacügüétüwa nangẽxma. Rü nüma nixĩ i poraxüchicü rü ãũcümacü rü guxũmaxã icuácü. Rü naxcax rü guxãma i yixema rü tawüxigu, rü tama diẽru nayaxu ega texé tügü ütanüchaũgu.

18Rü nüma rü tüxna nadau ya yíxema taxcuxe rü yutexe. Rü tüxũ nangechaxũ ya yíxema to i nachixũanecüãx ya petanüwa ngẽxmaxe, rü tüxũ naxüwemü rü tüxũ naxüxchiru.

19Rü ngẽmacax i pema rü ta penaxwaxe nax tüxũ pengechaxũxũ ya yíxema to i nachixũanecüãx, yerü ga pemax rü ta to ga nachixũanecüãxgü pixĩgü ga Equítuanewa.

20¡Rü nüxũ pengechaxũ ya yima perü Cori ya Tupana! ¡Rü nüxũxicatama picuaxüũgü rü naga pexĩnüe! ¡Rü ngẽxguma wüxi i uneta pexüxgu rü penaxwaxe i naégagu penaxüx!

21Erü nüxũ nixĩ i namexũ nax nüxũ picuaxüũgüxũ. Rü nüma nixĩ ya perü Tupana ga pexcax naxücü ga yema taxũgü ga mexũgü ga pexetümaxã nüxũ pedaugüxũ.

22Rü yexguma Equítuanewa nangugügu ga yema nũxcümaũgüxũ ga perü oxigü, rü 70 icatama yema nangugü. Natürü i ñuxma i pemax rü perü Cori ya Tupana pexũ nimuxẽxẽ, rü ngẽmacax ñoma ẽxtagü i daxũxũwa nüxũ idauxũrüxũ pemuxũchi.

## Wenaxarü naxümatü ga Tupanaarü mugü 11

### Cori ya Tupanaarü pora


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]¡Rü nüxũ pengechaũgü ya perü Cori ya Tupana! ¡Rü peyanguxẽẽgü i norü ngu̱xẽẽtaegü, rü norü ucu̱xẽgü rü norü mugü rü guxũma i ngẽma pemaxã nüxũ yaxuxũ!

[2]¡Rü ñu̱xma rü nüxna pecua̱xãchie ga yema Cori ya perü Tupana pexca̱x üxũ nax yemamaxã pexũ yanawe̱xãchixẽẽxũca̱x! Rü tama pexacügü nixĩ ga nüxũ nadaugüxũ ga yema naxüxũ, natürü pematama nixĩ ga nüxũ pedaugüxũ rü nüxũ pecuáxũ ga yema Tupana norü poramaxã naxüxũ.

[3]Rü pemax nixĩ ga nüxũ pedaugüxũ ga yema cua̱xruũgü ga Equítuanewa nawéxũ ga Tupana nax namaxã napoxcuãxũca̱x ga Faraóũ rü guxũma ga norü duũxũgü.

[4]Rü yexguma yema Equítuanearü churaragü pewe nangegügu rü nüxũ pedaugü ga yema namaxã rü yema norü cowarugümaxã, rü yema norü carugü ga dairuxũgümaxã naxüxũ ga Tupana ga yexguma Már ga Dauchíüxũgu nayixẽẽãgu. Rü yemaacü nüma ga Cori ya Tupana rü wüxicana yexma nayanaxoxẽẽgü.

[5]¡Rü nüxna pecua̱xãchie ta ga guxũma ga yema chianexũwa pexca̱x naxüxũ ñu̱xmata nua pengugü!

[6]Rü pema rü nüxũ pedaugü ta ga yema Tupana namaxã üxũ ga Datáũ rü Abiráũ ga Eriá nanegü ga Rubéũtanüxũ ga yexguma naxca̱x yange̱xgu ga waixũmü rü yemagu nax nayixcuxũ wüxigu namaxã ga naxacügü rü napatagü rü guxũma ya norü yemaxũgü. Rü guxũma ga Iraétanüxũpe̱xewa nixĩ ga nangupetüxũ ga yema.

[7]Rü pematama nixĩ ga nüxũ pedaugüxũ rü nüxũ pecua̱xgüxũ ga guxũma ga yema mexũgü ga Cori ya Tupana üxũ.

### Cori ya Tupana rü tá Iraétanüxũna nanaxã i muxũma i mexũgü nawa i ngẽma naane i namaxã naxueguxũ

[8]¡Rü peyanguxẽxe̱x i guxũma i ngẽma mugü i ñu̱xma pemaxã nüxũ chixuxũ nax ngẽmaãcü peporaexũca̱x rü nagu pechocuxũca̱x rü peyapuxũca̱x i ngẽma naane i tá peyaxuxũ!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[9]Rü ngẽxguma peyanguxẽẽgu i guxũma i ngẽma mugü rü mucüma ya taunecü tá nawa pemaxẽ i ngẽma naane ga Cori ya Tupana nũxcümaũgüxũ ga perü o̲xigümaxã rü nataagümaxã ueguxũ nax nüxna naxãgüãxũca̲x. Rü ngẽma naanewa rü yimá lechi rü berure rü ñoma dexárüxũ niya̲xmare rü taguma nataxu.

[10-11]Rü ngẽma naane i tá peyapuxũ rü taxũtáma ngẽma Equítuane i nawa ípechoxũxũrüxũ nixĩ. Rü pema rü yéma Equítuanewa rü poraãcü pepuracüe yerü ipenato ga naxchire rü peyamegü, ñoma taa̲xtügu itoxũ i nanetü imegüxũrüxũ. Natürü ngẽma naane i tá peyapuxũwa rü pucü tátama nayamegü i peanegü i mápü̲xanexũwa rü doxonexũwa ngẽxmagüxũ.

[12]Ngẽma rü wüxi i naane i Cori ya Tupanatama nüxna dauxũ nixĩ. Nüma rü guxcüma ya taunecügu nüxna nadau.

[13-14]Rü ngẽxguma pema mea peyanguxẽe̲xgu i ñaa mugü i ñoma i ngunexũgu pexna chaxãxũ, rü ngẽxguma aixcüma nüxũ pengechaũgügu ya Cori ya perü Tupana, rü ngẽxguma nüxũ picua̲xüũgügu guxũne ya perü maxũnemaxã, rü guxũ i peãxẽmaxã, rü ngẽxguma i nüma ya Tupana rü tá ípetoexũgu nanapuxẽxẽ rü ñu̲xũchi ngẽxguma ngexwaca yaxo̲xgu i penetü rü tá wena nanapuxẽxẽ nax mea pexṹ nayaxũca̲x rü yaxoxũca̲x, rü pexṹ nangemaxũca̲x i perü trigu, rü perü bínu, rü perü chíxũ.

[15]Rü ngẽxgumarüxũ tá ta ya Cori ya Tupana rü nanaxügüxẽxẽ ya maxẽgü perü wocagüca̲x. Rü ngẽmaãcü tá nimu rü tagutáma pengewemü.

[16]Natürü name nixĩ i pexuãẽgü nax tama texé pexũ womüxẽẽxũ nax Tupanana pixĩgachixũca̲x rü tomare i tupanagüxũ picua̲xüũgüxũca̲x rü nape̲xegu pecaxápü̲xügüxũca̲x.

[17]Erü ngẽxguma tá nüxna pixĩgachigu, rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá pemaxã nanu rü taxũtáma pexca̲x nanapuxẽxẽ. Rü ngẽma naane rü taxuxũtáma nawa narüxü, rü pema rü tá paxaxüchi nagu peyue i ngẽma naane i mexũ i Cori ya Tupana tá pexna ãxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

18¡Rü pegüãxẽgu namaxã penguxũ i ñaa ore, rü nagu perüxĩnüeecha! ¡Rü pegüchacüüwa, rü pegücatüwa peyangaxcuchi i ngẽma mugü nax ngẽmaãcü tama nüxũ iperüngümaexũcax!

19¡Rü ñaa oremaxã penangúexẽxẽ i pexacügü, rü nachigagu namaxã pidexagü i pepatawa, rü namagüwa. Rü ngẽxgumarüxũ ta i ngẽxguma pepeechaũgu rü íperüdagügu rü ñaa oremaxã penangúexẽxẽ!

20-21Rü perü caxtagügu, rü pepataarü ĩãxgügu penaxümatü i ngẽma oregü, nax ngẽmaãcü i pemax rü pexacügü rü namáarü maxũaxgüxũcax nawa i ngẽma naane i Cori ya Tupana nũxcümaũgüxũ ga perü oxigümaxã ueguxũ nax tüxna naxããxũcax. Rü ngẽmaãcü tá namax i perü maxũ, ngẽma dauxũwa nüxũ idauxũ rü ñoma i naaneétüwa ngẽxmagüechaxũrüxũ.

22Rü ngẽxguma tá aixcüma peyanguxẽẽgu i guxũma i ñaa mugü i ñuxma pemaxã nüxũ chixuxũ nax peyanguxẽẽxũcax, rü ngẽxguma tá ngẽma mugügu pexĩxgu rü ngẽxguma aixcüma perü Cori ya Tupanaxũ pengechaũgügu rü aixcüma mea nawe perüxĩxgu, rü ngẽxguma namaxã pixaixcümagügu, rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá pexũ narüngũxẽxẽ.

23Rü tá pepexewa ínanawoxũ i guxũma i ngẽma duũxũgütücumügü, rü tá nüxũ perüporamae i guxũma i ngẽma duũxũgü i pexũ rümumaexũ rü perü yexera poraexũ.

24Rü guxũma i ngẽma naane i nawa pengugüxũ rü pengagüxũ rü pexrü tá nixĩ. Rü ngẽma perü üyeane i súrwaama rü chianexũwa tá inaxügü rü ñuxmatáta Líbanuanewa nangu i nórtewa. Rü éstewa rü natü ya Eufrátewa tá inaxügü rü ñuxmatáta Már i Mediteráneuwa nangu i oéstewaama.

25Rü taxúetama texé pexũ ítayachaxãchigüxẽxẽ. Rü yimá Cori ya perü Tupanagagu rü tá pexũ namuũe i guxũma i ngẽma duũxũgü i ngextá ípechopetüetanüxũwa, ngẽma nüma pemaxã nüxũ yaxuxũrüxũ.

26Rü ñoma i ngunexũgu rü pexna chaca rü ngexũrüüxũ nixĩ i penaxwaxexũ. ¿Rü penaxwaxe nax mexũ pemaxã naxueguxũ ya Tupana rüexna chixexũ pemaxã naxueguxũ?


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[27]Rü ngẽxguma tá naga pexĩnüegu i ngẽma Cori ya perü Tupanaarü mugü i ñu̱xma pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃, rü nüma rü tá mexũ̃ pemaxã naxuegu.

[28]Natürü ngẽxguma tama naga pexĩnüegu i Cori ya perü Tupanaarü mugü, rü nüxũ̃ perüxoegu i ngẽma ñu̱xma pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ rü nawe perüxĩxgu i ngẽma tupananetachicüna̱xãgü ga noxri tama nüxũ̃ pecuáxũ̃, rü nüma ya Tupana rü tá guxchaxũ̃ pemaxã naxuegu.

[29]Rü ngẽxguma perü Cori ya Tupana tá pexũ̃ nagu chocuxẽxẽgu i ngẽma naane i tá peyapuxũ̃, rü pema rü tá mexũ̃ namaxã pexuegu ya yima ma̱xpṹne ya Guerichíũ̃ rü tá chixexũ̃ namaxã pexuegu ya yima ma̱xpṹne ya Ebá.

[30]Rü yima taxre ya ma̱xpṹnegü rü oéstewaama nangẽxmagü i Yudáũ̃arü tocutüwa. Rü yimagü rü nawa nangẽxmagü i ngẽma doxonexũ̃ i Canaáũ̃tanüxũ̃ nawa maxẽxũ̃ i Guirigáarü to̱xma̱xtawa i Moréarü naigü i taxũ̃arü ngaicamana.

[31-32]Pemax rü marü pichoũ̃chaũ̃ i ngẽma natü i Yudáũ̃ nax nagu pichocuxũ̃ca̱x i ngẽma naane i perü Cori ya Tupana tá pexna ãxũ̃. Rü ngẽxguma tá marü peyapuxgu rü nawa pemaxẽgu i ngẽma naane, ¡rü nagu pexĩ i guxũ̃ma i ngẽma mugü rü ucu̱xẽgü i ñu̱xma pexna chaxãxũ̃!

## Wenaxarü naxümatü ga Tupanaarü mugü 12

### Mugü i duũ̃xũ̃güca̱x ixĩxũ̃

[1]Rü ngẽxguma nawa pemaxẽgu i ngẽma naane i Cori ya perü Tupana perü o̱xigümaxã unetaxũ̃ rü penaxwa̱xe nax guxũ̃guma naga pexĩnüexũ̃ rü nagu pexĩxũ̃ i ngẽma mugü rü ucu̱xẽgü i pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃.

[2]¡Rü wüxicana penaxoxẽxẽ i guxũ̃ma i ngẽma nachicagü i ma̱xpṹnegüwa ngẽxmagüxũ̃ rü guxũ̃ma i naigü i taxũ̃tüxũ̃wa ngẽxmagüxũ̃ i ngextá ngẽma duũ̃xũ̃gü i tá ípewoxũ̃xũ̃ norü tupananetagüxũ̃ nawa yacua̱xüũ̃güxũ̃!

[3]¡Rü nagu pepogüe i norü ãmarearü guruũ̃gü, rü íxraxũ̃gu penapo ya yima nutagü ya namaxã natupana̱ã̱xgücü. Rü ípenagu i ngẽma Acheráchicüna̱xã i nainaxca̱x i nüxũ̃ yacua̱xüũ̃güxũ̃. Rü nagu pepogüe i norü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tupanachicünaxãgü! ¡Rü ípenapigü i naégagü i ngẽma norü tupanagü nax taxuwama nüxna nacuaxãchiegüxũcax!

4Rü pema rü ngẽxguma perü Cori ya Tupanaxũ picuaxüũgügu ¡rü taxũtáma ngẽma duũxũgücümagu pexĩ!

5Rü Tupana rü petanüwa tá nüxũ naxuneta i wüxi i nachica nax nawa namaxũxũcax. Rü pema rü tá ngẽma nachicawa pexĩ nax ngéma nüxũ picuaxüũgüxũcax.

6Rü ngẽxma tá Tupanacax peyadai rü ípenagu i perü ãmaregü i naxũnagü, rü ngéma tá penange i perü diẽru i diésmugü, rü ngẽma diẽru i Tupanaarü puracücax ipexãxũ, rü ngẽma diẽru i Tupanamaxã pexueguxũ, rü ngẽma diẽru i perü ngúchaũmaxã ipexãxũ, rü ngẽma nüxíraxũgüxũ i perü wocaxacügü rü perü carnéruxacügü i Tupanana pexãgüxũ.

7Rü ngẽma nachicawa rü Cori ya Tupanapexewa pexacügümaxã tá pechibüe rü tá petaãxẽ naxcax i ngẽma mexũgü i Cori ya perü Tupanaarü ngũxẽẽgagu perü puracüwa peyaxuxũ.

8Rü ngẽxguma ngẽma nachicawa Tupanaxũ picuaxüũgügu rü taxũtáma ñuxma ixügüxũrüxũ penaxü nax wüxichigü tanaxüxũ i ngẽma tümacax mexũ.

9Rü ñuxma rü ta taxũta nawa pengugü i ngẽma naane i Cori ya perü Tupana tá pexna ãxũ i nawa tá aixcüma petaãẽgüxũ.

10Natürü ngẽxguma marü pichoũgu i ngẽma natü i Yudáũ rü nawa pemaxẽgu i ngẽma naane i Cori ya Tupana tá pexna ãxũ, rü nüma rü tá pexna nadau rü tá pexũ ínapoxũ naxmexwa i ngẽma perü uanügü i pexũ íchomaeguãchixũ rü taxucaxtama pemuũe rü pexoegaãẽgü.

11Rü ngẽxguma ngẽma naanewa pengẽxmagügu rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá nüxũ naxuneta i wüxi i nachica i nüma tá nawa nangẽxmaxũ. Rü ngéma tá naxcax peyadai rü ípenagu i perü ãmaregü i naxũnagü. Rü ngéma tá penange i perü diẽru i diésmugü, rü ngẽma diẽru i Tupanaarü puracücax


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ipexãxũ, rü ngẽma perü nanetüarü o i rümemaegüxũ i pexueguxũ nax Tupanana penaxãxũ.

12Rü ngẽma nachicawa i Cori ya Tupanapẹxewa rü tá penaxüchiga wüxigu namaxã i penegü rü pexacügü rü perü puracütanüxũ rü ngẽma Lebítanüxũ i petanüwa maxẽxũ. Erü nümagü i Lebítanüxũ rü taxuxũma i naanegü nayauxgü i perü naanewa.

13¡Rü pegüna pedạụx nax tama ngexũrüüxũmare i nachicawa ípenaguxũ i perü ãmaregü!

14Rü wüxitücumüarü naanewa rü Tupana tá nüxũ naxuneta i wüxi i nachica nax ngéma naxcạx ãmaregü piguxũcạx. Rü ngéma tá nixĩ i penaxüxũ i guxũma i ngẽma pexũ chamuxũ.

15Natürü guxũguma ega penaxwạxegu rü tama nachụxu nax peyamáxũ i wüxi i pexũna rü penangṍxũ i namachi. Rü ngẽma rü wüxi i ngũxẽxẽ nixĩ i Tupana pexna ãxũ. Rü yíxema Tupanapẹxewa tügü mexẽ́́xe rü woo yíxema tama Tupanapẹxewa tügü mexẽ́́xe, rü marü name nax tanangṍxũ i ngẽma namachi ñoma cowümachi rüẹxna yawemachi tangṍxũrüxũ.

16Natürü yimá nagü rü ¡taxũtáma penangọ̃x! Rü waixũmüanegu tá penaba ñoma dexá ibaxũrüxũ.

17Rü ngẽxguma perü ĩanegüwatama pengẽxmagügu rü taxũtáma penangọ̃x i ngẽma perü ãmaregü i diésmu i marü Tupanacạx ípexüxüchixũ i perü triguwa rü perü bínuwa rü perü chíxũwa rü nüxíraxũxũ i perü wocaxacügüwa rü carnéruxacügüwa, rü bai i tạxacü i Cori ya Tupanamaxã pexueguxũwa rü woo i ngẽma ãmare i perü ngúchaũmaxã Tupanana pexãxũwa.

18Rü guxũma i ngẽma Tupanaarü ãmaregü rü penaxwạxe i napẹxewa penangọ̃x nawa i ngẽma nachica i nüma nüxũ naxunetaxũ. Rü ngéma perü Cori ya Tupanapẹxewa rü tá penangọ̃x wüxigu namaxã i pexacügü rü perü puracütanüxũ rü ngẽma Lebítanüxũ i petanüwa ngẽxmagüxũ. Rü ngéma chopẹxewa tá petaãẽgü namaxã i ngẽma õna i perü puracüwa peyaxuxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

19Rü ngẽxguma ngẽma naanewa pemaxẽyane ¡rü taxű i nüxữ perüngümaexữ i ngẽma Lebítanüxữ!

20Natürü ngẽxguma Tupana yanguxẽẽgu nax nüxữ natanetaxữ i ngẽma perü naane, yema pemaxã nüxữ yaxuxữrüxữ, rü ngẽxguma pexű́ nachi̱xégagu nax namachi pengő́xữ rü tá penango̱x i guxữma i namachi i penaxwa̱xexữ.

21Natürü ngẽxguma ngẽma ípemaxẽxữarü yáxữwama nangẽxmagu i ngẽma nachica ya Tupana nüxữ unetaxữ naxca̱x ya napata rü ngẽxguma taxuacüma ngéma pixĩgu, rü name nax ngẽma ípemaxẽxữgutama penadaixữ i ngẽma wocaxacügü rüe̱xna carnéruxacügü i Tupanana pexãxữ rü name nax penangő́xữ i guxữma i ngẽma namachi i pexű́ chi̱xégaxữ, ngẽma pemaxã nüxữ chixuxữrüxữ.

22Rü ngẽma cowümachi rü yawemachi nax pengő́xữrüxữ rü marü name nax penangő́xữ i ngẽma wocaxacümachi rü ngẽma carnéruxacümachi. Rü yíxema Tupanape̱xewa tügü mexẽ́́xe rü woo yíxema tama Tupanape̱xewa tügü mexẽ́́xe rü tama nachu̱xu nax tanangő́xữ i ngẽma namachi

23Natürü yimá nagü rü ¡taxũtáma penango̱x! Erü yimá nagüwa nangẽxma i norü maxữ. Rü ngẽmaca̱x ¡taxũtáma ngẽma namachimaxã penango̱x ya yimá nagü ya maxữ nawa ngẽxmacü!

24-25Rü yimá nagü rü penaxwa̱xe nax waixữmüanegu penabaxữ ñoma dexá ibaxữrüxữ. ¡Rü taxũtáma penango̱x! Rü ngẽmaãcü tá pexữ rü pexacügüxữ mea nangupetü, erü penaxü i ngẽma Tupanape̱xewa mexữ.

26Natürü ngẽma perü ãmaregü i Tupanaca̱x ípexüxüchixữ rü ngẽma ãmaregü i Tupanaca̱x pexueguxữ rü tá ngẽma nachica ya Tupana nüxữ unetaxữwa penana.

27Rü ngẽma Tupanaarü ãmarearü guruữwa tá naxca̱x ípenagu i perü naxữnagü. Rü yimá nagü i ngẽma naxữnagü i Tupanana pexãxữ rü tá ngẽma ãmarearü guruữétügu penaba. Natürü i ngẽma namachi rü name nax penangő́xữ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

28¡Rü naga pexĩnüe rü peyanguxẽxẽ i guxũma i ngẽma pemaxã nüxũ chixuxũ nax ngẽmaãcü i pemax rü pexacügü rü mea pexũ nangupetüxũcax i guxũguma! Erü penaxü i ngẽma Tupanapexewa mexũ i nüma ya Cori ya Tupana namaxã taãẽxũ.

### Ucuxẽgü naxcax i ngẽma naxchicünaxãgüxũmare icuaxüũgüxũ

29-30Rü ngẽxguma Cori ya Tupana nadaiãgu i ngẽma duũxũgütücumügü nawa i ngẽma naane i tá penapuxũ, rü ngẽxguma nawa pemaxẽgu i pema, rü tá penaxwaxe nax pexuãẽgüxũ nax tama nagu pexĩxũ i ngẽma nacümagü i ngẽma duũxũgü i ñuxma ngẽma naanewa maxẽxũ, rü bai i nüxũ picuaxüũgüxũ i norü tupananetagü.

31Rü tama name nax ngẽma duũxũgü naxüxũrüxũ penaxü i ngẽxguma Cori ya Tupanaxũ picuaxüũgügu. Erü nüma ya Cori ya Tupana rü nüxũ nawaxtümüxũ i ngẽma chixexũ i naxügüxũ i ngẽma duũxũgü i ngẽxguma norü tupananetaxũgü yacuaxüũgügu. Rü nümagü rü norü tupananetagücax tüxũ nigu ga naxacügü.

32Natürü i pema rü penaxwaxe nax guxũguma nagu pexĩxũ i guxũma i ngẽma mugü i pemaxã nüxũ chixuxũ. Rü taxũtáma taxacürü to i mugü pixücuchi rüexna ípenaxüxüchi nawa i ngẽma pemaxã nüxũ chixuxũ.

## Wenaxarü naxümatü ga Tupanaarü mugü 13

1-3Rü ngẽxguma petanüwa nangoxgu i wüxi i ngoxetüwaxexũ rüexna wüxi i orearü uruxũ i pemaxã naxunagüxũ i wüxi i cuaxruxũ, rüexna taxacü i yixcüra tá ngupetüxũ, rü woo yanguxgu i ngẽma pemaxã nüxũ yaxuxũ rü ngẽmawena rü pexũ ñaxgu: “¡Ngĩxã nawe tarüxĩ i to i tupanagü i pema tama nüxũ pecuáxũ, rü ngĩxã rü nüxũ ticuaxüũgü!” ñaxgu pexũ, rü tama name i naga pexĩnüe. Erü nüma ya Cori ya perü Tupana rü pexũ naxú rü aixcüma perü maxũnemaxã rü guxũ i peãẽmaxã nüxũ pengechaũ.

4¡Rü perü Cori ya Tupanawexica tátama nixĩ i perüxĩxũ, rü yima perü Tupanaxũxicatata nixĩ i picuaxüũgüxũ! ¡Rü nagu pemaxẽ i norü mugü rü naga pexĩnüe! ¡Rü nüxú pepuracüe rü guxũguma naxcaxicatama pemaxẽ!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[5]Rü ngẽma orearü uruxũ rüẹxna ngẽma ngọxetünetaxũ rü noxtacüma peyamạx, erü pexũ naxuxcụxẽ nax namaxã penuexũcạx ya perü Cori ya Tupana ga Equítuanewa pexũ ínguxũxẽẽcü ga ngextá pexũ ínamugügümarexũwa. Rü tá nayu i ngẽma orearü uruxũ rüẹxna ngẽma ngọxetünetaxũ nagagu nax pexũ yaxĩgachixẽẽchaũxũ nüxna i ngẽma mugü ga Tupana pemaxã nüxũ yaxuxũ nax nagu pexĩxũcạx. Rü ngẽmaãcü tá ipeyanaxoxẽxẽ i ngẽma chixexũ i petanüwa ngẽxmaxũ.

[6]Rü ngẽxguma cuenexẽxũchi rüẹxna cune rüẹxna cuxacü rüẹxna cuxmạx i ngĩxũ cungechaxũcü rüẹxna wüxi i cumücüxüchi cúãcü cuxũ naxucụxẽgu nax nüxũ quicuạxüũxũcạx i togü i tupanagü i cuma tama nüxũ cucuáxũ rü cunatü tama nüxũ cuáxũ rü taxũtáma naga cuxĩnü.

[7]Rü woo ega ngẽma duũxũgü i pexna ngaicamagüxũarü tupana yixĩxgu, rü woo duũxũgü i pexna yáxũgugüxũarü tupana yixĩxgu, rü woo i ñaa naanearü tawa maxẽxũ i duũxũgüarü tupana yixĩxgu, rü taxũtáma cugü icuxã nax cunaxüxũcạx i ngẽma duũxũ i cuxũ ucụxẽxũarü ngúchaũ rü taxũtáma naga cuxĩnü.

[8-9]Rü taxũtáma namaxã quixãũxãchi rü taxũtáma icuyacụx i ngẽma chixexũ üxũ ¡rü noxtacüma yamạx! Rü cuma tá nixĩ i cuxíra icunaxügüxũ nax cuyamáxũ. Rü cuwena rü guxũma i duũxũgü tá nixĩ i yamạxgüxũ.

[10]¡Rü nutamaxã ínamuxũchi rü ñụxmata nayụx i ngẽma duũxũ! Rü ngẽma nixĩ i norü natanü i ngẽma duũxũ i cuxũ ixũgachixẽẽchaũxũ nüxna ya Cori ya curü Tupana ya Equítuanewa cuxũ ínguxuchixẽẽcü ga ngextá mugüruũgü íquixĩxũwa.

[11]Rü ngẽmaãcü guxũma i Iraétanüxũ rü tá nüxũ naxĩnüe i ngẽma ngupetüxũchiga, rü tá poraãcü namuũe. Rü tagutáma wena texé tanaxüchaũ i nangexgumaraxũxũ i chixexũ.

[12-15]Rü ngẽxguma nüxũ pecuáchigagu nax ngexnerüxüne ya yima ĩanegü ya Cori ya perü Tupana pexna ãxũnewa nangóegu i duũxũgü i chixexũarü üruũgü i tama Tupanaga ĩnüexũ rü naxucụxẽgüxũ i duũxũgü nax tạxacürü tupananetaxũ yacuạxüũgüxũ, rü pema rü name nax ípeyadaugüxũ rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

aixcüma yixĩ rüẹxna tama. Rü ngẽxguma aixcüma yixĩxgu nax duũ̃xũ̃gü naxucụxẽgüxũ̃ nax tạxacürü tupananetaxũ̃ yacuạxüũ̃güxũ̃cạx, rü penaxwạxe nax noxtacüma taramaxã penadaixũ̃ i guxũ̃ma i ngẽma duũ̃xũ̃gü ya yima ĩanewa maxẽxũ̃. Rü guxũ̃táma pedai rü taxuxũ̃táma pemaxẽxẽ rü woo ngẽma naxũ̃nagü rü tá penadai.

16Rü guxũ̃ma i norü ngẽmaxũ̃gü i ngẽma duũ̃xũ̃gü, rü yima ĩanearü ngãxũ̃gu tá penanutaquẹxe rü ngéma tá peyagu wüxigu namaxã ya yima ĩane. Rü ngẽma rü wüxi i ãmare i Cori ya perü Tupanana pexãxũ̃ tá nixĩ. Rü yima ĩane rü tá inayarüxo rü tagutáma wena nanaxügü.

17¡Rü taxũtáma tạxacü pegüxṹ peyaxu i ngẽma Cori ya Tupana ueguxũ̃ nax peyaguxũ̃! Rü ngẽxguma aixcüma peyanguxẽẽgu i guxũ̃ma i ngẽma rü nüma ya Cori rü tagutáma pemaxã nanu. Rü tá nüxṹ pengechaxũ̃tümüxũ̃gü rü tá pexũ̃ nimuxẽxẽ yema perü ọxigümaxã naxueguxũ̃rüxũ̃.

18Rü ngẽxguma nagu pexĩxgu i guxũ̃ma i norü mugü i ñụxma pexna chaxãxũ̃ rü penaxụ̈xgu i ngẽma napẹxewa aixcüma mexũ̃, rü nüma ya Cori ya Tupana rü guxũ̃gutáma pexũ̃ narüngũ̃xẽxẽ.

## Wenaxarü naxümatü ga Tupanaarü mugü 14

1Pema rü naxacügü pixĩgü i perü Cori ya Tupana. Rü ngẽmacạx rü ngẽxguma wüxi i petanüxũ̃ yuxgu ¡rü taxũtáma perü ngechaũ̃maxã pegü pewí rü pegü piyoeru!

2Erü pema rü perü Cori ya Tupanaarü duũ̃xũ̃gü pixĩgü, rü nüma rü pexũ̃ naxuneta natanüwa i guxũ̃ma i ñoma i naanewa maxẽxũ̃ i duũ̃xũ̃gü nax noxrü pixĩgüxũ̃cạx.

### Naxũ̃nagü i mexũ̃ nax nangṍxũ̃
(Lv. 11.1-47)

3-4Rü tama name i penangọ̃x i ngẽma naeũ̃ ya Tupana pexna chụxuxũ̃. Rü ñaagü nixĩ i ngẽma naeũ̃gü i mexũ̃ nax penangṍxũ̃: rü wocagü, rü carnérugü, rü chíbugü,


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[5]rü cowügü, rü yawegü, rü gamugü, rü chíbugü i naixnecücüãx, rü antíropegü, rü carnérugü i naixnecücüãx.

[6]Rü marü name nax penangõxũ i ngẽma naeũgü i wena yoxwemügüxũ rü taxrepatüxũ.

[7]¡Natürü taxũtáma penangõx i ñaa naeũgü: rü caméyugü, rü conéyugü rü liébregü rü teyóũ, erü nümagü rü woo wena nayoxwemügü natürü tama nataxrepatü. Rü ngẽma naeũgü rü Tupanapẽxewa rü nixãũãchi.

[8]Rü ngẽma cuchi rü woo nataxrepatü ¡rü taxũtáma penangõx! Erü tama wena nayayoxmũ i nawemü. Rü ngẽmacãx Tupanapẽxewa rü nixãũãchi. ¡Rü taxũtáma penangõx i namachi rü bai tá nüxũ pingógü ega nayũxgu.

[9-10]Rü name nax penangõxũ i guxũma i ngẽma dexácüãx i ãxcüraxũ rü ãchipáxũ, natürü tama name nax penangõxũ i ngẽma dexácüãx i tama ãxcüraxũ rü ãchipáxũ. Erü pexcãx rü naxãũãchi.

[11]Rü name nax penangõxũ i guxũma i ãxpẽxatüxũ i tama ãũãchixũ.

[12-18]Natürü ngẽma ãxpẽxatüxũ ya Tupana pexna chũxuxũ nax penangõxũ rü ñaagü nixĩ: rü ĩyü, rü ĩyü i büyechinãxãwãxexũ, rü ĩyü i caripira, rü ngurucu, rü miránugü, rü ĩyügü, rü cuervugü, rü abetrú, rü murutucu, rü toxõ, rü guxũma i ngẽma ĩyürüxũ ixĩxũ, rü ngú, rü ibí, rü cówa, rü pelícanu, rü ẽxcha, rü cotua, rü tuyuyu, rü naguxũraũxũ i cówagü, rü abubíya, rü chũxüri. Rü guxũma i ngẽma rü tama name nax penangõxũ.

[19]¡Rü taxũtáma penangõx i naweanegü i ãxpẽxatügüxũ! Erü Tupanacãx rü nixãũãchi.

[20]Natürü guxũma i ngẽma ãxpẽxatüxũgü i Tupanacãx mexũ rü marü name nax penangõxũ.

[21]Rü ngẽxguma nüxũ peyangauxgu i wüxi i naeũ i marü yuxũ rü tama name nax penangõxũ. Erü pema rü perü Cori ya Tupanaarü duũxũgü pixĩgü. Natürü marü name nax ngẽma duũxũ i to i nachixũanecüãx i petanüwa maxũxũna penaxãxũ i ngẽma namachi. Rü nüma rü marü name nax nangõãxũ. Rü ngẽxgumarüxũ ta rü name nax namaxã petaxexũ nüxũ i ngẽma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

to i nachixũanecüa̲x i ngéma üpetüxũ. Rü ngẽxgumarüxũ ta nachu̲xu nixĩ nax tümaégüneniũwa tüxũ pimuxraxũ ya wüxi ya cabraxacü.

### Diésmugüchiga

22Rü wüxichigü ya taunecügu ¡rü taxũtáma nüxũ perüngümae nax penetüarü otanüwa ípenaxüxüchixũ i ngẽma diésmu i Tupanana üxũ!

23Rü ngẽma nachica ya Tupana nüxũ unetaxũ nax nüma nawa nangẽxmaxũca̲x, rü ngéma tá penana i perü diésmu i Tupanaca̲x ípexüxüchixũ i perü triguwa rü bínuwa rü chíxũwa rü ngẽma nüxíra buexũ i perü wocaxacügüwa rü perü carnéruxacügüwa, nax ngéma Tupanape̲xewa penangṍxũca̲x. Rü ngẽmaãcü i pema rü tá pengúe nax guxũgutáma Tupanaga pexĩnüexũ rü nüxũ pengechaũgüxũ.

24-25Natürü ngẽxguma yima Tupanapata rü pexna nayáxũxüchigu rü taxucürüwa ngéma penanaxgu i guxũma i ngẽma perü ãmaregü, rü penaxwa̲xe nax namaxã petaxexũ i ngẽma perü ãmaregü rü ngẽma natanü i diẽru tá nixĩ i ngẽma nachica ya Tupana nüxũ unetaxũwa pengẽxũ.

26Rü ngẽxguma ngéma pengugügu rü ngẽma diẽrumaxã tá naxca̲x petaxe i pewemü i wocagü, rü carnérugü, rü bínugü, rü toamachigü i nacuchíxü i ngúchia̲xũ, rü toamachigü i penaxwa̲xexũ nax ngéma Tupanape̲xewa pexacügümaxã petaãẽgüxũca̲x.

27¡Rü taxũtáma nüxũ perüngümae nax namaxã pengauxũ i ngẽma Lebítanüxũ i perü ĩanewa maxẽxũ! Erü nümagü rü nangeane rü tama perüxũ nüxṹ nangẽxma i norü naane.

28Rü ngẽxguma norü tomaepü̲x ya taunecüwa nanguxgu rü pema rü ngẽma penetügüarü otanüwa tá ngẽma Lebítanüxũca̲x ípenaxüxüchi i ngẽma diésmu. Rü perü ĩanewa ngẽxmaxũ i trigupataxũgu tá namaxã penguxũ.

29Rü ngẽmaãcü i ngẽma Lebítanüxũ i ngearü naanea̲xgüxũ rü ngẽma to i nachixũanecüa̲x i perü ĩanewa ngẽxmagüxũ rü tá naxãwemügü ñu̲xmata mea nüxṹ yangu. Rü ngẽmaãcü i nüma ya Cori ya perü Tupana rü tá pexũ narüngũxẽxẽ nawa i guxũma i ta̲xacü i pexüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

## Wenaxarü naxümatü ga Tupanaarü mugü 15

### Taunecü ya nagu ngetanü iyarüngümacüchiga

[1]Rü ngẽxguma 7 ya taunecüarü gu̱xguwa nanguxgu rü pema rü tá tüxʉ̃ nüxũ iperüngümae ya yíxema pexʉ̃ nangetanügüxe.

[2]Rü ñaãcü tá penaxü: Rü ngẽxguma texé tümamücüna paxaãchi tanaxãxgu i wüxi i diẽru nax tanatáeguxẽẽxũca̱x, natürü tama paxa tanatáeguxẽẽgu ya yíxema tümamücüaxʉ̃ nangetanüxẽ, rü ngẽxguma nawa nanguxgu ya yimá 7 ya taunecü rü tá tüxʉ̃ nüxũ tarüngüma i ngẽma tümaarü ngetanü. Rü marü taxũtáma tümamücüxũ tachixewe nax tanatáeguxẽẽxũca̱x i ngẽma diẽru erü yimá taunecügu rü guxũma i ngetanügü rü tá nüxũ itarüngümae naégagu ya Cori ya Tupana.

[3]Rü ngẽxguma wüxi i duũxũ i to i nachixũanecüã̱x yixĩxgu i pexʉ̃ nangetanüxũ rü marü name i penachixewe nax pexʉ̃ naxütanüãxũca̱x i ngẽma pexʉ̃ nangetanüxũ. Natürü ngẽxguma wüxi i petanüxũ i Iraétanüxũ yixĩxgu i pexʉ̃ nangetanüxũ, rü yimá taunecüarü gu̱xgu rü tá nüxʉ̃ nüxũ iperüngümae i guxũma i norü ngetanügü.

[4-5]Rü ngẽxguma guxũgutáma naga pexĩnüegu rü nagu pemaxẽgu i guxũma i ngẽma Tupanaarü mugü i ñu̱xma pexna chaxãxũ, rü nüma ya perü Cori ya Tupana rü tá pexũ narüngũxẽxẽ nawa i ngẽma naane i tá pexna naxãxũ, rü nataxutama i duũxũ i ngearü diẽruáxũ i Iraéarü naanewa.

[6]Rü ngẽmaãcü nüma ya Cori ya perü Tupana tá pexũ narüngũxẽxẽ, yema pemaxã inaxunetaxũrüxũ. Rü tá pexʉ̃ nangẽxma i diẽru nax muxũma i to i nachixũanegüna penaxãxũca̱x rü yixcüma pexʉ̃ natáeguxẽẽxũca̱x. Natürü i pema rü tagutáma togüxũtawa naxca̱x ípeca i diẽru nax yixcama nüxʉ̃ penatáeguxẽẽxũca̱x. Rü muxũma i to i nachixũanegü rü pexme̱xwa tá nangẽxmagü, natürü i pema rü tagutáma naxme̱xwa pengẽxmagü.

[7]Rü ngẽxguma ngẽma naane i Cori ya perü Tupana pexna ãxũarü ĩanegüwa tangexmagu i wüxi i Iraétanüxũ i ngearü diẽruáxẽ, rü tama name i tümamaxã


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pechixecüma rü tüxna pexaü ega diẽrucax pexna tacaxgu nax yixcama pexṹ tanatáeguxẽẽxũcax.

8Natürü name nixĩ nax namaxã pemecümaxũ rü nüxũ perüngũxẽẽxũ namaxã i ngẽma diẽru i nüxṹ taxuxũ i pexna naxcax nacaxaxũ nax yixcama pexṹ natáeguxẽẽxũcax.

9Rü tama name nax cugüãẽwa cunguxẽẽxũ i ñaa ĩnü i chixexũ i ñaxũ: “Marü ningaica ya yimá taunecü ya ngetanü nagu nüxũ irüngümaecü, rü ngẽmacax naguxcha nax diẽru nüxna chaxãxũ”, ñacuxũ. Rü ngẽxguma namaxã cuxaügu rü tama nüxna cunaxãxgu, rü nüma rü tá Tupanamaxã cuxũ nixu, rü ngẽma cuxüxũ rü pecadu tá nixĩ.

10Rü narümemae nax taãẽãcüma tüxũ curüngüxẽẽxũ ya yíxema ngearü diẽruáxẽ. Rü ngẽxguma ngẽmaãcü cunaxüxgu rü Tupana rü tá cuxũ narüngũxẽxẽ i guxũma i taxacü icuxüxũwa.

11Rü ñoma i naanewa rü tagutáma nataxu i duũxũgü i ngearü diẽruáxũ. Rü ngẽmacax pexũ chamu nax namaxã pemecümaxũ rü nüxũ perüngũxẽẽxũ i ngẽma petanüxũ i ngearü diẽruáxũ rü nüxṹ taxuxũ i ñoma i naanewa.

### Mugüruũgüchiga
(Éx. 21.1-11)

12Rü ngẽxguma wüxi i Iraétanüxũ i yatüxũ rüexna ngexũ cuxũ nügümaxã taxegu nax curü mugüruxũ yixĩxũcax, rü 6 ya taunecü tá nixĩ i curü mugüruxũ yixĩxũ. Rü ngẽxguma norü 7 ya taunecüwa nanguxgu rü tá cunaxwaxe nax cuyangéxũ.

13-14Rü ngẽxguma ícunamuxũchigu, rü tama name nax ngẽãcumexẽxũ cuyangéxũ. Rü name nax curü naxũnatanüwa nüxna cunamu i ñuxre i ngẽma naxũnagü. Rü ngẽxgumarüxũ tá ta nüxna cunaxã i ñuxre i curü trigu rü ñuxre ya curü bínu. Rü ngẽmaãcü tá namaxã cungau i ngẽma ngẽmaxũgü i Cori ya curü Tupana cuxna ãxũ.

15¡Rü tagutáma nüxũ perüngümae nax pema rü mugüruũgü pixĩgüxũ ga Equítuanewa rü nüma ga Cori ya perü Tupana nixĩ ga pexũ ínguxũxẽẽcü! Rü ngẽmacax nixĩ i ñuxma i pexna chanaxãxũ i ñaa mu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16-17Natürü ngẽxguma ngẽma curü mugüruxũ̃ i yatüxũ̃ rüẹxna ngexũ̃ tama cuxna ínaxũxũ̃chaũ̃gu erü cüxũ̃ nangechaũ̃ rü nüxũ̃ nangechaxũ̃ i cuxacügü rü cuma rü namaxã cumecüma, rü ngẽxguma i cuma rü tá cunayaxu i wüxi i ponamachinüruxũ̃ rü cupataarü ĩãxwa tá cuyaponamachinü. Rü ngẽmaãcü i nüma rü guxũ̃gutáma curü mugüruxũ̃ nixĩ.

18Rü tama name nax cunachụxuxũ̃ nax cuyangéxũ̃ i curü mugüruxũ̃ i 6 ya taunecü meama cuxṹ puracüxũ̃. Erü wüxi i duũ̃xũ̃ i meama norü puracü ãtanüxũ̃arü ngãxũ̃gumare nüxṹ cunaxütanü. Rü ngẽxguma cuma meamare cuyangẹxgu, rü nüma ya Cori ya curü Tupana rü tá cuxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ nawa i guxũ̃ma i ngẽma cuxüxũ̃.

### Guxũ̃ma i naxũ̃nagü iyatüxũ̃ i nüxíra buexũ̃ rü Tupanaarü nixĩgü

19Rü ngẽxguma yaxãxacügu i ngẽma perü wocagü rü perü carnérugü rü penaxwạxe nax Tupanacạx nüxũ̃ pexunetaxũ̃ i ngẽma naxacügü i yatüxũ̃ i nüxíra buexũ̃. Rü tama name i penapuracüxẽxẽ i ngẽma nüxíraxũ̃xũ̃ i perü wocaxacü iyatüxũ̃, rü tama name i ípenayoũ̃tạxa i ngẽma nüxíra buxũ̃ i perü carnéruxacü iyatüxũ̃.

20Rü wüxichigü ya taunecügu rü ngẽma nachica ya Tupana nüxũ̃ unetaxũ̃wa rü wüxigu cutanüxũ̃maxã tá Tupanapẹxewa cunangọ̃x i ngẽma nüxíraxũ̃xũ̃ i perü naxũ̃nagü.

21Natürü ngẽxguma nachixegu i ngẽma naxũ̃na, rüẹxna yangãnechigügu rüẹxna nangexetügu, rü tama name nax Tupanana penaxãxũ̃ rü peyaguxũ̃.

22Rü yima perü ĩane ya nawa pemaxẽnewa tátama penangọ̃x i ngẽma naxũ̃na. Rü yíxema Tupanapẹxewa tügü mexẽ́́xe rü woo tama Tupanapẹxewa tügü mexẽ́́xe rü tama nachụxu nax penangọ́xũ̃ i ngẽma namachi, ngẽma yawemachi rüẹxna cowümachi tangọ́xũ̃rüxũ̃.

23Natürü tama name nax penangọ́xũ̃ i nagü i ngẽma naxũ̃nagü. Rü yimá nagü rü waixũ̃mügu tá penaba.

## Wenaxarü naxümatü ga Tupanaarü mugü 16

### Üpetüchiga

(Éx. 23.14-17; 34.18-24)


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]¡Rü ngẽxguma Abíarü tauemacüwa nanguxgu rü penaxüchiga i Üpetüchiga naxca̲x ya tórü Cori ya Tupana! Yerü wüxi ga chütaxũ̃ ga guma tauemacügu nixĩ ga Equítuarü naanewa tüxũ̃ ínagaxũ̃xũ̃ ga Cori ya perü Tupana.

[2]Rü Üpetüchigagu rü tá Tupanaca̲x peyama̲x rü peyagu i wocagü rü carnérugü nagu i ngẽma nachica i nüma nüxũ̃ naxunetaxũ̃ nax nagu naxãpataxũ̃.

[3]Rü ngẽxguma penango̲xgu i ngẽma õna i Üpetüchigaarü ngunexũ̃gu pengóxũ̃ rü paũ i ngearü pu̲xẽẽruṹáxũ̃maxã tá penango̲x. Rü wüxi i yüxü tá nixĩ i penangóxũ̃ i ngẽma paũ i ngearü pu̲xẽẽruṹáxũ̃. Erü ngẽma paũwa tá nüxna pecua̲xãchie nax ñuxãcü ngúxũ̃ pingegüxũ̃ ga Equítuanewa, rü yemaca̲x ñu̲xãẽãcüma nawa ípechoxũ̃. Rü ngẽmaãcü i pema rü ñu̲xma nax pemaxẽxũ̃gu rü tá nüxna pecua̲xãchie ga yema ngunexũ̃ ga nagu Equítuanewa ípechoxũ̃xũ̃.

[4]Rü ngẽma 7 i ngunexũ̃gu rü guxũ̃ma i perü naanewa rü nataxutama i paũarü pu̲xẽẽruxũ̃. Rü ngẽma peta nagu ixügüxũ̃ i ngunexũ̃arü yáuanecü i cha̲u̲xca̲x pedaixũ̃ i naxũ̃nagü, rü taxuxũ̃táma perü moxũ̃ruxũ̃ ípeyaxüxẽxẽ i namachi.

[5]Rü natanüwa ya yima ĩanegü ya Tupana pexna ãxũ̃newa, rü tama name ya ngexnerüxünemare ya ĩanegu penadai i ngẽma naxũ̃nagü i Üpetüchigaca̲x ixĩxũ̃.

[6]Rü ngẽma nachica ya Tupana nüxũ̃ unetaxũ̃ nax nawa nangẽxmaxũ̃, rü ngẽmawaxicatátama nixĩ i naxca̲x ípenaguxũ̃ i ngẽma naxũ̃nagü i Üpetüchigaca̲x ixĩxũ̃. Rü ngẽxguma marü nayáuanegu rü yaxücuchaũ̃gu ya üa̲xcü rü name nax ípenaguxũ̃. Yerü yexguma marü nayáuanegu nixĩ ga Equítuanewa ípechoxũ̃xũ̃.

[7]Rü ngẽma nachica ya Tupana nüxũ̃ unetaxũ̃wa tá peyagu i namachi i ngẽma naxũ̃nagü i Tupanana pexãxũ̃, rü tá penango̲x. Rü moxũ̃ãcü pa̲xmama rü pepataca̲x tá pewoegu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]Rü 6 i ngunexũgu tá nixĩ i penangõxũ i ngẽma paũ i ngearü pu̱xẽẽruũãxũ. Rü norü 7 i ngunexũgu rü Cori ya perü Tupanaca̱x tá penaxü i wüxi i ngutaque̱xe i mexẽchixũ. Rü ngẽma ngunexũ rü taxúetama tapuracü.

### Nanetüarü Buxgüchigaarü peta

[9-10]Rü ngẽma ngunexũ nax nagu naxügüxũ i nanetüarü buxu, rü ngẽmawena rü 7 i yüxü tá ingupetü nax Cori ya perü Tupanaca̱x penaxüchigaxũca̱x i Nanetüarü Buxchiga. Rü ngẽma petawa rü tá perü ngúchaũmaxã Cori ya perü Tupanana penaxã i perü ãmaregü ngẽma nüma ya Tupana pexna naxãxũrüxũ. Rü ngẽxguma Tupana pexna naxãxgu i muxũma i nanetügü rü name i pema rü ta muxũma i ãmaregü nüxna pexã.

[11]Rü Tupanape̱xewa tá penaxü i ngẽma peta nawa i ngẽma nachica ya Tupana nüxũ unetaxũ nax nawa nangẽxmaxũ. Rü ngẽma petawa rü name nax ngéma penagagüxũ i guxũma i pexacügü rü perü mugüruũgü. Rü ngẽxgumarüxũ ta name nax nüxna pexuxũ i ngẽma Lebítanüxũ rü ngẽma to i nachixũanecüa̱x i petanüwa ngẽxmagüxũ. Rü ñu̱xũchi name nax tüxna pexuxũ ya yíxema taxcutagü rü yutegüxe i perü ĩanewa ngẽxmagüxe.

[12]¡Rü nüxna pecua̱xãchie nax pema rü ta mugüruũgü pixĩgüxũ ga Equítuarü naanewa! Rü ngẽmaca̱x name nax nagu pexĩxũ i guxũma i ñaa mugü.

### Naixatünaxca̱x ya Düxenügüarü petachiga

[13]Rü ngẽxguma marü nagu̱xgu nax peyabuxgüxũ i perü trigu, rü marü penayauxtüũgu ya perü úbagü, rü 7 i ngunexũgu tá penaxüchiga i ngẽma Düxenügüarü Petachiga.

[14]Rü ngẽma petagu rü tá petaãẽgü namaxã i pexacügü, rü perü mugüruũgü, rü Lebítanüxũ, rü ngẽma duũxũgü i to i nachixũanecüa̱xgü, rü taxcutagü rü yutegüxe i perü ĩanegüwa ngẽxmagüxe.

[15]Rü ngẽma peta i Tupanaca̱x tá pexüxũ rü 7 i ngunexũ tá penaxüchiga nawa i ngẽma nachica i nüma nüxũ naxunetaxũ. Rü ngẽmaãcü ya perü Cori ya Tupana rü tá pexũ narüngũxẽxẽ nax muxũ pexṹ ínguxuchixũ i guxũma i penetügüarü o. Rü guxũma i perü puracüwa rü tá pexũ narüngũxẽxẽ, rü aixcüma tá petaãẽgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16Rü guxũma i yatüxũgü rü wüxichigü ya taunecügu rü name nax tomaepüxcüna Cori ya perü Tupanapẽxewa naxĩxũ nawa i ngẽma nachica i nüma nüxũ naxunetaxũ. Rü ñaagü nixĩ i ngẽma petagü i nagu Tupanapẽxewa naxĩxũ: Paũ i Ngearü Pũxẽẽruṹáxũ, rü Nanetüarü Buxgüchiga, rü Düxenügüchiga. Rü ngẽma petachigagügu rü tama name nax texé ngẽãcumẽxẽãcüma Cori ya Tupanapẽxewa taxuxũ.

17Rü wüxichigü rü name nax ngéma tanangexũ i tümaarü ãmare. Rü ngẽma nax Tupana tüxũ rüngũxẽẽxũãcü rü name nax wüxichigü nüxna tanaxãxũ i ngẽma tümaarü nanetügüarü o.

### Ãẽxgacügü i guxchaxũarü mexẽxẽruũgüchiga

18Rü guxũnema ya perü ĩanegü ya perü Cori ya Tupana tá wüxichigü i natücumüna ãxũnewa nüxũ pexuneta i ãẽxgacügü i guxchaxũgüarü mexẽẽruũgü rü norü ngũxẽẽruũgü nax nümagü aixcüma meama namexẽẽgüãxũcạx i ngẽma duũxũgüarü guxchaxũgü.

19Rü pemax, Pa Ãẽxgacügü i Guxchaxũgüarü Mexẽẽruũgüx, ¡rü taxű́ i peyatoxẽxẽxũ i ngẽma guxchaxũarü mexẽxẽ! Rü ngẽxguma penamexẽẽgu i ngẽma duũxũgüarü guxchaxũgü rü name nax guxãxũma mea penamexẽẽxũ i tümarü guxchaxũgü. ¡Rü taxũtáma penayaxu ega texé pexű́ naxütanüchaũgu nax nawaama pexüxũcạx! Erü ngẽma diẽru rü ñoma yangexetüxũrüxũ nayaxĩgüxẽxẽ i ngẽma nüxũ cuạxüchixũ rü ínayatoxẽxẽ i ngẽma aixcümaxũ ixugüxũarü dexa.

20Rü name nax guxũguma ngẽma aixcüma ixĩxũguxicatama nax pexĩxũ nax ngẽmaãcü nawa pemaxẽxũcạx, rü pexrü yixĩxũcạx i ngẽma naane i Cori ya perü Tupana tá pexna ãxũ.

21-22Rü ngẽxguma Tupanaarü ãmarearü guruxũ pexüxgu nax tórü Cori ya Tupanaxũ picuạxüũgüxũcạx, ¡rü taxũtáma naxũtagu penaxü i tupananeta i Acheráchicünạxã! ¡Rü taxũtáma nügüétü penanugü ya nutagü nax namaxã petupanaáxũcạx! Erü nüma ya Cori ya perü Tupana rü poraãcü ngĩmachi naxai.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

## Wenaxarü naxümatü ga Tupanaarü mugü 17

[1]¡Rü taxũtáma Tupanana penaxã i wüxi i woca i yatüxũ rüẹxna wüxi i carnéru i tạxacürü chixexũ nawa ngẽxmaxũ! Erü nüma ya Tupana rü poraãcü naxchi naxai i ngẽma.

[2-3]Rü ngürüãchi yima ĩanegü ya Tupana pexna ãxũnegu tá nüxũ peyangau i wüxi i yatü rüẹxna wüxi i ngexũ i naxüaxũ i ngẽma Tupana tama namaxã taãẽxũ rü nagu yanachixexẽẽxũ i Tupanaarü uneta nagagu nax tạxacürü tupananetaxũ yacuạxüxüxũ rü napẹxegu nacaxắpụ̈xü ngẽxgumarüxũ ya üạxcü rü tauemacü rü woramacurigü ya Tupana chụxuxũ nax nüxũ yacuạxüũgüxũ.

[4-5]Rü ngẽxguma nüxũ pecuạxgu nax petanüwa nangẽxmaxũ i wüxi i duũxũ i ngẽma üxũ, rü name i mea penangugü i ngẽma rü aixcüma yixĩxgu nax naxüaxũ i ngẽma chixexũ. Rü ngẽxguma aixcüma yixĩxgu nax ngẽma duũxũ naxüxũ i ngẽma chixexũ i Iraétanüxũtanüwa, rü ñụxũchi yima ĩanearü ãẽxgacügüpẹxewa tá penaga. Rü nüma ya ãẽxgacügü rü tá nanaxuegu nax nutamaxã ípenamuxũchixũ nax ngẽmaãcü nayuxũcạx.

[6]Rü ngẽxguma nangẽxmagu i taxre rüẹxna tomaepụ̈x i nüxũ idauxũ rü nüxũ ixuxũ nax chixexũ naxüxũ rü name nax yu namaxã pexueguxũ. Natürü ngẽxguma chi wüxitama i duũxũ nüxũ ixuxgu i ngẽma duũxũ i chixexũ üxũ rü taxuacütáma yu namaxã pexuegu.

[7]Rü ngẽma duũxũgü i nüxũ daugüxũ rü nüxũ ixugüxũ tá nixĩ i nüxíra nutamaxã ínamuxũchigüxũ, rü ngẽmawena i guxũtáma i duũxũgü. Rü ngẽmaãcü tá nixĩ i penaxoxẽẽxũ i ngẽma chixexũ i petanüwa ngẽxmaxũ.

[8]Rü ngẽxguma nangẽxmagu i tạxacürü guxchaxũ i taxucürüwa pexica pemexẽẽxũ, rü ngẽxgumarüxũ i máeta, rüẹxna nügü nadaixgu, rüẹxna nügü yapíexẽẽgu, rüẹxna togüamachigü i guxchaxũgü i perü ĩanewa ngupetüxũ, rü penaxwạxe nax ngẽma nachica ya Tupana nüxũ unetaxũwa peyamexẽẽxũ.

[9]Rü ngéma napẹxewa i ngẽma Lebítanüxũ i chacherdótegü rü ngẽma ãẽxgacü i guxchaarü mexẽẽruxũ i ngẽma ngunexũgu nagu nanguxũ nax ngéma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nangẽxmaxũ̃, rü tá namaxã nüxũ̃ pixu i ngẽma ngupetüxũ̃. Rü nümagü tá nixĩ i namaxã naxuegugüãxũ̃ i tạxacü tá nixĩ i norü poxcu i ngẽma guxchaxũ̃ üxũ̃ i duũ̃xũ̃.

10-11Rü pema rü tá peyangụxẽxẽ i ngẽma poxcu i ngẽma ãẽxgacügü namaxã ueguxũ̃. Rü ngẽmatama pemaxã nüxũ̃ yaxugüxũ̃ãcüma tá penapoxcue. Rü bai tá nax penaxüchicüüxũ̃.

12Natürü ngẽxguma tangexmagu ya wüxíe ya tama naga ĩnüchaũ̃xe i ngẽma poxcu i ãẽxgacü i guxchaarü mexẽẽruxũ̃ ueguxũ̃ rüẹxna ngẽma poxcu i chacherdóte i Tupanaarü puracü ixüxũ̃ ueguxũ̃, rü yu tá tümamaxã naxuegu. Rü ngẽmaãcü tá peyanaxoxẽxẽ i ngẽma chixexũ̃ i Iraéanewa ngẽxmaxũ̃.

13Rü ngẽxguma ngẽma Iraétanüxũ̃ nüxũ̃ cuạxgügu rü tá namuũ̃e, rü tá nüxũ̃ narüxoe nax tama ãẽxgacüga naxĩnüexũ̃.

### Ãẽxgacügüarü unetachiga

14Rü ngẽxguma tá marü nagu pechocuxgu rü penapuxgu rü nawa pemaxẽgu i ngẽma naane i Cori ya perü Tupana tá pexna ãxũ̃, rü ngürüãchi tá penaxwạxe nax pexṹ nangẽxmaxũ̃ i wüxi i ãẽxgacü i réi nax pemaxã inacuáxũ̃cạx, naxrüxũ̃ i ngẽma togü i nachixũ̃anegü.

15Rü ngẽxguma tá nüxũ̃ pexunetagu i wüxi i perü ãẽxgacü i réi, rü name i nüxũ̃ pexuneta i wüxi i petanüxũ̃tama i Cori ya perü Tupana nüxũ̃ unetaxũ̃. Rü tama name i nüxũ̃ pexuneta i wüxi i duũ̃xũ̃ i to i nachixũ̃anecüãx i tama petanüxũ̃ ixĩxũ̃.

16Rü ngẽma ãẽxgacü i nüxũ̃ pexunetaxũ̃ rü tama name nax nüma naxcạx nataxexũ̃ i muxũchixũ̃ i cowarugü rü bai Equítuanewa nax namugüãxũ̃ i duũ̃xũ̃gü nax to i cowarugücạx yataxegüxũ̃cạx. Erü nüma ya Cori ya Tupana rü tüxna nanachụxu nax naxcạx iwoeguxũ̃ i ngẽma nachixũ̃ane.

17Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta tama name nax namumaxũ̃ erü ngürüãchi naxmạxgügagu taxũtáma Tupanaga naxĩnü. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta i ngẽma ãẽxgacü rü tama name nax nüxṹ nangẽxmaxũ̃ i muxũchixũ̃ i úirugü rü diẽru.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

18Rü ngẽxguma ngẽma ãẽxgacü i nüxũ̃ pexunetaxũ̃ yaxücugu nax ãẽxgacü yixĩxũ̃, rü tá nanamu nax poperagu nüxũ̃ naxümatügüãxũcax i ngẽma mugü i chacherdótegü i Lebítanüxũ̃ namaxã icuaxgüxũ̃.

19Rü ngẽma norü napane i ngẽma mugü rü guxũ̃gutáma naxmexwa nangẽxma nax guxũ̃ma i ngunexũ̃gü i nagu namaxũ̃xũ̃gu nawa nangúxũcax. Rü ngẽmaãcü i nüma ya ãẽxgacü rü tá Cori ya Tupanaxũ̃ nangechaxũ̃ rü tá naga naxĩnü rü nagu namaxũ̃ i guxũ̃ma i ñaa mugü.

20Rü ngẽmaãcü ya yima ãẽxgacü rü taxũtáma nagu narüxĩnü nax norü duũ̃xũ̃güxũ̃ nayexeramaexũ̃. Rü taxũtáma nüxna nixũgachi i ñaa mugü. Rü ngẽmaãcü i nüma rü nanegü rü mucü ya taunecü rü Iraéanearü ãẽxgacügü tá nixĩgü.

## Wenaxarü naxümatü ga Tupanaarü mugü 18

### Ãmaregü i chacherdótegüna rü Lebítanüxũ̃na naxãgüxũ̃chiga

1-2Rü ngẽma chacherdótegü i Lebítanüxũ̃ rü guxũ̃ma i ngẽma Lebítanüxũ̃tücumü rü taxũtáma ngẽma togü i Iraétanüxũ̃rüxũ̃ nanayauxgü i norü naane. Rü nümagü i Lebítanüxũ̃, rü ngẽma ãmaregü i Tupanacax ínaguxũ̃wa tá nixĩ i nayauxgüãxũ̃ i nawemügü. Rü ngẽma diẽru i duũ̃xũ̃gü Tupanana ãxũ̃wa tá nixĩ i nayauxgüãxũ̃ i ngẽma diẽru i nüxna üxũ̃ i ngẽma Lebítanüxũ̃. Rü ngẽma Lebítanüxũ̃ rü taxũtáma ngẽma togü i Iraétanüxũ̃rüxũ̃ nanayauxgü i norü naane. Rü nüma ya Cori ya Tupana tá nixĩ i nüxna nadauxũ̃ rü namaxã inacuáxũ̃.

3Rü ngẽxguma wüxi i Iraétanüxũ̃ Tupanacax yamaxgu i wüxi i woca i yatüxũ̃ rüexna carnéru rü ngẽma chacherdótegüna üxũ̃ nixĩ i ngẽma namachicaxwe rü nachicüra rü guxũ̃ma i naũ̃nütagü.

4Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta ngẽma chacherdótegüna tá naxṹ i ngẽma nüxíraxũ̃güxũ̃ i norü o i duũ̃xũ̃güarü trigu, rü nüxíraxũ̃xũ̃ i bínugü rü chíxũ̃gü. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta nüxna naxṹ i ngẽma nüxíra iyoxũ̃ i carnérutaxa.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5Rü tórü Cori ya Tupana rü guxũma i Iraétanüxũtücumüwa nüxũ naxuneta i ngẽma Lebítücumü nax nümagü rü nanegü rü nataagü guxũguma namaxã inacuạxgüxũcạx i Tupanaarü puracü.

6Rü ngẽxguma ngexnerüxünemare i perü ĩanegü i Iraéanewa ngẽxmagünewa wüxi i Lebítanüxũ nüxṹ ngúchaũgu nax Tupanapatawa naxũxũ nax ngéma napuracüxũcạx, rü tama name i nüxna penachụxu.

7Rü narümemae nax nüxũ perüngũxẽẽxũ nax ngẽmaãcü ngéma nanguxũcạx rü yanguxẽẽãxũcạx i Tupanapataarü puracü naxrüxũ i ngẽma togü i namücügü i ngéma Tupanaaxṹ puracüexũ.

8Rü nüma rü ngẽma togü i namücügü yaxuxũẹxpụ̃x i õna tá nanayaxu. Rü naétü tá nanayaxu i ngẽma nanatü nüxna ãxũ.

### Ucụxẽgü nax tama nagu naxĩxũcạx i nacümagü i chixexũ

9Rü ngẽxguma marü nagu pechocugu i ngẽma nachixũane i perü Cori ya Tupana tá pexna ãxũ, rü tama name i naxcạx pedauxũtae i ngẽma nacümagü i chixexũ i ngẽma duũxũgü.

10Rü tama name i texé i petanüwa rü tümaxacüxũ itamu nax ngẽma duũxũgüarü tupanacạx tayaguxũ, rü bai i nagu tixũxũ i ngẽma nawa nüxũ icuáxũ i ngẽma ẽxũguxũ, rü bai i nagu tixũxũ nax tayuüxũ, rü bai i nagu tixũxũ nax toguxexũ tachixexẽẽxũ.

11Rü tama name i naxcạx tixũ nax duẽxẽgüxũ tatoõẽxũ, rü bai i naxũtawa taxũ nax nüxna tayacaxũcạx i ngẽma ẽxũguxũxũ cuáxũ, rü bai i nüxna tayaca i ngẽma naãxẽgücạx ngẽmagüxũ, rü bai i nüxna tayaca i ngẽma yuetaãẽcạx ngẽmagüxũ.

12Erü ya Tupana rü naxchi naxai i ngẽma duũxũgü i ngẽma nacümagügu maxẽxũ. Rü ngẽmacạx nixĩ ya Cori ya perü Tupana i pepẹxewa tá ínawoxũãxũ i ngẽma nachixũanecüãxgü, erü nümagü rü ngẽma nacüma i chixexũgu nixĩ i namaxẽxũ.

13Rü ngẽmacạx i pema, rü penaxwạxe nax nagu pexĩxũ i ngẽma Cori ya perü Tupana naxwạxexũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

14Erü ngẽma duũxũgü i tá ípewoxũxũ nawa i ngẽma naane rü naga naxĩnüe i ngẽma nüxũ icuáxũ nax tạxacü tá yixcüra ngupetüxũ rü naga naxĩnüe i ngẽma ẽxũguxũxũ cuáxũ. Natürü nüma ya Cori ya perü Tupana rü tama nanaxwạxe nax nagu pexĩxũ i ngẽma nacümagü i chixexũ.

### Orearü uruxũ i Moichéwena tá ínguxũ

15Rü nüma ya Cori ya perü Tupana rü tá petanüwa nanangọxẽxẽ ya wüxi ya chauxrüxũ orearü uruxũ. Rü pema rü name nixĩ i naga pexĩnüe.

16Rü yema nixĩ ga Cori ya Tupanana naxcạx pecaxũ ga mạxpűne ga Oréxwa ga yema ngunexũ ga guxãma ga pemax nagu yéma pengutaquẹxegüxũ rü ñapegügüxũ: “Tama tanaxwạxe i wena nüxũ taxĩnüe i naga ya Cori ya tórü Tupana, rü bai i nüxũ tadauxchaũxũ ya daa üxü ya taxũne nax tama tayuexũcạx”, ñaperügügü.

17Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü ñanagürü choxũ: “Marü name i ngẽma nüxũ yaxugüxũ.

18Rü choma rü tá ngẽma Iraétanüxũtanüwa chanangọxẽxẽ ya wüxi ya curüxũ orearü uruxũ. Rü nüma rü wüxi ya natanüxũ ixĩxcü tá nixĩ. Rü nüma rü tá mea duũxũgümaxã nüxũ nixu i ngẽma choma namaxã nüxũ chixuxũ, rü tá namaxã nüxũ nixu i ngẽma choma chanamuxũ.

19Rü guxãma ya yíxema tama nüxű́ irüxĩnüexe ya yimá orearü uruxũ chauégagu nüxũ ixuxũ, rü choma rü tá tüxna chaca rü tạxacücạx tama itaxĩnüxũ”, ñanagürü choxũ ga Cori ya Tupana.

20Natürü ngẽma orearü uruxũ i nüxũ ixuxũ i ngẽma tama choma chanamuxũ nax nüxũ yaxuxũcạx, rüẹxna tạxacürü tupananetaégagu idexaxũ, rü yu tá namaxã pexuegu.

21-22Rü ngẽxguma chi pema rü nagu perüxĩnüegu: “¿Rü ñuxãcü tá nüxũ icuáxũ nax tama Tupanaarü ore yixĩxũ i ngẽma nüxũ yaxuxũ i ngẽma orearü uruxũ?” rü name nax nüxũ pecuáxũ rü ngẽxguma ngẽma ore i Tupanaégagu nüxũ yaxuxũ rü tama yanguxgu, rü ngẽmawa tá nüxũ pecuạx nax tama Cori


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ya Tupanaarü ore yixĩxũ̃, rü ngẽma orearü uruxũ̃ rü norü ngúchaũ̃mare nixu. Rü ngẽmacax̲ i pema rü tama name nax nüxũ̃ pemuũ̃exũ̃.

## Wenaxarü naxümatü ga Tupanaarü mugü 19

### Ĩanegü ga cux̲chicaxũ̃gü ixĩgüne

(Nm. 35.6-28; Dt. 4.41-43; Jos. 20.1-9)

[1]Rü ngẽxguma marü Tupana nadaixgu i ngẽma duũ̃xũ̃gü i ñux̲ma ngẽma naane ya Tupana pexna ãxchaũ̃xũ̃wa maxẽxũ̃, rü pema tá nixĩ i nawa pemaxẽxũ̃ ya yima ĩanegü rü napatagü i ngẽma duũ̃xũ̃gü.

[2-3]Rü ngẽxguma yanguxgu i ngẽma rü pema rü tá ípenaxüxüchi ya tomaepü̲x ya ĩanegü nax cux̲chicaruũ̃gü yaxĩgüxũ̃cax̲ nawa i ngẽma naane ya Tupana tá pexna ãxũ̃. Rü ñux̲ũchi tá peyamexẽ̃gü i ngẽma nama ya yima ĩanegüwa nadagüxũ̃. Rü ñux̲ũchi ngẽma naane i Cori ya perü Tupana pexna ãxũ̃ rü tomaepü̲xgu tá peyayauxye nax ngẽmaãcü ngẽma máetacüraxũ̃xũ̃ ngexnerüxüne ya yima tomaepü̲x ya ĩanegu yanacúxũ̃cax̲ nax ngẽmaãcü tama yamax̲güãxũ̃cax̲ i ngẽma natanüxũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃ i yuxũ̃.

[4]Rü ngẽma máetaxũ̃ rü ngẽxguma aixcüma yixĩxgu nax tama nagu naxĩnüãcüma rü tama tümachi naxaiãcüma tüxũ̃ yamax̲cüraxũ̃xũ̃, rü marü name i ngexnerüne ya yima ĩanegu yanacúxũ̃cax̲ nax ngẽmaãcü tama yamax̲güãxũ̃cax̲ i ngẽma natanüxũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃ i yuxũ̃.

[5]Rü ngẽxgumarüxũ̃ chi wüxi i duũ̃xũ̃ namücümaxã naixnecüwa üxüwa naxĩxgu, rü ngürüãchi íyachexnecüüyane ítangoxochigu ya norü yuema rü ngẽma namücüeruwa taña rü nayu, rü marü name nax wüxi ya yima ĩanegüwa nañaxũ̃ nax ngẽxma yanacúxũ̃cax̲ rü ngẽmaãcü tama yamax̲güãxũ̃cax̲ i ngẽma natanüxũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃ i yuxũ̃.

[6]Rü tama name nax nügüna nayaxũ̃xũ̃ ya yima ĩanegü ya cux̲chicaxũ̃gü, erü ngẽxguma chi nayáxũ̃gu, rü ngürüãchi wüxi i natanüxũ̃ i ngẽma yuxũ̃ rü norü numaxã tá nawe nangẽ nax yamáãxũ̃cax̲, rü ngürüãchi namagu tá nüxũ̃ nayangau rü tá nayamax̲ woo i ngẽma yamax̲cüraxũ̃xũ̃maxã rü taguma nügü chi naxaiegu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

7Rü ngẽmacạ̄x nixĩ̄ i pexũ̄ chamuxũ̄ nax nüxũ̄ pexunetaxũ̄ ya tomaepụ̄x ya ĩanegü nax cụ̄xchicaruũ̄gü yaxĩgüxũ̄cạ̄x.

8-9Rü ngẽxguma aixcüma naga pexĩnüegu i ngẽma mugü i ñụ̄xma pexna chaxãxũ̄ rü aixcüma perü Cori ya Tupanaxũ̄ pengechaũ̄gu, rü aixcüma nagu pemaxẽgu i norü mugü, rü nüma ya perü Cori ya Tupana rü tá pexna nanaxã i guxũ̄ma i ngẽma naane ga perü o̱xigümaxã nüxũ̄ yaxuxũ̄. Rü ñụ̄xũchi Yudáũ̄arü oéstewa tá nüxũ̄ pexuneta ya nai ya tomaepụ̄x ya ĩanegü ya cụ̄xchicaxũ̄gü naétü ya yima tomaepụ̄x ya ĩanegü ya cụ̄xchicaxũ̄gü i nua Yudáũ̄arü éstewa ngẽxmagüne.

10Rü ngẽmaãcü i perü naane i Cori ya Tupana pexna ãxũ̄wa rü taxũtáma nayamạ̄xgü i ngẽma máetacüraxũ̄xũ̄. Rü ñụ̄xũchi i pema rü taxucạ̄xma nipeguãchi.

11-12Natürü ngẽxguma wüxi i duũ̄xũ̄ rü to i duũ̄xũ̄chi naxaixgu rü tüxũ̄ íyacụ̄xéxũ̄gu nax tüxũ̄ yamáxũ̄cạ̄x rü ñụ̄xũchi yañaxgu nax wüxi ya ĩane ya cụ̄xchicaruũ̄gu yanacúxũ̄cạ̄x, rü ngẽxguma yima ĩane ya nawa ne naxũxũ̄nearü ãẽ̱xgacü rü tá norü churaragüxũ̄ namu nax yayauxgüãxũ̄cạ̄x. Rü ñụ̄xũchi yíxema tüxũ̄ yamáxetanüxũ̄na tá nanamu nax ngẽma yamáxũ̄cạ̄x.

13Rü taxũtáma pexũ̄́ nangechaũ̄tümüxũ̄ i ngẽma máetaxũ̄ nax ngẽmaãcü Iraéanewa nataxuxũ̄cạ̄xma i duũ̄xũ̄ i taxuxũ̄ma chixexũ̄ naxüãcüma yuxũ̄. Rü ngẽxguma ngẽmaãcü penaxụ̄xgu, rü mea tá pexũ̄́ ínanguxuchi i guxũ̄ma i ngẽma pexüxũ̄.

14Rü ngẽma naane i Cori ya perü Tupana tá pexna ãxũ̄wa rü taxũtáma peyaxügachi i pemücüanearü üyeanearü cuạ̄xruxũ̄, erü ngẽma üyeanearü cuạ̄xruxũ̄gü rü woetama nũxcümacürüwa nayexmagü.

### Mugü naxcạ̄x i ngẽma ãẽ̱xgacüpẹ̱xewa doraxũ̄ ixuxũ̄

15Rü ngẽxguma wüxitama i duũ̄xũ̄ nüxũ̄ ixuxgu nax nüxũ̄ nadauxũ̄ i wüxi i máeta rüẹ̱xna tạ̄xacürü to i guxchaxũ̄ rü tama ningu nax aixcüma yixĩxũ̄. Natürü ngẽxguma taxre rüẹ̱xna tomaepụ̄x i duũ̄xũ̄gü nüxũ̄ ixuxgu rü ngẽmawa nüxũ̄ pecuạ̄x nax aixcüma yixĩxũ̄


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16-17Rü ngẽxguma wüxi i duũxũ toguechiga doraxũ ixuxgu nax chixexũ taxüxũ, rü ngẽma taxre i guxchaxũ nügümaxã ügüxũ rü name nax Tupanapẹxewa rü chacherdótegüpẹxewa rü ngẽma ngunexũgügu puracüexũ i guxchaarü mexẽẽruũgüpẹxewa naxĩxũ.

18-19Rü nümagü i ãẽxgacügü rü tá mea nanangugü i ngẽma guxchaxũ. Rü ngẽxguma dora yixĩxgu i ngẽma duũxũ nüxũ ixuxũ, rü tá nüechama nanayaxu i ngẽmatama poxcu i ngẽma to i duũxũcạx nagu naxĩnüxũ. Rü ngẽmaãcü tá ipeyanaxoxẽxẽ i ngẽma chixexũ i petanüwa ngẽxmaxũ.

20Rü ngẽxguma ngẽmaxũ nacuạxgügu i ngẽma togü i duũxũgü rü tá namuũe rü taxũtáma ngẽma chixexũ naxügü.

21Rü taxũtáma pexṹ nangechaũtümüxũ i ngẽma duũxũ i chixexũ üxũ. Rü ngẽma máetaxũ rü tá peyamạx. Rü ngẽma texéxũ ichaíxetüxẽẽxũ rü tá peyacháixetüxẽxẽ. Rü ngẽma texéxũ ibüepütaxũ rü tá peyabüepüta. Rü ngẽma texéxũ ibüyechacüüxũ rü tá peyabüyechacüxü. Rü ngẽma texéxũ ibüyeparaxũ rü tá peyabüyepara.

## Wenaxarü naxümatü ga Tupanaarü mugü 20

### Ucụxẽgü i ngẽxguma norü uanügümaxã nügü nadaixgu

1Rü ngẽxguma tá ipexĩãchigu nax perü uanügümaxã pegü pedaixũcạx, rü woo ngẽma perü uanügü rü pexũ namumaegu rü namuxgu i norü cowarugü rü norü carugü ya daiweũgü, rü taxũtáma nüxũ pemuũe, erü petanüwa tá nangẽxma ya perü Cori ya Tupana ga Equítuanewa pexũ ígaxũcü.

2Rü ngẽxguma nawa nanguxgu i ora nax perü uanügümaxã pegü pedaixũ rü nüma ya chacherdóte rü tá perü churaragütanüwa naxũ rü tá nayaxucụxẽ rü ñanarügü tá nüxũ:

3“Pa Iraétanüxũ, ¡Choxṹ iperüxĩnüe! Ñụxma rü tá perü uanügümaxã pegü pedai, natürü tama name i peyarümaãchitanü, rü pemuũe, rü naxchạxwa pidụxrue rü pebạịxãchie.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[4]Erü nüma ya perü Cori ya Tupana rü pexũtawa nangẽxma, rü nüma tá nixĩ i nadaiaxũ i ngẽma perü uanügü, rü tá nüxũ pexũ narüporamaegüxẽxẽ”, ñanagürü tá.

[5]Rü ngẽmawena rü ngẽma churaragüarü ãẽxgacügü rü tá norü churaragüxũ ñanagürügü: “Rü ngẽxguma texé petanüwa naxũ̱xgu ya wüxi ya tümapata ya ngexwacaxũne ya taxũtáma nagu tapexũne, rü name nax tümatapataca̱x tataeguxũ, erü ngürüãchi nuxã daixgu tayu rü tá tomare i duũxũ nagu nape.

[6]Rü ngẽxguma texé tüxṹ nangẽxmagu i tümaarü úbanecü i taguma tabuxarü oóxũ, rü name nax tümatapataca̱x tataeguxũ, erü ngürüãchi nuxã daixgu tayu rü tá tomare i duũxũ nanabuxu i tümaarü úbagü.

[7]Rü ngẽxguma texé ingĩxchaũgu, natürü taxũta itingĩxgu, rü name nax tümatapataca̱x tataeguxũ, erü ngürüãchi nuxã daixgu tayu rü tá tomare i yatü ngĩmaxã ningĩ i ngẽma nge i ngĩmaxã taxãma̱xchaũcü”, ñanagürügü tá.

[8]Rü ngẽmawena rü ngẽma churaragüerugü rü wena tá norü churaragüxũ ñanagürügü: “Rü ngẽxguma texé muũgu, rü name nax tümapataca̱x tataeguxũ nax ngẽmaãcü tama tanamuũxẽẽxũca̱x i ngẽma togü i tümamücügü”, ñanagürügü tá.

[9]Rü ngẽxguma marü yagúegagügu i ngẽma churaragüerugü rü ñu̱xũchi ngẽma capitáũgü tá norü churaragüpe̱xegu nachigü rü ngẽmaãcü tá inaxĩãchi.

[10]Rü ngẽxguma marü nüxũ pingaicagu ya wüxi ya ĩane ya naxca̱x ípeyachoãchine, rü penaxwa̱xe nax mea namaxã pidexagüxíraxũ i ngẽma norü duũxũgü rü nüxna pecaxũ nax tama pegü namaxã pedaixũca̱x.

[11]Rü ngẽxguma ngẽma duũxũgü ya yima ĩanewa maxẽxũ rü nayauxgüã̱xgu i ngẽma namaxã nüxũ pixuxũ, rü pexũ nachocuxẽẽgu, rü nümagü rü tá pexme̱xwa nangẽxmagü rü tá perü mugüruũgü nixĩgü.

[12]Natürü ngẽxguma tama nayauxgüã̱xgu i ngẽma namaxã nüxũ pixuxũ, rü tá nüxũ ípechomaeguãchi ya yima ĩane rü tá pegü namaxã pedai.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

13Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá pexmẹxgu nanayixẽxẽ i ngẽma duũxũgü. Rü pema rü taramaxã tá penadai i guxũma i yatüxũgü i nawa ngẽxmagüxũ.

14Natürü i ngẽma ngexũgü rü buxũgü rü naxũnagü rü guxũma ya yima ĩanewa ngẽxmagüxũ rü pexrü tá nixĩ. Rü pema rü tá penayaxu i guxũma i ngẽma perü uanügüarü ngẽmaxũgü i perü Cori ya Tupana pexna ãxũ.

15Rü ngẽmatátama namaxã pexü ya guxũnema ya ĩanegü ya yáxũwa ngẽxmagüne rü tama ngẽma naane ya Tupana tá pexna ãxũwa ngẽxmagüne.

16Natürü ngẽma naane ya Tupana tá pexna naxãxũ nax perü yixĩxũcạx rü taxuxũtáma penamaxẽxẽ i ngẽma duũxũgü i ngéma ngẽxmagüxũ.

17-18Rü ngẽmaãcü taxuxũtáma penamaxẽxẽxẽ i ngẽma Itítanüxũ rü Amoréutanüxũ rü Canaáũtanüxũ rü Ferechéutanüxũ rü Ebéutanüxũ rü Yebuchéutanüxũ. Rü perü Cori ya Tupana pexũ muxũãcü tá penadai i guxũma i ngẽma duũxũgü nax tama pexũ nangúexẽẽxũcạx i ngẽma nacüma i chixexũchixũ i norü tupananetaxũ namaxã yacuạxüũgüxũ, rü tama ngẽmamaxã perü Cori ya Tupanapẹxegu chixexũgu pexũ nayixẽẽxũcạx.

19Rü ngẽxguma wüxi ya ĩane penapuchaũgu rü muxũma i ngunexũgü nüxũ ípechomaeguãchigu, rü tama name nax peyayexũ i ngẽma nanetügü i oőxũ. Erü tá pexű́ name nax penangőxũ i norü o, rü ñụxũchi nanetügümare nixĩgü rü tama duũxũgürüxũ nügü ínapoxũ.

20Natürü ngẽma naigümare i tama ingőxũarü oőxũ rü marü name nax peyayexũ nax ngẽmawa penaxüxũcạx i perü toxőõnegü nax nagu pechocuxũcạx ya yima ĩane rü penapụxuxũcạx.

## Wenaxarü naxümatü ga Tupanaarü mugü 21

### Nachiga i duũxũ i yuxũ i taxúema nüxũ cuáxũ nax texé yamáxũ

1-2Rü ngẽxguma marü nawa pengẽxmagügu i ngẽma naane i perü Cori ya Tupana tá pexna ãxũ rü texé wüxi i naanegu nüxũ yangauxgu i wüxi i duũxũ i yuxũ, natürü tama nüxũ pecuáxũ nax texé yamáxũ, rü ngẽxguma i perü ãẹ̃xgacügü rü guxchaarü mexẽẽruũgü rü tá nanangugügü nax ngexnerüüne ya ĩanegü nüxna ngaicamagüxũ i ngẽma nachica i ngẽma duũxũ nagu yuxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[3]Rü ngẽxguma i nüma ya yima ĩane ya nüxna ngaicamanearü ãẽxgacügü rü tá nayayauxgü i wüxi i wocaxacü i ngexũ̃ i taguma toxcunaxãruxũ̃ nax napuracüxũ̃cax.

[4]Rü nawa tá nanagagü i wüxi i doxonexũ̃ i taguma nagu naxüanegüxũ̃ rü taguma nagu natoegüxũ̃ i nüxṹ ngẽxmaxũ̃ i wüxi i natü i taguma yachexũ̃. Rü nüma i ngẽma ãẽxgacügü rü ngẽxma tá nayapoyenaxãgü i ngẽma wocaxacü.

[5]Rü ngẽmawena i ngẽma chacherdótegü i Lebítanüxũ̃ rü tá ngéma naxĩ. Rü nümagü nixĩ i Cori ya Tupana nüxũ̃ unetaxũ̃ nax norü puracümaxã inacuaxgüxũ̃cax rü naégagu mexũ̃ duũ̃xũ̃gümaxã naxueguxũ̃cax. Rü nümagü nixĩ i namexẽẽgüaxṹ i guxũ̃ma i duũ̃xũ̃güarü guxchaxũ̃gü i ngẽxguma nügümaxã nanuegu rüexna nügü nangaegu.

[6]Rü ñuxũchi guxũ̃ma i norü ãẽxgacügü ya yima ĩane rü tá ngẽma wocaxacü i marü ipoyenaãxũ̃xétüwa nügü nayauxmexgü.

[7]Rü tá ñanagürügü: “Pa torü Tupanax, toma rü tama tayamax i ngẽma yatü rü tama nüxũ̃ tadaugü nax texé yamáxũ̃.

[8]¡Toxũ̃ nangechaũ̃, Pa Corix, i toma i curü duũ̃xũ̃gü i Iraétanüxũ̃ ga Equítuanewa toxũ̃ ícunguxũ̃xẽẽxũ̃. Rü ngẽma nax nayuxũ̃ i wüxi i tama chixexũ̃ üxũ̃! Rü taxṹ i cuyatoguãchixẽxẽxũ̃!” ñanagürügü tá.

[9]Rü ngẽmaãcü tá petanüwa inarüxo nax yapeguãchixũ̃ i ngẽma nax nayuxũ̃ i ngẽma tama chixexũ̃ üxũ̃. Rü ngẽmaãcü Tupanapexewa tá mexũ̃ pexü.

### Ucuxẽgü naxcax i ngexũ̃gü i daigu íyauxũ̃xũ̃

[10]Rü ngẽxguma perü uanügümaxã pegü pedaixgu, rü perü Cori ya Tupana pexmexẽgu nayixẽẽgu nax ípenayauxũ̃xũ̃cax i perü uanügü,

[11]rü ngẽxguma natanüwa wüxíe i petanüwa ngĩxũ̃ tadauxgu rü tüxṹ nangúchaũ̃gu i wüxi i nge i mechametücü rü ngĩmaxã taxãmaxgu,

[12]rü name nax tümapatawa ngĩxũ̃ tagaxũ̃, rü tá ngĩxũ̃ tamu nax ngĩgü yayoeruxũ̃ rü ngĩgü ínayoũ̃patüxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

13Rü ngẽmawena tá ícu̱xuchi ga yema ngĩxchiru ga nagu yacúxũ̃ ga yexguma daigu ngĩxũ̃ yayauxgügu. Rü to i mexũ̃gu tá iyacu̱x. Rü tümapatawa tá ingẽxma. Rü wüxi ya tauemacü tá ngĩnatücạ̱x rü ngĩécạ̱x ixaure. Rü ngẽmawena rü marü name nax ngĩmaxã namaxũ̃xũ̃ i ngẽma Iraétanüxũ̃. Rü ngĩma rü tá naxmạ̱x iyixĩ rü nüma rü tá ngĩte nixĩ.

14Natürü ngẽmawena yixcüra ega nüma i ngẽma Iraétanüxũ̃ rü ngĩxũ̃ naxoxgu, rü name nax ngĩxũ̃ yangẽ́xũ̃ rü ngĩxũ̃ yamuxũ̃ nax ngĩchixũ̃anecạ̱x nataeguxũ̃cạ̱x. Natürü tama name nax ngĩmaxã nataxexũ̃ rüẹ̱xna norü mugüruxũ̃ ngĩxũ̃ yaxĩxẽẽxũ̃, erü ngĩma rü naxmạ̱xchirẹ̱x iyixĩ.

### Tauxcha naxcạ̱x i ngẽma nane i irüyamaexũ̃

15Rü ngẽxguma wüxi ya yatü rü nataxremạ̱xgu, natürü wüxíexũ̃tama nangechaũ̃ rü yíxema togue rü tama tüxũ̃ nangechaũ̃. Natürü ngẽxguma yíxema taxre ya naxmạ̱xwa rü naxãnegu, rü yíxema naxmạ̱x ya tama tüxũ̃ nangechaũ̃xewa nabuxgu ya yimá nane ya nüxíraũ̃cü,

16rü ngẽxguma nawa nanguxgu i ngunexũ̃ nax nanegüxũ̃ yanuaxũ̃ i norü ngẽmaxũ̃gü i ngẽma yatü, rü taxuacütáma ngẽma ngĩxũ̃ nangechaxũ̃cü ngĩnena nanaxã i ngẽma rümumaexũ̃ i norü ngẽmaxũ̃gü, erü yíxema tama tüxũ̃ nangechaxũ̃xẽ ngĩne nixĩ ya nüxíraũ̃cü, rü yimana nixĩ i naxüxũ̃ i ngẽma rümumaexũ̃ i ngẽmaxũ̃gü.

17Rü ngẽmacạ̱x nanaxwạ̱xe nax nüxũ̃ nacuáxũ̃ nax yima yixĩxũ̃ ya nane ya yacü. Rü tá nüxna nanaxã i ngẽma rümumaexũ̃ i norü ngẽmaxũ̃gü, erü yima nixĩ ya nüxíraũ̃cü ya nane. Rü ngẽmacạ̱x nixĩ i nüxna naxüxũ̃ i ngẽma rümumaexũ̃ i ngẽmaxũ̃gü.

### Poxcu naxcạ̱x i ngẽma nanegü i tama nanatü rü naéga ĩnüexũ̃

18-19Rü ngẽxguma texé tüxṹ nangẽxmagu i tümane i tama nanatüga rü naéga ĩnüxũ̃, rü woo ngẽxguma tanapoxcugügu rü tama ĩnüchaũ̃xũ̃, rü yíxema nanatü rü naé rü yima ĩanearü ãẽ̱xgacügüpẹ̱xewa tá tanagagü.

20Rü ñatagürügü tá: “Ñaa tone rü tama toga naxĩnüchaũ̃ rü nanuama rü taxuwama toga naxĩnüchaũ̃, rü nüma rü chixexũ̃arü üruxũ̃ nixĩ rü nangãxwạ̱xe”, ñatagürügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

21Rü ngẽxguma guxũma i ngẽma duũxũgü ya yima ĩanewa maxẽxũ rü tá nutamaxã ínanamuxũchigü rü ngẽmaãcü tá nayamaxgü. Rü ngẽmaãcü tá peyanaxoxẽxẽ i ngẽma chixexũ i perü ĩanewa ngẽxmaxũ. Rü ngẽxguma i ngẽma togü i Iraétanüxũ nüxũ nacuaxgügu rü tá namuũe nax naxügüãxũ i chixexũ.

### Mugü naxcax i ngẽma duũxũgü i taxũ i chixexũ ügüxũ

22-23Rü ngẽxguma wüxi i duũxũ rü taxũ i guxchaxũ üxgu rü ngẽmacax naigu nügü nawẽxnaxãgu, rü tama name nax chütacü ngéma natuxũ i naxũne. Rü nanaxwaxe nax ngẽmatama i ngunexũ i nagu nügü nawẽxnaxãxũgu inatáxũ i ngẽma naxũne. Erü Tupana rü chixexũ namaxã naxuegu i ngẽma wẽxnaxãcü yuxũ. Rü tama name nax ngẽmamaxã penachixexẽẽxũ i ngẽma naane ya Tupana tá pexna ãxũ.

## Wenaxarü naxümatü ga Tupanaarü mugü 22

1Rü ngẽxguma narütauxgu i tümamücüarü woca rüexna carnéru rü ngẽxguma texé nüxũ dauxgu rü tama name nax tanangexrümarexũ. Rü nanaxwaxe nax tümamücüxũtawa tanagaxũ.

2Natürü ngẽxguma norü yora i ngẽma naxũna tama tümaarü ngaicamagu napexgu rüexna tama nüxũ tacuaxgu nax texéarü yixĩxũ i ngẽma naxũna, rü name nax tümapatawa tanagaxũ ñuxmatáta tümaxũtawa naxcax íyaca i ngẽma norü yora. Rü ngẽxguma i tüma rü name nax norü yoraáxũ tanatáeguxẽẽxũ.

3Rü ngẽxgumarüxũ ta ega texéaxṹ narütauxgu i wüxi i búru rüexna wüxi i naxchiru, rüexna toamachigü i ngẽmaxũ, rü ngẽxguma texe nüxũ dauxgu rü tama name nax tanangexrümarexũ. Rü nanaxwaxe nax norü yoraáxũ tanatáeguxẽẽxũ.

4Rü ngẽxguma texé nüxũ dauxgu i tümamücüarü woca rüexna búru i naxwetamaxã namagu nguxũ, rü tama name nax tanangexrümarexũ. Rü name i norü yoraxũ tarüngũxẽxẽ nax inachixũcax i norü búru.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5Rü ngẽma ngexũgü rü tama name nax yayatüchiruxũ. Rü ngẽma iyatüxũ rü tama name nax yangexchiruxũ. Rü Tupana rü tama namaxã nataãxẽ i ngẽma nacüma.

6Rü ngẽxguma texé wüxi i naixtanüwa rüẹxna waixũmüanewa nüxũ dạụxgu i wüxi i werichiaxũ, rü ngẽma weri rü naxchiãũwa nangẽxmagu naxacügüxũ ínanaitanügu rüẹxna nacharaũtanügu íyañuxgu rü tama name nax guxũma i tümaémaxã tüxũ nadexũ i naxacügü.

7Rü ngẽxguma tanadexgu i ngẽma naxacügü rü name nax tayañaxẽẽxũ i ngẽma naé. Rü ngẽxguma ngẽmaãcü penaxụ̈xgu rü tá mucü ya taunecütama taãxẽwa pemaxẽ.

8Rü ngẽxguma texé ngexwacaxũne ya tümapata taxụ̈xgu rü name nax ítanapoxeguxũ i naétüwa ya tümapata nax ngẽmaãcü taxúema ngéma rünguxũcạx rü ngẽmaãcü tama yatümaguãchixũcạx ega ngürüãchi texé ngéma rünguxgu rü tayụ̈xgu.

9Rü ngẽxguma texé úbanecü tüxṹ ngẽxmagu rü tama name nax nanecügutama tanatoxũ i natoraũxũ i nanetü. Rü ngẽxguma ngẽmaãcü tanaxụ̈xgu rü Tupanana tá tanaxuaxũ i guxũma i ngẽma nanetügüarü o.

10Rü ngẽxguma peane pexaimüanegu rü tama name i wüxi i woca rü búrumaxã ãmücüxũmaxã penaxaimüane i perü naane.

11Rü ngẽma naxchiru i nagu picụ̈xgüxũ rü tama name nax ngẽma carnérutạxamaxã rü línuchimaxã penaxücuxẽẽxũ.

12Rü ngẽma cuxchiru i düxruxũ i mámüxũ rü name i norü ãgümücüpẹxewa cunapaicu i norü ngạ̃xãẽruũgü i bopụ̈xüxũ.

### Mugü naxcạx i ãmạxchiga rü ãtechiga

13Rü ngẽxguma wüxi i yatü rü ngĩmaxã yangĩxgu i wüxi i nge rü ngĩmaxã namaxụ̈xgu, natürü ngẽmawena rü marü tama nangĩxwạxegu,

14rü ngẽma nax ngĩxũ ínatáxchaũxũcạx, rü nüxũ yaxugu nax naxmạx rü marü to i yatümaxã namaxũxũ naxũpa ga nax yangĩxũ,


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15rü ngẽxguma i ngĩnatü rü ngĩé i ngẽma nge rü tá ĩanearü ãẽ̲xgacügüpe̲xewa taxĩ. Rü ngéma tá tanangegü i ngẽma naxcháp̃enüxũ̃ i cua̲xruxũ̃ ixĩxũ̃ nax ngĩma rü taguma yatü ngĩxũ̃ nacuáxũ̃.

16Rü nüma i ngĩnatü rü tá ãẽ̲xgacügüxũ̃ ñanagürü: “Choma rü daa yatüna ngĩxũ̃ chamu i chauxacü nax naxma̲x yaxĩxũ̃ca̲x, natürü i ñu̲xma i nüma rü ngĩxũ̃ naxo.

17Rü nüxũ̃ nixu nax ngĩma ya chauxacü rü marü to i yatü ngĩxĩne cuáxũ̃ naxũ̃pa ga nax ngĩmaxã naxãmaxũ̃. Natürü ñaa nixĩ i cua̲xruxũ̃ nax ngĩma rü taguma yatü ngĩmaxã ipexũ̃”, ñanagürü. Rü ngẽxguma ya ngĩnatü rü tá ngẽma ãẽ̲xgacügüpe̲xegu nayangexechi i ngẽma naxcháp̃enüxũ̃ i cua̲xruxũ̃ ixĩxũ̃.

18Rü ngẽxguma i nümagü i ãẽ̲xgacügü rü tá nayayauxgü i ngẽma yatü. Rü tá nanapoxcue.

19Rü ñu̲xũchi ngẽma ãẽ̲xgacügü rü tá ngẽma yatümaxã nanaxuegugü nax ngĩnatüaxṹ̃ naxütanüãxũ̃ca̲x i 100 tachinü i diẽru, nagagu nax ngĩxũ̃ nachixechigaxẽẽxũ̃ i ngẽma pacü ya Iraétanüxũ̃ ixĩcü ya tagumachire̲x yatü ngĩxĩne cua̲xcü. Rü ngẽmaãcü i ngẽma yatü rü taxuacütáma ngĩxũ̃ ínata̲x, rü ngĩma rü guxũ̃gutáma naxma̲x iyaxĩ.

20Natürü ngẽxguma aixcüma yixĩxgu nax ngĩma i pacü rü marü yatüxũ̃ ngĩxĩne cuáxũ̃ naxũ̃pa nax naxãtexũ̃,

21rü ngẽxguma i ngẽma ĩanearü ãẽ̲xgacügü rü ngĩnatüpataarü ĩã̲xgu tá ngĩxũ̃ nayamugü. Rü yima ĩanearü yatügü rü ngẽxma tátama nutagümaxã ngĩxũ̃ nima̲xgü nagagu i ngẽma chixexũ̃chixũ̃ i naxüxũ̃ i Iraétanüxũ̃tanüwa i ngĩnatüpatawa. Rü ngẽmaãcü tá peyanaxoxẽxẽ i ngẽma chixexũ̃ i petanüwa ngẽxmaxũ̃.

22Rü ngẽxguma texé íyanguéxũ̃gu i wüxi i yatü i wüxi i nge i ãtecümaxã maxũ̃xũ̃, rü ngẽma taxre rü tá yu namaxã naxuegugü. Rü ngẽmaãcü tá peyanaxoxẽxẽ i ngẽma chixexũ̃ i Iraétanüxũ̃tanüwa ngẽxmaxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[23]Rü wüxi i pacü i taguma yatüxũ cuaxcü i wüxi ya yatümaxã ãtechaũcü, rü ngẽxguma ĩanegu to i yatü ngĩxũ ngauxgu rü ngĩmaxã namaxũgu

[24]rü ngẽma yatü rü ngẽma pacü rü tá ĩanearü ãẽxgacügüpexewa nanagagü nax namaxã naxuegugüãxũcax nax nutamaxã ínamuxũchigüãxũcax nax ngẽmaãcü nayuexũcax. Rü ngĩma i ngẽma pacü rü tá ngĩxũ nimaxgü erü ĩanewatama nangẽxmaãcü tama ngũxẽẽcax íica nax duũxũgü ngĩétüwa chogügüxũcax. Rü nüma i ngẽma yatü rü tá nayu nagagu nax wüxi i pacü i to i yatümaxã ãtechaũcümaxã nax namaxũxũ. Rü ngẽmaãcü tá peyanaxoxẽxẽ i ngẽma chixexũ i petanüwa ngẽxmaxũ.

[25]Natürü ngẽxguma wüxi i yatü rü ngĩxica naanegu ngĩxũ ngauxgu i wüxi pacü i to i yatümaxã ãtechaũcü, rü ngẽxma ngĩxũ yayauxmaregu i ngẽma yatü, rü ngẽma pacü rü taxũtáma iyu, natürü nüma i ngẽma yatü i ngĩxũ iyaxuxũ rü tá nayamaxgü.

[26]Rü ngĩma i ngẽma pacü rü taxucaxma ngĩxũ nimaxgü erü taxuxũma i chixexũ ixü. Natürü nüma i ngẽma yatü i ngĩxũ iyaxuxũ rü nanaxwaxe nax nayuxũ, erü ngẽma chixexũ i naxüxũ rü ñoma wüxi ya namücüxũ yamáxũrüxũ nixĩ.

[27]Erü nüma i ngẽma yatü rü ngĩxicatama naanegu ngĩxũ nangau i ngẽma pacü, rü ngĩma rü chi woo wáita naxuxgu rü ngũxẽẽcax ínacaxgu rü taxúema ngĩxũ ítapoxũ.

[28]Rü ngẽxguma wüxi i yatü rü ngĩxũ yangauxgu i wüxi i nge i taguma yatüxũ cuaxcü, rü taxuxũma i yatümaxã ãtechaũcü, rü ngẽxguma ngẽma yatü ngĩxũ yayaxuxgu rü ngĩmaxã namaxũxgu, rü duũxũgü nüxũ daugügu,

[29]rü nüma i ngẽma yatü rü nanaxwaxe nax ngĩnatüaxṹ naxütanüãxũ i 50 tachinü i diẽru. Rü ngẽma nax ngĩxũ yayauxãcümare ngĩmaxã namaxũxũgagu, rü nanaxwaxe nax ngĩmaxã naxãxmaxũchixũ. Rü tagutáma ngĩxũ ínatax rü ngĩma rü guxũgutáma naxmax iyixĩ.

[30]Rü tama name nax texé tümanatümaxmaxã maxũxũ, erü ngẽma rü wüxi i taxũ i chixexũ nixĩ tümanatücax.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

## Wenaxarü naxümatü ga Tupanaarü mugü 23

### Duũxũgü i taxuacüma Tupanapatagu chocuxũ

[1]Rü yíxema iduxuchipüxücharexe rüexna wíechiraxũxẽ rü taxucürüwama Tupanaarü duũxũgüarü ngutaquexegu taxücu.

[2]Rü yíxema ngürüwaxũmarexe rü taxucürüwama Tupanaarü duũxũgüarü ngutaquexegu taxücu, rü woo nataagü i tá ingóetanüxũ rü taxucürüwama ngẽxma nachocu woo norü 10 i natücumüwa nangu i ngẽma ngexwaca ingóetanüxũ.

[3]Rü ngẽma Amóũtanüxũ rü ngẽma Moátanüxũ rü tagutáma Tupanaarü duũxũgüarü ngutaquexegu nachocu rü woo norü 10 i natücumüwa nangu i ngẽma ngexwaca ingóetanüxũ rü tagutáma ngẽxma nachocu.

[4]Yerü nümagü ga Amóũtanüxũ rü Moátanüxũ rü tama pexũ nayauxgü õnamaxã rü axexũmaxã ga yexguma Equítuanewa ípechoxũgu. Rü nümagü rü naétü nüxṹ nanaxütanügü ga Balaáũ ga Beúx nane ga Mechopotámiaarü ĩane ga Petúxwa ne ũcü nax chixexũ pemaxã naxueguxũcax. Natürü ga Tupana rü Balaáũãẽwa nananguxẽxẽ nax mexũama pemaxã naxueguxũcax rü tama i chixexũ.

[5]Rü yemaacü ga nüma ga Cori ya perü Tupana rü tama Balaáũga naxĩnü, rü Balaáũãẽwa nananguxẽxẽ nax mexũama pemaxã naxueguxũcax rü tama i chixexũ, yerü pexũ nangechaũ.

[6]Rü ngẽma Amóũtanüxũ rü Moátanüxũ ¡rü pema rü guxũ i ngunexũgü i nagu pemaxẽxũgu rü tagutáma namaxã perüngüxmüe rü tagutáma nüxũ perüngũxẽẽgü!

[7]Natürü ngẽma Edóũtanüxũ rü tama name nax naxchi pexaiexũ erü nümagü rü petanüxũ nixĩgü. Rü ngẽxgumarüxũ ta i ngẽma Equítuanecüãxgü rü tama name nax naxchi pexaiexũ, yerü pemax rü mucü ya taunecü nachixũanewa pemaxẽ.

[8]Rü ngẽma Edóũtanüxũ rü Equítuanecüãxgü rü marü name nax nataagüxacügü rü Tupanaarü duũxũgüarü ngutaquexegu nachocu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

### Mugü i ãũãchigüxũchiga

9Rü ngẽxguma daiwa pexĩxgu rü wüxi i nachicagu peyapegügu, rü name i pegüna pedaugü nax tama penaxüxũca̲x i ta̲xacürü chixexũ̃ i Tupanape̲xewa tama mexũ̃.

10Rü ngẽxguma wüxíe chütacü tümaanegüwa ngúchaũ̃ taxũ̃netagu rü itabamügu rü taxãũãchi. Rü name nax ítaxũxũxũ̃ i ngẽma ípepegüxũ̃wa, rü ngẽma ngunexũ̃ rü taxuacütáma tixücu.

11Natürü ngẽxguma marü nachütachaũ̃gu rü tá naxaiya nax ngẽmaãcü chütacü wena yaxücuxũca̲x i ngẽma ípepegüxũ̃wa.

12Rü ngẽxguma pewo̲xegüchaũ̃gu, rü penaxwa̲xe nax pexṹ̃ nangẽxmaxũ̃ i wüxi i nachica i woetama ngẽmaruxũ̃ ixĩxũ̃ i ípepegüxũ̃arü yáxũ̃waxũ̃ra ngẽxmaxũ̃.

13Rü perü ngẽmaxũ̃ nagu nuxũ̃tanüwa rü penaxwa̲xe nax pexṹ̃ nangẽxmaxũ̃ i wüxi ya nai ya ãmagune nax yimamaxã peyaxaixmaxũ̃xũca̲x ya peũ̃ ega ngẽxguma wo̲xewa pexĩgu rü yixcama ngẽmamaxã waixũ̃mümaxã penagüétüxũca̲x ya peũ̃.

14Erü nüma ya Cori ya Tupana rü petanüwa naxũũxũ̃ nax pexna nadauxũca̲x rü perü uanügüxũ̃ pexũ̃ naporamaegüxẽẽxũca̲x. Rü ngẽmaca̲x penaxwa̲xe nax ngẽma ípepegüxũ̃wa rü wüxi i nachica i üünexũ̃ nax yixĩxũ̃. Rü ngẽmaca̲x penaxwa̲xe nax nangemataxũ̃ rü nataxuxũ̃ma i ta̲xacürü ãũãchixũ̃ ya Tupana tama namaxã taãẽxũ̃. Erü ngẽxguma taxũtáma ngẽmaãcü penaxü̲xgu rü nüma ya Tupana rü tá pexna nixũgachi.

### Mugüruxũchiga

15Rü ngẽxguma wüxi i mugüruxũ̃ norü corina yaxũxgu rü ngũ̃xẽẽca̲x pexna nacaxgu nax pexũ̃tagu yanacúxũca̲x, rü tama name nax norü corica̲x penamueguxũ̃.

16Narümemae nax mea penayaxuxũ̃ rü nüxṹ̃ penatauxchaxẽẽxũ̃ nax nüma nanaxwa̲xene ya ĩanewa namaxũ̃xũca̲x i Iraéanewa. ¡Rü taxúetama tanachixewe!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

### Iraétanüxũ rü tama name i naxca̱x nadauxũtaegü i nacüma i chixexũ i togü ügüxũ

17¡Rü taxũtáma naxca̱x pedauxũtae i ngẽma nacüma i chixexũ i ngẽma togü i duũxũgü i tama yaxõgüxũ nagu ĩxũ i ngẽxguma diẽruca̱x naxũnemaxã nataxeãcüma norü tupananetagüxũ yacua̱xüũgügu! ¡Rü bai i wüxi i ngexũ rüe̱xna wüxi i yatüxũ naxca̱x nadauxũtae i ngẽma nacüma!

18Rü taxũtáma Tupanapatawa penange i diẽru i ngẽma nacüma i chixexũwa ne ũxũ nax ngẽmaãcü penaxütanüxũca̱x i wüxi i uneta i Tupanamaxã pexüxũ. Erü ngẽma nacüma rü Tupanape̱xewa rü poraãcü nachixe.

### Diẽru i togüna pexãxũ rü tá nangearü üétüa̱x

19Rü ngẽxguma pemücüna diẽru pexãxgu nax yixcüamaxũra pexṹ tá natáeguxẽẽxũca̱x, ¡rü taxṹ i penaxwa̱xexũ nax norü üétümaxã pexṹ tá nataeguxũ! Rü nüetama nixĩ ega woo diẽru yixĩxgu, rüe̱xna õna yixĩxgu, rüe̱xna ngexũrüüxũmare i ngẽmaxũgü i üétüãcü itaxeguxẽẽxũ yixĩxgu.

20Rü ngẽma duũxũ i to i nachixũanecüa̱x rü marü name nax guxũ i norü üétümaxã pexṹ natáeguxẽẽxũ i ngẽma pexṹ nangetanüxũ. Natürü tama name nax ngẽma pemücümaxã pexüxũ. Rü ngẽxguma tá nixĩ ya Cori ya Tupana i pexũ nangũxẽẽxũ nawa i guxũma i perü puracü i pexüxũ nawa i ngẽma naane i tá peyaxuxũwa.

21Ngẽxguma wüxi i uneta Cori ya perü Tupanaca̱x pexu̱xgu, rü penaxwa̱xe nax paxãma peyanguxẽẽxũ. Erü ngẽxguma tama paxa peyanguxẽẽgu, rü nüma ya Cori ya perü Tupana rü tá pexna naca naxca̱x i ngẽma perü uneta. Rü Tupanape̱xewa rü pecadu tá nixĩ ega tama peyanguxẽẽgu i ngẽma perü uneta.

22Rü ngẽxguma taxuxũma i uneta pexu̱xgu, rü taxuxũma i chixexũ pexü.

23Natürü ngẽxguma pema rü perü ngúchaũmaxã Cori ya perü Tupanaaxṹ uneta pexu̱xgu, rü name nixĩ nax aixcümama peyanguxẽẽxũ.

24Ngẽxguma cumücüarü úbanecüwa cuxũxgu, rü name nax cunangṍxũ i ngẽma cuma cunaxwa̱xexũ i úbaarü o. Natürü tama name nax curü pexchigu ícuyangexũ i úba.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

25Rü ngẽxguma cumücüarü trigunecüwa cuxũxgu rü name nixĩ i cuxmẹxmaxã cuyacawe i ñuxre i ngẽma tríguarü o. Natürü tama name nax cüxchimaxã cuyawíxũ̃ i ngẽma trigu.

## Wenaxarü naxümatü ga Tupanaarü mugü 24

### Mugü naxcạx i taxmạxchiga

1Rü ngẽxguma wüxi ya yatü rü wüxi i ngexũ̃maxã naxãxmạxgu, natürü yixcama chixexũ̃xũ̃ ngĩwa nadạụxgu rü ngẽmacạx ngĩxũ̃ ínayaxoãchi, rü tá ngĩxna nanaxã i wüxi i popera i nawa nüxũ̃ yaxuxũ̃ nax marü ngĩxũ̃ ínatáxũ̃. Rü ñụxũchi napatawa tá ngĩxũ̃ ínamuxũchi.

2Rü nawena nax yima yatüpatawa ínaxũxũxũ̃, rü marü name nax nai ya yatümaxã naxãtexũ̃.

3-4Natürü ngẽxguma yimá nai ya ngĩte rü tạxacücạx ngĩxũ̃ íyaxoãchigu, rü ngẽmacạx ngĩxna naxããgu i popera i nawa nüxũ̃ yaxuxũ̃ nax marü ngĩxũ̃ nax ínatáxũ̃ rü napatawa nax ngĩxũ̃ ínamuxũchixũ̃ rüẹxna nayụxgu ya ngĩte, rü ngẽxguma ya yima nüxíraũ̃cü ya ngĩte rü taxucürüwama wena ngĩmaxã naxãxmạx. Erü ngĩma rü marü nai ya yatümaxã imaxũ̃. Rü ngẽxguma wena ngĩmaxã naxãxmạxgu rü Cori ya Tupanapẹxewa rü wüxi i taxũ̃ i chixexũ̃ nixĩ. Rü pemax rü tama name i penachixexẽxẽ i ngẽma naane i Cori ya Tupana pexna ãxũ̃.

### Naguxũ̃raũ̃xũ̃ i mugü

5Rü yimá yatü ya ngexwaca ãmacü, rü wüxi ya taunecü taxũtáma daiwa naxũ rüẹxna tạxacürü to i ãẹ̃xgacüarü puracü naxü nax ngẽmaãcü guxũ̃ma i ngẽma ngunexgügu naxãchicaxũ̃cạx nax napatawa nangemaxũ̃ nax naxmạxũ̃ nataãẽxẽẽxũ̃cạx.

6Rü ngẽxguma texé paxaãchi diẽrucạx pexna caxgux rü tama name i pema rü tümaarü tríguarü camüruũ̃cạx tüxna peca nachicüü i ngẽma diẽru i pexna naxcạx tacaxũ̃. Erü ngẽxguma ngẽmaãcü penaxụ̈xgu rü ñoma tümaarü maxũ̃cạx ípecạxaxũ̃rüxũ̃ nixĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]Rü ngẽxguma nüxũ pedaṵxgu i wüxi i Iraétanüxũ nax wüxi ya naxrüxũ i Iraétanüxũcax nangĩ́xũ nax norü mugüruxũ tüxũ yaxĩxẽẽxũcax rüẹxna tümamaxã nataxexũcax, rü yu tá namaxã pexuegu. Rü ngẽmaãcü tá peyanaxoxẽxẽ i ngẽma chixexũ i nacüma i petanüwa ngẽxmaxũ.

[8]Rü ngẽxguma texé chaxünemaxã idaxaweegu rü tanaxwaxe nax meama tayanguxẽẽxũ i ngẽma ucuxẽ i chacherdótegü i Lebítanüxũ tümamaxã nüxũ ixugüxũ. Rü name nax tayanguxẽẽxũ i guxũma i ngẽma ucuxẽ i chacherdótegümaxã nüxũ chixuxũ.

[9]¡Rü nüxna pecuaxãchi ga yema Cori ya Tupana namawa chaueyax ga Maríamaxã üxũ ga yexguma Equítuanewa ípechoxũxguwena!

[10]Rü ngẽxguma togue diẽrucax pexna caxgu nax yixcüra pexṹ ngĩxũ tatáeguxẽẽxũcax, rü tama name i tümapatagu pechocu nax penayaxuxũcax i tümaarü ngẽmaxũ i ngẽma diẽruchicüxü pexna taxuãxũxũ.

[11]Rü tümapataarü düxétüwatama pengẽxmagü, rü ngéma tüxũ penanguxẽxẽ rü ñuxmata tümatama tayayaxu i ngẽma tümaarü ngẽmaxũ i ngẽma diẽru i paxaãchi pexna naxcax tacaxaxũchicüü pexna taxãxchaũxũ.

[12]Rü ngẽxguma wüxi ya duũxẽ ya ngearü ngẽmaxũxã́xẽ tixĩxgu, rü tümachiru pexna taxãxgu nachicüü i ngẽma diẽru i tüxna pexãxũ, rü tama name i ngẽma chütacü cuxũtawa nangẽxma i ngẽma tümachiru.

[13]Rü ngẽxguma marü yanaxüxcugu ya üaxcü rü name nixĩ i tüxũ penatáeguxẽxẽ i tümachiru, nax ngẽmamaxã tügü tidüxüxũcax i ngẽxguma chütacü tapexgu. Rü ngẽxguma ngẽmaãcü penaxüxgu, rü tüma rü tá moxẽ pexna taxã. Rü nüma ya Cori ya perü Tupana tá pexũ narüngũxẽxẽ, erü mexũ napẹxewa pexügü.

[14]Rü tama name i tüxũ pepuracüxẽẽmare rü ñuxũchi tama tüxṹ penaxütanü i ngẽma puracü i taxüxũ ya yíxema duũxẽ ya perüxũ Iraétanüxũ ixĩxẽ ya ngearü diẽruã́xẽ. Rü ngẽxgumarüxũ ta name nixĩ nax mea tüxṹ penaxütanüxũ ya yíxema to i nachixũanecüãx ya wüxi ya perü ĩanegu ãpataxe.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Rü name nixĩ i ngẽmatama ngunexũgu, naxũpa nax yanaxücuxũ ya üa̲xcü tüxṹ penaxütanü i ngẽma puracü i tüxũ pexüxẽẽxũ. Erü tüma rü tangearü diẽrua̲x rü ngẽmaca̲x tanaxwa̲xe i ngẽma diẽru nax ngẽmamaxã tachibüxũca̲x. Rü ngẽxguma taxũtáma ngẽmaãcü peyanguxẽẽgu rü tüma rü tá Cori ya Tupanamaxã pexũ tixu, rü pema rü tá nipeguãchi i ngẽma pecadu.

16Rü yíxema papagü rü taxucürüwama ngẽma tümane ügüxũ i pecadugagu tüxũ nima̲xgü. Rü ngẽxgumarüxũ ta i ngẽma tümanegü rü taxucürüwama nanatügü üxũ i pecadugagu nanadai. Rü wüxichigü rü noxrütama pecadugagu tá nayu.

17¡Rü taxũtáma chixri tümamaxã pechopetü ya yíxema to i nachixũanecüa̲x i petanüwa ngẽxmagüxe, rü bai ya yíxema taxcutagü! ¡Rü yíxema yutegüe rü taxũtáma tümachiruca̲x tüxna peca ega pexũtawa diẽruca̲x ítacaxgu nax yixcüama pexṹ tanatáeguxẽẽxũca̲x!

18¡Rü taxṹ i nüxũ iperüngümaexũ ga pemax rü Equítuanecüa̲xarü mugüruũgü pixĩgüxũ, rü nüma ga Cori ya perü Tupana nixĩ ga yéma pexũ ínguxũxẽẽcü! Rü ngẽmaca̲x i ñu̲xma rü pexũ chamu nax peyanguxẽẽxũ i guxũma i ngẽma pemaxã nüxũ chixuxũ.

19Rü ngẽxguma peanewa tríguarü o pibuxu̲xgu, rü ngẽxma nüxũ perüngümagu i wüxicüta i trigu, rü tama name i naxca̲x cuyataegu rü cuyayaxu. Rü nüetama ngẽxma naxṹ nax wüxi ya duũxẽ ya to ya nachixũanecüa̲x ya petanüwa ngẽxmaxẽ, rüe̲xna wüxi ya taxcuta, rüe̲xna wüxi ya yutexe tügüxṹ nayaxuxũca̲x. Rü ngẽxguma ngẽmaãcü penaxu̲xgu, rü nüma ya Cori ya perü Tupana rü tá pexũ narüngũxẽxẽ i guxũma i perü puracüwa.

20Rü ngẽxguma perü oribuarü o pibuxgügu, rü tama name i wena nüxũ pidaugü i nachacüügü naxca̲x i norü o i ngéma yaxṹgüxũ. Rü nüetama ngéma nangẽxmagü nax yíxema to i nachixũanecüa̲x ya petanüwa ngẽxmagüxe nabuxuxũca̲x, rüe̲xna taxcutagü rüe̲xna yutegüxe nabuxuxũca̲x.

21Rü ngẽxguma perü úbaarü o pibuxgügu, rü tama name i wena nüxũ pidaugü i nachacüügü naxca̲x i norü o i ngéma yaxṹgüxũ. Rü nüetama ngéma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nangẽxmagü nax yíxema to i nachixũanecüãx ya petanüwa ngẽxmagüxe nabuxuxũcax, rüexna taxcutagü rüexna yutegüxe tügüaxṹ nabuxgüxũcax.

22Rü nüxna pecuãxãchie ga pemax rü ta rü mugüruũgü pixĩgüxũ ga Equítuanewa. Rü ngẽmacax nixĩ i pexũ chamuxũ nax peyanguxẽẽxũ i guxũma i ñaa mugü.

## Wenaxarü naxümatü ga Tupanaarü mugü 25

1Rü ngẽxguma texé tümamücümaxã guxchaxũ tüxṹ ngẽxmagu, rü name nax ãẽxgacügü i guxchaxũarü mexẽẽruxũgüpexewa taxĩxũ nax nümagü i ãẽxgacügü nangugügüãxũcax nax texé tixĩxũ ya yíxema guxchaxũ üxe. Rü nümagü i ngẽma ãẽxgacügü rü tá tüxũ ningex ya yíxema tama guxchaxũ üxe, rü tá tüxũ napoxcu ya yíxema guxchaxũ üxe

2Rü ngẽxguma ngẽma guxchaxũ i naxüxũ rü cuaximaxã yixĩxgu i norü poxcu, rü nüma ya ãẽxgacü rü tá nanamu nax waixũmüanegu nacaxẽẽgüãxũ i ngẽma guxchaxũ üxũ. Rü ngẽmaãcü ãẽxgacüpexegu tá nanacuaixgü naexpüx i ngẽma natanü i ngẽma guxchaxũ i naxüxũ.

3Natürü taxũtáma i 40 arü yexera i cuaxi nüxna taxã erü tama tanaxwaxe nax nügümaxã yaxãũxãchixũ i ngẽma Iraétanüxũ.

4Rü tama name nax cunawẽxnaguxũ i ngẽma woca ega tríguarü puxwa napuracügu.

### Mugü i yutegüxechigagu ixuxũ

5Rü ngẽxguma chi taxre i nügüenexẽgü rü wüxitama ya ĩpatawa namaxẽgu rü chi wüxi rü taguma naxãxacüyane nayuxgu, rü ngẽxguma ya yíxema naxmax ya tüxna nayuxe rü taxucürüwa taxãte namaxã i tomare i yatü i tama tümate ya tüxna yucütanüxũ ixĩxũ. Rü yimá naenexẽ ya tümate tá nixĩ ya ngĩmaxã ãmacü. Rü ngẽmaãcü tá nayanguxẽxẽ nax naenexẽchicüxü nüxṹ naxãxacüxũcax.

6Rü yimá tümane ya nüxíra bucü, rü tümate ya tüxna yucüégagu tá nixĩ i naxãégaxũ, nax ngẽmaãcü ya yimá yucü ya tümate tama iyanaxoxũcax i naéga i Iraétanüxũtanüwa.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

7Natürü ngẽxguma yimá yatü rü tama ngĩmaxã naxãxmaxchaũgu i ngẽma norü ãmacü, rü ngĩma rü tá ãẽxgacügüxũtawa ixũ, rü tá nüxũ iyarüxu nax tama ngĩmaxã naxãxmaxchaũxũ. Rü ngĩgürügü tá: “Chorü ãmacü rü tama nanaxwaxe nax naenexẽéga ngóxũ i Iraéanewa. Rü ñuxũchi tama chomaxã nayanguxẽxẽ nax chomaxã naxãmaxũ nax ngẽmaãcü nüxṹ chaxãxacüxũcax”, ngĩgürügü tá.

8Rü ngẽxguma i ngẽma ãẽxgacügü rü tá naxcax nangema i ngẽma yatü nax namaxã yadexagüxũcax. Rü ngẽxguma nüxũ yaxugu nax tama ngĩmaxã naxãxmaxchaũxũ,

9rü ngĩma i naxümax rü tá naxcax iyaxũ rü ãẽxgacüpexewa tá nacutüwa nüxna inapu i norü chapatu. Rü ñuxũchi nachametüwa tá icuaxi rü ngĩgürügü tá: “Rü ñaa nixĩ i namaxã ixüxũ i ngẽma yatü i tama naenexẽna naxãxchaũxũ i wüxi ya nane”, ngĩgürügü.

10Rü natanüxũ ya yimá yatü rü guxũma i Iraétanüwa rü tá ñaãcü nüxũ nacuaxgü: “Duũxũgü i ngearü chapatüáxũ”.

### To i mugü

11-12Rü ngẽxguma taxre i yatügü nügü daixgu, rü wüxi i ngẽma yatü naxmax rü natexũ ípoxũgu rü ngẽma yatü i tümatemaxã nügü daixũpüxücharewa tichüxüxgu, rü cuma rü taxũtáma cuxṹ ingechaũtümüxũ nax ngĩxũ ícudaũmeexũ i ngẽma nge.

13-14Rü ngẽxguma taxacücax cutaxegu rüexna taxacümaxã cutaxegu rü tama name nax curü yáruũwa cungíxũ. Rü ngẽxgumarüxũ ta ega taxacü i ãchíüxũmaxã cutaxegu rü tama name nax wüxi i cupaxũ i nawa cungíxũwa cunangugü.

15Rü ngẽma curü yáruũgü rü name i aixcüma ngugügu yaxũ cuxṹ nangẽxma nax ngẽmaãcü mucü ya taunecü nawa cumaxũxũcax i ngẽma naane i Cori ya Tupana tá cuxna ãxũ.

16Erü nüma ya Cori ya Tupana rü tama namaxã nataãxẽ i ngẽma duũxũ i womüxẽẽwaxexũ rü chixri nangugüxũ.

### Moiché nanamu nax Amaréxtanüxũxũ nadaixũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17¡Rü nüxna pecuᾱxchie ga yema duũxũgü ga Amaréxtanüxũ pemaxã üxũ ga yexguma namagu pexĩxgu, nawena nax Equítuanewa ípechoxũxũ!

18¡Rü nüxna pecuᾱxãchie nax nümagü rü tama Cori ya Tupanaxũ namuũeãcüma pexcᾱx íyaxüãchixũ ga yexguma namagu pexĩxgu rü nayoxniegüxũ nax poraãcü pipaexũ! Rü tümacᾱx ínayaxüãchi rü tüxũ nadai ga guxema turaxe ga wixweama ãgüxe.

19Rü ngẽxguma nüma ya Cori ya Tupana rü ngẽma naane i tá pexna naxãxũwa nüxũ pexũ naporamaexẽẽgu i guxũma i ngẽma perü uanügü i ngẽma naanearü ngaicamawa ngẽxmagüxũ, rü ngẽxguma daiwa perüngũgügu, rü ñu̱xũchi tá peyanaxoxẽxẽ i naéga i guxũma i ngẽma duũxũgü i Amaréxtanüxũ nax taxuwama nüxna nacuᾱxãchiexũcᾱx i ngẽma duũxũgü. ¡Rü taxű i nüxũ iperüngümaexũ i ngẽma!

## Wenaxarü naxümatü ga Tupanaarü mugü 26

### Ãmaregü i nüxíraxũxũ i nanetüarü ochiga

1-2Rü pema rü ngẽxguma nagu pechocugu rü nawa pengẽxmagügu i ngẽma naane i Cori ya Tupana tá pexna ãxũ, rü ngẽma nüxíraxũxũ i penetü i peanegu petogüxũarü o rü tá wüxi i pechigu penanucu. Rü nawa tá cunana i ngẽma nachica i Cori ya Tupana nüxũ unetaxũ nax nawa nangẽxmaxũ.

3Rü naxũtawa tá cuxũ ya yima chacherdóte i ngẽma ngunexũgu puracücü, rü ñacurügü tá nüxũ: “Ñu̱xma i choma rü Cori ya Tupanapᾱxewa nüxũ chixu nax marü nawa changexmaxũ i ngẽma naane ga Cori ya Tupana tórü o̱xigümaxã nüxũ ixuxũ nax tüxna tá naxããxũ”, ñacurügü.

4Rü nüma i chacherdóte rü tá cuxna nanayaxu ya yimá pexchi, rü Cori ya curü Tupanaarü ãmarearü guruũpᾱxegu tá nayaxű.

5Rü ngẽxguma i cuma rü Cori ya Tupanapᾱxewa tá ñacurügü: “Chorü o̱xigü rü wüxitücumü ga duũxũgü ga Araméutanüxũ ga noxri noxretama ixĩgüxe. Rü tümagü rü nu ne tanaxĩmare rü Equítuanewa taxĩ rü yexma tayaxãpatagü. Rü yemawena rü timu, rü muxũma ga duũxũgü ga poraexũ tixĩgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[6]Natürü ga Equítuanecüg̱x rü chixri tomaxã nachopetü. Rü poraãcü ngúxũ̃ toxũ̃ ningegü. Rü chixri tomaxã inacug̱x rü puracü i yaxũ̃ toxũ̃ naxüxẽxẽ.

[7]Rü yexguma ga toma rü poraãcü Cori ya torü o̱xigüarü Tupanana taca nax toxũ̃ nangüxẽẽxũ̃cg̱x. Rü nüma rü toxũ̃ naxĩnü ga yema nüxna naxcg̱x tacaxũ̃. Rü nüxũ̃ nadau ga yema taxũ̃ ga guxchaxũ̃ ga nawa tayexmagüxũ̃ rü yema taxũ̃ ga puracü ga toétüwa yexmaxũ̃. Rü toxũ̃ nadau nax taxũ̃ ga guxchaxũ̃ toxũ̃ yangegüxẽẽxũ̃.

[8]Rü yemacg̱x ga nüma ga Cori ya Tupana rü inanawe̱x ga norü pora. Rü yema Equítuanearü duũ̃xũ̃gücg̱x ínananguxẽxẽ ga taxũ̃ ga guxchaxũ̃gü rü ãũcümaxũ̃gü. Rü yemaacü nixĩ ga Equítuanewa toxũ̃ ínanguxũ̃xẽẽxũ̃.

[9]Rü ñaa nachicawa toxũ̃ nagagü, rü toxna nanaxã ga ñaa naane i ngextá yima lechi rü berure rü ñoma dexárüxũ̃ taguma ínataxuxũ̃wa.

[10]Rü ngẽmacg̱x ngẽma naane i Cori ya Tupana choxna ãxũ̃wa nua chanana i ngẽma chaunetüarü o i nüxíraxũ̃güxũ̃”, ñacurügü tá. Rü ngẽmawena rü Cori ya Tupanaarü ãmarechicape̱xegu tá cunaxú̱ ya yima pexchi. Rü ñu̱xũchi Cori ya Tupanape̱xegu tá cucaxá̱pü̱xü.

[11]Rü ngẽmawena rü tá cunaxüchiga i guxũ̃ma i ngẽma mexũ̃gü i Cori ya curü Tupana cuxna ãxũ̃ rü cupatacüg̱xna ãxũ̃. ¡Rü nüxna naxu i ngẽma Lebítanüxũ̃ rü ñu̱xũchi ngẽma duũ̃xũ̃gü i to i nachixũ̃anecüg̱x i petanüwa ngẽxmagüxũ̃ nax cumaxã wüxigu nataãẽgüxũ̃cg̱x!

### Ngẽma curü nanetügüarü owa cuyaxuxũ̃arü diésmuchiga

[12]Rü ngẽxguma norü tomaepü̱x ya taunecüwa nanguxgu, rü tá ípenaxüxüchi i perü diésmu nawa i guxũ̃ma i perü nanetügüarü o. Rü nüxna tá penaxã i ngẽma Lebítanüxũ̃, rü ngẽma to i nachixũ̃anecüg̱x i petanüwa ngẽxmagüxũ̃, rü ngẽma taxcutagü rü yutegüxũ̃ i perü ĩanegüwa ngẽxmagüxũ̃ nax ngẽmaãcü nümagü rü ta meama nachibüexũ̃cg̱x.

[13]Rü ñu̱xũchi curü Cori ya Tupanamaxã tá nüxũ̃ quixũ rü ñacurügü tá: “Marü chopatawa chanaxú̱xüchi i ngẽma chaunetüarü o i cuxna üxũ̃. Rü ñu̱xũchi marü nüxna chanaxã i ngẽma Lebítanüxũ̃, rü ngẽma to i nachixũ̃anecüg̱x i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nua totanüwa ngẽxmagüxũ̃, rü ngẽma taxcutagü rü yutegüxũ̃. Rü ngẽmaãcü meama chayanguxẽxẽ i guxũ̃ma i ngẽma choxũ̃ cumuxũ̃ rü taxuxũ̃ma i curü mugüxũ̃ icharüngüma.

14Rü ngẽma cuxna chaxãxũ̃wa rü taxuxũ̃ma changõx i choma ga yexguma chayutanügu rü ngechaũ̃wa chayexmagu. Rü bai nax yuexũ̃na chanaxuaxũ̃xũ̃. Pa Cori Pa Chorü Tupanax, choma rü meama cuga chaxĩnü rü ñu̲xũchi meama chayanguxẽxẽ i guxũ̃ma i ngẽma choxũ̃ cumuxũ̃.

15Rü cuma nax dauxũ̃wa cungexmaxũ̃ ya cupata ya üünenewa ¡rü toxũ̃ nadawenü rü mexũ̃ tomaxã naxuegu i toma i curü duũ̃xũ̃gü i Iraétanüxũ̃! ¡Rü mexũ̃ namaxã naxuegu i ñaa naane i toxna cuxãxũ̃ i ngexta yima lechi rü berure rü ñoma dexárüxũ̃ taguma ínataxuxũ̃wa, yema tórü o̲xigümaxã nüxũ̃ quixuxũ̃rüxũ̃!”

### Iraétanüxũ̃xũ̃ namu nax naga naxĩnüexũ̃ca̲x i Cori ya Tupanaarü mugü

16Rü Cori ya perü Tupana rü pexũ̃ namu i ñu̲xma nax nagu pexĩxũ̃ca̲x i ngẽma norü mugü rü ucu̲xẽgü i pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃. ¡Rü mea peyanguxẽxẽ i perü maxũ̃nemaxã rü peãẽmaxã!

17Rü pema rü marü nüxũ̃ pixu nax nüma ya Cori rü perü Tupana nax yixĩxũ̃. Rü marü namaxã ipexuneta nax nagu tá pexĩxũ̃ i ngẽma nüma nanaxwa̲xexũ̃. Rü marü namaxã nüxũ̃ pixu rü tá peyangu̲xẽxẽ i norü mugü rü ucu̲xẽgü rü guxũ̃gutáma naga pexĩnüe.

18Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ñu̲xma pemaxã nüxũ̃ nixu, Pa Iraétanüxũ̃x, nax pema rü norü duũ̃xũ̃gü pixĩgüxũ̃, yema marü pemaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃rüxũ̃. Rü ngẽmaca̲x i ñu̲xma rü penaxwa̲xe nax naga pexĩnüexũ̃ i guxũ̃ma i norü mugü.

19Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá pexũ̃ narüngũ̃xẽxẽ nax wüxi i nachixũ̃ane i guxũ̃ i togü i nachixũ̃anegüarü yexera peporaexũ̃ca̲x. Rü tá pexũ̃ natachigaxẽxẽ rü tá pexũ̃ nanamuũ̃exẽxẽ i ngẽma togü i nachixũ̃anegü. Rü pema tá nixĩ i duũ̃xũ̃gü i perü Cori ya Tupana pexũ̃ unetaxũ̃ nax norü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

duũxũgü pixĩgüxũ, yema pemaxã nüxũ yaxuxũrüxũ ==ñanagürü ga Moiché.

## Wenaxarü naxümatü ga Tupanaarü mugü 27

### Ãmarearü guruxũ ga mąxpűne ga Ebáwa yexmaxũchiga

[1]Rü Moiché rü wüxigu Iraétanüxũarü ãẽxgacügümaxã yema Iraétanüxũxũ namu rü ñanagürügü: —¡Peyanguxẽxẽ i guxũma i ngẽma mugü i ñųxma pemaxã nüxũ chixuxũ!

[2]Rü ngẽxguma marü natü i Yudáũ pichoũgu, rü ngẽxguma nagu pechocugu i ngẽma naane i Cori ya perü Tupana tá pexna ãxũ, rü tá ípenatopűtaxẽxẽ i ñuxre ya nutagü ya tapűtacü, rü ñųxũchi calmaxã tá peyachapütagü nax yacómüpütaxũcąx.

[3]Rü yimápütagu tá penaxümatü i guxũma i ngẽma ucųxẽgü i pemaxã nüxũ chixuxũ. Rü ngẽma tá pexü i ngẽxguma nagu pechocugu i ngẽma naane i ngextá yima lechi rü berure rü ñoma dexárüxũ taguma ínataxuxũwa. Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá pexna nanaxã i ngẽma naane yema perü ọxigümaxã nüxũ yaxuxũrüxũ.

[4]Rü ngẽmaãcü ngẽxguma natü i Yudáũ pichoũgu, rü mąxpűne ya Ebáwa tá ípenatogüpűtaxẽxẽ ya nutagü. Rü ñųxũchi calmaxã tá peyachagüpüta nax yacómüpütaxũcąx.

[5-6]Rü ngẽma nachicagu tá Cori ya perü Tupanacąx penaxü i wüxi i ãmarearü guruxũ i nutagü ya nüechama mepütagücüwa rü tama imexẽẽpütagüwa. Erü Tupana nanaxwąxe nax nutagü ya nüechama imepütacüwa penaxüxũ i ngẽma ãmarearü guruxũ. Rü ngẽmawa tá nixĩ i Cori ya perü Tupanacąx peyaguxũ i ngẽma ãmare i nüxna pexãxũ.

[7]Rü ngẽma ãmarearü guruũwa tá nixĩ i Cori ya Tupanapẹxewa peyaguxũ i perü ãmaregü i norü ngüxmüxẽẽruxũ. Rü ngéma Cori ya perü Tupanapẹxewa tá pechibüe rü petaãẽgü.

[8]Rü pema rü namatü ya meama ngóxũnemaxã yimá nutagü i tacügu tá penaxümatü i ñaa ucųxẽgü i pexna chaxãxũ ==ñanagürügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

9Rü yemawena ga Moiché rü wüxigu namaxã ga yema chacherdótegü ga Lebítanüxũ rü yema Iraétanüxũmaxã nidexa rü ñanagürü nüxũ: —¡Perüchianegü rü choxũ iperüxĩnüe, Pa Iraétanüxũx! Rü pemax i ñu̱xma rü marü Cori ya perü Tupanaarü duũxũgü pixĩgü.

10Rü ngẽmaca̱x i ñu̱xma i pema rü penaxwa̱xe nax naga pexĩnüexũ rü peyanguxẽẽxũ i ngẽma norü mugü i ñu̱xma pemaxã nüxũ chixuxũ ==ñanagürü ga Moiché.

### Guxchaxũgü i tá naxca̱x ínguxũ i ngẽma duũxũgü i tama Cori ya Tupanaarü mugü inguxẽxẽgüxũ

11Rü yematama ga ngunexũgu ga Moiché rü duũxũgüna nanaxã ga ñaa mu rü ñanagürü nüxũ:

12—Ngẽxguma marü natü i Yudáũ pichoũgu rü name i ngẽma Chimeóũtanüxũ, rü Lebítanüxũ, rü Yudátanüxũ, rü Ichacátanüxũ, rü Yúchetanüxũ rü Bẽyamíũtanüxũ nax ma̱xpűne ya Guerichíũwa naxĩxũ nax naxueguxũ i ngẽma mexũgü i tá naxca̱x ínguxũ i ngẽma duũxũgü i mea Tupanaga ĩnüexũ.

13Rü ngẽma Rubéũtanüxũ, rü Gáxtanüxũ, rü Achétanüxũ, rü Chaburóũtanüxũ, rü Dáũtanüxũ rü Netarítanüxũ rü ma̱xpűne ya Ebáwa tá naxĩ nax naxueguxũ i ngẽma chixexũ i tá naxca̱x ínguxũ i ngẽma duũxũgü i tama Tupanaga ĩnüexũ.

14Rü ngẽma Lebítanüxũ rü tagaãcü guxũma ga Iraétanüxũca̱x tá nanaxunagü i ñaa ore rü ñanagürügü tá:

15“Ngẽma duũxũ i naxüxũ i wüxi i naxchicüna̱xã i nainaxca̱x rüe̱xna bróũchenaxca̱x, rü ñu̱xũchi wüxi i nachica i taxúema nüxũ ídauxũgu namaxã nguxũxũ, rü ngẽma duũxũ rü Tupanape̱xewa rü poraãcü chixexũwa nangẽxma”. Rü ngẽxguma i guxũma i duũxũgü rü: “Ngẽmaãcü yixĩ”, ñanagürügü tá.

16“Rü yíxema tümanatüchi aixe rüe̱xna tümaéchi aixe rü chixexũwa tangexma”. Rü ngẽxguma i guxũma i duũxũgü rü “Ngẽmaãcü yixĩ”, ñanagürügü tá.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17“Rü texé ya tümamücüarü naanearü üyeane ixügachixe nax tümaarü naanecax tangíxũ, rü chixexũwa tangexma”. Rü ngẽxguma i guxũma i duũxũgü rü, “Ngẽmaãcü yixĩ”, ñanagürügü tá.

18“Rü ngẽma duũxũ ya wüxi ya ngexetüxe tümaarü namana tüxũ ixũgachixẽẽxũ, rü chixexũwa nangẽxma”. Rü ngẽxguma i guxũma i duũxũgü rü “Ngẽmaãcü yixĩ”, ñanagürügü tá.

19“Rü ngẽma duũxũ i wüxi ya duũxẽ ya to i nachixũanecüãxmaxã chixri icuáxũ, rüexna wüxi ya yutéxemaxã chixri icuáxũ, rüexna wüxi ya taxcutamaxã chixri icuáxũ rü chixexũwa nangẽxma”. Rü ngẽxguma i guxũma i duũxũgü rü “Ngẽmaãcü yixĩ”, ñanagürügü tá.

20“Rü ngẽma duũxũ i nanatü naxmaxmaxã maxũxũ, rü ngẽmaãcü nanatüxũ nachixexẽẽchiga, rü chixexũwa nangẽxma”. Rü ngẽxguma i guxũma i duũxũgü rü “Ngẽmaãcü yixĩ”, ñanagürügü tá.

21“Rü ngẽma duũxũ i wüxi i naxũnamaxã maxũxũ rü chixexũwa nangẽxma”. Rü ngẽxguma i guxũma i duũxũgü rü “Ngẽmaãcü yixĩ”, ñanagürügü tá.

22“Rü yíxema ngĩmaxã maxṹxẽ i tümaeyax i nai i ngewáxũcü rü chixexũwa tangexma. Rü ngẽxgumarüxũ ta chixexũwa tangexma ya yíxema ngĩmaxã maxṹxẽ i tümaeyax i nai ya yatüxacü ixĩcü. Rü ngẽmaãcü taxũ i chixexũ taxũ”. Rü guxũma i duũxũgü rü “Ngẽmaãcü yixĩ”, ñanagürügü tá.

23“Rü ngẽma duũxũ i naxẽmaxã maxũxũ rü chixexũwa nangẽxma”. Rü ngẽxguma i guxũma i duũxũgü rü “Ngẽmaãcü yixĩ”, ñanagürügü tá.

24“Rü ngẽma duũxũ i tümaechita tüxũ imáxũ ya namücü rü chixexũwa nangẽxma”. Rü ngẽxguma i guxũma i duũxũgü rü “Ngẽmaãcü yixĩ”, ñanagürügü tá.

25“Rü ngẽma duũxũ i tüxũ yauxtanüxũ nax tüxũ yamáxũcax ya duũxẽ ya taxuxũma chixexũ üxe rü chixexũwa nangẽxma”. Rü ngẽxguma i guxũma i duũxũgü rü “Ngẽmaãcü yixĩ”, ñanagürügü tá.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[26]“Rü yíxema tama naga ĩnüxe i ñaa ucu̱xẽgü rü tama nagu maxűxẽ rü chixexũ̃wa tangexma”. Rü ngẽxguma i guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü rü “Ngẽmaãcü yixĩ”, ñanagürügü tá.

## Wenaxarü naxümatü ga Tupanaarü mugü 28

### Mexũ̃ namaxã naxuegu i ngẽma Tupanaga ĩnüexũ̃

(Lv. 26.3-13; Dt. 7.12-24)

[1]Rü ngẽxguma chi aixcüma naga pexĩnüegu ya Cori ya perü Tupana rü ñu̱xũchi nagu pemaxẽgu i ngẽma norü mugü i ñu̱xma pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃, rü ngẽxguma i nüma ya Cori ya Tupana rü tá guxũ̃ma i togü i duũ̃xũ̃gü i ñoma i naanewa ngẽxmagüxũ̃étüwa pexũ̃ naxűgüxẽxẽ.

[2]Rü ngẽxguma naga pexĩnüegu ya Cori ya perü Tupana rü guxũ̃gutáma pexca̱x ínananguu̱xẽxẽ i ñaa ngũ̃xẽẽxũ̃.

[3]Rü ngẽxguma ĩanewa pengẽxmagügu rüe̱xna peanewa pengẽxmagügu rü nüma ya Cori ya perü Tupana rü tá pexũ̃ narüngũ̃xẽxẽ.

[4]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá pexacügüxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ. Rü penetügü rü tá namu i norü o. Rü perü wocagü rü perü carnérugü rü guxũ̃ma i pexũ̃nagü rü tá pexű̃ nimu.

[5]Rü yimá perü pexchi rü guxũ̃gutáma naxããcu namaxã i penetüarü o. Rü ngẽma perü mecha i nawa trigute̱xe piñumüxũ̃ rü tagutáma nawa nataxu i trigute̱xe naxca̱x i perü paũ.

[6]Rü guxũ̃ma i ta̱xacü i pexüxũ̃wa rü meatáma pexű̃ ínanguxuchi.

[7]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá pexme̱xgu nanayixẽxẽ i perü uanügü ega ngẽxguma pexca̱x íyaxüãchigu. Rü mea yachimachimüũ̃ãcü tá pexca̱x ínayaxüãchi, natürü ngẽxguma pemaxã nügü nadaixgu rü tá nügü nawoone nax pexcha̱xwa yabuxmüxũ̃ca̱x.

[8]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá pexũ̃ narüngũ̃xẽxẽ rü ngẽma perü trigupatagü rü guxũ̃gutáma nixããcu. Rü guxũ̃ma i perü puracü i pexüxũ̃ rü tá mea pexű̃ ínanguxuchi. Rü tá pexũ̃ narüngũ̃xẽxẽ nax taãẽxãcü nawa pemaxẽxũ̃ca̱x i ngẽma naane i tá pexna naxãxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

9Rü ngẽxguma peyanguxẽẽgu i norü mugü rü ñu̱xũchi nagu pexĩxgu i ngẽma norü ucu̱xẽgü, rü nüma ya Cori ya perü Tupana rü tagutáma pexna nixũgachi rü guxũgutáma petanüwa nangẽxma rü noxrüxicatama i duũxũgü tá pixĩgü, yema pemaxã nüxũ yaxuxũrüxũ.

10Rü ngẽxguma i guxũma i togü i nachixũanecüa̱xgü i ñoma i naanewa ngẽxmagüxũ rü tá nüxũ nadaugü nax pemax rü aixcüma Cori ya Tupanaarü duũxũgü pixĩgüxũ, rü ngẽmaca̱x tá pexũ namuũe.

11Rü ngẽxguma marü nawa pengẽxmagügu i ngẽma naane i Cori ya Tupana perü o̱xigümaxã nüxũ ixuxũ nax pexna naxããxũ, rü ngẽxguma ya nüma ya Cori ya Tupana rü tá pexũ nanawe̱x i norü ngechaũ, rü tá nimu i penegü, rü pexacügü, rü pexũnagü rü penetügüarü o.

12Rü tá pexca̱x nayawãxnaxũ i norü ngẽmaxũgü i dauxũwa ngẽxmagüxũ, rü perü naanegu tá nanapuxẽxẽ nax mea nayaexũca̱x i penetügü. Rü tá pexũ narüngũxẽxẽ nax mea ínanguxuchixũca̱x i guxũma i perü puracü i pexũxũ. Rü tá pexṹ nangẽxma i diẽru nax muxũma i to i nachixũanegüna penaxãxũca̱x rü ñu̱xũchi pexṹ natáeguxẽẽxũca̱x. Natürü i pema rü tagutáma togüxũtawa naxca̱x ípeca i diẽru nax ñu̱xũchi nüxṹ penatáeguxẽẽxũca̱x.

13Rü ngẽxguma peyanguxẽẽgu rü nagu pemaxẽgu i Cori ya perü Tupanaarü mugü i ñu̱xma pemaxã nüxũ chixuxũ, rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá nape̱xewa pexũ naxṹgüxẽxẽ, rü tagutáma wixweama pexũ nawogü. Rü guxũgutáma naétüwa pengẽxmagü i ngẽma togü i nachixũanecüa̱xgü i duũxũgü, rü tagutáma natüxũwaama pengẽxmagü.

14Rü ngẽmaãcü tá pexũ narüngũxẽxẽ ega tama nüxna pixĩgachigu i norü mugü nax ngẽma tupananetagüxũ picua̱xüũgüxũca̱x.

### Poxcu i tá naxca̱x ínguxũ i Iraétanüxũ ega tama yanguxẽxẽgüãgu i Tupanaarü mugü

(Lv. 26.14-46)

15Natürü ngẽxguma taxũtáma naga pexĩnüegu, rü taxũtáma nagu pemaxẽgu i ngẽma Cori ya perü Tupanaarü mugü i ñu̱xma pemaxã nüxũ chixuxũ, rü tá pexca̱x ínangu i guxũma i ñaa guxchaxũgü:


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[16]Rü guxchaxũ̃ tá pexṹ nangẽxma i perü ĩanewa rü peanewa.

[17]Rü perü pexchi rü tá nangeãcu, rü ngẽma curü mecha i trigu nawa cuñucharaxũ̃wa rü tá nataxuma i trigute̱xe naxca̱x i perü paũ.

[18]Rü pexacügü rü tá guxchaxũ̃ naxca̱x ínangugü, rü penetügü rü tá ngéma nichixemare, rü perü wocaxacügü, rü perü carnéruxacügü rü guxũ̃ma i pexũ̃nagü rü tá chixexũ̃ natanüwa nangu.

[19]Rü guxũ̃ma i perü puracü i pexüxũ̃wa rü tá chixri pexṹ ínanguxuchi.

[20]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá guxchaxũ̃ pexca̱x ínangu̱xẽxẽ, rü naguxũ̃raũ̃xũ̃ i ĩnü i nagu ípetüexũ̃ tá pexca̱x ínangu, rü ngúxũ̃ tá pexca̱x ínangu i guxũ̃ma i perü puracü i pexüxũ̃wa. Rü paxatáma peyue erü pema rü perü chixexũ̃gagu nüxna pixĩgachi ya Cori ya Tupana.

[21]Rü Cori ya Tupana rü da̱xaweane tá pexca̱x ínangu̱xẽxẽ rü ngẽma da̱xaweane rü tá ngẽxma pexũ̃ nadai, rü tá pexũ̃ inayarüxoxẽxẽ nawa i ngẽma nachixũ̃ane i nawa tá pengẽxmagüxũ̃.

[22]Rü pexca̱x tá ngéma nanamu i da̱xaweanegü i pexũ̃ daixũ̃, rü axũ̃negü i poraxũ̃ i tama paxa pexũ̃ ngupetüxũ̃, rü perü chaxünegü, rü naiane i tama namaxã peporaexũ̃. Rü perü trigu i peanewa ngẽxmaxũ̃ rü tá nipagü erü dexá rü tá nichegü rü ñu̱xũchi naweane rü norü da̱xaweane tá naxca̱x ínangugü. Rü ngẽma da̱xaweanegü rü tagutáma pexna nangupetü ñu̱xmatáta pexũ̃ nadai.

[23]Rü yea daxũguxũ̃ i naane rü taxũtáma pexca̱x nanapuxẽxẽ i norü pucü. Rü ñoma i naanewa rü taxũtáma nixo i penetügü, erü tá nataianexüchi.

[24]Rü Cori ya Tupana rü nachicüü ya pucü rü tá pexca̱x ínananguxẽxẽ i waixũ̃müte̱xearü caixnagüxũ̃ rü naxnücüarü caixnagücü ñu̱xmatáta ngẽmagu peyue.

[25]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá perü uanügüme̱xẽgu pexũ̃ nayixẽxẽ. Rü pema rü tá meama naxca̱x pichiyechimüũ̃ãcü perü uanügüca̱x ípeyaxüãchi nax namaxã pegü pedaixũ̃ca̱x. Natürü i pema rü tá naxcha̱xwa pibuxmü rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pegü pewoonemare. Rü guxũma i togü i nachixũanegü i ñoma i naanewa ngẽxmagüxũ rü tá pemaxã nabaixãchie.

[26]Rü ngurucugü, rü aigü rü tá pexũ nangõxgü rü taxúetama tayaxãchigütanü.

[27]Rü Cori ya Tupana rü tá pexcax ínananguxẽxẽ i taixnagü rü oxrigü i taguma ixẽxũ yema Equítuanecüãxgücax ínanguxẽẽxũrüxũ. Rü tá pexcax ínananguxẽxẽ i churí rü chaxüne i ngearü üxũáxũ

[28]Rü naétü tá pexãũãẽgü, rü pengexetügü rü naguxũraũxũ i ĩnü i nagu ípetüexũ tá pexcax ínangu

[29]Rü ñoma duũxũ i ngexetüxũ i nuxica rü puxũrüxũ tá pixĩgü. Rü guxũma i perü puracü i pexüxũwa rü taxũtáma mea pexṹ ínanguxuchi. Rü guxũgutáma togü pemaxã inacuax rü tá pexṹ nangĩx rü taxúetama pexũ tarüngũxẽxẽ.

[30]Rü wüxi i ngecümaxã tá nüxũ quixu nax ngĩmaxã cuxãmaxchaũxũ, natürü to i yatü tá ngĩmaxã ínape. Rü cuma rü cupata tá cuxü, natürü tagutáma cuma nagu cupe. Rü wüxi i naane tá úbamaxã cuto, natürü tagutáma norü oxũ cungõxneta.

[31]Rü cupexegu tátama nayamaxgü i curü woca i yatüxũ, natürü ngẽma namachi rü taxũtáma cunangõx. Rü cupexewa tátama cuxna nanapugü i curü búru, rü tagutáma cuxṹ nanatáeguxẽẽgü. Rü curü uanügü rü tá cuxṹ naxcax nangĩxgü i curü carnérugü, rü taxúetama cuxũ tarüngũxẽxẽ nax cunapuxũxũcax i ngẽma curü carnérugü.

[32]Rü penegü rü pexacügü rü pexũta tátama duũxũgü i to i nachixũanewa ne ĩxũna nanamugü nax norü puracütanüxũxũ yagagüãxũcax. Rü pema rü guxũgutáma nagu perüxĩnüe nax wena nüxũ pedauxũcax, natürü marü taxucürüwama wena nüxũ pedau.

[33]Rü ngẽma curü naanegu cutoxũ i cunetüarü o i curü puracüwa ne ũxũ, rü duũxũgü i ũpaacü taguma nüxũ cucuáxũ tá nüxchiama nanangõxgü. Rü ngẽmaãcü guxũgutáma chixri cumaxã inacuaxgü rü chixri cumaxã nachopetü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

34Rü ngẽxguma nüxũ̃ cuda̱u̱xgu i guxũ̃ma i ngẽma, rü tá cuxãũãẽ.

35Rü Cori ya Tupana rü o̱xri i taguma ixẽgüxũ̃ tá cuấpü̱xüwa, rü cuperemawa rü ñu̱xũchi guxũ̃ma i cuxunewa narüyixẽxẽ. Rü ngẽma rü woo cuxüxũ̃gu, rü tagutáma nixegü.

36Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá perü uanügüaxṹ nanatauxchaxẽxẽ nax pexũ̃ rü perü ãẽ̱xgacüxũ̃ nagagüxũ̃ nawa i wüxi i nachixũ̃ane i pema rü penatügü taguma nüxũ̃ cuáxũ̃. Rü ngẽma nachixũ̃anewa rü tá nüxũ̃ picua̱xüũ̃gü i tupananetagü i nainaxca̱x rü nutanaxca̱x.

37Rü guxũ̃nema ya yima ĩanegü ya Cori ya Tupana pexũ̃ mugünewa, rü pema rü wüxi i baixãchixẽẽruxũ̃ rü cugüruxũ̃ tá pixĩgü.

38Rü muxũ̃ne ya nanetüchire tá ipetogü, natürü ngẽxguma naxügügu rü munü tá pexṹ nayawa. Rü ngẽmaca̱x noxretama i norü o tá peyaxu.

39Rü úba tá pexünecü rü tá nüxna pedau, natürü bai i norü oxũ̃ tá pengõ̱xnetaxũ̃ rü norü bínune peyaxaxüxũ̃, erü ngẽma perü úba rü õxmigü tá pexṹ nayawa.

40Rü peanewa rü tá oribu ipeto, natürü bai i ñuxgu tá norü chíxũ̃maxã pegü pepumaraxũ̃ erü ngẽma perü oribugü rü tá doxüxũ̃ma inagü i ngẽma norü o.

41Rü tá pexṹ nangẽxma i penegü rü pexacügü, natürü taxũtáma pexũ̃tawa nangẽxmagü erü perü uanügü rü to i nachixũ̃anewa tá nanagagü.

42Rü guxũ̃ma i ngẽma perü naanewa ngẽxmagüxũ̃ i naigü rü ñu̱xũchi penetüarü ogü rü munügü tá nayawa.

43Rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i to i nachixũ̃anecüã̱x i pechixũ̃anegu ãpatagüxũ̃ rü tá yexera pexũ̃ narüporamaegüchigü, rü yoxni i pema rü yexera tá perüturamaetanüchigü.

44Rü nüma i ngẽma duũ̃xũ̃gü rü tá nimuarü diẽruã̱x rü ngẽmaca̱x tá pexna ngĩxũ̃ naxãgü nax yixcama norü üétümaxã ngĩxũ̃ nüxũ̃ petáeguxẽẽxũ̃ca̱x, natürü i pema rü tá pexṹ nataxutama nax diẽru ngĩxũ̃ pexãxũ̃. Rü nümagü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

rü guxũgutáma peétüwa naxügü rü pema rü guxũgutáma natüxũwaama pexügü.

45Rü guxũma i ngẽma guxchaxũgü rü cuxca̱x tá ínangugü rü ngextá ícuxũxũwa rü tá cuwe ningechigü ñu̱xmatáta cuxũ nayuxẽxẽ. Erü cuma rü tama naga cuxĩnü ya Cori ya curü Tupana, rü tama cuyanguxẽxẽ i norü mugü rü ucu̱xẽgü i cumaxã nüxũ yaxuxũ.

46Rü ngẽma guxchaxũgü i tá cuxca̱x íngugüxũ rü guxũgutáma cuxca̱x rü cutaagüca̱x rü taxũ i cua̱xruxũ tá nixĩ.

47Erü tama taãẽãcüma rü quixaixcümaãcüma nüxũ quicua̱xüxũ ya Cori ya curü Tupana ga yexguma cuxũ nangũxẽẽgu rü muxũma ga ngẽmaxũgü cuxna naxãxgu.

48Rü nüxú̱ tá cupuracü i ngẽma curü uanügü i Cori ya Tupana tá cutanüwa mugüxũ. Rü taiya tá cuxú̱ nangu̱x, rü ta̱xawa tá quinge, rü tá cungexchiru, rü taxuxũtáma cuxú̱ nangẽxma. Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ngúxũ tá cuxũ ningexẽxẽ, rü curü uanügüarü mugüruxũ tá cuxũ nixĩxẽxẽ ñu̱xmatáta ngẽmagu cuyu.

49Rü Cori ya Tupana rü wüxi i nachixũane i yáxũwama ngẽxmaxũ i tama nagaxũ cucuáxũ tá cuxca̱x ínayachoõchixẽxẽ, ñoma wüxi i ĩyü i goexũ i poraxüchixũrüxũ.

50Rü ngẽma nachixũanecüa̱x i duũxũgü rü ninuchiwe, rü taxũtáma tüxũ nangechaũgü i yaxgua̱xgü rü woo buxegü rü taxũtáma nüxú̱ tangechaũtümüũgü.

51Rü ngẽma duũxũgü rü tá curü wocaxacügümaxã naxãwemü. Rü cuanegu cutoxũ i cunetügüarü o rü tá nayabuxgü ñu̱xmatáta taxuxũtáma i norü o ngéma yaxú̱güxẽxẽ. Rü ngẽma curü tríguarü o, rü taxuxũtáma ngéma nayaxügüxẽxẽ. Rü ngẽxgumarüxũ ta i curü bínu, rü chíxũ, rü curü wocaxacügü rü curü carnéruxacügü rü taxuxũtáma ngéma nayaxügüxẽxẽ. Rü ngẽmagagu tá taiyamaxã cuyu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

52Rü ngẽma curü uanügü rü tá naxca̱x ínayaxüãchi ya curü ĩanegü rü tá nüxṹ ínachomaeguãchi rü ñu̱xmatáta yawa̱xẽẽgüã i ngẽma naxtapü̱xgü i máchanexṹ i cuma nüxṹ cuyaxõxṹ. Rü ngẽmaãcü tá nüxṹ ínachomaeguãchi ya guxũ̃nema ya curü ĩanegü ya ngẽma naane i Cori ya curü Tupana cuxna ãxũ̃wa ngẽxmagüne.

53Rü ngẽxguma curü uanügü curü ĩanegüca̱x íyaxüãchiyane rü cuma nax ĩanearü aixepewa cungexmaxṹ rü poraãcü tá taiya cuxṹ nangu̱x rü ngẽmagagu tá düxwa cunegü rü cuxacügü i Cori ya Tupana cuxna tüxṹ mugüemaxã tá cuxãwemü.

54Rü ngẽmaca̱x woo ngẽma yatü i mecümaxüchixṹ rü taxúetama nüxṹ tangechaũ̃tümüxṹ ya naenexẽ rü woo naxma̱x i ngĩxṹ nangechaũ̃xũ̃chicü, rü woo naxacügü ya nüxṹ íyaxügüe.

55Rü taxũtáma nanaxwa̱xe nax texémaxã nangauxṹ i ngẽma naxacümachi i namaxã naxãwemüxṹ. Rü ngẽmaãcü tá nixĩ i ngẽxguma curü uanügü curü ĩanegüca̱x íyaxüãchigu, rü nataxutama i ta̱xacü nax cungṍxṹ. Rü ngẽma tá nixĩ i ngẽma guxchaxṹ i taxüchixṹ i curü uanügü tá cuxṹ ingexẽẽxṹ i guxũ̃nema ya curü ĩanegüwa.

56Rü ngẽma ngecü i petanüwa mecümaxüchicü i tama ngearü chapatua̱xcü waixũ̃müanewa ngaxchaũ̃cü rü tá ngĩte ya nüxṹ nangechaxũ̃xũ̃chicü ixai rü ngĩnegüchi ixai rü ngĩxacügüchi ixai.

57Erü taxũtáma ngĩtemaxã rü ngĩxacügümaxã ingauxchaxṹ ya yíxema ngĩxacü ya ngexwaca buxe rü ñu̱xũchi ngẽma tümaa̱x i namaxã taxíxraxṹ. Rü guxũ̃ma i ngẽma rü cúãcü tá inango̱x. Erü ngẽxguma curü uanügü curü ĩanegüca̱x íyaxüãchigu, rü nataxutama i ta̱xacü i ngṍxṹ.

58Rü ngẽma tá cuxṹ nangupetü ega ngẽxguma taxũtáma nagu cumaxũ̃gu i guxũ̃ma i ngẽma mugü rü ucu̱xẽgü i ñaa poperagu ümatüxṹ rü tama naga cuxĩnügu rü nüxṹ cungechaxũ̃gu i curü Cori ya Tupana ya poraxüchicü rü ãũcümacü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[59]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá cuxca̱x rü cutaagüca̱x ínanangu i poraxu̱ rü ãũcümaxu̱ i da̱xaweanegü i nawa iyuxu̱ i ngearü üxṹáxu̱.

[60]Rü Cori ya Tupana rü cuxca̱x tá ínananguxẽxẽ ga yematama poxcugü ga Equítuanecüã̱xgüca̱x ínanguxẽẽxu̱ ga cuma namaxã cubaixãchixu̱. Rü ngẽma poxcugü tá nixĩ i guxu̱gutáma ngúxu̱ cuxu̱ ningexẽẽxu̱.

[61]Rü ngẽxgumarüxu̱ tá ta cuxca̱x ínananguxẽxẽ i to i da̱xaweane rü ngúxu̱gü i tama ñaa popera i ngu̱xẽẽtaeruu̱gu ümatüxu̱ ñu̱xmatáta cuyu i cumax.

[62]Rü cumax, Pa Iraéx, ga cutanüxu̱ ga noxri ñoma ẽxtagü i daxũwa ngẽxmagüxu̱rüxu̱ muxũchixu̱, rü wüxi i natücumü i íxraxu̱xu̱ tá nixĩ. Rü ngẽma tá nangupetü namaxã i cutanüxu̱ erü tama Cori ya curü Tupanaga cuxĩnü.

[63]Rü yexgumarüxu̱ nax Cori ya Tupana cutanüxu̱maxã taãẽxu̱ ga noxri rü mexu̱ naxca̱x naxüxu̱ rü yamuxẽẽãxu̱, rü ngẽxgumarüxu̱ ta norü taãxẽ tá nixĩ nax iyanaxoxẽẽãxu̱. Rü tá nawa ínanawoxu̱ i ngẽma naane i nawa tá nangẽxmagüxu̱.

[64]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü togü i nachixu̱anegü i yáxu̱wa ngẽxmagüxu̱gu tá nanawoone. Rü ngẽma nachixu̱anegüwa rü tá nüxu̱ nicua̱xu̱gü i tupananetagü i nainaxca̱x rü nutanaxca̱x ga woo cuma rü woo curü o̱xigü taguma nüxu̱ cua̱xgüxu̱.

[65]Rü ngẽxguma ngẽma nachixu̱anegüwa nangẽxmagügu i cutanüxu̱ rü tagutáma nataãẽgü rü tagutáma inarüngu̱gü, erü Cori ya Tupana rü guxu̱gutáma muu̱wa nanangexmagüxẽxẽ. Rü ngẽmaca̱x tá nangechaxu̱xetügü rü tá naxoegaãẽgü.

[66]Rü ngẽxguma i norü maxu̱ rü guxu̱gutáma ãũcümaxu̱wa nangẽxma. Rü ngunecü rü chütacü rü tá namuu̱e. Rü ngẽmaãcü tagutáma nataãẽgü, erü guxu̱gutáma ãũcümaxu̱wa tá nangẽxmagü.

[67]Rü poraãcütama namuu̱e. Rü ngẽma ãũcümaxu̱gü i naxetümaxã nüxu̱ nadaugüxu̱gagu, rü pa̱xmama i ẽxu̱wa rü tá ñanagürügü: “¡Chierüx paxa


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nachütagu!” Rü ngẽxguma nachütagu rü ñanagürügü tá: “¡Chierüx paxa yangunegu!” ñanagürügü.

[68]Rü woo nax Cori ya Tupana cumaxã nüxũ̃ ixuxũ̃ nax tagutáma wenaxarü ngẽma nama i Equítuanewa daxũ̃gu tá naxcax cutaeguxũ̃, natürü nüma ya Cori ya Tupana rü wapurugu tá nayamugü i cutanüxũ̃ nax Equítuanecax nawoeguxũ̃cax. Rü ngéma Equítuanewa rü tá curü uanügüna nanaxuaxũ̃ nax mugüruxũ̃ namaxã nataxegüxũ̃cax, natürü nataxutama i naxcax taxexũ̃ ==ñanagürü ga Moiché.

## Wenaxarü naxümatü ga Tupanaarü mugü 29

### Cori ya Tupanaarü uneta ga Moátanüxũ̃chixũ̃anewa Iraétanüxũ̃maxã naxüxũ̃

[1]Rü noxri ga nüma ga Cori ya Tupana rü marü Iraétanüxũ̃maxã nüxũ̃ nixu ga norü uneta ga maxpṹne ga Oréxwa. Rü yemaétü nixĩ ga ñaa yexwacaxũ̃ ga norü uneta ga Cori ya Tupana Moichéxũ̃ muxũ̃ nax Iraétanüxũ̃maxã nüxũ̃ yaxuxũ̃cax ga Moátanüxũ̃güchixũ̃anewa.

[2]Rü nüma ga Moiché rü nanangutaquexexẽxẽ ga guxũ̃ma ga Iraétanüxũ̃ rü ñanagürü nüxũ̃: —Pema rü marü nüxũ̃ pedau ga guxũ̃ma ga yema Cori ya Tupana Equítuanewa Faraóũ̃maxã rü norü ngũ̃xẽẽruũ̃gümaxã rü ñuxũchi guxũ̃ma i norü duũ̃xũ̃gümaxã naxüxũ̃.

[3]Rü pema rü marü nüxũ̃ pedau ga yema taxũ̃ ga guxchaxũ̃gü, rü cuaxruũ̃gü rü taxũ̃ ga mexũ̃gü ga Cori ya Tupana norü poramaxã üxũ̃.

[4]Natürü woo i ñuxma ya Cori ya Tupana rü tama pexũ̃ nüxũ̃ nacuaxẽxẽ rü tama pexcax nanangoxẽxẽ nax taxacücax yixĩxũ̃ nax naxüaxũ̃ ga guxũ̃ma ga yema.

[5]Rü 40 ga taunecü yema chianexũ̃gu pemaxã chixũ. Rü guxcüma ga gumá taunecügu rü taxuxũ̃ma ga pexchiru rü perü chapatu pexũ̃́ nangau.

[6]Rü yexguma rü taguma paũ ta pengõx, rü taguma bínune pixaxü rü bai i taxacürü to ga axexũ̃ ga ngúchiaxũ̃ pixaxgü. Rü yemaacü pemaxã nanaxü nax nüxũ̃ pecuáxũ̃cax nax nüma ya Cori rü perü Tupana nax yixĩxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]Rü yexguma ñaa naanewa ingugügu rü nüma ga Chióũ ga ĩane ga Ebóũarü ãẽxgacü rü Óx ga Bacháũanearü ãẽxgacü taxca̲x nayayi nax tüxũ nada̲ixũca̲x, natürü ga yixema rü tanadaiama.

[8]Rü yema norü naanegü rü tanapu rü nüxna tanaxã ga Rubéũtanũ̃xũ̃, rü Gáxtanüxũ̃ rü ngãxũ̃tücumü ga Manachétanüxũ̃.

[9]Rü ngẽmaca̲x penaxwa̲xe nax peyanguxẽẽxũ̃ rü naga pexĩnüexũ̃ i guxũ̃ma i ngẽma unetaarü dexagü nax ngẽmaãcü mea pexṹ̃ yaxũxũca̲x i guxũ̃ma i ta̲xacü i pexüxũ̃wa.

[10-11]Rü ñu̲xma i guxãma i pema, rü nua Cori ya perü Tupanape̲xegu pengutaque̲xegü namaxã i wüxichigü i natücumüarü ãẽxgacügü, rü perü ãẽxgacügü i yaxgua̲xgü, rü togü i yatügü i pemaxã icua̲xgüxũ̃, rü guxũ̃ma i yatügü i Iraétanüxũ̃, wüxigu namaxã i buxũ̃gü, rü ngexũ̃gü, rü duũ̃xũ̃gü i to i nachixũ̃anecüa̲xgü i petanüwa ngẽxmagüxũ̃, rü woo duũ̃xũ̃ i perü üxüarü yauxruũ̃gü rü duũ̃xũ̃ i perü dexáarü yauxruũ̃gü.

[12]Rü nua pengutaque̲xegü nax Cori ya Tupanape̲xewa nüxũ̃ pixuxũ̃ca̲x nax aixcüma tá peyanguxẽẽxũ̃ i ngẽma uneta i Cori ya perü Tupana pemaxã üxũ̃.

[13]Rü ñu̲xma i nüma ya Cori ya Tupana rü pemaxã nüxũ̃ nixu nax pema rü norü duũ̃xũ̃gü pixĩgüxũ̃ rü nüma rü perü Tupana nax yixĩxũ̃ yema nũxcüma ga perü o̲xigü ga Abraáũ̃ rü Ichaá rü Acóbumaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃rüxũ̃.

[14-15]Natürü ngẽma Cori ya Tupanaarü uneta i tamaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃ rü tama taxca̲xica nixĩ i yixema i ñu̲xma nape̲xewa nax ingẽxmagüxũ̃, natürü guxũ̃ma i ngẽma yixcüra tá ingóetanüxũ̃ca̲x rü ta nixĩ.

[16]Rü pemax rü meama nüxũ̃ pecua̲x nax chixri tamaxã nachopetüxũ̃ ga yema Equítuanecüa̲xgü ga yexguma norü naanewa iyexmagügu. Rü nüxũ̃ pecua̲x nax ñuxãcü guxchaxũ̃ tüxna naxãgüxũ̃ ga yema nachixũ̃anegü ga nawa ichopetüetanüxũ̃ nax ñu̲xma nua ingugüxũ̃ca̲x.

[17]Rü pema rü marü nüxũ̃ pedaugü ga yema norü tupananetachicüna̲xãgü ga taxuwama mexũ̃ ga naiwa rü nutawa, rü diẽrumüwa rü úirumüwa naxügüxũ̃ ga yema duũ̃xũ̃gü nüxũ̃ icua̲xüũ̃güxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[18]Rü tama penaxwa̱xe nax petanüwa nangemaxũ̃ i wüxi i yatü, rüe̱xna wüxi i ngexũ̃, rüe̱xna wüxi ya ĩpatacüã̱xgü, rüe̱xna wüxitücumü i duũ̃xũ̃gü i Cori ya Tupanana ixĩgachixũ̃ naxca̱x nax ngẽma nachixũ̃anegüarü tupananetagüxũ̃ yacua̱xüũ̃güxũ̃ca̱x. Rü petanüwa rü tama name nax wüxíe ñoma wüxi i nai i üxchuma̱xãxũ̃ i nawa iyuxũ̃rüxũ̃ ixĩxẽ.

[19]Rü nawena nax marü nüxũ̃ pexĩnüexũ̃ i ñaa unetaarü dexa, rü ngẽxguma chi ngexerüxe i petanüwa rü nüxũ̃ ixuxgu nax taxuxũ̃ma i chixexũ̃ naxüxũ̃ rü ñaxũ̃gu naxĩnügu: “Rü guxũ̃ma i ta̱xacü i chaxüxũ̃wa rü mea tá choxũ̃́ ínanguxuchi woo ngẽma choma chanaxwa̱xexũ̃ chaxümaregu”, ñaxũ̃gu naxĩnügu, rü nagagu tá nixĩ i Cori ya Tupana poxcu naxca̱x ínguxẽẽxũ̃ i guxũ̃ma i Iraétanüxũ̃.

[20]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü taxũtáma nüxṹ̃ nüxũ̃ narüngüma i ngẽma norü chixexũ̃, rü naétügu tá nananguxẽxẽ i norü nu. Rü naxca̱x tá ínangugü i guxũ̃ma i ngẽma guxchaxũ̃gü i ñaa poperagu ümatüxũ̃. Rü ñu̱xũchi nataagü i ngẽma yatü rü Tupana rü ñoma i naanewa tá inayanaxoxẽxẽ.

[21]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ngẽma yatüxũ̃ tá ínamuxũchi natanüwa i guxũ̃ma i ngẽma Iraétanüxũ̃tücumügü. Rü naxca̱x tá ínanangu̱xẽxẽ i guxũ̃ma i ngẽma guxchaxũ̃gü i ñaa unetapanegu ümatüxũ̃.

[22]Rü ngẽma penegü rü petaagü i yixcüra tá ngóexũ̃, rü ñu̱xũchi ngẽma duũ̃xũ̃gü i yáxũ̃guxũ̃ i nachixũ̃anewa ne ĩxũ̃ rü tá nüxũ̃ nadaugü i ngẽma guxchaxũ̃gü rü da̱xaweanegü i Cori ya Tupana ñoma i naanewa tá ngu̱xẽẽxũ̃.

[23]Rü tá nüxũ̃ pedau i ngẽma naane i nawa pengẽxmagüxũ̃ rü achúfremaxã, rü yucüramaxã napaxũ̃, rü ñu̱xũchi waixũ̃müane ixaxũ̃xicatama nax yixĩxũ̃. Rü ngẽma naanegu rü taxucürüwama nagu tatoe, rü ngẽma nanetü i nagu petoxũ̃ rü taxũtáma narüxügü, rü bai wüxi i maxẽ nawa rüxüxũ̃. Rü guma ĩanegü ga Cori ya Tupana norü numaxã iguxũ̃ne ga Chodóma, rü Gomóra, rü Axmá rü Cheboíũ̃maxã üpetüxũ̃rüxũ̃ tá perü naanemaxã naxüpetü.

[24]Rü ngẽxguma i guxũ̃ma i ñoma i naanecüã̱xgü i duũ̃xũ̃gü rü tá ínacagü rü ñanagürügü: “¿Ta̱xacüca̱x nixĩ ga Cori ya Tupana ga yemaacü napoxcuãxũ̃


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ga yema nachixũane? ¿Tạxacücạx poraãcü namaxã nanuxũchi?” ñanagürügü tá.

25Rü duũxũgü rü ñanagürügü tá: “Yema namaxã nangupetü ga yema Iraétanüxũ yerü nüxna nixĩgachi ga yema uneta ga Cori ya Tupana norü ọxigümaxã üxũ ga yexguma Equítuanewa ínagaxũãgu.

26Rü yema Iraétanüxũ rü togü ga duũxũgüarü tupananetagüxũ nicuạxüũgü rü napẹxegu nacaxắpụ̈xügü. Rü yemaacü nanaxügü woo tama yema tupananetagüxũ nacuạxgügu rü taguma tạxacüwa nüxũ nangũxẽẽgügu.

27Rü yemacạx nixĩ ga Cori ya Tupana ga yema duũxũgümaxã nanuxũchixũ, rü nachixũanegu nangụxẽẽãxũ ga guxũma ga yema guxchaxũgü ga ñaa poperagu ümatüxũ.

28Rü yemacạx nixĩ ga Cori ya Tupana rü namaxã nanuxũchixũ rü nachixũanewa ínawoxũãxũ rü to ga nachixũanegüwa namugüãxũ. Rü yema nixĩ ga namaxã ngupetüxũ ga yema duũxũgü. Rü ñụxma rü ta rü ngẽmaãcü nixĩ”, ñanagürügü tá.

29Rü nangẽxma i tạxacü i tama nüxũ icuáxũ i yixema, rü Cori ya Tupanaxicatama nixĩ ya nüxũ cuácü. Natürü nangẽxma i tạxacü marü tüxũ rü taxacügüxũ nüxũ nacuạxẽẽxũ nax guxũgutáma nagu imaxẽxũcạx i guxũma i ngẽma ucụxẽgü i ñaa mugüwa ngẽxmagüxũ ==ñanagürü ga Moiché.

## Wenaxarü naxümatü ga Tupanaarü mugü 30

### Tupana rü Iraétanüxũmaxã inaxuneta rü tá nüxũ narüngũxẽxẽ ega naga naxĩnüegu

1Rü ñanagürü ga Moiché: —Ngẽxguma tá pexcạx ínanguxgux i guxũma i ngẽma ñụxma pemaxã nüxũ chixuxũ i Tupanaarü ngũxẽxẽ rü ngẽxgumarüxũ ta i norü poxcu, rü ngẽxguma ngẽma perü chixexũgagu Cori ya perü Tupana rü togü i nachixũanegügu pexũ nawoonegu, rü ngéma tá nixĩ i nüxna pecuạxãchiexũ i ñaa ore i ñụxma pemaxã nüxũ chixuxũ.

2-3Rü ngẽxguma ñụxma pemaxã nüxũ chixuxũrüxũ aixcüma naxcạx pewoegụxgux ya Cori ya Tupana, rü aixcüma naga pexĩnüegu i guxũne ya


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

perü maxũnemaxã rü guxũ i peãxẽmaxã i pema rü pexacügü, rü ngẽxguma i nüma ya Cori ya perü Tupana rü tá inanaxoxẽxẽ i ngẽma poxcu i nagu pemaxã naxĩnüxũ, rü tá nüxṹ pengechaũtümüxũ. Rü ngẽma nachixũanegü ga nagu pexũ nawoonexũwa, rü pechixũanecax tá pexũ nawoeguxẽxẽ.

4Rü woo i pema i yáanegu pewoone, rü nüma ya perü Cori ya Tupana rü tá ngẽxma pexcax nayadau rü tá pexũ nawoeguxẽxẽ.

5Rü nüma ya Cori rü tá wena pexũ nawoeguxẽxẽ naxcax i ngẽma naane ga perü oxigü nawa yexmagüxũ. Rü pema rü tá wena nawa pengẽxmagü rü nüma ya Tupana rü tá pexũ narüngũxẽxẽ, rü tá pexũ nimuxẽxẽ perü oxigüarü yexera.

6Rü nüma ya perü Cori ya Tupana rü peãẽwa rü petaagüãẽwa tá nayanaxoxẽxẽ i ngẽma chixexũ i ngéma ngẽxmaxũ nax ngẽmaãcü aixcüma nüxũ pengechaũgüxũcax perü maxũnemaxã rü peãẽmaxã nax ngẽmaãcü pexṹ nangẽxmaxũcax i perü maxũ.

7Rü nüma ya Cori ya Tupana rü perü uanügücax rü ngẽma duũxũgü i pexchi aiexũcax tá ínananguxẽxẽ i guxũma i ngẽma guxchaxũgü ga pemaxã nüxũ chixuxũ.

8Rü pema rü tá Cori ya Tupanacax pewoegu rü naga tá pexĩnüe rü tá peyanguxẽxẽ i guxũma i ngẽma norü mugü i ñuxma pemaxã nüxũ chixuxũ.

9Rü ñuxũchi i nüma ya Cori ya Tupana rü tá pexũ narüngũxẽxẽ nawa i guxũma i ngẽma perü puracü i pexüxũ. Rü tá pexũ narüngũxẽxẽ i pexacügüwa, rü pexũnagüwa rü penetüarü owa. Rü ngẽmaãcü i nüma ya Cori ya Tupana rü wena taãẽãcüma tá pexũ narüngũxẽxẽ yema nũxcüma ga perü oxigüxũ nangũxẽẽgurüxũ.

10Rü ngẽmaãcü tá pemaxã namecüma ega aixcüma perü maxũnemaxã rü peãẽmaxã naga pexĩnüegu ya Cori ya Tupana rü peyanguxẽẽgu i norü mugü i ñaa poperagu ümatüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]Rü ñaa mugü i ñu̱xma pexna chaxãxũ̃ rü tama poraãcü naguxcha nax peyanguxẽẽxũ̃, rü ngẽmaca̱x i ngexerüxemare i pema rü pexṹ natauxcha nax peyanguxẽẽxũ̃.

[12]Rü ngẽma mugü rü tama nixĩ i daxũguxũ̃ i naanewa nangẽxmaxũ̃, nax ngẽmaca̱x ñaperügügüxũ̃ca̱x: “¿Texé daxũanegu naxca̱x taxĩnagü nax nua tanangexũ̃ca̱x i ngẽma mugü rü ngẽmaãcü tüxũ̃ nüxũ̃ tacua̱xẽxẽxũ̃ca̱x rü nagu imaxẽxũ̃ca̱x?” ñaperügügü.

[13]Rü ngẽma mugü rü tama nixĩ i már arü tocutüwa nangẽxmaxũ̃, nax ngẽmaca̱x ñapegügüxũ̃ca̱x: “¿Texé tá tixãẽ i ngẽma már nax taxca̱x nua tanangexũ̃ca̱x i ngẽma mugü rü tüxũ̃ nüxũ̃ tacua̱xẽxẽxũ̃ca̱x, nax ngẽmaãcü nagu imaxẽxũ̃ca̱x?” ñapegürügü.

[14]Natürü nua petanüwatama nangẽxma i ngẽma mugü. Rü pea̱xwa rü peãxẽwa nangẽxma nax ngẽmaãcü nagu pemaxẽxũ̃ca̱x.

[15]¡Dücax! Ñu̱xma rü chanaxwa̱xe i nüxũ̃ pixu i ngexũ̃rüüxũ̃ yixĩxũ̃ i ngẽma pema penaxwa̱xexũ̃. ¿Rü penaxwa̱xe i ngẽma mexũ̃ i maxũ̃wa tüxũ̃ gaxũ̃ rüe̱xna penaxwa̱xe i ngẽma chixexũ̃ i yuwa tüxũ̃ gaxũ̃?

[16]Rü ngẽxguma tá naga pexĩnüegu i ngẽma mugü i ñu̱xma pexũ̃ chamuxũ̃, rü nüxũ̃ pengechaxũ̃gu ya perü Cori ya Tupana, rü nagu pexĩxgu i ngẽma nüma nanaxwa̱xexũ̃, rü peyanguxẽẽgu i norü mugü rü ucu̱xẽgü, rü mucü ya taunecü tá pemaxẽ, rü tá pimu, rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá pexũ̃ narüngũ̃xẽxẽ nawa i ngẽma nachixũ̃ane i nawa tá pengẽxmagüxũ̃.

[17-18]Natürü ngẽxguma taxũtáma naga pexĩnüegu i ñaa mugü, rü ngẽxguma nawe perüxĩxgu i ngẽma tupananetagü nax nüxũ̃ picua̱xüũ̃güxũ̃ca̱x rü nape̱xegu pecaxápü̱xügüxũ̃ca̱x, rü ñu̱xmatama pemaxã nüxũ̃ chixu rü nawena nax natü i Yudáũ̃wa tá pichoũ̃xũ̃, rü taxũtáma mucü ya taunecü ngẽma nachixũ̃ane i tá penapuxũ̃wa pengẽxmagü, rü paxa tá peyue erü tama Tupanaga pexĩnüe.

[19]Rü ñoma i ngunexũ̃gu rü Tupanape̱xewa rü duũ̃xũ̃güpe̱xewa pexna chaca nax pematama nüxũ̃ pixuxũ̃ca̱x i ngexũ̃rüüxũ̃ tá yixĩxũ̃ i penaxwa̱xexũ̃, rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngẽma maxũ rüẹxna ngẽma yu. ¿Rü tá penaxwạxe i Tupanaarü ngũxẽxẽ rüẹxna norü poxcu? ¡Ẽcü penayaxu i maxũ nax pema rü petaagü rü ta namaxẽxũcạx!

[20]¡Ẽcü nüxũ pengechaxũ ya Cori ya perü Tupana, rü naga pexĩnüe, rü aixcüma peyanguxẽxẽ i ngẽma pexũ namuxũ! Erü naxmẹxwa nangẽxma i perü maxũ rü ngẽma perü ngunexũgü i nagu tá pemaxẽxũ nawa i ngẽma naane ga perü ọxigü ga Abraáũ rü Ichaá rü Acóbumaxã naxueguxũ ==ñanagürü ga Moiché.

## Wenaxarü naxümatü ga Tupanaarü mugü 31

### Moiché rü Yochuéxũ naxuneta nax nüxí Iraétanüxũmaxã inacuáxũcạx

(Nm. 27.12-23)

[1]Rü Moiché rü wenaxarü Iraétanüxũmaxã nidexa, rü nüxũ nixu ga ñaa ore:

[2]—Choma rü marü 120 ya taunecü choxṹ nangẽxma, rü ngẽmacạx marü nataxuma i chorü pora nax pemaxã ichacuáxũcạx. Rü ñụxũchi nüma ya Cori ya Tupana rü chomaxã nüxũ nixu nax choma rü taxũtáma chixüexũ i natü i Yudáũ.

[3]Natürü nüma ya Cori ya perü Tupana tá nixĩ i pepẹxegu yaxũxũ i Yudáũarü tocutüwa. Rü nüma tá nixĩ i pexmẹxgu nayixẽxẽãxũ i ngẽma duũxũgütücumügü i ngéma ngẽxmagüxũ. Rü ngẽxguma i ngẽma norü naane rü pexrü tá nixĩ. Rü Yochué tá nixĩ ya perü ãẽxgacü ya pemaxã icuácü, yema Cori ya Tupana nüxũ ixuxũrüxũ.

[4]Rü nüma ya Cori ya Tupana tá nixĩ i pexmẹxgu nayixẽẽãxũ i ngẽma duũxũgütücumügü i Yudáũarü tocutüwa ngẽxmagüxũ, yexgumarüxũ nax pexmẹxgu nayixẽẽãxũ ga yema Amoréutanüxũarü ãẽxgacügü ga Chióũ rü Óx ga yexguma norü naane peyapugügu.

[5]Rü ngẽxguma Cori ya Tupana tá pexmẹxgu nayixẽxẽgu i ngẽma duũxũgütücumügü i ngẽma naanewa ngẽxmagüxũ, rü chanaxwạxe nax namaxã peyanguxẽxẽxũ nax penadaixũ ngẽma pemaxã nüxũ chixuxũrüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

6Rü ngẽxguma ngẽma duũ̃xũ̃gümaxã pegü pedaı̲ixgu, ¡rü taxú̃ i pemuũ̃exũ̃ rü pebaı̲ixãchiexũ̃! ¡Rü pegü íperüporae! Erü nüma ya Cori ya perü Tupana rü tá petanüwa nangẽxma, rü nüma rü tagutáma pexna nixũgachi rü tagutáma pexũ̃ ngéma nawogü = =ñanagürü.

7Rü yemawena ga Moiché rü Yochuécax naca, rü guxũ̃ma ga yema Iraétanüxũ̃pẽxewa ñanagürü nüxũ̃: —¡Ẽcü cugü írüpora! Erü cuma tá nixĩ i cuyagagüxũ̃ i ñaa duũ̃xũ̃gü nawa i ngẽma naane ga Cori ya Tupana tórü o̲xigümaxã nüxũ̃ ixuxũ̃. Rü cuma tá nixĩ i namaxã cunapuxũ̃ i ngẽma naane.

8Rü nümatama ya Cori ya Tupana rü cupẽxegu tá nixũ, rü guxũ̃gutáma nacuxũ̃tagu. Rü tagutáma cuxna nixũgachi rü tagutáma cuxũ̃ nangemücü. Rü ngẽmacax tama name nax cumuũ̃xũ̃ rü naxcha̲xwa quiñaxũ̃ = =ñanagürü ga Moiché.

### Nüxũ̃ nadaumatü ga Tupanaarü mugü

9Rü nüma ga Moiché rü nanaxümatü ga yema Tupanaarü mugü. Rü ñu̲xũchi yema chacherdótegü ga Lebítanüxũ̃ ga Tupanaarü mugüchixũ̃ ingegüxũ̃na nanaxã. Rü yexgumarüxũ̃ ta guxũ̃ma ga yema Iraétanüxũ̃arü ãẽxgacügüna nanaxã ga yema mugü ga ümatüxũ̃.

10-11Rü yexguma ga nüma ga Moiché rü yema ãẽxgacügüxũ̃ naxuxcu̲xẽ, rü ñanagürü: —Guxũ̃guma i ngẽxguma norü 7 ya taunecüwa nanguuxũ̃gu nax pegüxú̃ nüxũ̃ pengechaũ̃güxũ̃ i perü ngetanügü, rü ngẽxguma tá nixĩ i guxũ̃ma i duũ̃xũ̃güpẽxewa nüxũ̃ pedaumatügüxũ̃ i ñaa mugü. Rü ngẽma tá nixĩ i duũ̃xũ̃güpẽxewa pexüxũ̃ i ngẽxguma düxenügüchigaarü tauemacüwa nanguuxũ̃gu rü guxũ̃ma i Iraétanüxũ̃ Tupanapẽxegu ngutaquẽxegüxũ̃gu nawa i ngẽma nachica i nümatama tá nüxũ̃ naxunetaxũ̃.

12Rü ngẽma ngunexũ̃gu rü guxũ̃táma i duũ̃xũ̃gü i yatüxũ̃gü, rü ngexũ̃gü, rü buxũ̃gü, rü duũ̃xũ̃gü i to i nachixũ̃anecüa̲x i perü ĩanegügu ãchiũ̃güxũ̃, rü tá nangutaquẽxegü nax nüxũ̃ naxĩnüexũ̃ca̲x i ngẽma Tupanaarü mugü nax ngẽmaãcü nangúexũ̃ca̲x nax nüxũ̃ nangechaũ̃güxũ̃ca̲x ya tórü Cori ya Tupana, rü nagu namaxẽxũ̃ca̲x i guxũ̃ma i ngẽma mugü nüxũ̃ ixuxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[13]Rü ngẽmaãcü i ngẽma pexacügü i tama nüxũ̃ cua̱xgüxũ̃ i ngẽma mugü, rü tá nüxũ̃ naxĩnüe rü ngẽmaãcü tá naxca̱x nangúe nax naga naxĩnüexũ̃ rü nüxũ̃ nangechaũ̃güxũ̃ ya Cori ya Tupana i ngẽxguma namaxẽyane nawa i ngẽma naane i tá nawa pengẽxmagüxũ̃ nawena nax pichoũ̃xũ̃ i natü i Yudáũ̃ ==ñanagürü ga Moiché.

### Uxcuxẽgü ga Cori ya Tupana Moichéna ãxũ̃

[14]Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichémaxã nidexa rü ñanagürü: —Dücax, marü ningaica nax nawa nangugüxũ̃ i ngunexũ̃ nax cuyuxũ̃. Rü ngẽmaca̱x chanaxwa̱xe i Yochuéca̱x cuca rü wüxigu i pema i taxre rü chopatawa pexĩ, nax ngéma choma pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ca̱x i ta̱xacü tá pexüxũ̃ ==ñanagürü ga Cori ya Tupana. Rü nüma ga Moiché rü Yochué rü Tupanapatawa naxĩ.

[15]Rü yéma Tupanapatawa rü nüma ga Cori ya Tupana rü wüxi ga caixanexũ̃wa naxca̱x nango̱x. Rü yema caixanexũ̃ rü Tupanapataarü ĩã̱x i nawa ixücuxũ̃étügu nachu̱xüxũ̃.

[16]Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü Moichémaxã nidexa rü ñanagürü: —Marü paxa tá cuyu, rü ñaa chorü duũ̃xũ̃gü i Iraétanüxũ̃ rü paxa tá nawe narüxĩ i ngẽma tupananetagü i ngẽma naane i tá peyaxuxũ̃wa ngẽxmagüxũ̃. Rü ngẽxguma rü tá choxna nixĩgachitanü, rü ngẽmaãcü tá nagu narüchixe i ngẽma uneta i namaxã chaxüxũ̃.

[17]Rü ngẽxguma i choma rü tá namaxã chanu, rü tá nüxna chixũgachi rü nüxica tá ngéma chanawogü. Rü marü taxũtáma marü nüxũ̃ chacuáxchaũ̃ i ngẽma Iraétanüxũ̃. Rü guxchaxũ̃gü rü ngúxũ̃gü tá naxca̱x ínangugü. Rü ngẽmaca̱x i nümagü rü düxwa tá nügümaxã ñanagürügü: “¿Ẽ̱xna ñaa ngúxũ̃ rü taxca̱x ínangu erü tórü Cori ya Tupana rü marü tama taxũtawa nangẽxma?” ñanagürügü.

[18]Natürü ngẽxguma ngẽma ngunexũ̃wa nanguxgu i choma rü tá yexeraãcü nüxna chixũgachi i ngẽma Iraétanüxũ̃ nagagu i ngẽma chixexũ̃ i naxügüxũ̃ rü ñu̱xũchi nagagu nax ngẽma tupananetagüxũ̃ nax yacua̱xüũ̃güxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

19Rü ñu̱xma rü chanaxwa̱xe nax cuma rü Yochué penaxümatüxũ̃ i ñaa wiyae, rü ñu̱xũchi Iraétanüxũ̃xũ̃ namaxã penangúexẽẽxũ̃ nax nagu nawiyaegüxũ̃ca̱x rü ngẽmawa nüxna nacua̱xãchiexũ̃ca̱x i ngẽma choma pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃.

20Erü choma rü tá nagu chanachocuxẽxẽ̃ i ngẽma naane ga chauégagu norü o̱xigümaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ i ngextá yima lechi rü berure rü ñoma dexárüxũ̃ taguma ínataxuxũ̃wa. Rü ngẽxguma tá marü lechi nixaxgügu, rü berure ne niwexgu, rü nawa nangaxpütüwegügu rü nawa yangüegu, rü ngẽxguma i nümagü rü tá tupananetagüwe narüxĩ rü ngẽmaxũ̃ãma tá nicua̱xüũ̃gü rü chauxchi rü tá naxaixe. Rü ngẽxguma i ngẽma uneta i pemaxã chaxüxũ̃ rü tá nagu narüchixe.

21Natürü ngẽxguma naxca̱x tá ínanguxgu i naguxũ̃raũ̃xũ̃ i ngúxũ̃gü rü guxchaxũ̃gü, rü ñaa wiyaewa tá nüxna nacua̱xãchie nax chixexũ̃ naxügüxũ̃. Erü ngẽma nataagü rü tá nüxna nacua̱xãchi i ñaa wiyae rü tá nagu nawiyaegü. Rü choma rü naxũ̃pa nax nagu chanachocuxẽẽxũ̃ i ngẽma Iraétanüxũ̃ nawa i ngẽma naane ga namaxã chaxueguxũ̃ rü marü nüxũ̃ chacua̱x nax ta̱xacürü chixexũ̃gu tá yixĩxũ̃ ga naxĩnüexũ̃ ==ñanagürü ga Tupana.

22Rü yematama ngunexũ̃gu ga Moiché rü nanaxümatü ga yema wiyae rü ñu̱xũchi Iraétanüxũ̃xũ̃ nangúexẽxẽ̃ ga yema wiyae.

23Rü nüma ya Cori ya Tupana rü Yochué ga Núũ̃ nanemaxã nüxũ̃ nixu i ñaa ucu̱xẽ rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Napora rü taxṹ i cumuũ̃xũ̃! Erü cuma tá nixĩ i cuyachocuxẽẽxũ̃ i ngẽma Iraétanüxũ̃ nawa i ngẽma naane i nüxũ̃ chixuxũ̃ nax noxrügü tá yixĩxũ̃. Rü choma rü tá cuxũ̃ chaxümücü ==ñanagürü.

24Rü nüma ga Moiché rü nanagu̱xẽxẽ̃ nax poperagu naxümatüaxũ̃ ga yema mugü.

25Rü ñu̱xũchi nidexa namaxã ga yema Lebítanüxũ̃ ga yangegüxũ̃ ga yema baú ga Tupanaarü mugüpane nagu üxũ̃, rü ñanagürü nüxũ̃:

26—Ñaa nixĩ i ngẽma popera i Tupanaarü mugüpane. ¡Rü ngẽma baú i Cori ya Tupanaarü mugü nagu üxũ̃cüwagu penaxṹ i ñaa popera nax ngẽmawa


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nüxna pecuaxãchiexũcax ya Cori ya Tupana ega ngẽxguma nüxna pixĩgachitanügu!

27Erü choma rü marü nüxũ chacuax nax pema rü wüxi i duũxũgü i taierugüxe rü tama ĩnüwaxegüxe nax pixĩgüxũ. Rü ñuxma nax petanüwa chamaxũxũ rü nüxũ chadauxũ nax tama Cori ya Tupanaga pexĩnüexũ, ¿rü ngẽxguma chayuxguwena rü taxacürü chixexũ tá yixĩxũ i pexügüxũ?

28¡Rü ñuxma rü nua penagagü i guxũma i perü ãẽxgacügü i yaxguaxgü rü petücumüarü ãẽxgacügü nax namaxã nüxũ chixuxũcax nachiga i ñaa Cori ya Tupanaarü mugü! Rü daxũguxũ i naane rü ñoma i naane rü nüxũ nacuaxgü nax aixcüma yixĩxũ i ngẽma tá nüxũ chixuxũ.

29Erü choma rü marü nüxũ chacuax rü ngẽxguma chayuxguwena rü pemax rü tá chixri pemaxẽ, rü tá nüxna pixĩgachi i ngẽma mugü ga pemaxã nüxũ chixuxũ. Rü ngẽxgumarüxũ ta nüxũ chacuax nax yixcüra tá pexcax ínanguxũ i guxchaxũgü nagagu nax chixexũ pexügüxũ napexewa ya Cori ya Tupana rü ngẽmamaxã nax penanuxẽẽxũ ==ñanagürü.

### Moichéarü wiyae

30Rü yexguma ga Moiché rü guxũma ga yema Iraétanüxũ ga yexma ngutaquexegüxũpexewa nüxũ nixu ga ñaa wiyae. Rü norü ügüwa inanaxügü rü ñuxmata norü guxwa nangu nax namaxã nüxũ yaxuxũ, rü ñanagürü:

## Wenaxarü naxümatü ga Tupanaarü mugü 32

### Moichéarü wiyaechiga

1—¡Nüxũ naxĩnü, Pa Daxũguxũ i Naanex, erü choma rü tá chidexa! ¡Rü mea choxṹ irüxĩnü, Pa Ñoma i Naanex, i chorü ore i tá nüxũ chixuxũ!

2Rü chorü nguxẽẽtae rü ñoma pucürüxũ tá mea petanüwa nangu. Rü chorü ore rü ñoma cherena i maxẽétügu nguxũrüxũ tá nixĩ. Rü tacü ya pucü ya nanetügüétügu ngucürüxũ tá nixĩ.

3Rü choma rü tá nüxũ chixuchiga i naéga ya Cori ya Tupana. ¡Rü norü poracax nüxũ picuaxüũgü ya tórü Cori ya Tupana!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[4]Rü nüma nixĩ i torü dauruxũ̃ nax yixĩxũ̃. Rü guxũ̃ma i tạxacü i naxüxũ̃ rü meama nawẹ̱xgu. Rü guxũ̃ma i nüxũ̃ yaxuxũ̃ rü aixcüma nixĩ. Rü nüma rü Tupana ya ixaixcümacü nixĩ. Rü nawa rü nataxuma i tạxacü i dora ixĩxũ̃, erü nüma rü ixaixcümacü nixĩ!

[5]Pa Duũ̃xũ̃gü i Chixexũ̃arü Üruũ̃gü i Cori ya Tupanaxũ̃ Nuxẽxẽgüxex, pema rü tama pime nax naxacügü pixĩgüxũ̃.

[6]¿Rü ñuxãcü i ñụxma i pema rü chixexũ̃maxã Cori ya Tupanaaxũ̃́ penaxütanüxũ̃? Pa Duũ̃xũ̃gü i Peechitamare Maxẽxe rü Ngearü Cuáạ̃xgüxex ¿tama ẽ̱xna nüxũ̃ pecuạx nax yimá yixĩxũ̃ ya penatü ya pexũ̃ ngóexẽẽcü? Rü aixcüma yimá nixĩ ya pexũ̃ ngóexẽẽcü, rü pexna naxãcü i perü maxũ̃ nax ñụxma duũ̃xũ̃gü pixĩgüxũ̃.

[7]¡Rü nüxna pecuạxãchie rü nagu perüxĩnüe ga yema nũxcüma ngupetüxũ̃! ¡Rü penatügüna naxcạx pecạx nax pemaxã nüxũ̃ tixuxũ̃cạx, rü perü ọxigüna pecạx nax pemaxã nüxũ̃ tixuchigagüxũ̃cạx!

[8-9]Rü wüxi ga ngunexũ̃gu ga Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü, rü nayatoye ga duũ̃xũ̃gü rü wüxitücumüchigüna nanaxã ga norü naane nax yéma nayexmagüxũ̃cạx. Rü ñụxũchi nüxũ̃ naxuneta ga norü naanegüarü üyeanegü. Natürü natanüwa ga yema togü ga natücumügü, rü nüma ga Cori ya Tupana rü noxrüxũ̃ nüxũ̃ naxuneta ga Iraétanüxũ̃, yerü woetama norü duũ̃xũ̃gü nixĩgü ga yema Acóbutanüxũ̃.

[10]Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nüxũ̃ nayangau ga yema norü duũ̃xũ̃gü nagu ga yema paanexũ̃ ga chianexũ̃ ga tacü ga buanecü nagu üxũ̃. Rü nüxna nayapạxãchi nachacüümaxã rü ñụxũchi nayaxucụxẽgü. Rü nüxna nadau ñoma nügüxétüna nadauxũ̃rüxũ̃.

[11]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ñoma wüxi i ĩyü i naxãcüxegüna nadauxũ̃rüxũ̃ pexna nadau. Rü ngẽma ĩyü rü naxchiãũ̃wa tüxũ̃ nayaxu nax tüxũ̃ nangúexẽẽxũ̃cạx nax tixüüxũ̃cạx. Rü nacạxawepẹ̱xatügu tüxũ̃ nigagü. Rü yexgumarüxũ̃ ta ga Tupana rü meama pexũ̃ nigagü rü pexna nadau.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[12]Rü nüma ga Cori ya Tupanaxicatama nixĩ ga pemaxã inacuáxũ̃ rü taxuxũ̃ma ga tạ̄xacürü tupananeta nixĩ ga nüxũ̃ rüngũ̃xẽẽxũ̃.

[13]Rü pexũ̃ naporaexẽxẽ nax máxpụ̄xanexũ̃gu pexũ̃ nagagüxũ̃. Rü nanetügü ga nüechama yema naanewa rüxügüxũ̃arü omaxã pexũ̃ nixüwemü. Rü wüxi ga nutapütawa berure pexcạ̄x nichuruxẽxẽ, rü nuta ga taipütacüwa pexcạ̄x ínanagoxũ̃chíüxẽxẽ ga chíxũ̃.

[14]Rü pexṹ̃ nayexma ga perü wocagünenixũ̃ rü ñụ̄xũchi pexṹ̃ nayexma ga perü wocagünenixũ̃ ga marü itaigüne. Rü pema rü namaxã pexãwemü ga yema rümemaegüxũ̃ ga carnérugü ga Bacháũ̃anewa yexmagüxũ̃ rü chíbugü ga iyatüxũ̃, rü yema rümemaexũ̃ ga trigu. Rü peyaxagü ga yema rümemaexũ̃ ga úbatüxũ̃ ga bínu.

[15]Natürü pema ga Iraétanüxũ̃ ga guxũ̃ma ga yema õnamaxã pingüe rü nüxna pixĩgachi ga Cori ya Tupana ya pexũ̃ ngọ̄xẽẽcü. Rü nüxũ̃ pexo ya yimá perü dauruxũ̃ rü perü poxũ̃ruxũ̃ ixĩcü.

[16]Rü pema rü nüxũ̃ picuạ̄xüũ̃gü ga yema tupananetachicünạ̄xãgü ga nawa rüxoxegaxũ̃, rü yemaacü penanuxẽxẽ ga Tupana.

[17]Rü ñụ̄xũchi ngọ̄xogücạ̄x penadai rü ípenagu ga ãmaregü. Rü yemaacü nüxũ̃ picuạ̄xüũ̃gü ga tupananetagü ga ngexwaca nüxũ̃ peyangaugüxũ̃ ga ũ̃pa tama nüxũ̃ pecuáxũ̃ rü perü ọ̄xigü taguma nüxũ̃ icuạ̄xüũ̃güxũ̃.

[18]Rü pema, Pa Iraétanüxũ̃x, rü nüxũ̃ perüngümae ya penatü ya Cori ya Tupana ya perü poxũ̃ruxũ̃ ixĩcü rü maxũ̃ pexna ãcü.

[19]Rü yemacạ̄x nixĩ ga Cori ya Tupana rü pemaxã nanuxũ̃, rü pexũ̃ naxoxũ̃ i pema nax naxacügü pixĩgüxũ̃.

[20]Rü ñanagürü: “Rü ñụ̄xma rü tá pexna chixũgachi, rü ngẽxguma tá nixĩ i nüxũ̃ pecuáxũ̃ nax tạ̄xacü tá pexũ̃ ngupetüxũ̃. Rü aixcüma i pema rü duũ̃xũ̃gü i chixexũ̃gu maxẽxe pixĩgü, rü chauxacügü i tama aixcümagüxe pixĩgü.

[21]Rü choxũ̃ penuexẽxẽ namaxã i ngẽma perü tupananeta i tama aixcüma Tupana ixĩxũ̃. Rü choxũ̃ penuexẽxẽ namaxã i ngẽma naxchicünạ̄xãgü i taxuwama mexũ̃. Rü ngẽmacạ̄x i ñụ̄xma i choma rü tá pexũ̃ chanuexẽxẽ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

namaxã i duũxũgü i tama choxṹ yaxõgüxũ. Rü tá pexũ chanuexẽxẽ namaxã i wüxi i duũxũgütücumü i tama ixĩnüechaũxũ.

22Rü ngẽma chorü nu rü ñoma üxüxemarüxũ niyaura. Rü ngẽma üxüema rü woo naanearü aixepewa nangu nax yayauraxũ. Rü tá nixa i ñoma i naane rü guxũma i nanetüarü o i nawa ngẽxmagüxũ. Rü woo yima mạxpṹnegü rü tá niyaurapṹnegü.

23Rü ngẽma chixexũ ügüxũcạx tá íchananguxẽxẽ i naguxũraxũxũ i guxchaxũgü. Rü tá nagu chanacuxgü ya guxũnema ya chorü chuxchigü.

24Rü ngẽxma tá taiyamaxã rü axũnemaxã nayue. Rü wüxi i dạxaweane i poraxũmaxã tá chayanaxoxẽxẽ. Rü naxcạx tá ngéma chanamugü i naeũgü i düraexũ rü ãxtapegü i waixũmügu itúgüxũ i ngṍxwạxegüxũ.

25Rü norü ĩanegüarü namagügu rü norü uanügü rü taramaxã tá nanadai i naxacügü. Rü ĩpatagüwa rü tá taxüchixũ i muũ ínangu. Rü tá nayue i ngextụ̈xüxũgü rü paxũgü rü ọxigü rü õxchanagü ya maĩẽxe.

26Rü ngẽma nagu charüxĩnüxũ nixĩ nax chanawoanemarexũ i ngẽma duũxũgü nax ngẽmaãcü iyanaxoxũcạx i naéga i ñoma i naanewa.

27Natürü tama ngẽmaãcü namaxã chanaxüxchaũ, erü tama chanaxwạxe nax choxũ nacugüexũ i chorü uanügü, rü choxũ ñagüxũ: ‘Tama nixĩ ya Cori ya Tupana naxüxũ i ngẽma ñụxma ngupetüxũ, rü yixema nixĩ i torü poramaxã naxüxũ’, ñagüxũ.

28Rü Iraétanüxũ rü duũxũgü i tama naãẽxũ icuáxũ nixĩgü. ¡Rü ñụxma rü tama nüxũ nacuạxgüéga nax tạxacü naxüexũ!

29Rü ngẽxguma chi duũxũgü i naãẽxũ icuáxũ yixĩgügu rü chi nügüãẽgu mea naxĩnüegu, rü chi nüxũ nacuạxgü nax tạxacü yixĩxũ i ngẽma yixcüra tá naxcạx ínguxũ.

30Rü choma nax Iraétanüxũarü poxũruxũchirẹx chixĩxũ rü ñụxma rü norü uanügüaxṹ chanatauxchaxẽxẽ nax ngẽmamẹxẽgu nayixũcạx i ngẽma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Iraétanüxũ. Rü ngẽmacax wüxitama i uanü rü 1,000 i Iraétanüxũxũ nibuxmüxẽxẽ, rü taxretama i uanügü rü 10,000 i Iraétanüxũxũ nibuxmüxẽxẽ.

31Rü tórü uanügü rü meama nüxũ nacuaxgü nax norü dauruxũ i tupananeta rü tama tórü dauruxũ ya Tupanamaxã nawüxigu.

32Rü nümagü i ngẽma uanügü rü ñoma úbanecügü i chixearü oáxũrüxũ nixĩgü. Rü nümagü rü Chodómacüãxgü rü Gomóracüãxgürüxũ chixexũ naxügü. Rü ñoma úbanecü i üxarü oáxũ i nawa iyuxũrüxũ nixĩgü.

33Rü yima bínu ya norü owa ücü rü ñoma ãxtapeguchata i nawa iyuxũrüxũ nixĩ.

34-35Rü guxũma i ngẽma poxcu rü ñoma diẽrumaxã inguxũxũrüxũ namaxã changuxũ nax ngẽma ngunexũ i nagu chapoxcuexũgu ngẽmamaxã chanapoxcuexũcax. Rü marü ningaica i ngẽma ngunexũ i nagu tá chanapoxcuexũ i ngẽma uanügü naxcax i ngẽma chixexũ i chorü duũxũgümaxã naxügüxũ. Rü paxa tá nawa nangu i ngẽma ngunexũ", ñanagürü ya Tupana.

36Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá norü duũxũgüxũ ínapoxũ i ngẽxguma nüxũ nadauxgu nax marü nangearü poraáxũ. Rü tá nüxũ narüngũxẽxẽ i ngẽxguma nüxũ nadauxgu nax marü nataxuxũma i norü duũxũgü i poraexũ i íyaxügüxũ.

37Rü ngẽxguma ya Cori ya Tupana rü tá ñanagürü: "¿Ngexũgü nixĩ i ngẽma perü tupananetagü i pema nagu perüxĩnüexũ nax pexna nadaugüxũ?

38¿Rü ngexũgü nixĩ i ngẽma perü tupananetagü i nangõxgüxũ i ngẽma perü ãmarearü chíxũ i naxcax ípeguxũ rü yaxaxgüxũ ya yimá bínu ya nüxna penaxãcü? ¡Ẽcü inachigü i ñuxma nax pexũ nangũxẽẽgüxũcax! ¡Rü nua naxĩ nax pexũ íyapoxũgüxũcax!

39Rü chaxicatama nixĩ ya Tupana chixĩxũ, rü nataxuma i to i tupanagü i chauétüwa ngẽxmaxũ. Rü choma nixĩ i pexna chanaxãxũ i maxũ rü ñuxũchi pexna chanayaxuxũ. Rü choma nixĩ i ngúxũ pexcax íchanguxẽẽxũ, rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ñu̱xũchi pexca̱x chayataanexẽẽxũ. Rü tataxuma ya texé ya tama chorü poratüxũwa ngẽxmagüxe.

40-41Rü daxũguxũ i naanegu chaxunagüchacüxü, rü chorü maxũ i tagutáma íyaguxũxégagu nüxũ chixu rü ngẽxguma tá chanawaixmagugu i ngẽma chorü tara i íya̱u̱xratachinücüüxũ, rü ngẽxguma tá nixĩ i ichanaxügü nax chaxütanüxũ rü chanadaixũ i chorü uanügü. Rü ngẽxguma tá nixĩ i chanapoxcuexũ i ngẽma duũxũgü i chauxchi aiexũ.

42Rü chorü chuxchigü rü tá nagümaxã nadumagu, rü chorü tara i taxrewa ãmaguxũmaxã tá chanadai i ngẽma duũxũgü. Rü ngẽma yuexũwa rü ngẽma poxcuexũwa tá naba ya nagü. Rü tá chanadaũeru i chorü uanügüarü ãẽxgacügü i ma̱xyaexũ", ñanagürü tá ga Tupana.

43Pa Togü i Duũxũgütücumügüx, rü name nixĩ i wüxigu Cori ya Tupanaarü duũxũgümaxã petaãẽgü. Erü nüma ya Cori ya Tupana rü tá naxütanü naxca̱x i ngẽma norü duũxũgü i yuexũ. Rü tá nanadai i norü uanügü. Rü tá nüxṹ nüxũ narüngüma i norü duũxũgüarü chixexũ, rü tá naxca̱x nayataanexẽxẽ i norü naane ==ñanagürü ga Moiché.

### Moichéarü ucu̱xẽ ga nawa yacuáxũ

44-45Rü Moiché rü guxũma ga duũxũgü ga Iraétanüxũpe̱xegu nachi wüxigu namaxã ga Yochué ga Núũ nane. Rü nüma ga Moiché rü inanaxügü nax nüxũ yaxuxũ i ngẽma wiyaearü ore ñu̱xmata norü gu̱xwa nangu.

46Rü yemawena ga Moiché rü Iraétanüxũmaxã nidexa rü ñanagürü: —¡Mea pegüãẽgu namaxã penguxũ i ngẽma ñu̱xma pexũ changúexẽxẽxũ! ¡Rü ñu̱xũchi pexacügümaxã nüxũ pixu nax nümagü rü ta mea nagu namaxẽxũ rü yanguxẽxẽgüãxũ i guxũma i ngẽma mugü i ñu̱xma pemaxã nüxũ chixuxũ!

47Erü ñaa ore i pemaxã nüxũ chixuxũ rü tama wüxi i ore i natüca̱xmamare ixĩxũ nixĩ. Rü ngẽxguma tá aixcüma mea peyanguxẽẽgu, rü mucütáma ya taunecü nawa pemaxẽ i ngẽma naane i ñu̱xma tá nagu pichocuxũ i natü i Yudáũarü tocutüwa ngẽxmaxũ ==ñanagürü ga Moiché.

### Cori ya Tupana rü Moichéxũ nanawe̱x ga yema naane ga Iraétanüxũarü tá ixĩxũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

48Rü yematama ngunexũgu rü Cori ya Tupana rü Moichémaxã nidexa rü ñanagürü nüxũ:

49—¡Máxpüxanexũ i Abaríũwa naxũ! ¡Rü nagu naxĩnagü ya yima maxpűne ya Nébu ya Moátanüxũarü naanewa ngẽxmane ya ĩane ya Yericúarü toxmaxtawa! Rü ngéma tá nagu cudawenü i ngẽma Canaáũane. Rü ngẽma naane tá nixĩ i Iraétanüxũna chaxãxũ.

50Rü yima maxpűne ya nagu cuxĩnagünegu tá nixĩ i cuyuxũ. Rü ngẽmaãcü natanüwa tá cungexma i ngẽma cutanüxũ i marü yuexũ yema guma cuenexẽ ga Aróũ ga maxpűne ga Órgu yucü rü ñuxma wüxiwa natanüxũmaxã ngẽxmacürüxũ.

51Yerü pema ga taxre rü yexguma yema Iraétanüxũ dexá nüxũ taxuxgu ga Meribá-cadéwa ga Chíũarü chianexũwa, rü pema rü tama yema Iraétanüxũpexewa chauga pexĩnüe ga yexguma pemaxã nüxũ chixu nax yima nutamaxã pidexagümare nax nawa ínaxũxũxũcax ga dexá.

52Rü ngẽmacax i cuma rü yáxũwamare tá nüxũ cudawenü i ngẽma naane i Iraétanüxũna tá chaxãxũ, natürü taxũtáma nagu cuxücu ==ñanagürü ga Tupana.

## Wenaxarü naxümatü ga Tupanaarü mugü 33

### Moiché rü wüxitücumüchigü i Iraétanüxũmaxã mexũ naxuegu

1Rü naxũpa ga nax nayuxũ ga Moiché ga Tupanaarü duũ ixĩcü, rü Iraétanüxũmaxã mexũ naxuegu, rü ñanagürü ga Moiché:

2—Cori ya Tupana rü maxpűne i Chinaíwa ne naxũ. Rü yexguma máxpüxanexũ i Cheíwa tachopetügu rü tüxũ nibáixmaxũ. Rü yema norü nangóonexũ rü máxpüxanexũ i Paráũwa nanguema, rü ñuxmata Meribá-cadéwa nangu. Rü norü tügünemexẽgu nayange i norü mugü i yauxracüüxũ. Rü 10,000 i dauxũcüax i norü duũxũgümaxã ngéma ne naxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[3]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü norü duũxũgüxũ nangechaxũ, rü nüxna nadau i ngẽma naga ĩnüexũ. Rü nümagü rü napẹxegu nacaxápụ̈xügü rü ínananguụxuxẽẽgü i norü ucụxẽgü.

[4]Rü choma i Moiché rü pexna chanaxã i Tupanaarü mugü nax perü meruxũ yixĩxũcạx, Pa Acóbutanüxũx.

[5]Rü yexguma Iraétanüxũ norü ãẽxgacügümaxã nangutaquẹxegügu rü Tupana nixĩ ga namaxã icuácü ==ñanagürü ga Moiché.

[6]Rü Moiché rü Rubéũtanüxũchiga nidexa rü ñanagürü: —¡Namaxẽ i Rubéũtanüxũ! ¡Rü tagutáma inarüxo woo noxretama i yatügü nixĩgü! ==ñanagürü.

[7]Rü Yudátanüxũchiga nidexa rü ñanagürü: —¡Pa Cori ya Tupanax, nüxũ naxĩnü i Yudátanüxũarü yumüxẽ i ngẽxguma curü ngũxẽxẽgücạx ínacagügu! ¡Rü nüxu̇́ natauxchaxẽxẽ nax wüxiwa naxĩxũ rü ngẽmaãcü namücügü i Iraétanüxũxũ nangũxẽẽgüxũcạx! ¡Rü curü poramaxã ínapoxũ i norü uanügümẹxẽwa! ==ñanagürü.

[8]Rü Lebítanüxũchiga nidexa rü ñanagürü: —Pa Cori Pa Tupanax, cuma rü Lebítanüxũxũ cungechaxũ rü naxmẹxwa cunangẽxmagüxẽxẽ ga gumá nutagü ga ixüünecü ga Tumíũ rü Uríũ ga nawa nüxũ nacuạxgücü i curü ngúchaũ. Rü cuma rü Macháwa nüxũ cuxü i ngẽma Lebítanüxũ, rü Meribáarü dexáwa namaxã cuporaga.

[9]Rü ngẽma Lebítanüxũ rü nanatüxũ rü naéxũ nangechaxũgüarü yexera cuga naxĩnüe rü nayanguxẽxẽ i curü uneta. Rü naenexẽgüxũ rü naxacügüxũ nangechaxũgüarü yexera cuga naxĩnüe rü nayanguxẽxẽ i curü uneta.

[10]Rü nümagü ga Lebítanüxũ nixĩ ga mea Iraétanüxũxũ ga Acóbutanüxũxũ nangúexẽẽxũ i curü mugü rü ucụxẽgü. Rü nümagü nixĩ i cupẹxewa curü ãmarearü guruũwa yagugüãxũ i naxũnagü i duũxũgü cuxna ãmaregüxũ rü ñụxũchi yagugüãxũ i pumaratẹxegü.

[11]Rü cuxna chaca, Pa Cori Pa Tupanax nax taãẽxãcü cunayaxuxũ i ngẽma puracü i cuxcạx naxügüxũ i ngẽma Lebítanüxũ. ¡Rü yanaxoxẽxẽ i norü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

uanügü nax ngẽmaãcü tama wena naxca̱x íyaxũãchixũca̱x i ngẽma naxchi aiexũ! ==ñanagürü.

12Rü nüma ga Moiché rü Bẽyamíũtanüxũchiga nidexa rü ñanagürü: —Cori ya Tupana pexũ nangechaxũ rü ngẽmaca̱x taãẽãcüma pemaxẽ. Rü nüma rü guxũguma pexna nadau rü guxũgutáma naxme̱xtüũwa pengẽxmagü ==ñanagürü.

13Rü Moiché rü Yúchetanüxũchiga nidexa rü ñanagürü: —Cori ya Tupana tá pexũ narüngũxẽxẽ, rü ngẽma perü naanegu tá nananguxẽxẽ i cherena i daxũguxũ i naanewa ne ũxũ. Rü ñu̱xũchi tá pexna nanaxã i ngẽma dexá i waixũmütüũwa ngẽxmaxũ.

14Rü ngẽmaãcü wüxichigü ya taunecügu rü tá namu i penetüarü o i pebuxuxũ rü wüxichigü ya tauemacügu rü tá namu i ngẽma rümemaexũ i penetüarü o.

15Rü ngẽma nũxcüma yexmaxũ i máxpu̱xanexũwa rü Tupana tá pexna nanaxã i ngẽma rümemaexũ i penetügüarü o.

16Rü nüma ya Cori ya Tupana ya chuchuxũ ga iya̱u̱xraxétaxũétüwa ngócü pexũ nangechaxũ rü tá pexna nanaxã i ngẽma ñoma i naanewa rümemaexũ i nanetüarü o. Rü Yúche ga naenexẽtanüwa Tupana nüxũ unetacü, rü yimátanüxũca̱x tá ínangu i guxũma i ngẽma mexũgü.

17Rü ngẽma Yúchetanüxũ rü tá namexẽchi ñoma woca i yatüxũxacü i nüxíra buxũrüxũ. Rü tá naporaxüchi ñoma wüxi i búfalorüxũ. Rü guxũma i duũxũgütücumügü i ñoma i naanewa ngẽxmagüxũmaxã tá napora. Rü ngẽmaãcü tá nixĩ i ngẽma muxũchixũ i Efraíũtanüxũ rü ngẽma muxũ i Manachétanüxũ ==ñanagürü.

18Rü Moiché rü Chaburóũtanüxũchiga rü Ichacátanüxũchiga nidexa rü ñanagürü: —Pemax, Pa Chaburóũtanüxũx, rü tá petaãẽgü i ngẽxguma perü puracüwa pexĩxgu. Rü pemax, Pa Ichacátanüxũx, rü tá petaãẽgü i ngẽxguma pepatagü i naxchirunaxca̱xwa pengẽxmagügu.

19Rü pema rü tá naxca̱x pengẽma i ngẽma togü i duũxũgütücumügü nax perü máxpu̱xanexũwa Cori ya Tupanaca̱x nadaiaxũ rü yagugüãxũ i norü ãmaregü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ya Tupana naxwa̱xexũ̃. Rü pexme̱xwa tá nangẽxmagü i ngẽma ngẽmaxũ̃gü i márwa ngẽxmagüxũ̃ rü ñu̱xũchi ngẽma mexũ̃gü i to i nachixũ̃anegüarü türegüwa naxca̱x petaxexũ̃ ==ñanagürü.

20Rü Moiché rü Gáxtanüxũ̃chiga nidexa rü ñanagürü: —Namexẽchi ya Cori ya Tupana ya taxũ̃ i naane pexna ãcü. Rü ngẽma naanewa rü pema i Gáxtanüxũ̃ rü ñoma leóũ̃ i iyauxexũ̃ i naeru íwaexũ̃ rü nachacüügü íwaexũ̃rüxũ̃ pixĩgü.

21Rü pema i Gáxtanüxũ̃ rü penayaxu i ngẽma naane i rümemaexũ̃ ñoma duũ̃xũ̃güarü ãe̱xgacüna ixãxũ̃rüxũ̃. Rü yexguma nangutaque̱xegügu ga Iraétanüxũ̃arü ãe̱xgacügü rü pema rü Tupanaga pexĩnüe rü peyangu̱xẽxẽ ga norü mugü rü ucu̱xẽgü ga norü duũ̃xũ̃güna naxãxũ̃ ==ñanagürü.

22Rü nüma ga Moiché rü Dáũ̃tanüxũ̃chiga nidexa rü ñanagürü: —Dáũ̃tanüxũ̃ rü ñoma wüxi i leóũ̃xacü i Bacháũ̃anewa ne yuxuxũ̃rüxũ̃ nixĩgü ==ñanagürü.

23Rü Netarítanüxũ̃chiga nidexa rü ñanagürü: —Rü pemax, Pa Netarítanüxũ̃x, rü Cori ya Tupana poraãcü pexũ̃ narüngũ̃xẽxẽ rü pemaxã nataãxẽ. Rü nüma rü pexna nanaxã i ngẽma naane ya nataxa ya Gariréawa ixügüxũ̃ ñu̱xmata yimaarü súrgu yacuá ==ñanagürü.

24Rü Moiché rü Achétanüxũ̃chiga nidexa rü ñanagürü: —Pa Achétanüxũ̃x, Cori ya Tupana rü guxũ̃ma i Iraétanüxũ̃arü yexera tá pexũ̃ rüngũ̃xẽxẽ, rü guxũ̃ma i nümagü rü tá pexũ̃ nangechaũ̃gü. Rü tagutáma pexũ̃́ nataxu i perü oribuarü chíxũ̃.

25Rü perü ĩanegüarü poxeguxũ̃arü chotaruxũ̃gü rü fierunaxca̱x rü bróũ̃chenaxca̱x tá nixĩgü. Rü ngẽma perü pora i pexũ̃́ ngẽxmaxũ̃ rü tá natai i guxũ̃ma i ngẽma ngunexũ̃gü i nagu pemaxẽxũ̃gu ==ñanagürü.

26Rü yema namaxã yagúexẽẽãxũ̃ ga norü dexa ga Moiché rü ñanagürü: —Pa Iraétanüxũ̃x, rü nataxuma i to i perü Tupanamaxã wüxiguxũ̃. Rü nüma rü norü poramaxã dauxũ̃guxũ̃ i caixanexũ̃gu nixũ nax perü ngũ̃xẽẽwa naxũ̃xũ̃ca̱x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

27Rü yimá Cori ya Tupana ya guxũguma ngẽxmacü, rü nüma nixĩ i perü poxũruxũ yixĩxũ. Rü ngẽma norü pora i guxũguma nüxṹ ngẽxmaxũ rü perü ngũxẽẽruxũ nixĩ. Rü nüma nixĩ i pexna yabuxmüxẽẽãxũ i perü uanügü, rü nüma nixĩ i pexũ namuxũ nax penada̲ixũca̲x.

28Rü pemax, Pa Iraétanüxũx, rü taxuxũtáma pexũ nachixewe i perü naanewa. Rü petaagü rü taãẽãcüma tá nawa namaxẽ. Rü perü naanewa rü tá pexṹ nangẽxma i perü triguchitaũgü rü úbachitaxũgü. Rü tagutáma pexṹ nataxu ya pucü ya dauxũwa ne ũcü.

29¡Pa Iraétanüxũx, petaãxẽgü! Pema rü taxúema pemaxã tawüxigu erü nümatama ya Cori ya Tupana nixĩ i pexũ ínapoxũxũ, rü pexũ nangũxẽẽxũ. Rü nüma nixĩ i perü tara i namaxã perü uanügüxũ pedaixũ. Rü perü uanügü rü pepe̲xegu tá nacaxápü̲xügü. Rü pema rü tá penaxãnexẽxẽ rü penapu̲xcuchigüama ==ñanagürü ga Moiché.

## Wenaxarü naxümatü ga Tupanaarü mugü 34

### Moichéarü yuchiga

1Rü Moáanearü chianexũwa inaxũãchi ga Moiché nax ma̲xpűneanexũ ga Nébuwa naxũxũca̲x. Rü guma ma̲xpűne ga Pichágu naxĩnagü. Rü guma ma̲xpűne rü Yericúarü to̲xma̲xtawa nayexma. Rü yéma nixĩ ga Cori ya Tupana nüxũ nawéxũ ga guxũma ga Garaáxane rü ñu̲xmata Dáũarü naanegu nüxũ nadauxẽxẽ.

2Rü yexgumarüxũ ta nüxũ nanawe̲x ga naane ga Netaríarü, rü Efraíũarü, rü Manachéarü, rü guxũma ga Yudáarü naane rü ñu̲xmata Már ga Mediteráneuwa nangu.

3Rü nüxũ nanawe̲x ta ga Néguearü chianexũ, rü natü ga Yudáũarü naane ga metachinüxũ, rü ñu̲xũchi Yericú ga Cucunecüarü Ĩane rü ñu̲xmata ĩane ga Chóagu nadau.

4Rü nüma ga Cori ya Tupana rü ñanagürü Moichéxũ: —Ña̲a nixĩ i ngẽma naane ga curü o̲xigü ga Abraáũ, rü Ichaá, rü Acóbumaxã nüxũ chixuxũ rü tá


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nataagüna chaxãxũ̃. Rü ngẽmacạ̄x chanaxwạ̄xe nax cuxetümaxãxũ̃chi nüxũ̃ cudauxũ̃, rü woo i cuma rü taxũtáma nawa cungu = =ñanagürü.

5Rü yemawena ga Moiché ga Tupanaarü duũ̃ rü nayu nagu ga yema Moáane, yema Cori ya Tupana namaxã naxueguxũ̃rüxũ̃.

6Rü wüxi ga Moáanearü doxonexũ̃gu nixĩ ga Tupana natáxũ̃ ga Bex-peúarü tọ̄xmạ̄xtawa, nagu ga wüxi ga nachica i ñụ̄xmarüta taxúema nüxũ̃ cuáxũ̃.

7Rü nüma rü nüxṹ̃ nayexma ga 120 ga norü taunecü rü yexguma rü ta meama tüxũ̃ nadau rü napora.

8Rü nüma ga Iraétanüxũ̃ rü 30 ga ngunexũ̃ naxcạ̄x naxauxe ga Moáanearü chianexũ̃wa, rü yemaacü nayanguxẽẽgü ga nax naxaurexũ̃ naxcạ̄x ga Moichéarü yu.

9Rü nüma ga Yochué ga Núũ̃ nane rü marü Moichéxũ̃tawa nanayaxu ga cuạ̄x yerü nüma ga Moiché rü naétügu naxṹxmẹ̄x. Rü yemacạ̄x ga Iraétanüxũ̃ rü Yochuéga naxĩnüe rü nayanguxẽẽgü ga yema Cori ya Tupana Moichémaxã nüxũ̃ ixuxũ̃.

10Rü Moichéwena rü Iraétanüxũ̃tanüwa taguma nayexma ga to ga orearü uruxũ̃ ga Moichérüxũ̃ ixĩcü ga Cori ya Tupana namaxãxũ̃chi idexacü.

11Rü Moichéxicatama nixĩ ga naxüxũ̃ ga yema cuạ̄xruũ̃gü rü mexũ̃gü ga Tupanaarü poramaxã naxüxũ̃ ga Equítuanewa napẹ̄xewa ga Faraóũ̃ rü norü ngũ̃xẽẽruũ̃gü rü guxũ̃ma ga Equítuanecüạ̄xgü.

12Rü Moichéwena rü taguma texé Moichérüxũ̃ tüxṹ̃ nayexma ga pora nax naxüaxũ̃ ga yema taxũ̃ ga mexũ̃gü ga Tupanaarü poramaxã naxüxũ̃ napẹ̄xewa ga guxũ̃ma ga Iraétanüxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

# Yochué

## Yochué 1

### Yochuéxũ̃ naxuneta ga Tupana nax nüxí Iraétanüxũ̃maxã inacuáxũ̃cn̲ax

[1]Rü yexguma nayuxguwena ga gumá Tupanaarü duũ̃ ga Moiché, rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichéarü ngũ̃xẽẽruxũ̃ ga Yochué ga Núũ̃ nanemaxã nidexa, rü ñanagürü nüxũ̃:

[2]—Ñu̲xma nax marü nayuxũ̃ ya yimá chorü duũ̃ ya Moiché, rü cuma tá nixĩ i guxũ̃ma i ngẽma Iraétanüxũ̃maxã quixüexũ̃ nawa i ngẽma natü i Yudáũ̃, nax nagu pichocuxũ̃cn̲ax i ngẽma naane i pexna chaxãxũ̃.

[3]Rü yema marü Moichémaxã nüxũ̃ chixuxũ̃rüxũ̃, rü choma rü tá pexna chanaxã i guxũ̃ma i ngẽma naane i nawa tá pengagüxũ̃.

[4]Rü ngẽma naane i tá pexna chaxãxũ̃, rü ngẽma chianexũ̃ i súrwaama ngẽxmaxũ̃wa inaxügü rü ñu̲xmata Líbanuarü mn̲axpṹnewa nangu i nórtewaama. Rü ngẽma naane rü taxtü i Eufrátewa inaxügü i éstewaama rü Itítanüxũ̃anemaxã tá nangau ñu̲xmata Már i Mediteráneuwa nangu i oéstewaama.

[5]Rü guxũ̃ma i ngunexũ̃gü i nagu cumaxũ̃xũ̃gu rü taxuxũ̃táma cuxũ̃ narüporamae. Rü choma rü tá cuxũ̃tawa changexma, yema Moichéxũ̃tawa chayexmaxũ̃rüxũ̃. Rü tagutáma ngextá cuxũ̃ chatn̲ax, rü tagutáma cuxũ̃ chaxo.

[6]¡Rü cugü írüpora rü taxṹ i cugü cutaeguxũ̃! Erü cuma tá nixĩ i nüxũ̃ cuyanuxũ̃ i norü naane i ñaa duũ̃xũ̃gü, yerü yema nixĩ ga perü o̲xigümaxã nüxũ̃ chixuxũ̃.

[7]Rü wüxixicatama nixĩ i cumaxã nüxũ̃ chixuxũ̃, rü ngẽma nixĩ nax tama cumuũ̃xũ̃ rü aixcüma naga cuxĩnüxũ̃ rü cuyanguxẽẽxũ̃ i guxũ̃ma i ngẽma mugü ga chorü duũ̃ ga Moiché cuxna ãxũ̃. ¡Rü ẽcü mea yanguxẽxẽ nax mea cuxũ̃́ ínanguxuchixũ̃cn̲ax i guxũ̃ i tn̲axacü ícuxüxũ̃wa!

[8]¡Rü guxũ̃gutáma nawa cungu̲x i ngẽma nüxũ̃ chixuxũ̃ i chorü mugüpanewa! Rü name nixĩ i cuma rü chütacü rü ngunecü rü nagu curüxĩnü i ngẽma chorü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ore nax ngẽmaãcü mea cunaxüxũ̱cax i ngẽma cumaxã nüxũ̃ chixuxũ̃, rü mea cuxṹ ínanguxuchixũ̱cax i guxũma i tax̱acü ícuxüxũwa.

9Rü choma nixĩ i cuxũ̃ chamuxũ̃ nax cugü cuporaxẽẽxũ̱cax Rü tama name i cumuũ̃xũ̃ rü icuyarümaãchi, erü choma ya curü Cori ya Tupana rü tá cuxũ̃tawa changexma i ngextá cuma ícuxũxũ̃wa ==ñanagürü ga Tupana.

### Yochué rü duũ̃xũ̃güxũ̃ namu nax nügü namexẽxẽgüxũ̱cax nax yapugüãxũ̱cax i ngẽma naane i Cori ya Tupana tá nüxna ãxũ̃

10Rü yexguma ga nüma ga Yochué rü nanamu ga yema Iraétanüxũ̃arü ãẽ̱xgacügü, rü ñanagürü nüxũ̃:

11—¡Guxũma i duũ̃xũ̃gütanügu pixĩãgütanü, rü namaxã nüxũ̃ pixu nax nanutaque̱xegüãxũ̱cax i õna! Erü tomaepü̱x i ngunexũ̃wa nanguxgu rü tá tichoũ̃ i natü i Yudáũ̃ nax nayaxuxũ̱cax i ngẽma naane i tórü Cori ya Tupana tá tüxna ãxũ̃ ==ñanagürü ga Yochué.

12Rü nüma ga Yochué rü namaxã nidexa ga yema Rubéũ̃tanüxũ̃ rü Gáxtanüxũ̃ rü ngãxũ̃tücumü ga Manachétanüxũ̃ rü ñanagürü nüxũ̃:

13—¡Nüxna pecua̱xãchie ga yema pemaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃ ga Moiché ga Cori ya Tupanaarü duũ̃ ga yexguma ñaxgu: “Yimá perü Cori ya Tupana tá pexna nanaxã i ngẽma naane nax ngẽxma taãẽãcüma pexãchiũ̃güxũ̱cax”, ñaxgu!

14¡Rü ngẽmacax i ñu̱xma i pema Pa Rubéũ̃tanüxũ̃x rü Gáxtanüxũ̃ rü ngãxũ̃tücumü i Manachétanüxũ̃x rü nuxãtama tüxũ̃ pemugü ya pexma̱xgü, rü pexacügü, rü pexũ̃nagü nagu i ñaa naane ga Moiché pemaxã ueguxũ̃ i ñaa Yudáũ̃cutü i nawa pengẽxmagüxũ̃wa ngẽxmaxũ̃! ¡Natürü guxũma i perü yatügü i marü imexũ̃ nax daiwa naxĩxũ̃ rü nadeãx ya naxnegü, rü naenexẽgü i togü i Iraétanüxũ̃pe̱xegu naxĩ nax ngẽmaãcü nüxũ̃ nangũ̃xẽẽgüxũ̱cax!

15Rü ñu̱xmatáta nüma ya Cori ya Tupana peenexẽgüna naxã i norü naane i nagu tá taãẽãcüma naxãchiũ̃güxũ̃, yema pexna naxããgurüxũ̃, rü ñu̱xmatáta nümagü rü norü yora yaxĩgüxũ̃ i ngẽma naane i Cori ya Tupana tá nüxna ãxũ̃, rü tá nüxũ̃ perüngũ̃xẽxẽ. Rü ngẽmawena i pemax rü tá naxca̱x pewoegu i ñaa perü naane i Yudáũ̃cutüarü éstewaama üxũ̃, nax ngẽmaãcü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

penayaxuchixũcax i ñaa naane ga gumá Tupanaarü duĩ ga Moiché pexna ãxĩ ==ñanagürü.

16Rü nümagü rü Yochuéxĩ nangãxũgü rü ñanagürügü: —Tomax rü tá tanaxü i guxũma i ngẽma toxĩ cumuxĩ rü ngéma tá taxĩ i ngẽma toxĩ ícumugüxũwa.

17Rü guxũgutáma cuga taxĩnüe yema Moichéga taxĩnüexũrüxĩ. Rü wüxixicatama nixĩ i Cori ya Tupanana naxcax tacaxaxĩ rü ngẽma nixĩ nax cuxĩ íyaxümücüxĩ yema Moichéxĩ íyaxümücüxũrüxĩ.

18Rü guxãma ya yíxema tama cuga ĩnüxe i ngẽxguma toxĩ cumuxgu rü tá tayu. Rü ngẽma cuxna naxcax tacaxaxũxicatama nixĩ nax cuporaxĩ rü taguma curümaãchixĩ ==ñanagürügü.

## Yochué 2

### Yochué rü Yericúwa nanamugü ga ngugütaeruũgü

1Rü yexguma Chitíũwa nayexmagügu, rü nüma ga Yochué rü bexma inanamuãchitanü ga taxre ga ngugütaeruũgü, rü ñanagürü nüxĩ: —¡Ẽcü peyangugü i ngẽma naane i Yudáũarü tocutüwa ngẽxmaxĩ rü ñuxmata yima ĩane ya Yericúwa pengugü! ==ñanagürü. Rü nüma ga yema taxre rü inaxĩãchi, rü ngĩpatawa nangugü ga wüxi ga nge ga naxũnemaxã taxexĩ ga Yericúgu ãpatacü. Rü Raá nixĩ ga ngĩéga. Rü ngĩma rü ngĩpatagu inapegüxẽxẽ ga yema chütaxĩ.

2Natürü nayexmaama ga wüxi ga duũxĩ ga Yericúarü ãẽxgacümaxã nüxĩ ixuxĩ, rü ñanagürü nüxĩ: —Ñuxre i Iraétanüxĩ nua nangugü i ngewaxarü chütaxũgu nax yangugügüãxũcax i ñaa naane ==ñanagürü.

3Rü yemacax ga gumá ãẽxgacü rü yema nge ga Raáxũtawa namuga rü ñanagürü: —¡Ínamuxĩ i ngẽma yatügü i cuxũtawa ngugüxĩ erü ngẽma rü ngugütaewa nua naxĩ! ==ñanagürü.

4Natürü ga ngĩma rü inangãxĩ rü ngĩgürügü: —Aixcüma nixĩ i taxre i yatü i chauxũtawa nangugüxĩ, natürü tama nüxĩ chacuax i ngextácüãx yixĩgüxĩ.

5Rü marü noxri nachütagu nawoegu, erü ngẽma oragu nixĩ i nawãxtaxĩ ya daa ĩanearü poxeguxũarü ĩãx, rü tama nüxĩ chacuax i ngextá nax naxĩxĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Natürü ngẽxguma chi ñu̱xmatama nawe pengẽgügu rü chi nüxũ̃ peyangaugü ==ngĩgürügü.

6Natürü ga ngĩma rü dauxnagu inaxĩgüxẽxẽ ga yema taxre, rü yexma pagüxũ̃ ga línuchitüxũ̃gu iyacu̱xgü.

7Rü guma ĩanearü ãẽ̱xgacüarü churaragü rü yema taxre ga ngugütaeruũ̃ca̱x nadaugü nagu ga yema nama ga natü ga Yudáũ̃ ínuxtamaxũ̃wa nadaxũ̃. Rü yexguma yema churaragü íchoxũ̃guwenatama, rü nanawãxtagü ga norü ĩã̱x ga guma ĩanearü poxeguxũ̃.

8Rü naxũ̃pa ga nax napeexũ̃ ga yema ngugütaeruũ̃gü, rü ngĩma ga Raá rü nawe daxũ ixĩ, rü ngĩgürügü nüxũ̃:

9—Choma nüxũ̃ chacua̱x rü Cori ya Tupana pexna nanaxã i ñaa naane, rü ngẽmaca̱x i toma rü poraãcü tamuũ̃e. Rü ñu̱xma rü guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü i daa ĩanecüã̱x rü poraãcü pexũ̃ namuũ̃e.

10Rü nüxũ̃ tacua̱x ga yexguma Equítuanewa ípenguxũ̃gu, rü Tupana nixĩ ga yapayexẽẽxũ̃ ga Már i Dauchíüxũ̃ nax yéma pichoũ̃xũ̃ca̱x. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta nüxũ̃ tacua̱x nax ñuxãcü penadaixũ̃ ga Chióũ̃ rü Óx ga Amoréutanüxũ̃arü ãẽ̱xgacügü ga natü ga Yudáũ̃arü tocutüwa yexmagüxũ̃.

11Rü yexguma yemaxũ̃ tacua̱xgügu rü poraãcü tamuũ̃e, rü taxúema tügü ítarüpora nax pemaxã tügü tadaixũ̃ca̱x. Erü yimá Cori ya perü Tupana rü guxãétüwa nangẽxma i daxũguxũ̃ i naanewa rü ñoma i naanewa.

12Rü ngẽmaca̱x pexna chaca rü ñu̱xmatama chanaxwa̱xe i Tupanaégagu chomaxã nüxũ̃ pixu rü mea tá namaxã pechopetü i chautanüxũ̃, ngẽxgumarüxũ̃ i choma nax meama pexũ̃ chayaxuxũ̃rüxũ̃. ¡Rü choxna penaxã i wüxi i cua̱xruxũ̃ nax ngẽmawa nüxũ̃ chacuáxũ̃ca̱x nax aixcümaxũ̃ chomaxã pixuxũ̃!

13Rü chanaxwa̱xe i guxũ̃ma i tümaarü ngẽmaxũ̃gümaxã tüxũ̃ pengechaũ̃ ya chorü papa, rü chorü mama, rü chauenexẽgü, rü chaueya̱xgü. ¡Rü taxṹ i toxũ̃ pedaixũ̃! ==ngĩgürügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

14Rü nümagü rü ngĩxũ̃ nangãxũ̃gü rü ñanagürügü ngĩxũ̃: —Toma tátama pexũ̃ ítapoxũ̃ rü pexna tadau nax taxuxũ̃ma pexũ̃ üpetüxũ̃cax, ega cuma rü tama toxũ̃ quixuxgu. Rü ngẽxguma Cori ya Tupana toxna naxãxgu i ñaa naane rü aixcüma tá mea cuxna tadau ==ñanagürügü.

15Rü ngĩma ga Raá rü wüxi ga ĩ ga ĩanearü poxeguxũ̃wa yaxũxũ̃negu ipe. Rü yema poxeguxũ̃arü beũ̃tánawa wüxi ga napanaxãmaxã íinachüxüxüegü ga yema taxre ga ngugütaeruũ̃gü.

16Rü ngĩgürügü nüxũ̃: —¡Ẽcü maxpṹneanewa pexĩ rü ngẽxma peyarücuxgü nax tama pexũ̃ yayaugüxũ̃cax i ngẽma pexcax daugüxũ̃! ¡Rü tomaepüx i ngunexũ̃ tá ngẽxma picuxgü, rü ñuxmatáta ĩanecax nawoegu i ngẽma pexcax daugüxũ̃! Rü ngẽmawena rü marü name i ípixĩ ==ngĩgürügü.

17Rü nümagü rü ngĩxũ̃ nangãxũ̃gü rü ñanagürügü: —Toma rü tá tayanguxẽxẽ i ngẽma Tupanaégagu toxna naxcax cucaxũ̃.

18Natürü ngẽxguma marü ñaa naanegu tachocuxgu, rü ñaa beũ̃tána ga nawa toxũ̃ ícurüchüxegüxũ̃wa tá cunatunütaxẽxẽ i ñaa napanaxã i daunütaxũ̃. Rü daa cupatagu tá tüxũ̃ cunutaquexe ya cunatü rü cué rü cuenexẽgü rü guxãma ya cunatütanüxũ̃.

19Natürü ngẽxguma chi ngexerüxüxe cuchiũ̃wa íxũxũxgu rü tümagagutátama nixĩ ega tayuxgux, rü marü taxũtáma togagu nixĩ. Natürü ngẽxguma chi ngexerüxüxe cuchiũ̃wa ngẽxmaxexũ̃ yamaxgügu, rü ngẽxguma rü tá togagu nixĩ.

20Natürü ngẽxguma chi toxũ̃ quixuxgux, rü taxucaxma tayanguxẽxẽ i ngẽma Tupanaégagu cumaxã nüxũ̃ tixuxũ̃ ==ñanagürügü.

21Rü ngĩma rü inangãxũ̃, rü: —Marü name ==ngĩgürügü. Rü yexguma ga ngĩma rü nüxũ̃ irümoxẽ, rü nümagü rü ngĩxna nawoegu. Rü yemawena rü yema beũ̃tánawa iyanaix ga napanaxã ga daunütaxũ̃.

22Rü yema taxre ga ngugütaeruũ̃gü rü ínamaxpṹneanexũ̃wa naxĩ rü tomaepüx ga ngunexũ̃ yexma narücuxgü. Rü yoxni ga churaragü rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

guxũanegu naxca̲x nadaugü rü taxuguma nüxũ nayangaugü, rü düxwa Yericúarü ĩaneca̲x nawoegumare.

23Rü yexguma ga nüma ga yema taxre ga ngugütaeruũgü rü ma̲xpűneanewa narüchoũ rü natü ga Yudáũarü tocutüwa naxĩ ga Yochué íyexmaxũwa. Rü namaxã nüxũ nixugüe ga guxũma ga nüxũ ngupetüxũ.

24Rü ñanagürügü: —Nüma ya Cori ya Tupana rü marü tüxna nanaxã i guxũma i ngẽma naane. Rü ngẽmaca̲x i guxũma i ngẽma nachixũanecüa̲x i duũxũgü rü poraãcü tüxũ namuũe ==ñanagürügü.

## Yochué 3

### Iraétanüxũ rü natü ga Yudáũwa nichoũ

1Rü moxũãcü pa̲xmamaxũchi rü nüma ga Yochué rü guxũma ga Iraétanüxũmaxã Chitíũwa inaxĩãchi ñu̲xmata natü ga Yudáũanacüwa nangugü. Rü naxũpa ga nax yachoũxũ rü yexmatama napegü.

2-3Rü yexguma tomaepü̲x ga ngunexũ ngupetüguwena rü yema Iraétanüxũarü ãe̲xgacügü rü norü duũxũgütanü nixĩãgüetanü rü namaxã nüxũ nixu rü ñanagürügü: —Ngẽxguma nüxũ peda̲u̲xgu i chacherdótegü i Lebítanüxũ nax nua nachopetüxũ namaxã i ngẽma baú i Cori ya Tupanaarü mugüchixũ ¡rü ípechoxũ i ngextá ípengexmagüxũwa rü nawe perüxĩ!

4Rü ngẽmaãcü tá nüxũ pecua̲x nax ngextáama pexĩxũ yerü ga ũpa rü taguma texé i petanüwa nagu tixũ i ngẽma nama. ¡Natürü taxúetama nüxna tangaicama i ngẽma baú! ¡Rü guxũgutáma wüxi i quirumétru tá nixĩ i nüxna peyáxũguxũ! ==ñanagürügü.

5Rü yexguma ga Yochué rü yema Iraétanüxũxũ ñanagürü: —¡Tupanape̲xewa pegü pimexẽxẽgü! Erü moxũ rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá pexũ nüxũ nadauxẽxẽ i wüxi i mexũ i taxũ i norü poramaxã naxüxũ ==ñanagürü.

6Rü yexguma ga nüma ga Yochué rü yema chacherdótegüxũ ñanagürü: —¡Ẽcü penangenagütaxũ i ngẽma baú i Tupanaarü mugüchixũ, rü namaxã Yudáũwa pichoũ nape̲xewa i duũxũgü ==ñanagürü. Rü yexguma ga nüma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ga chacherdótegü rü nanangenagütaxũ̃ ga yema baú ga Tupanaarü mugüchixũ̃ rü duũ̃xũ̃güpe̲xewa namaxã nichoxũ̃.

7Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü ñanagürü Yochuéxũ̃: —Ñu̲xmacürüwa rü tá ñaa Iraétanüxũ̃pe̲xewa cuxũ̃ chataxẽxẽ. Rü ngẽmaãcü tá nüxũ̃ nadaugü nax choma rü aixcüma chacuxũ̃taguxũ̃ yexgumarüxũ̃ ga Moichéxũ̃tawa chayexmagurüxũ̃.

8¡Ẽcü ngẽma chacherdótegü i yangetaũ̃güxũ̃ i ngẽma baú i chorü mugüchixũ̃ rü namaxã nüxũ̃ ixu rü ngẽxguma natü i Yudáũ̃wa nangugügu rü nachíüwa nachoũ̃ rü ngéma yachaxãchigü! ==ñanagürü.

9Rü yexguma ga Yochué rü yema Iraétanüxũ̃xũ̃ ñanagürü: —¡Nua pexĩ rü iperüxĩnüe i norü ore i Cori ya tórü Tupana nüxũ̃ ixuxũ̃!

10Rü ngẽmawa tá nixĩ i nüxũ̃ picuáxũ̃ ya Tupana ya Maxũ̃cü rü petanüwa nax nangẽxmaxũ̃. Rü nüma ya Cori rü tá ínanawoxũ̃ i Canaáũ̃tanüxũ̃, rü Itítanüxũ̃, rü Ebéutanüxũ̃, rü Ferechéutanüxũ̃, rü Guerguechéutanüxũ̃, rü Amoréutanüxũ̃ rü Yebuchéutanüxũ̃ nawa i ngẽma naane nax pema nawa pingugüxũ̃ca̲x.

11¡Rü dücax i ngẽma baú i Cori ya Tupana i guxũ̃ i naanearü yora ixĩcüarü mugüchixũ̃ nax ñuxãcü pepe̲xewa yaxüexũ̃ i natü i Yudáũ̃!

12Rü ngẽmaca̲x, Pa Duũ̃xũ̃güx ¡rü nüxũ̃ pexuneta i 12 i yatü! Rü ngẽma 12 i Iraétücumüwachigü, rü tá nüxũ̃ pexuneta i wüxi.

13Rü ngẽxguma ngẽma chacherdótegü i ngẽma baú i Cori ya Tupanaarü mugüchixũ̃ ingegüxũ̃ rü natü i Yudáũ̃chíüwa nachiũ̃gu, rü ngẽxguma tá nixĩ i ngẽma natü rü taxregu yayauxyexũ̃chíüxũ̃, rü ngẽma dexá i dauxquena ne yáxũ̃ rü tá ínayachaxãchi, rü ñoma yapoxyepe̲xexũ̃rüxũ̃ tá nixĩ ==ñanagürü.

14-16Rü nüma ga yema Iraétanüxũ̃ rü inaxĩãchi ga yema ínapegüxũ̃wa ga natü ga Yudáũ̃wa nax yachoũ̃xũ̃ca̲x. Rü nanetüarü buxgüarü tauemacü nixĩ ga yexguma, rü yema natü ga Yudáũ̃ rü poraãcü narübai. Rü nümagü ga chacherdótegü rü duũ̃xũ̃güpe̲xegu naxĩ namaxã ga yema baú ga Tupanaarü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

mugü nawa yexmaxũ. Rü yema chacherdótegü ga baú ingetaũgüxũ rü yexguma yema natü ga Yudáũchíüwa nachoũgu, rü yema dexá ga dauxquena ne yáxũ rü ngürüãchi ínayachaxãchi. Rü gumá dauxquenaxũchi yexmane ga ĩane ga Adáũ ga dauxũtaechica ga Charetáũarü ngaicamana, rü ngürü nabainagü ga dexá ga yéma, ñoma yapoxyepe̲xexũrüxũ. Natürü yema íyachoũxũarü tawaama ga dexá rü niiya̲x ñu̲xmata Már ya Ngearü Maxũáxũwa nangu. Rü yemaacü ga yema natü ga Yudáũ rü taxregu niyauxye, rü yema Iraétanüxũ rü nichoũ ga ĩane ga Yericúarü to̲xma̲xtawa.

17Rü yemaacü ga guxũma ga yema duũxũgü rü paanexũwa nichoũ nawa ga yema natü ga Yudáũ. Rü yexgumayane ga yema chacherdótegü ga yangegüxũ ga yema baú ga Cori ya Tupanaarü mugüchixũ rü natüarü ngãxũtamawa namaxã nayachaxãchitanü ga paanexũwa.

## Yochué 4

### Gumá 12 ga nutagü ga natü ga Yudáũarü ngãxũtamawa nadeãcü

1Rü yexguma guxũma ga duũxũgü ichoũguwena ga natü ga Yudáũwa, rü nüma ga Cori ya Tupana rü Yochuéxũ ñanagürü:

2—Ngẽma 12 i Iraétanüxũtücumüwa rü ¡ẽcü wüxitücumüwachigü rü nüxũ naxuneta ya wüxi ya yatü!

3¡Rü namaxã nüxũ ixu rü wüxichigü i ngẽma yatü rü wüxipüta ya nuta nayauxã i ngẽma natüarü ngãxũtamawa i ngẽma chacherdótegü íchigüxũwa ngẽxmagücü. Rü chanaxwa̲xe i ngẽma ñoma i chütaxũgu ínapegüxũgu nayanupüta! = =ñanagürü.

4-5Rü yexguma ga nüma ga Yochué rü naxca̲x naca ga yema 12 ga yatü ga nüxũ naxunetaxũ rü ñanagürü nüxũ: —¡Ẽcü, wüxichigü i pemax i 12 rü natü i Yudáũarü ngãxũtamawa pexĩ! ¡Rü ngẽma baú i Cori ya tórü Tupanaarü mugüchixũpe̲xewaama, rü wüxichigü i pema rü peatügu peyange ya wüxi ya nuta nax na̲expü̲x yixĩxũca̲x i ngẽma 12 tücumügü i Iraétanüxũ!

6-7Rü yimá nutagü rü wüxi i cua̲xruxũ tá nixĩ i petanüwa. Rü ngẽxguma penegü pexna caxgux, rü ñagügu: “¿Ta̲xacüchiga nixĩ ya daa nutagü?”


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ñagügu, rü pema rü tá penangãxũ rü ñapegürügü tá: “Daa nutagüwa nixĩ i Iraétanüxũ nüxna icua̲xãchiexũ ga yema ngupetüxũ ga yexguma natü ga Yudáũwa yangeetaxũgu ga yema baú ga Cori ya Tupanaarü mugüchixũ, rü yema natüchiü rü taxregu niyauxye napẹ̲xewa ga yema baú”, ñapegürügü tá ==ñanagürü ga Yochué.

8Rü nümagü ga yema 12 ga yatügü rü nanaxügü ga yema Yochué namaxã nüxũ ixuxũ. Rü wüxichigü, rü wüxipüta niyauxchigü naégagu ga yema Iraétücumü ga nawa naxüxũ. Rü yemaacü nanayauxgü ga 12 ga nutagü ga Yudáũtamawa. Rü yema ínapegüxũwa nanana, rü yexma nayanu, yema Cori ya Tupana nüxũ ixuxũrüxũ.

9Rü yexgumarüxũ ta ga nüma ga Yochué rü nai ga 12 ga nuta nanayaxu rü natütamagu nayanu ga yema chacherdótegü ga baú ingetaũgüxũ íchigüxũgu. Rü yimá nutagü rü ñu̲xmarüta ngéma nangẽxmagü.

10Rü yema chacherdótegü ga baú ga Tupanaarü mugüchixũ ingegüxũ rü natü ga Yudáũtamagu narücho, rü yoxni ga nüma ga Iraétanüxũ rü meama nayanguxẽẽgü ga guxũma ga yema Yochuéwa Tupana namaxã nüxũ ixuxũ. Rü guxũma mea naxügü yema Moiché Yochuémaxã nüxũ ixuxũrüxũ. Rü paxãma nichoũ ga duũxũgü.

11Rü yexguma guxũma ga duũxũgü marü inguũgu, rü nichoũ ga yema chacherdótegü ga baú ga Tupanaarü mugüchixũ ingegüxũ. Rü duũxũgüpẹ̲xegu naxãgü.

12Rü yexgumarüxũ ta naxnemaxã Yudáũwa nichoũ ga yema daiwa ĩxũ ga Rubéũtanüxũ, rü Gáxtanüxũ, rü ngãxũtücumü ga Manachétanüxũ. Rü nüma rü yema togü ga Iraétanüxũpẹ̲xe naxĩ, yema Moiché namaxã nüxũ ixuxũrüxũ.

13Rü wixguta̲ax 40,000 ga yatügü ga ixãxnexũ nixĩ ga ímemarexũ nax daiwa naxĩxũ. Rü nümagü rü Cori ya Tupanapẹ̲xegu naxĩ. Rü Yericúarü doxonexũwaama naxĩ.

14Rü yema ngunexũgu rü nüma ga Cori ya Tupana rü guxũma ga yema Iraétanüxũpẹ̲xewa Yochuéxũ nataxẽxẽ nax naga naxĩnüexũca̲x rü nüxũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nangechaũgüxũca̲x yema Moichéxũ nangechaũgüxũrüxũ ga yexguma namaxũ̲xgu.

15-16Rü yexguma nüma ga Tupana rü Yochuéxũ ñanagürü: —¡Rü namaxã nüxũ ixu i ngẽma chacherdótegü i yangegüxũ i ngẽma chorü mugüchixũ, rü ínachoõchi̲x i Yudáũwa! ==ñanagürü.

17Rü nüma ga Yochué rü yema chacherdótegüxũ namu nax ínachoõchíxũca̲x.

18Rü yexguma marü yanguũgu ga yema chacherdótegü ga Yudáũwa nax yachoũxũ rü paanexũwa nangugügu, rü yema dexá rü wenaxarü niyaxũchixü rü noxrirüũtama nanapá ga natü.

19Rü nüma ga Iraétanüxũ rü meama nüxíraũcü ga tauemacüarü 10 ga ngunexũgu nixĩ ga nawa yachoũxũ ga natü ga Yudáũ. Rü ĩane ga Guirigáarü ngaicamagu nayapexgü ga Yericúarü éstewaama.

20Rü yexma nixĩ ga Yochué ga nanutaque̲xeãxũ ga gumá 12 ga nutagü ga natü ga Yudáũwa ne nanaãcü.

21-22Rü nüma ga Yochué rü Iraétanüxũxũ ñanagürü: —Rü ngẽxguma tá pexna nacagügu i pexacügü rü ñagügu: "¿Ta̲xacüchiga nixĩ ya yimá nutagü?" ñagügu. Rü namaxã tá nüxũ pixu nax ñuxãcü paanexũwa yachoũxũ ga yema Iraétanüxũ nawa ga yema natü ga Yudáũ.

23Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nayapatamaxẽxẽ ga yema natü ga Yudáũ ga yexguma pema pichoũgu, yexgumarüxũ ga nũxcüma nayapatamaxẽẽãxũ ga yema Már ga Dauchíüxũ ga yexguma nawa tichoxũgu.

24Rü yemaacü nangupetü nax guxũma i ñaa naanewa ngẽxmagüxũ i nachixũanegü nüxũ cuáxũca̲x nax ñuxãcü naporaxüchixũ ya Cori ya Tupana, rü pema rü guxũgutáma nüxũ pengechaxũgüxũca̲x rü naga pexĩnüexũca̲x ==ñanagürü.

## Yochué 5

### Cori ya Tupana rü Guirigáwa Yochuémaxã nidexa


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Rü guxũma ga norü ãẽxgacügü ga Amoréugü ga natü ga Yudáũcutüarü éstewaama yexmagüxũ, rü norü ãẽxgacügü ga Cananéugü ga Már ga Mediteráneuarü ngaicamana yexmagüxũ rü nüxũ nacuáchigagü ga Cori ya Tupana rü nayapayetamaxẽẽãxũ ga natü ga Yudáũ nax yachoũxũca̲x ga Iraétanüxũ. Rü nümagü ga yema ãẽxgacügü rü poraãcü namuũe ga yemaxũ nacuáchigagügu, rü yemaca̲x tama Iraétanüxũmaxã nügü nadaixchaũ.

[2]Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Yochuémaxã nidexa rü ñanagürü nüxũ: — Ẽcü ñuxre i cüxchi i nutangĩxca̲x ngĩxũ naxü rü ngẽmamaxã ínawiũcha̲xmüũpe̲xechiraũgü i ngẽma Iraétanüxũ i tauta íwiũcha̲xmüũpe̲xechiraũgüxũ! = =ñanagürü.

[3]Rü nüma ga Yochué rü ngĩxũ naxü ga cüxchigü rü ínanawíũcha̲xmüũpe̲xechiraũgü ga Iraétanüxũ nawa ga guma ma̲xpűne ga Araró.

[4]Rü nüma ga Yochué rü ínanawíũcha̲xmüũpe̲xechiraũgü yerü guxũma ga yema iyatüxũ ga churarawa imexũ ga yexguma Equítuanewa ínachoxũgu rü marü namagu nayue ga ínachianexũwa.

[5]Rü woo guxũma ga yema Iraétanüxũ ga Equítuanewa íchoxũxũ rü marü ínawiũcha̲xmüũpe̲xechiraũgü. Natürü yema nanegü ga namagu ga ínachianexũgu ibuetanüxũ rü tama ínawiũcha̲xmüũpe̲xechiraũgü.

[6]Yema Iraétanüxũ ga Equítuanewa íchoxũxũ rü 40 ga taunecü nixĩ ga yema ínachianexũgu naxĩxũ. Rü guxũma ga yema iyatüxũ ga marü churarawa imexũ ga yexguma Equítuanewa ínachoxũgu rü namagu nixĩ ga nayuexũ. Rü yema duũxũgü rü tama Cori ya Tupanaga naxĩnüechaũ, rü yemaca̲x nüma ga Tupana rü namaxã nanaxuegu nax taxũtáma nüxũ nadaugüxũ ga yema naane ga norü o̲xigümaxã naxueguxũ i ngextá lechi rü berure taguma ítaxuxũwa ñoma dexá iyaxũrüxũ.

[7]Rü yemaca̲x nixĩ ga Yochué ga ínawiũcha̲xmüũpe̲xechiraũaxũ ga yema nanegü ga yema Iraétanüxũ ga chianexũgu yuexũ. Yerü nüma ga nanegü rü tama ínawiũcha̲xmüũpe̲xechiraũgü, yerü namagu nibuetanü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]Yexguma marü guxũma íwiũchạxmüũpẹxechiraũgu rü yema ínapegüxũgu narüngũe ñụxmata naxcạx yataanegü.

[9]Rü yexguma nüma ga Cori ga Tupana rü Yochuéxũ ñanagürü: —Rü ñaa wíũchạxmüũpẹxechiraũmaxã rü marü pexna chanayaxu i perü ãne ga noxri pexṹ yexmaxũ ga yexguma Equítuanecüạ̃xmẹxẽwa peyexmagügu = =ñanagürü. Rü ngẽmacạx i ngẽma nachica rü ñụxma rü ta Guirigátama nixĩ i naéga.

[10]Rü nüma ga Iraétanüxũ rü Guirigágu napegü. Rü meama guma tauemacüarü 14 arü yáuanecü inanaxügüe ga nax naxüchigagüãxũ ga Üpetüchiga ga Yericúarü doxonexũ̃wa.

[11]Rü yematama ngunexũgu rü nanangọ̃xgü ga paũ ga ngearü pụxẽẽruṹãxũ rü tríguarü goxtẹxexũ. Natürü yemaarü moxũ̃ãcü rü marü nanangọ̃xgü ga yema naanewa nayauxgüxũ ga nabü.

[12]Rü yexgumawena rü marü nataxuma ga maná. Rü yemacạx ga Iraétanüxũ rü gumá taunecügu naxãwemü namaxã ga yema nabü ga Canaáũ̃anewa yexmaxũ.

### Cori ya Tupanaarü churaragüerupẹxewa nayexma ga Yochué

[13]Rü wüxi ga ngunexũ̃gu ga Yochué rü ĩane ga Yericúarü ngaicamagu nayachi. Rü nüxũ nadau ga wüxi ga yatü ga yexma chíxũ ga norü tara ngĩxũ ngexũ. Rü Yochué rü naxcạx nixũ rü nüxna naca rü ñanagürü: —¿Cumax rü totanüxũ quixĩ rüẹxna torü uanü quixĩ? = =ñanagürü.

[14]Rü nüma ga yema yatü ga yexma chíxũ rü Yochuéxũ nangãxũ rü ñanagürü: —Choma rü taxúetanüxũ chixĩ. Nua chaxũ nax Cori ya Tupanaarü churaragüeru chixĩxũ̃cạx = =ñanagürü. Rü yexguma ga nüma ga Yochué rü napẹxegu waixũ̃müanegu nayangücuchi. Rü nüxna naca rü ñanagürü: —Pa Corix, choma i curü duũ̃xũ nax chixĩxũ ¿rü tạxacü nixĩ i chomaxã nüxũ quixuxchaũ̃xũ? = =ñanagürü.

[15]Rü nüma ga yema Cori ya Tupanaarü churaragüeru rü Yochuéxũ nangãxũ rü ñanagürü: —¡Ẽcü ínacuạxichi i curü chapatu erü ñaa nachica i nawa


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

cungexmaxũ rü naxüüne! ==ñanagürü. Rü nüma ga Yochué rü naga naxĩnü rü ínacuaxichiarü chapatuax.

## Yochué 6

### Tupana nüxũ nixu nax ñuxãcü tá yapugüãxũ ga Yericú

[1]Rü taxucürüwama texé Yericúarü ĩanegu taxücu rüexna ítaxũxũ, yerü ga norü poxeguxũarü ĩãxgü rü narüwãxtagü nax yemaacü taxuwama nachocuxũcax ga Iraétanüxũ.

[2]Natürü nüma ga Cori ya Tupana rü Yochuéxũ ñanagürü: —Choma rü marü cuxna chanaxã ya Yericú norü ãẽxgacümaxã rü norü churaragümaxã.

[3]Rü cuma rü curü churaragü i Iraétanüxũmaxã rü 6 i ngunexũ tá yima ĩanexũ ípeyachoegu. Rü wüxichigü i ngunexũgu rü wüxi i choegu tá pexügü.

[4]Rü ngẽma baú i chorü mugü nawa ngẽxmaxũpexegu tá naxĩ i 7 i chacherdótegü i carnéruchataxcuxremaxã icornétaãxũ. Rü ngẽxguma norü 7 i ngunexũwa nanguxgu, rü 7 expüxcüna tá yima ĩanexũ ípeyachoegu. Rü ngẽxguma tá nixĩ i ngẽma chacherdótegü rü tá norü carnéruchatacuxregu yacuegüxũ.

[5]Rü ngẽxguma nüxũ pexĩnüegu nax poraãcü yacuegüãxũ ya carnéruchatacuxregü rü tá tagaãcü aita pexüe. Rü ngẽxguma i norü poxeguxũ ya yima ĩane rü tá nangĩãchi. Rü ngẽxgumayane rü wüxichigü i pemax rü tá nagu pichocu ya yima ĩane ==ñanagürü ga Tupana.

[6]Rü yexguma ga nüma ga Yochué rü chacherdótegücax naca rü ñanagürü nüxũ: —¡Peyange i ngẽma baú i Cori ya Tupanaarü mugüchixũ! Rü 7 i pemax rü ngẽma baúpexegu tá pexĩ namaxã ya perü carnéruchatacuxregü ==ñanagürü.

[7]Rü nüma ga Yochué rü duũxũgüxũ ñanagürü: —¡Ẽcü ipexĩãchi rü nüxũ ípeyachoegu ya yimá ĩane! Rü pemax i churaragü rü ngẽma baú i Cori ya Tupanaarü mugüchixũpexegu tá pexĩ ==ñanagürü.

[8]Rü guxũma ga duũxũgü rü yema Yochué namaxã nüxũ ixuxũãcü nanaxügü. Rü yema 7 ga chacherdótegü rü norü carnéruchatacuxregügu yacuegüãcüma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yema baú ga Cori ya Tupanaarü mugüchixũpe̲xegu naxĩ. Rü yema baú rü yema 7 ga chacherdótegüwe namaxã nixãxũtanü.

9Rü yema churaragü rü chacherdótegüpe̲xegu naxĩ, rü yema togü ga churaragü ga baúarü dauruxũ rü wixweama naxãgü. Rü nüma ga chacherdótegü rü norü carnéruchatacu̲xregügu nicuegü rü taguma inarüchianegü.

10Rü nüma ga Yochué rü Iraétanüxũna naxãga nax yanachianegüxũca̲x rü bexmamare inaxĩxũca̲x ñu̲xmatáta nüma namua nax guxũma wüxigu poraãcü aita naxüexũca̲x.

### Iraétanüxũ nanapugü ga Yericú

11Rü nüma ga Yochué rü nanamu nax wüxíepü̲xcüna gumá ĩanexũ íyachoeguxũ namaxã ga yema baú ga Cori ya Tupanaarü mugüchixũ. Rü yemawena ga duũxũgü rü nawoegu naxca̲x ga yema ínapegüxũwa. Rü yexma nanangupetüxẽẽgü ga chütaxũ.

12Rü moxũãcü ga nüma ga Yochué rü pa̲xmamaxũchi ínarüda, rü nüma ga chacherdótegü rü nanangenagütaũgü ga yema baú ga Cori ya Tupanaarü mugüchixũ.

13Rü yema 7 ga chacherdótegü rü baú ga Cori ya Tupanaarü mugüchixũpe̲xegu naxĩ rü nagu yacuegüãcüma ga yema norü carnéruchatacu̲xregü. Rü yema churaragü rü wixpe̲xegu naxĩ, rü yema togü ga churaragü rü yema baúweama naxãgü. Rü yema norü carnéruchatacu̲xregü rü nagu nicuegü rü taguma inarüchianegü.

14Rü moxũãcü rü wena guma ĩanexũ ínayachoegu, rü ñu̲xmachi yema ínapegüxũca̲x nawoegu. Rü 6 ga ngunexũ nixĩ ga yemaacü naxügüãxũ.

15Rü yema norü 7 ga ngunexũgu, rü ngunetüxũ ínarüdagü. Rü guma ĩanegu ínayachoegu yema nüxíra naxügüãxgurüxũ. Natürü yema ngunexũgu rü 7 e̲xpü̲xcüna nüxũ ínayachoegu.

16Rü yexguma yema chacherdótegü marü 7 e̲xpü̲xcüna norü carnéruchatacu̲xregügu yacuegügu, rü nüma ga Yochué rü yema duũxũgüxũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

namu rü ñanagürü: —¡Aita pexüe! Rü nüma ya Cori ya Tupana rü marü pexmẽxgu nananguxẽxẽ ya daa ĩane.

17Rü tá peyanaxoxẽxẽ i daa ĩane namaxã i guxũma i tãxacü i nawa ngẽxmaxũ, erü ngẽmaãcü nixĩ i Cori ya Tupana nüxũ ixuxũ. Rü ngẽma Raá i naxũnemaxã taxexũxica tátama iyixĩ i taxũtáma ngĩxũ pimãxcü rü woo i ngẽma duũxũgü i ngĩpatawa ngẽxmagüxũ. Yerü ngĩma nixĩ ga iyacũxgüãxũ ga yema taxre ga yatügü ga ngugütaewa yéma imugüxũ.

18¡Rü ñũxma i pemax rü pegüna pedaugü nax tama penayaxuxũ i tãxacü i norü ngẽmaxũ ya yimá ĩanewa ngẽxmaxũ! Erü nüma ya Cori ya Tupana rü namaxã nanaxuegu ya daa ĩane nax peyanaxoxẽẽxũcãx rü penadaiãcuxũcãx. Rü ngẽxguma taxũtáma ngẽmaãcü penaxũxgux, rü nüma ya Tupana rü tá chixexũ tamaxã naxuegu rü tá chixexũ taxcãx ínangũxẽxẽ.

19Natürü ngẽma úiru rü diẽrumü rü guxũma i ngẽmaxũgü i bróũchenaxcãx rü fierunaxcãx, rü Cori ya Tupanaarü tá nixĩ rü norü ngẽmaxũgütanügu tá penanu ==ñanagürü ga Yochué.

20Rü yexguma ga nüma ga yema duũxũgü rü aita naxüe rü ga carnéruchatacũxregü rü naxãgatanüãchi. Rü yexguma guma carnéruchatacũxregügaxũ naxĩnüegu ga nüma ga Iraétanüxũ rü inanaxügüe nax poraãcü aita naxüexũ. Rü yexguma ga guma ĩanearü poxeguxũ rü niwãxtapũx. Rü yexguma ga nüma ga Iraétanüxũ rü yexma nachocu rü namaxã inacuãxgü.

21Rü taramaxã nanadai ga guxũma ga iyatüxe, rü ngexũgü, rü buxũgü, rü yaxguãxgü. Rü yexgumarüxũ ta nanadai ga guxũma ga wocagü, rü carnérugü, rü búrugü.

22Rü nüma ga Yochué rü yema taxre ga ngugütaewa ĩxũmaxã nüxũ nixu rü ñanagürü: —¡Ẽcü ngĩpatawa pexĩ i ngẽma nge i Raá i naxũnemaxã taxexũ rü guxũma i ngĩtanüxũmaxã nua ngĩxũ pega, yema ngĩmaxã ipexunetaxũrüxũ! ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[23]Rü nümagü rü ngĩchiũgu nachocu. Rü Raáxũ ínagaxüchigü tümamaxã ya ngĩnatü, rü ngĩé, rü ngĩenexẽgü, rü guxũma ga ngĩtanüxũ. Rü wüxi ga nachica ga tama ínaxãũcümaxũgu ga Iraétanüxũ ípegüxũarü düxétüguama ngĩxũ nayamugü.

[24]Rü yemawena rü nüma ga Iraétanüxũ rü nayagugü ga guma ĩane namaxã ga norü yemaxũgü. Rü yema íyaxüxẽẽgüxũ nixĩ ga diẽrumü, rü úiru, rü yemaxũgü ga bróũchenaxca̱x, rü fierunaxca̱x. Rü yema rü Cori ya Tupanaarü yemaxũ inuxũgu nayanu.

[25]Natürü nüma ga Yochué rü tama ngĩxũ nima̱x ga Raá, rü ñu̱xũchi ngĩtanüxũ rü tama nanadai, yerü ngĩma nixĩ ga iyacu̱xgüãxũ ga yema Iraétanüxũ ga Yochué Yericúwa mugüxũ nax ngugütaewa naxĩxũca̱x. Rü yexgumaũcüxü nixĩ ga yema ngĩtanüxũ ga Raá rü Iraétanüxũtanüwa namaxẽxũ.

[26]Rü yemawena nüma ga Yochué rü nanaxuegu ga ñaa dexa rü ñanagürü: —Tupanape̱xewa rü chixexũ tá tüxũ nangupetü ya yíxema wena inaxügüxe nax ítanadaxẽẽxũ ya yimá ĩane ya Yericú. Rü ngẽxguma ítanaxügügu nax wena ítanadaxẽẽxũ ya yimá ĩane rü tümane ya yamaxecüca̱x tá ínangu i yu. Rü ngẽxguma nanucugu i naxtapü̱xarü ĩã̱xgü rü tümane ya rübumaecüca̱x tá ínangu i yu ==ñanagürü.

[27]Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Yochuéxũ narüngũxẽxẽ, rü yemaca̱x guxũma ga yema nachixũanecüã̱xgüwa nanguchiga.

## Yochué 7

### Acáũarü chixexũchiga

[1]Natürü wüxi ga Yudátanüxũ ga Acáũgu ãégaxũ ga Camí nane ga Chadítaxa rü Chérataxa ixĩxũ, rü nanadeama ga ñuxre ga yemaxũgü ga Tupana chu̱xuxũ. Rü yemaca̱x ga guxũma ga Iraétanüxũ rü naxüétüũgü ga Cori ya Tupanape̱xewa yerü ga Acáũ rü nanade ga yema Tupana chu̱xuxũ. Rü yemaca̱x ga Cori ya Tupana rü Iraétanüxũmaxã nanu.

### Acáũarü chixexũgagu rü Iraétanüxũxũ narüporamaegü ga ĩane ga Áiarü duũxũgü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2]Rü nüma ga Yochué rü Yericúwa inanamuãchitanü ga ñuxre ga yatügü nax ĩane ga Áiwa yangugütaegüxũc̲ax, rü nüxṹ natauxcha nax guma ĩane rü tá nagu nachocuxũc̲ax. Rü guma ĩane ga Ái rü ĩane ga Betéarü éstewaama nayexma ga Bex-abéũarü ngaicamana. Rü nümagü rü yéma naxĩ rü nayangugütaegü.

[3]Rü yexguma nawoegugu, rü Yochuéxũ ñanagürügü: —Tama tanaxwa̲xe i guxũ i churaragümaxã naxc̲ax ítayachoõchi ya yimá ĩane ya Ái, erü 2,000 rüẹxna 3,000 i churaragümaxã nixĩ i marü yanguxũ nax yapu̲xũ ya yimá ĩane. ¡Rü taxũtáma guxũ i churaragü ngéma cumugü! Erü tama namu i ngẽma duũxũgü ya yimá ĩanena daugüxũ ==ñanagürügü.

[4]Rü 3,000 ga churaragü nixĩ ga Áic̲ax íyaxüãchixũ. Natürü nüma ga yema Áicüã̲x rü Iraétanüxũxũ narüporamaegü rü nayabuxmüxẽxẽ.

[5]Rü 36 ga Iraétanüxũxũ nadai, rü yema togü rü nawe nangẽgü ñu̲xmata guma ĩanearü ĩxpemawa nangugü, rü yexma norü tuãchianexũgu nayadai. Rü yemac̲ax ga Iraétanüxũ rü narümaachitanü rü poraãcü namuũe.

[6]Rü nüma ga Yochué rü yema Iraétanüxũarü ãẽxgacügü rü norü ngechaũmaxã nügüchirugu nagáugüe rü waixũmütẹxemaxã nügü nigügüeru. Rü ñu̲xmachi yema baú ga Tupanaarü mugüchixũpẹxegu nanangücuchitanü ñu̲xmata nayáuane.

[7]Rü nüma ga Yochué rü ñanagürü: —Pa Corix, ¿tü̲xcüũ cuyachoũ̃xẽxẽ ga ñaa duũxũgü ga natü ga Yudáũwa? ¿Ẽxna Amoréutanüxũmẹxẽgu toxũ cuyixẽxẽxũc̲ax nixĩ i nua toxũ cugagüxũ nax ngẽmaãcü toxũ nada̲i̲xũc̲ax? Rü narümemae chi nixĩ ga natü ga Yudáũarü tocutüwa chitama tangexmagüxũ.

[8]Pa Corix, ¿Ta̲xacü tá chaxüxũ i ñu̲xmax? Erü nüma i Iraétanüxũ rü marü norü uanücha̲xwa nibuxmü.

[9]Rü nüma i Canaáũtanüxũ rü guxũma i duũxũgü i ñaa naanegu pegüxũ rü tá nüxũ nacuáchigagü i ngẽma toxũ ngupetüxũ. Rü nüma rü tá wüxigu toxc̲ax ínayaxüãchi nax toxũ nada̲i̲xũc̲ax, rü taxúetama ítayaxṹ i totanüwa. ¿Rü texé tá cuxũ ticua̲xüxũ rü cuxũ tataxẽxẽ i ngẽxguma? ==ñanagürü ga Yochué.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[10]Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Yochuéxũ̃ nangãxũ̃ rü ñanagürü: —¡Inachi! ¿Tạxacü ngéma cuxü i ñaxtüanegu cunangücuchixũ̃?

[11]Rü nüma i Iraétanüxũ̃ rü chixexũ̃ naxügü. Erü nümagü rü tama nayanguxẽxẽ i ngẽma mugü ga namaxã nüxũ̃ chixuxũ̃. Rü nanayauxgüama i ngẽma ngẽmaxũ̃gü i nüxna chachụxuxũ̃. Rü meama nüxũ̃ nacuạxgüãcüma naxcạx nangĩxgü i ngẽma choxrü ixĩxũ̃, rü norü ngẽmaxũ̃gütanügu nayacụxgü.

[12]Rü ngẽmacạx i pemax i Iraétanüxũ̃ rü taxucürüwama nüxũ̃ perüporamae i perü uanügü. Rü naxchạxwa tá pibuxmü rü pegagutama nixĩ i namexũ̃ i noxtacüma peyuexũ̃. Rü ngẽxguma i pema i ñụxma rü tama paxa ípenaguxgu i ngẽma pexna chachụxuxũ̃, rü marü taxũtáma petanüwa changexma.

[13]¡Rü ñụxma rü inachi, rü nangutaquẹxexẽxẽ i duũ̃xũ̃gü! ¡Rü namaxã nüxũ̃ ixu nax nügü yamexẽxẽgüxũ̃cạx nax ngẽmaãcü moxũ̃ chopẹxewa nangugüxũ̃cạx! Erü choma i Cori ya perü Tupana rü pemaxã nüxũ̃ chixu rü pemax, Pa Iraétanüxũ̃x, rü penayaxu i ngẽma pexna chachụxuxũ̃. Rü ngẽxguma taxũtáma ípenaguxgu rü pegüwa nüxũ̃ pexoọxgux i ngẽma chixexũ̃, rü taxucürüwatama perü uanügüxũ̃ perüporamae.

[14]Rü moxũ̃ pạxmama rü chanaxwạxe i natücumümaxãchigü chopẹxewa naxĩ i guxũ̃ma i Iraétanüxũ̃. Rü choma i perü Tupana nax chixĩxũ̃ rü tá nüxũ̃ chaxuneta i ngẽma natücumü i nawa naxüxũ̃ i ngẽma yatü i chixexũ̃ üxũ̃. Rü ñụxũchi ngẽma natücumü rü tá chopẹxewa naxĩ. Rü tá nüxũ̃ chaxuneta i ngẽma natanüxũ̃tücumü i nawa nangẽxmaxũ̃ i ngẽma chixexũ̃ üxũ̃. Rü ngẽma natanüxũ̃tücumü rü tá chopẹxewa naxĩ. Rü choma rü tá nüxũ̃ chaxuneta ya yima ĩpata ya nawa nangẽxmane i ngẽma yatü i chixexũ̃ üxũ̃. Rü yima ĩpatacüã̄x rü tá chopẹxewa naxĩ. Rü ñụxũchi yimá ĩpatacüã̄xtanüwa rü tá nüxũ̃ chaxuneta i ngẽma yatü i chixexũ̃ üxũ̃.

[15]Rü yíxema tümaxũ̃tagu nüxũ̃ iyangaugüxe i ngẽma ngẽmaxũ̃gü ga chachụxuxũ̃, rü tá tüxũ̃ nigugü namaxã i tümaxacügü rü guxũ̃ma i tümaarü ngẽmaxũ̃gü, erü tümagagu chixexũ̃ naxcạx ínangu i Iraétanüxũ̃, erü tama naga taxĩnü i chorü mu ==ñanagürü ga Tupana.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

### Acáũarü poxcuchiga

16Rü moxũãcü ga Yochué rü pa̱xmamaxũchi ínarüda rü duũxũgüxũ namu nax natücumümaxãchigü Tupanape̱xewa naxĩxũ. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Yudátücumüxũ naxuneta.

17Rü yexguma ga Yochué rü Yudátücumümaxã nüxũ nixu nax nügütanüxũtücumüãcü rü Tupanape̱xewa nax naxĩxũ. Rü Tupana rü Chératanüxũxũ naxuneta. Rü yema Chératanüxũwa rü guma Chadípatacüa̱xũ naxuneta.

18Rü yema yatüxũgü ga Chadípatacüa̱x rü Tupanape̱xewa naxĩ. Rü Tupana nüxũ naxuneta ga Acáũ ga Camí nane ga Chadítaxa ga Yudátanüxũ ixĩcü. Rü Chadínatü rü Chéra nixĩ.

19Rü yexguma ga Yochué rü Acáũxũ ñanagürü: —Pa Chaunex, name nixĩ i cunataxẽxẽ rü nüxũ quicua̱xüxũ ya Cori ya Iraétanüxũarü Tupana. ¡Rü chomaxã nüxũ ixu i ta̱xacü nax cuxüxũ! ¡Rü taxű icuyacúxũ! = =ñanagürü.

20Rü Acáũ nanangãxũ rü ñanagürü: —Aixcüma nüxũ chixu, rü chixexũ chaxü namaxã ya Cori ya Iraétanüxũarü Tupana. Rü ñaa nixĩ i ngẽma chaxüxũ.

21Rü Yericúwa nüxũ chadau ga wüxi ga mexẽchixũ ga naxchiru ga Babiróniacüa̱xarü ü rü 200 tachinü ga diẽru, rü wüximena̱xã ga úiru ga ngãxũ ga quíruarü yexera yaxũ. Rü choxű nangúchaũ ga yema yemaxũgü, rü yemaca̱x chaugüxű chanade, rü chauchiũmachiãgu chanata̱xgü. Rü ngẽma diẽrutachinügü rü aixepeguama chananu = =ñanagürü.

22Rü yexgumatama ga Yochué rü Acáũchiũwa nanamugü ga ñuxre ga yatügü, rü yexma nüxũ nayangaugü ga yema yemaxũgü ga yexma icu̱xgüxũ namaxã ga yema diẽru ga natüũguama nuxũ.

23Rü nanade ga yema yemaxũgü rü Yochuépe̱xewa nanana nape̱xewa ga guxũma ga Iraétanüxũ. Rü nümagü ga Iraétanüxũ rü Tupanape̱xegu nayanu.

24Rü yemawena rü Acóxarü doxonexũwa Acáũxũ nagagü namaxã ga yema diẽrutachinügü, rü yema naxchiru, rü yema úirumena̱xã, rü nanegümaxã, rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

naxacügümaxã, rü norü wocagümaxã, rü norü búrugümaxã, rü norü carnérugümaxã, rü napatamaxã, rü guxũma ga tạxacü nüxṹ yexmaxũmaxã.

25Rü Yochué rü Acáũxũ ñanagürü: —¿Tụ̃xcüũ̃ chixexũ̃ tatanüwa ícunguxẽxẽ? Rü ñụxma ya Cori ya Tupana rü ngẽma chixexũ̃ tátama nixĩ i cuxna nanguxẽẽxũ̃ ==ñanagürü. Rü yema ñaxgu ga Yochué, rü guxũma ga Iraétanüxũ̃ rü nutamaxã Acáũxũ̃ rü natanüxũxũ̃ nadai. Rü ñụxũchi natanüwa nanangixichi.

26Rü yemawena rü nutagü naétüwa nanawogü. Rü gumá nutagü rü ñụxma rü ta ngẽxma naxãũxchita. Rü ngẽmacạx i ñụxmax i ngẽma nachica rü Acóxarü doxonexũ̃gu naxãéga. Rü yemaacü Iraétanüxũmaxã narüngüxmü ga Cori ya Tupana.

## Yochué 8

### Ĩane ga Áixũ̃ nanapugü ga Iraétanüxũ̃

1Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Yochuéxũ̃ ñanagürü: —¡Taxucạxma cumuũ̃ rü icurümaãchi! ¡Rü inaxũãchi naxcạx ya yimá ĩane ya Ái, namaxã i guxũma i curü churaragü! Erü choma rü tá pora cuxna chaxã nax yimá ĩane ya Áiarü ãẹ̃xgacüxũ̃ rü norü duũ̃xũ̃güxũ̃ curüporamaexũ̃cạx. Rü yimá norü ĩane rü norü naane rü cuxrü tá nixĩ.

2Rü guma Yericúmaxã rü norü ãẹ̃xgacümaxã cuxüxũ̃rüxũ̃ tátama cunaxü namaxã ya yima ĩane ya Ái rü norü ãẹ̃xgacü. Natürü i ñụxmagu rü marü name i pegüxṹ penade i norü ngẽmaxũ̃gü rü naxũ̃nagü. Rü tá ípenabaixgü, rü norü ĩanecạxwenaama tá pixĩ̃chi ==ñanagürü.

3-4Rü yexguma ga Yochué rü nügü namexẽxẽ guxũma ga norü churaragümaxã nax ĩane ya Áicạx íyaxũ̃achixũ̃cạx. Rü nayadexechi ga 30,000 ga churaragü, rü chütacü yéma nanamugü. Rü nayaxucụxẽgü rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Mea iperüxĩnüe! ¡Rü ipexĩãchi rü norü ĩanecạxwẹxgu peyarücụxgü! ¡Rü ípememaregü nax naxcạx ípeyachoõchixũ̃cạx ya yimá ĩane!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[5]Rü ngẽma togü i churaragü rü chomaxã tá yimá ĩanecax ínayachoõchi. Rü ngẽxguma yimá ĩanecüãx toxcax yayixgux nax toxũ nadaixũcax, rü toma rü tá tibuxmü ga to ga ngunexũgurüxũ.

[6]Rü ngẽxguma i nümagü rü tá towe nangẽgü erü tá nagu narüxĩnüe nax noxrirüxũ naxchaxwa ibuxmüxũ i yixema.

[7]Rü ngẽxguma i pema rü tá peyayi i ngẽma ípicuxgüxũwa rü yima ĩanegu tá pichocu, erü Cori ya tórü Tupana rü pexmexgu tá nananguxẽxẽ ya yima ĩane.

[8]Rü ngẽxguma marü nagu pichocuxgu, rü tá nawa penangĩxichi, ngẽma Cori ya Tupana nüxũ ixuxũrüxũ. Rü ngẽmaãcü nixĩ i pexũ chamuxũ ==ñanagürü ga Yochué.

[9]Rü yexguma ga Yochué rü inanamuãchitanü ga yema churaragü. Rü nümagü rü inaxĩãchi rü Beté rü Áiarü ngaxũgu nicuxgü ga Áiarü oéstewaama. Natürü nüma ga Yochué rü yema ínapegüxũwatama nanangupetüxẽxẽ ga chütaxũ.

[10]Rü moxũãcü noxri yangunechaũgu rü ínarüda ga Yochué rü norü churaragüxũ nidaugü. Rü ñuxũchi napexegu naxã namaxã ga Iraétanüxũarü ãẽxgacügü. Rü ĩane ga Áicax ínayaxüãchi.

[11]Rü guxũma ga norü churaragü rü guma ĩanepexewaama nüxũ ningaicaetanü. Rü wüxi ga doxonexũpechinüwa nayachaxãchitanü ga guma ĩanearü nórtewaama. Rü yema doxonexũ rü guma ĩanearü rü yema Yochuéarü churaragüarü ngaxũwa naxṹ.

[12]Rü nüma ga Yochué rü ĩane ga Betéarü rü Áiarü ngaxũgu nayacuxgü ga to ga 5,000 ga yatügü ga guma ĩanearü oéstewaama.

[13]Rü yemaacü ga Iraétanüxũarü churaragü rü taxregu niyauxyetücumü. Rü yema wüxitücumü rü ĩanearü oéstecüwagu nicuxgü, rü yema totücumü rü yema íyachaxãchitanüxũwa nayexmagü ga guma ĩanearü nórtewaama. Rü yema chütaxũgu ga Yochué rü nanaxũpexe rü nüxíra yema doxonexũarü ngãxũwa nangu.

[14]Rü yexguma Iraétanüxũxũ nadauxgu ga Áiarü ãẽxgacü rü norü churaragümaxã paxa nayayi nax nügü nadaixũcax namaxã ga yema


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Iraétanüxũ ga doxonexũarü tocutüwa yexmagüxũ. Natürü tama nüxũ nacua̲x rü yema togü ga Iraétanüxũ nax bexma norü ĩanecа̲xwe̲xgu yacu̲xgüxũ.

15Rü nüma ga Yochué rü norü churaragümaxã nibuxmüneta. Rü yema nama ga chianexũwa nadaxũgu nixü naxcha̲xwa ga yema Áiarü churaragü.

16Rü guxũma ga churaragü ga guma ĩane ga Áicüa̲x ixĩgüxũ rü Yochuéwe nangẽgü. Rü yexguma Yochuéwe nangegügu rü yema norü ĩanena niyáxũetanü.

17Rü guxũma ga churaragü ga Áicüa̲x rü Betécüa̲x rü Iraétanüxũwe nangẽgü, rü taxuxũma ĩanewa nayaxũ. Rü yema Iraétanüxũwe nax nangegüxũgagu rü guma ĩane rü taxúema nüxna tadau rü nangeenümare ga norü ĩa̲x.

18Rü yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü Yochuéxũ ñanagürü: —¡Ẽcü, cua̲xruxũ nüxna naxã i ngẽma curü churaragü i ĩanecа̲xwe̲xgu icu̲xgüxũ nax nagu nachocuxũca̲x ya yima ĩane ya Ái, erü tá cuxme̲xgu chananguxẽxẽ ya yima ĩane! = =ñanagürü ga Tupana. Rü nüma ga Yochué rü cua̲xruxũ inaxã nax nagu nachocuxũca̲x ga guma ĩane.

19Rü yexguma ga yema icu̲xgüxũ ga churaragü rü paxãma ínaxüxũ rü gumá ĩanegu nachocu rü nawa nanangixichigü.

20Rü yexguma nügü íyadaugügu ga yema churaragü ga Áicüa̲x rü nüxũ nadaugü ga nax ínatu̲xünagüétüxũ ga guma norü ĩane. Rü yemaca̲x taxuwama naxüéga, yerü nüma ga Iraétanüxũ ga noxri naxcha̲xwa chianexũwa buxmüchiréxũ rü nügü nawoegu nax nadaiaxũca̲x.

21Rü yexguma Yochué nüxũ da̲u̲xgux ga yema Iraétanüxũ ga icu̲xgüxũ rü marü guma ĩanegu nax nachocuxũ rü nawa nax nangixichigüãxũ, rü nügü nawoegu rü Áicüa̲xmaxã nügü nadai.

22Rü ñu̲xũchi ga yema Iraétanüxũarü churaragü ga ĩanegu chocuxũ rü ínachoxũ. Rü yemaacü ga yema taxretücumü ga Iraétanüxũ rü nügüwa nanaxüxẽxẽ rü ínanayauxũ. Rü guxũma nadai.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[23]Natürü tama nayamaxgü ga gumá Áiarü ãẽxgacü. Rü nayayauxgümare rü Yochuéxũtawa nanagagü.

[24]Rü yexguma taramaxã nadaiãgu ga guxũma ga Áiarü churaragü ga Iraétanüxũwe ngẽgüxũ, rü nüma ga Iraétanüxũ rü Áiarü ĩanecax nawoegu rü nanadai ga yema duũxũgü ga guma ĩanewa yaxűgüxũ.

[25]Rü yema ga ngunexũgu rü nayue ga 12,000 ga duũxũgü ga Áicüãx ga iyatüxũ rü ngexũgü.

[26]Rü nüma ga Yochué rü nanamuama ga norü churaragü nax iyadaxẽẽgüãxũcax nax nadaiaxũ ga yema Áicüãx ñuxmata guxũxũma nadai.

[27]Rü nüma ga Iraétanüxũ rü nanade ga yema naxũnagü rü yemaxũgü ga guma ĩanewa yexmagüxũ. Yerü yemaacü nixĩ ga Cori ya Tupana rü Yochuémaxã nüxũ yaxuxũ.

[28]Rü nüma ga Yochué rü nayagu ga guma ĩane ga Ái rü yemaacü nanaxoxẽxẽ. Rü nachitaxũxica yéma nayaxű. Rü ngẽmatama nixĩ i ñuxma nüxũ idauxũ.

[29]Rü nüma ga Yochué rü wüxi ga naixtanüwa nanatuxẽxẽ ga Áiarü ãẽxgacü ñuxmata nayáuane. Rü yexguma marü üaxcü yarüxücuxgu rü norü churaragüxũ namu nax ínachüxüxüegüaxũcax rü ĩanearü poxeguxũarü ĩãxgu naxügüãxũcax rü ngéma nuta naétü nanugüxũcax. Rü gumá nutagü ga naétü nugücü rü ñuxma rü ta ngéma nangẽxmagü.

### Yochué rü maxpűne ga Ebáwa duũxũgücax nüxũ nadaumatü ga Tupanaarü mugü

[30-31]Rü yexguma ga Yochué rü maxpűne ga Ebágu Cori ya Iraétanüxũarü Tupanacax nanaxü ga wüxi ga ãmarearü guruxũ, yema gumá Tupanaarü duũ ga Moiché Iraétanüxũmaxã nüxũ ixuxũrüxũ ga yexguma naxümatüãgu ga ore ga ñaxũ: “¡Ẽcü wüxi i ãmarearü guruxũ naxü nawa ya nuta ya tama imexẽxẽpütagücü!” ñaxũ. Rü yexguma ga yema Iraétanüxũ rü yema guruũwa nayagu ga naxũnagü Tupanaarü ngüxmüxẽẽruxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

32Rü yemawena ga nüma ga Yochué rü Iraétanüxũpe̲xewa gumá nutagü ga ãmare nawa ínagucüpṹtagu nanaxümatü ga Tupanaarü mugü ga Moiché nüxna ãxũ̃.

33Rü guxũ̃ma ga Iraétanüxũ̃ rü norü ãẽ̲xgacügü rü norü churaragüerugü rü ãẽ̲xgacügü ga guxchaxũ̃arü mexẽẽruxũ̃gü rü yema togü ga tama Iraétanüxũ̃ ixĩgüxũ̃ ga natanüwa maxẽxũ̃maxã, rü yexma nachigü nape̲xegu ga yema chacherdótegü ga Lebítanüxũ̃ ga naatügu yangegüxũ̃ ga yema baú ga Tupanaarü mugüchixũ̃. Rü yema nax mexũ̃ namaxã naxuegugüxũ̃ca̲x ga Iraétanüxũ̃ rü norü ngãxũ̃tücumü ga duũ̃xũ̃gü rü ma̲xpṹne ga Guerichíũ̃ íyexmaxũ̃guama nachigü rü yema totücumü rü ma̲xpṹne ga Ebá íyexmaxũ̃guama nachigü yema Tupanaarü duũ̃ ga Moiché ũ̃pa namaxã nüxũ̃ ixuxũ̃rüxũ̃ ga yexguma noxri mexũ̃ namaxã naxuegugu ga yema Iraétanüxũ̃.

34Rü yemawena ga Yochué rü duũ̃xũ̃güca̲x tagaãcü nüxũ̃ nadaumatü ga Tupanaarü mugü, rü ñuxãcü Tupana rü mexũ̃ namaxã naxuegu i ngẽma duũ̃xũ̃gü i naga ĩnüexũ̃, rü chixexũ̃ namaxã naxuegu i ngẽma tama naga ĩnüexũ̃.

35Rü guxũ̃ma ga yema mugü ga Moiché nüxna ãxũ̃ rü Yochué nüxũ̃ nadaumatü nape̲xewa ga guxũ̃ma ga Iraétanüxũ̃ ga iyatüxũ̃, rü ingexũ̃, rü buxũ̃gü, rü yema togü ga tama Iraétanüxũ̃ ixĩgüxũ̃ ga natanüwa maxẽxũ̃.

## Yochué 9

### Iraétanüxũ̃maxã inaxügagü ga Gabaóũ̃cüa̲x

1Rü gumá Itítanüxũ̃arü ãẽ̲xgacü, rü Amoréutanüxũ̃arü ãẽ̲xgacü, rü Canaáũ̃tanüxũ̃arü ãẽ̲xgacü, rü Ferechéutanüxũ̃arü ãẽ̲xgacü, rü Ebéutanüxũ̃arü ãẽ̲xgacü, rü Yebuchéutanüxũ̃arü ãẽ̲xgacü, rü nüxũ̃ nacuáchigagü ga yema Yericúwa rü Áiwa ngupetüxũ̃. Rü yema ãẽ̲xgacügü rü natü ga Yudáũ̃arü oéstegu nixĩ ga naxãchiũ̃güxũ̃, rü nümaxũ̃ rü ínamáxpü̲xanexũ̃gu rü togü rü ínametachinüanexũ̃gu, rü togü rü Már i Mediteráneucutügu rü ñu̲xmata Líbanuarü naanewa nangu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2]Rü yexguma ga guxũma ga yema ãẽxgacügü rü nügümaxã nagu narüxĩnüe nax nügü nangũxẽẽgüxũca̲x, rü Yochuémaxã rü Iraétanüxũmaxã nügü nada̲i̲xũca̲x.

[3]Natürü nüma ga Ebéutanüxũ̃ ga ĩane ga Gabaóũ̃gu ãchiũ̃güxũ̃ rü ta nüxũ̃ nacuáchigagü ga yema Yochué üxũ̃ namaxã ga gumá ĩanegü ga Yericú rü Ái.

[4-5]Rü nagu narüxĩnüe nax ñuxãcü womüxẽẽãcüma nügü ínapoxũ̃güxũ̃. Rü yemaca̲x Yochuéxũ̃tawa naxĩ ga ñuxre ga norü duũ̃xũ̃gü ga ingauxchiruxũ̃, rü ingauarü chapatuáxũ̃, rü norü tochicaxũ̃ ga búrutawa rü ningau. Rü norü bínuchíü rü marü ñuxgumaxũ̃güxũ̃ nixĩgü, rü norü paũ rü nichúe. Rü yemagu nügü nicu̲xgü nax ñoma yáxũ̃wa ne naxĩxũ̃rüxũ̃ yixĩgüxũca̲x.

[6]Rü yexguma yema nachica ga Iraétanüxũ̃ ípegüxũ̃ ga Guirigágu ãégaxũ̃wa nangugügu, rü Yochuéxũ̃ rü Iraétanüxũ̃xũ̃ ñanagürügü: —Yáxũ̃guxũ̃ i naanewa ne taxĩ rü tanaxwa̲xe nax tomaxã ipexügagüxũ̃ nax tama yigü ida̲i̲xũca̲x ==ñanagürügü.

[7]Rü nüma ga Iraétanüxũ̃ rü Ebéutanüxũ̃xũ̃ nangãxũ̃gü rü ñanagürügü: —Bexmana i pemax rü torü ngaicamagutama pipegü rü ñuxãcü tá i pemaxã mexũ̃ i ĩnüwa tangugüxũ̃ ==ñanagürügü.

[8]Natürü ga nümagü rü Yochuéxũ̃ nangãxũ̃gü rü ñanagürügü: —Toma rü tá pexme̲xwa togü tangexmagüxẽxẽ nax pexũ̃́ tapuracüexũca̲x ==ñanagürügü. Rü nüma ga Yochué rü nüxna naca rü ñanagürü: —¿Texé pixĩgü i pemax? ¿Rü ngextá ne pexĩ? ==ñanagürü.

[9-10]Rü nümagü rü Yochuéxũ̃ nangãxũ̃gü rü ñanagürügü: —Yáxũ̃wa ne taxĩ, erü nachigaxũ̃ taxĩnüe ya Cori ya perü Tupana. Rü nüxũ̃ tacuáchiga ga yema Equítuanewa naxüxũ̃, rü ñuxãcü natü i Yudáũ̃arü tocutüwa pexũ̃ nangũxẽẽxũ̃ nax penada̲i̲xũca̲x ga yema taxre ga ãẽxgacü ga Amoréutanüxũ̃arü ga Chióũ̃ ga Ebóũ̃wa ãẽxgacü ixĩcü, rü Óx ga Bacháũ̃wa ãẽxgacü ixĩcü ga Atarúgu maxũ̃cü.

[11]Rü ngẽmaca̲x i torü ãẽxgacügü rü tomücügü rü ñanagürügü toxũ̃: “¡Pewemü tá ípinge i perü namawaxũ̃ rü Iraétanüxũ̃tanüwa ípeyadaugü, rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ñapegüxũ tá nüxũ: ‘Rü pexmẹxwa togü tangexmagüxẽxẽ rü mexũ i ĩnüwa pemaxã tangugüchaũ’, ñapegü ta!” ñanagürügü toxũ.

12Rü yexguma itaxĩãchigu nax pexcạx tayadauxũcạx rü ga paũ rü nanai, natürü i ñụxma rü marü nichụx rü nipamare.

13Rü yexgumarüxũ ta i ñaa naxchạxmüxũ ga úbachíümaxã tanaxüãcu rü nimexẽchichirẹx ga noxri itaxĩãchigu, natürü i ñụxma rü marü narügáugü. Rü ngẽxgumarüxũ ta namaxã nangupetü i toxchiru rü torü chapatugü, erü yáxũwama ne taxĩ ==ñanagürügü.

14Rü nüma ga Iraétanüxũ rü yema Gabaóũcüậxwemüxũ nangọ̃xnetagü, natürü tama Cori ya Tupanana nacagüexíra ga tạxacü tá namaxã naxüexũ ga yema duũxũgü.

15Rü yexguma ga Yochué rü yema Gabaóũcüậxmaxã mexũ ga ĩnüwa nangu, rü namaxã nüxũ nixu nax taxũtáma nadaiaxũ. Rü yema togü ga Iraétanüxũarü ãẹ̃xgacügü rü Tupanaégagu Yochuérüũtama mexũgu yema Gabaóũcüậxmaxã narüxĩnüe.

16Rü tomaepụ̈x ga ngunexũ ngupetụ̈xguwena rü nüma ga Iraétanüxũ rü nüxũ nacuạxgü nax norü ngaicamagutama naxãchiũgüxũ ga yema Gabaóũcüậx.

17Rü yexguma ga ñuxre ga Iraétanüxũarü churaragü rü inaxĩãchi nax yema Gabaóũcüậxgüarü ĩanegücạx yadaugüxũcạx. Rü tomaepụ̈x ga ngunexũgu norü ĩanegüwa nangugü. Rü gumá norü ĩanegü rü Gabaóũ nixĩ, rü Quefirá nixĩ, rü Beerúx nixĩ rü Quiriáx-yearíũ nixĩ.

18Natürü nüma ga Iraétanüxũ rü tama yema Gabaóũcüậxgüxũ nadai yerü yema norü ãẹ̃xgacügü rü Cori ya Iraétanüxũarü Tupanaégagu nüxũ nixugüe nax taxũtáma nadaiaxũ. Rü yemacạx ga Iraétanüxũ rü tama norü ãẹ̃xgacügümaxã nataãẽgü, rü nachigagu nidexagü.

19Natürü nümagü ga yema ãẹ̃xgacügü rü ñanagürügü: —Toma rü Cori ya Iraétanüxũarü Tupanaégagu namaxã nüxũ tixu nax taxũtáma tanadạ̈ixũ. Rü ngẽmacạx i ñụxma rü taxucürüwa tanadai.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[20]Rü nüe namaxẽ, erü ngẽxguma chi taxũchima tayanguxẽẽgu i ngẽma Gabaóũ̃cüã̲xgümaxã nüxũ̃ tixuxũ̃ rü nüma ya Tupana rü tomaxã chi nanu ==ñanagürügü.

[21]Rü yemaacü ga yema ãẽ̲xgacügü ga Iraétanüxũ̃ rü norü duũ̃xũ̃gümaxã nüxũ̃ nixu nax tama nadaiaxũ̃ca̲x ga yema Gabaóũ̃cüã̲x. Natürü nüma ga Iraétanüxũ̃ rü norü dexáarü tooxũ̃wa rü üxüarü tooxũ̃wa nanapuracüexẽxẽ. Rü yemaacü tama nanadai ga yema Gabaóũ̃cüã̲x.

[22]Rü nüma ga Yochué rü naxca̲x naca ga yema Gabaóũ̃cüã̲xgü, rü nüxna naca rü ñanagürü: —¿Tü̲xcüũ̃ toxũ̃ pewomüxẽxẽ nax pema rü nüxũ̃ pixuxũ̃ nax yáxũ̃wa ne pixĩxũ̃? Erü pema rü númacüã̲xgütama pixĩgü.

[23]Rü ñu̲xma i pemax rü tá chixexũ̃wa pengẽxmagü rü guxũ̃gutáma puracütanüxũ̃ pixĩgü, rü üxüarü yaxuwa rü dexáarü yaxuwa tá pepuracüe naxca̲x ya yimá chorü Tupanapata ==ñanagürü.

[24]Rü nümagü rü Yochuéxũ̃ nangãxũ̃gü rü ñanagürügü: —Rü ngẽmaãcü pemaxã nüxũ̃ tixu erü poraãcü pexũ̃ tamuũ̃e erü nagu tarüxĩnüe nax toxũ̃ pedaixũ̃. Yerü nüxũ̃ tacuáchigagü ya yimá perü Cori ya Tupana rü norü duũ̃ ga Moichéxũ̃ namu nax pexna naxããxũ̃ i guxũ̃ma i ñaa naane rü nadaiaxũ̃ i guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü i ñaa naanegu ãchiũ̃güxũ̃.

[25]Natürü i ñu̲xma rü marü pexme̲xwa tangexmagü rü cuma i nüxũ̃ cucuáxũ̃ nax ta̲xacü tá tomaxã cuxüxũ̃ ==ñanagürügü.

[26]Rü nüma ga Yochué rü tama nanaxwa̲xe nax Gabaóũ̃cüã̲xgüxũ̃ nada̲i̲xũ̃ ga Iraétanüxũ̃.

[27]Rü yema ngunexũ̃gu rü nüma ga Yochué rü Gabaóũ̃cüã̲xmaxã nanaxuegu nax üxüarü yaxuwa rü dexáarü yaxuwa napuracüexũ̃ naxca̲x ga Iraétanüxũ̃ rü Tupanaarü ãmarearü guruxũ̃. Rü ñu̲xma rü ta ngẽma Gabaóũ̃cüã̲x rü ngẽmatama nixĩ i norü puracü i ngextá Tupana ínamaxẽxẽẽxũ̃wa.

## Yochué 10

### Amoréutanüxũ̃xũ̃ narüporamae ga Iraétanüxũ̃


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1-2]Rü Adonichéde ga Yerucharéũarü ãẽxgacü nüxũ naxĩnü nax ñuxãcü Yochué rü Áixũ yapu̱xũ rü yamáaxũ ga norü ãẽxgacü rü yanaxoxẽẽãxũ ga norü ĩane. Rü yexgumarüxũ ta nüxũ naxĩnü nax ñuxãcü Yericúxũ yapu̱xũ rü yamáaxũ ga norü ãẽxgacü. Rü ñu̱xũchi nüxũ nacuáchiga ga Gabaóũcüã̱xgü nax Iraétanüxũmaxã mexũ ga ĩnüwa nangugüxũ nax tama namaxã nügü nada̱i̱xũca̱x. Rü yemaca̱x ga nüma ga Yerucharéũarü ãẽxgacü rü poraãcü namuũ yerü Gabaóũ rü wüxi ga ĩane ga taxũne rü porane ga Áiarü yexera ixĩxũne nixĩ, rü norü duũxũgü rü nipora rü tama namuũewa̱xe.

[3]Rü yemaca̱x ga nüma ga Adonichéde rü yéma namuga naxca̱x ga Yoáũ ga ĩane ga Ebróũarü ãẽxgacü, rü Piráũ ga ĩane ga Yamúxarü ãẽxgacü, rü Yapía ga ĩane ga Láquiarü ãẽxgacü, rü Debíx ga ĩane ga Egróũarü ãẽxgacü.

[4]Rü ñanagürü: —¡Nua pexĩ nax choxũ peyarüngũxẽxẽgüxũca̱x nax Gabaóũcüã̱xgümaxã yigü ida̱i̱xũca̱x! Yerü Yochuémaxã rü guxũma i Iraétanüxũarü ãẽxgacügümaxã mexũ i ĩnüwa nangugüe nax tama nügü nada̱i̱xũca̱x ==ñanagürü.

[5]Rü yemaca̱x ga yema 5 ga ãẽxgacügü ga Amoréutanüxũ rü wüxigu naxĩtaque̱xe. Rü yemagü nixĩ ga Yerucharéũarü ãẽxgacü, rü Ebróũarü ãẽxgacü, rü Yamúxarü ãẽxgacü, rü Láquiarü ãẽxgacü, rü Egróũarü ãẽxgacü. Rü norü churaragümaxã Gabaóũarü ĩaneca̱x inaxĩãchi. Rü yexma nangugü nax namaxã nügü nada̱i̱xũca̱x.

[6]Rü yemaca̱x ga yema Gabaóũcüã̱xgü rü Guirigáwa ga Yochuéxũtawa namugagü, rü ñanagürügü: —¡Taxű ipexoexũ nax toxũ peyarüngũxẽxẽxũ i toma i perü puracütanüxũ nax tixĩgüxũ! ¡Rü paxa nua pexĩ nax toxũ peyarüngũxẽxẽxũca̱x rü toxũ ípepoxũxũca̱x! Erü guxũma i ngẽma ãẽxgacügü i Amoréutanüxũ i ma̱xpűneanecüã̱xgü rü wüxigu toxca̱x naxĩtaque̱xe nax toxũ nada̱i̱xũca̱x ==ñanagürügü.

[7]Rü yexguma ga Yochué rü Guirigáwa inaxũãchi namaxã ga guxũma ga norü churaragü ga tama muũexũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]Rü nüma ga Cori ya Tupana rü ñanagürü nüxũ: —¡Taxű i nüxũ cumuũxũ! Erü choma rü tá cuxmẹxgu chanayixẽxẽ i ngẽma Amoréutanüxũ. Rü bai tá i wüxi i cuxũ rüporamaexũ ==ñanagürü.

[9]Rü Guirigáwa inaxũãchi ga Yochué namaxã ga norü churaragü, rü chütacü inixũ. Rü yemaacü Amoréutanüxũxũ ínayabaixgü rü nanadai.

[10]Rü nüma ga Cori ya Tupana rü poraãcü yema Amoréutanüxũxũ namuũexẽxẽ napẹxewa ga Iraétanüxũ. Rü yemacạx ga Yochuéarü churaragü rü ĩane ga Gabaóũgu nanadai ga muxũma. Rü ñụxũchi nawe nangẽgü nagu ga yema nama ga Bex-oróũwa nadaxũ. Rü nayadaietanü ga yema Amoréutanüxũ ñụxmata ĩanegü ga Achecá rü Machedáwa nangugü.

[11]Rü yexguma Iraétanüxũchạxwa nabuxmügu ga yema Amoréutanüxũ nagu ga yema Bex-oróũarü tuãchixũ, rü nüma ga Cori ya Tupana rü gáuxũ ga itapütaxũ naétügu nayixẽxẽ. Rü Iraétanüxũ daixũarü yexera yema gáuxũmaxã nayue ga Amoréutanüxũ.

[12]Rü yexguma nüma ga Cori ya Tupana rü Iraétanüxũmẹxẽgu nayixẽẽãgu ga yema Amoréutanüxũ. Rü nüma ga Yochué rü duũxũgüpẹxewa Cori ya Tupanamaxã nidexa rü ñanagürü: —Pa Tupanax, chanaxwạxe i ícuyachaxãchixẽẽxũ ya üạxcü Gabaóũétüwa. ¡Rü ngẽxgumarüxũ ta ya tauemacü rü íyachaxãchixẽxẽ naétüwa i Ayaróũarü doxonexũ! ==ñanagürü.

[13]Rü gumá üạxcü rü gumá tauemacü rü yéma nayachaxãchigü ñụxmata ga Iraétanüxũ norü uanügüxũ nadai. Rü ngẽmacạx ngẽma popera i Yachéx ümatüxũwa rü ñanagürü: —Yimá üạxcü rü wixgutaạx 24 ora ninge ga nax tama yanaxücuxũ ==ñanagürü.

[14]Rü yemaacü Tupana ínayachaxãchixẽxẽ ga üạxcü rü tauemacü nagagu ga wüxi ga yatüarü yumüxẽ. Rü ũpaacü rü taguma yemaacü nangupetü, rü woo yemawena rü taguma yemaacü nangupetü, yerü woetama Iraétanüxũétüwa naxü ga Tupana.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Rü yemawena nüma ga Yochué rü norü churaragü ga Iraétanüxũmaxã naxcax nawoegu ga guma ĩane ga nagu napegüne ga Guirigá.

16Rü yema 5 ga ãẽxgacügü ga Amoréutanüxũ rü nibuxmü rü wüxi ga nutaarü ãxmaxũgu narücuxgü ga Machedáwa.

17Natürü yixcamaxũra rü nüxũ inayangaugüama nagu ga yema nutaarü ãxmaxũ rü Yochuémaxã nüxũ nixugüe.

18Rü nüma ga Yochué rü Iraétanüxũna naxãga rü ñanagürü nüxũ: —¡Nuta ngéma pedixgü rü yimagümaxã penanguta i ngẽma ãxmaxũ, rü dauruũgü ngẽxma pemugü nax ngéma nüxna nadaugüxũcax!

19¡Natürü i pemax, rü taxũtáma ngéma peyachaxãchitanü! ¡Rü nawe pengẽgü i ngẽma tórü uanügü rü naweama ne pexĩ! ¡Rü taxṹ i norü ĩanecax penawoeguxẽxẽxũ! Erü nüma ya Cori ya perü Tupana rü marü pexmexgu nanayixẽxẽ ==ñanagürü.

20Rü nüma ga Yochué rü Iraétanüxũarü churaragümaxã Amoréutanüxũxũ narüporamae rü nanadai ga muxũchixũma. Rü yemawena rü yema Amoréutanüxũ ga ibuxmüxũ rü norü ĩanegu narücuxgü.

21Natürü nüma ga Iraétanüxũ rü taxuxũma nüxũ nangupetü, rü mea nawoegu naxcax ga Machedá ga ínapegüxũwa ga Yochué íyexmaxũwa. Rü taxúema tügü taporaxẽxẽ nax chixri nachiga tidexaxũ ga Iraétanüxũ.

22Rü nüma ga Yochué rü Iraétanüxũxũ namu rü ñanagürü: —¡Ípenanugü ya yimá nutagü i ngẽma ãxmaxũ namaxã rüngũxtagücü! ¡Rü ípenamuxũx i ngẽma 5 i ãẽxgacügü! ==ñanagürü.

23Rü nüma ga Iraétanüxũ rü ínanamuxũ ga yema ãẽxgacügü ga Yerucharéũarü ãẽxgacü, rü Ebróũarü ãẽxgacü, rü Yamúxarü ãẽxgacü, rü Láquiarü ãẽxgacü, rü Egróũarü ãẽxgacü.

24Rü yexguma Yochuépexewa nagagüãxgu rü nüma ga Yochué rü naxcax naca ga guxũma ga Iraétanüxũ ga iyatüxũ rü yema churaragüerugü ga naxũtawa yexmagüxũ rü ñanagürü nüxũ: —¡Nua pexĩ rü nanaxãwa pengagü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

i ñaa ãẽxgacügü! ==ñanagürü. Rü nüma ga yema churaragüerugü rü yemaacü nanaxügü.

25Rü nüma ga Yochué rü ñanagürü nüxũ ga norü churaragüerugü: —¡Taxű i pemuũexũ rü peyarümaxãchitanüxũ! ¡Rü pegü peporaexẽxẽ! Erü ngẽma ñu̱xma ñaa ãẽxgacügümaxã pexũxũ, rü ngẽma tátama nixĩ i guxũma i togü i perü uanügümaxã naxüxũ ya Tupana ==ñanagürü.

26Rü yema ñaxguwena ga Yochué rü nanadai ga yema ãẽxgacügü. Rü norü churaragüxũ namu nax wüxichigü naixtanüwa natuxẽẽgüaxũ. Rü yéma nanayexmagüxẽxẽ ñu̱xmata nayáuane.

27Rü yexguma marü üa̱xcü yarüxücuxgu rü nüma ga Yochué rü norü churaragüxũ namu nax nawãĩxũãxũca̱x ga yema ãẽxgacügü. Rü yema nutaarü ãxmaxũ ga nagu yacu̱xgüxũgutama nayanucu ga naxũnegü. Rü ñu̱xũchi tacü ga nutagümaxã nanangũxtagü ga yema ãxmaxũ. Rü ñu̱xma rü ta yima nutagü ga yema ãxmaxũ namaxã rüngũxtacü rü nangẽxmagü.

### Yochué rü naigü ga ĩanegü napuxũ

28Rü yematama ngunexũgu rü nüma ga Yochué rü norü churaragümaxã nayapu ga guma ĩane ga Machedá rü nagu napogüe rü guxũma ga naãcu rü taramaxã nanadai. Rü yema Yericúarü ãẽxgacüxũ yamáxũrüũãcütama Machedáarü ãẽxgacüxũ nima̱x.

29Rü yéma inaxũãchi ga Yochué namaxã ga Iraétanüxũ rü ĩane ga Lixnáwa naxĩ rü naxca̱x ínayaxüãchi.

30Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Iraétanüxũme̱xẽgu nananguxẽxẽ ga guma ĩane namaxã ga norü ãẽxgacü. Rü taxuxũma ga ta̱xacü yéma nayaxüxẽẽgü rü taxúema texé tamaxũ ga naãcu. Rü yema Yericúarü ãẽxgacüxũ yamáxũrüũãcütama Lixnáarü ãẽxgacüxũ nima̱x.

31Rü yemawena nüma ga Yochué rü ga Iraétanüxũ rü inaxĩãchi ga Lixnáwa, rü Láquiarü ngaicamagu nayapexgü. Rü yéma naxca̱x ínayaxüãchi ga guma ĩane.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[32]Rü moxũãcü rü nüma ga Cori ya Tupana rü Iraétanüxũmẹxẽgu nananguxẽxẽ ga guma ĩane ga Láqui, rü guma ĩane ga Lixnárüũtama. Rü nüma ga Iraétanüxũ rü taramaxã nanadai ga guxũma ga duũxũgü, rü naxũnagü ga yéma maxẽxũ.

[33]Rü nüma ga Oráũ ga Guéchearü ãẽxgacü rü norü churaragümaxã ĩane ga Láquiétüwa nayuxu. Natürü nüma ga Yochué rü nüxũ narüporamae rü guxũxũma nadaiama, rü bai ga wüxi ga maxũxũ ga íyaxüxũ.

[34]Rü yexguma Láquixũ nadaiãcuxguwena rü nüma ga Yochué rü ga Iraétanüxũ rü ĩane ga Egróũarü ngaicamagu nayapexgü rü yéma naxcạx ínayaxüãchi.

[35]Rü yematama ga ngunexũgu rü nayapugü rü taramaxã nanadaiãcu ga guma ĩane rü nagu napogüe, guma ĩane ga Láquimaxã naxügüxũrüũtama.

[36]Rü guma ĩane ga Egróũwa inaxĩãchi rü ĩane ga Ebróũwa naxĩ rü naxcạx ínayaxüãchi.

[37]Rü yexguma marü yapugüãgu ga guma ĩane ga Ebróũ rü nagu napogüe rü taramaxã nayamạxgü ga norü ãẽxgacü. Rü taramaxã nanadai ga guxũma ga duũxũgü rü naxũnagü ga yéma maxẽxũ. Rü naigü ga ĩanegü ga norü ngaicamana yexmagüne rü nanadaiãcu yematama Egróũmaxã naxügüxũrüxũ.

[38-39]Rü yéma inaxũãchi ga Yochué namaxã ga Iraétanüxũ. Rü ĩane ga Debíxwa naxĩ rü naxcạx ínayaxüãchi. Rü taramaxã nayamạxgü ga norü ãẽxgacü. Rü yexgumarüxũ ta nanadaiãcu ga guma ĩanexacügü ga Debíxna ngaicamagüne. Rü bai ga wüxi ga duũxũ ga guma ĩane ga Debíxcüạx ga maxũxũ. Rü guxũma nayue yematama Ebróũmaxã, rü Lixnámaxã rü norü ãẽxgacügümaxã naxügüxũrüxũ.

[40]Rü Yochué rü norü churaragümaxã nanadaiãcu ga guxũma ga yema ĩanegü ga yema naanewa yexmagüxũ. Rü nüxũ narüporamae ga yema ãẽxgacügü ga máxpụ̈xanexũwa yexmagüxũ, rü yema naxnücüane ga Néguewa yexmagüxũ, rü yema ínadoxonexũwa yexmagüxũ, rü yema mạxpűnepechinũgüwa


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yexmagüxũ. Rü yemaacü nanadai ga guxũma ga yema ãẽxgacügü namaxã ga norü duũxũgü. Rü bai ga wüxi ga íyaxüxũ yema Cori ya Iraétanüxũarü Tupana namaxã nüxũ ixuxũrüxũ.

41-42Rü yemaacü wüxicana guxũma ga yema ãẽxgacügüxũ nadai rü nanapu ga guxũma ga norü naanegü ga Cadé-banéawa inaxügü rü ñu̱xmata Gáchawa nangu, rü Gochéũwa inaxügü rü ñu̱xmata Gabaóũwa nangu. Yerü woetama Iraétanüxũétüwa naxü ga Tupana.

43Rü yemawena ga Yochué rü guxũma ga Iraétanüxũarü churaragümaxã Guirigáca̱x nawoegu ga ínapegüxũwa.

## Yochué 11

### Yochué rü Yabíũxũ rü namücügüxũ narüporamae

1-3Rü yexguma Yabíũ ga Achóxarü ãẽxgacü nüxũ cuáchigagu ga yema nüxũ ngupetüxũ ga yema ĩanegü ga daiãcuxũ, rü norü orearü ngeruũgüxũ namuãchitanü naxca̱x ga yema togü ga ãẽxgacügü nax nügü nangũxẽẽgüxũca̱x. Rü yema ãẽxgacügü ga naxca̱x yéma namugaxũ rü ñaagü nixĩ: Ĩane ga Madóũarü ãẽxgacü ga Yobáx, rü Chimróũarü ãẽxgacü, rü Axcháarü ãẽxgacü, rü guxũma ga ãẽxgacügü ga ínamáxpü̱xanexũwa yexmagüxũ ga nórtewaama, rü guxũma ga ãẽxgacügü ga natü ga Yudáũarü Dóxraanewa yexmagüxũ ga naxtaxa ga Quinérexarü súrwaama ügüxũ, rü yema ãẽxgacügü ga Dóxarü Dóxraanewa yexmagüxũ ga oéstewaama, rü yema Cananéugü ga éstewaama rü oéstewaama yexmagüxũ, rü yema Amoréutanüxũ, rü Itítagü, rü Ferechéugü, rü Yebuchéugü ga ma̱xpűneanegu ãchiũgüxũ, rü Ebéugü ga ma̱xpűne ga Ermóũgu ãchiũgüxũ ga Mispáarü naanewa yexmagüxũ.

4Rü guxũma ga yema ãẽxgacügü rü inaxĩãchi namaxã ga norü churaragü, rü norü cowarugü, rü naweũgü ga daiwa namaxã naxĩxũne. Rü yema churaragü rü namuxũchi ñoma naxnücüte̱xe i márcutüwa ngẽxmacürüxũ.

5Rü guxũma ga yema ãẽxgacügü rü natü ga Merúũcutügu nangutaque̱xegü. Rü yexma nayapexgü nax yéma Iraétanüxũca̱x íyaxũãchixũca̱x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

6Natürü nüma ga Cori ya Tupana rü ñanagürü Yochuéxũ: —¡Taxű i nüxũ cumuũxũ erü choma rü tá cuxũ charüngũxẽxẽ! Erü moxũarü ngunexũ i ñaatama oragu rü cuxmẹxgu tá chanayixẽxẽ rü guxũxũtáma cudai. ¡Rü ngẽma norü cowarugü rü inapoepara, rü yima naweũgü ya daiwa namaxã naxĩxũne rü ínagu! = =ñanagürü.

7Rü yexguma nüma ga Yochué rü guxũma ga norü churaragümaxã naxcạx ínayaxüãchi. Rü ínayabaixgü rü natü ga Merúũcutügu namaxã nügü nadai.

8Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nanaporamaexẽxẽ ga Iraétanüxũ. Rü yemacạx norü uanügüxũ nibuxmüxẽxẽ rü nawe nangẽgü ñụxmata guma ĩane ga taxũne ga Chidóũwa rü Mirepóx-maíũwa nangugü rü ñụxmata Mispáarü éstewaama yexmaxũ ga doxonexũwa nangugü. Rü bai ga wüxi ga maxũxũ ga íyaxüxũ, rü guxũxũma nadai.

9Rü nüma ga Yochué rü nayanguxẽxẽ ga yema Cori ya Tupana namaxã nüxũ ixuxũ. Rü inanapoepara ga norü uanüarü cowarugü rü ínanagu ga naweũgü.

10-11Rü yemawena rü nüma ga Yochué rü nataegu rü nanapu ga guma ĩane ga Achóx. Yerü guma ĩanewa nixĩ ga norü uanügü nügümaxã inaxügagüxũ nax nügü nangũxẽẽgüxũcạx nax Iraétanüxũmaxã nügü nadạixũcạx. Rü nayamạx ga norü ãẹ̃xgacü ga guma ĩane rü nanadai ga guxũma ga duũxũgü ga nagu ãchiũgüxũ. Rü guma ĩane rü nagu napogüe rü nayagugü.

12Rü yemaacü nanadaiãcu ga guxũnema ga guma ĩanegü ga Iraétanüxũcạx nügü nutaquẹ̃xegüne. Rü nanadai ga norü ãẹ̃xgacügü rü nagu napogüe ga norü ĩanegü, yerü yemaacü nixĩ ga Yochuéxũ namuxũ ga gumá Tupanaarü duũ ga Moiché.

13Natürü nüma ga Iraétanüxũ rü tama ínanagu ga guma ĩanegü ga maxpűnewa yexmagüne. Natürü guma ĩane ga Achóxũxicatama nigugü.

14Rü taramaxã nanadai ga guxũma ga yema duũxũgü ga guma ĩanegügu ãchiũgüxũ rü bai ga wüxi ga maxũxũ. Rü yema naxũnagü rü ínanayauxũ rü guxũma ga norü yemaxũgü rü nanade.

**Nüma ga Yochué rü nayanguxẽxẽ ga yema Moiché namaxã nüxũ ixuxũ**


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichéxũ namu nax nadaiaxũ ga yema duũxũgü, rü nüma ga Moiché rü Yochuémaxã nüxũ nixu ga yema Tupanaarü mu. Rü nüma ga Yochué rü meama nayanguxẽxẽ ga guxũma ga yema Tupana Moichémaxã nüxũ ixuxũ.

16Rü nüma ga Yochué rü nayapu ga guxũma ga yema naane ga máxpüxanexũ rü guxũma ga yema naane ga Négue, rü guxũma ga yema naane ga Gochéũ, rü yema naane ga natü ga Yudáũarü metachinüxũ. Rü yemaacü nayapu ga guxũma ga yema máxpüxanexũ, rü yema doxonexũ nax Iraétanüxũarü yixĩxücax.

17-18Rü yema norü naane ga Iraétanüxũ, rü inaxügü ga maxpűne ga Aráxwa rü ínadaãchi ga Cheíwaama rü ñuxmata Baá-gáxwa nangu ga Líbanuarü doxonexũwa ga maxpűne ga Ermóũpechinüwa. Rü mucü ga taunecü ningegü nax nügü nadaixũ namaxã ga yema ãẽxgacügü ga yema naanewa yexmagüxũ. Rü nüma ga Yochué rü düxwa nüxũ narüporamae rü ínanayauxũ rü nanadai ga guxũma ga yema ãẽxgacügü.

19Rü yema duũxũgü ga ĩane ga Gabaóũcüãx ga Ebéutanüxũxicatama nixĩ ga Iraétanüxũmaxã nügümaxã namexẽẽgüxũ nax tama nügü nadaixũcax. Rü nüma ga Iraétanüxũ rü daiwa guxũma ga yema togü ga duũxũgüxũ narüporamae.

20Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nananuexẽxẽ ga yema uanügü nax Iraétanüxũmaxã nügü nadaixũcax. Rü yemacax Iraétanüxũaxű nanatauxchaxẽxẽ nax nadaiaxũcax ga guxũma ga yema duũxũgü rü taxuxũma nüxű ngechaxũtümüxũgüxũ yerü yemaacü nixĩ ga Cori ya Tupana ga Moichémaxã nüxũ yaxuxũ.

21Rü yexguma nixĩ ga Yochué ga nadaiãcuãxũ ga norü ĩanegü ga Anátanüxũ ga maxpűne ga Ebróũgu ãchiũgüxũ rü Debíxgu rü Anáxgu ãchiũgüxũ, rü guxũnema ga guma maxpűnegü ga Yudáanewa yexmagünegu, rü Iraéanewa yexmagünegu ãchiũgüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[22]Rü yemaacü bai ga wüxi ga Anátanüxũ ga íyaxüxũ ga Iraétanüxũarü naanewa. Rü Gáchaarü naanewa, rü Gáxarü naanewa rü Adúxarü naanewaxicatama nixĩ ga íyaxüxũ ga Anátanüxũ.

[23]Rü yemaacü nixĩ ga Yochué ga napuxũãxũ ga yema naanegü yema Cori ya Tupana Moichémaxã nüxũ ixuxũrüxũ. Rü ñu̱xũchi yema Iraétücumügüxũ nayanu ga yema naane nax wüxitücumüchigü nüxṹ yexmaxũca̱x ga noxrütama naane. Rü yemawena rü marü nataxuma ga dai ga yema naanewa.

## Yochué 12

### Ãe̱xgacügü ga Moiché nüxũ rüporamaexũ

[1]Rü nüma ga Iraétanüxũ rü taxre ga ãe̱xgacügüxũ narüporamae ga natü ga Yudáũarü éstewaama. Rü ñaagü nixĩ ga norü naane ga napugüxũ: Rü natü ga Arnóũwa inaxügü ñu̱xmata ma̱xpṹne ga Ermóũwa nangu. Rü namaxã nanangauxẽxẽ ga yema naane ga Yudáũarü doxonexũ ga éstewaama yexmaxũ.

[2-3]Rü nüma ga Chióũ rü Amoréutanüxũarü ãe̱xgacü nixĩ rü Ebóũgu naxãchiũ. Rü norü naane ga namaxã inacuáxũ rü Aroéwa inaxügü ñu̱xmata natü ga Arnóũcutüwa nangu. Rü yema natüarü doxonexũarü ngãxũwa inaxügü ñu̱xmata yema natü ga Yabóxcutüwa nangu. Rü yema nixĩ ga inaxügüxũ ga norü üyeane ga yema Amóũtanüxũ. Rü yema naane ga namaxã inacuáxũ rü Garaáxarü naanearü ngãxũwa nangu. Rü yexgumarüxũ ta namaxã inacua̱x ga Yudáũarü doxonexũ ga éstewaama yexmaxũ. Yema rü inaxügü ga nataxa ga Quinérexwa ñu̱xmata Már ya Ngearü Maxṹáxũwa nangu ga Bex-yechimóxwaama, rü súrwaama nadaxüchi ñu̱xmata ma̱xpṹne ga Picháپechinüwa nangu.

[4]Rü yema to ga ãe̱xgacü rü Óx ga Bacháũarü ãe̱xgacü nixĩ rü nüxicatama nixĩ ga Refátanüxũwa íyaxüxũ. Nüma rü namaxã inacua̱x ga ĩane ga Atarú rü Edréi.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5Rü yema naane ga namaxã inacuáxũ̃ ga Óx rü inaxügü ga mąxpűne ga Ermóũ̃wa rü Chacáwa, rü guxũ̃ma ga Bacháũ̃arü naanewa nada ñųxmata nawa nangu ga üyeane ga Guechúx rü Maacá. Rü yéma rü nadapetü ñųxmata Garaáxarü naanearü ngãxũ̃wa nangu ga ngextá iyacuáxũ̃wa ga yema naane ga gumá Ebóũ̃arü ãę̃xgacü ga Chióũ̃ namaxã icuáxũ̃.

6Rü nüma ga Moiché rü namaxã ga Iraétanüxũ̃ rü yema taxre ga ãę̃xgacügüxũ̃ narüporamae rü nanadai. Rü nüma ga Moiché rü yema naane rü Rubéũ̃tanüxũ̃na nanaxã, rü Gáxtanüxũ̃na nanaxã, rü ngãxũ̃tücumü ga Manachétanüxũ̃na rü ta nanaxã.

### Ãę̃xgacügü ga Yochué nüxũ̃ rüporamaexũ̃

7Rü nüma ga Yochué namaxã ga yema Iraétanüxũ̃ rü nanadai ga guxũ̃ma ga yema ãę̃xgacügü ga Yudáũ̃arü oéstewaama yexmagüxũ̃. Rü ĩane ga Baágáxwa ga Líbanuarü doxonexũ̃wa inaxügü rü guxũ̃xũ̃ma nadai ñųxmata guma mąxpűne ga Aráxwa nangugü nax nadaiaxũ̃. Rü guma mąxpűne rü Cheíanearü ügüwa nayexma. Rü yema ãę̃xgacügü ga nadąįxũ̃arü naane nixĩ ga Yochué rü wüxichigü ga Iraétücumügüxũ̃ yanuxũ̃ nax noxrü yaxĩgüxũ̃cąx.

8Rü yema naane ga napuxũ̃xũ̃ rü mąxpűxanexũ̃ nixĩ, rü yema mąxpűnegüarü doxonexũ̃ nixĩ, rü natü ga Yudáũ̃arü metachinüanexũ̃ nixĩ, rü mąxpűanepechinügü nixĩ, rü yema naxnücüanexũ̃ ga súrwaama üxũ̃ nixĩ, rü yema Négue nixĩ. Rü yema naanegü rü noxri rü Itítanüxũ̃güarü, rü Amoréutanüxũ̃güarü, rü Cananéugüarü, rü Ferechéugüarü, rü Ebéugüarü, rü Yebuchéugüarüchirẹx nixĩgü.

9Rü yema ãę̃xgacügü ga Yochué rü Iraétanüxũ̃ daixũ̃ rü ñaagü nixĩ:

10Ĩane ga Yericúarü ãę̃xgacü, rü Beténa ngaicamane ga ĩane ga Áiarü ãę̃xgacü, rü ĩane ga Yerucharéũ̃arü ãę̃xgacü, rü ĩane ga Ebróũ̃arü ãę̃xgacü, rü ĩane ga Yamúxarü

11ãę̃xgacü, rü Láquiarü ãę̃xgacü, rü

12Egróũ̃arü ãę̃xgacü, rü Guécheárü ãę̃xgacü, rü

13Debíxarü ãę̃xgacü, rü Yédexarü ãę̃xgacü, rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

14Ormáarü ãẽxgacü, rü Aráxarü ãẽxgacü, rü

15Lixnáarü ãẽxgacü, rü Aduráũarü ãẽxgacü, rü

16Machedáarü ãẽxgacü, rü Betéarü ãẽxgacü, rü

17Tapúaarü ãẽxgacü, rü Éfearü ãẽxgacü, rü

18Aféxarü ãẽxgacü, rü Charóũarü ãẽxgacü, rü

19Madóũarü ãẽxgacü, rü Achóxarü ãẽxgacü, rü

20Chimróũ-meróũarü ãẽxgacü, rü Axcháarü ãẽxgacü, rü

21Taanáxarü ãẽxgacü, rü Meguíduarü ãẽxgacü, rü

22Quédexarü ãẽxgacü, rü ĩane ga Yoxneáũ ga Carméruarü maxpűnewa yexmanearü ãẽxgacü, rü

23ĩane ga Dóx ga Nafóx Dóxanewa yexmanearü ãẽxgacü, rü ĩane ga Goíũ ga Guirigáanewa yexmaxnearü ãẽxgacü, rü ĩane ga Tircháarü

24ãẽxgacü. Rü yema ãẽxgacügü rü guxũwama 31 nixĩ.

## Yochué 13

### Naane ga taxũta yapugüxũ

1Rü yexguma marü nayaxgu ga Yochué rü Cori ya Tupana rü ñanagürü nüxũ:
—Cuma rü marü cuya rü muxũma i naane ínayaxügüama nax penapuxũxũcax.

2-3Rü guxũma i ngẽma naane i Firitéugüarü rü ínayaxü, rü ngẽxgumarüxũ ta i ngẽma naane i Guechuréugüarü rü ínayaxü. Rü ngẽma naane rü natü i Chióũwa inaxügü i Equítuanearü éstewaama, rü nida ñuxmata Ecróũarü üyeanewa nangu i nórtewaama. Rü ngẽma naane rü Cananéugüarü nixĩ rü nawa nangẽxmagü i 5 i ãẽxgacügü i Firitéugü. Rü norü ĩanegü rü daagü nixĩ: Gácha, rü Adúx, rü Acharóũ, rü Gáx, rü Ecróũ. Rü ngẽxgumarüxũ ta ínayaxü i ngẽma naane i Abéugü nawa ngẽxmagüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[4]Rü súrwaama nangẽxma ta i Cananéugüarü naane i íyaxüxũ̃ nax penapuxũ̃xũ̃ca̱x. Rü Chidóũ̃tanüxũ̃arü ĩane ga Mexárawa inaxügü rü nida ña̱xmata Aféxwa nangu i Amoréutanüxũ̃arü üyeanewa.

[5]Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta ínayaxü i Guebácüã̱xgüarü naane rü guxũ̃ma i Líbanuarü naane i éstewaama. Rü ngẽma naane rü yima ma̱xpṹne ya Ermóũ̃pechinüwa ngẽxmane i Baá-gáxwa inaxügü, rü nida ña̱xmata ĩane i Amáca̱x íxücuxũ̃wa nangu.

[6]Rü Iraétanüxũ̃pe̱xewa tá íchanawoxũ̃ i Chidóũ̃cüã̱xgü rü guxũ̃ma i ngẽma duũ̃xũ̃gü i ngẽma máxpü̱xanexũ̃gu ãchiũ̃güxũ̃. Rü Líbanuwa tá ichanaxügü nax íchanawoxũ̃xũ̃ ña̱xmatáta Mirepóx-maíũ̃wa nangu. Natürü i cuma rü tá ngẽma Iraétanüxũ̃xũ̃ cuyanu i ngẽma naane yema cumaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ãcü.

[7]¡Rü yanu i ngẽma naane nüxũ̃ i ngẽma 9 tücumü i Iraétanüxũ̃, rü ña̱xũchi ngẽma ngãxũ̃tücumü i Manachétanüxũ̃! ==ñanagürü ga Tupana.

### Naanegü ga Manachéarü, rü Rubéũ̃arü rü Gáxarü

[8]Rü yexguma Moiché namaxã nuegu ga yema naane ga Yudáũ̃arü éstewaama yexmaxũ̃ rü Rubéũ̃arü duũ̃xũ̃gü rü Gáxarü duũ̃xũ̃gü, rü ngãxũ̃tücumü ga Manachéarü duũ̃xũ̃gü rü marü nanayauxgü ga norü naane ga nüxna ixüchigüxũ̃.

[9-10]Rü yema naane ga nüxna üxũ̃ rü inaxügü nawa ga guma ĩane ga Aroé ga natü ga Arnóũ̃cutüwa yexmane. Rü namaxã nangau ga guma ĩane ga yema doxonexũ̃arü ngãxũ̃wa yexmane. Rü ma̱xpṹne ga Medebáarü metachinüxũ̃wa nada ga yema naane ña̱xmata ĩane ga Dibóũ̃wa nangu. Rü namaxã nanangau ga guxũ̃nema ga norü ĩanegü ga Chióũ̃ ga Amoréutanüxũ̃arü ãẽ̱xgacü ga Ebóũ̃gu ãchiũ̃cü. Rü yemaacü ga yema naane ga Iraétanüxũ̃na üxũ̃ rü Amóũ̃tanüxũ̃arü üyeanewa nangu.

[11-12]Rü nanayauxgü ta ga Garaáxane, rü Guechuréuane, rü Maacáane, rü naétü ga guma ma̱xpṹne ga Ermóũ̃, rü guxũ̃ma ga Bacháũ̃ane ña̱xmata Chacáwa nangu. Rü namaxã nangau ga yema naanegü ga Bacháũ̃anearü ãẽ̱xgacü ga Óx namaxã icuáxũ̃. Rü nüma ga Óx rü Atarúwa rü Edréiwa ãẽ̱xgacü nixĩ. Rü yexguma Moiché yema Refátanüxũ̃xũ̃ rüporamaegu rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ínawoxũãgu ga yema naanewa rü nüma ga Óx nixĩ ga Refátanüxũ ga nawa iyacuáxũ.

13Natürü yema Guechúxanecüa̱xgü rü Maacáanecüa̱xgü rü tama ínawoxũ nawa ga yema naane, rü Iraétanüwatama namaxẽ. Rü ñu̱xma rü ta Iraétanüwatama nangẽxmagü.

14Rü yema Lebítanüxũ, rü nüma ga Moiché rü taxuxũma ga naane nüxna naxã, yerü nüxna naxü ga yema ãmaregü ga Iraétanüxũ Tupanaca̱x íguxũ. Yerü yemaacü nixĩ ga Tupana namaxã naxueguxũ.

15Rü nüma ga Moiché rü Rubéũtücumüxũ nayanu ga norü naane na̱expü̱x nax ñuxre yixĩxũ ga norü mu.

16-17Rü yema norü naane rü inaxügü nawa ga guma ĩane ga Aroé ga natü ga Arnóũcutüwa yexmane. Rü namaxã nanangauxẽxẽ ga guma ĩane ga yema doxonexũarü ngãxũwa yexmane. Rü yema naane rü nawa nada ga yema doxonexũ ga ĩane ga Medebá nawa yexmaxũ ñu̱xmata ĩane ga Ebóũwa nangu. Rü namaxã nanangauxẽxẽ ga guxũnema ga guma ĩanegü ga yema doxonexũwa yexmagüne ga Dibóũ, rü Bamóx-baá, rü Bex-baá-meóũ,

18-19rü Yaácha, rü Caremóx, rü Mepáax, rü Quiriaxtaíũ, rü Chibá, rü Chérex-cháax ga yema doxonexũarü ma̱xpűnewa yexmagüne,

20-21rü Bex-peúx, rü Bex-yechimóx, rü yema naanegü ga ma̱xpűne ga Pichápechinüwa yexmagüne, rü guma ĩanegü ga yema doxonexũwa yexmagüne, rü guxũma ga yema naanegü ga Amoréugüarü ã̱exgacü ga Chióũ ga Ebóũcüa̱x namaxã icuáxũ. Rü nüma ga Moiché rü Chióũxũ rü Madiáũgüarü ã̱exgacügüxũ narüporamae. Rü yemagü rü Éwi, rü Requéũ, rü Chú, rü Úru, rü Réba nixĩgü.

22Rü nüma ga Iraétanüxũ rü nayama̱xgü ta ga gumá Balaáũ ga Beúx nane ga nüxũ cuáxcü ga yema tá ngupetüxũ. Rü nanadai ga muxũma ga togü.

23Rü yema naane ga Rubéũtücumüna naxãxũ rü Rubéũtanüxũxũ nayanu na̱expü̱x ga ñuxre yixĩxũ ga norü mu. Rü yexgumarüxũ ta nüxũ nayanu ga


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

guxũnema ga guma ĩanegü ga itaxũne rü ĩanexacügü ñu̱xmata natü ga Yudáũwa nangu.

24Rü nüma ga Moiché rü yexgumarüxũ ta Gáxtücumüxũ nayanu ga norü naane na̱expu̱x nax ñuxre yixĩxũ ga norü mu ga natanüxũ ga Gáx.

25-26Rü yema naane ga Gáxarü duũxũgüna üxũ rü Yachéxwa inaxügü, rü namaxã nanangauxẽxẽ ga guxũnema ga ĩanegü ga Garaáxanewa yexmagüne. Rü naétü nüxna nanaxã ga ngãxũgu ga Amóũtanüxũarü naane rü ñu̱xmata nawa nangu ga guma ĩane ga Aroé ga Rabáarü to̱xma̱xtawa yexmane. Rü naétü nüxna nanaxã ga yema naane ga Ebóũ, rü Ramáx-mispé, rü Betoníũarü ngãxũwa yexmaxũ. Rü yexgumarüxũ ta nüxna nanaxã ga yema naane ga Maanaíũ rü Debíxwa yexmaxũ ga üyeanearü ngãxũwa.

27Rü yema ínadoxonexũwa rü nüxna naxü ta ga ĩanegü ga Bex-aráũ, rü Bex-nimrá, rü Chucóx, rü Chafóũ. Rü yexgumarüxũ ta nüxna nanaxã ga yema naane ga íyaxüxũ ga yexguma yamáagu ga Chióũ ga Ebóũarü ãẽxgacü. Rü yemaacü ga yema Gáxarü naane rü Yudáũarü éstewaama nayexma ñu̱xmata naxtaxa ga Quinérexarü súrwa nangu.

28Rü gumagü nixĩ ga ĩanegü ga itaxũne rü ixíxrane ga nüxna üxũne ga Gáxtücumü na̱expu̱x nax ñuxre yixĩxũ ga norü mu ga natanüxũ ga Gáx.

29Rü nüma ga Moiché rü yexgumarüxũ ta yema ngãxũ ga Manachétücumügü rü nüxũ nayanu ga norü naane na̱expu̱x ga ñuxre nax yixĩxũ ga norü mu ga natanüxũ ga Manaché.

30-31Rü yema naane ga nüxna üxũ ga yema ngãxũ ga Manachétücumü, rü yema nixĩ ga naane ga ũpa Bacháũarü ãẽxgacü ga Óxarü ixĩxũ. Rü yema nixĩ ga guxũma ga Bacháũane ga Maanaíũwa ixügüxũ. Rü namaxã nanangauxẽxẽ ga guma 60 ga ĩanegü ga Yaíxme̱xẽwa yexmagüne, rü ngãxũ ga Garaáxane rü ñu̱xũchi guma ĩanegü ga Atarú rü Edréi. Rü guxũma ga yema naanegü rü yema ngãxũtücumü ga Manaché nane ga Maquítaagüna nanaxã. Rü Moiché nüxũ nayanu na̱expu̱x ga ñuxre nax yixĩxũ ga natanüxũarü mu ga Maquí.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

32Rü yemaacü nixĩ ga Moiché ga iyanuãxũ̃ ga Moáarü naane ga natü ga Yudáũ̃arü éstewaama yexmaxũ̃ ga Yericúarü tọxmạxtawa.

33Natürü yema Lebítücumü rü taxuxũ̃ma ga naane nüxna naxã, rü ñanagürümare nüxũ̃: —Yimá Cori ya Iraétanüxũ̃arü Tupana, rü yimá nixĩ ya perü ngũ̃xẽẽruxũ̃ ixĩcü = =ñanagürü nüxũ̃.

## Yochué 14

### Yochué rü namaxã nanue ga Canaáũ̃ane

1Rü nüma ga Yochué rü gumá chacherdóte ga Ereachá, rü ñụxũchi yema Iraétanüxũ̃arü ãẹ̃xgacügü nixĩ ga nüxũ̃ yanuxũ̃ ga yema Canaáũ̃arü naane.

2Rü yema naane rü sortéuãcü nixĩ ga nüxũ̃ yanuaxũ̃ ga yema 9 tücumü ga Iraétanüxũ̃ rü yema ngãxũ̃tücumü ga Manachétanüxũ̃, yerü yemaacü nixĩ ga Cori ya Tupana ga Moichémaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃.

3Natürü nüma ga Moiché rü natü ga Yudáũ̃arü tocutüwa rü marü ũ̃pa nüxíra nüxũ̃ nayanu ga norü naane ga Rubéũ̃tücumü rü Gáxtücumü rü ngãxũ̃tücumü ga Manachétanüxũ̃. Natürü ga Lebítanüxũ̃ rü taxuxũ̃ma ga naane nüxna naxã.

4Rü yema Yúchetaagü rü taxretücumü nixĩ, rü yema nixĩ ga Manachétanüxũ̃ rü Efraíũ̃tanüxũ̃. Natürü ga Lebítanüxũ̃ rü taxuxũ̃ma ga naane nüxna naxã. Rü ĩanegüxica nüxna naxãgü nax nawa namaxẽxũ̃cạx. Rü guma ĩanegü rü nüxũ̃́ nayexmagü ga norü naanegü nax nawa nayaexẽẽãxũ̃cạx ga norü wocagü rü carnérugü.

5Rü yemaacü nixĩ ga Yochué iyanuãxũ̃ ga yema naane nüxũ̃ ga Iraétanüxũ̃. Yerü yemaacü nixĩ ga Cori ya Tupana ga Moichémaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃.

### Caréxtanüxũ̃na üxũ̃ ga naane

6Rü yema Iraétanüxũ̃ ga Yudátanüxũ̃wa ügüxũ̃ rü Guirigáwa naxĩ nax Yochuémaxã yanadexagüxũ̃cạx. Rü nüma ga Caréx ga Quenétanüwa ücü ga Yeponé nane, rü Yochuéxũ̃ ñanagürü: —¡Nüxna nacuạxãchi ga yema ore ga Cori ya Tupana norü duũ̃ ga Moichémaxã nüxũ̃ ixuxũ̃ ga tachiga ga chianexũ̃ ga Cadé-banéawa!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]Rü choma rü 40 ga taunecü choxű nayexma ga yexguma Moiché Cadébanéawa choxű imuãchigu nax chayangugüxűca̲x ga ñoma Canaáűane. Rü yexguma chataegugu rü meama namaxã nüxű chixu rü name nax ngẽma naanegu ichocuxű.

[8]Natürü ga yema togü ga chomücügü rü nüxű nixu nax naxãűcümaxű, rü yemaacü duűxűgüxű namuűexẽxẽ, rü yemaca̲x ínayaxoetanüãchi ga nagu nax nachocuxű ga ñaa naane. Natürü ga choma rü tama nüxű icharüngüma ga Tupanaarü uneta rü nagu charüxĩnüecha.

[9]Rü yexguma ga nüma ga Moiché rü meama chomaxã naxüga rü ñanagürü choxű: “Ngẽma naane ga nawa cunguxű rü cuxrütátama nixĩ rü cutaagüarü tá nixĩ, erü aixcüma naga cuxĩnü ya tórü Cori ya Tupana”, ñanagürü.

[10]Rü ñu̲xma rü marü 45 ga taunecü nangupetü nax Cori ya Tupana rü Moichémaxã nüxű yaxuxű ga yema ore ga yexguma Iraétanüxű ínachianexűwa iyexmagügu. Rü yema chomaxã inaxunetaxűca̲x rü ñu̲xma rü ta chamaxű woo 85 ya taunecü choxű ngẽxmaxű.

[11]Rü ñu̲xma rü ta chapora yexguma Moiché ñaa naanearü ngugüwa choxű muxűrüűtama, rü yexgumarüűtama choxű natauxcha i ñu̲xma nax ichaxũãchixű nax daiwa chaxũxű.

[12]Rü ngẽmaca̲x i ñu̲xmax rü cuxna naxca̲x chaca nax choxna cunaxãxűca̲x i ngẽma naane i ma̲xpűneáxű ga nümatama ga Cori ya Tupana chomaxã namaxã ixunetaxű nax choxna naxããxűca̲x. Rü cumax, Pa Yochuéx, rü meama nüxű cucua̲x nax ñu̲xma rü ta nangẽxmagüxű i ngẽma nataagü ga gumá Anáx ga taxüchicü rü máchanexűchicütanüxű. Rü ngẽma norü ĩanegü rü nita rü meama ínapoxegugü. Natürü i chomax rü nüxű chacua̲x nax Cori ya Tupana rü tá choxű nangűxẽẽxű nax ngéma ínawoxűãxűca̲x, yema chomaxã nüxű yaxuxűrüűtama ==ñanagürü ga Caréx.

[13]Rü yexguma ga nüma ga Yochué rü Tupanaégagu mexű Caréxmaxã naxuegu. Rü nüxna nanaxã ga Ebróűarü naane nax noxrü yixĩxűca̲x rü nataagüarü yixĩxűca̲x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[14]Rü yemaacü nixĩ ga Ebróũarü naane ga Caréxarü yixĩxũ, rü ñu̱xma rü ta rü nataagüarü yixĩxũ. Yerü nüma ga Caréx rü aixcüma Cori ya Iraétanüxũarü Tupanaga naxĩnü.

[15]Rü yema nüxíraxũxũ ga naéga ga guma ma̱xpṹne ga Ebróũ rü Quiriáx-abá nixĩ; yerü nüma ga Abá rü Anáxtanüxũtanüwa itaégacüüxũ nixĩ. Rü yemawena rü marü tama nügü nadai ga yema naanewa.

## Yochué 15

### Yudátanüxũarü naane

[1]Rü yema naane ga sortéuãcü Yudátanüxũna üxũ rü Edóũarü üyeanewa nangu. Rü norü súrwaama nida ñu̱xmata yema naxnücüane ga Chíũgu ãégaxũwa nangu.

[2]Rü norü üyeane rü Már i Ngearü Maxṹãxũarü súr iyacuáxũwa inaxügü.

[3-4]Rü súrwaama nada ga yema naane. Rü ma̱xpṹne ga Acabíũpechinüwa nadapetü rü yema naxnücüane ga Chíũwa nadapetü, rü Cadé-banéaarü súrwa nangu. Rü yéma rü inidaama ñu̱xmata ĩane ya Eróũwa nangu. Rü yéma ínadaãchi rü ñu̱xmata ĩane ga Adáwa nangu. Rü yexma ínayapoegu ñu̱xmata Cacáwa nangu. Rü yéma nida ñu̱xmata Asmóũwa nangu. Rü yéma rü inida ñu̱xmata nawa nangu ga Equítuanearü natüacü. Rü Már Mediteráneugu nayacua̱x. Yema nixĩ ga norü üyeane ga súrwaama üxũ ga yema Yudátanüxũarü naane.

[5-6]Rü yema éstewaama üxũ ga norü üyeane, rü guxũma ga yema Már i Ngearü Maxṹãxũ nixĩ ñu̱xmata natü ga Yudáũ írügoxchinexũwa nangu. Rü yéma nixĩ ga inaxügüxũ ga norü üyeane ga nórtewaama üxũ. Rü Bex-oráwaama nada, rü yemaacü Bex-arabáarü nórtewaama nadapetü ñu̱xmata guma nuta ga tacü ga Rubéũ nane ga Boáũgu ãégacüwa nangu.

[7-8]Rü yéma rü yema doxonexũ ga Acóxwa ínadaãchi rü Debíxwa nada. Rü yéma rü ínayapo ñu̱xmata ĩane ga Guirigáwa nangu. Rü guma Guirigá rü Adumíũarü tuãchixũarü to̱xma̱xtawa nayexma ga natüxacüarü súrwa. Rü yéma rü yema norü üyeane nadapetü nawa ga natüacü ga En-chemé. Rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yéma rü inida ñu̱xmata yema to ga natüacü ga En-roguéxwa nangu. Rü yéma rü nadapetü nawa ga doxonexũ̃ ga Ben-inóũ̃ rü Yebúarü tuãchixũ̃arü súrwaama nangu. Rü guma ma̱xpṹne ga Yebú rü to ga naéga rü Yerucharéũ̃ nixĩ. Rü ñu̱xũchi ga yema üyeane rü ínadaãchi nawa ga guma ma̱xpṹne ga Inóũ̃arü metachinüxũ̃arü oéstewa yexmane. Rü ñu̱xũchi Refaíũ̃ ga metachinüxũ̃arü nórtewaama nada.

9Rü guma ma̱xpṹneétügu ínayapo rü nida ñu̱xmata natüacü ga Netóawa nangu. Rü yéma nadapetü ñu̱xmata nawa nangu ga guma ĩanegü ga ma̱xpṹne ga Efróũ̃wa yexmagüne. Rü ĩane ga Baaráwa nadapetü. Rü to ga naéga rü Quiriáx-yearíũ̃ nixĩ.

10Rü Baaráwa rü oéstewaama nada ga yema üyeane rü ñu̱xmata ma̱xpṹne ya Cheíwa nangu. Rü Quecharóũ̃wa nadapetü rü guma ma̱xpṹne ga Yearíũ̃arü nórtecüwawaama nadapetü nax Bex-chemé̱wa yanadaexũ̃ca̱x. Rü yéma Tináwa nadapetü.

11Rü yéma rü inida rü ma̱xpṹne ga Ecróũ̃arü tuãchi ga nórtewa yexmaxũ̃wa nadapetü. Rü yéma rü ĩane ga Chicróũ̃wa nada rü ma̱xpṹne ga Baaráwa nadapetü ñu̱xmata Yaxnéewa inarügo. Rü Már Mediteráneugu nayacua̱x ga norü üyeane.

12Rü yema norü üyeane ga oéstewaama yexmaxũ̃ rü Már Mediteráneu nixĩ. Rü yemagu nayacua̱x ga norü naanearü üyeanegü ga yema Yudátanüxũ̃. Rü yemaacü nixĩ ga nügümaxã yayauxyegüãxũ̃ ga yema Yudátücumü.

### Caréx rü nayapu ga ĩanegü ga Ebróũ̃ rü Debíx
(Jue. 1.10-15)

13Rü nüma ga Yochué rü Yudátanüxũ̃arü naanewa nixĩ ga Caréx ga Yeponé nanena tanaxãxũ̃ ga naane. Yerü yemaacü nixĩ ga Cori ya Tupana ga namuaxũ̃. Rü guma ĩane ga nüxna naxãxũ̃ne nixĩ ga Quiriáx-abá. Rü to ga naéga nixĩ ga Ebróũ̃. Rü noxri guma nixĩ ga Anáxarü ĩane ga taxũ̃ne ga nawa nayexmagüne ga nataagü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

14Rü nüma ga Caréx rü guma ĩanewa nixĩ ga ínawoxũãxũ ga nataagü ga yema tomaepu̱x ga Anáx nanegü. Rü wüxi nixĩ ga Chechái, rü to nixĩ ga Aimáũ, rü to nixĩ ga Tarmái.

15Rü yemawena inaxĩãchi nax ĩane ga Debíxwa maxẽxũ ga duũxũgüca̱x íyaxüãchixũ. Rü guma ĩane rü noxri rü Quiriáx-chéfe nixĩ ga naéga.

16Rü nümax ga Caréx rü ñanagürü: —Yíxema naxca̱x íyaxũãchixe rü nüxũ rüporamaexẽ i ngẽma duũxũgü i Debíxwa maxẽxũ rü choma rü tá tüxũ chaxüma̱x ngĩmaxã i chauxacü i Áxcha ==ñanagürü.

17Rü gumá naxca̱x íyagoõchicü rü nüxũ rüporamaecü ga yema duũxũgü ga guma ĩane ga Debíxwa maxẽxũ, rü Caréxmágü ga Otonié ga Quená nane nixĩ. Rü nümax ga Caréx rü nüxna ngĩxũ namu ga naxacü ga Áxcha.

18Rü yema ngunexũ ga nagu yangĩgüxũgu rü nüma ga Otonié ngĩxũ ñanagürü ga naxma̱x: —¡Namaxã nüxũ ixu ya cunatü nax tüxna naxããxũca̱x i wüxi i naane i nagu itoegüxũ! ==ñanagürü. Rü yexguma ga ngĩma rü irüxüe ga ngĩrü búrutawa. Rü nüma ga Caréx rü ngĩxna naca rü ñanagürü: —¿Ta̱xacü cunaxwa̱xe nax cuxna chanaxãxũ? ==ñanagürü.

19Rü ngĩma rü inangãxũ rü ngĩgürügü: —Chanaxwa̱xe i choxũ curüngũxẽxẽ. Marü choxna cunaxã i ngẽma naane i naxnücüxica ixĩxũ i Néguewa. ¡Rü choxna naxã ta i naane i natüacüáxũ! ==ngĩgürügü. Rü nüma ga Caréx rü ngĩxna nanaxã ga naane ga máxpu̱xanexũ ga natüacüáxũ rü naane ga doxonexũ ga natüacüáxũ.

### Yudátanüxũarü duũxũgüarü ĩanegü

20Ñaagü nixĩ ga yema naanegü ga nayauxgüxũ ga Yudáarü duũxũgü. Rü yema naane nixĩ ga nügü yanuxũ ga Yudátanüxũ na̱expu̱x ga ñuxre nax yixĩxũ ga norü mu.

21-25Rü guma ĩanegü ga nayauxgüne nawa ga naane ga súrwaama üxũ ga Edóũmaxã íyaxüyeanexũwa rü daagü nixĩ: Caxcheé, rü Édex, rü Yagúx, rü Quiná, rü Dimoná, rü Adadá, rü Quéde, rü Achóx, rü Ixnáũ, rü Chíx, rü Téreũ,


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

rü Bearóx, rü Achóx-adatá, rü Querióx, rü Eróũ̃. Rü to ga naéga nixĩ ga Achóx.

26-32Rü Amáũ̃, rü Chemá, rü Moradá, rü Achá-gadá, rü Esmóũ̃, rü Bex-pérex, rü Achá-chuá, rü Bechéba, rü Bichotía, rü Baará, rü Iyíũ̃, rü Écheũ̃, rü Etoráx, rü Quechí, rü Ormá, rü Chicáx, rü Maxmaná, rü Chanchaná, rü Lebaóx, rü Chiríũ̃, rü En-rimóũ̃. Rü guxũ̃wama rü 29 ga ĩanegü nixĩ ga norü mu, rü naétü ga norü ĩanexacügü.

33-36Rü yema ínadoxonexũ̃wa nüxna ügüne ya ĩanegü rü daagü nixĩ: Rü Etaóũ̃, rü Chorá, rü Achaná, rü Chanóa, rü En-ganíũ̃, rü Tapúa, rü Enáũ̃, rü Yamúx, rü Aduráũ̃, rü Chocó, rü Achecá, rü Chaaraíũ̃, rü Aditaíũ̃, rü Guederá, rü Guederotaíũ̃. Rü 14 ga ĩanegü nixĩ rü naétü ga norü ĩanexacügü.

37-41Rü naigü ga ĩanegü ga yema doxonexũ̃wa rü daagü nixĩ: Rü ĩanegü ga Chenáũ̃, rü Adachá, rü Midáx-gáx, rü Direáũ̃, rü Mispá rü Yoxteé, rü Láqui, rü Bucá, rü Egróũ̃, rü Cabóũ̃, rü Lamáũ̃, rü Quití, rü Guederóx, rü Bex-dagóũ̃, rü Naamá rü Maquedá. Rü 16 ga ĩane nixĩ, rü naétü ga norü ĩanexacügü.

42-44Rü naigü ga ĩanegü ga yema doxonexũ̃wa rü daagü nixĩ: Lixná, rü Étex, rü Acháũ̃, rü Yíta, rü Achéna, rü Nechíx rü Queirá, rü Achíx, rü Marechá. Rü 9 ga ĩane nixĩ, rü naétü ga norü ĩanexacügü.

45-46Rü oéstewaama nüxna naxü ga guma ĩane ga Ecróũ̃ namaxã ya norü ĩanexacügü. Rü Ecróũ̃wa ne nada rü ñu̱xmata Már Mediteráneuwa nangu. Rü namaxã nangau ga guxũ̃ma ga yema naane ga Adúxna ngaicamaxũ̃ namaxã ga norü ĩanexacügü.

47Rü yexgumarüxũ̃ ta nüxna naxű̃ ga guma ĩane ga Adúx namaxã ga norü ĩanexacügü rü guma ĩane ga Gácha namaxã ga norü ĩanexacügü. Rü yema Yudátanüxũ̃arü naane rü yema natüxacü ga Equítuanewa yexmaxũ̃wa nangu, rü namaxã nangau ga naxpechinü ga Már Mediteráneu.

48-51Rü yema ínamáxpü̱xanexũ̃wa rü guma ĩanegü ga nayauxgüne ga Yudátanüxũ̃ rü daagü nixĩ: Chamí, rü Yatíx, rü Chocó, rü Daná, rü Quiriáx-


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

chaná (rü to ga naéga nixĩ ga Debíx), rü Anáx, rü Etemóa, rü Aníũ̃, rü Gochéũ̃, rü Oróũ̃, rü Guiró. Rü 11 ga ĩane nixĩ, rü naétü ga norü ĩanexacügü.

52-54Rü yexgumarüxũ̃ tá nüxna naxṹ ya daa ĩanegü: Aráx, rü Dumá, rü Echáũ̃, rü Yanúũ̃, rü Bex-tapúa, rü Afecá, rü Ũtá, rü Quiriáx-abá (rü to ga naéga nixĩ ga Ebróũ̃), rü Chióx. Rü 9 ga ĩanegü nixĩ, rü naétü ga norü ĩanexacügü.

55-57Rü nai ga ĩanegü ga nayauxgüne rü daagü nixĩ: Maóũ̃, rü Carméx, rü Chíx, rü Yutá, rü Yereé, rü Yoxdeáũ̃, rü Chanóa, rü Caíũ̃, rü Guibeá, rü Tiná. Rü 10 ga ĩane nixĩ, rü naétü ga norü ĩanexacügü.

58-59Rü nai ga ĩanegü ga nayauxgüne rü daagü nixĩ: Arú, rü Bex-chú, rü Guedóx, rü Maaráx, rü Bex-anúx, rü Etecóũ̃. Rü 6 ga ĩanegü nixĩ, rü naétü ga norü ĩanexacügü.

60Rü nai ga ĩane ga nayauxgüne nixĩ ga daagü: Quiriáx-baá ga to ga naéga nixĩ ga Quiriáx-yearíũ̃, rü Rabá rü naétü ga norü ĩanexacügü.

61-62Rü yema ínanaxnücüanexũ̃wa rü guma ĩanegü ga nayauxgüne rü daagü nixĩ: Bex-arabá, rü Midíũ̃ rü Checacá, rü Nixcháũ̃, rü ĩane ga Yucüra, rü En-gádi. Rü 6 ga ĩane nixĩ, rü naétü ga norü ĩanexacügü.

63Natürü yema Yudátanüxũ̃ rü taxucürüwama Yerucharéũ̃wa ínanawoxũ̃ ga Yebuchéugü ga yexma ãchiũ̃güxũ̃. Rü ngẽmacax i ngẽma Yebuchéugü rü ñuxma rü ta wüxigu Yudátanüxũ̃maxã Yerucharéũ̃wa namaxẽ.

## Yochué 16

### Naane ga Yúche nanegü ga Efraíũ̃ rü Manachéna üxũ̃

1Yema naane ga sortéuwa nüxna üxũ̃ ga Yúchetaagü rü natü ga Yudáũ̃arü éstewaama inaxügü meama Yericúarü natüxacügüwa. Rü yéma rü naxnücüanexũ̃wa nada. Rü ñuxũchi nagu nida ga guma maxpṹnegü ga Yericúwa ixügüne ñuxmata Betéwa nangu.

2-3Rü Beté rü to ga naéga rü Lúx nixĩ. Rü guma ĩanewa rü inida rü Arquítanüxũ̃arü naanewa nadapetü ñuxmata Atarúwa nangu. Rü yéma rü oéstewaama nada. Rü Yapéxtanüxũ̃arü naanewa narüdae ñuxmata Bex-


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

oróũwa nangu. Rü yéma rü nadapetü ñu̱xmata Guéchewa nangu. Rü yéma rü inida ñu̱xmata Már Mediteráneugu nayacua̱x ga yema üyeane.

4Rü yema nixĩ ga naanegü ga nayauxgüxũ̃ ga Manachétücumü rü Efraíũ̃tücumü ga Yúchetaagü ixĩgüxũ̃.

### Efraíũ̃tanüxũ̃na üxũ̃ ga naane

5Rü yema Efraíũ̃tanüxũ̃arü naanearü üyeane rü Atarú-adáxwa inaxügü ga éstewaama. Rü ínadaãchi ñu̱xmata guma ĩane ga Dauxũ̃wa Yexmane ga Bex-oróũwa nangu.

6-7Rü yéma rü inida rü ñu̱xmata Már Mediteráneuwa nangu. Rü yema norü naanearü üyeane ga nórtewaama üxũ̃ rü Mixmetáx nixĩ. Rü yéma rü éstewaama nada rü ñu̱xmata Taanax-chirówa nangu. Rü ñu̱xũchi Yanóawa nadapetü rü yéma rü narüdae rü Atarú, rü Naaráwa nangu rü ñu̱xmata Yericúwa nangu. Rü yéma nadapetü rü ñu̱xmata natü ga Yudáũ̃wa narügo.

8Rü Tapúawa inaxügü ga norü üyeane rü oéstewaama nada rü ñu̱xmata yema natüxacü ga Canáwa nangu, rü ñu̱xũchi Már Mediteráneuwa nangu. Rü yema nixĩ ga yema naane ga nayauxgüxũ̃ ga Efraíũ̃tücumü ga nügü yanuxũ̃ ga nügütanüxũ̃wa.

9Rü nayexma ta ga ñuxre ga ĩanegü rü ĩanexacügü ga Manachétücumüanewa yexmagüne ga Efraíũ̃tanüxũ̃na üxũ̃ne.

10Natürü ga Efraíũ̃tanüxũ̃ rü tama ínanawoxũ̃ ga yema Cananéugü ga ĩane ga Guéchewa maxẽxũ̃. Rü nügütanüwatama nanayexmagüxẽxẽ, natürü norü puracütanüxũ̃xũ̃ nayaxĩgüxẽxẽ. Rü ñu̱xma rü ta i ngẽma Cananéugü rü ngématama namaxẽ.

## Yochué 17

### Manachétanüxũ̃na üxũ̃ ga naane

1Rü ñaa nixĩ ga yema naane ga Yúche nane ga yacü ga Manachéarü duũ̃xũ̃gü yauxgüxũ̃. Rü yexguma namaxũ̃gu ga Moiché rü Manaché nane ga yacü ga Maquítanüxũ̃na nanaxã ga Garaáxane rü Bacháũ̃ane ga natü ga Yudáũ̃arü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

éstewaama yexmaxũ̃. Rü nüma ga Maquí rü Garaáxnatü nixĩ rü daiwa napora.

2Rü yema togü ga Manachétanüxũ̃ rü Yudáũ̃arü oéstewaama nanayauxgü ga norü naane. Rü ñaa nixĩ ga Manachétanüxũ̃ ga sortéuãcü nayauxgüxũ̃ ga norü naane: Abiéche, rü Élex, rü Arié, rü Chiquéũ̃, rü Éfe, rü Chemidá. Rü yemagü nixĩ ga Manaché nanegü ga Yúchetaagü ixĩgüxũ̃.

3Natürü nüma ga Éfe nane ga Cherofáx tama nanayaxu ga naane yerü nüxṹ nataxuma ga nanegü rü naxacügüxicatama nüxṹ iyexma. Rü Cherofáx rü wüximeexpüx ga naxacü nüxṹ iyexma: Maará, rü Noá, rü Oxlá, rü Milcá, rü Tirchá.

4Rü yemacax ga ngĩmagü rü naxũ̃tawa ixĩ ga chacherdóte ga Ereachá rü Yochué rü ĩanegüarü ãẽxgacügü rü namaxã nüxũ̃ iyarüxugüe i ñaa ore, rü ngĩgürügügü: —Nüma ga Cori ya Tupana rü Moichémaxã nüxũ̃ nixu nax toxna penaxãxũ̃ i naane ngẽma totanüxũ̃na penaxãxũ̃rüxũ̃ ==ngĩgürügügü. Rü yexguma ga nüma ga Yochué rü ngĩxna tanaxã ga naane yema ngĩnatütanüxũ̃na naxããxũ̃rüxũ̃. Yerü yema nixĩ ga Cori ya Tupanaarü mu.

5Rü yemaacü ga yema Manachétanüxũ̃ rü nanayauxgü ga 10 ga naanegü naétü ga yema naanegü ga Garaáx, rü Bacháũ̃ ga natü ga Yudáũ̃arü éstewaama yexmagüxũ̃.

6Yerü naxacügü ga Manachétanüxũ̃ rü ngĩxna nanaxãgü ga naane yema iyatüxũ̃rüxũ̃tama. Rü yema Garaáxarü naane rü yema togü ga Manachétaagücax nixĩ.

7Rü yema naane ga Manachétanüxũ̃ yauxgüxũ̃ rü Achéwa inaxügü ñuxmata Mixmetáxwa nangu. Rü Mixmetáx rü ĩane ga Chiquéũ̃arü toxmaxtawa nayexma. Rü yéma rü súrwaama nada ñuxmata natüxacü ga Tapúawa yexmaxũ̃wa nangu.

8Rü woo ga yema Tapúaarü naane rü Manachétanüxũ̃arü nixĩ, natürü nüma ga guma ĩane ga Tapúa ga Manachéarü naane íxüyéxũ̃wa yexmane, rü Efraíũ̃tanüxũ̃güna naxṹ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

9Rü yéma rü narüdae, rü súrwaama nada ga norü üyeane ñu̱xmata natüxacü ga Canáwa nangu. Rü yemaacü ga guma Efraíũarü ĩanegü rü Manachéarü ĩanetanüwa nayexmagü rü woo ga yema üyeane ga yema natüxacüarü nórtewaama üxũ rü Manachéarü nixĩ ñu̱xmata Már Mediteráneuwa nangu.

10Rü yema Efraíũarü naane rü natüxacüarü súrwaama naxű, rü yema Manachéarü naane rü natüxacüarü nórtewaama naxű. Rü yema norü üyeane rü Már Mediteráneugu nayacua̱x. Rü to ga naanegü ga Manachéanemaxã yaxüyexũ nixĩ ga Achétanüxũarü naane ga nórtewaama, rü Ichacátanüxũarü naane ga éstewaama.

11Rü yexgumarüxũ ta Ichacáarü naanewa rü Achéarü naanewa Manachéna naxű ga ñuxre ga ĩanegü norü ĩanexacügümaxã. Rü daagü nixĩ: Bex-cheáũ, rü Ibeáũ, rü Dóx, rü Endóx, rü Taanáx, rü Meguídu, rü ñu̱xũchi guma tomaepü̱x ga ma̱xpűnegü.

12Natürü ga Manachétücumüarü duũxũgü rü taxucürüwama nanayauxgü ga guma ĩanegü, yerü yema Canaáũcüa̱xgü rü yéma nügü ninuxũgü rü tama yéma ínachoxũchaũ. Rü ñu̱xmarüta ngéma nangẽxmagü.

13Natürü yexguma yixcüra yexera naporaegu ga Iraétanüxũ rü Canaáũcüa̱xgümaxã inacua̱xgü rü nüxũ nanaxütanüxẽẽgü nax yéma nayexmagüxũca̱x. Natürü tama ínanawoxũ.

### Yúchetanüxũ nanayauxgü ga naane ga naixnecüáxũ

14Rü yema Yúchetaagü rü Yochuéxũ ñanagürügü: —Tupana rü poraãcü toxũ narüngũxẽxẽ rü ñu̱xma rü tamu. ¿Rü tü̱xcüũ toxna cunaxã i wüxitama i naane? ==ñanagürügü.

15Rü nüma ga Yochué rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Dücax, pemax nax pemuxũ rü tama nagu peme i ngẽma máxpü̱xanexũ i Efraíũarü ixĩxũ. Rü ngẽmaca̱x name i ngẽma naixnecüáxũ i naanewa pexĩ, rü ngẽxma pexüanegü nagu i ngẽma naane i Ferechéugüarü, rü Refátanüxũarü ixĩxũ ==ñanagürü.

16Rü yexguma ga nümagü rü ñanagürügü: —Aixcüma nixĩ i tama nagu imexũ i ñaa torü naane i máxpü̱xanexũ. Natürü ngẽma Canaáũcüa̱xgü i ngẽma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ínadoxonexũwa maxẽxũ rü nüxṹ nangẽxma ya carugü ya fierunaxca̱x. Rü ngẽxgumarüxũ ta i ngẽma duũxũgü i Bex-cheáũwa rü norü ĩanexacügüwa rü Yereéarü doxonexũwa maxẽxũ rü nüxṹ nangẽxma ya carugü ya fierunaxca̱x ==ñanagürügü.

17-18Rü yexguma nüma ga Yochué rü yema Yúchetaagüxũ ga Efraíũtanüxũxũ, rü Manachétanüxũxũ nangãxũ rü ñanagürü: —Pema nax pemuxũ rü peporae rü taxũtáma wüxiwa tátama naane pexna naxṹ. Natürü ngẽma máxpü̱xanexũ i naixnecüáxũ rü tá ta pexrü nixĩ. ¡Rü nagu pexüanegü! Rü ngẽma Canaáũcüã̱xgü rü tá ípenawoxũ nawa i ngẽma naane woo i nümagü rü naporae rü nüxṹ nangẽxma i carugü i fierunaxca̱x ==ñanagürü.

## Yochué 18

### Yema togü ga Iraétanüxũarü naane

1Rü yexguma Iraétanüxũ namaxã icua̱xgügu ga yema naane rü guxũma ga nümagü ga Iraétanüxũ rü Chilógu nangutaque̱xe nax yexma inachitaũgüxẽẽxũca̱x ga Tupanapata.

2Natürü nayexmaama ga 7 tücumü ga Iraétanüxũ ga taxũta norü naane yauxgüxũ.

3Rü yexguma ga Yochué rü yema Iraétanüxũxũ ñanagürü: —¿Ta̱xacü nixĩ i ípenanguxẽxẽxũ rü tama marü nagu pechocuxũ i ngẽma naane ga Cori ya perü o̱xigüarü Tupana pexna ãxũ?

4Rü ñu̱xma rü chanaxwa̱xe i wüxitücumüwachigü nüxũ pexuneta i tomaepü̱x i yatü nax choma chanamuãchitanüxũca̱x nax yangugügüãxũca̱x i ngẽma naane i tauxta inuxũ. Rü ngẽxguma nawoegu̱xgu rü chanaxwa̱xe i chomaxã nüxũ nixugüe i ngẽma naanechiga nax ngẽmaãcü nüxũ chacuáxũca̱x nax ñuxãcü tá ichayanuxũ i ngẽma naane.

5Rü ngẽma yatügü rü chanaxwa̱xe i 7 gu nax yayauxyegüãxũ i ngẽma naane. Natürü taxũtáma namaxã nanangauxẽẽgü i ngẽma Yudátanüxũarü naane i súrwaama ngẽxmaxũ rü ngẽma Yúchetaagüarü naane i nórtewaama ngẽxmaxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

6Rü ngẽxguma marü 7 gu yayauxyegüãgu i ngẽma naane rü chanaxwa̲xe i chauxũ̃tawa nanangegü i ngẽma 7 i naanegüchiga. Rü choma rü tá Tupanape̲xewa sortéuãcü ichayanu i ngẽma naane.

7Natürü ngẽma Lebítanüxũ̃ rü taxuxũ̃táma naane nayauxgü, erü nümagü rü Tupana nayadexechi nax norü chacherdótegü yixĩgüxũ̃ca̲x. Rü ngẽma Gáxarü duũ̃xũ̃gü, rü Rubéũ̃arü duũ̃xũ̃gü, rü ngãxũ̃tücumü i Manachéarü duũ̃xũ̃gü rü marü nanayauxgü i norü naane i natü i Yudáũ̃arü éstewaama. Rü yema nixĩ ga naane ga Moiché ga Tupanaarü duũ̃ nüxna ãxũ̃ = =ñanagürü.

8Rü nüma ga yema yatügü ga nüxũ̃ naxunetagüxũ̃ nax ngugütaewa tá naxĩxũ̃ rü marü nügü ínamexẽẽgü nax naxĩãchixũ̃ca̲x. Rü nüma ga Yochué rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Nawa pexĩ i ngẽma naane rü meama peyayauxyeanechigü! ¡Rü pewoegu ega marü pexṹ nagu̲xgu nax peyayauxyeanexũ̃! Rü nua Chilówa rü Cori ya Tupanape̲xewa tá sortéuãcü ichayanu i ngẽma naane = =ñanagürü.

9Rü nüma ga yema yatügü rü inaxĩãchi rü nawa naxĩ ga guxũ̃ma ga yema naane. Rü yema Yochué namaxã nüxũ̃ ixuxũ̃rüxũ̃ rü 7 gu nayayauxyegü ga yema naane, rü ñu̲xũchi poperagu nanaxümatügü. Rü yexgumarüxũ̃ ta nanaxümatügü ga naégagü ga guma ĩanegü ga wüxichigü ga yema 7 ga naanewa yexmagüne. Rü yemawena rü Chilóca̲x nawoegu ga Yochué íyexmaxũ̃wa.

10Rü nüma ga Yochué rü yexguma Chilówa Tupanape̲xewa sortéuãcü inayanu ga yema naane nüxũ̃ ga yema Iraétücumügü.

### Bẽyamíũ̃tanüxũ̃na üxũ̃ ga naane Yudáũ̃

11Rü yexguma sortéu nax̲u̲xgu rü Bẽyamíũ̃tücumüna naxṹ ga naane ga Yudátanüxũ̃ane rü Yúchetanüxũ̃anearü ngãxũ̃wa üxũ̃.

12Rü norü üyeane ga yema naane rü nórtewaama inaxügü ga natü ga Yudáũ̃wa. Rü Yericúarü nórtewaama nada rü ínamáxpu̲xanexũ̃gu nida ga oéstewaama. Rü naxnücüanexũ̃ ga Bex-abéũ̃wa nangu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[13]Rü yéma rü inida rü ĩane ga Lúxarü súrwaama nadapetü. (Rü guma ĩane rü Beté nixĩ ga to ga naéga.) Rü yéma rü narüdae, rü ñu̱xmata Atarú-adáxwa nangu. Rü yéma narüdae ñu̱xmata nawa nangu ga guma ma̱xpűne ga ĩane ga Bex-oróűarü súrwaama yexmane. Rü guma ĩane ga Bex-oróű rü guma ma̱xpűnepechinüwa nayexma.

[14]Rü yéma rü guma ma̱xpűnecüwaarü oéstegu ínadaegu. Rü súrwaama nada ñu̱xmata Quiriáx-baá ga to ga naéga nixĩ ga Quiriáx-yearíűwa nangu. Rü guma ĩane rü Yudátücumüna naxű. Rü yema nixĩ ga norü üyeane ga oéstecüwawaama.

[15]Rü yema norü üyeane ga súrwaama üxű rü Quiriáx-yearíűwa inaxügü rü oéstewaama nada ñu̱xmata natüxacü ga Netóawa nangu.

[16]Rü yéma rü narüdae rü ñu̱xmata guma ma̱xpűnearü tuãchixűwa nangu ga doxonexű ga Ben-inóűarü to̱xma̱xtawa. Rü yéma narüdae ga yema üyeane ñu̱xmata Inóűarü doxonexűwa nangu. Rü Yebúarü tuãchixűarü súrwa nadapetü ñu̱xmata natüacü ga En-roguéxwa nangu.

[17]Rü yéma rü nórtewaama nadaxüchi rü En-chemé̱wa nangu. Rü yéma rü nida ñu̱xmata Yerirúxwa nangu. Rü yema Yeriróx rü Adumíűarü tuãchianexűarü to̱xma̱xtawa nayexma. Rü yéma narüdae ñu̱xmata gumá nuta ga tacü ga Rubéű nane ga Boáűgu ãégacüwa nangu.

[18]Rü yéma rü nadapetü rü yema tuãchixűarü nórtecüwawaama nada. Rü yema tuãchixű rü natü ga Yudáűarü doxonexűarü to̱xma̱xtawa nayexma. Rü yéma narüdae rü ñu̱xmata natü ga Yudáűwa nangu.

[19]Rü Bex-oráarü nórtewaama nadapetü, rü Már i Ngearü Maxűáxűarü nórtewa yexmaxű ga axcuchixűgu nayagu̱x. Rü ngéma nixĩ i iyanagoxchineexű i ngẽma natü ga Yudáű. Yema nixĩ ga norü üyeane ga súrwaama üxű.

[20]Rü natü ga Yudáű nixĩ ga norü üyeane ga éstewaama. Rü yemagü nixĩ ga norü üyeanegü ga yema naane ga Bẽyamíűtanüxűna naxãxű.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

21-24Rü guma ĩanegü ga Bẽyamíũ̃tanüxũ̃na ügüne rü daagü nixĩ: Yericú, Bex-orá, rü Eme-quéchi, rü Bex-arabá, rü Chemaraíũ̃, rü Beté, rü Abíũ̃, rü Pará, rü Ofá, rü Quéfa-aamuní, rü Oxní, rü Guéba. Rü guxũ̃wama rü 12 ga ĩanegü nixĩ rü naétü ga norü ĩanexacügü.

25-28Rü naétü nüxna naxṹ ga daa ĩanegü: Gabaóũ̃, rü Ramá, rü Beerúx, rü Mispá, rü Quefirá rü Mochá, rü Requéũ̃, rü Ipeé, rü Tarará, rü Cherá, rü Érex, rü Yebú (Rü to ga naéga rü Yerucharéũ̃ nixĩ), rü Guibeá, rü Quiriáx. Rü guxũ̃wama rü 14 ga ĩanegü nixĩ rü naétü ga norü ĩanexacügü. Rü yema nixĩ ga yema naane ga Bẽyamíũ̃tücumüna üxũ̃ naxẽ̲xpü̲x nax ñuxre yixĩxũ̃ ga natanüxũ̃.

## Yochué 19

### Chimeóũ̃tanüxũ̃na üxũ̃ ga naane

1Yema norü taxre ga naane ga sortéuãcü iyanuxũ̃ rü Chimeóũ̃tücumüarü duũ̃xũ̃güna naxṹ. Yema naane rü Yudáarü duũ̃xũ̃güarü naanearü aixepewa nayexma.

2-6Rü yema naanewa nayexmagü ga daa ĩanegü: Bechéba, rü Chebá, rü Moradá, rü Achá-chuá, rü Bará, rü Écheũ̃, rü Etoráx, rü Betú, rü Ormá, rü Chicáx, rü Bex-macabóx, rü Achá-chuchá, rü Bex-rebaóx, rü ñu̲xũchi Charuyéũ̃. Rü guxũ̃wama rü 13 ga ĩanegü nixĩ rü naétü ga norü ĩanexacügü.

7Rü naétü nüxna naxṹ ga daa ĩanegü: En-rimóũ̃, rü Étex, rü Acháũ̃, namaxã ga norü ĩanexacügü.

8Rü ñu̲xũchi naétü namaxã nanangauxẽxẽ ga guma ĩanexacügü ñu̲xmata Baará-beéwa nangu. (Rü guma ĩane rü Ramáx nixĩ ga to ga naéga.) Rü Néguewa nayexma. Yema nixĩ ga naane ga nüxna üxũ̃ ga Chimeóũ̃tücumüarü duũ̃xũ̃gü.

9Yema naane ga Chimeóũ̃arü duũ̃xũ̃güna üxũ̃, rü Yudáarü duũ̃xũ̃güarü naanewa tanayauxgü, yerü yema Yudáarü duũ̃xũ̃güarü naane rü nataxüchi. Rü yemaca̲x yema Yudáarü duũ̃xũ̃güarü naanewa Chimeóũ̃arü duũ̃xũ̃güna tanaxãgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

### Chaburóũtanüxũna üxũ ga naane

10Yema norü tomaepu̱x ga naane ga sortéuãcü iyanuxũ rü Chaburóũtücumüarü duũxũgüna naxű. Rü yema norü üyeane rü Charíxwa nangu.

11Rü oéstewaama nada ñu̱xmata Mararáwa nangu. Rü yéma rü inida ñu̱xmata Dabéchewa nangu. Rü yema natüxacü ga Yoxneáũarü to̱xma̱xtawa yexmaxũgu nayacua̱x.

12Rü yema norü üyeane rü Charíxarü éstewaama nada ñu̱xmata Quiróx-tabóxwa nangu. Rü yéma rü nadapetü rü Daberáxwa nangu. Rü yéma ínadaãchi rü ñu̱xmata Yapíawa nangu.

13Rü yéma rü éstewaama nada ga Gax-éfewaama. Rü Itá-cachíũwa nadapetü rü ñu̱xmata Rimóũwa nangu. Rü Neágu ínadaegu.

14Rü norü nórtecüwawa rü Anatóũguama ínadaeguãchi ga yema üyeane rü Yeté-elarü doxonexũwa nayarügo.

15Yema naanewa rü nayexmagü ga 12 ga ĩanegü rü naétü ga norü ĩanexacügü ga nügüarü ngaicamawa yexmagüne. Rü yema ĩanegütanüwa nayexma ga Catáx, rü Naará, rü Chimróũ, rü Idalá, rü Beréũ.

16Rü yema nixĩ ga yema naane ga Chaburóũtücumüarü duũxũgüna üxũ norü ĩanegümaxã rü norü ĩanexacügümaxã.

### Ichacátanüxũna üxũ ga naane

17Yema norü ãgümücü ga naane ga sortéuãcü iyanuxũ rü Ichacátücumüarü duũxũgüna naxű.

18-21Rü yema norü naanewa rü nayexmagü ga daa ĩanegü: Yereé, rü Quechuróx, rü Chunéũ, rü Afaraíũ, rü Chióũ, rü Anaaráx, rü Rabíx, rü Quichióũ, rü Ébe, rü Rémex, rü En-ganíũ, rü En-adá, rü Bex-paché.

22Rü yema Ichacátücumüarü üyeane rü Tabóxwa rü Chaachimáwa rü Bex-chemé̱wa nangu. Rü natü ga Yudáũcutügu nayacua̱x. Rü guxũwama rü 16 ga ĩanegü nüxű nayexma rü naétü ga norü ĩanexacügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

23Rü yema nixĩ ga naane ga Ichacátücumüarü duũxũgüna üxũ norü ĩanegümaxã rü norü ĩanexacügümaxã.

### Achétanüxũna üxũ ga naane

24Yema norü wüxime̲e̲xpü̲x ga naane ga sortéuãcü iyanuxũ rü Achétücumüarü duũxũgüna naxṹ.

25-26Rü yema naanewa rü nayexmagü ga daa ĩanegü: Ecáx, rü Arí, rü Betéṹ, rü Axchá, rü Aramérex, rü Amáx, rü Michá. Rü yema naanearü üyeane rü norü oéstecüwawa rü ma̲xpṹne ga Carméruwa rü ĩanexacü ga Chióx-lixnáwa nangu.

27Yema üyeane ga oéstewa ne daxũ rü nórtewaama nada ñu̲xmata Bex-dagóũgu yacuáx. Rü yéma rü Chaburóũ̃tanüxũ̃arü naanemaxã nanangauxẽxẽ. Rü inida rü doxonexũ̃ ga Yeté-elwa, rü Bex-émexwa, rü Neiéwa nida. Rü yéma rü Cabúarü yexerawa nada.

28Rü yemaacü nawa nada ga Axdóũ̃, rü Reóx, rü Amóũ̃, rü Caná rü ñu̲xmata nawa nangu ga guma taxũ̃ne ga ĩane ga Chidóũ̃.

29-31Rü yéma rü yexma ínayapo ga norü üyeane rü Ramáwaama nada ñu̲xmata ĩane ga Tíru ga meama ípoxegunewa nada. Rü yéma rü Ocháwaama nada rü Már Mediteráneuwa inayarügo. Rü namaxã nanangauxẽxẽ ga 22 ga ĩanegü namaxã ga norü ĩanexacügü. Rü yema ĩanegütanüwa nayexma ga Maaréx, rü Achíx, rü Umá rü Aféx rü Reóx. Rü yema nixĩ ga naane ga Achétücumüarü duũxũgüna üxũ norü ĩanegümaxã rü norü ĩanexacügümaxã.

### Netarítanüxũna üxũ ga naane

32Yema norü 6 ga naane ga sortéuãcü iyanuxũ rü Netarítücumüarü duũxũgüna naxṹ.

33Yema norü naane rü Élexwa inaxügü rü Eróũ̃-chaanaíũ̃wa, rü Adamí-néguexwa, rü Yaxnéewa nada, ñu̲xmata Lacúũ̃wa, rü natü i Yudáũ̃wa nangu.

34Rü yema norü üyeane ga oéstewaama rü Achóx-tabóxwa nada. Rü yéma rü Ucóxwaama nada. Rü yemaacü ga Netaríarü naane rü norü súrcüwawaama rü Chaburóũ̃tanüxũ̃arü naanemaxã nixüye. Rü oéstewaama rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Achétanüxũanemaxã nixüye. Rü norü éstewaama ga yema Netaríarü naane rü natü ga Yudáũwa nangu.

35-38Rü ĩanegü ga ípoxegugüne ga nüxna ügünegütanüwa nayexma ga Chidíũ, rü Chéx rü Amá rü Racáx rü Quinérex, rü Adamá, rü Ramá, rü Achóx, rü Quédex, rü Edréi, rü En-achóx, rü Iróũ, rü Midáx-éx, rü Oréũ, rü Bex-anáx, rü Bex-chemé. Rü guxũwama rü 19 ga ĩanegü nixĩ rü naétü ga norü ĩanexacügü.

39Rü yema nixĩ ga naane ga Netarítücumüarü duũxũgüna üxũ norü ĩanegümaxã rü norü ĩanexacügümaxã.

### Dáũtanüxũna üxũ ga naane

40Yema norü 7 ga naane ga sortéuãcü iyanuxũ rü Dáũtücumüarü duũxũgüna naxṹ.

41-46Yema naanewa rü nayexmagü ga ĩanegü ga Chorá, rü Etaóũ, rü I-chemé, rü Chaabíũ, rü Ayaróũ, rü Yetía, rü Eróũ, rü Tiná, rü Ecróũ, rü Etequé, rü Guibetóũ, rü Baará, rü Yeúx, rü Bené-beráx, rü Gax-rimóũ, rü Meyacóũ, rü Racóũ. Rü guma ĩanegü nixĩ ga nayauxgüne namaxã ga yema naane ga Yópearü ngaicamana yexmaxũ.

47-48Natürü ga yema norü naane rü naxíxra rü tama nüxṹ ningu. Rü yemac̲ax ga ñuxre ga Dáũtanüxũ rü naxc̲ax ínayaxüãchi ga guma ĩane ga Lechéũ, rü nanadai ga guxũma ga norü duũxũgü rü noxrüxũ nanayauxgü ga guma ĩane. Rü guma ĩanewa namaxẽ, rü ñu̲xũchi nanaxüchicüxü ga naéga, rü Dáũgu nanaxüégagü nax yemaacü norü o̲xina nawa nacua̲xãchigüxũc̲ax. Rü yema nixĩ ga naane ga Dáũtücumüarü duũxũgüna üxũ norü ĩanegümaxã rü norü ĩanexacügümaxã.

### Yochuétanüxũna üxũ ga naane

49Nawena nax wüxitücumüchigüxũ yanuaxũ ga naane, rü nüma ga Iraétanüxũ rü Yochué ga Núũ nanena rü ta nanaxãgü ga norü naane.

50Rü yema Cori ya Tupana nüxũ ixuxũrüxũ rü Yochuéna nanaxãgü ga guma ĩane ga Tináx-chéra. Rü guma ĩane ga Efraíũarü naane ga


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ínamáxpüxanexũwa yexmane nixĩ ga Yochué naxcax ícaxaxũne. Rü nüma ga Yochué rü nanamexẽxẽ ga guma ĩane rü yexma naxãchiũ.

51Rü yema nixĩ ga yema naanegü ga nümagü ga chacherdóte ga Ereachá, rü Yochué, rü Iraétücumügüarü ãẽxgacügü sortéuãcü Tupanapexewa nüxũ inuxũ ga yema Iraétücumügü. Rü Chilówa ga Tupanapataarü ücuwa nixĩ ga nüxũ yanuãxũ ga yema naanegü. Rü yemaacü nanaxügü ga yema naanearü nu.

## Yochué 20

### Iraétanüxũ rü nüxũ naxunetagü ga ĩanegü ga cuxchicaxũruxũgü

(Nm. 35.6-34; Dt. 4.41-43; 19.1-13)

1-2Tupana rü Yochuémaxã nidexa rü ñanagürü: —¡Namaxã idexa i Iraétanüxũ rü namaxã nüxũ ixu nax nüxũ naxunetagüxũcax ya ĩanegü ya cuxchicaxũruxũgü ixĩgüne, yema Moichémaxã nüxũ chixuxũrüxũ!

3Rü ngẽxguma wüxíe rü toguxexũ timaxcüraũgu rü tama maxgu tümamaxã tarüxĩnügu, rü name nixĩ i tiña nax wüxi ya yima ĩane ya cuxchicaxũruũwa tañaxũcax rü ngẽxma tayarücúxũcax, nax ngẽmaãcü tama tüxũ yamaxgüxũcax i ngẽma natanüxũ i ngẽma duũxũ i timaxcüraxũxũ.

4Rü yíxema nagu yarücúxe ya wüxi ya yima ĩanegü ya cuxchicaxũruxũ ixĩgüne, rü ngẽxguma yima ĩanearü ĩãxwa tanguxgu, rü yima ĩanearü ãẽxgacügümaxã tá tügü tixu. Rü ngẽxguma i nüma i ngẽma ãẽxgacügü rü tá tüxũ nimucuchigü rü tá tüxna nanaxã i wüxi i tümachica i nagu tá taxãchiũxũ.

5Rü ngẽxguma ngéma tümawe nangexgu i natanüxũ i ngẽma timaxcüraũxũ, rü yima ĩanearü ãẽxgacügü rü taxũtáma nüxna tüxũ namugü ya yíxema ngẽxma rücúxe, erü tayamaxcüraxũmare, rü tama naxchi taxaiãcüma tayamax.

6Rü yíxema ngẽxma rücúxe rü tanaxwaxe nax yima ĩane ya cuxchicaxũruũwa tangexmaechaxũ, rü taxuacüma ítaxũxũ nawa ya yima ĩane ñuxmatáta guxũma i duũxũgüpexewa taxũ nax tüxna nacagüxũcax. Rü ngéma tá tangexmaecha ñuxmatáta nayux i ngẽma chacherdótegüarü ãẽxgacü ixĩxũ ga


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yexguma yema tüxũ ngupetügu. Rü ngẽxgumaxica tátama nixĩ i namexũ nax ítaxũxũxũ rü naxca̱x tataeguxũ ya tümapata ya tümaarü ĩanewa ngẽxmane ==ñanagürü ga Tupana.

7Rü ña̱xũchi ga nüma ga Iraétanüxũ rü nüxũ naxunetagü ga tomaepü̱x ga ĩanegü nax cu̱xchicaxũruũgü yaxĩgüxũca̱x: Rü wüxi nixĩ ga Quédex ga Gariréawa ga Netaríarü ma̱xpűneanewa yexmane, rü nai nixĩ ga Chiquéũ ga Efraíũarü ma̱xpűneanewa yexmane, rü nai nixĩ ga Quiriáx-abá ga Yudáarü ma̱xpűneanewa yexmane. (Rü guma ĩane rü to ga naéga rü Ebróũ nixĩ.)

8Rü natü ga Yudáũarü tocutüwa ga metachinüxũ ga naxnücüane ga Yericúarü éstewaama rü nüxũ naxunetagü ga Béche ga Rubéũtanüxũarü naanewa yexmane. Rü Gáxtanüxũarü naanewa rü nüxũ naxuneta ga Ramóx ga Garaáxanewa yexmane. Rü Manachétanüxũarü naanewa rü nüxũ naxuneta ga Goráũ ga Bacháũanewa yexmane.

9Rü gumagü nixĩ ga ĩanegü ga nüxũ naxunetagüne nax cu̱xchicaxũruxũ yaxĩgüxũca̱x naxca̱x ga guxũma ga Iraétanüxũ rü yema duũxũgü ga to ga nachixũanecüã̱xgü ga yexma Iraétanüxũtanügu ãchiũgüxũ. Rü guma ĩanegü nixĩ ga mexũne nax nagu yacúxũ ga yema toguxexũ ima̱xcüraxũxũ, nax yemaacü tama yama̱xgüãxũca̱x ga yema yuxũtanüxũ naxũpa nax duũxũgüpe̱xewa nagagüãxũ nax nüxna nacagüxũca̱x.

## Yochué 21

### Lebítanüxũarü ĩanegü
(1 Cr. 6.54-81)

1-2Rü yema ãe̱xgacügü ga Lebítanüxũmaxã icua̱xgüxũ rü Canaáũanewa yexmane ga ĩane ga Chilówa naxĩ nax chacherdóte ga Ereachámaxã, rü Yochuémaxã, rü Iraétanüxũarü ãe̱xgacügümaxã yanadexagüxũca̱x. Rü yema Lebítanüxũ rü ñanagürügü: —Nüma ga Cori ya Tupana rü Moichéxũ namu nax toxna penaxãxũ ya ĩanegü nax nawa tamaxẽxũca̱x, wüxigu namaxã i torü wocachitaũgü ==ñanagürügü.

3Rü yexguma ga yema Iraétanüxũarü ãe̱xgacügü rü Lebítanüxũna nanaxãgü ga ĩanegü rü norü wocachitaũgü, yema Cori ya Tupana nüxũ ixuxũãcü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[4]Rü nanaxügü ga wüxi ga sortéu. Rü yema Lebítanüxũ̃ ga Queáxtaagü nixĩ ga nüxíra sortéuãcü nayauxgüxũ̃ ga norü ĩanegü. Rü yema Queáxtaagü rü chacherdóte ga Aróũ̃tanüxũ̃ nixĩgü. Rü nüxna nanaxã ga 13 ga ĩanegü. Rü guma ĩanegü rü Yudátanüxũ̃arü naanewa, rü Chimeóũ̃tanüxũ̃arü naanewa, rü Bẽyamíũ̃tanüxũ̃arü naanewa nayexmagü.

[5]Rü yema togü ga Queáxtanüxũ̃na nanaxãgü ga 10 ya ĩanegü. Rü guma ĩanegü rü Efraíũ̃tanüxũ̃arü naanewa, rü Dáũ̃tanüxũ̃arü naanewa, rü yema ngãxũ̃tücumü ga Manachétanüxũ̃arü naanewa nayexmagü.

[6]Rü yemawena rü yema Lebítanüxũ̃ ga Guerchóũ̃taagü rü sortéuãcü nüxna nanaxãgü ga 13 ya ĩanegü. Rü guma ĩanegü rü Ichacátanüxũ̃arü naanewa, rü Achétanüxũ̃arü naanewa, rü Netarítanüxũ̃arü naanewa, rü yema ngãxũ̃ ga Manachétanüxũ̃ ga Bacháũ̃wa yexmagüxũ̃arü naanewa nayexmagü.

[7]Rü yema Lebítanüxũ̃ ga Merarítaagü rü 12 ga ĩanegü nixĩ ga nüxna naxãgüne. Rü guma ĩanegü rü Rubéũ̃tanüxũ̃arü naanewa, rü Gáxtanüxũ̃arü naanewa, rü ñu̱xũchi Chaburóũ̃tanüxũ̃arü naanewa nayexmagü.

[8]Rü yemaacü ga nüma ga Iraétanüxũ̃ rü sortéuãcü Lebítanüxũ̃xũ̃ nayanu ga guma ĩanegü namaxã ga norü wocachitaũ̃gü, yema Cori ya Tupana Moichémaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃rüxũ̃.

[9]Rü nüma ga Yudátanüxũ̃ rü Chimeóũ̃tanüxũ̃ rü yema Lebítanüxũ̃na nanaxã ga ñuxre ga ĩanegü.

[10]Rü yema Lebítanüxũ̃ ga Aróũ̃taagü ga Queáxtanüxũ̃ nixĩ ga nüxíra nayauxgüxũ̃ ga ĩanegü yerü sortéuãcü nagu nangu.

[11]Yema Yudátanüxũ̃arü naane ga ínamáxpu̱xanexũ̃wa nüxna nanaxã ga guma ĩane ga Quiriáx-abá guxũ̃ma ga norü wocachitaũ̃gümaxã. Rü guma ĩane nixĩ ga tachanexũ̃ ga yatü ga Anáxtaagüarü ĩane ga taxũ̃ne. (Rü Ebróũ̃ nixĩ ga to ga naéga.)

[12]Natürü guma ĩanexacügü rü norü naanegü ga Ebróũ̃na ngaicamagüxũ̃ rü tama yema Lebítanüxũ̃na nanaxã, yerü marü Caréx ga Yeponé nanena nanaxãgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

13-16Rü chacherdóte ga Aróũ̃ nanegüna nanaxãgü ga Ebróũ̃ namaxã ga norü wocachitaũ̃gü. Rü guma ĩane rü cu̱xchicaruxũ̃ nixĩ naxca̱x ga yema duũ̃xũ̃ ga toguexũ̃ ima̱xcüraxũ̃xũ̃. Rü yexgumarüxũ̃ ta yema Lebítanüxũ̃na nanaxã ga ĩane ga Lixná namaxã ga norü wocachitaũ̃gü, rü Yatíx namaxã ga norü wocachitaũ̃gü, rü Etemóa namaxã ga norü wocachitaũ̃gü, rü Oróũ̃ namaxã ga norü wocachitaũ̃gü, rü Debíx namaxã ga norü wocachitaũ̃gü, rü Aíũ̃ namaxã ga norü wocachitaũ̃gü, rü Yutá namaxã ga norü wocachitaũ̃gü, rü Bex-chemé namaxã ga norü wocachitaũ̃gü. Rü guma 9 ga ĩanegü rü Yúdatanüxũ̃anewa rü Chimeóũ̃tanüxũ̃anewa nayexmagü.

17-18Rü Bẽyamíũ̃tanüxũ̃arü ĩanegüwa rü nüxna nanaxãgü ga ĩanegü ga Gabaóũ̃, rü Guéba, rü Anató rü Armóũ̃. Rü yemaacü 4 nixĩ ga guma ĩanegü ga nüxna naxãgüne norü wocachitaũ̃gümaxãchigü.

19Rü guxũ̃wama 13 nixĩ ga norü mu ga guma ĩanegü ga chacherdóte ga Aróũ̃taagüna naxãgüne norü wocachitaũ̃gümaxãchigü.

20Rü yema togü ga Lebítanüxũ̃ ga Queáxtaagü ixĩgüxũ̃ rü Efraíũ̃tanüxũ̃arü ĩanegüwa nüxna ne naxãgü.

21-22Rü Efraíũ̃arü naanearü ma̱xpűneanexũ̃wa yexmagüne ga ĩanegüwa rü nüxna ne naxãgü ga ĩane ga Chiquéũ̃ namaxã ga norü wocachitaũ̃gü. Rü guma ĩane rü cu̱xchicaruxũ̃ nixĩ naxca̱x ga yema togue tüxũ̃ ima̱xcüraxũ̃xũ̃. Rü naigü ga ĩanegü ga nüxna naxãgüne rü daagü nixĩ: Guéche namaxã ga norü wocachitaũ̃gü, rü Quixchaíũ̃ namaxã ga norü wocachitaũ̃gü, rü Bex-oróũ̃ namaxã ga norü wocachitaũ̃gü. Rü guxũ̃wama rü 4 ga ĩanegü nixĩ ga nüxna naxãgüne norü wocachitaũ̃maxãchigü.

23-24Rü Dáũ̃tanüxũ̃arü ĩanegüwa rü nüxna nanaxãgü ga daa ĩanegü: Etequé rü Guibetóũ̃, rü Ayaróũ̃, rü Gax-rimóũ̃. Rü yemaacü 4 ga ĩanegü nixĩ ga nüxna naxãgüne norü wocachitaũ̃gümaxãchigü.

25-26Rü yema ngãxũ̃ ga Manachétücumüarü ĩanegüwa rü ne nayauxgü ga taxre ga ĩane. Rü guma rü daagü nixĩ: Taanáx, rü Gax-rimóũ̃, norü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

wocachitaũmaxã. Rü yemaacü yema togü ga Queáxtaagüarü ĩanegü rü guxũwama 10 nixĩ rü naétü ga norü wocachitaũchigü.

27Rü ngãxũtücumü ga Manachétanüxũarü ĩanegüwa rü yema Lebítanüxũ ga Guerchóũtaagüna nanaxã ga taxre ga norü ĩanegü namaxã ga norü wocachitaũgüchigü. Rü daagü nixĩ: Goráũ ga ĩane ga Bacháũanewa ngẽxmane ga cu̱xchicaruxũ ixĩxũne, rü ñu̱xũchi Beeterá.

28-29Rü Ichacátanüxũarü ĩanegütanüwa rü nüxna nanaxãgü ga daa ĩanegü: Quichióũ, rü Daberáx, rü Yamúx, rü En-ganíũ. Rü 4 ga ĩanegü nixĩ ga nüxna naxãgüne norü wocachitaũgümaachigü.

30-31Rü Achétanüxũarü ĩanegütanüwa rü nüxna nanaxãgü ga ĩanegü ga Michaé, rü Axdóũ, rü Ecáx, rü Reóx. Rü yemaacü 4 ga ĩanegü nixĩ ga nüxna naxãgüne norü wocachitaũgümaxãchigü.

32Rü Netarítanüxũarü ĩanetanüwa rü tomaepü̱x ga ĩanegü nixĩ ga nüxna naxãgüne noxrütama wocachitaũgümaxãchigü. Rü guma ĩanegü rü daagü nixĩ: Quédex ga ĩane ga cu̱xchicaruxũ ixĩxũne ga Gariréaanewa yexmane, rü ñu̱xũchi Amó-dox, rü Catáũ.

33Rü yemaacü ga Guerchóũtaagüarü ĩanegü rü guxũwama 13 nixĩ norü wocachitaũgümaxãchigü.

34-35Rü yema Lebítanüxũ ga íyaxügüxũ, ga Merarítaagü rü Chaburóũtanüxũarü ĩanegütanüwa nüxna ne naxãgü ga ĩanegü ga Yoxneáũ, rü Catá, rü Dináx, rü Naará. Rü guxũwama rü 4 ga ĩanegü nixĩ ga nüxna naxãgüne norü wocachitaũgümaxãchigü.

36-37Rü Rubéũtanüxũarü ĩanegütanüwa rü nüxna nanaxãgü ga daa ĩanegü: Béche norü wocachitaũgümaxã, rü Yaácha norü wocachitaũgümaxã, rü Caremóx norü wocachitaũgümaxã, rü Mepáax norü wocachitaũgümaxã. Rü guxũwama rü 4 ga ĩanegü nixĩ ga nüxna naxãgüne norü wocachitaũgümaxãchigü.

38-39Rü Gáxtanüxũarü ĩanegütanüwa rü nüxna nanaxãgü ga daa ĩanegü: Ramóx ga ĩane ga cu̱xchicaruxũ ixĩxũne ga Garaáxanewa yexmane, rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ñu̱xũchi Maanaíĩ̃, rü Ebóĩ̃, rü Yachéx. Rü 4 ga ĩanegü nixĩ ga nüxna naxãgüne norü wocachitaũ̃gümaxãchigü.

40Rü yemaacü guxũ̃wama 12 nixĩ ga guma ĩanegü ga nüxna ügüne ga yema Lebítanüxũ̃ ga íyaxügüxũ̃ ga Merarítaagü.

41Rü yemaacü ga yema Lebítanüxũ̃arü ĩanegü ga Iraéanewa yexmagüne, rü guxũ̃wama 48 nixĩ norü wocachitaũ̃gü.

42Rü guxũ̃nema ga guma ĩanegü rü wocachitaũ̃maxã ínixüegugü.

### Cori ya Tupana rü nayanguxẽxẽ ga norü uneta

43Rü yemaacü nixĩ ga Cori ya Tupana ga Iraétanüxũ̃na naxãxũ̃ ga guxũ̃ma ga yema naane ga norü o̱xigümaxã naxueguxũ̃. Rü nümagü ga Iraétanüxũ̃ rü nagu naxãchiũ̃güxũ̃ rü nawa namaxẽ.

44Cori ya Tupana rü nayanguxẽxẽ ga norü uneta, rü taãxẽwa nanayexmagüxẽxẽ ga guxũ̃wama ga yema naanewa. Rü norü uanügü rü taxuxũ̃ma ga ta̱xacürü chixexũ̃ namaxã naxüe, yerü Cori ya Tupana rü Iraétanüxũ̃me̱xẽgu nanayixẽxẽ ga guxũ̃ma ga yema norü uanügü.

45Rü guxũ̃ma ga yema ore ga Cori ya Tupana Iraétanüxũ̃maxã ueguxũ̃ rü ningu, rü bai ga wüxi ga tama inguxũ̃, rü guxũ̃ma ningu.

## Yochué 22

### Rubéũ̃tanüxũ̃ rü Gáxtanüxũ̃, rü ngãxũ̃tücumü ga Manachétanüxũ̃ rü naxca̱x nawoegu ga norü naane ga natü ga Yudáũ̃arü tocutüwa yexmaxũ̃

1-2Nawena nax Yochué yanuxũ̃ ga naanegü, rü naxca̱x nangema ga Rubéũ̃tanüxũ̃, rü Gáxtanüxũ̃ rü ngãxũ̃tücumü ga Manachétanüxũ̃, rü ñanagürü nüxũ̃: —Pemax rü marü peyangu̱xẽxẽ ga guxũ̃ma ga yema Moiché ga Cori ya Tupanaarü duũ̃ pexũ̃ muxũ̃ rü naga pexĩnüe ga guxũ̃ma ga yema pexũ̃ chamuxũ̃.

3Rü ñu̱xma rü ta taguma nüxna pixĩgachi i peenexẽgü, rü aixcüma peyangu̱xẽxẽ i guxũ̃ma i norü mugü ya Cori ya perü Tupana.

4Rü ngẽmaca̱x i ñu̱xma nax Tupana marü yanguxẽẽxũ̃ i norü uneta rü ngẽma peenexẽgü rü marü taxuxũ̃ma i guxchaxũ̃wa nangẽxmagü, rü marü name nax


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

naxca̲x pewoeguxũ i pepatagü rü perü naanegü ga Moiché ga Tupanaarü duũ pexna ãxũ ga natü ga Yudáũarü éstewaama.

5Natürü ngẽma pexna naxca̲x chacaxũxicatama nixĩ nax aixcüma peyanguxẽẽxũ i ngẽma Tupanaarü mugü ga norü duũ ga Moiché pemaxã nüxũ ixuxũ ga ñaxũ: “¡Nüxũ pengechaxũ ya perü Cori ya Tupana rü penaxu̲x i ngẽma nüma nanaxwa̲exũ! ¡Rü naga pexĩnüe i guxũma i norü mugü, rü guxũguma naxca̲x pemaxẽ guxũma i perü maxũmaxã rü perü poramaxã!” ==ñanagürü.

6Rü yemawena ga Yochué rü mexũ namaxã naxuegu, rü ínayamugü. Rü nümagü rü napataca̲x nawoegu.

7Rü yema ngãxũtücumü ga Manachétanüxũ rü Moiché rü Bacháũanewa nüxna nanaxã ga norü naane. Rü yema to ga ngãxũtücumü ga Manachétanüxũ rü Yochué rü norü naane nüxna naxã natanüwa ga yema Iraétanüxũ ga natü ga Yudáũarü oéstewaama yexmagüxũ. Rü yema Manachétanüxũ ga nüxíra naane Moiché nüxna ãxũ rü Yochué rü mexũ namaxã naxuegu rü yemaacü ínayamugü.

8Rü ña̲xũchi ñanagürü nüxũ: —Pema i ña̲xma rü perü naanegüca̲x pewoegu namaxã i muxũma i ngẽmaxũgü, rü muxũma i naxũnagü, rü úirugü, rü diẽrugü, rü bróũchegü, rü fierugü, rü muxũma i naxchirugü. ¡Rü peenexẽgümaxã penga̲u̲x i ñaa ngẽmaxũgü i perü uanügüna pepuxũxũ! ==ñanagürü.

9Rü yemaacü ga Rubéũtanüxũ, rü Gáxtanüxũ, rü yema ngãxũtücumü ga Manachétanüxũ rü nüxna nixĩgachitanü ga yema togü ga Iraétanüxũ ga Chilówa ga Canaáũanewa yexmagüxũ. Rü yemaacü naxca̲x nawoegu ga napatagü rü naanegü ga Garaáxarü naanewa yexmagüxũ, yema Cori ya Tupana Moichémaxã nüxũ ixuxũrüxũ.

### Ãmarearü guruxũ ga natü ga Yudáũarü ngaicamana yexmaxũ

10Rü yema Rubéũarü duũxũgü, rü Gáxarü duũxũgü, rü ngãxũtücumü ga Manachéarü duũxũgü rü yexguma natü ga Yudáũcutüwa nangugügu rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yexma nanaxügü ga wüxi ãmarearü guruxũ̃ ga taxũ̃. Rü Cananéugüarü naanegu nixĩ ga naxügüãxũ̃.

[11]Rü yema togü ga Iraétanüxũ̃ ga Canaáũ̃anewa yexmagüxũ̃ rü nüxũ̃ nacuáchigagü nax yema Rubéũ̃tanüxũ̃ rü Gáxtanüxũ̃ rü yema ngãxũ̃tücumü ga Manachétanüxũ̃ rü Canaáũ̃anegu naxügüãxũ̃ ga wüxi ga ãmarearü guruxũ̃ ga taxũ̃ ga natü ga Yudáũ̃cutügu.

[12]Rü yexguma marü nüxũ̃ nacuaxgügu ga yema togü ga Iraétanüxũ̃ rü Chilógu nangutaquexegü nax Rubéũ̃tanüxũ̃maxã, rü Gáxtanüxũ̃maxã, rü yema ngãxũ̃tücumü ga Manachétanüxũ̃maxã nügü nadaixũ̃cax.

[13]Natürü naxũ̃pa nax yéma naxĩxũ̃, rü yéma nanamugü ga Fineéx ga chacherdóte ga Ereachá nane nax Garaáxwa naxũ̃xũ̃cax nax namaxã yanadexaxũ̃cax ga yema Rubéũ̃tanüxũ̃, rü Gáxtanüxũ̃, rü ngãxũ̃tücumü ga Manachétanüxũ̃.

[14]Rü ínayaxümücügü ga 10 ga ãẽxgacügü ga wüxichigü ga yema 10 ga Iraétücumügüarü ãẽxgacügü ixĩgüxũ̃.

[15-16]Rü guxũ̃ma ga yemagü rü Garaáxarü naanewa naxĩ ga Rubéũ̃tanüxũ̃ rü Gáxtanüxũ̃ rü yema ngãxũ̃tücumü ga Manachétanüxũ̃ íyexmagüxũ̃wa. Rü ñanagürügü nüxũ̃: —Toma rü Cori ya Tupanaarü duũ̃xũ̃güégagu pexna taca: ¿Rü tüxcüũ̃ guxchaxũ̃cax pedau napexewa ya yimá Iraétanüxũ̃arü Tupana? ¿Rü tüxcüũ̃ nüxna pixĩgachi rü penaxü i ngẽma ãmarearü guruxũ̃ rü ngẽmaãcü tama naga pexĩnüe?

[17]¿Rü tama ẽxna nüxna pecuaxãchie ga yema pecadu ga maxpṹne ga Peúwa ixügüxũ̃, rü yemagagu poraxũ̃ ga daxaweanemaxã Tupana tüxũ̃ poxcuexũ̃ rü ñuxre ga tatanüxũ̃ rü nayue? Rü ñuxma rü ta rü yema pecadugagu ngúxũ̃ tingegü.

[18]¿Rü tüxcüũ̃ i ñuxma rü nüxna pixĩgachichaũ̃xũ̃ ya Cori ya Tupana? Rü ngẽxguma namaxã penuegu i ñuxma rü moxũ̃arü ngunexũ̃gu rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá nanapoxcue i guxũ̃ma i Iraétanüxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

19Rü ngẽxguma ngẽma naane i pexna üxũ tama pexca̱x namexgux nax ngéma Tupanaxũ picua̱xüũgüxũ, rü name i torü naanewa pexĩ i Tupanapata íngẽxmaxũwa. ¡Rü naxca̱x peda̱u̱x i wüxi i nachica i torü naanewa nax ngéma pemaxẽxũca̱x, natürü taxṹ i Cori ya Tupanamaxã penuexũ! Rü ngẽxguma tá nüxna pixĩgachigu rü toma rü táta nitoguãchi. Rü ngẽmaca̱x tama name nax penaxüxũ i to i ãmarearü guruxũ naétü i ngẽma tórü Cori ya Tupanaarü ãmarearü guruxũ.

20¡Rü nüxna pecua̱xãchi ga yema Acáũ ga Chéra nanexũ ngupetüxũ! Rü nüma rü nanayaxu ga yemaxũgü ga Tupana namaxã naxueguxũ nax ínaguxũ, rü yemagagu nanu ga Cori ya Tupana namaxã ga guxũma ga Iraétanüxũ. Rü tama Acáũicatama nayu nagagu ga yema pecadu ==ñanagürügü.

21Rü yexguma ga yema Rubéũtanüxũ, rü Gáxtanüxũ, rü yema ngãxũtücumü ga Manachétanüxũ rü yema Iraétanüxũxũ nangãxũgü, rü ñanagürügü:

22-23—Cori ya Tupana ya gúxũ i tupananetagüarü Tupana ixĩcü rü nüxũ nacua̱x nax tama namaxã tanuexũca̱x rüe̱xna nüxna tixĩgachixũca̱x nixĩ i tanaxüxũ i ñaa ãmarearü guruxũ. Rü tanaxwa̱xe nax guxãma i pema rü ta nüxũ pecuáxũ i ngẽma. Rü ngẽxguma chi tama Tupanaga taxĩnüexũca̱x, rüe̱xna nüxna tixĩgachitanüxũca̱x tanaxü̱xgu i ñaa ãmarearü guruxũ, rü ẽcü toxũ pedai. Rü toxũ napoxcu ya Cori ya Tupana ega tóxrütama ãmarearü guruxũ taxü̱xgu nax ngéma naxca̱x tayaguxũca̱x i ãmaregü.

24-25Natürü tanaxü i ñaa ãmarearü guruxũ, erü tama tanaxwa̱xe nax wüxi i ngunexũgu i ngẽma penegü rü tonegüxũ ñagüxũ: “Pema rü tama perü Tupana nixĩ ya Cori ya Iraétanüxũarü Tupana. Rü Cori ya Tupana rü nanaxuegu nax natü i Yudáũ rü tórü üyeane yixĩxũca̱x i toma rü pema nax Rubéũtanüxũ rü Gáxtanüxũ pixĩgüxũ, rü ngẽmaca̱x Cori ya Tupana rü tama perü Tupana nixĩ”, ñagüxũ i penegü. Rü ngẽmaãcü i penegü rü tá ngürüãchi Cori ya Tupanana nayaxĩgachixẽxẽ i tonegü rü taxũtáma nüxũ nicua̱xũgü.

26Rü ngẽmaca̱x nagu tarüxĩnüe nax tanaxüxũ i ñaa ãmarearü guruxũ. Rü tama tanaxü nax Tupanaarü ãmare ngéma tiguxũca̱x, rü tama ta̱xacü i tomare i ãmarearü guruxũ yixĩxũca̱x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[27]Natürü tanaxü nax wüxi i cuaxruxũ yixĩxũcax i pexcax, rü toxcax, rü totaagücax, rü ngẽmaãcü i ngẽma toxocügü rü nüxũ nacuaxgüxũcax nax tomagü rü ta Tupanaarü duũxũgü tixĩgüxũ, rü namexũ nax napexewa tananaxũcax i torü ãmaregü i torü pecaduarü ütanüruxũ nax tomaxã iyanangüxmüxũcax. Rü ngẽmaãcü i ngẽma penegü rü taxuacütáma tonegüxũ ñanagürügü: “Pema rü tama perü Tupana nixĩ ya Cori ya Tupana”, ñanagürügü.

[28]Rü ngẽmacax nagu tarüxĩnüe, rü ngẽxguma chi texé toxũ ngẽma ñagügu rüexna totaagüxũ ngẽma ñagügu, rü toma rü tá tanangãxũ: “Rü dücax torü oxigü rü nanaxügü ga ñaa ãmarearü guruxũ naxcax ga Cori ya Tupana nax wüxi i cuaxruxũ yixĩxũcax pexcax rü toxcax nax toma rü ta Tupanaarü duũxũgü tixĩgüxũ. Rü tama tanaxü nax ãmare nawa tiguxũcax”, ñatarügügü tá.

[29]Rü tama nax Tupanamaxã tanuexũcax rüexna nüxna tixĩgachixũcax nixĩ i tanaxüxũ i ñaa ãmarearü guruxũ. Rü tama nixĩ i ngẽmawa ãmare ítaguxũcax yixĩxũ i tanaxüxũ. Rü tama tanaxü nax nüxũ taxoxũcax i ngẽma Chilówa ngẽxmaxũ i Tupanaarü ãmarearü guruxũ ==ñanagürügü.

[30]Rü nüma ga chacherdóte ga Fineéx, rü yema Iraétücumügüarü ãexgacügü, rü yexguma nüxũ naxĩnüegu ga yema Rubéũtanüxũ rü Gáxtanüxũ, rü ngãxũtücumü ga Manachétanüxũarü ore, rü naxcax name ga yema nüxũ ixuxũ.

[31]Rü nüma ga Fineéx ga chacherdóte ga Ereachá nane rü ñanagürü: —Ñuxma rü marü nüxũ tacuax nax tatanüwa nangẽxmaxũ ya Tupana, rü tama namaxã penuexũ rü ngẽmacax marü taxũtáma toxũ napoxcue ya Tupana ==ñanagürü.

[32]Rü yemawena rü nüma ga Fineéx rü yema íyaxümücügüxũ, rü Rubéũtanüxũxũ rü Gáxtanüxũxũ narümoxẽgü, rü nawoegu ga Garaáxanewa. Rü norü naane ga Canaáũwa naxĩ ga natanüxũ ga Iraétanüxũ íyexmagüxũwa. Rü yema Canaáũanewa yexmagüxũmaxã nüxũ nixugüe ga yema


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Rubéũtanüxũarü rü yema Gáxtanüxũarü rü yema ngãxũtücumü ga Manachéarü ore.

33Rü nüma ga Iraétanüxũ rü namaxã nataãxẽ ga yema ore ga nüxũ yaxugüexũ, rü Tupanaxũ nicua̲xũgü. Rü marü tama Rubéũtanüxũmaxã rü Gáxtanüxũmaxã daigu narüxĩnüe. Rü marü tama nagu narüxĩnüe nax yagugüãxũ ga yema norü naanegü.

34Rü nüma ga Rubéũtanüxũ, rü Gáxtanüxũ rü “Cua̲xruxũgu”, nanaxüégagü ga yema ãmarearü guruxũ. Yerü ñanagürügü: —Ñaa ãmarearü guruxũ rü wüxi i tórü cua̲xruxũ tá nixĩ nax Cori ya Tupana rü tóxrü Tupana yixĩxũ ==ñanagürügü.

## Yochué 23

### Iraétanüxũmaxã nidexa ga Yochué

1Rü mucüma ga taunecü marü ningegü nax Tupana rü Iraétanüxũxũ nangũxẽẽxũ nax norü uanügümaxã nangüxmüexũca̲x. Rü nüma ga Yochué rü marü naya.

2Rü nüma ga Yochué rü guxũma ga Iraétanüxũarü ãẽxgacügüca̲x nangema. Rü yema wüxitücumüchigüarü ãẽxgacügüca̲x nangema, rü yema ãẽxgacügü ga guxchaxũgüarü mexẽẽruũca̲x nangema, rü yema churaragüerugüca̲x rü ta nangema. Rü ñanagürü nüxũ: —Marü chipa erü marü chaya.

3Pema rü marü nüxũ pedau ga yema naxüxũ ga Cori ya Tupana ga yexguma nadaiãgu ga yema duũxũgü ga perü uanügü ixĩgüxũ. Yerü nüma ga Cori ya Tupana rü peétüwa naxü.

4Choma rü wüxitücumüchigüna chanaxã ga yema naane ga nagu pinguchigüxũ. Rü tama yema naane ga marü penapu̲xuxũxica nixĩ ga pexũ chinuxũ, natürü namaxã chanangauxẽxẽ i ngẽma naane i taxũta penapuxũ i natü i Yudáũwa naxügü i éstewa, rü ñu̲xmata már i Mediteráneuwa nangu i oéstewaama.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[5]Rü ngẽma duũxũgü i ñu̱xma ngẽma naanegu ãchiũgüxũ, rü Cori ya Tupana rü tá nawa ínanawoxũ. Rü pema rü tá pegüxṹ penayaxu ngẽma Cori ya Tupana nüxũ ixuxũ̃rüxũ.

[6]¡Rü mea peyangu̱xẽxẽ i ngẽma mugü i Moichéarü poperagu ümatüxũ! ¡Rü ngẽma naxümatüxũ̃ãcü nagu pemaxẽ!

[7]¡Rü taxũtáma namaxã pixãxma̱xgü rü pixãtegü i ngẽma togü i duũxũgü i ñu̱xma rü ta petanügu ãchiũgüxũ! ¡Rü taxũtáma norü tupanaxũ picua̱xüũgü, rü bai tá i naga pexĩnüe, rü bai tá i norü tupanaéga penaxuxuchi, rü bai tá i norü tupanaégagu mexũ pexuegu!

[8]¡Rü ñu̱xmarüũ̃tama rü guxũ̃gutáma Cori ya perü Tupanawe perüxĩ!

[9]Rü nüma ga Cori ya Tupana rü marü pepe̱xewa ínanawoxũ̃ãcu ga ĩanegü ga itaxũ̃ne rü iporane. Rü ñu̱xmata ñoma i ngunexũ̃wa nangu rü taxúema pexũ̃ tarüporamae.

[10]Rü wüxíetama i pema rü pexṹ natauxcha nax 1,000 i duũxũ̃güxũ pixüxẽẽxũ, erü Cori ya perü Tupana rü peétüwa naxṹ rü pexca̱x nügü namaxã nadai, yema nümatama pemaxã inaxunetaxũ̃rüxũ̃.

[11]¡Rü pexuãxẽgü rü pegüna pedaugü nax tama nüxũ̃ íperüngümaexũ̃ca̱x! ¡Rü nüxũ̃ pengechaũ̃gü ya perü Cori ya Tupana!

[12-13]Rü choma rü chanaxwa̱xe i nüxũ̃ nax pecuáxũ̃ rü ngẽxguma tá Tupanana pixĩgachigu rü ñaa duũxũ̃gü i petanüwa ngẽxmagüxũ̃maxã pexãmücügu, rü namaxã pixãxma̱xgügu, rü pixãtegügu, rü nüma ya Cori ya perü Tupana rü taxũtáma pexũ̃ narüngũ̃xẽxẽ nax ípenawoxũ̃xũca̱x i ngẽma duũxũgü i petanüwa ngẽxmagüxũ̃. Rü nüma ya Tupana rü perü guxchaxũ̃ruxũ̃ tá nayaxĩgüxẽxẽ i ngẽma duũxũ̃gü nax ngẽmaãcü naxme̱xgu peyi̱xixũca̱x. Rü ngẽmaãcü ñoma texé pexca̱xwena nacua̱i̱xcaxũ̃rüxũ̃ tá nixĩ ñu̱xmatáta taxúetama petanüwa íyaxü nawa i ñaa mexũ̃ i naane ya tórü Cori ya Tupana pexna ãxũ̃.

[14]Choma rü marü paxa tá chayu. Natürü naxũ̃pa nax chayuxũ̃ rü chanaxwa̱xe i aixcüma guxũ̃guma nagu perüxĩnüe rü Cori ya Tupana rü marü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nayanguxẽẽãxũ ga guxũma ga yema pemaxã nüxũ yaxuxũ. Rü bai ga wüxi ga yema norü uneta ga tama yanguxẽẽxũ.

15-16Natürü ngẽxgumarüxũ marü nax yanguxẽẽãxũ i guxũma i ngẽma mexũ ga pemaxã inaxunetaxũ, rü ngẽxgumarüxũ tá ta pexca̱x ínananguxẽxẽ i naguxũraũxũ i guxchaxũ i ngẽxguma tama aixcüma naga pexĩnüegu ga yema norü uneta ga pemaxã nüxũ yaxuxũ. Rü ngẽxguma ta̱xacürü tupananetagu perüxĩnüegu rü naxca̱x pemaxẽgu, rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá pemaxã nanu, rü paxaxüchi tá pexũ inayarüxoxẽxẽ nawa i ñaa naane i mexũ i nüma pexna naxãxũ. Rü bai tá ya wüxíe ípeyaxüxũ ==ñanagürü ga Yochué.

## Yochué 24

### Yochué rü duũxũgüxũ nixucuxẽgü

1-2Rü nüma ga Yochué rü Chiquéũgu nanangutaque̱xexẽxẽ ga guxũma ga duũxũgü ga Iraétanüxũ, wüxigu namaxã ga yema natücumüchigüarü ãe̱xgacügü, rü ãe̱xgacügü ga guxchaxũarü mexẽẽruũgü, rü yema churaragüarü ãe̱xgacügü. Rü yéma Tupanape̱xewa ñanagürü: —Yimá tórü Tupana i yixema i Iraétanüxũ rü ñanagürü: “Nũxcüma ga nüma ga Téra rü nanegü ga Abraáũ rü Nacóx ga perü o̱xigü ixĩgücü, rü taxtü ga Eufrátecutügu naxãchiũgü. Rü yéma nixĩ ga tupananetagüxũ yacua̱xüũgüxũ.

3Natürü ga choma ya Tupana rü yéma taxtü ga Eufrátecutüwa chanayaxu ga Abraáũ, rü Canaáũanegu chayaxũgüchigüxẽxẽ. Rü yéma nixĩ ga nane ga Ichaá nüxna chanamuxũ nax yemaacü yamuxũca̱x ga nataagü.

4Rü Ichaána chanamugü ga taxre ga nane ga Acóbu rü Echaú. Rü Echaúna chanaxã ga naane ga máxpu̱xanexũ ga Cheígu ãégaxũ. Natürü ga Acóbu rü nanegü rü Equítuanewa naxĩ.

5Rü yexguma ga choma ga Tupana rü Equítuanewa chanamu ga Moiché rü Aróũ. Rü chanadai ga yema Equítuanecüa̱xgü rü ñu̱xmata naxme̱xwa pexũ íchanguxũxẽxẽ.

6Rü yexguma perü o̱xigü Equítuanewa íchoxũgu rü nüma ga Equítuanecüa̱xgüarü churaragü rü tümawe nangẽgü namaxã ga norü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

cowarugü, rü naweũgü ga cowaru itúgüne, rü ñu̱xmata Már ga Dauchíüxũwa nangugü.

7Rü nüma ga perü o̱xigü rü cha̱u̱xca̱x nacagü, rü yemaca̱x ga naweama rü chanaxẽanexẽxẽ naxcha̱xwa ga Equítuanecüã̱xgü. Rü yexgumarüxũ ta chanaxü nax már arü dexá naétügu iñaxũchiüxũca̱x ga yema Equítuanecüã̱xgü nax yexma nayi̱xixũca̱x. Rü pematama nixĩ i nüxũ pedauxũ ga yema chaxüxũ ga yexguma. Rü ñu̱xũchi ga pemax ga Iraétanüxũ rü yema ínanaxnücüanexũwa ga taxúema íxãpataxũwa peyexmagü mucüma ga taunecü.

8Rü yemawena nixĩ ga pexũ chichocuxẽẽxũ nawa ga yema naane ga Amoréutanüxũ nawa yexmagüxũ ga natü ga Yudáũarü tocutüwa. Rü nüma ga Amoréutanüxũ rü pemaxã nügü nadai, natürü ga choma rü pexũ charüngũxẽẽxũ nax nüxũ perüporamaegüxũca̱x rü pexme̱xẽgu nayi̱xixũca̱x. Rü yemaacü penayaxu ga yema naane.

9Rü nüma ga Baláx ga Chipóx nane ga gumá Moáanearü ãẽ̱xgacü rü pemaxã nügü nadai. Rü naxca̱x nangema ga Balaáũ ga Beúx nane nax chixexũ pemaxã naxueguxũca̱x.

10Natürü ga choma ya perü Tupana rü Balaáũna chanachu̱xu nax chixexũ pemaxã naxueguxũ, rü yemaca̱x mexũ pemaxã nixueguchigüama. Rü yemaacü pexũ íchapoxũ.

11Rü yemawena ga pema rü pichoũ nawa ga natü ga Yudáũ ñu̱xmata Yericúarü ĩanewa pengugü. Rü yema duũxũgü ga guma ĩanegu ãchiũgüxũ rü pemaxã nügü nadai. Rü yexgumarüxũ ta ga yema duũxũgü ga Amoréutanüxũ, rü Ferechéutanüxũ, rü Canaáũtanüxũ, rü Itítanüxũ, rü Guerguechéutanüxũ, rü Ebéutanüxũ, rü Yebuchéutanüxũ rü pemaxã nügü nadai. Natürü ga chomax, rü pexũ charüngũxẽẽxũ nax nüxũ perüporamaegüxũca̱x.

12Rü tama pema nixĩ ga perü taragümaxã rü perü würagümaxã nüxũ perüporamaexũ ga yema taxre ga ãẽ̱xgacügü ga Amoréutanüxũarü. Natürü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

choma nixĩ ga muũ̃ naxca̱x íchanguxẽẽxũ̃ nax pecha̱xwa yabuxmüxũ̃ca̱x naxũ̃pa nax yéma pengugüxũ̃.

13Rü choma rü marü pexna chanaxã ga naanegü ga tama pema pexüxũ̃, rü ĩanegü ga tama pema pexügüne. Rü ñu̱xma rü yimagu pexãchiũ̃gü, rü penango̱xgü i úbagü rü oribugü ga tama pema ipetogüxũ̃", ñanagürü ga Tupana ==ñanagürü ga Yochué.

14Rü nüma ga Yochué rü ñanagürü ta: —Rü ñu̱xma rü name i aixcüma Cori ya Tupanaxũ̃ pengechaxũ̃gü rü naga pexĩnüe rü norü ngúchaũ̃ pexü. Rü name nixĩ i nüxna pexĩgachixũ̃ i ngẽma nũxcüma ga perü o̱xigüarü tupananetagü ga taxtü ga Eufrátecutüwa rü Equítuanewa nüxũ̃ yacua̱xüũ̃güxũ̃.

15Natürü ngẽxguma tama Cori ya Tupanawe perüxĩxchaũ̃gu ¡rü ñu̱xmatama nüxũ̃ pixu i ta̱xacürü tupanawe tá perüxĩxũ̃, rüe̱xna ngẽma tupananetagü ga nũxcüma ga perü o̱xigü nüxũ̃ icua̱xüũ̃güxũ̃ ga taxtü ga Eufrátecutüwa, rüe̱xna ngẽma norü tupananetagü i Amoréutanüxũ̃ i ñaa naanegu ãchiũ̃güxũ̃! Natürü i chomax rü chauxacügü rü Cori ya Tupanawe tá nixĩ i tarüxĩxũ̃ ==ñanagürü ga Yochué.

16Rü yexguma ga nüma ga duũ̃xũ̃gü rü ñanagürügü: —Tagutáma nüxna tixĩgachi ya tórü Cori ya Tupana, rü bai i ñuxgu tá ta̱xacürü tupananetagüwe tarüxĩxũ̃.

17Yerü nüma nixĩ ya tórü Cori ya Tupana ga tüxũ̃ ínanguxũ̃xẽẽxũ̃ naxme̱xwa ga yema Equítuanecüã̱xgü ga chixri tamaxã icuáxũ̃. Rü nüma ga Cori ya Tupana nixĩ ga tape̱xewa naxüaxũ̃ ga yema muxũ̃ma ga mexũ̃gü ga noxrütama poramaxã naxüxũ̃. Rü nüma nixĩ ga tüxna nadauxũ̃ rü tüxũ̃ ínapoxũ̃xũ̃ nüxna ga tórü uanügü ga yexguma norü naanewa ichopetügu.

18Rü nüma ga Cori ya Tupana nixĩ ga tape̱xewa ínawoxũ̃ãxũ̃ ga Amoréutanüxũ̃ rü yema togü ga duũ̃xũ̃gütücumü ga ñaa naanegu ãchiũ̃güxũ̃. Rü ngẽmaca̱x tá nawe tarüxĩ, erü nüma nixĩ i tórü Tupana yixĩxũ̃ ==ñanagürügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

19Natürü ga nüma ga Yochué rü duũxũgüxũ nangãxũ rü ñanagürü: —Pema rü taxũtáma pexṹ natauxcha nax Cori ya Tupanaarü ngúchaũ pexügüxũ, erü nüma ya Tupana rü naxüüne rü poraãcü nüxṹ tachu̱xu. Rü taxũtáma pemaxã yáxna naxĩnü ega tama naga pexĩnüegu rü chixexũ pexügügu.

20Rü ngẽxguma tá nüxna pixĩgachigu rü ta̱xacü i tupananetagüwe perüxĩxgu, rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá pemaxã nanu rü tá pexũ napoxcue rü tá pexũ nayarüxoxẽxẽ woo mucüma ga taunecügu mea pexna nax nadauxũ ==ñanagürü ga Yochué.

21Rü nüma ga duũxũgü rü nanangãxũ rü ñanagürügü: —Toma rü tagutáma nüxna tixĩgachi ya Cori ya Tupana, rü aixcüma norü ngúchaũ tá taxügü ==ñanagürügü.

22Rü yexguma ga nüma ga Yochué rü ñanagürü: —Ñu̱xma rü pematama nixĩ i nüxũ pixuxũ nax aixcüma tá norü ngúchaũ pexügüxũ ya Cori ya Tupana ==ñanagürü. Rü nüma ga duũxũgü rü nanangãxũ rü ñanagürügü: —Ngẽmáacüx, tomatama nixĩ i nüxũ tixuxũ rü nagu tarüxĩnüexũ nax aixcüma Coriwe tarüxĩxũ ==ñanagürügü.

23Rü yexguma ga nüma ga Yochué rü ñanagürü: —¡Ẽcü ípenawogü i ngẽma tupananetachicüna̱xãgü i petanüwa ngẽxmagüxũ, rü aixcüma naxca̱x pewoegu ya yimá Cori ya tórü Tupana ya yixema i Iraétanüxũ! ==ñanagürü.

24Rü nüma ga duũxũgü rü nanangãxũ rü ñanagürügü: —Toma rü aixcüma tórü Cori ya Tupanaarü ngúchaũ tá taxügü, rü ngẽma tomaxã nüxũ yaxuxũ rü tá tanaxü ==ñanagürügü.

25Rü yema ngunexũgutama rü Chiquéũarü ĩanewa, rü nüma ga Yochué rü wüxigu duũxũgümaxã wenaxarü Tupanamaxã inaxügae nax guxũgutáma naga naxĩnüexũ i norü mugü. Rü ñu̱xũchi nüma ga Yochué rü yema duũxũgüna nanaxã ga Tupanaarü mugü rü norü ucu̱xẽgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[26]Rü nüma ga Yochué rü nanaxümatü ga guxũma ga yema mugü nagu ga Tupanaarü mugüpane. Rü yemawena ga Yochué rü nanayaxu ga wüxi ga tacü ga nuta rü yema castaña ga Tupanapatacüwawa rüxüxũtüũgu nayaxű.

[27]Rü yexguma nüma ga Yochué rü duũxũgüxũ ñanagürü: —Daa nuta tá nixĩ ya tórü cua̱xruxũ ixĩcü nax marü nüxũ ixĩnüexũ i guxũma i ngẽma Cori ya Tupana tamaxã nüxũ ixuxũ. Natürü daa nuta tá nixĩ ya pexũ ixugücü ega taxũtáma peyanguxẽe̱xgu i ngẽma Tupana pemaxã nüxũ ixuxũ ==ñanagürü ga Yochué.

[28]Rü yemawena rü nüma ga Yochué rü ínayamugü ga yema duũxũgü nax wüxichigü norü naanecа̱x nawoeguxũcа̱x.

### Yochuéarü yuxchiga
(Jue. 2.6-10)

[29]Rü yemawena rü noxre ga ngunexũ namaxũ ga Yochué ga Núũ nane ga Tupanaarü duũ. Rü nayu ga yexguma 110 ga taunecü nüxű yexmagu.

[30]Rü norü naanegutama nayata̱xgü ga Tináx-chéraarü ĩanegu. Rü guma ĩane rü Efraíũarü naanearü máxpu̱xanexũwa nayexma, rü Gaáxarü ma̱xpűnearü nórtewa naxű.

[31]Rü yexguma Yochué maxu̱xgu rü nüma ga yema Iraétanüxũ rü mea Cori ya Tupanaga naxĩnüe. Rü woo ga Yochuéwena rü mea naga naxĩnüe ga yexguma taxũta nayuegu ga yema Iraétanüxũarü yaxgua̱xgü ga nüxũ icuáxũ ga guxũma ga yema Cori ya Tupana nũxcüma naxcа̱x üxũ.

### Iraétanüxũ rü Yúchexũ inata̱xgü

[32]Rü gumá Yúchechina̱xãgü ga Iraétanüxũ Equítuanewa ne naxũne rü Chiquéũanegu nayata̱xgü nagu ga yema naane ga Acóbu, Amóx nanegüxũtawa 100 tachinü ga diẽrugu naxcа̱x taxexũ. Rü nüma ga Amóx rü Chiquéũnatü nixĩ. Rü yixcama ga yema naane rü Yúchetaagüna naxű.

### Ereacháarü yuxchiga

[33]Rü yexguma nayu̱xgu ga Ereachá ga Aróũ nane rü ĩane ga Guibeá ga Efraíũanearü ma̱xpűneanexũgu nayata̱xgü. Rü guma ĩane rü Ereachá nane ga Fineéxarü nixĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

# Ãẽxgacügü ga guxchaxũgüarü mexẽxẽruũgü

## Ãẽxgacügü ga guxchaxũgüarü mexẽxẽruũgü 1

### Yudá rü ñu̱xũchi Chimeóũ rü Adonichédexũ niyauxgü

[1]Nawena ga nax nayuxũ ga Yochué rü nümagü ga Iraétanüxũ rü Cori ya Tupanana nacagüe nax nüxũ nacua̱xgüxũca̱x rü ngexũrüüxũ i natücumü tá nixĩ i nüxíra Canaáũtanüxũmaxã nügü daixũ.

[2]Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Yudátanüxũ tá nixĩ i nüxíra naxca̱x íyaxüãchixũ nax nügü nada̱ixũca̱x erü Yudátanüxũna tá nixĩ i chanaxãxũ i ngẽma naane ==ñanagürü.

[3]Rü nümagü ga yema Yudátanüxũ rü Chimeóũtanüxũgüna naxu nax nüxũ nangũxẽẽgüxũca̱x, rü ñanagürügü nüxũ: —¡Toxũ perüngũxẽxẽgü nax wüxigu nada̱ixũca̱x i ngẽma Canaáũtanüxũ rü nüxna napuxũca̱x i ngẽma naane i toxna üxũ! Rü ngẽmawena rü toma rü tá toxi pexũ taxümücügü nawa i ngẽma naane i pexna üxũ ==ñanagürügü. Rü nümagü ga Chimeóũtanüxũ rü nawe narüxĩ.

[4]Rü yemaacü wüxigu Canaáũtanüxũca̱x rü Ferechéutanüxũca̱x ínayaxüãchi. Rü Tupana nüxũ narüngũxẽxẽ nax nadaiaxũca̱x ga yema duũxũgü. Rü ĩane ga Béchexwa nanadai ga 10,000 ga norü uanügü.

[5]Rü yexma nüxũ nayangau ga guma ĩanearü ãẽxgacü ga Adonichéde rü namaxã nügü nadai. Rü yema Canaáũtanüxũxũ rü Ferechéutanüxũxũ narüporamaegü.

[6]Rü yexguma nügü ínadaiyane rü niña ga Adonichéde. Natürü nawe nangẽgüama rü nanayauxgü. Rü ñu̱xũchi ínanadaũ ga norü tatarenemẽxẽ rü norü tatarenecutü.

[7]Rü yexguma nüma ga Adonichéde rü ñanagürü: —Tupana rü ñu̱xma chomaxã nanaxü ga yema chaxüxũ namaxã ga yema 70 ga ãẽxgacügü ga yexguma íchanadaũgu ga guma norü tatarenemẽxẽgü rü guma norü tatarenecutügü. Rü nümagü rü chorü mechatüũgu ínawaatanünexũ naxca̱x


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ga yema chorü õnatüchi ga rüyixix ==ñanagürü. Rü yemawena rü Adonichédexũ Yerucharéũwa nagagü. Rü yexma nixĩ ga nayuxũ.

### Yudátanüxũ rü Yerucharéũcạx rü Ebróũcạx ínayaxüãchi

8Rü yema Yudátanüxũ rü Yerucharéũcạx ínayaxüãchi rü taramaxã nanadai ga yema Yebútanüxũ ga yéma maxẽxũ. Rü yemawena nayagugü ga guma ĩane.

9Rü yema Yudátanüxũ rü yemawena nayadai ga yema Canaáũtanüxũ ga máxpụ̈xanexũgu rü Négueanegu rü ínadoxonexũgu ãchiũgüxũ.

10Rü yexgumarüxũ ta nanadai ga yema Canaáũtanüxũ ga Ebróũgu ãchiũgüxũ. Rü guma ĩane rü noxri rü Quiriáx-abágu naxãéga. Rü yexma nixĩ ga nadaiaxũ ga ãẹ̃xgacügü ga Chechái rü Aimáũ rü Tarmái.

### Otonié rü ĩane ga Derbíxcạx ínayagoõchi
(Jos. 15.15-19)

11Rü ñụxũchi ĩane ga Debíxcạx ínayagoõchi. Rü guma ĩane rü noxri Quiriáx-chéfegu naxãéga.

12Rü nüma ga Caréx rü ñanagürü: —Texé ya yíxema Debíx yapuxe rü chauxacü i Áxchamaxã tá tüxũ chaxümạx ==ñanagürü.

13Rü guma ĩane napuxũ rü Otonié ga Quená nane nixĩ. Rü nüma ga Quená rü Caréxenexẽ ga rübumaecü nixĩ. Rü nüma ga Caréx rü Otoniéna ngĩxũ namu ga yema naxacü ga Áxcha.

14Rü yema ngunexũ ga nagu yangĩgüxũgu rü nüma ga Otonié ngĩxũ ñanagürü: —¡Namaxã nüxũ ixu ya cunatü nax tüxna naxããxũcạx i wüxi i naane! ==ñanagürü. Rü yexguma ga ngĩma rü irüxüe ga ngĩrü búruétüwa. Rü nüma ga Caréx rü ngĩxna naca rü ñanagürü: —¿Tạxacü cunaxwạxe? ==ñanagürü.

15Rü ngĩma rü inangãxũ rü ngĩgürügü: —Chanaxwạxe i choxũ curüngũxẽxẽ. Ngẽma naane i choxna cuxãxũ i Néguewa rü nangearü dexáạ̃x. Rü ngẽmacạx chanaxwạxe i choxna cunaxã ta i naane i dexááxũ ==ngĩgürügü. Rü nümax


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ga Caréx rü ngĩxna nanaxã ga naane ga natüxacüáxũ ga ínamáxpu̱xanexũwa rü ínadoxonexũwa.

### Yudátanüxũ rü ñu̱xũchi Bẽyamíũtanüxũ yapugüne

16Yema Quenéutanüxũ ga Moiché na̱xtütanüxũ ixĩgüxũ rü Yericúwa ínachoxũ wüxigu namaxã ga Yudátanüxũ. Rü Yudáanearü naxnücüanewa naxĩ ga Aráxarü súrwaama. Rü yexma nayaxãchiũgü natanügu ga yémacüa̱xgü.

17Yemawena ga Yudátanüxũ rü ñu̱xũchi Chimeóũtanüxũ rü wüxigu naxca̱x ínayaxüãchi ga yema Canaáũtanüxũ ga Chefáxwa maxẽxũ. Rü wüxicana inayanaxoxẽẽgü ga guma ĩane, rü yemaca̱x Ormágu nanaxüégagü.

18Rü nanapugü ga guma ĩanegü ga Gácha rü Acharóũ rü Ecróũ namaxã ga norü naanegü.

19Rü Cori ya Tupanaarü ngũxẽẽmaxã nüma ga Yudátanüxũ nayapugü ga yema máxpu̱xanexũ. Natürü taxucürüwa nayapugü ga yema doxonexũ, yerü yema duũxũgü ga yéma maxẽxũ rü nüxṹ nayexmagü ga carugü ga fierunaxca̱x ixĩgüne.

20Rü Caréxna naxṹ ga guma ĩane ga Ebróũ, yema Moiché nüxũ ixuxũrüxũ. Rü nüma ga Caréx rü guma ĩanewa ínanawoxũ ga nataagü ga yema tomaepu̱x ga Anáx nanegü.

21Natürü yema Bẽyamíũtanüxũ rü taxucürüwa ínanawoxũ ga yema Yebútanüxũ ga Yerucharéũgu ãchiũgüxũ. Rü ngẽmaca̱x woo ñu̱xma rü ta i ngẽma Yebútanüxũ rü Bẽyamíũtanüxũ rü wüxigu Yerucharéũwa namaxẽ.

### Efraíũtanüxũ rü Manachétanüxũ rü ĩane ga Betéxũ nayapugü

22Rü Efraíũtanüxũ rü ñu̱xũchi Manachétanüxũ rü inaxĩãchi nax ĩane ya Betéxũ yapugüxũ. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nüxũ narüngũxẽxẽ.

23Rü guma ĩane rü noxri rü Lúx nixĩ ga naéga. Rü guma ĩanewa nanamugü ga ngugütaeruũgü rü Cori ya Tupana nüxũ narüngũxẽxẽ.

24Rü yexguma yema ngugütaeruũgü nüxũ daugügu ga wüxi ga yatü ga guma ĩanewa ixũxũxũ rü ñanagürügü nüxũ: —Ngẽxguma tá tomaxã nüxũ quixuxgu


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nax ñuxãcü tichoxcuxũ̃ nawa ya daa ĩane rü toma rü taxũtáma cuxũ̃ timax
==ñanagürügü.

25Rü yema yatü namaxã nüxũ̃ nixu nax ñuxãcü íxücuxũ̃ nawa ga guma ĩane. Rü nüma ga Efraíũ̃tanüxũ̃ rü Manachétanüxũ̃ rü taramaxã nanadai ga guxũ̃ma ga yema duũ̃xũ̃gü ga guma ĩanewa maxẽxũ̃. Natürü tama nayamaxgü ga yema yatü ga namaxã nüxũ̃ ixuxũ̃ nax ñuxãcü nachocuxũ̃ ga guma ĩanewa, rü woo guxũ̃ma ga natanüxũ̃ rü ta tama nanadai.

26Yexguma ga yema yatü rü Itítanüxũ̃arü naanewa naxũ rü yexma nanaxü ga wüxi ga yexwacaxũ̃ne ga ĩane rü ñuxũchi Lúxgu nanaxüéga. Rü ngẽma naéga rü ñuxma rü ta ngẽmatama nixĩ.

### Naanegü ga tama napugüxũ̃

27Yema Manachétanüxũ̃ rü taxucürüwa guma ĩanegü ga Bex-cheáũ̃wa rü Taanáxwa rü Dóxwa rü Ibeáũ̃wa rü ñuxũchi Meguíduwa ínanawoxũ̃ ga yema duũ̃xũ̃gü ga guma ĩanegüwa maxẽxũ̃. Rü woo ga guma ĩanegüarü ngaicamawa yexmagüxũ̃ ga ĩanexacügüarü duũ̃xũ̃gü rü taxucürüwa ínanawoxũ̃. Rü yemaacü ga yema Canaáũ̃tanüxũ̃ rü yématama namaxẽ.

28Nüma ga Iraétanüxũ̃ rü yexguma yexeraãcü naporamaegu rü yema Canaáũ̃tanüxũ̃xũ̃ namu nax nüxũ̃́ napuracüexũ̃cax, natürü taxucürüwa norü naanewa ínanawoxũ̃.

29Rü yema Efraíũ̃tanüxũ̃ rü ta taxucürüwa ínanawoxũ̃ ga yema Canaáũ̃tanüxũ̃ ga ĩane ga Guéchegu ãchiũ̃güxũ̃. Rü yemacax ga yema Canaáũ̃tanüxũ̃ rü yématama Efraíũ̃tanüxũ̃tanüwa namaxẽ.

### Iraétanüxũ̃ rü totücumü ga duũ̃xũ̃güxũ̃ narüporamaegü

30Rü yexgumarüxũ̃ ta ga Chaburóũ̃tanüxũ̃ rü taxucürüwa ínanawoxũ̃ ga yema Canaáũ̃tanüxũ̃ ga Quitóũ̃gu rü Naarágu ãchiũ̃güxũ̃. Rü yemacax ga yema Canaáũ̃tanüxũ̃ rü yexmatama Chaburóũ̃tanüxũ̃tanügu naxãchiũ̃gü rü norü puracütanüxũ̃ nixĩgü.

31-32Rü yexgumarüxũ̃ ta ga Achétanüxũ̃ rü taxucürüwa Canaáũ̃tanüxũ̃xũ̃ ínawoxũ̃ ga Acówa rü Chidóũ̃wa rü Aráxwa rü Achíxwa rü Erebáwa rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Aféxwa rü ñu̱xũchi Reóxwa. Rü yemaca̱x ga nüma ga Achétanüxũ̃ rü yema Canaáũ̃tanüxũ̃tanügu naxãchiũ̃gü.

[33]Yexgumarüxũ̃ ta ga Netarítanüxũ̃ rü taxucürüwa Canaáũ̃tanüxũ̃xũ̃ ínawoxũ̃ ga Bex-chemé̱wa rü Bex-anáxwa. Rü ñu̱xũchi nüma ga Netarítanüxũ̃ rü yema Canaáũ̃tanüxũ̃tanügu naxãchiũ̃gü rü norü puracütanüxũ̃ nayaxĩgüxẽxẽ

[34]Yema Dáũ̃tanüxũ̃ rü taxucürüwa doxonexũ̃wa nangugü, yerü yema Amoréutanüxũ̃ rü naporae rü máxpü̱xaneca̱x nanawoeguxẽxẽ.

[35]Rü yemaacü ga yema Amoréutanüxũ̃ rü Yérewatama rü Ayaróũ̃watama rü ñu̱xũchi Chaabíũ̃watama nayexmagü. Natürü yexguma yema Efraíũ̃tanüxũ̃ rü ñu̱xũchi Manachétanüxũ̃ yexeraãcü naporamaegügu rü yema Amoréutanüxũ̃xũ̃ namu nax nüxṹ napuracüexũ̃ca̱x.

[36]Rü yema Amoréutanüxũ̃arü üyeane rü inaxügü ga Acabíũ̃arü tuãchiwa rü ñu̱xmata Cheráwa nangu rü yéma ínadaãchi ga máxpü̱xanexũ̃wa.

## Ãẽ̱xgacügü ga guxchaxũ̃güarü mexẽxẽruũ̃gü 2

### Tupanaarü orearü ngeruxũ̃ i dauxũ̃cüã̱x rü Boquíũ̃wa nayexma

[1-2]Rü Tupanaarü orearü ngeruxũ̃ i dauxũ̃cüã̱x rü Guirigáwa inaxũãchi rü Boquíũ̃wa naxũ rü yéma Iraétanüxũ̃xũ̃ ñanagürü: —Choma nixĩ ga Equítuanewa pexũ̃ íchagaxũ̃, rü ñaa naane ga perü o̱xigümaxã nüxũ̃ chixuxũ̃wa pexũ̃ chagagüxũ̃. Yerü yexguma perü o̱xigümaxã nüxũ̃ chixuxgu rü ñachagürü: “Ngẽma chorü uneta i pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ rü tagutáma ichayanaxoxẽxẽ. Natürü tama chanaxwa̱xe i pema nax ta̱xacürü uneta namaxã pexügüxũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i ngéma maxẽxũ̃. Rü ngẽma chanaxwa̱xexũ̃ nixĩ nax nagu pepogüexũ̃ i ngẽma norü ãmarearü guruũ̃gü”, ñachagürü. Natürü i pema rü tama chauga pexĩnüe. ¡Rü dücax, nüxũ̃ peda̱u̱x i ngẽma pexüxũ̃!

[3]Ngẽmaca̱x ñu̱xmax rü pemaxã nüxũ̃ chixu: “Rü taxũtáma pepe̱xewa íchanawoxũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü. Rü nümagü rü ñu̱xmachi norü tupananetagü rü wüxi i perü toxyepe̱xeruxũ̃ tá nixĩgü”, pemaxã nüxũ̃ chixu = =ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[4]Rü yexguma yagúegagu ga yema Tupanaarü orearü ngeruxũ i dauxũcüa̱x, rü guxũma ga Iraétanüxũ rü naxauxe rü tagaãcü aita naxüe.

[5]Rü yemaca̱x ga yema nachica rü Boquíũgu nanaxüégagü. Rü yema nachicawa Tupanaca̱x ínanagugü ga ãmaregü.

### Nayu ga Yochué
(Jos. 24.29-31)

[6]Rü yexguma Yochué Iraétanüxũxũ íyamugügu, rü wüxichigü ga natücumü rü ínixĩ nax nayauxgüãxũca̱x ga yema norü naane ga nüxna üxũ.

[7]Rü yexguma Yochué maxu̱xgu rü nüma ga yema Iraétanüxũ rü mea Tupanaga naxĩnüe rü naxca̱x namaxẽ. Rü woo ga Yochuéwena rü mea naga naxĩnüe ga yexguma taxũta nayuegu ga yema Iraétanüxũarü yaxgua̱xgü ga nüxũ daugüxũ ga yema taxũ ga mexũgü ga Cori ya Tupana naxca̱x üxũ.

[8]Rü nüma ga Yochué rü nayu ga yexguma 110 ga taunecü nüxú̱ yexmagu.

[9]Rü norü naanegutama nayata̱xgü ga Tináx-chéraarü ĩanewa ga Gaáxarü ma̱xpúnearü nórtewa üxũ ga Efraíũarü naane ga máxpu̱xanexu̱wa.

[10]Rü yexgumarüxũ ta nayue ga yema Iraétanüxũ ga Yochué maxu̱xgu maxẽxũ. Rü yemaacü ga yema wixweama buexũ rü tama Cori ya Tupanaxũ nacua̱xgü rü tama nüxũ nacua̱xgü ga yema mexũgü ga Iraétanüxũca̱x naxüxũ.

### Iraétanüxũ rü Cori ya Tupanana nixĩgachi

[11]Rü nüma ga Iraétanüxũ rü Tupanape̱xewa chixexũ naxügü, rü inanaxügüe ga Baáchicüna̱xãxũ nax yacua̱xüũgüxũ.

[12]Rü yema Iraétanüxũ rü nüxna nixĩgachi ga norü o̱xigüarü Tupana ga Equítuanewa tüxũ ínguxũxẽẽcü. Rü yema togü ga duũxũgü ga norü ngaicamagu pegüxũarü tupanagüxũ nicua̱xüũgü. Rü yemaacü Cori ya Tupanaxũ nanuxẽẽgü.

[13]Rü yema Iraétanüxũ rü Cori ya Tupanana nixĩgachi nax yema togü ga duũxũgüarü tupananetagü ga Baá rü Ataréchicüna̱xãgüxũ yacua̱xüũgüxũca̱x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[14]Rü yemacax ga nüma ga Cori ya Tupana rü poraãcü yema Iraétanüxũmaxã nanu rü nüxna nixũgachi nax yema ingítaaxgüxũ rü norü yemaxũgücax nangĩxgüxũcax, rü yema norü uanügü ga Iraéanearü ngaicamagu ngẽxmagüxũ rü guxũguma nüxũ naporamaegüxũcax. Rü nüma ga Iraétanüxũ rü taxucürüwama nügü ínapoxũgü.

[15-16]Rü yexguma Iraétanüxũ norü uanügümaxã nügü daixgu, rü nüma ga Cori ya Tupana rü nüxṹ nanaguxchaxẽxẽ, rü yemacax chixri nüxṹ ínanguxuchi yema nümatama ga Cori namaxã naxueguxũrüxũ. Natürü woo yema Iraétanüxũcax ínananguxẽxẽ ga guxchaxũgü, natürü yemaétüwa rü nüma ga Tupana rü Iraétanüxũtanüwa nanangucuxẽxẽ ga ãẽxgacügü nax yema ínapoxũgüxũcax norü uanügüna.

[17]Natürü nümagü ga Iraétanüxũ rü tama naga naxĩnüe ga yema ãẽxgacügü. Rü yexgumarüxũ ta tama Cori ya Tupanaga naxĩnüe, rü togümare ga tupanagüxũ nicuaxüũgü. Rü nũxcüma ga guxema norü oxigü rü Tupanaarü mugüga taxĩnüe, natürü i nümagü rü tama norü oxigücümagu naxĩ.

[18]Rü yexguma Cori ya Tupana yamucuchixũgu ga ãẽxgacü ga namaxã icuáxũ, rü nüma ga Tupana rü nüxũ narüngũxẽxẽ ga yema ãẽxgacü, rü yema Iraétanüxũxũ ínanguxũxẽxẽ naxmexwa ga norü uanügü. Yerü nüma ga Tupana rü yexguma nüxũ naxĩnügu ga nax naxauxexũ ga yema duũxũgü nagagu ga yema guxchaxũgü ga yangegüxũ, rü nüxṹ nangechaũtümüxũgü.

[19]Natürü yexguma nayuxgu ga yema ãẽxgacü ga Tupana nüxũ unetaxũ, rü nümagü ga Iraétanüxũ rü wena chixexũcax nawoegu rü nanatügüarü yexera chixexũ naxügü rü togümare ga tupananetagüxũ nicuaxüũgü. Rü tama nüxũ narüxoechaũ ga yema chixexũ nax naxügüxũ, rü tama ínanataxgüchaũ ga nacüma ga chixexũ.

[20]Rü yemacax ga Tupana rü Iraétanüxũmaxã nanu rü ñanagürü: —Ñaa duũxũgü rü nayanaxoxẽẽgü ga yema uneta ga norü oxigümaxã nüxũ chixuxũ, rü tama chauga naxĩnüechaũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

21Rü ngẽmacax i choma rü taxunetáma ya ĩane Iraétanüxũpexewa tá íchawoxũãcu ga guma ĩanegü ga Yochué tama íwoxũãcune naxũpa ga nax nayux ==ñanagürü.

22Rü ngẽma guxchaxũmaxã nüxũ naxü i ngẽma Iraétanüxũ rü aixcüma tá yema nüxíraxũgüxũ ga Iraétanüxũrüxũ naga naxĩnüe rüexna tama.

23Rü yemacax ga nüma ga Cori ya Tupana rü tama yexgumatama ínanawoxũãcu ga guma ĩanegü ga tama Yochuémexẽwa ínawoxũãcune. Rü yématama nanayexmagüxẽxẽ ga yema duũxũgü.

## Ãẽxgacügü ga guxchaxũgüarü mexẽxẽruũgü 3

### Duũxũgü i Canaáũarü naanewa yaxúgüxũ

1Rü ñaagü nixĩ ga yema duũxũgütücumü ga Canaáũarü naanewa Cori ya Tupana yéma yaxügüxẽẽxũ nax yemaacü nüxũ naxüxũcax ga yema Iraétanüxũ ga taxũta buexũ ga yexguma norü oxigü Canaáũtanüxũmaxã nügü nadaixgu.

2Nüma ga Cori ya Tupana rü yéma Canaáũarü naanewa nayaxügüxẽxẽ ga yema duũxũgütücumü nax yemaacü daixũ yacuáxũcax ga yema Iraétanüxũ ga taguma daiwa ĩxũ.

3Rü yéma nayaxügü ga 5 ga Firitéugüarü ãẽxgacügü, rü guxũma ga yema Canaáũtanüxũ ga taxũta napuarü ĩaneãxgüxũ, rü yema Chidóũtanüxũ, rü yema Ebéutanüxũ ga máxpüxanexũ ga Líbanuanewa maxẽxũ. Rü norü naane ga nawa nayexmagüxũ ga yema Ebéutanüxũ rü Baá-emóũwa inaxügü ñuxmata Amáwa nangu.

4Rü yemagümaxã nixĩ ga Iraétanüxũxũ naxüxũ ga Cori ya Tupana. Erü nüma rü nüxũ nacuáxchaũ rü aixcüma naga tá naxĩnüe ga yema mugü ga Moichéwa Iraétanüxũarü oxigüna ãxũ.

5Rü yemaacü nixĩ ga Iraétanüxũ ga inaxügüãxũ nax Canaáũtanüxũtanüwa, rü Itítanüxũtanüwa, rü Amoréugütanüxũtanüwa, rü Ferechéutanüxũtanüwa, rü Ebéutanüxũtanüwa, rü Yebuchéutanüxũtanüwa nax namaxẽxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

6Rü nanegü, rü naxacügü ga yema Iraétanüxũ rü yema togü ga duũxũgüacümaxã nixãxmax̲ rü nixãte. Rü yemac̲ax yema togü ga duũxũgüarü tupanaxũ nicuax̲üũgü.

### Otonié rü Cucháũ-richataíũmex̲exẽwa Iraétanüxũxũ ínanguxũxẽxẽ

7Rü yema nacümagü ga Iraétanüxũ nagu maxẽxũ rü Cori ya Tupanapex̲ewa rü poraãcü nachixe. Yerü Cori ya Tupanaxũ inarüngümae rü Baáchicünax̲ãgüxũ rü Acheráchicünax̲ãgüxũ nicuax̲üũgü.

8-9Rü yemagagu nixĩ ga Cori ya Tupana ga Iraétanüxũmaxã nanuxũ rü Cucháũ-richataíũ ga Mechopotámiaarü ãex̲gacümex̲exẽwa nayexmagüxẽẽãxũ. Rü 8 ga taunecü yema ãex̲gacümex̲exẽwa nayexmagü rü nüxṹ napuracüe ñux̲mata wena Cori ya Tupanana nacuax̲ãchie rü nüxũ nacax̲ax̲ũgü nax ínanguxũxẽẽãxũc̲ax. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Otoniéxũ naxuneta nax Iraétanüxũxũ ínanguxũxẽẽxũc̲ax. Rü Otonié rü Quená nane nixĩ. Rü nüma ga Quená rü Caréxenexẽ ga rübumaecü nixĩ.

10Rü Cori ya Tupanaãxẽ rü Otoniéwa nangu. Rü nüma ga Otonié rü Iraétanüxũmaxã inacuax̲. Rü inaxũãchi nax Cucháũ-richataíũmaxã nügü yadaixũ. Rü Cori ya Tupana rü pora nüxna naxã rü Cucháũ-richataíũ narüporamae.

11Rü yemawena rü 40 ga taunecü taguma nayexma ga dai ga yema naanewa. Rü yemawena nayu ga Otonié ga Quená nane.

### Aóx rü Iraétanüxũxũ ínanguxũxẽxẽ Moámex̲exẽwa

12Nawena ga nax nayuxũ ga Otonié, rü Iraétanüxũ rü wenaxarü Cori ya Tupanapex̲ewa chixexũ i nacümagu namaxẽ. Rü yemac̲ax nüma ga Cori ya Tupana rü Eglóũ ga Moáanearü ãex̲gacüna pora naxã nax Iraétanüxũxũ naporamaexũc̲ax.

13Rü nüma ga Eglóũ rü Amóũtanüxũna rü Amaréxtanüxũna naxu nax nüxũ nangũxẽẽgüxũc̲ax nax Iraétanüxũxũ nadax̲ixũ nax yemaacü yapugüãxũc̲ax ga guma ĩane ga Yericú ga Cucunecügu ãégane.

14-15Rü yema Iraétanüxũ rü 18 ga taunecü Eglóũmex̲exẽwa nayexmagü rü nüxṹ napuracüe ñux̲mata wena Cori ya Tupanana nacuax̲ãchie rü nüxũ nacax̲ax̲ũgü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nax ínanguxũxẽẽãxũca̱x. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Aóx ga Guerá nanexũ naxuneta nax Iraétanüxũxũ nangũxẽẽxũca̱x. Rü nüma ga Aóx rü nato̱xwechacüxü rü Bẽyamíũtanüxũ nixĩ. Rü wüxi ga ngunexũ rü nüma ga Iraétanüxũ rü Aóxũ namu nax yaxütanüãxũca̱x ga yema diẽru ga ãe̱xgacü ga Eglóũ nagu unetaxũ.

16-17Natürü naxũpa ga nax inaxũachixũ ga Aóx rü wüxi ga tara ga taxrewa ãmaguxũ ga ngãxũ ga metrugu ixüxũ naxü. Rü norü goyexũwa nanatuxẽxẽ ga norü tügünecüwawa. Rü ñu̱xũchi inaxũãchi nax Iraétanüxũarü ngetanü yaxütanüxũca̱x naxũtawa ga ãe̱xgacü ga Eglóũ ga íngüxüchixũ.

18Nawena ga nax marü Eglóũaxṹ naxütanüãxũ ga yema ngetanü, rü nüma ga Aóx rü ínaxũxũ namaxã ga yema íyaxümücügüxũ.

19Natürü yexguma nawa nanguxgu ga yema tupananetachicüna̱xãgü íyexmagüxũwa ga Guirigáarü ngaicamana, rü nüma ga Aóx rü nataegu. Rü ãe̱xgacü ga Eglóũxũtawa naxũ rü ñanagürü nüxũ: —Choxṹ nangẽxma i wüxi i ore i cumaxã nüxũ chixuxchaũxũ, Pa Ãe̱xgacüx, natürü chanaxwa̱xe i cuxicatama cumaxã nüxũ chixu ==ñanagürü. Rü nüma ga ãe̱xgacü nanamu ga yema norü ngũxẽẽruũgü nax yaxĩgachitanüxũca̱x. Rü guxũma ga duũxũgü ga yéma yexmagüxũ rü nixĩgachitanü.

20Rü nüma ga Eglóũ rü nüxicatama yema norü ucapu ga nanaianegu nagu yanaxa̱xũũxũwa nayarüto. Rü nüma ga Aóx rü Eglóũca̱x nixũ rü ñanagürü nüxũ: —Ngẽma ore i cuxca̱x nua changexũ rü Cori ya Tupana nua cuxca̱x muxũ nixĩ ==ñanagürü. Rü yemaxũ naxĩnügu ga Eglóũ rü inachi ga norü tochicaxũwa.

21Natürü Aóx rü nato̱xwechacüxü, rü yemaca̱x bexma norü to̱xwechacüümaxã ngĩxũ nanatúuchi ga yema tara ga norü tügünecüwawa yexmacü rü Eglóũpütüwewa ngĩxũ narüwa̱xẽxẽ.

22Rü poraãcüma ngĩxũ ínipocuchi rü ñu̱xmata guxũma i ngĩxchaquexũmaxã íiyangaxi. Rü Eglóũxũnegu iyarütaxu ga yema tara yerü ningüxüchiama. Rü yemaca̱x ga norü tara rü tama ngĩxũ nayatuxuchi.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[23]Nawena nax Eglóũxũ̃ nayamáxũ̃ ga Aóx, rü nanawãxtagü ga ĩ̱ãxgü norü chotaruxũ̃gümaxã. Rü ṉ̃uxũchi nüma rü beũ̃tánawa ínaxũxũ.

[24]Rü yexguma Aóx marü taeguxguwena rü yéma naxĩ ga ã̱ẽxgacü ga Eglóũarü ngũ̃xẽẽruũ̃gü rü nüxũ̃ inayangaugü ga ĩ̱ãxgü ga rüwãxtagüxũ̃. Rü yemac̱ax ga yema norü ngũ̃xẽẽruũ̃gü nagu narüxĩnüe nax gumá ã̱ẽxgacü rü norü wo̱ẽxtaũ̃wa naxũxũ̃, rü yemac̱ax yexma nügü narüwãxtaxũ̃ nagu ga yema ucapu ga nanaianegu nagu yanax̱ãxũũxũ̃.

[25]Natürü nax yéma nang̱uxẽẽgüechaãxũ̃, rü düxwa naxoegaãẽgü, yerü ga norü ã̱ẽxgacü rü taxucüma ínaxũxũ. Rü yemac̱ax chawi nayauxgü rü nayawãxnagü ga ĩ̱ãx, rü nüxũ̃ inayangaugü ga norü ã̱ẽxgacü ga ĩxmachiũ̃gu idacü.

[26]Rü yexguma yema duũ̃xũ̃gü rü norü ã̱ẽxgacüxũ̃ ínanguxẽẽgüyane, rü nüma ga Aóx rü yoxni niña. Rü yexguma marü nüxũ̃ nagopetügu ga yema tupananetachicüṉaxãgü ga Guirigáarü ngaicamana yexmagüxũ̃, rü nüma ga Aóx rü Cheiráxgu nayarücu̱x.

[27]Rü yexguma Iraégüarü naanewa nanguxgu, rü Efraíũ̃arü máxpü̱xanexũ̃wa cornétagu nayarücue nax yemaacü Iraétanüxũ̃c̱ax nac̱axaxũ̃. Rü guxũ̃ma ga nüma ga yema duũ̃xũ̃gü rü m̱axpűnegüwa narüchoũ̃ namaxã ga Aóx ga nap̱exegu ixũxũ̃.

[28]Rü nüma ga Aóx rü ñanagürü: —¡Chowe perüxĩ! Erü Cori ya Tupana rü pora tüxna naxã nax naḏaixũ̃c̱ax i ngẽma tórü uanügü i Moácü̱ãxgü ==ñanagürü. Rü nüma ga Iraétanüxũ̃ rü Aóxwe narüxĩ nax nüxna nadaugüxũ̃c̱ax ga natü ga Yudáũ̃ ínuxtamayexũ̃wa nax taxúxema yéma choũ̃xũ̃c̱ax.

[29]Rü yema ga ngunexũ̃gu rü 10,000 ga Moácü̱ãxgüxũ̃ nadai woo guxũ̃ma ga yemagü rü churaragü ga poraexũ̃ rü tama muũ̃ew̱axexũ̃ nixĩgü. Rü taxuxũ̃ma niñaxẽẽgü.

[30]Rü yemaacü nixĩ ga Iraétanüxũ̃ ga Moácü̱ãxgüxũ̃ naporamaegüxũ̃. Rü yemawena rü 80 ga taunecü nataxuma ga dai ga Iraéanewa.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

### Chamgáx rü Iraétanüxũxũ ínanguxũxẽxẽ Firitéugümẹxẽwa

31Rü Aóxwena rü to ga Iraétanüxũmaxã icuáxũ rü Chamgáx ga Anáx nane nixĩ. Rü nüma rü wüxi ga naixmenạxã ga fierumaxã ãmaguxũmaxã nanadai ga 600 ga Firitéugü. Rü yemaacü nüma ga Chamgáx rü ta rü Iraétanüxũxũ ínanguxũxẽxẽ.

## Ãẽxgacügü ga guxchaxũgüarü mexẽxẽruũgü 4

### Débora rü Baráx rü Chícharaxũ narüporamaegü

1Rü yexguma Iraétanüxũarü ãẽxgacü ga Aóx yuxguwena, rü nüma ga Iraétanüxũ rü wenaxarü Cori ya Tupanapẹxewa chixexũ naxügü.

2Rü yemacạx ga nüma ga Cori ya Tupana rü wüxi ga Canaáũtanüxũ ga ãẽxgacü ga Yabíũmẹxẽgu nanayixẽxẽ ga yema Iraétanüxũ. Rü nüma ga Yabíũ rü ĩane ga Achóxarü ãẽxgacü nixĩ. Rü yema norü churaragüarü ãẽxgacü rü Chíchara nixĩ ga naéga. Rü nüma ga Chíchara rü Aróche-goíũgu naxãchiũ.

3Rü nüma ga Yabíũ rü nüxṹ nayexma ga 900 ga daiwexũ ga fierunaxcạx ga cowaru itúgüne. Rü 20 ga taunecü poraãcü chixri Iraétanüxũmaxã inacuạx. Rü yemacạx ga yema Iraétanüxũ rü düxwa Cori ya Tupanaarü ngũxẽẽcạx ínacagüe.

4Rü yexgumaxũcüü rü wüxi ga nge ga Déboragu ãégacü iyixĩ ga Iraétanüxũmaxã icuạxcü. Rü ngĩma rü Tupanaarü orearü uruxũ iyixĩ rü Lapidóx nixĩ ga ngĩte.

5Rü ngĩma ga Débora rü wüxi ga cucutüũwa irütooxũ, rü yemacạx ga yema cucu rü Déboraarü cucu nixĩ ga naéga. Rü yema cucu rü Efraíũanearü maxpűneanewa nayexma ga ĩanegü ga Ramá rü Betéarü ngãxũmachatẹxewa. Rü yéma nixĩ ga ngĩxcạx naxĩĩxűxũ ga Iraétanüxũ nax norü guxchaxũgü namexẽẽgüxũcạx.

6Rü wüxi ga ngunexũ ga Débora rü naxcạx ingema ga wüxi ga yatü ga Baráxgu ãégacü ga Abinuáũ nane ixĩcü. Rü nüma ga Baráx rü naxãchiũ nagu ga wüxi ga ĩane ga Quédexgu ãégane ga Netaríanewa yexmane. Rü ngĩgürügü nüxũ: —Cori ya Iraétanüxũarü Tupana rü cuxũ namu rü ñanagürü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

cuxũ̃: “¡Rü Netarítanüxũ̃wa rü Chaburóũ̃tanüxũ̃wa nade i 10,000 i yatügü, rü yima maxpṹne ya Tabóxgu nangutaquexexẽxẽ!

7Rü choma rü tá nüxna chaxĩnü i Chíchara ya Yabíũ̃arü churaragüarü ãẽxgacü nax Quichóũ̃arü doxonexũ̃wa naxũxũ̃cax nax ngẽmaãcü norü churaragümaxã rü naweũ̃gümaxã cuxcax nax íyaxũ̃ãchixũ̃cax. Natürü i choma ya Cori ya Tupana rü tá cuxṹ chanatauxchaxẽxẽ nax cunadaixũ̃cax”, ñanagürü cuxũ̃ ya Tupana ==ngĩgürügü.

8Rü nüma ga Baráx nanangãxũ̃ga rü ñanagürü ngĩxũ̃: —Ngéma tá chaxũ ega cuma rü ta ngéma cuxũxgu. Natürü ngẽxguma tama ngéma cuxũxgu i cumax, rü taxũtáma ngéma chaxũ ==ñanagürü ngĩxũ̃.

9Rü yexguma ga ngĩma ga Débora rü inangãxũ̃ga rü ngĩgürügü: —Marü name rü cuxũ̃ tá íchixümücü. Natürü taxũtáma cuma nixĩ i Chícharaxũ̃ quimáxũ̃ erü Tupana rü wüxi i ngexũ̃mexgu tá nananguxẽxẽ nax yamáaxũ̃cax ==ngĩgürügü. Rü yexguma ga ngĩma ga Débora rü Baráxũ̃ íyaxümücü ga ĩane ga Quédexwa.

10Rü yexguma Quédexwa nangugügu, rü nüma ga Baráx rü naxcax nangema ga Chaburóũ̃tanüxũ̃ rü Netarítanüxũ̃ ga yatügü nax churarawa naxĩxũ̃cax. Rü yemaacü nananutaquexe ga 10,000 ga yatügü. Rü Débora rü íiyaxümücü.

11Rü Quédexarü ngaicamagu ga Chaanaíũ̃arü castañaarü ngaicamagu naxãchiũ̃ ga Ébe ga wüxi ga Quenéutanüxũ̃ ga natanüxũ̃na ixũgachixũ̃ rü nüxica tomagu ãchiũ̃xũ̃. Rü nüma ga Ébe rü gumá Moichénaxtü ga Obáxtanüxũ̃ nixĩ.

12-13Rü yexguma Chíchara nüxũ̃ cuaxgu ga Baráx rü maxpṹne ga Tabóxwa nax naxũxũ̃, rü nüma ga Chíchara rü nananutaquexe ga guxũ̃ma ga norü churaragü rü gumá 900 ga carugü ga fierunaxcax. Rü gumágümaxã Aróche-goíũ̃wa inaxũãchi rü ñuxmata doxonexũ̃ ga Quichóũ̃wa nangugü.

14Rü yexguma ga ngĩma ga Débora rü Baráxũ̃ ngĩgürügü: —Ñuxmawaxix nixĩ namexũ̃ nax Chícharacax quixũxũ̃, erü nüma ya Cori ya Tupana rü curü churaragüpexegu tá nixũ, rü tá cuxṹ nanatauxchaxẽxẽ nax Chícharaxũ̃


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

curüporamaexũ ==ngĩgürügü. Rü nüma ga Baráx rü guma maxpűne ga Tabóxwa nayarüxüe namaxã ga yema 10,000 ga norü churaragü.

15Rü yexguma inaxügüãgu ga Chíchara nax Baráxmaxã nügü nadaixũ, rü nüma ga Cori ya Tupana rü poraãcü muũ naxcax ínanguxẽxẽ ga Chícharaarü churaragü ga carugu ĩxũ rü yema nacutügu ĩxũ, rü woo nüma ga Chíchara rü norü caruwa ínaxüe rü nacutügumare niña.

16Rü yexgumayane ga nüma ga Baráx rü yema Chícharaarü churaragüwe rü yema carugüwe nangẽ ñuxmata Aróche-goíũwa nangu. Rü yema ngunexũgu rü taxuxũma ga Chícharaarü churaragü ínayaxü. Rü guxũma nayue.

17Rü yexgumayane ga nüma ga Chíchara rü Yaé ga Ébe naxmaxchiũcax niña. Yerü nüma ga Ébe ga Quenéutanüxũ rü Achóxarü ãẽxgacü ga Yabíũmaxã namecüma, rü nügü narüngũxẽẽgü.

18Rü ngĩma ga Yaé rü Chícharacax iyagó, rü ngĩgürügü nüxũ: —¡Nuxã chauchiũgu nangaxi, Pa Corix, rü taxucaxma cumuũ! Erü tá cuxna tadaugü ==ngĩgürügü. Rü nüma ga Chíchara rü ngĩchiũgu nangaxi. Rü yexma wüxi ga düxruũmaxã iyadüxü.

19Rü nüma ga Chíchara rü ñanagürü ngĩxũ: —¡Íxraxũ i dexá choxna naxã, erü chitaxawaxüchi! ==ñanagürü. Rü yexguma ga ngĩma ga Yaé rü lechi nüxna ixã. Rü wenaxarü iyadüxü.

20Rü nüma ga Chíchara rü ñanagürü ngĩxũ: —¡Ĩãxgu rüxãũx! Rü ngẽxguma wüxi i duũxũ ngéma ne ũxgu, rü cuxna nacaxgu rü: “¡Nataxuma nixĩ i taxacü”, ñacuxũ tá nüxũ! ==ñanagürü.

21Natürü nüma ga Chíchara rü poraãcü nipa rü yemacax napexechi. Rü yexgumayane ga ngĩma ga Yaé rü inayaxu ga wüxi ga poruxũ rü wüxi ga nai ga ãmaguxũ ga ngĩpatacuna nagu ngãxũ. Rü bexma Chíchara íyexmaxũwa ixũ. Rü naerugu inacaxũ rü yema poruũmaxã yéma iyapocuchi ñuxmata yatoxpetüxerux rü mairaxũanewa nangu. Rü yemaacü nayu ga Chíchara.

22Rü yexguma Baráx yéma nguxgu ga Chícharacax nax nadauxũ, rü ngĩma ga Yaé rü ngĩchiũwa iyagó ga Baráxũ nax nayaxuxũcax. Rü ngĩgürügü nüxũ: —


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

¡Nua naxũ nax cuxũ̃ chanawéxũ̃cax i ngẽma naxcax cudauxũ̃! ==ngĩgürügü. Rü nüma ga Baráx rü ngĩchiũ̃gu naxücu. Rü yexma Chícharaxũ̃ nayangau ga yexma üxũ̃ ga mairaxũ̃anewa ipotüeruxũ̃ namaxã ga yema nai ga ãmaguxũ̃.

23Rü yemaacü ga yema ngunexũ̃gu rü Cori ya Tupana nüxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ ga Iraétanüxũ̃ nax Canaáũ̃tanüxũ̃arü ãẽxgacü ga Yabíũ̃xũ̃ naporamaegüxũ̃cax.

24Rü yexgumacürüwa ga Iraétanüxũ̃ rü yexeraãcü ãẽxgacü ga Yabíũ̃xũ̃ narüporamaegü rü ñũxmata yamaxgüã.

## Ãẽxgacügü ga guxchaxũ̃güarü mexẽxẽruũ̃gü 5

### Débora rü Baráxarü wiyae

1Rü yema ga ngunexũ̃gu ngĩma ga Débora rü Baráx ga Abinuáũ̃ nane rü ñaãcü nawiyaegü:

2—¡Nüxũ̃ picuaxüũ̃gü ya Tupana, Pa Iraétanüxũ̃arü Ãẽxgacügüx! ¡Tupanana moxẽ pexãgü ya guxãma i pemax! Erü perü ngúchaũ̃maxã Tupanacax pegü ipexãgü nawa i ngẽma dai.

3¡Rü choxṹ iperüxĩnüe, Pa Ãẽxgacügü! ¡Rü choxṹ iperüxĩnüe i pemax i duũ̃xũ̃gümaxã icuaxgüe! Rü ñũxma rü tá naxcax chawiyae rü chapaxeta ya tórü Cori ya Iraétanüxũ̃arü Tupana.

4Pa Chorü Tupanax, yexguma cuma rü Cheíwa icuxũãchigu nax Edóũ̃arü naanewa cuxũxũ̃cax, rü ñoma ga naane rü nixĩãxcüxü rü yema daxũwa yexmagüxũ̃ rü nixĩãxtanücüxü rü yema caixanexũ̃gü rü poraãcü nanapuxẽxẽ.

5Rü cupexewa, Pa Torü Cori Pa Iraétanüxũ̃arü Tupanax, rü niduxrugü ya maxpű́negü, rü niduxru ya yima maxpű́ne ya Chinaí.

6-7Rü yexguma Chamgáx ga Anáx nane maxũ̃gu rü Yaé maxũ̃gu rü yema Canaáũ̃tanüxũ̃gagu naxãũcüma ga yema namagü ga ítáxũ̃, rü yemacax ga duũ̃xũ̃gü rü íxraxũ̃ ga namagu naxĩ. Rü guxema ĩanexacügüwa maxẽxe rü marü taxuacüma tümaanegüwa tapuracüe yerü yema Canaáũ̃tanüxũ̃xũ̃ tamuũ̃e. Rü tataxuma ya texé ya Iraétanüxũ̃xũ̃ ípoxũ̃xẽ. Rü yemacax ga


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

choma i Débora, rü pora chaxü nax íchanapoxũgüxũca̲x i chautanüxũ i Iraétanüxũ ñoma wüxi i mama i naxacügüxũ ípoxũxũrüxũ.

8Rü yexguma yema Iraétanüxũ tomare ga tupanaxũ yacua̲xüũgügu rü nüma ga Canaáũtanüxũ rü tórü ĩanearü ĩã̲xgüwa nangugü nax tüxũ nada̲i̲xũca̲x. Rü woo 40,000 ga Iraétanüxũ ga churaragü tüxṹ nayexmagü, natürü natanüwa rü nataxuma ga bai ga wüxi ga poxũruxũ rü bai ga wüxi ga wocae.

9Moxẽ pexna chaxã, Pa Iraéanearü Ãẽ̲xgacügü rü pema Pa Iraétanüxũ i pegü ixãgüxe nax daiwa pexĩxũ. ¡Rü nüxũ picua̲xüũgü ya tórü Cori ya Tupana!

10Pema i cómüxũ i búrugügu ĩxẽ rü mexũ i naxma̲xwe̲xe i ngomüxũwa rütogüxe rü pema ya pecutügumare ixĩxẽ, rü name i nagu perüxĩnüe i ngẽma Tupana taxca̲x üxũ.

11¡Rü yea puchugüwa rü guxũne ya ĩanewa, rü pepaxetagüãcü rü pewiyaegüãcü nüxũ pixu nax Cori ya Tupana rü naporamaexũ, rü Iraétanüxũ rü norü uanügüxũ naporamaegüxũ!

12¡Naba̲i̲xãchi, Pa Déborax, naba̲i̲xãchi! ¡Rü nagu nawiyae i wüxi i wiyae! Rü cumax, Pa Baráx Pa Abinuáũ Nanex, ¡Írüda rü poxcuwa yagagü i ngẽma curü uanügü i ícuyauxũxũ!

13Rü narüchoũ ga yema Iraétanüxũarü ãẽ̲xgacügü rü yema duũxũgü ga Tupanaarü churaragü ixĩgüxũ nax chauxũtawa naxĩxũca̲x nax yema uanügü ga iporaexũmaxã nügü nada̲i̲xũca̲x.

14Rü Amaréxtanüxũarü naanewa inaxĩãchi ga Efraíũtanüxũ rü cuwe narüxĩ, Pa Déborax. Rü Bẽyamíũtanüxũ rü ta cuwe narüxĩ. Rü cuwe narüxĩ ga Maquítanüxũarü ãẽ̲xgacügü rü Chaburóũtanüxũarü ãẽ̲xgacügü.

15-16Rü Dẽboraxũ naxümücügü ga Ichacátanüxũarü ãẽ̲xgacügü. Rü nümagü rü Baráxũ naxümücügü ga yema doxonexũwa ga nügü ínadaixũwa. Natürü ga Rubéũtanüxũ rü carnérugüarü daugu narüxĩnüe rü tama cuxũ naxümücüchaũ ga yema pegü ípeda̲i̲xũwa.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Natürü yema natü ga Yudáũarü tocutüwa yexmagüxũ ga duũxũgü rü Garaáxanegu narüchomare. Rü yema Dáũtanüxũ rü Achétanüxũ rü türewatama norü wapurugüna nadaugü rü tama daiwa naxĩ.

18Natürü ga Chaburóũtanüxũ rü Netarítanüxũ rü ãũcümaxũwa naxĩ ga nügü ínadaixũwa.

19Rü yema Canaáũtanüxũarü ãẽxgacügü rü ĩane ga Taanáxwa nangugü napechinüwa ga yema natü ga Chiyóũ ga Meguíduwa daxũ. Rü yexma Iraétanüxũmaxã nügü nadai, natürü taxuxũma ga diẽrumaxã rü yemaxũgümaxã nawoegu.

20-21Rü woo i woramacurigü i daxũwa ngẽxmagüxũ rü Chícharamaxã nanue. Rü ngẽma nũxcümaũxũ i natü i Quichóũarü poraxũchíüxũ nayachagüxẽxẽ ga guxũma ga yema tórü uanügü ga yuexũ. Rü choma i Débora rü yexera chapora rü ichixũama.

22Rü naxãũgatanü ga guma Chícharaarü cowarucutügü, yerü nibuxmü ga yema norü cowarugü ga daiwa ĩxũ.

23Rü Tupanaarü orearü ngeruxũ i daxũcüãx rü chixexũ namaxã naxuegu ga guma ĩane ya Merú yerü tama Tupanaarü churaragüxũ narüngũxẽẽgü ga yexguma nügü nadaixgu.

24¡Rü Tupana ngĩxna daux i Yaé i naxmax ya Ébe ya Quenéutanüxũ! ¡Rü natanüwa i guxũma i ngexũgü i Iraétanüxũ rü Tupana ngĩxna daux i Yaé!

25Rü nüma ga Chíchara rü dexácax cuxna naca, rü cuma rü lechi nüxna cuxã. Rü curü memaecü ya tacháũgu nüxna cunaxã ya lechi ya pamüne.

26Rü yexgumayane rü wüximexẽmaxã cunayaxu i wüxi i nai ga ãmaguxũ, rü náixmexmaxã cunayaxu ga poruxũ, rü naeruwa cuyapocuchi ñuxmata yatoxpetüerux.

27Rü cupexegu yuãcü ñaxtüanegu nangu ga Chíchara.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

28Rü taxoegaãxẽ ga Chícharaarü mama, rü beũtánawa ítadaxuchi rü ñatarügü: “¿Tu̱xcüũ ya yima chaunearü caru ya daiweũ tama paxa ínangu? ¿Tu̱xcüũ tama nüxũ taxĩnü i norü caru?” ñatarügü.

29Rü ngĩxũ ingãxũgü ga ngĩrü puracütanüxũ ga ngĩãẽxũ rücua̱xmaegücü rü wüxigu Chícharaarü mamamaxã ngĩgürügügü:

30“Bexmana nügü inayanu i ngẽma nügü ínadaixũwa napuxũxũ i ngẽmaxũgü, rü wüxichigü i churarana ixü i wüxi rüe̱xna taxre i pacügü. Rü ngẽma ãmatüxũ i naxchirugü rü Chíchara rü nügüxṹ nanade namaxã i to i naxchirugü i nga̱xãẽpechigüxũ i nügünaxãwa yanga̱xcuchixũ̃ruxũ”, ngĩgürügügü.

31Pa torü Tupanax, tanaxwa̱xe nax ngẽmaãcü nayuexũ i guxũ̃ma i curü uanügü. Natürü ngẽma cuxũ ngechaũ̃güxũ rü tanaxwa̱xe nax naporaexũ ñoma üa̱xcü i poraemaxüchixũ̃rüxũ ==ñanagürügü. Rü yemawena rü 40 ga taunecü nataxuma ga dai ga yema naanewa.

## Ãe̱xgacügü ga guxchaxũgüarü mexẽxẽruũgü 6

### Tupana rü Yedeóũca̱x naca

1 16 Natürü nüma ga Iraétanüxũ rü wena Cori ya Tupanape̱xewa chixexũ naxügü, rü yemaca̱x ga nüma ya Tupana rü 7 ga taunecü Madiáũ̃tanüxũme̱xẽwa nanayexmagüxẽxẽ ga yema Iraétanüxũ.

2Rü nüma ga Madiáũ̃tanüxũ rü niyexeragutanü nax chixri Iraétanüxũ̃maxã inacua̱xgüxũ. Rü yemaca̱x ga yema Iraétanüxũ rü Madiáũ̃tanüxũ̃xũ namuũe, rü ma̱xpṹnegü ga guxchaãcü nawa inguxũ̃nearü ãxmaxũgu nicu̱xgü.

3Rü yexguma Iraétanüxũ toegügu, rü nüma ga Madiáũ̃tanüxũ rü Amaréxtanüxũ rü yema duũ̃xũgü ga éstewa ne ĩxũ, rü naxca̱x ínayaxüãchixũ.

4Rü Iraétanüxũ̃arü naanewa nangugü rü guxũ̃ma ga tümanetügügu nidaugü rü tümaxũ̃nagü nanadai ñu̱xmata Gáchaarü naanewa nangu. Rü taxuxũ̃ma ga Iraétanüxũ̃arü ngo̱xruxũ ínayaxügüxẽxẽ, rü bai ga carnérugü, rü bai ga wocagü, rü bai ga búrugü ga íyaxügüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5Rü yema duũxũgü rü muxũchixũ ga norü caméyugümaxã ínangugü, ñoma munügü i nanetüarü chixexẽẽwa ĩxũrüxũ. Rü yexma nachocu namaxã ga norü wocagü rü napatagü ga naxcha̱xmünaxca̱x. Rü guxũma ga yema Iraéanewa yexmaxũ ga nanetügü rü nanagu̱xẽxẽ.

6Rü yemaacü ga yema Madiáũtanüxũgagu ga Iraétanüxũ rü taxũ ga guxchaxũwa nayexmagü. Rü düxwa Cori ya Tupanaarü ngũxẽẽca̱x ínacagü.

7-8Rü yexguma Iraétanüxũ Cori ya Tupanaarü ngũxẽẽca̱x ínacagügu nax Madiáũtanüxũme̱xẽwa ínanguxũxũca̱x, rü nüma ga norü Tupana rü yéma nanamu ga wüxi ga norü orearü uruxũ ga ñaxũ: —Ñanagürü ya Cori ya Tupana: “Choma nixĩ ga pexũ íchagaxũxũ ga Equítuanewa ga norü puracütanüxũxũ pexũ íyaxĩgüxẽẽxũwa.

9Rü yema Equítuanegücüa̱xme̱xẽwa nax pexũ íchanguxũxẽẽxũrüxũ, rü pexũ íchanguxũxẽxẽ naxme̱xwa ga yema togü ga perü uanügü ga pexũ daixchaũxũ. Rü pepe̱xewa íchanawoxũ ga yema togü ga duũxũgü, rü pexna chanaxã ga norü naane.

10Rü pemaxã nüxũ chixu nax choma yixixũ ya perü Cori ya Tupana chixĩxũ, rü ngẽmaca̱x taxuca̱xma norü tupanagüxũ pemuũe i ngẽma Amoréutanüxũ i ñu̱xma norü naanewa pemaxẽxũ. Natürü ga pema rü tama chauga pexĩnüe” ==ñanagürü.

11Rü wüxi ga ngunexũgu rü Tupanaarü orearü ngeruxũ i daxũcüa̱x rü yéma nangu rü gumá castaña ga Ofáwa yexmanetüũwa narüto. Rü gumá castaña rü Yoá ga Abiéchetanüxũarü nixĩ. Rü nüma ga Yedeóũ ga Yoá nane rü cúãcüma trigu ínabugüte̱xe nawa ga yema nachica ga úba íyapúmügüxũwa nax bínu naxügüxũca̱x. Rü yéma napuracü nax yemaacü taxucürüwa Madiáũtanüxũ nüxũ daugüxũca̱x.

12Rü nüma ga Tupanaarü orearü ngeruxũ i daxũcüa̱x rü Yedeóũca̱x nango̱x rü ñanagürü nüxũ: —Cori ya Tupana rü cuxũtawa nangẽxma, Pa Yatü ya Poracü rü Tama Muũwa̱xecüx ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[13]Rü nüma ga Yedeóũ rü nanangãxũ rü ñanagürü: —¡Choxũ nangechaxũ, Pa Corix! Rü ngẽxguma chi Cori ya Tupana toxũtawa ngẽxmagu ¿tu̱xcüũ toxũ nangupetü i ñaa guxchaxũgü i ñu̱xma ngẽxmaxũ? ¿Rü ngexũ nixĩ i ngẽma norü pora ga namaxã naxüxũ ga yema mexũgü ga taxũgü ga torü o̱xigü nüxũ ixugüchigagüxũ ga yexguma Equítuanewa tüxũ ínanguxũxẽẽgu? Rü nüma ya Cori rü toxna nixũgachi i ñu̱xmax, rü Madiáũtanüxũna toxũ namugü ==ñanagürü.

[14]Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Yedeóũxũ nadawenü rü ñanagürü: —Choma tá cuxũ chaporaxẽxẽ nax ngẽma Madiáũtanüxũme̱xẽwa ícunguxũxẽẽxũca̱x i ngẽma Iraétanüxũ. Rü choma nixĩ i cuxũ chamuxũ ==ñanagürü.

[15]Natürü nüma ga Yedeóũ rü wena Cori ya Tupanaxũ nangãxũ rü ñanagürü: —¡Ñu̱xmarica choxũ nangechaxũ, Pa Corix! ¿Natürü ñuxãcü tá íchananguxũxẽxẽ i Iraétanüxũ? Erü chautanüxũ nixĩ i ñaxtümaewa ügüxũ i Manachétücumütanüwa. Rü guxũma i chautanüxũtanüwa rü choma nixĩ i guxũarü yexera taxuxũma chixĩxũ ==ñanagürü.

[16]Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Choma ya Tupana rü cuxũtawa tá changexma. Rü tauxchaãcü tá cunadai i ngẽma Madiáũtanüxũ ñoma wüxitama i yatü quimáxũrüxũ ==ñanagürü.

[17]Yexguma Yedeóũ nanangãxũ rü ñanagürü: —Ega aixcüma cuxṹ chamexgux, rü name nixĩ i wüxi i cua̱xruxũ choxna cuxã nax ngẽmawa nüxũ chacuáxũca̱x nax aixcüma cuma yixĩxũ i chomaxã quidexaxũ.

[18]¡Rü nua choxũ nangu̱xẽxẽ! Rü tama chanaxwa̱xe i quixũgachi i nua ñu̱xmatáta íchangu namaxã i wüxi i ãmare i cuxna chaxãxchaũxũ ==ñanagürü. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Nua tá cuxũ chananguxẽxẽ ñu̱xmatáta nua cungu ==ñanagürü.

[19]Rü Yedeóũ rü napatawa naxũ, rü wüxi ga cabraxacü ga yatüxũ ga íxraxũ nima̱x, rü 20 litru naguxũ ga trigute̱xewa paũ ga ngearü pu̱xẽẽruṹa̱xũ naxü. Rü marü guxũma nüxṹ mexgu rü wüxi ga pexchigu nananucu ga namachi rü buetaregu nayange ga naxtüxũ rü yema castaña írüxüxũwa nanana.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[20]Rü Cori ya Tupanaarü orearü ngeruxũ i dauxũcüã̱x rü wüxi ga nutaétügu nüxũ nananugüxẽxẽ ga yema namachi rü paũgü ga ingearü pu̱xẽẽruṹa̱xũ. Rü nanamu ta nax yemaétügu nabaãxũca̱x ga yema naxtüxũ.

[21]Rü yexguma ga yema orearü ngeruxũ i daxũcüã̱x rü norü naixmena̱xã ga nangexũnemaxã nüxũ ningõgü ga yema namachi rü paũgü, rü gumá nuta rü ninai rü yema nixĩ ga yaxãxẽẽxũ ga namachi rü paũgü. Rü ñu̱xũchi nüma ga Tupanaarü orearü ngeruxũ rü inarütaxu.

[22]Yexguma Yedeóũ nüxũ icua̱xãchigu rü ñanagürü: —¡Pa Corix, poraãcü chamuũ! Erü chauxetümaxãxüchi nüxũ chadau i curü orearü ngeruxũ ==ñanagürü.

[23]Natürü Cori ya Tupana rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Tama name i cumuũ, rü taxũtáma nixĩ i cuyuxũ. Erü marü pemaxã icharüngüxmü ==ñanagürü.

[24]Rü yexguma ga Yedeóũ rü yema nachicagu Tupanaca̱x nanaxü ga wüxi ga ãmarearü guruxũ. Rü “Cori ya Tupana rü tamaxã narüngüxmü”, ñaxũgu nanaxüéga. Rü ngẽma ãmarearü guruxũ rü ñu̱xmarüta rü Ofáwa nangẽxma ya Abiéchetanüxũarü ĩanewa.

[25]Rü yematama chütaxũgu rü Cori ya Tupana rü Yedeóũxũ ñanagürü: —Chanaxwa̱xe i cuyayaxu i wüxi i cunatüarü woca i yatüxũ rü ngẽma to i woca i yatüxũ i 7 ya taunecü nüxṹ ngẽxmaxũ. ¡Rü ngẽma taxre i wocamaxã yatúxuchi rü nagu napogü i ngẽma Baáxarü ãmarearü guruxũ i cunatü nawa Baáca̱x yaguxũ i ãmaregü! ¡Rü ngẽxgumarüxũ ta natuxuchi rü yawa̱xẽxẽ i ngẽma tupananeta i Acheráchicüna̱xã i nainaxca̱x i ngẽma Baáarü ãmarearü guruũxũtawa ngẽxmaxũ!

[26]Rü ñu̱xũchi chanaxwa̱xe i yima ma̱xpṹnetape̱xegu cha̱u̱xca̱x cunaxü i wüxi i ãmarearü guruxũ. ¡Rü ngẽmawena rü yama̱x i ngẽma woca i 7 ya taunecü nüxṹ ngẽxmaxũ rü cha̱u̱xca̱x yagu! ¡Rü ngẽma tupananetachicüna̱xã i cutúxũxũmaxã naxüxüxũ! ==ñanagürü ga Tupana.

[27]Rü yexguma ga Yedeóũ rü guxme̱e̱xpü̱x ga norü duũxũgümaxã nanaxü ga guxũma ga yema Cori ya Tupana namaxã nüxũ ixuxũ. Natürü chütacü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nanaxü yerü nanatütanüxũxũ namuũ, rü nüxũ namuũ ga yema duũxũgü ga guma ĩanecüa̲x ixĩgüxũ.

28Moxũãcü ga pa̲xmama ga yexguma duũxũgü írüdagügu, rü nüxũ inayangaugü ga yema Baáxarü ãmarearü guruxũ ga yexma ñaxtüanegu yapuãchixũ rü yexgumarüxũ ta niwa̲x ga yema Acheráchicüna̲xã ga Baáxarü ãmarearü guruũxũtawa yexmaxũ. Rü ñu̲xũchi yema nachicawa nayexma ga wüxi ga yexwaca̲xũxũ ga ãmarearü guruxũ, rü yemaétüwa nayagu ga wüxi ga woca ga yatüxũ.

29Rü nügüna nacagüe rü ñanagürügü: —¿Texé tixĩ ya yíxema ngexũ wagüxe? ==ñanagürügü. Rü yexguma guxũguma yadaugüetanügu, rü muxũnama yacagüetanügu, rü nüxũ nacua̲xgü ga Yedeóũ ga Yoá nane nax yixixũ. Rü Yoáxũtawa naxĩ rü ñanagürügü nüxũ:

30—¡Inamuxũchi ya cune erü tá tayama̲x! Erü ñaxtügu nanatae i ngẽma Baáxarü ãmarearü guruxũ rü ñu̲xũchi nayawa̲xẽxẽ i Acheráchicüna̲xã i Baáxarü ãmarearü guruũxũtawa yexmaxũ ==ñanagürügü.

31Natürü nüma ga Yoá rü yema duũxũgüxũ nangãxũga rü ñanagürü: —¿Ẽxna pema rü tá ípenapoxũ i Baá rü naxca̲x tá pegü pedai? Rü naxũpa nax yangunexũ rü name nixĩ nax tayuxũ i yíxema Baáxũ ípoxũxẽ. Rü ngẽxguma chi aixcüma tupana yixĩxgu i Baá ¡rü nügütama ínapoxũ rü tüxũ yamá ya yíxema nagu pogüxe i ngẽma nachica i nawa naxca̲x ítanaguxũ i ãmaregü! ==ñanagürü.

32Rü yexgumacürüwa ga yema duũxũgü rü Yerubaámaxã nanaxugü ga Yedeóũ. Rü ñu̲xũchi ñanagürügü: —Ẽcüx, Baá rü Yedeóũme̲xẽwa nügü ínapoxũ, erü Yedeóũ nixĩ i nüxũ nagu pogüxũ i norü ãmarearü guruxũ i Baá ==ñanagürügü.

33Rü yemawena rü guxũma ga Madiáũtanüxũ rü Amaréxtanüxũ rü duũxũgü ga éstewaama ne ĩxũ, rü wüxigu nangutaque̲xe. Rü natü ga Yudáũ nichoũ rü Yereéarü metachinüxũwa nangugü rü yexma napegü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[34]Natürü ga Cori ya Tupanaãxẽ ya Üünecü rü Yedeóũmaxã inacuax. Rü nüma ga Yedeóũ rü carnéruchataxcuxregu nicue nax naxũtawa naxĩxũcax ga Abiéchetanüxũ nax íyaxümücügüãxũcax.

[35]Rü ñuxũchi duũxũgüxũ namu nax Manachétücumücax yacagüexũcax nax nüxũ nangũxẽẽgüxũcax. Rü yexgumarüxũ ta duũxũgüxũ namu nax Achétücumü rü Chaburóũtücumü rü Netarítücumücax yacagüexũcax. Rü nümagü rü yéma naxĩ rü yexma naxĩtaquexe.

[36]Rü Yedeóũ rü Tupanamaxã ñanagürü: —¿Taxacüwa tá nüxũ chacuax nax aixcüma choxmexwa tá ícunguxũxẽxẽxũ i Iraétanüxũ, yema cuma chomaxã nüxũ quixuxũrüxũ?

[37]Rü dücax, rü ngẽma nachica i trigu nawa puxũgu tá chanachaxa i wüxi i carnéruchaxmüxũ i ããxmüxũ. Rü ngẽxguma moxũ paxmama cherenamaxã yawaixgu i ngẽma carnéruchaxmüxũ, natürü waixũmü rü napaanegu i nacüwawa rü ngẽmawa tá nüxũ chacuax nax aixcüma tá choxũ curüngũxẽxẽxũ nax Iraétanüxũxũ íchanguxũxẽxẽxũ, yema cumatama chomaxã nüxũ quixuxũrüxũ ==ñanagürü.

[38]Rü yemaacüxüchi ningu. Rü yexguma paxmama ínadaxgu ga Yedeóũ, rü ínanaxãũx ga yema naxchaxmüxũ ga ããxmüxũ rü wüxi ga ngáxweãcu yema nanamaix ga dexá ga cherenawa ne ũxũ.

[39]Natürü ga Yedeóũ rü Tupanaxũ ñanagürüama: —¡Taxũtá i chomaxã cunuxũ nax wena cuxũ chacaaxũxũ! Natürü i ñuxma chanaxwaxe i to i cuaxruxũ. Rü ngẽma chanaxwaxexũ nixĩ nax cunapaxẽxẽxũ i ngẽma carnéruchaxmüxũ, natürü i nacüwawa rü cherenamaxã tá cunawaianexẽxẽ ==ñanagürü.

[40]Rü yema ga chütaxũgu rü Tupana rü yema Yedeóũ naxcax ícaxaxũãcü nanaxü. Rü moxũãcü paxmama rü yema carnéruchaxmüxũ rü napamare, natürü ga waixũmü ga nacüwawa rü cherenamaxã nawaiane.

## Ãexgacügü ga guxchaxũgüarü mexẽxẽruũgü 7

### Yedeóũ rü Madiáũtanüxũxũ narüporamae


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Rü Yedeóũ i ñu̱xma Yerubaámaxã naxugüãcü rü wüxigu namaxã ga guxũma ga yema duũxũgü ga naxũtawa yexmagüxũ rü ngunetüxũ ínarüdagü. Rü inaxĩãchi, rü dexáarü chuchuxũ ga Aróxwa nangugü rü yexma nayapexgü. Rü yema nachica ga Madiáũtanüxũ nagu pegüxũ rü Yedeóũarü duũxũgü íyapegüxũarü nórtewaama nayexma ga ma̱xpűne ga Moréarü tuãchiwa.

[2]Rü Tupana rü Yedeóũxũ ñanagürü: —Ngẽma duũxũgü i nua cugagüxũ rü namuxũchi nax ngẽma Madiáũtanüxũmaxã pegü pedaixũ. Erü nüma i ngẽma Iraétanüxũ rü chope̱xewa tá nügü nicua̱xüũgü nax noxrütama poramaxã nügü ínanguxũxẽẽxũ i Madiáũtanüxũme̱xẽwa.

[3]¡Rü ngẽmaca̱x namaxã nüxũ ixu i ngẽma duũxũgü rü texé yamuũxe rü tümachiũca̱x tawoegu! ==ñanagürü ga Tupana. Rü yexguma nüma ga Yedeóũ rü yema duũxũgümaxã nüxũ nixu. Rü 22,000 nachiũca̱x nawoegu, rü 10,000 yéma nayaxüãchi.

[4]Natürü nüma ga Cori ya Tupana rü wenaxarü Yedeóũmaxã nüxũ nixu rü ñanagürü: —Namuxũchiamatama. ¡Ẽcü dexáarü axwa nagagü! Rü ngéma tá cumaxã nüxũ chixu i ngexũrüüxũ tá nixĩ i cuwe rüxĩxũ, rü ngexũrüüxũ tá nixĩ i napataca̱x cumuegutanüxũ ==ñanagürü.

[5]Rü nüma ga Yedeóũ rü dexáarü axwa nanagagü ga yema duũxũgü. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Yedeóũxũ ñanagürü: —Ngẽma duũxũgü i naxme̱xwa axegüxũ ñoma airugü nade̱xexcuxũchiüxũrüxũ rü chanaxwa̱xe i nüxrüguma cunachigüxẽxẽ nüxna i ngẽma duũxũgü i caxgüáp̈üxacü axegüxũ ==ñanagürü.

[6]Rü yema naxme̱xwa axegüxũ ñoma airugü nade̱xexcuxũchiüxũrüxũ rü 300 nixĩ. Rü guxũma ga yema togü rü caxgüáp̈üxacü naxaxegü.

[7]Rü yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü Yedeóũxũ ñanagürü: —Ñaa 300 i yatügümaxã tá pexũ íchanguxũxẽxẽ, rü tá nüxũ charüporamae i ngẽma Madiáũtanüxũ. Rü guxũma i ngẽma togü i curü duũxũgü rü marü name i napataca̱x nawoegu ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]Rü nüma ga Yedeóũ rü guxũma ga yema natanüxũ ga Iraétanüxũ rü ínayamugü nax napatawa naxĩxũca̱x. Natürü naxũpa nax napatawa naxĩxũ rü nüxna nanade ga norü tũxũgü rü carnéruchatacu̱xregü. Rü yema 300 ga yatügü ga idexechixũmaxãxicatama narüxa̱ũ̱x ga Yedeóũ. Rü yema Yedeóũarü duũxũgü rü ma̱xpűnewa nayexmagü, rü yema Madiáũtanüxũ rü doxonexũwa nayexmagü.

[9]Rü yema ga chütaxũgu rü nüma ga Cori ya Tupana rü Yedeóũxũ namu rü ñanagürü: —¡Ẽcü curü churaragümaxã Madiáũtanüxũca̱x ípeyaxüãchi! Rü choma rü tá pexũ charüngũxẽxẽxũ nax nüxũ perüporamaegüxũca̱x.

[10-11]Natürü ngẽxguma tá cumuũxgu ¡rü curü duũ ya Purámaxã írüxĩ ngẽma ínapegüxũgu, rü írüxĩnü nax ta̱xacü nügümaxã íyaxugüxũ i Madiáũtanüxũ! Rü ngẽxguma rü tá cuxna niña i muũ rü tá ícunaporaãchi nax cunadaixũca̱x ==ñanagürü ga Tupana. Rü yexguma ga Yedeóũ rü norü duũ ga Purámaxã ínarüxĩ ñu̱xmata yema norü uanügüarü churaragü ídauxũtaexũwa nangugü.

[12]Rü yema Madiáũtanüxũ rü Amaréxtanüxũ rü yema duũxũgü ga éstewaama ne ĩxũ rü yema doxonexũgu nügü nawoonemare ñoma munügürüxũ. Rü namuxũchi ga norü caméyugü ñoma naxnücüte̱xe ya márcutüwa ngẽxmacürüxũ.

[13]Yexguma natanüwa nanguxgu ga Yedeóũ rü wüxi ga churaraxũ naxĩnü ga namücümaxã nanegüxũ ixuxũ, rü ñanagürü: —Nagu chaxãnegü nax wüxi i paũ i chebádanaxca̱x ngẽma ípegüxũgu rüdixiexũ. Rü ngẽxguma wüxi ya ĩpatamaxã nayarüña rü nayawa̱xtaũxẽxẽ ==ñanagürü.

[14]Rü namücü rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Ngẽma rü Yedeóũ ya Iraétanüxũ ya Yoá nanechiga nixĩ. Rü norü Cori ya Tupana rü tá nanaporaexẽxẽ i ngẽma Yedeóũarü churaragü nax tórü churaragüxũ naporamaegüxũca̱x ==ñanagürü.

[15]Yexguma Yedeóũ nüxũ ĩnügu ga yema taxre ga Madiáũtanüxũ nügümaxã nüxũ ixugüexũ nachiga ga yema wüxi nagu ãnegüxũ rü ñu̱xũchi ta̱xacüchiga nax yixĩxũ, rü nüma ga Yedeóũ rü Cori ya Tupanaxũ nicua̱xüxũ. Yemawena ga Yedeóũ rü Iraétanüxũ ípegüxũwa naxũ rü ñu̱xũchi nanamu rü ñanagürü:


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

—¡Guxãma ichigü! Erü Cori ya Tupana rü taxmẹxgu tá nanayixẽxẽ i ngẽma Madiáũ̃tanüxũ̃ ==ñanagürü.

16Rü yexgumatama ga nüma ga Yedeóũ̃ rü tomaepụ̈xtücumügu nayatoye ga yema 300 ga norü duũ̃xũ̃gü. Rü carnéruchatacụxre nüxũ̃ ninu, rü ñụxũchi tũ̃xũ̃gü ga aixepewa ixomüáx̃ũ̃ nüxũ̃ ninu.

17Rü nüma ga Yedeóũ̃ rü ñanagürü nüxũ̃: —Ngẽxguma ngẽma tórü uanügü ípegüxũ̃arü tocüwawa changuxgu ¡rü mea choxũ̃ perüdaunü! Rü ngẽma chowa nüxũ̃ pedauxũ̃ rü ngẽma tátama nixĩ i pexüxũ̃.

18Rü ngẽxguma choma rü ngẽma chowe rüxĩxũ̃maxã carnéruchatạxcuxregu ticuegügu, rü ngẽxguma tá nixĩ i pema i peyacuegüxũ̃ i perü carnéruchatạxcuxregü naxpechinüwa i ngextá ínapegüxũ̃ i ngẽma tórü uanügü. ¡Rü ñaãcü tá aita pexüe: “Cori ya Tupanacạx rü Yedeóũ̃cạx yigü tadai, ñapegüxũ̃ tá!” ==ñanagürü.

19Rü yemaacü ga Yedeóũ̃ rü yema 100 ga yatügümaxã rü ngãxũ̃cüxü yema Madiáũ̃tanüxũ̃ ípegüxũ̃arü tocüwawa nangugü ga yexguma nügü ínaxüchicüügüyane ga yema dauxũ̃taegüxũ̃. Rü ñụxũchi ga Yedeóũ̃ rü namücügü rü nagu nicuegü ga norü carnéruchatacụxregü rü nayapuexẽxẽ ga yema tũ̃xũ̃gü nax nangóxũ̃cạx ga yema omüemagü ga yanaxũ̃.

20Rü yexgumatama ga yema tomaepụ̈xtücumü rü nagu nicuegü ga yema carnéruchatacụxregü rü nayapuexẽxẽ ga tũ̃xũ̃gü. Rü norü tọxwemẹxẽgu nayana ga norü omügü ga iyạụxratanüxũ̃, rü norü tügünemẹxẽgu nayana ga carnéruchatạxcuxregü, rü —Cori ya Tupanacạx rü Yedeóũ̃cạx yigü tadai ==ñaxũ̃maxã aita naxüe.

21Rü nüma ga Iraétanüxũ̃ rü yema Madiáũ̃tanüxũ̃ ípegüxũ̃pechinüwatama nayachaxãchitanü. Rü guxũ̃ma ga yema Madiáũ̃tanüxũ̃arü churaragü rü aita naxüeãcüma nibuxmü.

22Rü yexgumayane ga yema 300 ga Iraétanüxũ̃ rü yexeraãcü carnéruchatạxcuxregu nicuegü, rü nüma ga Cori ya Tupana rü yemagu Madiáũ̃tanüxũ̃xũ̃ ínatüexẽxẽ nax nügütanüwatama nügü nadạixũ̃cạx. Rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yáxũwa nabuxmü ñu̱xmata Bex-chitáarü ĩanewa nangugü ga Chereráarü ĩanearü ngaicamana, rü togü rü ñu̱xmata Abé-meuráarü üyeanewa nangugü ga Tabáxarü ngaicamana.

23Rü yexguma nüma ga Yedeóũ rü naxca̱x nangema ga yema Netarítanüxũ, rü Achétanüxũ, rü Manachétanüxũ nax yemamaxã Madiáũtanüxũwe nangegüxũca̱x.

24Rü nüma ga Yedeóũ rü yema ínamáxpü̱xanexũwa nanamugü ga norü orearü ngeruũgü nax yatüxũ i Efraíũtanüxũmaxã nüxũ yanaxugüexũca̱x ga ore nax yanachoũxũca̱x nax Madiáũtanüxũxũ yanatoyepe̱xegüxũca̱x. Rü namaxã nüxũ nixu rü naxũpa nax natü ga Yudáũwa nangugüxũ ga Madiáũtanüxũ, rü nanaxwa̱xe nax Efraíũtanüxũ nawa yadauxũtaegüxũ ga yema nachicagü ga ínatauxchaxũwa nax nawa ixüexũ ga Bex-baráwa. Rü nüma ga Efraíũtanüxũ rü nayanguxẽẽgü ga yema namaxã nüxũ yaxuxũ.

25Rü ñu̱xũchi ínanayauxũ ga yema taxre ga ãe̱xgacügü ga Madiáũtanüxũ, ga Oréx rü Chéx. Rü nüma ga Oréx rü nayama̱xgü nagu ga gumá nuta i ñu̱xmax Oréxarü nutagu ãégacü. Rü nüma ga Chéx rü nayama̱xgü nagu ga yema nachica ga nawa úba nama̱i̱xtüxũgüxũ nax bínu naxügüa̱xũca̱x. Rü ngẽma nachica rü ñu̱xma rü Chéxarü ma̱i̱xtüxũruxũ nixĩ i naéga. Rü nawena nax Madiáũtanüxũwe nangegüxũ rü Yedeóũxũtawa nanangegü ga Oréxeru rü Chéxeru ga Yudáũarü tocutüwa.

## Ãe̱xgacügü ga guxchaxũgüarü mexẽxẽruũgü 8

### Yedeóũ rü Madiáũtanüxũarü ãe̱xgacügüxũ ínayauxũ

1Rü Yedeóũmaxã nanue ga Efraíũtanüxũ, rü ñanagürügü: —¿Tü̱xcüũ tama toxca̱x cungema ga yexguma noxri Madiáũtanüxũgümaxã pegü peda̱i̱xgu? ==ñanagürügü.

2Rü yexguma nüma ga Yedeóũ rü nanangãxũ rü ñanagürü: —¿Tama e̱xna nüxũ pecua̱x nax yema choma chaxüxũarü yexera yixĩxũ ga yema pema pexügüxũ? Pema nagu perüxĩnüe nax naxãũcümaxũ ga yema toma taxüxũ rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tama naxãũcümaxũ̃ ga yema pema pexüxũ̃. Natürü pemaxã nüxũ̃ chixu rü yema toma taxüxũ̃arü yexera nixĩ ga yema pema pexüxũ̃.

3Rü pema rü Tupanaarü ngũ̃xẽẽmaxã ípenayauxũ̃ ga Oréx rü Chéx ga Madiáũ̃tanüxũ̃arü ãẽ̲xgacügü. ¿Rü ta̲xacüwa chi inayexeramaexũ̃ ga yema toma taxüxũ̃ ega namaxã nügü nanguxgu ga yema pema pexügüxũ̃? ==ñanagürü. Rü yexguma ga yema Yedeóũ̃arü dexaxũ̃ naxĩnüegu ga Efraíũ̃tanüxũ̃ rü narüngüxmüe.

4Rü nüma ga Yedeóũ̃ rü norü 300 ga churaragümaxã natü ga Yudáũ̃wa nangugü. Rü nichoũ̃ama woo poraxãcüxüchima nipae yerü norü uanügüwe nangẽgü.

5Rü yexguma ĩane ya Chucóxwa nangugügu, rü nüma ga Yedeóũ̃ rü yémacüã̲xgüna õnaca̲x naca, rü ñanagürü: —Name nixĩ i ta̲xacü i ngṍxũ̃ nüxna pexã i chorü churaragü erü poraãcüma nipaexüchi. Rü nawe tingẽxũ̃tanü i ngẽma taxre i Madiáũ̃tanũ̃xũ̃güarü ãẽ̲xgacü i Zéba rü Salmuná ==ñanagürü.

6Natürü nüma ga Chucóxarü ãẽ̲xgacügü rü Yedeóũ̃xũ̃ nangãxũ̃gü rü ñanagürügü: —¿Tü̲xcüũ̃ chi i tanachibüexẽẽxũ̃ i curü churaragü ega taxũta ícunayauxũ̃gu i Zéba rü Salmuná? ==ñanagürügü.

7Rü nüma ga Yedeóũ̃ rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Marü name, rü Tupanaarü ngũ̃xẽẽmaxã tá ítanayauxũ̃ i Zéba rü Salmuná. Rü ngẽxguma marü ítanayauxũ̃gu rü nuxã tá ítichocu rü pexũ̃ tá tuxuchacüxümaxã rü chuchuxũ̃maxã tá pexũ̃ ticua̲ixgü ==ñanagürü.

8Rü yéma inaxũãchi ga Yedeóũ̃ rü ĩane ga Penuéwa nangu. Rü yéma rü ta yema Chucóxwa naxca̲x ínaca̲xũ̃ca̲x ínaca nüxna ga Penuécüã̲xgü. Natürü nüma ga Penuécüã̲xgü rü yema Chucóxwa Yedeóũ̃xũ̃ namaxã nangãxũ̃güxũ̃rüxũ̃ nanangãxũ̃gü.

9Rü yexguma nüma ga Yedeóũ̃ rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Ngẽxguma chataeguxgu rü charüporamaegu, rü tá chayawa̲xẽxẽ i ñaa perü ĩanearü dauxũ̃taechica ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[10]Rü nüma ga Zéba rü Salmuná rü Cacówa nayexmagü namaxã ga 15,000 ga norü churaragü yerü yexicatama nixĩ ga guxũma ga norü churaragü ga éstewaama ne ĩxũ ga íyaxügüxũ, yerü daigu marü nayue ga 120,000 ga norü churaragü.

[11]Rü nüma ga Yedeóũ rü yema nama ga naxnücüanepechinügu idaxũgu nixũ ga ĩanegü ga Nóba rü Yobeáarü éstewaama. Rü norü uanügücax ínayaxüãchi ga yexguma yema norü uanügü tama nagu írüxĩnüeyane.

[12]Rü yexguma nüma ga Zéba rü Salmuná rü nibuxmü. Natürü nüma ga Yedeóũ rü nawe nangẽgü rü ínayayauxũ. Rü guxũma ga yema Madiáũtanüxũarü churaragü rü poraãcü namuũe.

[13-14]Rü nawena ga nax nügü nadaixũ, rü nüma ga Yedeóũ ga Yoá nane rü Yérearü chopetüchicagu nataegu. Rü nayayauxgü ga wüxi ga ngextüxücü ga Chucóxcüãx rü nüxna naca. Rü nüma ga gumá ngextüxücü rü Yedeóũcax nanaxümatü ga 77 ga Chucóxarü ãẽxgacügüéga.

[15]Rü yexguma nüma ga Yedeóũ rü Chucóxwa nangu rü yémacüãxgümaxã nidexa, rü ñanagürü: —¿Nüxna pecuaxãchiexũ nax ñuxãcü choxũ pecugüexũ, rü tama choxũ perüngũxẽẽgüchaũxũ? Rü pema rü tama penachibüexẽẽxũ ga chorü churaragü ga ipaexũ, nagagu nax taxũta ítanayauxũxũ ga Zéba rü Salmuná. Rü dücax, ñaagü nixĩ i ñuxmax ==ñanagürü.

[16]Rü yexguma nüma ga Yedeóũ rü nanayaxu ga tuxuchacüxü rü chuchuxũchacüxü, rü yemamaxã nayacuaixgü ga yema Chucóxarü ãẽxgacügü.

[17]Rü yemawena rü nayawaxẽxẽ ga guma ĩane ga Penuéxarü dauxũtaechica, rü nanadai ga norü duũxũgü ga yéma maxẽxũ.

[18]Rü ñuxũchi nüma ga Yedeóũ rü Zébana rü Salmunána naca, rü ñanagürü: —¿Nañuxgüraũxũ ga yema yatügü ga Tabóxgu pedaixũ? ==ñanagürü. Rü nümagü rü Yedeóũxũ nangãxũgü rü ñanagürügü: —Yema yatügü rü nanacuraxũgüraxũ, rü nanaxãẽxgacügüraxũ ga wüxichigü ==ñanagürügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

19Rü yexguma nüma ga Yedeóũ rü aita naxü rü ñanagürü: —Yemagü rü chauenexẽgü nixĩ ga pedaixũ. Rü aixcüma Cori ya Tupanaégagu pemaxã nüxũ chixu rü yexguma taxũchima penadaixgu, rü taxũchima pexũ chadai ==ñanagürü.

20Rü yexgumatama nüma ga Yedeóũ rü gumá nane ga yacü ga Yetéxũ namu, rü ñanagürü nüxũ: —¡Inachi rü nadai! ==ñanagürü. Natürü nüma ga Yéte rü namuũ rü tama nanadaixchaũ yerü nangextu̱xüxüchi.

21Rü yexguma ga nümagü ga Zéba rü Salmuná rü Yedeóũxũ ñanagürügü: —¡Ẽcü cumatama toxũ nadai! Erü wüxi i yatü i aixcüma poraxũ rü tama namuũ ==ñanagürügü. Rü yexguma ga nüma ga Yedeóũ rü inachi rü nanadai. Rü nüxna nanade ga norü nga̱xãẽruũgü ga namaxã yaxãchagüxũ ga norü caméyugü ga Zéba rü Salmuná.

22Rü nümagü ga Iraétanüxũ rü Yedeóũxũ ñanagürügü: —Ñu̱xma nax toxũ ícunguxũxẽẽxũ i Madiáũtanüxũme̱xẽwa, rü tanaxwa̱xe i cuma rü cune rü cutaagü rü tomaxã nax ipecua̱xgüxũ ==ñanagürügü.

23Natürü nüma ga Yedeóũ rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Tama chanaxwa̱xe i choma rüe̱xna chaunegü nax pemaxã itacuáxũ. Rü Cori ya Tupana tá nixĩ ya pemaxã icuácü.

24Rü ngẽma chanaxwa̱xexũ nixĩ nax choxna tüxũ pexãxũ ya yíxema ãneragü ya perü uanügüna tüxũ pepuxũgüxe ==ñanagürü. Yerü nüma ga Madiáũtanüxũarü churaragü rü úirumaxã nixãnerã̱x yerü nümagü rü duũxũgü ga úirumaxã ixaneraáxũ nixĩgü.

25Rü yexguma nüma ga Iraétanüxũ rü Yedeóũxũ ñanagürügü: —Marü name ==ñanagürügü. Rü yexma nayacha̱xüchigü ga wüxi ga naxcháp̃enüxũ rü yemagu tüxũ nanutaque̱xegü ga ãneragü ga tüxũ napuxũgú̱xe.

26Rü guxũma ga ãneragü ga úirugü rü wixgutaa̱x 19 quíru nayá. Rü Yedeóũna nanaxãgü ta ga ngã̱xãẽruũgü rü naxchirugü ga dauxracharaxũ ga Madiáũtanüxũarü ãẽ̱xgacügü nagu icu̱xgüxũ, rü ñu̱xũchi yema norü caméyuchagügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

27Rü nüma ga Yedeóũ rü guxũma ga yema úiruwa nanaxü i wüxi i chalecu, rü norü ĩane ya Ofágu nayaxű. Rü guxũma ga Iraétanüxũ rü yema chalecugagu Tupanana nixĩgachi, yerü yema chalecuxũ nicuạxüũgü. Rü yemaacü wüxi ga norü toxyepẹxe nixĩ naxcạx ga Yedeóũ, rü napatacüạ̃x.

28Rü yemaacü ga Madiáũtanüxũ rü Iraétanüxũmẹxẽwa nayexmagü rü taguma wena daigu narüxĩnüe. Rü yexguma namaxũxgu ga Yedeóũ, rü 40 ga taunecü taguma nügü nadai ga guxũma ga yema naanewa.

### Nayu ga Yedeóũ

29-30Rü norü ĩanewatama nayamaxũ ga Yedeóũ. Rü nüxű́ nayexma ga 70 ga nanegü, yerü namuxmạxüchi.

31Rü ĩane ga Chiquéũwa rü tayexma ta ga toguxe ga ngexe ga naxmạxaba, rü tümawa naxãne. Rü Abimeréxgu nanaxüéga ga yema nane.

32Rü yexguma nayụxgu ga Yedeóũ rü marü nayaxüchi. Rü nanatü ga Yoá ítáxũgu nayatạxgü ga Abiéchetanüxũarü ĩane ga Ofágu.

33Rü yexguma Yedeóũ yuxguwena, rü nümagü ga Iraétanüxũ rü wena Tupanana nixĩgachi. Rü naguxũraũxũ ga Baáchicünạxãxũ nicuạxüũgü, rü Baá-beríxũ nayauxgü nax norü tupana yixĩxũcạx.

34Rü norü Cori ya Tupanaxũ narüngümae woo nüma ga Tupana rü naxmẹxwa ínananguxũxẽxẽ ga guxũma ga norü uanügü ga nüxna ngaicamagüxũ

35Rü nüma ga Iraétanüxũ rü tama Yedeóũ nanegüxũ nangechaxũgü woo nax taxũ ga mexũ naxcạx naxüxũ ga Yedeóũ.

## Ãẽxgacügü ga guxchaxũgüarü mexẽxẽruũgü 9

### Abimeréxchiga

1Nüma ga Abimeréx ga Yedeóũ nane, rü Chiquéũwa naxũ nax norü mamatanüxũmaxã yanadexaxũcạx rü ñanagürü nüxũ:

2—Name nax Chiquéũarü ãẽxgacügümaxã pidexagüxũ rü namaxã nüxũ pixuxũ nax namexũ nax wüxitama i ãẽxgacü tamaxã icuáxũ, rü tama guxũma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

i ngẽma 70 i Yedeóũ̃ nanegü. ¡Rü nüxna pecua̱xãchi nax choma rü petanüxũ̃xũ̃chi chixĩxũ̃! = =ñanagürü.

3Rü yema norü mamaenexẽgü ga Abimeréx rü guma ĩanearü ã̱xgacügümaxã nidexagü nape̱xewa ga guxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü. Rü nümagü ga Chiquéũ̃cüa̱x rü Abimeréxũ̃ nayauxgü yerü natanüxũ̃ nixĩ.

4Rü yema duũ̃xũ̃gü, rü 70 tachinü ga diẽru ngĩxũ̃ nayauxgü ga Baá-beríxarü tupaucawa rü Abimeréxna ngĩxũ̃ naxãgü ga yema diẽru. Rü Abimeréx rü yema diẽrumaxã, ñuxre ga máetatanüxũ̃axṹ̃ nanaxütanü nax nawe naxĩxũ̃ca̱x. Rü yema yatügü rü Abimeréxwe narüxĩ.

5Rü Ofáwa naxĩ rü nanatü ga Yedeóũ̃ íxãpataxũ̃wa nangugü. Rü nüma ga Abimeréx rü wüxitama ga nutapütaétügu yema 70 ga naenexẽgüxũ̃ nadai. Rü Yotáũ̃xicatama niña rü nicu̱x. Rü nüma nixĩ ga Yedexóũ̃ nane ga rübumaecü.

6Rü yemawena rü guxũ̃ma ga Chiquéũ̃cüa̱x rü nangutaque̱xe naxũ̃tagu ga gumá castaña ga nuta ya üünecü íyemaxũ̃wa ga Chiquéũ̃wa. Rü Abimeréxũ̃ nimucuchigü norü ã̱xgacüxũ̃.

7Rü yemaxũ̃ nacua̱xgu ga Yotáũ̃, rü ma̱xpṹne ga Guerichíũ̃gu naxĩnagü, rü yéma tagaãcü nica nax guxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü nüxũ̃ ĩnüxũ̃ca̱x rü ñanagürü: —¡Mea choxṹ̃ iperüxĩnüe Pa Yatügü i Chiquéũ̃cüa̱x! Rü chanaxwa̱xe nax Tupana rü ta pexũ̃ ĩnüxũ̃.

8Rü wüxicana ga naigü rü nanaxwa̱xegü nax naxã̱xgacüa̱xgüxũ̃. Rü yemaca̱x oribuna nacagüe nax norü ã̱xgacü yixĩxũ̃ca̱x.

9Natürü nüma ga oribu rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: “Tama chanaxwa̱xe nax perü ã̱xgacü chixĩxũ̃, erü ngẽxguma perü ã̱xgacü chixĩxgu rü taxucürüwa ichanaxã i chorü chíxũ̃ i duũ̃xũ̃gü namaxã Tupanaxũ̃ yacua̱xüũ̃güxũ̃ rü namaxã yatügüxũ̃ yacua̱xüũ̃güxũ̃”, ñanagürü.

10Rü yexguma rü igunecüna nacagü nax norü ã̱xgacü yixĩxũ̃ca̱x.

11Natürü nüma ga igunecü rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: “Tama chanaxwa̱xe nax perü ã̱xgacü chixĩxũ̃, erü ngẽxguma perü ã̱xgacü chixĩxgu rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

taxucürüwa tá chaxo namaxã i chorü o i maixcuraxũ̃ rü chi̱xichixũ̃”, ñanagürü.

12Rü yexguma rü úbana nacagüe nax norü ãẽxgacü yixĩxũ̃ca̱x.

13Natürü nüma ga úba rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: “Tama chanaxwa̱xe nax perü ãẽxgacü chixĩxũ̃, erü ngẽxguma perü ãẽxgacü chixĩxgu rü taxucürüwa tá chaxo namaxã i chorü o i nawa nayaxuxũ̃ ya bínu ya Tupanaarü rü yatügüarü taãẽxẽẽruxũ̃”, ñanagürü.

14Rü düxwa ga yema naigü rü tuxuna nacagüe nax norü ãẽxgacü yixĩxũ̃ca̱x.

15Rü nüma ga tuxu rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: “Ega ngẽxguma aixcüma pechoxwa̱xegu nax choma yixĩxũ̃ i perü ãẽxgacü, rü chanaxwa̱xe nax guxãma chauxchipetatüũ̃gu chocuxũ̃. Natürü ega ngẽxguma tama penaxwa̱xegu nax choma yixĩxũ̃ i perü ãẽxgacü, rü wüxi i üxüema tá chowa nango̱x, rü tá nayaxaexẽxẽ ya guxũ̃nema ya ocayiwa ya Líbanuanewa rüxügüne” ==ñanagürü.

16Rü yexguma ga Yotáũ̃ rü ñanagürü: —Rü ñu̱xma, Pa Yatügü i Chiquéũ̃cüã̱x, rü pexna chaca ¿rü aixcüma yixĩxũ̃ i meama nagu perüxĩnüeãcü Abimeréxũ̃ pexunetaxũ̃ perü ãẽxgacüxũ̃? ¿Rü aixcüma yixĩxũ̃ ga Yedeóũ̃maxã rü naxacügümaxã pemecümaxũ̃ yema nüma pemaxã namecümaxũ̃rüxũ̃?

17Yerü chaunatü ga Yedeóũ̃ rü tümaarü maxũ̃ itaxã pexca̱x ga yexguma Madiáũ̃tanüxũ̃maxã tügü tadaixgu nax yemaacü naxme̱xwa ípenguxũ̃xũ̃ca̱x.

18Natürü pemax rü chixexũ̃maxã penaxütanü ga yexguma namaxã penuegu ga chaunatütanüxũ̃ rü penadaixgu ga yema 70 ga tümanegü naétügu ga wüxitama ga nuta. Rü pema rü perü ãẽxgacüxũ̃ nüxũ̃ pexuneta i Abimeréx i chaunatüarü ngewáxũ̃marexũ̃ erü petanüxũ̃ nixĩ.

19Rü ñu̱xma i choma rü pemaxã nüxũ̃ chixu rü ega ngẽxguma namaxã pixaixcümagu rü namaxã pemecümagu ya chaunatü ya Yedeóũ̃ rü natanüxũ̃, rü name i Abimeréxmaxã petaãxẽgü rü ngẽxgumarüxũ̃ ta i nüma rü pemaxã nataãxẽ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[20]Natürü ñu̱xma nax tama chaunatü ya Yedeóũ̃maxã rü natanüxũ̃maxã pemecümagüxũ̃, rü pemaxã chanaxuegu rü Abimeréxwa tá üxü niyauxra, rü yima üxü tá nanadai i guxũ̃ma i pemax i Chiquéũ̃cüã̱xgü rü Bex-milócüã̱xgü. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta i pemax rü pewa tá ínaxũxũ i üxüema i tá yamáxũ̃ i Abimeréx = =ñanagürü.

[21]Rü nawena nax yemaxũ̃ yaxuxũ̃ ga Yotáũ̃ rü naenexẽcha̱xwa niña rü Beéxwa naxũ, rü yexma naxãpata, yerü naenexẽ ga Abimeréxũ̃ namuũ̃.

[22]Rü nümax ga Abimeréx rü tomaepü̱x ga taunecü Iraétanüxũ̃maxã inacua̱x.

[23]Natürü Tupana rü chixexũ̃ i naãxẽ Abimeréxwa rü Chiquéũ̃cüã̱xgüwa ínangu̱xẽxẽ nax yemaacü ga Chiquéũ̃cüã̱xgü rü Abimeréxmaxã nanuexũ̃ca̱x.

[24]Rü yemaacü nüxũ̃ nangupetü ga Abimeréx nax naxütanüãxũ̃ca̱x ga yema chixexũ̃ ga naxüxũ̃ ga yexguma 70 ga Yedeóũ̃ nanexũ̃ nadaixgu. Rü yematama nüxũ̃ nangupetü ga Chiquéũ̃cüã̱xgü nax naxütanügüãxũ̃ca̱x nagagu nax Abimeréxũ̃ nangũ̃xẽẽgüxũ̃ nawa ga yéma máeta.

[25]Rü nüma ga Chiquéũ̃cüã̱xgü rü nama ga ma̱xpűnewa dapetüxũ̃gu nanamugü ga natanüxũ̃ nax tüxű̃ nangĩ̱xgüxũ̃ca̱x ga guxãma ga yéma chopetüxe. Rü nüma ga Abimeréx rü nüxũ̃ nacuáchiga ga yema íngupetüxũ̃.

[26]Rü wüxi ga ngunexũ̃gu rü ĩane ya Chiquéũ̃wa nangu ga Gaá ga Ébe nane namaxã ga naenexẽgü. Rü yémacüã̱x rü mea nanayauxgü rü namaxã nataãẽgü.

[27]Rü yémacüã̱x ga duũ̃xũ̃gü rü naanewa naxĩ nax norü úba yanabuxgüxũ̃ca̱x. Rü norü bínu nanaxügü, rü yexguma marü nüxű̃ namexgu ga norü bínu rü napetaegü. Rü norü tupananetapatawa nügümaxã nachibüe rü naxaxegü. Rü yéma chixexũ̃ Abimeréxmaxã naxuegugü.

[28]Rü yexguma ga Gaá rü ñanagürü: —¿Erü ta̱xacü nixĩ i ngẽma Abimeréx rü ngẽmaca̱x yixema i Chiquéũ̃cüã̱xgü i naga ixĩnüexũ̃? Abimeréx rü Yedeóũ̃ nanemare nixĩ rü Chebúx nixĩ i norü ngũ̃xẽẽruxũ̃. Rü yixema i Chiquéũ̃cüã̱xgü rü naxme̱xwa tangexmagü nax norü mugüruxũ̃ ixĩgüxũ̃ca̱x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Yixema rü Amóx ga Chiquéũ̃xũ̃ ngo̱xẽẽcüarü mugüruxũ̃ tixĩgü. Rü tama nixĩ i Abimeréxarü mugüruũ̃gü ixĩgüxũ̃.

29Rü dücax, ega ngẽxguma chi choma pemaxã ichacua̱xgu, rü ñu̱xmachitama nixĩ íchanata̱xüchixũ̃ i Abimeréx ==ñanagürü. Rü ñu̱xũchi ñanagürü: —¡Nua naxũ, Pa Abimeréx, rü nanutaque̱xe i curü churaragü rü ngĩxã yigü tadai! ==ñanagürü.

30Rü yexguma Chebúx ga guma ĩanemaxã icuácü nüxũ̃ cua̱xgu nax Gaá rü yemaacü yanadexanexũ̃xũ̃, rü poraãcü nanu.

31Rü yemaca̱x Abimeréxca̱x nimuga ga Arumáwa yexmaxũ̃, rü ñanagürü: —Gaá ya Ébe nane, rü naenexẽgümaxã nua Chiquéũ̃wa naxĩ rü ñu̱xma rü nua nangẽxmagü. Rü duũ̃xũ̃güxũ̃ nixucu̱xẽgü nax cuxchi naxaiexũ̃ca̱x.

32¡Rü ngẽmaca̱x ñomatama i chütaxũ̃gu nua naxũ namaxã i curü churaragü rü naanegu picu̱xgü!

33¡Rü noxri yangunegu üa̱xcü ngexwaca rügoxgu rü daa ĩaneca̱x ípeyaxüãchixũ̃! Rü ngẽxguma Gaá rü norü duũ̃xũ̃gümaxã pexca̱x íyayixgu nax pemaxã nügü nada̱ixũ̃ca̱x, ¡rü cuma cunaxwa̱xexũ̃ namaxã naxü! ==ñanagürü.

34Rü yema chütaxũ̃tama inaxũãchi ga Abimeréx namaxã ga guxũ̃ma ga norü churaragü, rü ĩane ga Chiquéũ̃wa naxĩ. Rü yexguma marü ĩanearü ĩxpemawa nangugügu rü yéma ãgümücügu nitoye ga norü churaragü, rü yexma nicu̱xgü.

35Rü yexguma Gaá guma ĩanearü ĩã̱x ga taxũ̃wa ixũxũ̃gu, rü Abimeréx rü norü churaragümaxã inayayi ga íyacu̱xgüxũ̃wa.

36Rü yexguma yema churaragüxũ̃ nada̱u̱xgu ga Gaá rü Chebúxũ̃ ñanagürü: —¡Dücax, ma̱xpűnewa ínarüxĩgü i churaragü! ==ñanagürü. Rü nüma ga Chebúx rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Nataxuma i ta̱xacü. Ngẽma cuxca̱x naduũ̃xũ̃güraxũ̃xũ̃ rü ma̱xpűnechipetamare nixĩ ==ñanagürü.

37Natürü nüma ga Gaá rü ñanagürüama —¡Dücax, mea ínadawenü! Rü gua ma̱xpűne ya Naaneáxpetüna̱xãgu ãéganewa ínarüxĩgü i churaragü. Rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

totücumü rü nagu naxĩ i ngẽma nama i nawa nadapetüxũ̃ i ngẽma castaña i nawa nangutaquẹxexũ̃ i ngẽma ẽxũ̃guxũ̃ cuạxgüxũ̃ ==ñanagürü.

38Rü Chebúx nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —¡Ñụxma idexa, Pa Ídexaechaxũ̃! Cumax, nixĩ ga ñacuxũ̃: “Abimeréx rü taxuxũ̃ma nixĩ, rü taxucạxma norü mugüruũ̃gü tixĩgü i yixemagü”, ñacuxũ̃. ¡Rü ñụxma nüxũ̃ nadau rü ngẽmagü nixĩ i churaragü i cuxcạx taxuxũ̃ma ixĩgüxũ̃! ¡Rü inaxũãchi rü namaxã cugü yadai! ==ñanagürü.

39Rü nüma ga Gaá rü guxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü ga Chiquéũ̃cüạ̃xgüpẹxegu nixũ nax Abimeréxmaxã nügü yadaixũ̃cạx.

40Natürü Abimeréx rü Gaáwe nangẽ. Rü nüma ga Gaá rü naxchạxwa niña. Rü guma ĩanearü ĩạ̃xwa rü nayexma ga muxũ̃ma ga yuexũ̃.

41Abimeréx rü Arumágutama narüxạ̃ụ̃x. Rü nüma ga Chebúx rü Gaáxũ̃ rü naenexẽgüxũ̃ Chiquéũ̃wa ínawoxũ̃.

42Moxũ̃ãcü rü yema duũ̃xũ̃gü ga Chiquéũ̃cüạ̃x rü naanewa narüxĩgüxũ̃. Rü yemaxũ̃ nacuạx ga Abimeréx.

43Rü yemacạx tomaepụ̈xgu nayayauxgü ga norü churaragü rü naanegu nayacụxgüxẽxẽ. Rü yexguma nüxũ̃ nadaugügu ga duũ̃xũ̃gü ga Chiquéũ̃cüạ̃xgü ga ĩanewa nax ínachoxũ̃xũ̃, rü nüma ga yema íyacụxgüxũ̃wa rü nichoxũ̃, rü tüxũ̃ nadai ga guxema Chiquéũ̃cüạ̃xgü.

44Rü nüma ga Abimeréx rü yema natücumümaxã ĩanearü ĩạ̃x ga taxũ̃wa nabuxmü. Rü yéma nüxna nadaugü nax tama wena tümaarü ĩanegu tachocuxũ̃cạx ga guxema marü íchoxũ̃xẽ. Rü yema to ga taxrechimüxũ̃ rü tüxũ̃ nadai ga guxema tümaanewa ĩxẽ.

45Rü guxũ̃ma ga yema ngunexũ̃ rü nüma ga Abimeréx rü norü churaragü yema Chiquéũ̃cüạ̃xgüxũ̃ nadai rü ñụxmata nanapu ga guma ĩane. Rü ñụxũchi nagu napogü rü tüxũ̃ nadai ga guxema duũ̃xẽgü ga Chiquéũ̃wa yaxügüxe. Rü ñụxũchi guxũ̃wama yucüramaxã nanagüane.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[46]Rü yexguma Midáx-chiquéũ̃cüã̲xgü nüxũ̃ cuáchigagügu ga yema Abimeréx üxũ̃, rü nayarücu̲xgü nagu ga yema poxũ̃chicaxũ̃ ga norü tupana ga El-beríarü tupaucawa yexmaxũ̃.

[47]Rü nüma ga Abimeréx nüxũ̃ nacua̲x nax yema poxũ̃chicaxũ̃gu yanacu̲xgüxũ̃ ga guxũ̃ma ga yema duũ̃xũ̃gü ga Midáx-chiquéũ̃cüã̲x.

[48]Rü nüma ga Abimeréx rü guxũ̃ma ga norü duũ̃xũ̃gümaxã ma̲xpűne ya Charmóũ̃wa naxũ rü wüxi ga yuemamaxã naichacüxü nidae. Rü ñu̲xũchi nügüãtügu nayange. Rü guxũ̃ma ga norü duũ̃xũ̃güxũ̃ namu nax paxa naxügüã̲xũ̃ca̲x ga yema nüma naxüxũ̃.

[49]Rü yemaacü ga guxũ̃ma ga norü duũ̃xũ̃gü rü naichacüxü nidaegü. Rü ñu̲xũchi Abimeréxwe namaxã narüxĩ rü ñu̲xmata yema poxũ̃chica ga tupaucawa yexmaxũ̃wa nangugü. Rü yexma nananutaque̲xe ga yema naichacüügü rü ñu̲xũchi nawa nanangixichigü. Rü yemaacü tüxũ̃ nadai ga guxema Midáx-chiquéũ̃cüã̲x ga 1,000 ga duũ̃xũ̃gü ga iyatüxũ̃ rü ngexũ̃.

[50]Yemawena ga Abimeréx rü ĩane ga Tebéxwa naxũ. Rü naxca̲x ínayagoõchi rü nayapu.

[51]Rü guma ĩanearü ngãxũ̃wa rü nayexma ga wüxi ga dauxũ̃taechica rü yexma nicu̲xgü ga guxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü ga guma ĩanecüã̲x ga iyatüxũ̃ rü ingexũ̃. Rü meama nanawãxtagü ga norü ĩã̲x rü naétügu naxĩgü.

[52-53]Natürü nüma ga Abimeréx rü yema poxũ̃chicaxũ̃arü ĩã̲xwa nangu nax yaguãxũ̃ca̲x rü nadaiaxũ̃ca̲x ga yema duũ̃xũ̃gü ga yexma icu̲xgüxũ̃. Rü yexguma marü yaguxchaũ̃ã̲xgu ga yema poxũ̃chicaxũ̃ rü wüxi ga nge rü Abimeréxétügu inaña ga wüxi ga nuta ga camütaeruxũ̃ ixĩcü. Rü guma nuta rü Abimeréxerugu nangu rü nipueru.

[54]Rü yemaca̲x ga nüma ga Abimeréx rü paxa norü ngũ̃xẽẽruũ̃ca̲x naca rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Nayaxu i curü tara rü choxũ̃ ima̲x! Erü tama chanaxwa̲xe nax wüxi i ngexũ̃ choxũ̃ imáxũ̃ ñagüxũ̃ i duũ̃xũ̃gü ==ñanagürü. Rü yexgumatama ga norü ngũ̃xẽẽruxũ̃ rü norü taramaxã nanacana. Rü yemaacü nayu ga Abimeréx.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

55Rü yexguma yema Iraétanüxũ nüxũ daugügu ga Abimeréx nax marü nayuxũ, rü wüxichigü rü napatawa naxũ.

56Rü yemamaxã nixĩ ga Tupana ga nüxṹ naxütanüãxũ ga Abimeréx naxca̱x ga yema máeta ga nanatümaxã naxüxũ ga yexguma 70 ga naenexẽgüxũ nadaixgu.

57Rü Tupana rü Chiquéũ̃cüã̱xgüxũ rü ta napoxcue naxca̱x ga yema máeta ga naxügüxũ. Rü yemaacü ningu ga yema poxcu ga Yedeóũ nane ga Yotáũ yema duũ̃xũ̃gümaxã ueguxũ.

## Ãẽ̱xgacügü ga guxchaxũ̃güarü mexẽxẽruũ̃gü 10

### Torá rü Iraétanüxũ̃maxã inacua̱x

1Abimeréxwena rü wüxi ga yatü ga Ichacátanüxũ ga Torágu ãégaxũ rü nüxí Iraétanüxũ̃maxã inacua̱x nax norü uanügüme̱xẽwa ínanguxũ̃xẽẽxũ̃ca̱x. Rü nüma ga Torá rü Puá nane nixĩ rü Dodótaxã nixĩ. Rü nüma ga Torá rü naxãchiũ nagu ga guma ĩane ga Chamí ga Efraíũ̃arü máxpüxanexũ̃wa yexmane.

2Rü 23 ga taunecü Iraéanemaxã inacua̱x rü ñu̱xmata nayumare. Rü norü ĩane ga Chamígu nanata̱xgü.

### Yaí rü Iraétanüxũ̃maxã inacua̱x

3Rü nawena ga Torá rü wüxi ga Garaáxanecüã̱x ga Yaígu ãégaxũ̃ nixĩ ga Iraéanemaxã icuáxũ. Rü nüma rü 22 ga taunecü nixĩ nax ãẽ̱xgacü yixĩxũ̃.

4Yaí rü 30 ga nanegü nüxṹ nayexma rü wüxichigü ga yema nanegü rü wüxi ga ĩanemaxã inacua̱x ga Garaáxarü naanewa. Rü yimá 30 ya ĩanegü rü ñu̱xma rü ta i duũ̃xũ̃gü rü nüxũ̃ nacua̱xgü nax Yaíarü ĩanegü yaxĩgüxũ̃.

5Rü yexguma nayu̱xgu ga Yaí rü wüxi ga nachica ga Camóũ̃gu ãégaxũ̃gu nanata̱xgü.

### Amóũ̃tanüxũ̃ rü chixri Iraétanüxũ̃maxã inacua̱x

6Natürü nüma ga Iraétanüxũ̃ rü wenaxarü Cori ya Tupanape̱xewa chixexũ̃ naxügü rü guxũ̃raũ̃xũ̃ ga Baáchicüna̱xãxũ̃ rü Ataréchicüna̱xãxũ̃ nicua̱xüũ̃gü. Rü yexgumarüxũ̃ tá nüxũ̃ nicua̱xüũ̃gü ga Chíriacüã̱xgüarü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tupanachicünaxãgü, rü Chidóũcüãxgüarü tupanachicünaxãgü, rü Moátanüxũarü tupanachicünaxãgü rü Amóũtanüxũarü tupanachicünaxãgü, rü Firitéugüarü tupanachicünaxãgü. Rü Cori ya Tupanaxũ narüngümae rü nüxũ narüxoe nax naxcax nangutaquexegüxũ.

7Rü yemacax nüma ga Cori ya Tupana rü namaxã nanu rü Firitéugümexẽwa rü Amóũtanüxũmexẽwa nanayexmagüxẽxẽ nax namaxã inacuaxgüxũcax.

8Rü 18 ga taunecü nixĩ ga Firitéugü rü Amóũtanüxũ poraãcü chixri namaxã inacuaxgüxũ ga yema Iraétanüxũ ga Garaáxanewa maxẽxũ ga natü ga Yudáũarü tocutüwa ga Amoréutanüxũarü naanewa.

9Rü nüma ga Amóũtanüxũ rü natü ga Yudáũ nichoũ nax Yudátanüxũmaxã rü Bẽyamíũtanüxũmaxã rü Efraíũtanüxũmaxã nügü yadaixũcax. Rü yexeraxũ ga guxchawa nayexmagü ga yema Iraétanüxũ.

10Rü yexguma ga Iraétanüxũ rü Cori ya Tupanana ngũxẽẽcax nacagüe rü ñanagürügü: —Pa Tórü Tupanax, cupexewa chixexũ taxügü rü cuxna tixĩgachi nax nüxũ ticuaxüũgüxũcax i ngẽma tupananetagümare ==ñanagürügü.

11-12Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Pemax rü Equítuanecüãxgümexẽwa peyexmagü, rü Amoréugümexẽwa peyexmagü, rü Amóũtanüxũmexẽwa peyexmagü, rü Firitéugümexẽwa peyexmagü rü Chidóũcüãxgümexẽwa peyexmagü rü Amaréxtanüxũmexẽwa peyexmagü, rü Madiáũtanüxũmexẽwa peyexmagü, natürü yexguma pema choxna pecagu rü choma rü naxmexwa pexũ íchanguxũxẽxẽ.

13Rü naétüwa nax yemaacü pexũ charüngũxẽẽxũ rü pemax rü choxna pixĩgachiama naxcax nax tupananetaxũ picuaxüũgüxũ. Rü ngẽmacax i ñuxma rü taxũtáma wena pexũ íchanguxũxẽxẽ.

14¡Rü ñuxmax rü ngéma naxũtawa pexĩ rü nüxna ngũxẽxẽcax peyacax i ngẽma tupananetagü i pema peyauxgüxũ! ¡Rü ẽcü i ñuxma rü nümagü pexũ ínanguxũxẽxẽ i ngẽxguma guxchaxũwa pengẽxmagügu! ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Rü yexguma ga Iraétanüxũ̃ rü Corixũ̃ nangãxũ̃gü rü ñanagürügü: —Aixcüma nixĩ i chixexũ̃ taxügüxũ̃. ¡Rü tomaxã naxü i ngẽma yexera cuxca̱x rümemaexũ̃, natürü tanaxwa̱xe i curü ngũ̃xẽxẽ. ¡Rü toxũ̃ ínanguxũ̃xẽxẽ i ñu̱xmax! ==ñanagürügü.

16Rü nüma ga Iraétanüxũ̃ rü nüxna nixĩgachi ga yema togü ga nachixũ̃anegüarü tupananetagü rü wenaxarü Cori ga Tupanaxũ̃ nicua̱xüügü. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü marü tama yáxna namaxã naxĩnü nax poraãcü ngúxũ̃ yangegüxũ̃ ga Iraétanüxũ̃, rü wenaxarü nüxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ.

17Rü nüma ga Amóũ̃tanüxũ̃ rü nügü nanutaque̱xe rü ĩane ga Garaáxgu nayapexgü. Rü yexgumarüxũ̃ ta ga Iraétanüxũ̃ rü nügü nanutaque̱xe rü Mispágu nayapexgü.

18Rü yema Iraétanüxũ̃ ga Garaáxanewa maxẽxũ̃ rü ñu̱xũchi norü ãe̱xgacügü ga namaxã icua̱xgüxũ̃ rü nügümaxã ñanagürügü: —Yíxema tamaxã icuáxe nax Amóũ̃tanüxũ̃ca̱x ixĩãchixũ̃ rü yíxema tá tixĩ ya tórü ãe̱xgacü ixĩxẽ i Garaáxanewa ==ñanagürügü.

## Ãe̱xgacügü ga guxchaxũ̃güarü mexẽxẽruũ̃gü 11

### Yetéchiga

1-2Yeté rü Garaáxanewa rü wüxi ga churara ga daiwa poracü nixĩ. Rü nüma rü wüxi ga nge ga naxũ̃nemaxã taxexũ̃ ngĩne nixĩ, rü nanatü rü Garaáx nixĩ ga tümaéga. Rü nüma ga Garaáx rü naxma̱xwaxüchi nüxṹ nayexma ga to ga nanegü. Rü yexguma nayaegu ga yema nanegü, rü Yetéxũ̃ nanatüpatawa ínata̱xüchigü rü ñanagürügü nüxũ̃: —Taxuxũ̃táma cuxna naxṹ i ngẽma tanatüarü ngẽmaxũ̃gü, erü to i ngexũ̃xacümare quixĩ ==ñanagürügü.

3Rü yemaca̱x ga Yeté rü naenexẽgüna nixũ rü Tóxanegu nayaxãchiũ̃. Rü yéma nananutaque̱xe ga wüxitücumü ga duũ̃xũ̃gü ga chixexũ̃gu maxẽxũ̃. Rü yema duũ̃xũ̃gü ga ngíxta̱xagüxũ̃maxã duũ̃xẽgü tüxũ̃ nibuxmüxẽxẽ rü nangíxẽ.

4-5Rü yexgumaxũ̃cüü nixĩ ga Amóũ̃tanüxũ̃ ga Iraétanüxũ̃ca̱x íyaxüãchixũ̃. Rü yemaca̱x ga Garaáxanearü ãe̱xgacügü rü Tóxarü naanewa naxĩ nax Yetéxũ̃ yagagüxũ̃ca̱x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[6]Rü Yetéxũ̃ ñanagürügü: —¡Nua toxũ̃tawa naxũ! Rü tanaxwa̱xe nax torü ãẽ̱xgacü quixĩxũ̃ rü tomaxã icucuáxũ̃ i ngẽxguma Amóũ̃tanüxũ̃xũ̃ idaixgu ==ñanagürügü.

[7]Yeté rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —¿Tama ẽ̱xna i pema yixĩxũ̃ ga chauxchi pexaiexũ̃, rü choxũ̃ ípemuxũchixũ̃ ga chaunatüpatawa? ¿Rü ta̱xacücа̱x i ñu̱xma nax guxchaũ̃wa pengẽxmagüxũ̃gu i cha̱u̱xcа̱x pedauxũ̃ nax pexũ̃ charüngũ̃xẽxẽxũ̃ca̱x? ==ñanagürü.

[8]Rü nümagü rü nanangãxũ̃gü rü ñanagürügü: —Aixcüma nixĩ i guxchaxũ̃wa tangexmagüxũ̃ rü ngẽmaca̱x nixĩ i cuxca̱x tadaugüxũ̃. Rü tanaxwa̱xe nax towe curüxũxũ̃ nax Amóũ̃tanüxũ̃xũ̃ ida̱i̱xũca̱x rü torü ãẽ̱xgacü quixĩxũca̱x i nua Garaáxanewa i ítaxãchiũ̃güxũ̃wa ==ñanagürügü.

[9]Rü nüma ga Yeté nanangãxũ̃ rü ñanagürü —Ega pema penaxwa̱xegu nax chataeguxũ̃ nax Amóũ̃tanüxũ̃xũ̃ chayada̱i̱xũca̱x, rü ngẽxguma tá Cori ya Tupana choxũ̃ rüporamaexẽẽgu, rü ngẽxguma tá nixĩ i perü ãẽ̱xgacü chixĩxũ̃ ==ñanagürü ga Yeté.

[10]Rü nüma ga yema ãẽ̱xgacügü rü Yetémaxã nüxũ̃ nixugüe rü ñanagürügü: —Nümatama ya Cori ya Tupana nixĩ ya nüxũ̃ cuácü nax aixcüma toma tá tayanguxẽẽxũ̃ i ngẽma cunaxwa̱xexũ̃ ==ñanagürügü.

[11]Rü yexguma ga Yeté rü nawe narüxũ. Rü guxũ̃ma ga ĩanecüã̱xgü rü norü ãẽ̱xgacüxũ̃ rü ñu̱xũchi norü churaragüeruxũ̃ nüxũ̃ naxunetagü. Rü Mispáwa rü nüma ga Yeté rü Cori ya Tupanape̱xewa wena yema ãẽ̱xgacügümaxã nüxũ̃ nixu ga yema ore ga noxri namaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃.

[12]Rü yemawena rü nüma ga Yeté rü orearü ngeruũ̃gü inamuãchitanü nax Amóũ̃tanüxũ̃arü ãẽ̱xgacüxũ̃tawa naxĩxũca̱x nax nüxũ̃ yanaxugüexũca̱x ga ore ga ñaxũ̃: —¿Ta̱xacürü chixexũ̃ cumaxã chaxü, rü ngẽmaca̱x i ñu̱xma rü chorü naaneca̱x ícuyagoõchixũ̃? ==ñaxũ̃.

[13]Rü nüma ga Amóũ̃tanüxũ̃arü ãẽ̱xgacü rü Yetéarü orearü ngeruxũ̃güxũ̃ nangãxũ̃ rü ñanagürü: —Yexguma pema i Iraétanüxũ̃ Equítuanewa ípechoxũ̃gu, rü toxna penayaxu ga torü naane ga natü ga Arnóũ̃wa ixügüxũ̃


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

rü ñu̱xmata natü ga Yabóxwa rü natü ga Yudáũ̃wa nguxũ̃. Rü ñu̱xma rü chana̱xwa̱xe i meamare rü tama yigü idaixãcüma choxṹ cunatáeguxẽxẽ i ngẽma naane = =ñanagürü.

14-15Rü nüma ga Yeté rü to ga orearü ngeruũ̃gü Amóũ̃tanüxũ̃arü ãe̱xgacüxũ̃tawa namugü ñaa ga oremaxã: —Ñaa nixĩ i Yetéarü ngãxũ̃: “Tomagü i Iraétanüxũ̃ rü taguma nixĩ i Moátanüxũ̃na rü Amóũ̃tanüxũ̃na norü naane tayapugüxũ̃.

16Rü yexguma Equítuanewa ítachoxũ̃gu, rü naane ga chianexũ̃gu taxĩ rü ñu̱xmata Már i Dauchíüxũ̃wa tangugü. Rü yéma tachopetü rü ñu̱xmata Cadéwa tangugü.

17Rü yexguma Edóũ̃arü ãe̱xgacüxũ̃tawa tanamugü ga orearü ngeruũ̃gü nax nüxna yacagüxũ̃ca̱x nax toxũ̃ namupetütanüxũ̃ca̱x ga norü naanewa, natürü nüma rü tama toxũ̃ namupetütanü. Rü yemaca̱x Moáarü ãe̱xgacüna rü ta tacagüe, natürü nüma rü ta tama toxũ̃ namupetütanü. Rü yemaca̱x Cadéwatama tayexmagü.

18Rü yemawena rü chianexũ̃gu taxĩ rü Edóũ̃tanüxũ̃arü rü Moátanüxũ̃arü naanexũ̃ ítachoegu, rü ñu̱xmata Moátanüxũ̃arü éstewaama tangugü. Rü natü i Arnóũ̃arü to̱xma̱xtagu tapegü. Natürü tama yema natü tichoũ̃ yerü yéma inaxügü ga Moátanüxũ̃arü naane.

19Rü yexguma rü Chióũ̃ ga Amoréutanüxũ̃arü ãe̱xgacü ga Ebóũ̃cüa̱xũ̃tawa tanamugü ga torü orearü ngeruũ̃gü nax nüxna yacagüxũ̃ca̱x nax toxũ̃ namupetütanüxũ̃ca̱x ga norü naanewa nax yemaacü torü naanewa taxĩxũ̃ca̱x.

20Natürü ga Chióũ̃ rü tama toxṹ nayaxõ rü yemaca̱x tama norü naanewa toxũ̃ namupetütanüchaũ̃. Rü yemaca̱x ga nüma rü paxa nananutaque̱xe ga guxũ̃ma ga norü churaragü rü ñu̱xũchi Yaáchawa nanamugü. Rü yexma toxũ̃ nadai.

21Natürü nüma ga Cori ya Iraétanüxũ̃arü Tupana rü pora nüxna naxã ga yema Iraétanüxũ̃, rü yemaca̱x Chióũ̃xũ̃ rü guxũ̃ma ga norü churaragüxũ̃ narüporamaegü rü nanadai. Rü yemaca̱x ga yema torü o̱xigü ga Iraétanüxũ̃


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

rü nügüxű̃ nanayaugü ga guxũma ga yema naane ga Amoréutanüxũ̃ nawa maxẽxũ̃.

22Rü nanayauxgü ga guxũma ga yema Amoréutanüxũ̃arü naane ga natü ga Arnóũ̃wa íxügüxũ̃ rü ñu̱xmata natü ga Yabóxwa nangu rü ñu̱xũchi yema chianexũ̃ rü ñu̱xmata natü ga Yudáũ̃wa nangu.

23¿Rü ñu̱xma i cumax rü toxũ̃ ícuwoxũ̃chaũ̃ nawa i ngẽma naane ga Cori ya Tupana Amoréutanüxũ̃na yaxuxũ̃ nax toxna naxããxũ̃ca̱x?

24Rü ngẽxguma chi Quemó, ya curü tupana ta̱xacü cuxna ãxgu, rü chi cuxrü nixĩ rü cuxű̃ nachu̱xu. ¿Tama e̱xna aixcüma yixĩxũ̃ i ngẽma? Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta nixĩ i toma nax toxrü yixĩxũ̃ i ngẽma naane i torü Cori ya Tupana toxna ãxũ̃.

25¿Ẽ̱xna cuma rü nüxũ̃ curüyexera ga Baláx ga Chipóx nane ga Moátanüxũ̃arü ãe̱xgacü? Dücax, nüma rü taguma tomaxã nügü nadai.

26Rü marü 300 ya taunecü marü nua ĩanegü ga Ebóũ̃wa rü Aroéwa rü norü ĩanexacügüwa tamaxẽ. Rü naétü guxũ̃nema ga ĩanegü ga natü ga Arnóũ̃cutüwa yexmagünewa tamaxẽ. ¿Rü tu̱xcüũ̃ tama yema ngunexũ̃gügu tomaxã nüxũ̃ pixu nax pexű̃ nachu̱xuxũ̃ ga yema naane?

27Choma rü taxuxũma i chixexũ̃ cumaxã chaxü. Rü cumawaxi nixĩ i chixexũ̃ tomaxã cuxüxũ̃ erü toxca̱x ícuyagoõchi. Natürü nüma ya Cori ya Tupana ya guxchaxũ̃arü mexẽẽruxũ̃ tá nixĩ i Iraétanüxũ̃maxã rü Amóũ̃tanüxũ̃maxã namexẽxẽxũ̃ i ngẽma guxchaxũ̃” ==ñanagürü.

28Natürü woo yemaacü nax yadexaxũ̃ ga Yeté rü nüma ga Amóũ̃tanüxũ̃arü ãe̱xgacü rü tama inaxĩnüchaũ̃ ga yema Yeté namaxã nüxũ̃ ixuxũ̃.

### Yetéarü uneta

29Rü Yeténa nangu ga Tupanaãxẽ. Rü nüma ga Yeté rü Garaáxanegu rü Manachétanüxũ̃anegu ínayaxüegu, rü Garaáxarü ĩane ga Mispáwa naxüpetü nax Amóũ̃tanüxũ̃arü naanegu naxücuxũ̃ca̱x.

30-31Rü ñu̱xũchi nüma ga Yeté rü Cori ya Tupanaxũ̃ ñanagürü: —Ega ngẽxguma tá choxna cunaxãxgu i pora nax chanadaixũ̃ca̱x i ngẽma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Amóũtanüxũ, rü cumaxã ichaxuneta rü ngẽxguma ngẽma daiwena chopatawa changuxgu rü yíxema tüxíra choxũ yatüxãchixe rü tá chorü ãmarexũ cuxca̲x tüxũ chigu ==ñanagürü.

32Yeté rü norü churaragümaxã Amóũtanüxũarü naanegu naxücu, rü nanadai. Rü Cori ya Tupana rü pora nüxna taxã rü yemaca̲x Amóũtanüxũxũ narüporamae.

33Rü muxũma ga norü uanügüxũ nadai. Rü 20 ga ĩanegü napuxũ. Rü yima ĩanegütanüwa rü Arué nixĩ ga wüxi, rü Miníx nixĩ ga nai, rü Abé-queremíũ nixĩ ga nai. Rü yemaacü Iraétanüxũme̲xẽwa nayexma ga yema Amóũtanüxũ.

34Rü yexguma ga Yeté rü napata ga Mispáwa yexmaneca̲x nataegu. Rü yexguma napatawa nanguxgu rü naxacü ga ngĩgümaxã wüxica̲xcü nüxũ iyatüxãchi. Rü ngĩrü taãẽmaxã paũdéru napaxãcü nape̲xewa ne iyayüxãchichigü. Rü yexicatama nixĩ ga naxacü, rü nataxuma ga to ga naxacügü.

35Rü nüma ga Yeté rü yexguma ngĩxũ nada̲u̲xgu rü nügü narügáutechiru norü ngechaũmaxã rü ñanagürü ngĩxũ: —¡Acha̲xa Pa Chauxacüx, taxüchixũ i ngúxũ choxna cuxã! Rü cuma nixĩ i ñaa ngúxũ choxũ quingexẽẽxũ. Erü choma rü wüxi i uneta Cori ya Tupanamaxã chaxü, rü taxucürüwama chanawomüxẽxẽ ==ñanagürü.

36Rü ngĩma ga naxacü rü inangãxũ rü ngĩgürügü: —Pa Chaunatüx, ¡chomaxã naxü i ngẽma Cori ya Tupanamaxã icuxunetaxũ! Nüma rü marü cuxũ narüporamaexẽxẽ nüxũ i ngẽma curü uanügü i Amóũtanüxũ.

37Natürü naxũpa i ngẽma rü cuxna naxca̲x chaca nax choxna cunaxãxũ ya taxre ya tauemacü nax ma̲xpűneanegu chomücügümaxã chanaxũanexũca̲x rü ngẽxma chanaxaxuneanexũca̲x, erü taguma chaxãteãcüma tá chayu ==ngĩgürügü.

38Rü Yeté rü taxre ga tauemacü naxacüna naxã nax ngĩmücügümaxã ma̲xpűneanegu naxũaneãxũca̲x. Rü yexma inaxaxuneane yerü nagu irüxĩnü nax taguma naxãteãcüma tá nayuxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

39Rü yexguma nangupetügu ga taxre ga tauemacü rü ngĩnatücax itaegu. Rü ngĩnatü rü ngĩmaxã nayanguxẽxẽ ga yema Cori ya Tupanamaxã nüxũ yaxuxũ. Rü Yetéacü rü iyu taxuxũma ga yatüxũ ngĩxũne cuáãcüma.

40Rü yemacax ga Iraétanüxũarü pacügü rü guxcü ya taunecügu ãgümücü i ngunexũ Yetéxacücax ixauxe.

## Ãẽxgacügü ga guxchaxũgüarü mexẽxẽruũgü 12

### Efraíũtanüxũ rü Yetémaxã nanue

1Rü nügü namexẽẽgü ga Efraíũtanüxũarü churaragü rü nichoũ ga natü ga Yudáũwa. Rü ĩane ga Chafóũwa naxĩ rü Yetéxũ ñanagürügü: —¿Tüxcüũ quixüe i natü i Yudáũwa nax Amóũtanüxũmaxã pegü pedaixũcax? ¿Rü tüxcüũ tama torü ngũxẽẽcax ícuca nax cuxũ tarüngũxẽxẽgüxũcax? Rü ñuxma rü tá nagu tanangixi ya cupata nax ngẽxma quixaxũcax! ==ñanagürügü.

2Rü yexguma nüma ga Yeté rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Choma rü chorü duũxũgü rü Amóũtanüxũmaxã tanue. Rü yexguma pexcax changemagu rü pemax rü tama nua pexĩ rü tama toxũ ípeyapoxũ.

3Rü yexguma nüxũ chadauxgu nax marü tama nua pexĩxũ nax toxũ peyarüngũxẽẽgüxũcax, rü choma rü wüxicana chorü maxũ ichaxã rü naxcax ichayagoõchi ga Amóũtanüxũ rü chanadai. Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nüxũ choxũ narüporamaexẽxẽ. ¿Rü taxacücax i ñuxma i nua chomaxã peyanuexũ? ==ñanagürü.

4Natürü nüma ga Efraíũtanüxũ rü nanangãxũgü rü ñanagürügü: —Pema i Garaáxanecüãxgü rü torü naanegu yarücuxgümarexe pixĩgü. Erü Efraíũtanüxũarü rü Manachétanüxũarü naanegüwa pemaxẽ ==ñanagürügü. Rü yexguma nüma ga Yeté rü nananutaquexe ga guxũma ga Garaáxanecüãx ga iyatüxũ. Rü yemamaxã Efraíũtanüxũmaxã nügü nadai. Rü nüma ga Yeté rü narüporamaegü.

5-6Rü nüma ga Garaáxanecüãxgü rü nüxna nadaugü ga yema natü ga Yudáũ ínuxtamayexũwa nax tama yéma yachoũxũcax rü yabuxmüxũcax ga Efraíũtanüxũ. Rü yexguma nayexmagu ga iñaxũ ga Efraíũtanüxũ, rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yaxüechaũgu ga natü i Yudáũwa, rü nüma ga Garaáxanecüg̱xgü rü nüxna nacagü: —¿Cuma rü Efraíũtanüxũ quixĩ? ==ñanagürügü. Rü yexguma: —Tama ==ñaxgu, rü yema yéma dauxũtaegüxũ rü nanamu nax —Chiboléx ==ñaxũ. Rü yexguma Efraíũtanüxũ yixĩxgu rü —Siboléx ==ñanagürü yerü nüxṹ naguxcha nax mea naxuaxũ ga yema dexa. Rü yexguma: —Siboléx ==ñaxgu rü nayayauxgü rü yexmatama nayamg̱xgü naxpechinügu ga natü ga Yudáũ. Rü yema ngunexũgügu rü yexma nayue ga 42,000 ga Efraíũtanüxũ ga iyatüxũ.

7Rü nüma ga Yeté rü 6 ga taunecü Iraétanüxũarü ãẽxgacü nixĩ. Rü yexguma nayu̱xgu, rü norü ĩane ya Garaáx ga nagu nabuxũnegu nanatg̱xgü.

### Ixcháũchiga

8Yetéwena rü Ixcháũ ga Beréũcüg̱x nixĩ ga Iraétanüxũarü ãẽxgacü.

9Rü nüma rü 30 ga nanegü rü 30 ga naxacügü nüxṹ nayexma. Rü guxũma ga yema nanegü rü naxacügü rü tomare ga duũxũgümaxã nixãxmg̱xgü rü nixãtegü. Rü nüma ga Ixcháũ rü 7 ga taunecü Iraétanüxũmaxã inacug̱x.

10Rü yexguma nayu̱xgu rü Beréũgu nanatg̱xgü.

### Eróũchiga

11Ixcháũwena rü Eróũ rü Iraétanüxũarü ãẽxgacü nixĩ. Rü nüma ga Eróũ rü Chaburóũtanüxũ nixĩ. Rü 10 ga taunecü namaxã inacug̱x.

12Rü yexguma nayu̱xgu ga Eróũ rü ĩane ga Ayaróũgu nanatg̱xgü ga natanüxũarü naanegu.

### Axdóũchiga

13Eróũwena rü Axdóũ ga ĩane ga Piratóũcüg̱x nixĩ ga Iraétanüxũarü ãẽxgacü. Rü nüma ga Axdóũ rü Irié nane nixĩ.

14Rü 8 ga taunecü nixĩ ga namaxã inacuáxũ. Rü nüma ga Axdóũ rü 40 ga nane rü 30 ga nataagü nüxṹ nayexma. Rü wüxichigü ga yema rü norü búrutagu narüxĩĩxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Rü yexguma nayu̱xgu ga Axdóu̱ rü norü ĩane ga nagu nabuxu̱ne ga Piratóu̱gu nanata̱xgü. Rü Piratóu̱ rü Efraíu̱tanüxu̱arü naanewa nayexma nawa ga yema máxpü̱xanexu̱ ga noxri Amaréxtanüxu̱ nawa maxẽxu̱.

## Ãe̱xgacügü ga guxchaxu̱güarü mexẽxẽruu̱gü 13

### Chanchóu̱arü buxchiga

1Natürü nüma ga Iraétanüxu̱ rü Cori ya Tupanape̱xewa wena chixexu̱ naxüe, rü yemaca̱x ga Cori ya Tupana rü Firitéugümẽxẽgu nanayixẽxẽ ga 40 ga taunecü.

2Rü Choráarü ĩanewa nayexma ga wüxi ga yatü ga Dáu̱tanüxu̱ ixĩcü ga Manóagu ãégacü. Rü guxema naxma̱x rü taguma taxãxacü yerü woetama tangexacüecha.

3Natürü Cori ya Tupanaarü orearü ngeruxu̱ i daxũcüa̱x rü ngĩxca̱x nango̱x rü ñanagürü ngĩxu̱: —Cuma rü cungexacüecha, natürü i ñu̱xma rü tá cuxãxacü rü tá cuyatüxacü.

4¡Natürü taxũtáma bínu quixaxü rüe̱xna to i axchiü i ngúchi̱xáxu̱, rü taxũtáma ta̱xacü i Tupanape̱xewa ãũãchixu̱ cungõ̱x!

5Erü cuxú̱ tá nangẽxma i wüxi i cune i tagutáma texé iyoeruxu̱, erü ngẽma õxchana i naxũ̱pa nax nabuxu̱ rü woetátama Tupanaca̱x ínaxüxüchi. Erü yimá cune tá nixĩ i inaxügücü nax Iraétanüxu̱xu̱ ínanguxu̱xẽẽxu̱ naxme̱xwa i ngẽma Firitéugü ==ñanagürü.

6Rü ngĩma ga yema nge rü ngĩtemaxã nüxu̱ iyarüxu rü ngĩgürügü: —Wüxi i Tupanaarü orearü ngeruxu̱ cha̱u̱xca̱x nango̱x. Choma nagu charüxĩnügu rü Tupanaarü orearü ngeruxu̱ i daxũcüa̱x nixĩ erü nanaTupanaarü orearü ngeruu̱raxu̱xüchi. Rü tama nüxna chaca nax ngextá ne naxũxu̱, rü woo i nüma rü tama chomaxã nüxu̱ nixu i ta̱xacü nax yixixu̱ i naéga.

7Natürü ñanagürü choxu̱: “Cuxú̱ tá nangẽxma i wüxi i cune. ¡Rü ñu̱xmacürüwa rü marü taxũtáma bínu quixaxü rüe̱xna axchiü i ngúchi̱xáxu̱, rü taxũtáma ta̱xacü i Tupanape̱xewa ãũãchixu̱ cungõ̱x! Erü ngẽma õxchana


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

rü woetátama Tupanacax íxüxüchixũ nixĩ i naxũpa nax nabuxũ rü ñuxmatáta nayux", ñanagürü choxũ ==ngĩgürügü.

8Rü yexguma ga Manóa rü nayumüxẽ rü Cori ya Tupanaxũ ñanagürü: —Cuxũ chacaaxũ, Pa Corix, nax wena nua toxcax cunamuxũcax i ngẽma curü orearü ngeruxũ i daxũcüãx nax tomaxã nüxũ yaxuxũcax i taxacü tá namaxã taxü i ngẽma õxchana ixírachaũxũ ==ñanagürü.

9Rü nüma ga Tupana rü Manóaxũ nangãxũ, rü wenaxarü naxmaxcax nangox ga yema Tupanaarü orearü ngeruxũ i daxũcüãx ga yexguma tümaanewa tayexmayane. Rü nüma ga Manóa rü nataxuma ga yéma.

10Rü yemacax ga tüma rü itañaãchi, rü tümatecax tayadau rü ñatagürü nüxũ: —Yema to ga ngunexũgu nüxũ chadauxũ ga Tupanaarü orearü ngeruxũ i daxũcüãx rü wenaxarü chauxcax nangox ==ñatagürü.

11Rü nüma ga Manóa rü inachi rü naxmaxmaxã yema daxũcüãx i Tupanaarü orearü ngeruxũ íyexmaxũwa nabuxmü. Rü nüxna naca rü ñanagürü: —¿Cuma quixĩxũ ga to ga ngunexũgu choxmaxcax cungóxũ? ==ñanagürü. Rü nüma ga yema daxũcüãx rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Ngũ, choma chixĩ ==ñanagürü.

12Rü yexguma ga Manóa rü ñanagürü: —Ngẽxguma yanguxgu i ngẽma tomaxã nüxũ quixuxũ ¿rü ñuxãcü tá itanayaxẽxẽxũ i ngẽma buxũ? ¿Rü taxacü tá namaxã taxüxũ? ==ñanagürü.

13Rü nüma ga Tupanaarü orearü ngeruxũ i daxũcüãx rü Manóaxũ nangãxũ rü ñanagürü: —Ngẽma cuxmaxmaxã nüxũ chixuxũ ¡rü naxü i guxũma!

14Rü taxũtáma bínu tixaxü rü ñuxũchi taxuxũtáma i to i úbawa üxũ i axchiü tixaxü rü woo taxuxũtáma to i axexũ i ngúchixáxũ rü taxũtáma ya Tupana chuxuxũ i õna tangõx. Rü ngẽma tümamaxã nüxũ chixuxũ tá nixĩ i ngẽma taxüxũ ==ñanagürü.

15Manóa rü tama nüxũ nacuax nax yema duũxũ rü Tupanaarü orearü ngeruxũ i daxũcüãx nax yixĩxũ. Rü nüxũ ñanagürü: —¡Cuxna taxu rü nuxã rüxãũx rü tomaxã nachibü! Erü wüxi i carnéruxacü tá timax ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16Natürü yema Tupanaarü orearü ngeruxũ i daxũcüa̱x rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Woo chi nuxã charüxa̱ũ̱xgu rü taxucürüwa chi chanango̱x i ngẽma õna i pexüxũ. Ega penaxwa̱xegu rü Cori ya Tupanana penaxuaxũ norü ãmareruxũ ==ñanagürü.

17Rü yexguma ga Manóa rü Tupanaarü orearü ngeruxũ i daxũcüa̱xna naca rü ñanagürü: —¿Ta̱xacü nixĩ i cuéga? ¡Tomaxã nüxũ ixu nax ngẽmaãcü moxẽ cuxna taxãxũca̱x i ngẽxguma yanguxgu i ngẽma tomaxã nüxũ quixuxũ! ==ñanagürü.

18Natürü yema Tupanaarü orearü ngeruxũ i daxũcüa̱x rü nanangãxũ rü ñanagürü: —¿Ta̱xacüca̱x nüxũ cucuáxchaxũ i chauéga? Chauéga rü wüxi i ẽxũguxũ nixĩ ==ñanagürü.

19Rü nüma ga Manóa rü wüxi ga chíbuxacü niyaxu rü ñuxre ga trigu nayaxu, rü ñu̱xũchi wüxi ga nutaétügu nananugü nax Tupanana ãmare naxãxũca̱x. Rü yéma Cori ya Tupanaca̱x nayagu. Rü yexguma ga nüma ga Tupana rü Manóape̱xewa rü naxma̱xpe̱xewa nüxũ nüxũ nadauxẽxẽ ga wüxi ga cua̱xruxũ ga mexẽchixũ.

20Yerü yexguma yema naxũ̃naarü guruũ̃wa napu̱xnagüemagu ga üxü, rü Manóa rü naxma̱xmaxã nüxũ nadaugü ga yema Tupanaarü orearü ngeruxũ i daxũcüa̱x rü guma üxüemagu dauxũ̃wa nax naxũxũ. Rü yexguma yemaxũ nadaugügu, rü yexma nanangücuchitanü.

21Rü yema nixĩ ga nawa iyacuáxũ ga nüxũ̃ nax nadaugüxũ̃. Rü yexgumatama ga nüma ga Manóa rü düxwa nüxũ nicua̱xãchi ga Tupanaarü orearü ngeruxũ i daxũcüa̱x nax yixĩxũ.

22Rü nüma ga Manóa rü naxma̱xũ̃ ñanagürü: —Ñu̱xmawaxix rü aixcüma tá tayue erü Tupanaxũ̃ tadaugü ==ñanagürü.

23Natürü ga tüma rü tanangãxũ̃ga rü ñatarügü: —Ngẽxguma chi Cori ya Tupana tüxũ daixchaũ̃gu rü taxũchima tüxṹ nanayaxu i ngẽma tórü ãmare i naxca̱x iguxũ, rü taxũchima tüxũ̃ nanawe̱x i ngẽma nüxũ̃ idaugüxũ̃, rü bai chi i tamaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃ i ngẽma ñu̱xma tamaxã naxunagüxũ̃ ==ñatarügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

24Rü yexguma nabuxgu ga yema buxĩ rü Chanchóũgu nanaxüéga. Rü yexguma yayaxchigügu, rü Tupana rü poraãcü nüxũ narüngũxẽxẽ.

25Rü wüxi ga ngunexũgu ga Chanchóũ ga yexguma Dáũtanüxũarü churaragüarü pegüchicawa naxũxgu ga ĩanegü ga Chorá rü Etaóũarü ngãxũwa, rü Tupanaãxẽ ya Üünecü inanaxügü nax Chanchóũmaxã inacuáxũ.

## Ãẽxgacügü ga guxchaxũgüarü mexẽxẽruũgü 14

### Chanchóũarü ãxmạxchiga

1Rü wüxi ga ngunexũgu ga Chanchóũ rü ĩane ga Tináwa naxũ rü yéma ngĩxũ nadau ga wüxi ga nge ga Firitéu ixĩcü.

2Rü yexguma nachiũcạx nataegụxgu rü nanatümaxã rü naémaxã nüxũ nixu rü ñanagürü: —Wüxi i nge i Firitéu ya ĩane ya Tináwa ngĩxũ chadạụxcümaxã chingĩxchaũ. Rü chanaxwạxe i ngĩnatümaxã penamexẽxẽ nax ngĩmaxã chaxãmaxũcạx ==ñanagürü.

3Natürü tüma ga nanatü rü naé rü ñatagürügü: —¿Tụxcüũ cuxmạx ngĩxne cuyadau natanügu i ngẽma Firitéugü i tama Tupanaxũ cuạxgüxũ? ¿Ẽxna itaxuma i nge i nua tatanüwa rü natanüwa i guxũma i ñaa Iraétanüxũ nax ngĩmaxã cuxãmaxũcạx? ==ñatagürügü. Natürü ga nüma ga Chanchóũ rü tüxũ nangãxũga rü ñanagürü: —Natürü ngẽma pacü iyixĩ i choxṹ ngúchaũcü rü changĩxwạxecü nax chọxmạx yixĩxũcạx ==ñanagürü.

4Rü tüma ga nanatü rü naé rü tama nüxũ tacuạxgü nax Cori ya Tupana rü woetama yemaacü naxueguãxũ, yerü naxcạx nadau ga ñuxãcü Firitéugüna guxchaxũ nax naxãxũ. Rü yexgumaũcüxü nixĩ ga Iraétanüxũ ga Firitéugümẹxẽwa nayexmagüxũ.

5Rü yemaacü ga Chanchóũ rü nanatü rü naé rü ĩane ga Tináwa taxĩ. Rü yexguma Chanchóũ guma ĩanearü úbanecüwa nanguxgu ga guma ĩanepemawa, rü wüxi ga ai ga yexwacax yaxũ rü yéma nüxna nayuxu.

6Rü yexgumatama ga Cori ya Tupanaãxẽ rü Chanchóũxũ naporaxẽxẽ. Rü ñoma wüxi ga chíbuxacüxũ yamáxũrüxũ rü ngexneãcüma yema aixũ nimạx.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Natürü ga yema nüxũ ngupetüxũ rü tama nanatümaxã rü naémaxã nüxũ nixu.

7Rü ñu̱xũchi ga Chanchóũ rü yema pacü ga nüxṹ ngúchaũcüxũtawa naxũ rü ngĩmaxã nayarüdexa.

8Rü marü ñuxre ga ngunexũ ngupetüguwena, rü Chanchóũ rü wena nataegu nax ngĩmaxã yangĩxũca̱x ga yema pacü. Rü ínidau ga yema ai íyamáxũwa. Rü yexma nüxũ nayangau ga yema aixũne ga berure nagu üxchiaũxũ.

9Rü nanayauxcuchixü ga guma berure, rü nayawechigü. Rü yexguma tüxũ iyangauxgu ga nanatü rü naé rü tümamaxã nangau rü tanawégü. Natürü tama tümamaxã nüxũ nixu ga yema ai ga yamáxũxũnewa nax naya̱u̱xãxũ.

10Rü tüma ga nanatü ga Chanchóũ rü ngĩxũ ítayadau ga yema pacü nax ngĩmaxã tayamexẽẽgüxũca̱x ga ngĩrü ngĩchiga. Rü nüma ga Chanchóũ rü nügü naxüchíü naxca̱x ga ñuxre ga ngextu̱xücü ga Firitéugü yerü woetama yema nixĩ ga nacümagü.

11Natürü nüma ga Firitéugü rü Chanchóũxũ namuũe rü yemaca̱x yéma nanagagü ga 30 ga namücügü.

12Rü yexguma ga nüma ga Chanchóũ rü yema 30 ga ngextu̱xücügüxũ ñanagürü: —Wüxi i dexa i ẽxũguxũ tá pexna chaxã nax pema chomaxã nüxũ pixuxũca̱x nax ta̱xacüchiga yixĩxũ. Rü 7 i ngunexũ tá natai i ñaa peta. Rü ngẽxguma ñaa 7 i ngunexũgu chomaxã nüxũ pixuxgu i ta̱xacüchiga yixĩxũ i ngẽma ore i ẽxũguxũ, rü wüxichigü i pema rü tá pexna chanaxã i wüxi i naxchiru i mexũ i línuchinaxca̱x, rü naétü wüxi i perü petachiru i mexũ.

13Natürü ngẽxguma tama mea chomaxã nüxũ pixuxgu nax ta̱xacüchiga yixĩxũ i ngẽma dexa i ẽxũguxũ rü wüxíechigü i pema rü choxna tá penaxã i wüxi i naxchiru i mexũ i línuchinaxca̱x, rü naétü wüxi i petachiru i mexũ ==ñanagürü. Rü nümagü rü Chanchóũxũ nangãxũgagü rü ñanagürügü: —¡Ẽcü tomaxã nüxũ ixu i ngẽma dexa i ẽxũguxũ! Rü toma rü tá mea itarüxĩnüe ==ñanagürügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

14Rü Chanchóũ̃ rü nüxũ̃ nixu ga yema dexa ga ẽxũ̃guxũ̃ rü ñanagürü: —Yema chibüxũ̃wa ínaxũxũ ga õna, rü yema poraxũ̃wa ínaxũxũ i maixcuraxũ̃ ==ñanagürü. Rü tomaepu̱x ga ngunexũ̃guwena rü nümagü rü tama nüxũ̃ nacua̱xgü ga ta̱xacüchiga nax yixĩxũ̃ ga yema dexa ga ẽxũ̃guxũ̃.

15Rü yexguma ãgümücü ga ngunexũ̃wa nanguxgu, rü Chanchóũ̃ma̱xũ̃ ñanagürügü: —¡Pora naxü nax yimá cute toxũ̃́ natauxchaxẽxẽxũ̃ca̱x i ngẽma dexa i ẽxũ̃guxũ̃ i tomaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃! Rü ngẽxguma taxũtáma tomaxã nüxũ̃ quixuxgu i ta̱xacüchiga nax yixĩxũ̃, rü tá cuxũ̃ tigu rü ítanagu i cunatü rü guxũ̃ma i cutanüxũ̃. Pema rü perü petawa toxna pexu nax toxna penapuxũ̃xũ̃ca̱x i torü ngẽmaxũ̃gü ==ñanagürügü.

16Rü yemaacü ga ngĩma rü Chanchóũ̃xũ̃tawa ixũ rü auxãcüma ngĩgürügü nüxũ̃: —Cuma rü tama cuchoxwa̱xe rü chauxchi cuxai. Rü chautanüxũ̃na cunaxã i wüxi i dexa i ẽxũ̃guxũ̃, natürü tama chomaxã nüxũ̃ quixu nax ñuxũ ñaxũ̃ i ngẽma orearü ngãxũ̃ga ==ngĩgürügü. Rü nüma ga Chanchóũ̃ rü ngĩxũ̃ nangãxũ̃ga rü ñanagürü: —Woo chaunatümaxã rü chauémaxã rü tama nüxũ̃ chixu, rü yexera i cumaxã rü taxũtáma nüxũ̃ chixu ==ñanagürü.

17Natürü ga ngĩma rü yema 7 ga ngunexũ̃ ga nagu napetaexũ̃ rü naxũ̃tawa ixauxecha, rü nüxũ̃ ica̱a̱xũ̃. Rü yexguma norü 7 ga ngunexũ̃wa nanguxgu, rü düxwa ngĩmaxã nüxũ̃ nixu ga yema dexa ga ẽxũ̃guxũ̃arü ngãxũ̃ga. Rü yexguma ga ngĩma rü ngĩtanüxũ̃maxã nüxũ̃ iyarüxu.

18Rü yema norü 7 ga ngunexũ̃gu ga tauta yanaxücu̱xgu ga üa̱xcü, rü nüma ga Firitéugü rü Chanchóũ̃maxã nüxũ̃ nayarüxugü, rü ñanagürügü: —Curü ore i ẽxũ̃guxũ̃ rü ñaxũ̃chiga nixĩ, “Rü ngẽma maixcuraxũ̃ rü berurechiga nixĩ. Rü ngẽma poraxũ̃ rü aichiga nixĩ” ==ñanagürügü. Rü nüma ga Chanchóũ̃ rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Cho̱xma̱x pemaxã nüxũ̃ iyaxu, rü ngẽmaca̱x nixĩ i nüxũ̃ pecuáxũ̃ i norü ngãxũ̃ga ==ñanagürü.

19Rü yexgumatama ga Cori ya Tupanaãxẽ ya Üünexũ̃ rü Chanchóũ̃maxã inacua̱x. Rü nüma ga Chanchóũ̃ rü ĩane ga Acharóũ̃wa naxũ rü 30 ga yatü yexma nayadai. Rü yema napuxũ̃xũ̃ ga naxchirumaxã nüxũ̃́ nanaxütanü ga


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yema yatügü ga dexa ga ẽxũguxũarü ngãxũgaxũ cua̱xgüxũ. Rü yemawena ga Chanchóũ rü nuãcüma nanatüchiũca̱x nataegu.

20Rü yema naxma̱x ga ngĩmaxã iyangĩcü rü ngĩnatü rü wüxi ga Chanchóũmücüna ngĩxũ namu.

## Ãẽxgacügü ga guxchaxũgüarü mexẽxẽruũgü 15

1Rü ñuxre ga tauemacü nawena ga yema guxchaxũ, rü Chanchóũ rü wenaxarü naxma̱xca̱x nataegu ga yexguma tríguarü buxguwa nanguxgu. Rü wüxi ga chíbuxacü ngĩxṹ tüxũ yéma naga. Rü yexguma yéma nanguxgu rü na̱xtüxũ ñanagürü: —Ngĩrü ucapugu tá chaxücu nax ngĩxũ íchayadauxũca̱x i cho̱xma̱x = =ñanagürü. Natürü ga guxema na̱xtü rü tama tayaxücuxẽxẽ.

2Rü ñatarügü nüxũ: —Choma nagu charüxĩnügu rü marü tama cungíxwa̱xe rü ngẽmaca̱x wüxi i cumücüna ngĩxũ chamu. Natürü ingẽxma i ngĩeya̱x i rübumaecü i cuxma̱xũ rümemaecü. ¡Rü ngĩmaxã naxãxma̱x! = =ñatagürü.

3Natürü ga nüma ga Chanchóũ rü nanu. Rü na̱xtüxũ nangãxũ rü ñanagürü tüxũ: —Ñu̱xma rü taxũtáma chaugagu nixĩ i ngẽma guxchaxũ i cutanüxũ i Firitéugümaxã chaxüxũ = =ñanagürü.

4Rü yema ñaxguwena rü ñu̱xũchi 300 ga ngowagü ínayauxũ rü taxrechigü nügürexũwa nayana̱ixgü. Rü yemagürexũwa nayangacuchigü ga üxü ga iya̱u̱xrane.

5Rü ñu̱xũchi Firitéugüarü triguchitaũwa nayange̱xgü ga yema ngowagü. Rü yemaacü nixae ga yema trigu ga marü yexma nutaque̱xexũ rü yema taxũta ibuxgüxũ. Rü ñu̱xmata norü úbanecügü rü oribunecügü rü ta nixae.

6Rü nüma ga Firitéutanüxũ rü naxca̱x ínicaetanü nax texé tixĩxũ ga guxema yexũ wagüxe. Rü düxwa nüxũ nacua̱xgü ga Chanchóũ nax yixĩxũ ga norü numaxã yexũ wagüxũ na̱xtü ga Tinácüã̱xgagu, yerü ga naxma̱x ga Chanchóũ rü wüxi ga namücüna ngĩxũ tamu. Rü yemaca̱x ga nüma ga Firitéutanüxũ rü tüxũ ínagu ga guxema na̱xtü ngĩmaxã ga yema Chanchóũ naxma̱x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

7Rü yexguma ga nüma ga Chanchóũ rü Firitéugüxũ ñanagürü: —Ñu̱xma nax ngexũ pewagüxũ ngĩmaxã i cho̱xma̱x rü taxũtáma pemaxã icharüngüxmü. Rü yexeraãcü tá pemaxã chanu rü pexũ chadai naxca̱x i ngẽma cho̱xma̱xmaxã pexüxũ ==ñanagürü.

8Rü yexgumatama norü numaxã nanadai. Rü muxũma ga yema Firitéugü rü nayue. Rü yemawena ga Chanchóũ rü nixũ, rü ma̱xpũne ga Etáũarü ãxmaxũwa nayamaxũ.

### Chanchóũ rü búruchicüramaxã Firitéugüxũ nadai

9Rü nüma ga Firitéugü rü nanamu ga ñuxre ga norü churaragü nax Chanchóũxũ yanayauxgüxũca̱x. Rü Yudáarü naanegu nayapexgü rü yexma nügü ninu ñu̱xmata máxpu̱xanexũ ga Leíwa nangugü.

10Rü yema Yudátanüxũ rü nüxna nacagüe rü ñanagürügü: —¿Ta̱xacüwa nua pexĩ? ==ñanagürügü. Rü nüma ga Firitéugü rü nanangãxũgagü rü ñanagürügü: —Chanchóũwe tangẽgü nax tayayaxuxũca̱x nax naxütanüãxũca̱x ga yema tomaxã naxüxũ ==ñanagürügü.

11Rü yemaxũ naxĩnüegu rü 3,000 ga yatügü ga Yudátanüxũ rü Chanchóũca̱x nayadaugü nagu ga yema ãxmaxũ ga guma ma̱xpũne ga Etáũwa yexmaxũ. Rü Chanchóũxũ ñanagürügü: —¿Tama e̱xna nüxũ cucua̱x i ngẽma Firitéugü rü toxũ nax naporamaegüxũ? ¿Rü tu̱xcüũ guxchaxũwa toxũ cungẽxmagüxẽxẽ? ==ñanagürügü. Rü Chanchóũ nanangãxũga rü ñanagürü: —Choma rü chaxütanü naxca̱x ga yema chomaxã naxügüxũ ==ñanagürü.

12-13Rü nümagü ga Yudátanüxũ rü nanangãxũgagü rü Chanchóũxũ ñanagürügü: —Toma nua taxĩ nax cuxũ tarüyauxgüxũca̱x, rü Firitéugüna cuxũ tamugüxũca̱x ==ñanagürügü. Rü nüma ga Chanchóũ rü nanangãxũga rü ñanagürü: —Marü name. ¡Natürü Tupanaégagu chomaxã nüxũ pixu nax taxũtáma pematama choxũ pima̱xgüxũ! ==ñanagürü. Rü taxre ga napana̱xãmaxã nayana̱ixgü rü yemaacü nayagagü.

14Rü yexguma Leíwa nangugügu ga yema Chanchóũxũ iyauxgüxũ, rü nüma ga Firitéugü rü taãẽmaxã aita naxüe. Natürü Cori ya Tupanaãxẽ rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Chanchóũmaxã inacuax, rü yema napanaxã ga namaxã yanaixgüãxũ rü ñoma tünütarüxũ inacaũgü rü napüxmexẽwa ínayi.

15Rü yexguma ga Chanchóũ rü nanayaxu ga wüxi ga búruchicüra ga yexma üxũ ga taxũta mea ipaxũ. Rü yemamaxã tüxũ nadai ga 1,000 ga Firitéugü.

16Rü yemawena rü ñanagürü: —Wüxi i búruchicüramaxã chanadai i 1,000 i yatügü rü chananutaquexe rü taxrechita nawa ínanguxuchi ==ñanagürü.

17Rü yema ñaxguwena rü yéma nanangex ga yema búruchicüra. Rü yemacax ga yema nachica rü “Ramáx-léigu”, naxãéga.

18Rü nüma ga Chanchóũ rü poraãcüma nitaxawa rü yemacax Tupanamaxã nidexa rü ñanagürü: —Ñuxma nax poraãcü choxũ nüxũ curüporamaexẽẽxũ i chorü uanügü rü ¿Tüxcüũ taxawamaxã tá choxũ cuyuxẽxẽxũ? ¿Ẽxna naxmexgu tá choxũ cunguxẽxẽ i ñaa Firitéugü i tama cuxṹ yaxõgüxũ? ==ñanagürü.

19Rü yexgumatama ga Tupana rü wüxi ga ãxmaxũwa nayagoxũchíüxẽxẽ ga dexá. Rü yemawa naxaxe ga Chanchóũ rü wenaxarü nayaporaãchi. Rü yemacax ga yema dexá i ñuxma rü ta Leíwa ngẽxmaxũ rü En-acoré ñaxũgu naxãéga.

20Rü nüma ga Chanchóũ rü 20 ga taunecü Iraétanüxũmaxã inacuax. Rü yexgumaũcüxü rü Firitéugü nixĩ ga rüporamaegüxũ ga yema naanewa.

## Ãẽxgacügü ga guxchaxũgüarü mexẽxẽruũgü 16

### Chanchóũ rü Gáchawa nayexma

1Wüxi ga ngunexũgu ga Chanchóũ rü ĩane ya Gáchawa naxũ. Yéma nüxũ nadau ga wüxi ga ngexũ ga naxũnemaxã taxexũ rü yemapatagu naxücu nax yexma napexũcax.

2Rü yexguma yema Gáchacüãx nüxũ cuaxgügu ga guma ĩanewa nax nayexmaxũ ga Chanchóũ rü ínanachomaeguãchi ga guma ĩane, rü guxũma ga yema ngunexũgügu nüxna nadaugü ga norü ĩãx. Rü chütacü rü napee yerü nagu naxĩnüegu rü ngunecü rü tá nayamaxgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[3]Natürü nüma ga Chanchóũ̃ rü ngãxũ̃cüxü nabaixãchi rü guma ĩanearü ücuchicawa naxũ̃ rü nanabüxũ̃ ga norü ĩãxgü guxũ̃ma ga norü nacüwagümaxã rü norü chotaruũ̃gümaxã. Rü guxũ̃ma ga yema rü nügüãtügu nananugü. Rü ñuxũchi guma Ebróũ̃arü toxmaxtawa yexmane ya maxpűnewa nanana.

### Chanchóũ̃ rü Daríra

[4]Rü yemawena ga Chanchóũ̃ rü wüxi ga nge ga Daríragu ãégacüxũ̃ nangẽxẽ. Rü ngĩma rü Choréxarü tuãchigu ĩxãchiũ̃.

[5]Rü nümagü ga yema Firitéugüarü ãẽxgacügü rü Daríraxũ̃tawa naxĩ rü ñanagürügü ngĩxũ̃: —¡Chanchóũ̃xũ̃ nawomüxẽxẽ, rü nüxna naca nax ngextá ne naxũ̃xũ̃ i ngẽma norü pora, nax ngẽmaãcü nüxũ̃ tarüporamaegüxũ̃cax, rü tayayauxgüxũ̃cax, rü tayanaixgüxũ̃cax! Rü wüxichigü i toma rü tá cuxna ngĩxũ̃ taxã i 1,100 tachinü i diẽru ega cunaxüxgux i ngẽma ==ñanagürügü ngĩxũ̃.

[6]Rü yexguma ga ngĩma rü Chanchóũ̃xũ̃ ngĩgürügü: —¡Chomaxã nüxũ̃ ixu nax ngextá ne naxũ̃xũ̃ i ngẽma curü pora! ¿Rü ñuxãcü cuxũ̃ inaixgu nixĩ i taxuacü cugü iquiwẽxũ̃? ==ngĩgürügü.

[7]Rü Chanchóũ̃ rü ngĩxũ̃ nangãxũ̃ga rü ñanagürü: —Ngẽxguma chi 7 i würatüxü i naxchaxmüũ̃naxcax i tauta mea ipagüxũ̃maxã choxũ̃ yanaixgügu, rü tá íchanaturaãchi rü ngexũ̃rüüxũ̃ i duũ̃xũ̃rüũ̃mare tá chixĩ ==ñanagürü.

[8]Rü nümagü ga Firitéugüarü ãẽxgacügü rü Daríraxũ̃tawa nanana ga 7 ga würatüxü ga naxchaxmüũ̃naxcax ga tauta ipagüxũ̃ Rü yemamaxã Chanchóũ̃xũ̃ íyanaix ga Daríra ga yexguma ínapeyane.

[9]Rü naxũ̃pa ga nax yanáiãxũ̃ rü wüxi ga ucapugu iyacuxgü ga ñuxre ga Firitéugü. Rü ñuxũchi aita ixü rü ngĩgürügü: —¡Pa Chanchóũ̃x, Firitéugü rü cuxcax ínayaxüãchi ==ngĩgürügü. Rü yexguma ga Chanchóũ̃ rü nanacaũ̃gü ga yema würatüxü ga naxchaxmüũ̃naxcax, ñoma wüxi i napanaxã i marü ixaxũ̃rüxũ̃. Rü yemaacü ga Firitéugü rü tama nüxũ̃ nacuaxgü nax ngextá ne naxũ̃xũ̃ ga norü pora.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[10]Rü ga Daríra rü Chanchóũxũ ngĩgürügü: —Choxũ cuwomüxẽxẽ rü chomaxã quidora. ¡Natürü i ñu̱xma rü aixcüma chomaxã nüxũ ixu rü ñuxãcü cuxũ ina̱i̱xgu nixĩ i taxuacü cugü iquiwẽxũ! ==ngĩgürügü.

[11]Rü Chanchóũ ngĩxũ nangãxũga rü ñanagürü: —Ngẽxguma chi ngexwacaxũxũchixũ i napana̱xãmaxã choxũ pina̱i̱xgügu, rü tá íchanaturaãchi rü ngexũrüüxũ i duũxũrüũmare tá chixĩ ==ñanagürü.

[12]Rü yexguma ga Daríra rü wüxi ga ngexwaca̱xũxũ ga napana̱xã iyaxu, rü yemamaxã Chanchóũxũ iyana̱i̱x ga yexguma ínapeyane. Rü noxrirüũtama rü wüxi ga ucapugu ñuxre ga Firitéugüxũ iyacu̱xgü. Rü ñu̱xũchi ga ngĩma rü aita ixü rü ngĩgürügü: —Pa Chanchóũx, Firitéugü rü cuxca̱x ínayaxüãchi ==ngĩgürügü. Rü yexguma ga Chanchóũ rü nagu nacauũgü ga yema napanaxã ñoma tünüta ga i̱xnütaxũgu icauũgüxũrüxũ.

[13]Rü yexguma ga Daríra rü Chanchóũxũ ngĩgürügü: —Ñu̱xmarüta wena choxũ cuwomüxẽxẽ rü wena chomaxã quidora. ¡Rü chomaxã nüxũ ixu rü ta̱xacü ixüxũ nax cuxũ ináixũca̱x! ==ngĩgürügü. Rü nüma ga Chanchóũ rü ngĩxũ nangãxũga, rü ñanagürü: —Ngẽma tá cuxüxũ nixĩ i 7 cütagu choxũ ícumuxũyaexũ rü ngẽma 7 cüta i chauyae tá ngẽma naxchiruarü muruũwa meamatama cunawãxcu. Rü ngẽxguma i choma rü tá íchanaturaãchi rü ngexũrüüxũ i duũxũrüũmare tá chixĩ ==ñanagürü. Rü yexguma ga Daríra rü Chanchóũxũ ipexẽxẽ. Rü 7 cütagu ínamuxũ ga nayae nawa ga yema naxchiruarü muruxũ.

[14]Rü yemawena rü meama nanapu ga yema naxchiruarü muruxũ. Rü ñu̱xmachi aita ixü rü ngĩgürügü: —Pa Chanchóũx, Firitéugü rü cuxca̱x ínayaxüãchi ==ngĩgürügü. Rü yexguma nayuxnagü ga Chanchóũ rü nanapu ga yema naxchiruarü muruxũ ga nayae nawa nadachapa̱xaxũ.

[15]Rü yexguma ga ngĩma ga Daríra rü Chanchóũxũ ngĩgürügü: —Idorata̱a̱xüchixũ. ¿Rü ñuxãcü chomaxã nüxũ quixu nax cuchoxwa̱xexũ? Rü marü tomaepu̱xcüna nixĩ i choxũ cuwomüxẽẽxũ rü ñomarüta tama chomaxã nüxũ quixu nax ngextá ne naxũxũ i ngẽma curü pora ==ngĩgürügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16Rü ngĩma ga Daríra rü wüxichigü ga ora nüxũ̃ icaa̲xũ̃echa rü yemaca̲x ga nüma ga Chanchóũ̃ rü düxwa tama yáxna namaxã naxĩnü rü yuxgu nügümaxã narüxĩnü.

17Rü düxwa Daríramaxã nüxũ̃ nixu rü ñanagürü: —Chorü bucürüwa taxúema choxũ̃ tiyoeru, yerü naxũ̃pa ga nax chabuxũ̃ rü Tupanaca̲xtama woe íchaxüxüchi. Natürü ngẽxguma chi choxũ̃ yayoerugügu rü ngẽxguma i choma rü tá íchanaturaãchi rü ngexũ̃rüüxũ̃ i duũ̃xũ̃rüũ̃mare tá chixĩ ==ñanagürü.

18Rü yexguma ga Daríra rü nüxũ̃ nax nacuáxũ̃ rü aixcümaxũ̃ ngĩmaxã nax yaxuxũ̃ ga Chanchóũ̃ rü Firitéugüarü ãe̲xgacügüca̲x íyacaxẽxẽ, rü ngĩgürügü: —¡Ñu̲xmawaxix nua pexĩ! Erü Chanchóũ̃ rü marü chomaxã nüxũ̃ nixu nax ngextá nüxṹ nangẽxmaxũ̃ i norü pora ==ngĩgürügü. Rü yexguma ga Firitéugüarü ãe̲xgacügü rü yéma naxĩ ngĩmaxã ga yema diẽru ga ngĩxna ngĩxũ̃ naxuaxũ̃gücü.

19Rü yexguma ga Daríra rü Chanchóũ̃xũ̃ ngĩgüperemawa inapexẽxẽ. Rü wüxi ga yatüca̲x ica nax yayoõxũ̃ca̲x ga yema 7 cüta ga nayae. Rü ñu̲xmachi ga ngĩma rü inaxügü ga nax nacua̲i̲xãxũ̃.

20Rü aita ixü rü ngĩgürügü: —Pa Chanchóũ̃x, Firitéugü rü cuxca̲x ínayaxüãchi ==ngĩgürügü. Rü nüma ga Chanchóũ̃ rü naba̲i̲xãchi. Rü nagu narüxĩnü ga yema togü ga ngunexũ̃gurüxũ̃ nügü nax ínapoxũ̃xũ̃, natürü tama nüxũ̃ nacua̲x ga Cori ya Tupana rü marü nüxna nax yaxũgachixũ̃.

21Rü yexguma ga nümagü ga Firitéugü rü nayayauxgü rü nanacaxũ̃xetügü. Rü ĩane ga Gáchawa nanagagü ga ngextá cadéna ga bróũ̃chenaxca̲xmaxã ínangaxũ̃güaxũ̃wa. Rü poxcupataũ̃arü caerúxũ̃arü dixeguwa nanapuracüxẽẽgü.

22Natürü ga yema nayae ga Chanchóũ̃ rü inanaxügü nax wena nayaxũ̃.

### Chanchóũ̃arü yuxchiga

23Rü nümagü ga Firitéugüarü ãe̲xgacügü rü nataãẽgü rü nanaxüchíügü ga Chanchóũ̃xũ̃ nax yayauxgüxũ̃. Rü norü tupana ga Dagóũ̃ca̲x naxũ̃na nadai rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ñu̱xũchi naxca̱x ínanagu. Rü ñaãcü nawiyaegü: —Tórü tupana rü taxme̱xgu nananguxẽxẽ i tórü uanü i Chanchóũ̃ = =ñanagürügü.

[24]Rü yexguma yema togü ga Firitéugü nüxũ̃ daugügu, rü nümagü rü ta nawiyaegü rü norü tupanaxũ̃ nicua̱xüũ̃gü rü ñanagürügü: —Tórü tupana rü taxme̱xgu nananguxẽxẽ i tórü uanü i Chanchóũ̃ ga tórü naanegü chixexẽẽxũ̃ rü tamücügü tüxũ̃ daixũ̃ = =ñanagürügü.

[25]Rü poraãcüxüchi nataãẽgü, rü yemaca̱x Chanchóũca̱x ínacagü nax nape̱xewa nagagüãxũca̱x rü nagu nax yadauxcüraxũ̃güxũca̱x. Rü poxcupataũ̃wa Chanchóũ̃xũ̃ ínagaxüchigü rü norü tupanapatawa nanagagü. Rü taxre ga caxtaarü ngaxũ̃gu nanachixẽẽgü. Rü yéma ïnüca̱xũ̃ nayaxïxẽẽgü rü nagu nidauxcüraxũ̃gü.

[26]Rü yexguma ga nüma ga Chanchóũ̃ rü yema buxũ̃ ga yapuchigüxũ̃xũ̃ ñanagürü: —¡Yima taxre ya caxtagü ya daa ngutaque̱xepataũ̃arü ngãxũ̃wa ngẽxmagünegu choxũ̃ ingïxẽxẽ nax yimagu changũxũ̃xũca̱x! = =ñanagürü.

[27]Rü guxũ̃ma ga Firitéugüarü ãẽxgacügü rü nawa nayexmagü ga guma ngutaque̱xepataxũ̃ ga yatüxũ̃gümaxã rü ngexũ̃gümaxã ããcune. Rü dauxnawa nayexmagü ga 3,000 ga duũ̃xũ̃gü ga yéma nüxũ̃ rüdaunüxũ̃ ga yema Chanchóũgu idauxcüraxũ̃güxũ̃ ga ñatüchiũ̃wa.

[28]Rü yexguma ga nüma ga Chanchóũ̃ rü Cori ya Tupanana naca rü ñanagürü: —¡Cuxũ̃ chaca̱a̱xũ̃, Pa Corix, rü ñu̱xmarica choxna nacua̱xãchi rü pora choxna naxã nax chaugü chaxütanüxũca̱x naxca̱x ga guma taxre ga chauxetü ga Firitéugü choxũ̃́ caxũ̃ne! = =ñanagürü.

[29]Rü ñu̱xũchi naxme̱xmaxã naxca̱x nangógü ga gumá taxre ga caxta ga ngãxũ̃wa ügüne ga guma ngutaque̱xepataxũ̃ nagu ütaxũ̃ne, rü gumagu ningïgü ga naxme̱xgü.

[30]Rü aita naxü rü ñanagürü: —¡Chomaxã wüxigu nayue i Firitéugü! = =ñanagürü. Rü yexguma rü guxũ̃ma ga norü poramaxã nüxũ̃ nacu̱xneta ga guma taxre ga caxta. Rü guma ngutaque̱xepataxũ̃ rü naétügu nangu ga yema Firitéugüarü ãẽxgacügü, rü guxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü ga yéma yexmagüxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Rü yema namaxũgu nada̲ixũarü yexera narümumae ga yema Firitéutanüxũ ga Chanchóũ daixũ ga yexguma nayu̲xgu.

31Rü yemawena rü ínangugü ga naenexẽgü rü natanüxũ ga Chanchóũ. Rü nanayauxgü ga naxũne. Rü nanatü ga Manóa ítáxũgu nayata̲xgü ga Chorá rü Etaóũarü ngãxũwa. Rü 20 ga taunecü nixĩ ga Chanchóũ ga Iraétanüxũmaxã inacuáxũ.

## Ãẽxgacügü ga guxchaxũgüarü mexẽxẽruũgü 17

### Micaíaarü tupanachicüna̲xãgü

1Nayexma ga wüxi ga yatü ga Micaíagu ãégacü ga Efraíũarü ma̲xpűneanewa maxũcü.

2-3Rü wüxi ga ngunexũgu rü naéxũ ñanagürü: —Cuxũ chaxĩnü nax chixexũ namaxã quixugüxũ i ngẽma ngíta̲xaxũ i 1,100 tachinü i curü diẽruca̲x ngíxũ. Natürü choma nixĩ ga cuxű́ tümaca̲x changíxũ rü daxe tixĩ, rü cuxű́ tüxũ chatáeguxẽxẽ i ña̲uxmax. Erü cuxũ chaxĩnü nax Tupanamaxã nüxũ quixuxũ nax wüxíexũ tá cumuxũ nax naiwa cuxű́ naxüaxũca̲x i wüxi i naxchicüna̲xã i ngẽma diẽrumaxã pexenexũ ==ñanagürü. Rü yemaacü naéaxű́ tüxũ natáeguxẽxẽ ga guxema diẽru. Rü ngĩma ga naé rü ngĩgürügü: —¡Tupana cuxũ rüngũxẽxẽ, Pa Chaunex! ==ngĩgürügü.

4Nawena nax Micaía naéaxű́ tüxũ taeguxẽẽxũ ga guxema diẽru, rü ngĩma ga naé rü wüxi ga naxchicüna̲xãarü üruũna ngĩxũ ixã ga 200 tachinü ga diẽru nax ngĩxű́ naxüaxũca̲x i wüxi i naxchicüna̲xã i nainaxca̲x i diẽrumümaxã tüxünexũ. Rü yexguma marü yanguxgu rü Micaíapatagu iyaxű́.

5Yerü nüma ga Micaía rü napatawa nüxű́ nayexma ga wüxi ga nachica ga naxchicüna̲xãgüxũmare nawa yacua̲xüüxũ. Rü yema nachicawa rü nüxű́ nayexma ga toamachigü ga naxchicüna̲xãgü rü wüxi ga naxchiru ga chacherdótearü efóx ixĩxũ. Rü ña̲uxũchi wüxi ga nanexũ naxuneta nax norü chacherdóte yixĩxũca̲x.

6Rü yexgumaũcüxü nüma ga Iraétanüxũ rü nangearü ãẽxgacüã̲x. Rü yemaca̲x ga wüxichigü rü nüma nagu naxĩnüexũ naxüemare.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

7Rü yexgumaũcüxü rü Yudáanearü ĩane ga Beréũwa nayexma ga wüxi ga ngextu̱xücü ga tama yémacüa̱x ixĩcü. Rü nüma rü Lebítanüxũ nixĩ.

8Rü nüma ga gumá ngextu̱xücü rü ínaxũxũ ga Beréũwa rü naxca̱x nayadau ga to ga nachica ga nagu naxãchiũxũ. Rü yemaca̱x Efraíũarü ma̱xpűneanegu nixũãgüchigü rü Micaíapatawa nangu.

9Rü nüma ga Micaía rü nüxna naca rü ñanagürü: —¿Ngextá ne cuxũ? ==ñanagürü. Rü nüma ga gumá ngextu̱xücü rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Choma rü Beréũ ya Yudáanewa ngẽxmanewa nixĩ i ne chaxũxũ. Rü choma rü Lebítanüxũ chixĩ, rü wüxi i nachicaca̱x chadau i nagu chaxãchiũxũ ==ñanagürü.

10Rü yexguma nüma ga Micaía rü nüxũ ñanagürü: —Name nixĩ i nua chauxũtawa cumaxũ nax chorü chacherdóte quixĩxũ rü ñoma chaunatürüxũ quixĩxũ. Rü choma rü tá 10 tachinü i diẽrumaxã cuxű́ chanaxütanü i wüxichigü ya taunecü. Rü ngẽxgumarüxũ tá ta cuxna chanaxã i naxchiru rü õna ==ñanagürü.

11-12Rü gumá ngextu̱xücü rü naxca̱x name, rü Micaíaxũtawa nayexma. Rü ñoma wüxi ga nanerüxũ nixĩ. Rü nüma ga Micaía rü norü chacherdótexũ nayaxĩxẽxẽ rü yemaacü ga nüma rü Micaíaxũtawa namaxũ.

13Rü nüma ga Micaía rü nagu narüxĩnü rü Tupana rü tá nüxũ narüngũxẽxẽ yerü nüxű́ nayexma ga norü chacherdóte ga Lebítanüxũ ixĩxũ.

## Ãe̱xgacügü ga guxchaxũgüarü mexẽxẽruũgü 18

### Micaía rü Dáũtanüxũchiga

1Rü yexgumaũcüxü ga Iraétanüxũ rü nangearü ãe̱xgacüa̱x. Rü nüma ga Dáũtanüxũ rü nataxuma ga norü naane. Rü yemaca̱x naxca̱x nadaugü ga wüxi ga naane nax yemagu naxãchiũgüxũca̱x.

2Rü yemaca̱x ga Dáũtanüxũ rü ĩanegü ga Choráwa rü Etaóũwa inanamuãchitanü ga 5 ga yatügü ga iporaexũ nax to ga naaneca̱x yadaugüxũca̱x rü cúãcü nangugüanegüãxũca̱x. Rü yema 5 ga ngugütaeruũgü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

rü Efraíũ̃tanüxũ̃arü naane ga máxpü̱xanexũ̃wa naxĩ. Rü Micaíapatawa nangugü. Rü yema chütaxũ̃ rü yexma napegü.

3Rü yexguma Micaíapatawa nayexmagügu rü nüxũ̃ naxĩnüe ga gumá ngextü̱xücü ga Micaíapatawa yexmacü. Rü norü dexawa nüxũ̃ nicua̱xãchitanü nax tóxnamanacüa̱x yixĩxũ̃. Rü yemaca̱x nüxna nacagü rü ñanagürügü: —¿Texé nua cuxũ̃ taga? ¿Tü̱xcüũ̃ ñaa nachicawa cungexma? ¿Ta̱xacüca̱x cudau i nuxã? ==ñanagürügü.

4Rü nüma ga Lebítanüxũ̃ rü namaxã nüxũ̃ nixu nax ñuxãcü Micaía namaxã namexẽẽxũ̃ rü naya̱u̱xãxũ̃ nax norü chacherdóte yixĩxũ̃ca̱x.

5Rü yexguma ga nümagü rü ñanagürügü: —¡Cori ya Tupanana naca nax nüxũ̃ tacuáxũ̃ca̱x rü tá mea toxṹ̃ ínanguxuchi i ngẽma ítaxĩxũ̃wa! ==ñanagürügü.

6Rü nüma ga gumá chacherdóte ga Lebítanüxũ̃ rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —¡Ẽcü taãẽãcüma ipexĩãchi! Erü nüma ya Cori ya Tupana rü tá pexna nadau i ngextá ípexĩxũ̃wa ==ñanagürü.

7Rü nüma ga yema 5 ga ngugütaeruũ̃gü rü inaxĩãchi rü Láiwa naxĩ. Rü yema duũ̃xũ̃gü ga guma ĩanecüa̱xgü rü taxuxũ̃ma ga ãũcümaxũ̃gu narüxĩnüe yema Chidóũ̃cüa̱xgürüxũ̃. Rü ínataãxẽgü rü taxuxũ̃ma i guxchaxũ̃ nügümaxã ínaxüe Rü taxúema ítanachixewegü, rü taxúema nagu tidauxcüraxũ̃gü. Rü taxuxũ̃ma nüxṹ̃ nataxu. Rü Chidóũ̃cüa̱xgüarü yáxũ̃wa nayexmagü. Rü tama to ga duũ̃xũ̃gümaxã naxãmücü.

8-9Rü yema 5 ga ngugütaeruũ̃gü rü ĩanegü ga Chorácax rü Etaóũ̃ca̱x nawoegu i natanüxũ̃ íyexmagüxũ̃wa. Rü yexguma yéma nangugügu rü natanüxũ̃ nüxna nacagü rü ñanagürügü: —¿Ñuxãcü pexũ̃ nangupetü? ==ñanagürügü. Rü nümagü ga ngugütaeruũ̃gü rü nanangãxũ̃gü rü ñanagürügü: —Nagu ítayachoegu i ngẽma naane rü namaxã itayarüxĩ nax ngẽma naane rü poraãcü namexẽchixũ̃. Rü ngẽmaca̱x, ¡ngĩxã rü itaxĩãchi rü tayadai i ngẽma duũ̃xũ̃gü i ngéma ngẽxmagüxũ̃! Tama name i nua perütogümare, taxuxũ̃ma nua pexüãcüma! ¡Ngĩxã nagu tachocu i ngẽma naane rü tanapu!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[10]Rü ngẽxguma tá nawa ingugügu rü pema rü tá nüxũ ipeyangau i duũxũgü i taxuguma rüxĩnüexũ rü taarü naaneg̱̃xgüxũ rü taxuxũma nüxṹ taxuxũ. Rü Tupana rü tá pexna nanaxã i ngẽma norü naane = =ñanagürügü.

[11]Rü Choráwa rü Etaóũwa inaxĩãchi ga 600 ga yatügü ga Dáũtanüxũ ga meama ixãxnexũ.

[12]Rü Yudáanewa nangugü. Rü yexma napegü ga Quiriáx-yearíũarü oésteguama. Rü yema nachica rü ñu̱xma rü ta Dáũarü pegüchicagu naxãéga.

[13]Rü yéma inaxĩãchi nax Efraíũarü máxpü̱xanexũwa naxĩxũ, rü Micaíapatawa nangugü.

[14]Rü nümagü ga yema 5 ga yatügü ga Láiarü naanewa ngugütaewa ne ĩxũ rü namücügüxũ ñanagürügü: —¿Nüxũ pecuáxũ nax tg̱̃xacü ngẽxmaxũ ya daa ĩwa? Daa ĩpatawa rü nangẽxma i wüxi i efóx rü ñuxre i tupanachicüng̱̃xãgü rü ñu̱xũchi wüxi i naxchicüng̱̃xã i naiwa üxũ i diẽrumümaxã tüxünexũ. ¿Rü tg̱̃xacü tá pexüxũ i ñu̱xma? = =ñanagürügü.

[15]Rü yexguma ga yema 5 ga ngugütaeruũgü rü namücügüna nixĩgachitanü, rü gumá ngextü̱xücü ga Lebítanüxũ ga Micaíapatawa yexmacüxũtawa naxĩ. Rü nüxũ narümõxegü.

[16]Rü yoxni ga yema 600 ga churaragü ga Dáũtanüxũ ga meama ixãxnexũ rü ĩg̱̃xwa nayanguxẽẽgü.

[17]Rü nüma ga yema Micaíaarü chacherdóte rü ĩg̱̃xwa nayexma namaxã ga yema 600 ga churaragü. Rü yexgumayane ga yema 5 ga ngugütaewa ĩxũ rü nichocu nawa ga guma Micaíapata. Rü nanayauxgü ga yema naxchicüng̱̃xã ga diẽrumümaxã tüxünexũ rü yema efóx. Rü nanade ta ga guma ĩpatacüg̱̃xarü tupanachicüng̱̃xãgü.

[18]Rü yexguma nüma ga chacherdóte nüxũ dg̱̃u̱xgu ga yema 5 ga ngugütaeruũgü nax Micaíapatagu nachocuxũ rü nayauxgüãxũ ga yema naxchicüng̱̃xã ga diẽrumümaxã tüxünexũ rü yema efóx rü nax nadeaxũ ga natanüxũarü tupanachicüng̱̃xãgü. Rü nüma ga chacherdóte rü ñanagürü nüxũ: —¿Tg̱̃xacü ípexüe? = =ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

19Nümagü rü nanangãxũ̃gü rü ñanagürügü: —¡Irüngea̱x rü nua totanüwa naxũ! Rü tanaxwa̱xe nax toxũ̃ curüngüxẽẽxũ̃ rü torü chacherdóte quixĩxũ̃ rü ñoma tonatürüxũ̃ toxṹ̃ quixĩxũ̃. ¿Tama e̱xna i curü me yixĩxũ̃ nax wüxitücumü i Iraétanüxũ̃arü chacherdóte quixĩxũ̃ rü tama i wüxitama i duũ̃xũ̃arü chacherdóte nax quixĩxũ̃? ==ñanagürügü.

20Rü yema rü norü me nixĩ ga gumá chacherdóte. Rü nanayaxu ga yema naxchicüna̱xã ga diẽrumümaxã tüxünexũ̃ rü yema efóx rü yema natanüxũ̃arü tupanachicüna̱xãgü, rü nawe narüxũ ga yema Dáũ̃tanüxũ̃.

21Rü nüma ga Dáũ̃tanüxũ̃ rü namaxã inaxĩãchi rü nügüpe̱xe tüxũ̃ naxĩxẽxẽ ga norü buxegü rü wocagü rü guxũ̃ma ga yemaxũ̃gü ga yangegüxũ̃.

22Rü yexguma marü yáxũ̃guma naxĩxgu, rü nüma ga Micaía rü nananutaque̱xe ga namücügü ga norü ngaixcamagu pegüxũ̃ rü namaxã nawe nangẽgü.

23Rü yexguma yema Dáũ̃tanüxũ̃ nüxũ̃ ĩnüegu ga yema Micaíatanüxũ̃ ga nawe ngẽgüxũ̃ rü nawe icaetanüxũ̃, rü nüma ga Dáũ̃tanüxũ̃ rü naxca̱x nawoegu. Rü Micaíana nacagüe rü ñanagürügü: —¿Ta̱xacü cuxũ̃ nangupetü? ¿Tü̱xcüũ̃ towe quicaechigü poraãcü? ==ñanagürügü.

24Rü nüma ga Micaía rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Pemax rü chorü tupanachicüna̱xã ga choma íchaxüxüxũ̃ pina, rü ñu̱xũchi peyaga ya chorü chacherdóte. Rü ngẽmaãcü taxuxũ̃maama nua choxũ̃ peta̱x. Rü naétü choxna pecaama rü: “¿Ta̱xacü cuxũ̃ nangupetü?” ñapegüxũ̃ choxũ̃ ==ñanagürü.

25Natürü nümagü ga Dáũ̃tanüxũ̃ rü nanangãxũ̃gü rü ñanagürügü: —¡Taxṹ̃ i toétü quidexaxũ̃! Erü ngürüãchi totanüwa nangẽxma i duũ̃xũ̃gü i tama yáxna cumaxã ĩnüexũ̃ rü düxwa tá pexũ̃ nadai. Rü ngẽmaãcü tá cuyu wüxigu namaxã i cutanüxũ̃ ==ñanagürügü.

26-27Rü nüma ga Micaía rü nüxũ̃ nadau nax namuxũchixũ̃ ga yema Dáũ̃tanüxũ̃, rü yemaca̱x nachiũca̱x nataegu. Rü nümagü ga Dáũ̃tanüxũ̃ rü inaxĩãma namaxã ga yema yemaxũ̃gü ga Micaía íxüxüxũ̃, rü ñu̱xmachi norü chacherdótemaxã rü ñu̱xmata Láiwa nangugü. Rü guma ĩanecüa̱x ga


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

duũxũgü rü taxuguma ínarüxĩnüe rü tama nügüna ínadaugü. Rü yemacạx ga Dáũtanüxũ rü tauxchaãcü nagu nachocu. Rü taramaxã duũxũgüxũ nadai, rü ñụxũchi nayagugü ga guma ĩane.

28Rü guma ĩane ga Lái rü Chidóũarü yáxũwa nayexma, rü yema duũxũgü ga yémacüạ̃xgü rü taxúema toguemaxã naxãmücügü, rü yemacạx taxúema ítanapoxũgü. Rü guma ĩane rü doxonexũ i Bex-reóxwa nayexma. Rü yemawena ga Dáũtanüxũ rü nügücạx nanamexẽẽgü ga guma ĩane rü nawa namaxẽ.

29Rü noxri ga guma ĩane rü Lái nixĩ ga naéga. Natürü nüma ga Dáũtanüxũ rü norü ọxi ga Dáũ ga Iraé nanegu nanaxüégagü. Rü ngẽmacạx i ñụxma rü Dáũ nixĩ i naéga.

30Rü yema Dáũtanüxũ rü guma ĩanegu nanaxücuchi ga yema naxchicünạxã ga naiwa naxügüxũ nax yéma nüxũ yacuạxüũgüxũcạx. Rü norü chacherdóte nixĩ ga Yonatáũ, ga Guerchóũ nane ga Moiché nataxa. Rü yemawena ga Yonatáũ nataagü rü Dáũtanüxũarü chacherdótegü nixĩgü rü ñụxmata norü uanügü to ga naanewa nagagü.

31Rü yema naxchicünạxã ga Micaía üxũ rü Dáũtanüxũwa nayexma. Rü gucü ga gumá taunecügü ga Cori ya Tupanapata Chilówa yexmagu, rü gumáepụ̈x ga taunecü nixĩ ga Dáũtanüxtanüwa nayexmaxũ ga yema naxchicünạxã ga Micaía üxũ.

## Ãẹ̃xgacügü ga guxchaxũgüarü mexẽxẽruũgü 19

### Lebítanüxũ rü naxmạxaba

1Yexguma nataxuxguma ga ãẹ̃xgacü ga Iraétanüxũtanüwa, rü wüxi ga Lebítanüxũ rü Efraíũarü máxpụ̈xanexũ ga yáxũnegu naxãchiũ. Rü wüxi ga nge ga Yudáanearü ĩane ga Beréũcüạ̃xmaxã naxããrüạ̃x.

2-3Natürü wüxi ga ngunexũ rü namaxã inu rü ngĩnatüchiũcạx itaegu ga Beréũwa. Rü yexguma marü ãgümücü ga tauemacü ngĩnatüchiũwa nayexmagu, rü nüma ga yema Lebítanüxũ rü ngĩwe narüxũ nax ngĩxũ yanangüxmüxẽẽxũcạx rü nataeguxũcạx. Rü yéma nanaga ga wüxi ga norü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

duũxũ rü ñu̱xũchi taxre ga búrugü. Rü ngĩma rü mea inayaxu ga ngĩnatüpatawa.

4-5Rü ngĩnatü rü ta taãẽãcü tanayaxu rü ñu̱xũchi nüxna taxu nax tümaxũtawa nayexmaxũca̱x. Rü nüma ga Lebítanüxũ rü norü duũxũ rü tomaepü̱x ga ngunexũ ngĩnatüpatawa nayexmagü rü nachibüe rü naxaxegü rü yexma napegü. Rü norü ãgümücü ga ngunexũgu rü pa̱xmamaxũchi naba̱i̱xãchie nax nawoeguxũca̱x. Natürü yexguma marü nawoeguchaũgu rü ngĩnatü ga yema ngecü rü tümaã̱xtexũ ñatagürü: —Nachibüxíra naxũpa nax cutaeguxũ, rü marü name nax wüxi i paũchipe̱xe cungṍxũ nax ngẽmaãcü cuporaxũca̱x ==ñatagürü.

6Yema taxre rü wüxigu ínarütogü nax nachibüexũca̱x rü ñu̱xũchi naxaxegüxũca̱x. Rü ngĩnatü rü nüxũ ñatagürü: —¿Taxũ chi name i ñu̱xmarica ñaa chütaxũ nua cungexma nax wüxigu itaãẽgüxũca̱x? ==ñatagürü.

7Rü nüma ga Lebítanüxũ rü woo pa̱xmamaxũchi nax ínadaxũ nax nataeguxũca̱x, natürü ga na̱xtü rü yexma tayachuxchigüama rü düxwa tama nataegu.

8Rü norü wüxime̱e̱xpü̱x ga ngunexũgu rü nüma ga yema Lebítanüxũ rü pa̱xmamaxũchi ínarüda nax nataeguxũca̱x. Natürü guxema ngĩnatü ga yema ngecü rü wena nüxna taxu nax nachibüxíraxũ naxũpa nax inaxũãchixũ nax yemaacü naporaxũnexũca̱x. Rü nüma rü wüxigu nachibüe, rü düxwa nayáuane.

9Rü yexguma chibüwa inachixgu ga Lebítanüxũ nax nataeguxũca̱x ngĩmaxã ga yema nge ga ngĩmaxã naxããrüã̱xcü rü namaxã ga norü duũxũ, rü tüma ga na̱xtü rü ñatarügü: —¡Nuxãtama rüxã̱ü̱x erü marü nachütachaũ! ¡Rü nua nangupetüxẽxẽ i ñaa chütaxũ nax mea cupexũca̱x! ¡Rü moxũ pa̱xmama írüda nax cupataca̱x cutaeguxũca̱x! ==ñatarügü.

10-11Natürü nüma ga Lebítanüxũ rü tama to ga chütaxũ yexma narüxáũxchaxũ. Rü yemaacü inaxũãchiama ngĩmaxã ga yema nge ga ngĩmaxã naxããrüã̱xcü rü namaxã ga norü duũxũ rü ñu̱xũchi yema taxre ga norü búrugü ga toruxũã̱xgüxũ. Rü yexguma Yerucharéũwa nangugügu rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yema norü duũxũ rü ñanagürü nüxũ: —¿Ñuxũ ñacuxũ i cumax ega chi daa Yebútanüxũarü ĩanegu ipegügu? = =ñanagürü.

12-13Rü nüma ga Lebítanüxũ rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Taxũtáma wüxi ya ĩane ya tama Iraétanüxũarü ĩanegu tayapegü. ¡Rü ngĩxã itaxĩ ñu̱xmatáta Guibeáwa ingugü! Rü narümemae nixĩ nax Guibeágu rüe̱xna Ramágu yarüpegüxũ = =ñanagürü.

14Rü yemaacü inaxĩãma rü yexguma marü yanaxücu̱xgu ga üa̱xcü rü Guibeáwa nangugü. Rü guma ĩane rü Bẽyamíũtanüxũarü ĩane nixĩ.

15Rü yemaacü nüxna ínachocu ga yema nama rü Guibeágu nachocu nax yéma nangupetügüxẽẽãxũca̱x ga chütaxũ. Rü nüma ga yema Lebítanüxũ rü guma ĩanearü plazawa nayarüto, yerü nataxuma ga duũxũ ga nügüxũta napexẽẽxũ.

16Rü düxwa marü nachütagu yéma taxüpetü ga wüxi ga o̱xi ga tümaanewa puracüwa ne ũxẽ. Rü guxema o̱xi rü Efraíũtanüxũarü ma̱xpűnecüa̱x tixĩ. Rü yexma Guibeágu taxãchiũ woo tama yémacüa̱x tixĩ. Rü yema duũxũgü ga Guibeáwa maxẽxũ rü Bẽyamíũtanüxũ nixĩgü.

17Rü yexguma guxema o̱xi plazawa nüxũ da̱u̱xgu ga yema Lebítanüxũ ga yéma ngucü, rü nüxna taca rü ñatarügü: —¿Ngextá nixĩ i ne cuxũxũ rü ñu̱xũchi ngextá tá cuxũ? = =ñatagürü.

18Rü nüma ga Lebítanüxũ rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Rü Yudáanewa ngẽxmane ya ĩane ya Beréũwa ne taxĩ rü ñu̱xmax rü nua tachopetümare. Rü yima Efraíũtanüxũarü ma̱xpűne ya yáxũwa ngẽxmanewa taxĩ erü choma rü yimagu nixĩ i chaxãchiũxũ. Rü Beréũgu chanaxũane rü ñu̱xma rü chopataca̱x chataegu. Natürü nua rü taxúxexũma ichayangau nax texé tügüxũta choxũ pexẽẽxũ.

19Toxűũ nangẽxma ya maxẽ ya pacü nawemüxũ i búrugü. Rü cha̱u̱xca̱x rü cho̱xma̱xca̱x rü choxrü duũxũca̱x toxűũ nangẽxma i paũ rü bínu. Rü taxuxũma toxűũ nataxu = =ñanagürü.

20Natürü guxema o̱xi rü tanangãxũ rü ñatagürü: —Choma rü tá mea pexũ chayaxu. Rü tá pexũ charüngũxẽxẽxũ i guxũma i ta̱xacü i pema


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

penaxwa̱xexũ̃wa. Rü tama chanaxwa̱xe nax plazagumare quingunexũ̃ ==ñatarügü.

21Rü yemaca̱x nüma ga o̱xi rü napatawa nanagagü. Rü yexguma nügü íyayauxcutügüyane rü ínachibüeyane rü naxaxegüyane, rü nüma ga o̱xi rü yoxni yema norü búrugüxũ̃ nachibüexẽxẽ.

22Rü yexguma ínataãẽgüyane, rü ñuxre ga yatügü ga chixexũ̃gu maxẽxũ̃ ga guma ĩanewa rü o̱xipataxũ̃ ínachomaeguãchi rü norü ĩã̱xwa nanacua̱i̱xcagü, rü ñanagürügü o̱xixũ̃: —¡Ínamuxũchi i ngẽma yatü i cuxũ̃tawa nguxũ̃! Erü tanaxwa̱xe nax namaxã ngúchaũ̃ taxüexũ̃ ==ñanagürügü.

23Natürü ga guxema ĩpataarü yora rü nüxũ̃ ñatagürü: —¡Taxű́, Pa Chomücügüx, i chixexũ̃gu perüxĩnüexũ̃! ¡Taxű́ i penaxüxũ̃ i ngẽma chixexũ̃! Erü yima yatü rü choma nüxna chaxu nax chopatawa nanguxũ̃ca̱x.

24¡Dücax, ñaa iyixĩ i chauxacü i taguma yatüxũ̃ cua̱xcü rü ñaa iyixĩ i ngẽma ngĩmaxã naxããrüã̱xcü ya yima yatü! Rü tá pexca̱x ngĩxũ̃ íchamuxũ̃. ¡Rü ngẽmamaxã penaxü̱x i perü ngúchaũ̃! Natürü tama chanaxwa̱xe ya daa yatü ya chauxũ̃tawa ngucümaxã penaxü i ngẽma chixexũ̃ ==ñanagürü.

25Natürü ga nümagü rü tama guxema o̱xiga naxĩnüechaũ̃. Rü düxwa ga guma Lebítanüxũ̃ rü guxema tümamaxã naxããrüã́xẽ tüxũ̃ ínamuxũchi. Rü nüma ga yema yatügü rü tümamaxã namaxẽ guxũ̃ma ga yema chütaxũ̃ rü ñu̱xmata yangunemare. Rü yemaacü yéma tüxũ̃ nata̱xgü.

26Rü yexguma marü yangunechaũ̃gu ga yema nge rü o̱xipataca̱x íitaegu ga yema ngĩte íyexmaxũ̃wa. Rü yuxe yema ĩã̱xũ̃tagu tayangu.

27Yexguma pewa naba̱i̱xãchigu ga tümate rü nayawãxna ga yema ĩã̱x nax inaxũãchixũ̃ca̱x. Rü yexma ĩã̱xũ̃tagu yangücuchicü ngĩxũ̃ inayangau ga yema nge ga ngĩmaxã naxããrüã̱xcü.

28Rü ngĩxű́ ñanagürü: —¡Inachi rü ngĩxã itaxĩãchi! ==ñanagürü. Natürü ga ngĩma rü tama inangãxũ̃ yerü marü iyu. Rü yexguma ga nüma rü wüxi ga búrutagu ngĩxũ̃ naxünagü. Rü nachiũ̃wa nanange ga ngĩxĩne.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[29]Rü yexguma napatawa nanguxgu rü wüxi ga cüxchi ngĩxũ̃ nayaxu rü 12 gu inananawíũ̃gü ga ngĩxũ̃ne ga yema nge. Rü guxũ̃ma ga Iraétanüxũ̃tücumügüarü naanegu nayanu ga ngĩmachi.

[30]Rü guxũ̃ma ga yema nüxũ̃ daugüxũ̃ rü ñanagürügü: —Yexguma Equítuanewa ínachoxũ̃gu ga Iraétanüxũ̃ rü taguma nañu̱xmaraũ̃xũ̃xũ̃ tadaugü. Rü name i nagu tarüxĩnüe nax ta̱xacü tá ixüxũ̃ naxca̱x i ngẽma ==ñanagürügü.

## Ãe̱xgacügü ga guxchaxũ̃güarü mexẽxẽruũ̃gü 20

### Bẽyamíũ̃tanüxũ̃maxã nanue ga Iraétanüxũ̃ naxca̱x ga Guibeágu namáetagüxũ̃

[1]Rü guxũ̃ma ga yema Iraétanüxũ̃ ga duũ̃xũ̃gü ga Dáũ̃arü naanewa inaxügü rü ñu̱xmata Bechébawa nangu, rü naétü ga Garaáxanecüa̱xgü rü nügü nanutaque̱xe rü wüxigutama narüxĩnüe, rü Mispágu nangutaque̱xegü nape̱xegu ga Cori ya Tupana.

[2]Rü guxũ̃ma ga wüxitücumüchigü ga Iraétanüxũ̃arü ãe̱xgacügü rü yéma nayexmagü namaxã ga 400,000 ga churaragü ga yexma ngutaque̱xexũ̃.

[3]Rü yema Bẽyamíũ̃tanüxũ̃ rü nüxũ̃ nacuáchigagü ga yema togü ga natanüxũ̃ ga Iraétanüxũ̃ rü Mispágu nax nangutaque̱xegüxũ̃. Rü yexguma ga yema Iraétanüxũ̃ rü yema Lebítanüxũ̃na nacagüe nax ñuxãcü yixĩxũ̃ ga nangupetüxũ̃ ga yema máeta.

[4]Rü nüma ga yema Lebítanüxũ̃ ga ngĩte ga yema nge ga ngĩxũ̃ yama̱xgücü rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Wüxi ga chütaxũ̃gu rü Bẽyamíũ̃tanüxũ̃arü ĩane ga Guibeáwa changu ngĩmaxã ga yema nge ga ngĩmaxã chaxããrüa̱xcü nax yexma tapegüxũ̃ca̱x.

[5]Natürü yematama chütaxũ̃gu rü guma ĩpata ga nawa chayexmanewa naxĩ ga ñuxre ga guma ĩanecüa̱x, rü nüxũ̃ ínachomaeguãchi nax choxũ̃ yama̱xgüxũ̃ca̱x. Natürü ngĩxũ̃ niyauxgü ga cho̱xma̱x rü ngĩmaxã namaxẽ rü ñu̱xmata ngĩxũ̃ yama̱xgü.

[6]Rü yexguma ga choma rü chanayaxu ga ngĩxĩne rü 12 gu ichanachexũ̃gü. Rü guxũ̃ma ga Iraétanüxũ̃arü naanewa chanamu ga ngĩmachi nax ngẽmaãcü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nüxũ nacuạxgüxũcạx i guxũma i Iraétanüxũ ga yema máeta ga poraãcü chixexũ ga naxügüxũ ga Bẽyamíũtanüxũ.

7Rü ngẽmacạx i ñụxma i pema nax Iraétanüxũ pixĩgüxũ rü pewa nangẽxma nax nagu perüxĩnüexũ rü nüxũ pixuxũ nax tạxacü tá ixüexũ ==ñanagürü.

8Rü ñoma wüxitama i duũxũ i chixũrüxũ guxũma wüxigu inachigü rü ñanagürügü: —Ñụxmax i yixema rü taxúetama texé tümaarü düxenücạx rüẹxna tümapatacạx tataegu.

9Rü ngẽma tá ixüxũ nixĩ nax sortéu ixüxũ nax ngẽmaãcü nüxũ icuáxũcạx nax texétücumüxíra tá yixĩxũ i wixpẹxegu ĩxũ nax ngẽmaãcü Guibeácüạ̃xgücạx íyaxũãchixũ.

10Rü guxũma i tórü churaragütücumüwa rü ngẽma 100 chigü i churaragütanüwa rü tá nüxũ taxuneta i 10 i yatügü nax õnacạx nadaugüxũ naxcạx i churaragü. Rü ngẽma 1,000 chigü i churaragütanüwa rü tá nüxũ taxuneta i 100 i yatügü nax õnacạx nadaugüxũ. Rü ngẽma 10,000 chigü i churaragütanüwa rü tá nüxũ taxuneta i 1,000 i yatügü nax õnacạx nadaugüxũ. Rü ngẽma togü i churaragü rü tá inaxĩãchi nax Guibeácüạ̃xũ yadaixũ naxcạx ga yema máeta ga chixexũchixũ ga naxügüxũ nua Iraétanüxũarü naanewa ==ñanagürügü.

11Rü guxũma ga yema Iraétanüxũ rü wüxigu inaxĩãchi nax guma ĩane ga Guibeácạx íyaxüãchixũ.

12Rü yema togü ga Iraétanüxũ rü guxũma ga Bẽyamíũtanüxũarü naanewa nanamugü ga orearü ngeruũgü rü ñanagürügü: —¿Tạxacürü máeta nixĩ ga pexüxũ ga ñuxre ga pemax?

13-14Tanaxwạxe i toxna penamugü i ngẽma yatügü i máetagüxũ i Guibeáwa ngẽxmagüxũ nax tanadạịxũcạx rü ngẽmaãcü Tupanapẹxewa tanamexẽẽxũcạx i ngẽma chixexũ i Iraétanüxũguachixũ ==ñanagürügü. Natürü nüma ga Bẽyamíũtanüxũ rü tama natanüxũ ga Iraétanüxũga naxĩnüe. Rü guxũma ga yema Bẽyamíũtanüxũ ga guxũnema ga norü ĩanegüwa maxẽxũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

rü Guibeágu naxĩtaquexe nax yema togü ga Iraétanüxũmaxã nügü nadaixũcax.

15Rü norü mu ga Bẽyamíũtanüxũarü churaragü ga naigü ga ĩanewa ne ĩxũ rü 26,000 nixĩ rü naétü ga Guibeáwatama yexmagüxũ ga 700 ga churaragü ga yadexechigüxũ.

16Rü yemaétüwa rü nayexmagü ta ga to ga 700 ga churaragü ga itoxoxwechacüüxũ rü taguma guxchinügüxũ namaxã ga norü maxgütaeruũgü, woo ga wüxinüta i nayae rü tama namaxã naguxchinügü.

17Rü nüma ga Iraétanüxũ rü nananutaquexe ga 400,000 ga churaragü ga meama daixũ icuáxũ.

### Bẽyamíũtanüxũmaxã nügü nadai ga Iraétanüxũ

18Rü yexguma nüma ga Iraétanüxũ rü Betéwa naxĩ rü yéma Tupanamaxã nidexagü nax yemaacü nüxũ nacuaxgüxũcax nax texétücumüxíra tá yixĩxũ i Bẽyamíũtanüxũmaxã nügü daixũ. Rü nümax ga Cori ya Tupana nanangãxũ rü ñanagürü: —Ngẽma inaxügüxũ nax namaxã nügü nadaixũ rü Yudátanüxũxíra tá nixĩ ==ñanagürü.

19Rü yemacax ga Iraétanüxũ rü moxũãcü paxmama ínarüdagü rü inaxĩãchi rü Guibeáarü tocutügu nayapexgü.

20Rü moxũãcü rü inaxĩãchi nax Bẽyamíũtanüxũmaxã nügü nadaixũcax. Rü meama Guibeáarü toxmaxtawa nayachaxãchitanü rü yéma nügü namexẽẽgü rü mea nügü ininu.

21Natürü nüma ga Bẽyamíũtanüxũ rü ínachoxũ ga Guibeáwa rü natanüxũ ga Iraétanüxũxũ nadai. Rü yema ngunexũgu rü 22,000 ga Iraétanüxũ nayue.

22-23Rü yemacax ga Iraétanüxũ rü Betécax nawoegu rü yéma Tupanapexewa naxauxe ñuxmata nachüta. Rü yéma Tupanana nacagüe rü ñanagürügü: —Pa Tórü Tupanax, ¿namexũ nax wenaxarü namaxã togü tadaixũ i toenexẽgü i Bẽyamíũtanüxũ? ==ñanagürügü. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nanangãxũgü rü ñanagürü: —¡Ẽcü wenaxarü pegü pedaix! ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[24]Rü yexguma ga Iraétanüxũ rü wenaxarü nayaporaãchitanü rü nügü namexẽẽgü nax wenaxarü nügü nada̲i̲xũca̲x yematama nachica ga nüxíra nagu nügü nada̲i̲xũgu.

[25]Natürü nüma ga Bẽyamíũtanüxũ rü wenaxarü ínachoxũ ga Guibeáwa rü Iraétanüxũca̲x inayayi rü 18,000 ga Iraétanüxũarü churaragü ga taramaxã ixãxnexũ nayue.

[26]Rü yemaca̲x ga Iraétanüxũ rü wenaxarü Betéca̲x nawoegu rü yéma nayaxauxe nape̲xewa ga Tupana. Rü yema ngunexũ rü tama nachibüeãcü yéma nayumüxẽgü ñu̲xmata nachüta. Rü yéma Tupanaca̲x ínanagugü ga naeũgü rü ãmaregü Tupanaarü ngüxmüxẽẽruxũ.

[27-28]Rü yexgumaũcüxü rü yema baú ga Tupanaarü mugüchixũ rü Betéwa nayexma. Rü Fineéx ga Ereachá nane ga Aróũ nataxa nixĩ ga chacherdóte ixĩcü. Rü nüma ga Iraétanüxũ rü Tupanana nacagüe rü ñanagürügü: —Pa Tórü Tupana, ¿namexũ nax wenaxarü namaxã togü tadaixũ i toenexẽgü i Bẽyamíũtanüxũ, rüe̲xna cunaxwa̲xe nax nüxũ tarüchauxũ nax namaxã togü tadaixũ? ==ñanagürügü. Rü nüma ga Cori ya Tupana nanangãxũgü rü ñanagürü nüxũ: —¡Ẽcü, wena pegü pedai! Rü moxũ tá choma pexũ charüporamaegüxẽxẽ ==ñanagürü.

[29-30]Rü yexguma rü ñuxre ga Iraétanüxũ ga churaragü rü Guibeáxũ ínachomaeguãchi rü yexma nicu̲xgü. Rü yema togü rü norü tomaepü̲x ga ngunexũgu rü inaxĩ rü inaxĩãchi naxca̲x ga Bẽyamíũtanüxũ. Rü mea yexma nügü ninu ga noxrigurüxũ.

[31-32]Rü yexguma nüma ga Bẽyamíũtanüxũ rü wenaxarü ĩane ya Guibeáwa inayayi rü Iraétanüxũwe nangẽgü. Rü yemaacü norü ĩanena niyáxũguetanü. Rü yexguma rü 30 tüxũ nadai nagu ga yema namagü ga Betéwa rü Guibeáwa nadaxũ rü nagu ga yema naanegü ga namacüwawa yexmagüxũ. Rü Bẽyamíũtanüxũ nagu rüxĩnüegu ga Iraétanüxũ rü marü nibuxmü yerü noxrirüxũ marü nüxũ narüporamaegü. Natürü nüma ga Iraétanüxũ rü nibuxmüneta nax yemaacü nawe nangegüxũca̲x rü norü ĩanena


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nayáxũguxẽẽgüãxũca̱x ga Bẽyamíũ̃tanüxũ̃ ñu̱xmata namagüwa namaxã nangugü.

33Rü yexguma Baá-tamáwa nangugügu ga yema Iraétanüxũ̃arü churaragü ga ibuxmünetaxũ̃ rü yéma mea nügü ininu nax Bẽyamíũ̃tanüxũ̃maxã nügü nada̱ixũca̱x. Rü yoxni ga yema Iraétanüxũ̃arü churaragü ga Guibeápemagu icu̱xgüxũ̃ rü nichoxũ̃ ga yema íyacu̱xgüxũ̃wa rü naxca̱x ínayaxüãchi ga guma ĩane.

34Rü 10,000 ga yema Iraétanüxũ̃arü churaragü ga nüxũ̃ icua̱xüchixũ̃ ga daiwa rü yemagü nixĩ ga Guibeáca̱x íyaxüãchixũ̃. Rü poraãcüma natai ga yema dai. Rü nüma ga Bẽyamíũ̃tanüxũ̃ rü tama nüxũ̃ nacua̱xgü ga Iraétanüxũ̃ tá nüxũ̃ rüporamaegüxũ̃.

35Rü Tupana Iraétanüxũ̃xũ̃ narüngũ̃xẽxẽ nax Bẽyamíũ̃tanüxũ̃xũ̃ narüporamaegüxũ̃ca̱x. Rü yema ngunexũ̃ nayue ga 25,100 ga Bẽyamíũ̃tanüxũ̃arü churaragü.

36Rü yexguma nüma ga Bẽyamíũ̃tanüxũ̃ rü nüxũ̃ nicua̱xãchitanü nax Iraétanüxũ̃ nüxũ̃ rüporamaegüxũ̃. Rü yema Iraétanüxũ̃arü churaragü rü noxri yema Bẽyamíũ̃tanüxũ̃cha̱xwa nibuxmüetanü, yerü nüxna narüyoũ̃ ga yema norü churaragü ga ĩane ga Guibeápemagu icu̱xgüxũ̃.

37Rü yema Iraétanüxũ̃arü churaragü rü ngürüãchimare Guibeáca̱x ínayaxüãchi rü taramaxã nanadai ga guxũ̃ma ga yema duũ̃xũ̃gü ga guma ĩanewa maxẽxũ̃.

38Rü yema churaragü ga Guibeápechinügu icu̱xgüxũ̃ rü marü yema togü ga Iraétanüxũ̃arü churaragümaxã nüxũ̃ nixugü nax wüxi i taxũ̃ i üxüema i caixnagüxũ̃wa tá nüxũ̃ nacua̱xgüxũ̃ nax marü Guibeágu nachocuxũ̃.

39Rü noxri ga yema Bẽyamíũ̃tanüxũ̃ rü 30 ga Iraétanüxũ̃xũ̃ nadai rü yemaca̱x nüma nagu naxĩnüegu rü marü Iraétanüxũ̃xũ̃ narüporamaegü yema nüxíra nügü nadaixgurüxũ̃. Natürü yexguma yema Iraétanüxũ̃arü churaragü ga ibuxmünetachigüxũ̃ nüxũ̃ daugügu ga yema üxüema ga Guibeáarü ĩanewa caixnagüxũ̃ rü nügü nawoeguãchitanü rü Bẽyamíũ̃tanüxũ̃maxã nügü nadai.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

40Rü yexguma yema üxüema ixügügu nax nacaixnagüxũ rü nüma ga Bẽyamíũtanüxũ nügü íyadaugü, rü nüxũ nadaugü ga yema üxüema nax guxũma ga Guibeáétüwa nacaixnagüxũ rü dauxũwa nanguxũ.

41Rü nüma ga Iraétanüxũ rü Bẽyamíũtanüxũca̲x nibuxmü. Rü nüma ga Bẽyamíũtanüxũ rü ínayamuũãchitanü ga yexguma nüxũ yacua̲xãchitanügu nax marü Iraétanüxũ nüxũ rüporamaegüxũ.

42Rü Iraétanüxũcha̲xwa nibuxmü nagu ga yema nama ga ínachianexũwaama nadaxũ. Natürü yema Iraétanüxũarü churaragü ga guma ĩane ga Guibeáwa ne ĩxũ rü yexma nanadai.

43Rü nüma ga Iraétanüxũ rü yema Bẽyamíũtanüxũxũ ínachoeguãchi rü nawe nangẽgü. Rü Menuáwa inanaxügüe nax nadaiaxũ rü ñu̲xmata Guibeáarü éstewa nangugü.

44Rü yemaacü nayue ga 18,000 ga churaragü ga Bẽyamíũtanüxũ.

45Rü yema togü rü nügü ínibuxmü rü naxĩgü. Rü chianexũwaama naxĩ. Rü guma nuta ga Rimóũgu ãégacüwaama naxĩ. Natürü 5,000 ga natanüxũ nixĩ ga namagu yuexũ. Rü nüma ga Iraétanüxũ rü nawe nangegü, rü 2,000 ga yatügü nadai.

46Rü guxũwama ga yema ngunexũgu rü nayue ga 25,000 ga Bẽyamíũtanüxũarü churaragü ga rümemaegüxũ.

47Natürü 600 ga Bẽyamíũtanüxũ rü nibuxmü rü naxĩgü rü ínachianexũwaama naxĩ. Rü ãgümücü ga tauemacü yéma nuta ga Rimóũwa nayexmagü.

48Rü yemawena ga Iraétanüxũ rü naxca̲x ínayaxüãchi ga yema togü ga Bẽyamíũtanüxũ ga íyaxügüxũ. Rü guxũnema ga ĩanewa rü taramaxã nanadai ga yema Bẽyamíũtanüxũ. Rü nanadai ga naxũnagü rü guxũma ga yema nüxũ yangaugüxũ. Rü guma ĩanegü ga nawa nachopetüne rü ínanagu.

## Ãe̲xgacügü ga guxchaxũgüarü mexẽxẽruũgü 21

### Wenaxarü nimu ga Bẽyamíũtanüxũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Rü Iraétanüxũ rü Mispáwa nügümaxã nanaxuegugü nax tama nanaxwa̲xegüxũ nax naxacügü rü Bẽyamíũtanüxũmaxã yaxãtexũ.

[2]Natürü yemawena rü Betégu nangutaque̲xegü, rü yéma Cori ya Tupanape̲xewa nayexmagü ñu̲xmata nachüta. Rü poraãcü nüxṹ nangu̲x ga yema Bẽyamíũtanüxũmaxã ngupetüxũ rü naxauxe. Rü Cori ya Tupanamaxã narüxutagü rü ñanagürügü:

[3]“¡Pa Corix, Pa Torü Tupanax! ¿Tu̲xcüũ ñaa toxũ nangupetü? ¿Ta̲xacüca̲x ngẽmaãcü tomaxã nangupetü i ñu̲xma nax wüxitücumü i totanüxũ i Iraétanüxũ natauxexũ?” ñanagürügü.

[4]Moxũãcü pa̲xmama ga Iraétanüxũ rü ẽxũwama ínarüdagü, rü wüxi ga ãmarearü guruxũ naxügü. Rü yemawa Cori ya Tupanaca̲x ínanagu ga norü ãmaregü nax yemaacü Tupana namaxã irüngüxmüxũca̲x.

[5]Rü nügüna nacagüe rü ñanagürügü: —¿Texé ga tatanüwa tataxu nawa ga yema ngutaque̲xe ga Mispáwa ixügüxũ? Yerü yema ngutaque̲xewa rü Tupanape̲xewa tanaxuegugü nax tüxũ ida̲i̲xũ ga guxema taxue nawa ga yema ngutaque̲xe ==ñanagürügü.

[6]Nümagü i Iraétanüxũ rü poraãcüma naxca̲x nangechaũgü ga yema naenexẽgü ga Bẽyamíũtanüxũxũ ngupetüxũ, rü ñanagürügü: —Ñaa ngunexũgu rü Iraétanüxũtanüwa inayarüxo i wüxitücumü.

[7]¿Ta̲xacü ixüexũ nax yaxãmaxũca̲x i ngẽma Bẽyamíũtanüxũ i maxẽxũ? Yixemagü rü Cori ya Tupanape̲xewa tanaxuegu nax tama inaxwa̲xexũ nax taxacügü rü namaxã yaxãtegüxũ.

[8]¿Rü nangẽxma ngürüãchi i Iraé i duũxũgü ga tama Cori ya Tupanape̲xewa yexmaxũ ga Mispáwa ingutaque̲xegügu? ==ñanagürügü. Rü nüxna nacua̲xãchie nax yema ngutaque̲xewa natauxexũ ga ĩane ga Yabécüa̲xgü ga Garaáxanewa yexmane.

[9]Rü guxũma ga yema yexmagüxũégaca̲x ínacagü, rü yexguma yema ĩanecüa̲xégawa nangugügu rü taxúema tanangãxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10-11Rü yexguma guxũma ga yema duũxũgü ga yéma yexmagüxũ rü inanamuãchitanü ga 12,000 ga churaragü ga nüxũ rücua̲xmaegüxũ. Rü nüxna naxãgagü nax nadaiaxũca̲x ga guxũma ga Yabécüã̲xgü rü bai ga buxũgü ínayaxügü rü bai ga ngexũgü ga marü yatüxũ cua̲xgüxũ ínayaxügü.

12Yéma duũxũgü ga Yabécüã̲xtanüwa rü nayemagü ga 400 ga paxũgü ga taguma yatü nüxũ cuáxũ. Rü Canaáũanearü ĩane ga Chilówa ngĩxũ nagagü ga Iraétanüxũ íyexmagüxũwa.

13Rü guxũma ga yema Iraétanüxũ rü nanamu ga ñuxre ga orearü ngeruũgü nax yema Bẽyamíũtanüxũ ga nuta ga Rimóũwa yexmagüxũmaxã nüxũ yanaxugüexũca̲x rü marü namexũ nax nangüxmüexũ.

14Rü yema Bẽyamíũtanüxũ rü napatagüca̲x nawoegu. Rü nümagü ga Iraétanüxũ rü nayaxüxma̲xgü ngĩmaxã ga yema pacügü ga Yabéwa ngĩxũ ne nagagücü. Natürü tama iyangu naxca̲x ga guxũma ga Bẽyamíũtanüxũ.

15Rü nümagü ga Iraétanüxũ rü poraãcü Bẽyamíũtanüxũca̲x nangechaxũgü, yerü Cori ya Tupana rü nanatauxchicaxẽxẽ ga wüxitücumü ga Iraétanüxũ.

16Rü Iraétanüxũarü ãẽxgacügü rü nügüna nacagüe rü ñanagürügü: —¿Ñuxãcü tá ngexũgüta irüngauxũ naxca̲x i ngẽma Bẽyamíũtanüxũ i ngẽmaxũ? Yerü guxcüma ga ngecügü ga Bẽyamíũtanüxũ rü marü iyue.

17Rü tama tanaxwa̲xe nax iyanaxoxũ i Bẽyamíũtanüxũ. Rü tanaxwa̲xe nax ngẽma íyaxügüxũwa wena yamuxũ i tatanüxũ nax ngẽmaãcü taxuxũma i wüxi i Iraétücumü tauxchicaxũca̲x i tatanüwa.

18Natürü yixemagü rü taxucürüwama ta̲xacügümaxã tayaxü̲xma̲xgü. Yerü yixema i guxãma i Iraétanüxũ rü tanaxuegugü nax taxúxetáma Bẽyamíũtanüxũxũ ümaxũ, rü texé ya tatanüwa Bẽyamíũtanüxũxũ ümáxe rü Tupana rü tá chixexũ tümamaxã naxuegu.

19Natürü wüxichigü ya taunecügu rü nangẽxma i taxũ i peta i Cori ya Tupanaca̲x naxügüxũ i Chilówa i Betéarü nórtewa rü nama i Beté rü Chiquéũwa daxũarü éstewa, rü Lebonáarü súrwa ==ñanagürügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[20]Rü yexguma ga nüma ga Iraétanüxũarü ãẽxgacügü rü Bẽyamíũtanüxũcạx nimuga rü ñanagürügü: —¡Rü ñụxmatama ipixĩãchi nax úbanecügu i Chilóna ngaicamaxũgu peyarücụxgü!

[21]¡Rü ngéma pengugütaegü! Rü ngẽxguma ngĩxũ pedaugügu i ngẽma Chilócüạ̃x i pacügü nax ínachoxũxũ nax ñaãchixũwa naxĩxũcạx rü ngẽxguma i pemax rü tá ípechoxũ i ngẽma ípicụxgüxũwa. Rü wüxíechigü i pema rü wüxicạx tá pengĩx rü ngĩmaxã tá pechixũanewa pexĩ.

[22]Rü ngẽxguma tá tümanatü rüẹxna tümaenexẽ toxna tümacạx nua yacagügu, rü toma rü tá tüxna tachogü rü ñatarügügü tá: “Toma rü wüxi i ngũ̃xẽẽcạx pexna taca nax toxṹ penaxüxũcạx. ¡Rü taxṹ i chixexũ̃ namaxã pexüexũ̃ i ngẽma Bẽyamíũtanüxũ̃! Erü tomagü rü yexguma Yabécüạ̃xgüxũ̃ tadaixgu rü tama muxe ga ngexegüxũ̃ tayangaugü nax yemaacü guxũma ga Bẽyamíũtanüxũxũ̃ tixüxmạxgüxũcạx. Rü ñụxũchi pemax rü tama aixcüma nüxna tüxũ̃ pimugü ya pexacügü, rü ngẽmacạx tama nixĩ i tama naga pexĩnüexũ̃ ga yema uneta ga Tupanapẹxewa ixüxũ̃”, ñatarügügü tá ==ñanagürügü.

[23]Rü nümagü ga Bẽyamíũtanüxũ̃ rü nanayauxgü ga yema ore ga namaxã nüxũ̃ yaxugüexũ̃. Rü yemaacü ga wüxichigü rü wüxi ga pacücạx nangĩxgü rü ngĩxũ̃ niga ga yema iyüxparagücü. Rü norü naanecạx ngĩmaxã nawoegu. Rü nanamexẽẽgü ga norü ĩanegü rü wenaxarü nagu nixãpatagü.

[24]Rü yema togü ga Iraétanüxũ̃ ga yexma ngutaquẹxegüxũ̃ rü wüxichigü norü naanecạx rü natanüxũ̃cạx nawoegu.

[25]Rü yexgumaũ̃cüxü ga Iraétanüxũ̃ rü nangearü ãẽxgacüxạ̃x. Rü wüxichigü ga yatü rü nüma nagu naxĩnüxũ̃ãcü namaxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

# Rux

## Rux 1

### Erimeréx rü Moáanewa naxũ ngĩmaxã ga naxmax ga Noemí rü nanegü

1-2Rü yexguma Iraéanecüãxgümaxã inacuaxgügu ga yema ãẽxgacügü ga guxchaxũgüarü mexẽẽruũgü ga Tupana nüxũ unetaxũ, rü ínangu ga taxũ ga taiya ga guxũma ga yema naanewa. Rü yexgumaũcüxü rü Yudáanewa nayexma ga wüxi ga yatü ga Erimeréxgu ãégacü ga Beréũarü ĩanegu ãchiũcü. Rü nüma ga Erimeréx rü naxmax ga Noemímaxã rü nanegü ga Maróũ rü Querióũmaxã Beréũwa inaxĩãchi nax Moáanewa naxĩxũcax. Rü nümagü rü Efrátacüãx nixĩgü yerü Efráta nixĩ ga to ga naéga ga Beréũ. Rü Moáanewa nangugü rü yexma nayaxãchiũgü.

3Natürü nüma ga Erimeréx ga Noemí ngĩte rü yexma Moáanegu nayayu. Rü ngĩma ga namax ga Noemí rü ngĩxicatama yéma iyaxũ namaxã ga taxre ga ngĩne.

4-5Rü yixcüamaxũrachigü rü nümagü ga yema taxre ga ngextüxücü rü Moáanecüãx ga ngexũgümaxã nixãxmax. Rü wüxi rü Órfa nixĩ ga ngĩéga, rü yema nai rü Rux nixĩ ga ngĩéga. Natürü yexguma 10 ga taunecü ngupetüxguwena, rü nayue ta ga Maróũ rü Querióũ. Rü ngĩma ga Noemí rü ngĩxica yéma itax, yerü marü nataxuma ga gumá ngĩnegü rü ngĩte.

### Beréũwa ixĩ ga Noemí rü Rux

6Rü wüxi ga ngunexũgu ga Noemí ga yexguma Moáanewa nayexmayane, rü nüxũ ixĩnü ga guma ngĩrü ĩane ga Beréũwa rü marü nax nataxuxũma ga taiya, yerü Tupana rü namaxã nixãũãchi.

7Rü yemacax nagu irüxĩnü ga Yudáarü naanecax nax nataeguxũ. Rü ngĩma rü ngĩneaxgümaxã nawa íchoxũ ga yema nachica ga nagu naxãchiũchiréxũ ga Moáanewa nax ngĩchiũane ga Yudáanewa naxũxũcax.

8-9Natürü ga namawa rü ngĩneaxgüxũ ngĩgürügü: —¡Ẽcü pewoegu rü peéxũtawa pexĩ! ¡Rü Cori ya Tupana guxũguma mea pexũ ngechaũ yema choxũ rü chaunegüxũ mea pengechaxũxũrüxũ, rü pexṹ natauxchaxẽẽã nax wena mea pixãtegüxũ, rü ngẽmaãcü petaãẽgüxũcax! ==ngĩgürügü. Rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ñu̱xmachi ga Noemí rü wüxi ga chúxumaxã ngĩnea̱xgüxũ̃ irümoxẽ. Natürü ga ngĩma ga ngĩnea̱xgü rü ixauxeama.

10Rü ngĩgürügügü: —Tama. Rü toma rü tá cuchixũ̃anewa cuwe tarüxĩama = =ngĩgürügügü.

11Rü ngĩma ga Noemí rü ngĩgürügüchigüama: —¡Pewoegu, Pa Chauxacügüx! ¿Ta̱xacüwa chi chowe perüxĩxũ̃? Choma rü marü tagutáma wena chaxãxacü nax wena chaunemaxã pixãtexũ̃ca̱x.

12-13¡Ẽcü pechiũ̃ca̱x pewoegu! Choma rü marü chaya rü ngẽmaca̱x taxũtáma wena chaxãte. Rü woo chi ñomachitama i chütaxũ̃gu chaxãtegu rü chingĩxgu rü choxṹ nangẽxmagu ya chaunegü ¿rü pema rü chi ípenanguxẽxẽgüxũ̃ ñu̱xmachita nayae nax namaxã pingĩgüxũ̃ca̱x? Rü ngẽma nax ípenanguxuxẽẽxũ̃gagu rü taguchima pixãtegü. Rü dücax, rü taxucürüwama nixĩ, Pa Chauxacügüx. Rü Cori ya Tupana rü ngúxũ̃ choxũ̃ ningexẽxẽ, natürü yexera chi changechaũ̃, rü ngúxũ̃ chinge ega chi pexũ̃ chada̱u̱xgu nax ngúxũ̃ pingegüxũ̃ i pemax = =ngĩgürügü.

14Rü ngĩma ga ngĩnea̱xgü rü wenaxarü ixauxe. Rü düxwa ga Órfa rü ngi̱xẽxũ̃ irümoxẽ wüxi ga chúxumaxã, rü ngĩchiũ̃ca̱x itaegu. Natürü ga Rux rü ngi̱xẽxũ̃tagutama irüxa̱ũ̱x.

15Rü yexguma ga Noemí rü Ruxũ̃ ngĩgürügü: —Dücax i ngẽma nai i chaunea̱x rü ngĩchiũ̃ca̱x rü ngĩrü tupanagüca̱x itaegu. ¡Ẽcü ngĩwe rüxũ! = =ngĩgürügü.

16Natürü ngĩma ga Rux rü ngĩxũ̃ ingãxũ̃ga rü ngĩgürügü: —¡Taxṹ i choxũ̃ cuca̱a̱xũ̃xũ̃ nax cuxna chixũgachixũ̃ca̱x, rü cuxna chataeguxũ̃ca̱x! Erü ngextá ícuxũxũ̃wa rü ngéma tá chaxũ, rü ngextá ícupexũ̃wa rü ngẽxma tá chape. Curü ĩane rü chorü ĩane tá nixĩ, rü yimá curü Tupana, rü chorü Tupana tá nixĩ.

17Rü ngexta icuyuxũ̃gu rü ngẽxma tá chayu, rü ngẽxma tá chata̱x. Rü Cori ya Tupana choxũ̃ poxcu ega tauta chayuyane cuxna chixũgachigu, erü yuxicatama nixĩ i yigüna tüxũ̃ ixĩgachixẽẽxũ̃ = =ngĩgürügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

18Rü yexguma Noemí nüxũ cuaxgu ga Rux rü aixcüma ngĩwe nax naxũxchaũxũ, rü marü tama yemamaxã ngĩxũ ichixewe.

19Rü yemaacü ga yema taxre rü ngĩgümaxã namagu ixĩ, rü ñuxmata Beréũwa nangugü. Rü yexguma Beréũgu nachocuxgu, rü guxũma ga yema duũxũgü rü nabaixãchiãẽgü. Rü yema ĩanecüax ga ngexũgü rü ngĩgürügügü: —¿Tama ẽxna ñaa iyixĩ i Noemí? ==ngĩgürügügü.

20Natürü ga ngĩma rü inangãxũ rü ngĩgürügü: —¡Taxű i Noemí ñaperügü choxũ! Rü name nixĩ i Mára ñapegürü choxũ. Erü Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü taxũ i guxchaxũ choxna naxã.

21Ããcumexẽãcüma nua íchaxũxũ, rü ngeãcumexẽãcüma chataegu, erü ngẽmaãcü nanaxwaxe ya Cori ya Tupana. ¿Rü tüxcüũ Noemímaxã choxũ pixu, ega ngẽxguma Cori ya Tupana ya Guxũxũma Cuácü choxũ poxcuxgu rü ngechaũ choxna ãxgu? ==ngĩgürügü.

22Rü yemaacü nixĩ ga Noemí ga Moáanewa nataeguxũ ngĩmaxã ga ngĩneax ga Rux ga Moáanecüax ixĩcü. Rü chebádaarü buxuwa nangu ga yexguma Beréũwa nangugügu.

## Rux 2

### Rux rü Boóanewa iyexma

1Rü Noemí rü ngĩxű nayexma ga wüxi ga ngĩtanüxũ ga ngĩte ga Erimérextanüxũ ixĩcü ga Boógu ãégacü. Rü gumá rü wüxi ga diẽruãxũchicü nixĩ rü guxãma nüxũ cuácü nixĩ.

2Rü wüxi ga ngunexũgu ga Rux rü Noemíxũ ngĩgürügü: —Chebádachitaxũwa tá chaxũ, rü ngürüãchi ngẽxma tá nüxũ chayangau i wüxi i buxetatanüxũ i choxũ nadexẽẽxũ i ngẽma chebáda i nawe iyietanüxũ ==ngĩgürügü. Rü yexguma ga Noemí rü ngĩgürügü ngĩxũ: —Marü name Pa Chauxacüx. ¡Ẽcü ngéma naxũ rü naxü i ngẽma nüxũ quixuxũ! ==ngĩgürügü.

3Rü yexguma ga Rux rü wüxi ga naanewa ixũ rü yema buxetatanüxũwe iyadeetanü ga chebádayaxa ga yéma iyietanüxũ. Rü megu ingu yerü yema naane rü Boó ga Erimérextanüxũarü nixĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[4]Rü yexguma Rux yéma yexmayane rü nüma ga Boó rü ínangu ga Beréũwa nax ne naxũxũ, rü yema naanewa ínayadau. Rü yema buxetatanüxũxũ narümoxẽ rü ñanagürü: —¡Cori ya Tupana pexũtawa ngexmax! ==ñanagürü. Rü nüma ga buxetatanüxũ rü nanangãxũgagü rü ñanagürügü: —¡Cori ya Tupana cuxũ rüngũxẽxẽx! ==ñanagürügü.

[5]Rü ñuxmachi ga Boó rü yema buxetatanüxũeruna naca, rü ñanagürü: —¿Texétanüxũ iyixĩ i ngẽã pacü? ==ñanagürü.

[6]Rü nüma ga buxetatanüxũeru rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Moáanecüax iyixĩ, rü Noemímaxã Moáanewa ne ĩxũ.

[7]Rü choxna ica nax ngẽma buxetatanüxũwe chebádayaxa nax yadeetanüxũcax. Rü paxmamacürüwa inaxügü nax napuracüxũ, rü ñuxmatama nixĩ i paxaãchi inangũxũ ==ñanagürü.

[8]Rü yexguma ga nüma ga Boó rü Ruxũ ñanagürü: —Pa Chauxacüx ¡irüxĩnü, rü tama chanaxwaxe i to i naanewa cuyabuxeta! ¡Nuxãtama rüxãũx natanügu i chauxũtaxũgü!

[9]¡Rü ñuxũchi nawe rüxũ i ngẽma buxetatanüxũ ega ngẽxguma nüxũ cudauxgu i ngextá nax napuracüexũ! Erü marü nüxna chaxãga i ngẽma chorü duũxũgü nax taxuxũma cuxũ chixewexũcax. Rü ngẽxguma quitaxawaxgu ¡rü ngẽma dexápaũgüwa naxũ rü ngẽma dexá i nüma nayauxgüxũwa naxaxe! ==ñanagürü.

[10]Rü ngĩma ga Rux rü Boópexegu inangücuchi rü nüxna ica, rü ngĩgürügü: —¿Taxacü chowa cudau ecax chomaxã cumecümaxũ i choma nax to i nachixũanecüãxmare nax chixĩxũ? ==ngĩgürügü.

[11]Rü nüma ga Boó rü ngĩxũ nangãxũ, rü ñanagürü: —Choma rü meama nüxũ chacuax ga ñuxãcü ngĩxũ nax cungechaũxũ ga cuxẽ nawena ga cute ga cuxna yucü. Rü ngẽxgumarüxũ ta meama nüxũ chacuax ga tüxna nax quixũxũ ga cunatü rü cué, rü curü naane nax nuxã totanügu cuyaxãchiũxũcax ga woo tama toxũ cucuáxũ ga cumax.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[12]¡Rü Tupana cuxű̃ naxütanü i ngẽma! ¡Rü nüma ya Cori ya Iraéanecüg̱xgüarü Tupana ga norü ngũxẽẽcg̱ax cudaucü cuxű̃ naxütanü naxcg̱ax ga guxũma ga yema mexũ̃ ga cuxüxũ̃! ==ñanagürü.

[13]Rü ngĩma rü inangãxũ̃ rü ngĩgürügü: —Cuma rü poraãcü chomaxã cumecümaxũ̃chi, rü ngẽma curü ore rü choxũ̃ nataãẽxẽxẽ. Erü cuma rü choxũ̃ cungechaũ̃ãcüma chomaxã quidexa nax woo tama wüxi i cuxũ̃taxũ̃ chixĩxũ̃ ==ngĩgürügü.

[14]Rü yexguma chibüarü orawa nanguxgu, rü nüma ga Boó rü ngĩxcg̱ax naca ga Rux, rü ñanagürü ngĩxũ̃: —¡Nua naxũ rü tomaxã nua nachibü! ==ñanagürü. Rü ngĩma ga Rux rü yema buxetatanüxũ̃tanüwa irüto. Rü nüma ga Boó rü taxũ̃ma ga õna ngĩpẹ̱xegu naxű̃. Rü ngĩma rü meama ichibü ñu̱xmata ngĩxű̃ íyaxü.

[15]Rü yexguma wenaxarü buxetawa naxĩxgu, rü nüma ga Boó rü norü duũ̃xũ̃güna naxãga rü ñanagürü: —Marü name nax ngĩma rü ta chebádayg̱axa ta nadexũ̃. ¡Rü taxű̃ i ngĩxna peyanuxũxũ̃!

[16]¡Rü woetama ngĩxcg̱ax ngéma peyayixetanüxẽxẽ nax ngĩma rü yadexetanüãxũ̃cg̱ax! ¡Rü taxű̃ i ngĩxna penachu̱xuxũ̃! ==ñanagürü.

[17]Rü ngĩma ga Rux rü Boóanewa chebádayg̱axa ta ide ñu̱xmata nachütamare. Rü norü yá ga yema chebáda rü 20 quíruarü yexera nixĩ ga yexguma marü nabuxãxgu.

[18]Rü ñu̱xũchi guma ĩanecg̱ax itaegu rü íiyangexpű̃xũ̃ ga yema chebáda rü ngı̱xẽxũ̃ iyawg̱ax. Rü yemawena rü inayaxu ga yema ngĩwemü ga íyaxüxũ̃ rü ngı̱xẽ ga Noemína inaxã.

[19]Rü ngı̱xẽ ga Noemí rü ngĩxna ica, rü ngĩgürügü: —¿Ngextá nixĩ icuyapuracüxũ̃ i ngewg̱ax? ¿Rü ngextá nixĩ i muxũ̃ i chebádayg̱axa ta cudexũ̃? ¡Rü poraãcü Tupana nüxũ̃ rüngũ̃xẽxẽ ya yimá duũ̃ ya cuxũ̃ rüngũ̃xẽxẽcü! ==ngĩgürügü. Rü ngĩma ga Rux rü ngı̱xẽxũ̃ ingãxũ̃ rü nüxũ̃ iyaxu ga Boóanewa nax yixĩxũ̃ ga chebádayg̱axa ta nadexũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[20]Rü ngĩma ga Noemí rü ngĩxũ̃ ingãxũ̃ rü ngĩgürügü: —¡Tupana nüxũ̃ rüngũ̃xẽxẽ ya yimá duũ̃! Rü nüma ya Tupana rü tamaxã namecüma i ñu̱xmax rü gumá cute ga marü yucümaxã rü ta namecüma. Erü yimá yatü ya Boó rü wüxi i tatanüxũ̃ nixĩ rü ngẽmaca̱x nixĩ i nagu nanguxũ̃ nax tüxũ̃ nangũ̃xẽẽxũ̃ rü tüxna nadauxũ̃ = =ngĩgürügü.

[21]Rü ngĩma ga Rux rü nüxũ̃ iyaxũchigüãma rü ngĩgürügü: —Rü chomaxã nüxũ̃ nixu nax naxũ̃taxũ̃gümaxã chapuracüxũ̃ ñu̱xmatáta nagu i buxetaarü puracü = =ngĩgürügü.

[22]Rü yexguma ga Noemí rü ngĩnea̱xũ̃ ingãxũ̃ rü ngĩgürügü: —Marü name, Pa Chauxacüx, nax naxũ̃taxũ̃güxũ̃ curüngũ̃xẽẽxũ̃. Rü tama chanaxwa̱xe i togüanewamare cuxũ nax taxuxũ̃ma cuxũ̃ chixewexũ̃ca̱x = =ngĩgürügü.

[23]Rü yemaca̱x ga ngĩma ga Rux rü nawe irüxũ ga Boóxũ̃taxũ̃gü nax chebádaya̱xa ta nadexũ̃ ñu̱xmata nagu ga nax yabuxgüãxũ̃ ga chebáda rü trigu. Rü yemaacü ipuracü ga yexguma ngi̱xẽ ga Noemíxũ̃tawa nayexmayane.

## Rux 3

### Boó rü Ruxmaxã namecüma

[1]Rü wüxi ga ngunexũ̃gu ga Noemí rü Ruxũ̃ ngĩgürügü: —Pa Chauxacüx, choma rü tá cuxṹ naxca̱x chadau ya wüxi ya cute ya taãxẽ tá cuxna ãcü.

[2]Rü dücax, rü yimá tatanüxũ̃ ya Boó ya naxũ̃tawa cupuracücü, rü ñoma i chütaxũ̃gu rü tá naanewa naxũ nax ngéma chebáda íyabuxuchita̱xexũ̃ca̱x.

[3]Rü ñu̱xma rü chanaxwa̱xe i cunaxü i ngẽma tá cumaxã nüxũ̃ chixuxũ̃. ¡Rü naxaiya rü cugü napumaraxũ̃ne rü nagu icu̱x i ngẽma cuxchiru i rümemaexũ̃, rü ngéma naanewa naxũ! ¡Natürü taxũtáma cugü nüxũ̃ cucua̱xẽxẽ nax texé quixĩxũ̃ naxũ̃pa nax yanguxũ̃ nax nachibüxũ̃ rü naxaxexũ̃ i nüma i Boó!

[4]¡Rü mea nangugü nax ngexta yixĩxũ̃ i naca̱xaxũ̃ nax napexũ̃ca̱x! ¡Rü ngẽma ínacaxũ̃wa naxũ rü ínangegücutü rü ngẽxma naca nacutüguama! Rü nümatátama nixĩ cumaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃ nax ta̱xacü tá cuxüxũ̃ = =ngĩgürügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[5]Rü ngĩma ga Rux rü Noemíxũ̃ ingãxũ̃ rü ngĩgürügü: —Marü tá chanaxü i guxũ̃ma i ngẽma chomaxã nüxũ̃ quixuxũ̃ ==ngĩgürügü.

[6]Rü ngĩma ga Rux rü naanewa ixũ, rü inaxü ga guxũ̃ma ga yema ngi̱xẽ ngĩmaxã nüxũ̃ ixuxũ̃.

[7]Rü yexguma marü chibüwa yanguxgu ga Boó, rü inachi rü nataãxẽ rü ñu̱xũchi yexma ãũxchitaxũ̃ ga chebádaxũ̃tagu nayaca nax yexma napexũ̃ca̱x. Rü yixcamaxũ̃ra rü ngĩma ga Rux rü bexma naxca̱x iyaxũ rü íinangegücutü rü yexma ica.

[8]Rü nüma ga Boó rü ngürüãchi ngãxũ̃cüxü pewa naba̱ixãchi. Rü yexguma nangüeguxgu rü ngĩmaxã nayarüña. Rü nüxũ̃ nicua̱xãchi ga wüxi ga nge nacutüwaama yexmaxũ̃.

[9]Rü ngĩxna naca rü ñanagürü: —¿Texé quixĩ i cumax? ==ñanagürü. Rü ngĩma rü inangãxũ̃ rü ngĩgürügü: —Choma nixĩ i Rux, rü cuma nixĩ i chautanüxũ̃xüchi quixĩxũ̃. Rü ngẽmaca̱x cugu nangu nax cuxma̱xũ̃ choxũ̃ quixĩxẽẽxũ̃ ngẽma Tupanaarü mugü nüxũ̃ ixuxũ̃rüxũ̃ ==ngĩgürügü.

[10]Rü yexguma ga nüma ga Boó rü ñanagürü: —¡Cori ya Tupana cuxũ̃ rüngũ̃xẽxẽ! Rü ñu̱xmawaxix nixĩ i mea cunango̱xẽẽxũ̃ nax aixcüma nüxũ̃ cungechaũ̃xũ̃ ga gumá cute ga marü yucü, erü choxũ̃ cuyaxu cutexũ̃ i choma i cutetanüxũ̃ nax chixĩxũ̃. Rü tama naxca̱x cudau ya wüxi ya cute ya choxũ̃ rüngextu̱xümaecü ya diẽruáćü, rü woo tama diẽruáćü.

[11]¡Rü taxű̃ i cumuũ̃xũ̃, Pa Chauxacüx! Erü guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü i daa chorü ĩanecüa̱x rü marü nüxũ̃ nacua̱xgü rü cuma rü wüxi i nge i mecü nax quixĩxũ̃. Rü ngẽmaca̱x i choma rü tá chanaxü i ngẽma choxna naxca̱x cucaxũ̃.

[12]Natürü nangẽxma i wüxi i guxchaxũ̃. Rü aixcüma nixĩ i cutanüxũ̃ chixĩxũ̃ i chomax, natürü nangẽxma i to i chorü yexera cutanüxũ̃xũ̃chi ixĩxũ̃.

[13]¡Ẽcü nuxã rüxa̱ũ̱x i ñoma i chütaxũ̃gu! Rü moxũ̃ pa̱xmama rü tá ngẽma to i cutanüxũ̃maxã chidexa rü aixcüma cumaxã naxãxma̱xchaũ̃. Rü ngẽxguma nanaxwa̱xegu nax cumaxã naxãmaxũ̃ rü marü name nax ngẽmaãcü yixĩxũ̃, erü nüma rü chorü yexera cutanüxũ̃xũ̃chi nixĩ. Natürü ngẽxguma tama


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nanaxwa̱xegu, rü Tupanaégagu cumaxã nüxũ̃ chixu nax choma tá cumaxã chaxãmaxũ̃. ¡Ẽcü nape rü nuxã ingunexũ̃! ==ñanagürü.

14Rü ngĩma ga Rux rü yexma ipe, rü Boócutüguama ica rü yexma iyangunexũ̃. Rü moxũ̃ãcü taxũtáma yangóonexũ̃chigu rü írüda yerü yema ñanagürü ngĩxũ̃ ga Boó: —Tama chanaxwa̱xe nax texé nüxũ̃ nacuáxũ̃ i nua chauanewa nax cuxũxũ̃ i chebáda íyabuxuchita̱xegüxũ̃wa ==ñanagürü.

15Rü yexguma marü inaxũãchichaũ̃gu ga Rux, rü nüma ga Boó rü ñanagürü ngĩxũ̃: —¡Ẽcü ínacuxuchi i ngẽma curü deyuchiru rü mea nüxũ̃ ingĩ! ==ñanagürü. Rü ngĩma ga Rux rü mea nüxũ̃ iyangĩ ga yema ngĩrü deyuchiru, rü nüma ga Boó rü yema ngĩrü deyuchirugu ngĩxũ̃́ nanagü ga 40 quíru naguxũ̃ ga chebáda. Rü ñu̱xũchi ngĩxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ ga ngĩãtügu nax naxünagüpüũ̃ãxũ̃. Rü ngĩma rü yemamaxã ĩanec̱ax itaegu.

16Rü yexguma ngĩ̱xẽxũ̃tawa nanguxgu ga Rux, rü ngĩ̱xẽ ngĩxna taca rü ngĩgürügü: —¿Ñuxãcü cuxũ̃ nangupetüxũ̃, Pa Chauxacüx? ==ngĩgürügü. Rü ngĩma ga Rux rü nüxũ̃ iyaxu ga guxũ̃ma ga ñuxãcü ngĩxũ̃ nax nangũ̃xẽẽxũ̃ ga gumá Boó.

17Rü ñu̱xũchi ngĩgürügü ta: —Rü choxna nanaxã i guxũ̃ma i ñaa chebáda, rü ñu̱xũchi choxũ̃ ñanagürü: “Tama name i ngeãcume̱xẽãcüma cu̱xẽc̱ax cutaegu”, ñanagürü ==ngĩgürügü.

18Rü yexguma ga ngĩma ga Noemí rü ngĩgürügü: —Ñu̱xma Pa Chauxacüx, rü name nixĩ i mea ícunangu̱xẽxẽ nax ñuxãcü tá nangupetüxũ̃ i ngẽma cumaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃. Erü nüma ya Boó rü taxũtáma nanangexrü ega tama namexẽẽãgu i ngẽma cumaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃. Rü nüma rü ñu̱xmatatama nixĩ i namexẽẽãxũ̃ ==ngĩgürügü.

## Rux 4

### Boó rü Ruxmaxã naxãxmac̱ax

1Rü nüma ga Boó rü guma ĩanearü ücuchicawa nayarüto yerü yéma nixĩ ga guxũma ga duũ̃xũ̃gü nachopetüxũ̃ rü namexẽẽãxũ̃ ga norü guxchaxũ̃gü. Rü yexguma yéma natoyane rü yéma naxüpetü ga gumá natanücü ga Boó


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Ruxmaxã nüxũ̃ yaxucü. Rü nüma ga Boó rü naxca̱x naca rü ñanagürü nüxũ̃: —Dücax, ¡nua chauxũ̃tawa naxũ rü írüto, rü paxaãchi tá tidexagü! ==ñanagürü. Rü nüma ga yema natanücü rü yéma naxũ, rü naxũ̃tawa nayarüto.

2Rü nüma ga Boó rü naxca̱x naca ga 10 ga ãe̱xgacügü ga guma ïanecüã̱x ixĩgüxũ̃, rü yemagü rü ta ínanatogüxẽxẽ nax nümagü rü ta ĩnütanüxũ̃ yixĩgüxũ̃ca̱x.

3Rü nüma ga Boó rü gumá natanücüxũ̃ ñanagürü: —Ngẽma Noemí ga Moáanewa taegucü rü namaxã itaxechaũ̃ i ngĩrü naane ga gumá tatanücü ga Erimérexarü ixĩxũ̃.

4Rü cumaxã nüxũ̃ chixu nax nüxũ̃ cucuáxũ̃ca̱x i ngẽmachiga. Rü ngẽxguma cuxṹ nangúchaũ̃gu nax naxca̱x cutaxexũ̃ rü name nixĩ i ñu̱xmatama naxca̱x cutaxe nape̱xewa i ñaa ãe̱xgacügü i ĩnüetanüxũ̃ruxũ̃ ixĩgüxũ̃. Erü cuma nixĩ i chorü yexera natanücü quixĩxũ̃ ya Erimeré, rü ngẽmaca̱x cuxna naxṹ nax naxca̱x cutaxexũ̃ i ngẽma naane. Natürü ngẽxguma cuma tama naxca̱x cutaxegu, rü ¡chomaxã nüxũ̃ ixu! Erü choma nixĩ i cuweama chaxüxũ̃ nax choxna naxüxũ̃ i ngẽma naane ==ñanagürü. Rü yexguma nüma ga gumá natanücü rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Ngẽmáacüx, naxca̱x chataxe tá ==ñanagürü.

5Rü yexguma ga Boó rü ñanagürü: —Rü ngẽxguma Noemíxũ̃tawa naxca̱x cutaxegu i ngẽma naane rü cuxna naxṹ ta nax Ruxmaxã cuxãmaxũ̃, nax ngẽmaãcü naxãxacüxũ̃ca̱x, rü yimá ngĩne rü tauxeta i ngĩtechicüxü nüxna naxüxũ̃ca̱x i ngẽma naane ==ñanagürü.

6Rü yemaxũ̃ naxĩnügu ga gumá natanücü rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Ega ngẽmaãcü yixĩxgu, rü taxuacüma naxca̱x chataxe, erü chi ngẽxguma naxca̱x chataxegu rü ngẽma choxna üxũ̃ i naane rü chi ta ngĩnena naxüe. Rü aixcüma cumaxã nüxũ̃ chixu rü ¡cuma naxca̱x nataxe! ==ñanagürü.

7Rü woetama nũxcüma nixĩ ga Iraétanüxũ̃ rü yexguma ta̱xacü ga nüxna üxũ̃ natanüxũ̃na naxãxgu, rü ínacua̱xichi ga wüxicutü ga norü chapatu rü yema


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

to ga natanüxũna nanaxã. Rü yemawa nixĩ ga duũxũgüxũ nüxũ nacua̲xẽẽxũ ga aixcüma nügüna nax naxãgüãxũ.

[8]Rü yemaca̲x ga nüma ga Boótanücü rü ínacua̲xichi ga wüxicutü ga norü chapatu rü Boóna nanaxã rü ñanagürü nüxũ: —¡Cuma naxca̲x nataxe i ngẽma naane! ==ñanagürü.

[9]Rü yexguma nüma ga Boó rü ñanagürü nüxũ ga yema ãẽxgacügü ga ĩnüetanüxũruxũ ixĩgüxũ, rü yema togü ga yéma irüdaunüxũ: —Guxãma i pemax i ñu̲xma nua rüdaunüxe, rü pema nixĩ i nüxũ pexĩnüexũ nax choma ngĩxũ naxca̲x chataxexũ i Noemí i ngẽma naane ga Erimérexarü, rü Querióũarü, rü Maróũarü ixĩxũ.

[10]Rü ngẽxgumarüxũ ta nüxũ pexĩnüe nax ngĩxũ chayaxuxũ i ngẽma yutecü i Moáanecüã̲x i Rux nax ngẽmaãcü naxãxacüxũca̲x rü yimá ngĩne rü gumá tauxeta ngĩte ga Maróũchicüxü nüxna naxüxũca̲x i ngẽma naane ==ñanagürü.

[11]Rü nüma ga yema ãẽxgacügü rü guxũma ga yema duũxũgü ga yéma irüdaunüxũ rü nanangãxũga rü ñanagürügü: —Aixcüma toma nixĩ i nua itarüdaunüxũ rü itarüxĩnüexũ. Rü nüma ya Tupana i ñu̲xma cuxna imucü i ñaa nge, rü tanaxwa̲xe i ngĩxũ narüngũxẽxẽ nax naxãxacüxũca̲x ngĩxrüxũ ga Raqué rü Léa ga ngĩwa ne ixĩcü i guxãma i yixema i Iraétanüxũ. Rü cumax, Pa Boóx ¡rü Tupana cuxũ rüngũxẽxẽ nax wüxi ya yatü ya duũxũgüpẽxewa mecü quixĩxũ i nua Beréũwa i Efrátawa!

[12]¡Rü Cori ya Tupana cuxna namugü i muxũ i cunegü ngĩwa i ñaa nge, rü yamu i cutanüxũ yexgumarüxũ ga nax yamuxũ ga nanegü ga gumá Fáre ga Yudá nane ixĩcü ga Tamárawáũcü! ==ñanagürügü.

[13]Rü yemaacü nixĩ ga Boó rü Ruxmaxã naxãmaxũ. Rü Tupana rü ngĩxna nanamu ga wüxi ga ngĩne.

[14]Rü yexguma ga yema ngexũgü ga guma ĩanecüã̲x rü Noemíxũ ngĩgürügügü: —Namecümaxüchi nixĩ ya Tupana erü marü cuxṹ nanangexmaxẽxẽ ya daa cutaxa. Rü chierüx natachigagu i Iraéanecüã̲xgütanüwa.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Rü nüma tá nixĩ i cuxũ̃ nataãẽxẽẽxũ̃ rü cuxna nadauxũ̃ i ngẽxguma cuya̲xgu, erü ngẽma cuneã̲x i cuxũ̃ nangechaũ̃xũ̃chicü ngĩne nixĩ. Rü ngĩma rü cuxṹ̃ ime i norü yexera ya 7 ya cunegü ega chi ngẽxgumaepü̲x cuxṹ̃ ngẽxmagu ==ngĩgürügügü.

16Rü ngĩma ga Noemí rü tüxũ̃ iyaxu rü tüxũ̃ iyaxẽxẽ ga guxema ngĩtaxa.

17Rü yemaxũ̃ nadaugügu ga yema togü ga ngexũ̃gü ga ngĩrü ngaicamagu ãchiũ̃güxũ̃ rü ngĩgürügü: —Wüxi ya ngĩtaxa ngĩxṹ̃ nabu i Noemí ==ngĩgürügügü. Rü Obéxgu inaxüégagü. Rü gumá Obéx nixĩ ga Ichaxí nanatü rü ãẽ̲xgacü ga Dabíarü o̲xi ixĩcü.

### Ãẽ̲xgacü ga Dabíarü o̲xigüchiga

18-22Ñaa o̲xigü nixĩ ga Boóarü o̲xigü ixĩgüxũ̃: Rü Fáre rü Eróũ̃ nanatü tixĩ, rü Eróũ̃ rü Ráũ̃ nanatü tixĩ. Rü Ráũ̃ rü Aminadá nanatü tixĩ, rü Aminadá rü Nachóũ̃ nanatü tixĩ. Rü Nachóũ̃ rü Chamóũ̃ nanatü tixĩ, rü Chamóũ̃ rü Boó nanatü tixĩ. Rü Boó rü Obéx nanatü tixĩ, rü gumá Obéx rü Ichaxí nanatü tixĩ, rü nüma ga Ichaxí rü Dabí nanatü tixĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

# 1 Chamué

## 1 Chamué 1

### Tupana rü Ánaxũ narüngũxẽxẽ nax naxãxacüxũcax

[1]Efraíũarü maxpűneanewa nayexma ga wüxi ga nachica ga Ramágu ãégaxũ. Rü yexma naxãpata ga wüxi ga yatü ga Chúxtanüxũ ixĩcü ga Ercanágu ãégacü. Rü nüma ga Ercaná rü Yeruáũ nane nixĩ, rü Eriútaxa nixĩ. Rü norü oxinatü nixĩ ga Tóu. Rü nüma ga Tóu rü Chúx ga Efraíũtanüxũ ixĩcü nane nixĩ.

[2]Rü gumá Ercaná rü nüxű iyexma ga taxre ga naxmax. Rü wüxi ga naxmax rü Ána nixĩ ga ngĩéga, rü yema nai ga naxmax rü Peniná nixĩ ga ngĩéga. Rü yema naxmax ga Peniná rü ixãxacü, natürü ga yema naxmax ga Ána rü ingexacü.

[3]Rü guxcüma ga taunecügu rü nüma ga Ercaná rü wüxigu naxmaxgümaxã guma ĩane ga Chilówa naxũũxũ nax Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacüxũ yanacuaxüũxũcax, rü naxcax yaguãxũcax ga norü ãmare. Rü gumá ĩanewa nayexma ga chacherdóte ga Erí ga taxre ga nanegü nüxű yexmacü. Rü nümagü rü ta chacherdótegü nixĩgü. Rü wüxi rü Oní nixĩ ga naéga, rü yema to rü Fineéx nixĩ ga naéga.

[4]Rü yexguma Ercaná norü ãmare Tupanana naxãxgu, rü naxmax ga Peninána nanaxã ga yema namachi ga ngĩxna üxũ, rü yexgumarüxũ ta ngĩxacügüna rü ngĩnena nanaxã ga yema namachi ga nüxna üxũ.

[5]Natürü ga naxmax ga Ána rü ngĩxna nanaxã ga namachi ga taxre ga duũxũgu mexũ, yerü poraãcü ngĩxũ nangechaũ woo Tupana ngĩxũ nax ngexacüxẽẽxũ.

[6]Rü yema nax nangexacüxũ ga Ána, rü ngĩma ga Peniná rü guxũguma Ánagu iyadauxcüraxũ rü ngĩxũ icugü.

[7]Rü guxcüma ga taunecügu ga yexguma Tupanapatawa naxĩĩxũgu rü ngĩma ga Peniná rü yemaacü Ánaxũ icugüãxũ. Rü yemacax ga Ána rü ngĩgümaxã ingechaũ rü ixaxu rü tama ichibüchaũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]Rü nüma ga Ercaná rü naxma̲x ga Ánana naca rü ñanagürü ngïxũ̃: —¿Ta̲xacücа̲x cuxaxu? ¿Rü ta̲xacücа̲x cungechaũ̃ rü tama cuchibü? ¿Tama ẽ̲xna i choma rü 10 ya cunearü yexera cuxṹ chamexũ̃? ==ñanagürü.

[9]Rü yexguma ïane ga Chilówa nayexmagügu, rü wüxi ga yáuanecü ga chibüwena rü ngïma ga Ána rü Tupanapatawa ixũ. Rü nüma ga chacherdóte ga Erí rü norü tochicaxũ̃ ga nawa natooxũ̃wa narüto ga Cori ya Tupanapataarü ïã̲xarü ngaicamana.

[10]Rü ngïma ga Ána rü poraãcü ixaxu, rü ngïgümaxã ingechaũ̃, rü yemaacü iyumüxẽ, rü Tupanana ica.

[11]Rü ngïrü yumüxẽwa rü Tupanamaxã ixuneta rü ngïgürügü: —Pa Cori ya Tupana ya Daxũwa Ngẽxmacüx, rü ngẽxguma chi nüxũ̃ cucua̲xgu nax ñuxãcü ngúxũ̃ nax chingexũ̃ naxcа̲x i ngẽma nax changexacüxũ̃ ¡rü choxṹ nüxũ̃ naxïnü i ñaa chorü yumüxẽ, rü choxna namu ya wüxi ya chaune! Rü yimá rü tá cuxna chanamu nax cuxrüxũ̃ yixïxũ̃cа̲x. Rü ngẽma norü cua̲xruxũ̃ nax aixcüma cuxna chanamuxũ̃ rü tagutáma niyoeru ==ngïgürügü.

[12]Rü ngïma ga Ána rü imáarü yumüxẽ̃a̲x nax Tupanamaxã yadexaxũ̃, rü nüma ga Erí rü ngïã̲xgu nadawenü.

[13]Rü ngïma rü ngïãẽwa iyumüxẽ, rü tama nüxũ̃ taxïnü ga ngïga. Rü ngïã̲xicatama nixï ga ixïã̲xcüüxũ̃. Rü yemaca̲x ga Erí rü nagu narüxïnü ga nax nangãxũ̃xũ̃.

[14]Rü ñanagürü ngïxũ̃: —¿Ñuxãcü i ngãxãcü nua cuxũxũ̃? ¡Rü marütama nax bínu cuyaxaxüxũ̃! ==ñanagürü ngïxũ̃.

[15]Rü ngïma ga Ána rü inangãxũ̃ rü ngïgürügü: —Tama nixï i changãxũ̃xũ̃, Pa Corix. Tama nixï i bínu chayaxaxüxũ̃ rüe̲xna ta̲xacürü axchiü i ngúchiáxũ̃ chixaxüxũ̃. Rü ngẽma choxũ̃ ngupetüxũ̃ nixï nax changexacüxũ̃ rü ngẽmaca̲x changechaũ̃, rü Tupanamaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ i ngẽma guxchaxũ̃.

[16]¡Rü taxṹ i nagu curüxïnüxũ̃ rü choma rü wüxi i nge i chixecü chixïxũ̃! Rü guxũ̃ma i ñaa ngunexũ̃gügu rü íchayumüxẽ naxca̲x i ngẽma chorü oegaãxẽ rü ï̲xãchiãxẽ ==ngïgürügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Rü yexguma ga Erí rü ngĩxũ̃ nangãxũ̃ rü ñanagürü: —¡Ẽcü taãẽãcü nataegu! ¡Rü nüma ya Iraéanecüã̱xgüarü Tupana rü cuxna naxã i ngẽma nüxna naxca̱x cucaxũ̃! ==ñanagürü.

18Rü ngĩma ga Ána rü inangãxũ̃ rü ngĩgürügü: —Moxẽxũ̃chi naxca̱x i ngẽma dexa ==ngĩgürügü. Rü ñu̱xũchi itaegu rü iyachibü rü marü taguma wena ingechaũ̃.

19Rü moxũ̃ãcü ga ngunetüũ̃ ga Tupanapatawa nax naxĩxũ̃ nax nüxũ̃ yanacua̱xüũ̃güxũ̃ca̱x, rü yemawena rü napataca̱x nawoegu ga ĩane ga Ramáwa. Rü nüma ga Ercaná rü naxma̱x ga Ánaxũ̃ nape. Rü nüma ga Tupana rü nanangãxũ̃ ga ngĩrü yumüxẽ.

20Rü yemaca̱x ga Ána rü ixãxacü. Rü yexguma nawa nanguxgu ga nax nabuxũ̃ ga gumá ngĩne, rü inaxüéga rü Chamué nixĩ ga naéga yerü Tupanana naxca̱x ica. Rü ngẽma naéga rü “naxca̱x ínacacü”, ñaxũ̃chiga nixĩ.

21Rü gumá nai ga taunecügu rü nüma ga Ercaná rü naxma̱x ga Peninámaxã rü guxũ̃ma ga naxacügümaxã rü ĩane ga Chilówa naxĩ nax Tupanana yéma yaxããxũ̃ca̱x ga norü ãmaregü, rü nüxũ̃ yanacua̱xüũ̃güxũ̃ca̱x yema guxcüma ga taunecügu naxüüüxũ̃rüxũ̃.

22Natürü ga naxma̱x ga Ána rü tama yéma ixũ, rü ngĩgürügü nüxũ̃ ga ngĩte: —Taxũtáma ngéma chaxũ i chomax ñu̱xmatáta yamaie ya daa bucü. Rü ngẽxgumaxica tá nixĩ i ngéma chanagaxũ̃ nax Cori ya Tupanana chayamuxũ̃ca̱x rü ngẽxma nax yanaxa̱ũ̱xũchixũ̃ca̱x ==ngĩgürügü.

23Rü nüma ga ngĩte ga Ercaná rü ngĩxũ̃ nangãxũ̃ rü ñanagürü: —¡Ẽcü naxü i ngẽma cuma nagu curüxĩnügu rümexũ̃! Rü marü name i nuxã curüxa̱ũ̱x rü ñu̱xmatata cuyamaie ya yimá cune nax ngẽmaãcü yanguxẽẽãxũ̃ca̱x i norü ngúchaũ̃ ya Cori ya Tupana ==ñanagürü. Rü yemaacü ga ngĩma rü yexma irüxa̱ũ̱x, rü inayaxẽxẽ ga gumá ngĩne rü ñu̱xmata yamaie.

24Rü yexguma marü yamaieãguwena ga gumá bucü rü Cori ya Tupanapatawa inaga ga ĩane ga Chilówa. Rü yexgumarüxũ̃ ta yéma ínagagü ga tomaepü̱x ga wocaxacü ga iyatüxũ̃, rü wüxiwetaxũ̃ ga trigu, rü wüxi ga tũ̃xũ̃acu ga bínu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

25Rü yexguma wüxi ga wocaxacü Tupanacax yamaxgüguwena, rü chacherdóte ga Erína nayamugü ga gumá bucü.

26Rü ngĩma ga Ána rü ngĩgürügü nüxũ ga gumá chacherdóte: —Pa Corix, ¡choxũ nangechaxũ! Rü ngẽma nax aixcüma cumaxũxũrüxũ rü aixcüma nixĩ nax choma chixĩxũ ga yema nge ga ũpa cupexewa Tupanaxũ chacaaxũ chorü yumüxẽwa.

27Rü nüxũ chacaaxũ nax choxna namuaxũcax ya daa chaune, rü nüma rü marü choxũ nangãxũ ga yema naxcax íchacaxaxũ.

28Rü ngẽmacax i ñuxma rü nua cuxũtawa chanaga ya daa chaune nax Tupanana chayamuxũcax. Rü ñuxma nax namaxũxũgu ya daa chaune rü Tupanaarü tá nixĩ = =ngĩgürügü. Rü ñuxũchi ga nüma ga Erí rü ñaxtüanegu nayangücuchi rü Cori ya Tupanaxũ nicuaxüxũ.

## 1 Chamué 2

### Ánaarü yumüxẽ

1Rü ñaãcü iyumüxẽ ga Ána: —Pa Corix, rü poraãcü cumaxã chataãxẽ erü choxna cunamu ya chaune. Rü ñuxma rü choxṹ natauxcha nax chanangãxũgaxũ i ngẽma choxũ cugüexũ erü cuma choxũ curüngũxẽxẽ. Rü ngẽmacax chataãẽxũchi.

2Rü tataxuma ya texé ya cuxrüxũ üünexe, Pa Corix. Rü tataxuma ya texé cuxrüxũ duũxũgüna dauxe, Pa Torü Tupanax. Rü nataxuma i taxacü i cuxũ rüporamaexũ.

3Rü tama name i texé tügü ticuaxüxũ i ngẽxguma tidexagu rü tama name i tügü ítarüta, erü Cori ya Tupana ya Guxũxũma Cuáxcü rü nanangugü i guxũma i ngẽma naxüxũ i wüxichigü i duũxũ.

4Tupana rü nagu nabügü ya norü würagü i ngẽma poraexũ, natürü pora tüxna naxã ya yíxema turaexe.

5Guxemagü noxri õna tüxṹ íyaxügüxe rü ñuxma rü íxraxũ i õnacax tügü itanã. Natürü guxemagü noxri taiya ingegüxe rü ñuxma rü marü tama


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tataiyae. Ngẽma nge i taguma ãxacücü rü ñu̱xma rü marü 7 e̱xpü̱xcüna ixíraxacü. Natürü ngẽma muxacüchirécü rü ñu̱xma rü marü ingexacü.

6Rü nüma ya Cori ya Tupana rü duũ̃xũ̃güna nanayaxu i maxũ̃ rü ngẽxgumarüxũ̃ tá nüxna nanaxã. Rü wüxi i naxmaxũ̃gu nayaxúcuchi rü ngẽmawa wenaxarü ínanadaxẽxẽ.

7Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tüxũ̃ nangearü ngẽmaxũ̃xã̱xẽxẽ rü ngẽxgumarüxũ̃ ta tüxũ̃ namuarü ngẽmaxũ̃xã̱xẽxẽ. Rü guxchaxũ̃ taxca̱x ínangu̱xẽxẽ rü ngẽxgumarüxũ̃ ta guxchaxũ̃wa tüxũ̃ ínanguxuchixẽxẽ.

8Tupana rü tümaarü guxchaxũ̃wa tüxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ ya yíxema ngearü diẽruã̱xgüxe. Rü guxchirepáũ̃wa tüxũ̃ ínayaxuchi ya yíxema diẽruca̱x caxaxũ̃wa̱xegüxe rü ãẽ̱xgacüxũ̃ tüxũ̃ nixĩxẽxẽ nax ngẽmaãcü tachigaxũ̃ i yatügütanüwa tarütoxũ̃ca̱x rü ãẽ̱xgacütanüwa tangexmaxũ̃ca̱x. Erü Cori ya Tupana nixĩ i norü yora i ngẽma nagu naxúnagüxũ̃ i ñoma i naane, yerü nüma nixĩ ga nagu naxúnagüãxũ̃.

9Tupana rü tüxna nadau ya yíxema naga ĩnüexe natürü ngẽma tama naga ĩnüexũ̃ rü ẽanexũ̃gu nayue. Erü taxúema nüxũ̃ tacua̱x nax tümaarü poramaxãtama tügü tamaxẽ̃ẽxũ̃.

10Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá nanadai i norü uanügü. Rü daxũguxũ̃ i naanewa tá naxca̱x ne nanamu ya tagaxũ̃ ga duruanexũ̃. Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá nüxna naca i norü maxũ̃chiga i guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü i ñoma i naanewa maxẽxũ̃. Rü tá pora nüxna naxã ya yimá ãẽ̱xgacü ya nüma nüxũ̃ naxunetacü, rü tá yexeraãcü nayaporachigüxẽxẽ ==ngĩgürügü.

11Rü ñu̱xũchi nüma ga Ercaná rü naxacüã̱xgü rü naxma̱xgümaxã napataca̱x nawoegu ga ĩane ga Ramáwa. Natürü nüma ga gumá nane ga bucü rü yexma chacherdóte ga Eríxũ̃tagu narüxã̱ũ̱x nax yéma Cori ya Tupanaaxú̃ napuracüxũ̃ca̱x.

### Erí nanegüarü chixexũ̃gü

12Rü yema Erí nanegü rü poraãcüma chixexũ̃gu namaxẽ rü tama Cori ya Tupanaxũ̃ nacua̱xgüchaũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

13-14Rü nacüma nixĩ ga yema chacherdótegü rü yexguma texé Tupanacax yamaxgu ga wüxi ga naxũna rü nüma ga chacherdóte rü yéma nanamu ga wüxi ga norü ngũxẽẽruxũ namaxã ga wüxi ga tacü ga cuyera ga ãchatacü. Rü yexguma ínamuxrayane ga yema namachi rü yema chacherdótearü ngũxẽẽruxũ rü gumá panera ga namachi nawa muxracügu nanamax ga gumá cuyera ga ãchatacü. Rü guxũma ga yema namachi ga panerawa ínacuixũxũ namaxã ga gumá cuyera ga ãchatacü rü chacherdótecax nixĩ. Rü yemaacü tümamaxã nixĩgü ga guxãma ga Iraétanüxũ ga Chilówa tümaarü ãmare ngegüxe.

15Rü ñuxũchi naxũpa ga nax tayagugüxũ ga chíxũ ga ãmarearü guruũwa rü yéma nangu ga chacherdótearü ngũxẽẽruxũ rü ñanagürü tüxũ ga guxema tümaarü ãmare íguxchaxũxe: —¡Choxna tanaxã i namachi nax chacherdóteaxṹ chayaguxũcax! Erü taxũtáma cuxṹ nanayaxu i ngẽma namachi i marü muxraxũ, rü ngẽma ngãxũ nixĩ i nanaxwaxexũ ==ñanagürü.

16Rü ngẽxguma tanangãxũgügu ya duũxẽgü nax chíxũíra tigugüxũ rü ñuxũchi ngẽmawena rü name nax nüma i chacherdótearü ngũxẽẽruxũ nayauxãxũ i ngẽma nanaxwaxexũ i namachi, rü nüma ga chacherdótearü ngũxẽẽruxũ rü tüxũ nangãxũ rü ñanagürü: —Tama nixĩ. Rü chanaxwaxe nax ñuxmatama choxna cunaxãxũ, rü ngẽxguma taxũtáma choxna cunaxãxgu rü tá cuxna chanapuama ==ñanagürü.

17Rü yemaacü naxãũcümaxũchi ga yema chixexũ ga yema chacherdótearü ngũxẽẽruũgü üxũ Cori ya Tupanapexewa, yerü nagu nidauxcüraxũgü ga yema ãmaregü ga nüma ga Cori ya Tupanaarü ixĩxũ.

### Chamuéxũ nayaxu ga Cori ya Tupana

18Rü nüma ga gumá bucü ga Chamué rü niyachigü rü Cori ya Tupanaaxṹ napuracü. Rü naxchiru rü chacherdótegüchirurüxũ nixĩ nax línuchinaxcax yixĩxũ.

19Rü wüxichigü ga taunecügu ga yexguma norü mama tümatemaxã gumá Tupanapatawa taxĩĩxũgu nax Tupanacax yéma tanangegüxũcax ga tümaarü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ãmaregü, rü Chamuécax rü ta yéma tanangeexũ ga wüxi ga naxchiru ga nüxũ taxüxũ.

20Rü nüma ga gumá chacherdóte ga Erí rü Ercanámaxã rü naxmaxmaxã mexũ naxuegu rü ñanagürü: —Nüma ya Cori ya Tupana rü tá cuxũ nanaxütanü namaxã nax cuxũ nax yaxãxacüchigüxũcax i ñaa nge natanü ya yimá ngĩne ya Corina namuãcü ==ñanagürü. Rü yemawena ga Ercaná rü Ána rü napatacax nawoegu.

21Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Ánaxũ narüngũxẽxẽ rü yemacax iyaxãxacüchigü. Rü yemaacü tomaepüxwa nangu ga ngĩne rü taxre ga ngĩxacü. Rü yoxni ga gumá ngĩne ga Chamué rü Tupanapexewa niyachigü.

22Rü nüma ga gumá chacherdóte ga Erí rü marü poraãcü nayaxüchi. Natürü nüxũ nacuaxama ga yema chixexũ ga nanegü Iraétanüxũtanüwa ixügüxũ, rü ñuxãcü yema ngexũgü ga Tupanapataarü ücuchicawa puracüexũmaxã nax namaxẽxũ.

23Rü yemacax nanegüxũ ñanagürü: —Guxũma i duũxũgü rü chomaxã nüxũ nixugügü nax ñuxãcü chixexũ pexügüxũ rü chixri pemaxẽxũ. ¿Rü tüxcüũ ngẽmaãcü pemaxẽ?

24Rü dücax, Pa Chaunegüx, rü nachixexüchima nixĩ i ngẽma ore i Tupanaarü duũxũgü nüxũ nixugügüxũ i pechiga.

25Rü ngẽxguma wüxi i duũxũ rü to i duũxũmaxã chixexũ uxgux rü nangẽxma i norü mexẽẽruxũ. Natürü ngẽxguma wüxi i duũxũ Tupanapexewa chixexũ uxgux ¿rü texé tá tanamexẽxẽ i ngẽma? ==ñanagürü. Natürü ga nümagü ga nanegü rü tama naga naxĩnüechaũ, yerü ga Tupana rü marü namaxã nanaxuegu ga nax nadaiaxũ.

26Rü yoxni ga nüma ga gumá ngextüxücü ga Chamué rü niyachigü. Rü Cori ya Tupana rü poraãcü namaxã nataãxẽ, rü duũxũgü rü ta namaxã nataãẽgü.

27Rü yexgumaũcüxü rü Eríxũtagu nanaxũane ga wüxi ga orearü uruxũ rü ñanagürü nüxũ: —Cori ya Tupana rü nüxũ nixu rü ñanagürü: “Yexguma curü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

o̲xigü Equítuanewa yexmagügu rü Faraóũarü puracütanüxũ̃ yaxĩgügu rü choma rü meama curü o̲xigümaxã nüxũ̃ chixu i chorü ore.

28Ñu̲xũchi natanüwa ga guxũ̃ma ga Iraétanüxũ̃ rü chanade ga curü o̲xigü nax chorü chacherdótegü yixĩgüxũ̃ca̲x rü chorü ãmarearü guruũ̃wa yagugüãxũ̃ca̲x i ãmaregü rü cha̲u̲xca̲x yagugüãxũ̃ca̲x ga pumarate̲xe rü chope̲xewa nagu yacu̲xgüxũ̃ca̲x i chacherdótechiru. Rü yexgumarüxũ̃ ta rü guxũ̃ma ga ãmaregü ga Iraétanüxũ̃ cha̲u̲xca̲x ígugüxũ̃wa rü curü o̲xigüna chanaxã ga yema nüxna üxũ̃.

29¿Tu̲xcüũ̃ chixri namaxã ipecua̲x i ngẽma ãmaregü i cha̲u̲xca̲x pedaixũ̃ rü cha̲u̲xca̲x ípeguxũ̃ rü ngẽma togü i ãmaregü i choma chamuxũ̃ nax choxna naxãgüxũ̃ i duũ̃xũ̃gü? ¿Tu̲xcüũ̃ natanüwa i guxũ̃ma i ngẽma ãmaregü i chorü duũ̃xũ̃gü i Iraétanüxũ̃ choxna ãgüxũ̃ rü cunegünaama cunaxã i ngẽma ãmaregü i rümemaegüxũ̃ rü ngẽmamaxã cuyangüexẽxẽ i cunegü?

30Rü choma ya Cori i Iraétanüxũ̃arü Tupana rü marü ũpa nüxũ̃ chixu rü cuma rü cutanüxũ̃ rü guxũ̃gutáma choxũ̃́ pepuracüe. Natürü i ñu̲xma rü ngẽma chixexũ̃ i cunegü ügüxũ̃gagu rü chanaxuegu rü tagutáma chanangexrü i ngẽma ñu̲xma ngupetüxũ̃. Erü tüxũ̃ chicua̲xũ̃xũ̃ ya yíxema choxũ̃ icua̲xüxũ̃güxe rü yíxema choxũ̃ oexe rü choma rü tá tüxũ̃ chaxãneexẽxẽ.

31Marü ningaica i ngẽma ngunexũ̃ i nagu tá chayanaxoxẽẽxũ̃ i curü pora rü yema pora ga curü o̲xigüna chaxãxũ̃. Rü taxuxũ̃táma i cutanüxũ̃ tá narüyae.

32Rü cuma rü tá cungechaũ̃ rü quixãũxãchi i ngẽxguma nüxũ̃ cuda̲u̲xgu i ngẽma mexũ̃ i Iraétanüxũ̃tanũ̃wa chaxüxũ̃. Rü taxuxũ̃táma i cutanüxũ̃ tá narüyae.

33Rü chorü ãmarearü guruũ̃arü ngaicamana tá íchayaxüxẽxẽ i ñuxre i cutanüxũ̃ nax nümagü poraãcü yaxãũãchiexũ̃ca̲x rü ngúxũ̃ yangegüxũ̃ca̲x. Rü guxũ̃táma i ngẽma togü i cutanüxũ̃ rü tá nadai.

34Rü wüxi i curü cua̲xruxũ̃ tá nixĩ i ngẽma taxre i cune i Oní rü Fineéxũ̃ ngupetüxũ̃, erü ngẽma taxre rü ngẽmatama i ngunexũ̃gu tá nayue.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

35Rü ngẽmawena i choma rü tá chayanguxuchixẽxẽ ya wüxi ya chacherdóte ya aixcüma chauga ĩnücü ya choma chanaxwa̱xexũ̃ãcüma puracücü rü naxücü i chorü ngúchaũ̃. Rü choma rü tá guxũ̃gutáma nüxũ̃ charüngũ̃xẽxẽ nax yamuxũ̃ca̱x i nataagü. Rü tá chanamu ya yimá chacherdóte nax guxũ̃gutáma yimá choma nüxũ̃ chaxunetacü ya ãe̱xgacüxũ̃ nangũ̃xẽẽxũ̃.

36Rü ña̱xũchi guxũ̃ma i cutanüxũ̃ i íyaxügüxũ̃ rü maxẽxũ̃ rü yimá chacherdótepe̱xegu tá nayacaxápü̱xügü, rü tá wüxitachinü i diẽruca̱x rü wüxichipe̱xe i paũca̱x ínacagü. Rü tá ñanagürügü nüxũ̃, ‘¡Toxũ̃ rüngũ̃xẽxẽ rü toxna naxã i puracü natanüwa i ngẽma chacherdótegü nax toxú̱ nangẽxmaxũ̃ca̱x i torü õna!’ ñanagürügü tá” ==ñanagürü ga Tupana.

## 1 Chamué 3

### Tupana rü Chamuéxũ̃ naca

1Rü nüma ga ngextü̱xücü ga Chamué rü Cori ya Tupanaaxú̱ napuracü yema Erí namuxũ̃ãcüma. Rü yexguma ga Tupana rü ñuxguacürica texémaxã nidexa. Rü ñuxguacürica texéca̱x nanango̱xẽxẽ ga ẽxũguxũ̃.

2Rü nüma ga Erí rü marü naya rü yemaca̱x marü nixoxetüchigü rü tama mea ta̱xacüxũ̃ nadau. Rü wüxi ga chütaxũ̃gu rü norü ucapuwa ínape ga Tupanapatawa.

3Rü nüma ga Chamué rü Tupanapatagu nape yema baú ga Tupanaarü mugü nawa yexmaxũ̃xũ̃taguama. Rü yema norü omü ga yema nachica ga üünexũ̃ rü nanaiecha.

4Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Chamuéxũ̃ naca rü ñanagürü: —Pa Chamuéx ==ñanagürü. Rü nüma ga Chamué rü nanangãxũ̃: —Daxe chixĩ ==ñanagürü.

5Rü ña̱xũchi Erí íyexmaxũ̃wa naña, rü ñanagürü: —Daxe chixĩ rü nua changexma. ¿Rü ta̱xacüca̱x cha̱u̱xca̱x cuca? ==ñanagürü. Rü nüma ga Erí rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Taguma nixĩ i cuxca̱x chacaxũ̃. ¡Ẽcü nataegu rü yape! ==ñanagürü. Rü yexguma ga nüma ga Chamué rü nataegu rü nayape.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[6]Natürü nüma ga Cori ya Tupana rü wenaxarü Chamuéna naca rü ñanagürü: —Pa Chamuéx ==ñanagürü. Rü nüma ga Chamué rü ínarüwa̱x, rü Erí íyexmaxũ̃wa naña rü ñanagürü: —Daxe chixĩ rü nua changexma. ¿Ta̱xacücа̱x cha̱u̱xca̱x cuca? ==ñanagürü. Rü nüma ga Erí rü nanangãxũ̃ga rü ñanagürü: —Taguma nixĩ i cuxca̱x chacaxũ̃, Pa Chaunex. ¡Ẽcü nataegu rü yape! ==ñanagürü.

[7]Rü nüma ga Chamué rü tauxta Cori ya Tupanaxũ̃ nacua̱x yerü taguma namaxã nidexa.

[8]Natürü nüma ga Cori ya Tupana rü norü tomaepü̱xcüna Chamuéna naca. Rü nüma ga Chamué rü ínarüda rü Eríxũ̃tawa naña rü ñanagürü: —Daxe chixĩ, rü nua changexma. ¿Rü ta̱xacücа̱x cha̱u̱xca̱x cuca? ==ñanagürü. Rü nüma ga Erí rü nüxũ̃ nicua̱xãchi ga Cori ya Tupana nax yixĩxũ̃ ga gumá Chamuéna cacü.

[9]Rü nüma ga Erí rü Chamuéxũ̃ ñanagürü: —¡Ẽcü, yape! Rü ngẽxguma Cori ya Tupana wena cuxna caxgux ¡rü nangãxũ̃ rü ñacuxũ̃ tá: “Idexa rü yimá curü duũ̃ rü nüxũ̃ naxĩnü nixĩ”, ñacuxũ̃ tá! ==ñanagürü. Rü yexguma nüma ga Chamué rü nataegu rü nayape.

[10]Rü yemawena rü yéma nangu ga nüma ga Cori ya Tupana. Rü yexma nachi rü wenaxarü Chamuéna naca yema noxri nüxna nacagurüũ̃tama, rü ñanagürü: —Pa Chamuéx, Pa Chamuéx ==ñanagürü. Rü nüma ga Chamué rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —¡Idexa! Rü cuxũ̃ chaxĩnü nixĩ i choma nax curü puracütanüxũ̃ chixĩxũ̃ ==ñanagürü.

[11]Rü nüma ga Cori ya Tupana rü ñanagürü nüxũ̃: —Ñu̱xma rü Iraéanecüã̱xgütanüwa tá chanaxü i ta̱xacü i guxãtáma nüxũ̃ ĩnüexũ̃ rü tá namaxã tangu̱xmachi̱xẽ.

[12]Rü ngẽma ngunexũ̃gu rü taxũtáma chanangupetüxẽxẽ i guxũ̃ma ga yema Erímaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ ga nanegüchiga.

[13]Yerü marü namaxã nüxũ̃ chixuchire̱x rü poxcu i taguma guxũ̃gu tá chanapoxcue i ngẽma nanegü naxca̱x i ngẽma chixexũ̃ i nüma marü nüxũ̃


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nacuáxũ̃. Yerü ga nanegü rü chixexũ̃ chomaxã nixugüxe rü nüma rü tama nüxna nachogü naxca̱x ga yema chixexũ̃ ga naxügüxũ̃.

14Rü ngẽmaca̱x i ñu̱xma rü Erí nanegümaxã chanaxuegu nax taxũtáma nüxṹ nüxũ̃ icharüngümaxũ̃ i norü chixexũ̃gü woo naxũ̃nagü cha̱u̱xca̱x ínaguxgu rüẽ̱xna ãmaregü choxna naxãgügu = =ñanagürü ga Tupana.

15Rü yemawena ga Chamué rü nape ñu̱xmata moxũ̃ãcü yangune. Rü yexguma ínadaxgu rü nayawãxnagü ga Tupanapataarü ĩã̱xgü. Natürü nüma ga Chamué rü namuũ̃ ga Erímaxã nüxũ̃ nax yaxuxũ̃ ga yema ore ga Tupana namaxã nüxũ̃ ixuxũ̃.

16Natürü nüma ga Erí rü Chamuéca̱x naca rü ñanagürü nüxũ̃: —Pa Chaunex, Pa Chamuéx = =ñanagürü. Rü nüma ga Chamué nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Daxe chixĩ = =ñanagürü.

17Rü nüma ga Erí rü Chamuéna naca rü ñanagürü: —¿Ñuxũ ñaxũ̃ yixĩxũ̃ cuxũ̃ ya Cori ya Tupana? ¡Rü guxũ̃xũ̃táma chomaxã quixu, rü taxuxũ̃táma iquicu̱x! ¡Rü Tupana poraãcü cuxũ̃ poxcux ega taxũtáma guxũ̃ i ngẽma cumaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃xũ̃ chomaxã quixuxgu! = =ñanagürü.

18Rü nüma ga Chamué rü guxũ̃xũ̃ma Erímaxã nixu rü taxuxũ̃ma inicu̱x. Rü nüma ga Erí rü naba̱i̱xãchi rü ñanagürü: —Nüma nixĩ i Cori ya Tupana yixĩxũ̃. ¡Ẽcü naxü i ngẽma naxca̱x rümemaexũ̃! = =ñanagürü.

19Rü nüma ga Chamué rü niyachigü. Rü Cori ya Tupana rü nüxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ. Rü guxũ̃ma ga norü uneta ga Chamuémaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃ rü nayanguxẽxẽ.

20Rü Dáũ̃wa inaxügü, rü ñu̱xmata Bechébawa nangu rü guxũ̃ma ga Iraéanecüã̱x nüxũ̃ nacua̱xgü nax aixcüma Tupanaarü orearü uruxũ̃ yixĩxũ̃ ga Chamué.

21Rü nüma ga Cori ya Tupana rü wenaxarü Chamuéca̱x nügü nango̱xẽxẽ nawa ga guma Tupanapata ga Chilówa yexmane, yerü yéma nixĩ ga Tupana Chamuémaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃ ga norü ore.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

## 1 Chamué 4

### Firitéugü rü nachixũanewa nanangegü ga yema baú ga Tupanaarü mugü nawa yexmaxũ

[1]Rü nüma ga Chamué rü guxũma ga Iraéanecüãxgümaxã nüxũ nixu ga yema Tupanaarü ore. Rü yexgumaũcüxü rü nüma ga Firitéugü rü nügü nanutaquexe nax Iraéanecüãxgümaxã nügü nadaixũcax. Rü yemacax ga nüma ga Iraéanecüãxgüarü churaragü rü naxcax nichoxũ nax nügü namaxã nadaixũcax. Rü ĩane ga Ebéũ-échexũtawa nangugü, rü yexma nügü ninu. Rü nüma ga Firitéugüarü churaragü rü ĩane ga Aféxwa nayexmagü.

[2]Rü nüma ga Firitéugü rü nügü ninu nax Iraéanecüãxgümaxã nügü nadaixũcax. Rü yexguma nügü nadaixgu, rü nüma ga Firitéugü rü Iraéanecüãxgüxũ narüporamaegü. Rü yema nügü ínadaixũwa nanadai ga 4,000 ga norü churaragü.

[3]Rü yexguma yema ínapegüxũcax nawoeguxgu ga Iraéanecüãxgüarü churaragü rü yema Iraéanearü ãẽxgacügü rü ñanagürügü nügümaxã: —¿Tüxcüũ i ñuxma ya Tupana i Firitéugüxũ naxüchicaxũ nax tüxũ naporamaegüxũcax? ¡Rü ngĩxã Chilówa taxĩ rü tayayaxu i ngẽma baú i Cori ya Tupanaarü mugü nawa ngẽxmaxũ nax ngẽmaãcü i nüma rü tatanüwa nangẽxmaxũcax rü tüxũ ínapoxũxũcax nüxna i ngẽma tórü uanügü! ==ñanagürügü.

[4]Rü yemacax ga Iraéanecüãxgü rü ñuxre ga churaragü Chilówa namugü. Rü yéma nayayauxgü ga yema baú ga nawa nayexmaxũ ga norü mugü ga Cori ya Tupana ya Guxũétüwa Ngẽxmacü. Rü Oní rü Fineéx ga yema taxre ga Erí nanegü rü yema baú ga Cori ya Tupanaarü mugü nawa yexmaxũxũta nixĩxũtanü.

[5]Rü yexguma yema Iraéanearü churaragü ípegüxũwa nanguxgu ga yema baú ga Tupanaarü mugüchixũ, rü nüma ga Iraétanüxũ rü taãẽmaxã poraãcü aita naxüe ñuxmata waixũmügu yaxũgagü.

[6-7]Rü yexguma yemaxũ naxĩnüegu ga Firitéugü rü nügüna nacagüe rü ñanagürügü: —¿Taxacücax ínicuxcu i ngẽma Iraétanüxũ i ínapegüxũwa?


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

= =ñanagürügü. Natürü yexguma yema Firitéugü nüxũ cuaxgügu nax yema Iraétanüxũ ínapegüxũwa nangegüãxũ ga yema baú ga Tupanaarü mugü nagu nuxũ rü namuũe. Rü ñanagürügü: —Tupana rü ngẽma Iraétanüxũ ínapegüxũwa nangu. ¿Rü taxacü tá tüxũ nangupetü i ñuxmax erü tagumachirex ngẽmaãcü nangupetü?

8Rü ñuxmax rü poraãcüxüchi ãũcümaxũwa tangexmagü. ¿Rü texé tá naxmexwa tüxũ ítapoxũ ya yimá Tupana ya poraxüchicü? Yerü gumátama Tupana nixĩ ga ínachianexũwa Equítucüãxgüxũ poxcucü namaxã ga naguxũraũxũ ga guxchaxũgü.

9Pa Firitéugüarü Churaragüx, ¡taxű ipemuũexũ rü perümaãchitanüxũ! ¡Rü guxũ i perü poramaxã namaxã pegü pedai i ngẽma Iraétanüxũ nax ngẽmaãcü tama norü puracütanüxũxũ pexũ yaxĩgüxẽxẽxũcax yema nümagü rü tórü puracütanüxũ yaxĩgügurüxũ! = =ñanagürügü.

10Rü yexguma ga yema Firitéugü rü Iraéanecüãxgücax ínayaxüãchi rü nügü nadai. Rü nüma ga Iraéanecüãxgü rü nixü, rü yema ínapegüxũwa nabuxmü. Rü nayue ga muxũma ga Iraéanecüãxgüarü churaragü, rü 30,000 wa nangu.

11Rü yexgumarüxũ ta nanapugü ga yema baú ga Tupanaarü mugü nawa yexmaxũ, rü nanadai ga Oní rü Fineéx ga yema taxre ga Erí nanegü.

12Natürü wüxi ga churara ga Bẽyamíũtanüxũ rü niña ga yema nügü ínadaixũwa, rü yematama ngunexũgu Chilówa nangu. Rü norü ngechaũmaxã nügü nayarügáutechiru, rü nügü nabuxeru, rü yemaacü ínangu.

13Rü yexguma yéma nanguxgu ga yema churara rü nüma ga Erí rü ĩãxũtawa narüto nawa ga yema norü tochicaxũ. Rü namagu ínadawenü yerü naxcax naxoegaãẽ ga yema baú ga Tupanaarü mugü nawa yexmaxũ. Rü yema yatü rü guma ĩanegu naxücu rü nüxũ nixu ga yema ngupetüxũ. Rü yexgumatama ga guxũma ga duũxũgü rü inanaxügüe ga poraãcü nax naxauxexũ.

14Rü yemaxũ naxĩnügu ga Erí rü ínaca rü ñanagürü: —¿Taxacüchiga nixĩ i ngẽma nax íyacuxcuxũ? = =ñanagürü. Rü nüma ga yema churara rü nañuxãẽ ga Erímaxã nüxũ nax yanaxuxũ ga yema ngupetüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Rü nüma ga Erí rü nüxṹ nayexma ga 98 ga taunecü rü marü natauxetüxüchi ga yexguma.

16Rü nüma ga churara rü ñanagürü: —Ñu̱xmatama íchangu i ngẽma togü ítada̱ixũ̃wa nax ne chañaxũ̃. Rü ñu̱xmatama chiña i nawa i ngẽma dai ==ñanagürü. Rü nüma ga Erí rü nüxna naca rü ñanagürü: —¿Ta̱xacü nangupetü, Pa Chaunex? ==ñanagürü.

17Rü nüma ga yema churara rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Nüma i Iraéanecüã̱xgü rü Firitéutanüxũ̃cha̱xwa nibuxmü rü ñu̱xũchi muxẽma ya tatanüxũ̃ tüxũ̃ nadai. Rü ngẽmatanügu nayue ya yimá taxre ya cune ya Oní rü Fineéx, rü ngẽma baú i Tupanaarü mugü nawa ngẽxmaxũ̃ rü Firitéugü nanapugü ==ñanagürü.

18Rü yexguma yema orearü ngeruxũ̃ nüxũ̃ ixuxgu nax napuxũ̃ ga yema baú ga Tupanaarü mugüchixũ̃, rü nüma ga Erí rü norü tochicaxũ̃wa ínawa̱x rü ĩã̱xũ̃tagu nangu. Rü yema nax nayaxüchixũ̃ rü yangu̱xũ̃, rü yemaca̱x nibüyenaxã ga yexguma nanguxgu, rü yexma nayu. Rü nüma ga Erí rü 40 ga taunecü nixĩ ga Iraéanecüã̱xgümaxã inacuáxũ̃.

19Rü yexguma ga guxema Erí nanea̱x ga Fineéx naxma̱x rü ixãxãcü rü marü ngĩrü ngunexũ̃wa nanguxchaũ̃ ga nax naxíxraxacüxũ̃. Natürü yexguma nüxũ̃ naxĩnügu nax Firitéugü napugüxũ̃ ga yema baú ga Tupanaarü mugüchixũ̃, rü ngĩ̱xtü ga Erí rü ngĩte ga Fineéx rü marü nayuexũ̃, rü yemaarü ngechaũ̃maxã yexeraãcü poraãcü inguxneca rü ixíraxacü.

20Rü yexguma yema ngĩxũ̃ rüngũ̃xẽẽgüxũ̃ ngĩxũ̃ daugügu ga nax nayuégaxũ̃, rü ñanagürügü ngĩxũ̃: —¡Taxṹ i cumuũ̃xũ̃! Erü marü naxíxra i wüxi i cune ==ñanagürügü. Natürü ga ngĩma rü tama inangãxũ̃ rü tama naga ixĩnü.

21-22Rü Icabúgu inaxüéga ga yema ngĩne rü ngĩgürügü: —Tupana rü marü tüxna nixũgachi erü marü nataxuma i ngẽma baú i Tupanaarü mugüchixũ̃ i nua Iraéanewa ==ngĩgürügü. Rü yema ngĩgürügü yerü marü nanapugü ga Tupanaarü mugüchixũ̃ rü marü nayue ga ngĩ̱xtü rü ngĩte.

## 1 Chamué 5


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

### Firitéugüanewa nayexma ga baú ga Tupanaarü mugüchixũ̃

[1]Rü yexguma marü yapugüãgu ga yema baú ga Tupanaarü mugüchixũ̃, rü nüma ga Firitéugü rü ĩane ga Ebéũ̃-échewa nanayauxgü rü norü ĩane ga Adúxwa nanangegü.

[2]Rü ñu̱xũchi norü tupana ga Dagóũ̃patagu nayaxṹcuchigü. Rü Dagóũ̃chicünạ̄xãxũ̃tagu nanaxṹgü.

[3]Rü moxũ̃ãcü ga yexguma ínangugügu ga yema Adúxcüạ̄x, rü Dagóũ̃chicünạ̄xãxũ̃ inayangaugü ga ñaxtüanegumare nguxũ̃ napẹ̄xegu ga yema baú ga Tupanaarü mugü nawa yexmaxũ̃. Rü yexguma ga yema duũ̃xũ̃gü rü nanayauxgü ga yema Dagóũ̃chicünạ̄xã rü wena nachicagu nanachixẽ̃gü.

[4]Natürü yexguma moxũ̃ãcü pạ̄xmama yéma naxĩxgu ga yema Adúxcüạ̄x, rü nüxũ̃ inayangaugü ga Dagóũ̃chicünạ̄xã ga wenaxarü ñaxtüanegu ümarexũ̃ napẹ̄xegu ga yema baú ga Tupanaarü mugü nawa yexmaxũ̃. Rü ga naeru rü gumá taxre ga naxmẹ̄x rü nabüũ̃ rü ĩã̄xgu nayanumare. Rü yema naxũ̃nerica nixĩ ga mexũ̃.

[5]Rü ngẽmacạ̄x nixĩ i woo i ñu̱xma i ngẽma Dagóũ̃arü chacherdótegü rü ngẽxguma yima Dagóũ̃pata ya Adúxwa ngẽxmanegu nachocuxgu rü tama ngẽma mürapewa i ĩã̄xwa itoxexũ̃wa nangagüxũ̃.

[6]Natürü nüma ga Cori ya Tupana rü poraãcü nanapoxcue rü nanamuũ̃exẽxẽ ga yema duũ̃xũ̃gü ga Adúxcüạ̄x. Rü yema duũ̃xũ̃gü ga yema naanegu pegüxũ̃ rü taixnamaxã nayadạ̄xaweexẽxẽ.

[7]Rü yemaxũ̃ nadaugügu ga yema duũ̃xũ̃gü ga Adúxcüạ̄x rü ñanagürügü: —Ngẽma baú ya Iraéanecüạ̄xgüarü Tupanaarü ixĩxũ̃ rü tama tanaxwạ̄xe i tatanüwa nax nangẽxmaxũ̃ erü ngẽmagagu nixĩ i ngẽma Tupana rü taxcạ̄x rü tórü tupana i Dagóũ̃cạ̄x rü poraãcü guxchaxũ̃ ínanguxẽ̃exũ̃ ==ñanagürügü.

[8]Rü yemacạ̄x ga yema Asdóxcüạ̄x rü guxũ̃ma ga Firitéugüarü ãẹ̄xgacügücạ̄x nangema nax namaxã nangutaquẹ̄xegüxũ̃cạ̄x. Rü nüxna nacagüe rü ñanagürügü: —¿Tạ̄xacü tá namaxã ixügüxũ̃ i ngẽma baú i ngẽma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Iraéanecüãxgüarü Tupanaarü mugüchixũ? ==ñanagürügü. Rü yema ãẽxgacügü rü nanangãxũ rü ñanagürügü: —¡Ẽcü ĩane ya Gáxwa penangegü! ==ñaxũmaxã nanangãxũgü. Rü nüma ga yema Firitéugü rü guma ĩanewa nanangegü.

9Natürü yexguma marü yéma nangegüãguwena, rü nüma ga Cori ya Tupana rü yema ĩanecüãxgüxũ nayaxĩxãchiãẽxẽẽgü yerü taixnamaxã nayadaxaweexẽxẽ ga guxũma ga duũxũgü ga ibuxũ rü iyaxũ.

10Rü yexguma ga nüma ga Firitéugü rü ĩane ga Ecróũwaama nanangegü ga yema baú ga Tupanaarü mugüchixũ. Natürü yexguma Ecróũwa nanguxgu ga yema baú, rü yema duũxũgü ga Ecróũcüãxgü rü nixaixcha rü ñanagürügü: —¿Tüxcüũ nua penange i ngẽma Iraéanecüãxgüarü Tupanaarü mugüchixũ nax toxũ nadaixũcax ya guxãma? ==ñanagürügü.

11Rü guma ĩanewa rü guxũma ga duũxũgü rü nanaxĩxãchiãẽgü, yerü Tupana rü poraãcü nanapoxcue. Rü yemacax ga yema ĩanecüãxgü rü guxũma ga Firitéugüarü ãẽxgacügücax nangema rü ñanagürügü nüxũ: —¡Nua torü ĩanewa ípenangexechi i ngẽma baú i Iraéanecüãxgüarü Tupanaarü mugüchixũ, rü nachixũanecaxtama penataeguxẽxẽ nax tama toxũ nadaixũcax i guxãma i tomax! ==ñanagürügü.

12Rü guma ĩanecüãx rü poraãcü naxauxe ñũxmata dauxũguxũ i naanewa nangu ga norü axu, yerü yema tama yuexũ rü guxũwama nataixnaxũnegü.

## 1 Chamué 6

### Firitéugü rü nanatáeguxẽxẽgü ga yema baú ga Tupanaarü mugüchixũ

1Rü yema baú ga Tupanaarü mugüchixũ rü 7 ga tauemacü Firitéugüarü naanewa nayexma.

2Rü nüma ga Firitéugü rü nanangutaqueexexẽxẽ ga norü chacherdótegü rü yuüxũgü nax yemagüna nacagüexũcax, rü ñanagürügü: —¿Taxacü tá namaxã taxüxũ i ngẽma Iraéanecüãxgüarü Tupanaarü mugüchixũ? ¡Tomaxã nüxũ pixu nax ñuxãcü tá wena nachixũanecax tanatáeguxẽẽxũ! ==ñanagürügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[3]Rü nüma ga yema chacherdótegü rü yuüxũgü rü nanangãxũgü, rü ñanagürügü: —Ngẽxguma penatáeguxẽẽgu i ngẽma baú i Iraéanecüa̱xgüarü Tupanaarü mugüchixũ, rü ¡taxũtáma ngẽmaãcümare penatáeguxẽxẽ! Rü name nixĩ nax nüxna penaxãxũ i wüxi i ãmare nax ngẽmaãcü Iraéanecüa̱xgüarü Tupanaxũ namaxã perüngüxmüxẽẽxũ. Rü ngẽxguma i pema rü tá pexca̱x nitaanegü, rü tá nüxũ picua̱xãchitanü nax ngẽmagagu yixĩxũ ya Tupana i pexũ yada̱xaweexẽẽxũ = =ñanagürügü.

[4]Rü nüma ga duũxũgü rü yema chacherdótegüna rü yuüxũgüna nacagüe, rü ñanagürügü nüxũ: —¿Ta̱xacü tá nixĩ i nüxna taxãmarexũ nax namaxã tanangüxmüxẽẽxũca̱x? = =ñanagürügü. Rü nümagü ga chacherdótegü rü yuüxũgü nanangãxũgü rü ñanagürügü: —Penaxwa̱xe i penaxü i 5 i naxchicüna̱xãgü i úirunaxca̱x i nataixnapü̱xügüraxũxũ. Rü ngẽma naxchicüna̱xãgü rü ngẽma 5 i perü ãẽ̱xgacügüẽ̱xpü̱x tá nixĩ i penaxüxũ. Rü ñu̱xũchi 5 i ũ̃cachicüna̱xã i úirunaxca̱x tá pexü. Erü ngẽma taixnagümaxã nixĩ ya Tupana i pexũ yada̱xaweexẽẽxũ, rü ũ̃cagümaxã nixĩ i guxchaxũ pexna naxãxũ i guxãma i pemax rü perü ãẽ̱xgacügü.

[5]Rü ngẽmaca̱x name nixĩ i ípenaxüxũ i ngẽma taixnachicüna̱xãgü rü naxchicüna̱xãgü i ngẽma ũ̃cagü i guxchaxũ pexna ãxũ i perü ĩanewa. ¡Rü nüxũ picua̱xüxũ ya yimá Iraéanecüa̱xgüarü Tupana! Rü bexmana ngẽmaãcü tá nüxũ narüchau nax pexũ yada̱xaweexẽẽxũ, rü pexũ napoxcuexũ i pemax rü perü tupanagü rü perü naane.

[6]¿Rü tü̱xcüũ̃ pegü ípenataiãchiarü maxũa̱xgü narüxũ ga yema Equítuanecüa̱xgü rü norü ãẽ̱xgacü ga Faraóũ? Yerü yexguma Tupana düxwa guxchaxũ naxca̱x ínguxẽẽguxicatama nixĩ ga Iraétanüxũxũ yange̱xgüxũ.

[7]¡Rü ngexwacaxũ̃ne ya peweẽ̃ ya ãchicúne pexü̱x! ¡Rü yimá peweẽ̃ rü taxre i woca i ãxacüxũ rü taguma ũ̃paacü ñuxgu ta̱xacü itúgüxũ̃wa peyanga̱xcuchi! Natürü ngẽma naxacügü ¡rü naxpüũ̃gu namaxã penguxũ nax tama naéwe nangegüxũca̱x!

[8]¡Rü ñu̱xũchi yimá peweũ̃gu peyaxú̱e i ngẽma baú i Cori ya Tupanaarü mugü nawa ngẽxmaxũ! ¡Rü ngẽma baúcüwagu peyaxüechiũ̃ i ngẽma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

naxchicünaxãgü i úirunaxcax ixĩgüxũ i norü Tupanaarü ngüxmüxẽxẽruxũ ixĩxũ! ¡Rü ngẽmawena rü peyangexgü i ngẽma wocagü nax nüma ínanaxwaxexũwa naxĩxũcax namaxã i ngẽma baú!

9Rü pema rü mea tá penangugü rü ngextáama naxĩ i ngẽma wocagü namaxã i ngẽma baú. Rü ngẽxguma Iraéanecüãxgüarü naanewaama naxĩxgu i Bex-cheméwaama, rü ngẽmawa tá nüxũ tacuax nax yimá Iraéanecüãxgüarü Tupana yixĩxũ i taxcax ínanguxẽẽxũ i ngẽma daxaweane. Natürü ngẽxguma tama ngémaama naxĩxgu rü ngẽmawa tá nüxũ tacuax nax tama Iraéanecüãxgüarü Tupana yixĩxũ ga tüxũ poxcucü rü woetama ngẽma taxcax ínangumare ==ñanagürügü.

10Rü yemaacü nanaxügü ga yema yatügü. Rü taxre ga woca ga íxãxacüxũ niyauxgü rü tümapúũgu tüxũ nawocu ga guxema naxacügü. Rü yemawena ga yema wocagü rü guma naweũwa nayangacuchigü.

11Rü ñuxũchi gumá naweĩgu nayaxüegü ga yema baú ga Cori ya Tupanaarü mugü nawa yexmaxũ. Rü yexma nayaxüechixũgü ta ga yema ũcachicünaxãgü ga úirunaxcax, rü yema taixnachicünaxãgü.

12Rü yemawena ga yema wocagü rü ĩane ga Bex-cheméwa nadaxũ ga namagu naxĩ, rü nixáietanü, rü wexgu naxĩ rü taxuwama ínachocu. Rü nüma ga Firitéugüarü ãẽxgacügü rü naweama nixĩxũtanü ñuxmata Bex-cheméarü üyeanewa nangugü.

13Rü yema duũxũgü ga Bex-chemécüãxgü ga naanegüwa tríguarü buxuwa puracüexũ, rü yexguma nüxũ nadaugügu ga yema baú ga Cori ya Tupanaarü mugü nawa yexmaxũ, rü poraãcü nataãẽgü.

14Rü yexguma Yochuéarü naanewa nanguxgu ga Bex-cheméwa, rü yéma nayachaxãchi. Rü yéma nayexma ga wüxi ga nuta ga tacü. Rü nüma ga Bex-chemécüãxgü ga duũxũgü rü nagu napogüe ga gumá naweĩ rü üxüxũ nayaxĩxẽẽgü. Rü ga yema wocagü rü Tupanacax nanadai rü ínanagu.

15Rü nümagü ga Lebítanüxũ rü marü ínanaxüegü ga yema baú ga Tupanaarü mugüchixũ rü yema caicháũ ga nawa nayexmagüxũ ga yema


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ũcachicünaxãgü, rü yema úirupüxügü ga nataixnapüxügüraxũxũ. Rü gumá nuta ga tacüétügu nananugü. Rü yema ngunexũgu ga yema Bex-chemécüãxgü rü Cori ya Tupanacax ínanagu ga naxũnagü rü muxũma ga togü ga norü ãmaregü.

16Rü nüma ga yema 5 ga ãẽxgacügü ga Firitéugü rü yáxũwa nüxũ narüdaunü. Rü yexguma marü nüxũ nadaugügu ga marü Iraéanecüãxgümexẽwa nax nanguxũ ga yema baú, rü yemawena rü Ecróũcax nawoegu ga yematama ngunexũgu.

17Rü yema 5 ga taixnachicünaxãgü ga úirunaxcax ga Firitéugü Cori ya Tupanana naxuaxũgüxũ norü ngüxmüxẽẽruxũ, rü yema rü guma ĩanegü ga Adúx, rü Gácha, rü Acharóũ, rü Gáx, rü Ecróũarü ãmaregü nixĩ.

18Rü yema ũcachicünaxãgü ga úirunaxcax rü naexpüx nixĩ ga guma Firitéugüarü ĩanegü ga meama ípoxegugüne ga yema 5 ga ãẽxgacügü namaxã icuaxgüne. Rü naétü namaxã nangau ga guma ĩanexacügü ga tama ípoxegugüne. Rü yimá nuta ya tacü ga naétügu naxṹnagüãcü ga yema baú ga Tupanaarü mugüchixũ, rü ñuxma rü ta ngéma nangẽxma nawa i ngẽma Yochuéarü naane i ĩane ya Bex-chemẽwa yexmaxũ.

19Natürü nüma ga Cori ya Tupana rü nanadai ga ñuxre ga duũxũgü ga Bex-chemécüãxgü yerü yema Tupanaarü mugüchixũ ga baúgu nadaucu. Rü 70 ga yatügü nixĩ ga yuexũ. Rü nüma ga yema ĩanecüãxgü rü poraãcüxüchima naxauxe naxcax ga yema duũxũgü ga Cori ya Tupana natanüwa daixũ.

20Rü yemacax ga nüma ga Bex-chemécüãxgü rü ñanagürügü: —¿Texé tame nax Cori ya Tupana ya üünecüpexewa tangexmaxũ? ¿Rü ngextá tá ínamuxũ i ngẽma baú i ñuxmax? ==ñanagürügü.

21Rü yemacax ĩane ga Quiriáx-yearíũarü duũxũgücax yéma namugagü rü ñanagürügü: —Ngẽma Firitéugü rü marü nanatáeguxẽẽgü i ngẽma baú i Cori ya Tupanaarü mugüchixũ. Rü ngẽmacax name i nua pexĩ rü peyayaxu ==ñanagürügü.

## 1 Chamué 7


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Rü nüma ga Quiriáx-yearíũcüg̱xgü rü ĩane ga Bex-chemẽwa nayayauxgü ga yema baú ga Cori ya Tupanaarü mugüchixũ. Rü norü ĩanewa nanangegü rü nayaxű́cuchigü napatagu ga Abinadá ga wüxi ga mg̱xpű́negu ãchiũ̃cü. Rü Tupanana nanaxuaxũ̃gü ga Abinadá nane ga Ereachá nax nüxna nadauxũ̃cg̱x.

### Chamué rü Iraéanecüg̱xgümaxã inacug̱x

[2]Rü 20 ga taunecü ningu ga yema Tupanaarü mugüchixũ̃ ga ĩane ga Quiriáx-yearíũ̃wa nax nayexmaxũ̃. Rü guxũ̃ma ga Iraéanecüg̱xgü rü poraãcü nangechaũ̃gü rü Cori ya Tupanacg̱x nawoegu.

[3]Rü yemacg̱x nüma ga Chamué rü guxũ̃ma ga yema Iraéanecüg̱xgüxũ̃ ñanagürü: —Ngẽxguma pema rü aixcüma Cori ya Tupanacg̱x pewoegu̱xgux, rü name nixĩ i ípenawogü i guxũ̃ma i ngẽma togü i nachixũ̃anegüarü tupananetagü, rü ngẽma tupananeta i Ataréchicüng̱xãgü. Rü penaxwg̱xegü i Cori ya Tupanaxũ̃xicatama picug̱xüũ̃gü. Rü ngẽxguma ngẽmaãcü penaxũ̱xgux, rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá pexũ̃ ínanguxũ̃xẽxẽ naxmẹ̱xwa i ngẽma Firitéugü = =ñanagürü.

[4]Rü nüma ga Iraéanecüg̱xgü rü ínanawogü ga naguxũ̃raxũ̃ãcü üxũ̃ ga Baáchicüng̱xãgü rü Ataréchicüng̱xãgü. Rü Cori ya Tupanaxũ̃xicatama nicug̱xüũ̃gü.

[5]Rü yemawena ga Chamué rü Iraéanecüg̱xgüxũ̃ ñanagürü: —¡Ĩane ya Mispágu penangutaqueẹ̱xexẽxẽ i guxũ̃ma i Iraéanecüg̱xgü! Rü ngéma tá nixĩ i peétüwa nüxna chachogüxũ̃ ya Cori ya Tupana = =ñanagürü.

[6]Rü nüma ga Iraéanecüg̱xgü rü Mispágu nangutaqueẹ̱xegü. Rü yéma puchuwa dexá ta nayauxũ̃gü, rü Cori ya Tupanapẹ̱xegu nanabagü norü ãmareruxũ̃. Rü yema ga ngunexũ̃gu rü naxauree rü tama nachibüe. Rü guxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü rü nüxũ̃ nixugüe nax chixexũ̃ naxügüxũ̃ ga Tupanapẹ̱xewa. Rü yéma Mispáwa nixĩ ga Chamué ga inaxügüãxũ̃ ga Iraéanecüg̱xgümaxã inacuáxũ̃.

[7]Yexguma yema Firitéugü nüxũ̃ cug̱xgügu nax Mispágu nangutaqueẹ̱xegüxũ̃ ga Iraétanüxũ̃, rü nüma ga yema Firitéugüarü ãẹ̃xgacügü rü naxcg̱x inaxĩãchi. Rü yemaxũ̃ nacug̱xgügu ga Iraétanüxũ̃ rü namuũ̃e.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]Rü Chamuéxũ̃ ñanagürügü: —¡Taxű́ i nüxũ̃ curüchauxũ̃ nax tórü Cori ya Tupanamaxã quidexaxũ̃ nax naxme̱xwa tüxũ̃ ínanguxüxẽẽxüca̱x i ngẽma Firitéugü! ==ñanagürügü.

[9]Rü nüma ga Chamué rü wüxi ga carnéruxacü tüxũ̃ nima̱x rü guxema Cori ga Tupanaca̱x tüxũ̃ nigu. Rü ñu̱xũchi Cori ya Tupanana naca nax Iraétanüxüxũ̃ nangüxẽẽxüca̱x. Rü nümax ga Cori ya Tupana rü Chamuéxũ̃ nangãxũ̃.

[10]Yexguma Chamué íyaguyane ga yema ãmare rü ningaicagü ga Firitéugü nax Iraétanüxüxũ̃ yadaixüca̱x. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü wüxi ga tacü ga ãẽmacü nayawã̱ĩxẽxẽ. Rü Firitéugüxũ̃ namaxã ínabaixgü, rü yemaacü narüporamaegü ga Iraétanüxũ̃.

[11]Rü yexgumatama ga yema Iraétanüxũ̃ rü Mispáwa inaxĩãchi. Rü Firitéugüwe nangegü ñu̱xmata Bex-cáxarü tuãchigu nayadaix.

[12]Yemawena ga Chamué rü wüxi ga nuta nayaxu, rü ĩane ga Mispá rü ĩane ga Chéüarü ngãxũ̃gu nanaxű́ ga gumá nuta. Rü Ebéü̃-échegu nanaxüéga. Rü ñu̱xũchi ñanagürü: —Nüma ya Cori ya Tupana rü ñu̱xmarüta taguma nüxũ̃ narüchau nax tüxũ̃ nangüxẽẽxũ̃ ==ñanagürü.

[13]Rü nüma ga Iraétanüxũ̃ rü Firitéugüxũ̃ narüporamae, rü taguma wena Iraétanüxüarü naanewa ínayaxüãchi. Rü yexguma namaxũ̃gu ga Chamué rü Cori ya Tupana rü Firitéugümaxã narüxuanü.

[14]Guma ĩanegü ga Firitéugü puxũ̃ne nüxna ga Iraétanüxũ̃, rü Ecróũ̃wa inaxügü ñu̱xmata Gáxwa nangu. Rü gumagü rü wenaxarü Iraétanüxüarü nixĩ. Rü yemaacü ga Iraétanüxũ̃ rü wenaxarü nanayauxgü ga yema naane ga Firitéugü napugüxũ̃. Rü nümagü ga Iraétanüxũ̃ rü Amoréutanüxũ̃ rü nügümaxã narüngüxmü.

[15]Rü yexguma namaxũ̃gu ga Chamué rü guxũ̃ma ga Iraéanecüã̱xgümaxã inacua̱x.

[16]Rü guxcüma ga taunecügu rü ĩanegü ga Betéwa rü Guirigáwa rü Mispáwa naxũũxũ̃ nax yema Iraéanecüã̱xgüxũ̃ yanangũ̃xẽẽxüca̱x nax yamexẽẽãxüca̱x ga norü guxchaxũ̃gü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Rü ñu̱xũchi norü ĩane ga Ramáca̱x nataeguĩxũ̃, yerü yexma nixĩ ga naxãchiũ̃xũ̃. Rü yéma nixĩ ga Iraéanecüã̱xgümaxã inacuáxũ̃. Rü yexma nanaxü ga Cori ya Tupanaarü ãmarearü guruxũ̃ ga nawa naxũ̃nagü ínaguxũ̃.

## 1 Chamué 8

### Iraéanecüã̱xgü rü nanaxwa̱xegü i ãẽ̱xgacü i réi

1Rü yexguma marü naya̱xgu ga Chamué, rü nanegüxũ̃ naxuneta nax Iraéanecüã̱xgümaxã inacua̱xgüxũca̱x.

2Rü guma nüxíraũ̃cü ga nane rü Yoégu naxãéga. Rü guma norü taxre ga nane rü Abíagu naxãéga. Rü ĩane ga Bechébawa nixĩ ga ãẽ̱xgacü yixĩgüxũ̃.

3Natürü tama nanatürüxũ̃ nixĩgü, yerü norü yemaxũ̃güguama narüxĩnüe. Rü yexguma ta̱xacürü guxchaxũ̃ namexẽẽgügu rü nanayauxtanügü, rü tama nawüxigu i norü ngũ̃xẽxẽ i guxãmaxã.

4Rü yemaca̱x ga Iraéanecüã̱xgüarü ãẽ̱xgacügü rü nügümaxã nangutaque̱xegü, rü ĩane ga Ramáwa naxĩ nax Chamuéxũ̃ íyadaugüxũca̱x.

5Rü Chamuéxũ̃ ñanagürügü: —Cuma rü marü cuya, rü cunegü rü tama curüxũ̃ mea tomaxã inacua̱x. Rü ngẽmaca̱x ¡nüxũ̃ naxuneta i wüxi i torü ãẽ̱xgacü i réi nax tomaxã inacuáxũca̱x ngẽxgumarüxũ̃ i ngẽma togü i nachixũ̃anegü i nüxṹ nangẽxmaxũ̃ i norü ãẽ̱xgacü i réi! ==ñanagürügü.

6Rü yexguma ga nüma ga Chamué rü tama namaxã nataãxẽ yerü yema duũ̃xũ̃gü rü nanaxwa̱xegü nax nüxṹ nangẽxmaxũ̃ ya wüxi ya ãẽ̱xgacü ya réi nax namaxã inacuáxũ̃ca̱x. Rü yemaca̱x norü yumüxẽwa Cori ya Tupanamaxã nüxũ̃ nixu.

7Natürü nüma ga Cori ya Tupana rü Chamuéxũ̃ nangãxũ̃ga rü ñanagürü: —¡Ẽcü, naxü i ngẽma cuxna naxca̱x nacagüxũ̃! Erü tama cuxũ̃ nixĩ i naxõõ̱xgüxũ̃, rü choxũ̃waxi nixĩ, erü tama nanaxwa̱xegü i norü ãẽ̱xgacü nax chixĩxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]Rü yexguma Equítuanewa íchanguxũ̃xẽ̃xgucürüwa chomaxã naxügüxũ̃ rü ngẽmatama nixĩ i ñu̱xma cumaxã naxügüxũ̃. Yerü choxna nixĩgachi nax tupananetagüxũ̃mare yacua̱xüũ̃güxũ̃ca̱x

[9]¡Ẽcü naxú̃ i ngẽma naxca̱x ínacagüxũ̃! ¡Natürü mea namaxã nüxũ̃ ixu i ngẽma duũ̃xũ̃gü i ta̱xacü tá nixĩ i natanüwa naxca̱x ínacaxũ̃ i ngẽma ãẽ̱xgacü i réi i namaxã icuáxũ̃! = =ñanagürü ga Tupana.

[10]Rü nüma ga Chamué rü yema duũ̃xũ̃gü ga norü réica̱x ícagüxũ̃maxã nüxũ̃ nixu ga yema ore ga Cori ya Tupana nüxũ̃ ixuxũ̃.

[11]Rü ñanagürü nüxũ̃: —Ngẽxguma penaxwa̱xegu nax pexú̃ nangẽxmaxũ̃ i perü réi, rü ñaãcü tá nixĩ i pemaxã inacuáxũ̃ i ngẽma ãẽ̱xgacü. Rü tümaca̱x tá naca ya penegü nax churaragü tixĩgüxũ̃ca̱x, rü toguegü rü churaragü i naweũ̃ ya dairuũ̃maxã icua̱xgüxũ̃ nax tixĩgüxũ̃ca̱x, rü toguxegü rü cowarugü i dairuũ̃maxã icua̱xgüxũ̃ nax tixĩgüxũ̃ca̱x, rü toguxegü rü churaragü i noxrütama dauruũ̃gü nax tixĩgüxũ̃ca̱x.

[12]Rü ngẽxgumarüxũ̃ tá ta tüxũ̃ naxuneta ya toguxegü nax 1,000 i churaragüarü ãẽ̱xgacü nax tixĩgüxũ̃ca̱x, rü toguxegü nax 50 i churaragüarü ãẽ̱xgacü nax tixĩgüxũ̃ca̱x. Rü ñuxre i pemax, rü tá norü naanearü aimüanewa pexũ̃ napuracüe, rü toguxe rü tá norü nanetüarü buxgüwa pexũ̃ napuracüexẽxẽ, rü toguxe rü tá naxnegüarü üwa pexũ̃ napuracüexẽxẽ, rü toguxe rü tá naweũ̃ ya dairuũ̃arü üwa pexũ̃ napuracüexẽxẽ.

[13]Rü tá tüxũ̃ nade ya pexacügü nax norü pumaraarü üruxũ̃ tixĩgüxũ̃ca̱x rü norü üwemüruxũ̃ tixĩgüxũ̃ca̱x, rü norü paũarü üruxũ̃ tixĩgüxũ̃ca̱x.

[14]Rü nügüxú̃ tá nanayaxu i ngẽma naanegü i rümemaegüxũ̃, rü ngẽma rümemaegüxũ̃ i perü úbanecügũ̃ rü oribunecügü, rü ñu̱xũchi ngẽma norü ngũ̃xẽẽruũ̃güna tá nanana.

[15]Rü ngẽma 10 wetaxũ̃ i perü triguwa rü perü úbawa, rü ngẽma ãẽ̱xgacü tá pexna nanayaxu i wüxiwetaxũ̃, rü ñu̱xũchi ngẽma norü ngũ̃xẽẽruũ̃güna tá nanana.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16Rü ngẽxgumarüxũ̃ tá ta pexna nanapuxũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i pexṹ puracüexũ̃ rü yíxema pexũ̃taxũ̃gü. Rü ngẽma rümemaexũ̃ i perü woca i puracüruũ̃gü, rü búrugü, rü tá pexna nanade nax nügüxṹ napuracüexẽẽãxũ̃ca̱x.

17Rü ngẽma 10 i perü carnérugüwa rü tá pexna nanayaxu i wüxi nax noxrüxũ̃ yixĩxũ̃ca̱x. Rü pema tátama nixĩ i ñu̱xũchi nüxṹ pepuracüexũ̃.

18Rü ngẽma ngunexũ̃gu i namaxã pechixeãẽgügu i ngẽma ãẽ̱xgacü i ñu̱xmax naxca̱x ípeca̱xaxũ̃, rü nüma ya Cori ya Tupana rü marü taxũ̃táma pexũ̃ narüngũ̃xẽxẽ ==ñanagürü ga Chamué.

19-20Natürü nüma ga yema duũ̃xũ̃gü, rü tama inarüxĩnüechaũ̃ ga yema Chamué namaxã nüxũ̃ ixuxũ̃. Rü ñanagürügüama: —Nüetama, rü tanaxwa̱xegü i toxṹ nangẽxma i wüxi i ãẽ̱xgacü i réi nax ngẽma togü i nachixũ̃anerüxũ̃ tixĩgüxũ̃ca̱x. Rü nüma tá nixĩ i tórü ãẽ̱xgacü yixĩxũ̃, rü tá tomaxã inacuáxũ̃ ega ngẽxguma togümaxã togü tadaixgux ==ñanagürügüama.

21Rü yexguma yema duũ̃xũ̃gügaxũ̃ naxĩnüguwena ga Chamué, rü Cori ya Tupanamaxã nüxũ̃ nixu ga yema duũ̃xũ̃güga.

22Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Chamuéxũ̃ nangaxũ̃ rü ñanagürü: —¡Naxü i ngẽma naxca̱x ínacagüxũ̃ rü nüxũ̃ naxuneta i wüxi i norü ãẽ̱xgacü i réi! ==ñanagürü. Rü yexguma nüma ga Chamué rü yema Iraéanecüã̱xgüxũ̃ namu nax norü ĩanegüca̱x nawoeguxũ̃.

## 1 Chamué 9

### Chaú rü Chamuéxũ̃tawa nangu

1Rü Bẽyamíũ̃tanüxũ̃wa nayexma ga wüxi ga yatü ga Chíxgu ãégacü. Rü nüma rü Abié nane nixĩ rü Cherótaxa nixĩ. Rü guxema toguxe ga norü o̱xi rü Becoráx ga Afía nane tixĩ. Rü nüma ga Chíx rü wüxi ga yatü ga guxãma nüxũ̃ ngechaũ̃cü nixĩ.

2Rü nüma rü nüxṹ nayexma ga wüxi ga nane ga ngextü̱xücü ga guxũ̃wama mexẽchicü ga Chaúgu ãégacü. Rü guxũ̃ma ga yatüxũ̃ ga Iraéanecüã̱xgüarü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yexera namexẽchi, rü norü máchanewa rü taxúema nüxũ̈ tangupetü ga naãtüwa.

3Rü wüxi ga ngunexũ̈gu rü Chíxarü búrugü rü inarütauxe. Rü yemac̲ax nane ga Chaúxũ̈ ñanagürü: —¡Cugü namexẽxẽ rü naxc̲ax yadau i ngẽma búrugü! ¡Rü wüxi i tórü duũ̈xũ̈maxã íixãmücü! ==ñanagürü.

4Rü nüma ga Chaú rü inaxũãchi. Rü Efraíũ̈arü naanearü máxpü̲xanexũ̈wa nixüpetü, rü ñu̲xũchi Charicháanewa rü ta naxüpetü, natürü tama nüxũ̈ inayangau ga norü búrugü. Rü yexgumarüxũ̈ ta Chaaríũ̈anewa rü Bẽyamíũ̈anewa naxüpetü, natürü yéma rü ta taxuxũ̈ma inayangau.

5Rü yexguma Chúxarü naanewa nanguxgu, rü nüma ga Chaú rü yema norü duũ̈xũ̈ ga íyaxümücüxũ̈xũ̈ ñanagürü: —¡Ngĩxã tawoegu! Rü Ñuxcü ya chorü papa rü ngẽma búrugüc̲ax nax taxoegaãẽxũ̈arü yexera taxc̲ax taxoegaãxẽ ==ñanagürü.

6Rü nüma ga yema norü duũ̈xũ̈ rü nanangãxũ̈ rü ñanagürü: —Daa ĩanewa nangẽxma i wüxi i Tupanaarü orearü uruxũ̈ i guxãma nüxũ̈ ngechaũ̈güxũ̈, erü guxũ̈ma i nüxũ̈ yaxuxũ̈ rü ngẽmaãcü ningu. ¡Rü ngĩxã naxũ̈tawa taxĩ! Rü nüma tá tamaxã nüxũ̈ nixu nax ngextá nangẽxmagüxũ̈ i ngẽma búrugü ==ñanagürü.

7Natürü nüma ga Chaú rü nanangãxũ̈ rü ñanagürü: —¡Ngĩxã! ¿Natürü t̲axacü tá naxc̲ax ngéma tange i ngẽma yatü? Erü tórü onaxchiũ̈wa rü nataxuma i paũ íyaxüxũ̈. Rü taxuxũ̈ma tüxũ̈́ nangẽxma nax nüxna naxãxũ̈c̲ax ya yimá orearü uruxũ̈ ==ñanagürü.

8Natürü ga gumá norü duũ̈ rü nanangãxũ̈ rü ñanagürü: —Choxũ̈́ tangexma ya wüxi ya íxratachinüxe ya diẽru, rü yixema tá nüxna tüxũ̈ taxã ya yimá Tupanaarü orearü uruxũ̈ nax tamaxã nüxũ̈ yaxuxũ̈c̲ax i ngẽma nama ==ñanagürü.

9(Nũxcüma yexguma wüxi ga Iraétanüxũ̈ Tupanana caxchaũ̈gu rü ñanagürü: “¡Ngĩxã nüxna tayaca ya yimá Ẽxũ̈guxũ̈xũ̈ Cuácü!” ñanagürü. Rü nũxcüma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

rü “Ẽxũguxũxũ Cua̱xcümaxã nanaxugü”, natürü i ñu̱xma rü “Orearü Uruxũmaxã nanaxugü”.)

10Rü nüma ga Chaú rü ñanagürü: —Marü name. ¡Ngĩxã rü ngéma taxĩ! ==ñanagürü. Rü yexguma inaxĩãchi rü guma ĩane ga Tupanaarü orearü uruxũ nawa yexmanewa naxĩ.

11Rü yexguma marü yangaicagügu rü yexma namagu ngĩxũ nangaugü ga ñuxre ga pacü ga puchuwa dexáwa ĩcü. Rü yexguma ngĩxna nacagü rü ñanagürügü: —¿Nua inangexmaxũ ya yimá ẽxũguxũxũ cuácü? ==ñanagürügü.

12Rü yexguma ga ngĩmagü rü inangãxũgü rü ngĩgürügügü: —Ngẽmáacüx. ¡Rü pepaxaãẽgü nax ngéma pexĩxũ! Rü ñomatama i ngunexũ daa ĩanewa nangu erü ñu̱xmax rü ngutaque̱xechicawa tá Tupanaca̱x nayagu i ngẽma ãmare.

13Rü ngẽxguma nawa pengugügu ya yima ĩane ¡rü paxa naxca̱x peda̱u̱x naxũpa nax ngutaque̱xechicawa naxũxũ naxca̱x i ngẽma õna! Rü ngẽma duũxũgü rü taxũtáma nachibüe ñu̱xmata nüma ngéma nanguxgu. Erü nüma tá namaxã nayumüxẽ i ngẽma Tupanaarü ãmare i yagugüxũ. Rü ngẽmawena tá nixĩ i nachibüexũ i ngẽma duũxũgü i nüxna naxuxũ. ¡Rü ngẽmaca̱x paxãma ngéma pexĩ i ñu̱xmax! Rü tá ngẽxma nüxũ ipeyangau ==ngĩgürügügü.

14Rü yexguma ga Chaú rü yema namücümaxã guma ĩaneca̱x nixĩama. Rü yexguma guma ĩanewa nangugügu, rü nüma ga Chamué rü yéma ne naxũ ga ngutaque̱xechicawa nax naxũxũca̱x.

15-16Rü ĩneacü, naxũpa nax Chaú yéma nguxũ, rü Chamuémaxã nidexa ga Tupana rü ñanagürü: —Moxũ i ñaa tátama i oragu rü cuxca̱x tá nua chanamu i wüxi i yatü i Bẽyamíũarü naanewa ne ũxũ. Rü cuma rü tá chíxũmaxã cunabaeru i ngẽma yatü nax chorü duũxũgü i Iraécüa̱xgümaxã inacuáxũca̱x. Rü nüma tá nixĩ i Firitéugüme̱xẽwa ínanguxũxẽẽãxũ. Erü choxṹ nangechaũ̈tümüxũgü i chorü duũxũgü i ngẽxguma nüxũ chaxĩnügu i norü yumüxẽ i auxeãcüma chomaxã nüxũ yaxugüxũ ==ñanagürü ga Tupana.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[17]Rü yexguma Chaúxũ̃ nada̱u̱xgu ga Chamué, rü nüma ga Cori ya Tupana rü ñanagürü nüxũ̃: —Ngẽma nixĩ i ngẽma yatü i cumaxã nüxũ̃ chixuxũ̃, rü nüma tá nixĩ i chorü duũ̃xũ̃gümaxã inacuáxũ̃ = =ñanagürü.

[18]Rü yexguma guma ĩanearü ücuchicawa nayexmagügu, rü nüma ga Chaú rü Chamuéca̱x nixũ rü ñanagürü: —¡Tomaxã nüxũ̃ ixu rü ngextá nixĩ i napexũ̃ ya yimá Tupanaarü orearü uruxũ̃! = =ñanagürü.

[19]Rü nüma ga Chamué rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Choma nixĩ i orearü uruxũ̃ chixĩxũ̃. ¡Rü ngĩxã chowe rüxũ i ngutaque̱xechicawa, rü chauxũ̃tawa yachibü! Rü moxũ̃ pa̱xmama tá cumaxã nüxũ̃ chixu i guxũ̃ma i ngẽma choxna naxca̱x cuca̱a̱xũ̃, rü ñu̱xũchi tá cuxũ̃ íchimu.

[20]¡Rü taxṹ i naxca̱x cuxoegaãẽxũ̃ i ngẽma búrugü i tomaepü̱x i ngunexũ̃ marü iyarütauxexũ̃, erü marü nüxũ̃ inayangaugü! Rü naétü rü guxũ̃ma i Iraéanearü mexũ̃gü rü cuxme̱xwa rü cutanüxũ̃me̱xẽwa tá nangẽxma = =ñanagürü.

[21]Rü nüma ga Chaú rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Natürü i choma rü Bẽyamíũ̃tanüxũ̃ chixĩ, rü ngẽma totücumü rü guxũ̃ma i togü i Iraéanecüã̱xgütücumüxũ̃ narüxíxramae. Rü ñu̱xũchi ngẽma nügütanüxũ̃chigü i Bẽyamíũ̃tücumüwa ügüxũ̃, rü chautanüxũ̃ nixĩ i guxũ̃arü yexera rüxíxramaexũ̃. Rü ngẽmaca̱x ¿tü̱xcüũ̃ chomaxã nüxũ̃ quixu nax guxũ̃ma i Iraéanearü mexũ̃gü rü cho̱xme̱xwa tá nangẽxmaxũ̃? = =ñanagürü.

[22]Rü yemawena ga Chamué rü chibüchicawa nanagagü ga Chaú rü norü duũ̃xũ̃. Rü yema rümemaexũ̃ ga nachicawa nanatogüxẽxẽ natanüwa ga yema 30 ga duũ̃xũ̃gü ga nüxna naxuxũ̃.

[23]Rü nüma ga Chamué rü yema üwemüxũ̃xũ̃ namu nax Chaúna naxããxũ̃ca̱x ga yema rümemaexũ̃ ga namachi ga woetama naxca̱x ínaxüxüchixũ̃.

[24]Rü yexgumatama ga yema üwemüruxũ̃ rü wüxi ga naperema ga mexũ̃ne nayaxu rü Chaúpe̱xegu nayaxṹ. Rü nüma ga Chamué rü Chaúxũ̃ ñanagürü: —Ngẽma nixĩ i woetama cuxṹ́ íchaxṹxüchixũ̃. ¡Rü nayaxu rü nangõ̱x! Erü woetama cuxṹ́ íchanaxṹxüchi naxũ̃pa ga ñaa duũ̃xũ̃güna nax chaxuxũ̃


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

==ñanagürü. Rü nüma ga Chaú rü Chamuémaxã nachibü ga yema ngunexũgu.

25Rü yexguma marü yema nachicawa yanachoxũgu ga ĩanewa nax naxĩxũ, rü ĩpataarü daxũwa Chaúca̱x nanamexẽẽgü ga wüxi ga pechica.

26Rü nüma ga Chaú rü yexma nape. Rü moxũãcü nüma ga Chamué rü Chaúxũ naca ga ĩpataarü dauxnawa, rü ñanagürü nüxũ: —¡Írüda rü marü name nax íquixũxũ! ==ñanagürü. Rü nüma ga Chaú rü ínarüda. Rü yemawena rü ínachoxũ ga Chaú rü Chamué, rü namawa naxĩ.

27Rü yexguma marü guma ĩanewa ínachoxũgu, rü nüma ga Chamué rü Chaúxũ ñanagürü: —¡Ẽcü cugüpe̱xe yamu i ngẽma curü duũxũ, rü cuma rü paxaãchi nuxã rüxa̱ũ̱x! Erü cumaxã nüxũ chixuxchaũ i ngẽma ore ya Tupana chomaxã nüxũ ixuxũ ==ñanagürü.

## 1 Chamué 10

### Chamué rü chíxũmaxã Chaúxũ nabaeru nax Iraéanecüa̱xgüarü ãe̱xgacü yixĩxũca̱x

1Rü yexguma ga nüma ga Chamué rü wüxiwexũ ga chíxũ nayaxu, rü Chaúxũ namaxã nabaeru. Rü ñu̱xũchi nüxũ nachúxu rü ñanagürü nüxũ: —Cori ya Tupana cuxũ nayaxu i ñu̱xma nax norü duũxũgü i Iraéanecüa̱xgüarü ãe̱xgacü quixĩxũca̱x. Rü cuma tá namaxã icucua̱x rü norü uanügü i nüxũ íchomaeguãchixũme̱xẽwa tá ícunanguxũxẽxẽ. Rü ngẽma cua̱xruũgü i nawa tá nüxũ cucuáxũ nax aixcüma Cori ya Tupana cuxũ unetaxũ nax norü duũxũgü i Iraéanecüa̱xgüarü ãe̱xgacü nax quixĩxũ, rü ñaagü tá nixĩ.

2Rü ñu̱xma nax choxna íquixũxũ rü Bẽyamíũanewa i ĩane i Chéchawa tá nüxũ icuyangau i taxre i yatügü i Raquéchique̱xearü ngaicamagu chigüxũ. Rü nümagü rü tá cumaxã nüxũ nixugü rü ñanagürügü tá: “Ngẽma búrugü i naxca̱x cudauxũ rü marü nüxũ inayangaugü. Rü cunatü rü marü tama naxca̱x taxoegaãxẽ i ngẽma búrugü, natürü cuxca̱x nixĩ i taxoegaãẽxũ i ñu̱xmax, erü nagu tarüxĩnü nax ñuxãcü tá cuxũ itayangauxũ”, ñanagürügü tá cumaxã.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[3]Rü ngéma nax cuxüpetüxũ̃ rü ngẽxguma Tabóxarü castaña íngẽxmaxũ̃wa cunguxgu, rü ngẽxma tá cuxũ̃ nangaugü i tomaepu̱x ya yatü i ĩane i Betéwa ĩxũ̃ nax Tupanaxũ̃ yanacua̱xüũ̃güxũ̃ca̱x. Rü ngẽma wüxi rü tomaepu̱x i chíbu niga, rü ngẽma to rü tomaepu̱x i paũ ninge, rü ngẽma to rü wüxipüxũ̃ ya bínu ninge.

[4]Rü nümagü rü tá cuxũ̃ narümoxẽgü, rü tá cumaxã nangau i taxre i paũ. Rü name nixĩ i nüxú̱ cunayaxu.

[5]Rü ngẽmawena rü tá Guibeá ya Tupanaarü Ma̱xpú̱negu ãéganewa cungu i Firitéugüarü dauxũ̃taechica íngẽxmaxũ̃wa. Rü ngẽxguma yima ĩanegu cuxücuxgux, rü ngẽxma tá nüxũ̃ cungau i ñuxre i Tupanaarü orearü uruũ̃gü i Tupanaãxẽ ya Üünecü namaxã icuáxũ̃ i Tupanaarü cua̱xüũ̃wa ne ĩxũ̃. Rü ngẽmape̱xegu tá naxĩ i duũ̃xũ̃gü i paxetatanüxũ̃ i norü árpamaxã, rü árpaxacümaxã, rü paũ̃derumaxã rü wowerumaxã.

[6]Rü ngẽxguma tátama cuxna nangu i Tupanaãxẽ ya Üünecü, rü tá cumaxã inacua̱x naxrüxũ̃ i ngẽma togü i Tupanaarü orearü uruũ̃gü. Rü tá Tupanaarü oremaxã quidexa rü to i ĩnü tá cuxú̱ nangẽxma.

[7]Rü ngẽxguma ngẽma cuxna nguxgu ¡rü naxü i ngẽma cuxca̱x mexũ̃! Erü Tupana tá cuxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ.

[8]¡Rü yoxni Guirigáwa naxũ! Erü ngéma tá cumaxã changutaque̱xe nax ngéma Cori ya Tupanaca̱x naxũ̃na íchayaguxũ̃ca̱x, rü ãmaregü nüxna chayanaxũ̃ca̱x nax nangüxmüxũ̃ca̱x. ¡Rü 7 i ngunexũ̃ ngéma choxũ̃ nanguxẽxẽ ñu̱xmatáta ngéma changu! Rü ngéma tá nixĩ i cumaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ nax ta̱xacü tá cuxüxũ̃ ==ñanagürü.

[9]Rü nüma ga Chaú rü Chamuéxũ̃ narümoxẽ nax íyaxũxũ̃ca̱x. Rü yemawena rü Tupana rü ngexwaca̱xũ̃xũ̃ ga ĩnü nüxna naxã. Rü guxũ̃ma ga yema ore ga Chamué namaxã nüxũ̃ ixuxũ̃, rü ningu ga yema ngunexũ̃gutama.

[10]Rü yexguma Chaú rü yema norü duũ̃xũ̃maxã Guibeáwa nangugügu, rü nüxũ̃ nadaugü ga yema orearü uruũ̃gü ga yexma nügü namaxã nangauxũ̃. Rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tupanaãxẽ rü Chaúna nangu, rü nüma rü ta inanaxügü ga Tupanaarü oremaxã nax yadexaxũ̃.

[11]Natürü ga guxũma ga yema duũ̃xũ̃gü ga ũ̃paacü Chaúxũ̃ cua̱xgüxũ̃, rü yexguma nüxũ̃ nadaugügu nax Tupanaãxẽ yadexaxẽẽxũ̃ natanüwa ga orearü uruũ̃gü, rü nügüna nacagüe rü ñanarügügü: —¿Ta̱xacü nüxũ̃ nangupetü ya Chíx nane? ¿Ẽ̱xna Chaú rü ta wüxi i orearü uruxũ̃ nixĩ? ==ñanagürügü.

[12]Rü wüxi ga yéma yexmaxũ̃ rü ñanagürü: —¿Texé tixĩ ya nanatü i ngẽmagü? ==ñanagürü. Rü ngéma ne naxũ i ngẽma ore i ñaxũ̃: “¿Chaú rü tá ẽ̱xna wüxi i orearü uruxũ̃ nixĩ?” ñaxũ̃.

[13]Rü yexguma Chaúna iyachü̱xüxãchigu ga Tupanaãxẽ ga yadexaxẽẽxũ̃, rü nüma ga Chaú rü nawa nangu ga guma ma̱xpṹne ga Tupanaarü cua̱xüxũ̃chica.

[14]Rü nanepü rü nüxna naca rü ñanagürü: —¿Ngextá nixĩ ga pexĩxũ̃? ==ñanagürü. Rü nüma ga Chaú rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Naxca̱x tayadaugü ga yema búrugü. Natürü yexguma tama nüxũ̃ itayangaugügu rü Chamuéxũ̃tawa ítayadaugü ==ñanagürü.

[15]Rü nüma ga nanepü rü nüxna nacaama rü ñanagürü: —¿Rü ñuxũ ñaxũ̃ pexũ̃ ga Chamué? ¡Rü mea chomaxã nüxũ̃ ixu! ==ñanagürü.

[16]Rü nüma ga Chaú rü nanepüxũ̃ nangãxũ̃ rü ñanagürü: —Meama tomaxã nüxũ̃ nixu ga marü nüxũ̃ nax iyangaugüxũ̃ ga búrugü ==ñanagürü. Natürü tama nüxũ̃ nixu ga Chamué nax chíxũ̃maxã nabaeruxũ̃ nax Iraéanecüa̱xgüarü ãẽ̱xgacü i réi yixĩxũ̃ca̱x.

[17]Rü yemawena ga Chamué rü Iraéanecüa̱xgüca̱x nangema nax Mispáwa naxĩxũ̃ca̱x rü yéma Cori ya Tupanaxũ̃ yanacua̱xüügüxũ̃ca̱x.

[18]Rü yexguma yéma nangugügu rü nüma ga Chamué rü yema Iraéanecüa̱xgüxũ̃ ñanagürü: —Nüma ya Cori ya tórü Tupana rü ñanagürü: “Choma nixĩ ga Equítuanewa pexũ̃ íchagaxũ̃xũ̃, Pa Iraéanecüa̱xgüx. Rü choma nixĩ ga naxme̱xwa pexũ̃ íchanguxũ̃xẽẽxũ̃ ga yema Equítuanecüa̱xgü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

rü guxũma ga yema togü ga ãẽxgacügü ga pexũ chixeãẽgüxũ”, ñanagürü ga Cori ya tórü Tupana.

19Natürü i ñu̱xma i pemax rü nüxũ pexo ya yimá perü Tupana ga guxũma ga perü guxchaxũgüwa rü perü ĩxãchiãẽgüwa pexũ ínguxũxẽẽcü. Rü ñu̱xma nax nüxũ pexoxũ ya perü Tupana, rü ngẽmaca̱x wüxi i perü ãẽxgacü i réica̱x ípeca nax pemaxã inacuáxũca̱x. Rü ngẽmaca̱x i ñu̱xma rü chanaxwa̱xe i Cori ya Tupanapẽxewa ípengugü ya wüxitücumüchigü rü tügütanüxũchigü ==ñanagürü ga Chamué.

20Rü yemawena ga nüma ga Chamué rü guxũma ga Iraéanecüã̱xgütücumüca̱x naca nax naxũtagu nangutaquẽxegüxũca̱x nax naxca̱x nadaugüxũca̱x ga ngexũrüüxũtücumüwa tá ne naxũxũ ga norü ãẽxgacü. Rü Bẽyamíũtücumügu nangu.

21Rü yexguma ga Chamué rü Bẽyamíũtücumüca̱x naca nax naxũtawa naxĩxũca̱x, rü yema Bẽyamíũtücumüwa rü Matítanüxũgu nangu. Rü yematanüwa rü Chaú ga gumá Chíx nane ixĩcügu nangu nax Iraéanecüã̱xgüarü ãẽxgacü yixĩxũ. Natürü yexguma naxca̱x nadaugügu ga Chaú, rü tama nüxũ inayangaugü.

22Rü yemaca̱x wenaxarü Cori ya Tupanana nacagüe ga nüxũ nax nacua̱xgüxũca̱x rü aixcüma nayexma ga Chaú. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nüxũ nixu ga yéma nax nayexmaxũ, rü Iraéanecüã̱xgüarü yemaxũtanügu nax yacúxũ.

23Rü yexgumatama naxca̱x nayadaugü rü nayagagü ga yema íyacúxũwa. Rü nüma ga Chaú rü yexguma duũxũgüpẽxewa nanguxgu, rü nüxũ nadaugü ga Iraéanecüã̱xgütanüwa rü taxúema naãtüxũ ngupetüxũ ga tümaarü máchanewa.

24Rü nüma ga Chamué rü guxãna naca rü ñanagürü: —¿Marü nüxũ pedauxũ ya yimá Cori ya Tupana nüxũ unetacü nax perü ãẽxgacü i réi yixĩxũca̱x? Rü nataxuma i wüxi i Iraéanecüã̱x i namaxã wüxiguxũ ==ñanagürü. Rü nüma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ga duũxũgü rü: —¡Namaxũx ya tórü ãẽxgacü ya réi! ==ñaxũmaxã nanangãxũgü.

25Rü yexguma ga nüma ga Chamué rü duũxũgümaxã nüxũ nixu ga yema mugü ga nagu tá yaxũxũ ga gumá ãẽxgacü norü duũxũgümaxã. Rü ñu̱xũchi wüxi ga poperagu nanaxümatü ga yema mugü rü Tupanapatagu nayaxű. Rü yemawena ga Chamué rü ínayamugü ga guxũma ga yema Iraéanecüã̱xgü nax napatawa naxĩxũcã̱x.

26Rü yexguma ga nüma ga Chaú rü nachiũcã̱x nataegu ga Guibeáwa. Rü nawe narüxĩ ga ñuxre ga yatü ga daiwa imexũ ga Cori ya Tupana norü maxũgu ingógügüxũ nax íyaxümücügüãxũcã̱x.

27Natürü nayexmagü ta ga duũxũgü ga Chaúmaxã chixexũgu rüxĩnüexũ rü ñagüxũ: —¿Ñuxãcü tá i ñaa yatü i tamaxã inacuáxũ? ==ñagüxũ. Rü yemaacü nüxũ naxõõ̱xgü rü tama namaxã nataãẽgü. Natürü nüma ga Chaú rü tama yemagu narüxĩnü.

## 1 Chamué 11

### Chaú rü Amóũtanüxũxũ narüporamae

1Rü nüma ga Amóũtanüxũarü ãẽxgacü ga Naáx rü norü churaragüxũ nangutaque̱xexẽxẽ nax yadaiãcuãxũcã̱x ga Iraéanecüã̱xgüarü ĩane ga Yabé ga Garaáxanewa yexmane. Natürü ga yema duũxũgü ga Yabécüã̱xgü rü ñanagürügü: —¡Tomaxã naxü i wüxi i üga, rü ngẽxguma tá nixĩ i cuxme̱xwa togü tangexmagüxẽẽxũ! ==ñanagürügü.

2Rü nüma ga Amóũtanüxũarü ãẽxgacü ga Naáx rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Marü name i pemaxã ichaxüga ega chi pexű namexgu nax perü tügünexetü chayaxuxũ i wüxichigü i pema nax ngẽmaãcü wüxi i cugüruxũ pixĩgüxũcã̱x i guxãma i pema i Iraéanecüã̱xgü ==ñanagürü.

3Rü nüma ga ĩane ga Yabéarü ãẽxgacügü rü nanangãxũgü rü ñanagürügü: —¡Toxna naxã i 7 i ngunexũ nax naxcã̱x tadauxũcã̱x i ngũxẽxẽ i totanüxũ i Iraéanegütanüwa! Rü ngẽxguma chi nataxuxguma i toxũ rüngũxẽẽxũ, rü cuxme̱xwa tá togü tangẽxmagüxẽxẽ ==ñanagürügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[4]Rü ñuxre ga yema Yabécüa̱x rü guma ĩane ga Guibeá ga Chaú nawa yexmanewa nanangegü ga yema ore. Rü duũxũgümaxã nüxũ nixugüe ga yema Yabéwa ngupetüxũ. Rü yexguma nüxũ naxĩnüegu rü guxũma ga duũxũgü rü poraãcü naxauxe.

[5]Rü nüma ga Chaú rü naanewa ne naxũ namaxã ga norü wocagü ga puracüruxũ. Rü norü duũxũgüna naca rü ñanagürü: —¿Ta̱xacü nüxũ nangupetü i duũxũgü? ¿Ta̱xacüca̱x naxauxe? ==ñanagürü. Rü nüma ga norü duũxũgü rü Chaúmaxã nüxũ nixugüe ga yema ore ga yatügü ga Yabécüa̱x yéma ngẽgüxũ.

[6]Rü yexguma yema orexũ naxĩnügu ga Chaú, rü Tupanaãxẽ nüxna nangu rü poraãcü nanu ga Chaú.

[7]Rü yexguma ga Chaú rü taxre ga woca niyaxu rü ãgümücügu nagu nanachaxcu. Rü ñu̱xũchi ñuxre ga orearü ngeruũgümaxã guxũ ga Iraéanecüa̱xgütanüwa nanamu ga yema namachigü. Rü yema orearü ngeruũgü rü ñaa orexũ nixuetanü: —Ñaatátama tümaarü wocamaxã taxü ya yíxema tama Chaúwe rü Chamuéwe rüxũxchaũxe ==ñanagürügü. Rü nüma ga duũxũgü rü poraãcü namuũe rü ñoma wüxitama ga yatürüxũ inaxĩãchi, rü Chaúwe rü Chamuéwe narüxĩ.

[8]Rü yexguma Béchexwa Chaú yaxugügu ga norü duũxũgü ga yexma ngutaque̱xegüxũ, rü nayexma ga 300,000 ga yatügü ga Iraéanecüa̱xgü rü naétü 30,000 ga Yudáwa ne ĩxũ.

[9]Rü yemawena rü yema duũxũgü ga Yabécüa̱xgü ga orearü ngeruũgüxũ ñanagürü: —¡Namaxã nüxũ pixu i duũxũgü i Yabécüa̱xgü rü moxũ tocuchigu tá ngéma tangugü nax ítanapoxũxũca̱x! ==ñanagürü. Rü yema duũxũgü rü natanüxũ ga Yabécüa̱xgümaxã nüxũ narüxugüe ga yema ore. Rü nümagü rü poraãcü nataãẽgüxüchi.

[10]Rü nüma ga yema Yabéarü ãe̱xgacügü rü Amóũtanüxũarü ãe̱xgacü ga Naxamaxã nüxũ nayarüxugü, rü ñanagürügü: —Moxũ rü tá cuxna togü tana nax cuma cunaxwa̱xexũ tomaxã cuxüxũca̱x ==ñanagürügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]Rü moxũ̃ãcü rü nüma ga Chaú rü norü churaragüxũ̃ mea ininu, rü tomaepu̱xtücumügu nayayauxye. Rü naxũ̃pa ga nax yangóonexũ̃ rü norü uanügü ípegüxũ̃gu nachocu. Rü nanadai ga guxũ̃ma ga Amóũ̃tanüxũ̃ ñu̱xmata tocuchiwa nangu. Rü yema maxẽxũ̃, rü nügümaxã nanawoone, rü yemaca̱x taxuxũ̃ma ãmücüxũ̃ niña.

[12]Rü yemawena ga nümaxũ̃ ga duũ̃xũ̃gü rü Chamuéxũ̃ ñanagürügü: —¿Texégü tixĩ ya yíxema tama yaxõgüxe nax Chaú yixĩxũ̃ ya mecü nax tórü ãe̱xgacü yixĩxũ̃? ¡Rü toxna penamugü i ngẽma yatügü nax tanada̱ixũ̃ca̱x! ==ñanagürügü.

[13]Natürü nüma ga Chaú rü naétüwa nachogü rü ñanagürü: —Ñoma i ngunexũ̃gu rü taxúetama tayu, erü Cori ya Tupana rü Iraéanecüã̱xgüxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ nax norü uanüxũ̃ naporamaegüxũ̃ca̱x ==ñanagürü.

[14]Rü nüma ga Chamué rü guxũ̃ma ga Iraéanecüã̱xgüxũ̃ ñanagürü: —¡Ngĩxã rü Guirigáwa taxĩ nax ngéma yanangucuchixẽxẽxũ̃ca̱x ya tórü ãe̱xgacü! ==ñanagürü.

[15]Rü yemaca̱x guxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü ga Iraéanecüã̱xgü rü Guirigáwa naxĩ. Rü yéma Cori ya Tupanape̱xewa Chaúxũ̃ ningucuchixẽẽgü nax norü ãe̱xgacü yixĩxũ̃ca̱x. Rü yemawena rü Tupanaca̱x nayagugü ga ãmaregü ga Tupanaarü ngüxmüxẽẽruũ̃gü ixĩgüxũ̃. Rü nüma ga Chaú rü guxũ̃ma ga nümagü ga Iraéanecüã̱xgü rü poraãcü nataãẽgü.

## 1 Chamué 12

### Chamué rü Chaúme̱xẽgu nanaxṹ ga Iraéanecüã̱xgü nax nüma namaxã inacuáxũ̃ca̱x

[1]Rü yemawena ga Chamué rü guxũ̃ma ga Iraéanecüã̱xgüpe̱xewa ñanagürü: —Pema nüxũ̃ pecua̱x rü guxũ̃ma ga yema naxca̱x ípecaxũ̃ rü pexca̱x chanaxü nax yangucuchixũ̃ca̱x ya yimá perü ãe̱xgacü ya réi.

[2]Daa nixĩ ya ãe̱xgacü ya pemaxã tá icuácü. Choma rü marü chaya rü chataueru, natürü chaunegü rü petanüwa nangẽxmagü. Choma nixĩ ga yexguma changextu̱xügucürüwatama pemaxã ichacuáxũ̃ rü ñu̱xma rü ta.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[3]Rü ñu̱xma rü daxe chixĩ. Ega ngẽxguma chi texéarü wocaca̱x rüe̱xna búruca̱x changĩxgux, rüe̱xna texé chi chaxaixgu, rü chixri tümamaxã ichacua̱xgu rüe̱xna chanayauxtanügu ga ta̱xacürü guxchaxũ chamexẽẽ̱xgu, rü marü name i Cori ya Tupanape̱xewa rü nape̱xewa ya yimá ãẽ̱xgacü ya Tupana nüxũ unetacü, rü choxũ ípexuaxũ. Rü choma rü tá chanaxütanü i ngẽma pexṹ changetanüxũ = =ñanagürü.

[4]Rü nüma ga Iraéanecüã̱xgü rü nanangãxũgü, rü ñanagürügü: —Taguma toxchi cuxai rüe̱xna chixri tomaxã icucua̱x. Rü taguma cunayauxtanü ega torü guxchaxũ cumexẽẽgu = =ñanagürügü.

[5]Rü nüma ga Chamué rü ñanagürü: —Ñu̱xma rü nüma ya Cori ya Tupana, rü yimá ãẽ̱xgacü ya nüma nüxũ naxunetacü nixĩ ya nüxũ ĩnüecü nax pema rü taxuxũma i chixexũ chowa ipeyangauxũ = =ñanagürü. Rü nüma ga duũxũgü rü ñanagürügü: —Aixcüma ngẽmaãcü nixĩ = =ñanagürügü.

[6]Rü nüma ga Chamué rü ñanagürü ta nüxũ ga yema Iraéanecüã̱xgü: —Nüma ga Cori ya Tupana nixĩ ga Moichéxũ rü Aróũ̃xũ naporaexẽẽxũ nax Equítuanewa perü o̱xigüxũ ínanguxũ̃xẽẽxũca̱x.

[7]Rü pema rü ípemexẽẽgü erü Cori ya Tupanape̱xewa tá pexna nüxũ chacua̱xãchixẽxẽ i guxũma i nüma pexca̱x rü perü o̱xigüca̱x naxüxũ woo tama aixcüma naga pexĩnüe.

[8]Rü yexguma Acóbu rü ñu̱xũchi natanüxũ Equítuanewa ngugügu, rü mucü ga taunecü yéma nayexmagügu ga guxema pexrü o̱xigü, rü nüma ga Equítuanecüã̱xgü rü chixri tümamaxã inacua̱x. Rü yemaca̱x Cori ya Tupanana nacagüe. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichéxũ rü ñu̱xũchi Aróũ̃xũ yéma namugü nax Equítuanewa ínanguxũ̃xẽẽãxũca̱x ga yema pexrü o̱xigü. Rü ñaa nachicawa nanangugüxẽxẽ.

[9]Natürü ga nümagü rü norü Cori ya Tupanaxũ narüngümae. Rü yemaca̱x nüma ga Tupana rü ĩane ga Achóxarü ãẽ̱xgacü ga Yabíũ̃arü churaragüeru ga Chícharame̱xẽwa nanayexmagüxẽxẽ. Rü ñu̱xũchi Firitéugüme̱xẽwa rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Moáarü ãẽxgacümẹxẽwa nanayexmagüxẽxẽ. Rü yexmagü nixĩ ga perü ọxigümaxã nügü daixũ̃.

10Natürü nüma ga Iraétanüxũ̃ rü noxtacüma Tupanamaxã nüxũ̃ nixugüe nax chixexũ̃ naxügüxũ̃ rü nüxna yaxĩgachitanüxũ̃. Rü ñanagürügü: “Cupẹxewa chixexũ̃ taxü erü cuxũ̃ ítatạxgü rü ñụxũchi nüxũ̃ ticuạxüũ̃gü i naxchicünạxãgü i Baá rü Ataré. Rü ngẽmacạx cuxũ̃ tacạạxũ̃ nax naxmẹxwa toxũ̃ ícunguxũ̃xẽẽxũ̃ i ngẽma torü uanügü. Rü cumaxã nüxũ̃ tixugüe nax cuxũ̃xicatama tá ticuạxüũ̃güxũ̃”, ñanagürügü.

11Rü yemacạx ga Tupana rü Yerubaáxũ̃ rü Baráxũ̃ rü Yetéxũ̃ rü Chamuéxũ̃ yéma namu nax perü uanügümẹxẽwa pexũ̃ ínanguxũ̃xẽẽxũ̃cạx. Rü ngẽmacạx nixĩ i ñụxma rü taãẽwa pengẽxmagüxũ̃.

12Natürü ga pema ga yexguma Amóũ̃tanüxũ̃arü ãẽxgacü ga Naáx pexcạx íyachoõchichaũ̃gu nax pexũ̃ nadạịxũ̃cạx, rü choxna naxcạx peca ga wüxi ga ãẽxgacü nax pemaxã inacuáxũ̃cạx woo nax Cori ya Tupanachirẹx nax yixĩxũ̃ ya perü ãẽxgacü.

13Rü daa nixĩ ya yimá ãẽxgacü ya pematama naxcạx ípecacü. Rü nüma ya Cori ya Tupana rü marü pexna nanamu ya yimá ãẽxgacü ya naxcạx ípecacü.

14Rü ñụxma i pema rü name nixĩ i aixcüma Cori ya Tupanaxũ̃ pengechaũ̃gü, rü nüxũ̃ picuạxüũ̃gü rü naga pexĩnüe rü tama nüxũ̃ perüngümae i norü mugü. Rü wüxigu namaxã ya yimá perü ãẽxgacü rü penaxwạxe ya Tupana naxwạxexũ̃ãcüma pemaxẽ. Rü ngẽxguma ngẽmaãcü penaxụ̈xgu rü guxũ̃táma mea nixũ.

15Natürü ngẽxguma taxũ̃táma naga pexĩnüegu rü ngẽxguma nüxũ̃ pexoọxgu i ngẽma norü mugü, rü nüma ya Tupana rü tá pexũ̃ rü perü ãẽxgacüxũ̃ napoxcu.

16¡Rü taxṹ i pixĩgachixũ̃! Rü tá nüxũ̃ pedau i ngẽma taxũ̃ i mexũ̃ i Cori ya Tupana pepẹxewa tá üxũ̃ i ñụxmax.

17Pema rü meama nüxũ̃ pecuạx rü ñụxma nax tríguarü buxgüwa nanguxũ̃ rü taguma napu. Rü ngẽmacạx i ñụxma rü tá Tupanana chaca nax ãẽmacü rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pucü nua namuxũcax nax ngẽmawa nüxũ picuaxãchitanüxũcax i ngẽma chixexũ i taxũ i pexüxũ ga yexguma wüxi ya perü ãẽxgacü i réicax ípecaxgu ==ñanagürü.

18Rü yexguma ga nüma ga Chamué rü Tupanana naca. Rü yexgumatama nüma ga Cori ya Tupana rü ãẽmacü inanaxṹxẽxẽ rü nanapuxẽxẽ. Rü yexguma ga guxũma ga yema duũxũgü rü poraãcü Cori ya Tupanaxũ rü Chamuéxũ namuũe.

19Rü yemacax guxũma ga yema duũxũgü rü Chamuéxũ ñanagürügü: —¡Cori ya curü Tupanana toxcax naca nax tama tayuexũcax! Erü ñuxma rü tanayexeraxẽxẽ i guxũma i torü chixexũgü nagagu nax wüxi ya torü ãẽxgacü i réicax nax ítacaxaxũ ==ñanagürügü.

20Rü nüma ga Chamué rü nanangãxũ rü ñanagürü: —¡Taxucaxma pemuũe! Rü aixcüma nixĩ ga chixexũ pexüxũ. Natürü i ñuxma rü ¡pexuãxẽ nax tama Cori ya Tupanana pexĩgachixũcax, rü aixcüma nüxũ pengechaũgüxũcax rü nüxũ picuaxüũgüxũcax!

21¡Rü taxṹ i nawe perüxĩxũ i ngẽma tupananetagü i tama pexũ rüngũxẽẽxũ rü tama pexũ maxẽxẽxẽxũ! Erü ucaxũmare nixĩ i ngẽma tupananetagü.

22Rü nümatama ya Cori ya Tupana rü marü pexũ nade yerü nanaxwaxe nax norü duũxũgü pixĩgüxũ. Rü ngẽmacax tagutáma pexũ ínawogü erü tama nanaxwaxe i texé nüxũ tixu nax tama yanguxẽẽãxũ i norü ore.

23Rü ñuxma i choma rü tama chanaxwaxe i pecadu chaxü, rü ngẽmacax taxũtáma nüxũ charüchau nax pexcax chayumüxẽxũ. Rü tá pexũ changúexẽxẽama nax mea Cori ya Tupanacax pemaxẽxũ rü mea nawe perüxĩxũcax.

24Rü ñuxma i pema rü penaxwaxe i Cori ya Tupanaaxṹ peyaxõgü rü aixcüma nüxũ picuaxüũgü. ¡Rü nagu perüxĩnüe nax ñuxãcü poraãcü pexũ nax nangũxẽxẽxũ!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

25Natürü ngẽxguma chi chixexũ̃ pexügüamagu, rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá pexũ̃ inarüxoxẽxẽ wüxigu namaxã ya perü ãẽ̱xgacü ==ñanagürü ga Chamué.

## 1 Chamué 13

### Firitéugümaxã nügü nadai ga Iraétanüxũ̃

1-2Rü yexguma inaxügüãgu nax Iraéanecüã̱xgümaxã inacuáxũ̃ ga Chaú rü 30 ga taunecü nüxṹ nayexma. Rü yexguma marü ñuxre ga taunecü ãẽ̱xgacü yixĩxgu rü nayadexechi ga 3,000 ga churaragü natanüwa ga Iraéanecüã̱xgü. Rü natanüwa ga yema rü 2,000 ga churaragümaxã Mixmágu rü Betéarü ma̱xpűneanegu namaxã narüxã̱ũ̱x. Rü yema togü ga 1,000 rü nane ga Yonatáũ̃maxã ĩane ga Guibeá ga Bẽyamíũ̃anewa yexmanewatama nayexmagü. Rü yema togü rü Chaú ínayamugü nax napataca̱x nawoeguxũ̃ca̱x.

3Rü nüma ga Yonatáũ̃ rü naxca̱x ínayaxüãchi ga guma Firitéugüarü churaragüpata ga Guibeáwa yexmane rü nanadai. Rü nüma ga Firitéugü rü nüxũ̃ nacuáchigagü. Rü yemaca̱x nüma ga Chaú rü nanamu nax guxũ̃wama ga Iraéanewa nagu yacuegüxũ̃ca̱x ga cornéta nax yemaacü nüxũ̃ nacua̱xgüxũ̃ca̱x ga Iraéanecüã̱xgü.

4Rü guxũ̃ma ga Iraétanüxũ̃ rü nüxũ̃ nacuáchigagü nax Chaú rü Firitéugüxũ̃ nada̱ixũ̃ rü yemaca̱x ga Firitéugü rü Iraétanüxũ̃chi naxaie. Rü yemaca̱x ga yema Iraéanearü churaragü rü Guirigáwa Chaúmaxã nangutaque̱xegü.

5Rü nüma ga Firitéugü rü nügü nanutaque̱xe nax nügü nada̱ixũ̃ca̱x namaxã ga Iraéanearü churaragü. Rü nüxṹ nayexma ga 30,000 ga daixwexũ̃ ga carugü ga cowaru itúgüne, rü 6,000 ga churaragü ga cowarugu ĩxũ̃, rü ñu̱xũchi muxũchixũ̃ ga churaragü ga nacutügumare ĩxũ̃. Rü norü mu ga yema churaragü rü ñoma márpechinüwa ngẽxmacü ya naxnücüte̱xerüxũ̃ nixĩ i norü mu. Rü guxũ̃ma ga yemagü rü Mixmáwa naxĩ rü yexma napegü ga Bex-abéũ̃arü éstewaama.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[6]Rü yexguma yema Iraéanecüg̱xgü ga churaragü nüxũ̃ icug̱xãchitanügu ga taxũ̃ ga guxchaxũ̃wa nax nayexmagüxũ̃ rü namuũ̃e yerü namuxũchi ga yema norü uanügü. Rü yemacg̱x nutaarü ãxmaxũ̃gügu, rü waixũ̃müarü ãxmaxũ̃gügu rü nutatanügu rü ngatexũ̃gügu, rü puchugügu nicu̱xgü.

[7]Rü muxũ̃ma rü nichoũ̃ ga natü ga Yudáũ̃. Rü Gáxanewaama rü Garaáxanewaama nabuxmü. Natürü nüma ga Chaú rü ĩane ga Guirigáwatama nayexma, rü guxũ̃ma ga norü churaragü rü poraãcü namuũ̃eãcüma nawe narüxĩ.

[8]Rü nüma ga Chaú rü 7 ga ngunexũ̃ yéma Chamuéxũ̃ nananguxẽxẽ, yerü yema nixĩ ga Chamué namaxã nüxũ̃ ixuxũ̃. Natürü nüma ga Chamué rü tama paxa Guirigáwa nangu rü yemacg̱x ga duũ̃xũ̃gü rü yoxni inanaxügü ga nax naxĩgüxũ̃.

[9]Rü yemacg̱x nüma ga Chaú rü norü duũ̃xũ̃güxũ̃ namu rü ñanagürü: —¡Nua chauxũ̃tawa penana i naxũ̃nagü nax Tupanacg̱x nadg̱i̱xũ̃cg̱x rü ínaguxũ̃cg̱x nax tamaxã inangüxmüxũ̃cg̱x! ==ñanagürü. Rü nümatama nixĩ ga Tupanacg̱x ínaguaxũ̃.

[10]Natürü yexguma marü naxũ̃nagü ínaguxguwena rü yéma nangu ga Chamué. Rü nüma ga Chaú rü Chamuécg̱x niña, rü nüxũ̃ narümoxẽ.

[11-12]Natürü nüma ga Chamué rü Chaúxũ̃ ñanagürü: —¿Tu̱xcüũ̃ cunaxü i ngẽma? ==ñanagürü. Rü nüma ga Chaú rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Nüxũ̃ chadau nax tama paxa nua cunguxũ̃ rü ngẽma chorü churaragü rü yoxni choxna naxĩgü. Rü ngẽma Firitéugü rü marü Mixmágu nangutaque̱xe. Rü ngẽmacg̱x nagu charüxĩnü nax toxcg̱x chi yanachoũ̃xũ̃ nax toxcg̱x íyaxũ̃ãchixũ̃cg̱x i Guirigáwa naxũ̃pa nax Cori ya Tupanamẹxẽgu chaugü chaxüxũ̃. Rü ngẽmacg̱x nixĩ i chomatama chanaxüxũ̃ nax ãmare íchaguxũ̃ ==ñanagürü.

[13]Rü Chamué nanangãxũ̃ga rü ñanagürü: —Ngẽma cuxüxũ̃ rü wüxi i ngeãẽmare nixĩ, erü tama naga cuxĩnü ya Cori ya Tupanaarü mu. Rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngẽxguma chi naga cuxĩnügu i ngẽma Cori ya Tupana cumaxã nüxũ ixuxũ, rü nüma rü guxũguchima Iraétanüxũarü ãẽxgacü cuxũ nixĩxẽxẽ.

14Natürü i ñu̱xma rü taxũtáma guxũgu Iraétanüxũmaxã icucua̱x. Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá naxca̱x nadau i wüxi i yatü i nüma namaxã nataãẽxũ. Rü tá nüxũ naxuneta nax norü duũxũgüarü ãẽxgacü yixĩxũca̱x, erü cuma rü tama naga cuxĩnü i ngẽma cumaxã nüxũ yaxuxũ ==ñanagürü.

15Rü yema ñaxguwena ga Chamué rü inaxũãchi ga Guirigáwa, rü Guibeá ga Bẽyamíũarü naanewa yexmanewa naxũ. Rü nüma ga Chaú rü nayaxugü ga yema churaragü ga nawe rüxĩxũ, rü 600 nixĩ ga norü mu.

16Rü nüma ga Chaú rü nane ga Yonatáũ rü yema 600 ga churaragümaxã rü Guibeá ga Bẽyamíũanewa yexmanegu narücho. Rü nüma ga Firitéugü rü woetama marü Mixmáwatama nayexmagü.

17Natürü yema Firitéugüarü churaragütanüwa rü ínachoxũ ga tomaepü̱xchimü ga churaragü. Rü wüxichimüũ rü Chuáanewa yexmane ga ĩane ga Ofáwaama naxĩ.

18Rü yema tochimü rü Bex-oróũwaama naxĩ. Rü yema norü tomaepü̱xchimü rü nawa naxĩ ga guma ma̱xpűne ga nawa nüxũ idauxũne ga yema doxonexũ ga Cheboíũ ga ínachianexũwaama.

19Rü yexguma rü guxũma ga Iraéanewa rü nataxuma ga Iraéanecüã̱x ga nüxũ cuáxũ ga fieruwa ta̱xacü íyaxüxũgüxũ. Yerü nüma ga Firitéugü rü tama nanangúexẽẽchaũ nax fieruwa ta̱xacü naxügüxũ. Yerü nüma ga Firitéugü rü nagu narüxĩnüe nax yemaacü ga yema Iraéanecüã̱xgü rü taxucürüwa naxnegü ga taragü rü wocaegü naxügüxũca̱x nawa ga yema fierumü.

20Rü yemaca̱x ga yema Iraéanecüã̱xgü rü yexguma nawaixmagugüchaũãgu ga norü aimüaneruxũ rü norü para rü norü yuema, rü norü pico rü Firitéugüxũtawa nanana.

21Rü yexguma nüma ga Iraéanecüã̱xgü nawaixmagugüchaũgu ga norü aimüaneruũgü rü norü paragü rü nanaxütanü ga taxretachinü ga diẽru. Rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yexguma nawaixmagugüchaũgu ga norü yuemagü rü norü wocaarü canetaruxũgü rü nanaxütanü ga wüxitachinü ga diẽru.

22Rü yemacax guxũma ga yema Iraétanüxũarü churaragü rü nüxṹ nataxuma ga norü taragü rü norü wocaegü ga fierumaxã ãmaguxũ. Rü Chaú rü Yonatáũxicatama nixĩ ga nüxṹ nayexmaxũ ga yema tara rü wocae ga fierumaxã ãmaguxũ.

23Rü yoxni rü wüxichimüxũ ga Firitéugüarü churaragü rü Mixmáarü maxpűnegüchatexewa dapetüxũ ga namawaama naxĩ.

## 1 Chamué 14

### Yonatáũ rü Firitéugüxũ nadai

1-2Wüxi ga ngunexũgu ga Yonatáũ ga Chaú nane, rü norü ngũxẽẽruũxũ ñanagürü: —¡Ngĩxã tichoũ i ñaa natü rü naxcax ítayaxüãchi i Firitéugüarü churaragü i tocutüwa ngẽxmagüxũ! = =ñanagürü. Natürü nüma ga Yonatáũ rü tama nanatümaxã nüxũ nixu ga yema naxüxũ. Rü nüma ga nanatü ga Chaú rü wüxi ga maxpűnearü tuãchiwa nayexma, natüxũwa ga wüxi ga nai ga granada. Rü yema nachicawa nixĩ ga duũxũgü trigu puxgüxũ rü nüma ga Chaú rü yéma nayexma namaxã ga 600 ga churaragü ga íyaxümücügüxũ.

3Rü yema chacherdóte ga Tupanaarü Efóxarü ngeruxũ nixĩ ga Aíax ga Aitúx nane. Rü nüma ga Aitúx rü Icabú naenexẽ nixĩ. Rü Icabú rü Fineéx nane nixĩ. Rü Fineéarü papa ga Erí nixĩ ga Tupanaarü chacherdóte ga ĩane ga Chilówa. Natürü ga duũxũgü rü tama nüxũ nacuaxgü nax Yonatáũ rü marü inaxũãchixũ.

4-5Rü nüma ga Yonatáũ rü nayoxnie nax nawa nanguxũ ga yema Firitéugüarü churaragütücumü íyexmagüxũwa. Natürü yéma nax nanguxũcax rü nanaxwaxe ga guma taxre ga maxpűnearü ngatewa yachoũxũ. Rü naégagü ga guma taxre ga maxpűnegü rü Bóche nixĩ ga wüxi rü guma nai rü Chené nixĩ. Rü wüxi rü nórtewaama nayexma ga Mixmáxarü toxmaxtawa, rü guma nai rü súrwaama nayexma ga Guibeáarü toxmaxtawa.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[6]Rü nüma ga Yonatáũ rü norü ngũxẽẽruxũxũ ñanagürü: —Ngĩxã, rü tocutüwa taxĩ, ñu̱xmatáta ngẽma Firitéugüarü churaragütücumü i tama Tupanaaxṹ yaxõgüxũ íngẽxmaxũwa ingugü. Bexmana nüma ya Cori ya Tupana rü tá tüxũ narüngũxẽxẽ, erü taxuxũma nüxṹ naguxcha nax tüxũ naporamaexẽẽxũ woo imuxgu rüẹxna inoxregu ==ñanagürü.

[7]Rü namücü rü nanangãxũ rü ñanagürü: —¡Ẽcü naxü i guxũma i ngẽma cuãẽwa nagu curüxĩnüxũ! Rü choma rü íchamemare nax cuxũ charüngũxẽẽxũ i ngẽma cuma cuxüxchaũxũwa ==ñanagürü.

[8]Rü yexguma ga Yonatáũ rü ñanagürü nüxũ: —Dücax ¡ngĩxã rü toxcutücạx tichoũ i ngẽma ínangexmagüxũwa i ngẽma Firitéugü! ¡Rü ngĩxã yigü nüxũ tadauxẽxẽgü!

[9]Rü ngẽxguma tüxũ ñaxgu: “¡Rü ngéma toxũ peyanguxẽxẽgü! Rü toma rü tá pexcạx ítarüxĩgü”, ñaxgu, rü ngẽxguma i yixema rü ngéma tátama tananguxẽxẽ rü taxũtáma taxĩgü nax ngéma ínangexmagüxũwa ingugüxũcạx.

[10]Natürü ngẽxguma tüxũ ñaxgu: “¡Nua pexĩ!” ñaxgu tüxũ, rü tá taxĩgü, erü ngẽmawa tá nüxũ tacuạx nax Cori ya Tupana tá nüxũ tüxũ naporamaexẽẽxũ ==ñanagürü.

[11]Rü yemaacü ga yema taxre rü Firitéugüarü churaragütücumüxũ nügü nadauxẽẽgü. Rü yexguma nüxũ nadaugügu, rü ñanarügügü: —Dücax, yea Ebréugü rü marü ngẽma naxmaxũgü i nagu yacu̱xgüxũwa ínachoxũ ==ñanagürügü.

[12]Rü yexgumata tagaãcü Yonatáũna rü norü ngũxẽẽruũna nacagüe rü ñanagürügü: —¡Pexĩgü rü nua pexĩ ítangexmagüxũwa, erü pemaxã wüxi i orexũ tixuxchaũ! ==ñanagürügü. Rü yexguma ga Yonatáũ rü norü ngũxẽẽruũxũ ñanagürü: —¡Chowe rüxũ! Erü nüma ya Cori ya Tupana rü Iraéanecüạ̃xmẹxẽgu tá nanayixẽxẽ i ngẽma Firitéugü ==ñanagürü.

[13]Rü nüma ga Yonatáũ rü naxmẹxmaxã rü nacutümaxã nügü natunagü rü daxũ naxĩ. Rü norü ngũxẽẽruxũ rü nawe narüxũ. Rü yema norü uanü ga


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Yonatáũ rütaechigüxũ rü yema norü ngũxẽẽruxũ noxtacüma nayamaxũchichigü.

14Yema namaxã inaxügüxũ ga daixgu rü Yonatáũ rü norü ngũxẽẽruũmaxã rü ínaxĩanexũgu nanadai ga 20 ga yatügü.

15Rü guxũma ga yema Firitéugüarü churaragü ga ínapegüxũwa yexmagüxũ rü yema napechinüwa yexmagüxũ rü poraãcü namuũe. Rü yexgumarüxũ ta poraãcü namuũe ga yema tomaepüx ga churaragüchimü ga tóxnamana ĩxũ rü yema churaragü ga daiwa ĩxũ. Rü yexgumayane rü naxĩãxãchiane rü yemacax yexeraãcü namuũe.

16Yema Chaúarü churaragü ga dauxũtaeruũgü ga Guibeáwa ga Bẽyamíũarü naanewa yexmagüxũ rü nüxũ nadaugü ga Firitéugü ga nu ne yabuxmüxũ.

17Rü yexguma ga Chaú rü ñanagürü nüxũ ga yema churaragü ga íyaxümücügüxũ: —¡Pegü picagü nax texé taxuxũ i tatanüwa! ==ñanagürü. Rü yexguma nügü yacagügu, rü nüxũ nacuaxgü nax Yonatáũ rü norü ngũxẽẽruxũ yixĩxũ ga tauxexũ ga natanüwa.

18Rü yema ngunexũgu rü Tupanaarü efóx rü Iraétanüwa nayexma. Rü yemacax ga Chaú rü chacherdóte ga Aíaxũ ñanagürü: —¡Nua nange i Tupanaarü efóx! ==ñanagürü.

19Natürü yoxni nax Chaú rü chacherdótemaxã íyadexayane rü nüma ga Firitéugüarü churaragü rü yema ínayexmagüxũwa rü yexeraãcü nanaxixãchiãẽgü. Rü yemacax ga Chaú rü chacherdótexũ ñanagürü: —¡Ngexrüma nax nua cungexũ i ngẽma efóx! ==ñanagürü.

20Rü yemawena ga Chaú rü guxũma ga norü churaragümaxã nügü nanutaquexe rü inaxĩãchi nax Firitéugüxũ yadaixũ. Rü yema nax poraãcü naxĩxãchiãẽxũ ga yema Firitéugü, rü nügümücümaxãtama nügü nadai.

21Rü yema Ebréugü ga ũpaacü Firitéugümaxã wüxiwa yexmagüxũ rü norü churaragü ixĩgüxũ, rü natanüwa nachoũ ga Iraétanüxũarü churaragü ga Chaúxũ rü Yonatáũxũ ümücügüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

22Rü yema Iraétanüxũ ga Efraíũarü maxpűneanegu yarücuxgüxũ, rü yexguma nüxũ nacuaxgügu nax yabuxmüxũ ga Firitéugü, rü nawe nangegü rü nayadaix.

23Rü yema nügü nax nadaixũ rü ñuxmata Bex-abéũwa nangu. Rü nüma ya Cori ya Tupana rü yema ngunexũgu Iraétanüxũxũ ínanguxũxẽxẽ.

### Chaú rü norü churaragümaxã nanaxuegu

24Natürü yema ngunexũgu ga Iraéanecüãxgü rü poraãcüxüchima nipae, yerü taguma nachibüe, yerü nüma ga Chaú rü norü churaragümaxã nanaxuegu rü ñanagürü: —Chixexũ tüxũ ngupetü ya yíxema õna ngőxe naxũpa nax nayáuanexũ, rü naxũpa nax chanadaixũ i chorü uanügü ==ñanagürü.

25Rü yexguma ga yema churaragü rü nawa nangugü ga wüxi ga naixnecü ga ngextá berure waixũmüanewa nawa ngẽxmaxũ.

26Rü yexguma yema churaragü rü yema naixnecüwa nangugügu, rü guma berure rü namaxã niyaxmare ñoma dexárüxũ. Natürü bai ga ngexũ ga churara nüxũ wenetaxũ, yerü nüxũ namuũe ga yema Chaú namaxã ueguxũ.

27Natürü ga Yonatáũ ga tama nüxũ ĩnüxũ ga yema nanatü churaragümaxã ueguxũ, rü nanayaxu ga gumá norü naixmenaxã rü wüxi ga berurechiãũgu nayawexcuchi rü yemaacü nanawe ga guma berure. Rü yexgumatama nawa niporaxüneãchi.

28Rü yexguma ga wüxi ga Iraétanüxũarü churara rü Yonatáũxũ ñanagürü: —Cunatü rü churaragümaxã tanaxuegu, rü ñatagürü: “Rü texé ya ñuxma õna ngőxe, rü tá chixexũwa tangexma”, ñatagürü. Rü ngẽmacax nixĩ i churaragü i poraãcüma naturaxũnegüxũ, erü taxuxũma nangõxgü ==ñanagürü.

29Rü nüma ga Yonatáũ rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Chaunatü rü poraãcüxüchima Iraétanüxũmaxã chixexũ naxü. Dücax i chomax nax íxrane ya berure nax changőxũ rü choxũ naporaxẽxẽ.

30Rü ngẽxguma chi ñaa churaragü rü nachibüegu nawa i ngẽma õna i norü uanügüna yapugüxũ, rü poraãcü chi yexeraãcü Firitéugüxũ nadai ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[31]Yema ngunexũgu ga Iraétanüxũ rü poraãcü Firitéugüxũ nadai, rü Mixmáwa inanaxügüe rü ñu̱xmata ĩane ga Ayaróũwa nangugü. Natürü nüma ga Iraécüã̱xgüarü churaragü rü poraãcü nipae.

[32]Rü yemaca̱x nanango̱xgü ga yema naxũnagü ga norü uanügüna napuxũxũ ga carnérugü, rü wocagü rü wocaxacügü. Rü nanadai rü nanago̱xgü ga namachi ga nagüáxũ.

[33]Natürü nümaxũ ga churaragü rü Chaúmaxã nüxũ narüxugüe rü ñanagürügü nüxũ: —Ngẽma churaragü rü Cori ya Tupanape̱xewa chixexũ naxüe. Erü namachi i nagüáxũ tanango̱xgü = =ñanagürügü. Rü yexguma ga Chaú rü ñanagürü: —Pema rü Tupanape̱xewa chixexũ pexü. ¡Rü ñu̱xmatama wüxi ya nuta ya tacü nua penadixchigü!

[34]¡Rü ñu̱xũchi duũxũgümaxã pidexagü rü namaxã nüxũ pixu nax wüxichigü nua nagaãxũ i norü woca i yatüxũ, rüe̱xna norü carnéru nax pematama penada̱i̱xũca̱x rü penangőxũca̱x nax ngẽmaãcü tama Tupanape̱xewa chixexũ pexügüxũca̱x rü ãgüxũ i namachi pengőxũca̱x! = =ñanagürü. Rü yematama chütaxũgu rü wüxichigü ga duũxũ rü nümatama yéma nanaga ga norü woca ga yatüxũ rü yexma nayama̱x.

[35]Rü nüma ga Chaú rü yexma Cori ya Tupanaaxű̃ nanaxü ga wüxi ga ãmarearü guruxũ. Rü yema nixĩ ga nüxíraxũxũ ga ãmarearü guruxũ ga Tupanaca̱x naxüxũ.

[36]Rü yexguma ga Chaú rü ñanagürü: —¡Ngĩxã, rü ñaa chütaxũgu tayarüchoũ nawa ya daa ma̱xpűne nax Firitéugüwe ingẽgüxũca̱x rü nadexũca̱x i guxũma i norü ngẽmaxũgü ñu̱xmata yangóone! ¡Rü taxuxũtáma tamaxẽxe, rü bai i wüxi! = =ñanagürü. Rü guxũma rü nanangãxũgü rü ñanagürügü: —¡Naxü i ngẽma cuxca̱x mexũ! = =ñanagürügü. Natürü ga gumá chacherdóte rü ñanagürü: —Naxũpa i guxũma rü name nixĩ i Cori ya Tupanana naxca̱x tacagü i ngẽmachiga = =ñanagürü.

[37]Rü yexguma ga Chaú rü Tupanana naca rü ñanagürü: —¿Name nax nawe changẽxũ i Firitéugü? ¿Rü Iraétanüxũme̱xẽgu tá cunayixẽẽxũ?


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

==ñanagürü. Natürü nüma ga Cori ya Tupana rü yema ngunexũgu rü tama Chaúxũ nangãxũ.

38Rü yemacax ga Chaú rü ñanagürü: —¡Nua pexĩ i guxãma i pemax i churaragümaxã icuaxgüxe, rü naxcax pedaux nax texé tixĩ ya yíxema ñuxma naxṹxe i ñaa pecadu!

39Rü Cori ya Tupana ya Iraétanüxũarü poxũruxũpexewa nüxũ chixu rü woo chaune ya Yonatáũ yixĩxgu ya chixexũ ücü, rü tá nayu ==ñanagürü. Rü taxuxũma ga churara nanangãxũ.

40Rü yemacax ga Chaú rü guxũma ga yema Iraétanüxũxũ ñanagürü: —Rü name nixĩ i pemax rü ñaãcüwawaama pexĩ, rü choma rü chaune i Yonatáũmaxã rü tá tocüwawaama taxĩ ==ñanagürü. Rü nüma ga norü churaragü nanangãxũgü rü ñanagürügü: —¡Naxü i ngẽma cuxcax mexũ! ==ñanagürügü.

41Rü yexguma ga Chaú rü tagaãcü ñanagürü: —Pa chorü Cori ya Iraétanüxũarü Tupanax, ¿tüxcüũ tama curü duũxũxũ cungãxũ i ñuxma? Rü yima taxre ya nutagü ya Uríũ rü Tumíũwa tá cupexewa naxcax tadau nax texé chixexũ üxũ. Rü ngẽxguma choma rüexna chaune ya Yonatáũ yixĩxgu i chixexũ taxüxũ rü tá ínanexechi ya yimá nuta ya Uríũ. Rü ngẽxguma ngẽma curü duũxũgü ya Iraécüãxgü nixĩ i chixexũ ügüxũ rü tá ínanexechi ya yimá nuta ya Tumíũ ==ñanagürü. Rü yexguma naxcax nadaugügu rü Yonatáũgu rü Chaúgu nangu. Rü duũxũgüwa rü nataxuma ga yema pecadu.

42Rü yemawena ga Chaú rü ñanagürü: —Rü ñuxmax rü chomaxã rü chaune i Yonatáũmaxãxicatama tá naxcax pedaugü rü tá texégu nangu nax pecadu taxüxũ ==ñanagürü. Rü Yonatáũgu nangu.

43Rü yemacax ga Chaú rü Yonatáũxũ ñanagürü: —¡Chomaxã nüxũ ixu i ngẽma cuxüxũ! ==ñanagürü. Rü nüma ga Yonatáũ rü ñanagürü: —Aixcüma nüxũ chaweneta ga íxrane ga berure namaxã ga gumá chorü naixmenaxã ga ichingexũne, natürü daxe chixĩ, rü íchamemare nax chayuxũ ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

44Rü nüma ga Chaú rü tagaãcü ñanagürü: —¡Cori ya Tupana poraãcü choxũ poxcu ega ngẽxguma taxũtáma cuyu̱xgu, Pa Yonatáũx! ==ñanagürü.

45Natürü nüma ga Iraétanüxũ ga duũxũgü rü Chaúxũ nangãxũgü rü ñanagürügü: —¿Ta̱xacücа̱x chixarü i Yonatáũ i nayuxũ erü nüma nixĩ i tórü uanüxũ tüxũ naporamaexẽẽxũ? ¡Taxũtáma ngẽmaãcü nixĩ! Rü Cori ya Tupanaégagu cumaxã nüxũ tixu rü taxuxũtáma i wüxi i nayae waixũmügu nangu, rü bai i wüxi i nayae i naeruwa ngẽxmaxũ. Rü ngẽma ñu̱xma naxüxũ, rü Cori ya Tupanaarü ngũxẽẽmaxã nixĩ i naxüaxũ ==ñanagürügü. Rü yemaacü ga duũxũgü rü yuwa Yonatáũxũ ínapoxũgü.

46Rü yexguma ga Chaú rü yexma nüxũ narüchau nax Firitéugüwe yangẽchigüxũ. Rü nümagü ga Firitéugü rü wenaxarü norü naanecа̱x nawoegu.

47Rü yemaacü ga Chaú rü nügü nango̱xẽxẽ nax nüma rü aixcüma Iraéanecüã̱xgüarü ãẽ̱xgacü yixĩxũ. Rü nüma rü guxũwama ga norü naanewa rü nanadai ga norü uanügü ga Moátanüxũ, rü Amóũtanüxũ, rü Edóũtanüxũ, rü Chobáarü ãẽ̱xgacügü rü Firitéugü. Rü yema íyadaixetanüãxũwa rü nüma nixĩ ga guxũxũma naporamaexũ.

48Rü nüma ga Chaú rü nananutaque̱xe ga norü churaragü rü Amaréxtanüxũxũ narüporamae. Rü yemaacü Iraécüã̱xgüxũ ínanguxũxẽxẽ naxme̱xwa ga yema ngíta̱xagüxũ.

49Rü Chaú nanegü rü ñaagü nixĩ: Yonatáũ, rü Ichuí, rü Maquichúa. Rü taxre iyixĩ ga naxacügü. Rü yema rüyamaecü rü Meráx iyixĩ. Rü yema rübumaecü rü Micá iyixĩ.

50Rü ngĩma ga Chaú naxma̱x rü Ainóũ nixĩ ga ngĩéga. Rü ngĩma rü Aimaáacü iyixĩ. Rü yema norü churaragüeru rü Abnéx nixĩ ga naéga. Rü nüma ga Abnéx rü Néx nane nixĩ. Rü nüma ga Néx rü Chaúnepü nixĩ.

51Rü Chaú nanatü rü Chíx nixĩ, rü Abnéx nanatü rü Néx nixĩ. Rü nanatü ga Chíx rü Néx, rü Abié nixĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

52Rü guxũma ga Chaúarü maxũgu rü wüxi ga taxũ ga guxchaxũ nixĩ nax Firitéugümaxã nügü nada̲i̲xũ. Rü yemaca̲x ga Chaú rü nanade ga guxũma ga yatügü ga iporaexũ rü tama muũexũ nax norü churaragü yixĩgüxũca̲x.

## 1 Chamué 15

### Cori ya Tupana rü Chaúxũ naxo

1Rü wüxi ga ngunexũgu rü Chamué rü Chaúxũ ñanagürü: —Nüma ga Cori ya Tupana nixĩ ga choxũ namuxũ nax chíxũmaxã cuxũ chabaeruxũca̲x nax yemaacü Iraéanecüã̲xgüarü ãẽ̲xgacü quixĩxũca̲x. ¡Rü ngẽmaca̲x irüxĩnü i ngẽma Cori ya Tupana cumaxã nüxũ ixuxũ!

2Rü ñanagürü ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü: “Chanapoxcu tá i ngẽma Amaréxtanüxũ naxca̲x ga yema Iraétanüxũmaxã naxügüxũ, yerü yexguma Equítuanewa ínachoxũgu rü tama norü naanewa nanachopetüxẽẽchaũ.

3Rü ngẽmaca̲x ¡ngéma naxũ rü nadai i guxũma i ngẽma Amaréxtanüxũ guxũma i norü ngẽmaxũmaxã, rü taxũtáma cuxṹ nangechaütümüxũgü! ¡Rü nadai i yatüxũgü, rü ngexũgü, rü buxũgü, rü õxchanagü! ¡Rü ngẽxgumarüxũ ta nadai i norü wocagü, rü carnérugü, rü caméyugü, rü búrugü! ¡Rü bai tá i wüxi ícuyaxüxẽẽxũ!” ñanagürü ga Cori ya Tupana ==ñanagürü ga Chamué.

4Rü nüma ga Chaú rü guxũma ga duũxũgüca̲x nangema rü Teraíũgu nanangutaque̲xexẽxẽ. Rü 200,000 ga churaragü nixĩ ga ixĩmarexũ. Rü yemaétüwa nayexma ga 10,000 ga yatügü ga Yudátanüxũ ixĩgüxũ ga yexma ngutaque̲xegüxũ.

5-6Yexguma ga Chaú rü Amaréxarü ĩane ya taxũ̃newa naxũ, rü guma ĩanearü doxonexũ̃wa nangu. Rü yéma nicu̲xgü nax naxca̲x íyaxũ̃achixũca̲x. Rü Quenéutanüxũ̃xũ ñanagürü: —¡Pixĩgachitanü, rü ípechoxũ natanüwa i ngẽma Amaréxtanüxũ nax tama wüxigu namaxã pexũ tadaixũca̲x yerü ga pema rü mea penayaxu ga yema Iraétanüxũ ga yexguma Equítuanewa ínachoxũgu! ==ñanagürü. Rü nüma ga Quenéutanüxũ rü nüxna nixĩgachitanü ga yema Amaréxtanüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]Rü yexguma ga Chaú rü yema Amaréxtanüxũxũ nadai. Rü nüma ga Chaú rü Abiráwa inaxügü nax nadaiaxũ ñu̱xmata Chúxanewa nangu ga Equítuanearü üyeanewa.

[8]Rü nayayauxgü ga gumá norü ãẽ̱xgacü ga Agáx. Rü norü taramaxã nanadai ga guxũma ga norü churaragü.

[9]Natürü nüma ga Chaú rü yema norü churaragü rü tama nayama̱xgü ga gumá Amaréxtanüxũarü ãẽ̱xgacü ga Agáx. Rü tama nanadai ga yema rümemaegüxũ ga carnérugü, rü wocagü, rü wocaxacügü. Rü tama ínanagu ga yema Amaréxtanüxũarü yemaxũgü ga itatanüxũ. Rü yema yemaxũgü ga taxuwama imexũxicatama nixĩ ga yema ínaguxũ.

[10]Rü yemawena ga Cori ya Tupana rü Chamuémaxã nidexa rü ñanagürü:

[11]—Choxṹ nangu̱x ya Chaú nax ãẽ̱xgacüxũ nüxũ chaxunetaxũ erü choxna nixũgachi rü tama nayanguxẽxẽ i ngẽma chanamuxũ ==ñanagürü. Rü nüma ga Chamué rü poraãcü naãxẽwa nangu̱x ga yema. Rü Cori ya Tupanaxũ nachixewe ga guxũma ga yema chütaxũgu.

[12]Rü moxũ̃ãcü pa̱xmama ga tauta yangóonegu, rü nüma ga Chamué rü inaxũãchi nax Chaúca̱x yadauxũ. Natürü ga duũxũgü rü Chamuémaxã nüxũ nixugüe ga Chaú rü ĩane ga Carméxwa naxũxũ nax yéma íyanadaxẽẽãxũca̱x ga wüxi ga nutapüta ga norü poramaearü cua̱xruxũ, rü ñu̱xũchi Guirigáwa naxũxũ.

[13]Rü yexguma yemaxũ nacua̱xgu ga Chamué rü Chaúca̱x nayadau rü düxwa yema ínayexmaxũwa nangu. Rü nüma ga Chaú rü nüxũ narümoxẽ rü ñanagürü nüxũ: —¡Cori ya Tupana cuxũ rüngũxẽxẽ! Rü marü chayanguxẽxẽ i ngẽma Cori choxũ muxũ ==ñanagürü.

[14]Rü nüma ga Chamué nanangãxũ rü ñanagürü: —¿Texéarü nixĩ i ngẽma carnérugü i ngéma iwáichaxũ, rü ngẽma wocagü i ngéma icagüxũ i nüxũ chaxĩnüxũ? ==ñanagürü.

[15]Rü nüma ga Chaú rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Ngẽma chorü churaragü rü ínayaxügüxẽxẽ i ngẽma rümemaexũ i carnérugü, rü wocagü. Natürü Cori


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ya curü Tupanacax tá tanadai. Rü guxũma i ngẽma togü i naxũnagü i Amaréxtanüxũarü rü marü tanadai ==ñanagürü.

16Rü nüma ga Chamué rü Chaúxũ ñanagürü: —¡Dücax, irüxĩnü i ngẽma ngewax chütacü Tupana chomaxã nüxũ ixuxũ! ==ñanagürü. Rü nüma ga Chaú rü ínaca rü ñanagürü: —¿Ñuxũ ñaxũ cuxũ? ==ñanagürü.

17Rü nüma ga Chamué rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Yexguma cugügu curüxĩnügu ga taxuwama nax cumexũ, rü nüma ga Tupana rü cuxũ nayaxu ga Iraéanecüãxgüarü ãẽxgacü nax quixĩxũcax.

18Rü yexguma rü cuxcax choxna naxãga nax cuyadaixũcax i guxũma i ngẽma Amaréxtanüxũ i chixexũgu imaxẽxũ rü taxuxũtáma nax ícuyaxüxẽẽxũcax.

19¿Rü ñuxma taxacücax tama Tupanaga cuxĩnü? ¿Rü tüxcüũ cuñuxãẽ nax cunadexũ i ngẽma ngẽmaxũgü ya Tupana cuxna chuxuxũ rü tama cunaxü i ngẽma cuxũ namuxũ? ==ñanagürü.

20Rü nüma ga Chaú rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Choma rü Cori ya Tupanaga chaxĩnü, rü chayanguxẽxẽ ga guxũma ga yema choxũ namuxũ. Rü gumá Agáx ga Amaréxtanüxũarü ãẽxgacü ga chiyaxucü rü nua chanaga, rü marü chanadai ga guxũma ga yema togü ga Amaréxtanüxũ.

21Rü yema churaragü nixĩ ga nadexũ ga yema rümemaegüxũ ga carnérugü rü wocagü rü yemaxũgü nax Guirigáwa Tupanacax ínaguaxũcax ==ñanagürü.

22Rü nüma ga Chamué rü ínaca rü ñanagürü: —¿Taxacü nixĩ i ngẽma rümemaexũ cuxcax? ¿Rü cuxcax rü ngẽma naxũnagü Tupanacax iguxũ rüexna Tupanaga nax ixĩnüexũ? Rü dücax rü ngẽma Tupana yexera namaxã taãẽxũ nixĩ nax naga ixĩnüexũ, rü tama carnérugüarü chíxũ naxcax nax iguxũ.

23Rü yíxema tama Tupanaga ĩnüxe rü ñomatama tayuüxũrüxũ poraãcü chixexũ taxü i Tupanapexewa. Rü yíxema chixri Tupanaga ĩnüxe rü ñomatama tupananetaxũ ticuaxüũrüxũ chixexũ taxü. Rü dücax, rü ñuxma nax nüxũ cuxoxũ i norü mugü, rü nüma ya Tupana rü cuxũ naxo nax Iraéanecüãxgüarü ãẽxgacü quixĩxũ ==ñanagürü ga Chamué.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[24]Yexguma ga Chaú rü Chamuéxũ̃ ñanagürü: —Rü aixcüma pecadu chaxü. Rü tama naga chaxĩnü i ngẽma Cori ya Tupanaarü mu rü curü ucu̱xẽgü, yerü nüxũ̃ chamuũ̃ ga duũ̃xũ̃gü rü yemaca̱x naga chaxĩnü rü chanaxü ga yema nüma choxna naxca̱x nacagüxũ̃.

[25]Natürü i choma rü cuxna naxca̱x chaca nax choxṹ nüxũ̃ icurüngümaxũ̃ca̱x i ngẽma chixexũ̃ i chaxüxũ̃. Rü chanaxwa̱xe i chomaxã cutaegu nax Cori ya Tupanaxũ̃ yarücua̱xüũ̃güxũ̃ca̱x ==ñanagürü.

[26]Rü Chamué nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Taxũtáma cuwe chataegu erü cuma rü nüxũ̃ cuxo i Cori ya Tupanaarü mu, rü ñu̱xma i nüma rü ta cuxũ̃ naxo nax Iraétanüxũ̃arü ãe̱xgacü quixĩxũ̃ ==ñanagürü.

[27]Rü Chamué rü nadaueguãchi nax íyaxũxũ̃, natürü ga Chaú rü naxchirupechinüwa nichu̱xüxü rü nanagáuxchiruxẽxẽ.

[28]Rü yexguma ga Chamué rü Chaúxũ̃ ñanagürü: —Ñu̱xmatatama nixĩ i cuxna naya̱u̱xãxũ̃ nax Iraétanüxũ̃arü ãe̱xgacü quixĩxũ̃, rü tá to i Iraétanüxũ̃ i cuxũ̃ rü yexera rümemaexũ̃na nanaxã.

[29]Erü yimá Tupana ya Iraétanüxũ̃maxã poracü rü tama nidora, rü taguma nanaxüchicüxü i ngẽma nagu naxĩnüxũ̃ erü tama wüxi i duũ̃xũ̃marerüxũ̃ nixĩ ==ñanagürü.

[30]Rü Chaú rü Chamuéxũ̃ ñanagürü: —Nüxũ̃ chacua̱x nax choma rü chixexũ̃ chaxüxũ̃, natürü cuxũ̃ chachixewe nax ngẽma Iraéanearü ãe̱xgacügüpe̱xewa rü ñu̱xũchi guxũ̃ma i duũ̃xũ̃güpe̱xewa choxũ̃ cucuáxũ̃ nax Iraéanearü ãe̱xgacü chixĩxũ̃. ¡Rü ngẽmaca̱x chowe rüxũ nax nüxũ̃ yarücua̱xüũ̃güxũ̃ca̱x i curü Cori ya Tupana! ==ñanagürü.

[31]Rü nüma ga Chamué rü nanayaxu nax Chaúwe naxũxũ̃. Rü yemaacü ga Chaú rü Tupanaxũ̃ nicua̱xüxũ̃.

[32]Rü yemawena rü nüma ga Chamué rü ñanagürü: —¡Chauxũ̃tawa penaga i Agáx i Amaréxtanüxũ̃arü ãe̱xgacü! ==ñanagürü. Rü yexguma Chamuépe̱xewa nagagüa̱xgu, rü nüma ga Agáx rü taãẽãcü yéma naxũ yerü nagu naxĩnügu rü marü nangupetü nax yama̱xgüchaũ̃ãxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[33]Natürü nüma ga Chamué rü ñanagürü: —Cuma rü curü taramaxã muxẽma ga ngexegü tüxũ cugu̱xacüxẽxẽ, rü ngẽma ngexũgürüxũ tá tixĩ ya cué ==ñanagürü ga Chamué. Rü yexgumatama Guirigágu Tupanape̱xegu ãgümücügu Agáxũ nachexũgü ga Chamué.

[34]Rü yemawena ga Chamué rü norü ĩane ga Ramáwa naxũ. Rü nüma ga Chaú rü nachiũca̱x nataegu ga Guibeáwa.

[35]Rü nüma ga Chamué rü taguma wena Chaúxũ nadau, natürü naxca̱x naxauxecha, yerü Tupanaaxṹ nangu̱x nax Chaúxũ Iraéanecüã̱xgüarü ãẽ̱xgacüwa nanguxẽẽxũ.

## 1 Chamué 16

### Chamué rü chíxũmaxã Dabíxũ nabaeru nax Iraéanecüã̱xgüarü ãẽ̱xgacü yixĩxũca̱x

[1]Rü yemawena ga Tupana rü Chamuéxũ ñanagürü: —Marütama nax Chaúca̱x nax cungechaũechaxũ, erü marü tama chanaxwa̱xe nax Iraéanecüã̱xgüarü ãẽ̱xgacü nax yixĩxũ. ¡Rü wüxi i carnéruchatacu̱xre nayaxu rü oribuarü chíxũmaxã naxüãcu! ¡Rü Beréũwa naxũ rü ngẽxma naxca̱x yadau ya wüxi ya yatü ya Ichaxígu ãégacü! Erü wüxi ya nanexũ chayaxu nax Iraéanecüã̱xgüarü ãẽ̱xgacü yixĩxũca̱x ==ñanagürü.

[2]Natürü nüma ga Chamué rü ñanagürü: —Pa Chorü Tupanax ¿ñuxãcü tá ngéma chaxũ? Erü ngẽxguma tá Chaú nüxũ cua̱xgu rü tá choxũ nima̱x ==ñanagürü. Natürü Cori ya Tupana rü Chamuéxũ nangãxũ rü ñanagürü: —Ẽcü ngéma naga i wüxi i wocaxacü rü namaxã nüxũ ixu nax cha̱u̱xca̱x tá cuyamáxũ rü cuyaguxũ i ngẽma naxũna.

[3]¡Rü ngẽmawena rü nüxna naxu i Ichaxí nax cuxũ naxümücüxũca̱x i ngẽma naxũnaarü ma̱xwa! Rü choma rü tá cumaxã nüxũ chixu nax ngexcürüücü ya nane tá yixĩxũ ya cubaerucü nax Iraétanüxũarü ãẽ̱xgacü yixĩxũca̱x ==ñanagürü.

[4]Rü nüma ga Chamué rü nanaxü ga yema Tupana namaxã nüxũ ixuxũ. Rü yexguma Beréũwa nanguxgu, rü guma ĩanearü ãẽ̱xgacügü rü namuũeãcüma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nanayauxgü. Rü nüxna nacagüe rü ñanagürügü: —¿Tạxacüwa nua cuxũ? ¿Ẽxna ngüxmüxẽxẽwa nua cuxũ? = =ñanagürügü.

[5]Rü nüma ga Chamué rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Taxuxũ̃ma nixĩ i ngupetüxũ̃. Rü nua chaxũ nax Tupanacạx wüxi i naxũ̃na chimáxũ̃cạx. ¡Rü ngẽmacạx Tupanacạx pegü pimexẽxẽgü rü choxũ̃ ípixümücü nax ngẽma naxũ̃naarü mạxwa rü Tupanaarü cuạxüũ̃wa ipexãgüxũ̃cạx! = =ñanagürü. Rü yemawena ga Chamué rü Ichaxíxũ̃ rü nanegüxũ̃ Tupanacạx nimexẽẽgü, rü nüxna naxu nax íyaxümücügüãxũ̃cạx ga Tupanaarü cuạxüxũ̃wa.

[6]Rü yexguma Tupanaxũ̃ íyacuạxüũ̃güxũ̃wa nangugügu ga Ichaxí rü nanegü, rü nüma ga Chamué rü Ichaxí nane ga Eriáxũ̃ nadawenü rü ñaxũ̃gu narüxĩnü: —Cuxá daa nixĩ ya yimá yatü ya Tupana nayaxucü nax Iraéanecüạ̃xgüarü ãẽ̃xgacü yixĩxũ̃cạx = =ñaxũ̃gu narüxĩnü.

[7]Natürü ga Tupana rü Chamuéxũ̃ ñanagürü: —Tama name i norü düxétümarewa rü norü máchanemarewa nax cungugüxũ̃ ya wüxi ya yatü. Tama daa nixĩ. Choma rü tama duũ̃xũ̃gü nangugüxũ̃ãcüma chanayaxu ya wüxi ya yatü. Duũ̃xũ̃gü rü ngẽma düxétüxũ̃nemare nixĩ i nangugügüxũ̃, natürü i choma rü ngẽma norü maxũ̃ rü norü ĩnü nixĩ i ngẽma changugüxũ̃ = =ñanagürü.

[8]Rü yexguma ga Ichaxí rü nane ga Abinadácạx naca, rü Chamuéxũ̃tawa nanaga. Natürü nüma ga Chamué rü nüxũ̃ nixu ga tama gumá nax yixĩxũ̃ ga Tupana nayaxucü.

[9]Rü yemawena ga Ichaxí rü nane ga Chamáxũ̃ Chamuéxũ̃tawa naga, natürü nüma ga Chamué rü ñanagürü: —Tama daa nixĩ ya Tupana nayaxucü = =ñanagürü.

[10]Rü nüma ga Ichaxí rü 7 ga nane Chamuépẹxewa nagagü, natürü nüma ga Chamué rü nüxũ̃ nixu nax taxucüma ga gumátanüwa Tupana nayaxuxũ̃.

[11]Rü nüma ga Chamué rü Ichaxína naca rü ñanagürü: —¿Nangexmaxũ̃ ya nai ya cune? = =ñanagürü. Rü nüma ga Ichaxí nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Yimá rübumaecüxicatama nixĩ ya taxucü erü yea naanewa carnérügüna nadau


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

==ñanagürü ga Ichaxí. Rü yexguma ga nüma ga Chamué rü ñanagürü: —¡Ẽcü ñu̱xmatama wüxi i duũxũxũ ngéma namu nax naxca̱x yacaxũca̱x! Erü taxũtáma ítarütogü nax ichibüexũca̱x ñu̱xmatáta ínangu i nümax ==ñanagürü.

12Rü yexguma ga nüma ga Ichaxí rü wüxi ga duũxũxũ yéma namu nax naxca̱x yacaxũca̱x. Rü nüma ga gumá ngextu̱xücü rü nadáuxcha̱xmüxũ rü namecüma rü namechametü. Rü nüma ga Tupana rü Chamuéxũ ñanagürü: —Daa nixĩ. ¡Rü ẽcü nabaeru! ==ñanagürü.

13Rü nüma ga Chamué rü nanayaxu ga yema carnéruchatacu̱xre ga chíxũmaxã ããcuxũ, rü Dabíerugu nanaba ga naenexẽgüpe̱xewa. Rü yexgumatama ga Tupanaãxẽ rü Dabína nangu rü namaxã inacua̱x. Rü yemawena ga nüma ga Chamué rü narümoxẽ rü norü ĩane ga Ramáca̱x nataegu.

### Dabí rü Chaúarü ngũxẽẽruxũ nixĩ

14Rü yexgumayane ga Tupanaãẽ rü Chaúna nixũgachi. Rü nüxna nangu ga wüxi ga naãxẽ ga chixexũ ga naxĩxãchiãẽxẽẽxũ ga Cori ya Tupana yéma muxũ.

15Rü yemaca̱x ga yema norü duũxũgü ga ngũxẽẽruũgü ixĩgüxũ rü ñanagürügü nüxũ: —Pa Ãẽxgacüx, wüxi i chixexũ i naãxẽ ya Tupana nua muxũ cuxna nangu, rü ngẽma nixĩ i cuxũ naxĩxãchiãẽxẽẽxũ.

16¿Rü tu̱xcüũ tama toxũ cumu nax wüxi i meama paxetaxũ cuáxũca̱x nax tadauxũ rü cupe̱xewa árpa nax napaxüxũca̱x ega ngẽxguma cuxna nanguuxũgu i ngẽma naãxẽ i chixexũ? Rü ngẽma paxeta tá cuxũ nataãẽxẽxẽ rü mexũ tá cumaxã naxũ ==ñanagürügü.

17Rü nüma ga Chaú rü ñanagürü: —Marü name ¡Naxca̱x choxṹ peda̱u̱x i wüxi i paxetatanüxũ i árpaarü paxüxũ mea cuáxũ, rü nua penaga! ==ñanagürü.

18Rü yexguma ga wüxi ga norü duũxũ rü ñanagürü: —Choma nüxũ chadau i wüxi i Ichaxí nane i Beréũwa ngẽxmaxũ, rü meama paxetaxũ nacua̱x. Rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ñu̱xmachi wüxi i poracü nixĩ i daiwa rü nüxũ̃ cuácü nixĩ ega yadexaxgu. Rü nüma rü mecü nixĩ rü Cori ya Tupana nüxũ̃ rüngũ̃xẽẽcü nixĩ = =ñanagürü.

19Rü yexguma ga Chaú rü Ichaxíxũ̃tawa nanamugü ga norü duũ̃xũ̃gü nax nüxũ̃ ñagüxũ̃ca̱x: —¡Nua namu ya cune ya Dabí ya yimá carnérugüarü daruxũ̃ ixĩcü! = =nüxũ̃ ñagüxũ̃ca̱x.

20Rü nüma ga Ichaxí rü nane ga Dabíxũ̃ Chaúxũ̃tawa namu. Rü gumá nanemaxã Chaúca̱x yéma nanamu ga wüxi ga búru ga paũmaxã ãxwetaxũ̃, rü wüxiwexũ̃ ga bínu rü wüxi ga chíbuxacü.

21Rü yemaacü ga Dabí rü Chaúxũ̃tawa naxũ, rü yéma naxũ̃tawa nayexma. Rü nüma ga Chaú rü Dabíxũ̃ nangechaũ̃xũ̃chi, rü norü ngũ̃xẽẽruxũ̃ nayaxĩxẽxẽ.

22Rü nüma ga Chaú rü Ichaxíxũ̃tawa namuga rü Dabíca̱x ínaca nax nügüxũ̃tawa nayexmaxẽẽãxũ̃ca̱x, yerü poraãcü norü me nixĩ.

23Rü yexguma Chaúna nanguuxũ̃gu ga yema naãxẽ ga chixexũ̃ ga Tupana naxca̱x yéma muxũ̃, rü nüma ga Dabí rü nanayaxuxũ̃ ga árpa rü nanapaxüxũ̃. Rü yemaacü ga nüma ga Chaú rü nataãẽãxũ̃ rü naxca̱x nitaaneãxũ̃, rü nüma ga naãxẽ ga chixexũ̃ rü nüxna nixũgachiãxũ̃.

## 1 Chamué 17

### Dabí rü Goriáxũ̃ nima̱x

1Rü nüma ga Firitéugü rü nananutaque̱xexẽẽgü ga norü churaragü nax Iraéanecüã̱xgüarü churaragümaxã nügü nada̱ixũ̃ca̱x. Rü nachica ga Éfe-damíũ̃gu nayangutaque̱xegü ga ĩanegü ga Chocó rü Achecáarü ngaxũ̃wa ga Yudáanewa.

2Rü nüma ga Chaú rü Iraéanecüã̱xgümaxã nügü nanutaque̱xegü ga Eláarü doxonexũ̃gu. Rü yéma nügü namexẽẽgü ga Firitéugümaxã nügü nax nada̱ixũ̃ca̱x.

3Rü nümagü ga Firitéugü rü wüxi ga ma̱xpűnegu nügü ninu, rü yexgumarüxũ̃ ta ga Iraéanecüã̱xgü, rü nai ga ma̱xpűnegu nügü ninu. Rü yema norü doxonexũ̃ nixĩ ga guma taxre ga ma̱xpűne ga nügüna nayaxũ̃guxẽẽxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[4]Rü yema Firitéugütanüwa nixũxũ ga wüxi ga churara ga 3 metrugu ixüchanexũ̃, rü yema doxonexũ̃wa naxũ. Rü Goriáx nixĩ ga naéga, rü ĩane ga Gáxcüã̱x nixĩ.

[5]Rü napate̱xe rü bróũchenaxca̱x nixĩ. Rü naxũ̃newa rü yexgumarüxũ̃ ta bróũchemaxã natüxũ̃ne. Rü yema norü tüxünexũ̃ rü 55 quíru nixĩ ga nayaxũ̃.

[6]Rü yema norü tüperemaxũ̃ rü guma norü wocae ga nügüãtü yangeãcü rü bróũchenaxca̱x nixĩgü.

[7]Rü gumá norü wocae rü 5 chentímetruarü yexera nixĩ ga norü tamena̱xã rü namagu rü fierunaxca̱x nixĩ rü 6 quíru naya. Rü Goriáxpe̱xegu nixũchigü ga yema norü poxũ̃ruũ̃arü ngeruxũ̃.

[8]Rü nüma ga Goriáx rü yema doxonexũ̃arü ngãxũ̃gu nayachi rü yéma tagaãcü Iraéanecüã̱xgüarü churaragüxũ̃ ñanagürü: —¿Ta̱xacüca̱x mea pegü ipinu nax tomaxã pegü peda̱i̱xũ̃ca̱x? Erü choma rü wüxi i Firitéu chixĩ rü name nixĩ i pema i Iraéanecüã̱xgü rü Chaúarü churaragütanüwa nüxũ̃ pexuneta i wüxi nax nua naxũxũ̃ca̱x nax togü namaxã tadaixũ̃ca̱x.

[9]Rü ngẽxguma choxũ̃ naporamaegu rü choxũ̃ yama̱xgu rü toma tá nixĩ i pexme̱xwa tangexmagüxũ̃. Natürü ngẽxguma choma nüxũ̃ charüporamaegu, rü pema tá nixĩ i toxme̱xwa pengẽxmagüxũ̃.

[10]Rü ñoma i ngunexũ̃gu, Pa Iraéanecüã̱xgüarü Churaragüx, rü pexca̱x chaca rü ¡ẽcü nua penamu̱x i wüxi i perü churara nax togü namaxã tadaixũ̃ca̱x! ==ñanagürü.

[11]Rü yexguma yema Firitéuarü dexaxũ̃ naxĩnüegu ga Chaú rü guxũ̃ma ga yema namücügü ga Iraéanecüã̱xgü, rü narümaachitanü rü namuũ̃e.

[12]Rü nayexma ga wüxi ga yatü ga Beréũ̃cüã̱x ixĩcü rü Ichaxí nixĩ ga naéga. Rü nüma rü marü naya ga yexguma Chaú ãẽ̱xgacü ixĩxgu. Rü nüma ga Ichaxí rü nüxṹ nayexma ga 8 ga nanegü, rü wüxi ga nane rü Dabí nixĩ.

[13-14]Rü gumá tomaepü̱x ga nane ga rüyamaegücü ga Eriá rü Abinadá rü Chamá rü marü Chaúwe narüxĩ ga daiwa.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Rü nüma ga Dabí ga rübumaecü rü Iraéanecüãxgüarü churaragü íyexmagüxũwa naxũũxũ rü ñu̱xũchi Beréũca̱x nataeguaxũ nax nanatüarü carnérugüna yadauxũca̱x.

16Rü yoxni yexguma yéma naxũũxũyane ga Dabí, rü nüma ga yema Firitéu rü Iraéanecüãxgüxũ nachixewe ga pa̱xmama rü yáuanecü. Rü yemaacü tümamaxã nixĩ ñu̱xmata 40 ga ngunexũwa nangu.

17Rü wüxi ga ngunexũgu ga Ichaxí rü nane ga Dabíxũ ñanagürü: —¡Ẽcü nayaxu i wüxiwetaxũ i trigu i igoxtanüxũ, rü ñaa 10 i paũ rü yea nügü ínada̱ixchaũxũwa cueneegüca̱x ngéma nana!

18¡Rü ñu̱xũchi ngéma nana ta i ñaa 10 pũta i quechu naxca̱x ya yimá churaragüarü ãẽxgacü! ¡Rü cueneegüxũ íyadau rü ñuxãcü nüxũ nangupetügü, rü wüxi i norü popera nua nange nax ngẽmawa nüxũ chacuáxũca̱x nax meama nüxũ nax ínangupetügüxũ! ==ñanagürü ga Ichaxí.

19Rü nüma ga Chaú rü Dabíenexẽgü namaxã ga guxũma ga yema Iraéanecüãxgüarü churaragü rü yema ma̱xpũnearü tuãchixũ ga Elágu ãégaxũwa nayexmagü nax Firitéugümaxã nügü nada̱ixũca̱x.

20Rü moxũãcü ga nüma ga Dabí rü yexwacax yangóonechaũgu rü to ga daruũme̱xẽgu tüxũ namugü ga guxema nanatüarü carnérugü, rü inaxũãchi. Rü nayana ga yema õna ga nanatü ga Ichaxí nüxna naxũ. Rü yéma naenexẽgü íyexmagüxũwa nangu ga yexguma yema churaragü inaxĩãchichaũgu ga Firitéugümaxã nügü nax nada̱ixũca̱x. Rü tagaãcü nügü naxãũxũnegü.

21Rü nüma ga Iraéanecüãxgü rü ga Firitéugü rü nügüarü to̱xma̱xtagu nügü ninu.

22Rü nüma ga Dabí rü yema Iraéanecüãxgüarü churaragüarü yemaxũgüarü daruũxũtagu nananu ga yema trigu, rü paũ, rü quechu ga yéma nanaxũ. Rü ñu̱xũchi nañaãchiãcüma Iraéanecüãxgüarü churaragütanügu nayangaxi nax naenexẽgüna nca̱xũca̱x rü ñuxãcü nüxũ nangupetügü.

23Rü yexguma naenexẽgümaxã idexayane, rü nüma ga yema Firitéu ga Goriáx ga Gáxcüãx, rü Firitéugüarü churaragütanüwa nichixichi. Rü wenaxarü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Iraéanecüãxgücax naca rü tüxũ naxãũxũne rü aixrügumaãcü nidexa. Rü nüma ga Dabí rü nüxũ naxĩnü.

[24]Rü nümagü ga Iraéanecüãxgü ga yexguma yema yatüxũ nadaugügu rü poraãcü namuũe, rü naxchaxwa nixü.

[25]Rü nügümaxã ñanagürügü: —¿Marü nüxũ pedauxũ i ngẽma yatü i ngẽxa ichixichixũ nax ñuxãcü tüxũ naxãũxũnexũ i yixema i Iraéanecüãxgü? Rü yíxema nüxũ rüporamaexẽ, rü nüma ya tórü ãẽxgacü rü muxũtama i ngẽmaxũgü tá tüxna nana, rü naxacümaxã tá tüxũ naxüxmax rü tümatanüxũ rü taxũtáma tanaxütanü i ngẽma diẽru i ãẽxgacüna üxũ ==ñanagürügü.

[26]Rü yexguma ga Dabí rü yema naxũtawa yexmagüxũna naca rü ñanagürü: —¿Taxacümaxã tá nüxṹ naxãtanü ya yimá yatü ya ñaa Firitéuxũ imácü rü naxoxẽẽcü nax ngẽma Iraéanecüãxgümaxã taxacü nax yaxugüxũ? ¿Erü taxacü nixĩ i ñaa Firitéu i tama Tupanaxũ cuáxũ rü ngẽmacax Tupana ya Maxũcüarü churaragüxũ naxãũxũnexũ? ==ñanagürü.

[27]Rü nümagü ga Iraéanecüãxgüarü churaragü rü Dabíxũ nangãxũgü, rü yema noxri namaxã nüxũ yaxugüexũmaxãtama nanangãxũgü, rü namaxã nüxũ nixu ga taxacümaxã tá nüxṹ nax naxütanüãxũ i ngẽma Goriáxũ imáxũ.

[28]Natürü nüma ga Eriá ga Dabíenexẽ ga yaxũ, rü nüxũ naxĩnü ga yema yatügümaxã nax íyadexaxũ ga Dabí. Rü yemacax naenexẽmaxã nanu rü ñanagürü nüxũ: —¿Taxacüwa nua cuxũ? ¿Rü texémaxã ngéma taxúema íxãpataxũwa cunawogü i ngẽma tanatüarü carnérugü? Choma rü marü nüxũ chacuax i ngẽma cucüma nax nua cuxũxũ nax icuyadawenümarexũcax nax togü tadaixũ ==ñanagürü.

[29]Rü nüma ga Dabí rü nanangãxũga rü ñanagürü: —¿Taxacü ẽxna chaxü rü ngẽmacax ngẽma ñacuxũ choxũ? Rü nua chidexamare ==ñanagürü.

[30]Rü yemawena ga Dabí rü naenexẽna nixũgachi, rü to ga churarana naca. Rü yemaacütama nanangãxũ.

[31]Rü nümaxũ ga Iraéanecüãxgü ga Dabíxũ ĩnüexũ ga nax ínacaxũ, rü Chaúmaxã nüxũ narüxugüe. Rü nüma ga Chaú rü Dabícax nangema.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[32]Rü yexguma ga Dabí rü Chaúxũ̃ ñanagürü: —Tama name nax texé oegaãẽxũ̃ nagagu i ñaa Firitéu, erü chomax i cuxũ̃́ puracüxe nax chixĩxũ̃, Pa Ãẽxgacüx, rü ngéma tá chaxũ rü namaxã tá togü tadai ==ñanagürü.

[33]Rü nüma ga Chaú rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Taxuacüma cuxica ngẽma Firitéumaxã pegü pedai. Erü cuma rü cungextũ̱xüxüchi, natürü i nüma rü norü ngextũ̱xügucürüwa daica̱x nangu̱x ==ñanagürü.

[34-35]Rü nüma ga Dabí rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Yexguma chaunatüarü carnérugüna chada̱u̱xgu, rü yexguma wüxi ga leóũ̃ rüe̱xna wüxi ga osu i düraxũ̃ yéma ne ũxgu rü natanüwa ga carnérugü wüxi ga carnéru tüxũ̃ yayaxu̱xgu, rü choma rü nawe changẽ, rü na̱ãxwa tüxũ̃ chanapu. Rü yexguma cha̱u̱xca̱x yañaxgu nax choxũ̃ yayaxuxũ̃ca̱x, rü nachicürawa chatüxüe rü chayachi̱xgü rü ñu̱xmata chayama̱x.

[36]Rü choma i curü duũ̃xũ̃, Pa Ãẽxgacüx, rü woo leóũ̃ yixĩxgu rüe̱xna osu i düraxũ̃ yixĩxgu rü chayama̱x. Rü ñaa Firitéu i tama Tupanaxũ̃ cuáxũ̃ rü ngẽmaãcü tá namaxã chanaxü, erü Tupana ya Maxũ̃cüarü churaragüxũ̃ naxãũxũne.

[37]Rü gumá Cori ya Tupana ga leóũ̃na rü osu i düraxũ̃na choxũ̃ ípoxũ̃cü, rü yimátátama nixĩ i ñaa Firitéume̱xẽwa choxũ̃ ípoxũ̃cü ==ñanagürü. Rü yexguma ga Chaú nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —¡Ẽcü ngéma naxũ rü Cori ya Tupana cuxũ̃ íxümücü! ==ñanagürü.

[38]Rü yemawena nanamu nax Dabíxũ̃ yacu̱xcuchigüxũ̃ nagu ga yema naxchiru ga bróũchenaxca̱x ga nümatama ga Chaú nagu icu̱xuuxũ̃. Rü bróũchenaxca̱x ga napate̱xemaxã nanaxüpate̱xegü. Rü naremüarü poxũ̃ruxũ̃ rü naxca̱xwe̱xarü poxũ̃ruũ̃gu nayacu̱xẽẽgü.

[39]Rü yemawena ga Dabí rü norü goyexũ̃wa norü tara ninga̱xcuchi. Rü nüxũ̃ naxü ga nax yaxũxũ̃ namaxã ga yema nügüxũ̃newa nanucuxũ̃. Natürü tama namaxã nixü ga guxũ̃ma ga yema nügüxũ̃newa nanucuxũ̃ yerü taguma yema nügü naxṹ. Rü yexgumatama Chaúxũ̃ ñanagürü: —Taxuacüma chixũ namaxã


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

i ñaa chaxunewa ngẽxmagüxũ erü tama chomaxã nixü ==ñanagürü. Rü yexguma rü nügü ínacuxuxũne ga Dabí.

40Rü yemawena rü nanayaxu ga gumá norü naixmena̲xã rü nixũgachi. Rü yema ngatexũwa nanade ga 5 pü̲xü ga nutaxacü ga ibáipü̲xücü rü norü choca ga yangechigüxũgu nananucu. Rü ñu̲xũchi norü maxgütaexũ ga naxme̲xgu yangexũmaxã yema Firitéuca̲x nixũ.

41Rü nüma ga Firitéu rü meamare Dabíca̲x nixũchigü. Rü nape̲xegu nixũchigü ga yema norü poxũruũarü ngeruxũ.

42-43Rü yexguma Dabíxũ nada̲u̲xgu ga yema Firitéu nax wüxi ya ngextü̲xücü ga idauũchametücüücü nax yixĩxũ rü mecü nax yixĩxũ, rü tama nayaxaixcümaãxũ nax nügü namaxã nada̲i̲xũ. Rü ñanagürü nüxũ: —¿Ẽxna cuxca̲x rü wüxi i airu chixĩ rü ngẽmaca̲x naimaxã nua cha̲u̲xca̲x cuxũxũ? ==ñanagürü. Rü yexgumatama Dabímaxã chixexũ naxuegu norü tupanaégagu.

44Rü ñu̲xũchi ñanagürü: —¡Nua naña rü ngurucugüna rü ngo̲xogüna tá chanaxã i cumachi! ==ñanagürü.

45Rü nüma ga Dabí nanangãxũ rü ñanagürü: —Cuma rü cha̲u̲xca̲x quixũ taramaxã rü wocaemaxã. Natürü i chomax rü cuxca̲x chixũ naégagu ya yimá Tupana ya Guxũétüwa Ngẽxmacü ya Iraéanecüã̲x i churaragüarü Tupana ya cuma norü churaragüxũ cuxãũxũnecü.

46Rü ñu̲xma ya Cori ya Tupana rü tá cho̲xme̲xgu cunangu̲xẽxẽ nax cuxũ chimáxũca̲x. Rü tá cuxũ íchadaeeru rü ngẽma curü churaragü i yuexũ rü tá ngurucugüna rü ngo̲xogüna chanana. Rü ngẽmaãcü tá guxũ i naanewa nüxũ nacua̲xgü nax Iraéanewa nangẽxmaxũ ya Tupana.

47Rü guxãma ya yíxema núma ngẽxmagüxe rü tá nüxũ tacua̲xgü ya Cori ya Tupana rü tama taramaxã, rüe̲xna wocaemaxã nixĩ i naxüaxũ i ngẽma nüma nagu naxĩnüxũ. Erü nüma ya Tupana rü tama duũxũgürüxũ ãxneãcü texémaxã nügü nadai. Rü nüma tátama nixĩ i toxme̲xgu pexũ nayixẽẽxũ i ñu̲xmax ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[48-49]Rü yexguma ga nüma ga Firitéu rü nayuxnagü rü Dabícax niña. Rü yexgumarüxũ ta ga nüma ga Dabí rü paxãma Firitéucax niña. Rü norü chocagu nixu rü wüxi ga nuta nayaxu, rü norü maxgütaeruũgu nanaxű. Rü yemamaxã Firitéuxũ namaxũ, rü meama nacatümaxã namexchinü. Rü gumá nuta rü nacatüwa narüwax, rü nüma ga Firitéu rü nachametümaxã mairaxũanegu nayangu.

[50-51]Rü yemaacü nixĩ ga Dabí ga Firitéuxũ naporamaexũ namaxã ga wüxi ga maxgütaexũ rü wüxi ga nuta. Rü nüma ga Dabí rü nangearü taraax, rü yemacax yema Firitéucax niña rü nanayaxu ga norü tara rü yemamaxãtama ínanadaeeru, rü yemaacü nayamax. Rü yemaxũ nadaugügu ga Firitéugü ga marü nax nayuxũ ga yema norü churara ga namaxã poraxũ, rü nibuxmü.

[52]Rü yexguma ga Iraéanecüãxgüarü churaragü rü Yudátanüxũ ga churaragü rü aita naxüe yerü marü Firitéugüxũ narüporamaegü. Rü nawe nangẽgü ñuxmata ĩanegü ga Gáx rü Ecróũarü ũũchiwa. Rü yema Firitéugüarü churaragü ga yuexũ rü nanuquegü nawa ga yema nama ga Chaaraíũwa ne daxũ rü ñuxmata ĩanegü ga Gáx rü Ecróũwa nguxũ.

[53]Rü nüma ga Iraéanecüãxgü rü yema Firitéugüwe nangẽgüguwena, rü yema ínapegüxũwa naxĩ rü nanade ga guxũma ga norü yemaxũgü ga yéma nüxna yabuxmüxũ.

[54]Rü yexguma ga nüma ga Dabí rü nanayaxu ga Goriáxeru rü Yerucharéũwa nanange. Natürü ga gumá naxnegü rü napatagu nayanu.

[55]Rü yexguma Dabí rü yema Firitéucax iñaxgu, rü nüma ga Chaú rü norü churaragüeru ga Abnéxna naca rü ñanagürü: —¿Texé tixĩ ya nanatü ya yimá ngextüxücü? ==ñanagürü.

[56]Rü nüma ga yema norü churaragüeru ga Abnéx rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Pa Ãẽxgacüx, tama nüxũ chacuax nax texé nane yixĩxũ ==ñanagürü. Rü nüma ga Chaú rü ñanagürü nüxũ: —¡Ẽcü, naxcax ícagüchigü nax texé nane yixĩxũ! ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

57Rü yexguma Dabí rü yema Firitéuarü maxwa ne naxũxgu, rü nüma ga Abnéx rü Chaúpexewa nanaga namaxã ga yema Firitéueru ga yangexũ.

58Rü nüma ga Chaú rü nüxna naca rü ñanagürü: —Pa Ngextüxücüx ¡chomaxã nüxũ ixu rü texé nane quixĩxũ! ==ñanagürü. Rü nüma ga Dabí nanangãxũ rü ñanagürü: —Choma rü yimá curü duũ ya Ichaxí ya Beréũcüax nane chixĩ ==ñanagürü.

## 1 Chamué 18

### Yonatáũ rü Dabí rü nügümaxã nanaxuegu nax nügümücügü yixĩgüxũcax

1Rü yexguma Dabí Chaúmaxã igúegagu ga nügümaxã nax yadexagüxũ, rü nüma ga Chaú nane ga Yonatáũ rü Dabímücüxũ nügü nixĩxẽxẽ, rü nüxũ nangechaũxũchi ñoma nügütama nangechaũxũrüxũ.

2Rü nüma ga Chaú rü yematama ngunexũgu Dabíxũ nayaxu norü ngũxẽẽruũxũ, rü tama nanatücax nanamuegu.

3Rü Yonatáũ rü Dabí rü Tupanaégagu nügümaxã nanaxuegugü nax nügümücügü nax yixĩgüxũcax yerü ga Yonatáũ rü Dabíxũ nangechaũ ñoma nügütama nangechaũxũrüxũ.

4Rü ñuxũchi nüma ga Yonatáũ rü ínacuxuchi ga yema napax ga nagu yacuxuuxũ rü Dabína nanaxã wüxigu namaxã ga yema norü tara rü norü würa rü norü goyexũ.

5Rü nüma ga Dabí rü Chaúarü ngũxẽẽruxũ nixĩ, rü guxũguma mea nayanguxẽxẽ ga yema namuãxũwa. Rü yemacax nüma ga Chaú rü norü churaragüarü ãexgacüxũ nayangucuchixẽxẽ. Rü guxũma ga yema churaragü rü naerugü rü namaxã nataãẽgü.

### Nixãũxãchi ga Chaú yerü ga duũxũgü rü norü yexera Dabíxũ nangechaũgü

6Natürü yexguma nawoeguxgu ga churaragü nawena ga yema Firitéuxũ nax yamáxũ ga Dabí, rü guxũnema ga Iraéanecüãxgüarü ĩanegüwa norü ãexgacü ga Chaúcax ínachoxũ ga ngexũgü ga taãxẽãcüma rü íyaxũãchitanüãcüma rü wiyaegüãcüma rü paũdérugü rü árpa napagüãcüma norü ãexgacüxũ rümoxẽgüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]Rü yexguma yema ngexũgü wiyaegügu rü íyaxũãchitanüxũgu, rü ñaxũgu nawiyaegü: —Chaú rü 1,000 i churaragü nadai, rü Dabí rü 10,000 i churaragü nadai = =ngĩgürügügü.

[8]Rü yema wiyae nixĩ ga Chaúãẽwa ngúxũ, rü poraãcü nanuãcüma ñanagürü: —Dabína nanaxugüe nax 10,000 i churaragü nada̲ixũ, natürü choxna i 1,000 icatama. Rü ñu̲xma ngẽma taxuxũ nixĩ nax chauchicüxü ãẽ̲xgacüxũ yangucuchigüxẽẽãxũ = =ñanagürü.

[9]Rü yexgumacürüwa ga Chaú rü tama Dabímaxã nataãxẽ.

[10]Rü moxũãcü ga Tupana rü Chaúca̲x yéma nanamu ga naãxẽ ga chixexũ rü nüxna nangu. Rü nüma ga Chaú rü ñoma naxãũãẽxũrüxũ nixĩ ga gumá ãẽ̲xgacüpatawa. Rü yexguma ga Dabí rü norü árpa napaxü to ga ngunexũgurüxũ. Rü nüma ga Chaú rü norü wocae nange.

[11]Rü ngürüãchi Dabíxũ nanacu̲x ga norü wocae nax ĩxtapü̲xmaxã yamutanüãxũca̲x. Natürü nüma ga Dabí rü taxree̲xpü̲xcüna nügü ínapoxũama.

[12]Rü nüma ga Chaú rü Dabíxũ namuũ, yerü Cori ya Tupana rü Dabíxũ narüngũxẽxẽ, natürü marü tama Chaúxũ narüngũxẽxẽ.

[13]Rü yemaca̲x ga nügüxũtawa rü nayamugachi. Rü wüxitücumü ga 1,000 ga churaragüarü ãẽ̲xgacüxũ nayangucuchixẽxẽ. Rü yema churaragümaxã nixĩ ga Dabí ga daiwa naxũũxũ rü nataeguaxũxũ.

[14]Rü guxũma ga ta̲xacü ga naxüxũwa ga Dabí rü meama nüxṹ ínanguxuchi yerü Cori ya Tupana nüxũ narüngũxẽxẽ.

[15]Rü yemaca̲x ga nüma ga Chaú rü nüxũ namuũ, yerü nüxũ nacua̲x ga ñuxãcü norü yexera natachigamaexũ ga Dabí.

[16]Natürü guxũma ga duũxũgü ga Iraéanewa rü Yudáanewa rü Dabíxũ nangechaũgü, yerü nüma nixĩ ga namaxã inacuáxũ ga yexguma daiwa naxĩĩxũgu rü nawoeguxũgu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Rü nüma ga Chaú rü wüxi ga ngunexũ̃ Dabíxũ̃ ñanagürü: —Cuxna tá ngĩxũ̃ chamu cuxma̲xũ̃ i ngẽma chauxacü irüyamaecü i Meráx ega wüxi ya poracü quixĩxgu rü cunadaixgu i Cori ya Tupanaarü uanügü = =ñanagürü. Rü nüma ga Chaú nagu narüxĩnü nax tama nümatama Dabíxũ̃ yamáxũ̃, natürü norü ĩnü nixĩ nax Firitéugü yamáxũ̃ca̲x nagu i dai.

18Natürü ga Dabí rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Taxuxũ̃ma chixĩ i cupe̲xewa, rü chautanüxũ̃ rü taxuxũ̃ma nixĩgü i Iraéanegütanüwa nax cuxã̲xte nax chixĩxũ̃ca̲x = =ñanagürü.

19Natürü yexguma nawa nanguxgu ga yema ngunexũ̃ nax Dabína ngĩxũ̃ namuxũ̃ ga naxacü ga Meráx, rü nüma ga Chaú rü ngĩxũ̃ namu nüxna ga to ga yatü ga ĩane ga Meorácüã̲x ga Adriégu ãégaxũ̃.

20Natürü ga yema nai ga Chaúxacü ga Micá, rü Dabímaxã ixãarüã̲x. Rü yexguma Chaúmaxã nüxũ̃ yaxugügügu ga ngĩchiga, rü nüma ga Chaú rü nataãxẽ.

21Yerü nagu narüxĩnü ga Dabína ngĩxũ̃ nax namuxũ̃ nax Dabíma̲x yixĩxũ̃ca̲x rü ngĩma Firitéugüme̲xẽgu nanguxẽẽãxũ̃ca̲x. Rü yemaca̲x ga nüma ga Chaú rü wenaxarü Dabíxũ̃ ñanagürü: —Rü ñu̲xmata waxi nixĩ i chauã̲xte quixĩxũ̃ = =ñanagürü.

22Rü yemawena rü nüma ga Chaú rü norü ngũ̃xẽẽruũ̃güxũ̃ namu rü ñanagürü: —¡Pema rü pexicatama namaxã pidexagü i Dabí, rü namaxã nüxũ̃ pixu rü choma i ãẽ̲xgacü nax chixĩxũ̃ rü poraãcü nüxũ̃ changechaũ̃ rü guxãma i pema i chorü ngũ̃xẽẽruũ̃gü rü ta rü nüxũ̃ nax pengechaũ̃güxũ̃ rü penaxwa̲xexũ̃ nax nüma rü chauã̲xte yixĩxũ̃, ñapegürü tá nüxũ̃! = =ñanagürü.

23Rü nüma ga yema Chaúarü ngũ̃xẽẽruũ̃gü rü yéma Dabíxũ̃tawa naxĩ rü namaxã nüxũ̃ nixugü ga yema ore ga Chaú namaxã nüxũ̃ ixuxũ̃. Natürü nüma ga Dabí rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —¿Ẽ̲xna pema nagu perüxĩnüegu i natauxchaxũ̃ nax wüxíe ya chauxrüxũ̃ ngearü diẽruáxẽ rü taxuxũ̃ma ixĩxẽ nax ãẽ̲xgacüxã̲xte tixĩxũ̃? = =ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[24]Rü nüma ga yema Chaúarü ngũ̃xẽ̃ruũ̃gü rü Chaúmaxã nüxũ̃ nayarüxugüe ga yema ore ga Dabí namaxã nangãxũ̃xũ̃.

[25]Natürü ga nüma ga Chaú ga nagu nax naxĩnüechaũ̃ ga ñuxãcü Dabíxũ̃ Firitéugümẹxẽgu nax nanguxẽ̃chaũ̃xũ̃, rü yemacạx yema norü ngũ̃xẽ̃ruũ̃gümaxã ñanagürü: —¡Namaxã nüxũ̃ pixu i Dabí rü tama chanaxwạxe i diẽru choxna ngĩxũ̃ naxã ngĩxcạx i chauxacü! Natürü ngẽma ngĩtanü i chanaxwạxexũ̃ nixĩ i 100 i Firitéugüchạxmüpẹxechiraũ̃gü nax nua nanaxũ̃ nax ngẽmaãcü nax chanayauxtanüxũ̃cạx i ngẽma chorü uanügüarü chixexũ̃ i chomaxã naxügüxũ̃ ==ñanagürü.

[26-27]Rü nüma ga yema Chaúarü ngũ̃xẽ̃ruũ̃gü rü Dabímaxã nüxũ̃ nayarüxugü ga yema Chaúarü ore. Rü nüma ga Dabí rü nataãxẽ namaxã ga yema Chaú naxcạx ícạxaxũ̃, yerü yemaacü nüxũ̃́ nanatauxchaxẽ̃ama nax naã̱xte yixĩxũ̃cạx. Rü naxũ̃pa ga yema ngunexũ̃ ga Chaú namaxã ixunetaxũ̃, rü nüma ga Dabí rü nananutaquẹxe ga norü churaragü rü inaxũãchi, rü 200 ga Firitéugü nayadai. Rü yema Firitéugüchạxmüpẹxechiraũ̃gü rü Chaúna nayana nax yemaacü naã̱xte yixĩxũ̃cạx. Rü yexguma ga nüma ga Chaú rü yema naxacü ga Micá Dabína ngĩxũ̃ namu naxmạxũ̃.

[28]Natürü nüma ga Chaú rü nüxũ̃ nicuạxãchi nax nüma ga Cori ya Tupana rü Dabíxũ̃ nangũ̃xẽ̃xũ̃, rü naxacü ga Micá rü Dabíxũ̃ nangechaũ̃xũ̃chi.

[29]Rü yemacạx yexeraãcü Dabíxũ̃ namuũ̃ rü namaxã narüxuanü ñụxmata nayumare ga Chaú.

[30]Rü yexguma Firitéugüarü churaragümaxã nügü nadạ̱ixũ̃gu, rü nüma ga Dabí nixĩ ga guxũ̃ma ga togü ga Chaúarü churaragüeruarü yexera norü uanügüxũ̃ narüporamaexũ̃. Rü yemacạx nixĩ ga guxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü nüxũ̃ ngechaũ̃güxũ̃.

## 1 Chamué 19

### Chaú rü Dabíxũ̃ nimáxchaũ̃


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Rü nüma ga Chaú rü nane ga Yonatáũxũ rü guxũma ga norü churaragüxũ namu ga Dabíxũ nax yamaxgüxũcax. Natürü nüma ga Yonatáũ rü poraãcü Dabíxũ nangechaũ.

[2]Rü yemacax ga Yonatáũ rü Dabímaxã nüxũ nixu ga yema nanatüarü ore, rü ñanagürü: —Chorü papa ya Chaú rü cuxũ timáxchaũ. Rü ngẽmacax i moxũ paxmama ¡rü naxuãxẽ rü nawa naxũ i ngẽma naane i taxúema nawa cuxũ dauxũ, rü ngẽxma icux!

[3]Rü choma rü ngẽma naane i nagu quicúxũwa tá chaunatümaxã chaxũ. Rü cuchigaxũ tá tümamaxã chixu, rü ñuxũ ñatagü. Rü yixcama tá cuxũ nüxũ chacuax i ngẽma chaunatüarü ore ==ñanagürü.

[4]Rü nüma ga Yonatáũ rü nanatü ga Chaúmaxã nidexa rü Dabíétüwa nachogü rü ñanagürü: —Pa Ãẽxgacüx, tama name i chixexũ cuxü namaxã i curü duũxũ i Dabí, erü taxuxũma i chixexũ cumaxã naxü. Rü guxũma i ngẽma naxüxũwa rü cuxcax mexũ naxü.

[5]¿Ẽxna marü nüxũ curüngũma ga yexguma norü maxũ ãũcümaxũwa nayexmaxẽẽgu ga Goriáxũ yamaxgu, rü yemaacü ga Cori ya Tupana rü Iraéanecüãxgüxũ guxchaxũwa ínanguxũxẽxẽ? Cumax, Pa Ãẽxgacüx, rü nüxũ cudau ga yema, rü cutaãxẽ. ¿Rü tüxcüũ, Pa Ãẽxgacüx, i cuyamáxchaũxũ i wüxi i duũxũ i taxuxũma i chixexũ cumaxã üxũ? ¿Rü taxacücax tá cuyamax ya Dabí? ==ñanagürü.

[6]Rü yexguma Chaú nüxũ ĩnügu ga yema Yonatáũ namaxã nüxũ ixuxũ, rü tagaãcü ñanagürü: —Cori ya Tupanaégagu nüxũ chixu rü taxũtáma chayamax ya Dabí ==ñanagürü.

[7]Yexguma ga Yonatáũ rü Dabícax nayaca rü namaxã nüxũ nixu ga nanatüarü dexa. Rü yemawena rü nanatü ga Chaúxũtawa namaxã naxũ, rü Dabí rü wenaxarü Chaúxũtawa nayexma noxrigurüxũtama.

[8]Rü wenaxarü Firitéugümaxã nügü nadai. Rü Dabí rü inaxũãchi nax Firitéugümaxã nügü nadaixũ. Rü Firitéugüxũ narüporamae, rü muxũchixũma ga Firitéugü nadai. Rü togü rü nayabuxmüxẽxẽ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

9-10Rü wüxi ga ngunexũ̃gu ga Chaú rü napatamachiãwa narüto. Rü norü wocae naxmẽxwa nayexma rü Dabí rü napẽxewa napaxeta. Rü ngürüãchi wenaxarü Chaúwa nangu ga chixexũ̃ ga naãxẽ ga Tupana nagu muxũ̃. Rü yemacãx Dabíxũ̃ nanacũx ga norü wocae nax gumamaxã Dabíxũ̃ yamutanüxũ̃cãx ĩxtapũ̃xwa. Natürü nüma ga Dabí rü ínanapoxũ̃ãma ga Chaúarü wocae rü ĩxtapũ̃xwa narüwãx. Rü nüma ga Dabí rü niña rü yematama chütaxũ̃gu nixũ.

11Rü yexgumatama ga Chaú rü norü duũ̃xũ̃güxũ̃ namu nax Dabípatawa naxĩxũ̃cãx nax nüxna yéma yadaugüxũ̃cãx rü moxũ̃ãcü yamãxgüãxũ̃cãx. Natürü Micá ga Dabí naxmãx rü ngĩtexũ̃ ngĩgürügü: —Ngẽxguma taxũtáma quiñaxgu i ñaa chütaxũ̃gu, rü moxũ̃ ẽxũ̃wa rü tá cuyu ==ngĩgürügü.

12Rü yexgumatama ga Micá rü Dabíxũ̃ írüchũ̃xüe nawa ga wüxi ga beũ̃tána ga dauxũ̃wa yexmaxũ̃, rü yemaacü niña ga Dabí.

13Rü yemawena ga Micá rü wüxi ga naxchicünãxã ga naiwa üxũ̃ iyaxu rü Dabíarü pechicaxũ̃gu inacaxẽxẽ. Rü naeruwa rü cabratãxa imuchapãxaxũ̃maxã inaxüyae rü ñũxũchi iyadüxü wüxi ga düxruũ̃maxã.

14Rü yexguma Chaú norü duũ̃xũ̃güxũ̃ muxgu nax Dabíxũ̃ yayauxgüxũ̃cãx rü Micá rü nüxũ̃ yaxu ga nax yadãxawexũ̃ ga Dabí.

15Natürü Chaú rü wena norü duũ̃xũ̃güxũ̃ namu nax Dabícãx yadaugüxũ̃, rü ñanagürü: —¡Woo norü pechicaũ̃wa nangẽxmagu, rü ípenatúxuchi rü nua penaga nax chayamáxũ̃cãx! ==ñanagürü.

16Rü Chaúarü duũ̃xũ̃gü rü Dabípatagu nachocu, natürü norü pechicaũ̃gu nüxũ̃ inayangaugü i naxchicünãxã i naiwa üxũ̃ i cabratãxa imuchapãxaxũ̃maxã ãyaexũ̃.

17Rü yexguma ga Chaú rü Micáxũ̃ ñanagürü: —¿Tũ̃xcüũ̃, ngẽmaãcü choxũ̃ cuwomüxẽxẽ, rü cuyañaxẽxẽ i chorü uanü? ==ñanagürü. Rü Micá rü inangãxũ̃ rü ngĩgürügü: —Erü nüma rü chomaxã nanaxuegu nax choxũ̃ yamáxũ̃ i ngẽxguma chi taxũchima chayañaxẽẽgu ==ngĩgürügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

18Rü yemaacü nixĩ ga yañaxũ̃ ga Dabí. Rü Ramáwa naxũ Chamuéxũ̃tawa, rü Chamuémaxã nüxũ̃ nixu ga guxũ̃ma ga Chaú namaxã üxũ̃. Rü yemawena rü Dabí rü Chamué rü ĩane ga Naióxwa naxĩ, rü yéma nayexmagü.

19-20Rü yexguma Chaú nüxũ̃ cuaxgu rü Dabí rü Naióxwa ga Ramáanewa nax nayexmaxũ̃, rü norü duũ̃xũ̃güxũ̃ yéma namugü nax yanayauxgüãxũ̃cax. Rü yexguma yéma nangugügu ga Chaúarü duũ̃xũ̃gü rü nüxũ̃ nadaugü ga wüxitücumü ga Tupanaarü orearü uruũ̃gü ga Tupanaãxẽ nüxna nguxũ̃. Rü Chamué nixĩ ga namaxã icuáxũ̃ ga yema. Rü yexgumatama Chaúarü duũ̃xũ̃güna nangu ga Tupanaãxẽ, rü nümagü rü ta inanaxügü nax Tupanaarü oremaxã yadexagüxũ̃.

21Rü yemaxũ̃ nacuaxgu ga Chaú, rü togü ga norü duũ̃xũ̃güxũ̃ yéma namugü. Natürü yemagü rü tá rü yexguma yéma nangugügu rü Tupanaãxẽ nüxna nangu rü inanaxügüe nax Tupanaarü oremaxã yadexagüxũ̃. Rü norü tomaepüxtücumü inamuãchitanü ga Chaú, rü yema duũ̃xũ̃gü rü ta rü yematama nüxũ̃ nangupetü.

22-23Rü yexguma ga Chaú rü düxwa nümaxüchi inaxũãchi nax Ramáwa naxũxũ̃. Rü yexguma Checúwa yexmaxũ̃ ga taxũ̃ ga dexáchicawa nanguxgu rü Chamuécax rü Dabícax ínaca. Rü wüxi ga duũ̃xũ̃ rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Naióxwa i Ramáanewa nangẽxmagü ==ñanagürü. Rü nüma ga Chaú rü yéma naxũ. Natürü Cori ya Tupanaãẽ rü nüxna rü ta nangu, rü inanaxügü nax Tupanaarü oremaxã yadexaxũ̃. Rü yemaacütama ínixũãma ñuxmata Naióxwa nangu ga ĩane ga Ramáwa.

24Rü naétü ínacuxuchi ga naxchiru, rü guxũ̃ma ga yema ngunexũ̃ rü chütaxũ̃ rü Chamuépexewa ngexchiruãcü Tupanaarü oremaxã nidexa. Rü ngéma nixĩ i nangóxũ̃ i ore i ñaxũ̃: —¿Chaú rü ta ẽxna Tupanaarü orearü uruxũ̃ nixĩ? ==ñaxũ̃.

## 1 Chamué 20

### Yonatáũ̃ rü Dabíxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Dabí rü Naióxwa niña ga Ramáwa rü Yonatáũ íyexmaxũwa naxũ nax namaxã nüxũ yanaxuxũcax, rü ñanagürü: —¿Taxacü ẽxna chaxü i chomax? ¿Taxacü ẽxna nixĩ i chorü chixexũ? ¿Taxacürü chixexũ tümamaxã chaxü ya cunatü rü ngẽmacax chauxcax tadauxũ rü choxũ timáxchaũxũ? = =ñanagürü.

[2]Rü nüma ga Yonatáũ nanangãxũ rü ñanagürü: —Tupana rü tama nanaxwaxe nax cuyuxũ. ¡Taxũtáma cuxũ timax! ¡Nagu rüxĩnü rü chaunatü rü taxuxũma i taxacü taxü ega tama chomaxã nüxũ tixuxíragu woo íxraxũ rüexna taxacü i taxũ! ¿Tüxcüũ ya chorü papa i tama chomaxã nüxũ tixuxchaxũxũ i ngẽma nax cuxũ timáxchaũxũ? Rü taxũtáma ngẽmaãcü nixĩ = =ñanagürü.

[3]Natürü ga Dabí rü nüxũ nixuchigüama rü ñanagürü: —Curü papa rü meama nüxũ tacuax nax cuma rü choxũ cungechaũxũ rü ngẽmacax nixĩ i tama cumaxã nüxũ tixuxchaũxũ erü chi tümamaxã cunu. Natürü Cori ya Tupanaégagu rü cuégagutama cumaxã nüxũ chixu nax marü choxũ yangaicaxũ nax chayuxũ = =ñanagürü.

[4]Rü yexguma ga Yonatáũ rü nüxna naca rü ñanagürü: —¿Taxacü i cunaxwaxexũ nax cuxcax chaxüxũ? = =ñanagürü.

[5-6]Dabí nanangãxũ rü ñanagürü: —Dücax, moxũ tá nixĩ i ngexwacaxũcü ya tauemacüarü petachiga, rü guxũguma ngẽma petacax ãẽxgacümaxã ícharüto nax chachibüxũ. ¡Natürü choxũ ínamuxũchi nax naanegu chayarücúxũcax ñuxmata paxmaacüarü yáuanecü! Rü ngẽxguma tá curü papa chauxcax ícaxgu, ¡rü tümamaxã nüxũ ixu nax marü cuxna chacaxũ nax chorü ĩane ya Beréũwa chaxũxũ erü guxũma i chautanüxũ rü ngéma nanaxüchigagü nax yaguãxũ i ãmare i taunecüarü guxgu!

[7]Ngẽxguma mea cuxũ tangãxũgu ya cunatü rü ngẽmawa tá nüxũ chacuax nax nataxuma i guxchaxũ i nagu tarüxĩnüxũ rü tá chataãxẽ. Natürü ngẽxguma tanuxgux rü ngẽmawa tá nüxũ cucuax nax choxũ timáxchaũxũ.

[8]Rü choma nax curü duũxũ chixĩxũ rü chanaxwaxe i choxũ curüngũxẽxẽ erü cuma rü ñuxũchi choma rü marü Tupanapexewa wüxi i uneta yigümaxã taxü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nax yigü ingechaũgüxũ. Rü ngẽmacax rü ngẽxguma chi taxacürü chixexũ chaxüxgu rü chanaxwaxe i cumatama choxũ quimax rü taxucaxma cunatüxũtawa choxũ cuga nax choxũ timáxũcax ==ñanagürü.

9Natürü ga Yonatáũ rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Choma rü tagutáma ngẽma chaxü. Natürü ngẽxguma nüxũ chacuáxchigagu nax cuxũ timáxchaũxũ ya chaunatü rü tá cumaxã nüxũ chixu ==ñanagürü.

10Yexguma ga Dabí rü nüxna naca rü ñanagürü: —¿Natürü texé tá chomaxã nüxũ tixu ega choxũ timáxchaũgu ya cunatü? ==ñanagürü.

11Rü Yonatáũ nanangãxũ rü ñanagürü: —¡Chowe rüxũ rü naanewa taxĩ! ==ñanagürü. Rü yexguma ga yema taxregü rü nügümaxã naanewa naxĩ.

12Rü yéma rü nüma ga Yonatáũ rü Dabíxũ ñanagürü: —Cori ya Iraétanüxũarü Tupanaégagu cumaxã nüxũ chixu rü moxũ rüexna paxmaacü i ñaatama i oragu rü chaunatüna tá chaca nax taxacü yixĩxũ i cumaxã nagu tarüxĩnüxũ. Rü ngẽxguma ngẽma cumaxã nagu tarüxĩnüxũ rü namexgu rü tá nua cuxcax chamuga.

13Natürü ngẽxguma chaunatü cuxũ imáxchaũgu, ¡rü Tupana poraãcü choxũ poxcu ega tama cumaxã nüxũ chixuxgu rü tama cuxũ charüngũxẽẽgu nax quiñaxũcax! ¡Rü Cori ya Tupana cuxũ rüngũxẽxẽ yema chaunatüxũ nangũxẽẽxũrüxũ!

14-15Rü ngẽxguma chi chamaxyane nawa cunguxgu nax Iraéanearü ãẽxgacü quixĩxũ rü chanaxwaxe i chomaxã cumecüma ngẽma Cori ya Tupana cumaxã mecümaxũrüxũ. Rü ngẽxguma chayuyane yixĩxgu rü chanaxwaxe i chautanüxũmaxã cumecüma. ¡Rü Cori ya Tupana cuxũ rüporamaexẽxẽ nüxũ i curü uanügü nax cuyanaxoxẽxẽxũcax! ==ñanagürü.

16Rü yemaacü ga Yonatáũ rü Dabímaxã inaxüga.

17Rü ñuxũchi nüma ga Yonatáũ rü Dabímaxã nüxũ nixu nax nüma rü ta wenaxarü Yonatáũmaxã inaxunetaxũ yerü poraãcü nüxũ nangechaũ yema nügütama nangechaũxũrüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

18Rü ñu̱xũchi nüma ga Yonatáũ̃ rü ñanagürü nüxũ̃: —Rü moxũ̃ nixĩ i ngexwacaxũ̃cü ya tauemacüarü petachiga, rü ngéma tá cutauxchica erü ngẽma cuxma̱xwa̱xe rü tá nangeãcu.

19Natürü norü tomaepü̱x i ngunexũ̃gu rü yexera tá nüxũ̃ nacua̱xgü nax cutaxuxũ̃ma. ¡Rü ngẽmaca̱x ngẽma nachica ga ũ̃pa nagu quicúxũ̃wa naxũ, rü ñu̱xũchi yimá nuta ga Echéxgu ãégacügu icu̱x!

20-21Choma rü tá tomaepü̱x i chuxchi ngéma chamaxũ̃, ñoma wüxi i ta̱xacü imaxũ̃xũ̃rüxũ̃. Rü tá ñacharügü nüxũ̃ i ngẽma chorü ngũ̃xẽẽruxũ̃: “¡Naxca̱x yadau ya yimá chauxnegü!” ñacharügü tá. Rü ngẽxguma ñachagu: “Rü yima chauxne rü numamaxũ̃ra nangẽxma ¡rü yayaxu!” ñachagu, rü ngẽmawa tá nüxũ̃ cucua̱x nax nataxuxũ̃ma i ãũcümaxũ̃, rü taxũtáma ta̱xacü cuxũ̃ naxüpetü. Rü aixcüma Tupanaégagu cumaxã nüxũ̃ chixu.

22Natürü ega nüxũ̃ ñachagu: “Yéamaxũ̃ra nangẽxmagü ya chauxnegü”, ñachagu, rü name nixĩ i quixũgachi, erü Cori ya Tupana rü nanaxwa̱xe nax quixũgachixũ̃.

23Rü ngẽma tórü unetagü i yigümaxã nüxũ̃ ixuxũ̃wa rü Cori ya Tupana nixĩ ya guxũ̃gutáma taétüwa ücü ==ñanagürü.

24Dabí rü naanegu nayarücu̱x. Rü yexguma wena ngexwaca nango̱xgu ya tauemacüarü petachigawa nangu̱xgu rü nüma ga ãe̱xgacü ga Chaú rü mechawa nayarüto nax nachibüxũca̱x.

25Yema tochicaxũ̃ ga ĩxtapü̱xwaama üxũ̃ ga a̱i̱xrüguma nawa natooxũ̃wa narüto ga ãe̱xgacü. Rü nüma ga Yonatáũ̃ rü nape̱xewa narüto rü nüma ga Abnéx rü Chaúcüwawatama narüto. Rü yema Dabí nawa rütoxũ̃ ga naxma̱xwe̱xe rü nangeãcu.

26Yema ngunexũ̃gu ga Chaú rü taxu ñanagürümare, yerü ñaxũ̃gu narüxĩnü: —Ngürüãchi ta̱xacü nüxũ̃ nangupetü rü tama Tupanape̱xewa nügü namexẽxẽ rü ngẽmaca̱x tama nua naxũ ==ñaxũ̃gu narüxĩnü.

27Natürü moxũ̃ãcü ga norü taxre ga ngunexũ̃gu ga petachiga rü ta nangeãcu ga yema naxma̱xwe̱xe. Rü yexguma ga Chaú rü nane ga Yonatáũ̃na naca rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ñanagürü: —¿Tu̱xcüũ̱ tama nua naxũ ga ĩnex ga Ichaxí nane nax nachibüxũca̱x rü woo ñu̱xmax? ==ñanagürü.

28-29Rü nüma ga Yonatáũ̱ nanangãxũ̱ rü ñanagürü: —Nüma ga Dabí rü choxũ̱ naca̱a̱xũ̱ nax Beréũ̱wa naxũxũca̱x erü naenexẽ naxca̱x nangema nax ngéma naxũxũca̱x naxca̱x ga yema peta ga nagu Tupanaca̱x ínaguxũ̱ ga taunecüarü ãmare ga Beréũ̱wa. Rü ngẽxgumarüxũ̱ ta chomaxã nüxũ̱ nixu rü ngẽxguma nüxna chanaxãxgu i ngẽma ngũ̱xẽxẽ rü paxa tá natanüxũxũ̱tawa ínayadau. Rü ngẽmaca̱x nixĩ i tama nua naxũxũ̱ nax cumaxã nachibüxũca̱x ==ñanagürü.

30Yexguma ga Chaú rü Yonatáũ̱maxã nanu rü nüxũ̱ ñanagürü: —Chixexũ̱ i mama nane quixĩ. ¿Cuxca̱x rü tama nüxũ̱ chacuáxũ̱ nax Ichaxí nanemücüxüchi quixĩxũ? Rü ngẽma rü wüxi i ãne nixĩ i cuxca̱x rü cuéca̱x.

31Rü ñu̱xma nax ñoma i naanewa namaxũxũ̱ i ngẽma Dabí rü cuma rü ãũcümaxũwa cungexma rü tagutáma Iraétanüxũarü ãẽxgacüwa cungu. Rü ngẽmaca̱x chanaxwa̱xe i duũxũgüxũ̱ naxca̱x cuyadauxẽxẽ nax nua nagagüãxũca̱x, erü tanaxwa̱xe nax nayuxũ̱ ==ñanagürü.

32Natürü nüma ga Yonatáũ̱ nanangãxũ̱ rü ñanagürü: —¿Ta̱xacüca̱x tá inayuxũ? ¿Ta̱xacürü chixexũ̱ ẽxna naxü? ==ñanagürü.

33Rü nüma ga Chaú rü nanayaxu ga norü wocae nax Yonatáũ̱xũ̱ nacuáxũca̱x. Rü yemawa Yonatáũ̱ nüxũ̱ nacua̱x nax aixcüma Dabíxũ̱ yamáxchaũxũ̱ ga nanatü.

34Rü yemaca̱x ga Yonatáũ̱ rü nanuxũchi, rü inayuxnagü ga mechawa. Rü tama nachibü ga norü taxre ga ngunexũ̱gu ga yema petawa, yerü poraãcü Dabíca̱x nangechaũ rü nanatü rü poraãcü ngúxũ̱ nüxũ̱ ningexẽxẽ.

35Rü moxũ̱ãcü ẽxũwa rü yema ora ga Dabímaxã nagu naxunetaxũ̱ rü nüma ga Yonatáũ̱ rü naanewa naxũ namaxã ga wüxi ga norü ngũ̱xẽẽruxũ̱ ga ngextũ̱xüxũ̱.

36Rü yexguma yema nachicawa nangugügu rü yema norü ngũ̱xẽẽruũxũ̱ namu nax inañaãchixũca̱x rü naxca̱x nadauxũca̱x ga guma naxnegü ga yexma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

namaxgüne. Rü nüma ga yema ngũxẽẽruxũ rü inañaãchi, rü yexgumayane rü nüma ga Yonatáũ rü nai ga naxne nawe narümaxũ rü norü yexeragu nayangu.

37Yexguma yema norü duũxũ nawa nanguxgu ga yema nachica ga chuxchi nagu nguxũ, rü Yonatáũ rü tagaãcü nüxna nacagü ga yema norü ngũxẽẽruxũ rü ñanagürü: —Curü yéamaxũra nixĩ i nangẽxmaxũ ya yima chuxchi ==ñanagürü.

38-39Rü wenaxarü yema norü ngũxẽẽruũna tagaãcü nacagü rü ñanagürü: —¡Paxa inañaachi rü taxű i cuyachaxãchixũ! ==ñanagürü. Rü yema Yonatáũarü ngũxẽẽruxũ rü nanade ga guma chuxchigü rü norü corina nayana. Natürü tama nüxũ nacuax nax taxacüchiga yixĩxũ ga yema. Rü Yonatáũ rü Dabíxicatama nixĩ ga nüxũ cuaxgüxũ ga yema cuaxruxũ.

40Rü yemawena ga Yonatáũ rü norü ngũxẽẽruxũna nanana ga guma naxnegü, rü ñuxũchi nanamu nax nachiũwa nanaxãxũcax ga ĩanewa.

41Rü yexguma marü íyaxũxgux ga yema Yonatáũarü ngũxẽẽruxũ, rü Dabí rü nixũxũ ga yema nutatanüwa ga íyacúxũwa. Rü waixũmüanegu tomaepüxcüna Yonatáũpexegu nayangücuchi. Rü ñuxũchi nügü nachúxgü rü wüxigu naxauxe. Natürü Dabí rü yexeraãcü naxaxu.

42Yexguma ga Yonatáũ rü Dabíxũ ñanagürü: —¡Taãxẽãcüma nataegu! Cuma rü ñuxũchi choma rü marü Tupanaégagu nüxũ tixugü nax guxũgutáma mexũ i yigümücügü nax ixĩgüxũ. Rü Tupanana taca nax guxũgutáma tamaxã nangẽxmaxũ i yixema taxre, rü ñuxũchi namaxã i ngẽma cutaagü rü chautaagü ==ñanagürü. Rü yemawena ga Dabí rü nixũ, rü nüma ga Yonatáũ rü ĩanecax nataegu.

## 1 Chamué 21

### Chaúchaxwa nixũ ga Dabí

1Rü nüma ga Dabí rü ĩane ya Nóxwa naxũ nax chacherdóte ya Aimérexũ íyadauxũcax. Rü yexguma Dabíxũ nadauxgu ga Aimérex rü nabaixãchiãxẽ rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Dabína naca rü ñanagürü: —¿Tu̱xcüũ̱ cuxicatama nua cuxũ rü taxuxũ̱ma cuxũ̱ ínixümücü? ==ñanagürü.

2Rü nüma ga Dabí rü nanangãxũ̱ rü Aimérexũ̱ ñanagürü: —Ãe̱xgacü rü nua choxũ̱ namu nax chayanguxẽẽxũca̱x i ngẽma nüma choxũ̱ namuxũ̱. Natürü tama nanaxwa̱xe nax texé nüxũ̱ cuáxũ̱ nax ta̱xacücа̱x nua choxũ̱ namuxũ̱ rü ta̱xacü yixĩxũ̱ i norü ore i nua namuxũ̱. Rü ngẽmaca̱x i ngẽma chorü duũxũgü rü tama chowe narüxĩ. Rü to i nachicagu namaxã chaxuneta nax ngẽxma nüxũ̱ chayangauxũca̱x.

3¿Dücax, rü ta̱xacürü cuwemü cuxú̱̃ nangẽxma? ¡Rü choxna naxã i 5 i paũ rüe̱xna ta̱xacü i cuxú̱̃ ngẽxmaxũ̱! ==ñanagürü.

4Rü yexguma nüma ga gumá chacherdóte rü nanangãxũ̱ rü ñanagürü: —Ngẽma paũ i choxú̱̃ ngẽxmaxũ̱ rü tama ngexũrüüxũ̱ i paũmare nixĩ erü ngẽma choxú̱̃ ngẽxmaxũ̱ rü marü Tupanana chanaxuaxũ̱. Natürü tá cuxna chanaxã ega ngẽxguma ngẽma curü duũxũgü rü tama ngexũ̱ nadaugügu ==ñanagürü.

5Rü nüma ga Dabí rü nanangãxũ̱ rü ñanagürü: —Guxũguma ngẽxguma daiwa taxĩxgu rü tama toxma̱xgümaxã tamaxẽ. Rü woo tama daiwa taxĩxũ̱ i ñu̱xma natürü guxũma i ngẽma chorü duũxũgü rü marü Tupanaca̱x nügü nimexẽẽgü naxũpa nax itaxĩãchixũ̱. Rü ngẽmaca̱x i ñu̱xma rü marü Tupanape̱xewa nime ==ñanagürü.

6Rü yexguma nüma ga gumá chacherdóte rü Dabína nanana ga yema paũ ga Tupanaca̱x ixĩxũ̱ yerü nataxuma ga to ga paũ. Natürü yematama ga ngunexũgu rü mecha ga üünexũwa nanade ga yema paũ ga Dabína nanaxũ̱, rü yemachicüxü yexma nananu ga ngexwacaxũxũ̱ ga paũ ga inaixũ̱.

7Rü yema ngunexũgu rü yéma Tupanapatawa nayexma ga wüxi ga Chaúarü ngũxẽẽruxũ̱ ga woetama yéma yexmaxũ̱. Rü nüma rü wüxi ga Edóũtanüxũ̱ nixĩ rü Doéxgu naxãéga. Rü nüma rü Chaúarü carnérugüarü dauruũgüeru nixĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]Rü yexguma ga nüma ga Dabí rü Aimérexũ̃ ñanagürü: —¿Nayima i curü wocae rüẹxna curü tara? Erü ñụxãẽãcü nua choxũ̃ namu ya ãẹ̃xgacü rü ngẽmacạ̃x taxuxũ̃ma i chorü tara rüẹxna to i chauxne íchinge = =ñanagürü.

[9]Rü nüma ga gumá chacherdóte rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Choxṹ nangẽxma i ngẽma norü tara ga yema Firitéu ga Goriáx ga Eráarü doxonexũ̃gu quimáxũ̃. Rü ngẽma Tupanaarü efóx íxüxũ̃cạ̃xwẹ̃xgu naxṹ. Rü wüxi i naxchirumaxã nanuque. ¡Rü ẽcü nayaxu rü yange ega cunaxwạ̃xegu! Erü to i naxne rü choxṹ nataxuma = =ñanagürü. Rü yexguma nüma ga Dabí rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —¡Ẽcü nua naxã! Erü nataxuma i tara i ngẽmaxũ̃ rümemaexũ̃ = =ñanagürü.

[10]Rü yematama ngunexũ̃gu nixũchigü ga Dabí nax Chaúchạ̃xwa yaxũxũ̃. Rü Firitéugüarü ĩane ga Gáxwa naxũ. Rü yexguma yéma nanguxgu rü guma ĩanearü ãẹ̃xgacü ga Aquíxũ̃tawa naxũ.

[11]Rü gumá ãẹ̃xgacü ga Aquíarü churaragüerugü rü nüxũ̃ ñanagürügü: —Ñaa nixĩ i Dabí i Iraétanüxũ̃arü ãẹ̃xgacü ixĩxũ̃. Rü ngẽmachigagu nixĩ i íyaxüãchixũ̃güxũ̃ rü nawiyaegüxũ̃ namaxã i ñaxũ̃ i wiyae: “Chaú rü nanadai i 1,000 i churaragü, natürü Dabí rü nanadai i 10,000”, ñaxũ̃ i wiyae = =ñanagürügü.

[12]Rü yexguma yemaxũ̃ naxĩnügu ga Dabí rü Gáxarü ãẹ̃xgacü ga Aquíxũ̃ namuũ̃.

[13]Rü yemacạ̃x yema yéma yexmagüxũ̃pẹxewa nügü naxãũãẽxẽẽneta. Rü ĩạ̃x nawütü rü nügüchinaguwa nichuruạ̃xẽẽneta.

[14-15]Rü yexguma nüma ga Aquí rü norü churaragüeruxũ̃ ñanagürü: —Rü pema nax nüxũ̃ pedauxũ̃ i ñaa yatü nax naxãũãẽxũ̃, ¿rü tụ̃xcüũ̃ i nua chauxũ̃tawa penagaxũ̃? ¿Rü pema nüxũ̃ pecuạ̃xgu rü choxṹ nataxuma i ãũãẽxũ̃ i chauxũ̃tawa rü ngẽmacạ̃x nua penaga nax nua chauchiũ̃wa ngeãxẽ naxüxũ̃cạ̃x? = =ñanagürü.

## 1 Chamué 22


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Rü nüma ga Dabí rü nixũchigü ga yéma, rü ãxmaxũ ga Aduráũgu nayarücux. Rü yexguma naenexẽgü rü guxũma ga natanüxũ nüxũ cuaxgügu rü naxũtawa naxĩ rü nayaxümücügü.

[2]Rü yexgumarüxũ ta naxũtawa naxĩ ga yema duũxũgü ga ãẽxgacü ngetanüãcü puracüexẽẽxũ rü yema duũxũgü ga nangetanügüxũ rü yema duũxũgü ga tama ãẽxgacümaxã taãẽgüxũ. Rü nüma ga Dabí rü yema duũxũgüeru nixĩ. Rü yema duũxũgü ga Dabíwe rüxĩxũ rü 400 ga yatügüwa nangu.

[3]Rü yéma inaxũãchi ga Dabí rü Mispáwa naxũ ga Moáanewa. Rü Moáarü ãẽxgacüxũ ñanagürü: —Rü cuxna chaca, Pa Ãẽxgacüx, nax chaunatü rü chaué napexũtawa tangexmagüxũcax ñuxmatáta Cori ya Tupana choxũ nawé i ngẽma chomaxã nanaxwaxexũ ==ñanagürü.

[4]Rü yemacax ga Dabí rü nanatüxũ rü naeũ Moáarü ãẽxgacüxũtawa tüxũ nagagü. Rü yéma tayexmagü ga yexguma Dabí yema ãxmaxũgu yacuxyane.

[5]Rü wüxi ga ngunexũgu ga Tupanaarü orearü uruxũ ga Gáx rü Dabíxũ naxuxcuxẽ rü ñanagürü: —¡Taxű i ngẽma ãxmaxũgu curüxáũxũ! ¡Rü Yudáarü naanewa naxũ! ==ñanagürü. Rü yemacax ga nüma ga Dabí rü nixũ rü naixnecü ga Érewa nangu.

### Chaú rü Nóxwa yexmagüxũ ga chacherdótegüxũ nadai

[6-7]Rü yexguma ga Chaú rü Guibeáwa nayexma. Rü guma maxũnewa rüxüxũ ga pamatüxũwa narüto. Rü norü wocae rü nanange, rü guxũma ga norü churaragüerugü rü nüxũ ínachimaeguãchi. Rü yexguma nüxũ nacuaxgu nax ngextá nayexmagüxũ ga Dabí namaxã ga yema yatügü ga naxümücügüxũ, rü nüma ga Chaú rü ñanagürü nüxũ ga norü churaragüerugü ga nüxũ íchimaeguãchixũ: —Pa Yatügü i Bẽyamíũtanüxũx, ¡choxũ iperüxĩnüe! ¿Ẽxna pema nüxũ pecuaxgu rü Ichaxí nane i Dabí rü tá guxãna nanaxã i perü naanegü rü perü úbanecügu, rü tá pexũ naxuneta ya guxãma i pema nax norü churaragüeru pixĩgüxũcax?

[8]Rü ñuxma nüxũ chacuax i taxacücax guxãma i pema rü chomaxã penuexũ. Rü taxúema chomaxã nüxũ tixu rü ngẽma chaune i Yonatáũ rü Ichaxí nane i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Dabímaxã inaxügaxũ. Rü taxúema i pema rü chaụxcạx pixoegaãxẽ. Rü taxúema chomaxã nüxũ tixu nax chaune rü chomaxã naxuanüxũ, rü nüxũ nangũxẽẽxũ i Dabí nax choxũ íyacụxeũxũcạx nax ngẽmaãcü choxũ yamáxũcạx. Rü ngẽma nixĩ i ñụxma chomaxã naxüxũ ==ñanagürü.

9Rü yexguma ga Doéx ga Edóũcüạ̃x ga Chaúarü churaragüerutanüwa yexmaxũ, rü Chaúxũ nangãxũ rü ñanagürü: —Choma rü nüxũ chadau ga Ichaxí nane ga Dabí ga yexguma Nóxwa naxũxgu nax chacherdóte ga Aimérex ga Aitúx nanemaxã yadexaxũ.

10Rü nüma ga Aimérex rü Cori ya Tupanana naca nax Dabíxũ nangũxẽẽxũcạx. Rü õnagü nüxna naxã, rü ñụxũchi nüxna nanaxã ga Firitéu ga Goriáxarü tara ==ñanagürü.

11-12Rü yexguma ga Chaú rü norü duũxũgüxũ namu nax chacherdóte ga Aimérexcạx yacagüxũcạx namaxã ga guxũma ga chacherdótegü ga natanüxũ ixĩgüxũ ga guma ĩane ga Nóxwa yexmagüxũ. Rü yexguma guxũma ga chacherdótegü ãẽxgacüpẹxewa ngugügu rü nüma ga Chaú rü Aimérexũ ñanagürü: —¡Mea choxũ írüxĩnü, Pa Aitúx nanex! ==ñanagürü. Rü nüma ga Aimérex rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Íchamemare, Pa Ãẽxgacüx, nax cuxṹ icharüxĩnüxũ ==ñanagürü.

13Rü nüma ga Chaú rü nüxna naca rü ñanagürü: —¿Tụ̈xcüũ̃ i cuma rü wüxigu ngẽma Ichaxí nane i Dabímaxã chomaxã penuexũ? Cuma i chacherdóte rü nüxna cunaxã i paũ rü wüxi i tara, rü ñụxũchi Cori ya Tupanaarü ngũxẽẽcạx Dabíaxṹ ícuca nax chomaxã naxuanüxũcạx rü choxũ íyacụxeũxũcạx ngẽma ñụxma naxüxũrüxũ ==ñanagürü.

14Rü yexguma ga Aimérex rü ãẽxgacüxũ nangãxũ rü ñanagürü: —¿Texé i guxũma i curü churaragüerutanüwa, Pa Ãẽxgacüx, i aixcüma cuga ĩnüxe Dabírüxũ? Rü naétü, Pa Ãẽxgacüx, rü cuãxte nixĩ rü naeru nixĩ i ngẽma churaragü i cuxna daugüxũ. Rü ngẽmacạx natachiga i cupatawa, Pa Ãẽxgacüx.

15¿Cuma nagu curüxĩnügu rü ñụxmaricatama nixĩ i Cori ya Tupanana chacaxũ nax Dabíxũ nangũxẽxẽxũcạx? Tama nixĩ. Rü ngẽmacạx, Pa


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Ãẽxgacüx, rü tama name nax choxna cunaxuxũ i choma nax curü duũxũ nax chixĩxũ rü tama name nax nüxna cunaxuxũ i chautanüxũ. Chomax rü tama nüxũ chacuax nax taxacürü guxchaxũ nangẽxmaxũ ==ñanagürü.

16Natürü nüma ga ãẽxgacü ga Chaú rü ñanagürüama: —¡Cumaxã nüxũ chixu, Pa Aimérex, rü cuma rü guxũma i cutanüxũ rü aixcüma tá pexũ chadai! ==ñanagürü.

17Rü yexgumatama rü nüma ga ãẽxgacü rü norü dauruũxũ namu rü ñanagürü: —¡Penadaix i ngẽma Cori ya Tupanaarü chacherdótegü! Erü nümagü rü Dabíwa naxügü, rü woo nüxũ nax nacuaxgüchiréxũ nax Dabí rü chauxchaxwa yañaxũ, rü tama chomaxã nüxũ nayarüxugüe ==ñanagürü. Natürü ga yema ãẽxgacüarü dauruũgü rü taxuxũma naxunagümẽxẽchaũ yerü namuũe nax Cori ya Tupanaarü chacherdótegüxũ nadaixũ.

18Rü yemacax nüma ga ãẽxgacü rü Doéx ga Edóũtanüxũxũ namu rü ñanagürü: —¡Cumax nadai! ==ñanagürü nüxũ. Rü yexguma ga Doéx rü yema chacherdótegücax niña. Rü yema ngunexũgu rü nanadai ga 85 ga chacherdótegü ga naxchiru ga línunaxcaxgu icuxgüxũ.

19Rü yemawena rü chacherdótegüarü ĩane ga Nóxwa naxũ ga Chaú. Rü taramaxã nanadai ga duũxũgü ga iyatüxũ, rü ngexegü, rü buxũgü. Rü woo õxchanagü ya ngexwaca íxraexe tüxũ nadai. Rü yexgumarüxũ ta nanadai ga guxũma ga tümaarü wocagü, rü búrugü, rü carnérugü.

20Natürü chacherdóte ga Aimérex nane ga Abiatá rü niña, rü Dabí íyexmaxũwa naxũ.

21Rü yéma nüxũ narüxu nax Chaú rü Cori ya Tupanaarü chacherdótegüxũ nadaixũ.

22Rü Dabí rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Choma rü yema ngunexũgu nüxũ chacuax nax yéma nayexmaxũ ga Doéx, rü ñuxũchi tá Chaúmaxã choxũ yaxuxũ. Chaugagu nixĩ i nayuexũ i guxũma i cutanüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[23]¡Natürü nua chauxṹtawa nangẽxma rü taxṹ i cumuṹxṹ! Erü ngẽma cuxṹ imáxchaṹxṹ rü choxṹ rü ta nimáxchaṹ. Natürü i choma rü tá cuxṹ íchapoxṹ ==ñanagürü.

## 1 Chamué 23

### Dabí rü Firitéugümẹxẽwa ĩane ga Queiráxṹ ínanguxuchixẽxẽ

[1-2]Rü wüxi ga ngunexṹgu ga Firitéugü rü ĩane ga Queirágu nachocu, rü trigu ga yexwacax púxṹ rü naxcạx nangı̱xgü. Rü yexguma yemaxṹ Dabímaxã yaxugügu, rü nüma ga Dabí rü Cori ya Tupanana naca, rü ñanagürü: —¿Choxṹ cunatauxchaxẽxẽxṹ nax ngẽma Firitéugüxṹ chayadạı̱xṹ? ==ñanagürü. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nanangãxṹ rü ñanagürü: —Ngṹ, ¡rü yadạı̱x i ngẽma Firitéugü rü naxmẹxwa ínanguxṹxẽxẽ i ngẽma duṹxṹgü i ĩane ya Queirácüạ̃xgü ==ñanagürü.

[3]Natürü ga Dabíarü duṹxṹgü rü Dabíxṹ ñanagürügü: —Nua Yudáanewa nax ingẽxmagüxṹ rü nüxṹ tamuṹe i ngẽma Firitéugü. Rü ngẽxguma chi ĩane i Queiráwa ixĩxgu rü yexera nüxṹ tamuṹe i ngẽma Firitéugüarü churaragü ==ñanagürügü.

[4]Rü yexguma ga nüma ga Dabí rü wena Cori ya Tupanana naca. Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nanangãxṹ rü ñanagürü: —¡Inaxũ̃achi rü nawa naxũ̃ ya ĩane ya Queirá! Erü choma rü tá cuxmẹxgu chanayixẽxẽ i ngẽma Firitéugü ==ñanagürü.

[5]Rü Dabí rü norü duṹxṹgümaxã inaxũ̃achi nax ĩane ga Queiráwa naxũ̃xṹ. Rü yexma Firitéugümaxã nügü nadai. Rü nüxṹ narüporamae rü guxṹxũ̃ma nadai. Rü nügüaxṹ nayagagü ga Firitéugüarü naxũ̃na ga wocagü. Rü yemaacü Dabí Firitéugümẹxẽwa ínanapoxṹ ga yema duṹxṹgü ga ĩane ga Queirácüạ̃xgü.

[6]Rü yexgumayane ga Abiatá ga Aimérex nane rü Queiráwa naxũ̃ nax Dabíxṹ naxümücüxũ̃cạx. Rü yéma nanange ga Tupanaarü efóx.

[7]Rü Chaúmaxã nüxṹ nixugüe ga Dabí rü ĩane ga Queiráwa nax nayexmaxṹ. Rü nüma ga Chaú rü ñaxṹgu narüxĩnü: —Ñụxma nixĩ i Cori ya Tupana rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Dabíxũ choxmẽxgu nanguxẽẽxũ. Erü ñũxma nax ĩane ya Queirágu naxücuxũ rü ngẽxma ĩãxarü wãxtaruxũmaxã narüwãxtaũ rü taxucürüwa niña ==ñaxũgu narüxĩnü.

8Rü yexgumatama ga nüma ga Chaú rü guxũma ga norü churaragücax naca nax ĩane ga Queiráwa naxĩxũcax nax Dabíxũ rü norü duũxũgüxũ ínayauxũxũcax.

9Natürü yexguma Dabí nüxũ cuáchigagu nax Chaú nagu rüxĩnüxũ nax yamáxchaũãxũ, rü chacherdóte ga Abiatáxũ namu nax naxũtawa nangeaxũ ga Tupanaarü efóx nax Cori ya Tupanana nacaxũcax.

10Rü Dabí rü ñanagürü: —Pa Cori ya Iraétanüxũarü Tupanax, daa curü duũ rü nüxũ nacuáchiga nax Chaú rü tá daa ĩane ya Queiráwa naxũxũ nax chaugagu nadaiaxũcax i duũxũgü.

11¿Rü núma tá naxũxũ i Chaú nax chaũxcax yadauxũ, ngẽma nüxũ chacuáchigaxũãcü? ¿Rü ngẽma duũxũgü i Queirácüãxgü rü tá nüxna choxũ namugüxũ? Pa Cori ya Iraétanüxũarü Tupanax, choma i curü duũ rü cuxna chaca nax chomaxã nüxũ quixuxũ ==ñanagürü. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Chaú rü tá núma naxũ ==ñanagürü.

12Rü yexguma ga nüma ga Dabí rü ínaca rü ñanagürü: —¿Rü ngẽma Queirácüãxgü rü tá Chaúna choxũ namuxũ namaxã i chorü duũxũgü? ==ñanagürü. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Pexũ inamugü tá nixĩ ==ñanagürü.

13Rü yexguma ga Dabí rü ñũxũchi norü duũxũgü ga 600 ga norü mu rü ĩane ga Queiráwa ínachoxũ, rü inaxĩ tama nüxũ nacuaxgüãcü nax ngextá tá naxĩxũ. Rü yexguma Chaú nüxũ cuáchigagu ga Dabí rü marü nax yañaxũ ga ĩane ga Queiráwa, rü ínayachaxãchi nax nawe nangexũ.

### Dabí rü chianexũ i taxúema íxãpataxũwa nayexma

14Rü nüma ga Dabí rü yema chianexũ ga Chíxwa naxũ, rü yexma maxpũnearü ãxmaxũgügu norü duũxũgümaxã nicuxgü rü yéma nayexmagü. Rü nüma ga


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Chaú rü guxũma ga ngunexũgu naxca̱x nadau, natürü ga Tupana rü Dabína nadau, rü yemaca̱x ga Chaú rü taguma nüxũ inayangau.

15Natürü nüma ga Dabí rü Chaúca̱x namuũ, yerü naxca̱x nadau ga nax yamáãxũca̱x. Rü yemaca̱x ga Dabí rü naixnecü ga Óregu narüxa̱ũ̱x ga chianexũ ga Chíxwa.

16Rü wüxi ga ngunexũgu, rü nüma ga Yonatáũ ga Chaú nane rü Órewa naxũ ga Dabí íyexmaxũwa. Rü nayataãẽxẽxẽ rü pora nüxna nayaxã nax yexera Tupanaaxṹ yaxõõxũca̱x.

17Rü Dabíxũ ñanagürü: —Taxuca̱xma cumuũ erü chaunatü ya Chaú rü tagutáma cuxũ itayangau. Cuma rü tá Iraéanecüa̱xgüarü ãẽ̱xgacü quixĩ, rü choma rü tá cutüũwa chaxü. Rü ngẽma rü chaunatü ya Chaú rü marü nüxũ tacua̱x ==ñanagürü.

18Rü yexguma ga nüma ga Dabí rü Yonatáũ rü Cori ya Tupanape̱xewa nügümaxã inaxügagü. Rü yemawena ga Yonatáũ rü nataegu, rü nüma ga Dabí rü yexmatama Óregu narüxa̱ũ̱x.

19Natürü ĩane ga Chíxcüa̱x ga duũxũgü, rü Guibeáwa naxĩ rü Chaúmaxã narüdexagü, rü ñanagürügü: —Dabí rü torü naanegu nicu̱x nagu i ngẽma ãxmaxũgü i ma̱xpűne ya Aquiráwa ngẽxmagüxũ i Órearü Naixnecüwa i ngẽma chianexũarü súrwaama.

20Rü ngẽxguma curü me yixĩxgu, Pa Ãẽ̱xgacüx ¡rü towe rüxũ! Rü toma rü tá cuxca̱x tayayauxgü rü cuxna tá tanamu ==ñanagürügü.

21Rü nüma ga Chaú rü nanangãxũ rü ñanagürü: —¡Tupana pexũ rüngũxẽxẽ erü choxũ pengechaũ rü chaugu perüxĩnüe!

22¡Rü ẽcü pewoegu i ñu̱xmax, rü mea naxca̱x peyada̱u̱x i ngẽma nachica i nawa nangẽxmaxũ! Rü ngẽxguma nüxũ ipeyangauxgu rü ¡chomaxã nüxũ peyarüxu! Erü nüma rü naãxẽxũ nacua̱xüchi.

23¡Rü mea nüxũ pidaugü i guxũma i norü cu̱xchicaxũ rü ñu̱xũchi nua chomaxã nüxũ peyarüxu! Rü choma rü tá pewe ngéma chaxũ. Rü ega


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

aixcüma ngẽma naanewa nangẽxmagu, rü choma rü tá naxca̱x chadauama natanügu i ngẽma Yudátanüxũ̃ = =ñanagürü.

24Rü nüma ga yema Chíxcüã̱xgü rü Chaúxũ̃ narümoxẽgü, rü ñu̱xũchi norü ĩaneca̱x nawoegu. Rü nüma ga Dabí rü norü churaragümaxã rü chianexũ̃ ga Maóũ̃arü doxonexũ̃wa nayexmagü ga yema chianexũ̃arü súrwaama.

25Rü nüma ga Chaú rü norü churaragü rü inaxĩãchi nax naxca̱x nayadaugüxũca̱x. Rü yexguma yemaxũ̃ nacua̱xgu ga Dabí, rü guma ma̱xpűnearü ãxmaxũ̃wa nixĩgachi rü tóxnamana naxĩ ga Maóũ̃arü chianexũ̃wa. Rü nüma ga Chaú rü yema Maóũ̃arü chianexũ̃gu naxücu nax yexma Dabíca̱x nadauxũca̱x.

26-27Rü nüma ga Chaú rü guma ma̱xpűnecüwagu namaxã nixũ ga norü churaragü. Rü nüma ga Dabí rü norü tocüwagu Chaúcha̱xwa nibuxmü namaxã ga norü churaragü. Rü yexguma marü Chaú norü churaragümaxã Dabíxũ̃ ínaxüexũ̃gu nax yayauxgüãxũca̱x, rü Chaúxũ̃tawa nangu ga wüxi ga orearü ngeruxũ̃ ga namaxã nüxũ̃ yarüxuxũ̃ nax paxa nataeguxũca̱x yerü ga Firitéugü rü wenaxarü Iraéanegu nachocu.

28Rü yemaca̱x nüma ga Chaú rü nüxũ̃ narüchau nax Dabíwe yangẽchigüxũ̃, rü nataegu nax Firitéugümaxã nügü yadaixũca̱x. Rü yexgumacürüwa ga yema nachica ga Dabí nawa yexmaxũ̃ rü Ma̱xpűne ya Nawa Yigüna Ixĩgachitanünegu naxãéga.

29Rü yemawena ga Dabí rü En-gádiarü chianexũ̃wa naxũ nax yéma ma̱xpűnegüarü cu̱xchicaxũ̃wa nayexmaxũca̱x.

## 1 Chamué 24

### Dabí rü tama Chaúxũ̃ nima̱x

1Rü yexguma Chaú nataeguxgu ga Firitéugümaxã nügü ínadaixũ̃wa, rü namaxã nüxũ̃ nixugügü ga En-gádiarü chianexũ̃wa nax nayexmaxũ̃ ga Dabí.

2Rü yexguma ga Chaú rü 3,000 ga churaragü nidexechi ga guxũ̃ma ga Iraéanecüã̱xgütanüwa, rü Dabíca̱x nayadaugü nagu ga yema ma̱xpűnearü tuãchi.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[3]Rü yexguma yexma naxĩxgu ga Chaú, rü yexma nüxũ̃ nangau ga ñuxre ga carnérutücumügü norü ngaicamagu ga wüxi ga mąxpṹnearü ãxmaxũ̃ ga nagu yacúxũ̃ ga Dabí norü churaragümaxã. Rü nüma ga Chaú rü yema ãxmaxũ̃gu nangaxi nax yexma íyawǫxéxũ̃cąx.

[4]Rü nüma ga Dabíarü churaragü rü ñanagürügü Dabíxũ̃: —Ñųxmawaxix nixĩ i yanguxũ̃ ga yema uneta ga Cori ya Tupana cumaxã nüxũ̃ ixuxũ̃ nax cuxmęxgu nangųxẽẽãxũ̃ i ngẽma curü uanü. ¡Rü ẽcü yamąx cuma nagu curüxĩnüxũ̃ãcüma! ==ñanagürügü. Rü nüma ga Dabí rü naxũãẽãcüma bexma Chaúarü deyuchirupechinüwa íxraxũ̃ niwie.

[5]Natürü ga yixcüama ga Dabí rü poraãcü nüxũ̃́ nangųx ga yema naxüxũ̃.

[6]Rü ñanagürü norü churaragüxũ̃: —¡Cori ya Tupana choxũ̃ rüngũ̃xẽxẽ nax tama tąxacü namaxã chaxüxũ̃cąx i ngẽma chorü ãę̃xgacü! Nüma rü ãę̃xgacü nixĩ yerü Cori ya Tupanatama nüxũ̃ naxuneta ==ñanagürü.

[7]Rü yemaacü ga Dabí rü nüxna nachogü ga norü churaragü yerü tama nanaxwąxe nax Chaúxũ̃ nax yamąxgüxũ̃. Rü nüma ga Chaú rü ínaxũxũ ga yema ãxmaxũ̃wa rü inaxĩ.

[8]Natürü nüma ga Dabí rü Chaúwetama inayago ga yema ãxmaxũ̃wa rü nüxna nacagü rü ñanagürü: —Pa Ãę̃xgacüx, Pa Ãę̃xgacüx ==ñanagürü. Rü nüma ga Chaú rü nügü nadauegu. Rü nüma ga Dabí rü ñaxtüanegu yangücuchiãcüma nüxũ̃ narümoxẽ.

[9]Rü ñanagürü nüxũ̃: —¿Tüxcüũ̃ i naga cuxĩnüxũ̃, Pa Ãę̃xgacüx, i ngẽma duũ̃xũ̃gü i cumaxã nüxũ̃ ixuxũ̃ nax choma rü naxcąx chadauxũ̃ nax cuxũ̃ chimáxũ̃?

[10]Pa Chorü Ãę̃xgacüx, ñųxmawaxix nixĩ i aixcüma nüxũ̃ cucuáxũ̃ nax tama cuxũ̃ chimáxchaũ̃. Rü woo Cori ya Tupana rü chǫxmęxgu cuxũ̃ nax nangųxẽẽchirexũ̃ i nua mąxpṹnearü ãxmaxũ̃wa, natürü i choma rü tama cuxũ̃ chiimąx, Pa Ãę̃xgacüx. Erü nagu charüxĩnü nax cuma rü ãę̃xgacü quixĩxũ̃ erü Cori ya Tupana rü marü ngẽmacąx cuxũ̃ naxuneta.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]¡Rü dücax, mea nuxã nadawenü, Pa Ãẽxgacüx, i ñaa choxmexwa ngẽxmaxũ! ¿Tama ẽxna curü gáuxũchirutüchi yixĩxũ i ñaa? Rü ngẽmawa nüxũ cucuax nax marü chi cuxũ nax chimáxũ. Rü ngẽmawa nüxũ cucuax, Pa Ãẽxgacüx, nax taxuxũma i chixexũ cumaxã chaxüxchaũxũ, rü tama chanaxwaxexũ nax chacuechitaexũ rü bai i ñuxgu taxacürü chixexũ cumaxã chaxüxũ. Natürü i cumax, Pa Ãẽxgacüx, rü chowe quingechigü nax choxũ quimáxũcax.

[12]Rü Tupana nixĩ ya nüxũ cuácü nax texe tixĩxũ i ngẽma chixexũgu rüxĩnüxũ. Rü ñuxma nax choxũ quimáxchaũxũ rü nüma nixĩ i nüxũ nacuáxũ i taxacü tá cumaxã naxueguxũ. Natürü i chomax, Pa Ãẽxgacüx, rü tagutáma taxacürü chixexũ cumaxã chaxü.

[13]Ngẽma nũxcümaũxũ i dexa rü ñanagürü: “Ngẽma chixexũ rü chixexũarü uruũgüwa ne naxũ”, ñanagürü. Rü ngẽmacax i chomax, Pa Ãẽxgacüx, rü tagutáma nagu charüxĩnü nax cuxũ chimáxũ.

[14]¿Rü ñuxma rü texéwe nixĩ i nangexũ ya Iraéanearü ãẽxgacü? ¿Rü texéwe nixĩ i yangẽchigüxũ? Chowe nixĩ erü ñoma wüxi i airu i yuxũrüxũ chixĩ. Rü wüxi i naixchinawe i taxuwama mexũrüxũ chixĩ naxcax!

[15]Rü ngẽmacax Cori ya Tupana tá nixĩ ya mea nangugücü i tachiga i yixema taxre rü tá nüxũ nixu nax texé tixĩxũ ya yíxema chixexũ üxe. Rü nüma tá nixĩ i chauétüwa nachogüxũ rü cuxmexwa choxũ ínapoxũxũ, Pa Ãẽxgacüx ==ñanagürü.

[16]Rü yexguma Dabí nüxũ rüchauxgu nax yadexaxũ, rü nüma ga Chaú rü tagaãcü nanangãxũ rü ñanagürü: —¿Ẽxna cuma quixĩxũ, Pa Chaunex, Pa Dabíx, i chomaxã quidexaxũ? ==ñanagürü. Rü ñuxũchi inanaxügü ga nax naxaxuxũ.

[17]Rü ñuxũchi ñanagürü: —Ngẽma cuma nüxũ quixuxũ nixĩ i aixcüma ixĩxũ. Erü cuma rü mexũ choxũ cudauxẽxẽ woo nax chixexũ cumaxã chaxüxũ i chomax.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

18Rü ñu̱xma rü aixcümaxũ̃chi choxũ̃ cunawe̱x nax cuma rü naxca̱x cudauxũ̃ nax mexũ̃ chomaxã cuxüxũ̃. Erü nüma ya Cori ya Tupana rü marü cuxme̱xgu choxũ̃ nangu̱xẽẽchire̱x, natürü tama choxũ̃ quima̱x.

19Rü aixcüma nixĩ i nataxuxũ̃ma i duũ̃xũ̃ i tama norü uanüxũ̃ imáxũ̃ ega naxme̱xgu nanguxgu. Rü ngẽmaca̱x ¡Tupana cuxṹ naxütanü naxca̱x i ngẽma mexũ̃ i ñu̱xma cha̱u̱xca̱x cuxüxũ̃!

20Rü ñu̱xma nixĩ i aixcüma nüxũ̃ chacuáxũ̃ nax cuma tá yixĩxũ̃ i Iraéanecüã̱xgüarü ãẽ̱xgacü quixĩxũ̃. Rü cuma tá nixĩ i namaxã icucuáxũ̃, rü cuxme̱xwa mea tá Iraéanecüã̱xgüxũ̃ nangupetü.

21¡Rü ẽcü Tupanaégagu chomaxã nüxũ̃ ixu rü tagutáma cuyanaxoxẽxẽ i ngẽma chautaagü nax ngẽmaãcü tagutáma iyanaxoxũ̃ca̱x i chauéga i chautanüxũ̃tanüwa! = =ñanagürü.

22Rü nüma ga Dabí rü Tupanaégagu Chaúmaxã inaxuneta. Rü yemawena ga nüma ga Chaú rü napataca̱x nataegu. Rü nüma ga Dabí rü norü churaragümaxã wenaxarü yema nagu yacu̱xgüxũ̃ ga ma̱xpṹnearü ãxmaxũ̃wa naxũ̃.

## 1 Chamué 25

### Nayu ga Chamué

1Rü nüma ga Chamué rü nayu. Rü yexguma nayu̱xgu rü guxũ̃ma ga Iraéanecüã̱xgü rü naxĩtaque̱xe rü naxauxe. Rü napatagu nanata̱xgü ga ĩane ga Ramáwa. Rü yemawena ga Dabí rü yema chianexũ̃ ga Paráũ̃wa naxũ̃.

### Dabí rü Abigái

2Rü Maóũ̃gu naxãchiũ̃ ga wüxi ga yatü ga muarü diẽruáxũ̃. Rü 3,000 nixĩ ga norü carnérugü rü 1,000 nixĩ ga norü cabragü. Rü ĩane ga Carméxwa nüxṹ nayexma ga norü taxepataxũ̃. Rü yéma nixĩ ga norü carnéru tüxũ̃ ínayoũ̃ta̱xaxũ̃.

3Rü yema yatü rü Nabáx nixĩ ga naéga rü Caréxtanüxũ̃ nixĩ. Rü nüma rü tama cua̱x nüxṹ nayexma rü nachixecüma. Natürü ngĩma ga naxma̱x ga Abigái rü imexẽchi rü cua̱x ngĩxṹ nayexma.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

4-5Rü yexguma Dabí yema chianexũwa nayexmagu, rü nüxũ nacua̱x nax Nabáx rü ĩane ga Carméxwa norü carnéru tüxũ ínayoũta̱xaxũ. Rü nüma ga Dabí rü 10 ga norü duũxũgüxũ yéma namugü nax naégagu Nabáxũ yanamõxẽgüxũca̱x namaxã ga ñaa ore: —¡Nayaxu, Pa Chauenexẽx, i ñaa chorü moxẽ!

6Chanaxwa̱xe nax mexũ cuxũ ngupetüxũ wüxigu namaxã i cutanüxũ rü guxũma i cuxacügü.

7-8Rü nüxũ chacuáchiga nax curü carnérugü tüxũ ícuyoũta̱xaxũ. Rü cuma rü nüxũ cucua̱x rü ngẽma curü carnérugüarü dauruũgü rü tomaxã nanuxmagü ga nua Carméxwa. Natürü ga toma rü yexguma totanüwa nayexmagügu rü taguma nüxṹ tangĩxgü rü taguma ta̱xacürü chixexũ namaxã taxüe. Dücax ¡nüxna naca i ngẽma curü duũxũgü rü aixcümaxũ tá cumaxã nixugü! Rü ngẽmaca̱x cuxna naxca̱x chaca nax mea cunayaxuxũ i ñaa chorü duũxũgü i ícupetaeyane cuxũtawa ngugüxũ. Rü ngẽxgumarüxũ ta chanaxwa̱xe i toxna cunaxãxũ i ngẽma cuxṹ tauxchaxũ nax nüxna rü choxna cunaxãxũ. Erü choma i Dabí rü ñoma wüxi ya cunerüxũ chixĩ ==ñanagürü.

9Rü yéma naxĩ ga Dabíarü duũxũgü rü Nabáxmaxã nüxũ nixugü ga Dabíarü ore. Rü yéma nayanguxẽẽgü ga norü ngãxũ.

10Natürü nüma ga Nabáx rü nanangãxũ rü ñanagürü: —¿Ta̱xacü nixĩ i ngẽma Dabí, rü ta̱xacü nixĩ i ngẽma Ichaxí nane? Rü ñu̱xma rü namu i ngẽma puracütanüxũ i norü coricha̱xwa ĩgüxũ.

11¿Ẽxna tá nüxna chanayaxuxũ i ngẽma õna rü axexũ rü namachi i chorü yoũta̱xaruũgüca̱x chaxüxũ, nax nüxna chanaxãxũca̱x i duũxũgü i tama nüxũ chacuáxũ nax ngextá ne naxĩxũ? ==ñanagürü.

12Rü yexguma rü nawoegu ga Dabíarü duũxũgü. Rü yexguma ínangugügu, rü Dabímaxã nüxũ nixugüe ga Nabáxarü ngãxũga.

13Rü yexguma nüma ga Dabí rü norü duũxũgüxũ namu rü ñanagürü: —¡Guxãma penade i pexne! ==ñanagürü. Rü yexguma nüma ga Dabí rü ñu̱xũchi 400 ga norü duũxũgü rü nananucu ga norü taragü rü inaxĩãchi. Rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yema togü ga 200 ga duũxũgü rü yema ínapegüxũgutama narücho, rü nüxna nadaugü ga norü yemaxũgü.

14Natürü wüxi ga Nabáxarü duũ rü Abigái ga Nabáx naxmaxmaxã nüxũ nayarüxu rü ñanagürü: —Dabí rü chorü cori i Nabáxũtawa nanamugü i norü duũxũgü nax nüxũ yanamõxẽgüxũcax. Natürü nüma i chorü cori rü chixexũmaxã nanangãxũ.

15Natürü i nümagü rü tomaxã namecümagü yexguma naanewa tomaxã nayexmagügu. Rü taguma toxṹ nangĩxgü, rü taguma chixeãcü tomaxã nixĩgü.

16Rü guxũma ga ngunexũ rü chütaxũ rü toxna nadaugü wüxigu namaxã ga torü carnérugü.

17Natürü yimá cute rü nachixecümaxũchi rü ngẽmacax taxuacüma texé mea namaxã tidexa. ¡Rü nagu rüxĩnü nax taxacü tá cuxüxũ! Erü aixcüma tá cutecax rü guxũma i natanüxũcax ínayagoõchi i Dabí ==ñanagürü ngĩxũ.

18-19Rü yexguma ngĩma ga Abigái rü ipaxaãẽ rü inade ga 200 ga paũ rü taxrepüxũ ga bínu. Rü 5 ga carnéru ga íguxũ, rü 40 quíru naguxũ ga trigu ga goxtanüxũ, rü 100 yaxa ga úbaarü patanüxũ, rü 200 ga iguarü paũ. Rü guxũma ga yema rü ñuxre ga búrugu iyanuũ. Rü ngĩrü puracütanüxũxũ ngĩgürügü: —¡Yoxni wixpexegu pexĩ rü ñuxmaüra tá ngéma chaxũ! ==ngĩgürügü. Rü yema rü tama ngĩtemaxã nüxũ iyaxu.

20Rü ngĩma ga Abigái rü wüxi ga búrugu itonagü rü yemaacü cúãcü írüxĩtaxũ nawa ga guma maxpṹne. Rü ngürüãchi Dabíxũ rü ñuxũchi norü duũxũgüxũ idau ga ngĩpexewa ne ĩxũ, rü inayaxu.

21Rü nüma ga Dabí rü yéma nagu ne naxĩnüchigü ga ñaxũ: —Natücaxmamare íchanapoxũ ga guxũma ga yema Nabáxarü carnérugü ga ínachianexũwa yexmagüxũ, rü taxuxũma nüxna chanapu. Rü ñuxmax rü chixexũmaxã choxṹ nanaxütanü ga yema mexũ ga naxcax chaxüxũ.

22Rü Tupana poraãcü choxũ poxcu ega ñuxma rü moxũ rü taxũtáma guxũ chadaixgu i ngẽma natanüxũ i yatüxũ ==ñaxũgu yéma ne naxĩnüchigü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[23]Rü yexguma ngĩma ga Abigái Dabíxũ̃ nada̲u̲xgu rü ngĩrü búruwa íixüe rü Dabípe̲xegu iyangücuchi.

[24]Rü ñu̲xũchi Dabícutügu iyaca rü ngĩgürügü nüxũ̃: —Pa Chorü Corix, ñaa guxchaxũ̃ rü chowa nangẽxma, rü ngẽmaca̲x cuxna naxca̲x chaca nax choxṹ icurüxĩnüxũ̃ i ngẽma cumaxã nüxũ̃ chixuxchaũ̃xũ̃.

[25]¡Rü taxṹ i naga cuxĩnüxũ̃ i Nabáx erü wüxi i yatü i chixexũ̃ i nacümagü nüxṹ ngẽxmaxũ̃ nixĩ! Rü ngẽma naégatama rü nüxũ̃ nixu nax tama naãẽxũ̃ nacuáxũ̃. Choma i cuxũ̃taxũ̃ nax chixĩxũ̃ rü tama nüxũ̃ chadau ga yema curü duũ̃xũ̃gü ga yéma Nabáxũ̃tawa cumugüxũ̃.

[26]Natürü nüma ya Cori ya Tupana rü tama nanaxwa̲xe nax nua cuxũxũ̃ nax cunadaixũca̲x i ngẽma duũ̃xũ̃gü naxca̲x i ngẽma guxchaxũ̃ i naxügüxũ̃. Rü Tupanana naxca̲x chaca nax napoxcueãxũ̃ i guxũ̃ma i ngẽma curü uanügü, rü guxũ̃ma i ngẽma chixexũ̃maxã cuxũ̃ itoxyepe̲xegüxũ̃, Nabáxrüxũ̃.

[27]Rü ñu̲xma rü cumaxã nüxũ̃ chixu nax curü duũ̃xũ̃güxũ̃ cuyanuxũ̃ i ñaa ãmare i õna i nua cuxṹ changexũ̃.

[28]¡Rü choxṹ nüxũ̃ irüngüma nax cupe̲xewa íchatüxũ̃! Rü aixcümaxũ̃chi Cori ya Tupana rü tá cuxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ nax cuma rü cutaagü rü guxũ̃gutáma Iraétanüxũ̃maxã ipecua̲xgüxũ̃. Erü cuma rü naxca̲x cugü icuxã nax nüxũ̃ curüporamaexũca̲x i Cori ya Tupanaarü uanügü. Rü ñu̲xma nax cumaxũ̃xũ̃gu rü naxca̲x íchaca nax tagutáma ta̲xacürü chixexũ̃ cuxũ̃ üpetüxũ̃.

[29]Rü ngẽxguma curü uanü cuwe ingẽchigügu rü cuxũ̃ yamáxchaũ̃gu rü Cori ya Tupana tá cuxna nadau nax taxuxũ̃táma cuxũ̃ üpetüxũ̃. Rü ngẽma curü uanügü rü Tupana tá yea nanawogü ñoma wüxi i nutaxacü i wüxi i maxgütaeruũ̃maxã yea imaxũ̃xũ̃rüxũ̃.

[30-31]¡Rü taxṹ i cunada̲i̲xũ̃ i duũ̃xũ̃gü i taxuxũ̃ma i chixexũ̃ ügüxũ̃! Erü ngẽxguma yanguxgu ga yema mexũ̃ ga cumaxã naxueguxũ̃ ga Cori ya Tupana rü Iraéanecüã̲xgümaxã cuxũ̃ inacua̲xẽẽgu, rü taxũ̃táma cuxṹ nangu̲x rü bai tá naxca̲x cungechaũ̃ nax cumatama nua cunada̲i̲xũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i taxuxũ̃ma i chixexũ̃ ügüchiréxũ̃. Rü ngẽxguma Cori ya Tupana cuxũ̃


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

rüngũxẽẽgu nax ãẽxgacüwa cunguxũ, rü ¡ẽcü choxna nacuaxãchi i choma nax cuxũtaxũ chixĩxũ! ==ngĩgürügü.

32Rü yexguma nüma ga Dabí rü ngĩxũ nangãxũ rü ñanagürü: —Namecüma ya yima Iraéanecüãxarü Tupana ya nua chopexewa cuxũ mucü.

33¡Tupana cuxũ rüngũxẽxẽx erü mexũgu curüxĩnü! Rü ngẽmacax choxna cuchogü nax tama chanadaixũcax i duũxũgü i tama chixexũ ügüxũ.

34Natürü Cori ya Iraétanüxũarü Tupanaégagu cumaxã nüxũ chixu rü ngẽxguma chi taxũchima paxa nua cuxũxgu rü moxũarü paxmama rü bai chi i wüxi i Nabáxarü duũxũ i maxũxũ ==ñanagürü.

35Rü yemawena nüma ga Dabí rü nanade ga yema õna ga Abigái naxcax yéma naxũ rü ñanagürü ngĩxũ: —Marü name i taãẽãcü cutaegu. Rü marü nüxũ chaxĩnü i ngẽma choxna naxcax cucaxaxũ, rü marü cuxṹ chanayaxu i ngẽma naxcax ícucaxaxũ ==ñanagürü ngĩxũ.

36Rü yexguma ngĩma ga Abigái nataeguxgu rü nüxũ iyangau ga gumá ngĩte ga Nabáx ga napatawa peta ixücu. Rü taxũ ga õna ínaxü ñoma wüxi i ãẽxgacü i réicax üxũrüxũ. Rü nüma rü nataãxẽ rü poraãcü nangãxũ. Rü yemacax ga ngĩma rü taxuxũma namaxã iyaxu ñuxmata moxũãcüama.

37Rü moxũãcü paxmama ga yexguma marü nüxũ nangupetügu nax nangãxũxũ ga Nabáx rü ngĩma ga Abigái rü meama namaxã nüxũ iyaxu ga yema ngupetüxũ. Rü yexguma nüma ga Nabáx rü ngürüãchimare niyuãchi rü taxuacüma nixĩãxcüxü.

38Rü 10 ga ngunexũguwena rü wenaxarü Cori ya Tupana rü naxcax ínananguxẽxẽ nax yayuãchixũ rü yemaacü nayuxuchi.

39-40Rü yexguma Dabí nüxũ cuaxgu nax marü nayuxũ ga Nabáx rü ñanagürü: —Name ya Tupana erü Nabáxũ napoxcu naxcax ga norü chixexũ ga chomaxã naxüxũ. Rü moxẽ nüxna chaxã erü tama nanaxwaxe nax choma chayamáxũ ==ñanagürü. Rü yemawena ga Dabí rü ĩane ga Carméxwa nanamugü ga ñuxre ga norü duũxũ nax Abigáimaxã nüxũ yanaxugüxũcax nax ngĩmaxã naxãxmaxchaũxũ ga nüma ga Dabí.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

41Rü yexguma ngĩma ga Abigái rü waixũ̃mügu iyangücuchi rü ngĩgürügü: —Choma rü wüxi i naxũ̃taxũ̃mare chixĩ nüxṹ ya Dabí, rü íchamemare nax chayayauxcutügüxũ̃cax i norü duũ̃xũ̃gü ega nüma choxũ̃ naxüxẽẽãgu ==ngĩgürügü.

42Rü yema ngĩxguwena rü paxãma ngĩgü imexẽxẽ. Rü 5 ga ngĩxũ̃taxũ̃gü ngĩxũ̃ ínixümücügü. Rü wüxi ga búrugu ixaunagü rü yema Dabíarü duũ̃xũ̃güwe irüxũ, rü Dabímaxã iyaxãte.

43Rü nüma ga Dabí rü marü naxãxmax ngĩmaxã ga wüxi ga nge ga ĩane ga Yereécüax ga Ainóaũ̃ ga ngĩéga. Rü yemaacü Abigáimaxã nataxremax.

44Rü Micá ga Chaúxacü rü Dabímaxchirex iyixĩ, natürü nüma ga Chaú rü ngĩxũ̃ naxüte namaxã ga wüxi ga Garíũ̃cüax ga Patí ga Laíx nane.

## 1 Chamué 26

### Dabí rü wenaxarü tama Chaúxũ̃ nimax

1Rü yema duũ̃xũ̃gü ga ĩane ga Chíxgu ãchiũ̃güxũ̃ rü Guibeáwa naxĩ ga Chaúxũ̃tawa, rü ñanagürügü nüxũ̃: —Dabí rü yima maxpṹne ya Aquirágu nicux ngẽma naxnücüane i taxúema íxãpataxũ̃arü toxmaxtagu ==ñanagürügü.

2Rü yexguma ga Chaú rü inaxũ̃ãchi namaxã ga 3,000 ga Iraéanecüãxgüarü churaragü ga nüxũ̃ rücuaxmaegüxũ̃ ga daiwa. Rü Chíxarü chianexũ̃wa naxĩ nax Dabícax yadaugüxũ̃cax.

3Rü nüma ga Chaú rü norü churaragümaxã maxpṹne ya Aquirágu nayape ga namacüwagu ga yema chianexũ̃arü toxmaxtawa. Natürü nüma ga Dabí ga yema chianexũ̃wa nax nayexmaxũ̃, rü nüxũ̃ nacuax ga Chaú nawe nax ngexũ̃.

4Rü yemacax ga Dabí rü ngugütaeruũ̃gü yéma namugü nax nüxũ̃ nacuáxũ̃cax ga ngextá nax nanguxũ̃ ga Chaú.

5Rü yemawena ga Dabí rü Chaú íyexmaxũ̃wa naxũ, rü nayangugü nax ngexta napegüxũ̃ ga Chaú rü Abnéx ga Néx nane ga Chaúarü churaragüeru. Rü nüma ga Chaú rü norü duũ̃xũ̃güarü ngãxũ̃tanügu nape.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[6]Rü yexguma ga nüma ga Dabí rü nidexa namaxã ga Aimérex ga Itítanüxũ ixĩcü, rü Abichái ga Cheruiá nane ga Yoáenexẽ. Rü yemagüna naca rü ñanagürü: —¿Texé ya ímemarexe nax chowe tarüxũxũ nax Chaú íngẽxmaxũwa ixĩxũ? ==ñanagürü. Rü nüma ga Abichái nanangãxũ rü ñanagürü: —Choma tá cuwe charüxũ ==ñanagürü.

[7]Rü yematama chütaxũgu ga Dabí rü Abichái rü yéma Chaú íyexmaxũwa naxĩ. Rü nüma ga Chaú rü norü churaragüarü ngãxũtanügu nape rü norü wocae rü naeruxũtaguama napu. Rü nüma ga Abnéx rü norü churaragümaxã nüxũ ínacamaeguãchi.

[8]Rü yexguma ga Abichái rü Dabíxũ ñanagürü: —Ñu̱xma ya Tupana rü cuxṹ nanatauxchaxẽxẽ nax cuyamáxũca̱x i curü uanü. Chayama̱xtaxa̱x nixĩ, rü norü wocaemaxã tátama mairaxũanewa chayapaitü, rü marü ngẽmamaxã tátama nayu ==ñanagürü.

[9]Natürü nüma ga Dabí rü nanangãxũ rü ñanagürü: —¡Taxṹ i cuyamáxũ! Erü texé ya yíxema yamáxe i ngẽma ãe̱xgacü ya Tupana nüxũ unetaxũ, rü Tupana rü taxũtáma nanangupetüxẽẽmare nax tüxũ napoxcuxũ.

[10]Rü Cori ya Tupanaégagu cumaxã nüxũ chixu, rü nüma ya Tupana tá nixĩ i norü maxũ nüxna nayaxuxũ, rü nayumarexũ rüe̱xna daigu nayuxũ.

[11]¡Rü Cori ya Tupana choxũ rüngũxẽxẽ nax tama nagu charüxĩnüxũca̱x nax chayamáxũ ya yimá ãe̱xgacü ya nümatama ya Cori ya Tupana nüxũ unetacü! ¡Rü nayaxu ya yimá wocae ya naeruxũtagu puxcü rü ngẽma dexápáxũ, rü ngĩxã ítixĩ! ==ñanagürü.

[12]Rü yemaacü ga Dabí rü nanayaxu ga gumá wocae rü dexápáxũ ga Chaúeruxũtagu nuxũ, rü ínixĩ. Rü taxuxũma nüxũ nadau rü bai nüxũ naxĩnü. Rü taxuxũma naba̱ixãchi. Rü guxũma napeexüchi, yerü Cori ya Tupana nanapeexẽẽxüchi.

[13]Rü yemawena ga Dabí rü namücü rü yema doxonexũarü tocutüwa naxĩ rü wüxi ga ma̱xpṹnetape̱xegu naxĩgü, rü yemaacü nüxna niyáxũtanüãchi.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[14]Rü yexguma ga Dabí rü tagaãcü Abnéxna rü norü churaragüna nacagü, rü ñanagürü: —¡Pa Abnéx, choxũ̃ nangãxũ̃! = =ñanagürü. Rü nüma ga Abnéx rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —¿Texé quixĩ i cumax rü ngẽmacax tagaãcü ãẽxgacüna cucaxũ̃? = =ñanagürü.

[15]Rü Dabí nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —¿Tama ẽxna cuma quixĩxũ̃ i guxũ̃ma i Iraéanecüãxgüarü churaragümaxã icucuáxũ̃? ¿Rü ñuxãcü tama mea nüxna cudauxũ̃ ya curü cori ya ãẽxgacüx? Erü wüxi i duũ̃xũ̃ ngẽxma naxücu nax yamáãxũ̃cax.

[16]Rü tama name i ngẽma cuxüxũ̃. Choma rü Cori ya Tupanaégagu cumaxã nüxũ̃ chixu rü name nixĩ nax cuyuxũ̃, erü tama mea nüxna cudau ya curü ãẽxgacü ya Cori ya Tupana nüxũ̃ unetacü. ¡Naxcax nadau ya norü wocae rü norü dexápaũ̃ ga naeruxũ̃taguama nuxũ̃, rü tá ngextá nüxũ̃ cuyangaux! = =ñanagürü.

[17]Rü yexguma Chaú nüxũ̃ cuaxgu nax Dabí yixĩxũ̃ ga yéma idexaxũ̃, rü tagaãcü yexma nacagü rü ñanagürü: —¿Ẽxna cuma quixĩxũ̃, Pa Chaunex, Pa Dabíx? = =ñanagürü. Rü nüma ga Dabí rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Ngũ̃, Pa Ãẽxgacüx, choma chixĩ.

[18]¿Natürü tüxcüũ̃ chowe quingechigü Pa Ãẽxgacüx, i choma nax curü duũ̃xũ̃ chixĩxũ̃? ¿Rü taxacü chaxü? ¿Rü taxacürü chixexũ̃ cumaxã chaxü?

[19]Choma i curü duũ̃xũ̃ nax chixĩxũ̃ rü cuxũ̃ chacaaxũ̃ Pa Ãẽxgacüx nax choxṹ icuxĩnüxũ̃. Rü ngẽxguma chi Tupana cuxna ĩnügu, Pa Ãẽxgacüx, nax chomaxã curüxuanüxũ̃cax ¡rü nayaxu i chorü ãmare nax chomaxã curüngũ̃xmüxũ̃cax! Natürü ngẽxguma chi cumatama nagu curüxĩnügu nax chauxchi cuxaixũ̃, rü Tupana tá nixĩ ya nüxũ̃ cuácü nax cuxṹ naxütanüãxũ̃ naxcax i ngẽma. Yerü cuma nixĩ ga Tupanaarü duũ̃xũ̃güarü naanewa choxũ̃ ícutaxüchixũ̃ nax ngẽmaãcü togü i tupanagüxũ̃ chicuaxüũ̃xũ̃cax.

[20]Rü tama chanaxwaxe i Tupanaarü duũ̃xũ̃güarü naanearü yáxũ̃gu chayu i ngextá togü i tupanaxũ̃ íyacuaxüũ̃güxũ̃wa. Natürü i cumax, Pa Ãẽxgacüx, rü ñoma wüxi i naixchinawecax idauxũ̃rüxũ̃ chauxcax cudau rü ñoma wüxi i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngugacax idauxũrüxũ chowe quingechigü i daa maxpűnegüwa ==ñanagürü.

21Rü yexguma ga Chaú rü ñanagürü: —Pa Chaunex, Pa Dabíx, rü nüxũ chicuaxãchi nax chixexũ chaxüxũ. Rü ñoma wüxi i duũxũ i ngeãẽmarexũrüxũ chamaxũ, rü poraãcü íchatü. ¡Ẽcü nataegu, rü taxuxũtáma i chixexũ cumaxã chaxü! Erü ñoma i ngunexũgu rü nüxũ cungechaũ i chorü maxũ, rü tama choxũ quimax ==ñanagürü.

22Rü nüma ga Dabí rü nanangãxũ, rü ñanagürü: —Daa nixĩ ya curü wocae, Pa Ãẽxgacüx ¡rü wüxi i curü duũxũ nua ũx nax yayauãxũcax!

23¡Rü Tupana tüxű naxütanü ya wüxíechigü naxcax i ngẽma mexũ nax taxüxũ rü ngẽma nax tixaixcümaxũ! Rü woo nüma ya Cori ya Tupana rü ñoma i ngunexũgu choxmexgu cuxũ nanguxẽxẽ, Pa Ãẽxgacüx, rü tama cuxũ chiimax, erü nüma ya Cori ya Tupana nixĩ ga ãẽxgacüxũ cuxũ naxunetaxũ.

24Rü ngẽma nax ñuxma curü maxũxũ changechaũxũrüxũ, Pa Ãẽxgacüx, rü ngẽxgumarüxũ ta chanaxwaxe nax Cori ya Tupana nüxũ nangechaũxũ i chorü maxũ rü nawa choxũ ínanguxuchixẽẽxũ i guxũma i ñaa guxchaxũgü ==ñanagürü.

25Rü yexguma nüma ga Chaú rü tagaãcü ñanagürü: —¡Tupana cuxũ rüngũxẽxẽ, Pa Chaunex, Pa Dabíx! Cuma rü tá taxũ i mexũ cuxü, rü guxũwatáma mea cuxű ínanguxuchi ==ñanagürü. Rü yemawena ga Chaú rü nachiũcax nataegu. Rü nüma ga Dabí rü nixũchigüama.

## 1 Chamué 27

### Dabí rü Firitéugüarü naanewa nayexma

1Natürü nüma ga Dabí rü ñaxũgu narüxĩnü: —Ngexũrüũxũ i ñaa ngunexũgügumare i Chaú rü tá choxũ nimax. Rü ngẽmacax name nixĩ i Firitéugüarü naanewa chaxũ nax tama choxũ nachixewexũcax i Chaú, rü tama guxũ i Iraéanegu chauxcax nadauxũcax. Rü ngẽmaãcü tá naxchaxwa chiña ==ñaxũgu narüxĩnü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2]Rü yemaacü ga Dabí rü yema 600 ga yatügü ga íyaxümücügüxũmaxã inaxĩãchi nax Aquí ga Maóx nane ga ĩane ga Gáxarü ãẽxgacüxũtawa naxĩxũcax.

[3]Dabí rü ñuxũchi yema yatügü ga íyaxümücügüxũ rü Gáxwa nangugü rü yéma nayexmagü naxũtawa ga Aquí. Rü wüxichigü ga yema yatügü rü naxmaxgümaxã yéma nayexmagü. Rü nüma ga Dabí rü yéma tüxũ nagagü ga guxema taxre ga naxmax ga Ainóaũ ga ĩane ga Yereécüãx, rü ñuxũchi Abigái ga naxmaxchirex ixĩcü ga gumá Nabáx ga ĩane ga Carméxcüãx ga yucü.

[4]Rü yexguma Chaú nüxũ cuaxgu ga Dabí rü Gáxwa nax naxũxũ, rü marü tama nawe ningechigü.

[5]Dabí rü Aquímaxã nidexa rü ñanagürü: —Pa Chorü Ãẽxgacüx, wüxi i ngũxẽẽcax tá cuxna chaca nax wüxi i nachica choxna cuxãxũcax i ngexnerüxüne ya curü ĩanewa i nua curü naanewa. Erü tama name i choma i curü puracütanüxũ nax nua daa ĩane i cuma ícungexmaxũwa changexmaxũ ==ñanagürü.

[6]Rü yematama ngunexũgu ga Aquí rü ĩane ga Chicáx nüxna naxã. Rü ngẽmacax nixĩ i ñuxma rü ta ya Chicáx rü Yudáarü naanena naxüxũ.

[7]Rü nüma ga Dabí rü Firitéugüarü naanewa nayexma wüxi ga taunecü rü naétü 4 ga tauemacü.

[8]Rü yexguma yema naanewa nayexmagu ga Dabí rü norü duũxũgümaxã ínaxũxũãxũ nax ngíxwa naxũxũcax natanüwa ga Guechúxtanüxũ, rü Guéchetanüxũ, rü Amaréxtanüxũ ga yema naanewa yexmagüxũ. Rü yema duũxũgüarü naane rü Teraíũwa inanaxügü rü Chúxwaama nadaxüchi ñuxmata Equítuanewa nangu.

[9]Rü nanadai ga guxũma ga yémacüãxgü, rü taxuxũma ga yatüxũ rü ngexũ namaxẽxẽ. Rü naétü rü guxũma ga norü carnérugü, rü wocagü, rü búrugü, rü caméyugü nayagagü. Rü woo naxchirugü rü nayana. Rü yemawena rü Aquí nawa yexmane ga ĩanecax nataegu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[10]Rü nümax ga Aquí rü nüxna nacaüxũ rü ñanagürü: —¿Ngexnerüxüne ya ĩane ya pedaiãcune i ñu̱xma? ==ñanagürü. Rü Dabí rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Yudáanearü súrwaama ngẽxmagüne, rü Yerameéxarü súrwaama ngẽxmagüne, rü Quenéutanüxũarü naanearü súrwaama ngẽxmagüne ==ñanagürü.

[11]Rü nüma ga Dabí rü taxuxũma ga duũxũ ga yatüxũ rü ngexũ namaxẽxẽ nax yemaacü taxúema ĩane ga Gáxwa nüxũ yarüxuxũca̱x ga yema ínaxüxũ. Rü guxũma ga ngunexũgü ga yexguma Firitéugüarü naanewa namaxũgu rü yema naxṹ.

[12]Rü nüma ga Aquí rü Dabíaxṹ nayaxõ rü yemaca̱x ñaxũgu Dabímaxã narüxĩnü: —Rü ñu̱xma i ngẽma Iraéanecüã̱xgü rü Dabíchi naxaie, rü ngẽmaca̱x i nüma rü guxũgutáma chorü duũxũ nixĩ ==ñaxũgu narüxĩnü.

## 1 Chamué 28

[1]Rü yema ngunexũgügu rü nüma ga Firitéugü nanangutaque̱xexẽxẽ ga norü churaragü nax Iraéanecüã̱xgüca̱x íyaxũãchixũca̱x. Rü nüma ga Aquí rü Dabíxũ ñanagürü: —Marü nüxũ cucua̱x i cuma rü curü duũxũgü rü tá chowe perüxĩ nawa i ngẽma dai ==ñanagürü.

[2]Rü nüma ga Dabí rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Marü name. Rü ñu̱xma rü tá nüxũ cudau, Pa Ãe̱xgacüx, nax chomaxã nanguxũxũ nax chanaxüxũ i ngẽma choxũ cumuxũ ==ñanagürü. Rü nüma ga ãe̱xgacü rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Rü ñu̱xma nax ngẽmaãcü quixĩxũ, rü tá cuxũ chaxuneta nax naeru quixĩxũ i ngẽma chorü churaragü i choxna dauxũ ==ñanagürü.

### Chaú rü ĩane ga Endóxwa naxũ ngĩxũtawa ga ngecü ga yuücü

[3]Rü yexguma ga Chamué rü marü nayu, rü guxũma ga Iraéanecüã̱xgü rü naxca̱x naxauxe. Rü yemawena rü guma ĩane ga nagu nabuxũne ga Ramágu nanata̱xgü. Rü nüma ga Chaú rü ũpaacü marü ínanawoxũ ga guxũma ga yema ẽxũguxũxũ cua̱xgüxũ rü yema yuetaãẽgüca̱x ngẽmagüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[4]Rü nüma ga Firitéugüarü churaragü rü nügü nangutaquẹxegü rü Chunéũwa naxĩ rü yexma nügü ninu. Rü nüma ga Chaú rü guxũma ga Iraéanecüą̃xgüarü churaragüxũ nangutaquẹxexẽxẽ rü Guibóagu nügü ninu.

[5-6]Natürü nüma ga Chaú rü yexguma yema Firitéugüarü churaragüxũ nadą̱ų̱xgu, rü nabą̱ixãchi rü poraãcü namuũ. Rü Cori ya Tupanana naca ga tą̱xacü tá nax naxüxũ. Natürü nüma ga Cori ya Tupana rü tama nanangãxũ woo nanegüwa, rü woo yema cuą̱xruxũ ga Uríũwa, rü woo Tupanaarü orearü uruũgüwa.

[7]Rü yemacą̱x ga Chaú rü norü churaragüxũ namu rü ñanagürü: —¡Ẽcü ngĩxcą̱x pedą̱ų̱x i wüxi i nge i nüxũ cuą̱xcü nax yuetacą̱x nangemaxũ, nax ngéma chaxũxũcą̱x, rü ngĩxna chayacą̱xaxũcą̱x! ==ñanagürü. Rü nüma ga churaragü rü nanangãxũgü rü ñanagürügü: —Rü Endóxwa ingẽxma i wüxi i nge i nüxũ cuą̱xcü nax yuetacą̱x nangemaxũ ==ñanagürügü.

[8]Rü nüma ga Chaú rü nügü nanatoxchiruraũxẽxẽ, rü taxre ga namücügü ínigagü. Rü chütacü yema ngexũtawa naxũ, rü ñanagürü ngĩxũ: —Namaxã chidexachaũ i wüxi i duũxũ i yuxũ. ¿Rü cuxṹ natauxchaxũ i naãxẽcą̱x nax cungemaxũ? ==ñanagürü.

[9]Rü ngĩma ga yema nge rü inangãxũ rü ngĩgürügü: —Cuma nüxũ cucuą̱x ga Chaú rü guxũma ga yema ẽxũguxũxũ cuą̱xgüxũ rü duũxẽ ga yuetacą̱x ngẽmagüxũ rü ínanawoxũ ga ñaa nachixũanewa. ¿Rü tą̱ų̱xcüũ nagu choxũ cungą̱ų̱xẽẽchaũxũ i ngẽma guxchaxũ i ngürüãchi tá naxcą̱x chayuxũ? ==ngĩgürügü.

[10]Natürü nüma ga Chaú rü Cori ya Tupanaégagu ñanagürü ngĩxũ: —Tupanaégagu cumaxã nüxũ chixu rü taxũtáma i tą̱xacürü chixexũ cuxũ nangupetü naxcą̱x i ngẽma cuxũ chaxüxẽẽxũ ==ñanagürü.

[11]Rü ngĩma ga yema nge rü inangãxũ rü ngĩgürügü: —¿Rü texé cutümawą̱xe nax tümacą̱x changemaxũ? ==ngĩgürügü. Rü nüma ga Chaú rü ngĩxũ nangãxũ rü ñanagürü: —¡Chamuécą̱x nangema! ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[12]Rü ngürüãchi ga yema nge rü Chamuéxũ̃ idau, rü aita ixü. Rü ñu̱xũchi Chaúxũ̃ ngĩgürügü: —¿Tü̱xcüũ̃ choxũ̃ cuwomüxẽxẽ? Cuma rü Chaú quixĩ = =ngĩgürügü.

[13]Natürü nüma ga ãẽ̱xgacü rü ñanagürü ngĩxũ̃: —¡Taxṹ i cumuũ̃xũ̃! ¿Ta̱xacüxũ̃ cudau? = =ñanagürü. Rü ngĩma ga nge rü inangãxũ̃ rü ngĩgürügü: —Nüxũ̃ chadau i wüxi i naãxẽ i ñoma i naanewa chü̱xnagüxũ̃ = =ngĩgürügü.

[14]Rü nüma ga Chaú rü ínaca rü ñanagürü: —¿Nañuxraxũ̃xũ̃? = =ñanagürü. Rü ngĩma ga yema nge rü inangãxũ̃ rü ngĩgürügü: —Wüxi i yaxgua̱x i ma̱xpáxũ̃ nixĩ = =ngĩgürügü. Rü nüma ga Chaú rü yexgumatama nüxũ̃ nicua̱xãchi ga Chamué nax yixĩxũ̃. Rü ñaxtüanegu nanangücuchi.

[15]Rü yexguma ga Chamué rü ñanagürü: —¿Ta̱xacüca̱x i choxũ̃ cuchixewexũ̃ rü nua choxũ̃ cuxũxẽxẽxũ̃? = =ñanagürü. Rü nüma ga Chaú nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Poraãcü chaxoegaãxẽ, erü nüma i Firitéugü rü toxca̱x ínayaxüãchi, natürü nüma ya Tupana rü marü choxna nixũgachi rü tama choxũ̃ nacuáxchaũ̃, rü tama choxũ̃ nangãxũ̃ga i orearü uruũ̃güwa rüẽ̱xna chaunegüwa. Rü ngẽmaca̱x nixĩ i cuxca̱x changemaxũ̃ nax chomaxã nüxũ̃ quixuxũ̃ca̱x nax ta̱xacü tá chaxüxũ̃ = =ñanagürü.

[16]Rü nüma ga Chamué nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —¿Tü̱xcüũ̃ choxna cuca ega Tupana rü marü cuxna yaxũgachigu rü curü uanüxũ̃ nügü yaxĩxẽxẽgu?

[17]Rü Cori ya Tupana cumaxã nayanguxẽxẽ ga yema chowa cumaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃. Rü marü cuxũ̃ ínamuxũchi nax ãẽ̱xgacü quixĩxũ̃ rü yimá cumücü ya Dabína nanaxã.

[18]Rü ngẽmaãcü cumaxã naxüpetü ya Tupana yerü tama naga cuxĩnü ga yema cuxũ̃ namuxũ̃wa rü tama cuyanguxẽxẽ ga Amaréxtanüxũ̃xũ̃ nax cuda̱i̱xũ̃.

[19]Rü ngẽmaca̱x i nüma ya Tupana rü tá Firitéugüme̱xẽgu pexũ̃ nayixẽxẽ i cuma rü cunegü rü guxũ̃ma i Iraéanecüã̱xgüarü churaragü. Rü tá pexũ̃ nadai, rü ngẽmaca̱x i moxũ̃ i cuma rü cunegü rü nua chauxũ̃tawa tá pengẽxmagü. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta ya nüma ya Cori ya Tupana rü tá ngẽma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Firitéugümẹxẽgu nanayixẽxẽ i guxũma i Iraéanearü churaragü ==ñanagürü.

20Rü yexguma yema Chamuéarü orexũ naxĩnügu ga Chaú, rü poraãcü namaxã nabaịxãchiãxẽ rü yexma niyuãchi rü niwạx. Rü naétü rü naturaxũne yerü taguma nachibü ga wüxi ga ngunexũ rü wüxi ga chütaxũ.

21Rü yexguma Chaúxũ nadạụxgu ga yema nge ga ñuxãcü nax naxĩxãchiãẽxũ, rü naxcạx iyaxũ rü ngĩgürügü nüxũ: —Choma nax curü duũxũ chixĩxũ rü marü chanaxü i ngẽma naxcạx ícucạxaxũ. Rü woo ãũcümaxũwa chanangexmaxẽxẽ i chorü maxũ, rü cuga chaxĩnü rü chanaxüama i ngẽma choxũ cumuxũ.

22Rü ngẽmacạx i ñụxma rü cuxna chaca nax chauga cuxĩnüxũ. Rü íxraxũ i õna tá cuxna chaxã nax ngẽmaãcü cuporaxũcạx nax cutaeguxũcạx ==ngĩgürügü.

23Rü nüma ga Chaú rü tama nachibüchaũ, natürü ga yema norü churaragüerugü rü ñụxũchi ga ngĩma ga yema nge rü nüxũ icạạxũgüama. Rü yemacạx düxwa: —Ngũ ==ñanagürü. Rü yexgumatama inachi ga ñaxtüanegu nax nanguxũ, rü wüxi ga pechicaxũwa narüto.

24Rü yexgumayane ga ngĩma ga yema nge rü iyamạx ga wüxi ga wocaxacü ga ingüxũ ga ngĩchiũwa yexmaxũ. Rü iyañumü ga triguṭexe, rü paũ ga ngearü pụxẽẽruṹáxũ ixü.

25Rü ñụxũchi inaxüwemü ga gumá ãẹ̃xgacü rü norü duũxũgü. Rü nümagü rü nachibüe, rü yemawena yematama chütaxũgu nawoegu.

## 1 Chamué 29

### Firitéugü rü tama Dabíaxṹ nayaxõgü

1Rü nüma ga Firitéugüarü churaragüerugü rü Aféxgu nanangutaquẹxexẽxẽ ga guxũma ga norü churaragü. Rü yoxni ga nüma ga Iraétanüxũ rü yema natüxacü ga ĩane ga Yereéwa yexmaxũgu nügü nanutaquẹxe.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2]Rü yema Firitéugüarü churaragüerugü rü ñu̱xũchi norü churaragü rü 100 gu rü ñu̱xũchi 1,000 gu nügü ininu nax inaxĩãchixũca̱x. Rü nüma ga Dabí rü norü duũxũgümaxã Aquíweama nixĩxũtanü.

[3]Rü Aquína nacagüe ga yema Firitéugüarü churaragüerugü rü ñanagürügü: —¿Ta̱xacü nua naxüe i ñaa Ebréugü? ==ñanagürügü. Rü nüma ga Aquí rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Ñaa nixĩ i Dabí ga Iraéanearü ãe̱xgacü ya Chaúarü churaragüeru. Natürü marü ñuxre ya taunecü chauxũtawa nangẽxma. Rü yema ngunexũgu ga chauxũtawa nayexmagucürüwa rü taguma ta̱xacürü chixexũ nawa ichayangau ==ñanagürü.

[4]Natürü yema Firitéugüarü churaragüerugü rü poraãcü Aquímaxã nanue rü ñanagürügü: —¡Namaxã nüxũ ixu rü íyaxũ nax ngẽma nachica i cuma nüxna cuxãxũca̱x nataeguxũca̱x, guxũma i natanüxũmaxã! Rü tama tanaxwa̱xe nax toxũ naxümücüxũ i daiwa, erü ngürüãchi tá torü uanüxũ nixĩ i ngẽxguma daiwa tangexmagüyane. Erü ngürüãchi tá nanadaũeru i torü churaragü rü ngẽma norü ãe̱xgacü ya Chaúxũtawa tá nanana nax ngẽmaãcü nüxṹ natauxchaxũca̱x nax namaxã inangüxmüxũ.

[5]Ñaatama nixĩ i Dabí ga nagu nawiyaegüxũ ga yexguma íyadaũchagügu rü ñaxgu: “Chaú rü 1,000 i yatügüxũ nadai, natürü nüma ga Dabí rü 10,000 nadai”, ñaxgu ==ñanagürügü.

[6-7]Rü yexguma ga Aquí rü Dabíca̱x naca rü ñanagürü nüxũ: —Ngẽma nax Tupana aixcüma maxũxũrüxũ, rü cumaxã nüxũ chixu rü cuma rü aixcüma wüxi i mexũ i yatü nax quixĩxũ. Rü poraãcü chorü me nixĩ i cucüma i churaragütanüwa. Rü taxuxũma i ta̱xacürü chixexũxũ cuwa chadau yema ngunexũ ga nagu chauxũtawa cuxũxũgucürüwa. Natürü ngẽma Firitéugüarü churaragüerugü rü tama cumaxã nataãẽgü, ¡rü ngẽmaca̱x mea nataegu i ñu̱xma nax ngẽmaãcü tama cunaxüxũca̱x i ngẽma tama norü me ixĩxũ! ==ñanagürü nüxũ.

[8]Rü Dabí nanangãxũ rü ñanagürü: —¿Ta̱xacü chaxü i chomax? ¿Ta̱xacüxũ chowa cudau, Pa Ãe̱xgacüx, i ñaa ngunexũgügu, rü ngẽmaca̱x tama cunaxwa̱xe nax togü namaxã tadaixũ i ngẽma perü uanügü? ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[9]Rü nüma ga Aquí nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Choma nüxũ̃ chacua̱x nax aixcüma cumexũ̃ ñoma wüxi i daxũcüã̱x i Tupanaarü duũ̃xũ̃rüxũ̃. Natürü ngẽma Firitéugüarü churaragüeru rü tama nanaxwa̱xegü nax totanüwa cungexmaxũ̃ i daiwa.

[10]Rü ngẽmaca̱x i cuma rü ñu̱xũchi curü duũ̃xũ̃gü rü name nixĩ i íperüdagü i moxũ̃ ẽxũ̃wa rü ngẽxguma yangunegu rü name nixĩ i ipexĩãchi nax pewoeguxũ̃ca̱x ==ñanagürü.

[11]Rü yemaacü ga moxũ̃ãcü ẽxũ̃wa rü naba̱i̱xãchi ga Dabí rü ñu̱xũchi norü duũ̃xũ̃gü rü Firitéugüarü ĩaneca̱x nawoegu. Rü nüma ga yema Firitéugüarü churaragü rü yoxni Yereéwaama naxĩxũ̃tanü.

## 1 Chamué 30

### Amaréxtanüxũ̃xũ̃ narüporamae ga Dabí

[1]Rü norü tomaepü̱x ga ngunexũ̃gu rü nüma ga Dabí rü ñu̱xũchi yema norü churaragü rü ĩane ga Chicáxca̱x nawoegu. Natürü yexguma yéma nangugügu rü nüxũ̃ nayangaugü nax marü Négueanegu nachocuxũ̃ ga Amaréxtanüxũ̃ rü naxca̱x íyaxüãchixũ̃ rü yagugüãxũ̃ ga guma ĩane ga Chicáx.

[2]Rü yexgumarüxũ̃ ta tüxũ̃ nigagü ga guxema ingexe rü guxãma ga buxe ga iyaxe ga yéma yexmagüxe. Natürü taxúxexũ̃ma nima̱xgü.

[3-4]Rü yexguma guma ĩanewa nangugügu ga Dabí namaxã ga norü duũ̃xũ̃gü, rü nüxũ̃ nadaugü ga guma ĩane ga nax yagugüãxũ̃ rü tüxũ̃ yagagüxũ̃ ga guxema naxma̱xgü rü nanegü rü naxacügü, rü tagaãcü naxauxe ñu̱xmata nangegagü nax naxauxexũ̃.

[5]Rü yexgumarüxũ̃ ta tüxũ̃ nigagü ga guxema taxre ga Dabí naxma̱xgü ga Ainóaũ̃ ga Yereécüã̱x, rü ñu̱xũchi Abigái ga naxma̱xchire̱x ixĩcü ga gumá Nabáx ga Carméxcüã̱x ga yucü.

[6]Rü nüma ga Dabí rü naxoegaãẽ yerü ga yema norü duũ̃xũ̃gü rü nagu narüxĩnüe nax Dabíxũ̃ nutamaxã ínamuxũchigüxũ̃ yerü poraãcüma naxacügüca̱x nanue. Natürü nüma ga Dabí rü Cori ya Tupanana narüyoe rü nayaxõ nax Tupana tá nüxũ̃ rüngũ̃xẽẽxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]Rü yemacax chacherdóte ga Abiatá ga Aimérex nanexĩ ñanagürü: —¡Nua nange i Tupanaarü efóx! ==ñanagürü. Rü yexguma nüma ga Abiatá rü Dabíxũtawa nanange ga yema efóx.

[8]Rü yexguma nüma ga Dabí rü Cori ya Tupanana naca rü ñanagürü: —¿Namexĩ nax nawe changexĩ i ngẽma ngítaxagüxũ? ¿Rü nüxĩ tá chayangauxũ? ==ñanagürü. Rü yexguma nüma ga Cori ya Tupana rü Dabíxĩ nangãxũ rü ñanagürü: —¡Nawe nangẽ rü tá nüxĩ cuyangau, rü tá tüxĩ cupuxũ ya yíxema tüxĩ yagagüxe! ==ñanagürü.

[9-10]Rü yexgumatama ga nüma ga Dabí rü namaxã inaxũãchi ga 600 ga norü duũxũgü ga naxümücügüxũ. Rü Bechóxarü doxonexũwa nangugü. Rü 200 ga norü duũxũgü ga marü ipaexüchixũ rü taxuacüma nichoĩ nawa ga yema doxonexũ rü yemacax yexmatama narücho. Natürü nüma ga Dabí rü yema to ga 400 ga norü duũxũgümaxã nichoĩ rü Amaréxtanüxũwe nangẽgü.

[11]Rü yema namagu nüxĩ nangaugü ga wüxi ga yatü ga Equítuanecüãx rü Dabíxũtawa nanagagü. Rü nüxna nanaxã ga paũ rü nanangõx. Rü nanaxaxexẽẽgü ga dexá.

[12]Rü nüxna nanaxãgü ga íxraxĩ ga iguarü paũ, rü taxre ga úbaarü patanüxũarü paũ. Rü yema nangõxguwena rü naxcax nitaane, yerü tomaepüx ga ngunexĩ rü tomaepüx ga chütaxĩ rü taguma nachibü rü bai ga taxacü yaxaxüxũ.

[13]Rü yexguma nüma ga Dabí rü nüxna naca rü ñanagürü nüxĩ: —¿Texé nixĩ ya curü cori? ¿Rü ngextá ne cuxũ? ==ñanagürü. Rü yexguma nüma ga gumá Equítuanecüãx rü Dabíxĩ nangãxĩ rü ñanagürü: —Choma rü Equítuanecüãx chixĩ rü ngẽma chorü cori rü wüxi i Amaréxtanüxĩ nixĩ. Rü tomaepüx i ngunexĩ nixĩ nax chorü cori nua choxĩ táxĩ yerü chidaxawe.

[14]Natürü naxũpa ga nax chidaxawexĩ rü Queretéugüarü naane i súrwaama ngẽxmaxũwa taxĩ rü tanadeãcu. Rü yexgumarüxũ ta tanadeãcu ga Yudátanüxũarü naanewa rü Caréxtanüxũarü naanewa. Rü ñuxũchi tayagu ya yima ĩane ya Chicáx ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Rü yexguma ga Dabí rü nüxna naca rü ñanagürü: —¿Cunaxwa̱xexũ̃ nax ngẽma ngí́ta̱xa̱xgüxũ̃ íngẽxmagüxũ̃wa choxũ̃ cugaxũ̃? ==ñanagürü. Rü yexguma ga nüma ga Equítuanecüa̱x rü Dabíxũ̃ nangãxũ̃ rü ñanagürü: —Ngẽxguma Tupanaégagu chomaxã nüxũ̃ quixuxgu nax taxũtáma choxũ̃ quimáxũ̃, rü taxũtáma nüxna choxũ̃ cumuxũ̃ i chorü cori, rü ngẽma ínangexmagüxũ̃wa tá cumaxã chaxũ ==ñanagürü.

16Rü nüma ga gumá yatü rü yema Amaréxtanüxũ̃ íyexmagüxũ̃wa Dabíxũ̃ naga. Rü yexguma natanüwa nanguxgu, rü nüma ga Amaréxtanüxũ̃ rü nügü yema naanegu ninu. Rü ínachibüe rü ínaxaxegü rü ínapetaegü namaxã ga yema Firitéugüanewa rü Yudáanewa naxca̱x nangı̱̃xgüxũ̃ ga yemaxũ̃gü.

17Rü yexguma nüma ga Dabí rü norü duũ̃xũ̃gümaxã naxca̱x ínayagoõchi. Rü pa̱xmama inanaxügü nax nügü nada̱ı̱xũ̃ rü ñu̱xmata nayáuane. Rü guxũ̃xũ̃ma nadai. Rü 400 ga ngextü̱xüxũ̃gü ga caméyugügu ibüxmüxũ̃xicatama nixĩ ga íyaxügüxũ̃.

18Rü yemawena ga Dabí rü wenaxarü nanade ga guxũ̃ma ga yema yemaxũ̃gü ga Amaréxtanüxũ̃ naxca̱x ngı̱̃xgüxũ̃. Rü yexgumarüxũ̃ ta tüxũ̃ nigagü ga guxema taxre ga naxma̱x.

19Rü guxũ̃ma ga yema Amaréxtanüxũ̃ naxca̱x ngí́xũ̃tanüwa rü woo ga yemaxũ̃gü ga íxraxũ̃ rü taxuxũ̃ma natauxchica. Rü yexgumarüxũ̃ ta ga buxegü, rü yaxegü rü taxúxema tatauxchica. Rü yemaacü ga Dabí rü wenaxarü guxũ̃ma nina rü guxãxũ̃ma nigagü.

20Rü yexgumarüxũ̃ ta nüma ga Dabí rü nayagagü ga guxũ̃ma ga wocagü rü carnérugü ga yéma yexmagüxũ̃. Rü yema woca rü carnérugümaxã icua̱xgüxũ̃ rü ñanagürügü: —Ñaa nixĩ i norü natanü ya Dabí ==ñanagürügü.

21Rü yexguma Dabí Bechóxarü doxonexũ̃wa nguxgu ga yema 200 ga ípaexüchixũ̃ ínayexmagüxũ̃wa, rü nümagü rü Dabíca̱x nibuxmü, rü nanayauxgü namaxã ga yema namücügü ga íyaxümücügüxũ̃. Rü nüma ga Dabí rü nüxũ̃ narümõxe.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

22Natürü natanüwa ga yema Dabímaxã daiwa ne ĩxũ̃ rü nayexmagü ga duũ̃xũ̃gü ga ichixecümaxũ̃ rü nügüguxicatama rüxĩnüexũ̃. Rü yemagü rü ñaãcü nidexagü rü ñanagürügü: —Ngẽma 200 i churaragü i tama tüxũ̃ ümücügüxũ̃ i daiwa, rü taxuxũ̃táma nüxna taxã nawa i ngẽma ngẽmaxũ̃gü i Amaréxtanüxũ̃na ipuxũ̃xũ̃. Rü name nixĩ i nüxna tanamugü i naxmaxgü, rü naxacügü rü ñuxũchi nawoegu ==ñanagürügü.

23Natürü nüma ga Dabí rü ñanagürü: —Pa Chomücügüx, tama name nax ngẽmagu perüxĩnüexũ̃, erü nüma ya Cori ya Tupana nixĩ ya tüxna naxãcü i guxũ̃ma i ngẽma ipuxũ̃xũ̃, rü nüma nixĩ i tüxna nadauxũ̃ nax tama iyuexũ̃ rü taxmexgu nayixẽẽãxũ̃ ga yema ngíxtaxagüxũ̃ ga taxcax íyaxüächixũ̃.

24Rü ngẽmacax taxũtáma texé pexũ̃́ tanayaxu i ngẽma nagu perüxĩnüexũ̃. Erü ngẽxguma namaxã inuegu i ngẽma ipuxũ̃xũ̃, rü ngẽma tama daiwa ĩxũ̃ natürü nüxna daugüxũ̃ i tórü ngẽmaxũ̃gü rü nüma rü tá ta nanayauxgü i ngẽma ipuxũ̃xũ̃ ==ñanagürü.

25Rü yexgumacürüwa rü ñuxma rü ta rü ngẽma nacümagu naxĩ i ngẽma Iraétanüxũ̃.

26Rü yexguma Chicáxwa nanguxgu ga Dabí, rü yema yemaxũ̃gü ga napuxũ̃tanüwa nanayaxu ga ñuxre rü namücügü ga Yudátanüxũ̃arü ãẽxgacügüxũ̃ yéma nanamugü namaxã ga ñaa ore ga ñaxũ̃: —Rü ñaa nixĩ i perü ãmaregü i Tupanaarü uanügüna chapuxũ̃xũ̃ ==ñaxũ̃.

27-28Rü norü ãmare naxcax yéma namugü ta ga yema ãẽxgacügü ga Betéwa yexmagüxũ̃, rü ĩane ga Ramóx ga Négueanewa yexmagüxũ̃, rü Yatíxwa yexmagüxũ̃, rü Aroéwa yexmagüxũ̃, rü Chimóxwa yexmagüxũ̃, rü Etemóawa yexmagüxũ̃.

29-30Rü yexgumarüxũ̃ ta norü ãmare naxcax yéma namugü ga yema ãẽxgacügü ga Racáxwa yexmagüxũ̃, rü guma ĩanegü ga Yerameéwa yexmagüxũ̃, rü Quenéutanüxũ̃arü ĩanegüwa yexmagüxũ̃, rü Ormáwa yexmagüxũ̃, rü Coracháũ̃wa yexmagüxũ̃, rü Atáxwa yexmagüxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

31Rü yexgumarüxũ ta norü ãmare naxca̱x yéma namugü ga yema ãẽxgacügü ga Ebróũwa yexmagüxũ. Rü yexgumarüxũ ta norü ãmare naxca̱x yéma namugü ga yema ãẽxgacügü ga guxũma ga yema nachicagü ga nüma ga Dabí rü norü duũxũgümaxã nagu yaxũgüchigüxũwa yexmagüxũ.

## 1 Chamué 31

### Chaú rü nanegümaxã daigu nayue
(1 Cr. 10.1-12)

1Rü nüma ga Firitéugü rü Iraéanecüã̱xgümaxã nügü nadai. Rü nüma ga Iraéanecüã̱xgü rü naxcha̱xwa nibuxmü, yerü namuxũchi ga Iraéanecüã̱xgü ga ma̱xpűne ga Guibóagu yuexũ.

2Rü nüma ga Firitéugü rü Chaúwe rü nanegüwe nangẽgü. Rü nanadai ga nanegü ga Yonatáũ, rü Abinadá, rü Maquichúa.

3-4Rü yemawena rü nüma ga Firitéugü rü Chaúarü ma̱xguxicatama narüxĩnüe. Rü yema würatanüxũ rü Chaúmaxã namexchinügü, rü poraãcü nanapi̱xẽẽgü. Rü yemaca̱x ga Chaú rü poraãcü namuũ, rü norü poxũruũxũ ñanagürü: —¡Curü taramaxã choxũ ima̱x naxũpa nax choxũ yayauxgüxũ rü ngúxũ choxũ yangexẽẽgüxũ, rü choxũ yama̱xgüxũ i ñaa Firitéugü i tama Tupanaxũ cua̱xgüxũ! ==ñanagürü. Natürü nüma ga yema norü poxũruxũ rü tama nayamáxchaũ, yerü nüxű naxãũcüma. Rü yemaca̱x ga nüma ga Chaú rü norü tara nayaxu rü yemamagugu nügü naña rü yemaacü nitoxpetü rü nayu.

5Rü yexguma yemaxũ nada̱u̱xgu ga yema norü poxũruxũ, rü nüma rü ta norü taramagugu nügü naña rü Chaúrüxũ yemaacü nayu.

6Rü yemaacü yematama ga ngunexũgu nayue ga Chaú rü norü poxũruxũ rü guma tomaepü̱x ga nanegü rü guxũma ga norü churaragü.

7Rü yexguma yema Iraétanüxũ ga natü ga Yudáũarü éstewaama maxẽxũ ga doxonexũarü tocutügu ãpatagüxũ nüxũ daugügu ga nax yabuxmüxũ ga Iraétanüxũarü churaragü, rü Chaú rü ñu̱xũchi nanegü rü nax nayuexũ, rü norü ĩanegüna nibuxmü rü naxĩgü. Rü yexguma ga nüma ga Firitéugü rü yéma nangugü, rü yexma naxãchiũgü nagu ga guma ĩanegü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]Rü moxũ̃ãcü pa̱xmama rü nüma ga Firitéugü ínayadau ga yema yuexũ̃ nax nadexeneãxũ̃ca̱x ga norü yemaxũ̃gü. Rü yexma nüxũ̃ inayangau ga Chaú rü yema tomaepü̱x ga nanegü ga ma̱xpṹne ga Guibóagu yexma yuexũ̃.

[9]Rü yexguma rü Chaúxũ̃ nidaeerugü rü ñu̱xũchi nanade ga guma naxnegü. Rü yexgumatama orearü ngegüruũ̃güxũ̃ ínamuãchitanü nax guxũ̃ma ga Firitéugüarü naanewa duũ̃xũ̃gümaxã nüxũ̃ yanaxugüexũ̃ca̱x ga norü tupanagüpatawa.

[10]Rü yemawena rü norü tupana ga Atarépatagu nananucu ga guma naxnegü ga Chaú. Rü naxũ̃ne rü ĩane ga Bex-cháũ̃arü poxeguxũ̃tápü̱xwa nanatuxẽẽgü.

[11-12]Rü yexguma Garaáxanewa yexmane ga ĩane ga Yabécüã̱xgü nüxũ̃ cua̱xgügu ga yema Chaúmaxã naxügüxũ̃ ga Firitéugü, rü nügü nanutaque̱xe ga guxũ̃ma ga yatügü ga tama muũ̃ewa̱xexũ̃. Rü nawena nax guxũ̃ ga chütaxũ̃ inaxĩxũ̃, rü Bex-cháũ̃arü poxeguxũ̃tápü̱xwa nanayauxgü ga Chaúxũ̃ne rü yema nanegüxũ̃ne. Rü ñu̱xũchi ĩane ga Yabéca̱x nawoegu rü yéma ínanagu ga naxũ̃negü.

[13]Rü ñu̱xũchi nanade ga naxchina̱xãgü rü wüxi ga naixtüxũ̃gu nanata̱xgü. Rü marü yema naxügüguwena rü 7 ga ngunexũ̃ naxauree.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

# 2 Chamué

## 2 Chamué 1

### Dabí rü nüxũ̃ nacuáchiga ga nax nayuxũ̃ ga Chaú

[1]Rü yexguma Chaú yuxguwena, rü nüma ga Dabí rü Amaréxtanüxũ̃arü daiwa ne naxũ. Rü ĩane ga Chicáxca̱x nataegu. Rü taxre ga ngunexũ̃ yexma narüxa̱ũ̱x.

[2]Natürü norü tomaepü̱x ga ngunexũ̃gu, rü yéma Dabíxũ̃tawa nangu ga wüxi ga yatü ga Chaú rü norü churaragümaxã íyexmaxũ̃wa ne ũxũ̃. Rü norü ngechaũ̃maxã nügüchirugu nagáugü rü waixũ̃mümaxã nügü nabuxeru, rü yemaacü ínangu. Rü yexguma Dabípe̱xewa nanguxgu rü ñaxtüanegu nanangücuchi.

[3]Rü nüma ga Dabí rü nüxna naca rü ñanagürü: —¿Ngextá ne cuxũ? ==ñanagürü. Rü nüma ga yema yatü rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Iraéanecüa̱xgüarü churaragü íngẽxmagüxũ̃wa chiña ==ñanagürü.

[4]Rü nüma ga Dabí rü nüxna naca, rü ñanagürü: —¿Ta̱xacü nangupetü? ¡Chomaxã nüxũ̃ ixu! ==ñanagürü. Rü nüma ga yema duũ̃xũ̃ nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Ngẽma Iraéanecüa̱xgüarü churaragü rü nibuxmü i ngẽma nügü ínadaixũ̃wa, rü muxũ̃ma ngẽxma nayue. Rü ngẽxma ta nayu i Chaú rü nane i Yonatáũ̃ ==ñanagürü.

[5]Rü nüma ga Dabí rü nüxna naca ga yema yatü ga namaxã nüxũ̃ yarüxuxũ̃ nax Chaú rü nanegü rü marü nayuexũ̃. Rü Dabí rü ñanagürü nüxũ̃: —¿Ñuxãcü nüxũ̃ cucuáxũ̃ nax nayuexũ̃ i Chaú rü nane i Yonatáũ̃? ==ñanagürü nüxũ̃.

[6]Yema yatü ga namaxã nüxũ̃ ixuxũ̃ nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Yerü choma rü guma ma̱xpűne ga Guibóawa chayexmayane rü nüxũ̃ chadau ga Chaú nax norü wocaemaxã nügü nacaxcuxũ̃. Rü ñu̱xũchi norü uanügüarü carugü rü yema uanügü ga cowarutagu ĩxũ̃ nax marü nüxũ̃ iyangaugüchaũ̃xũ̃.

[7]Rü yexgumayane ga nüma ga Chaú rü nügü inidau rü choxũ̃ nadau rü cha̱u̱xca̱x naca. Rü choma rü naga chaxĩnü rü naxca̱x chixũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]Yemawena rü choxna naca nax texé chixĩxũ̃ i chomax. Rü chanangãxũ̃ nax Amaréxtanüxũ̃ chixĩxũ̃.

[9]Rü yexguma rü cha̱u̱xca̱x naxca̱x nax naxca̱x chixũxũ̃ca̱x nax wüxicana chayamáxũ̃ca̱x yerü marü nayuxchaũ̃, natürü namaxũ̃ratama.

[10]Rü naxca̱x chixũ rü chayama̱x yerü nagu charüxĩnü nax taxũchima namaxũ̃xũ̃ nawena nax yexma yanguxũ̃. Rü yemawena chanayaxu ga norü nga̱xcueruxũ̃ ga naeruwa rü ñu̱xũchi nachacüüwa chanayaxu ga norü ngaxcupüxme̱xẽxũ̃ nax cuxũ̃tawa chananaxũ̃ca̱x, Pa Chorü Corix ==ñanagürü.

[11]Rü nüma ga Dabí rü yema norü duũ̃xũ̃gü rü yexguma yema orexũ̃ naxĩnüegu rü norü ngechaũ̃maxã nügüchirugu nagáugüe.

[12]Rü poraãcü nangechaũ̃gü rü naxauxe naxca̱x ga Chaú rü nane ga Yonatáũ̃. Rü yexgumarüxũ̃ ta naxca̱x naxauxe ga yema muxũ̃ ga churaragü ga Iraéanecüã̱xgü ga yuexũ̃. Rü yemaca̱x tama nachibüe ñu̱xmata nayáuanemare.

[13]Rü yemawena ga Dabí rü yema yatü ga namaxã nüxũ̃ yarüxuxũ̃na naca rü ñanagürü: —¿Nge̱xtácüã̱x quixĩ i cumax? ==ñanagürü. Nüma nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Choma rü to i nachixũ̃anecüã̱x chixĩ rü Amaréxtanüxũ̃ chixĩ ==ñanagürü.

[14]Rü nüma ga Dabí rü tagaãcü nüxũ̃ ñanagürü: —¿Ñuxãcü tama cumuũ̃ nax cuyamáxũ̃ ya yimá ãe̱xgacü ga Cori ya Tupana nüxũ̃ unetacü? ==ñanagürü.

[15]Rü wüxi ga norü duũ̃xũ̃ca̱x naca ga Dabí rü nanamu rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Yéa naxũ rü yama̱x! ==ñanagürü nüxũ̃. Rü nüma rü yema Amaréxtanüxũ̃xũ̃ nima̱x.

[16]Rü yexguma yema Amaréxtanüxũ̃xũ̃ yama̱xyane, rü nüma ga Dabí rü ñanagürü nüxũ̃: —Cugagutama nixĩ i cuyuxũ̃ erü cugütama quixu nax cuyamáxũ̃ ya yimá ãe̱xgacü ga Cori ya Tupana nüxũ̃ unetacü ==ñanagürü.

### Chaúca̱x rü Yonatáũ̃ca̱x naxaxu ga Dabí


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Dabí rü nangechaũãcüma nawiyae i ñaa wiyaegu naxca̲x ga Chaú rü nane ga Yonatáũ yerü nayue.

18Rü ña̲xũchi nanaxunagü nax yema wiyae ga ngechaũgu ixuxũmaxã nangu̲xẽẽtaegüxũ ga Yudáanearü duũxũgü. Rü yema wiyae rü Yachéxarü poperagu naxümatü rü ñanagürü:

19“Pa Iraétanüxũx, rü ngẽma cumaxã poraexũ rü ma̲xpűneanegu nayue. Rü dücax i ñuxãcü nayue i ngẽma iporaexũ.

20¡Taxű i Gáxwa nüxũ peyarüxuxũ, rü taxű i Acharóũarü ĩanearü namagüwa nüxũ peyarüxuxũ nax tama nataãẽgüxũca̲x i ngẽma ngexũgü i Firitéugü, rü tama taãẽmaxã nayunagütanüxũca̲x i ngẽma ngexũgü i tama Tupanaaxű yaxõgüxũ!

21¡Rü tagutáma wena pegu napu rü woo i cherenaane pegu nangu, Pa Guibóaarü Ma̲xpűnegü, erü pegu nixĩ i nayuexũ i ngẽma tama muũwa̲xegüxũ! Yexma nixĩ ga nagu napúgüexũ ga norü poxũruũgü ga yema daigu yuexũ rü yexma nixĩ ga yaxoxũ ga yema Chaúarü poxũruxũarü yáuxratachinü.

22Rü yexguma daiwa naxĩxgu ga nüma ga Chaú rü Yonatáũ rü guxũguma nadumagugü rü niyi̲xamagugü ga norü tara rü naxnegü nagümaxã rü norü chíxũmaxã ga yema noxrü uanügü ga poraexũ ga nügü namaxã nada̲i̲xũ.

23Rü duũxũgü rü poraãcü Chaúxũ rü Yonatáũxũ nangechaxũgü rü nanaxwa̲xegü. Rü yexguma namaxẽgu rü taguma nügüna nixĩgachitanü rü ña̲uxma nax nayuexũ rü wüxigu nayue. Rü nümagü rü ĩyügüarü yexera napaxaãẽgü rü leónarü yexera narüporamaegü.

24Pa Iraéanecüã̲xgü i Ngexũgüx, ¡Chaúca̲x pexauxe! Nüma rü dauxracharaxũ ga naxchirumaxã rü naxchiru ga línunaxca̲xmaxã pexũ nixüxchiru. Rü úirumaxã pexũ ninga̲xãẽ.

25Rü dücax i ñuxãcü daigu nayue i ngẽma poraexũ i tama muũwa̲xegüxũ. Nüma ga Yonatáũ rü gumá curü ma̲xpűnegu nixĩ ga nayuxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[26]Pa Chauenexẽ, Pa Yonatáũx, poraãcü cuxcax changechaũ. Cuma rü chomaxã cumecümaxũchi. Ngẽma choxũ nax cungechaũxũ rü ngexũgü tüxũ ngechaũxũarü yexera nixĩ.

[27]Taxũ i ngechaũ nixĩ nax nayuexũ i ngẽma tama muũwaxegüxũ. Rü naxnegü rü nagu napogüe", ñanagürü ga Dabí.

## 2 Chamué 2

### Dabíxũ naxunetagü nax Yudáanearü ãẽxgacü yixĩxũcax

[1]Rü yemawena rü nüma ga Dabí rü Cori ya Tupanana naca rü ñanagürü: —¿Yudáanecax tá chataeguxũ? ==ñanagürü. Rü nüma ga Cori ya Tupana nanangãxũ rü ñanagürü: —Ngũ, name nixĩ i ngéma cuxũ ==ñanagürü. Rü yexguma ga Dabí rü ínaca rü ñanagürü: —¿Ngextá tá chaxũxũ? ==ñanagürü. Rü nüma ga Cori ya Tupana nanangãxũ rü ñanagürü: —Ĩane ya Ebróũwa ==ñanagürü.

[2]Rü yexguma ga Dabí rü yéma Ebróũwa naxũ ngĩmaxã ga naxmaxgü ga Ainóaũ ga Yereécüãx, rü ñuxũchi Abigái ga naxmaxchirex ixĩcü ga Nabáx ga Carméxcüãx ga yucü.

[3]Rü natanüxũmaxã yéma nanagagü ta ga namücügü. Rü ĩane ga Ebróũgu rü yema ĩanexacügü ga norü ngaicamana yexmagüxũgu nayaxãchiũgü.

[4]Rü yemawena rü Ebróũwa nangugü ga Yudáanecüãx ga duũxũgü, rü chíxũmaxã Dabíxũ nabaerugü nax Yudáanearü ãẽxgacü yixĩxũcax. Rü yexgumarüxũ ta Dabímaxã nüxũ yaxugüegu nax guma Garaáxanewa yexmane ga ĩane ga Yabécüãxgü yixĩxũ ga Chaúxũ ítaxgüxũ,

[5]rü nüma ga Dabí rü ñuxre ga norü orearü ngeruxũ yéma namugü namaxã ga ore ga ñaxũ: —¡Cori ya Tupana pexũ rüngũxẽxẽ! Erü poraãcü nüxũ pengechaũ ga perü ãẽxgacü ga Chaú rü ngẽmacax mea ipenatax.

[6]¡Rü Tupana rü pemaxã namecüma rü pemaxã nixaixcüma! Rü chomax rü tá ta pemaxã chamecüma naxcax ga yema mexũ ga pexüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]Rü ngẽmacax i ñuxmax rü woo nax nayuxũ i Chaú rü ¡taxű i perümaãchitanüxũ rü taxű i pemuũexũ! Erü ngẽma Yudáanecüãx i duũxũgü rü marü ãẽxgacüxũ choxũ ningucuchixẽẽgü ==ñaxũ ga Dabí.

### Iraéanecüãxgü rü nügü nadai namaxã ga Yudáanecüãxgü

[8]Natürü ga Abnéx ga Néx nane ga Chaúarü churaragümaxã icuácü, rü nayaga ga Chaú nane ga Ibóchex rü ĩane ga Maanaíũwa namaxã naxũ.

[9]Rü yéma chíxũmaxã nanabaeru nax ãẽxgacü yixĩxũcax ga Garaáxanewa, rü Guechuríanewa, rü Yereéanewa, rü Efraíũanewa, rü Bẽyamíũanewa, rü guxũma ga Iraéanewa.

[10]Rü yexguma inaxügüãgu nax Iraéanemaxã inacuáxũ ga Ibóchex rü 40 ga taunecü nüxű nayexma. Rü taxretama ga taunecü Iraéanecüãxgümaxã inacuax. Natürü ga yema Yudáanecüãxgü ga duũxũgü rü Dabíxũ nayauxgü nax norü ãẽxgacü yixĩxũ.

[11]Rü yemaacü ga Dabí rü 7 ga taunecü rü naétü 6 ga tauemacü Yudáanewa ãẽxgacü nixĩ. Rü ĩane ga Ebróũwa nayexma.

[12]Rü nüma ga Abnéx ga Néx nane rü wüxi ga ngunexũgu Ibóchexarü churaragümaxã Maanaíũwa inaxĩãchi rü Gabaóũwa naxĩ.

[13]Rü nüma ga Yoá ga Cheruiá nane rü Dabíarü churaragümaxã Ebróũwa inaxũãchi rü Gabaóũarü puchu íyexmaxũgu nügü nangaugü namaxã ga yema Abnéarü churaragü. Rü yema Yoáxarü churaragü rü Gabaóũarü puchucutüwa nayexmagü rü yema Abnéarü churaragü rü guma puchuarü tocutüwa nayexmagü.

[14]Rü yexguma ga Abnéx rü Yoáxũ ñanagürü: —Ẽcü ngẽma curü ngextüxücügü rü chorü ngextüxücügümaxã tapexegu nügü nadai ==ñanagürü. Rü yexguma ga Yoá rü: —Marü name ==ñanagürü.

[15]Rü 12 ga Bẽyamíũtanüxũ ga Ibóchexarü churaragü rü wixpexewa naxĩ rü yexgumarüxũ ta ga 12 ga Dabíarü churaragü rü wixpexewa naxĩ.

[16]Rü yexguma nügüyáewa nichüxüxgü rü ñuxũchi taramaxã nügü nacagüpacütüxũ. Rü wüxigu nayue ga guxũma ga yema 24 ga churaragü. Rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yemacax ga yema nachica ga Gabaóũwa yexmaxũ rü “Espádaarü naane”, ñaxũgu naxãéga.

17Rü yexguma ga yema togü ga churaragü rü inanaxügü nax nügü nadaixũ. Rü Abnéxarü churaragüxũ narüporamaegü ga Dabíarü churaragü.

18Rü yema tomaepüx ga Cheruiá nanegü ga Yoá rü Abichái rü Achaé rü yema nügü ínadaixũwa nayexmagü. Rü yema Achaé rü wüxi ga cowürüxũ napora ga ñaãchiwa.

19Rü yemacax Abnéxwe nangẽ, rü tama nanaxüchica nax yañaxũcax.

20Rü yexguma nügü íyadauxgu ga Abnéx rü ñanagürü: —¿Cumax ẽxna Pa Achaé? ==ñanagürü. Rü yexguma nüma ga Achaé rü ñanagürü: —Ngẽmaãcü choma chixĩ ==ñanagürü.

21Rü yexguma nüma ga Abnéx rü ñanagürü: —¡Marütama nax chowe quingechigüxũ! ¡Rü tomare i duũxũwe nangẽ rü nade ya naxnegü! ==ñanagürü. Natürü ga Achaé rü tama Abnéxga naxĩnüchaũ rü nawe ningechigüama.

22Rü yemacax nüma ga Abnéx rü wenaxarü Achaéxũ ñanagürü: —Ngẽxguma taxũtáma ícuyachaxãchigu nax chowe quingẽchigüxũ rü cuxũ tá chiimax rü ¿taxacüxũ tá namaxã chixuxũ ya cuenexẽ ya Yoá? ==ñanagürü.

23Natürü nüma ga Achaé rü nawe ningechigüama. Rü yexguma nüma ga Abnéx rü düxwa Achaépütüwegu nanamax ga norü wocaetapexe, rü nitoxpetü. Rü nayu rü yexma nayangu. Rü guxũma ga duũxũgü rü yexguma Achaé íxüxũwa nangugügu rü yéma nayachaxãchitanü rü nüxũ narüdaunü.

24Rü yexguma ga Yoá rü Abichái rü Abnéxwe nangẽgü. Rü yexguma marü nachütachaũgu rü nawa nangugü ga guma maxpűne ga Amá ga Guíaarü toxmaxtawa yexmane ga nama ga yema chianexũ ga Gabaóũwa nadaxũ.

25Rü yéma guma maxpűnechitaeruwa rü nüma ga Bẽyamíũtanüxũ ga churaragü rü wenaxarü Abnéxcax naxĩ nax wüxitücumü yixĩxũcax. Rü guma maxpűnewa mea nügü ninu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[26]Rü ñu̱xũchi nüma ga Abnéx rü tagaãcü yéma Yoána nacagü rü ñanagürü: —Marütama nax yigütanüxũwatama yigü idaixũ. ¡Rü namaxã nüxũ ixu i curü churaragü rü marütama nax naenexẽgüwe yangexũtanüxũ! ¿Tama e̱xna nüxũ cucua̱x nax ñaa rü ngúxũ rü ngechaũxica tá taxca̱x ínanguxẽxẽxũ? ==ñanagürü.

[27]Rü yexguma ga Yoá rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Tupanaégagu cumaxã nüxũ chixu rü ngẽxguma chi taxű ngẽma ñacumaregu rü ñaa chorü churaragü rü ngẽma curü churaragüwe chi nangẽgü ñu̱xmata yangóonemare ==ñanagürü.

[28]Rü yexgumatama ga Yoá rü nagu nicue ga norü carnéruchatacu̱xre rü yexguma ínayachaxãchitanü ga norü churaragü nax Iraéanecüã̱xgüarü churaragüwe yangexũtanüxũ. Rü yexguma nüxũ narüchaue nax nügü nada̱i̱xũ.

[29]Rü yematama ga chütaxũgu ga Abnéx rü norü churaragümaxã rü Arabáarü doxanexũwa nachopetü. Rü nichoũ ga natü ga Yudáũwa, rü Bitróũarü naanegu naxĩ ñu̱xmata Maanaíũwa nangugü.

[30]Rü nüma ga Yoá rü marü nüxũ narüchau nax Abnéxwe yangẽchigüxũ. Rü nanangutaque̱xexẽxẽ ga guxũma ga norü churaragü rü nayaxugü. Rü 19 ga Dabíarü churaragü nataxu rü naétü ga Achaé.

[31]Natürü yema Dabíarü churaragü rü nanadai ga 360 ga Bẽyamíũcüã̱x ga Abnéxarü churaragü ixĩgüxũ.

[32]Rü nüma ga Yoá rü ñu̱xũchi yema norü duũxũgü rü Beréũwa nanangegü ga Achaéxũne rü yexma nanatüxũtagu nayata̱xgü. Rü nüma ga Yoá rü norü churaragümaxã guxũ ga chütaxũ inaxĩ, rü moxũãcü pa̱xmama Ebróũwa nangugü.

## 2 Chamué 3


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Rü yema nügü nax nada̲ixũ̃ ga Chaúarü churaragü namaxã ga Dabíarü churaragü rü tama paxa nigue. Natürü Dabíarü pora rü yexera nixĩnagüchigü, rü Chaútanüxũ̃arü pora rü ínarüxĩchigü.

### Dabí nanegüchiga
(1 Cr. 3.1-4)

[2]Ñaagü nixĩ ga Dabí nanegü ga Ebróũ̃gu buexũ̃ ga yexguma yéma nayexmagu: Rü gumá yaxcü ga nane rü Anóũ̃ nixĩ, rü Ainóaũ̃ ga Yereécüa̲x iyixĩ ga naé.

[3]Rü gumá norü taxre ga nane rü Quiráx nixĩ, rü Abigái iyixĩ ga naé. Rü ngĩma ga Abigái rü Nabáx ga yucüma̲xchire̲x iyixĩ. Rü nüma ga Nabáx rü Carméxcüa̲x nixĩ. Rü norü tomaepü̲x ga Dabí nane rü Acharóũ̃ nixĩ, rü naé rü Maacá iyixĩ. Rü ngĩma rü Tarmáixacü iyixĩ. Rü nüma ga Tarmái rü Yechúxarü ãẽ̲xgacü nixĩ.

[4]Rü norü ãgümücü ga Dabí nane rü Adonía nixĩ, rü Aguíx iyixĩ ga naé. Rü norü wüxime̲e̲xpü̲x ga nane rü Chepatía nixĩ, rü Abitái iyixĩ ga naé.

[5]Rü norü 6 ga Dabí nane rü Itareáũ̃ nixĩ, rü Égra iyixĩ ga naé. Rü ngĩma rü nai ga Dabí naxma̲x iyixĩ. Rü yemagü nixĩ ga Dabí nanegü ga Ebróũ̃gu buexũ̃ ga yexguma Ebróũ̃wa nayexmagu.

### Abnéx rü Dabí nügümaxã inaxunetagü

[6]Rü yema nügü nax nada̲ixũ̃ ga Chaúarü churaragü namaxã ga Dabíarü churaragü rü inida. Rü Abnéx rü yexeraãcü napora namaxã ga Chaútanüxũ̃.

[7]Rü Chaú rü nüxũ̃́ iyexma ga norü nge ga Richapá ga ngĩéga. Rü Aiáxacü iyixĩ. Rü Abnéx rü yemamaxã namaxũ̃. Rü yemaca̲x ga Ibóchex rü Abnéxũ̃ naxoregü rü ñanagürü: —¿Tü̲xcüũ̃ chaunatü ga Chaúarü naxma̲xmaxã icupe? ==ñanagürü.

[8]Rü yemaca̲x ga Abnéx rü poraãcüma Ibóchexmaxã nanu naxca̲x nax nüxũ̃ nax naxoregüxũ̃. Rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —¿Ẽ̲xna wüxi i airumare i Yudáca̲x puracüxũ̃ chixĩ? Choma rü aixcüma mea cunatü ga Chaúga chaxĩnü, rü natanüxũ̃axũ̃́, rü namücügüaxũ̃́ chapuracü. Rü ñu̲xũchi tama Dabíme̲xẽgu


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

cuxũ changu̱xẽxẽ. ¿Rü tü̱xcüũ i ñu̱xma rü choxũ quixu nax ngẽma ngexũmaxã pecadu chaxüxũ?

9-10¡Rü Cori ya Tupana choxũ poxcu ega ngẽxguma taxũtáma Dabíaxṹ chanatauxchaxẽxẽgu ga yema Cori ya Tupana Dabímaxã ueguxũ! Yerü nüma ga Tupana rü Dabímaxã nüxũ nixu nax Chaútanüxũna nayau̱xãxũ nax ãẽxgacü yixĩgüxũ, rü Dabíxũ naxuneta nax nüma namaxã inacuáxũca̱x i Iraéane rü Yudáane i Dáũarü ĩanewa inaxügü rü ñu̱xmata Bechébagu yacuáx ==ñanagürü.

11Rü nüma ga Ibóchex rü bai ga wüxi ga dexamaxã nangãxũãxũ yerü Abnéxũ namuũ.

12Rü nüma ga Abnéx rü Dabíxũtawa nanamugü ga norü orearü ngeruũgü nax namaxã nüxũ yanaxugüxũca̱x ga ñaa ore: —¿Texéarü nixĩ i ñaa nachixũane? ¡Ngĩxã yigümaxã itaxügagü! Choma rü tá cuxũ charüngũxẽxẽ nax guxũma i Iraéanearü ãẽxgacü quixĩxũca̱x ==ñanagürü.

13Rü nüma ga Dabí rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Choma chanayaxu i ngẽma nagu curüxĩnüxũ nax wüxi i uneta cumaxã chaxüxũ, natürü taxũtáma nua cuxũ ega tama nua ngĩxũ cugaxgu i cho̱xma̱x i Micá i Chaúxacü ==ñanagürü.

14Rü ñu̱xũchi nüma ga Dabí rü norü duũxũgüxũ namu nax Ibóchexmaxã nüxũ yanaxugüexũca̱x ga norü dexa ga ñaxũ: —Choxna ngĩxũ namu i Micá i cho̱xma̱x ixĩcü ga ngĩmaxã ichingĩcü natanü ga yema 100 ga Firitéugücha̱xmüpe̱xechiraũgü ==ñanagürü.

15Rü yexguma ga Ibóchex rü norü duũxũgüxũ namu nax ngĩte ga Patié ga Laíx nane ixĩcüna ngĩxũ yanapugüxũca̱x.

16Natürü nüma ga Patié rü ngĩwe nangẽ rü iyaxaxunechigü rü ñu̱xmata Bauríũwa ngĩwe nangu. Rü yéma nixĩ ga Abnéx ga Patiéxũ namueguxũ, rü Patié rü nataegu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Yixcamaxũra ga Abnéx rü Iraétanüxũarü ãẽxgacügümaxã nidexa rü ñanagürü: —Mucüma ya taunecü i pemax rü naxca̱x pedau nax Dabí yixĩxũca̱x i perü ãẽxgacü.

18Rü ñu̱xma rü marü nawa nangu erü Cori ya Tupana rü Dabímaxã nanaxuegu nax nüma tá yixĩxũ i ínanguxũxẽẽãxũ i Iraétanüxũ naxme̱xwa i Firitéugü, rü ñu̱xũchi naxme̱xwa i guxũma i norü uanügü = =ñanagürü.

19Rü nüma ga Abnéx rü Bẽyamíũtanüxũmaxã nidexa, rü yemawena rü Ebróũwa naxũ nax Dabímaxã nüxũ yanaxuxũca̱x ga yema Iraétanüxũarü ĩnü, rü Bẽyamíũtanüxũarü ĩnü nax nümagü rü nanaxwa̱xegüxũ nax Dabí rü norü ãẽxgacü yixĩxũ.

20Rü nüma ga Abnéx rü 20 ga yatügümaxã Ebróũwa nangu ga Dabíxũtawa. Rü nüma ga Dabí rü taxũma ga õna Abnéxca̱x rü namücügüca̱x naxü.

21Rü ñu̱xũchi nüma ga Abnéx rü Dabíxũ ñanagürü: —Ñu̱xma rü tá cuxna chataegu nax namaxã changutaque̱xexẽẽxũca̱x i guxũma i Iraétanüxũ nax nüma nüxũ yaxugüxũca̱x nax norü ãẽxgacüxũ cuxũ naxunetagüxũ nax ngẽmaãcü i cumax, Pa Ãẽxgacüx, rü ngẽma cuma cunaxwa̱xexũãcü namaxã nax icucuáxũca̱x = =ñanagürü. Rü nüma ga Dabí rü Abnéxũ narümoxẽ, rü Abnéx rü taãẽxãcü nataegu.

### Yoá rü Abnéxũ nima̱x

22Rü nüma ga Yoá rü Dabíarü churaragümaxã ínangugü nax daiwa ne naxĩxũ. Rü yéma ne nanana ga muxũma ga yemaxũgü ga norü uanügüna napuxũxũ. Rü nüma ga Abnéx rü marü nataxuma ga Dabíxũtawa ga Ebróũwa yerü marü Dabí ínayamu rü taãẽxãcü nataegu.

23Rü yexguma yéma nanguxgu ga Yoá namaxã ga guxũma ga Dabíarü churaragü ga naxümücügüxũ, rü duũxũgü namaxã nüxũ nixugü nax Abnéx ga Néx nane rü Dabíxũtawa nax naxũxũ, rü nüma ga Dabí rü nüxũ narümoxẽ rü nanamuegu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[24]Rü yexguma ga Yoá rü ãẽxgacüxũ̃tawa naxũ, rü nüxũ̃ ñanagürü: —¿Tạxacü nixĩ icuxüxũ̃ Pa Ãẽxgacüx? Abnéx rü nua cuxũ̃ ínayadau Pa Ãẽxgacüx, rü cuma rü mea nua cunataeguxẽẽmare.

[25]¿Tama ẽxna nüxũ̃ cucuạx nax Abnéx ya Néx nane nax nua naxũxũ̃ nax cuxũ̃ yawomüxẽẽxũcạx, rü nua cuxũ̃ yangugüxũ̃ nax ñuxgu ngextá cuxũxũ̃ nax ngẽmaãcü nüxũ̃ nacuáxũcạx i guxũ̃ma i ngẽma cuxüxũ̃? = =ñanagürü.

[26]Rü yexguma Yoá ixũxgu nax Dabímaxã yadexaxũ̃, rü norü duũ̃xũ̃gü inamuãchitanü nax Abnéxcạx yadaugüxũcạx. Natürü nüma ga Dabí rü tama nüxũ̃ nacuạx. Rü puchu ga Chirágu Abnéxũ̃ inayangaugü rü yéma nanataéguxẽẽgü.

[27]Rü yexguma Ebróũ̃wa nanguxgu ga Abnéx, rü Yoá rü guma ĩanearü ĩã̱xwa Abnéxũ̃ naga nax namaxãxicatama yadexaxũcạx. Rü yexma nanacanapütüwe rü nayu. Rü yexma nüxṹ ningutanü ga naenexẽ ga Achaéxũ̃ nax yamáxũ̃.

[28]Natürü yixcamaxũ̃ra ga yexguma Dabí nüxũ̃ cuáxchigagu, rü ñanagürü: —Cori ya Tupanapẽxewa nüxũ̃ chixu rü choma rü chorü duũ̃xũ̃gü rü tama togagu nixĩ nax nayuxũ̃ ya Abnéx ya Néx nane.

[29]¡Rü Yoáxétügu rü guxũ̃ma i natanüxũ̃xétügu nangu i ngẽma guxchaxũ̃! ¡Rü ngẽmacạx tagutáma nataxu i natanüxũ̃tanüwa ya ãgümaxã idạxawexe, rü chaxünemaxã idạxawexe, rü ingã̱xãnechigüxe, rü togü tüxũ̃ imáxẽ, rü taiya tüxṹ ngúxe! = =ñanagürü.

[30]Yoá rü Abichái nixĩ ga Abnéxũ̃ imạxgüxũ̃, yerü yexguma Gabaóũ̃gu nügü nadaixgu rü naenexẽ ga Achaéxũ̃ nimạx ga Abnéx.

[31-32]Yemawena ga Dabí rü Yoámaxã rü guxũ̃ma ga namücügümaxã nüxũ̃ nixu rü ñanagürü: —¡Pexchirugu pegáugüe, rü naxchiru i témüxũ̃gu picụxgü rü Abnéxcạx pengechaũ̃gü! = =ñanagürü. Rü nüma ga ãẽxgacü ga Dabí rü yema Abnéxũ̃ nagu yangetaũ̃güxũ̃weama nixũchigü. Rü Ebróũ̃gu nixĩ ga Abnéxũ̃ nataxgüxũ̃. Rü yéma Abnéx itáxũ̃xũ̃tawa rü ãẽxgacü ga Dabí rü norü ngechaũ̃maxã tagaãcü naxaxu, rü guxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü rü ta naxauxe.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[33-34]Rü yexguma ga ãẽxgacü ga Dabí rü norü ngechaũmaxã Abnéxgagu ñaa wiyaegu nawiyae: “¿Tạxacücạx, Pa Abnéx, i ñoma wüxi i duũxũ i chixexũgu maxũxũrüũãcü cuyu? Rü cuxmẹxgü rü tama wüxiwa yanạịxgü, rü woo cucutü rü tama cadénamaxã wüxiwa yachota. Rü cuma rü cuyu naxmẹxgu ya máetagüxũ”, nawiyae. Rü guxũma ga duũxũgü rü nayadaxẽẽgü ga nax naxcạx naxauxexũ.

[35]Rü yemawena ga Dabíarü duũxũgü rü naxũtawa naxĩ rü nüxũ nayacạạxũgü nax nachibüxũcạx naxũpa nax nayáuanexũ. Natürü nüma ga Dabí rü ñanagürü: —¡Cori ya Tupana poraãcü choxũ poxcu ega ngẽxguma paũ rüẹxna tạxacürü to i õna changõxnetagu naxũpa nax üạxcü yarüxücuxũ! ==ñanagürü.

[36]Rü guxũma ga duũxũgü rü nüxũ nicuạxãchitanü ga yema ãẽxgacü üxũ rü nax namexũ. Yerü guxũma ga yema ãẽxgacü ga Dabí üxũ rü duũxũgü rü namaxã nataãẽgü.

[37]Rü yema ngunexũgu rü guxũma ga Iraétanüxũ nayaxõgü nax tama ãẽxgacü ga Dabígagu yixĩxũ ga nax nayuxũ ga Abnéx ga Néx nane.

[38]Rü yemawena ga ãẽxgacü ga Dabí rü norü churaragüerugüxũ ñanagürü: —Pema rü nüxũ pecuạx rü ñụxma i Iraéanewa nayu i wüxi i churaragüeru i poraxũ rü taégaxũ.

[39]Rü ngẽmacạx i choma rü woo Tupana choxũ unetaxũ nax ãẽxgacü chixĩxũ rü chaugü chacuạx nax chaturaxũ napẹxewa i ngẽma taxũ i chixexũ i naxüexũ i Cheruiá nanegü i tama chauga ĩnüexũ. ¡Rü Cori ya Tupana tüxna naxã i tümaarü poxcu ya yíxema ñaa chixexũ üxe! ==ñanagürü.

## 2 Chamué 4

### Ibóchexũ nimạxgü

[1]Rü yexguma Chaú nane ga Ibóchex nüxũ cuáchigagu ga Abnéx rü Ebróũgu nax nayuxũ, rü poraãcü narümaãchi. Rü guxũma ga Iraéanecüạ̃xgü rü poraãcü namuũe.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

2-3Rü nüma ga Ibóchex rü nüxű́ nayexma ga taxre ga yatü ga churaragü ga poraexűmaxã icua̲xgüxű̃. Rü wüxi rü Baaná nixĩ ga naéga rü yema to rü Recáx nixĩ ga naéga. Rü nümagü rü Rimóű̃ ga Beerúxcüa̲x nanegü nixĩgü. Rü yemaca̲x Bẽyamíű̃tanüxű̃ nixĩgü, yerü guma ĩane ga Beerúx rü Bẽyamíű̃tanüxűna naxüchire̲x. Rü yema Beerúxcüa̲x rü Bẽyamíű̃tanüxű̃ nixĩgü woo nüxna naxĩgü ga guma ĩane nax Guitaíű̃wa naxĩxű̃. Rü ñu̲xma rü ta rü ngéma namaxẽ ñoma duűxűgü i tóxnamana ne ĩxűrüxű̃.

4Rü nüma ga Yonatáű̃ ga Chaú nane rü nüxű́ nayexma ga wüxi ga nane ga Mepi-bóchexgu ãégaxű̃ rü nüma rü guxűneparawa naturaepara. Rü yexguma 5 ga taunecü nüxű́ yexmagu ga Mepi-bóchex rü ĩane ga Yereéwa ínanguchiga ga Chaú rü Yonatáű̃ ga marü nax nayuexű̃. Rü yemaca̲x ga guxema norü dauruxű̃ rü Mepi-bóchexmaxã tiña. Natürü yema nax ñu̲xãẽãcü tiñaxű̃ rü nüma ga gumá bucü rü narüngu rü yemaca̲x nayuepara.

5Rü nümagü ga Recáx rü Baaná ga Rimóű̃ ga Beerúxcüa̲x nanegü, rü Ibóchexchiűwa nangugü. Rü yema ora ga nagu poraãcü naianexűgu yéma nangugü ga yexguma paxaxãchi ínapeyane ga Ibóchex.

6Ngĩma ga ĩã̲xarü dauruxű̃ rü trigu ícuexechite̲xe, natürü düxwa yéma iyapeãchi. Rü yemaca̲x tama nüxű̃ idau ga Recáx rü naenexẽ ga Baaná nax ĩxgu nachocuxű̃.

7-8Rü yexguma Ibóchexpatagu nachocuxgu rü nüma ga Ibóchex rü nachiãűgu naca. Rü nayama̲xgü rü nayadaerugü rü ñu̲xũchi nayangegü ga yema naeru. Rü guxűma ga chütaxű̃ inaxĩ nagu ga yema nama ga Arabáwa daxű̃ nax Dabína yaxãgüaxűca̲x ga Ebróűwa yexmacü. Rü ãẽ̲xgacü ga Dabíxű̃ ñanagürügü: —Pa Ãẽ̲xgacüx, ñaa nixĩ i ngẽma Ibóchexeru i nane ga guma curü uanü ga Chaú ga naxca̲x dauxű̃ nax cuxű̃ yamáxű̃. Natürü i ñu̲xmax, Pa Ãẽ̲xgacüx, rü nüma ya Cori ya Tupana rü cuxű́ nanatauxchaxẽxẽ nax cuxütanüxű̃ naxca̲x ga Chaú rü natanüxű̃ nax cuxű̃ imáxchaűxű̃ ==ñanagürügü.

9-10Dabí rü nanangãxű̃ rü ñanagürü: —Rü yimá Cori ya Tupana ga guxchaxűwa choxű̃ ínguxuchixẽẽcüégagu pemaxã nüxű̃ chixu rü yexguma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nua naxũxgu ga wüxi ga yatü nax chomaxã nüxũ yaxuxũca̲x nax nayuxũ ga Chaú rü nüma nagu naxĩnügu rü wüxi i ore i namaxã chataãẽxũchi nixĩ i cha̲u̲xca̲x. Natürü yema norü oregagutama chayayaxu rü Chicáxgu chayama̲x.

[11]Rü ñu̲xma nax pegütama pixugüxũ rü yexeraãcü tauxcha choxű́ nangẽxma nax pexũ chadaixũ, erü pema rü chixexũarü üruxũ pixĩgü yerü peyama̲x ga wüxi ga yatü ga taxuxũma ga chixexũ üxũ ga yexguma napatagutama nacayane. Rü ngẽmaca̲x pemaxã nüxũ chixu rü tá penaxütanü naxca̲x nax peyamáxũ. Rü ñoma i naanewa tá pexũ chayarüxoxẽxẽ ==ñanagürü.

[12]Rü yexgumatama ga Dabí rü norü duũxũgüxũ namu nax Baanáxũ rü Recáxũ nada̲i̲xũca̲x. Rü ínanadaũme̲xẽgü rü ínanadaũcutügü. Rü yema naxũnegü rü Ebróũarü puchuxũtawa nanatugüxẽxẽ. Rü yemawena rü Ebróũgu nayata̲xgü ga yema Ibóchexeru yexma Abnéx itáxũgutama.

## 2 Chamué 5

### Dabí rü Iraéanearü ãe̲xgacüxũ ningucuchi

(1 Cr. 11.1-3)

[1]Rü to ga ngunexũgu rü guxũma ga Iraéanecüã̲xgütücumüarü ãe̲xgacügü rü Ebróũwa naxĩ nax Dabímaxã yanadexagüxũca̲x, rü ñanagürügü: —Toma rü cutanüxũxũchi tixĩgü.

[2]Rü woo yexguma Chaú Iraéanearü ãe̲xgacü ixĩxgu, rü cuma nixĩ ga aixcüma daiwa tomaxã icucuáxũ. Rü ñu̲xũchi nüma ga Cori ya Tupana rü nüxũ nixu nax cuma tá quixĩxũ i tomaxã icucuáxũ rü guxũma i Iraéanecüã̲xgüarü ãe̲xgacü tá quixĩxũ ==ñanagürügü.

[3]Rü yemaacü ga yema duũxũgü rü Dabímaxã nidexagü ga Ebróũwa. Rü nüma ga Dabí rü Cori ya Tupanape̲xewa yema duũxũgümaxã inaxüga. Rü nüma ga yema duũxũgü rü Dabíxũ chíxũmaxã nabaerugü rü yemaacü guxũma ga Iraéanecüã̲xgüarü ãe̲xgacü nixĩ.

[4]Rü nüma ga Dabí rü nüxű́ nayexma ga 30 ga taunecü ga yexguma ãe̲xgacüxũ yangucuchigu. Rü 40 ga taunecü nixĩ ga ãe̲xgacü yixĩxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5Rü Ebróũwa rü 7 ga taunecüarü ngãxũ nixĩ ga Yudáanearü ãẽxgacü yixĩxũ. Rü ñu̱xũchi Yerucharéũwa rü guxũma ga Iraéane rü Yudáanearü ãẽxgacü nixĩ ga 33 ga taunecü.

### Dabí nayapu ga Yerucharéũ

(1 Cr. 11.4-9)

6Rü nüma ga ãẽxgacü ga Dabí rü norü churaragümaxã Yerucharéũwa naxĩ nax naxca̱x íyaxũãchixũca̱x ga yema Yebuchéutanüxũ ga yema naanegu ãchiũgüxũ. Rü nüma ga Yebuchéutanüxũ rü nagu narüxĩnüe nax taxũtáma Dabíaxű̃ natauxchaxũ ga guma ĩanegu nax naxücuxũ. Rü yemaca̱x ñanagürügü nüxũ: —Cuma rü taxũtáma nuxã cuxücu erü woo ngẽma ingexetüxũ rü ichixeparaxũ rü ningu nax ínapoxũgüãxũ ya daa ĩane nax tama nagu cuxücuxũca̱x ==ñanagürügü.

7Natürü nüma ga Dabí rü norü churaragümaxã nagu naxĩgüama ga guma ma̱xpűne ga Chióũ ga yema ĩanecüã̱xarü churaragü nagu ãchiũgüne rü nüxna nayapu. Rü ngẽmaca̱x nixĩ i ñu̱xma i Dabíarü Ĩane ñaãcü naxugüãxũ.

8Rü yexguma Dabí nüxũ ĩnügu ga yema Yebuchéutanüxũ ga nüxũ nax nacugüexũ, rü norü churaragüxũ ñanagürü: —Ngẽma Yebuchéutanüxũ i chixri tachiga idexagüxũ rü naxchi chaxai. ¡Rü yima ĩanearü dexá nagu iyaxũwa pichocu rü penadaix i ngẽma ĩanecüã̱xgü i Yebuchéutanüxũ i nügütama ixugüexũ nax yangexetüxũ rü yachixeparaxũ! ==ñanagürü. Rü ngéma nixĩ i ne naxũxũ i ngẽma dexa i ñaxũ: “Tama chanaxwa̱xe i ngẽma ingexetüxũ rü ichixeparaxũ nax chopatagu nachocuxũ”, ñaxũ.

9Rü yemawena ga Dabí rü guma ma̱xpűne ga Chióũwa ngẽxmane ga ĩanegu nanaxü ga napata nax yéma norü churaragümaxã nayexmaxũca̱x. Rü guma ĩane rü Dabíarü Ĩanegu nanaxüéga. Rü nanaxütapü̱xgü ga guxũwama. Rü yema toxőõneacü ínamexẽẽgüãxũwa inaxügü ga naxtapü̱x, rü ĩanewaama nanadaxẽxẽ rü ñu̱xmata ãẽxgacüpatawa nangu.

### Tíruarü ãẽxgacü ga Iráũ rü Dabíxũtawa nanamu ga norü puracütanüxũ

(1 Cr. 14.1-2)

10Rü nüma ga Dabí rü yexeraãcü niporachigü. Rü nüma ga Cori ya Tupana ya Guxũétüwa Ngẽxmacü rü nüxũ narüngũxẽxẽ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]Rü Iráũ̃ ga ĩane ga Tíruarü ãẽxgacü ixĩcü rü Dabíxũ̃tawa nanamugü ga ñuxre ga norü ngũ̃xẽẽruũ̃gü nax Dabímaxã yanadexagüxũ̃cax. Rü ñuxũchi yéma nanamugü ta ga yatügü ga nüxũ̃ icuáxũ̃ ga nutaarü mexẽẽcüwagü rü corapinagü. Rü yema duũ̃xũ̃gü rü yéma nanana ga mürapewagü ga ocayiwanaxcax nax yemamaxã naxügüãxũ̃cax ga guma Dabípata.

[12]Rü yemawa nüxũ̃ nacuax ga Dabí nax Cori ya Tupana yixĩxũ̃ ga nüxũ̃ unetacü nax Iraéanearü ãẽxgacü nax yixĩxũ̃cax, yerü Tupana nüxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ nax mea yaxũxũ̃cax nax ãẽxgacü yixĩxũ̃ rü aixcüma norü duũ̃xũ̃gü ga Iraétanüxũ̃maxã mea inacuáxũ̃.

### Dabí nanegü ga Yerucharéũ̃gu buexũ̃

(1 Cr. 3.5-9; 14.3-7)

[13]Rü yemawena rü Ebróũ̃wa ínaxũxũ ga Dabí rü Yerucharéũ̃wa naxũ. Rü yéma Yerucharéũ̃wa toguxe ga ngexagümaxã naxãxmax. Rü nüxũ̃́ nayexma ta ga toguxe ga norü naxmaxabagü. Rü guxemagü rü nüxũ̃́ tiyatüxacü rü tingexacü.

[14-16]Rü yema nanegü ga Yerucharéũ̃gu buexũ̃ rü ñaagü nixĩ: Chamúa, rü Chobáx, rü Natáũ̃ rü Charomóũ̃, rü Ibá rü Erichúa, rü Néfex, rü Yapía, rü Erichamá, rü Eriadá rü Eriférex.

### Dabí rü Firitéugüxũ̃ narüporamae

(1 Cr. 14.8-17)

[17]Rü yexguma Firitéugü nüxũ̃ cuaxgügu nax Dabíxũ̃ nabaerugüxũ̃ nax Iraéarü ãẽxgacü yixĩxũ̃cax rü guxũ̃ma ga yema Firitéugü rü Dabícax inaxĩãchi rü naxcax nayadaugü nax yamaxgüãxũ̃cax. Natürü nüma ga Dabí rü nüxũ̃ nacuáchiga rü nixũgachi rü wüxi ga norü cuxchicaxũ̃gu nayarücux.

[18]Rü yexguma ga nüma ga Firitéugü rü Refaíũ̃arü doxonexũ̃wa nangugü rü yexma nügü ninu.

[19]Rü yemacax nüma ga Dabí rü Tupanana naca rü ñanagürü: —¿Namexũ̃ nax chanadaixũ̃ i Firitéugü? ¿Rü nüxũ̃ chi choxũ̃ curüporamaexẽxẽxũ̃? ==ñanagürü. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Dabíxũ̃ nangãxũ̃ rü ñanagürü: —¡Ẽcü nadai! Rü choma rü tá nüxũ̃ cuxũ̃ charüporamaexẽxẽ ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[20]Rü nüma ga Dabí rü Baá-perachíũwa nangu rü yexma nügü nadai rü Firitéugüxũ narüporamae. Rü yemacax ñanagürü ga Dabí: —Tupana rü ñoma wüxi i dexá i poraũchíüxũrüxũ rü choxṹ nanatauxchaxẽxẽ nax nüxũ charüporamaexũcax i chorü uanügü ==ñanagürü. Rü yemacax Baá-perachíũgu nanaxüéga ga yema nachica.

[21]Rü nüma ga Firitéugü rü yéma nüxna nibuxmü ga norü tupanachicünaxãgü. Rü nüma ga Dabí rü norü churaragümaxã nanade ga yema naxchicünaxãgü.

[22]Natürü nüma ga Firitéugü rü wenaxarü Refaíũarü doxonexũwa nangugü rü yexma nügü ninu.

[23]Rü yemacax nüma ga Dabí rü wenaxarü Cori ya Tupanana naca. Rü nüma ga Tupana rü Dabíxũ nangãxũ rü ñanagürü: —¡Taxṹ i napexewaama naxcax ípeyaxüãchixũ! ¡Rü nüxũ ípechoegu rü naweama tá naxcax ípeyaxüãchi i ngẽxguma ngẽma bálsamunecüwa pengugügu!

[24]Rü ngẽxguma bálsamunecüwa nüxũ cuxĩnügu i churaragücutüga ¡rü naxcax íyagoõchi erü ngẽma nixĩ i cuaxruxũ nax choma rü cupexegu chixũxũ nax chanadaixũcax i ngẽma Firitéugüarü churaragü! ==ñanagürü.

[25]Rü nüma ga Dabí rü yema Tupana namuxũãcü nanaxü, rü yemaacü Firitéugüxũ narüporamae. Rü Gabaóũwa inaxügü rü ñuxmata Guéchewa nangu nax namaxã nügü nadaixũ.

## 2 Chamué 6

### Dabí rü Yerucharéũwa nanange ga baú ga Tupanaarü mugü nawa yexmaxũ

(1 Cr. 13.5-14)

[1]Dabí rü wenaxarü nananutaquexexẽxẽ ga yema norü churaragü ga Iraétanüxũtanüwa yadexechixũ. Rü 30,000 nixĩ.

[2]Rü guxũma ga yema churaragümaxã Yudáanewa yexmane ga ĩane ga Baaráwa naxĩ nax Yerucharéũwa nangegüãxũcax ga yema baú ga Tupanaarü mugü nawa yexmaxũ. Rü yema baúxũtawa nixĩ ga namaxã yadexagüxũ ga Cori ya Tupana ya Guxũétüwa Nangexmacü ya querubíũgüarü ngãxũtanüwa rütocü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[3-4]Rü yema baú ga Tupanaarü mugüchixũ̃ rü Abinadápata ga maxpṹnewa yexmanegu naxṹ. Rü yexguma yéma yayauxgüãgu ga yema baú, rü nagu nayaxüegü ga wüxi ga caru ga yexwacaxũ̃ne. Rü nümagü ga Uchá rü Aió ga Abinadá nanegü rü yema carumaxã inacuaxgü. Rü Aió nixĩ ga yema baúpexegu ixũxũ̃.

[5]Rü nüma ga Dabí rü guxũ̃ma ga Iraétanüxũ̃maxã Cori ya Tupanapexegu naxĩ. Rü guxũ̃ma norü taãẽmaxã nawiyaegü, rü íniyüxüe. Rü paxetaruũ̃gü ga árpagümaxã rü árpa i íxraxũ̃gümaxã rü paũ̃derugümaxã rü arugümaxã rü platíyugümaxã nipaxetatanü.

[6]Rü yexguma nawa nangugügu ga yema nachica ga Erá-nacóũ̃ nawa trigu ícuexechitexexũ̃, rü nüma ga Uchá rü nüxũ̃ nayayauxãchi ga yema baú ga Tupanaarü mugü nagu üxũ̃ nax tama nanguxũ̃cax, yerü yema wocagü ga yangegüxũ̃ rü iniyi yerü nutagu nayarüpucutügü.

[7]Rü yemacax ga Cori ya Tupana rü Uchámaxã nanu yerü nüxũ̃ ningõgü ga yema baú ga Cori ya Tupanaarü mugü nawa yexmaxũ̃. Rü yemacax yexmatama baúxũ̃tagu yumaxã nayangu.

[8]Rü yexguma ga Dabí rü poraãcüma nanu yerü Cori ya Tupana rü Ucháxũ̃ nayuxẽxẽ. Rü yemacax ga yema nachica rü Fére-uchágu nanaxüéga, rü ñuxma rü ta ngẽmatama nixĩ i naéga.

[9]Natürü yematama ngunexũ̃gu ga Dabí rü poraãcüma Tupanaxũ̃ namuũ̃, rü tagaãcü ñanagürü: —Marü tama nagu charüxĩnü nax chopatawa chanangexũ̃ i ngẽma baú i Tupanaarü mugüchixũ̃ ==ñanagürü ga Dabí.

[10]Rü yemacax tama guma Dabíarü Ĩanewa nayangéxchaũ̃ ga yema baú ga Cori ya Tupanaarü mugüchixũ̃. Rü norü duũ̃xũ̃güxũ̃ namu nax Obéx-edóũ̃patawa nangegüãxũ̃cax. Rü nüma ga Obéx-edóũ̃ rü wüxi ga yatü ga Gáxcüax nixĩ.

[11]Rü yema baú ga Cori ya Tupanaarü mugü nawa yexmaxũ̃ rü tomaepüx ga tauemacü Obéx-edóũ̃patawa nayexma. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Obéx-edóũ̃xũ̃ narüngũ̃xẽxẽ guxũ̃ma ga naxacügümaxã.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

## Dabí rü Yerucharéũ̃wa nanange ga baú ga Cori ya Tupanaarü mugü nawa yexmaxũ̃

(1 Cr. 15.1—16.6)

12Rü ãẽxgacü ga Dabímaxã nüxũ̃ nixugüe nax yema baú ga Cori ya Tupanaarü mugü nawa yexmaxũ̃gagu Tupana rü Obéx-edóũ̃xũ̃ nangũ̃xẽẽxũ̃ wüxigu namaxã ga naxacügü rü guxũ̃ma ga norü yemaxũ̃güwa. Rü yemacax ga nüma ga Dabí rü yéma naxũ rü norü taãẽmaxã Obéx-edóũ̃patawa nayayaxu ga yema baú ga Tupanaarü mugü nawa yexmaxũ̃. Rü Yerucharéũ̃wa yexmane ga Dabíarü Ĩanewa nanange.

13Rü yexguma 6 arü unecüxü naxügüegu ga yema yangegüxũ̃ ga baú ga Tupanaarü mugü nagu nuxũ̃, rü nüma ga Dabí rü wüxi ga woca ga yatüxũ̃ nimax rü ñuxũchi wüxi i carnéru ga ingüxüchixũ̃ nimax rü Tupanacax nayagu.

14-15Dabí rü wüxi ga naxchiru ga línunaxcaxmaxã naxãxchiru. Rü nüma rü guxũ̃ma ga Iraétanüxũ̃maxã norü taãẽmaxã íniyüxü napexewa ga yema yangegüxũ̃ ga yema baú ga Cori ya Tupanaarü mugü nawa yexmaxũ̃. Rü norü taãẽmaxã nicaetanü rü cornétagu nicuegü.

16Rü yexguma Dabíarü Ĩanewa nanguxgu ga baú ga Cori ya Tupanaarü mugü nawa yexmaxũ̃, rü Micá ga Chaú naxacü rü beũ̃tánawa íidauxuchi. Rü nüxũ̃ nax nadauxũ̃ ga ãẽxgacü ga Dabí ga íiyuxãchiũ̃xũ̃ rü íyañaãchiũ̃xũ̃ napexewa ga Cori ya Tupana, rü ngĩma rü poraãcü naxchaxwa ixãne.

17Rü yéma ne nanangegü ga yema baú ga Cori ya Tupanaarü mugü nawa yexmaxũ̃. Rü ñuxũchi nayaxúcuchigü nagu ga guma ĩpata ga naxchirunaxcax ga Dabí woetama naxcax üxũ̃ne. Rü yexgumatama ga Dabí rü Cori ya Tupanana ãmare naxã. Rü nanadai ga naxũ̃nagü rü ínanagu nax yemaacü namexẽẽãxũ̃cax ga norü guxchaxũ̃gü ga Cori ya Tupanapexewa naxügüxũ̃.

18-19Rü yexguma marü nüxũ̃ nachauegu nax ãmare naxãgüxũ̃, rü nüma ga Dabí rü Cori ya Tupana ya Guxãétüwaégagu mexũ̃ namaxã naxuegu ga guxũ̃ma ga norü duũ̃xũ̃gü. Rü guxũ̃ma ga Iraétanüxũ̃ ga yéma yexmagüxũ̃ ga iyatüxũ̃ rü ingexũ̃ rü wüxichigü ga paũ nüxna naxã, rü wüxichigü i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

maicuraxũ i dátilnaxcax, rü wüxichigü i maixcuraxũ i pachanaxcax nüxna nixãchigü. Rü yemawena rü guxũma napatacax nawoegu.

20Rü nüma ga Dabí rü ta napatacax nataegu nax napatacüãxgümaxã mexũ naxueguxũcax. Natürü ga Micá ga Chaúxacü, rü naxcax iyagó rü inayaxu rü ngĩgürügü: —Ñuxmawaxix nixĩ i nügü mea inawéxũ ya Iraéanearü ãẽxgacü napexewa i norü churaragüerugüarü naxũtaxũgü rü ñoma ngexürüüxũmare i duũxũrüxũ nügü nixĩxẽxẽ rü ãne inawex = =ngĩgürügü.

21Nüma ga Dabí rü ngĩxũ nangãxũga rü ñanagürü: —Aixcüma nixĩ i ngẽma, nax íchiyüxüxũ, natürü ngẽma chaxüxũ rü naxcax nixĩ ya Cori ya Tupana ya choxũ yaxucü cunatü rü cutanüxũchicüxü nax Iraétanüxũmaxã ichacuáxũcax. Rü ngẽmacax nixĩ i Tupanapexewa íchiyüxüxũ.

22Rü chaugü tá ícharüxíra ñuxmaarü yexera, rü chaugü tá charüxírachigüama ngẽma cuma nagu curüxĩnüxũãcü. Natürü ngẽma naxũtaxũgü i nachiga quidexaxũ rü tá chomaxã nataãẽgü = =ñanagürü.

23Rü Micá rü taguma ixãxacü.

## 2 Chamué 7

### Tupana rü Dabímaxã mexũ naxuegu

(1 Cr. 17.1-27)

1Rü nüma ga ãẽxgacü ga Dabí rü nitocuchi nawa ga guma ãẽxgacüpata rü nüma ga Cori ya Tupana rü guxũma ga norü uanügü ga Iraéanena ngaicamagüxũmaxã inanangüxmüxẽxẽ.

2Rü yemawena rü nüma ga Dabí rü gumá Tupanaarü orearü uruxũ ga Natáũxũ ñanagürü: —Dücax i choma rü wüxi ya mexẽchine ya ĩpata ya ocayiwanaxcax ixĩxũnewa changexma. Natürü ngẽma baú i Tupanaarü mugü nawa ngẽxmagüxũ rü wüxi ya ĩpata ya naxchirunaxcaxmare ixĩxũnewa nangẽxma = =ñanagürü.

3Rü nüma ga Natáũ nanangãxũ rü ñanagürü: —¡Ẽcü naxü i ngẽma nagu curüxĩnüxũ! Erü Cori ya Tupana rü ínamemare nax cuxũ nangũxẽxẽxũ = =ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

4Natürü yematama chütaxũgu rü nüma ga Cori ya Tupana rü Natáũxũ ñanagürü:

5—¡Naxũtawa naxũ ya chorü duũ ya Dabí rü namaxã idexa rü namaxã nüxũ ixu i choma i Cori ya Tupana nax chixĩxũ rü ñacharügü: “Taxũtáma cuma nixĩ i chą̱uxcą̱x cunaxüxũ ya yima ĩpata ya taxũne ya nawa tá changexmane!

6Rü yexguma noxritama Equítuanewa íchananguxũxẽ̱xgu ga Iraétanüxũ, rü yexgumacürüwa rü taguma wüxi ga ĩpata ga mürapewanaxcą̱xtüũwa chayexma, natürü ĩpata ga naxchirunaxcą̱xtüũwa nixĩ ga chayexmaxũ.

7Rü guxcüma ga gumá taunecügü ga nagu Iraétanüxũmaxã ichixũcü, rü taguma nüxna chaca ga wüxi ga norü ãẽ̱xgacü nax chą̱uxcą̱x wüxi ga ĩpata ga ocayiwanaxcą̱x naxüxũ woo choma nax chayangucuchixẽxẽ ga yema ãẽ̱xgacügü nax Iraétanüxũmaxã inacuáxũcą̱x.

8Rü ngẽmacą̱x ¡namaxã nüxũ ixu ya chorü duũ ya Dabí rü choma ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmaxe, rü ñacharügü nüxũ! ‘Yexguma carnérugüarü dauruxũ quixĩxgu rü yea naanewa nüxna cudą̱uxgu, rü choma cuxũ chayaxu nax ñaa chorü duũxũgü i Iraétanüxũarü ãẽ̱xgacü nax quixĩxũcą̱x.

9Rü cuxũ íchixümücü ga ngextá ícuxũxũwa, rü cuxũ nüxũ charüporamaexẽxẽ ga guxũma ga curü uanügü ga cumaxã nügü daixũ. Rü cuxũ chatachigaxẽxẽ naxrüxũ i ngẽma yatügü i tachigaxũ i ñoma i naanewa.

10-11Rü ñą̱uxũchi wüxi ga naane naxcą̱x chamexẽxẽ ga yema chorü duũxũgü i Iraétanüxũ. Rü yéma chanangugüxẽxẽ nax noxrütama naanewa namaxẽxũcą̱x i ngextá taxúema nachixeãẽgüxũwa rü woo chixexũ i duũxũgü tama nagu idauxcüraxũgüxũwa ga noxrirüxũ ga yexguma nüxũ chaxunetagu ga ãẽ̱xgacügü ga guxchaxũarü mexẽẽruũgü. Rü tá cumaxã ichanangüxmüexẽxẽ i guxũma i ngẽma curü uanügü nax tama cuxoegaãẽxũcą̱x. Rü tá cuxṹ nangẽxma i cutaagü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[12]Erü ngẽxguma cuma tá cuyu̱xgu, rü wüxi ya cune tá chanamu nax Iraéanecüã̱xgüarü ãẽ̱xgacü yixĩxũ̃ca̱x. Rü ngẽma ãẽ̱xgacü rü tá napora erü chomatátama chanaporaxẽxẽ.

[13]Rü nüma tá nixĩ i wüxi ya chopata ya taxũ̃ne naxüxũ̃. Rü choma rü guxũ̃gutáma nüxũ̃ charüngũ̃xẽẽxũ̃ nax duũ̃xũ̃gümaxã inacuáxũ̃ca̱x.

[14]Choma rü tá nanatü chixĩ rü nüma rü tá chaune nixĩ. Rü ngẽxguma nüma chixexũ̃ naxu̱xgu, rü choma rü tá chanapoxcu rü tá nüxna chanacuaixca ngẽxgumarüxũ̃ i guxũ̃ma i papa rü nanena nacua̱ixcaxũ̃rüxũ̃.

[15]Natürü tagutáma nüxũ̃ charüchau nax nüxũ̃ changechaũ̃xũ̃, rü tagutáma íchanamuxũchi yema Chaúxũ̃ íchamuxuchixũ̃rüxũ̃ nax nachicüxü cuxũ̃ chimucuchixũ̃ca̱x.

[16]Rü cutaagü rü guxũ̃gutáma ãẽ̱xgacü nixĩgü erü choma rü tá nüxna chadau. Rü ñu̱xma nax ãẽ̱xgacü quixĩxũ̃ i cumax, rü ngẽxgumarüxũ̃ ta rü tagutáma nataxu nax wüxi i cutaxa cuchicawa rütoxũ̃ nax ãẽ̱xgacü yixĩxũ̃’ ” ==ñanagürü ga Tupana.

[17]Natáũ̃ rü meama Dabímaxã nüxũ̃ nixu ga guxũ̃ma ga yema nüxũ̃ nadauxũ̃, rü ñu̱xũchi yema nüxũ̃ naxĩnüxũ̃.

[18]Yexguma ga ãẽ̱xgacü ga Dabí rü yema baú ga Tupanaarü mugüchixũ̃ íyexmaxũ̃gu naxücu rü Cori ya Tupanape̱xegu nacaxã̱pü̱xü rü ñanagürü: — ¿Texé chixĩ i chomax, Pa Corix, rü ta̱xacüwa name i chautanüxũ̃ rü ngẽmaca̱x i ñu̱xmax, rü ãẽ̱xgacüwa choxũ̃ cunguxẽxẽxũ̃?

[19]Rü tama ngexicatama nixĩ i choxna cuxuaxũ̃xũ̃, Pa Corix, natürü naétü nüxũ̃ quixu rü tá nüxũ̃ curüngũ̃xẽxẽ i chautaagü i choma nax curü puracütanüxũ̃ chixĩxũ̃. Nataxuma i yatü i curüxũ̃ ixĩxũ̃, Pa Corix.

[20]¿Ta̱xacü chi i to i cumaxã nüxũ̃ chixuxũ̃, Pa Corix, erü cuma rü meama choxũ̃ cucua̱x i choma nax curü puracütanüxũ̃ chixĩxũ̃?

[21]Guxũ̃ma i ñaa mexũ̃gü icuxüxũ̃ rü yema cunaxueguxũ̃ãcüma rü cunaxwa̱xexũ̃ãcüma cunaxü nax nüxũ̃ chacuáxũ̃ca̱x i chomax.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

22Rü ngẽmaãcü, Pa Chorü Cori ya Tupanax, rü nataxuma i tạxacü i curüxũ̃ ixĩxũ̃. Erü nataxuma i to ya Tupana i curüxũ̃ ixĩxũ̃, rü cuxicatama nixĩ i aixcüma Tupana quixĩxũ̃ yema tochixẽmaxãtama nüxũ̃ taxĩnüexũ̃rüxũ̃.

23-24Rü nataxuma i totücumü i duũ̃xũ̃gü i ngẽma curü duũ̃xũ̃gü i Iraétanüxũ̃rüxũ̃ ixĩgüxũ̃. Rü natanüwa i ñoma i naanecüạ̃x i nachixũ̃anegü rü Iraétanüxũ̃xicatama nixĩ i cuxunetaxũ̃ nax curü duũ̃xũ̃gü yixĩxũ̃güxũ̃cạx. Rü cuma rü cunatachigaxẽxẽ ga yexguma natanüwa cunaxụ̈xgu ga taxũ̃ ga mexũ̃gü. Rü yema curü duũ̃xũ̃gü ga Equítuanewa ícunguxũ̃xẽẽxũ̃pẹxewa ícunawoxũ̃ ga yema togü ga nachixũ̃anegü namaxã ga norü tupanagü. Erü cuma rü nüxũ̃ quixu nax guxũ̃gutáma curü duũ̃xũ̃gü yixĩxũ̃ i Iraétanüxũ̃, rü ñụxũchi cumax, Pa Corix, rü guxũ̃gutáma norü Tupana tá quixĩ.

25Rü ngẽmaãcü, Pa Chorü Tupanax, cuxna naxcạx chaca nax tagutáma nüxũ̃ icurüngümaxũ̃ nax cuyanguxẽẽxũ̃ ga yema curü uneta ga curü duũ̃maxã rü natanüxũ̃maxã nüxũ̃ quixuxũ̃.

26¡Rü cuéga rü guxũ̃gutáma natachiga! ¡Ẽcü nüxũ̃ yaxugügü nax nüma ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü yixĩxũ̃ ya Iraétanüxũ̃arü Tupana ixĩcü! Rü cuxna naxcạx chaca nax nüxna cudauxũ̃ i chautaagü nax guxũ̃gutáma Iraétanüxũ̃arü ãẹ̃xgacügü yixĩgüxũ̃cạx.

27Cumax, Pa Cori ya Guxãétüwa Ngẽxmaxex, rü marü choxũ̃ nüxũ̃ cucuạxẽxẽ rü tá nüxna cudau i chautaagü nax guxũ̃gutáma Iraétanüxũ̃arü ãẹ̃xgacügü yixĩgüxũ̃cạx. Rü ngẽmacạx i choma nax curü duũ̃xũ̃mare chixĩxũ̃ rü chaugü ícharüpora nax cupẹxewa curü ngũ̃xẽẽcạx íchacạxaxũ̃.

28-29Cumax, Pa Corix, rü Tupana quixĩ rü ngẽma curü ore rü aixcüma nixĩ. Rü choma i curü duũ̃xũ̃ nax chixĩxũ̃ rü chomaxã nüxũ̃ quixu nax poraãcü chomaxã cumecümaxũ̃. ¡Rü ẽcü mexũ̃ namaxã naxuegu i ngẽma chautaagü nax guxũ̃guma curü ngũ̃xẽxẽtüxũ̃wa nangẽxmagüxũ̃cạx! Cumax, Pa Cori Pa Tupanax, rü choma i curü duũ̃xũ̃ nax chixĩxũ̃ rü marü chomaxã nüxũ̃ quixu rü guxũ̃gutáma nüxũ̃ curüngũ̃xẽxẽ i ngẽma chautaagü nax mexũ̃ nüxũ̃ üpetüxũ̃cạx ==ñanagürü ga Dabí.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

## 2 Chamué 8

### Dabí rü norü uanügüxũ narüporamae
(1 Cr. 18.1-13)

[1]Rü yemawena rü Firitéugüxũ narüporamae ga Dabí, rü nüxna nayapu ga ĩane ga Metéx-amagu ãégane. Rü yemaacü Dabímẽxẽwa nayexmagü ga Firitéugü.

[2]Rü yexgumarüxũ ta rü Moátanüxũxũ narüporamae. Rü ñaxtüanegu nayacamaxẽxẽ rü wüxi ga napanãxãmaxã nanangugü. Rü yema duũxũgü ga taxrearü ngugüwa yexmagüxũ rü nanadai. Rü yema norü tomaepüxarü ngugüwa yexmagüxũ rü tama nanadai. Rü yemaacü ga yema Moátanüxũ rü Dabímẽxẽwa nayexmagü rü nüxṹ nanaxütanügü ga yema diẽru ga Dabí nagu unetaxũ.

[3]Rü nüma ga Dabí rü yexgumarüxũ ta Reóx nane ga Adáx-éche ga Chobáarü ãẽxgacüxũ narüporamae ga yexguma nüma ga Adáx-éche rü natü ga Eufrátewa naxũxgu nax wena nayãũxãxũcãx ga yema naane.

[4]Rü yema daiwa rü nüma ga Dabí rü ínanayauxũ ga 1,700 ya churaragü ga cowarugu ĩxũ, rü 20,000 ga churaragü ga ixĩmarexũ. Rü nanawíũarü tarumametüxüãx ga guxũma ga yema cowarugü ga caru ga dairuxũ itúgüxũ. Rü guma 100 ga caruẽxpüxicatama ga cowarugü ínayaxüxẽxẽ.

[5]Rü yema Chíriaanecüãxgü ga Damácuwa maxẽxũ rü yéma naxĩ nax Chobáarü ãẽxgacü ga Adáx-échexũ yanangũxẽẽgüxũcãx. Natürü ga Dabí rü nüxũ narüporamae, rü 22,000 ga Chíriaanecüãxgüxũ nadai.

[6]Rü yemawena ga Dabí rü Damácugu nayaxüa ga norü churarapatagü. Rü yemaacü ga Chíriaanecüãxgü rü Dabímẽxẽwa nayexmagü rü Dabíaxṹ nanaxütanügü ga yema diẽru ga Dabí nagu unetaxũ. Rü yemaacü ga Cori ya Tupana rü Dabíxũ naporaxẽxẽ nax norü uanügüxũ naporamaexũcãx ga ngexta ínaxũxũwa.

[7]Rü yemawena ga Dabí rü nanade ga yema Adáx-échearü churaragüerugüarü poxũruũgü ga úirunaxcãx, rü ñũxũchi Yerucharéũwa nanana.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]Rü nayana ta ga muxũ ga bróũchegü ga Adáx-échearü ĩanegü ga Betáwa rü Berotáiwa yexmagüxũ.

[9]Rü nüma ga Toí ga ĩane ga Amáarü ãe̲xgacü rü nüxũ nacuáchiga nax Dabí rü Adáx-échearü churaragüxũ naporamaexũ.

[10]Rü nüma ga Toí rü nane ga Yoráũxũ Dabíxũtawa namu nax moxẽ nüxna yaxãxũca̲x rü nataãẽxẽẽãxũca̲x yerü norü uanü ga Adáx-échexũ narüporamae. Rü yéma Dabíca̲x nanana ga yemaxũgü ga diẽrumünaxca̲x, rü úirunaxca̲x, rü bróũchenaxca̲x. Rü nüma ga Toí rü ta rü Adáx-échemaxã nügü nadai ga ũpaacü.

[11-12]Rü nüma ga Dabí rü Tupanana nanaxuaxũ ga yema yemaxũgü ga diẽrumünaxca̲x rü úirunaxca̲x rü bróũchenaxca̲x ga yema nachixũanegü ga nüxũ naporamaexũwa napuxũxũ ga Edóũwa, rü Moáwa, rü Amóũwa, rü Firitéugütanüwa rü Amaréxtanüxũwa. Rü yexgumarüxũ ta Tupanana nanaxuaxũ ga yema yemaxũgü ga Reóx nane ga Adáx-éche ga Chobáarü ãe̲xgacüna napuxũ.

[13]Rü nüma ga Dabí rü Yucüragu ãégaxũ ga doxonexũgu nanadai ga 18,000 ga Edóũtanüxũ. Rü yexguma yéma ne naxũxgu ga Dabí rü yexeraãcü natachiga.

[14]Rü yemawena rü guxũma ga Edóũarü naanegu nanaxü ga norü churaragüpatagü. Rü yemaacü guxũma ga Edóũtanüxũ rü Dabíme̲xẽwa nayexmagü. Rü ngextá Dabí íxũxũwa rü nüma ga Cori ya Tupana rü norü uanüxũ nanaporamaexẽxẽ.

### Dabíarü churaragüerugü
(2 S. 20.23-26; 1 Cr. 18.14-17)

[15]Rü nüma ga Dabí rü guxũma ga Iraéanearü ãe̲xgacü nixĩ. Rü meama guxũma ga norü duũxũgümaxã inacua̲x.

[16]Rü norü churaragümaxã icuáxũ nixĩ ga Yoá ga Cheruiá nane. Rü ãe̲xgacüarü poperaarü ümatüruxũ nixĩ ga Yochapáx ga Ailúx nane.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Rü Chadóx ga Aitúx nane rü Aimérex ga Abiatá nane, rü yemagü nixĩ ga chacherdótegü ixĩgüxũ̃. Rü Cheraía nixĩ ga naxümatüxũ̃ ga yema Iraéanewa ngupetüxũ̃.

18Rü nanegü ga Dabí rü norü ngũ̃xẽẽruũ̃gü nixĩgü. Rü Benaía ga Yoiadá nane rü churaragü ga Queretéugümaxã rü Peretéugümaxã inacua̲x.

## 2 Chamué 9

### Dabí rü Mepi-bóchexũ̃ narüngũ̃xẽxẽ

1Rü wüxi ga ngunexũ̃gu ga Dabí rü ínaca rü ñanagürü: —¿Tayíxemaxũ̃ ya wüxíe ya Chaútanüxũ̃ i ñu̲xma rü ta ngextá maxṹ̃xẽ? Erü ngẽxguma tayíxemagu rü Yonatáũ̃égagu tüxũ̃ charüngũ̃xẽẽchaũ̃ ==ñanagürü.

2Rü yexguma Dabí nüxũ̃ cua̲xgu ga nax nayexmaxũ̃ ga wüxi ga yatü ga Chibágu ãégacü ga Chaúarü duũ̃xũ̃ ixĩcü, rü nüma ga Dabí rü naxca̲x nangema nax naxũ̃tawa naxũxũ̃ca̲x. Rü yexguma Chibá Dabíxũ̃tawa ũxgu, rü nüma ga ãẽ̲xgacü rü nüxna naca rü ñanagürü: —¿Cuma nixĩ i Chibá quixĩxũ̃? ==ñanagürü. Rü nüma nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Ngũ̃, Pa Chorü Ãẽ̲xgacüx ==ñanagürü.

3Rü yexguma ga nüma ga ãẽ̲xgacü rü nüxna naca rü ñanagürü: —¿Tangexmaxũ̃ ya maxṹ̃xẽ ya Chaútanüxũ̃wa íyaxüxe? Rü ngẽxguma tangexmagu, rü Tupanaégagu tüxũ̃ charüngũ̃xẽẽchaũ̃ ==ñanagürü. Rü nüma ga Chibá rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Nangexma nixĩ ya wüxi ya Yonatáũ̃ nane ya norü guxũ̃neparawa chixecü ==ñanagürü.

4Rü nüma ga ãẽ̲xgacü rü ñanagürü: —¿Ngextá inangexmaxũ̃? ==ñanagürü. Rü nüma ga Chibá nanangãxũ̃ga rü ñanagürü: —Lodebáwa nixĩ i nangẽxmaxũ̃ i Maquí ya Amié nanepatawa ==ñanagürü.

5Rü yexguma ga nüma ga ãẽ̲xgacü ga Dabí rü nanamu ga yema ínayexmaxũ̃wa nax yagagüãxũ̃ca̲x.

6Rü yexguma Dabíxũ̃tawa nanguxgu ga nüma ga Mepi-bóchex ga Yonatáũ̃ nane ga Chaútaxa ixĩcü, rü napẽ̲xegu nanangücuchi ga nüxũ̃ nax namoxẽxũ̃ca̲x. Rü nüma ga Dabí rü nüxna naca rü ñanagürü: —¿Ẽ̲xna cuma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

quixĩxũ̃, Pa Mepi-bóchex? ==ñanagürü. Rü nüma nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Cuxmẽxwa changexma, Pa Ãẽ̱xgacüx ==ñanagürü.

7Rü nüma ga Dabí rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Taxucạxma cumuũ̃! Erü choma rü meatama cumaxã ichacuạx cunatü ga Yonatáũ̃égagu. Rü tá chanamu nax cuxũ̃ natáegugüxẽẽãxũ̃cạx i guxũ̃ma i ngẽma naane ga curü o̱xi ga Chaúarü ixĩxũ̃. Rü guxũ̃gutáma chorü mecha i choma íchachibüxũ̃wa tá cuchibü ==ñanagürü.

8Natürü nüma ga Mepi-bóchex rü ãẽ̱xgacüpẽ̱xegu nanangücuchi rü ñanagürü nüxũ̃: —¿Tü̱xcüũ̃ chaugu curüxĩnü i choma i curü duũ̃xũ̃ chixĩxũ̃, Pa Ãẽ̱xgacüx, ega ngẽxguma taxuwama cuxũ̃́ chamexgux? ==ñanagürü.

9Natürü nüma ga ãẽ̱xgacü rü naxcạx naca ga Chibá ga ũ̃pa Chaúarü puracütanüxũ̃ ixĩxũ̃, rü ñanagürü nüxũ̃: —Guxũ̃ma ga yema Chaúarü ixĩchiréxũ̃ rü yema natanüxũ̃arü ixĩchiréxũ̃ rü marü nataxa i Mepi-bóchexna chanaxã.

10Rü ngẽmacạx i cuma rü cunegümaxã rü curü puracütanüxũ̃maxã rü tá Mepi-bóchexaxũ̃́ cupuracü nawa i ngẽma norü naane. Rü ngẽxguma yaxo̱xgu i ngẽma nanetü rü tá namaxã cunguxũ̃ nax ngẽmaãcü Mepi-bóchexacügü nüxũ̃́ ngẽxmaxũ̃cạx i norü õna. Natürü nümatama i Mepi-bóchex i Chaútaxa rü guxũ̃gutáma chorü mechawa nachibü ==ñanagürü ga Dabí. Rü nüma ga Chibá ga 15 ga nanegü rü 20 ga norü puracütanüxũ̃ nüxũ̃́ yexmacü,

11rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Guxũ̃ma i ngẽma choxũ̃ cumuxũ̃, Pa Ãẽ̱xgacüx, rü choma nax curü puracütanüxũ̃ chixĩxũ̃ rü tá chanaxü ==ñanagürü. Rü nüma ga Mepi-bóchex rü guxũ̃guma ãẽ̱xgacü ga Dabíarü mechawa nachibü wüxigu nanegümaxã ga ãẽ̱xgacü.

12Rü nüma ga Mepi-bóchex rü nüxũ̃́ nayexma ga wüxi ga nane ga buxũ̃ ga Micaíagu ãégaxũ̃. Rü guxũ̃ma ga Chibáarü duũ̃xũ̃gü rü Mepi-bóchexũ̃ narüngũ̃xẽẽgü.

13Natürü nüma ga Mepi-bóchex ga guxũ̃neparawa chixecü rü Yerucharéũ̃gu naxãchiũ̃, yerü guxũ̃guma ãẽ̱xgacüarü mechawa nachibü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

## 2 Chamué 10

### Dabí rü Chíriacüg̱xgüxũ̄, rü Amóũ̄tanüxũ̄xũ̄ nadai
(1 Cr. 19.1-19)

[1]Ñuxre ga taunecüguwena rü nayu ga Naáx ga Amóũ̄tanüxũ̄arü ãg̱xgacü. Rü nachicüxü ãg̱xgacüxũ̄ ningucuchi ga nane ga Anúũ̄.

[2-3]Rü nüma ga Naáx rü Dabímaxã namecüma, rü yemacg̱x Dabí nagu narüxĩnü nax yexgumarüxũ̄ ta Naáx nane ga Anúũ̄maxã namecümaxũ̄. Rü yemacg̱x ga Dabí rü ñuxre ga norü churaragüeruxũ̄ Anúũ̄xũ̄tawa namugü nax yataãẽxẽẽgüaxũ̄cg̱x nawa ga norü ngechaũ̄ nax nanatü yuxũ̄. Natürü yexguma Dabíarü churaragüerugü yéma Amóũ̄tanüxũ̄arü naanewa ngugügu, rü nümagü ga Amóũ̄tanüxũ̄arü churaragüerugü rü norü ãg̱xgacü ga Anúũ̄xũ̄ ñanagürügü: —¿Ẽg̱xna cuma i nüxũ̄́ cuyaxõxũ̄, Pa Ãg̱xgacüx, nax ngẽma yatügü i Dabí nua mugüxũ̄ rü aixcüma yixĩxũ̄ i curü taãẽxẽẽwa nua naxĩxũ̄? Ngẽma nawa nua namugüãxũ̄ nixĩ nax tórü ĩane nax iyadauxgüxũ̄ rü nangugüãxũ̄ nax yixcama rü nagu nachocuxũ̄cg̱x rü tüxũ̄ nadg̱ixũ̄cg̱x ==ñanagürügü.

[4]Rü yexguma ga Anúũ̄ rü norü churaragüxũ̄ namu nax Dabíarü churaragüeruxũ̄ ínayauxũ̄xũ̄cg̱x. Rü ngãxũ̄gu nayadüyechinágugü rü ñu̱xũchi ngãxũ̄gu nanagáute ga naxchirugü ñu̱xmata natarüxüwa nangu̱xẽẽgüã. Rü yemaacü nanamuegutanü.

[5]Rü yexguma yemaxũ̄ nacug̱xgu ga Dabí rü norü duũ̄xũ̄güxũ̄ namu nax norü churaragüerucg̱x yadaugüxũ̄cg̱x, erü nüxũ̄ nacug̱x nax nümagü rü poraãcü naxãneexũ̄. Rü nanamu nax Yericúgutama nachoxũ̄ ñu̱xmata naxügüchinagugü rü yexguma nawoegu.

[6]Rü yexguma nüma ga Amóũ̄tanüxũ̄ nüxũ̄ cug̱xgügu nax poraãcü Dabíxũ̄ nanuxẽẽgüxũ̄, rü yemacg̱x nüxũ̄́ nanaxütanü ga 20,000 ga Chíriaanearü churaragü ga Bex-reóxcüg̱x, rü Chobácüg̱x, rü ñu̱xũchi 1,000 ga yatügü ga ãg̱xgacü ga Maacáarü churaragü rü 12,000 ga Ix-tóxarü churaragü nax nüxũ̄ nangũ̄xẽẽgüxũ̄cg̱x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]Natürü nüma ga Dabí rü nüxũ nacua̲xama ga yema, rü yemaca̲x Yoáxũ inamuãchi guxũma ga norü churaragümaxã.

[8]Rü nüma ga Amóũtanüxũ rü marü inaxĩãchi, rü ĩanearü ĩã̲x ga taxũwa nügü ínamexẽẽgü nax nügü nada̲i̲xũca̲x. Rü yema Chíriaanearü churaragü ga Chobácüã̲x, rü Reóxcüã̲x, rü ñu̲xũchi yema Ix-tóxarü churaragü rü ãẽ̲xgacü i Maacáarü churaragü rü düxétügumare nügü ninu.

[9]Rü yexguma Yoá nüxũ da̲u̲xgu ga tá napẽ̲xewaama, rü naweama ne naxĩxũ ga norü uanügü rü yexgumatama nayadexechi ga yema Iraéanearü churaragü ga nüxũ rücua̲xmaegüxũ rü yemaacü nügü namexẽẽgü nax Chíriaanearü churaragümaxã nügü nada̲i̲xũca̲x.

[10-11]Rü ñu̲xũchi yema togü ga churaragü rü naenexẽ ga Abicháixũ namaxã inacua̲xẽxẽ nax nüma rü Amóũtanüxũmaxã nügü nada̲i̲xũca̲x. Rü ñu̲xũchi naenexẽxũ ñanagürü: —Ega ngẽxguma Chíriaanearü churaragü choxũ rüporamaegügu, rü cuma tá choxũ curüngũxẽxẽ, rü ngẽxguma ngẽma Amóũtanüxũ cuxũ rüporamaegügu, rü choma rü tá cuxũ charüngũxẽxẽ.

[12]¡Taxű i cumuũxũ rü cugü naporaxẽxẽ! ¡Rü ngĩxã yigü namaxã tadai naxca̲x i tórü nachixũane rü tóxrü Cori ya Tupanaarü ĩanegü! Rü nüma ya tórü Cori ya Tupana rü tá nanaxü i ngẽma nüma nüxũ nacuáxũ nax namemaexũ ==ñanagürü.

[13]Rü nüma ga Yoá rü inaxũãchi namaxã ga norü churaragü nax Chíriaanearü churaragümaxã nügü nada̲i̲xũca̲x. Natürü nüma ga Chíriaanecüã̲xgü rü naxcha̲xwa nibuxmü.

[14]Rü yexguma yema Amóũtanüxũ nüxũ daugügu ga nax yabuxmüxũ ga yema Chíriaanearü churaragü, rü nüma rü ta nibuxmü Abicháicha̲xwa, rü ĩanegu naxücu. Rü yexguma ga Yoá rü nüxũ narüchau nax Amóũtanüxũmaxã nügü daixũ. Rü Yerucharéũca̲x nataegu.

[15]Rü yexguma yema Chíriaanecüã̲xgü nüxũ cua̲xgügu nax Iraéanecüã̲xgü nüxũ rüporamaegüxũ, rü wenaxarü nügü nanutaque̲xe.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16Rü nüma ga Chíriaanearü ãẽxgacü ga Adáx-éche rü nayagagüxẽxẽ ga yema Chíriaanearü churaragü ga natü ga Eufrátearü tocutüwa yexmagüxũ. Rü yemagü rü ĩane ga Eráũwa nangugü. Rü yema namaxã icuáxũ nixĩ ga Chobáx ga Adáx-échearü churaragüeru.

17Natürü yexguma Dabímaxã yema Chíriachigaxũ yaxugügu, rü nüma ga Dabí rü yexgumatama nananutaquẽxe ga guxũma ga Iraéanearü churaragü rü namaxã inaxũãchi. Rü natü ga Yudáũwa nichoũ rü Eráũwa nangugü. Rü yexma nixĩ ga Chíriaanecüãxgü ga Dabímaxã nügü nadaixũ.

18Natürü yema Chíriaanecüãxgü rü Iraéanearü churaragüchaxwa nibuxmü. Rü Dabí nanadai ga 40,000 ga churaragü ga cowaruétügu ĩxũ, rü 700 ga churaragü ga carugümaxã icuaxgüxũ. Rü yexgumarüxũ ta Dabí nayamax ga Chobáx ga Chíriaanecüãxgüarü churaragüeru, rü yexma nayu.

19Rü guxũma ga yema ãẽxgacügü ga Adáx-échewa ügüxũ rü yexguma nüxũ nadaugügu nax Iraétanüxũ nüxũ rüporamaegüxũ, rü Iraétanüxũmaxã narüngüxmüe rü naxmẽxwa nügü naxügüxẽxẽ. Rü yexgumaũcüxü ga nüma ga Chíriaanecüãxgü rü namuũe nax Amóũtanüxũxũ nangũxẽẽgüxũ.

## 2 Chamué 11

### Dabí rü Bechabé

1Rü gumá tauemacügu ga yexguma taunecüwa nanguxchaũgu, rü yexguma nixĩ ga ãẽxgacügü ga ínachoxũxũ ga daiwa nax naxĩxũcax. Rü nüma ga Dabí rü nanamu ga Yoá rü norü churaragüarü ãẽxgacügü nax guxũma ga Iraéarü churaragümaxã yema Amóũtanüxũarü churaragümaxã nügü nadaixũcax. Rü guma Amóũtanüxũarü ĩane ga Rabáxũ ínachoeguãchi. Natürü nüma ga Dabí rü Yerucharéũgu narüxãũx.

2Rü wüxi ga yáuanecü ga yexguma pewa ínadaxgu ga Dabí, rü guma napataarü doxétüxũgu naxĩnagü rü yexma ínixũãchixũ. Rü yexguma guma ĩaneétü ínadawenügu, rü ngĩxũ nadau ga wüxi ga nge ga mexẽchicü ga yéma aiyacü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

3-4Rü yema nge rü ngĩgü imexẽxẽ, yerü yexwacax ngĩxca̱x nitaane ga ngĩrü da̱xawexũ̃newa. Rü nüma ga Dabí rü norü duũ̃xũ̃xũ̃ namu nax ínaca̱xũ̃ca̱x nax texe yixĩxũ̃ ga yema nge. Rü namaxã nüxũ̃ nixugüe ga Bechabé ga Eriáũ̃xacü ga Uría ga Itítanüxũ̃ naxma̱x nax yixĩxũ̃. Rü yexguma ga Dabí rü ñuxre ga norü duũ̃xũ̃güxũ̃ namu nax ngĩxca̱x yacagüxũ̃ca̱x nax naxũ̃tawa naxũxũ̃ca̱x. Rü yexguma yéma naxũ̃tawa nanguxgu, rü nüma rü ngĩmaxã namaxũ̃. Rü yemawena ga ngĩma rü ngĩpataca̱x itaegu.

5Rü ngĩma ga yema nge rü nüxũ̃́ ixãxacü, rü yemaca̱x Dabíxũ̃ nüxũ̃ icua̱xẽxẽ.

6Rü yexguma ga Dabí rü wüxi ga poperagu Yoáxũ̃tawa nanamu ga ore ga ñaxũ̃: —¡Nua chauxũ̃tawa namu ya yimá Itítanüxũ̃ ya Uría! ==ñaxũ̃. Rü yemaacü nanaxü ga Yoá.

7Rü yexguma Uría Dabíxũ̃tawa nguxgu, rü nüma ga Dabí rü nüxna naca nax ñuxãcü nüxũ̃ naxüpetüxũ̃ ga Yoá rü yema norü churaragü, rü ñuxãcü iyaxũxũ̃ ga yema nügü ínada̱i̱xũ̃wa.

8Rü yemawena ga Dabí rü ñanagürü: —¡Ẽcü, cuchiũ̃wa naxũ rü ngẽxma yarüngũ̃! ==ñanagürü. Rü yexguma Dabíxũ̃tawa ínaxũxũxgu ga Uría, rü nüma ga Dabí rü Uríapatawa nanamu ga wüxi ga õna ga mexũ̃ norü ãmarexũ̃.

9Natürü nüma ga Uría rü tama nachiũ̃wa naxũ. Rü ã̱ẽxgacüpataarü ĩã̱xũ̃tagu nape naxũ̃tagu ga yema churaragü ga yéma dauxũ̃taegüxũ̃.

10Rü yexguma Dabí nüxũ̃ cua̱xgu ga Uría rü tama nachiũ̃wa nax naxũxũ̃, rü nüxna naca rü ñanagürü: —¿Ta̱xacü cuxũ̃ nangupetü? ¿Tu̱xcüũ̃ tama cuchiũ̃gu cuyape woo nax ñuxre i ngunexũ̃ ngextámare nax cungexmaxũ̃? ==ñanagürü.

11Rü nüma ga Uría nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Ngẽma baú i Tupanaarü mugüchixũ̃ rü Iraéanecüã̱xgüarü churaragü rü Yudáanearü churaragü rü düxenügütüũ̃gumare napegü. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta ya Yoá ya chorü ã̱ẽxgacü, rü ngẽma ã̱ẽxgacügü i cutüũ̃wa ügüxũ̃ rü düxétüanegumare napegü. ¿Rü ñuxãcü i choma rü chiarü chauchiũ̃gu chaxücuxũ̃, rü chachibüxũ̃, rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

chaxaxexũ̃, rü cha̱u̱xma̱xũ̃ta chi chapexũ̃? Rü Tupanaégagu cumaxã nüxũ̃ chixu rü tagutáma ngéma chaxũ ==ñanagürü.

12Natürü nüma ga Dabí rü nanamu ga yexmatama nax naxá̱ũxũ̃ca̱x rü ñanagürü: —¡Ñu̱xmatama rüxa̱ũ̱x i ñu̱xmax rü chanaxwa̱xe i moxũ̃ nax cutaeguxũ̃! ==ñanagürü. Rü yemaacü ga Uría rü moxũ̃ãcü rü ta Yerucharéũ̃gu narüxa̱ũ̱x.

13Rü nüma ga Dabí rü nüxna naxu nax namaxã nachibüxũ̃ca̱x rü namaxã nax naxaxexũ̃ca̱x, rü nanangãxẽxẽ. Rü yexguma marü nachütagu ga Uría, rü ínaxũxũ rü yema churaragü ga ídauxũ̃taegüxũ̃tanügu nayape, natürü tama nachiũ̃wa naxũ.

14Rü moxũ̃ãcü pa̱xmama ga Dabí rü Yoáca̱x popera naxümatü rü Uríamaxã yéma nanamu.

15Rü yema poperawa rü ñanagürü: —¡Ngéma napẽxegu ãgüxũ̃ i curü churaragümaxã yamu ya Uría i ngextá ngẽma tórü uanügüarü churaragü írüporamaegüxũ̃wa nax naxũxũ̃ca̱x! ¡Rü ñu̱xũchi nüxica ngéma penata̱x nax ngẽmaãcü yapi̱xẽẽgüãxũ̃ca̱x rü ngẽxma nayuxũ̃ca̱x! ==ñanagürü ga norü poperawa.

16Rü yemaca̱x ga Yoá ga yexguma guma ĩanexũ̃ ínachoeguãchigu ga nügü nax nada̱i̱xũ̃ca̱x, rü Uríaxũ̃ namu nax ngextá norü uanügüarü churaragü írüporamaexũ̃wa naxũxũ̃ca̱x.

17Rü yexguma iyayixgu ga yema norü uanügü nax Yoáxarü churaragümaxã nügü nada̱i̱xũ̃ca̱x rü ínapoxũ̃güãxũ̃ca̱x ga guma norü ĩane, rü yexma nayue ga ñuxre ga Dabíarü churaragüeru. Rü yematanüwa nayexma ga Uría.

18Rü nüma ga Yoá rü Dabíxũ̃tawa nanamu ga popera ga nawa nüxũ̃ yaxuxũ̃ nax ñuxãcü ínanguxuchixũ̃ ga yema nügü ínada̱i̱xũ̃wa.

19Rü nanaxucu̱xẽ ga yema duũ̃xũ̃ ga orearü ngeruxũ̃, rü ñanagürü: —Ngẽxguma quigúegagu nax ãẽxgacümaxã nüxũ̃ quixuxũ̃ i nachiga nax ñuxãcü ínanguxuchixũ̃ nax yigü namaxã ida̱i̱xũ̃ i tórü uanügü,


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[20]rü ngürüãchi nüma ya ãẽxgacü rü tá nanu rü cuxna tá naca rü ñanagürü tá: “¿Tüxcüũ nüxna pengaicamaxüchi ya yima ĩane? ¿Tama ẽxna nüxũ pecuax i norü poxeguxũtápüxétüwa nax pexũ ínamuxũchigüxũ namaxã ya nutagü i ngẽma tórü uanügü?

[21]¿Tama ẽxna nüxna pecuaxãchiexũ ga yema nge ga Tebéxcüax ga ãẽxgacü ga Abimeréx ga Yerubaá nanexũ imaxcü ga yexguma wüxi ga nuta ga caeruxũ naétü nañaxgu? Rü ngẽmacax ¿tüxcüũ nüxna pengaicamaxüchi ya yima ĩanearü poxeguxũ?” ñaãcü tá cuxna naca. Rü ngẽxguma i cuma rü tá cunangãxũga rü ñacurügü tá: “Ngẽxma ta nixĩ i nayuxũ ya Uría ya Itítanüxũ ixĩcü, Pa Chorü Ãẽxgacüx”, ñacurügü tá ==ñanagürü ga Yoá.

[22]Rü yema orearü ngeruxũ rü yéma Dabíxũtawa naxũ. Rü yexguma yéma nanguxgu rü Dabímaxã nüxũ nixu ga guxũma ga yema ore ga Yoá namaxã nüxũ ixuxũ. Rü nüma ga Dabí rü Yoámaxã nanu, rü yema orearü ngeruũxũ ñanagürü: —¿Tüxcüũ nüxna pengaicamaxüchi ya yima ĩane? ¿Rü tama ẽxna nüxũ pecuax i norü poxeguxũtápüxétüwa nax pexũ ínamuxũchigüxũ namaxã ya nutagü i ngẽma tórü uanügü? ¿Tama ẽxna nüxna pecuaxãchiexũ ga yema nge ga Tebéxcüax ga Abimeréx ga Yerubaá nanexũ imaxcü ga yexguma wüxi ga nuta ga caeruxũ naétü nañaxgu? Rü ngẽmacax ¿tüxcüũ nüxna pengaicamaxüchi ya yima ĩanearü poxeguxũ? ==ñanagürü.

[23]Rü nüma ga yema orearü ngeruxũ rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Nüma ga yema tórü uanügüarü churaragü rü inayayi, rü tomaxã nügü nadai. Natürü ga toma rü nügü ítayabuxmüxẽxẽ rü ñuxmata ĩanecax ixücuxũwa nangugü.

[24]Rü yexgumayane ga yema tórü uanügü rü ĩanearü poxeguxũarü daxũwa würamaxã curü churaragüxũ nadai, Pa Chorü Ãẽxgacüx. Rü ngẽxma nayue i ñuxre i churaragüeru rü ngẽmatanügu nayu ya Uría ya Itítanüxũ ixĩcü ==ñanagürü.

[25]Rü yexguma ga Dabí rü yema orearü ngeruũxũ nangãxũ, rü ñanagürü: —¡Yoámaxã nüxũ ixu: “Rü taxucaxma naxcax naxoegaãẽ i ngẽma, erü woetama ngẽmaãcü nangupetü i daiwa! ¡Rü namaxã nüxũ ixu nax yexera pora


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

naxüxũcax nax nadaiãcuãxũcax ya yima ĩane”, ñacurügü tá nüxũ! Rü cuma rü name nixĩ i yexeraãcü pora Yoána cuxã ==ñanagürü.

26Rü yexguma nüxũ nacuaxgu ga Uría naxmax ga marü nax nayuxũ ga gumá ngĩte rü inaxaure.

27Natürü yexguma marü nangupetüxgu ga nax naxaurexũ, rü nüma ga Dabí rü nachiũwa ngĩxcax nangema, rü naxmaxũ ngĩxũ nixĩxẽxẽ, rü nüxṹ ixãxacü. Natürü nüma ga Cori ya Tupana rü tama namaxã nataãxẽ ga yema Dabí üxũ.

## 2 Chamué 12

### Natáũ rü Dabíxũ naxoregü

1Rü nüma ga Cori ya Tupana rü norü orearü uruxũ ga Natáũxũ namu ga Dabíxũtawa nax naxũxũcax. Rü yexguma Natáũ Dabíxũtawa nguxgu, rü ñanagürü nüxũ: —Wüxi ga ĩanewa nayexma ga taxre ga yatü. Wüxi rü namuarü yemaxũãxũchi rü yema to rü nangearü yemaxũãx.

2Rü yema muarü yemaxũáxũ rü muxũma ga carnérugü rü wocagü nüxṹ nayexma.

3Natürü ga yema ngearü yemaxũáxũ rü wüxitama ga carnéruxacü nüxṹ tayexma ga tümacax nataxexe. Rü nümatama tüxũ nayaxẽxẽ ga guxema carnéruxacü, rü naxũtawa rü nanegüxũtawa taya. Rü yematama õna ga tümaarü yora ngõxũ tangõx rü naxpáũwatama taxaxe, rü nügüxũta tüxũ napexẽxẽ. Rü nüma ga gumá yatü tüxũ nangechaũ ñoma naxacüxũ nangechaũxũrüxũ.

4Rü wüxi ga ngunexũ rü yema muarü yemaxũáxũxũtagu nanaxũane ga wüxi ga duũxũ ga tóxnamana ne ũxũ. Natürü nüma ga yema duũxũ ga muarü yemaxũáxũ rü tama norü carnéruta rüexna norü wocata nimáxchaũ nax yemaacü naxcax nax naxüwemüxũcax ga yema naxũtagu naxũanexũ. Rü guxema ngearü diẽruáxẽarü carnéru niyaxu, rü yema yéma nguxũcax tüxũ ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[5]Rü yexguma yemaxũ naxĩnügu ga Dabí, rü yema yatümaxã poraãcü nanu, rü Natáũxũ ñanagürü: —Tupanaégagu cumaxã nüxũ chixu rü texé ya ngẽma ũxe rü name nixĩ i tüxũ nax imáxũ.

[6]Rü 4 e̲xpü̲xcüna tá tüxũ naxütanü ya yíxema carnéruxacü, erü tama nüxṹ tangechaxũ̃tümüxũ̃ãcüma nanaxü i ngẽma ==ñanagürü.

[7]Rü yexguma ga Natáũ rü ñanagürü: —Cuma nixĩ i ngẽma yatü quixĩxũ. Rü ñaa nixĩ i norü ore i Cori ya Iraéanecüa̲xgüarü Tupana cumaxã nüxũ ixuxũ: “Choma cuxũ chayaxu nax Iraéanecüa̲xgüarü ãe̲xgacü nax quixĩxũ, rü Chaúme̲xẽwa cuxũ íchapoxũ.

[8]Rü napata cuxna chaxã, rü cuxme̲xwa tüxũ changexmagüxẽxẽ ga naxma̲xgü, rü guxũ̃ma i Iraéane rü Yudáane rü cuxna chaxã. Rü ngẽxguma chi cuxca̲x nanoxregu i ngẽma, rü chi muxũ̃ma i togü i ngẽmaxũgü chi cuxna chaxã.

[9]¿Rü tü̲xcüũ̃ tama naga cuxĩnü i chorü ore, rü cunaxü i ngẽma tama chauãẽwa mexũ̃? Rü cuma rü Amóũ̃tanüxũ̃arü taramaxã cuyama̲x ya Uría ya Itítanüxũ̃ rü naxma̲xca̲x cungĩ̲x.

[10]Rü ngẽma nax choxũ̃ cuxoxũ̃, rü ngẽmaca̲x Uría ya Itítanüxũ̃ naxma̲x tüxũ̃ cuyapu rü cuxma̲xũ̃ tüxũ̃ quixĩxẽxẽ. Rü ngẽmagagu rü guxũ̃gutáma ãũcümaxũ̃wa nangẽxmagü i cutanüxũ̃.

[11]Rü choma i Cori ya Tupana rü cumaxã nüxũ̃ chixu rü cumaxã chanaxuegu rü cutanüxũ̃ tátama guxchaxũ̃ cuxca̲x ínguxẽẽxũ̃. Rü cupe̲xewa tátama tüxũ̃ chade ya cuxma̲xgü rü ngẽma cutanüxũ̃na tá tüxũ̃ chamugü, rü guxãpe̲xewa tá tümamaxã namaxũ̃.

[12]Cuma rü cúãcü cunaxü i ngẽma chixexũ̃, natürü i choma rü guxũ̃ma i Iraéanecüa̲xgüpe̲xewa tá chanaxü i ngẽma cumaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ nax guxãma nüxũ̃ dauxũ̃ca̲x”, ñanagürü ga Tupana ==ñanagürü ga Natáũ̃

[13]Rü nüma ga Dabí rü Natáũ̃xũ̃ nangãxũ̃ rü ñanagürü: —Tupanape̲xewa chixexũ̃ chaxü ==ñanagürü. Rü nüma ga Natáũ̃ nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Ngẽmáacüx, natürü Tupana rü cuxũ̃ nangechaũ̃, rü taxũtáma ngẽma chixexũ̃gagu cuyu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[14]Natürü ngẽma chixexũ̃ i cuxüxũ̃gagu rü Tupanaarü uanügü rü nayoxnie nax chixri nachiga yadexagüxũ̃. Rü ngẽmacax ya yimá cune ya ngexwaca íxracü rü tá nayu ==ñanagürü.

[15]Rü yexguma Natáũ̃ nachiũ̃cax taegugu rü nüma ga Cori ya Tupana rü poraãcü nayadaxawexẽxẽ ga yema buxũ̃ ga Uría naxmaxwáũ̃xũ̃.

[16]Rü nüma ga Dabí rü Tupanana naca naxcax ga yema buxũ̃, rü naxaure, rü ñaxtüanegumare naca rü yexma nüxũ̃ nangupetü ga ñuxre ga chütaxũ̃.

[17]Rü yema ãẽxgacügü ga norü ngũ̃xẽẽruũ̃gü ga yéma naxũ̃tawa yexmagüxũ̃, rü nüxũ̃ nacaaxũ̃gü nax inachixũ̃cax ga ñaxtüanewa. Natürü ga nüma ga Dabí rü tama inachixchaũ̃ rü tama natanüwa nachibüchaũ̃.

[18]Rü 7 ga ngunexũ̃ ngupetüxguwena rü nayu ga gumá bucü. Rü nümagü ga yema Dabíarü ngũ̃xẽẽruũ̃gü rü namuũ̃e ga namaxã nüxũ̃ nax yaxugüexũ̃, yerü ñaxũ̃gu narüxĩnüe: —Rü yexguma namaxũ̃gu ga gumá bucü rü nüma ga ãẽxgacü rü tama taga naxĩnüchaũ̃ rü tama nachibüchaũ̃. Rü ngẽmacax i ñuxma nax nayuxũ̃ rü ñuxãcü tá namaxã nüxũ̃ tixu, erü tama nüxũ̃ tacuax nax taxacü tá naxüxũ̃ ==ñaxũ̃gu narüxĩnüe.

[19]Natürü nüma ga Dabí rü nüxũ̃ nadau ga yema norü ngũ̃xẽẽruũ̃gü ga bexma nügümaxã nax yadexagüxũ̃, rü yemawa nüxũ̃ nacuax ga gumá bucü rü marü nayuxũ̃. Rü yemacax nüxna naca rü ñanagürü: —¿Marü nayu ya yimá bucü? ==ñanagürü. Rü nüma ga yema norü ngũ̃xẽẽruũ̃gü rü nanangãxũ̃gü rü ñanagürügü: —Ngũ̃, marü nayu ==ñanagürügü.

[20]Rü yexguma ga Dabí rü inachi ga ñaxtüanewa, rü naxaiya rü nügü napumara rü ínacuxuchi, rü to ga naxchirugu nicux. Rü Tupanapatawa naxũ rü yexma naxücu rü Cori ya Tupanaxũ̃ nicuaxüxũ̃. Rü yemawena rü nachiũ̃cax nataegu rü õnacax ínaca rü nachibü.

[21]Rü yexguma ga yema norü ngũ̃xẽẽruũ̃gü rü Dabína nacagü rü ñanagürügü: —¿Natürü taxacücax ngẽmaãcü cunaxü, Pa Ãẽxgacüix? Rü yexguma namaxũ̃gu ga gumá bucü, Pa Ãẽxgacüx, rü cuxaure rü naxcax cuxaxu. Natürü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

i ñu̱xmax marü nax nayuxũ̄ ya bucü, Pa Ãẽ̱xgacüx, rü icuchi rü cuchibü ==ñanagürügü.

22Rü Dabí nanangãxũ̄ rü ñanagürü: —Yexguma namaxũ̄gu ga gumá bucü rü chaxaure rü chaxaxu yerü nagu charüxĩnü chi ga Cori ya Tupanaaxṹ nax changechaũ̄tümüxũ̄xũ̄ rü namaxẽẽãxũ̄ ga gumá bucü.

23Natürü i ñu̱xma nax marü nayuxũ̄ ¿rü ta̱xacücа̱x i chaxaurexũ̄ ega taxucürüwa wena chanamaxẽxẽgu? Choma rü tá naxũ̄tawa chaxũ, natürü i nüma rü taxucürüwa cha̱u̱xca̱x nataegu ==ñanagürü.

### Charumóũ̄arü buxchiga

24-25Rü yemawena ga Dabí rü naxma̱x ga Bechabéxũ̄ nataãẽxẽxẽ. Rü ngĩxũ̄ta nanaxũane rü ngĩmaxã namaxũ̄, rü nüxṹ ixãxacü. Rü nüma ga Dabí rü Charomóũ̄gu nanaxüéga. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nüxũ̄ nangechaxũ̄ ga guma bucü, rü norü orearü uruxũ̄ ga Natáũ̄wa Dabíxũ̄ nüxũ̄ nacua̱xẽxẽ. Rü yemaca̱x ga Dabí rü Cori ya Tupana naxwa̱xexũ̄ãcüma Yedidíagu nanaxüéga.

### Dabí rü nayapu ga ĩane ga Rabá
(1 Cr. 20.1-3)

26-27Yoxni nüma ga Yoá rü guma Amóũ̄tanüxũ̄arü ĩane ga Rabáca̱x ínayagoõchi. Rü yexguma marü yapugüchaũ̄ãgu ga guma ĩane ga Amóũ̄anearü ãẽ̱xgacü nawa yexmane, rü Dabíca̱x yéma namuga ga Yoá rü ñanagürü: —Marü Rabáca̱x íchayagoõchi rü ngẽma marü nüxna chayapuxũ̄ nixĩ i ngẽma norü ĩanexacü i nüxna dauxũ̄ i ngẽma nachica i dexá nawa nayauxgüxũ̄.

28¡Rü ngẽmaca̱x, Pa Ãẽ̱xgacüx, rü nanutaque̱xe i guxũ̄ma i ngẽma togü i curü churaragü rü nua naxũ rü naxca̱x íyagoõchi ya yima ĩane rü yapu nax ngẽmaãcü tama choma chanapuxũ̄ca̱x rü duũ̄xũ̄gü chauégagu naxüégagüxũ̄ca̱x! ==ñanagürü.

29Yexguma ga Dabí rü nananutaque̱xe ga guxũ̄ma ga norü churaragü rü inaxũãchi. Rü Rabáca̱x ínayagoõchi rü nanapu ga guma ĩane.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

30-31Rü yemawena rü norü ãẽxgacüeruwa nanayaxu ga norü ngaxcueruxũ ga úirunaxcax ga mexẽchicü ga nutagü nawa dexcuxũ. Rü yema norü ngaxcueruxũ rü naya ga 33 quíru. Rü Dabíeruwa nayangaxcuchigü. Rü nüma ga Dabí rü guma ĩanewa nanade ga muxũchixũma ga yemaxũgü ga tatanüxũ. Rü yema duũxũgü ga yéma yaxũgüxũ ga guma ĩanewa rü nayagagü. Rü cheragümaxã rü picugümaxã rü yuemagümaxã nanapuracüexẽxẽ. Rü togü rü ladriyugüarü guwa nanapuracüexẽxẽ. Rü yemaacütama nanaxü nawa ga guxũnema ga Amóũtanüxũarü ĩanegüwa. Rü yemawena Yerucharéũcax nataegu namaxã ga guxũma ga norü churaragü.

## 2 Chamué 13

### Anóũ rü naeyax ga Tamáraxũ niyaxu

1Acharóũ ga Dabí nane rü nüxṹ iyexma ga naeyax ga Tamáragu ãégacü. Rü ngĩma rü imechametüxüchi. Rü nayexma ta ga to ga Dabí nane ga Anóũgu ãégaxũ. Rü nüma ga Anóũ rü poraãcü naeyax ga Tamáraxũ nangẽxẽ.

2Rü ngĩma ga Tamára rü ípaxüchi rü taguma yatü ngĩxĩne nacuax. Rü yemacax ichuxu rü Anóũaxṹ naguxcha nax ngĩmaxã yadexaxũ. Rü düxwa yema norü ngúchaũmaxã nügü nidaxawexẽxẽ rü taguma nataãxẽ.

3Natürü Anóũ nüxṹ nayexma ga wüxi ga namücü ga womüxẽẽxũ cuaxüchixũ ga Yonadágu ãégaxũ. Rü nüma ga Yonadá rü Chimá ga Dabí naenexẽ nane nixĩ.

4Rü wüxi ga ngunexũgu rü nüma ga Yonadá rü Anóũna naca rü ñanagürü: —¿Taxacü cuxũ nangupetü, Pa Ãẽxgacü Nanex? ¿Rü taxacücax wüxichigü i ngunexũgu yexeraãcü cungechaxũ rü taguma cutaãẽxũ? ¿Tama ẽxna chomaxã nüxũ quixuxchaũ? ==ñanagürü. Rü yexguma nüma ga Anóũ rü Yonadáxũ nangãxũ rü ñanagürü: —Chauenexẽ i Acharóũ naeyax i Tamáraxũ changẽxẽ rü ngẽmacax nixĩ i taguma chataãẽxũ ==ñanagürü.

5Rü yexguma nüma ga Yonadá rü Anóũxũ naxuxcuxẽ rü ñanagürü: —Ẽcü curü pechicaxũgu yaca rü poraãcü cugü idaxawexẽẽneta. Rü ngẽxguma cunatü cuxũ íyadauxgu, rü tümamaxã nüxũ ixu nax cuxũtawa ngĩxũ tamuxũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

i cueya̱x i Tamára nax cuxũ̃ nachibüxẽẽxũ̃ca̱x rü ngématama cuxca̱x naxüwemüxũ̃ca̱x nax ngẽmaãcü ngĩxũ̃ cudauxũ̃ca̱x rü cunangőxũ̃ca̱x i ngẽma õna i ngĩma cuxna naxãxũ̃ ==ñanagürü.

[6]Rü yexguma nüma ga Anóũ̃ rü ínapexũ̃gu nayaca rü nügü nida̱xawexẽẽneta. Rü nüma ga ãẽ̱xgacü ga Dabí rü Anóũ̃xũ̃ ínayadau. Rü yexguma ga Anóũ̃ rü Dabíxũ̃ ñanagürü: —¡Nua namu i chaueya̱x i Tamára nax nuatama ñuxre i paũ choxű̃ naxüxũ̃ca̱x, rü ngĩmatama choxna naxããxũ̃ca̱x! ==ñanagürü.

[7]Rü yexguma ga nüma ga Dabí rü Tamáraca̱x nangema rü ngĩxũ̃ ñanagürü: —¡Ẽcü cuenexẽ i Anóũ̃patawa naxũ rü naxca̱x naxüwemü nax ngẽma nangőxũ̃ca̱x! ==ñanagürü.

[8]Rü yexguma ngĩma ga Tamára rü Anóũ̃patawa ixũ. Rü nüma rü norü pechicaxũ̃gu naca. Rü yexguma ga ngĩma rü inayaxu ga triguţexe rü iyañumü, rü ínagu ga ñuxre ga paũ.

[9]Rü yexguma marü nangẽxẽ̱xgu ga paũ rü wüxi ga piripáũ̃gu inanu rü Anóũ̃xũ̃tawa inange. Natürü nüma ga Anóũ̃ rü tama nanangőxchaũ̃ ga yema paũ. Rü yexguma Tamáraxũ̃ namu rü ñanagürü: —¡Chorü duũ̃xũ̃gümaxã nüxũ̃ ixu rü ínachoxũ̃ i nua! ==ñanagürü.

[10]Rü yexguma marü guxũ̃ma íchoxũ̃guwena rü nüma ga Anóũ̃ rü Tamáraxũ̃ ñanagürü: —Nua chorü pechicaxũ̃wa nange i ngẽma paũ rü cumatama choxũ̃ nangõ̱xẽxẽ ==ñanagürü. Rü yexguma ngĩma ga Tamára rü inayauxtaũ̃ ga yema paũ rü Anóũ̃arü pechicaxũ̃wa inangetaũ̃.

[11]Natürü yexguma nüxna nangaicamagu, rü nüma ga Anóũ̃ rü ngĩxna nichü̱xüxü rü ngĩxũ̃ ñanagürü: —¡Nua naxũ, Pa Chaueya̱x, rü chauxũ̃tagu naca! ==ñanagürü.

[12]Rü yexguma ga ngĩma rü Anóũ̃xũ̃ ngĩgürügü: —¡Pa Chauenexẽx, taxű̃ i chomaxã cumaxũ̃xũ̃! Erü ngẽma rü poraãcü nachu̱xu i nua Iraétanüxũ̃tanũ̃wa. ¡Rü taxű̃ i ngẽma chixexũ̃ cuxüxũ̃!

[13]Rü ngẽxguma tá choxũ̃ quiyaxu̱xgu rü ngextá tá i chorü ãnemaxã chaxũxũ̃. Rü ngẽxguma i cuma rü chixexũ̃arü üruũ̃ãcü tá cuxũ̃ nacua̱xgü i nua


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Iraétanüxũtanüwa. Rü name nixĩ i ãẽxgacüna cuca nax cuxmax chixĩxũcax, rü nüma rü tá cuxna choxũ namu ==ngĩgürügü.

14Natürü nüma ga Anóũ rü tama ngĩga naxĩnü. Rü nüma nax ngĩxũ narüporamaexũ rü ngĩxũ niyaxu rü ngĩmaxã namaxũ.

15Rü yexguma marü ngĩmaxã namaxũguwena, rü nüma ga Anóũ rü ngĩchi ínayaxaiãchi. Rü yema nax nangĩxwaxechiréxũarü yexera nüxṹ iwaxtümüxũ. Rü ngĩxũ ñanagürü: —¡Inachi rü ínaxũxũ i nua! ==ñanagürü.

16Natürü ga ngĩma rü Anóũxũ ingãxũ rü ngĩgürügü: —¡Pa Chauenexẽx, taxű́ i nua choxũ ícutaxüchixũ! Erü ngẽma nax choxũ ícutaxüchixũ rü ngẽma marü chomaxã cuxüxũarü yexera narüchixemae ==ngĩgürügü. Natürü nüma ga Anóũ rü tama ngĩga naxĩnüchaũ.

17Rü yexguma rü norü duũxũcax naca rü nüxũ ñanagürü: —¡Nua ínataxüchi i ñaa ngexũ rü ñuxũchi mea nawãxta i ĩãx! ==ñanagürü.

18Rü yexguma ga yema norü duũxũ rü Tamáraxũ ínataxüchi, rü yemawena rü nanawãxta ga ĩãx. Rü ngĩma ga Tamára rü nagu iyacux ga wüxi ga naxchiru ga mexẽchixũ ga máxũ. Rü yemaacü nixĩ ga yaxãxchiruxũ ga paxũgü ga ãẽxgacüxacügü ixĩgüxũ.

19Rü yexguma ga ngĩma rü ngĩgüchirugu igáugü rü tanimacamaxã ngĩgü igüeru. Rü ixauxãcüma ngĩgüerugu iyangĩ rü yemaacü namagu iyaxũ.

20Rü yexguma guma ngĩenexẽ ga Acharóũ rü ngĩxna naca rü ñanagürü: —Pa Chaueyax, ¿ẽxna ngẽma cuenexẽ i Anóũ nixĩ i cumaxã ngúchaũ üxũ? ¡Natürü taxű́ i texémaxã nüxũ quixuxũ! Erü nüma rü cuenexẽ nixĩ. ¡Rü taxű́ i poraãcü cuxoegaãxẽ naxcax i ngẽma cuxũ ngupetüxũ! ==ñanagürü. Rü yexgumacürüwa ga ngĩma ga Tamára rü ngĩenexẽ ga Acharóũpatawa imaxũ yerü yéma itaxmare.

21Rü yexguma Dabí nüxũ cuáchigagu ga yema ngupetüxũ, rü poraãcüma nanu. Natürü tama Anóũxũ napoxcu, yerü nüma ga Anóũ rü Dabí nane ga rüyamaecü nixĩ, rü poraãcüma nüxũ nangechaũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

22Rü yexgumacürüwa nüma ga Acharóũ̃ rü Anóũ̃chi naxai rü taguma namaxã̃ nidexachaũ̃ yerü naeyax ga Tamáraxũ̃ niyaxu ga Anóũ̃.

### Anóũ̃xũ̃ nimax ga Acharóũ̃

23Rü yexguma taxre ga taunecüguwena rü Acharóũ̃arü duũ̃xũ̃gü rü Baá-achúwa norü carnérugüxũ̃ ínayoũ̃taxa ga ĩane ga Efraíũ̃arü ngaicamana. Rü nüma ga Acharóũ̃ rü guxũ̃ma ga naenexẽgü ga ãẽxgacü nanegüna naxu nax namaxã̃ nachibüxũ̃cax.

24Rü nüma ga Acharóũ̃ rü nanatü ga ãẽxgacüxũ̃tawa naxũ rü ñanagürü nüxũ̃: —Pa Ãẽxgacüx, ñuxma rü chorü carnérugü tüxũ̃ ínayoũ̃taxagü i chorü duũ̃xũ̃gü. Rü ngẽmacax i choma nax curü duũ̃xũ̃ chixĩxũ̃ rü chanaxwaxe i choxũ̃ cuxümücü namaxã̃ i curü churaragüerugü ==ñanagürü.

25Natürü nüma ga ãẽxgacü ga Dabí rü Acharóũ̃xũ̃ nangãxũ̃ rü ñanagürü: —Pa Chaunex, taxuacüma i guxãma i tomax ngéma taxĩ nax tama tacü i diẽru ngĩxũ̃ ícutáxũ̃cax ==ñanagürü. Rü woo nüma ga Acharóũ̃ rü nanatüxũ̃ nacaaxũ̃, natürü nüma ga ãẽxgacü rü tama yéma naxũxchaũ̃. Natürü mexũ̃ nanemaxã̃ naxuegu.

26Rü yexguma nüma ga Acharóũ̃ rü Dabíxũ̃ ñanagürü: —Ngẽxguma cuma taxuacüma chauxũ̃tawa cuxũxgu, rü name nixĩ i cuchicüxü chauxũ̃tawa naxũ i chauenexẽ i Anóũ̃ ==ñanagürü. Rü yexguma nüma ga ãẽxgacü rü Acharóũ̃na naca rü ñanagürü: —¿Tüxcüũ̃ cunaxwaxe nax Anóũ̃ ngéma cuxũ̃tawa ũxũ̃? ==ñanagürü.

27Natürü nüma ga Acharóũ̃ rü ãẽxgacüxũ̃ nacaaxũ̃ rü yemacax nüma ga Dabí rü yéma Anóũ̃xũ̃ namu namaxã̃ ga guxũ̃ma ga yema togü ga nanegü. Rü nüma ga Acharóũ̃ rü nanamexẽxẽ ga wüxi ga taxũ̃ ga õna ñoma wüxi ya ãẽxgacü ya réicax naxüxũ̃rüxũ̃.

28Rü nüma ga Acharóũ̃ rü marü norü duũ̃xũ̃güxũ̃ naxuxcuxẽ rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Peyangugü i Anóũ̃, rü ngẽxguma marü bínumaxã̃ nangãxũ̃xgu, rü choma rü tá pemaxã̃ nüxũ̃ chixu nax peyamáxũ̃cax, rü peyamá! ¡Rü taxṹ i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pemuũexũ! Erü choma nixĩ i pexũ chamuxũ. ¡Rü pegü peporaexẽxẽ rü taxű i pemuũexũ! ==ñanagürü.

29Rü yexguma nüma ga Acharóũarü duũxũgü rü yemaacü nayanguxẽxẽ rü Anóũxũ nimaxgü. Rü yexguma yemaxũ nadaugügu ga yema togü ga ãẽxgacü nanegü rü norü cowarugu nitoũ rü nibuxmü.

30Rü yexguma namagutama naxĩxgu, rü Dabí nüxũ naxĩnüchiga ga ore ga ñaxũ: —Acharóũ rü marü nanadai i guxũma i cunegü rü nataxuma i maxũxũ íyaxüxũ rü bai i wüxi ==ñaxũ.

31Rü yexguma yemaxũ naxĩnügu ga nüma ga ãẽxgacü rü inachi rü norü ngechaũmaxã nügüchirugu nagáugü rü waixũmüanegu nanangücuchi. Rü yexgumarüxũ ta ga guxũma ga yema norü churaragüerugü ga naxũtawa yexmagüxũ rü nügüchirugu nagáugüe.

32-33Natürü ga Yonadá ga Dabíenexẽ ga Chimá nane rü nidexa rü ñanagürü nüxũ: —Pa Ãẽxgacüx, ¡taxű i cuyaxõxũ i ngẽma nüxũ cuxĩnüchigaxũ nax guxũma i cunegü nadaixũ! Rü yimá yamaxgüãcü rü Anóũxicatama nixĩ. Yerü yexguma Anóũ rü naeyax ga Tamáraxũ iyauxgucürüwatama nixĩ i nüma i Acharóũ rü nagu naxĩnüxũ nax Anóũxũ yamáxũ ==ñanagürü.

34Rü nüma ga Acharóũ rü yoxni niña. Natürü yema ngextüxüxũ ga ídauxũtaexũ ga guma ĩanearü ĩãxwa rü ngürüãchi nüxũ nadau ga muxũma ga duũxũgü ga yema nama ga Oronaíũarü maxpűnecüwawa dapetüxũwa ne ĩxũ. Rü yexguma yema ĩãxarü dauruxũ rü Dabímaxã nüxũ nayarüxu nax nüxũ nadauxũ ga duũxũgü ga nama ga Oronaíũarü maxpűnecüwawa dapetüxũwa ne ĩxũ.

35Rü yexguma ga Yonadá rü ãẽxgacüxũ ñanagürü: —Pa Ãẽxgacüx, ngéma ne naxĩ i cunegü. Rü ngẽma choma nax curü duũxũ chixĩxũ cumaxã nüxũ chixuxũ rü aixcüma nixĩ ==ñanagürü.

36Rü yexguma yagúegagu ga Yonadá, rü ínangugüama ga ãẽxgacü nanegü. Rü tagaãcü naxauxe. Rü nümata ga ãẽxgacü rü guxũma ga yema norü churaragüerugü rü poraãcü naxauxe.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

37-38Rü nüma ga Acharóũ̃ rü nixũ, rü Tamáixũ̃tagu nayarücu̱x. Rü nüma ga Tarmái rü Yechúxarü ãẽxgacü ga Amiúx nane nixĩ. Rü tomaepü̱x ga taunecü yéma nayexma. Rü guxũ̃ ga ngunexũ̃gu rü nüma ga Dabí rü Anóũ̃ca̱x naxaxu.

39Natürü yexguma marü nüxũ̃ nangupetügu ga nax Anóũ̃ca̱x nangechaũ̃xũ̃ ga Dabí, rü poraãcüma Acharóũ̃xũ̃ nadauxchaũ̃.

## 2 Chamué 14

### Yoá rü Acharóũ̃xũ̃ nataeguxẽxẽ

1-2Yoá ga Cheruiá nane rü nüxũ̃ nacua̱x nax poraãcü Dabíaxũ̃́ natauxchicaxũ̃ ga nane ga Acharóũ̃. Rü yemaca̱x ga nüma ga Yoá rü ngĩxca̱x nangema ga wüxi ga ngecü ga Tecóacüã̱x ga womüxẽẽxũ̃ cua̱xüchicü. Rü ngĩxũ̃ ñanagürü: —¡Rü cugü nangechaxũ̃xẽxẽneta rü naxchiru i waxũ̃gu icu̱x, rü ngexrüma i pumaramaxã cugü cuyixemaxũ̃! ¡Rü ñoma ñuxgumama ngechaũ̃ cuxũ̃́ ngúxũ̃rüxũ̃ cugü ixĩxẽxẽ!

3¡Rü ñu̱xũchi ãẽxgacüxũ̃tawa naxũ, rü namaxã nüxũ̃ rüxu i ngẽma ñu̱xma tá cumaxã nüxũ̃ chixuxũ̃rüũ̃tama! ==ñanagürü ngĩxũ̃. Rü Yoá rü ngĩxca̱x nüxũ̃ naxṹ ga yema ãẽxgacümaxã tá nüxũ̃ yaxuxũ̃.

4Rü ngĩma ga ngecü ga Tecóacüã̱x rü ãẽxgacü ga Dabíxũ̃tawa ixũ rü napẽxegu iyangücuchi ñu̱xmata waixũ̃müwa yaxũcatü. Rü yemaacü nüxũ̃ inawẽx nax aixcüma naga naxĩnüxũ̃. Rü nüxũ̃ ngĩgürügü: —¡Choxũ̃ rüngũ̃xẽxẽ, Pa Ãẽxgacüx! ==ngĩgürügü.

5-6Rü nüma ga ãẽxgacü rü ngĩxna naca rü ñanagürü ngĩxũ̃: —¿Ta̱xacü cuxũ̃ nangupetü? ==ñanagürü ngĩxũ̃. Rü ngĩma rü inangãxũ̃ rü ngĩgürügü: —Choma rü ngecü i yutecü chixĩ erü chaute rü marü nayu. Rü yema taxre ga chaunegü ga choxũ̃́ yexmaxũ̃ i choma nax curü puracütanüxũ̃ chixĩxũ̃, Pa Ãẽxgacüx, rü naanegu nügü nadai. Rü tataxuma ga texé nax nüxna chogüxũ̃ rü yemaacü ga wüxi rü naenexẽxũ̃ nayapi̱xẽxẽ rü nayama̱xũ̃chi.

7Rü ngẽmaca̱x i ñu̱xma i guxũ̃ma i chautanüxũ̃ rü chauxchi naxaixe rü nanaxwa̱xegü nax nüxna chanamuxũ̃ ya yimá naenexẽxũ̃ imácü, nax ngẽmaãcü yama̱xgüãxũ̃ca̱x rü yangutanüxũ̃ca̱x ga gumá naenexẽ ga


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yamáãcü. Rü ngẽmaãcü nayamaxgüchaũ̃ ya yimá chaune ya nügümaxã wüxicacü ya nüxna naxücü i guxũ̃ma i chorü ngẽmaxũ̃gü. Rü ngẽmaãcü inayanaxoxẽẽgüchaũ̃ ya yimá chaune ya nüxicatama choxṹ íyaxücü. Rü ngẽxguma ya chaute rü tá nangetaxa rü tá inayarüxo i napexexéga i ñoma i naanewa ==ngĩgürügü nüxũ̃.

8Rü yexguma ga ãẽxgacü rü ngĩxũ̃ nangãxũ̃ ga yema nge rü ñanagürü: —¡Cupatacax nataegu! Rü choma rü tá chanamu nax cuxũ̃ nangũ̃xẽẽgüxũ̃cax ==ñanagürü.

9Rü ngĩma ga ngecü rü inangãxũ̃ rü ngĩgürügü: —Pa Chorü Ãẽxgacüx, Pa Chorü Corix, rü ngẽxguma texé yacuguãchixẽẽgu i ngẽma guxchaxũ̃, rü name nixĩ i chauétügu rü chautanüxũ̃étügu nangu rü tama cuétügu rü tama curü duũ̃xũ̃güétügu nangu, Pa Ãẽxgacüx ==ngĩgürügü.

10Rü nüma ga ãẽxgacü rü ngĩxũ̃ nangãxũ̃ rü ñanagürü: —Ngẽma duũ̃xũ̃ i cuxũ̃ ãxũnexũ̃, ¡rü nua chauxũ̃tawa naga nax ngẽmaãcü tama wena cuxũ̃ nachiewexũ̃cax! ==ñanagürü.

11Natürü ga ngĩma rü nüxna iyacachigüama rü ngĩgürügü: —Cuxna naxcax chaca, Pa Ãẽxgacüx, nax curü Cori ya Tupanana cucaxũ̃ nax tama chaunexũ̃ yamáxũ̃ i ngẽma chautanüxũ̃ i naxütanüchaũ̃xũ̃ ya yimá chaune ya yucü. Erü ngẽxguma yamáagu ya yimá nai ya chaune rü tá nayexera i ngẽma guxchaxũ̃ ==ngĩgürügü. Rü nüma ga ãẽxgacü rü aixcüma ngĩmaxã nüxũ̃ nixu rü ñanagürü: —Cori ya Tupanapexewa cumaxã nüxũ̃ chixu rü bai tá i wüxi i nayae i waixũ̃mügu nguxũ̃ ya yima cune ==ñanagürü.

12Natürü ga ngĩma ga yema nge rü iyadexachigüama rü ngĩgürügü: —¡Choxũ̃ naxüchica, Pa Ãẽxgacüx, i choma nax curü puracütanüxũ̃ chixĩxũ̃! Rü ñuxica wüxi i dexaxũ̃ cumaxã chixuxchaũ̃ ==ngĩgürügü. Rü nüma ga ãẽxgacü rü ngĩxũ̃ ñanagürü: —¡Ẽcü, idexa! ==ñanagürü.

13Rü yexguma ga yema nge rü íica rü ngĩgürügü: —Pa Ãẽxgacüx, ¿Tüxcüũ̃ nagu curüxĩnü nax cunaxüxũ̃ i ngẽmatama guxchaxũ̃ napexewa i Tupanaarü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

duũxũgü i Iraétanüxũ? Cugünatama nixĩ i guxchaxũ cuxãxũ erü nüxna cunachu̱xu nax nataeguxũ ya yimá cune ya to i naanewa ngẽxmacü.

14Rü aixcüma nixĩ nax guxãtáma yuexũ. Erü tórü maxũ rü ñoma dexá i waixũmüanegu baxũrüxũ nixĩ nax taxucürüwama wena nayaxuxũ. Natürü nüma ya Tupana rü taxúenama nanayaxu i maxũ, natürü tüxṹ nanatauxchaxẽxẽ nax tataeguxũca̱x ya yíxema nüxna yáxũguxe.

15Ñu̱xma nax nua cuxũtawa chaxũxũ rü cumaxã nüxũ chayarüxu, Pa Ãẽ̱xgacüx Pa Chorü Corix, erü ngẽma duũxũgü rü choxũ namuũxẽẽgü. Rü ngẽmaca̱x i chomax nax curü duũxũ chixĩxũ rü cumaxã chayarüdexa, erü ngürüãchi tá choxṹ cunayaxu i ngẽma cuxna naxca̱x chacaxũ.

16Rü ngẽxguma, Pa Ãẽ̱xgacüx, cuma choxũ curüngũxẽẽgu, rü tá naxme̱xwa toxũ ícunguxũxẽxẽ i ngẽma chaunexũ rü choxũ rüxoxẽẽchaũxũ i ñaa Tupanaarü naanewa.

17Rü chomax nax curü duũxũ chixĩxũ rü íchayanguxẽxẽ i ngẽma curü ngãxũ, Pa Ãẽ̱xgacüx, nax choxũ nataãẽxẽẽxũca̱x, erü cumax, Pa Ãẽ̱xgacüx, rü ñoma wüxi i daxũcüã̱x i Tupanaarü orearü ngeruxũrüxũ nüxũ cucua̱x nax ngexũrüüxũ yixĩxũ i mexũ rü chixexũ. ¡Rü Cori ya Tupana cuxũtawa ngexma̱x, Pa Ãẽ̱xgacü! ==ngĩgürügü.

18Rü nüma ga ãẽ̱xgacü rü yema ngecüxũ nangãxũ rü ñanagürü: —Chanaxwa̱xe nax taxuxũtáma iquicúxũ i ngẽma cuxna naxca̱x chacaxũ ==ñanagürü. Rü ngĩma ga yema nge rü inangãxũ rü: —¡Idexa Pa Ãẽ̱xgacüx! ==ngĩgürügü.

19Rü yexguma ga nüma ga ãẽ̱xgacü rü ngĩxna naca rü ñanagürü: —¿Aixcüma yixĩxũ nax Yoá cuxũ muxũ nax cunaxüxũca̱x i guxũma i ñaa? ==ñanagürü. Rü ngĩma ga yema nge rü inangãxũ rü ngĩgürügü: —Cupe̱xewa nüxũ chixu, Pa Ãẽ̱xgacüx, rü aixcüma nixĩ i ngẽma cuma nüxũ quixuxũ. Rü Yoá i curü churaragüeru nixĩ i choxũ muxũ nax nua chaxũxũ. Rü nüma nixĩ i chomaxã nüxũ yaxuxũ i guxũma i ñaa ore i cumaxã nüxũ chixuxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[20]Natürü ngẽma naxü erü nanaxwa̱xe nax iyanawe̱xãchixũ̃ i guxchaxũ̃gü. Rü cumax, Pa Ãe̱xgacüx, rü cua̱x cuxṹ nangẽxma, rü ñoma wüxi i Tupanaarü orearü ngeruxũ̃ i daxũcüã̱xrüxũ̃ nüxũ̃ cucua̱x i ngẽma ñaa nachixũ̃anewa ngupetüxũ̃ ==ngĩgürügü.

[21]Rü ña̱uxũchi nüma ga ãe̱xgacü rü Yoáca̱x naca rü ñanagürü: —Dücax, marü chanamexẽxẽ i ngẽma guxchaxũ̃. ¡Rü inaxũãchi rü íyadau ya ngexta̱üxücü ya Acharóũ̃ rü nataeguxẽxẽ! ==ñanagürü.

[22]Rü yexguma ga nüma ga Yoá rü ãe̱xgacüpe̱xegu nayangücuchi ña̱uxmata waixũ̃müwa yaxũcatü yerü ãe̱xgacüga naxĩnü. Rü mexũ̃ ãe̱xgacümaxã naxuegu rü ñanagürü nüxũ̃: —Ña̱uxmawaxi nixĩ i nüxũ̃ chacuáxũ̃ nax ãe̱xgacüarü ngũ̃xẽxẽ choxṹ ngẽxmaxũ̃, erü nüma ya ãe̱xgacü rü marü nayanguxẽxẽ i ngẽma daa norü ngũ̃xẽẽruxũ̃ nüxna naxca̱x ca̱a̱xũ̃ ==ñanagürü nüxũ̃.

[23]Rü yexgumatama inachi ga Yoá rü inaxũãchi nax Yechúxwa naxũxũ̃ nax Acharóũ̃xũ̃ yagaxũ̃ca̱x nax Yerucharéũ̃wa nagaãxũ̃ca̱x.

[24]Natürü nüma ga ãe̱xgacü rü Yoáxũ̃ namu nax noxtacüma napatawatama nanga̱uxẽẽãxũ̃ca̱x ga Acharóũ̃. Rü tama nanaxwa̱xe nax ãe̱xgacüpatawa nanga̱uxẽẽãxũ̃. Rü yemaca̱x wüxicana napatawatama nangu rü tama ãe̱xgacüxũ̃ nadau.

[25]Rü guxũ̃ma ga Iraéanecüã̱xgütanüwa rü nataxuma ga wüxi ga yatü ga Acharóũ̃rüxũ̃ norü meca̱x duũ̃xũ̃gü nüxũ̃ yacua̱xüũ̃güxũ̃. Rü nacutügüwa inaxügü rü ña̱uxmata naeruwa nangu nax taxuwama ngextá nachixexũ̃.

[26]Rü wüxichigü ga taunecüarü ga̱uxgu rü nügü niyoeru yerü nanachixewe ga nayae. Rü yema nayae rü taxre ga quíruarü yexera naya ga yexguma ãe̱xgacüarü ngugüruxũ̃wa inayaxgu.

[27]Rü nüma ga Acharóũ̃ rü nüxṹ nayexma ga tomaepü̱x ga nanegü, rü wüxi ga naxacü. Rü Tamára nixĩ ga ngĩéga rü imechametüxüchi.

[28-29]Rü Acharóũ̃ rü taxre ga taunecü Yerucharéũ̃wa nayexma, natürü taguma nüxṹ natauxcha nax ãe̱xgacüxũ̃tawa naxũxũ̃. Rü yemaca̱x Yoána naca nax


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ãẽxgacüna nacạxũcạx nax naxũtagu naxũaneãxũcạx, natürü nüma ga Yoá rü tama yéma naxũxchaũ. Rü nüma ga Acharóũ rü wena norü taxreẹxpụ̈xcüna Yoána naxcạx naca nax yéma naxũxũcạx, natürü nüma ga Yoá rü yexguma rü ta tama yéma naxũxchaũ.

30Rü yemacạx ga Acharóũ rü norü puracütanüxũxũ namu rü ñanagürü: —Ngẽma Yoáarü naane rü chorü naanearü ngaicamana nangẽxma, rü chebádamaxã nanato ¡Rü ngéma pexĩ rü nüxu̇̃ nawa penangĩxichi! ==ñanagürü. Rü Acharóũarü puracütanüxũ rü inaxĩãchi rü Yoáarü naanewa nayangĩxichigü.

31Rü nüma ga Yoá rü yexgumatama Acharóũpatawa naxũ rü nüxna nayaca rü ñanagürü: —¿Tạxacücạx chauane nigugü i curü puracütanüxũ? ==ñanagürü.

32Rü nüma ga Acharóũ rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Chorü duũxũgüxũ cumaxã nüxũ charüxuxẽxẽ nax nua chauxũtawa cuxũxũcạx nax ngẽmaãcü ãẽxgacüxũtawa cuxũ chamuxũcạx, rü namaxã nüxũ cuyarüxuxũcạx i ñaa chorü ore nax tạxacücạx yixĩxũ nax Yechúxwa chạụxcạx ínaxũxũ nax nua choxũ naxũxẽẽxũ. Rü ngẽma rümemaexũchixũ nixĩ nax Yechúxwatama changexmaxũ. Choma rü ãẽxgacüxũ chadauxchaũ. Rü ngẽxguma chi tạxacürü chixexũ chauétüwa ngẽxmagu, rü name nixĩ i choxũ nimạx ==ñanagürü.

33Rü yexguma ga Yoá rü ãẽxgacüxũtawa naxũ rü nüxũ narüxu ga Acharóũarü dexa. Rü nüma ga ãẽxgacü rü Acharóũcạx nangema. Rü yexguma ãẽxgacüpẹxewa nanguxgu ga Acharóũ rü ãẽxgacüpẹxegu nayangücuchi ñụxmata waixũmüwa yaxũcatü. Rü nüma ga ãẽxgacü rü wüxi ga chúxumaxã nanayaxu.

## 2 Chamué 15

### Acharóũ rü nanatü ga Dabíxũ ínatạxüchichaũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Wüxi ga ngunexũ̃ rü nüma ga Dabí nane ga Acharóũ̃ rü naxca̱x nataxe ga wüxi ga naweũ̃ ga dairuxũ̃ ga cowarugü itúxũ̃ne. Rü naxca̱x nadau ga 50 ga norü churaragü.

[2-3]Rü pa̱xmama írüdaüüxũ̃ rü namacüwagu nayachiixũ̃ ga duũ̃xũ̃gü ïaneca̱x íchocuxũ̃wa. Rü guxãma ga guxema ãẽ̱xgacüxũ̃ dauxchaũ̃güxe nax tümaarü guxchaxũ̃ tayamexẽẽgüxũ̃ca̱x, rü nüma ga Acharóũ̃ rü tümaca̱x naca rü ñu̱xũchi tüxna naca ga ngexnerüxüne ga ïanewa nax ne taxuxũ̃. Rü guxema tügü ixuxe nax wüxi ga Iraéanecüã̱xgütücumüwa nax taxüxũ̃, rü nüma ga Acharóũ̃ rü ñanagürü tüxũ̃: —Aixcüma nixĩ i ngẽma nüxũ̃ quixuxũ̃, natürü nataxuma i ãẽ̱xgacüarü ngũ̃xẽẽruũ̃gü i cuxũ̃ rüngũ̃xẽẽxũ̃ ==ñanagürü.

[4]Rü ñanagürü ta: —Chierüx ñaa nachixũ̃anewa ãẽ̱xgacü i guxchaxũ̃arü mexẽẽruxũ̃ chixĩxgu i choma nax ngẽmaãcü guxãma chauxũ̃tawa naxĩxũ̃ca̱x ya yíxema guxchaxũ̃gü tüxṹ̃ ngẽxmaxe nax tüxṹ̃ chanamexẽẽxũ̃ca̱x ==ñanagürü.

[5]Rü yexguma texé nape̱xegu yacaxá̱̃pü̱xügu, rü nüma ga Acharóũ̃ rü tama nanaxwa̱xe ga yemaacü nüxũ̃ nax tarümoxẽgüxũ̃, rü tümame̱xẽgu nayayauxãchi rü tüxna nana̱i̱xãchi rü tüxũ̃ nachúxu.

[6]Rü yemaacü ga nüma ga Acharóũ̃ rü tümamaxã nügü namecümaxẽxẽ ga guxãma ga Iraéanecüã̱xgü ga ãẽ̱xgacüxũ̃tawa ũxẽ nax namexẽẽãxũ̃ca̱x ga tümaarü guxchaxũ̃gü. Rü yemaacü nixĩ ga nügüna tüxũ̃ yapuexẽẽxũ̃ ga guxema Iraéanecüã̱xgü.

[7]Rü yexguma 4 ga taunecü ngupetügu, rü nüma ga Acharóũ̃ rü nanatü ga ãẽ̱xgacüxũ̃ ñanagürü: —Cuxna chaca, Pa Ãẽ̱xgacüx ¿rü marü curü me yixĩxũ̃ nax Ebróũ̃wa chaxũxũ̃ nax chayanguxẽxẽxũ̃ca̱x ga yema uneta ga Cori ya Tupanamaxã nüxũ̃ chixuxũ̃?

[8]Rü yexguma Chíriaanegu chaxãchiũ̃gu ga Yechúxarü ïanewa, rü choma nax curü duũ̃xũ̃ chixĩxũ̃, rü yéma Cori ya Tupanamaxã nüxũ̃ chixu rü ngẽxguma chi nüma choxṹ̃ natauxchaxẽẽãgu ga Yerucharéũ̃ca̱x nax chataeguxũ̃ rü chi


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nüxũ chayarücuạxüxũ namaxã i wüxi i chorü ãmare i naxcạx chiguxũ ==ñanagürü.

9Rü nüma ga ãẹ̃xgacü rü nanangãxũ rü ñanagürü: —¡Marü name rü mea ngéma naxũ! ==ñanagürü. Rü yexguma ga nüma ga Acharóũ̃ rü Ebróũ̃wa naxũ.

10Rü yexguma Ebróũ̃wa nayexmayane ga Acharóũ̃ rü ñuxre ga norü duũ̃xũ̃güxũ̃ namu nax guxũ̃ ga Iraéanecüạ̃xgütücumüwa naxĩxũ̃cạx rü nüxũ̃ nax yanaxugüxũ̃cạx ga norü ore ga ñaxũ̃: —Ngẽxguma nüxũ̃ pexĩnüegu i cornétaga, rü ngẽmawa tá nüxũ̃ pecuạx nax Ebróũ̃wa yangucuchixũ̃ ya Acharóũ̃ nax Iraéanecüạ̃xgüarü ãẹ̃xgacü yixĩxũ̃cạx ==ñaxũ̃.

11Rü ñụxũchi ga nüma ga Acharóũ̃ rü nüxna naxu ga 200 ga yatügü ga Yerucharéũ̃cüạ̃x. Rü tama chixexũ̃gu naxĩnüeãcüma nawe narüxĩ. Natürü tama nüxũ̃ nacuạxgü ga tạxacü nax yixĩxũ̃ ga yema Acharóũ̃arü ĩnü.

12Rü yexgumarüxũ̃ ta ga nüma ga Acharóũ̃ rü naxcạx nangema ga wüxi ga Dabíarü ucụxẽruxũ̃ ga Aitópegu ãégacü ga ĩane ga Guirógu ãchiũ̃cü. Rü namaxã nüxũ̃ nixu nax naxümücüãxũ̃cạx ga yexguma Tupanacạx naxũ̃na nadaixgu rü ínaguãgu. Rü yemaacü ga yema Acharóũ̃arü ĩnüwaama ügüxũ̃ ga yatügü rü nimuetanü ga yema nawe rüxĩxũ̃.

### Dabí rü Yerucharéũ̃wa niña

13Rü wüxi ga duũ̃xũ̃ rü Dabímaxã nüxũ̃ nayarüxu rü ga Iraéanecüạ̃xgü rü Acharóũ̃weama nax naxĩxũ̃.

14Rü yexguma nüma ga Dabí rü nanamu ga guxũ̃ma ga norü churaragüeru ga namaxã Yerucharéũ̃wa yexmagüxũ̃, rü ñanagürü: —¡Ngĩxã ñụxmatama tibuxmü! Erü yixcama rü taxucürüwatama Acharóũ̃chạxwa tibuxmü. ¡Ngĩxã, rü peporaãxẽgü! Erü ngürüãchi tá tüxũ̃ nayangau rü chixexũ̃ tá tamaxã naxü, rü taramaxã tá tüxũ̃ nadai ya guxãma ya ĩanecüạ̃x ==ñanagürü.

15Rü nümagü ãẹ̃xgacüxũ̃ nangãxũ̃gagü rü ñanagürügü: —Toma rü ítamemare nax tanaxüxũ̃ i ngẽma cuma toxũ̃ cumuxũ̃, Pa Ãẹ̃xgacüx ==ñanagürügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16Rü yemaacü ga Dabí rü ínaxũxũ guxũma ga naxmaxgümaxã rü naxacügümaxã. Rü 10 icatama ga norü ngegü yéma tüxũ nawogü nax nüxna tadaugüxũcax ga napata.

17Nawena ga nax yaxũxũ ga ãẽxgacü guxũma ga natanüxũmaxã, rü nawa nangugü ga wüxi ga nachica ga ĩanearü yáxũwa yexmaxũ.

18Rü naxũtawa nayexmagü ga guxũma ga norü churaragüerugü. Rü yoxni ga yema Queretéugü rü Peretéugü ga ãẽxgacüarü dauruũgü ixĩgüxũ rü yema 600 ga Yetéugü ga ĩane ga Gáxwa nawe rüxĩxũ, rü ãẽxgacüpexewa nachopetü.

19Rü nüma ga ãẽxgacü ga Dabí rü Itái ga Gáxcüãxũ ñanagürü: —¿Tüxcüũ towe curüxũ i cuma? Rü name nixĩ i cutaegu rü ngẽma ngexwacaxũxũ i ãẽxgacümaxã cungexma. Erü cumax rü to i nachixũanecüãx quixĩ rü cuchixũanewa cuxũ ínataxüchigü.

20Cuma rü ĩnetama nua cungu ¿Rü ñuxãcü chi i cuxna naxcax chacaxũ nax towe curüxũxũcax ega woo i choma rü tama nüxũ chacuaxgu nax ngextá chaxũxũ? Rü ngẽmacax narümemae nax cutaeguxũ rü ícuyagagüxũ i ngẽma cutanüxũ. ¡Rü Tupana cuxũ rüngũxẽxẽx rü guxũguma cuxũtawa nangẽxma! ==ñanagürü.

21Rü nüma ga Itái rü ãẽxgacüxũ nangãxũ rü ñanagürü: —Cori ya Tupanaégagu rü cuégagu, Pa Ãẽxgacüx, nüxũ chixu rü ngextá cumax, Pa Ãẽxgacüx, ícungexmaxũwa rü woo chamaxũgu rüexna ngẽxma chayuxgu rü ngéma tá changexma i choma nax curü duũxũ chixĩxũ ==ñanagürü.

22Rü yemaxũ naxĩnügu ga Dabí rü ñanagürü nüxũ: —¡Ẽcü towe rüxũ! ==ñanagürü. Rü nüma ga Itái rü Dabíwe narüxũ wüxigu namaxã ga guxũma ga noxrü churaragü rü norü duũxũgü ga íyaxümücügüxũ.

23Guxũma ga duũxũgü rü poraãcü naxauxe. Rü nichoũ ga yema natüxacü ga Chedróũ, rü yemawena rü nixüe ga nüma ga ãẽxgacü. Rü guxũma ga duũxũgü rü napexegu naxĩ nagu ga yema nama ga chianexũwa nadaxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[24]Rü yexgumarüxũ ta ga chacherdóte ga Chadóx rü guxũma ga Lebítanüxũmaxã ãẽxgacüwe narüxĩ. Rü nayangegü ga yema baú ga Tupanaarü mugüchixũ. Rü yema baú rü Abiatáxũtagu nanaxűgü, rü nüma rü Tupanacax ãmare nigu ñux̲mata ínachoxũ ga guxũma ga duũxũgü nawa ga guma ĩane.

[25]Natürü nüma ga ãẽxgacü rü Chadóxũ ñanagürü: —¡Ĩanecax nataegu rü íyange i ngẽma Tupanaarü mugüchixũ i baú! Rü ngẽxguma Cori ya Tupana choxũ rüngũxẽẽgu, rü tá choxũ natáeguxẽxẽ, rü wena tá nüxũ chadau i ngẽma baú rü ngẽma nachica i nagu naxüxũ.

[26]Natürü ngẽxguma tá chomaxã nüxũ yaxugu nax tama chomaxã nataãẽxũ, rü nua tátama changexma. Rü name i ngẽma nüma nanaxwax̲exũ chomaxã naxü ==ñanagürü.

[27]Rü nüma ga ãẽxgacü rü chacherdóte ga Chadóxũ ñanagürü: —¡Dücax, cuma rü ñux̲ũchi Abiatá rü mea ĩanecax pewoegu namaxã i ngẽma taxre i penegü, rü cuma namaxã i cune i Aimaá, rü Abiatá namaxã i nane i Yonatáũ!

[28]Natürü i choma rü yoxni chianexũarü doxonexũwa tá changexma ñux̲mata tá pechigaxũ chacuá ==ñanagürü.

[29]Rü nüma ga Chadóx rü ñux̲ũchi Abiatá rü Yerucharéũwaarü nanangegü ga yema Tupanaarü baú rü ñux̲ũchi yexma narüxcho.

[30]Dabí rü nawa ínaxüãchi ga guma max̲pűne ga Oribunecügu ãégane rü nangearü chapatuax̲ rü nixaxünechigü rü nügü natüeru yerü ngúxũ ninge. Rü guxũma ga yema duũxũgü ga íyaxümücügüxũ rü ta nügü nidüxgüeru, rü naxauxeãcüma ínachoõchi nawa ga guma max̲pűne.

[31]Rü yexguma Dabímaxã nüxũ yaxugüegu ga Aitópe rü Acharóũarü ĩnüwaama üxũ, rü nüma ga Dabí rü Cori ya Tupanana naca nax nagu yanachixexẽẽãxũcax ga yema Aitópe nagu rüxĩnüxũ.

[32]Rü yexguma Dabí nachitaeruwa nguxgu ga guma max̲pűne ga ngextá Tupanaxũ íyacuax̲üũgüxũwa, rü yéma naxcax inayago ga Uchái ga Arquítanüxũ ga nügü rügáutechiruxũ rü waixũmümaxã buxeruxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[33]Rü nüma ga Dabí rü ñanagürü nüxũ̃: —Ngẽxguma chowe curüxũxgu rü choxṹ wüxi i guxchaxũ̃ tá quixĩ.

[34]Natürü chanaxwa̱xe i Yerucharéũ̃ca̱x cutaegu rü Acharóũ̃maxã nüxũ̃ quixu rü ñacurügü nüxũ̃: “Pa Ãẽ̱xgacüx, choma i curü duũ̃xũ̃ rü cuxṹ chapuracüchaũ̃ ũ̃parüũ̃tama yema curü papaaxṹ chapuracüxũ̃rüxũ̃”, ñacurügü. Rü ngẽxguma ngẽmaãcü namaxã nüxũ̃ quixuxgu rü tá choxũ̃ curüngũ̃xẽxẽ nax yanaxoxũ̃ca̱x i ngẽma Aitópearü ucu̱xẽ.

[35]Rü ngéma nangẽxmagü i chacherdótegü i Chadóx rü Abiatá. Rü ngẽmaca̱x chanaxwa̱xe i guxũ̃guma namaxã nüxũ̃ quixu i guxũ̃ma i dexa i nüxũ̃ cuxĩnüxũ̃ i ãẽ̱xgacüpatawa nüxũ̃ yaxugüxũ̃.

[36]Rü ngéma nangẽxmagü ta i ngẽma chacherdótegü nanegü i Aimaá rü ñu̱xũchi Yonatáũ̃. Rü chanaxwa̱xe i ngẽmagümaxã ta nüxũ̃ quixu nax ngẽmagü nüxí chomaxã nüxũ̃ yarüxugüxũ̃ca̱x ==ñanagürü ga Dabí.

[37]Rü nüma ga Uchái ga Dabímücü rü Yerucharéũ̃wa nangu. Rü yematama oragu nixĩ ga Acharóũ̃ rü ta nagu naxücuxũ̃ ga guma ĩane.

## 2 Chamué 16

### Dabí rü Chibámaxã nidexa

[1]Rü yexguma guma ma̱xpṹnechitaeruarü yéamaxũ̃ra nanguxgu ga Dabí rü yexma namaxã nügü nangau ga Chibá ga Mepi-bóchexarü puracütanüxũ̃. Rü yéma nanagagü ga taxre ga búru ga ixãxwetaxũ̃ namaxã ga 200 i paũ rü 100 ga paũ ga maixcuraxũ̃ ga úbamaxã ngauxũ̃ rü 100 ga paũ ga igumaxã ngauxũ̃, rü wüxipüũ̃ ga bínu ga naxcha̱xmügu bacucü.

[2]Rü yexguma nüma ga ãẽ̱xgacü ga Dabí rü Chibána naca rü ñanagürü: —¿Tü̱xcüũ̃ nua cunana i guxũ̃ma i ñaa? ==ñanagürü. Rü nüma ga Chibá rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Ñaa búrugü rü cuxacügü nagu itoũ̃xũ̃ca̱x nixĩ. Rü ñaa paũgü rü ñaa ori̱xgü rü curü churaragüca̱x nixĩ. Rü daa bínu rü ñaa nachica i taxúema nagu ãpataxũ̃gu ipaexũ̃ca̱x nixĩ ==ñanagürü.

[3]Rü yexguma nüma ga Dabí rü wenaxarü nüxna naca rü ñanagürü: —¿Ngextácü ya Mepi-bóchex ya Chaú nataxa? ==ñanagürü. Rü yexguma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nüma ga Chibá rü Dabíxũ nangãxũ rü ñanagürü: —Yerucharéũgucütama. Erü nüma nagu narüxĩnü rü ngẽma Iraétanüxũ rü norü o̲xichicüxü tá ãe̲xgacüxũ nayangucuchixẽẽgü = =ñanagürü.

4Rü yexguma nüma ga ãe̲xgacü ga Dabí rü Chibáxũ nangãxũ rü ñanagürü nüxũ: —Ñu̲xma rü cuxrügü nixĩ i guxũma i ngẽma noxri Mepi-bóchexarü ixĩxũ = =ñanagürü. Rü nüma ga Chibá rü ãe̲xgacüpe̲xe nangücuchiãcüma nanangãxũ rü ñanagürü: —Chierüx guxũguma chomaxã cutaãẽgu, Pa Ãe̲xgacüx = =ñanagürü.

5-6Rü yexguma Bauríũwa nanguxgu ga ãe̲xgacü ga Dabí, rü yexma nüxũ nangau ga wüxi ga yatü ga Chaútanüxũ. Rü nüma rü Guerá nane nixĩ rü Chimígu naxãéga. Rü woo nax duũxũgü rü norü churaragü nüxna daugüxũ ga Dabí, rü nüma ga Chimí rü inanaxügü nax chixexũ Dabímaxã yaxugüchigüxũ rü nutamaxã Dabíxũ rü guxũma ga norü churaragüerugüxũ ínamuxũchixũ.

7Rü yemaacü chixexũ Dabímaxã nixugü rü ñanagürü: —¡Ixũgachi i nua, Pa Máetaxũ rü Chixexũarü Üruxũx!

8Ñu̲xma rü Tupana cuxũ napoxcu yerü cuma rü cunadai ga Chaútanüxũ nax cuma nachicüxü ãe̲xgacü quixĩxũca̲x. Rü ngẽmaca̲x i ñu̲xma rü Cori ya Tupana rü cune ya Acharóũxũ ningucuchixẽxẽ nax ãe̲xgacü yixĩxũca̲x. Rü ngẽma nixĩ i curü natanü erü wüxi i máetaxũ quixĩ = =ñanagürü.

9Rü yexguma ga Abichái ga Cheruiá nane rü ãe̲xgacü ga Dabíxũ ñanagürü: —Pa Ãe̲xgacüx ¿tü̲xcüũ taxu ñacurügümare nüxũ i ñaa yatü i tama naãxẽxũ cuáxũ nax ta̲xacü cumaxã yaxugüxũ? ¡Rü choxũ namu nax chayadaeeruxũca̲x! = =ñanagürü.

10Natürü nüma ga ãe̲xgacü rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Ñaa rü tama perü guxcha nixĩ, Pa Cheruiá Nanegüx. Rü ngẽxguma Tupanaarü mu yixĩxgu nax ta̲xacü chomaxã yaxugüxũ rü ¿texé tá tixĩ ya nüxna naxca̲x caxe i ngẽma inaxüxũ? = =ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]Rü nüma ga Dabí rü yexgumatama Abicháixũ̃ rü guxũ̃ma ga norü churaragüeruxũ̃ ñanagürü: —Rü ñu̱xma nax chaunetamachire̱x choxũ̃ imáxchaxũ̃xũ̃ rü yexera ñaa yatü i Bẽyamíũ̃tanüxũ̃ nüxṹ nangẽxma i ta̱xacücа̱x choxũ̃ yamáxchaũ̃xũ̃. Rü nüetama nax ta̱xacü chomaxã yaxugüxũ̃. Rü bexmana woetama ngẽmaãcü nixĩ i Cori ya Tupana namuxũ̃.

[12]Natürü ngẽxguma Cori ya Tupana choxũ̃ da̱u̱xgu nax ngúxũ̃ chingexũ̃, rü bexmana mexũ̃maxã tá choxṹ nanaxüchicüxü i ñaa chixexũ̃ i ñu̱xma nüxũ̃ chaxĩnüxũ̃ = =ñanagürü.

[13]Rü yexguma ga Dabí rü guxũ̃ma ga yema norü duũ̃xũ̃gümaxã rü inaxĩ. Natürü ga Chimí rü guma ma̱xpűnecüwagu niñachigü rü Dabímaxã chixexũ̃ nixugüchigü. Rü nutamaxã ínayamuxũchichigü rü waixũ̃mütе̱xe nigünagüchigü.

[14]Rü yexguma natü ga Yudáũ̃wa nangugügu ga Dabí rü guxũ̃ma ga yema norü duũ̃xũ̃gü rü yexma narüngũ̃gü yerü poraãcüma nipae.

### Yerucharéũ̃gu naxücu ga Acharóũ̃

[15]Rü yoxni ga Acharóũ̃ rü ñu̱xũchi Aitópe rü guxũ̃ma ga Iraétanüxũ̃ ga nawa ügüxũ̃maxã Yerucharéũ̃gu nachocu.

[16]Rü Uchái ga Arquítanüxũ̃ ga Dabímücü ixĩcü rü Acharóũ̃ca̱x niña rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Namaxũ̃ ya ãe̱xgacü! ¡Namaxũ̃ ya ãe̱xgacü! = =ñanagürü.

[17]Rü nüma ga Acharóũ̃ rü nüxna naca rü ñanagürü: —¿Ngẽmaãcü yixĩxũ̃ nax namücü quixĩxũ̃ i Dabí? ¿Rü tu̱xcüũ̃ tama nawe curüxũ? = =ñanagürü.

[18]Rü nüma ga Uchái rü Acharóũ̃xũ̃ nangãxũ̃ rü ñanagürü: —Choma rü taxucürüwa Dabíwe charüxũ erü nawe charüxũ ya yimá ãe̱xgacü ya Cori ya Tupana rü guxũ̃ma i Iraétanüxũ̃ nüxũ̃ unetacü.

[19]¿Rü texéaxṹ tá ichapuracüxũ̃ i ñu̱xma? ¿Tama e̱xna cuxṹ yixĩxũ̃ Pa Ãe̱xgacüx, nax chomücü i Dabí nane quixĩxũ̃? Rü ñu̱xma rü cuxṹ tá chapuracü yema cunatüaxṹ chapuracüxürüũ̃tama = =ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[20]Rü yemawena ga Acharóũ̃ rü wenaxarü Aitópena naca rü ñanagürü: —¿Tạxacürü ucụxẽ i pexãxũ̃ nax ngẽma perü ucụxẽãcü chanaxüxũ̃cạx? ==ñanagürü.

[21]Rü nüma ga Aitópe rü Acharóũ̃xũ̃ nangãxũ̃ rü ñanagürü: —¡Ẽcü ngĩmaxã inape i cunatüarü ngegü i nua ngĩxũ̃ nawogücü nax ãẽxgacüpatana nadaugüxũ̃cạx! Rü ngẽmaãcü i ngẽma Iraéanecüã̱xgü rü tá nüxũ̃ nacuạxgü nax cuma rü cunatümaxã curüxuanüxũ̃. Rü ngẽxguma i guxũ̃ma i Iraéanecüã̱xgü rü cuwa tá naxügü ==ñanagürü.

[22]Rü guma ãẽxgacüpataétügu Acharóũ̃cạx nanaxügü ga wüxi ga ĩpata ga naxchirunaxcạx. Rü gumatüxũ̃wa rü guxũ̃ma ga Iraétanüxũ̃pẹxewa nanatüarü ngegümaxã namaxũ̃.

[23]Rü yema ga ngunexũ̃gügu rü yema Aitópearü ucụxẽgü rü ñomatama Tupanaarü orewa nayauxgüxũ̃rüxũ̃ nixĩ. Rü yema Dabí naga naxĩnüxũ̃rüxũ̃ rü Acharóũ̃ rü ta naga naxĩnü.

## 2 Chamué 17

### Uchái rü Aitópearü ĩnü ínitóxẽxẽ

[1]Rü yemawena ga Aitópe rü Acharóũ̃xũ̃ ñanagürü: —¡Choxũ̃ yadexechixẽxẽ i 12,000 i churaragü! Rü ñaatama chütaxũ̃ tá ichaxũãchi nax Dabíwe changexũ̃cạx.

[2]Rü ñụxma yapayane rü naturayane rü tá naxcạx íchayagoõchi rü tá chanamuũ̃xẽxẽ. Rü ngẽxguma i guxũ̃ma i norü duũ̃xũ̃gü rü tá nüxna nibuxmü, rü tá nüxica chayamạx ya ãẽxgacü.

[3]Rü ñụxũchi guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü rü tá cuxcạx nawoegu rü tá cumaxã nataãẽgü. Erü ngẽma cuma naxcạx cudauxũ̃ nixĩ nax wüxitama ya yatü yuxũ̃, rü ñụxũchi guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü rü taãẽwa tá nangẽxmagü ==ñanagürü.

[4]Rü yema ĩnü rü namexẽchi naxcạx ga Acharóũ̃, rü naxcạx ga guxũ̃ma ga Iraétanüxũ̃arü ucụxẽruũ̃gü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[5]Natürü nüma ga Acharóũ rü duũxũgüxũ namu nax Uchái ga Aquítanüxũca̱x yacagüxũca̱x nax nüma rü ta nüxũ yaxuxũca̱x ga norü ĩnü.

[6]Rü yexguma Acharóũpe̱xewa nanguxgu ga Uchái rü nüma ga Acharóũ rü Aitópearü ĩnüxũ namaxã nixu rü ñanagürü: —Rü ñaa nixĩ i Aitópearü ĩnü: "¿Yanguxẽxẽxũ rü ẽxna tama? ¡Tomaxã nüxũ ixu i ngẽma cuma nagu curüxĩnüxũ!" = =ñanagürü.

[7]Nüma ga Uchái rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Ngẽma ñu̱xma Aitópe nagu rüxĩnüxũ rü tama wüxi i mexũ i ĩnü nixĩ.

[8]Cuma rü nüxũ cucua̱x ya cunatü rü ngẽma norü duũxũgü rü nax naporaexũ. Rü ñu̱xma rü ñoma wüxi i osu i naixnecücüã̱x i düraxũ naxacü nüxna tüxũ ipuxũxũrüxũ nanue. Rü ñu̱xũchi cunatü rü wüxi i yatü i marü daixũ cuáxũ nixĩ rü ñaa chütaxũ rü taxũtáma norü duũxũgütanüwa nangẽxma.

[9]Rü ñu̱xmatama rü marü ãxmaxũgu rüe̱xna to i nachicagu nicu̱x. Rü to i cumaxã nüxũ chixuxũ nixĩ nax ngẽxguma tá nüxũ yaxugüegu nax ngẽma nuxíraxũxũ i daigu nayuexũ i nümaxũ i curü churaragü, rü ngẽxguma i duũxũgü rü tá nagu narüxĩnüe nax Dabí nüxũ rüporamaexũ i curü churaragü.

[10]Rü woo ngẽma curü churaragü i nügü írüporaexũ rü ñoma leóũ idüxraxũrüxũ ixĩgüxũ rü tá poraãcü nüxũ ínayamuũãchitanü, erü guxũma i Iraéanecüã̱xgü rü nüxũ nacua̱xgü rü cunatü rü norü churaragü rü nax naporaexüchixũ.

[11]Rü ngẽma ñu̱xma cumaxã nüxũ chixuxũ nixĩ nax cugüxũtagu cungutaque̱xexẽẽxũ i guxũma i Iraétanüxũ. Rü Dáũanewa inaxügü rü ñu̱xmata Bechébaanewa nangu rü ngẽmaãcü tá namuxũchi i Iraétanüxũ i ñoma márcutüwa ngẽxmacü ya naxnücüte̱xerüxũ. Rü ngẽma daiwa rü name nixĩ i cuma namaxã icucua̱x.

[12]Rü ngẽmaãcü tá cunatüca̱x ítayaxüãchi ngexũrüüxũmare i nachica i nawa ínangexmaxũwa. Rü naétü tá tayi ñoma caixanexũ waixũmüanegu nguxũrüxũ rü ngẽmaãcü taxũtáma namaxẽ woo cunatü rü woo norü duũxũgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[13]Ega ngẽxguma ngürüãchi ngexnerüxüne ya ĩanegu yacu̲xgu, rü name nixĩ i guxãma i yixema i Iraétanüxũ̃ rü tórü naxpanaxã itina, rü wüxichigü ya yima ĩanetapü̲xarü nuta rü ítayatúgü rü natüwa tayawoũ̃. Rü ngẽmaãcü yima ĩanewa rü bai ya wüxi ya nuta tá ngéma nayaxṹ = =ñanagürü.

[14]Rü yema Uchái i Aquítanüxũ̃arü ĩnü rü Acharóũ̃ca̲x rü ñu̲xũchi guxũ̃ma i Iraétanüxũ̃ca̲x rü Aitópearü ĩnüxũ̃ narümemae. (Yerü nüma ga Cori ya Tupana rü yemaacü Aitópearü ĩnügu nayanachixexẽxẽ nax yemaacü Acharóũ̃gu nanguxũ̃ca̲x ga chixexũ̃.)

[15-16]Rü yemawena ga Uchái rü chacherdótegü ga Chadóx rü Abiatámaxã nüxũ̃ nixu ga Aitópearü ucu̲xẽ ga Acharóũ̃maxã rü Iraétanüxũ̃arü ãẽxgacügümaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃. Rü yexgumarüxũ̃ ta nüxũ̃ nixu ga yema ucu̲xẽ ga nümatama ga Uchái nüxũ̃ yaxuxũ̃ nax paxãma Dabímaxã nüxũ̃ yanaxugüexũ̃ca̲x nax tama yema doxonexũ̃ ga taxúema nagu ãpataxũ̃wa nangupetüxẽẽãxũ̃ca̲x ga yema chütaxũ̃, rü paxãma yaxüxexũ̃ca̲x ga natü ga Yudáũ̃ nax yemaacü tama yama̲xgüãxũ̃ca̲x, rü tama norü churaragüxũ̃ nada̲i̲xũ̃ca̲x.

[17]Rü nüma ga Chadóx nane ga Aimaá rü Abiatá nane ga Yonatáũ̃ rü Yerucharẽũ̃arü ngaicamana ga natüxacü ga En-roguéxwa nayexmagü, natürü taxucürüwa ĩanegu nachocu yerü tama nanaxwa̲xegü nax duũ̃xũ̃gü yéma nüxũ̃ daugüxũ̃. Rü yemaca̲x ga chacherdótegü rü wüxi ga pacüxũ̃ namugü nax yema Aimaámaxã rü Yonatáũ̃maxã nüxũ̃ yarüxuxũ̃ca̲x ga Ucháiarü ore. Rü nümagü rü paxa inaxĩãchi nax ãẽxgacü ga Dabímaxã nüxũ̃ yanaxugüexũ̃ca̲x.

[18]Natürü wüxi ga buxũ̃ rü nüxũ̃ nadauama rü yexgumatama Acharóũ̃maxã nüxũ̃ nayarüxu. Rü nümagü rü paxa nibuxmü, rü wüxi ga duũ̃xũ̃ ga Bauríũ̃gu ãpataxũ̃xũ̃tawa nabuxmü rü wüxi ga puchu ga naã̲xtüwa yexmacüwa nachoũ̃.

[19]Rü yemawena ga gumá yatü naxma̲x rü yexma puchugu tanangataũ̃. Rü ñu̲xũchi naétügu trigu i marü mete̲xexũ̃ yexma tigüüchi. Rü yemaacü taxúema nüxũ̃ tacua̲x nax yéma nayexmagüxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[20]Rü yexguma yéma nangugügu ga Acharóũarü duũxũgü, rü yema ngecüna nacagü rü ñanagürügü: —¿Ngextá i nangẽxmagüxũ i Aimaá rü Yonatáũ? ==ñanagürügü. Rü ngĩma rü inangãxũ rü ngĩgürügü: —Nua nixĩ i nachopetüxũ, rü natüwaama nixĩ i naxĩxũ ==ngĩgürügü. Rü yexguma ga Acharóũarü duũxũgü rü naxca̱x nadaugü, natürü tama nüxũ inayangau. Rü yemaca̱x Yerucharéũca̱x nawoegu.

[21]Rü yexguma marü nawoegu̱xgu ga Acharóũarü duũxũgü, rü nümagü ga Aimaá, rü Yonatáũ rü puchuwa ínachoxũ. Rü inaxĩãchi nax ãẽxgacü ga Dabímaxã nüxũ yanaxugüexũca̱x rü ñanagürügü: —¡Inachi rü inaxũãchi rü ixüe i natü i Yudáũ! Erü Aitópe rü Acharóũxũ naxuxcu̱xẽ nax cuxũ yamáxũca̱x ==ñanagürügü.

[22]Rü yexgumatama ga Dabí rü norü duũxũgümaxã paxa inaxũãchi rü nichoũ ga natü ga Yudáũ. Rü moxũãcü pa̱xmama rü guxũma marü natü nichoxũ.

[23]Rü yexguma Aitópe nüxũ cua̱xgu nax tama naxüaxũ ga yema nagu naxĩnüxũ, rü nanaxüxmawe̱xe ga norü búru rü guma norü ĩane ga nagu nabuxũnewa naxũ ga napatawa. Rü yexguma natanüxũmaxã namexẽẽãgu ga guxũma ga norü yemaxũgüchiga, rü yemawena rü nügü nawẽxnaxã. Rü yemaacü nayu rü nanatü ítáxũgu nanata̱xgü.

### Dabí rü Maanaíũwa nayexma

[24]Rü yexguma Acharóũ rü guxũma ga Iraéanecüã̱xmaxã meama natü ga Yudáũ yaxüegu, rü nüma ga Dabí rü ĩane ga Maanaíũwa nangu.

[25]Rü nüma ga Acharóũ rü Yoáchicüxü Amacháxũ naxuneta nax norü churaragümaxã inacuáxũca̱x. Rü Amachá rü Ismaétanüxũ ga Itará nane nixĩ. Rü nüma ga Itará rü ngĩmaxã naxãxma̱x ga Naáxacü ga Abigái. Rü Abigái rü Cheruiáxeya̱x iyixĩ. Rü Cheruiá rü Yoáarü mama iyixĩ.

[26]Rü nüma ga Acharóũ rü norü churaragü ga Iraétanüxũmaxã Garaáxarü naanewa nangugü, rü yexma napegü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

27Rü yexguma Maanaíũwa nanguxgu ga Dabí rü naxcax naxĩ ga Chobí ga Naáx nane ga Rabácüãx ixĩcü ga Amóũanewa, rü Maquí ga Amié nane ga Lodebácüãx, rü Bachiláí ga Rogueríũcüãx ga Garaáxanewa.

28-29Rü nümagü rü Dabícax yéma nanana ga düxruũgü rü bachíagu rü buetaregü ga waixũmünaxcax rü trigugü rü chebádagü rü arínagü rü purutugü rü chawüarü goxünegü rü purutu ga tapüxünegü rü lentéyagü rü iragü rü quechugü ga wocagünenixũnaxcax rü carnérugüneníũnaxcax nax nangõxgüãxũcax ga Dabí rü yema duũxũgü ga íyaxümücügüxũ. Rü nagu narüxĩnüe nax yapaexũ rü nataiyaexũ rü yatãxawaexũ yerü chianexũwa ne naxĩ.

## 2 Chamué 18

### Dabíarü churaragü rü Acharóũxũ nimãxgü

1Rü nüma ga Dabí rü norü churaragüxũ nixugü rü ñaãcü inayanu: Rü yema 1,000 ga churaragücax rü nüxũ naxuneta ga naerugü. Rü yema 100 ga churaragücax rü nüxũ naxuneta ga naerugü.

2Rü yemawena rü tomaepüxtücumügu nayayauxye ga norü churaragü. Rü wüxitücumümaxã inacuax ga Yoá. Rü totücumümaxã inacuax ga Abichái ga Cheruiá nane ga Yoáenexẽ ixĩcü. Rü yema totücumümaxã inacuax ga Itái ga ĩane ga Gáxcüãx ixĩcü. Rü ñũxũchi ga nüma ga Dabí rü guxũma ga yema norü churaragüxũ ñanagürü: —Choma rü tá ta pexũ íchixümücü i daiwa ==ñanagürü.

3Natürü ga nümagü rü nanangãxũgü rü ñanagürügü: —Taxuacüma ngẽmaãcü cunaxü, Pa Ãẽxgacüx, erü ngẽma tórü uanügücax rü nüetama ega woo naxchãxwa tibuxmũxgu rüẽxna ngãxũ i tatanüxũ yuegu, erü ngẽma nüma nanaxwãxegüxũ nixĩ nax cuxũ yamãxgüxũ. Rü ngẽmacax, Pa Ãẽxgacüx, rü cuma rü 10,000 i tomax i curü churaragüarü yexera toxṹ cume. Rü ngẽmacax narümemae i nuxãtama ĩanegu curüxãũx nax ngẽmaãcü to i churaragü toxũtawa cumugüxũcax ==ñanagürügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[4]Rü yexguma ga nüma ga ãẽxgacü rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Tá chanaxü i ngẽma pexca̱x rümemaexũ̃ ==ñanagürü. Rü yexgumatama ga nüma ga ãẽxgacü rü guma ĩanearü ĩã̱xgu ínachicuchi rü nüma ga norü churaragü rü ínachoxũ̃tücumü.

[5]Rü ñu̱xũchi ga nüma ga ãẽxgacü rü nayaxucu̱xẽgü ga Yoá rü Abichái rü Itái, rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Mea namaxã pechopetü ya yimá ngextü̱xücü ya Acharóũ̃! ==ñanagürü. Rü guxũ̃ma ga norü churaragü rü nüxũ̃ naxĩnüe ga yexguma ãẽxgacü yema ñaxgu nüxũ̃ ga yema churaragüerugü nachiga ga Acharóũ̃.

[6]Rü yemaacü inaxĩãchi ga yema Dabíarü churaragü nax Iraéanecüã̱xgüarü churaragü ga Acharóũ̃waama ügüxũ̃maxã nügü nada̱i̱xũ̃ca̱x. Rü Efraíũ̃arü naanewa yexmaxũ̃ ga naixnecügu nixĩ ga nügü nada̱i̱xũ̃.

[7]Rü yema Dabíwe rüxĩxũ̃ ga churaragü rü Acharóũ̃arü churaragüxũ̃ narüporamaegü. Rü poraãcü nügü nadai, rü 20,000 ga yatü yexma nayue.

[8]Rü guxũ̃wama nangu ga nügü nax nada̱i̱xũ̃ ga yema Efraíũ̃arü naanewa. Rü yema taramaxã nügü ínadaixũ̃gu nayue ga muxũ̃ma, natürü yemaarü yexera nixĩ ga naixnecügu yuexũ̃.

[9]Rü yexguma nügü nadaiyane rü nüma ga Acharóũ̃ ga norü mulogu ixũcü, rü ngürüãchi yexma Dabíarü churaragümaxã nügü nangau. Rü nüma ga Acharóũ̃ rü norü mulomaxã niña. Rü wüxi ga nai ga taxũ̃chacüütüũ̃wa namaxã nagopetü, rü yéma niwaxcuchinaxã, rü yéma narütu. Rü yema mulo rü nagopetümare.

[10]Rü wüxi ga yema Dabíarü duũ̃xũ̃ ga nüxũ̃ dauxũ̃ rü Yoámaxã nüxũ̃ nixu.

[11]Rü nüma ga Yoá rü ñanagürü: —¿Ta̱xacü nixĩ? ¿Rü ngẽxguma nüxũ̃ cuda̱u̱xgu rü tü̱xcüũ̃ tama noxtacüma cuyama̱x? Erü ngẽxguma chi cuyama̱xgu rü choma rü 10 tachinü i diẽru chi cuxna chaxã rü wüxi i goyexũ̃ ==ñanagürü.

[12]Natürü ga yema churara rü Yoáxũ̃ nangãxũ̃ga rü ñanagürü nüxũ̃: —Woo chi 1,000 tachinü i diẽru choxna cuxãxgu rü taxũchima chanaxü i ngẽma. Erü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

guxãma i tomax rü nüxũ taxĩnüe ga ãẽxgacü ga yexguma cuxũ rü Abicháixũ rü Itáixũ ñaxgu: “¡Rü taxũtáma chixexũ namaxã pexü ya Acharóũ!” ñaxgu.

13Rü ngẽxgumachi ãẽxgacüechita chayamaxgu ya nane rü nüma ya ãẽxgacü rü tá nüxũ nacuax nax texé yamáxũ, rü cuma rü taxũchima chauétüwa cuchogü ==ñanagürü.

14Rü nüma ga Yoá rü ñanagürü: —¡Marütama i ngẽma dexa i chixemarexũ! ==ñanagürü. Rü yexguma nanayaxu ga tomaepüx ga naixmenaxã ga ixãmaguxũ, rü yemamaxã Acharóũxũ nacanapacütüxũ, yerü naichacüüwa nax natuxũ rü tama nayu.

15Rü yemawena rü 10 ga Yoáarü churaragü rü Acharóũxũ ínachomaeguãchi rü nayamaxgüxüchi.

16Yexgumatama ga Yoá rü norü duũxũgüxũ namu nax cornéta yacuegüxũcax, rü yexguma ga yema churaragü rü ínayachaxãchitanü nax Iraéanecüãxgüwe nangegüxũ yerü Yoá ínayachaxãchitanüxẽxẽ.

17Yexguma rü nanayauxgü ga yema Acharóũxũne rü wüxi ga ãxmaxũ ga taxũ ga naixnecüwa yexmaxũgu nayataxcuchigü rü ñuxũchi nutagümaxã nananuétü. Yemawena ga guxũma ga Iraéanecüãxgü rü napatawa nabuxmü.

18Yexguma namaxũgu ga Acharóũ rü duũxũgüxũ namu nax Ãẽxgacüarü Ngatewa nüxű́ naxügüãxũcax ga wüxi ga norü cuaxãchiruxũ ga máchane ga nutagünaxcax. Rü ñuxũchi naéga yexma naxügü yerü nangene rü nagu narüxĩnü nax yemaacü yemawa guxũguma nüxna nacuaxãchigüxũcax i duũxũgü. Rü ñuxma rü ta rü Acharóũarü cuaxãchiruxũmaxã nanaxugü.

19Yemawena ga Aimaá ga Chadóx nane rü Yoáxũ ñanagürü: —Cuxna chaca nax ngéma choxũ cumuxũcax nax ãẽxgacümaxã nüxũ chayarüxuxũcax rü Cori ya Tupana rü marü ãẽxgacüaxű́ mexũ naxü erü norü uanügümexẽwa ínananguxuchixẽxẽ ==ñanagürü.

20Natürü Yoá nanangãxũ rü ñanagürü: —Ñuxma rü tama name nax cuma nüxũ cuyarüxuxũ i ngẽma ngupetüxũ. Nüe to i ngunexũgu namaxã nüxũ yarüxu, natürü tama i ñuxma, erü ãẽxgacü nane rü nayu ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[21]Yexguma ga Yoá rü wüxi ga churara ga Etiopíaanecüa̱xũ ñanagürü: —¡Cuma ngéma naxũ rü ãe̱xgacümaxã nüxũ ixu i ngẽma nüxũ cudauxũ! ==ñanagürü. Rü yema Etiopíaanecüa̱x rü Yoápe̱xegu nacaxápü̱xü rü ñu̱xũchi nañaãchi rü yéma naxũ.

[22]Rü nüma ga Aimaá rü wenaxarü Yoáxũ ñanagürü: —Nüetama ega woo ta̱xacü choxũ ngupetügu, natürü chanaxwa̱xe i nawe choxũ curümuxũ i ngẽma Etiopíaanecüa̱x ==ñanagürü. Natürü Yoá nanangãxũga rü ñanagürü: —¿Ta̱xacüruxũ ngéma cuxũxchaũ, Pa Chaunex, ega taxũtáma wüxi i ãmaremaxã cuxú̱ũ naxãtanügu i ngéma nüxũ cuyarüxuxũ? ==ñanagürü.

[23]Natürü ga Aimaá rü nanangãxũga rü ñanagürü: —Nüetama rü tá chañaãchi ==ñanagürü. Yoá nanangãxũga rü ñanagürü —¡Ẽcü ínañaachi! ==ñanagürü. Rü yexguma ga Aimaá rü ínañaachi rü doxonexũguama niña rü Etiopíaanecüa̱xũ nayagopetü.

[24]Rü yexgumayane rü nüma ga Dabí rü guma ĩanearü ĩa̱xwa narüto. Rü nüma ga yema dauxũtaeruxũ rü yema ĩanearü poxegũétügu naxĩnagü nax yéma nadauxũtaexũca̱x. Rü yexguma yéama nadawenügu ga yema dauxũtaeruxũ rü nüxũ nadau ga wüxi ga yatü ga nüxica yéma ne ñaxũ.

[25-26]Rü tagaãcü ãe̱xgacümaxã nayacaxũ. Rü nüma ga ãe̱xgacü rü tagaãcü nanangãxũ rü ñanagürü: —Ngẽxguma nüxicatama ngéma ne nañaxgu, rü mexũ i ore ngéma ne nange ==ñanagürü. Natürü yexguma yema yatü ga yéma ne ñaxũ ingaicagu, rü nüma ga yema dauxũtaeruxũ nüxũ nadau ga to ga yatü ga yéma ne ñaxũ. Rü yemaca̱x yema ĩa̱xarü dauruũna tagaãcü nacagü rü ñanagürü: —Yea nixĩ i to i yatü rü ngéma ne naxũ ==ñanagürü. Rü nüma ga ãe̱xgacü rü tagaãcü ñanagürü: —Ngẽma rü ta mexũ i ore ngéma ne nange ==ñanagürü.

[27]Rü yexguma nüma ga yema dauxũtaeruxũ rü ñanagürü ta: —Ngẽma nape̱xe iñaxũ rü norü ñaãchiwa nüxũ chacua̱x nax Chadóx nane ya Aimaá yixĩxũ ==ñanagürü. Rü nüma ga ãe̱xgacü rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Nüma rü wüxi ya mecü ya yatü nixĩ, rü mexũ i ore nua nange ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[28]Rü nüma ga Aimaá rü ãẽxgacücax nixũ rü napexegu nayangücuchi rü yemaacü nüxũ narümoxẽ rü ñanagürü: —Name ya Cori ya Tupana, ya curü Tupana, Pa Ãẽxgacüx, erü marü nanadai ga yema tama cuga ĩnüechaũxũ, Pa Ãẽxgacüx ==ñanagürü.

[29]Rü nüma ga ãẽxgacü rü ínaca, rü ñanagürü: —¿Ñuxãcü nüxũ nangupetüxũ ya yimá ngextüxücü ya Acharóũ? ¿Rü namemarexũ yixĩxũ? ==ñanagürü. Rü nüma ga Aimaá rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Ngẽxguma Yoá nua choxũ muxgu rü ínixáicha i duũxũgü, natürü tama nüxũ chacuax, Pa Ãẽxgacüx, nax taxacü ngupetüxũ ==ñanagürü.

[30]Rü nüma ga ãẽxgacü rü ñanagürü nüxũ: —¡Inachi rü ngẽxma ínachicuchi! ==ñanagürü. Rü nüma ga Aimaá rü yexma ínachicuchi.

[31]Rü yexgumatama ínangu ga yema to ga yatü ga Etiopíaanecüãx rü ñanagürü: —Nangexma i wüxi i mexũ i ore, Pa Ãẽxgacüx. Rü ñuxma ya Cori ya Tupana rü mexũ cumaxã naxü, Pa Ãẽxgacüx, erü cuxũ ínapoxũ nawa ga yema tama cuga ĩnüechaũxũ, Pa Ãẽxgacüx ==ñanagürü.

[32]Rü nüma ga ãẽxgacü rü yema Etiopíaanecüãxna naca rü ñanagürü: —¿Rü yimá ngextüxücü ya Acharóũ, rü taxuxũma nüxũ üpetüxũ? ==ñanagürü. Rü nüma ga Etiopíaanecüãx rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Chierüx ngẽma curü uanügü, Pa Ãẽxgacüx, rü guxũma i ngẽma chixexũ cumaxã ügüchaũxũ rü yimá ngextüxücürüxũ nayuegu ==ñanagürü.

[33]Rü nüma ga ãẽxgacü rü axumaxã aita naxü. Rü daxũ naxĩ ga yema norü ucapu ga ĩanearü poxeguxũétüwa yexmaxũwa, rü yéma nayaxaxu. Rü yexma ínaxũũxũãcüma ñanagürü: —Pa Chaunex, Pa Acharóũx. Pa Chaunex, Pa Acharóũx. Chierüx choma cuchicüxü chayüxgu. Pa Chaunex, Pa Acharóũx, Pa Chaunex ==ñanagürü.

## 2 Chamué 19

### Ãẽxgacü ga Dabí rü wenaxarü Yerucharéũcax nataegu

[1-2]Rü yexguma duũxũgü nüxũ cuaxgügu ga nüma ga ãẽxgacü ga Dabí ga poraãcü nane ga Acharóũ ga yucücax nax nangechaũxũ rü naxcax naxaxuxũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

rü Yoámaxã nüxũ nayarüxugüe. Rü yemaacü ga yema ngunexũgu ga yema nax norü uanügüxũ naporamaegüchirexũ ga daiwa rü ngechaũxũ nananguxuchi.

[3]Rü nümatama ga yema churaragü rü bexmamare ĩanegu nachocu rü ãneãcü inaxĩ ñoma chi daiwa yabuxmüxũrüxũ.

[4]Rü yexgumayane ga nüma ga ãẽxgacü rü nügü yadüxchiweãcüma poraãcü aita naxüüxũ rü ñanagürü: —Pa Chaunex, Pa Acharóũx. Pa Chaunex, Pa Acharóũx, Pa Chaunex ==ñanagürü.

[5]Rü yexguma ga Yoá rü Dabíxũtawa naxũ rü ñanagürü: —Pa Ãẽxgacüx, wüxi i ãne nüxũ quingexẽxẽ i ngẽma curü churaragü i cuxũ ípoxũgüxũ nax tama peyuexũcax i cumax rü cunegü, rü cuxacügü, rü cuxmaxgü, rü curü ngexũgü.

[6]Rü ñuxma rü cunangoxẽxẽ nax cuxcax rü taxuwama timexũ i toma nax cutüũwa taxügüxũ i ãẽxgacügü rü churaragü, erü nüxũ cungechaũ i ngẽma cuxchi aiexũ, rü naxchi cuxai i ngẽma cuxũ ngechaũgüxũ. Ñuxma nüxũ chicuaxãchi, Pa Ãẽxgacüx, rü cuxcax narümemae chi nixĩ nax Acharóũ maxũxũ, rü nüetama chi nixĩ ga nax tayuexũ i tomax.

[7]¡Rü ínaxũxũ rü nataãẽgüxẽxẽ i ngẽma curü churaragü! Erü Tupanaégagu cumaxã nüxũ chixu rü ngẽxguma taxũtáma ngẽmaãcü cunaxüxgux, rü bai i wüxi i curü churaragü tá nuxã cuxũtagu narüxãũx i ñoma chütaxũgu. Ngẽma rü tá guxũma ga chixexũ ga yema curü ngextüxügu cuxũ ngupetüxũarü yexera tá nixĩ i cuxcax ínguxũ i ñuxma ==ñanagürü ga Yoá.

[8]Rü yexguma ga nüma ga ãẽxgacü rü inachi, rü ĩanearü ĩãxwa narüto. Rü yexguma duũxũgü nüxũ cuaxgügu ga gumá ãẽxgacü rü ĩanearü ĩãxwa nax yanatoxũ, rü guxũma ga duũxũgü rü naxũtawa naxĩ. Rü yema Iraéanecüãxgü ga Acharóũwe rüxĩxũ rü nibuxmü rü nachiũwa naxĩ.

### Dabí rü Yerucharéũcax nataegu

[9]Rü guxũma ga yema Iraécüãxgütücumü ga Acharóũwe rüxĩxũ rü nügümaxã nidexagü rü ñanagürügü: —Yimá ãẽxgacü ya Dabí rü tórü uanügü i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Firitéugüme̱xẽwa tüxũ̃ ínanguxũ̃xẽxẽ. Natürü Acharóũ̃gagu nixĩ ga yañaxũ̃ ga tachixũ̃anewa.

[10]Natürü nüma i Acharóũ̃ ga yixema tórü ãẽ̱xgacüxũ̃ nüxũ̃ ixunetacü rü marü daigu nayu. ¿Rü taux ẽ̱xna inamexũ̃ nax naxca̱x ingemaxũ̃ ya ãẽ̱xgacü ya Dabí nax nümatama wena tamaxã inacuáxũ̃ca̱x? ==ñanagürügü.

[11-12]Rü yexguma ãẽ̱xgacü ga Dabí nüxũ̃ cua̱xgu nax yemagu naxĩnüexũ̃ ga Acharóũ̃arü duũ̃xũ̃gü ixĩgüchiréxũ̃, rü yemaca̱x chacherdótegü ga Chadóxũ̃tawa rü Abiatáxũ̃tawa namuga rü ñanagürü: —Namaxã nüxũ̃ peyarüxu i ngẽma Yudátücumüarü ãẽ̱xgacügü rü ñapegü nüxũ̃: “¿Rü tü̱xcüũ̃ tama pexíra cha̱u̱xca̱x pengemaxũ̃ nax wenaxarü chopatawa changexmaxũ̃ca̱x? Erü pemax i Yudátanüxũ̃ rü chauenexẽgü pixĩgü rü chauxchina̱xãgü pixĩgü rü chomachi pixĩgü. ¿Rü tü̱xcüũ̃ i pewa iyacuáxũ̃ nax choxũ̃ petaeguxẽẽgüxũ̃?” ==ñanagürü ga Dabí.

[13]Rü yexgumarüxũ̃ ta yema chacherdótegüca̱x yéma namuga nax Amachámaxã nüxũ̃ yaxugüexũ̃ca̱x ga ore ga ñaxũ̃: —Cuma rü chautanüxũ̃xüchi quixĩ, rü Tupanaégagu cumaxã nüxũ̃ chixu rü Yoáchicüxü tá chorü churaragümaxã icucua̱x. Rü Tupana poraãcü choxũ̃ poxcu ega tama chayanguxẽẽgu i ngẽma ore i nüxũ̃ chixuxũ̃ ==ñaxũ̃.

[14]Rü nüma ga Dabí rü yemaacü nanangüxmüexẽxẽ ga yema Yudáanecüã̱xgü. Rü guxũ̃ma ga nümagü rü Dabíca̱x yéma namugagü nax guxũ̃ma ga norü duũ̃xũ̃gümaxã nataeguxũ̃ca̱x.

[15]Rü nüma ga ãẽ̱xgacü rü inanaxügü nax Yerucharéũ̃ca̱x nataeguxũ̃, rü natü ga Yudáũ̃wa nangu. Rü nüma ga Yudáanecüã̱xgü rü Guirigáwa naxĩ nax yéma Dabíxũ̃ nayauxgüxũ̃ca̱x rü nüxũ̃ nangũ̃xẽẽgüxũ̃ca̱x nax yaxüexũ̃ca̱x ga natü ga Yudáũ̃.

[16]Rü Chimí ga Guerá nane ga Bẽyamíũ̃tanüxũ̃ ga Bauríũ̃cüã̱x rü nañu̱xãẽ nax ínaxĩxũ̃ namaxã ga yema Yudátanüxũ̃ nax ãẽ̱xgacü ga Dabíxũ̃ nayauxgüxũ̃ca̱x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Rü 1,000 ga yatügü ga Bẽyamíũ̃tanüxũ̃ nanaxümücügü. Rü natanüwa nayexma ta ga Chibá ga Chaúarü duũ̃xũ̃, namaxã ga 15 ga nanegü rü 20 ga norü puracütanüxũ̃. Rü nüxíra Yudáũ̃wa nangu naxũ̃pa ga ãẽ̲xgacü ga Dabí yéma nguxũ̃.

18Rü guxũ̃ma ga yema duũ̃xũ̃gü rü nichoũ̃ ga yema natü ga Yudáũ̃ nax ãẽ̲xgacütanüxũ̃xũ̃ nangũ̃xẽẽgüxũ̃ca̲x nax yamuãxũ̃ca̲x ga Yudáũ̃arü tocutüwa rü yemaacü ãẽ̲xgacüxũ̃ nataãẽxẽẽgüxũ̃ca̲x. Rü yexguma marü yachoũ̃chaũ̃gu ga nüma ga ãẽ̲xgacü, rü nüma ga Chimí rü ãẽ̲xgacüpe̲xegu nacaxáp̱üxü.

19Rü ñanagürü: —Pa Ãẽ̲xgacüx, ¡choxũ̃ nangechaũ̃ rü choxũ̃́ nüxũ̃ rüngüma ga yema chixexũ̃ ga cupe̲xewa chaxüxũ̃ ga yexguma Yerucharéũ̃wa ícuxũ̃xũ̃xgu! ¡Rü taxṹ i chauxchi cuxaixũ̃!

20Choma nüxũ̃ chacua̲x rü poraãcüma nachixe ga yema chaxüxũ̃. Rü ngẽmaca̲x i choma rü guxũ̃ma i Yúchetanüxũ̃tanüwa chaxíra ichaxũ̃achi nax cuxũ̃ íchayadauxũ̃ca̲x, Pa Ãẽ̲xgacüx ==ñanagürü.

21Rü yexguma ga Abichái ga Cheruiá nane, rü Dabíxũ̃ ñanagürü: —¿Name nax nayuxũ̃ i Chimí, erü chixexũ̃ nixugü cumaxã, Pa Ãẽ̲xgacüx, nax Tupana cuxũ̃ unetaxũ̃ nax ãẽ̲xgacü quixĩxũ̃? ==ñanagürü.

22Natürü nüma ga Dabí rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü —Ñaa rü tama perü guxcha nixĩ, Pa Cheruiá Nanegüx. ¿Rü tü̲xcüũ̃ ñoma chorü uanügürüxũ̃ pegü pixĩxẽxẽgü? Choma rü meama nüxũ̃ chacua̲x nax woetama Iraéanecüã̲xgüarü ãẽ̲xgacü nax chixĩxũ̃. Rü ngẽmaca̲x i ñaa ngunexũ̃gu rü taxúetama tayu ==ñanagürü.

23Yemawena rü Chimíxũ̃ ñanagürü: —Aixcüma cumaxã nüxũ̃ chixu rü taxũtáma cuyu ==ñanagürü.

24-25Rü yexgumarüxũ̃ ta inaxũ̃achi ga Mepi-bóchex ga Chaú nataxa nax Dabíxũ̃ íyadauxũ̃ca̲x. Rü nüma ga Mepi-bóchex rü yexguma Dabí Yerucharéũ̃wa ixũxgucürüwa rü ñu̲xmata mea wenaxarü nataegu rü taguma nügü naya̲u̲xcutü rü taguma nügü naya̲u̲xchiru rü taguma nügü nidüchinagu. Natürü yexguma Yerucharéũ̃wa nanguxgu nax Dabíxũ̃ namoxẽxũ̃ca̲x rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nüma ga Dabí rü nüxna naca rü ñanagürü: —¿Tu̱xcüũ̱ tama chowe curüxũ ga yexguma íchaxũxũ̱gu, Pa Mepi-bóchex? ==ñanagürü.

[26]Rü nüma ga Mepi-bóchex rü nanangãxũ̱ rü ñanagürü: —Pa Ãe̱xgacüx, ngẽma nax choma rü taxuacü chixũxũ̱, rü ngẽmaca̱x chanamu ga chorü duũ̱ nax wüxi i búru choxú̱ namexẽẽxũca̱x rü yemagu chixüexũca̱x nax cuwe charüxũxũca̱x, Pa Ãe̱xgacüx. Natürü nüma rü choxũ nawomüxẽxẽ rü tama nanaxü ga yema chanamuxũ̱.

[27]Rü cuxũ̱tawa naxũ nax chauchiga doraxũ̱ cumaxã yaxuxũca̱x. Natürü cumax, Pa Ãe̱xgacüx, rü ñoma wüxi i Tupanaarü orearü ngeruũ̱rüxũ̱ i dauxũcüa̱xrüxũ̱ quixĩ. Rü ngẽmaca̱x ẽcü ¡naxü i ngẽma cuxca̱x rümemaexũ̱!

[28]Rü woo i guxũma i chaunatütanüxũ̱ rü name chi nax cunada̱ixũ̱, Pa Ãe̱xgacüx, natürü i cuma rü curü mechawa choxũ̱ cuchibüxẽxẽ. ¿Rü ngẽmaca̱x ta̱xacürü to i ngũ̱xẽxẽxũca̱x chi i cuxna chacaxũ̱, Pa Ãe̱xgacüx? ==ñanagürü.

[29]Rü yexguma nüma ga ãe̱xgacü rü nanangãxũ̱ rü ñanagürü: —Marü nataxuma i ta̱xacü i to i nachiga idexagüxũ̱. Rü marü chanaxuegu nax cuma rü Chibá rü pegümaxã peyayauxyexũ̱ i ngẽma naanegü i Chaúarüchire̱x ixĩgüxũ̱ ==ñanagürü.

[30]Natürü ga Mepi-bóchex rü nanangãxũ̱ rü ñanagürü: —¡Ẽcü Chibána naxã i guxũma! Erü choma rü namaxã chataãxẽ nax taxuxũma cuxũ̱ üpetüxũ̱ãcüma cupataca̱x cutaeguxũ̱, Pa Ãe̱xgacüx ==ñanagürü.

[31-32]Rü Bachiláigaa Garaáxanecüa̱x rü wüxi ga yatü ga muarü diẽruácü nixĩ. Rü yexguma Maanaíũwa nayexmagu ga Dabí namaxã ga norü churaragü, rü nüma ga Bachiláirü Dabíxũ̱ narüngũ̱xẽxẽ õnamaxã. Rü yexguma natü ga Yudáũ̱wa yaxüechaũ̱gu ga ãe̱xgacü ga Dabí, rü nüma ga Bachiláirü Rogueríũwa ne naxũ nax ãe̱xgacüxũ̱ naxümücüxũca̱x ga yexguma yaxüegu ga Yudáũ̱wa rü yemawena napataca̱x nataeguxũca̱x. Yerü nüma ga Bachiláirü marü yaxgua̱x nixĩ rü 80 ga taunecü nüxú̱ nayexma.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[33]Rü yexguma nüma ga ãẽxgacü rü Bachiláixũ̃ ñanagürü: —¡Chowe rüxũ i Yerucharéũ̃wa! Rü choma tá cuxna chadau rü taxuxṹtáma cuxṹ nataxu ==ñanagürü.

[34]Natürü nüma ga Bachilái rü Dabíxũ̃ nangãxũ̃ rü ñanagürü: —Marü tama mucü ya taunecü choxṹ ínayaxü nax chayuxũ̃cax. Rü ngẽmacax, Pa Ãẽxgacüx, taxuacüma cuwe charüxũ i Yerucharéũ̃wa.

[35]Erü ñuxma rü marü choxṹ nangẽxma i 80 ya taunecü rü marü tama nüxũ̃ chacuax nax nañuxãcaxũ̃ i õna ega chachibügu rü chaxaxegu. Rü marü tama mea nüxũ̃ chaxĩnü i naga i ngẽma wiyaetanüxũ̃ i yatüxũ̃ rü ngexũ̃gü. Rü ngẽmacax tama chanaxwaxe nax wüxi i curü guxcharuxũ̃ chixĩxũ̃.

[36]Pa Ãẽxgacüx, ngẽma nax cuxũ̃ chaxümücüxũ̃caxicatama nixĩ i nua chaxũxũ̃ nax quixüexũ̃ i natü i Yudáũ̃wa. Rü tama chanaxwaxe nax choxṹ cunatáeguxẽẽxũ̃ i ngẽma ngũ̃xẽxẽ i cuxcax chaxüxũ̃.

[37]Pa Ãẽxgacüx, ngẽma chanaxwaxexũ̃ nixĩ nax chorü ĩanecax choxũ̃ cumueguxũ̃ nax ngẽxma chayuxũ̃cax rü chorü papa rü chorü mama ítáxũ̃gu chatáxũ̃cax. Natürü nua nangẽxma i chaune i Quimáũ̃ nax cuwe naxũxũ̃cax rü curü duũ̃xũ̃ yaxĩxũ̃cax. Rü name nixĩ i nüxna cunaxã i taxacü i cuma nüxna cuxãxchaũ̃xũ̃ ==ñanagürü ga Bachilái.

[38]Rü nüma ga ãẽxgacü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —¡Ẽcü chowe naxũ i Quimáũ̃! Rü guxũ̃ma i ngẽma cuma nagu curüxĩnüxũ̃ rü tá chayanguxẽxẽ. Rü tá nüxna chanaxã i guxũ̃ma i ngẽma naxcax ícucaxaxũ̃ ==ñanagürü.

[39]Rü guxũ̃ma ga yema duũ̃xũ̃gü rü nichoũ̃ ga natü ga Yudáũ̃wa. Rü yexguma marü yangúegu ga ãẽxgacü ga Dabí, rü Bachiláixũ̃ nachúxu rü mexũ̃ namaxã naxuegu. Rü ñuxũchi nüma ga Bachilái rü napatacax nataegu.

[40]Rü nüma ga ãẽxgacü rü Guirigáwa naxũ. Rü ínayaxümücügü ga Quimáũ̃ rü guxũ̃ma ga yema Yudáwa ügüxũ̃ ga churaragü rü ngãxũ̃tücumü ta ga yema churaragü ga yema togü ga Iraétanüxũ̃wa ügüxũ̃.

[41]Natürü yema Iraéanecüãxgü rü ãẽxgacüxũ̃ ínayadaugü rü ñanagürügü nüxũ̃: —¿Tüxcüũ̃ nüxchiama cuxũ̃ ínayadaugü i toenexẽgü i Yudáanecüãxgü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

rü nüxchiama cuxũ naxümücügü i ngẽxguma natü i Yudáũwa cuma rü cupatacüa̱x rü curü churaragümaxã quixüegu? ==ñanagürügü.

42Rü nüma ga Yudáanecüa̱xgü rü nanangãxũgü rü ñanagürügü: —Ngẽmaãcü tanaxü erü nüma ya ãẽxgacü rü totanüxũ nixĩ. ¿Rü tu̱xcüũ penue? Rü tama nixĩ nax õna toxna naxãxũca̱x rüẹxna ãmaregü toxna naxãxũca̱x yixĩxũ i nüxũ tarüngũxẽẽxũ ==ñanagürügü.

43Rü yexguma nüma ga Iraéanecüa̱xgü rü nanangãxũgü rü ñanagürügü: —Natürü i toma rü perü yexera 10 ẹxpu̱xcüna toxṹ nangẽxma i tauxcha nax ãẽxgacüna tangaicamagüxũ erü pexũ tarümumae. ¿Rü ngẽmaca̱x tu̱xcüũ toxũ pexoe? ¿Rü tama ẽxna toxíra yixĩxũ ga nagu tarüxĩnüexũ nax tanataeguxẽẽxũ ya ãẽxgacü? ==ñanagürügü. Natürü nüma ga yema Yudáanecüa̱xgü rü yexeraãcü Iraéanecüa̱xgümaxã niporagatanücüxü.

## 2 Chamué 20

### Chebá rü Dabímaxã nanu

1Rü yéma nayexma ga wüxi ga Bẽyamíũtanüxũ ga chixexũgu rüxĩnüxũ ga Chebágu ãégaxũ. Rü nüma ga Chebá ga Biquirí nane ixĩxũ rü duũxũgüxũ namu nax Dabímaxã nanuexũca̱x. Rü ñanagürü: —Yixema rü taxuxũma tüxna naxṹ i naxũtawa i Dabí i Ichaxí nane. Rü ngẽmaca̱x ngĩxã rü nüxna tixĩgachi, Pa Iraéanecüa̱xgüx, rü guxãma i pema rü noxtacüma pepataca̱x pewoegu ==ñanagürü.

2Rü yemaca̱x guxũma ga yatügü ga Iraéanecüa̱xgü rü Dabína nixĩgachi rü Chebá ga Biquirí naneweama narüxĩ. Natürü guxũma ga yema Yudáanecüa̱xgü ga natü ga Yudáũwa ãẽxgacümaxã ne ĩxũ rü naweama narüxĩ rü ñu̱xmata Yerucharéũwa nangugü.

3Rü yexguma Dabí napatawa nguxgu ga Yerucharéũwa, rü ngĩca̱x nangema ga yema 10 ga norü ngegü ga napatana ngĩxũ nadauxẽẽgücü ga yexguma nüxna yañaxgu. Rü wüxi ga ĩpatagu ngĩxũ namugü rü yéma rü ngĩxna nadaugü. Rü yemaacü yéma ngĩxna nadaugü, natürü taguma wena ngĩmaxã


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

inape. Rü guxũguma irüwãxtaũgü, rü yéma iyexmagü ñoma nayutegüxũrüxũ ñu̱xmata nayue.

4Rü yemawena rü nüma ga ãe̱xgacü rü norü churaragüeru ga Amacháxũ ñanagürü: —¡Naxca̱x naca i guxũma i yatügü i Yudáanecüã̱xgü, rü norü tomaepü̱x i ngunexũgu tá namaxã nua cuxũxũ! = =ñanagürü.

5Rü nüma ga Amachá rü inaxũãchi nax nanutaque̱xeãxũca̱x ga churaragü, natürü tama paxa yéma nangu nagu ga yema ngunexũ ga nagu naxunetaxũ.

6Rü yexguma ga Dabí rü Abicháixũ ñanagürü: —Chebá rü taxũ i chixexũ tá tamaxã naxü Acharóũarü yexera. ¡Rü ngẽmaca̱x namaxã inacua̱x i chorü churaragü rü nawe nangẽ naxũpa nax ïanegü ya ípoxegunexũ iyangauxũ rü ngẽmaãcü marü taxucürüwa tayayaxu! = =ñanagürü.

7Rü Yoáxarü churaragü, rü yema churaragü ga ãe̱xgacüarü dauruũgü ga Queretéugü rü Peretéugü, rü yema churaragü ga rüporamaegüxũ, rü Abicháimaxã Yerucharéũwa inaxïãchi nax Chebáwe nangẽgüxũ.

8Rü yexguma Abichái rü Yoá norü churaragümaxã nuta ga tacü ga Gabaóũwa yexmacüarü ngaixcamawa nangugügu rü nüma ga Amachá rü yéma naxca̱x inayago. Rü nüma ga Yoá rü daixchiruxũgu nicu̱x, rü norü goyexũwa narütu ga wüxi ga tara ga nachiũwa yexmaxũ rü yexguma ñaxtüwaama nacuxuchigu rü nüechama ínatuxuchi.

9Rü nüma ga Yoá rü norü tügünechacüümaxã Amacháchinágugu ningï ñoma Amacháxũ nachúxchaxũxũrüxũ, rü yemaacü nüxna naca: —¿Mea cuxũ nangupetüxũ Pa Chauenexẽx? = =ñanagürü.

10Natürü Amachá rü tama nüxũ nadau ga Yoáarü tara ga naxme̱xwa yexmaxũ, rü yemaca̱x tama ínaxuãẽ. Rü Yoá rü ngürüãchimare Amacháxũ nacanapütüwe norü taramaxã rü guxũma i naũnütachapa̱xa rü waixũmüanegu ínayixũ. Rü Yoá rü taxuca̱xma wena Amacháxũ nacana, yerü wüxixũcüxü nayu. Rü yemawena ga Yoá rü naenexẽ ga Abicháimaxã Chebá ga Biquirí nanewe nangẽgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]Rü yexguma ga wüxi ga Yoáxarü churara rü Amacháxũnexũtagu nayachi rü ñanagürü: —¡Yíxema texé ya Yoáwa rü Dabíwa üxe, rü Yoáwe tarüxũ! ==ñanagürü.

[12]Natürü ga Amachá rü namaarü ngãxũwatama nayexma, rü nagüétüwa yéma nidixegucüxü. Rü yexguma yema churara nüxũ dạ̱ụ̱xgu nax guxũma ga duũxũgü yéma yachaxãchigüxũ, rü yemacạ̱x namacüwagu Amacháxũ inaxücuchi rü wüxi ga düxruũmaxã yexma nayadüxü. Yerü nüxũ nicuạ̱xãchi nax guxũma ga yéma chopetüxũ rü Amachá íxüxũgu nayachiãchitanü.

[13]Rü yexguma namawa ínaxügachiạ̱̃xguwena rü nachopetü ga guxũma ga yema churaragü ga Yoáwe rüxĩxũ nax Chebá ga Biquirí nanewe nangegüxũcạ̱x.

[14]Rü nüma ga Chebá rü guxũma ga Iraéanecüạ̱̃xgütanüwa naxũ rü ñụ̱xmata ĩane ga Abé-béx-maacáwa nangu. Rü guxũma ga Biquirítanüxũ rü nawa naxügü, rü nawe guma ĩanegu nachocu.

[15]Rü yexguma ĩane ga Abé-béx-maacáwa nangugügu ga Yoáarü churaragü rü ĩanearü poxeguxũtapụ̱xarü düxétüwa nanaxügü ga waixũmüarü günagüxũ nax yemawa nagu nachocuxũcạ̱x ga guma ĩane. Rü ñụ̱xũchi guxũma ga Yoáarü churaragü rü wüxigu inanaxügüe nax ĩanearü poxeguxũgu napogüexũ rü yemaacü nax yawáxũcạ̱x ga naxtapụ̱x.

[16]Rü ngürüãchi wüxi ga ngecü ga ngĩãẽxũ cuạ̱xcü rü ĩanearü poxeguxũarü dauxnawa icagü rü ngĩgürügü: —¡Choxũ iperüxĩnüe! ¡Name nixĩ i choxũ iperüxĩnüe! ¡Rü Yoámaxã nüxũ pixu rü chauxũtawa naxũ, erü namaxã chidexachaũ! ==ngĩgürügü.

[17]Rü yexguma Yoá marü ngĩrü ngaicamawa nanguxgu rü ngĩma rü nüxna ica: —¿Cuma nixĩ i Yoá? ==ngĩgürügü. Rü nüma rü ngĩxũ nangãxũ rü: —Ngũ, choma chixĩ i Yoá ==ñanagürü. Rü ngĩma rü ngĩgürügü: —Choma i curü ngũxẽẽruxũ nax chixĩxũ nax cumaxã chidexaxũ, ¡rü choxũ irüxĩnü i ngẽma tá cumaxã nüxũ chixuxũ! ==ngĩgürügü. Rü nüma ga Yoá rü ngĩxũ nangãxũ rü: —Marü tá cuxṹ icharüxĩnü ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

18Rü yexguma inaxügü nax yadexaxũ̃ rü ngĩgürügü: —Nũxcüma ga duũ̃xũ̃gü rü ñanagürügü: “Texé guxchaxũ̃ mexẽẽchaũ̃gu, rü ẽcü Abéarü ĩanewa ucu̱xẽca̱x ítayaca̱x”, ñanagürü i ngẽma ore. Rü yemaacü nanamexẽẽgü ga guxchaxũ̃gü ga duũ̃xũ̃gü.

19Rü daa torü ĩane rü Iraéanearü ĩanegütanüwa rü wüxi ya ĩane ya tama daigu rüxĩnüne nixĩ, rü mexũ̃gu rüxĩnüne nixĩ. Rü wüxi ya ĩane ya poraãcü tachigane nixĩ. Natürü cuma rü nagu curüxĩnü nax cunada̱ixũ̃ i norü duũ̃xũ̃gü. ¿Tu̱xcüũ̃ icuyanaxoxẽẽchaũ̃ ya daa Cori ya Tupanaarü ĩane? ==ngĩgürügü.

20Rü nüma ga Yoá rü ngĩxũ̃ nangãxũ̃ rü: —Tama ngẽmagu charüxĩnü. Tama chorü ĩnü nixĩ nax chanachixexẽẽxũ̃ ya daa ĩane rü nachicarica íchayaxüxẽẽxũ̃.

21Tama nixĩ i ngẽmawa nixĩ i nua chaxũxũ̃, natürü wüxi i yatü i Efraíũ̃arü ma̱xpűnecüa̱x i Chebágu ãégaxũ̃, rü ãe̱xgacü ga Dabíca̱x nügü nanutaque̱xe nax yama̱xgüãxũca̱x. Rü chanaxwa̱xe nax nüxicatama choxna penamuxũ̃, rü ngẽxguma i choma rü tá nüxna chixũgachi ya daa ĩane ==ñanagürü. Rü ngĩma ga yema ngecü rü Yoáxũ̃ ingãxũ̃: —Rü marü ĩanearü poxeguxũ̃tápu̱xétüwa tá cuxca̱x tanatáe i naeru ==ngĩgürügü.

22Rü yexgumatama ga yema ngecü rü guxũ̃ma ga guma ĩanearü duũ̃xũ̃güxũ̃ iyaxucu̱xẽ. Rü ngĩga naxĩnüe ga yema namaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃, rü yemaca̱x Chebáxũ̃ nidaerugü rü Yoáca̱x nanatáegü ga naeru. Rü yexgumatama ga Yoá rü nanamu nax cornétagu yacuexũ̃ nax guma ĩanena yaxĩgachitanüxũca̱x ga norü churaragü. Rü wüxichigü napataca̱x nataegu. Rü yemawena ga nüma ga Yoá rü Yerucharéũ̃wa naxũ nax ãe̱xgacümaxã yanadexaxũ̃ca̱x.

### Dabíarü churaragüeru
(2 S. 8.15-18; 1 Cr. 18.14-17)

23Rü nüma ga Yoá nixĩ ga guxũ̃ma ga Iraéanearü churaragümaxã inacuáxũ̃, natürü nüma ga Benaía ga Yoiadá nane rü ãe̱xgacüarü dauruũ̃gü ga Queretéugümaxã rü Peretéugümaxã inacua̱x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[24]Rü Aduráũ nixĩ ga ĩanearü puracümaxã icuáxũ, rü Yochapáx ga Ailúx nane nixĩ ga ãẽxgacüarü poperaarü ümatüruxũ ixĩxũ.

[25]Rü Chebá nixĩ ga tạxacü ga ngupetüxũarü ümatüruxũ. Rü Chadóx rü Abiatá nixĩ ga chacherdótegü.

[26]Rü Irá ga Yaíarü ĩanecüạ̃x rü Dabíarü chacherdóte ta nixĩ.

## 2 Chamué 21

### Naxütanügü ga Gabaóũ̃cüạ̃xgü

[1]Yexguma Dabí ãẽxgacü ixĩxgu rü 3 ga taunecü taiya nangụx. Rü nüma ga Dabí rü Cori ya Tupanamaxã nidexa. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Dabíxũ nangãxũ rü ñanagürü nüxũ: —Ngẽma nax taiya ngúxũ rü nüma ga Chaú rü natanüxũ máetagüxũgagu nixĩ, yerü nanadai ga muxũma ga Gabaóũ̃cüạ̃xgü ==ñanagürü nüxũ.

[2]Dabí rü Gabaóũ̃cüạ̃xgücạx nangema rü ñụxũchi namaxã nidexa. (Yema Gabaóũ̃cüạ̃xgü rü tama Iraétanüxũ nixĩgü. Rü wüxi ga natücumü ga Amoréugüna íyaxügüxũ nixĩgü. Rü yema Gabaóũ̃cüạ̃xgümaxã nixĩ ga Iraétanüxũ ga nügümaxã inaxügagüxũ nax nügüga tá naxĩnüexũ. Rü yemagüxũ nixĩ ga Chaú ga nadaixichichaũ̃xũ yerü tama nanaxwạxe nax totücumü ga duũ̃xũ̃gü natanüwa yexmaxũ ga Iraéanecüạ̃xgü rü Yudáanecüạ̃xgü.)

[3]Dabí rü yema Gabaóũ̃cüạ̃xgüna naca rü ñanagürü: —¿Tạxacü penaxwạxe nax pexcạx chanaxüxũ? ¿Ñuxãcü tá chanamexẽxẽxũ ga yema chixexũ ga Chaú pemaxã üxũ nax ngẽmaãcü i pema rü mexũ tomaxã pexueguxũcạx i toma i Cori ya Tupanaarü duũ̃xũ̃gü? ==ñanagürü.

[4]Rü nümagü ga Gabaóũ̃cüạ̃xgü rü nanangãxũ̃gü rü ñanagürügü: —Tama nixĩ i diẽru tanaxwạxexũ naxcạx ga yema Chaú rü natanüxũ tomaxã üxũ, rü tama tanaxwạxe nax texé yuxũ i Iraétanüxũ̃tanüwa ==ñanagürügü. Rü Dabí rü nanangãxũ rü ñanagürü nüxũ: —¡Chomaxã nüxũ pixu ega tạxacü penaxwạxegu nax pexcạx chanaxüxũ̃cạx! ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5-6Rü nümagü nanangãxũgü rü ñanagürügü: —Nagagu ga yema yatü ga toxũ iyarüxoxẽẽchaũxũ rü nagu rüxĩnüxũ nax itayarüxoxũca̲x i Iraéarü naanewa, rü tanaxwa̲xe i toxna cunamugü i 7 i natanüxũ i Chaú ga Cori ya Tupana nüxũ unetacü. Rü toma rü ĩane ya Guibeágu tá Cori ya Tupanape̲xegu tanawẽxgünaxã ==ñanagürügü. Rü nüma ga ãe̲xgacü rü naga naxĩnü nax nüxna namugüãxũ ga yema Chaútanüxũ.

7Natürü nüma ga ãe̲xgacü ga Dabí rü tama inanamu ga Mepi-bóchex ga Yonatáũ nane ga Chaútaxa ixĩcü. Yerü ga Dabí rü ũpaacü marü Tupanape̲xewa Yonatáũmaxã nügümaxã inaxügagü nax Mepi-bóchexna nadauxũ.

8Natürü yema inamugüxũ nixĩ ga yema taxre ga Richapá ngĩnegü ga Chaúmaxã ngĩxṹ yexmaxũ. Rü wüxi rü Armoní nixĩ ga naéga rü to rü Mepi-bóchex nixĩ ga naéga. Rü ngĩma ga Richapá rü Aiáxacü iyixĩ. Rü yema to ga nüxna namugüxũ nixĩ ga 5 ga Chaútaagü ga naxacü ga Merá ngĩnegü. Rü ngĩma ga Merá rü Adrié naxma̲x iyixĩ. Rü nüma ga Adrié rü Bachilái ga Meorácüã̲x nane nixĩ.

9Rü yemagü nixĩ ga Gabaóũ̃cüã̲xgüna namugüxũ. Rü nümax ga Gabaóũ̃cüã̲xgü rü wüxi ga ma̲xpṹnegu nayanawe̲xgünaxãgü nape̲xegu ga Cori ya Tupana. Rü yemaacü wüxigu nanadai ga yema 7 yexguma chebádaarü buxgü ixügügu.

10Rü ngĩma ga Richapá ga Aiáxacü rü naxchiru ga témüxũgu iyacu̲x, rü yemaacü nanaxü yerü ngechaũ ngĩxṹ ngúxũ. Rü wüxi ya nutagu inangücuchi. Rü yéma iyexma, noritama chebádaarü buxgü ixügügu ñu̲xmata nawa nangu ga nax wena napuxũ. Rü yéma nüxna idau ga yema naxũnegü nax tama ngurucu nangṍxũca̲x ga ngunecü, rü tama aigü nangṍxũca̲x ga chütacü.

11-12Yexguma Dabímaxã nüxũ yaxugügu ga yema Richapá ga Chaúarü nge üxũ, rü nüma ga Dabí rü ĩane ga Yabé ga Garaáxanewa yexmaxũwa naxũ nax yéma Yabécüã̲xna nadeaxũca̲x ga Chaúchina̲xãgü rü nane ga Yonatáũchina̲xãgü. Yerü nawena nax ma̲xpũne ga Guibóagu Chaúxũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yamaxgüxũ ga Firitéugü, rü nümagü ga Yabécüãx nixĩ ga Bex-cháũarü plazawa nadeaxũ ga Chaúxüne rü Yonatáũüne ga Firitéugü ínatugüxẽẽxũwa.

13-14Rü yemawena ga Dabí rü duũxũgüxũ namu nax nadeaxũcax ga guma Chaúchinaxãgü rü nane ga Yonatáũchinaxãgü rü ñuxũchi naxchinaxãgü ga yema 7 ga nawẽxgünaaxũ. Rü Bẽyamíũanewa yexmane ga ĩane ga Cheráwa nanana, rü yema nachica ga Chaúnatü ga Chíx nagu natáxũgu nanataxgü ga Chaúchinaxãgü rü nane ga Yonatáũchinaxãgü. Rü yemaacü ãẽxgacü ga Dabí nüxũ ixuxũãcüma nanaxügü. Rü yemawena Tupana nanangãxũ ga yema duũxũgüarü yumüxẽ ga nachixũanecax nüxna naxcax nacagüxũ.

### Abichái rü ãũcümaxũwa Dabíxũ ínanguxuchixẽxẽ

15Rü nüma ga Firitéugü rü wenaxarü Iraécüãxgümaxã nanaxunagügü nax nügü nadaixũcax. Yexguma ga Dabí rü ñuxũchi norü churaragüerugü rü yéma naxĩ nax namaxã nügü nadaixũcax. Rü nüma ga Dabí rü poraãcü nipa.

16Rü yemacax wüxi ga Firitéu ga máchanexũ ga Ibí-benoxgu ãégaxũ rü Dabíxũ nimáxchaũ. Rü guma naxne ga wocae rü 3 quíruarü yexera naya. Rü nacüwawa irütu ga norü tara ga yexwacaxũcü.

17Natürü nüma ga Abichái ga Cheruiá nane rü yéma naña rü Dabíxũ nayarüngũxẽxẽ, rü yema Firitéuxũ nimax. Rü ñuxũchi Dabíarü churaragüerugü rü Dabíxũ inaxunetagüxẽxẽ nax taguma wena daiwa nawe naxũxũcax nax ngẽmaãcü tama nayuxũcax ya Iraéanearü ãẽxgacü.

### Firitéugü ga imáchanexũmaxã nügü nadai ga Iraéanecüãxgü

(1 Cr. 20.4-8)

18Yemawena rü Góxgu Firitéugümaxã nügü nadai ga Iraéanecüãxgü. Rü yema daigu ga Chibecái ga Uchátanüxũ rü nayamax ga wüxi ga Firitéu ga Cháxgu ãégaxũ. Rü nüma ga Cháx rü máchanexũtanüxũ nixĩ.

19Rü yexguma wenaxarü Góxgu Firitéugümaxã nügü nadaixgu ga Iraéanecüãx, rü nüma ga Eranáũ ga Beréũcüãx ga Yaíx nane rü nayamax ga Goriáx ga Gáxcüãx. Rü nüma ga Goriáx rü nüxṹ nayexma ga wüxi ga naxne ga wocae ga tamenaxãxüchicü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[20]Rü Gáxwa rü nayexma ga to ga dai. Yéma rü nayexma ga wüxi ga yatü ga Firitéu ga máchanexũchixũ ga 6 tanümẹxẽxũ ga wüxichigü ga naxmẹxwa rü wüxichigü ga nacutüwa. Rü nüma ga yema Firitéu rü nataxa nixĩ ga yema duũxũgü ga imáchanexũchixũ.

[21]Rü nüma ga yema Firitéu rü Iraéanecüạ̃xgüxũ naxãxũne. Natürü Yonatáũ ga Chimá nane rü nayamạ̃x. Rü nüma ga Chimá rü Dabíenexẽ nixĩ.

[22]Rü yema ãgümücü ga imáchanexũ rü guma Gáxcüạ̃x ga Refátanüxũ nixĩgü. Natürü nüma ga Dabí rü norü churaragüerugümaxã nanadai ga yema ãgümücü ga imáchanexũ.

## 2 Chamué 22

### Dabí rü Tupanaxũ nicuạ̃xüxũ yerü nüxũ narüngũxẽxẽ

(Sal. 18)

[1]Rü yexguma Cori ya Tupana Dabíxũ rüngũxẽẽgu nax Chaúmẹxẽwa rü guxũma ga norü uanügümẹxẽwa ínanguxuchixẽẽãxũ, rü nüma ga Dabí rü ñaa wiyaemaxã Tupanaxũ nicuạ̃xüxũ.

[2-3]Rü ñanagürü: —Cumax, Pa Corix, rü chorü poxũ̃ruxũ quixĩ, rü chorü cụ̃xchicaxũ quixĩ, rü chorü nguxuchixẽẽruxũ quixĩ, rü chorü Tupana quixĩ, rü nuta ya chorü poxũ̃ruxũ quixĩ, rü chorü tüpẹ̃xeruxũ quixĩ, rü chorü maxẽẽruxũ quixĩ, rü mạ̃xpṹnetapẹ̃xewa ngẽxmaxũ i chorü cụ̃xchicaxũ i nagu changaxixũ quixĩ. Rü ngẽmaãcü chorü maxẽẽruxũ quixĩ. Rü cuma nixĩ i chorü uanügümẹxẽwa choxũ ícunguxuchixẽẽxũ nax tama choxũ yamạ̃xgüxũcạ̃x.

[4]Rü cuxṹ nixĩ i namexũ, Pa Corix, nax ticuạ̃xüũgüxũ. Rü ngẽxguma ãũcümaxũ̃wa changexmagu rü aita cuxcạ̃x chaxüxgu, rü cuma rü chorü uanügümẹxẽwa choxũ ícupoxũ.

[5]Rü yema yu rü ñoma tacü ga yuaperüxũ choxũ niyaxu. Rü poraãcü chamuũ napẹ̃xewa ga yema ãũcümaxũ ga choxũ imáxchaũxũ.

[6]Rü yema yu rü choxũ niyaxu rü marü naxmẹxwa chayexma nax chayuxũcạ̃x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]Rü yexguma yema ngúxũwa chayexmagu rü tagaãcü nüxna chacagü ga Cori ya Tupana nax choxũ nangũxẽẽxũca̱x. Rü nüma rü napatawa ínangexmaxũwa choxũ naxĩnü. Rü yema aixta nax chaxüxũ rü naxmachi̱xẽwa changuga.

[8]Rü yexguma rü naxĩã̱xãchiane. Rü naxĩã̱xãchitanü ga ma̱xpṹnegü yerü nüma ga Cori ya Tupana rü norü numaxã nanaxĩã̱xãchixẽxẽ.

[9]Rü naxmaraũwa ínaxũxũ ga caixemaxũ, rü naã̱xwa ínaxũxũ ga üxüema ga nawa iyuxũ, rü naã̱xwa ínachoxũ ga á́xwe ga inaixcü.

[10]Rü nüma ga Tupana rü nayangena ga daxũguxũ ga naane rü ñoma ga naanegu ínarüxĩ. Rü nacutütüxũwa nayexma ga taxüchixũ ga caixanexũ ga waemaxũ.

[11]Rü wüxi ga dauxũcüã̱x ga ãxpe̱xatüxũétügu naxaunagü rü yema namaxã nigoe. Rü nüxũ tadau nax buanecüemagu namaxã yañaxũ.

[12]Rü waanexũgu nayaxücu nagu ga yema caixanexũ ga pamüemaxũ ga dexááxũ. Rü yema nixĩ ga nayexmaxũ.

[13]Rü yema norü ya̱u̱xracüümaxã naxãẽmacüane rü inaixcü ga á́xwe narüyixixũ.

[14]Rü yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana ya Guxũétüwa Ngẽxmacü rü yema daxũwa yexmaxũ ga waanexũwa tüxũ nüxũ naxĩnüxẽxẽ ga naga ga ñoma duruanexũrüxũ ixĩxũ.

[15]Rü yéma inanacuxgü ga naxnegü rü nanayixẽxẽ ga ãẽmacügü. Rü yemacha̱xwa ga yema chorü uanügü rü nibuxmü rü nügü nawoone.

[16]Rü Cori ya Tupana rü naga ga ãũcümaxũgagu rü yema poraãcü cue ñaxũgagu rü nangótama ga már rü nango̱x ga yema ñoma i naanearü aixepewa ngẽxmaxũ.

[17]Rü daxũguxũ ga naanewa cha̱u̱xca̱x narüxuem̱exẽ rü yema már ga mátamaxũwa choxũ nayangõxõchi.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

18Rü choxũ̃ nanapu naxmẹxwa ga yema chorü uanügü ga poraexüchixũ̃ ga chauxchi aiexũ̃ rü choxũ̃ poramaexũ̃.

19Rü cha̱u̱xca̱x ínayaxüãchi ga yexguma guxchaxũ̃wa chayexmayane, natürü nüma ga Cori rü choxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ.

20Rü choxũ̃ ínanguxuchixẽxẽ rü choxũ̃ nanapu yerü choxũ̃ nangechaũ̃.

21-22Rü nüma ga Cori rü choxũ̃́ nanaxütanü yerü aixcüma mexũ̃ chaxü rü nacümagu chixũ rü taguma nüxna chixũgachi ga chorü Tupana.

23Rü chayanguxẽxẽ ga guxũ̃ma ga norü mugü rü taguma nüxũ̃ chayarüngüma.

24Rü napẹxewa rü taguma ta̱xacürü chixexũ̃ chaxü rü nüxna chixũgachi i ngẽma chixexũ̃.

25Rü nüma ga Cori ya Tupana rü choxũ̃́ nanaxütanü naxca̱x ga yema mexũ̃ ga chaucüma ga napẹxewa ichawéxũ̃.

26Rü cumax, Pa Corix, rü tümamaxã quixaixcüma ya yíxema cumaxã ixaixcümáxe. Rü tama tüxũ̃ cuxo ya yíxema aixcüma cupẹxewa mexũ̃gu rüxĩnüxe.

27Rü tümamaxã quixaixcüma ya yíxema ixaixcümáxe. Natürü ngẽma womüxẽẽwa̱xexũ̃ rü cuma nüxũ̃ cucua̱xama i ngẽma naxüxũ̃.

28Cuma rü tüxũ̃ ícunguxũ̃xẽxẽ ya yíxema tama tügü icua̱xüũ̃güxe, natürü cuyanangea̱xgüxẽxẽ i ngẽma nügü icua̱xüũ̃güxũ̃.

29Cumax, Pa Corix, rü chorü maxũ̃arü omü quixĩ. Rü cumax, Pa Chorü Tupanax, rü cunangóonexẽxẽ i ngextá cha̱u̱xca̱x ínaxẽanexũ̃wa.

30Rü curü ngũ̃xẽẽmaxã rü tá naxca̱x íchayagoõchi i chorü uanü. Rü norü ĩanegüarü poxeguxũ̃étüwa tá chaxüpetü.

31Rü ngẽma Tupana nagu rüxĩnüxũ̃ rü aixcüma name. Rü ngẽma Coriarü uneta rü name nax yaxõxũ̃. Rü nüma ya Tupana rü tüxna nadau ya guxãma ya yíxema nüxũ̃́ yaxõgüxe.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[32]¿Rü texé tixĩ ya Coriétüwa Tupana ixĩxẽ? ¿Rü nangemaxũ̃ i tạxacü i to i Tupanarüxũ̃ nüxṹ tauxchaxũ̃ nax tüxũ̃ ínapoxũ̈xũ̃?

[33]Rü nüma ya Tupana nixĩ i choxũ̃ naporaxẽẽxũ̃. Rü yimá nixĩ ya iyanawẹxãchixẽẽcü i chaucüma.

[34]Rü nüma ya Tupana nixĩ i choxna naxãxũ̃ i pora nax ñoma cowürüxũ̃ ichañaãchixũ̃cạx. Rü mạxpṹneanewa chomaxã inacuạx nax tama charünguxũ̃cạx.

[35]Rü nüma nixĩ i choxũ̃ nangụxẽẽxũ̃ nax daixũ̃ chacuáxũ̃cạx. Rü nüma nixĩ i pora choxna naxãxũ̃ nax bróũ̃chenaxcạx ya würa ichamaxũ̈xũ̃cạx.

[36]Rü cumax, Pa Cori Pa Tupanax, nixĩ i choxna cudauxũ̃ rü choxũ̃ ícupoxũ̈xũ̃. Rü ngẽma nax choxũ̃ curüngũ̃xẽẽxũ̃gagu duũ̃xũ̃güpẹxewa chatachiga.

[37]Rü chạụxcạx cunamexẽxẽ i chaumaũ̃ nax ngẽmaãcü tama ichinguxũ̃cạx.

[38]Rü nawe change ga chorü uanügü rü nüxũ̃ ichayangau rü chanadai. Rü tama chataegu ñụxmata guxũ̃ma chadai.

[39]Rü chanadai ga guxũ̃ma. Rü chayanaxoxẽxẽ. Rü chayapụxyegü rü taxuxũ̃ma ínarüdagü.

[40]Rü cumax, Pa Tupanax, rü choxũ̃ cuporaxẽxẽ ga daiwa. Rü yema chomaxã nuexũ̃ rü chọxmẹxgu cunayixẽxẽ.

[41]Rü yemacạx chạụxchạxwa nibuxmü ga chorü uanügü. Rü yemaacü ichayanaxoxẽxẽ ga yema chauxchi aiexũ̃.

[42]Rü nümagü rü ngũ̃xẽẽcạx aita naxüe, natürü taxúema nüxũ̃ tarüngũ̃xẽxẽ. Rü Tupanana nacagüe natürü nüma rü tama nanangãxũ̃.

[43]Rü chanadai ñụxmata ñoma waixũ̃müchicutẹxerüxũ̃ yaxĩgü. Rü nawa changa ñoma ãcharaxũ̃ i namawa ngaxũ̃rüxũ̃.

[44]Rü cuma nixĩ i naxmẹxwa choxũ̃ ícunguxuchixẽẽxũ̃ ga yema chautanüxũ̃ ga choxũ̃ imạxgüchaũ̃xũ̃. Rü choxna cudau rü choxũ̃ curüngũ̃xẽxẽ nax togü ga nachixũ̃anegümaxã ichacuáxũ̃cạx. Rü yemaacü ga yema duũ̃xũ̃gü ga noxri tama nüxũ̃ chacuáxũ̃ rü ñụxma rü choxṹ napuracüe.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

45Rü ngẽxguma choxũ̃ naxĩnüegu rü chauga naxĩnüe. Rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i togü i nachixũ̃anecüa̱x ixĩxũ̃ rü choxũ̃ nicua̱xüũ̃gü.

46Rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i togü i nachixũ̃anecüa̱x rü choxũ̃ namuũ̃e rü ngẽma íyacu̱xgüxũ̃wa du̱xrueãcü ínachoxũ̃.

47¡Namaxũ̃ ya Cori ya Tupana! ¡Rü namecümaxüchi ya yimá chorü poxũ̃ruxũ̃! ¡Rü ngĩxã tanatachigaxẽxẽ ya Tupana ya chorü maxẽẽruxũ̃ ya choxna daucü!

48Nüma ya Tupana nixĩ i cha̱u̱xca̱x nanuxũ̃ rü choxũ̃ naxütanüxũ̃. Rü nüma nixĩ i cho̱xme̱xgu nayixẽẽãxũ̃ i ngẽma togü i nachixũ̃anegü.

49Rü nüma nixĩ i choxũ̃ ínanguxuchixẽẽxũ̃ naxme̱xwa i chorü uanügü rü naxme̱xwa i ngẽma tama chauga ĩnüechaũ̃xũ̃ rü chomaxã nuexũ̃. Rü cumax, Pa Corix, rü choxũ̃ ícupoxũ̃ naxme̱xwa i ngẽma choxũ̃ ima̱xgüchaũ̃xũ̃.

50Rü ngẽmaca̱x cuxũ̃ chicua̱xüxũ̃ natanüwa i ngẽma nachixũ̃anegü, rü cuégagu chawiyae.

51Cuma rü guxũ̃guma cunaporamaexẽxẽ ya yimá ãe̱xgacü ya cuma nüxũ̃ cuxunetacü. Rü cuma rü guxũ̃guma nüxũ̃ cungechaũ̃ ya Dabí rü nataagü ==ñanagürü ga Dabí ga norü wiyaewa.

## 2 Chamué 23

### Nawa iyacuáxũ̃ ga Dabíarü dexa

1Ñaa nixĩ ga nawa iyacuáxũ̃ ga Dabíarü dexa. Rü nüma ya Dabí ya Ichaxí nane nixĩ ga gumá yatü ga Tupana natachigaxẽẽcü. Rü nüma nixĩ ga Acóbuarü Tupana nüxũ̃ unetaxũ̃ nax Iraéanearü ãe̱xgacü yixĩxũ̃ca̱x. Rü nüma ya Dabí nixĩ ya Iraétanüwa meama wiyaexũ̃ nacuáxũ̃. Rü nüma rü ñanagürü:

2—Tupanaãxẽ ya Üünecü rü chowa narüdexa rü norü ore rü chorü conüwa nangẽxma.

3-4Iraétanüxũ̃güarü Tupana ya norü poxũ̃ruxũ̃ ixĩcü rü chomaxã nidexa rü ñanagürü: “Yimá ãe̱xgacü ya mea norü duũ̃xũ̃gümaxã icuácü rü mea Tupanaga ĩnücü, rü ñoma ngunexũ̃arü dexemaxũ̃ irügoxũ̃rüxũ̃ nixĩ. Rü ñoma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

üa̲xcü i pa̲xmama ngearü caixanexũwa ibáxichixũ rü pucüwena maxẽ naxügüxẽẽxũrüxũ nixĩ”, ñanagürü.

5Rü ngẽmaca̲x i chautaagü rü chowena Iraéanearü ãe̲xgacügü tá nixĩgü, erü nüma ya Tupana rü wüxi i taguma iyacuáxũ i uneta marü chomaxã naxü. Rü ngẽma chomaxã naxueguxũ rü marü nawe̲xgu rü aixcüma nixĩ. Rü ngẽmaca̲x tama chaxoegaãxẽ erü nüma ya Tupana nixĩ i choxũ naporamaexẽẽxũ rü yanguxẽẽxũ i guxũma i ngẽma nagu charüxĩnüxũ.

6Natürü ngẽma chixexũarü ürüxũgü rü tá ínawogü. Rü ñoma tuxu i taxúema tümame̲xẽmaxã nüxũ iyauxãchichaũxũrüxũ tá nixĩgü.

7Rü ngẽma tuxu rü tama nüxũ nax ingógüxũca̲x rü áchumena̲xãmaxã rüe̲xna wocaemaxã tayacuixũtanü üxüétüwa nax ngẽxma meama yaxaexũca̲x ==ñanagürü ga Dabí.

### Dabíarü churaragü ga iporaexũ
(1 Cr. 11.10-47)

8Rü ñaagü nixĩ i naégagü ga Dabíarü churaragü ga iporaexũ ga daiwa: Ibóchex, ga Axmóũcüa̲x ixĩxũ, rü nüma nixĩ ga yema tomaepü̲x ga iporaxüchixũmaxã inacuáxũ. Rü wüxicana ga nüma rü wocaemaxã 800 ga yatü nadai.

9Rü naweama naxű ga Ereachá, ga Dodó nane ga Aótanüxũ ixĩxũ. Rü nüma rü wüxi ga poracü nixĩ natanüwa ga yema tomaepü̲x ga iporaexüchixũ. Rü wüxigu Dabímaxã Padamíwa nayexma ga yexguma Firitéugü yexma ĩtaque̲xegu nax Iraétanüxũmaxã nügü nada̲i̲xũca̲x. Rü nüma ga Iraétanüxũ rü nixĩgachi.

10Natürü nüma ga Ereachá rü tama niña. Rü yema Firitéugüxũ nadaiama, rü woo nipa̲xme̲xüchi natürü tama nüxũ ninge̲x ga norü tara. Rü yema ngunexũgu rü Cori ya Tupana yexeraãcü norü uanügüxũ nanaporamaexẽxẽ. Rü yemaxũ nax nadaugüxũ ga Iraéanearü churaragü, rü Ereachéca̲x nawoegu nax nügüaxű nadeaxũca̲x ga yema yemaxũgü ga norü uanügüna napuxũxũ.

11Rü Ereacháweama naxű ga Chamá ga Agué nane ga Ararátanüxũ. Rü nüma ga Firitéugü rü Leígu nangutaque̲xe nagu ga wüxi ga naane ga purutu nagu


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

togüxũ nax yexma Iraétanüxũgümaxã nügü nada̲ixũca̲x. Rü nüma ga Iraétanüxũ ga churaragü rü Firitéugücha̲xwa nibuxmü.

12Natürü nüma ga Chamá rü yema naanearü ngãxũwa nüxica nayaxũ rü yema naane ínapoxũ rü Firitéugüxũ nadai. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Chamáxũ narüngũxẽxẽ rü yemaca̲x yema Firitéugüxũ narüporamae.

13Rü yexguma nanetügüarü buxchigawa nanguxgu, rü yema 30 ga churaragü ga iporaexũtanüwa, rü inaxĩãchi ga yema tomaepü̲x ga yexera iporaxüchixũ nax Dabíxũ íyadaugüxũca̲x nawa ga yema ãxmaxũ ga Aduráũgu ãégaxũ. Rü nümagü ga Firitéugüarü churaragü rü doxonexũ ga Refaíũwa nayexmagü.

14Rü nüma ga Dabí rü norü poxũchicaxũwa nayexma. Rü yema ngunexũgügu ga Firitéugüarü churaragü rü Beréũwa nayexmagü.

15Rü Dabí rü yexma nita̲xawa rü ñanagürü: —Chierüx texé nua choxũ yaxãxẽẽgu namaxã i norü dexá ya yima puchu ya Beréũca̲x ixücuxũwa ngẽxmacü = =ñanagürü.

16Rü yexguma ga yema tomaepü̲x ga churaragü ga iporaexüchixũ, rü Firitéugüarü churaragü íyexmagüxũgu nachocu, rü gumá puchu ga Beréũca̲x ixücuxũwa yexmacüarü dexá tanayauxgü, rü Dabíxũtawa nanangegü. Natürü nüma ga Dabí rü tama nayaxaxchaũ, rü ínanabamare Tupanaarü ãmareruxũ.

17Rü ñanagürü: —¡Tupana choxũ ípoxũ nax tama ñaa dexá chixaxüxũca̲x! Erü ngẽxguma chi ñaa dexá chixaxügu, rü ñoma nagü i ngẽma yatügü i norü maxũ ixãgüxũ nax nawa naxĩxũ chixaxüxũrüxũ chixĩ = =ñanagürü. Rü tama nayaxaxü. Rü yema tomaepü̲x ga iporaxüchixũ rü mue̲xpü̲xcüna yemaacü nanaxügü.

18Rü nüma ga Cheruiá nane ga Abichái ga Yoáenexẽ nixĩ ga yema 30 ga churaragü ga iporaxüchixũmaxã inacuáxũ. Rü wüxicana ga Abichái rü 300 ga yatügümaxã nügü nadai. Rü norü wocaemaxã nanadai ga guxũma. Rü yema nax naxüxũca̲x rü natachiga natanüwa ga yema 30 ga iporaxüchixũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

19Rü yema 30 ga churaragütanüwa rü Abichái nixĩ ga guxũarü yexera tachigaxũ rü nawa nangu nax namücügüarü ãẽxgacü yixĩxũ. Natürü nüma ga Abichái rü tama yema tomaepü̱x ga nüxíra daiwa inguxũxũmaxã nawüxigu.

20Rü Benaía ga Yoiadá nane ga ĩane ga Caxcheécüã̱x, rü yatü ga poracü nixĩ rü muxũma ga dai ga ãũcümaxũwa narüporamae. Rü nüma nixĩ ga nadaiaxũ ga guma taxre ga Moáanecüã̱x ga Arié nanegü. Rü wüxi ga ngunexũ ga yexguma gáuxũ rüyixgu rü yemachã̱xwa wüxi ga ãxmaxũgu naxücu rü yexma aixepegu nayama̱x ga wüxi ga leóũ.

21Rü yexgumarüxũ tá nayama̱x ga wüxi ga Equítuanecüã̱x ga máchanexũ ga wocaemaxã ãxnexũ. Rü nüma ga Benaía rü wüxi ga naixmena̱xãmaxã naxca̱x niña, rü inanapoe ga norü wocae, rü gumamaxãtama yexma nayama̱x.

22Rü yema nax naxüxũca̱x ga Benaía ga Yoiadá nane, rü natachiga natanüwa ga yema 30 ga churaragü ga iporaexũ.

23Rü nüma rü namücügüarü yexera natachiga, natürü tama yema tomaepü̱x ga nüxíra daiwa inguxũxũmaxã nawüxigu. Rü nüma ga Dabí rü Benaíaxũ naxuneta nax yema churaragü ga nüxna dauxgüxũmaxã inacuáxũca̱x

24Rü yema 30 ga iporaexüchixũtanüwa nayexma: Achaé ga Yoá naenexẽ, rü Eranáũ ga Beréũcüã̱x ga Dodó nane, rü

25Chamá ga Aróxcüã̱x rü Ericá ga Aróxcüã̱x ta ixĩcü, rü

26Ére ga Peróũtanüxũ ixĩcü, rü Irá ga Iqué nane ga Tecóacüã̱x, rü

27Abiéche, ga Anatócüã̱x, rü Chibecái ga Uchácüã̱x, rü

28Chamóũ ga Aótanüxũ, rü Maarái ga Netopácüã̱x, rü

29Érex ga Baaná nane ga Netopácüã̱x ta, rü Itái ga Ribái nane ga ĩane ga Guibeá ga Bẽyamíũanewa yexmanecüã̱x, rü

30Benaía ga Piratóũcüã̱x, rü Idái ga dexámaũ ga Gaágu ãégaxũcüã̱x, rü

31Abí-alóũ ga Arbátanüxũ, rü Amábe ga Bauríũcüã̱x, rü

32Eriabá ga Chaabóũtanüxũ, rü Yachéũ nanegü, rü Yonatáũ, rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[33]Chamá ga Ararátanüxũ, rü Aiáũ ga Charáx nane ga Ararátanüxũ ta, rü

[34]Eriférex ga Maacácüa̱x ga Achabaí nane, rü Eliáũ ga Guirócüa̱x ga Aitópe nane, rü

[35]Eraí ga Carméxcüa̱x, rü Paarái ga Arbátanüxũ, rü

[36]Igá ga Natáũ nane. Rü nüma ga Igá rü Chobácüa̱x nixĩ. Rü nayexma ta ga Baní ga Gáxcüa̱x, rü

[37]Chérex ga Amóũcüa̱x, rü Naarái ga Beerúxcüa̱x ga Yoáarü ngũxẽẽruxũ ixĩcü. Rü nüma ga Yoá rü Cheruiá ngĩne nixĩ.

[38]Rü nayexma ta ga Irá ga Yatícüa̱x, rü Garéx ga Yatícüa̱x ta ixĩxũ, rü

[39]Uría ga Itítanüxũ. Rü guxũwama rü 37 nixĩgü.

## 2 Chamué 24

### Dabí rü nayaxugü ga Iraéanecüa̱xgü

(1 Cr. 21.1-17)

[1]Cori ya Tupana rü wenaxarü Iraétanüxũarü chixexũgagu nanu. Rü yemaca̱x ga nüma ga Tupana rü Dabíãẽwa nananguxẽxẽ nax Iraécüa̱xgüca̱x guxchaxũ ínanguxẽẽxũ. Rü Dabíxũ namu nax yaxugügüãxũca̱x ga guxũma ga duũxũgü ga Iraéanewa rü Yudáanewa yexmagüxũ.

[2]Yexguma ga ãẽ̱xgacü rü nanamu ga Yoá ga churaragüeru ga yéma naxũtawa yexmaxũ rü nüxũ ñanagürü: —Rü natanüwa naxũ i guxũma i ngẽma Iraétücumügü, rü ĩane ya Dáũwa inaxügü ñu̱xmata ĩane ya Bechébawa nangu nax cuyaxugüxũ i guxũma i duũxũgü nax ngẽmaãcü nüxũ chacuáxũca̱x i ñuxre i duũxũgü nax ngẽxmaxũ ==ñanagürü.

[3]Natürü ga Yoá rü ãẽ̱xgacüxũ nangãxũga rü ñanagürü: —Rü yima Cori ya curü Tupana, Pa Ãẽ̱xgacüx, rü name nax 100 e̱xpü̱xcüna ñu̱xmaarü yexera yamuxẽẽxãxũ i curü duũxũgü, rü name nax cumax, Pa Ãẽ̱xgacüx, cumaxũxũ nax nüxũ cudauxũca̱x i ngẽma. ¿Natürü tü̱xcüũ i cunaxwa̱xexũ nax cuyaxugüxũ, Pa Ãẽ̱xgacüx? ==ñanagürü.

[4]Natürü nüma ga ãẽ̱xgacü rü Yoáxũ rü yema churaragüerugüxũ namuama nax duũxũgüxũ yaxugüexũca̱x. Rü nüma ga Yoá rü yema togü ga


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

churaragüeru rü ãẽxgacüna nixĩgachitanü nax yemaacü naxügüãxũcax nax yaxugüãxũcax ga guxũma ga duũxũgü ga Iraéanewa yexmagüxũ.

5Rü nichoũ ga natü ga Yudáũ. Rü ĩane ga Aroéwa rü ñuxũchi guma ĩane ga doxonexũarü ngãxũwa yexmanewa inanaxügüe nax tüxũ yaxugügüxũ ya duũxẽgü. Rü yemawena rü Gáxarü naanewa nachopetü rü ñuxũchi ĩane ga Yachéxwa nangugü.

6Rü yemawena rü Garaáxanewa rü ñuxũchi Cadéanewa ga Itítanüxũchixũanewa yexmanewa naxĩ. Rü Dáũanewa nangugü rü ñuxũchi ĩane ga Chidóũwa naxĩ.

7Rü yemawena rü ĩane ga Tíruarü dauxũtaechicawa nangugü. Rü ñuxũchi nawa naxĩ ga guxũnema ga Ebéutanüxũarü ĩanegü rü Canaáũtanüxũarü ĩanegü ñuxmata Yudáanearü súrwaama yexmane ga ĩane ga Bechébawa nangugü.

8Rü 9 ga tauemacü rü naétü 20 ga ngunexũ ningu nax nagu yaxĩãgütanüxũ ga guxũnema ga Iraéanearü ĩanegü, rü yemawena Yerucharéũwa nangugü.

9Rü nüma ga Yoá rü ãẽxgacüna nanaxã ga yema popera ga duũxũgüarü mu nagu ümatüxũ. Rü yemawa nangox nax Iraéanewa nayexma ga 800,000 ga yatügü ga churarawa imexũ rü Yudáanewa nayexma ga 500,000.

10Natürü nawena ga nax yaxugüãxũ ga duũxũgü rü nüma ga Dabí rü nüxṹ nangux ga yema naxüxũ. Rü yemacax Cori ya Tupanamaxã ñanagürü: — Wüxi i taxũ i chixexũ chaxü nax chayaxugüxũ i duũxũgü. Natürü, Pa Corix, choma nax curü duũxũ nax chixĩxũ rü cuxna naxcax chaca nax choxṹ nüxũ curüngũmaxũ i ngẽma chixexũ i cupexewa chaxüxũ erü ñoma wüxi i tama naãxẽxũ cuáxũrüũãcü chanaxü = =ñanagürü.

11Yexguma moxũãcü paxmama nabaixãchigu ga Dabí, rü nümax ga Cori ya Tupana rü norü orearü uruxũ ga Gáx ga Dabíarü ngũxẽẽruxũ ixĩcümaxã nidexa rü ñanagürü nüxũ:


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

12—¡Dabíxũtawa naxũ rü chauégagu namaxã nüxũ ixu i ñaa chorü ore!: “Choma rü tomaepü̱x i poxcugu namaxã charüxĩnü, rü chanaxwa̱xe i nüxũ nixu i ngexũrüũxũ i nanaxwa̱xexũ nax chanaxüxũ” ==ñanagürü nüxũ.

13Rü nüma ga Gáx rü Dabíxũtawa naxũ rü nüxna naca rü ñanagürü nüxũ: —¿Ta̱xacü i cunaxwa̱xexũ nax naxüaxũ ya Tupana? ¿Cunaxwa̱xe nax 7 ya taunecü taiya ngúxũ i ñaa nachixũanewa, rüe̱xna cunaxwa̱xe nax 3 ya tauemacü curü uanügücha̱xwa nu ne cunañaxũ, rüe̱xna cunaxwa̱xe i 3 i ngunexũ poraxũ i da̱xaweane naxca̱x ínguxũ i ñaa nachixũanewa? ¡Nagu rüxĩnü rü ñu̱xũchi nüxũ ixu i ñu̱xma i ngẽma tá namaxã chanangãxũxũ i ngẽma nua choxũ muxũ! ==ñanagürü.

14Rü Gáxũ nangãxũ ga Dabí rü ñanagürü: —Wüxi i taxũ i guxchaxũ i ãũcümaxũwa changexma. Rü name nixĩ nax Cori ya Tupanam̱exẽwa íngexmagüxũ erü norü ngechaũ rü nataxüchi, rü tama i yatügüm̱exẽwa ==ñanagürü.

15Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü yematama pa̱xmama Iraégütanüwa nanamu ga poraxũ ga da̱xaweane rü ñu̱xmata yangu ga yema tomaepü̱x ga ngunexũ ga nagu naxunetaxũ. Rü Dáũanewa inaxügü ñu̱xmata Bechébagu yacuá nax nayuexũ ga 70,000 ga duũxũgü.

16Rü yexguma yema Tupanaarü orearü ngeruxũ ga daxũcüa̱x inaxügüchaũgu ga nax nadaiaxũ ga yema Yerucharéũcüa̱xgü ga duũxũgü, rü Cori ya Tupanaaxṹ nangu̱x ga yema chixexũ. Rü nüxna nachogü ga yema norü orearü ngeruxũ ga daxũcüa̱x ga duũxũgüxũ daixũ, rü ñanagürü nüxũ: —¡Marü ngẽxmatama yacua̱xẽxẽ, rü taxṹ i cuyadaxẽxẽxũ! ==ñanagürü. Rü yexguma ga yema Cori ya Tupanaarü orearü ngeruxũ ga daxũcüa̱x rü Aráuna ga Yebútanüxũ trigu íbuxuxũwa nayexma.

17Rü yexguma Dabí nüxũ da̱u̱xgu ga yema Tupanaarü orearü ngeruxũ ga daxũcüa̱x ga duũxũgüxũ daixũ, rü nüma ga Dabí rü Cori ya Tupanaxũ ñanagürü: —Choma nixĩ ga chixexũ chaxüxũ. Chaugagu nixĩ i ngẽma ngupetüxũ ¿Natürü tü̱xcüũ cunapoxcu i ñaa duũxũgü i taxuxũma i chixexũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ügüxũ? Choma rü cuxna naxca̲x chaca nax choxũ rü chauxacügüxũ cupoxcuxũca̲x ==ñanagürü.

### Dabí rü wüxi ga ãmarearü guruxũ naxü
(1 Cr. 21.18-27)

18Rü yematama ngunexũgu rü Dabíxũtawa naxũ ga Gáx, rü namaxã nüxũ nixu nax Cori ya Tupanaca̲x naxüaxũ i wüxi i ãmarearü guruxũ nagu ga yema nachica ga Aráuna ga Yebútanüxũ trigu nawa púxũ.

19Yexguma ga Dabí rü nanaxü ga yema Gáx namaxã nüxũ ixuxũ yema Cori ya Tupana Gáxmaxã nüxũ ixuxũrüxũ.

20Aráuna rü yáxũgu ãe̲xgacüxũ nadau ga norü ngũxẽẽruũgümaxã yéma ne ũxũ rü naxca̲xama ĩxũ. Rü yexguma ga nüma ga Aráuna rü naxca̲x nixũ rü ãe̲xgacüpe̲xegu nayacaxápu̲xü.

21Rü ñu̲xũchi ñanagürü nüxũ: —¿Ta̲xacüwa nua cuxũ, Pa Ãe̲xgacüx, chauxũtawa i choma nax curü duũxũ chixĩxũ? ==ñanagürü. Rü nüma ga Dabí rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Cuxũ naxca̲x chataxechaũ i ñaa nachica i trigu nawa cupúxũ nax ngẽxma chanaxüxũca̲x i wüxi i ãmarearü guruxũ naxca̲x ya Cori ya Tupana nax ngẽmaãcü iyanaxoxũca̲x i ngẽma da̲xaweane ==ñanagürü.

22Rü nüma ga Aráuna rü nanangãxũga rü ñanagürü: —¡Nayaxu, Pa Ãe̲xgacüx, i ngẽma cuxca̲x mexũ, rü nawa ãmaregü inaxã! Rü nua nangẽxmagü i wocagü i ãmareruxũ, rü waixruũgü rü wocaarü tocunaxãgüruxũ i üxüruũgü.

23Rü guxũma i ngẽma rü cuxna chanana, Pa Ãe̲xgacüx ==ñanagürü. Rü nüma ga Aráuna rü ñanagürü ta: —Chierüx, Pa Ãe̲xgacüx, i ngẽma ãmaremaxã nataãẽgu ya Cori ya Tupana ==ñanagürü.

24Natürü nüma ga ãe̲xgacü nanangãxũga rü ñanagürü: —Moxẽ cuxna naxca̲x chaxã. Natürü cuxũ tá naxca̲x chataxe rü tá cuxṹ chanaxütanü nax ñuxregu naxãtanüxũ, erü taxucürüwama Cori ya chorü Tupanape̲xewa chanange i ngẽma ãmare i tama choxṹ ãtanüxũ ==ñanagürü. Rü yemaacü ga Dabí rü naxca̲x nataxe ga yema naane rü yema wocagü ga 50 tachinü ga diẽrugu ãtanüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[25]Rü yema naanegu nanaxü ga ãmarearü guruxũ̃ naxca̱x ga Cori ya Tupana. Rü yemawa ínanagu ga ãmaregü ga Cori ya Tupanaarü ngüxmüxẽẽruxũ̃. Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü Dabíaxṹ nüxũ̃ naxĩnü ga yema norü yumüxẽwa naxca̱x ínacaxũ̃ nax nachixũ̃aneétüwa nachogüxũ̃. Rü yexguma inayarüxo ga yema da̱xaweane ga Iraéanewa.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

# 1 Ãẽxgacügüchiga

## 1 Ãẽxgacügüchiga 1

### Nayaxüchi ga Dabí

[1]Rü nüma ga ãẽxgacü ga Dabí rü nayaxüchi. Rü yemacax woo ñuxre ga düxruũmaxã nax yadüxgüãxũ rü nüxũ nanadeyuama.

[2]Rü yemacax ga norü puracütanüxũ rü ñanagürügü nüxũ: —Pa Ãẽxgacüx, name nixĩ i wüxi i pacü i ngetecücax cuxṹ tadaugü nax ngẽma cuxũ rüngũxẽẽxũcax rü cuxna nadauxũcax, rü cuxũ nacaxũcax, Pa Ãẽxgacüx, nax ngẽmaãcü cuxũ nanaiwexũcax ==ñanagürügü.

[3]Rü guxũ ga Iraéanegu ngĩxne nadaugü ga wüxi ga pacü ga mecü. Rü ngĩxũ inayangaugü ga wüxi ga pacü ga Abiachágu ãégacü ga ĩane ga Chunéũcüax ixĩcü. Rü ãẽxgacüxũtawa ngĩxũ nagagü.

[4]Ngĩma ga Abiachá rü imexẽchi rü ãẽxgacüna idau rü ñuxũchi nüxṹ ipuracü, natürü nüma ga ãẽxgacü rü tama ngĩmaxã namaxũ.

### Adonía rü ãẽxgacüxũ nügü ningucuchixẽxẽ

[5]Rü yexgumayane ga Adonía ga Dabí nane ga naxmax ga Aguíxwaũcü rü ãẽxgacüwa nügü nanguxẽẽchaũ tümachicüxü ga nanatü. Rü naweũgü ga cowarugü itúchigüne ne nanutaquexe rü yexgumarüxũ ta churaragü ga cowaruétügu ĩxũ. Rü nanade ga 50 ga churaragü nax nüxna daugüxũcax.

[6]Rü nanatü ga ãẽxgacü ga Dabí rü taguma nananga. Rü nüma ga Adonía rü naenexẽ ga Acharóũxũ rübumaecü nixĩ rü wüxi ga yatü ga mechametücü nixĩ.

[7]Rü nüma ga Adonía rü nanatüarü churaragüarü ãẽxgacü ga Yoá ga Cheruiá nanemaxã nidexa rü chacherdóte ga Abiatámaxã rü ta. Rü nümagü rü nüxũ narüngũxẽẽgü nax ãẽxgacüxũ yangucuchixũcax.

[8]Natürü ga chacherdóte ga Chadóx, rü tama Adoníawa naxṹ, rü bai ga Benaía ga Yoiadá nane, rü bai ga gumá Tupanaarü orearü uruxũ ga Natáũ, rü bai ga Chimí ga ãẽxgacü ga Dabímücüxüchi ixĩcü, rü bai ga yema Dabíarü churaragü ga nüxũ rücuaxmaegüxũ rü taxuxũma naxügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[9]Rü wüxi ga ngunexũ̃ rü nüma ga Adonía rü wüxi ga taxũ̃ma ga õna naxü ga mą̱xpű́ne ga Choélexũ̃tawa ga Roguéxtüxũ̃arü ngaicamana. Rü nanadai ga carnérugü, rü wocagü rü wocaxacügü ga ingüexũ̃. Rü guxũ̃ma ga naenexẽgüna naxu, rü guxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü ga Yudátanüxũ̃ ga ãẽ̱xgacü ga Dabíaxű́ puracüexũ̃na naxu.

[10]Natürü tama nüxna naxu ga gumá orearü uruxũ̃ ga Natáũ̃, rü bai ga Benaía, rü bai ga yema nanatü ga Dabíarü churaragüerugü rü bai ga naenexẽ ga Charomóũ̃.

[11]Rü yexguma ga nüma ga Natáũ̃ rü Charomóũ̃ naé ga Bechabémaxã nidexa, rü ñanagürü: —¿Marü nüxũ̃ cucuáxũ̃ yixĩxũ̃ rü nüma i Adonía i Aguíx ngĩne nax ãẽ̱xgacüxũ̃ nügü yangucuchixẽẽxũ̃? Rü tórü ãẽ̱xgacü ya Dabí rü tama nüxũ̃ nacu̱ax.

[12]Rü dücax, rü tá cumaxã nüxũ̃ chixu i wüxi i ucu̱xẽ nax ngẽmaãcü tama peyuexũ̃cą̱x i cumax, rü cune ya Charomóũ̃.

[13]¡Rü ãẽ̱xgacü ya Dabíxũ̃tawa naxũ! rü ñacurügü tá nüxũ̃: “Pa Chorü Corix ¿tama ẽ̱xna i chomaxã icuxunetaxũ̃ rü chaune ya Charomóũ̃ tá yixĩxũ̃ ya yimá ãẽ̱xgacü ixĩcü i cuchicüxü? ¿Rü ñuxãcü i Adonía rü ãẽ̱xgacüxũ̃ nügü yaxĩxẽxẽxũ̃?” ñacurügü tá nüxũ̃.

[14]Rü ngẽxguma cuma ãẽ̱xgacümaxã íquidexayane rü choma rü tá chixücu, rü naétüwa tá chidexa i ngẽma curü ore i nüxũ̃ quixuxũ̃ = =ñanagürü ga Natáũ̃.

[15]Rü yexguma ga ngĩma ga Bechabé rü ãẽ̱xgacüxũ̃tawa ixũ rü norü ucapugu ixücu. Rü nüma ga ãẽ̱xgacü rü marü nayaxüchi ga yexguma, rü Abiachá ga Chunéũ̃cüą̱x rü nüxna idau.

[16]Rü ngĩma ga Bechabé rü ãẽ̱xgacüpe̱xegu inangücuchi rü ñu̱xmata ĩxmachiũ̃wa iyaxű́catü. Rü nüma ga ãẽ̱xgacü rü ngĩxna naca rü ñanagürü: —¿Tą̱xacü cunaxwą̱xe i cuxcą̱x chaxüxũ̃ i ñu̱xmax? = =ñanagürü.

[17]Rü ngĩma inangãxũ̃ rü ngĩgürügü: —Pa Ãẽ̱xgacüx ¿Tama ẽ̱xna Cori ya Tupanaégagu marü chomaxã icuxunetaxũ̃ nax chaune ya Charomóũ̃ tá yixĩxũ̃ ya yimá ãẽ̱xgacü ixĩcü i cuchicüxü?


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

18Natürü i ñu̱xma rü Adonía ãẽ̱xgacüxũ̃ nügü ningucuchixẽxẽ rü cuma rü tama nüxũ̃ cucua̱x i ngẽma.

19Rü ñu̱xma rü nanadai i wocagü rü wocaxacügü rü muxũ̃ma i carnérugü. Rü ñu̱xũchi cunegüna naxu, Pa Ãẽ̱xgacüx, rü ngẽxgumarüxũ̃ ta nüxna naxu ya yimá chacherdóte ya Abiatá rü Yoá ya churaragümaxã icuácü, natürü tama nüxna naxu ya Charomóũ̃ ya curü ngũ̃xẽẽruxũ̃ ixĩcü, Pa Ãẽ̱xgacüx.

20Rü ñu̱xmax, Pa Corix, rü guxũ̃ma i Iraéanecüã̱xgü nüxũ̃ naxĩnüechaũ̃ nax nüxũ̃ quixuxũ̃ca̱x nax texé tá ãẽ̱xgacüxũ̃ ingucuchixũ̃ i cuwena, Pa Ãẽ̱xgacüx.

21Erü ngẽxguma taxúxexũ̃tama cuxunetagu naxũ̃pa nax cuyuxũ̃, Pa Ãẽ̱xgacüx, rü chaune i Charomóũ̃ rü ñu̱xũchi i choma rü Adonía rü tá toxũ̃ nadai ==ngĩgürügü ga Bechabé.

22-23Rü yexguma ãẽ̱xgacü ga Dabímaxã íyadexayane ga Bechabé rü yéma ãẽ̱xgacüpatawa nangu ga Tupanaarü orearü uruxũ̃ ga Natáũ̃. Rü yema norü ĩã̱xarü dauruũ̃gü rü Dabímaxã nüxũ̃ nayarüxugüe ga yéma nax nanguxũ̃ ga gumá orearü uruxũ̃. Rü nüma ga Natáũ̃ rü Dabíxũ̃tawa naxũ rü napẽ̱xegu nanangücuchi ñu̱xmata ĩxmachiũ̃wa yaxũcatü.

24Rü ãẽ̱xgacüna naca rü ñanagürü: —Pa Ãẽ̱xgacüx ¿ẽ̱xna cuma yixĩxũ̃ i nüxũ̃ cuxunetaxũ̃ ya Adonía nax cuchicüxü ãẽ̱xgacü yixĩxũ̃?

25Erü ñu̱xma rü ínapetae nax ãẽ̱xgacüxũ̃ yangucuchixũ̃ rü nanadai i wocagü rü wocaxacügü rü muxũ̃ma i carnérugü rü ñu̱xũchi cunegüna naxu, Pa Ãẽ̱xgacüx, rü nüxna naxu i ngẽma churaragüerugü rü ñu̱xũchi Abiatá ya chacherdóte ixĩcü. Rü ñu̱xma i nümagü rü ngéma nangẽxmagü rü Adoníamaxã nachibüe rü naxaxegü, rü tagaãcü aita naxüe rü ñanagürügü: “¡Namaxũ̃ ya ãẽ̱xgacü ya Adonía!” ñanagürügü.

26Natürü i choma rü tama choxna naxu rü tama nüxna naxu ya Chadóx ya chacherdóte ixĩcü, rü woo Benaía ya Yoiadá nane ixĩcü rü woo Charomóũ̃ ya cune ixĩcü rü tama nüxna naxu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[27]Pa Ãẽxgacüx ¿ẽxna curü mu nixĩ nax ngẽma naxügüxũ̃? ¿Rü tüxcüũ̃ tama tomaxã nüxũ̃ quixu nax texé tá tixĩxũ̃ ya cuwena írütoxe nax ãẽxgacü tixĩxũ̃cax? ==ñanagürü ga Natáũ̃.

### Dabí nüxũ̃ nixu rü Charomóũ̃ tá nixĩ i nachicüxü ãẽxgacü ixĩxũ̃

[28]Rü nüma ga ãẽxgacü ga Dabí rü Bechabécax nangema. Rü ngĩma ga Bechabé rü ãẽxgacüpexewa ixũ, rü yexma iyachi.

[29-30]Rü nüma ga ãẽxgacü rü Tupanaégagu ngĩmaxã nüxũ̃ nixu rü ñanagürü: —Yimá Tupana ya guxũ̃ma ga guxchaxũ̃wa choxũ̃ ínguxuchixẽẽcüégagu cumaxã nüxũ̃ chixu rü ñomatama i ngunexũ̃gu rü cune ya Charomóũ̃ tá nixĩ ya ngexwacaxũ̃cü ya ãẽxgacü. Rü yema ũ̃pama Cori ya Iraéanecüãxgüarü Tupanaégagu cumaxã nüxũ̃ chixuxũ̃rüxũ̃ rü nüma tá nixĩ i chowena chauchicawa natoxũ̃ ==ñanagürü.

[31]Rü ngĩma ga Bechabé rü ãẽxgacüpexegu inangücuchi ñuxmata ĩxmachiũ̃wa yaxũcatü, rü tagaãcü ngĩgürügü: —¡Guxũ̃guma namaxũ̃ ya chorü cori ya ãẽxgacü ya Dabí! ==ngĩgürügü.

[32-33]Rü yemawena ga nüma ga ãẽxgacü ga Dabí rü norü duũ̃xũ̃güxũ̃ namu nax naxcax yacagüxũ̃cax ga chacherdóte ga Chadóx, rü orearü uruxũ̃ ga Natáũ̃, rü Benaía ga Yoiadá nane. Rü yexguma ãẽxgacüxũ̃tawa nangugügu ga yema rü nüma ga ãẽxgacü rü ñanagürü: —¡Ípeyagagü i ngẽma ãẽxgacügü i chorü ngũ̃xẽẽruũ̃gü nax Charomóũ̃xũ̃ naxümücügüxũ̃cax! ¡Rü chorü cowarugu penatonagüxẽxẽ ya chaune ya Charomóũ̃ rü natüacü ya Guióũ̃wa penaga!

[34]Rü ngẽxguma chacherdóte ya Chadóx rü orearü uruxũ̃ ya Natáũ̃ nabaerugügu nax Iraéanecüãxgüarü ãẽxgacü yixĩxũ̃cax ya Charomóũ̃ ¡rü nagu picuegü i carnéruchatacuxre rü tagaãcü ñapegürügü: “¡Namaxũ̃ ya ãẽxgacü ya Charomóũ̃!” ñapegürügü tá.

[35]¡Rü ñuxũchi penaxümücü nax ngẽmaãcü nua chauxũ̃tawa naxũxũ̃cax rü chorü toruxũ̃wa yanatoxũ̃cax! Erü chomatama chanaxwaxe nax chauchicüxü Iraéanemaxã rü Yudáanemaxã inacuáxũ̃! ==ñanagürü ga Dabí.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[36]Rü Benaía ga Yoiadá nane ixĩcü rü ãẽxgacüxũ̃ nangãxũ̃ rü ñanagürü: —¡Ngẽmaãcü yixĩ, erü ngẽmaãcü nixĩ i nanaxwa̱xexũ̃ ya Cori ya curü Tupana, Pa Ãẽxgacüx!

[37]Rü yexgumarüxũ̃ nax Cori ya Tupana cuxũ̃tawa nayexmaxũ̃, Pa Ãẽxgacüx, rü ñu̱xma rü ngẽxgumarüxũ̃ tá nixĩ nax Charomóũ̃xũ̃tawa nangẽxmaxũ̃ rü nüxũ̃ nangũ̃xẽẽxũ̃ nax curü yexera mea Iraéanecüã̱xgümaxã inacuáxũ̃, Pa Ãẽxgacüx, Pa Dabíx ==ñanagürü ga Benaía.

[38]Rü yemawena Charomóũ̃xũ̃tawa naxĩ ga chacherdóte ga Chadóx rü ñu̱xũchi orearü uruxũ̃ ga Natáũ̃, rü Benaía ga Yoiadá nane ixĩcü, rü ñu̱xũchi ãẽxgacüarü dauruũ̃gü ga churaragü ga Queretéugü rü Peretéugü. Rü ãẽxgacü ya Dabíarü mulagu nanatonagüxẽẽgü ga Charomóũ̃, rü ñu̱xũchi natüacü ga Guióũ̃wa nanagagü.

[39]Rü nüma ga chacherdóte ga Chadóx rü Tupanapatawa nanayaxu ga yema carnéruchatacu̱xre ga chíxũ̃maxã ããcuxũ̃, rü Tupanapẽxewa Charomóũ̃étü nanaba nax ãẽxgacü ga réi yixĩxũ̃ca̱x. Rü yemawena rü carnéruchatacu̱xregu nicuegü, rü guxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü rü tagaãcü ñanagürügü: —¡Namaxũ̃ ya ãẽxgacü ya Charomóũ̃! ==ñanagürü.

[40]Yemawena rü guxũ̃ma ga yema duũ̃xũ̃gü rü Charomóũ̃we narüxĩ. Rü wowerugu nicuegü, rü poraãcüxüchi nataãẽgü. Rü yema nax natagaxüchixũ̃ rü naane nidu̱xru.

[41]Rü yexguma yexwaca̱xtama chibüwa yangugügu ga Adonía namaxã ga yema nüxna naxuxũ̃, rü nüxũ̃ naxĩnüe ga tagaãcü yéma ne paxetatanüxũ̃. Rü yexguma Yoá nüxũ̃ ĩnügu ga yema tagaãcü yéma ne paxetatanüxũ̃, rü ínaca rü ñanagürü: —¿Tu̱xcüũ̃ nicuxcu i duũ̃xũ̃gü i daa ĩanewa? ==ñanagürü.

[42]Rü yexguma íyadexayane ga Adonía rü yéma nangu ga Yonatáũ̃ ga chacherdóte ga Abiatá nane ixĩcü. Rü nüma ga Adonía rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Ixücu!, erü cuma rü wüxi i yatü i duũ̃xũ̃gü cuga ĩnüexe quixĩ rü ngẽmaca̱x mexũ̃ i ore nua cunge ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[43]Rü Yonatáũ̃ Adoníaxũ̃ nangãxũ̃ rü ñanagürü nüxũ̃: —Nüma ya Dabí ya tórü ãẽxgacü rü Charomóũ̃xũ̃ ãẽxgacüxũ̃ ningucuchixẽxẽ.

[44]Rü ngẽmacax i nüma ya ãẽxgacü rü nanamu ya chacherdóte ya Chadóx rü Natáũ̃ rü Benaía ya Yoiadá nane rü Queretéugü rü Peretéugü noxrütama dauruũ̃gü nax Charomóũ̃xũ̃ yaxümücügüxũ̃cax rü ãẽxgacüarü mulagu yamuegüãxũ̃cax.

[45]Rü ñuxũchi nüma ya chacherdóte ya Chadóx rü orearü uruxũ̃ ya Natáũ̃ rü Guióũ̃wa Tupanapexewa chíxũ̃maxã nanabaerugü nax ãẽxgacü ya réi yixĩxũ̃cax ya Charomóũ̃. Rü duũ̃xũ̃gü rü taãẽãcü ngéma ne naxĩ i ñuxmax. Rü ngẽmacax nixĩ i íyacuxcuxũ̃ ya daa ĩanewa, rü ngẽma nixĩ i nüxũ̃ pexĩnüexũ̃.

[46]Rü ñuxma i nüma ya Charomóũ̃ rü marü nawa narüto i ngẽma tochicaxũ̃ nax ãẽxgacü yixĩxũ̃.

[47]Rü ñuxũchi ngẽma ãẽxgacügü ya Dabíarü ngũ̃xẽẽruũ̃gü rü ngéma naxĩ nax taãẽãcüma Charomóũ̃xũ̃ yanamõxẽgüxũ̃cax, rü namaxã nüxũ̃ yaxugüxũ̃cax nax Tupana tá nüxũ̃ rüngũ̃xẽẽxũ̃ nax Dabíarü yexera duũ̃xũ̃gümaxã inacuáxũ̃. Rü ñuxũchi nüma ya Dabí rü norü pechicaxũ̃gu nayangücuchi nax Tupanaxũ̃ yacuaxüxũ̃xũ̃cax.

[48]Rü ñanagürü: “¡Namecümaxüchi ya Cori ya Iraéanearü Tupana ya ñuxma naxwaxecü nax wüxi i chaune chorü tochicaxũ̃wa rütoxũ̃ nax chauchicüxü ãẽxgacü yixĩxũ̃cax, rü ñuxma chamaxyanetama rü nüxũ̃ chadau yema chomaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃rüxũ̃”, ñanagürü ga Dabí ==ñanagürü ga Yonatáũ̃.

[49]Guxũ̃ma ga yema Adonía nüxna uxũ̃ rü baixãchiãẽmaxã niduxruxe, rü ñuxũchi guxũ̃ma inachigü rü wüxichigü rü noxrüwaama nixũchigü.

[50]Rü nüma ga Adonía rü yema nax Charomóũ̃xũ̃ namuũ̃xũ̃cax rü inachi rü Tupanapatawa naxũ. Rü ãmarearü guruũ̃arü cuipexegu nayarüngĩ rü yexma nayarücux.

[51]Rü nayexma ga wüxi ga duũ̃xũ̃ ga Charomóũ̃maxã nüxũ̃ yarüxuxũ̃, rü ñanagürü: —Adonía rü cuxũ̃ namuũ̃, Pa Ãẽxgacüx, rü ngẽmacax


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tupanapataarü ãmarearü guruũcax niña rü norü cuipexegu nayayauxãchi nax yemaacü nügü ínapoxũxũcax. Rü naxcax ínaca nax ñuxmatama nüxũ quixuxũ nax taxũtáma cuyamáxũ! ==ñanagürü.

52Rü Charomóũ nanangãxũ rü ñanagürü: —Ngẽxguma wüxi i yatü i mecümaxũãcü namaxũxgu rü taxuxũtáma nüxũ naxüpetü, rü bai i wüxi i nayae tá inarütaxu. Natürü ngẽxguma chi taxacürü chixexũ nawa ichayangauxgu rü tá nayu ==ñanagürü.

53Rü yexgumatama ga Charomóũ rü yéma nanamu ga norü duũxũgü nax yema ãmarearü guruũwa yagagüãxũcax. Rü ñuxũchi nüma ga Adonía rü ãẽxgacü ga Charomóũxũtawa naxũ rü napexegu nayangücuchi. Rü nüma ga ãẽxgacü ga Charomóũ nanamu nax napatacax nataeguxũcax.

## 1 Ãẽxgacügüchiga 2

### Nawa iyacuáxũ ga Dabíarü ucuxẽgü

1Rü yexguma marü naturagu ga Dabí ga nax nayuxũ, rü nane ga Charomóũxũ naxuxcuxẽ rü ñanagürü:

2—Choma rü guxũ i duũxũgürüxũ tá pexna chixũ i ñoma i naanewa. ¡Rü taxű i cumuũxũ! ¡Rü cugü naporaxẽxẽ nax wüxi ya ãẽxgacü ya mecümacü quixĩxũ!

3¡Rü Cori ya Tupanaarü mugü rü naga naxĩnü, rü norü ngúchaũ naxü! ¡Rü yanguxẽxẽ i guxũma i norü mugü ga Moiché ümatüxũ nax ngẽmaãcü mea cuxű́ ínanguxuchixũcax i guxũma i taxacü icuxüxũwa rü mea cuxũ nangupetüxũcax i ngextá cuma ícuxũxũwa!

4Rü ngẽxguma ngẽmaãcü cunaxüxgux rü Tupana rü tá cuwa nayanguxẽxẽ ga yema uneta ga chomaxã nüxũ yaxuxũ ga yexguma ñaxgu choxũ: “Rü ngẽxguma chi yimá cune rü cutaagü rü mea chauga naxĩnüegu rü aixcüma chauxcax namaxẽgu rü tama choxna yaxĩgachixgu, rü guxũgutáma natanüwa tá nixĩ i Iraéanecüãxgüarü ãẽxgacü ne naxũxũ, rü tagutáma nataxu nax wüxi i cutaxa i Iraéanecüãxgüarü ãẽxgacü yixĩxũ”, ñanagürü choxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[5]Rü cuma rü meama nüxũ cucuax ga ñuxãcü ga Yoá ga Cheruiá nane chauxcax guxchaxũ ínanguẽẽxũ ga yexguma nadaixgu ga yema taxre ga Iraéanearü churaragüerugü ga Abnéx ga Néx nane rü Amachá ga Yéte nane. Rü nüma ga Yoá rü yexguma tama daiwa tayexmagüyane nanadai ga yema taxre nax yemaacü naxütanüxũcax naxcax ga yema norü churaragü ga daigu yuexũ. Rü yemaacü nayachauguãchixẽxẽ ga yema máeta ga nüma naxüxũ.

[6]Rü cumax, Pa Chaunex, rü wüxi i yatü i nüxũ cuáxũ quixĩ rü cuma tá nüxũ cucuax nax taxacü namaxã cuxüxũ. ¡Rü taxṹ i mucü ya taunecü cunamaxẽxẽxũ i Yoá!

[7]Natürü chanaxwaxe i namaxã cumecüma i ngẽma nanegü ya Bachilái ya Garaáxanecüax. ¡Rü cugüxũtawa nangẽxmagüxẽxẽ rü guxũguma curü mechawa namaxã nachibü! Yerü nümagü nixĩ ga choxũ ínapoxũgüxũ ga yexguma naxchaxwa chiñaxgu ga guma cuenexẽ ga Acharóũ.

[8]¡Rü nagu rüxĩnü nax cuxũtawa nangẽxmaxũ i Chimí i Guerá nane! Rü nüma i Guerá rü Bauríũcüax i Bẽyamíũtanüxũ nixĩ. Rü nüma ga Chimí rü poraãcü chixexũ chomaxã nixugü ga yexguma Maanaíũwa chaxũxgu. Natürü ga yixcaama rü natü ya Yudáũcutüwa rü meama choxũ nayaxu. Rü yemacax ga choma rü Tupanaégagu namaxã chanaxuegu nax taxũtáma chayamáxũ.

[9]Natürü i cumax, rü ¡taxũtáma nüxũ icurüngüma ga yema chixexũ ga chomaxã naxüxũ! Rü cuma rü cuãẽxũ cucuaxüchi rü nüxũ cucuax nax taxacü tá namaxã cuxüxũ. ¡Rü nagu rüxĩnü nax paxãma nayuxũ! ==ñanagürü ga Dabí.

### Dabí rü nayu
(1 Cr. 29.26-30)

[10]Rü nüma ga Dabí rü nayu. Rü norü oxigütanügu nayataxgü nagu ga yema Yerucharéũarü üyechigü ga Dabíarü Ĩanegu ãégaxũ.

[11]Rü 40 ga taunecü nixĩ ga Iraéanecüãxgüarü ãẽxgacü yixĩxũ. Rü 7 ga taunecü nixĩ ga Ebóũwa ãẽxgacü yixĩxũ rü 33 ga Yerucharéũwa.

[12]Rü Dabíchicüxü rü nane ga Charomóũ nixĩ ga ãẽxgacü ixĩcü. Rü yexguma ãẽxgacü yixĩxgu ga Charomóũ, rü meama inixũ ga Iraéanewa.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

### Adonía rü nayu norü duũxũgümaxã

13Rü nüma ga Adonía ga Aguíx ngĩne rü Charomóũ naé ga Bechabéxũtawa naxũ. Rü ngĩma ga Bechabé rü nüxna ica rü ngĩgürügü: —¿Ngüxmüxẽxẽwa nua cuxũ? ==ngĩgürügü. Rü yexguma ga nüma rü ngĩxũ nangãxũ rü ñanagürü: —Ngẽmáacüx, ngüxmüxẽẽwa nixĩ i nua chaxũxũ.

14Pa Bechabéx, choxṹ nangẽxma i tạxacü i cumaxã nüxũ chixuxchaũ ==ñanagürü. Rü yexguma ga ngĩma rü inangãxũ rü ngĩgürügü: —Ẽcü ¡chomaxã nüxũ ixu! ==ngĩgürügü.

15Rü yexguma nüma ga Adonía rü ñanagürü: —Cuma nüxũ cucụax rü ngẽma ãẽxgacüarü tochicaxũ rü chạụxcạxchirẹx nixĩ. Rü guxũ̃ma i Iraéanecüạ̃x rü nanaxwạxegüchirẹx nax choma chi ãẽxgacü chixĩxũ. Natürü i ñụxma rü chauenexẽ nixĩ ya ãẽxgacü ixĩcü erü woetama ngẽmaãcü nanaxwạxe ya Tupana.

16Rü ngẽmacạx i ñụxma rü wüxi i ngũ̃xẽẽcạx cuxna chacaxchaũ rü ¡taxṹ i choxna cunachụxuxũ! ==ñanagürü. Rü yexguma ga ngĩma rü inangãxũ rü ngĩgürügü: —¿Tạxacü nixĩ i ngẽma cunaxwạxexũ? ¡Ẽcü, nüxũ ixu! ==ngĩgürügü.

17Rü yexguma ga nüma rü ngĩxũ nangãxũ rü ñanagürü: —¡Namaxã idexa ya ãẽxgacü ya Charomóũ rü choxna ngĩxũ namux i Abiachá i Chunatanüxũ ixĩcü nax chọxmạx yaxĩxũ̃cạx! Rü cuga tá naxĩnü i nümax ==ñanagürü.

18Rü yexguma ngĩma ga Bechabé rü ngĩgürügü: —Marü name, rü marü tá namaxã chidexa ya ãẽxgacü ==ngĩgürügü.

19Rü yemaacü ngĩma ga Bechabé rü ãẽxgacü ga Charomóũ̃xũtawa ixũ nax Adoníaétüwa yanadexaxũ̃cạx. Rü yexguma yéma nanguxgu rü nüma ga ãẽxgacü ga Charomóũ rü inachi nax ngĩxũ nayaxuxũ̃cạx ga naé, rü ngĩpẹxegu narümaxãchi. Rü ñụxũchi ínarüto ga norü tochicaxũ̃wa. Rü norü duũ̃xũ̃xũ namu nax wüxi i tochicaxũ naécạx yéma nangegüxũ. Rü yexguma ga ngĩma rü Charumóũ̃arü tügünecüwawaama irüto.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[20]Rü nüxũ ngĩgürügü: —Rü íxraxũ i ngũxẽẽca̱x cuxna chaca rü tama chanaxwa̱xe i choxna cunachu̱xu ==ngĩgürügü. Rü yexguma nüma ga ãẽxgacü rü ngĩxũ nangãxũ rü ñanagürü: —¡Choxna naxca̱x naca i ngẽma cuma cunaxwa̱xexũ, Pa Mamax! Rü choma rü taxũtáma cuxna chanachu̱xu ==ñanagürü.

[21]Rü yexguma ga ngĩma rü ngĩgürügü: —Name nixĩ i cuenexẽ i Adoníana ngĩxũ cumu i Abiachá ya ĩane i Chunéũcüa̱x ixĩcü nax ngĩmaxã naxãmaxũca̱x ==ngĩgürügü.

[22]Rü yexguma nüma ga ãẽxgacü rü naéxũ nangãxũ rü ñanagürü: —¿Tu̱xcüũ Adoníaaxű́ ngĩxca̱x ícuca i Abiachá i Chunatanüxũ? Rü nüma rü chauenexẽ rüyamaecü nixĩ rü ñu̱xũchi ya chacherdóte i Abiatá rü Yoá i Cheruiá nane rü naétüwa naxügü. Rü ngẽxguma chi Abiachá nüxna ngĩxũ chamuxgu rü choxna chi nayapugü i ñaa ãẽxgacüarü tochicaxũ ==ñanagürü.

[23]Rü yema ñaxguwena ga ãẽxgacü ya Charomóũ rü Tupanaégagu nanaxuegu rü ñanagürü: —¡Ẽcü, Tupana rü poraãcü choxũ napoxcu ega taxũtáma nayu̱xgu i Adonía nagagu i ngẽma choxna naxca̱x naca̱xaxũ!

[24]Rü Tupana ya ãẽxgacüwa choxũ nguxẽẽcü rü choxna naxãcü i chaunatü i Dabíarü tochicaxũ, rü chomaxã nanaxuegu nax ngẽma chaune rü chautaagü rü ãẽxgacü tá yaxĩgüxũ i chowena. Rü ngẽmaca̱x Cori ya Tupanaégagu chanaxuegu rü ñaa tátama i ngunexũgu nayu i Adonía ==ñanagürü.

[25]Rü yexguma nüma ga ãẽxgacü ga Charomóũ rü Benaía ga Yoiadá nanexũ namu nax Adoníaxũ yamáxũca̱x. Rü nüma ga Benaía rü yéma naxũ rü Adoníaxũ nima̱x.

[26]Rü yemawena nüma ga ãẽxgacü rü chacherdóte ga Abiatáxũ ñanagürü: —¡Cuchixũane i Anatówa naxũ! Cuma rü ta cunaxwa̱xe chi nax cuyuxũ, natürü i ñu̱xmax rü taxũtáma cuxũ chima̱x erü cuyangetaũ ga yema baú ga Tupanaarü mugüchixũ ga yexguma chaunatü ga Dabí Yerucharéũwa nangexgu. Rü ñu̱xũchi cunaxümücü ga chaunatü ga yexguma guxchaxũwa nayexmagu ==ñanagürü ga Charomóũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[27]Rü yemaacü ga Charomóũ̃ rü Abiatáxũ̃ ínamuxũchi ga chacherdótewa. Rü yemaacü ningu ga yema Chilówa nüxũ̃ yaxuxũ̃ ya Tupana nax yema Erítanüxũ̃ rü taxũtáma guxũ̃gu chacherdóte yaxĩgüxũ̃.

[28]Rü Yoá ga churaragümaxã icuáxũ̃ rü Adoníawaama naxṹ, natürü ga ũ̃pa rü woetama taguma Acharóũ̃wa naxṹ. Rü yexguma Yoá nüxũ̃ cuáchigagu ga yema Adoníamaxã naxueguxũ̃ ga Charomóũ̃, rü Tupanapataarü ãmarearü guruũ̃cax niña rü norü cuipexegu nayayauxãchi nax yemaacü nügü ínapoxũ̃xũ̃cax.

[29]Natürü ãẽxgacü ga Charomóũ̃maxã nüxũ̃ nixugü nax Yoá rü Tupanapatawa nañaxũ̃ rü Tupanaarü ãmarearü guruũ̃gu yacúxũ̃. Rü yexguma nüma ga Charomóũ̃ rü Yoiadá nane ga Benaíaxũ̃ namu rü ñanagürü: —¡Íyadau i Yoá rü yanamax! ==ñanagürü.

[30]Rü nüma ga Benaía rü Tupanapatawa naxũ rü Yoáxũ̃ ñanagürü: —Ãẽxgacü rü nanaxwaxe nax ícuxũxũxũ̃ i nua ==ñanagürü. Natürü nüma ga Yoá rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Tama, rü nuxãtátama chayu ==ñanagürü. Rü yexguma nüma ga Benaía rü nataegu rü ãẽxgacümaxã nüxũ̃ nixu ga yema Yoáarü ngãxũ̃ga.

[31]Rü yexguma nüma ga ãẽxgacü rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —¡Ẽcü, ngẽma nüma cumaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃ãcütama naxü, rü ngẽxmatama yamax rü ngẽmawena rü natax! Rü ngẽmaãcü i choma rü chaunatü rü tá nawa ítanguxũ̃ ga yema guxchaxũ̃ ga Yoá üxũ̃ nax tüxũ̃ nadaixũ̃ ga ñuxre ga duũ̃xẽgü ga taxuxũ̃ma ga chixexũ̃ ügüxe.

[32]Rü nüma ya Tupana rü yumaxã tá Yoáaxṹ̃ nanaxütanü naxcax ga yema chixexũ̃ ga naxüxũ̃. Yerü nanadai ga taxre ga yatügü ga aixcüma norü yexera mexũ̃ ügüxũ̃ rü mea maxẽxũ̃. Rü nüma ga Yoá rü chorü papa ga Dabíechita nayamax ga Abnéx ga Néx nane ga Iraéanearü churaragümaxã icuácü, rü nayamax ga Amachá ga Yéte nane ga Yudáanearü churaragümaxã icuácü.

[33]Rü yema Yoá namáetaxũ̃ rü nadaiaxũ̃ ga yema taxre ga yatügü rü guxũ̃gutáma ninaguãchi i nüma rü nanegü rü nataagü. Natürü Tupana rü guxũ̃gutáma Dabímaxã rü nanegümaxã rü nataagümaxã nataãxẽ rü tá nüxũ̃


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

narüngũxẽxẽ nax nüxí mea Iraétanüxũmaxã inacua̱xgüxũca̱x ==ñanagürü ga Charomóũ.

34Rü yexguma ga Benaía rü Yoáxũtawa naxũ rü nayama̱x. Rü ñu̱xũchi guma Yoáxpata ga chianexũwa yexmanewa nanange ga naxũne, rü yexma nayata̱xgü.

35Rü yemawena nüma ga ãe̱xgacü rü Benaíaxũ naxuneta nax churaragüeru yixĩxũca̱x Yoáchicüxü. Rü chacherdóte ga Chadóxũ naxuneta Abiatáchicüxü.

36Rü yemawena rü Chimíca̱x nangema ga Charomóũ rü ñanagürü nüxũ: —¡Ẽcü, Yerucharéũgu naxü ya wüxi ya cupata rü ngéma nangẽxma! Natürü tagutáma daa ĩane ya Yerucharéũarü tóxnamana cuxũ.

37Rü ngẽxguma tá ícuxũxũxgu i Yerucharéũwa, rü quixüegu i natü i Chedróũ rü tá cuyu. Rü cugagu tátama nixĩ nax cuyuxũ ==ñanagürü.

38Rü yexguma nüma ga Chimí rü ãe̱xgacüxũ nangãxũ rü ñanagürü: —Marü name, Pa ãe̱xgacüx, rü tá chayanguxẽxẽ i ngẽma chomaxã nüxũ quixuxũ ==ñanagürü. Rü nüma ga Chimí rü ñuxre ga taunecü Yerucharéũwa nayexma.

39-41Natürü tomaepu̱x ga taunecüwena rü taxre ga norü puracütanüxũ rü nüxna nibuxmü nax Gáxarü ãe̱xgacü ga Aquí ga Maacá nanexũtawa nayexmagüxũca̱x. Rü yexguma Chimímaxã nüxũ yaxugügu nax yema norü puracütanüxũ rü Gáxwa nayexmagüxũ rü nüma ga Chimí rü inachi rü nanamexẽxẽ ga norü búru rü Gáxwa naxũ ga Aquí íyexmaxũwa nax norü puracütanüxũca̱x yadauxũ. Rü yexguma marü Gáxwa nataeguxgu ga Chimí namaxã ga norü puracütanüxũ, rü nüxũ nacuáchiga ga Charomóũ nax Chimí rü Yerucharéũwa ínaxũxũxũ nax Gáxwa naxũxũ rü marü ínanguxũ.

42Rü nüma ga ãe̱xgacü rü Chimíca̱x nangema rü ñanagürü nüxũ: —Choma rü marü cumaxã chanaxuegu nax taguchima ícuxũxũxũ i Yerucharéũwa, rü ngẽxguma ícuxũxũxgu rü tá cuyu. Rü yexguma i cuma rü: “Marü name”, ñacurügü rü Tupanaégagu chomaxã icuxuneta nax chauga tá cuxĩnüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[43]Natürü i ñu̱xmax rü ¿tü̱xcüi̱ tama cuyanguxẽxẽ i ngẽma curü uneta i Cori ya Tupanamaxã nüxi̱ quixuxi̱, rü tama naga cuxĩnü i ngẽma cuxi̱ chamuxi̱?

[44]Cuma rü meama nüxi̱ cucua̱x ga yema chixexi̱ ga chaunatü ga Dabíca̱x cuxüxi̱. Rü ngẽmaca̱x i ñu̱xmax ya Tupana rü cugu tátama nananguxẽxẽ ga yema chixexi̱ ga cuxüxi̱.

[45]Natürü nüma ya Tupana rü tá choxi̱ narüngi̱xẽxẽ nax napẹxewa guxi̱gutáma ãẹ̃xgacü yixĩgüxi̱ca̱x i ngẽma nataagü ya chaunatü ==ñanagürü ga Charomói̱.

[46]Rü yemawena nüma ga Charomói̱ rü Benaía ga Yoiadá nanexi̱ namu nax Chimíxi̱ yamáxi̱ca̱x. Rü yemaacü Charomói̱ inanawẹx ga norü pora nax Iraéanemaxã inacuáxi̱.

## 1 Ãẹ̃xgacügüchiga 3

### Charomói̱ rü Faraói̱acümaxã naxãxma̱x

[1]Rü Charomói̱ rü Equítuanearü ãẹ̃xgacü ga Faraói̱xacümaxã naxãxma̱x rü yemaacü Faraói̱tanüxi̱ nügü nixĩxẽxẽ. Rü nüma ga Charomói̱ rü Dabíarü Ĩane ga Yerucharéi̱wa yexmanewa ngĩxi̱ naga. Rü yéma ngĩxi̱ nayexmaxẽxẽ ñu̱xmata yangu ga guma ãẹ̃xgacüpata rü guma Tupanapata ga taxi̱ne rü ñu̱xũchi yema Yerucharéi̱arü poxeguxi̱.

[2]Rü yexgumaxi̱cüü rü nataxuma ga Tupanapata ga taxi̱ne ga Yerucharéi̱wa. Rü yemaca̱x nüma ga dui̱xi̱gü rü naxi̱na nadai rü Tupanaca̱x ínanagu nawa ga yema nachicagü ga ma̱xpúnewa yexmagüxi̱ ga ĩpa nawa tupananetaxi̱ yacua̱xüi̱güxi̱.

### Charomói̱ rü Tupanana naxca̱x naca i cua̱x

(2 Cr. 1.1-13)

[3]Rü nüma ga Charomói̱ rü Cori ya Tupanaxi̱ nangechai̱ rü nayanguxẽxẽ ga yema mugü ga nanatü ga Dabí nüxi̱ ixuxi̱. Natürü Cori ya Tupanaca̱x ãmare nadai rü pumarate̱xe ínagu nawa ga yema nachicagü ga ma̱xpúnewa yexmagüxi̱.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[4]Rü yemacax Gabóũwa naxũxũxũ̃ nax Cori ya Tupanacax naxũ̃nagü yexma yadaixũ̃cax. Yerü guma maxpúne nixĩ ga guxũ̃ ga naigü ga maxpúnegüarü yexera rümáchanemaene. Rü Charomóũ̃ rü yema nachicawa Tupanacax nanadai rü ínanagu ga 1,000 ga naxũ̃nagü.

[5]Rü wüxi ga chütaxũ̃gu rü Gabóũwa rü Cori ya Tupana rü Charomóũ̃cax nangox ga nanegüwa, rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Choxna naxcax naca i ngẽma cunaxwaxexũ̃ rü choma rü tá cuxna chanaxã! ==ñanagürü.

[6]Rü nüma ga Charomóũ̃ rü nanangãxũ̃ga rü ñanagürü: —Cumax, Pa Chorü Tupanax, rü nüxũ̃ cungechaũ̃xũ̃chi ga chaunatü ga Dabí ga curü duũ̃xũ̃ ixĩcü, yerü nüma rü meama cupexewa inixũ, rü mexũ̃ naxü, rü cupexewa rü mea iniwex ga norü maxũ̃. Rü yemacax poraãcü nüxũ̃ cungechaũ̃ rü wüxi ya nanena cunaxã nax nachicawa natoxũ̃cax rü Iraéanecüãxgüarü ãẽxgacü yixĩxũ̃cax.

[7]Rü cumax, Pa Corix, Pa Chorü Tupanax, rü choxũ̃ cuxuneta nax chaunatü ya Dabíchicüxü ãẽxgacü nax chixĩxũ̃cax woo i choma rü wüxi i ngextüxüxũ̃ i tauxta cuaxwa nguxe chixĩxũ̃.

[8]Natürü i ñuxma rü choxmexwa nangẽxmagü i guxũ̃ma i ngẽma Iraéanecüãxgü i duũ̃xũ̃gü i cuma nüxũ̃ cuxunetaxũ̃. Rü nüma i ngẽma duũ̃xũ̃gü i ñuxma rü namuxũchi rü ngẽmacax taxucürüwa texé tayaxugü.

[9]Rü ngẽmacax chanaxwaxe i choxna cunaxã i cuax nax ngẽmaãcü mea namaxã ichacuáxũ̃cax i curü duũ̃xũ̃gü rü nüxũ̃ chacuáxũ̃cax i taxacü nixĩ i mexũ̃ rü taxacü nixĩ i chixexũ̃. ¿Erü texé tüxṹ natauxcha nax namaxã itacuáxũ̃ i ñaa curü duũ̃xũ̃gü i muxũchixũ̃? ==ñanagürü ga Charomóũ̃.

[10]Rü nüma ga Cori ya Tupana rü namaxã nataãxẽ ga yema Charomóũ̃ naxcax ícaxaxũ̃.

[11-12]Rü yemacax ñanagürü nüxũ̃: —Ñuxma nax choxna naxcax cucaaxũ̃ i ngẽma, rü tama naxcax ícuca nax namáxũ̃cax i curü maxũ̃, rüexna cumuarü diẽruáxũ̃cax, rüexna curü uanügü chadaixũ̃cax, natürü naxcax ícuca i cuax nax mea namaxã icucuáxũ̃cax i ngẽma curü duũ̃xũ̃gü, rü ngẽmacax tá cuxna


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

chanaxã i ngẽma choxna naxca̱x cucaxũ̃. Rü choma rü tá cuxna chanaxã i cua̱x ga ũ̃pa taguma texéaxṹ yexmaxũ̃ rü cuwena tagutáma texéaxṹ ngẽxmaxũ̃.

13Rü naétü tá cuxna chanaxã i ngẽma tama naxca̱x ícucachiréxũ̃. Rü tá cuxna chanaxã i muxũ̃tama i curü ngẽmaxũ̃gü i mexũ̃, rü tá cuxũ̃ charüngũ̃xẽẽxũ̃ nax cumaxã nataãẽgüxũ̃ca̱x i ngẽma curü duũ̃xũ̃gü i Iraéanecüã̱xgü. Rü ngẽmaãcü i cuma rü guxũ̃ma i curü maxũ̃gu rü nataxutama i to i nachixũ̃anearü ãẽ̱xgacü i cumaxã wüxiguxũ̃.

14Rü ngẽxguma mea cunaxü̱xgu i chorü ngúchaũ̃ rü cuyanguxẽẽgu i chorü mugü yema cunatü ga Dabí naxüxũ̃rüxũ̃, rü choma rü tá chanamaxẽxẽ i curü maxũ̃ ==ñanagürü ga Tupana.

15Rü yexguma naba̱i̱xãchigu ga Charomóũ̃, rü nüxũ̃ nicua̱xãchi ga nanegüwa nax yixĩxũ̃ ga yema. Rü yexguma Yerucharéũ̃wa nanguxgu, rü Tupanapatawa naxũ rü yema baú ga Cori ya Tupanaarü mugüchixũ̃pẽ̱xewa nangu. Rü naxũ̃na nadai rü ínanagu rü yemaacü Tupanaxũ̃ namaxã nicua̱xüxũ̃. Rü yemawena rü taxũ̃ma ga õna naxü naxca̱x ga guxũ̃ma ga norü ngũ̃xẽẽruũ̃gü.

### Charomóũ̃ nanamexẽxẽ ga taxre ga ngexũ̃arü guxchaxũ̃

16-17Rü wüxicana rü taxre ga nge ga naxũ̃nemaxã taxexũ̃ rü Charomóũ̃xũ̃tawa ixĩ. Rü yexguma napẽ̱xewa nayexmagügu, rü wüxi ga yema nge rü ngĩgürügü: —Pa Ãẽ̱xgacüx, choma rü ñaa nai i nge rü wüxi ya ĩpatawatama tangexmagü. Rü yexguma yéma tayexmagüyane, rü chaxíraxacü.

18Rü tomaepü̱x ga ngunexũ̃guwena ga nax chaxíraxacüxũ̃, rü ngĩma i ñaa nai i nge rü ixíraxacü. Rü toxicatama yéma tayexmagü, rü nataxuma ga to ga duũ̃xũ̃gü ga guma ĩpatawa. Rü toxicatama tixĩgü.

19Natürü wüxi ga chütaxũ̃gu rü tayu ga guxema ngĩxacü i ñaa nge yerü tümaétü ica.

20Rü yexguma ga ngĩma rü bexma ngãxũ̃cü íirüda. Rü yexguma choma íchapeyane rü bexma chauechita tüxũ̃ iyaxu ga guxema chauxacüxe rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngĩgüxũtagu tüxũ iyacaxẽxẽ. Rü guxema ngĩxacüxe ga yuxe rü chauxũtagu tüxũ iyacaxẽxẽ.

21Rü yexguma pa̱xmama ícharüdaxgu nax tüxũ chamaixũca̱x ga guxema chauxacüxe, rü tüxũ chadau ga nax tayuxũ. Natürü ga mea nax yangóonexũ, rü mea tüxũ chadau rü nüxũ chicua̱xãchi nax guxema buxe rü tama chauxacüxe nax tixĩxũ ==ngĩgürügü.

22Rü ngĩma ga yema nai ga nge rü ngĩgürügü: —Tama nixĩ. Rü chauxacüxe tixĩ ya yíxema maxűxẽ rü yíxema yuxe rü cuxacü tixĩ ==ngĩgürügü. Natürü ga ngĩma ga yema nge ga ngĩxíra idexacü rü ngĩgürügüama: —Tama nixĩ. Rü cuxacüxe tixĩ ya yíxema yuxe rü chauxacüxe tixĩ ya yíxema maxűxẽ ==ngĩgürügüama. Rü yemaacü ngĩgümaxã yéma iyaporagatanücüxü ãe̱xgacüpe̱xewa.

23Rü yexguma ga nüma ga ãe̱xgacü rü meama nagu narüxĩnü rü nügüãẽwa ñanagürü: —Ñaa nge rü: “Ngĩxacüxe tixĩ ya yíxema maxűxẽ rü yíxema yuxe rü ngẽma nai i ngexacü tixĩ”, ngĩgürügü. Natürü ngẽma nai i nge rü toõcü nüxũ iyaxu ==ñanagürü ga naãxẽwa.

24-25Rü ñu̱xũchi ga nüma ga ãe̱xgacü rü ñanagürü: —¡Nua penange i wüxi i tara! ==ñanagürü. Rü yexguma ãe̱xgacüxũtawa nangegüãgu ga tara, rü nanamu rü ñanagürü: —¡Ẽcü ngãxũgu tüxũ perüdate ya daxe buxe rü wüxichipanü ngĩxna pixãchigü i ngẽma nge! ==ñanagürü.

26Natürü ga yema nge ga tümaé ixĩcü ga guxema buxe yamaxűxe rü poraãcü ingechaũxũchi tümaca̱x ga guxema ngĩxacüxe, rü ãe̱xgacüxũ ica̱a̱xũ rü ngĩgürügü: —Pa Chorü Ãe̱xgacüx ¡taxű i tüxũ quimáxũ ya yíxema buxe! Rü narümemae nixĩ i ngĩxna tüxũ cumu i ngẽma nai i nge ==ngĩgürügü. Natürü ga yema nai ga nge rü ngĩgürügüama: —Marü name i cunadate i ngẽma buxũ nax taxuearüma nax yixĩxũca̱x ==ngĩgürügü.

27Rü yexguma nüma ga ãe̱xgacü rü ñanagürü: —¡Ngĩxna tüxũ pemu i ngẽma tama naxwa̱xecü nax tüxũ rüdatexũ ya yíxema buxe! Erü ngẽma iyixĩ i aixcüma tümaé ixĩcü ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[28]Rü guxũma ga Iraéanecüãxgü rü nüxũ nacuáchigagü ga yema ãẽxgacü üxũ ga ñuxãcü nanamexẽẽãxũ ga yema taxüchixũ ga guxchaxũ. Rü yemacax nüxũ nangechaũgü yerü nüxũ nacuáchigagü ga ñuxãcü Tupana cuax nüxna ãxũ nax namexẽẽãxũcax ga guxchaxũgü.

## 1 Ãẽxgacügüchiga 4

### Charomóũ rü Iraéanecüãxgümaxã inacuax

[1]Rü nüma ga Charomóũ rü guxũma ga Iraéanecüãxgüarü ãẽxgacü nixĩ.

[2]Rü yema norü ngũxẽẽruũgü rü ñaagü nixĩ: Acharía ga chacherdóte ga Chadóx nane nixĩ ga wüxi.

[3]Rü yema to ga taxre rü Erioré rü Aía ga Chichá nanegü nixĩgü. Rü nümagü nixĩ ga naxümatügüãxũ ga guxũma ga yema Iraéanewa ngupetüxũ. Rü Yochapáx ga Ailúx nane rü ãẽxgacüarü poperaarü ümatüruxũ nixĩ. Rü nüma nixĩ ga naxümatüaxũ ga guxũma ga yema ngupetüxũ ga ãẽxgacü íyexmaxũwa.

[4]Rü to nixĩ ga Benaía ga Yoiadá nane ga churaragümaxã icuácü. Rü togü nixĩ ga Chadóx rü Abiatá ga chacherdótegü ixĩgüxũ.

[5]Rü to nixĩ ga Acharía ga Natáũ nane ga yema Iraéanearü üyechigüarü ãẽxgacügümaxã icuáxũ. Rü to nixĩ ga Chabúx ga chacherdóte ga Natáũ nane ga ãẽxgacüarü ucuxẽruxũ ixĩcü.

[6]Rü togü nixĩ ga Áicha ga ãẽxgacüpatamaxã icuáxũ, rü Adoniráũ ga Adá nane ga ĩanearü puracü i guacax ixĩxũmaxã icuáxũ.

[7]Charomóũ rü nüxũ naxuneta ga 12 ga norü ngũxẽẽruũgü nax Iraéanearü 12 ga üyeanechigümaxã inacuaxgüxũcax. Rü yema norü puracügü nixĩ nax ãẽxgacü ga Charomóũcax rü napatacüãxaxũ nadeaxũ ga guxũma ga õna ga naxwaxexũ. Rü wüxichigü ga nüma ga ãẽxgacügü rü gumá tauemacü ga nüxna ücügu nanaxwaxe nax nadeaxũ ga guxũma ga yema õna ga Charomóũ naxcax ícaxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]Rü ñaagü nixĩ ga yema 12 ga ngũ̃xẽẽruũ̃gü, Ben-úr rü ãẽ̲xgacü nixĩ ga máxpü̲xane ga Efraíũ̃gu ãégaxũ̃wa.

[9]Rü Ben-déca rü ãẽ̲xgacü nixĩ ga Macáxanewa rü Chaabíũ̃anewa rü Bex-cheméanewa rü Eróũ̃anewa rü Bex-anáũ̃anewa.

[10]Rü Ben-éche rü ãẽ̲xgacü nixĩ ga Arubúanewa rü Chocóanewa rü guxũ̃ i Éfeanewa.

[11]Rü Ben-abinadá rü ãẽ̲xgacü nixĩ ga guxũ̃ma ga Dóxanewa. Rü naxma̲x rü Táfa ga Charomóũ̃acü iyixĩ.

[12]Rü Baaná ga Ailúx nane rü ãẽ̲xgacü nixĩ ga Taanáxwa rü Meguíduwa rü guxũ̃ma i Bex-cheáũ̃ane ga Charetáũ̃na ngaicamaxũ̃ ga Yereéarü súrwaama yexmaxũ̃. Rü Bex-cheáũ̃wa inaxügü ñu̲xmata Abé-meurágu yacuáx ga Yoxmeáũ̃arü yeama.

[13]Rü Ben-guébe rü ãẽ̲xgacü nixĩ ga ĩane ga Ramóx ga Garaáxanewa yexmane. Rü naxme̲xwa nayexmagü ga Garaáxarü ĩanexacügü ga Manaché nane ga Yaír namaxã icuáxũ̃ne Rü yexgumarüxũ̃ ta naxme̲xwa nayexma ta ga Argóx ga Bacháũ̃anewa yexmaxũ̃. Rü yéma nayexmagü ga 60 ga ĩanegü ga itaxũ̃ne rü ípoxegugüne. Rü norü ĩã̲xgü rü bróũchenaxca̲x nixĩgü.

[14]Rü Ainadá ga Idó nane rü ãẽ̲xgacü nixĩ ga Maanaíũ̃anewa.

[15]Rü Aimaá ga Charomóũ̃xacü ga Bachemáxmaxã ãmaxũ̃ rü ãẽ̲xgacü nixĩ ga Netaríanewa.

[16]Rü Baaná ga Uchái nane rü ãẽ̲xgacü nixĩ ga Achéanewa rü Aróanewa.

[17]Rü Yochapáx ga Parúa nane rü ãẽ̲xgacü nixĩ ga Ichacáanewa.

[18]Rü Chimí ga Éra nane rü ãẽ̲xgacü nixĩ ga Bẽyamíũ̃anewa.

[19]Rü Guebé ga Urí nane rü ãẽ̲xgacü nixĩ nawa ga Gáxarü naane ga nũxcüma Amoréugüarü ãẽ̲xgacü ga Chióũ̃anearü ixĩxũ̃ rü Óx ga Bacháũ̃anearü ãẽ̲xgacüarü ixĩxũ̃. Rü ñu̲xũchi yema 12 ga Iraéanearü ãẽ̲xgacügüétüwa nayexma ga wüxi ga namaxã icuáxũ̃ ga guxũ̃ma ga Iraéane.

**Tupana rü Charomóũ̃na nanaxã i cua̲x rü nüxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ**


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[20]Rü Yudáanewa rü Iraéanewa rü namuxũchima ga norü duũxũgü ñoma naxnecütẹxe i márpechinüwa ngẽxmacürüxũ. Rü taguma nataxu ga õna rü axexũ, rü ga duũxũgü rü nataãẽgü.

[21]Rü yema naane ga Charomóũ namaxã icuáxũ rü taxtü ga Eufrátewa inaxügü ga éstewaama ñụxmata Firitéugüarü üyeanewa rü Equítuanearü üyeanewa nangu ga oéstewaama. Rü guxũma ga yema nachixũanegü ga Charomóũ namaxã icuáxũ rü nanaxütanügü ga diẽru ga Charomóũ unagüxũ. Rü Charomóũmẹxẽwa nayexmagü ga yexguma namaxũgu.

[22-23]Yema õna ga wüxichigü ga ngunexũgu nanaxwạxexũ ga Charomóũ rü 6,600 quíru ga arína ga ixchicutẹxexũ nixĩ rü 13,200 quíru ga arína ga tachicuxtẹxexũ nixĩ, rü 10 ga wocagü ga iyatüxũ ga ingüexüchixũ, rü 20 ga wocagü ga iyatüxũ ga maxẽmare ngọ̃xgüxũ, rü 100 ga carnérugü, rü ñuxre ga cowügü rü gácheragü rü gamugü rü ota ga ingüexüchixũ.

[24]Rü nüma ga Charomóũ rü namaxã inacuạx ga guxũma ga yema naane ga natü ga Eufrátearü oéstewaama yexmaxũ. Rü Tífchawa inaxügü ñụxmata Gáchawa nangu. Rü guxũma ga yema naanegüarü ãẹ̃xgacügü rü Charomóũmẹxẽwa nayexmagü, rü nüma rü nügümaxã inanangüxmüexẽxẽ.

[25]Rü yexguma Charomóũ maxũgu rü ga Yudáanecüạ̃xgü rü yema togü ga Iraéanecüạ̃xgü rü nügü nangechaũgü rü taãẽãcü ínamaxẽ. Rü nórtewaama rü ĩane ga Dáũwa inaxügü ñụxmata ĩane ga Bechébawa nangu ga súrwaama rü wüxichigü taãẽãcü namaxẽ natüxũwa ga nanetügü ga igueragü ga napataxũ tüpechitaxũ.

[26]Rü Charomóũ rü nüxű́ nayexma ga 4,000 ga nachica ga norü cowaru nagu mugüxũ. Rü yema cowarugü nixĩ ga churaraweũ itúgüxũ. Rü ñụxũchi nüxű́ nayexma ga 12,000 ga churaragü ga cowaruétügu ĩxũ.

[27]Rü yema 12 ga õnaarü deruũgü ga wüxichigü ga Iraéanearü üyechigümaxã icuạxgüxũ rü yexguma nawa nanguxgu ga gumá tauemacü ga nüxna ücü rü nanade ga õna naxcạx ga ãẹ̃xgacü ga Charomóũ rü norü duũxũgü. Rü yemaacü nanade ga õna nax taxuxũma natauxchicaxũ ga yema nadexũwa.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

28Rü yexguma nawa nanguxgu ga gumá tauemacü ga nüxna ücü nax nadeaxῖ ga õna, rü yexgumarüxῖ ta nanade ga naxῖnawemῖ ga chebáda rü maxẽ ga pacü. Rü yema nachica ga ãẽxgacü namaxã inaxunetaxῖgu nayanu naxca̱x ga churaragüarü cowarugü rü yema cowarugü ga puracüruxῖ ixĩgüxῖ.

29Tupana rü taxῖma ga cua̱x rü mexῖ ga ĩnü Charomóῖna naxã. Rü yemaacü nüxῖ nacua̱xüchi. Rü norü cua̱x rü ñoma naxnecüte̱xe ya márpechinüwa ngẽxmacürüxῖ namuxũchi.

30Rü yemaacü ga Charomóῖarü cua̱x rü Equítuanecüã̱xgüarü cua̱xῖ nangupetü, rü yema duῖxῖgü ga éstewaama yexmagüxῖarü yexera nixĩ ga norü cua̱x.

31Rü guxῖma ga togü ga yatügüarü yexera nüxῖ nacua̱x. Rü Etáῖ ga Chérataxaarü yexera nüxῖ nacua̱x. Rü Emáῖarü yexera, rü Cacúarü yexera rü Dáraarü yexera, rü Maú nanegüarü yexera nüxῖ nacua̱x. Rü yema nachiga rü guxῖma ga yema nachixῖanegü ga Iraéanecüwawa yexmagüxῖwa nangu.

32Rü 3,000 ga ucu̱xẽgüxῖ nixu, rü nanaxümatü ga 1,005 ga wiyaegü.

33Rü naigüchiga nidexa rü nanetüchiga. Rü guma ocayiwa ga taxῖne ga Líbanuarü naixnecüwa yexmanechiga nidexa rü ñu̱xmata yema natüane ga íxraxῖ ga ĩxtapu̱xwa rüxügüxῖchiga nidexa. Rü ñu̱xũchi nachiga nidexa ga naeῖgü, rü werigü, rü naeῖgü i naxtanecamaxã itúgüxῖ rü choxnigü.

34Rü muxῖma ga to ga nachixῖanecüã̱xarü ãẽxgacügü rü Charomóῖxῖtawa nanamu ga norü ngῖxẽẽruῖgü nax naxῖtawa yayauxgüãxῖca̱x ga norü ucu̱xẽgü.

## 1 Ãẽxgacügüchiga 5

### Charomóῖ rü Tíruarü ãẽxgacü ga Iráῖmaxã inaxüga

(2 Cr. 2.1-18)

1Rü yexguma Iráῖ ga ĩane ga Tíruarü ãẽxgacü nüxῖ cua̱xgux ga Charomóῖ rü nanatü ga Dabíchicüxü ãẽxgacü nax yixĩxῖ, rü nüma ga Iráῖ rü yéma Charomóῖxῖtawa nanamugü ga norü ngῖxẽẽruῖgü nax nüxῖ namoxẽxῖca̱x, yerü guxῖguma Dabíxῖ nangechaῖ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2]Rü yexguma Charomóũ̃ nayauxãgu ga Iráũ̃arü ore rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü:

[3]—Cuma nüxũ̃ cucua̱x ga gumá chaunatü ga Dabí nax taxucürüwama naxüaxũ̃ ga guma Cori ya Tupanapata ya taxũ̃ne nagagu ga yema dai ga nagu tamaxũ̃xũ̃, ñu̱xmata Cori ya Tupana tümame̱xẽwa nayexmagüxẽxẽ ga yema tümaarü uanügü.

[4]Natürü i ñu̱xmax i nüma ya Cori ya Tupana rü taãxẽ toxna naxã i guxũ̃wama i tochixũ̃anewa rü nataxuma i torü uanügü rü nataxuma i chixexũ̃ i toxca̱x ínguxũ̃.

[5]Rü ngẽmaca̱x nagu charüxĩnü nax chorü Tupanaca̱x chanaxüxũ̃ ya wüxi ya napata ya taxũ̃ne yema chaunatümaxã inaxunetaxũ̃rüxũ̃ nax choma tá yixĩxũ̃ i naxca̱x chanaxüxũ̃. Yerü Tupana rü ñanagürü tüxũ̃ ga chaunatü: “Rü yimá cune ya cuchicüxü cuchicawa charütoxẽẽcü, rü yimá tá nixĩ ya naxücü ya chopata ya taxũ̃ne”, ñanagürü tüxũ̃.

[6]Rü ngẽmaca̱x, Pa Ãe̱xgacüx, Pa Iráũ̃x, rü cuxna chaca i ñu̱xmax nax ñaa i puracüwa choxũ̃ curüngũ̃xẽẽxũ̃ca̱x. ¡Rü namu i curü duũ̃xũ̃gü nax Líbanuarü naixnecüwa ocayiwa choxũ̃́ ne nadexũ̃ca̱x! Rü chomax rü tá chorü duũ̃xũ̃gü ngéma chamugü nax curü duũ̃xũ̃güxũ̃ nangũ̃xẽẽgüxũ̃ca̱x. Rü chomax rü tá cuxũ̃́ chanaxütanü i ngẽma naxca̱x ícuca̱xaxũ̃e̱xpü̱x naxca̱x i curü duũ̃xũ̃güarü puracü. Erü cuma nüxũ̃ cucua̱x rü taxúema ya Iraéanecüã̱xgü nüxũ̃ tacua̱x nax mürapewa tayaxuxũ̃ i ngẽma curü duũ̃xũ̃gü i Chidóũ̃cüã̱xgürüxũ̃ ==ñanagürü.

[7]Rü nüma ga Iráũ̃ rü nataãẽxüchi namaxã ga yema dexa ga Charomóũ̃ yéma muxũ̃, rü ñanagürü: —Tupanaxũ̃ chicua̱xüxũ̃, erü Dabína nanamu ga wüxi ya nane ya nüxũ̃ cuácü nax ãe̱xgacü nax yixĩxũ̃ca̱x i Iraéanecüã̱xgüchixũ̃anewa ==ñanagürü.

[8]Rü ñu̱xũchi nüma ga Iráũ̃ rü Charomóũ̃ca̱x yéma namuga rü ñanagürü: —Marü chanayaxu i ngẽma ore i nua cha̱u̱xca̱x cumuxũ̃, rü tá chanaxü i ngẽma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

naxca̲x ícuca̲xaxũ̃. Rü cuxna tá chanana i ngẽma ocayiwapütagü rü pínupütagü.

9Rü ngẽma chorü puracütanüxũ̃ rü tá Líbanuwa ne nanatúgü i ngẽma naixpütagü rü ñu̲xmatáta márwa nangugü. Rü ngéma rü tá nügüwa nayana̲ixgü rü ngẽmaãcü tá nayatugü ñu̲xmatáta ngẽma türe i chomaxã cuxunetaxũ̃wa nangugü. Rü ngéma rü tá ínayawẽgü rü cuma tá cunanugü. Rü natanü ya yima naixpütagü rü chanaxwa̲xe nax chauxũ̃tawa cunamugüxũ̃ i õnagü naxca̲x i ngẽma duũ̃xũ̃gü i chopatawa ngẽxmagüxũ̃ ==ñanagürü ga Iráũ̃.

10Rü yemaacü ga Iráũ̃ rü Charomóũ̃na nanana ga guxũ̃ma ga yema ocayiwapüta rü pinupüta ga nanaxwa̲xexũ̃.

11Rü nüma ga Charomóũ̃ rü Iráũ̃na nanana ga õnagü naxca̲x ga yema duũ̃xũ̃gü ga napatawa yexmagüxũ̃. Rü nüxna nanaxã ga 4'400,000 quíru naguxũ̃ ga trigu rü 4,400 litru ga oribuarü chíxũ̃. Rü yema nixĩ ga Charomóũ̃ Iráũ̃na ãxũ̃ ga wüxichigü ga taunecügu.

12Rü yemaacü ya Tupana rü nayanguxẽxẽ ga norü uneta, rü Charomóũ̃na nanaxã ga cua̲x. Rü ñu̲xũchi ga Iráũ̃ rü Charomóũ̃ rü nügümaxã naxügagü, rü yemaacü taãẽwa nügümaxã nayexmagü.

13Rü yexguma ga Charomóũ̃ rü 30,000 ga puracütanüxũ̃ nade ga guxũ̃ma ga Iraéanewa.

14Rü yemagü nixĩ ga Líbanuwa namugüxũ̃ nax yéma napuracüexũ̃ca̲x. Rü wüxi ga tauemacügu rü 10,000 yéma namugü rü nai ga tauemacügu rü to ga 10,000 yéma namugü. Rü yemaacü nanapuracüexẽxẽ ga yema tomaepü̲xtücumü. Rü wüxichigü ga yatü rü wüxi ga tauemacü Líbanuwa nayexma rü taxre ga tauemacü nachiũ̃wa nayexma. Rü Adoniráũ̃ nixĩ ga namaxã icuáxũ̃ ga yema puracü.

15Rü nüma ga Charomóũ̃ rü nüxũ̃́ nayexma ta ga 70,000 ga yatügü ga nugütaeruxũ̃ rü 80,000 ga yatügü ga nutaarü mexẽẽcüwawa puracüexũ̃ ga ma̲xpṹneanewa.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16Rü yemaétü nüxű̃ nayexma ga 3,300 ga norü duũxũ̃gü ga yema puracütanüxũ̃maxã icua̲xgüxũ̃.

17Rü nüma ga ãẽ̲xgacü ga Charomóũ̃ rü nanamu ga duũxũ̃gü nax ma̲xpűnearü tuãchiwa ne nayauxgüãxũ̃ca̲x ga nutagü ga itacü ga imexẽchicü ga mea itogücüwacü nax gumawa inaxügüãxũ̃ca̲x ga guma Tupanapata ga taxũ̃ne.

18Rü yema Charomóũ̃arü puracütanüxũ̃ rü Iráũ̃arü puracütanüxũ̃ rü ñu̲xũchi guma ĩane ga Guebácüã̲x ga duũxũ̃gü rü mürapewa naxügü nawa ga yema naixpütagü rü nayamexẽẽcüwagü ga nutagü nax naxügüã̲xũ̃ca̲x ga Tupanapata ga taxũ̃ne.

## 1 Ãẽ̲xgacügüchiga 6

### Charomóũ̃ nanaxü ga Tupanapata ga taxũ̃ne

(2 Cr. 3.1-14)

1Rü yexguma ãgümücü ga taunecü ãẽ̲xgacü yixĩxgu ga Iraéanewa, rü nüma ga Charomóũ̃ inanaxügü ga nax naxüaxũ̃ ga guma Tupanapata ga taxũ̃ne. Rü gumá taunecügu ga norü taxre ga tauemacü ga Chíxgu nixĩ ga inaxügüãxũ̃. Rü yexguma guma Tupanapata ga taxũ̃ne ixügügu, rü marü 480 ga taunecü ningu ga nax Equítuanewa ínachoxũ̃xũ̃ ga Iraétanüxũ̃.

2Rü guma Tupanapata ga taxũ̃ne ga ãẽ̲xgacü ga Charomóũ̃ Cori ya Tupanaca̲x üxũ̃ne rü 27 metru nixĩ ga norü ma̲x, rü 9 metru nixĩ ga norü tachiã, rü 13 metruarü ngãxũ̃ nixĩ ga norü máchane.

3Rü yema naxmachiã ga nüxíra nawa ixücuxũ̃ ga guma Tupanapata ga taxũ̃ne rü 4 ga metruarü ngãxũ̃ nixĩ ga norü tachiã rü 9 metru nixĩ ga norü ma̲x. Rü yemaacü ga yema nüxíra nawa ixücuxũ̃arü ma̲x rü Tupanapata ga taxũ̃nearü tachiãtama nixĩ.

4Rü Charomóũ̃ nanamu nax fierumenaxãwa naxügüãxũ̃ ga norü beũ̃tánagü ga Tupanapata ga taxũ̃ne.

5Rü nüma ga Charomóũ̃ rü nanamu nax naxüxpacugüãxũ̃ca̲x ga Tupanapata ga taxũ̃ne ga norü guxũ̃cüwawa. Rü yema naxpacuwa rü ucapugu nayapoyechigü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

6Rü yema naxpacugü rü tomaepu̱xgu naxũnagü. Rü yema nüxíraxũxũ ga norü ünagü ga ñaxtüwa üxũ rü 2 metru rü 25 chentímetru nixĩ ga norü taxmachiã. Rü yema to ga norü ünagü ga ngãxũwa üxũ rü 2 metru rü 70 chentímetru nixĩ ga norü taxmachiã. Rü yema norü tomaepu̱x ga ünagü ga dauxũwa üxũ rü 3 metru rü 15 chentímetru nixĩ ga norü taxmachiã. Rü guma norü omütagü rü nayaxüchica ga Tupanapata ga taxũnetaxpu̱xarü düxétüwaama nax tama naxtapu̱xwa yaxüxmaũãxũca̱x.

7Rü gumá nutagü ga guma Tupanapata ga taxũne namaxã naxügücü rü marü ímemarecü nixĩ. Rü yemaca̱x ga yexguma naxügüãgu ga guma Tupanapata ga taxũne rü taxuxũma ga martíyuga, rüe̱xna yuemaga, rüe̱xna to ga ta̱xacü namaxã ixüxũga taxĩnü ga yema ínaxügüãxũwa.

8Rü yema naxpacuarü ĩã̱x ga ñaxtüwa yexmaxũ rü Tupanapata ga taxũnearü tügünecüwawa naxü. Rü meruchipaãcü naxü ga guma toxõõne ga nawa ixĩnagüne naxca̱x ga yema naxmachiã ga ngãxũwa üxũ rü yema dauxũwa üxũ.

9Rü yexguma Charomóũ yanguxẽẽgu ga nax naxüaxũ ga Tupanapata ga taxũne, rü dauxũwa nananugü ga norü omütagü. Rü ocayiwanaxca̱x ga mürapewamaxã nananuétü.

10Rü nüma ga Charomóũ rü nanamu nax naxüxpacugüãxũ ga Tupanapata ga taxũne ga norü guxũcüwawa. Rü norü máchanechiã ga yema naxpacuarü ucapugü rü 2 metru rü 25 chentímetru nixĩgü. Rü norü omütagü ga Tupanapata ga taxũnearü poxeguxũtapu̱xcüwagu nanugü rü ocayiwanaxca̱x nixĩgü.

11Rü yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü Charomóũmaxã nüxũ nixu rü ñanagürü:

12-13—Ñu̱xma nax cunaxüxũ ya chopata ya taxũne, rü cumaxã nüxũ chixu, rü ngẽxguma chi chorü mugü nüxũ ixuxũãcüma cumaxũgu rü chi nagu quixũxgu i guxũma i chorü mugü, rü choma rü tá chayanguxẽxẽ ga yema uneta ga cunatü ga Dabímaxã nüxũ chixuxũ ga cuchiga. Rü petanüwa tá


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

chamaxũ rü tagutáma pexna chixũgachi i pema i Iraéanecüa̲xgü i chorü duũxũgü nax pixĩgüxũ ==ñanagürü.

14Rü nüma ga Charomóũ rü marü nüxű̃ ningu ga nax naxüaxũ ga guma Tupanapata ga taxũ̃ne.

15Rü norü aixepetapu̲xwa ga guma ĩpata rü mürapewa ga ocayiwanaxca̲xmaxã nanaxüxtapũ̲x. Rü daxũwa inanaxügü rü ñu̲xmata ñaxtüwa nangu nax mürapewamaxã nanaxüxtapu̲xgüaxũ̃. Rü pínunaxca̲x ga mürapewamaxã nanaxüxmachixũ̃.

16Rü Tupanapata ga taxũ̃neweama rü nanaxü ga wüxi ga ĩxmachiã. Rü 9 metru nixĩ ga norü tachiã rü norü máchiã rü norü máchanechiã. Rü yema naxchiã rü mürapewagü ga ocayiwanaxca̲xmaxã nanatüchiã ga guxũ̃wama. Rü yemaacü nanamexẽxẽ ga yema naxmachiã nax ucapu ga Üünexüchixũ̃ nax yixĩxũ̃ca̲x.

17Rü yema Tupanapata ga taxũ̃nemachiã ga nachica ga üünexüchixũ̃pe̲xewa üxũ̃ rü 18 metru nixĩ ga norü ma̲x.

18Rü guxũ̃ma ga Tupanapata ga taxũ̃netaxpu̲x ga aixepewa rü mürapewa ga ocayiwanaxca̲x nixĩgü. Rü ñu̲xũchi putürachicüna̲xãgü rü ori̲xchicüna̲xãgü nawatama nanaxüxüchigü. Rü guxũ̃ma ga yema rü ocayiwanaxca̲x nixĩgü. Rü taxuwama nango̲x ga wüxi ga nuta ga naxtapu̲xarü aixepewa ügücü.

19Rü Charomóũ rü Tupanapata ga taxũ̃newa meama nanamexẽxẽ ga nachica ga Üünexüchixũ̃ nax yexma naxüaxũca̲x ga baú ga Tupanaarü mugü nagu üxũ̃.

20Rü yema nachiã ga Üünexüchixũ̃ rü 9 metru nixĩ ga norü ma̲x, rü norü taxmachiã rü 9 metru ta nixĩ rü norü máchanemachiã rü 9 metru ta nixĩ. Rü Charomóũ rü nachiã ga üünexüchixũ̃pe̲xegu nanaxű̃ ga wüxi ga pumarate̲xearü guruxũ̃ ga ocayiwanaxca̲x. Rü úirumaxã nanapexene ga guxũ̃wama.

21Rü yexgumarüxũ̃ ta ga yema Tupanapata ga taxũ̃nemachiã rü úirumaxã nanatüchiã ga guxũ̃wama. Rü yema naxmachiã ga Üünexüchixũ̃ rü ta


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

úirumaxã nanatüchiã. Rü napẹxewa rü cadéna ya úirunaxcạxmaxã nayawaiye.

22Rü yemaacü ga guma Tupanapata ga taxũ̃ne rü guxũ̃ma ga nachiãwa úirumaxã nanapexmachiãgü. Rü yexgumarüxũ̃ ta úirumaxã nanapexgü ga yema guruxũ̃ ga nachica ga üünexüchixũ̃pẹxegu üxũ̃.

23-24Rü nai ga oribuwa nanaxü ga taxre ga orearü ngeruũ̃gü ga daxũcüạ̃xchicünạxã ga ixãxpẹxatüxũ̃ nax yema naxmachiã ga üünexüchixũ̃wa yexmagüxũ̃cạx. Rü wüxichigü ga yema rü 4 metru rü 50 chentímetru nixĩ ga norü máxchane, rü wüxichigü ga naxpẹxatü rü 2 metru rü 25 chentímetru nixĩ ga norü máxpẹxatü. Rü wüxichigü ga yema daxũcüạ̃xchicünạxã rü guma naxpẹxatü pẹxegü ga nügüna nax nayaxũ̃xũ̃ rü 4 metru rü 50 chentímetru nixĩ.

25-26Rü yema taxre ga orearü ngeruũ̃chicünạxãgü rü nawüxigumare yerü nananügügüraũ̃xũ̃chi. Rü wüxichigü ga norü máchane rü 4 metru rü 50 chentímetru nixĩ.

27Rü nüma ga Charomóũ̃ rü yema nachiã ga üünexũ̃chixũ̃gu nanachigüxẽxẽ. Rü yema taxre ga orearü ngeruũ̃güchicünạxãgü rü nixuuchipẹxatügü. Rü yema tügünecüwawa üxũ̃ rü wüxi ga naxpẹxatü rü ĩxtapụ̈xwa nayaxụ̃x Rü yema tọxwecüwawa üxũ̃ rü wüxi ga naxpẹxatü rü norü toxtapụ̈xwa nayaxụ̃x. Rü guma nai ga naxpẹxatügü rü meama yema naxmachixũ̃arü ngãxũ̃wa nügüpẹxewa nayaxụ̃xgüpẹxe.

28Rü Charomóũ̃ rü úirumaxã nanatüxüne ga yema Tupanaarü orearü ngeruũ̃güchicünạxãgü.

29Rü guxũ̃ma ga norü aixepetapụ̈xwa rü düxétütapụ̈xwa ga Tupanapata ga taxũ̃ne rü nanaxüxüchigü ga orearü ngeruxũ̃ i dauxũ̃cüạ̃xgüchicünạxãgü, rü palmerachicünạxãgü, rü putürachicünạxãgü. Rü yemaacü nanangạxãẽtapụ̈xgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

30Rü yexgumarüxũ ta ga yema taxre ga naxmachiã ga Tupanapata ga taxũne, rü yema rütamaexũ rü yema Üünexüchixũ, rü úirutachinümaxã nanaxüxmachiã.

31Rü yema nawa ixücuxũ naxca̱x ga yema naxmachiã ga Üünexüchixũ, rü yema taxretachinü ga norü ĩã̱x rü mürapewa ga oribunaxca̱xwa nanaxü. Rü ĩã̱xarü naxpenüxũ ga dauxnagu idaxũ rü guma caxtagü ga ĩã̱xcüwawa nuxcune rü 5 cüwa nüxṹ nayexma.

32Rü yema taxretachinü ga ĩã̱x, rü mürapewa ga oribunaxca̱x nixĩgü. Rü natachinüwatama nanaxüxüchigü ga Tupanaarü orearü ngeruũchicüna̱xãgü, rü palmerachicüna̱xãgü, rü putürachicüna̱xãgü. Rü ñu̱xũchi úirumaxã nanatü ga guxũma.

33Rü Tupanapata ga taxũnearü ĩã̱x ga nawa ixücuxũ naxca̱x ga naxmachiã ga taxũ, rü naxpenüxũ rü nai ga oribunaxca̱x nixĩgü rü nacuadradu.

34Rü yema taxretachinü ga Tupanapata ga taxũnearü ĩã̱x ga nawa ixücuxũ rü pínunaxca̱x nixĩgü rü guxũma niwãxna.

35Rü natachinüwa nanaxüxüchigü ga Tupanaarü orearü ngeruxũ i dauxũcüã̱xgüchicüna̱xãgü, rü palmerachicüna̱xãgü, rü putürachicüna̱xãgü. Rü ñu̱xũchi úirumaxã nanapexgü ga yema naxchicüna̱xãgü.

36Rü nanaxügü ta ga naa̱xtü i aixepewa yexmaxũ. Rü tomaepü̱xchimüũ ga nuta ga meama imexẽẽcüwagücümaxã ínanapoxegu. Rü ñu̱xũchi ocayiwanaxca̱x ga omütagümaxã ínananueguétü.

37Rü yexguma marü norü ãgümücü ga taunecü ãẽ̱xgacü yixĩxgu ga Charomóũ, rü tauemacü ga Chífgu nixĩ ga inata̱xgüãxũ ga gumá nutagü ga tacü ga Tupanapata ga taxũne nawa ixügücü.

38Rü gumá Tupanapata ga taxũne rü guxũma ga norü yemaxũgümaxã ningu ga yexguma Charomóũ 11 ga taunecü marü ãẽ̱xgacü yixĩxgu. Rü gumá taunecüarü 8 ga tauemacü ga bulgu nixĩ ga yanguxũ. Rü yemaacü 7 ga taunecügu nixĩ ga yanguxũ ga guma Tupanapata ga taxũne ga Charomóũ üxũne.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

## 1 Ãẽxgacügüchiga 7

### Náigü ga ïpatagü ga Charomóũ üxũne

[1]Charomóũ rü noxrütama napata ne naxü. Rü 13 ga taunecügu nüxű́ ningu.

[2]Rü ñu̱xũchi nanaxü ta ga nai ga ïpata ga “Líbanuarü Naixnecügu” ãégane. Rü guma rü 45 metru nixĩ ga norü ma̱x, rü 22 metruarü ngãxṹ nixĩ ga norü taxmachiã rü 13 metruarü ngãxṹ nixĩ ga norü máchane. Rü 4 chimüṹ nixĩ ga norü caxtagü ga ocayiwanaxca̱x. Rü guma 4 chimüṹ ga caxtaétügu nanugü ga norü omütagü ga ocayiwanaxca̱x.

[3]Rü guma omütagü rü 45 nixĩ ga norü mu. Rü 3 chimüṹ nixĩ ga norü omütagü rü wüxichimüũchigüwa rü nayexma ga 15 ga omütagü ga norü caxtawa nucune. Rü ñu̱xũchi guma omütaétüwa nananucu ga mürapewa ga iyaxcüxṹ ga ocayiwanaxca̱x.

[4]Rü nayexma ga 3 chimüṹ ga beṹtánagü ga mea we̱xgu nuxṹ rü yema 3 chimüṹ ga beṹtánagü ga wüxichimüũwachigü rü nügüarü to̱xma̱xtawa niyexmachigü.

[5]Guxũma ga yema ïã̱xgü rü beṹtánagüarü naxpenüxṹ rü mea nacuadradugü. Rü nügüarü to̱xma̱xtawa niyexmachigü ga yema ïã̱xgü rü beṹtánagü. Rü 3 chimüṹ nixĩ ga guxũwama.

[6]Rü ñu̱xũchi Charomóṹ nanaxü ta ga wüxi ga ãxmachiãmarexṹ ga caxtagümaxã ípuxegumarexṹ. Rü 22 metruarü ngãxṹgu nixĩ ga norü ma̱x, rü 13 metruarü ngãxṹ nixĩ ga norü taxmachiã. Rü yemape̱xewa nayexma ga to ga naxmachiã ga caxtagümaxã ípuxegumarexṹ natürü naxãpataétü.

[7]Rü yexgumarüxṹ ta nanaxü ga to ga naxmachiã ga ngextá ãẽ̱xgacü guxchaxṹ nawa mexẽẽxṹ. Rü yema naxmachiãarü aixepewa rü mürapewa ga ocayiwamaxã ínanapoxegu ga guxũwama.

[8]Rü guma ïpata ga Charomóṹ nagu pexũne rü naweama rü nüxṹ nayexma ga wüxi ga naa̱xtü. Rü yexma nanaxü ga nai ga ïpata ga napataraxũnetama. Rü yexgumarüxṹ ta yexma nanaxü ga guma ïpata ga naxma̱x ga Faraóũacüpata. Rü guma ïpata rü Charomóũpataraxũnetama nixĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[9]Rü guxũnema ga guma ĩpatagü ga Charomóũ íxüxüne rü nutagü ga itatanüxũchi rü guxũcüwawa cheramaxã meama ngugügu imexẽẽgücüwamaxã nanaxü. Rü guma nutagümaxã nixĩ ga inaxügüxũ ga guma ĩpatagü, rü gumaétüwa nixĩ ga nanucuxũ ga naxtapu̱xgüarü nutagü ñu̱xmata dauxũwa nangu. Rü yexgumarüxũ ta ga yema naa̱xtü ga taxũarü poxeguxũ rü guxũwama guma nutagü ga imexẽẽgücüwamaxã ínapoxegu.

[10]Rü gumá nutagü ga namaxã inaxügücü ga guma ĩpatagü rü nutagü ga itacü rü itatanücü nixĩ. Rü ñuxre ga gumá nutagü rü 4 metru 50 chentímetru nixĩ ga norü ma̱x rü naigü rü 3 metru 60 chentímetru nixĩ ga norü ma̱x.

[11]Rü gumá nutagüétüwa nixĩ ga nanucuxũ ga naxtapu̱xgüarü nutagü ga itatanücü rü guxũcüwawa cheramaxã meama ngugügu imexẽẽgücü. Rü ñu̱xũchi ocayiwanaxca̱x ga omütagümaxã ínananueguétü.

[12]Rü yema naxtapu̱x ga naa̱xtü ga taxũarü poxeguxũ rü tomaepu̱xchimüũ ga nutamaxã ínanapoxegu. Rü naétüwa rü ocayiwanaxca̱x ga omütagümaxã ínananueguétü. Rü yema naxtapu̱x ga naa̱xtü ga aixepewa yexmaxũãcü rü yema nachiã ga Tupanapata ga taxũnepe̱xewa yexmaxũãcü nixĩ ga naxüxũ.

### Charomóũ rü naxca̱x nangema ga wüxi ga yatü ga Iráũgu ãégaxũ nax puracü nüxna naxãxũca̱x

(2 Cr. 2.13-14; 3.15-17)

[13]Nüma ga ãe̱xgacü ga Charomóũ rü norü duũxũxũ ĩane ga Tíruwa namu nax Iráũxũ yagaxũca̱x.

[14]Rü nüma ga Iráũ rü wüxi ga yutecü ngĩne nixĩ. Rü ngĩma rü Netarítanüxũ iyixĩ rü gumá ngĩte ga ngĩxna yucü rü wüxi ga Tírucüa̱x nixĩ. Rü nüma rü meama nüxũ nacua̱x nax bróũchewa ta̱xacü naxüxũ. Rü gumá nane ga Iráũ rü cua̱x nüxṹ nayexma rü nanatürüũtama meama nüxũ nacua̱x nax ta̱xacü naxüxũ ga bróũchewa. Rü nüma ga Iráũ rü ãe̱xgacü ga Charomóũxũtawa naxũ rü nanaxü ga guxũma ga yema puracü ga Charomóũ nüxna ãxũ.

[15]Rü nanaxü ga taxre ga caxtagü ga bróũchenaxca̱x ga 8 metrugu ixügüne ga norü ma̱x rü 5 metruarü ngãxũgu ga norü bomenaxãgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16Rü ñu̱xũchi bróũchewa nanaxü ga taxre ga guma caxtatape̱xearü ngã̱xãẽruũgü. Rü yema ngã̱xãẽruũgü rü 2 metru 25 chentímetru nixĩ ga norü ma̱x.

17Rü yexgumarüxũ̃ ta bróũchewa cadénaxacü nanamutachinü ga taxre ga to ga ngã̱xãẽruũgü. Rü yema cadénaxacü mutachinüxũ̃ rü wüxichigü ga caxtatape̱xearü ngã̱xãẽruũwa nananucu.

18Rü yexgumarüxũ̃ ta bróũchewa nanaxü ga ibopü̱xüxũ̃. Rü wüxichigü ga yema cadénaxacü mutachinüxũ̃wa nananucu ga taxrechimüũ̃ ya yema ibopü̱xüxũ̃. Rü yema taxre ga caxtatape̱xearü ngã̱xãẽruũgü rü nawüxigu.

19Rü guma caxtagü ga Tupanapataarü ücuchicawa nucuchaxũ̃nearü ngã̱xãẽruũgü rü wixguxüchi taxre ga metrugu nixügü ga norü máchane. Rü putüra i líriuchacuacü nanaxü.

20Rü wüxichigü ga yema caxtatape̱xearü ngã̱xãẽruũarü dauxũ̃wa rü yema íyanachexũ̃wa ga cadénaxacü mutachinüxũ̃wa rü yemawa nixĩ ga nanucuxũ̃ ga taxrechimüũ̃ ga 200 ga ibopü̱xüxũ̃.

21Rü nüma ga Iráũ̃ rü guma Tupanapata ga taxũ̃nearü ücuchicawa nananucu ga guma taxre ga caxtagü. Rü gumá caxta ga tügünewaama üxũ̃ne rü Yaquíũ̃gu nanaxüéga rü gumá to̱xwewaama üxũ̃ne rü Boágu nanaxüéga.

22Rü yema caxtagütape̱xearü ngã̱xãẽruũgü rü nanalíriuchacugüraxũ̃. Rü yemaacü nixĩ ga nagúxũ̃ ga yema puracü ga caxtagüarü ü.

### Tupanapata ga taxũ̃nearü yemaxũ̃güchiga

(2 Cr. 4.1—5.1)

23Yemawena ga Iráũ̃ rü bróũchewa nanaxü ga wüxi ga dexápáxũ̃ ga taxũ̃. Yema dexápáxũ̃ rü nabo. Rü norü tachiã rü 4 metru 50 chentímetru nixĩ. Rü norü ma̱xũ̃ma rü 2 metru 25 chentímetru nixĩ. Rü norü bobera rü 13 metru 50 chentímetru nixĩ.

24Rü yema dexápaxũ̃beratüũ̃wa rü ñu̱xũchi nacüwawa rü nüma ga Iráũ̃ rü taxrechimüũ̃ ga ori̱xchicüna̱xãgümaxã nananga̱xãẽ. Rü yema 45 céũ̃tímetruwachigü rü 10 chigü ga ori̱xchicüna̱xã nayexma. Rü yexguma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

naxüãgu ga yema dexápáxũ ga taxũ rü nawatama nanaxüxüchi ga norü ngą̃xãẽruũgü ga orį̈xchicünąxãgü.

25Rü yema dexápáxũ rü 12 ga woca ga iyatüxũchicünąxãgü ga bróũchenaxcąxétügu nanaxűnagü. Rü yema woca ga iyatüxũchicünąxãgü rü 3 nixĩ ga nórteguama rüdaunüxũ, rü 3 ga súrguama rüdaunüxũ, rü 3 ga ésteguama rüdaunüxũ rü ñų̈xũchi 3 ga oésteguama rüdaunüxũ. Rü guma woca ga iyatüxũparagü ga naweama ügüne rü yema dexápáxũtąxmü nayexmagü yerü yema woca ga iyatüxũgüétügu nixĩ ga naxüxũ.

26Norü yaxcü ga yema dexápáxũ rü 8 chentímetru nixĩ ga norü yaxcü. Rü yema nabera rü nanalíriuchacuraxũ. Rü 44,000 litru ga dexá nagu name.

27Rü ñų̈xũchi Iráũ nanaxü ta ga 10 ga dexápáxũtąxmü ga bróũchenaxcąx. Wüxichigü ga yema naxtąxmüxũ rü wüxi ga metru rü 80 chentímetru nixĩ ga norü mąx. Rü yexgumaepų̈xtama nixĩ ga norü tatachinü. Rü yema norü máchane rü 1 metru rü 35 chentímetru nixĩ.

28Rü wüxichigü ga yema naxtaxmüxũgü rü naxãchinąxã rü yemawa nangucu ga bróũche tachinügü.

29Rü yema bróũche tachinügü rü marü naxãmatü namaxã ga leóũchicünąxãgü rü woca ga iyatüxũchicünąxãgü rü daxũcüą̃x ga orearü ngeruũchicünąxãgü ga ixãxpę̱xatüxũ. Norü daxũwa rü norü ñaxtüwa ga yema woca ga iyatüxũchicünąxãgü rü leóũchicünąxãgü rü nayexma ga to ga ngą̃xãẽruũgü ga boxũ ga naixatüchicünąxãgü.

30Wüxichigü ga yema naxtąxmüxũgüpara rü nixãchicu. Rü yema nachicugü rü bróũchenaxcąx nixĩgü. Rü yema naxpawerugü ga nachicugü nawa ngucuxũ rü ta rü bróũchenaxcąx nixĩgü. Rü yema naxtąxmüxũgüarü ãgümücütüxũpę̱xewa nayexma ga norü tairuũgü ga bróũchenaxcąx ga dexápáxũ nagu üxũ. Rü yema tairuũgü rü guxũcüwawa ningąxãẽgü namaxã ga ngą̃xãẽruũgü ga naixatüchicünąxãgü.

31Rü yema naxtąxmüxũ ga dexápáxũ nagu ixücuchixũ rü naboxoma. Rü yema boxomaxũ rü 46 chentímetru inangǫxenü. Rü yemaxũmagu nixĩ ga


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yaxűcuchixũ̃ ga yema dexápáxũ̃. Rü yema boxomaxũ̃ rü 69 chentímetru nixĩ ga norü taxüma. Rü naberawa rü naixatüchicünaxãgümaxã nangaxãẽ. Rü yema nacüwagü ga yema naxtaxmüxũ̃ rü nawüxigumare. Rü nacuadradugü rü tama nibo.

32Rü naxpawerugü ga yema ãgümücü ga nachicu rü naxtaxmüxũ̃güparawa nangucu. Rü yema norü tachicu ga yema naparachicugü rü 68 chentímetru nixĩ ga wüxichigü.

33Rü yema nachicugü rü nanacaruchicugüraxũ̃. Rü yema nachicupawerugü, rü naxpenüűchicugü, rü naxpenüűgüarü texcuruũ̃gü, rü yema nachicumaxetügü ga norü texcuruũ̃gü nawa ngucuxũ̃, rü guxũ̃ma ga yemagü rü bróũchenaxcax nixĩgü.

34Rü yexguma naxüãgu ga yema dexáchixũ̃taxmüxũ̃gü rü nawatama nanaxüxüchigü ga norü tairuũ̃gü ga yema norü ãgümücüpexewa yexmagüxũ̃.

35Rü yema naxtaxmüxũ̃güarü dauxũ̃waama üxũ̃ ga nabera rü inabo rü 22 chentímetruarü ngãxũ̃ nixĩ ga inangoxenüxũ̃. Rü naxũ̃ne ga yema naxtaxmüxũ̃ rü naparagü rü nawatama nanaxüxüchi.

36Rü nüma ga Iráũ̃ rü wüxichigü ga yema naxtaxmügüxũnewa nanangaxãẽ namaxã ga daxũcüãxchicünaxãgü rü leóűchicünaxãgü rü palmerachicünaxãgü. Rü yexgumarüxũ̃ ta nacüwawa rü ínayanuegu namaxã ga to ga ngãxãẽruũ̃gü ga boxũ̃ ga naixatüchicünaxãgü. Rü yema ínaxãchicaxũ̃wa nanangaxãẽ namaxã ga naixatüchicünaxãgü.

37Rü yema 10 ga naxtaxmügü rü yexguma yaxügüãgu rü wüxitama nixĩ ga naxchicünaxã ga nawa ínaxüxũ̃axũ̃. Rü guxũ̃ma rü nawüxigumare.

38Yexgumarüxũ̃ tá nanaxü ga 10 ga dexáchixũ̃gü ga bróũchenaxcax. Rü wüxichigü ga yema rü 1 metru 80 chentímetrugü nixĩ ga norü taxüma rü 880 litru ga dexá nagu name. Rü wüxichigü ga yema dexáchixũ̃ rü naxtaxmüétügutama nixüchigü.

39Rü yema 5 ga naxtaxmügü rü Tupanapata ga taxũ̃nearü tügünecüwagu ninuma rü yema to ga 5 rü Tupanapata ga taxũ̃nearü toxwecüwagu ninuma.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Rü yema taxũ̃ ga dexáchixũ̃ rü Tupanapata ga taxũ̃nearü tügünecüwagu naxü ga súr éstewaama.

40Ñu̱xũchi Iráũ̃ ínanaxüxũ̃ ta ga paneragü rü paragü rü tacháũgü. Rü yemaacü nanagu̱xẽxẽ ga yema puracü ga Charomóũ̃ nüxũ̃ üxẽẽxũ̃ nawa ga guma Cori ya Tupanapata ga taxũ̃ne.

41Rü ñaagü nixĩ ga yema puracü ga naxüxũ̃: Taxre ga caxtagü, rü taxre ga guma caxtatape̱xearü ngã̱xãẽruũ̃gü ga iboxũ̃, rü taxre ga yema caxtatape̱xearü ngã̱xãẽruũ̃güarü tüxünexũ̃ ga cadénaxacü mutachinüxũ̃.

42Rü ñu̱xũchi nanaxü ga 400 ga ibopü̱xüxũ̃ naxca̱x ga yema taxre ga caxtaarü ngã̱xãẽruũ̃arü tüxünexũ̃. Rü taxrechimüũ̃ yemagu ínanueguãchi ga wüxichigü ga guma caxtagütape̱xewa.

43Ñu̱xũchi nanaxü ta ga yema 10 ga dexáchixũ̃ta̱xmügü rü ñu̱xũchi yema dexáchixũ̃gü ga naétügu nugüxũ̃

44Rü yexgumarüxũ̃ ta nanaxü ga yema taxüchixũ̃ ga dexáchixũ̃ rü ñu̱xũchi 12 ga woca ga iyatüxũ̃chicüna̱xãgü nax yemagüétügu naxũ̃nagüxũ̃ca̱x ga dexáchixũ̃.

45Rü nanaxü ta ga paneragü rü paragü rü tacháũgü. Rü guxũ̃ma ga guma Tupanapata ga taxũ̃nearü yemaxũ̃gü ga ãẽxgacü ga Charomóũ̃ Iráũ̃xũ̃ íxüxũ̃xẽẽxũ̃, rü bróũ̃che ga meama báixũ̃wa ínanaxüxũ̃.

46Rü nüma ga ãẽxgacü ga Charomóũ̃ nanamu nax naxnecüwa üxũ̃ ga naxchicüna̱xãgüwa nadexẽẽgüãxũ̃ca̱x ga guxũ̃ma ga yemaxũ̃gü ga bróũ̃chenaxca̱x. Rü natü ga Yudáũ̃cutüwa ga ínametachinüxũ̃wa nixĩ ga naxüaxũ̃ ga yema puracü. Rü yema nachica rü guma ĩanegü ga Chucóx rü Charetáũ̃arü ngãxũ̃wa nayexma.

47Rü yema nax namuxũchixũ̃ ga yema Tupanapataarü yemaxũ̃gü rü yemaca̱x ga Charomóũ̃ rü tama naxca̱x ínaca nax ínayagüaxũ̃ca̱x.

48-50Ñu̱xũchi Charomóũ̃ rü nanaxüxẽxẽ ta ga guxũ̃ma ga togüama ga yemaxũ̃gü ga Cori ya Tupanapata ga taxũ̃newa yexmagüxũ̃. Rü yema nixĩ ga yema pumarate̱xearü guruxũ̃ ga úirunaxca̱x, rü yema mecha ga úirunaxca̱x


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ga paũ ga üünexũarü üruxũ, rü yema 10 ga omügü ga muxchiraũxũ ga úirunaxca̲xgü ga naxmachiã ga üünexüchixũpe̲xegu nuxũ, rü 5 ga norü tügünecüwawa rü 5 ga norü to̲xwecüwawa. Rü yexgumarüxũ ta nanaxü ga yema nga̲xãẽruũgü ga putüragü, rü omügü, rü ãxchataxũgü ga úirunaxca̲x, rü copugü, rü pirañagü ga omüchiraũarü yoyeruxũ, rü tacháũgü, rü cucharóũgü, rü pumarate̲xearü guruũgü. Rü guxũma ga yemagü rü úirunaxca̲x nixĩgü. Rü yexgumarüxũ ta ga yema aixepewa yexmaxũ ga naxmachiã ga üünexũchixũarü ĩa̲xgüarü bichágragü rü yema Tupanapata ga taxũnearü ĩa̲xgüarü bichágragü rü úirunaxca̲x nixĩgü.

51Rü yexguma marü nagu̲xgu ga guxũma ga yema puracü ga ãe̲xgacü ga Charomóũ üxẽẽxũ ga Cori ya Tupanapata ga taxũnewa, rü nüma ga Charomóũ rü nanade ga yema naxpáũgü ga úirunaxca̲x rü diẽrumünaxca̲x ga nanatü ga Dabí Cori ya Tupanana ãxũ. Rü yema Tupanapata ga taxũnearü ucapu ga Cori ya Tupanaarü yemaxũgü nagu nuxũgu nayanu.

## 1 Ãe̲xgacügüchiga 8

### Tupanapata ga taxũnewa nanangegü ga yema baú ga Tupanaarü mugü nawa yexmaxũ

(2 Cr. 5.2-14)

1Rü yexguma ga Charomóũ rü Yerucharéũwa naxca̲x nangema ga guxũma ga yema norü ngũxẽẽruũgü ga ãe̲xgacügü rü guxũma ga yema ãe̲xgacügü ga wüxichigü ga Iraéanecüa̲xtücumümaxã icua̲xgüxũ. Rü nanangutaque̲xexẽxẽ nax Chióũwa yayauxgüãxũca̲x ga yema baú ga Cori ya Tupanaarü mugü nawa yexmaxũ nax Tupanapatawa nangegüãxũca̲x.

2Rü gumá taunecüarü 7 ga tauemacü ga Etanígu nixĩ ga Charomóũ nangutaque̲xexẽẽxũ ga yema Iraéanecüa̲xgü nax yaxãxũchigüãxũca̲x ga gumá Tupanapata. Natürü meama nagu nangu ga yema norü peta ga wüxichigü ga taunecügu norü düxenügü nagu naxüchigagüxũ.

3-4Rü yéma nangugü ga guxũma ga Iraéanecüa̲xgüarü ãe̲xgacügü. Rü yema chacherdótegü rü nanayauxgü ga yema baú ga Tupanaarü mugü nawa yexmaxũ. Rü guma ĩpata ga Moiché üxũne ga nawa Tupana namaxã idexane


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

rü nayangegü namaxã ga guxũma ga yemaxũgü ga üünexũ ga yéma yexmagüxũ. Rü yemagü rü chacherdótegü rü Lebítanüxũ nixĩ ga yanaxũ.

5Rü nüma ga ãẽxgacü ga Charomóũ rü guxũma ga yema Iraéanecüãxgü ga yexma ngutaquexegüxũ rü yema baúpexewa rü Tupanacax nanadai rü nayagu ga muxũchixũma ga carnérugü rü wocagü. Rü taxucürüwama texé ixugüxũ ga norü mu.

6-7Rü yemawena ga yema chacherdótegü rü Tupanapata ga taxũnearü aixepegu nanangecuchigü ga yema baú. Rü yema nachiã ga üünexũchixũgu nayaxűgü natüxũgu ga guma naxpexatügü ga yema taxre ga Tupanaarü orearü ngeruũgüchicünaxãgü. Rü guma naxpexatügü rü nayadüxü ga yema Tupanaarü mugüchixũ wüxigu namaxã ga naxpawerugü.

8Natürü guma naxpawerugü rü nimaxũchi, rü yemacax nachiã ga üünexũwa ne idauxgu ga norü toxmaxtawa ga yema nachiã ga Üünexüchixũ, rü nüxũ tadau ga naxpawerugüpexe. Natürü Tupanapataarü düxétüwaama tama nüxũ tadau. Rü ñuxma rü ta rü ngéma nangẽxmagü.

9Rü yema baúwa nayexma ga yema taxre ga nutatachinü ga yexma nucuxũ ga Moiché ga yexguma maxpűne ga Oréxwa nayexmagügu. Rü yema nutatachinügügu naxümatü ga yema Tupanaarü uneta ga Iraétanüxũmaxã naxüxũ ga yexguma Equítuanewa ínachoxũgu.

10Rü yexguma ínachoxũxgu ga chacherdótegü ga yema nachiã ga üünexüchixũwa, rü caixanexũmaxã nanapa ga guma Cori ya Tupanapata ga taxũne.

11Rü nagagu ga yema caixanexũ rü nüma ga yema chacherdótegü rü taxuacüma yexma narücho nax Tupanaxũ yacuaxüũgüxũcax, yerü Cori ya Tupanaarü üünemaxã nanapa ga guma Tupanapata ga taxũne.

### Charomóũ rü Tupanana nanaxuaxũ ga guma napata ga taxũne
(2 Cr. 6.1—7.10)

12Rü yexguma ga Charomóũ rü ñanagürü: —Pa Chorü Tupanax, cuma rü nüxũ quixu nax nawa cumaxũxũ i caixanexũ i pamüemaxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[13]Natürü i ñu̱xmax rü cuxca̱x chanaxü ya wüxi ya cupata ya taxũ̃ne nax guxũ̃guma ngéma cumaxũ̃xũ̃ca̱x ==ñanagürü.

[14]Rü yemawena nüma ga ãẽ̱xgacü rü guxũ̃ma ga yema Iraétanüxũ̃ ga yexma chigüxũ̃ca̱x nadauegu, rü mexũ̃ namaxã naxuegu.

[15]Rü ñanagürü: —Namecümaxüchi ya Cori ya Iraétanüxũ̃arü Tupana erü nayanguxẽxẽ ga yema uneta ga chaunatü ga Dabímaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃ ga yexguma ñaxgu nüxũ̃:

[16]“Yema ngunexũ̃ ga Equítuanewa íchanguxũ̃xẽẽgucürüwa ga chorü duũ̃xũ̃gü ga Iraétanüxũ̃, rü taguma nüxũ̃ chaxuneta ya wüxi ya ĩane natanüwa ya Iraétanüxũ̃ ga duũ̃xũ̃gü nax yimagu naxüxũ̃ca̱x ya chopata ya taxũ̃ne ya nawa changexmane. Natürü nüxũ̃ chaxuneta ga Dabí nax chorü duũ̃xũ̃gü ga Iraétanüxũ̃maxã inacuáxũ̃ca̱x”, ñaxgu nüxũ̃ ga Tupana.

[17]Rü nüma ga chaunatü ga Dabí rü nanaxüxchaũ̃chire̱x ya wüxi ya ĩpata ya taxũ̃ne naxca̱x ya tórü Cori ya Iraétanüxũ̃arü Tupana.

[18]Natürü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü nüxũ̃: “Wüxi i mexũ̃ nixĩ nax cunaxüxchaxũ̃xũ̃ ya wüxi ya chopata ya taxũ̃ne.

[19]Natürü taxũtáma cuma cunaxü, rü wüxi i cune tá nixĩ i naxüxũ̃”, ñanagürü nüxũ̃ ga Cori ya Tupana.

[20]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nayanguxẽxẽ i ngẽma norü uneta. Rü yema nüxũ̃ yaxuxũ̃rüxũ̃ rü ñu̱xmax rü chaunatü ga Dabíchicüxü Iraétanüxũ̃arü ãẽ̱xgacü chixĩ rü namaxã ichacua̱x. Rü ñu̱xmax, rü chanaxü ya wüxi ya napata ya taxũ̃ne naxca̱x ya tórü Cori ya Iraétanüxũ̃arü Tupana.

[21]Rü ñu̱xũchi chanamexẽxẽ i wüxi i nachica i Tupanapatawa nax ngẽxma yaxú̱cuchixũ̃ca̱x i ngẽma baú i nawa nangẽxmaxũ̃ i ngẽma mugü ya Tupana tórü o̱xigümaxã nüxũ̃ ixuxũ̃ ga yexguma Equítuanewa ínanguxũ̃xẽẽãgu ==ñanagürü ga Charomóũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[22]Rü yemawena ga Charomóũ̃ rü napẹxegu nachi ga yema guruxũ̃ ga ngextá Cori ya Tupanacạx ãmaregü íguxũ̃wa. Rü guxũ̃ma ga yema Iraétanüxũ̃pẹxewa dauxũ̃ naxunagümẹxẽ.

[23]Rü ñanagürü: —Pa Cori ya Iraétanüxũ̃arü Tupanax, rü dauxũ̃guxũ̃ i naanewa rü woo ñoma i naanewa rü nataxuma i tạxacü i cuxrüxũ̃ Tupana ixĩxũ̃. Erü cumax rü cuyanguxẽxẽ i curü uneta rü tüxũ̃ cungechaũ̃ ya guxãma ya yíxema aixcüma cuga ĩnüexe.

[24-25]Pa Iraétanüxũ̃arü Tupanax, ñụxma rü cuyanguxẽxẽ ga yema uneta ga curü duũ̃ ga chaunatü ga Dabímaxã nüxũ̃ quixuxũ̃. Rü yema nüxũ̃ quixuxũ̃ rü ñoma i ngunexũ̃gu nixĩ i yanguxũ̃. ¡Rü ẽcü yanguxẽxẽ ta ga yema chaunatü ga Dabímaxã nüxũ̃ quixuxũ̃ nax guxũ̃gutáma curü ngũ̃xẽẽmaxã Iraéanemaxã inacuạxgüxũ̃ i wüxi i nataxa ega chaunatü ya Dabírüxũ̃ tá cuma cunaxwạxexũ̃ãcü namaxẽgu!

[26]Rü ngẽmacạx Pa Iraétanüxũ̃arü Tupanax ¡rü yanguxẽxẽ ga yema curü uneta ga chaunatü ga Dabímaxã nüxũ̃ quixuxũ̃!

[27]Natürü i cumax, rü ¿ñuxũcürüwa yanguxũ̃ i ñoma i naanewa nax nawa cungexmaxũ̃? Rü ngẽxguma chi guxũ̃ma i ngẽma daxũguxũ̃ i naane i taxüchixũ̃ rü tama yanguxgu nax nawa cungexmaxũ̃ ¿rü ñuxãcü tá yanguxũ̃ ya daa ĩpata ya taxũ̃ne ya cuxcạx chaxüxũ̃ne nax nawa cungexmaxũ̃?

[28]Natürü Pa Corix, Pa Chorü Tupanax, ¡rü choxũ̃́ nüxũ̃ naxĩnü i chorü yumüxẽ rü naxü i ngẽma ñụxma cuxũ̃ naxcạx chacaxũ̃xũ̃! Erü i choma rü curü duũ̃xũ̃ chixĩ.

[29]¡Rü taxṹ i nüxũ̃ curüchauxũ̃ nax ngunecü rü chütacü nüxũ̃ cudawenüxũ̃ ya daa cupata ya taxũ̃ne rü cuma tomaxã nüxũ̃ quixu nax yimawa tá cungexmaxũ̃! ¡Rü nüxũ̃ naxĩnü i ñaa chorü yumüxẽ i cupata ya taxũ̃newa cumaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ i choma nax curü duũ̃xũ̃ chixĩxũ̃!

[30]¡Rü nüxũ̃ naxĩnü i ngẽma naxcạx íchacaxaxũ̃, rü nüxũ̃ naxĩnü i curü duũ̃xũ̃gü i Iraétanüxũ̃arü yumüxẽ ega ngẽxguma ñaa nachicagu


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tarüdaunüãcüma tayumüxẽgügu! ¡Rü nüxṹ naxĩnü i daxũguxṹ i naanewa i ngextá ícumaxṹxṹwa rü toxṹ nüxṹ rüngüma i torü chixexṹgü!

31-32Rü ngẽxguma texé tümamücümaxã tạxacürü guxchaxṹ uxgu, rü ngẽxguma daa cupata ya taxṹnearü ãmarearü guruṹpẹxewa tüxṹ nagagügu nax ngéma nüxṹ tixuxṹcạx i ngẽma tümaarü guxchaxṹ ¡rü nüxṹ naxĩnü i daxũguxṹ i naanewa rü nüxṹ rüngṹxẽxẽ i ngẽma curü duṹxṹgü! ¡Rü napoxcu i ngẽma aixcüma chixexṹ ügüxṹ, rü tüxṹ ínanguxuchixẽxẽ ya yíxema taxuxṹma i chixexṹ üxe!

33-34Rü ngẽxguma chi curü duṹxṹgü i Iraétanüxṹ cupẹxewa chixexṹ ügügu rü ngẽmagagu norü uanügü nüxṹ rüporamaegu nax to i nachixṹanewa nagagüãxṹcạx, natürü ega chi wenaxarü cuxcạx nawoegugu rü daa cupata ya taxṹnewa naxcạx ínacagügu i curü ngṹxẽxẽ, ¡rü daxũguxṹ i naanewa nüxṹ́ nüxṹ naxĩnü i norü yumüxẽ rü nüxṹ́ nüxṹ irüngüma i norü chixexṹgü, rü ñaa torü naane ga torü o̱xigüna cuxãxṹcạx nawoeguxẽxẽ!

35-36Rü ngẽxguma yapagüanegu rü taguma napuxgu nagagu nax chixexṹ cupẹxewa naxügüxṹ i curü duṹxṹgü i Iraétanüxṹ, natürü ngẽxguma cuxcạx nawoegugu rü daa cupatawa yayumüxẽgügu, rü cuxṹ yacuạxüṹgügu, rü nüxṹ naxoegu i norü chixexṹgü i naxcạx cupoxcuexṹ, ¡rü daxũguxṹ i naanewa nüxṹ́ nüxṹ naxĩnü i norü yumüxẽ rü nüxṹ́ nüxṹ irüngüma i norü chixexṹgü rü nangúexẽxẽ nax mexṹ i nacümagu naxĩxṹcạx rü napuxẽxẽ nagu i ñaa naane i torü o̱xigüna cuxãxṹ!

37-39Rü ngẽxguma ñaa nachixṹanewa nangemagu i taiya, rüẹxna ínanguxgu i nanetüarü dạxaweane, rüẹxna naianexṹmaxã nayuegu i nanetügü, rüẹxna ínangugügu i munügü, rüẹxna õxmigü, rüẹxna naweanegü, rü ngẽxguma torü uanügü nüxṹ íchomaeguãchigu i torü ĩanegü nax toxṹ nadạixṹcạx, rüẹxna tạxacürü to i guxchaxṹ, rüẹxna dạxaweanegü toxcạx ínguxgu, natürü ega curü duṹxṹgü i Iraétanüxṹ nüxṹ naxoegu i norü chixexṹgü rü daa cupata ya taxṹnewa yayumüxẽgügu, ¡rü daxũguxṹ i naanewa nüxṹ́ nüxṹ naxĩnü rü nüxṹ́ nüxṹ irüngüma i norü chixexṹgü! ¡Rü nüxṹ́ naxütanü i wüxichigü i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

duũxũ ngẽxgumarüxũ nax ñuxãcü cupe̲xewa namaxũxũ! Erü cuxicatama nixĩ i nüxũ cucuáxũ i wüxichigüarü maxũ.

40Rü ngẽmaãcü i curü duũxũgü rü ngẽxguma namaxẽyane nawa i ñaa naane i torü o̲xigüna cuxãxũ rü tá cuxũ namuũe rü tá cuga naxĩnüe.

41-43Rü ngẽxguma chi wüxi i duũxũ i to i nachixũanecüa̲x i tama Iraétanüxũ ixĩxũ cuchiga ĩnügu nax ñuxãcü cuporaxüchixũ rü yáxũwa cuxca̲x ne naxũxgu nax nua daa cupata ya taxũnewa yayumüxẽxũca̲x ¡rü daxũguxũ i naane i ngextá ícumaxũxũwa irüxĩnü rü nüxũ nangãxũ i norü yumüxẽ nax ngẽmaãcü guxũtáma i ñoma i naanecüa̲x i nachixũanegü cuxũ cua̲xgüxũca̲x rü cuga naxĩnüexũca̲x ngẽma curü duũxũgü i Iraétanüxũrüxũ. Rü ngẽmaãcü i nümagü i yáxũwa ne ĩxũ rü tá nüxũ nacua̲xgü nax nua daa cupata ya cuxca̲x chaxüxũnewa yixĩxũ i cumaxã yadexagüxũ i duũxũgü.

44-45Rü ngẽxguma curü duũxũgü i Iraétanüxũ rü norü uanügümaxã nügü yadaixgu i ngexta cuma ícumugüxũwa, rü ngẽxguma daa ĩane ya cuma nüxũ cuxunetane rü daa cupata ya taxũne ya cuxca̲x chaxüxũneguama nadaunüãcüma yumüxẽgügu ¡rü daxũguxũ i naanewa irüxĩnü i norü yumüxẽ rü ínapoxũ i norü uanügüme̲xẽwa!

46Rü ngẽxguma curü duũxũgü guxũ i duũxũgürüxũ cupe̲xewa chixexũ naxügügu rü ngẽmaca̲x namaxã cunuxgu, rü norü uanügüme̲xẽgu cunayixẽẽgu nax ngẽmaãcü to i nachixũane i yáxũguxũwa rüe̲xna ngaicamaguxũwa nagagüãxũca̲x,

47natürü ega chi ngẽma nachixũanewa nüxna yacua̲xãchigügu i norü chixexũ i cupe̲xewa naxügüxũ rü cuxca̲x nawoegu̲xgu rü cuxna nacagügu nax nüxũ nüxũ curüngũmaxũca̲x i norü chixexũgü,

48rü ega ngẽma nachixũanewa aixcüma cuga naxĩnüegu rü ñaa naane ga torü o̲xigüna cuxãxũguama nadaunüãcüma nayumüxẽgügu, rü daa ĩane ya Yerucharéũ ga cuma nüxũ cuxunetanegu rü daa cupata ya taxũne ya cuxca̲x chaxüxũneguama nadaunüãcüma nayumüxẽgügu,


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[49]¡rü daxũguxũ i naanewa i ngextá ícumaxũxũwa rü nüxṹ nüxũ naxĩnü i norü yumüxẽgü i nawa cuxũ nacaa̲xũgüxũ, rü ínapoxũ i norü uanügüme̲xẽwa!

[50]¡Rü curü duũxũgüaxṹ nüxũ iyarüngüma i norü chixexũgü i cupe̲xewa naxügüxũ rü ngẽma nax tama cuga naxĩnüexũ! Rü ngẽma ãe̲xgacügü i to i nachixũanewa nagagüxũ i curü duũxũgü ¡rü naxüchicüxü i norü ĩnü nax curü duũxũgü nüxṹ ngechaũtümüxũgüxũca̲x!

[51]Erü curü duũxũgü nixĩ rü cuma nixĩ ga Equítuanewa ícunagaxũxũ ga ngextá poraãcü ngúxũ íyangegüxũwa.

[52]¡Rü choma nax curü duũxũ chixĩxũ rü choxṹ nüxũ naxĩnü i chorü yumüxẽ rü nüxũ naxĩnü i curü duũxũgü i Iraétanüxũarü yumüxẽ! ¡Rü toxũ naxĩnü, Pa Tupanax, ega ngẽxguma cuxna tacagüegu!

[53]Erü cumax, Pa Corix, rü natanüwa ga guxũma ga yema togü ga nachixũanegü i ñoma i naanewa ngẽxmagüxũ rü nüxũ cuxuneta ga curü duũxũgü ga Iraétanüxũ yema curü duũ ga Moichémaxã nüxũ quixuxũrüxũ ga yexguma Equítuanewa ícunanguxũxẽẽgu ga torü o̲xigü ==ñanagürü ga Charomóũ.

[54-55]Rü yexguma Charomóũ nüxũ rüchauxgu ga yema ãmarearü guruũpe̲xegu nacaxá̲pü̲xüãcüma rü naxunagüme̲xẽãcüma nax norü yumüxẽwa Tupanamaxã yadexaxũ, rü inachi rü guxũma ga Iraéanecüã̲xgümaxã mexũ naxuegu. Rü tagaãcü ñanagürü:

[56]—Poraãcü tamaxã namecüma ya tórü Cori ya Tupana ya tüxũ ípoxũ̃cü nüxna i tórü uanügü, yema inaxunetaxũ̃rüxũ, yerü nüma rü aixcüma nayanguxẽxẽ ga guxũma ga yema norü unetagü ga mexũ ga norü duũ ga Moichéwa nüxũ yaxuxũ.

[57]Rü ñu̲xma ya Cori ya Tupana rü nataxũ̃tagu ga yexguma tórü o̲xigütanüwa nayexmagurüxũ. Rü taxũtáma tüxna nixũgachi rü taxũtáma tüxũ ínawogü.

[58]Rü tüxũ naporaexẽxẽ nax ngẽmaãcü naxca̲x idaugüxũca̲x rü norü ngúchaũ ixügüxũca̲x, rü nagu imaxẽxũca̲x i guxũma i norü mugü ga tórü o̲xigümaxã nüxũ yaxuxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[59]Rü guxũma i ñaa nüxna naxca̲x chacaxĩ ya tórü Cori ya Tupana, rü chanaxwa̲xe i nüma rü chütacü rü ngunecü nagu narüxĩnü nax ngẽmaãcü choxũ nangũxẽẽxũca̲x rü pexũ nangũxẽẽxũca̲x i pema i Iraétanüxũ i norü duũxũgü ixĩgüxũ.

[60]Rü ngẽmaãcü guxũma i nachixũanegü i ñoma i naanewa ngẽxmagüxũ tá nüxũ nacua̲xgü nax aixcüma Tupana yixĩxũ ya tórü Cori rü nataxuxũma i to i naxrüxũ ixĩxũ.

[61]Rü ngẽmaca̲x i pemax rü penaxwa̲xe nax tórü Cori ya Tupanamaxã pixaixcümagüxũ rü peyanguxẽẽgüxũ rü naga pexĩnüexũ i guxũma i norü mugü ñoma i ngunexũgurüxũ ==ñanagürü ga Charomóũ.

[62]Rü yemawena ga ãe̲xgacü rü guxũma ga Iraétanüxũ rü Cori ga Tupanaca̲x nanadai rü ínanagu ga naxũnagü.

[63]Rü nüma ga Charomóũ rü Tupanaca̲x ínanagu ga 22,000 ga wocagü ga iyatüxũgü rü 120,000 ga carnérugü ga Tupanaarü taãẽxẽẽruxũ. Rü yemaacü ga ãe̲xgacü rü guxũma ga Iraétanüxũ rü Tupanana nanaxuaxũgü ga guma napata ga taxũne.

[64]Rü yematama ga ngunexũgu nüma ga ãe̲xgacü rü Tupanamexẽgu nanaxú ga yema naxã̲xtü ga Cori ya Tupanapata ya taxũnepexewa yexmaxũ. Rü yéma naxa̲xtüwa Tupanaca̲x ínanagu ga naxũnagü rü ãmaregü ga chebáda rü trigu rü norü chíxũ ga yema naxũnagü ga nada̲ixũ nax Tupanaxũ nataãẽxẽẽgüxũca̲x. Yerü yema ãmarearü guruxũ ga bróũchenaxca̲x ga Tupanapata ga taxũnepexewa yexmaxũ rü naxíra naxca̲x ga guxũma ga yema ãmaregü ga íguxũ nax yemaacü Cori ya Tupanaxũ nataãẽxẽẽgüxũca̲x.

[65]Yexguma nixĩ ga yexma Charomóũmaxã nangutaquexegü ga muxũchixũma ga duũxũgü ga guxũwama ga Iraéanewa ne ĩxũ. Rü Amáwa inaxügü ga nórtewaama ne ĩxũ rü ñu̲xmata Equítuarü natüwa nangu ga súrwaama ne ĩxũ. Rü yexguma naxüchigagüãgu ga guma Tupanapata ga taxũne, rü 7 ga ngunexũ nagu ningegü. Rü yexgumarüxũ ta Tupanaarü cua̲xüũxũca̲x


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nanaxüchigagü ga düxenüchiga ga to ga 7 ga ngunexũ̃ nagu yangegüxũ̃. Rü yemaacü guxũ̃wama 14 ga ngunexũ̃wa nangu nax naxüchigagüãxũ̃.

66Rü moxũ̃ãcü ga Charomóũ̃ rü guxũ̃ma ga yema duũ̃xũ̃güxũ̃ narümoxẽ nax nachiũ̃cax nawoeguxũ̃cax. Rü nüma ga duũ̃xũ̃gü rü norü ãẽxgacümaxã mexũ̃ naxuegugü. Rü taãẽãcüma nawoegu yerü Tupana rü nüxũ̃ nanawẽx nax ñuxãcü poraãcü norü duũ̃ ga Dabítanüxũ̃xũ̃ nangechaũ̃xũ̃, rü ñuxãcü poraãcü nüxũ̃ nax nangũ̃xẽẽxũ̃ i guxũ̃ma i norü duũ̃xũ̃gü i Iraéanecüãxgü.

## 1 Ãẽxgacügüchiga 9

### Tupana rü Charomóũ̃maxã inaxüga

(2 Cr. 7.11-22)

1-2Yexguma Charomóũ̃ marü yanguxẽẽgu ga Cori ya Tupanapata ga taxũ̃ne, rü guma ãẽxgacüpata, rü guxũ̃ma ga togü ga naxüxchaũ̃xũ̃, rü Cori ya Tupana rü wenaxarü Charomóũ̃cax nangox yema Gabaóũ̃wa naxcax nangoxgurüxũ̃.

3Rü ñanagürü nüxũ̃: —Nüxũ̃ chaxĩnü i ngẽma curü yumüxẽ rü ngẽma choxũ̃ nax cucaaxũ̃xũ̃. Rü marü chanaxüünexẽxẽ ya yima chopata ya taxũ̃ne ya cuxüxũ̃ne nax guxũ̃guma ngéma changexmaxũ̃cax. Rü guxũ̃gutáma nüxna chadau rü namaxã chataãxẽ.

4-5Rü ngẽxguma cunatü ya Dabírüxũ̃ mea chopexewa cumaxũ̃xgu rü quixaixcümagu rü guxũ̃gutáma naga cuxĩnügu i chorü mugü, rü choma rü guxũ̃gutáma Iraéanewa ãẽxgacügüxũ̃ chayaxĩgüxẽxẽ i cunegü rü cutaagü, yema cunatü ga Dabímaxã ichaxunetaxũ̃rüxũ̃ ga yexguma namaxã nüxũ̃ chixuxgu nax tagutáma nataxuxũ̃ i nataagü i Iraéanecüãxgüarü ãẽxgacü ixĩxũ̃.

6-7Natürü ngẽxguma chi pema rü pexacügü choxna pixĩgachigu, rü tama peyanguxẽẽgu i ngẽma chorü mugü i pexna chaxãxũ̃, rü to i tupanagüwe perüxĩxgu rü ngẽmaxũ̃ picuaxüũ̃gügu, rü choma rü tá Iraétanüxũ̃xũ̃ íchawoxũ̃ nawa i ñaa naane ga pexna chaxãxũ̃. Rü tá nüxna chixũ ya yima chopata ya taxũ̃ne ya chaugücax chaxüünexẽẽne. Rü ngẽxguma i guxũ̃ma i togü i nachixũ̃anecüãxgü rü tá pexũ̃ nacugüeecha.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

8Rü daa chopata ya taxũne rü ngẽma naxtapụ̈xgü tá nügüétü nayi, rü guxũma i ngẽma ngéma üpetüxũ, rü tá namaxã nabạ̈ixãchi rü nüxũ tá nacugüe rü tá ínaca: “¿Tụ̈xcüũ̈ ya Tupana rü ngẽmaãcü namaxã nanangupetüxẽxẽ i ñaa nachixũane rü daa napata ya taxũne?” ñanagürügü tá.

9Natürü ngẽma ngãxũga rü ñanagürügü tá: “Ngẽma Iraéanecüạ̃xgü rü ngẽmaãcü nüxũ nangupetü erü nüxna nixĩgachi ya yimá norü Tupana ga norü o̱xigüxũ Equítuanewa ínguxũxẽẽcü, rü togü i tupananetagüwe narüxĩ rü nüxũ nicuạ̈xüũ̈gü. Rü ngẽmacạ̈x ya Cori ya Tupana rü guxũma i ñaa chixexũ naxcạ̈x ínangụ̈xẽxẽ”, ñanagürügü tá ==ñanagürü ga Tupana.

### Togü ga norü puracügü ga naxüxũ ga Charomóũ̃
(2 Cr. 8.1-18)

10Rü 20 ga taunecü nangupetü nax Charomóũ̃ naxüxũ̃ ga guma taxre ga ĩpata ga Tupanapata ga taxũne, rü napata ga nüma nawa ãẽ̱xgacü yixĩne.

11Rü guma taxre ga ĩpatagücạ̈x nixĩ ga ĩane ga Tíruarü ãẽ̱xgacü ga Iráũ̃ rü Charomóũ̃xũ̃ narüngũ̃xẽxẽ namaxã ga ocayiwapütagü rü pínupütagü, rü ñụ̈xũchi guxũma ga úiru ga nüma nanaxwạ̈xexũ̃. Rü nüma ga Charomóũ̃ rü Iráũ̃na nanaxã ga 20 ga ĩanegü ga Gariréaanewa yexmagüne.

12Natürü yexguma íyadauxãgu ga Iráũ̃ rü tama norü me nixĩ ga guma ĩanegü, rü yemacạ̈x ñanagürü:

13—¿Tạ̈xacünearü ĩanegü nixĩ ya choxna cunaxũne, Pa Chauenexẽx? ==ñanagürü. Rü yemacạ̈x ga yema naane ga nawa nayexmagüxũ̃ ga guma ĩanegü rü Cabúgu nanaxüéga. Rü ñụ̈xma rü ta rü ngẽmatama nixĩ i naéga.

14Rü yema úiru ga Charomóũ̃na naxãxũ̃ ga Iráũ̃ rü 3,960 quíru nixĩ.

15Rü ñaa nixĩ ga yema puracügü ga ãẽ̱xgacü ga Charomóũ̃ duũ̃xũ̃güxũ̃ üxẽẽxũ̃. Rü wüxi nixĩ ga Tupanapata ga taxũnearü ü, rü to nixĩ ga napataarü ü, rü waixũ̃müarü mexẽẽane, rü ĩane ga Yerucharéũ̃arü poxeguxũ̃tapụ̈xarü ü. Rü ñụ̈xũchi nanamu nax yamexẽẽgüãxũ̃ ga ĩanegü ga Achóx, rü Meguídu, rü Guéche.

16Yerü Faraóũ̃ ga Equítuanearü ãẽ̱xgacü, rü ĩane ga Guéchegu naxücu. Rü nanadai ga guxũma ga Canaáũ̃tanüxũ̃ ga yexma ãpatagüxũ̃, rü ñụ̈xũchi


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nayagu ga guma ĩane. Rü yemawena rü naxacü ga Charomóũ̃ naxmaxũ̃ namaxã naxãmareãx ga guma ĩane.

17-18Rü yemawena ga Charomóũ̃ rü wenaxarü nanaxü ga guma ĩanegü ga Guéche, rü ñuxũchi Bex-oróũ̃ ga doxonewa yexmane, rü Baará, rü Tamára ga Yudáanearü chianexũ̃wa yexmagüne.

19Rü yexgumarüxũ̃ ta nayamexẽẽgü ga guxũ̃nema ga guma ĩanegü ga õnagü nagu nanutaqueexegüne, rü ĩpatagü ga churaraweũ̃gü ga carugü ga daixruũ̃gü nagu nucune, rü ĩpatagü ga cowarugü ga dairuũ̃gü nawa yexmagüne. Rü nanaxü ga guxũ̃ma ga yema Yerucharéũ̃wa rü Líbanuwa naxüxchaũ̃xũ̃. Rü yexgumarüxũ̃ ta rü guxũ̃ma ga naane ga naxmexwa yexmaxũ̃wa nanaxü ga yema naxüxchaũ̃xũ̃.

20-21Rü yemacax ga Charomóũ̃ rü puracü ga yáxũ̃wa nanapuracüexẽxẽ ga yema tama Iraétanüxũ̃ ixĩgüxũ̃ ga Amoréutanüxũ̃, rü Itítanüxũ̃ rü Ferechéutanüxũ̃, rü Ebéutanüxũ̃, rü Yebuchéutanüxũ̃ ga Iraéanewa yexmagüxũ̃. Rü yema nixĩ ga nataagü ga nawena Iraéaanewa yaxúgüxũ̃ ga Iraétanüxũ̃ tama guxẽẽxũ̃ nanadaixũ̃. Rü ngẽmaãcü nixĩ i woo i ñaagü i ngunexũ̃gügu.

22Natürü nüma ga Charomóũ̃ rü tama Iraétanüxũ̃xũ̃ namu nax mugüruũ̃gü yaxĩgüxũ̃. Rü yema nagu namugüãxũ̃ nixĩ nax churaragü yaxĩgüxũ̃, rü churaragüarü ãẽxgacügü yaxĩgüxũ̃, rü carugü ga churaragüweũ̃gü ga dairuũ̃gümaxã icuaxgüxũ̃ yaxĩgüxũ̃ rü yema churaragü ga cowaruétü ĩxũ̃arü ãẽxgacügü yaxĩgüxũ̃.

23Rü yema Charomóũ̃arü puracümaxã icuaxgüxũ̃ ga duũ̃xũ̃gü, rü 550 nixĩ. Rü yemagü nixĩ ga duũ̃xẽgüxũ̃ mugüxũ̃ nawa ga yema puracü ga naxüxũ̃.

24Rü Faraóũ̃xacü rü ixũxũ ga Dabíarü Ĩanewa, rü ĩpata ga Charomóũ̃ ngĩxcax üxũ̃newa ixũ. Rü nüma ga Charomóũ̃ rü yéma toxõõneacü nanamexẽẽane.

25Rü Charomóũ̃ rü tomaepüxcüna nixĩ ga wüxichigü ga taunecügu ga naxũ̃nagü Tupanacax nadaixũ̃ rü yema guruxũ̃ ga Cori ya Tupanacax üxũ̃wa ínanagu nax yemaacü Tupanaxũ̃ nangüxmüxẽẽxũ̃cax. Rü yexgumarüxũ̃ ta


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pumara ga yixichixũ nigutexe Cori ya Tupanapexewa. Rü yemaacü nayanguxẽxẽ ga nax naxügüãxũ ga Tupanapata ga taxũne.

26Rü Charomóũ rü wapurugü naxü nawa ga guma ĩane ga Echióũ-guébewa. Rü guma ĩane rü Eráxarü ĩanearü ngaixcamana nayexma ga Már i Dauchíüxũcutüwa ga Edóũarü naanewa.

27Rü Iráũ rü guma wapurugüwa nanamu ga norü churaragü ga marínugü nax Charomóũarü churaragü ga marínugümaxã inacuaxgüxũcax nawa ga guma wapurugü. Yerü nümagü ga Iráũarü churaragü rü meama nüxũ nacuaxgü nax márwa wapurugu naxĩxũ.

28Rü inaxĩãchi rü Ofíanewa nangugü. Rü yéma Charomóũcax nüxna nanana ga wixgutaax 14,000 quíru naguxũ ga úiru ga namaxã nawoeguxũ.

## 1 Ãẽxgacügüchiga 10

### Charomóũxũtawa inaxũane ga Chabáanearü ãẽxgacü

(2 Cr. 9.1-12)

1Rü ngĩma ga Chabáanearü ãẽxgacü rü yexguma nüxũ naxĩnügu ga nachiga ga Charomóũ rü ñuxãcü Tupana mexũmaxã rü cuaxmaxã poraãcü nüxũ nax nangũxẽẽxũ, rü yemacax yéma ixũ nax guxchagüxũ ga oremaxã nüxna yacaxũcax nax yemaacü nüxũ yaxüxũcax.

2Rü ngĩma rü meama ngaxãẽxãcü Yerucharéũwa ingu namaxã ga muxũma ga caméyugü ga pumaragümaxã rü úirumaxã rü nutagü ga meruũgümaxã ixãxwetaxũ. Rü yexguma Charomóũxũtawa nanguxgu rü guxũma ga yema nagu naxĩnüxũãcüma nüxna ica.

3Rü nüma ga Charomóũ rü meama ngĩxũ nangaxũ ga guxũma ga yema nüxna nax nacaxaxũ, rü nataxuma ga wüxi ga ngearü ngãxũãxũ.

4-5Rü yexguma ngĩma ga yema Chabáanearü ãẽxgacü nüxũ ĩnügu ga Charomóũarü cuax rü nüxũ nadauxgu ga guma ãẽxgacüpata ga naxüxũne rü yema mexẽchixũ ga õnagü ga norü mechagu inumaxũ rü norü ngũxẽẽruũgüarü ucapugü rü norü puracütanüxũchiru rü yema norü bínuarü baeruũgü rü yema muxũchixũ ga naxũnagü ga Tupanapata ya taxũnewa


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tupanacax nadaixũ rü ãmarechicawa íguxũ, rü ngĩma rü poraãcü namaxã ibaixãchi.

6Rü ãẽxgacü ga Charomóũxũ ngĩgürügü: —Yema chauchixũanewa nüxũ chaxĩnüxũ ga cuchiga rü curü cuáxchiga, rü aixcüma nixĩ.

7Rü ñuxmawaxix nixĩ i chayaxõxũ erü nua chaxũ, rü chauxetümaxã nüxũ chadau. Natürü yema nüxũ chaxĩnüxũ ga cuchiga, rü curü cuáxchiga, rü tama ngãxũwa nangu ga yema cuchiga ga chomaxã nüxũ yaxugüxũ. Erü ngẽma curü cuax, rü curü ngẽmaxũgü, rü yema nüxũ chaxĩnüxũarü yexeraxüchi nixĩ.

8Rü ñuxãcü itaãẽgü i ngẽma cuxmaxgü rü ngẽma curü ngũxẽẽruũgü i guxũguma cuxũtawa ngẽxmagüxũ rü nüxũ ĩnüexũ nax ñuxãcü cuax cuxṹ ngẽxmaxũ i ngẽxguma quidexagu!

9Rü namecümaxüchi ya Cori ya curü Tupana ya cumaxã taãẽcü rü cuxũ imucuchicü nax Iraéanecüãxgüarü ãẽxgacü quixĩxũcax. Rü yemaacü cuxũ ningucuchixẽxẽ nax aixcüma meama ngẽma Iraéanecüãxgümaxã icucuáxũcax, erü guxũguma poraãcü pexũ nangechaũ ==ngĩgürügü.

10Rü yemawena ga ngĩma ga yema ãẽxgacü rü nüxna inana ga 3,960 quíru naguxũ ga úiru, rü muxũchixũma ga pumara rü nutaacügü ga ngãxãẽruũgü. Rü ũpaacü rü taguma Iraéanewa nangu ga yexgumaepüx ga pumaragü ga yema Chabáanearü ãẽxgacü Charomóũna ãxũẽxpüx.

11Rü guma Iráũarü wapurugü ga Ofíwa ixĩne rü tama úiruxica yéma ne nana, natürü yéma ne nana ta ga muxũma ga naixpütagü ga cháũdaru rü nutaacügü ga ngãxãẽruũgü.

12Rü nüma ga ãẽxgacü rü yema naixpütawa nanade ga mürapewagü naxcax ga Tupanapata ga taxũnearü baráũda rü napataarü baráũda. Rü yexgumarüxũ ta yema naiwa nanaxü ga árpagü rü árpaxacügü naxcax ga norü paxetaruũgü. Rü ũpaacü rü ñuxma rü ta rü taguma yéma nangugü rü bai ñuxgu nüxũ tadau ga yexgumaepüx ga nai ga cháũdarupüta.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[13]Nüma ga ãẽxgacü ga Charomóũ̃ rü yema Chabáanearü ãẽxgacüna nanaxã ga guxũ̃ma ga yema ngĩma naxca̲x ínaca̲xaxũ̃. Rü naétü ngĩxna nanaxã ga yema ãmaregü ga nümatama norü ngúchaũ̃maxã ngĩxna naxãxũ̃. Yemawena ga ngĩma rü ngĩrü ĩaneca̲x itaegu namaxã ga guxũ̃ma ga ngĩrü ngũ̃xẽẽruũ̃gü.

### Charomóũ̃ rü natachiga
(2 Cr. 9.13-24)

[14]Rü yema úiru ga Charomóũ̃ wüxichigü ga taunecügu yaxuxũ̃ rü 22,000 quíruwa nangu.

[15]Rü yemaétü ngĩxũ̃ nayaxu ga yema diẽru ga nüma ga ãẽxgacü ngĩxũ̃ unetacü nax naxütanügüãxũca̲x ga taxepataxũ̃arü yoragü rü yema togü ga taxetanüxũ̃. Rü yexgumarüxũ̃ ta ga guxũ̃ma ga Arábiaanearü ãẽxgacügü rü yema ãẽxgacügü ga Iraéanearü üyechigümaxã icua̲xgüxũ̃ rü ngĩxũ̃ naxütanügü ga yema diẽru ga ãẽxgacü ngĩxũ̃ unetacü.

[16]Rü nüma ga ãẽxgacü ga Charomóũ̃ rü norü puracütanüxũ̃xũ̃ namu nax yema úiru ga ipomüxũ̃wa naxügüã̲xũca̲x ga 200 ga poxũ̃ruxũ̃ ga ítáxũ̃. Rü 6 quíru ga úiru nagu naxücu ga wüxichigü.

[17]Rü ñu̲xũchi nüma ga Charomóũ̃ rü nüxũ̃ nanaxüxẽxẽ ta ga 300 ga poxũ̃ruxũ̃ ga ixíxraxũ̃ ga úiru ga ipomüxũ̃wa íxüxüxũ̃. Rü wüxitachinüwachigü rü wüxi ga quíruarü ngãxũ̃ nagu name. Rü ñu̲xũchi guma napata ga Líbanuarü Naixnecügu ãéganegu nananucu.

[18]Rü ñu̲xũchi norü puracütanüxũ̃xũ̃ namu nax naxügüã̲xũca̲x ga wüxi ga taxũ̃ ga toruxũ̃ ga marfínaxca̲x. Rü úiru ga nüxica ixĩxũ̃maxã nanatüxünegü.

[19]Rü nayexma ga 6 ga chinagücutüruxũ̃ nax nawa nanguxũca̲x ga yema toruxũ̃. Rü yema norü ngũxca̲xweruxũ̃ rü inabo. Rü guxũcüwawa rü naxünagüchacüxüã̲x. Rü wüxichigü ga yema nacüwawa nayexma ga wüxi ga leóũ̃chicüna̲xã ga yexma chixũ̃.

[20]Rü ñu̲xũchi nayexma ta ga 12 ga leóũ̃chicüna̲xãgü ga wüxichigü ga yema 6 ga chinagücutüruũ̃cüwagu chixũ̃. Rü nataxuma ga to ga ãẽxgacü ga nüxũ̃́ yexmaxũ̃ ga wüxi ga toruxũ̃ ga yemarüxũ̃ mexẽchixũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[21]Rü guxũma ga ãẽxgacü ga Charomóũarü axepáxũgü rü úirunaxca̲x nixĩgü. Rü guxũma ga yema poratugü ga napata ga Líbanuarü Naixnecügu ãéganewa yexmagüxũ rü úirunaxca̲x nixĩgü. Rü nataxuma ga diẽrumünaxca̲x ixĩxũ, yerü yexguma Charomóũ ãẽxgacü ixĩxgu rü diẽrumü rü naxítanüxũchi.

[22]Rü gumá norü wapurugü ga ãẽxgacü ga Charomóũ rü Iráũarü wapurumaxã tomaepü̲x ga taunecüguwena wüxicanatama Tárchixwa naxĩĩxũ. Rü yéma ne nananaxũũxũ ga úiru rü diẽrumü rü marfí rü naeũgü ga õmegü rü pirugü.

[23]Rü nüma ga ãẽxgacü ga Charomóũ rü norü cua̲xwa rü norü yemaxũgüwa rü nüxũ narüyexeramae ga guxũma ga togü ga ãẽxgacügü ga ñoma ga naanewa yexmagüxũ.

[24]Rü guxũma ga togü ga nachixũanearü ãẽxgacügü rü naxũtawa ínayadaugüchaũ nax nüxũ naxĩnüexũca̲x ga yema cua̲x ga Tupana nüxna ãxũ.

[25]Rü ñu̲xũchi wüxichigü ga taunecügu rü guxũma ga yema íyadaugüxũ rü norü ãmaregümaxã yéma naxĩĩxũ, rü nüxna nanaxã ga diẽrumü rü úiru, rü naxchiru rü naxnegü, rü pumaragü, rü cowarugü rü mulagü.

### Charomóũ rü churaraweũgü ga carugüca̲x rü cowarugüca̲x nataxe rü ñu̲xũchi nüma rü ta namaxã nataxe

(2 Cr. 1.14-17; 9.25-28)

[26]Charomóũ rü nananutaque̲xe ga carugü rü duũxũgü ga cowarugümaxã icua̲xgüxũ. Rü nüxṹ nayexma ga 1,400 ga carugü ga churaraweũgü rü 12,000 ga duũxũgü ga cowarugümaxã icua̲xgüxũ. Rü guma carugü ga dairuxũ rü churaragüpatagu namaxã nanguxũ. Rü guma naigü rü ãẽxgacüpatana nadaugü ga Yerucharéũwa.

[27]Rü nüma ga ãẽxgacü rü Yerucharéũgu nananutaque̲xe ga diẽrumü, rü yemaca̲x ñoma nutagürüxũ namuxũchi. Rü yexgumarüxũ ta ga guma ocayiwagü ga inatogüne rü ñoma igunecü i naixnecüwa rüxügüxũrüxũ namuxũchi.

[28]Rü yema Charomóũarü cowarugü rü Musriwa rü Chiríchiaanewa nixĩ ga ne nagagüãxũ. Yerü yéma nixĩ ga ãẽxgacüarü taxeruũgü ga naxca̲x nataxegüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[29]Rü wüxi ga caru ga churaraweĩ ga Equítuwaxũne rü 600 tachinü ga diẽru naxãtanü, rü wüxi ga cowaru rü 150 tachinü ga diẽru naxãtanü. Rü yixcüama rü guxũma ga Itítanüxũarü ãẽxgacügü rü Chíriaanearü ãẽxgacügü rü Charumóũarü taxetanüxũgüxũtawa naxca̱x nataxegü.

## 1 Ãẽxgacügüchiga 11

### Charomóũ rü togü ga nachixũanegüarü tupanaxũ nicua̱xüxũ

[1-2]Rü nüma ga Charomóũ rü Equítuanecüã̱xarü ãẽxgacü ga Faraóũacümaxã naxãxma̱x. Rü yexgumarüxũ ta namaxã naxãxma̱x ga muxũma ga ngexũgü ga togü ga nachixũanecüã̱x ixĩgüxũ ga: Moátanüxũ, rü Amóũtanüxũ rü Edóũtanüxũ, rü Chidóũtanüxũ rü Itítanüxũ ga Cori ya Tupana Iraéanecüã̱xgüna chu̱xuxũ ga namaxã nax yaxãmaxũ yerü ngürüãchi yema Iraéanecüã̱xgü rü tá yema ngexũgüarü tupanagüwe narüxĩ. Natürü nüma ga Charomóũ rü yema ngexũgüxũ nangẽxẽ, rü yemaca̱x namaxã naxãxma̱x.

[3]Rü nüxṹ nayexma ga 700 ga naxma̱xũchi, rü nai ga 300 ga naxma̱xabagü. Rü yema naxma̱xgügagu nixĩ ga Tupanana yaxũgachixũ ga Charomóũ.

[4]Rü yexguma marü yaxgua̱x yixĩxgu ga Charomóũ, rü yema naxma̱xgü rü nanatoãẽgü nax yemaacü togü ga tupanagüwe naxũxũca̱x. Rü tama nanatü ga Dabírüxũ aixcüma Cori ya Tupanawe narüxũ.

[5]Rü nüma ga Charomóũ rü Chidóũcüã̱xgüarü tupana ga Ataréxũ nicua̱xüxũ. Rü yexgumarüxũ ta nüxũ nicua̱xüüxũ ga Mícoũ ga Amóũcüã̱xarü tupana ga buxe naxca̱x tüxũ yagugüxũ.

[6]Rü yemaacü ga yema Charomóũ üxũ rü Cori ya Tupanapẽxewa tama name. Rü tama nanatü ga Dabírüxũ aixcüma Cori ya Tupanaga naxĩnü.

[7]Rü yemaca̱x ga Charomóũ, rü guma ma̱xpṹne ga Yerucharéũarü éstewaama yexmanegu nanaxü ga wüxi ga ngutaquẽxepataxũ naxca̱x ga Quemó ga Moácüã̱xgüarü tupanachicüna̱xã ga buxe naxca̱x tüxũ yagugüxũ. Rü yexgumarüxũ ta nanaxü naxca̱x ga Molóx, ga Amóũtanüxũarü tupanachicüna̱xã ga buxe naxca̱x tüxũ yagugüxũ ta.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]Rü yemaacü ta tümacax nanaxü ga guxãma ga naxmaxgü ga togü ga nachixũanecüãxgü ixĩgüxe nax pumara ítaguexegüxũcax rü naxũna nax tadaixũcax naxcax ga tümaarü tupanagü.

[9-10]Rü nüma ga Cori ya Iraéanecüãxgüarü Tupana rü Charomóũmaxã nanu yerü nüxna nixũgachi, woo taxreexpüxcüna naxcax nax nangóxũ, rü namaxã nüxũ yaxuxũ nax tama togü ga duũxũgüarü tupanachicünaxãxgüxũ yacuaxüũxũcax. Natürü ga nüma ga Charomóũ rü tama Cori ya Tupanaga naxĩnü.

[11]Rü yemacax ga Cori ya Tupana rü Charomóũxũ ñanagürü: —Ñuxma nax ngẽmaãcü tama chauga cuxĩnüxũ rü tama cuyanguxẽẽxũ i ngẽma yigümaxã ixunetaxũ, rü ngẽmacax marü tauxũtáma cunegüwa nangu nax nüxí guxũma i Iraéanecüãxgüarü ãẽxgacügü yixĩgüxũcax. Rü wüxi i curü ngũxẽẽruũna tá chanaxã i ñaa Iraéane.

[12]Natürü ngẽma cunatü ga Dabígu nax charüxĩnüxũgagu, taxũtáma ñuxma cumaxyane cuxna chanayaxu i ñaa Iraéane. Natürü cunena tá nixĩ i chanayaxuxũ.

[13]Natürü taxũtáma guxũ i ñaa naane nüxna chayaxu. Rü wüxi i Iraéanecüãxtücumümaxã tá ichanacuaxẽxẽ i cune, erü cunatü ga Dabígu rü yima ĩane ya Yerucharéũ ya choma chayaxúnegu charüxĩnü ==ñanagürü ga Cori ya Tupana.

[14]Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Edóũarü ãẽxgacütanüxũ ga Adáxũ namu nax Charomóũmaxã naxuanüxũcax.

[15]Rü ũpa ga Dabí rü wüxigu Yoámaxã Edóũanecüãxgüxũ nadai, rü yemawena rü nüma ga Yoá rü yéma naxũ nax inataxgüãxũcax ga yema Iraéanearü churaragü ga daigu yuexũ. Rü yexgumayane nayoxnie nax nadaiaxũ ga guxũma ga Edóũcüãxgü ga iyatüxũ.

[16]Rü Yoá rü 6 ga tauemacü Iraéanearü churaragümaxã yéma nayexma ñuxmata naguxẽẽã ga guxũma ga Edóũcüãxgü ga iyatüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Natürü yexguma ga Adáx rü nabumare rü niña. Rü Equítuanewa naña namaxã ga ñuxre ga Edóũcüa̲xgü ga norü papaarü ngũxẽẽruũgü ixĩgüxũ.

18Rü naxĩgü ga Madiáũanewa rü Paráũwa nangugü. Rü yéma rü duũxũgüca̲x naca nax íyaxümücügüãxũca̲x. Rü yemaacü Equítuanewa nangugü, rü ãe̲xgacü ga Faraóũxũtawa naxĩ. Rü nüma ga Equítuanearü ãe̲xgacü rü Adáxna nanaxã ga wüxi ga ĩpata rü õnagü rü naanegü.

19Rü yemaacü ga nüma ga Adáx rü nanayaxu ga Faraóũarü ngũxẽxẽ. Rü ãe̲xgacü ga Faraóũ rü naxma̲x ga Tapenéxeya̲xmaxã Adáxũ naxüxma̲x.

20Rü ngĩma ga Tapenéxeya̲x rü ixãxãcü nüxú̲ ga Adáx, rü Guenubáxgu nanaxüéga. Rü ngĩma ga Tapenéx rü wüxigu ngĩnegümaxã ãe̲xgacüpatawa inayaexẽxẽ.

21Natürü yexguma Equítuwa Adáx nüxũ cuáchigagu ga nax nayuxũ ga Dabí rü nayuxũ ga yema norü churaragüeru ga Yoá, rü nüma ga Adáx rü Faraóũxũtawa naxũ nax nügüca̲x íyaca̲xaxũ, rü ñanagürü: —¡Choxú̲ natauxchaxẽxẽ nax chorü naaneca̲x chataeguxũca̲x! ==ñanagürü.

22Rü yexguma nüma ga Faraóũ rü nanangãxũ rü ñanagürü: —¿Tü̲xcüũ curü naaneca̲x cutaeguchaũ? ¿Rü ta̲xacü cuxú̲ nataxu i nua chauxũtawa? ==ñanagürü. Rü nüma ga Adáx rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Taxuxũmachire̲x choxú̲ nataxu, natürü chanaxwa̲xe nax choxú̲ cunatauxchaxẽẽxũ nax chataeguxũca̲x ==ñanagürü.

23Rü yexgumarüxũ ta Tupana rü Rechóũ ga Eriadá naneãẽwa ínananguxẽxẽ nax Charumóũarü uanü nax yixĩxũca̲x. Rü nüma ga Rechóũ rü norü cori ga Adáx-éche ga Chobáarü ãe̲xgacüna niña.

24Rü yemawena ga Rechóũ rü nananutaque̲xe ga ñuxre ga yatügü rü yemaacü wüxi ga natücumü ga ngítaxagüxũmaxã inacua̲x. Natürü yexguma Dabí Chobáarü ãe̲xgacüxũ rüporamaegu, rü nüma ga Rechóũ rü ĩane ya Damácuwa naxũ. Rü yéma ãe̲xgacüxũ nügü ningucuchixẽxẽ.

25Rü yexguma Charomóũ maxũgu rü nüma ga Rechóũ rü Iraéarü duũxũgümaxã narüxuanü yerü Iraéchi naxai rü wüxigu Adáxmaxã


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Charumóũarü uanü nixĩ. Rü nüma ga Rechóũ rü düxwa Chíriaanearü ãẽxgacüwa nangu.

[26]Rü Yeruboáũ ga Nabáx nane rü ta rü ãẽxgacü ga Charomóũmaxã narüxuanü. Rü nüma ga Yeruboáũ rü ĩane ga Cheredácüa̱x nixĩ, rü Efraíũtanüxũ nixĩ. Rü naé rü tayute rü Cherúa nixĩ ga tümaéga. Rü nüma ga Yeruboáũ rü wüxi ga Charumóũarü puracütanüxũeru nixĩ.

[27]Rü yema Charomóũmaxã naxca̱x narüxuanüãxũ ga Yeruboáũ. Rü nüma ga Charomóũ rü ĩane ga Yerucharéũwa nanamexẽẽane rü nanamexẽẽtapü̱x ga norü poxeguxũ ga nanatü ga Dabíarü Ĩanewa.

[28]Rü nüma ga Yeruboáũ rü wüxi ga yatü ga poraxũ rü mea naãẽxũ cuáxũ nixĩ. Rü yexguma yemaxũ nada̱u̱xgu ga nüma ga Charomóũ rü guxũma ga Yúchetanüxũmaxã inanacua̱xẽxẽ.

[29]Rü wüxi ga ngunexũ ga yexguma nüma ga Yeruboáũ Yerucharéũwa ínaxũxũxgu, rü namagu nüxũ nangau ga wüxi ga orearü uruxũ ga Aía ga Chilócüa̱x ixĩcü. Rü nüma ga Aía rü wüxi ga ngexwaca̱xũxũ ga gáuxũchirugu nicu̱x. Rü yema taxre rü nüxicatama yema naanewa nayexmagü.

[30]Rü ñu̱xũchi nüma ga Aía rü 12 gu inanagáuũgü ga yema norü gáuxũchiru ga nagu yacúxũ.

[31]Rü ñu̱xũchi Yeruboáũxũ ñanagürü: —Ñaa 10 i natüchi rü cuxna chanana nax cuxrü yixĩxũca̱x erü nüma ya Cori ya Iraéanearü Tupana rü ñanagürü cuxũ: “Charomóũna tá chanayaxu nax ãẽxgacü yixĩxũ rü tá cuxũ namaxã ichacua̱xẽxẽ i 10 i Iraétücumü.

[32]Natürü Charomóũna tá chanaxã i wüxitücumü i Iraétanüxũ yerü nüxũ changechaũ ga gumá chorü duũ ga Dabí rü nüxũ changechaũ ya yima ĩane ya Yerucharéũ yerü guma nixĩ ga nüxũ chaxunetane natanüwa ga guxũnema ga Iraétanüxũarü ĩanegü.

[33]Erü nüma i Charomóũ rü choxũ ínata̱x rü Chidóũcüa̱xarü tupananeta i Ataréxũ nicua̱xüxũ. Rü nüxũ nicua̱xüxũ i Moácüa̱xarü tupananeta i Quemó. Rü ngẽxgumarüxũ ta nüxũ nicua̱xüxũ i Amóũcüa̱xarü tupananeta i Mícoũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Rü ngẽma Charomóũ̃ üxũ̃ rü tama namaxã chataãxẽ erü tama nayanguxẽxẽ i ngẽma chorü mugü. Rü tama nanatü ga Dabí ga chauga ĩnücürüxũ̃ nixĩ.

34Natürü naétüwa i ngẽma rü taxũtáma íchanamuxũchi nax ãẽ̲xgacü yixĩxũ̃ rü ngéma tátama chanangexmaxẽxẽ ñu̲xma nax namaxũ̃xũ̃ erü nüxũ̃ changechaũ̃ ya yimá chorü duũ̃ ya Dabí ga nüxũ̃ chaxunetacü yerü mea nayanguxẽxẽ ga chorü mugü.

35Natürü Charomóũ̃ nanena tá chanayaxu nax Iraétücumügümaxã inacuáxũ̃, rü tá cuxna chanaxã i ngẽma 10 i Iraétücumügü nax cuma namaxã icucuáxũ̃ca̲x.

36Natürü i Charomóũ̃ nane rü wüxitücumümaxã tátama inacua̲x nax ngẽmaãcü nangẽxmaxũ̃ca̲x i wüxi i Dabítanüxũ̃ i ãẽ̲xgacü ixĩxũ̃ nawa ya yima ĩane ya Yerucharéũ̃ ga nüxũ̃ chaxunetane.

37Rü choma rü cuxũ̃ chayaxu nax Iraéanearü ãẽ̲xgacü quixĩxũ̃ca̲x rü ngẽma cuma cunaxwa̲xexũ̃ãcüma namaxã icucuáxũ̃ca̲x i guxũ̃ma i Iraéane.

38Rü ngẽxguma tá chauga cuxĩnügu i ngẽma cuxũ̃ chamuxũ̃ rü cunaxũ̲xgu i ngẽma cha̲u̲xca̲x mexũ̃ rü cuyanguxẽẽgu i chorü mugü, naxrüxũ̃ ga chorü duũ̃ ga Dabí, rü choma rü cuxũ̃tawa tá changexma rü cuxme̲xwa tá chanangexmaxẽxẽ i Iraéane rü ngẽma cutaagü rü Iraéarü ãẽ̲xgacügüwa tá nangugü naxrüxũ̃ ga Dabítaagü yema choma namaxã chaxueguxũ̃rüxũ̃.

39Rü tá chanapoxcu i ngẽma Dabítaagü nagagu ya Charomóũ̃ yerü tama chauga naxĩnü, natürü taxũtáma guxũ̃guca̲x chanapoxcu”, ñanagürü cuxũ̃ ga Tupana ==ñanagürü ga Aía.

40Rü yexguma Charomóũ̃ nüxũ̃ cuáchigagu ga yema Tupanaarü orearü uruxũ̃ Yeruboáũ̃maxã nüxũ̃ ixuxũ̃ rü Yeruboáũ̃xũ̃ nimáxchaũ̃. Natürü nüma ga Yeruboáũ̃ rü Equítuanewa naña ga Chicháx ãẽ̲xgacü íyixĩxũ̃wa. Rü yéma nayamaxũ̃ ñu̲xmata nayu̲x ga Charomóũ̃.

### Nayu ga Charomóũ̃

(2 Cr. 9.29-31)


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

41Rü guxũma ga yema togü ga Charomóũchiga rü norü cuáchiga rü guxũma ga yema naxüxũchiga, rü noxrütama poperagu naxümatü.

42Rü nüma ga Charomóũ rü 40 ga taunecü nixĩ ga guxũma ga Iraéanecüãxgümaxã inacuáxũ ga Yerucharéũwa.

43Rü yexguma nayụxgu rü ĩane ga Yerucharéũarü üye ga nanatü ga Dabíarü Ĩane ñaxũgu ãégaxũgu nanatạxgü. Rü yemawena rü nane ga Roboáũ nachicüxü ãẽxgacü nixĩ.

## 1 Ãẽxgacügüchiga 12

### Nügü nitoye ga Iraéanecüãxgü

(2 Cr. 10.1—11.4)

1Rü nüma ga Charomóũ nane ga Roboáũ rü ĩane ga Chiquéũwa naxũ yerü guxũma ga Iraéanecüãxgü yéma naxĩ nax yéma ãẽxgacüxũ yangucuchixẽẽgüãxũcạx.

2Natürü ga Nabáx nane ga Yeruboáũ ga ũpaacü Charomóũchạxwa Equítuanewa ñacü, rü yéma nüxũ nacuáchiga nax ãẽxgacüxũ yangucuchixũ ga Roboáũ.

3Rü Yeruboáũcạx nangemagü ga namücügü. Rü nüma rü Iraéanecạx nataegu rü guxũma ga Iraéanecüãxgümaxã ãẽxgacü ga Roboáũxũtawa naxĩ nax namaxã yadexagüxũcạx. Rü ñanagürügü nüxũ:

4—Gumá cunatü ga Charomóũ rü poraãcü taxũ ga diẽru toxũtawa nayaxu. Rü ñụxma i cuma rü tama tanaxwạxe i cunatürüxũ quixĩ. Rü tanaxwạxe i toxṹ ícunaxĩxẽẽxũ i ngẽma. Rü ngẽxguma tomaxã cumecümagu rü toxṹ ícunaxĩxẽẽgu rü mea tomaxã icucuạxgux, rü tá cuga taxĩnüe rü cuxṹ tapuracüe = =ñanagürügü.

5Rü nüma ga Roboáũ nanangãxũga rü ñanagürü: —¡Ípixĩ rü tomaepụx i ngunexũguwena nua pexĩ! = =ñanagürü. Rü nüma ga duũxũgü rü nawoegu.

6Rü yexgumayane ga nüma ga ãẽxgacü ga Roboáũ rü naxcạx nangema ga yema ucụxẽruũgü ga nanatü ga Charomóũaxṹ puracüexũ ga yexguma namaxụ̃xgux. Rü nüxna naca rü ñanagürü: —¿Tạxacümaxã i choxũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pixucu̱xẽxũ̃ i pemax, rü ñuxãcü tá chanangãxũ̃gaxũ̃ i ñaa duũ̃xũ̃gü? = =ñanagürü.

7Rü nümagü rü nanangãxũ̃gü rü ñanagürügü: —Ngẽxguma chi mea quixĩxgu namaxã i ngẽma duũ̃xũ̃gü rü mexũ̃ i dexamaxã cunangãxũ̃gu, rü nümagü rü guxũ̃gutáma cuxṹ napuracüe = =ñanagürügü.

8Natürü ga Roboáũ̃ rü tama yema nanatüarü ucu̱xẽruũ̃güaxṹ inaxĩnü. Rü naxca̱x nangema ga yema namücügü ga wüxigu namaxã yaexũ̃ rü nüxṹ puracüexũ̃, rü nüxna naca rü ñanagürü:

9—¿Ta̱xacümaxã i choxũ̃ pixucu̱xẽxũ̃ i pemax? ¿Rü ñuxãcü tá chanangãxũ̃xũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i choxna cagüxũ̃ nax namaxã íchanaxĩxẽẽxũ̃ca̱x i ngẽma diẽru i natanüwa chayaxuxũ̃ rü tama chaunatürüxũ̃ poraãcü taxũ̃ i diẽru natanüwa chayaxuxũ̃ca̱x? = =ñanagürü.

10Rü nümagü ga yema namücügü ga namaxã wüxigu yaexũ̃ rü nanangãxũ̃gü rü ñanagürügü: —Ngẽma duũ̃xũ̃gü i cuxna cagüxũ̃ nax tama cunatürüxũ̃ taxũ̃ i diẽru natanüwa cuyaxuxũ̃ca̱x rü ñaãcü tá cunangãxũ̃: “Gumá chaunatü rü poraãcü pexũ̃ namu natürü i choma rü tá norü yexera poraãcü pexũ̃ chamu.

11Rü aixcüma nixĩ ga chaunatü rü poraãcü taxũ̃ ga diẽru petanüwa nayaxu natürü i chomax rü tá yexeraãcü taxũ̃ i diẽru petanüwa chayaxu. Rü chaunatü rü goyexũ̃maxã pexũ̃ nicua̱i̱xgü natürü i choma rü tá cua̱i̱xruxũ̃ i fierumaxã ãpexexũ̃maxã pexũ̃ chicua̱i̱xgüxũ̃” = =ñanagürügü nüxũ̃.

12Rü yema ãẽ̱xgacü ga Roboáũ̃ nüxũ̃ ixuxũ̃rüxũ̃, rü tomaepü̱x ga ngunexũ̃ ngupetüguwena rü wenaxarü Roboáũ̃ca̱x nataegu ga Yeruboáũ̃ namaxã ga guxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü.

13Natürü nüma ga ãẽ̱xgacü ga Roboáũ̃ rü nanuãcüma nanangãxũ̃, rü tama naga naxĩnü ga yema nanatüarü ucu̱xẽruũ̃gü ga yaexũ̃.

14Rü duũ̃xũ̃gümaxã nüxũ̃ nixu ga yema ore ga namücügü ga namaxã wüxigu yaexũ̃ nüxũ̃ ixugüxũ̃, rü ñanagürü: —Aixcüma nixĩ ga chaunatü rü poraãcü taxũ̃ ga diẽru petanüwa nayaxuxũ̃ natürü i choma rü tá yexeraãcü taxũ̃ i diẽru petanüwa chayaxu. Rü chaunatü rü goyexũ̃maxã pexũ̃ nicua̱i̱xgü,


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

natürü i choma rü tá cua̱i̱xruxũ̃ i fierumaxã ãpexexũ̃maxã pexũ̃ chicua̱i̱xgü ==ñanagürü.

15Rü yemaacü ga nüma ga ãẽ̱xgacü rü tama yema duũ̃xũ̃güga naxĩnü yerü woetama Cori ya Tupana rü yemaacü nayaxĩxẽxẽ nax yanguxũ̃ca̱x ga norü ore ga Nabáx nane ga Yeruboáũ̃maxã nüxũ̃ yaxuxũ̃ naa̱xwa ga norü orearü uruxũ̃ ga Aía ga Chilócüã̱x.

16-17Rü yexguma guxũ̃ma ga yema duũ̃xũ̃gü ga Iraétanüxũ̃gü nüxũ̃ icua̱xãchitanügu nax nüma ga ãẽ̱xgacü tama naya̱u̱xãxũ̃ ga yema naxca̱x ínacagüxũ̃, rü inanaxügüe nax yaxáichaxũ̃ rü ñagüxũ̃: —Taxuwama tüxũ̃́ name i Dabí rü natanüxũ̃. ¡Ngĩxã tachixũ̃aneca̱x tawoegu! ¡Rü Roboáũ̃ rü natanüxũ̃arü ãẽ̱xgacü yixĩ rü tama i tóxrü! ==ñagüxũ̃. Rü guxũ̃ma nawoegu. Rü yema Yudátanüxũ̃xica yéma nayaxügü rü Roboáũ̃xũ̃ nayauxgü ga ãẽ̱xgacü nax yixĩxũ̃.

18Rü nüma ga ãẽ̱xgacü ga Roboáũ̃ rü nanamu ga norü ngũ̃xẽẽruxũ̃ ga Aduráũ̃ ga norü puracümaxã icuácü. Rü namaxã nüxũ̃ nixu nax norü puracüca̱x nangutaque̱xexẽẽãxũ̃ca̱x ga yema Iraéanecüã̱xgü ga tama naga ĩnüechaũ̃xũ̃. Natürü nüma ga yema duũ̃xũ̃gü rü nanueama rü nutamaxã Aduráũ̃xũ̃ nima̱xgü. Rü yexguma yemaxũ̃ nacua̱xgu ga ãẽ̱xgacü ga Roboáũ̃ rü paxa naweũ̃ ga cowaru itúchigünegu nixüe rü Yerucharéũ̃wa naña.

19Rü yemaacü ga yema togü ga Iraéanecüã̱xgü rü nanue Roboáũ̃maxã rü guxũ̃ma ga Dabítanüxũ̃maxã. Rü ñu̱xma rü ta ngẽmaãcü nixĩ.

20Rü guxũ̃ma ga yema Iraéanecüã̱xgü rü nüxũ̃ nacuáchigagü nax Equítuanewa ne naxũxũ̃ ga Yeruboáũ̃. Rü yemaca̱x ga yema duũ̃xũ̃gü rü Yeruboáũ̃ca̱x nangemagü nax namaxã nangutaque̱xexũ̃ca̱x. Rü nayangucuchixẽẽgü nax Iraéanecüã̱xarü ãẽ̱xgacü yixĩxũ̃ca̱x. Rü guxũ̃ma ga yema duũ̃xũ̃gü rü Yeruboáũ̃we narüxĩ. Rü Yudátanüxũ̃xicatama nixĩ ga naxwa̱xegüxũ̃ nax Dabítaxa ga Roboáũ̃we naxĩxũ̃.

21Rü yexguma Yerucharéũ̃wa nanguxgu ga Roboáũ̃, rü Yudátanüxũ̃tanüwa rü Bẽyamíũ̃tanüxũ̃tanüwa nananutaque̱xe ga 180,000 ga churaragü nax yema


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

togü ga Iraétücumügümaxã nügü nada̲ixũca̲x nax yemaacü wenaxarü guxũma ga Iraétücumügüarü ãe̲xgacü yixĩxũca̲x.

22Natürü nüma ga Cori ya Tupana rü norü duũxũ ga Chemaíaxũ namu rü ñanagürü nüxũ:

23-24—¡Charomóũ nane ya Yudáanearü ãe̲xgacü ya Roboáũmaxã rü guxũma i Yudátanüxũmaxã rü Bẽyamíũtanüxũmaxã rü guxũma i ngẽma togü i duũxũgümaxã nüxũ ixu, rü ngexrüma i nügü nax nada̲ixũ i ngẽma togü i natanüxũ i Iraétanüxũmaxã! ¡Rü guxũma i duũxũgü napataca̲x woegu! Erü chomatama ngẽmaãcü chanaxwa̲xe ==ñanagürü. Rü yema Cori ya Tupanaarü dexaxũ nax naxĩnüexũ, rü guxũma ga duũxũgü rü napataca̲x nawoegu, rü yema Cori ya Tupana naxwa̲xexũãcü nayanguxẽẽgü.

### Yeruboáũ rü Iraéanecüa̲xgüxũ namu nax tupananetachicüna̲xãgüxũ yacua̲xüũgüxũca̲x

25Rü nüma ga Yeruboáũ rü wenaxarü nanamexẽxẽ ga guma ĩane ga Chiquéũ ga Efraíũarü ma̲xpũneanewa yexmane. Rü gumagu naxãchiũ ga nüma ga ãe̲xgacü ga Yeruboáũ. Rü guma Chiquéũ namexẽẽguwena rü nanamexẽxẽ ga guma ĩane ga Penué.

26Natürü ga nüma ga Yeruboáũ rü ñaxũgu narüxĩnü: —Ngẽxguma taũtáma chaxũãẽgu, rü ngürüãchi ngẽma Dabítanüxũ rü tá choxũ ínata̲xüchigü nax Iraéanecüa̲xarü ãe̲xgacü chixĩxũ.

27Rü ngẽxguma ñaa duũxũgü Yerucharéũwa ĩxgu nax Tupanapata ya taxũnegu Cori ya Tupanaca̲x naxũnagü yadaixũca̲x, rü ngürüãchi tá Roboáũ ya Yudáanearü ãe̲xgacüxũ nangechaũgü, rü tá choxũ nima̲xgü, rü wena táxarü Roboáũwe narüxĩ ==ñaxũgu narüxĩnü ga Yeruboáũ.

28Rü norü ucu̲xẽruũgüna naca ga yemachiga. Rü yemawena ga nüma ga ãe̲xgacü ga Yeruboáũ rü taxre ga wocaxacü ga úirunaxca̲x naxüxẽxẽ rü duũxũgüxũ ñanagürü: —Pemax, Pa Iraéanecüa̲xgüx, rü wüxi i taxũ i guxchaxũ nixĩ nax Yerucharéũwa pexĩĩxũ nax ngéma Tupanapata ya taxũnewa nüxũ peyarücua̲xüũgüxũca̲x. Rü dücax, ñaa wocaxacüchicüna̲xãgü nixĩ i perü tupanagü ga Equítuanewa pexũ ígaxũxũ ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[29]Rü yexguma rü ĩane ga Betégu nanaxű ga wüxi ga yema wocaxacüchicünaxã, rü yema to rü ĩane ga Dáũgu nanaxű.

[30]Rü yemagagu nixĩ ga chixexũgu nayixũ ga Iraéanecüãxgü. Rü yema duũxũgü rü Betéwa rü Dáũwa naxĩĩxũ nax yema wocaxacüchicünaxãgüxũ yanacuaxüũgüxũcax.

[31]Rü nüma ga Yeruboáũ rü maxpűnegügu tupananetagücax nayaxüa ga ngutaquexepataxũ rü chacherdótexũ nüxũ naxuneta ga ngexũrüüxũmare ga duũxũgü ga tama Lebítanüxũ ixĩxũ.

[32]Rü ñuxũchi guma 8 ga tauemacüarü 15 gu nanaxü ga wüxi ga peta naxcax ga norü tupananetagü. Yema peta naxüchigagügu rü Yudáanewa naxügüxũrüxũ nanaxügü. Rü nümatama ga Yeruboáũ nixĩ ga ínaguaxũ ga woca nawa ga yema ãmarearü guruxũ ga ĩane ga Betégu naxüxũ. Rü yema wocachicünaxã ga úirunaxcax ga nümatama naxüxũpexegu naxũnagü nadai rü naxcax ínanagu. Rü nanaxüarü chacherdóteãxgü ga yema ãmarechicagü ga nüma ínaxüxüxũ nax nawa norü tupananetaxũ yacuaxüũgüxũcax.

[33]Rü gumá 8 ga tauemacüarü 15 gu rü nüma ga Yeruboáũ rü naxũnagü nadai rü yema tupananetana nanaxuaxũ nawa ga yema ãmareruxũ ga nüma Betégu naxüxũ. Rü gumá tauemacügu nixĩ ga nanguxẽẽãxũ ga yema peta ga nümatama nagu naxĩnüxũãcüma naxunagüxũ nax peta yixĩxũ ga yema ngunexũ nax Iraétanüxũ yema tupananetaxũ nagu icuaxüũgüxũcax. Rü gumá tauemacügu rü nüma ga Yeruboáũ rü yema ãmareruxũ ga tupananetaxũ nawa yacuaxüũgüxũcax ínaxüãchi nax yéma pumara ga yixichixũ yaguxũcax.

## 1 Ãẽxgacügüchiga 13

### Wüxi ga Tupanaarü orearü uruxũ ga Yudáanewa ne ũxũ rü poragaãcü Yeruboáũxũ naxuxcuxẽ

[1]Rü yexguma Betéwa Yeruboáũ pumaratexe íguyane nawa ga ãmaregüarü guruxũ, rü yéma nangu ga wüxi ga orearü uruxũ ga Yudáanewa ne ũxũ ga Cori ya Tupana yéma Yeruboáũxũtawa muxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2]Rü Cori ya Tupana namuxũãcüma tagaãcü yema ãmaregüarü guruũchiga nidexa rü ñanagürü: —Pa Ãmaregüarü Guruxũx, Pa Ãmaregüarü Guruxũx, rü Cori ya Tupana rü ñanagürü: “Dabítanüxũwa tá nabu i wüxi i õxchana rü Yochía tá nixĩ i naéga. Rü nüma tá nixĩ i cuwa ínaguaxũ i ngẽma tupananetachicünaxãgüarü chacherdótegü i ñuxma cuwa pumaratexe ígugüxũ. Rü ngẽmaãcü duũxũgüchinaxã tá cuétüwa ínagu” = =ñanagürü.

[3]Rü yematama ngunexũgu ga yema orearü uruxũ rü ãẽxgacümaxã nüxũ nixu ga wüxi ga cuaxruxũ nax yemawa nüxũ nacuáxũcax nax aixcüma Tupanaarü ore yixĩxũ ga nüxũ yaxuxũ, rü ñanagürü: —Ñaa nixĩ i cuaxruxũ i Cori ya Tupana nüxũ ixuxũ: “Rü ñaa ãmarearü guruxũ rü tá nangĩãchi rü yima tanimaca ya naétüwa ngẽxmacü rü tá nagüane” = =ñanagürü.

[4]Rü yexguma nüma ga ãẽxgacü ga Yeruboáũ nüxũ ĩnügu ga yema ore ga Tupanaarü orearü uruxũ nüxũ ixuxũ nachiga ga yema ãmarearü guruxũ ga Betéwa yexmaxũ, rü nüma ga Yeruboáũ rü nanu rü naxunagümexẽ rü norü purichíagüxũ namu rü ñanagürü: —¡Peyayaxux! = =ñanagürü. Natürü guma naxmex ga naxunagüne rü namaxã nüxũ naxunetane rü yéma nayataitü rü marü taxuacüma narüxue.

[5]Rü yexgumatama ga yema ãmarearü guruxũ rü nangĩãchi rü guma tanimaca ga naétüwa yexmacü rü nagüane yema Cori ya Tupanaarü orearü uruxũ nüxũ ixuxũrüxũ. Rü yemawa nangox nax aixcüma Tupana yixĩxũ ga namuxũ nax nüxũ yaxuxũcax ga yema ore.

[6]Rü yexguma ga nüma ga ãẽxgacü rü yema orearü uruũna naca rü ñanagürü: —Cuxũ chacaaxũ, rü ¡Cori ya curü Tupanana naca nax ngẽmaãcü charümeméxũcax! = =ñanagürü. Rü nüma ga orearü uruxũ rü Cori ya Tupanana naca, rü yemaacü narümemex ga guma ãẽxgacü, rü noxrirüũtama nixĩ.

[7]Rü yemawena ga nüma ga ãẽxgacü rü yema orearü uruũxũ ñanagürü: —¡Ngĩxã rü chowe rüxũ i chauchiũwa nax ngéma íxraxũ cungõxũcax! Rü tá wüxi i ãmare cuxna chaxã = =ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]Natürü nüma ga orearü uruxũ rü ãẽxgacüxũ nangãxũga rü ñanagürü: —Woo chi norü ngãxũ i curü ngẽmaxũgü i cuchiũwa ngẽxmagüxũ choxna cuxãxgu, rü taxũchima cuwe charüxũ, rü taxũchima chachibü, rü taxũchima chaxaxe i ñaa nachicawa.

[9]Yerü yemaacü choxũ namu ga Cori ya Tupana. Rü ñanagürü choxũ: "¡Taxũtáma cuchibü rü taxũtáma cuxaxe rü taxũtáma ngẽma nama i noxri nagu quixũxũgu cutaegu!" ==ñanagürü choxũ.

[10]Rü ñu̱xũchi nüma ga yema orearü uruxũ rü to ga namagu nataegu nax tama yema nama ga noxri Betéwa nagu ne naxũxũgu nataeguxũca̱x.

[11]Rü yexguma rü Betégu naxãchiũ ga wüxi ga orearü uruxũ ga marü yacü. Rü guma nanegü rü namaxã nüxũ nixugüe ga guxũma ga yéma Betéwa naxüxũ ga gumá orearü uruxũ ga Yudáanecüa̱x. Rü yexgumarüxũ ta nanatümaxã nüxũ nixugüe ga yema ore ga ãẽxgacü nüxũ ixuxũ.

[12]Rü tümax ga nanatü rü tümanegüna taca rü ñatagürü: —¿Ngexũrüüxũ i namagu nataeguxũ? ==ñatagürü. Rü nüma ga tümanegü rü tümamaxã nüxũ nixugüe ga yema nama ga nagu nataeguxũ ga gumá orearü uruxũ ga Yudáanecüa̱x.

[13]Rü yexguma ga nüma ga orearü uruxũ rü nanegüxũ ñanagürü: —¡Paxa cha̱u̱xca̱x penaxüxmawexe i chorü búru! ==ñanagürü. Rü nümagü rü nanamexẽẽgü ga yema búru, rü yematagu natonagü ga nanatü.

[14]Rü nüma rü gumá orearü uruxũ ga Yudáanecüa̱xwe nangẽ. Rü nüxũ inayangau nax wüxi ga castañatüũwa natoxũ. Rü nüxna naca rü ñanagürü: —¿Cuma quixĩxũ i orearü uruxũ i Yudáanewa ne cuxũxũ? ==ñanagürü. Rü nüma nanangãxũ rü ñanagürü: —Choma chixĩ ==ñanagürü.

[15]Rü yexguma ga guma orearü uruxũ ga yacü rü ñanagürü nüxũ: —¡Ngĩxã chauchiũwa taxĩ nax ngéma ichibüexũca̱x! ==ñanagürü.

[16]Natürü nüma ga gumá orearü uruxũ ga Yudáanecüa̱x rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Taxuacüma cuxũ íchixümücü rü taxuacü cuchiũgu chaxücu, rü taxuacüma chachibü rü taxuacüma chaxaxe i ñaa nachicawa.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Erü nüma ya Cori ya Tupana rü meama chomaxã nüxũ̃ nixu nax tama nua chachibüxũ̃ca̱x rü chaxaxexũ̃ca̱x rü tama ngẽma nama ga noxri nagu chixũxũ̃gu chataeguxũ̃ca̱x ==ñanagürü.

18Natürü nüma ga guma yacü ga orearü uruxũ̃ rü ñanagürü: —Choma rü ta cuxrüxũ̃ orearü uruxũ̃ chixĩ. Rü Cori ya Tupanaarü orearü ngeruxũ̃ i daxũcüã̱x choxũ̃ namu nax chauchiũ̃wa cuxũ̃ chagaxũ̃ca̱x rü ngéma cuxũ̃ nax chachibüxẽẽxũ̃ca̱x, rü cuxũ̃ nax chaxaxexẽẽxũ̃ca̱x ==ñanagürü. Natürü doramare nixĩ ga yema nüxũ̃ yaxuxũ̃ ga guma orearü uruxũ̃ ga yacü.

19Rü yexguma ga gumá orearü uruxũ̃ ga Yudáanecüã̱x rü düxwa nawe narüxũ rü nachiũ̃wa nayachibü rü nayaxaxe.

20Rü yexguma nügümaxã mechawa natogügu ga guma taxre rü nüma ga Cori ya Tupana rü guma yacü ga orearü uruũ̃maxã nidexa.

21-22Rü nüma rü tagaãcü gumá orearü uruxũ̃ ga Yudáanecüã̱xũ̃ ñanagürü: —Nüma ya Cori ya Tupana rü cumaxã nüxũ̃ nixu rü ngẽma tama naga nax cuxĩnüxũ̃ ga yema cuxũ̃ namuxũ̃wa, rü cugü nax cutaeguxũ̃ nax cuchibüxũ̃ca̱x rü cuxaxexũ̃ca̱x i ngextá Cori ya Tupana tama cuxṹ ínaxwa̱xexũ̃wa, rü ngẽmagagu rü taxũtáma curü o̱xigü íta̱xgüxũ̃gu cuta̱x ==ñanagürü.

23Rü yexguma marü chibüwa rü axewa yanguxgu ga gumá orearü uruxũ̃ ga Yudáanecüã̱x, rü nüma ga orearü uruxũ̃ ga yacü rü nüxṹ nanamexẽxẽ ga norü búru.

24Rü nüma ga gumá orearü uruxũ̃ ga Yudáanecüã̱x rü ínixũ. Natürü namagu nüxũ̃ nangau ga wüxi ga leóũ̃ rü yexma nayama̱x. Rü yema naxũ̃ne rü namagu naxṹ. Rü yema búru rü yema leóũ̃ rü naxũ̃tagu narücho ga yema naxũ̃ne.

25Rü yexgumayane yéma nachopetü ga ñuxre ga duũ̃xũ̃gü rü nüxũ̃ nadaugü ga naxũ̃ne ga namagu üxũ̃ rü yema leóũ̃ ga naxũ̃nexũ̃tagu irüxã́ũxũ̃. Rü yexguma guma ĩane ga gumá orearü uruxũ̃ ga yacü nagu pexũ̃newa


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nangugügu ga yema duũxũgü, rü nüxũ nixuchigagü ga yema nüxũ nadaugüxũ.

[26]Rü yexguma guma orearü uruxũ ga yacü nüxũ nacuạxgu ga gumá nax yixĩxũ ga gumá orearü uruxũ ga nataeguxẽẽãcü, rü aita naxü rü ñanagürü: —Yimá yixĩxũ ya yimá orearü uruxũ ya tama Cori ya Tupanaga ĩnücü. Rü ngẽmacạx i nüma ya Cori ya Tupana rü wüxi i leóũ napẹxegu namu nax ngẽmaãcü nagu nawagüxũcạx rü yamáaxũcạx, yema Cori ya Tupana namaxã nüxũ ixuxũãcüma ==ñanagürü.

[27]Rü yexgumatama nanegüxũ namu ga naxcạx nax namexẽẽgüãxũcạx ga wüxi ga búru. Rü nüma ga nanegü rü naxcạx nanamexẽẽgü.

[28]Rü yexguma ga guma orearü uruxũ ga yacü rü ínayadau. Rü yexma namagu nüxũ nayangau ga naxũne rü yema búru rü yema leóũ ga yema naxũnexũtagu írüchoxũ. Rü nüma ga leóũ rü tama yema naxũnexũ nangọ̃x rü tama tüxũ nimạx ga guxema búru.

[29]Rü yexguma ga nüma ga orearü uruxũ ga yacü rü gumá orearü uruxũ ga Yudáanecüạ̃xũne nangenagü rü búrutagu nanaxűnagü. Rü norü ĩanewa nanange nax naxcạx naxaxuxũcạx rü inatáãxũcạx.

[30]Rü nüma rü noxrütama naxmaxũgu nayaxűcuchi ga naxũne. Rü naxcạx naxaxu rü ñanagürü: —Poraãcü cuxcạx changechaũ, Pa Chauenexẽ ==ñanagürü.

[31]Rü yexguma marü yexma yaxűcuchiãguwena, rü nanegüxũ ñanagürü: —Ngẽxguma choma chayụxgu ¡rü ngẽma naxmaxũ i ngẽma Tupanaarü orearü ngeruxũ nagu chixücuchiũgu tátama choxũ pixücuchi! ¡Rü yima chauxchinạxãgü rü naxchinaxãxũtagu tátama penanu!

[32]Erü aixcüma tá ningu i guxũma ga yema Cori ya Tupana nüxũ nüxũ ixuxẽẽxũ nachiga i ngẽma tupananetaarü ãmarearü guruxũ i Betéwa ngẽxmaxũ rü nachiga i guxũma i ngẽma togü i ãmarearü guruxũ i Chamáriaanecüạ̃xarü ĩanegüwa ngẽxmagüxũ ==ñanagürü ga nüma ga orearü uruxũ ga yacü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[33]Rü woo yemaacü Tupana nüxũ nax nüxũ dauxẽẽxũ, rü nüma ga ãẽxgacü ga Yeruboáũ rü tama nüxũ narüxo ga yema chixexũ ga nagu naxĩnüxũ. Rü wenaxarü duũxũgüxũ naxuneta ga chacherdóte nax yixĩgüxũca̲x nawa ga guma ngutaque̲xepataxũ ya norü tupanachicüna̲xãca̲x ixĩgüne. Rü guxema tüxṹ nangúchaũxẽ, rü nüma ga Yeruboáũ rü chíxũmaxã tüxũ nabaeru, rü chacherdótexũ tüxũ ningucuchixẽxẽ nawa ga guma ngutaque̲xepataũgü.

[34]Rü yema Yeruboáũ üxũgagu nixĩ ga chixexũgu nayixũ ga nataagü rü yanaxoxũ ga guxũma.

## 1 Ãẽxgacügüchiga 14

### Tupanaarü orearü uruxũ ga Aía nüxũ nixu rü Yeruboáũ rü taxütáma ãẽxgacü yixĩxũ

[1]Yexgumaũcüxü rü Yeruboáũ nane ga Abía rü nida̲xawe.

[2]Rü nümax ga Yeruboáũ rü naxma̲xũ ñanagürü: —¡Cugü natoraxũxẽxẽ nax ngẽmaãcü taxúema cuxũ cuáxũca̲x nax chauxma̲x quixĩxũ! ¡Rü ñu̲xũchi Chilówa naxũ, rü napatawa naxũ ya Tupanaarü orearü uruxũ ixĩcü ya Aía! Yerü nüma nixĩ ga choxũ naxunetaxũ nax ãẽxgacü chixĩxũ i ñaa nachixũanewa.

[3]¡Nayaxu i 10 i paũ rü ñu̲xũchi ñuxre i maixcuraxũ i paũ rü ñu̲xũchi wüxiwexũ ta ya berure, rü íyana rü naxũtawa naxũ nax cumaxã nüxũ yaxuxũca̲x i ngẽma tanexũ tá ngupetüxũ! = =ñanagürü.

[4]Rü yemaacü ínaxü ga Yeruboáũ naxma̲x. Rü ngĩgü imexẽxẽ rü ñu̲xũchi Chilówa ixũ rü Aíapatawa ingu. Natürü ga Aía rü marü tama tüxũ nadau yerü guma naxetügü rü nixogü, yerü marü nayaxüchi.

[5]Natürü ga Cori ya Tupana rü marü Aíaxũ nüxũ nacua̲xẽxẽ nax guxema Yeruboáũ naxma̲x rü naxũtawa tá taxũxũ rü tümanechigaxũ tá namaxã tayarüxuxũ ga nax yada̲xawexũ. Rü yexgumarüxũ ta Cori ya Tupana rü marü Aíaxũ nüxũ nacua̲xẽxẽ ga yema namaxã tá tũxũ nangãxũxũ. Rü Tupana namaxã nüxũ nixu nax tügü tanatoraxũxẽẽãcü yéma naxũtawa tá tanguxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[6-7]Rü yexguma Aía tüxũ ĩnügu ga nax ĩa̱xwa tixücuxũ rü tüxũ ñanagürü: —¡Ixücu Pa Yeruboáũ naxma̱x! ¿Ta̱xacüruxũ cugü cunatoraxũxẽxẽ? Rü choxna nixĩ i naxãgaxũ ya Tupana nax cumaxã chaporagaxũca̱x. Ẽcü ¡nataegu rü Yeruboáũmaxã nüxũ yarüxu i ngẽma ore i Iraétanüxũgüarü Tupana nüxũ ixuxũ i ñaxũ!: “Choma rü Iraétanüxũtanüwa ũpaama cuxũ chaxuneta nax Iraéanearü ãe̱xgacü quixĩxũca̱x.

[8]Rü Dabítanüxũna chanayaxu nax ãe̱xgacü yaxĩgüxũ nax cuxna chanaxãxũca̱x. Natürü i cumax rü tama Dabí ga chorü duũrüxũ mea cumaxũ. Yerü nüma rü nayanguxẽxẽ ga yema chorü mugü rü ñu̱xũchi aixcüma norü maxũnemaxã cha̱u̱xca̱x nadau, rü guxũma ga yema naxüxũ rü name ga chope̱xewa.

[9]Natürü i cuma rü yema nüxíraxũgüxũ ga ãe̱xgacügüarü yexera chixri cumaxũ. Rü choxũ cunuxẽxẽ ga yexguma cunaxu̱xgu ga tupananetachicüna̱xãgü rü togüama ga naxchicüna̱xãgü ga fierumünaxca̱x. Rü yemaca̱xama choxũ cuxo.

[10]Rü ngẽmaca̱x tá cutanüxũca̱x guxchaxũ íchanguxẽxẽ. Rü tá chanadai i guxũma i cutanüxũ i iyatüxũ i Iraéanewa, rü taxuxũtáma maxũxũ ínayaxü. Rü tá íchayanaxoxẽẽxũchi i ñoma naũ i guxũrüxũ.

[11]Rü ngẽma cutanüxũ i ĩanegu yuexũ rü airugü tá nanango̱xgü rü ngẽma cutanüxũ i naanegu yuexũ rü ngurucugü tá nanango̱xgü erü choma i Cori ya Tupana rü ngẽmaãcü namaxã chanaxuegu”, ñaxũ ==ñanagürü ga Aía.

[12]Rü yemawena ga Aía rü Yeruboáũ naxma̱xũ ñanagürü: —Natürü i cumax, Pa Ngecüx ¡inachi rü cupataca̱x nataegu! Rü ngẽxguma tá yima ĩanewa cunguxgux rü tá nayu ya yima cune.

[13]Rü guxũma i Iraétanüxũ rü tá naxca̱x naxauxe rü tá naxca̱x nangechaxũgü rü tá inanata̱xgü. Natürü yimá nanexica tá nixĩ i itácü i natanüwa i guxũma i ngẽma Yeruboáũtanüxũ. Erü yimá nanewaxicatama nixĩ ya Cori ya Iraéanearü Tupana nüxũ nadauxũ nax namexũ i norü maxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

14Rü ngẽmawena ya Tupana rü Iraéanegu tá nanamu i wüxi i ãẽxgacü i guxũtáma i Yeruboáũtanüxũxũ daixũ. Rü ngẽma rü paxa tá ínangu.

15Rü nüma ya Cori ya Tupana rü taxũ i guxchaxũmaxã tá Iraéanexũ nixĩãcüüxẽxẽ ñoma dexá i poraxũchíüxũ i dexnegüxũ ixĩãxtanücüüxẽẽxũrüxũ. Rü ñaa naane i mexũ ga nüxíraxũgüxũ ga petanüxũna naxãxũwa tá pexũ ínawoxũ. Rü tá natü i Eufrátearü yéama pexũ nawogü nagagu nax penaxüxũ ga yema tupananeta i Ataréchicünaxãgü. Rü yemacax nixĩ ga penanuxẽẽxũ ga Cori ya Tupana.

16Rü nüma ya Cori ya Tupana rü to i nachixũanemexẽgu tá nananguxẽxẽ i Iraéane nagagu ga yema pecadugü ga Yeruboáũ üxũ rü yema pecadugü ga Iraétanüxũxũ naxüxẽẽxũ ==ñanagürü.

17Rü yexguma ga Yeruboáũ naxmax rü itachi rü itixũ, rü ĩane ga Tircháwa tangu. Rü yexguma tümapataarü ĩãxwa tixücuxgu rü nayu ga yema buxũ.

18Rü guxũma ga Iraétanüxũ rü nayataxgü rü naxcax naxauxe. Rü yemaacü ningu ga yema Tupanaarü orearü uruxũ ga Aíawa Cori ya Tupana nüxũ ixuxũ.

19Rü yema togü ga naxüxũ ga Yeruboáũ rü yema dai ga nawa inaxãxũchiga rü toomachigü rü guxũma i ngẽma rü Iraéanearü ãẽxgacügüchiga nagu ümatüxũ i poperagu nixĩ i naxümatüxũ.

20Rü nüma ga Yeruboáũ rü 22 ga taunecü ãẽxgacü nixĩ ga Iraéanewa. Rü yexguma nayuxguwena rü nane ga Nadáx rü nachicüxü nixücu nax ãẽxgacü yixĩxũcax.

### Yudáanearü ãẽxgacü ga Roboáũchiga
(2 Cr. 12.1-16)

21Rü yoxni ga Yudáanewa rü Charomóũ nane ga Roboáũ nixĩ ga ãẽxgacü ixĩcü. Rü nüma rü nüxṹ nayexma ga 41 ga taunecü ga yexguma yaxücuxgu nax ãẽxgacü yixĩxũ. Rü 17 ga taunecü nixĩ ga ãẽxgacü yixĩxũ ga Yerucharéũwa. Rü guma ĩane nixĩ ga Tupana nüxũ unetane natanüwa ga guxũma ga Iraéanearü ĩanegü nax gumáwa nayexmaxũcax ga napata. Rü Roboáũ naé rü wüxi ga Amóũtanüxũ iyixĩ rü Naamá nixĩ ga ngĩéga.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

22Natürü yexguma ãẽxgacü yixĩxgu ga Roboáũ̃ rü yema Yudáanecüãxgü ga duũ̃xũ̃gü üxũ̃ rü poraãcü nachixexüchi ga Tupanapexewa. Rü yema norü chixexũ̃gü ga naxügüxũ̃ rü guxũ̃ma ga norü oxigü ügüxũ̃ ga chixexũ̃xũ̃ narüyexera ga Tupanapexewa.

23Yerü nümagü ga duũ̃xũ̃gü rü wüxichigü ga maxpṹnewa rü wüxichigü ga nai ga itaetaxũ̃tüxũ̃wa norü tupananetagücax nanaxü ga norü cuaxüxũ̃chicagü. Rü yéma nanatogüxẽxẽ ga nutagü rü naixpṹtagü nax yemaxũ̃ yacuaxüũ̃güxũ̃cax.

24Rü guxũ̃ma ga yema nachixũ̃anewa rü nügürüũ̃tama yatüxũ̃gü nügümaxã namaxẽ. Rü yemaacü nüxũ̃ nicuaxüũ̃gü ga norü tupananetachicünaxãgü. Rü yemaacü yema duũ̃xũ̃gü ga Yudátanüxũ̃ rü naxcax nadauxũ̃taegü ga nacüma ga yema togü ga nachixũ̃anegüarü duũ̃xũ̃gü ga tama Tupanaxũ̃ cuaxgüxũ̃ ga nüma ga Cori ya Tupana Iraétanüxũ̃pexewa íwoxũ̃xũ̃.

25-26Rü yexguma 5 ga taunecü ãẽxgacü yixĩxgu ga Roboáũ̃, rü Chicháx ga Equítuanearü ãẽxgacü yéma naxũ̃ rü Yerucharéũ̃cax ínayagoõchi. Rü nanade ga guxũ̃ma ga yema Cori ya Tupanapata ga taxũ̃nearü yemaxũ̃gü rü guma ãẽxgacüpataarü yemaxũ̃gü. Rü guxũ̃ma nade. Rü yexgumarüxũ̃ ta nanade ga guxũ̃ma ga yema poxũ̃ruũ̃gü ga úirunaxcax ga Charomóũ̃ íxüxüxũ̃.

27Rü yemawena ga ãẽxgacü ga Roboáũ̃ rü yema poxũ̃ruũ̃gü ga úirunaxcaxchicüxü rü poxũ̃ruũ̃gü ga bróũchenaxcax inaxüxũ̃. Rü ñuxũchi yema churaragüerugü ga guma ãẽxgacüpataarü ĩãxgüarü dauruũ̃güna nüxũ̃ nadauxẽxẽ.

28Rü guxũ̃guma ga yexguma ãẽxgacü Tupanapata ga taxũ̃newa ũũxgux rü yema norü dauruũ̃gü rü yéma nananaũ̃xũ̃. Rü yexguma nataeguxgu ga ãẽxgacü, rü yema churaragü rü norü ucapugu nayanuuxũ̃.

29Rü guxũ̃ma ga yema togü ga naxüxũ̃ ga Roboáũ̃ rü yema popera ga guxũ̃ma ga Yudáanearü ãẽxgacügüchiga nagu ümatüxũ̃gu nixĩ i naxümatüxũ̃.

30Rü guxũ̃guma nügümaxã guerra naxü ga Roboáũ̃ rü Yeruboáũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[31]Rü yexguma nayu̱xgu ga Roboáũ̃, rü ĩane ga Yerucharéũ̃arü üye ga Dabíarü Ĩanegu ãégaxũ̃gu nata̱x norü o̱xigütanügu. Rü naé rü wüxi ga Amóũ̃tanüxũ̃ iyixĩ rü Naamá nixĩ ga ngĩéga. Rü nachicüxü ãẽ̱xgacüxũ̃ ningucuchi ga nane ga Abiáũ̃.

## 1 Ãẽ̱xgacügüchiga 15

### Abía rü Yudáanewa ãẽ̱xgacü nixĩ

(2 Cr. 13.1-22)

[1]Rü Abiáũ̃ inanaxügü ga ãẽ̱xgacü nax yixĩxũ̃ ga Yudáanewa ga yexguma Yeruboáũ̃ ga Nabáx nane marü 18 ga taunecü ãẽ̱xgacü yixĩxgu ga Iraéanewa.

[2]Rü tomaepü̱x ga taunecü nixĩ ga Yerucharéũ̃wa ãẽ̱xgacü nax yixĩxũ̃. Rü guxema naé rü Maacá nixĩ ga tümaéga. Rü tüma rü Acharóũ̃xacü tixĩ.

[3]Rü nüma ga Abía rü yematama nanatü üxũ̃ ga chixexũ̃ naxü, rü tama aixcüma Cori ya norü Tupanaga naxĩnü. Rü tama gumá norü o̱xi ga Dabí ga meama Tupanaca̱x maxũ̃cürüxũ̃ nixĩ.

[4]Natürü yema nax Dabíxũ̃ nangechaũ̃xũ̃gagu rü Tupana nanatauxchaxẽxẽ ga wüxi ga nane nax Yerucharéũ̃arü ãẽ̱xgacü yixĩxũ̃ca̱x. Rü yemaacü ga Tupana rü tama nayanaxoxẽxẽ nax Dabíwena wüxi ga natanüxũ̃ ãẽ̱xgacü yixĩxũ̃ nax Yerucharéũ̃na nadauxũ̃ca̱x.

[5]Rü nüma ga Dabí rü mea Tupanape̱xewa namaxũ̃ rü guxũ̃guma naga naxĩnü rü nayanguxẽxẽ ga yema norü mu. Rü yema chixexũ̃ ga Dabí üxũ̃, rü Itítanüxũ̃ ga Uríaxũ̃ nax yamáxũ̃xicatama nixĩ.

[6-7]Rü yexguma Roboáũ̃ maxũ̃gu rü guxũ̃guma Yeruboáũ̃maxã nügü nadaiecha. Rü yexgumarüxũ̃ ta ga ãẽ̱xgacü ga Abiáũ̃ rü Yeruboáũ̃maxã nügü nadaiecha. Rü guxũ̃ma ga yema togü ga naxüxũ̃ ga Abiáũ̃ rü yema popera ga guxũ̃ma ga Yudáanearü ãẽ̱xgacügüchiga nagu ümatüxũ̃gu nixĩ i naxümatüxũ̃.

[8]Rü yexguma nayu̱xgu ga Abiáũ̃ rü Dabíarü Ĩanegu nanata̱xgü. Rü nawena rü nane ga Achá nixĩ ga ãẽ̱xgacü ixĩcü.

### Achá rü Yudáanearü ãẽ̱xgacü nixĩ

(2 Cr. 14.1-5; 15.16-19)


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

9Rü yexguma Achá inaxügügu nax Yudáanearü ãẽxgacü yixĩxũ̃ rü nüma ga Yeruboáũ̃ rü marü 20 ga taunecü Iraéanemaxã inacuax.

10Rü nüma ga Achá rü 40 ga taunecü Yerucharéũ̃wa ãẽxgacü nixĩ. Rü norü noxẽ rü Acharóũ̃xacü tixĩ, rü Maacá nixĩ ga tümaéga.

11Rü yema Achá üxũ̃ rü Tupanapexewa name, yema norü oxi ga Dabí üxũ̃rüxũ̃.

12Rü yema nachixũ̃anewa ínanawoxũ̃ ga yema yatügü ga nügümaxãtama maxẽxũ̃ ga yexguma norü tupananetacax nangutaquexegügu. Rü nanaxoxẽxẽ ga guxũ̃ma ga yema tupananetachicünaxãgü ga norü oxigü íxüxũ̃xũ̃.

13Rü ñuxũchi norü noxẽ ga Maacámaxã nanaxuegu nax tüma rü tama ãẽxgacüarü noxẽ tixĩxũ̃, yerü tüma ga norü noxẽ rü tanamu nax tüxṹ naxüxchicünaxãgüãxũ̃ ga tupananeta ga Acherá. Rü nüma ga Achá rü nayawaxẽxẽ ga yema naxchicünaxã rü Chedróũ̃arü ngatewa nayagu.

14Rü woo tama nanaxoxẽxẽ ga yema tupananetaarü ngutaquexechicagü, natürü nüma ga Achá rü guxũ̃guma Cori ya Tupanaweama narüxũ.

15Rü Tupanapata ga taxũ̃newa nanana ga guxũ̃ma ga yemaxũ̃gü ga úirunaxcax rü diẽrumünaxcaxgü ga ũ̃pa Cori ya Tupanana naxuaxũ̃xũ̃ ga nüma rü nanatü.

### Ãẽxgacügü ga Achá rü Ben-adáxũ̃ rü nügümaxã inaxuneta

(2 Cr. 16.1-10)

16Rü yexguma Baachá Iraéanearü ãẽxgacüwa nguxgu rü Achámaxã nügü nadaiecha.

17Rü yexguma Baachá rü Yudáanecax íyagoõchigu rü ínanapoxegu ga guma ĩane ga Ramá nax taxuxũ̃ma ga Yudáanecüãx yéma nguxũ̃cax. Rü yemaacü nüma ga Achá rü taxucürüwama guma ĩanegu naxücu.

18Rü yemacax ga nüma ga Achá rü nanade ga guxũ̃ma ga yema úiru rü diẽru ga Tupanapata ga taxũ̃negu rü ãẽxgacüpatagu namaxã nanguxũ̃güxũ̃. Rü norü churaragüeruna nanana nax Chíriaarü ãẽxgacü ga Ben-adáxũ̃tawa nanaaxũ̃cax ga Damácuwa. Rü nüma ga Ben-adáxũ̃ rü Tabimóũ̃ nane nixĩ rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Echióũ nataxa nixĩ. Rü Damácugu nixĩ ga naxãpataxũ. Rü Achá rü Ben-adáxũtawa namuga, rü ñanagürü ga yema ore:

19—Name nixĩ i wüxi i uneta yigümaxã taxü yema chaunatü rü cunatü nügümaxã ügüxũrüxũ. Rü cuxṹ ngéma chanamugü i ngẽma ãmaregü i úiru rü diẽrugü. ¡Rü iyanaxoxẽxẽ i ngẽma uneta i Baachá i Iraéanearü ãẽxgacümaxã cuxüxũ nax ngẽmaãcü tama choxũ nachixewexũc̱ax! ==ñanagürü ga yema ore ga yéma namuxũ.

20Rü nüma ga Bex-adá rü nanayaxu ga ãẽxgacü ga Acháarü ore. Rü norü churaragüerugü yéma namugü nax Iraéanearü ĩanegüc̱ax íyaxüãchixũ. Rü nanapuxũ ga ĩanegü ga Ióũ, rü Dáũ, rü Abé-béx-maacá rü Quinérex rü guxũma ga Netaríarü naane.

21Rü yexguma yemaxũ nacuáchigagu ga Baachá rü marü tama nüxna nadau ga guma ĩane ga Ramá. Rü ĩane ga Tirchác̱ax nataegu.

22Rü yexguma ga ãẽxgacü ga Achá rü naxc̱ax nangema ga guxũma ga Yudáanewa maxẽxũ ga duũxũgü nax Ramáwa yatoõxũc̱ax ga guma nutagü rü mürapewagü ga Baachá ĩane ga Ramáxũ namaxã ípoxeguxũ. Rü nüma ga Achá rü gumá nutagümaxã rü mürapewagümaxã rü ínanapoxegu ga ĩane ga Guéba ga Bẽyamíũanewa yexmane rü ĩane ga Mispá.

### Nayu ga Achá
(2 Cr. 16.11-14)

23Rü guxũma ga yema togü ga Acháchiga rü yema naxüxũchiga rü norü porachiga rü guma ĩanegü ga naxüxũnechiga rü yema popera ga Yudáanearü ãẽxgacügüchiga nagu ümatüxũgu nixĩ i naxümatüxũ. Rü yexguma marü nay̱ax̱gu rü nacutüwa niḏaxawe.

24Rü yexguma nay̱ux̱gu ga Achá rü Dabíarü Ĩanegu nanaṯax̱gü ga norü o̱xigü íṯax̱güxũgu. Rü nawena rü nane ga Yochapáx nixĩ ga nachicüxü ãẽxgacü ixĩcü.

### Nadáx rü Iraéanewa ãẽxgacü nixĩ

25Rü yexguma marü taxre ga taunecü ãẽxgacü yixĩxgu ga Achá ga Yudáanewa, rü nüma ga Nadáx ga Yeruboáũ nane rü yexwacax inanaxügü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ga ãẽxgacü nax yixĩxũ̃ ga Iraéanewa. Rü taxretama ga taunecü ãẽxgacü nixĩ ga yéma.

[26]Natürü yema naxüxũ̃ ga nüma ga Nadáx, rü poraãcü nachixe ga Tupanapẽxewa. Rü yematama chixexũ̃gü ga nanatü üxũ̃ naxü. Rü muxũ̃ma ga tupananetachicünãxãgüxũ̃ nicuãxüxũ̃. Rü yemaacü poraãcü chixexũ̃gu Iraéanecüãxgüxũ̃ nayixẽxẽ.

[27]Natürü ga Baachá ga Aía nane ga Ichacátanüxũ̃ ixĩcü rü bexma natanüxũ̃xũ̃ nanutaquẽxe nax Nadáxũ̃ yamãxgüxũ̃cãx. Rü Firitéugüarü ĩane ga Guibetóũ̃gu Nadáxũ̃ nimãxgü, ga yexguma nüma ga Nadáx guma ĩanexũ̃ ínachoeguãchiyane namaxã ga guxũ̃ma ga Iraéanecüãxgüarü churaragü.

[28]Rü nüma ga Baachá rü Nadáxũ̃ nimãx ga yexguma Achá marü tomaepü̃x ga taunecü ãẽxgacü ixĩxgu ga Yudáanewa. Rü Nadáxchicüxü ãẽxgacü nixĩ.

[29]Rü yexguma noxritama yangucuchigu ga Baachá nax ãẽxgacü yixĩxũ̃ rü tüxũ̃ nadai ga guxãma ga Yeruboáũ̃tanüxũ̃. Rü yema Cori ya Tupana norü orearü uruxũ̃ ga Aía ga ĩane ga Chilócüãxwa nüxũ̃ yaxuxũ̃rüxũ̃, rü nüma ga Baachá rü guxũ̃ma ga Yeruboáũ̃tanüxũ̃ tüxũ̃ nadai rü tüxũ̃ nagu̇xẽxẽ. Rü taxúema tüxũ̃ ínayaxṹxẽxẽ.

[30]Rü yemaacü nangupetü nagagu ga yema Yeruboáũ̃ üxũ̃ ga chixexũ̃. Rü yema norü pecadugagu nixĩ ga chixexũ̃gu nayixũ̃ ga Iraéanecüãxgü rü norü Cori ya Tupanaxũ̃ nanuxẽẽgüxũ̃.

[31]Rü guxũ̃ma ga yema Nadáx üxũ̃ i tama nua ngóxũ̃, rü ngẽma popera i Iraéanecüãxgüarü ãẽxgacügüchiga ixümatüxũ̃gu naxümatü.

[32]Rü gumá Yudáanecüãxarü ãẽxgacü ga Achá, rü gumá Iraéanecüãxarü ãẽxgacü ga Baachá rü nügümaxã guera naxüecha.

### Baachá rü Iraéanewa ãẽxgacü nixĩ

[33]Rü yexguma tomaepü̇x ga taunecü ãẽxgacü yixĩxgu ga Achá ga Yudáanewa, rü nüma ga Baachá ga Aía nane rü yexwacax ningucuchi ga Tircháwa nax Iraéanecüãxarü ãẽxgacü yixĩxũ̃cãx. Rü 24 ga taunecü ãẽxgacü nixĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[34]Natürü yema Baachá üxũ rü poraãcü nachixe ga Cori ya Tupanapẽxewa. Yerü nanaxü ga yematama chixexũ ga Yeruboáũ Iraéanecüãxgüxũ nagu nayixixẽẽxũ, rü muxũma ga tupananetachicünãxãgüxũ nicuãxüxũ.

## 1 Ãẽxgacügüchiga 16

[1]Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Ananí nane ga Yeúxũ nüxũ nixuxẽxẽ ga yema Baacháxũ tá ngupetüxũ, rü ñanagürü:

[2]—Choma nixĩ ga waixũmütẽxewa cuxũ ichachixẽẽxũ rü chorü duũxũgü ga Iraétanüxũarü ãẽxgacüxũ cuxũ ichamuxũ. Natürü cuma rü Yeruboáũrüxũ chixexũgu cunayixẽxẽ i chorü duũxũgü i Iraétanüxũ. Rü yemaacü choxũ cunuxẽxẽ namaxã ga yema chixexũ ga cuxüxũ.

[3]Rü ngẽmacãx, Pa Baacháx, rü cuxũ rü cutanüxũxũ tá icharüxoxẽxẽ. Rü yema Yeruboáũ ga Nabáx nanetanüxũmaxã chaxüxũrüxũ tá pemaxã chaxü.

[4]Rü ngexũrüüxũmare i cutanüxũ i ĩanegu yuxũ rü airugü tá nanangõxgü, rü ngẽma cutanüxũ i naanegu yuxũ rü ngurucugü tá nanangõxgü ==ñanagürü ga Cori ya Tupana.

[5]Rü guxũma ga yema togü ga Baacháchiga, rü yema naxüxũchiga, rü norü daichiga, rü yema popera ga Iraéanearü ãẽxgacügüchiga nagu ümatüxũgu nixĩ i naxümatüxũ.

[6]Rü yexguma nayũxgu ga Baachá rü ĩane ga Tirchágu nanatãxgü. Rü nawena rü nachicüxü ãẽxgacüxũ nixücu ga nane ga Erá.

[7]Rü Cori ya Tupana rü norü orearü uruxũ ga Yeú ga Ananí nanewa Baachámaxã rü natanüxũmaxã nanaxuegu ga poxcu, yerü Cori ya Tupanapẽxewa chixexũ naxü. Rü Baachá rü Cori ya Tupanaxũ nanuxẽxẽ, yerü yema chixexũ ga Baachá üxũ rü namaxã nawüxigu ga yema chixexũ ga naxüxũ ga Yeruboáũ rü natanüxũ ga Tupana daixũ.

### Erá rü Zimrí rü Iraéanearü ãẽxgacügü nixĩgü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]Rü yexguma Achá marü 26 ga taunecü ãẽxgacü yixĩxgu ga Yudáanewa, rü Erá ga Baachá nane inanaxügü nax ãẽxgacü yixĩxũ̃ ga ĩane ga Tircháwa ga Iraéanewa. Rü taxre ga taunecüxicatama ãẽxgacü nixĩ ga Iraéanewa.

[9]Natürü Zimrí ga churaragüeru ga ngãxũ̃tücumü ga Eráarü carugümaxã icuáxũ̃ rü Erách naxai rü naxcax nadau nax ñuxãcü yamáaxũ̃. Rü wüxi ga ngunexũ̃gu ga yexguma ãẽxgacü ga Erá rü Tircháwa nayexmagu napatawa ga Arüchá ga norü yemaxũ̃gümaxã icuáxũ̃, rü yéma naxaxe ñuxmata nangãxũ̃.

[10]Rü ngürüãchimare yéma nangu ga Zimrí rü Eráxũ̃ nimax nax nüma nachicüxü ãẽxgacü yixĩxũ̃cax ga Iraéanewa. Rü yema nangupetü ga yexguma Achá marü 27 ga taunecü ãẽxgacü yixĩxgu ga Yudáanewa.

[11]Rü yexguma yatocuchigu ga Zimrí nax ãẽxgacü yixĩxũ̃ rü inanaxügü nax nadaiaxũ̃ ga guxũ̃ma ga Baachátanüxũ̃. Rü taxuxũ̃ma ga yatüxũ̃ ínayaxüxẽxẽ ga Baachátanüxũ̃wa rü woo namücügütanüxũ̃wa nax yemaacü taxuxũ̃ma ütanüxũ̃cax.

[12]Rü yemaacü ga Zimrí rü guxũ̃ma ga Baachátanüxũ̃xũ̃ nayarüxoxẽxẽ, yema Cori ya Tupana norü orearü uruxũ̃ ga Yeúwa nüxũ̃ ixuxũ̃rüxũ̃ ga yexguma poxcu Baachámaxã naxuegugu.

[13]Rü yemaacü Tupana nanapoxcu nagagu ga guxũ̃ma ga yema chixexũ̃ ga Baachá rü nane ga Erá üxũ̃ ga yexguma Iraéanecüãxgüxũ̃ chixexũ̃gu nayixẽẽgu rü Cori ya Iraéarü Tupanaxũ̃ nanuxẽẽgügu namaxã nax tupananetachicünaxãxũ̃ yacuaxüũ̃güxũ̃.

[14]Rü guxũ̃ma ga yema togü ga Eráchiga rü yema naxüxũ̃chiga rü yema popera ga Iraéanearü ãẽxgacügüchiga nagu ümatüxũ̃gu nixĩ i naxümatüxũ̃.

[15]Yexguma marü 27 ga taunecü ãẽxgacü yixĩxgu ga Achá ga Yudáanewa, rü nüma ga Iraéanearü churaragü rü nügü nanutaqueẽxe nax Firitéugüarü ĩane ga Guibetóũ̃cax íyaxüãchixũ̃. Rü yexguma nixĩ ga nüma ga Zimrí rü yexwacaxtama ãẽxgacü nixĩ ga Tircháwa. Natürü 7 ga ngunexũ̃xicatama ãẽxgacü nixĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16Rü yema ngunexũ ga nagu nangutaquẹxegüxũ ga churaragü rü nüxũ nacuáchigagü nax nüma ga Zimrí rü bexma nügü nanutaquẹxexũ nax ãẽxgacüxũ yamạxgüxũcạx rü yemaacü nayamạxgü. Rü yexgumatama ga guxũma ga yema churaragü rü ínapegüxũwa nüxũ naxunetagü ga Iraéanearü churaragüeru ga Omrí nax Iraéanearü ãẽxgacü yixĩxũcạx.

17Rü yexguma ga Omrí rü guxũma ga Iraéanearü churaragümaxã ínayachaxãchi nax ĩane ga Guibetóũcạx íyaxüãchixũ, rü ĩane ga Tirchácạx ínayaxüãchi.

18Rü yexguma Zimrí nüxũ dạụxgu nax marü guma ĩanegu nachocuxũ ga Iraéanearü churaragü, rü wüxi ga ucapu ga ãẽxgacüpatawa yexmaxũgu nangaxi rü ñụxũchi nawa nanangixichi ga guma ãẽxgacüpata. Rü yexma nixa rü nayu.

19Rü yemaacü nüxũ nangupetü ga Zimrí nagagu ga yema chixexũgü ga Tupanapẹxewa naxüxũ. Yerü nanaxü ga yematama pecadugü ga Yeruboáũ üxũ rü yemamaxã chixexũgu nanayixẽxẽ ga Iraétanüxũ.

20Rü yema popera ga Iraéanearü ãẽxgacügüchiga nagu ümatüxũgu nixĩ i naxümatüxũ ga guxũma ga yema naxüxũ ga Zimrí rü ñụxũchi yema nax bexma nügü nanutaquẹxexũ nax ãẽxgacüxũ yamạxgüxũcạx.

### Omrí rü Iraéanearü ãẽxgacü nixĩ

21Rü yexguma ga Iraéanecüạ̃x ga duũxũgü rü taxrechimüũgu nügü nitoye. Rü wüxichimüũ rü Tixní ga Guináx nanewa naxügü nax norü ãẽxgacü yixĩxũcạx, rü toxchimüũ rü Omríwa naxügü nax norü ãẽxgacü yixĩxũcạx.

22Rü yema duũxũgü ga Omríwa ügüxũ rü yema duũxũgü ga Tixníwa ügüxũxũétüwa naxügü. Rü nüma ga Tixní ga Guináx nane rü nayu rü yemaacü ga Omrí rü Iraéanearü ãẽxgacüxũ ningucuchi.

23-24Rü Omrí rü inanaxügü nax Iraéanearü ãẽxgacü yixĩxũ ga yexguma Achá marü 31 ga taunecü ãẽxgacü yixĩxgu ga Yudáanewa. Rü 6 ga taunecü nixĩ ga ĩane ga Tircháwa nayexmaxũ rü 6 ga taunecü ga Chamáriawa. Rü guxũwama rü 12 ga taunecü nixĩ ga Iraéanewa ãẽxgacü yixĩxũ. Rü Cheméruxũtawa


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

naxca̱x nataxe ga wüxi ga ma̱xpűne, rü 66 quíru ga diẽrumümaxã nanaxütanü. Rü yexma nanaxü ga wüxi ga ĩane ga meama ípoxegune rü Chamáriagu nanaxüéga, yerü nüxíraũcü ga norü yora ga guma ma̱xpűne rü Cheméru nixĩ ga naéga.

25Rü yema Tupanape̱xewa naxüxũ̃ ga Omrí rü nachixe. Rü yema nüxíraxũ̃güxũ̃ ga ãe̱xgacügü ügüxũarü yexera chixexũ̃ naxü.

26Yerü yematama ga chixexũ̃gü ga Nabáx nane ga Yeruboáũ̃ üxũ̃tama naxü, rü yemamaxã Iraétanüxũ̃xũ̃ chixexũ̃gu nayixẽxẽ. Yerü tupananetachicüna̱xãgüxũ̃ nicua̱xüũ̃gü rü yemaacü Cori ya Iraéanearü Tupanaxũ̃ nanuxẽẽgü.

27Rü guxũ̃ma ga yema togü ga Omríchiga, rü yema naxüxũ̃chiga, rü norü daichiga, rü yema popera ga Iraéanearü ãe̱xgacügüchiga nagu ümatüxũ̃gu nixĩ i naxümatüxũ̃.

28Rü yexguma nayu̱xgu rü Chamáriagu nanata̱xgü. Rü nawena rü nachicüxü ãe̱xgacüxũ̃ ningucuchi ga nane ga Acáx.

### Acáx rü Iraéanearü ãe̱xgacü nixĩ

29Rü yexguma 38 ga taunecü ãe̱xgacü yixĩxgu ga Achá ga Yudáanewa rü Acáx ga Omrí nane rü yexwacax ningucuchi ga ãe̱xgacü nax yixĩxũ̃ ga Iraéanewa. Rü 22 ga taunecü ãe̱xgacü nixĩ ga Iraéanewa. Rü ĩane ga Chamáriawa nixĩ ga nayexmaxũ̃.

30Natürü poraãcüxüchima nachixe ga norü maxũ̃ ga Cori ya Tupanape̱xewa. Rü yema nüxíra ãe̱xgacügü ixĩgüxũarü yexera poraãcü chixexũ̃ naxü.

31Rü yematama chixexũ̃gü ga Yeruboáũ̃ ga Nabáx nane üxũ̃ naxü. Rü naétü rü Yechabé ga Chidóũarü ãe̱xgacü ga Ex-baáxacümaxã naxãxma̱x. Rü düxwa ngĩgagu nawa nangu ga norü tupananeta ga Baáxũ̃ nax yacua̱xüxũ̃xũ̃.

32Rü ĩane ga Chamáriagu Baáca̱x nanaxü ga wüxi ga tupauca rü wüxi ga ãmarearü guruxũ̃.

33Rü yexgumarüxũ̃ ta Chamáriawa nanaxü ga tupananeta ga Acheráchicüna̱xã. Rü yemamaxã poraãcü Cori ya Iraéanecüã̱xgüarü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tupanaxĩ nanuxẽxẽ, guxĩ ga yema nüxíraxũxĩ ga Iraéanecüa̱xgüarü ãẽxgacügüarü yexera.

34Rü yexguma Acáx ãẽxgacü ixĩxgu rü nüma ga Ié ga Betécüa̱x rü wena nanaxü ga guma ĩane ga Yericú. Rü yexguma inanuãgu ga gumá nutagü ga guma ĩane nawa ixügücü rü nane ga rüyamaecü ga Abiráũmaxã naxãtanü rü nayu. Rü yexguma nanucuãgu ga naxtapü̱xarü ĩa̱xgü rü nane ga Chegú ga rübumaecümaxã naxãtanü rü nüma rü ta nayu. Yerü yemaacü nanaxuegu ga Cori ya Tupana nawa ga Yochué ga Núũ̃ nane.

## 1 Ãẽxgacügüchiga 17

### Ería nanaxunagü rü tá nax yapagüanexũ̃

1Rü nüma ga Tupanaarü orearü uruxũ̃ ga Ería, ga Garaáxanewa yexmane ga ĩane ga Tibécüa̱x, rü Acáxũ̃ ñanagürü: —Yimá nüxṹ chapuracücü ya Cori ya Iraéanecüa̱xgüarü Tupanaégagu cumaxã nüxũ̃ chixu, rü doma taunecügu rü tagutáma napu rü bai tá i cherena nax rünguxũ̃ ña̱xmatáta choma wena nüxũ̃ chixu ==ñanagürü.

2Rü yemaca̱x ga Cori ya Tupana rü Eríaxũ̃ ñanagürü:

3-4—¡Ínaxũxũ i nua rü éstewaama naxũ! ¡Rü natü i Yudáũarü éstewaama ngẽxmaxĩ̃ i natüxacü i Queríxgu ãégaxũ̃xũ̃tagu yarücu̱x! Rü ngẽma natüxacüwa tá cuxaxe rü ngurucugüxũ̃ tá chamu nax ngéma cuxũ̃ nangewemügüxũ̃ca̱x ==ñanagürü.

5Rü nüma ga Ería rü nanaxü ga yema Cori ya Tupana namaxã nüxũ̃ ixuxũ̃. Rü natü ga Yudáũarü éstewaama naxũ, rü yema natüxacü ga Queríxũ̃tawa nayayexma.

6Rü nümagü ga ngurucu rü pa̱xmama rü yáuanecü paũ rü namachi Eríaca̱x yéma nangegüxũ̃. Rü yema natüxacüwa naxaxe ga Ería.

7Natürü marü ñuxre ga ngunexũ̃ ngupetügu rü yema natüxacü rü nipa yerü taguma napu ga yema nachixũ̃anewa.

### Ería rü yutecü ga ĩane ga Charétacüa̱x


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü Eríaxũ̃ ñanagürü:

[9]—¡Ĩane ya Charéta ya Chidóũanewa ngẽxmanewa naxũ, rü ngẽxma yarüxa̱ũ̱x rü ngẽxma nape! Rü marü ngĩxũ̃ chamu i wüxi i yutecü i ngẽxma ãchiũ̃cü nax cuxũ̃ nachibüxẽẽxũ̃ca̱x ==ñanagürü.

[10]Rü nüma ga Ería rü inaxũãchi, rü ĩane ga Charétawa naxũ. Rü yexguma guma ĩanearü ũũchiwa nanguxgu, rü yéma ngĩxũ̃ nadau ga wüxi ga yutecü ga yéma üxüwa ũcü. Rü ngĩxca̱x naca rü ñanagürü ngĩxũ̃: —¿Taxũchima cuxũ̱ name i wüxi i axepáxũ̃gu dexá choxũ̱ nuata cunge nax chaxaxexũ̃ca̱x? ==ñanagürü.

[11]Rü yemataax marü yéma nangeãgu, rü nüma ga Ería rü wenaxarü ngĩxna naca, rü ñanagürü ngĩxũ̃: —¿Taxũchima cuxũ̱ name ega wüxichipe̱xe ta i paũ nua choxũ̱ cungexgu? ==ñanagürü.

[12]Natürü ga ngĩma rü inangãxũ̃ rü ngĩgürügü: —Cori ya Tupanaégagu cumaxã nüxũ̃ chixu rü choxũ̱ nataxuma i paũ. Rü wüxime̱xẽãcu i trigute̱xexicatama choxũ̱ nangẽxma ya wüxi ya tũ̃xũ̃wa, rü íxraxũ̃ i chíxũ̃ i nachiũ̃wa. Rü ngẽmaca̱x nixĩ i üxüta chayayaxuxũ̃ nax íxraxũ̃ i paũ chaxüxũ̃ca̱x nüxũ̱ ya chaune rü chaugüca̱x rü ngẽmawena rü taiyamaxã tá tayue ==ngĩgürügü.

[13]Rü nüma ga Ería rü ngĩxũ̃ nangãxũ̃ga rü ñanagürü: —¡Taxuca̱xma cumuũ̃! ¡Rü cüx yaxü i ngẽma nüxũ̃ quixuxũ̃! Natürü i ngẽma curü trigute̱xe i cuxũ̱ ngẽxmaxũ̃wa ¡rü choxũ̱ naxüxíra i wüxi i íxraxũ̃ i paũ i maixcuraxũ̃ rü nua choxũ̱ nange, rü ngẽmawena rü cugüaxũ̱ rü cuneaxũ̱ naxü!

[14]Erü nüma ya Cori ya Iraéanecüã̱xarü Tupana rü nüxũ̃ nixu rü ngẽma curü trigute̱xe i tũ̃xũ̃wa ngẽxmaxũ̃ rü ngẽma curü chíxũ̃ i nachiũ̃wa ngẽxmaxũ̃ rü tagutáma nagũ̱x, rü ñũ̱xmatáta Cori ya Tupana ñoma i naanegu napuxẽxẽ ==ñanagürü.

[15]Rü ngĩma ga yema yutecü rü íyaxũ rü inaxü ga yema Ería ngĩmaxã nüxũ̃ ixuxũ̃. Rü yemaacü ga ngĩma rü ngĩne rü Ería rü muxũ̃ma ga ngunexũ̃güca̱x naxãwemügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16Rü taguma nagux ga triguexe ga tũxũwa rü yema chíxũ ga nachiũwa yema Cori ya Tupana Eríawa nüxũ yaxuxũrüxũ.

17Natürü wüxi ga ngunexũgu rü nidaxawe ga yema yutecü ngĩne rü nayu.

18Rü yexguma ga ngĩma ga yema yutecü rü Eríaxũ ngĩgürügü: —¿Taxacü chomaxã cuxü, Pa Tupanaarü Orearü Ngeruxũx? ¿Rü nua cuxũ nax choxna nüxũ cucuaxãchixẽẽxũ i chorü chixexũgü rü ngẽmagagu cunayuxẽẽxũ ya chaunex? ==ngĩgürügü.

19Rü nüma ga Ería ngĩxũ nangaxũ rü ñanagürü: —¡Nua namu ya cune! ==ñanagürü. Rü yema yutecüxũnewa nanaganagü, rü yema ucapu ga nagu napexũgu nanagacuchi, rü norü pechicaxũgu nayacaxẽxẽ.

20Rü yemawena ga Ería rü tagaãcü Cori ya Tupanana naca rü ñanagürü: —Pa Cori ya Chorü Tupanax ¿rü ngúxũ tá ẽxna ngĩxũ quingexẽxẽ i ñaa yutecü i ngĩchiũgu chapecü, rü ngẽmacax cunayuxẽẽxũ ya ngĩne? ==ñanagürü.

21Rü yexgumatama ga Ería rü tomaepüxcüna guxema buxeétü nayarüñuãchi rü tagaãcü Cori ya Tupanana naca rü ñanagürü: —Pa Corix, Pa Chorü Tupanax, rü cuxũ chacaaxũ nax wena cunamaxẽẽxũcax i ñaa buxũ ==ñanagürü.

22Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nüxũ naxĩnü ga Ería nüxũ nacaaxũxũ. Rü wenaxarü tüxũ namaxẽxẽ ga guxema buxe.

23Rü yexgumatama ga Ería rü tüxũ naganagü ga guxema buxe rü yema ínapexũwa tümamaxã ínarüxĩ rü ĩpatachiũ ga ñaxtüguxũwa tüxũ naga. Rü tümaéna tüxũ nayamu, rü ngĩxũ ñanagürü: —¡Dücax, nüxũ nadau ya cune rü namaxũ! ==ñanagürü.

24Rü ngĩma ga yema nge rü inangãxũ rü ngĩgürügü: —Ñuxma waxi nixĩ i meama nüxũ chacuáxũ i Tupanaarü duũxũ nax quixĩxũ rü ngẽma nüxũ quixuxũ rü Cori ya Tupanawa ne naxũxũ ==ngĩgürügü.

## 1 Ãẽxgacügüchiga 18

### Ería rü wenaxarü ãẽxgacü ga Acáxũtawa naxũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Rü yema taunecügü rü nigúchigü. Rü tomaepu̱x ga taunecüguwena, rü nüma ga Cori ya Tupana rü Eríamaxã nidexa rü ñanagürü: —¡Ãe̱xgacü ya Acáxũ̃tawa naxũ rü namaxã nüxũ̃ yarüxu rü ñoma i naanegu tá chanapuxẽxẽ! = =ñanagürü.

[2]Rü nüma ga Ería rü inaxũ̃ãchi nax Acáxmaxã nüxũ̃ yanaxuxũ̃ca̱x. Rü yexguma rü poraãcü nangu̱x ga taiya ga Chamáriaanewa.

[3]Rü nüma ga Acáx rü naxca̱x naca ga norü ngũ̃xẽẽruxũ̃ ga Adía ga aixcüma Cori ya Tupanaxũ̃ ngechaũ̃xũ̃.

[4]Rü nüma ga Adía nixĩ ga naétüwa nachogüxũ̃ ga 100 ga Tupanaarü orearü uruũ̃gü ga yexguma Acáx naxma̱x ga Yechabé nadaixchaũ̃gu. Rü nüma ga Adía rü taxretücumü ga 50 gu nayatoye rü ñu̱xũchi taxre ga ãxmaxũ̃gu nayacu̱xgü rü yéma nayaxüwemüaxũ̃.

[5]Rü yexguma namawa nayexmayane ga Ería, rü nüma ga ãe̱xgacü ga Acáx rü Adíaxũ̃ ñanagürü: —¡Ngĩxã, rü guxũ̃ma i ñaa tachixũ̃anegu tanaxĩane i guxũ̃ma i natügüwa rü natüxacügüwa nax naxca̱x idauxũ̃ca̱x ya maxẽ naxca̱x i tórü búrugü nax ngẽmaãcü tama nayuexũ̃ca̱x rü taguma tüxũ̃́ nataxuxũ̃ca̱x! = =ñanagürü.

[6]Rü yemaacü ga Acáx rü Adía rü nügümaxã nüxũ̃ nixu nax tóxnamana naxũxũ̃ ga Acáx rü tóxnamana ga Adía nax naxca̱x nadaugüxũ̃ca̱x ga dexá rü maxẽ.

[7]Rü yexguma namawa naxũxgu ga Adía rü Eríaxũ̃ yexma nangau. Rü yexguma nüxũ̃ yacua̱xãchigu nax Ería yixĩxũ̃ rü nape̱xegu nayangücuchi rü ñanagürü: —¿Ẽxna cuma quixĩxũ̃, Pa Chorü Corix, Pa Eríax? = =ñanagürü.

[8]Rü nüma ga Ería rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Ngũ̃, choma chixĩ. ¡Rü paxa curü corimaxã nüxũ̃ yarüxu rü nua changexma! = =ñanagürü.

[9]Rü Adía nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —¿Ta̱xacürü chixexũ̃ e̱xna chaxü i choma rü ngẽmaca̱x Acáxme̱xẽgu choxũ̃ cunguxẽxẽ nax nüma choxũ̃ yamáxũ̃ca̱x?


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[10]Rü aixcüma Cori ya curü Tupanaégagu cumaxã nüxũ̃ chixu rü chorü ãẽxgacü rü yexguma guxũ̃ma ga nachixũ̃anegüwa rü ãẽxgacügüxũ̃tawa norü duũ̃xũ̃güxũ̃ namugügu nax cuxcạ̃x yadaugüxũ̃cạ̃x rü tama cuxũ̃ inayangaugü. Rü yexguma nawoegugu rü nüxũ̃ nixugüe nax cutaxuxũ̃ma ga yéma, rü nüma ga ãẽxgacü rü Tupanaégagu nüxũ̃ nüxũ̃ nixuxẽxẽ ga nax aixcüma yixĩxũ̃ nax tama cuxũ̃ iyangaugüxũ̃.

[11]Rü ñụ̃xma rü choxũ̃ cumu nax ngéma chorü corixũ̃tawa chaxũ̃xũ̃cạ̃x rü nüxũ̃ chayarüxuxũ̃cạ̃x nax cunuxmaxũ̃.

[12]Rü ngẽma tá ngupetüxũ̃ nixĩ i ngẽxguma tá cuxna chixũgachigu i chomax, rü ngẽma Tupanaãxẽ i Üünexũ̃ rü tá ngẽma nachica i choma tama nüxũ̃ chacuáxũ̃wa tá cuxũ̃ naga. Rü ngẽxguma Acáxmaxã nüxũ̃ chayarüxuxgu i ngẽma ngupetüxũ̃, rü ngẽxguma nua naxũ̃xgux rü tama nuxã cuxũ̃ iyangauxgux rü tá choxũ̃ nimạ̃x. Rü choma i curü duũ̃xũ̃ nax chixĩxũ̃ rü changextụ̃xügucürüwatama Cori ya Tupanaxũ̃ changechaũ̃.

[13]¿Ẽxna tama cumaxã nüxũ̃ nixugü ga yema chaxüxũ̃ ga yexguma ãẽxgacü naxmạ̃x ga Yechabé nadaixgux ga yema Cori ya Tupanaarü orearü uruũ̃gü? Rü choma ichayacụ̃xgü ga 100 ga Tupanaarü orearü uruũ̃gü. Rü 50 ga yemagü rü wüxi ga ãxmaxũ̃gu chanamucu rü ñụ̃xũ̃chi yema to ga 50 rü to ga ãxmaxũ̃gu chanamucu. Rü yemawena rü chayaxügüwemü.

[14]Rü ñụ̃xma rü choxũ̃ cumu nax ngéma chorü corixũ̃tawa chaxũ̃xũ̃cạ̃x rü nüxũ̃ chayarüxuxũ̃cạ̃x nax cunuxmaxũ̃. Rü ngẽxguma tá nua naxũ̃xgu rü taxũ̃táma cuxũ̃ nuxã iyangauxgu rü tá choxũ̃ nimạ̃x ==ñanagürü ga Adía.

[15]Rü Ería nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Cori ya Tupana ya Guxũ̃étüwa Ngẽxmacü ya nüxũ̃́ chapuracücüégagu rü cumaxã nüxũ̃ chixu nax ñoma i ngunexũ̃gu rü Acáxpẹ̃xewa tá changexmaxũ̃ ==ñanagürü.

[16]Rü yexguma ga Adía rü Acáxmaxã nüxũ̃ nayarüxu nax Ería yéma nguxũ̃, rü nüma ga Acáx rü yéma naxũ nax Eríaxũ̃ íyadauxũ̃cạ̃x.

[17]Rü yexguma Eríaxũ̃ nadạ̃ụ̃xgu rü ñanagürü: —¿Cuma ẽxna quixĩ i ngẽma yatü i Iraéanecüã̃xgücạ̃x chixexũ̃ ícunguxẽẽxũ̃? ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[18]Rü nüma ga Ería nanangãxũga rü ñanagürü: —Tama chaugagu nixĩ i ngẽma guxchaxũ i ngupetüxũ i nua Iraéanewa. Rü cuma rü curü duũxũgügagu nixĩ i ngẽma ngupetüxũ, erü tama naga pexĩnüe i ngẽma Cori ya Tupanaarü mugü rü Baáchicünaxãgüxũ pecuaxüũgü.

[19]¡Rü ñuxma rü curü duũxũgüxũ namu nax maxpűne ya Carmérugu nangutaquexegüxũcax i guxũma i Iraéanecüãxgü namaxã i ngẽma 450 i Baáxarü orearü uruũgü rü 400 i Acheráarü orearü uruũgü i Yechabé nüxũ rüngũxẽẽxũ! ==ñanagürü ga Ería.

### Ería rü Baáxarü orearü uruũgü

[20]Rü yexguma ga Acáx rü guxũma ga Iraéanecüãxgücax nangema, rü nanangutaquexexẽxẽ ga yema orearü uruũgü ga maxpűne ga Carmérugu.

[21]Rü yexguma ga nüma ga Ería rü guxũma ga duũxũgümaxã nidexa rü ñanagürü: —¿Ñuxguratáta i pemax i nüxũ perüxoexũ nax taxre i ĩnügu perüxĩnüexũ? Rü ngẽxguma Cori ya Tupana rü aixcüma Tupana yixĩxgu ¡rü nawe perüxĩ! Rü ega Baá yixĩxgu ¡rü ngẽmawe perüxĩ! ==ñanagürü. Rü nüma ga duũxũgü rü taxuxũmaama nanangãxũgagü.

[22]Rü nüma ga Ería rü nidexachigüama rü ñanagürü: —Chaxicatama chixĩ i Cori ya Tupanaarü orearü uruxũ i íchayaxüxũ rü chamaxũxũ. Natürü ngẽma Baáxarü orearü uruũgü rü 450 nixĩ.

[23]Rü ñuxma rü name nixĩ i taxre i wocaxacü nua pega. Rü nümagü i Baáxarü orearü uruũgü rü tá nayayauxgü i wüxi. Rü ãgümücügu tá inanachexcugü. Rü ngẽmaãcü üxütanüétügu tá nananugü i ngẽma namachi i Baáxarü ãmarearü guruũwa, natürü ¡taxũtáma nayanaixẽxẽ ya üxü! Rü ngẽxgumarüxũ tá ta i chomax rü chanamexẽxẽ i ngẽma to i wocaxacü rü üxütanüétügu tá chananugümachi, natürü taxũtáma chayanaixẽxẽ ya yima üxü.

[24]Rü ngẽmawena i pema rü tá perü tupanana pecagüe, rü choma rü tá Cori ya Tupanana chaca. Rü yima üxümaxã tüxũ ngãxũgacü, rü yimá tá nixĩ ya aixcüma Tupana ixĩcü ==ñanagürü. Rü guxũma ga duũxũgü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nanangãxũ̃gagü rü ñanagürügü: —Mexũ̃ma nixĩ i ngẽma ĩnü ==ñanagürügü.

25Rü ñu̱xũchi ga Ería rü yema Baáxarü orearü uruũ̃güxũ̃ ñanagürü: —¡Ngexũ̃rüüxũ̃ i ñaa wocaxacü peyaxu rü pexíra penamexẽxẽ, erü pemu i pemax! ¡Rü ñu̱xũchi perü tupanana peca natürü taxũtáma nawa penangĩxichi! ==ñanagürü.

26Rü yemaacü ga nümagü rü nayayauxgü ga yema wocaxacü ga nüxna namugüxũ̃. Rü nanamexẽẽgü rü pa̱xmamacürüwa inanaxügüe ga norü tupana ga Baána nax nacagüexũ̃ rü ñu̱xmata tocuchiwa nangu. Rü ñanagürügü: —¡Toxũ̃ nangãxũ̃ga Pa Baáx! ==ñanagürügü. Rü yema ãmarearü guruxũ̃ ga naxügüxũ̃xũ̃ íniyuxeguãchitanücüü, natürü nataxuma ga ta̱xacü ga nangãxũ̃güxũ̃.

27Rü yexguma tocuchiwa nanguxgu, rü nüma ga Ería rü yema Baáxarü orearü uruũ̃gügu nidauxcüraũ̃ rü ñanagürü: —¡Yexera poraãcü pixáicha! Erü ngẽma perü tupana rü ngürüãchi puracügu narüxa̱ũ̃x, rüe̱xna nayawo̱xe̱x, rüe̱xna ũanewa naxũ, rüe̱xna ngürüãchi ínape rü name nixĩ i ípenabaixgü ==ñanagürü.

28Rü nümagü rü nayadaxẽxẽ ga nax yaxáichaxũ̃. Rü cüxchimaxã nügü niwítüchacüügü rü nügü inapaiaxũ̃negü, yerü yema nixĩ ga nacümagü ga naxügüxũ̃, ñu̱xmata naduxunegü.

29Rü tocuchiwa nangu rü nümagü rü inayadaxẽẽgü ga nax yaxáichaxũ̃ rü nax nayuxtanüxũ̃, rü yemaacü nayáuanexũ̃gumare, natürü taxuxũ̃ma nanangãxũ̃ rü bai ga wüxi ga naga ga nüxũ̃ naxĩnüexũ̃. Rü düxwa orawa nangu nax Ería Tupanaca̱x yamáxũ̃ ga yema to ga wocaxacü.

30Rü yexguma ga Ería rü guxũ̃ma ga duũ̃xũ̃güxũ̃ ñanagürü: —¡Númamaxũ̃ra pexĩ! ==ñanagürü. Rü guxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü rü naxũ̃tawaama naxĩ. Rü nüma ga Ería rü nanamexẽxẽ ga yema Tupanaarü ãmarearü guruxũ̃ ga rüngũxtaũ̃xũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[31]Rü nanayauxpüta ga 12 ga nuta naẽxpü̱x ga nanegü ga Acóbu ga Iraégu ãégacü.

[32]Rü guma nutagümaxã nanaxü ga Cori ya Tupanaarü ãmarearü guruxũ̃. Rü yemawena rü ínanacaegu ga yema ãmarearü guruxũ̃ rü 20 ga litruãcu ga nanetüchire nagu mexũ̃ nixĩ ga norü taxmachatẽxe.

[33]Rü yemawena rü mea inananu ga üxü. Rü ãgümücügu tüxũ̃ inachexcu ga guxema wocaxacü, rü yema üxütanüétügu tüxũ̃ nanugümachi.

[34]Rü ñu̱xũchi ñanagürü: —¡Ãgümücü i tũ̃xũ̃ ngĩxũ̃ pixügüãcu dexámaxã rü ngẽma namachiétügu rü ngẽma üxütanüétügu penabagü! ==ñanagürü. Rü yemaacü nanaxügü ga duũ̃xũ̃gü. Rü wena nanamu nax yemaacü naxügüã̱xũ̃ca̱x. Rü norü tomaepü̱xcüna wena nanamu nax yexma ngĩxũ̃ nabagüãcuxũ̃ca̱x ga tũ̃xũ̃. Rü yemaacü nanaxügü ga nümagü.

[35]Rü yema dexá rü yema ãmarearü guruũ̃xũ̃ ínayaeguãchi, rü yema ícaeguxũ̃machatexe rü nanapa.

[36]Rü yexguma orawa nanguxgu nax yaguãxũ̃ ga wocaxacü, rü nüma ga Tupanaarü orearü uruxũ̃ ga Ería rü naxca̱x nixũ ga yema ãmarearü guruxũ̃. Rü tagaãcü ñanagürü: —Pa Corix, ya Abraáũ̃arü rü Ichaáarü rü Iraéarü Tupanax ¡cugü inawẽx i ñu̱xmax nax cuma quixĩxũ̃ i Iraéanecüã̱xarü Tupana, rü choma nax chixĩxũ̃ i curü duũ̃xũ̃, rü cuma quixĩxũ̃ i choxũ̃ cumuxũ̃ nax chanaxüxũ̃ca̱x i guxũ̃ma i ñaa chaxüxũ̃!

[37]¡Choxũ̃ nangãxũ̃, Pa Corix, choxũ̃ nangãxũ̃ nax ngẽmaãcü i ñaa duũ̃xũ̃gü nüxũ̃ cua̱xgüxũ̃ca̱x nax cuma quixĩxũ̃ ya Tupana rü nüxna cuxuxũ̃ nax wena cuxca̱x nawoeguxũ̃ca̱x! ==ñanagürü.

[38]Rü yexgumatama Cori ya Tupanaarü üxüema rü ngürüãchi yexma naétü nangu ga yema wocaxacümachi. Rü nixa ga yema namachi rü üxü rü wootama ga guma nutagü rü waixũ̃mü. Rü yema dexá ga yema ícaeguxũ̃machatexewa yexmaxũ̃ rü nipa.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[39]Rü yemaxũ̃ nadaugügu ga guxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü rü ñaxtüanegu nanangücuchitanü rü ñanagürügü: —Nüma ya Cori nixĩ ya Tupana ixĩcü. Rü nüma ya Cori nixĩ ya Tupana ixĩcü = =ñanagürügü.

[40]Rü yexguma ga Ería rü yema duũ̃xũ̃güxũ̃ ñanagürü: —¡Ípenayauxũ̃ i guxũ̃ma i Baáxarü orearü uruũ̃gü rü taxuxũ̃támа niña! = =ñanagürü. Rü nüma ga duũ̃xũ̃gü rü ínanayauxũ̃. Rü yexguma ga Ería rü natüxacü ga Quichóũ̃wa nanagagüxẽxẽ rü yexma nayadaũ̃naxã.

### Ería rü pucücax nayumüxẽ

[41]Rü yemawena ga Ería rü Acáxũ̃ ñanagürü: —¡Íixũ rü yachibü rü yaxaxe! Erü marü nicuxcu ya pucü ya tacü = =ñanagürü.

[42]Rü nüma ga Acáx rü nataegu rü nayachibü rü nayaxaxe. Natürü ga Ería rü max̲pűne ga Carmérugu naxĩnagü. Rü yexma nayacaxắpü̲xü rü nanangücuchi ñu̲xmata ga nachiwe rü naắpü̲xügümachate̲xewa nangu.

[43]Rü norü ngũ̃xẽẽruũ̃xũ̃ ñanagürü: —¡Dauxũ̃guamaxũ̃ra naxĩnagü, rü márguama yadawenü! = =ñanagürü. Rü nüma ga norü duũ̃xũ̃ rü yéma naxũ rü márétü nayadawenü. Rü yemawena ga yema norü duũ̃xũ̃ rü ñanagürü: —Nataxuma nixĩ i ta̲xacü = =ñanagürü. Natürü ga nüma ga Ería rü nanamu rü ñanagürü: —¡Rü 7 e̲xpü̲xcüna íyadau! = =ñanagürü.

[44]Rü yexguma marü norü 7 e̲xpü̲xcüna íyadauxgu rü yema norü duũ̃xũ̃ rü ñanagürü nüxũ̃: —Rü nüxũ̃ chadau i wüxi i íxraxũ̃ i caixanexũ̃ i márchixüétüwa ĩnagüemaxũ̃ i wüxi i naxme̲xraũ̃xũ̃ = =ñanagürü. Rü yexguma ga Ería rü norü duũ̃xũ̃xũ̃ ñanagürü: —¡Paxa inañaãchi rü Acáxmaxã nüxũ̃ yarüxu rü naweũ̃gu yaxüe rü ínaxĩ̲x nawa ya daa ma̲xpűne rü íyaxũ naxũ̃pa ya pucü! = =ñanagürü.

[45]Rü naweũ̃gu naxĩnagü ga Acáx, rü paxa ĩane ga Yereéwa naxũ. Rü yexgumayane rü nanaxẽãchiane, rü nibua, rü tacü ga pucü ínangu.

[46]Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Eríana pora naxã. Rü yexguma marü nügüna pexnagüchirugu rü ĩane ga Yereéwa naña. Rü Acáxũ̃pa yéma nangu.

## 1 Ãe̲xgacügüchiga 19


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

## Ería rü mąxpűne ga Oréxwa naña

[1]Rü nüma ga Acáx rü naxmąx ga Yechabémaxã nüxű nixu ga guxűma ga yema Ería üxű, rü nax nadaűnaaxű ga yema Baáarü orearü uruűgü.

[2]Rü yexguma ga Yechabé rü wüxi ga ngĩrü duűxűxű imu ga Eríamaxã nüxű nax yanaxuxűcąx ga ngĩrü dexa rü ngĩgürügü: “Cuma rü Ería quixĩ rü choma rü Yechabé chixĩ. Rü cumaxã nüxű chixu rü name nixĩ i chorü tupanagü poraãcü choxű napoxcu ega moxű ñoma i oragu tama cumaxã chanaxüxgu i ngẽma Baáarü orearü uruűgümaxã cuxüxű”, ngĩgürügü.

[3]Rü nüma ga Ería rü nüxű nicuąxãchi ga ãũcümaxűwa nax nayexmaxű, rü yemacąx ĩane ga Bechébawa ga Yudáanewa yexmanewa naña. Rü yéma nanatąx ga guma norü ngűxẽẽruxű.

[4]Rü yemawena rü taxúema íxãpataxűwa naxũ. Rü wüxi ga ngunexű inixũ, rü wüxi ga naixtüűwa nayarütoõchi. Rü nügügu naxĩnügu rü nayuxchaű. Rü yemacąx Cori ya Tupanaxű ñanagürü: —¡Marütama, Pa Corix, rü choxna nayaxu i ñaa chorü maxű! Erü woetátama chayu rü narümemae nax ñųxmatama chayuxű = =ñanagürü.

[5]Rü yexma naixtüxűgu naca rü yéma nape. Natürü wüxi ga daxũcüąx ga Tupanaarü orearü ngeruxű rü yéma nangu rü nüxű ningogü rü ñanagürü nüxű: —¡Írüda rü nachibü! = =ñanagürü.

[6]Rü Ería rü nanadauane, rü nüxű nadau ga naeruxűtagu naxüxű ga wüxi ga paũ ga maixcuraxű ga üxüétüwa iguxű rü dexá ga yexma üweűxű. Rü yexguma ga nümax rü ínarüda rü nachibü rü naxaxe. Rü yemawena rü wena ínaca.

[7]Natürü ga Cori ya Tupanaarü orearü ngeruxű ya daxũcüąx rü wenaxarü Eríaxűtawa naxũ. Rü ínayabaixgü, rü ñanagürü nüxű: —¡Írüda rü nachibü! Erü yáxűgu tá quixũ i ngẽma ícuxũxűwa = =ñanagürü.

[8]Rü nüma ga Ería rü ínarüda, rü nachibü rü naxaxe. Rü yema õna rü pora nüxna naxã. Rü 40 ga ngunexű rü 40 ga chütaxű nixũ ñųxmata nawa nangu ga guma mąxpűne ga Oréx.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[9]Rü yexguma guma mąxpűnewa nanguxgu ga Ería rü wüxi ga ãxmaxűgu naxücu, rü yéma nanangupetüxẽxẽ ga chütaxű. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü namaxã nidexa, rü ñanagürü nüxű: —¿Tąxacü nua cuxü, Pa Eríax? ==ñanagürü.

[10]Rü nüma ga Ería nanangãxűga rü ñanagürü: —Poraãcü choxű́ cuchúxu, Pa Chorü Cori ya Tupana ya Guxűétüwa Ngẽxmacüx. Erü ngẽma Iraéanecüą̃xgü rü marü nüxű inarüngümae i ngẽma curü uneta ga namaxã nüxű quixuxű, rü nagu napogüe i ngẽma curü ãmarearü guruűgü, rü taramaxã tüxű nadai ya yíxema curü orearü uruűgü. Rü chaxicatama íchayaxű́, rü ñųxma rü chąųxcąx rü ta nadaugü nax choxű yamąxgüxűcąx ==ñanagürü.

[11]Rü nüma ga Cori ya Tupana rü ñanagürü nüxű: —¡Ínaxũxũ rü chopexe yachi ya daa mąxpűneétüwa! ==ñanagürü. Rü nüma ga Ería rü yemaacü nanaxü. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü yéma naxüpetü. Rü wüxi ga poraxüchicü ga buanecü rü nagu nangu ga guma mąxpűne, rü nabu rü ga nutagü rü nipue rü narüyiixűchipanü, natürü nüma ga Tupana rü tama gumá buanecüwa nayexma. Rü gumá buanecüwena rü naxĩą̃xãchiane, natürü nüma ga Tupana rü tama yema ĩą̃xãchianewa nayexma.

[12]Rü yema ĩą̃xãchianewe naxã ga wüxi ga üxüema, natürü nüma ga Tupana rü nataxuma ga yema üxüemawa. Rü yema üxüemawena rü yéma inanaxũ ga wüxi ga ígaxű ga naga ga mexẽchixű.

[13]Rü yexguma yema nagaxű naxĩnügu ga Ería, rü nügü nidüxchiwe norü gáuxűchirumaxã. Rü ínaxũxũ ga yema mąxpűnearü ãxmaxűwa rü naąxgu nayachi. Rü yexma nachiyane rü nüxű naxĩnü ga wüxi ga naga ga nüxű ñaxű. —¿Tąxacü ngéma cuxü, Pa Eríax? ==ñaxű.

[14]Rü nüma ga Ería rü nanangãxű rü ñanagürü: —Nüxű chicuąxãchi nax poraãcü choxű́ cuchúxuxű, Pa Cori Pa Tupana ya Guxãxétüwa Ngẽxmacüx. Natürü ngẽma Iraéanecüą̃xgü rü marü nüxű inayarüngümae ga yema namaxã nax icuxügaxű. Rü nagu napogüe i ngẽma curü ãmarearü guruűgü, rü yimá curü orearü uruűgü rü taramaxã nanadai. Rü chaxicatama íchayaxű́ i ñųxmax natürü chąųxcąx rü ta nadaugü nax choxű yamąxgüxűcąx ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü Eríaxũ̃ ñanagürü: —¡Ẽcü nataegu nagu i ngẽma nama ga noxri nagu quixũxũ̃ i Damácuarü chianexũ̃wa daxũ̃! Rü ngẽxguma Damácuarü ĩanewa cunguxgu ¡rü chíxũ̃maxã nabaeru ya Achaé nax Chíriaarü ãẽ̱xgacü nax yixĩxũ̃cạ̱x!

16¡Rü ngẽxgumawena rü chíxũ̃maxã nabaeru ya Yeú ya Nimchí nane, nax Iraéanecüã̱xgüarü ãẽ̱xgacü nax yixĩxũ̃cạ̱x! ¡Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta chíxũ̃maxã nabaeru ya Erichéu ya Chapáx nane ya Abé-meurácüã̱x nax cuchicüxü chorü orearü uruxũ̃ nax yixĩxũ̃cạ̱x!

17Rü yíxema Achaéme̱xẽwa iñaxẽ rü Yeú tá tüxũ̃ nima̱x. Rü yíxema Yeúme̱xẽwa iñaxẽ rü Erichéu tá nixĩ i tüxũ̃ daixcü.

18Rü dücax, rü cumaxã nüxũ̃ chixu rü choma rü marü íchayaxügüxẽxẽ i 7,000 i Iraéanecüã̱xgü i taguma Baápe̱xegu caxáp̱ü̱xügüxũ̃ nax nüxũ̃ yacua̱xüũ̃güxũ̃cạ̱x ==ñanagürü ga Tupana.

### Tupana rü Erichéuxũ̃ nayaxu

19Rü yexguma ga nüma ga Ería rü inaxũãchi, rü Erichéu ga waixũ̃müarü aiegumüanewa puracücüxũ̃ yexma nangau. Rü guma Erichéupe̱xegu naxĩ ga 12 chimüũ̃ ga woca ga taxrechigü nügüwa ngacuxũ̃, rü nümatama ga Erichéu namaxã nixũ ga yema nawa iyacuáxũ̃. Rü nüma ga Ería rü Erichéucạ̱x nixũ rü naétügu nanacha̱xanagü ga naxchiru ga mámüxũ̃.

20Rü nüma ga Erichéu rü nüxna yéma niña ga norü wocagü, rü Eríawe nangẽ, rü ñanagürü nüxũ̃: —Chanaxwa̱xe i choxũ̃ cuxüchica nax chaunatüxũ̃ rü chauéxũ̃ chayameãẽxũ̃cạ̱x, rü ñu̱xmachi tá cuwe charüxũ ==ñanagürü. Rü yexguma ga nüma ga Ería rü ñanagürü nüxũ̃: —Marü name i ngéma cuxũ, natürü ¡nüxna nacua̱xãchi nax Tupana marü cuxcạ̱x caxaxũ̃ nax norü orearü uruxũ̃ quixĩxũ̃cạ̱x! ==ñanagürü.

21Rü nüma ga Erichéu rü Eríana nixũgachi rü taxre ga woca ga yatüxũ̃ niyaxu, rü nanadai, rü ãgümücügu inanachexcu. Rü yema naixmena̱xãgü ga wocawa inaixgüxũ̃maxã naxãxũ̃xũ̃. Rü yemawa ínanagu ga namachi, rü namücügüxũ̃ nanangõ̱xẽxẽ. Rü yemawena rü Eríawe narüxũ norü ngũ̃xẽẽruxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

## 1 Ãẽxgacügüchiga 20

### Acáx rü Ben-adáxũ narüporamae

[1]Rü nüma ga Chíriaanearü ãẽxgacü ga Ben-adáxũ rü nananutaquẹxe ga norü churaragü rü ñụxũchi 32 ga to ga ãẽxgacügü namaxã ga norü cowarugü, rü norü carugü ga churaragüweũgü ixĩgüne. Rü ĩane ga Chamáriacạx inaxĩãchi rü nüxũ ínachomaeguãchi nax nügü nadạixũcạx.

[2-3]Rü nüma ga Ben-adáxũ rü guma ĩanewa nanamugü ga orearü ngeruũgü nax Iraéanearü ãẽxgacü ga Acáxmaxã nüxũ yanaxugüexũcạx ga ore ga ñaxũ: —¡Choxna nana i ngẽma curü úiru rü curü diẽrugü rü ngẽma rümemaegücü i cuxmạxgü rü cunegü! Erü ngẽma rü choxrü nixĩ ==ñaxũ ga yema ore ga yéma namuxũ.

[4]Rü yexguma nüma ga Iraéanearü ãẽxgacü rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Pa Ãẽxgacüx, ngẽma nüxũ quixuxũrüxũ rü guxũma i ngẽma choxṹ ngẽxmaxũ rü cuxrü nixĩ ==ñanagürü.

[5]Rü nümagü ga yema orearü ngeruũgü rü wena Acáxũtawa naxĩ rü ñanagürügü: —Ben-adáxũ rü ñanagürü: “Marü cuxcạx ngéma chamuga nax choxna cunanaxũcạx i curü úirugü rü curü diẽrugü rü cuxmạxgü rü cunegü.

[6]Rü naétüwa i ngẽma rü moxũ i ñaatátama i oragu rü ngéma tá chanamugü i ngẽma chorü churaragüerugü nax ngẽma ãẽxgacüpatagu rü ñụxũchi curü duũxũgüpatagu nachocuxũcạx rü nadeaxũcạx i ngẽma nüma nüxṹ ngúchaũxũ nax norü yixĩxũcạx” ==ñaxũ ga ore yéma namu.

[7]Rü yexguma nüma ga Acáx rü naxcạx nangema ga guxũma ga yema ucụxẽruũgü ga ãẽxgacügü rü namaxã nangutaquẹxe rü ñanagürü: —Dücax, rü marü nüxũ pedau rü ngẽma yatü rü guxchacạx chomaxã nadau woo tama chanachụxu nax nüxna chananaxũ i chorü úirugü rü chorü diẽrugü rü chọxmạxgü rü chaunegü ==ñanagürü.

[8]Rü yexguma ga yema ãẽxgacügü rü guxũma ga yema duũxũgü ga yéma yexmagüxũ rü Acáxũ nangãxũgü rü ñanagürügü: —¡Taxű i naga cuxĩnüxũ rü taxű i cunaxüxũ i ngẽma Ben-adáxũ naxcạx ícạxũ! ==ñanagürügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[9]Rü yexguma nüma ga Acáx rü yema Ben-adáxarü orearü ngeruũgüxũ ñanagürü: —¡Namaxã nüxũ pixu i perü ãẽxgacü rü nüxna tá chanaxã i ngẽma nüxíra choxna naxcạx nacạxaxũ, natürü ngẽma ñụxmax naxcạx ínacạxũ rü taxũtáma nüxna chanaxã! = =ñanagürü. Rü yexguma nüma ga yema Ben-adáxarü orearü ngeruũgü rü Ben-adáxmaxã nüxũ nixugü ga yema Acáxarü ngãxũga.

[10]Rü yexguma nüma ga Ben-adáxũ rü wenaxarü Acáxcạx yéma namuga rü ñanagürü: —Ñụxma rü aixcüma tá nagu chapogü ya Chamária. Rü chanaxwạxe nax chorü tupanagü choxũ napoxcuxũ ega Chamáriawa íyaxüxgu i wüxi i naxmẹxãcu i nachicutẹxe naxcạx i wüxichigü i chorü churaragü = =ñanagürü.

[11]Rü yexguma nüma ga ãẽxgacü ga Acáx rü nanangãxũ rü ñanagürü: —¡Taxű i yaxtacüma nüxũ quixuxũ nax choxũ curüporamaexũ! = =ñanagürü.

[12]Rü yexguma nüma ga Ben-adáxũ nayauxãgu ga Acáxarü ore rü yema togü ga ãẽxgacügümaxã norü düxenügüwa nayexmagü rü yéma naxaxegü. Rü yexguma yema dexaxũ naxĩnügu rü norü churaragüerugüxũ ñanagürü: —¡Pegü pimexẽxẽgü nax namaxã pegü pidaixũcạx! = =ñanagürü. Rü yexguma ga Ben-adáxarü churaragüerugü rü nügü namexẽxẽ nax Chamáriacạx inaxĩãchixũ.

[13]Rü yexgumayane rü wüxi ga Tupanaarü orearü uruxũ rü Acáx ga Iraéanearü ãẽxgacüxũtawa nangu rü ñanagürü: —Nüma ya Cori ya Tupana rü cumaxã nüxũ nixu rü ñanagürü: “Woo nüxũ cudau i ngẽma muxũchixũ i curü uanügü natürü i choma rü ñomatama i ngunexũ rü tá cuxmẹxgu chanayixẽxẽ nax ngẽmawa nüxũ cucuáxũcạx nax chaxicatama Tupana chixĩxũ” = =ñanagürü.

[14]Rü yexguma nüma ga Acáx nüxna naca rü ñanagürü: —¿Texémẹxẽgu tá nixĩ i cunayixẽxẽxũ? = =ñanagürü. Rü yexguma nüma ga gumá orearü uruxũ rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü: “Ngẽma ngextụ̈xücügü i Iraéanearü üyearü ãẽxgacügüarü churaragümẹxẽgu tá nixĩ i chanayixẽẽxũ” = =ñanagürü. Rü yexguma nüma ga Acáx rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

wenaxarü ñanagürü: —¿Texéxíra tá tixĩ ya inaxügüxe i ngẽma dai? = =ñanagürü ga Acáx. Rü gumá orearü uruxũ rü ñanagürü: —Cuxíra tá nixĩ = =ñanagürü.

15Rü yemawena nüma ga Acáx rü mea inananu ga yema Iraéanearü üyearü ãẽxgacügüarü churaragü ga ngextü̱xücügü ga 232 ixĩxũ ga norü mu. Rü yemawena rü mea inananu ga guxũma ga Iraéanearü churaragü ga 7,000 ixĩxũ ga norü mu.

16Rü tocuchianegu inaxĩãchi. Rü yoxni nüma ga Ben-adáxũ rü yema 32 ga ãẽxgacügü ga namücügü rü ínangãxẽ ga yema norü düxenügüwa.

17Rü nüma ga yema Iraéanearü üyearü ãẽxgacügüarü churaragü ga ngextü̱xücügü rü yoxni ningaicagü. Rü yexguma yemaxũ nadaugügu ga yema Ben-adáxarü daxũtaeruũgü rü Ben-adáxmaxã nüxũ nixugüe nax Chamáriaanewa ínachoxũxũ ga ñuxre ga churaragü.

18Rü yexguma nüma ga Ben-adáxũ rü ñanagürü: —¡Ẽcü ípenayauxũ rü nua penagagü! ¡Rü taxṹ i penadaixũ ega ngüxmüxẽẽwa nua naxĩxgu rü woo daiwa nua naxĩxgu rü taxṹ i penadaixũ̃! = =ñanagürü.

19Rü yoxni ga yema Iraéanearü üyearü ãẽxgacügüarü churaragü ga ngextü̱xücügü rü ínachoxũ ga Chamáriawa. Rü nawe naxãgü ga guxũma ga yema togü ga Iraéanearü churaragü.

20Rü nüma ga Iraéanearü churaragü rü wüxichigü ga nüma rü wüxi ga Chíriaanearü churaraxũ nima̱x. Rü nüma ga Chíriaanearü churaragü rü nibuxmü. Rü nüma ga Iraéanearü churaragü rü nawe nangẽgü. Natürü nüma ga Ben-adáxũ ga Chíriaanearü ãẽxgacü rü norü cowarumaxã niña namaxã ga ñuxre ga norü churaragü ga cowarugu ĩxũ.

21Rü nüma ga Iraéanearü ãẽxgacü rü ínanayauxũ ga Chíriaanearü cowarugü, rü nanade ga norü carugü ga daixweũ. Rü yemaacü poraãcü Chíriaanearü churaragüxũ narüporamaegü.

22Rü yemawena rü Iraéanearü ãẽxgacüxũtawa naxũ ga Tupanaarü orearü uruxũ rü ñanagürü: —¡Namuxẽxẽ i curü churaragü rü mea nangúexẽxẽ! Erü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nai ya taunecü rü nüma i Chíriaanearü ãẽxgacü rü wena tá cuxca̱x ínayagoõchi ==ñanagürü.

23Rü yexgumayane nüma ga Chíriaanearü churaragümaxã icua̱xgüxũ̃ rü norü ãẽxgacüxũ̃ ñanagürügü: —Ngẽma Iraétanüxũ̃arü tupanagü rü ma̱xpṹnecüa̱x nixĩgü rü ngẽmaca̱x nixĩ i tüxũ̃ naporamaegüxũ̃. Natürü ngẽxguma chi mea íyawéanexũ̃gu namaxã yigü idaixgu rü aixcüma chi nüxũ̃ tarüporamaegü.

24Pa Ãẽxgacüx, name nixĩ nax ícunamuxũ̃xũ̃ i ngẽma ãẽxgacügü i ĩanegümaxã icuáxũ̃, rü nachicüxü ngẽxma namugü i churaragüerugü nax curü churaragümaxã inacua̱xgüxũ̃ca̱x.

25¡Rü ngẽmawena nanutaque̱xe naxẽ̱xpü̱x ga yema churaragü rü cowarugü rü carugü ga tüxũ̃ rüporamaegüxũ̃. Rü mea íyawéanexũ̃gu tá Iraéanearü churaragümaxã togü tadai rü aixcümaxũ̃chi tá nüxũ̃ tarüporamaegü ==ñanagürügü. Rü yexguma nüma ga Ben-adáxũ̃ rü yema norü churaragüerugü naxwa̱xegüxũ̃ãcü nanaxü.

26Rü wüxi ga taunecüwena rü nüma ga Ben-adáxũ̃ rü nananutaque̱xe ga Chíriaanearü churaragü. Rü Aféxwa namaxã naxũ nax wena Iraégümaxã nügü nada̱i̱xũ̃ca̱x.

27Rü yexgumarüxũ̃ ta ga nüma ga Iraéanearü churaragü rü nügü namexẽẽgü rü ínayana ga nawemügü. Rü yemaacü inaxĩãchi nax Chíriaanecüa̱xmaxã nügü nada̱i̱xũ̃ca̱x. Rü nüma ga Iraétanüxũ̃arü churaragü rü Chíriaanegüarü to̱xma̱xtawa nangugü. Rü nanoxremare rü ñoma taxretücumü ga chíbugü yexma chogüxũ̃rüxũ̃ nixĩgü. Natürü nüma ga Chíriaanearü churaragü rü namuxũchi rü yema naane ga nagu nügü nadaixchaũ̃xũ̃ rü namaxã nanapa.

28Rü wüxi ga Tupanaarü orearü uruxũ̃ rü Iraéanearü ãẽxgacüxũ̃tawa naxũ rü ñanagürü nüxũ̃: —Nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü: “Ngẽma Chíriaanecüa̱x nüxũ̃ nixugüe nax choma rü ma̱xpṹnegüarü Tupana chixĩxũ̃ rü tama nax mea iwéanexũ̃arü Tupana chixĩxũ̃. Rü ngẽmaca̱x i choma rü cuxme̱xgu tá chanayixẽxẽ i ngẽma muxũchixũ̃ i Chíriaanearü churaragü rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nüxũ tá curüporamae. Rü ngẽmawa tá nüxũ cucuax nax chaxicatama Tupana chixĩxũ” ==ñanagürü.

29Rü 7 ga ngunexũ nügüarü toxmaxtawa nayexmagü. Rü yema norü 7 ga ngunexũgu rü nügücax naxĩ nax nügü nadaixũcax. Rü yema ga ngunexũgu rü nüma ga Iraéanearü churaragü rü nanadai ga 100,000 ga Chíriaanearü churaragü ga nacutügu ĩmarexũ.

30Rü yema íyaxügüxũ ga Chíriaanearü churaragü rü ĩane ga Aféxwa nabuxmü. Natürü guma ĩanearü poxeguxũ rü naétüwa nawax ga yema 27,000 ga churaragü ga ibuxmüxũ. Rü nüma ga Ben-adáxũ rü niña rü wüxi ga ĩpata ga guma ĩanewa yexmanearü ucapugügu nicúchigü.

31Rü yema norü churaragüerugü rü ñanagürügü nüxũ: —Nüxũ tacuáchiga nax ngẽma Iraéanearü ãẽxgacügü rü ngechaũwaxegüxũ yixĩxũ rü yanguxẽẽgüãxũ i ngẽma norü unetagü. Rü ngẽmacax nagu tá ticuxgü i naxchiru i témüxũ nax nüxũ nawéxũcax i tórü ngechaũ. Rü yigünaxãwa tá tayangaxcuchigü i napanaxã rü ngẽmaãcü tá napexewa taxĩ ya Iraéanearü ãẽxgacü. Rü tá naxcax ítaca nax tama tüxũ nadaixũcax ==ñanagürügü.

32Rü yexguma ga yema churaragüerugü rü naxchiru ga témüxũgu nicuxgü. Rü wüxi ga napanaxã nügünaxãwa ningaxcuchigü. Rü yemaacü Iraéarü ãẽxgacüpexewa naxĩ rü ñanagürügü: —¡Pa Ãẽxgacüx, taxṹ i cuyamáxũ i ãẽxgacü i Ben-adáxũ! ==ñanagürügü. Rü yexguma nüma ga ãẽxgacü ga Acáx rü ñanagürü: —¿Namaxũxũta ya Ben-adáxũ? Nüma rü ñoma wüxi i chauenexẽrüxũ nixĩ ==ñanagürü.

33Rü yexguma ga yema yatügü rü yexgumatama Acáxũ nangãxũgü yerü naxcax rü namexẽchi ga yema Acáxarü ngãxũga. Rü ñanagürügü: —Pa Ãẽxgacüx, aixcüma nixĩ nax cuenexẽ yixĩxũ i Ben-adáxũ ==ñanagürügü. Rü yexguma nüma ga Acáx rü ñanagürü: —¡Ẽcü paxa peyaga! ==ñanagürü. Rü yexguma nüma ga Ben-adáxũ rü Acáxpexewa naxũ, rü nüma ga Acáx rü norü carugu nayatoexẽxẽ.

34Rü yemawena nüma ga Ben-adáxũ rü ñanagürü: —Cuxṹ tá chanawoeguxẽxẽ ya yima ĩanegü ga chaunatü cunatüna puxũne. Rü marü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

name nax Damácugu cunaxüxũ ya curü taxepataũgü naxrüxũ ga chaunatü ga Chamáriagu norü taxepataxũgü naxüxũ ==ñanagürü. Rü nüma ga Acáx rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Ngẽxgumarüxũ ta i choma rü cumaxã nüxũ chixu rü taxũtáma cuxũ chima̱x! ==ñanagürü. Rü yemaacü ga Acáx rü wüxi ga uneta Ben-adáxmaxã naxü rü nayange̱x nax íyaxũxũca̱x.

35Rü yemawena rü wüxi ga yatü ga Tupanaarü orearü uruũgütanüxũ ixĩxũ rü namücüxũ ñanagürü: —Tupana rü nanaxwa̱xe nax choxũ cuyapi̱xẽẽxũ. ¡Rü ngẽmaca̱x choxũ yapi̱xẽxẽ! ==ñanagürü. Natürü ga gumá namücü rü tama nayapi̱xẽẽchaũ.

36Rü yexguma nüma ga gumá orearü uruxũ rü ñanagürü: —Ñu̱xma tátama nax choxna quixũgachixũ rü wüxi i leóũ tá cuxũ nima̱x erü tama naga cuxĩnü ya Tupana ==ñanagürü. Rü yexguma nax gumá orearü uruxũna nayaxũgachixũ ga gumá yatü rü wüxi ga leóũ naxca̱x yéma ne naxũ rü guma yatüxũ nima̱x.

37Rü yemawena ga guma orearü uruxũ rü to ga yatüxũ inangau rü ñanagürü nüxũ: —¡Choxũ yapi̱xẽxẽ! ==ñanagürü. Rü yexguma ga gumá yatü rü gumá orearü uruũna nanacua̱i̱xca rü nayapi̱xẽxẽ.

38Rü yexguma nüma ga gumá orearü uruxũ rü nügü ninaixchametü rü namawa ãe̱xgacü ga Acáxũ nananguxẽxẽ.

39Rü yexguma yéma naxüpetügu ga ãe̱xgacü, rü tagaãcü nüxna nacagü rü ñanagürü: —Choma rü yema nügü ínadaixũwa chayexma, natürü wüxi i churara rü wüxi i norü uanüxũ niyaxu. Rü choxna nüxũ nadauxẽxẽ rü ñanagürü choxũ: “Ngẽxguma cuyañaxẽẽgu tá i ñaa chiyaxuxũ rü cuxũ tá chima̱x, natürü ngẽxguma tá 3,000 tachinü i diẽrumaxã choxṹ cunaxütanügu rü taxũtáma cuxũ chima̱x” ñanagürü choxũ.

40Natürü, Pa Ãe̱xgacüx, choma nax curü duũxũ chixĩxũ rü toguama charüxĩnü rü ngẽmaca̱x i ngẽma iyaxuxũ rü niña ==ñanagürü. Rü yexguma nüma ga Iraéanearü ãe̱xgacü rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Marü cumatama nüxũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

quixu nax cugagu yixĩxũ̃ i yañaxũ̃ rü nüxũ̃ quixu i ta̱xacü tá yixĩxũ̃ i curü poxcu ==ñanagürü.

41Natürü nüma ga gumá orearü uruxũ̃ rü napaxaãxẽ nax íyawẽãxũ̃ ga norü na̱ixchametüruxũ̃. Rü nüma ga Iraéarü ãẽ̱xgacü rü nüxũ̃ nicua̱xãchi nax wüxi ga orearü uruxũ̃ yixĩxũ̃.

42Rü yexguma nüma ga gumá orearü uruxũ̃ rü ãẽ̱xgacüxũ̃ ñanagürü: —Tupana rü ñanagürü: “Ngẽma nax tama cuyamáxũ̃ i Ben-adáxũ̃ i yu namaxã chaxueguxũ̃ rü cuma tá nixĩ i nachicüxü curü maxũ̃maxã cunaxütanüxũ̃, rü ngẽma curü duũ̃xũ̃gü tá nixĩ ya norü duũ̃xũ̃güchicüxü poxcuexũ̃” ==ñanagürü.

43Rü yexguma nüma ga Iraéanearü ãẽ̱xgacü rü nügümaxã nangechaũ̃ rü nanu, rü yemaacü Chamáriawa naxũ rü napatagu nayaxücu.

## 1 Ãẽ̱xgacügüchiga 21

### Acáx rü Nabúarü úbanecü

1Rü wüxi ga yatü ga ĩane ga Yereécüa̱x ga Nabúgu ãégacü rü guma ĩanewa nüxṹ nayexma ga wüxi ga úbanecü ga ãẽ̱xgacü ga Acáxpataarü ngaicamana.

2Rü wüxi ga ngunexũ̃ ga Acáx rü Nabúxũ̃ ñanagürü: —¡Choxna naxã i curü úbanecü nax ngẽmaãcü choxṹ nangẽxmaxũ̃ca̱x i chorü nanetünecü erü chopatana nangaicama! Rü ngẽmachicüxü tá cuxna chanaxã i wüxi i úbanecü i irümemaexũ̃, rüe̱xna ega cunaxwa̱xegu rü diẽrumaxã cuxṹ chanaxütanü ==ñanagürü.

3Natürü ga Nabú rü Acáxũ̃ nangãxũ̃ rü ñanagürü: —Tupana tama nanaxwa̱xe nax cuxna chanaxãxũ̃ i ñaa naane i chaunatü choxna ãxũ̃ ==ñanagürü.

4Rü yema Nabúarü ngãxũ̃gagu rü nüma ga Acáx rü nangechaũ̃ãcüma rü nanuãẽãcüma napataca̱x nataegu, yerü Nabú rü namaxã nüxũ̃ nixu ga tagutáma nüxna nax naxããxũ̃ ga yema naane ga nanatü nüxna ãxũ̃. Rü nüma ga Acáx rü nachiũ̃wa nangu, rü naxchiãũ̃gü nayaca, rü ĩxtapü̱xguama nabuenü, rü tama nachibüchaũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[5]Rü yexguma ga naxmax ga Yechabé rü naxcax iyaxũ rü ngĩgürügü nüxũ: —¿Taxacücax cuma rü tama cuchibüchaũ? ==ngĩgürügü.

[6]Rü nüma ga Acáx rü ngĩxũ nangaxũ rü ñanagürü: —Nabú i Yereécüãxmaxã chidexa, rü nüxna naxcax chaca nax choxũ namaxã nataxexũcax i norü úbanecü. Rü ngẽxgumachi choxna naxããxgu rü to i úbanecümaxã nüxṹ chanaxüchicüxü. Natürü i nümax rü tama choxna nanaxãxchaũ ==ñanagürü.

[7]Rü yexguma ga naxmax ga Yechabé rü inangãxũ rü ngĩgürügü nüxũ: —Natürü cuma quixĩ i nua Iraéanewa ãẽxgacü quixĩxũ. ¡Rü yachibü rü nataãxẽ! Rü marü choma cuxṹ tá chanayaxu i Nabúarü úbanecü ==ngĩgürügü.

[8]Rü yexgumatama ga ngĩma rü Acáxégagu inaxümatü ga ñuxre ga popera. Rü yemagu iyaxṹcuchi ga Acáxarü cuaxruxũ ga norü ãnerawa yexmaxũ. Rü ñuxũchi iyamu naxcax ga guma ĩane ga Yereéarü ãẽxgacügü.

[9-10]Rü yema ngĩrü poperagüwa rü ñanagürü: —¡Ẽcü, guxũma i duũxũgümaxã nüxũ pixu nax nangutaqueexegüxũcax nax tama pechibüeãcüma peyumüxẽgüxũcax! ¡Rü nüxna pexu ya Nabú nax petanüwa naxũxũcax! ¡Rü naxcax pedau i taxre i yatü i nüxũ ixugüxũ nax nüma ya Nabú rü Tupanamaxã naguxchigaxũ rü ãẽxgacümaxã chixexũ naxueguxũ! ¡Rü ngẽmaxũ pexĩnüeguwena, rü ípenagaxüchi rü nutamaxã ípenamuxũchi rü peyamá! ==ñanagürü ga yema ngĩrü poperagüwa.

[11]Rü nüma ga yema ãẽxgacügü ga guma ĩanecüãx rü nayanguxẽẽgü ga yema ngĩrü poperagüwa namaxã nüxũ yaxuxũ.

[12]Rü nanaxügü ga yema ngutaqueexe rü yéma Nabúna nacagüe.

[13]Rü nüma ga yema taxre ga yatügü rü guxũma ga duũxũgüpexewa doraxũmare nixugüe Nabúchiga. Rü ñanagürügü: —Ñaa Nabú rü Tupanamaxã naguxchiga rü ãẽxgacü ya Acáxmaxã rü ta naguxchiga ==ñanagürügü. Rü yexguma nüxũ naxĩnüegu ga duũxũgü, rü Nabúxũ niyauxgü rü ĩanepemawa nanagáuchigügü. Rü yexma nutamaxã ínanamuxũchigü rü yemaacü nayamaxgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[14]Rü yexũ̃ nawagüeguwena ga guma ĩanearü ãe̲xgacügü, rü Yechabéxũ̃tawa namugagü rü ñanagürügü: —Nabú rü marü nutamaxã ínanamuxũchigü i duũ̃xũ̃gü, rü marü nayu = =ñanagürügü.

[15]Rü yexguma Yechabé nüxũ̃ cuáchigagu ga Nabú rü marü nax nayuxũ̃ rü ngĩgürügü nüxũ̃ ga guma ngĩte ga Acáx: —Yema úbanecü ga Nabú i Yereécüa̲x tama cuxũ̃ namaxã taxechaũ̃xũ̃, rü ñu̲xma rü ngetanüãcüma cuxrü nixĩ. Erü nüma ya Nabú rü marü nayu = =ngĩgürügü.

[16]Rü yemaxũ̃ naxĩnügu ga Acáx rü ínayadau ga yema Nabúarü úbanecü, rü noxrüxũ̃ nayaxĩxẽxẽ.

[17]Natürü nüma ga Cori ya Tupana rü Ería ga Tibécüa̲xũ̃ ñanagürü:

[18]—Dücax, rü ñu̲xmatama ĩane ya Chamáriawa naxũ i naxũ̃tawa i Iraéanecüa̲xgüarü ãe̲xgacü ya Acáx. Rü nüma i ñu̲xma rü nawa nangẽxma i ngẽma Nabúarü úbanecü i noxrüxũ̃ yaxĩxẽẽxũ̃.

[19]Rü ñacurügü tá nüxũ̃: “Pa Acáx, rü Cori ya Tupana rü ñanagürü cuxũ̃: ‘Ñu̲xma nax cuyamáxũ̃ ya Nabú rü nüxna nax cuyapuxũ̃ i ngẽma noxrütama ixĩxũ̃, rü ngẽmaca̲x i ñu̲xma i cumax rü tá ta cugü nadexgü i airugü ngẽmatama nachica ga Nabúgü nawa nadexgüãxũ̃wa’ ” = =ñanagürü. Rü nüma ga Ería rü yéma Acáxũ̃tawa naxũ nax namaxã nüxũ̃ yanaxuxũ̃ca̲x.

[20]Rü nüma ga Acáx rü Eríaxũ̃ nangãxũ̃ rü ñanagürü: —¿Cumax, Pa Chorü Uanüx, rü choxũ̃ icuyangauama? = =ñanagürü. Rü nüma ga Ería rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü nüxũ̃: —Ngũ̃, cuxũ̃ ichayangau nax cumaxã nüxũ̃ chayarüxuxũ̃ca̲x nax Cori ya Tupanape̲xewa poraãcü chixexũ̃ nax cuxüxũ̃.

[21]Rü ngẽmaca̲x ya Cori ya Tupana rü ñanagürü cuxũ̃: “Tá cuxca̲x íchananguxẽxẽ i taxũ̃ i guxchaxũ̃, rü cugagu tá ichayanaxoxẽxẽ i guxũ̃ma i cutanüxũ̃. Rü tá chanadai i guxũ̃ma i cutanüxũ̃ i yatüxũ̃gü i Iraéanewa ngẽxmagüxũ̃.

[22]Rü yema Nabáx nane ga Yeruboáũ̃tanüxũ̃maxã, rü yema Aía nane ga Baachátanüxũ̃maxã chaxüxũ̃rüxũ̃ tá chanaxü namaxã i ngẽma cutanüxũ̃. Erü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yema ãẽxgacügürüxũ choxũ cunuxẽxẽ nagagu nax chixexũgu cunayixẽẽxũ i Iraéanecüãxgü”, ñanagürü ya Tupana.

23Rü Yechabéchiga rü Cori ya Tupana rü ñanagürü: “Rü ngẽma airugü rü tá ngĩxũ nangőmachigü i Yereéarü ĩxpemawa.

24Rü ngẽma cutanüxũ i ĩanegu yuexũ, rü airugü tá nanangőmachi. Rü ngẽma cutanüxũ i ĩanearü düxétügu yuexũ, rü ẽxchagü tá nanangőmachigü”, ñanagürü ga Tupana ==ñanagürü ga Ería.

25Rü nataxuma ga to ga Iraéanecüãxarü ãẽxgacü ga Acáxrüxũ naxmaxgagu chixexũ üxũ ga Tupanapẽxewa.

26Rü nüma ga Acáx rü poraãcü Tupanapẽxewa chixexũ naxü ga yexguma yema tupananetachicünaxãxũ yacuaxüxũgü naxrüxũ ga yema Amoréutanüxũ ga Cori ya Tupana Iraétanüxũtanüwa íwoxũxũ.

27Rü yexguma yema Ería namaxã nüxũ ixuxũxũ naxĩnügu ga Acáx rü nügüchirugu nagáugü. Rü témüxũ ga naxchirugu nicux rü tama nachibü. Rü yema témüxũ ga naxchirumaxã napeexũ rü nangechaũãcüma inarüxũũxũ.

28Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü Eríaxũ ñanagürü:

29—¿Nüxũ cudauxũ yixĩxũ ya Acáx nax ñuxãcü chopẽxewa nügü ínaxíraxũ? Rü ngẽma nax chopẽxegu nügü ínaxíxraxũgagu rü taxũtáma chixexũ naxacügütanüwa changuxẽxẽ i ñuxma nax namaxũxũgu i nüma ya Acáx. Natürü ngẽxguma marü nayuxguwena rü nane ãẽxgacü ixĩxgu tá nixĩ i Acáxacügücax íchananguxẽẽxũ i ngẽma chixexũ nax ngẽmaãcü yanaxoxũcax i natanüxũ ==ñanagürü.

## 1 Ãẽxgacügüchiga 22

### Micaía nüxũ nixu rü Acáxũ tá narüporamae i norü uanügü

(2 Cr. 18.1-34)

1Rü marü tomaepüx ga taunecü ninge nax taguma nügü nadaixũ ga Iraéanecüãxgü namaxã ga Chíriaanecüãxgü.

2Natürü guma norü tomaepüx ga taunecügu rü nüma ga Yudáanearü ãẽxgacü ga Yochapáx rü Iraéanecüãxarü ãẽxgacü ga Acáxũtagu nanaxũane.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[3]Rü nüma ga Iraéanecüg̱xarü ãe̱xgacü rü norü ngũ̃xẽẽruũ̃güxũ̃ ñanagürü: —Pema rü marü nüxũ̃ pecug̱ax rü yima ĩane ya Ramóx ya Garaáxanewa ngẽxmane rü tüxna naxú̱. ¿Rü tu̱xcüũ̃ i tama pora taxüe nax naxme̱xwa napuxũ̃cg̱ax i ngẽma Chíriaanearü ãe̱xgacü? ==ñanagürü.

[4]Rü yexguma ga nüma ga Acáx rü ãe̱xgacü ga Yochapána naca rü ñanagürü: —¿Ẽ̱xna tama choxũ̃ íquixümücüchaũ̃xũ̃ nax yanapuxũ̃cg̱ax ya yima ĩane ya Ramóx ya Garaáxanewa ngẽxmane? ==ñanagürü. Rü nüma ga Yochapáx rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Choma rü chorü churaragü rü ítamemare nax pexũ̃ tarüngũ̃xẽẽgüxũ̃.

[5]Natürü naxũ̃pa nax ngẽma ixüxũ̃, rü name nixĩ i Cori ya Tupanaarü ĩnücg̱ax tadaugü rü aixcüma norü ngúchaũ̃ yixĩxũ̃ i ngẽma ==ñanagürü.

[6]Rü nüma ga Iraéanecüg̱xarü ãe̱xgacü rü nanangutaque̱xexẽxẽ ga wixgutag̱ax 400 ga orearü uruũ̃gü ga nüxú̱ nayaxõxũ̃. Rü yemagüna naca rü ñanagürü: —¿Marü namexũ̃ yixĩxũ̃ rüe̱xna tama nax napuxũ̃ ya yima ĩane ya Ramóx ya Garaáxanewa ngẽxmane? ==ñanagürü. Rü yema orearü uruũ̃gü rü nanangãxũ̃gü rü ñanagürügü: —Marü name i naxcg̱ax ípeyaxüãchi nax peyapuxũ̃cg̱ax erü Cori ya Tupana rü marü cuxna nanaxã ==ñanagürügü.

[7]Natürü ga nüma ga Yudáanearü ãe̱xgacü ga Yochapáx rü ínacaama rü ñanagürü: —¿Nua rü nataxuma i to i orearü uruxũ̃ i aixcüma Cori ya Tupanaarü orearü uruxũ̃ ixĩxũ̃ nax ngẽma rü ta namexũ̃ nax nüxna ícg̱axaxũ̃? ==ñanagürü.

[8]Rü nüma ga Iraéanecüg̱xarü ãe̱xgacü ga Acáx rü Yochapáxũ̃ nangãxũ̃ rü ñanagürü: —Ngũ̃, nangẽxma nixĩ ya wüxi nax tüxú̱ Tupanana nacaxacü, rü nüma nixĩ ya Micaía ya Imrá nane. Natürü naxchi chaxai erü taguma tg̱axacürü mexũ̃xũ̃ chomaxã nixu, rü guxũ̃guma chixemarexũ̃xicatama nixu ==ñanagürü. Natürü nüma ga Yochapáx rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —¡Taxú̱ i ngẽma ñacuxũ̃! ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[9]Rü yexgumatama ga nüma ga Iraéanecüãxarü ãẽxgacü rü wüxi ga norü churaragüerucax naca rü ñanagürü nüxũ: —¡Paxa nua penaga ya yimá Imrá nane ya Micaía! ==ñanagürü.

[10]Rü nüma ga guma Iraéanecüãxarü ãẽxgacü ga Acáx, rü Yudáanearü ãẽxgacü ga Yochapáx rü meama ningaxãẽ ga norü ãẽxgacüchirumaxã rü yexma ĩane ga Chamáriaarü ĩãxũtagu ínatoxũ norü tochicaxũgu. Rü guxũma ga yema 400 ga orearü uruũgüneta rü tagaãcü ãẽxgacüpẽxewa nüxũ nixu ga yema ore ga naãxẽwa íngugüxũ.

[11]Rü wüxi ga yema orearü uruxũ ga Chedequía ga Quenaaná nane rü nanaxü ga ñuxre ga wocachatãxcurechicünãxã ga fierunaxcax. Rü ñũxũchi tagaãcü ñanagürü: —Rü ngẽma ñanagürü ya Cori ya Tupana: "Rü ñaa wocachatãxcuregümaxã tá nixĩ i cunadãixũ i ngẽma Chíriaanecüãxgü ñũxmatáta cunagũxẽẽx" ==ñanagürü.

[12]Rü guxũma ga yema orearü uruũgü yemaxũtama nixugüe namaxã ga yema ãẽxgacügü. Rü ñanagürügü nüxũ: —Ẽcü, ¡naxcax ípeyaxüãchi ya yima ĩane ya Ramóx ya Garaáxanewa ngẽxmane! Rü tá nüxũ perüporamae, erü nüma ya Cori ya Tupana rü marü cuxmẽxgu nananguxẽxẽ, Pa Ãẽxgacüx ==ñanagürügü.

[13]Rü yoxni ga yema churara ga Micaíacax yacaxũ rü Micaíaxũ ñanagürü: —Guxũma i ngẽma togü i orearü uruũgü rü wüxigu ãẽxgacümaxã nüxũ nixugüe nax nüma tá yixĩxũ i naporamaexũ ya yima ĩanearü puwa. Rü ngẽmacax rü cuxũ chacãaxũ nax cuma rü ta ngẽxgumarüxũ ãẽxgacümaxã nüxũ quixuxũ nax nüma tá yixĩxũ i naporamaexũ ya yima ĩanearü puwa ==ñanagürü.

[14]Rü nüma ga Micaía nanangãxũ rü ñanagürü: —Tupanaégagu cumaxã nüxũ chixu rü ngẽma ore i nüma ya Tupana chomaxã nüxũ yaxuxũxicatátama nixĩ i tá nüxũ chixuxũ ==ñanagürü.

[15]Rü yemawena rü nüma ga Micaía rü ãẽxgacüxũtawa naxũ. Rü nüma ga ãẽxgacü rü Micaíana naca rü ñanagürü: —Pa Micaíax ¿marü namexũ nax naxcax ítayaxũãchixũ ya yima ĩane ya Ramóx ya Garaáxanewa ngẽxmane rüẽxna tama? ==ñanagürü. Rü nüma ga Micaía rü nanangãxũ rü ñanagürü:


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

—Marü name nax naxca̱x ípeyaxũ̃ãchixũ̃ erü nüma ya Cori ya Tupana rü marü pexũ̃ naporaexẽxẽ nax pexme̱xgu nangu̱xẽẽãxũ̃ ya yima ĩane ==ñanagürü.

16Natürü nüma ga ãe̱xgacü rü Micaíaxũ̃ nangãxũ̃ rü ñanagürü: —Marü mue̱xpüxcüna cumaxã nüxũ̃ chixu rü ngẽxguma ta̱xacüxũ̃ chomaxã quixuxgu rü chanaxwa̱xe i Tupanaégagu aixcümaxũ̃ chomaxã quixu ==ñanagürü.

17Rü nüma ga Micaía rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Nüxũ̃ chadau i guxũ̃ma i Iraéanecüa̱xgü i ma̱xpṹneanegu woonemarexũ̃ rü ñoma carnérugü i ngearü dauruṹãxũ̃rüxũ̃ nax yixĩgüxũ̃. Rü nüma ya Cori rü ñanagürü: “Ña duũ̃xũ̃gü rü nangearü dauruũ̃a̱xgü, rü ngẽmaca̱x name nixĩ i wüxichigü i nüma rü napataca̱x nawoegu” ==ñanagürü.

18Rü nüma ga Iraéanecüa̱xarü ãe̱xgacü rü ñanagürü Yochapáxũ̃: —Ngẽma nixĩ i cumaxã nüxũ̃ chixuxũ̃. Rü ña yatü rü taguma ta̱xacürü mexũ̃xũ̃ chomaxã nixu. Rü ngẽma nüxũ̃ yaxuxũ̃ rü chixexũ̃xicatama nixĩ ==ñanagürü.

19Rü nüma ga Micaía rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Chanaxwa̱xe i icurüxĩnü i ña to i norü ore ya Tupana. Rü nüxũ̃ chadau ga Tupana ya norü tochicaxũ̃wa rütocü, rü guxũ̃ma i daxũcüa̱x i orearü ngeruxũ̃ i naxũ̃tagu chigüxũ̃ ga norü tügünecüwawa rü norü to̱xwecüwawa.

20Rü yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü ínaca rü ñanagürü: “¿Texé tá tixĩ ya Acáxna ĩnüxe rü ngẽmaãcü naxca̱x íyagoõchixũ̃ca̱x ya yima ĩane ya Ramóx ya Garaáxanewa ngẽxmane nax ngẽmaãcü ngẽxma nayuxũ̃ca̱x?” ñanagürü. Rü ñuxre ga norü orearü ngeruũ̃gü rü nüxũ̃ nixugüe ga wüxi ga ĩnü, rü togü ga toraxũ̃xũ̃ ga ĩnü.

21Natürü wüxi ga daxũcüa̱x rü Cori ya Tupanaxũ̃tawa naxũ, rü ñanagürü: “Choma rü tá ngéma chaxũ nax Acáxna chayaxĩnüxũ̃ca̱x”, ñanagürü. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nüxna naca nax ñuxãcü tá yixĩxũ̃ ga nüxna naxĩnüxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[22]Rü nüma ga yema daxũcüã̱x rü Tupanaxũ̃ nangãxũ̃ rü ñanagürü: “Choma rü tá doramare i ore naãxẽwa changu̱xẽxẽ i guxũ̃ma i ngẽma Acáxarü orearü uruũ̃gü”, ñanagürü. Rü yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü ñanagürü nüxũ̃: “Cuma i nüxũ̃ cucuáxũ̃ nax ngẽma cuxüxũ̃” = = ñanagürü.

[23]Rü yexguma ga Micaía rü Acáxũ̃ ñanagürü: —Ñu̱xma waxi nixĩ i nüxũ̃ cucuáxũ̃ nax nüma ya Cori ya Tupana rü curü orearü uruũ̃gügu naxüaxũ̃ i wüxi i naãxẽ i doramaxã naã̱xgüwa idexaxũ̃ rü curü yuchigaxũ̃ ixugümarexũ̃ = = ñanagürü.

[24]Rü yexguma ga Chedequía ga Quenaaná nane rü Micaíaca̱x nixũ rü nayapechiwe rü ñanagürü nüxũ̃: —¿Ñuxgu nixĩ i Tupanaãẽ i choxna yaxũgachixũ̃ nax cuxchiama cumaxã yadexaxũ̃ca̱x? = = ñanagürü.

[25]Rü nüma ga Micaía rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü nüxũ̃: —Ngẽma naxca̱x ícuca̱xaxũ̃arü ngãxũ̃ rü tá nüxũ̃ cucua̱x i ngẽxguma ĩpatagügu nuxica quicúchigügu naxcha̱xwa i ngẽma cuxũ̃ ima̱xgüchaũ̃xũ̃ = = ñanagürü.

[26]Rü yexguma ga nüma ga ãẽ̱xgacü ga Acáx rü norü purichíaxũ̃ namu nax Micaíaxũ̃ yayauxgüxũ̃ca̱x rü ñanagürü: —¡Peyayaxu i Micaía rü daa ĩanearü ãẽ̱xgacü ya Amóũ̃xũ̃tawa rü chaune ya Yoáxũ̃tawa penaga!

[27]¡Rü namaxã nüxũ̃ pixu ya ãẽ̱xgacü rü poxcupataũ̃gu namua! ¡Rü íxraxũ̃ i paũ rü dexáxica nüxna naxãgü rü ñu̱xmatáta mea íchangu nax daiwa ne chaxũxũ̃! = = ñanagürü.

[28]Rü yexguma ga nüma ga Micaía rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Ngẽxguma cuma tá maxũ̃ãcü cutaegu̱xgu, rü ngẽmawa tá nüxũ̃ cucua̱x nax Tupana rü tama chowa yadexaxũ̃ = = ñanagürü.

[29]Rü yexguma ga nüma ga Acáx ga Iraéanecüã̱xarü ãẽ̱xgacü rü nüma ga Yochapáx ga Yudáanearü ãẽ̱xgacü rü naxca̱x inaxĩãchi ga guma ĩane ga Ramóx ga Garaáxanewa yexmane.

[30]Rü nüma ga Iraéanecüã̱xarü ãẽ̱xgacü rü Yochapáxũ̃ ñanagürü: —Choma rü tá tomare i naxchirugu chicu̱x i ngẽxguma ichocuxgux nax ngẽma Chíriaanecüã̱xgümaxã yigü ida̱i̱xũ̃ca̱x, rü cuma rü tá chauxchirugu quicu̱x


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

==ñanagürü. Rü yemaacü ga Iraéanecüãxarü ãẽxgacü rü tomare ga naxchirugu yacúãcüma nixĩ ga nügü nadaixũ.

31Natürü nüma ga gumá Chíriaanecüãxarü ãẽxgacü, rü nüxna naxãga ga yema 32 ga norü churaragüeru ga cowaru itúgüne ga naweũmaxã icuaxgüxũ, rü ñanagürü: —¡Taxũtáma pegü namaxã pedai ega tama Iraéanecüãxarü ãẽxgacü yixĩxgu! ==ñanagürü.

32Rü yexguma yema churaragüeru Yochapáxũ daugügu, rü naxcax naxĩ rü nüxũ ínachomaeguãchi nax namaxã nügü nadaixũcax yerü nüma nüxũ nacuaxgügu rü guma nixĩ ga Iraéanecüãxarü ãẽxgacü. Rü yemacax ga Yochapáx rü aita naxü, rü ngũxẽẽcax ínaca.

33Rü yexguma nüxũ yacuaxãchitanügu nax tama Iraéanearü ãẽxgacü nax yixĩxũ rü nüxna nixĩgachitanü rü marü tama nawe nangẽgü.

34Natürü wüxi ga Chíriaanearü churara rü Iraétanüxũarü churaratanügu nanamaxmare ga norü würa. Rü meama Iraéanearü ãẽxgacücax niña rü norü daixchirucuchitamaxã namexchinü, rü poraãcü nanapix. Rü yemacax ga nüma ga Acáx rü naweũarü ũxẽẽruũxũ namu, rü ñanagürü: —¡Chomaxã nataegu rü ñaa daiwa choxũ ínagaxüchi erü marü poraãcü chanapix! ==ñanagürü.

35Rü yema ngunexũgu rü yéma natai ga yema dai. Rü ñuxre ga norü churaragü rü norü carugu nanachixẽẽgü ga ãẽxgacü nax yema Chíriaanecüãxgümaxã nügü nadaixũcax. Natürü yexguma marü nayáuanegu rü nayu ga nüma ga Acáx. Rü gumá nagü rü naweũxũmawa narüchuxchue.

36-37Rü yexguma marü yanaxücuchaũgu ga üaxcü rü Iraéanecüãxarü churaragü rü ñanagürügü: —Wüxíechigü rü tümaarü ĩanecax rü tümaarü naanecax tawoegu erü ya ãẽxgacü rü marü nayu ==ñanagürügü. Rü nüma ga guma ãẽxgacü rü ĩane ga Chamáriawa nanangegü, rü yexma nayataxgü.

38Rü yexguma marü inataxgüãguwena, rü nanayauxgü ga guma naweũ nawa ga wüxi ga puchu ga ĩane ga Chamáriawa yexmacü ga ngexũgü ga


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

naxũnemaxã taxexũ nawa aiyagüxũcü. Rü ga airugü rü nanadexegü ga guma Acáxgü yema Cori ya Tupana nüxũ ixuxũrüxũ.

39Rü yema popera ga nawa nangóxũ ga Iraéanearü ãẽxgacügüchiga nixĩ i naxümatüxũ ga guxũma ga yema ãẽxgacü ga Acáx üxũ. Rü ngẽxgumarüxũ ta ngéma nangox ga guma napata ga marfínaxcaxchiga, rü guma ĩanegü ga naxüxũnechiga rü guxũma ga yema togü ga Acáx üxũchiga.

40Nayu ga Acáx rü nachicüxü ningucuchi ga nane ga Ocochía.

### Yochapáx rü Yudáanearü ãẽxgacü nixĩ
(2 Cr. 20.31-37)

41Rü yexguma ãgümücü ga taunecü ãẽxgacü yixĩxgu ga Acáx ga Iraéanewa, rü Yochapáx ga Achá nane rü inanaxügü nax ãẽxgacü yixĩxũ ga Yudáanewa.

42Rü nüma ga Yochapáx rü nüxṹ nayexma ga 35 ga taunecü ga yexguma Yerucharéũwa ãẽxgacüxũ yangucuchigu. Rü 25 ga taunecü ãẽxgacü nixĩ ga Yerucharéũwa. Rü naé rü Achubá nixĩ ga tümaéga, rü tümax rü Chiríxacü tixĩ.

43Rü nüma ga Yochapáx rü mexũ ga nacümagu nixũ, rü yema nanatü ga Achá nagu ixũxũgu nixũ. Rü guxũma ga yema naxüxũ rü Cori ya Tupanapexewa rü name. Natürü tama inayanaxoxẽxẽ ga yema nachicagü ga nawa duũxũgü tupananetachicünaxãgücax naxũnagü yagugüxũ rü pumara iyixichixũ naxcax nawa yagugüxũ.

44Rü nüma ga Yochapáx rü Iraéanearü ãẽxgacümaxã inaxüga nax nügümaxã inangüxmüexũ.

45Rü guxũma ga yema togü ga Yochapáchiga rü yema naxüxũchiga rü yema norü daigüchiga, rü yema popera ga Yudáanearü ãẽxgacügüchiga nagu ümatüxũgu nixĩ i naxümatüxũ.

46Rü Yochapáx rü norü naanewa ínanawoxũ ga yema yatügü ga yema tupananetachicünaxãgüpexegu nügümaxã maxẽxũ. Rü yema duũxũgü nixĩ ga Yudáanewa yaxügüama nawena ga nax ãẽxgacü yixĩxũ ga nanatü ga Achá.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

47(Yexguma ga Edóũanewa rü nataxuma ga ãẽxgacü, rü yéma nayexma ga wüxi ga paxaãchi namaxã icuạxmarexũ̃.)

48Rü Yochapáx rü Tárchixcüạ̃x ga wapurugü ínaxüxũ̃ nax gumagügu úirucạx Ofíanewa naxĩxũ̃cạx. Natürü tama yéma nangugü yerü Echióũ̃-guébegu rü inayi ga guma wapurugü.

49Rü yexguma yemaxũ̃ nacuạxgu ga Ocochía ga Acáx nane rü Yochapáxũ̃ ñanagürü: —¡Choxṹ̃ natauxchaxẽxẽ nax chorü marínugü rü curü marinérugüxũ̃ nangũ̃xẽẽgüxũ̃cạx! = =ñanagürü. Natürü nüma ga Yochapáx rü tama nüxṹ̃ nanayaxu ga yema ore.

50Rü nayu ga Yochapáx rü norü o̱xi ga Dabíarü Ĩanegu nanatạxgü. Rü nawena rü nane ga Yoráũ̃ ãẽxgacüxũ̃ ningucuchi.

### Ocochía rü Iraéanewa ãẽxgacü nixĩ

51Rü yexguma marü 17 ga taunecü ãẽxgacü yixĩxgu ga Yochapáx ga Yudáanewa, rü Ocochía ga Acáx nane, rü inanaxügü nax ãẽxgacü yixĩxũ̃ ga Iraéanearü ĩane ga Chamáriawa. Rü taxretama ga taunecü ãẽxgacü nixĩ.

52Rü guxũ̃ma ga Cori ya Tupanapẹxewa naxüxũ̃ rü nachixe yerü nanatü rü naé rü ñụxũchi Yeruboáũ̃ ga Nabáx nane nagu ĩxũ̃ ga chixexũ̃ ga nacümagu nixũ rü Iraéanecüạ̃xgüxũ̃ chixexũ̃gu nayixẽxẽ.

53Rü ñụxũchi Baácạx ngutaquẹxe naxü rü nüxũ̃ nicuạxüxũ̃. Rü yema ũ̃paacü nanatü üxũ̃ ga nacümagu namaxũ̃. Rü yemamaxã poraãcüma Cori ya Iraéanecüạ̃xgüarü Tupanaxũ̃ nanuxẽxẽ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

# 2 Ãẽxgacügüchiga

## 2 Ãẽxgacügüchiga 1

### Nayu ga Ocochía

[1]Nawena ga nax nayuxũ ga ãẽxgacü ga Acáx rü nüma ga Moátanüxũ rü Iraéanecüãxgümaxã nanue rü tama nanaxütanügüchaũ ga yema diẽru ga Iraéanearü ãẽxgacü nagu unetaxũ.

[2]Rü ĩane ga Chamáriawa rü wüxi ga ngunexũgu ga Iraéanearü ãẽxgacü ga Ocochía rü nachiũarü daxũwa yexmaxũ ga beũtánawa narüngu. Rü poraãcüma nanapix. Rü yexguma rü ĩane ga Ecróũwa nanamugü ga norü orearü ngeruũgü nax yema duũxũgüarü tupana ga Baá-chebúna yacagüxũcax rü naxcax tá yataane rüexna tama.

[3]Natürü Cori ya Tupanaarü orearü ngeruxũ i dauxũcüãx rü Ería ga Tibécüãxũ ñanagürü: —¡Ngéma naxũ rü napexegügu yangu i ngẽma Chamáriaarü ãẽxgacüarü orearü ngeruũgü rü nüxna nacagü rü ñacurügü nüxũ: “¿Ẽxna nataxuma ya Tupana i Iraéanewa rü ngẽmacax Baá-chebú i Ecróũarü tupananetana peyaca?”

[4]¡Rü ngẽxgumarüxũ ta rü ngẽma ãẽxgacüarü orearü ngeruũgümaxã nüxũ ixu rü choma ya Cori ya Tupana rü ñachagürü nüxũ i Ocochía: “Cuma rü marü taxũtáma ícurüda nawa i curü pechicaxũ erü tá cuyu” ==ñachagürü! Rü nüma ga Ería rü yéma naxũ rü yemaacü nüxũ nayarüxu.

[5]Rü yexguma ãẽxgacücax nawoeguxgu ga yema orearü ngeruũgü rü ãẽxgacü nüxna naca rü ñanagürü nüxũ: —¿Taxacücax pewoegu? ==ñanagürü.

[6]Rü nümagü nanangãxũgü rü ñanagürügü: —Erü wüxi i yatü toxũ inangau rü tomaxã nüxũ nixu nax naxcax tawoeguxũcax i ngẽma ãẽxgacü i toxũ muxũ rü namaxã nüxũ tixuxũcax i Cori ya Tupanaarü ore i ñaxũ: “¿Ẽxna nataxuma ya Tupana i Iraéanewa rü ngẽmacax toxũ cumu nax Baá-chebú i Ecróũarü tupananetana tayacaxũcax? Rü ngẽma cuxüxũgagu rü taxũtáma ícurüda i cuxchiaxũwa rü tá cuyu” ==ñanagürügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]Rü yema orearü ngeruxũgüna naca ga ãẽxgacü rü ñanagürü: —¿Nañuxraxũxũ i ngẽma yatü i ngẽxma pexũ ngauxũ i ngẽmaxũ pemaxã ixuxũ? ==ñanagürü.

[8]Rü nümagü nanangãxũgü rü ñanagürügü: —Wüxi i yatü i ngu̱xuxpümüxũmaxã ãxchiruxũ nixĩ, rü ñu̱xũchi wüxi i goyexũ i naxcha̱xmünaxca̱xmaxã nigoye ==ñanagürügü. Rü nüma ga ãẽxgacü rü ñanagürü: —Ngẽma rü Ería i Tibécüã̱x nixĩ ==ñanagürü.

[9]Rü nüma ga ãẽxgacü rü yexgumatama Eríaxũtawa nanamu ga wüxi ga churaragüeru namaxã ga 50 ga churaragü. Rü yexguma yéma nangugügu, rü Ería rü wüxi ga ma̱xpűnechitaeruwa narüto. Rü yexguma ga yema churaragüeru rü ñanagürü nüxũ: —Pa Tupanaarü Orearü Uruxũx, rü torü ãẽxgacü toxũ namu nax ícurüxĩxũ i ngéma ==ñanagürü.

[10]Rü Ería nanangãxũ rü ñanagürü nüxũ: —Ega Tupanaarü orearü uruxũ chixĩxgu i chomax ¡rü daxũwa rünguxũ i üxüema rü cuxũ nigu namaxã i ngẽma curü 50 i churaragü! ==ñanagürü. Rü yexgumatama narünguema ga üxü rü nixae ga yema churaragü.

[11]Rü yexguma ga ãẽxgacü rü to ga churaragüeru yéma namu namaxã ga to ga 50 ga churaragü. Rü nüma rü yéma naxũ rü Eríaxũ ñanagürü: —Pa Tupanaarü orearü Uruxũx, rü ãẽxgacüarü mu nixĩ nax ñu̱xmatama ícurüxĩxũ i ngéma ==ñanagürü.

[12]Rü Ería nanangãxũ rü ñanagürü nüxũ: —Ega Tupanaarü orearü uruxũ chixĩxgu i chomax ¡rü daxũwa rünguxũ i üxüema rü cuxũ nigu namaxã i ngẽma curü 50 i churaragü! ==ñanagürü. Rü yexgumatama daxũwa narünguema ga üxü rü nixae ga yema churaragü.

[13]Rü yemawena nüma ga ãẽxgacü rü norü tomaepü̱xcüna to ga churaragüeru yéma namu namaxã ga to ga 50 ga churaragü. Natürü yema churaragüeru rü dauxũ naxĩ ñu̱xmata Ería íyexmaxũwa nangu. Rü napẽxegu nacaxápü̱xüãcüma nüxũ naca̱a̱xũ rü ñanagürü: —Pa Tupanaarü orearü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Uruxũx, cuxũ chacaaxũ nax choxṹ nüxũ cungechaũxũ i chorü maxũ rü norü maxũ i ñaa 50 i curü puracütanüxũ.

14Erü marü nüxũ chacuax rü daxũwa rünguemaxũ ga üxüema rü ínanagu ga yema taxre ga churaragüeru namaxã ga norü churaragü. Rü choma rü cuxũ chacaaxũ nax choxṹ nüxũ cungechaũxũ i chorü maxũ ==ñanagürü.

15Rü ñuxũchi Cori ya Tupanaarü orearü ngeruxũ ga daxũcüãx rü Eríaxũ namu rü ñanagürü nüxũ: —¡Nawe rüxũ rü taxṹ i nüxũ cumuũxũ! ==ñanagürü. Rü nüma ga Ería rü guma maxpṹnewa ínarüxĩ rü guma churaragüeruwe narüxũ nax ãẽxgacüxũ íyadauxũcax.

16Rü yexguma ãẽxgacüxũ̃tawa nanguxgu ga Ería rü ãẽxgacüxũ ñanagürü: —Cori ya Tupana rü ñanagürü cuxũ: “Yema nax Baá-chebú i Ecróũarü tupananetaxũ̃tawa nax cunamugüxũ i orearü ngeruũgü nax nüxna yacagüxũcax i curü daxawechiga, ñoma nataxuxũ̃rüxũ ya Tupana i Iraéanewa nax nüxna cucaxũcax, rü ngẽmacax taxũtáma ícurüda i curü pechicaũwa, rü tá cuyu” ==ñanagürü cuxũ.

17Rü nayu ga Ocochía, yema Cori ya Tupana Eríawa nüxũ ixuxũ̃ãcüma. Rü nangene ga Ocochía rü yemacax nachicüxü ãẽxgacüxũ ningucuchi ga naenexẽ ga Yoráũ. Rü yema naxüpetü ga yexguma taxre ga taunecü ãẽxgacü yixĩxgu ga Yochapáx nane ga Yoráũ ga Yudáanewa.

18Rü guxũ̃ma ga yema Ocochíachiga rü yema naxüxũchiga rü yema popera ga Iraéanearü ãẽxgacügüchiga nagu ümatüxũgu naxümatü.

## 2 Ãẽxgacügüchiga 2

### Tupana nayaga ga Ería

1Rü yexguma nawa nanguxchaũgu nax daxũguxũ ga naanewa Eríaxũ nagaxũ ga Cori ya Tupana nagu ga wüxi ga buanecü ga íxãũxẽmacü, rü nüma ga Ería rü wüxigu norü ngũxẽẽruxũ ga Erichéumaxã rü ĩane ga Guirigáwa ínachoxũ.

2Rü nüma ga Ería rü Erichéuxũ ñanagürü: —¡Nuxã rüxãũx erü Cori ya Tupana rü Betéwa choxũ namu! ==ñanagürü. Natürü nüma ga Erichéu rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Cori ya Tupanaégagu rü cuégagu cumaxã nüxũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

chixu rü tagutáma cuxũ̃ changemücüxẽxẽ ==ñanagürü. Rü yemacax wüxigu nügümaxã Betéwa naxĩ.

3Natürü yema ngextüxücügü ga Betéwa Tupanaarü orearü uruũ̃cax ngúexũ̃ rü Erichéucax nibuxmü. Rü nüxna nacagüe rü ñanagürügü: —¿Nüxũ̃ cucuáxũ̃ rü ñuxma tá nixĩ ya Tupana i cuxna yagaãxũ̃ ya Ería? ==ñanagürügü. Rü nüma ga Erichéu rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü nüxũ̃: —Ngẽmáacüx, marü nüxũ̃ chacuax. Natürü tama chanaxwaxe i nüxũ̃ pixu ==ñanagürü.

4Rü yemawena rü nüma ga Ería rü Erichéuxũ̃ ñanagürü: —¡Ẽcü nuxã rüxãũx!, erü Cori ya Tupana rü Yericúwa choxũ̃ namu ==ñanagürü. Natürü nüma ga Erichéu rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Cori ya Tupanaégagu rü cuégagu cumaxã nüxũ̃ chixu rü tagutáma cuxũ̃ changemücüxẽxẽ ==ñanagürü. Rü yemacax wüxigu nügümaxã Yericúwa naxĩ.

5Natürü yema ngextüxücügü ga Yericúwa Tupanaarü orearü uruũ̃cax ngúexũ̃ rü Erichéucax nibuxmü. Rü nüxna nacagüe rü ñanagürügü nüxũ̃: —¿Nüxũ̃ cucuáxũ̃ rü ñuxma tá nixĩ ya Cori ya Tupana i cuxna yagaãxũ̃ ya yimá curü nguxẽẽruxũ̃ ya Ería? ==ñanagürügü. Rü nüma ga Erichéu rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Ngẽmáacüx, marü nüxũ̃ chacuax. Natürü tama chanaxwaxe i nüxũ̃ pixu ==ñanagürü.

6Rü yexguma ga nüma ga Ería rü Erichéuxũ̃ ñanagürü: —¡Ẽcü nuxã rüxãũx! Erü Cori ya Tupana rü natü i Yudáũ̃wa choxũ̃ namu ==ñanagürü. Natürü nüma ga Erichéu rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Cori ya Tupanaégagu rü cuégagu cumaxã nüxũ̃ chixu rü tagutáma cuxũ̃ changemücüxẽxẽ ==ñanagürü. Rü yemacax wüxigu yema natüwa naxĩ.

7Natürü 50 ga yema ngextüxücügü ga orearü uruũ̃gü rü nawe narüxĩ. Rü yexguma Yudáũ̃cutüwa nangugügu, rü Eríaarü yáxũ̃waxũ̃ra nayachaxãchitanü. Rü nüma ga Ería rü Erichéu rü natü ga Yudáũ̃cutügu nayachigü.

8Rü yexguma nüma ga Ería rü nanayaxu ga naxchiru ga mámüxũ̃ rü nanadixcumü rü yemamaxã dexáchiüwa nanacuaixca. Rü ga dexá rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

niyauxyexũchíüãchi. Rü nüma ga yema taxre rü yéma nügümaxã nichoũ pachitamaxũwa.

9Rü yexguma marü Yudáũarü tocutüwa nangugügu, rü nüma ga Ería rü Erichéuxũ ñanagürü: —¡Chomaxã nüxũ ixu rü tạxacü cunaxwạxe nax cuxcạx chaxüxũ naxũpa nax Tupana cuxna choxũ igaxũ! = =ñanagürü. Rü nüma ga Erichéu rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Ngẽma Tupanaarü pora i cuxũ ngẽxmaxũ rü chanaxwạxe i taxreẹxpụ̈xcüna ngẽmaarü yexera choxna cunaxã = =ñanagürü.

10Rü yexguma nüma ga Ería rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Tama wüxi i tauxchaxũ nixĩ i ngẽma naxcạx ícucạxaxũ. Natürü ngẽxguma choxũ cudauamagu i ngẽxguma Tupana choxũ igaxgu, rü tá cunayaxu i ngẽma naxcạx ícucạxaxũ. Natürü ngẽxguma tama choxũ cudạụxgu i ngẽxguma Tupana choxũ igaxgu rü taxũtáma cunayaxu = =ñanagürü.

11Rü yemaacü yadexatanüyane ga nax inaxĩxũ rü ngürüãchi naxcạx nangọx ga wüxi ga naweũ ga iyạụxracüxűne ga cowaru ga iyạụxratanüxũ itúgüne, rü yema taxretanügu nayangaxi. Rü guma nixĩ ga Eríaxũ igaxũne ga dauxũguxũ ga naanewa nagu ga wüxi ga buanecü ga íxạ̃ụ̃xẽmacü.

12Rü yemaxũ nadạụxgu ga Erichéu rü tagaãcü aixta naxü rü ñanagürü: —Pa Chaunatüx, Pa Chaunatüx, cuma rü Iraéanecüạ̃xgücạx rü ñoma wüxi i churaratücumü i poraxũchixũrüxũ quixĩ = =ñanagürü. Rü yema ñaxguwena rü marü tama Eríaxũ nadau. Rü yexguma nüma ga Erichéu rü norü ngechaũmaxã nügü narügáutechiru.

### Eríachicüxü inarüxạụx ga Erichéu

13Rü yemawena rü nüma ga Erichéu rü nanayaxu ga Eríachiru ga mámüxũ ga yéma nguxũ. Rü natü ga Yudáũcạx nataegu rü yemacutügu nayachi.

14Rü ñụxũchi yema Eríachirumaxã dexáchiüwa nanacuạịxca, rü tagaãcü ñanagürü: —¿Ngexcü yixĩxũ ya Cori ya Eríaarü Tupana ixĩcü? = =ñanagürü. Rü yexguma yema ñaxgu rü dexáchiüwa nanacuạịxca rü niyauxyexũchíü ga dexá. Rü nüma ga Erichéu rü wenaxarü nixüe nawa ga yema natü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Rü yexguma yema orearü uruũgü ga Yericúcüa̲xgü nüxũ daugügu ga yema ngupetüxũ, rü tagaãcü ñanagürügü: —Ngẽma Naãxẽ ya Üünexũ i Eríawa ngẽxmaxũ rü Erichéuwa naxüe = =ñanagürügü. Rü ñu̲xũchi naxca̲x naxĩ rü napẹxegu nayangücuchitanü.

16Rü ñanagürügü nüxũ: —Toma nax curü duũxũgü tixĩgüxũ rü nua totanüwa nangẽxmagü i 50 i totanüxũ i poraexũ. ¡Rü ngẽma ngéma namugü nax curü ngu̲xẽẽruxũ ya Eríaca̲x yadaugüxũ! Erü ngürüãchi i ngẽma Tupanaãxẽ ya Üünecü rü ma̲xpűnewa rüẹxna wüxi i ngatewa nayata̲x = =ñanagürügü. Natürü nüma ga Erichéu rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Tama chanaxwa̲xe i texéxũ ngéma pemugü = =ñanagürü.

17Natürü ga nümagü rü poraãcü nanachixewegü, rü düxwa nüxű̃ inaxĩnü nax yéma namugüãxũca̲x ga yema 50 ga yatügü nax Eríaca̲x yadaugüxũca̲x. Rü tomaepü̲x ga ngunexũ naxca̲x nayadaugü, natürü taguma nüxũ inayangaugü.

18Rü yemaca̲x wenaxarü Yericúca̲x nawoegu ga Erichéu íyexmaxũwa. Rü nüma rü ñanagürü nüxũ: —Marü pemaxã nüxũ chixu nax tama yéma pexĩxũca̲x = =ñanagürü.

### Erichéu rü nanamexẽxẽ ga Yericúarü dexá

19Rü yema Yericúwa maxẽxũ ga duũxũgü, rü Erichéuxũ ñanagürügü: —Dücax, Pa Erichéux, daa ĩane rü mexũ i nachicawa nangẽxma, cuma nüxũ cudauxũrüxũ. Natürü ngẽma norü dexá rü tama name. Rü ngẽma waixũmü rü tama nanetü nawa narüxü = =ñanagürügü.

20Rü yexguma nüma ga Erichéu rü ñanagürü: —¡Ẽcü, nua penange i wüxi i tachóũ i ngexwaca̲xũxũ i yucüramaxã ããcuxũ! = =ñanagürü. Rü yexguma nüma ga yema duũxũgü rü Erichéuxũtawa nanangegü ya yema tachóũ ga yucüramaxã ããcuxũ.

21Rü yexguma nüma ga Erichéu rü yema ĩanearü natüwa namaxã naxũ. Rü yema dexáchiüwa nanagüe ga guma yucüra rü ñanagürü: —Cori ya Tupana rü ñanagürü: “Marü chanamexẽxẽ i ñaa dexá, rü marü taxúetama nawa tayu. Rü waixũmüwa rü tá narüxügü i nanetügü” = =ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

22Rü yexgumacürüwa ga yema dexá rü narüme yema Erichéu nüxũ ixuxũrüxũ.

23Rü yemawena nüma ga Erichéu rü ĩane ga Betéwa naxũ. Rü yexguma namagu yaxũxgu rü yexma nüxũ nangaugü ga wüxitücumü ga ngextu̱xüxũgü ga guma ĩanewa ne ĩxũ. Rü yema ngextu̱xüxũgü rü Erichéuxũ nacugüe rü ñanagürügü: —¡Dauxũ naxĩ, Pa Báixeruxũx, Dauxũ naxĩ, Pa Báixeruxũx! ==ñanagürügü.

24Rü yexguma nüma ga Erichéu rü nügü ínidau, rü Tupanaégagu guxchaxũ namaxã naxuegu. Rü yexgumatama yema naixnecüwa inayayi ga taxre ga osu. Rü yema osugü rü yema ngextu̱xüxũgütanüwa nanadai ga 42.

25Rü ñu̱xũchi nüma ga Erichéu rü guma ma̱xpũne ga Carméruwa naxũ. Rü yéma nataegu̱xgu rü ĩane ga Chamáriawa naxũ.

## 2 Ãe̱xgacügüchiga 3

### Yoráũ rü Iraéanearü ãe̱xgacü nixĩ

1Rü yexguma Yochapáx marü 18 ga taunecü ãe̱xgacü ixĩxgu ga Yudáanewa rü Yoráũ ga Acáx nane rü inanaxügü ga nax ãe̱xgacü yixĩxũ ga Iraéanewa. Rü nüma ga Yoráũ rü 12 ga taunecü ĩane ga Chamáriawa ãe̱xgacü nixĩ.

2Rü yema nacüma ga Cori ya Tupanape̱xewa naxüxũ rü nachixe. Natürü tama namaxã nawüxigu ga yema chixexũchixũ ga nanatü rü naé ügüxũ, yerü ínanata̱x ga guma Baáxarü nuta ga üünecü ga nanatü ücü.

3Natürü nüma ga Yoráũ rü nanaxü ga yematama chixexũ ga Nabáx nane ga Yeruboáũ üxũ ga namaxã Iraéanecüã̱xgüxũ chixexũgu nayixẽẽxũ.

### Erichéu rü nüxũ nixu nax Moáanearü ãe̱xgacüxũ tá naporamaegüxũ

4Rü Mechá ga Moáanearü ãe̱xgacü rü carnéruarü yaẽxẽwa napuracü. Rü yemaca̱x ga Iraéanearü ãe̱xgacü rü namaxã nanaxuegu nax naxütanüãxũca̱x ga 100,000 ga carnérugü rü naétü 100,000 ga carnérugüta̱xagü.

5Natürü yexguma Acáx yuxguwena ga Moáanearü ãe̱xgacü, rü tama marü Iraéanearü ãe̱xgacüga naxĩnü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[6]Rü yemacax ga Iraéanearü ãẽxgacü ga Yoráũ̃ rü ínaxũxũ ga ĩane ga Chamáriawa nax guxũ̃ma ga Iraéanewa yexmagüxũ̃ ga norü churaragüxũ̃ yangugüãxũ̃cax.

[7]Rü yemawena rü Yudáanearü ãẽxgacücax yéma namuga rü ñanagürü: —Moáanearü ãẽxgacü rü chomaxã nanu. ¿Rü taxṹ chi cuxṹ namexũ̃ i choxũ̃ cuxümücü nax namaxã yigü idaixũ̃cax? ==ñanagürü. Rü nüma ga Yudáanearü ãẽxgacü rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Cuxũ̃ tá chaxümücü wüxigu namaxã i chorü churaragü rü namaxã i ngẽma chorü churaragü i cowarugu ĩxũ̃. Rü cumaxã rü curü duũ̃xũ̃gümaxã tá tangexmagü.

[8]¿Natürü ngexũ̃rüüxũ̃ i namawa tá tichocu nax naxcax ítayaxũãchixũ̃cax? ==ñanagürü. Rü nüma ga Yoráũ̃ rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Ngẽma nama i chianexũ̃ i Edóũ̃waama ne daxũ̃wa tá pechocu ==ñanagürü.

[9]Rü yemaacü ga Iraéanearü ãẽxgacü rü Yudáanearü ãẽxgacü rü Edóũ̃anearü ãẽxgacü rü wüxigu inaxĩãchi. Natürü yema 7 ga ngunexũ̃ nax ínaxĩxũ̃, rü düxwa nayagux ga norü dexá ga norü churaragü rü naxũ̃nagü.

[10]Rü yemacax ga Iraéanearü ãẽxgacü rü ñanarügü: —Dücax, Cori ya Tupana rü nua tüxũ̃ nagagü i yixema tomaepüx i ãẽxgacügü nax Moáanecüãxmexẽgu tüxũ̃ nayixẽẽxũ̃cax nax tüxũ̃ nadaixũ̃cax ==ñanagürü.

[11]Rü nüma ga Yochapáx rü ínaca rü ñanagürü: —¿Ẽxna nataxuma i Cori ya Tupanaarü orearü uruxũ̃ i nua nax ngẽmaxũ̃ imuxũ̃cax nax Cori ya Tupanana nacaxaxũ̃cax? ==ñanagürü. Rü wüxi ga Iraéanearü ãẽxgacüarü churaragüeru rü ñanagürü: —Nua nangẽxma ya Erichéu ya Chapáx nane ga Eríaarü ngũ̃xẽẽruxũ̃ ixĩcü ==ñanagürü.

[12]Rü nüma ga Yochapáx rü ñanagürü: —Ngürüãchi nüxṹ nangẽxma i wüxi i ore i Cori ya Tupana namaxã nüxũ̃ ixuxũ̃ i taxcax ==ñanagürü. Rü yexgumatama ga Iraéanearü ãẽxgacü rü nüma ga Yochapáx rü nüma ga Edóũ̃arü ãẽxgacü rü Erichéuxũ̃tawa naxĩ.

[13]Natürü nüma ga Erichéu rü Iraéanearü ãẽxgacüxũ̃ nangãxũ̃ rü ñanagürü: —Choxṹ nataxuma i taxacüchiga cumaxã chixuxũ̃. ¡Ẽcü nüxna yaca i ngẽma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

cunatü rü cuéarü tupananetagüarü orearü uruũgü! ==ñanagürü. Natürü nüma ga Iraéanearü ãẽxgacü rü nidexachigüama rü ñanagürü: —Tama. Erü nüma ya Cori ya Tupana rü nua toxũ nagagü i toma i tomaepü̱x i ãẽxgacügü nax Moáanecüã̱xme̱xẽgu toxũ nayixẽẽxũca̱x ==ñanagürü.

14Rü yexguma ga Erichéu rü ñanagürü: —Rü Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü ya choxũ idawenücüpe̱xewa nüxũ chixu, rü ngẽxguma chi taxũchima Yochapáx ya Yudáanearü ãẽxgacü nua ngẽxmagu, rü taxũchima cuxṹ ichaxĩnü, rü bai chi cuxũ chadawenüxũ.

15¡Rü paxa nua penaga i wüxi i paxetaruxũ! ==ñanagürü. Rü yexguma yema paxetaruxũ inaxügügu ga nax napaxetaxũ, rü Cori ya Tupana rü Erichéuna nangu.

16Rü nüma ga Erichéu rü ñanagürü: —Cori ya Tupana rü ñanagürü: “Rü muxũwama peyagüyechigü i ñaa doxonexũ.

17Erü woo tama nibuaane rü tama nüxũ pedau nax napuxũ, rü ñaa doxonexũ rü tá dexámaxã nayapa. Rü guxãtáma i pemax rü tá nawa pexaxegü, rü ngẽxgumarüxũ tá ta i perü wocagü rü pexũ̃nagü.

18Rü ñaa nixĩ i wüxi i íxramarexũ i Cori ya Tupana pexũ wéxũ nax ngẽmawa nüxũ pecuáxũca̱x nax nüxṹ natauxchaxũ nax ta̱xacü naxüxũ. Rü naétü rü tá pexme̱xgu nanayixẽxẽ i ngẽma Moátanüxũ nax penada̱i̱xũca̱x.

19Rü pemax rü tá nagu pepogüe ya guxũ̃nema ya norü ĩanegü ya meama ípoxegugüne rü norü ĩanegü ya itaxũ̃ne. Rü tá penadaxũ i guxũma i nanetügü. Rü tá penagütagü i guxũma i nachicagü i nawa dexá nayauxgüxũ. Rü nutagümaxã tá penapaxẽxẽ i norü naanegü i nagu natoegüxũ” ==ñanagürü ga Erichéu.

20Rü moxũ̃ãcü pa̱xmama, yema ora ga nagu Cori ya Tupanana ãmare naxuaxũgüxũgu, rü Edóũ̃waama ne naya̱x ga dexá, rü guxũwama nibaixũ.

21Rü nüma ga Moátanüxũ rü yoxni nüxũ nacuáchigagü nax yema tomaepü̱x ga ãẽxgacügü yéma ngugüxũ nax namaxã nügü nada̱i̱xũca̱x. Rü yemaca̱x


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nananutaquexe ga norü ngextüxüxũgü rü yema iyaxũ ga churarawa mexũ. Rü norü üyeanena nadaugü.

22Rü moxũãcü paxmama ga yexguma pewa ínadagügu ga Moátanüxũ rü dexáchiügu nabáxi ga üaxcü. Rü yexguma yemaxũ nadaugügu ga Moátanüxũ rü nüma nüxũ nacuaxgügu rü nanaduãchixũchiü ga dexá.

23Rü yexguma rü ñanagürügü: —Nagü nixĩ. Rü ngẽma ñuxma ngupetüxũ nixĩ nax ngẽma ãẽxgacügü rü düxwa nügütama ngẽxma nadai rü nügü ngéma nayuexẽxẽ. Pa Tomücügüx, ¡ngĩxã rü yigüaxṹ tayade i norü ngẽmaxũgü i ngéma nawogüxũ! = =ñanagürügü.

24Natürü yexguma yema Iraétanüxũarü churaragü ípegüxũgu nachocuxgu ga Moátanüxũ, rü nüma ga Iraétanüxũ rü naxcax nixü nax nadaiaxũcax. Rü nayabuxmü. Rü ñuxũchi nawe nangẽgü rü nayadai.

25Rü yemawena ga Iraétanüxũarü churaragü rü Moátanüxũarü ĩanegügu napogüe. Rü nutagümaxã nanapagüxẽxẽ ga naanegü ga nabü nagu natogüxũ. Rü nanagütagü ga guxũma ga nachicagü ga nawa dexá nayauxgüxũ. Rü guxũma ga nanetügü rü nanadaxũ. Rü guma ĩane ga Quíru-aréchexicatama ínayaxü. Natürü yema churaragü ga maxgütaeruxũmaxã ixãnexũ rü nüxũ ínachomaeguãchi rü yemaacü ínanayauxũ.

26Rü yexguma Moátanüxũarü ãẽxgacü nüxũ icuaxãchigu ga nax Iraétanüxũarü churaragü rü namumaexũ, rü nanade ga 700 ga norü churaragü ga nacutügumare ixĩxũ nax yemamaxã Edóũarü ãẽxgacü íyexmaxũwaama naxüpetüxũcax. Natürü taxucürüwama yéma nachopetü.

27Rü yemacax nayayaxu ga nane ga yacü ga nachicüxü ãẽxgacüxũ íxücuchaũcü rü ĩanearü poxeguxũtápüxétüwa nanaga. Rü yexma nayamax rü norü tupananetacax nayagu. Rü yemagagu rü duũxũgü rü poraãcü Iraétanüxũmaxã nanue. Rü yemacax ga yema Iraétanüxũ rü nanabugü ga guma norü düxenügü rü nachixũanecax nawoegu.

## 2 Ãẽxgacügüchiga 4

### Tupana nanataxẽxẽ ga chíxũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Rü iyexma ga wüxi ga nge ga orearü uruxũ naxmax, rü ngĩma ga yema nge rü Erichéuxũtawa ixũ rü yéma nüxũ iyarüxu rü ngĩgürügü: —Chaute rü marü nayu rü cuma rü nüxũ cucuax ga nüma rü aixcüma Tupanaxũ nax nangechaũxũ. Natürü i ñuxmax i ngẽma duũxũ ga diẽru naxũtawa ngĩxũ nayaxuxũ ga chaute, rü chauxũtawa naxũ nax nüxṹ chanaxütanüxũcax. Rü ngẽmacax tüxũ nigagüchaũ ya yíxema taxre ya chaune norü puracütanüxũruxũ ==ngĩgürügü.

[2]Rü yexguma nüma ga Erichéu rü ñanagürü: —¿Taxacü i cunaxwaxexũ nax cuxcax chaxüxũ? ¡Chomaxã nüxũ ixu rü taxacü nixĩ i cuxṹ ngẽxmaxũ i cupatawa! ==ñanagürü. Rü ngĩma rü inangãxũ rü ngĩgürügü: —Choma i curü ngũxẽẽruxũ rü choxṹ nataxuma i taxacü i chopatawa. Rü wüxi i íxraxũ i baepáxũacu i chíxũxicatama choxṹ nangẽxma ==ngĩgürügü.

[3]Rü yexguma nüma ga Erichéu rü ngĩxũ nangãxũ rü ñanagürü: —¡Ẽcü curü ngaixcamagu pegüxũ i duũxũgütanüwa naxũ rü naxcax ínaca i guxũma i norü baepaũgü i ngeãcuxũ, rü cugüpatawa nana!

[4]¡Rü ñuxũchi ngẽxma cuchiũgu naxücu namaxã i ngẽma cunegü, rü nawãxta i curü ĩãx! ¡Rü chíxũmaxã yaxüãcu i ngẽma baepáxũgü! ¡Rü yima marü napagücü rü nüxrüguma nanu! ==ñanagürü.

[5]Rü ngĩma ga yema nge rü inaxü ga yema Erichéu ngĩmaxã nüxũ ixuxũ. Rü nüma ga ngĩnegü rü yéma ngĩxũtawa nanana ga yema baepaũgü, rü ngĩma rü chíxũmaxã iyaxüãcu.

[6]Rü yexguma marü ngĩxṹ yaxããcuxgux ga guxũma ga yema baepáxũgü rü wüxi ga ngĩnexũ ngĩgürügü: —¡To i baepáxũ nua nange! ==ngĩgürügü. Rü nüma ga ngĩne rü ngĩxũ nangãxũ rü ñanagürü: —Marü nataxuma ==ñanagürü. Rü yexguma ga yema chíxũ ga ngĩrü baepaũwa ibaibexũ rü ínayachaxãchi.

[7]Rü ngĩma rü ñuxũchi gumá orearü uruxũ ga Erichéuxũtawa ixũ rü namaxã nüxũ iyarüxu. Rü nüma rü ñanagürü ngĩxũ: —¡Ẽcü ñuxma rü namaxã nataxe i ngẽma chíxũ rü ngẽmatanümaxã naxütanü i ngẽma coriaxṹ cungetanüxũ!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Rü ngẽma íyaxücü i diẽrumaxã tá nixĩ i pemaxẽxũ̃ namaxã ya cunegü ==ñanagürü.

### Erichéu ngĩxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ ga wüxi ga nge ga ĩane ga Chunéũ̃cüq̃x

8Rü wüxi ga ngunexũ̃gu rü ĩane ga Chunéũ̃wa naxüpetü ga Erichéu. Rü yéma iyexma ga wüxi ga nge ga guma ĩanegu ãchiũ̃cü rü mexũ̃ ga ngĩchiga ngĩxṹ yexmacü. Rü Erichéuna ixu ga ngĩchiũ̃wa nax nachibüxũ̃cq̃x. Rü guxũ̃guma ga yexguma yéma naxüpetüũ̃xgu ga Erichéu, rü yexma ngĩxũ̃tagu ínidauuxũ̃ rü yéma inichibüũ̃.

9Rü ngĩma rü ngĩtexũ̃ ngĩgürügü: —Choma nüxũ̃ chacuq̃x i ñaa yatü i nuxã taxũ̃tagu ídauuxũ̃ rü wüxi i Tupanaarü orearü uruxũ̃ nixĩ.

10Rü ngẽmacq̃x ¡ngĩxã tapataarü daxũwa naxcq̃x tanaxü i wüxi i ucapu! ¡Rü wüxi i pechicaxũ̃ ngẽxma taxṹ, rü wüxi i mecha, rü wüxi i toruxũ̃, rü wüxi i omü nax ngẽxma napexũ̃cq̃x ega nua taxũ̃tawa naxũũxũ̃gu! ==ngĩgürügü.

11-12Rü wüxi ga ngunexũ̃ rü nüma ga Erichéu rü yema ucapu ga naxcq̃x naxügüxũ̃wa nangu nax yexma napexũ̃cq̃x. Rü norü ngũ̃xẽẽruxũ̃ ga Guexáchixũ̃ ñanagürü: —¡Ngĩxcq̃x naca i ngẽma chiũra i daa ĩpataarü yora! Rü ngĩmaxã chidexachaũ̃ ==ñanagürü. Rü nüma ga gumá norü ngũ̃xẽẽruxũ̃ rü ngĩxcq̃x naca. Rü ngĩma ga yema nge rü Erichéuxũ̃tawa ixũ. Rü nüma ga Erichéu rü norü ngũ̃xẽẽruxũ̃ ga Guexáchixũ̃ namu rü ñanagürü:

13—¡Ngĩmaxã nüxũ̃ ixu i ngẽma chiũra rü poraãcü namaxã tataãxẽgü i ngĩrü ngũ̃xẽxẽ! ¡Rü ngĩxna naca rü tq̃xacü nanaxwq̃xexũ̃ nax ngĩxcq̃x naxüxũ̃! Rü bexmana inaxwq̃xe nax ngĩétüwa idexagüxũ̃ i ãẽ̱xgacüpẽ̱xewa rüẽ̱xna churaragüarü ãẽ̱xgacüpẽ̱xewa ==ñanagürü. Rü yexguma ga ngĩma rü inangãxũ̃ rü ngĩgürügü: —Taxuxũ̃ma chanaxwq̃xe erü nua chautanüxũ̃tanüwa rü poraãcü chataãxẽxüchi ==ngĩgürügü.

14Rü yexguma nüma ga Erichéu rü Guexáchina naca rü ñanagürü: —¿Cuxcq̃x rü tq̃xacü i mexũ̃ nax ngĩcq̃x naxüxũ̃? ==ñanagürü. Rü nüma ga Guexáchi rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Ngĩma rü ingexacü rü ñu̱xũchi yimá ngĩte rü marü naya ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Rü yexguma nüma ga Erichéu rü ñanagürü nüxũ̃: —Ẽcü ¡ngĩxca̱x naca rü nua naxũ! ==ñanagürü. Rü yexguma ga Guexáchi rü ngĩxca̱x nayaca, rü ngĩma rü yéma ixũ natürü ĩã̱xgutama iyachiãchi.

16Rü yexguma nüma ga Erichéu rü ñanagürü ngĩxũ̃: —Yimá nai ya taunecüarü ñúxgumaãcü rü tá marü cunaga ya wüxi ya cune ==ñanagürü. Rü ngĩma rü inangãxũ̃ rü ngĩgürügü: —Pa Tupanaarü Duũ̃xũ̃x, tama name i ngẽmaãcü choxũ̃ cuwomüxẽxẽ ==ngĩgürügü.

17Natürü yema Erichéu ngĩmaxã nüxũ̃ ixuxũ̃rüũ̃tama ningu. Rü ixãxacü, rü gumá nai ga taunecügu rü nabu ga gumá ngĩne.

18Rü nüma ga gumá bucü rü niyachigü. Natürü wüxi ga ngunexũ̃gu rü nanatüxũ̃ ínayadau ga trigu íbuxgüxũ̃tanüwa yexmaxẽ.

19Rü nüma ga guma bucü rü inanaxügü ga aita nax naxüxũ̃, rü ñanagürü: —Poraãcü changu̱xchametüxüchi ==ñanagürü. Rü yexguma ga nanatü rü wüxi ga tümaarü duũ̃xũ̃ca̱x taca rü ñatagürü: —¡Yéa naéxũ̃tawa naga! ==ñatagürü.

20Rü nüma ga yema tümaarü duũ̃xũ̃ rü naéxũ̃tawa nanaga. Rü ngĩma rü inaganagüe rü ngĩgüperemawa inatoxẽxẽ ñu̱xmata tocuchiwa nangu. Rü yexgumatama nayu ga guma bucü.

21Natürü ngĩma ga naé rü yema ucapu ga Erichéu nagu peexũ̃gu iyaxṹ nagu ga yema norü pechicaxũ̃ ga nagu napexũ̃. Rü íixũxũ rü inawãxta ga yema ĩã̱x.

22Rü yemawena ngĩteca̱x yéma imuga rü ngĩgürügü: —¡Nua namu i wüxi i tórü duũ̃xũ̃ namaxã i wüxi i búru nax naxũ̃tawa chaxũxũca̱x ya yimá Tupanaarü orearü uruxũ̃! Rü ñu̱xũchi tá chataegu ==ngĩgürügü.

23Rü ngĩte ngĩxna naca rü ñanagürü ngĩxũ̃: —¿Ta̱xacürüxũ̃ ícuyadau i ñu̱xmax? Ñu̱xma rü tama ngexwaca nangóxũ̃ ya tauemacüchiga nixĩ rü tama ngũ̃xchigaarü ngunexũ̃ nixĩ ==ñanagürü. Rü ngĩma inangãxũ̃ rü ngĩgürügü nüxũ̃: —¡Taxṹ i cuxoegaxãẽxũ̃! ==ngĩgürügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[24]Rü ngĩxrü ngũ̃xẽẽruũ̃xũ̃ imu nax búru naxüxma̱xwe̱xexũ̃ca̱x rü ñu̱xũchi nüxũ̃ ngĩgürügü ga yema ngĩxrü puracütanüxũ̃: —¡Ngĩxã rü chopexegu ixũ rü ñu̱xmatáta choma cumaxã nüxũ̃ chixũ nax ngextá tá ícuyachaxãchixũ̃! = =ngĩgürügü.

[25]Rü yemaacü yéma ixũ rü nawa ingu ga guma ma̱xpűne ga Carmérugu ãégane ga yema Tupanaarü orearü ngeruxũ̃ ga Erichéu íyexmaxũ̃wa. Rü yexguma Erichéu yáxũ̃guma ngĩxũ̃ da̱u̱xgu nax yéma ne naxũxũ̃, rü Guexáchi ga norü ngũ̃xẽẽruũ̃xũ̃ ñanagürü: —¡Dücax, yéama ne ixũ i chiũra i Chunéũ̃cüa̱x!

[26]¡Rü ínañaachi rü ngĩxũ̃ nayaxu rü ngĩxna naca rü ñuxãcü ngĩxũ̃ naxüpetü rü ñuxãcü nüxũ̃ naxüpetü ya ngĩte rü ngĩne! = =ñanagürü. Rü nüma ga Guexáchi ga Erichéuarü ngũ̃xẽẽruũ̃xũ̃ rü yéma naxũ. Rü ngĩma rü namaxã nüxũ̃ iyaxu nax guxũ̃ma namemarexũ̃.

[27]Rü ma̱xpűne ga Carméruwa ingu ga Erichéu íyexmaxũ̃wa. Rü yexguma naxũ̃tawa nanguxgu, rü nacutüwa ina̱i̱xãchi. Rü gumá Erichéuarü ngũ̃xẽẽruxũ̃ ga Guexáchi rü ngĩxca̱x nixũ nax ngĩxũ̃ yagagachixũca̱x. Natürü nüma ga Erichéu rü ñanagürü nüxũ̃: —Nüetama erü ngĩma rü poraãcü ngechaũ̃ ngĩxű̃ nangu̱x, natürü nüma ya Cori ya Tupana rü taxũta chomaxã nüxũ̃ nixu nax ta̱xacü ngĩxũ̃ ngupetüxũ̃ = =ñanagürü.

[28]Rü yexguma ga ngĩma rü ngĩgürügü: —Pa Corix, cumatama nixĩ ga chomaxã nüxũ̃ quixuxũ̃ rü tá nax chaxãxacüxũ̃, rü tama choma cuxna naxca̱x chaca ga yema. Natürü ga yexguma rü cumaxã nüxũ̃ chixu nax tama choxũ̃ cuwomüxẽẽxũ̃ ¿rü ñuxãcü i ñu̱xma i marü nayuxũ̃ ya chaune? = =ngĩgürügü.

[29]Rü yexguma ga Erichéu rü Guexáchixũ̃ ñanagürü: —¡Paxa cugü namexẽxẽ rü nayaxu ya yimá chorü caxũ̃ruxũ̃ rü paxa ngéma ngĩpatawa naxũ! Rü ngẽxguma texéxũ̃ namagu cungauxgu ¡rü taxũtáma nüxũ̃ curümoxẽ! Rü ngẽxguma texé namawa cuxũ̃ rümoxẽgu ¡rü taxũtáma cunangãxũ̃! Rü ngẽxguma ngĩpatawa cunguxgu ¡rü yima bucüchametügu naxű̃ ya yimá chorü caxũ̃ruxũ̃! = =ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

30Natürü ga ngĩma ga naé ga guma bucü rü Erichéuxũ̃ ngĩgürügü: —Cori ya Tupanaégagu rü cuégagutama cumaxã nüxũ̃ chixu rü taxũtáma chataegu ega tama cumaxã chaxãmücügu = =ngĩgürügü. Rü yexguma ga nüma ga Erichéu rü ngĩwe narüxũ.

31Rü nüma ga Guexáchi rü yoxni napẽxegu nixũ. Rü yexguma ngĩpatawa nanguxgu, rü guma caxũ̃ruxũ̃ rü guma bucüchametügu nanaxṹ, natürü taxuxũ̃ma nangupetü nax wena namaxũ̃xũ̃cãx. Rü yemacãx ga nüma ga Guexáchi rü Erichéucãx nataegu, rü namagu nüxũ̃ nangau. Rü ñanagürü nüxũ̃ —Yimá bucü rü tama naxcãx nataegu i norü maxũ̃ = =ñanagürü.

32Rü yexguma Erichéu yéma nguxgu, rü guma ĩpatagu naxücu. Rü yexma nüxũ̃ nayangau ga guma bucü ga marü yucü ga norü pechicaétügu ücü.

33Rü yema ucapugu naxücu ga Erichéu, rü nanawãxta ga ĩãx, rü inanaxügü nax Cori ya Tupanamaxã yadexaxũ̃. Rü guma bucümaxã nüxicatama yéma nayexma.

34Rü yemawena rü yema pechicaxũ̃gu nañunagü naétü ga gumá bucü. Rü gumá bucüãxgu nañaxaxũ̃, rü naxetügu naxṹxetü, rü naxmẽxétügu naxṹxmẽx. Rü gumá bucüétügu niñu. Rü yexguma ga naxũ̃ne ga gumá bucü rü ngürü nanai.

35Rü yexguma ga nüma ga Erichéu rü ínarüda, rü yema ucapugu narüxũ̃ũxũ̃. Rü yemawena rü wenaxarü noxrirüũ̃tama guma bucüétü nañunagü. Rü ngürüãchi ga guma bucü rü nangaixchu 7 ẽxpüxcüna, rü nidauuchi.

36Rü yexguma ga nüma ga Erichéu rü Guexáchicãx naca rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Ngĩxcãx naca i naé ya daa bucü! = =ñanagürü. Rü nüma ga Guexáchi rü ngĩxcãx naca. Rü yexguma Erichéu íyexmaxũ̃wa nanguxgu, rü nüma rü ñanagürü ngĩxũ̃: —Daa nixĩ ya cune = =ñanagürü.

37Rü ngĩma rü naxcãx iyaxũ rü Erichéupẽxegu inangücuchi. Rü yemawena iyaga ga gumá ngĩne rü íixũxũ nawa ga yema ucapu.

### Erichéu inayanaxoxẽxẽ ga yema nawa iyuxũ̃ ga õnawa yexmaxũ̃


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

38Rü yemawena ga Erichéu rü Guirigácax nataegu. Rü yexgumaũcüxü rü yema naanewa rü taiya nangux. Rü wüxi ga ngunexũgu ga yexguma Erichéuxũ ínatomaeguãchigügu ga Tupanaarü orearü uruũgü, rü nüma ga Erichéu rü norü ngũxẽẽruũxũ ñanagürü: —¡Üxüétügu naxünagü ya yima buetare ya tacü rü ñuxũchi Tupanaarü orearü uruũgüaxṹ naxü i wüxi i õna i dexechitanüxũ! ==ñanagürü.

39Rü wüxi ga yema Tupanaarü orearü uruxũ rü naanewa naxũ nax nanetüarü o tayabuxgüxũcax. Rü nüxũ inayangau ga wüxi ga naixnecücüãx ga nanetü ga napuéruraxũxũ. Rü ta nicawe ga norü o rü namaxã nügü naxũãcuchiru. Rü yexguma ĩpatawa nanguxgu rü íxraxũgu inanachexcu rü ñuxũchi yema idexechitanüxũ ga õnawa nanawoũ, tama nüxũ nacuáãcüma nax taxacü yixĩxũ ga yema.

40Rü yemawena rü yema Tupanaarü orearü uruũgüaxṹ ta ínacuixichigü ga yema idexechitanüxũ ga õna. Rü yexguma marü inaxügüãgu nax nangõxgüãxũ rü tagaãcü aita naxüe rü ñanagürügü: —Pa Orearü Uruxũx, ñaa õna i dexechitanüxũ rü nüxũ nangẽxma i taxacü i nawa iyuxũ ==ñanagürügü. Rü marü tama nanangõxgüchaũ.

41Natürü nüma ga Erichéu rü ñanagürü nüxũ: —¡Íxraxũ i arína nua chauxũtawa penge! ==ñanagürü. Rü yema arína rü buetaregu nagü, rü ñuxũchi ñanagürü nüxũ: —¡Ñuxma rü duũxũgüxũ pechibüexẽxẽ! ==ñanagürü. Rü nüma ga duũxũgü rü nachibüe rü marü nataxuma ga taxacü ga chixexũ nawa ga yema õna.

### Erichéuwa Tupana nayamuxẽxẽ ga paũ

42Yemawena rü wüxi ga yatü ga Baá-charichácüãx rü Erichéuxũtawa nanana ga 20 ga paũ ga chebádawa üxũ ga yexwacax íguxũ rü ñuxũchi norü chocagu trigutexe ga yexwacaxüxũ yéma nange. Rü nüma ga Erichéu rü norü ngũxẽẽruũxũ namu nax duũxũgüna naxããxũcax nax nangõxgüãxũcax ga yema paũ.

43Natürü yema norü ngũxẽẽruxũ rü nanangãxũ rü ñanagürü nüxũ: —¿Ñuxãcü tá i guxũ i ñaa 100 i duũxũgüna chanaxãxũ i ñaa noxretama i paũ?


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

= =ñanagürü. Rü Erichéu nanangãxũ̃ rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Nüxna naxã nax nangõ̲xgüãxũ̃cạ̲x i duũ̃xũ̃gü! Erü Cori ya Tupana rü ñanagürü: “Tá nanangõ̲xgü rü tá ínayaxüama” = =ñanagürü.

44Rü yemaacü ga yema norü ngũ̃xẽẽruxũ̃ rü nüxũ̃ nayanu. Rü nanangõ̲xgü ga yema duũ̃xũ̃gü rü ínayaxüama yema Cori ya Tupana nüxũ̃ ixuxũ̃ãcüma.

## 2 Ãẽ̲xgacügüchiga 5

### Naamáũ̃ rü naxcạ̲x nitaane ga norü chaxünewa

1Rü nüma ga Naamáũ̃ rü guma Chíriaanearü ãẽ̲xgacü ga réiarü churaragüeru nixĩ. Rü norü ãẽ̲xgacü rü poraãcü nüxũ̃ nangechaũ̃ rü nüxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ yerü muẽ̲xpü̲xcüna rü norü churaragümaxã norü uanügüxũ̃ narüporamae. Natürü nüma ga Naamáũ̃ rü chaxünemaxã nidạ̲xawe.

2Rü nüma ga Chíriaanearü churaragü rü ñuxguacü Iraéanecüã̲xgücạ̲x ínayaxüãchi. Rü guxema tüxũ̃ ínayauxũ̃etanüwa rü iyexma ga wüxi ga pacü ga Iraéanecüã̲x ga Naamáũ̃ napatawa ngĩxũ̃ gacü nax naxmạ̲xũ̃taxũ̃ yixĩxũ̃cạ̲x.

3Rü wüxi ga ngunexũ̃gu ga yema pacü rü ngĩrü chiũraxũ̃ ngĩgürügü: —Chierüx nax namexũ̃ ya yimá chorü cori ega naxũ̃tawa naxũxgu ya yimá orearü uruxũ̃ ya Chamáriaanewa ngẽxmacü, rü ngẽxguma rü chi naxcạ̲x nitaane i norü chaxünewa = =ngĩgürügü.

4Rü nüma ga Naamáũ̃ rü nachixũ̃anearü ãẽ̲xgacü ga réimaxã nüxũ̃ nixu ga yema ore ga yema pacü nüxũ̃ ixuxũ̃.

5Rü nüma ga guma Chíriaanearü ãẽ̲xgacü rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —¡Ẽcü ngéma naxũ! Rü choma rü tá cuxna chanaxã i wüxi i popera naxcạ̲x ya Iraéanecüã̲xgüarü ãẽ̲xgacü nax cuxũ̃ nacuáxũ̃cạ̲x = =ñanagürü. Rü yexguma nüma ga Naamáũ̃ rü inaxũãchi. Rü yéma nanana ga 6,000 tachinü ga diẽru ga úirunaxcạ̲x rü 30,000 tachinü ga diẽrumünaxcạ̲x rü 10 ga naxchiru ga imexũ̃.

6Rü yema popera ga yéma namuxũ̃ naxcạ̲x ga Iraéanecüã̲xgüarü ãẽ̲xgacü, rü ñanagürü: —Yimá yatü ya ngéma nangecü i ñaa popera rü chorü duũ̃xũ̃ ya


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Naamáũ nixĩ. Rü chanaxwa̱xe nax naxca̱x cuyataanexẽẽxũ nawa i norü chaxüne ==ñanagürü ga yema popera.

7Rü yexguma yema poperaxũ nadaumatügu ga guma Iraéanecüã̱xgüarü ãẽ̱xgacü, rü nügü narügáutechiru rü ñanagürü: —¿Ẽ̱xna nüma nüxũ nacua̱xgu rü choma chixĩ ya Tupana i maxũ nüxna chaxãxũ rü nüxna chanayaxuxũ, rü ngẽmaca̱x nua cha̱u̱xca̱x namuaxũ i ñaa yatü nax naxca̱x chayataanexẽxẽxũca̱x i norü chaxünewa? Rü ñu̱xma i nüma rü ngẽmagu nügü nicu̱xmare nax ñuxãcü wena tá taxca̱x íyaxüãchixũ ==ñanagürü.

8Natürü yexguma gumá orearü uruxũ ga Erichéu nüxũ cuáchigagu ga yema nügü nax nagáutechiruxũ ga guma ãẽ̱xgacü nagagu ga yema popera ga nayaxuxũ, rü naxca̱x yéma namuga rü ñanagürü: —¿Tu̱xcüũ i cugü curügáutechiruxũ? ¡Rü ẽcü nua namu i ngẽma yatü nax nua choxũ íyadauxũca̱x! Rü tá naxca̱x nitaane nax ngẽmawa nüxũ nacuáxũca̱x rü nua Iraéanewa nax nangẽxmaxũ i Tupanaarü orearü uruxũ ==ñanagürü.

9Rü nüma ga Naamáũ rü yéma naxũ nagu ga norü caru ga cowarugü itúxũne, rü Erichéuarü ĩã̱xpatawa nayachaxãchi.

10Natürü nüma ga Erichéu rü Naamáũxũtawa nanamu ga wüxi ga norü ngũxẽẽruxũ nax namaxã nüxũ yanaxuxũca̱x ga yema Erichéuarü ore. Rü nüma ga yema duũxũ rü ñanagürü Naamáũxũ: —¡Ẽcü 7 e̱xpu̱xcüna natü i Yudáũwa ínabaie! Rü ngẽmaãcü tá cuxca̱x nitaane i curü chaxünewa ==ñanagürü.

11Rü nüma ga Naamáũ rü nanu rü íniña rü ñanagürü: —Choma nagu charüxĩnügu rü chi cha̱u̱xca̱x ínaxũxũ rü ngẽmaãcü mea choxũ nayaxu rü ngẽxma nachiãcüma chi Cori ya Tupanana naca rü nagu ningõgü i ngẽma ícharüchaxünexũwa rü ngẽmaãcü chi cha̱u̱xca̱x nitaane nawa i chorü chaxüne.

12¿Rü tama e̱xna i ngẽma natügü i Abaná rü Fáfa i Damácuwa ngẽxmagüxũ rü guxũ i togü i natü i Iraéanewa ngẽxmagüxũarü yexera namechíüxüchi? Rü ngẽmaca̱x rü taxucürüwama ngéma natü i Yudáũwa chaxũ nax ngẽma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

natüwa chaugü chayayaxuxũcax rü charümexũcax ==ñanagürü. Rü yemaacü poraãcü nanu rü nataegu.

13Natürü ga norü duũxũgü rü naxcax naxĩ rü ñanagürügü nüxũ: —Pa Corix, ngẽxguma chi yimá orearü uruxũ rü taxacürü guxchaxũ cuxũ naxüxẽẽgu rü ngẽxguma rü chi cunaxü. Natürü i ñuxma nax natauxchaxũ i ngẽma cumaxã nüxũ yaxuxũ rü yexera name nixĩ i naga cuxĩnü. ¡Rü cugü nayaxunemare nawa i ngẽma natü nax ngẽmaãcü cuxcax yataanexũcax! ==ñanagürügü.

14Rü yexguma ga nüma ga Naamáũ rü nawa naxũ ga yema natü ga Yudáũ. Rü 7 expüxcüna nawa naxüe rü nügü nayaxune yema orearü uruxũ namaxã nüxũ ixuxũrüxũ. Rü yexguma ga naxchaxmüxũ rü narüme rü wüxi ga buxechaxmüxũrüxũ nixĩ.

15Rü yexguma ga nüma ga Naamáũ rü guxũma ga yema namücügü rü Erichéuxũtawa naxĩ. Rü yexguma Erichéuxũtawa nangugügu, rü nüma ga Naamáũ rü ñanagürü nüxũ: —Ñuxma waxi nixĩ i aixcüma chayaxõxũ rü guxũwama i ñoma i naanewa rü nataxuma i to ya Tupana, rü yimá Iraéanecüãxgüarü Tupanaxicatama nixĩ ya aixcüma Tupana ixĩcü. Rü ngẽmacax cuxũ chachixewe nax choxṹ cunayaxuxũ i ñaa wüxi i ãmare i cuxna chaxãxchaũxũ ==ñanagürü.

16Natürü nüma ga Erichéu rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Chorü Tupanaégagu cumaxã nüxũ chixu rü taxũtáma cuxṹ chanayaxu i ngẽma ãmare ==ñanagürü. Rü nüma ga Naamáũ rü namaxã nayachixewechigüama nax nüxṹ nayauxãxũcax. Natürü ga nüma ga Erichéu rü tama nanayaxu.

17Rü yexguma ga nüma ga Naamáũ rü ñanagürü: —Ẽcü, ngẽxguma ngẽmaãcü yixĩxgu ¡rü nua choxũ yangexẽxẽ i taxre i cowaruwetaãcu naguxũ i waixũmü! Erü ñuxmaũcüü rü marü taxũtáma togümare i tupanacax chayamax rü chayagu i naxũnagü, rü Cori ya Tupanacaxicatama tá nixĩ ichanaxüxũ i ngẽma.

18Natürü ngẽxguma yimá chorü ãẽxgacü norü tupana i Rimóũpatagu naxücuxgu rü chauchacüxü yangĩãcüma napexegu chomaxã nacaxáũpüxügu,


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

rü chanaxwa̱xe ya Tupana rü choxɨ́ nüxɨ̃ inarüngüma i ngẽma ==ñanagürü.

19Rü yexguma ga Erichéu rü nanangãxɨ̃ rü ñanagürü: —¡Ẽcü, taãẽãcü nataegu! ==ñanagürü. Rü nüma ga Naamáɨ̃ rü nataegu.

20Rü yexguma marü yáxɨ̃waxɨ̃ra nanguxgu, rü gumá Erichéuarü ngɨ̃xẽẽruxɨ̃ ga Guexáchi rü ñaxɨ̃gu narüxĩnü: —Yimá chorü cori rü taxuxɨ̃ma Naamáɨ̃ ya Chíriacüa̱xna nayaxu i ngẽma ngẽmaxɨ̃gü i nua naxca̱x nanaxɨ̃. Rü ngẽmaca̱x i ñu̱xma rü tá nawe change nax nüxna chayaca̱xaxɨ̃ca̱x ==ñaxɨ̃gu narüxĩnü.

21Rü nüma ga Guexáchi rü Naamáɨ̃we nangẽ. Rü yexguma Naamáɨ̃ nüxɨ̃ da̱u̱xgu nax nawe nangexɨ̃ rü ínayachaxãchi rü ínachie nawa ga norü caru. Rü Guexáchica̱x nixũ rü nüxna naca: —¿Ta̱xacürü chixexɨ̃ nangupetü? ==ñanagürü.

22Rü yexguma nüma ga Guexáchi rü Naamáɨ̃xɨ̃ ñanagürü: —Taxuxɨ̃ma nangupetüchire̱x. Natürü yimá chorü cori rü cuwe choxɨ̃ narümu nax cumaxã nüxɨ̃ chayarüxuxɨ̃ca̱x rü ngexwaca̱xtama ngéma nangugü i taxre i orearü uruɨ̃gü i ngextu̱xüxɨ̃ i Efraíɨ̃arü ma̱xpɨ́neanewa ne ĩxɨ̃. Rü ngẽmaca̱x i nüma ya chorü cori rü nua cuxca̱x namuga nax nüxna cunaxãxɨ̃ca̱x i 3,000 tachinü i diẽru rü taxremü i naxchiru ==ñanagürü.

23Rü nüma ga Naamáɨ̃ rü nanangãxɨ̃ rü ñanagürü: —¡Ẽcü, yange i 6,000 tachinü nagúxɨ̃ i diẽru! ==ñanagürü. Rü nüma ga Naamáɨ̃ rü yexeraxɨ̃ ga diẽru nüxna naxããma. Rü taxre ga chocagu ngĩxɨ̃ nanucu wüxigu namaxã ga yema taxremü ga naxchiru. Rü taxre ga norü duɨ̃xɨ̃güna nanana nax Guexáchipatawa nangegüaxɨ̃ca̱x.

24Rü yexguma guma ma̱xpɨ́ne ga Erichéu nagu ãchiɨ̃newa nangugügu, rü nüma ga Guexáchi rü Naamáɨ̃arü duɨ̃xɨ̃güna nanayaxu ga yema diẽru, rü ñu̱xmachi nanamuegutanü. Rü yemawena rü ĩpatagu nayacu̱xgü ga yema diẽru.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[25]Rü nüma ga Guexáchi rü ñu̱xũchi norü corixũ̃tawa naxũ. Rü nüma ga Erichéu rü nüxna naca rü ñanagürü: —¿Ngextá ne cuxũ Pa Guexáchix? ==ñanagürü. Rü nüma ga Guexáchi nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Taxuwama nixĩ ne chaxũxũ̃ ==ñanagürü.

[26]Natürü nüma ga Erichéu rü nüxna nicachigüama rü ñanagürü: —¿Tama ẽxna nüxũ̃ cucua̱x i ngẽxguma Naamáũ̃ naweũ̃wa cuxca̱x ixüegu rü Tupana rü choxũ̃ nüxũ̃ nacua̱xẽxẽ i ngẽma? Natürü ñu̱xma nax Tupanaarü poramaxã yixĩxũ̃ i naxca̱x yataanexũ̃ i ngẽma yatü, rü ngẽmaca̱x tama name nax naxũ̃tawa naxca̱x ícaxũ̃ i naxchiru, rü nayauxtanüxũ̃ nax naxca̱x itaxexũ̃ca̱x i naanegü, rü úbanecügü, rü carnérugü, rü wocagü, rü puracütanüxũ̃ i yatüxũ̃gü rü ngexũ̃gü.

[27]Rü ngẽmaca̱x i ñu̱xma i ngẽma Naamáũ̃arü chaxüne rü tá cuxna naxüe rü nüxna naxüe i cuxacügü rü cutaagü. Rü ngẽmaãcü tá nixĩ i guxũ̃gutáma ==ñanagürü. Rü yexguma nüma ga Guexáchi rü Erichéuna yaxũgachigu rü nüxna naxüe ga chaxüne, rü nanacómüãchi ga naxcha̱xmüxũ̃.

## 2 Ãẽxgacügüchiga 6

### Erichéuwa Tupana yuema tüxũ̃ nangünagüxẽxẽ

[1]Rü wüxi ga ngunexũ̃gu ga yema Tupanaarü orearü uruũ̃gü rü Erichéuxũ̃ ñanagürügü: —Dücax, ñaa nachica i nawa tomaxã cungexmaxũ̃ rü toxca̱x naxíanexũ̃chi.

[2]Rü ngẽmaca̱x, name nixĩ i natü i Yudáũ̃wa taxĩ nax ngéma wüxíechigü tanayaxuxũ̃ca̱x i wüxi i naixpüta nax ngẽxma tanaxüxũ̃ca̱x ya wüxi ya ĩpata nax yimawa tamaxẽxũ̃ca̱x ==ñanagürügü. Rü yexguma nüma ga Erichéu rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Marü name, rü ¡ẽcü ngéma pexĩ! ==ñanagürü.

[3]Rü yexguma wüxi ga yema Tupanaarü orearü uruxũ̃ rü ñanagürü: —Name nixĩ i towe curüxũ ==ñanagürü. Rü yexguma nüma ga Erichéu rü ñanagürü: —Marü name. Rü marü tá pewe charüxũ ==ñanagürü.

[4]Rü yemaacü nüma ga Erichéu rü ta yéma naxũ. Rü yexguma natü ga Yudáũ̃wa nangugügu rü inanaxügüe nax nai ne natuxgüxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5Rü wüxi ga yema Tupanaarü orearü uruxũ rü nanatuxu ga wüxi ga nai. Natürü yexguma yema nai ínatuxyane rü dexágu tangu ga norü yuema. Rü yexguma Erichéucax aita naxü rü ñanagürü: —Pa Ngúexẽẽruxũx, itangu ya chorü yuema. Rü yíxema yuema rü tama choxrüxüchi tixĩ rü paxaãchicax tümacax íchacamarexe tixĩ ==ñanagürü.

6Rü nüma ga Erichéu rü nüxna naca rü ñanagürü: —¿Ngexta nixĩ i tanguxũ? ==ñanagürü. Rü nüma ga yema yuema tüxũ inguxẽẽcü rü naxuneta nax ngexta nanguxũ ga yema yuema. Rü nüma ga Erichéu rü nayadaxüchi ga wüxi ga naixmenaxã rü guxema yuema ínguxũgu nanaña. Rü yexguma ga guxema yuema rü tangünagü.

7Rü nüma ga Erichéu rü ñanagürü: —¡Ngĩxũ nayaxu! ==ñanagürü. Rü nüma ga guma yuema ngĩxũ inguxẽẽcü rü ngĩxũ nayaxu ga yuema.

### Erichéu rü Chíriaanecüãxgüchiga

8Rü nüma ga Chíriaanecüãxarü ãẽxgacü rü Iraéanecüãxgümaxã nügü nadaixchaũ. Rü yemacax namaxã nangutaquexe ga norü churaragüerugü rü namaxã nüxũ nixu nax taxacürü nachicawa tá nagagüãxũ ga norü churaragü.

9Natürü Tupana rü Erichéuxũ nüxũ nacuaxẽxẽ ga yema Chíriaanecüãxarü ãẽxgacüarü ĩnü. Rü yemacax ga Erichéu rü Iraéanecüãxgüarü ãẽxgacüxũtawa namuga nax tama yema nachicawa naxĩxũcax yerü yema Chíriaanecüãxgü rü yexma ínayacuxeũgüchaũ.

10Rü nüma ga Iraéanecüãxarü ãẽxgacü rü yéma nanamugü ga norü ngugütaeruũgü nax nüxũ nacuáxũcax rü aixcüma yixĩxũ ga yema Erichéu nüxũ ixuxũ. Rü aixcüma nixĩ ga yema, rü yemaacü muẽxpüxcüna tama yema Chíriaanecüãxgümexẽgu nayi ga Iraéanecüãxgü.

11Rü nüma ga Chíriaanearü ãẽxgacü rü nabaixãchiãxẽ. Rü norü churaragüeruxũ nangutaquexexẽxẽ rü nüxna naca rü ñanagürü: —¿Texé tixĩ ya petanüwa ya bexma namaxã nüxũ ixuamáxẽ? ¿Rü texé tixĩ ya Iraéanecüãxgüarü ãẽxgacümaxã nüxũ ixuamáxẽ i ngẽma nagu charüxĩnüxũ? ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[12]Rü wüxi ga norü churaragüeru rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Pa Ãẽxgacüx, taxúema tixĩ ya texé ya nüxũ ixuxe i ngẽma nagu curüxĩnüxũ. Natürü yimá Erichéu ya Tupanaarü orearü uruxũ ga Iraéanewa ngẽxmacü, rü yimá nixĩ ya Iraéanecüãxgüarü ãẽxgacümaxã nüxũ ixuamacü woo ngẽma cuxicatama nagu curüxĩnüxũ ega curü pechicawa cungexmagu ==ñanagürü.

[13]Rü yexguma nüma ga Chíriaanearü ãẽxgacü rü norü duũxũgüxũ namu rü ñanagürü: —Ẽcü ¡ngéma pexĩ rü naxcax peyadaux i ngẽma Erichéu! Rü ngẽxguma nüxũ ipeyangauxgu rü ¡chomaxã nüxũ pixu nax ngéma chanamugüxũcax i ñuxre i churaragü nax yanayauxgüãxũcax! ==ñanagürü. Rü norü duũxũgü namaxã nüxũ nixugüe ga ĩane ga Dotáũwa nax nayexmaxũ.

[14]Rü yexguma ga nüma ga ãẽxgacü rü yéma nanamugü ga wüxitücumü ga churaragü ga cowaruétügu ĩxũ rü totücumü ga carugü ga cowaru itúgünegu ĩxũ rü muxũma ga churaragü ga nacutügumare ĩxũ. Rü yema churaragü rü chütacü guma ĩane ga Dotáũwa nangugü rü nüxũ ínachomaeguãchi.

[15]Rü moxũãcü paxmama ínarüda ga Erichéuarü ngũxẽẽruxũ. Rü yexguma ínaxũxũgu ga ĩpatawa, rü nüxũ nadau ga yema churaragü ga guma ĩanexũ íchomaeguãchixũ namaxã ga norü cowarugü, rü namaxã ga naweũgü ga cowaru itúgüne. Rü Erichéumaxã nüxũ nayarüxu rü ñanagürü: —¿Ñuxmax, Pa Nguxẽẽruxũ, rü taxacü tá ixüexũ? ==ñanagürü.

[16]Rü nüma ga Erichéu rü nanangãxũ rü ñanagürü: —¡Taxṹ i cumuũxũ! Erü ngẽma Tupanaarü churaragü i dauxũcüãx i tamaxã ngẽxmagüxũ rü ngẽma Chíriaanecüãxarü churaragüarü yexera narümumae ==ñanagürü.

[17]Rü nüma ga Erichéu rü nayumüxẽ rü ñanagürü: —Pa Corix, Pa Tupanax, cuxna chaca nax cunangoxetüxẽẽxũcax ya daa chorü ngũxẽẽruxũ nax nüxũ nadauxũcax i ngẽma curü churaragü i torü dauruxũ ixĩgüxũ ==ñanagürü. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nanangoxetüxẽxẽ ga gumá Erichéuarü ngũxẽẽruxũ. Rü nüxũ nadau ga guma maxpṹne rü namaxã nanapa ga Tupanaarü churaragü ga cowaruétügu ĩxũ rü naweũ ga ñoma üxüemarüxũ ixĩgüne ga Erichéuxũ íchomaeguãchixũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[18]Rü yexguma yema churaragü ga Chíriaanecüa̱x Erichéuca̱x ibuxmüchaũgu, rü nüma ga Erichéu rü Cori ya Tupanana naca rü ñanagürü: —Pa Tupanax, ẽcü ¡yangexetüxẽxẽ i ngẽma duũxũgü! ==ñanagürü. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nayangexetüxẽxẽ yema Erichéu naxca̱x íca̱xaxũrüxũ.

[19]Rü yexguma ga Erichéu rü ínaxũxũ ga napatawa rü yema Chíriaanearü churaragüxũ ñanagürü: —Pa Churaragüx, rü ípetüe rü tama daa nixĩ ya yima ĩane ya naxca̱x pedauxũne. Rü ẽcü ¡nua chowe perüxĩ! Rü tá naxũtawa pexũ chagagü i ngẽma yatü i naxca̱x pedauxũ ==ñanagürü. Rü ĩane ga Chamáriawa nanagagü.

[20]Rü yexguma Chamáriawa nangugügu, rü nüma ga Erichéu rü nayumüxẽ rü ñanagürü: —Pa Corix, ñu̱xma rü ¡yadauuchigüxẽxẽ nax nüxũ nadaugüxũca̱x! ==ñanagürü. Rü yexguma ga nümagü rü nidauuchigü, rü nüxũ nicua̱xãchitanü ga ĩane ga Chamáriaarü aixepewa nax nayexmagüxũ.

[21]Rü yexguma ga nüma ga guma Iraéanecüa̱xgüarü ãe̱xgacü rü yema Chíriaanecüa̱xgüarü churaragüxũ nada̱u̱xgu, rü Erichéuna naca rü ñanagürü: —Pa Corix ¿namexũ nax chanadaixũ? ==ñanagürü.

[22]Natürü nüma ga Erichéu rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Tama name nax cunadaixũ, erü tama tacüma nixĩ nax nadaixũ i ngẽma duũxũgü íiyauxũxũ. Rü narümemae nixĩ nax mea cunachibüexẽẽxũ, rü nax cunaxaxegüxẽẽxũ. Rü ñu̱xũchi ¡nachixũaneca̱x nawoeguxẽxẽ! ==ñanagürü.

[23]Rü yexguma ga nüma ga Iraéanecüa̱xarü ãe̱xgacü rü nanaxü ga wüxi ga taxũ ga õna naxca̱x ga yema Chíriaanecüa̱x ga churaragü, rü nanachibüexẽxẽ rü nanaxaxegüxẽxẽ. Rü ñu̱xũchi norü ãe̱xgacüca̱x ínayamugü. Rü yexgumaũcüxü ga nüma ga Chíriaanecüa̱xgü rü marü taguma Iraéanecüa̱xũ nachixewe.

### Chamáriaca̱x ínayaxüãchi ga Ben-adáxũ

[24]Rü yemawena nüma ga Chíriaarü ãe̱xgacü ga Ben-adáxũ rü nananutaque̱xe ga norü churaragü rü Chamáriaca̱x ínayaxüãchi. Rü guma ĩanexũ ínachomaeguãchi nax yemaacü namaxã nügü nada̱i̱xũca̱x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

25Rü taxucürüwa texé guma ĩanewa ítaxũxũ rü tixücu, rü yemacax düxwa niguxgü ga nawemügü rü poraãcü taiya nangux ga Chamáriawa. Rü wüxi ga búrueru rü naxãtanü ga 80 tachinü ga diẽru. Rü wüxi ga litruarü ngãxũarü ngãxũ nagune ga muxtucuũ rü naxãtanü ga 5 tachinü ga diẽru.

26Rü wüxi ga ngunexũgu nüma ga Iraéanearü ãẽxgacü rü guma ĩanearü poxegüétügu ínayaxüegu. Rü wüxi ga nge rü nüxna yéma icagü rü ngĩgürügü: —¡Pa Ãẽxgacüx, choxũ rüngũxẽxẽ! ==ngĩgürügü.

27Rü yexguma nüma ga ãẽxgacü rü ngĩxũ nangãxũ rü ñanagürü: —¿Ñuxãcü chi i cuxũ charüngũxẽxẽxũ ega Tupana rü tama cuxũ rüngũxẽẽgu? Rü choxṹ nataxuma i trigu rü bínu nax cuxna chanaxãxũcax.

28¿Rü taxacü nixĩ i ngẽma curü guxcha? ==ñanagürü. Rü yexguma ga ngĩma rü inangãxũ rü ngĩgürügü: —Ñaa nge rü choxna ica nax tüxũ ichamuxũcax ya chaune nax ñuxma tüxũ tangõxgüxũcax rü moxũ rü tá inamu ya ngĩne nax tanangõxgüxũcax.

29Rü ngẽmacax tüxũ tamuxra ya chaune rü tüxũ tangõx. Rü moxũ̃ãcü rü ngĩxna nüxũ chacuaxãchixẽxẽ nax ngĩne tüxũ namuxũ nax tüxũ tangṍxũcax. Natürü i ngĩma rü ngĩnexũ iyacux ==ngĩgürügü ga yema nge.

30Rü yexguma yema ngearü dexaxũ naxĩnügu ga nüma ga ãẽxgacü rü poraãcü nanaxĩxãchiãxẽ rü nügüchirugu nagáugü. Rü yema nax ĩanearü poxeguxṹétüwa nayexmaxũ ga nüma ga ãẽxgacü rü duũ̃xũgü nüxũ nadaugü nax naxchiru ga aixepewa üxũ rü témüxũ yixĩxũ.

31Rü yexguma nüma ga ãẽxgacü rü ñanagürü: —¡Tupana choxũ poxcu ega ñomatama i ngunexũgu tama chayadaerugu i Erichéu i Chapáx nane! ==ñanagürü.

32Rü yexguma nüma ga Erichéu rü napatawa nayexma rü yéma narüto namaxã ga ĩane ga Chamáriaarü ãẽxgacügü. Rü nüma ga Iraéanearü ãẽxgacü rü Erichéuxũtawa nanamu ga wüxi ga norü duũ̃xũ. Natürü naxũpa ga nax yéma nanguxũ ga yema yatü ga ãẽxgacü yéma muxũ, rü nüma ga Erichéu rü namücügüxũ ñanagürü: —Yimá ãẽxgacü rü wüxi i máetaxũ nixĩ, rü nua


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nanamu i wüxi i yatü nax choxũ yadaeeruxũca̲x. ¡Natürü choxṹ iperüxĩnüe! Rü ngẽxguma tá nua nanguxgu i ngẽma yatü, rü chanaxwa̲xe i penawãxta i ĩã̲x rü penanguxta. Erü naweama tá nüxũ pexĩnüe i nacutüga i ngẽma ãẽ̲xgacü = =ñanagürü ga Erichéu.

33Natürü yexguma namücügümaxã íyadexayane ga Erichéu, rü yéma nangu ya yema yatü ga ãẽ̲xgacü yéma muxũ. Rü Erichéuxũ ñanagürü: —Ña guxchaxũ rü Tupana nixĩ i taxca̲x nua namuxũ. Rü ngẽmaca̲x marü taxuacüma íchayangu̲xẽxẽ nax nüma rü tá tüxũ nangũxẽẽxũ = =ñanagürü.

## 2 Ãẽ̲xgacügüchiga 7

1Rü nüma ga Erichéu nanangãxũ rü ñanagürü: —¡Irüxĩnü i Cori ya Tupanaarü ore! Erü nüma ya Cori rü ñanagürü: “Moxũarü ngunexũgu i ñaatama oragu rü daa ĩane ya Chamáriaca̲x íchocuxũwa rü tá natauxcha nax naxca̲x petaxegüxũ i 7 i litru nagúxũ i arína ngĩmaxã i wüxitachinütama i diẽru. Rü ngẽxgumarüxũ ta rü tá natauxcha nax wüxitachinü i diẽrumaxã naxca̲x petaxexũ i 15 litru i chebáda” = =ñanagürü.

2Rü nüma ga ãẽ̲xgacüarü ngũxẽẽruxũ rü Erichéuxũ nangãxũ rü ñanagürü: —Rü woo chi Cori ya Tupana yawãxnagu i dauxũguxũ i naanewa rü taxũchima nangupetü i ngẽma nüxũ quixuxũ = =ñanagürü. Natürü nüma ga Erichéu rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Cuma rü tá cuxetümaxãxũchi nüxũ cudau natürü taxũtáma cunangõ̲x i ngẽma nüxũ cudauxũ = =ñanagürü.

3Rü yexgumayane rü 4 ga rüchaxünegüxũ ga guma ĩaneca̲x íchocuxũwa yexmagüxũ rü nügümaxã ñanagürügü: —¿Ta̲xacü nua taxüe rü nua rütogüxũ rü yu nua rüngu̲xẽxẽgüxũ?

4Rü ngẽxguma chi ĩanegu ichocuxgu rü chi tayue erü ngéma aixepewa rü poraãcü taiya nangu̲x. Rü ngẽxguma chi nua rütogüechagu rü ngẽxgumarüxũ chitama tayue. Rü ngĩxã rü Chíriaarü churaragü íngẽxmagüxũwa taxĩ. Rü ngẽxguma taxũtáma tüxũ nadaixgu rü tá tamaxẽ. Rü ngẽxguma tüxũ nadaixgu rü tayueama tátama = =ñanagürügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[5]Rü yexguma noxri nachütagu rü inachigü rü Chíriaarü churaragü íyexmagüxũwa naxĩ. Natürü yexguma yangaicagügu rü nüxũ nicua̲xãchitanü rü marü taxuxũma yéma yaxüxũ.

[6]Rü yema ngupetüxũ nixĩ ga nüma ga Cori ya Tupana rü yema Chíriaarü churaragüxũ nüxũ naxĩnüxẽxẽ ga naga ga caru ga dairuũgü rü naga ga cowarugü rü naga ga muxũchixũ ga churaragü. Rü yemaca̲x nüma ga Chíriaarü churaragü nagu narüxĩnüe rü nüma ga Iraéanearü ãe̲xgacü rü Itítanüxũarü ãe̲xgacüarü ngũxẽẽca̲x ínacaxũ rü Equítuanearü ãe̲xgacüarü ngũxẽẽca̲x ínacaxũ nax yemamaxã naxca̲x íyaxũãchixũca̲x.

[7]Rü yemaca̲x ga yema Chíriaanearü churaragü rü yexguma noxri nachütagu rü inachigü rü nibuxmü. Rü yéma nanawogü ga norü düxenügü rü norü cowarugü rü norü búrugü. Rü guxũmaxã yéma nanawogü ga napatagü, rü nibuxmü nax tama nayuexũca̲x.

[8]Rü nüma ga yema rüchaxünegüxũ rü yexguma yema Chíriaanearü churaragüpatagüpechinüwa nangugügu, rü nagu nachocu ga wüxi ga norü düxenü. Rü õnaxũ yéma nayangaugü rü nachibüe rü naxaxegü. Rü yéma nanade ga diẽru rü úiru rü naxchiru. Rü ñu̲xũchi nayanacu̲xgü. Rü yemawena inaxĩ rü nai ga düxenügu nachocu. Rü yéma rü ta nanade ga yemaxũgü rü yema rü ta inayanacu̲xgü.

[9]Natürü yixcaama rü nügümaxã ñanagürügü: —Tama mexũ taxügü. Erü ñaa ngunexũchire̲x nixĩ i namexũ nax nüxũ yarüxugüexũ i mexũ i ore natürü yixema rü nua tarüchianegümare. Rü ngẽxguma chi moxũ ínanguxẽẽgü nax nüxũ yarüxugüxũ rü chi tüxũ napoxcue. Rü narümemae nixĩ nax ãe̲xgacüpatawa ixĩxũ rü nüxũ yarüxugüexũ nax yabuxmüxũ i Chíriaanearü churaragü = =ñanagürügü.

[10]Rü inaxĩãchi rü yexguma ĩanewa nangugügu rü ĩanearü dauruũca̲x nacagü rü ñanagürügü nüxũ: —Ngẽma Chíriaarü churaragüpatawa taxĩ rü taxuxũma rü bai i wüxi ngẽma ngẽxmaxũ. Rü taxuxũma i ngextá nidexa. Rü cowarugü rü búrugü i ngẽxma ngagüũxũ rü churaragüarü düxenügü ya mea itexechigünexicatama nangẽxma = =ñanagürügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]Rü nümagü ga yema ĩanearü ĩã̱xarü dauruũ̃gü rü yexgumatama ãẽ̱xgacüpatawa naxĩ rü tagaãcü nüxũ̃ nixugüe ga yema ngupetüxũ̃.

[12]Rü yexguma ga nüma ga ãẽ̱xgacü rü woo nax nachütaxũ̃ rü ínarüda. Rü norü churaragüeruxũ̃ ñanagürü: —Ñu̱xma rü tá pemaxã nüxũ̃ chixu i ngẽma nagu naxĩnüexũ̃ i ngẽma Chíriaanearü churaragü. Rü nüma nüxũ̃ nacua̱xgü nax taiya tüxṹ̃ ngúxũ̃ rü ngẽmaca̱x nümaxũ̃ ínachoxũ̃ i ngẽma ínangexmagüxũ̃wa rü ngẽxma naanegu nicu̱xgü. Erü nagu narüxĩnüe rü ngẽxguma yixema íchoxũ̃gu nawa ya tórü ĩane rü nüma rü tá ímaxẽãcüma tüxũ̃ ínayauxũ̃ rü ñu̱xũchi ĩanegu nachocu ==ñanagürü.

[13]Natürü wüxi ga norü churaragüeru rü ñanagürü: —Name nixĩ i ngéma tanamu i ñuxre i churaragü namaxã i 5 i cowarugü i nua yaxüxũ̃. Rü ngẽmaãcü tá nüxũ̃ tacua̱x nax ta̱xacü nangupetüxũ̃. Rü ngẽxguma maxũ̃ãcü ínangugügu rüe̱xna nayuegu rü ngẽma nüxũ̃ ngupetüxũ̃ rü taxũtáma ngẽma ñu̱xma tüxũ̃ ngupetüxũ̃arü yexera tá nixĩ. Erü guxãtáma i yixema i Iraétanüxũ̃ i nua yaxügüe rü tá tayue ==ñanagürü.

[14]Rü yemaacü ga yema churaragü rü nanayauxgü ga taxre ga carugü ga cowaru itúgüne. Rü nüma ga ãẽ̱xgacü rü yema Chíriaanearü churaragü íyexmagüxũ̃wa nanamugü nax íyadaugüãxũ̃ca̱x.

[15]Rü nüma rü yéma naxĩ rü naxca̱x nadaugü ga nacutüchicagü ga Chíriaanearü churaragü ñu̱xmata natü ga Yudáũ̃wa nangugü. Rü nüxũ̃ nadaugü nax guxũ̃ma ga yema nama ga nagu naxĩxũ̃wa rü naxchiru rü togü ga norü yemaxũ̃gü yéma nawogüxũ̃ yerü ñu̱xãẽãcüma nibuxmü. Rü ñu̱xũchi yema churaragü ga ãẽ̱xgacü nüxũ̃ íyadauxẽẽxũ̃ rü nawoegu. Rü ãẽ̱xgacümaxã nüxũ̃ nixugüe ga yema nüxũ̃ nadaugüxũ̃.

[16]Rü yexgumatama ga duũ̃xũ̃gü rü ínachoxũ̃, rü yema Chíriaanearü churaragü íyexmagüxũ̃wa naxĩ. Rü nanade ga guxũ̃ma ga norü yemaxũ̃gü rü yemawa ñuxre namaxã nataxegü. Rü yemaacü yema Cori ya Tupana nüxũ̃ ixuxũ̃rüũ̃ãcü rü 7 litru ga arína rü wüxitachinü ga diẽru naxãtanü. Rü 15 litru ga chebáda rü wüxitachinü ga diẽru naxãtanü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Rü nüma ga ãẽxgacü rü guma ĩanearü ĩã̲xwa nanamu ga norü ngũ̃xẽẽruxũ̃ nax nüxna nadauxũ̃cã̲x. Natürü nüma ga duũ̃xũ̃gü rü yexma nanapu̲xcuchigü rü yexma nayu ga yema ãẽxgacüarü ngũ̃xẽẽruxũ̃, yema Erichéu nüxũ̃ ixuxũ̃rüxũ̃ ga yexguma ãẽxgacü Erichéuxũ̃tawa ũxgu.

18Rü ningu ga yema ũ̃pa Erichéu ãẽxgacümaxã nüxũ̃ ixuxũ̃ ga yexguma ñaxgu: —Ĩane ya Chamáriaarü ĩã̲xwa rü wüxitachinü i diẽrumaxã tá naxcã̲x petaxe i 7 litru i arína, rü wüxitachinü i diẽrumaxã tá naxcã̲x petaxe i 15 litru i chebáda ==ñaxgu.

19Rü ĩneacü ga nüma ga ãẽxgacüarü ngũ̃xẽẽruxũ̃ rü orearü uruxũ̃xũ̃ nangãxũ̃ rü ñanagürü: —Rü woo chi Cori ya Tupana yawãxnagu i dauxũ̃guxũ̃ i naanewa rü taxũchima nangupetü i ngẽma nüxũ̃ quixuxũ̃ ==ñanagürü. Natürü nüma ga Erichéu rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Cuma rü cuxetümaxãxũ̃chi tá nüxũ̃ cudaumare i ngẽma õna, natürü taxũtáma cunango̲x i ngẽma nüxũ̃ cudauxũ̃ ==ñanagürü.

20Rü aixcüma yema Erichéu nüxũ̃ ixuxũ̃rüxũ̃ nangupetü, yerü ga duũ̃xũ̃gü rü ĩanearü ĩã̲xgu nanapu̲xcuchigü ga guma ãẽxgacüarü ngũ̃xẽẽruxũ̃ rü nayu.

## 2 Ãẽxgacügüchiga 8

### Ãẽxgacü rü nge ga Chunéũ̃cüã̲x

1Erichéu rü ngĩmaxã nidexa ga yema nge ga ngĩnexũ̃ yuwa ínadaxẽẽcü, rü ñanagürü ngĩxũ̃: —¡Ínaxũxũ i nua namaxã i cutanüxũ̃ rü to i nachicawa pexĩ! Erü nüma ya Cori ya Tupana rü marü nüxũ̃ nixu nax 7 ya taunecü taiya tá ínguxũ̃ i ñaa nachixũ̃anewa ==ñanagürü.

2Yema nge rü iyanguxẽxẽ ga yema Tupanaarü orearü uruxũ̃ ngĩmaxã nüxũ̃ ixuxũ̃. Rü Firitéuanewa ixũ namaxã ga ngĩtanüxũ̃. Rü 7 ga taunecü yéma iyexma.

3Rü nawena ga marü nax yanguxũ̃ ga gumá 7 ga taunecü, rü itaegu ga Firitéuanewa. Rü Iraéanearü ãẽxgacümaxã iyarüdexa nax ngĩxna naxããxũ̃cã̲x ga guma ngĩpata rü ñu̲xũchi yema ngĩrü naanegü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[4]Rü yema ngunexũgu rü nüma ga ãẽxgacü rü namaxã nidexa ga Guexáchi ga Tupanaarü orearü uruxũ ga Erichéuarü ngũxẽẽruxũ. Rü Guexáchina naca nax namaxã nüxũ yaxuxũca̱x ga guxũma ga yema mexũgü ga Tupanaarü poramaxã naxüxũ ga Erichéu.

[5]Rü yexguma Guexáchi ãẽxgacümaxã nüxũ íyaxuyane nax ñuxãcü Erichéu ínadaxẽẽxũ ga ngĩne ga yema nge ga Chunéũcüã̱x, rü yexgumayane yéma ãẽxgacüxũtawa ingu ga yema nge nax nüxna yacaxũca̱x naxca̱x ga guma ngĩpata rü ñu̱xũchi yema ngĩrü naanegü. Rü yexguma ga Guexáchi rü ãẽxgacüxũ ñanagürü: —Pa Ãẽxgacüx, ñaa iyixĩ ga yema nge rü ñu̱xũchi daa nixĩ ga gumá bucü ga Erichéu yuwa írüdaxẽẽcü ==ñanagürü.

[6]Rü nüma ga ãẽxgacü rü ngĩxna naca rü ñanagürü: —¿Aixcüma yixũ? ==ñanagürü. Rü ngĩma inangãxũ rü: —Ngũ ==ngĩgürügü. Rü yemawena ga nüma ga ãẽxgacü rü wüxi ga norü ngũxẽẽruxũ ga nüxna nayoexũca̱x naca, rü yemame̱xẽgu nanaxú nax ngĩxú nataeguxũca̱x ga ngĩpata rü guxũma ga ngĩrü yemaxũgü rü ñu̱xũchi guxũma ga yema ngĩanearü nanetügütanü ga nayauxgüxũ ga yexguma noxritama yema nachixũanewa ínaxũxũgu ñu̱xmata yema ngunexũ ga nagu nataeguxũ.

### Achaé rü Chíriaanearü ãẽxgacü nixĩ

[7]Rü yemawena ga nüma ga Erichéu rü ĩane ga Damácuwa naxũ. Rü yexguma ga Chíriaanearü ãẽxgacü ga Ben-adáxũ rü nida̱xawe. Rü namaxã nüxũ nixugüe ga nax yéma nanguxũ ga Tupanaarü orearü uruxũ.

[8]Rü yexguma ga nüma ga ãẽxgacü rü norü ngũxẽẽruxũ ga Achaéxũ ñanagürü: —¡Wüxi i ãmare nayaxu rü naxũtawa naxũ ya yima Tupanaarü orearü uruxũ! ¡Rü namaxã nüxũ nixu nax Cori ya Tupanamaxã yadexaxũca̱x nax ngẽmaãcü nüxũ chacuáxũca̱x rü cha̱u̱xca̱x tá yataane i ñaa da̱xawewa! ==ñanagürü.

[9]Rü nüma ga Achaé rü Tupanaarü orearü uruxũ ga Erichéuxũtawa naxũ. Rü yéma nanana ga yema rümemaexũ ga yemaxũgü ga Damácuwa yexmagüxũ nax Erichéuna yanaxãxũca̱x. Rü 40 ga caméyuétügu nananugü ga yema ãmaregü ga Erichéuca̱x yéma nanaxũ. Rü yexguma Erichéuxũtawa nanguxgu rü nüxũ ñanagürü: —Ben-adáxũ i Chíriaanearü ãẽxgacü rü ñoma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nanatüãcüma cuxũ nadau, rü nua cuxũtawa choxũ namu nax cuxna chayacạxaxũcạx rü naxcạx tá yataane i norü dạxawewa ==ñanagürü.

10Rü Erichéu nanangãxũ rü nüxũ ñanagürü: —¡Íixũ rü Ben-adáxmaxã nüxũ yarüxu nax naxcạx tá yataanexũ i ngẽma norü dạxawewa! Natürü Cori ya Tupana choxũ nüxũ nacuạxẽxẽ rü tá nayuama ==ñanagürü.

11Rü ñụxũchi nüma ga Erichéu rü meama Achaéxũ nadawenüecha, rü yemacạx nüma ga Achaé rü nabạịxãchiãxẽ. Rü nüma ga Tupanaarü orearü uruxũ ga Erichéu rü naxaxu.

12Rü Achaé nüxna naca rü nüxũ ñanagürü: —¿Tạxacücạx cuxaxu, Pa Chorü Corix? ==ñanagürü. Rü Erichéu nanangãxũ rü nüxũ ñanagürü: —Erü nüxũ chacuạx i ngẽma chixexũ i Iraéanecüạ̃xgücạx tá ícunguxẽxẽxũ. Erü yima norü ĩanegü ya ípoxegugüne rü tá ícunagu. Rü ngẽma norü ngextụ̈xüxũgü rü taramaxã tá cunadai. Rü yíxema ibuxe rü nutagu tá tüxũ quichịxgüe rü ngẽmaãcü tá tüxũ cudai. Rü ñụxũchi yíxema ngexegü ya ixãxacüxe rü itacharaũgüxe rü tá tüxũ cuwinapütüwegü ==ñanagürü.

13Rü Achaé nanangãxũ rü nüxũ ñanagürü: —Natürü choma nax curü ngũxẽẽruxũ chixĩxũ rü ñoma wüxi i airu i taxuwama mexũrüxũ chixĩ. ¿Rü ñuxãcü tá chanaxüxũ i ngẽma? ==ñanagürü. Rü Erichéu nanangãxũ rü nüxũ ñanagürü: —Cori ya Tupana rü choxũ nüxũ nacuạxẽxẽ rü cuma tá nixĩ i Chíriaanearü ãẽxgacü quixĩxũ ==ñanagürü.

14Rü yemawena ga Achaé rü Erichéuxũ narümoxẽ rü nataegu rü norü ãẽxgacüxũtawa naxũ. Rü nüma ga ãẽxgacü rü nüxna naca rü nüxũ ñanagürü: —¿Tạxacüxũ i cumaxã yaxuxũ ya Erichéux? ==ñanagürü. Rü Achaé nanangãxũ rü nüxũ ñanagürü: —Chomaxã nüxũ yaxuxũ nax cuxcạx tá yataanexũ i ngẽma curü dạxawewa ==ñanagürü.

15Natürü moxũ̃ãcü ga Achaé rü yéma naxũ rü wüxi ga naxcháp̃enüxũ mea niwaimüxẽxẽ rü yemamaxã ãẽxgacüxũ natüchametü ñụxmata yangoxochi rü nayu. Rü yemawena rü nüma ga Achaé nixĩ ga Chíriaanearü ãẽxgacü yixĩxũ.

**Yoráũ nixücu nax Yudáanearü ãẽxgacü yixĩxũcạx**
(2 Cr. 21.1-20)


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16Rü yexguma 5 ga taunecü marü Iraéanearü ãẽxgacü yixĩxgu ga Yoráũ̃ ga Acáx nane, rü yexguma nixĩ ga Yudáanewa yexwacax ãẽxgacüxũ̃ yangucuchixũ̃ ga Yoráũ̃ ga Yochapáx nane.

17Rü nüma ga Yoráũ̃ rü 32 ga taunecü nüxṹ nayexma ga yexguma inaxügüãgu nax ãẽxgacü yixĩxũ̃. Rü 8 ga taunecü ãẽxgacü nixĩ ga Yerucharéũ̃wa.

18Natürü yema Iraéanearü ãẽxgacügücüma ga chixexũ̃gu nixũ rü ñu̱xũchi yema Acáxtaagücümagu nixũ yerü guxema naxma̱x rü Acáxacü tixĩ. Rü yemaacü ga yema naxüxũ̃ rü Cori ya Tupanape̱xewa rü nachixe.

19Natürü nüma ga Cori ya Tupana rü tama Yudáaneca̱x chixexũ̃ ínanguxẽẽchaũ̃ yerü Dabíxũ̃ nangechaũ̃ rü namaxã nanaxuegu nax ngẽma natanüxũ̃tanüwa rü tá ãẽxgacüwa nanguxũ̃.

20Rü yexguma ãẽxgacü yixĩxgu ga Yoráũ̃ rü nüma ga Edóũ̃cüã̱xgü rü tama nanaxwa̱xegü nax Yudácüã̱xgümẽxẽwa nayexmagüxũ̃. Rü yemaca̱x noxrütama ãẽxgacüxũ̃ naxunetagü.

21Rü yemaca̱x ga Yoráũ̃ rü ĩane ga Cháixwama naxũ namaxã ga guxũ̃nema ga norü carugü ga dairuxũ̃ ixĩgüne. Rü yexguma nachütagu rü ínarüdagü ga nüma rü ñu̱xũchi yema churaragüerugü ga norü carugü ga dairuũ̃maxã icua̱xgüxũ̃. Rü yema Edóũ̃cüã̱xgü ga nüxũ̃ íchomaeguchiréxũ̃ca̱x ínayaxüãchi rü nayabuxmüxẽxẽ.

22Natürü yixcaama ga Edóũ̃cüã̱xgü rü nawa nangugüama nax nüxna ínachoxũ̃xũ̃ ga Yudáanecüã̱xgü nax nügümaxãtama inacua̱xgüxũ̃ca̱x. Rü ñu̱xma rü ta rü ngẽmaãcütama nixĩ. Rü yexguma ta nixĩ ga ĩane ga Lixnácüã̱xgü rü ta ínanguxũ̃xũ̃ nüxna ga Yudáanecüã̱xgü.

23Rü guxũ̃ma ga yema Yoráũ̃chiga rü yema naxüxũ̃chiga rü yema popera ga Yudáanearü ãẽxgacügüchiga nagu ümatüxũ̃gu naxümatü.

24Rü yexguma nayu̱xgu ga Yoráũ̃ rü yexma nanatüxũ̃tagutama nanata̱xgü ga Dabíarü Ĩanegu. Rü nawena rü nane ga Ocochía ãẽxgacüxũ̃ ningucuchi.

### Ocochía nixücu nax Yudáanearü ãẽxgacü yixĩxũca̱x

(2 Cr. 22.1-6)


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

25Rü yexguma 12 ga taunecü Iraéanecüãxgüarü ãẽxgacü yixĩxgu ga Yoráũ̃ ga Acáx nane, rü yexguma nixĩ ga Yudáanewa yexwacax yaxücuxũ̃ ga Ocochía nax Yudáanecüãxarü ãẽxgacü yixĩxũ̃cax. Rü nüma ga Ocochía rü Yudáanecüãx ga Yoráũ̃ nane nixĩ.

26Rü nüma ga Ocochía rü 22 ga taunecü nüxṹ̃ nayexma ga yexguma inaxügüãxgu nax ãẽxgacü yixĩxũ̃. Rü wüxi ga taunecü nixĩ nax Yerucharéũ̃wa ãẽxgacü yixĩxũ̃. Rü naé ga Ataría rü Iraéanecüãxgüarü ãẽxgacü ga Acáxacü iyixĩ rü ngĩrü oxi rü ãẽxgacü ga Omrí nixĩ.

27Rü nüma ga Ocochía rü poraãcü nachixecüma yema norü oxi ga Acáxrüxũ̃ rü Acáxtanüxũ̃rüxũ̃. Rü yemacax ga yema Ocochía üxũ̃ rü tama name ga Cori ya Tupanapexewa.

28Rü nüma ga Ocochía rü Acáx nane ga Yoráũ̃na naxu nax nügü nangũ̃xẽẽgüxũ̃cax nax Chíriaanearü ãẽxgacü ga Achaémaxã nügü nadaixũ̃cax nawa ga guma ĩane ga Ramóx ga Garaáxanewa yexmane. Natürü ga Chíriaanecüãxgü rü Yoráũ̃xũ̃ nayapixẽẽgü.

29Rü yemacax norü ĩane ga Yereécax nataegu ga nüma ga Yoráũ̃ nax yemaacü naxüxũ̃ãxũ̃cax ga norü oxrigü ga Chírianecüãxgü nax napixẽẽgüxũ̃ ga yexguma Ramóxgu Chíriaanearü ãẽxgacü ga Achaémaxã nügü nadaixgu. Rü yema nax yadaxawexũ̃ ga Yoráũ̃ rü yemacax ga Ocochía ga Yudáanearü ãẽxgacü rü Yereéwa naxũ nax Yoráũ̃xũ̃ íyadauxũ̃cax.

## 2 Ãẽxgacügüchiga 9

### Tupana rü Yeúxũ̃ naxuneta nax Iraéanearü ãẽxgacü yixĩxũ̃cax

1Rü nüma ga Tupanaarü orearü uruxũ̃ ga Erichéu naxcax nangema ga wüxi ga norü ngúexũ̃, rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Paxa cugü namexẽxẽ nax icuxũãchixũ̃cax! ¡Rü íyange i wüxi wexũ̃ i chíxũ̃, rü Garaáxanewa ngẽxmane ya ĩane ya Ramóxwa naxũ!

2Rü ngẽxguma ngéma cunguxgu ¡rü naxcax nadau ya Yeú ya Yochapáx nane ya Nimchítaxa! ¡Rü nagu naxücu ya yima ĩpata ya nawa nangẽxmane! ¡Rü natanüxũ̃na yagagachi, rü to i ucapuwa naga!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[3]¡Rü yawãxnaxũ̃ i ngẽma chíxũ̃ i ngẽma íquingexũ̃! ¡Rü ngẽmamaxã nabaeru rü ñacurügü tá nüxũ̃: “Rü ñanagürü ya Cori ya Tupana: ‘Choma rü Iraéanecüãxarü ãẽxgacüxũ̃ cuxũ̃ chingucuchixẽxẽ’ ”, ñacurügü tá nüxũ̃! ¡Rü ngẽmawena rü yawãxna i ĩãx rü íixũ rü taxuwatáma cuyachaxãchi! ==ñanagürü.

[4]Rü yema Erichéuarü ngúexũ̃ ga orearü uruxũ̃ rü inaxũãchi nax Garaáxanewa yexmane ga ĩane ga Ramóxwa nax naxũxũ̃.

[5]Rü yexguma yéma nanguxgu, rü nüxũ̃ inayangau ga churaragüarü capitáũ̃gü ga íngutaquexegüxũ̃. Rü ñanagürü nüxũ̃: —Choxṹ nangẽxma i wüxi i ore i cumaxã nüxũ̃ chixuxchaũ̃xũ̃, Pa Capitáũ̃x ==ñanagürü. Rü nüma ga Yeú rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —¿Texé i totanüwa ya tümamaxã quidexachaũ̃xe? ==ñanagürü. Rü nüma ga yema orearü uruxũ̃ rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Cumaxã nixĩ i chidexachaũ̃xũ̃, Pa Capitáũ̃x ==ñanagürü.

[6]Rü yexgumatama inachi ga nüma ga Yeú, rü yema orearü uruũ̃maxã to ga ucapugu naxücu. Rü nüma ga orearü uruxũ̃ rü chíxũ̃maxã nanabaeru rü ñanagürü nüxũ̃: —Cori ya Iraéanecüãxarü Tupana rü ñanagürü cuxũ̃: “Ñuxma i choma rü cuxũ̃ chaxuneta nax ngẽma chorü duũ̃xũ̃gü i Iraéanecüãxgüarü ãẽxgacü quixĩxũ̃cax i nua Iraéanewa.

[7]Rü cuma rü tá cunadai i guxũ̃ma i Acáxtaagü. Rü ngẽmaãcü tá nayangutanüxẽxẽ i guxũ̃ma i chorü orearü uruũ̃gü rü chorü duũ̃xũ̃gü ga nadaixũ̃ ga Yechabé.

[8]Rü guxũ̃táma i Acáxtanüxũ̃ rü tá nadai. Rü ngẽmaãcü tá chanaguxẽxẽ i guxũ̃ma i ngẽma iyatüxũ̃ i natanüxũ̃ i Iraéanewa ngẽxmagüxũ̃. Rü taxuxũ̃táma ngextá namaxũ̃.

[9]Rü yema Nabáx nane ga Yeruboáũ̃tanüxũ̃maxã chaxüxũ̃ rü yema Aía nane ga Baachátanüxũ̃maxã chaxüxũ̃ rü ngẽxgumarüxũ̃ tátama namaxã chaxü i Acáxtanüxũ̃. Rü tá chayanaxoxẽxẽ.

[10]Rü ngĩma i Yechabé rü taxúetama ngĩxũ̃ itatax. Rü ngẽma ngĩxũ̃ne rü ĩane ya Yereéarü naanegu airugü tá nanangõxgümare”, ñanagürü ga Tupana


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

==ñanagürü. Rü yema orexũ yaxuxguwena ga gumá Tupanaarü orearü uruxũ rü nayawãxna ga ĩa̱x rü niña.

11Rü yexguma nüma ga Yeú rü nataegu naxca̱x ga yema ãe̱xgacüarü churaragüerugü ga namaxã ínangutaque̱xexũwa. Rü nüma ga yema togü ga churaragüerugü rü Yeúna nacagü rü ñanagürügü: —¿Ta̱xacü nanaxwa̱xe i ngẽma ngeãẽmarexũ? ¿Ta̱xacüwa nua naxũ? ==ñanagürügü. Rü yexguma nüma ga Yeú rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Pema rü marü nacümaxũ pecua̱x nax nüma rü naechitamare yadexaxũ ==ñanagürü.

12Natürü nüma ga yema churaragüerugü rü ñanagürügüama: —¡Taxű i toxũ cuwomüxẽxẽxũ rü aixcümaxũ tomaxã ixu nax ta̱xacü nanaxwa̱xexũ! ==ñanagürügüama. Rü yexguma nüma ga Yeú rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Choxũ ñanagürü: “Tupana rü cuxũ naxuneta nax Iraéanearü ãe̱xgacü quixĩxũca̱x” ==ñanagürü choxũ.

13Rü yexgumatama ga wüxichigü rü ínacuxuchi ga norü capa ga naxchiruarü düxétüwa üxũ rü Yeúxũ namaxã nacha̱xape̱xegü ga toxőõnewa. Rü ñu̱xũchi nagu nicuegü ga carnéruchatacu̱xre rü aita naxüe rü ñanagürügü: —¡Namaxũx ya ãe̱xgacü i Yeú! ==ñanagürügü.

### Yeú rü Iraéanearü ãe̱xgacü ga Yoráũxũ nima̱x

14Rü nüma ga Yeú ga Yochapáx nane ga Nimchítaxa ixĩxũ rü naxca̱x nadau nax ãe̱xgacü ga Yoráũxũ yamáxũ. Rü nüma ga ãe̱xgacü ga Yoráũ rü ũpa rü guxũma ga Iraéanearü churaragümaxã ĩane ga Ramóx ga Garaáxanewa naxũ nax Chíriaarü ãe̱xgacü ga Achaéme̱xẽwa íyapoxũãxũca̱x ga guma ĩane.

15Natürü yexma nügü ínadaixũgu Yoráũxũ nanapi̱xẽẽgü. Rü yemaca̱x nüma ga Yoráũ rü ĩane ga Yereéca̱x nataegu nax yéma nügü yaxüxũxũca̱x. Rü yexguma nüma ga Yeú rü namücügüxũ ñanagürü: —Ngẽxguma aixcüma penaxwa̱xegu nax choma perü ãe̱xgacü chixĩxũ ¡rü taxúetama Yereéwa taxũ nax nüxũ tixuxũca̱x nax choma marü ãe̱xgacü chixĩxũ! ==ñanagürü.

16Rü yemawena ga nüma ga Yeú rü naweẽ ga cowaru itúxũnegu nixüe rü ĩane ga Yereéwa naxũ ga ãe̱xgacü ga Yoráũxũtawa. Rü nüma ga Yoráũ rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

naxchiãũwa nayexma yerü nidạxawe. Rü nüma ga Yudáanecüạ̃xarü ãẹ̃xgacü ga Ocochía rü ta yéma Yoráũ̃xũ̃tawa nayexma, yerü yexma nanaxũane.

17Rü yema dauxũ̃taeruxũ̃ ga ĩane ga Yereéarü dauxũ̃taechicawa yexmaxũ̃ rü nüxũ̃ nadau ga yema Yeútanüxũ̃ nax yéma ne naxĩxũ̃. Rü yemacạx nica rü ñanagürü: —Duũ̃xũ̃gü nixĩ i yea ngéma ne ĩxũ̃ ==ñanagürü. Rü nüma ga Iraéanecüạ̃xarü ãẹ̃xgacü ga Yoráũ̃ rü norü duũ̃xũ̃güxũ̃ namu rü ñanagürü: —¡Wüxi i churara i cowaruétügu ixũxũ̃ ngéma pemux nax íyadauxũ̃cạx rü tama nuewa núma ĩxũ̃ yixĩ! ==ñanagürü.

18Rü yema churara ga cowaruétügu ixũxũ̃ rü Yeúcạx niña rü nüxna naca rü ñanagürü: —Ãẹ̃xgacü nua choxũ̃ namu nax cuxna chayacạxaxũ̃cạx rü "¿tama nuewa nua pexĩ?" ==ñanagürü. Rü nüma ga Yeú rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Ngẽma rü tama cuxna naxú̃. Rü name nixĩ i choweama cuxü ==ñanagürü. Rü yema ĩanearü dauxũ̃taeruxũ̃ rü ãẹ̃xgacüxũ̃ ñanagürü: —Ngẽma churara rü marü natanüwa nangu natürü tama nataegu ==ñanagürü.

19Rü nüma ga ãẹ̃xgacü rü yexgumatama to ga churara ga cowaruétügu ixũxũ̃ yéma namu. Rü nüma rü yéma Yeúxũ̃tawa nangu rü ñanagürü: —Ãẹ̃xgacü nua choxũ̃ namu nax pexna chayacạxaxũ̃cạx rü "¿Tama nuewa nua pexĩ?" ==ñanagürü. Rü nüma ga Yeú rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Ngẽma rü tama cuxna naxú̃. Rü name nixĩ i choweama cuxü ==ñanagürü.

20Rü yema ĩanearü dauxũ̃taeruxũ̃ rü wenaxarü ãẹ̃xgacümaxã nüxũ̃ nixu rü ñanagürü: —Ngẽma to i churara i ngéma ũxũ̃ rü natanüwa nangu natürü tama nataegu. Rü chạ̱uxcạx rü ngẽma naweẽ̃maxã icuáxũ̃ rü Nimchítaxa i Yeú nixĩ, erü wüxi i ṉ̃uxãẽxũ̃rüxũ̃ paxaxüchi inayaxũxẽxẽ ya yima naweẽ̃, erü woetama ngẽma nixĩ i nacüma ==ñanagürü.

21Rü yexguma nüma ga ãẹ̃xgacü ga Yoráũ̃ rü norü churaragüxũ̃ namu nax naweẽ̃ cowaruwa yachocuchigüxũ̃cạx. Rü cowaruwa nüxú̃ nayachocuchigü. Rü nüma ga Iraéanecüạ̃xarü ãẹ̃xgacü ga Yoráũ̃ rü Yudáanecüạ̃xarü ãẹ̃xgacü ga Ocochía rü wüxichigü naweẽ̃gu inaxĩãchi nax Yeúpẹ̱xegu yayi̱xixũ̃cạx. Rü meama Nabú ga Yereécüạ̃xarü naanegu nügü nangaugü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[22]Rü yexguma Yeúxũ̃ nada̱u̱xgu ga Yoráũ̃ rü nüxna naca rü ñanagürü nüxũ̃: —¿Pa Yeúx, tama i nuwa nua cuxũxũ̃? ==ñanagürü. Rü nüma ga Yeú rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —¿Ta̱xacürü ngechaũ̃ i naxca̱x ícuca̱xaxũ̃ ega ngẽma cué i Yechabé rü nagu ínamaxũ̃xgu i ngẽma nax naxchicüna̱xãgüxũ̃ yacua̱xüũ̃xũ̃ rü naguxũ̃raũ̃xũ̃ i to i chixexũ̃ nax naxüxũ̃? ==ñanagürü.

[23]Rü yexgumatama nüma ga Yoráũ̃ rü nadauegu rü niña. Rü aita Ocochíaca̱x naxü rü ñanagürü: —Tórü daiwa ũxũ̃ nixĩ, Pa Ocochíax, rü nataechitae ==ñanagürü.

[24]Natürü nüma ga Yeú rü norü würa nayaxu rü Yoráũ̃xũ̃ namaxũ̃. Rü Yoráũ̃ca̱xwena ningaxi ga naxne rü norü maxũ̃newa nayarügo. Rü yexma naweũ̃gu nayu ga nüma ga Iraéanecüã̱xarü ãẽ̱xgacü ga Yoráũ̃.

[25]Rü nüma ga Yeú rü norü ngũ̃xẽẽruxũ̃ ga Bicáxũ̃ namu rü ñanagürü: —¡Nayaxu i Yoráũ̃xũ̃ne rü Nabú ga Yereécüã̱xarü naanewa yata̱x! Rü nüxna chacua̱xãchi ga yema Tupana Acáxmaxã ueguxũ̃ ga yexguma cuma rü choma carugü ga daiwexũ̃gu ixĩxgu namaxã ga Acáx ga Yoráũ̃ nanatü.

[26]Yerü yexguma ga Tupana rü Acáxũ̃ ñanagürü: “Ĩnex nüxũ̃ chadau nax norü naaneca̱x Nabúxũ̃ rü nanegüxũ̃ cuda̱i̱xũ̃. Rü cumaxã nüxũ̃ chixu rü ngẽmatama naanewa tá cunayaxu i curü poxcu. Rü choma ya Cori ya Tupana rü ngẽma ñachagürü”, ñanagürü ga Tupana. Rü ngẽmaca̱x i ñu̱xma, rü nayaxu i Yoráũ̃xũ̃ne rü Nabúanewa yata̱x. Rü ngẽmaãcü tá ningu i ngẽma Tupana Acáxmaxã ueguxũ̃ ==ñanagürü ga Yeú.

### Yeú rü Yudáanecüã̱xarü ãẽ̱xgacü ga Ocochíaxũ̃ nima̱x

(2 Cr. 22.7-9)

[27]Rü yemaxũ̃ nada̱u̱xgu ga Ocochía ga Yudáanearü ãẽ̱xgacü, rü ĩane ga Bexagáũ̃ca̱x niña nagu ga yema nama ga ĩane ga Gúruwa daxũ̃. Natürü nüma ga Yeú rü nawe nangẽ rü norü churaragüxũ̃ namu nax yama̱xgüãxũ̃ca̱x. Rü guma ĩane ga Ibeáũ̃arü ngaicamagu nüxũ̃ nayangaugü, rü yexma naweũ̃gutama nanapi̱xẽẽgü. Natürü ga nüma rü niñaama rü ñu̱xmata ĩane ga Meguíduwa nangu. Rü yexma nayu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[28]Rü yemawena ga Ocochíaarü ngũxẽẽruũgü rü norü carugu nayaxüegü rü Yerucharéũwa nanangegü. Rü Dabíarü Ĩane ga norü o̲xigü íta̲xgüxũgu nanata̲xgü.

[29]Rü yexguma inaxügüãgu nax Yudáanearü ãe̲xgacü yixĩxũca̲x ga Ocochía, rü nüma ga Yoráũ ga Acáx nane rü marü 11 ga taunecü Iraéanearü ãe̲xgacü nixĩ.

### Yechabéarü yuxchiga

[30]Rü yemawena nüma ga Yeú rü ĩane ga Yereéwa naxũ. Rü ngĩma ga Yechabé rü nüxũ icuáchiga rü yemaca̲x ngĩgü imexẽxẽ. Rü ngĩgü iwűxũcatü rü ngĩgü imexẽẽyae rü yemaacü inga̲xãxẽ rü wüxi ga beũtána ga dauxũwa yexmaxũwa idawenü.

[31]Rü yexguma ĩaneca̲x ixücuxũwa nanguxgu ga nüma ga Yeú, rü ngĩma ga Yechabé rü Yeúna icagü rü ngĩgürügü: —¿Ñuxãcü cuxũ nangupetüxũ, Pa Zimríx, i Curü Ãe̲xgacüxũ Imáxex? ==ngĩgürügü.

[32]Rü nüma ga Yeú rü yema beũtánagu nadaunagü rü ñanagürü: —¿Texé ya chowa üxe? ==ñanagürü. Rü taxre rüe̲xna tomaepü̲x ga ãe̲xgacüarü ngũxẽẽruũgü ga yéma yexmagüxũ rü ngĩxũtawa Yeúca̲x ínadauxũ.

[33]Rü yexguma nüma ga Yeú rü yema ãe̲xgacüarü ngũxẽẽruũgüxũ namu rü ñanagürü: —¡Ngĩxũ perütáe! ==ñanagürü. Rü nümagü rü ngĩxũ narütáegü. Rü gumá ngĩgü rü ĩxtapü̲xwa nachaxi. Rü ngĩwa nangagü ga yema cowarugü.

[34]Rü yemawena nüma ga Yeú rü nayachibü rü nayaxaxe. Rü yixcamaxũra rü nüma ga Yeú rü nanamu rü ñanagürü —¡Ípeyada̲u̲x i ngẽma naxũne i ngẽma ngexũ i chixexũchixũ rü ípeyatá! Erü nüma rü wüxi i ãe̲xgacüxacü nixĩ ==ñanagürü.

[35]Natürü yexguma ngĩxũ yata̲xgügu ta̲a̲x rü marü nataxuma ga yema ngĩxũne. Rü ngĩeru ga marü ngẽmachixũ rü ngĩcutügü rü ngĩxme̲xgüxicatama yéma nayanguéxũgü.

[36]Rü yexguma yema churaragüerugü rü nawoegu rü Yeúmaxã nüxũ nixugü ga yema ngupetüxũ. Rü yexguma nüma ga Yeú rü ñanagürü: —Tupana rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

marü norü duũ ga Ería ya Tibécüą̃xwa nüxũ nixu nax Yereécüą̃xarü naanegu tá airugü nangõxgüxũ i Yechabéxüne.

37Rü ngẽma ngĩmachi rü Yereéanegu tá namaxã nawọxegü nax ngẽmaãcü taxúema nüxũ cuáxũcąx ya yima ngĩxchinąxãgü ==ñanagürü.

## 2 Ãẽxgacügüchiga 10

### Yeú rü guxãma ga Acáxtanüxũ tüxũ nadai

1Rü Acáx rü nüxű́ nayexma ga 70 ga nanegü ga Chamáriawa. Rü yemacąx ga Yeú rü nanaxümatü ga poperagü naxcąx ga yema ãẽxgacügü ga guma ĩanemaxã icuąxgüxũ, rü naxcąx ga yema togü ga ãẽxgacügü ga iyaxũ, rü naxcąx ga yema Acáx nanegüarü dauruũgü. Rü yema popera rü ñanagürü.

2-3—Nüxũ chacuąx rü petanüwa nangẽxmagü i perü cori ya Acáx nanegü, rü norü cowarugü, rü norü carugü ya daiwexũgü rü yima ĩane ya Chamária ya meama ípoxegune rü naxnegü. Rü ngẽxguma pexũtawa nanguxgu i ñaa popera, rü chanaxwąxe i perü cori ya Acáx nanetanüwa nüxũ pixuneta i ngẽma rüporamaexũ rü cuąx nüxű́ ngẽxmaxũ nax nanatüchicüxü ãẽxgacüxũ nüxũ pixunetaxũ. Rü ñụxũchi chanaxwąxe nax nüxna pedauxũ rü ípenapoxũ ya perü Cori ya Acáxpata ==ñanagürü.

4Rü yexguma naxũtawa nanguxgu ga yema popera rü poraãcü muũ nüxna naxãgü. Rü nügümaxã ñanagürügü: —Rü woo yema taxre ga ãẽxgacügü ga Yoráũ rü Ocochía rü tama nüxũ narüporamaegü, ¿rü ñuxãcü tá i yixemagü i yigü nüxna ípoxũgüxũ? ==ñanagürügü.

5Rü yexguma nüma ga ãẽxgacüpataarü yemaxũgüarü dauruxũ, rü yema ãẽxgacü ga ĩanemaxã icuáxũ, rü yema ãẽxgacügü ga iyaexũ, rü yema Acáx nanegümaxã icuąxgüxũ rü Yeúcax nimugagü rü ñanagürügü: —Toma rü ítamemare nax cuga taxĩnüexũ. Rü tá tayanguxẽxẽ i guxũma i ngẽma toxũ cumuxũ. Natürü taxúexũtáma taxuneta torü ãẽxgacüxũ. Rü ngẽma tąxacü i cuxcąx mexũ ¡rü tomaxã naxü! ==ñanagürügü.

6Rü norü taxre ga popera naxümatü ga Yeú rü ñaxũ ga ore naxümatü: —Ngẽxguma pema chowa pexügüchaũgu, rü ngẽma pexũ chamuxũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pinguxẽẽgüchaũgu, rü chanaxwa̱xe nax penadaũeruxũ ya ãẽxgacü nanegü, rü moxũ pa̱xmama ñaa oragu nua Yereéwa chauxũtawa pexĩ nax choxũ ípeyadaugüxũca̱x = =ñaxũ ga ore. Rü yema 70 ga ãẽxgacü nanegü, rü yema yatügü ga ítáxũ ga ĩanemaxã icua̱xgüxũ ga nayaexẽẽxũxũtawa nayexmagü.

7Rü yexguma nayauxgüãgu ga yema popera, rü nanadai ga yema 70 ga ãẽxgacü nanegü rü ñu̱xũchi ínanadaũeru. Rü yemawena rü pexchigügu nananucu ga naerugü rü ĩane ga Yereéwa nanamugü.

8Rü yexguma Yeúxũtawa nanguxgu ga yema orearü ngeruxũ rü Yeúxũ ñanagürü: —Marü nua nanana i ãẽxgacü nanegüeru = =ñanagürü. Rü nüma ga Yeú rü nanamu rü ñanagürü: —¡Ĩanearü ĩã̱x i nawa ixücuxũgu rü taxrechitaãcü ngẽxma penanu! Rü nüe ngéma nangẽxmagü ñu̱xmata moxũarü ngunexũwa nangu = =ñanagürü.

9Rü moxũãcü pa̱xmama ínaxũxũ ga Yeú, rü guxũma ga duũxũgüpe̱xewa ñanagürü: —Tama nixĩ ga pema ga ãẽxgacüxũ pimáxũ. Yerü choma nixĩ ga chorü corimaxã charüxuanüxũ rü chayamáxũ. ¿Natürü texé tanadai i ngẽma nanegü? = =ñanagürü.

10Rü aixcüma guxũma ga yema Cori ya Tupana Acáxtanüxũmaxã ueguxũ ga poxcu rü ningu. Rü nümatama ya Cori ya Tupana rü marü nayanguxẽxẽ ga yema norü orearü uruxũ ga Eríawa nüxũ yaxuxũ.

11Rü nüma ga Yeú rü ĩane ga Yereégu nanadai ga yema íyaxügüxũ ga Acáxtanüxũ, rü guxũma ga yema yatügü ga ãẽxgacüarü ngũxẽẽruũgü, rü namücügü ga nüxna nayoexũ, rü norü chacherdótegü. Rü taxuxũma namaxẽxẽ.

12Rü yemawena rü ĩane ga Chamáriawa naxũ. Rü yema nama ga nagu yaxũxũ rü Bex-equéxwa nangu. Rü yema nachica ga Carnérugüarü Dauruũgüarü Ngutaque̱xechicawa nangu.

13Rü yexguma yema nachicawa nanguxgu ga Yeú, rü yexma nüxũ nangau ga naenexẽgü ga Ocochía ga Yudáanearü ãẽxgacü. Rü nüma ga Yeú rü nüxna naca rü ñanagürü: —¿Texé pixĩgü i pemax? = =ñanagürü. Rü nümagü rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nanangãxũ rü ñanagürügü: —Toma rü Ocochíaenexẽgü tixĩgü. Rü nua taxĩ nax ãẽxgacü nanegüxũ tarümoxẽgüxũcạx rü nüxũ tarümoxẽgüxũcạx i ngĩtanüxũ i ãẽxgacümạx ==ñanagürügü.

14Rü yexguma ga nüma ga Yeú rü namücügüxũ namu rü ñanagürü: —¡Ípenayauxũ! ==ñanagürü. Rü yema Yeúmücügü rü maxẽãcü Ocochía naenexẽgüxũ ínayauxũ. Rü Bex-equéxwa ga naxũnagüarü dauruũgüarü puchuxũtagu nanadai ga yema 42 ga yatügü ga Ocochía naenexẽgü. Rü bai ga wüxi ga maxũxũ.

15Rü yexguma nüma ga Yeú rü inixũchigü. Rü namagu nüxũ nangau ga Yonadá ga Recáx nane ga Yeúxũ íyadauxũ. Rü Yeú rü nüxũ narümoxẽ rü ñanagürü: —¿Namexũ i ngẽma chomaxã nagu curüxĩnüxũ i ngẽma choma cumaxã mexũgu charüxĩnüxũrüxũ? ==ñanagürü. Rü nüma ga Yonadá rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Ngẽmáacüx, mexũgu cumaxã charüxĩnü ==ñanagürü. Rü yexguma nüma ga Yeú rü ñanagürü: —Ega ngẽxguma ngẽmaãcü yixĩxgu rü choxna naxãxmẹx ==ñanagürü ga Yeú. Rü yexguma ga Yonadá rü nüxna naxãxmẹx rü nüma ga Yeú rü norü carugu Yonadáxũ naxĩnagüxẽxẽ.

16Rü ñụxũchi ñanagürü: —¡Choxũ naxümücü nax nüxũ cudauxũcạx nax ñuxãcü poraãcü Cori ya Tupanaxũ changechaũxũ! ==ñanagürü. Rü yemaacü norü caru ga cowarugü itúchigünegu Yonadáxũ nigae.

17Rü yexguma ĩane ga Chamáriawa nangugügu rü nagu nachocu. Rü nüma ga Yeú rü nanadai ga guxũma ga Acáxtanüxũ ga maxẽxũ ga yéma yaxũgüxũ. Rü yemaacü nanagụxẽẽxũchi ga yema Acáxtanüxũ yerü yemaacü nixĩ ga Cori ya Tupana Eríawa namaxã naxueguxũ.

### Yeú inayanaxoxẽxẽ ga guxũma ga yema duũxũgü ga Baáxũ icuạxüũgüxũ

18Rü yemawena ga Yeú rü guxũma ga ĩanecüãxmaxã nangutaquẹxe, rü ñanagürü: —Acáx rü ñuxguacürica Baácạx ngutaquẹxe naxü, natürü i chomax rü tá guxũgutáma Baácạx ngutaquẹxe chaxü.

19Rü ngẽmacạx chanaxwạxe nax naxcạx peca i guxũma i Baáarü orearü uruũgü rü ngẽma Baáxũ icuạxüũgüxũ rü norü chacherdótegü i Baá. Rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

chanaxwa̱xe nax taxúxetáma taxuxũ̃, erü Baáca̱x tá chanadai i muxũchixũ̃ i naxũ̃nagü nax ngẽmamaxã nüxũ̃ chicua̱xüũ̃xũ̃ca̱x. Rü ngẽma tauxexũ̃ i duũ̃xũ̃gü rü tá nayue ==ñanagürü. Rü nüma ga Yeú rü marü ñuxgumama nagu narüxĩnü ga yema womüxẽxẽ nax yemaacü yema Baáxũ̃ icua̱xüũ̃güxũ̃ ga duũ̃xũ̃güxũ̃ nada̱i̱xũ̃ca̱x.

20Rü yemaca̱x duũ̃xũ̃güxũ̃ namu nax naxunagügüãxũ̃ca̱x ga wüxi ga peta ga Baáca̱x ixĩxũ̃. Rü yemaacü nanaxunagü.

21Rü yemawena rü orearü ngeruũ̃güxũ̃ namu nax guxũ̃ma ga Iraéanewa nüxna naxugüexũ̃ca̱x ga yema duũ̃xũ̃gü ga Baáxũ̃ icua̱xüũ̃güxũ̃. Rü guxũ̃ma ga yema Baáaxũ̃́ yaxõgüxũ̃ rü ínangugü ga Baáxarü ngutaque̱xepataũ̃wa, rü taxuxũ̃ma nataxu. Rü guma Baáxarü ngutaque̱xepataxũ̃ rü meama naxããcu.

22Rü yexguma ga nüma ga Yeú rü nanamu ga yema Baáxarü ngutaque̱xechiruarü dauruxũ̃ nax inanuãxũ̃ca̱x ga yema naxchirugü ga ixãpáxũ̃ nax nagu yacu̱xgüxũ̃ca̱x ga guxũ̃ma ga yema duũ̃xũ̃gü ga Baáaxũ̃́ cua̱xüũ̃güxũ̃. Rü nüma ga yema naxchiruarü dauruxũ̃ rü yemaacü nanaxü.

23Rü yemawena ga Yeú rü Yonadá rü Baáxarü ngutaque̱xepataũ̃gu nachocu. Rü nüma ga Yeú rü guxũ̃ma ga yema duũ̃xũ̃gü ga Baáaxũ̃́ yaxõgüxũ̃xũ̃ ñanagürü: —Tama chanaxwa̱xe nax duũ̃xũ̃gü i Cori ya Tupanaaxũ̃́ yaxõgüxũ̃ nua ngẽxmagüxũ̃. Rü chanaxwa̱xe nax duũ̃xũ̃gü i Baáaxũ̃́ yaxõgüxũ̃xica nua ngẽxmagüxũ̃ ==ñanagürü.

24Rü guxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü ga Baáaxũ̃́ yaxõgüxũ̃ rü norü ngutaque̱xepataũ̃gu nachocu nax Baána ãmare naxuaxũ̃güxũ̃ca̱x, rü naxũ̃nagü nape̱xegu nada̱i̱xũ̃ca̱x rü ínagugüaxũ̃ca̱x. Rü yexgumayane ga Yeú rü guma ngutaque̱xepataũ̃arü düxétügu nanamugü ga 80 ga yatügü. Rü ñaa oremaxã nayaxucu̱xẽ: —Yíxema wüxi i ñaxexẽ́ẽ i ngẽma pexme̱xgu chamugüxũ̃ rü tá tümaarü maxũ̃maxã tanaxütanü ==ñanagürü.

25-26Rü nüma ga Yeú rü yexguma yagúegu nax norü ãmare ínaguxũ̃, rü nanamu ga norü churaragüerugü namaxã ga norü churaragü rü ñanagürü: —¡Pichocu, rü penadaix! ¡Rü taxuxũ̃táma piñaxẽxẽ! ==ñanagürü. Rü nüma ga yema Yeúarü churaragü rü taramaxã nanadai ga yema duũ̃xũ̃gü. Rü guma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngutaqu̱xepataũarü düxétügu ínanawoxũ. Rü yemawena rü guma Baáxarü ngutaqu̱xepataũarü aixepegu nachocu rü nanayauxgü ga yema tupananetachicüna̱xãgü ga naixmena̱xãnaxca̱x rü ínanagu.

27Rü nagu napogüe ga Baáxarü ãmarearü guruxũ. Rü yexgumarüxũ ta nagu napogüe ga guma norü ngutaqu̱xepataxũ. Rü guxchirechicaxũ nayaxĩxẽxẽ ga yema nachica, rü ñu̱xma rü ta rü ngéma nangẽxma.

28Rü yemaacü ga Yeú rü Iraéanewa inayanaxoxẽxẽ ga yema tupananeta ga Baá.

29Natürü nüma ga Yeú rü tama nüxũ narüxo ga yema chixexũ ga Nabáx nane ga Yeruboáũ üxũ ga yexguma Iraéanecüa̱xgüxũ chixexũgu nayixẽẽgu. Yerü nüma ga Yeú rü nayadaxẽẽãma nax nüxũ yacua̱xüüxũ ga yema úirunaxca̱x ga wocaxacüchicüna̱xãgü ga Dáũwa rü Betéwa yexmagüxũ.

30Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Yeúmaxã nidexa rü ñanagürü: —Rü ngẽma nax chauga cuxĩnüxũ rü chauxetüpe̱xewa mexũ cuxüxũ rü ngẽma nax cuyanguxẽẽxũ ga yema Acáxtanüxũmaxã chaxueguxũ ga poxcu, rü ngẽmaca̱x i cutanüxũ rü tá Iraéanearü ãe̱xgacüwa nangugü ñu̱xmatáta cutaxa nanegüwa nangu ==ñanagürü ga Tupana.

31Rü woo ga nax yemaxũ namaxã yaxuxũ ga Cori ya Tupana, rü nüma ga Yeú rü tama aixcüma Cori ya Iraétanüxũarü Tupanaarü mugü ninguxẽxẽ, yerü tama nüxna nixũgachi ga yema chixexũ ga Yeruboáũ Iraétanüxũxũ nagu yixẽẽxũ.

32Rü yexgumaũcüxü ga Cori ya Tupana rü ínanaxíraãchi ga Iraégüarü naane. Yerü Chíriaanearü ãe̱xgacü ga Achaé rü guxũma ga Iraéanearü üyeanewa nixücu nax Iraéanecüa̱xgüxũ nayada̱ixũca̱x.

33Rü natü ga Yudáũarü éstewa yexmagüxũ ga naanegüwa inanaxügü ga nax nagu nachocuxũ. Rü Achaé rü guxũma ga Garaáxane, rü Gáxtanüxũane, rü Rubéũtanüxũane, rü Manachétanüxũane nügüxũ nanayaxu. Rü yema naane ga nayaxuxũ rü Aroéwa inaxügü rü ñu̱xmata ngate ga Arnóũwa nangu. Rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yemaacü namaxã nanangauxẽxẽ ga guxũ̃ma ga Garáane rü Bacháũ̃ane nax nügüxṹ nayau̱xãxũ̃.

34Rü guxũ̃ma ga yema Yeúchiga rü yema naxüxũ̃chiga rü norü daichiga rü yema popera ga Iraéanearü ãẽ̱xgacügüchiga nagu ümatüxũ̃gu naxümatü.

35Rü yexguma nayu̱xgu ga Yeú rü ĩane ga Chamáriagu nanata̱xgü, rü nawena rü nachicüxü ãẽ̱xgacüxũ̃ nixücu ga nane ga Yoacá.

36Rü Yeú rü 28 ga taunecü Iraéanearü ãẽ̱xgacü nixĩ ga ĩane ga Chamáriawa.

## 2 Ãẽ̱xgacügüchiga 11

**Ataría rü ngĩxchama Yudáanecüã̱xarü ãẽ̱xgacüxũ̃ ngĩgü iyangucuchixẽxẽ**

(2 Cr. 22.10—23.21)

1Rü yexguma ngĩma ga Ataría ga Ocochía naé nüxũ̃ cua̱xgu ga ngĩne rü marü nax nayuxũ̃, rü duũ̃xũ̃güxũ̃ imu nax nadaiaxũ̃ca̱x ga guxũ̃ma ga Ocochíaxacügü.

2Natürü ga Yochebá ga ãẽ̱xgacü ga Yoráũ̃acü ga Ocochíaeya̱x rü wüxi ga ucapugu Ataríacha̱xwa iyacu̱x ga Yoá ga Ocochía nane ngĩmaxã ga norü dauruxũ̃. Rü yemaacü tama nayama̱xgü.

3Rü ngĩma ga Yoáarü dauruxũ̃ rü 6 ga taunecü Tupanapata ga taxũ̃negu namaxã iyacu̱x. Rü yexgumayane ga Ataría rü Yudáanewa ãẽ̱xgacü iyixĩ.

4Rü yexguma marü 7 ga taunecü ngĩxṹ inguxgu ga ãẽ̱xgacü nax yixĩxũ̃ ga Ataría, rü nüma ga chacherdóte ga Yoiadá rü naxca̱x nangema ga yema churaragüerugü ga Queretéugü ga ãẽ̱xgacüpatamaxã icua̱xgüxũ̃ rü yema capitáũ̃gü ga ãẽ̱xgacüna daugüxũ̃, rü Cori ya Tupanapata ga taxũ̃negu nanamucu ga yema nüma ínayexmaxũ̃wa. Rü yéma Tupanaégagu yema churaragüerumaxã inaxüga nax tama nüxũ̃ yaxugüexũ̃ca̱x nax namaxũ̃xũ̃ ga Ocochía nane ga Yoá. Rü yemawena rü Yoáxũ̃ nango̱xẽxẽ nax nüxũ̃ nadaugüxũ̃ca̱x.

5Rü ñu̱xũchi nayaxugücu̱xẽ rü ñanagürü nüxũ̃: —Ñaãcü tá nixĩ i pedauxũ̃taegüxũ̃. Rü ngẽxguma wüxichigü i yüxügu ãẽ̱xgacüpataarü dauwa


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pichocu̱xgu rü wüxitücumü i pema rü tá ngẽma ĩã̱x i ãẽ̱xgacüpatape̱xewa ngẽxmaxũ̃na pedaugü.

6Rü ngẽma totücumü rü ngẽma ĩã̱x i Súrgu ãégaxũ̃wa tá nadauxũ̃taegü. Rü ngẽma perü tomaepü̱xtücumü rü ãẽ̱xgacüpatacã̱xwena üxũ̃ i ĩã̱xwa tá nadauxũ̃taegü. Rü ngẽmaãcü tá nixĩ i nüxna pedauxũ̃ ya yima ãẽ̱xgacüpata.

7Rü pema i ngũ̃chigaarü ngunexũ̃gu ãẽ̱xgacüpataarü dauwa ípechoxũ̃xũ̃, rü pema rü tá Tupanapata ya taxũ̃newa pexĩ nax nüxna pedaugüxũ̃cã̱x ya daa bucü ya ãẽ̱xgacü tá ixĩcü ngéma ngẽxmacü.

8Rü ãxneãcü tá nüxũ̃ ípechomaeguãchi ya ãẽ̱xgacü. Rü texé ya nagu ücuchaũ̃xe i ãẽ̱xgacü íngẽxmaxũ̃wa rü tá tüxũ̃ pimã̱x. Rü nawe tá pixĩxũ̃tanü ya ãẽ̱xgacü i nüma ínaxũxũ̃wa ==ñanagürü.

9Rü nüma ga yema churaragüeru rü chacherdóte ga Yoiadága naxĩnüe rü nanaxügü ga yema namaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃. Rü wüxichigü ga yema churaragüeru rü norü churaragütücumümaxã inacua̱x. Rü yemaacü yema chocuxũ̃ ga churaragü ga ãẽ̱xgacüpatawa dauxũ̃taegüxũ̃, rü yema churaragü ga yema puracüwa íchoxũ̃xũ̃, rü wüxichigü ga ngũ̃chigaarü ngunexũ̃gu guma chacherdótepe̱xewa naxĩĩxũ̃.

10Rü nüma ga chacherdóte ga Yoiadá rü yema churaragüeruna nanana ga guma wocaegü rü poxũ̃ruũ̃gü ga ãẽ̱xgacü ga Dabíarü ixĩgüxũ̃ ga guma Tupanapata ga taxũ̃negu nuxũ̃

11Rü nüma ga yema churaragü ga dauxũ̃taegüxũ̃ rü nachicagu nügü ininu ga Tupanapata ga taxũ̃nearü tügünecüwawa rü norü to̱xwecüwawa. Rü yexgumarüxũ̃ ta nüxũ̃ ínachomaeguãchi ga yema ãmarearü guruxũ̃ nax nüxna nadaugüxũ̃cã̱x. Rü wüxichigü ga yema dauxũ̃taexũ̃ rü nixãxne nax nüxna nadaugüxũ̃ ga guma ãẽ̱xgacü ga bucü.

12Rü yexguma nüma ga Yoiadá rü ínanamuxũchi ga guma bucü ga ãẽ̱xgacü ga Ocochía nane rü naeruwa nayanga̱xcuchi ga nanatüarü ãẽ̱xgacüpate̱xe. Rü nüxna nanaxã ga yema popera ga nawa nüxũ̃ yaxuxũ̃ nax ãẽ̱xgacü yixĩxũ̃. Rü chíxũ̃maxã nanabaeru rü yemawena rü nanaxunagü nax ãẽ̱xgacü yixĩxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Rü guxũma ga duũxũgü rü nanapepünegü rü tagaãcü ñanagürügü: —Namaxu̱x ya ãe̱xgacü! ==ñanagürügü.

13Rü yexguma Ataría nüxũ ĩnügu ga nax ínapepünetaegüxũ rü tagaãcü nataãẽgüxũ ga yema churaragü rü duũxũgü, rü ngĩma ga Ataría rü Tupanapata ga taxũnewa ixũ ga yema ínangutaque̱xegüxũwa.

14Rü nüxũ idau ga gumá ãe̱xgacü ga Tupanapataarü caxtaxũtagu nax nachixũ yerü yema nixĩ ga nacüma ga yexguma ãe̱xgacüxũ yangucuchixẽẽgügu. Rü nüxũ idau ta nax naxũtagu nachigüxũ ga churaragüeru rü paxetaruũgü rü duũxũgü ga poraãcü taãẽgüxũ ga norü cornétagu icuegüxũ. Rü yexguma ga Ataría rü ngĩgü irügáutechiru rü tagaãcü ngĩgürügü: —Taechitawa̱xegüxũ. Taechitawa̱xegüxũ ==ngĩgürügü.

15-16Rü yexguma ga nüma ga Yoiadá rü tagaãcü yema churaragüeruxũ namu rü ñanagürü: —¡Ngĩxũ ípegaxüchi i nua! ¡Rü taxũtáma nuxã Tupanapata ya taxũnechiãgu ngĩxũ pima̱x! Rü ngẽxguma texé ngĩétüwa chogügu ¡rü peyama̱xama! ==ñanagürü. Rü yema ãe̱xgacüpataarü ücuchichica ga cowarugümaxã ínanguxũgüxũgu ngĩxũ iyauxgü. Rü yexma ngĩxũ nima̱xgü.

17Rü yemawena nüma ga chacherdóte ga Yoiadá rü Tupanamaxã inaxüga nax nüma ga ãe̱xgacü rü guxũma ga duũxũgü rü Tupanaga tá naxĩnüexũ. Rü yexgumarüxũ ta rü ãe̱xgacümaxã inaxügagü ga duũxũgü nax nümagü rü tá aixcüma ãe̱xgacüga naxĩnüexũ rü nüma ga ãe̱xgacü rü duũxũgümaxã inaxüga nax nüma rü tá mea duũxũgümaxã inacuáxũ.

18Rü ñu̱xũchi guxũma ga duũxũgü rü Baáxarü ngutaque̱xepataũwa naxĩ rü nagu napogüe. Rü nagu napogüe ta ga guxũma ga yema Baáxarü ãmarearü guruũgü rü naxchicüna̱xãgü. Rü guma Baáxarü chacherdóte ga Matáũ rü Baáxarü ãmarearü guruũxũtagu nayadaerugü. Rü yemawena rü Tupanapata ga taxũneca̱x nawoegu rü nüma ga chacherdóte ga Yoiadá rü yexma Tupanapata ga taxũnegu nanamugü ga dauxũtaeruũgü nax nüxna nadaugüxũca̱x.

19Rü ñu̱xũchi nüma ga chacherdóte ga Yoiadá rü naxca̱x naca ga yema churaragüeru ga Queretéugü ga ãe̱xgacüpatamaxã icua̱xgüxũ rü ga capitáũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ga ãẽxgacüna daugüxũ rü guxũma ga duũxũgü. Rü wüxigu guma Tupanapata ga taxũnewa inaxĩãchi nax ãẽxgacüpatawa nagagüãxũcax ga guma ãẽxgacü. Rü yema ĩãx ga ãẽxgacüpatapexewaama yexmaxũwa namaxã nichocu. Rü nüma ga ãẽxgacü ga Yoá rü norü tochicaxũwa nayarüto.

20Rü guxũma ga duũxũgü rü nataãẽgü. Rü yemaacü Ataríaarü yuwena rü guxũma ga guma ĩanecüãx rü taxuxũma ga guxchaxũgu narüxĩnüe.

21Rü nüma ga Yoá rü 7 ga taunecü nüxṹ nayexma ga yexguma ãẽxgacüxũ yangucuchigu.

## 2 Ãẽxgacügüchiga 12

### Yudáanewa ãẽxgacü nixĩ ga Yoá

(2 Cr. 24.1-27)

1Rü yexguma 7 ga taunecü marü ãẽxgacü yixĩxgu ga Yeú ga Iraéanewa rü nüma ga Yoá rü inanaxügü nax Yudáanewa ãẽxgacü yixĩxũ. Rü 40 ga taunecü ãẽxgacü nixĩ ga Yerucharéũwa. Naé rü ĩane ga Bechébacüãx iyixĩ rü Chíbia nixĩ ga ngĩéga.

2Rü yema naxüxũ ga Yoá rü name ga Cori ya Tupanapexewa, yerü nüma ga chacherdóte ga Yoiadá rü mexũmaxã nanaxucuxẽ.

3Natürü tama nagu napogüe ga yema tupananetagüarü ãmarearü guruũgü, rü yemacax ga duũxũgü rü yéma nayanagugüama ga ãmaregü rü ñuxũchi pumaratexe ga yixichixũ.

4-5Wüxi ga ngunexũgu rü nüma ga ãẽxgacü ga Yoá rü chacherdóte ga Yoiadáxũ ñanagürü: —Name nixĩ i tanamexẽxẽ ya Tupanapata ya taxũne. Rü ngẽmacax name nixĩ i penade i guxũma i ngẽma diẽru i woetama Tupanana üxũ rü ngẽma diẽru i wüxichigü i duũxũ norü ngúchaũmaxã ixãxũ. ¡Rü ñuxũchi curü duũxũgü i diẽrumaxã icuaxgüxũmaxã nüxũ ixu nax ngẽma diẽrumaxã namexẽxẽgüãxũcax ya yima Tupanapata ya taxũne! ==ñanagürü.

6Natürü yexguma 23 ga taunecü ãẽxgacü yixĩxgu ga Yoá rü nüma ga chacherdótegü rü taxũtáma nanamexẽẽgü ga guma Tupanapata ga taxũne.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]Rü yemacax ga nüma ga ãẽxgacü ga Yoá rü naxcax nangema ga chacherdóte ga Yoiadá rü yema togü ga chacherdótegü ga namücügü. Rü ñanagürü nüxũ: —¿Taxacücax tama penamexẽxẽ ya yima Tupanapata ya taxũne? ¡Rü ñuxmaũcüxü rü marü taxũtáma pegüxṹtama diẽru ngĩxũ peyaxu naxũtawa i ngẽma diẽrumaxã nguxũgüxũ! Rü guxũma i ngẽma diẽru i ñuxma ngẽxmaxũ rü Tupanapata ya taxũnearü mexẽẽruxũ tá nixĩ = =ñanagürü.

[8]Rü nüma ga chacherdótegü rü norü me nixĩ nax nüxũ naxunetaxũ ga wüxi ga diẽru ga woetama Tupanapata ga taxũnearü mexẽẽruxũ ixĩxũ rü marü taxũtáma nügüxũtama ngĩxũ nayauxgüxũcax.

[9]Rü yexguma nüma ga chacherdóte ga Yoiadá rü wüxi ga diẽruchixũ naxá́taũwa naxüxmaxetü. Rü ãmarearü guruũarü tügünecüwaguama nanaxú́ ga Tupanapata ga taxũnearü ĩãxwa. Rü yema ĩãxarü dauruũgü rü duũxũgüna nayadeetanü ga yema diẽru, rü yema diẽruchixũgu nayanucuetanü.

[10]Rü yexguma marü naxããcugu ga diẽruchixũ, rü nüma ga ãẽxgacüarü diẽruarü ugüruxũ, rü nüma ga chacherdóte rü ngĩxũ nixugügüxũ ga diẽru, rü wüxi ga chocagu ngĩxũ nanucu.

[11-12]Rü yema diẽru rü yexguma marü poperagu ngĩxũ nawú́paneguwena, rü yema puracütanüxũeruna ngĩxũ nana nax yemaacü yema corapinagüaxú́, rü yema puracümaxã icuaxgüxṹaxú́, rü yema ĩxtapüarü üruũgüaxú́, rü yema nutaarü mexẽẽcüwaruũgüaxú́ naxütanügüãxũcax. Rü yexgumarüxũ ta yema diẽrumaxã naxcax nataxegü ga mürapewagü rü nuta ga marü imexẽẽcüwagücü rü guxũma ga togü ga yemaxũgü ga nanaxwaxegüxũ Tupanapata ga taxũnearü mexẽẽruxũ.

[13]Natürü ga yema diẽru ga duũxũgü Tupanapata ga taxũnewa ngĩxũ ngẽgüxũcü rü tama copugüarü üruũcax iyixĩ, rü tama omügüchiraũarü yoeruũarü üruũcax iyixĩ, rü bai i tacháũgüarü üruũcax yixĩxũ, rü bai i cornétagüarü üruũcax yixĩxũ, rü bai nax togüama ga yemaxũgü ga úirunaxcax rü diẽrumünaxcaxarü üruũcax yixĩxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[14]Yerü yema diẽru rü yema yatügü ga Tupanapata ga taxũnearü puracümaxã icuạxgüxũna ngĩxũ naxãgü nax yemamaxã namexẽẽgüãxũcạx ga guma Tupanapata ga taxũne.

[15]Natürü ga yema diẽru ga yema yatügü ga puracümaxã icuạxgüxũna ngĩxũ naxãgü nax puracütanüxũaxṹ naxütanügüãxũcạx, rü taxucạxma nüxna nacagü ngĩchiga ga yema diẽru yerü mea ngĩmaxã inacuạxgü.

[16]Natürü yema diẽru ga duũxũgü norü pecadugügagu ngĩxũ inaxãgücü rü tama Tupanapata ga taxũnewa ngĩxũ nangegü, yerü chacherdótegücạx iyixĩ.

[17]Rü yema ngunexũgügu ga Chíriaanearü ãẽxgacü ga Achaé rü ĩane ga Gáxcüãxgümaxã nügü nadai rü ñụxũchi nayapugü ga guma ĩane. Rü yemawena rü Yerucharéũcạx ínayagoõchi.

[18]Natürü ga Yudáanearü ãẽxgacü ga Yoá rü nanade ga guxũma ga yemaxũgü ga imexũ ga nüxíraxũgüxũ ga ãẽxgacügü ga Yochapáx rü Yoráũ rü Ocochía Tupanapata ga taxũnewa naxũ ga yexguma Yudáanewa ãẽxgacügü yixĩgügu. Rü ñụxũchi Yoá nanade ta ga yema yemaxũgü ga nümatama inanaxügüchiréxũ rü yexgumarüxũ ta nanade ga guxũma ga yema úirugü ga Tupanapata ga taxũnearü diẽruchíxũwa yexmagüxũ. Rü ñụxũchi nanade ga guxũma ga úirugü ga guma ãẽxgacüpatawa yexmagüxũ. Rü yemawena rü Achaéxũtawa nanana ga guxũma ga yema. Rü yexguma ga Achaé rü ínayachaxãchi nax Yerucharéũcạx íyagoõchixũ.

[19]Rü guxũma ga yema Yoáchiga rü yema naxüxũchiga rü yema popera ga Yudáanearü ãẽxgacügüchiga nagu ümatüxũgu naxümatü.

[20]Rü yema norü churaragüerugütama rü bexma nagu narüxĩnüe nax yamạxgüchaũãxũ. Rü yema nama ga Chiláwa daxũwa yexmane ga napata ga Bex-milógu nayamạxgü.

[21]Rü yema norü churaragüerugü ga Yochacáx ga Chimáx nane rü Yochabá ga Choméx nane rü nayamạxgü. Rü yexguma nayụxgu rü Dabíarü Ĩanegu nanatạxgü. Rü nawena nane ga Amachía ãẽxgacüxũ ningucuchi.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

## 2 Ãẽxgacügüchiga 13

### Iraéanearü ãẽxgacüxũ ningucuchi ga Yoacá

[1]Rü yexguma Yoá ga Ocochía nane rü marü 23 ga taunecü ãẽxgacü yixĩxgu ga Yudáanewa, rü Yoacá ga Yeú nane rü Iraéanearü ãẽxgacüxũ ningucuchi. Rü nüma ga Yoacá rü 17 ga taunecü nixĩ ga ãẽxgacü yixĩxũ ga Chamáriaarü ĩanewa.

[2]Natürü nüma ga Yoacá rü Tupanapẽxewa chixexũgu namaxũ yerü nanaxü ga yematama pecadu ga Yeruboáũ ga Nabáx nane Iraéanecüãxgüxũ nagu yixẽẽxũ. Rü tama nüxũ narüxoxchaũ ga yema chixexũ.

[3]Rü yemacax ga Cori ya Tupana rü Iraéanecüãxgümaxã nanu. Rü Chíriaanearü ãẽxgacü ga Achaéxaxű rü nane ga Ben-adáxaxű nanatauxchaxẽxẽ nax mucü ga taunecü Iraéanecüãxgüxũ naporamaegüxũcax. Rü yemaacü Chíriaanearü ãẽxgacügümẽxẽwa nayexmagü.

[4]Rü yemacax ga nüma ga Yoacá rü nayumüxẽ rü Cori ya Tupanana naca. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nanangãxũ ga yema norü yumüxẽ yerü nüxũ nadau nax ñuxãcü yema Chíriaanearü ãẽxgacü rü ngúxũ Iraéanecüãxgüxũ yangexẽẽxũ.

[5]Rü nüma ga Tupana rü yéma nanamu ga wüxi ga ngũxẽẽruxũ nax Chíriaanearü ãẽxgacümẽxẽwa Iraéanecüãxgüxũ ínanguxũxẽẽxũcax. Rü yemaacü ga Iraéanecüãxgü rü noxrirüxũ taãẽãcü namaxẽ ga napatagüwa.

[6]Natürü woo yemaacü Tupana nüxũ nax rüngũxẽẽxũ, rü nagu namaxẽama ga yema pecadugü ga Yeruboáũ noxri Iraéanecüãxgüxũ nagu yixẽẽxũ ga yema natanüxũ ga Yeruboáũ ta nagu maxẽxũ. Rü yema Iraéanecüãxgü nanaxügüama ga yema chixexũ, rü tama inayanaxoxẽẽgü ga yema tupananeta ga Acheráchicünaxã ga Chamáriawa yexmaxũ.

[7]Rü nüma ga Yoacá rü marü noxretama ga norü churaragü nüxű ínayaxü. Rü 50tama ga churaragü ga cowarugu ĩxũ, rü 10tama ga carugü ga cowaru itúgüne rü 10,000tama ga churaragü ga nacutügu ĩmarexũ nüxű ínayaxü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Yerü nüma ga Achaé ga Chíriaanearü ãẽxgacü rü muxũma ga Yoacáarü churaragüxũ nadai rü yemaacü poraãcü inayanaxoxẽxẽ.

8Rü guxũma ga yema Yoacáchiga, rü yema naxüxũchiga rü norü daichiga rü yema popera ga Iraéanearü ãẽxgacügüchiga nagu ümatüxũgu naxümatü.

9Rü yexguma nayụxgu ga Yoacá rü ĩane ga Chamáriagu nixĩ ga natạxgüãxũ. Rü nawena rü nachicüxü ãẽxgacüxũ nixücu ga nane ga Yoá.

### Iraéanearü ãẽxgacüxũ ningucuchi ga Yoá

10Rü yexguma Yoá rü marü 37 ga taunecü ãẽxgacü yixĩxgu ga Yudáanewa, rü Yoá ga Yoacá nane rü Iraéanearü ãẽxgacüxũ ningucuchi. Rü nüma ga Yoá rü 16 ga taunecü nixĩ ga ãẽxgacü yixĩxũ ga Chamáriaarü ĩanewa.

11Natürü nüma ga Yoá rü Tupanapẹxewa chixexũgu namaxũ. Yerü tama nüxna nixũgachi ga guxũma ga yematama pecadugü ga Yeruboáũ ga Nabáx nane Iraéanecüạ̃xgüxũ nagu yixẽẽxũ. Rü nanaxüama ga yema chixexũ.

12Rü guxũma ga yema Yoáchiga rü yema naxüxũchiga, rü norü daichiga rü ñuxãcü Amachía ga Yudáarü ãẽxgacümaxã nügü nax nadạịxũchiga, rü yema popera ga Iraéanearü ãẽxgacügüchiga nagu ümatüxũgu naxümatü.

13Rü yexguma nayụxgu ga Yoá rü yema Iraéanearü ãẽxgacügü ítạxgüxũgu nixĩ ga natạxgüãxũ ga Chamáriawa. Rü nawena rü nachicüxü ãẽxgacüxũ nixücu ga to ga yatü ga Yeruboáũgu ãégaxũ.

### Nawa iyacuáxũ ga Erichéuarü ore rü yemawena nayu

14Rü nüma ga Erichéu rü poraãcüma nidạxawe rü natura. Rü yexguma nüma ga Yoá ga Iraéanearü ãẽxgacü rü ínayadau rü namaxã naxaxu rü ñanagürü: —¡Pa Chorü Corix, Pa Chorü Corix, cuma rü Iraéanecüạ̃xgücạx rü ñoma wüxi i churaragütücumü i poraxũchixũrüxũ quixĩ! ==ñanagürü.

15Rü yexguma nüma ga Erichéu rü nanangãxũ rü ñanagürü: —¡Nayaxu ya wüxi ya würa namaxã ya ñuxre ya naxne! ==ñanagürü. Rü yexguma nüma ga ãẽxgacü rü nanayaxu ga wüxi ga würa namaxã ga ñuxre ga naxne.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16Rü yexguma nüma ga Erichéu rü ãẽxgacüxũ ñanagürü: —¡Nüxũ naxü nax icumaxnetaxũ! ==ñanagürü. Rü yexguma nüma ga ãẽxgacü rü nanayaxu ga norü würa. Rü nüma ga Erichéu rü Yoámẽxẽétügu naxűxmẽx,

17rü ñanagürü: —¡Ñu̲xmax rü yawãxna i ngẽma beũtána i éstewaama üxũ! ==ñanagürü. Rü yexguma nüma ga ãẽxgacü rü nayawãxna ga yema beũtána. Rü nüma ga Erichéu rü nanamu rü ñanagürü: —¡Ñu̲xmax, rü inamaxneta! ==ñanagürü. Rü nüma ga ãẽxgacü rü inanamaxũ ga guma naxne. Rü nüma ga Erichéu rü ñanagürü: —Daa naanewa rü Tupana cuxũ nüxũ nacua̲xẽxẽ rü cuma rü tá nüxũ curüporamae i ngẽma Chíriaanecüã̲xgü. Rü Aféxgu tá cunadai ñu̲xmatáta cunagu̲xẽxẽ ==ñanagürü.

18Rü yemawena nüma ga Erichéu rü ãẽxgacüxũ ñanagürü: —¡Ñu̲xmax, rü nade ya yima naxnegü! ==ñanagürü. Rü nüma ga ãẽxgacü rü nanade ga guma naxnegü. Rü yexguma nüma ga Erichéu rü nanamu rü ñanagürü: —¡Ñu̲xmax, rü yima naxnemaxã ñaxtüanewa nacua̲i̲xca! ==ñanagürü. Rü yexguma nüma ga ãẽxgacü rü tomaepü̲xcüna ñaxtüanewa nanacua̲i̲xca rü ñu̲xũchi ínayachaxãchi.

19Rü yexguma nüma ga Erichéu ga Tupanaarü orearü uruxũ rü poraãcüma ãẽxgacümaxã nanu rü ñanagürü nüxũ: —Rü ngẽxguma chi 5 rüẽxna 6 ẽxpü̲xcüna chi ícunacua̲i̲xcagu rü wüxicana chi icuyanaxoxẽxẽ i ngẽma Chíriaanecüã̲xgü, natürü i ñu̲xmax rü tomaepü̲xcüna tátama nüxũ curüporamae ==ñanagürü.

20-21Rü yemawena rü nayu ga Erichéu rü inanata̲xgü. Rü yexgumaũcüxü rü nayexma ga ngítа̲xagüxũ ga Moátanüxũ ga Iraéanearü naanegu chocuxũ. Rü wüxi ga ngunexũgu ga yexguma ñuxre ga Iraétanüxũ rü wüxi ga yatü ga yuxũ iyata̲xgüyane rü nüxũ nadau ga yéma ne naxĩxũ ga wüxitücumü ga yema ngítа̲xagüxũ. Rü yemaca̲x guxema yuxe rü naxma̲xũ ga Erichéu nagu ixücuchixũgu nayañaxcuchigü ga yema naxũne. Natürü yexguma Erichéuchina̲xãmaxã nañaxgu ga yema naxũne rü wenaxarü namaxũ rü inachi.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

22Rü yexguma Yoacá maxũgu, rü nüma ga Achaé ga Chíriaanearü ãẽxgacü rü Iraéanecüãxgüxũ ngúxũ ningexẽxẽ.

23Natürü nüma ga Cori ya Tupana rü nüxṹ nangechaũtümüũgü ga yema Iraéanecüãxgü yerü Abraáũmaxã rü Ichaámaxã rü Acóbumaxã marü inaxuneta. Rü yemacax poraãcü yema Iraétanüxũgu narüxĩnü rü tama nanaxwaxe nax nadaiaxũ rü nügüpẽxewa ínawoxũãxũ. Rü ñuxma rü ta rü tama nüxũ naxo rü tama ínanawogü.

24Rü yexguma nayuxgu ga Achaé ga Chíriaanearü ãẽxgacü rü nane ga Ben-adáx nixĩ ga nachicüxü ãẽxgacü ixĩxũ.

25Rü nüma ga Yoá rü Yoacá nane nixĩ. Rü nüma ga Yoá rü Ben-adáxna nanapuxũ ga guma ĩanegü ga Achaé puxũne nüxna ga Yoacá ga Yoá nanatü. Rü nüma ga Yoá rü tomaepüxcüna Ben-adáxũ narüporamae, rü yemaacü Iraéanecax nanawoeguxẽxẽ ga guma ĩanegü.

## 2 Ãẽxgacügüchiga 14

### Amachía rü Yudáanearü ãẽxgacü nixĩ

(2 Cr. 25.1-28)

1Rü yexguma marü taxre ga taunecü ãẽxgacü yixĩxgu ga Yoá ga Yoacá nane ga Iraéanewa, rü Amachía ga Yoá nane rü Yudáanewa ãẽxgacüxũ ningucuchi.

2Rü nüma ga Amachía rü 25 ga taunecü nüxṹ nayexma ga yexguma ãẽxgacüxũ yangucuchigu. Rü 29 ga taunecü nixĩ nax ĩane ga Yerucharéũwa ãẽxgacü yixĩxũ. Rü naé rü Yoadáũ nixĩ ga ngĩéga, rü ngĩma rü Yerucharéũcüãx iyixĩ.

3Rü nüma ga Amachía rü Cori ya Tupanapẽxewa mexũ naxü, natürü tama norü oxi ga Dabí üxũ ga mexũmaxã nawüxigu. Yerü yema nanatü ga Yoá üxũtama naxü.

4Rü tama nagu nipogügü ga yema nachicagü ga duũxũgü norü tupananetacax naxũnagü nagu daixũ rü pumaratẽxe ga yixichixũ nawa ínaguxũ.

5Rü yexguma Amachía marü ãẽxgacü yixĩxgu ga Yudáanewa, rü nanadai ga guxũma ga yema churaragüerugü ga nanatüxũ imaxgüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[6]Natürü tama nanadai ga nanegü ga yema nanatüxũ imaxgüxũ, yerü nayanguxẽxẽ ga yema ore ga Cori ya Tupana Moichémaxã nüxũ ixuxũ ga ñaxũ: —Ngẽma papagü rü taxucürüwama nanegü üxũ i chixexũgagu napoxcue rü nayue, rü ngẽxgumarüxũ ta i ngẽma nanegü rü taxucürüwama norü papagü üxũ i chixexũgagu napoxcue rü nayue. Erü wüxichigü rü noxrütama chixexũgagu tá napoxcu rü nayu ==ñaxũ.

[7]Rü Amachía rü 10,000 ga Edóũtanüxũxũ nadai nagu ga yema doxonexũ ga Yucüragu ãégaxũ. Rü yemawena rü nanapu ga guma ĩane ga Cherá. Rü nüma rü Yoxteégu nanaxüéga. Rü ngẽmatama nixĩ i naéga i ñuxma.

[8]Rü yemawena ga nüma ga Amachía rü Iraéanearü ãẽxgacü ga Yoá ga Yoacá nane ga Yeú nataxacax nimuga rü ñanagürü: —¡Nua naxũ! Rü nua tá yigü tadaugü ==ñanagürü.

[9]Natürü nüma ga Yoá rü ñaxũ ga ore naxcax namuegu: —Wüxi ga chuchuxũ ga Líbanucüãx rü ocayiwa ga Líbanucüãxcax nimuga rü ñanagürü nüxũ: “Cuxacü chaunena ngĩxũ namu nax ngĩmaxã naxãmaxũcax”, ñanagürü. Natürü wüxi ga ngoxo rü yema chuchuxũ ínaxüxũwa naxüpetü rü nawa nanga rü yexma nayapuxcuchi ga yema chuchuxũ rü nayu.

[10]Rü choma rü nüxũ chacuax nax Edóũtanüxũxũ nax cudaixũ, rü ngẽmacax cugü quicuaxüüxũ i ñuxmax. Rü name nixĩ nax cugü quicuaxüxũ, natürü narümemae nixĩ nax ngéma cupatawatama cungexmaxũ. ¿Rü tüxcüũ naxcax cudau nax cugütama chixexũgu cunguxẽxẽxũ rü chixexũgu cunanguxẽxẽxũ i Yudáane? ==ñanagürü.

[11]Natürü nüma ga Amachía rü tama naga naxĩnü. Rü yemacax ga Yoá rü norü churaragümaxã inaxũãchi nax Amachíamaxã nügü yadaixũcax. Rü ĩane ga Bex-chemé ga Yudáanewa yexmanegu nügü nadai.

[12]Rü yema Iraéanecüãxgü rü Yudáanecüãxgüxũ narüporamaegü. Rü yemacax ga Yudáanecüãxgü rü nibuxmü, rü wüxichigü rü napatacax nawoegu.

[13]Rü Yoá ga Iraéanearü ãẽxgacü rü ĩane ga Bex-chemégu Amachía ga Yudáanearü ãẽxgacüxũ niyaxu. Rü nüma ga Amachía rü to ga Yoá nane nixĩ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

rü Ocochía nixĩ ga norü o̲xi. Rü yemawena rü Yerucharéũ̃wa naxũ ga gumá Iraéanearü ãẽ̲xgacü, rü nagu napogü ga 180 metru ga norü poxeguxũ̃tápũ̲x nax yéma yaxücuxũ̃ca̲x. Rü ĩã̲x ga Efraíũ̃wa inanaxügü rü ñu̲xmata naxtapũ̲x íyapoxũ̃arü ĩã̲xwa nangu nax nagu napogüxũ̃.

14Rü nanade ga guxũ̃ma ga yema úiru rü diẽrumü rü guxũ̃ma ga yemaxũ̃gü ga Cori ya Tupanapata ga taxũ̃newa yexmagüxũ̃. Rü yexgumarüxũ̃ ta nanade ga yemaxũ̃gü ga ãẽ̲xgacüpatawa yexmagüxũ̃. Rü yemawena rü ínanayauxũ̃ ga ñuxre ga duũ̃xũ̃gü rü namaxã Chamáriaca̲x nataegu.

15Rü guxũ̃ma ga yema Yoáchiga, rü yema naxüxũ̃chiga rü norü daichiga rü ñuxãcü Amachía ga Yudáanearü ãẽ̲xgacümaxã nax nügü nada̲i̲xũ̃chiga, rü popera i Iraéanearü ãẽ̲xgacügüchiga nagu ümatüxũ̃gu naxümatü.

16Rü yexguma nayu̲xgu ga Yoá rü yema Iraéanearü ãẽ̲xgacügü íta̲xgüxũ̃gu nixĩ ga nata̲xgüãxũ̃ ga Chamáriawa. Rü nawena rü nane ga Yeruboáũ̃ nachicüxü ãẽ̲xgacüxũ̃ ningucuchi

17Rü Yudáanearü ãẽ̲xgacü ga Amachía ga Yoá nane rü 15 ga taunecü namaxũ̃ nawena ga nax nayuxũ̃ ga Iraéanearü ãẽ̲xgacü ga Yoá ga Yoacá nane.

18Rü guxũ̃ma ga yema Amachíachiga, rü yema popera ga Yudáanearü ãẽ̲xgacügüchiga nagu ümatüxũ̃gu naxümatü.

19Rü ĩane ga Yerucharéũ̃wa rü duũ̃xũ̃gü rü Amachíamaxã nanue. Rü yemaca̲x ga nüma rü ĩane ga Láquiwa naña. Natürü nawe nangegüama, rü yexma nayama̲xgü.

20Rü yema naxũ̃ne rü wüxi ga cowaruétügu nayaxüegü, rü Yerucharéũ̃wa nanangegü. Rü norü o̲xigü íta̲xgüxũ̃gu nayata̲xgü ga Dabíarü Ĩanewa.

21Rü yexguma ga guxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü ga Yudáanecüã̲xgü rü Amachía nane ga Acharíaxũ̃ nanatüchicüxü ãẽ̲xgacüxũ̃ nimucuchigü. Rü yexguma ga nüma ga Acharía rü nüxṹ nayexma ga 16 ga norü taunecü.

22Rü nüma ga Acharía rü nanatü yuxguwena nanapu ga ĩane ga Eráx nax wenaxarü Yudáanearü yixĩxũca̲x. Rü ñu̲xũchi nanamexẽxẽ.

### Yeruboáũ̃ ga Yoá nane rü Iraéanearü ãẽ̲xgacü nixĩ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[23]Rü yexguma 15 ga taunecü Yudáanewa ãẽxgacü yixĩxgu ga Amachía ga Yoá nane, rü Yeruboáũ̃ ga Yoá nane rü inanaxügü nax Iraéanewa ãẽxgacü yixĩxũ̃. Rü 41 ga taunecü nixĩ nax Chamáriaarü ĩanewa ãẽxgacü yixĩxũ̃.

[24]Natürü guxũ̃ma ga yema Tupanapẽxewa naxüxũ̃ rü nachixe. Yerü tama nüxna nixũgachi ga yema chixexũ̃ ga Yeruboáũ̃ ga Nabáx nane üxũ̃ ga Iraécüãxgüxũ̃ nagu nayixẽẽxũ̃.

[25]Rü nüma ga Yeruboáũ̃ rü noxritamaarü üyeanegu nanayaxu ga nax yapuyeaneãxũ̃ ga Iraéane. Rü ĩane ga Amácax íxücuxũ̃wa inanaxügü rü ñuxmata Már Arabágu nayacuaxẽxẽ nax Iraéanecüãxgüarü yixĩxũ̃. Rü yemaacü ningu ga yema Cori ga norü Tupana nüxũ̃ ixuxũ̃ nawa ga norü orearü uruxũ̃ ga Yoná ga Amitái nane ga ĩane ga Gax-éfecüãx.

[26]Yerü nüma ga Cori ya Tupana rü nüxũ̃ nadau nax poraãcü ngúxũ̃ yangegüxũ̃ ga guxũ̃ma ga yema Iraéanecüãxgü. Rü woo yema coriãxgüxũ̃ rü woo yema tama coriãxgüxũ̃ rü taxúema nawa iñaxũ̃ ga ngúxũ̃ ningegü, yerü taxuxũ̃ma Iraéanecüãxgüxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ.

[27]Rü yemacax ga nüma ga Cori ya Tupana rü Yoá nane ga Yeruboáũ̃xũ̃ namu nax Iraéanecüãxgüxũ̃ nangũ̃xẽẽxũ̃cax nax tama iyanaxoxüchixũ̃cax ga naéga ga Iraétanüxũ̃ ga ñoma ga naanewa.

[28]Rü guxũ̃ma ga yema Yeruboáũ̃chiga rü yema naxüxũ̃chiga, rü norü porachiga, rü norü dai ga togü ga nachixũ̃anegümaxã naxüxũ̃chiga, rü ñuxãcü Iraéanecax yapuãxũ̃ ga guma ĩanegü ga Damácu rü Amá, rü guxũ̃ma ga yema rü yema popera ga Iraéanearü ãẽxgacügüchiga nagu ümatüxũ̃gu naxümatü.

[29]Rü yexguma nayuxgu ga Yeruboáũ̃, rü yema Iraéanearü ãẽxgacügü ítaxgüxũ̃gu nanataxgü. Rü nawena rü nane ga Chacaría nachicüxü ãẽxgacüxũ̃ ningucuchi.

## 2 Ãẽxgacügüchiga 15

### Yudáanewa ãẽxgacü nixĩ ga Acharía

(2 Cr. 26.3-5, 16-23)


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Rü yexguma marü 27 ga taunecü Iraéanearü ãẽxgacü yixĩxgu ga Yeruboáũ̃, rü ningucuchi ga Acharía nax Yudáanearü ãẽxgacü yixĩxũ̃cax. Rü nüma ga Acharía rü Yudáanearü ãẽxgacü ga Amachía nane nixĩ.

[2]Rü yexguma inaxügüãgu ga Acharía nax ãẽxgacü yixĩxũ̃ rü 16 ga taunecü nüxũ̃ nayexma. Rü nüma rü 52 ga taunecü Yerucharéũ̃wa ãẽxgacü nixĩ. Naé rü Yecuría nixĩ ga ngĩéga rü Yerucharéũ̃cüãx tixĩ.

[3]Rü yema naxüxũ̃ ga Acharía rü name ga Cori ya Tupanapexewa, gumá nanatü ga Amachía üxũ̃rüxũ̃.

[4]Natürü nüma ga Acharía rü tama nagu nipogü ga yema nachicagü ga nawa duũ̃xũ̃gü tupananetagüxũ̃ yacuaxüũ̃güxũ̃. Rü duũ̃xũ̃gü rü yema nachicagügu tupananetagücax naxũ̃nagü nadaiama rü pumaratexe ga yixichixũ̃ ínaguama.

[5]Rü yemacax ga Cori ya Tupana rü ãẽxgacü ga Acharíaxũ̃ chaxünemaxã nidaxawexẽxẽ ñuxmata nayumare. Rü yemacax ãẽxgacüpatawa wüxi ga ucapuwa nüxicatama nayexmaecha. Rü yemacax nane ga Yotáũ̃ guma ãẽxgacüpatamaxã rü yema nachixũ̃anemaxã inacuáx.

[6]Rü guxũ̃ma ga Acharíachiga rü yema naxüxũ̃chiga, rü yema popera ga Yudáanearü ãẽxgacügüchiga nagu ümatüxũ̃gu naxümatü.

[7]Rü yexguma nayuxgu ga Acharía rü yema natanüxũ̃ ítaxgüxũ̃gu nayataxgü ga Dabíarü Ĩanewa. Rü nawena rü nane ga Yotáũ̃ nachicüxü ãẽxgacüxũ̃ ningucuchi.

### Iraéanewa ãẽxgacü nixĩ ga Chacaría

[8]Rü yexguma 38 ga taunecü Yudáanearü ãẽxgacü yixĩxgux ga Acharía, rü yexguma nixĩ ga Iraéanewa yexwacax yaxücuxũ̃ ga Chacaría nax Iraéanearü ãẽxgacü yixĩxũ̃cax. Rü nüma ga Chacaría rü Yeruboáũ̃ nane nixĩ, rü 6 ga tauemacütama ãẽxgacü nixĩ ga ĩane ga Chamáriawa.

[9]Natürü nüma ga Chacaría rü Tupanapexewa chixexũ̃ naxü yema nüxíraxũ̃güxũ̃ ga natanüxũ̃rüxũ̃. Yerü tama nüxna nixũgachi ga yema pecadugü ga Nabáx nane ga Yeruboáũ̃ Iraéanecüãxgüxũ̃ nagu nayixẽẽxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[10]Rü nüma ga Charúũ̃ ga Yabé nane rü Chacaríamaxã nanu rü ĩane ga Ibeáũ̃gu nügü nadai rü yexma Chacaríaxũ̃ nima̲x. Rü yemawena rü nachicüxü ãẽ̲xgacüxũ̃ ningucuchi ga nüma ga Charúũ̃.

[11]Rü yema togüama ga Chacaría üxũ̃ rü yema popera ga Iraéanearü ãẽ̲xgacügüchiga nagu ümatüxũ̃gu naxümatü.

[12]Rü yemaacü ningu ga yema ore ga Cori ya Tupana Yeúmaxã nüxũ̃ ixuxũ̃ ga ñaxũ̃: —Cunegü rü cutaagü rü cutaagüarü nanegü rü ñu̲xũchi cutaagüarü nanegüarü nanegü rü tá Iraéanearü ãẽ̲xgacü nixĩgü = =ñaxũ̃.

### Iraéanewa ãẽ̲xgacü nixĩ ga Charúũ̃

[13-14]Rü yexguma marü 39 ga taunecü Yudáanearü ãẽ̲xgacü yixĩxgu ga Uchía, rü yexguma nixĩ ga yexwacax yaxücuxũ̃ ga Charúũ̃ ga Yabé nane nax Iraéanearü ãẽ̲xgacü yixĩxũ̃ca̲x. Natürü wüxitama ga tauemacü ãẽ̲xgacü nixĩ ga Chamáriawa yerü nüma ga Menaéũ̃ ga Gadí nane rü Tircháwa ne naxũ, rü Chamáriawa nangu rü yéma Charúũ̃xũ̃ nima̲x. Rü nawena ga nax yamáaxũ̃ rü nachicüxü ãẽ̲xgacüxũ̃ ningucuchi.

[15]Rü guxũ̃ma ga Charúũ̃ üxũ̃chiga rü ñuxãcü Chacaríaca̲x nax íyagoõchixũ̃chiga rü yema popera ga Iraéanearü ãẽ̲xgacügüchiga nagu ümatüxũ̃gu naxümatü.

[16]Rü yexguma ga Menaéũ̃ rü Tífchawa inaxũãchi rü Tircháwa naxũ. Rü yémacüã̲xgü rü tama naxca̲x nayawãxnagü ga guma ĩanearü poxeguxũ̃arü ĩã̲xgü. Natürü nixücuama rü nanade ga guxũ̃ma ga norü yemaxũ̃gü ga guma ĩanewa rü norü naanewa yexmagüxũ̃. Rü ñu̲xũchi tüxũ̃ nawinapütüwegü ga guxema ngexegü ga itacharaũ̃güxe.

### Iraéanewa ãẽ̲xgacü nixĩ ga Menaéũ̃

[17]Rü yexguma 39 ga taunecü Yudáanearü ãẽ̲xgacü yixĩxgux ga Acharía, rü yexguma nixĩ ga yexwacax yaxücuxũ̃ ga Menaéũ̃ ga Gadí nane nax Iraéanearü ãẽ̲xgacü yixĩxũ̃ca̲x. Rü nüma ga Menaéũ̃ rü 10 ga taunecü ĩane ga Chamáriawa ãẽ̲xgacü nixĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[18]Natürü yema Menaéũ üxũ rü nachixe ga Cori ya Tupanapẹxewa yerü tama nüxna nixũgachi ga yema pecadugü ga Nabáx nane ga Yeruboáũ Iraéanecüãxgüxũ nagu yixẽẽxũ.

[19]Rü wüxi ga ngunexũgu rü nüma ga Púx ga Achíriaanearü ãẽxgacü rü Iraéanegu nachocu. Rü yexguma ga Menaéũ rü 33,000 quíru ga diẽru nüxna naxã nax yemaacü Púx naétüwa üxũcạx rü naporaxẽẽãxũcạx nax ãẽxgacü yixĩxũ.

[20]Rü yemacạx ga Menaéũ rü guxũma ga yema Iraéanewa yexmagüxũ ga duũxũgü ga diẽruãxgüxũcạx nanaxunagü ga wüxi ga mu nax naxütanügüãxũcạx ga ngãxũ ga quíruarü yexera ga diẽrumü nax yemaacü Achíriaanearü ãẽxgacüaxṹ naxütanüãxũcạx. Rü yemaacü ga Achíriaanearü ãẽxgacü rü norü ĩanecạx nataegu rü tama marü Iraéanewa nayexma.

[21]Rü guxũma ga Menaéũchiga rü yema naxüxũchiga rü yema popera ga Iraéanearü ãẽxgacügüchiga nagu ümatüxũgu naxümatü.

[22]Rü yexguma nayuxguwena rü nane ga Pecaxía nachicüxü ãẽxgacüxũ ningucuchi.

### Iraéanewa ãẽxgacü nixĩ ga Pecaxía

[23]Rü yexguma 50 ga taunecü Yudáanewa ãẽxgacü yixĩxgu ga Acharía, rü yexguma nixĩ ga yexwacax Iraéanewa yaxücuxũ ga Pecaxía nax Iraéanearü ãẽxgacü yixĩxũcạx. Rü nüma ga Pecaxía ga Menaéũ nane rü taxre ga taunecü Chamáriawa ãẽxgacü nixĩ.

[24]Natürü ga yema Pecaxía üxũ rü nachixe ga Cori ya Tupanapẹxewa yerü tama nüxna nixũgachi ga yema pecadugü ga Nabáx nane ga Yeruboáũ Iraéanecüãxgüxũ nagu yixẽẽxũ.

[25]Rü wüxi ga Pecaíaarü churaragüeru ga Remaría nane ga Pécagu ãégaxũ rü Pecaxíacạx nügü nanutaquẹxe nax yamáaxũcạx. Rü nüma ga Péca rü 50 ga Garaáxanecüãx ga yatügümaxã Chamáriawa naxũ, rü yexma ãẽxgacüpatagu Pécaíaxũ nimạxgü wüxigu namaxã ga Aríe rü Argóx. Rü yemawena ga Péca rü Pecaxíachicüxü Iraéanearü ãẽxgacüxũ ningucuchi.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[26]Rü yema Pecaxíachiga rü guxũma ga yema naxüxũchiga rü yema poperagü ga Iraéanearü ãẽxgacügüchiga nagu ümatüxũgu naxümatü.

### Iraéanewa ãẽxgacü nixĩ ga Péca

[27]Rü yexguma 52 ga taunecü Yudáanearü ãẽxgacü yixĩxgu ga Acharía, rü yexguma nixĩ ga yexwacax Iraéanewa yaxücuxũ ga Péca nax Iraéanearü ãẽxgacü yixĩxũcax. Rü nüma ga Péca ga Remaría nane rü 20 ga taunecü Chamáriawa ãẽxgacü nixĩ.

[28]Natürü yema Péca üxũ rü nachixe ga Tupanapexewa yerü tama nüxna nixũgachi ga yema pecadugü ga Nabáx nane ga Yeruboáũ Iraéanecüãxũ nagu yixẽẽxũ.

[29]Rü yexguma Péca rü Iraéanearü ãẽxgacü yixĩxgu rü yéma nangu ga Achíriaanearü ãẽxgacü ga Tigáx-piréche. Rü nayapu ga guma ĩanegü ga Ióũ rü Abé-béx-maacá, rü Yanóa, rü Quédex, rü Achóx, rü Garaáx rü Gariréa, rü ñuxũchi guxũma ga yema Netaríarü naane. Rü guxũma ga yema duũxũgü ga yéma maxẽxũ rü Achíriaanewa nanagagü.

[30]Rü nüma ga Erá nane ga Ochéa rü naxcax nadau nax ñuxãcü Remaría nane ga Pécacax íyagoõchixũ. Rü yemaacü nayamax. Rü yexguma marü 20 ga taunecü Yudáanewa ãẽxgacü yixĩxgu ga Uchía nane ga Yotáũ, rü Iraéanewa nüma ga Ochéa rü Pécachicüxü ãẽxgacüxũ ningucuchi.

[31]Rü guxũma ga yema Pécachiga rü ñuxũchi yema naxüxũchiga rü yema popera ga Iraéanearü ãẽxgacügüchiga nagu ümatüxũgu naxümatü.

### Yudáanewa ãẽxgacü nixĩ ga Yotáũ
(2 Cr. 27.1-9)

[32]Rü yexguma taxre ga taunecü ãẽxgacü yixĩxgu ga Péca ga Remaría nane, rü yexguma nixĩ ga yexwacax Yudáanewa yaxücuxũ ga Yotáũ ga Uchía nane nax Yudáanearü ãẽxgacü yixĩxũcax.

[33]Rü nüma ga Yotáũ rü 25 ga taunecü nüxṹ nayexma ga yexguma ãẽxgacüxũ yangucuchigu. Rü 16 ga taunecü Yerucharéũwa ãẽxgacü nixĩ. Rü naé rü Yeruchá nixĩ ga ngĩéga rü Chadóxacü iyixĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[34-35]Rü yema Yotáũ̃ üxũ̃ rü name ga Tupanap̲exewa, yema nanatü ga Uchía üxũ̃rüũ̃tama. Yerü nanaxü ga Cori ya Tupanapata ga taxũ̃nearü ĩã̲x ga taxũ̃. Natürü tama nagu nipogügü ga yema tupananetagüarü ãmarearü guruũ̃gü ga ngextá duũ̃xũ̃gü nawa nayagugüama ga norü ãmaregü rü norü pumarat̲exegü.

[36]Rü guxũ̃ma ga yema Yotáũ̃chiga rü yema naxüxũ̃chiga rü yema poperagü ga Yudáanearü ãẽ̲xgacügüchiga nagu ümatüxũ̃gu naxümatü.

[37]Rü yexgumaũ̃cüxü nixĩ ga Cori ya Tupana inaxügüxũ̃ nax Yudáanewa namuaxũ̃ ga Chíriaanearü ãẽ̲xgacü ga Rechíũ̃ rü ñu̲xũchi Remaría nane ga Péca nax Yudáanecüã̲xgüca̲x íyaxũ̃ãchixũ̃ca̲x.

[38]Rü yexguma nayu̲xgu ga Yotáũ̃ rü yema natanüxũ̃ íta̲xgüxũ̃gu nanata̲xgü ga Dabíarü Ĩanewa. Rü nawena rü nane ga Acháx ãẽ̲xgacüxũ̃ ningucuchi.

## 2 Ãẽ̲xgacügüchiga 16

### Yudáanearü ãẽ̲xgacüxũ̃ ningucuchi ga Acáx

(2 Cr. 28.1-27)

[1-2]Rü yexguma marü 17 ga taunecü Iraéanearü ãẽ̲xgacü yixĩxgu ga Péca ga Remaría nane rü yexguma nixĩ nax ãẽ̲xgacüxũ̃ yaxücuxũ̃ ga Acháx ga Yotáũ̃ nane nax Yudáanearü ãẽ̲xgacü yixĩxũ̃ca̲x. Rü nüma ga Acháx rü 20 ga taunecü nüxṹ nayexma ga yexguma. Rü 16 ga taunecü nixĩ ga ãẽ̲xgacü yixĩxũ̃ ga Yerucharéũ̃wa. Natürü yema naxüxũ̃ ga Acháx rü tama Tupanap̲exewa name, yerü tama norü o̲xi ga Dabírüxũ̃ mexũ̃ naxü.

[3]Rü nagu nixũ ga yema nacüma ga nüxíraxũ̃güxũ̃ ga Iraéanearü ãẽ̲xgacügü nagu ĩxũ̃. Rü poraãcü chixexũ̃ naxü, rü nawa nangu nax norü tupananetaca̲x wüxi ga nane tüxũ̃ yaguxũ̃. Rü yemaacü nagu nixũ ga yema nacümagü ga chixexũ̃gü ga yema duũ̃xũ̃gü ga Tupana íwoxũ̃xũ̃ Iraétanüxũ̃p̲exewa.

[4]Rü yema nachicagü ga tupananetagüca̲x ãmare íyagugüxũ̃ ga ma̲xpűnegüwa rü guxũ̃ma ga naigü ga imeetaxũ̃tüũ̃wa, rü nüma ga Acáx rü yemawa ínanagu ga naxũ̃nagü rü pumarat̲exegü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[5]Rü yexgumaũ̃cüxü rü Rechíũ̃ ga Chíriaanearü ãẽ̱xgacü rü ñu̱xũchi Remaría nane ga Péca ga Iraéanearü ãẽ̱xgacü rü Yerucharéũ̃ca̱x ínayaxüãchi. Rü nüxũ̃ ínachomaeguãchi ga Acháxarü ĩane ga Yerucharéũ̃ nax yemaacü yapugüãxũ̃ca̱x. Natürü taxucürüwama nanapugü ga guma ĩane.

[6]Rü yexgumaũ̃cüxü ga nüma ga Edóũ̃arü ãẽ̱xgacü rü nachixũ̃aneca̱x nanatáeguxẽxẽ ga ĩane ga Eráx. Rü yema Edóũ̃cüã̱xgü rü guma ĩanewa nangugü rü Yudáanecüã̱xgüxũ̃ yéma ínawoxũ̃. Rü yemawena ga yema Edóũ̃cüã̱xgü rü guma ĩanewa namaxẽ. Rü ñu̱xma rü ta ngématama nangẽxmagüecha.

[7-8]Rü yexguma nüma ga Acháx rü nanade ga yema úirugü rü diẽrugü ga Tupanapata ga taxũ̃negu nuxũ̃ rü yema ãẽ̱xgacüpataarü yemaxũ̃gü. Rü ñu̱xũchi Tigáx-piréche ga Achíriaanearü ãẽ̱xgacüxũ̃tawa nanamugü namaxã ga ore ga ñaxũ̃: —Chomax rü curü ngũ̃xẽẽruxũ̃ chixĩ rü wüxi i cunerüxũ̃ chixĩ. Rü ngẽmaca̱x chanaxwa̱xe i nua cuxũ nax choxũ̃ ícuyapoxũ̃xũca̱x naxme̱xwa i Chíriaanearü ãẽ̱xgacü rü Iraéanearü ãẽ̱xgacü, erü cha̱u̱xca̱x ínayachoõchi ==ñaxũ̃ ga ore yéma namu.

[9]Rü yexguma nüma ga Tigáx-piréche ga Achíriaanearü ãẽ̱xgacü rü Acáxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ. Rü nanamexẽxẽ ga norü churaragü nax naxca̱x íyagoõchixũ̃ca̱x ga guma ĩane ga Damácu. Rü ñu̱xũchi nayapu ga guma ĩane rü norü ãẽ̱xgacü ga Rechíũ̃xũ̃ nima̱x. Rü ínanawoxũ̃ ga yémacüã̱xgü, rü ĩane ga Quíruwa nanagagü.

[10]Rü nüma ga Acháx rü guma ĩane ga Damácuwa naxũ nax Tigáx-piréche ga Achíriaanearü ãẽ̱xgacüxũ̃ yexma yangauxũ̃ca̱x. Rü guma ĩane ga Damácuwa nüxũ̃ nadau ga wüxi ga ãmarearü guruxũ̃ ga yéma yexmaxũ̃. Rü yemaca̱x mea nanaxüxchicüna̱xã ga yema ãmarearü guruxũ̃ rü chacherdóte ga Uríaxũ̃tawa nanamu ga yema naxchicüna̱xã.

[11]Rü nüma ga chacherdóte ga Uría rü nanaxü ga wüxi ga ãmarearü guruxũ̃ yema napane ga ãẽ̱xgacü ga Acháx Damácuwa naxca̱x ne muxũ̃rüxũ̃ nax marü ínamemarexũ̃ca̱x ga yexguma Damácuwa ne naxũxgu ga ãẽ̱xgacü ga Acháx.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[12]Rü yexguma yéma nanguxgu ga nüma ga Acáx rü ínayadau ga yema ãmarearü guruxũ ga Uría üxũ. Rü yéma nayagu ga norü ãmare ga wüxi ga naxũna.

[13]Rü yéma nayagu ta ga norü ãmare ga triguṯexe rü bínu naétügu nanaba. Rü yema naxũna ga nadaịxũgümaxã nanamaxétü ga yema ãmarearü guruxũ.

[14]Rü nüma ga Acáx rü nayaxügachi ga yema Tupanaarü ãmarearü guruxũ ga bróũchenaxcạx ga Tupanapata ga taxũnearü toxmạxtagu üchiréxũ. Rü nórteguama nayaxű́ yerü yema ngexwacạxũxũ ga ãmarearü guruxũ yéma naguxchachica. Rü ñụxũchi yema Tupanapata ga taxũnepẹxewa yexmaxũ ga nachicagu nanaxű́ ga yema yexwacạxüxũ ga ãmarearü guruxũ.

[15]Rü yemawena nüma ga Acháx rü chacherdóte ga Uríaxũ ñanagürü: — Ngẽma ngexwaca cuxüxũ i ãmarearü guruxũ i taxũwa tá ícunagu i ngẽma pạxmamaarü ãmare i naxũnagü. Rü yáuanecü rü tá ngéma ícunagu i ngẽma ãmaregü i triguṯexe. Rü ngẽxgumarüxũ ta rü ngéma tá ícunagu i chorü ãmaregü i naxũnagü rü triguṯexe. Rü ngẽxgumarüxũ ta rü ngéma tá ícunagu i guxũma i duũxũgüarü ãmare i naxũnagü rü triguṯexe rü bínu. Rü ngẽmawena rü ngẽma naxũnagü i cudaịxũgümaxã tá cunamaxcu i ngẽma ãmarearü guruxũ. Rü ngẽma bróũchenaxcạx i ãmarearü guruxũ rü chạụxcạxicatama tá nixĩ = =ñanagürü.

[16]Rü nüma ga chacherdóte ga Uría rü yema ãẹ̃xgacü ga Acháx namuxũãcü nanaxü ga guxũma.

[17]Rü yemawena nüma ga Acháx rü nayanugachitanü ga yema 10 ga yạụxmẹxũpáxũgü ga bróũchenaxcạx. Rü nayaxügachi ga yema dexápáxũ ga taxüchixũ ga wocagü ga iyatüxũchicünạxãgü ga bróũchenaxcạxétügu ünagüxũ. Rü ñaxtügu nucü ga nutaétügu nanaxű́nagü.

[18]Rü nüma ga Acáx rü nanataãẽxẽẽchaũ̃ ga Achíriaanearü ãẹ̃xgacü. Rü yemacạx nayaxügachi ga yema natamü ga Cori ya Tupanapata ga taxũnearü düxétüwa yexmaxũ ga ngũchigaarü ngunexũgu nawa nangutaquẹxegüxũ. Rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ñu̱xũchi nanaxoxẽxẽ ga yema Tupanapata ga taxũnearü ĩã̱x ga düxétüwaama üxũ̃ ga ãẽ̱xgacücã̱xicatama ixĩxũ̃.

19Rü guxũma ga yema naxüxũ̃ ga Acháx, rü yema popera ga Yudáanearü ãẽ̱xgacügüchiga nagu ümatüxũ̃gu naxümatü.

20Rü yexguma nayu̱xgu ga Acháx rü norü o̱xigü íta̱xgüxũ̃gu nanata̱xgü ga Dabíarü Ĩanewa. Rü nawena rü nane ga Echequía nixĩ ga nachicüxü ãẽ̱xgacü ixĩcü.

## 2 Ãẽ̱xgacügüchiga 17

### Achíriaanearü ãẽ̱xgacümẽ̱xẽgu nangu ga ĩane ga Chamária rü Achíriaanewa nanagagü ga Iraétanüxũ̃

1Rü yexguma 12 ga taunecü nüxú̱ inguxgu ga Acháx nax ãẽ̱xgacü yixĩxũ̃ ga Yudáanewa, rü yexguma nixĩ ga nüma ga Ochéa ga Erá nane rü yexwacax yangucuchixũ̃ nax Iraéanearü ãẽ̱xgacü yixĩxũ̃cã̱x. Rü nüma ga Ochéa rü 9 ga taunecü nixĩ ga Chamáriaarü ĩanewa ãẽ̱xgacü yixĩxũ̃.

2Rü yema Ochéa üxũ̃ rü nachixe ga Tupanapẽ̱xewa, natürü tama yema nüxíraxũ̃güxũ̃ ga Iraéanearü ãẽ̱xgacügü ügüxũ̃rüxũ̃ nixĩ.

3Rü nüma ga Achíriaanearü ãẽ̱xgacü ga Chamanachá, rü norü churaragümaxã Iraéanecüã̱xarü ãẽ̱xgacü ga Ochéacã̱x ínayagoõchi rü nüxũ̃ narüporamae. Rü nüma ga Chamanachá rü nügümẽ̱xwa nanayexmaxẽxẽ ga Ochéa rü naxũ̃tawa tacü ga diẽrucã̱x ínacaüüxũ̃ ga guxcüma ga taunecügügu.

4Natürü nüma ga Achíriaanearü ãẽ̱xgacü ga Chamanachá rü nüxũ̃ nacua̱xama nax Ochéa rü bexma Equítuanearü ãẽ̱xgacü ga Chóxmaxã nax nügü naxucu̱xẽgüxũ̃ nax Achíriaanemẽ̱xẽwa ínanguxuchixũ̃cã̱x. Rü naétü marü tama nüxú̱ ngĩxũ̃ naxütanü ga yema diẽru ga wüxichigü ga taunecü nüxna ngĩxũ̃ naxãgücü. Rü yemacã̱x nüma ga Chamanachá rü norü churaragüxũ̃ namu nax Ochéaxũ̃ yayauxgüxũ̃cã̱x rü napoxcugüãxũ̃cã̱x.

5Rü norü churaragü rü Iraéanegu nachocu rü Chamáriaarü ĩanecã̱x ínayaxüãchi rü tomaepü̱x ga taunecü yéma nüxna nadaugü nax taxúema íxũxũxũ̃cã̱x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[6]Rü yexguma 9 ga taunecü marü ãẽxgacü yixĩxgu ga Ochéa, rü nüma ga Achíriaanearü ãẽxgacü rü nanapu ga guma ĩane. Rü Achíriaarü naanewa nanagagü ga yema Iraéanecüãxgü. Rü ĩane ga Arágu nayanu ga natü ga Abócutüwa ga Gocháũanewa. Rü togü rü Médiatanüxũarü ĩanegügu nayanu.

[7]Rü yema guxchaxũ nüxũ nangupetü ga yema Iraéanecüãxgü, yerü tama naga naxĩnüe ga Cori ya Tupana ga Equítuanewa ínanguxũxẽẽcü ga Faraóũmẽxẽwa. Rü tomare ga tupanagüxũ nicuãxüũgü, rü yemaacü Tupanapẽxewa chixexũ naxügü.

[8]Rü nagu namaxẽ ga nacümagü ga yema duũxũgü ga nüxíra yema naanewa yexmagüxũ ga Tupana norü õxigüpẽxewa íwoxũxũ. Rü ñũxmachi yema Iraéanearü ãẽxgacügü naxcãx íxügüxũ ga nacümagü ga chixexũgu rü ta namaxẽ.

[9]Rü yema Iraéanecüãxgü rü Cori ya norü Tupanapẽxewa chixexũ ga ore nixugüe. Rü guxũnema ga norü ĩanegüwa, rü norü dauxũtaechicagüwa, rü norü ĩanegü ga meama ípoxegugünewa nanamexẽxẽ ga nachicagü ga ngextá norü tupananetagüxũ nawa yacuãxüũgüxũ.

[10]Rü yexgumarüxũ ta rü wüxichigü ga mãxpűnegüetügu rü naigü ga meetaxũtüũgu nayanuã ga norü tupananetachicünãxãgü ga nutanaxcãx rü Acheráchicünãxãgü.

[11]Rü nüma ga Iraéanecüãxgü rü nagu namaxẽ ga nacümagü ga yema duũxũgü ga nüxíra yema naanewa yexmagüxũ ga Cori ya Tupana yéma íwoxũxũ Iraétanüxũpẽxewa. Rü yema tupananetagücãx nayagu ga pumaratẽxegü, rü ñũxũchi taxũ ga to ga chixexũgü yéma naxügü, rü yemaacü poraãcü Cori ya Tupanaxũ nanuxẽẽgü.

[12]Rü tupananetachicünãxãgüxũ nicuãxüũgü, rü nanaxügüama ga yema Cori ya Tupana poraãcü nüxna chũxuxũ.

[13]Rü yema nixĩ ga norü orearü uruũgüwa marü Iraétanüxũmaxã nüxũ yaxuxũ ga Cori ya Tupana nax nüxũ naxoexũcãx ga yema chixexũ ga nacümagü, rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nüma ya Tupana nanaxwa̱xexũ̃ãcüma nax yanguxẽẽgüãxũ̃ca̱x ga yema mugü rü ngu̱xẽẽtaegü ga norü o̱xigüna naxãxũ̃ ga norü orearü uruũ̃güwa.

14Natürü woo Tupana rü norü orearü uruũ̃güwa nayaxucu̱xẽgü, natürü ga nüma ga Iraéanecüã̱xgü rü tama inaxĩnüechaũ̃ naxrüxũ̃ ga norü o̱xigü ga tama aixcüma Cori ya Tupanaaxṹ̃ yaxõgüxũ̃.

15Rü yemaacü ga yema duũ̃xũ̃gü rü nüxũ̃ naxoe ga Tupanaarü mugü rü yema uneta ga nũxcüma norü o̱xigümaxã Tupana nüxũ̃ ixuxũ̃. Rü tama naga naxĩnüe ga Tupanaarü ucu̱xẽgü. Rü woo Tupana nüxna nachu̱xuxũ̃, natürü nügügutama nayanachixexẽẽgü yerü naxca̱x nadauxũ̃taegüama nax naxchicüna̱xãgü i taxuwama mexũ̃xũ̃ nax yacua̱xüũ̃güxũ̃ naxrüxũ̃ ga yema togü ga nachixũ̃anecüã̱xgü ga norü üyeanecüwawa yexmagüxũ̃ ga tama Tupanaaxṹ̃ yaxõgüxũ̃.

16Rü nüxũ̃ narüxoe ga guxũ̃ma ga norü Cori ya Tupanaarü mugü. Rü yemaca̱x nügüca̱x nanaxügü ga taxre ga wocaxacüchicüna̱xãgü ga úirunaxca̱x, rü nanaxügü ta ga tupananeta ga Acheráchicüna̱xãx. Rü naétü nüxũ̃ nicua̱xüũ̃gü ga üa̱xcü rü tauemacü rü woramacurigü rü ñu̱xũchi Baáchicüna̱xã rü ta.

17Rü yexgumarüxũ̃ ta yema tupananetagüarü ãmarearü guruũ̃wa tüxũ̃ nigu ga naxacüxe ga yatüxe rü ngexe. Rü nagu ínamaxẽ ga yuü ga ẽxũ̃guxũ̃xũ̃ nawa icuáxũ̃. Rü chixexũ̃ca̱x nügü inaxãgü ga Tupanape̱xewa rü yemaacü poraãcü nananuxẽxẽ.

18Rü yemaca̱x ga Cori ya Tupana rü yema Iraéanecüã̱xgümaxã nanu, rü ínanawogü. Rü Yudáanecüã̱xgüxũ̃tawaxicatama nayexma.

19Natürü woo ga Yudáanecüã̱xgü rü ta tama nayanguxẽẽgü ga Cori ya norü Tupanaarü mugü, yerü yema nacümagü ga chixexũ̃gü ga Iraéanecüã̱xgü nagu maxẽxũ̃gu naxĩ.

20Rü yema naxügüxũ̃gagu rü nüma ga Cori ya Tupana rü Iraétanüxũ̃güxũ̃ naxo, rü nanaxãneexẽxẽ. Rü ngĩ́ta̱xagüxũ̃me̱xẽwa nanamugü. Rü yemaacü nüxna nixũgachi.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

21Rü yexguma nüma ga Iraéanecüãxgü rü Dabítanüxũna yaxĩgachigu, rü nüma ga Iraéanecüãxgü rü nüxũ naxunetagü ga Yeruboáũ ga Nabáx nane nax norü ãẽxgacü yixĩxũcạx. Rü nüma nixĩ ga Cori ya Tupanana yaxĩgachixẽẽãxũ ga yema Iraéanecüãxgü, rü ñụxũchi poraãcü pecadugu nayixẽẽxãxũ.

22Rü yemaacü ga yema Iraéanecüãxgü rü yema chixexũ ga Yeruboáũ üxũgu namaxẽ, rü tama nüxũ narüxoe.

23Rü yemacạx ga Cori ya Tupana rü düxwa Iraéanecüãxgüna nixũgachi, yema guxũma ga norü orearü uruxũgüwa nüxũ yaxuxũrüxũ. Rü yemaacü ga yema Iraéanecüãxgü, rü Achíriaanewa nanagagü. Rü yexguma nachiga naxümatügu rü yématama nayexmagü.

### Tomare ga duũxũgü Chamáriaarü ĩanewa namugü

24Rü nüma ga Achíriaanearü ãẽxgacü rü Iraéanecüãxgüchicüxü Chamáriaarü ĩanegüwa nanamugü ga duũxũgü ga Babiróniaanecüãx rü Cútaanecüãx rü Abáanecüãx, rü Amáanecüãx, rü Cheparabaíũanecüãx nax Chamáriaanegu naxãchiũgüxũcạx nachicüxü ga yema Iraéanecüãx. Rü yemaacü ga yema togü ga duũxũgü rü Chamáriaanegu nachocu rü Iraéanecüãxarü ĩanegügu naxãchiũgü.

25Natürü yema duũxũgü ga Achíriaanearü ãẽxgacü yéma mugüxũ rü tama Cori ya Tupanaxũ nicuạxüũgü. Rü yemacạx yexguma yexwacax Chamáriaarü ĩpatagügu nügü yanuxgu, rü Tupana rü yéma nanamugü ga leóũgü nax nadaiaxũcạx ga ñuxre ga yema duũxũgü.

26Rü yemacạx ñuxre ga yema duũxũgü rü Achíriaanearü ãẽxgacüxũtawa naxĩ ga namaxã nüxũ yanaxugüxũcạx, rü ñanagürügü nüxũ: —Toma i Chamáriaanearü ĩanegüwa toxũ nax cumugüxũ nax ngẽxma taxãchiũgüxũcạx, rü tama nüxũ tacuạx i nacüma i norü Tupana i ngẽma nachixũane. Rü ngẽmacạx i ngẽma norü Tupana rü toxcạx ngéma nanamugü i leóũgü i toxũ ngõxcuxũ ==ñanagürügü.

27Rü yemacạx ga nüma ga Achíriaanearü ãẽxgacü rü nanaxuegu rü ñanagürü: —¡Penamuegu i wüxi i chacherdóte i Chamáriaanecüãx nax Chamáriaanecạx nataeguxũ rü ngéma nangẽxmaxũcạx rü ngẽma ngexwaca ngugüxũ i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

duũxũgüxũ nangúexẽẽxũcax i ngẽma Chamáriaanecüãxarü tupanacüma! ==ñanagürü.

28Rü yemaacü ga wüxi ga chacherdóte ga Chamáriaanewa ínagaxüchigüxũ rü wenaxarü Chamáriaanecax nataegu, rü Betégu nayaxãchiũ. Rü yema nixĩ ga nangúexẽẽxũ nax ñuxãcü Cori ya Tupanaxũ nax yacuaxüũgüxũ.

29Natürü yema duũxũgü ga to ga nachixũanewa ne ĩxũ rü wüxichigü ga Chamáriaarü ĩanewa iyexmagüchigüxũ rü noxrütama tupanachicünaxã ta naxügü. Rü Chamáriaanecüãxgü ügüxũ ga tupanachicünaxãchicagu nananugü ga maxpűnetapexegüwa.

30Rü yema Babiróniaanecüãx rü yema namaxã natupanaãxgüxũ ga Chucóx-benúchicünaxã naxügü. Rü yema Cútaanecüãxgü rü yema namaxã natupanaãxgüxũ ga Nerigáchicünaxã naxügü. Rü yema Amáanecüãxgü rü yema namaxã natupanaãxgüxũ ga Achímachicünaxã naxügü.

31Rü yema Abáanecüãxgü rü yema namaxã natupanaãxgüxũ ga Nibáchicünaxã rü Tataxchicünaxã naxügü. Rü yema Cheparabaíũanecüãxgü rü naxacüxegü tüxũ ínagu napexewa ga norü tupananetachicünaxãgü ga Adramérex rü Anamérex.

32Rü yema duũxũgü ga to ga nachixũanewa ne ĩxũ, rü Cori ya Tupanaxũ nicuaxüũgüchirex. Natürü nügütanüwa nüxũ naxunetagü ta ga norü chacherdótegü nax yemagü norü tupanachicünaxãgü íyexmaxũwa naxcax ínaguxũ ga ãmaregü ga maxpűnetapexegüwa.

33Rü yemaacü rü woo Cori ya Tupanaxũ nax yacuaxüũgüchiréxũ, natürü norü tupananetagüxũ rü ta nicuaxüũgü. Rü yema nachixũanegü ga noxri nawa ne naxĩxũcümagutama naxĩ ga wüxichigü.

34Rü ñuxma rü ta nanaxügüama ga yema chixexũgü ga ũpa nagu namaxẽxũ. Rü tama Cori ya Tupanaxũ nicuaxüũgü rü tama nayanguxẽẽgü ga norü mugü rü norü nguxẽẽtaegü ga nüma ga Cori ya Tupana Acóbutaagümaxã nüxũ yaxuxũ nax nagu namaxẽxũcax. Rü Tupana rü Iraégu nanaxüéga ga Acóbu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

35Rü yexguma Cori ya Tupana Iraétanüxũmaxã inaxunetagu rü namaxã nüxũ nixu rü ñanagürü nüxũ: —Tama name nax tạxacürü tupananetagücạx pengutaquẹxegüxũ, rü nüxũ picuạxüũgüxũ, rü ñụxũchi ãmare nüxna pexãxũ rü naxũnagü naxcạx pedaixũ.

36¡Rü chạụxcạx ngutaquẹxe pexụ̃x! Erü choma nixĩ i perü Cori ya Tupana ga Equítuanewa pexũ íchanguxũxẽẽxũ chorü poramaxã. Rü ngẽmacạx name i chạụxcạxicatama pengutaquẹxegü, rü choxũ picuạxüũgü rü ãmare choxna pexãgü rü pexũnagü chạụxcạx pedai.

37¡Rü ngẽxgumarüxũ ta mea peyanguxẽẹ̃x i ngẽma mugü rü ucụxẽgü rü ngụxẽẽtaegü ga pexcạx chaxümatüxũ! Rü tama name i tạxacürü tupananetagücạx pengutaquẹxegü nax nüxũ picuạxüũgüxũcạx.

38Rü tama chanaxwạxe nax nüxũ perüngümaexũ ga yema uneta ga pemaxã chaxüxũ, rü tama name i tạxacürü tupananetagücạx pengutaquẹxegü nax nüxũ picuạxüũgüxũcạx.

39¡Rü chạụxcạxica pengutaquẹxegü nax choxũ picuạxüũgüxũcạx! Erü choma nixĩ ya Cori ya perü Tupana chixĩxũ, rü choma tá nixĩ i pexũ íchanguxũxẽẽxũ i perü uanügümẹxẽwa ==ñanagürü nüxũ.

40-41Natürü nüma ga yema Iraétanüxũ rü tama Tupanaga naxĩnüe, yerü nagu namaxẽama ga yema nũxcümaũgüxũ ga nacümagü. Rü woo Cori ya Tupanacạx nangutaquẹxegügu nax nüxũ yacuạxüũgüxũcạx, natürü norü tupananetachicünạxãgüxũ rü ta nicuạxüũgü. Rü yema nataagü ga yema duũxũgü rü yematama chixexũgü ga norü ọxigü üxũtama naxügü. Rü ñụxma rü ta ngẽmaãcütama nanaxügü.

## 2 Ãẹ̃xgacügüchiga 18

### Yudáanewa ãẹ̃xgacü nixĩ ga Echequía

(2 Cr. 29.1-2)

1Rü yexguma tomaepụ̃x ga taunecü Iraéanearü ãẹ̃xgacü yixĩxgu ga Ochéa ga Erá nane, rü ningucuchi ga Echequía ga Acháx nane nax Yudáanewa ãẹ̃xgacü yixĩxũcạx.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2]Rü nüma ga Echequía rü nüxű nayexma ga 25 ga taunecü ga yexguma ãẽxgacüxũ yangucuchigu. Rü 29 ga taunecü ãẽxgacü nixĩ ga Yerucharéũwa. Rü naé rü Chacaríaacü tixĩ, rü Abí nixĩ ga ngĩéga.

[3]Rü yema Echequía üxũ rü name ga Cori ya Tupanapẽxewa guma nũxcümaũcü ga norü o̲xi ga Dabí üxũrüxũ.

[4]Rü nüma ga Echequía nixĩ ga duũxũgüxũ namuxũ nax nagu napogüexũca̲x ga yema nachicagü ga tupananetachicüna̲xãgü nawa yexmagüxũ. Rü guma nutagü ga duũxũgü nüxũ icua̲xüũgücü rü íxraxũgu nanapo. Rü yema Acheráchicüna̲xãgü rü nayapuexẽxẽ. Rü nagu nabügüe ga yema ãxtapechicüna̲xã ga bróũchenaxca̲x ga Moiché üxũ ga Iraéanecüã̲xgü napẽxewa pumaratẽxe igugüxũ. Rü yema ãxtapechicüna̲xã rü Neucháũgu nanaxüéga.

[5-6]Rü nüma ga Echequía rü poraãcü Cori ya Iraéanecüã̲xarü Tupanaaxű nayaxõ. Rü natanüwa ga guxũma ga nüxíra ãẽxgacügü ixĩgüxũ ga Yudáanewa rü yema nawena ãẽxgacü ixĩgüxũ, rü nataxuma ga to ga ãẽxgacü ga Echequíarüxũ Tupanaga ĩnüxũ. Rü nüma ga Echequía rü taguma Tupanana nixũgachi, rü aixcümama nagu namaxũ ga yema norü mugü ga Tupana ga Moichéna naxãxũ.

[7]Rü yemaca̲x ga Cori ya Tupana rü poraãcü nüxũ narüngũxẽxẽ. Rü guxũma ga ta̲xacü ga naxüxũwa rü meama nüxű ínananguxuchixẽxẽ. Rü nüma ga Echequía rü tama Achíriaanearü ãẽxgacüga naxĩnü rü tama naxmẽxwa nügü nayexmaxẽẽchaũ.

[8]Rü nüma ga Echequía rü Firitéugüxũ narüporamae ñu̲xmata ĩane ga Gáchawa nangu rü guma ĩanearü üyeanewa nangu. Rü Gáchaarü dauxũtaechicawa nanadai ñu̲xmata guma ĩanegü ga ípoxegugünegu yacuáx.

### Achíriaanecüã̲xgü rü Chamáriaarü ĩane nanapugü

[9]Rü yexguma norü 4 ga taunecü ãẽxgacü yixĩxgu ga Echequía, rü yexguma nixĩ ga Ochéa ga Erá nane rü 7 ga taunecü marü Iraéanearü ãẽxgacü yixĩxũ. Rü yexguma nixĩ ga Chamanachá ga Achíriaanearü ãẽxgacü ga norü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

churaragümaxã Chamáriaarü ĩanexṹ ínachomaeguãchixṹ rü naxca̱x íyagoãchixṹ.

10Rü yexguma marü tomaepü̱x ga taunecü yéma nayexmagügux rü nanapugü ga guma ĩane. Yema nangupetü ga yexguma marü norü 6 ga taunecü Yudáanearü ãẽ̱xgacü yixĩxgu ga Echequía rü ñu̱xũchi yexguma marü 9 ga taunecü Iraéanearü ãẽ̱xgacü yixĩxgux ga Ochéa. Rü yexguma nixĩ ga Chamáriaxṹ yapugüxṹ.

11Rü yemawena ga Achíriaanearü ãẽ̱xgacü rü Achíriaanewa nanagagü ga Iraéanecüã̱xgü. Rü ĩane ga Arágu nanamugü, rü ñu̱xũchi Gocháũ̃ane ga natü ga Abópechinüwa yexmaxũ̃wa nanamugü. Rü yema togü rü Médiacüã̱xgüarü ĩanegügu nanamugü.

12Rü yema nangupetü yerü yema Iraéanecüã̱xgü rü tama Cori ya norü Tupanaga naxĩnüe rü nüxṹ naxoe ga yema uneta ga norü o̱xigümaxã nüxṹ yaxuxṹ. Rü tama naga naxĩnüe ga guxũ̃ma ga yema mugü ga Cori ya Tupanaarü duṹ ga Moiché nüxṹ ixuxṹ rü ñu̱xũchi tama yema mugügu namaxẽ.

### Chenáqueri rü Yudáanegu naxücu
(2 Cr. 32.1-19; Is. 36.1-22)

13Rü yexguma marü 14 ga taunecü ãẽ̱xgacü yixĩxgu ga Echequía, rü nüma ga Chenáqueri ga Achíriaanearü ãẽ̱xgacü rü norü churaragümaxã guxũ̃nema ga ĩanegü ga Yudáanewa yexmagüne ga ípoxegugüneca̱x ínayagoõchi rü nanapuxṹ.

14Rü yemaca̱x nüma ga Echequía ga Yudáanearü ãẽ̱xgacü rü nimuga naxca̱x ga Achíriaanearü ãẽ̱xgacü ga ĩane ga Láquiwa yexmacü rü ñanagürü: —Nüxṹ chacua̱x rü wüxi i guxchaxṹ cumaxã chaxü. Rü ngẽmaca̱x chanaxwa̱xe i cutaegu nawa i chauchixũ̃ane, rü choma tá cuxṹ chanaxütanü i ngẽma nagu cuxunetaxṹ i diẽru ==ñanagürü. Rü nüma ga Achíriaanearü ãẽ̱xgacü rü Echequía ga Yudáanearü ãẽ̱xgacümaxã nüxṹ nixu ga natanü. Rü 9,900 quíru nagúxṹ ga diẽrumü rü 990 quíru nagúxṹ ga úirugu naxuneta.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Rü nüma ga Echequía rü ngĩxũ̃ inaxã ga guxcüma ga diẽru ga Tupanapata ga taxũ̃newa yexmacü rü guxcüma ga diẽru ga ãe̲xgacüpatawa yexmacü.

16Rü yexgumarüxũ̃ ta ga Echequía rü guma Cori ya Tupanapata ga taxũ̃nearü ĩã̲xwa rü norü naxpenüũ̃wa nanade ga yema úiru ga nümatama yéma nanucuchiréxũ̃, rü Achíriaanearü ãe̲xgacüna nanaxã.

17Natürü woo yemaacü Achíriaanearü ãe̲xgacüaxũ̃́ nanaxütanü, rü nüma ga Achíriaanearü ãe̲xgacü rü Echequíaxũ̃tawa nanamugüama ga norü churaragüeru rü wüxi ga to ga ãe̲xgacü ga nüxna nayoexũ̃. Rü yexgumarüxũ̃ ta yéma nanamu ga wüxi ga to ga churaragüeru namaxã ga muxũ̃ma ga norü churaragü. Rü Láquiwa inaxĩãchi nax Yerucharéũ̃ca̲x íyaxũ̃ãchixũ̃ca̲x. Rü yexguma Yerucharéũ̃wa nangugügu, rü yema puchu ga ma̲xpṹnewa yexmaxũ̃arü ngaicamawa nangugü, rü yéma nayachaxãchitanü nacüwawa ga yema nama ga Yauxchiruchicawa nadaxũ̃.

18Rü ñu̲xũchi ãe̲xgacü ga Echequíaca̲x nangemagü nax namaxã yanadexaxũ̃ca̲x. Natürü nüma ga ãe̲xgacü rü tama yéma naxũ. Rü nachicüxü yéma nanamugü ga Eriaquíũ̃ ga Irichía nane ga ãe̲xgacüpatamaxã icuácü, rü Chéna ga ãe̲xgacüarü poperagüna daucü, rü Yoá ga Achá nane ga ãe̲xgacüarü ngũ̃xẽẽruxũ̃ ixĩcü. Rü yéma naxĩ nax yema Achíriaanecüã̲xgümaxã yanadexagüxũ̃ca̲x.

19Rü nüma ga yema Achíriaanearü churaragüeru rü ñanagürü nüxũ̃: — ¡Namaxã nüxũ̃ pixu ya Echequía i torü ãe̲xgacüarü ore i ñaxũ̃!: “¿Cuma nagu curüxĩnügu rü tá nangẽxma i texé cuxũ̃ nax ípoxũ̃xũ̃ i cho̲xme̲xwa?

20¿Ẽ̲xna cuma nagu curüxĩnügu rü ngẽma curü dexa i mexũ̃ rü namaxã nawüxigu i chorü churaragü i meama daixũ̃ icua̲xgüxũ̃? ¿Rü texéna icurüyoexũ̃ nax chomaxã cunuxũ̃ rü tama chauga cuxĩnüxũ̃?

21Rü nüxũ̃ chacua̲xama nax Equítuanearü ngũ̃xẽẽna nixĩ i curüyoexũ̃. Ngẽma Equítuane rü ñoma wüxi ya dexne ya ibüyenerüxũ̃ nixĩ rü ngẽxguma texé nagu iyauxãchigu rü tá tümame̲xẽwa ningaxi. Rü nüma i Faraóũ̃ i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Equítuanearü ãẽxgacü rü ngẽxgumarüxũ nixĩ naxca̱x i guxũma i ngẽma nüxṹ yaxõgüxũ.

22Rü ngẽxguma chi pema choxũ ñapegügu: ‘Toma rü torü Cori ya Tupanana nixĩ i tarüyoegüxũ’, ñapegügu, ¿rü tü̱xcüũ ga Echequía rü nagu napogüxũ ga yema nachicagü ga nawa Tupanaca̱x nangutaque̱xegüxũ rü yema nachicagü ga nawa Tupanaca̱x yagugüxũ ga ãmaregü? ¿Rü ñu̱xũchi tü̱xcüũ Yudáanecüã̱xgüxũ rü Yerucharéũcüã̱xgüxũ namuxũ nax ngẽma Yerucharéũwa ngẽxmaxũ i ãmarearü guruũwa nüxũ yacua̱xüũgüxũca̱x ga Tupana?

23Rü name nixĩ i chorü cori ya Achíriaanearü ãẽxgacüga cuxĩnü. Rü choma rü tá cuxna chanamugü i 2,000 i cowarugü ega cuma cuxṹ nangẽxmagu i 2,000 i churaragü i cowarumaxã icua̱xgüxũ.

24Cuma rü tama cuxṹ nangẽxma i pora nax cuyañaxẽẽxũ i woo i ngẽma Achíriaanearü churaragüeru i rüturamaexũ. ¿Cumax rü nagu curüxĩnü rü Equítuanewa tá cuxna nanana i carugü i daiwexũ rü cowarugü rü churaragü i ngẽma cowarugümaxã icua̱xgüxũ?

25¿Cuma nagu curüxĩnügu nax ngüxrümare nua chaxũxũ i choma nax ñaa nachixũanewa pexca̱x íchayagoõchixũ rü pexũ chadaixũca̱x, rü tama Cori ya Tupanaarü ngũxẽẽmaxã yixĩxũ? Rü, dücax, nüma nixĩ i choxũ namuxũ nax pexca̱x íchayagoõchixũ nax pexũ chadaixũca̱x” ==ñanagürü.

26Rü Eriaquíũ ga Irichía nane rü Chéna rü Yoá nanangãxũgü ga yema Achíriaanearü churaragüeru rü nüxũ ñanagürügü: —Tanaxwa̱xe i Araméutanüxũgawa tomaxã quidexa i cumax, erü toma rü nüxũ tacua̱x i ngẽma Araméutanüxũga. ¡Rü taxṹ i Ebréugügawa tomaxã quidexaxũ i cumax! Erü guxũma i ngẽma duũxũgü i ĩanearü poxeguxũtápü̱xétüwa rüdaunüxũ rü nüxũ naxĩnüe ==ñanagürügü.

27Natürü ga yema Achíriaanearü churaragüeru rü nanangãxũga rü ñanagürü: —Tama curü ãẽxgacüca̱x rü bai i pexca̱x yixĩxũ nax yima Achíriaanearü ãẽxgacü nua choxũ muxũ nax nüxũ chixuxũca̱x i ñaa ore. Rü ngẽma duũxũgü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

i ĩanearü poxeguxṹtápu̱xétüwa rüdaunüxũca̱x nixĩ i chidexaxṹ, erü nümagü rü perüxṹ tátama naṹ nango̱xgüxṹ rü naxu̱xṹ yaxaxgüxṹ ==ñanagürü.

28-29Rü yexguma ga nüma ga Achíriaanearü churaragüeru rü inachi rü tagaãcü Ebréugawa ñanagürü: —¡Nüxṹ iperüxĩnüe ya yimá Achíriaanearü ãe̱xgacü ya poracü nüxṹ ixuxṹ! Rü nüma rü ñanagürü: "¡Taxṹ i pegü penawomüxẽẽxṹ i Echequía! Erü nüma rü taxucürüwa cho̱xme̱xwa pexṹ ínanguxṹxẽxẽ" ñanagürü.

30-31Rü ngẽxguma Echequía pexṹ yaxõgüxẽẽchaṹgu nax Cori ya Tupanana perüyoegüxũca̱x rü pexṹ ñaxgu: "Nüma ya Cori ya Tupana rü aixcüma tá tüxṹ ínanguxṹxẽxẽ, erü tama nanaxwa̱xe nax daa ĩane rü Achíriaanearü ãe̱xgacüme̱xẽwa nangẽxmaxṹ", ñaxgu, ¡rü taxṹ i naga pexĩnüexṹ! Rü yimá Achíriaanearü ãe̱xgacü rü nua choxṹ namu nax pemaxã nüxṹ chayarüxuxũca̱x nax namaxã perüngüxmüexũca̱x, rü naxme̱xwa pegü pengẽxmagüxẽẽxũca̱x. Rü ngẽmaãcü i wüxichigü i pema rü tá penango̱x i ngẽma norü úbanecüarü o rü norü igunecüarü o, rü ñu̱xũchi ngẽma noxrütama puchuwa ngẽxmaxṹ i dexáwa tátama pexaxegü.

32Rü ngẽmawena rü wüxi i nachixṹane i pechixṹanerüxṹ ixĩxṹwa tá pexṹ nagagü. Rü ngẽma nixĩ i wüxi i nachixṹane i ngextá trigunecügü nawa ngẽxmaxṹ nax penaxüxũca̱x i perü paũ, rü nawa ngẽxmaxṹ i úbanecügü nax penaxüxũca̱x i perü bínu. Rü ñu̱xũchi ngẽma nachixṹanewa nangẽxma i oribuarü chíxṹ rü berure rü ta. Rü ngéma rü taãẽãcü tá pemaxẽ rü taxũtáma peyue. ¡Natürü taxṹ i Echequíaga pexĩnüexṹ! Erü nüma rü pexṹ nawomüxẽxẽ i ngẽxguma nüxṹ yaxuxgu nax Cori ya Tupana tá pexṹ ínguxṹxẽẽxṹ.

33Rü dücax, rü natanüwa ga guxṹma ga yema togü ga nachixṹanegü ¿rü ngexṹrüüxṹ ga yema nachixṹanegüarü tupanagü rü napora nax Achíriaanearü ãe̱xgacüme̱xẽwa ínapoxṹãxṹ?

34¿Rü ngexṹgü nixĩ i ngẽma tupanagü i Amáanecüã̱xarü, rü Arpáxanecüã̱xarü, rü Cheparabaíṹanecüã̱xarü, rü Enáanecüã̱xarü rü Ibáanecüã̱xarü? ¿Rü yema tupanagü rü nüxṹ natauxchaxṹ yixĩxṹ ga ãe̱xgacü ga Achíriaaneme̱xẽwa nax ínanguxuchigüxẽẽãxṹ ga ĩane ga Chamária?


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

35¿Rü ngexũrüüxũ nixĩ ga yema tupanagütanüwa ga nachixũanexũ ípoxũxũ naxmẹxwa ga Achíriaanearü ãẽxgacü? ¿Rü tụ̃xcüũ̃ i ñụxma i nagu perüxĩnüexũ rü Cori ya Tupana tá yixĩxũ ya ínapoxũcü ya Yerucharéũ? ==ñanagürü.

36Rü yema duũxũgü rü nachianegü, rü bai ga wüxi ga oremaxã nanangãxũgü, yerü ga ãẽxgacü rü nüxũ yema ñanagürü nax tama nangãxũgüãxũcạx.

37Rü yexguma ga Eriaquíũ ga Irichía nane ga ãẽxgacüpatamaxã icuácü rü Chéna ga ãẽxgacüarü poperagüna daucü rü Yoá ga Achá nane ga ãẽxgacüarü ngũxẽẽruxũ ixĩcü rü nanaxĩxãchiãẽgü rü nügü narügáutechirugü. Rü ãẽxgacü ga Echequíaxũtawa naxĩ nax namaxã nüxũ yanaxugüexũcạx ga yema Achíriaanearü churaragüeruarü ore.

## 2 Ãẽxgacügüchiga 19

### Yudáane rü tama Chenáquerimẹxẽgu nangu

(2 Cr. 32.20-23; Is. 37.1-38)

1Rü yexguma yemaxũ naxĩnügu ga gumá ãẽxgacü ga Echequía rü nügü narügáutechiru. Rü norü ĩxãchiãẽmaxã nagu nicụx ga wüxi ga naxchiru ga yaxcüxũ rü témüxũ rü yemaacü Tupanapata ga taxũnewa naxũ rü yéma nayayumüxẽ.

2-3Rü nüma ga ãẽxgacü rü nanamu ga Eriaquíũ ga ãẽxgacüpatamaxã icuácü rü Chéna ga ãẽxgacüarü poperagüna daucü rü yema chacherdótegü ga rüyamaegüxũ nax nümagü rü ta naxchiru ga yaxcüxũ rü témüxũgu yacụxgüxũcạx. Rü yemaacü orearü uruxũ ga Ichaía ga Amú nanexũtawa nanamugü nax namaxã yanadexagüxũcạx rü namaxã nüxũ yanaxugüexũcạx ga ãẽxgacüarü ore ga ñaxũ: —Ñụxma rü wüxi i taxũma i ãũcümaxũwa tangexmagü, rü tórü uanügü rü tamaxã naguxchigagü rü tüxũ nacugüe. Rü poraãcü ngúxũ tingegü ñoma wüxi i ngexũ i ngụxacüxũ rü turaxũrüxũ.

4Chierüx nüma ya Cori ya curü Tupana rü marü nüxũ naxĩnügu i ngẽma ore i nüxũ yaxuxũ i ngẽma Achíriaanearü churaragüeru nax namaxã naguxchigaxũ. Rü chierüna napoxcuãgu ya curü Cori ya Tupana naxcạx i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngẽma ore i nümatama nüxũ naxĩnüxũ. Rü ngẽmacax chanaxwaxe i toxcax cuyumüxẽ nax ítayaxűgüxũ ==ñanagürü ga ãẽxgacü.

5-6Rü yema ãẽxgacügü ga Echequíaarü ngũxẽẽruũgü rü Ichaíaxũtawa naxĩ. Rü nüma ga Ichaía rü nanangãxũga rü ñanagürü: —¡Ãẽxgacü ya Echequíamaxã nüxũ pixu rü Tupana rü ñanagürü: "¡Taxű i cumuũxũ naxcax i ngẽma ore i chixexũ i chauchiga nüxũ yaxugüexũ i ngẽma norü duũxũgü ya yimá Achíriaanearü ãẽxgacü!

7Rü dücax, choma rü tá nüxna chananguxẽxẽ i wüxi i chixexũ i ore i tá nachixũanecax natáeguxẽẽxũ nax ngẽxma yamaxgüãxũcax!" ==ñanagürü ga Ichaía.

8Rü nüma ga yema Achíriaanearü churaragüeru rü nüxũ nacuáchiga ga gumá norü ãẽxgacü ga Chenáqueri rü marü ínaxũxũxũ ga ĩane ga Láquiwa. Rü yemacax ga nüma ga yema churaragüeru rü ínaxũxũ ga Yerucharéũwa. Rü nüxũ inayangau ga norü ãẽxgacü ga Lixnácax nax íyagoõchixũ.

9-10Rü yexguma yéma nayexmayane rü nüma ga Achíriaanearü ãẽxgacü rü nüxũ naxĩnüchiga rü Etiopíaanearü ãẽxgacü ga Tiráca rü naxcax ínayagoõchichaũ. Natürü nüma ga Achíriaanearü ãẽxgacü ga Chenáqueri rü wenaxarü norü duũxũgüxũ namuama nax Yudáanearü ãẽxgacü ga Echequíaxũtawa nangegüãxũcax ga popera ga ñaxũ: —Curü Tupana ya nüxna curüyoecü rü cumaxã nüxũ nixu rü yima ĩane ya Yerucharéũ rü taxũtáma choxmexgu nax nanguxũ. ¡Natürü taxű i cugü cuwomüxẽxẽxũ ya yimá curü Tupana!

11Cuma rü marü nüxũ cucuáchiga ga yema naxügüxũ ga tochixũanearü ãẽxgacügü namaxã ga guxũma ga yema togü ga nachixũanegü ga nadaixũ. ¿Rü ñuxãcü i cuma i nagu curüxĩnüxũ nax taxũtáma choxmexgu nax cunguxũ?

12Rü yema nachixũanegü ga Gocháũ, rü Aráũ, rü Réchex ga duũxũgü ga Bex-edéũanecüãx ga ĩane ga Teracháxwa maxẽxũ, rü yema norü tupanagü rü tama ínanapoxũgü ga yexguma torü oxigü nadaixgu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[13]¿Rü ngexũgü yixĩxũ̃ i ñu̱xma ga yema norü ãẽ̱xgacügü ga guma ĩanegü ga Amá, rü Arpáx, rü Cheparabaíũ̃, rü Enáa rü Ibá? ==ñanagürü ga yema poperagu ümatüxũ̃.

[14]Rü yexguma Echequía nayauxãgu ga yema popera ga Achíriaanearü ãẽ̱xgacüarü duũ̃xũgü yéma ngẽgüxũ̃, rü nüxũ̃ nadaumatü. Rü ñu̱xũchi Tupanapata ga taxũ̃negu naxücu rü yexma Tupanapẽ̱xegu nayaxú̃ ga yema popera.

[15]Rü ñaãcü yéma nayayumüxẽ rü ñanagürü: —Pa Corix, Pa Iraétanüxũ̃arü Tupana i Nua Daa Cupataarü Aixepewa i Nachica i Üünexũ̃wa Ngẽxmaxex, rü cuxicatama nixĩ ya Tupana i norü yora quixĩxũ̃ i guxũ̃ma i nachixũ̃anegü i ñoma i naanewa ngẽxmagüxũ̃. Rü cumatama cunaxü ga daxũguxũ̃ ga naane rü ñoma ga naane.

[16]¡Choxũ̃ nadawenü, Pa Corix, rü choxú̃ irüxĩnü! ¡Rü nüxũ̃ naxĩnü i ngẽma ore i ngẽma ãẽ̱xgacü i Chenáqueri nua chauxũ̃tawa muxũ̃! Rü guxũ̃ma i ngẽma norü oregüwa rü cumaxã naguxchiga, Pa Tupana Nax Cumaxũ̃xũ̃x.

[17]Rü aixcüma nixĩ, Pa Corix, Pa Tupanax, ga yema nũxcümaũ̃xũ̃ ga ãẽ̱xgacügü ga Achíriaanecüã̱xgü ga nadaiãcuãxũ̃ ga yema nachixũ̃anegü rü napuxũ̃ãxũ̃ ga norü naanegü.

[18]Rü yema nachixũ̃anegüarü tupanachicüna̱xãgü, rü nüxú̃ ínanagu, yerü tama aixcüma curüxũ̃ tupanagü nixĩgü. Rü tupananetagü ga duũ̃xũ̃gü nutagüwa rü naigüwa naxügümarexũ̃ nixĩgü. Rü yemaca̱x nixĩ ga nüxú̃ nagu napogüexũ̃.

[19]Rü ñu̱xmax, Pa Corix, Pa Torü Tupanax, ¡rü ngẽma Achíriaanearü ãẽ̱xgacümẽ̱xẽwa toxũ̃ ínanguxũ̃xẽxẽ nax ngẽmaãcü guxũ̃ i nachixũ̃anegü i ñoma i naanewa ngẽxmagüxũ̃ nüxũ̃ cua̱xgüxũ̃ca̱x nax cuxicatama yixĩxũ̃ nax Tupana quixĩxũ̃! ==ñanagürü ga norü yumüxẽwa.

[20]Rü yemawena nüma ga Ichaía rü Echequíaca̱x yéma namuga rü ñanagürü: —Nüma ya Iraétanüxũ̃arü Tupana rü ñanagürü cuxũ̃: “Marü cuxú̃ nüxũ̃


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

chaxĩnü i curü yumüxẽ i chomaxã nüxũ̃ quixuxũ̃ i Achíriaanearü ãẽxgacü i Chenáquerichiga”, ñanagürü.

21Rü ñaa nixĩ i ngẽma ore ya Cori ya Tupana nüxũ̃ ixuxũ̃ naxca̱x i ngẽma Achíriaanearü ãẽxgacü: “Dücax, Pa Chenáquerix, rü yima Tupanaarü ĩane ya Chióũ̃cüã̱x rü ñoma wüxi i pacü cuxũ̃ cugüxũ̃rüxũ̃ tá cuxũ̃ nacugüe. Rü ngẽxguma nüxna quixũgachigu, rü ngẽma Yerucharéũ̃cüã̱xgü rü tá nanexáerugüãcüma cugu nidauxcüraxũ̃gü.

22¿Rü texéaxṹ nixĩ i cunangu̱xẽxẽxũ̃ rü cuguxchigaxũ̃? ¿Rü texémaxã nixĩ i quipuraxũ̃ rü cunuxetüxũ̃? Rü cumaxã nüxũ̃ chixu rü chomaxã nixĩ i cunuxũ̃ i choma i Iraéanecüã̱xarü Tupana ya Üünecü.

23Rü ngẽma curü orearü ngeruũ̃güwa rü chomaxã cuguxchiga rü ñacurügü: ‘Choma rü muxũ̃nema ya chorü carugü ya daiwexũ̃gümaxã ma̱xpṹnegüétügu chaxĩnagü ñu̱xmata yima pinunecüane ya ma̱xpṹne ya Líbanuwa ngẽxmagünewa changu. Rü chayaye ya yima ocayiwagü ya rümáchanemaegüne rü pinugü rümemaegüne. Rü Líbanuarü ma̱xpṹnegü ya rümáchanemaegünewa changu i norü naixnecü i ñoma putüraanecürüxũ̃ ixĩxũ̃wa.

24Rü choma rü to ga nachixũ̃anegüwa chanaxü ga puchugü rü norü dexáwa chaxaxe. Rü yexguma nawa changaxgu rü chayapagüxẽxẽ ga guxũ̃ma ga yema Equítuanearü natügü’, ñacurügü.

25¿Natürü tama ẽxna nüxũ̃ cucua̱x, Pa Chenáquerix, nax choma ya Cori ya Tupana yixĩxũ̃ i cuxna chanaxãxũ̃ i pora nax cunaxüxũ̃ca̱x i guxũ̃ma i ngẽma? Rü nũxcümacürüwatama rü marü nagu charüxĩnü i ngẽma ñu̱xma chaxüxũ̃. Rü ngẽmaca̱x nixĩ i cuyanaxoxẽẽgüxũ̃ ya yima ĩanegü ya ípoxegugüne rü natüchigüxicatama cuyaxĩxgüxẽẽxũ̃.

26Rü ngẽma norü duũ̃xũ̃gü ga ngẽma nachixũ̃anegü rü cupe̱xegu narümaachitanü rü namuũ̃e rü naxãnee. Rü ñoma maxẽ i naanewa rüxüxũ̃rüxũ̃ rü ngẽma maxẽ i ya̱u̱xãchixũ̃rüxũ̃ nixĩgü. Rü ñoma maxẽ i ĩãca̱xwena rüxüxũ̃ i taxũtáma nayaegu yuexũ̃rüxũ̃ nixĩgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[27]Pa Chenáquerix, choma ya Cori ya Tupana rü meama nüxũ̃ chacua̱x nax ngextá cuxũxũ̃ rü ngextá ne cuxũxũ̃. Rü nüxũ̃ chacua̱x i guxũ̃ma i ngẽma cuxüxũ̃. Rü nüxũ̃ chacua̱x nax chomaxã cunuxũ̃.

[28]Rü ngẽma nax poraãcü chomaxã cunuxũ̃gagu rü cugü ícurütaxũ̃gagu rü choma rü tá cuxũ̃ chichotamaraũ̃ rü tá cuxũ̃ chichotanagu. Rü ngẽma nama i nagu nua cuxũxũ̃gu tátama cuxũ̃ chataeguxẽxẽ”, ñanagürü ga Tupana ==ñanagürü ga Ichaía,

[29]Rü yemawena ga Ichaía rü Echequíaxũ̃ ñanagürü: —Cuxna tá chanaxã i wüxi i cua̱xruxũ̃ nax ngẽmawa nüxũ̃ cucuáxũ̃ca̱x nax ta̱xacü tá ngupetüxũ̃. Rü doma taunecügu rü yimá nai ya taunecügu rü pema rü tá penango̱x i ngẽma trigu i nüechamatama rüxügüxũ̃. Natürü yimá norü tomaepü̱x ya taunecügu rü tá name nax pitoegüxũ̃ rü peyabuxgüxũ̃ i penetüarü o. Rü tá name nax úbamaxã pitoegüxũ̃ rü penangṍxũ̃ i norü o.

[30]Rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i Yudáanewa íyaxügüxũ̃ rü ñoma nanetügü i ãxchúmaxãxũ̃rüxũ̃ rü ixoxũ̃rüxũ̃ tá nixĩgü.

[31]Erü ngẽma ñuxre i íyaxügüxũ̃ rü Yerucharéũ̃wa tá nangẽxmagü. Rü ngẽma ma̱xpṹne i Chióũ̃wa tá nangẽxma i ngẽma tama yuexũ̃. Rü nüma ya Cori ya Tupana ya Guxṹétüwa Ngẽxmacü rü ngẽmaãcü tá nanaxü erü poraãcü pexũ̃ nangechaũ̃.

[32]Rü ñaa nixĩ i Cori ya Tupanaarü ore i Achíriaanearü ãẽ̱xgacüchiga, rü ñanagürü: “Rü taxũtáma Yerucharéũ̃gu naxücu rü bai ya wüxi ya naxne tá inamaxũ̃. Rü norü churaragü rü taxũtáma norü poxũ̃ruũ̃maxã naxca̱x ínayaxüãchi rü taxũtáma yima ĩanearü poxeguxũ̃gütapü̱xwa waixũ̃mü nügüca̱x nagünagü nax ngẽmawa nachocuxũ̃ca̱x.

[33]Rü yematama nama ga noxri nagu ne naxũxũ̃gutama tá nataegu rü taxũtáma nagu naxücu ya daa ĩane. Rü choma ya Cori ya Tupana, rü ngẽma nixĩ i chorü ore i cumaxã nüxũ̃ chixuxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[34]Rü chomatama tá nüxna chadau ya daa ĩane rü tá íchanapoxũ erü taguma nüxũ charüngüma ya chorü duũ ya Dabí rü chayanguxẽxẽ i ngẽma nüxũ chixuxũ", ñanagürü ga Tupana ==ñanagürü ga Ichaía.

[35]Rü yematama chütaxũgu rü wüxi ga daxũcüa̱x ga Tupanaarü orearü ngeruxũ rü nanadai ga 185,000 ga churaragü ga Achíriaanecüa̱x. Rü yexguma yangunegu rü guxũma nayue.

[36]Rü yexguma ga nüma ga Chenáqueri ga Achíriaanearü ãẽxgacü rü nügü namexẽxẽ ga Yerucharéũxũ ínachomaeguãchíxũwa. Rü inaxũãchi rü norü ĩane ga Nínibeca̱x nataegu.

[37]Rü wüxi ga ngunexũgu ga yexguma norü tupana ga Niróxpatawa nüxũ yacua̱xüũyane, rü nanegü ga Adamérex rü Charéche rü yéma naxĩ rü nayama̱xgü. Rü nümagü rü Araráanewa nabuxmü. Rü yemawena ga nane ga Echaradóũ rü Chenáquerichicüxü ãẽxgacüxũ ningucuchi.

## 2 Ãẽxgacügüchiga 20

### Echequía rü nida̱xawe natürü Tupana rü naxca̱x nayataanexẽxẽ

(2 Cr. 32.24-26; Is. 38.1-8)

[1]Rü nüma ga Echequía rü poraãcü nida̱xawe. Rü yemaca̱x ga orearü uruxũ ga Ichaía ga Amúx nane, rü ínayadau, rü ñanagürü nüxũ: —Cori ya Tupana rü ñanagürü cuxũ: "Ẽcü ¡namaxã idexa i cuxacügüx, rü namaxã nüxũ ixu nax ñuxãcü tá cuwena namaxẽxũ! Erü ña̱xma rü taxũtáma cuxca̱x nitaane, rü tá cuyu" ==ñanagürü.

[2]Rü nüma ga Echequía rü nadixeguãchi rü ĩxtapüguama nabuenü rü ñaãcü nayumüxẽ:

[3]—Pa Corix, Pa Tupanax, cuxũ chaca̱a̱xũ nax nüxna cucua̱xãchixũca̱x nax ñuxãcü cuxca̱x chapuracüxũ rü guxũguma chanaxüxũ ga yema cuma namaxã cutaãẽxũ ==ñanagürü. Rü yema ñaxguwena rü ña̱xũchi poraãcü naxaxu.

[4]Rü naxũpa ga Ichaía nax ixũxũxũ naa̱xtüwa ga guma ãẽxgacüpata, rü nüma ga Cori ya Tupana rü Ichaíamaxã nidexa rü ñanagürü nüxũ:


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5—¡Wena íyadau ya Echequía ya chorü duũxũgüarü ãẽxgacü ixĩcü! ¡Rü namaxã nüxũ ixu: “Choma ya nũxcümaũcü ga curü o̲xi ga Dabíarü Tupana rü marü cuxṹ nüxũ chaxĩnü i curü yumüxẽ, rü nüxũ chadau i cu̲xgüxũetü nax cuxaxuxũ! Rü choma rü tá cuxca̲x chayataanexẽxẽ rü tomaepü̲x i ngunexũguwena rü tá marü ícurüda rü tá chopata ya taxũnewa cuxũ.

6Rü cuxṹ tá chanaxű́nagü i 15 ya taunecü nax cumaxũxũ. Rü choma rü tá cuxũ íchapoxũ rü tá íchanapoxũ ya yimá ĩane ya Yerucharéũ nüxna i ngẽma Achíriaanecüã̲xarü ãẽxgacü. Rü ngẽmaãcü chanaxü erü nüxũ changechaũ ya chorü duũ ya Dabí rü chayanguxẽxẽ i ngẽma nüxũ chixuxũ” ==ñanagürü.

7Rü Ichaía rü nanamu nax naxügüãxũ ga wüxi ga iguchara. Rü yemamaxã nanachagü ga yema ínataixnaáxũwa ga ãẽxgacü. Rü yemaacü naxca̲x nitaane.

8Rü nüma ga Echequía rü Ichaíana naca rü ñanagürü: —¿Ta̲xacürü cua̲xruũwa tá nixĩ i nüxũ chacuáxũ nax Cori ya Tupana cha̲u̲xca̲x yataanexẽxẽxũ, rü tomaepü̲x i ngunexũguwena rü napata ya taxũnewa tá nax chaxũxũ? ==ñanagürü.

9Rü nüma ga Ichaía rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Ñaa tá nixĩ i ngẽma cua̲xruxũ i nüma ya Cori ya Tupana tá cuxna ãxũ nax nawa nüxũ cucuáxũca̲x rü aixcüma tá nayanguxẽxẽ i ngẽma cumaxã inaxunetaxũ: ¿Cunaxwa̲xe i üa̲xcüpechita rü 10 i wüye nax naxĩnagüxũ, rüe̲xna 10 i wüye nax nataeguxũ? ==ñanagürü.

10Rü nüma ga Echequía nanangãxũ rü ñanagürü: —Ngẽma üa̲xcüpechita nax naxĩnagüxũ rü natauxcha, natürü ngẽma nügü nax nataeguxũ nixĩ i guxchaxũ ==ñanagürü.

11Rü yexguma nüma ga orearü uruxũ ga Ichaía rü Cori ya Tupanana naca, rü nüma ga Cori ya Tupana rü 10 ga wüye nanatáeguxẽxẽ ga üa̲xcüpechita nawa ga yema Acháxarü üa̲xcüarü ngugüruxũ ga ãẽxgacüpatawa yexmaxũ.

### Echequía nanayaxu ga duũxũgü ga Babiróniawa ne mugüxũ

(2 Cr. 32.27-31; Is. 39.1-8)


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[12]Rü yexgumaũ̈cüxü rü nüma ga Babiróniaanearü ãẽxgacü ga Merodá-baradáũ̈ ga ãẽxgacü ga Baradáũ̈ nane ixĩcü, rü Echequíaxũ̈tawa nanamugü ga ñuxre ga norü duũ̈xũ̈gü nax norü moxẽ yéma nangegüxũ̈cax rü ãmare nüxna yaxãgüxũ̈cax yerü nüxũ̈ nacuáchiga ga nax yadaxawexũ̈.

[13]Rü nüma ga Echequía rü meama nanayaxu ga yema ãẽxgacüarü duũ̈xũ̈gü. Rü nüxũ̈ nanawẽx ga guxũ̈ma ga norü yemaxũ̈gü ga nüxṹ̈ yexmaxũ̈ ga diẽrumü, rü úiru, rü pumaragü rü chíxũ̈. Rü yexgumarüxũ̈ ta rü nüxũ̈ nanawẽx ga naxnegüpataxũ̈, rü guxũ̈ma ga norü yemaxũ̈gü ga yexma namaxã nanguxũ̈xũ̈. Rü guxũ̈ma ga norü yemaxũ̈gü ga ãẽxgacüpatawa yexmagüxũ̈, rü nüxũ̈ nanawẽx rü taxuxũ̈ma inicux.

[14]Rü yemawena ga nüma ga orearü uruxũ̈ ga Ichaía rü ãẽxgacü ga Echequíaxũ̈tawa naxũ rü nüxna nayaca rü ñanagürü: —¿Ngextá ne naxĩ i ngẽma yatügü i cuxũ̈tawa ngugüxũ̈, rü taxacüxũ̈ yixĩxũ̈ i cumaxã yaxugüxũ̈? ==ñanagürü. Rü nüma ga Echequía rü nanangãxũ̈ rü ñanagürü: —Ngẽma duũ̈xũ̈gü rü yáxũ̈guxũ̈ i nachixũ̈ane i Babiróniawa nixĩ i ne naxĩxũ̈ ==ñanagürü.

[15]Rü yexguma ga nüma ga Ichaía rü ãẽxgacüna naca rü ñanagürü: —¿Rü taxacü nixĩ ga nüxũ̈ nadaugüxũ̈ i nua cupatawa? ==ñanagürü. Rü nüma ga Echequía rü nanangãxũ̈ rü ñanagürü: —Nüxũ̈ nadaugü i guxũ̈ma i ngẽmaxũ̈gü i chopatawa ngẽxmaxũ̈. Rü guxũ̈ma nüxũ̈ chawẽx rü taxuxũ̈ma ichicux ==ñanagürü.

[16]Rü yexguma ga nüma ga Ichaía rü ñanagürü nüxũ̈: —¡Dücax, irüxĩnü i ñaa ore ya Tupana cuxcax nua muxũ̈!:

[17]“Rü tá ínangugü i ngunexũ̈gü i nagu ngẽma Babiróniacüãx tá nadexũ̈ i guxũ̈ma i ngẽmaxũ̈gü ga curü oxigü daa ãẽxgacüpatagu nutaquexexũ̈. Rü tá Babiróniawa nanana, rü taxuxũ̈táma nua nayaxṹ̈.

[18]Rü woo ya cutaagü rü ngéma Babiróniaanewa tá tüxũ̈ nagagü rü tá tüxũ̈ nidegüpüxücharexe, rü ngẽmaãcü norü puracütanüxũ̈xũ̈ ãẽxgacüpatagu tá tüxũ̈ namugü” ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

19Natürü Echequía rü tama poraãcü naxoegaãxẽ yerü ñaxũgu narüxĩnü: —Ñu̱xma nax chamaxũgu rü taxũtáma ngẽma nangupetü ==ñaxũgu narüxĩnü. Rü yemaca̱x Ichaíaxũ nangãxũ rü ñanagürü: —Cha̱u̱xca̱x name i ngẽma Tupanaarü ore i chomaxã nüxũ quixuxũ ==ñanagürü.

### Nayu ga Echequía
(2 Cr. 32.32-33)

20Rü guxũma ga yema Echequíaarü puracü ga naxüxũ rü Yudáanecüã̱xarü ãẽ̱xgacügüarü poperagu naxümatü. Rü ngéma nango̱x ga ñuxãcü nax naxüaxũ ga yema ĩanearü dexápáxũ ga taxüchixũ rü wüxi ga dexámaxũ ga ĩanewa nadaxũ.

21Rü yexguma nayu̱xgu ga Echequía, rü nane ga Manaché rü nachicüxü Yudáanecüã̱xarü ãẽ̱xgacüxũ ningucuchi.

## 2 Ãẽ̱xgacügüchiga 21

### Yudáanewa ãẽ̱xgacü nixĩ ga Manaché
(2 Cr. 33.1-20)

1Rü nüma ga Manaché rü 12 ga taunecü nüxṹ nayexma ga yexguma ãẽ̱xgacüxũ yangucuchigu. Rü 55 ga taunecü ãẽ̱xgacü nixĩ ga Yerucharéũwa. Rü ngĩéga ga naé rü Echíba nixĩ.

2Natürü yema Manaché üxũ rü Tupanape̱xewa tama name. Rü nagu namaxũ ga yema nacümagü ga chixexũ ga nagu naxĩxũ ga yema duũxũgü ga nüxíra yema naanewa yexmagüxũ ga Cori ya Tupana Iraétanüxũpe̱xewa íwoxũxũ.

3Yerü wena nayamexẽẽgü ga yema tupananetagüarü ãmarearü guruũgü ga ma̱xpṹnetape̱xewa yexmagüxũ ga nanatü ga Echequía nagu pogüexũ. Rü wena ínanaxüxũ ga Baáchicüna̱xãxarü ãmaregüarü guruxũ. Rü Iraéanearü ãẽ̱xgacü ga Acáxrüxũ nanaxü ga wüxi ga Acheráchicüna̱xãxarü ãmaregüarü guruxũ. Rü ñu̱xũchi nüxũ nicua̱xüxũ ga üa̱xcü, rü tauemacü rü woramacurigü.

4Rü guma Tupanapata ga taxũnechiãwa rü nayaxüagü ga ãmaregüarü guruxũ naxca̱x ga tupananetachicüna̱xãgü woo nüma ga Tupana rü nüxũ nixu nax naxca̱xicatama yixĩxũ ga guma napata ga Yerucharéũwa.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5Rü yema taxre ga Tupanapata ga taxũneg̱xtüwa rü üg̱xcücg̱x, rü tauemacücg̱x rü woramacurigücg̱x nayaxüagü ga ãmaregüarü guruxũ.

6Rü naétü nanetama tüxũ nigu nawa ga wüxi ga yema tupananetachicüng̱xãarü ãmarearü guruxũ. Rü nagu namaxũ ga yuü ga naãẽgümaxã nawa yadexaxũ, rü yuü ga nawa nüxũ icuáxũ ga ẽxũguxũ. Rü duũxũgümaxã nanaxunagü nax nangúexũcg̱x ga yuü rü nax nangúexũcg̱x nax ñuxãcü duũxẽxũ nachixexẽẽgüxũ. Rü yemaacü poraãcü chixexũ naxü ga Tupanapẹxewa rü poraãcü Tupanaxũ nanuxẽxẽ.

7Rü Cori ya Tupanapata ga taxũnegu nayaxṹ ga wüxi ga Acheráchicüng̱xã ga nainaxcg̱x. Rü yemacg̱x nixĩ ga Cori ya Tupana rü marü Dabímaxã rü nane ga Charomóũmaxã nüxũ yaxuxũ rü ñanagürü: —Choma rü guxũnema ga Iraégüarü ĩanegütanüwa nüxũ chaxuneta ga Yerucharéũ nax nawa nangẽxmaxũcg̱x ya chopata. Rü yima chopata ya taxũnewa tá guxũgutáma changexma.

8Rü ngẽxguma ngẽma Iraétanüxũ yanguxẽẽgüãgu rü nagu namaxẽgu i guxũma i chorü mugü rü ngu̱xẽẽtaegü ga chorü duũ ga Moichémaxã nüxũ chixuxũ, rü choma rü tagutáma wena íchanawoxũ nawa i ngẽma naane ga norü o̱xigüna chaxãxũ ==ñanagürü.

9Natürü nüma ga Iraétanüxũ rü tama Tupanaga naxĩnüe. Yerü nüma ga Manaché rü poraãcü chixexũ nüxũ naxüxẽxẽ, norü yexera ga yema duũxũgü ga nüxíra yema naanewa yexmagüxũ ga Tupana norü o̱xigüpẹxegu daixũ.

10-11Rü yemacg̱x ga Cori ya Tupana rü norü duũxũgü ga orearü uruũgüwa nidexa rü ñanagürü: —Nüma ga Manaché rü poraãcü chixexũ naxü yema Amoréutanüxũ ga nüxíra yéma yexmagüxũarü yexera. Yerü nüma ga Manaché rü Yudáanecüg̱xgüxũ tupananetachicüng̱xãgüxũ nicug̱xüũgüxẽxẽ.

12Rü ngẽmacg̱x i choma ya Cori ya Iraétanüxũarü Tupana, rü namaxã chanaxuegu rü ñacharügü: “Poraãcü tá chanapoxcue i Yerucharéũcüg̱xgü rü Yudáanecüg̱xgü. Rü yíxema nüxũ ĩnüexe i ngẽma guxchaxũgü rü tá poraãcü tabg̱ixãchie rü tangu̱xmachixegü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[13]Rü ngẽma Chamáriamaxã, rü Acáxtanüxũ̃maxã chaxüxũ̃ i poxcu tá nagu changu̱xẽxẽ ya yima ĩane ya Yerucharéũ̃. Rü taxuxũ̃táma i ta̱xacü nawa chayaxüxẽxẽ, ñoma wüxi ya poratu ega nabia̱xũ̃magu rü nangaeguxgu nax taxuxũ̃ma i ta̱xacü nawa yaxüxũ̃rüxũ̃ tá chayaxĩxẽxẽ ya yima ĩane ya Yerucharéũ̃.

[14]Rü ngẽma togü i chorü duũ̃xũ̃gü, rü nüxna tá chixũgachi rü norü uanügüme̱xẽgu tá chanayixẽxẽ nax ngẽma norü uanügü norü ĩanegu nachocuxũ̃ca̱x rü nadeãcuãxũ̃ca̱x ya yima ĩane.

[15]Erü ngẽma chope̱xewa naxügüxũ̃ i chorü duũ̃xũ̃gü rü nachixe. Rü choxũ̃ nanuxẽẽgü ga yexguma norü o̱xigü Equítuanewa íchoxũ̃gucürüwa rü ñu̱xmata ñoma i ngunexũ̃wa nangu” = =ñanagürü ga Tupana.

[16]Rü yema Manaché üxũ̃ rü Tupanape̱xewa poraãcü nachixe, rü ñu̱xũchi yema duũ̃xũ̃gü ga Yudáanecüa̱xgüxũ̃ namu nax nümagü rü ta naxügüãxũ̃ ga yema chixexũ̃gü. Rü naétü rü nüma ga Manaché rü Yerucharéũ̃wa nanadai ga muxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü ga taxuxũ̃ma ga chixexũ̃ ügüxũ̃. Rü yemaacü ga guma ĩane rü nagümaxã nanapa.

[17]Rü guxũ̃ma ga yema Manachéchiga rü yema naxüxũ̃chiga rü norü pecaduchiga, rü yema popera ga Yudáanecüa̱xarü ãe̱xgacügüchiga nagu ümatüxũ̃gu naxümatü.

[18]Rü yexguma nayu̱xgu ga Manaché, rü ãe̱xgacüpataa̱xtü ga Uchágu nanata̱xgü. Rü yemawena rü nane ga Amóũ̃ rü nachicüxü ãe̱xgacüxũ̃ ningucuchi.

### Yudáanewa ãe̱xgacü nixĩ ga Amóũ̃

(2 Cr. 33.21-25)

[19]Rü nüma ga Amóũ̃ rü nüxṹ nayexma ga 22 ga taunecü ga yexguma ãe̱xgacüxũ̃ yangucuchigu. Rü taxre ga taunecü ãe̱xgacü nixĩ ga Yerucharéũ̃wa. Rü naé rü Mechurémex nixĩ ga ngĩéga, rü ngĩnatü rü Achúru ga ĩane ga Yobácüa̱x nixĩ.

[20]Natürü yema naxüxũ̃ ga Amóũ̃ rü Tupanape̱xewa rü nachixe yema nanatü ga Manaché üxũ̃rüũ̃tama.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

21Rü yema chixexũgü ga nanatü nagu ixũxũgu nixũ yerü naxca̱x nangutaque̱xe rü nüxũ nicua̱xüxũ ga yema tupananetagüchicüna̱xãgü ga nanatü nüxũ icua̱xüxũgüxũ.

22Rü yemaacü Cori ya norü o̱xigüarü Tupanana nixũgachi, rü tama yema Cori ya Tupana naxwa̱xexũãcüma nanaxügü.

23Rü yema Amóũarü churaragüerugü rü nagu narüxĩnüe nax ñuxãcü yama̱xgüãxũ. Rü napata ga nawa ãe̱xgacü yixĩnegu nayama̱xgü.

24Natürü ga duũxũgü ga guma ĩanecüa̱xgü rü nanadai ga yema churaragüerugü ga ãe̱xgacü ga Amóũxũ ima̱xgüxũ. Rü Amóũchicüxü nane ga Yochíaxũ nimucuchigü nax ãe̱xgacü yixĩxũca̱x.

25Rü guxũma ga yema Amóũchiga rü yema naxüxũchiga rü yema popera ga Yudáanecüa̱xarü ãe̱xgacügüchiga nagu ümatüxũgu naxümatü.

26Rü yexguma nayu̱xgu ga Amóũ, rü ãe̱xgacüpataa̱xtü ga Uchágu nanata̱xgü. Rü yemawena rü nane ga Yochía rü nachicüxü ãe̱xgacüxũ ningucuchi.

## 2 Ãe̱xgacügüchiga 22

### Yudáanewa ãe̱xgacü nixĩ ga Yochía

(2 Cr. 34.1-2)

1Rü nüma ga Yochía rü nüxṹ nayexma ga 8 ga taunecü ga yexguma ãe̱xgacüxũ yangucuchigu. Rü 31 ga taunecü ãe̱xgacü nixĩ ga Yerucharéũwa. Rü naé rü Yedidá nixĩ ga ngĩéga, rü ngĩnatü rü Adaía ĩane ga Bucácüa̱x nixĩ.

2Rü nüma ga Yochía rü Tupanape̱xewa mexũ naxü. Yerü nũxcümaũcü ga norü o̱xi ga Dabícümagu nixũ. Rü taguma ta̱xacüca̱x ñuxgu nüxna ínaxũxũ ga yema nacüma ga mexũ.

### Nüxũ inayangau ga yema popera ga Tupanaarü mugü nagu ümatüxũ

(2 Cr. 34.8-33)

3Rü yexguma marü 18 ga taunecü ãe̱xgacü yixĩxgu ga Yochía, rü nüma rü Tupanapata ga taxũnewa nanamu ga norü poperaarü ümatüruxũ ga Chapáũ ga Acharía nane ga Mechuráũ nataxa. Rü ñanagürü nüxũ:


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[4]—¡Ẽcü yea chacherdótegüarü ãẽxgacü ya Irichíaxũ̃tawa naxũ rü namaxã nüxũ̃ yarüxu nax ngĩxũ̃ nanutaquẽxexũ̃cax̃ i ngẽma diẽru i duũ̃xũ̃gü Tupanapata ya taxũ̃newa ngĩxũ̃ ngegücü rü ngẽma diẽru ga Tupanapata ya taxũ̃nearü ĩãxarü dauruũ̃gü duũ̃xũ̃güxũ̃tawa ngĩxũ̃ decü!

[5]¡Rü ngẽma diẽru rü nüxna ngĩxũ̃ naxã i ngẽma duũ̃xũ̃gü i Tupanapata ya taxũ̃nearü mexẽxẽmaxã icuax̃güxũ̃! Rü nümagü rü ngẽma diẽrumaxã tá nüxũ̃́ nayaxügütanü i norü puracütanüxũ̃ i Tupanapata ya taxũ̃nearü mexẽxẽwa puracüexũ̃.

[6]Rü ngẽma diẽrumaxã tá corapinagüaxũ̃́ rü ngẽma puracũ̃maxã icuax̃güxũ̃axũ̃́ rü ngẽma nutaarü nucuruũ̃güaxũ̃́ nanaxütanügü. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta chanaxwax̃xe nax ngẽma diẽrumaxã naxcax̃ nataxegüxũ̃ i mürapewa rü nutagü ya marü mexpechinügücü nax Tupanapata ya taxũ̃ne namexẽẽgüxũ̃cax̃.

[7]Rü ñux̃ũchi chacherdótegüarü ãẽxgacü ya Irichíamaxã nüxũ̃ ixu nax tama ngẽma yatügü i Tupanapataarü mexẽẽmaxã icuax̃güxũ̃na tümacax̃ nacax̃axaxũ̃ ya yíxema diẽruchiga. Erü ngẽma duũ̃xũ̃gü rü mea ngẽma diẽrumaxã icuax̃güxũ̃ nixĩgü ==ñanagürü ga ãẽxgacü ga Yochía.

[8]Rü wüxi ga ngunexũ̃ rü nüma ga chacherdótegüarü ãẽxgacü ga Irichía rü Yochíaarü poperaarü ümatüruxũ̃ ga Chapáũ̃maxã nüxũ̃ nixu nax Cori ya Tupanapata ga taxũ̃negu nüxũ̃ iyangauxũ̃ ga Tupanaarü mugüpane, rü Chapáũ̃na nanaxã. Rü nüma ga Chapáũ̃ rü nüxũ̃ nadaumatü.

[9]Rü yemawena rü nüma ga Chapáũ̃ rü ãẽxgacü ga Yochíamaxã nüxũ̃ nayarüxu rü ñanagürü nüxũ̃: —Ngẽma curü duũ̃xũ̃gü, Pa Ãẽxgacüx, rü marü ngĩxũ̃ nanutaquẽxe i ngẽma diẽru i Tupanapata ya taxũ̃newa ngẽxmacü. Rü marü nüxna ngĩxũ̃ naxã i ngẽma Tupanapata ya taxũ̃nearü mexẽẽmaxã icuax̃güxũ̃ ==ñanagürü.

[10]Rü nüma ga Chapáũ̃ rü yexgumarüxũ̃ ta ãẽxgacümaxã nüxũ̃ nixu rü chacherdóte ga Irichía rü nüxna nax naxããxũ̃ ga wüxi ga mugüpane ga


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tupanapata ga taxũnegu nüxũ iyangauxũ. Rü ñu̱xũchi nüma ga Chapáũ rü ãẽxgacücax nüxũ nadaumatü.

11Rü yexguma ãẽxgacü nüxũ ĩnügu ga yema Tupanaarü mugü ga poperagu ümatüxũ, rü poraãcü naxoegaãxẽ rü nügü narügáutechiru.

12Rü yexgumatama ga nüma ga ãẽxgacü rü nanamu ga Chapáũ, rü Irichía, rü Aicáũ ga Chapáũ nane, rü Abúru ga Micaía nane, rü Achaía ga norü ngũxẽẽruxũ, rü ñanagürü nüxũ:

13—¡Ẽcü Cori ya Tupanana peyacaxa chauégagu rü Yerucharéũcüãx i duũxũgüégagu, rü guxũma i Yudáanecüãxégagu nax tüxũ nüxũ nacuaxẽxẽxũcax i norü ore i ñaa popera i nüxũ ipeyangauxũgu ümatüxũ! Erü ngürüãchi ya Cori ya Tupana rü tamaxã nanu yerü ga tórü oxigü rü tama naga naxĩnüe i ngẽma ñaa poperawa nüxũ yaxuxũ, rü tama nagu namaxẽ i ngẽma ñaa poperagu ümatüxũ ==ñanagürü ga ãẽxgacü ga Yochía.

14Rü nüma ga Irichía, rü Aicáũ, rü Abúru, rü Chapáũ, rü Achaía rü ngĩxũtawa naxĩ ga yema orearü uruxũ ga Úda ga Charúũ naxmax. Rü nüma ga Charúũ rü Tibá nane nixĩ rü Arátaxa nixĩ. Rü nüma ga Ará rü chacherdótegüchiruarü dauruxũ nixĩ. Rü ngĩma ga Úda rü Yerucharéũwa yema yexwacaxũ ga ĩanegu ĩxãchiũ.

15-16Rü yexguma ngĩxna nacagüegu rü ngĩma rü inangãxũ rü ngĩgürügü: —Ña nixĩ i norü ngãxũga ya Cori ya Iraéanecüãxgüarü Tupana, rü ñanagürü i nümax: “Namaxã nüxũ pixu ya yimá nua pexũ mugücü nax choxna peyacaxaxũcax, rü choma i Cori ya Tupana rü nüxũ chixu rü guxchaxũ tá naxcax íchanguxẽxẽ ya daa ĩane rü norü duũxũgü, yema popera ga Yudáanearü ãẽxgacü nüxũ daumatüxũ nüxũ ixuxũrüxũ.

17Yerü yema duũxũgü rü choxna nixĩgachi rü norü tupananetagücax pumara ínagu. Rü yemaacü choxũ nanuxẽẽgü namaxã ga yema chixexũ nax naxügüxũ. Rü ngẽmacax nixĩ i chanuxũ namaxã ya daa ĩane rü taxũtáma icharüngüxmüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

18-19Natürü chanaxwa̱xe nax namaxã nüxũ̃ pixuxũ̃ ya yimá Yudáanearü ãẽxgacü ya nua pexũ̃ mugücü nax choxna peyaca̱xaxũ̃ca̱x, rü choma ya Iraétanüxũ̃arü Tupana rü ñachagürü nüxũ̃: ‘Marü nüxũ̃ chadau nax ñuxãcü chauga cuxĩnüxũ̃ i ngẽxguma chorü orexũ̃ cuxĩnügux, rü tü̱xcüũ̃ cuxoegaãxẽ i ngẽxguma poxcu namaxã chaxuegugu i ñaa ĩane rü norü duũ̃xũ̃gü rü tá yagagüxũ̃, rü ñuxãcü cugü curügáutechiru rü cuxaxuxũ̃ i chope̱xewa, rü ngẽmaca̱x i choma rü marü cuxũ̃ chaxĩnü. Rü choma i Cori ya Tupana rü ñacharügü cuxũ̃:

20Ñu̱xmax nax chauga cuxĩnüxũ̃gagu rü taxũtáma cumaxyane chanapoxcu ya daa ĩane nax ngẽmaãcü taãẽãcü cuyuxũ̃ca̱x rü naxũ̃tawa cunguxũ̃ca̱x i curü o̱xigü. Rü ngẽmaãcü taxũtáma nüxũ̃ cudau i ngẽma poxcu i namaxã tá chanapoxcuxũ̃ ya daa ĩane’ ” ==ñanagürü. Rü yema ãẽxgacüarü duũ̃xũ̃gü ga Údaxũ̃tawa namugüxũ̃ rü nawoegu nax ãẽxgacümaxã nüxũ̃ yanaxugüexũ̃ca̱x ga yema Tupanaarü ngãxũ̃.

## 2 Ãẽxgacügüchiga 23

1Rü yexguma ga nüma ga ãẽxgacü ga Yochía rü naxca̱x nangema ga guxũ̃ma ga ãẽxgacügü ga rüyamaegüxũ̃ ga Yudáanewa yexmagüxũ̃ rü ĩane ga Yerucharéũ̃wa yexmagüxũ̃ nax namaxã nangutaque̱xexũ̃ca̱x.

2Rü ñu̱xũchi nüma ga ãẽxgacü rü Tupanapata ga taxũ̃negu namaxã nangutaque̱xe ga guxũ̃ma ga yema Yudáanecüã̱x rü Yerucharéũ̃cüã̱x rü chacherdótegü rü orearü uruũ̃gü. Rü yemaacü nanangutaque̱xexẽxẽ ga guxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gümare rü ãẽxgacügü ixĩgüxũ̃. Rü nüma ga ãẽxgacü ga Yochía rü yéma nape̱xewa tagaãcü yema duũ̃xũ̃gümaxã nüxũ̃ nixu ga guxũ̃ma ga Tupanaarü uneta ga yema poperagu ümatüxũ̃ ga Tupanapata ga taxũ̃negu nüxũ̃ iyangauxũ̃.

3Rü yexguma yema poperaxũ̃ nadaumatüguwena ga ãẽxgacü rü ñu̱xũchi Tupanapataarü caxtaxũ̃tagu nayachi. Rü yéma Tupanape̱xewa nüxũ̃ nixu nax aixcüma tá naga naxĩnüxũ̃ rü yangu̱xẽxẽãxũ̃ ga guxũ̃ma ga yema norü mugü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

rü ucu̱xẽgü ga yema poperagu ümatüxũ. Rü guxũma ga yema duũxũgü rü ta yemaacü inaxunetagü.

### Yochía ínanawoxũ ga tupananetachicünaxãgü
(2 Cr. 34.3-7)

4Rü yexguma ga nüma ga ãẽxgacü rü nanamu ga chacherdótegüarü ãẽxgacü ga Irichía rü yema togü ga chacherdótegü rü ĩã̱xarü dauruũgü nax guma Tupanapata ga taxũnewa ínawoxũãxũca̱x ga guxũma ga yemaxũgü ga Baáxũ, rü Acheráxũ, rü üa̱xcüxũ, rü tauemacüxũ rü woramacurigüxũ namaxã yacua̱xüügüxũ ga duũxũgü. Rü nüma ga ãẽxgacü rü nanamu ga Yerucharéũarü düxétüwa nax íyaguãxũca̱x ga doxonexũ ga Chedróũwa. Rü ñu̱xũchi guma norü tanimaca rü Betéwa nanangegü.

5Rü yemawena rü ínanawoxũ ga yema tupananetagüarü chacherdótegü ga Yudáarü ãẽxgacügü yexma mugüxũ nax pumarate̱xe ínagugüxũca̱x nawa ga yema ãmarearü guruũgü ga ma̱xpűnegüwa yexmagüxũ ga Yudáanearü ĩanegüwa rü Yerucharéũcüwawa. Rü ínanawoxũ ta ga yema chacherdótegü ga Baáca̱x rü üa̱xcüca̱x rü tauemacüca̱x rü woramacurigüca̱x rü guxũma ga ta̱xacü i daxũwa ngẽxmagüxũca̱x pumarate̱xe ígugüxũ.

6Rü ñu̱xũchi Yerucharéũwa ínanata̱xüchi ga yema Acheráchicüna̱xã ga nainaxca̱x ga Tupanapata ga taxũnegu üxũ, rü nayagu ga natü ga Chedróũarü doxonexũwa ñu̱xmata tanimacaxica yaxĩ. Rü yemawena rü guma ĩanearü tauxquegu nayagüchigü ga norü tanimaca.

7Rü yexgumarüxũ ta nagu napogüe ga yema ucapugü ga Cori ya Tupanapata ga taxünewa yexmagüxũ ga yatügü nawa nügümaxã maxẽxũ nax yemaacü norü tupananetagüxũ yacua̱xüxũgüxũca̱x. Rü yema ucapugüwa ta nixĩ ga ngexũgü namugüãxũ ga naxchiru ga tupananeta ga Acheráarü düxruxũ.

8Yemawena rü nüma ga Yochía rü Yerucharéũwa naxca̱x nangema ga guxũma ga yema tupananetagüarü chacherdótegü ga Yudáanearü ĩanegüwa yexmagüxũ. Rü ínanawogü ga guxũma ga yema tupananetagüarü ãmarearü guruũgü. Rü ĩane ga Guébawa inanaxügü rü ñu̱xmata ĩane ga Bechébawa nangu nax ínawogüãxũ ga yema tupananetagüarü ãmarearü guruũgü ga


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

chacherdótegü pumarate̲xe nawa yagugüxũ̃. Rü yexgumarüxũ̃ ta nagu napogü ga yema tupananetagüarü ãmaregüarü guruũ̃gü ga Yerucharéũ̃arü ãẽ̲xgacü ga Yochuépatacüwawa yexmagüxũ̃ rü yema ãmaregüarü guruũ̃gü ga guma ĩanec̲ax ixücuxũ̃arü to̲xwecüwawa yexmagüxũ̃.

9Rü yema chacherdótegü ga m̲axpṹnegüwa yexmagüxũ̃ ga tupananetagüarü ãmarechicagüwa puracüexũ̃ rü nüxna nachu̲xu nax Cori ya Tupanaarü ãmarearü guruxũ̃ ga Yerucharéũ̃wa yexmaxũ̃wa napuracüexũ̃. Natürü natanüwatama nachibüe ga yema togü ga chacherdótegü rü nanangõ̲xgü ga yema paũ̃ ga ngearü pu̲xẽẽruṹãxũ̃.

10Rü nüma ga Yochía rü yexgumarüxũ̃ ta nagu napogü ga yema guruxũ̃ ga buxegü nawa tüxũ̃ ínaguxũ̃ ga Ben-inóũ̃arü doxonexũ̃wa yexmaxũ̃. Rü yemaacü nanaxü nax taxuxũ̃ma yema tupananeta ga Molóxc̲ax naxacüxũ̃ rüẽ̲xna nanexũ̃ yéma ínagugüxũ̃c̲ax.

11Rü ínanawoxũ̃ ga yema cowaruchicünaxãgü ga Yudáanearü ãẽ̲xgacügü namaxã üa̲xcüxũ̃ icua̲xüũ̃güxũ̃. Rü yema cowaruchicünaxãgü rü Tupanapata ga taxũ̃nec̲ax íxücuxũ̃wa nayexmagü ga Tupanapataarü dauruxũ̃ ga Natáũ̃-mérexarü ucapuarü ngaicamana. Rü guma carugü ga Yudáanearü ãẽ̲xgacügü üa̲xcüxũ̃ namaxã icua̲xüũ̃güne rü guma rü ta ínanagu.

12Rü yexgumarüxũ̃ ta nagu napogüe ga yema ãmarearü guruũ̃gü ga Yudáanearü ãẽ̲xgacügü Acháxarü ucapuétügu naxügüxũ̃. Rü ñu̲xũchi nanamu nax nagu yapogügüxũ̃c̲ax ga yema tupananetagüarü ãmarearü guruũ̃gü ga Manaché Tupanapata ga taxũ̃nea̲xtügügu íxüxãxũ̃. Rü yema nachitügü rü natüxacü ga Chedróũ̃wa nayawoũ̃.

13Rü nüma ga Yochía rü yexgumarüxũ̃ ta nagu nayanachixexẽxẽ ga guma tupananetagüarü ngutaque̲xepataxũ̃gü ga Yerucharéũ̃arü éstewaama yexmagüxũ̃ ga m̲axpṹne ga oribuarü súrwaama. Rü guma ngutaque̲xepataxũ̃gü rü Iraéanearü ãẽ̲xgacü ga Charomóũ̃ ínanaxüxũ̃ ngĩxc̲ax ga Chidóũ̃cüã̲xgüarü tupananetachicünaxã ga chixexũ̃ ga Ataré, rü naxc̲ax ga Moátanüxũ̃arü tupananetachicünaxã ga chixexũ̃ ga Quemó, rü Amóũ̃tanüxũ̃arü tupananetachicünaxã ga chixexũ̃ ga Mícoũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[14]Rü yemawena rü guma nutagü ga duũxũgücax üünegücü rü nagu nipogügü, rü guma naigü ga naxcax üünegüne rü nayawaxgüxẽxẽ. Rü yema nachicagü ga yema nutagü rü naigü nawa yexmagüchiréxũ rü duũxẽchinaxãmaxã nanapaxẽxẽ.

[15]Rü ñuxũchi Betéwa naxũ rü yexgumarüxũ ta nagu napogü ga yema tupananetaarü ãmarearü guruxũ rü guma ngutaquexepataxũ ga Nabáx nane ga Yeruboáũ üxũne rü yemamaxã Iraéanecüãxgüxũ chixexũgu nayixẽẽxũ. Rü nüma ga Yochía rü nagu napogü ñuxmata naxãtexemare rü ñuxũchi nayagu. Rü yexgumarüxũ ta nayagu ga yema Acheráchicünaxã ga yéma yexmaxũ.

[16]Rü yexguma Betéwa nataeguchaũgu rü nüma ga Yochía rü yéma maxpűnewa nüxũ nadau ga wüxi ga tauxque. Rü norü duũxũgüxũ namu nax nadegüãxũcax ga guma naxchinaxãgü ga yéma yexmagüne. Rü ñuxũchi yema ãmarearü guruxũ ga nagu napogüxũchicawa ínanagu ga guma naxchinaxãgü. Rü yemaacü nagu nayanachixexẽxẽ ga yema nachica nax taxuacüma norü ãmare yéma ínagugüxũcax ga duũxũgü. Rü yemaacü ningu ga yema Tupanaarü ore ga ũpa norü orearü uruũwa nüxũ yaxuxũ.

[17]Rü yexguma ga nüma ga Yochía rü yéma nüxũ nadau ga wüxi ga naxchiquexe, rü ínaca rü ñanagürü: —¿Texé tixĩ ya guxe ngẽxma táxe? ==ñanagürü. Rü nüma ga yema duũxũgü ga guma ĩanecüãx rü nanangãxũgü rü ñanagürügü: —Naxchiquexe nixĩ ga guma Tupanaarü orearü uruxũ ga Yudáanewa ne ũcü. Rü guma nixĩ ga ũpa nüxũ ixucü, Pa Ãẽxgacüx, nachiga i ngẽma ñuxma Betéarü ãmarearü guruũmaxã cuxüxũ ==ñanagürügü.

[18]Rü yexguma nüma ga Yochía rü ñanagürü: —¡Ẽcü nüetama nangẽxmagü ya yima naxchinaxãgü rü taxű tá ipenadexũ! ==ñanagürü. Rü yemaacü tama nanadegü ga guma Yudáanewa ne ũcü ga Tupanaarü orearü uruũchinaxãgü. Rü yexgumarüxũ ta tama nanadegü ga naxchinaxãgü ga guma Tupanaarü orearü uruxũ ga Chamáriaanewa ne ũcü.

[19]Rü guma tupananetagüarü ngutaquexepataũgü ga Chamáriaanewa yexmagüne ga Iraéanearü ãẽxgacügü ügüne rü namaxã Cori ya Tupanaxũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nanuxẽxẽgüne, rü nüma ga Yochía rü guma rü ta nagu nipogügü, yema Betéwa naxüxũrüũtama.

20Rü ñu̱xũchi nüma ga Yochía rü yema tupananetagüarü ãmarearü guruũgüétügu nanadai ga guxũma ga yema chacherdótegü ga guma ngutaque̱xepataũgüwa puracüexũ. Rü ñu̱xũchi yema chacherdótegüxũnegüétüwa ínanagu ga duũxẽchina̱xãgü. Rü yemawena rü Yerucharéũca̱x nataegu.

### Yochía rü nanaxüchiga ga Üpetüchiga
(2 Cr. 35.1-19)

21Rü nüma ga ãẽxgacü ga Yochía rü guxũma ga duũxũgüxũ namu nax Cori ya norü Tupanaégagu naxüchigagüãxũca̱x ga Üpetüchiga, yema popera ga Tupanaarü unetapanewa nüxũ yaxuxũrüxũ.

22Rü yema nüxíraxũxũ ga Iraétanüxũarü ãẽxgacügü ga guxchaxũarü mexẽẽruũgü rü taguma yemaacü poraãcü nanaxüchigagü ga Üpetüchiga. Rü woo nawena ga Yudáanearü ãẽxgacügü rü Iraéanearü ãẽxgacügü rü taguma yemaacü nanaxüchigagü.

23Rü yexguma 18 ga taunecü ãẽxgacü yixĩxgu ga Yochía nixĩ ga naxunagüãxũ nax Cori ya Tupanaégagu naxüchigagüãxũca̱x ga yema Üpetüchiga ga Yerucharéũwa.

### Yochía rü aixcüma Tupanaga naxĩnü

24Rü nüma ga Yochía rü inayanaxoxẽxẽ ga yuü rü ta̱xacü ga ẽxũguxũxũ cuáxũ. Rü yexgumarüxũ ta inayanaxoxẽxẽ ga yema tupananetachicüna̱xãgü ga wüxichigü ga ĩpatawa yexmaxũ, rü guxũraxũxũ ga yema tupananetagüarü yemaxũgü ga duũxũgü namaxã nüxũ icua̱xüũgüxũ ga Yudáanewa rü Yerucharéũwa. Rü yemaacü nanaxü ga Yochía yerü aixcüma naga naxĩnü ga guxũma ga yema mugüpane ga chacherdóte ga Irichía Tupanapata ga taxũnegu nüxũ iyangauxũ.

25Rü naxũpa rü nawena ga Yochía rü nataxuma ga wüxi ga ãẽxgacü ga naxrüxũ aixcüma Cori ya Tupanaca̱x taeguxũ i guxũne ya norü maxũnemaxã,


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

rü guxũ i norü ĩnümaxã, rü guxũ i norü poramaxã, yema Moiché ümatüxũ ga mugüwa nüxũ yaxuxũrüxũ.

26Natürü nüma ga Cori ya Tupana rü poraãcüma Yudáanecüg̱xgümaxã nanu nagagu ga guxũma ga yema chixexũgü ga Manaché üxũ.

27Rü yemacg̱x ga Tupana rü ñanagürü: —Ñug̱xmax, rü tá nüxna chixũgachi i Yudáanearü duũxũgü yema Iraéanearü duũxũgüna chixũgachixũrüxũ. Rü taxũtáma nawa changexmaxũ ya yima ĩane ya Yerucharéũ ya nüxũ chaxunetachiréne. Rü ngẽxgumarüxũ ta taxũtáma nawa changexma ya yima chopata ya taxũne ga ũpa nüxũ chixuxũne nax nawa tá changexmaxũ ==ñanagürü ga Tupana.

### Nayu ga Yochía
(2 Cr. 35.20-27)

28Rü guxũma ga yema Yochíachiga rü yema naxüxũchiga rü yema popera ga Yudáanearü ãẽxgacügüchiga nagu ümatüxũgu naxümatü.

29Rü wüxi ga ngunexũgu rü nüma ga Equítuanearü ãẽxgacü ga Faraóũ ga Necáu rü natü ga Eufrátewa naxũ nax Achíriaanearü ãẽxgacüxũ yanangũxẽẽxũcg̱x. Rü yexguma ga nüma ga ãẽxgacü ga Yochía rü inaxũãchi nax Necáumaxã nügü nadg̱ixũcg̱x. Natürü yexguma ĩane ga Meguídugu Yochíaxũ yangg̱ug̱xgu rü nüma ga Necáu rü Yochíaxũ nimg̱x.

30Rü yexguma Meguídugu nayuxguwena ga Yochía, rü norü ngũxẽẽruũgü rü wüxi ga carugu Yerucharéũwa nanangegü ga naxũne. Rü yema nüma ga ãẽxgacü naxüxũ ga naxmaxũgu nayaxűcuchigü. Rü nüma ga duũxũgü ga Yerucharéũcüg̱x rü Yochía nane ga Yoacáxũ naxunetagü nax nanatüchicüxü ãẽxgacüxũ yangucuchixũcg̱x.

### Yoacá rü ãẽxgacü nixĩ ga Yudáanewa
(2 Cr. 36.1-4)

31Rü 33 ga taunecü nüxű̃ nayexma ga Yoacá ga yexguma ãẽxgacüxũ yangucuchigu. Rü tomaepüx ga tauemacü ãẽxgacü nixĩ ga Yerucharéũwa. Rü naé rü Amutá nixĩ ga ngĩéga. Rü ngĩnatü rü Yeremía ga Lixnácüg̱x nixĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

32Natürü nacüma ga Yoacá rü poraãcü nachixexüchi ga Cori ya Tupanape̱xewa yema norü o̱xigücümarüũtama.

33Rü nüma ga Equítuanearü ãẽ̱xgacü ga Faraóũ ga Necáu rü Yoacáxũ niyaxu. Rü ĩane ga Ribágu ga Amáanewa nanapoxcu nax tama ãẽ̱xgacü yixĩxũca̱x ga Yerucharéũwa. Rü nüma ga Necáu rü Yudáanecüã̱x ga duũxũgüxũ namu nax nüxṹ naxütanügüãxũca̱x ga 3,300 quíru naguxũ ga diẽrumü rü 33 quíru naguxũ ga úiru.

34Rü ñu̱xũchi nüma ga Faraóũ ga Necáu rü Yochía nane ga Eriaquíũxũ naxuneta nax nanatüchicüxü Yudáanearü ãẽ̱xgacü yixĩxũca̱x. Rü nanaxüchicüxü ga naéga rü Yoaquíũgu nanaxüéga. Rü guma Yoacá rü Equítuanewa nanaga rü yexma nayayu.

35Rü nüma ga Yoaquíũ rü Necáuna nanaxã ga yema diẽrumü rü úiru ga naxca̱x ínacaxũ nax duũxũgü nüxna naxãxũca̱x. Rü wüxichigü ga Yudáanecüã̱x ga duũxũgü rü nanaxütanü ga yema úiru rü diẽrumü ga ãẽ̱xgacü nagu unetaxũ nax naxütanügüãxũca̱x.

**Ãẽ̱xgacü nixĩ ga Yoaquíũ ga Yudáanewa**
(2 Cr. 36.5-8)

36Rü 25 ga taunecü nüxṹ nayexma ga Yoaquíũ ga yexguma ãẽ̱xgacüxũ yangucuchigu. Rü 11 ga taunecü ãẽ̱xgacü nixĩ ga Yerucharéũwa. Rü naé rü Chebudá nixĩ ga ngĩéga rü ngĩnatü rü Pedaía ga ĩane ga Rumácüã̱x nixĩ.

37Natürü nacüma ga Yoaquíũ rü poraãcü Cori ya Tupanape̱xewa nachixe norü o̱xigücümarüũtama.

## 2 Ãẽ̱xgacügüchiga 24

**Babiróniaanearü ãẽ̱xgacü ga Nabucudonochó rü nanapu ga Yerucharéũ**

1Rü yexguma Yoaquíũ Yudáanewa ãẽ̱xgacü yixĩxgu, rü nüma ga Babiróniaanearü ãẽ̱xgacü ga Nabucudonochó rü Yudáanegu naxücu nax yapuãxũca̱x ga norü ĩane ga Yerucharéũ. Rü nüma ga Yoaquíũ rü tomaepü̱x ga taunecü Nabucudonochóme̱xẽwa nayexma rü nüxṹ nanaxütanü ga yema

Tupanaarü Ore
© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

taxũ ga diẽru ga naxca̱x ínacaxũ. Natürü ga yixcamaxũra rü togu narüxĩnü rü yemaca̱x Nabucudonochómaxã nanu rü tama nanaxütanü ga yema diẽru.

2Natürü nüma ga Cori ya Tupana rü Yoaquíũca̱x yéma nanamugü ga muxũma ga ngítaxagüxũ ga Cadéugü, rü Chíriaanecüã̱xgü, rü Moáanecüã̱xgü, rü Amóũanecüã̱xgü nax nachixexẽẽgüãxũca̱x ga norü naane, yema Cori ya Tupana norü duũxũgü ga orearü uruũgüa̱xwa nüxũ yaxuxũrüxũ.

3-4Rü yema guxchaxũ naxca̱x ínangu ga yema Yudáanecüã̱xgü, yerü nüma ga Cori ya Tupana rü marü namaxã nanaxuegu nax nügüpe̱xewa ínawoxũãxũca̱x nagagu ga yema chixexũgü ga Manaché üxũ. Yerü nanadai ga muxũma ga duũxũgü ga taxuxũma ga chixexũ ügüxũ, rü yemaacü nagü inabaxẽxẽ rü gumámaxã nanapáxẽxẽ ga Yerucharéũ. Rü yema chixexũ ga Manaché üxũgagu nixĩ ga Cori ya Tupana ga tama nüxṹ nüxũ iyanangümaxũ ga norü chixexũgü.

5Rü guxũma ga yema Yoaquíũchiga rü yema naxüxũchiga rü yema popera ga Yudáanearü ãe̱xgacügüchiga nagu ümatüxũgu naxümatü.

6Rü yexguma nayu̱xgu ga Yoaquíũ rü nane ga Yoaquíũ nachicüxü ãe̱xgacüxũ ningucuchi.

7Rü yexgumama ga Equítuanearü ãe̱xgacü rü taguma nachixũanena ínaxũxũ yerü nüma ga Babiróniaanearü ãe̱xgacü rü marü nüxna nanapu ga guxũma ga yema norü naanegü ga Equítuarü natüacüwa ixügüxũ rü ñu̱xmata natü ga Eufrátewa nangu.

### Babiróniawa nanagagü ga Yoaquíũ norü ngũxẽẽruũgümaxã
(2 Cr. 36.9-10)

8Rü nüma ga Yoaquíũ rü 18 ga taunecü nüxṹ nayexma ga yexguma ãe̱xgacüxũ yangucuchigu. Rü tomaepü̱x ga tauemacü ãe̱xgacü nixĩ ga Yerucharéũwa. Rü naé rü Neuchá nixĩ ga ngĩéga. Rü ngĩnatü rü Enatáũ nixĩ ga naéga. Rü nüma rü Yerucharéũcüã̱x nixĩ.

9Natürü yema naxüxũ ga Yoaquíũ rü poraãcü nachixexüchi ga Cori ya Tupanape̱xewa yema nanatü üxũrüũtama.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[10]Rü yexgumaũ̃cüxü rü Babirónianearü ãẽxgacü ga Nabucudonochó rü nanamu ga norü churaragü nax Yerucharéũ̃cax̲ íyaxũ̃ãchixũ̃cax̲. Rü nüxũ̃ ínachomaeguãchi nax nagu nachocuxũ̃cax̲.

[11]Rü yexguma marü nagu nachoxguyane ga guma ĩane ga Yerucharéũ̃ rü yéma nangu ga nüma ga Nabucudonochó.

[12]Rü yexguma nüma ga Yoaquíũ̃ ga Yudáanearü ãẽxgacü rü wüxigu ngĩmaxã ga naé, rü namaxã ga norü churaragüerugü, rü norü ngũ̃xẽẽruũ̃gü, rü togü ga ãẽxgacügü, rü Babirónianearü ãẽxgacüna nügü nana. Rü nüma ga yema Babirónianearü ãẽxgacü rü ínanayauxũ̃. Rü yexguma yema ngupetügu rü 8 ga taunecü ninge nax ãẽxgacü yixĩxũ̃ ga Nabucudonochó.

[13]Rü yemawena ga nüma ga Nabucudonochó rü nanade ga guxũ̃ma ga diẽru ga Tupanapata ga taxũ̃newa yexmaxũ̃, rü guxũ̃ma ga diẽru ga ãẽxgacüpatawa yexmaxũ̃ yematama Tupana naxueguxũ̃rüxũ̃. Rü nagu napogü ga guxũ̃ma ga Tupanapata ga taxũ̃nearü yemaxũ̃gü ga úirunaxcax̲ ga Iraéanearü ãẽxgacü ga Charomóũ̃ üxũ̃.

[14]Rü ñu̲xũchi nayagagü ga guxũ̃ma ga Yerucharéũ̃cüa̲xgü, rü norü ãẽxgacügü rü yema churaragü ga yexeraãcü nüxũ̃ rücua̲xmaegüxũ̃, rü guxũ̃ma ga yema ta̲xacüarü üxũ̃ icua̲xgüxũ̃, rü guxũ̃ma ga yema fieruwa ta̲xacü íxüxũ̃mügüxũ̃. Rü yemaacü 10,000 wa nangu ga yema duũ̃xũ̃gü ga ínayauxũ̃xũ̃. Rü yema naanewa rü yema yexeraãcü ingearü diẽrua̲xgüxũ̃xicatama yéma nayaxügü.

[15]Rü Nabucudonochó rü nayagagü ga Yoaquíũ̃, rü naé, rü naxma̲xgü, rü norü churaragüerugü, rü guxũ̃ma ga yema yatügü ga Yudáanewa tachigagüxũ̃ ga mexũ̃ ügüxũ̃. Rü Yerucharéũ̃wa ínanagaxũ̃ rü Babiróniawa nanagagü.

[16]Rü yema churaragü ga Babirónianearü ãẽxgacü igagüxũ̃, rü 7,000 nixĩ ga norü mu. Rü ñu̲xũchi 1,000 nixĩ ga yema ta̲xacüarü üxũ̃ icua̲xgüxũ̃ rü yema fieruwa ta̲xacü íxüxũ̃mügüxũ̃. Rü naétü nayagagü ga yema yatügü ga iporaexũ̃ rü daixũ̃ cuáxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Rü yemawena ga Babirónіaanearü ãẽxgacü rü Mataníaxũ naxuneta nax Yudáanearü ãẽxgacü yixĩxũc̲ax, nachicüxü ga namagü ga Yoaquíũ. Rü ñu̲xũchi nanaxüchicüxü ga Mataníaéga, rü Chedequíagu nanaxüéga.

### Yudáanearü ãẽxgacü nixĩ ga Chedequía
(2 Cr. 36.11-16; Jr. 52.1-3)

18Rü Chedequía rü 21 ga taunecü nüxũ nayexma ga yexguma ãẽxgacüxũ yangucuchigu. Rü 11 ga taunecü ĩane ga Yerucharéũwa ãẽxgacü nixĩ. Rü naé rü Amutá nixĩ ga ngĩéga rü Yeremía nixĩ ga ngĩnatü. Rü ngĩma rü Lixnácüã̲x iyixĩ.

19Natürü guxũma ga yema naxüxũ ga Chedequía rü Cori ya Tupanapẽxewa rü nachixe. Rü yema chixexũ ga Yoaquíũ üxũmaxã nawüxigu ga yema chixexũ ga naxüxũ.

20Rü yemac̲ax ga nüma ga Cori ya Tupana rü ĩane ga Yerucharéũcüã̲xgümaxã rü Yudátanüxũmaxã nanu rü nügüpẽxewa ínanawoxũ.

## 2 Ãẽxgacügüchiga 25

### Yerucharéũ rü norü uanügümẽxẽgu nangu
(Jr. 39.1-7; 52.3-11)

1Rü yemawena ga Chedequía rü tama Babirónіaanearü ãẽxgacüga naxĩnü rü nanu. Rü yemac̲ax guma norü 10 ga tauemacüarü 10 ga ngunexũgu ga yexguma 9 ga taunecü ãẽxgacü yixĩxgux ga Chedequía, rü nüma ga Babirónіaanearü ãẽxgacü ga Nabucudonochó rü guxũma ga norü churaragümaxã Yerucharéũc̲ax ínayagoõchi. Rü norü to̲xma̲xtawa nangugü rü nüxũ ínachomaeguãchi. Rü naxtapü̲xarü guxũcüwawa waixũmümaxã nanagünagügü nax nagu nachocuxũc̲ax ga guma ĩane.

2Rü guma ĩanexũ ínachomaeguãchi ñu̲xmata norü 11 ga taunecüwa nangu nax ãẽxgacü yixĩxũ ga Chedequía

3Rü yexguma gumá norü 4 ga tauemacüarü 9 ga ngunexũgu ga gumátama taunecügu rü yexera poraãcü taiya nangu̲x ga guma ĩanewa. Yerü yema duũxũgü rü marü nüxṹ nataxuma ga ta̲xacü nango̲xgüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[4]Rü düxwa ga yema Cadéugü ga Babiróniaanecüã̱x rü nayacapetügü ga guma ĩanearü poxeguxũ̃tápü̱x nax yéma nachocuxũ̃ca̱x. Rü woo nax ínachomaeguãchiãxũ̃ ga yema Cadéugü ga churaragü, natürü nüma ga ãẽ̱xgacü ga Chedequía rü ñu̱xũchi yema norü churaragü rü chütacü nibuxmüama. Rü yema taxre ga poxeguxũ̃tápü̱x íyexmaxũ̃wa yexmaxũ̃ ga ĩã̱xwa ínachoxũ̃ ga ãẽ̱xgacüarü putüranecüwaama. Rü yema Yudáũ̃arü ngatewa daxũ̃ ga namagu nibuxmü.

[5]Natürü ga yema Cadéugü ga churaragü ga guma ĩanexũ̃ íchomaeguxũ̃ rü ãẽ̱xgacü ga Chedequíawe nangegü, rü Yericúarü doxonexũ̃gu nüxũ̃ nayangaugü. Rü guxũ̃ma ga yema Chedequíaarü churaragü rü nüxna yéma nibuxmü rü noxrüwaama nibuxmüetanü.

[6]Rü yema Cadéugü ga churaragü rü ãẽ̱xgacü ga Chedequíaxũ̃ niyauxgü. Rü ñu̱xũchi Babiróniaanearü ãẽ̱xgacüxũ̃tawa nanagagü ga ĩane ga Ribáwa yexmacü ga Amáanewa. Rü yexma nixĩ ga Chedequíaxũ̃ napoxcuxũ̃ ga Nabucudonochó.

[7]Rü nüma rü norü churaragüxũ̃ namu nax Chedequíape̱xegu nanegüxũ̃ nadaũ̃naxãxũ̃ca̱x. Rü ñu̱xũchi Chedequíaxũ̃ nacaxũ̃xetügü, rü cadénamaxã nayana̱i̱xgü. Rü yemaacü Babiróniawa nanagagü.

**Tupanapata ga taxũ̃negu napogüe**
(2 Cr. 36.17-21; Jr. 39.8-10; 52.12-30)

[8]Rü yexguma gumá norü 5 ga tauemacüarü 7 ga ngunexũ̃gu rü 19 ga taunecü nüxṹ inguxgu ga Babiróniaanearü ãẽ̱xgacü nax yixĩxũ̃ ga Nabucudonochó, rü yexguma nixĩ ga Yerucharéũ̃wa nanguxũ̃ ga Nabucharadáũ̃ ga Nabucudonochóarü ngũ̃xẽẽruxũ̃ ga ãẽ̱xgacüarü dauruũ̃gümaxã icuáxũ̃.

[9]Rü nayagu ga guma Tupanapata ga taxũ̃ne rü ãẽ̱xgacüpata rü napatagü ga yema ãẽ̱xgacügü ixĩgüxũ̃. Rü yemaacü ínanagu ga guxũ̃nema ga ĩpatagü ga guma ĩanewa yexmagüne.

[10]Rü yema Cadéugü ga churaragü ga íyaxümücügüxũ̃ ga Nabucharadáũ̃, rü nagu napogüe ga yema Yerucharéũ̃arü poxeguxũ̃tápü̱xgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]Rü yemawena ga Nabucharadáũ̃ rü Babiróniawa nanagagü ga yema Yudíugü ga Yerucharéũ̃wa yaxű́güxũ̃ rü yema duũ̃xũ̃gü ga Babiróniaanearü ãẽ̲xgacümẽ̲xẽ̃wa nügü ügüxẽẽ̃xũ̃ rü ñu̲xũchi guxũ̃ma ga yema íyaxügüxũ̃ ga ta̲xacürü yemaxũ̃arü üxũ̃ cua̲xgüxũ̃.

[12]Rü guxema duũ̃xẽgü ga ingearü yemaxũ̃ã̲xgüxexicatama yéma tüxũ̃ nayaxüxẽxẽ nax úba itatogüxũ̃ca̲x rü ñu̲xũchi nax taxüanegüxũ̃ca̲x.

[13]Rü yema Cadéugü rü íxraxũ̃gu nanapogü ga yema yemaxũ̃gü ga bróũ̃chenaxca̲x ga Tupanapata ga taxũ̃newa yexmagüxũ̃. Rü yexgumarüxũ̃ ta nagu napogüe ga guma taxre ga caxtagü ga bróũ̃chenaxca̲x ga Tupanapata ga taxũ̃nearü ĩã̲xwa yexmagüne. Rü yema dexáchixũ̃ ga taxũ̃ rü ñu̲xũchi naxta̲xmüxũ̃ ga bróũ̃chenaxca̲x rü ta nagu napogüe. Rü Babiróniawa nanana ga guxũ̃ma ga yema bróũ̃che.

[14]Rü ñu̲xũchi nayanagü ta ga tanimacapáũ̃gü, rü paragü, rü pirañagü ga omüchiraũ̃güarü mexẽẽ̃ruxũ̃, rü cucharóũ̃gü rü ñu̲xũchi guxũ̃ma ga yemaxũ̃gü ga bróũ̃chenaxca̲x ga Tupanapataarü ixĩxũ̃.

[15]Rü yexgumarüxũ̃ ta nüma ga churaragüeru ga Nabucharadáũ̃ rü nayana ta ga guxũ̃ma ga Tupanapataarü yemaxũ̃gü ga úirunaxca̲x rü diẽ̃rumünaxca̲x, rü ñu̲xũchi yema pumarate̲xearü guruũ̃gü rü tacháũ̃gü.

[16]Rü taxucürüwa tanangugü ga norü yá ga gumá taxre ga caxtagü, rü yema dexáchixũ̃ ga taxũ̃, rü yema naxtaxmüxũ̃gü ga ãẽ̲xgacü ga Charomóũ̃ Tupanapata ga taxũ̃neca̲x üxũ̃ne.

[17]Rü guma wüxichigü ga caxtagü rü 8 metruarü yexera nixĩ ga norü máchane. Rü yema natape̲xewa ga guma caxtagü rü nüxű́ nayexma ga norü nga̲xãẽ̃ruxũ̃ ga bróũ̃chenaxca̲x ga 2 metruarü yexeragu ixüxũ̃. Rü nacüwawa ga yema ngã̲xãẽ̃ruũ̃gü rü nayexma ga wüxi ga mutachinüxũ̃ ga bróũ̃chenaxca̲x ga ãpu̲xüxũ̃maxã nga̲xãẽ̃xũ̃. Rü guma taxre ga caxtagü rü nawüxigumare.

### Yudáanecüã̲xgüxũ̃ ínagaxũ̃ ga norü naanewa

[18]Rü nüma ga churaragüeru ga Nabucharadáũ̃ rü Cheraía ga chacherdótegüarü ãẽ̲xgacüxũ̃ niyaxu. Rü yexgumarüxũ̃ ta nayayaxu ga


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

namücü ga chacherdóte ga Chofonía. Rü ñu̱xũchi ínanayauxũ̄ ga yema tomaepu̱x ga Tupanapata ga taxũ̄nearü ĩã̱xarü dauruũ̄gü.

19Rü ñu̱xũchi guma ĩanecüã̱xtanüwa rü nayayauxgü ta ga gumá ãẽ̱xgacü ga churaragümaxã icuácü. Rü ñu̱xũchi ínanayauxũ̄ ga 5 ga yatügü ga Yudáanearü ãẽ̱xgacüarü ngũ̄xẽẽruxũ̄ ixĩgüxũ̄ ga guma ĩanewa yexmagüxũ̄. Rü nayayaxu ta ga yema churaragüeru ga yatüxe tüxũ̄ nutaque̱xexũ̄ nax churara tixĩgüxũ̄ca̱x. Rü ñu̱xũchi ínanayauxũ̄ ga 60 ga guma ĩanecüã̱xgü ga ãẽ̱xgacügü ga guma ĩanewa yexmagüxũ̄.

20-21Rü nüma ga Nabucharadáũ̄ rü nayagagü ga guxũ̄ma ga yema duũ̄xũ̄gü ga Yudáanecüã̱x. Rü Amáanewa ga ĩane ga Ribáwa nanagagü ga Babiróniaanearü ãẽ̱xgacü íyexmaxũ̄wa. Rü yexma nixĩ ga Babiróniaanearü ãẽ̱xgacü ga norü churaragüxũ̄ tüxũ̄ nadaixẽẽxũ̄. Rü yemaacü namaxã nangupetü ga Yudáanecüã̱xgü ga yexguma norü naanewa ínagaxũ̄ãgu.

### Yudáanecüã̱xgü ga íyaxügüxũ̄ rü Equítuanewa nabuxmü

(Jr. 40.7-10; 41.1-3, 16-18)

22Rü nüma ga Babiróniaanearü ãẽ̱xgacü ga Nabucudonochó rü Aicáũ̄ nane ga Chapáũ̄taxa ga Guedaríaxũ̄ naxuneta nax namaxã inacuáxũca̱x ga yema duũ̄xũ̄gü ga nüma Yudáanewa yaxügüxẽẽxũ̄.

23Rü yexguma yema Yudáanearü churaragüerugü rü ñu̱xũchi yema norü duũ̄xũ̄gü nüxũ̄ cuáxchigagügu nax Babiróniaanearü ãẽ̱xgacü rü Guedaríaxũ̄ naxunetaxũ̄ nax Yudáanearü ãẽ̱xgacü yixĩxũca̱x, rü Mipáwa naxĩ nax Guedaríamaxã yanadexagüxũca̱x. Rü yema yéma ĩxũ̄ nixĩ ga Ismaé ga Netanía nane, rü Yoanáũ̄ ga Caréa nane, rü Cheraía ga Tanúmex nane, ĩane ga Netopácüã̱x, rü Yaachanía ga wüxi ga yatü ga ĩane ga Maacácüã̱x nane. Rü yemagü nixĩ ga norü yatügümaxã yéma Mipáwa ĩxũ̄.

24Rü nüma ga Guedaría rü yema churaragüerugümaxã rü norü yatügümaxã inaxüga rü ñanagürü nüxũ̄: —Tama name i nüxũ̄ pemuũ̄exũ̄ i ngẽma Cadéugüarü churaragüerugü. Rü name nixĩ i nua tachixũ̄anewatama pemaxẽxũ̄, rü Babiróniaanearü ãẽ̱xgacüaxũ̄́ pepuracüexũ̄. Rü ngẽmaãcü tá mea pexũ̄ naxüpetü ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

25Natürü yexguma 7 ga tauemacüwena rü nüma ga Ismaé ga Netanía nane ga Erichamá nataxa ga Yudáanearü ãe̲xgacütanüxũ̃ rü yéma nangu namaxã ga 10 ga norü yatügü ga íyaxümücügüxũ̃, rü wüxigu Guedaríaxũ̃ nima̲xgü. Rü nanadai ta ga yema Yudíugü rü ñu̲xũchi yema Cadéugü ga Guedaríamaxã Mispáwa yexmagüxũ̃.

26Rü guxũ̃ma ga yema duũ̃xũ̃gü rü Cadéugüxũ̃ namuũe rü yemaca̲x naxcha̲xwa Equítuanewa nabuxmü. Rü yemaacü yema ãe̲xgacügü ixĩgüxũ̃ ñu̲xmata yema duũ̃xũ̃gümare ixĩgüxũ̃ rü nibuxmü.

### Ãe̲xgacü ga Yoaquíũ̃ rü ínanguxuchi rü Babiróniaanearü ãe̲xgacü mea nüxna nadau

(Jr. 52.31-34)

27-28Rü gumá norü 12 ga tauemacüarü 27 ga ngunexũ̃gu ga yexguma marü 37 ga taunecü napoxcugu ga Yudáanearü ãe̲xgacü ga Yoaquíũ̃, rü yexguma nixĩ ga yexwacax yaxücuxũ̃ ga Ebí-merodáx nax Babiróniaanearü ãe̲xgacü yixĩxũ̃ca̲x. Rü nüma rü Yoaquíũ̃maxã namecüma, rü poxcupataũ̃wa ínananguxuchixẽxẽ. Rü mea nüxna nadau guxũ̃ma ga yema togü ga ãe̲xgacügü ga Babiróniaanegu namaxã yexmagüxũ̃arü yexera.

29Rü yemaacü ga Yoaquíũ̃ rü ínacuxuchi ga yema naxchiru ga poxcupataũ̃wa nagu yacúxũ̃. Rü yexguma namaxyane rü ãe̲xgacüxũ̃tawa nachibü.

30Rü ñu̲xũchi yexguma namaxyane ga Yoaquíũ̃ rü wüxichigü ga ngunexũ̃gu rü Babiróniaanearü ãe̲xgacü nüxũ̃́ nanaxütanü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

# 1 Ãẽxgacügüchiga ümatüxũ

## 1 Ãẽxgacügüchiga ümatüxũ 1

### Adáũtaagüchiga
(Gn. 5.1-32; 10.1-32)

1-4Ñaagü nixĩ ga yema Adáũtaagü: Chéx, rü Cainãũ, rü Mararéx, rü Yérex, rü Enóx, rü Matucharéũ, rü Laméx, rü Noé.

### Noétaagüchiga

Rü Noé nanegü nixĩ ga Chéũ, rü Cãũ, rü Yapéx.

5Rü Yapéx nanegü nixĩ ga Góme, rü Magóx, rü Madái, rü Yabãũ, rü Tubáx, rü Méche, rü Tirá.

6Rü Góme nanegü nixĩ ga Aquená, rü Rifáx, rü Togamá.

7Rü Yabãũ nanegü nixĩ ga Erichá, rü Tárchix, rü Quitíũ, rü Rodaníũ.

8Rü Cãũ nanegü nixĩ ga Cúx, rü Mirayíũ, rü Fúx, rü Canaãũ.

9Rü Cúx nanegü nixĩ ga Chebá, rü Abirá, rü Chaxtá, rü Raamá, rü Chaxtecá. Rü Raamá nanegü nixĩ ga Chebá, rü Dedáũ.

10Rü nüma ga Cúx rü Nĩmróxnatü nixĩ. Rü nüma ga Nimróx rü wüxi ga yatü ga poraxüchixũ nixĩ ga ñoma ga naanewa.

11-12Rü Mirayíũ nixĩ ga norü o̱xi ga Ludéutanüxũ, rü Anaméutanüxũ, rü Leabítanüxũ, rü Natuítanüxũ, rü Patruchéotanüxũ, rü Cachuíũtanüxũ, rü Caftorítanüxũ. Rü yema Caftorítanüxũwa nixĩ ga nangóexũ ga Firitéugü.

13Canaãũ nane ga nüxíraũcü rü Chidóũ nixĩ, rü gumá nai ga nane rü Éx nixĩ.

14-16Rü Canaãũ nixĩ ga norü o̱xi ga Yebuchéutanüxũ, rü Amoréutanüxũ, rü Guerguechéutanüxũ, rü Ebéutanüxũ, rü Arachéutanüxũ, rü Chinéutanüxũ, rü Arbadéutanüxũ, rü Chemaréutanüxũ, rü Amatéutanüxũ.

17Rü Chéũ nanegü nixĩ ga Eráũ, rü Achú, rü Arpacháx, rü Lux, rü Aráũ. Rü Aráũ nanegü nixĩ ga Úx, rü Yúx, rü Guétex, rü Máx.

18Arpacháx nane nixĩ ga Chéra. Rü Chéra nane nixĩ ga Ébe.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

19Rü nüma ga Ébe rü nüxũ̱ nayexma ga taxre ga nane. Rü gumá nüxíraũcü ga nane rü Pérex nixĩ ga naéga, yerü yexguma nüma namaxũgu rü ñoma i naanecüg̱x ga duũxũgü rü nügü nitoye. Rü yema Pérex naenexẽ rü Yoxtáũ nixĩ ga naéga.

20-23Rü Yoxtáũ nanegü nixĩ ga Amodáx, rü Chérex, rü Achá-mabéx, rü Yéra, rü Adoráũ, rü Ucháx, rü Dicára, rü Obá, rü Abimaé, rü Chebá, rü Ofí, rü Abirá, rü Yobáx. Rü guxũma ga yema rü Yoxtáũ nanegü nixĩ.

### Chéũtaagü
(Gn. 11.10-26)

24-27Rü Chéũ nane nixĩ ga Arpacháx. Rü nataagü nixĩ ga Chéra, rü Ébe, rü Pérex, rü Reú, rü Cherúx, rü Nacóx, rü Téra, rü Abraáũ ga Abráũchire̱xtama ixĩxũ.

### Ismaétaagü rü ñu̱xũchi Chéturataagü
(Gn. 25.1-6, 12-18)

28Rü Abraáũ nanegü nixĩ ga Ichaá, rü Ismaé.

29-31Rü Ismaé nane ga nüxíraũcü rü Nebaióx nixĩ. Rü gumá naigü ga nanegü ga Ismaé nixĩ ga Quedáx, rü Axbeé, rü Mixcháũ, rü Michimá, rü Dumá, rü Machá, rü Adáx, rü Temá, rü Yetú, rü Napí, rü Quedemá. Rü yemagü nixĩ ga yema Ismaé nanegü.

32Rü Queturá ga Abraáũ naxma̱xaba ixĩcü ngĩnegü nixĩ ga Chimráũ, rü Yoxcháũ, rü Medáũ, rü Madiáũ, rü Ichibáx, rü Chúa. Rü Yoxcháũ nanegü nixĩ ga Chebá, rü Dedáũ.

33Rü Madiáũ nanegü nixĩ ga Efá, rü Éfex, rü Anóx, rü Abidá, rü Edaá. Rü guxũma ga yemagü rü Queturá ngĩnegü nixĩ.

34Rü Abraáũ nane nixĩ ga Ichaá. Rü Ichaá nanegü nixĩ ga Echaú, rü Acóbu ga yixcüra Iraégu ãégacü.

### Echaútaagü
(Gn. 36.1-43)

35Rü Echaú nanegü nixĩ ga Eripá, rü Reué, rü Yeú, rü Yaaráũ, rü Coré.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[36]Rü Eripá nanegü nixĩ ga Temáũ̃, rü Omá, rü Chefó, rü Gatáũ̃, rü Quená. Rü Tináwaũ̃xũ̃ ga nane nixĩ ga Amaréx.

[37]Rü Reué nanegü nixĩ ga Náax, rü Chéra, rü Chamá, rü Michá.

[38]Rü Echaú ga Cheígu ãégacü nanegü nixĩ ga Lotáũ̃, rü Chobá rü Chibóũ̃, rü Aná, rü Dichóũ̃, rü Éche, rü Dicháũ̃.

[39]Rü Lotáũ̃ nanegü nixĩ ga Orí, rü Emáũ̃. Rü Lotáũ̃eya̱x rü Tiná iyixĩ.

[40]Rü Chobá nanegü nixĩ ga Arbáũ̃, rü Manáax, rü Ebá, rü Chefó, rü Onáũ̃. Rü Chibóũ̃ nanegü nixĩ ga Aiá, rü Aná.

[41]Rü nüma ga Aná rü Dichóũ̃natü nixĩ. Rü Dichóũ̃ nanegü nixĩ ga Emdáũ̃, rü Echabáũ̃, rü Itaráũ̃, rü Queráũ̃.

[42]Rü Éche nanegü nixĩ ga Biáũ̃, rü Chaabáũ̃, rü Yaacáũ̃. Rü Dicháũ̃ nanegü nixĩ ga Úx, rü Aráũ̃.

[43]Rü yemagü nixĩ ga ãe̱xgacügü ga Edóũ̃anemaxã icua̱xgüxũ̃ ga yexguma tauta naxãe̱xgacüa̱xgügu ga Iraétanüxũ̃. Rü Beóx nane ga Béra nixĩ ga Edóũ̃anearü ãe̱xgacü. Rü norü ĩane rü Dinába nixĩ.

[44]Rü yexguma Béra yu̱xgu rü nachicüxü ãe̱xgacüxũ̃ ningucuchi ga Chéra nane ga Yobáx. Rü nüma ga Yobáx rü ĩane ga Bochrácüa̱x nixĩ.

[45]Rü yexguma Yobáx yu̱xgu rü nachicüxü ãe̱xgacüxũ̃ ningucuchi ga Ucháũ̃ ga Temáũ̃arü naanecüa̱x ixĩcü.

[46]Rü yexguma Ucháũ̃ yu̱xgu rü nachicüxü ãe̱xgacüxũ̃ ningucuchi ga Adáx ga Bedáx nane. Rü nüma ga Bedáx nixĩ ga Moáanegu Madiáũ̃cüa̱xgüxũ̃ daixcü. Rü guma Bedáxarü ĩane rü Abíx nixĩ.

[47]Rü yexguma Adáx yu̱xgu rü nachicüxü ãe̱xgacüxũ̃ ningucuchi ga Chamrá. Rü guma Chamráarü ĩane rü Marecá nixĩ.

[48]Rü yexguma Chamrá yu̱xgu rü nachicüxü ãe̱xgacüxũ̃ ningucuchi ga Chaú ga ĩane ga Reobóxcüa̱x ixĩxũ̃. Rü guma ĩane rü taxtü ga Eufrátepechinüwa nayexma.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

49Rü yexguma Chaú yu̱xgu rü nachicüxü ãẽxgacüxũ̃ ningucuchi ga Baá-anáũ̃ ga Abóx nane.

50Rü yexguma Baá-anáũ̃ yu̱xgu rü nachicüxü ãẽxgacüxũ̃ ningucuchi ga Adáx ga ĩane ga Páucüã̱x ixĩcü. Rü yema Adáx naxma̱x rü Meetabé nixĩ ga ngĩéga. Rü ngĩma rü Matéxacü iyixĩ. Rü ngĩrü o̱xi rü Mechaáx nixĩ.

51-54Rü yexguma Adáx yuxguwena rü yema Edóũ̃anemaxã icua̱xgüxũ̃ rü ñaa nixĩgü: Tiná, rü Abá, rü Yetéx, rü Aoribamá, rü Erá, rü Pinóũ̃, rü Quená, rü Temáũ̃, rü Mixchá, rü Maxdié, rü Iráũ̃. Rü yemagü nixĩ ga Edóũ̃anemaxã icua̱xgüxũ̃.

## 1 Ãẽxgacügüchiga ümatüxũ̃ 2

### Acóbu nanegüchiga
(Gn. 35.22-26)

1-2Rü Acóbu ga Tupana Iraégu üégacü, rü nüxű̃ nayexma ga 12 ga nanegü. Rü ñaagü nixĩ ga naégagü: Rubéũ̃, rü Chimeóũ̃, rü Lebí, rü Yudá, rü Ichacá, rü Chaburóũ̃, rü Dáũ̃, rü Yúche, rü Bẽyamíũ̃, rü Netarí, rü Gáx, rü Aché.

### Yudá nanegü

3Rü Yudá rü nüxű̃ nayexma ga tomaepü̱x ga nanegü, rü wüxi nixĩ ga Éx, rü to nixĩ ga Onáũ̃, rü to nixĩ ga Cherá. Rü naé ga yema tomaepü̱x rü Canaáũ̃cüã̱x iyixĩ. Rü ngĩnatü rü Chúa nixĩ. Rü Éx nixĩ ga nane ga rüyamaecü. Natürü nüma ga Éx rü nachixecümaxũ̃chi rü yemaca̱x ga Tupana rü nüxna nanayaxu ga norü maxũ̃.

4Rü yemawena nüma ga Yudá rü nüxű̃ nayexma ta ga to ga taxre ga nanegü ga nanea̱x ga Tamárawáũ̃güxũ̃. Rü yema taxre ga nanegü rü Fáre, rü Chéra nixĩ ga naégagü. Rü guxũ̃wama rü wüximee̱xpü̱x nixĩ ga Yudá nanegü.

5Rü nüma ga Fáre rü nüxű̃ nayexma ga taxre ga nanegü. Rü yema nanegü rü Eróũ̃, rü Amúx nixĩ ga naégagü.

6Rü nüma ga Chéra rü nüxű̃ nayexma ga wüximee̱xpü̱x ga nanegü. Rü yema nanegü rü Zimrí, rü Etáũ̃, rü Emáũ̃, rü Cacú, rü Dadá nixĩgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]Rü Zimrí nane nixĩ ga Acáũ̃. Rü naé rü Camí iyixĩ. Rü nüma ga Acáũ̃ nixĩ ga Iraétanüxũ̃étügu guxchaxũ̃ nguxẽẽxũ̃ ga yexguma tama ínaguãgu ga yemaxũ̃gü ga Tupana chu̱xuxũ̃.

[8]Rü Etáũ̃ nane rü Acharía nixĩ.

[9]Rü nüma ga Eróũ̃ rü nüxṹ̃ nayexma ga tomaepü̱x ga nanegü: Yerameé rü Ráũ̃ rü Querubái.

[10]Rü Ráũ̃ nane rü Aminadá nixĩ. Rü Aminadá nane rü Nachóũ̃ nixĩ. Rü nüma ga Nachóũ̃ rü Yudátanüxũ̃arü ãẽ̱xgacü nixĩ.

[11]Rü Nachóũ̃ nane rü Chamá nixĩ. Rü Chamá nane rü Boó nixĩ.

[12]Rü Boó nane rü Obéx nixĩ. Rü Obéx nane rü Ichaxí nixĩ.

[13-15]Rü Ichaxí nüxṹ̃ nayexma ga 7 ga nanegü. Rü ñaa nixĩ ga naégagü: Eriá nixĩ ga nüxíraũ̃cü. Rü Abinadá nixĩ ga nawe ücü. Rü Chimá nixĩ ga norü tomaepü̱x. Rü Natanaé nixĩ ga norü ãgümücü. Rü Radái nixĩ ga norü wüximẽẽxpü̱x. Rü Ócheũ̃ nixĩ ga norü 6. Rü Dabí nixĩ ga norü 7.

[16]Rü nüma ga Ichaxí rü nüxṹ̃ iyexma ga taxre ga naxacügü ga Cheruiá rü Abigái. Rü Cheruiá ngĩnegü rü tomaepü̱x nixĩ: Abichái rü Yoá rü Achaé.

[17]Rü ngĩma ga Abigái rü namaxã ixãte ga Yéte ga Ismaétanüxũ̃ ixĩcü. Rü ngĩne rü Amachá nixĩ.

[18]Rü Caréx ga Eróũ̃taxa rü naxma̱x ga Achubáwa nüxṹ̃ nayexma ga nane ga Yerióx. Rü togü ga nanegü rü Yéche, rü Chobáx, rü Ardóũ̃ nixĩgü.

[19]Rü yexguma Achubá yuxguwena rü nüma ga Caréx rü Efrátamaxã naxãxma̱x. Rü yemawa nüxṹ̃ nayexma ga wüxi ga nane ga Úru ga naéga.

[20]Rü nüma ga Úru rü nüxṹ̃ nayexma ga wüxi ga nane ga Urígu ãégaxũ̃. Rü nüma ga Urí rü nüxṹ̃ nayexma ga wüxi ga nane ga Becharé ga naéga.

[21]Rü yexguma 60 ga taunecü nüxṹ̃ yexmagu ga Eróũ̃ rü Maquíxacümaxã naxãxma̱x. Rü ngĩwa nüxṹ̃ nayexma ga wüxi ga nane ga Chegú ga naéga. Rü Maquí rü Garaáxnatü nixĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

22Rü yemawena nüma ga Chegú rü nüxú̱ nayexma ga wüxi ga nane ga Yaí ga naéga. Rü nüma ga Yaí rü namaxã inacua̱x ga 23 ga ïanegü ga Garaáxarü naanewa.

23Natürü ga Yechúx rü Aráũ̱ rü nanapuxũ̱ ga guma 23 ga Yaíarü ïanegü. Rü yexgumarüxũ̱ ta nanapu ga guma ïane ga Quenáx rü naétü ga norü ïanexacügü. Rü guxũ̱wama 60 ga ïanegü nixï. Rü guxũ̱ma ga yema duũ̱xũ̱gü rü Garaáxnatü ga Maquítaagü nixïgü.

24Rü nüma ga Eróũ̱ rü Caréx-efrátagu nayu. Rü yexgumawena rü naxma̱x ga Abía rü ixíraxacü namaxã ga Achú. Rü nüma ga Achú rü nüxú̱ nayexma ga wüxi ga nane ga Tecóa.

25Rü nüma ga Yerameé ga Eróũ̱ nane ga rüyamaecü rü nataxrema̱x. Rü wüxi ga naxma̱xwa rü wüxime̱e̱xpü̱x nixï ga nanegü ga Ráũ̱ ga yacü, rü Buná rü Oréũ̱ rü Ócheũ̱ rü ñu̱xũchi Aía.

26Rü guxema toguxe ga naxma̱x ga Atarágu ãégaxewa rü wüxi nixï ga nane ga Onáũ̱ ga naéga.

27Rü Yerameé nane ga yacü rü Ráũ̱ nixï. Rü Ráũ̱ nanegü nixï ga Maá, rü Yamíũ̱ rü Équex.

28Rü Onáũ̱ rü nüxú̱ nayexma ga taxre ga nanegü ga Chamaí rü Yadá. Rü Chamaí rü nüxú̱ nayexma ga taxre ga nanegü ga Nadáx rü Abichú.

29Rü nüma ga Abichú rü naxma̱x ga Abiáiwa nüxú̱ nayexma ga taxre ga nanegü ga Aabáũ̱ rü Moríx.

30Rü Nadáx rü nüxú̱ nayexma ga taxre ga nanegü ga Chélex rü Apaíũ̱. Natürü Chélex rü nangexacümare ga yexguma nayu̱xgu.

31Rü Apaíũ̱ nane rü Ichí nixï. Rü Ichí nane rü Checháũ̱ nixï. Rü Checháũ̱ nane rü Araí nixï.

32Rü Chamaíenexẽ ga Yadá nüxú̱ nayexma ga taxre ga nanegü ga Yéte rü Yonatáũ̱. Natürü Yéte rü nangexacümare ga yexguma nayu̱xgu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[33]Rü Yonatáũ nanegü nixĩ ga Pérex rü Chachá. Rü yema taxre rü Yerameétaagü nixĩgü.

[34]Rü nüma ga Checháũ rü nataxuma ga nanegü, natürü tayexma ga naxacügü. Natürü nüxű nayexma ga wüxi ga norü puracütanüxũ ga Equítuanecüa̱x ga Yarágu ãégaxũ.

[35]Rü nüma ga Checháũ rü wüxi ga naxacümaxã nanaxüxma̱x ga yema norü puracütanüxũ. Rü ngĩma rü nüxű ixãxacü namaxã ga Atái.

[36]Rü Atái nane rü Natáũ nixĩ. Rü Natáũ nane rü Chabáx nixĩ.

[37]Rü Chabáx nane rü Efráx nixĩ. Rü Efráx nane rü Obéx nixĩ.

[38]Rü Obéx nane rü Yeú nixĩ. Rü Yeú nane rü Acharía nixĩ.

[39]Rü Acharía nane rü Ére nixĩ. Rü Ére nane rü Erachá nixĩ.

[40]Rü Erachá nane rü Chimái nixĩ. Rü Chimái nane rü Charúũ nixĩ.

[41]Rü Charúũ nane rü Yecamía nixĩ. Rü Yecamía nane rü Erichamá nixĩ.

### Caréxtaagü

[42]Rü Caréx ga Yerameé naenexẽ, rü nüxű nayexma ga taxre ga nanegü. Rü gumá yacü rü Mechá nixĩ ga naéga. Rü gumá nai ga Caréx nane rü Marechá nixĩ ga naéga. Rü Mechá nüxű nayexma ga wüxi ga nane, rü Chíx nixĩ ga naéga. Rü nüma ga Marechá rü nüxű nayexma ga wüxi ga nane, rü Ebróũ nixĩ ga naéga.

[43]Rü nüma ga Ebróũ rü ãgümücü nixĩ ga nanegü ga Coré rü Tapúa rü Requéũ rü Chéma.

[44]Rü Chéma nane rü Raáũ nixĩ. Rü Raáũ nane rü Yocoáũ nixĩ. Rü Requéũ nane ga Chamaí nixĩ.

[45]Rü Chamaí nane rü Maóũ nixĩ. Rü Maóũ nane rü Bex-chú nixĩ.

[46]Rü Caréx rü naxma̱xaba ga Efáwa nüxű nayexma ga tomaepü̱x ga nanegü ga Aráũ rü Mochá rü Gachéx. Rü Aráũ nane rü Gachéx nixĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

47Rü Yadái nanegü rü Requéũ̃, rü Yotáũ̃, rü Guecháũ̃, rü Pérex, rü Efá, rü Cháafa nixĩgü.

48-49Rü Caréx rü naxma̲xaba ga Maacáwáũ̃güxũ̃ rü ãgümücü nixĩ ga nanegü ga Chébex, rü Tiraná, rü Cháa, rü Chebá. Rü Cháa nane rü Maxmaná nixĩ. Rü Chebá nanegü rü Maxbená rü Guibeá nixĩgü. Rü nüma ga Caréx rü nüxṹ iyexma ga wüxi ga naxacü ga Áxcha.

50-51Rü ñaagü nixĩ ga Caréx nataagü. Rü Úru nixĩ ga Efráta ngĩne ga yacü. Rü Úru nanegü nixĩ ga Chobá rü Chamá rü Aré. Rü Chobá nane rü Quiriáx-yearíũ̃ nixĩ. Rü Chamá nane rü Beréũ̃ nixĩ. Rü Aré nane rü Bex-gáde nixĩ.

52Rü Chobá nane rü Quiriáx-yearíũ̃ nixĩ. Rü Chobá nataagü nixĩ ga Reaía rü ngãxũ̃tücumü ga Manaétanüxũ̃.

53Rü yema Quiriáx-yearíũ̃tanüxũ̃tanüwa nixĩ ga nangóexũ̃ ga Itrítanüxũ̃, rü Fúxtanüxũ̃, rü Chumátanüxũ̃, rü Mirátanüxũ̃. Rü yema Mirátanüxũ̃tanüwa nixĩ ga nangóexũ̃ ga yema Chorátanüxũ̃ rü Etaóũ̃tanüxũ̃.

54Rü yema Chamátaagü nixĩ ga Beréũ̃cüa̲xgü, rü Netopátanüxũ̃, rü Atrú-be-yoátanüxũ̃, rü yema ngãxũ̃tücumü ga Manaétanüxũ̃, rü Chorátanüxũ̃.

55Rü togü ga Chamátaagü nixĩ ga yema poperaarü ümatüruũ̃gü ga Chofétanüxũ̃ ga Yabéwa yexmagüxũ̃. Rü togü nixĩ ga yema Tiratéutanüxũ̃ rü Chimatéutanüxũ̃ rü Chucatéutanüxũ̃. Rü guxũ̃ma ga yemagü nixĩ ga Quenéutanüxũ̃ ga Amátaagü ixĩgüxũ̃. Rü yexgumarüxũ̃ ta Amá nixĩ ga norü o̲xi ga yema Bex-recátanüxũ̃.

## 1 Ãe̲xgacügüchiga ümatüxũ̃ 3

### Dabí nanegüchiga

(2 S. 3.2-5; 5.13-16; 1 Cr. 14.3-7)

1Rü yema Dabí nanegü ga Ebróũ̃gu buexũ̃ rü ñaagü nixĩ. Rü Anóũ̃ nixĩ ga nane ga yacü. Rü naé rü Ainóaũ̃ ga ĩane ga Yereécüa̲x iyixĩ. Rü gumá nai ga nane rü Danié nixĩ. Rü naé iyixĩ ga Abigái ga Carméxcüa̲x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2]Rü norü tomaepu̱x ga nane rü Acharóũ nixĩ. Rü naé rü Maacá iyixĩ. Rü ngĩnatü nixĩ ga Tarmái ga ĩane ga Yechúxarü ãe̱xgacü ixĩcü. Rü norü ãgümücü ga nane rü Adonía nixĩ. Rü naé rü Aguíx iyixĩ.

[3]Rü norü wüxime̱e̱xpu̱x ga nane rü Chepatía nixĩ. Rü naé rü Abitái iyixĩ. Rü norü 6 ga nane rü Itareáũ nixĩ. Rü naé rü Égra iyixĩ. Rü yema iyixĩ ga nai ga naxma̱x ga Dabí.

[4]Rü daa 6 nixĩ ga Dabí nanegü ga Ebróũgu buexũ ga yexguma 7 ga taunecü rü naétü 6 ga tauemacü yéma ãe̱xgacü yixĩxgu. Rü yemawena ga Dabí rü 33 ga taunecü Yerucharéũwa ãe̱xgacü nixĩ.

[5]Rü ĩane ga Yerucharéũgu nabue ga ãgümücü ga nanegü. Rü daagü nixĩ: Chimá, rü Chobáx, rü Natáũ rü Charomóũ. Rü guxcüma ga yema ãgümücü ga nanegü rü Bechabé ngĩnegü nixĩgü. Rü ngĩma rü Amiéacü iyixĩ.

[6-8]Rü nayexma ta ga nai ga 9 ga nanegü rü daagü nixĩgü: Ibá, rü Erichamá, rü Eriférex, rü Nóga, rü Néfex, rü Yapía, rü Erichamá, rü Eriadá rü Eriféréx.

[9]Rü yemagü nixĩ ga Dabí nanegü. Natürü tama nixugü ga nanegü ga naxma̱xabawáxũgüxũ. Rü Tamára iyixĩ ga naeya̱x ga yema nanegü.

### Charomóũ nataagü

[10-14]Rü Charomóũ nane nixĩ ga Roboáũ. Rü nataagü nixĩ ga Abía, rü Achá, rü Yochapáx, rü Yoráũ, rü Ocochía, rü Yoá, rü Amachía, rü Acharía, rü Yotáũ, rü Acháx, rü Echequía, rü Manaché, rü Amóũ rü Yochía.

[15]Rü Yochía nane ga yacü nixĩ ga Yoanáũ. Rü norü taxrewa ücü ga nane nixĩ ga Yoaquíũ, rü norü tomaepu̱xwa ücü ga nane nixĩ ga Chedequía, rü norü ãgümücü ga nane nixĩ ga Charúũ.

[16]Rü Yoaquíũ nanegü nixĩ ga Yeconía rü Chedequía.

[17-18]Rü Yeconía nixĩ ga to ga nachixũanewa nagagüãcü. Rü nane ga yacü nixĩ ga Charatié. Rü gumaweama naxügü ga Maquiráũ, rü Pedaía, rü Chenachá, rü Yecamía, rü Ochamá rü Nedabía.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

19Rü Pedaía nanegü nixĩ ga Chorobabé rü Chimí. Rü Chorobabé nanegü
nixĩgü ga Mechuráũ̃, rü Ananía. Rü Cheromíx iyixĩ ga naeya̱x ga yema taxre.

20Rü to ga nanegü ga Chorobabé rü wüxime̱e̱xpü̱x nixĩ: Achubá, rü Óe, rü
Berequía, rü Achadía rü Yucháx-échex.

21Rü Ananía nanegü nixĩ ga Peratía rü Ichaía. Rü Ichaía nanegü nixĩ ga
Refaía, rü Arünáũ̃, rü Adía rü Checanía.

22Rü Checanía nane nixĩ ga Chemaía. Rü Chemanía nanegü nixĩ ga Atú, rü
Igá, rü Baría, rü Nearía, rü Chapáx. Rü guxũ̃wama 6 nixĩgü.

23Rü Nearía nanegü rü tomaepü̱x nixĩgü: Erioenái, rü Echequía rü Aricáũ̃.

24Rü Erioenái nanegü rü 7 nixĩgü rü Odabía, rü Eriachí, rü Peraía, rü Acúx,
rü Yoanáũ̃, rü Deraía rü Ananí.

## 1 Ãe̱xgacügüchiga ümatüxũ̃ 4

### Yudátaagüchiga

1Rü Yudá nanegü nixĩ ga Fáre, rü Eróũ̃, rü Camí, rü Úru, rü Chobá.

2Rü Chobá nane ga Reaía rü Yáaxnatü nixĩ. Rü nüma ga Yáax rü Aumáinatü
rü Láxaxnatü nixĩ. Rü yemagü nixĩ ga yema Chorátanüxũ̃ ixĩgüxũ̃.

3-4Rü Úru nixĩ ga Caréx nane ga yacü ga Efrátawaũ̃cü. Rü nüma ga Úru rü
Beréũ̃arü o̱xi nixĩ. Rü Úru nanegü nixĩ ga Etáũ̃, rü Yereé, rü Ichimá, rü Íxda,
rü Penué, rü Éche. Rü nümagü nüxũ̃́ iyexma ga wüxi ga naeya̱x ga Achepóni
ga ngĩéga. Rü Penué rü Guedóxnatü nixĩ. Rü Éche rü Uchánatü nixĩ.

5Rü Tecóanatü ga Achú rü nataxrema̱x: Erá, rü Naará.

6Rü Naará ngĩnegü nixĩ ga Aucháũ̃, rü Éfe, rü Temení, rü Aáchari. Rü yemagü
nixĩ ga Naará ngĩnegü.

7Rü Erá ngĩnegü nixĩ ga Chérex, rü Yechoá, rü Exnáũ̃.

8Rü Cóx rü Anúxnatü rü Chobebánatü nixĩ. Rü nüma ga Cóx rü norü o̱xi nixĩ
ga yema Aarétanüxũ̃. Rü nüma ga Aaré rü Arúũ̃ nane nixĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[9]Yabé rü narütachigamae naenexẽgüarü yexera. Rü naé rü Yabégu tanaxüéga, yerü ñatagürü: —Aixcümaxũchi ngúxũ chinge ga yexguma naxíxragu = =ñatagürü.

[10]Rü nüma ga Yabé rü Iraétanüxũarü Tupanamaxã nidexa, rü norü yumüxẽwa rü ñanagürü: —Cuxna naxca̱x chaca nax choxũ curüngũxẽẽxũca̱x rü wüxi i naane i taxũ choxna cuxãxũca̱x, rü choxna cudauxũca̱x, rü choxũ nawa ícupoxũxũca̱x i guxũma i chixexũ nax ngẽmaãcü i choma rü tama ngúxũ chingexũca̱x = =ñanagürü. Rü Tupana nüxna nanaxã ga yema naxca̱x ínaca̱xũ.

[11-12]Rü Chuá naenexẽ ga Querúx rü Meínatü nixĩ. Rü nüma ga Meí rü Etóũnatü nixĩ. Rü Estóũ nanegü nixĩ ga Bex-rafá, rü Pachéa, rü Teiná ga ĩane ga Ñaa üxũ. Rü yemagü nixĩ ga yema duũxũgü ga ĩane ga Recáwa maxẽxũ.

[13-14]Rü Quená nanegü nixĩ ga Otonié rü Cheraía. Rü Otonié nanegü nixĩ ga Atáx rü Meonotái ga Ofánatü ixĩxũ. Rü Cheraía rü Yoáxnatü nixĩ. Rü nüma ga Yoá rü norü o̱xi nixĩ ga yema duũxũgü ga natü ga Carachíũarü doxonexũgu ãchiũgüxũ rü meruxũarü üwa puracüexũ.

[15]Caréx rü Yeponé nane nixĩ. Rü Caréx nanegü nixĩ ga Íru, rü Erá, rü Náaũ. Rü Erá rü Quenánatü nixĩ.

[16]Yaareé nanegü nixĩ ga Chíx, rü Chifa, rü Tiría, rü Acharé.

[17-18]Rü Édra nanegü nixĩ ga Yéte, rü Mérex, rü Éfe, rü Yaróũ. Rü Mérex rü Faraóũacü ga Bitiámaxã naxãxma̱x. Rü guxema naxma̱xwáũxũ ga nanegü nixĩ ga María, rü Chamaí, rü Ichibá ga Etemóanatü ixĩxũ. Rü Mérex rü ta wüxi ga nge ga Yudátanüxũ ixĩcümaxã naxãxma̱x. Rü yema naxma̱xwa nüxṹ nayexmagü ga nanegü ga Yérex, rü Ébe, rü Yecutié. Rü Yérex nane nixĩ ga Guedóx, rü Ébe nane nixĩ ga Chocó, rü Yecutié nane nixĩ ga Chanóa.

[19]Rü yema Odía rü Náaũeya̱xmaxã naxãxma̱x. Rü yema naxma̱xwa nüxṹ nayexma ga taxre ga nane ga Daría ga Gáxtanüxũ rü Etemóa ga Maacátanüxũ. Rü nüma ga Náaũ rü Queiránatü nixĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[20]Rü Chimóũ̃ nanegü nixĩ ga Anóũ̃, rü Riná, rü Ben-anáũ̃, rü Tiróũ̃. Rü Ichí nanegü nixĩ ga Choéx, rü Ben-choéx.

[21-22]Rü Yudá nane nixĩ ga Cherá. Rü Cherá nataagü nixĩ ga Éx rü Ladá. Rü Éx nane nixĩ ga Lecá. Rü Ladá nane nixĩ ga Marechá. Rü Cheráwa ne naxĩ ga yema nügütanüxũ̃ ga Bex-abéawa línuchiwa puracuexũ̃. Rü yexgumarüxũ̃ ta Cherátanüxũ̃ nixĩ ga Yoaquíũ̃, rü yema Cochebácüã̱xgü, rü Yoá, rü Charáx. Rü yema taxre rü Moátanüxũ̃ ga ngexũ̃gümaxã nixãxma̱x naxũ̃pa nax Beréũ̃ca̱x nawoeguxũ̃, yema nũxcümaxũ̃ ga popera nüxũ̃ ixuxũ̃rüxũ̃.

[23]Rü yema taxre ga Cherá nanegü rü wechiwa ãẽ̱xgacüaxṹ̃ napuracüe. Rü ĩanegü ga Netaíũ̃gu rü Guederágu naxãxchiũ̃gü.

### Chimeóũ̃taagü

[24]Rü Chimeóũ̃ nanegü nixĩ ga Nemué, rü Yamíũ̃, rü Yaríx, rü Chéra, rü Chaú.

[25]Rü Chaú nane nixĩ ga Charúũ̃. Rü Charúũ̃ nane nixĩ ga Mixcháũ̃, rü Mixcháũ̃ nane nixĩ ga Michimá.

[26]Rü Michimá nane nixĩ ga Amué. Rü Amué nane nixĩ ga Chacúx. Rü Chacúx nane nixĩ ga Chimí.

[27]Rü nüma ga Chimí rü 16 ga nanegü nüxṹ̃ nayexma, rü ñu̱xũchi 6 ga naxacügü. Natürü ga yema Chimíenexẽgü rü tama namuxacügü, rü yemaca̱x ga yema Chimeóũ̃taagü rü tama Yudátaagürüxũ̃ nimu.

[28-31]Rü yema Chimeóũ̃tanüxũ̃ rü naxãchiũ̃ nagu ga ĩanegü ga Bechéba, rü Moradá, rü Achá-chuá, rü Birá, rü Écheũ̃, rü Toráx, rü Betué, rü Ormá, rü Chicáx, rü Bex-macabóx, rü Achá-chuchíũ̃, rü Bex-birái, rü Chaaraíũ̃. Rü gumagü nixĩ ga norü ĩanegü rü ñu̱xmata Dabí ãẽ̱xgacüwa nguxgu.

[32-33]Rü naétü nüxṹ̃ nayexmagü ga nai ga wüxime̱e̱xpü̱x ga ĩanegü ga Etáũ̃, rü Aíũ̃, rü Rimóũ̃, rü Toquéũ̃, rü Acháũ̃, rü ñu̱xũchi guxũ̃nema ga guma ĩanexacügü ga guma ĩanegüna ngaicamagüne rü ñu̱xmata ĩane ga Baarágu yacuá. Rü guma nixĩ ga ĩanegü ga nawa namaxẽne rü nawa naxãpanegüne ga nügütanüxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

34-35Rü ñaagü nixĩ ga yema namaxã icua̲xgüxũ̃ ga nügütanüxũ̃tücumü: Rü Mechobáx, rü Yamréx, rü Yochía ga Amachía nane, rü Yoé, rü Yeú ga Yochibía nane. Rü Yochibía rü Cheraía nane nixĩ. Rü Cheraía rü Achié nane nixĩ.

36-37Rü nayexma ta ga togü ga natanüxũ̃maxã icua̲xgüxũ̃ rü ñaagü nixĩ: Erioenái, rü Yaacóba, rü Yechoaía, rü Achaía, rü Adié, rü Yechimié, rü Benaía, rü Chichá. Rü Chichá nanatü nixĩ ga Chifí. Rü Chifí nanatü nixĩ ga Alóũ̃. Rü Alóũ̃ nanatü nixĩ ga Yedaía, rü Yedaía nanatü nixĩ ga Chimrí. Rü Chimrí nanatü nixĩ ga Chemaía.

38-39Rü guxũ̃ma ga yema ãe̲xgacügü nixĩ ga natanüxũ̃maxã icuáxchigüxũ̃. Rü nimuetanü ga natanüxũ̃ rü düxwa namuxũchi. Rü yemaca̲x naxũ̃nagüca̲x maxẽ ne nayadaugü. Rü ĩane ga Gueráxca̲x íxücuxũ̃wa nangugü ga doxonexũ̃arü éstewaama.

40Rü yexma nüxũ̃ nayangaugü ga maxẽ ga baxcacü rü mecü. Rü ñu̲xũchi yexma ta nüxũ̃ nayangaugü ga wüxi ga naane ga taxũ̃, rü mexũ̃ ga nawa itaãẽxũ̃. Rü yéma nixĩ ga nũxcüma namaxẽxũ̃ ga Cáũ̃tanüxũ̃.

41Natürü yexguma Yudáanearü ãe̲xgacü ga Echequía maxũ̃gu rü yema Chimeóũ̃tanüxũ̃ yéma naxĩ rü nayadai ga yema Cáũ̃tanüxũ̃. Rü nagu nipogügü ga guxũ̃nema ga guma napatagü. Rü yema Cáũ̃tanüxũ̃ noxri íyexmagüxũ̃wa rü nüxí yexma naxãxchiũ̃gü ga yema Chimeóũ̃tanüxũ̃, yerü yéma nayexma ga maxẽ naxũ̃nagüca̲x.

42Rü to ga 500 ga yatügü ga Chimeóũ̃tanüxũ̃ rü Cheíarü máxpü̲xanexũ̃wa naxĩ. Rü yema namaxã icua̲xgüxũ̃ nixĩ ga Ichí nanegü ga Peratía, rü Nearía, rü Refaía, rü Uchié.

43Rü nanadai ga yema Amaréxtanüxũ̃ ga yéma yaxügüxũ̃. Rü nüma ga yema Chimeóũ̃tanüxũ̃ rü yexma naxãchiũ̃gü. Rü ñu̲xma rü ta ngéma nangẽxmagü.

## 1 Ãe̲xgacügüchiga ümatüxũ̃ 5

### Rubéũ̃tanüxũchiga


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Rü Acóbu nane ga yacü rü Rubéũ nixĩ. Rü Rubéũ nanegü nixĩ ga Anóx, rü Falú, rü Eróũ, rü Carmí. Natürü woo Acóbu nane ga yacü nax yixĩxũ ga Rubéũ, rü tama nanayaxu ga yema nüxna üxũ naxca̲x nax nüxíraũcü ga nanatü nane yixĩxũ, yerü wüxi ga nanatüma̲xmaxã namaxũ. Rü yema Rubéũna üchiréxũ rü nai ga Acóbu nane ga Yúche nanegüwa naxüe.

[2]Natürü Yudá nixĩ ga yixcüra naenexẽgüxũ rüporamaexũ rü wüxi ga nataxa rü nawa nangu nax Iraétanüxũarü ã̲xgacü nax yixĩxũ. Natürü yema Rubéũna üxũ naxca̲x nax nüxíraũcü ga nanatü nane yixĩxũ rü Yúchena naxü.

[3]Rü Acóbu nane ga yacü ga Rubéũ rü ãgümücü nixĩ ga nanegü: Anóx rü Farú rü Eróũ rü Camí.

[4-6]Rü Yoé nane nixĩ ga Chemaía. Rü Chemaía nane nixĩ ga Góx. Rü Góx nane nixĩ ga Chimí. Rü Chimí nane nixĩ ga Micaía. Rü Micaía nane nixĩ ga Reaía. Rü Reaía nane nixĩ ga Baá. Rü Baá nane nixĩ ga Beerá. Rü Beerá nixĩ ga namaxã icuáxũ ga yema Rubéũtanüxũ ga yexguma Achíriaanearü ã̲xgacü ga Tigáx-piréche yayaxugu nax nachixũanewa nagagüãxũca̲x.

[7-8]Rü ñaagü nixĩ ga yema Beerátanüxũ ga natanüxũarü poperawa ngo̲xégagüxũ: Yeié nixĩ ga norü ã̲xgacü. Rü ñu̲xũchi nayexma ga Chacaría, rü Béra ga Achá nane. Rü Achá nanatü nixĩ ga Chéma. Rü Chéma nanatü nixĩ ga Yoé. Rü nüma ga Béra rü Aroégu nixĩ ga naxãpataxũ. Rü norü naane rü nüxũ nataneta ñu̲xmata Nébuwa rü Baá-meóũwa nangu.

[9]Rü naxũnagü rü Garaáxanewa nimu rü yemaca̲x nüma ga Béra rü éstewaama nüxũ nataneta ga norü naane ñu̲xmata nawa nangu ga yema naxnücüane ga taxtü ga Eufrátearü oéstewaama yexmaxũ.

[10]Rü yexguma Chaú ã̲xgacü ixĩxgu rü nüma ga yema Rubéũtanüxũ rü Agátanüxũmaxã nügü nadai. Rü yema Agátanüxũxũ narüporamaegü. Rü ñu̲xũchi nawa namaxẽ ga guma Agátanüxũpatagü ga Garaáxanearü éstewaama yexmagüne.

## Gáxtanüxũchiga


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

11-12Rü yema Gáxtanüxũ rü Bacháũanewa namaxẽ. Rü norü üyeane rü Rubéũtanüxũarü tọxmạxtawa inaxügü rü ñụxmata ĩane ga Chacáwa nangu. Rü nüxíraxũ ga norü ãẹ̃xgacü rü Yoé nixĩ. Rü yemawena ga Chapáũ, rü nawena ga Yaanái, rü nawena ga Chapáx.

13Rü yema natanüxũ ga mea nügü inanu ga nügütanüxũwachigü rü ñaagü nixĩ ga norü ãẹ̃xgacügü: Micaé, rü Mechuráũ, rü Chebá, rü Yoraí, rü Yacáũ, rü Chía, rü Ébe. Rü guxũwama rü 7 nixĩ.

14Rü yemagü nixĩ ga Abiyái nanegü. Rü nüma ga Abiyái rü Urí nane nixĩ. Rü Urí rü Yaróa nane nixĩ. Rü Yaróa rü Garaáx nane nixĩ. Rü Garaáx rü Micaé nane nixĩ. Rü Micaé rü Yechichái nane nixĩ. Rü Yechichái rü Yadó nane nixĩ. Rü Yadó rü Búx nane nixĩ.

15Rü Aí ga Adié nane nixĩ ga yema natanüxũarü ãẹ̃xgacü. Rü Guní nixĩ ga norü ọxi.

16Rü guxũma ga yema Gáxtanüxũ rü Garaáxanegu rü Bacháũanegu rü norü ĩanexacügügu naxãchiũgü. Rü yexgumarüxũ ta nagu naxãchiũgü ga yema naxũ̃nachitaũ̃gü ga Charóũarü metachinüxũwa yexmagüxũ ñụxmata norü naanearü üyeanewa nangugü.

17Rü guxũma ga yema Gáxtanüxũarü ọxigü rü wüxi ga poperagu niwű́güéga ga yexguma Yudáanearü ãẹ̃xgacü yixĩxgu ga Yotáũ rü Iraéanearü ãẹ̃xgacü yixĩxgu ga Yeruboáũ.

### Rubéũtanüxũ rü Gáxtanüxũ rü ngãxũ̃tücumü ga Manachétanüxũchiga

18Rü yema Rubéũ̃tanüxũ̃ rü Gáxtanüxũ̃ rü ngãxũ̃tücumü ga Manachétanüxũ̃ rü nüxű́ nayexma ga 44,760 ga churaragü ga tama muũexũ̃ rü meama daixũ̃ icuáxũ̃. Rü nümagü rü meama nixãxne namaxã ga taragü rü würagü rü poxũ̃ruũ̃gü.

19-20Rü nümagü rü Agátanüxũ̃maxã rü Yetútanüxũ̃maxã rü Napítanüxũ̃maxã rü Nodátanüxũ̃maxã nügü nadai. Rü yexguma nügü nadaiyane rü Tupanaarü ngũ̃xẽẽcạx ínacagü. Rü nüma ya Tupana rü nüxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ nax norü uanügüxũ̃ naporamaegüxũ̃cạx yerü nüxű́ nayaxõgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

21Rü yemawena rü nayagagü ga yema naxῗnagü ga norü uanügüna napuxῗgüxῗ. Rü 50,000 nixĩ ga caméyugü, rü 250,000 nixĩ ga carnérugü rü 2,000 ga búrugü. Rü ínanayauxῗ ta ga 100,000 ga norü uanügü.

22Rü muxῗma ga norü uanügü nayue, yerü Tupana nüxῗ narüngῗxẽxẽ ga yema Rubéῗtanüxῗ rü Gáxtanüxῗ rü ngãxῗtücumü ga Manachétanüxῗ. Rü yema norü uanügüarü naanegüwa namaxẽ ñu̱xmata nawa nangu nax Achíriaanecüã̱x ínayauxῗxῗ nax nachixῗanewa nagagüãxῗcã̱x.

### Ngãxῗtücumü ga Manachétanüxῗchiga

23Rü yema ngãxῗtücumü ga Manachétanüxῗ rü namuxῗchi. Rü yemacã̱x nawa namaxẽ ga yema naane ga Bacháῗwa ixügüxῗ rü ñu̱xmata Baá-emóῗwa rü Cheníwa rü ma̱xpΌne ga Ermóῗwa nangu.

24Rü yema ngãxῗtücumü ga Manachétanüxῗarü ãẽ̱xgacügü rü ñaagü nixĩ: Éfe, rü Ichí, rü Erié, rü Arié, rü Yeremía, rü Odabía, rü Yadié. Rü guxῗma ga yemagü rü churaragü ga iporaxῗ rü guxῗma nüxῗ cuáchigagüxῗ nixĩgü. Rü nümagü nixĩ ga natanüxῗmaxã inacua̱xgüxῗ.

25Natürü ga nümagü rü tama naga naxĩnüe ga norü o̱xigüarü Tupana rü nüxna nixĩgachi. Yerü nüxῗ nicua̱xüῗgü ga norü tupananetagü ga guma ĩanegü ga Tupana napẽ̱xewa rüxoxẽẽgüne.

26Rü yemacã̱x nüma ga Iraétanüxῗarü Tupana rü Achíriaanearü ãẽ̱xgacü ga Tigáx-pirécheãẽwa ínananguxẽxẽ nax ínayauxῗãxῗcã̱x ga yema Rubéῗtanüxῗ rü Gáxtanüxῗ rü yema ngãxῗtücumü ga Manachétanüxῗ. Rü nüma ga Tigáx-piréche rü Aláwa rü Abówa rü Aráwa rü natü ga Gocháῗwa nanagagü. Rü ñu̱xma rü ta rü ngéma namaxẽ.

## 1 Ãẽ̱xgacügüchiga ümatüxῗ 6

### Lebítaagüchiga

1Rü Lebí nanegü nixĩgü ga Guerchóῗ, rü Queáx rü Merarí.

2Rü Queáx nanegü nixĩ ga Amráῗ, rü Ichá, rü Ebróῗ rü Uchié.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[3]Rü Amráũ̃ nanegü nixĩ ga Aróũ̃, rü Moiché rü María. Rü Aróũ̃ nanegü nixĩ ga Nadáx, rü Abiú, rü Ereachá rü Itamá.

[4]Rü Ereachá nixĩ ga Fineéx nanatü. Rü Fineéx nixĩ ga Abichúa nanatü.

[5]Rü Abichúa nixĩ ga Buquí nanatü, rü Buquí nixĩ ga Uchí nanatü.

[6]Rü Uchí nixĩ ga Cheraía nanatü, rü Cheraía nixĩ ga Meraióx nanatü,

[7]rü Meraióx nixĩ ga Amaría nanatü, rü Amaría nixĩ ga Aitúx nanatü,

[8]rü Aitúx nixĩ ga Chadóx nanatü, rü Chadóx nixĩ ga Aimaá nanatü,

[9]rü Aimaá nixĩ ga Acharía nanatü, Acharía nixĩ ga Yoanáũ̃ nanatü,

[10]rü Yoanáũ̃ nixĩ ga nanatü ga Acharía ga chacherdóte ixĩcü nawa ga Tupanapata ga taxũ̃ne ga Charomóũ̃ Yerucharéũ̃gu üxũ̃ne.

[11]Rü Acharía nixĩ ga Amaría nanatü, rü Amaría nixĩ ga Aitúx nanatü,

[12]rü Aitúx nixĩ ga Chadóx nanatü, rü Chadóx nixĩ ga Charúũ̃ nanatü,

[13]rü Charúũ̃ nixĩ ga Irichía nanatü, rü Irichía nixĩ ga Acharía nanatü,

[14]Rü Acharía nixĩ ga Cheraía nanatü, rü Cheraía nixĩ ga Yochadáx nanatü,

[15]rü Yochadáx nixĩ ga Babiróniaanewa nagagüãcü ga yexguma Cori ya Tupana Nabucudonochóaxũ̃ natauxchaxẽẽgu nax Yudáanecüg̱xgüxũ̃ rü ĩane ga Yerucharéũ̃cüg̱xgüxũ̃ Babiróniaanewa nagagüxũ̃.

### To ga Lebítaagüchiga

[16]Rü Lebí nanegü nixĩ ga Guerchóũ̃, rü Queáx rü Merarí.

[17]Rü Guerchóũ̃ nanegü nixĩ ga Lixní rü Chimí.

[18]Rü Queáx nanegü nixĩ ga Amráũ̃, rü Ichá, rü Ebróũ̃ rü Uchié.

[19]Rü Merarí nanegü nixĩ ga Mári rü Muchí. Rü yema nixĩ ga Lebí nanegü.

[20-21]Rü Guerchóũ̃ nataagü nixĩgü ga Lixní, rü Yáax rü Chimá, rü Yoá, rü Idú, rü Chéra rü Zeraía.

[22-24]Rü Queáx nataagü nixĩgü ga Aminadá, rü Coré, rü Achí, rü Ercaná, rü Ebiachá, rü Achí, rü Taxáx, rü Urié, rü Uchía rü Chaú.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

25-27Rü Ercaná nanegü nixĩ ga Amachái rü Aimóx. Rü Aimóx nataagü nixĩgü ga Ercaná, rü Chopái, rü Náax, rü Eriá, rü Yeruáũ rü Ercaná.

28Rü Chamué nane ga yacü nixĩ ga Bachaní, rü Bachaníweama ücü ga nane nixĩ ga Abía.

29-30Rü Merarí nataagü nixĩ ga Mári, rü Lixní, rü Chimí, rü Uchá, rü Chimá, rü Aguía rü Achaía.

### Tupanapataarü wiyaetanüxũ

31Rü ñaagü nixĩ ga yema wiyaetanüxũ ga Dabí nüxũ unetaxũ nax paxetagümaxã rü wiyaegümaxã inacuaxgüxũcax nawena nax Tupanapatagu yaxűgüãxũ ga yema baú ga Cori ya Tupanaarü mugü nagu nuxũ.

32Rü nümagü rü guma Tupanapata ga naxchirunaxcaxpexewa nawiyaegü rü ñuxmata Yerucharéũgu Charomóũ naxüx ga Tupanapata ga taxũne. Rü yemawena ga yema wiyaetanüxũ rü guma Charomóũ üxũne ga Tupanapatawa wiyaemaxã rü paxetamaxã inacuaxgü yema nacüma ga nagu naxĩxũãcütama.

33Rü yema wüxigu nanegümaxã yexmagüxũ nixĩ ga Queáx nataagü. Rü yema wiyaetanüxũmaxã icuáxũ nixĩ ga wiyaeruxũ ga Emáũ. Rü nüma ga Emáũ rü Yoé nane nixĩ, rü Yoé rü Chamué nane nixĩ,

34rü Chamué rü Ercaná nane nixĩ, rü Ercaná rü Yeruáũ nane nixĩ, rü Yeruáũ rü Erié nane nixĩ, rü Erié rü Tóa nane nixĩ,

35rü Tóa rü Chúx nane nixĩ, rü Chúx rü Ercaná nane nixĩ, rü Ercaná rü Máax nane nixĩ, rü Máax rü Amachái nane nixĩ,

36rü Amachái rü Ercaná nane nixĩ, rü Ercaná rü Yoé nane nixĩ, rü Yoé rü Acharía nane nixĩ, rü Acharía rü Chofonía nane nixĩ,

37rü Chofonía rü Taxáx nane nixĩ, rü Taxáx rü Achí nane nixĩ, rü Achí rü Ebiachá nane nixĩ, rü Ebiachá rü Coré nane nixĩ,

38rü Coré rü Icháx nane nixĩ, rü Ichá rü Queáx nane nixĩ, rü Queáx rü Lebí nane nixĩ, rü Lebí rü Iraé nane nixĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[39]Rü yexguma nawiyaegügu rü Emáũarü tügünecüwagu nachi ga natanüxũ ga Achá. Rü Achá rü Berequía nane nixĩ, rü Berequía rü Chimá nane nixĩ,

[40]rü Chimá rü Micaé nane nixĩ, rü Micaé rü Baacheía nane nixĩ, rü Baacheía rü Maquía nane nixĩ,

[41]rü Maquía rü Exní nane nixĩ, rü Exní rü Chéra nane nixĩ, rü Chéra rü Adaía nane nixĩ,

[42]rü Adaía rü Etáũ nane nixĩ, rü Etáũ rü Chimá nane nixĩ, rü Chimá rü Chimí nane nixĩ,

[43]rü Chimí rü Yáax nane nixĩ, rü Yaá rü Guerchóũ nane nixĩ, rü Guerchóũ rü Lebí nane nixĩ.

[44]Rü yexguma nawiyaegügu rü Emáũarü tọxwecüwagu nachigü ga natanüxũ ga Etáũ ga Merarítanüxũ. Rü Etáũ rü Quichí nane nixĩ, rü Quichí rü Axdí nane nixĩ, rü Axdí rü Marúx nane nixĩ,

[45]rü Marúx rü Achabía nane nixĩ, rü Achabía rü Amachía nane nixĩ, rü Amachía rü Irichía nane nixĩ,

[46]rü Irichía rü Amchí nane nixĩ, rü Amchí rü Baní nane nixĩ, rü Baní rü Chemé nane nixĩ,

[47]rü Chemé rü Mári nane nixĩ, rü Mári rü Muchí nane nixĩ, rü Muchí rü Merarí nane nixĩ, rü Merarí rü Lebí nane nixĩ.

[48]Rü yema togü ga Lebítanüxũ rü guxũma ga Tupanapataarü puracümaxã inacuạxgü.

[49]Rü Aróũ rü nataagüarü puracü nixĩ nax Tupanacạx ãmaregü yagugüxũ ga ãmarearü guruũwa rü ñụxũchi pumaratẹxe yagugüxũ ga pumaratẹxearü guruũwa. Rü nümagü nixĩ ga naxügüãxũ ga guxũma ga yema puracü ga nachica ga üünexüchixũwa. Rü nümagü nixĩ ga Cori ya Tupanapẹxewa yagugüãxũ ga yema Iraétanüxũarü ãmaregü nax Tupana nüxṹ nüxũ iyarüngümaxũcạx ga norü pecadugü, gumá Moiché ga Cori ya Tupanaarü duũ namuxũrüxũ.

**Aróũtaagüchiga**


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

50-53Aróũ nataagü rü ñaagü nixĩgü: Ereachá, rü Fineéx, rü Abichúa, rü Buquí, rü Uchí, rü Cheraía, rü Meraióx, rü Amaría, rü Aitúx, rü Chadóx rü Aimaá.

### Lebítanüxũarü ĩanegü
(Jos. 21.1-42)

54-55Rü ñaagü nixĩ ga yema nachicagü ga nagu naxãpatagüxũ ga Aróũtanüxũ rü ñu̱xũchi norü üyeanechigü ga yema norü naanegü. Rü yexguma sortéu naxügügu rü Queáxtanüxũgu nangu ga guma ĩane ga Ebróũ, ga Yudáanewa yexmane, guxũma ga norü naxũnachitaxũmaxã.

56Natürü Caréx ga Yeponé nanena nanaxãgü ga yema naanegü ga ĩanearü yáxũwaxũra yexmagüxũ rü ñu̱xũchi guma ĩanexacügü ga Ebróũarü ngaixcamana yexmagüne.

57-59Rü Aróũ nataagüna nanaxãgü ga Ebróũ ga ĩane ga cu̱xchicaruxũ ixĩxũne naxca̱x ga yema togue tüxũ ima̱xcüraxũxũ. Rü yexgumarüxũ ta nüxna nanaxãgü ga togü ga ĩanexacügü ga cu̱xgüchicaruũgü ga Lixná, rü Yatíx, rü Etemóa, rü Iréũ, rü Debíx, rü Acháũ, rü Yutá, rü Bex-chemé. Rü guxũnema ga guma ĩanegü rü norü naxũnachitaxũgümaxã nüxna nayaxãchigü.

60Rü yexgumarüxũ ta Bẽyamíũtanüxũarü naanewa rü Aróũtaagüna nanaxã ga ĩanegü ga Gabaóũ, rü Guéba, rü Aréme rü Anató guxũma ga norü naxũnachitaxũmaxã. Rü guxũwama ga gumá Aróũtanüxũarü ĩanegü rü 13 nixĩ ga norü mu.

61Rü yema to ga Queáxtanüxũ rü sortéuãcü nüxna nanaxãgü ga 10 ga ĩanegü ga ngãxũtücumü ga Manachétanüxũarü naanewa yexmagüne.

62Rü Guerchóũtanüxũ rü naxe̱xpü̱x ga natücumüarü mu rü nüxna nanaxã ga 13 ga ĩanegü ga Ichacáanewa, rü Achéanewa, rü Netaríanewa rü Manachéane ga Bacháũwa.

63Rü Merarítanüxũ rü naxe̱xpü̱x ga natücumüarü mu rü sortéuãcü nüxna nanaxã ga 12 ga ĩanegü ga Rubéũanewa, rü Gáxanewa, rü Chaburóũanewa.

64Rü yemaacü ga nüma ga Iraétanüxũ rü yema Lebítanüxũna nanaxãgü ga yima ĩanegü guxũma ga norü naxũnachitaxũmaxã.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[65]Rü naétü nayexma ga guma ĩanegü ga sortéuãcü Lebítanüxũ̃na ne naxãgüne ga Yudáanewa, rü Chimeóũ̃anewa, rü Bẽyamíũ̃anewa.

[66]Rü ñuxre ga Queáxtanüxũ̃ rü sortéuãcü nanayauxgü ga ĩanegü ga Efraíũ̃arü naanewa yexmagüne.

[67]Rü yexgumarüxũ̃ ta guxũ̃ma ga naxũ̃nachitaxũ̃gümaxã nüxna nanaxã ga ĩane ga Chiquéũ̃ ga cu̱xchicaxũ̃ ixĩxũ̃ne ga Efraíũ̃arü máxpü̱xanexũ̃wa yexmane. Rü nai ga ĩane ga nüxna naxãgüne nixĩ ga Guéche, guxũ̃ma ga norü naxũ̃nachitaxũ̃gümaxã.

[68-69]Rü nai ga ĩanegü ga nüxna naxãgüne nixĩ ga Yoxmeáũ̃, rü Bex-oróũ̃, rü Ayaróũ̃, rü Gax-rimóũ̃, guxũ̃ma ga norü naxũ̃nachitaxũ̃gümaxã.

[70]Rü ngãxũ̃tücumü ga Manachétanüxũ̃arü naanewa nüxna nanaxã ga ĩanegü ga Anéx rü Bireáũ̃ guxũ̃ma ga norü naxũ̃nachitaxũ̃gümaxã. Rü guma nixĩ ga ĩanegü ga togü ga Queáxtanüxũ̃na naxãgüne.

[71]Rü Guerchóũ̃tanüxũ̃ rü nax̱e̱xpü̱x ga natücumüarü mu rü ngãxũ̃tücumü ga Manachétanüxũ̃arü naanewa nüxna nanaxãgü ga guma ĩane ga Goráũ̃ ga Bacháũ̃anewa yexmane, rü ñu̱xũchi ĩane ga Atarú guxũ̃ma ga norü naxũ̃nachitaxũ̃gümaxã.

[72-73]Rü Ichacátanüxũ̃arü naanewa nüxna nanaxãgü ga ĩanegü ga Quéde, rü Daberáx, rü Ramóx, rü Anéũ̃, guxũ̃nema ga norü naxũ̃nachitaxũ̃gümaxã.

[74-75]Rü Achétanüxũ̃arü naanewa nüxna nanaxãgü ga ĩanegü ga Machá, rü Axdóũ̃, rü Ucóx rü Reóx, guxũ̃nema ga norü naxũ̃nachitaxũ̃gümaxã.

[76]Rü Netarítanüxũ̃arü naanewa nüxna nanaxãgü ga ĩanegü ga Quédex ga Gariréaanewa yexmane, rü Amóũ̃ rü Quiriataíũ̃, guxũ̃nema ga norü naxũ̃nachitaxũ̃gümaxã.

[77]Rü yema togü ga Merarítanüxũ̃ rü Chaburóũ̃arü naanewa nüxna nanaxãgü ga ĩanegü ga Rimóũ̃ rü Tabóx, guxũ̃nema ga norü naxũ̃nachitaxũ̃gümaxã.

[78-79]Rü Rubéũ̃tanüxũ̃arü naane ga natü ga Yudáũ̃arü éstewaama yexmaxũ̃ ga Yericúarü to̱xma̱xtawa rü nüxna nanaxãgü ga ĩanegü ga Béche ga


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

naxnücüanewa yexmane, rü Yaácha, rü Caremóx rü Mepáax, guxũnema ga norü naxũnachitaxũgümaxã.

80-81Rü Gáxtanüxũarü naanewa nüxna nanaxãgü ga ĩanegü ga Ramóx ga Garaáxanewa yexmane, rü ñu̱xũchi Maanaíũ, rü Ebóũ rü Yachéx, guxũnema ga norü naxũnachitaxũgümaxã.

## 1 Ãẽ̱xgacügüchiga ümatüxũ 7

### Ichacátaagüchiga

1Rü Ichacá nanegü rü ãgümücü nixĩ: Torá, rü Pubá, rü Yachúx, rü Chimróũ.

2Rü Torá nanegü nixĩ ga Uchí, rü Refaía, rü Yerié, rü Yamái, rü Ixcháũ, rü Chamué. Rü nümagü nixĩ ga Torátanüxũmaxã inacua̱xgüxũ. Rü norü o̱xigürüxũ churaragü ga tama muũwa̱xegüxũ nixĩgü. Rü yexguma Dabí maxũgu rü 22,600 wa nangu ga yema Torátanüxũarü mu.

3Rü Uchí nane nixĩ ga Iraxía. Rü Iraxía nanegü nixĩ ga Micaé, rü Adía, rü Yoé, rü Ichía. Rü guxũwama rü wüxime̱e̱xpü̱x ga ãẽ̱xgacügü nixĩ.

4Rü yema Uchítanüxũ rü nimuma̱x rü namune. Rü yemaca̱x düxwa namu ga natanüxũ. Rü yema natanüwa churaragüwa mexũ rü 36,000 wa nangu ga norü mu.

5Rü guxũwama ga Ichacátanüxũarü mu ga poperawa ngo̱xégaxũ rü 87,000 nixĩ ga iyatüxũ. Rü guxũma ga yemagü rü churaragü ga tama muũwa̱xegüxũ nixĩgü.

### Bẽyamíũtaagüchiga

6Rü Bẽyamíũ nanegü rü tomaepü̱x nixĩ: Béra, rü Béque, rü Yediaé.

7Rü Béra nanegü rü wüxime̱e̱xpü̱x nixĩ: Echabóũ, rü Uchí, rü Uchié, rü Yerimóx, rü Irí. Rü guxũma ga yemagü rü natanüxũmaxã inicuáchigü, Rü churaragü ga tama muũwa̱xegüxũ nixĩgü. Rü yema popera ga natanüxũ nagu iwűgüxũwa rü 22,034 wa nangu ga norü mu.

8-9Rü Béque nanegü nixĩ ga Chemirá, rü Yoá, rü Eriéche, rü Erioenái, rü Omrí, rü Yerimóx, rü Abía, rü Anató, rü Aréme. Rü guxũma ga yemagü rü Béque


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nanegü nixĩ, rü natanüxũmaxã inacua̲xgü. Rü churaragü ga tama muũwa̲xegüxũ nixĩgü. Rü yema popera ga natanüxũ nagu iwűgüxũwa rü 20,200 wa nangu ga norü mu.

10Rü Yediaé nane nixĩ ga Biáũ. Rü Biráũ nanegü nixĩ ga Yeú, rü Bẽyamíũ, rü Eúx, rü Quenaaná, rü Chetáũ, rü Tárchix, rü Aicháax.

11Rü guxũma ga yemagü rü Yediaé nanegü nixĩ, rü natanüxũmaxã inicuáchigü. Rü churaragü ga tama muũwa̲xegüxũ nixĩgü. Rü 17,200 wa nangu ga yema yatügü ga daica̲x ímemaregüxũ.

12Rü Íri nanegü nixĩ ga Chufáũ, rü Yufáũ. Rü Aéx nane nixĩ ga Uchíũ.

### Netarítaagüchiga

13Rü Netarí nanegü nixĩ ga Yacheé, rü Guní, rü Yéche, rü Charúũ. Rü yemagü rü Birátaagü nixĩgü.

### Manachétaagüchiga

14Rü Manaché nanegü ga naxma̲xaba ga Chíriacüa̲xwáũgüxũ nixĩ ga Arié, rü Maquíx. Rü nüma ga Maquíx rü Garaáx nanatü nixĩ.

15Rü nüma ga Maquíx rü Maacámaxã naxãxma̲x. Rü ngĩma ga Maacá rü natanüxũ iyixĩ ga Yufáũ rü Chufáũ. Rü yema norü taxrewa üxũ ga Maquíx nane rü Cherofáx nixĩ ga naéga rü ngexũgüxica nixĩ ga naxacügü.

16Rü Maacá ga Maquíx naxma̲x rü ngĩxűũ nayexma ga wüxi ga ngĩne ga Péregu naxüégacü. Rü Pére naenexẽ rü Chére nixĩ ga naéga. Rü Cheré nanegüéga rü Uráũ rü Requéũ nixĩ.

17Rü Uráũ nane nixĩ ga Bedáũ. Rü yemagü nixĩ ga Garaáxtanüxũ. Rü nüma ga Garaáx rü Maquíx nane nixĩ, rü Maquíx rü Manaché nane nixĩ.

18Rü Maquíx naeya̲x iyixĩ ga Amoréque. Rü ngĩnegü nixĩ ga Ichóx, rü Abiéche, rü Maará.

19Rü Chemidá nanegü nixĩ ga Aiáũ, rü Chiquéũ, rü Liqueí, rü Aniáũ.

### Efraíũtaagüchiga

20-21Rü Efraíũ nane nixĩ ga Chutéra, rü Chutéra nane nixĩ ga Bérex, rü Bérex nane nixĩ ga Taxáx, rü Taxáx nane nixĩ ga Eradá, rü Eradá nane nixĩ ga Taxáx,


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

rü Taxáx nane nixĩ ga Chabáx, rü Chabáx nane nixĩ ga Chutéra. Rü yema to ga taxre ga Efraíũ̃ nanegü ga Éche rü Eráx rü Firitéugü ga Gáxcüą̃x nanadai yerü yema taxre rü Gáxwa naxĩ nax naxcą̲x nangí́xũ̃cą̲x ga wocagü.

22Rü nanatü ga Efraíũ̃ rü muxũ̃ma ga ngunexũ̃ naxcą̲x nangechaxũ̃. Rü yéma naxĩ ga natanüxũ̃ nax yataãẽxẽẽgüaxũ̃cą̲x.

23Rü yemawena ga Efraíũ̃ rü naxmą̲xmaxã namaxũ̃. Rü nüxṹ̃ ixãxacü rü nayatü. Rü Beriágu inaxüéga, yerü taxũ̃ ga ngechaũ̃ ngĩchiũ̃wa nayexma.

24Rü Cheerá ga Beriáacü rü inaxü ga guma ĩane ga Bex-oróũ̃ ga doxonewa yexmane, rü guma ĩane ga Bex-oróũ̃ ga mą̲xpű́newa yexmane. Rü ñų̲xũchi inaxü ta ga guma ĩane ga Uchéũ̃-cheerá.

25-27Rü Beriágu nane nixĩ ga Refá, rü Refá nane nixĩ ga Réchex, rü Réchex nane nixĩ ga Térax, rü Térax nane nixĩ ga Taáũ̃, rü Taáũ̃ nane nixĩ ga rü Ladáũ̃, rü Ladáũ̃ nane nixĩ ga Amiúx, rü Amiúx nane nixĩ ga Erichamá, rü Erichamá nane nixĩ ga Núũ̃, rü Núũ̃ nane nixĩ ga Yochué.

28Rü yema Efraíũ̃tanüxũ̃arü naanegü rü ĩanegü ga nawa namaxẽxũ̃ nixĩ ga Beté, rü Naaráũ̃ ga éstewaama, rü Guéche ga oéstewaama, rü Chiquéũ̃ ñų̲xmata Ayágu yacuá. Rü guxũ̃nema ga guma ĩanegügu rü norü ĩanexacügügu nixĩ ga naxãchiũ̃güxũ̃ ga yema Efraíũ̃tanüxũ̃.

29Rü yema Manachétaagümę̲xẽwa nayexma ga ĩanegü ga Bex-cheáũ̃, rü Taanáx, rü Meguídu, rü Dóx, namaxã ga norü ĩanexacüchigü. Rü yema ĩanegüwa nixĩ ga namaxẽxũ̃ ga nataagü ga Yúche ga Iraé nane.

### Achéxtaagüchiga

30Rü Aché nanegü nixĩ ga Iná, rü Ichuá, rü Ichuí, rü Beriágu, rü naeyą̲x ga Chéra.

31Rü Beriágu nanegü nixĩ ga Ébe, rü Maquié ga Bichabíx nanatü ixĩxũ̃.

32Rü nüma ga Ébe nanegü nixĩ ga Yapéx, rü Chemé, rü Otáũ̃ rü naeyą̲x ga Chuá.

33Rü Yapéx nanegü nixĩ ga Pacháx, rü Bimáx, rü Abáx.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

34Rü Yapéxenexẽ nixĩ ga Chemé. Rü Chemé nanegü nixĩ ga Roxgá, rü Yeubá, rü Aráũ̃.

35Rü Cheméxenexẽ nixĩ ga Otáũ̃. Rü Otáũ̃ nanegü nixĩ ga Chofá, rü Iná, rü Chére, rü Amá.

36-37Rü Chofá nanegü nixĩ ga Chúa, rü Arnépex, rü Chúax, rü Berí, rü Imrá, rü Béche, rü Óx, rü Chamá, rü Chilchá, rü Itaráũ̃, rü Beerá.

38Rü Yéte nanegü nixĩ ga Yeponé, rü Pichapá, rü Ará.

39Rü Urá nanegü nixĩ ga Ára, rü Anié, rü Ríchia,

40Rü guxũ̃ma ga yemagü rü Achétaagü nixĩgü. Rü natanüxũ̃maxã inacua̱xgü, rü churaragü ga tama muũ̃wa̱xegüxũ̃ nixĩgü, rü ñu̱xũchi yatügü ga nüxũ̃ icua̱xgüxũ̃ nixĩgü. Rü yema popera ga guxũ̃ma ga nügütanüxũ̃ nagu iwű̃güxũ̃wa rü nayexma ga 26,000 ga yatügü ga daica̱x ímemaregüxũ̃.

## 1 Ãẽ̱xgacügüchiga ümatüxũ̃ 8

### Bẽyamíũ̃taagüchiga

1-2Rü Bẽyamíũ̃ nane ga nüxíraũ̃cü rü Béra nixĩ. Rü norü taxre ga nane rü Abéx nixĩ. Rü norü tomaepü̱x ga nane rü Ará nixĩ. Rü norü ãgümücü ga nane rü Noá nixĩ. Rü norü wüximẽ̱ẽ̱xpü̱x ga nane rü Rafá nixĩ.

3-5Rü Béra nanegü nixĩ ga Adá, rü Guerá, rü Abiú, rü Abichúa, rü Naamáũ̃, rü Aóa, rü Guerá rü Chepupáũ̃ rü Iráũ̃.

6-7Rü Eúx nanegü ga natanüxũ̃maxã icua̱xgüxũ̃ ga noxri Guébawa maxẽxũ̃ rü yixcüra Manáaxwa ãchiũ̃güxũ̃ rü ñaagü nixĩ: Naamáũ̃ rü Aía rü Guerá ga Uchá rü Aiú nanatü. Rü nüma ga Guerá nixĩ ga ĩane ga Manaáwa nagagüãxũ̃ ga natanüxũ̃ nax yéma yamaxẽxũ̃ca̱x.

8-10Rü Chaaraíũ̃ ga Bẽyamíũ̃ nataxa, rü nüxű̃ iyexma ga taxre ga naxma̱xgü ga Uchíũ̃ rü Baará. Rü ngĩxũ̃ ínawogü. Rü nüma rü Moáanewa naxũ rü yexma nayaxãxma̱x ngĩmaxã ga Ódex. Rü yemawa nüxű̃ nayexma ga nanegü ga Yobáx, rü Chibiá, rü Mechá, rü Macáũ̃, rü Yeú, rü Chaquía, rü Mirmá. Rü yemagü nixĩ ga natanüxũ̃maxã icua̱xgüxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]Rü yema naxmax ga ngĩxũ ínataxcü ga Uchíũwa rü nüxṹ nayexma ga taxre ga nanegü ga Abitúx rü Epáa.

[12]Rü Epáa nanegü nixĩ ga Ébe rü Micháũ rü Chémex. Rü nüma ga Chémex nixĩ ga naxüaxũ ga ĩanegü ga Onó rü Lox namaxã ga norü ĩanexacügü.

[13]Rü yema to ga Epáa nanegü rü Beriá rü Chéma nixĩgü. Rü nümagü nixĩ ga natanüxũ ga Ayaróũwa maxẽxũmaxã inacuaxgüxũ. Rü nüma ga Beriá rü Chéma nixĩ ga ínawoxũxũ ga yema Firitéugü ga nüxíra Gáxwa maxẽxũ.

[14-16]Rü Beriágu nanegü nixĩ ga Aió, rü Chachá, rü Yerimóx, rü Chebadía rü Ará rü Adé rü Micaé rü Ipá rü Yoá.

[17-18]Rü Epáa nanegü nixĩ ga Chebadía, rü Mechuráũ, rü Iquí, rü Ébe, rü Imerái, rü Yería, rü Yobáx.

[19-21]Rü Chimí nanegü nixĩ ga Yaquíũ, rü Chicrí, rü Chadí, rü Erienái, rü Chiletái, rü Erié, rü Adaía, rü Beraía, rü Chimráx.

[22-25]Rü Chachá nanegü nixĩ ga Ipáũ, rü Ébe, rü Erié, rü Axdóũ, rü Chicrí, rü Anáũ, rü Ananía, rü Eráũ, rü Anatotía, rü Idaía, rü Penié.

[26-27]Rü Yeruáũ nanegü nixĩ ga Chamcherái, rü Chearía rü Ataría, rü Yarechía, rü Ería, rü Chicrí.

[28]Rü yemagü nixĩ ga nüxíraxũxũ ga norü ãẽxgacügü ga natanüxũmaxã icuaxgüxũ ga poperawa ãégagüxũ. Rü nümagü rü Yerucharéũgu naxãchiũgü.

### Ãẽxgacü ga Chaútanüxũchiga
(1 Cr. 9.35-44)

[29]Rü ĩane ga Gabaóũgu naxãchiũ ga Yeié ga Gabaóũ nanatü. Rü naxmax rü Maacá iyixĩ.

[30-32]Rü Yeié nanegü nixĩ ga Axdóũ ga yacü, rü Chú, rü Chíx rü Baá rü Néx rü Nadáx rü Guedóx rü Aió rü Chéque rü Micróx ga Chimí nanatü. Rü guxũma ga yemagü rü natanüxũmaxã Yerucharéũgu naxãchiũgü.

[33]Rü nüma ga Néx rü Chíx nanatü nixĩ. Rü Chíx rü Chaú nanatü nixĩ. Rü Chaú nanegü nixĩ ga Yonatáũ, rü Maquichúa, rü Abinadá, rü E-baá.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[34]Rü Yonatáũ̃ nane nixĩ ga Merík-baá ga Micaía nanatü.

[35]Rü Micaía nanegü nixĩ ga Pitóũ̃ rü Mélex rü Taréa rü Acháx.

[36-37]Rü Acháx nane nixĩ ga Yoadá. Rü Yoadá nanegü nixĩ ga Aréme, rü Amábe, rü Zimrí. Rü Zimrí nane nixĩ ga Mochá. Rü Mochá nane nixĩ ga Biná. Rü Biná nane nixĩ ga Refá. Rü Rafá nane nixĩ ga Erachá. Rü Erachá nane nixĩ ga Achéx.

[38]Rü nüma ga Achéx rü 6 nixĩ ga nanegü ga Aricáũ̃, rü Bocurú, rü Ismaé, rü Chearía, rü Adía, rü Anáũ̃. Rü yema nixĩ ga Achéx nanegü.

[39]Rü Achéx naenexẽ ga Éche rü nüxṹ̃ nayexma ga tomaepü̱x ga nanegü ga Uráũ̃ ga yacü, rü gumá norü taxre ga Yeú, rü gumá norü tomaepü̱x ga Eriférex.

[40]Rü Uráũ̃ nanegü rü churaragü ga tama muũ̃wa̱xegüxũ̃ nixĩ, rü würawa rü mexchinüxũ̃chixũ̃ nixĩgü. Rü namuxũchi ga nanegü rü nataagü. Rü guxũ̃wama 150 nixĩ ga norü mu. Rü guxũ̃ma ga nümagü rü Bẽyamíũ̃tanüxũ̃ nixĩgü.

## 1 Ãẽ̱xgacügüchiga ümatüxũ̃ 9

[1]Rü yemaacü ga guxũ̃ma ga Iraétanüxũ̃ rü nagu nawṹégagü ga yema popera ga Iraétanüxũ̃arü ãẽ̱xgacügü nagu wṹégagüxũ̃. Natürü yema duũ̃xũ̃gü ga Yudáanecüã̱xgü rü Babiróniaanewa nanagagü nagagu ga norü chixexũ̃ ga naxügüxũ̃.

### Duũ̃xũ̃gü ga Babiróniawa íchoxũ̃xũ̃

(Neh. 11.1-24)

[2]Rü yema duũ̃xũ̃gü ga nüxíra woeguxũ̃ nax wena norü naanegüwa rü ĩanegüwa nangugüxũ̃ca̱x, rü yemagü nixĩ ga ñuxre ga Iraétanüxũ̃ rü chacherdótegü, rü Lebítanüxũ̃, rü yema Tupanapata ga taxũ̃nearü puracüwa puracüexũ̃.

[3]Rü nümaxũ̃ ga Yudátanüxũ̃, rü Bẽyamíũ̃tanüxũ̃, rü Efraíũ̃tanüxũ̃ rü Manachétanüxũ̃ rü Yerucharéũ̃gu naxãchiũ̃gü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[4]Rü yema Yudátanüxũtanüwa nayexma ga Utái ga Amiúx nane. Rü Amiúx rü Omrí nane nixĩ, rü Omrí rü Imrí nane nixĩ, rü Imrí rü Baní nane nixĩ, rü Baní, rü Fáre ga Yudá nanetanüxũ nixĩ.

[5]Rü yema Chilótanüxũ ga norü ĩanecax woeguxũtanüwa nayexma ga Achaía. Rü nüma ga Achaía rü naenexẽtanüwa rü yacü nixĩ.

[6]Rü Chératanüxũ ga norü ĩanecax woeguxũtanüwa nayexma ga Yeué wüxigu namaxã ga 690 ga natanüxũ.

[7]Rü Bẽyamíũtanüxũ ga norü ĩanecax woeguxũtanüwa nayexma ga Charú ga Mechuráũ nane. Rü Mechuráũ rü Odabía nane nixĩ, rü Odabía rü Chenúa nane nixĩ.

[8]Rü yema woeguxũtanüwa nayexma ta ga Ineía ga Yeruáũ nane, rü Erá ga Uchí nane. Rü Uchí rü Miquirí nane nixĩ. Rü nayexma ta ga Mechuráũ ga Chepatía nane. Rü Chepatía rü Reué nane nixĩ, rü Reué rü Inía nane nixĩ.

[9]Rü guxũma ga natanüxũarü mu ga norü oxigüwa ne nadaxũ rü 956 nixĩgü. Rü guxũma ga yema yatügü ga Bẽyamíũtanüxũ ga woeguxũ rü wüxichigü rü napatacüãxgümaxã icuaxgüxũ nixĩ.

[10-11]Rü yema chacherdótegü ga norü ĩanecax woeguxũ nixĩ ga Yedaía, rü Yoiaríx rü Yaquíũ, rü Acharía ga Irichía nane. Rü Irichía rü Mechuráũ nane nixĩ, rü Mechuráũ rü Chadóx nane nixĩ, rü Chadóx rü Meraióx nane nixĩ, rü Meraióx rü Aitúx nane nixĩ. Rü Aitúx nixĩ ga guxũma ga duũxũgü ga Tupanapatawa puracüexũmaxã icuácü.

[12]Rü yema chacherdótegü ga woeguxũtanüwa nayexma ta ga Adaía ga Yeruáũ nane. Rü Yeruáũ rü Pachú nane nixĩ, rü Pachú rü Maquía nane nixĩ. Rü Machaí rü Adié nane nixĩ, rü Adié rü Yachéra nane nixĩ, rü Yachéra rü Mechuráũ nane nixĩ, rü Mechuráũ rü Mechiremíx nane nixĩ, rü Mechiremíx rü Imé nane nixĩ.

[13]Rü guxũma ga yema chacherdótegü rü natanüxũ ga Babiróniaanewa íchoxũxũ nax norü ĩanecax woeguxũ rü 1,760 nixĩ ga norü mu. Rü nümagü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

rü napatacüã̲xmaxã inacua̲xgü. Rü guxũ̃ma rü meama nüxũ̃ nacua̲xgü nax ñuxãcü Tupanapataarü puracü naxügüxũ̃.

14Rü yema Lebítanüxũ̃ ga norü ĩanec̲ax woeguxũ̃tanüwa nayexma ga Chemaía ga Achúx nane. Rü Achúx rü Aricáũ̃ nane nixĩ, rü Aricáũ̃ rü Achabía nane nixĩ, rü Achabía rü Merarítanüxũ̃ nixĩ.

15Rü yema woeguxũ̃tanüwa nayexma ta ga Baxbacá, rü Yére, rü Gará, rü Metanía ga Micaía nane. Rü Micaía rü Chicrí nane nixĩ, rü Chicrí rü Achá nane nixĩ.

16Rü yema woeguxũ̃tanüwa nayexma ta ga Adía ga Chemaía nane. Rü Chemaía rü Gará nane nixĩ, rü Gará rü Yedutúũ̃ nane nixĩ. Rü nayexma ta ga Berequía ga Achá nane. Rü Achá rü Ercaná nane nixĩ. Rü nüma ga Ercaná rü Netopátanüxũ̃arü ĩanexacügügu naxãpata.

17Rü yema Tupanapataarü ĩã̲xarü dauruũ̃gü ga norü ĩanec̲ax woeguxũ̃ nixĩ ga Charúũ̃, rü Acúx, rü Tamóũ̃, rü Aimáũ̃. Rü Charúũ̃ nixĩ ga naenexẽgümaxã icuáxũ̃ ga Tupanapataarü ĩã̲xgüarü dauwa.

18Rü ngẽma Lebítanüxũ̃ rü ñu̲xma rü ta nüxna nadaugü i ngẽma Tupanapataarü ĩã̲x i éstewaama üxũ̃ i nawa yaxücuxũ̃ ya ãẽ̲xgacü. Rü yemagü nixĩ ga Lebítanüxũ̃ ga Tupanapataarü ĩã̲xgüarü dauruũ̃gü.

19Rü Charúũ̃ rü Coré nane nixĩ, rü Coré rü Ebiachá nane nixĩ, rü Ebiachá rü Coré nane nixĩ. Rü Coré nataagü nixĩ ga nüxna daugüxũ̃ ga yema ĩã̲x ga Tupanapatac̲ax nawa ixücuxũ̃, yema norü o̲xigü nüxna daugüxũ̃rüxũ̃.

20Rü nũxcüma nüxíra namaxã icuácü ga yema puracü nixĩ ga Fineéx ga Ereachá nane. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü guxũ̃guma namaxã nayexma.

21Rü Chacaría ga Mecheremía nane nixĩ ga yema Tupanapataarü ĩã̲xarü dauruxũ̃.

22Rü guxũ̃wama ga yema duũ̃xũ̃gü ga ĩã̲xarü dauruũ̃c̲ax nadexũ̃ rü 212 nixĩ ga norü mu. Rü yemagü nixĩ ga nawa ngo̲xégaxũ̃ ga yema popera ga natanüxũ̃ nagu iwű́güxũ̃ ga wüxichigü ga norü ĩanewa. Rü Dabí rü Chamué


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ga Tupanaarü orearü uruxũ nixĩ ga noxri nüxũ unetagüxũ ga yema Lebítanüxũ naxca̱x ga yema puracü.

23Rü yexguma nawa nanguxgu nax naxügüãxũ ga yema puracü rü yema ĩã̱xarü dauruũgü rü nawena nanegü nixĩ ga nüxí nüxna daugüxũ ga yema Tupanapataarü ĩã̱xgü.

24Rü Tupanapataarü éstewaama, rü oéstewaama, rü nórtewaama rü súrwaama nayexma ga norü dauruũgü.

25Rü yexguma nawa nanguxgu nax napuracüexũ rü nüma ga yema Lebítanüxũ ga norü ĩanegügu ãpatagüxũ rü yéma Tupanapatawa naxĩ nax 7 i ngunexũ nüxí nadauxũtaegüxũca̱x ga ĩã̱xgüwa.

26Natürü yema ãgümücü ga Lebítanüxũ ga dauxũtaeruũgü ga natanüxũmaxã icua̱xgüxũ rü taguma naxüchicüügü. Rü nümagü nixĩ ga nüxna nadaugüxũ ga Tupanapataarü ucapugü rü yema meruxũgü ga nawa yexmagüxũ.

27Rü nümagü rü yema Tupanapata ga taxũnecüwawa yexmagüxũ ga nachicagügu napegü. Rü guxũma ga chütaxũ rü Tupanapatagu ínayachoeguaxũ, yerü norü puracü nixĩ nax nüxna nadaugüxũ rü guxũma ga pa̱xmama rü nayawãxnagüxũ ga norü ĩã̱xgü.

28Rü nümaxũ ga yema dauxũtaeruũgü rü naxme̱xwa nayexma nax nüxna nadaugüxũ ga yema Tupanapataarü nawechigü ga ínanuxũ ga yexguma Tupanaxũ yacua̱xüũgügu rü nawena nachicagu namaxã nanguxũgü. Rü ñu̱xũchi nayaxugügü rü poperagu nayawűgü.

29Rü togü ga dauxũtaeruũgü rü namaxã inacua̱xgü ga yema to ga nawechigü, rü yema yemaxũgü ga ixüünexũ, rü triguta̱xe, rü bínu, rü chíxũ ga baeruruxũ, rü pumarata̱xe ga guruxũ, rü to ga pumaragü.

30Rü nümaxũ ga chacherdótegü nixĩ ga nüxũ cuáxũ nax naxüéxũãxũ ga yema pumaragü ga paacaxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

31Rü wüxi ga Lebítanüxũ ga Matatía nixĩ ga nüxũ cuáxũ nax naxüaxũ ga Tupanaarü ãmare ga paũ. Rü nüma rü Corétanüxũ ga Charúũ̃ nane ga yacü nixĩ.

32Rü ñuxre ga Queáxtanüxũarü puracü nixĩ nax naxügüãxũ ga paũ ga üünexũ ga meama iñumüxũ ga wüxichigü ga ngũchigaarü ngunexũgu.

33Rü nayexma ta ga wiyaetanüxũ ga Lebítanüxũarü ãẽxgacügü ga ngunecü rü chütacü wiyaewa puracüexũ. Rü yemacax tama to ga puracüwa napuracüe. Rü nümagü rü Tupanapata ga taxũnearü ucapugügu napegü.

34Rü yemagü nixĩ ga norü oxigürüxũ Lebítanüxũmaxã icuaxgüxũ. Rü Yerucharéũ̃gu naxãpatagü.

### Chaúarü oxigüchiga
(1 Cr. 8.29-40)

35Rü ĩane ga Gabaóũ̃gu nixĩ ga naxãpataxũ ga Yeié ga Gabaóũ nanatü. Rü naxãxmax rü ngĩéga nixĩ ga Maacá.

36-37Rü nane ga yacü nixĩ ga Axdóũ. Rü naigü ga nanegü nixĩ ga Chú, rü Chíx, rü Baá, rü Néx, rü Nadáx, rü Guedóx, rü Aió, rü Chacaría rü Micróx.

38Rü Micróx rü Chimáũ̃ nanatü nixĩ. Rü nümagü rü yema togü ga natanüxũrüxũ Yerucharéũ̃gu naxãpatagü.

39Rü Néx nane nixĩ ga Chíx, rü Chíx nane nixĩ ga Chaú, rü Chaú nanegü nixĩgü ga Yonatáũ̃, rü Maquichúa, rü Abinadá rü E-baá.

40Rü Yonatáũ̃ nane nixĩ ga Meríx-baá, rü Meríx-baá nixĩ ga Micaía nanatü.

41Rü Micaía nanegü nixĩ ga Pitóũ̃, rü Mélex, rü Taréa rü Acáx.

42Rü Acháx nixĩ ga Yará nanatü. Rü Yará nixĩ ga nanatü ga Aréme, rü Amábe rü Zimrí. Rü Zimrí nixĩ ga nanatü ga Mochá.

43Rü Mochá nixĩ ga nanatü ga Biná, rü Biná nixĩ ga nanatü ga Refaía, rü Refaía nixĩ ga nanatü ga Erachá, rü Erachá nixĩ ga nanatü ga Achéx.

44Rü 6 nixĩ ga Achéx nanegü, rü naégagü nixĩ ga Aricáũ̃, rü Bocurú, rü Ismaé, rü Chearía, rü Adía, rü Anáũ̃. Rü yemagü nixĩ ga Achéx nanegü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

## 1 Ãẽxgacügüchiga ümatüxũ̃ 10

### Chaú rü nanegü rü daigu nayue

(1 S. 31.1-13)

[1]Rü nüma ga Firitéugü rü Iraéanecüãxgücax ínayaxüãchi. Rü maxpűne ga Guibóagu nügü nadai. Rü muxũ̃ma ga Iraéanecüãxgü yexma nayue rü yemacax Firitéugüchaxwa nibuxmü.

[2]Rü nüma ga Firitéugü rü Chaúwe rü nanegüwe nangẽgü. Rü nanadai ga Chaú nanegü ga Yonatáũ̃ rü Abinadá rü Maquichúa.

[3]Rü yemawena rü Chaúcax nibuxmü rü yema würamaxã ixãxnexũ̃ rü Chaúmaxã namexchinügü rü poraãcü nanapixẽẽgü.

[4]Rü yexguma ga nüma ga Chaú rü yema norü poxũ̃ruũ̃xũ̃ ñanagürü: —¡Nayaxu i ngẽma curü tara rü ngẽmamaxã choxũ̃ nacana! Erü tama chanaxwaxe i choxũ̃ ngúxũ̃ ningexẽẽgü i ngẽma duũ̃xũ̃gü i tama Tupanaaxű̃ yaxõgüxũ̃ ==ñanagürü. Natürü nüma ga gumá norü poxũ̃ruxũ̃ rü tama nanacanachaũ̃ yerü namuũ̃. Rü yexguma ga nüma ga Chaú rü nanayaxu ga norü tara rü nümatama nagu nügü nanguxẽxẽ.

[5]Rü nüma ga gumá norü poxũ̃ruxũ̃ rü nüxũ̃ nadau ga nax nayuxũ̃ ga Chaú rü yemacax ga nüma rü ta nügütama norü taragu nügü nanguxẽxẽ rü nayu.

[6]Rü yemaacü nixĩ ga nayuexũ̃ ga Chaú rü nanegü rü guxũ̃ma ga natanüxũ̃.

[7]Rü guxũ̃ma ga yema togü ga Iraéanecüãx ga guma maxpűnearü tuãchigu ipeaxũ̃, rü yexguma nüxũ̃ nadaugügu ga nax yabuxmüxũ̃ ga Chaúarü churaragü rü marü nax nayuexũ̃ ga Chaú rü nanegü, rü yexguma ga nüma ga yexma ãchiũ̃güxũ̃ rü ínachoxũ̃ nawa ga guma norü ĩanegü rü nüma rü ta nibuxmü. Rü nüma ga Firitéugü rü yéma nangugü rü yexma naxãchiũ̃gü nagu ga guma ĩanegü.

[8]Rü yexguma nügü nadaixgu wenaxarü moxũ̃ãcü rü nüma ga Firitéugü rü yema nügü ínadaixũ̃wa naxĩ nax tüxũ̃ yadexenegüxũ̃cax ga guxema yuexe. Rü yexma Chaúxũ̃ rü nanegüxũ̃ nayangaugü ga yexma yuexũ̃ nagu ga guma maxpűne ga Guibóa.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

9Rü nüma ga Firitéugü rü Chaúxũ ínacuxũxũne rü nanade ga naxne. Rü nayadaerugü rü nayangegü ga naeru rü naxnegü. Rü ñu̱xũchi guxũma ga Firitéugüarü ĩanegüwa norü tupanachicüna̱xãpatawa duũxũgümaxã nüxũ nixugüetanü ga nachiga ga marü nax nayuxũ.

10Rü ñu̱xũchi ga guma naxnegü, rü nüma ga Firitéugü rü norü tupanagüchicüna̱xãpataxũgu nayanu. Rü yema naeru rü norü tupana ga Dagóũarü tupaucaarü ĩxtapü̱xgu nayacho.

11-12Rü guxũma ga yema Iraéanecüã̱xgü ga ĩane ga Yabécüã̱x ga Garaáxanewa yexmane, rü yexguma nüxũ nacua̱xgügu ga yema Firitéugü Chaúmaxã ügüxũ, rü guxũma ga yema yatügü ga tama muũewa̱xexũ rü wüxigu nügümaxã nagu narüxĩnüe nax yadexaxũca̱x ga yema Chaúxũne rü nanegüxũne. Rü Yabéwa nanana. Rü yexma nixĩ ga nata̱xgüãxũ ga yema naxũnegü natüũgu ga wüxi ga castaña. Rü yemawena 7 ga ngunexũ naxauree.

13-14Rü yemaacü nixĩ ga nayuxũ ga Chaú nagagu ga yema chixexũ ga naxüxũ. Yerü nüma ga Chaú rü tama Tupanaga naxĩnü rü ñu̱xũchi yuüxũ ga ẽxũguxũxũ cuáxũna nayaca. Rü tama nüxna naca ga Tupana. Rü yemagagu nixĩ ga nüma ga Tupana ga nayuxẽẽãxũ ga Chaú rü Ichaxí nane ga Dabíxũ naxunetaxũ nax nüma Iraéanecüã̱xgüarü ãẽ̱xgacü yixĩxũca̱x.

## 1 Ãẽ̱xgacügüchiga ümatüxũ 11

### Dabíxũ naxunetagü nax Iraéanecüã̱xgüarü ãẽ̱xgacü yixĩxũca̱x

(2 S. 5.1-5)

1Rü guxũma ga Iraéanecüã̱xgüarü ãẽ̱xgacügü rü nangutaque̱xegü rü ĩane ga Ebróũwa naxĩ rü Dabímaxã narüdexagü. Rü Dabíxũ ñanagürügü: —Toma rü cutanüxũtama tixĩgü.

2Natürü woo yexguma tórü ãẽ̱xgacü yixĩxgu ga Chaú, natürü cuma nixĩ ga Iraéanearü churaragümaxã icucuáxũ ga yexguma tórü uanügümaxã nügü nadaixgu. Rü ñu̱xũchi nüma ya Cori ya curü Tupana rü cumaxã inaxuneta nax cuma yixĩxũ i tomaxã icucuáxũ nax torü ãẽ̱xgacü quixĩxũca̱x ==ñanagürügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[3]Rü yexguma ga nüma ga Dabí rü Cori ya Tupanapẹxewa natanüxũga naxĩnü. Rü nümagü rü Dabíxũ chíxũmaxã nabaerugü nax Iraéanecüą̃xgüarü ãẹ̃xgacü yixĩxũcą̈x. Yerü yemaacü nixĩ ga Tupana ga Chamuémaxã nüxũ yaxuxũ.

### Dabí rü nanapu ga yema norü uanügüarü dauxũtaechica ga mą̈xpűne ga Chióűwa yexmaxũ

(2 S. 5.6-10)

[4]Dabí rü guxũma ga yema Iraéanecüą̃xgüarü ãẹ̃xgacügü rü Yerucharéűwa naxĩ. Rü guma ĩane rü Yebúgu nixĩ ga naxãégaxũ ga noxri, yerü yema naanegu nixĩ ga naxãchiűgüxũ ga Yebútanüxũ.

[5]Natürü nüma ga yema Yebúcüą̃x rü Dabína nanachụ̈xgü rü ñanagürügü: —Cuma rü taxuacüma nuxã cuxücu = =ñanagürügü. Natürü nüma ga Dabí rü nanapu ga yema dauxũtaechica ga mą̈xpűne ga Chióűwa yexmaxũ. Rü yexguma marü napuãguwena rü nügügu nanaxüéga. Rü ñụ̈xma rü Dabíarü Ĩane nixĩ i naéga.

[6]Rü naxũpa ga nax napuãxũ ga yema nachica rü nüma ga Dabí rü ñanagürü: —Rü yíxema tüxíra naxcą̈x íyagoõchixe i ngẽma Yebúcüą̃x rü yíxema tá tixĩ ya chorü churaragüarü ãẹ̃xgacüxũ tüxũ chaxunetaxe = =ñanagürü. Rü Yoá ga Cheruiá nane nixĩ ga nüxíra Yebúcüãxgücą̈x íyagoõchicü rü gumáxũ naxuneta ga Dabí nax norü churaragüarü ãẹ̃xgacü yixĩxũcą̈x.

[7]Rü yemawena ga nüma ga Dabí rü yema dauxũtaechicagu naxãchiũ. Rü yemacą̈x nixĩ ga Dabíarü Ĩanemaxã naxugüãxũ.

[8]Rü nüma ga Dabí rü nayaxüama ga guma ĩane nacüwawa ga yema dauxũtaechica. Rü yoxni ga Yoá rü nayamexẽxẽ ga guma náigü ga Yerucharéűarü ĩgü ga nagu ínapogüexűwa.

[9]Rü yemaacü ga Dabí rü guxũwama nanguchiga nax naporaxüchixũ. Rü nüma ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü naxũtawa nayexma.

### Dabíarü churaragüarü ãẹ̃xgacügü ga iporaexũ

(2 S. 23.8-39)

[10]Rü ñaagü nixĩ ga yema Dabíarü churaragü ga yexera rüporamaegüxũ rü tama muűwą̈xegüxũ ga nüxũ rüngũxẽẽgüxũ ga yexguma ãẹ̃xgacü yixĩxgu. Rü nümagü rü wüxigu guxũma ga Iraétanüxũmaxã nixĩ ga Dabíxũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yangucuchixẽẽgüxũ nax ãẽxgacü yixĩxũcax, yema Cori ya Tupana Iraétanüxũmaxã nüxũ ixuxũãcüma.

[11]Rü ñaa nixĩ ga naégagü ga yema Dabíarü churaragü ga rüporamaegüxũ: Yachobeáũ ga Axmoní nane. Rü nüma nixĩ ga namaxã inacuáxũ ga yema tomaepüx ga yexera rüporamaegüxũ rü tama muũwaxegüxũ. Rü nüma rü wüxi ga daigu norü wocaemaxã nanadai ga 300 ga yatügü.

[12]Rü nawe naxü ga Ereachá ga Dodó nane. Rü nüma ga Dodó rü Aótanüxũ nixĩ. Rü nüma ga Ereachá nixĩ ga wüxi ga yema tomaepüx ga yexera rüporamaexũ rü tama muũwaxexũ.

[13-14]Rü nüma ga Ereachá nixĩ ga Dabíxũtawa nayexmaxũ ga Pax-damíũwa ga yexguma Firitéugü daicax yexma ngutaquexegügu. Yéma nayexma ga wüxi ga chebádanecü. Rü yexguma Firitéugüchaxwa yabuxmügu ga Iraétanüxũ, rü nüma ga Ereachá rü Dabímaxã yema chebádanecüarü ngãxũwa Firitéugüxũ nananguxẽẽgü. Rü ínanapoxũ ga yema naane rü Firitéugüxũ narüporamaegü. Rü yemaacü nüma ga Cori ya Tupana rü poraãcü nanaporamaexẽẽgü.

[15]Rü wüxicana rü yema 30 ga íporaexũtanüwa rü tomaepüx Dabíxũtawa naxĩ ga Aduráũarü ãxmaxũwa. Rü nüma ga yema Firitéugüarü churaragü rü Refaíũarü doxonexũwa nayexmagü.

[16]Rü nüma ga Dabí rü yema ãxmaxũwa nayexma ga yexguma wüxitücumü ga Firitéugüarü churaragü Beréũwa yexmagügu.

[17]Rü nüma ga Dabí rü nitaxawa rü yemacax ñanagürü: —Chierüx texe yima puchu ya Beréũarü ĩãxwa ngẽxmacüarü dexá nua choxũ tangexgu ==ñanagürü.

[18]Rü yexgumatama ga yema tomaepüx ga tama muũewaxexũ rü Firitéugü íyexmagüxũwa naxĩ rü gumá puchu ga Beréũarü ĩãxwa yexmacüwa dexá tanayauxgü. Rü ñuxũchi Dabíxũtawa nanangegü. Natürü nüma ga Dabí rü tama nayaxaxchaũ, rü ínanabamare, rü yemaacü Cori ya Tupanana nanaxã.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

19Rü ñanagürü: —Tupana rü tama nanaxwa̱xe nax chayaxa̱xüxũ i ñaa dexá. Erü ngẽxguma chi chayaxaxügu rü ñoma ngẽma tomaepü̱x i yatüarü nagüwa chaxaxexũ̄rüxũ chi nixĩ. Erü nümagü rü ãũcümaxũ̄wa nanangexmagüxẽxẽ i norü maxũ nax nawa naxĩxũ̄ca̱x i ngẽma dexá ==ñanagürü. Rü yema nixĩ ga naxügüxũ ga yema tomaepü̱x ga yatü ga tama muũ̄wa̱xegüxũ.

20-21Rü Abichái ga Yoá naenexẽ nixĩ ga namaxã icuáxũ ga yema 30 ga yexera rüporamaegüxũ rü tama muũ̄wa̱xegüxũ. Rü wüxi ga ngunexũ̄gu Abichái norü wocaemaxã nanadai ga 300 ga yatü. Rü yemaca̱x natachiga natanüwa ga yema 30 ga yexera rüporamaegüxũ. Rü nawa nangu nax yema 30 maxã inacuáxũ. Natürü nüma ga Abichái rü tama namaxã nawüxigu ga yema tomaepü̱x ga nüxíraxũ̄güxũ ga Yoá rü Yachobeáũ̄ rü Ereachá.

22Rü Benaía ga Yoiadá nane rü wüxi ga yatü ga poracü nixĩ. Rü nüma rü ĩane ga Caxcheécüa̱x nixĩ, rü muxũ̄ma ga daiwa ínanguxuchi. Rü nüma nixĩ ga nadaiaxũ ga yema taxre ga nanegü ga Arié ga Moácüa̱x. Rü wüxi ga ngunexũ ga yexguma gáuxũ rüyixgu rü wüxi ga ãxmaxũ̄gu naxücu rü yexma aixepegu wüxi ga leóũ̄xũ nima̱x.

23Rü yexgumarüxũ ta nayama̱x ga wüxi ga Equítuanecüa̱x ga máxchanexũ̄chixũ ga wixgutaa̱x taxre ga metruarü ngãxũ̄gu ixüchanexũ̄. Rü yema Equítuanecüa̱x rü wüxi ga wocae ga tamena̱xãcümaxã naxãxne. Rü nüma ga Benaía rü wüxi ga naimaxã naxãxne. Natürü yema Equítuanecüa̱xna nanapu ga norü wocae rü gumamaxãtama nayama̱x.

24-25Rü yema nax naxüxũ̄gagu ga Benaía ga Yoiadá nane rü natachiga natanüwa ga yema 30 ga tama muũ̄wa̱xegüxũ. Rü nüma rü yema 30 arü yexera natachiga, natürü tama namaxã nawüxigu ga yema tomaepü̱x ga nüxíraxũ̄güxũ. Rü nüma ga Dabí rü Benaíaxũ naxuneta nax yema norü dauruũ̄gümaxã inacuáxũ̄ca̱x.

26Rü yema yexera tama muũ̄wa̱xegüxũ rü ñaagü nixĩ: Achaé ga Yoá naenexẽ; rü Eranáũ̄ ga Dodó ga Beréũ̄cüa̱x ixĩxũ nane;

27rü Chamóx ga Aróxcüa̱x; rü Ére ga Peróũ̄cüa̱x;


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[28]rü Irá ga Iqué nane ga Tecóacüãx; rü Abiéche ga Anatócüãx;

[29]rü Chibecái ga Uchácüãx; rü Irái ga Aótanüxũ;

[30]rü Maarái ga Netopácüãx; rü Érex ga Baaná nane ga Netopácüãx ta ixĩxũ;

[31]rü Itái ga Ribái nane ga Bẽyamíũanewa yexmane ga ĩane ga Guibeácüãx; rü Benaía ga Piratóũcüãx;

[32]rü Idái ga Gaáarü natücüãx; rü Abié ga Arbácüãx;

[33]rü Amábe ga Bauríũcüãx; rü Eriabá ga Chaabóũcüãx;

[34]rü nanegü ga Yachéũ ga Guichóũcüãx ixĩxũ; rü Yonatáũ ga Chagué ga Araráanecüãx nane;

[35]rü Aiáũ ga Chacá ga Araráanecüãx nane; rü Eripá ga Úx nane;

[36]rü Éfe ga ĩane ga Mequerácüãx; rü Aía ga Peróũcüãx;

[37]rü Eraí ga Carméxcüãx; rü Naarái ga Ebái nane;

[38]rü Yoé ga Natáũenexẽ; rü Mibáx ga Agarái nane;

[39]rü Chérex ga Amóũtanüxũ; rü Naarái ga Beerúxcüãx. Rü nüma ga Naarái rü Yoá ga Cheruiá nanearü ngũxẽẽruxũ nixĩ ga naxnegüarü ngewa.

[40]Rü yema churaragü ga tama muũwa̱xegüxũtanüwa nayexma ta ga Irá ga Yatícüãx; rü Garéx ga Yatícüãx ta;

[41]rü Uría ga Itítanüxũ; rü Chabáx ga Araí nane;

[42]rü Adiná ga Rubéũtanüxũ ga Chichá nane. Rü nüma ga Chichá nixĩ ga Rubéũtanüxũmaxã icuáxũ. Rü nüxṹ nayexma ga 30 ga yatügü.

[43]Rü yema Dabíarü churaragütanüwa nayexma ta ga Anáũ ga Maacá nane; rü Yochapáx ga Mixníxcüãx;

[44]rü Uchía ga Atarúcüãx; rü Chamá rü Yeié ga Otáũ ga Aroécüãx nanegü;

[45]rü Yediaé ga Chimrí nane rü naenexẽ ga Yoá ga Tichícüãx ixĩxũ;

[46]rü Erié ga Maanaíũcüãx; rü Yerebái rü Yochabía ga Ernaáũ nanegü; rü Ixmá ga Moátanüxũ;


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

47rü Erié, rü Obéx, rü Yaachié ga Chobácüa̱x ixĩgüxũ̃.

## 1 Ãe̱xgacügüchiga ümatüxũ̃ 12

### Churaragü ga Dabíwa ügüxũ̃

1Rü yexguma Dabí iñaxgu naxcha̱xwa ga Chaú ga Chíx nane, rü ñuxre ga churaragü ga poraexũ̃ rü Dabíwa nachoũ̃ ga Chicáxwa. Rü yemagü nixĩ ga Dabíxũ̃ rüngũ̃xẽẽgüxũ̃ ga daiwa.

2Rü yema churaragü ga würamaxã ixãxnexũ̃ rü nüxũ̃ nicua̱xüchi nax norü tügünechacüxümaxã rü norü to̱xwechacüümaxã norü maxgütaeruũ̃maxã inamaxgüaxũ̃ ga nuta. Rü yexgumarüxũ̃ ta nüxũ̃ nicua̱xüchi nax norü würamaxã inamaxgüaxũ̃ ga norü chuxchi. Rü ñaagü nixĩ ga naégagü rü nachica ga nagu nabuexũ̃ ga yema Chaútanüxũ̃ ga Bẽyamíũ̃tücumüwa ne ĩxũ̃ rü Dabíwa choũ̃xũ̃:

3Rü Aiéche rü Yoá nixĩ ga taxre. Rü nümagü rü Guibeácüa̱x ga Chemaá nanegü nixĩgü. Rü Aiéche nixĩ ga yema churaragümaxã icuáxũ̃ rü naenexẽ ga Yoá nixĩ ga nawe üxũ̃. Rü togü nixĩ ga Amábe nanegü ga Yechié rü Pérex. Rü togü ga namücügü nixĩ ga Beracá rü Yeú. Rü nümagü rü ĩane ga Anatócüa̱x nixĩgü.

4Rü to ga natanüxũ̃maxã icuáxũ̃ nixĩ ga Imaía ga Gabaóũ̃cüa̱x. Rü nüma rü yema 30 ga churaragü ga tama muũ̃wa̱xegüxũ̃tanüwa naxü rü namaxã inacua̱x. Rü togü ga Dabíwe rüxĩxũ̃ nixĩ ga Yeremía, rü Yaachié, rü Yoanáũ̃, rü Yochabá ga Guederácüa̱x,

5rü Eruchái, rü Yerimóx, rü Bearía, rü Chemaría rü Chepatía ga Arupítanüxũ̃,

6-7rü Yoerá rü Chebadía. Rü yema taxre rü Yeruáũ̃ ga Guedóxcüa̱x nanegü nixĩgü. Rü nayexmagü ta ga Corétanüxũ̃ ga Ercaná rü Ichía rü Acharé rü Yoéche rü Yachobeáũ̃.

8Rü nayexma ta ga ñuxre ga Gáxtanüxũ̃ ga Dabíwa choũ̃xũ̃ ga yexguma chianexũ̃wa nayexmagu ga Dabí. Rü nümagü rü churaragü ga tama muũ̃wa̱xegüxũ̃ rü daica̱x ngúexũ̃ nixĩgü. Rü wocaegümaxã nixãxne rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

poxũruxũ nüxũ nayexma. Rü nanuchametügü ñoma leóũgürüxũ. Rü yexguma mąxpűnegüwa ínaxüãchigu rü ñoma cowürüxũ nixĩgü.

9Rü ñaagü nixĩ ga naégagü ga yema churaragü: Éche nixĩ ga namaxã icuáxũ, rü Adía nixĩ ga nawe üxũ, rü Eriá nixĩ ga norü tomaepų̈x,

10rü Michimaná nixĩ ga norü ãgümücü, rü Yeremía nixĩ ga norü wüximęęxpų̈x,

11rü Atái nixĩ ga norü 6, rü Erié nixĩ ga norü 7,

12rü Yoanáũ nixĩ ga norü 8, rü Echabá nixĩ ga norü 9,

13rü Yeremía nixĩ ga norü 10, rü Mabanái nixĩ ga norü 11.

14Rü yema Gáxtanüxũ rü churaragüeru nixĩgü. Rü yema yexera nüxũ rücuąxmaexüchixũ rü 1,000 ga churaragümaxã inacuąx rü yema natüxűwa yexmaxũ rü 100 ga churaragümaxã inacuąx.

15Rü yema churaragü nixĩ ga ichoűamaxũ ga natü ga Yudáũ ga yexguma gumá nüxíraűcü ga tauemacügu poraãcüxüchi nabaixgu. Rü tüxũ nibuxmüxẽxẽ ga guxema duẽxẽgü ga yema ínadoxonexűwa maxẽxe ga natüarü éstewaama rü oéstewaama.

16Rü yexgumarüxũ ta ñuxre ga Bẽyamíűtanüxũ rü Yudátanüxũ rü Dabí íyexmaxűwa naxĩ nax nawa naxügüxűcąx.

17Rü yexguma yema duűxűgüxũ nadąų̈xgu rü nüma ga Dabí rü naxcąx nixũ rü ñanagürü: —Ngẽxguma chorü ngűxẽẽwa nua pexĩxgu rü guxűne ya chorü maxűnemaxã pexũ chade nax chorü churaragütanüwa pichoűxűcąx. Natürü ngẽxguma chixexũ i ĩnümaxã nua pexĩxgu nax chauechita chorü uanügüna choxũ ípexuaxűxűcąx yixĩxgu, rü ẽcü pexũ napoxcu ya yima tórü o̱xigüarü Tupana, erü choma rü taxúemaama guxchaxũ chaxü rü tama wüxi i máetaxũ chixĩ ==ñanagürü ga Dabí.

18Rü Tupanaãxẽ nüxna nangu ga Amachái ga namaxã icuácü ga yema 30 ga Dabíarü churaragü ga rüporamaegüxũ, rü ñanagürü: —Pa Dabíx Pa Ichaxí Nanex, toma rü curü ngűxẽẽruűgü tixĩgü, rü tanaxwąxe nax mea cuxű́


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ínanguxuchixũ i guxũma i nagu curüxĩnüxũwa. Rü tanaxwa̱xe i mea nüxũ naxüpetüxũ i guxũma i ngẽma cuwa ügüxũ, erü yimá curü Tupana cuxũ narüngũxẽxẽ ==ñanagürü. Rü yexguma nüma ga Dabí rü nanade rü norü churaragüeruxũ nayaxĩgüxẽxẽ.

19Rü yexgumarüxũ ta ga ñuxre ga Manachétanüxũ rü Dabíwa nachoũ ga yexguma Firitéugütanüwa nayexmagu nax Chaúmaxã nügü nada̱ixũca̱x. Natürü nüma ga yema Firitéugüarü churaramaxã icua̱xgüxũ rü tama nanaxwa̱xe nax Dabí rü norü churaragümaxã Firitéugütanügu naxãgüxũ ga yema daiwa. Rü yemaca̱x ñanagürügü: —Dabí rü ngürüãchi tá tüxũ nadai, rü ngẽmawena rü tá norü ãẽxgacü i Chaúca̱x nataegu ==ñanagürügü.

20Rü ñaagü nixĩ ga yema churaragü ga Manachétanüxũ ga Dabíwa choũxũ ga yexguma Chicáxwa nayexmagu: Axná, rü Yochabá, rü Yediaé, rü Micaé, rü Yochabá, rü Eriú, rü Chiletái. Rü wüxichigü ga nümagü rü 1,000 ga Manachétanüxũarü churaragümaxã inacua̱xgü.

21Rü guxũma ga nümagü rü churaragü ga iporaxũ nixĩgü. Rü yemagü nixĩ ga Dabíarü churaragümaxã icua̱xgüxũ rü Dabíxũ rüngũxẽẽgüxũ ga yexguma norü uanügümaxã nügü nadaixgu. Rü nümagü rü Dabíarü churaragüarü ãẽxgacügüwa nangugü.

22Rü wüxichigü ga ngunexũgu rü nimuetanü ga churaragü ga Dabíwa choũxũ. Rü yemaacü düxwa namuxũchi, rü wüxi ga churaragütücumü ga taxũ rü poraxüchixũ nixĩ.

### Churaragü ga Dabíwa choũxũ ga Ebróũwa

23Rü ñaa nixĩ ga norü mu ga yema churaragü ga meama ixãxnexũ rü daixũ icuáxũ ga Dabíwa choũxũ ga Ebróũwa nax Chaúchicüxü Iraéanearü ãẽxgacüxũ yangucuchixẽẽgüãxũca̱x, yema Cori ya Tupana naxunagüxũrüxũ.

24Rü yema churaragü rü ñaa nixĩ ga norü mu: Rü yema Yudátanüxũ rü 6,800 nixĩ ga daica̱x ímegüxũ. Rü guxũma ga yemagü rü wocaemaxã nixãxne rü nüxṹ nayexma ga norü poxũruũgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[25]Rü Chimeóũtanüxũ ixĩgüxũ rü 7,100 nixĩ ga norü mu ga churaragü ga iporaexũ.

[26]Rü yema Lebítanüxũ ixĩgüxũ rü 4,600 nixĩ.

[27]Rü yema Aróũtanüxũ ixĩgüxũ rü 3,700 nixĩ ga norü mu. Rü Yoiadá nixĩ ga namaxã icuaxũ.

[28]Rü Chadóx rü wüxi ga ngextüxücü nixĩ, natürü wüxi ga churara ga poracü nixĩ rü 22 ga natanüxũarü ãẽxgacügümaxã yéma nangu.

[29]Rü Bẽyamíũtanüxũ ga Chaútanüxũ ixĩgüxũ rü 3,000 nixĩ ga norü mu. Rü nümagü rü Chaúarü churaragüchirex nixĩgü.

[30]Rü yema Efraíũtanüxũ ixĩgüxũ rü 20,800 nixĩ ga norü mu. Rü nümagü rü daiwa poraexũ nixĩgü rü natanüxũtanüwa rü natachigagü.

[31]Rü yema ngãxũtücumü ga Manachétanüxũ rü 18,000 nixĩ ga norü mu. Rü yemagü nixĩ ga nüxũ naxunetagüxũ nax Dabíxũ yangucuchixẽẽgüxũcax nax Iraéanearü ãẽxgacü yixĩxũcax.

[32]Rü yema Ichacátanüxũ rü 200 ga ãẽxgacügü nixĩ. Rü nümagü rü guxũma ga natanüxũ ga churaragümaxã yéma Dabíxũtawa nangugü. Rü nüma ga yema churaragüarü ãẽxgacügü rü meama nüxũ nacuaxgü i ñuxgu tá rü ñuxãcü tá namexũ nax Iraétanüxũ norü uanügümaxã nügü nadaixũ.

[33]Rü yema Chaburóũtanüxũ ixĩgüxũ rü 50,000 nixĩ ga norü mu. Rü nümagü rü churaragü ga daixcax ímemarexũ nixĩgü rü nüxṹ nayexmagü ga naguxũraũxũ ga naxnegü. Rü ínamemaregü nax Dabíxũ nangũxẽẽgüxũ.

[34]Rü yema Netarítanüxũ rü 1,000 nixĩ ga churaragüerugü ixĩgüxũ. Rü 37,000 nixĩ ga norü churaragü. Rü guxũma ga yemagü rü meama wocaegümaxã nixãxne rü nipoxũruũãx.

[35]Rü yema Dáũtanüxũ rü 28,600 nixĩ ga norü churaragü.

[36]Rü yema Achétanüxũ rü 40,000 nixĩ ga norü mu. Rü nümagü rü churaragü ga daixcax ímegümarexũ nixĩgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[37]Rü yema Rubéũtanüxũ rü Gáxtanüxũ rü yema ngãxũtücumü ga Manachétanüxũ rü natü ga Yudáũarü tocutüwa namaxẽ. Rü 120,000 nixĩ ga norü mu, rü nüxṹ nayexmagü ga naguxũraũxũ ga naxnegü.

[38]Rü guxũma ga yema churaragü rü daicax ínamemaregü. Rü taãẽãcü Ebróũwa naxĩ nax Dabíxũ yangucuchixẽẽgüxũcax nax guxũma i Iraétanüxũarü ãẽxgacü yixĩxũcax. Rü guxũma ga yema togü ga Iraétanüxũ rü yexgumarüxũ ta yemagutama narüxĩnüe.

[39]Rü guxũma ga yema churaragü rü tomaepüx ga ngunexũ yéma Dabíxũtawa nayexmagü ga Ebróũwa. Rü nachibüe rü naxaxegü, yerü yema togü ga natanüxũ rü naxcax naxüwemügü.

[40]Rü yema nüxna ngaicamagüxũ rü woo ga yema nüxna yáxũgugüxũ ga Ichacátanüxũ rü Chaburóũtanüxũ rü Netarítanüxũ rü muxũma ga nawemügü yéma naxcax nana. Rü caméyugu rü búrugu rü mulagu rü wocagu yéma nanana ga arínagü rü paũgü rü úbaarü patanüxũ rü bínugü rü chíxũgü. Rü yexgumarüxũ ta yéma nanagagü ga wocagü rü carnérugü. Rü namuxũchi ga guxũma ga yema nawemügü, yerü guxũma ga Iraétanüxũ rü nataãẽgü.

## 1 Ãẽxgacügüchiga ümatüxũ 13

### Dabí rü nagu narüxĩnü nax Yerucharéũwa nangeaxũ ga yema baú ga Tupanaarü mugü nawa yexmaxũ

[1]Rü nüma ga Dabí rü nangutaquexe namaxã ga yema norü churaragüerugü rü capitáũgü nax norü ucuxẽgücax ínacaxũcax.

[2-3]Rü yemawena rü guxũma ga yema Iraéanecüãxgü ga yexma ngutaquexegüxũxũ ñanagürü: —Ngẽxguma chi perü me yixĩxgu i pemax rü nüma ya Cori ya Tupana tüxṹ natauxchaxẽẽãgu, rü name nixĩ i naxcax tangema i guxũma i tatanüxũ i Iraéanewa ngẽxmagüxũ rü chacherdótegü rü Lebítanüxũ i norü ĩanewa rü norü naanewa ngẽxmagüxũ. ¡Rü ngĩxã nüxna taxu nax nümagü rü ta tüxũ nangũxẽẽgüxũcax nax nua nangegüxũ i ngẽma baú i Tupanaarü mugü nagu ixücuchixũ! Yerü yexguma Chaú ãẽxgacü ixĩxgucürüwa rü nüxũ itarüngümae ga yema baú ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[4]Rü guxũma ga yema duũxũgü rü norü me nixĩ nax yemaacü naxügüãxũ. Yerü yema ore ga Dabí nüxũ ixuxũ rü naxca̱x rü name.

### Dabí rü nayange ga yema baú ga Tupanaarü mugü nawa yexmaxũ
(2 S. 6.1-11)

[5]Rü Dabí rü nanangutaque̱xexẽxẽ ga guxũma ga Iraétanüxũ. Rü Chió ga Equítuanearü üyewa inaxügü rü ñu̱xmata ĩane ga Amáca̱x íxücuxũwa nangu nax Dabíxũtawa naxĩxũ ga Iraétanüxũ nax Quiriáx-yearíũwa yayauxgüãxũca̱x ga yema baú ga Tupanaarü mugü nawa yexmaxũ.

[6]Rü yemawena ga nüma ga Dabí rü wüxigu namaxã ga guxũma ga yema Iraétanüxũ rü guma ĩane ga Quiriáx-yearíũwa naxĩ. Rü guma ĩane rü Yudáanewa nayexma rü Baará nixĩ ga to ga naéga. Rü guma ĩanewa naxĩ nax yéma yayauxgüãxũca̱x ga yema baú ga Tupanaarü mugü nawa yexmaxũ. Rü yema baúxũtawa nixĩ ga Cori ya Tupanamaxã yadexagüüxũ. Rü nüma rü querubíũgüarü ngãxũtanüwa nüxṹ nayexma ga norü tochicaxũ.

[7]Rü yema baú ga Tupanaarü mugüchixũ rü wüxi ga caru ga ngexwacaxũne ga wocagü itúchigünegu nayaxüegü. Rü yemaacü Abinadápatawa nanangegü. Rü nümagü ga Uchá rü Aió rü yema carumaxã inacua̱xgü.

[8]Rü nüma ga Dabí rü guxũma ga Iraétanüxũmaxã Cori ya Tupanape̱xegu naxĩ. Rü guxũma i norü taãẽmaxã nawiyaegü, rü íniyüxü. Rü paxetaruũgü ga árpagümaxã rü árpa i íxraxũgümaxã rü paũderugümaxã rü platíyugümaxã rü cornétagümaxã nipaxetatanü.

[9]Rü yexguma nachica ga Erá-quidóũgu ãégaxũwa nangugügu, rü nüma ga Uchá rü naxme̱xmaxã nüxũ nayayauxãchi ga yema baú ga Tupanaarü mugü nagu üxũ nax tama nanguxũca̱x, yerü ga yema wocagü ga yangegüxũ rü iniyi yerü nutagu nayarüpucutügü.

[10]Rü yemaca̱x ga Cori ya Tupana rü Uchámaxã nanu yerü nüxũ ningõgü ga yema baú ga Tupanaarü mugüchixũ. Rü yemaca̱x nüma ga Tupana rü nüxna nanayaxu ga norü maxũ, rü yexmatama nayu Cori ya Tupanape̱xegu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]Rü yexguma ga Dabí rü poraãcüma nanu yerü Cori ya Tupana rü Ucháxũ nayuxẽxẽ. Rü yemacax ga yema nachica rü Fére-uchágu nanaxüéga. Rü ñuxma rü ta ngẽmatama nixĩ i naéga.

[12]Natürü yematama ngunexũgu ga Dabí rü poraãcüma Tupanaxũ namuũ, rü tagaãcü ñanagürü: —Marü tama nagu charüxĩnü nax chopatawa chanangexũ i ngẽma baú i Tupanaarü mugüchixũ ==ñanagürü ga Dabí.

[13]Rü yemacax tama guma Dabíarü Ĩanewa nayange ga yema baú ga Cori ya Tupanaarü mugüchixũ. Rü norü duũxũgüxũ namu nax Obéx-edóũpatagu naxügüãxũcax. Rü nüma ga Obéx-edóũ rü wüxi ga yatü ga Gáxcüãx nixĩ.

[14]Rü yema baú ga Cori ya Tupanaarü mugü nawa yexmaxũ rü tomaepüx ga tauemacü Obéx-edóũpatawa nayexma. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü poraãcü Obéx-edóũxũ narüngũxẽxẽ guxũma ga norü yemaxũgümaxã.

## 1 Ãẽxgacügüchiga ümatüxũ 14

### Tíruarü ãẽxgacü ga Iráũ rü Dabíxũtawa nanamugü ga norü ngũxẽẽruũgü

(2 S. 5.11-12)

[1]Rü Iráũ ga ĩane ga Tíruarü ãẽxgacü ixĩcü rü Dabíxũtawa nanamugü ga ñuxre ga norü ngũxẽẽruũgü nax Dabímaxã yanadexagüxũcax. Rü ñuxũchi yéma nanamugü ta ga yatügü ga nüxũ icuáxũ ga nutaarü mexẽẽcüwagü rü corapinagü. Rü yema duũxũgü rü yéma nanana ga mürapewagü ga ocayiwanaxcax nax yemamaxã naxügüãxũcax ga guma Dabípata.

[2]Rü nüma ga Dabí rü nüxna nacuaxãchi nax Cori ya Tupana yixĩxũ ga guma nüxũ unetacü nax Iraéanearü ãẽxgacü yixĩxũcax, yerü nüxũ narüngũxẽxẽ nax mea yaxũxũcax nax ãẽxgacü yixĩxũ rü aixcüma mea Iraétanüxũmaxã inacuáxũcax.

### Togü ga Dabí nanegü

(2 S. 5.13-16; 1 Cr. 3.5-9)

[3]Rü nüma ga Dabí rü toguxe ga ngexegümaxã naxãxmax ga Yerucharéũwa, rü yexera namu ga nanegü rü naxacügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

4-7Rü yema nanegü ga Yerucharéũgu buexũ nixĩ ga Chamúa, rü Chobáx, rü Natáũ, rü Charomóũ, rü Ibá, rü Erichúa, rü Eriférex, rü Nóga, rü Néfex, rü Yapía, rü Erichamá, rü Eriadá, rü Eriférex.

### Dabí rü Firitéugüxũ nadai
(2 S. 5.17-25)

8Rü yexguma Firitéugü nüxũ cuaxgügu nax Dabí rü guxũma ga Iraétanüxũarü ãẽxgacüxũ nax yangucuchixũ, rü guxũma ga nümagü ga Firitéugü rü Dabícax ínayaxüãchi. Natürü nüma ga Dabí rü nüxũ nacuax, rü yemacax naxcax inaxũãchi.

9Rü yexguma nümagü ga Firitéugü rü inixĩxũtanü rü nagu nachocu ga Refaíũarü doxonexũ.

10Rü nüma ga Dabí rü Cori ya Tupanamaxã nidexa, rü nüxna naca rü ñanagürü: —¿Tá chanadaixũ i Firitéugü? ¿Rü nüxũ tá choxũ curüporamaexẽxẽxũ? ==ñanagürü. Rü Cori ya Tupana nangãxũ rü nüxũ ñanagürü: —¡Ẽcü nadai! Rü tá nüxũ cuxũ charüporamaexẽxẽ ==ñanagürü.

11Rü yexguma ga Dabí rü Baá-perachíũwa naxũ rü naxcax ínayagoõchi, rü yexma nayadai. Rü yemacax ñanagürü: —Ñoma wüxi i dexá i poraũchíüxũrüxũ, Tupana choxũ nüxũ narüporamaexẽxẽ i chorü uanügü ==ñanagürü. Rü yemacax Baá-perachíũgu nanaxüégagü ga yema nachica.

12Rü yema Firitéugü rü yéma nanawogü ga norü tupananetachicünaxãgü. Rü nüma ga Dabí rü norü duũxũgüxũ namu nax ínaguaxũcax.

13Natürü ga yema Firitéugü rü wena nagu nachocu ga yema Refaíũarü doxonexũ.

14Rü yemacax nüma ga Dabí rü wenaxarü Cori ya Tupanana naca. Rü nüma ga Tupana rü Dabíxũ nangãxũ rü ñanagürü: —¡Taxű i napexewaama naxcax ípeyaxüãchixũ! ¡Rü nüxũ ípechoegu rü naweama tá naxcax ípeyaxüãchi i ngẽxguma ngẽma nai i pengugügu!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Rü ngẽxguma naixtanüwa nüxũ cuxĩnügu i churaragücutüga ¡rü naxca̱x íyagoõchi erü ngẽma nixĩ i cua̱xruxũ nax choma rü cupe̱xegu chixũxũ nax chanadaixũca̱x i ngẽma Firitéugüarü churaragü! ==ñanagürü.

16Rü nüma ga Dabí rü yema Tupana namuxũãcü nanaxü, rü yemaacü Firitéugüxũ narüporamae ga Gabaóũwa rü ñu̱xmata Guéchewa nangu.

17Rü yemaacü guxũ ga nachixũanegüwa nanguchiga ga Dabí. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü yemaacü nanaxü nax yemaacü guxũ i nachixũanegücüa̱xgü nüxũ muũexũca̱x.

## 1 Ãe̱xgacügüchiga ümatüxũ 15

### Dabí rü Lebítanüxũxũ namu nax Yerucharéũwa nangegüãxũca̱x ga baú ga Tupanaarü mugü nawa yexmaxũ

(2 S. 6.12-23)

1Rü nüma ga Dabí rü duũxũgüxũ namu nax guma Dabíarü Ĩanegu naxügüa̱xũca̱x ga napata. Rü yexgumarüxũ ta nanamu nax naxügüa̱xũca̱x ga wüxi ga yexwaca̱xũne ga ĩpata ga naxchirunaxca̱x nax yéma nayexmaxũca̱x ga yema baú ga Tupanaarü mugüchixũ.

2Rü yexguma nüma ga Dabí rü nanamu rü ñanagürü: —Ngẽxguma napatawa penangexgu i ngẽma baú i Tupanaarü mugüchixũ, rü Lebítanüxũxicatátama nixĩ i ngẽma yangegüxũ. Erü nümagü nixĩ ya Tupana nüxũ unetaxũ nax guxũgutáma ngẽma puracü naxügüxũca̱x ==ñanagürü.

3Rü ñu̱xũchi nüma ga Dabí rü Yerucharéũgu nanangutaque̱xexẽxẽ ga guxũma ga Iraétanüxũ nax yemaacü guma napata ga yexwacax naxügünewa nangegüaxũca̱x ga yema baú ga Tupanaarü mugüchixũ.

4Rü yexgumarüxũ ta nanangutaque̱xexẽxẽ ga Aróũtanüxũ rü Lebítanüxũ.

5Rü yexgumarüxũ ta naxĩtaque̱xe ga Queáxtanüxũ. Rü Uriéx nixĩ ga namaxã icuáxũ. Rü 120 nixĩ ga norü mu namaxã ga Uriétanüxũ.

6Rü yexgumarüxũ ta naxĩtaque̱xe ga Merarítanüxũ. Rü Achaía nixĩ ga namaxã icuáxũ. Rü 220 nixĩ ga norü mu namaxã ga Achaíatanüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]Rü yexgumarüxũ̃ ta naxĩtaquẹxe ga Guerchóũ̃tanüxũ̃. Rü Yoé nixĩ ga namaxã icuáxũ̃. Rü 130 nixĩ ga norü mu namaxã ga Yoétanüxũ̃.

[8]Rü yexgumarüxũ̃ ta naxĩtaquẹxe ga Erichapáũ̃tanüxũ̃. Rü Chemaía nixĩ ga namaxã icuáxũ̃. Rü 200 nixĩ ga norü mu namaxã ga Chemaíatanüxũ̃.

[9]Rü yexgumarüxũ̃ ta naxĩtaquẹxe ga Ebróũ̃tanüxũ̃. Rü Erié nixĩ ga namaxã icuáxũ̃. Rü 80 nixĩ ga norü mu namaxã ga Eriétanüxũ̃.

[10]Rü yexgumarüxũ̃ ta naxĩtaquẹxe ga Uchiétanüxũ̃. Rü Aminadá nixĩ ga namaxã icuáxũ̃. Rü 112 nixĩ ga norü mu namaxã ga Aminadátanüxũ̃.

[11]Rü ñu̱xũchi nüma ga Dabí rü naxca̱x nangema ga chacherdótegü ga Chadóx rü Abiatá. Rü yexgumarüxũ̃ ta naxca̱x nangema ga yema Lebítanüxũ̃ ga Urié, rü Achaía, rü Yoé, rü Chemaía, rü Erié, rü Aminadá.

[12]Rü ñanagürü nüxũ̃: —Pema nax namaxã pecuáxũ̃ i Lebítanüxũ̃ rü name nixĩ i pema rü petanüxũ̃ Tupanapẹxewa pegü pimexẽẽgü nax ngẽmaãcü ngẽma nachica i chamexẽẽxũ̃wa penangexũ̃ca̱x i ngẽma baú i Cori ya Iraétanüxũ̃arü Tupanaarü mugüchixũ̃.

[13]Rü yexguma noxri yayaxu̱xgu ga yema baú ga Tupanaarü mugüchixũ̃, rü tama pema peyayaxu. Rü yemaca̱x ga nüma ga Tupana rü nanadai ga ñuxre ga tatanüxũ̃, yerü tama naga taxĩnüe rü tama nüxna icaxíraãcü tayayauxgü ==ñanagürü ga Dabí.

[14]Rü yexguma nüma ga yema chacherdótegü rü yema Lebítanüxũ̃ rü Tupanapẹxewa nügü nimexẽẽgü nax yemaacü yangegüãxũ̃ca̱x ga yema baú ga Iraétanüxũ̃arü Tupanaarü mugüchixũ̃.

[15]Rü yema naxpawerumaxã nügüãtügu nayangetaũ̃gü yema Tupana rü Moichémaxã nüxũ̃ ixuxũ̃rüxũ̃.

[16]Rü ñu̱xũchi nüma ga Dabí rü yema Lebítanüxũ̃maxã icua̱xgüxũ̃xũ̃ namu nax nüxũ̃ naxunetagüxũ̃ca̱x ga wiyaetanüxũ̃ rü paxetatanüxũ̃ nax taãẽãcüma norü ngúchaũ̃maxã napaxgüãxũ̃ca̱x ga paxetaruũ̃gü ga árpagü ga ixíraxũ̃, rü árpagü ga ítáxũ̃, rü platíyugü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Rü nüma ga yema Lebítanüxũ rü nüxũ naxunetagü ga Emáũ ga Yoé nane, rü Emáũenexẽ ga Achá ga Berequía nane, rü Merarítanüxũ ga Etáũ ga Cuchaía nane.

18Rü yexgumarüxũ ta nüxũ naxunetagü ga Lebítanüxũ ga yema tomaepu̱x ga paxetatanüxũarü ngũxẽẽruũgü. Rü yemagü nixĩ ga Chacaría, rü Yaachié, rü Chemiramóx, rü Yeié, rü Uní, rü Eriá, rü Benaía, rü Maachía, rü Matatía, rü Eriferéu rü Meneía. Rü nüxũ naxunetagü ta ga yema Tupanapataarü ĩa̱xarü dauruũgü ga Obéx-edóũ rü Yeié.

19Rü nüma ga yema wiyaeruũgü ga Emáũ rü Acháx rü Etáũ nixĩgü ga yema platiyuarü paxruũgü.

20Rü yema árpagü ga ixíraxũarü paxruũgü nixĩ ga Chacaría rü Achié rü Chemiramóx rü Yeié rü Uní rü Eriá rü Maachía rü Benaía.

21Rü yema árpagü ga taxũarü paxruũgü nixĩ ga Matatía rü Eriferéu rü Meneía rü Obéx-edóũ rü Yeié rü Achachía. Rü nümagü nixĩ ga namaxã inacua̱xgüxũ ga wiyaegü.

22Rü Quenanía nixĩ ga yema paxetatanüxũmaxã rü wiyaetanüxũmaxã icuáxũ ga yexguma yema Lebítanüxũ yangegügu ga yema Tupanaarü mugüchixũ ga baú. Yerü nüma ga Quenanía rü wüxi ga yatü ga nüxũ cuácü nixĩ.

23-24Rü Berequía rü Ercaná nixĩ ga namaxã icua̱xgüxũ ga yema nüxna daugüxũ ga yema baú ga Tupanaarü mugüchixũ. Rü yema chacherdótegü ga yema baúpe̱xewa cornétagu icuegüxũ nixĩ ga Chebanía rü Yochapáx rü Natanaé rü Amachái rü Chacaría rü Benaía rü Eriéche. Rü Obéx-edóũ rü Yeía nixĩ ga to ga yema baúna daugüxũ.

25Rü nüma ga Dabí rü wüxigu yema Iraétanüxũarü ãe̱xgacügümaxã rü yema churaragüerugümaxã taãẽãcüma Obéx-edóũpatawa naxĩ nax yayauxgüãxca̱x ga yéama baú ga Tupanaarü mugü nagu nuxũ nax Yerucharéũwa nangegüãxũca̱x.

26Rü nüma ga Tupana rü poraãcü nüxũ narüngũxẽxẽ ga yema Lebítanüxũ ga yangetaũgüxũ ga yema baú ga Tupanaarü mugü nagu nuxũ. Rü yemaca̱x


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tupanacax nanadai ga 7 ga woca ga iyatüxũ rü 7 ga carnérugü rü ñuxũchi naxcax ínanagugü.

27Rü nüma ga Dabí rü guxũma ga yema Lebítanüxũ ga yema baú ingetaũgüxũ rü yema wiyaeruũgü rü ñuxũchi nüma ga wiyaegümaxã icuácü ga Quenanía rü naxchiru ga imáxũ ga línunaxcax ixĩgüxũgu nicuxgü. Rü nüma ga Dabí rü yema naxchiruétüwa nicuxcuchi ga wüxi ga norü daxũ ga bochacüüxũ.

28Rü yemaacü nüma ga Dabí, rü guxũma ga yema Iraétanüxũ rü nagu nicuegü ga carnéruchatacuxregü rü nanapaxgü ga platíyugü rü árpagü ga ixíraxũ rü árpagü ga ítáxũ. Rü yemaacü taãẽãcü Yerucharéũwa nanangegü ga yema baú ga Tupanaarü mugü nagu nuxũ.

29Rü yexguma Yerucharéũwa namaxã nangugügu ga yema baú ga Tupanaarü mugüchixũ, rü ngĩma ga Chaúxacü ga Micá rü ãẽxgacüpataarü beũtánawa idawenü. Rü yexguma nüxũ nadauxgu nax taãẽãcüma íyayüxüxũ ga Dabí rü poraãcüma ngĩãẽwa nangux ga yema nax naxüxũ ga Dabí.

## 1 Ãẽxgacügüchiga ümatüxũ 16

1Rü yema baú ga Tupanaarü mugü nagu üxũ rü nawa nanangegü ga guma ĩpata ga naxchirunaxcax ga Dabí woetama yemacax üxũne. Rü ñuxũchi Tupanapexewa ínanagu ga ãmaregü ga Tupanaxũ namaxã nangüxmüxẽẽgüxũ.

2Rü yexguma marü nüxũ nachauegu nax Tupanacax ãmare ínaguxũ, rü nüma ga Dabí rü Tupanaégagu mexũ duũxũgümaxã naxuegu.

3Rü ñuxũchi nüma ga Dabí rü guxũma ga yema Iraétanüxũ ga iyatüxũ rü ngexũ rü wüxichigüxũ nayanu ga wüxi ga paũ, rü wüxi ga paũ ga maixcuraxũ ga dátilwa üxũ, rü to ga paũ ga maixcuraxũ ga úbaarü pagüxũwa üxũ.

4Rü nüma ga Dabí rü nüxũ naxuneta ga ñuxre ga Lebítanüxũ nax yema baúpexewa moxẽ nüxna naxãgüxũcax rü nüxũ yacuaxüügüxũcax ya yimá norü Tupana i Iraétanüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5Rü Achá nixĩ ga namaxã icuáxũ̃ ga yema Lebítanüxũ̃ ga Dabí nüxũ̃ unetaxũ̃. Rü Acháweama naxü ga Chacaría, rü Chacaríaweama naxügü ga Yeié, rü Chemiramóx, rü Yexié, rü Matatía, rü Eriá, rü Benaía, rü Obéx-edóũ̃ rü Yeié. Rü wüxichigü rü nüxũ̃ nayexma ga norü paxetaruxũ̃ ga árpa ga ixíxraxũ̃ rü árpa ga ítáxũ̃ ga napaxgüxũ̃. Rü Acháx nixĩ ga platiyuarü paxruxũ̃ ixĩxũ̃.

6Rü nüma ga Chacherdótegü ga Benaía rü Yaachié nixĩ ga guxũ̃guma cornétagu icuegüxũ̃ napẹxewa ga yema baú ga Tupanaarü mugüchixũ̃.

### Wiyaeãcü Tupanana moxẽ naxã ga Dabí

(Sal. 96.1-13; 105.1-15; 106.47-48)

7Rü yema ngunexũ̃gu nixĩ ga Dabí noxri Acháxũ̃ rü namücügüxũ̃ namuxũ̃ nax wiyaeãcü Tupanana moxẽ naxãgüxũ̃ namaxã ga ñaa wiyae:

8—¡Moxẽ nüxna pexãgü ya Cori ya Tupana! ¡Rü norü ngũ̃xẽxẽcạx ípeca! ¡Rü guxũ̃ma i nachixũ̃anecüã̱xgümaxã nüxũ̃ pixu i ngẽma mexũ̃gü i pexcạx naxüxũ̃!

9¡Rü perü wiyaegümaxã nüxũ̃ picuạxüũ̃gü! ¡Rü nüxũ̃ pixugüe i ngẽma taxũ̃ i mexũ̃gü i naxüxũ̃!

10¡Rü pegü namaxã picuạxüũ̃gü ya yimá üünecü! Rü pema nax naxcạx pedaugüxũ̃ ¡rü petaãxẽgü!

11¡Rü naxcạx pexĩ ya Cori ya Tupana rü norü poracạx pedaugü! ¡Rü guxũ̃guma norü ngũ̃xẽxẽcạx ípeca!

12-13¡Rü nüxna pecuạxãchie ga yema mexũ̃gü ga taxũ̃gü ga norü poramaxã naxüxũ̃ rü ngẽma norü mugü ga pemaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃, Pa Iraétanüxũ̃ i Acóbutaagü ya Tupana Pexũ̃ Unetagüxũ̃x!

14Rü nüma nixĩ i Cori ya tórü Tupana yixĩxũ̃. Rü nüma nixĩ i ñoma i naanemaxã inacuáxũ̃.

15-17Rü woo 1,000 tücumüwa ngupetügu nax yangṍetanüxũ̃ i nataagü i ñoma i naanewa rü nüma ya Tupana rü tagutáma nüxũ̃ inayarüngüma i norü uneta ga Abraáũ̃maxã nüxũ̃ yaxuxũ̃ rü Ichaámaxã inaxügaxũ̃ rü wenaxarü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Acóbumaxã nüxũ yaxuxũ nax guxũgutáma nüxũ nangũxẽẽxũ i nataagü i Iraétanüxũ.

18Rü yemacax Acóbumaxã nüxũ nixu rü ñanagürü nüxũ: “Choma rü tá cuxna chanaxã i guxũma i ñaa Canaáũane nax guxũgutáma cuxrü rü cutaagüarü yixĩxũcax”, ñanagürü.

19-22Rü woo yema tórü oxigü rü noxretama ga tóxnamanacüax nixĩgü natanüwa ga yema duũxũgü ga nua maxẽxũ, rü woo ñuxre ga nachixũanegüwa nichopetüetanü rü ñuxre ga ãẽxgacügümexẽwa íninguxũetanü, natürü nüma ga Tupana rü tama nanaxwaxe nax texé chixri namaxã icuáxũ ga Iraétanüxũgü. Rü yemacax yema ãẽxgacügü ga naxmexwa nayexmagüxũmaxã nüxũ nixu rü ñanagürü nüxũ: “Tama chanaxwaxe i ngẽma choma nüxũ chaxunetaxũ i chorü duũxũgü rü chixri namaxã ipecuax rü ngẽma chorü orearü uruũgü rü ngúxũ nüxũ pingexẽẽgü”, ñanagürü.

23Pa Guxũma i Ñoma i Naanecüax i Duũxũgüx ¡rü naxcax pewiyaegü ya Cori ya Tupana! ¡Rü guxũ i ngunexũgügu penaxunagü nax nüma yixĩxũ i tüxũ namaxẽxẽxẽxũ!

24¡Rü guxũma i duũxũgü i guxũ i nachixũanegüwa ngẽxmagüxũmaxã nüxũ pixuchiga nax nüma rü naxüünexũ rü naxüaxũ i muxũma i mexũgü i norü poramaxã naxüxũ!

25Erü nüma ya Cori ya Tupana rü guxãétüwa nangẽxma, rü ngẽmacax name nax nüxũxicatama icuaxüũgüxũ. Erü nüma rü naxãũcümaxũchi rü guxũma i ngẽma tupananetagüarü yexera tanaxwaxe i nüxũ tamuũe.

26Rü ngẽma togü i nachixũanegüarü tupanagü rü naxchicünaxãmare nixĩgü. Natürü nüma ya Cori ya Tupana nixĩ ga naxüxũ i guxũma i ngẽma dauxũwa nüxũ idauxũ.

27Rü nüma ínangexmaxũwa rü poraãcü nangóone. Rü napatawa nangẽxma i pora rü taãxẽ.

28Pa Guxũma i Nachixũanecüaxgüx ¡rü nüxũ pixuchigagü rü nüma ya Cori ya Tupana rü nüxicatama yixĩxũ nax aixcüma naporaxũ rü naxüünexũ!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[29]¡Rü nüxũ̃ picua̱xüũ̃gü erü ngẽma nixĩ i mexũ̃ nax naxca̱x penaxüxũ̃! ¡Rü perü ãmaregümaxã naxũ̃tawa pexĩ! ¡Rü napata ya mexẽchínepe̱xewa nüxũ̃ picua̱xüũ̃gü!

[30]Rü name nixĩ nax guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü i ñoma i naanewa maxẽxũ̃ rü aixcüma naga naxĩnüexũ̃ rü nüxũ̃ namuũ̃exũ̃. Yerü nüma rü namaxũ̃gu nayaxũxẽxẽ ga ñoma i naane nax tama namaxũ̃na yaxũgachixũ̃ca̱x.

[31]Rü name nixĩ i nataãxẽ i guxũ̃ma i ngẽma daxũguxũ̃ i naanewa ngẽxmagüxũ̃, rü ngẽma ñoma i naanewa ngẽxmagüxũ̃. ¡Rü guxũ̃ i nachixũ̃anegüwa nüxũ̃ pixu rü ñapegügü: “Nüma ya Cori ya Tupana nixĩ i ãe̱xgacü ya guxãétüwa ngẽxmacü yixĩxũ̃”, ñapegügü!

[32]Rü name nixĩ i norü taãẽmaxã naxãũga i ngẽma már, rü naxãũgatanü i guxũ̃ma i ngẽma nawa ngẽxmagüxũ̃. ¡Rü nataãxẽ i ngẽma naanegü rü guxũ̃ma i nanetügü i nawa ngẽxmagüxũ̃!

[33]Rü ngẽma naigü i naixnecüwa ngẽxmagüxũ̃ rü name nixĩ i taãẽãcü nicuxcu nape̱xewa ya Cori ya Tupana ya núma ũcü nax ñoma i naanemaxã inacuáxũ̃ca̱x.

[34]¡Rü moxẽ nüxna pexã ya Cori ya Tupana! Erü nüma rü namecümaxüchi rü ngẽma norü ngechaũ̃ rü taguma nagu̱x.

[35]Rü ñapegü nüxũ̃: “¡Toxũ̃ ínanguxũ̃xẽxẽ, Pa Tupanax, Pa Torü Maxẽxẽxẽruxũ̃x! ¡Rü toxũ̃ nade nax naxme̱xwa toxũ̃ ícunguxũ̃xẽxẽxũ̃ca̱x i ngẽma togü i nachixũ̃anegü nax ngẽmaãcü tanataxẽxẽxũ̃ca̱x i cuéga i Üünexũ̃ rü taãxẽãcüma cuxũ̃ ticua̱xüxũ̃güxũ̃ca̱x”, ñapegü nüxũ̃!

[36]Rü guxũ̃guma namecümaxüchi ya yimá tórü Cori ya Tupana i yixema i Iraétanüxũ̃ ==nawiyaegü ga Acháx rü namücügü. Rü guxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü rü nachonagütanü rü ñanagürügü: —Aixcüma ngẽmaãcü nixĩ ==ñanagürügü. Rü yemaacü Cori ya Tupanaxũ̃ nicua̱xüũ̃gü.

[37]Rü nüma ga Dabí rü yema baú ga Cori ya Tupanaarü mugüchixũ̃pe̱xegu nanamu ga Acháx rü namücügümaxã nax wüxichigü ga ngunexũ̃gu naxügüã̱xũ̃ca̱x ga yema Tupanapataarü puracü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[38]Rü nüma ga Dabí rü yexgumarüxũ ta nanamu ga Obéx-edóũ ga Yedutúũ nane rü Ochá namaxã ga 68 ga namücügü nax Tupanapataarü ĩa̱xarü dauruũgü yixĩgüxũca̱x.

[39]Rü Dabí rü chacherdóte ga Chadóxũ rü ñu̱xũchi namücügü i chacherdótegüxũ naxuneta nax Tupanapata ga nüxíraxũne ga Gabaóũwa yexmanemaxã inacua̱xgüxũca̱x.

[40]Rü nanamu nax guxũguma pa̱xmama rü yáuanecü yema ãmarearü guruũwa Cori ya Tupanaca̱x ãmare yagugüxũca̱x, yema Cori ya Tupanaarü mugüwa Iraétanüxũca̱x naxümatüxũrüxũ.

[41]Rü yexgumarüxũ ta ga Dabí rü nüxũ naxuneta ga Emáũ rü Yedutúũ rü yema togü ga namücügü ga naégamaxã nadexũ nax Cori ya Tupanaca̱x nawiyaegüxũca̱x nagu i ñaa wiyae: “Moxẽ Cori ya Tupanana pexã, erü norü ngechaũ rü taguma inayacua̱x”.

[42]Rü nüma ga Emáũ rü Yedutúũ rü nüxű́ nayexma ga norü cornétagü rü platíyugü rü toamachigü ga norü paxetaruũgü nax yemamaxã napaxetagüxũca̱x ga yexguma Tupanaca̱x nawiyaegügu. Rü yema ĩa̱xarü dauruũgü nixĩ ga Yedutúũ nanegü.

[43]Rü yemawena rü guxũma ga Iraétanüxũ rü napataca̱x nawoegu. Rü nüma ga Dabí rü ta napatawa naxũ nax napatacüa̱xgümaxã Cori ya Tupanaégagu mexũ naxueguxũca̱x.

## 1 Ãe̱xgacügüchiga ümatüxũ 17

### Tupana rü Dabímaxã inaxuneta

(2 S. 7.1-29)

[1]Rü yexguma marü napatawa nayexmagu ga Dabí rü Tupanaarü orearü uruxũ ga Natáũmaxã nidexa rü ñanagürü nüxũ: —Dücax, choma rü wüxi ya ĩpata ya ocayiwanaxca̱x ixĩxũnewa changexma. Natürü ngẽma baú i Tupanaarü mugü nawa ngẽxmane rü wüxi ya ĩpata ya naxchirumarenaxca̱x ixĩxũnewa nangẽxma ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2]Rü nüma ga Natáũ̃ rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —¡Ẽcü naxü i guxũ̃ma i ngẽma nagu curüxĩnüxũ̃! Erü Tupana rü cuxũ̃tawa nangẽxma = =ñanagürü.

[3]Natürü yematama chütaxũ̃gu rü nüma ga Tupana rü Natáũ̃maxã nidexa rü ñanagürü nüxũ̃:

[4]—¡Ẽcü yimá chorü duũ̃ ya Dabíxũ̃tawa naxũ rü namaxã nüxũ̃ ixu rü choma ya Cori ya Tupana rü marü ñacharügü nüxũ̃: “Taxũ̃táma cuma nixĩ i cunaxüxũ̃ ya yima ĩpata ya taxũ̃ne ya nawa tá changexmane!

[5]Rü yexguma Equítuanewa perü o̱xigü ga Iraétanüxũ̃güxũ̃ íchanguxũ̃xẽẽ̱xgucürüwa rü ñu̱xmata ñoma i ngunexũ̃wa nangu rü taguma wüxi ga ĩpata ga taxũ̃newa chayexma. Rü naxchirunaxca̱x ga ĩpatawamare chiyexmachigü.

[6]Rü yexguma namaxã ichixũxgu ga yema Iraétanüxũ̃ rü taguma wüxi ga yema norü ãẽ̱xgacü ga nüxũ̃ chaxunetaxũ̃xũ̃ chamu nax cha̱u̱xca̱x naxügüã̱xũ̃ca̱x ga wüxi ga ĩpata ya ocayiwanaxca̱x”, ñacharügü nüxũ̃.

[7]Rü ñu̱xma rü chanaxwa̱xe i namaxã nüxũ̃ quixu ya yimá chorü duũ̃ ya Dabí rü chomax ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü nax chixĩxũ̃ rü ñachagürü: “Choma rü cuxũ̃ íchamuxũchi ga carnérugüpú̱xũ̃wa rü cuxũ̃ chayaxu nax marü tama carnérugüna cudauxũ̃ca̱x. Rü ñu̱xmax, rü chanaxwa̱xe nax namaxã icucuáxũ̃ i ngẽma chorü duũ̃xũ̃gü i cutanüxũ̃ i Iraétanüxũ̃.

[8]Rü choma rü marü cuxũ̃ íchixümücü ga ngextá cuma ícuxũxũ̃wa rü marü chanadai ga guxũ̃ma ga curü uanügü ga cuxũ̃ ima̱xgüchaũ̃xũ̃. Rü marü cuxũ̃ chatachigaxẽxẽ naxrüxũ̃ i ngẽma yatügü i ñoma i naanewa itaégatanücüüxũ̃.

[9]Rü chorü duũ̃xũ̃gü i Iraétanüxũ̃ca̱x chanamexẽxẽ ga wüxi ga naane. Rü yemawa nixĩ ga chanangugüxẽẽxũ̃ nax norü naanegutama naxãchiũ̃güxũ̃ca̱x i ngextá taxúema ínachixewexũ̃wa rü bai i ngẽma norü uanügü ga noxri chixri namaxã icua̱xgüxũ̃.

[10]Rü yemaca̱x nüxũ̃ chaxuneta ga ãẽ̱xgacügü ga guxchaxũ̃arü mexẽẽruũ̃gü nax chorü duũ̃xũ̃gü ga Iraétanüxũ̃na nadaugüxũ̃ca̱x. Rü ñu̱xmax, Pa Dabíx,


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

rü choma rü tá chanaxãneexẽxẽ i guxũma i curü uanügü. Rü cumaxã chanaxuegu rü ngẽma cutaagü rü cuxrüxũ tá nüxí Iraétanüxũarü ãẽxgacügü yaxĩgüxũ.

[11]Rü ngẽxguma marü cuyu̱xguwena, rü choma rü tá nüxũ chaxuneta i wüxi i cune nax nüxí ãẽxgacü yixĩxũca̱x.

[12]Rü yimá ãẽxgacü tá nixĩ ya naxücü ya chopata ya taxũne. Rü choma rü tá nüxũ charüngũxẽxẽ nax ngẽma nataagü ya cune rü nüxí guxũgutáma Iraétanüxũarü ãẽxgacü yixĩgüxũca̱x.

[13]Rü choma rü tá nanatü chixĩ rü nüma rü tá chaune nixĩ. Rü tagutáma nüxũ charüxo nax nüxũ changechaũxũ, rü taxũtáma nüxũ chaxo yema ãẽxgacü ga Chaúxũ nax chaxoxũrüxũ.

[14]Rü yimá ãẽxgacü ya choma nüxũ chaxunetacü rü chorü duũxũgümaxã tá inacua̱x rü choma ãẽxgacü íchixĩxũwa rü nüma rü tá ãẽxgacü nixĩ i guxũgutáma. Rü tagutáma ínanguxuchi nax ãẽxgacü yixĩxũ” ==ñanagürü ga Tupana.

[15]Rü nüma ga Natáũ rü Dabímaxã nüxũ nixu ga guxũma ga yema nüxũ nadauxũãcüma rü nüxũ naxĩnüxũãcüma.

[16]Rü yexguma ga nüma ga ãẽxgacü ga Dabí rü guma ĩpata ga Tupanaarü mugüchixũ íyexmaxũgu naxücu nax Cori ya Tupanamaxã yadexaxũca̱x rü ñanagürü: —Pa Corix, Pa Tupanax ¿texé chixĩ i chomax, rü ta̱xacüwa cuxṹ chame rü ta̱xacüwa cuxṹ name i chauxacügü nax ngẽmaãcü chomaxã cumecümaxũ rü ãẽxgacüwa choxũ cunguxẽẽxũ?

[17]¿Rü ta̱xacüxũ chowa cudau, Pa Corix Pa Tupanax, rü ngẽmaca̱x chomaxã nüxũ quixuxũ nax guxũgutáma choxũ curüngũxẽxẽxũ rü guxũgutáma mexũ namaxã cuxueguxũ i ngẽma chautaxagü rü ñoma wüxi i yatü i tachigaxüchixũrüxũ chomaxã quixĩxũ?

[18]¿Rü ta̱xacü chi i to i cumaxã nüxũ chixuxũ naxca̱x nax choxũ curüngũxẽxẽxũ nax ãẽxgacüwa cunanguxẽxẽxũ ya daa curü duũ? Erü cuma rü meama nüxũ cucua̱x i chorü maxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

19Pa Corix, cuma rü curü ngúchaũmaxã cunaxü i guxũma i ngẽma mexũgü i curü duũcax cuxüxũ erü choxũ cungechaxũ. Rü marü icunawex i curü pora nax duũxũgü nüxũ cuaxgüxũcax i ñuxãcü guxũétüwa cungexmaxũ.

20Pa Corix, nataxuma i to i curüxũ ixĩxũ. Rü nataxuma i taxacü i to ya Tupana ixĩxũ, ngẽmatama marü toma nüxũ taxĩnüexũrüxũ.

21Rü nataxuma i to i nachixũane i curü duũxũgü i Iraétanüxũrüxũ ixĩxũ. Rü ngexicatama nixĩ i nachixũane i nüxũ cuxunetaxũ i ñoma i naanewa. Rü cumax, Pa Corix, rü ícunanguxũxẽxẽ i curü duũxũgü nax cuxrü yaxĩgüxũcax. Rü namaxã cugü cunatachigaxẽxẽ ga yexguma cunaxüxgu ga yema taxũ ga mexũgü ga curü duũxũgücax cuxüxũ. Yerü cuma rü yexguma Equítuanewa ícunanguxũxẽxẽgu ga curü duũxũgü rü cuma rü napexewa ícunawoxũ ga yema togü ga nachixũanecüãxgü.

22Rü cuma rü nüxũ cuxuneta ga Iraétanüxũ nax guxũguma curü duũxũgü yaxĩgüxũcax. Rü cumax, Pa Corix, rü norü Tupana tá quixĩ.

23-24Rü ngẽmacax, Pa Corix, chanaxwaxe nax guxũguma cuyanguxẽẽxũ i ngẽma uneta ga chomaxã rü chautaxagümaxã cuxueguxũ. ¡Rü yanguxẽxẽ i ngẽma nüxũ quixuxũ nax aixcüma guxũguma yanguxũcax i ngẽma curü uneta, rü guxũguma natachigaxũcax i cuéga! Rü ngẽmaãcü i duũxũgü rü tá nüxũ nixugüe nax cuma ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü, rü aixcüma Iraétanüxũarü Tupana quixĩxũ. Rü chanaxwaxe nax nüxna cudauxũ i ngẽma chautaxagü nax guxũgutáma Iraéanearü ãexgacügü yaxĩgüxũcax.

25Rü cumax, Pa chorü Tupanax, rü choxũ nüxũ cucuaxẽxẽ nax ngẽma chautaagü rü guxũgutáma Iraétanüxũarü ãexgacügü yaxĩgüxũ. Rü ngẽmacax i choma nax curü duũ chixĩxũ rü naxcax ícha ca i curü ngũxẽxẽ.

26Rü cumax, Pa Corix, Pa Tupanax, rü muxũma ga mexũgüxũ chomaxã quixu.

27Rü ñuxma nax mexũ namaxã cuxueguxũ i chautaagü rü guxũgutáma cuxmexwa nangẽxmagüecha. Rü ngẽmacax, Pa Corix, nüxũ chacuax nax guxũgutáma nüxũ curüngũxẽxẽxũ ==ñanagürü ga Dabí.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

## 1 Ãẽxgacügüchiga ümatüxũ 18

### Dabí rü norü uanügüxũ narüporamae
(2 S. 8.1-14)

[1]Rü yemawena nüma ga Dabí rü Firitéugüxũ narüporamae. Rü Firitéugüna nanapu ga ĩane ga Gáx namaxã ga norü ĩanexacügü. Rü yemaacü Dabímẽxẽwa nayexmagü ga yema Firitéugü.

[2]Rü yexgumarüxũ ta Moácüãxgüxũ narüporamae. Rü nüma ga Moátanüxũ rü Dabímẽxẽwa nayexmagü, rü Dabíaxṹ nanaxütanügü ga yema diẽru ga Dabí nagu unetaxũ.

[3]Rü yexguma Chobáanearü ãẽxgacü ga Adáx-éche rü yema naane ga taxtü ga Eufrátewa yexmaxũwa naxũxgu nax napuãxũcax, rü Dabí rü ĩane ga Amágu Adáx-échemaxã nügü nadai rü nüxũ narüporamae.

[4]Rü nüma ga Dabí rü ínanayauxũ ga 7,000 ga Adáx-échearü churaragü ga cowarugu ĩxũ, rü 20,000 ga norü churaragü ga nacutügumare ĩxũ, rü 1,000 ga norü carugü. Rü nanapoemetüxü ga yema cowarugü ga carugü itúgüxũ, natürü ínayaxüxẽxẽ ga 100 ga cowarugü naxcax ga 100 ga carugü.

[5]Rü yemawena rü Chíriaanecüãxgü ga ĩane ga Damácuwa maxẽxũ rü Chobáanearü ãẽxgacü ga Adáx-échearü ngũxẽẽwa yéma naxĩ. Natürü nüma ga Dabí rü nüxũ narüporamae. Rü yexma nanadai ga 22,000 ga Chírianecüãxgü.

[6]Rü yemawena rü nüma ga Dabí rü yexma Chíriaanearü ĩane ga Damácugu nayaxüpata ga norü churaragü. Rü yemaacü ga Chíriaanecüãxgü rü Dabímẽxẽwa nayexmagü rü nüxṹ nanaxütanügü ga yema diẽru ga Dabí nagu unetaxũ. Rü yemaacü ga Tupana rü Dabíxũ narüporamaexẽxẽ ga ngextá ínaxũxũwa.

[7]Rü yemawena ga Dabí rü nanade ga Adáx-échearü churaragüerugüarü poxũruũgü ga úirunaxcax. Rü Yerucharéũwa nanana.

[8]Rü yexgumarüxũ ta nanade ga muxũma ga yemaxũgü ga bróũchenaxcax ga Adáx-échearü ĩanegü ga Tibáwa rü Cúũwa yexmagüxũ. Rü yema bróũchewa


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nixĩ ga Charomóũ naxüxũ ga Tupanapata ga taxũnearü dexápáxũ rü guma norü caxtagü ga ngaxãẽruũgü rü ñuxũchi yema Tupanapataarü nawechigü.

9-10Rü yexguma ĩane ga Amáarü ãẽxgacü ga Toí nüxũ cuáchigagu nax Dabí rü Chobáanearü ãẽxgacü ga Adáx-échexũ naporamaexũ, rü nüma ga Toí rü nane ga Aduráũxũ yéma Dabíxũtawa namu namaxã ga muxũma ga yemaxũgü ga úirunaxcax rü diẽrumünaxcax rü bróũchenaxcax. Rü yemaacü Dabíxũ narümoxẽ rü namaxã nataãxẽ yerü Adáx-échexũ narüporamae. Rü ũpaacü ga nüma ga Toí rü ta Adáx-échemaxã nügü nadai.

11Rü nüma ga Dabí rü Tupanana nanana ga yema yemaxũgü. Rü wüxigu inanana namaxã ga yema úiru rü diẽrumü ga nüxna napuxũ ga Edóũtanüxũ rü Moátanüxũ rü Amóũtanüxũ rü Firitéugü rü Amaréxtanüxũ.

12Rü yexgumarüxũ ta ga nüma ga Abichái ga Cheruiá nane rü Yucüraarü Metachinüxũgu nanadai ga 18,000 ga Edóũtanüxũ.

13Rü yemawena rü nüma ga Dabí rü yexma Edóũanegu nayaxüpata ga norü churaragü. Rü guxũma ga yema Edóũtanüxũgu rü Dabímexẽwa nayexmagü. Rü yemaacü ga Tupana rü Dabíxũ narüporamaexẽxẽ ga ngextá ínaxũxũwa.

### Dabíarü churaragüerugüchiga
(2 S. 8.15-18; 20.23-26)

14Rü nüma ga Dabí rü guxũma ga Iraétanüxũarü ãẽxgacü nixĩ, rü aixcüma meama wexgu namaxã inacuax.

15Rü gumá norü churaragümaxã icuácü nixĩ ga Yoá ga Cheruiá ngĩne. Rü Yochapáx ga Ailúx nane nixĩ ga Dabíarü poperaarü ümatüruxũ.

16Rü Chadóx ga Aitúx nane rü ñuxũchi Aimérex ga Abiatá nane nixĩ ga chacherdótegü ixĩgüxũ. Rü Chaxchá nixĩ ga norü ümatüruxũ ga guxũma ga yema Iraéanewa ngupetüxũ.

17Rü Benaía ga Yoiadá nane nixĩ ga namaxã icuáxũ ga yema churaragü ga Queretéugü rü Peretéugü ga Dabína daugüxũ. Rü Dabí nanegü nixĩ ga norü ngũxẽẽruxũgü ixĩgüxũ.

## 1 Ãẽxgacügüchiga ümatüxũ 19


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

## Dabí rü Chíriacüg̱xgüxũ̃ rü Amóũ̃tanüxũ̃xũ̃ narüporamae
(2 S. 10.1-19)

[1]Rü yixcamaxũ̃ra ga yexguma nayu̱xgu ga Amóũ̃tanüxũ̃arü ãe̱xgacü ga Naáx, rü nachicüxü ãe̱xgacüxũ̃ ningucuchi ga nane.

[2-3]Rü yexguma ga Dabí rü nagu narüxĩnü nax Naáx nane ga Anúũ̃maxã namecümaxũ̃, yerü nüma ga Naáx ga Anúũ̃ nanatü rü guxũ̃guma Dabímaxã namecüma. Rü yemacg̱x nüma ga Dabí rü Anúũ̃xũ̃tawa nanamu ga ñuxre ga norü orearü ngeruũ̃gü nax Anúũ̃maxã nüxũ̃ yanaxugüexũ̃cg̱x nax nüma rü ta poraãcüxüchima nangechaũ̃xũ̃ naxcg̱x nax nayuxũ̃ ga nanatü ga Naáx. Natürü yexguma Amóũ̃anewa nangugügu ga yema Dabíarü orearü ngeruũ̃gü rü yema Amóũ̃tanüxũ̃maxã icug̱xgüxũ̃ rü norü ãe̱xgacü ga Anúũ̃maxã ñanagürügü: —Pa Ãe̱xgacüx, ¿e̱xna cuma cuyaxõxũ̃ i ngẽma yatügü i Dabí nua mugüxũ̃ rü aixcüma yixĩxũ̃ i nua nüxũ̃ yanaxugüxũ̃ nax ngechaũ̃wa nangẽxmaxũ̃ i Dabí naxcg̱x nax nayuxũ̃ ya cunatü? ¿Rü tama e̱xna nua namugüãxũ̃ nax nua ngugütaewa naxĩxũ̃cg̱x nax mea nüxũ̃ yacuáanegüxũ̃cg̱x i tórü naane nax ngẽmaãcü nüxũ̃́ natauxchaxũ̃cg̱x nax tüxũ̃ nadg̱i̱xũ̃? ==ñanagürügü.

[4]Rü yexguma ga Anúũ̃ rü norü duũ̃xũ̃güxũ̃ namu nax Dabíarü orearü ngeruũ̃güxũ̃ ínayauxũ̃xũ̃cg̱x. Rü yexguma marü ínayauxũ̃ãgu rü nayadüxchinágugü rü natg̱axrü̱xügu nayagáuyechirugü. Rü yemawena rü ñu̱xũchi ínayamugü.

[5]Rü yexguma Dabímaxã nüxũ̃ yanaxugüegu ga yema norü orearü ngeruũ̃güxũ̃ ngupetüxũ̃, rü nüma ga Dabí rü norü duũ̃xũ̃güxũ̃ yéma namugü nax íyadaugüãxũ̃cg̱x, yerü nüxũ̃ nacug̱x nax nümagü rü poraãcüxüchima naxãneexũ̃. Rü yemacg̱x ga Dabí rü nanamu nax Yericúwa nayexmagüxũ̃ rü ñu̱xmata naxügüchinagugü, rü yemawena naxũ̃tawa nax naxĩxũ̃cg̱x.

[6]Rü yexguma Amóũ̃tanüxũ̃ nüxũ̃ cug̱xgügu nax Dabíxũ̃ nanuxẽẽgüxũ̃, rü Mechopotámiawa, rü Chíriaanewa, rü Maacáanewa rü Chobáanewa nanamu ga 33,000 quíru ga diẽrumü nax nüxũ̃ nangũ̃xẽẽgüxũ̃cg̱x ga churaragü ga


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

cowaruétügu ĩxũ rü carugü ga dairuũgü nax yemaacü Dabímaxã nügü nada̲i̲xũca̲x.

7Rü Chíriaane rü inanamuãchitanü ga 32,000 ga carugü ga dairuxũ ga cowaru itúgüne. Rü Maacáanearü ãẽxgacü rü guxũma ga norü churaragümaxã nüxũ narüngũxẽxẽ. Rü guxũma ga yema churaragü rü ĩane ga Medebáarü to̲xma̲xtawa nangugü rü yexma nügü naxüpatagü. Rü nüma ga Amóũtanüxũ rü norü ĩanegüna ínachoxũ nax nügü namexẽẽgüxũca̲x nax Dabíarü churaragümaxã nügü nada̲i̲xũca̲x.

8Rü yexguma Dabí nüxũ cua̲xgu yema Amóũtanüxũ üxũ, rü Yoáxũ inamuãchi namaxã ga guxũma ga norü churaragü.

9Rü nüma ga Amóũtanüxũ rü inaxĩãchi rü guma ĩaneca̲x íxücuxũwa nügü namexẽẽgü nax Yoámaxã nügü nada̲i̲xũca̲x. Rü yema Chíriaanearü ãẽxgacü rü yema togü ga ãẽxgacügü ga Amóũtanüxũarü ngũxẽẽwa ĩxũ rü ĩanearü yáxũwaxũra nayexmagü.

10Rü yexguma Yoá nüxũ da̲u̲xgu nax napẽxewaama rü naweama ne naxĩxũ ga norü uanügü, rü nayadexechi ga yema Iraéanearü churaragü ga meama daixũ icuáxũ. Rü yemaxũ namu nax Chíriaanearü churaragümaxã nügü nada̲i̲xũca̲x.

11Rü yema totücuma ga Iraétanüxũarü churaragü rü naenexẽ ga Abicháixũ namaxã inacua̲xẽxẽ nax Amóũtanüxũxũ nada̲i̲xũca̲x.

12Rü nüma ga Yoá rü naenexẽ ga Abicháixũ ñanagürü: —Rü ngẽxguma Chíriaanearü churaragü choxũ rüporamaegügu, rü cuma tá choxũ curüngũxẽxẽ. Rü ngẽxguma Amóũtanüxũarü churaragü cuxũ rüporamaegügu, rü choma tá cuxũ charüngũxẽxẽ.

13¡Rü pegü peporaexẽxẽgü rü taxű ipemuũexũ! ¡Rü ngĩxã itanaxã i tórü pora naxca̲x ya tachixũane rü tórü ĩanegü i Cori ya Tupana tüxna naxũne! Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá tüxũ narüngũxẽxẽ namaxã i ngẽma norü ngúchaũ ixĩxũ ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

14Rü nüma ga Yoá rü inanaxügü nax norü churaragümaxã inaxĩxũ̃ nax Chíriaanearü churaragümaxã nügü nada̲i̲xũ̃ca̲x. Rü nüma ga Chíriaanearü churaragü rü naxcha̲xwa nibuxmü.

15Rü yexguma yema Amóũ̃tanüxũ̃ nüxũ̃ daugügu nax yema Chíriaanearü churaragü rü Iraétanüxũ̃cha̲xwa yabuxmüxũ̃, rü nüma ga Amóũ̃tanüxũ̃ rü ta Abichái ga Yoá naenexẽcha̲xwa nibuxmü, rü ĩanearü aixepegu naxücu. Rü yexguma ga Yoá rü Yerucharéũ̃ca̲x nataegu.

16Rü yexguma yema Chíriaanearü churaragü nüxũ̃ icua̲xãchitanügu nax Iraétanüxũ̃ nüxũ̃ rüporamaegüxũ̃, rü yema Eufrátearü tocutüwa yexmagüxũ̃ ga Chíriaanearü churaragüca̲x yéma namugagü nax nüxũ̃ yanangũ̃xẽẽgüxũ̃ca̲x. Rü yema churaragümaxã icuáxũ̃ nixĩ ga Chofá ga Adáx-échearü churaragüeru.

17Natürü Dabímaxã nüxũ̃ nixugüe ga yema Chíriaanearü churaragü ügüxũ̃. Rü yexgumatama ga nüma ga Dabí rü guxũ̃ma ga Iraétanüxũ̃arü churaragüxũ̃ inamuãchitanü. Rü natü ga Yudáũ̃wa nichoũ̃ nax yema Chíriaanearü churaragüpe̲xegu nügü yanuxũ̃ca̲x. Rü nüma ga Dabí rü inayanu ga norü churaragü nax Chíriaanearü churaragümaxã nügü nada̲i̲xũ̃ca̲x.

18Rü nüma ga Chíriaanearü churaragü rü düxwa Iraétanüxũ̃cha̲xwa nibuxmü. Rü yema ngunexũ̃gu rü Dabí nanadai ga 40,000 ga churaragü ga nacutügu ĩxũ̃, rü 7,000 ga churaragü ga caru ga dairuũ̃gu ĩxũ̃. Rü ñu̲xũchi nayama̲x ga Chofá ga Chíriaanearü churaragümaxã icuáxũ̃.

19Rü yexguma yema Adáx-échewa ügüxũ̃ ga churaragü nüxũ̃ daugügu nax Iraétanüxũ̃arü churaragü nüxũ̃ rüporamaegüxũ̃, rü Dabína nacagü nax nügümaxã nangüxmüxẽẽxũ̃ca̲x. Rü yemaca̲x Dabíme̲xẽwa nügü nayexmagüxẽxẽ. Rü yemawena ga yema Chíriaanecüã̲x rü tama Amóũ̃tanüxũ̃xũ̃ narüngũ̃xẽẽgüchaũ̃.

## 1 Ãẽ̲xgacügüchiga ümatüxũ̃ 20

### Dabí nayapu ga Rabá
(2 S. 12.26-31)


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Rü taunecüarü guxgu ga yexguma primaberawa nanguxgu, rü yexguma nixĩ ga ãẽxgacügü naxca̲x daugüxũ̃ nax to ga nachixũ̃anearü ãẽxgacümaxã nügü nada̲i̲xũ̃. Rü nüma ga Yoá rü norü churaragümaxã nanapu ga Amóũ̃tanüxũ̃arü naane. Rü naxca̲x ínayaxüãchi ga ĩane ga Rabá. Rü nüxũ̃ ínachomaegu rü nagu napogüe. Natürü nüma ga Dabí rü Yerucharéũ̃watama nayexma.

[2]Rü yemawena ga Dabí rü yéma Rabáwa nangu. Rü guma ĩanearü ãẽxgacüeruwa nanayaxu ga yema norü nga̲xcueruxũ̃ ga úirunaxca̲x ga nutaxacügü ga imexẽchicümaxã nga̲xãẽxũ̃ ga 33 quíru yáxũ̃. Rü ñu̲xũchi Dabíeruwa nayanga̲xcuchigü. Rü nüma ga Dabí rü guma ĩanewa nanade ga muxũ̃ma ga yemaxũ̃gü ga itatanüxũ̃.

[3]Rü yema duũ̃xũ̃gü ga guma ĩanewa yaxügüxũ̃ rü ínanagaxũ̃. Rü cheragümaxã rü tríguarü puruũ̃gü ga fierunaxca̲xmaxã rü yuemagümaxã nanapuracüexẽxẽ. Rü nüma ga Dabí rü yematama naxü ga guxũ̃nema ga Amóũ̃tanüxũ̃arü ĩanegüwa. Rü yemawena rü guxũ̃ma ga norü churaragümaxã Yerucharéũ̃ca̲x nataegu.

### Churaragü ga imáchanexũ̃chixũ̃maxã nügü nadai

(2 S. 21.18-20)

[4]Rü yemawena rü Guéchewa Firitéugümaxã nayexma ga to ga dai. Rü yema daigu nixĩ ga Chibecái ga ĩane ga Uchácüa̲x rü Chipáixũ̃ yamáxũ̃. Rü nüma ga Chipái rü yema imáchanexũ̃chixũ̃tanüxũ̃ nixĩ. Rü yemaacü ga Iraétanüxũ̃ rü Firitéugüxũ̃ narüporamaegü.

[5]Rü nayexma ga to ga dai ga Firitéugümaxã. Rü yema daigu rü Eranáũ̃ ga Yaí nane nayama̲x ga Laxmí. Rü nüma ga Laxmí rü Gáxcüa̲x ga Goriáx naenexẽ nixĩ, rü guma naxne rü wüxi ga wocae ga natamena̲xãxũ̃chicü nixĩ.

[6]Rü yemawena rü nayexma ga to ga dai ga Gáxwa. Rü yemawa nayexma ga wüxi ga yatü ga máchanexũ̃chixũ̃ ga mutarémẽxẽxũ̃. Rü 6 chigü nixĩ ga wüximẽxẽwa, rü 6 chigü nixĩ ga wüxicutüwa. Rü guxũ̃wama rü 24 nixĩ. Rü nüma rü yema imáchanexũ̃tanüxũ̃ nixĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

7Rü nüma ga yema mutarémẹxẽxũ̃ rü Iraétanüxũ̃xũ̃ naxãxũne. Natürü Yonatáũ̃ ga Chimá nane rü nayamạx. Rü nüma ga Chimá rü Dabíenexẽ nixĩ.

8Rü yema duũ̃xũ̃gü ga imáchanexũ̃chixũ̃ rü Gáxcüạ̃x ga Refátanüxũ̃ nixĩgü. Natürü Dabímẹxẽgu rü norü churaragüerugümẹxẽgu nayi.

## 1 Ãẽ̱xgacügüchiga ümatüxũ̃ 21

### Dabí rü duũ̃xũ̃güxũ̃ nixugü
(2 S. 24.1-17)

1Rü nüma ga Chataná rü Iraéanecüạ̃xgümaxã nanu, rü yemacạx Dabíãẽwa ínananguxẽxẽ nax Iraéanecüạ̃xgüxũ̃ yaxugüxũ̃cạx.

2Rü nüma ga Dabí rü nanamu ga Yoá rü norü churaragüarü ãẽ̱xgacügü rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Ẽcü ipexĩãchi rü peyaxugü i ngẽma Iraéanecüạ̃xgü! ¡Rü ĩane ya Bechébawa ipenaxügü nax peyaxugüxũ̃ rü ñụxmatáta Dáũ̃arü ĩanewa nangu! ¡Rü ngẽmawena rü ñụxũchi nua penange i napane nax nüxũ̃ chacuáxũ̃cạx nax ñuxre yixĩxũ̃ i norü mu i ngẽma duũ̃xũ̃gü! = =ñanagürü.

3Natürü nüma ga Yoá rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Ngẽxguma chi Cori ya Tupana naxwạxegu ¿rü taux ẽ̱xna nüxṹ natauxcha nax 100 ẹ̱xpü̱xcüna yamuxẽxẽãxũ̃ i norü duũ̃xũ̃gü? ¿Rü taux ẽ̱xna guxũ̃ma i ngẽma duũ̃xũ̃gü rü chi cuxmẹxwa nangẽxmagüxũ̃, Pa Ãẽ̱xgacüx? ¿Rü tü̱xcüũ̃ i cumax i cunaxwạxexũ̃ nax tayaxugüxũ̃? ¿Rü ngẽmaãcü ẽ̱xna chixexũ̃gu cunayixẽxẽchaũ̃xũ̃ i Iraétanüxũ̃? = =ñanagürü.

4Natürü nüma ga ãẽ̱xgacü rü nanamuama, rü düxwa nüma ga Yoá rü nanaxü ga yema ãẽ̱xgacü namaxã nüxũ̃ ixuxũ̃. Rü inaxũãchi rü guxũ̃ma ga Iraéanegu nixũgü. Rü yemawena rü Yerucharéũ̃cạx nataegu.

5Rü nüma ga Yoá rü Dabímaxã nüxũ̃ nixu nax ñuxre yixĩxũ̃ ga norü mu ga yema yatügü ga marü churarawa imexũ̃. Rü Iraéanewa rü 1’100,000 wa nangu ga yema yatügü ga marü nagu imexũ̃ nax churara yixĩgüxũ̃, rü Yudáanewa rü 470,000 nixĩ.

6Natürü tama nayaxugü ga yema Lebítanüxũ̃ rü Bẽyamíũ̃tanüxũ̃, yerü nüma ga Yoá rü tama norü me nixĩ ga yema ãẽ̱xgacü nüxũ̃ üxẽẽxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]Rü nüma ga Tupana rü tama norü me nixĩ ga yema nax yaxugüxũ ga duũxũgü, rü yemacax yema Iraétanüxũxũ napoxcu.

[8]Natürü nüma ga Dabí rü Tupanamaxã nüxũ nixu ga yema norü chixexũ rü ñanagürü: —Aixcüma cupexewa poraãcü chixexũ chaxü. Natürü cuxna chaca nax choxṹ nüxũ curüngũmaxũcax erü wüxi i duũxũ i naechitamare maxũxũãcü íchanaxü = =ñanagürü.

[9]Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü Dabíarü ucuxẽruxũ ga Gáxũ namu, yerü guma nixĩ ga Dabímaxã Tupanaarü orexũ ixucü. Rü nüma ga Tupana rü Gáxũ ñanagürü:

[10]—¡Ẽcü Dabíxũtawa naxũ rü namaxã nüxũ yarüxu i ñaa tomaepüx i poxcu nax nüxũ yaxuxũcax rü ngexũrüüxũ i ngẽma poxcu nixĩ i nanaxwaxexũ nax namaxã chanapoxcuexũ i Iraétanüxũ! = =ñanagürü.

[11]Rü nüma ga Gáx rü Dabíxũtawa naxũ rü ñanagürü nüxũ: —Cori ya Tupana rü cumaxã nüxũ nixu i tomaepüx i poxcu nax cuma nüxũ quixuxũ rü ngexũrüüxũ yixĩxũ i ngẽma cuma cunaxwaxexũ.

[12]Rü wüxi nixĩ nax tomaepüx ya taunecü taiya ngẽxmaxũ i Iraéanewa. Rü to nixĩ nax tomaepüx ya tauemacügu perü uanügü pexũ daixũ. Rü to nixĩ nax tomaepüx i ngunexũ Cori ya Tupana ínanguxẽẽxũ i daxaweane rü ngẽma norü duũxũ i daxũcüãx rü poraãcü nachixexẽẽxũ i guxũma i Iraéanewa. Rü ñuxma rü chanaxwaxe nax chomaxã nüxũ quixuxũ rü ngexũrüüxũ yixĩxũ i ngẽma cuma cunaxwaxexũ nax namaxã nüxũ chixuxũcax ya yimá cuxũtawa choxũ mucü = =ñanagürü.

[13]Rü nüma ga Dabí rü Gáxũ nangãxũ rü ñanagürü: —Ñuxma rü taxũma i guxchaxũ chauétü nangu. Rü chauxcax narümemae nax Tupanamexẽgu changuxũ erü nüma rü poraãcü nüxṹ tangechaũtümüxũ. Erü tama chanaxwaxe nax tórü uanügümexẽgu iyixixũ = =ñanagürü.

[14]Rü yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü Iraétanüxũcax yéma nanamu ga daxaweane rü 70,000 ga Iraéanecüãxgü nayue.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Rü nüma ga Tupana rü yema dạxaweanemaxã yéma nanamu ga wüxi ga daxũcüạ̃x ga norü orearü ngeruxũ̃ nax yemamaxã Yerucharéũ̃cüạ̃xũ̃ nadạ̃ixũ̃cạx. Natürü yexguma marü Yerucharéũ̃wa nanguxchaũ̃gu nax duũ̃xũ̃güxũ̃ nadạ̃ixũ̃ ga yema daxũcüạ̃x, rü nüma ga Cori ya Tupana rü nüxṹ nangechaũ̃tümüxũ̃ ga duũ̃xũ̃gü, rü yemacạx nüxna nachogü ga yema daxũcüạ̃x rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Rü marütama nax cunadạ̃ixũ̃! ==ñanagürü nüxũ̃. Rü nüma ga yema daxũcüạ̃x rü marü guma Yebútanüxũ̃ ga Onáũ̃ trigu ipuxũ̃wa nayexma ga yexguma Tupana nüxna chogügu.

16Rü nüma ga Dabí rü daxũgu nadawenü, rü nüxũ̃ nadau ga yema daxũcüạ̃x ga Cori ya Tupanaarü orearü ngeruxũ̃. Rü daxũguxũ̃ ga naane rü ñoma i naanearü ngãxũ̃wa nayexma namaxã ga norü tara ga naxchixũ̃wa natuxuchixũ̃. Rü Yerucharéũ̃guama namaxã nabuenüchacüxü. Rü yemacạx nüma ga Dabí rü guxũ̃ma ga yema Iraétanüxũ̃arü ãẽxgacügü rü témüxũ̃ ga naxchirugu icụxgüxũ̃ rü ñaxtüanegu nanangücuchitanü rü yemaacü Tupanaxũ̃ nacạạxũ̃gü.

17Rü nüma ga Dabí rü Tupanaxũ̃ nacạạxũ̃ rü ñanagürü: —Choma nixĩ ga chanamuxũ̃ ga nax yaxugüxũ̃ ga duũ̃xũ̃gü. Rü choma nixĩ i chixexũ̃ chaxüxũ̃ rü chanaxüxũ̃ i pecadu. ¿Rü tạxacürü chixexũ̃ naxüe i ñaa duũ̃xũ̃gü rü ngẽmacạx cunadai? Pa Corix, Pa Chorü Tupanax, cuxna chaca nax choxũ̃ rü chauxacügüxũ̃waxi nax cupoxcuxũ̃, rü marütama nax cunadạ̃ixũ̃ i duũ̃xũ̃gü ==ñanagürü.

### Dabí nanaxü ga wüxi ga ãmarearü guruxũ̃

(2 S. 24.18-25)

18Rü yexguma ga nüma ga yema daxũcüạ̃x ga Tupanaarü orearü ngeruxũ̃ rü Gáxũ̃ namu nax Dabímaxã nüxũ̃ yanaxuxũ̃cạx nax Tupanacạx wüxi ga ãmarearü guruxũ̃ naxüxũ̃ nagu ga yema nachica ga Onáũ̃ ga Yebútanüxũ̃ nawa trigu púxũ̃.

19Rü yexguma ga nüma ga Dabí rü nanaxü ga yema Cori ya Tupanaégagu Gáx namaxã nüxũ̃ ixuxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[20]Rü nüma ga Onáũ̃ rü norü trigu ínapu̱x. Rü yexguma nügüweama nada̱u̱xgu rü nüxũ̃ nadau ga yema daxũcüã̱x ga Tupanaarü orearü ngeruxũ̃. Natürü guma ãgümücü ga nane ga namaxã yéma nayexmacü rü nibuxmü rü nicu̱xgü ga yexguma nüxũ̃ nadaugügu.

[21]Rü yexguma Dabí Onáũ̃xũ̃tawa nguxgu, rü nüma ga Onáũ̃ rü Dabíxũ̃ nadawenü. Rü yexguma Dabíxũ̃ yacua̱xãchigu, rü nüma ga Onáũ̃ rü ínaxũxũ ga trigu ínapúxũ̃wa rü Dabípe̱xegu nanangücuchi.

[22]Rü yexguma ga nüma ga Dabí rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Choxna naxã i ñaa nachica i trigu nawa cupúxũ̃ nax ngẽxma Cori ya Tupanaca̱x chanaxüxũ̃ca̱x i wüxi i ãmarearü guruxũ̃! ¡Rü ngẽma cunaxwa̱xexũ̃xe̱xpü̱x choxũ̃ namaxã nataxe, rü tá cuxṹ chanaxütanü nax ngẽmaãcü yaxũgachixũ̃ca̱x i ngẽma da̱xaweane i duũ̃xũ̃gü namaxã yuexũ̃! ==ñanagürü.

[23]Rü nüma ga Onáũ̃ rü Dabíxũ̃ nangãxũ̃ rü ñanagürü: —Pa Ãẽ̱xgacüx ¡ẽcü nayaxu i ñaa naane rü nagu naxü i ta̱xacü i cuma cunaxwa̱xexũ̃! Rü choma tá cuxna chanamugü i ñaa woca iyatüxũ̃gü nax ngẽma Tupanaca̱x ícuguxũ̃ca̱x. Rü yimatama naixmena̱xãgü ya trigu namaxã chapoxũ̃nemaatama naxüxüxũ̃. Rü ñaatama trigu rü wüxigu ngẽma wocagümaxã rü cuxna chanaxãmare nax Tupanana cuxãmarexũ̃ca̱x, Pa Ãẽ̱xgacüx ==ñanagürü.

[24]Natürü nüma ga ãẽ̱xgacü ga Dabí rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Moxẽ cuxna chaxã, natürü chanaxwa̱xe nax naxca̱x cuxũ̃ chataxexũ̃ rü chomaxã cuxãtanüxũ̃ i guxũ̃ma i ngẽma. Rü tama chanaxwa̱xe i ngetanüãcüma cuxna chanayaxuxũ̃ i ngẽma cuxrü ixĩxũ̃, erü tama chanaxwa̱xe i ta̱xacü i choxṹ ngetanüxũ̃ Cori ya Tupanaca̱x íchagu ==ñanagürü.

[25]Rü nüma ga Dabí rü Onáũ̃axṹ nanaxütanüama. Rü 600 tachinü ga diẽru ga úiru ngĩxca̱x nüxna ngĩxũ̃ naxã.

[26]Rü yexma Tupanaaxṹ nanaxü ga ãmarearü guruxũ̃ rü yéma ínanagu ga ãmaregü ga norü chixexũ̃arü ütanüruxũ̃ nax Tupanaxũ̃ nangüxmüxẽẽxũ̃ca̱x. Rü ñu̱xũchi Cori ya Tupanamaxã nidexa rü nüxũ̃ naca̱a̱xũ̃. Rü nüma ga Cori


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ya Tupana rü nanangãxũ̃ rü daxũguxũ̃ ga naanewa üxüema narünguxẽxẽ, rü yema ãmarearü guruxũ̃étügu nangu.

27Rü nüma ga Cori ya Tupana rü yema daxũcüg̱xũ̃ namu nax naxchixũ̃gu yax̃ucuchiãxũ̃cg̱ax ga norü tara.

### Dabí rü nüxũ̃ naxuneta ga Tupanapata ga taxũ̃nechica

28Rü yexguma nüxũ̃ nadg̱u̱xgu ga Dabí nax Cori ya Tupana nüxũ̃ ngãxũ̃xũ̃ nawa ga yema nachica ga Onáũ̃ ga Yebútanüxũ̃ trigu nawa púxũ̃, rü wena yéma Tupanacg̱ax ínanagu ga ãmaregü.

29Rü yema ngunexũ̃gügu ga guma Tupanapata rü yema ãmarearü guruxũ̃ ga naxnücüanexũ̃gu Moiché üxũ̃ne, rü marü Gabaóũ̃arü mg̱axpṹnewa nayexma.

30Natürü nüma ga Dabí rü taxucürüwa Gabaóũ̃wa naxũ nax yéma Tupanacg̱ax ãmare yanaguxũ̃cg̱ax rü Tupanana yacg̱axaxũ̃cg̱ax, yerü namuũ̃ ga yexguma nüxũ̃ nadg̱u̱xgu ga norü tara ga yema Tupanaarü orearü ngeruxũ̃.

## 1 Ãe̱xgacügüchiga ümatüxũ̃ 22

1Rü yexguma ga Dabí rü ñanagürü: —Ñaa nachica i Orná trigu nawa púxũ̃wa tá nangẽxma ya Tupanapata ya taxũ̃ne rü ngẽma ãmarearü guruxũ̃ nax ngẽmawa Iraéanecüg̱xgü Tupanacg̱ax ínaguxũ̃cg̱ax i norü ãmaregü ==ñanagürü.

### Dabí nananutaque̱xe ga yemaxũ̃gü nax naxügüg̱xũ̃cg̱ax ga Tupanapata ga taxũ̃ne

2Rü yemawena rü nüma ga Dabí rü nanangutaque̱xexẽxẽ ga yema duũ̃xũ̃gü ga to ga nachixũ̃anecüg̱xgü ga Iraétanügu ãchiũ̃güxũ̃. Rü guxemagüxũ̃ namu nax nutaarü mexẽẽcüwawa tapuracüexũ̃ nax gumamaxã naxügüg̱xũ̃cg̱ax ga Tupanapata ga taxũ̃ne.

3Rü yexgumarüxũ̃ ta nananutaque̱xe ga muxũ̃ma ga fieru nax yemawa naxüaxũ̃cg̱ax ga itapuagü ga ĩg̱xarü potaruũ̃gü rü ĩg̱xarü chotaruũ̃gü. Rü yexgumarüxũ̃ ta nananutaque̱xe ga muxũ̃ma ga bróũ̃chenaxcg̱ax ga guma Tupanapata.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[4]Rü yexgumarüxũ ta nananutaquẹxe ga muxũma ga mürapewagü ga ocayiwanaxcạx, yerü ga ĩanegü ga Chidóũcüą̃xgü rü Tírucüą̃xgü rü muxũma ga mürapewagü ga ocayiwanaxcạx yéma nana.

[5]Rü nüma ga Dabí rü ñaxũgu narüxĩnü: —Yimá chaune ya Charomóũ rü nabumare, rü taxũta naãxẽxũ nacuạx nax naxüaxũ ya yima Tupanapata ya taxũne, erü yima napata tá ixĩxũne rü tanaxwạxe nax nataxũ rü namexẽchixũ, rü guxũ i nachixũanewa nanguchigaxũ. Rü ngẽmacạx i ñụxma rü marü ichanaxügü nax chananutaquẹxexũ i guxũma i ngẽmaxũgü i namaxã naxüxũ ==ñaxũgu narüxĩnü. Rü yemaacü ga Dabí rü nananutaquẹxe ga guxũma ga yemaxũgü naxũpa ga nax nayuxũ.

[6]Rü yemawena rü nüma ga Dabí rü nane ga Charomóũcạx naca rü namaxã nüxũ nixu nax nüma naxüaxũcạx ga guma ĩpata ga taxũne ga Cori ya Iraétanüxũarü Tupanaarü ixĩxũne.

[7]Rü yexguma ga Dabí rü Charomóũxũ ñanagürü: —Pa Chaunex, choxṹ nangúchaũ nax chanaxüxũ ya wüxi ya ĩpata ya taxũne naxcạx ya Cori ya chorü Tupana.

[8]Natürü nüma ya Tupana rü chomaxã nüxũ nixu rü ñanagürü: “Cuma rü tacü ya nagü cunabaxẽxẽ rü muxũ ga daiwa cuxüpetü. Rü ngẽmacạx taxũtáma cuma nixĩ i chạụxcạx cunaxüxũ ya yima ĩpata ya taxũne, erü chopẹxegu cunabaxẽxẽ ya tacü ya nagü i ñoma i naanewa.

[9]Natürü wüxi ya cune tá cuxṹ nangẽxma, rü nüma rü wüxi ya yatü ya ngüxmüxẽxẽruxũ tá nixĩ namaxã i norü uanügü i nüxna ngaicamagüxũ. Rü ngẽmacạx i naéga rü Charomóũ tá nixĩ. Rü tá íchayachaxãchixẽxẽ i ngẽma norü uanügü nax tama nachixewegüãxũcạx i Iraétanüxũ.

[10]Rü nüma tá nixĩ i naxüaxũ ya chopata ya taxũne. Rü ñoma chaunexũchirüxũ tá nixĩ rü choma rü tá ñoma nanatürüxũ chixĩ. Rü tá nüxũ charüngũxẽxẽxũ nax nüma rü nane rü nataagü guxũgutáma ãẹ̃xgacü yixĩxũ i Iraéanewa”, ñanagürü ga Tupana.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]Rü ñu̱xmax, Pa Chaunex, rü cuxũ̃tawa nangẽxma ya Tupana, rü marü cua̱x cuxna naxã nax cunaxüxũ̃ca̱x ya yima napata ya taxũ̃ne, yexgumarüxũ̃ ga cumaxã nax naxueguãxũ̃ nax cuma tá yixĩxũ̃ nax cunaxüxũ̃.

[12]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü marü cuxna nanaxã i ĩnü i mexũ̃ rü curü cua̱x. Rü ngẽxguma nüma cuxũ̃ yangucuchixẽẽgu nax Iraétanüxũ̃arü ãẽ̱xgacü quixĩxũ̃ ¡rü yanguxẽxẽ i ngẽma norü mugü ya Cori ya curü Tupana!

[13]Rü guxũ̃táma mea cuxṹ̃ inixũ i ngẽxguma tá cuyanguxẽẽgu i ngẽma norü mugü rü norü ucu̱xẽgü ga Cori ya Tupana Moichémaxã nüxũ̃ ixuxũ̃ naxca̱x ga Iraétanüxũ̃. ¡Ẽcü pora naxü rü cugü naporaxẽẽama! ¡Rü taxṹ̃ i curümaãchixũ̃! ¡Rü taxṹ̃ i cumuũ̃xũ̃!

[14]Rü dücax, choma rü pora chaxü nax chananutaque̱xexũ̃ i ngẽmaxũ̃gü nax naxüaxũ̃ca̱x ya Cori ya Tupanapata ya taxũ̃ne. Rü nangẽxma i 3,300 toneláda nagúxũ̃ i úiru, rü 33,000 toneláda nagúxũ̃ i diẽrumü. Rü ngẽma nax nataxũ̃ i bróũche rü fieru rü ngẽmaca̱x taxucürüwama tanangugü i norü ya. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta marü chananutaque̱xe i mürapewagü rü nutagü. Rü cumax rü tá cunaxüétü i ngẽma chanutaque̱xexũ̃.

[15]Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta i cumax rü cuxṹ̃ nangẽxma i muxũ̃ma i puracütanüxũ̃ i nutaarü mexẽẽcüwaruũ̃gü, rü cuxṹ̃ nangẽxma i ĩxtapu̱xarü chauxnagüruũ̃gü, rü corapinagü, rü yatügü i naguxũ̃raũ̃xũ̃ i puracüxũ̃ cuáxũ̃.

[16]Rü ngẽma úiru, rü ngẽma diẽrumü, rü ngẽma bróũche, rü ngẽma fieru, rü ngẽma nax namuxũchixũ̃ rü taxucürüwama tanangugü. Rü ngẽmaca̱x name nax icunaxügüxũ̃ i ngẽma puracü. ¡Rü nüma ya Cori ya Tupana cuxũ̃ rüngũ̃xẽxẽ! = =ñanagürü ga Dabí.

[17]Rü yemawena rü nüma ga Dabí rü yema Iraétanüxũ̃maxã icua̱xgüxũ̃xũ̃ namu nax nane ga Charomóũ̃xũ̃ nangũ̃xẽẽgüxũ̃ca̱x.

[18]Rü ñanagürü: —Cori ya Tupana rü petanüwa nayexma, rü ngẽmaca̱x i ngẽma togü i nachixũ̃anegü rü tama pemaxã daigu narüxĩnüe rü guxũ̃wama taãẽwa pengẽxmagü. Rü nüma ya Tupana rü cho̱xme̱xwa nanangexmagüxẽxẽ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

i guxũma i duũxũgü i ñaa nachixũanewa maxẽxũ. Rü ñu̱xmax rü Tupanamẹ̱xẽwa rü norü duũxũgümẹ̱xẽwa nangẽxma i ñaa naane.

19Rü ngẽmaca̱x i ñu̱xmax rü name nixĩ nax aixcüma Tupanaca̱x pedaugüxũ. ¡Rü penaxu̱x ya yima Tupanapata ya taxũne nax ngéma penangexũca̱x i ngẽma baú i Tupanaarü mugü nagu nuxũ, rü ngéma yima Tupanapata ya taxũne i tá pexüxũnewa penanaxũca̱x i ngẽma nawechigü i üünegüxũ! ==ñanagürü ga Dabí.

## 1 Ãẽxgacügüchiga ümatüxũ 23

### Lebítanüxũarü puracü

1Rü nüma ga Dabí rü marü naya, rü yemaca̱x nane ga Charomóũxũ naxuneta nax nachicüxü Iraétanüxũmaxã inacuáxũca̱x.

2Rü yexguma nanexũ yamucuchigu rü nanangutaquẹ̱xexẽxẽ ga guxũma ga Iraéanearü ãẽxgacügü, rü chacherdótegü rü Lebítanüxũ.

3Rü nayaxugü ga yema Lebítanüxũ ga 30 ga taunecü rüẹ̱xna yexera nüxṹ yexmagüxũ. Rü yexguma yaxugüã̱gu, rü guxũwama 38,000 wa nangu ga yema iyatüxũ.

4Rü yematanüwa rü nüxũ naxuneta ga 24,000 ga yatügü nax Tupanapata ga taxũnearü puracümaxã inacua̱xgüxũ. Rü nüxũ naxuneta ga 6,000 nax duũxũgüarü ãẽxgacügü yixĩgüxũca̱x rü guxchaxũarü mexẽẽruũgü yixĩgüxũca̱x.

5Rü nüxũ naxuneta ga to ga 4,000 nax ĩã̱xarü dauruũgü yixĩgüxũca̱x, rü to ga 4,000 nax Cori ya Tupanaxũ yacua̱xüũgüxũca̱x namaxã ga yema paxetaruũgü ga Dabí woetama yemaca̱x duũxũgüxũ íxüxũxẽẽxũ.

6Rü Dabí rü tomaepü̱xtücumügu inayanu ga yema Lebítanüxũ. Rü wüxitücumü nixĩ ga Lebí nane ga Guerchóũtücumü, rü to nixĩ ga Lebí nane ga Queáxtücumü, rü to nixĩ ga Lebí nane ga Merarítücumü.

### Guerchóũtücumü

7Rü Guerchóũ nanegü rü taxre nixĩ: Ladáũ rü Chimí.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]Rü Ladáũ̃ nanegü rü tomaepu̱x nixĩ. Rü gumá yacü rü Yeié nixĩ, rü gumá naigü rü Chetáũ̃, rü Yoé nixĩ.

[9]Rü Chimí rü ta nüxṹ nayexma ga tomaepu̱x ga nanegü: Cheromíx, rü Achié rü Aráũ̃. Rü gumágü nixĩ ga Ladáũ̃taagümaxã icua̱xgücü.

[10]Rü Chimí rü to ga ãgümücü ga nanegü nüxṹ nayexma: Yáax, rü Chichá, rü Yeú rü Beriá. Rü yema ãgümücü rü Chimí nanegü nixĩ.

[11]Rü gumá yacü ga nane nixĩ ga Yáax rü gumáwe ücü ga nane nixĩ ga Chichá. Natürü ga Yeú rü Beriá rü tama namu ga nanegü, rü yemaca̱x yexguma yaxugüã̱gu rü yema taxre rü wüxitücümawatama naxügü.

### Queáxtanüxũ̃

[12]Rü Queáx nanegü rü ta rü ãgümücü nixĩ: Amráũ̃, rü Ichá, rü Ebróũ̃ rü Uchié.

[13]Rü Amráũ̃ nanegü nixĩ ga Aróũ̃ rü Moiché. Rü Cori ya Tupana nüxũ̃ naxuneta ga Aróũ̃ nax napẹxewa ãmare i üünexũ̃arü guruxũ̃ yixĩxũ̃ca̱x rü pumaratẹxearü guruxũ̃ yixĩxũ̃ca̱x. Rü yexgumarüxũ̃ ta nüxũ̃ naxuneta nax nüxṹ napuracüxũ̃ca̱x rü duũ̃xũ̃gümaxã mexũ̃ naxueguxũ̃ca̱x. Rü yema nixĩ ga puracü ga Tupana Aróũ̃na rü nanegüna rü nataagüna naxãxũ̃ nax guxũ̃gutáma naxügüãxũ̃ca̱x.

[14]Rü Moiché ga Cori ya Tupanaarü duũ̃ rü ñu̱xũchi nataagü rü Lebítanüxũ̃tanüwa nanaxṹgüxẽxẽ.

[15]Rü Moiché nanegü nixĩ ga Guerchóũ̃ rü Eriéche.

[16]Rü Guerchóũ̃ nane ga nüxíraũ̃cü nixĩ ga Chebué.

[17]Rü Eriéche nane ga nüxíraũ̃cü nixĩ ga Reabía. Rü guxicatama nixĩ ga nane ga Eriéche. Natürü ga Reabía nanegü rü namu.

[18]Rü Ichá nane ga nüxíraũ̃cü nixĩ ga Cheromíx.

[19]Rü Ebróũ̃ nanegü nixĩ ga Yeraía ga nüxíraũ̃cü. Rü Amaría nixĩ ga norü taxre. Rü Yaachié nixĩ ga norü tomaepu̱x. Rü Yecamáũ̃ nixĩ ga norü ãgümücü.

[20]Rü Uchié nanegü rü taxre nixĩ. Rü Micaía nixĩ ga nüxíraũ̃cü, rü Ichía nixĩ ga norü taxre.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

### Merarítanüxũ

[21]Rü Merarí nanegü nixĩ ga Mári rü Muchí. Rü Mári nanegü nixĩ ga Ereachá rü Chíx.

[22]Rü Ereachá rü nayu rü nangene. Rü ngexũgüxica nixĩ ga naxacügü. Rü ngĩma ga naxacügü rü ngĩnepü ga Chíx nanegümaxãtama iyaxãte.

[23]Rü Muchí nanegü rü tomaepu̱x nixĩ: Mári, rü Édex rü Yerimóx.

### Lebítanüxũarü puracü

[24]Rü yemagü nixĩ ga Lebítanüxũ ga natanüxũmaxã icua̱xgüxũ rü poperagu ümatüégaxũ ga yexguma yaxugügüãgu ga yema Lebítanüxũ ga 20 ga taunecü rüe̱xna yexera nüxú̱ yexmagüxũ. Rü yemagü nixĩ ga Tupanapata ga taxũnearü puracüwa puracüexũ.

[25]Rü nüma ga Dabí rü ñanagürü: —Cori ya Tupana ya Iraétanüxũarü Tupana rü taãẽwa nanangexmagüxẽxẽ i norü duũxũgü. Rü nüma ya Tupana nanaxwa̱xe nax guxũgutáma Yerucharéũgu naxãpataxũ.

[26]Rü ngẽmaca̱x i ñu̱xma i Lebítanüxũ rü taxũtáma marü nuxica nanangegü ya Tupanapata ya naxchirunaxca̱x rü guxũma i norü ngẽmaxũgü i Tupanaxũ namaxã yacua̱xüũgüxũ ==ñanagürü ga Dabí.

[27]Rü yemaacü yema Dabí naxwa̱xexũãcü nixugü ga Lebítanüxũ ga 20 ga taunecü rüe̱xna yexera nüxú̱ yexmagüxũ.

[28]Rü yema Lebítanüxũ rü nanaxü ga yema Tupanapata ga taxũnearü puracügü ga Aróũtanüxũ ga chacherdótegü nagu namugüxũ. Rü nüxna nadaugü ga na̱a̱xtügü ga Tupanapata ga taxũne rü norü ucapugü. Rü nayayauxgü ga Tupanapata ga taxũnearü yemaxũgü ga ixüünexũ. Rü yexgumarüxũ ta nanaxügü ga guxũma ga toomachigü ga puracü ga Tupanapata ga taxũnewa naxügüxũ.

[29]Rü nümagü ga Lebítanüxũ nixĩ ga naxügüãxũ rü namaxã inacua̱xgüxũ ga paũ ga ixüünexũ ga mea inumaxũ. Rü namaxã inacua̱xgü ga trigute̱xe ga Tupanaarü ãmareca̱x ixĩxũ, rü yema paũ ga ngearü pu̱xẽẽruũáxũ. Rü yexgumarüxũ ta namaxã inacua̱xgü ga yema Tupanaarü ãmare ga paũ ga


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

piripáũwa íguxũ, rü yema paũchara ga Tupanaarü ãmarecax ixĩxũ. Rü yexgumarüxũ ta namaxã inacuaxgü ga guxũma ga yáruũgü rü ngugüruũgü.

30Rü nümagü ga Lebítanüxũ rü nanaxwaxe nax guxũma ga paxmama rü yáuanecü Tupanapata ga taxũnewa nayexmagüxũ nax Cori ya Tupanana moxẽ naxãgüxũcax rü nüxũ yacuaxüũgüxũcax,

31Rü yexgumarüxũ ta ga yema Lebítanüxũ rü nanaxwaxegü nax chacherdótegüxũ nangũxẽẽgüxũ ga yexguma Cori ya Tupanacax naxũnagü ínagugügu ga ngũxchigaarü ngunexũgu, rü yexwacaxũcü ga tauemacü ngoxgu, rü to ga petagü ga Tupanacax naxüchigagügu. Rü yemaacü guxũguma Tupanacax napuracüe ga yema Lebítanüxũ yexguma nawa nanguxgu nax naxügüãxũ ga Tupanaarü puracü ga nüxna ügüxũ.

32Rü yexgumarüxũ ta naxmexwa nayexma nax nüxna nadaugüxũ ya Cori ya Tupanapata ga taxũne, rü yema ucapu ga üünexũ, rü yema baú ga Tupanaarü mugüchixũ. Rü yemaacü ga yema Lebítanüxũ rü nanaxü ga yema Tupanapata ga taxũnearü puracügü wüxigu namaxã ga natanüxũ ga Aróũtaagü ga chacherdótegü.

## 1 Ãẽxgacügüchiga ümatüxũ 24

### Chacherdótegüchiga

1Rü yema Aróũtaagü ga chacherdótegü rü ta nüxṹ nayexma ga norü puracügü. Rü Aróũ nanegü nixĩ ga Nadáx, rü Abiú, rü Ereachá, rü Itamá.

2Natürü ga Nadáx rü Abiú rü nanatügüna nüxíra nayue taxũtáma naxãnegüyane. Rü yemacax Ereachá rü Itamá namaxã inacuaxgü ga yema chacherdótegüarü puracü.

3Rü nüma ga Dabí rü Ereachátaxa ga Chadóxarü ngũxẽẽmaxã rü Itamátaxa ga Aimérexarü ngũxẽẽmaxã inayanu ga chacherdótegü nax yemaacü naxügüãxũcax ga norü puracü.

4Natürü nüxũ nicuaxãchitanü nax yema Ereachátanüxũ ga iyatüxũ rü nax namumaexũ nüxũ ga yema Itamáxtanüxũ. Rü yemacax Ereachátanüxũwa


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nüxũ naxunetagü ga 16 ga chacherdótegü nax yemagü namaxã icuaxgüxũcax ga yema togü ga chacherdótegü. Rü Itamátanüxũwa nüxũ naxunetagü ga 8.

5Rü sortéuãcü nüxũ nayanu ga yema puracü ga namaxã iyacuáchigüxũ yerü natanüwa ga yema Ereachátanüxũ, rü nayexma ga norü ãẽxgacügü ga meama nüxũ icuáxũ nax Tupanaarü puracü naxügüxũ. Rü yexgumarüxũ ta ga Itamátanüxũtanüwa nayexma ga norü ãẽxgacügü ga meama nüxũ icuáxũ nax Tupanaarü puracü naxügüxũ.

6Rü nüma ga Lebítanüxũ ga Chemaía ga Natanaé nane nixĩ ga poperaarü ümatüruxũ ixĩxũ. Rü nüma ga Chemaía rü ãẽxgacü ga Dabípẽxewa, rü yema togü ga ãẽxgacügüpẽxewa, rü chacherdóte ga Chadóxpẽxewa, rü Aimérex ga Abiatá nanepẽxewa, rü chacherdótegütücumügüarü ãẽxgacügüpẽxewa rü Lebítanüxũtücumügüarü ãẽxgacügüpẽxewa nanaxümatü ga naéga ga yema sortéuwa nüxna üxũ. Rü ñũxũchi sortéuãcüma nüxũ nayanu ga yema chacherdótegüarü puracü. Rü wüxi ga númeru rü Itamátanüxũcax nixĩ rü ñũxũchi taxre ga númerugü rü Ereachátanüxũcax nixĩ.

7Rü gumá nüxíraxũne ga númeru rü Yoiaríxgu nangu. Rü gumá norü taxre rü Yedaíagu nangu.

8Rü gumá norü tomaepüx rü Aríũgu nangu, rü gumá norü ãgümücü rü Cheoríũgu nangu.

9Rü gumá norü wüximẽẽxpüx rü Maquíagu nangu, rü gumá norü 6 rü Miyamíũgu nangu.

10Rü gumá norü 7 rü Cóxgu nangu, rü gumá norü 8 rü Abíagu nangu.

11Rü gumá norü 9 rü Yochuégu nangu, rü gumá norü 10 rü Checaníagu nangu.

12Rü gumá norü 11 rü Eriachíxgu nangu, rü gumá norü 12 rü Yaquíũgu nangu.

13Rü gumá norü 13 rü Upágu nangu, rü gumá norü 14 rü Yechebáxgu nangu.

14Rü gumá norü 15 rü Bigágu nangu, rü gumá norü 16 rü Iméxgu nangu.

15Rü gumá norü 17 rü Echígu nangu, rü gumá norü 18 rü Apichégu nangu.

16Rü gumá norü 19 rü Petaíagu nangu, rü gumá norü 20 rü Echequiégu nangu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Rü gumá norü 21 rü Yaquíũgu nangu, rü gumá norü 22 rü Gamúgu nangu.

18Rü gumá norü 23 rü Deraíagu nangu, rü gumá norü 24 rü Maachíagu nangu.

19Rü yemaacü yema chacherdótegüxũ nayanu ga yema Tupanapata ga taxũnearü puracü nax naxügüą̃xũcą̃x yema Cori ya Iraétanüxũarü Tupana Aróũwa nüxũ ixuxũãcüma.

### Yema togü ga Lebítanüxũ

20Rü yema Lebítanüxũ ga íyaxügüxũ rü ñaagü nixĩ: Chubaé rü Amráũtanüxũarü ãę̃xgacü nixĩ, rü Yeedía rü Chubaétanüxũarü ãę̃xgacü nixĩ.

21Rü Ichía rü Reabíatanüxũarü ãę̃xgacü nixĩ.

22Rü Cheromóx rü Ichátanüxũarü ãę̃xgacü nixĩ, rü Yáax rü Cheromóxtanüxũarü ãę̃xgacü nixĩ.

23Rü Ebróũtanüxũarü ãę̃xgacügü rü Yería nixĩ ga nüxíra ãę̃xgacü ixĩxũ̃, rü Amaría nixĩ ga norü taxrewa üxũ̃, rü Yaachié nixĩ ga norü tomaepą̈xwa üxũ̃, rü Yecamáũ̃ nixĩ ga norü ãgümücüwa üxũ̃.

24Rü Micaía nixĩ ga Uchiétanüxũarü ãę̃xgacü. Rü Chamí rü Micaía nane nixĩ.

25Rü Micaía naenexẽ rü Ichía nixĩ. Rü Ichíatanüxũarü ãę̃xgacü rü Chacaría nixĩ.

26Rü Merarítanüxũarü ãę̃xgacügü rü Mári rü Muchí nixĩgü. Rü to ga Merarí nane rü Yaachía nixĩ.

27Rü Merarí nane ga Yaachíatanüxũarü ãę̃xgacügü rü Benó, rü Choáũ̃, rü Chacúx rü Irí nixĩgü.

28Rü Mári nane rü Ereachá nixĩ. Natürü nüma ga Ereachá rü nangene.

29Rü Chíx nane rü Yerameé nixĩ.

30Rü Muchí nanegü rü Mári, rü Édex rü Yerimóx nixĩ. Rü yemagü nixĩ ga yema Lebítanüxũ ga natanüxũmaxã icuą̃xgüxũ̃.

31Rü yema Lebítanüxũarü ãę̃xgacügü rü sortéuãcü nüxũ̃ nayanu ga norü puracü yema Aróũtaagü ga chacherdótegü sortéuãcü nüxũ̃ yanuaxũ̃rüxũ̃. Rü natanüxũ̃ ga gumá Lebí nane ga yacü rü natanüxũ̃ ga gumá Lebí nane ga


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

rübumaecü rü nawüxigumare nax nüxũ yanuaxũ ga norü puracü. Rü yemaacü ãẽxgacü ga Dabípẹxewa, rü chacherdóte ga Chadóxpẹxewa, rü Aimérexpẹxewa, rü chacherdótegüarü ãẽxgacügüpẹxewa, rü Lebítanüxũarü ãẽxgacügüpẹxewa nüxũ nayanu ga yema Lebítanüxũarü ãẽxgacügüarü puracü.

## 1 Ãẽxgacügüchiga ümatüxũ 25

### Paxetatanüxũ rü wiyaetanüxũ

[1]Rü ñụxũchi nüma ga Dabí rü yema Tupanapatamaxã icuạxgüxũ rü nüxũ naxuneta ga Achá nanegü rü Emáũ nanegü rü Yedutúũ nanegü nax paxetaruũgü ga árpagümaxã rü árpaxacügümaxã, rü platíyugümaxã napaxetagüãcüma nüxũ yaxugüxũcạx ga Tupanaarü ore. Rü ñaagü nixĩ ga naégagü ga yema Lebítanüxũ ga yema puracü ügüxũ:

[2]Achá nanegü rü Yacú rü Yúche rü Netanía rü Acharéra. Rü yema namaxã icuáxũ nixĩ ga nanatü ga Achá. Rü nüma ga Achá nixĩ ga Dabí namuxũ nax nüxũ yaxuxũcạx ga Tupanaarü ore.

[3]Yedutúũ nanegü rü Guedaría, rü Cherí, rü Ichaía, rü Chimí, rü Achabía, rü Matatía nixĩgü. Rü nümatama ga Yedutúũ nixĩ ga namaxã inacuáxũ ga yema 6 ga nanegü. Rü nüma ga Yedutúũ nixĩ ga árpamaxã napaxetagüãcüma nüxũ yaxuxũ ga Tupanaarü ore rü moxẽ nüxna naxãxũ rü nüxũ yacuạxüũxũ.

[4]Rü Emáũ nanegü rü Buquía, rü Matanía, rü Uchié, rü Chebué, rü Yerimóx, rü Ananía, rü Ananí, rü Eriatá, rü Guidatí, rü Romámti-éche, rü Yobecácha, rü Marutí, rü Otíx, rü Maachióx nixĩgü.

[5]Rü yemagü nixĩ ga nanegü ga Emáũ ga Dabíarü ucụxẽruxũ. Rü 14 nixĩ ga nanegü rü 3 iyixĩ ga naxacügü. Rü namune rü nüxṹ nayexma ga pora yerü woetama yemaacü Tupana namaxã nanaxuegu.

[6]Rü nanatü ga Emáũ nixĩ ga namaxã icuáxũ ga yema nanegü ga yexguma platíyugümaxã rü árpaxacügümaxã rü árpagü ga taxũmaxã napaxetagüãcüma Tupanapata ga taxũnewa nawiyaegügu. Rü nüma ga Achá rü Yedutúũ rü Emáũ rü ãẽxgacü ga Dabíarü muwa nayexmagü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]Rü yema tomaepu̱x namaxã ga natanüxũ̃ rü guxũ̃wama 288 nixĩgü. Rü guxũ̃ma ga yemagü rü meama ngúexũ̃ nixĩgü nax Tupanaca̱x nawiyaegüxũ̃ca̱x.

[8]Rü guxũ̃ma ga yemagü rü sortéuãcü nüxũ̃ nayanu ga norü puracü, rü woo yaxũ̃ rü woo ngextu̱xüxũ̃ rü woo ngúexẽẽruũ̃gü rü woo ngúetanüxũ̃.

[9]Rü yexguma sortéuãcüma nüxũ̃ yanuagu ga yema norü puracü rü yema nüxíraxũ̃ ga númeru rü Yúche ga Achátanüxũ̃gu nangu. Rü yema norü taxre rü Guedaríagu nangu namaxã ga naenexẽgü rü nanegü. Rü guxũ̃wama rü 12 nixĩgü.

[10]Rü norü tomaepu̱x rü Chacúxgu nangu namaxã ga nanegü rü naenexẽgü. Rü guxũ̃wama rü 12 nixĩgü.

[11]Rü norü ãgümücü rü Ixrígu nangu namaxã ga nanegü rü naenexẽgü. Rü guxũ̃wama 12 nixĩgü.

[12]Rü norü wüxime̱e̱xpu̱x rü Netaníagu nangu namaxã ga nanegü rü naenexẽgü. Rü guxũ̃wama 12 nixĩgü.

[13]Rü norü 6 rü Buquíagu nangu namaxã ga nanegü rü naenexẽgü. Rü guxũ̃wama 12 nixĩgü.

[14]Rü norü 7 rü Yecharéragu nangu namaxã ga nanegü rü naenexẽgü. Rü guxũ̃wama 12 nixĩgü.

[15]Rü norü 8 rü Yechaxíagu nangu namaxã ga nanegü rü naenexẽgü. Rü guxũ̃wama 12 nixĩgü.

[16]Rü norü 9 rü Mataníagu nangu namaxã ga nanegü rü naenexẽgü. Rü guxũ̃wama 12 nixĩgü.

[17]Rü norü 10 rü Chimígu nangu namaxã ga nanegü rü naenexẽgü. Rü guxũ̃wama 12 nixĩgü.

[18]Rü norü 11 rü Acharégu nangu namaxã ga nanegü rü naenexẽgü. Rü guxũ̃wama 12 nixĩgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

19Rü norü 12 rü Achabíagu nangu namaxã ga nanegü rü naenexẽgü. Rü guxũwama 12 nixĩgü.

20Rü norü 13 rü Chubaégu nangu namaxã ga nanegü rü naenexẽgü. Rü guxũwama 12 nixĩgü.

21Rü norü 14 rü Matatíagu nangu namaxã ga nanegü rü naenexẽgü. Rü guxũwama 12 nixĩgü.

22Rü norü 15 rü Yeremóxgu nangu namaxã ga nanegü rü naenexẽgü. Rü guxũwama 12 nixĩgü.

23Rü norü 16 rü Ananíagu nangu namaxã ga nanegü rü naenexẽgü. Rü guxũwama 12 nixĩgü.

24Rü norü 17 rü Yobecáchagu nangu namaxã ga nanegü rü naenexẽgü. Rü guxũwama 12 nixĩgü.

25Rü norü 18 rü Ananígu nangu namaxã ga nanegü rü naenexẽgü. Rü guxũwama 12 nixĩgü.

26Rü norü 19 rü Marutígu nangu namaxã ga nanegü rü naenexẽgü. Rü guxũwama 12 nixĩgü.

27Rü norü 20 rü Eriatágu nangu namaxã ga nanegü rü naenexẽgü. Rü guxũwama 12 nixĩgü.

28Rü norü 21 rü Otíxgu nangu namaxã ga nanegü rü naenexẽgü. Rü guxũwama 12 nixĩgü.

29Rü norü 22 rü Guidatígu nangu namaxã ga nanegü rü naenexẽgü. Rü guxũwama 12 nixĩgü.

30Rü norü 23 rü Maachióxgu nangu namaxã ga nanegü rü naenexẽgü. Rü guxũwama 12 nixĩgü.

31Rü norü 24 rü Romámti-échegu nangu namaxã ga nanegü rü naenexẽgü. Rü guxũwama 12 nixĩgü.

## 1 Ãẽxgacügüchiga ümatüxũ 26


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

## Ĩa̱xgüarü dauruũgü rü puracütanüxũarü ãe̱xgacügü ga to i puracümaxã icua̱xgüxũ

[1]Rü yexguma yanuagu nax ĩa̱xgüna nadaugüxũ, rü ñaagü nixĩ ga yema nagu nanguxũ nax ĩa̱xgüarü dauruũgü yixĩgüxũca̱x: Rü yema Corétanüxũtanüwa rü Coré nane ga Mecheremíagu nangu. Rü Coré nanatü nixĩ ga Achá.

[2-3]Rü Mecheremía nane ga yacü nixĩ ga Chacaría. Rü norü taxrewa ücü ga nane nixĩ ga Yediaé. Rü norü tomaepü̱xwa ücü ga nane nixĩ ga Chebadía. Rü norü ãgümücüwa ücü ga nane nixĩ ga Yanié. Rü norü wüxime̱e̱xpü̱xwa ücü ga nane nixĩ ga Eráũ. Rü norü 6 wa ücü ga nane nixĩ ga Yoanáũ rü norü 7 wa ücü ga nane nixĩ ga Erioenái.

[4-5]Rü Obéx-edóũ nane ga yacü nixĩ ga Chemaía, rü norü taxrewa ücü ga nane nixĩ ga Yochabá, rü norü tomaepü̱xwa ücü ga nane nixĩ ga Yoá, rü norü ãgümücüwa ücü ga nane nixĩ ga Chacá, rü norü wüxime̱e̱xpü̱xwa ücü ga nane nixĩ ga Natanaé, rü norü 6 wa ücü ga nane nixĩ ga Amié, rü norü 7 wa ücü ga nane nixĩ ga Ichacá rü norü 8 wa ücü ga nane nixĩ ga Peutaí. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Obéx-edóũxũ narüngũxẽxẽ rü yemaca̱x namu ga nanegü.

[6]Rü Chemaía ga Obéx-edóũ nane, rü taxre ga nane nüxṹ nayexma. Rü yemagü nixĩ ga natanüxũmaxã icua̱xgüxũ yerü yatügü ga iporaxũ nixĩgü.

[7]Rü Chemaía nanegü nixĩ ga Oxní, rü Rafaé, rü Obéx, rü Echabá, rü Eriú, rü Chamaquía. Rü yemagü rü yatügü ga iporaexũ nixĩgü.

[8]Rü guxũma ga yema Obéx-edóũ nataagü, rü nanegü, rü naenexẽgü rü yatügü ga iporaexũ nixĩ ga puracüwa. Rü norü mu ga Obéx-edóũtanüxũ rü guxũwama rü 62 wa nangu.

[9]Rü Mecheremía nanegü rü naenexẽgü rü 18 ga yatügü ga iporaexũ rü tama muũwa̱xexũ nixĩgü.

[10]Rü Merarítaxa ga Ochá nane nixĩ ga Chimrí. Rü nüma nixĩ ga natanüxũmaxã inacuáxũ. Rü woo tama nanatü nane ga yacü nax yixĩxũ natürü nanatü nüxũ taxuneta nax nüma natanüxũmaxã inacuáxũca̱x.

[11]Rü norü taxrewa ücü ga Ochá nane nixĩ ga Irichía. Rü norü tomaepü̱xwa ücü ga nane nixĩ ga Tebaría. Rü norü ãgümücüwa ücü ga nane nixĩ ga


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Chacaría. Rü guxũwama ga Ochá nanegü rü naenexẽgü rü 13 wa nangu ga norü mu.

12Rü yemaacü nixĩ ga iyanuãxũ ga yema ĩa̱xgüarü dauruũgü. Rü yexguma yema namücügümaxã icua̱xgüxũwa nanguxgu nax naxügüãxũ ga yema puracü rü nümagü rü yema namaxã inacua̱xgüxũrüxũ nanaxügü ga yema Tupanapata ga taxũnearü puracü.

13Rü yema ĩa̱xgü rü nanasortéugü nax nüxũ nacua̱xgüxũca̱x nax ngexũrüüxũ i natücumü tá nüxna dauxũ i wüxichigü i ĩa̱x. Rü woo iyaxũ rü woo ingextu̱xüxũ inaxãgü ga sortéuwa naxca̱x ga yema puracü.

14Rü Cheremíagu nangu nax nüxna nadauxũ ga yema ĩa̱x ga éstewaama üxũ. Rü nane ga Chacaría ga mecü ga ucu̱xẽruxũgu nangu nax nüxna nadauxũ ga yema ĩa̱x ga nórtewaama üxũ.

15Rü Obéx-edóũgu nangu nax nüxna nadauxũ ga yema ĩa̱x ga súrwaama üxũ. Rü nanegügu nangu nax nüxna nadaugüxũca̱x ga guma Tupanapata ga taxũneaarü ngẽmaxũgüpata.

16Rü Chupína rü Ochána nixĩ ga naxüxũ ga yema oéstewaama üxũ ga ĩa̱x ga Charéquexarü ĩa̱xgu ãégaxũ. Rü yéma nayexma ga yema nama ga Tupanapata ga taxũneca̱x nawa íixüãchixũ. Rü yema puracü rü yemaacü nixĩ ga nügü yanuaxũ:

17Rü wüxichigü ga ngunexũgu rü 6 ga Lebítanüxũ nixĩ ga nüxna daugüxũ ga yema ĩa̱x ga éstewaama üxũ. Rü ãgümücü ga Lebítanüxũ nixĩ ga nüxna daugüxũ ga yema ĩa̱x ga nórtewaama üxũ. Rü ãgümücü ga Lebítanüxũ nixĩ ga nüxna daugüxũ ga yema ĩa̱x ga súrwaama üxũ. Rü wüxichigü ga guma ĩpatagü ga nagu nanuxũne ga Tupanapata ga taxũnearü yemaxũgü rü taxrechigü ga Lebítanüxũ nixĩ ga nüxna daugüxũ.

18Rü Tupanapata ga taxũnearü oéstewaama rü nayexma ga ãgümücü ga Lebítanüxũ ga nüxna daugüxũ ga yema nama ga nawa Tupanapata ga taxũnewa inguxũ. Rü nayexma ga taxre ga Lebítanüxũ ga nüxna daugüxũ ga naa̱xtü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[19]Rü yemaacü nixĩ ga nüxũ̃ yanuaxũ̃ ga yema ĩã̱xarü dauruũ̃gü ga Corétanüxũ̃ rü Merarítanüxũ̃.

[20]Rü yema togü ga Lebítanüxũ̃ rü norü puracü nixĩ nax nüxna nadaugüxũ̃ ga Tupanapata ga taxũ̃nearü diẽrugü rü ñu̱xũchi yema ucapugü ga Tupana ga taxũ̃nearü ãmaregü ga üünexũ̃ nagu nuxũ̃.

[21]Rü Guerchóũ̃ nane rü Ladáũ̃ nixĩ. Rü Ladáũ̃tanüxũ̃ nixĩ ga Yeié.

[22]Rü Yeié nanegü ga Chetáũ̃ rü naenexẽ ga Yoé nixĩ ga Tupanapata ga taxũ̃nearü diẽrumaxã icua̱xgüxũ̃.

[23-24]Rü natanüwa ga yema Amráũ̃tanüxũ̃ rü Ichátanüxũ̃ rü Ebróũ̃tanüxũ̃ rü Uchiétanüxũ̃ rü nüma ga Chebué ga Moiché nane ga Guerchóũ̃tanüxũ̃ ixĩxũ̃ nixĩ ga naeru ga guxũ̃ma ga yema Tupanapata ga taxũ̃nearü diẽrumaxã icua̱xgüxũ̃.

[25]Rü yema Chebuéenexẽ ga Eriéchetanüxũ̃ ixĩgüxũ̃ nixĩgü ga Reabía ga Eriéche nane, rü Ichaía ga Reabía nane, rü Yoráũ̃ ga Ichaía nane, rü Chicrí ga Yoráũ̃ nane rü Cheromíx ga Chicrí nane.

[26]Rü Cheromíx rü naenexẽgümaxã naxme̱xwa nayexmagü ga guxũ̃nema ga guma ĩpatagü ga nagu nanuxũ̃ne ga yema Tupanapata ga taxũ̃nearü yemaxũ̃gü ga ixüünexũ̃ ga Dabí Tupanana naxũ̃, rü wüxichigü ga Iraétanüxũ̃tücumüarü ãẽ̱xgacü Tupanana naxũ̃, rü yema 1,000 ga churaragüarü ãẽ̱xgacügü Tupanana naxũ̃, rü yema 100 ga churaragüarü ãẽ̱xgacügü Tupanana naxũ̃, rü yema togü ga churaragüarü ãẽ̱xgacügü Tupanana naxũ̃.

[27]Rü yema yemaxũ̃gü ga norü uanügüna napuxũ̃xũ̃wa nixĩ ga Tupanana nanaaxũ̃ nax yemamaxã namexẽẽgüãxũ̃ca̱x ga Tupanapata ga taxũ̃ne.

[28]Rü yexgumarüxũ̃ ta yematanüwa nayexmagü ga yema yemaxũ̃gü ga Chamué ga Tupanaarü orearü uruxũ̃ nüxna naxũ̃, rü yema yemaxũ̃gü ga Chaú ga Chíx nane Tupanana naxũ̃, rü yema yemaxũ̃gü ga Abnéx ga Néx nane Tupanana naxũ̃, rü yema yemaxũ̃gü ga Yoá ga Cheruiá ngĩne Tupanana naxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Rü guxũma ga yema yemaxũgü ga Tupanana naxũ rü Cheromíx nixĩ ga wüxigu naenexẽgümaxã nüxna daugüxũ.

29Rü Icháxtaagü ga Quenanía rü nanegü nixĩ ga namaxã icua̲xgüxũ ga yema Iraéanearü puracügü ga tama Tupanapata ga taxũnearü ixĩxũ. Rü nümagü nixĩ ga ãẽ̲xgacügü yaxĩgüxũ rü guxchaxũarü mexẽẽruũgü yaxĩgüxũ.

30Rü nüma ga Achabía ga Ebróũtaxa rü namaxã inacua̲x ga 1,700 ga natanüxũ. Rü guxũma ga yema yatügü rü tama muũwa̲xegüxũ nixĩgü. Rü nümagü nixĩ ga nüxna nadaugüxũ ga guxũma ga Tupanaarü puracü rü ãẽ̲xgacüarü puracü natanüwa ga yema Iraétanüxũ ga Yudáũarü oéstewaama yexmagüxũ.

31Rü yexguma marü 40 ga taunecü ãẽ̲xgacü yixĩxgu ga Dabí rü popera ga Ebróũtanüxũ nagu iwűgüégaxũgu nadaugü. Rü yéma namaxã inarüxĩ nax Garaáxanewa yexmane ga ĩane ga Yachéxwa nayexmaxũ ga yatügü ga poraexũ rü tama muũwa̲xegüxũ. Rü Yería nixĩ ga yema Ebróũtanüxũmaxã icuáxũ.

32Rü yema yatügü ga poraexũ rü tama muũwa̲xegüxũ ga wüxitücumüchigüarü ãẽ̲xgacü ixĩgüxũ rü 2,700 nixĩgü. Rü ãẽ̲xgacü ga Dabí rü nüxũ naxuneta nax Rubéũtanüxũmaxã, rü Gáxtanüxũmaxã rü ñu̲xũchi ngãxũtücumü ga Manachétanüxũmaxã inacua̲xgüxũca̲x nax natanüwa mea yaxũxũca̲x ga guxũma ga Tupanaarü puracü rü ãẽ̲xgacüarü puracü.

## 1 Ãẽ̲xgacügüchiga ümatüxũ 27

### Dabí mea inananu ga churaragü

1Rü yema Iraétanüxũarü churaragü rü 12 tücumügu nitoye. Rü wüxitücumüwachigü rü 24,000 ga churaragü nayexma. Rü yema churaragümaxã icua̲xgüxũ nixĩ ga yema yatügü ga natanüxũarü ãẽ̲xgacügü ixĩgüxũ. Rü yema churaraerugütanüwa nayexma ga yema 1,000 ga churaragümaxã icua̲xgüxũ, rü yema 100 ga churaragümaxã icua̲xgüxũ, rü yema churaragüerugü ga Dabíaxű puracüexũ. Rü guxcüma ga taunecügu rü yema wüxitücumüchigü rü wüxitama ga tauemacü nixĩ ga nadauxũtaegüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2-3]Rü Fáretanüxũ̃ ga Yachobeáũ̃ ga Chadié nane nixĩ ga yema nüxíratücumü ga 24,000 ga churaragümaxã icuáxũ̃. Rü Yachibeáũ̃me̲xẽwa nayexmagü ga guxũ̃ma ga yema churaragüarü ãẽ̲xgacügü ga gumá nüxíraũ̃cü ga tauemacügu puracüexũ̃.

[4]Rü Dodái ga Aótanüxũ̃ nixĩ ga namaxã icuáxũ̃ ga yema norü taxretücumü ga 24,000 ga churaragü ga gumá norü taxre ga tauemacügu puracüexũ̃.

[5]Rü Benaía rü chacherdóte ga Yoiadá nane nixĩ. Rü Benaía nixĩ ga namaxã icuáxũ̃ ga yema norü tomaepü̲xtücumü ga 24,000 ga churaragü ga gumá norü tomaepü̲x ga tauemacügu puracüexũ̃.

[6]Rü nüma ga Benaía rü yema 30 ga yexera rüporamaexũ̃tanüwa nayexma rü namaxã inacua̲x. Rü nane ga Amichabá rü yema norü tomaepü̲xtücumüwa nayexma.

[7]Rü nüma ga Achaé ga Yoáenexẽ nixĩ ga namaxã icuáxũ̃ ga yema norü ãgümücütücumü ga 24,000 ga churaragü ga gumá norü ãgümücü ga tauemacügu puracüexũ̃. Rü nawena rü nane ga Chebadía nixĩ ga namaxã icuáxũ̃.

[8]Rü nüma ga Chamúx ga Ichátanüxũ̃ nixĩ ga namaxã icuáxũ̃ ga yema norü wüxime̲e̲xpü̲xtücumü ga 24,000 ga churaragü ga gumá norü wüxime̲e̲xpü̲x ga tauemacügu puracüexũ̃.

[9]Rü nüma ga Irá ga Iqué nane ga Tecóacüã̲x nixĩ ga namaxã icuáxũ̃ ga yema norü 6 tücumü ga 24,000 ga churaragü ga gumá norü 6 ga tauemacügu puracüexũ̃.

[10]Rü nüma ga Efraíũ̃tanüxũ̃ ga Ére ga Peróũ̃cüã̲x nixĩ ga namaxã icuáxũ̃ ga yema norü 7 tücumü ga 24,000 ga churaragü ga gumá norü 7 ga tauemacügu

[11]Rü nüma ga Chératanüxũ̃ ga Chibecái ga Uchácüã̲x nixĩ ga namaxã icuáxũ̃ ga yema norü 8 tücumü ga 24,000 ga churaragü ga gumá norü 8 ga tauemacügu puracüexũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

12Rü nüma ga Bẽyamíũ̃tanüxũ̃ ga Abiéche ga Anatócüg̱x nixĩ ga namaxã icuáxũ̃ ga yema norü 9 tücumü ga 24,000 ga churaragü ga gumá norü 9 ga tauemacügu puracüexũ̃.

13Rü nüma ga Chératanüxũ̃ ga Maarái ga Netopácüg̱x nixĩ ga namaxã icuáxũ̃ ga yema norü 10 tücumü ga 24,000 ga churaragü ga gumá norü 10 ga tauemacügu puracüexũ̃

14Rü nüma ga Efraíũ̃tanüxũ̃ ga Benaía ga Piratóũ̃cüg̱x nixĩ ga namaxã icuáxũ̃ ga yema norü 11 tücumü ga 24,000 ga churaragü ga gumá norü 11 ga tauemacügu puracüexũ̃.

15Rü nüma ga Otoniétanüxũ̃ ga Yedái ga Netopácüg̱x nixĩ ga namaxã icuáxũ̃ ga yema norü 12 tücumü ga 24,000 ga churaragü ga gumá norü 12 ga tauemacügu puracüexũ̃.

### Ãẽxgacügü ga Iraétanüxũ̃tücumügümaxã icuạxgüxũ̃

16Rü ñaagü nixĩ ga yema ãẽxgacügü ga wüxichigü ga Iraétanüxũ̃tücumügümaxã icuạxgüxũ̃: Rü yema Rubéũ̃tücumümaxã icuáxũ̃ nixĩ ga Eriéche ga Chicrí nane. Rü yema Chimeóũ̃tücumümaxã icuáxũ̃ nixĩ ga Chepatía ga Maacá ngĩne.

17Rü yema Lebítücumümaxã icuáxũ̃ nixĩ ga Achabía ga Quemué nane. Rü yema Aróũ̃tanüxũ̃maxã icuáxũ̃ nixĩ ga Chadóx.

18Rü yema Yudátücumümaxã icuáxũ̃ nixĩ ga Eriú ga Dabíenexẽ. Rü yema Ichacátücumümaxã icuáxũ̃ nixĩ ga Omrí ga Micaé ngĩne.

19Rü yema Chaburóũ̃tücumümaxã icuáxũ̃ nixĩ ga Imaía ga Adía nane. Rü yema Netarítücumümaxã icuáxũ̃ nixĩ ga Yerimóx ga Arié nane.

20Rü yema Efraíũ̃tücumümaxã icuáxũ̃ nixĩ ga Ochéa ga Achachía nane. Rü yema norü ngãxũ̃tücumü ga Manachétanüxũ̃maxã icuáxũ̃ nixĩ ga Yoé ga Pedaía nane.

21Rü yema to ga norü ngãxũ̃tücumü ga Manachétanüxũ̃ ga Garaáxanewa yexmagüxũ̃maxã icuáxũ̃ nixĩ ga Idó ga Chacaría nane. Rü yema Bẽyamíũ̃tücumümaxã icuáxũ̃ nixĩ ga Yaachié ga Abnéx nane.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

22Rü yema Dáũtücumümaxã icuáxũ nixĩ ga Acharé ga Yeruáũ nane. Rü yemagü nixĩ ga yema Iraétücumügüarü ãẽxgacügü.

23Rü nüma ga Dabí rü tama nayaxugü ga yema tauta 20 ga taunecü nüxű yexmagüxũ, yerü Cori ya Tupana rü marü nanaxuegu nax yamuxẽẽãxũ ga yema Iraétanüxũ, ñoma ẽtagü ya daxũguxũ i naanewa ngẽxmagücürüxũ.

24Rü nüma ga Yoá ga Cheruiá ngĩne rü inanaxügü nax yaxugüaxũ ga duũxũgü, natürü tama nüxű nagụx, yerü yemagagu ga Tupana rü wüxi ga taxũ ga guxchaxũ Iraétanüxũcạx ínangụxẽxẽ. Rü yemacạx nixĩ nax tama Dabíarü poperawa nangóxũ nax ñuxre yixĩxũ ga norü mu ga yema duũxũgü.

### Ãẽxgacügü ga Dabí nüxũ unetaxũ

25Rü yema ãẽxgacüarü diẽrumaxã icuáxũ nixĩ ga Amábe ga Adié nane. Rü Yonatáũ ga Uchía nane nixĩ ga namaxã icuácü ga guma ĩpatagü ga ãẽxgacüarü yemaxũgü nagu nuxũne ga naanewa yexmagüne, rü ĩanegüwa yexmagüne, rü ĩanexacügüwa yexmagüne, rü yema dauxũtaechicagü ga Iraéanearü üyeanegüwa yexmagüne.

26Rü Echarí ga Querúx nane nixĩ ga namaxã icuácü ga yema Iraétanüxũ ga ãẽxgacüarü naanewa puracüexũ.

27Rü Chimí ga Ramácüãx nixĩ ga yema úbanecügüwa puracüexũmaxã icuácü. Rü Chadí ga Chepáũcüãx nixĩ ga namaxã icuácü ga guma ĩpatagü ga nagu namaxã nanguxũcü ga bínugü.

28Rü Baá-anáũ ga Yédex nane nixĩ ga namaxã icuácü ga yema oribunecügü rü yema igunecügü ga doxonexũ ga Cheféraanewa yexmagüxũ. Rü Yoá nixĩ ga namaxã icuácü ga guma ĩpatagü ga nagu namaxã nanguxũgüxũ ga oribuarü chíxũ.

29Rü Chitrái ga Charóũcüãx nixĩ ga namaxã icuácü ga yema wocagü ga doxonexũ ga Charóũwa yexmagüxũ. Rü Chapáx ga Adái nane nixĩ ga namaxã icuáxũ ga yema wocagü ga togü ga doxonexũgüwa yexmagüxũ.

30Rü Óbi ga Ismaétanüxũ nixĩ ga namaxã icuácü ga yema caméyugü. Rü Yeedía ga Merunúcüãx nixĩ ga namaxã icuácü ga yema búrugü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

31Rü Yachí ga Agátanüxũ nixĩ ga namaxã icuácü ga yema carnérugü. Rü guxũma ga yemagü nixĩ ga ãẽxgacü ga Dabíarü yemaxũgümaxã icuạxgüxũ.

32Rü Yonatáũ ga Dabínepü nixĩ ga norü ucụxẽruxũ. Rü nüma rü wüxi ga yatü ga mea naãẽxũ cuácü nixĩ. Rü Yeié ga Axmoní nane nixĩ ga ãẽxgacü nanegüarü dauruxũ.

33Rü Aitópe nixĩ ga nai ga norü ucụxẽruxũ ga Dabí. Rü Uchái ga Arquítanüxũ nixĩ ga yatü ga Dabí nüxna rüyoecü.

34Rü Aitópechicüxü nachocu ga Yoiadá ga Benaía nane, rü Abiatá. Rü Yoá nixĩ ga Dabíarü churaragümaxã icuácü.

## 1 Ãẽxgacügüchiga ümatüxũ 28

### Charomóũ rü Dabíchicüxü ãẽxgacüxũ ningucuchi

1Rü nüma ga Dabí rü Yerucharéũgu nanangutaquẹxexẽxẽ ga guxũma ga Iraéanearü ãẽxgacügü. Rü yematanüwa nayexma ga norü ãẽxgacügü ga yema 12 ga Iraétücumügümaxã icuạxgüxũ, rü ãẽxgacügü ga Dabíarü churaragümaxã icuạxgüxũ, rü yema churaragüarü comaũdáũtegü rü capitáũgü, rü yema ãẽxgacügü ga Dabíarü rü nanegüarü naanegümaxã rü naxũnagümaxã icuạxgüxũ, rü guxũma ga yema togü ga ãẽxgacügü ga itaxégatanücüüxũ ga Iraéanewa, rü guxũma ga yema churaragü ga tama muũwạxegüxũ.

2Rü yexguma marü yexma nangutaquẹxegu, rü nüma ga Dabí rü inachi rü ñanagürü: —Pa Chomücügü rü Pa Chorü Duũxũgüx ¡rü choxṹ iperüxĩnüe! Rü choma rü choxṹ nangúchaũ nax chanaxüxũ ya Tupanapata nax ngẽxma naxṹxücạx i ngẽma baú i Tupanaarü mugü nagu nucuxũ nax ngéma nangẽxmaxũcạx ya Tupana. Rü yemacạx ga choma rü chananutaquẹxe ga yemaxũgü nax naxüxũcạx ya Tupanapata.

3Natürü nüma ya Tupana rü ñanagürü choxũ: “Rü taxũtáma cuma nixĩ i cunaxüxũ ya yima chopata ya taxũne. Erü cuma rü daigu cumáeta rü poraãcüma nagü icunaba”, ñanagürü choxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[4]Natürü nüma ya Cori ya Iraétanüxũarü Tupana rü chautanüxũtanüwa choxũ nayaxu nax guxũguma Iraéanearü ãẽxgacüxũ choxũ yaxĩxẽẽxũca̲x. Rü yemaca̲x nüxũ naxuneta ga Yudátanüxũ nax yematücumüwa ãẽxgacügü íchoxũtanücüüxũ. Rü yema Yudátücumüwa nixĩ ga nüxũ naxunetaxũ ga chautanüxũtücumü, rü yema chauenexẽgütanüwa rü choxũ naxuneta nax guxũma i Iraéanecüã̲xmaxã ichacuáxũca̲x.

[5]Rü ñu̲xma rü namu i chaunegü ya Tupana choxna mugüxũ, rü ngẽma chaunegütanüwa rü Tupana nüxũ naxuneta ya chaune ya Charomóũ nax nüma chauchicüxü ãẽxgacü yixĩxũca̲x i Iraéanewa.

[6]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü choxũ ñanagürü: “Yimá cune ya Charomóũ tá nixĩ ya yimá naxücü ya yima chopata ya taxũne rü norü ĩã̲xgü. Erü choma rü chanayaxu nax chaune yixĩxũca̲x, rü choma rü tá nanatü chixĩ.

[7]Rü choma rü tá guxũgutáma nüxũ charüngũxẽẽxũ nax ãẽxgacüecha yixĩxũca̲x i ngẽxguma tá ñu̲xmarüxũ naga naxĩnüechagu i ngẽma chorü mugü rü chorü ucu̲xẽgü”, ñanagürü choxũ ya Tupana ==ñanagürü ga Dabí.

[8]Rü yexguma ga nüma ga Dabí rü nane ga Charumóũca̲x nadauegu rü ñanagürü nüxũ: —Rü nua napẽxewa i ñaa ãẽxgacügü i Iraéanecüã̲xgü i Cori ya Tupanaarü duũxũgü ixĩgüxũ, rü napẽxewa ya tórü Tupana, rü cuxũ chaxucu̲xẽ nax mea nagu cumaxũxũca̲x i guxũma i norü mugü ya Cori ya Tupana nax ngẽmaãcü cuxmẽxwa nangẽxmaechaxũca̲x i ñaa mexũ i naane, rü cunegümẽxẽwa cunaxüexẽẽxũca̲x nax nümagü guxũgutáma namaxã inacua̲xgüxũca̲x.

[9]Pa Chaunex, Pa Charomóũx ¡ẽcü naga naxĩnü ya chorü Tupana rü guxũma i curü ngúchaũmaxã rü curü ĩnü i mexũmaxã naxü i ngẽma cuxũ namuxũ! Erü nüma ya Cori ya Tupana rü nanangugü i ngẽma taãẽwa ngẽxmaxũ rü nüxũ nacua̲x i guxũma i ngẽma nagu rüxĩnüxũ. Rü ngẽxguma tá cuma naxca̲x cuda̲u̲xgu, rü nüma rü tá cuxũtawa nangẽxma. Natürü ngẽxguma nüxna quixũgachigu, rü nüma rü tá cuxũ ínata̲xüchi.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[10]Rü ngẽmacax rü name i poraãcü cuxuãxẽ erü nüma ya Cori rü cuxũ naxuneta nax cuma cunaxüxũcax ya yima napata ya üünene. ¡Rü ẽcü pora naxü, rü naxü i ngẽma nüma cuxũ namuxũ! ==ñanagürü ga Dabí.

[11]Rü yexguma nüma ga Dabí rü nane ga Charomóũna nanaxã ga napane ga guma Tupanapata ga taxũne nax ñuxãcü tá naxüaxũ. Rü yéma rü nangox nax ñuxãcü tá naxüaxũ ga norü ücuchica, rü napatagü, rü norü ngẽmaxũgüarü nuchicaxũgü, rü norü ãũxchicaxũgü i daxũwa ngẽxmagüxũ, rü norü ucapugü i aixepewa ügüxũ, rü ngẽma naxmachixũ i Üünexüchixũ.

[12]Rü yexgumarüxũ ta nüxna nanaxãpane nax ñuxãcü tá naxüaxũ ga naãxtügü ga guma Tupanapata ga taxũne, rü yema pegüchicagü ga nacüwawa yexmagüxũ, rü yema ucapugü ga Tupanapata ga taxũnearü yemaxũgü ga tatanüxũ nagu nuxũ, rü yema ucapugü ga duũxũgü norü ãmaregü Tupanacax nagu yanuxũ.

[13]Rü yexgumarüxũ ta Charomóũmaxã nüxũ nixu nax ñuxãcü tá naxügüãxũ ga Chacherdótegü rü Lebítanüxũ ga yexguma norü puracü naxügügu nax Tupanaxũ yacuaxüũgüxũ. Rü namaxã nüxũ nixu nachiga ga guxũma ga Tupanapata ga taxũnearü nawechigü ga namaxã tá Tupanapata ga taxũnearü puracü naxügüxũ.

[14]Rü yexgumarüxũ ta Charomóũna nanaxã ga yema úirugü rü diẽrumügü ga nagu mexũ nax yemawa naxügüãxũcax ga guxũma ga Tupanapata ga taxũnearü yemaxũgü ga úirunaxcax rü diẽrumünaxcax nax yemamaxã Tupanaxũ yacuaxüũgüxũcax.

[15]Rü nüxna nanaxã ga yema úiru ga nagu mexũ naxcax ga wüxichigü ga yema omügü ga úirunaxcax. Rü nüxna nanaxã ga yema diẽrumü ga nagu mexũ naxcax ga wüxichigü ga yema omügü ga diẽrumünaxcax.

[16]Rü nüxna nanaxã ga yema úiru ga nagu mexũ naxcax ga wüxichigü ga yema mechagü ga paũ i üünexũ nagu nuxũ. Rü nüxna nanaxã ga yema diẽrumü ga nagu mexũ naxcax ga wüxichigü ga yema mechagü ga diẽrumünaxcax.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Rü nüxna nanaxã ga yema úiru ga nagu mexũ̃ naxca̱x ga yema choxchataũ̃gü rü tacháũ̃gü rü axepáũ̃gü rü copugü ga úirunaxca̱x. Rü nüxna nanaxã ga yema diẽrumü ga nagu mexũ̃ naxca̱x ga yema copugü ga diẽrumünaxca̱x.

18Rü nüxna nanaxã ga yema úiruica ixĩxũ̃ ga nagu mexũ̃ naxca̱x ga yema pumarate̱xearü guruxũ̃. Rü nüxna nanaxã ga yema úiru ga nagu mexũ̃ naxca̱x ga yema Tupanaarü mugüchixũ̃ataxũ̃ ga nawa nayexmagüxũ̃ ga yema taxre ga dauxũ̃cüã̱xchicüna̱xãgü ga ixãxpe̱xatüxũ̃.

19Rü Dabí rü Charomóũ̃xũ̃ ñanagürü: —Rü guxũ̃ma ga yema cumaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ rü Tupana choxũ̃ nüxũ̃ nacua̱xẽxẽ, rü poperagu naxümatü nax yemaacü nüxũ̃ chacuáxũ̃ca̱x i ñuxãcü tá nax yixĩxũ̃ ya napata rü norü ngẽmaxũ̃gü ==ñanagürü.

20Rü nüma ga Dabí rü Charomóũ̃xũ̃ ñanagürü: —¡Ẽcü pora naxü rü cugü naporaxẽẽama rü naxü i ngẽma puracü! ¡Rü taxṹ i curümaãchixũ̃! ¡Rü taxṹ i cumuũ̃xũ̃! Erü nüma ya Cori ya chorü Tupana rü nacuxũ̃tagu. Rü nüma rü taxũtáma cuxna nixũgachi rü taxũtáma cuxṹ ínata̱x ñu̱xmatáta nagu i ngẽma puracü nax cunaxüxũ̃ ya yima Tupanapata ya taxũ̃ne.

21Rü ñaagü nixĩ i ngẽma chacherdótegü rü Lebítanüxũ̃. Rü nüma rü ínamemaregü nax naxügüãxũ̃ca̱x i Tupanapata ya taxũ̃nearü puracü. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta ínamemaregü i ngẽma puracütanüxũ̃ i nüxũ̃ icua̱xüchixũ̃ nax ñuxãcü ta̱xacü naxügüxũ̃. Rü ãe̱xgacügü rü guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü rü ínamemaregü nax cuxũ̃ nangũ̃xẽẽgüxũ̃ ==ñanagürü.

## 1 Ãe̱xgacügüchiga ümatüxũ̃ 29

### Tupanapataca̱x ãmaregü inaxãgü

1Rü yemawena ga ãe̱xgacü ga Dabí rü ñanagürü nüxũ̃ ga yema duũ̃xũ̃gü ga yexma ngutaque̱xexũ̃: —Rü daa chaune ya Charomóũ̃ nixĩ ya Tupana nüxũ̃ unetacü. Rü nüma rü nangextu̱xüxüchi, natürü i ngẽma puracü i tá naxüxũ̃ rü nataxüchi, erü tama ãe̱xgacüpatamare naxü, natürü Cori ya Tupanapata ya taxũ̃ne nixĩ ya naxüxũ̃ne.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2]Rü yemacax pora naxcax chaxü nax chananutaquexexũ i ngẽmaxũgü nax naxüaxũcax ya yima Tupanapata ya taxũne. Rü ngẽma chanutaquexexũ nixĩ i úirugü, rü diẽrumü, rü bróũche, rü fieru, rü mürapewagü. Rü ngẽxgumarüxũ ta chananutaquexe ya mucüma ya nutaxacügü ya imexẽchicü ya cornalina rü naguxũraxũcü rü naigü ya nutaxacügü ya imexẽchicü rü tatanücü ya meruũgü. Rü ngẽxgumarüxũ ta chananutaquexe ya mucüma ya nuta ya mármo ya ĩxtapüxruxũ.

[3]Rü naétüwa i ngẽma ngẽmaxũgü i marü chanutaquexexũ naxcax ya yima Tupanapata ya taxũne rü nüxna chanaxã i ngẽma choxrüxüchi ixĩxũ i úirugü rü diẽrumü, erü poraãcü chanaxwaxe nax naxüxũ ya napata ya taxũne ya chorü Tupana.

[4]Rü ngẽmacax 100,000 quíru nagúxũ i Ofícüãx i úiru, rü 230,000 quíru naguxũ i diẽrumü i marü memarexũ nixĩ i nüxna chaxãxũ nax ngẽmamaxã natügüãxũcax i naxtapüxgü ya yima Tupanapata ya taxũne.

[5]Rü ngẽmaãcü marü nangẽxma i úiru rü diẽrumü nax ngẽmawa ngẽma puracütanüxũ naxügüxũcax i naguxũraũxũ i meruũgü i Tupanapata ya taxũnecax ixĩxũ. Rü ñuxmax ¿Rü texé tanaxwaxe nax tümaarü ngúchaũmaxã itanaxüxũ i tümaarü ãmare naxcax ya Cori ya Tupana? ==ñanagürü ga Dabí.

[6]Rü yexguma ga yema wüxichigü ga papa, rü wüxichigü ga yema Iraétücumügüarü ãẽxgacügü, rü yema ãẽxgacügü ga churaragümaxã icuaxgüxũ, rü yema yatügü ga ãẽxgacü ga Dabíarü puracümaxã icuaxgüxũ rü norü ngúchaũmaxã ãmare inaxãgü.

[7]Rü yema norü ãmaregü ga Tupanapata ga taxũnecax inaxãgüxũ rü 165,000 quíru nagúxũ ga úiru nixĩ. Rü naétü ngĩxũ inaxãgü ga 10,000 tachinü ngĩguxcü ga diẽru ga úirungixcax, rü 330,000 quíru nagúxũ ga diẽrumü, rü wixgutaax 600,000 quíru nagúxũ ga bróũche, rü 3'300,000 quíru nagúxũ ga fieru.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]Rü yema nüxṹ yexmaxũ ga nutaxacügü ga ngã̱xãẽruũ̃gü rü guma rü ta inanana nüxna ga Yeié ga Guerchóũ̃taxa ga Tupanapata ga taxũ̃nearü diẽrumaxã icuácü.

[9]Rü nüma ga duũ̃xũ̃gü rü nataãẽgü yerü norü ngúchaũ̃maxã Cori ya Tupanana nanaxãmaregü ga norü yemaxũ̃gü. Rü yexgumarüxũ̃ ta rü nüma ga ãẽ̱xgacü ga Dabí rü poraãcü nataãẽxũ̃chi.

[10]Rü yexguma ga nüma ga Dabí rü Cori ya Tupanaxũ̃ nicua̱xüxũ̃ nape̱xewa ga guxũ̃ma ga yema duũ̃xũ̃gü ga yexma ngutaque̱xexũ̃ rü ñanagürü: —Pa Cori ya Torü O̱xi ga Iraéarü Tupanax, rü guxũ̃gutáma cuxũ̃ ticua̱xüũ̃gü.

[11]Rü cumax, Pa Corix, rü guxũ̃étüwa cungexma, rü cuxicatama cupora rü cuxüüne, rü namaxã icucua̱x i guxũ̃ma, rü guxũ̃ma i ãẽ̱xgacügüétüwa cungexma. Erü guxũ̃ma i daxũguxũ̃ i naanewa rü ñoma i naanewa ngẽxmagüxũ̃ rü cuxrü nixĩgü. Rü cuxrügü ta nixĩ i guxũ̃ma i naanegü, erü guxũ̃étüwa cungexma.

[12]Rü cuwa nixĩ i ne naxĩxũ̃ i guxũ̃ma i mexũ̃gü rü cua̱xüũ̃gü. Rü cuma nixĩ i namaxã icucuáxũ̃ i guxũ̃ma. Rü cuma nixĩ i toxna cunaxãxũ̃ i pora. Rü cuxme̱xwa nangẽxma nax toxũ̃ cutaxẽẽxũ̃ rü toxũ̃ cuporaexẽẽxũ̃ ya guxãma.

[13]Rü ngẽmaca̱x, Pa Torü Tupanax, i ñu̱xmax rü moxẽ cuxna taxãxũ̃ rü cuxũ̃ ticua̱xüũ̃güxũ̃ erü cuxüüne.

[14]¿Rü ta̱xacü ẽ̱xna chixĩ i chomax, rü ta̱xacügü nixĩ i ngẽma chorü duũ̃xũ̃gü nax toxṹ natauxchaxũ̃ nax cuxna tanaxãxũ̃ i ñaa muxũ̃ma i ngẽmaxũ̃gü? Rü dücax i guxũ̃ma i ngẽma rü cuxũ̃tawa ne naxũ, rü cuxũ̃tawa nixĩ i tanayaxuxũ̃ i ngẽma cuxna taxãxũ̃.

[15]Rü cupe̱xewa i ñoma i naanewa rü toma rü ñoma duũ̃xũ̃gü i ĩanetanüxũ̃rüũ̃mare tixĩgü nax paxaãchi i ñoma i naanewa tangexmagüxũ̃ yema nũxcüma ga torü o̱xigürüxũ̃. Rü ngẽma torü maxũ̃ i ñoma i naanewa rü ñoma wüxi i naxchipetarüxũ̃ paxa inarütauxmare.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[16]Pa Corix, Pa Torü Tupanax, cuxrügü nixĩ i guxũma i ñaa ngẽmaxũgü i tanutaquẹxexũ rü cuxmẹxwa nixĩ i ne naxĩxũ nax naxügüą̃xũcą̃x ya yima cupata ya taxũne ya cuxcą̃x taxüxũne, Pa Tupana ya Üünecüx.

[17]Pa Chorü Tupanax, choma nüxũ chacuą̃x nax guxũguma mea cunangugüxũ i torü ĩnü rü namaxã cutaãẽxũ nax tixaixcümagüxũ. Rü ngẽmacą̃x aixcüma mexũgu charüxĩnüãcüma chorü ngúchaũmaxã cuxna chanana i guxũma i ñaa ãmaregü. Rü ñụ̃xma rü chataãxẽ erü nüxũ chadau i ñaa curü duũxũgü i nuxã ngutaquẹxexũ rü guxũma i norü ngúchaũmaxã cuxna nanana i ngẽma norü ãmaregü.

[18]Pa Corix i Torü Ọxigü i Abraáũarü rü Ichaáarü rü Iraéarü Tupanax ¡ẽcü nüxũ rüngũxẽxẽ i ñaa curü duũxũgü nax guxũguma nüxṹ nangúchaũxũcą̃x nax cuga naxĩnüexũ, rü tagutáma nüxũ naxoexũcą̃x nax cuxũ nangechaũgüxũ!

[19]Rü ngẽxgumarüxũ ta ya yimá chaune ya Charomóũ ¡rü nüxna naxã i wüxi i naãxẽ i cugu rüxĩnüxũ nax ngẽmaãcü mea nagu namaxũxũcą̃x i ngẽma curü mugü rü curü ucụ̃xẽgü rü cucümagü, rü ngẽmaãcü naxüaxũcą̃x ya yima cupata ya taxũne ya naxcą̃x chananutaquẹxene i ngẽmaxũgü! ==ñanagürü ga Dabí.

[20]Rü yemawena rü nüma ga Dabí rü ñanagürü nüxũ ga guxũma ga yema duũxũgü ga yexma ngutaquẹxegüxũ: —Ñụ̃xma rü chanaxwą̃xe i nüxũ picuą̃xüũgü ya Cori ya tórü Tupana ==ñanagürü. Rü yexguma ga yema duũxũgü rü norü ọxigüarü Cori ya Tupanaxũ nicuą̃xüũgü. Rü Tupanapẹxegu rü ãẽxgacü ga Dabípẹxegu nacaxắpụ̃xügü.

[21]Rü moxũãcü rü yéma nanagagü ga 1,000 ga wocaxacügü ga yexwacax yaexũ, rü 1,000 ga carnérugü. Rü Tupanacą̃x nanadai ga yema naxũnagü rü ãmare ga bínu naétü naba, rü yemaacü guxũma ga Iraétanüxũégagu Tupanacą̃x ínanagu.

[22]Rü yema ngunexũgu rü meama nachibüe rü naxaxegü rü poraãcü nataãẽgü napẹxewa ga Cori ya Tupana. Rü ñụ̃xũchi wenaxarü nüxũ naxunetagü ga Charomóũ ga Dabí nane nax ãẽxgacü yixĩxũcą̃x. Rü Tupanapẹxewa


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

chíxũ̃maxã nanabaerugü nax nüma Iraéanecüg̃xgümaxã inacuáxũ̃cg̃x. Rü yexgumarüxũ̃ ta nüxũ̃ naxunetagü ga Chadóx nax chacherdótegüarü ãẽ̃xgacü yixĩxũ̃cg̃x.

23Rü yemaacü nixĩ ga yangucuchixũ̃ ga Charomóũ̃ nax nüxí nanatü ga Dabíchicüxü ãẽ̃xgacü yixĩxũ̃cg̃x. Rü guxũ̃ma ga Iraéanecüg̃xgü rü naga naxĩnüe rü yemaacü mea inixũ ga guxũ̃ma.

24Rü guxũ̃ma ga Iraétücumügüarü ãẽ̃xgacügü rü churaragüerugü rü Charomóũ̃enexẽgü rü nüxũ̃ nixugüe nax naga tá naxĩnüexũ̃.

25Rü nüma ga Cori rü poraãcü Charomóũ̃xũ̃ natachigaxẽxẽ ga guxũ̃ma ga Iraéanewa. Rü yexeraãcü namuarü yemaxũ̃g̃x rü nanatüarü yexera nüxũ̃ nicug̃xũ̃gü.

### Nayu ga Dabí
(1 R. 2.10-12)

26-27Rü Dabí ga Ichaxí nane rü 40 ga taunecü nixĩ ga ãẽ̃xgacü yixĩxũ̃ ga Iraéanewa. Rü 7 ga taunecü nixĩ ga ãẽ̃xgacü yixĩxũ̃ ga Ebróũ̃wa rü 33 ga taunecü nixĩ ga Yerucharéũ̃wa.

28Rü yexguma nayu̱xgu ga Dabí rü marü nayaxüchi rü namuarü yemaxũ̃g̃x. Rü duũ̃xũ̃gü rü poraãcüxüchima namaxã nataãẽgü. Rü nane ga Charomóũ̃ nixĩ ga nachicüxü ãẽ̃xgacüxũ̃ ingucuchicü.

29Rü guxũ̃ma ga yema Dabí üxũ̃ ga yexguma ãẽ̃xgacü yixĩxgu rü yema popera ga Tupanaarü orearü uruxũ̃ ga Chamué ümatüxũ̃gu naxümatü. Rü yexgumarüxũ̃ ta ga yema Dabí üxũ̃ rü naxümatü nagu ga yema popera ga Tupanaarü orearü uruxũ̃ ga Natáũ̃ ümatüxũ̃, rü nagu ga yema popera ga Tupanaarü orearü uruxũ̃ ga Gáx ümatüxũ̃ ga Dabíchiga.

30Rü yema poperagüwa nango̱x ga nachiga ga guxũ̃ma ga Dabí üxũ̃ ga yexguma ãẽ̃xgacü yixĩxgu rü ñuxãcü nax naporaxũ̃. Rü yemagu naxümatü ga yema Dabíxũ̃ ngupetüxũ̃, rü yema Iraétanüxũ̃xũ̃ ngupetüxũ̃ rü yema togü ga nachixũ̃anegüxũ̃ ngupetüxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

# 2 Ãẽxgacügüchiga ümatüxũ

## 2 Ãẽxgacügüchiga ümatüxũ 1

### Charomóũ rü Tupanaxũtawa naxcạx ínaca i cuạx

(1 R. 3.3-15)

[1]Tupana nüxũ narüngũxẽxẽ ga Charomóũ ga Dabí nane, rü yemacạx yexeraãcü niporachigü nax ãẽxgacü yixĩxũ.

[2]Rü yexguma nüma ga Charomóũ rü naxcạx nangema ga guxũma ga Iraéanearü ãẽxgacügü: rü yema churaragüerugü ga 1,000 ga churaragümaxã icuạxgüxũ, rü yema churaragüerugü ga 100 ga churaragümaxã icuạxgüxũ, rü guxũma ga yema Iraétücumügüarü ãẽxgacügü, rü yema ãẽxgacügü ga natanüxũmaxã icuạxgüxũ ga Iraéanewa.

[3]Rü yexguma marü yexma nangutaquẹxegügu ga yema ãẽxgacügü, rü nüma ga Charomóũ rü namaxã Gabaóũwa naxũ, yerü yéma nayexma ga guma Tupanapata ga naxchirunaxcạx ga nũxcüma Tupanaarü duũ ga Moiché chianexũgu naxüxũne.

[4]Natürü marü tama Gabaóũwa nayexma ga yema baú ga Tupanaarü mugü nagu nuxũ, yerü nüma ga Dabí rü ũpaacü marü Quiriáx-yearíũwa nayayaxu rü Yerucharéũwa nanange, rü nagu nayaxű́cuchi ga guma ĩpata ga naxchirunaxcạx ga yema baúcạx naxüxũne.

[5]Natürü Gabaóũwatama nayexma ga yema ãmarearü guruxũ ga bróũchenaxcạx ga naxüxũ ga Becharé ga Urí nane ga Úrutaxa ixĩcü. Rü yema ãmarearü guruxũ rü Cori ya Tupanapatapẹxewa nayexma ga Gabaóũwa. Rü nüma ga Charomóũ rü guxũma ga yema duũxũgü ga íyaxümücügüxũ rü yéma naxĩ nax Tupanaarü ucụxẽcạx íyacagüxũcạx.

[6]Rü nüma ga Charomóũ rü naxcạx nixũ ga yema ãmarearü guruxũ ga bróũchenaxcạx ga Tupanapatapẹxewa yexmaxũ. Rü yemawa ínanagu ga 1,000 ga ãmaregü ga naxũnagü ga Tupanacạx daixũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]Rü yematama chütaxũgu, rü nüma ga Tupana rü Charomóũcax nangox rü ñanagürü nüxũ: —¡Choxna naxcax naca i ngẽma cunaxwaxexũ! Rü choma rü tá cuxna chanaxã = =ñanagürü.

[8]Rü nüma ga Charomóũ rü Tupanaxũ nangãxũ rü ñanagürü: —Cumax, Pa Tupanax, rü poraãcü chaunatü ga Dabí cuxũ nangechaũtümüxũ. Rü ñuxma rü chaunatüchicüxü ãẽxgacüxũ choxũ quingucuchixẽxẽ.

[9]Rü ñuxmax, Pa Cori Pa Tupanax ¡ẽcü yanguxẽxẽ ga yema chaunatü ga Dabímaxã nüxũ quixuxũ rü tá nüxũ curüngũxẽxẽ i nanegü rü nataagü! Erü ñuxma rü marü ãẽxgacüxũ choxũ cuxuneta natanüwa i ngẽma muxũchixũ i curü duũxũgü i ñoma naxnecütexerüxũ imuxũ.

[10]¡Rü ẽcü choxna naxã i cuax nax chauãẽxũ chacuáxũcax rü mea namaxã ichacuáxũcax i ñaa curü duũxũgü i muxũchixũ! ¿Erü texé tüxũ natauxcha nax namaxã itacuáxũ i guxũma i ñaa curü duũxũgü? = =ñanagürü.

[11]Rü nüma ga Tupana rü Charomóũxũ nangãxũ rü ñanagürü: —Ñuxma nax chauxũtawa naxcax ícucaxaxũ i cuax nax mea chorü duũxũgümaxã icucuáxũcax, rü chataãxẽ erü tama naxcax ícuca nax cumuarü ngẽmaxũáxũ rüexna cuxũ chatachigaxẽẽxũ, rü tama naxcax ícuca nax chanadaixũcax i curü uanügü, rü tama naxcax ícuca nax cumáarü maxũáxũcax. Natürü ngẽma naxcax ícucaxaxũ nixĩ i cuax rü cuãẽxũ nax cucuáxũ nax ngẽmaãcü mea namaxã icucuáxũcax i chorü duũxũgü i naxcax ãẽxgacüxũ cuxũ chingucuchixẽẽxũ.

[12]Rü ñuxma rü cuxna chanaxã i cuax nax mea cuãẽxũ cucuáxũcax. Natürü naétü cuxna chanaxã i diẽru rü ngẽmaxũgü rü yema nüxíraxũgüxũ ga ãẽxgacügüarü yexera cuxũ chatachigaxẽxẽ. Rü ngẽma cuwena ãẽxgacügü ixĩgüxũ rü taxũtáma ngẽxgumarüxũ chanatachigaxẽxẽ = =ñanagürü ga Tupana.

[13]Rü yemawena rü nüma ga Charomóũ rü nataegu nawa ga guma Tupanapata ga Gabaóũwa yexmane. Rü Yerucharéũwa naxũ rü yéma Iraéanearü ãẽxgacü nixĩ.

### Charomóũ rü carugü ga dairuxũmaxã rü cowarugümaxã nataxe


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

(1 R. 10.26-29; 2 Cr. 9.25-28)

14Charomóũ rü nananutaquẹxe ga caru ga dairuũwexũ rü churaragü ga cowarugu ĩxũ. Rü nüxṹ nayexma ga 1,400 ga carugü rü 12,000 ga churaragü ga cowarugu ĩxũ. Rü gumá carugü ga dairuũgü rü yema churaragü ga cowarugu ĩxũ, rü ñuxre ga ĩanegü ga churaragü nawa yexmagünegu nayanu, rü naigü rü churaragü ga ãẽxgacüna daugüxũxũ nayanu ga Yerucharéũwa.

15Rü nüma ga ãẽxgacü rü Yerucharéũgu nananutaquẹxe ga muxũchixũ ga diẽrumü rü úiru ga ñoma nutagürüxũ muxũchixũ. Rü gumá ocayiwa rü namuxũchi ñoma igunecügü ga metachinüanexũwa rüxügüxũrüxũ.

16Rü yema Charomóũarü cowarugü rü Equítuanewa rü Chiríchiaanewa nixĩ ga naxcạx nataxexũ ga Charomóũarü taxetanüxũ.

17Rü wüxi ga caru ga Equítuanecüãx rü 600 ga diẽrutachinü naxãtanü. Rü wüxi ga cowaru rü 150 tachinü ga diẽru naxãtanü. Rü guxũma ga yema Itítanüxũarü ãẽxgacügü rü Chíriaanearü ãẽxgacügü rü yema Charumóũarü taxetanüxũxũtawa nixĩ ga naxcạx nataxegüxũ ga carugü rü cowarugü.

## 2 Ãẽxgacügüchiga ümatüxũ 2

### Charomóũ rü Tíruarü ãẽxgacü ga Iráũmaxã inaxüga

(1 R. 5.1-18; 7.13-14)

1Nüma ga Charomóũ rü nanaxunagü nax Cori ya Tupanapata ya taxũne naxüxũ. Rü yexgumarüxũ ta nanaxunagü nax naxüaxũcạx ga wüxi ga ĩpata ya ãẽxgacüpata ixĩxũne.

2Rü yema puracücạx nüxũ naxuneta ga 70,000 ga nugütaeruũgü, rü 80,000 ga nutagüarü mexẽẽcüwaruũgü ga mạxpṹneanewa puracüexũ, rü 3,600 nax yema puracümaxã inacuạxgüxũcạx.

3Rü yemawena ga Charomóũ rü ĩane ga Tíruarü ãẽxgacü ga Iráũxũtawa namuga rü ñanagürü: —Cuxna chaca nax choxũ curüngũxẽẽxũ yema chaunatü ga Dabíxũ curüngũxẽẽgurüxũ ga yexguma mürapewagü ga ocayiwanaxcạx núma cumugügu nax naxüaxũcạx ga ãẽxgacüpata.

4Rü dücax, choma rü tá chanaxü ya wüxi ya chorü Cori ya Tupanapata ya taxũne. Rü tá nüxna chanaxã ya yima napata nax nüma nawa


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nangẽxmaxũcax rü ngéma naxcax ítanaguxũcax i pumaratexegü, rü guxũguma napexegu tananuxũcax i paũ i üünexũ, rü ngéma naxcax ítanaguxũcax i torü ãmaregü i guxũ i ngunexũgu i paxmama rü yáuanecü. Rü ngẽxgumarüxũ ta ngéma tá naxcax ítanagu i torü ãmaregü i ngẽxguma ngũxchigaarü ngunexũwa nanguxgu, rü ngẽxguma ngexwacaxũcü ya tauemacüarü petachigawa nanguxgu rü ngẽxguma nawa nanguxgu i toamachigü i peta ya Tupana naxwaxexũ i toma i Iraétanüxũ nax tanaxüchigaxũ.

[5]Rü yima Tupanapata ya taxũne i tá chaxüxũne rü tá nataxüchi rü namexẽchi, erü yimá torü Tupana rü naporaxüchi rü napexewa rü guxũma i ngẽma duũxũgü namaxã tupanaáxũ rü taxuxũma nixĩgü.

[6]Natürü wüxi ya napata ya taxũne rü tama nagu name nax ngéma namaxũxũ. Rü ngẽma dauxũguxũ i naane rü woo nataxüchi natürü naxcax rü naxíraxüchi. ¿Rü ñuxũchi texé tümamaxã nanguxũ nax nüxṹ tanaxüxũ ya wüxi ya napata ya taxũne? ¿Rü nüma nax nataxüchixũ rü texé chixĩ i choma nax nüxṹ chanaxüxũ ya wüxi ya napata ya taxũne ya pumaratexe naxcax nawa iguxũnewaxicatama name?

[7]Rü ngẽmacax chanaxwaxe nax nua cunamuxũ i wüxi i yatü i meama nüxũ cuáxũ nax úiruwa rü diẽrumüwa rü bróũchewa rü fieruwa taxacü naxüxũ. Rü ngẽxgumarüxũ ta chanaxwaxe nax nüxũ cuáxũ nax naxümatüaxũ i naxchiru i yáuxcharaxũ rü naxchiru i daucharaxũ rü naxchiru i waxracharaxũ. Rü chanaxwaxe nax wüxigu namaxã napuracüxũ i chorü puracütanüxũ i Yudáanewa rü Yerucharéũwa chaunatü ga Dabí nüxũ unetaxũ.

[8]Rü ngẽxgumarüxũ ta chanaxwaxe i nua cunamugü i Líbanucüax i ocayiwapütagü rü chiprepütagü rü cháũdarupütagü. Erü ngẽma curü duũxũgü rü nüxũ nicuax nax ñuxãcü Líbanuanewa nadeaxũ i ngẽma naixpütagü. Rü choma rü tá ngéma chanamugü i chorü puracütanüxũ nax curü puracütanüxũxũ nangũxẽẽgüxũcax.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[9]Rü ngẽmaãcü tá choxu̇̃ namu i ngẽma mürapewagü, erü yima Tupanapata ya taxũne i tá chaxüxũne rü taxũne rü mexẽchine tá nixĩ.

[10]Rü choma rü tá cuxna chanana i 4’400,000 litrugü i trigu, rü 4’400,000 litrugü i chebáda. Rü 440,000 litrugü ya bínu, rü 440,000 litrugü i chíxũ nax ngẽmamaxã naxãwemügüxũca̱x i ngẽma puracütanüxũ ==ñanagürü ga Charomóũ.

[11]Rü yexguma ga nüma ga Tíruarü ãe̱xgacü ga Iráũ rü Charomóũca̱x yéma nanamu ga popera ga ñaxũ nagu ümatüxũ: —Cori ya Tupana rü Iraétanüxũarü ãe̱xgacüwa cuxũ nanguxẽxẽ erü norü duũxũgüxũ nangechaũ ==ñaxũ.

[12]Rü yexgumarüxũ ta yexma nanaxümatü ga ñaxũ: —Nüxũ chicua̱xüxũ ya Cori ya Iraétanüxũarü Tupana ga naxücü ga dauxũguxũ ga naane rü ñoma ga naane. Erü nüma ya Tupana rü ãe̱xgacü ga Dabína nanamu ya wüxi ya nane ya cua̱x nüxu̇̃ ngẽxmacü, rü aixcüma naãẽxũ cuácü. Rü nüma tá nixĩ i naxüaxũ ya Cori ya Tupanapata ya taxũne rü wüxi ya ĩpata ya ãe̱xgacüpata ixĩxũne.

[13]Rü ñu̱xmax rü cuxca̱x tá ngéma chanamu i wüxi i yatü i guxũ i ngẽmaxũgüarü üxũ cuáxũ rü aixcüma naãẽxũ cuáxũ, rü naéga nixĩ i Iráũ-abí.

[14]Rü nüma rü wüxi i nge i Dáũtanüxũ ngĩne tixĩ rü nanatü rü Tírucüa̱x tixĩ. Rü nüma rü meama nüxũ nacua̱x nax ñuxãcü úiruwa, rü diẽrumüwa, rü bróũchewa, rü fieruwa, rü nutawa rü mürapewawa naxüaxũ i naguxũraũxũ i meruũgü. Rü ngẽxgumarüxũ ta nüxũ nacua̱x nax ñuxãcü naxchiru i yáuxcharaxũwa, rü daucharaxũwa, rü waxracharaxũwa rü línuchiwa ta̱xacü naxüxũ. Rü ngẽxgumarüxũ ta nüxũ nacua̱x nax naxümatüaxũ rü naguxũraũxũ i naxchicüna̱xãgü naxüxũ. Rü nüma rü tá namaxã napuracü i ngẽma curü duũxũgü i nüxũ icuáxũ nax ñuxãcü naguxũraũxũ íyaxüxũgüxũ ga cunatü ga chorü cori ga Dabíaxu̇̃ puracüexũ.

[15]Rü ngẽmaca̱x, Pa Corix, Pa Charomóũx, ¡nua chorü puracütanüxũca̱x namugü i ngẽma nüxũ quixuxũ i trigu rü chebáda rü chíxũ rü bínu!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16Rü ngẽxguma nua nangugügu i ngẽma rü toma rü tá Líbanuwa tanade i ngẽma naixpütagü i cuma cunaxwa̲xexũ̃. Rü toma rü tá nügüwa tayana̲i̲xgü i ngẽma naixpütagü rü ngẽmaãcü tá márgu tayana ñu̲xmatáta Yópearü türewa nangugü. Rü ngẽxguma ngéma nangugügu, rü cuma tá Yerucharéũ̃wa cunana ==ñanagürü ga Tíruarü ãẽ̲xgacü ga Iráũ̃ norü poperawa.

17Rü yemawena rü nüma ga ãẽ̲xgacü ga Charomóũ̃ rü nayaxugü ga yema duũ̃xũ̃gü ga to ga nachixũ̃anecüã̲x ga Iraéarü naanewa maxẽxũ̃, yema nanatü ga Dabí ũpa duũ̃xũ̃güxũ̃ ixugüxũ̃rüxũ̃. Rü guxũ̃wama rü 153,600 nixĩ ga norü mu.

18Rü yema 153,600 wa rü 70,000 nixĩ ga nugütaeruũ̃gü, rü 80,000 nixĩ ga ma̲xpűnewa nutaarü mexẽẽcüwawa puracüexũ̃. Rü 3,600 nixĩ ga namaxã icua̲xgüxũ̃ ga yema puracütanüxũ̃.

## 2 Ãẽ̲xgacügüchiga ümatüxũ̃ 3

### Charomóũ̃ nanaxü ga Tupanapata ga taxũ̃ne

(1 R. 6.1-38)

1Rü nüma ga Charomóũ̃ rü inanaxügü nax naxüaxũ̃ ya Cori ya Tupanapata ga taxũ̃ne ga Yerucharéũ̃wa nagu ga nachica ga Yebuchéutanüxũ̃ ga Onáũ̃ trigu nawa púxũ̃ ga ma̲xpűne ga Moríawa. Rü guma ma̲xpűnewa nixĩ ga Charomóũ̃ nanatü ga Dabíca̲x nangóxũ̃ ga Cori ya Tupana. Rü yema nixĩ ga nachica ga Dabí nüxũ̃ unetaxũ̃ nax nagu tá naxüxũ̃ ya Tupanapata ya taxũ̃ne.

2Rü yexguma marü ãgümücü ga taunecü marü ãẽ̲xgacü yixĩxgu ga Charomóũ̃ rü meama norü taxre ga tauemacüarü taxre ga ngunexũ̃gu nixĩ ga inaxügüxũ̃ nax naxüxũ̃ ga guma Tupanapata ga taxũ̃ne.

3Rü yema naxma̲xũ̃ ga nagu nanuxũ̃ ga gumá nutagü ga namaxã inaxügücü ga guma Tupanapata ga taxũ̃ne ga Charomóũ̃ üxũ̃ne rü 27 metru nixĩ ga norü ma̲x. Rü norü tachiã ga guma Tupanapata ga taxũ̃ne rü 9 metru nixĩ.

4Rü yema nachiã ga nawa íxücuxũ̃ ga guma Tupanapata ga taxũ̃ne rü 9 metru nixĩ ga norü ma̲x. Rü yemaacü Tupanapata ga taxũ̃nearü taxmachiãmaxãtama nawüxigu. Rü naxtapü̲xarü máxchane ga guma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tupanapata ga taxũne rü 9 metru nixĩ. Rü yema nachiã ga nawa íxücuxũ rü nüma ga Charomóũ rü úirumaxã nanapexchiã.

5-6Rü guma Tupanapata ga taxũnearü aixepetapü̱x rü mürapewagü ga pínunaxca̱x nixĩ. Rü ñu̱xũchi úiru ga marü ngemataxũmaxã nayapexgü ga yema mürapewagü. Rü palmerachicüna̱xãgü rü cadénachicüna̱xãgü nagu nixüagü. Rü ñu̱xũchi nutagü ga nga̱xãẽruũgü nawa nadexcu.

7Rü guxũma ga guma Tupanapata ga taxũnearü aixepewa rü úirumaxã nanapexchiãgü. Rü norü omütagü, rü norü ĩa̱xgüchina̱xãgü, rü guxũma i naxtapü̱xgü, rü norü ĩa̱xgü nayapexgü. Rü ñu̱xũchi daxũcüa̱xgüchicüna̱xã nagu nixüagü.

8Rü yema Tupanapata ga taxũnearü üyemachiã ga Üünexüchixũ rü 9 metru nixĩ ga norü ma̱x, rü 9 metru ta nixĩ ga norü taxmachiã. Rü yemaacü norü ma̱x rü norü taxmachiãmaxã nawüxigumare. Rü 20,000 quíru nagúxũ ga úiru nixĩ ga namaxã napexmachiãgüãxũ ga yema naxmachiã ga Üünexüchixũ.

9Rü wüxichigü ga yema itapua ga namaxã íyapotagüaxũ rü 550 gramu nixĩ ga norü ya. Rü yema naxmachiãgü ga dauxũwa üxũ rü ta rü úirumaxã nanapexmachiãgü.

10Rü yema naxmachiã ga üünexũchixũgu nüxũ nanaxüxẽxẽ ga taxre ga daxũcüa̱xchicüna̱xãgü ga nainaxca̱x. Rü yema rü ta úirumaxã nanatüxünegü.

11Rü yema taxre ga daxũcüa̱xchicüna̱xãgü rü 2 metru rü 25 chentímetru nixĩ ga norü ma̱x ga wüxichigü ga naxpe̱xatü. Rü yemaacü ga yema ãgümücü ga naxpe̱xatügü rü guxũwama 9 metruwa nangu. Rü yema nüxíraxũxũ ga daxũcüa̱xchicüna̱xã rü wüxi ga naxpe̱xatü rü yema naxmachiãarü naxtapü̱xwa nayaxũ̱x. Rü guma norü náixpe̱xatü rü naxpe̱xewa nayaxũ̱x ga yema to ga daxũcüa̱xchicüna̱xãpe̱xatü.

12Rü yema to ga daxũcüa̱xchicüna̱xã rü wüxi ga guma naxpe̱xatü rü yema naxmachiãarü tocüwatapü̱xwa nayaxũ̱x. Rü guma norü náixpe̱xatü rü naxpe̱xewa nayaxũ̱x ga yema nüxíraxũxũ ga daxũcüa̱xchicüna̱xãpe̱xatü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

13Rü yema taxre ga daxũcüa̲xchicüna̲xãgü rü yexma nachigü rü naxmachiã ga ngãxũwa üxũgu narüdaunü.

14Rü Charomóũ rü nanaxü ta ga wüxi ga tüyemachixũ ga línuchinaxca̲x. Rü wanütane rü yauxnütane rü daunütane ga tümaxã nananga̲xãẽtachinü. Rü daxũcüa̲xchicüna̲xãgümaxã nananga̲xãẽtachinü.

### Charomóũ nanaxü ga taxre ga caxtagü ga itaxũne
(1 R. 7.15-22)

15Charomóũ rü nüxũ nanaxüxẽxẽ ga taxre ga caxta ga itaxũne ga 16 metrugu ixügüne ga norü máxchane. Rü ña̲xũchi Tupanapata ga taxũne ixücuxũwa nananucu. Rü guma caxtagütape̲xearü nga̲xãẽruũgü rü 2 metru rü 25 chentímetru nixĩ ga norü ta.

16Rü nanaxü ta ga cadénagü nax guma caxtatape̲xearü nga̲xãẽruũgügu ínabaeguãchixẽẽãxũca̲x. Rü nanaxü ta ga 100 ga ibopü̲xüxũ. Rü guma cadénagüwa nananucu ga yema ibopü̲xüxũ.

17Rü guma caxtagü rü Tupanapata ga taxũnepe̲xewa nananucu. Rü wüxi rü norü tügünecüwawa nayaxűcuchi, rü guma nai rü norü to̲xwecüwawa nayaxűcuchi. Rü guma tügünecüwawa üxũne rü Yaquíũgu nanaxüéga. Rü guma to̲xwecüwawa üxũne rü Boágu nanaxüéga.

## 2 Ãẽ̲xgacügüchiga ümatüxũ 4

### Tupanapata ga taxũnearü yemaxũgü
(1 R. 7.23-51)

1Rü nüma ga Charomóũ rü nanaxü ta ga wüxi ga ãmarearü guruxũ ga bróũchenaxca̲x ga 9 metrugu ixüxũ ga norü ma̲x, rü 9 metru ga norü tatachinü, rü 4 metruarü ngãxũ ga norü máchane.

2Rü ña̲xũchi nanaxü ta ga wüxi ga taxüchixũ ga dexáchixũ ga bróũchenaxca̲x. Yema rü nabopütüwe rü 4 metruarü ngãxũ nixĩ ga norü taxũma. Rü 2 metru 25 chentímetrugu nixĩ ga norü máchane. Rü yema naberaarü bo rü 13 metruarü ngãxũ nixĩ.

3Rü yema dexáchixũ rü taxrechimüũ ga woca ga iyatüxũchicüna̲xãmaxã nananga̲xãxẽ ga naberatüxũwa. Rü wüxichigü ga 45 chentímetruwa nayexma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ga 10 ga wocachicünaxãgü. Rü yema wocachicünaxãgü rü yema dexáchixũünewatama nanaxüxüchigü.

4Rü yema dexáchixũ rü 12 ga woca ga iyatüxũchicünaxãgü ga bróũchenaxcaxétügu naxűnagü. Rü tomaepüx ga yema wocachicünaxãgü rü nórteguama narüdaunü, rü tomaepüx rü súrguama, rü tomaepüx rü ésteguama, rü tomaepüx rü oésteguama. Rü guma naparagü ga naweama ügüne ga yema wocachicünaxãgü rü dexáchixũtüũwaama naxügü. Rü yemaétügu nixĩ ga naxűnagüxũ ga yema dexáchixũ.

5Rü norü yaxcü ga yema dexáchixũ rü 8 chentímetru nixĩ. Rü nabera rü nabipetü ñoma wüxi i putürachacu i iboxüxũrüxũ. Rü 66,000 litru ga dexá nagu name.

6Rü nüma ga Charomóũ rü yexgumarüxũ ta nanaxü ga 10 ga yaüxmexũpáxũgü ga bróũchenaxcax. Rü yema wüximeexpüx rü Tupanapata ga taxũnearü tügünecüwagu nananu rü yema to ga wüximeexpüx rü norü toxwecüwagu nananu. Rü yemawa nixĩ ga yayauxgüãxũ ga guxũma ga yema ãmare namaxã ínagugüũxũ. Natürü yema dexáchixũ ga taxũwa nixĩ ga chacherdótegü ga nügü yayauxgüxũ.

7Rü ñüxũchi Tupana nüxũ ixuxũãcüma nanaxü ta ga 10 ga omügü ga úirunaxcax. Rü yemagü rü Tupanapata ga taxũnegu nananu, rü wüximeexpüx ga toxweguama rü to ga wüximeexpüx ga tügüneguama.

8Rü nanaxü ta ga 10 ga mechagü rü ñüxũchi Tupanapata ga taxũnegu nananu. Rü wüximeexpüx nixĩ ga toxweguama nuxũ, rü wüximeexpüx ga tügüneguama. Rü ñüxũchi nanaxü ta ga 100 ga naxpáũgü ga úirunaxcax ixĩgüxũ.

9Rü ínanapoxegu ga yema naaxtü ga chacherdótegüarü ixĩxũ. Rü yexgumarüxũ ta ínanapoxegu ga yema naaxtü ga taxũ ga Tupanapata ga taxũne. Rü ñüxũchi nanaxü ga norü ĩãxgü. Rü yemagü rü bróũchemaxã nayatügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[10]Rü yema dexáchixũ̃ ga taxũ̃ rü Tupanapata ga taxũ̃nearü tügünecüwagu nanaxú̃ ga norü súr-éstewaama.

[11]Rü ñu̱xũchi ga Iráũ̃ rü nanaxü ta ga buetaregü, rü paragü, rü naxpáũ̃gü. Rü yemaacü nanagu̱xẽxẽ ga yema puracü ga Charomóũ̃ca̱x naxüxũ̃ ga Tupanapata ga taxũ̃newa.

[12]Rü yema puracü ga naxüxũ̃ rü ñaagü nixĩ: taxre ga caxtagü, rü taxre ga guma caxtagütape̱xearü nga̱xãẽruũ̃gü, rü yema cadénagü ga caxtatape̱xearü nga̱xãẽruũ̃gu íbaeguãchigücü.

[13]Rü nanaxü ta ga 400 ga ibopü̱xüxũ̃ ga gumá cadénagüwa nucuxũ̃. Rü wüxichigü ga cadénawa rü taxrechimüxũ̃ ga ibopü̱xüxũ̃ nanucu. Rü yemachimüxũ̃maxã nananga̱xãẽgü ga yema caxtatape̱xearü nga̱xãẽruũ̃gü.

[14]Rü yexgumarüxũ̃ ta nanaxü ga 10 ga natamügü naxca̱x ga yema 10 ga ya̱u̱xme̱xũ̃páxũgü.

[15]Rü nanaxü ta ga yema dexáchixũ̃ ga taxũ̃ ga bróũchenaxca̱x rü yema 12 ga woca ga iyatüxũchicüna̱xãgü ga yema dexáchiũ̃paragü ixĩgüxũ̃.

[16]Rü yexgumarüxũ̃ ta ínanaxüxũ̃ ga Tupanapata ga taxũ̃nearü nawechigü rü tanimacaarü düxüchiruũ̃gü rü choxbüxũ̃gü. Rü guxũ̃ma ga yema Tupanapataarü yemaxũ̃gü ga Charomóũ̃ Iráũxũ̃ íxüxũxẽẽxũ̃ rü bróũche ga meama ba̱ixtachinüxũ̃wa ínanaxüxũ̃.

[17]Rü yemagü rü marü üxũ̃ ga naxchicüna̱xã ga waixũ̃müwa nixĩ ga ínaxüxũ̃ãxũ̃ ga Yudáũ̃anewa ga ĩanegü ga Chucóx rü Charetáũ̃arü ngaxũ̃wa.

[18]Rü nüma ga Charomóũ̃ rü yema nax namuxũchixũ̃ ga yema naxpáũ̃gü ga bróũchenaxca̱x ga ínaxüxũ̃xũ̃, rü tama naxca̱x naxoegaãxẽ nax nüxũ̃ nacuáxũ̃ca̱x ga norü ya.

[19]Rü ñu̱xũchi nüma ga Charomóũ̃ rü nüxũ̃ ínanaxüxũ̃xẽxẽ ga guxũ̃ma ga yema togü ga Tupanapata ga taxũ̃nearü yexmaxũ̃gü ga pumarate̱xearü guruxũ̃ ga úirunaxca̱x, rü yema mecha ga nagu nanuxũ̃ ga yema paũ ga Tupanaca̱x ixĩxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[20]Rü yexgumarüxũ ta nüxũ ínanaxüxũxẽxẽ ga yema omüpawerugü ga 7 chacüxü ga úiru ga mexẽchixũwa üxũ namaxã ga norü omügü ga naxmachiã ga üünexüchixũpe̲xegu nuxũ nax yéma nanaigüxũca̲x yema Tupana nüxũ ixuxũrüxũ.

[21-22]Rü úiru ga mexẽchixũwa nüxũ ínanaxüxũxẽxẽ ga yema putürachicüna̲xãgü, rü yema omügü, rü yema naixũarü yoruxũgü, rü pirañagü ga omüchiraũarü mexẽẽruũgü, rü tacháũgü, rü cuyeragü ga itacü, rü pumarate̲xearü guruũgü i naxme̲xgu yangexũ. Rü yexgumarüxũ ta úiru ga imexẽchixũmaxã nanatü ga yema ĩã̲xgü ga Tupanapata ga taxũnearü ücuchica, rü yema norü ĩã̲xgü ga aixepewa ügüxũ, rü yema naxmachiã ga üünexũchixũarü ĩã̲x, rü yema norü ĩã̲xgü ta ga guma Tupanapata ga taxũne.

## 2 Ãe̲xgacügüchiga ümatüxũ 5

[1]Rü yexguma marü yanguxgu ga guma Tupanapata ga taxũne, rü nüma ga Charomóũ rü yéma nanana ga yema Tupanapata ga taxũnearü yemaxũgü ga úirunaxca̲x rü diẽrumünaxca̲x ga nanatü ga Dabí Cori ya Tupanana naxũ. Rü Tupanapata ga taxũnearü diẽrutanügu namaxã nanguxũ.

### Yema baú ga Tupanaarü mugü nagu nuxũ rü guma yexwaca̲xũne ga Tupanapata ga taxũnewa nanangegü

(1 R. 8.1-11)

[2]Rü nüma ga Charomóũ rü Yerucharéũgu nanangutaque̲xexẽxẽ ga yema Iraéanearü ãe̲xgacütücumü, rü guxũma ga yema 12 ga Iraétücumügüarü ãe̲xgacügü, rü guxũma ga papagü ga natanüxũmaxã icua̲xgüxũ. Rü yemaacü nanangutaque̲xexẽxẽ nax ma̲xpũne ga Chióũwa yayauxgüãxũca̲x ga yema baú ga Tupanaarü mugü nagu nuxũ, rü guma yexwaca̲xũne ga Tupanapata ga taxũnewa nangegüaxũca̲x.

[3]Rü yema ngunexũ ga Iraétanüxũ nagu naxüchigagüãxũ nax düxenügütüũwa nayexmagüxũ ga meama norü 7 ga tauemacügu rü yexguma nixĩ ga Charomóũmaxã nangutaque̲xegüxũ ga yema Iraétanüxũarü ãe̲xgacügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[4]Rü yéma maxpűne ga Chióűwa nangugü ga guxűma ga yema Iraétanüxűarü ãẽxgacügü. Rü yema Lebítanüxű rü nanangenagü ga yema baú ga Tupanaarü mugü nagu nucuxű.

[5]Rü guma yexwacaxűne ga napatawa nanangegü ga yema baú wüxigu namaxã ga guma nüxíraxűne ga napata ga naxchirunaxcax rü guxűma ga norü yemaxűgü. Rü yema chacherdótegü rü Lebítanüxű nixĩ ga yéma nanaxű.

[6]Rü nüma ga ãẽxgacü ga Charomóű rü guxűma ga Iraétanüxű rü guma yexwacaxűne ga Tupanapata ga taxűnearü düxétügu nangutaquexegü napexe ga yema baú ga Tupanaarü mugü nagu nucuxű. Rü yexma Tupanacax nanadai rü ínanagu ga muxűma ga carnérugü rü wocaxacügü ga iyatüxű. Rü yema nax namuxũchixű ga yema carnérugü rü wocaxacügü ga Tupanana naxãgüxű rü taxucürüwa texé tayaxugü.

[7]Rü yemawena ga yema chacherdótegü rü guma Tupanapata ga taxűnearü aixepewa nanangegü ga yema baú ga Tupanaarü mugü nagu nucuxű. Rü yema Naxmachiã i Üünexüchixűgu nayaxűgü natüűgu ga guma naxpexatügü ga yema taxre ga daxũcüãxchicünaxã ga Charomóű üxű.

[8]Rü yema taxre ga daxũcüãxchicünaxãgü rü guma naxpexatügü rü baú íxüxűétügu narüxunü rü nayadüxétügü ga yema baú rü naxpawerugü.

[9]Natürü guma naxpawerugü rü nimax, rü yemacax ga yema napexegü rü nüxű tadauama ga yexguma yema taxű ga nachiãwa idawenügu, natürü yema nachiã ga nawa ixücuxűwa rü tama nüxű tadau.

[10]Rü yema baúwa rü nüxicatama nayexma ga yema taxre ga nutatachinügü ga nawa naxümatüxű ga Tupanaarü uneta ga Iraétanüxűgümaxã naxüxű. Rü yexguma Equítuanewa ínachoxűgu rü Maxpűne ga Oréxwa nayexmagu rü yexguma nixĩ ga Moiché ga yema baúgu nanucuãxű ga yema taxre ga nutatachinü.

[11]Rü nüma ga chacherdótegü rü ínachoxű nawa ga yema naxmachiã ga üünexű rü Tupanapata ga taxűnearü düxétüwa naxĩ. Rü guxűma ga yema chacherdótegü ga yéma yexmagüxű rü marü Tupanapexewa nügü nimexẽẽgü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

woo marü naguxgu nax yema ngunexũgu napuracüxũ rüexna tama nagu naguxgu.

12Rü guxũma ga yema Lebítanüxũ ga wiyaetanüxũ ga Achá rü Emáũ rü Yedutúũ rü nanegümaxã rü togü ga natanüxũmaxã ãmarearü guruũarü ésteguama nachigü. Rü naxchiru ga línuchinaxcaxgu nicuxgü. Rü nüxũ nayexma ga norü platíyugü rü árpaxacügü rü árpagü. Rü namaxã nayexmagü ga 120 ga chacherdótegü ga cornétagu icuegüxũ.

13Rü yema wiyaetanüxũ rü paxetatanüxũ rü wüxigu nawiyaegü rü Tupanaxũ nicuaxüũgü rü Cori ya Tupanana moxẽ naxãgü. Rü yemaacü napaxetagü namaxã ga norü cornétagü rü norü platíyugü rü togü ga paxetaruũgü. Rü yema norü wiyaewa rü ñanagürügü: —¡Nüxũ picuaxüũgü ya Cori ya Tupana erü nüma rü namecüma rü ngẽma norü ngechaũ rü taguma inayagux! ==ñanagürügü. Rü yexgumatama ga guma Cori ya Tupanapata ga taxũne rü caxixũmaxã nanapá.

14Rü yema caxixũgagu rü nüma ga chacherdótegü rü taxucürüwama yexma narücho nax yadaxẽẽgüãxũcax ga yema cuaxüxũ ga yéma Tupanacax naxügüxũ. Yerü Tupanaarü üünemaxã nanapá ga guma napata ga taxũne.

## 2 Ãẽxgacügüchiga ümatüxũ 6

### Charomóũ rü Tupanamẽxẽgu nanaxú ga guma napata

(1 R. 8.12-66)

1Rü yexguma ga Charomóũ rü nayumüxẽ rü ñanagürü: —Cumax, Pa Cori Pa Tupanax, rü cugü quixu nax caixanexũ i waemaxũwa cungexmaxũ.

2Natürü i choma rü cuxcax chanaxü ya daa ĩpata ya taxũne nax yimawa cungexmaechaxũcax ==ñanagürü.

3Rü ñuxũchi nüma ga ãẽxgacü ga Charomóũ rü naxcax nadauegu ga guxũma ga yema Iraétanüxũ ga yexma chigüxũ. Rü mexũ namaxã naxuegu.

4Rü ñanagürü: —Namecümaxüchi ya Cori ya Iraétanüxũarü Tupana. Rü nüma rü marü nayanguxẽxẽ ga yema chaunatü ga Dabímaxã nüxũ yaxuxũ ga yexguma ñaxgu nüxũ:


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5“Rü yematama ngunexũ̃ ga Equítuanewa chorü duũ̃xũ̃gü ga Iraétanüxũ̃xũ̃ íchanguxũ̃xẽẽxũ̃gucürüwa rü taguma nüxũ̃ chaxuneta ya wüxi ya ĩane nax yimagu naxüxũ̃cn̲ax ya chopata ya taxũ̃ne. Rü taguma natanüwa nüxũ̃ chaxuneta ga wüxi ga yatü nax chorü duũ̃xũ̃gü i Iraétanüxũ̃maxã inacuáxũ̃cn̲ax.

6Natürü i ñu̲xma rü nüxũ̃ chaxuneta ya Yerucharéũ̃ nax ngẽxma naxüxũ̃cn̲ax ya chopata. Rü nüxũ̃ chaxuneta ya Dabí nax yimá chorü duũ̃xũ̃gü i Iraétanüxũ̃arü ãẽ̲xgacü ixĩxũ̃cn̲ax”, ñanagürü ga Tupana.

7Rü nüma ga gumá chaunatü ga Dabí rü nüxũ̃́ nangúchaũ̃ nax naxüaxũ̃ ya wüxi ya ĩpata ya taxũ̃ne naxcn̲ax ya Cori ya Iraétanüxũ̃arü Tupana.

8Natürü nüma ga Cori ya Tupana rü ñanagürü nüxũ̃: “Wüxi i mexũ̃ nixĩ nax nagu curüxĩnüxũ̃ nax chn̲u̲xcn̲ax cunaxüxũ̃ ya wüxi ya chopata ya taxũ̃ne.

9Natürü taxũtáma cuma nixĩ i cunaxüxũ̃. Rü yimá cune ya tá cuxũ̃́ ngẽxmacü tá nixĩ ya naxücü ya yima chopata ya taxũ̃ne”, ñanagürü ga Tupana.

10Nüma ya Cori ya Tupana rü marü nayanguxẽxẽ ga yema norü uneta. Erü ñu̲xma i choma rü ãẽ̲xgacü chixĩ tümachicüxü ya chorü papa. Rü chanaxü ya yima ĩpata ya taxũ̃ne naxcn̲ax ya Cori ya Iraétanüxũ̃arü Tupana.

11Rü ñu̲xma rü yimagu chayaxṹcuchi i ngẽma baú i nawa nangẽxmagüxũ̃ i Cori ya Tupanaarü mugü ga Iraétanüxũ̃maxã nüxũ̃ yaxuxũ̃ ==ñanagürü.

12-13Rü nüma ga Charomóũ̃ rü nagu nachinagü ga wüxi ga chinagüchica ga bróũchenaxcn̲ax ga yema Tupanaarü ãmarearü guruũ̃pẽ̲xewa yexmaxũ̃. Rü yema chinagüchica rü taxre ga metru rü 70 chentímetru nixĩ ga norü mn̲ax, rü yexgumaepü̲xtama nixĩ ga norü tatachinü, rü wüxi ga metru rü 35 chentímetru nixĩ ga norü máchane. Rü guxũ̃ma ga yema Iraétanüxũ̃ ga yexma ngutaquẽ̲xegüxũ̃pẽ̲xewa rü nüma ga Charomóũ̃ rü inacaxáp̃ü̲xü. Rü naxunagümẽ̲xẽãcüma ñaãcü nayumüxẽ:

14—Pa Cori Pa Iraétanüxũ̃arü Tupanax, daxũguxũ̃ i naanewa, rü woo ñoma i naanewa, rü nataxuma i cuxrüxũ̃ Tupana ixĩxũ̃. Rü cumax rü cuyanguxẽxẽ i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

curü unetagü rü aixcüma icunawe̲x nax namaxã cumecümaxũ̃ i ngẽma curü duũ̃xũ̃gü i norü ngúchaũ̃maxã cuga ĩnüexũ̃.

15Rü cuma rü cuyanguxẽxẽ ga curü uneta ga chaunatü ga Dabímaxã nüxũ̃ quixuxũ̃ ga daa cupatachiga. Rü ñoma i ngunexũ̃gu rü aixcümaxũ̃chima nango̲x ga yema nüxũ̃ quixuxũ̃.

16Rü ngẽmaca̲x, Pa Corix, Pa Iraétanüxũ̃arü Tupanax, rü ¡yanguxẽxẽ ga yema uneta ga chaunatü ga curü duũ̃ ga Dabímaxã nüxũ̃ quixuxũ̃ ga yexguma ñacugu nüxũ̃: “Rü cutaagü tá nixĩ i guxũ̃gutáma ãẽ̲xgacügü ixĩgüxũ̃ i Iraéanewa ega cuxrüxũ̃ mea nagu namaxẽgu i chorü mugü”, ñacugu!

17Rü ngẽmaca̲x, Pa Cori Pa Iraétanüxũ̃arü Tupanax, cuxũ̃ chaca̲a̲xũ̃ nax cuyanguxẽxẽxũ̃ca̲x i ngẽma curü uneta ga chaunatü ga curü duũ̃ ga Dabímaxã nüxũ̃ quixuxũ̃.

18Natürü, Pa Cori Pa Tupanax, ¿rü ñuxũcürüwa i duũ̃xũ̃gütanüwa cumaxũ̃xũ̃ i ñoma i naanewa? Rü ngẽxguma chi guxũ̃ma i ngẽma daxũguxũ̃ i naane i taxüchixũ̃ rü tama yanguxgu nax nawa cungexmaxũ̃ ¿rü ñuxãcü tá nagu cumexũ̃ ya daa ĩpata ya taxũ̃ne ya cuxca̲x chaxüxũ̃ne nax nawa cungexmaxũ̃ca̲x?

19Natürü Pa Cori Pa Chorü Tupanax, ¡cuxũ̃ chaca̲a̲xũ̃ nax choxṹ nüxũ̃ cuxĩnüxũ̃ca̲x i chorü yumüxẽ i choma nax curü duũ̃xũ̃ chixĩxũ̃.

20¡Rü taxṹ i nüxũ̃ curüchauxũ̃ nax ngunecü rü chütacü nüxũ̃ cudawenüxũ̃ ya daa cupata ya taxũ̃ne ya cuma nüxũ̃ quixuxũ̃ne nax nawa tá cungexmaxũ̃! ¡Rü nüxũ̃ naxĩnü i ñaa chorü yumüxẽ i nua cupata ya taxũ̃newa cumaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ i choma nax curü duũ̃xũ̃ chixĩxũ̃!

21¡Rü nüxũ̃ naxĩnü i ngẽma naxca̲x íchacaxaxũ̃, rü nüxũ̃ naxĩnü i curü duũ̃xũ̃gü i Iraétanüxũ̃arü yumüxẽ ega ngẽxguma ñaa nachicagu tarüdaunüãcüma tayumüxẽgügu! ¡Rü nüxũ̃ naxĩnü i daxũguxũ̃ i naanewa i ngextá ícumaxũ̃xũ̃wa rü toxṹ nüxũ̃ rüngüma i torü chixexũ̃gü!

22-23Rü ngẽxguma texé tümamücümaxã ta̲xacürü guxchaxũ̃ üxgu, rü ngẽxguma daa cupata ya taxũ̃nearü ãmarearü guruũ̃pe̲xewa tüxũ̃ nagagügu


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nax ngéma nüxũ tixuxũca̲x i ngẽma tümaarü guxchaxũ ¡rü nüxũ naxĩnü i daxũguxũ i naanewa, rü nüxũ rüngũxẽxẽ i ngẽma curü duũxũgü! ¡Rü napoxcu i ngẽma aixcüma chixexũ ügű́xũ, rü tüxũ ínanguxuchixẽxẽ ya yíxema taxuxũma i chixexũ ű́xe!

24-25Rü ngẽxguma chi curü duũxũgü i Iraétanüxũ cupe̲xewa chixexũ ügügu rü ngẽmagagu norü uanügü nüxũ rüporamaegu nax to i nachixũanewa nagagüãxũca̲x, natürü ega chi wenaxarü cuxca̲x nawoegugu rü daa cupata ya taxũnewa naxca̲x ínacagügu i curü ngũxẽxẽ, ¡rü daxũguxũ i naanewa nüxű́ nüxũ naxĩnü i norü yumüxẽ rü nüxű́ nüxũ irüngüma i norü chixexũgü, rü ñaa torü naane ga torü o̲xigüna cuxãxũca̲x nawoeguxẽxẽ!

26-27Rü ngẽxguma yapagüanegu rü taguma napuxgu nagagu nax chixexũ cupe̲xewa naxügüxũ i curü duũxũgü i Iraétanüxũ, natürü ngẽxguma cuxca̲x nawoegugu rü daa cupatawa yayumüxẽgügu rü cuxũ yacua̲xüũgügu, rü nüxũ naxoegu i norü chixexũgü i naxca̲x cupoxcuexũ, ¡rü daxũguxũ i naanewa nüxű́ nüxũ naxĩnü i norü yumüxẽ rü nüxű́ nüxũ irüngüma i norü chixexũgü rü nangúexẽxẽ nax mexũ i nacümagu naxĩxũca̲x rü napuxẽxẽ nagu i ñaa naane i torü o̲xigüna cuxãxũ!

28-30Rü ngẽxguma ñaa nachixũanewa nangemagu i taiya, rüe̲xna ínanguxgu i nanetüarü da̲xaweane, rüe̲xna naianexũmaxã nayuegu i nanetügü, rüe̲xna ínangugügu i munügü, rüe̲xna õxmigü, rüe̲xna naweanegü, rüe̲xna torü uanügü nüxũ íchomaeguãchigu i torü ĩanegü, rüe̲xna ta̲xacürü to i guxchaxũ rüe̲xna da̲xaweanegü toxca̲x ínguxgu, natürü ngẽxguma wüxi i curü duũxũ rüe̲xna guxũma i curü duũxũgü i Iraétanüxũ nüxũ icua̲xãchigügu nax norü chixexũgagu ngúxũ yangegüxũ rü daa cupata ya taxũnewa naxunagüãcüma yayumüxẽgügu, ¡rü daxũguxũ i naanewa nüxũ naxĩnü rü nüxű́ nüxũ irüngüma i norü chixexũgü! ¡Rü nüxű́ naxütanü i wüxichigü i duũxũ ngẽxgumarüxũ nax ñuxãcü cupe̲xewa namaxũxũ! Erü cuxicatama nixĩ i nüxũ cucuáxũ i wüxichigüarü maxũ.

31Rü ngẽmaãcü i curü duũxũgü rü ngẽxguma nawa namaxẽgu i ñaa naane i torü o̲xigüna cuxãxũ rü tá cuxũ namuũe rü tá cuga naxĩnüe.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[32]Rü ngẽxguma chi wüxi i duũxũ i to i nachixũanecüa̲x i tama Iraétanüxũ ixĩxũ cuchiga ĩnügu nax ñuxãcü cuporaxüchixũ rü yáxũwa cuxca̲x ne naxũxgu nax nua daa cupata ya taxũnewa yayumüxẽxũca̲x,

[33]¡rü daxũguxũ i naane i ngextá ícumaxũxũwa irüxĩnü rü nüxũ nangãxũ i norü yumüxẽ nax ngẽmaãcü guxũtáma i ñoma i naanecüa̲x rü nachixũanegü cuxũ cua̲xgüxũca̲x rü cuga naxĩnüexũca̲x ngẽma curü duũxũgü i Iraétanüxũrüxũ! Rü ngẽmaãcü i nümagü i yáxũwa ne ĩxũ rü tá nüxũ nacua̲xgü nax nua daa cupata ya taxũne ya cuxca̲x chaxüxũnewa yixĩxũ i cumaxã yadexagüxũ i duũxũgü.

[34]Rü ngẽxguma curü duũxũgü i Iraétanüxũ rü norü uanügümaxã nügü yadaixgu i ngexta cuma ícumugüxũwa, rü ngẽxguma daa ĩane ya cuma nüxũ cuxunetane rü daa cupata ya taxũne ya cuxca̲x chaxüxũneguama nadaunüãcüma nayumüxẽgü,

[35]rü ¡daxũguxũ i naanewa irüxĩnü i norü yumüxẽ rü ínapoxũ i norü uanügüme̲xẽwa!

[36]Rü ngẽxguma curü duũxũgü guxũ i duũxũgürüxũ cupe̲xewa chixexũ ügügu rü ngẽmaca̲x namaxã cunuxgu, rü norü uanügüme̲xẽgu cunayixẽxẽgu nax ngẽmaãcü to i nachixũane i yáxũguxũwa rüe̲xna ngaicamaxũguxũwa nagagüãxũca̲x,

[37]rü ngẽxguma ngẽma nachixũane i nawa nagagüãxũwa rü cuxna nacua̲xãchiegu, rü cuxna nacagügu, rü cumaxã nüxũ yaxugügu nax chixexũ naxügüxũ,

[38]rü ngẽxguma ngẽma nachixũane i nawa nagagüãxũwa guxũnema ya norü maxũnemaxã rü naãẽmaxã cuxca̲x nawoegu̲xgu, rü ngẽxguma ñaa nachixũane i norü o̲xigüna cuxãxũguama, rü daa curü ĩane ya cumatama nüxũ cuxunetaneguama, rü daa cupata ya taxũne ya cuxca̲x chaxüxũneguama nadaunüãcüma nayumüxẽgügu,

[39]¡rü ngẽma ícungexmaxũwa i daxũguxũ i naanewa nüxṹ nüxũ naxĩnü i norü yumüxẽwa i cuxna naxca̲x nacagüxũ! ¡Rü ínapoxũ nawa i norü guxchaxũgü,


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

rü nüxű nüxũ rüngüma i norü chixexũgü i cupe̲xewa naxügüxũ i ngẽma curü duũxũgü!

40¡Rü ñu̲xmax, Pa Chorü Tupanax, rü inadawenü rü írüxĩnü naxca̲x i guxũma i ngẽma yumüxẽgü i cuxca̲x taxügüxũ i ñaa nachicawa!

41Pa Chorü Cori ya Tupanax, ¡inachi i ngéma ícungexmaxũwa rü nua curü baú i curü pora nawa ngẽxmaxũwa naxũ nax ngẽxma curüngũxũca̲x! Pa Chorü Cori ya Tupanax, ¡yamexẽxẽ i curü chacherdótegü nax aixcüma cupe̲xewa yamexũca̲x, rü ngẽma curü duũxũgü cumaxã taãẽgüxũca̲x!

42Pa Chorü Cori ya Tupanax, ¡taxű i nüxũ curüngũmaxũ ya yimá ãe̲xgacü ya cumatama nüxũ cuxunetacü! ¡Rü nüxna nacua̲xãchi ga yema curü ngechaũ ga curü duũ ga Dabíca̲x cuxű yexmaxũ! ==ñanagürü ga Charomóũ.

## 2 Ãe̲xgacügüchiga ümatüxũ 7

1-2Rü yexguma Charomóũ nüxũ rüchauxgu nax nayumüxẽxũ rü daxũguxũ ga naanewa narüngu ga üxüema rü yema ãmaregü ga Tupanaca̲x yéma nanaxũ rü yema naxũnagü ga Tupanaca̲x nada̲i̲xũétügu nangu rü nixae. Rü yema Tupanaarü üüne rü guma Tupanapata ga taxũne namaxã nanapa rü yemaca̲x ga yema chacherdótegü rü taxucürüwama nagu nachocu.

3Rü yexguma yema Iraétanüxũ nüxũ daugügu ga yema üxüema rü Tupanaarü üünexũ nax Tupanapata ga taxũneétügu ínaxĩxũ, rü guxũma ga nümagü rü inacaxa̋pu̲xügü rü waixũmüanegu nanangücuchitanü. Rü Tupanaxũ nicua̲xüũgü rü moxẽ nüxna naxãgü rü ñanagürügü: —Nüma ya Tupana rü namecüma rü norü ngechaũ rü taguma inayacua̲x ==ñanagürügü.

4Rü yemawena rü nüma ga ãe̲xgacü ga Charomóũ rü guxũma ga yema togü ga Iraétanüxũ rü Tupanaca̲x nanadai rü nayagu ga muxũma ga naxũnagü.

5Rü nüma ga ãe̲xgacü ga Charomóũ rü Tupanaca̲x ínanagu ga 22,000 ga wocagü ga iyatüxũ rü 120,000 ga carnérugü. Rü yemaacü nixĩ ga ãe̲xgacü rü guxũma ga yema Iraétanüxũ ga Tupanaaxű yaxãxũchigüãxũ ga guma napata ga taxũne.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

6Rü yema chacherdótegü rü nachicawatama nayexmagü, rü yexgumarüxũ ta ga yema Lebítanüxũ namaxã ga norü paxetaruũgü ga ixüünexũ ga ãẽxgacü ga Dabí íxüxũne nax yemaacü napaxpẽxegüãxũcãx ga yema wiyae ga ñaxũ: —Tupanaarü ngechaũ rü guxũguma nangẽxmaecha ==ñaxũ. Rü yema chacherdótegü rü Lebítanüxũpẽxewa nayacuegü ga norü cornétagü. Rü guxũma ga yema Iraétanüxũ rü yexma nachigüecha.

7Rü nüma ga Charomóũ rü Tupanana nanaxuaxũ ta ga yema naãxtü ga ngãxũwa üxũ ga Tupanapata ga taxũnepẽxewa yexmaxũ. Rü yéma nixĩ ga ínaguaxũ ga yema ãmaregü ga naxũnagü rü yema norü chíxũ ga Tupanana naxãmaregüxũ. Yerü yema Charomóũ üxũ ga ãmarearü guruxũ rü tama nagu name ga yema ãmaregü ga naxũnagü rü trigugü rü chíxũgü ga Tupanana naxãgüxũ.

8Rü yema ngunexũgügu ga Charomóũ rü guxũma ga Iraétanüxũ rü nanaxüchigagü ga düxenügüarü peta. Rü yemacãx yexma nangutaquẽxegü ga muxũma ga Iraétanüxũ ga ĩane ga Amácãx íxücuxũwa ne ĩxũ ga nórtewa rü ñũxmata Equítuarü natüwa nangu ga súrwa.

9Rü 14 ga ngunexũ nixĩ ga nagu yangegüxũ nax yaxãxũchigüãxũ ga Tupanapata. Yerü 7 ga ngunexũ nixĩ ga naxügüãxũ ga yema ãmarearü guruũarü ãxũchichiga, rü to ga 7 ga ngunexũ nixĩ ga naxügü ga yema düxenügüarü petachiga. Rü yemawena rü norü 15 ga ngunexũgu rü wüxi ga ngutaquẽxe ga taxũ naxügü nax Tupanaxũ yacuãxüũgüxũcãx.

10Rü gumá taunecüarü 7 ga tauemacüarü 23 gu nixĩ ga ãẽxgacü ga duũxũgüxũ namoxẽxũ nax napatacãx nawoeguxũcãx. Rü yemaacü taãẽãcü nawoegu. Rü Tupanaxũ nicuãxüũgü naxcãx ga yema mexũgü ga Dabícãx, rü Charomóũcãx rü yema norü duũxũgü ga Iraétanüxũcãx naxüxũ.

### Tupana rü Charomóũmaxã inaxuneta
(1 R. 9.1-9)

11-12Rü yexguma Charomóũ yanguxẽxẽgu ga guma Tupanapata ga taxũne rü guma ãẽxgacüpata rü guxũma ga yema togü ga yemaxũgü ga naxüxũ, rü nüma ga Cori ya Tupana rü wüxi ga chütacü naxcãx nangõx rü ñanagürü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nüxũ: —Marü nüxũ chaxĩnü i ngẽma curü yumüxẽ rü marü nüxũ chaxuneta ya daa chopata ya taxũne nax yimawa choxna penaxãmaregüxũ i ngẽma naxũnagü i cha̱u̱xca̱x pedaixũ rü ípeguxũ.

13-14Rü ngẽxguma perü chixexũgagu íchananguxẽxẽgu nax yapagüanexũ rü íchayachaxãchixẽxẽgu nax napuxũ, rü ngẽxguma munügü íchangugüxẽxẽgu nax penetügü nangṍxũca̱x rüẹ̱xna pexca̱x da̱xaweane íchanguxẽxẽgu, natürü ngẽxguma chopẹ̱xegu pegü íperüxíragügu i pemax nax chorü duũxũgü pixĩgüxũ, rü ngẽxguma peyumüxẽgügu rü cha̱u̱xca̱x pewoeguxgu, rü nüxũ perüxoegu i ngẽma chixexũ i pecümagü, rü choma rü tá pexũ chaxĩnü i yea daxũguxũ i naanewa íchangexmaxũwa. Rü tá pexṹ nüxũ icharüngüma i perü chixexũgü rü tá ichayanaxoxẽxẽ i ngẽma guxchaxũ i perü naanewa ngẽxmaxũ.

15Rü ña̱u̱xmacürüwa rü mea tá pexṹ nüxũ chaxĩnü i perü yumüxẽgü i daa chopatawa pexüxũ.

16Erü chomatama nüxũ chaxuneta rü chanaxüünexẽxẽ ya daa chopata ya taxũne nax nawa tá guxũguma changexmaxũ. Rü guxũgutáma chauãẽwa nangẽxma rü tá nüxna chadau.

17-18Rü ña̱u̱xma i cumax, Pa Charomóũ̃x, rü ngẽxguma tá cunatü ya Dabírüxũ mea chauga cuxĩnügu, rü nagu cumaxũgu i ngẽma chorü mugü rü chorü ucu̱xẽgü, rü choma rü tá chayanguxẽxẽ ga yema uneta ga cunatü ga Dabímaxã nüxũ chixuxũ nax cune rü cutaagü rü guxũgutáma Iraéanearü ãẹ̱xgacügü tá yaxĩgüxũ.

19-20Natürü ngẽxguma pema rü choxna pixĩgachitanügu rü tama peyanguxẽẽgu i ngẽma mugü ga pexna chaxãxũ rü naxchicüna̱xãgüxũmare picua̱xüũ̈gügu, rü choma rü tá nawa pexũ íchawoxũ i ñaa naane i pexna chaxãxũ. Rü tá nüxna chixũgachi ya daa chopata ya taxũne ya chaxüünexẽẽchiréne, rü tá wüxi i cugüruxũ pexũ chixĩxẽxẽ napẹ̱xewa i ngẽma togü i nachixũanegü.

21Rü daa chopata ya taxũne ya mexẽchichiréne rü nachicaxica tá ngéma nayaxṹ. Rü ngẽxguma i guxũma i duũxũ i nawa üpetüxũ i ñaa nachica rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nüxũ nadaugügu i ngẽma chopata ya taxũnechica rü tá namaxã nabaixãchie rü tá ñanagürügü: “¿Taxacücax ya Cori ya Tupana i nüxna yaxũgachixũ i ñaa nachixũane rü daa napata ya taxũne?” ñanagürügü tá.

22Rü namücügü rü tá nanangãxũgü rü ñanagürügü tá: “Yemaacü namaxã nangupetü yerü yema duũxũgü rü nüxna nixĩgachi ga Cori ya norü oxigüarü Tupana ga Equítuanewa ínanguxũxẽẽcü, rü nawe narüxĩ ga yema naxchicünaxãgümare rü nüxũ nicuaxüũgü. Rü yemacax nixĩ ga Tupana ga naxcax ínanguxẽẽgüãxũ ga yema taxũ ga guxchaxũgü”, ñanagürügü tá ==ñanagürü ga Tupana.

## 2 Ãẽxgacügüchiga ümatüxũ 8

### Togü ga puracügü ga naxüxũ ga Charomóũ

(1 R. 9.10-28)

1Rü 20 ga taunecü nixĩ ga Charomóũaxű yanguxũ nax naxüaxũ ga guma Tupanapata ga taxũne rü guma ãẽxgacüpata.

2Rü ñuxũchi nayamexẽxẽ ga guma ĩanegü ga ãẽxgacü ga Iráũ woeguxẽẽne. Rü guma ĩanegügu nayanu ga Iraétanüxũ nax nawa namaxẽxũcax.

3Rü yemawena rü nanapu ga ĩane ga Amá ga Chobáanewa yexmane.

4Rü nanamexẽxẽ ga ĩane ga Tamáx ga naxnecüanewa yexmane. Rü yexgumarüxũ ta nayamexẽxẽ ga guxũnema ga guma náigü ga ĩanegü ga nawemügü nagu nanutaquexegüne ga Amáarü naanewa.

5Rü yexgumarüxũ ta wena nanamexẽxẽ ga guma ĩane ga Bex-oróũ ga maxpűnewa yexmane rü guma ĩane ga Bex-oróũ ga norü tuãchiwa yexmane. Rü guma ĩanegü rü ínayapoxegugü rü nananucu ga norü ĩãxgü namaxã ga norü chotaruũgü.

6Rü yexgumarüxũ ta nanamexẽxẽ ga guma ĩane ga Baará rü ñuxũchi nayamexẽẽgü ga naigü ga ĩanegü ga nawemügü nagu nanutaquexegüne. Rü yexgumarüxũ ta nayamexẽẽgü ga guxũnema ga norü churaragüarü carupataũgü rü cowarupataũgü. Rü Yerucharéũwa rü Líbanuwa rü guxũma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ga naane ga namaxã inacuáxũwa nanaxü ta ga guxũnema ga ĩpatagü ga naxüchaxũne.

7-8Rü nayexma ta ga duũxũgü ga tama Iraétanüxũ ixĩgüxũ. Rü yema nixĩ ga nataagü ga yema duũxũgü ga Iraétanüxũarü o̲xigü tama daixũ ga Itítanüxũ, rü Amoréutanüxũ rü Ebéutanüxũ, rü Ferechéutanüxũ, rü Yebuchéutanüxũ. Rü nüma ga Charomóũ rü yáxũ ga puracüwa nanapuracüexẽxẽ. Rü woo i ñu̲xma rü ta rü ngẽmaãcütama nixĩ. Rü nüma ga Charomóũ rü yáxũ ga puracüwa tüxũ napuracüexẽxẽ ga guxema yema naanewa yaxügüxe rü tama Iraétanüxũ tüxũ daixe ga Amuréutanüxũ rü Itítanüxũ rü Ferechéutanüxũ rü Ebéutanüxũ rü Yebuchéutanüxũ. Rü yemaacü poraãcü tüxũ napuracüexẽxẽ rü woo i ñu̲xma rü ngẽmaãcütama nixĩ.

9Natürü nüma ga Charomóũ rü tama yema norü puracü ga yáxũwa nanapuracüexẽxẽ ga Iraétanüxũ. Rü yema puracü ga nüxna naxãxũ nixĩ nax norü churaragüarü ã̲ẽxgacügü ga capitáũgü rü comandántegü yixĩgüxũ nax norü carugümaxã rü cowarugümaxã inacua̲xgüxũca̲x.

10Rü nüma ga Charomóũ rü nüxṹ nayexma ga 250 ga ã̲ẽxgacügü ga namaxã icua̲xgüxũ ga yema puracütanüxũ.

11Rü nüma ga Charomóũ rü ngĩmaxã naxãxma̲x ga Faraóũxacü. Natürü tama nanaxwa̲xe nax gumawa nayexmaxũca̲x ga yema Yerucharéũarü üye ga Dabíarü Ĩanegu ãégaxũ. Yerü noxri rü yéma nayexma ga yema baú ga Tupanaarü mugüchixũ rü yemaca̲x naxüüne ga yema nachica. Rü yemaca̲x nanaxü ga nai ga ã̲ẽxgacüpata nax gumawa namaxũxũca̲x ga yema naxma̲x.

12Rü nüma ga Charomóũ rü Tupanaca̲x ínanagu ga norü ãmaregü nawa ga yema ãmarearü guruxũ ga Tupanapata ga taxũnepẽxegu naxüxũ.

13Rü yema ngunexũgü ga nagu yéma ínaguaxũ nixĩ ga yema ngunexũgü ga Moiché nüxũ unetaxũ. Rü yema nixĩ ga ngũchigaarü ngunexũgu, rü tauemacü ya ngexwacaxũcügu, rü yema tomaepü̲x ga petagü ga wüxichigü ga taunecügu naxüchigagüxũgu. Rü yema nixĩ ga paũ i ngearü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pu̱xẽẽruṹáxũarü petachigagu, rü nanetüarü buxgüchigagu, rü düxenügüarü petachigagu.

14Rü yexgumarüxũ ta yema nanatü ga Dabí namaxã nüxũ ixuxũ̃ãcü rü Charomóũ̃ rü nüxũ nayanu ga norü puracü ga yema chacherdótegü. Rü nüxũ̃ nayanu ga norü puracü ga yema Lebítanüxũ̃ nax wüxichigü ga ngunexũ̃gu rü chacherdótegüxũ̃ nangũ̃xẽẽgüxũ̃ca̱x rü namaxã inacua̱xgüxũ̃ca̱x ga Tupanaarü cua̱xüxũ̃gü. Rü yexgumarüxũ̃ ta nüxũ̃ nayanu ga norü puracü ga yema ĩã̱xarü dauruũ̃gü ga wüxichigü ga ĩã̱xwa, yerü yemaacü nixĩ ga nüxũ̃ yaxuxũ̃ ga Tupanaarü duũ̃ ga Dabí.

15Rü yemaacü ga nümagü ga yema chacherdótegü, rü yema ĩã̱xarü dauruũ̃gü rü yema diẽrumaxã icua̱xgüxũ̃ rü guxũ̃guma nayanguxẽẽgü ga yema mugü ga ãẽ̱xgacü ga Dabí nüxũ̃ ixuxũ̃.

16Rü guxũ̃ma ga yema puracü ga Charomóũ̃ üxũ̃ rü yexguma noxritama nanuxcuãgu ga guma nutagü ga namaxã inaxügücü ga guma Tupanapata ga taxũ̃ne nixĩ ga inaxügüxũ̃ ga yema puracü rü ñu̱xmata meama yangu ga guma Tupanapata ga taxũ̃ne. Rü yemaacü ga guma Tupanapata ga taxũ̃ne rü meama ningu.

17Rü yemawena nüma ga Charomóũ̃ rü ĩanegü ga Echióũ̃-guébewa rü Eráxwa naxũ. Rü guma ĩanegü rü Edóũarü naanewa nayexmagü ga márcutüwa.

18Rü nüma ga Tíruarü ãẽ̱xgacü ga Iráũ̃ rü yéma nanamu ga wapurugü rü ñuxre ga norü churaragüarü ãẽ̱xgacügü namaxã ga yatügü ga meama nüxũ̃ icuáxũ̃ nax ñuxãcü wapurugu naxĩxũ̃ ga márwa. Rü yema Iráũarü yatügü rü ñuxre ga Charomóũarü ngũ̃xẽẽruũ̃gümaxã Ofíarü naanewa naxĩ. Rü yéma nanayauxgü ga wixgu 15,000 quíru nagúxũ̃ ga úiru. Rü ãẽ̱xgacü ga Charomóũ̃xũ̃tawa nanangegü.

## 2 Ãẽ̱xgacügüchiga ümatüxũ̃ 9

### Chabáanearü ãẽ̱xgacü rü Charomóũ̃xũ̃tawa inaxũane

(1 R. 10.1-13)

1Rü ngĩma ga Chabáanearü ãẽ̱xgacü rü nüxũ̃ ixĩnüchiga ga Charomóũ̃ nax ñuxãcü ãẽ̱xgacü ga nüxũ̃ cua̱xüchicü yixĩxũ̃. Rü yemaca̱x Yerucharéũ̃wa ixũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nax nüxũ yaxüxũcax namaxã ga ñuxre ga cagü ga poraãcü iguxchaxũ. Rü ngĩma rü yéma ingu namaxã ga muxũma ga ngĩrü ngũxẽẽruũgü rü ngĩrü caméyugü ga pumaramaxã rü taxũ ga úirumaxã rü nutaxacügü ga ngãxãẽruũgümaxã ixãxwetaxũ. Rü yexguma Charomóũxũtawa nanguxgu, rü nüxna ica namaxã ga guxũma ga yema cagü ga nagu naxĩnüxũ.

2Rü nüma ga Charomóũ rü meama nanangãxũ ga guxũma ga ngĩrü cagü. Rü bai ga wüxi ga ngĩrü ca ga tama mea nangãxũxũ.

3Rü ngĩma ga Chabáanearü ãẽxgacü rü namaxã ibaixãchi ga yema cuax ga Charomóũaxṹ rü namaxã ibaixãchi ta ga guma ãẽxgacüpata ga nüma naxüxũne.

4Rü yexgumarüxũ ta namaxã ibaixãchi ga yema maixcuraxũgü ga norü mechawa inuagüxũ, rü norü ucapugü ga norü ngũxẽẽruũgü, rü nacümagü rü naxchirugü ga nagu yacuxgüxũ ga naxũtaxũgü rü norü baeruũgü. Rü yexgumarüxũ ta namaxã ibaixãchi ga guma toxõõne ga nawa Tupanapata ga taxũnegu naxĩnagüne rü yema ãmaregü ga Tupanapata ga taxũnewa yexmagüxũ ga Charomóũ Tupanana ãxũ.

5Rü yexguma ga ngĩma rü Charomóũxũ ngĩgürügü: —Pa Ãẽxgacüx, guxũma i ngẽma curü puracüchiga rü curü cuáchiga i chauchixũanegu nüxũ chaxĩnüxũ rü aixcümaxũchi nixĩ.

6Rü noxri rü tama chayaxõ ga yema chomaxã nüxũ yaxugüexũ ga cuchiga, natürü i ñuxma nax nua chaxũxũ rü chauxetümaxã nüxũ chadauxũ i ngẽma cuxüxũ, rü nüxũ chacuax nax aixcüma yixĩxũ i guxũma i ngẽma nüxũ yaxugüexũ. Rü bai i norü ngãxũwa nanguxũ ga yema chomaxã nüxũ yaxugüexũ ga curü cuáchiga, erü ngẽma nüxũ chaxĩnüxũarü yexeraxüchi nixĩ i ngẽma cuax i cuxṹ ngẽxmaxũ.

7Rü aixcüma nataãẽgü i ngẽma cuxmaxgü rü curü duũxũgü, rü curü ngũxẽẽruũgü i cucüwawa ngẽxmagüxũ rü guxũguma mexũ i curü ucuxẽxũ ĩnüexũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]Rü name ya Cori ya curü Tupana ya cumaxã taãẽcü, rü ãẽxgacüxũ̃ cuxũ̃ imucuchicü nax cuma namaxã icucuáxũ̃cax i Iraétanüxũ̃. Rü nüma ya Tupana rü poraãcü nüxũ̃ nangechaxũ̃ i Iraétanüxũ̃, rü guxũ̃guma nüxũ̃ narüngũ̃xẽẽchaũ̃, rü ngẽmacax norü ãẽxgacüxũ̃ cuxũ̃ ningucuchixẽxẽ nax aixcüma wexgu namaxã icucuáxũ̃cax ==ngĩgürügü.

[9]Rü yemawena rü ñuxũchi ga ngĩmax ga Chabáanearü ãẽxgacü rü Charomóũ̃na ínana ga 3,960 quíru ga úiru, rü muxũ̃ma ga pumaragü rü nutaxacügü ga ngaxãẽruũ̃gü. Rü yema muxũchixũ̃ ga pumaragü ga Chabáanearü ãẽxgacü Charomóũ̃na nanaxũ̃, rü ũ̃paacü rü taguma yexgumaepüx ga pumara Iraéanewa nangugü.

[10]Rü yexgumarüxũ̃ ta ga ãẽxgacü ga Iráũ̃arü duũ̃xũ̃gü rü wüxigu Charomóũ̃arü duũ̃xũ̃gümaxã yéma Ofíanewa ne nanana ga úiru rü nai ga cháũ̃darupütagü rü nutaxacügü ga ngãxãẽruũ̃gü.

[11]Rü yema cháũ̃darupütagüwa nixĩ ga Charomóũ̃ naxüaxũ̃ ga Tupanapata ga taxũ̃nearü toxõõnegü rü barándagü, rü ãẽxgacüpataarü toxõõnegü rü barándagü, rü ñuxũchi árpagü rü árpaxacügü ga paxetatanüxũ̃ namaxã paxetagüxũ̃. Rü Yudáanewa rü taguma texé nüxũ̃ tadau ga taxacü ga yexgumarüxũ̃ ixĩxũ̃.

[12]Rü nüma ga ãẽxgacü ga Charomóũ̃ rü Chabáanearü ãẽxgacüna nanaxã ga guxũ̃ma ga yema ngĩma naxcax ínacaxũ̃ naétü ga yema marü ngĩxna naxãxũ̃ naxcax ga yema ngĩma nüxna nanaxũ̃. Rü yemawena ga ngĩma ga Chabáanearü ãẽxgacü rü ngĩchixũ̃anecax itaegu namaxã ga guxũ̃ma ga ngĩrü ngũ̃xẽẽruũ̃gü.

### Charomóũ̃ rü natachiga nagagu ga norü cuax rü norü yemaxũ̃gü
(1 R. 10.14-29; 2 Cr. 1.14-17)

[13]Rü wüxichigü ga taunecügu ga ãẽxgacü ga Charomóũ̃ nanayaxu ga 22,000 quíru ga úiru.

[14]Rü yemaétü ngĩxũ̃ nayaxu ga yema diẽru ga nüma ga ãẽxgacü ngĩxũ̃ unetacü nax naxütanügüãxũ̃cax ga taxepataxũ̃arü yoragü rü yema togü ga taxetanüxũ̃. Rü yexgumarüxũ̃ ta ga guxũ̃ma ga Arábiaanearü ãẽxgacügü, rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yema ãẽxgacügü ga Iraéanearü üyechigümaxã icuaxgüxũ, rü Charomóũxũtawa nanana ga úiru rü diẽrumü.

15Rü nüma ga ãẽxgacü ga Charomóũ rü norü puracütanüxũxũ namu nax yema úiru ga ipomüxũwa naxügüãxũcax ga 200 ga poxũruũgü ga ítáxũ. Rü 6 quíru ga úiru nagu naxücu ga wüxichigü.

16Rü ñuxũchi nüma ga Charomóũ rü nüxũ nanaxüxẽxẽ ta ga 300 ga poxũruũgü ga ixíxraxũ ga úiru ga ipomüxũwa. Rü wüxitachinüwachigü rü tomaepüx ga quíru nagu name. Rü ñuxũchi guma napata ga Líbanuarü Naixnecügu ãéganegu nananucu.

17Rü ñuxũchi norü puracütanüxũxũ namu nax naxügüãxũcax ga wüxi ga toruxũ ga marfímaxã ngãxãẽxũ. Rü úiru ga nüxica ixĩxũmaxã nanatüxünegü.

18Rü guma norü toxõõne ga yema toruxũ rü 6 nixĩ ga norü chinagüchigüruxũ. Rü yema ãẽxgacü nagu cuaixcutüxũ rü úirunaxcax nixĩ. Rü wüxicüwawachigü rü nüxű́ nayexma ga norü ngũchacüüruũgü. Rü wüxichigü ga nacüwawa nayexma ga wüxi ga leóũchicünaxã ga yexma chíxũ.

19Rü ñuxũchi nayexma ta ga 12 ga leóũchicünaxãgü ga wüxichigü ga yema 6 ga chinagücutüruũcüwagu chíxũ. Rü nataxuma ga to ga ãẽxgacü ga nüxű́ yexmaxũ ga wüxi ga toruxũ ga yemarüxũ mexẽchixũ.

20Rü guxũma ga ãẽxgacü ga Charomóũarü axepáxũgü rü úiruxica nixĩgü. Rü guxũma ga yema poratugü ga napata ga Líbanuarü Naixnecügu ãéganewa yexmagüxũ rü úirunaxcax nixĩgü. Rü nataxuma ga diẽrumünaxcax ixĩxũ, yerü yexguma Charomóũ ãẽxgacü ixĩxgu rü diẽrumü rü naxítanüxũchi.

21Rü nüma ga ãẽxgacü ga Charomóũ rü nüxű́ nayexma ga norü wapurugü ga Tárchixwa ĩĩxũne. Rü Iráũarü duũxũgü nixĩ ga namaxã icuaxgüxũ. Rü wüxichigü ga tomaepüx ga taunecüguwena ínangugüxũ rü yéma ne nanana ga úiru, rü diẽrumü, rü marfí, rü naeũgü rü pirugü ga meruxũgü.

22Rü nüma ga ãẽxgacü ga Charomóũ rü norü cuaxwa rü norü yemaxũgüwa rü nüxũ narüyexeramae ga guxũma ga togü ga ãẽxgacügü ga ñoma ga naanewa yexmagüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

23Rü guxũma ga ãẽxgacügü ga ñoma ga naanewa yexmagüxũ rü naxũtawa ínayadaugüchaũ nax nüxũ naxĩnüexũcax ga yema cuax ga Tupana nüxna ãxũ.

24Rü ñuxũchi wüxichigü ga taunecügu rü guxũma ga yema duũxũgü ga íyadaugüxũ rü norü ãmaregümaxã yéma naxĩĩxũ, rü nüxna nanaxãgü ga meruxũgü ga diẽrumünaxcax rü úirunaxcax, rü naxchiru i máxcharaxũ, rü naxnegü, rü pumaragü, rü cowarugü rü mulagü.

### Charomóũ rü naxcax nataxe rü namaxã nataxe ga cowarugü rü carugü ga daiwexũgü

(1 R. 10.26-29; 2 Cr. 1.14-17)

25Rü nüma ga ãẽxgacü ga Charomóũ rü nüxṹ nayexma ga 4,000 ga cowarugüarü mugüchicaxũ rü carugüarü nuchicaxũ. Rü nüxṹ nayexma ga 12,000 ga norü churaragü ga cowarugu ĩxũ. Rü guma carugü ga daiwexũpataxũgu nayanu ga yema churaragü. Rü togü rü ãẽxgacüpataarü dauruũgü nixĩgü ga Yerucharéũwa.

26Rü nüma ga ãẽxgacü ga Charomóũ rü namaxã inacuax ga guxũma ga yema ãẽxgacügü ga natü ga Eufrátewa yexmagüxũ rü ñuxmata Firitéugüarü naanewa nangu rü ñuxmata Equítuanearü üyeanewa nangu.

27Rü nüma ga ãẽxgacü rü Yerucharéũgu nananutaquexe ga taxũ ga diẽrumü, rü yemacax ñoma nutagürüxũ namuxũchi. Rü yexgumarüxũ ta inanato ga ocayiwagü rü yemacax namuxũchi ñoma igu ga naixnecüwa rüxügüxũrüxũ.

28Rü yema Charomóũarü cowarugü rü Equítuanewa rü guxũma ga yema togü ga nachixũanegüwa nixĩ ga ne nagagüãxũ.

### Nayu ga Charomóũ

(1 R. 11.41-43)

29Rü guxũma ga nachiga ga ãẽxgacü ga Charomóũ, rü nagu naxümatü ga yema popera ga Tupanaarü orearü uruxũ ga Natáũ ümatüxũ. Rü norü ügüwa inaxügü rü ñuxmata norü guxwa nangu. Rü yexgumarüxũ ta yema Tupanaarü orearü uruxũ ga Aía ga Chilócüãx nüxũ ixuxũ ga Charomóũchiga rü poperawa nangox. Rü ñuxũchi yema Charomóũ üxü rü nawa nangox ga


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yema popera ga naxümatüxũ̃ ga Tupanaarü orearü uruxũ̃ ga Idú. Rü nüma ga Idú nixĩ ga nüxũ̃ ixuxũ̃ ga ore ga Yeruboáũ̃ ga Nabáx nanechiga.

30Rü nüma ga Charomóũ̃ rü 40 ga taunecü nixĩ ga Yerucharéũ̃wa ãẽxgacü yixĩxũ̃ rü guxũ̃ma ga Iraéanemaxã inacuáxũ̃.

31Rü yexguma nayu̱xgu rü nanatü ga Dabíarü Ĩanegu nanata̱xgü. Rü nawena rü nane ga Roboáũ̃ nachicüxü ãẽxgacü nixĩ.

## 2 Ãẽxgacügüchiga ümatüxũ̃ 10

### Nügü nitoye ga Iraétanüxũ̃

(1 R. 12.1-24)

1Rü nüma ga Charomóũ̃ nane ga Roboáũ̃ rü ĩane ga Chiquéũ̃wa naxũ yerü guxũ̃ma ga Iraéanecüã̱xgü yéma naxĩ nax yéma ãẽxgacüxũ̃ yangucuchixẽẽgüãxũ̃ca̱x.

2Natürü Nabáx nane ga Yeruboáũ̃ ga ũ̃pa Charomóũ̃cha̱xwa Equítuanewa ñaxũ̃, rü nüxũ̃ nacuáchiga nax ãẽxgacüxũ̃ yangucuchixũ̃ ga Roboáũ̃, rü yemaca̱x nataegu ga Equítuanewa.

3Rü natanüxũ̃ rü Yeruboáũ̃ca̱x nangemagü rü Iraéaneca̱x nataegu. Rü nüma ga Yeruboáũ̃ rü guxũ̃ma ga yema Iraétanüxũ̃ ga nórtecüã̱xmaxã rü ãẽxgacü ga Roboáũ̃xũ̃tawa naxĩ nax namaxã yadexagüxũ̃ca̱x. Rü ñanagürügü nüxũ̃:

4—Gumá cunatü ga Charomóũ̃ rü poraãcü toxũ̃ napuracüexẽxẽ rü taxũ̃ ga diẽru toxũ̃tawa nayaxu. Rü ñu̱xma i cuma rü tama tanaxwa̱xe i cunatürüxũ̃ quixĩ. Rü tanaxwa̱xe i toxũ̃́ ícunaxĩxẽẽxũ̃ i ngẽma. Rü ngẽxguma tomaxã cumecümagu rü toxũ̃́ ícunaxĩxẽẽgu rü mea tomaxã icucua̱xgu, rü tá cuga taxĩnüe rü cuxũ̃́ tapuracüe = =ñanagürügü.

5Rü nüma ga Roboáũ̃ nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —¡Ípixĩ rü tomaepü̱x i ngunexũ̃wena nua pexĩ! = =ñanagürü. Rü nüma ga duũ̃xũ̃gü rü nawoegu.

6Rü yexgumayane ga nüma ga ãẽxgacü ga Roboáũ̃ rü naxca̱x nangema ga yema ucu̱xẽruũ̃gü ga nanatü ga Charomóũ̃axũ̃́ puracüexũ̃ ga yexguma namaxũ̃xgux. Rü nüxna naca rü ñanagürü: —¿Ta̱xacümaxã i choxũ̃


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pixucu̱xẽxũ̃ i pemax, rü ñuxãcü tá ichanangãxũ̃gagüxũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü? = =ñanagürü.

7Rü nümagü rü nanangãxũ̃gü rü nüxũ̃ ñanagürügü: —Ngẽxguma chi mea quixĩxgu namaxã i ngẽma duũ̃xũ̃gü rü mexũ̃ i dexamaxã cunangãxũ̃gu, rü nümagü rü guxũ̃gutáma cuxṹ napuracüe = =ñanagürügü.

8Natürü nüma ga Roboáũ̃ rü tama yema nanatüarü ucu̱xẽruũ̃güaxṹ inaxĩnü. Rü naxca̱x nangema ga yema namücügü ga wüxigu namaxã yaexũ̃ rü nüxṹ puracüexũ̃.

9Rü nüxna naca rü ñanagürü: —¿Ta̱xacümaxã i choxũ̃ pixucu̱xẽxũ̃ i pemax? ¿Rü ñuxãcü tá ichanangãxũ̃gagüxũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i choxna cagüxũ̃ nax namaxã íchanaxĩxẽẽxũ̃ca̱x i ngẽma diẽru i natanüwa chayaxuxũ̃ rü tama chaunatürüxũ̃ poraãcü taxũ̃ i diẽru natanüwa chayaxuxũ̃ca̱x? = =ñanagürü.

10Rü nümagü ga yema namücügü ga namaxã wüxigu yaexũ̃ rü nanangãxũ̃gü rü ñanagürügü: —Ngẽma duũ̃xũ̃gü i cuxna cagüxũ̃ nax tama cunatürüxũ̃ taxũ̃ i diẽru natanüwa cuyaxuxũ̃ca̱x rü ñaãcü tá cunangãxũ̃xũ̃: “Gumá chaunatü rü poraãcü pexũ̃ namu natürü i choma rü tá norü yexera poraãcü pexũ̃ chamu.

11Rü aixcüma nixĩ ga chaunatü rü poraãcü taxũ̃ ga diẽru petanüwa nayaxuxũ̃, natürü i choma rü tá yexeraãcü taxũ̃ i diẽru petanüwa chayaxu. Rü chaunatü rü goyexũ̃maxã pexũ̃ nicua̱i̱xgü, natürü i choma rü tá cua̱i̱xruũ̃gü i fierumaxã ãpe̱xexũ̃maxã tá pexũ̃ chicua̱i̱xgü” = =ñanagürügü nüxũ̃.

12Rü yema ãe̱xgacü ga Roboáũ̃ nüxũ̃ ixuxũ̃rüxũ̃, rü tomaepü̱x ga ngunexũ̃ ngupetüguwena rü wenaxarü Roboáũ̃ca̱x nataegu ga Yeruboáũ̃ namaxã ga guxũ̃ma ga norü duũ̃xũ̃gü.

13Natürü ga nüma ga ãe̱xgacü ga Roboáũ̃ rü nanuãcüma nanangãxũ̃. Rü tama naga naxĩnü ga yema nanatüarü ucu̱xẽruũ̃gü ga yaexũ̃.

14Rü duũ̃xũ̃gümaxã nüxũ̃ nixu ga yema ore ga namücügü ga namaxã wüxigu yaexũ̃ nüxũ̃ ixugüxũ̃, rü ñanagürü: —Aixcüma nixĩ ga chaunatü rü poraãcü pexũ̃ napuracüexẽxẽ rü taxũ̃ ga diẽru petanüwa nayaxuxũ̃, natürü i choma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

rü tá yexeraãcü pexũ̃ chapuracüexẽxẽ rü taxũ̃ i diẽru petanüwa chayaxu. Rü chaunatü rü goyexũ̃maxã pexũ̃ nicua̱i̱xgü, natürü i choma rü tá cua̱i̱xruxũ̃ i fierumaxã ãpe̱xexũ̃maxã pexũ̃ chicua̱i̱xgü = =ñanagürü.

15Rü yemaacü ga nüma ga ãe̱xgacü ga Roboáũ̃ rü tama yema duũ̃xũ̃güga naxĩnü yerü ga Cori ya Tupana rü woetama yemaacü nanaxuegu nax yanguxũ̃ca̱x ga norü ore ga Nabáx nane ga Yeruboáũ̃maxã nüxũ̃ yaxuxũ̃ naã̱xwa ga norü orearü ngeruxũ̃ ga Aía ga Chilócüã̱x.

16-17Rü yexguma yema Iraétanüxũ̃ nüxũ̃ icua̱xãchitanügu nax nüma ga ãe̱xgacü rü tama naya̱u̱xãxũ̃ ga yema naxca̱x ínacagüxũ̃, rü inanaxügüe nax yaxáichaxũ̃ rü ñanagürügü: —Taxuwama tüxũ̃́ name i Ichaxí nane ya Dabítanüxũ̃ erü nataxuma i ta̱xacü i tüxna naxãgü. ¡Ngĩxã tachiũ̃ca̱x tawoegu! ¡Rü Roboáũ̃ rü Dabítanüxũ̃arü ãe̱xgacü yixĩ! = =ñanagürügü. Rü yexguma ga guxũ̃ma ga yema Iraétanüxũ̃ rü napataca̱x nawoegu. Natürü yema Iraétanüxũ̃ ga Yudáanearü ĩanegügu ãchiũ̃güxũ̃ rü Roboáũ̃tama nixĩ ga norü ãe̱xgacü.

18Rü nüma ga ãe̱xgacü ga Roboáũ̃ rü nanamu ga norü ngũ̃xẽẽruxũ̃ ga Aduráũ̃ ga norü puracümaxã icuácü. Rü namaxã nüxũ̃ nixu nax norü puracüca̱x nangutaque̱xexẽẽãxũ̃ca̱x ga yema Iraétanüxũ̃ ga nórtecüã̱x ga tama naga ĩnüechaũ̃xũ̃. Natürü nüma ga yema duũ̃xũ̃gü rü nanueama rü nutamaxã Adoráũ̃xũ̃ nima̱xgü. Rü yexguma yemaxũ̃ nacua̱xgu ga ãe̱xgacü ga Roboáũ̃ rü paxa naweũ̃ ga cowaru itúchigünegu nixüe rü Yerucharéũ̃wa naña.

19Rü yemaacü ga yema nórtecüã̱x ga Iraétanüxũ̃ rü Roboáũ̃maxã nanue rü guxũ̃ma ga Dabítanüxũ̃maxã nanue. Rü ñu̱xma rü ta ngẽmaãcü nixĩ.

## 2 Ãe̱xgacügüchiga ümatüxũ̃ 11

1Rü yexguma Yerucharéũ̃wa nanguxgu ga Roboáũ̃ rü nayadexechi ga 180,000 ga churaragü ga Yudátanüxũ̃ rü Bẽyamíũ̃tanüxũ̃ ixĩgüxũ̃. Rü yexma nanaxĩtaque̱xexẽxẽ nax yema nórtecüã̱x ga Iraétanüxũ̃maxã nügü nada̱i̱xũ̃ca̱x nax wena naxme̱xwa nayexmagüxũ̃ca̱x ga yema duũ̃xũ̃gü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2]Natürü nüma ga Cori ya Tupana rü norü duũ ga Chemaíamaxã nidexa rü ñanagürü:

[3-4]—¡Namaxã nüxũ ixu i Roboáũ i Charomóũ nane rü guxũma i Yudátanüxũ rü Bẽyamíũtanüxũ, rü tama chanaxwa̲xe nax nügüenexẽgümaxãtama nügü nada̲ixũ! ¡Rü namaxã nüxũ ixu rü napataca̲x nawoegu i guxũma erü chorü mu nixĩ! ==ñanagürü. Rü yexguma yemaxũ naxĩnüegu rü napataca̲x nawoegu ga guxũma. Rü yemaacü tama Yeruboáũmaxã nügü nadai.

### Roboáũ rü ínayapoxegugü ga Yudáarü ĩanegü

[5-6]Rü yexguma nüma ga Roboáũ rü Yerucharéũwa nayexma. Rü ínayapoxegugü ga ñuxre ga Yudáanearü ĩanegü. Rü yemaacü ínayapoxegugü ga ĩanegü ga Beréũ, rü Etáũ, rü Tecóa,

[7-10]rü Bex-chú, rü Chocó, rü Aduráũ, rü Gáx, rü Marechá, rü Chíx, rü Adoraíũ, rü Láqui, rü Achecá, rü Chorá, rü Ayaróũ, rü Ebróũ. Rü gumagü nixĩ ga Yudátanüxũ rü Bẽyamíũtanüxũarü ĩanegü ga íyapoxegugüne.

[11]Rü wüxichigü ga guma ĩanegüwa nanamexẽxẽ ga naxtapü̲xgü rü yéma nanamugü ga churaragüerugü nax nüxna nadaugüxũca̲x. Rü yéma nanamugü ga nawemügü rü chíxũgü rü bínugü.

[12]Rü guxũnema ga guma ĩanegü rü nayaxüxne namaxã ga wocaegü rü poxũruũgü. Rü yemaacü meama nanaporaxẽxẽ ga guma ĩanegü. Rü yemaacü ga Roboáũ rü nügüme̲xẽwa nanayexmagüxẽxẽ ga Yudátanüxũ rü Bẽyamíũtanüxũ.

### Roboáũwa naxügü ga chacherdótegü rü Lebítanüxũ

[13]Rü yema chacherdótegü rü Lebítanüxũ rü guxũma ga Iraéanewa ne naxĩ nax Roboáũwa naxügüxũca̲x.

[14]Rü yema Lebítanüxũ rü naxĩgü rü yéma nanawogü ga norü carnérugüchitaxũgü rü togü ga norü yemaxũgü nax Yerucharéũwa rü naigü ga Yudáanearü ĩanegüwa naxĩxũca̲x. Yerü nüma ga Yeruboáũ rü natanüxũ rü tama nanaxwa̲xegü nax yéma nórtewa Tupanaarü puracü naxügüxũ ga yema chacherdótegü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Rü yemacax ga nüma ga Yeruboáũ rü nüxũ naxuneta ga to ga chacherdótegü nax namaxã inacuaxgüxũcax ga ãmarearü guruũgü nax norü tupananetachicünaxãgüxũ nawa yacuaxüũgüxũcax. Rü nüma ga Yeruboáũ nanamu ga yema chacherdótegü nax namaxã inacuaxgüxũcax ga yema ngutaquexegü ga nawa nüxũ yacuaxüũgüxũ ga yema chíbuchicünaxãgü rü yema wocachicünaxãgü ga nüma ga Yeruboáũ duũxũgüxũ íxüxüxẽẽxũ.

16Natürü yema Iraétanüxũ ga nórtecüax ga aixcüma Cori ya Iraétanüxũarü Tupanacax maxẽchaũxũ rü nüxũ nayadauxũgü ga yema chacherdótegü rü Lebítanüxũ rü Yerucharéũwa naxĩ nax yéma norü oxigüarü Tupanacax ãmare íyagugüxũcax.

17Rü yemaacü ga yema duũxũgü rü tomaepüx ga taunecü Yudáanexũ naporaxẽẽgü rü Roboáũ ga Charomóũ nanexũ narüngũxẽẽgü. Rü yemaacü tomaepüx ga taunecüxica nagu naxĩ ga yema mexũ ga nacüma ga Dabí rü Charomóũ nagu ĩxũ.

### Roboáũ naxmaxgü rü naxacügüchiga

18Rü nüma ga Roboáũ rü Maaráx ga Yerimóxacümaxã naxãxmax. Rü nüma ga Yerimóx rü Dabí nane nixĩ. Rü naé rü Abiái ga Eriáxacü iyixĩ. Rü ngĩrü oxi nixĩ ga Ichaxí.

19Rü nüma ga Roboáũ rü nüxṹ nayexma ga tomaepüx ga nanegü ga Maaráxwáũgüxũ. Rü ñagü nixĩ ga yemagü: Yeú rü Chemaría rü Cháaũ.

20Rü yemawena rü ngĩmaxã naxãxmax ga Maacá ga Acharóũxacü. Rü yema naxmax ga Maacáwa rü ãgümücü nixĩ ga nanegü: Abiáũ rü Atái rü Chichá rü Cheromíx.

21Rü nüma ga Roboáũ rü 18 iyixĩ ga naxmaxgü. Rü 60 iyixĩ ga naxmaxabagü. Natürü nüma rü yema naigüarü yexera Maacá ga Acharóũxacüxũ nangechaxũ. Rü 28 nixĩ ga nanegü rü 60 ga naxacügü.

22Rü nüma rü nüxũ naxuneta ga nane ga Abiáũ ga Maacáwáũcü nax naenexẽgümaxã inacuáxũcax. Yerü ãẽxgacüwa nananguxẽẽchaũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[23]Rü nüma ga Roboáũ̃ rü wüxi ga yatü ga naãẽxũ̃ cuáxũ̃ nixĩ. Rü yemac̲ax naigü ga ĩanegüwa nanamugü ga yema togü ga nanegü ga Yudáanewa rü Bẽyamíũ̃anewa. Rü ñu̲xũchi yema nanegüxũ̃ naxuneta nax nümagü namaxã inacua̲xgüxũ̃ca̲x ga guma ĩanegü ga íyapoxegugüne. Rü nüxna nanana ga muxũ̃ma ga nawemügü rü nüxna ngĩxũ̃ namugü ga mucüma ga naxma̲xgü.

## 2 Ãẽ̲xgacügüchiga ümatüxũ̃ 12

### Equítuanearü ãẽ̲xgacü ga Chicháx rü Yudáanegu naxücu

(1 R. 14.21-31)

[1]Rü yexguma marü mea íyaxũxgu nax ãẽ̲xgacü yixĩxũ̃ ga Roboáũ̃ rü nügü nacua̲xgu nax naporaxũ̃ rü nügümaxãtama inacuáxchaũ̃ rü nüxũ̃ narüxo nax Cori ya Tupanaarü mugügu yaxũxũ̃. Rü guxũ̃ma ga yema Iraétanüxũ̃ rü ta yematama naxügü.

[2-3]Rü yema nax tama Cori ya Tupanaga naxĩnüexũ̃gagu rü norü wüxime̲e̲xpü̲x ga taunecü nax ãẽ̲xgacü yixĩxũ̃ ga Roboáũ̃, rü Chicháx ga Equítuanearü ãẽ̲xgacü rü Yerucharéũ̃ca̲x ínayagoõchi namaxã ga 1,200 ga norü carugü ga dairuũ̃gü rü ñu̲xũchi 60,000 ga norü churaragü ga cowarugu ĩxũ̃ rü muxũ̃ma ga churaragü ga Equítuanecüã̲x rü Líbiaanecüã̲x, rü Chuquiénucüã̲x rü Etiopíaanecüã̲x.

[4]Rü guma Yudáanearü ĩanegü ga meama ípoxegugüne rü nanapuxũ̃, rü ñu̲xmata Yerucharéũ̃wa nangu.

[5]Rü yemac̲ax Tupanaarü orearü uruxũ̃ ga Chemaía rü Roboáũ̃xũ̃tawa naxũ ga ngextá Yudáanearü ãẽ̲xgacügümaxã ínangutaque̲xexũ̃wa ga Yerucharéũ̃wa, yerü Equítuanearü ãẽ̲xgacü ga Chicháx rü marü ningaica. Rü nüma ga Chemaía rü ñanagürü nüxũ̃: —Cori ya Tupana rü ñanagürü: “Pemax rü marü choxna pixĩgachitanü, rü ngẽmac̲ax i choma rü pexna chixũgachi i ñu̲xma nax Chíchame̲xẽgu peyixũ̃ca̲x” ==ñanagürü.

[6]Rü yexguma ga Roboáũ̃ rü ñu̲xũchi yema Iraéanemaxã icua̲xgüxũ̃ ga ãẽ̲xgacügü rü nüxũ̃ nicua̲xãchitanü nax aixcüma chixexũ̃ inaxügüxũ̃ rü ñanagürügü: —Tagagu nixĩ ya Cori ya Tupana tüxna naxũgachixũ̃ ==ñanagürügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]Rü Cori ya Tupana rü nüxũ nadau nax napẹxewa nügü inaxixragüxũ, rü yemacạx Chemaíamaxã ñanagürü: —Ngẽma nax chopẹxewa nügü inaxíragüxũcạx, rü taxũtáma chanadai. Rü paxa tá nawa íchananguxũxẽxẽ i ngẽma ãũcümaxũ. Rü marü taxũtáma Chicháxũ chamu nax Yerucharéũétügu nanguxũcạx i chorü nu.

[8]Natürü Chíchamẹxẽwa tá pexũ changexmagüxẽxẽ nax ngẽmaãcü nüxũ pecuáxũcạx rü ngẽxguma to i nachixũanearü ãẹ̃xgacümẹxẽwa pengẽxmagügu rü tama chọxmẹxwa pengexmagügurüxũ nixĩ ==ñanagürü ga Tupana.

[9]Rü nüma ga Chicháx ga Equítuanearü ãẹ̃xgacü rü Yerucharéũgu naxücu rü nanade ga Tupanapata ga taxũnearü yemaxũgü rü ãẹ̃xgacüpataarü yexmagüxũ ga imexẽchixũ. Rü guxũma nade rü nayana. Rü yema poxũruũgü ga úirunaxcạx ga Charomóũ íxüxũxũ rü ta nayana.

[10]Rü yema poxũruũgü ga úirunaxcạx ga Chicháx inaxũ rü yemachicüxü rü nüma ga ãẹ̃xgacü ga Roboáũ rü poxũruũgü ga bróũchenaxcạx inaxüxũ. Rü yema poxũruũgü ga bróũchenaxcạx rü yema churaragü ga ãẹ̃xgacüpataarü ĩãxna daxugüxũna nüxũ nadauxẽxẽ.

[11]Rü guxũguma ga yexguma Tupanapata ga taxũnewa naxũxgu ga ãẹ̃xgacü ga Roboáũ rü yema churaragü ga norü dauruũgü rü nawe narüxĩ rü ínayana ga yema poxũruũgü. Rü yexguma ínanguxũgüxũgu rü churarapatagu nayanuuxũ ga yema poxũruũgü.

[12]Rü yema nax Tupanapẹxegu nügü inaxíxraxũ ga Roboáũ rü yemacạx Cori ya Tupana rü namaxã narüngüxmü ga nax nanuxũ. Rü yemacạx tama nayu, rü Yudáanewa rü meaũra nixũ.

[13]Rü Roboáũ rü yexeraãcü napora nax ãẹ̃xgacü yixĩxũ ga Yerucharéũwa. Rü yexguma inaxügüãgu nax ãẹ̃xgacü yixĩxũ ga Yerucharéũwa rü nüma ga Roboáũ rü nüxṹ nayexma ga 41 ga taunecü. Rü 17 ga taunecü nixĩ ga Yerucharéũwa ãẹ̃xgacü yixĩxũ. Rü guma ĩane nixĩ ga Cori ya Tupana nüxũ unetane natanüwa ga naigü ga Iraétanüxũarü ĩane nax napata nawa


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yexmaxũcax. Rü Roboáũ naé rü Naamá nixĩ ga ngĩéga. Rü ngĩma rü Amóũtanüxũ iyixĩ.

14Natürü yema nacüma ga nüma ga Roboáũ rü nachixe, yerü tama aixcüma Tupanaga naxĩnü.

15Rü guxũma ga ãẽxgacü ga Roboáũchiga rü noxri yangucuchigucürüwa rü ñuxmata nayux, rü nagu naxümatü ga yema popera ga yema popera ga Tupanaarü orearü uruxũ ga Chemaía ümatüxũ rü yema popera ga Tupanaarü orearü uruxũ ga Idú ümatüxũ. Rü yexgumarüxũ ta natanüxũarü poperagu naxümatü ga Roboáũchiga. Rü yexguma ãẽxgacü yixĩxgu rü guxũguma Yeruboáũmaxã nügü nadaiecha.

16Rü yexguma nayuxgu ga Roboáũ, rü Dabíarü Ĩanegu nanataxgü. Rü nawena rü nane ga Abiáũ ningucuchi nax ãẽxgacü iyixĩxũ.

## 2 Ãẽxgacügüchiga ümatüxũ 13

### Abiáũ rü Yudáanearü ãẽxgacü nixĩ

(1 R. 15.1-7)

1Rü Abiáũ inanaxügü ga ãẽxgacü nax yixĩxũ ga Yudáanewa ga yexguma Yeruboáũ ga Nabáx nane marü 18 ga taunecü ãẽxgacü yixĩxgu ga Iraéane ga nórtewa.

2Rü tomaepüx ga taunecü nixĩ ga Yerucharéũwa ãẽxgacü nax yixĩxũ. Rü yema naé rü Micaía iyixĩ ga ngĩéga. Rü Urié ga Guibeácüãx nixĩ ga ngĩnatü. Rü yexguma Abiáũ ãẽxgacü yixĩxgu, rü Yeruboáũmaxã nügü nadai.

3Rü nüma ga Abiáũ rü yema daicax nayadexechi ga 400,000 ga norü churaragü. Rü nüma ga Yeruboáũ rü nayadexechi ga 800,000 ga norü churaragü.

4Rü yexguma guma Efraíũarü mápüxanexũwa yexmane ga maxpűne ga Chemaraíũwa nanguxgu ga Abiáũ rü naxĩnagü nagu ga guma maxpűne rü tagaãcü ñanagürü: —Pa Yeruboáũx rü Guxũma i Iraétanüxũ ¡rü choxũ iperüxĩnüe!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[5]¿Rü tama ẽxna nüxũ pecuax nax Cori ya Iraétanüxũarü Tupana rü Dabímaxã rü nataagümaxã naxueguãxũ nax nüma tá guxũguma Iraéanearü ãẽxgacügü yixĩgüxũcax?

[6]Natürü Charomóũarü ngũxẽẽruxũ ga Yeruboáũ ga Nabáx nane, rü norü ãẽxgacü ga Dabí nane ga Charomóũmaxã nanu.

[7]Rü Yeruboáũwa naxügü ga ñuxre ga yatügü ga naxĩpetüanemarexũ rü naechitamare maxẽxũ. Rü nümagü rü tama Charomóũ nane ga Roboáũga naxĩnüe. Rü nüma ga Roboáũ rü nangextüxüchi rü tama poraãcü cuax nüxũ nayexma nax ãẽxgacü yixĩxũ, rü yemacax ga Yeruboáũ rü tama Roboáũga naxĩnü.

[8]Natürü ñüxma i pema rü tama naga pexĩnüechaũ ga yema Tupana Dabímaxã ueguxũ nataagücax, erü pema rü pimu rü pexũ nangẽxma i ngẽma wocaxacüchicünaxãgü ga Yeruboáũ pexcax üxũ nax yemamaxã petupanaãxgüxũcax.

[9]¿Rü tama ẽxna aixcüma yixĩxũ nax pema rü ípenawoxũxũ ga yema Cori ya Tupanaarü chacherdótegü ga Aróũtaagü, rü yema Lebítanüxũ nax pema rü penamucuxũcax ga perütama chacherdótegü ngẽma togü ga nachixũanegü i tama Tupanaxũ cuáxũ naxügüxũrüxũ? Rü ngẽmacax i ñüxma i pema rü chacherdótecax tüxũ pexuneta ya ngexerüxüxemare ya duũxẽ ya nua nagaxe i wüxi i wocaxacü rü 7 i carnérugü nax ãmare naxcax tiguxũcax i ngẽma tupananetagü i tama aixcüma Tupana ixĩgüxũ.

[10]Natürü toxcax rü yima Cori ya Tupana nixĩ i aixcüma torü Tupana ixĩcü, rü taguma nüxna tixĩgachitanü. Rü ngẽma chacherdótegü i Cori ya Tupanapẽxewa ngẽxmagüxũ rü Aróũtaagü nixĩ, rü ngẽma Tupanapataarü puracügümaxã icuaxgüxũ rü Lebítanüxũ nixĩ.

[11]Rü ngẽmagü nixĩ i ẽxũwa rü yáuanecü Cori ya Tupanacax ínaguxũ i ãmaregü rü pumaragü i iyixichixũ. Rü ngẽmagü nixĩ i mechawa mea yanuxũ i ngẽma paũgü i üünexũ. Rü ngẽmagü nixĩ i guxũma i yáuanecü nawa nanangixichigü i ngẽma omügü i úirumaxã ãxpaweruxũ. Rü ngẽmaãcü i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

toma rü aixcüma tayanguxẽxẽ i Cori ya Tupanaarü mugü. Natürü i pema rü marü nüxna pixĩgachi.

12¡Rü nagu perüxĩnüe rü topẹxewa nangẽxmaxũ̃ ya Cori ya Tupana! Rü ñụxũchi norü chacherdótegü rü marü ínamemaregü nax yacuegüãxũ̃cạx ya norü cornétagü nax ngẽmaãcü inaxügüxũ̃cạx nax pemaxã togü tadaixũ̃. Rü ngẽmacạx, Pa Iraétanüxũ̃x, ¡rü taxṹ i namaxã pegü pedaixũ̃ ya yima Cori ya nũxcümaũ̃güxũ̃ i perü ọxigüarü Tupana ixĩcü! Erü taxũtáma nüxũ̃ perüyexeramae ==ñanagürü ga Abiáũ̃.

13Rü nüma ga Yeruboáũ̃ rü ñuxre ga norü churaragüxũ̃ namu nax Yudáarü churaragüweama ne naxĩxũ̃cạx nax nügü namaxã nadạixũ̃cạx. Rü nanamu ga yema rümumaexũ̃ ga norü churaragü nax yema Yudáarü churaragüpẹxewaama ne naxĩxũ̃ nax namaxã nügü nadạixũ̃cạx, rü yoxni ga yema naweama yexmagüxũ̃ rü ta namaxã nügü nadai.

14Rü yexguma nügü íyadaugügu ga yema Yudáarü churaragü rü nüxũ̃ nicuạxãchitanü nax napẹxewaama rü naweama ne naxĩxũ̃. Rü yexguma ga yema Yudáarü churaragü rü Cori ya Tupanana ngũ̃xẽẽcạx nacagü. Rü yema chacherdótegü rü nayacuegü ga norü cornétagü.

15Rü yexguma yema Yudáanearü churaragü tagaãcü dai naxunagügu, rü Tupana rü Yeruboáũ̃xũ̃ rü guxũ̃ma ga yema Iraéanecüãxgüxũ̃ nibuxmüxẽxẽ napẹxewa ga Abiáũ̃arü churaragü ga Yudáanecüãxgü.

16Rü yemaacü ga yema Iraéanecüãxgü rü Yudáanearü churaragüchạxwa nibuxmü, yerü ga Tupana rü Yudáanecüãxmẹxẽgu nanayixẽxẽ.

17Rü nüma ga Abiáũ̃ rü yema norü churaragü rü muxũ̃ma yexma nadai. Rü yexma nayue ga 500,000 ga Iraéanearü churaragü ga yadexechixũ̃.

18Rü yemaacü ga yema ngunexũ̃gügu ga Iraéanecüãx rü narümaachitanü, natürü ga yema Yudáanearü churaragü rü nügü ínarüporagü, yerü nüxṹ nayaxõgü ga Cori ga norü ọxigüarü Tupana.

19Rü nüma ga Abiáũ̃ rü Yeruboáũ̃we nangẽ rü nüxna nanapuxũ̃ ga ĩanegü ga Beté, rü Yechaná, rü Efraíũ̃ namaxã ga norü ĩanexacügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

20Rü nüma ga Yeruboáũ̃ rü taguma wena napora ga yexguma Abiáũ̃ maxũ̃gu. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü düxwa Yeruboáũ̃xũ̃ nida̱xawexẽxẽ, rü nayu.

21Rü yemaacü ga Abiáũ̃ rü yexera niporachigü. Rü 14 ga naxma̱x nüxũ̃ iyexma, rü 22 nixĩ ga nanegü, rü 16 ga naxacügü ga ingexũ̃.

22Rü ngẽma to ga nachiga ga Abiáũ̃ rü guxũ̃ma ga yema naxüxũ̃ ga yexguma namaxũ̃gu, rü ngẽma popera ga Tupanaarü orearü uruxũ̃ ga Idú ümatüxũ̃gu nixĩ i naxümatüxũ̃.

## 2 Ãẽxgacügüchiga ümatüxũ̃ 14

### Achá rü Yudáanearü ãẽxgacüxũ̃ ningucuchi

(1 R. 15.8-12)

1Rü yexguma nayu̱xgu ga Abiáũ̃ rü Dabíarü Ĩanegu nanata̱xgü. Rü nawena rü nane ga Achá nixĩ ga ãẽxgacü ixĩcü. Rü yexguma ãẽxgacü yixĩxgu rü 10 ga taunecü taãẽwa nayexma ga nachixũ̃ane rü taguma norü uanügümaxã nügü nadai.

2Rü nüma ga Achá rü Tupanaga naxĩnü rü norü Cori ga Tupanapẽxewa mexũ̃ naxü.

3Rü nayanaxoxẽẽgü ga yema tupananetagüarü ãmarearü guruũ̃gü. Rü yexgumarüxũ̃ ta nagu napogüe ga guma ĩpatagü ga nawa duũ̃xũ̃gü tupananetagüxũ̃ icua̱xüũ̃güne ga ma̱xpűnegüwa. Rü nagu napogüe ga guma nutagü ga duũ̃xũ̃gü namaxã tupanaã̱xgücü. Rü yexgumarüxũ̃ ta nagu napogüe ga tupananeta ga Acheráchicüna̱xãgü.

4Rü ñu̱xũchi guxũ̃ma ga Yudáanecüã̱xgüxũ̃ namu nax norü o̱xigüarü Tupanaxũ̃ yacua̱xüũ̃güxũ̃ca̱x rü naga naxĩnüexũ̃ca̱x i norü mugü.

5Rü guxũ̃nema ga Yudáanearü ĩanegüwa nayanaxoxẽxẽ ga yema nachicagü ga nawa tupananetagüxũ̃ yacua̱xüũ̃güxũ̃, rü yema norü ãmarearü guruũ̃gü ga ma̱xpűnegüwa yexmagüxũ̃. Rü yexguma Achá ãẽxgacü ixĩxgu rü taãẽwa nayexma ga nachixũ̃ane.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[6]Rü nüma ga Achá rü nayoxnie nax mea íyapoxegugüãxũ̃ ga Yudáanearü ĩanegü yerü Tupana nüxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ nax nataxuxũ̃ma ga tạ̃xacürü guxchaxũ̃ rü tama tạ̃xacürü uanümaxã nügü nadạ̃ixũ̃.

[7]Rü yemacạ̃x Yudáanearü duũ̃xũ̃güxũ̃ ñanagürü: —Ñụ̃xma nax Tupanaga ixĩnüexũ̃ rü nüma tüxũ̃ nangũ̃xẽẽxũ̃ nax tama to i nachixũ̃anemaxã yigü idạ̃ixũ̃, rü ngĩxã mea ítayapoxegugü ya tórü ĩanegü. Rü ngĩxã tanaxü i norü dauxũ̃taechicagü rü norü ĩã̗xgü rü norü tairuũ̃gü ==ñanagürü ga Achá. Rü nüma ga yema duũ̃xũ̃gü rü norü me nixĩ ga yema Achá nüxũ̃ ixuxũ̃. Rü yemaacü taãẽãcü nanaxügü ga yema puracü rü ínayapoxegugü ga guma ĩanegü.

[8]Rü nüma ga Achá rü nüxu̇̃́ nayexma ga 300,000 ga churaragü ga Yudátanüxũ̃ ixĩgüxũ̃. Rü guxũ̃ma ga yemagü rü wocaemaxã nixãxne rü ñụ̃xũchi nüxu̇̃́ nayexma ga norü poxũ̃ruũ̃gü. Rü nüxu̇̃́ nayexma ta ga 280,000 ga churaragü ga Bẽyamíũ̃tanüxũ̃ ixĩgüxũ̃. Rü nümagü rü würamaxã nixãxne rü nüxu̇̃́ nayexma ga norü poxũ̃ruũ̃gü. Rü guxũ̃ma ga yemagü rü churaragü ga iporaexũ̃ rü tama muũ̃wạ̃xegüxũ̃ nixĩgü.

[9]Natürü ga Chéra ga Etiopíaanearü ãẽ̗xgacü rü Achácạ̃x ínayaxũ̃achi namaxã ga 1’000,000 ga norü churaragü. Rü nüxu̇̃́ nayexma ga 300 ga carugü ga cowaru itúgüne. Rü nüma rü marü Marecháwa nangu.

[10]Rü yexguma nüma ga Achá rü inaxũachi namaxã ga norü churaragü. Rü Marecháarü ngaicamawa yexmaxũ̃ ga Chepátaarü doxonexũ̃wa nangugü. Rü yexma nügü ininu nax yexma nügü nadạ̃ixũ̃cạ̃x.

[11]Rü naxũ̃pa ga nax nügü nadạ̃ixũ̃ rü nüma ga Achá rü nayumüxẽ rü Tupanamaxã nidexa rü ñanagürü: —Pa torü Tupanax, namaxã tá togü tadai i ñaa muxũchixũ̃ i churaragü i torü uanü ixĩgüxũ̃. Rü ngẽmacạ̃x curü ngũ̃xẽẽcạ̃x ítaca erü cuxu̇̃́ tayaxõgü. Rü nataxuma i to i cuxrüxũ̃ nüxũ̃ rüngũ̃xẽẽxũ̃ i ngẽma rüturamaexũ̃ nax ngẽma rüporamaexũ̃mẹ̗xẽwa ínanguxuchixũ̃cạ̃x. Rü cuma nixĩ i torü Tupana quixĩxũ̃. Rü nüxũ̃ tacuạ̃x nax taxúema cuxũ̃ rüporamaexũ̃ ==ñanagürü ga Achá.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

12Rü yexguma nüma ga Cori ya Tupana rü Acháxũ rü Yudáanearü churaragüxũ narüngũxẽxẽ nax yema Etiopíaanecüg̱xgüxũ naporamaegüxũcg̱x. Rü nüma ga Etiopíaanecüg̱xgü rü nibuxmü.

13Rü nüma ga Achá rü yema norü churaragümaxã nawe nangẽgü ñu̱xmata Gueráxwa nangugü. Rü yexma yema Etiopíaanecüg̱xgüxũ nadai ñu̱xmata guxũma yue. Rü yemawena nanade ga norü yemaxũgü.

14Rü nümagü ga Yudáanearü churaragü rü naxcg̱x ínayaxüãchi ga guxũnema ga guma ĩanegü ga Gueráxarü ngaicamana yexmagüne. Rü yexguma yemaxũ nadaugügu ga yema duũxũgü rü poraãcü Tupanape̱xewa namuũe. Rü nümagü ga Yudáanearü churaragü rü nanapuxũ ga muxũma ga norü yemaxũgü.

15Rü yexgumarüxũ ta naxcg̱x ínayaxüãchi ga yema naanegü ga naxũnagü nawa yexmagüxũ. Rü nayagagü ga muxũma ga carnérugü rü caméyugü. Rü yemawena rü Yerucharéũcg̱x nawoegu.

## 2 Ãẽ̱xgacügüchiga ümatüxũ 15

### Achá rü inayanaxoxẽxẽ ga tupananetachicüna̱xãarü cua̱xüxũ

(1 R. 15.13-15)

1Cori ya Tupanaãxẽ nüxna naxĩnü ga Acharía ga Odé nane.

2Rü yemacg̱x ãẽ̱xgacü ga Acháxũtawa naxũ rü ñanagürü nüxũ: —¡Pa Acháx, choxũ irüxĩnü i cuma rü guxũma i ngẽma Yudáanecüg̱xgü rü Bẽyamíũanecüg̱xgü! Rü nüma ya Cori ya Tupana rü pexũtawa nangẽxma ega pema rü naga pexĩnüegu. Rü ngẽxguma naxcg̱x pedaugügu rü nüxũ tá ipeyangau, natürü ngẽxguma tá nüxna pixĩgachitanügu, rü nüma rü tá ta pexna nixũgachi.

3Rü nũxcüma ga Iraétanüxũ rü mucüma ga taunecü nüxna nixĩgachi ya yimá aixcüma Tupana ixĩcü rü tama nüxũ nacua̱xgü ga norü ore yerü nataxuma ga chacherdótegü ga nangúexẽẽxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[4]Natürü yexguma guxchaxũwa nayexmagügu ga Iraétanüxũ rü Cori ya Tupanacax nawoegu rü naxcax nadaugü. Rü nüma rü naxcax nügü nangoxẽxẽ.

[5]Rü yema ngunexũgügu rü nataxuma ga duũxũ ga taãẽwa yexmaxũ. Rü guxũma ga nachixũanegüwa rü naxãũcüma nax ngextá naxĩxũ ga duũxũgü, yerü guxũwama nayexma ga ngítaxagüxũ.

[6]Rü nachixũanegü rü togü ga nachixũanegümaxã nügü nadai rü ĩanegü rü naigü ga ĩanegümaxã nügü nadai. Yerü Cori ya Tupana rü duũxũgücax ínananguxẽxẽ ga naguxũraũxũ ga guxchaxũgü ga ãũcümaxũ.

[7]¡Natürü i pema rü peporaeamax, rü taxṹ i perümaãchitanüxũ! Erü ngẽma mexũ i perü puracü i pexüxũ rü tá pexṹ naxãtanü ==ñanagürü ga Acharía.

[8]Rü yexguma yema Tupanaarü orearü uruxũarü orexũ naxĩnügu ga Achá rü pora nayaxu nax iyanaxoxẽẽãxũcax ga yema tupananetachicünaxãgü ga Tupana naxchi aixũ ga guxũwama yexmagüxũ ga Yudáanewa rü Bẽyamíũanewa rü nawa ga guma ĩanegü ga nüma napuxũne ga Efraíũanearü máxpüxanexũwa. Rü nanamexẽxẽ ga yema ãmarearü guruxũ ga Tupanapata ga taxũnearü ĩãx ga nawa ixücuxũpexewa yexmaxũ.

[9]Rü yemawena rü nüma ga Achá rü nanangutaquexexẽxẽ ga guxũma ga duũxũgü ga Yudátanüxũ, rü Bẽyamíũtanüxũ rü ñuxũchi duũxũgü ga tóxnamana ne ĩxũ ga Efraíũtanüxũ rü Manachétanüxũ rü Chimeóũtanüxũ ga Yudátanüwa yexmagüxũ. Yerü yexguma nüxũ nadaugügu nax Cori ya Tupana rü Achámaxã nayexmaxũ, rü yemacax ga muxũma ga Iraéanecüãxgü ga Efraíũtanüxũ rü Manachétanüxũ rü Chimeóũtanüxũ rü Acháwa nachoxũ.

[10]Rü yexguma marü 15 ga taunecü rü naétü tomaepüx ga tauemacü nax ãẽxgacü yixĩxũ ga Achá, rü Yerucharéũgu naxĩtaquexe ga guxũma ga yema duũxũgü.

[11]Rü yema ga ngunexũgu rü Cori ya Tupanacax nanadai ga 700 ga wocagü, rü 7,000 ga carnérugü ga norü uanügüna napuxũgüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

12Rü yemawena rü wüxigu nüxũ̃ nixugüe nax guxũ̃nema ya norü maxũ̃negümaxã tá naga naxĩnüexũ̃ ya Cori ya norü o̲xigüarü Tupana.

13Rü wüxi ga uneta inaxügü naxca̲x ga duũ̃xũ̃ ga tama Tupanaga ĩnüexũ̃ nax noxtacüma yama̲xgüãxũ̃ca̲x rü woo yaxũ̃ rü woo buxũ̃ rü woo yatüxũ̃ rü woo ngexũ̃.

14Rü tagaãcü rü taãẽãcü rü norü cornétagügu rü wocachata̲xcuregügu yacuegüãcü Cori ya Tupanamaxã nüxũ̃ nixugüe nax naga tá naxĩnüexũ̃.

15Rü guxũ̃ma ga Yudáanecüã̲xgü rü nataãẽgü namaxã ga yema norü uneta ga aixcüma norü maxũ̃nemaxã rü norü ngúchaũ̃maxã Cori ya Tupanamaxã nüxũ̃ yaxugüexũ̃. Rü nataãẽgü yerü nüma ga Cori ya Tupana rü nüxṹ nanatauxchaxẽxẽ nax naxca̲x nawoeguxũ̃, rü nüxũ̃ nax nangũ̃xẽẽxũ̃ nax tama togü ga nachixũ̃anegümaxã nügü nada̲i̲xũ̃ca̲x.

16Rü Achá rü norü noxẽ ga Maacána nanayaxu nax ãẽ̲xgacü tixĩxũ̃, yerü wüxi ga Acheráchicüna̲xã duũ̃xũ̃güxũ̃ taxüxẽxẽ. Rü nüma ga Achá rü nagu napogü ga yema Acheráchicüna̲xã rü íxraxũ̃gu inanapoxũ̃gü. Rü natü ga Chedróũ̃wa nayanagu.

17Rü woo ga Yudáanewa rü tama guxũ̃ narüxo ga tupananetachicüna̲xãgü, natürü nüma ga Achá rü guxũ̃guma mea Cori ya Tupanaga naxĩnü.

18Rü Tupanapata ga taxũ̃negu nananu ga guxũ̃ma ga Tupanaarü yemaxũ̃gü ga úirunaxca̲x rü diẽrumünaxca̲x ga nüma rü nanatü marü Cori ga Tupanana naxũ̃.

19Rü Achá rü 35 ga taunecü ãẽ̲xgacü nixĩ ga Yudáanewa rü gumá taunecügügu rü taguma nügü nadai togü ga nachixũ̃anegümaxã.

## 2 Ãẽ̲xgacügüchiga ümatüxũ̃ 16

### Achá rü Ben-adáxmaxã wüxi ga uneta naxü

(1 R. 15.16-22)

1Natürü yexguma norü 36 ga taunecüwa nanguxgu nax ãẽ̲xgacü yixĩxũ̃ ga Achá, rü yema Iraéanearü ãẽ̲xgacü ga Baachá rü Yudáaneca̲x ínayagoõchi.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Rü ínanapoxegu ga ĩane ga Ramá nax yemaacü taxuxũma Yudáarü ãẽxgacüxũ rüngũxẽẽxũca̱x.

[2]Rü yexguma ga Achá rü nanade ga yema úiru rü diẽrugü ga Tupanapata ga taxũnegu rü ãẽxgacüpatagu nuxũ. Rü ñu̱xũchi Chíriaanearü ãẽxgacü ga Ben-adáxũ ga Damácuwa yexmacüxũtawa nanamugü namaxã ga ñaa ore:

[3]—¡Ngĩxã wüxi i uneta yigümaxã taxü i cuma rü choma, yexguma tanatügü nügümaxã naxügügurüxũ! Rü ngéma cuxca̱x chanamu i úiru rü diẽru. ¡Rü iyanaxoxẽxẽ i ngẽma uneta i Iraéanearü ãẽxgacü i Baachámaxã cuxüxũ! Rü ngẽmaãcü taxũtáma cha̱u̱xca̱x ínayagoõchi i Baachá ==ñanagürü.

[4]Rü nüma ga Ben-adáxũ rü nanayaxu ga yema ãẽxgacü ga Acháarü dexa. Rü yema norü churaragüerugüxũ namu nax Iraéanearü ĩanegüca̱x íyaxũãchixũca̱x. Rü yemaacü nanapuxũ ga ĩanegü ga Ióũ, rü Dáũ, rü Abémaíũ rü ñu̱xũchi guxũnema ga guma Netaríanearü ĩanegü ga nawemügü nawa yemagüne.

[5]Rü yexguma Baachá nüxũ cua̱xgu nax norü ĩanegu nachocuxũ ga Chíriaarü churaragü rü yemaca̱x ínayachaxãchi nax ínapoxeguãxũ ga guma ĩane ga Ramá. Rü yexma nayacua̱xẽxẽ ga yema puracü.

[6]Rü yexgumayane ga ãẽxgacü ga Achá rü guxũma ga Yudáanecüã̱xgümaxã Ramáwa naxũ, rü nayato ga nutagü rü mürapewagü ga Baachá guma ĩane namaxã ípoxeguchaxũne. Rü gumamaxã nixĩ ga ínapoxegugüãxũ ga ĩanegü ga Guebá rü Mispá.

[7]Rü yema ngunexũgügu rü Tupanaarü orearü uruxũ ga Ananí rü Yudáanearü ãẽxgacü ga Acháxũtawa naxũ nax namaxã nüxũ yanaxuxũca̱x ga ñaa ore ga ñaxũ: —Ñu̱xma nax cuxme̱xwa yabuxmüxũ i ngẽma Chíriaanearü churaragü, rü cugagu nixĩ erü Chíriaanearü ãẽxgacüga cuxĩnü rü tama curü Cori ya Tupanaga cuxĩnü.

[8]¿Rü tama ẽxna nüxna cucua̱xãchi ga yema namaxã ngupetüxũ ga yema Etiopíaanecüã̱xgü rü Líbiaanecüã̱xgüarü churaragü ga iporaxüchixũ ga yexguma guxũma ga norü cowarugümaxã rü carugü ga cowaru itúgünemaxã


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

cuxca̲x íyaxüãchigu? Natürü nüma ga Cori ya Tupana rü cuxũ narüngũxẽxẽ rü cuxme̲xgu nanayixẽxẽ, yerü nüxű́ cuyaxõ.

9Erü nüma ya Cori ya Tupana rü nüxũ nadau i guxũma i ñoma i naanewa ngupetüxũ, nax ngẽmaãcü pora tüxna naxãxũca̲x ya yíxema aixcüma nüxű́ yaxõxe. Natürü i cumax rü ñoma wüxi i duũxũ i tama naãẽxũ cuáxũrüxũ quixĩ erü Chíriaanearü ãe̲xgacüaxű́ cuyaxõ. Rü ngẽmaca̲x i ñu̲xma rü daiwa tá cungexmaecha ==ñanagürü.

10Rü yexguma yemaxũ naxĩnügu ga Achá rü poraãcü gumá orearü uruxũmaxã nanu. Rü norü churaragüxũ namu nax napoxcugüãxũca̲x. Rü ñu̲xũchi yema ngunexũgügu rü poraãcü tümamaxã nachixecüma ga ñuxre ga duũxẽgü ga yémacüã̲xgü.

### Acháarü yuxchiga
(1 R. 15.23-24)

11Rü norü ügüwa inaxügü rü ñu̲xmata norü gu̲xwa nangu rü guxũma ga nachiga ga ãe̲xgacü ga Achá rü nagu naxümatü ga yema popera ga Yudáanearü ãe̲xgacügüchiga rü Iraéanearü ãe̲xgacügüchiga nagu ümatüxũ.

12Rü yexguma marü 39 ga taunecü ãe̲xgacü yixĩxgu ga Achá rü poraãcü nacutügüwa nida̲xawe. Natürü yexguma poraãcü yada̲xawegu rü tama Cori ya Tupanaarü ngũxẽẽca̲x nüxna ínaca, rü duturugüxũtawaama naxũ.

13Rü yexguma marü 41 ga taunecü ãe̲xgacü yixĩxgu ga Achá rü nayu.

14Rü norü o̲xigü íta̲xgüxũgu nanata̲xgü. Rü wüxi ga nachiũgu nayaxű́cuchi ga naxũne. Rü nüxũ nananucu ga naguxũraũxũ ga pumaragü ga iyixichixũ. Rü yema yuetamaxũ ga Dabíarü Ĩanegu duũxũgüxũ naxüxẽẽxũgu nanata̲xgü. Rü yemawena rü naégagu nayanaixẽẽgü ga wüxi ga taxũ ga üxü.

## 2 Ãe̲xgacügüchiga ümatüxũ 17

### Yudáanearü ãe̲xgacü nixĩ ga Yochapáx

1Rü Acháwena rü nane ga Yochapáx nixĩ ga ãe̲xgacü ixĩxũ. Rü nüma ga Yochapáx rü nügü namexẽxẽ nax Iraéanearü ãe̲xgacümaxã nügü nada̲ixũca̲x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2]Rü guxũnema ga Yudáanearü ĩanegü ga ípoxegugünegu nayanu ga churaragü. Rü ñu̱xũchi guxũma ga Yudáanegu rü ta nayanu ga churaragü. Rü yexgumarüxũ ta nayanu ga churaragü nagu ga guma ĩanegü ga nanatü ga Achá puxú̱ne ga Efraíũarü naanewa.

[3]Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Yochapáxũ narüngũxẽxẽ yerü norü o̱xi ga Dabícümagu mea nixũ. Rü tama yema tupananeta ga Baáchicüna̱xãgüxũ nicua̱xüxũ.

[4]Rü nüma rü nüxũ nicua̱xüxũ ga nanatüarü Tupana rü naga naxĩnü ga norü mugü. Rü tama naxca̱x nadauxũtae ga yema nacüma ga chixexũ ga Iraéanecüa̱x nagu ĩxũ.

[5]Rü yemaca̱x ga Cori ya Tupana rü Yochapáme̱xẽwa nanayexmaxẽxẽ ga Yudáane nax mea namaxã inacuáxũca̱x. Rü guxũma ga Yudáanecüa̱xgü ga duũxũgü rü Yochapána nanaxãgü ga norü ãmaregü. Rü yemaca̱x ga nüma ga Yochapáx rü namuarü yemaxũa̱xũchi rü poraãcü natachiga.

[6]Rü taãẽãcü nanayaxu ga Tupanaarü ucu̱xẽgü rü mea nayanguxẽxẽ. Rü nagu napogüe ga yema tupananetagüarü ngutaque̱xechicagü ga Yudáanearü ma̱xpűnegüwa yexmagüxũ. Rü nagu napogüe ga yema tupananeta ga Acheráchicüna̱xãgü.

[7]Rü yexguma marü tomaepu̱x ga taunecü ã̱xgacü yixĩxgu ga Yochapáx, rü Yudáanearü ĩanegüwa nanamugü ga ngu̱xẽẽtaeruũgü ga Ben-aí, rü Adía, rü Chacaría, rü Natanaé, rü Micaía nax duũxũgüxũ nangúexẽẽxũca̱x ga Tupanaarü mugü.

[8]Rü ínayaxümücügü ga yema Lebítanüxũ ga Chemaía, rü Netanía, rü Chebadía, rü Achaé, rü Chemiramóx, rü Yonatáũ, rü Adonía, rü Tobía, rü Tobadonía. Rü ínayaxümücügü ta ga chacherdótegü ga Erichamá rü Yoráũ.

[9]Rü yemagü nixĩ ga ã̱xgacü ga Yochapáx yéma mugüxũ namaxã ga Tupanaarü mugüpane nax duũxũgü ga Yudáanecüa̱xgüxũ nangúexẽẽgüxũca̱x. Rü nüma ga yema ngu̱xẽẽtaeruũgü rü yemaacü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nanaxügü. Rü nagu nixĩãgütanü ga guxũnema ga Yudáanearü ĩanegü, rü nayangúexẽẽtanü ga yema duũxũgü.

10Rü norü ãẽxgacügü ga yema togü ga nachixũanegü ga nüxna ngaicamagüxũ rü Cori ya Tupanaxũ namuũe. Rü yemacax taxuxũma ga yema ãẽxgacügü rü Yochapámaxã nügü nadaixchaũ.

11Rü woo nümaxũ ga Firitéutanüxũ rü Yochapáxũtawa nanana ga norü ãmaregü, rü nüxű́ nanaxütanügü ga yema diẽru ga Yochapáx ueguxũ. Rü yexgumarüxũ ta ga Arábiaanecüax rü Yochapána nanamugü ga 7,700 ga carnérugü, rü yexgumaepüx ta ga chíbugü.

12Rü yemaacü ga Yochapáx rü yexeraãcü niporachigü. Rü Yudáanewa nanaxü ga ĩanegü ga mea ípoxegugüne rü ĩanegü ga nawemügü nagu nanuxũne.

13Rü nüxű́ nayexma ta ga muxũma ga norü yemaxũgü rü õnagü ga Yudáanearü ĩanegüwa. Rü Yerucharéũwa nüxű́ nayexma ta ga norü churaragü ga tama muũwaxegüxũ.

14Rü yema churaragüerugü ga natanüxũmaxã icuaxgüxũ rü ñaagü nixĩ: Rü Yudátanüxũwa rü Axná nixĩ. Rü nüma rü namaxã inacuax ga 300,000 ga churaragü.

15Rü churaragüeru ga Yoanáũ rü namaxã inacuax ga 280,000 ga churaragü.

16Rü ñuxũchi Amachía ga Chicrí nane ga norü ngúchaũmaxã Tupanaaxű́ puracücü rü namaxã inacuax ga 200,000 ga churaragü.

17Rü Bẽyamíũtanüxũwa rü Eriadá ga tama muũwaxexũ nixĩ ga namaxã inacuáxũ ga 200,000 ga churaragü. Rü yema churaragü rü würamaxã nixãxne rü nüxű́ nayexma ga norü poxũruũgü.

18Rü nawena naxü ga Yochabá. Rü nüma rü namaxã inacuax ga 180,000 ga churaragü ga daicax ímegümarexũ.

19Rü guxũma ga yema churaragü rü ãẽxgacü ga Yochabámẽxẽwa nayexmagü. Rü naétü nayexma ga yema churaragü ga guxũ ga Yudáanewa namugüxũ nax nüxna nadaugüxũcax ga guma ĩanegü ga ípoxegugüne.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

## 2 Ãẽxgacügüchiga ümatüxũ 18

### Micaía rü Acáxmaxã nüxũ nixu nax norü uanügü tá nüxũ rüporamaegüxũ

(1 R. 22.1-40)

[1]Rü nüma ga Yochapáx rü namuarü yemaxũxãx rü natachiga. Rü Yochapáx nane rü Acáxacümaxã naxãxmax.

[2]Rü nawena nax ñuxre ga taunecü ngupetüxũ rü nüma ga Yochapáx rü Acáxũtagu nanaxũane. Rü nüma ga Acáx rü Iraéanearü ãẽxgacü nixĩ ga yexguma ga Chamáriawa. Rü yexguma ga nüma ga Acáx rü wüxi ga peta naxü. Rü Yochapácax rü yema namücügücax nanadai ga muxũma ga carnérugü rü wocagü. Rü nüma ga Acáx rü Yochapáxũ nacaxaxũ nax nawe naxũxũcax nax ĩane ga Ramóx ga Garaáxanewa yexmanecax íyaxũãchixũcax. Rü guma ĩane rü Chíriaarü ãẽxgacümẽxẽwa nayexma.

[3]Rü nüma ga Iraéanearü ãẽxgacü ga Acáx rü Yudáanearü ãẽxgacü ga Yochapáxũ ñanagürü: —¿Taxũ ẽxna cuxũ namexũ nax choxũ curüngüxẽxẽxũ nax Chíriaarü ãẽxgacüna yapuxũcax ya ĩane ya Ramóx ya Garaáxanewa ngẽxmane? ==ñanagürü Rü nüma ga Yochapáx rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Chomax, rü ngẽma chorü churaragümaxã rü wüxigu curü churaragümaxã tá cuxũ tarüngũxẽxẽ nax daiwa ixĩxũcax.

[4]Natürü naxũpa i ngẽma rü ngĩxã nüxna taca ya Cori ya Tupana rü norü ngúchaũ yixĩ i ngẽma ==ñanagürü.

[5]Rü yexguma ga Iraéanearü ãẽxgacü ga Acáx rü nanaxĩtaquexexẽxẽ ga 400 ga norü duũxũgü ga orearü uruũgü. Rü nüxna naca, rü ñanagürü: —¿Namexũ i naxcax ítayaxüãchixũ ya ĩane ya Ramóx ya Garaáxanewa ngẽxmane, rüexna tama? ==ñanagürü. Rü yexguma ga nümagü ga orearü uruũgü rü nanangãxũgü rü ñanagürügü: —¡Ẽcü naxcax íyagoõchi! Erü Tupana rü tá cuxna nanaxã ==ñanagürügü.

[6]Natürü ga Yochapáx rü ñanagürü: —¿Ẽxna nataxuma i nua i to i Tupanaarü orearü uruxũ nax ngẽma rü ta nüxna icaxaxũcax? ==ñanagürü.

[7]Rü yexguma ga nüma ga Iraéanearü ãẽxgacü rü Yochapáxũ nangãxũ rü ñanagürü: —Nangexma i wüxi i to i Tupanaarü orearü uruxũ i namexũ nax


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nüxna icaxaxũ. Rü nüma nixĩ i Micaía i Imrá nane. Natürü i choma rü naxchi chaxai, erü taguma mexũ i orexũ chomaxã nixu. Rü guxũguma ore i tama chauãẽguxũ nixĩ i chomaxã nüxũ yaxuxũ = =ñanagürü. Natürü ga Yochapáx rü nanangãxũ rü nüxũ ñanagürü: —¡Taxũ i ngẽma ñacuxũ! = =ñanagürü.

8Rü yexguma ga nüma ga Iraéanearü ãẽxgacü rü wüxi ga norü churaragüerucax naca, rü nüxũ ñanagürü: —¡Paxa naxcax yaca i Micaía i Imrá nane! = =ñanagürü.

9Rü nüma ga Acáx ga Iraéanearü ãẽxgacü rü Yochapáx ga Yudáanearü ãẽxgacü rü nagu nicuxgü ga norü ãẽxgacüchirugü. Rü wüxi ga naxtaxmüxũ ga Chamáriacax íxücuxũwa yexmaxũwa narütogü nawa ga norü toruũgü. Rü guxũma ga yema 400 ga orearü uruũgü rü napexewa nüxũ nixugüe ga norü dexagü.

10Rü nüma ga Chedequía ga Quenaaná nane rü fieruwa nanaxü ga taxre ga naxchataxcuregü. Rü yexma nicaechigü ñaxũmaxã: —¡Tupana rü ñanagürü: "¡Pa Acáx, ñaa naxchataxcuremaxã tá cunadai i ngẽma Chíriaanecüãxgü ñuxmatata guxũma yue!" = =ñaxũmaxã yexma ínacaeanexũ ga Chedequía.

11Rü guxũma ga yema togü ga orearü uruũgü rü yemaxũtama nixugü. Rü ãẽxgacü ga Acáxũ ñanagürügü —¡Naxcax íyagoõchi ya yima ĩane ya Ramóx i Garaáxanewa ngẽxmane! Rü Tupana rü tá cuxũ narüporamaexẽxẽ. Rü cuxna tá nanaxã ya yima ĩane! = =ñanagürügü.

12Rü nüma ga yema churaragüeru ga Micaíacax yacaxũ rü yoxni Micaíaxũ ñanagürü: —Guxũma i ngẽma togü i orearü uruũgü rü nüxũ nixugüe nax Acáx rü tá narüporamaexũ. Rü chanaxwaxe nax ngẽma togürüxũ mexũ i orexũ namaxã quixuxũ ya ãẽxgacü = =ñanagürü.

13Natürü nüma ga Micaía rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Tupanaégagu tá nüxũ chixu i ngẽma nüma choxũ nüxũ yaxuxẽẽxũxicatama = =ñanagürü.

14Rü yemawena rü nüma ga Micaía rü ãẽxgacüpexewa naxũ. Rü ãẽxgacü rü nüxna naca rü ñanagürü: —¿Pa Micaíax, namexũ nax namaxã togü tadaixũ ya ĩane ya Ramóx ya Garaáxanewa ngẽxmane, rüexna tama? = =ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Rü yexguma ga nüma ga Micaía rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —¡Ẽcü namaxã pegü pedaix rü pemax rü tá perüporamaegü! Rü Tupana rü tá cuxna nanaxã ya yima ĩane! ==ñanagürü.

15Natürü nüma ga ãẽxgacü rü ñanagürü nüxũ̃: —¿Ñuxreexpüxcüna tá i cumaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ nax aixcümaxũ̃ chomaxã quixuxũ̃cax naégagu ya Cori ya Tupana? ==ñanagürü.

16Rü yexguma ga nüma ga Micaía nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Nüxũ̃ chadau nax guxũ̃ma i Iraéanecüãxgü rü máxpüxanexũ̃gu nawoanemarexũ̃ ñoma carnérugü i ngearü dauruũ̃xãxgüxũ̃rüxũ̃. Rü Tupana rü ñanagürü: “Ñaa duũ̃xũ̃gü rü taxúema namaxã itacuax. ¡Rü ngẽmacax i pema rü wüxichigü mea pepatacax pewoegu!” ==ñanagürü ga Micaía.

17Rü yexguma ga nüma ga Acáx rü Yochapáxũ̃ ñanagürü: —¿Tama ẽxna i marü cumaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ rü ñaa yatü rü taguma mexũ̃ i orexũ̃ chomaxã yaxuxũ̃ rü guxũ̃guma ore i tama chauãẽguxũ̃ nixĩ i chomaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃? ==ñanagürü.

18Rü yexguma ga nüma ga Micaía rü ñanagürü: —¡Nüxũ̃ pexĩnüe i Tupanaarü ore! Choma rü nüxũ̃ chadau ya Cori ya Tupana ya norü tochicaxũ̃wa rütocü, rü nüxũ̃ chadau i guxũ̃ma i daxũcüãx i orearü ngeruũ̃gü i norü tügünecüwagu rü norü toxwecüwagu chigüxũ̃.

19Rü yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü ínaca rü ñanagürü: “¿Texé tá tixĩ ya nüxũ̃́ nangúchaũ̃xeẽ́xẽ ya Acáx nax naxcax íyagoõchixũ̃cax ya yima ĩane ya Ramóx ya Garaáxanewa ngẽxmane nax ngẽmaãcü ngẽxma nayuxũ̃cax?” ñanagürü. Rü ñuxre ga norü orearü ngeruũ̃gü rü nüxũ̃ nixugüe ga wüxi ga ĩnü, rü togü ga natoraxũ̃xũ̃ ga ĩnü.

20Natürü wüxi ga naãxẽ rü Cori ya Tupanacax nixũ, rü ñanagürü nüxũ̃: “Choma tá nixĩ i ngéma chaxũxũ̃ nax dora naãẽwa cuyanguxẽẽxũ̃cax i ngẽma orearü uruũ̃gü”, ñanagürü. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nüxna naca rü ñanagürü: “¿Ñuxãcü tá cunaxüxũ̃ i ngẽma?” ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[21]Rü yexguma ga nüma ga yema naãxẽ rü Tupanaxũ̃ nangãxũ̃ rü ñanagürü: “Choma rü tá doramare i ore naãẽwa íchanguxẽxẽ i ngẽma orearü uruũ̃gü i Acáxũ̃tawa ngẽxmagüxũ̃”, ñanagürü. Rü yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü ñanagürü nüxũ̃: “Cuma i nüxũ̃ cucuáxũ̃ nax ngẽma cuxüxũ̃” ==ñanagürü.

[22]Rü yexguma ga Micaía rü Acáxũ̃ ñanagürü: —Ñu̱xmawaxix nixĩ i nüxũ̃ cucuáxũ̃ nax nüma ya Cori ya Tupana rü curü orearü uruũ̃gügu naxüaxũ̃ i wüxi i naãxẽ i doramaxã idexaxũ̃ rü curü yuchigaxũ̃ cumaxã ixumarexũ̃ ==ñanagürü.

[23]Rü yexguma ga Chedequía ga Quenaaná nane rü Micaíaca̱x nixũ rü nayapechiwe rü ñanagürü nüxũ̃: —¿Ñuxgu nixĩ i Tupanaãxẽ i choxna yaxũgachixũ̃ nax cuxchama cumaxã yadexaxũ̃ca̱x? ==ñanagürü.

[24]Rü nüma ga Micaía rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Rü ngẽxguma yanguxgu i ngẽma nüxũ̃ chixuxũ̃ rü tá nüxũ̃ cucua̱x nax aixcümaxũ̃ chixuxũ̃. Rü ngẽxguma i cuma rü tá ĩpatagügu quicúchigü na̱xcha̱xwa i ngẽma cuxũ̃ ima̱xgüchaũ̃xũ̃ ==ñanagürü.

[25]Rü yexguma ga nüma ga ãẽ̱xgacü ga Acáx rü norü purichíaxũ̃ namu nax Micaíaxũ̃ yayauxgüxũ̃ca̱x rü ñanagürü: —¡Peyayaxu i Micaía rü daa ĩanearü ãẽ̱xgacü ya Amóũ̃xũ̃tawa rü chaune ya Yoáxũ̃tawa penaga!

[26]¡Rü namaxã nüxũ̃ pixu ya ãẽ̱xgacü rü poxcupataũ̃gu namua! ¡Rü íxraxũ̃ i paũ rü dexáxica nüxna naxãgü rü ñu̱xmatáta mea íchangu nax daiwa ne chaxũxũ̃! ==ñanagürü.

[27]Rü yexguma ga nüma ga Micaía rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Ngẽxguma cuma tá maxũ̃ãcü cutaegu̱xgu, rü ngẽmawa tá nüxũ̃ cucua̱x nax Tupana rü tama chowa yadexaxũ̃ ==ñanagürü. Rü yemawena rü guxũ̃ma ga yéma yexmagüxüxũ̃ ñanagürü: —¡Nüxũ̃ pexĩnü i ngẽma nüxũ̃ chixuxũ̃! ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[28]Rü yemaacü nüma ga Iraéanearü ãẽxgacü ga Acáx rü Yudáanearü ãẽxgacü ga Yochapáx rü naxca̱x inaxĩãchi ga guma ĩane ga Ramóx ga Garaáxanewa yexmane.

[29]Rü nüma ga Iraéanearü ãẽxgacü rü Yochapáxũ ñanagürü: —Choma rü tá tomare i naxchirugu chicu̱x i ngẽxguma ichocuxgux nax ngẽma Chíriaanecüã̱xgümaxã yigü ida̱i̱xũca̱x, natürü cuma rü tá ãẽxgacüchirugu quicu̱x ==ñanagürü. Rü yemaacü ga Iraéanearü ãẽxgacü rü tomare ga naxchirugu nicu̱x. Rü wüxigu daiwa naxĩ.

[30]Natürü nüma ga Chíriaanearü ãẽxgacü, rü nüxna naxãga ga norü capitáũgü ga norü carugü ga daiwexũmaxã icua̱xgüxũ rü ñanagürü nüxũ: —Iraéanearü ãẽxgacümaxãxica tá nixĩ i pegü pedaixũ ==ñanagürü.

[31]Rü yexguma Yochapáxũ nadaugügu ga yema capitáũgü, rü nagu narüxĩnüe nax nüma yixĩxũ ga Iraéanearü ãẽxgacü. Rü yemaca̱x nüxũ ínachomaeguãchi nax yama̱xgüãxũca̱x. Natürü nüma ga Yochapáx rü aita naxü rü ngũxẽẽca̱x ínaca. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nüxũ narüngũxẽxẽ, rü yemaca̱x nüxna nixĩgachi ga norü uanügü.

[32]Rü yexguma yema capitáũgü nüxũ icua̱xãchitanügu nax tama Iraéanearü ãẽxgacü nax yixĩxũ, rü nüxna nixĩgachitanü rü marü tama nawe nangẽgü.

[33]Natürü wüxi ga Chíriaanearü churara rü Iraétanüxũarü churaratanügu nanama̱xmare ga norü würa. Rü meama Iraéanearü ãẽxgacü ga Acáxca̱x niña rü norü daixchirucuchitamaxã namexchinü, rü poraãcü nanapi̱x. Rü yemaca̱x ga nüma ga Acáx rü naweũarü ũxẽẽruũxũ namu, rü ñanagürü: —¡Chomaxã nataegu, rü ñaa daiwa choxũ ínagaxüchi erü marü poraãcü chanapi̱x! ==ñanagürü.

[34]Rü yema ngunexũgu rü yéma natai ga yema dai. Rü ñuxre ga norü churaragü rü norü carugu nanachixẽẽgü ga ãẽxgacü nax yema Chíriaanecüã̱xgümaxã nügü nada̱i̱xũca̱x. Natürü yexguma marü yanaxücu̱xgu ga üa̱xcü rü nayu ga Acáx.

## 2 Ãẽxgacügüchiga ümatüxũ 19


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

### Orearü uruxũ ga Yeú rü Yochapáxũ nanga

[1]Rü Yochapáx ga Yudáanearü ãẽxgacü rü taxuxũma nüxũ ngupetüãcüma napatacax nataegu ga Yerucharéũwa.

[2]Natürü Tupanaarü orearü uruxũ ga Yeú ga Ananí nane rü naxcax nixũ rü nüxna naca rü ñanagürü: —¿Tüxcüũ nüxũ curüngũxẽxẽ i ngẽma chixexũ üxũ rü namaxã cuxãmücü i ngẽma Tupanaarü uanügü? Rü ngẽmacax nixĩ ya Cori ya Tupana i cumaxã nanuxũ.

[3]Natürü nayexma ga taxacü ga mexũ ga cuxüxũ ga Tupana naxcax cumaxã taãẽxũ. Rü yema nixĩ nax nagu quipogügüxũ ga yema Acheráchicünaxãgü ga ñaa nachixũanewa yexmagüxũ. Rü ñuxũchi nagu curüxĩnü nax Tupanacax cudauxũ ==ñanagürü.

### Yochapáx rü nüxũ naxuneta i ãẽxgacügü i guxchagüarü mexẽxẽruũgü

[4]Rü nüma ga Yochapáx rü Yerucharéũwa nixĩ ga nayexmaxũ. Natürü nagu naxãcüma nax norü duũxũgütanügu naxũaneãxũ nax yemaacü Cori ya norü oxigüarü Tupanacax nawoeguxẽẽãxũcax. Rü Bechébawa inanaxügü rü ñuxmata Efraíũarü máxpüxanexũwa nangu.

[5]Rü ñuxũchi guxũnema ga guma Yudáanearü ĩanegü ga ípoxegugünewa nüxũ naxuneta ga ãẽxgacügü ga guxchaxũarü mexẽẽruxũgü.

[6]Rü ñanagürü nüxũ ga yema ãẽxgacügü ga guxchaxũarü mexẽẽruũgü: —Rü mea nagu perüxĩnüe i ngẽxguma guxchaxũ pemexẽẽgügu, erü tama duũxüégagu nixĩ i penamexẽẽxũ, natürü Tupanaégagu nixĩ i penamexẽẽxũ i ngẽma guxchaxũgü. Rü nüma ya Tupana tá nixĩ i pexũtawa nangẽxmaxũ rü tá pexũ nangũxẽẽxũ i ngẽxguma taxacürü guxchaxũ pemexẽẽgügu.

[7]Rü ngẽmacax penaxwaxe nax aixcüma Cori ya Tupanaga pexĩnüexũ. ¡Rü pexuãxẽgü i ngẽxguma guxchaxũgü pemexẽxẽgu! Erü nüma ya Cori ya Tupana rü tama yáxna pexuãẽgü namaxã naxĩnü i taxacürü chixexũ. Rü tama nanaxwaxe nax texé tümaétüwa üxũ ya yíxema chixexũ üxe, rü tama norü me nixĩ nax texé naxütanüxũ i guxchaxũarü mexẽxẽ ==ñanagürü.

[8]Rü ñuxũchi ga nüma ga Yochapáx rü Yerucharéũwa nüxũ naxuneta ga ñuxre ga Lebítanüxũ rü chacherdótegü nax guxchaxũarü mexẽẽruũgü yixĩgüxũcax.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Rü nüxũ naxuneta ga ñuxre ga Iraétanüxũarü ãẽxgacügü nax Yerucharẽũarü duũxũgüarü guxchaxũarü mexẽẽruũgü yixĩgüxũca̱x.

9Rü nayaxucu̱xẽ rü ñanagürü: —Pema rü penaxwa̱xe nax Cori ya Tupana naxwa̱xexũãcüma pepuracüexũ. Rü ngẽmaãcü penaxwa̱xe nax aixcüma nawe̱xguxũ i guxũma i ngẽma pexüxũ rü aixcüma Tupanape̱xewa nax namexũ i perü maxũ.

10Rü ngẽxguma chi naigü ya ĩanegüwa ne naxĩxgu i duũxũgü nax pema nüxṹ penamexẽẽxũca̱x i norü guxchaxũgü i máetachiga rüe̱xna Tupanaarü mugüchiga rüe̱xna ta̱xacürü to i mugüchiga rü penaxwa̱xe nax peyaxucu̱xẽgü nax tama Cori ya Tupanape̱xewa ta̱xacürü chixexũ naxügüxũca̱x nax nüma ya Tupana rü tama namaxã rü pemaxã nanuxũca̱x. Rü ngẽxguma ngẽmaãcü penaxügügu rü taxũtáma nipeguãchi i ngẽma chixexũ.

11Rü yima chacherdóte ya Amaría tá nixĩ ya namaxã icuácü i guxũma i ta̱xacü i Tupanaarü mugüchiga ixĩxũ. Rü Chebadía ya Ismaé nane ya Yudátanüxũarü ãẽxgacü tá nixĩ ya namaxã icuácü i guxũma i ta̱xacü i ñoma i naanearü mugüchiga ixĩxũ. Rü ngẽma Lebítanüxũ tá nixĩ i perü ngũxẽẽruũgü. ¡Rü piporaãxẽtanücüxü̱x, rü peyapuracüe! Rü Cori ya Tupana rü tá tümamaxã nangẽxma ya yíxema mea naxúxe i ngẽma puracü ==ñanagürü.

## 2 Ãẽxgacügüchiga ümatüxũ 20

### Yochapáx rü Moáxũ rü Amóũxũ narüporamae

1Rü yemawena ga Moátanüxũ rü Amóũtanüxũ rü Meútanüxũ rü nügü nanutaque̱xegü nax Yochapámaxã nügü nada̱ixũca̱x.

2Rü yema Yochapáarü ngũxẽẽruũgü rü namaxã nüxũ nayarüxugüe rü ñanagürügü: —Pa Ãẽxgacüx, Edóũanewa i Már i Ngearü Maxũáxũarü tocutüwa cuxca̱x inaxĩãchi i muxũma i churaragü. Rü marü ĩane ya Achechóũ-tamáwa nangẽxmagü ==ñanagürügü.

3Rü yexguma nüma ga Yochapáx rü poraãcü namuũ, rü yemaca̱x Tupanaarü ngũxẽẽca̱x ínaca. Rü nanaxunagü nax nayumüxẽgüxũca̱x rü tama nachibüexũca̱x ga duũxũgü ga guxũma ga Yudáarü naanewa.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[4]Rü guxũma ga naigü ga ĩanegü ga Yudáanewa yexmagünewa ne naxĩ ga duũxũgü rü Yerucharéũgu naxĩtaquẹxe nax Tupanana ngũxẽẽcạx nacagüxũcạx.

[5]Rü yema duũxũgü ga Yudáanecüạ̃x ga Yerucharéũwa ĩxũ̃ rü Tupanapata ga taxũ̃neạxtü ga yexwacạxũxũ̃pẹxegu nangutaquẹxegü. Rü nüma ga Yochapáx rü norü ngãxũ̃tanügu nachi.

[6]Rü nayumüxẽ rü ñanagürü: —Pa Cori Pa Torü Ọxigüarü Tupanax, cuma rü daxũguxũ̃ i naanewa cungexma rü cuma nixĩ i namaxã icucuáxũ̃ i guxũ̃ma i nachixũ̃anegü. Cuma rü guxũétüwa cungexma rü guxũ̃arü yexera cupora. Rü ngẽmacạx tataxuma ya texé ya cuxũ̃ rüyexeraxe.

[7]Pa Tórü Tupanax, cuma nixĩ ga curü duũxũgü ga Iraétanüxũ̃pẹxewa ícunawoxũ̃xũ̃ ga yema duũxũgü ga nüxíra ñaa naanewa maxẽxũ̃. Rü ñaa naane rü cuma rü toxna cunaxã nax guxũ̃guma toxrü yixĩxũcạx, erü curü duũ̃ ga Abraáũ̃taagü tixĩgü.

[8]Rü yexguma marü nua ñaa nachicawa tamaxẽgu ga torü ọxigü rü cuxcạx tanaxü ga wüxi ga cupata ga taxũ̃ne nax nawa cumaxã tidexagüxũ̃cạx. Rü ñatagürügü:

[9]“Rü ngẽxguma tá toxcạx ínanguxgu i guxchaxũ̃gü i namaxã tá toxũ̃ cupoxcuxũ̃ rü woo dai rü woo daxaweane rü woo taiya, rü ngẽxguma daa cupata ya taxũ̃ne ya nawa cungexmanepẹxewa tayumüxẽgügu rü ngũxẽẽcạx ítacaxgu, rü cuma rü tá toxũ̃ cuxĩnü rü tá toxũ̃ ícupoxũ̃”, ñatagürügü.

[10]Rü yexguma Equítuanewa ínachoxũ̃gu ga torü ọxigü ga Iraétanüxũ̃, rü cuma rü tama cunaxwạxe nax Amóũ̃anegu rüẹxna Moáanegu rüẹxna Cheíarü máxpüxanexũ̃gu nachocuxũ̃. Rü yemacạx tomare ga namagu cunaxĩxẽxẽ ga torü ọxigü nax tama yema nachixũ̃anecüạ̃x ga duũxũ̃güxũ̃ nadạ̱ixũcạx.

[11]Natürü i ñụxma i nümagü rü ngẽma norü churaragü rü toxcạx ínayachoõchi nax toxũ̃ nadạ̱ixũcạx rü nawa toxũ̃ ínawoxũ̃xũcạx i ñaa naane ga toxna cuxãxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[12]Pa Torü Tupanax, ¿Ẽxna taxũtáma cunapoxcue? Erü toma rü taxuacüma namaxã togü tadai erü ngẽma norü churaragü rü namuxũchi rü tama nüxũ tacuax nax taxacü tá taxüxũ. Rü ngẽmacax curü ngũxẽẽcax ítaca ==ñanagürü ga Yochapáx.

[13]Rü yexguma rü guxũma ga Yudáanecüãxgü ga yatüxũgü rü ngexũgü rü buxũgü rü Tupanapatapexegu nachigü.

[14]Rü yéma nayexma ga wüxi ga chacherdótegüarü ngũxẽẽruxũ ga Yaachiégu ãégaxũ. Rü nüma ga Yaachié rü Chacaría nane nixĩ. Rü yema Yaachiéarü oxigü rü ñaagü nixĩ: Achá rü Matanía rü Yeié rü Benaía rü Chacaría. Rü nüma ga Yachié rü Tupanaãxẽ nawa nidexa rü ñanagürü:

[15]—Pa Ãẽxgacü Pa Yochapáx, rü Pa Yudáanecüãxgü rü Pa Yerucharéũcüãxgüx, ¡rü mea iperüxĩnüe i ñaa ore i pemaxã tá nüxũ chixuxũ! Rü Tupana rü ñanagürü pexũ: “¡Taxű i pemuũexũ rü pebaixãchiexũ napexewa i ngẽma muxũchixũ i churaragü! Rü ngẽma dai rü taxũtáma pemaxã nixĩ erü choma tá nixĩ i togü namaxã tadaixũ.

[16]Rü moxũarü ngunexũgu rü tá perüchoxũ nax naxcax ípeyaxüãchixũcax. Rü nümagü rü tá Chixarü maxpűnewa ínachoõchi. Rü pemax rü Yeruéxarü naxnecüanearü toxmaxtawa ngẽxmaxũ i natügu tá nüxũ ipeyangau.

[17]¡Natürü taxű i namaxã pegü pedaixũ! ¡Rü ngéma peyachaxãchitanü! Rü tá nüxũ pedau nax ñuxãcü ya Tupana rü tá namaxã nügü nadaixũ rü pexũ ínapoxũxũ. Pa Yudáanecüãxgü rü Pa Yerucharéũcüãxgüx, ¡taxű i pemuũexũ rü pebaixãchiexũ! ¡Rü moxũ naxcax perüchoxũ erü Cori ya Tupana rü tá pemaxã nangẽxma!” ==ñanagürü ga Yachié.

[18]Rü yexguma ga nüma ga Yochapáx rü nacaxáp̃üxü rü ñaxtüanegu nanangücuchi. Rü yexgumarüxũ ta guxũma ga yema duũxũgü ga Yudáanecüãxgü rü ĩane ga Yerucharéũcüãxgü rü Tupanapexegu nanangücuchitanü rü nüxũ nicuaxüũgü.

[19]Rü yexguma ga yema Queáxtanüxũ rü yema Corétanüxũ ga Lebítanüxũ rü inachigü rü tagaãcü Cori ya Iraétanüxũarü Tupanaxũ nicuaxüũgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[20]Rü moxũ̃ãcü ga pa̲xmamaxũ̃chi ínarüdagü rü nügü namexẽẽgü nax yema naxnücüane ga Tecoáwaama naxĩxũ̃ca̲x. Rü yexguma Yerucharéũ̃wa inaxĩãchigu, rü nüma ga Yochapáx rü inachi rü ñanagürü: —¡Choxṹ iperüxĩnüe ya guxãma ya Yerucharéũ̃cüã̲x rü Yudáanecüã̲x! ¡Rü nüxṹ peyaxõ ya tórü Tupana rü ngẽma norü orearü uruũ̃gügu! Rü ngẽmaãcü taxũtáma ta̲xacü tüxũ̃ nangupetü rü guxũ̃táma rü mea tá ínanguxuchi ==ñanagürü ga Yochapáx.

[21]Rü yexguma marü duũ̃xũ̃gümaxã yadexa̲xguwena rü nüxũ̃ naxuneta ga ñuxre ga wiyaetanüxũ̃ nax nagu yacu̲xgüxũ̃ca̲x ga naxchirugü ga üünexũ̃. Rü ñu̲xũchi yema churaragüpe̲xegu naxĩ. Rü yemaacü Tupanaxũ̃ nicua̲xüũ̃güetanü namaxã ga ñaa wiyae ga ñaxũ̃: —¡Moxẽ nüxna pexãgü ya Tupana! Erü nüma rü guxũ̃guma tüxũ̃ nangechaũ̃ ==ñaxũ̃.

[22]Rü yexguma inaxügügu ga nax nawiyaegüxũ̃, rü nüma ga Cori ya Tupana rü ínanatüexẽxẽ ga yema Amóũ̃tanüxũ̃ rü Moátanüxũ̃ rü yema ma̲xpṹne ga Cheícüã̲xgü ga yéma ĩxũ̃ nax Yudátanüxũ̃maxã nügü nada̲i̲xũ̃ca̲x. Rü yemaacü ga yema Yudátanüxũ̃arü uanügü rü nügütama nadai.

[23]Rü yema Amóũ̃tanüxũ̃ rü Moátanüxũ̃ rü yema duũ̃xũ̃gü ga ma̲xpṹne ga Cheícüã̲xmaxã nügü nadai rü ñu̲xmata nayue ga guxũ̃ma ga yema Cheícüã̲xgü. Rü yemawena ga yema Amóũ̃tanüxũ̃ rü yema Moátanüxũ̃maxã nügütama nadai ñu̲xmata nayue ga guxũ̃ma.

[24]Rü yexguma yema Yudátanüxũ̃arü churaragü nawa ngugügu ga yema nachica ga nawa nüxũ̃ idauxũ̃ ga naxnecüanexũ̃, rü norü uanügüca̲x nagu narüdaunü. Natürü duũ̃xũ̃gü ga yuexũ̃xũ̃ ga yexma naanegu nuquegüxũ̃xicatama yéma nadaugü, rü bai ga wüxi ga maxũ̃xũ̃.

[25]Rü ñu̲xũchi nüma ga Yochapáx rü norü churaragümaxã yéma naxĩ rü nanade ga norü uanügüarü yemaxũ̃gü. Rü nanade ga muxũchixũ̃ma ga nawemügü rü naxnegü rü naxchirugü rü ngã̲xãẽruũ̃gü. Rü yema nax namuxũchixũ̃ ga yema yemaxũ̃gü rü yemaca̲x tomaepü̲x ga ngunexũ̃ ningegü nax nanutaque̲xegüãxũ̃ ga guxũ̃ma. Natürü woo yemaacü rü tama guxũ̃ nina.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[26]Rü yema norü ãgümücü ga ngunexũgu rü Beracáarü doxonexũgu nangutaquẹxegü, rü yéma Cori ya Tupanaxũ nicuạxüũgü. Rü yemacạx ga yema doxonexũ rü Beracágu nanaxüégagü. Rü woo ñụxma rü ta rü ngẽmatama nixĩ i naéga.

[27]Rü yemawena nüma ga ãẹxgacü ga Yochapáx rü guxũma ga Yudáanecüạ̃xgü rü Yerucharéũ̃cüạ̃xgü rü taãẽãcü Yerucharéũcạx nawoegu. Rü nümagü rü nataãẽgü, yerü Cori ya Tupana rü norü uanügümẹxẽwa ínanapoxũ.

[28]Rü yexguma Yerucharéũwa nangugügu rü Tupanapata ga taxũnewa naxĩ, rü árpagü rü árpaxacügü rü cornétagümaxã nipaxetatanü.

[29]Rü yexguma nüxũ nacuáchigagügu nax Tupana nadạịxũ ga yema Iraétanüxũarü uanügü, rü guxũma ga yema togü ga nachixũanegü rü poraãcü Tupanaxũ namuũe.

[30]Rü yemaacü yexguma ãẹxgacü yixĩxgu ga Yochapáx rü taãxẽwa nayexma ga nachixũane yerü Tupana rü nanangüxmüxẽxẽ namaxã ga yema togü ga nachixũanegü ga nüxna ngaicamagüxũ.

### Ãẹxgacü ga Yochapáchiga
(1 R. 22.41-50)

[31]Rü yexguma Yudáanearü ãẹxgacüxũ yangucuchigu ga Yochapáx rü 35 ga taunecü nüxṹ nayexma. Rü 25 ga taunecü nixĩ ga ãẹxgacü nax yixĩxũ ga Yerucharéũwa. Rü naé rü Achubá nixĩ ga ngĩéga. Rü ngĩma ga Achubá rü Chiríxacü iyixĩ.

[32]Rü nüma ga Yochapáx rü nanatü ga Achárüxũ meama wẹxgu norü duũxũgümaxã inacuạx. Rü guxũma ga yema naxüxũ rü Tupanapẹxewa rü name.

[33]Natürü tama inayanaxoxẽẽgü ga yema ngutaquẹxechicagü ga mạxpűnegüwa yexmagüxũ ga nawa tupananetachicünạxagüxũ yacuạxüũgüxũ ga duũxũgü. Yerü tama guxũma ga yema duũxũgü rü aixcüma norü ọxigüarü Tupanawe narüxĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[34]Rü guxũma ga nachiga ga ãẽxgacü ga Yochapáx, rü nagu naxümatü ga yema popera ga Ananí nane ga Yeú ümatüxũ. Rü noxri yangucuchigu nax ãẽxgacü yixĩxũwa inaxügü rü ñu̱xmata norü yuwa nangu. Rü yexgumarüxũ ta nagu nanaxümatü ga yema popera ga Iraéanearü ãẽxgacügüchiga nagu ümatüxũ.

[35]Rü yemawena nüma ga Yochapáx ga Yudáanearü ãẽxgacü rü Ocochía ga Iraéanearü ãẽxgacümaxã nanamexẽxẽ nax nügü nangũxẽẽgüxũca̱x. Natürü nüma ga Ocochía rü poraãcü chixexũgu rüxĩnüxũ nixĩ.

[36]Rü wüxigu nügümaxã nanaxügü ga wapurugü nax Tárchixwa naxĩxũca̱x. Rü gumá wapurugü rü Echióũ-guébearü türewa nixĩ ga naxügüãxũ.

[37]Rü yexguma ga Eriéche ga Marechácüã̱x ga Dodabá nane rü Yochapámaxã nüxũ nixu ga Tupanaarü ore ga ñaxũ: —Yimá wapurugü ya cuxüxũne rü Cori ya Tupana rü tá nagu napogü nagagu nax Ocochíamaxã cuxãmücüxũ ==ñaxũ. Rü yemaacü ningu ga yema ore, rü nipue rü nayi ga gumá wapurugü, rü yemaacü taxucürüwama Tárchixwa naxĩ.

## 2 Ãẽxgacügüchiga ümatüxũ 21

### Yoráũ rü nixücu nax Yudáanearü ãẽxgacü yixĩxũca̱x

(2 R. 8.16-24)

[1]Rü nayu ga Yochapáx rü norü o̱xi ga Dabíarü Ĩanegu nanata̱xgü. Rü nawena rü nane ga Yoráũ nachicüxü ãẽxgacüxũ ningucuchi.

[2]Rü Yoráũ naenexẽgü ga Yochapáx nanegü ixĩgüxũ nixĩ ga Acharía, rü Yeié, rü Chacaría, rü Micaé, rü Chepatía. Rü guxũma ga yemagü rü Yochapáx ga Yudáanearü ãẽxgacü nanegü nixĩgü.

[3]Rü nüma ga Yochapáx rü nüxũ nayanu ga muxũma ga norü yemaxũgü ga úirunaxca̱x rü diẽrumünaxca̱x rü ñu̱xũchi togüama ga yemaxũgü ga itatanüxũ. Rü yexgumarüxũ ta nüxũ nayanu ga ĩanegü ga ípoxegugüne ga Yudáanewa yexmagüne. Natürü Yoráũna nanaxã ga nachica nax nüxí Yudáanearü ãẽxgacü yixĩxũca̱x, yerü nüma nixĩ ga nane ga yacü yixĩxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[4]Natürü nüma ga Yoráũ̃ rü yexguma marü meama naxmẹ̲xwa nayexmagu nax ãẽ̲xgacü yixĩxũ̃, rü tüxũ̃ nadai ga guxãma ga naenexẽgü. Rü yexgumarüxũ̃ ta nanadai ga ñuxre ga Iraéanearü ãẽ̲xgacügü.

[5]Rü nüma ga Yoráũ̃ rü 32 ga taunecü nüxṹ̃ nayexma ga yexguma ãẽ̲xgacüxũ̃ yangucuchigu. Rü 8 ga taunecü ãẽ̲xgacü nixĩ ga Yerucharéũ̃wa.

[6]Natürü yema Iraéanearü ãẽ̲xgacügücümagu nixũ ga Yoráũ̃ rü ñu̲xũchi yema Acáxtaagücümagu nixũ. Yerü naxma̲x ga Yoráũ̃ rü Acáxacü iyixĩ. Rü yemaacü ga yema naxüxũ̃ rü poraãcü nachixe ga Tupanapẹ̲xewa.

[7]Natürü nüma ga Cori ya Tupana rü tama inayanaxoxẽẽchaũ̃ nax Dabítanüxũ̃ rü Iraétanüxũ̃arü ãẽ̲xgacügü yixĩgüxũ̃. Yerü nüma ga Tupana rü marü Dabímaxã inaxuneta nax guxũ̃gutáma Dabítaagü yixĩxũ̃ i Iraétanüxũ̃arü ãẽ̲xgacügü. Rü yexgumarüxũ̃ ta Dabí nanegümaxã inaxuneta nax guxũ̃gutáma nangẽxmaxũ̃ i nataagü i ãẽ̲xgacüwa nguxũ̃.

[8]Rü yexguma Yudáanearü ãẽ̲xgacü yixĩxgu ga Yoráũ̃ rü Edóũ̃cüã̲xgü namaxã nanue, rü yemaca̲x yema Edóũ̃cüã̲xgü rü nüxũ̃ naxuneta ga noxrütama ãẽ̲xgacü.

[9]Rü yemaca̲x ga Yoráũ̃ rü yema norü churaragüarü capitáũ̃gümaxã rü guxũ̃nema ga norü carugü ga dairuũ̃gümaxã yema naxĩ. Natürü yexguma yéma nangugügu rü yema Edóũ̃tanüxũ̃ rü marü nüxũ̃ ínachomaeguãchi. Natürü chütacü rü ínarüdagü ga nüma ga Yoráũ̃ rü yema norü churaragüarü capitáũ̃gü ga carugümaxã icua̲xgüxũ̃ rü yema Edóũ̃tanüxũ̃maxã nügü nadai rü nüxũ̃ narüporamaegü.

[10]Natürü ga Edóũ̃tanüxũ̃ rü Yudáanearü ãẽ̲xgacümẹ̲xẽwa ínanguxũ̃. Rü ñomaũ̃cüxü rü ta rü Iraétanüxũ̃maxã nanue. Rü yexgumarüxũ̃ ta nixĩ ga guma ĩane ga Lixná ga Yudámẹ̲xẽwa ínanguxuchixũ̃, yerü nüma ga Yoráũ̃ rü marü Cori ya norü o̲xigüarü Tupanana nixũgachi.

[11]Rü ñu̲xũchi nüma ga Yoráũ̃ rü Yudáanearü ma̲xpṹnegügu nayaxüchica ga tupananetachicüna̲xãgü nax yéma nüxũ̃ yacua̲xüũ̃güxũ̃ca̲x. Rü nagagu nixĩ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ga yema Yerucharéũcüã̲xgü ga tama Cori ya Tupanaca̲x nadaugüxũ rü chixexũgu nayixũ ga Yudáanecüã̲xgü.

12Natürü yema ngunexũgügu rü nüma ga Yoráũ nanayaxu ga wüxi ga popera ga Tupanaarü orearü uruxũ ga Ería naxca̲x yéma muxũ ga ñaxũ: —Yimá Cori ya curü o̲xi ga Dabíarü Tupana rü cuxũ ñanagürü: “Tama yema cunatü ga Yochapácümagu quixũ, rü bai i nagu quixũxũ ga nacüma ga Yudáanearü ãẽ̲xgacü ga Achá.

13Natürü nagu quixũ i nacüma i chixexũ i ngẽma Iraéanearü ãẽ̲xgacügü nagu ĩxũ. Rü cugagu nixĩ i ngẽma Yerucharéũcüã̲xgü rü Yudáanecüã̲xgü rü Cori ya Tupanaxũ nangümaexũ yema Acáxtanüxũrüxũ. Rü ñu̲xũchi cunadai ga yema cuenexẽgü ga curü yexera mexũgu rüxĩnüexũ.

14Rü ngẽmaca̲x ya Cori ya Tupana rü curü duũxũgücax, rü cunegüca̲x, rü cuxma̲xgüca̲x, rü guxũma i curü ngẽmaxũgüca̲x tá ínananguxẽxẽ i wüxi i taxũ i guxchaxũ.

15Rü cuxca̲x tá ínananguxẽxẽ i muxũtama i da̲xaweanegü. Rü cuũnütawa tá namaxã quida̲xawe i wüxi i da̲xawe i ngearü üxũã́xũ, rü tá quiyixũnüta rü ngẽmagagu tá ínaxũxũ i cuũnüta”, ñanagürü ga Tupana ==ñanagürü ga popera ga Tupanaarü orearü uruxũ ga Ería naxca̲x yéma muxũ.

16Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Yoráũmaxã nananuexẽxẽ ga yema Firitéugü rü ñu̲xũchi yema Arábiaanecüã̲x ga Etiopíaanearü ngaicamana yexmagüxũ.

17Rü yemaca̲x Yudáanewa naxĩ rü yexma nachocu rü nanade ga guxũma ga yemaxũgü ga ãẽ̲xgacüpatawa nüxũ iyangaugüxũ. Rü yexgumarüxũ ta nayagagü ga ãẽ̲xgacü nanegü rü naxma̲xgü. Natürü gumá nane ga rübumaecü ga Ocochíaxicatama yéma naxũtawa nayaxü.

18Rü yemawena rü nüma ga Cori ya Tupana rü wüxi ga da̲xawe ga ngearü üxũã́xũmaxã nayada̲xawexẽxẽ ga naũnütawa.

19Rü yexguma taxre ga taunecü inguxgu ga nax yadawexũ rü ínachoxũ ga naũnüta nagagu ga yema daawe. Rü yema norü daawearü ngu̲x i poraxũmaxã


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nayu. Rü yema norü duũxũgü rü bai nax naégagu yanaixẽẽgüãxũ ga taxũ ga üxü yema norü o̲xigücạ̲x naxügüãxũrüxũ.

20Rü 32 ga taunecü nüxű̃ nayexma ga Yoráũ̃ ga yexguma ãẽ̲xgacüxũ yangucuchigu. Rü 8 ga taunecü ãẽ̲xgacü nixĩ ga Yerucharéũ̃wa. Rü yexguma nayu̲xgu rü taxuxũ̃ma naxcạ̲x nangechaxũ. Rü yexguma nayu̲xgu rü Dabíarü Ĩanegu nanatạ̲xgü. Natürü tama yema tauque ga ãẽ̲xgacügü nagu tạ̲xgüxũ̃gu nanatạ̲xgü.

## 2 Ãẽ̲xgacügüchiga ümatüxũ 22

### Ocochía nixücu nax Yudáanearü ãẽ̲xgacü yixĩxũ̃cạ̲x

(2 R. 8.25-29)

1Rü nüma ga Yerucharéũ̃cüã̲xgü rü Yoráũ̃chicüxü ãẽ̲xgacüxũ nayangucuchixẽẽgü ga nane ga rübumaecü ga Ocochía. Yerü yexguma yema ngí́xtạ̲xagüxũ ga wüxigu Arábiaanecüã̲xmaxã Yudáanegu chocugu rü nanadai ga guxũ̃ma ga Yudáanearü ãẽ̲xgacü ga Yoráũ̃ nanegü ga rüyamaegüxũ. Rü yemacạ̲x Yudáanearü ãẽ̲xgacü ga Yoráũ̃ nane ga Ocochíaxũ̃ ningucuchixẽẽgü.

2Rü nüma ga Ocochía rü 22 ga taunecü nüxű̃ nayexma ga yexguma inaxügüãgu nax ãẽ̲xgacü yixĩxũ̃. Rü wüxi ga taunecü nixĩ nax Yerucharéũ̃wa ãẽ̲xgacü yixĩxũ̃. Rü naé ga Ataría rü Iraéanearü ãẽ̲xgacü ga Acáxacü iyixĩ. Rü ngĩrü o̲xi rü ãẽ̲xgacü ga Omrí nixĩ.

3-4Rü nüma ga Ocochía rü yema norü o̲xi ga Acáxtaagürüxũ̃ chixexũ̃ naxü. Yerü yema naé rü chixexũ̃maxã inaxucu̲xẽ, rü ñu̲xũchi Acáxtanüxũ̃maxã naxãmücü ga Ocochía rü yemagagu tama name ga yema Cori ya Tupanapẽ̲xewa naxüxũ̃. Rü yexguma nanatü yuxguwena rü yemagü nixĩ ga Ocochíaarü ucu̲xẽruũ̃gü ixĩgüxũ̃ rü chixexũ̃wa nagagüxũ̃.

5Rü yema nax chixexũ̃ ga ucu̲xẽgügu yaxũxũ̃ ga Ocochía, rü yemacạ̲x Acáx nane ga Yoráũ̃ ga Iraéanearü ãẽ̲xgacümaxã nügü nanutaquẽ̲xegü nax Ramóx i Garaáxanegu Chíriaarü ãẽ̲xgacü ga Achaémaxã nügü nadạ̲i̲xũcạ̲x. Natürü ga yema Chíriacüã̲xgü rü Yoráũ̃xũ̃ nayapi̲xẽẽgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

6Rü yemacax ga nüma ga Yoráũ rü Yereécax nataegu nax yaxüxũãxũcax ga yema nax napíxũ ga yexguma Ramóxgu Chíriaanearü ãẽxgacü ga Achaémaxã nügü nadaixgu. Rü yema nax yadawexũ ga Yoráũ, rü yemacax ga Ocochía rü naxũtawa naxũ nax íyadauãxũcax.

### Yeú rü Ocochíaxũ nimax
(2 R. 9.27-29)

7Rü nüma ga Tupana rü marü Ocochíamaxã nanaxuegu nax nayuxũ tá i ngẽxguma Yoráũxũtawa naxũxgu. Rü yexguma yexwacax Yoráũxũtawa nanguxgu rü Nimchí nane ga Yeúxũtawa ínayadaugü. Natürü ga Tupana rü marü Yeúxũ naxuneta nax Acáxtanüxũxũ nadaixũcax.

8Rü yexguma Acáxtanüxũxũ nadaixgu ga Yeú rü yéma namaxã inayarüxũ ga yema Yudáanearü ãẽxgacügü rü ñuxũchi yema Ocochíatanüxügü ga norü ngũxẽẽruũgü ixĩgüxũ. Rü nanadai ga guxũma.

9Rü ñuxũchi norü duũxũgüxũ namu nax Ocochíacax yadaugüxũ ga Chamáriagu yarücúxũ. Rü yexma nayayauxgü. Rü Yeúxũtawa nanagagü rü nayamaxgü. Rü nüxũ nacuaxgü nax Yochapáx nataxa nax yixĩxũ rü yemacax mea inanataxgü. Rü nüma ga Yochapáx rü aixcüma Cori ya Tupanaga naxĩnü. Rü yemaacü taxuxũma ga Ocochíatanüxũ ínayaxü nax ãẽxgacüxũ yangucuchixũcax.

### Ataría rü ngĩxchama Yudáanearü ãẽxgacüxũ ngĩgü iyangucuchixẽxẽ
(2 R. 11.1-21)

10Rü yexguma ngĩma ga Ataría ga Ocochía naé nüxũ cuaxgu ga ngĩne rü marü nax nayuxũ, rü duũxũgüxũ imu nax nadaiaxũcax ga guxũma ga Ocochía nanegü.

11Natürü ga Yochebá ga ãẽxgacü ga Yoráũacü ga Ocochíaeyax rü wüxi ga ucapugu Ataríachaxwa iyacux ga Yoá ga Ocochía nane ngĩmaxã ga norü dauruxũ. Rü yemacax tama nayamaxgü. Rü yema nixĩ ga naxüxũ ga Yochebá ga ãẽxgacü ga Yoráũacü ga Ocochíaeyax ga chacherdóte ga Yoiadá naxmax ixĩcü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

12Rü ngĩma ga Yoáarü dauruxũ̃ rü 6 ga taunecü Tupanapata ga taxũ̃negu namaxã iyacu̱x. Rü yexgumayane ga Ataría rü Yudáanewa ãe̱xgacü iyixĩ.

## 2 Ãe̱xgacügüchiga ümatüxũ̃ 23

1Rü norü 7 ga taunecügu rü nüma ga Yoiadá rü naxca̱x nangema ga yema churaragüerugü ga Acharía ga Yeruáũ̃ nane, rü Ismaé ga Yoanáũ̃ nane rü Acharía ga Obéx nane rü Maachía ga Adaía nane rü Erichapáx ga Chicrí nane. Rü nügü nade nax nügümaxã nagu naxĩnüexũ̃ca̱x nax nügü nangũ̃xẽẽgüxũ̃.

2Rü nüma ga yemagü rü guxũ̃nema ga Yudáanearü ĩanegüwa naxĩ. Rü nayaxĩtaque̱xexẽẽtanü ga guxũ̃ma ga yema Lebítanüxũ̃ rü yema Iraétanüxũ̃maxã icua̱xgüxũ̃. Rü guxũ̃ma ga yemagü rü Yerucharéũ̃wa naxĩ.

3Rü guxũ̃ma ga yema Yerucharéũ̃gu ngutaque̱xexũ̃ rü ãe̱xgacü ga Yoámaxã wüxi ga uneta naxügü ga Tupanapata ga taxũ̃newa. Rü yexguma ga nüma ga Yoiadá rü ñanagürü nüxũ̃: —Dücax, daa nixĩ ya nane ga tórü ãe̱xgacü ya Ocochía. Rü ñu̱xmax rü daa nane tá nixĩ ya tórü ãe̱xgacü ixĩcü, yerü nüma ya Tupana rü Dabímaxã nanaxuegu nax ngẽma nataagü rü tá ãe̱xgacü yaxĩgüxũ̃.

4Rü chanaxwa̱xe nax tomaepü̱xtücumügu pegü pitoyexũ̃ i pema i chacherdótegü rü Lebítanüxũ̃. Rü ngũ̃chigaarü ngunexũ̃gu rü wüxitücumü rü tá pedauxũ̃taegü i Tupanapata ya taxũ̃nearü ĩa̱xgüwa.

5Rü ngẽma totücumü rü ãe̱xgacüpatawa tá nadauxũ̃taegü. Rü ngẽma totücumü rü tá nadauxũ̃taegü i ngẽma Tupanapata ya taxũ̃nea̱xtüarü ĩa̱x i Chimiétugu ãégaxũ̃wa. Rü yoxni i guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü rü tá Tupanapata ya taxũ̃nea̱xtügügu nangutaque̱xegü.

6Rü ngẽma chacherdótegü rü Lebítanüxũ̃xica tátama nixĩ i nagu chocuxũ̃ ya yima Tupanapata ya taxũ̃ne, erü nümagü nixĩ i marü Tupanape̱xewa nügü yamexẽẽgüxũ̃ nax Tupanapata ya taxũ̃newa naxügüa̱xũ̃ca̱x i ngẽma norü puracü. Natürü ngẽma togü i duũ̃xũ̃gü rü tá ĩa̱xtüwa tátama Tupanape̱xewa nadauxũ̃taegü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]Rü ngẽma Lebítanüxũ tá nixĩ i ãẽxgacüxũ íchomaeguãchixũ nax nüxna nadaugüxũca̲x. Rü nümagü rü tá nixãxne rü tá ínamegümare nax tüxũ yama̲xgüxũca̲x ya texé ya yíxema Tupanapata ya taxũnegu ücuchaũxe. Rü ngextá nüma ya ãẽxgacü ínaxũxchaũxũwa rü nümagü tá nixĩ i nüxna nadaugüxũ ==ñanagürü ga Yoiadá.

[8]Rü yexguma ga guxũma ga yema Lebítanüxũ rü guxũma ga yema Yudáanecüã̲x ga duũxũgü rü yema chacherdóte ga Yoiadá nüxũ ixuxũãcü nanaxügü. Rü wüxichigü ga yema Lebítanüxũarü ãẽxgacü rü meama norü duũxũgümaxã inacua̲x. Rü nüma ga Yoiadá rü namaxã nüxũ nixu nax tama íyaxĩxũca̲x ga yema marü rüngũgüxũ ga nax nadauxũtaegüxũ rü yexmatama narücho naxũtagu ga yema yexwacax ngũchigaarü ngunexũgu ichocuxũ nax nadauxũtaegüxũca̲x.

[9]Rü yemawena nüma ga chacherdóte ga Yoiadá rü yema capitáũgüna nanana ga yema wocaegü rü poxũruũgü ga ũpa ãẽxgacü ga Dabíarü ixĩgüxũ ga yexma Tupanapata ga taxũnegu nuxũ.

[10]Rü yemawena rü yema ĩã̲xgügu nayanu ga yema churaragü ga wocaemaxã ixãxnexũ. Rü guma Tupanapata ga taxũnearü súrwaama inaxügü rü ñu̲xmata norü nórteguama yacuá. Rü yema ãmarearü guruũcüwagu nayanu rü ñu̲xũchi ãẽxgacüxũ ínachomaeguãchi nax nüxna nadaugüxũca̲x.

[11]Rü yexguma nüma ga Yoiadá rü nanegü rü duũxũgüpẽxewa nanagagü ga Yoá, rü nayanga̲xcuchigü ga norü nga̲xcueruxũ rü nüxna nanaxãgü ga wüxi ga popera ga mugü nagu ümatüxũ. Rü yemawena rü chíxũmaxã nanabaerugü, rü yemaacü ãẽxgacüxũ nayangucuchixẽẽgü. Rü guxũma ga yema duũxũgü ga yéma yexmagüxũ rü tagaãcü ñanagürügü: —¡Namaxũ ya ãẽxgacü! ==ñanagürügü.

[12]Rü yexguma yemaxũ naxĩnügu ga Ataría nax íyacuxcuxũ ga yema duũxũgü rü yéma Tupanapata ga taxũnewa ixũ.

[13]Rü Yoáxũ idau nax gumá caxta ga Tupanapata̲cax íxücuxũwa yexmanexũtagu nachixũ. Rü yexgumarüxũ ta nüxũ idau ga yema churaragüerugü ga nacüwagu chigüxũ rü yema paxetatanüxũ ga nacüwawa


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yexmagüxũ. Rü guxũma ga yema duũxũgü rü nataãẽgü rü norü cornétagügu nicuegü. Rü yema wiyaetanüxũ rü norü paxetaruũgümaxã napaxetagü rü norü wiyaegümaxã Tupanaxũ nicuạxüũgü. Rü yexguma yemaxũ nadạụxgu ga ngĩma ga Ataría rü ngĩgü irügáutechiru rü aita ixü rü ngĩgürügü: —¡Taechitawạxegüxũ. Taechitawạxegüxũ! ==ngĩgürügü.

[14]Rü yexguma nüma ga chacherdóte ga Yoiadá rü yema churaragüerugüxũ namu rü ñanagürü: —¡Ngĩxũ ípegaxüchi rü taxű tá i nuxã Tupanapata ya taxũnegu ngĩxũ pimáxũ rü yexa düxétügu ngĩxũ peyarümá! Rü texé ya yixema ngĩxũ ípoxũchaũxe rü ngẽxgumarüxũ tá ta tüxũ pimạx ==ñanagürü.

[15]Rü yexguma rü ngĩxũ niyauxgü rü yema cowarugü nagu mugüxũwaama yexmaxũ ga ĩạ̃xwa ngĩxũ ínagaxüchigü rü ãẹ̃xgacüpatawaama ngĩxũ nagagü rü yexma ngĩxũ nimạxgü.

[16]Rü yemawena ga Yoiadá rü nüma ga ãẹ̃xgacü rü ñụxũchi yema duũxũgü rü wüxi ga uneta nügümaxã naxügü nax nümagü rü guxũgutáma Tupanaga naxĩnüexũ.

[17]Rü yemawena rü Baáarü ngutaquẹxepataũwa naxĩ rü nagu napogüe. Rü yexgumarüxũ ta nagu napogüe ga yema Baáarü ãmarearü guruũgü rü yema Baáchicünạxãgü. Rü yema Baáarü chacherdóte ga Matáũ rü yema norü ãmaregüarü guruũgüpẹxegu nayamạxgü.

[18]Rü yemawena ga nüma ga Yoiadá rü Tupanapata ga taxũnegu nanamugü ga churaragü nax nüxna nadaugüxũcạx. Rü yema churaragü rü chacherdótegümẹxẽwa rü Lebítanüxũmẹxẽwa nayexmagü. Rü yema chacherdótegü rü Lebítanüxũ ga ũpa ga Dabí woetama marü nüxũ nayanuxũ ga norü ngunexũgü ga nagu tá Tupanacạx ínaguaxũ ga ãmaregü ga Moiché ümatüxũ ga mugüwa nüxũ yaxuxũrüxũ. Rü Dabí rü yemaacü nanamu nax wiyaemaxã taãẽãcü Tupanaxũ yacuạxüũgüxũcạx.

[19]Rü nüma ga Yoiadá rü yexgumarüxũ ta yexma nanamugü ga ĩạ̃xarü dauruũgü nax nüxna nadaugüxũcạx ga Tupanapata ga taxũnearü ĩạ̃xgü nax taxúxema ixücuxũcạx ya wüxíe ya tama Tupanapẹxewa tügü mexeéxe.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

20Rü yemawena rü naxca̱x nangema ga churaragüarü capitáũ̃gü, rü yatügü ga tachigaxũ̃, rü duũ̃xũ̃güarü ãẽ̱xgacügü rü ñu̱xũchi guxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü. Rü guxũ̃ma ga yemagü rü ãẽ̱xgacüxũ̃ ínixümücügü nax Tupanapata ga taxũ̃newa ínachoxũ̃xũ̃ ñu̱xmata ãẽ̱xgacüpatawa nangugü. Rü guma ãẽ̱xgacüpataarü ĩã̱x ga taxũ̃wa namaxã nachocu. Rü ñu̱xũchi yema ãẽ̱xgacüarü tochicaxũ̃wa nanatoxẽẽgü.

21Rü yemaacü ga guxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü rü nataãẽgü rü nanaxüchigagü. Rü Ataría yuxguwena rü taãẽwa nayexma ga guma ĩane.

## 2 Ãẽ̱xgacügüchiga ümatüxũ̃ 24

### Yoá rü Yudáanearü ãẽ̱xgacü nixĩ

(2 R. 12.1-21)

1Rü yexguma inaxügüãgu ga Yoá nax ãẽ̱xgacü yixĩxũ̃ rü nüxṹ̃ nayexma ga 7 ga norü taunecü. Rü 40 ga taunecü nixĩ nax Yerucharéũ̃wa ãẽ̱xgacü yixĩxũ̃. Rü naé rü ĩane ga Bechébacüã̱x tixĩ rü ngĩéga rü Chibiá nixĩ.

2Rü yexguma namaxũ̃gu ga chacherdóte ga Yoiadá rü guxũ̃ma ga yema Yoá üxũ̃ rü Cori ya Tupanapẽ̱xewa rü name.

3Rü Yoiadá rü taxre ga ngecümaxã Yoáxũ̃ naxüxma̱x. Rü yema ngecügüwa rü nüma ga Yoá rü nüxṹ̃ nayexma ga nanegü rü naxacügü.

4Rü yemawena rü wüxi ga ngunexũ̃gu ga Yoá rü nagu narüxĩnü nax namexẽẽãxũ̃ ga Tupanapata ga taxũ̃ne.

5Rü yemaca̱x yema chacherdótegümaxã rü Lebítanüxũ̃maxã nangutaque̱xe rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Yudáanewa ngẽxmagüne ya ĩanegüwa pexĩ, rü guxũ̃ma ga Iraétanüxũ̃tanüwa penade i diẽru nax wüxichigü ya taunecü ngẽma diẽrumaxã namexẽxẽxũ̃ca̱x ya Tupanapata ya taxũ̃ne! ¡Rü pepaxaãxẽgü nax penaxüxũ̃ i ngẽma pexũ̃ chamuxũ̃! = =ñanagürü. Natürü ga Lebítanüxũ̃ rü tama paxa nanaxügü ga yema puracü.

6Rü yemaca̱x ga ãẽ̱xgacü rü chacherdótegüarü ãẽ̱xgacü ga Yoiadáca̱x nangema rü ñanagürü nüxũ̃: —¿Tu̱xcüũ̃ tama icunamuãchitanü i Lebítanüxũ̃ nax Yudáanewa rü Yerucharéũ̃wa naxĩxũ̃ nax ngĩxũ̃ yadexũ̃ca̱x i ngẽma diẽru


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ga Moiché ya Tupanaarü duũxũ rü Iraétanüxũmaxã ngĩxũ unetagücü nax ngĩxũ nadexũca̱x nax Tupanapata ngĩmaxã namexẽxẽgüxũca̱x? ==ñanagürü.

7Yerü Ataría ga chixexũarü ürüxũ ixĩcü rü ngĩrü duũxũgümaxã Tupanapata ga taxũnegu ixücu rü ngĩrü tupananetagüaxṹ inade ga guxũma ga yemaxũgü ga Cori ya Tupanapata ga taxũnewa yexmagüxũ.

8Rü yexguma ga ãẽxgacü rü norü duũxũgüxũ namu nax wüxi ga baú ga diẽruchixũ naxügüxũ. Rü yema baú ga diẽruchixũ rü Tupanapata ga taxũnearü ĩã̱x ga nawa ixücuxũxũtagu nanaxṹgü.

9Rü yemawena ga yema Lebítanüxũ rü guxũma ga Yudáanewa rü Yerucharéũwa nüxũ narüxugü nax Cori ya Tupanaxũta ga taxũnewa ngĩxũ nangegüxũca̱x ngĩxẽxpü̱x ga yema diẽru ga Moiché ga Tupanaarü duũ ga nachica ga chianexũwa Iraétanüxũmaxã ngĩgu unetacü nax Tupanana ngĩxũ naxãgüxũca̱x.

10Rü guxũma ga ãẽxgacügü rü guxũma ga duũxũgü rü wüxichigü taãẽãcü yema baúgu ngĩxũ nayanu ga norü diẽru ñu̱xmata naxããcu ga yema baú.

11Rü yema Lebítanüxũ rü yexguma marü nüxũ nadaugügu nax marü naxããcuxũ rü ãẽxgacüarü ngũxẽẽruũxũtawa nanangegü ga yema baú ga diẽru nagu nucuxũ nax ngĩxũ nadaugüxũca̱x nax ñuxre yixĩxũ. Rü yexguma marü nüxũ nadaugügu nax marü naxããcuxũ, rü yéma naxĩ ga ãẽxgacüarü poperaarü ümatüruxũ rü chacherdótegüarü ngũxẽẽruxũ. Rü yemagü nixĩ ga nadeãcugüxũ ga yema baú. Rü yexguma marü nangeãcugu rü wenaxarü nachicagu nayaxṹgü ga yema baú. Rü yemaacü ga wüxichigü ga ngunexũgu rü mucü ga diẽru ngĩxũ nanutaque̱xegü.

12Rü nüma ga ãẽxgacü rü chacherdóte ga Yoiadá rü yema Tupanapata ga taxũnearü mexẽẽmaxã icuáxũna ngĩxũ naxã ga yema diẽru nax naxca̱x nadaugüxũca̱x ga yema nutaarü mexẽẽcüwaruũgü rü corapinagü nax Tupanapata ga taxũne namexẽẽgüxũca̱x. Rü yexgumarüxũ ta naxca̱x


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nadaugü ga yema nüxũ icuáxũ nax fieruwa rü bróũchewa tạxacü naxüxũ nax yemagü ínaxüxüxũcạx ga Tupanapata ga taxũnearü yemaxũgü.

13Rü yema Tupanapata ga taxũnearü mexẽẽmaxã icuáxũ rü inanaxügüe ga nax napuracüexũ. Rü nümagü aixcüma mea napuracüe ñụxmata nagú ga yema puracü. Rü yemaacü meama nayamexẽẽgü ga guma Tupanapata ga taxũne rü noxrirüũtama nixĩ.

14Rü yexguma marü meama nüxṹ yangugügu ga yema puracü ga naxügüxũ, rü ãẹ̃xgacü ga Yoáxũtawa rü chacherdóte ga Yoiadáxũtawa ngĩxũ nangegü ga yema diẽru ga íyaxücü. Rü yemamaxã nanaxü ga nawechigü ga Tupanapata ga taxũnecạx ixĩxũ. Rü nanaxü ga yema yemaxũgü ga namaxã Tupanaxũ yacuạxüũgüxũ rü yema ãmarearü guruũarü yemaxũgü. Rü yemaacü nanaxü ga cuyeragü rü axepáxũgü rü poratugü ga úirunaxcạx rü diẽrumünaxcạx. Rü yexguma namaxũgu ga Yoiadá rü Tupanapata ga taxũnewa guxũguma Cori ya Tupanacạx ãmare ínagugüxũ.

15Rü Yoiadá rü marü naya, rü yexguma marü nayaxüchigu rü nayu. Rü yexguma nayụxgu rü 130 ga taunecü nüxṹ nayexma.

16Rü Dabíarü Ĩanearü tauquegu nanatạxgü ga ãẹ̃xgacügü nagu tạxgüxũgu, yerü nüma ga Yoiadá rü Iraétanüxũpẹxewa rü Cori ya Tupanapẹxewa rü ñụxũchi Tupanapata ga taxũnewa mexũ naxü.

17Rü nawena nax nayuxũ ga Yoiadá rü ãẹ̃xgacü ga Yoáxũtawa naxĩ ga Yudáanearü ãẹ̃xgacügü rü Yoáxũ narümecugü. Rü nüma ga ãẹ̃xgacü rü nanayaxu ga norü ucụxẽgü ga nüxna naxãgüxũ.

18Rü yemacạx ga nüma ga ãẹ̃xgacü rü yema Yudáanearü ãẹ̃xgacügü rü Tupanana nixĩgachi rü yéma nanatạxgümare ga guma napata ga norü ọxigüarü Tupanapata ga taxũne. Rü inanaxügüe nax Acheráchicünạxãxũ yacuạxüũgüxũ rü ñụxũchi togü ga tupananetachicünạxãgüxũ yacuạxüũgüxũ. Rü Cori ya Tupana rü yema chixexũ ga naxügüxũcạx rü Yudáanecüạ̃xgümaxã rü Yerucharéũcüạ̃xgümaxã nanu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[19]Natürü woo yema chixexũgu nax namaxẽxũ ga duũxũgü, rü nüma ga Cori ya Tupana rü natanüwa nanamugüama ga norü orearü uruũgü nax naxca̲x nawoeguxũca̲x. Natürü nüma ga duũxũgü rü tama yema Tupanaarü orearü uruũgüga naxĩnüe.

[20]Rü yemaca̲x ga Tupanaãxẽ rü chacherdóte ga Yoiadá nane ga Chacaríana nangu. Rü nüma ga Chacaría rü wüxi ga nachica ga daxũgu ünagüxũgu nachinagü, rü guxũma ga duũxũgüxũ ñanagürü: —Cori ya Tupana rü ñanagürü pexũ: "¿Tu̲xcüũ tama naga pexĩnüe i chorü mugü? ¿Tu̲xcüũ pematama naxca̲x pedau i perü poxcu? Pema rü choxna pixĩgachitanü, rü ngẽmaca̲x i choma rü tá ta pexna chixũgachi" ==ñanagürü.

[21]Natürü ga yema duũxũgü rü nügü nixucu̲xẽgü nax Chacaríaxũ yama̲xgüxũca̲x. Rü nüma ga ãe̲xgacü rü yema duũxũgüxũ namu nax Tupanapata ga taxũnea̲xtügu nutamaxã ínamuxũchigüãxũca̲x. Rü yemaacü nayu.

[22]Rü nüma ga ãe̲xgacü ga Yoá rü nüxũ inarüngüma nax ñuxãcü Chacaría nanatü ga Yoiadá poraãcü nüxũ rüngũxẽẽxũ. Natürü woo yemaacü nax nüxũ nangũxẽẽxũ, rü nüma ga Yoá rü Yoiadá nane ga Chacaríaxũ nima̲x. Rü nüma ga Chacaría rü yexguma nayu̲xgu rü tagaãcü ñanagürü: —¡Nüxũ nadau, Pa Cori Pa Tupanax i ñaa naxüexũ i duũxũgü! Rü cuma tá nixĩ i nüxna cucaxũ naxca̲x nax choxũ yama̲xgüxũ ==ñanagürü.

[23]Rü yexguma marü wüxi ga taunecü ngupetügu nax Chacaríaxũ yama̲xgüxũ, rü meama primaberagu rü Chíriaanearü churaragü rü Yoáca̲x ínayaxüãchi. Rü Yudáanegu rü Yerucharéũgu nachocu rü nanadai ga guxũma ga guma ĩanearü ãe̲xgacügü. Rü nanadeãcu ga guma ĩane, rü ñu̲xũchi norü ãe̲xgacü ga Damácuwa yexmaxũxũtawa nanamugü ga yema nadexũ.

[24]Rü woo nax noxretama yixĩxũ ga yema Chíriaanearü churaragü, natürü Cori ya Tupana rü nüxṹ nanatauxchaxẽxẽ ga yema noxremarexũ ga churaragü nax nada̲ixũca̲x ga yema muxũma ga Yudáanearü churaragü. Rü yemaacü nangupetü yerü nüma ga Yoá rü yema Yudátanüxũ rü tama Cori ya norü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

o̲xigüarü Tupanaga naxĩnüe. Rü yemaacü ga Yoá rü yema taxũ̃ ga poxcu ga nümatama naxca̲x nadauxũ̃maxã napoxcu.

25Rü yema Chíriaanearü churaragü rü poraãcü Yoáxũ̃ nanapi̲xẽẽgü, rü yemaacü yéma nanata̲xgü rü nachiũ̃ca̲x nawoegu. Rü noxrütama ngũ̃xẽẽruũ̃gü ga Yoá rü namaxã nanue. Rü norü pechicaxũ̃gutama nayama̲xgü nax yemaacü yangutanüxẽẽãxũ̃ca̲x nax chacherdóte ga Yoiadá nane ga Chacaríaxũ̃ yamáxũ̃. Rü yexguma yama̲xgüãguwena rü Dabíarü Ĩanegu nanata̲xgü. Natürü tama yema tauque ga ãẽ̲xgacügü nagu ta̲xgüxũ̃gu nanata̲xgü.

26Rü yema namaxã rüxuanügüxũ̃ nixĩ ga wüxi ga Amóũ̃tanüxũ̃ ga Chabáx ga Chimáx nane, rü wüxi ga Moátanüxũ̃ ga Yochabá ga Chimríx nane.

27Rü guxũ̃ma i Yoá nanegüchiga, rü yema Tupanaarü orearü uruũ̃gü nüxũ̃ ixugüxũ̃chiga, rü ñu̲xũchi Tupanapata ga taxũ̃nearü mexẽẽchiga rü popera ga ãẽ̲xgacügüchiga nagu ümatüxũ̃gu naxümatü. Rü nawena rü ãẽ̲xgacüxũ̃ ningucuchi ga nane ga Amachía.

## 2 Ãẽ̲xgacügüchiga ümatüxũ̃ 25

### Amachía rü ningucuchi nax Yudáanearü ãẽ̲xgacü yixĩxũ̃ca̲x

(2 R. 14.1-22)

1Rü nüma ga Amachía rü 25 ga taunecü nüxṹ nayexma ga yexguma ãẽ̲xgacüxũ̃ yangucuchigu. Rü 29 ga taunecü nixĩ nax Yerucharéũ̃wa ãẽ̲xgacü yixĩxũ̃. Rü naé rü Yoadáũ̃ nixĩ ga ngĩéga rü Yerucharéũ̃cüã̲x iyixĩ.

2Rü yema naxüxũ̃ ga Amachía rü Cori ya Tupanape̲xewa name. Natürü tama aixcüma guxũ̃guma mexũ̃gu narüxĩnü.

3Rü yexguma marü meama naxme̲xwa nayexmagu nax ãẽ̲xgacü yixĩxũ̃, rü nüma ga Amachía rü nanadai ga guxũ̃ma ga yema nanatüxũ̃ ima̲xgüxũ̃.

4Natürü tama nanadai ga yema nanegü ga yema nanatüxũ̃ ima̲xgüxũ̃. Yerü naga naxĩnü ga yema Moichéarü mugüwa ümatüxũ̃ ga ñaxũ̃: —Yíxema papagü rü taxũtáma tapoxcue naxca̲x i ngẽma chixexũ̃ i tümanegü ügüxũ̃, rü yíxema nanegü rü taxũtáma tapoxcue naxca̲x i ngẽma chixexũ̃ i tümanatügü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ügüxũ. Natürü wüxíechigü rü tá tayu naxca̱x i ngẽma tümaarütama chixexũ ==ñaxũ.

5Rü nüma ga Amachía rü nananutaque̱xe ga guxũma ga Yudáanearü rü Bẽyamíũanearü duũxũgü ga iyatüxũ. Rü nügütanüxũwachigü mea inayanu ga yema duũxũgü. Rü nüxũ naxuneta ga churaragüerugü ga 1,000 ga churaragümaxã icuáxũ rü churaragüerugü ga 100 ga churaragümaxã icuáxũ. Rü yema yatügü ga 20 ga taunecü rüe̱xna yexera nüxṹ yexmaxũwa nixĩ ga inaxügüãxũ nax yaxugüãxũ. Rü guxũwama rü 300,000 wa nangu ga yema yadexechixũ ga churaragü ga mexũ nax daiwa naxĩxũ namaxã ga norü wocaegü rü poxũruũgü.

6Rü naétü naxca̱x nataxegü ga 100,000 ga Iraéanearü churaragü. Rü 3,300 quíru ga diẽrumümaxã nanaxütanü.

7Natürü wüxi ga Tupanaarü orearü uruxũ rü naxũtawa naxũ rü nüxũ ñanagürü: —¡Pa Ãe̱xgacüx, taxṹ i Iraéanewa churaragüca̱x cungemaxũ! Erü Cori ya Tupana rü tama natanüwa nangẽxma i guxũma i ngẽma Efraíũtücumü.

8Natürü ngẽxguma tá Iraéanearü churaragüarü ngũxẽẽca̱x ícuca̱xgu nax curü churaragümaxã daiwa naxĩxũca̱x, rü nüma ya Tupana rü tá ngẽma curü uanügüme̱xẽgu cuxũ nanguxẽxẽ. Erü nüma ya Tupana rü nüxṹ nangẽxma i pora nax tüxũ nangũxẽẽxũ rüe̱xna tüxũ nada̱i̱xũ ==ñanagürü.

9Rü nüma ga Amachía rü yema Tupanaarü orearü uruxũna naca rü ñanagürü: —Natürü, ¿ta̱xacü tá nangupetü namaxã i ngẽma 3,300 quíru nagúxũ i diẽrumü i ngẽma Iraéanearü churarana chaxãxũ? ==ñanagürü. Rü yema Tupanaarü orearü uruxũ nanangãxũ rü ñanagürü: —Nüma ya Cori ya Tupana rü nüxṹ nangẽxma i pora nax ngẽma diẽrumüarü yexera cuxna naxãxũ ==ñanagürü.

10Rü yemaca̱x ga Amachía rü yema norü churaragüna nayamugachitanü ga yema churaragü ga Efraíũtücumüwa ne ĩxũ, rü ñu̱xũchi napataca̱x


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nanamuegutanü. Natürü ga nümagü rü Yudáanecüãxmaxã nanue rü poraãcü nanueãcüma napatagücax nawoegu.

[11]Rü nüma ga Amachía rü nügü ínarüpora rü doxonexũ ga Yucüragu ãégaxũwa nanagagü ga norü churaragü, rü yexma 10,000 ga Cheíanearü churaragüxũ nadai.

[12]Rü nüma ga Yudáanearü churaragü rü naétü ínanayauxũ ga to ga 10,000. Rü ñuxũchi wüxi ga maxpűnewa nanagagü. Rü yéma nanawoũ rü guxũma inabüe rü yexma nayue.

[13]Rü yema Iraéanearü churaragü ga Amachía napatacax woeguxẽẽxũ nax tama norü churaragütanügu naxãgüxũcax ga daiwa, rü nümagü rü yoxni Yudáanearü ĩanegügu nachocu. Rü Chamáriawa inanaxügüe rü ñuxmata Bex-oróũwa nangugü, rü 3,000 ga duẽxẽgü tüxũ nadai. Rü ñuxũchi nayana ga muxũma ga yemaxũgü ga naxcax nangĩxgüxũ.

[14]Rü yexguma nataeguxgu ga Amachía nax Edóũcüãxgüxũ nadaixũ, rü nayana ga yema Cheíarü tupanachicünaxãgü. Rü nüma ga Amachía rü ñuxũchi namaxã natupanaxãx. Rü nüxũ nicuaxüxũ rü naxcax ínanagu ga pumara ga iyixichixũ.

[15]Rü yemacax ga Cori ya Tupana rü Amachíamaxã nanu. Rü wüxi ga Tupanaarü orearü uruũxũ naxcax yéma nanamu nax namaxã nüxũ yanaxuxũcax, rü ñanagürü nüxũ: —¿Tüxcüũ nüxũ quicuaxüxũ i ngẽma Edóũanearü tupananetagü i tama cuxmexwa ínanguxũxẽẽxũ i ngẽma Edóũcüãxgü? ==ñanagürü.

[16]Rü yexguma yemaxũ iyaxuxgu ga gumá Tupanaarü orearü uruxũ, rü nüma ga ãẽxgacü ga Amachía rü nanangãxũga rü ñanagürü nüxũ: —¿Rü texé cuxũ taxuneta nax ãẽxgacüarü ucuxẽruxũ quixĩxũcax? ¡Marütama i ngẽma nüxũ quixuxũ! ¡Ẽxna cunaxwaxe nax cuxũ yamaxgüxũ! ==ñanagürü. Rü nüma ga gumá Tupanaarü orearü uruxũ rü marü tama nüxũ nicaaxũchigü. Natürü nüxũ ñanagürü: —Choma rü nüxũ chacuax nax Tupana rü marü cumaxã


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

naxueguãxũ̃ nax cuyuxũ̃ nagagu i ñaa cuxüxũ̃ rü ngẽma nax tama cunayauxchaũ̃xũ̃ i chorü ucu̱xẽ = =ñanagürü.

17Natürü nüma ga Amachía ga Yudáanearü ãẽ̱xgacü rü tama inaxĩnũ̃chaũ̃, rü norü uxcuxẽruũ̃güarü ucu̱xẽgu nixũama. Rü yemaca̱x norü duũ̃xũ̃güxũ̃ namu nax Iraéanearü ãẽ̱xgacü ga Yoá ga Yoacá nane ga Yeútaamaxã nüxũ̃ yanaxugüxũ̃ca̱x ga ñaa ore: —¡Ẽcü ñu̱xma nua naxũ rü yigü tadauxchiwegü! = =ñanagürü.

18Natürü nüma ga Iraéanearü ãẽ̱xgacü ga Yoá rü ñaxũ̃ ga ore Amachíaca̱x namuegu: —Wüxi ga chuchuxũ̃ ga Líbanucüã̱x rü ocayiwa ga Líbanucüã̱xca̱x nimuga rü ñanagürü nüxũ̃: “Cuxacü chaunena ngĩxũ̃ namu nax ngĩmaxã naxãmaxũ̃ca̱x”, ñanagürü. Natürü wüxi ga naeũ̃ rü yema chuchuxũ̃ ínaxüxũ̃wa naxüpetü rü nawa nanga rü yexma nayapuxcuchi rü nayu.

19Rü cumax, Pa Amachíax, rü nüxũ̃ quixu nax Edóũ̃tanüxũ̃xũ̃ cuda̱i̱xũ̃. Rü ngẽmaca̱x cugü quicua̱xüxũ̃ rü yexeraxũ̃ i poraca̱x cudau. Rü name nixĩ i cupatawatama cungexmaxũ̃. ¿Rü tu̱xcüũ̃ curü guxchaxũ̃ca̱xtama cudauxchaũ̃ rü ñu̱xũchi Yudáanearü guxchaca̱x? = =ñaxũ̃.

20Natürü nüma ga Amachía rü tama naga naxĩnüchaũ̃, yerü Tupana rü marü yemaacü namaxã nanaxuegu nax Iraéanearü ãẽ̱xgacü ga Yoáme̱xẽgu nayixũ̃ ga Yudátanüxũ̃, nagagu nax Edóũ̃anearü tupananetaxũ̃ yacua̱xüũ̃güxũ̃.

21Rü yexguma ga Yoá rü norü churaragümaxã inaxũãchi nax Yudáanearü ĩane ga Bex-chemégu Amachíamaxã nügü nada̱i̱xũ̃ca̱x.

22Rü nüma ga Iraéanecüã̱x rü yema Yudáanecüã̱xũ̃ narüporamaegü. Rü yemaca̱x nibuxmü ga yema Yudáanecüã̱x rü wüxichigü rü napataca̱x nawoegu.

23Rü Yoá ga Iraéanearü ãẽ̱xgacü rü Bex-chemégu nayayaxu ga Amachía ga Yudáanearü ãẽ̱xgacü. Rü ñu̱xũchi Yerucharéũ̃wa nanaga. Rü ínanapogü ga 180 metru nagúxũ̃ ga Yerucharéũ̃arü poxeguxũ̃. Rü Efraíũ̃arü ĩã̱xwa inanaxügü ñu̱xmata yema naxtapü̱x ínapoxochixũ̃wa yexmaxũ̃ ga ĩã̱xwa nangu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[24]Rü ñu̱xũchi nüma ga Iraéanearü ãẽ̱xgacü rü nanade ga guxũ̃ma ga yema úiru rü diẽrumü rü guxũ̃ma ga yemaxũ̃gü ga Tupanapata ga taxũ̃newa yexmagüxũ̃ ga Obéx-edóũ̃ namaxã icuáxũ̃. Rü yexgumarüxũ̃ ta nanade ga guxũ̃ma ga yema ãẽ̱xgacüpataarü yemaxũ̃gü ga itatanüxũ̃. Rü naétü ínanayauxũ̃ ga ñuxre ga duũ̃xũ̃gü rü yemawena ĩane ga Chamáriaca̱x nataegu.

[25]Rü Amachía ga Yudáanearü ãẽ̱xgacü ga Yoá nane rü 15 ga taunecü namaxũ̃ nawena ga nax nayuxũ̃ ga Yoá ga Iraéanearü ãẽ̱xgacü ga Yoacá nane.

[26]Rü yema Amachíachiga rü norü ügüwa inaxügü rü ñu̱xmata norü gu̱xwa nangu rü guxũ̃ma ga yema naxüxũ̃ rü nagu naxümatü ga yema popera ga Yudáanearü ãẽ̱xgacügüchiga rü Iraéanearü ãẽ̱xgacügüchiga nagu ümatüxũ̃.

[27]Rü nawena nax Cori ya Tupanana yaxũgachixũ̃ ga Amachía, rü Amachíamaxã narüxuanügü ga duũ̃xũ̃gü ga Yerucharéũ̃wa. Rü yemaca̱x ga Amachía rü ĩane ga Láquiwa naña. Natürü nawe nangegüama rü ñu̱xmata guma ĩanewa nangugü. Rü yexma nayama̱xgü.

[28]Yemawena rü wüxi ga cowarugu nayaxüegü ga naxũ̃ne, rü ñu̱xũchi yema norü o̱xigü íta̱xgüxũ̃gu nanata̱xgü ga Dabíarü Ĩanewa.

## 2 Ãẽ̱xgacügüchiga ümatüxũ̃ 26

### Uchía rü Yudáanearü ãẽ̱xgacüxũ̃ ningucuchi

(2 R. 14.21-22; 15.1-7)

[1-3]Rü yexguma Amachía yuxguwena rü guxũ̃ma ga Yudáanecüã̱xgü rü nane ga Uchíaxũ̃ naxunetagü nax ãẽ̱xgacü yixĩxũ̃ca̱x. Rü yexguma Yudáanearü ãẽ̱xgacüxũ̃ yangucuchigu ga Uchía rü 16 ga taunecü nüxṹ nayexma. Rü 52 ga taunecü nixĩ ga ãẽ̱xgacü yixĩxũ̃ ga Yerucharéũ̃wa. Rü naé rü Yerucharéũ̃cüã̱x iyixĩ, rü Yecuría nixĩ ga ngĩéga. Rü nüma ga Uchía rü nanatü yuxguwena rü nanapu ga ĩane ga Eráx nax wenaxarü Yudáanearü yixĩxũ̃ca̱x. Rü ñu̱xũchi wenaxarü nanamexẽxẽ.

[4]Rü nüma ga Uchía rü Cori ya Tupanaga naxĩnü rü napẽ̱xewa mexũ̃ naxü naxrüxũ̃ ga nanatü ga Amachía ga noxri mexũ̃ ücü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[5]Rü yexguma namaxũgu ga Chacaría ga Tupanaarü orearü uruxũ rü nüma ga Uchía rü mea Tupanaga naxĩnü, yerü ga Chacaría rü nananguxẽxẽ nax Tupanaxũ nangechaũxũcax. Rü yexguma Tupanaga naxĩnügu ga nüma ga Uchía, rü nüma ga Tupana rü poraãcü nüxũ narüngũxẽxẽ.

[6]Rü nüma ga Uchía rü Firitéugümaxã nügü nadai. Rü nayawaxgüxẽxẽ ga ĩane ga Gáxarü poxeguxũ, rü ĩane ga Yaníaarü poxeguxũ, rü ĩane ga Adúxarü poxeguxũ. Rü yemawena rü Firitéugüarü ĩane ga Adúxarü naanegu nanaxü ga ñuxre ga ĩanegü.

[7]Rü yemaacü ga nüma ga Tupana rü nüxũ narüngũxẽxẽ nax nüxũ naporamaexũcax ga yema Firitéugü rü yema Arábiaanecüãx ga Gux-baáwa maxẽxũ rü yema Maóũtanüxũ.

[8]Rü yema Amóũtanüxũ rü Uchíaaxṹ nanaxütanügü ga yema diẽru ga Uchía ngĩgu unetacü. Rü nüma ga Uchía rü natachiga yerü naporaxüchi. Rü yemacax guxũwama nangu ga nachiga ñuxmata Equítuanearü üyeanewa nangu.

[9]Rü Yerucharéũarü poxeguxũétüwa ínanaxüxũ ga daxũtaechicaxũgü. Rü wüxi nixĩ ga yema ĩãx ga nacüwawa yexmaxũétügu naxüxũ. Rü to nixĩ ga yema ĩãx ga doxonexũwaama üxũétügu naxüxũ. Rü yexgumarüxũ ta yema naxtapüx ínapoxũétüxũgu nanaxü ga to. Rü yemaacü meama nüxna nadaugü ga guma ĩane ga Yerucharéũ.

[10]Rü yexgumarüxũ ta yexma naxnücüanegu nanaxü ga daxũtaechicaxũgü. Rü nanaxü ta ga mucüma ga puchugü ga ínadoxonexũwa rü ínamáxpüxanexũwa yerü namuxũchi ga norü wocagü. Rü nüma ga Uchía rü nüxṹ nayexma ga ñuxre ga yatügü ga norü naanegüwa puracüexũ rü úbanecügü ga ínamáxpüxanexũwa puracüexũ rü naxaxtügüwa puracüexũ. Yerü norü me nixĩ ga naanewa nax napuracüxũ.

[11]Rü nüma ga Uchía rü nüxṹ nayexma ga muxũma ga norü churaragü ga meama daicax ngúexũ rü ímemaregüxũ nax daiwa naxĩxũ. Rü yema ãẽxgacüarü poperaarü ümatüruxũ ga Yeié rü norü ngũxẽẽruxũ ga Maachíamaxã nixĩ ga yawűgüãxũ ga yema churaragü rü ñuxũchi


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nayaxütücumügu rü yemaacü nixĩ ga iyanuãxũ̃. Rü ãẽxgacüarü churaragüeru ga Ananía nixĩ ga namaxã icuáxũ̃ ga yema taxre ga duũ̃xũ̃güarü puracü.

12Rü yema Ananíatüxũ̃wa yexmagüxũ̃ ga churaragüerugü ga natanüxũ̃maxã icuạxgüxũ̃ rü guxũ̃wama 2,600 ga churaragüerugü ga tama muũ̃wạxegüxũ̃ nixĩgü.

13Rü naxmẹxwa nayexmagü ga 307,500 ga churaragü ga iporaexũ̃ rü tama muũ̃wạxegüxũ̃ ga daicạx ímemaregüxũ̃. Rü nümagü nixĩ ga ãẽxgacüxũ̃ nangũ̃xẽẽgüxũ̃ ga yexguma norü uanügümaxã nügü nadaixgu.

14Rü nüma ga Uchía rü guxũ̃ma ga yema churaragücạx nanamexẽxẽ ga naxnegü ga poxũ̃ruũ̃gü rü wocaegü rü napatẹxegü rü naremüarü poxũ̃ruũ̃gü rü würagü rü maxgütaeruũ̃gü.

15Rü nüma ga Uchía rü Yerucharéũ̃wa nanaxü ga máquinagü ga chuxchiarü mạxruũ̃gü rü nuta ga itapütacüarü mạxruũ̃gü. Rü yema máquinagü rü daxũtaechicaxũ̃gügu rü Yerucharéũ̃arü poxeguxũ̃étügügu nananugü. Rü naporaxüchi ga Uchía yerü Tupana nüxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ. Rü yemaacü guxũ̃wama nangu ga yema nachiga.

16Rü nüma ga Uchía rü yexguma naporaxüchigu rü nügü ínarüta. Rü yema nax nügü ínataxũ̃gagu rü chixexũ̃gu nangu. Rü wüxi ga ngunexũ̃gu rü nagu naxücu ga Tupanapata ga taxũ̃ne rü yema pumaratẹxearü guruũ̃wa nümatama pumaratẹxe nigu woo nüxna nax nachụxuxũ̃ ga yema.

17Natürü nawe nixücu ga chacherdótearü ãẽxgacü ga Acharía namaxã ga 80 ga Tupanaarü chacherdótegü ga tama muũ̃ewạxegüxũ̃.

18Rü ãẽxgacü ga Uchíaxũ̃ ñanagürügü: —Pa Ãẽxgacüx, ¡ínaxũxũ i nua! Erü cuma nax woo ãẽxgacü quixĩxũ̃ rü taxuacüma pumaratẹxe nua quigu erü chacherdótegüxicatama nixĩ i mexũ̃ nax nua pumaratẹxe yagugüxũ̃. Erü nümagü nixĩ i Aróũ̃taagü yixĩgüxũ̃ rü Tupana yadexechixũ̃ nax naxügüạ̃xũcạx i ngẽma puracü. ¡Rü ngẽmacạx paxa ínaxũxũ i nua! Erü tama naga cuxĩnü ya Tupana. Rü nüma ya Tupana rü ngẽmacạx taxũtáma cumaxã nataãxẽ ==ñanagürügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

19Rü nüma ga Uchía rü naxmẹxwa nanange ga wüxi ga pumaratẹxearü guruxũ̃. Rü yexguma yema chacherdótegüxũ̃ naxĩnügu rü namaxã nanu. Natürü yexgumatama Tupanapata ga taxũ̃newa yema pumaratẹxearü guruũ̃xũ̃tawa rü chacherdótegüpẹxewa rü Uchíacatüwa inarüyi ga chaxüne.

20Rü yexguma nüma ga chacherdóte ga Acharía rü guxũ̃ma ga yema togü ga chacherdótegümaxã rü napaxaãẽgü nax ínagaxüchigüãxũ̃ ga Tupanapata ga taxũ̃newa. Rü nümatama ga Uchía rü napaxaãxẽ nax ínaxũxũxũ̃, yerü nüxũ̃ nacuạx nax Tupana napoxcuxũ̃.

21Rü yexgumacürüwa ga nüma ga ãẽxgacü ga Uchía rü yema dạxawemaxã nidawe ñụxmata nax nayuxũ̃. Rü yemacạx nüxrüwama namaxũ̃ nawa ga wüxi ga ucapu ga ãẽxgacüpatawa yexmaxũ̃. Rü nüxna nanachụxgü nax Tupanapata ga taxũ̃newa naxũxũ̃ ñụxmata nayụxgu. Rü yemacạx ga nane ga Yotáũ̃ rü nüxí namaxã inacuạx ga Yudáane.

22Rü guxũ̃ma ga nachiga ga ãẽxgacü ga Uchía, rü norü ügüwa inaxügü rü ñụxmata norü gụxwa nangu rü nagu naxümatü ga yema popera ga Amú nane ga Ichaía ümatüxũ̃.

23Rü yexguma nayụxgu ga Uchía rü norü ọxigü ítạxgüxũ̃gu nanatạxgü nagu ga yema tauxque ga ãẽxgacügü ítạxgüxũ̃arü ngaicamawa yexmaxũ̃. Rü tama yema ãẽxgacügü ítạxgüxũ̃gu nanatạxgü yerü chaxünemaxã nayu. Rü nawena rü ãẽxgacüxũ̃ ningucuchi ga nane ga Yotáũ̃.

## 2 Ãẽxgacügüchiga ümatüxũ̃ 27

### Yudáanearü ãẽxgacüxũ̃ ningucuchi ga Yotáũ̃

(2 R. 15.32-38)

1Rü yexguma Yotáũ̃ ingucuchigu nax Yerucharéũ̃wa Yudáanearü ãẽxgacü yixĩxũ̃ rü nüxũ̃ nayexma ga 25 ga taunecü. Rü 16 ga taunecü nixĩ ga ãẽxgacü yixĩxũ̃. Rü naé rü Yeruchá nixĩ ga ngĩéga, rü Chadóxacü iyixĩ.

2Rü nüma ga Yotáũ̃ rü Tupanaga naxĩnü, nanatü ga Uchíarüxũ̃, natürü tama nanatürüxũ̃ Tupanapata ga taxũ̃negu naxücu nax pumaratẹxe nawa


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yaguxũcax. Natürü yema duũxũgü rü chixexũ naxügü yerü nüxũ nicuaxüũgüama ga yema tupananetachicünaxãgü.

3Rü Yotáũ nixĩ ga naxüxũ ga Tupanapata ga taxũnearü ĩãx ga taxũ ga nawa yachocuxũ. Rü nanamexẽxẽ ta ga yema naxtapüx ga Maxpűne ga Ófewa nadaxũ.

4Rü Yudáanearü maxpűneanegüwa nanaxü ga ĩanegü. Rü naixnecüanegügu nanaxü ta ga norü poxũxũchicagü rü daxũtaechicagü.

5Rü Amóũanearü ãẽxgacümaxã nügü nadai rü Amóũtanüxũxũ narüporamae. Rü gumá taunecügu rü yema Amóũtanüxũxũ nanaxütanüxẽxẽ ga 3,300 quíru ga diẽrumü rü 2'200,000 litrugü ga trigu Rü yexgumaepüx ta nixĩ ga chebáda. Rü gumá norü taxre ga taunecügu rü norü tomaepüx ga taunecügu rü yexgumaepüxtama nanaxütanü.

6Rü Yotáũ rü nawa nangu nax naporaxũ yerü Tupanaga naxĩnü. Rü yema naxüxũ rü Tupanapexewa name.

7Rü guxũma ga yema Yotáũarü daichiga, rü norü puracüchiga, rü ngẽma popera ga Iraéanearü ãẽxgacügüchiga rü Yudáanearü ãẽxgacügüchiga nagu ümatüxũgu naxümatü.

8Rü yexguma Yotáũ inaxügügu nax Yudáanearü ãẽxgacü yixĩxũ rü nüxű nayexma ga 25 ga taunecü. Rü 16 ga taunecü nixĩ ga Yerucharéũwa ãẽxgacü yixĩxũ.

9Rü yexguma nayüxgu ga Yotáũ rü norü oxigü ítaxgüxũgu nanataxgü ga Dabíarü Ĩanewa. Rü nawena rü ãẽxgacüxũ ningucuchi ga nane ga Achár.

## 2 Ãẽxgacügüchiga ümatüxũ 28

### Achár rü Yudáanewa ãẽxgacü nixĩ

(2 R. 16.1-20)

1Rü nüma ga Achár rü 20 ga taunecü nüxű nayexma ga yexguma ãẽxgacüxũ yangucuchigu. Rü 16 ga taunecü ãẽxgacü nixĩ ga Yerucharéũwa. Natürü yema nacüma ga nagu yaxũxũ ga Achár rü tama Tupanapexewa name. Rü tama norü oxi ga Dabí nagu ixũxũ ga nacüma ga mexũgu nixũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2]Rü nagu nixũ ga yema Iraéanetanüxũarü ãẽxgacügücüma ga chixemarexũ, rü ñu̱xũchi bróũchewa nanaxü ga Baáchicüna̱xãgü.

[3]Rü doxonexũ ga Ben-inóũwa Baáca̱x ínanagu ga pumarate̱xegü. Rü ñu̱xũchi Baáca̱x tüxũ ínagu ga naxacügü. Rü yemaacü nagu nixũ ga yema nacümagü ga chixexũ ga nagu naxĩxũ ga yema duũxũgü ga nüxíra yema naanewa maxẽxũ ga Cori ya Tupana ũpa Iraétanüxũpe̱xewa íwoxũxũ.

[4]Rü ñu̱xũchi yema tupananetagüca̱x ãmaregü rü pumarate̱xe ínagu nawa ga yema ngutaque̱xechicaxũgü ga ma̱xpűnegüwa rü naigü ga itaetaxũtüxũwa yexmagüxũwa.

[5]Rü yemagagu ga Cori ya Tupana rü Chíriaanearü ãẽxgacüme̱xẽgu nananguxẽxẽ. Rü yema Chíriaanearü churaragü rü nüxũ narüporamae rü ñu̱xũchi muxũma ga Yudáanecüã̱xgüxũ ínayauxũ, rü ĩane ga Damácuwa nanagagü. Rü yexgumarüxũ ta ga nüma ga Cori ya Tupana rü Iraéanearü ãẽxgacüme̱xẽgu nananguxẽxẽ ga Acháx, rü yemaacü nüxũ narüporamaegü rü nayue ga muxũma ga Yudáanecüã̱xgü.

[6]Rü wüxitama ga ngunexũgu rü Chíriaanearü ãẽxgacü ga Péca ga Remaría nane rü 120,000 ga Yudáanearü churaragü ga tama muũwa̱xegüxũxũ nadai. Rü yemaacü nangupetü yerü Acháx rü yima Cori ga norü o̱xigüarü Tupanana nixũgachi.

[7]Rü Chicrí ga wüxi ga Efraíũtanüxũ ga tama muũwa̱xexũ rü ãẽxgacü ga Acháx nane ga Maachíaxũ nima̱x. Rü yexgumarüxũ ta nayama̱x ga Aricáũ ga Acháxpatamaxã icuácü. Rü nayama̱x ta ga Ercaná ga Acháxarü ngũxẽẽruũgümaxã icuácü.

[8]Rü ñu̱xũchi ga yema Iraéanearü churaragü rü 200,000 ga Yudáanecüã̱xgü ga duũxũgü ga ingexũ rü ibuxũ ínayauxũ rü Chamáriawa nanagagü. Rü yexgumarüxũ ta Yudáanewa nanade ga muxũma ga yemaxũgü rü Chamáriawa nanana.

[9]Rü yéma Chamáriawa nayexma ga wüxi ga Cori ya Tupanaarü orearü uruxũ ga Odégu ãégaxũ. Rü nüma rü yema churaragüca̱x nixũ ga yexguma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Chamáriagu nachocuxgu. Rü ñanagürü nüxũ: —Yimá Cori ga perü o̲xigüarü Tupana rü Yudáanecüã̲xgümaxã nanu, rü ngẽmaca̲x nixĩ i pexme̲xgu nayixẽẽãxũ. Natürü i pemax rü poraãcü namaxã penue i ngẽma duũxũgü rü penadai i muxũma. Rü ngẽmaca̲x ya Tupana rü tá pexna naxca̲x naca i ngẽma pexüxũ, erü tama pexṹ nangechaũtümüxũgü i ngẽma duũxũgü.

[10]Rü ñu̲xũchi penaxwa̲xe nax ngẽma Yudáanecüã̲xgü rü Yerucharéũ̃cüã̲xgü rü perü puracütanüxũ nax yaxĩgüxũ. Natürü ¿tama e̲xna i pema rü ta Cori ya perü Tupanape̲xewa chixexũ pexüxũ?

[11]¡Rü ngẽmaca̲x, chauga pexĩnüe rü penamuegutanü i ngẽma peenexẽgü i ípeyauxũ̃xũ! Erü Cori ya Tupana rü poraãcü pemaxã nanu ==ñanagürü.

[12]Rü yemaca̲x ga Acharía ga Yoanáũ̃ nane rü Berequía ga Mechiremóx nane, rü Echequía ga Charúũ̃ nane, rü Amachá ga Axraí nane ga Efraíũ̃tanüxũ̃maxã icuáxũ̃, rü yexguma orearü uruxũ̃ ga Obéxũ̃ naxĩnüegu rü yema churaragü ga daiwa ne ĩxũ̃pe̲xegu nayachigü rü nayangagü.

[13]Rü ñanagürügü nüxũ̃: —¡Taxṹ i nua penagagüxũ̃ i ngẽma ípeyauxũ̃xũ̃! Erü tá nitaguãchi i Cori ya Tupanape̲xewa. Erü ngẽma pema nagu perüxĩnüexũ̃ rü Tupanape̲xewa tá nanayexeraxẽxẽ i tórü chixexũ̃gü rü torü pecadugü i ñu̲xma marü ngupetüxũ̃. Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá poraãcü tamaxã nanu i yixema i Iraéanecüã̲xgü ==ñanagürügü.

[14]Rü yexguma ga yema churaragü rü tüxũ̃ ninge̲xgü ga guxema tüxũ̃ ínayauxũ̃xe. Rü ñu̲xũchi yema ãe̲xgacügüpe̲xewa rü guxũ̃ma ga yema duũxũgüpe̲xewa ínanagü ga yema yemaxũ̃gü ga napuxũ̃güchiréxũ̃.

[15]Rü yemawena ga yema ãgümücü ga ãe̲xgacügü rü tümamaxã inacua̲xgü ga guxema tüxũ̃ ínayauxũ̃xe. Rü yema yemaxũ̃gü ga napuxũ̃xũ̃wa nanadegü ga naxchiru nax yemamaxã tüxũ̃ yaxüchirugüxũ̃ca̲x ga guxema ingexchiruxe. Rü ñu̲xũchi tüxũ̃ nichapatua̲x, rü tüxũ̃ nachibüexẽxẽ rü tüxũ̃ nixaxegüxẽxẽ, rü nayaxüxũ̃gü ga tümaarü o̲xrigü. Rü ñu̲xũchi búrugu tüxũ̃ nitoũ̃xẽxẽ ga guxema íchixeparaxe. Rü guma ĩane ga Yericú ga morunecümaxã


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

naxugünegu tüxũ nayamugü ga tümatanüxũgütanüwa. Rü yemawena Chamáriacax nawoegu.

16Rü yema ngunexũgügu ga Yudáanearü ãẽxgacü ga Acháx rü norü duũxũgüxũ namu nax Achíriaanearü ãẽxgacüxũtawa ngũxẽẽcax íyacagüxũcax.

17Yerü ga Edóũcüãxgü rü wenaxarü Yudáanegu nachocu, rü Yudácüãxgüxũ nadai. Rü ñuxre ga duũxẽgü tüxũ ínayauxũ.

18Rü yexgumarüxũ ta ga Firitéugü rü tóxnamana ga Yudáanewa nanadeãcu ga guma ĩanegü ga doxonexũwa yexmagüne rü guma ĩanegü ga Négueanewa yexmagüne. Rü nanapuxũ ga ĩanegü ga Bex-chemé, rü Ayaróũ, rü Guederóx. Rü ñũxũchi nanapuxũgü ta ga ĩanegü ga Chocó rü Tiná, rü Guimchó namaxã ga norü ĩanexacüchigü. Rü ñũxũchi nawa namaxẽ.

19Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Yudáanecüãxgüxũ naxãnexẽxẽ nagagu ga yema Yudáanearü ãẽxgacü ga Acháx. Yerü nüma nixĩ ga Yudáanearü duũxũgümaxã naxüaxũ ga naguxũraũxũ ga chixexũgü, rü ñũxũchi tama Tupanaga naxĩnüxũ.

20Natürü ga Tigáx-piréche ga Achíriaanearü ãẽxgacü rü Acháxcax ínayagoõchi. Rü yemaacü tama norü ngũxẽẽwa naxũ, natürü yexera ga guxchaxũ naxcax ínanguxẽxẽ.

21Rü woo ga Acháx nax Tupanapata ga taxũnewa, rü ãẽxgacüpatawa, rü norü ngũxẽẽruũgüxũtawa nadexũ ga yemaxũgü ga itatanüxũ nax yemaacü Achíriaanearü ãẽxgacüaxṹ naxütanüãxũcax nax nüxũ nangũxẽẽxũcax, natürü woo yemamaxã rü taxuxũma ga ngũxẽxẽ nayaxu.

22Rü woo nax yema guxchaxũ naétüwa yexmaxũ, natürü tama Cori ya Tupanaga naxĩnü. Rü yemaacü nixĩ ga guma ãẽxgacü ga Acháx.

23Rü yema nax Chíriaanearü churaragü rü ũpa Acháxũ rüporamaegüxũ ga yexguma namaxã nügü nadaixgu, rü yemacax Acháx nagu narüxĩnü nax naporaxũ ga yema Damácuarü tupanagü. Rü yemacax naxcax ãmaregü ínagu yerü nagu narüxĩnü nax nümagü rü tá nüxũ nangũxẽxẽxũ ega naxcax ãmare


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ínaguxgu. Natürü yema tupananetagügagu nixĩ ga guxchaxũ Acháxca̲x rü guxũma ga Iraétanüxũca̲x ínguxũ.

24Rü nüma ga Acháx rü Tupanapata ga taxũnewa nanade ga guxũma ga naxpáxũgü rü ñu̲xũchi nayapuexẽxẽ. Rü nanawãta ga guma Tupanapata ga taxũnearü ĩã̲xgü. Rü ñu̲xũchi norü duũxũgüxũ namu nax guxũma ga Yerucharéũarü namagüarü poõchixũgügu naxügüã̲xũca̲x ga tupananetachicüna̲xãgüarü ãmarearü guruũgü.

25Rü guxũma ga Yudáanearü ĩanegüwa ínanaxüxũ ga ãmarearü guruũgü nax yemawa duũxũgü togü ga tupanagüca̲x pumarate̲xe ga iyixichixũ ínagugüxũca̲x. Rü yemaacü nananuxẽxẽ ga Cori ya norü o̲xigüarü Tupana.

26Rü guxũma ga naxüxũ ga ãe̲xgacü ga Acháx rü norü ügüwa inaxügü rü ñu̲xmata norü gu̲xwa nangu rü yema popera ga Yudáanearü ãe̲xgacügüchiga rü Iraéanearü ãe̲xgacügüchiga nagu ümatüxũgu naxümatü.

27Rü yexguma nayu̲xgu ga ãe̲xgacü ga Acháx rü gumá norü o̲xigü íta̲xgüxũgu nanata̲xgü ga ĩane ga Yerucharéũwa. Natürü tama Iraéanearü ãe̲xgacügü íta̲xgüxũgu nanata̲xgü. Rü nawena rü nachicüxü ãe̲xgacüxũ ningucuchi ga nane ga Echequía.

## 2 Ãe̲xgacügüchiga ümatüxũ 29

### Yudáanearü ãe̲xgacüxũ ningucuchi ga Echequía

(2 R. 18.1-3)

1Rü yexguma Yudáanearü ãe̲xgacüxũ yangucuchigu ga Echequía rü 25 ga taunecü nüxű́ nayexma. Rü 29 ga taunecü nixĩ ga ãe̲xgacü yixĩxũ ga Yerucharéũwa. Rü naé rü Abí nixĩ ga tümaéga. Rü ngĩma ga Abí rü Chacaríaacü iyixĩ.

2Rü yema naxüxũ ga Echequía rü Tupanape̲xewa name, guxũma ga norü o̲xi ga Dabí üxũrüxũ.

3Rü nüma ga Echequía rü gumá taunecü rü tauemacü ga nagu inaxügüãcü nax ãe̲xgacü yixĩxũ rü nayawãxnagü ga yema Tupanapata ga taxũnearü ĩã̲xgü rü ñu̲xũchi nayamexẽẽgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[4]Rü yemawena rü naxca̱x nangema ga guxũma ga chacherdótegü rü norü ngũxẽẽruũgü ga Lebítanüxũ. Rü guma Tupanapataã̱xtü ga éstewaama yexmaxũgu nanangutaque̱xexẽẽgü.

[5]Rü ñanagürü nüxũ: —Pa Lebítanüxũx, ¡choxṹ iperüxĩnüe! ¡Rü ñu̱xmax rü Tupanape̱xewa pegü pimexẽxẽgü! ¡Rü ngẽxgumarüxũ ta penamexẽxẽ ya napata ya taxũne ya Cori ya perü o̱xigüarü Tupana! ¡Rü ípenawoxũ i guxũma i ta̱xacü i ãũãchixũ i ngéma ngẽxmaxũ!

[6]Rü yema tanatügü rü nüxũ narüxoe nax Tupanaga naxĩnüexũ. Rü yema naxügüxũ rü tama Tupanape̱xewa name yerü nüxna nixĩgachi. Rü ínanata̱xgü ga guma Cori ya Tupanapata.

[7]Rü nümagü rü nanawãxtagü ga Cori ya Tupanapataarü ĩã̱xgü rü nayaxogüxẽxẽ ga yema norü omügü. Rü nüxũ narüxoe nax pumarate̱xe yagugüxũ, rü marü tama Iraétanüxũarü Tupanapataarü ãmarearü guruũwa ínanagu ga norü ãmaregü.

[8]Rü yemaca̱x ga Tupana rü namaxã nanu rü poraãcü nanapoxcue ga yema Yudáanecüã̱xgü rü Yerucharéũcüã̱xgü. Rü yemaca̱x ga Tupana rü taxũ ga guxchaxũgü naxca̱x ínanguxẽxẽ. Rü yexguma yema togü ga duũxũgü nüxũ daugügu rü namaxã naba̱i̱xãchie rü namuũe yema pematama pexetümaxã nüxũ pedauxũrüxũ.

[9]Rü yemaca̱x ga tanatügü rü daigu nayue. Rü yema tórü uanügü rü tüxũ nigagü ga taxma̱xgü rü tanegü rü taxacügü.

[10]Rü ngẽmaca̱x nagu charüxĩnü nax wüxi i uneta namaxã chaxüxũ ya Cori ya Iraétanüxũarü Tupana nax ngẽmaãcü tamaxã nangüxmüxũca̱x.

[11]Rü ngẽmaca̱x, Pa Chaunegüx, ¡rü taxṹ i nüxũ perüchauexũ! Erü nüma ya Cori ya Tupana rü pexũ nidexechi nax ípememaregüxũ nax nüxṹ pepuracüexũ rü wenaxarü naxca̱x peyaguxũ i pumarate̱xe ==ñanagürü ga Echequía.

[12]Rü yexgumatama inanaxügüe ga nax napuracüexũ ga yema Lebítanüxũ. Rü ñaagü nixĩ ga yemagü: Rü Queáxtanüxũwa rü Máax ga Amachái nane rü Yoé


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ga Acharía nane nixĩ. Rü Merarítanüxũwa rü Chíx ga Axdí nane nixĩ, rü Acharía ga Yexareé nane nixĩ. Rü Guerchóũtanüxũwa rü Yoá ga Chimá nane nixĩ rü Edéũ ga Yoá nane nixĩ.

13Rü Erichapáũtanüxũwa rü Chimrí rü Yeié nixĩ. Rü Achátanüxũwa rü Chacaría rü Matanía nixĩ.

14Rü Emáũtanüxũwa rü Yeié rü Chimí nixĩ. Rü Yedutúũtanüxũwa rü Chemaía rü Uchié nixĩ.

15Rü guxũma ga yemagü rü naxca̱x nangemagü ga natanüxũ ga Lebítanüxũ. Rü Tupanape̱xewa nügü nimexẽẽgü. Rü yemawena rü nagu nachocu ga Tupanapata ga taxũne rü inanaxügüe nax Tupanape̱xewa namexẽẽgüãxũ ga guma Tupanapata ga taxũne yema ãẽ̱xgacü ga Echequía nüxũ ixuxũrüxũ rü Tupanaarü mugüwa nüxũ yaxuxũrüxũ.

16Rü yemawena ga nüma ga yema chacherdótegü rü Tupanapata ga taxũnearü aixepegu nachocu nax Tupanape̱xewa namexẽẽgüãxũca̱x ga nachiãwa ga guma Tupanapata ga taxũne. Rü ínanawoxũgü ga yema Tupana tama naxwa̱xexũ nax yéma nayexmagüxũ rü Tupanapata ga taxũnea̱xtügu ínananuxũ. Rü nüma ga yema Lebítanüxũ rü Chedróũarü natüwa nayawoũgü.

17Rü yema puracü rü inaxügü nagu ga guma nüxíraũcü ga tauemacüarü ügügu. Rü yexguma norü 8 ga ngunexũwa nanguxgu rü yexguma nixĩ ga nawa nanguxgüxũ ga yema nachiã ga nawa íxücuxũ ga guma Tupanapata ga taxũne. Rü yema to ga naxmachiã rü yexgumaepu̱x ga ngunexũ ta nixĩ nax nagúxũ nax Tupanape̱xewa namexẽẽgüaxũ. Rü guxũwama rü 16 ga ngunexũ nixĩ ga nüxṹ nagúxũ ga yema puracü.

18Rü yemawena rü ãẽ̱xgacü ga Echequíaxũtawa naxĩ rü ñanagürügü: —Marü toxṹ nagu̱x nax Tupanape̱xewa tanamexẽẽxũ ya Tupanapata ya taxũne, rü ngẽma ãmarearü guruxũ rü guxũma i naxpáũgümaxã, rü ngẽma mecha i paũ nagu nuxũ rü guxũma i naxpáũgümaxã.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[19]Rü ñu̱xũchi marü tayayauxgü rü wena mea tananu i ngẽma Tupanapataarü naxpáũgü ga ãe̱xgacü ga Acháx íwoxũxũ ga yexguma tama Tupanaga naxĩnügu. Rü ñu̱xma rü wenaxarü Cori ya Tupanaarü ãmarearü guruũpe̱xewa nangẽxmagü = = ñanagürügü.

[20]Rü moxũãcü pa̱xmamaxũchi ínarüda ga nüma ga ãe̱xgacü ga Echequía rü naxca̱x nangema ga guma ĩanearü ãe̱xgacügü rü namaxã Tupanapata ga taxũnewa naxũ.

[21]Rü yéma nanagagü ga norü ãmaregü ga 7 ga wocagü ga iyatüxũ rü 7 ga carnérugü ga iyatüxũ, rü 7 ga carnéruxacügü ga iyatüxũ, rü 7 ga chíbuxacügü ga iyatüxũ nax Tupanaca̱x ínagugüaxũca̱x nax yemaacü Tupana nüxṹ nüxũ rüngũmaxũca̱x ga yema chixexũgü ga naxügüxũ ga natanüxũ ga ãe̱xgacü rü yema Yudátanüxũ rü yemaacü Tupanape̱xewa nax namexũca̱x ga napata ga Tupana. Rü nüma ga ãe̱xgacü rü yema chacherdótegü ga Aróũtanüxũxũ namu nax Cori ya Tupanaarü ãmarearü guruũwa naxca̱x ínagugüaxũca̱x ga yema ãmaregü.

[22]Rü nümagü ga yema chacherdótegü rü nanadai ga yema wocagü rü nanayauxgü ga nagü. Rü gumá nagümaxã nanamaxcu ga yema ãmarearü guruxũ. Rü yemawena rü yexgumarüxũ ta nanadai ga yema carnérugü rü yema carnéruxacügü rü gumá nagümaxã nanamaxcu ga yema ãmarearü guruxũ.

[23]Rü yemawena ga nüma ga ãe̱xgacü rü yema chacherdótegüxũ namu nax nape̱xewa rü yema Iraétanüxũpe̱xewa nagagüãxũca̱x ga yema chíbuxacügü ga chixexũgüarü ütanüruxũ. Rü nümagü ga yema chacherdótegü rü yemaacü nanaxügü. Rü yexguma nüma ga ãe̱xgacü rü guxũma ga duũxũgü rü naétügu naxṹxme̱xgü ga yema chíbuxacügü.

[24]Rü yexguma ga nüma ga chacherdótegü rü nanadai ga yema chíbuxacügü. Rü gumá nagü rü yema ãmarearü guruũgu nanabagü nax guxũma ga Iraétanüxũarü pecadugüarü ütanüruxũ yixĩxũca̱x. Yerü nüma ga ãe̱xgacü rü nanamu nax yema ãmare rü guxũma ga Iraétanüxũarü pecadugüca̱x nax yixĩxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

25Rü nüma ga Echequía rü guma Tupanapata ga taxũnegu nanamugü ga Lebítanüxũ ga platíyugümaxã rü árpagümaxã rü árpaxacügümaxã paxetagüxũ. Rü yemaacü nixĩ ga Dabímaxã rü Tupanaarü orearü uruũgü ga Gáxmaxã rü Natáũmaxã nüxũ yaxuxũ ga Cori ya Tupana.

26Rü yexguma ga yema Lebítanüxũ rü yema paxetaruũgü ga Dabí üxũmaxã inachigü. Rü yexgumarüxũ ta ga yema chacherdótegü rü norü cornétagümaxã inachigü.

27Rü yexguma nüma ga Echequía rü chacherdótegüxũ namu nax yema Tupanaarü ãmarearü guruũwa ínagugüaxũca̱x ga yema ãmaregü. Rü yexgumayane ga yema Lebítanüxũ rü inanaxügü nax nawiyaegüxũ rü namaxã napaetagüxũ ga yema paxetaruũgü ga ãe̱xgacü ga Dabí üxũ, rü yema chacherdótegü rü nagu yacuegüxũ ga cornétagü. Rü yemaacü Cori ya Tupanaxũ nicua̱xüũgü.

28Rü guxũma ga yema duũxũgü rü yexma nacaxáp̱üxügü rü yemaacü Tupanaxũ nicua̱xüũgü. Rü yexgumayane ga yema Lebítanüxũ rü nawiyaegü rü nüma ga yema chacherdótegü rü nagu nicuegü ga cornétagü ñu̱xmata nagú ga yema ãmare nax yaxãxũ.

29Rü yexguma nagu̱xgu ga yema ãmare nax yaxãxũ, rü nüma ga ãe̱xgacü rü guxũma ga namücügü ga yéma yexmagüxũ rü nacaxáp̱üxügü rü Tupanaxũ nicua̱xüũgü.

30Rü yemawena ga nüma ga ãe̱xgacü ga Echequía rü yema Iraétücumügüarü ãe̱xgacügü rü Lebítanüxũxũ namu nax Cori ya Tupanaxũ yacua̱xüũgüxũca̱x namaxã ga yema wiyaegü ga Dabí ümatüxũ rü Tupanaarü orearü uruxũ ga Achá ümatüxũ. Rü yexguma ga nüma ga yema Lebítanüxũ rü taãẽãcüma nanaxügü ga yema cua̱xüxũ. Rü nacaxáp̱üxügü rü yemaacü Tupanaxũ nicua̱xüũgü.

31Rü yemawena ga nüma ga ãe̱xgacü ga Echequía rü yema duũxũgüxũ ñanagürü: —Ñu̱xmax i pemax nax marü Tupanamaxã nüxũ pixuxũ nax naga tá pexĩnüexũ ¡rü nua Tupanapata ya taxũnewa penagagü i perü naxũnagü rü nua penana i perü ãmaregü nax ngẽmamaxã Tupanana moxẽ pexãgüxũca̱x!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

= =ñanagürü. Rü nüma ga yema duũxũgü rü Tupanamaxã nixaicümagü. Rü yéma nanagagü ga naxũnagü rü yéma nanana ga norü ãmaregü ga namaxã Tupanana moxẽ naxãgüxũ. Rü yema nüxṹ ngúchaũgüxũ nax yéma nagagüãxũ ga naxũnagü nax Tupanacax ínaguaxũcax, rü yemaacü nanaxügü.

32Rü norü mu ga yema naxũnagü ga Tupanacax yéma nagagüxũ rü 70 ga woca ga iyatüxũ rü 100 ga carnérugü rü 200 ga carnéruxacügü. Rü guxũma ga yema naxũnagü rü yéma nanagagü nax Tupanacax ãmarearü guruũwa ínagugüaxũcax.

33Rü yexgumarüxũ ta Tupanana nanamugü ga 600 ga wocagü rü 3,000 ga carnérugü.

34Natürü noxretama nixĩ ga yema chacherdótegü ga yéma yexmagüxũ, yerü yema togü ga chacherdótegü rü tauxta Tupanapexewa nügü nimexẽẽgü. Rü yemacax tama ningu ga chacherdótegü nax nacauxchaxmüxũgüãxũ ga guxũma ga yema wocagü rü carnérugü ga Tupanacax ínaguchaũxũ. Rü yemacax ga natanüxũ ga Lebítanüxũ rü nüxũ narüngũxẽẽgü ga cauxchaxmüxũwa nax nagúxũcax ga yema puracü. Yerü yema Lebítanüxũ rü yema togü ga chacherdótegüarü yexera aixcüma nagu narüxĩnüe nax paxa Tupanapexewa nügü yamexẽẽgüxũ. Rü yexgumayane ga yema togü ga chacherdótegü rü Tupanapexewa nügü nimexẽẽgü.

35Rü yemaacü nayexma ga muxũma ga naxũnagü nax Tupanacax ãmarearü guruũwa ínagugüaxũcax. Rü yexgumarüxũ ta nayexma ga muxũma ga norü chíxũgü ga Tupanaarü ngüxmüxẽẽruxũ. Rü nayexma ta ga muxũma ga bínugü ga Tupanacax yéma nanaxũ, rü wüxigu yema ãmaregü ga ínaguxũmaxã Tupanana naxãgüxũ. Rü yemaacü nixĩ ga wena inaxügüãxũ ga Cori ya Tupanapata ga taxũnewa nüxũ nax yacuaxüũgüxũ.

36Rü nüma ga Echequía rü guxũma ga yema duũxũgü rü poraãcü namaxã nataãẽgü ga yema Tupana üxũ. Yerü nüma ga Tupana rü nüxũ narüngũxẽxẽ nax paxãma naxüxũ ga guxũma ga yema.

## 2 Ãexgacügüchiga ümatüxũ 30


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

## Echequía rü Üpetüchigaarü peta naxü

[1]Echequía rü norü orearü ngeruxũgüxũ namu nax guxũwama ga Iraéanewa rü Yudáanewa nüxũ yanaxugüxũca̲x nax Tupanapata ga taxũnewa naxĩxũca̲x ga duũxũgü nax naxüchigagüãxũca̲x ga Üpetüchigaarü peta. Rü yexgumarüxũ ta Efraíũtanüxũca̲x rü Manachétanüxũca̲x yéma nanamu ga wüxi ga popera ga nawa nüxna naxuxũ nax Tupanapata ga taxũnewa naxĩxũca̲x ga Yerucharéũwa nax yemaacü naxüchigagüãxũca̲x ga yema Cori ya Iraétanüxũarü Tupanaarü Üpetüchigaarü peta.

[2]Rü nüma ga ãe̲xgacü rü norü ngũxẽẽruũgümaxã rü guxũma ga Yerucharéũcüã̲xgümaxã nidexa nachiga nax ñuxgu tá nax naxüchigagüãxũ ga yema Üpetüchiga. Rü nagu narüxĩnü nax norü taxre ya tauemacügu tá nax naxüchigagüãxũ.

[3]Rü taxucürüwa gumá nüxíraũcü ga tauemacü ga Tupana nüxũ unetacügu nanaxüchigagü ga yema peta, yerü tama ningu ga yema chacherdótegü ga marü Tupanape̲xewa nügü imexẽẽgüxũ. Rü yexgumarüxũ ta taxũta Yerucharéũgu nangutaque̲xegü ga duũxũgü.

[4]Rü nüma ga ãe̲xgacü rü ñu̲xũchi guxũma ga yema duũxũgü rü norü me nixĩ nax yema norü taxre ya tauemacügu tá nax naxüchigagüãxũ ga yema peta.

[5]Rü yemaca̲x guxũma ga Iraéanewa nüxũ nayarüxugüe. Rü guma súrwaama yexmane ga ĩane ga Bechébawa inanaxügüe rü ñu̲xmata nórtewa Dáũanewa nangugü nax nüxna naxuxũ ga duũxũgü nax Yerucharéũwa naxĩxũca̲x nax yéma naxüchigagüãxũca̲x ga yema Cori ya Iraéanearü Tupanaarü Üpetüchigaarü peta. Yerü ga ũpa rü taguma Tupana nüxũ ixuxũrüxũ muxũ ga duũxũgümaxã nanaxüchigagü ga yema peta.

[6]Rü nüma ga yema orearü uruũgü rü inaxĩãchi nax guxũma ga Iraéanewa rü Yudáanewa naxĩxũca̲x nax namaxã nanuegüxũca̲x ga yema poperagü ga ãe̲xgacü, rü norü ngũxẽẽruũgü imugüxũ nax nüxũ yanaxugüxũca̲x ga yema ãe̲xgacüarü mu ga ñaxũ: —¡Pa Iraétanüxũ, ẽcü naxca̲x pewoegu ya yimá Cori ya Abraáũarü, rü Ichaáarü, rü Iraéarü Tupana! Rü nüma ya Tupana rü tá pexca̲x nataegu i pemax nax Achíriaanearü ãe̲xgacümexẽwa pibuxmüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]¡Rü taxű i perü o̲xigüarü Cori ya Tupanana pixĩgachixũ̃ naxrüxũ̃ ga yema perü o̲xigü rü peenexẽgü ga tama naga ĩnüechaũ̃xũ̃! Rü yemaca̲x ga Tupana rü düxwa nagagutama ga yema duũ̃xũ̃gü rü togü ga nachixũ̃anearü ãẽ̲xgacümẽ̲xẽgu nanayixẽxẽ nax nadaiaxũ̃ca̲x. Rü pematama rü pexetümaxã nüxũ̃ pedaugü ga yema.

[8]¡Rü ngẽmaca̲x i ñu̲xma rü taxű i ngẽma perü o̲xigürüxũ̃ Tupanaxũ̃ pexoexũ̃! ¡Rü Cori ya Tupanaca̲x pedaugü rü naga pexĩnüe nax ngẽmaãcü wena pexũ̃ nangũ̃xẽẽxũ̃ca̲x ngẽma pemaxã inaxunetaxũ̃rüxũ̃! ¡Rü nua pexĩ nawa ya yima napata ya nüma tá guxũ̃guma nawa nangẽxmane! Rü ngẽxguma i nüma rü tá pemaxã inarüngũ̃xmü.

[9]Rü ngẽxguma Cori ya Tupanaca̲x pewoeguxgu i pema, rü ngẽma perü uanügü i ñu̲xma peenexẽgüxũ̃ rü penegüxũ̃ poxcuexũ̃ rü tümamaxã tá nixauxãchigü rü ñaa nachixũ̃aneca̲x tá tüxũ̃ nawoeguxẽxẽ. Erü nüma ya Cori ya perü Tupana rü tamaxã ixauxãchiwa̲xecü nixĩ rü nüxű̃ tangechaũ̃tümüũ̃gü, rü taũtáma pexũ̃ naxo ega ngẽxguma naxca̲x pewoeguxgu ==ñaxũ̃.

[10]Rü yema ãẽ̲xgacüarü orearü ngeruũ̃gü rü Efraíũ̃anewa rü Manachéanewa naxĩ, rü norü ĩanegügu nixĩãgütanü ñu̲xmata Chaburóũ̃anewa nangugü. Natürü ga duũ̃xũ̃gü rü nüxũ̃ nacugüe rü nagu nidauxcüraxũ̃gü.

[11]Natürü nümaxũ̃ ga duũ̃xũ̃gü ga Achétanüxũ̃ rü Manachétanüxũ̃ rü Chaburóũ̃tanüxũ̃ rü Cori ya Tupanaga naxĩnüe rü Yerucharéũ̃wa naxĩ.

[12]Rü nüma ga Cori ya Tupana rü yema Yudátanüxũ̃ ga duũ̃xũ̃güãẽwa nananguxẽxẽ ga ngúchaũ̃ nax taãẽãcüma nayauxgüãxũ̃ca̲x rü yanguxẽẽgüãxũ̃ca̲x ga yema ore ga ãẽ̲xgacü rü norü ngũ̃xẽẽruũ̃gü namaxã nüxũ̃ ixuxũ̃, yerü yema ore rü Cori ya Tupanaarü mu nixĩ.

[13]Rü yemaacü gumá norü taxre ga tauemacügu rü muxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü Yerucharéũ̃gu nangutaque̲xegü nax naxüchigagüãxũ̃ca̲x ga yema peta ga paũ ga ngearü pu̲xẽẽruũ̃ãxũ̃chiga.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[14]Rü yema namaxã inaxügüxũ ga yema Üpetüchiga nixĩ nax nagu napogüexũ ga guxũma ga yema tupananetagüarü ãmarearü guruũgü rü pumarate̲xearü guruũgü ga Yerucharéũwa yexmagüxũ. Rü ñu̲xũchi Chedróũarü natüwa nayawoũ.

[15]Rü yexguma gumá norü taxre ga tauemacüarü 14 ga ngunexũwa nanguxgu rü nayama̲xgü ga yema carnéruxacü ga iyatüxũ ga Üpetüchigaarü petaca̲x ixĩxũ. Rü muxũma ga yema chacherdótegü rü Lebítanüxũ rü naxãnee yerü tama Tupanape̲xewa nügü nimexẽẽgü. Rü yemaca̲x Tupanape̲xewa nügü nimexẽẽgü rü Tupanapata ga taxũnewa nanagagü ga yema naxũnagü ga Tupanaca̲x tá ínaguxũ.

[16]Rü yemawena ga nüma ga chacherdótegü rü namücügütücumüwa nixietanü yema Tupanaarü duũ ga Moiché iyanuxũãcü. Rü yema Lebítanüxũ rü yema chacherdótegüna nanaxã ga gumá nagü ga yema naxũnagü ga nada̲i̲xũ, rü ñu̲xũchi yema chacherdótegü rü Tupanaarü ãmarearü guruxũ namaxã namaxcuxétügü.

[17]Rü yema duũxũgü ga yexma ngutaque̲xegüxũtanüwa rü nayexma ga muxũma ga tama Tupanape̲xewa nügü imexẽẽgüxũ. Rü yemaca̲x ga yema Lebítanüxũ rü yema duũxũgüégagu nanadai ga yema carnérugü ga Üpetüchigaca̲x ixĩgüxũ nax yemaacü Tupanape̲xewa yamexẽẽgüxũca̲x.

[18-19]Rü muxũma ga Efraíũtanüxũ, rü Manachétanüxũ, rü Ichacátanüxũ rü Chaburóũtanüxũ rü nanango̲xgü ga yema Üpetüchigaarü õna, natürü tama Tupanape̲xewa nügü yamexẽẽgüãcüma nanango̲xgü. Rü yemaca̲x ga Echequía rü nayumüxẽ rü ñanagürü: —Pa Cori Pa Tupana ya Ngechaũwa̲xecüx, cuma rü tüxṹ nüxũ icurüngüma i tümaarü chixexũ ya yíxema aixcüma cuxṹ yaxõgüxe. Pa Corix i Ngẽma Duũxũgüarü Qxigüarü Tupanax, cuma nüxũ quixu nax tama namexũ nax texé nangó̲xũ i ngẽma Üpetüchigaarü õna ega tama cupe̲xewa tügü timexẽẽgüxíragu. Natürü chanaxwa̲xe i nüxṹ nüxũ icurüngüma i ngẽma duũxũgüarü guxchaxũ woo tama cuma nüxũ quixuxũãcü nanango̲xgü i ngẽma õna ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[20]Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nüxũ naxĩnü ga yema Echequíaarü yumüxẽ rü yema duũxũgüaxṹ nüxũ narüngüma ga yema naxügüxũ.

[21]Rü yemaacü ga yema Iraétanüxũ ga Yerucharéũ̈wa yexmagüxũ rü 7 ga ngunexũ taxũ ga taãẽmaxã nanaxüchigagü ga yema paũ ga ngearü pu̱xẽẽruṹáxũarü petachiga. Rü yema chacherdótegü rü Lebítanüxũ rü wüxichigü ga ngunexũ̃gu norü wiyaegümaxã rü paxetaruxũ ga tagaxũ̃maxã Cori ya Tupanaxũ nicua̱xüũ̃gü.

[22]Rü nüma ga Echequía rü yema Lebítanüxũ̃na moxẽ naxã naxca̱x ga yema puracü ga mea norü ngúchaũ̃maxã Cori ya Tupanaca̱x naxügüxũ. Rü yema 7 ga ngunexũ̃gu rü nanango̱xgü ga yema Üpetüchigaarü õna. Rü Tupanaca̱x ínanagu ga ãmaregü norü ngüxmüxẽẽruxũ. Rü ñu̱xũchi nüxũ nicua̱xüũ̃gü ya yimá Cori ya norü o̱xigüarü Tupana.

[23]Rü guxũ̃ma ga yema duũxũ̃gü rü nügümaxã nagu narüxĩnüe nax to ga 7 ga ngunexũ nüxũ nama̱xnetagüxũ ga yema peta. Rü yema rü poraãcü taãẽãcüma nanaxügü.

[24]Yerü nüma ga Yudáanearü ãe̱xgacü ga Echequía rü yema duũxũ̃güna nanamugü ga 1,000 ga wocagü ga iyatüxũ rü 7,000 ga carnérugü ga iyatüxũ. Rü yema ãe̱xgacüarü ngũxẽẽruũ̃gü rü duũxũ̃güna nanamugü ta ga 1,000 ga wocagü ga iyatüxũ rü 10,000 ga carnérugü ga iyatüxũ. Rü muxũ̃ma ga chacherdótegü rü Tupanape̱xewa nügü nimexẽẽgü.

[25]Rü guxũ̃ma ga yema Yudáanecüa̱xgü ga duũxũ̃gü rü nataãẽgü. Rü yexgumarüxũ ta nataãẽgü ga yema chacherdótegü, rü Lebítanüxũ, rü guxũ̃ma ga yema duũxũ̃gü ga Iraéanewa ne ĩxũ, rü ñu̱xũchi yema to ga nachixũ̃anecüa̱xgü ga Iraéanewa ne ĩxũ̃xũ rü yema to ga nachixũ̃anecüa̱xgü ga Yudáanegu ãchiũ̃güxũ.

[26]Rü nataxüchi ga taãxẽ ga Yerucharéũ̈wa, yerü yexguma Charomóũ̃ ga Dabí nane Iraéanearü ãe̱xgacü yixĩxgucürüwa rü taguma yemaacü nanaxüchigagü ga yema peta ga Yerucharéũ̈wa.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[27]Rü yemawena ga chacherdótegü rü Lebítanüxũ̃ rü inachigü rü norü yumüxẽwa yema duũ̃xũ̃gümaxã mexũ̃ naxuegu. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nüxũ̃ naxĩnü ga yema norü yumüxẽ. Rü daxũguxũ̃ i naanewa nangu i ngextá nüma ínangexmaxũ̃wa.

## 2 Ãẽxgacügüchiga ümatüxũ̃ 31

[1]Rü yexguma marü nagu̱xgu ga guxũ̃ma ga yema peta, rü guxũ̃ma ga yema Iraétanüxũ̃ ga yéma yexmagüxũ̃, rü Yudáanearü ĩanegüwa naxĩ. Rü nagu nayapogüe ga gumá nutagü ga duũ̃xũ̃gü namaxã tupana㬠xgücü, rü nagu napogüe ga yema Acheráchicüna̱xãgü, rü ñu̱xũchi nagu napogüe ta ga yema tupananetagüarü ãmarearü guruũ̃gü ga ma̱xpṹnegüwa yexmagüxũ̃. Rü yemaacü nanaxügü rü ñu̱xmata nagu̱xẽẽgüã ga guxũ̃ma ga yema nüxũ̃ yacua̱xüũ̃güxũ̃ ga Yudáanewa rü Bẽyamíũ̃anewa yexmagüxũ̃, rü ñu̱xũchi Efraíũ̃anewa rü Manachéanewa yexmagüxũ̃. Rü yemawena ga guxũ̃ma ga yema Iraéanecüã̱xgü rü wüxichigü norü ĩanegüca̱x nawoegu.

[2]Rü yemawena ga Echequía rü nüxũ̃ nayanu ga yema puracü ga nüxna ixüchigüxũ̃ ga yema chacherdótegü rü Lebítanüxũ̃. Rü yexgumarüxũ̃ ta nüxũ̃ nayanu ga norü ngunexũ̃gü ga nagu tá naxügüãxũ̃ ga norü puracü. Rü chacherdótegüna nanaxã ga puracü nax wüxichigü ga ngunexũ̃gu ãmarearü guruũ̃wa ãmaregü ínagugüxũ̃, rü yexgumarüxũ̃ ta nax yagugüãxũ̃ ga yema ãmaregü ga Tupanaarü ngüxmüxẽẽruũ̃gü. Rü yema Lebítanüxũ̃na nanaxã ga norü puracü nax Tupanana moxẽ naxãgüxũ̃ rü nüxũ̃ yacua̱xüũ̃güxũ̃. Rü yema totücumü ga Lebítanüxũ̃ rü nüxna nanaxã ga norü puracü nax Tupanapata ga taxũ̃neaarü ĩã̱xgüna nadaugüxũ̃.

[3]Rü ñu̱xũchi nüma ga ãẽxgacü rü yema noxrütama naxũ̃nagüwa inanamugü ga carnérugü ga Tupanaca̱x yagugüxũ̃ruxũ̃ ga pa̱xmama rü yáuanecü rü ngũ̃xchigaarü ngunexũ̃gu rü yexwaca̱xũ̃cü ga tauemacü ngo̱xgu, rü to ga petagü ga Tupanaca̱x naxüchigagüxũ̃gu yema Cori ya Tupanaarü mugü ga ümatüxũ̃wa nüxũ̃ yaxuxũ̃rüxũ̃.

[4]Rü ñu̱xũchi nüma ga ãẽxgacü rü yema duũ̃xũ̃gü ga Yerucharéũ̃wa maxẽxũ̃xũ̃ namu nax chacherdótegüna rü Lebítanüxũ̃na naxãgüãxũ̃ca̱x ga yema


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ãmaregü rü diẽru ga nüxna üxũ̃, nax yemaacü aixcüma mea naxügüã̲xũ̃cã̲x rü yanguxẽẽgüãxũ̃cã̲x ga yema puracü ga Cori ya Tupana nagu namugüxũ̃.

5Rü yexguma guxũ̃wama nanguxgu ga yema ãẽ̲xgacüarü mu, rü yema Iraétanüxũ̃ rü guxũ̃ma ga norü ngúchaũ̃maxã inanaxãgü ga yema rümemaegüxũ̃ ga tríguarü o, rü bínu, rü chíxũ̃, rü berure, rü naguxũ̃raũ̃xũ̃ ga yema nanetügü ga naanewa inatogüxũ̃arü o. Rü naétü yéma nanana ta ga norü diésmu ga nanetügüarü o. Rü yemaacü namuxũchi.

6Rü yexgumarüxũ̃ ta ga yema Iraéanecüã̲xgü rü yema naigü ga Yudáanearü ĩanegüwa maxẽxũ̃ rü Yerucharéũ̃wa nanagagü ga norü diésmu ga norü wocagü rü carnérugü ga Tupanana ügüxũ̃. Rü ñu̲xũchi yéma nanana ga norü diésmu ga norü yemaxũ̃güwa ga Cori ya norü Tupanana ügüxũ̃. Rü guxũ̃ma ga yema rü wüxigu nananutaque̲xegü.

7Rü gumá norü tomaepü̲x ga tauemacügu nixĩ ga inaxügüãxũ̃ nax nanutaque̲xegüãxũ̃ ga yema norü diésmugü. Rü gumá norü 7 ga tauemacügu nixĩ ga nüxũ̃ nachauexũ̃ nax nanutaque̲xegüãxũ̃.

8Rü yexguma Echequía rü yema norü ngũ̃xẽẽruũ̃gü íyadaugügu ga yema nanutaque̲xegüxũ̃ rü Cori ya Tupanana moxẽ naxãgü, rü mexũ̃ namaxã naxuegugü ga yema duũ̃xũ̃gü ga Iraétanüxũ̃.

9Rü yexguma ga nüma ga Echequía rü yema chacherdótegüna rü Lebítanüxũ̃na naca nachiga ga yema yexma nanutaque̲xegüxũ̃.

10Rü gumá chacherdótegüarü ãẽ̲xgacü ga Acharía ga Chadóxtanüxũ̃ ixĩcü rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Yexguma inaxügüãgucürüwa nax nua Tupanapata ya taxũ̃newa nanaaxũ̃ ga ãmaregü rü meama toxṹ̃ ningu nax tanangṍxũ̃ rü woo i ñu̲xma rü muxũ̃ toxṹ̃ ínayaxüama. Rü guxũ̃ma i ñaa nua nüxũ̃ cudauxũ̃ rü toxṹ̃ ínayaxüama, erü nüma ya Cori ya Tupana rü poraãcü norü duũ̃xũ̃güxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ ==ñanagürü ga Acharía.

11-12Rü yemaca̲x ga Echequía rü norü duũ̃xũ̃güxũ̃ namu nax Cori ya Tupanapata ga taxũ̃negu naxügüã̲xũ̃cã̲x ga ucapugü nax nagu nanuãxũ̃cã̲x ga yema nawemügü. Rü yexguma marü yanguxgu ga yema ucapugü, rü yexma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nananucugü ga yema nanutaquexegüxũ ga ãmaregü ga õnagü rü yemaxũgü ga Cori ya Tupanana naxãgüxũ. Rü Lebítanüxũ ga Conaníaxũ naxunetagü nax yemamaxã inacuáxũcax. Rü ñuxũchi nüxũ naxuneta ga naenexẽ ga Chimí nax norü ngũxẽẽruxũ yixĩxũcax.

13Rü nüma ga ãexgacü ga Echequía rü namaxã ga Tupanapata ga taxũnearü ãexgacü ga Acharía rü nüxũ naxunetagü ga dauxũtaeruũgü ga Conaníamexẽwa rü Chimímexẽwa yexmagüxũ. Rü yemagü nixĩ ga Yeié, rü Achachía, rü Náax, rü Achaé, rü Yerimóx, rü Yochabá, rü Erié, rü Imaquía, rü Máax, rü Benaía.

14Rü Coré ga Iná nane ga yema ĩãx ga éstewaama yexmaxũarü dauruxũchirex nixĩ ga namaxã icuáxũ ga yema ãmaregü ga duũxũgü norü ngúchaũmaxã Cori ya Tupanacax inaxũ. Rü nüma ga Coré nixĩ ga chacherdótegüxũ rü Lebítanüxũgüxũ yanuaxũ ga yema ãmaregü rü õnagü ga duũxũgü Tupanapatawa naxũ.

15Rü yema chacherdótegüarü ĩanegüwa Coré nüxṹ nayexma ga norü ngũxẽẽruũgü. Rü nümagü rü Edéũ, rü Miniamíũ, rü Yechúa, rü Chemaía, rü Amaría, rü Checanía nixĩgü. Rü yemagü nixĩ ga meama natanüxũ ga chacherdótegüxũ rü Lebítanüxũxũ yanuaxũ ga yema ãmaregü rü õnagü ga yexguma nawa nangugügu nax Tupanacax napuracüexũ. Rü woo ga yema yaexũ rü yema buxũgü rü nanayaxu ga õna.

16Rü guxũma ga yema chacherdótetücumü ga Tupanapata ga taxũnegu chocuxũ nax naxügüãxũcax ga Tupanaarü puracü, rü name nax natanüxũ ga iyatüxũ nayauxgüxũ ga yema õna. Natürü nanaxwaxe nax tomaepüx ga taunecü rüexna yexera nüxṹ yexmaxũ rü ñuxũchi natanüxũarü poperawa nangoxégaxũ nax nayauxgüãxũcax ga yema õna.

17Rü yema chacherdótegü rü natanüxũarü poperagu nixĩ ga yawṹgüxũ. Rü yema Lebítanüxũ ga 20 ga taunecü rüexna yexera nüxṹ yexmagüxũ rü yema Tupanapataarü puracüpanegu nixĩ ga yawṹgüxũ. Rü yéma nangox ga norü ngunexũgü ga nagu tá napuracüexũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

18Rü guxũma ga yema Lebítanüxũ ga iwűgüxũ tümamaxã ga naxmaxgü, rü nanegü rü naxacügü nixĩ ga nayauxgüxũ ga õna. Yerü yema Lebítanüxũ nixĩ ga guxũguma ímemaregüxũ nax naxügüãxũcax ga Tupanaarü puracü.

19Rü guxũnema ga gumá chacherdótegüarü ĩanegüwa rü norü ĩanexacügüwa nayexmagü ga yatügü ga nüxũ naxunetagüxũ nax yanuaxũcax ga õna nüxũ ga yema chacherdótegü ga Aróũtanüxũ. Rü natanüwa rü guxũma ga iyatüxũ rü nanayauxgü ga yema õna. Rü guxũma ga yema Lebítanüxũ ga iwűgüxũ rü guma ĩanexacügüarü wocachitaũgu ãpatagüxũ rü ta nanayauxgü ga yema õna.

20Rü nüma ga Echequía rü guxũ ga Yudáanewa rü yemaacü nanaxü. Rü guxũma ga yema naxüxũ rü Cori ya Tupanapexewa rü aixcüma name rü nawexgu.

21Rü guxũma ga yema puracü ga Tupanapata ga taxũnecax naxüxũ rü Tupanaarü mugü nüxũ ixuxũãcüma nanaxü. Rü guxũguma Tupanaarü ucuxẽcax nadau, rü yemacax mea nüxű́ ínanguxuchi ga yema puracü.

## 2 Ãẽxgacügüchiga ümatüxũ 32

### Achíriaanearü ãẽxgacü ga Chenáqueri rü Yudáanegu naxücu

(2 R. 18.13—19.37; Is. 36.1—37.38)

1Rü nawena nax mexũ naxüxũ rü Tupanaga nax naxĩnüxũ ga Echequía, rü nüma ga Achíriaanearü ãẽxgacü ga Chenáqueri rü Yudáanegu naxücu. Rü woo ga nax íyapoxegugüxũ ga guma ĩanegü rü nüxũ ínachomaeguãchi nax yemaacü napuãxũcax.

2-3Rü yexguma Echequía nüxũ cuáchigagu nax Yerucharéũcax íyagoõchichaũxũ ga Chenáqueri, rü namaxã nangutaqueexe ga guma ĩanearü ãẽxgacügü rü yema norü churaragüerugü. Rü norü ucuxẽcax nüxna naca rü namexũ nax napoxtagüãxũ ga yema dexáarü chuxchuxũgü ga ĩanearü düxétüwa yexmagüxũ nax yemaacü taxuwama naxaxegüxũcax ga yema Achíriaanecüãxgü. Rü guxũma ga nümagü rü yemagu narüxĩnüe.

4Rü yexgumatama rü nangutaqueexegü ga muxũma ga duũxũgü nax yemaacü napoxtagüãxũcax ga guxũma ga yema dexáarü chuxchuxũgü rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nagütagüãxũc̲ax ga yema natüxacü ga yéma dapetüxũ. Yerü tama nanaxwa̲xe nax taxũ ga dexá yexmaxũ ga yexguma yéma nangugügu ga yema Achíriaanearü ãẽxgacügü.

5Rü yemawena ga nüma ga Echequía rü pora naxü rü duũxũgüxũ namu nax namexẽẽgüãxũc̲ax ga guma ĩanearü poxeguxũ. Rü ñu̲xũchi naétügu nanaxügü ga daxũtaechicagü. Rü düxétüwaama rü nanaxü ga to ga norü poxeguxũ. Rü ñu̲xũchi guma Dabíarü Ĩanearü éstewaama yexmaxũ rü waixũmüarü günagüxũmaxã ínanapoxegu. Rü nanaxü ga muxũma ga naxnegü ga wocaegü rü poxũruũgü.

6-7Rü ñu̲xũchi nüma ga Echequía rü norü churaragüerugüxũ namu nax yema duũxũgümaxã icuáxũc̲ax. Rü guma ĩanearü ĩã̲xũtawa yemaxũ ga plazawa namaxã nangutaque̲xe ga yema duũxũgü. Rü ñanagürü nüxũ: —¡Peporae rü taxṹ i pemuũexũ rü perümaãchitanüxũ nape̲xewa i ngẽma Achíriaanearü ãẽxgacü rü norü churaragü i muxũchixũ! Erü yixema rü tüxṹ nangẽxma i tamaxã icuáxũ i yexera rüporamaexũ.

8Rü nüma i Achíriaanearü ãẽxgacü rü norü churaragüna narüyoe, natürü i yixema rü taxũtawa nangẽxma ya Tupana. Rü nüma tá nixĩ i tüxũ nangũxẽẽxũ i ngẽxguma namaxã yigü idaixgu = =ñanagürü ga Yudáanearü ãẽxgacü ga Echequía. Rü yexguma yemaxũ naxĩnüegu ga duũxũgü rü nayaporaãchitanü.

9Rü yexgumayane ga nüma ga Chenáqueri ga Achíriaanearü ãẽxgacü rü guxũ ga norü churaragümaxã ĩane ga Láquixũ ínachoeguãchi. Rü nüma rü Yerucharéũwa nanamugü ga ñuxre ga norü churaragüerugü nax Yudáanearü ãẽxgacü ga Echequíamaxã rü guxũma ga Yerucharéũcüã̲xgümaxã nüxũ yanaxugüexũc̲ax ga ore ga ñaxũ:

10—Choma i Chenáqueri i Achíriaanearü ãẽxgacü rü ñachagürü: “¿Tü̲xcüũ i pema i Yerucharéũcüã̲x rü tama pexoegaãẽgü woo ngẽma chorü churaragü rü marü pexũ ínachomaeguãchi? ¿Rü texéna nixĩ i perüyoũxũ?


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]Rü Echequía rü pexũ̃ nawomüxẽẽmare i ngẽxguma pemaxã nüxũ̃ yaxuxgu nax yima norü Cori ya Tupana rü tá cho̱xme̱xwa pexũ̃ ínapoxũ̃xũ̃. Rü Echequía rü tá taiyamaxã rü ta̱xawamaxã pexũ̃ nadai.

[12]¿Rü tama e̱xna nüxũ̃ pecua̱x nax Echequía rü nagu napogüexũ̃ ga yema ngutaque̱xechicaxũ̃gü rü yema ãmarearü guruũ̃gü ga nawa Tupanaxũ̃ picua̱xüũ̃güxũ̃? ¿Rü tama e̱xna nüxũ̃ pecua̱x nax nüma yixĩxũ̃ ga namuaxũ̃ ga Yudáanecüa̱x rü Yerucharéũ̃cüa̱x nax wüxitama i ãmarearü guruũ̃wa Tupanaxũ̃ yacua̱xüũ̃güxũ̃ rü naxca̱x ínaguaxũ̃ ga pumarate̱xe?

[13]¿Rü tama e̱xna nüxũ̃ pecua̱x ga yema choma rü chaunatü rü chorü o̱xigü ügüxũ̃ namaxã ga guxũ̃ma ga yema togü ga nachixũ̃anegüarü duũ̃xũ̃gü? Rü taxuxũ̃ma ga yema norü tupanagü rü toxme̱xwa ínanapoxũ̃gü.

[14]¿Rü guxũ̃ma ga yema tupanagütanüwa rü ta̱xacürü tupana yixĩxũ̃ ga chaunatüme̱xẽwa rü chorü o̱xigüme̱xẽwa nachixũ̃anexũ̃ ípoxũ̃xũ̃ nax tama nadaiaxũ̃ca̱x? ¿Rü tu̱xcüũ̃ nagu perüxĩnüe nax pexũ̃ tá ínapoxũ̃xũ̃ ya perü Tupana?

[15]Rü ngẽmaca̱x ¡taxṹ i pegü ipexãgüxũ̃ nax Echequía pexũ̃ nawomüxẽẽxũ̃, rü taxṹ i nüxṹ peyaxõgüxũ̃! Rü taxuxũ̃ma ga yema togü ga nachixũ̃anegüarü tupanagü rü napora nax cho̱xme̱xwa rü chorü o̱xigüme̱xẽwa ínanguxũ̃xẽẽãxũ̃ ga yema norü duũ̃xũ̃gü. Rü ngẽmaca̱x ya yimá perü Tupana rü yexeraãcü taxũtáma cho̱xme̱xwa pexũ̃ ínanguxũ̃xẽxẽ” ==ñanagürü ga Chenáqueri.

[16]Rü yema Achíriaanearü ãe̱xgacüarü churaragüerugü rü chixexũ̃ ga ore Tupanamaxã rü norü duũ̃ ga Echequíamaxã nixugüe.

[17]Rü nüma ga Chenáqueri rü yexgumarüxũ̃ ta yéma nanamu ga popera ga nawa ta̱xacü Cori ya Iraétanüxũ̃arü Tupanamaxã yaxugüxũ̃. Rü yema poperagu nanaxümatü ga ñaxũ̃: —Yema togü ga Faraóũ̃ nachixũ̃anegüarü tupanagü rü taxuacüma cho̱xme̱xwa ínanapoxũ̃ ga norü duũ̃xũ̃gü, rü ngẽxgumarüxũ̃ tátama nixĩ nax Echequíaarü Tupana rü taxũtáma ínapoxũ̃ãxũ̃ i norü duũ̃xũ̃gü ==ñanagürü ga yema poperagu ümatüxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

18Rü nümagü ga Chenáqueriarü churaragüerugü rü Ebréugawa tagaãcü yema duũxũgü ga Yerucharéũarü poxeguxũétüwa yexmagüxũna nacagüe nax yemaacü nabaixãchiexũcax rü namuũexũcax rü yemaacü chi nüxű natauxchagüxũcax nax napugüãxũ ga guma ĩane.

19Rü yema Chenáqueriarü duũxũgü rü yemaacü Yerucharéũcüãxgüarü Tupanachiga nidexagü, yerü naxcax rü nüma ya Tupana rü namaxã nawüxigu ga yema togü ga nachixũanegüarü tupananetagü ga yatügü ügüxũ.

20Rü yexguma nüma ga ãẽxgacü ga Echequía rü gumá Tupanaarü orearü uruxũ ga Ichaía ga Amú nane rü nayumüxẽgü rü Tupanamaxã nidexagü rü Tupanaarü ngũxẽẽcax ínacagü.

21Rü yexguma nüma ga Tupana rü nanangãxũ ga norü yumüxẽ. Rü yéma nanamu ga wüxi ga daxũcüãx ga norü orearü ngeruxũ. Rü nüma rü nanadai ga guxũma ga yema Achíriaanearü ãẽxgacüarü churaragü namaxã ga yema churaragüerugü. Rü yexguma nüma ga ãẽxgacü ga Chenáqueri rü norü ãnemaxã nachixũanecax nataegu. Rü yexguma norü tupananetapatagu naxücugu rü nanegütama yexma taramaxã nayamaxgü.

22Rü yemaacü ga Tupana rü Echequíaxũ rü Yerucharéũcüãxgüxũ ínapoxũ naxmẽxwa ga Chenáqueri ga Achíriaanearü ãẽxgacü. Rü yexgumarüxũ ta naxmẽxwa ínanapoxũ ga guxũma ga yema togü ga norü uanügü. Rü yemaacü ga Tupana rü guxũma ga yema togü ga nachixũanegü ga nüxna ngaixcamagüxũ rü nanangüxmüexẽẽgü.

23Rü yemacax muxũma ga yema togü ga nachixũanecüãxgü rü Cori ya Tupanacax Yerucharéũwa nanana ga norü ãmaregü. Rü nüma ga Yudáanearü ãẽxgacü ga Echequíacax rü ta yéma nanana ga mexẽchigüxũ ga ãmaregü. Rü yexgumacürüwa ga ãẽxgacü ga Echequía rü natachiga napẽxewa ga guxũma ga yema togü ga nachixũanegü.

### Poraãcüma nidaxawe ga Echequía natürü naxcax nitaane

(2 R. 20.1-11; Is. 38.1-22)


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[24]Rü yema ngunexũgügu ga nüma ga Echequía rü poraãcü nidawe rü natura. Natürü nayumüxẽ, rü nüma ga Tupana rü nüxũ nanawe̲x ga wüxi ga cua̲xruxũ nax yemawa nüxũ nacuáxũca̲x rü tá naxca̲x yataanexũ.

[25]Natürü yemaétüwa rü nüma ga Echequía rü tama Tupanana moxẽ naxã naxca̲x ga yema norü ngũxẽxẽ rü nügü nicua̲xüxũ. Rü yemaca̲x nüma ga Tupana rü Echequíamaxã nanu. Rü yexgumarüxũ ta guxũma ga Yudáanecüã̲xgümaxã rü Yerucharéũcüã̲xgümaxã nanu.

[26]Natürü yemawena ga Echequía rü nüxũ nicua̲xãchi ga norü chixexũ ga Tupanape̲xewa naxüxũ rü yemaca̲x nüxna naxca̲x naca nax nüxṹ nüxũ yanangümaxũca̲x ga yema guxchaxũ ga naxpe̲xewa naxüxũ. Rü yexgumarüxũ ta ga yema Yerucharéũcüã̲xgü rü ta nügü ínaxíragü ga Tupanape̲xewa. Rü yemaacü ga yexguma Echequía maxũgu rü nüma ga Tupana rü tama nanapoxcu ga yema Yudáanecüã̲xgü rü Yerucharéũcüã̲xgü.

### Echequíaarü puracüchiga

[27]Rü nüma ga Echequía rü nüxṹ nayexma ga muxũma ga norü yemaxũgü ga imexẽchixũ. Rü natachiga. Rü namuxũchi ga norü úirugü, rü diẽrumügü, rü nutaxacügü ga ngã̲xãẽruũgü, rü pumaragü, rü poxũruũgü, rü naguxũraũxũ ga yemaxũgü ga tatanüxũ.

[28]Rü yexgumarüxũ ta nanaxü ga ĩpatagü nax yexma namaxã nanguxũxũca̲x ga norü trigu rü bínu, rü chíxũ. Rü yexgumarüxũ ta nanaxü ga naxpüügü nax yexma namugüãxũca̲x ga naguxũraũxũ ga naxũnagü. Rü nanaxü ga naxpüũ ga norü carnérugü.

[29]Rü nanaxü ta ga muxũnema ga ĩanegü. Rü namu ga norü wocagü rü norü carnérugü, yerü ga Tupana rü nüxna nanaxã ga muxũma ga yemaxũgü.

[30]Rü nüma ga Echequía rü nanapoxta ga yema ngate ga dexá nawa iya̲xpetüxũ ga natü ga Guióũwa ne daxũ. Rü guma Dabíarü Ĩanearü oéstewaama nayacapetü nax yémaama nayáxũca̲x ga yema dexá. Rü guxũma ga yema naxüxũ ga Echequía rü mea nüxṹ ínanguxuchi.

### Echequía rü mea nanayaxu ga duũxũgü ga Babiróniaanearü ãe̲xgacü yéma mugüxũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

(2 R. 20.12-19; Is. 39.1-8)

31Rü wüxi ga ngunexũgu ga Babiróniaanearü ãẽxgacügü rü Echequíaxũtawa nanamugü ga norü duũxũgü nax íyadaugüãxũca̲x ga yema cua̲xruxũ ga Tupana Echequíamaxã nüxũ ixuxũ rü aixcüma naxca̲x yataane. Rü yexguma ga nüma ga Tupana rü Echequíaxũ naxü. Rü nüxna nixũgachi nax nüxũ nacuáxũca̲x rü aixcüma nüxũ nangechaũ rü naga naxĩnü.

### Nayu ga Echequía
(2 R. 20.20-21)

32Rü guxũma ga nachiga ga ãẽxgacü ga Echequía rü yema mexũ ga naxüxũ rü nagu naxümatü ga yema popera ga Ichaía ga Amú nane ümatüxũ rü yema popera ga Yudáanearü ãẽxgacügüchiga rü Iraéanearü ãẽxgacügüchiga nagu ümatüxũ.

33Rü yexguma nayu̲xgu ga Echequía rü yema tauque ga Dabítanüxũ nagu ta̲xgüxũgu nanata̲xgü napẽxegu ga yema togü ga ãẽxgacügü. Rü guxũma ga yema Yudáanecüã̲xgü rü Yerucharéũcüã̲xgü rü nanaxümücügü ga yexguma nata̲xgüãgu. Rü nawena rü nane ga Manaché ãẽxgacüxũ ningucuchi.

## 2 Ãẽxgacügüchiga ümatüxũ 33

### Manaché rü Yudáanearü ãẽxgacü nixĩ
(2 R. 21.1-18)

1Manaché rü 12 ga taunecü nüxṹ nayexma ga yexguma ãẽxgacüxũ yangucuchigu. Rü 55 ga taunecü Yerucharéũwa ãẽxgacü nixĩ.

2Natürü yema naxüxũ rü Tupanapẽxewa rü poraãcü nachixe, yerü nagu nixũ ga yema nacümagü ga chixexũgü ga nagu naxĩxũ ga yema nachixũanegü ga Cori ya Tupana Iraétanüxũarü o̲xigüpẽxewa íwoxũxũ.

3Rü nüma rü wena nayamexẽẽgü ga yema nachicagü ga nawa tupananetachicüna̲xãgüxũ yacua̲xüũgüxũ ga nanatü ga Echequía nagu ipogügüxũ. Rü Baáca̲x ínanaxüxũ ga ãmarearü guruũgü. Rü tupananeta ga Acheráchicüna̲xãgü ínaxüxũ. Rü ñu̲xũchi nüxũ nicua̲xüxũ ga guxcüma ga woramacurigü ga daxũwa ngẽxmagücü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[4]Rü Cori ya Tupanapata ga taxũnegu ínanaxüxũ ga tupananetagüarü ãmarearü guruũgü woo nüma ga Cori rü ñanagürü: —Daa chopata ya Yerucharéũwa ngẽxmane rü guxũgutáma choxrütama nixĩ = =ñanagürü.

[5]Rü yema taxre ga naxa̱xtügü ga Tupanapata ga taxũne rü yemagu ínanaxüxũ ga to ga ãmarearü guruũgü naxca̱x ga guxũma ga woramacurigü ga daxũwa ngẽxmagüxũ.

[6]Rü nüma ga Manaché rü nanegüxũtama nigu nawa ga yema ãmarearü guruxũ ga doxonexũ ga Ben-inóũwa yexmaxũ. Rü chixexũ ga naãẽgüca̱x nangema nax namaxã yadexaxũca̱x, rü ngẽma ẽxũguxũ i chixexũwa nangu̱x, rü duũxũgüxũ namu nax naxca̱x nangúexũ nax yuetaãẽgüca̱x nangemagüxũ, rü nagu nixũ nax duẽxẽgüxũ nachixexẽẽgüxũ. Rü yema taxũ ga chixexũgü ga Tupanape̱xewa naxüxũmaxã poraãcü Tupanaxũ nanuxẽxẽ.

[7]Rü yema tupananetachicüna̱xã ga naxüxũ rü Tupanapata ga taxũnegu nayaxúcuchi woo nüma ga Cori rü Dabíxũ rü nane ga Charomóũxũ ñanagürü: —Choma rü guxũnema ya Iraéanearü ĩanegütanüwa rü chanayaxu ya Yerucharéũ nax yimawa nangẽxmaxũca̱x ya chopata ya taxũne ya nawa guxũgutáma changexmane.

[8]Rü ngẽxguma chorü duũxũgü i Iraétanüxũ rü yanguxẽẽgüãgu, rü nagu namaxẽgu i chorü mugü rü ngu̱xẽẽtaegü ga Moichéna chaxãxũ, rü taxũtáma íchanawoxũ nawa i ngẽma naane ga norü o̱xigüna chaxãxũ = =ñanagürü.

[9]Natürü nüma ga Manaché rü chixexũgu nanayixẽxẽ ga yema duũxũgü ga Yudáanecüã̱xgü rü Yerucharéũcüã̱xgü. Rü yemaca̱x chixexũ ga nacümagu naxĩ. Rü yema duũxũgü ga noxri yema naanegu ãchiũgüxũ ga Cori ya Tupana daixũ nape̱xegu ga Iraétanüxũarü o̱xigü rü yemagüarü yexeraxüchi chixexũ naxügü ga yema Yudáanecüã̱xgü rü Yerucharéũcüã̱xgü.

[10]Rü Cori ya Tupana rü Manachémaxã rü norü duũxũgümaxã nidexa, natürü tama naga naxĩnüe.

[11]Rü yemaca̱x ga Cori ya Tupana rü Achíriaanearü churaragüerugüxũ namu nax Manachéca̱x íyaxũãchixũca̱x. Rü yemagü nixĩ ga Manachéxũ iyauxgüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Rü nayachotamaraũgü, rü nayachotachacüxügü rü ñu̱xũchi cadéna ga bróũchenaxca̱xmaxã nanaxütu̱xügü. Rü yemaacü Babiróniaanewa nanagagü.

12Natürü yexguma taxũ̃ ga i̱xãchiãxẽ naxca̱x ínguxgu, rü Cori ya norü Tupanana naca nax nüxṹ nüxũ̃ iyanangümaxũca̱x ga norü chixexũ̃gü ga naxüxũ̃. Rü norü o̱xigüarü Tupanape̱xegu nügü ínarüxíxra.

13Rü yexguma nayumüxẽgu, rü Cori ya Tupana rü nüxũ̃ naxĩnü ga norü yumüxẽ rü nanangãxũ̃. Rü nüxṹ nanatauxchaxẽxẽ nax Yerucharéũ̃ca̱x nataeguxũ̃ rü wenaxarü ãe̱xgacü nax yixĩxũca̱x. Rü yexguma ga Manaché rü nüxũ̃ nicua̱xãchi nax nüma ya Cori rü aixcüma Tupana yixĩxũ̃.

14Rü guxũ̃ma ga yema nüxũ̃ ngupetüxũ̃wena ga Manaché rü Dabíarü Ĩanearü poxeguxũ̃arü düxétüwaama rü ínanapoxegu. Rü yema poxeguxũ̃ rü namáchanexüchi. Rü natü ga Guióũ̃arü oéstewa inaxügü. Rü wüxi ga ngatewa nadapetü rü ñu̱xmata Choxniarü ĩã̱xwa nangu rü ñu̱xũchi nagu ínadaeguãchi ga ma̱xpṹne ga Ófe. Rü guxũ̃nema ga Yudáanearü ĩanegü ga ípoxegugünegu nayanu ga churaragüerugü nax nüxna nadaugüxũca̱x.

15Rü Tupanapata ga taxũ̃newa ínanawoxũ̃ ga yema togü ga nachixũ̃anearü tupananetachicüna̱xãgü. Rü yexgumarüxũ̃ ta ínanata̱x ga yema tupananetachicüna̱xã ga nüma naxüxũ̃. Rü nagu napogüe ga yema ãmarearü guruũ̃gü ga tupananetagücax naxüxũ̃ nagu ga guma ma̱xpṹne ga Tupanapata ga taxũ̃ne nawa yexmane. Rü yexgumarüxũ̃ ta nagu napogüe ga yema tupananetagüarü ãmarearü guruũ̃gü ga Yerucharéũ̃wa yexmagüxũ̃. Rü ñu̱xũchi ĩanearü düxétüwa nayawogü.

16Rü yemawena ga nüma ga Manaché rü Cori ya Tupanaarü ãmarearü guruxũ̃ namexẽxẽ. Rü ñu̱xũchi yemawa Cori ya Tupanaca̱x ínanagu ga ãmaregü ga Cori ya Tupanaarü ngüxmüxẽẽruũ̃gü rü ãmaregü ga namaxã Tupanana moxẽ naxãxũ̃. Rü ñu̱xũchi Yudáanearü duũ̃xũ̃güxũ̃ namu nax Cori ya Iraétanüxũ̃arü Tupanaxũ̃ yacua̱xüũ̃güxũ̃.

17Natürü ga duũ̃xũ̃gü rü yema ãmarearü guruũ̃gü ga noxri tupananetagüca̱x üxũ̃watama Cori ya Tupanaca̱x ínanagu ga ãmaregü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

18Rü guxũma ga nachiga ga Manaché, rü yema norü yumüxẽ ga nawa Tupanaarü ngũxẽẽcax ínacaxũ, rü yema orearü uruũgüarü oregü ga Cori ya Iraétanüxũarü Tupanaégagu Manachémaxã nüxũ ixugüxũ, rü yema popera ga Iraéanecüãxgüarü ãẽxgacügüchiga nagu ümatüxũgu naxümatü.

19Rü norü yumüxẽchiga, rü norü yumüxẽarü ngãxũchiga, rü ñuxãcü nax chixexũ naxüxũchiga, rü ñuxãcü maxpűnegügu tupananetagücax ínaxüxũãxũ ga ngutaquexechicagüchiga, rü ñuxãcü yemagu yanuaxũ ga Acheráchicünaxã rü togü ga tupananetachicünaxãgüchiga, rü yema naxü naxũpa ga nax Cori ya Tupanamaxã nüxũ yaxuxũ ga norü chixexũ rü napexegu nügü ínaxíraxũ, rü guxũma i ngẽma rü Tupanaarü orearü uruũgü ümatüxũ i poperagu naxümatü.

20Rü yexguma nayuxgu rü napata ga nawa ãẽxgacü yixĩxũneãxtügu nanataxgü. Rü nawena rü nane ga Amóũ ãẽxgacüxũ ningucuchi.

### Amóũ rü ãẽxgacü nixĩ
(2 R. 21.19-26)

21Rü Amóũ rü 22 ga taunecü nüxű́ nayexma ga yexguma inaxügüãgu nax ãẽxgacü yixĩxũ. Rü taxre ga taunecü nixĩ ga Yerucharéũwa ãẽxgacü yixĩxũ.

22Natürü guxũma ga yema naxüxũ rü Cori ya Tupanapexewa poraãcü nachixe, yema nanatü ga Manaché üxũrüxũ. Rü naxũnagü naxcax nadai rü nüxũ nicuaxüxũ ga yema tupananetachicünaxãgü ga nanatü ga Manaché íxüxüxũ.

23Natürü nanatü ga Manaché rü Tupanapexegu nügü ínarüxíxra natürü nüma ga Amóũ rü taguma Tupanapexegu nügü ínarüxíxra rü yexeraxũ ga chixexũ nixüchigüama

24Rü yema norü churaragümaxã icuaxgüxũtama nixĩ ga namaxã rüxuanügüxũ. Rü yemagü nixĩ ga napata ga nawa ãẽxgacü yixĩnegu yamaxgüxũ.

25Natürü guma ĩanearü duũxũgü rü nanadai ga yema churaragüerugü ga ãẽxgacüxũ imaxgüxũ. Rü ñuxũchi nachicüxü nüxũ naxunetagü ga nane ga Yochía nax ãẽxgacü yixĩxũcax.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

## 2 Ãẽxgacügüchiga ümatüxũ 34

### Yudáanewa ãẽxgacü nixĩ ga Yochía
(2 R. 22.1-2)

1Rü nüma ga Yochía rü nüxṹ nayexma ga 8 ga taunecü ga yexguma ãẽxgacüxũ yangucuchigu. Rü 31 ga taunecü ãẽxgacü nixĩ ga Yerucharéũ̃wa.

2Rü nüma ga Yochía rü Tupanapẽxewa mexũ naxü. Rü nũxcümaũ̃cü ga norü o̲xi ga Dabícümagu nixũ. Rü taguma ta̲xacücа̲x nüxna nixũgachi ga yema nacüma ga mexũ.

### Yochía rü ínanawoxũ ga tupananetachicünaxãgü
(2 R. 23.4-20)

3Rü yexguma marü 8 ga taunecü ãẽxgacü yixĩxgu rü woo nax nangextu̲xüxũ ga Yochía, rü inanaxügü nax nũxcümaũ̃cü ga norü o̲xi ga Dabíarü Tupanaca̲x nadauxũ. Rü yexguma marü 12 ga taunecü ãẽxgacü yixĩxgu rü Yudáanewa rü Yerucharéũ̃wa inanaxügü nax nagu napogüxũ ga yema nachicagü ga ma̲xpűnegüwa yexmagüxũ ga nawa tupananetagüxũ yacua̲xüũ̃güxũ. Rü ínanawogü ga Acheráchicüna̲xãgü, rü yema togü ga naxchicüna̲xãgü rü yema naxchicüna̲xãgü ga bróũchewa naxügüxũ.

4Rü ñu̲xũchi nüma ga Yochía rü norü duũ̃xũ̃güxũ namu nax nagu napogüexũca̲x ga yema Baáxarü ãmarearü guruũ̃gü rü nagu napogüexũ ga yema guruũ̃gü ga pumarate̲xe naétüwa yagugüxũ. Rü ñu̲xũchi íxraxũ̃gu nanapoũ̃gü ga yema Acheráchicüna̲xãgü. Rü íxraxũ̃gu nanapo ga yema naxchicüna̲xãgü ga bróũche naca rü yema togü ga naxchicüna̲xãgü ñu̲xmata naxãte̲xe. Rü yemawena rü yema ũ̃pa ãmare naxca̲x íguxũ̃chiqu̲e̲xegu nayagügü ga yema nachicute̲xe.

5Rü ñu̲xũchi yema tupananetagüarü chacherdótegü ga marü yuexũ̃china̲xã rü nawa ínanagu ga yema ãmarearü guruũ̃gü. Rü yemaacü inayanaxoxẽxẽ ga yema chixexũ ga Yudáanewa rü Yerucharéũ̃wa yexmaxũ.

6Rü Yochía rü yematama naxü ga Manachéanearü ĩanegüwa, rü Efraíũ̃anearü ĩanegüwa, rü Chimeóũ̃anearü ĩanegüwa, rü Netaríanearü ĩanegüwa, rü ñu̲xũchi guxũ̃nema ga ĩanexacügü ga ĩpemawa yexmagünewa.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

7Rü yema tupananetagüarü ãmarearü guruũ̃gügu nipogügü. Rü Acheráchicünaxãgügu, rü yema togü ga naxchicünaxãgügu nipogügü ñuxmata yaxãchicutexe. Rü ñuxũchi nagu nipogügü ga guxũ̃ma ga yema pumaratexearü guruũ̃gü ga guxũ̃ ga Iraéanewa yexmagüxũ̃. Rü yemawena rü Yerucharéũ̃cax nataegu.

### Nüxũ̃ inayangaugü ga Tupanaarü mugüpane
(2 R. 22.3—23.3)

8Rü yexguma marü 18 ga taunecü ãẽxgacü yixĩxgu ga Yochía, rü nawena ga nax marü yanaxoxẽẽãxũ̃ ga yema chixexũ̃ ga nachixũ̃anewa yexmaxũ̃ rü Tupanapata ga taxũ̃newa yexmaxũ̃, rü naxcax nangema ga Chapáũ̃ ga Acharía nane, rü Amachía ga ĩanearü ãẽxgacü, rü Yoá ga Yoacá nane ga ãẽxgacüarü poperaarü ümatüruxũ̃. Rü nüma ga Yochía rü yemagüxũ̃ namu nax namexẽẽgüãxũ̃cax ga norü Cori ya Tupanapata ga taxũ̃ne.

9Rü yemacax ga yema tomaepüx ga yatügü ga Yochía muxũ̃ rü chacherdótegüarü ãẽxgacü ga Irichíaxũ̃tawa naxĩ. Rü nüxna ngĩxũ̃ nayana ga guxcüma ga diẽru ga Tupanapata ga taxũ̃newa yexmacü, wüxigu ngĩmaxã ga yema diẽru ga Lebítanüxũ̃ rü ĩãxarü dauruũ̃gü ngĩxũ̃ decü natanüwa ga yema Manachétanüxũ̃ rü Efraíũ̃tanüxũ̃ rü yema togü ga Iraétanüxũ̃, rü yexgumarüxũ̃ ta ga diẽru ga guxũ̃ma ga Yudáanewa rü Bẽyamíũ̃anewa rü Yerucharẽũ̃wa ngĩxũ̃ nayauxgücü. Rü guxcüma ga yema diẽru rü chacherdótegüarü ãẽxgacü ga Irichíana ngĩxũ̃ nayana.

10Rü yemawena ga yema diẽru rü nüxna ngĩxũ̃ naxã ga yema Tupanapata ga taxũ̃nearü mexẽẽmaxã icuaxgüxũ̃. Rü nümagü rü yema diẽrumaxã nüxũ̃́ nayaxügütanü ga norü puracütanüxũ̃ ga Tupanapata ga taxũ̃nearü mexẽẽwa puracüexũ̃.

11Rü yema diẽru rü nüxna ngĩxũ̃ naxãgü ga yema corapinagü ga yema puracümaxã icuaxgüxũ̃ nax ngĩmaxã naxcax nataxegüxũ̃cax ga nutagü ga imexẽẽcüwagücü rü naixmenaxãgü ga omütaruxũ̃ naxcax ga guma Tupanapataarü ĩpatagü ga togü ga Yudáanearü ãẽxgacügü chixri nüxna daugüne.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

12-13Rü yema yatügü rü aixcüma meama nanaxügü ga yema puracü. Rü yema namaxã icua̲xgüxũ̃ nixĩ ga Lebítanüxũ̃ ga Yáax rü Adía ga Merarítaagü, rü Chacaría rü Mechuráũ̃ ga Queáxtaagü. Rü yemagü nixĩ ga namaxã icua̲xgüxũ̃ ga yema nutagü rü naixmena̲xãgüarü nugüruxũ̃ rü guxũ̃ma ga yema togü ga puracütanüxũ̃ ga Tupanapataarü mexẽẽwa puracüexũ̃. Rü guxũ̃ma ga yema Lebítanüxũ̃ rü paxetaxũ̃ nicua̲x. Rü ñuxre ga nümagü rü poperaarü ümatüruũ̃gü nixĩgü, rü togü rü Tupanapataarü yemaxũ̃güarü dauruũ̃gü nixĩgü, rü togü rü ĩã̲xgüarü dauruũ̃gü nixĩgü.

14Rü wüxi ga ngunexũ̃gu ga yexguma ngĩxũ̃ nayauxgügu ga yema diẽru ga Tupanapata ga taxũ̃newa ngĩxũ̃ nangegücü, rü nüma ga chacherdóte ga Irichía rü yexma nüxũ̃ nayangau ga popera ga nagu naxümatüxũ̃ ga Tupanaarü mugü ga Cori ya Tupana Moichéna ãxũ̃.

15Rü yexgumatama ga nüma ga Irichía rü gumá ãẽ̲xgacüarü poperaarü ümatüruxũ̃ ga Chapáũ̃maxã nüxũ̃ nixu nax Cori ya Tupanapata ga taxũ̃negu nüxũ̃ yangauxũ̃ ga yema iyarütaxuxũ̃ ga Tupanaarü mugüpane. Rü Chapáũ̃na nanaxã.

16Rü nüma ga Chapáũ̃ rü ãẽ̲xgacüxũ̃tawa nanange rü namaxã nüxũ̃ nixuchiga rü ñanagürü: —Ngẽma curü duũ̃xũ̃gü, Pa Ãẽ̲xgacüx, rü guxũ̃ma i ngẽma puracü i nüxũ̃ cuxüxẽẽxũ̃ rü marü nawa ínapuracüe.

17Rü marü ngĩxũ̃ nanutaque̲xegü i ngẽma diẽru i Tupanapata ya taxũ̃newa ngẽxmacü. Rü marü nüxna ngĩxũ̃ naxã i ngẽma puracümaxã icua̲xgüxũ̃ rü ñu̲xũchi ngẽma puracütanüxũ̃ i Tupanapata ya taxũ̃nearü mexẽẽwa puracüexũ̃na ==ñanagürü.

18Rü nüma ga Chapáũ̃ rü yexgumarüxũ̃ ta ãẽ̲xgacümaxã nüxũ̃ nixu rü chacherdóte ga Irichía rü nüxna nax naxããxũ̃ ga wüxi ga popera ga Tupanapatagu nüxũ̃ iyangauxũ̃. Rü ñu̲xũchi nüma ga Chapáũ̃ rü ãẽ̲xgacüca̲x nüxũ̃ nadaumatü.

19Rü yexguma ãẽ̲xgacü nüxũ̃ ĩnügu ga yema Tupanaarü mugü ga poperagu ümatüxũ̃, rü norü ĩ̲xãchiãẽmaxã nügü narügáutechiru.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[20]Rü yexgumatama ga nüma ga ãẽxgacü rü nanamu ga Irichía, rü Aicáũ̃ ga Chapáũ̃ nane, rü Axdóũ̃ ga Micaía nane, rü Chapáũ̃ ga poperaarü ümatüruxũ̃, rü Achaía ga ãẽxgacüarü ngũ̃xẽẽruxũ̃, rü ñanagürü nüxũ̃:

[21]—¡Ẽcü Cori ya Tupanana peyacax chauégagu rü Iraéanecüãx i duũ̃xũ̃güégagu rü Yudáanecüãx i duũ̃xũ̃güégagu nax tüxũ̃ nüxũ̃ nacuaxẽxẽxũ̃cax i taxacü tá taxüe i ñuxma nax tüxũ̃́ nangẽxmaxũ̃ i norü ore i ñaa poperagu ümatüxũ̃! Erü ngürüãchi ya Cori ya Tupana rü tamaxã nanu yerü tórü oxigü rü tama naga naxĩnüe i ngẽma Cori ya Tupana nüxũ̃ ixuxũ̃, rü tama mea nagu namaxẽ i ngẽma ñaa poperagu ümatüxũ̃ ==ñanagürü ga ãẽxgacü ga Yochía.

[22]Rü nümagü ga Irichía rü ñuxũchi yema ãẽxgacü nüxũ̃ unetagüxũ̃ ga Aicáũ̃, rü Axdóũ̃, rü Chapáũ̃, rü Achaía rü ngĩxũ̃tawa naxĩ ga yema Tupanaarü orearü uruxũ̃ ga Úda ga Charúũ̃ naxmax. Rü nüma ga Charúũ̃ rü Tibá nane nixĩ rü Arátaxa nixĩ. Rü nüma ga Ará rü chacherdótegüchiruarü dauruxũ̃ nixĩ. Rü ngĩma ga Úda rü yema Yerucharéũ̃arü naane ga yexwacax duũ̃xũ̃gü nagu ãpataxũ̃gu ixãpata.

[23]Rü yexguma ngĩxna nacagüegu rü ngĩma rü inangãxũ̃ rü ngĩgürügü: —Ñaa nixĩ i norü ore ya Cori ya Iraétanüxũ̃arü Tupana, rü nüma rü ñanagürü: “¡Namaxã nüxũ̃ pixu i chorü ore ya yimá nua pexũ̃ mugücü nax choxna peyacaxaxũ̃cax!

[24]Rü choma i Cori ya Tupana rü nüxũ̃ chixu rü taxũ̃ i guxchaxũ̃ tá naxcax íchananguxẽxẽ ya daa ĩane rü norü duũ̃xũ̃gü. Rü aixcüma tá naxcax íchananguxẽxẽ i guxũ̃ma i ngẽma poxcu i ngẽma popera i Yudáanearü ãẽxgacüpexewa nüxũ̃ pedaumatüxũ̃wa nüxũ̃ yaxuxũ̃.

[25]Yerü ñaa duũ̃xũ̃gü rü choxna nixĩgachi rü norü tupananetagücax pumara ínagu. Rü yemaacü choxũ̃ nanuxẽẽgü namaxã ga yema chixexũ̃ ga naxügüxũ̃. Rü ngẽmacax nixĩ i chanuxũ̃ namaxã ya daa ĩane rü taxũtáma namaxã icharüngüxmüxũ̃.

[26-27]¡Natürü namaxã nüxũ̃ pixu ya yimá Yudáanearü ãẽxgacü ya nua pexũ̃ mugücü nax choxna peyacaxaxũ̃cax, rü choma ya Cori ya Tupana rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ñachagürü nüxũ! ‘Rü ngẽma nax poraãcü cungechaxũxũ rü chauga cuxĩnüxũ ga yexguma nüxũ cuxĩnügu ga yema poxcu ga namaxã chaxueguxũ ya daa ĩane rü norü duũxũgü, rü ngẽmacax tá cuxũ charüngũxẽxẽxũ. Rü ngẽma nax chopexegu cugü ícurüxíraxũ rü curü ngechaũmaxã cugü curügáutechiruxũ rü chopexewa cuxaxuxũ rü ngẽmacax i choma rü cumaxã nüxũ chixu rü marü cuxũ chaxĩnü rü tá cuxũ charüngũxẽxẽxũ.

[28]Rü ñuxma nax ngẽma mexũ chopexewa cuxüxũgagu rü ngẽmacax naxũpa nax ínanguxũ i ngẽma poxcu rü taãẽãcü tá cuyu rü naxũtawa cungu i ngẽma curü oxigü, rü taxũtáma nüxũ cudau i ngẽma poxcu i daa ĩanecax rü norü duũxũgücax tá íchanguxẽẽxũ’ ”, ñanagürü ya Tupana ==ngĩgürügü. Rü yema ãexgacüarü duũxũgü ga Údaxũtawa namugüxũ rü nawoegu nax ãexgacümaxã nüxũ yaxugüexũcax ga yema Tupanaarü ngãxũ.

[29]Rü yexguma ga nüma ga ãexgacü ga Yochía rü naxcax nangema ga guxũma ga Yudáanearü ãexgacügü rü Yerucharéũarü ãexgacügü nax namaxã nangutaquexegüxũcax.

[30]Rü ñuxũchi nüma ga ãexgacü rü Cori ya Tupanapata ga taxũnegu namaxã nangutaquexe ga guxũma ga yema Yudáanearü ãexgacügü, rü Yerucharéũcüãxgü, rü chacherdótegü, rü Lebítanüxũ, rü guxũma ga duũxũgü ga iyaxũ rü woo buxũgü. Rü nüma ga ãexgacü rü yéma napexewa tagaãcü nüxũ nadaumatü ga yema popera ga Tupanapata ga taxũnegu nüxũ iyangauxũ ga Tupanaarü mugü nagu ümatüxũ.

[31]Rü yexguma yema poperaxũ nadaumatüguwena ga ãexgacü rü Tupanapata ga taxũnearü caxtaxũtagu nayachi. Rü yéma Tupanapexewa nüxũ nixu nax aixcümaxũchi tá naga naxĩnüxũ rü nagu namaxũxũ i ngẽma Tupanaarü ucuxẽgü rü mugü i ngẽma poperagu ümatüxũ. Rü nüxũ nixu rü tá nayanguxẽxẽ ga yema unetagü ga Tupanamaxã nüxũ yaxugüxũ ga Iraétanüxũ.

[32]Rü yemawena ga nüma ga ãexgacü rü nanamu ga guxũma ga yema duũxũgü ga Yerucharéũcüãxgü rü Bẽyamíũtanüxũ ga yéma yexmagüxũ nax yanguxẽẽgüãxũcax ga yema mugü ga yema poperagu ümatüxũ. Rü yema


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Yerucharéũ̃cüg̱xgü ga duũ̃xũ̃gü rü nüxũ̃ nixugüe nax aixcüma tá yanguxẽxẽgüãxũ̃ ga yema nũxcümaũ̃güxũ̃ ga norü o̱xigüarü unetagü ga Tupanamaxã nüxũ̃ yaxugüexũ̃.

33Rü nüma ga Yochía rü inayanaxoxẽxẽ ga yema chixexũ̃ ga nacümagü ga nagu namaxẽxũ̃ ga duũ̃xũ̃gü ga guxũ̃ma ga Iraéanewa. Rü ñu̱xũchi nanamu nax guxũ̃ma i ngẽma duũ̃xũ̃gü ga Iraéanewa yexmagüxũ̃ rü norü Cori ya Tupanaxũ̃ yacua̱xüũgüxũ̃ca̱x. Rü yexguma Yochía maxũ̃gu rü yema duũ̃xũ̃gü rü taguma Cori ga norü o̱xigüarü Tupanana nixĩgachitanü.

## 2 Ãẽ̱xgacügüchiga ümatüxũ̃ 35

### Yochía rü nanaxüchiga ga Üpetüchiga

(2 R. 23.21-23)

1Rü nüma ga Yochía rü gumá nüxíraũ̃cü ga tauemacüarü 14 gu nixĩ ga naxüchigaaxũ̃ ga yema Üpetüchiga ga Yerucharéũ̃wa. Rü yema ngunexũ̃gu nayama̱x ga yema carnéruxacü naxca̱x ga Üpetüchiga.

2Rü norü puracügu nanamugü ga yema chacherdótegü rü nüxũ̃́ nanangúchaũ̃xẽxẽ nax naxügüã̱xũ̃ca̱x ga Tupanapata ga taxũ̃nearü puracü.

3Rü nüma ga ãẽ̱xgacü rü nanamu ga yema Lebítanüxũ̃ ga Iraétanüxũ̃arü ngúexẽẽruũ̃gü ga Tupanana nügü ãgüxũ̃, rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Yima Tupanapata ya taxũ̃ne ya Dabí nane ga ãẽ̱xgacü ga Charomóũ̃ üxũ̃negu peyaxṹ i ngẽma baú i Tupanaarü mugü nagu nuxũ̃! Rü ñu̱xmawena rü marü taxũtáma peyangegü i ngẽma baú. Rü ngéma Tupanapata ya taxũ̃newa tá nixĩ i Cori ya Tupanaaxṹ pepuracüexũ̃ rü norü duũ̃xũ̃gü i Iraétanüxũ̃axṹ pepuracüexũ̃.

4Rü pegütanüxũ̃chigü pegü ipinu nax penaxügüxũca̱x i Tupanaarü puracü i ngẽxguma nawa nanguxgu i perü ngunexũ̃gü nax pepuracüexũ̃, yema ãẽ̱xgacü ga Dabí rü nane ga Charomóũ̃arü mugüwa nüxũ̃ yaxuxũ̃rüxũ̃.

5Rü wüxitücumüchigü i pema i Lebítanüxũ̃ rü penaxwa̱xe nax ngéma Tupanapatawa pengẽxmagüxũ̃ nax nüxũ̃ perüngũ̃xẽẽgüxũca̱x i ngẽma Iraétanüxũ̃ i norü ãmaregü ngéma gagüxũ̃. Rü ngẽmaãcü wüxitücumü i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Lebítanüxũ tá norü ngũxẽẽruxũ nixĩ i wüxichigü i Iraétanüxũtücumüwa i ngẽxguma ngéma nagagüãgu i norü ãmaregü.

6¡Rü peyamax i ngẽma carnéru i Üpetüchigacax ixĩxũ rü Tupanapexewa pegü pimexẽxẽgü! ¡Rü penamexẽxẽ erü ngẽma inaxwaxexũ nixĩ nax ngẽma togü i Iraétanüxũcax mea naxüchigagüãxũ i ngẽma Üpetüchiga yema Tupana Moichéwa nüxũ ixuxũrüxũ! ==ñanagürü ga Yochía.

7Rü yexguma nüma ga Yochía rü noxrütama naxũnagütanüwa inanamugü ga 30,000 ga naxũnagü. Rü yema yéma yexmagüxũ ga duũxũgüna nanana nax yemaacü naxüchigagüãxũcax ga yema Üpetüchiga. Rü yema naxũnagütanüwa rü nayexma ga carnéruxacügü rü cabraxacügü. Rü guxũwama rü 30,000 nixĩ. Rü yemaétüwa rü inanana ta ga 3,000 ga wocagü ga yexwacax yaexũ.

8Rü yema ãexgacüarü ngũxẽẽruũgü rü ta norü ngúchaũmaxã inanamugü ga naxũnagü nüxna ga yema duũxũgü rü chacherdótegü rü Lebítanüxũ nax yemaacü naxüchigagüãxũcax ga yema Üpetüchiga. Rü yexgumarüxũ ta ga yema Tupanapata ga taxũnena daugüxũ ga Irichía rü Chacaría rü Yeié rü yema chacherdótegüna nanamugü ga 2,600 ga carnéruxacügü rü 300 ga wocagü ga yexwacax yaexũ nax yemaacü naxüchigagüãxũcax ga yema Üpetüchiga.

9Rü yema Lebítanüxũarü ãexgacügü ga Conanía, rü naenexẽgü ga Chemaía, rü Natanaé, rü Achabía, rü Yeié, rü Yochabá, rü yema togü ga Lebítanüxũna nanamugü ga 5,000 ga carnéruxacügü rü 500 ga wocagü ga yexwacax yaexũ.

10Rü yexguma marü guxũma ímegügu nax naxüchigagüãxũcax ga yema Üpetüchiga, rü nüma ga chacherdótegü rü nachicagu nügü ninu, rü yexgumarüxũ ta ga Lebítanüxũ rü yema ãexgacü namugüxũãcü nügü ininu.

11Rü nümagü ga Lebítanüxũ rü nanadai rü nayacaugüchaxmüxũ ga yema naxũnagü ga Üpetüchigacax ixĩgüxũ. Rü yema chacherdótegüna nanaxã ga nagü. Rü yema chacherdótegü rü gumá nagümaxã nanamaxcu ga yema ãmarearü guruxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[12]Rü nüma ga yema Lebítanüxũ rü wüxichigü ga yema Iraétanüxũtücumüna nanana ga yema naxũnagü nax chacherdótegü Tupanapẹxewa nüxṹ ínaguxũcạx yema Moiché ümatüxũ ga poperawa nüxũ ixuxũrüxũ. Rü yemaacütama nanaxü namaxã ga yema wocagü ga yexwacax yaexũ.

[13]Rü yemawena rü ínanagu ga yema naxũnagü nax naxüchigagüãxũcạx ga yema Üpetüchiga yema Tupana nüxũ ixuxũrüxũ. Rü yema togü ga ãmaregü ga üünexũ rü buetaregüwa rü pairagüwa rü chartéũgüwa nanamuxragü. Rü guxũma ga yema rü paxãma guxũma ga yema duũxũgüxũ nayanu.

[14]Rü yemawena ga nümagü ga Lebítanüxũ rü nanamuxragü ga yema namachi ga noxrügü ixĩxũ rü yema chacherdótegüarü ixĩxũ. Yerü ga chacherdótegü ga Aróũtaagü rü nata ga norü puracü rü nagu nachütaũgü nax ínaguaxũ ga ãmaregü rü chíxũ. Rü yemacạx ga Lebítanüxũ rü nümatama nanaxügü ga yema namachi ga naxcạx ixĩxũ rü yema chacherdótegü ga Aróũtaagücạx ixĩxũ.

[15]Rü yema Lebítanüxũ muxraxũ ga namachi rü yema wiyaetanüxũcạx rü ĩ̃ạxarü dauruũcạx rü ta nixĩ. Rü yemaacü ga yema wiyaetanüxũ ga Achátaagü rü tama nachicana nixĩgachitanü yema Dabí rü Achá rü Emáũ rü Yedutúũ nüxũ ixuxũrüxũ. Rü nüma ga Yedutúũ nixĩ ga ãẹ̃xgacümaxã nüxũ yaxuxũ ga Tupanaarü ĩnü. Rü yemaacü ga yema ĩ̃ạxgüarü dauruũgü rü ta tama nachicana nixĩgachitanü, yerü ga namücügü ga Lebítanüxũ rü marü nüxṹ nanaxügü ga yema namachi ga nüxna üxũ.

[16]Rü yemaacü nixĩ ga yema ngunexũgu nügü iyanuxũ nawa ga yema ngutaquẹxe ga Tupanacạx naxügüxũ nax naxüchigagüãxũcạx ga yema Üpetüchiga. Rü yema Tupanaarü ãmarearü guruũwa ínanagugü ga yema ãmaregü, yema ãẹ̃xgacü ga Yochía namaxã nüxũ ixuxũrüxũ.

[17]Rü nüma ga Iraétanüxũ rü 7 ga ngunexũ nixĩ ga naxüchigagüãxũ ga yema Üpetüchiga ga nagu nangõxgüãxũ ga yema paũ ga ngearü pụxẽẽruṹãxũ.

[18-19]Rü nüma ga Yochía rü yexguma marü 18 ga taunecü ãẹ̃xgacü yixĩxgu nixĩ ga naxüchigagüãxũ ga yema Üpetüchiga namaxã ga chacherdótegü rü Lebítanüxũ rü Yudáanecüạ̃xgü rü Yerucharéũcüạ̃xgü. Rü Tupanaarü orearü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

uruxũ ga Chamuéwena rü taguma yemaacü nanaxüchigagü ga Üpetüchiga. Rü taxuxũma ga Iraéanearü ãẽxgacü rü Yochíarüxũ yemaacü nanaxüchiga ga yema Üpetüchiga.

### Yochíaarü yuxchiga
(2 R. 23.28-30)

20Rü nawena nax Yochía namexẽẽxũ ga guma Tupanapata ga taxũne, rü Necáu ga Equítuanearü ãẽxgacü rü natü ga Eufrátearü ngaicamawa yexmane ga ĩane ga Caquemíwa naxũ nax norü uanügümaxã nügü nadaixũcax. Natürü nüma ga Yochía rü Necáucax nixũ nax namaxã nügü nadaixũcax.

21Rü nüma ga Necáu rü Yochíaxũtawa nanamugü ga norü orearü ngeruũgü. Rü Yochíaxũ ñanagürügü: —Pa Yudáanearü Ãẽxgacüx, tama nixĩ i cumaxã togü tadaixchaũxũ erü cumaxã rü nataxuma i taxacürü guxchaxũ. Rü ngẽma namaxã togü tadaixchaũxũ nixĩ i ngẽma to i nachixũane i torü uanü ixĩxũ. Rü Tupana rü choxũ namu nax paxa ngéma chaxũxũ. ¡Rü ngẽmacax taxṹ i Tupanamaxã curüxuanüxũ, erü chomaxã nangẽxma! Rü ngẽxguma naga cuxĩnügu rü taxũtáma cuxũ nimax ==ñanagürü ga yema Necáuarü orearü ngeruũgü.

22Natürü nüma ga Yochía rü tama inaxĩnüchaũ nax Tupana yixĩxũ ga Necáuwa idexacü. Rü yemacax nügü nanatoraxũxẽxẽ rü Meguíduarü doxonexũwa naxũ nax yexma Necáumaxã nügü nadaixũcax.

23Rü yexguma nügü nadaixgu rü wüxi ga Necáuarü churara rü norü würamaxã ãẽxgacü ga Yochíaxũ namaxũ. Rü nüma ga ãẽxgacü rü norü ngũxẽẽruũgüxũ ñanagürü: —¡Choxũ pigagachi i nua! Erü marü poraãcüma chanapix ==ñanagürü.

24Rü norü ngũxẽẽruũgü rü ínanamuegü nawa ga gumá caru ga daiwexũ, rü náimare ga carugu nayamuẽgü. Rü Yerucharéũwa nanagagü, rü yexma nayayu. Rü yema norü oxigü ítaxgüxũgu nanataxgü. Rü yexguma nayuxgu ga Yochía rü guxũma ga Yudáanecüãxgü rü Yerucharéũcüãxgü rü poraãcü naxauxe.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

25Rü nüma ga Yeremía rü nanaxümatü ga wüxi ga wiyae ga Yochíaarü yuxchigagu ixuxũ. Rü yexguma naxümatügucürüwa ga yema wiyae rü nüma ga Iraétanüxũ ga wiyaetanüxũ ga iyatüxũ rü ngexũgü rü nagu nawiyaegü ga yema wiyae. Rü ñu̱xma rü ta rü Iraéanewa nagu nawiyaegü i ngẽma wiyae. Rü ngẽmaãcü nüxna nacua̱xãchie ga Yochíaarü yu. Rü ngẽma wiyae rü ngechaũ i wiyaegüpanegu nixĩ i naxümatüxũ.

26-27Rü nachiga i Yochía rü ngẽma popera i Iraéanearü ãẽxgacügüchiga rü Yudáanearü ãẽxgacügüchiga nagu ümatüxũgu nixĩ i naxümatüxũ. Rü ngẽma poperagu naxümatü i guxũma ga yema naxüxũ rü ñuxãcü naga nax naxĩnüxũ ga Tupanaarü mugü.

## 2 Ãẽxgacügüchiga ümatüxũ 36

### Yudáanearü ãẽxgacü nixĩ ga Yoacá
(2 R. 23.31-35)

1Rü nüma ga duũxũgü rü Yoacá ga Yochía nanexũ nimucuchigü nax Yerucharéũwa ãẽxgacü yixĩxũ nanatüchicüxü.

2Rü nüma ga Yoacá rü 23 ga taunecü nüxú̱ nayexma ga yexguma inaxügüãgu nax ãẽxgacü yixĩxũ. Rü tomaepü̱xtama ga tauemacü Yerucharéũwa ãẽxgacü nixĩ.

3Rü Equítuanearü ãẽxgacü rü Yoacáxũ ínata̱xüchi nax Yerucharéũwa ãẽxgacü yixĩxũ. Rü ñu̱xũchi Iraéanemaxã nanaxuegu nax naxütanügüãxũca̱x ga 3,300 quíru nagúxũ ga diẽrumü rü 33 quíru nagúxũ ga úiru.

4Rü ñu̱xũchi nüma ga Equítuanearü ãẽxgacü rü Eriaquíũxũ nimucuchi nax Yudáanearü ãẽxgacü yixĩxũca̱x. Rü nüma ga Eriaquíũ rü Yoacá naenexẽ nixĩ. Rü Equítuanearü ãẽxgacü rü nanaxüchicüxü ga naéga ga Eriaquíũ, rü Yoaquíũgu nanaxüéga. Rü ñu̱xũchi Yoacáxũ niyaxu rü Equítuanewa nanaga.

### Yudáanearü ãẽxgacü nixĩ ga Yoaquíũ
(2 R. 23.36—24.7)

5Rü Yoaquíũ rü 25 ga taunecü nüxú̱ nayexma ga yexguma inaxügüãgu nax ãẽxgacü yixĩxũ. Rü 11 ga taunecü ãẽxgacü nixĩ ga Yerucharéũwa. Natürü guxũma ga yema naxüxũ rü Cori ya norü Tupanapẽxewa nachixe.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

6Rü Nabucudonochó ga Babirónianearü ãẽxgacü naxcax ínayagoõchi. Rü nayayaxu, rü cadéna ya bróũchenaxcax ixĩcümaxã nayanaix. Rü yemaacü Babirónianawa nanaga.

7Rü Nabucudonochó ga Babirónianearü ãẽxgacü rü ñuxre ga Tupanapata ga taxũnearü yemaxũgü rü Babirónianawa nanana. Rü norü tupanapatagu nananu.

8Rü guxũma ga nachiga ga Yoaquíũ rü yema chixexũ ga naxüxũ, rü yema ngupetüxũ ga yexguma ãẽxgacü yixĩxgu, rü yema popera ga Iraéanearü ãẽxgacügüchiga rü Yudáanearü ãẽxgacügüchiga nagu ümatüxũgu naxümatü. Rü nachicüxü ãẽxgacüxũ ningucuchi ga nane ga Yoaquíũ.

### Yoaquíũ rü Babirónianawa nanagagü
(2 R. 24.8-17)

9Rü Yoaquíũ rü 18 ga taunecü nüxṹ nayexma ga yexguma inaxügüãgu nax ãẽxgacü yixĩxũ. Rü tomaepüx ga tauemacü rü naétü 10 ga ngunexũ Yerucharéũwa ãẽxgacü nixĩ. Natürü guxũma ga yema naxüxũ rü Tupanapexewa rü nachixe.

10Rü yexguma inaxügügu ga gumá taunecü, rü nüma ga ãẽxgacü ga Nabucudonochó rü norü churaragüxũ namu nax Yoaquíũxũ Babirónianawa nagagüxũ. Rü wüxigu namaxã nayana ga Tupanapata ga taxũnearü yemaxũgü ga itatanüxũ. Rü Yoaquíũchicüxü nüxũ naxuneta ga Chedequía ga Yoaquíũ nanepü nax Yudáanewa rü Yerucharéũwa ãẽxgacü yixĩxũcax.

### Yudáanearü ãẽxgacü nixĩ ga Chedequía
(2 R. 24.18-20; Jr. 52.1-3)

11Nüma ga Chedequía nüxṹ nayexma ga 21 ga norü taunecü ga yexguma inaxügüãgu nax ãẽxgacü yixĩxũ. Rü 11 ga taunecü nixĩ nax ãẽxgacü yixĩxũ ga Yerucharéũwa.

12Natürü nüma rü wüxi ga ãẽxgacü ga Tupanapexewa poraãcü chixexũ ücü nixĩ. Rü tama inarüxĩnüẽchaũ nüxṹ ga guma orearü uruxũ ga Yeremía ga Cori ya Tupana nawa namaxã idexacü.

13Rü naétü tama nayanguxẽxẽ ga norü uneta ga Tupanaégagu Babirónianearü ãẽxgacü ga Nabucudonochómaxã nüxũ yaxuxũ nax nüxũ tá


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nangũxẽẽxũ. Rü nüma ga Chedequía rü poraãcü nügü nanuxẽxẽ nax tama Cori ya Iraétanüxũarü Tupanaga naxĩnüxũcax.

14Rü yexgumarüxũ ta ga guxũma ga Yudáanecüãxarü ãẽxgacügü rü norü duũxũgü rü chacherdótegü rü ta, rü poraãcü chixri namaxẽ. Rü yema togü ga nachixũanegü ga tama Tupanaxũ cuaxgüxũarü tupananetachicünaxãxũ nicuaxüxũgü. Rü yemaacü chixexũ nawa naxügü ga guma Tupanapata ga taxũne ga nüma ga Tupana nüxũ unetane nax napata yixĩxũcax ga Yerucharéũwa.

15Rü nüma ga Cori ya Iraétanüxũarü oxigüarü Tupana rü guxũguma yéma nanamugü ga norü orearü uruũgü nax yaxucuxẽgüãxũcax, yerü nüma ga Tupana rü nüxṹ nangechaũtümüxũgü ga norü duũxũgü rü nüxũ nangechaũ ga guma napata ga nawa nayexmane.

16Natürü nümagü ga yema duũxũgü rü nüxũ nacugüeama ga yema Tupanaarü orearü uruũgü rü tama nüxṹ inarüxĩnüechaũ ga yema namaxã nüxũ yaxugüxũ rü nagu nidauxcüraxũgü. Rü yemacax ga nüma ga Tupana rü düxwa namaxã nanu ga yema norü duũxũgü rü taxúema Tupanaxũ ítayachaxãchixẽxẽ.

### Norü uanügü rü to ga nachixũanewa nanagagü ga Yudáanecüãxgü

(2 R. 25.8-21; Jr. 39.8-10; 52.12-30)

17Rü yemacax nüma ga Cori ya Tupana rü Cadéugüarü ãẽxgacüxũ namu nax nadaiaxũcax ga yema Yudáanecüãxgüarü ngextüxüxũgü ga Tupanapata ga taxũnewa yexmagüxũ. Rü tama nüxṹ nangechaũtümüxũgü ga yema ngextüxüxũgü, rü paxũgü, rü yaxguãxgü, rü yema ichixeparaxũ. Rü yemaacü ga nüma ga Cori ya Tupana rü guxũma ga Yudáanecüãxgüxũ Cadéugümexẽgu nayixẽxẽ.

18Rü guxũma ga Tupanapata ga taxũnearü yemaxũgü ga ítáxũ rü ixíraxũ rü nayana. Rü Tupanapata ga taxũnearü diẽrugü, rü guma ãẽxgacüpataarü diẽrugü rü yema norü ngũxẽẽruũgüarü diẽrugü, rü nüma ga Cadéugüarü ãẽxgacü rü Babiróniawa nanana.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

19Rü guma Tupanapata ga taxũne rü nayagugü. Rü yema Yerucharéũarü
poxeguxũ rü nagu napogüe. Rü guma ãẽxgacüpatagü ínanagu. Rü guxũma
ga tạxacü ga tatanüxũ ga guma ĩanewa yexmaxũ rü nagu napogüe.

20Rü yemawena rü yema Yudáanecüạ̃xgü ga íyaxügüxũ rü Babiróniawa
nanagagü nax ãẽxgacüarü rü nanegüarü puracütanüxũ yixĩgüxũcạx. Rü
yemaacü yéma namaxẽ rü ñụ̃xmata Pérchiaanearü ãẽxgacümẹxẽgu nayi ga
Cadéugü.

21Rü yemaacü nixĩ ga yanguxũ ga yema Tupanaarü ore ga Yeremíawa nüxũ
yaxuxũ ga ñaxũ: —Ngẽma naane rü tá inarüngũ ==ñaxũ. Rü aixcüma
yemaacü nangupetü yerü yema 70 ga taunecü ga Cadéugümẹxẽwa nax
nayexmaxũ ga yema Yudáanecüạ̃xgü rü inarüngũ ga yema naane, yerü
nataxuma ga duũxũgü ga nawa puracüexũ.

### Pérchiaanearü ãẽxgacü ga Chíru nanaxunagü nax wena naxüaxũ ga Tupanapata

(Esd. 1.1-4)

22Rü gumá taunecü ga nagu inaxügüãcü ga Chíru nax Pérchiaanearü ãẽxgacü
yixĩxũcạx, rü nüma ga Tupana rü Chíruãẽwa nananguxẽxẽ ga ĩnü nax
naxunagüãxũcạx ga wüxi ga mu ga Yudáanecüạ̃xgüétüwa idexaxũ nax nüxũ
nangũxẽẽgüxũcạx. Rü nanaxümatü ga yema mu rü guxũ ga norü naanewa
nanamu nax yemaacü yanguxũcạx ga Cori ya Tupanaarü ore ga Yeremíawa
nüxũ yaxuxũ.

23Rü nüma ga Chíru ga Pérchiaanearü ãẽxgacü rü nanaxunagü ga yema ore
ga ñaxũ: —Nüma ya Cori ya daxũguxũ i naanearü Tupana, rü chọxmẹxwa
nanangexmagüxẽxẽ i guxũma i ãẽxgacügü i ñoma i naanewa ngẽxmagüxũ.
Rü Tupana choxũ namu nax Yerucharéũgu chanaxüxũcạx ya napata ya
taxũne i Yudáanewa. Rü ngẽmacạx ya ngexerũxe i pemax nax Cori ya
Tupanaarü duũxũgü pixĩgüxũ ¡rü ẽcü pechixũanecạx pewoegu! ¡Rü nüma ya
Cori ya perü Tupana pexũ rüngũxẽxẽ! ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

# Édra

## Édra 1

### Ãẽxgacü ga Chíru nanawoeguxẽxẽ ga Iraétanüxũ

(2 Cr. 36.22-23)

[1]Rü gumá taunecü ga nagu yangucuchicü ga Chíru nax Pérchiaanearü ãẽxgacü yixĩxũca̲x, rü Cori ya Tupana nayanguxẽxẽ ga norü ore ga Yeremíaa̲xwa nüxũ yaxuxũ. Rü yemaca̲x ga nüma ga Tupana rü ãẽxgacü ga Chíruãẽwa ínananguxẽxẽ nax guxũ ga nachixũanegü ga nüma namaxã inacuáxũmaxã naxunagüãxũca̲x ga wüxi ga mu ga ümatüxũ ga ñaxũ:

[2]—Choma i Chíru i Pérchiaanearü ãẽxgacü rü chanaxunagü i ñaa mu i ñaxũ: “Nüma ya daxũcüa̲x ya Cori ya Tupana rü marü cho̲xme̲xwa nanangexmagüxẽxẽ i guxũma i nachixũanegü i ñoma i naanewa ngẽxmagüxũ. Rü nüma ya Cori ya Tupana choxũ namu nax naxca̲x chanaxüxũca̲x ya wüxi ya napata ya taxũne nawa ya yima ĩane ya Yerucharéũ i Yudáanewa ngẽxmane.

[3]Rü ngẽmaca̲x i guxãma i pema ya Iraéanecüa̲xgü ixĩgüxe, rü name nixĩ nax Yudáanewa ngẽxmane ya ĩane ya Yerucharéũca̲x pewoeguxũ nax wena penaxügüxũca̲x ya napata ya taxũne ya yimá perü Tupana. Rü nüma tá pexṹ nanatauxchaxẽxẽ nawa i ngẽma puracü.

[4]Rü yíxema petanüxũ ya tama woeguchaũxe, rü name nixĩ i diẽrumaxã, rü úirumaxã, rü õnamaxã rü wocagümaxã nüxũ tarüngũxẽxẽ i ngẽma woeguxũ. Rü naétü rü name nixĩ i nüxna tanaxã i tümaarü ãmare naxca̲x ya Tupanapata ya taxũne ya Yerucharéũwa wena tá naxügüne” = =ñanagürü ga ãẽxgacü ga Chíru.

### Iraéanecüa̲xgü rü wena Yerucharéũca̲x nawoegu

[5]Rü nüma ga Tupana rü yema Yudátanüxũarü ãẽxgacügüãẽwa rü Bẽyamíũtanüxũarü ãẽxgacügüãẽwa rü chacherdótegüãẽwa nananguxẽxẽ ga wüxi ga ngúchaũ nax Yerucharéũca̲x nawoeguxũca̲x nax wena naxügüa̲xũca̲x ga Tupanapata ga taxũne.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

6Rü yema Iraétanüxũ ga tama Yerucharéũca̲x woeguchaũxũ, rü yema woeguxũxũ narüngũxẽẽgü diẽrumaxã, rü úirumaxã, rü wocagümaxã rü norü yemaxũgü ga tatanüxũmaxã. Rü naétü nüxna nanaxãgü ga ãmaregü Tupanapata ga taxũneca̲x.

7Rü nümatama ga ãẽ̲xgacü ga Chíru rü nanawoeguxẽxẽ ga yema naxpáũgü ga úirunaxca̲x rü guxũma ga togüamachigü ga Tupanapata ga taxũnearü yemaxũgü ga ãẽ̲xgacü ga Nabucudonochó Yerucharéũwa ne naxũ rü norü tupanapatagu yanuxũ.

8Rü nüma ga Chíru ga Pérchiaanearü ãẽ̲xgacü rü norü diẽruarü dauruxũ ga Miridátexũ namu nax Yudátanüxũarü ãẽ̲xgacü ga Chebachárana nanaãxũca̲x ga yema Tupanapataarü yemaxũgü.

9-10Rü yema yemaxũgü ga Chíru woeguxẽẽxũ nixĩ ga 30 ga tacháũgü ga ítáxũ ga úirunaxca̲xgü, rü 1,000 ga tacháũgü ga ítáxũ ga diẽrumünaxca̲xgü, rü 29 ga cüxchigü, rü 30 ga tacháũgü ga ixíxraxũgü ga úirunaxca̲x, rü 410 ga togü ga tacháũgü ga diẽrumünaxca̲x, rü ñu̲xũchi 1,000 ga togü ga yemaxũgü.

11Rü yema Tupanapataarü yemaxũgü ga úirunaxca̲x rü diẽrumünaxca̲x rü 5,400 nixĩ ga norü mu. Rü guxũma ga yema yemaxũgü rü Chebachára nayana ga yexguma Babiróniaanewa nataegu̲xgu namaxã ga yema duũxũgü ga Yerucharéũca̲x woeguxũ.

## Édra 2

### Iraétanüxũ ga Babiróniaanewa woeguxũ

(Neh. 7.5-73)

1-2Rü ñaagü nixĩ ga naégagü ga yema Iraétanüxũ ga Yudáanegu buexũ ga ãẽ̲xgacü ga Nabucudonochó Babiróniawa gagüxũ. Rü yemawena rü wenaxarü Yerucharéũca̲x rü naigü ga ĩanegü ga Yudáarü naanewa yexmagüneca̲x nawoegu. Rü wüxichigü ga duũxũ rü norü ĩaneca̲x nataegu. Rü ñaagü nixĩ ga yema namaxã icua̲xgüxũ: Chorobabé, rü Yochué, rü Neemía, rü Cheraía, rü Relaía, rü Maduquéu, rü Bicháũ, rü Mispá, rü Bixbái, rü Reúũ, rü Baaná. Rü yemagü nixĩ ga yema namaxã icua̲xgüxũ ga yexguma nawoegugu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[3]Rü norü mu ga yema Parótanüxũ rü 2,172 nixĩ.

[4]Rü yema Chepatíatanüxũ rü 372 nixĩ.

[5]Rü yema Árarátanüxũ rü 775 nixĩ.

[6]Rü yema Paxá-moátanüxũ ga Yochuétaagü rü Yoátaagü rü 2,812 nixĩ.

[7]Rü Eráũtanüxũ rü 1,254 nixĩ.

[8]Rü Chatútanüxũ rü 945 nixĩ.

[9]Rü Chacáitanüxũ rü 760 nixĩ.

[10]Rü Banítanüxũ rü 642 nixĩ.

[11]Rü Bebáitanüxũ rü 623 nixĩ.

[12]Rü Agáxtanüxũ rü 1,222 nixĩ.

[13]Rü Adonicáũtanüxũ rü 666 nixĩ.

[14]Rü Bixbáitanüxũ rü 2,056 nixĩ.

[15]Rü Adíũtanüxũ rü 454 nixĩ.

[16]Rü Até ga Echequíatanũxũ rü 98 nixĩ.

[17]Rü Becháitanüxũ rü 323 nixĩ.

[18]Rü Yorátanüxũ rü 112 nixĩ.

[19]Rü Achúũtanüxũ rü 223 nixĩ.

[20]Rü Guibátanüxũ rü 95 nixĩ.

[21]Rü Beréũcüa̱x rü 123 nixĩgü.

[22]Rü Netopácüa̱x rü 56 nixĩgü.

[23]Rü Anatócüa̱x rü 128 nixĩgü.

[24]Rü Bex-amábetanüxũ rü 42 nixĩgü.

[25]Rü Quiriáx-yearíũcüa̱x rü Quefirácüa̱x rü Beerúxcüa̱x rü 743 nixĩgü.

[26]Rü Ramácüa̱x rü Guébacüa̱x rü 621 nixĩgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[27]Rü Mixmácüãx rü 122 nixĩgü.

[28]Rü Betécüãx rü Áicüãx rü 223 nixĩgü.

[29]Rü Nébucüãx rü 52 nixĩgü.

[30]Rü Maxbícüãx rü 156 nixĩgü.

[31]Rü ĩane ga Eráũ̃cüãx rü 1,254 nixĩgü.

[32]Rü Aríũ̃cüãx rü 320 nixĩgü.

[33]Rü Loxcüãx rü Adíxcüãx rü Onócüãx rü 725 nixĩgü.

[34]Rü Yericúcüãx rü 345 nixĩgü.

[35]Rü Chenaácüãx rü 3,630 nixĩgü.

[36]Rü yexgumarüxũ̃ ta nawoegu ga yema chacherdótegü ga Yedaíataagü ga Yochuétanüxũ̃ rü 973 nixĩ.

[37]Rü Imétanüxũ̃ rü 1,052 nixĩ.

[38]Rü Pachútanüxũ̃ rü 1,247 nixĩ.

[39]Rü Aríũ̃tanüxũ̃ rü 1,017 nixĩ.

[40]Rü yema Lebítanüxũ̃ ga Yochuétaagü rü Caxmiétaagü ga Odabíatanüxũ̃ ixĩgüxũ̃ rü 74 nixĩ.

[41]Rü yema wiyaetanüxũ̃ ga Achátaagü rü 128 nixĩ.

[42]Rü yema ĩãxarü dauruũ̃gü ga Charúũ̃taagü, rü Atétaagü, rü Tamóũ̃taagü, rü Acúxtaagü, rü Atitátaagü, rü Chobaítaagü rü 139 nixĩ.

[43]Rü yema Tupanapata ga taxũ̃newa puracüexũ̃ nixĩ ga Chiátanüxũ̃, rü Achupátanüxũ̃, rü Tabaótanüxũ̃,

[44]rü Querótanüxũ̃, rü Chixátanüxũ̃, rü Padóũ̃tanüxũ̃

[45]rü Lebanátanüxũ̃, rü Agabátanüxũ̃, rü Acúxtanüxũ̃,

[46]rü Axgátanüxũ̃, rü Chamaítanüxũ̃, rü Anáũ̃tanüxũ̃,

[47]rü Guidétanüxũ̃, rü Gáatanüxũ̃, rü Reaíatanüxũ̃,


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[48]rü Rechíũtanüxũ rü Necodátanüxũ, rü Gacháũtanüxũ,

[49]rü Uchátanüxũ, rü Pachéatanüxũ, rü Becháitanüxũ,

[50]rü Achénatanüxũ, rü Meuníũtanüxũ, rü Nepuchíũtanüxũ,

[51]rü Babútanüxũ, rü Acupátanüxũ, rü Arúxtanüxũ,

[52]rü Balútanüxũ, rü Meidátanüxũ, rü Achátanüxũ,

[53]rü Bacótanüxũ, rü Chícharatanüxũ, rü Temátanüxũ,

[54]rü Nechíatanüxũ rü Atifátanüxũ. Rü yemagü natanüxũ nixĩ ga Tupanapatawa puracüexũ.

[55]Rü yema Charomóũxũtawa puracüexũtaagü rü Chotaítanüxũ, rü Choférextanüxũ, rü Ferudátanüxũ,

[56]rü Yaarátanüxũ, rü Dacóũtanüxũ, rü Guidétanüxũ,

[57]rü Chepatíatanüxũ, rü Atítanüxũ, rü Poquére-achebaíũtanüxũ, rü Amóũtanüxũ nixĩgü.

[58]Rü guxũwama ga yema Tupanapata ga taxũnewa puracüexũtaagü rü yema Charomóũxũtawa puracüexũtaagü rü 392 nixĩ.

[59-60]Rü nawoegu ga ñuxre ga Deraíataagü rü Tobíataagü, rü Necodátaagü ga ĩane ga Tex-mérawa, rü ĩane ga Tex-archáwa, rü ĩane ga Querúxwa, rü ĩane ga Adóũwa, rü ĩane ga Iméwa ne ĩxũ. Rü guxũwama rü 652 nixĩgü ga norü mu. Rü nümagü ga yemagü rü tama nüxũ nacuạxgü nax aixcüma Iraétanüxũ yaxĩgüxũ.

[61-62]Rü yema chacherdótegü ga woeguxũ rü Obaíataagü, rü Cóxtaagü, rü ñụxũchi Bachiláitaagü nixĩgü. Rü nüma ga Bachilái rü Garaáxcüạ̃x ga Bachiláixacümaxã naxãxmạx rü yemacạx nạxtüégagu nügü naxüéga. Rü nümagü ga yema chacherdótegü rü yema natanüxũpanegu naxcạx nadaugü ga naéga, natürü nataxuma ga naéga ga yema natanüxũpanewa rü tama nüxũ nacuạxgü rü aixcüma Iraétanüxũ yaxĩgü. Rü yemacạx taxuacüma chacherdótexũ nixĩgü ga nümagü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[63]Rü nüma ga ãẽxgacü rü nüxna nanachu̱xu nax tama nangõxgüãxũca̱x ga yema õna ga Tupana üünexẽẽxũ, ñu̱xmata wüxi ga chacherdóte gumá nutaxacügü ga cua̱xruxũ ixĩcü ga Uríũ rü Tumíũwa nüxũ nacuá ga yema Tupanaarü ĩnü.

[64-65]Rü 42,360 nixĩ ga norü mu ga yema Iraétanüxũ ga woeguxũ. Natürü tama yematanügu nixugü ga norü puracütanüxũ rü naxũtaxũgü ga 7,337 ga duũxũgü ixĩgüxũ. Rü nayexmagü ta ga 200 ga wiyaetanüxũ ga iyatüxũ rü ingexũ.

[66-67]Rü 736 ga cowarugü nüxṹ nayexmagü, rü 245 ga mulagü, rü 435 ga caméyugü rü 6,720 ga búrugü.

[68]Rü yexguma Yerucharéũwa nangugügu ga yema Iraétanüxũ, rü ñuxre ga norü ãẽxgacügü rü norü ãmaregü inaxãgü nax wena Cori ya Tupanapata ga taxũne namexẽẽgüxũca̱x.

[69]Rü yema wüxichigü nüxṹ tauxchaxũ ga diẽru nixĩ ga inaxãgüxũ naxca̱x ga guma Tupanapata. Rü 488 quíru nagúxũ ga úiru, rü 2,750 quíru ga diẽrumü, rü 100 ga chacherdótegüchiru ga mámüxũ nixĩ ga inaxãgüxũ.

[70]Rü yema chacherdótegü rü yema Lebítanüxũ rü ñuxre ga yema togü ga duũxũgü rü yexma Yerucharéũgu naxãchiũgü. Natürü yema wiyaetanüxũ, rü yema Tupanapata ga taxũnearü ĩã̱xarü dauruũgü, rü yema Tupanapata ga taxũnewa puracüexũ, rü yema togü ga Iraétanüxũ rü wüxichigü norü ĩanewa ningugüetanü.

## Édra 3

### Yerucharéũwa rü wena inanaxügü nax Tupanaca̱x nangutaque̱xegüxũ

[1]Rü yexguma 7 ga tauemacüwa nanguxgu nax Babiróniaanewa ne naxĩxũ rü nüma ga Iraétanüxũgü ga norü ĩanewachigü ngugüxũ rü Yerucharéũwa naxĩ nax yéma yangutaque̱xegüxũca̱x.

[2]Rü yemaca̱x ga Yochué ga Yochadáx nane rü namücügü ga chacherdótegümaxã rü Chorobabé ga Charatié nane rü natanüxũmaxã


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

wenaxarü nanaxügü ga Tupanaarü ãmarearü guruxũ̃ nax yéma ínaguaxũ̃cax̲ ga Tupanaarü ãmaregü, yema mugü ga Moiché ümatüxũ̃ nüxũ̃ ixuxũ̃rüxũ̃.

3Rü yema Tupanaarü ãmarearü guruxũ̃ rü nüxíraxũ̃xũ̃ ga nachicagutama nanaxṹgü rü meama natai. Rü yema nax naxcax̲ namuũ̃exũ̃ ga yema duũ̃xũ̃gü ga yema naanewa yexmagüxũ̃, rü yemacax̲ guxũ̃guma ga pax̲mama rü yáuanecü rü Cori ga Tupanacax̲ ínanagugüxũ̃ ga norü ãmaregü.

4Rü yema Moiché ümatüxũ̃ ga mugü nüxũ̃ ixuxũ̃rüxũ̃ rü nanaxüchigagüxũ̃ ga yema naixatümaxã nügü nax yaxüpataxũ̃. Rü guxũ̃ma ga ngunexũ̃gu rü ínanaguuxũ̃ ga ãmaregü aixrügumarüũ̃tama yema Moiché ümatüxũ̃ ga mugü nüxũ̃ ixuxũ̃rüxũ̃.

5Rü yexgumarüxũ̃ ta ínanagu ga ãmaregü ga ngũchigaarü ngunexũ̃gu íguxũ̃, rü yema ãmaregü ga yexwacax ixücucü ga tauemacügu íguxũ̃, rü yema ãmaregü ga togü ga petagu Tupanacax̲ íguxũ̃. Rü yexgumarüxũ̃ ta ínanagu ga yema ãmaregü ga texé tümaarü ngúchaũ̃maxã Tupanacax̲ ixãmaregüxũ̃.

6Rü yema nax Tupanacax̲ ínaguaxũ̃ ga ãmaregü, rü inanaxügüe meama norü 7 ga tauemacüarü ügügu naxũ̃pa nax ínachixẽẽgüãxũ̃ ga yema naxtapüx̲ ga guma Tupanapata ga taxũ̃ne.

7Rü ñüx̲xũchi naxcax̲ nadaugü ga ĩpataarü üruũ̃gü ga nutaarü ñaxcuruũ̃gü rü corapinagü, rü diẽrumaxã nüxṹ nanaxütanü. Rü Líbanuanewa ga Tíruwa rü Chidóũ̃wa naxcax̲ nataxegü ga mürapewa ga ocayiwagü. Rü yema mürapewa rü õnamaxã, rü bínumaxã, rü oribuarü chíxũ̃maxã nanaxütanügü. Rü yema mürapewagü rü Líbanuanewa nixĩ ga ne nanaaxũ̃. Rü márpechinügu nayana ñüx̲xmata Yópearü türewa nangugü, yerü yemaacü nixĩ ga nüxna naxãgaxũ̃ ga Pérchiaanearü ãẽ̲xgacü ga Chíru.

### Inanaxügüe ga wena nax naxügüãxũ̃ ga Tupanapata ga taxũ̃ne

8Rü nüma ga Chorobabé ga Charatié nane rü Yochué ga Yochadáx nane rü nüma ga chacherdótegü rü Lebítanüxũ̃ rü guxũ̃ma ga yema Iraétanüxũ̃ ga Yerucharéũ̃cax̲ woeguxũ̃, rü guxũ̃ma ga yemagü wüxigu inanaxügüe ga yema puracü nax wena namexẽẽgüãxũ̃ ga Tupanapata ga taxũ̃ne. Rü yema puracü rü inaxügü ga yexguma marü taxre ga taunecü ínguxgu rü naétü taxre ga


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tauemacü yixĩxgu ga Yerucharéũ̃wa nax nayexmagüxũ̃. Rü yema puracümaxã inacua̱xgü ga yema Lebítanüxũ̃ ga 20 ga taunecü rüe̱xna yexera nüxṹ yexmagüxũ̃.

9Rü nüma ga Yochué rü nanegü rü naenexẽgü rü nügü nade, rü wüxitücumü nügümaxã naxü namaxã ga Caxmié rü nanegü ga Yudátaagü ixĩgüxũ̃. Rü yexgumarüxũ̃ ta nügütanüwa nanaxügüxẽxẽ ga Enadáx nanegü rü naenexẽgü rü natanüxũ̃ ga Lebítaagü ixĩgüxũ̃. Rü nümagü nixĩ ga namaxã inacuáxũ̃ ga yema Tupanapata ga taxũ̃nearü mexẽẽruũ̃gü.

10Rü yexguma yema Tupanapata ga taxũ̃nearü mexẽẽruũ̃gü nanucugu ga nüxíraũ̃cü ga nutagü ga naxtapü̱xparagü nawa rütogüne, rü nüma ga chacherdótegü rü mea nügü nangaxãẽãcüma yexma nachigü rü nayacue ga norü cornétagü. Rü yema Lebítanüxũ̃ ga Achátaagü rü yéma nanana ga norü paxetaruũ̃gü ga namaxã Tupanaxũ̃ yacua̱xüũ̃güxũ̃, yema ãe̱xgacü ga Dabí unagüxũ̃rüxũ̃.

11Rü ñuxre ga nümagü rü nawiyaegü rü Tupanaxũ̃ nicua̱xüũ̃gü. Rü yema togü rü nanangãxũ̃gü rü ñanagürügü: —¡Nüxna moxẽ pexã ya Cori ya Tupana erü nüma rü tamaxã namecüma rü ngẽma norü ngechaũ̃ i taxca̱x rü taguma nagu̱x! ==ñanagürügü. Rü guxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü rü nataãẽgü, rü tagaãcü Cori ya Tupanaxũ̃ nicua̱xüũ̃gü, yerü marü inaxügü nax wena namexẽẽxũ̃ ga Cori ya Tupanapata ga taxũ̃ne.

12Rü muxũ̃ma ga yema chacherdótegü rü Lebítanüxũ̃ rü ãe̱xgacügü ga iyaxũ̃ ga marü nüxũ̃ daugüxũ̃ ga guma nüxíraxũ̃ne ga Tupanapata ga taxũ̃ne, rü yemagü rü tagaãcü naxauxe, yerü nüxũ̃ nadaugü ga wena nax inaxügüxũ̃ ga guma yexwaca̱xũ̃ne ga Tupanapata ga taxũ̃ne. Rü yexgumarüxũ̃ ta ga togü rü norü taãẽmaxã tagaãcü aita naxüe.

13Rü yemaacü taxúema nüxũ̃ tacua̱x rü nataãẽgü rüe̱xna nangechaũ̃gü yerü yema auxexũ̃ rü yema taãẽgüxũ̃ rü wüxigu aita naxüe rü yáxũ̃guma nüxũ̃ naxĩnüe.

## Édra 4


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

### Norü uanügü ínayachaxãchigüxẽxẽ nax naxügüãxũ̃ ga guma Tupanapata

[1-2]Rü yexguma yema norü uanügü nüxũ̃ cua̱xgügu nax wena namexẽẽgüãxũ̃ ga guma Tupanapata ga taxũ̃ne ga yema duũ̃xũ̃gü ga Yudátanüxũ̃ rü Bẽyamíũ̃tanüxũ̃ ga Babiróniaanewa ne ĩxũ̃ ga Yerucharéũ̃cua̱x woeguxũ̃, rü nüma ga norü uanügü rü Chorobabéxũ̃tawa rü Yochuéxũ̃tawa rü yema togü ga ãẽ̱xgacügüxũ̃tawa ínayadaugü. Rü ñanagürügü nüxũ̃: —¡Taxṹ i toxna penachu̱xuxũ̃ nax pexũ̃ tarüngũ̃xẽẽgüxũ̃ nawa i ñaa puracü! Erü toma rü ta pexrüxũ̃ nüxṹ tayaxõgü ya yimá perü Tupana. Rü naxcua̱x ítanaguuxũ̃ ga torü ãmaregü ga yexguma Achíriaanearü ãẽ̱xgacü ga Echaradóũ̃ nua toxũ̃ gagügumama = =ñanagürügü.

[3]Natürü nüma ga Chorobabé rü Yochué rü yema togü ga ãẽ̱xgacügü ga iyaxũ̃, rü nanangãxũ̃gü rü ñanagürügü: —Taxucürüwama pemaxã wüxigu tanaxü ya daa torü Tupanapata ya taxũ̃ne. Rü marü toxicatatama tanaxü ya napata ya taxũ̃ne ya Cori ya torü Tupana, yerü yemaacü nixĩ ga tomaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃ ga Chíru ya Pérchiaanearü ãẽ̱xgacü = =ñanagürügü.

[4]Rü yexguma ga nüma ga yema uanügü ga yema naanegu ãxchiũ̃güxũ̃ rü inanaxügüe nax chixri yema Yudátanüxũ̃chiga yadexagüxũ̃ nax íyachaxãchigüxũ̃cua̱x ga yema puracü.

[5]Rü yema uanügü rü nümaxũ̃ ga ãẽ̱xgacüarü ngũ̃xẽẽruũ̃güaxṹ nanaxütanügü nax yemaacü nüxṹ naguxchaxẽẽãxũ̃cua̱x nax Tupanapata namexẽẽgüxũ̃. Rü yema ãẽ̱xgacüarü duũ̃xũ̃gü rü guxcüma ga gumá taunecügü ga Chíru nagu ãẽ̱xgacü ixĩcügu ga Pérchiaanewa rü ñu̱xmata gumá taunecü ga Daríu nagu ãẽ̱xgacü ixĩcügu rü Iraétanüxũ̃axṹ nanaguxchaxẽẽgü nax namexẽẽgüãxũ̃ ga Tupanapata.

[6]Rü yexguma gumá taunecü ga Achuéru nagu inaxügücü nax ãẽ̱xgacü yixĩxũ̃ ga Pérchiaanewa rü yema uanügü rü wüxi ga popera ga chixri Yudáanecüã̱xgüchiga rü Yerucharéũ̃cüã̱xgüchiga idexaxũ̃ naxümatügü. Rü ñu̱xũchi yema popera rü ãẽ̱xgacü ga Achuéruxũ̃tawa nanamugü.

[7]Rü gumá taunecü ga Artayére ãẽ̱xgacü ixĩxgu ga Pérchiaanewa rü Biráũ̃, rü Miridáte rü Tabeé rü naétü togü ga namücügümaxã ãẽ̱xgacü ga Artayérecua̱x


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nanaxümatügü ga wüxi ga popera. Rü yema popera ga chixri Yudáanecüg̱xgüchiga rü Yerucharéũcüg̱xgüchiga idexaxũ rü Araméugawa nanaxümatügü rü ñu̱xũchi yema naga ga ãe̱xgacü ga Artayére nawa idexaxũwa nanaxümatügü.

8Rü ãe̱xgacü ga Reúũ ga Pérchiaanecüg̱x ga Yudáanewa Yudíugümaxã icuáxũ rü norü poperaarü ümatüruxũ ga Chimcháimaxã nanaxümatü ga to ga popera nachiga ga Yerucharéũcüg̱xgü nax Artayérexũtawa namuaxũca̱x.

9Rü yema popera ga ãe̱xgacü ga Reúũ rü poperaarü ümatüruxũ ga Chimchái ümatüxũ rü nagu nügü naxüégagü wüxigu namaxã ga namücügü ga Pérchiaanecüg̱x ga guxchaxũarü mexẽẽruũgü, rü churaragüerugü, rü yema togü ga ãe̱xgacügü ga Pérchiaanecüg̱xgü. Rü nümagü nixĩ ga yema Yudíugü ga Eréawa rü Babiróniawa rü Eráũanearü ĩane ga Chúchawa ne ĩxũmaxã inacua̱xgüxũ.

10Rü yema popera rü nagu nügü naxüégagü ga norü ãe̱xgacügü ga yema togü ga nachixũanecüg̱x ga ũpa Achíriaanearü ãe̱xgacü ga Anapá íyauxũxũ rü ĩane ga Chamáriawa namugüxũ. Rü yexgumarüxũ ta nagu nügü naxüégagü ga norü ãe̱xgacügü ga yema togü ga nachixũanegü ga natü ga Eufrátearü oéstewaama yexmagüxũ.

11Rü yema popera ga Artayéreca̱x yamugüxũ rü ñanagürü: —Pa Ãe̱xgacüx Pa Artayére, toma nax curü duũxũgü tixĩgüxũ i naanegü i natü i Eufrátearü oéstewaama nax tangexmagüxũ, rü cuxũ tarümoxẽgü.

12Rü cuxũ nüxũ tacua̱xẽxẽ, Pa Ãe̱xgacüx, rü ngẽma Yudíugü ga Iraétanüxũ ga Yerucharéũca̱x woeguxũ ga Babiróniaanewa ne ĩxũ, rü ñu̱xma rü wena nanamexẽẽgü ya yima norü ĩane i ngẽma duũxũgü i taxúega ĩnüexũ rü chixexũ ügüxũ. Rü marü inanaxügüe nax namexẽẽgüãxũ i norü ĩanearü poxeguxũtápu̱x. Rü nananucu ga norü nutagü ya naxtapu̱xgü nawa ixügücü.

13Rü cuxũ nüxũ tacua̱xẽxẽ, Pa Ãe̱xgacüx, ega ngẽxguma tá norü ĩane rü ñu̱xũchi ngẽma norü ĩanearü poxeguxũtápu̱x namexẽẽgügu rü taxũtáma cuga naxĩnüe, rü taxũtáma cuxṹ nanaxütanügüchaũ i ngẽma diẽru i cuma namaxã


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

cuxueguxũ nax cuxṹ naxütanügüãxũcax. Rü ngẽxguma i ngẽma diẽru i ãẽxgacücax ixĩxũ rü tá ínarüxĩ.

14Rü toma nax curü duũ̃xũ tixĩgüxũ, rü cuxṹ nax tapuracüexũ rü tama tanaxwaxe i ngẽma duũ̃xũ̃gü nax nüxchiama cuétügu nachigüxũ. Rü ngẽmacax nixĩ, Pa Ãẽxgacüx, i cuxcax tayamuxũ i ñaa popera nax nüxũ cucuáxũ̃cax.

15Rü name i nüxũ quidaugü i ngẽma poperagü ga nüxíraxũ̃güxũ ga ãẽxgacügü namaxã nguxũ̃güxũ. Rü ngẽma poperagüwa rü tá namaxã icuyarüxũ i ngẽma duũ̃xũ̃güchiga. Rü ngẽxguma tá nixĩ i nüxũ cucuáxũ, Pa Ãẽxgacüx, nax ñaa duũ̃xũ̃gü rü daixũ nacuáxũ, rü wüxi ga ãũcümaxũ nax yixĩxũ naxcax ga yema togü ga nachixũ̃anegüarü ãẽxgacügü. Yerü ũpaacü ga ñaa duũ̃xũ̃gü rü yema ãẽxgacügümaxã nanue rü guma norü ĩanegu namaxã nügü nadai rü yemacax nixĩ ga nagu napogüexũ ga norü ĩane.

16Rü ngẽmacax cuxũ nüxũ tacuaxẽxẽ, Pa Ãẽxgacüx, rü ngẽxguma tá namexẽxẽgüãgu ya yima norü ĩane rü ñuxũchi ngẽma norü ĩanearü poxeguxũ̃tápüxgü, rü ngẽma duũ̃xũ̃gü tá cuxna nanapuxũ i ngẽma naanegü i natü i Eufrátearü oéstewaama ngẽxmagüxũ rü marü taxũ̃táma cuxrü nixĩgü ==ñanagürü ga yema popera.

17Rü yexguma ãẽxgacü ga Artayére nayaxugu ga yema popera, rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Pa Ãẽxgacüx, Pa Reúũ̃x, rü Pa Poperaarü Ümatüruxũ ya Chimchái, rü pexũ charümoxẽ. Rü ngẽxgumarüxũ ta nüxũ charümoxẽ i pemücügü i Chamáriawa ngẽxmagüxũ rü guxũ̃ma i pemücügü i taxtü i Eufrátearü oéstewa ngẽxmagüxũ.

18Rü ngẽma perü popera i chauxcax nua pemuxũ rü marü chauxũ̃tawa nangu. Rü chopexewa chaugawa chauxcax nüxũ nadaumatü rü ngẽmacax nüxũ chacuax i perü ore i chomaxã nüxũ pixuxũ.

19Rü marü chanamu i chorü ngũ̃xẽẽruũ̃gü nax poperatanügu naxcax nadaugüxũ̃cax i nachiga i ngẽma duũ̃xũ̃gü i Yerucharéũ̃cüãx. Rü yema poperawa rü nüxũ nayangaugü nax ngéma nüxũ yaxuxũ nax aixcüma yixĩxũ nax ngẽma duũ̃xũ̃gü rü yema nüxíraxũ̃güxũ ga Pérchiaanearü ãẽxgacügücax


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nügü nanutaque̱xegüxũ̃ nax nügü namaxã nada̱i̱xũ̃ca̱x, yerü tama yema ãẽ̱xgacügüga naxĩnüechaũ̃.

[20]Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta nüxũ̃ itayangau rü nũxcümaxũ̃chima rü nayexmagü ga guma ĩanearü ãẽ̱xgacügü ga iporaxüchixũ̃ ga namaxã icuáxũ̃ ga guxũ̃ma ga naanegü ga taxtü ga Eufrátearü oéstewaama yexmagüxũ̃. Rü yema naanegücüã̱x ga naxme̱xwa yexmagüxũ̃ rü nüxṹ nanaxütanügü ga taxũ̃ ga diẽru.

[21]Rü ngẽmaca̱x chanaxwa̱xe nax ípeyachaxãchitanüxẽẽxũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i norü ĩanearü mexẽẽwa puracüexũ̃, ñu̱xmatata wena nüxna chaxãga nax ngẽma puracü naxügüxũ̃ca̱x.

[22]Rü tama name nax ngéma nüxũ̃ perüdaunümarexũ̃ erü taxũ̃ i guxchaxũ̃ tá cha̱u̱xca̱x ínanguxẽẽgü i ngẽma duũ̃xũ̃gü ega tama nüxna peda̱u̱xgu ==ñanagürü ga norü poperawa.

[23]Rü yexguma naxũ̃tawa nanguxgu ga yema ãẽ̱xgacü ga Artayérearü popera, rü Reúũ̃ rü Chimchái ga poperaarü ümatüruxũ̃ rü namücügü rü nüxũ̃ nadaumatügü. Rü yexgumatama ga guxũ̃ma ga nümagü rü Yerucharéũ̃wa naxĩ, rü nuãcü Yudíugüxũ̃ namu nax íyachaxãchigüxũ̃ca̱x nax napuracüexũ̃.

[24]Rü yemaacü nixĩ ga íyachaxãchixũ̃ ga Tupanapata ga taxũ̃nearü mexẽxẽ ga Yerucharéũ̃wa. Rü tama nawa napuracüe ñu̱xmata Daríu taxre ga taunecü inguxẽxẽ nax ãẽ̱xgacü yixĩxũ̃ ga Pérchiaanewa.

## Édra 5

### Wena inanaxügüe nax Tupanapata ga taxũ̃ne namexẽxẽgüxũ̃

[1]Rü nüma ga Tupanaarü orearü uruũ̃gü ga Aguéu rü Chacaría ga Idú nane, rü yema natanüxũ̃ ga Yudíugü ga Yudáanecüã̱xmaxã rü Yerucharéũ̃cüã̱xmaxã nüxũ̃ nayarüxugüe ga yema ore ga Cori ya Tupana namaxã nüxũ̃ ixuxũ̃.

[2]Rü yexguma ga Chorobabé ga Charatié nane rü Yochué ga Yochadáx nane rü wenaxarü inanaxügüe nax nawa napuracüexũ̃ ga Tupanapata ga


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

taxũnearü mexẽxẽ ga Yerucharéũwa. Rü nüma ga Tupanaarü orearü uruũgü rü ta nüxũ narüngũxẽẽgü.

3-4Natürü nüma ga Tatenái ga taxtü ga Eufrátearü oéstewaamaarü ãẽxgacü, rü nüma ga Chétaru-bonái rü namücügü, rü Yerucharéũwa naxĩ rü Yudíugüna nayacagü rü ñanagürügü: —¿Texé pexũ tamu nax wena penamexẽẽxũ ya daa Tupanapata ya taxũne rü nax peyamexẽxẽgüxũ i norü poxeguxũ ya daa ĩane? ==ñanagürügü. Rü ñu̱xũchi naxca̱x ínaca ga tümaéga ga guxema Tupanapataarü mexẽẽwa puracüexe.

5Natürü nüma ga Tupana rü nüxna nadau ga yema Yudíugü ga yema puracümaxã icua̱xgüxũ. Rü yemaacü nataxuma ga texé nüxna nachu̱xuxũ nax napuracüeamaxũca̱x. Rü yoxni ga yema Yudíugüarü uanügü rü Pérchiaanearü ãẽxgacü ga Daríuca̱x nanaxümatü ga wüxi ga popera nax nüma namexẽẽãxũca̱x ga yema guxchaxũ.

6Rü yema popera ga Daríuxũtawa namugüxũ ga Tatenái, rü Chétaru-bonái, rü norü ngũxẽẽruũgü ga ãẽxgacügü rü ñanagürü:

7—Pa Ãẽxgacüx, Pa Daríux, rü cuxũ tarümoxẽgü.

8Rü cumaxã nüxũ tixu nax Yudáanewa ítayadauxũ ya napata ya taxũne ya yimá Yudíugüarü Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü. Rü yima rü ínanamexẽẽgü nuta ya itaxüchicümaxã. Rü ngẽma naxtapu̱x rü meama mürapewamaxã natüchiã. Rü ngẽma puracü rü naxca̱x napaxaãẽgü rü ngẽmaca̱x paxãma inixũ.

9Rü yema Yudíugü ga yema puracümaxã icua̱xgüxũna taca nax texé tixĩxũ ga namúxe nax wena namexẽẽgüãxũca̱x ya yima Tupanapata ya taxũne, rü mürapewamaxã nax napexgüãxũ i naxchiãwaama.

10Rü naxca̱x ítacagü ta ga naégagü ga yema puracümaxã icua̱xgüxũ rü tayawűgüéga nax ngẽmaãcü cumaxã nüxũ tixuxũca̱x, Pa Ãẽxgacüx.

11Rü nüma rü toxũ nangãxũgü rü ñanagürügü: “Toma rü yimá Tupana ya daxũguxũ i naanearü üruxũ rü ñoma i naanearü üruũarü duũxũgü tixĩgü. Rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ítanamexẽxẽ ya daa napata ya taxũ̃ne ga nũxcümaxũ̃chima ga torü o̲xigüarü ãẽ̲xgacü ga Charomóũ̃ üxũ̃ne”, ñanagürügü.

12Rü nüxũ̃ nixugügü ta rü ñanagürügü: “Rü torü o̲xigü rü Tupana ya daxũcüã̲xũ̃ nanuxẽẽgü rü yemaca̲x nüma ga Tupana rü ãẽ̲xgacü ga Nabucudonochómexẽgu nanayixẽxẽ. Rü nüma ga Nabucudonochó rü nagu napogü ga guma Tupanapata ga taxũ̃ne, rü yema duũ̃xũ̃gü rü ínanayauxũ̃ rü Babiróniaanewa nanagagü”, ñanagürügü.

13Rü nüma i Yudíugü rü nüxũ̃ nixugüe rü gumá nüxíraũ̃cü ga taunecü ga nagu Babiróniaanearü ãẽ̲xgacü yixĩcü ga Chíru, rü nüma ga gumá ãẽ̲xgacü rü nanaxunagü nax guma Tupanapata ga taxũ̃ne rü tá wena namexẽẽgüãxũ̃.

14Rü yexgumarüxũ̃ ta nüxũ̃ nixugüe rü nüma ga ãẽ̲xgacü ga Chíru rü marü nanawoeguxẽxẽ ga yema Tupanapata ga taxũ̃nearü yemaxũ̃gü ga úirunaxca̲x rü diẽrumünaxca̲x ga Nabucudonochó Yerucharéũ̃wa dexũ̃ rü Babiróniaanewa yexmane ga norü tupanapatagu yanuxũ̃. Rü nüxũ̃ nixugüe ta rü yema Tupanapata ga taxũ̃nearü yemaxũ̃gü rü ãẽ̲xgacü ga Chíru rü wüxi ga yatü ga Chebacháragu ãégaxũ̃na nanana. Rü nüma ga Chebachára nixĩ ga Chíru nüxũ̃ unetaxũ̃ nax Yudáanecüã̲xarü ãẽ̲xgacü yixĩxũ̃ca̲x.

15Rü nüma ga ãẽ̲xgacü ga Chíru rü guma Chebacháraxũ̃ namu nax guma Yerucharéũ̃wa yexmane ga Tupanapata ga taxũ̃newa nanaaxũ̃ca̲x ga yema yemaxũ̃gü. Rü ñu̲xũchi nanamu nax wena namexẽẽgüãxũ̃ca̲x ga Tupanapata ga taxũ̃ne ga noxritama ínaxüxũ̃wa.

16Rü yemawena ga nüma ga Chebachára rü Yerucharéũ̃wa naxũ, rü nananucu ga guma nutagü ga naxtapü̲xgü nawa ixügücü ga guma Tupanapata ga taxũ̃ne. Rü ga duũ̃xũ̃gü rü yexgumaũ̃cüxü rü inanaxügüe ga nawa nax napuracüexũ̃, natürü taxũta ningu.

17Rü ngẽmaca̲x i ñu̲xmax, Pa Ãẽ̲xgacüx, rü cuxna naxca̲x taca nax naxca̲x cudauxũ̃ i Babiróniaanearü poperatanügu nax nüxũ̃ cucuáxũ̃ca̲x rü aixcüma yixĩxũ̃ nax ãẽ̲xgacü ga Chíru naxunagüxũ̃ nax wena naxügüã̲xũ̃ca̲x ya yima Tupanapata ya taxũ̃ne i Yerucharéũ̃wa. Rü ñu̲xũchi cuxna naxca̲x taca nax


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tomaxã nüxũ quixuxũcạx rü tạxacü yixĩxũ i nagu curüxĩnüxũ i cuma i ngẽmachiga = =ñanagürügü ga norü poperawa.

## Édra 6

### Ãẽxgacü ga Daríu nanamu nax naxügüạ̃xũcạx ya Tupanapata

[1]Rü yexguma nüma ga ãẽxgacü ga Daríu rü norü duũxũgüxũ namu nax yema nũxcümaũxũ ga poperagü ga Babiróniaanewa yexmagüxũtanügu naxcạx nadaugüxũcạx ga yema mugüpane ga Chíru ümatüxũ.

[2]Rü yema popera ga nagu naxümatüxũ ga yema Chíruarü mugü rü nüxũ inayangaugü nagu ga guma ãẽxgacüpata ga ĩane ga Ebatánawa yexmane ga Médiaanewa.

[3]Rü yema mu ga yema poperagu ümatüxũ rü ñanagürü: —Gumá nüxíraũcü ga taunecü nagu ãẽxgacü yixĩcü ga Chíru rü ñaxũ ga mu naxunagü: “Guma Tupanapata ga taxũ̃ne ga Yerucharéũ̃wa yexmane ga Yudíugü norü ãmare ga naxũ̃na nawa ígugüxũ̃ne, rü tanaxwạxe i wena name, rü yimá nutagü ya naxtapüxgü nawa ixügücü rü mea inatạxgü. Rü ngẽma norü máchane rü 27 i metruarü ngãxũ tá nixĩ, rü ngẽma norü tachiũ rü 27 i metruarü ngãxũ tá nixĩ.

[4]Rü naxtapüxarü ügü rü tomaepüxchimüũ̃ ya nutagü ya itacü tá nixĩ. Rü yimáétüwa rü wüxichimüxũ i ngexwacạxũ̃xũ i nai i yaxcüxũ tá nanucu. Rü chorü diẽruarü dauruxũ tá nixĩ i naxütanüxũ i guxũ̃ma i ngẽma puracü.

[5]Rü Tupanapata ga taxũ̃nearü yemaxũ̃gü i úirunaxcạx rü diẽrumünaxcạx ga Nabucudonochó Tupanapata ga taxũ̃newa dexũ̃, rü tanaxwạxe i Yerucharéũ̃cạx tanawoeguxẽxẽ rü nagu tayanu ya yima Tupanapata ya taxũ̃ne ya wena tá üxũ̃ne, erü woetama ngẽma nixĩ i nachica” = =ñanagürü ga yema Chíruarü poperawa.

[6]Rü yexguma ga nüma ga Pérchiaanearü ãẽxgacü ga Daríu rü nanaxümatü ga wüxi ga popera naxcạx ga Tatenái ga taxtü ga Eufrátearü oéstewaamaarü ãẽxgacü, rü Chétaru-bonái rü norü ngũ̃xẽẽruũ̃gü ga ãẽxgacügü ixĩgüxũ̃ ga yema naanewa. Rü norü poperawa rü ñanagürü: —¡Taxũtáma nüxṹ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

penaguxchaxẽxẽ i ngẽma Yudíugü nax wena naxügüãxũ̃ ya yima Tupanapata ya taxũ̃ne! Rü ngẽma noxrirüxũ̃ i nachicagu tátama nanaxügü.

[7]¡Rü taxũtáma penachixewe ya yimá Yudíugüanecüg̃axarü ãe̲xgacü rü ngẽma togü i duũ̃xũ̃gü i ngẽma puracümaxã icuaxgüxũ̃!

[8]Rü ñu̲xũchi pemaxã nüxũ̃ chixu nax perü diẽrumaxã nüxũ̃ perüngũ̃xẽẽgüxũ̃ i ngẽma Yudíugü i ngẽma puracümaxã icuaxgüxũ̃ nax naxügüg̃axũ̃cax ya yima Tupanapata ya taxũ̃ne. Rü ngẽma diẽru i perü naanewachigütama perü duũ̃xũ̃gütanüwa ngĩxũ̃ peyaxu̲xcümaxã tá nixĩ i paxa penaxütanüxũ̃ ya yima Tupanapata ya taxũ̃nearü mexẽxẽ nax ngẽmaãcü tama íyachaxãchixũ̃cax i ngẽma puracü.

[9]Rü ngẽma chacherdótegü i Yerucharéũ̃wa ngẽxmagüxũ̃ rü chanaxwaxe i nüxna penamugü i ngẽma wocaxacügü rü carnérugü i nanaxwaxegüxũ̃ nax naxcax yagugüãxũ̃ ya yimá Tupana ya dauxũ̃wa ngẽxmacü. ¡Rü naétü nüxna penaxã i trigutexe, rü bínu, rü yucüra, rü oribuarü chíxũ̃ i wüxichigü i ngunexũ̃gügu rü tagutáma nixüye!

[10]Rü ngẽmaãcü tá nüxũ̃́ natauxcha nax yimá daxũgucü ya Tupanacax yagugüãxũ̃ i taxacü i namaxã nataãẽxũ̃. Rü ñu̲xũchi chanaxwaxe i cha̲u̲xcax rü chauxacügücax nayumüxẽgü.

[11]Rü ngẽxguma chi texé tama naga ĩnügu i ñaa chorü mu, rü name nixĩ i wüxi ya tümapataarü omüta tayaxu rü yimamaxã tüxũ̃ tapai nax ngẽxma tayuxũ̃cax ya yíxema tama naga ĩnüxe. Rü yima tümapata rü ngẽxma narüxo rü naachinaxãgüxica ngéma nayaxṹ.

[12]Rü yimá Tupana ya nügücax nüxũ̃ unetacü ya yima ĩane ya Yerucharéũ̃ rü tá nayanaxoxẽxẽ i ngexũ̃rüüxũ̃mare i ãe̲xgacü rüe̲xna nachixũ̃ane i tama yanguxẽẽxũ̃ i ñaa chorü mu rü naguxchaxẽẽxũ̃ ya yima Tupanapata ya taxũ̃ne ya Yerucharéũ̃wa ngẽxmane. Rü choma i Daríu nixĩ i chanaxunagüxũ̃ i ñaa mu. Rü ngẽmacax chanaxwaxe i aixcüma mea naga pexĩnüe ==ñanagürü ga norü poperawa.

### Ningu ga Tupanapata ga taxũ̃ne


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[13]Rü nüma ga Tatenái ga taxtü ga Eufrátearü oéstewaamaarü ãẽxgacü rü Chétaru-bonái rü norü ngũxẽẽruũgü rü paxãma naga naxĩnüe ga yema mu ga ãẽxgacü ga Daríu unagüxũ.

[14]Rü yemaacü ga nüma ga yema Yudíugü ga yema puracümaxã icuạxgüxũ rü nayadaxẽẽgü ga nax napuracüexũ. Rü Tupanaarü orearü uruũgü ga Aguéu rü Chacaría ga Idú nane rü Tupanaarü oremaxã poraãcü nanataãẽxẽxẽgü ga yema Tupanapatawa puracüexũ. Rü yemaacü ga guma Tupanapataarü mexẽxẽ rü ningu yema Tupana nüxũ ixuxũrüxũ rü yema Chíru rü Daríu rü Artayére ga Pérchiaanearü ãẽxgacügü unagügüxũrüxũ.

[15]Rü yexguma 6 ga taunecü ãẽxgacü yixĩxgu ga Daríu ga Pérchiaarü naanewa, rü yexguma nixĩ ga nax yanguxũ ga guma Tupanapata ga taxũne, meama Adáarü tauemacüarü tomaepụ̈xarü ngunexũgu.

[16]Rü yema Iraétanüxũ rü chacherdótegü rü Lebítanüxũ, rü naétü ga yema togü ga Babiróniawa íchoxũxũ rü taãẽmaxã nanaxüchigagü ga guma Tupanapata ga taxũnearü ãxũchichiga.

[17]Yema petacạx Tupanacạx ínanagu ga 100 ga wocagü ga iyatüxũ, rü 200 ga carnérugü ga iyatüxũ, rü 400 ga carnéruxacügü ga iyatüxũ, rü ñụxũchi 12 ga chíbu ga iyatüxũ naxẽxpụ̈x ga yema 12 ga Iraétanüxũtücumügü. Rü guxũma ga yema rü Tupanacạx ínanagu nax yemamaxã Iraétanüxũarü pecadugü naxütanügüxũcạx.

[18]Rü yemawena ga chacherdótegü rü yema norü puracü ga nawa yayexmachigüxũwa nayamuchigü. Rü yexgumarüxũ ta Lebítanüxũ rü namu nax naxügüã̱xũcạx ga Tupanapataarü puracü ga Yerucharéũ̈wa, yema Moichéarü poperawa naxümatüxũ̃ãcüma.

[19]Rü yema Babiróniawa íchoxũxũ ga Yerucharéũ̈cạx woeguxũ rü meama guma nüxíraũ̃cü ga tauemacüarü 14 gu nanaxüchigagü ga Üpetüchigaarü peta.

[20]Rü yema chacherdótegü rü Lebítanüxũ rü marü Tupanapẹxewa nügü nimexẽẽgü, rü yemaacü guxũma aixcüma nime. Rü yexguma ga yema


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

chacherdótegü rü nayamaxgü ga yema carnéruxacü ga Üpetüchigaarü ãmare naégagu ga guxũma ga yema Yudíugü ga Babiróniawa ne ĩxũ, rü naégagu ga namücügü ga chacherdótegü rü nügüégagu rü ta.

21Rü guxũma ga yema Iraétanüxũ ga Babiróniawa ne ĩxũ rü nachibüe nawa ga Üpetüchigaarü õna. Rü namaxã wüxigu nachibüe ga guxũma ga yema Iraétanüxũ ga nüxũ rüxoexũ ga yema togü ga nachixũanecümagü nax Cori ya Iraétanüxũarü Tupanacax nawoeguxũcax.

22Rü 7 ga ngunexũ taãẽãcüma nanaxüchigagü ga paũ ga ngearü puxẽẽruũãxũarü petachiga. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü taãẽmaxã nanapagüxẽxẽ ga yema duũxũgü yerü Pérchiaanearü ãẽxgacüãẽwa nananguxẽxẽ nax nüxũ nangũxẽẽxũcax ga yema Yudíugü nax wenaxarü naxügüãxũcax ga guma Tupanapata ga taxũne ga Iraétanüxũarü Tupana.

## Édra 7

### Édra rü namücügümaxã Yerucharéũwa nangugü

1Rü yexguma Artayére rü Pérchiaanearü ãẽxgacü yixĩxgu, rü nayexma ga wüxi ga chacherdóte ga Édragu ãégacü. Rü nüma rü Cheraía nane nixĩ rü nũxcümaũcü ga Aróũtaxa nixĩ.

2-5Rü ñaagü nixĩ ga yema Édra ga Cheraía nanearü oxigü: rü Acharía, rü Irichía, rü Charúũ, rü Chadóx, rü Aitúx, rü Amaría, rü Acharía, rü Meraióx, rü Cheraí, rü Uchí, rü Buquí, rü Abichúa, rü Fineéx, rü Ereachá, rü Aróũ, ga nüxírama chacherdóte ixĩxũ ga Iraétanüxũtanüwa.

6Rü nüma ga Édra rü wüxi ga nguxẽẽtaeruxũ nixĩ, rü meama nüxũ nacuax ga Tupanaarü mugü ga Moiché ümatüxũ. Rü wüxi ga ngunexũgu rü ãẽxgacü ga Artayérena naca nax Yerucharéũcax namueguaxũcax. Rü nüma ga ãẽxgacü rü naga naxĩnü, yerü Tupana rü poraãcü Édraxũ narüngũxẽxẽ. Rü yemaacü ga Édra rü Babiróniaanewa inaxũãchi rü Yerucharéũcax nataegu.

7-9Rü yexguma marü 7 ga taunecü ãẽxgacü yixĩxgu ga Artayére rü meama nüxíraũcü ga tauemacüarü ügügu inaxũãchi ga Édra nax Yerucharéũcax nataeguxũ. Rü namaxã nawoegu ga wüxitücumü ga Iraétanüxũ. Rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yematanüwa nayexmagü ga chacherdótegü rü Lebítanüxũ, rü wiyaetanüxũ, rü Tupanapata ga taxũnearü ĩa̱xarü dauruũgü, rü Tupanapata ga taxũnewaarü ngũxẽẽruũgü. Rü yemamaxã inaxũãchi ga Édra. Rü Yerucharéũwa nangugü meama gumá norü 5 ga tauemacüarü ügügu, yerü Tupana rü poraãcü nüxũ narüngũxẽxẽ.

10Rü nüma ga Édra rü aixcüma nagu narüxĩnü nax Tupanaarü mugüwa nangúxũ rü nagu nax namaxũxũ rü yema togü ga Iraéanecüa̱xgüxũ nax nangúexẽẽxũca̱x ga yema Tupanaarü mugü.

11-12Rü nüma ga Édra rü wüxi ga ngu̱xẽẽtaeruxũ ga meama guxũma ga Tupanaarü mugüxũ cuácü nixĩ. Rü yexguma Babiróniaanewa inaxũãchichaũgu ga Édra, rü nüma ga ãe̱xgacü rü Édrana nanaxã ga wüxi ga popera ga ñaxũ: —Choma i ãe̱xgacü i Artayére rü cuxũ charümoxẽ Pa Chacherdóte, Pa Édrax. Rü cuma rü wüxi i ngu̱xẽẽtaeruxũ i meama Iraétanüxũarü Tupana ya daxũgucüarü mugüxũ cuáxe quixĩ.

13Rü marü chanaxunagü i wüxi i mu nax ngẽmaãcü guxũma i Iraétanüxũ i cho̱xme̱xwa ngẽxmagüxũ rü naxwa̱xegüxũ nax cumaxã Yerucharéũca̱x nawoeguxũ, rü marü name nax cuwe naxĩxũ. Rü ngẽxgumarüxũ ta i ngẽma Lebítanüxũ rü chacherdótegü rü marü name nax nawoeguxũ.

14Erü choma i ãe̱xgacü rü ngẽma 7 i chorü ngũxẽẽruũgümaxã rü ngéma cuxũ tamu nax mea cuyangugüxũca̱x nax ñuxãcü ínamaxẽxũ i ngẽma cutanüxũ i Yudáanewa, rü ĩane ya Yerucharéũwa, rü aixcüma nagu ínamaxẽ i ngẽma curü Tupanaarü mugü i cuxṹ ngẽxmaxũ.

15Rü ngẽxgumarüxũ ta cuxna taxãga nax cuyanaxũca̱x i ngẽma diẽrumü rü úiru i choma i ãe̱xgacü rü chorü ngũxẽẽruũgümaxã torü ngúchaũmaxã cuxna taxãmaregüxũ naxca̱x ya perü Tupana ya Yerucharéũgu ãpatacü.

16Rü ngẽxgumarüxũ ta rü name nixĩ i cutanüxũ i duũxũgü rü chacherdótegü i Babiróniaanewa ngẽxmagüxũtanüwa cunade i ngẽma diẽrumü, rü úiru, rü ãmaregü i norü ngúchaũmaxã inaxãgüxũ naxca̱x ya yima Tupanapata ya taxũne ya Yerucharéũwa ngẽxmane.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Rü ngẽma diẽrumaxã rü tá naxca̱x cutaxe i wocaxacügü, rü carnérugü rü carnéruxacügü wüxigu namaxã i ãmaregü i trigu rü bínu. Rü ngẽma ãmaregü tá nixĩ i Tupanapata ya taxũnearü ãmarearü guruũwa ícuyaguxũ i ngẽxguma Yerucharéũwa pengugügu.

18Rü ngẽma diẽru rü úiru íyaxüxũmaxã rü cuma rü cumücügü rü tá naxca̱x petaxe i ngẽma pema nagu perüxĩnüegu rü Tupanaarü ngúchaũ ixĩxũ.

19Natürü ngẽma curü Tupanapata ga taxũnearü ngẽmaxũgü i pexna taxãxũ rü cunaxwa̱xe nax cumatama yima Tupanapata ya taxũnegu cuyanuxũ i Yerucharéũwa.

20Rü ngẽxguma iyataxuxgu i diẽru naxca̱x ya yima Tupanapata ya taxũne rüe̱xna ta̱xacü i to i puracü i Tupanaca̱x pexüxchaũxũ, rü marü name i chorü diẽruarü dauruxũxũtawa naxca̱x ícuca.

21Rü pemax, Pa Ãe̱xgacügüx i Taxtü i Eufrátearü Oéstewaama Ngẽxmagüxe i Diẽrumaxã Icua̱xgüxex, rü choma i Pérchiaanearü ãe̱xgacü i Artayére rü pexca̱x chayamupane i ñaa mugü: “¡Rü nüxna penaxã i guxũma i ta̱xacü i pexũtawa naxca̱x ínaca̱xũ ya yimá chacherdóte ya ngu̱xẽẽtaeruxũ ya Édra i meama Tupana ya daxũcüã̱xarü mugüxũ cuácü!

22Rü name nixĩ i nüxna penaxã ñu̱xmata 3,600 quíru nagúxũ i diẽrumü rü 22,000 litru nagúxũ i trigu, rü 2,200 litru nagucü ya bínu, rü 2,200 litru nagúxũ i chíxũ. Rü yima yucüra ya nüma naxca̱x ínaca̱xacü ¡rü nüxna penaxã!

23Rü ngẽxgumarüxũ ta i ngexũrüüxũmare i ngẽmaxũgü ya Tupana ya daxũcüã̱x naxwa̱xexũ i napata ya taxũneca̱x, rü name nixĩ i nüxna penaxã nax tama cha̱u̱xca̱x rü chauneca̱x poxcu ínangu̱xẽẽxũ”.

24Rü ngẽxgumarüxũ ta chanaxunagü i ñaa mu: “Rü ngẽma chacherdótegü, rü Lebítanüxũ, rü wiyaetanüxũ, rü ĩã̱xarü dauruũgü rü guxũma i ngẽma togü i Tupanapata ya taxũnewa puracüexũ, rü tama chanaxwa̱xe nax ãe̱xgacüaxũ̃ nax naxütanügüãxũ”.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

25Rü cumax, Pa Édrax, rü name nixĩ i nagu quixũ i ngẽma cua̲x ya Tupana cuxna ãxũ̃. Rü ngẽmaãcü ngẽma naanegü i taxtü i Eufrátearü oéstewaama ngẽxmagüxũ̃ i duũ̃xũ̃gücа̲x tá nüxũ̃ cuxuneta i ãẽ̲xgacügü i duũ̃xũ̃güarü guxchaxũ̃arü mexẽẽruxũ̃ ixĩgüxũ̃, rü ãẽ̲xgacügü i mea ngẽma duũ̃xũ̃gümaxã icuáxũ̃. Rü ngẽxguma nangemagu i duũ̃xũ̃gü i tama curü Tupanaarü mugüxũ̃ cua̲xgüxũ̃, rü name nixĩ i cuma cunangúexẽxẽ.

26Rü ngexerüxüxemare ya tama naga ĩnüxe i ngẽma curü Tupanaarü mugü rü chorü mugü ¡rü noxtacüma tüxũ̃ pima̲x rüẽ̲xna tüxũ̃ ípeta̲xüchi i perü naanewa, rüẽ̲xna tüxna penapuxũ̃ i tümaarü ngẽmaxũ̃gü, rüẽ̲xna tüxũ̃ pepoxcu! ==ñanagürü ga ãẽ̲xgacü ga Artayére norü poperawa.

### Édraarü Yumüxẽ

27Rü yexguma ga Édra rü nayumüxẽ rü ñanagürü: —Pa Torü Qxigüarü Tupanax, rü cuma rü cumecümaxũ̃chi. Rü ngẽmaca̲x ãẽ̲xgacüãẽwa ícunanguxẽxẽ nax yima cupata ya taxũ̃ne ya Yerucharéũ̃wa ngẽxmane wena namexẽẽgüãxũ̃ca̲x i curü duũ̃xũ̃gü.

28Rü moxẽ cuxna chaxã, Pa Tupanax, erü cuxṹ changechaũ̃tümüxũ̃ napẽ̲xewa ya ãẽ̲xgacü rü ngẽma 7 i namücügü rü guxũ̃ma i norü ngũ̃xẽẽruũ̃gü. Rü chapora erü cumax, Pa Tupanax, chauxũ̃tawa cungexma rü ngẽmaca̲x choxṹ natauxcha nax nüxṹ chanangúchaũ̃xẽẽxũ̃ i ñuxre i chautanüxũ̃ i Iraétanüxũ̃arü ãẽ̲xgacügü nax chowe Yerucharéũ̃ca̲x nawoeguxũ̃ ==ñanagürü ga norü yumüxẽwa.

## Édra 8

### Naégagü ga yema Édramaxã woeguxũ̃

1Rü ñaagü nixĩ ga naégagü ga yema duũ̃xũ̃gü ga natanüxũ̃maxã icua̲xgüchigüxũ̃ ga poperawa ngo̲xégagüxũ̃ rü wüxigu chomaxã Babiróniaanewa íchoxũ̃xũ̃ ga yexguma Artayére ãẽ̲xgacü ixĩxgu:

2-3Rü Fineéxtanüxũ̃wa rü Guerchóũ̃ nixĩ, rü Itamátanüxũ̃wa rü Daniéru nixĩ, rü Dabítanüxũ̃wa rü Checanía nane ga Atú nixĩ, rü Parótanüxũ̃wa rü Chacaría


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nixĩ rü naétü ga yema 150 ga yatügü ga wüxigu Chacaríamaxã poperawa ngo̱xégagüxũ.

4Rü Paxá-moátanüxũwa rü Cheraía nane ga Erioenái nixĩ rü naétü 200 ga yatügü nixĩ.

5Rü Chatútanüxũwa rü Yaachié nane ga Checanía nixĩ rü naétü 300 ga yatügü nixĩ.

6Rü Adíũtanüxũwa rü Yonatáũ nane ga Ébe nixĩ rü naétü 50 ga yatügü nixĩ.

7Rü Eráũtanüxũwa rü Ataría nane ga Ichaía nixĩ rü naétü 70 ga yatügü nixĩ.

8Rü Chepatiátanüxũwa rü Micaé nane ga Chebadía nixĩ rü naétü 80 ga yatügü nixĩ.

9Rü Yoátanüxũwa rü Yeié nane ga Adía nixĩ rü naétü 218 ga yatügü nixĩ.

10Rü Banítanüxũwa rü Yochipía nane ga Cheromíx nixĩ rü naétü 160 ga yatügü nixĩ.

11Rü Bebáitanüxũwa rü Bebái nane ga Chacaría nixĩ rü naétü 28 ga yatügü nixĩ.

12Rü Agáxtanüxũwa rü Acatáũ nane ga Yoanáũ nixĩ rü naétü ga 110 ga yatügü nixĩ.

13Rü Adonicáũtanüxũwa rü yema nawa iyacuáxũ ga nataagü rü Eriférex rü Yeié rü Chemaía nixĩ rü naétü 60 ga yatügü ga yixcüamaxũra woeguxũ.

14Rü Bixbáitanüxũwa rü Utái rü Chabúx nixĩ rü naétü 70 ga yatügü nixĩ.

### Tupanapata ga taxũnewaarü puracütanüxũ

15Rü choma ya Édra rü natü ga Aabácutügu chanangutaque̱xexẽxẽ ga yema duũxũgü ga chomaxã Yerucharéũca̱x woeguchaũxũ. Rü yexma tapegü ga tomaepü̱x ga ngunexũ. Rü yéma yoxni tayawűgüéga ga duũxũgü rü chacherdótegü ga yéma ngugüxũ. Rü yemaacü nüxũ tacua̱x rü nataxuma ga Lebítanüxũ ga nüechamatama yéma ĩxũ.

16Rü yemaca̱x Eriécheca̱x, rü Ariéca̱x, rü Chemaíaca̱x, rü Erünatáũca̱x, rü Yaríxca̱x, rü to i Erünatáũca̱x, rü Natáũca̱x, rü Chacaríaca̱x, rü Mechuráũca̱x


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

changema, yerü nümagü nixĩ ga Lebítanüxũarü ãẽxgacügü yixĩxũ. Rü yexgumarüxũ ta naxcạx changema ga Yoiaríx rü Enatáũ ga nguxẽẽtaeruũgü ixĩgüxũ.

17Rü Cachipíaarü ĩanewa chanamugü ga yema duũxũgü nax Lebítanüxũarü ãẽxgacü ga Idómaxã yanadexagüxũcạx rü yema namücügü ga Lebítanüxũ ga yema ĩanearü Tupanapata ga taxũnewa puracüexũmaxã yanadexagüxũcạx rü namaxã nüxũ yaxugüxũcạx nax toxũtawa namugüãxũcạx i Lebítanüxũ nax yima Tupanapata ya taxũne ya Yerucharéũwa ngẽxmanewa toxũ nangũxẽẽgüxũcạx.

18Rü Tupana rü tomaxã namecüma, rü yemacạx toxũtawa nanamu ga Cherebía ga meama poperaxũ cuácü ga Lebítanüxũ ga Máritaxa ixĩcü. Rü nüma ga Cherebía rü toxũtawa nangu wüxigu namaxã ga nanegü rü naenexẽgü ga meama 18 ga duũxũgü ixĩgüxũ.

19Rü yexgumarüxũ ta Tupana yéma nanamugü ga Achabía namaxã ga namücü ga Ichaía ga Merarí nane ixĩcü. Rü namaxã ínangugü ga nanegü rü naenexẽgü ga meama 20 ga duũxũgü ixĩgüxũ.

20Rü naétüwa rü ínangugü ga 220 ga Tupanapatawaarü ngũxẽẽruũgü. Rü nũxcüma rü ãẽxgacü ga Dabí nixĩ ga yemaacü inanucü naxcạx ga Tupanapata ga taxũnearü puracü. Rü guxũma ga yema 220 ga ngũxẽẽruũgü rü nayawúgü ga naégagü.

21Rü yemawena rü chanaxunagü nax aureãcü tayumüxẽgüxũ natü ga Aabácutüwa nax Tupanamaxã nüxũ tixugüxũcạx ga torü chixexũgü, rü Tupanana naxcạx tacạxaxũcạx nax mea toxũ naxüpetüxũcạx i namawa, rü toxna rü toxocügüna nadauxũcạx wüxigu namaxã i guxũma i torü ngẽmaxũgü i namaxã itaxĩxũ.

22Yerü chorü ãne nixĩ ga ãẽxgacüxũtawa naxcạx íchacạxaxũ ga churaragü ga cowarugu ĩxũ nax torü uanügüna toxũ ínapoxũxũcạx ga namawa, yerü yexguma taxũta itaxĩãchigu rü marü ãẽxgacümaxã nüxũ tixugü nax Tupana


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tüxũ rüngũxẽẽxũ ya yíxema naxca̱x daugüxe, natürü tüxũ napoxcu ya guxãma ya tama naga ĩnüexe.

23Rü yemaca̱x aureãcüma tayumüxẽgü rü Tupanana tacagüe nax toxna nadauxũca̱x. Rü nüma rü aixcüma toxũ nangãxũ.

24Rü yemawena rü natanüwa ga guxũma ga yema chacherdótegü ga yéma yexmagüxũtanüwa rü 12 ga chacherdótegüxũ chaxuneta rü yemagü nixĩ ga Cherebía, rü Achabía rü ñu̱xũchi to ga 10 ga namücügü.

25Rü nape̱xewa ichanaya ga yema diẽrumü, rü úiru, rü Tupanapata ga taxũnearü yemaxũgü ga ãẽ̱xgacü wüxigu norü ngũxẽẽruũgümaxã ixãgüxũ, rü ãẽ̱xgacüarü churaragüerugü ixãgüxũ, rü guxũma ga duũxũgü ga yéma yexmagüxũ ga Iraétanüxũ ixãgüxũ nax Tupanapata ga taxũnearü yixĩgüxũca̱x. Rü ñu̱xũchi chacherdótegüna chanana.

26Rü yema ichayagüxũ rü ichanaxṹ ga diẽrumü rü 21,450 quíru nixĩ ga nayaxũ. Rü yema Tupanapata ga taxũnearü yemaxũgü ga diẽrumünaxca̱x ichanaxṹ rü 100 nixĩ ga norü mu, rü yema úiru ga ichayaxũ rü 3,300 quíru nixĩ ga norü ya.

27Rü naétü nayexma ga 20 ga tacháũgü ga úirunaxca̱x. Rü guma 20 ga tacháũgü rü 8 quíru naya. Rü naétü nayexma ga taxre ga bróũchenaxca̱x ga bachíagü ga meama íbaixatanücüüxũ ga ñoma úirurüxũ tatanüxũ.

28Rü yemawena rü chacherdótegümaxã chidexa rü ñachagürü: —Pemax rü Cori ya Tupana pexũ naxuneta nax nüxṹ pepuracüexũca̱x. Rü ngẽxgumarüxũ ta i ngẽma diẽrumü rü úiru rü Cori ya tórü o̱xigüarü Tupanaarü nixĩgü.

29Rü ngẽmaca̱x penaxwa̱xe nax mea nüxna pedaugüxũ rü ñu̱xmata Tupanapata ya taxũne ya Yerucharéũwa ngẽxmanewa nangugü. Rü ngéma rü tá wena ipenayagü nape̱xewa i chacherdótegüarü ãẽ̱xgacügü, rü Lebítanüxũarü ãẽ̱xgacügü rü Iraétanüxũarü ãẽ̱xgacügü ==ñachagürü.

30Rü yexguma ga yema chacherdótegü rü nanade ga yema diẽrumü rü úiru rü yemaxũgü ga marü iyágüxũ nax Tupanapata ga taxũne ga Yerucharéũwa yexmanewa nanaaxũca̱x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

31Rü natü ga Aabácutüwa itaxĩãchi meama nüxíraũcü ga tauemacüarü 12 arü ngunexũ̃gu nax Yerucharéũ̃wa taxĩxũ̃cq̲ax. Rü Tupana rü namawa toxna nadau rü toxũ̃ ínapoxũ̃ nüxna ga torü uanügü rü ngítq̲axagüxũ̃.

32Rü yexguma Yerucharéũ̃wa tangugügu, rü tomaepq̲̈x ga ngunexũ̃ tarüngũ̃gü.

33Rü yexguma norü ãgümücü ga ngunexũ̃wa nanguxgu nixĩ ga Tupanapata ga taxũ̃ne ga Yerucharéũ̃wa yexmanewa itanayáxũ̃ rü chacherdóte ga Meremóx ga Uría nanena tananaxũ̃ ga yema diẽrumü rü úiru rü yemaxũ̃gü. Rü yéma nayexmagü ta ga chacherdóte ga Meremóxmücügü ga Ereachá ga Fineéx nane, rü yema taxre ga Lebítanüxũ̃ ga Yochabá ga Yochué nane rü Noadía ga Binuí nane.

34Rü yema ngunexũ̃gutama nixĩ ga inayagüxũ̃ rü yaxugüxũ̃ rü ñq̲uxũchi poperagu yawṹgü ga guxũ̃ma ga yema yemaxũ̃gü.

35Rü yemawena ga toma rü naxũ̃na ítagu naxcq̲ax ga guma torü Tupana. Rü guxũ̃ma ga Iraétanüxũ̃égagu rü ítanagu ga 12 ga wocaxacügü rü 96 ga carnérugü rü 77 ga carnéruxacügü. Rü torü chixexũ̃güarü ütanüruxũ̃ rü ítanagu ga 12 ga chíbugü.

36Rü toma rü yema nachixũ̃anegü ga taxtü ga Eufrátearü oéstewaamaarü ãẽxgacügüna tanaxã ga yema popera ga Pérchiaanearü ãẽxgacü toxna ãxũ̃. Rü nümagü rü paxa toxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ nax wena tanaxüxũ̃cq̲ax ga guma Tupanapata ga taxũ̃ne.

## Édra 9

### Édra rü Tupanamaxã nüxũ̃ nixu ga Iraétanüxũ̃arü pecadu

1Rü yemawena ga yema Iraétanüxũ̃arü ãẽxgacügü ga marü nüxíra Yerucharéũ̃wa ngugüxũ̃ rü chq̲ uxcq̲ax naxĩ rü chomaxã nüxũ̃ nayarüxugüe rü ñanagürügü: —Muxũ̃ma i ngẽma tatanüxũ̃ i Iraétanüxũ̃ ga nüxíra tomaxã woeguxũ̃, rü woo chacherdótegü rü Lebítanüxũ̃ rü tama nügüxṹ nüxũ̃ naxoo̲xgü i nacümagü i chixexũ̃gü i nagu naxĩxũ̃ i ngẽma togü i duũ̃xũ̃gü i nua tórü naanegu yaxãchiũ̃güxũ̃. Rü ngẽma tatanüxũ̃ rü woo poraãcü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tupanapẹxewa nachixe nax ngẽma togücümagu naxĩxũ̃, natürü nagu naxĩãma i nacümagü i ngẽma Canaáũ̃tanüxũ̃ rü Itítanüxũ̃, rü Ferechéutanüxũ̃, rü Yebuchéutanüxũ̃, rü Amóũ̃tanüxũ̃, rü Moátanüxũ̃, rü Equítuanecüã̱xgü, rü Amoréutanüxũ̃.

[2]Yerü nüma i tatanüxũ̃ rü nanegü rü marü nixãxmạxgü namaxã i ngẽma togü i duũ̃xũ̃güxacügü i nua tórü naanegu yaxãchiũ̃güxũ̃ i tama Tupanaaxṹ yaxõgüxũ̃. Rü yemaacü ga Tupanaarü duũ̃xũ̃gü rü yema tama yaxõgüxũ̃ ga duũ̃xũ̃gümaxã nügü narüxücutanü. Rü tatanüxũ̃ i ãẽ̱xgacügü nixĩ ga nüxíra inaxügüxũ̃ nax nagu naxĩxũ̃ ga yema chixexũ̃ ==ñanagürügü choxũ̃.

[3]Rü yexguma yema orexũ̃ chaxĩnügu rü chorü ngechaũ̃maxã chaugü charügáutechiru rü chaugü chapuxũ̃yae rü chaugü chapuxũ̃chinagu, yerü poraãcü chauãẽwa nangụx ga yema.

[4]Rü guxũ̃ma ga yema Iraétanüxũ̃ ga torü Tupanaarü poxcucạx muũ̃exũ̃ nagagu ga natanüxũ̃arü chixexũ̃gü rü chauxũ̃tawa nayarütogü. Rü choma rü chorü ngechaũ̃maxã yematama chauchicawa charüto ñụxmata nawa nangu ga yema yáuanecüarü ora ga nagu Tupanacạx yagugüãxũ̃ ga ãmaregü.

[5]Rü yexguma yema orawa nanguxgu rü marü choxũ̃ nangupetüxüra ga nax changechaũ̃xũ̃. Rü charügáuxchiruãcüma ichanaxügü nax chayumüxẽxũ̃. Rü Cori ya Tupanamaxã chidexa.

[6]Rü ñachagürü nüxũ̃: —Pa Chorü Tupanax, Pa Chorü Tupanax, rü poraãcü chaxãnexũ̃chi i cupẹxewa. Rü tama nüxũ̃ chacuạx nax tạxacü chaxüxũ̃ rü ñuxãcü cumaxã chidexaxũ̃. Erü ngẽma torü chixexũ̃ rü marü nangupetüxüchiama rü ngẽma torü pecadugü rü marü ñoma i naane namaxã nanapá.

[7]Rü nũxcümacürüwa ga torü ọxigü rü chixexũ̃gu namaxẽx rü ñomaxũ̃cüxü i toma rü ta nagu ítamaxẽ. Rü ngẽma torü chixexũ̃gagu rü toma rü torü ãẽ̱xgacügü rü torü chacherdótegü rü naxmẹxgu tayi i ngẽma to i nachixũ̃anecüã̱xgüarü ãẽ̱xgacügü i tama cuxṹ yaxõgüxũ̃. Rü nümagü rü toxũ̃


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ínayauxũ rü toxca̱x nangĩxgü rü duũxũgüpe̱xewa toxũ nacugüe. Rü ngẽmatama nixĩ i ñu̱xma toxũ ngupetüxũ.

[8]Natürü i ñu̱xmax, Pa Corix, Pa Torü Tupanax, rü ngẽma nax tomaxã cumecümaxũgagu rü toxű cunatauxchaxẽxẽ nax ñuxre i toma rü wena ñaa naane i cuma cuxüünexẽẽxũca̱x tawoeguxũ nax nagu taxãchiũgüxũca̱x. Rü cuma rü wüxi i ngexwaca̱xũxũ i ĩnü toxna cuxã, rü ngẽmaãcü paxaãchi toxũ cutaãẽxẽxẽ naétüwa i torü guxchaxũgü.

[9]Rü woo to ga ãe̱xgacümexẽwa nax tayexmagüxũ natürü i cumax rü tama toxũ ícuwogü. Rü ngẽma Pérchiaanearü ãe̱xgacügüãẽwa ícunanguxẽxẽ nax tomaxã namecümagüxũca̱x. Rü toxna cudau nax ñu̱xma rü ta tamaxẽxũca̱x, rü ngẽmaãcü tawoeguxũca̱x, rü wena noxrirüxũ ga nachicagutama tanaxüxũca̱x ya yima cupata ya taxũne. Rü cumax, Pa Tupanax, rü toxna cudau i guxũma i ñaa naane i Yudáanewa rü daa ĩane ya Yerucharéũwa.

[10]Natürü i ñu̱xmax, Pa Tupanax ¿rü ta̱xacüxũ tá cumaxã tixu nawena i guxũma i ngẽma chixexũ i taxüxũ? Erü aixcüma nixĩ nax tama naga taxĩnüexũ i curü mugü.

[11]Rü gumá curü orearü uruũgü ga curü ngũxẽẽruũgü ixĩgücüwa rü nũxcüma tomaxã nüxũ quixu nax yema nachixũane ga nagu tachocuxũ rü tayapuxũ, rü yémacüa̱x ga duũxũgüarü chixexũmaxã nayapa, rü yema chixexũ ga nacümagu nawa namaxẽ.

[12]Rü yexgumarüxũ ta tomaxã nüxũ quixu nax tama toxű cunaxwa̱xexũ nax toxocügü rü nanegümaxã yaxãtegüxũ, rü woo i naxacügü rü tama cunaxwa̱xe nax tonegümaxã yaxãtegüxũ. Rü nüxũ quixu nax tagutáma namaxã tarüngüxmüexũ rü tagutáma taãẽwa tanayexmagüxẽẽxũ ga yema duũxũgü nax yemaacü togü itarüporaexũca̱x rü yemaacü tanangőxũca̱x ga yema naanewa yexmaxũ rü ñu̱xũchi towena rü guxũguma totaagüna naxüxũca̱x ga yema naane.

[13]Rü nawena ga guxũma ga yema guxchaxũgü ga toxũ ngupetüxũ nagagu ga yema torü chixexũgü ga cupe̱xewa taxüxũ, Pa Torü Tupanax, rü tama yema


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

torü chixexũcax toxna üxũ i poxcuãcü toxũ cupoxcue rü yemacax ñuxre toxũ ícuyaxüxẽxẽ.

14¿Rü ñuxãcü chi i wena ngẽmaãcü tama naga taxĩnüexũ i ngẽma curü mugü rü tayaxügümáxũ i tonegü namaxã i ngẽma duũxũgü i chixexũ i nacümagu imaxẽxũ? Rü taxucürüwa erü ngẽxguma chi tanaxüamagu i ngẽma chixexũ rü cuma rü tá tomaxã cunu rü tá toxũ cudai ñuxmata taxúema íyaxü.

15Pa Cori ya Iraétanüxũarü Tupanax, cuma rü tomaxã cumecüma rü ngẽmacax ícuyaxüxẽxẽ i ñuxre i totanüxũ i ñuxma maxẽxũ. Tomagü rü aixcüma cupexewa chixexũ taxügü, rü ngẽmacax taxucürüwa cuxna tangaicamagü ==ñachagürü nüxũ.

## Édra 10

### Yudíugü rü Tupanamaxã nüxũ nixugüe i norü pecadu rü ínanawoxũ ga yema ngexũgü ga to ga nachixũanecüaxgü ixĩgüxũ

1Rü yexguma Édra ñaxtüanegu nayangücuchigu norü toxmaxtawa ga guma Tupanapata ga taxũne, rü yéma naxauxãcüma nayumüxẽ, rü Tupanamaxã nüxũ nixu ga duũxũgüarü chixexũgü. Rü yexgumayane yéma nangugü ga muxũma ga Iraétanüxũ ga yatügü, rü ngexũgü, rü buxũgü, rü Édraxũtagu nangutaquexe rü wüxigu poraãcü naxauxe.

2Rü yexguma nüma ga Checanía ga Yeié nane ga Eráũtanüxũ rü ñanagürü Édraxũ: —Aixcüma nixĩ i Tupanapexewa chixexũ taxügüxũ. Erü ngexũgü i to i nachixũanecüax ixĩgüxũ i tama Tupanaaxṹ yaxõgüxũmaxã tixãxmaxgü i yixema i Iraétanüxũ. Natürü nangẽxma nax ñuxãcü Tupanapexewa tanamexẽẽxũ i ngẽma torü chixexũ.

3Rü ngẽmacax tórü Tupanapexewa tá nüxũ tixu nax toxna tixĩgachixũcax ya yíxema toxmaxgü ya tama Tupanaaxṹ yaxõgüxe rü yíxema toxocügü ya tümawa toxṹ ngẽxmagüxe. Rü ngẽmaãcü ngẽma cuma rü ngẽma togü i duũxũgü i aixcüma Tupanaga ĩnüexũ tomaxã nüxũ ixuxũrüxũ tá naga taxĩnüe ya tórü Cori ya Tupanaarü mugü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[4]¡Rü inachi rü naxü i ngẽma Tupana cuxũ muxũ nax cunaxüxũ! Rü toma rü tá cuga taxĩnüe. ¡Ẽcü tomaxã nüxũ ixu nax ñuxãcü tá tanamexẽxẽ i ngẽma chixexũ i taxüxũ! ==ñanagürü.

[5]Rü yexguma nüma ga Édra rü inachi rü naxca̱x nangema ga guxũma ga Iraétanüxũ, rü yema chacherdótegüarü ãẽxgacügü rü norü ngũxẽẽruũgü ga Lebítanüxũ. Rü nüxna naca rü tá aixcüma yanguxẽẽgüã ga yema norü unetagü. Rü nümagü rü nanaxuegugü nax yanguxẽẽgüãxũ tá.

[6]Rü yemawena nüma ga Édra rü ínaxũxũ ga Tupanapata ga taxũnewa rü Yoanáũ ga Eriachí nanearü ucapuwa naxũ rü yexma nape ga yema chütaxũgu. Rü tama nachibü rü tama naxaxe yerü poraãcüxüchi nangechaũ yerü yema Iraétanüxũ ga Babiróniawa woeguxũ rü tama Tupanaga naxĩnüe.

[7]Rü yemawena ya Édra rü Yerucharéũwa rü Yudáanewa nanaxunagü nax Yerucharéũgu naxĩtaque̱xexũca̱x ga guxũma ga yema Iraétanüxũ ga Babiróniawa woeguxũ.

[8]Rü yema Iraétanüxũmaxã icua̱xgüxũ rü norü ucu̱xẽruũgü rü inanaxügü ga wüxi ga mu nax guxũma yexma ĩtaque̱xexũca̱x ga tomaepü̱x ga ngunexũgu rü texé ga tama yéma nguxe ga yema tomaepü̱x ga ngunexũgu rü tüxna nanapu ga yema tümaarü naane rü tüxũ ínata̱xüchigü natanüwa ga yema Babiróniaanewa woeguxũ.

[9]Rü yemaacü tomaepü̱x ga ngunexũgu rü Yerucharéũgu naxĩtaque̱xe ga guxũma ga Yudátanüxũ rü Bẽyamíũtanüxũ. Rü meama yimá 9 ya tauemacüarü 20 ga ngunexũgu nixĩ ga yexma naxĩtaque̱xexũ. Rü Tupanapata ga taxũnea̱xtüwa narütogü rü yéma nidu̱xrugü yerü namuũe naxca̱x ga yema Checanía nüxũ ixuxũ rü ñu̱xũchi tacü ga pucü naétü nangu.

[10]Rü yexguma ga nüma ga chacherdóte ga Édra rü inachi rü ñanagürü: —Pema rü poraãcü chixexũ pexü erü namaxã pixãxma̱xgü i ngẽma ngexũgü i to i nachixũanecüa̱x ixĩgüxũ. Rü ngẽmaãcü penayexeraxẽxẽ i Iraétanüxũarü chixexũgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]Rü ñu̱xma rü name i tórü o̱xigüarü Tupanape̱xewa nüxũ̃ pixu nax aixcüma chixexũ̃ pexügüxũ̃, rü penaxü i ngẽma norü ngúchaũ̃. Rü ngẽmaca̱x pemaxã nüxũ̃ chixu ¡rü nüxna pixĩgachi i ngẽma duũ̃xũ̃gü i tama yaxõgüxũ̃ rü ngẽma ngexũ̃gü i to i nachixũ̃anecüã̱xgü ixĩgüxũ̃! ==ñanagürü.

[12]Rü yexguma yemaxũ̃ naxĩnüegu ga guxũ̃ma ga yema duũ̃xũ̃gü rü tagaãcü nanangãxũ̃gü rü ñanagürügü: —Ngẽmáacü tá tanaxü i ngẽma toxũ̃ cumuxũ̃.

[13]Natürü daa pucü rü tama narüxoéga rü ngẽmaca̱x taxuacüma nua tarütogüecha. Rü ñaa guxchaxũ̃ rü taxũtáma wüxi rüe̱xna taxre i ngunexũ̃gu name erü toma rü tamuxũchi ya yixema ngẽma pecadu ügüxe.

[14]Rü narümemae i nuxã Yerucharéũ̃gu narücho i ngẽma tomaxã icua̱xgüxũ̃ nax ngẽmagü toxca̱x idexagüxũ̃ca̱x rü namexẽẽgüãxũ̃ca̱x i ngẽma torü guxchaxũ̃gü. Rü name i to i ngunexũ̃gu nua naxĩ i ngẽma to i nachixũ̃anecüã̱x i ngexũ̃gümaxã ixãxmaxũ̃ namaxã i norü ĩanearü ãe̱xgacügü i guxchaxũ̃güarü mexẽẽruũ̃gü. Rü ngẽmaãcü tá tanaxü ñu̱xmata tá tomaxã inangüxmü ya Tupana erü poraãcüma nanu nagagu i torü pecadugü ==ñanagürügü.

[15-16]Rü guxũ̃ma ga yema Iraétanüxũ̃ ga Babiróniawa woeguxũ̃ rü norü me nixĩ ga yema ore. Natürü Yonatáũ̃ ga Achaé nane rü Yaachía ga Tibá nane rü tama nanayauxgü ga yema ore. Rü Mechuráũ̃ rü Chaxtái ga Lebítanüxũ̃ rü naétüwa naxügü ga yema taxre. Rü yexguma nümatama ga chacherdóte ga Édra rü nüxũ̃ naxuneta ga ñuxre ga yatügü nax natanüxũ̃maxãchigü inacua̱xgüxũ̃ca̱x nax yemaacü namexẽẽgüãxũ̃ca̱x ga wüxíechigüarü guxchaxũ̃gü. Rü nümagü ga yema yatügü rü gumá 10 ga tauemacüarü wüxi ga ngunexũ̃gu nixĩ ga namaxã nangutaque̱xegüxũ̃ nax namexẽẽgüãxũ̃ca̱x ga wüxichigüarü guxchaxũ̃gü.

[17]Rü gumá nüxíraũ̃cü ga tauemacüarü wüxi ga ngunexũ̃gu nixĩ ga yagúexũ̃ ga nax namexẽẽgüãxũ̃ ga norü guxchagü ga guxũ̃ma ga yema duũ̃xũ̃gü ga to ga nachixũ̃anecüã̱x ga ngexũ̃maxã ixãxma̱xgüxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[18]Rü yema chacherdótegü ga to ga nachixũanecüa̲x ga ngexũgümaxã ixãxma̲xgüxũ rü ñagü nixĩgü: Yochadáx nane ga Yochuétaagü rü naenexẽgü ga Maachía rü Eriéche rü Yaríx rü Guedaría.

[19]Rü nüma ga yemagü, rü nanaxuegugü nax naxma̲xna tá yaxĩgachitanüxũ. Rü wüxi ga carnéru tüxũ inaxãgü norü ãmareruxũ nax Tupana nüxṹ nüxũ irüngümaxũca̲x ga norü pecadugü.

[20]Rü yema Imétaagüwa rü Ananí rü Chebadía nixĩgü.

[21]Rü yema Aríũtaagüwa rü Maachía rü Ería rü Chemaía rü Yeié rü Uchía nixĩgü.

[22]Rü yema Pachútaagüwa rü Erioenái rü Maachía rü Ismaé rü Natanaé rü Yochabá rü Erachá nixĩgü.

[23]Rü yema Lebítaagüwa rü Yochabá rü Chimí rü Petaía rü Yudá rü Eriéche rü Queraía nixĩgü.

[24]Rü yema wiyaeruũgütanüwa rü Eriachí nixĩ. Rü yema ĩa̲xarü dauruũgütanüwa rü Charúũ rü Téreũ rü Urí nixĩgü. Rü yema chacherdótegü nixĩ ga to ga nachixũanecüa̲x ga ngexũgümaxã ixãxma̲xgüxũ.

[25]Rü yema togü ga Iraétanüxũ ga yematama guxchaxũ nüxṹ yexmagüxũ rü ñaa nixĩgü: Rü Parótaagüwa rü Ramía, rü Yechía, rü Maquía, rü Miyamíũ, rü Ereachá, rü Maquía, rü Benaía nixĩgü.

[26]Rü Eráũtaagüwa rü Matanía, rü Chacaría, rü Yeié, rü Axdí, rü Yerimóx, rü Ería nixĩgü.

[27]Rü Chatútaagüwa rü Erioenái, rü Eriachí, rü Matanía, rü Yerimóx, rü Chabáx, rü Achichá nixĩgü.

[28]Rü Bebáitaagüwa rü Yoanáũ, rü Ananía, rü Chabái, rü Atái nixĩgü.

[29]Rü Banítaagüwa rü Mechuráũ, rü Marúx, rü Adaía, rü Yachúx, rü Cheá, rü Ramóx nixĩgü.

[30]Rü Paxá-moátaagüwa rü Axná, rü Queraá, rü Benaía, rü Maachía, rü Matanía, rü Becharé, rü Binuí, rü Manaché nixĩgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[31-32]Rü Aríũtaagüwa rü Eriéche, rü Ichía, rü Maquía, rü Chemaía, rü Chimeóũ, rü Bẽyamíũ, rü Marúx, rü Chemaría nixĩgü.

[33]Rü Achúũtaagüwa rü Matenái, rü Matáta, rü Chabáx, rü Eriférex, rü Yeremái, rü Manaché, rü Chimí nixĩgü.

[34-37]Rü Banítaagüwa rü Madái, rü Amráũ, rü Uéx, rü Benaía, rü Bedía, rü Queruí, rü Banía, rü Meremóx, rü Eriachí, rü Matanía, rü Matenái, rü Yaachái nixĩgü.

[38-42]Rü Binuítaagüwa rü Chimí, rü Cheremía, rü Natáũ, rü Adaía, rü Manadebái, rü Chachaí, rü Charái, rü Acharé, rü Cheremía, rü Chemaría, rü Charúũ, rü Amaría, rü Yúche nixĩgü.

[43]Rü Nébutaagüwa rü Yeié, rü Matatía, rü Chabáx, rü Chebiná, rü Yadaú, rü Yoé, rü Benaía nixĩgü.

[44]Rü guxũma ga yema Iraétanüxũ nixĩ ga to ga nachixũanecüa̲x ga ngexũgümaxã ixãxma̲xgüxũ, natürü tümanatügüca̲x tüxũ nawoeguxẽxẽ tümaxacügümaxã.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

# Neemía

## Neemía 1

### Neemía rü natanüxũca̲x nayumüxẽ

[1]Rü ñaa nixĩ i chauchiga i choma i Neemía ya Acaría nane nax chixĩxũ. Rü yexguma 20 ga taunecü ãẽ̲xgacü yixĩxgu ga Artayére rü meama Quiréuarü tauemacügu, rü choma ga Neemía rü ĩane ga Chúchawa chayexma.

[2]Rü chauxũtawa nangu ga chauenexẽ ga Ananí namaxã ga ñuxre ga yatügü ga Yudáanewa ne ĩxũ. Rü yexguma chayoxnie ga nüxna nax chacaxaxũ nachiga nax ñuxãcü ínangupetüxũ ga Yerucharéũwa, rü ñachagürü: —¿Ñuxãcü nüxũ ínangupetüxũ i ngéma? Rü yema Yudíutanüxũ ga Yudáanegu rüchoxũ ¿rü mea nüxũ nangupetüxũ rü ẽ̲xna tama? ==ñachagürü.

[3]Rü nümagü rü choxũ nangãxũgü rü ñanagürügü: —Ngéma rü tama aixcüma mea inixũ. Rü ngẽma duũxũgü i Yudáanegu rüchoxũ rü poraãcü ngúxũ ningegü rü chixexũ nüxũ naxüpetü. Rü ngẽma naxtapü̲x ya yima tórü ĩane ya Yerucharéũ rü nanaxa̲ixrügumaraxũtama ga nagu nax napogüexũ rü tauta wena Yechúa nanaxügü. Rü yema naxtapü̲xarü ĩã̲xgü ga ínaguxũ rü tauta wena nanaxüchicüxügü ==ñanagürügü.

[4]Rü yexguma yemaxũ chaxĩnügu rü poraãcü choxṹ nangu̲x rü chaxaxu. Rü ñuxre ga ngunexũ rü chaxaure rü Cori ya Tupanamaxã chidexa.

[5]Rü ñachagürü nüxũ: —Pa Cori Pa Tupana ya Daxũcüã̲x, cuma rü Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü quixĩ, rü cuxãũcüma. Rü ngẽxguma texémaxã cuxunetagu rü aixcüma cuyanguxẽxẽ i ngẽma curü uneta i namaxã nüxũ quixuxũ i ngẽma duũxũgü i cuxũ ngechaũgüxũ rü yanguxẽẽgüxũ i curü mugü.

[6]Rü ngẽmaca̲x i ñu̲xma rü cuxũ chaca̲a̲xũ nax choxṹ nüxũ cuxĩnüxũ i ñaa chorü yumüxẽ i chütacü rü ngunecü cumaxã nüxũ chixuxũ naxca̲x i ngẽma curü duũxũgü i Iraétanüxũ. Rü nüxũ chacua̲x nax cupe̲xewa chixexũ taxüxũ i toma i Iraétanüxũ, rü woo i choma rü chautanüxũ rü cupe̲xewa chixexũ taxügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

7Rü cupexewa poraãcü chixexũ̃ taxügü, erü tama tayanguxẽxẽ i ngẽma curü mugü rü curü ucuxẽgü ga curü duũ̃ ga Moichéwa tomaxã nüxũ̃ quixuxũ̃.

8-9¡Rü nüxna nacuaxãchi i curü ore i Moichémaxã nüxũ̃ quixuxũ̃! Erü cuma rü nüxũ̃ quixu rü ngẽxguma toma chixexũ̃ cupexewa taxüxgu rü tá togü i nachixũ̃anegügu toxũ̃ cuwoonemare, natürü ngẽxguma chi wena cuxcax tawoeguxgu rü aixcüma nagu tamaxẽgu i curü mugü, rü woo ñoma i naane íyacuáxũ̃gu tawoonegu, rü cuma rü chi tochixũ̃anecax toxũ̃ cuyagagü, rü ngẽma nachica i üünexũ̃ i cumatama nüxũ̃ cuxunetaxũ̃ nax nawa cungexmaxũ̃wa wenaxarü toxũ̃ cugagüxũ̃cax.

10Toma rü curü duũ̃xũ̃gü i curü puracütanüxũ̃ tixĩgü, rü cuma rü curü poramaxã torü uanügümexẽwa toxũ̃ ícunguxũ̃xẽxẽ.

11Pa Corix, cuxũ̃ chachixewe nax choxṹ nüxũ̃ cuxĩnüxũ̃cax i ñaa chorü yumüxẽ i cumaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ i chomax nax curü duũ̃xũ̃ chixĩxũ̃. Erü ngẽma chorü ngúchaũ̃ i nagu charüxĩnüxũ̃ nixĩ nax cuxũ̃ chicuaxüüxũ̃. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta cuxna naxcax chaca nax choxũ̃ curüngũ̃xẽẽxũ̃ nax chomaxã namecümaxũ̃cax ya ãẽxgacü ==ñachagürü. Rü yexgumaũ̃cüxü rü choma rü ãẽxgacü ga Artayérearü bínuarü baeruxũ̃ chixĩ.

## Neemía 2

### Artayére rü Neemíaxũ̃ ningex nax Yerucharéũ̃wa naxũxũ̃cax

1Rü yexguma ga choma rü ãẽxgacü ga Artayérepáxũ̃arü üãcuruxũ̃ chixĩ. Rü wüxi ga ngunexũ̃ ga Nicháũ̃arü tauemacügu ga yexguma Artayére marü 20 ga taunecü ãẽxgacü yixĩxgu, rü naxpáũ̃ bínumaxã chaxüãcuyane rü nüma ga ãẽxgacü rü choxũ̃ nadawenü ga nax changechaũ̃chametüxũ̃. Rü yemacax choxna naca rü ñanagürü:

2—Cuxũ̃ chadau nax cungechaũ̃chametüxũ̃. ¿Taxacü cuxũ̃ nangupetü? Tama cuwa nangox nax quidaxawexũ̃. ¿Rü ngẽmacax taxacü cuxṹ nangẽxma? ¿Ẽxna wüxi i guxchaxũ̃? ==ñanagürü choxũ̃. Rü yexguma ga choma rü poraãcü chamuũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[3]Rü ãẽxgacüxũ changãxũ rü ñachagürü: —Pa Ãẽxgacüx ¡Guxũguma namaxũ! ¿Ñuxãcü chi i tama changechaũxũ? Erü yima ĩane ya chaunatügü nagu tạxgüne rü nachicaxicatama nixĩ, rü naxtapụ̈xarü ĩã̱xgü rü ínanagu = =ñachagürü.

[4]Rü nüma ga ãẽxgacü rü choxna naca rü ñanagürü: —¿Tạxacüwa i cuxũ charüngũ̈xẽxẽxũ? = =ñanagürü. Rü yexguma ga choma rü Tupanamẹxẽgu chaugü chaxú̃.

[5]Rü ãẽxgacüxũ changãxũ rü ñachagürü: —Ngẽxguma chi cuxcạx namexgu, Pa Ãẽxgacüx, rü choxũ curüngũ̈xẽẽchaũgu, rü cuxna chaca, Pa Ãẽxgacüx, nax Yudáanewa choxũ cumuxũ nawa ya yima ĩane ya chaunatügü nagu tạxgüne, nax ngẽmaãcü wena chanamexẽẽxũcạx = =ñachagürü.

[6]Rü ngĩma ga ãẽxgacümạx rü nacüwawa irüto. Rü nüma ga ãẽxgacü rü choxna naca rü ñanagürü: —¿Ñuxre i ngunexũ tá icuyarütaxuxũ nax ngéma cuxũxũ? ¿Rü ñuxgu tá cutaeguxũ? = =ñanagürü. Rü choma rü namaxã nüxũ chixu ga ngunexũ ga nagu tá chataeguxũ. Rü yexguma ga nüma rü yéma choxũ namu.

[7]Rü yema to ga naxcạx íchacạxaxũ nixĩ ga choxna naxããxũ ga wüxi ga popera naxcạx ga yema ãẽxgacügü ga taxtü ga Eufrátearü tocutüwa yexmagüxũ nax yemaacü norü naanewa mea choxũ namupetügüxũcạx ñụ̃xmata Yudáanewa changu.

[8]Rü to ga popera ga naxcạx íchacạxaxũ, rü Achácạx nixĩ. Rü nüma nixĩ ga ãẽxgacüarü naixnecüarü dauruxũ yixĩxũ. Rü yema poperawa rü ãẽxgacü nüxna naxãga nax mürapewa choxna tanaxãxũcạx nax ngẽmamaxã chanamexẽẽxũcạx i norü ĩã̱xgü ya yima Tupanapata ya taxũ̃nearü dauxũ̃taechica rü ngẽma ĩanearü poxeguxũ̃arü ĩã̱xgü, rü yima ĩpata ya nawa tá changexmane. Rü nüma ga ãẽxgacü rü choxna nanaxã ga guxũ̃ma ga yema naxcạx íchacạxaxũ, yerü Cori ya Tupana rü poraãcü choxũ narüngũ̈xẽxẽ.

[9]Rü yexguma taxtü ga Eufrátearü tocutüwa yexmagüxũ ga ãẽxgacügüxũ̃tawa changuxgu, rü nüxna chanana ga yema poperagü ga ãẽxgacü ga Artayére


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yéma mugüxũ. Rü choxũ ínixümücügü ga ñuxre ga churaragüarü ãẽxgacügü namaxã ga norü churaragü ga cowarutagu ĩxũ.

10Natürü yexguma Chambaráx ga Oróũtanüxũarü ãẽxgacü, rü Tobía ga Amóũtanüxũarü ãẽxgacü nüxũ cuạxgügu nax íchanguxũ, rü poraãcü nanue yerü nüxũ nacuạxgü nax chautanüxũ ga Iraétanüxũarü ngũxẽẽwa chaxũxũ.

### Wena nanamexẽxẽ ga Yerucharéũtapụ̈x

11-12Rü düxwa Yerucharéũarü ĩanewa changu. Rü yexguma tomaepụ̈x ga ngunexũ yéma chayexmagu, rü chütacü rü ícharüda. Rü choxũ nixümücügü ga ñuxre ga yatü nax ítayadaugüxũcạx ga guma ĩanearü poxeguxũ. Natürü taxúemaama nüxũ chixu ga yema Tupana chauãẽwa ngụxẽẽxũ nax tạxacücạx Yerucharéũwa chaxũxũ. Rü chaxicatama búruétügu chixũ.

13Rü yematama chütaxũgu rü Ngategu ãégaxũ ga ĩãxwa íchaxũxũ rü Dragóũarü Puchuwaama chaxũ ñụxmata Guxchirearü ĩãxwa changu. Rü meama chanangugü ga yema naxtapụ̈x ga guma Yerucharéũarü poxeguxũ ga nagu napogüexũ rü norü ĩãxgü ga ínaguxũ.

14Rü ñụxũchi ichixũchigü ñụxmata Dexá i Chuchuxũgu ãégaxũ ga ĩãxwa changu ga ãẽxgacüarü puchu íyexmaxũwa. Natürü ga chorü búru rü taxuacüma naétüwa naxüpetü ga yema naxtapụ̈xarü puexũ.

15Rü yexguma rü taxũtáma ningune. Rü yema ngatexũwa dauxũ chaxĩ rü yéma chayangugü ga yema naxtapụ̈x. Rü yemaacü nüxũ íchayaxüegu ga guma ĩanetapụ̈x, rü wenaxarü Ngategu ãégaxũ ga ĩãxwa chixücu.

16Rü guma ĩanearü ãẽxgacügü rü tama nüxũ nacuạx ga ngextá nax chaxũxũ rü tạxacücạx yéma chaxũxũ. Yerü taxũta yema chacherdótegümaxã, rü ĩanearü ãẽxgacügümaxã, rü puracütanüxũmaxã, rü yema togü ga Yudíugümaxã nüxũ chixu nax tạxacücạx Yerucharéũwa changuxũ.

17Rü yemacạx chanangutaquẹxexẽxẽ ga yema duũxũgü rü ñachagürü nüxũ: —Pema meama nüxũ pecuạx nax wüxi i guxchaxũwa ingẽxmagüxũ, rü daa ĩane ya Yerucharéũ rü nachixe, rü naxtapụ̈xarü ĩãxgü rü ínagu. ¡Rü ngĩxã


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

wüxigu tanamexẽxẽ ya daa ĩanearü poxeguxũ̃ nax ngẽmaãcü marü tama wüxi i cugüruxũ̃ ixĩgüxũ̃cax̲! = =ñachagürü.

18Rü yexguma namaxã nüxũ̃ chixuxgu nax ñuxãcü Tupana poraãcü choxũ̃ rüngũ̃xẽẽxũ̃ rü yema ore ga ãẽ̲xgacü ga Artayére chomaxã nüxũ̃ ixuxũ̃, rü nüma ga duũ̃xũ̃gü rü choxũ̃ nangãxũ̃gü rü ñanagürügü: —¡Ngĩxã itanaxügü nax namexẽxẽxũ̃ ya daa ĩanearü poxeguxũ̃! = =ñanagürügü. Rü inanaxügüe ga nax napuracüexũ̃.

19Natürü yexguma Chambaráx ga Oróũ̃tanüxũ̃arü ãẽ̲xgacü, rü Tobía ga Amóũ̃tanüxũ̃arü ãẽ̲xgacü, rü Yechéũ̃ ga Arábiaanecüã̲x ixĩxũ̃ nüxũ̃ cuáchigagu ga yema puracü rü toxũ̃ nacugüe rü togu nidauxcüraxũ̃gü. Rü toxna naca rü ñanagürügü toxũ̃: —¿Tã̲xacü ípexüe? ¿Ẽ̲xna nagu perüxĩnüe nax tama ãẽ̲xgacüga pexĩnüexũ̃? = =ñanagürügü.

20Natürü ga choma rü chanangãxũ̃ga rü ñacharügü: —Nüma ya daxũcüã̲x ya Tupana rü tá toxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ. Toma i norü duũ̃xũ̃gü rü itanaxügü nax tanamexẽẽxũ̃ ya daa ĩanearü poxeguxũ̃. Natürü i pemax rü nataxuma i tã̲xacü i pexna üxũ̃ nawa i ñaa puracü = =ñachagürü nüxũ̃.

## Neemía 3

### Nanamexẽxẽgü ga ĩanearü poxeguxũ̃

1Rü nüma ga chacherdóte ga Eriachí rü ñu̲xũchi yema namücügü ga chacherdótegü nixĩ ga namexẽẽgüxũ̃ ga yema ĩã̲x ga Carnérugügu ãégaxũ̃. Rü nanaxü ga naachina̲xãgü rü ñu̲xũchi nananucu ga norü ĩã̲xgü. Rü ñu̲xũchi yema 100arü Daxũtaechicawa inanaxügüe nax namexẽẽgüaxṹ̃ ga yema naxtapü̲x rü ñu̲xmata yema Ananéarü Daxũtaechicagu yacuáx.

2Rü yema norü to ga naxtapü̲xarü üye rü Yericúcüã̲xgü nixĩ ga namexẽẽgüxũ̃. Rü yema norü to ga naxtapü̲xarü üye rü Chacúx ga Imrí nane nixĩ ga namexẽẽxũ̃.

3Rü yema Chenaátanüxũ̃ nixĩ ga namexẽẽgüxũ̃ ga yema ĩã̲x ga Choxnigügu ãégaxũ̃. Rü nanaxü ga naachina̲xãgü rü ñu̲xũchi nananucu ga norü ĩã̲xgü namaxã ga norü wãtaruũ̃gü rü norü tairuũ̃gü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[4]Rü yema norü to ga naxtapüxarü üye rü Meremóx ga Uría nane ga Cóx nataxa nixĩ ga namexẽẽxũ. Rü yema norü to ga naxtapüxarü üye rü Mechuráũ̃ ga Berequía nane ga Mechechabé nataxa nixĩ ga namexẽẽxũ. Rü yema norü to ga naxtapüxarü üye rü Chadóx ga Baaná nane nixĩ ga namexẽẽxũ.

[5]Rü yema norü to ga naxtapüxarü üye rü Tecóacüãxgü nixĩ ga namexẽẽgüxũ̃ woo ga yema guma ĩanewa tachigagüxũ̃ rü tama nüxũ̃ narüngũ̃xẽẽgüchaũ̃ ga yema puracümaxã icuaxgüxũ̃.

[6]Rü Yoadá ga Pachéa nane, rü Mechuráũ̃ ga Bechodía nane nixĩ ga namexẽẽgüxũ̃ ga yema ĩãx ga Yechanágu ãégaxũ̃. Rü nanaxü ga naachinaxãgü rü ñuxũchi nananucu ga norü ĩãxgü namaxã ga norü wãtaruũ̃gü rü norü tairuũ̃gü.

[7]Rü yema norü to ga naxtapüxarü üye rü Meratía ga Gabaóũ̃cüãx, rü Yadóũ̃ ga Merunúcüãx nixĩ ga namexẽẽgüxũ̃ tümamaxã ga guxema duũ̃xẽgü ga Gabaóũ̃cüãxgü rü Mispácüãxgü ga ãẽxgacü ga Eufrátearü oéstewa yexmaxũ̃mẽxẽwa yexmagüxe.

[8]Rü yema norü to ga naxtapüxarü üye rü Uchié ga Araía nane ga úiruwa puracüxũ̃ nixĩ ga namexẽẽxũ̃. Rü yema norü to ga naxtapüxarü üye rü Ananía ga pumaraarü üxũ̃ cuáxũ̃ nixĩ ga namexẽẽxũ̃. Rü yema taxre nixĩ ga namexẽẽgüxũ̃ ga yema Yerucharéũ̃arü poxeguxũ̃tápüx rü ñuxmata yema naxtapüx ga ínatatachinüxũ̃wa nangu.

[9]Rü yema norü to ga naxtapüxarü üye rü Refaía ga Úru nane nixĩ ga namexẽẽxũ̃. Rü nüma ga Refaía nixĩ ga ĩane ga Yerucharéũ̃arü ngãxũ̃maxã inacuáxũ̃.

[10]Rü yema norü to ga naxtapüxarü üye rü Yedaía ga Arumáx nane nixĩ ga namexẽẽxũ̃ yerü napataarü toxmaxtawa nayexma. Rü yema norü to ga naxtapüxarü üye rü Atú ga Achaxnía nane nixĩ ga namexẽẽxũ̃.

[11]Rü yema norü to ga naxtapüxarü üye rü Maquía ga Aríũ̃ nane, rü Achúx ga Paxá-moá nane nixĩ ga namexẽẽgüxũ̃. Rü ñuxũchi nayamexẽẽgü ga yema daxũtaechica ga Órnogu ãégaxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

12Rü yema norü to ga naxtapü̱xarü üye rü Charúũ̃ ga Aroé nane nixĩ ga namexẽẽxũ̃. Rü nüma ga Charúũ̃ nixĩ ga yema to ga ngãxũ̃ ga Yerucharéũ̃arü ĩanemaxã inacuáxũ̃. Rü naxacügü iyixĩ ga nüxũ̃ rüngũ̃xẽẽgücü.

13Rü yema norü ĩã̱x ga Ngategu ãégaxũ̃ rü Anúũ̃ rü ñu̱xũchi yema Chanóacüã̱xgü nixĩ ga namexẽẽgüxũ̃. Rü wena nanamexẽẽgü rü nananucu ga norü ĩã̱xgü namaxã ga norü wãtaruũ̃gü rü norü tairuũ̃gü. Rü 450 metru nagúxũ̃ namexẽẽgü ga yema naxtapü̱x rü ñu̱xmata nawa nangu ga yema ĩã̱x ga Guxchiregu ãégaxũ̃.

14Rü Maquía ga Recáx nane nixĩ ga Bex-aqueréũ̃arü ĩanemaxã icuáxũ̃. Rü nüma nixĩ ga wena namexẽẽãxũ̃ ga yema ĩã̱x ga Guxchiregu ãégaxũ̃. Rü nananucu ga norü ĩã̱xgü namaxã ga norü wãtaruũ̃gü rü norü tairuũ̃gü.

15Rü Charúũ̃ ga Coroché nane ga Mispáanemaxã icuáxũ̃ nixĩ ga yamexẽẽxũ̃ ga yema ĩã̱x ga Dexáarü Chuxchuxũ̃gu ãégaxũ̃. Rü nanaxüpataétü ga yema ĩã̱x rü ñu̱xũchi nananucu ga norü ĩã̱xgü namaxã ga norü wãtaruũ̃gü rü norü tairuũ̃gü. Rü ñu̱xũchi nanamexẽxẽ ta ga yema Chiloéarü Dexápataxũ̃arü naxtapü̱x ga Ãẽ̱xgacüarü Putüranecüwaama daxũ̃ rü ñu̱xmata guma toxõõnegü ga Dabíarü Ĩanewa rüdaenewa nangu.

16Rü Neemía ga Abúx nane nixĩ ga ĩane ga Bex-chúarü ngãxũ̃maxã icuáxũ̃. Rü nüma nixĩ ga namexẽẽãxũ̃ ga yema naxtapü̱xarü üye ga Dabíchiqueẽ̱xewa ixügüxũ̃ rü ñu̱xmata yema dexápataxũ̃wa nangu rü guma churaragüpatawa nangu.

17Rü yema norü to ga naxtapü̱xarü üye rü Lebítanüxũ̃ nixĩ ga namexẽẽgüxũ̃. Rü Reúũ̃ ga Baní nane nixĩ ga namaxã icuáxũ̃. Rü Achabía ga ngãxũ̃ ga Queiráarü naanemaxã icuáxũ̃ nixĩ ga norü naaneégagu namexẽẽxũ̃ ga yema üye ga yexma idaxũ̃.

18Rü yema norü to ga naxtapü̱xarü üye rü Babái ga Enadáx nane nixĩ ga namexẽẽxũ̃. Rü nüma nixĩ ga yema to ga ngãxũ̃ ga Queiráarü naanemaxã inacuáxũ̃ ga Yerucharéũ̃wa.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[19]Rü Éche ga Yochué nane nanamexẽxẽ ga yema to ga naxtapu̱xarü üye ga naxnegüpataxũarü nama ídaãchixũarü to̱xma̱xtawa ixügüxũ rü ñu̱xmata yema naxtapu̱x ínapoõchixũwa nangu.

[20]Rü Barúx ga Chabái nane rü yema naxtapu̱x ínapoõchixũwa inaxügü nax namexẽẽãxũ rü ñu̱xmata chacherdótearü ãe̱xgacü ga Eriachíarü ĩã̱xarü to̱xma̱xtawa nangu.

[21]Rü yema norü to ga naxtapu̱xarü üye rü Meremóx ga Uría nane ga Cóx nataxa nixĩ ga namexẽẽxũ. Rü Eriachíarü ĩã̱xarü to̱xma̱xtawa inaxügü ga nax namexẽẽãxũ ñu̱xmata guma chacherdótepata iyacuáxũwa nangu.

[22]Rü yema norü to ga naxtapu̱xarü üye rü yema chacherdótegü ga Yudáũarü doxonexũwa maxẽxũ nixĩ ga namexẽẽgüxũ.

[23]Rü nawena ga norü üye ga chacherdótegü naxügüxũ rü Bẽyamíũ rü Achúx nixĩ ga namexẽẽgüxũ ga yema naxtapu̱xarü üye ga napatagüarü to̱xma̱xtawa üxũ. Rü nawena rü Acharía ga Maachía nane ga Ananía nataxa nixĩ ga namexẽẽxũ ga yema naxtapu̱xarü üye ga napataxũtawa yexmaxũ.

[24]Rü yema norü to ga naxtapu̱xarü üye rü Binuí ga Enadáx nane nixĩ ga namexẽẽxũ. Rü Acharíapataarü to̱xma̱xtawa inanaxügü rü ñu̱xmata naxtapu̱x ínapoxũwa nangu.

[25]Rü nawena rü Pará ga Uchái nane nixĩ ga namexẽẽxũ ga yema naxtapu̱xarü üye ga ínapoxũwa yexmaxũ, norü to̱xma̱xtawa ga yema dauxũtaechica ga máchanexũ ga ãe̱xgacüpatawa rütoxũ ga poxcupataxũa̱xtüwa. Rü yemawena rü Pedaía ga Paró nane nixĩ ga namexẽẽxũ ga yema naxtapu̱xarü üye ga yéama daxũ.

[26]Rü yema Tupanapata ga taxũnearü puracütanüxũ ga ma̱xpũne ga Ófegu ãchiũgüxũ nixĩ ga namexẽẽgüxũ ga yema naxtapu̱xarü üye rü ñu̱xmata yema ĩã̱x ga Dexágu ãégaxũarü to̱xma̱xtawa nangu ga éstewaama. Rü yexgumarüxũ ta nanamexẽẽgü ga yema dauxũtaechica ga yéma yexmaxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

27Rü yema Tecóacüa̱xgü nixĩ ga namexẽẽgüxũ̃ ga yema naxtapü̱xarü üye ga dauxũ̃taechica ga taxũ̃ írütoxũ̃arü to̱xma̱xtawa ixügüxũ̃ rü ñu̱xmata yema Ófearü naxtapü̱xwa nangu.

28Rü wüxichigü ga chacherdóte rü nanamexẽxẽ ga yema naxtapü̱xarü üye ga napataarü to̱xma̱xtawa yexmaxũ̃ rü ñu̱xmata nawa nangu ga yema ĩa̱x ga Cowarugügu ãégaxũ̃.

29Rü yemagüwena rü Chadóx ga Imé nane nixĩ ga namexẽẽxũ̃ ga yema naxtapü̱xarü üye ga napataarü to̱xma̱xtawa yexmaxũ̃. Rü yema naxtapü̱xarü üye ga idaxũ̃ rü Chemaía ga Checanía nane nixĩ ga namexẽẽxũ̃. Rü nüma ga Chemaía rü yema Éstegu ãégaxũ̃ ga ĩa̱xarü dauruxũ̃ nixĩ.

30Rü yemagüwena rü Ananía ga Cheremía nane rü ñu̱xũchi Anúũ̃ ga norü 6 wa üxũ̃ ga Chára nane nixĩ ga namexẽẽgüxũ̃ ga yema naxtapü̱xarü üye ga idaxũ̃. Rü yemagüwena rü Mechuráũ̃ ga Berequía nane nixĩ ga namexẽẽxũ̃ ga yema naxtapü̱xarü üye ga napataarü to̱xma̱xtawa yexmaxũ̃.

31Rü Maquía ga úiruwa puracüxũ̃ nixĩ ga namexẽẽxũ̃ ga yema naxtapü̱xarü üye ga Mechuráũ̃pataarü to̱xma̱xtawa ixügüxũ̃ rü ñu̱xmata guma Tupanapata ga taxũ̃newa puracüexũ̃patawa rü taxetanüxũ̃patawa rü daxũtaepataũ̃arü ĩa̱xarü to̱xma̱xtawa nangu. Rü yéma rü inida rü ñu̱xmata yema naxtapü̱x ínapoxũ̃wa yexmane ga dauxũ̃taechicawa nangu.

32Rü yema úiruwa puracüexũ̃ rü yema taxetanüxũ̃ nixĩ ga namexẽẽgüxũ̃ ga naxtapü̱xarü üye ga ínapoxũ̃wa ixügüxũ̃ rü ñu̱xmata yema ĩa̱x ga Carnérugügu ãégaxũ̃wa nangu.

## Neemía 4

### Yudíugüxũ̃ nacugüe ga norü uanügü

1Rü yexguma nüma ga Chambaráx nüxũ̃ ĩnüchigagu ga nax namexẽẽgüãxũ̃ ga guma ĩanearü poxeguxũ̃, rü nanu rü norü numaxã toxũ̃ nacugü.

2Rü ñanagürü napẽxewa ga namücügü ga Chamáriacüa̱x ga churaragüarü ãẽxgacügü: —¿Ta̱xacügu narüxĩnüe i ngẽma Yudíugü i taiyamaxã yuechaũ̃xũ̃? ¿Rü nüma nagu naxĩnüegu rü chi wena nüxũ̃ tanaxüxẽxẽ nax


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

naxũna norü Tupanacax nadaixũ rü ínaguxũ? ¿Ẽxna nagu naxĩnüegu rü wüxi i ngunexũgu tátama nüxṹ nagux i ngẽma puracü i naxügüxũ? ¿Ẽxna ngẽma naxtapüx i ngẽxma ãũxchitaxũ i marü ixaexũwa tátama nadeaxũ ya ngexwacaxũcü ya nutagü? ==ñanagürü.

3Rü naxũtawa nayexma ga Tobía ga Amóũtanüxũ. Rü nüma rü ñanagürü ta: —¡Dücax i ngẽma naxtapüx i naxügüxũ! Rü wüxi i cugüruxũ nixĩ. Erü woo wüxi i ngowa daxũ nawa ĩxgu rü tá nayawaxtapüxẽxẽ ==ñanagürü.

### Neemíaarü yumüxẽ

4Rü yexguma ga chomax, rü chayumüxẽ rü Tupanamaxã chidexa rü ñachagürü: —Pa Torü Tupanax, ¡nüxũ naxĩnü nax ñuxãcü toxũ nacugüexũ! ¡Ẽcü naxcaxtama natáeguxẽxẽ i ngẽma namaxã toxũ nacugüexũ, nax ngẽmaãcü norü uanümexẽgu nayixũcax rü to i nachixũanewa nagagüãxũcax!

5¡Rü taxṹ i nüxṹ nüxũ curüngũmaxũ i ngẽma norü chixexũgü rü taxṹ i nüxũ curüngũmaxũ i ngẽma norü pecadugü! Erü nümagü rü ngẽma ĩanearü poxeguxũtápüx ixügüxũmaxã taxacü nixugüe ==yemaacü chayumüxẽ.

### Norü uanügü nanaxãxũnegü

6Rü nawa tapuracüeama ga yema ĩanetapüx ga marü ngãxũgu ixũxũ ga nax naxüxũ. Rü nüma ga duũxũgü rü norü ngúchaũmaxã napuracüe.

7Natürü yexguma torü uanügü ga Chambaráx rü Tobía rü yema Arábiaanecüax, rü Amóũtanüxũ, rü Adúxcüax nüxũ ĩnüegu nax mea iyaxũxũ ga yema puracü ga Yerucharéũarü poxeguxũtápüxwa rü yema íyangoxnagüxũwa rü marü nax nañaxtagüãxũ, rü nümagü ga yema uanügü rü poraãcü nanue.

8Rü guxũma ga nüma rü wüxigu nügümaxã nagu narüxĩnüe nax Yerucharéũcax íyaxüãchixũ nax nagu napogüexũcax ga naxtapüx.

9Rü yexguma ga toma rü tayumüxẽgü, rü Tupanana taca nax toxũ nangũxẽẽxũcax. Rü ñuxũchi dauxũtaeruxũ itamugü nax chütacü rü ngunecü nadauxũtaegüxũcax nax yemaacü togü ítapoxũxũcax.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[10]Rü nümaxũ ga yema Yudáanecüãxgü ga yema puracümaxã icuaxgüxũ rü nidexagü rü ñanagürügü: —Ngẽma puracütanüxũ i nuta ínanugügüxũ rü marü nipae erü namuxũchima ya nuta ya ãũxchitacü, rü ngẽmaãcü tagutáma tüxṹ name i ngẽma naxtapüx ==ñanagürügü.

[11]Rü yema torü uanügü rü nagu narüxĩnüe nax taxũchima nüxũ tacuaxgüxũ rü nüxũ tadauxũ ga yexguma chi bexma totanügu nachocuxgu nax toxũ nadaixũcax, rü yemaacü nax íyachaxãchigüxẽẽãxũcax ga yema puracü.

[12]Natürü yema totanüxũ ga torü uanügüarü ngaicamagu pegüxũ rü muẽxpüxcüna tomaxã nüxũ nayarüxugüe nax yema torü uanügü rü guxũcüwawa toxcax nax íyaxũãchichaũxũ.

[13]Rü yemacax ga choma rü chanamu ga duũxũgü nax nügütanüxũchigüãcü nügü iyanuxũcax ga yema naxtapüxpechitagu ga ínanuxchanexũwa rü ínaxãxmaxetüchigüxũwa, rü taramaxã, rü wocaemaxã, rü würamaxã ixãxnexũ nax yemamaxã nügü ínapoxũgüxũcax.

[14]Rü yexguma nüxũ chicuaxãchigu ga nax namuũexũ ga duũxũgü, rü nüxna chaxu ga guxũma ga ãẽxgacügü rü duũxũgü nax chomaxã nangutaquexegüxũcax, rü ñachagürü nüxũ: —¡Taxṹ i pemuũexũ! ¡Rü nüxna pecuaxãchie rü nüma ya Tupana rü poraxüchicü rü üünecü nax yixĩxũ! Rü ngẽmacax name nixĩ nax ípemexũ nax perü uanümaxã pegü pedaixũ rü ípenapoxũxũ i pemücügü, rü petanüxũ rü pepatacüãxgü ==ñachagürü nüxũ.

[15]Rü yexguma torü uanügü nüxũ cuáxchigagügu ga toma rü marü nüxũ nax tacuáxũ ga yema nagu naxĩnüexũ, rü Tupana rü marü toxũ ínapoxũxũ, rü yemacax ga nümagü rü toxna nixĩgachitanü. Rü toma rü naxcax tawoegu ga nawa nax tapuracüexũ ga yema ĩanearü poxeguxũtápüx.

[16-17]Natürü yexgumaũcüxü rü ngãxũtücumü ga duũxũgü napuracüe rü yema totücumü rü nadauxũtaegü ga meama ixãxnexũ wocaemaxã rü würamaxã. Rü nanangaxcu ga norü poxũruũgü ga escúdugü, rü nacuxcu ga naremüarü poxũruxũ. Rü yema norü ãẽxgacügü ga Yudáanecüãxgü rü natanügu naxãgü rü ínamemare nax nüxna nadaugüxũ ga yema duũxũgü ga ĩanetapüxwa


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

puracüexũ. Rü yema togü ga puracütanüxũ ga nutaarü nugüruũgü rü napuracüeama, natürü ãxneãcüma nananugüama ga nutagü.

18Rü guxũma ga yema puracütanüxũ rü nügücüwawa nanatuxẽxẽ ga norü tara. Rü yema cornétaarü cueruxũ rü chauxũtawatama nayexma nax yemaacü nüxṹ natauxchaxũca̱x nax paxãma yacaxũãxũca̱x ga uanügü.

19Rü choma rü namaxã nüxũ chixu ga yema puracümaxã icua̱xgüxũ rü yema ngũxẽẽruũgü rü guxũma ga yema duũxũgü rü ñacharügü: —Ñaa puracü rü nataxüchi, rü taxũma tüxṹ nataxu nax nagúxũca̱x, rü yixema rü ñaa poxeguxũtápu̱xgü yigü tinu rü yigüna tiyáxũ.

20Rü ngẽmaca̱x ega ngẽxguma tá tórü uanügü nua ĩxgu rü nüxũ pexĩnüegu i cornétaga ¡rü paxa toxũtawa pebuxmü! Rü tórü Tupana tá nixĩ i nada̱ixũ i ngẽma tórü uanügü = =ñachagürü.

21Rü yemaacü ga yema ngãxũtücumü ga duũxũgü rü yexguma noxritama üa̱xcü ibáxichigu nanaxügüe nax nawa napuracüexũ ga yema ĩanearü poxeguxũtápu̱x rü ñu̱xmata wena yanaxücu ga üa̱xcü. Rü yema togü ga duũxũgü rü nadauxũtaegü rü taguma ínanange̱xgü ga naxnegü.

22Rü yexgumarüxũ ta ga yema duũxũgü ga ĩane ga Yerucharéũarü düxétügu ãpatagüxũ rü namaxã nüxũ chixu nax ngunecüxicatama napuracüexũ, rü chütacü rü ĩanearü aixepegu napegüxũ nax yemaacü dauxũtaeruũgüxũ nangũxẽẽgüxũca̱x.

23Rü yemaca̱x ga choma rü yema chautanüxũ rü yema chorü ngũxẽẽruũgü, rü woo ga yema chorü dauruũgü rü tama ítacu̱xũ ga toxchiru ga yexguma tapeegu. Rü wüxíechigü ga toma rü ãxneãcütama tapee.

## Neemía 5

### Yudíugü rü nügütanüwatama guxchaxũ naxügü

1Rü yema ga ngunexũgügu ga duũxũgü rü ñu̱xũchi naxma̱xgü rü poraãcü yema togü ga natanüxũ ga Yudíugü ga diẽrua̱xgüxũchiga nidexagü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2]Yerü nümaxĩ ga yema duĩxũgü rü nügü nixu nax namuxacüxúchixĩ rü trigu nanaxwa̱xegüxĩ nax tama taiyamaxã tayuexũca̱x ga naxacügü.

[3]Rü yexgumarüxĩ ta ga togü ga duĩxũgü rü nidexagü naxca̱x nax nüxű́ nataxuxĩ ga norü trigu rü yema nax nataxuxũgagu rü düxwa norü naanegüégagu rü norü úbanecügüégagu rü ñu̱xũchi napatagüégagu diẽrucax ínacagü nax natanüxĩ diẽru nüxna ãgüxũca̱x nax yemaacü trígucax nataxegüxũca̱x.

[4]Rü nayexma ga duĩxũgü ga nüxĩ ixugüexĩ nax taxucürüwa naxütanügüãxĩ ga yema diẽru ga ãẽxgacü ngĩgu unetacü nax guxũma ga duĩxũgü ngĩxĩ ixãgüxũca̱x. Rü yemaca̱x düxwa norü naanegüégagu rü norü úbanecügüégagu natanüxũna diẽrucax nacagüe nax yema diẽrumaxã naxütanügüãxũca̱x ga yema diẽru ga ãẽxgacü ngĩgu unetacü.

[5]Rü ñanagürügü: —Toma rü natanüxũxüchi tixĩgü i ngẽma diẽrua̱xgüxĩ. Rü tonegü rü nanegümaxã nawüxigumare. Natürü i toma rü ngẽma diẽrua̱xgüxũna tanamugü i tonegü rü toxocügü nax toxna naxããxũca̱x i diẽru nax tanaxütanüxũca̱x i ngẽma diẽru ga ãẽxgacü ngĩgu unetacü. Rü ngẽmaca̱x i ñuxre i tonegü rü toxocügü rü ngẽma diẽrua̱xgüxũarü puracütanüxĩ nixĩgü rü tüma rü taxucürüwa wena toxca̱x tawoegu erü tangearü diẽrua̱xgü rü ngẽma torü naanegü rü torü úbanecügu rü togümẽxẽwa nangẽxmagü ==ñanagürügü.

[6]Rü yexguma nüxĩ chaxĩnügu ga yema duĩxũgü naxca̱x idexagüxĩ, rü nagu charüxĩnü rü poraãcüxüchima chanu.

[7]Rü yexguma marü meama nagu charüxĩnüguwena rü chayangagü ga yema ãẽxgacügü rü yema duĩxũgü ga idiẽrua̱xgüxĩ naxca̱x ga yema chixexĩ ga natanüxũmaxã naxügüxĩ. Rü wüxi ga ngutaqu̱exe namaxã chaxü ga yema duĩxũgü nax nachiga chidexaxũca̱x ga yema ngupetüxĩ.

[8]Rü ñachagürü: —Toma rü pora taxü nax ítananguxũxẽẽxũca̱x ga tatanüxĩ ga Yudíugü ga yexguma yema nachixũanegü ga tama Cori ya Tupanaaxű́ yaxõgüxũtanügu namaxã nataxegügu. ¿Rü ñu̱xma i pema ẽxna penaxwa̱xe nax wenaxarü namaxã petaxegüxĩ, nax toma wenaxarü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ítananguxũxẽẽxũcạx? ==ñachagürü. Rü nümagü ga yema ãẽxgacügü rü nangeạ̃xgümare, yerü tama nüxũ̃ nacuạxgü nax tạxacümaxã choxũ̃ nangaxũ̃güxũ̃.

9Rü yexguma ga choma rü wena namaxã chidexa rü ñacharügü: —Rü ngẽma ñụxma ípexüexũ̃ rü Cori ya Tupanapẹxewa rü tama wüxi i mexũ̃ nixĩ. Rü name nixĩ i Cori ya Tupanaga pexĩnüe nax tama tagu yadauxcüraũ̃güxũcạx i torü uanügü i tama Cori ya Tupanaaxṹ yaxõgüxũ̃.

10Rü chautanüxũ̃ rü chorü ngũ̃xẽẽruũ̃gü rü choma rü ta diẽru rü trigu nüxna taxãgü nax yixcama toxũ̃ naxütanügüãxũ̃cạx i ngẽma toxna naxcạx nacagüxũ̃. Rü ngẽmacạx i ñụxma rü ngĩxã nüxṹ nüxũ̃ tarüngüma i ngẽma norü ngetanügü.

11Rü ngẽmacạx pexna naxcạx chaca nax ñụxmatama nüxṹ penawoeguxẽẽxũ̃ i norü naanegü rü norü úbanecügu rü norü oribunecügü rü napatagü. Rü chanaxwạxe nax nüxṹ nüxũ̃ perüngümaexũ̃ i ngẽma pexṹ nangetanügüxũ̃ i diẽru rü trigu rü bínu rü chíxũ̃ ==ñachagürü.

12Rü nümagü ga yema duũ̃xũ̃gü ga idiẽruạ̃xgüxũ̃ rü choxũ̃ nangãxũ̃gü rü ñanagürügü: —Nüxṹ tá tanawoeguxẽxẽ i guxũ̃ma i norü naanegü rü norü úbanecügu rü norü oribunecügü rü napatagü, rü taxuxũ̃táma i tạxacücạx tá nüxna taca. Rü tá tayanguxẽxẽ i guxũ̃ma i ngẽma tomaxã nüxũ̃ quixuxũ̃ ==ñanagürügü. Rü yexguma ga choma rü naxcạx changema ga chacherdótegü rü yemagüpẹxewa nüxũ̃ nüxũ̃ chixuxẽxẽ nax aixcüma tá yanguxẽxẽgüãxũ̃ ga yema chomaxã inaxunetagüxũ̃.

13Rü yexguma ga choma rü chaugü chapaãchiru rü ñacharügü: —Rü ñụxma nax chauxchiru chapaãxũ̃rüxũ̃ãcü tá nixĩ ya Cori ya Tupana i tümapatawa, rü tümaanewa rü tümaarü úbanecüwa tá tüxũ̃ ínatạxüchixũ̃ ya yíxema tama ñaa mu inguxexẽ́xẽ ya duũ̃xẽ. Rü ngẽmaãcü tá tüxna nanayaxu i guxũ̃ma i tümaarü ngẽmaxũ̃gü i ñụxma tüxṹ ngẽxmaxũ̃ ==ñacharügü. Rü guxũ̃ma ga yema muxũchixũ̃ ga duũ̃xũ̃gü rü tagaãcü ñanagürügü: —Ngẽmaãcü yixĩ ==ñanagürügü. Rü yemawena ga yema duũ̃xũ̃gü rü Cori ya Tupanaxũ̃


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nicua̱xüũgü, rü aixcümama nayanguxẽẽgü ga yema norü uneta ga nüxũ yaxugüxũ.

### Neemía rü tama nügüguxica narüxĩnü

14Rü yexguma norü 20 ga taunecüwa nanguxgu nax ãe̱xgacü yixĩxũ ga Artayére rü choxũ naxuneta nax Yudáanearü ãe̱xgacü chixĩxũ. Rü 12 ga taunecü Yudáanearü ãe̱xgacü chixĩ ñu̱xmata norü 32 ga taunecüwa nanguxgu nax ãe̱xgacü yixĩxũ ga Artayére. Rü gumá 12 ga taunecü ga nagu Yudáanewa ãe̱xgacü nax chixĩxũ, rü choma rü ñu̱xũchi chorü ngũxẽẽruũgü rü bai ga ñuxgu tanayaxuxũ ga yema diẽru ga toxna üxũ nax ãe̱xgacügü tixĩgüxũ.

15Natürü yema nüxíraxũxũ ga ãe̱xgacügü, rü poraãcü duũxũgüaxṹ nanaguxchaxẽẽgü, yerü duũxẽgüna 40 tachinü ga diẽruca̱x ínacagü nax guxema diẽrumaxã norü õnaca̱x rü bínuca̱x nataxegüxũca̱x. Rü yexgumarüxũ ta ga yema norü ngũxẽẽruũgü rü duũxũgüaxṹ nanaguxchaxẽẽgü. Natürü i choma rü tama ngẽma chaxü erü Cori ya Tupanaxũ chamuũ.

16Rü choma rü chayanguxẽxẽ ga yema puracü nax chanamexẽẽxũ ga ĩanearü poxeguxũtápu̱x. Rü taxuxũma ga naane chaugüxṹ chayaxu. Rü yema chorü ngũxẽẽruũgü rü ta napuracüe nawa ga yema puracü ga chaxüxũ.

17Rü yexguma chachibügu rü chorü mechawa wüxigu namaxã chachibü ga 150 ga duũxũgü. Rü yema duũxũgütanüwa rü nayexmagü ga Yudáanecüã̱xgü, rü chorü ngũxẽẽruũgü ga ãe̱xgacügü, rü ñu̱xũchi namu ga duũxũgü ga chauxũtagu naxĩanexũ ga toxna ngaixcamagüxũ ga nachixũanegüwa ne ĩxũ.

18Rü wüxichigü ga ngunexũca̱x rü nanaxügü ga wüxi ga woca ga yatüxũ, rü 6 ga carnérugü ga ingüexũ rü ñu̱xũchi ñuxre ga otágü. Rü yexguma wüxichigü ga 10 ga ngunexũwa nanguxgu rü tacü ga bínu nayexma ga chauxũtawa. Rü woo ga nax chomatama ichanaxüxũ ga yema õna ga changṍxũ, rü taguma yema ãe̱xgacüarü diẽru ga choxna üxũ chayaxu, yerü yema diẽru ga nüxíraxũxũ ga ãe̱xgacügü yaxuxũ rü duũxũgüaxṹ naguxcha nax naxütanügüãxũca̱x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

19¡Pa Chorü Cori ya Tupanax, nüxna nacuaxãchi i ngẽma guxũma i mexũ i ñaa duũxũgücax chaxüxũ rü choxna naxã i curü ngũxẽxẽ!

## Neemía 6

### Norü uanügü rü Neemíaxũ nimaxgüchaũ

1Rü yema torü uanügü ga Chambaráx rü Tobía rü yema Arábiaanecüãx ga Yechéũ rü yema togü ga torü uanügü rü nüxũ nacuáxchigagü nax wena chanamexẽẽxũ ga yema ĩanearü poxeguxũtápüx. Rü yema íyangoxnaxũwa rü guxũma charüchauxta rü taxuxũma chaxüpetü. Rü norü ĩãxgüxicatama nixĩ ga choxṹ taxuxũ nax chananucuxũ.

2Rü yemacax ga yema chorü uanügü ga Chambaráx rü Yechéũ rü chauxũtawa namugagü nax chomaxã nangutaquexegüxũcax nawa ga wüxi ga ĩane ga Onóarü doxonexũwa yexmane. Natürü yema nagu naxĩnüexũ nixĩ nax yemaacü choxũ yamaxgüchaxũxũ.

3Rü yexguma ga choma rü yéma chanamugü ga duũxũgü nax namaxã nüxũ yanaxugüxũcax nax choma rü taxucürüwa yéma chaxũxũ yerü nataxüchi ga chorü puracü, rü changechica yerü chi yéma chaxũxgu rü yema puracü ga íchaxüxũ rü chi ínayachaxãchi.

4Rü ãgümücüexpüxcüna nixĩ ga chauxcax yéma namugagüxũ, natürü ga choma rü noxriãcütama chanangãxũ.

5Rü yexguma ga nüma ga Chambaráx rü norü 5 expüxcüna wüxi ga norü duũxũmaxã chauxcax yéma namuga, rü yematama ore ga noxri chauxcax yéma namaxã namugaxũtama nixĩ ga nagu naxümatüxũ ga yema popera ga yéma chauxũtawa nangexũ.

6Rü yema popera rü ñaxũ nagu naxümatü: —Nua rü duũxũgütanüwa rü Yechéũxũtawa nüxũ taxĩnüe nax cuma rü ngẽma Yudíugümaxã nagu perüxĩnüexũ nax tama ãẽxgacüga pexĩnüexũ, rü ngẽmacax yixĩxũ nax ípenamexẽẽxũ i ngẽma naxtapüx ya yima ĩane. Rü ngẽxgumarüxũ ta nüxũ chaxĩnüchiga nax cuma tá yixĩxũ i norü ãẽxgacü quixĩxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]Rü cuma rü marü nüxũ cuxuneta i orearü uruũgü nax ngẽma naxunagügüxũca̱x nax cumax nax ãẽxgacü quixĩxũ i Yerucharéũwa, rü nüxũ yaxugüxũca̱x nax marü nayimaxũ ya ãẽxgacü i Yudáanewa. Rü ngẽma ore rü ngürüãchi tá nüxũ naxĩnü ya ãẽxgacü ya Artayére, rü ngẽmaca̱x name i nua cuxũ rü ¡ngĩxã yigümaxã tidexagü! ==ñanagürü ga yema popera.

[8]Rü yexguma ga chomax rü chanangãxũ rü ñachagürü: —Tama aixcüma nixĩ ga yema nüxũ cuxĩnüchigaxũ yerü yema rü cumatama nagu curüxĩnümarexũ nixĩ ==ñachagürü.

[9]Rü yemaacü toxũ naxãxũnegü, yerü toxũ namuũexẽẽchaũ nax nüxũ tarüchauexũca̱x nax tapuracüexũ. Natürü ga choma rü yexeraãcü chanaxüama ga yema puracü.

[10]Rü yemawena rü Chemaíapatawa chaxũ. Rü nüma ga Chemaía rü Deraía nane nixĩ rü ñu̱xũchi Meetabé nataxa nixĩ. Rü nüma ga Chemaía rü napatagu nügü narüwãxtaxũ. Natürü yexguma yéma changuxgu rü ñanagürü choxũ: —Ngĩxã Tupanapata ya taxũnearü aixepewa tangutaque̱xegü rü tanawãtagü i ngẽma norü ĩã̱xgü. Erü ñaa chütaxũgu tá nixĩ i nua naxĩxũ nax cuxũ yama̱xgüxũca̱x ==ñanagürü choxũ.

[11]Natürü ga choma rü chanangãxũ rü ñachagürü nüxũ: —Ngẽma yatügü i chauxrüxũ tama muũexũ rü tama nibuxmü rü bai nax Tupanapata ya taxũnegu yanacu̱xgüxũ nax ngẽmaãcü taxuxũma nüxũ ngupetüxũca̱x. Choma rü taxũtáma ngẽxma chayarücu̱x ==ñachagürü nüxũ.

[12-13]Yerü nüxũ chicua̱xãchi nax tama Tupana yixĩxũ ga yema Chemaíawa idexaxũ rü guxũma ga yema nüxũ yaxuxũ ga chauchiga rü nüxũ nixu yerü ga Chambaráx rü ñu̱xũchi ga Tobía rü nüxṹ nanaxütanügü nax choxũ namuũxẽẽgüxũca̱x nax yemaacü chixexũgu choxũ nangu̱xẽẽgüxũca̱x rü choxũ nachixechigaxẽẽgüxũca̱x rü taxuwachima choxũ namexẽẽgüxũca̱x.

[14]Pa Chorü Tupanax, ¡taxṹ i cunangupetüxẽxẽmarexũ ga yema chixexũ ga naxügüxũ ga Chambaráx rü Tobía! ¡Rü ngẽxgumarüxũ ta taxṹ i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

cunangupetüxẽxẽmarexũ̃ i ngĩrü chixexũ̃ i ngẽma orearü uruũ̃neta i Noadía, rü ñu̱xũchi ngẽma togü i orearü uruũ̃güneta i choxũ̃ muũ̃xẽxẽgüchaũ̃xũ̃!

### Nanagu̱xẽxẽgü nax namexẽxẽgüaxṹ ga ĩanearü poxeguxũ̃tápü̱x

15Rü meama Elúarü tauemacüarü 25 ga ngunexũ̃gu nixĩ ga nagúxũ̃ ga guma ĩanearü poxeguxũ̃tápü̱x. Rü yema puracü rü meama 52 ga ngunexũ̃ nagu tinge.

16Rü torü uanügü rü guxũ̃ma ga yema togü ga nachixũ̃anecüã̱x ga torü ngaicamana yexmagüxũ̃ rü nüxũ̃ nacuáchigagü ga marü nax yanguxũ̃ ga guma ĩanearü poxeguxũ̃tápü̱x. Rü yemaca̱x ga nümagü rü poraãcü namuũ̃e rü nixãneãchitanü yerü nüxũ̃ nicua̱xãchitanü ga yema puracü ga taxüxũ̃ rü Tupanaarü ngũ̃xẽẽmaxã nax yanguxũ̃.

17-18Rü yema ngunexũ̃gügu rü ñuxre ga duũ̃xũ̃gü ga Yudáanewa tachigaxũ̃ rü Tobíawaama naxügü, rü guxũ̃guma norü poperagüwa nügümaxã nidexagü. Yerü nüma ga Tobía rü Ará nane ga Checaníaxã̱xte nixĩ. Rü ñu̱xũchi yema Tobía nane ga Yoanáũ̃ rü Mechuráũ̃acümaxã nixĩ ga naxãmaxũ̃. Rü nüma ga Mechuráũ̃ rü Berequía nane nixĩ.

19Rü chope̱xewa rü yema Yudíugüarü ãẽ̱xgacügü rü mea Tobíachiga nidexagü. Rü ñu̱xũchi namaxã nüxũ̃ nixugü ga guxũ̃ma ga yema choma nüxũ̃ chixuxũ̃. Rü nüma ga Tobía rü cha̱u̱xca̱x popera nimu nax yemaacü choxũ̃ ínaba̱i̱xgüxũ̃ca̱x.

## Neemía 7

### Neemía rü nüxũ̃ naxuneta ga ãẽ̱xgacügü

1Rü yexguma marü nagu̱xgu nax namexẽẽgüaxũ̃ ga Yerucharéũ̃arü poxeguxũ̃tápü̱x rü nananucu ga norü ĩã̱xgü. Rü ñu̱xũchi nüxũ̃ naxunetagü ga ĩã̱xarü dauruũ̃gü rü wiyaetanüxũ̃ rü Lebítanüxũ̃.

2Rü nüxũ̃ chaxuneta ga chauenexẽ ga Ananí nax Yerucharéũ̃arü ãẽ̱xgacü yixĩxũ̃ca̱x. Rü yexgumarüxũ̃ ta nüxũ̃ chaxuneta ga Ananía nax ãẽ̱xgacüpatamaxã inacuáxũ̃ca̱x yerü nüma nixĩ ga wüxi ga yatü ga mea ta̱xacümaxã icuáxũ̃ rü guxũ̃ma ga duũ̃xũ̃güarü yexera Tupanaga naxĩnüxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

3Rü choma rü yema taxremaxã nüxũ chixu nax tama yawãxnagüãxũcax ga yema Yerucharéũarü ĩãxgü naxũpa nax mea yabáxichixũ ga üaxcü. Rü yexgumarüxũ ta ga yáuanecü rü naxũpa nax yaxĩgachitanüxũ ga yema ĩãxgüarü dauruũgü rü namaxã nüxũ chixu nax nawãxtagüãxũ ga yema ĩãxgü. Rü yexgumarüxũ ta Yerucharéũcüãxgütanüwatama nüxũ chaxuneta ga dauxũtaeruũgü nax dauxũtaechicagüwa rü napatagüpexewatama nadauxũtaegüxũcax.

4Rü guma ĩane ga Yerucharéũ rü nata rü nataanexüchi natürü yema duũxũgü rü nanoxreexpüx yerü taxũta nimexẽẽgü ga guma ĩpatagü.

### Duũxũgü ga Babiróniaanewa woeguxũ
(Esd. 2.1-70)

5Rü nüma ga Tupana rü chauãẽwa nananguxẽxẽ nax chanangutaqueexexẽẽxũcax ga yema duũxũgü ga tachigagüxũ rü yema ãẽxgacügü rü naétü guxũma ga duũxũgü nax yemaacü wüxi ga poperagu nügü yawűgüxũcax ga duũxũgü, natanüxũmaxãchigü. Rü choma rü nüxũ chayangau ga yema popera ga nagu naxümatügüxũ ga naéga ga yema duũxũgü ga nüxíra Yerucharéũwa ngugüxũ.

6-7Rü ñaagü nixĩ ga naégagü ga yema Iraétanüxũ ga Yudáanegu buexũ ga ãẽxgacü ga Nabucudonochó Babiróniawa gagüxũ, rü wenaxarü Yerucharéũcax woeguxũ, rü naigü ga ĩanegü ga Yudáanewa yexmagünecax woeguxũ. Rü wüxichigü ga duũxũ rü norü ĩanecax nataegu. Rü ñagü nixĩ ga yema namaxã icuaxgüxũ: Chorobabéx, rü Yochué, rü Neemía, rü Acharía, rü Raamía, rü Naamaní, rü Maduquéu, rü Bicháũ, rü Mispére, rü Bixbái, rü Neúũ, rü Baaná.

8Rü yema Parótanüxũ ga Babiróniawa woeguxũ rü 2,172 nixĩgü ga norü mu.

9Rü Chepatíatanüxũ rü 372 nixĩ.

10Rü Árarátanüxũ rü 652 nixĩ.

11Rü Paxá-moátanüxũ ga Yochuétaagü rü Yoátaagü ixĩgüxũ rü 2,818 nixĩ.

12Rü yema Eráũtanüxũ rü 1,254 nixĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[13]Rü yema Chatútanüxũ̃ rü 845 nixĩ.

[14]Rü yema Chacáitanüxũ̃ rü 760 nixĩ.

[15]Rü yema Binuítanüxũ̃ rü 648 nixĩ.

[16]Rü yema Bebáitanüxũ̃ rü 628 nixĩ.

[17]Rü yema Agáxtanüxũ̃ ga woeguxũ̃ rü 2,322 nixĩ.

[18]Rü yema Adonicáũ̃tanüxũ̃ ga woeguxũ̃ rü 667 nixĩ.

[19]Rü Bixbáitanüxũ̃ rü 2,067 nixĩgü.

[20]Rü Adíũ̃tanüxũ̃ rü 655 nixĩ.

[21]Rü Atétanüxũ̃ ga Echequíataagü rü 98 nixĩ.

[22]Rü Achúũ̃tanüxũ̃ rü 328 nixĩ.

[23]Rü Becháitanüxũ̃ rü 324 nixĩ.

[24]Rü Arítanüxũ̃ rü 112 nixĩ.

[25]Rü Gabaóũ̃tanüxũ̃ rü 95 nixĩ.

[26]Rü ĩanegü ga Beréũ̃cüa̱xgü rü Netopácüa̱xgü rü 188 nixĩ.

[27]Rü ĩane ga Anatócüa̱xgü rü 128 nixĩ.

[28]Rü ĩane ga Bex-chamábecüa̱xgü rü 42 nixĩ.

[29]Rü ĩanegü ga Quiriáx-yearíũ̃cüa̱xgü rü Quefirácüa̱xgü rü Beerúxcüa̱xgü rü 743 nixĩ.

[30]Rü ĩanegü ga Ramácüa̱xgü rü Guébacüa̱xgü rü 621 nixĩ.

[31]Rü ĩane ga Mixmácüa̱xgü rü 122 nixĩ.

[32]Rü ĩanegü ga Betécüa̱xgü rü Áicüa̱xgü rü 123 nixĩ.

[33]Rü ĩane ga Nébucüa̱xgü rü 52 nixĩ.

[34]Rü ĩane ga Eráũ̃cüa̱xgü rü 1,254 nixĩ.

[35]Rü ĩane ga Aríũ̃cüa̱xgü rü 320 nixĩ.

[36]Rü ĩane ga Yericúcüa̱xgü rü 345 nixĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[37]Rü ĩanegü ga Loxcüa̱xgü rü Adíxcüa̱xgü rü Onócüa̱xgü rü 721 nixĩ.

[38]Rü ĩane ga Chenaácüa̱xgü rü 3,930 nixĩ.

[39]Rü yema chacherdótegü ga woeguxũ ga Yedaíatanüxũ rü Yochuétaagü ixĩgüxũ rü 973 nixĩ.

[40]Rü yema Imétanüxũ rü 1,052 nixĩ.

[41]Rü yema Pachútanüxũ rü 1,247 nixĩ.

[42]Rü yema Aríũtanüxũ rü 1,017 nixĩ.

[43]Rü yema Lebítanüxũ ga Yochuétaagü rü Caxmiétaagü rü Odabíataagü rü 74 nixĩ.

[44]Rü yema wiyaetanüxũ ga Achátaagü rü 148 nixĩ.

[45]Rü yema ĩa̱xgüarü dauruũgü rü 138 nixĩ. Rü nümagü rü Charúũtaagü, rü Atétaagü, rü Tamóũtaagü, rü Acúxtaagü, rü Atitátaagü, rü Chobaítaagü nixĩgü.

[46-56]Rü guxũma ga yema Tupanapata ga taxũnewa puracüexũ rü Chiátaagü, rü Achupátaagü, rü Tabaótaagü, rü Querótaagü, rü Chixátaagü, rü Padóũtaagü, rü Lebanátaagü, rü Agabátaagü, rü Chamaítaagü nixĩgü. Rü togü rü Anáũtaagü, rü Guidétaagü, rü Gáataagü, rü Reaíataagü, rü Rechíũtaagü, rü Necodátaagü, rü Gacháũtaagü, rü Uchátaagü, rü Pachéataagü, rü Becháitaagü, rü Meuníũtaagü, rü Nepuchíũtaagü, rü Babútaagü, rü Acupátaagü, rü Arúxtaagü, rü Balútaagü, rü Meidátaagü, rü Achátaagü, rü Barcótaagü, rü Chícharataagü, rü Temátaagü, rü Nechíataagü, rü ña̱xũchi Atifátaagü nixĩgü.

[57-59]Rü yema Charomóũarü ngũxẽẽruũgütanüxũ ga woeguxũ rü Chotaítaagü, rü Choférextaagü, rü Ferudátaagü, rü Yaarátaagü, rü Dacóũtaagü, rü Guidétaagü, rü Chepatíataagü, rü Atítaagü, rü Poquére-achebaíũtaagü, rü Amóũtaagü nixĩgü.

[60]Rü guxũwama ga yema Tupanapata ga taxũnewa puracüexũ rü ña̱xũchi yema Charomóũarü ngũxẽẽruũgütaagü ixĩgüxũ rü 392 nixĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[61]Rü yema duũxũgü ga ĩanegü ga Tex-mérawa, rü Tex-archáwa, rü Querúxwa, rü Adóũwa, rü Iméwa ne ĩxũ ga tama nüxũ nacua̲xgüxũ rü aixcüma Iraétanüxũ yixĩgü rü ñaagü nixĩ:

[62]Yema duũxũgü rü Deraíataagü, rü Tobíataagü, rü Necodátaagü nixĩgü. Rü guxũwama rü 642 nixĩ ga norü mu.

[63]Rü yema chacherdótegü ga woeguxũtanüwa rü nayexma ga Obaíataagü, rü Cóxtaagü, rü Bachiláitaagü. Rü nüma ga Bachilái rü Garaáxcüã̲x ga Bachiláixacümaxã naxãxma̲x rü yemaca̲x na̲xtüégagu nügü naxüéga.

[64]Rü nümagü ga yema chacherdótegü rü yema natanüxũpanegu naxca̲x nadaugü ga naéga. Natürü nataxuma ga naéga ga yema natanüxũpanewa rü yemaca̲x ínanamuxũ ga chacherdótegütanüwa.

[65]Rü nüma ga ãẽxgacü rü nüxna nanachu̲xu nax tama nangõ̲xgüãxũca̲x ga yema õna ga Tupana üünexẽẽxũ, ñu̲xmata wüxi ga chacherdóte gumá nutaxacügü ga cua̲xruxũ ixĩcü ga Uríũ rü Tumíũwa nüxũ nacuá ga yema Tupanaarü ĩnü.

[66]Rü yema duũxũgü ga Babiróniawa woeguxũ rü guxũwama 42,360 nixĩgü.

[67]Rü naétü nayexmagü ga 7,337 ga norü puracütanüxũ ga yatüxũgü rü ngexũgü. Rü yemaétüwa nayexmagü ga 245 ga wiyaetanüxũ ga yatüxũgü rü ngexũgü.

[68-69]Rü namaxã nawoegu ga 736 ga cowarugü, rü 245 ga mulagü, rü 435 ga caméyugü, rü 6,720 ga búrugü.

[70]Rü nümaxũ ga natanüxũmaxã icua̲xgüxũ rü inanaxãgü ga norü ãmaregü naxca̲x ga yema puracü nax namexẽẽgüãxũca̲x ga yema ĩanearü poxeguxũtápü̲x. Rü nüma ga ãẽxgacü rü yema diẽrumaxã icuáxũna nanaxã ga 8 quíru naguxũ ga úiru rü 50 ga tacháũgü rü 530 ga chacherdótegüchirugü.

[71]Rü yema ãẽxgacügü ga natanüxũmaxã icua̲xgüxũ, rü inanaxãgü ga 160 quíru naguxũ ga úiru, rü 1,210 quíru naguxũ ga diẽrumü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

72Rü guxũma ga yema togü ga duũxũgü rü inanaxãgü ga 160 quíru naguxũ ga úiru rü 1,100 quíru naguxũ ga diẽrumü, rü 67 ga chacherdótegüchirugü.

73Rü yema chacherdótegü, rü yema Lebítanüxũ, rü yema ĩãxgüarü dauruũgü, rü yema wiyaetanüxũ, rü yema duũxũgü ga guma ĩanecüãx, rü yema Tupanapata ga taxũnewa puracüexũ, rü guxũma ga Iraétanüxũ rü norü ĩanewachigü ningugüetanü. Rü yexguma norü 7 ga tauemacüwa nanguxgu ga nax nawoeguxũ rü guxũma ga yema Iraétanüxũ rü norü ĩanewachigü nayexmagü.

## Neemía 8

### Tupanaarü mugü rü guxũ ga duũxũgüpẹxewa nüxũ nadaumatügü

1Rü gumá norü 7 ga tauemacügu rü guxũma ga yema duũxũgü ga marü norü ĩanewa iyexmachigüxũ rü Yerucharéũwa nayangutaquẹxegü nax nüxũ naxĩnüexũcạx ga Tupanaarü ore. Rü yema ĩanearü ngutaquẹxechica ga Ĩãx ga Dexágu ãégaxũarü tọxmạxtawa yexmaxũgu nangutaquẹxegü. Rü ñụxũchi ga nüma ga duũxũgü rü chacherdóte ga Édraxũ ñanagürügü: —¡Ẽcü nua nange i ngẽma Cori ya Tupanaarü mugüpane ga Moiché ümatüxũ naxcạx ga tórü ọxigü ga Iraétanüxũ! ==ñanagürügü.

2Rü nüma ga chacherdóte ga Édra rü yéma nanange ga yema Tupanaarü mugüpane napẹxewa ga yema duũxũgü ga yexma ngutaquẹxegüxũ ga yatüxũ rü ngexũ rü ngextụ̈xücügü rü pacügü.

3Rü ẽxũwa inanaxügü rü ñụxmata tocuchiwa nangu nax duũxũgücạx nüxũ nadaumatüxũ ga Tupanaarü mugü nawa ga yema ĩanearü ngutaquẹxechica ga ĩãx ga Dexágu ãégaxũarü tọxmạxtawa yexmaxũ. Rü guxũma ga duũxũgü rü meama inarüxĩnüe ga yema Tupanaarü mugü.

4Rü nüma ga chacherdóte ga Édra rü nachinagü nagu ga wüxi ga chinagüruxũ ga mürapewanaxcạx ga woetama yemaruxũ yexma üxũ. Rü norü tügünecüwaguama nachigü ga Matatía, rü Chéma, rü Anía, rü Uría, rü Irichía rü Maachía. Rü norü tọxwecüwaguama nachigü ga Pedaía, rü Michaé, rü Maquía, rü Achúũ, rü Achadána, rü Chacaría rü Mechuráũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[5]Rü yexguma ga Édra rü nayawãxna ga yema popera ga mugüpane guxũma ga duũxũgüpe̲xewa. Rü guxũma ga duũxũgü rü nüxũ nadaugü yerü dauxũgu namaxã nachinagü. Rü yexguma yawãxnaagu ga yema popera ga mugüpane rü guxũma ga duũxũgü ga yexmagüxũ rü inachigü.

[6]Rü yexguma ga nüma ga Édra rü Cori ya Tupana ya Guxãétüwa ngẽxmacüxũ nicua̲xüxũ. Rü guxũma ga duũxũgü rü dauxna naxugüchacüxüãcüma nanangãxũgü rü ñanagürügü: —Ngẽmaãcü yixĩ, rü ngẽmaãcü yixĩ ==ñanagürügü. Rü yemawena rü waixũmüanegu nanangücuchitanü, rü yemaacü Cori ya Tupanaxũ nicua̲xüũgü.

[7]Rü Lebítanüxũ ga Yochué, rü Baní, rü Cherebía, rü Yamíũ, rü Acúx, rü Chaxtái, rü Odía, rü Maachía, rü Queritá, rü Acharía, rü Yochabá, rü Anáũ rü Peraía nixĩ ga duũxũgümaxã meama nango̲xẽẽgüxũ nax ta̲xacüchiga yixĩxũ ga yema mugü. Rü yexguma ga nüma ga duũxũgü rü tama nixĩgachitanü nawa ga yema nachica ga nagu nachigüxũ.

[8]Rü nümagü rü tagaãcü duũxũgüca̲x nüxũ nadaumatügü ga yema Tupanaarü mugüpane. Rü ñu̲xũchi meama duũxũgümaxã nanango̲xẽxẽ ga yema ore nax nüxũ nacua̲xgüxũca̲x nax ta̲xacüchiga yixĩxũ.

[9]Rü guxũma ga duũxũgü rü yexguma nüxũ naxĩnüegu ga yema Tupanaarü mugü rü naxauxe. Natürü ga choma ga ãẽxgacü ga Neemía, rü nümatama ga chacherdóte ga Édra, rü yema tomücügü ga Lebítanüxũ rü tanataãẽxẽxẽ ga yema duũxũgü, rü ñatagürügü nüxũ: —¡Taxű i pengechaxũgüxũ rü pexauxexũ! Erü ñoma i ngunexũ rü woetama tórü Cori ya Tupanaca̲x ítanaxűxüchi ==ñatagürügü.

[10]Rü ñanagürü ta ga Édra: —¡Ẽcü mea peyachibüe rü bínu ya maixcuracü peyaxagü! ¡Rü tümamaxã pengau ya texé ya tüxű́ nataxúxe i tümaarü õna nax wüxigu petaãẽgüxũca̲x! Erü ñoma i ngunexũ rü woetama Cori ya Tupanaca̲x ítanaxűxüchi. Rü ngẽmaca̲x tama name nax pengechaũgüxũ erü ngẽma taãxẽ i tórü Cori ya Tupana tüxna ãxũ rü tórü poxũruxũ nixĩ ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]Rü yexgumarüxũ ta ga nüma ga Lebítanüxũ rü duũxũgümaxã nüxũ nixugüe rü ñanagürügü: —¡Marütama nax pexauxexũ! Erü ñoma i ngunexũ rü woetama Cori ya Tupanacax ítanaxűxüchi = =ñanagürü.

[12]Rü yexguma ga nüma ga guxũma ga duũxũgü rü chibüwa rü axewa naxĩ rü namücügümaxã nangaugü ga norü õnagü. Rü yemaacü nanaxüchigagü ga yema ngunexũ, yerü nüxũ nicuaxãchitanü ga yema Édra nangúexẽẽxũ.

### Düxenügüarü petachiga naxüchigagü

[13]Rü moxũãcü paxmama rü guxũma ga ãẽxgacügü ga natanüxũtücumümaxã icuaxgüchigüxũ, rü chacherdótegü, rü Lebítanüxũ rü norü ngúexẽẽruũgü, rü Édramaxã nangutaquexegü nax mea Cori ya Tupanaarü mugüpanewa nangúexũcax.

[14]Rü yema mugüpanewa namaxã inarüxĩ ga ümatüxũ nax Cori ya Tupana rü Moichéxũ namuxũ, rü ngẽxguma ngẽma peta ya norü 7 ya tauemacügu naxüchigagüxũwa nanguxgu rü düxenügügumare tá napegüxũ i Iraétanüxũ.

[15]Rü yemacax guxũnema ga ĩanegüwa rü Yerucharéũwa nüxũ narüxugüe nax duũxũgü rü máxpüxanexũgu norü oribuatücax, rüexna arayáũátügücax, rüexna palmeraxátügücax, rüexna tomare i nai i muchacüüxũtanücax nadaugüxũ nax norü düxenügü nawa ne naxügüxũ nax yima düxenügügu napegüxũcax ega ngẽxguma düxenügüarü petawa nanguxgu, yema mugüpanewa nüxũ yaxuxũrüxũ.

[16]Rü duũxũgü rü norü naiátüwa naxĩ rü namaxã ínangugü nax yemaacü wüxichigü ga duũxũ noxrütama düxenü ne naxüxũcax. Rü nümaxũ ga duũxũgü rü napataétügu nanaxügü ga norü düxenü, rü togü rü napataaxtügu nanaxügü, rü togü rü Tupanapata ga taxũneaxtügu nanaxügü, rü togü rü ĩãx ga Dexágu ãégaxũpexegu nanaxügü, rü togü ga duũxũgü rü ĩãx ga Efraíũgu ãégaxũpexegu nanaxügü ga norü düxenügü.

[17]Rü guxũma ga yema Iraétanüxũ ga Babiróniaanewa ne gagüxũ rü norü naanecax woeguxũ rü nanaxügü ga norü düxenü rü nagu napegü. Yerü yexguma Yochué ga Núũ nane namaxã naxüchigagucürüwa rü taguma nanaxüchigagü ga yema peta rü ñuxmata yema ngunexũ ga nagu


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Yerucharéũgu nangutaquẹxegüxũgu nixĩ ga wena naxüchigagüãxũ. Rü yemacạx poraãcüxüchi nataãẽgü.

18Rü 7 ga ngunexũ nanaxüchigagü ga yema düxenügüarü peta. Rü wüxichigü ga yema 7 ga ngunexũgu rü nüma ga Édra rü duũxũgümaxã nüxũ nadaumatü ga yema Tupanaarü mugü. Rü yexguma norü 8 ga ngunexũwa nanguxgu rü duũxũgümaxã nanaxü ga wüxi ga taxũ ga ngutaquẹxe nax Tupanaxũ yacuạxüũgüxũcạx, yema Tupanaarü mugüpane nüxũ ixuxũrüxũ.

## Neemía 9

### Iraétanüxũ rü Tupanamaxã nüxũ nixu ga norü pecadugü

1-2Rü gumatama tauemacüarü 24 ga ngunexũgu rü nüma ga Iraétanüxũ rü nangutaquẹxegü nax aureãcüma nayumüxẽgüxũcạx. Rü nüxna nixĩgachi ga yema duũxũgü ga tama Iraétanüxũ ixĩgüxũ. Rü témüxũ ga naxchirugu nicụxgü rü waixũmütẹxe nügüeru nagünagügü. Rü yexma nachigüãcüma Tupanamaxã nüxũ nixugüe ga noxrütama chixexũgü rü nüxna nacuạxãchie ga norü ọxigüarü chixexũgü rü ta.

3Rü nachicagutama nachigüãcüma tomaepụ̈x ga ora ningegü ga nüxũ nax naxĩnüexũ ga Cori ya Tupanaarü mugü. Rü naétü to ga tomaepụ̈x ga ora ningegü ga Tupanamaxã nüxũ nax yaxugüexũ ga norü chixexũgü rü Tupanaxũ nax yacuạxüũgüxũ.

4Rü yemawena ga yema Lebítanüxũ ga Yochué, rü Binuí, rü Caxmié, rü Chebanía, rü Binuí, rü Cherebía, rü Baní rü Quenáni rü yema chinagüchicagu naxĩgü rü yéma tagaãcü Cori ya Tupanamaxã nidexagü.

5Rü ñụxũchi yema Lebítanüxũ ga Yochué, rü Caxmié, rü Baní, rü Achaxnía, rü Cherebía, rü Odía, rü Chebanía rü Petaía rü duũxũgüxũ ñanagürügü: —¡Ẽcü, ipechigü rü ñụxma rü guxũguma nüxũ picuạxüũgü ya Cori ya Tupana! Rü naéga rü naxüüne rü guxũétüwa nangẽxma. Rü ngẽmacạx name nixĩ i nüxũ ticuạxüũgü ==ñanagürügü.

6Rü ñụxũchi ga nüma ga Édra rü nayumüxẽ rü ñanagürü: —Pa Tupanax, cuma nixĩ i Cori quixĩxũ rü nataxuma i to. Rü cuma nixĩ ga cunaxüxũ ga


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

daxũguxũ̃ i naane, rü ngẽma daxũguxũ̃ i naaneétüwa ngẽxmaxũ̃ rü guxũ̃ma i ẽxtagü. Rü cuma nixĩ ga cunaxüxũ̃ ga ñoma i naane, rü taxtügü, rü guxũ̃ma i tạxacü i nawa ngẽxmaxũ̃. Rü cuma nixĩ i maxũ̃ nüxna cuxãxũ̃ i guxũ̃ma i ngẽma maxẽxũ̃. Rü ngẽmacạx nixĩ i cuxũ̃ yacuạxüũ̃güxũ̃ ya ẽxtagü ya dauxũ̃wa ngẽxmagüxũ̃.

7Pa Corix, cuma nixĩ ya Tupana ga Abráũ̃xũ̃ cuxunetaxũ̃. Rü cuma nixĩ ga Úr ga Cadéugüarü ĩanewa ícunagaxüchixũ̃, rü ñụxũchi Abraáũ̃gu cunaxüégaxũ̃.

8Rü cuma nüxũ̃ cucuạx nax wüxi ga yatü ga aixcüma cuxṹ yaxõxũ̃ nax yixĩxũ̃. Rü wüxi ga uneta namaxã cuxü nax nataagüna tá cunaxãxũ̃ ga yema naane ga nawa nayexmagüxũ̃ ga Canaáũ̃tanüxũ̃, rü Itítanüxũ̃, rü Amoréutanüxũ̃, rü Ferechéutanüxũ̃, rü Yebuchéutanüxũ̃, rü Guerguechéutanüxũ̃. Rü cuyanguxẽxẽ ga yema curü uneta, erü cuma rü guxũ̃guma cuyanguxẽxẽ i ngẽma nüxũ̃ quixuxũ̃.

9Cuma rü tüxũ̃ cudau ga ñuxãcü ngúxũ̃ nax tingegüxũ̃ ga torü ọxigü ga Equítuanewa. Rü tüxũ̃ cuxĩnü ga nax taxauxexũ̃ ga Már ga Dauchíüxũ̃cutüwa.

10Rü cuma rü Faraóũ̃pẹxewa rü guxũ̃ma ga norü ngũ̃xẽẽruũ̃güpẹxewa, rü guxũ̃ma ga yema nachixũ̃anecüạ̃xgü ga duũ̃xũ̃güpẹxewa, rü cuyaxüchigüama ga taxũ̃ ga mexũ̃gü ga curü üünemaxã cuxüxũ̃. Yerü nüxũ̃ cudau ga ñuxãcü totanüxũ̃maxã chixri inacuạxgüxũ̃, rü ngẽmacạx cutachiga i ñụxmax.

11Rü yemacạx torü ọxigüpẹxewa rü taxregu cuyayauxyexũ̃chixü ga már nax paxũ̃wa yachoxũ̃xũ̃cạx. Natürü yema norü uanügü rü yexma mártamagu cunayixẽxẽ, ñoma wüxi ya nuta i natü i matamaxũ̃wa itáecürüxũ̃.

12Rü ñụxũchi wüxi ga caixanexũ̃maxã nüxũ̃ nüxũ̃ cucuạxẽxẽ nax nüxũ̃ nacuạxgüxũ̃cạx ga nama ga nagu naxĩxũ̃ ga ngunecü. Rü chütacü rü dauxũ̃wa wüxi ga üxüema naxcạx cungọxẽxẽ nax yemamaxã cuyabáixmaxũ̃xũ̃cạx nax nüxũ̃ nacuạxgüxũ̃cạx ga nama ga nagu naxĩxũ̃.

13Yemawena rü mạxpṹne ga Chinaígu ícurüxĩ, rü yéma daxũguxũ̃ ga naanewa namaxã quidexa, rü yéma cunana ga mugü ga aixcüma mexũ̃, rü ngụxẽẽtaegü ga aixcüma ixĩxũ̃ rü ucụxẽgü ga mexũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

14Rü ñu̱xũchi namaxã nüxũ̃ quixu nax naxauregüãxũ̃ca̱x ga ngũ̃xchigaarü ngunexũ̃. Rü curü duũ̃ ga Moichéwa namaxã nüxũ̃ quixu ga mugü rü ngu̱xẽẽtaegü rü ucu̱xẽgü ga aixcüma mexũ̃.

15Rü ñu̱xũchi dauxũ̃guxũ̃ ga naanewa naxca̱x cunayixẽxẽ ga paũ ga maná nax yema nango̱xgüxũ̃ca̱x. Rü nutawa naxca̱x cunagoxũ̃chíüxẽxẽ ga dexá nax yemawa naxaxegüxũ̃ca̱x. Rü ñu̱xũchi namaxã nüxũ̃ quixu nax nagu nachocuxũ̃ca̱x ga yema naane ga namaxã cuxueguxũ̃.

16Natürü ga nümagü ga tórü o̱xigü rü nügü nicua̱xüũ̃gümare rü taxúega naxĩnüechaũ̃ rü tama naga naxĩnüechaũ̃ ga yema curü mugü.

17Rü tama cuga naxĩnüechaũ̃, rü bai ga nüxna nax nacua̱xãchiexũ̃ ga yema taxũ̃ ga mexũ̃gü ga nape̱xewa cuxüxũ̃. Rü poraãcü ínayataitüarü maxũ̃neã̱xgü rü cumaxã nanue, rü yemaca̱x nagu narüxĩnüe nax norü ãẽ̱xgacüxũ̃ naxunetagüxũ̃ nax yemamaxã Equítuaneca̱x nawoeguxũ̃ca̱x rü wenaxarü Equítutanüxũ̃me̱xẽwa nayexmagüxũ̃ca̱x. Natürü i cuma rü Tupana ya ngechaũ̃wa̱xecü quixĩ, rü mecümacü quixĩ, rü ngüxmüwa̱xecü quixĩ rü yáxna ĩnücü quixĩ, rü tama paxa cunu rü yemaca̱x nixĩ ga tama yéma cunawogümarexũ̃.

18Rü woo taxũ̃ ga chixexũ̃ naxügü ga yexguma úiruwa wüxi ga wocaxacüchicüna̱xã naxügügu, rü nüxũ̃ yaxugüegu nax yema yixĩxũ̃ ga Equítuanewa ínanguxũ̃xẽẽxũ̃, natürü ga cumax, Pa Tupanax, rü tama nüxna quixũgachi.

19Rü cuma rü poraãcü nüxũ̃ cungechaũ̃ rü yemaca̱x tama chianexũ̃wa cunawogü. Rü yemaca̱x ga yema caixanexũ̃ rü tama nüxna nixũgachi ga ngunecü nax yemawa nüxũ̃ nacua̱xgüxũ̃ca̱x nax ngextá ta naxĩxũ̃ ga namawa. Rü woo ga chütacü rü tama nüxna nixũgachi ga yema üxüema ga dauxũ̃wa naxca̱x cungo̱xẽẽxũ̃ nax yema nüxũ̃ ibáixmaxũ̃güxũ̃ca̱x nax nüxũ̃ nacua̱xgüxũ̃ca̱x ga nama ga nagu naxĩxũ̃.

20Rü ñu̱xũchi naxca̱x yéma cunamu ga Cuãxẽ ya Üünecü nax yaxucu̱xẽgüãxũ̃ca̱x. Rü taguma nüxũ̃́ nataxu ga yema paũ ga maná ga naxca̱x


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yéma cumugüxũ, rü ñu̱xũchi taguma nüxṹ nataxu ga yema dexá ga nüxna cuxãxũ nax yemaacü tama yata̱xawaexũca̱x.

21Rü 40 ga taunecü õna nüxna cuxã ga yema chianexũwa. Rü taguma ta̱xacü nüxṹ nataxu, rü bai ga nax yangauxchiruxũ rü bai ga nax nachaecutüxũ.

22Rü nachixũanegü rü ĩanegü nüxna cuxã. Rü wüxitücumüchigü nüxũ cuyanu ga norü naane. Rü yemaca̱x nügüxṹ nanayauxgü ga ãe̱xgacü ga Chióũarü naane ga Ebóũ, rü ãe̱xgacü ga Óxarü naane ga Bacháũ.

23Rü ñu̱xũchi namaxã cunaxuegu nax yamuxacüxũca̱x ñoma ẽxtagü ya daxũwa ngẽxmagücürüxũ. Rü nawa cunagagü ga torü o̱xigü nax napugüãxũca̱x ga yema naane ga noxri norü o̱xigümaxã cuxueguxũ nax norü yixĩgüxũca̱x.

24Rü nüma ga torü o̱xigü rü nagu nachocu ga yema Canaáũane rü nanapugü. Rü nape̱xegu cunamaachitanüxẽxẽ ga yema duũxũgü ga yema naanegu ãchiũgüxũ. Rü yema norü ãe̱xgacügü rü wüxigu namaxã ga yema duũxũgü ga yema naanewa maxẽxũ rü torü o̱xigümee̱xẽwa cunayexmagüxẽxẽ nax nüma nanaxwa̱xegüxũ namaxã naxügüxũca̱x.

25Rü yexgumarüxũ ta nanapuxũ ga guma ĩanegü ga ípoxegugüne rü yema mexũ ga naanegü rü ĩpatagü ga yemaxũgü ga imexũmaxã ixããcugüne rü puchugü, rü úbanecügü, rü oribunecügü rü muxũma ga togü ga ori̱xgünecügü. Rü meama nachibüe rü nangaxpütüwegü rü ningüe rü yemaacü nataãẽgü yerü poraãcü namaxã cumecüma.

26Natürü naétüwa ga guxũma ga yema naxca̱x cuxüxũ rü tama cuga naxĩnüechaũ, rü cumaxã nanueama, rü tama naga naxĩnüe ga curü mugü. Rü nanadai ga yema curü orearü ngeruũgü ga naxucu̱xẽgüxũ nax cuxca̱x nawoeguxũca̱x. Rü yemaacü poraãcü chixexũ cupe̱xewa naxügü.

27Rü yemaca̱x ga cuma rü norü uanügümee̱xẽgu cunayixẽxẽ. Rü nümagü rü ngúxũ nüxũ ningexẽẽgü. Rü yemawena ga yexguma marü tama namaxã naporaegu ga yema ngúxũ nax yangegüxũ, rü ngũxẽẽca̱x cuxna nacagü. Rü cuma nax poraãcü nüxũ cungechaxũxũ rü yemaca̱x nüxũ cuxĩnü ga daxũguxũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ga naanewa. Rü yemacax natanüwa nüxũ cuxuneta ga yatügü nax norü uanügümexẽwa ínanguxũxẽẽãxũcax.

28Natürü yexguma marü ínanguxũxgu rü wenaxarü chixexũ cupexewa naxügü. Rü yemacax wena norü uanügümexẽwa cunayexmagüxẽxẽ. Rü nümagü rü ngúxũ nüxũ ningexẽẽgü. Rü yemawena rü ngũxẽẽcax cuxna nacagü. Rü cuma nax poraãcü nüxũ cungechaxũxũ rü yemacax nüxũ cuxĩnü ga daxũguxũ ga naanewa. Rü muexpüxcüna ícunanguxũxẽxẽ.

29Rü cuyaxucuxẽgü nax wena yanguxẽẽgüãxũcax ga curü mugü. Natürü ga nümagü rü tama inaxĩnüechaxũ, rü tama nanayauxgüchaxũ ga yema curü mugü. Rü yemaacü nüxũ naxoe ga curü mugü i maxũ tüxna ãxũ ya yíxema naga ĩnüxe. Rü naechitamare namaxẽ rü ínayataiãchiarü maxũãxgü rü yemacax tama naga naxĩnüe i curü mugü.

30Rü mucüma ga taunecü rü yáxna namaxã cuxĩnü ga yema torü oxigü. Rü Cuãxẽ ya Üünecüwa rü curü orearü uruũgüwa cuyaxucuxẽgüchirex, natürü ga nümagü rü tama cuga naxĩnüechaũ. Rü yemacax nixĩ ga ñoma ga naanewa yexmagüxũ ga nachixũanegümexẽwa cunayexmagüxẽẽxũ.

31Natürü yema nax cuxṹ nangechaũ̃tümüxũgüxũcax rü tama noxtacüma cunadaixüchi rü tama nüxna quixũ. Erü cuma rü Tupana ya mecümaxũchicü rü ngechaũ̃waxecü quixĩ.

32Rü ngẽmacax, ¡Pa Torü Tupanax! cuma nax tacü, rü poracü, rü ãũcümacü nax quixĩxũ rü taguma nüxũ icuyarüngüma i ngẽma curü uneta rü curü ngechaũ toxcax. Rü ñuxma rü tama tanaxwaxe nax cunangupetüxẽẽmarexũ ga guxũma ga yema ngúxũgü ga yangegüxũ ga torü ãexgacügü, rü yema ĩanemaxã icuaxgüxũ, rü chacherdótegü, rü orearü uruũgü, rü torü oxigü, rü guxũma ga curü duũxũgü. Yerü yexguma Achíriaanearü ãexgacügümexẽwa tayexmagügucurüwa ngúxũ tingegü ñuxmata ñaa i ngunexũ̃wa nangu.

33Natürü tama cugagu nixĩ ga yema guxchaxũgü ga toxũ ngupetüxũ yerü meama niwex i guxũma i ngẽma cuxüxũ. Natürü toma nixĩ ga chixexũ taxügüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[34]Rü woo tochixũanearü ãẽxgacügü rü togü ga yatügü ga tomaxã icuaxgüxũ, rü chacherdótegü, rü woo ga torü oxigü rü taguma nayanguxẽẽgü ga curü mugü rü taguma naga naxĩnüe ga curü ucuxẽgü ga namaxã nüxũ quixuxũ.

[35]Rü yema tochixũanearü ãẽxgacügü ga tomaxã icuaxgüxũ rü woo nüxna nax cunaxãxũ ga muxũma ga norü yemaxũgü, rü woo naxmexwa cunayexmaxẽxẽ ga ñaa nachixũane ga mea nanetü nawa yaexũ, natürü taguma cuxũ nicuaxüũgü, rü tama nüxũ narüxoechaũ ga nacüma ga chixexũgü.

[36]Rü dücax, rü ñaa naane ga torü oxigüna cuxãxũ nax nangõxgüãxũcax ga nabü rü norü yemaxũgü ga nawa rüxügüxũ, natürü i ñuxma rü ñaatama naanewa rü to i nachixũanecüarü mugüruxũ tixĩgü.

[37]Rü guxãma i tomax, rü torü wocagü, rü tonetügü rü ñuxma rü torü chixexũgügagu torü uanügü i ãẽxgacügümexẽwa tangexmagü, rü nüma nanaxwaxexũãcü tomaxã inacuax. Rü ngẽmacax i ñuxma rü poraãcü tanaxĩxãchiãẽtanü = =ñanagürü ga Édra norü yumüxẽwa.

### Iraétanüxũarü ãẽxgacügü rü Tupanamaxã inaxunetagü nax norü mugüga tá naxĩnüexũcax

[38]Rü yemacax ga guxãma ga toma rü Tupanamaxã nüxũ tixu nax aixcüma tá naga taxĩnüexũ ga norü mugü. Rü napexewa poperagu tanaxümatü ga yema namaxã nüxũ tixuxũ. Rü toma ga ãẽxgacügü, rü Lebítanüxũ, rü chacherdótegü rü toéga nagu taxümatügü nax aixcüma tá tayanguxẽẽxũ ga yema torü uneta.

## Neemía 10

### Duũxũgü rü to ga uneta Tupanamaxã nixugü

[1]Rü ñaagü nixĩ ga naégagü ga yema duũxũgü ga yema poperagu naxümatüégaxũ: Choma ga ãẽxgacü ga Neemía ga Acaría nane, rü Chedequía,

[2]rü Cheraía, rü Acharía, rü Yeremía,

[3]rü Pachú, rü Amaría, rü Maquía,

[4]rü Atú, rü Chebanía, rü Marúx,


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[5]rü Aríũ̃, rü Meremóx, rü Adía,

[6]rü Danié, rü Guinetóũ̃, rü Barúx,

[7]rü Mechuráũ̃, rü Abía, rü Miyamíũ̃,

[8]rü Maachía, rü Bigái rü Chemaía. Rü yemagü rü chacherdóte nixĩgü.

[9]Rü yema Lebítanüxũ̃ nixĩgü ga Yochué ga Achanía nane, rü Binuí ga Enadáx nataxa, rü Caxmié,

[10]rü naenexẽgü ga Chebanía, rü Odía, rü Queritá, rü Peraía rü Anáũ̃,

[11]rü Micaía, rü Reóx, rü Achabía,

[12]rü Chacúx, rü Cherebía, rü Chebanía,

[13]rü Odía, rü Baní, rü Benínu.

[14]Rü yema Iraétanüxũ̃arü ãe̱xgacügü nixĩgü ga Paró, rü Paxá-moá, rü Eráũ̃, rü Chatú, rü Baní,

[15]rü Binuí, rü Agáx, rü Bebái,

[16]rü Adonía, rü Bixbái, rü Adíũ̃,

[17]rü Até, rü Echequía, rü Achúx,

[18]rü Odía, rü Achúũ̃, rü Bechái

[19]rü Arí, rü Anató, rü Nebái,

[20]rü Mapía, rü Mechuráũ̃, rü Echí,

[21]rü Mechechabé, rü Chadóx, rü Yadúa,

[22]rü Peratía, rü Anáũ̃, rü Ananía,

[23]rü Ochéa, rü Ananía, rü Achúx,

[24]rü Aroé, rü Pilá, rü Chobéx,

[25]rü Reúũ̃, rü Achaná, rü Maachía,

[26]rü Aía, rü Yanáũ̃, rü Anáũ̃,

[27]rü Marúx, rü Aríũ̃ rü Baaná.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[28]Rü guxũ̃ma ga yema togü ga duũ̃xũ̃gü ga chacherdótegü, rü Lebítanüxũ̃, rü Tupanapata ga taxũ̃nearü ĩã̱xarü dauruũ̃gü, rü wiyaetanüxũ̃, rü yema Tupanapata ga taxũ̃newa puracüexũ̃ rü nüxũ̃ nixugüe nax aixcüma tá yanguxẽẽgüãxũ̃ ga Tupanaarü mugü. Rü yexgumarüxũ̃ ta inaxunetagü ga guxũ̃ma ga yema Iraétanüxũ̃ ga wüxigu naxma̱xgümaxã rü naxacügümaxã nüxna ixĩgachitanüxũ̃ ga yema togü ga nachixũ̃anecüã̱xgü ga tama Tupanaxũ̃ cua̱xgüxũ̃.

[29]Rü guxãma ga toma rü mea tanayauxgü ga yema uneta rü nüxũ̃ tixu nax aixcüma tá mea naga taxĩnüexũ̃ i ngẽma Tupanaarü mugü rü ucu̱xẽgü ga nüma ya Tupana norü duũ̃ ga Moichéna naxãxũ̃.

[30]Rü wüxigu nüxũ̃ tixu rü taxũtáma tanaxwa̱xe nax toxocügü rü tonegü rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i tama Iraétanüxũ̃ ixĩgüxũ̃maxã yaxãtexũ̃ rüe̱xna yaxãmaxũ̃.

[31]Rü nüxũ̃ tixu rü ngẽxguma ngẽma duũ̃xũ̃gü i tama Iraétanüxũ̃ ixĩgüxũ̃ ngũ̃chigaarü ngunexũ̃gu norü ngẽmaxũ̃gümaxã núma yataxegügu rüe̱xna guxũ̃raũ̃xũ̃ i trigute̱xemaxã nataxegügu, rü taxũtáma nüxṹ naxca̱x tataxegü rü bai i ngũ̃chigaarü ngunexũ̃gu rü bai i to i ngunexũ̃ i nagu Tupanaca̱x ixaurexũ̃gu. Rü nüxũ̃ tixu rü ngẽxguma norü 7 ya taunecüwa nanguxgu rü taxũtáma tatoegü rü ngẽxma tá inayarüxo i guxũ̃ma i ngetanügü.

[32]Rü togümaxã nüxũ̃ tixu rü wüxichigü ya taunecügu nax itanaxãgüxũ̃ i ãgümücü i gramu i diẽrumü nax ngẽmamaxã tanaxütanüxũ̃ca̱x i guxũ̃ma i Tupanapata ya taxũ̃nearü puracü.

[33]Rü yema nixĩ ga paũ ga Tupanape̱xewa inuxũ̃, rü ãmaregü ga trigute̱xegü ga wüxichigü ga ngunexũ̃gu ixãxũ̃, rü naxũ̃nagü ga wüxichigü ga ngũ̃chigaarü ngunexũ̃gu ínagugüxũ̃, rü tauemacü ya ngexwacaxũ̃cügu ínagugüxũ̃ rü yema Tupanaca̱x naxüchigagüxũ̃ ga petagügu ínagugüxũ̃. Rü yexgumarüxũ̃ ta yema diẽrumaxã tanaxütanü ga naxũ̃nagü ga Iraétanüxũ̃arü pecaduca̱x ínagugüxũ̃ nax Tupana nüxṹ nüxũ̃ irüngümaxũ̃ca̱x ga norü pecadugü.

[34]Rü guxãma ga toma ga chacherdótegü rü Lebítanüxũ̃ rü guxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü rü sortéu taxü nax wüxichigü ga taunecügu nüxũ̃ tacuáxũ̃ca̱x nax


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ta̲xacürü ngunexũ̃ tá nagu yanguchigüxũ̃ i wüxichigü ya ĩpatacüã̲xgü nax Tupanapata ya taxũ̃newa nangegüãxũ̃ca̲x i üxü nax yema üxümaxã ãmarechicawa yagugüãxũ̃ca̲x i Tupanaarü ãmaregü yema mugüpanewa naxümatüxũ̃ãcü.

35-36Rü togümaxã itaxunetagü nax wüxichigü ga taunecügu Tupanapata ga taxũ̃newa tananaxũ̃ ga nüxíraxũ̃xũ̃ ga tonetüarü o. Rü yexgumarüxũ̃ ta togümaxã itaxunetagü nax Tupanapata ga taxũ̃newa rü yema chacherdótegü ga yéma puracüexũ̃pe̲xewa tanagaxũ̃ ga nüxíraũ̃cü ya tonegü, rü nüxíraxũ̃xũ̃ i torü wocaxacügü, rü nüxíraxũ̃xũ̃ i carnéruxacügü yema mugüpanewa naxümatüxũ̃ãcü.

37Rü togümaxã itaxunetagü nax Tupanapata ga taxũ̃nearü yemaxũ̃pataũ̃wa tananaxũ̃ca̲x i ngẽma nüxíraxũ̃xũ̃ i torü triguta̲xe rü nüxíraxũ̃xũ̃ i tonetüarü o, rü yima nüxíraũ̃cü ya torü bínu rü nüxíraxũ̃xũ̃ i torü chíxũ̃ nax chacherdótegüna tanaxãxũ̃ca̲x. Rü yexgumarüxũ̃ ta togümaxã itaxunetagü rü ngẽma 10 i tonetügüarü owa rü wüxi tá nixĩ i Lebítanüxũ̃na taxãgüxũ̃ erü ngẽma nixĩ i toonegüwa nüxna üxũ̃ nax nayauxgüãxũ̃ca̲x.

38Rü ngẽxguma Lebítanüxũ̃ toxũ̃tawa yayauxgügu i ngẽma 10 i nüxna üxũ̃ i tonetüarü owa, rü ngẽxguma rü tá ínayaxümücü i wüxi i chacherdóte i Aróũ̃tanüxũ̃. Rü ngẽxguma marü nüxna tanaxãxgu rü nüma i Lebítanüxũ̃ rü nanaxwa̲xe nax ngẽma 10 tanüwa Tupanapata ya taxũ̃nearü ngẽmaxũ̃güpataũ̃gu namaxã nanguxũ̃xũ̃ i wüxi.

39Rü nüma i Iraétanüxũ̃ rü Lebítanüxũ̃ rü ngẽma trigu rü bínu rü chíxũ̃ rü tá nagu nayanu ya yima ĩpata ya nawa nangẽxmagüne i nawechigü i üünexũ̃ rü chacherdótegü i Tupanapata ya taxũ̃newa puracüexũ̃ rü ĩã̲xarü dauruũ̃gü rü wiyaetanüxũ̃. Rü tanaxuegu nax tagutáma ngéma tanata̲xmarexũ̃ ya Tupanapata ya taxũ̃ne.

## Neemía 11

### Yerucharéũ̃gu ãpatagüxũ̃ ga duũ̃xũ̃güchiga

(1 Cr. 9.1-34)


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Rü yema Iraétanüxũarü ãẽxgacügü rü ĩane ga Yerucharéũ̃gutama naxãpatagü. Rü yema togü ga Iraétanüxũ̃ rü sortéu naxca̲x naxügü nax nüxũ̃ nacua̲xgüxũca̲x rü texégü tá tixĩ ya ĩane ya üünene ya Yerucharéũ̃gu ãpatagüxe. Rü ngẽma 10 i nügütanüxũ̃wachigü rü wüxitücumü tá nixĩ ya yima ĩane ya üünene ya Yerucharéũ̃gu ãpatagüxũ̃ rü ngẽma togü i 9 tücumü rü naigü ya ĩanewa tá naxĩ nax ngẽxma yaxãpatagüxũca̲x.

[2]Rü yemawena ga yema Iraétanüxũ̃ rü mexũ̃ tümamaxã naxuegugü ga guxema duũ̃xẽgü ga tümaarü ngúchaũ̃tama tügü ixuxe nax ĩane ya Yerucharéũ̃gu taxãpatagüxũ̃.

[3]Rü Yudáanewa yexmagüne ga ĩanegüwa nangugü ga yema Iraétanüxũ̃, rü chacherdótegü, rü Lebítanüxũ̃, rü duũ̃xũ̃gü ga Tupanapata ga taxũ̃nearü puracütanüxũ̃ rü ñu̲xũchi nataagü ga Charomóũ̃arü puracütanüxũ̃. Rü wüxichigü ga nümagü rü norü ĩaneca̲x rü norü naaneca̲x nawoegu. Rü ñaa nixĩ ga norü ãẽxgacügü ga yema Iraétanüxũ̃ ga Babiróniawa ne ĩxũ̃ rü ĩane ga Yerucharéũ̃gu yaxãpatagüxũ̃.

[4]Rü ñuxre ga yema Yudátanüxũ̃ rü Bẽyamíũ̃tanüxũ̃ rü Yerucharéũ̃gu naxãpatagü. Rü ñaagü nixĩ ga yema Yudátanüxũ̃ ga ĩane ga Yerucharéũ̃gu ãpatagüxũ̃: Rü wüxi nixĩ ga Ataía ga Uchía nane. Rü Uchía nanatü nixĩ ga Chacaría, rü Chacaría nanatü nixĩ ga Amaría, rü Amaría nanatü nixĩ ga Chepatía, rü Chepatía nanatü nixĩ ga Mararéx, rü Mararéx rü Fáre nataxa nixĩ.

[5]Rü to nixĩ ga Maachía ga Barúx nane. Rü Barúx nanatü nixĩ ga Coroché, rü Coroché nanatü nixĩ ga Achaía, rü Achaía nanatü nixĩ ga Adaía, rü Adaía nanatü nixĩ ga Yoiaríx, rü Yoiaríx nanatü nixĩ ga Chacaría, rü Chacaría nanatü nixĩ ga Chiloní.

[6]Rü guxũ̃wama ga Fáre nataagü ga Yerucharéũ̃gu ãpatagüxũ̃ rü 468 nixĩ ga norü mu. Rü guxũ̃ma ga yema rü yatügü ga daixũ̃ icuáxũ̃ nixĩgü.

[7]Rü ñaagü nixĩ ga yema Bẽyamíũ̃tanüxũ̃ ga ĩane ga Yerucharéũ̃gu ãpatagüxũ̃: Rü wüxi nixĩ ga Charú ga Mechuráũ̃ nane. Rü Mechuráũ̃ nanatü nixĩ ga Yoéx,


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

rü Yoéx nanatü nixĩ ga Pedaía, rü Pedaía nanatü nixĩ ga Coraía, rü Coraía nanatü nixĩ ga Maachía, rü Maachía nanatü nixĩ Itié, rü Itié nanatü nixĩ ga Ichaía.

[8]Rü ñu̱xũchi nayexmagü ga Charúenexẽgü ga Gabaí rü Charái. Rü guxũwama ga norü mu ga yema Bẽyamíũtanüxũ̃ rü 928 nixĩ.

[9]Rü yema Bẽyamíũtanüxũarü ãe̱xgacü nixĩ ga Yoé. Rü Yoé nanatü nixĩ ga Chicrí. Rü Yoéarü ñatüwaama ücü ga ãe̱xgacü ga duũxũgümaxã icuácü nixĩ ga Yudá. Rü Yudá nanatü nixĩ ga Chenúa.

[10]Rü yema chacherdótegü ga Yerucharéũgu ãpatagüxũ̃ rü ñaa nixĩgü: Rü wüxi nixĩ ga Yedaía. Rü Yedaía nanatü nixĩ ga Yoiaríx. Rü to nixĩ ga Yaquíũ̃.

[11]Rü to nixĩ ga Cheraía. Rü Cheraía nanatü nixĩ ga Irichía, rü Irichía nanatü nixĩ ga Mechuráũ̃, rü Mechuráũ̃ nanatü nixĩ ga Chadóx, rü Chadóx nanatü nixĩ ga Meraióx, rü Meraióx nanatü nixĩ ga Aitúx. Rü nüma ga Cheraía nixĩ ga ãe̱xgacü ga Tupanapata ga taxũ̃nemaxã inacuáxũ̃.

[12]Rü yema Cheraíamücügü ga wüxigu Tupanapata ga taxũ̃newa namaxã napuracüexũ̃ rü 822 nixĩ ga norü mu. Rü to ga chacherdóte nixĩ ga Adaía rü nanatü nixĩ ga Yeruáũ̃, rü Yeruáũ̃ nanatü nixĩ ga Peraría, rü Peraría nanatü nixĩ ga Amchí, rü Amchí nanatü nixĩ ga Chacaría, rü Chacaría nanatü nixĩ ga Pachú, rü Pachú nanatü nixĩ ga Maquía.

[13]Rü yema Adaíatanüxũ̃ rü guxũwama norü ãe̱xgacügümaxã rü 242 nixĩ ga norü mu. Rü to ga chacherdóte nixĩ ga Amachái. Rü Amachái nanatü nixĩ ga Acharé, rü Acharé nanatü nixĩ ga Achaía, rü Achaía nanatü nixĩ ga Mechiremóx, rü Mechiremóx nanatü nixĩ ga Imé.

[14]Rü yema Amacháitanüxũ̃ ga yatügü ga daixũ̃ icuáxũ̃ rü guxũwama 128 nixĩ ga norü mu. Rü yema namaxã icuáxũ̃ nixĩ ga Chadié ga Guedoríũ̃ nane.

[15]Rü yema Lebítanüxũ̃ ga ĩane ga Yerucharéũgu ãpatagüxũ̃ rü wüxi nixĩ ga Chemaía. Rü Chemaía nanatü nixĩ ga Achú, rü Achúx nanatü nixĩ ga Aricáũ̃, rü Aricáũ̃ nanatü nixĩ ga Achabía, rü Achabía nanatü nixĩ ga Binuí.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16Rü togü ga Lebítanüxũ ga Yerucharéũgu ãpatagüxũ rü Chaxtái rü Yochabá nixĩgü. Rü nümagü nixĩ ga namaxã inacua̱xgüxũ ga yema Lebítanüxũ ga Tupanapata ga taxũnearü düxétüwaama puracüexũ.

17Rü to ga Lebítanüxũ rü Matanía nixĩ. Rü Matanía nanatü nixĩ ga Micaía, rü Micaía nanatü nixĩ ga Chadí, rü Chadí nanatü nixĩ ga Achá. Rü Matanía nixĩ ga namaxã icuáxũ ga yema wiyaetanüxũ ga Tupanaxũ icua̱xüũgüxũ rü moxẽ ixãgüxũ ga yexguma yumüxẽarü orawa nanguxgu. Rü norü ngũxẽẽruxũ nixĩ ga Babuquía. Rü nüma nixĩ ga naenexẽ ga yacüxũ nabumaexũ. Rü to ga Mataníaarü ngũxẽẽruxũ nixĩ ga Adá ga Chamúa nane. Rü Chamúa nanatü nixĩ ga Gará, rü Gará nanatü nixĩ ga Yedutúũ.

18Rü guxũwama rü yema Lebítanüxũ ga ĩane ga üünene ga Yerucharéũgu ãpatagüxũ rü 284 nixĩ ga norü mu.

19Rü yema ĩanearü ĩã̱xgüarü dauruũgü ga Yerucharéũwa yexmagüxũ nixĩ ga Acúx rü Tamóũ rü naétü ga natanüxũ ga yema ĩã̱xarü dauruũgü. Rü guxũwama rü 172 nixĩ ga norü mu.

20Rü yema togü ga Iraétanüxũ, rü togü ga chacherdótegü rü Lebítanüxũ rü náigü ga Yudáanearü ĩanegügu nügü ninu. Rü wüxichigü rü noxrütama naane rü napata nüxṹ niyexmachigü.

21Natürü yema Tupanapata ga taxũnewa puracüexũ ga duũxũgü rü norü ãẽ̱xgacügü ga Chiá rü Guispá rü Yerucharéũarü üye ga Ófegu naxãpatagü.

22Rü yema Lebítanüxũmaxã icuáxũ ga Yerucharéũwa rü Uchí nixĩ. Rü Uchí nanatü nixĩ ga Baní, rü Baní nanatü nixĩ ga Achabía, rü Achabía nanatü nixĩ ga Matanía, rü Matanía nanatü nixĩ ga Micaía ga Achátaxa ixĩcü. Rü nümagü ga yema Lebítanüxũ nixĩ ga yema wiyaegümaxã inacua̱xgüxũ ga Tupanapata ga taxũnewa.

23Yerü nüma ga Pérchiaarü ãẽ̱xgacü rü inanaxü ga mugü nax ñuxãcü tá yema wiyaetanüxũ rü wiyaemaxã inacua̱xgüxũ ga wüxichigü ga ngunexũgu.

24Rü Pérchiaarü ãẽ̱xgacü rü Petaíaxũ naxuneta nax napẽ̱xewa yema Iraétanüxũmaxã icuáxũca̱x nax namexẽẽãxũca̱x ga norü guxchaxũgü. Rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Petaía nanatü rü Mechechabé nixĩ, rü Mechechabéarü o̲xi rü Chéra nixĩ, rü Chéra rü Yudá nane nixĩ.

### Náigü ga ĩanegü ga Iraétanüxũ nagu ãpatagüne

25 Rü nümaxũ ga Yudátanüxũ rü daa ĩanegügu naxãchiũgü: Quiriáx-abágu, rü
Dibóũgu, rü Yecacheégu,

26 rü Yochuégu, rü Moradágu, rü Bex-pérexgu,

27 rü Achá-chuágu, rü Bechébagu,

28 rü Chicáxgu, rü Mecónagu,

29 rü En-rimóũgu, rü Chorágu, rü Yamúxgu,

30 rü Chanóagu, rü Aduráũgu, rü Láquigu, rü Achecágu. Rü yema ĩanexacügü
rü naanegü ga guma ĩanegüna ingaicamanegu naxãchiũgü ga yema
Yudátanüxũ. Rü yemaacü nügü ninu nagu ga yema naane ga Bechébawa
íxügüxũ rü ñu̲xmata doxonexũ ga Inóũwa nangu.

31 Rü yema Bẽyamíũtanüxũ rü daa ĩanegügu naxãchiũgü: ĩanegü ga Guébagu,
rü Mixmágu, rü Aíagu, rü Betégu rü norü ĩanexacügügu,

32 rü Anatógu, rü Nóxgu, rü Ananíagu,

33 rü Achóxgu, rü Ramágu, rü Guitaíũgu,

34 rü Adíxgu, rü Cheboíũgu, rü Nebaráxgu,

35 rü Loxgu, rü Onógu, rü yema doxonexũ ga Ngẽmaxũarü Üruũgügu
ãégaxũgu naxãchiũgü ga yema Bẽyamíũtanüxũ.

36 Rü nayexma ga nümaxũ ga Lebítanüxũ ga Yudátanüxũarü naanewa rü
Bẽyamíũtanüxũarü naanewa nüxna tanaxãgüxũ ga norü naane nax yemagu
naxãpatagüxũca̲x.

## Neemía 12

### Chacherdótegü rü Lebítanüxũ ga norü naanec̲a̲x woeguxũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Rü ñaagü nixĩ ga yema chacherdótegü rü Lebítanüxũ ga Chorobabé ga Charatié nanemaxã rü Yochuémaxã woeguxũ. Rü ñaagü nixĩ ga yema chacherdótegü: Cheraía, rü Yeremía, rü Édra,

[2]rü Amaría, rü Marúx, rü Atú

[3]rü Checanía, rü Reúũ̃, rü Meremóx,

[4]rü Idú, rü Guinetóũ̃, rü Abía,

[5]rü Miyamíũ̃, rü Maadía, rü Bigá,

[6]rü Chemaía, rü Yoiaríx, rü Yedaía,

[7]rü Charú rü Amóx rü Irichía rü Yedaía. Rü yemagü nixĩ ga yema chacherdótegümaxã icuaxgüxũ̃ rü ñuxũchi yema natanüxũ̃maxã icuaxgüxũ̃ ga yexguma Yochué maxũ̃xgu.

[8]Rü ñaagü nixĩ ga yema Lebítanüxũ̃: Yochué rü Binuí rü Caxmié rü Cherebía rü Yudá rü Matanía. Rü nüma ga Matanía rü namücügümaxã wüxigu namaxã inacuaxgüxũ̃ ga yema wiyaegü.

[9]Rü namücügü ga Babuquía rü Uní rü natanüxũ̃ nixĩgü ga naxpexewa yexmagüxũ̃ ga yexguma nawiyaegügu.

[10]Rü nüma ga Yochué rü Yoaquíũ̃natü nixĩ, rü nüma ga Yoaquíũ̃ rü Eriáchinatü nixĩ, rü nüma ga Eriachí rü Yoiadánatü nixĩ

[11]rü nüma ga Yoiadá rü Yoanáũ̃natü nixĩ, rü nüma ga Yoanáũ̃ rü Yadúanatü nixĩ.

[12]Rü yexguma Yoaquíũ̃ chacherdótegüarü ãẽxgacü yaxĩxgu, rü ñaagü nixĩ ga yema chacherdótegü ga natanüxũ̃maxã icuáxchigüxũ̃: Rü yema Cheraíatanüxũ̃maxã icuáxũ̃ rü Meraía nixĩ, rü yema Yeremíatanüxũ̃maxã icuáxũ̃ rü Ananía nixĩ,

[13]rü yema Édratanüxũ̃maxã icuáxũ̃ rü Mechuráũ̃ nixĩ, rü yema Amaríatanüxũ̃maxã icuáxũ̃ rü Yoanáũ̃ nixĩ,


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[14]rü yema Mericútanüxũmaxã icuáxũ rü Yonatáũ nixĩ, rü yema Chebaníatanüxũmaxã icuáxũ rü Yúche nixĩ,

[15]rü yema Aríũtanüxũmaxã icuáxũ rü Axná nixĩ, rü yema Meraióxtanüxũmaxã icuáxũ rü Ecái nixĩ,

[16]rü yema Idútanüxũmaxã icuáxũ rü Chacaría nixĩ, rü yema Guinetóũtanüxũmaxã icuáxũ rü Mechuráũ nixĩ,

[17]rü yema Abíatanüxũmaxã icuáxũ rü Chicrí nixĩ, rü yema Miniamíũtanüxũmaxã rü Moadíatanüxũmaxã icuáxũ rü Pitái nixĩ,

[18]rü yema Bigátanüxũmaxã icuáxũ rü Chamúa nixĩ, rü yema Chemaíatanüxũmaxã icuáxũ rü Yonatáũ nixĩ,

[19]rü yema Yoaríxtanüxũmaxã icuáxũ rü Matenái nixĩ, rü yema Yedaíatanüxũmaxã icuáxũ rü Uchí nixĩ,

[20]rü yema Charáitanüxũmaxã icuáxũ rü Caraí nixĩ, rü yema Amóxtanüxũmaxã icuáxũ rü Ébe nixĩ,

[21]rü yema Irichíatanüxũmaxã icuáxũ rü Achabía nixĩ, rü yema Yedaíatanüxũmaxã icuáxũ rü Natanaé nixĩ.

[22]Rü yexguma Eriachí rü Yoiadá rü Yoanáũ rü Yadúa Lebítanüxũarü ãẽxgacügü ixĩgügu, rü nayawűgüéga ga yema Lebítanüxũ ga natanüxũmaxã icuaxgüxũ. Rü yexgumarüxũ ta nayawűgüéga ga yema chacherdótegü ga natanüxgümaxã icuaxgüxũ. Rü yemaacü nixĩ ga yexguma Daríu Pérchiaanearü ãẽxgacü yixĩxgu.

[23]Rü yema Lebítanüxũ ga natanüxũmaxã icuaxgüxũ rü yema popera ga nagu yawűgüégaxũgu nayawűgüéga ñuxmata Yoanáũ ga Eriachí nataxawa nangu nax Lebítanüxũarü ãẽxgacü yixĩxũ.

[24]Rü yema Lebítanüxũmaxã icuaxgüxũ rü ñaagü nixĩ: Achabía, rü Cherebía, rü Yochué ga Caxmié nane. Rü yexguma nawa nanguxgu nax nawiyaegüxũ rü nüma ga natanüxũ rü napexegu nayachigü nax Cori ya Tupanaxũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yacuax̱üügüxũcax̱ rü moxẽ nüxna naxãgüxũ, gumá Dabí ga Cori ya Tupanaarü duũ ixĩcü namugüxũãcüma.

25Rü yema ĩãx̱gü ga nawa yachocuxũarü ngaicamana nayexma ga õnachicagü. Rü norü dauruũgü nixĩ ga Matanía rü Babuquía rü Adía rü Mechuráũ rü Tamóũ rü Acúx.

26Rü guxũma ga yemagü rü namaxẽ ga yexguma ãẽx̱gacü yixĩx̱gu ga Yoaquíũ ga Yochué nane ga Yochadáx nataxa. Rü yexguma Neemía ãẽx̱gacü ixĩx̱gu rü chacherdóte ga Édra poperaarü ümatüruxũ ixĩx̱gu nixĩ ga namaxẽxũ ga yema õnachicagüarü dauruũgü.

### Yerucharéũarü poxeguũruxũarü ãxũchichiga

27Rü yexguma nawa nanguxgu ga yema ngunexũ ga Yerucharéũarü poxeguxũ nagu yaxãxũchigüxũ, rü guxũnema ga guma ĩanegü ga Lebítanüxũ nawa maxẽnegu Lebítanüxũcax̱ nayadaugü. Rü ñu̱xũchi Yerucharéũwa nanagagü nax yemaacü taãẽãcü Tupanaxũ yacuax̱üügüxũcax̱ wiyaegümaxã rü norü platíyugümaxã rü árpagümaxã rü árpaxacügümaxã nax naxüchigagüãxũcax̱ ga yema Yerucharéũarü poxeguruũarü ãxũchichiga.

28-29Rü yema wiyaetanüxũ ga Lebítanüxũ ga Yerucharéũcüwawa yemagüne ga ĩanexacügüwa ne ĩxũ rü nangutaqueexegü. Rü gumá Netopátanüxũarü ĩanexacügüwa rü Guirigáarü ĩanexacügüwa rü Guébaanewa rü Amábeanewa ne naxĩ. Yerü yema wiyaetanüxũ rü Yerucharéũcüwagu norü ĩanexacügü naxügü.

30Rü yema chacherdótegü rü Lebítanüxũ rü Tupanapexewa nügü nimexẽẽgü. Rü yemawena ga yema chacherdótegü rü Lebítanüxũ rü Tupanapexewa duũxũgüxũ nimexẽẽgü. Rü yexgumarüxũ ta Tupanapexewa nayamaxcugü ga yema ĩanetapü̱xarü ĩãx̱gü. Rü yema naxtapü̱x rü ta Tupanapexewa nayamaxcugü.

31Yemawena rü yema Yudátanüxũarü ãẽx̱gacügüxũ chamu nax yema naxtaxpü̱xétügu naxĩgüxũcax̱. Rü ñu̱xũchi taxretücumügu ichayanu ga


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

wiyaetanüxũ. Rü yema norü wüxitücumü rü yema naxtapu̱xétü ga tügünewaama yexmaxũwa naxĩ ga Guxchirearü ĩã̱xwaama.

32-34Rü yema wiyaetanüxũweama naxügü ga Ochaía namaxã ga yema norü ngãxũtücumü ga Yudátanüxũarü ãẽ̱xgacügü ga Acharía, rü Édra, rü Mechuráũ̃, rü Yudá, rü Bẽyamíũ̃, rü Chemaía, rü Yeremía.

35-36Rü yema chacherdótegü ga cornétagu yacuegüãcüma naxümücügüxũ̃ ga yema wiyaegüxũ̃ rü wüxi rü Chacaría ga Yonatáũ̃ nane nixĩ. Rü yema Chacaríaarü o̱xigü nixĩ ga Chemaía, rü Matanía, rü Micaía, rü Chacúx, rü Acháx. Rü Chacaríamücügü nixĩ ga natanüxũ̃ ga Chemaía, rü Acharé, rü Mirarái, rü Guirarái, rü Maái, rü Natanaé, rü Yudá, rü Ananí. Rü Chacaría rü namücügü nanapaxgü ga yema paxetaruũ̃gü ga gumá Tupanaarü duũ̃ ga Dabí íxüxüxũ̃. Rü nüma ga poperaarü ümatüruxũ̃ ga Édra nixĩ ga napẽ̱xegu ixũcü.

37Rü yexguma yema ĩã̱x ga Puchugu ãégaxũ̃wa nangugügu rü yema naxtaxpu̱xétügu nixĩxũ̃tanü. Rü yexguma guma Yerucharéũ̃arü üye ga Dabíarü Ĩanegu ãégaxũ̃wa nangugügu, rü yema naxtaxpu̱xétüarü toxõõnewa naxĩgü. Rü ãẽ̱xgacü ga Dabípatawa nachopetü rü ñu̱xmata nawa nangugü ga yema ĩã̱x ga Dexágu ãégaxũ̃ ga ĩanearü éstewaama yexmaxũ̃.

38Rü yema totücumü ga wiyaetanüxũ̃ rü norü to̱xwecüwawaama naxĩ yema naxtaxpu̱xétüwa. Rü choma rü yema wiyaetanüxũ̃we chixũchigü namaxã ga yema to ga ngãxũtücumü ga Yudátanüxũ̃arü ãẽ̱xgacügü. Rü yema dauxũ̃taechica ga Yapunagügu ãégaxũ̃wa tachopetü. Rü itixĩxũ̃tanü rü ñu̱xmata nawa tangugü ga ínayaxcüxũ̃wa ga naxtapu̱x.

39Rü nüxũ̃ tachopetü ga yema ĩã̱x ga Efraíũ̃gu ãégaxũ̃ rü yema ĩã̱x ga Yechanágu ãégaxũ̃ rü yema ĩã̱x ga Choxnigügu ãégaxũ̃ rü yema daxũtaechica ga Ananégu ãégaxũ̃ rü yema daxũtaechica ga 100gu ãégaxũ̃ rü ñu̱xmata nawa tangugü ga yema ĩã̱x ga Carnérugügu ãégaxũ̃. Rü nawa tayachaxãchitanü ga yema ĩã̱x ga Dauxũ̃taeruũ̃gu ãégaxũ̃.

40Rü yemawena ga yema taxretücumü ga wiyaetanüxũ̃ rü nachicawa naxĩchigü ga Tupanapata ga taxũ̃newa. Rü choma namaxã ga yema norü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngãxũ̃tücumü ga ãẽxgacügü ga choxũ̃ ümücügüxũ̃ rü tochicawa taxĩ ga Tupanapata ga taxũ̃newa.

41-42Rü yema chacherdótegü ga cornéta icuexgüxũ̃ nixĩ ga: Eriaquíũ̃, rü Maacheía, rü Miniamíũ̃, rü Micaía, rü Erioenái, rü Chacaría, rü Ananía, rü Maachía, rü Chemaía, rü Ereachá, rü Uchí, rü Yoanáũ̃, rü Maquía, rü Eráũ̃, rü Éche. Rü Icharía nixĩ ga namaxã icuáxũ̃ ga yema wiyaetanüxũ̃. Rü nümagü ga yema wiyaetanüxũ̃ rü tagaãcü nawiyaegü.

43Rü yema ngunexũ̃gu rü muxũ̃ma ga ãmare Tupanacax ínagugü. Rü poraãcü nataãẽgü ga duũ̃xũ̃gü yerü Tupana nixĩ ga nataãẽxẽẽgüxũ̃. Rü ngexũ̃gü rü buxũ̃gü rü ta poraãcü nataãẽgü. Rü yema taãxẽ ga Yerucharéũ̃wa naxügüxũ̃ rü yáxũ̃guma nüxũ̃ taxĩnü.

### Chacherdótegücax rü ñuxũchi Lebítanüxũ̃cax ixĩxũ̃ ga õna

44Rü yema ngunexũ̃gu rü nüxũ̃ taxuneta ga yatügü nax namaxã inacuaxgüxũ̃cax ga guma ĩpatagü ga nagu nanuxũ̃ne ga Tupanaarü yemaxũ̃gü ga ãmaregü, rü nüxíraxũ̃xũ̃ ga nanetüarü ogü, rü yema duũ̃xũ̃güarü naanegüarü owa nüxna üxũ̃ ga chacherdótegü rü Lebítanüxũ̃ ngẽma Tupanaarü mugü nüxũ̃ ixuxũ̃rüxũ̃. Yerü yema Yudátanüxũ̃ rü namaxã nataãẽgü ga yema puracü ga chacherdótegü rü Lebítanüxũ̃ ügüxũ̃.

45Rü yema chacherdótegü rü Lebítanüxũ̃ nixĩ ga wüxigu yema wiyaetanüxũ̃maxã rü ĩãxgüarü dauruũ̃gümaxã naxügüxũ̃ nax Tupanaxũ̃ yacuaxüũ̃güxũ̃. Rü yexgumarüxũ̃ ta nanaxügü nax Tupanapexewa nügü yamexẽẽgüxũ̃ yema Dabí rü nane ga Charomóũ̃ namuxũ̃rüxũ̃.

46Yerü nũxcüma ga yexguma Dabí rü Achá maxẽgu, rü nayexma ga ãẽxgacügü ga wiyaetanüxũ̃maxã icuaxgüxũ̃. Rü yemagü nixĩ ga wiyaegüãcüma Tupanaxũ̃ icuaxüũ̃güxũ̃ rü moxẽ nüxna ãgüxũ̃xũ̃.

47Rü yexguma Chorobabé rü Neemía maxẽgu rü guxũ̃ma ga Iraétanüxũ̃ rü wüxichigü ga ngunexũ̃gu inanaxãgü ga õna nüxna ga yema wiyaetanüxũ̃ rü ĩãxarü dauruũ̃gü. Rü yexgumarüxũ̃ ta Lebítanüxũ̃na nanaxãgü ga yema


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nüxna üxũ. Rü nüma ga Lebítanüxũ rü Aróũtaagü ga chacherdótegüna nanaxãgü ga yema nüxna üxũ.

## Neemía 13

### Neemía rü nagu nixũ ga Tupanaarü mugü

[1]Rü yema ga ngunexũgügu rü duũxũgüpe̲xewa nüxũ nadaumatü ga yema mugüpane ga Moiché ümatüxũ. Rü yema mugüpanewa nüxũ inayangau ga ore ga ñaxũ: —Ngẽma Amóũtanüxũ rü Moátanüxũ rü tama name nax Tupanaarü duũxũgütanüwa nangẽxmagüxũ ==ñaxũ.

[2]Yerü nümagü ga Amóũtanüxũ rü Moátanüxũ rü tama mea Iraétanüxũxũ nayauxgü, rü tama õna rü axexũ nüxna naxãgü ga yexguma Equítuanewa ínachoxũgu. Rü naétü rü Baraáũaxű nanaxütanügü nax chixexũ Iraétanüxũmaxã naxueguxũca̲x. Natürü ga Tupana rü Balaáũãẽwa nananguxẽxẽ nax mexũ Iraétanüxũmaxã naxueguxũca̲x rü tama i chixexũ.

[3]Rü yexguma yema mugüpanewa ümatüxũxũ naxĩnüegu, rü yema Iraétanüxũ rü yexgumatama nügütanüwa ínanamuxũgü ga yema to ga nachixũanecüã̲xgü ixĩgüxũ.

[4]Rü naxũpa nax yema ngupetüxũ, rü chacherdóte ga Eriachí nixĩ ga namaxã icuácü ga Tupanapata ga taxũnearü yemaxũgüpataũgü. Natürü nüma ga Eriachí rü Tobíatanüxũ nixĩ.

[5]Rü Tobíaxũ nagu napexẽxẽ ga yema ucapu ga taxũ ga noxri nagu nanuxũ ga ãmaregü, rü pumarate̲xegü, rü nawechigü, rü trigugü, rü bínugü, rü chíxũgü ga Lebítanüxũna, rü wiyaetanüxũna, rü ĩã̲xarü dauruũgüna üxũ. Rü naétü yexma nanu ga yema duũxũgü ixãgüxũ ga õnagü ga chacherdótegüca̲x ixĩxũ.

[6]Rü yexguma yema ngupetügu rü choma rü chataxuma ga Yerucharéũwa. Yerü norü 32 ga taunecü Babiróniaanearü ãẽ̲xgacü nixĩ ga Artayére, rü wenaxarü naxũtawa íchayadau. Rü yexguma ñuxre ga ngunexũ yéma chayexmagu rü nüxna chaca nax wenaxarü Yerucharéũwa chaxũxũca̲x.

[7]Rü Yerucharéũca̲x chataegu. Rü yexguma nixĩ ga nüxũ chacuáxũ ga yema chixexũ ga Eriachí ixüxũ nax Tobíaxũ mexũwa nayexmaxẽẽxũ rü nüxna


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

naxããxũ ga wüxi ga ucapu ga Tupanapata ya taxũnearü ngẽmaxũgüpataxũwa.

8Rü yema rü poraãcü choxũ nanuxẽxẽ. Rü yemacax yema ucapuwa íchanawoxũ ga naxmaxwexegü rü togüama ga yemaxũgü ga Tobía yexma nucuxũ.

9Rü yemawena rü chanamu nax Tupanapexewa namaxcugüãxũcax ga yema ucapu, rü ñuxũchi wenaxarü yexma nachicagu nanuãxũcax ga Tupanapata ga taxũnearü nawechigü ga üünexũ, rü yema ãmaregü ga triguexegü rü pumaratexegü.

10Rü nüxũ chacuáchiga ta nax tama Lebítanüxũna naxãgüãxũ ga nawemügü ga naxcax ixĩgüxũ. Rü yemacax ga Lebítanüxũ rü wiyaetanüxũ ga ngutaquexemaxã icuaxgüxũ rü düxwa naxĩgü, rü naanecax nawoegu.

11Rü yemacax chayangagü ga ãẽxgacügü yerü guma Tupanapata ga taxũne rü yéma nataxmare. Rü yemawena rü chanangutaquexexẽxẽ ga yema chacherdótegü rü Lebítanüxũ, rü wenaxarü norü puracügu chayamuchigü nax naxügüãxũcax.

12Rü guxũma ga yema Yudátanüxũ rü Tupanapataarü ngẽmaxũgüpataxũwa nanana ga yema triguexe, rü bínu, rü chíxũ ga Lebítanüxũna üxũ.

13Rü yemawena nüxũ chaxuneta ga chacherdóte ga Cheremía rü ümatüruxũ ga Chadóx rü wüxi ga Lebítanüxũ ga Pedaíagu ãégaxũ nax guma Tupanapataarü ngẽmaxũgüpataxũmaxã inacuaxgüxũcax. Rü yexgumarüxũ ta nüxũ chaxuneta ga Anáũ ga Chacúx nane ga Matanía nataxa nax norü ngũxẽẽruũgü yixĩxũcax. Yerü nümagü rü mexũ ga duũxũgü nixĩgü rü nüxṹ chayaxõ nax mea tá natanüxũxũ yanuaxũ ga yema nüxna üxũ.

14¡Pa Chorü Tupanax, nüxna nacuaxãchi i guxũma i ngẽma chaxüxũ! Rü tama name i nüxũ curüngũma i guxũma i ngẽma mexũ i cupata ya taxũnecax rü curü cuaxüxũcax chaxüxũ.

15Rü yema ngunexũgügu rü Yudáanewa nüxũ chadau ga duũxũgü ga ngũxchigaarü ngunexũgu úba puxgüxũ nax bínu naxügüxũ, rü tríguarü o


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nugügüxũ rü búrumaxã bínu rü úbayaxa, rü igugü, rü guxũraũxũ i naxweta nugügüxũ. Rü yexgumarüxũ ta nüxũ chadau nax ngũxchigaarü ngunexũgu Yerucharéũwa nanaaxũ ga naxweta. Rü yemacax chayangagü, yerü ngũxchigaarü ngunexũgu norü yemaxũgümaxã nataxegü.

16Rü naétü nümaxũ ga duũxũgü ga ĩane ga Tírucüax ga Yerucharéũgu ãpatagüxũ rü choxnigü rü ñuxũchi naguxũraũxũ ga norü yemaxũgü Yerucharéũwa nanana rü ngũxchigaarü ngunexũgu Yudátanüxũxũ namaxã nataxegü.

17Rü yemacax chayangagü ga yema Yudátanüxũarü ãexgacügü, rü ñachagürü: —Chixexũ nixĩ i pexüxũ, erü tama penaxaure i ngũchigaarü ngunexũ.

18Rü ngẽmatama i ñuxma pexügüxũ nixĩ ga naxügüxũ ga perü oxigü. Rü yemacax nixĩ ga Tupana ga taxcax rü tórü ĩanecax ínanguxẽẽãxũ ga muxũma ga guxchaxũgü. ¿Exna i pema rü penaxwaxegü nax yexeraãcü Iraétanüxũmaxã penanuexẽẽxũ ya Tupana nagagu nax tama penaxaurexũ i ngũxchigaarü ngunexũ? ==ñachagürü.

19Rü yexguma chanaxunagü nax yexguma üaxcü yarüxücuxgu rü ngũchigaarü ngunexũ ixügügu nax nawãxtagüãxũcax ga Yerucharéũarü ĩãxgü rü tama nax yawãxnagüaxũ rü ñuxmata nangupetü ga yema ngunexũ. Rü ĩãxgu chanamugü ga ñuxre ga chorü ngũxẽẽruũgü nax ngũxchigaarü ngunexũgu taxuxũma ga yemaxũgü ichocuxũcax.

20Rü yema norü yemaxũgümaxã taxegüxũ rü yemaxũgücax taxegüxũ rü ñuxreexpüxcüna Yerucharéũarü düxétügu napegü.

21Natürü ga choma rü namaxã chidexa rü chayangagü naxcax nax ĩanearü poxeguxũtapüxarü düxétüguama napegüxũ. Rü nüxũ ñacharügü: —Ngẽxguma wena tá ngẽma pexüxgu rü tá pexũ ítayauxũ rü tá pexũ tapoxcue ==ñachagürü. Rü yexgumacürüwa rü marü taguma ngũxchigaarü ngunexũgu yéma naxĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

22Rü yemawena rü chanamu ga Lebítanüxũ nax Tupanacax nügü yamexẽẽgüxũcax rü nüxna nax nadaugüxũcax ga ĩanearü ĩãxgü nax tama nachocuxũcax ga yema taxetanüxũ, rü duũxũgü naxauregüãxũcax ga ngũxchigaarü ngunexũ. ¡Pa Chorü Tupana, choxna nacuaxãchi naxcax i ngẽma chaxüxũ, rü cuxṹ chaxauxãchitümüxũ! Erü cuma rü cumecümaxũchi.

23-24Rü yema ga ngunexũgügu rü nüxũ chadau nax ñuxre ga Yudátanüxũ rü ngexũgü ga Adúxtanüxũmaxã rü Amóũtanüxũmaxã rü Moátanüxũmaxã yaxãxmaxgüxũ. Rü ngãxũ ga naxacügü rü Adúxtanüxũgawa nidexagü rü togüama ga nachixũanegügawa nidexagü, rü tama Yudátanüxũgaxũ nicuax.

25Rü chayangagü rü guxchaxũ namaxã chaxuegu. Rü nümaxũ ga yema duũxũgü rü nüxna chanacuaixca rü nayaegu chatugü. Rü Tupanapexewa nüxũ nüxũ chixuxẽxẽ nax taxũtáma naxacügü rü nanegü to i nachixũanecüãxgümaxã naxãtexũ rü yaxãmaxũ, rü taxũtáma nayauxgüãxũ i to i nachixũanecüãxgü i ngexũgü nax nanemaxũ rüexna naxmaxũtama yixĩgüxũcax. Rü ñacharügü nüxũ:

26—¿Tama ẽxna yematama pecadu nixĩ ga nagu nanguxũ ga Iraétanüxũarü ãẽxgacü ga Charomóũ? Rü woo guxũma ga yema togü ga nachixũanegütanüwa rü nataxuma ga ãẽxgacü ga naxrüxũ poraxũ rü woo Tupana poraãcü nüxũ nangechaũ rü guxũma ga Iraétanüxũarü ãẽxgacüxũ nayangucuchixẽxẽ, natürü yema ngexũgü ga togü ga nachixũanecüãxgü rü Charomóũxũ pecadugu nangũxẽẽgü.

27Rü ngẽmacax i pema rü taxũtáma nagu perüxĩnüe nax ngẽmaãcü poraãcü tórü Tupanamaxã pecadu pexüxũ rü to i nachixũanecüãxgü i ngexũgümaxã pexãxmaxgüxũ ==ñachagürü.

28Rü chacherdótegüarü ãẽxgacü ga Eriachí nane ga Yoiadá rü ngĩmaxã naxãma ga Chambaráx ga Oróũtanüxũ naxacü. Rü Yoiadáxũ íchataxüchi ga Yerucharéũwa rü yáxũwama chanamu. Rü yemawena rü Tupanamaxã chidexa, rü ñacharügü nüxũ:


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

29—¡Pa Chorü Tupanax, napoxcue i ngẽma chacherdótegü, rü ñu̲xũchi ngẽma norü ngũ̃xẽẽruũ̃gü i Lebítanüxũ̃ i tama yanguxẽxẽgüxũ̃ i ngẽma uneta ga cumaxã naxügüxũ̃! = =ñachagürü.

30Rü yemaacü chayamugachitanü ga yema to ga nachixũ̃anecüã̲xgü ga duũ̃xũ̃gü natanüwa ga Iraétanüxũ̃. Rü yemawena mea ichayanu ga chacherdótegü rü norü ngũ̃xẽẽruũ̃gü ga Lebítanüxũ̃ nax yemaacü wüxichigü mea norü puracü naxügüxũ̃cũ̲x.

31Rü yema üxüarü yauxruũ̃gü rü mea ichayanu, nax yemaacü nüxũ̃ nacuã̲xgüxũ̃cũ̲x nax ñuxgu tá nawa yanguchigüxũ̃ i üxüarü yaxu. Rü mea ichananu nax ñuxgu tá duũ̃xũ̃gü inaxãgüxũ̃ i nüxíraxũ̃xũ̃ i nanetüarü o. Rü yemawena rü Tupanaxũ̃ ñachagürü: —¡Choxna nacuã̲xãchi, Pa Corix, rü choxũ̃ rüngũ̃xẽxẽ! = =ñachagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

# Ité

## Ité 1

### Taxũ ga õna naxü ga ãẽxgacü ga Achuéru

[1]Rü nüma ga Achuéru rü ãẽxgacü nixĩ ga Médiaanewa rü Pérchiaanewa. Rü yema norü naane rü 127 gu nixüye. Rü Índiaanewa inaxügü rü ñu̱xmata Etiopíaanewa nangu ga norü ta.

[2]Rü guma ãẽxgacüpata rü ĩane ga Chúchawa nixĩ ga nayexmaxũ̃.

[3]Rü yexguma marü tomaepü̱x ga taunecü ãẽxgacü yixĩxgu ga Achuéru rü nanaxü ga wüxi ga taxũ̃ma ga peta. Rü nüxna naxu ga guxũ̃ma ga norü ngũ̃xẽẽruũ̃gü ga ãẽxgacügü rü churaragüerugü ga Médiaanecüã̱x rü Pérchiaanecüã̱x, rü yema ãẽxgacügü ga wüxichigü ga norü naanearü üyewa yexmagüxũ̃.

[4]Rü yemaacü nanaxü ga yema peta, yerü ga nüma rü nügü inawéxchaũ̃ nax ñuxãcü naporaxũ̃ rü ñuxãcü namuxũchixũ̃ ga nachixũ̃anearü yemaxũ̃gü rü ñuxãcü namexẽchixũ̃ ga norü ĩane. Rü yema peta rü natai ga ngãxũ̃ ga taunecü.

[5]Rü yema petawena rü nüma ga ãẽxgacü rü to ga peta naxü ga ãẽxgacüpataa̱xtüwa ga 7 ga ngunexũ̃ taixũ̃. Rü yema petawa rü nüxna naxu ga guxũ̃ma ga yema duũ̃xũ̃gü ga Chúchacüã̱x ga ãẽxgacüarü ngũ̃xẽẽruũ̃gü rü norü puracütanüxũ̃ ixĩgüxũ̃.

[6]Rü yema nachiã ga nawa ixücuxũ̃ ga guma ãẽxgacüpata rü línuchi ga imetachinüxũ̃ ga icómücharaxũ̃maxã rü iyáuxcharaxũ̃maxã nanga̱xãẽ. Rü yema línutachinügü rü nüxṹ̃ nayexma ga norü iboxmaxetüxũ̃gü ga diẽrumünaxca̱x. Rü yemawa nixĩ ga nawẽ̱xpetüxũ̃ ga línuchi ga dauxranütaxũ̃ nax guma norü caxtagü ga nuta ga mármonaxca̱xgu nachogüxũ̃ca̱x. Rü naxma̱xwa̱xegü ga yexma nuxũ̃ rü úirunaxca̱x rü diẽrumünaxca̱x nixĩgü. Rü naxmachiã rü nutagü ga imexẽchicü ga nácarmaxã rü mármo ga cómüxũ̃maxã rü mármo ga waxüxũ̃maxã nanaxüxmachiãgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]Rü yema norü axepáxũgü rü úirunaxca̱x nixĩgü rü wüxichigü rü nanatoraxũgü. Rü yemagu nixĩ ga namaxã nabaegüxũ ga guma ãe̱xgacüarü bínu ga taxüchicü.

[8]Natürü nüma ga ãe̱xgacü rü yema napataarü dauruũgümaxã nüxũ nixu nax taxúexũma namaxã nachixewegüxũca̱x nax taxaxegüxũ, natürü name nax tüxna naxãgüãxũ ga yema tüma tanaxwa̱xexũ nax tayaxaxgüxũ ga wüxichigü ga guxema tüxna naxue.

[9]Rü napatawa ga Achuéru naxma̱x ga Báti rü ta, wüxi ga õna ga taxũ ixü naxca̱x ga naxma̱xgü ga yema nüxna naxugüxũ.

[10-11]Rü yexguma 7 ga ngunexũ marü yangexgu ga yema peta, rü nüma ga ãe̱xgacü rü marü bínuarü ngu̱xmaxã nataãxẽ. Rü nanamu ga 7 ga norü ngũxẽẽruũgü ga Meumáũ, rü Bichá, rü Arboná, rü Bixtá, rü Abáta, rü Chetáx, rü Cacá nax nape̱xewa ngĩxũ nagagüxũca̱x ga yema naxma̱x ga Báti ga meama nga̱xãẽcü namaxã ga yema norü nga̱xcueruxũ. Rü yemaacü nanamu nax guxũma ga duũxũgüxũ rü ãe̱xgacügüxũ ngĩxũ nawéxũca̱x nax ñuxãcü namexẽchixũ, yerü aixcüma imechametüxüchi.

[12]Natürü ngĩma ga naxma̱x rü tama naga ixĩnü ga yema ãe̱xgacüarü duũxũgü ngĩmaxã nüxũ ixuxũ. Rü yemaca̱x ga nüma ga ãe̱xgacü rü poraãcü nanu.

[13]Rü norü numaxã norü ucu̱xẽruũgü ga meama yema naanearü mugüxũ icuáxũna naca nax ta̱xacü tá naxüxũ ngĩmaxã ga naxma̱x. Yerü nüma ga ãe̱xgacü rü nacüma nixĩ nax norü ucu̱xẽruũgü ga meama mugüxũ icua̱xgüxũna nacaxíraxũ naxũpa nax ta̱xacürü mu naxunagüxũ.

[14]Rü yema ucu̱xẽruũgü ga ãe̱xgacümaxã ãmücügüxũ rü Cachená, rü Chéta, rü Amáta, rü Tárchix, rü Mére, rü Marchená rü Memucáũ nixĩgü. Rü nümagü ga yema 7 ga yatügü ga iporaexũ ga Pérchiaanewa rü Médiaanewa rü ãe̱xgacüarü ucu̱xẽruũtücumüwa naxügü. Rü taxũ ga ãe̱xgacügü nixĩgü ga yema nachixũanewa.

[15]Rü nüma ga ãe̱xgacü ga Achuéru rü yema yatügüna naca rü ñanagürü: — ¿Ta̱xacü tá chaxü i ñu̱xmax? ¿Rü ta̱xacürü poxcu nixĩ i ümatüxũ i mugüwa


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngĩxca̱x i wüxi i ãẽ̱xgacüma̱x i tama ãẽ̱xgacüga ĩnücü ega norü ngũ̃xẽẽruũ̃güxũ̃ namugügu nax ngĩxca̱x yacagüxũ̃ca̱x? ==ñanagürü.

16Rü nüma ga Memucáũ̃ rü namücügüégagu ãẽ̱xgacüxũ̃ nangãxũ̃ rü ñanagürü: —Pa Ãẽ̱xgacüx, rü ngẽma cuxma̱x rü tama cupe̱xewaxica chixexũ̃ ixü, natürü guxũ̃ma i ãẽ̱xgacügüpe̱xewa rü duũ̃xũ̃gü iyatüxũ̃pe̱xewa inaxü i ngẽma chixexũ̃.

17Rü ngẽxguma ngẽma naigü i ngexũ̃gü i curü naanewa ngẽxmagüxũ̃ nüxũ̃ cua̱xgügu i ngẽma naxüxũ̃ i ngẽma cuxma̱x i Báti, rü nümagü rü ta rü taxũtáma natega naxĩnüe. Erü tá nüxũ̃ nixugüe rü ãẽ̱xgacü ya Achuéru rü naxma̱x ga Báticа̱x nangema rü ngĩma rü tama naga ixĩnü.

18Rü guxũ̃ma i ngẽma ãẽ̱xgacügü i Pérchiaanewa rü Médiaanewa ngẽxmagüxũ̃ naxma̱xgü rü ngẽxguma nüxũ̃ nacuáchigagügu i ngẽma naxüxũ̃ i ngẽma cuxma̱x, rü ngẽma ngexũ̃gü rü tá ta ngẽmaãcü natemaxã nanaxügüe nax tama natega naxĩnüexũ̃.

19Rü cumaxã nüxũ̃ tixu, Pa Ãẽ̱xgacüx, rü ngẽxguma chi curü me yixĩxgu nax cunaxunagüxũ̃ca̱x i wüxi i mu i tagutáma texé iyarüxoxẽẽxũ̃ i Pérchiaanewa rü Médiaanewa. Rü ngẽma muwa rü tá nüxũ̃ quixu nax tagutáma wena cupe̱xewa nax nanguxũ̃ i cuxma̱x i Báti. Rü ñu̱xũchi, Pa Ãẽ̱xgacüx, rü name i nai i cuxma̱xca̱x cudau i ngẽmaarü yexera cuga ĩnücü.

20Rü ngẽma mu rü name nixĩ i cunaxunagü i guxũ̃ma i ngẽma naanegü i namaxã icucuáxũ̃wa. Rü ngẽmaãcü i guxũ̃ma i ngexũ̃gü rü tá natega naxĩnüe rü woo ãẽ̱xgacü yixĩxgu rüe̱xna ngexũ̃rüüxũ̃mare i duũ̃xũ̃ yixĩxgu ==ñanagürü.

21Rü yema Memucáũ̃arü ucu̱xẽ rü ãẽ̱xgacüca̱x rü norü ngũ̃xẽẽruũ̃güca̱x rü name. Rü yemaca̱x ga nüma ga ãẽ̱xgacü rü nanamu nax naxümatüxũ̃ ga yema mu.

22Rü wüxichigü ga nagawa naxümatü rü ñu̱xũchi guxũ̃ma ga yema naanegü ga ãẽ̱xgacü namaxã icuáxũ̃wa nanamupane nax guxũ̃ma ga ngexũ̃gü rü natega naxĩnüexũ̃ca̱x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

## Ité 2

### Itégu nangu nax ãẽxgacümax yixĩxũ

[1]Rü yexguma marü inangüxmüguwena ga nüma ga ãẽxgacü ga Achuéru, rü ngĩxna nacuax̃achi ga naxmax̃ ga Báti, rü nagu narüxĩnü ga yema mu ga nüma naxümatüxũgagu nax tagutáma wena ngĩxũ nadauxũ.

[2]Rü yexguma ga yema norü ngũxẽẽruũgü rü ñanagürügü nüxũ: —Name nixĩ i cuxṹ ngĩxcax̃ tadaugü i pacügü i mexẽchicü i taguma yatüxũ cuax̃gücü.

[3]¡Ẽcü nüxũ naxuneta i duũxũgü i wüxichigü i naane i namaxã icucuáxũwa nax ngẽma pacügü i mexẽchicü i taguma yatüxũ cuax̃cü ngĩxũ idexechixũcax̃ rü nua curü ngexũgüpata i Chúchawa ngĩxũ nagagüxũcax̃! Rü ñux̃ũchi name nixĩ ya yima ngexũgüpataarü dauruxũ ya Egái ngĩxna nadau i ngẽma pacügü nax ngĩxũ yangax̃ãẽgüxũcax̃.

[4]Rü ngẽma pacü i yexera curü me ixĩcü, Pa Ãẽxgacüx, rü ngẽma tá iyixĩ i cuxmax̃ ixĩcü ngĩchicüxü i Báti ==ñanagürügü. Rü yema ĩnü rü norü me nixĩ ga ãẽxgacü, rü yemaacü nanaxü.

[5]Rü Chúchawa ga ãẽxgacüpatawa napuracü ga wüxi ga Yudíu ga Bẽyamíũtanüxũ ga Maduquéu ga naéga. Rü nüma rü Yaí nane nixĩ, rü Chimí rü Chíx tixĩ ga norü o̲xigü.

[6]Rü nüma ga Maduquéu rü natanüwa nayexma ga yema muxũma ga Yudíugü ga Nabucudonochó Yerucharéũwa ígaxũxũ wüxigu namaxã ga Yeconía ga Yudáanecüax̃arü ãẽxgacü ixĩcü.

[7]Rü nüma ga Maduquéu rü nüxṹ iyexma ga wüxi ga nanepüxacü ga guxũwama tax̃xcucü. Rü ngĩéga rü Adachá rüẽxna Ité nixĩ. Rü ngĩma rü imechametüxüchi rü ngĩxĩne rü namexẽchi.

[8]Rü yexguma naxunagügu ga ãẽxgacüarü mu ga pacü ngĩxũ nax nanutaquẽxegüxũchiga, rü mucüma ga pacü ngĩxũ nanutaquẽxegü nagu ga ãẽxgacüpata ga Chúchawa yexmagüne. Rü pacügüarü dauruxũ ga Egáimẽxẽwa iyexmagü. Rü yema pacügütanüwa ta iyexma ga Ité.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[9]Rü nüma ga Egái ga yema pacügümaxã icuaxcü rü poraãcü norü me iyixĩ ga Ité. Rü yemacax ga nüma ga Egái rü noxtacüma ngĩxũ̃ nayangaxãxẽ rü memaexũ̃ ga õna ngĩxna naxã. Rü ngĩxũ̃ naxuneta ga 7 ga ngexũ̃gü ga ãẽxgacüpatawa puracüecü ga nüxũ̃ rücuaxmaegücü nax yema Iténa daugüxũ̃cax. Rü yema rümemaexũ̃ ga ucapuwa ngĩxũ̃ nagagü nax yéma nayexmaxũ̃cax ga ngexũ̃güpatawa.

[10]Natürü ngĩma ga Ité rü tama ngĩgü iyaxu nax Yudíu yixĩxũ̃ rü tama ngĩgü iyaxu ga texétanüxũ̃ nax yixĩxũ̃. Yerü yemaacü ngĩxũ̃ naxuxcuxẽ ga Maduquéu nax tama ngĩgü yaxuxũ̃cax.

[11]Rü nüma ga Maduquéu rü guxũ̃ma ga ngunexũ̃gu rü Itéxũ̃ ínayadauxũ̃, rü naãxtüwa naxũ̃xũ̃ ga guma ĩpata ga pacügüxũ̃ nagu ngĩxũ̃ namugüne nax nüxũ̃ nacuáxũ̃cax rü aixcüma mea ngĩxna nadaugü.

[12]Rü guxcüma ga ngẽma pacügü ga yéma yexmagücü rü 12 ga tauemacü nixĩ ga ngĩxũ̃ yamexẽẽgüxũ̃. Rü 6 ga tauemacü nixĩ ga míraarü chíxũ̃maxã ngĩxũ̃ yachaxünegüxũ̃, rü 6 ta ga tauemacü nixĩ ga pumaramaxã rü chaxüneruũ̃maxã ngĩxũ̃ yachaxünegüxũ̃. Rü yemawena rü wüxichigü ga pacü rü ãẽxgacü ga Achuérupexewa yaxũchigü.

[13]Rü wüxichigü ga pacü rü guma ngeaxgüpatawa inayaxu ga ngĩxchiru rü ngĩchagügü ga ngĩma nanaxwaxexũ̃, rü yemamaxã nixĩ ga ãẽxgacüpexewa yaxũchigüxũ̃.

[14]Rü wüxichigü ga pacü rü chütacü nixĩ ga ãẽxgacüxũ̃tawa naxũxũ̃, rü moxũ̃ãcü paxmama nixĩ ga nataeguxũ̃, rü to ga ucapugu ngĩxũ̃ nimugüetanü ga guma pacügüpatawa. Rü guma pacügüpata rü Chaagámexẽwa nixĩ ga nayexmaxũ̃. Rü nüma ga Chaagá rü ãẽxgacüarü duũ̃xũ̃ ga mexũ̃ nixĩ, rü ãẽxgacümaxgüarü dauruxũ̃ nixĩ. Rü yemawena rü wüxichigü ga yema pacü rü taguma wena ãẽxgacüpexewa ngĩxũ̃ nagagü, natürü yexguma nüma nanaxwaxegu ga ãẽxgacü nax naxũ̃tawa ngĩxũ̃ nagagüxũ̃ ga yema pacü ga norü me ixĩcü rü naxũ̃tawa ngĩxũ̃ nagagü.

[15]Rü ngĩma ga Ité ga Maduquéueyax ga Abiyáixacü, rü yexguma ngĩwa nanguxgu nax ãẽxgacüpexewa ngĩxũ̃ nagagüxũ̃, rü ngĩma rü inayaxu ga yema


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Egái ga pacügüarü dauruũarü ucu̱xẽ. Rü meama ngĩgü inga̱xãxẽ yema ngĩmaxã nüxũ yaxuxũrüxũ. Rü yema naigü ga pacügü rü poraãcü ngĩmaxã itaãẽgü ga yexguma ngĩxũ nadaugügu.

16Rü yexguma marü 7 ga taunecü ãẽ̱xgacü yixĩxgu ga Achuéru, rü meama norü 10 ga tauemacü ga Tebéxgu ãégacügu nixĩ ga ãẽ̱xgacüpatawa Itéxũ nagagüxũ naxũtawa ga Achuéru.

17Rü yexguma ngĩxũ nada̱u̱xgu ga Achuéru rü poraãcü nüxú̱ ingúchaũ guxcü ga naigü ga pacüarü yexera. Rü yemaca̱x ngĩeruwa nayanga̱xcuchi ga yema nga̱xcueruxũ ga ãẽ̱xgacüma̱xca̱x ixĩxũ, rü ngĩxũ naxuneta nax naxma̱x yixĩxũ ngĩchicüxü ga Báti.

18Rü yemawena nüma ga ãẽ̱xgacü rü ngĩmaxã napetae rü taxũ̃ma ga peta naxü. Rü nüxna naxu ga guxũ̃ma ga yema ãẽ̱xgacüpatawa puracüexũ rü ñu̱xũchi yema norü ngúchaũ̃maxã ãẽ̱xgacüaxúũ puracüexũ. Rü nanaxüetanü, tümaca̱x ga naigü ga ĩanecüa̱x ga ãẽ̱xgacüaxúũ naxütanügüxe. Rü muxũ̃ma ga ãmaregü duũ̃xũgüna naxã.

19-20Rü ngĩma ga Ité rü yexguma nabuxgucürüwatama Maduquéuga ixĩnü. Rü taxúema ngĩxũ tacua̱x nax Nge̱xtácüa̱x yixĩxũ rü texétanüxũ yixĩxũ, yerü ga Maduquéu rü yemaacü ngĩxũ naxuxcu̱xẽ nax tama ngĩgü yaxuxũca̱x. Rü yexguma guma ngexũgüpataarü tochiãwa ngĩxũ nagagügu ga yema pacügü, rü nüma ga Maduquéu rü guma ãẽ̱xgacüpataarü ĩã̱xũtawa narüto.

21Rü wüxi ga ngunexũ ga yexguma Maduquéu ãẽ̱xgacüpataarü ĩã̱xwa dauxũtaegu rü nüxũ naxĩnü ga taxre ga ĩã̱xarü dauruũgü ga Bigatáũ rü Tére ga nugaãcü nügümaxã idexagüxũ nachigagu nax ñuxãcü tá ãẽ̱xgacü ga Achuéruxũ yama̱xgüxũ.

22Rü yexguma yemaxũ nacua̱xgu ga Maduquéu rü ãẽ̱xgacü naxma̱x ga Itémaxã nüxũ nixu ga ãẽ̱xgacüxũ nax yama̱xgüchaxũ̃xũ. Rü ngĩma ga Ité rü ãẽ̱xgacümaxã nüxũ iyaxu ga yema Maduquéu ngĩmaxã nüxũ ixuxũ.

23Rü nüma ga ãẽ̱xgacü rü naxca̱x ínicagüchigü nachiga ga yema nax yama̱xgüchaxũ̃xũ. Rü nüxũ nacuáchiga nax aixcüma yixĩxũ ga yema, rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yemacax nanawẽxgünaxã ga yema taxre ga yatügü. Rü guxũma ga yema ngupetüxũ rü ãẽxgacüpẽxewatama nanaxümatü nagu ga yema popera ga nagu naxümatüxũ ga yema ãẽxgacügü üxũ.

## Ité 3

### Maduquéu rü Amáũchiga

[1]Rü yema ngupetüguwena rü nüma ga ãẽxgacü ga Achuéru rü wüxi ga yatü ga Amáũxũ naxuneta nax norü ngũxẽẽruũgümaxã inacuáxũcax. Rü yemaacü nawa nangu nax guxũma ga yema naanemaxã inacuáxũ ga Amáũ. Rü Achuéruxicatama nixĩ ga naétüwa yexmaxũ. Rü nüma ga Amáũ rü Amedáta nane ga Agátanüxũ nixĩ.

[2]Rü guxũma ga yema ãẽxgacüpatawaarü puracütanüxũ rü Amáũpẽxegu nacaxắpüxügü rü narümaachitanü ga yexguma Amáũ napẽxewa üpetügu rüẽxna napẽxewa nayexmagügu. Yerü yemaacü nixĩ ga ãẽxgacü ga naxunagüãxũ. Natürü nüma ga Maduquéu rü tama naga naxĩnüchaũ ga yema mu, rü yemacax tama narümaãchi ga yexguma Amáũ napẽxewa üpetügu.

[3]Rü yexguma yemaxũ nadaugügu ga ãẽxgacüarü ngũxẽẽruũgü, rü Maduquéuna nacagüe rü ñanagürügü: —¿Tüxcüũ tama naga cuxĩnü i ngẽma ãẽxgacü unagüxũ? ==ñanagürügü.

[4]Rü guxũma ga ngunexũgügu rü yemaacütama Maduquéuna nacagüxũ, natürü nüma ga Maduquéu rü nanangãxũ nax nüma rü Yudíu yixĩxũ rü yemacax tama Amáũpẽxegu nayarümaxãchi. Rü yemacax ga yema duũxũgü rü Amáũmaxã nüxũ nayarüxugüe rü nüxna naca rü name nax yemamaxã nügü ínapoxũxũ ga Maduquéu.

[5]Rü yexguma Amáũ Maduquéuxũ dạụxgu nax tama inacaxắpüxüxũ rüẽxna yanamaxãchixũ ga yexguma yéma naxüpetüxgu, rü nüma ga Amáũ rü poraãcü nanu.

[6]Natürü yema marü nüxũ nax nacuáxũ nax tạxacürü duũxũ yixĩxũ ga Maduquéu rü yemacax tama nüxica nanapoxcuchaũ. Rü nagu narüxĩnü nax


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ñuxãcü tá nadaiaxũ̃ ga guxũ̃ma ga yema Yudíugü ga yema naanegü ga Achuéru namaxã icuáxũ̃wa yexmagüxũ̃.

### Mu ga Yudíugüarü daixchiga unagüxũ̃

7Rü yexguma 12 ga taunecü ãẽ̱xgacü yixĩxgu ga Achuéru, rü meama gumá nüxíraũ̃cü ga tauemacü ga Misáũ̃gu ãégacügu rü Amáũ̃pẽ̱xewa naxca̱x nadaugü nax ta̱xacürü ngunexũ̃ tá yixĩxũ̃ ga Yudíugüxũ̃ nagu nada̱i̱xũ̃. Rü nagu naxunetagü nax gumá nai ga 12 ga tauemacü ga Adágu ãégacüarü 13 ga ngunexũ̃gu tá yixĩxũ̃ nax nadaiaxũ̃.

8Rü nüma ga Amáũ̃ rü ãẽ̱xgacü ga Achuéruxũ̃tawa naxũ nax namaxã nüxũ̃ yanaxuxũ̃ca̱x nachiga ga yema. Rü ñanagürü: —Pa Ãẽ̱xgacüx, rü natanüwa i guxũ̃ma i ngẽma togü i nachixũ̃anecüã̱xgü rü nangẽxma i wüxitücumü i tama togümaxã wüxiguchaũ̃xũ̃. Erü ngẽma nacümagü rü nanatoraxũ̃ rü tama naga naxĩnüe i ngẽma curü mugü, Pa Ãẽ̱xgacüx. Rü ngẽmaca̱x, Pa Ãẽ̱xgacüx, rü tama name nax ñaa naane i namaxã icucuáxũ̃wa namaxẽxũ̃.

9Rü ngẽmaca̱x Pa Ãẽ̱xgacüx, ega curü me yixĩxgu i ngẽma nüxũ̃ chixuxũ̃ ¡rü ẽcü naxunagü i wüxi i mu i nüxũ̃ ixuxũ̃ nax noxtacüma nada̱i̱xũ̃ i ngẽma Yudíugü! Rü choma rü tá 330,000 quíru nagúxũ̃ i diẽrumü ichaxã nax ngẽmamaxã naxütanüxũ̃ca̱x nüxṹ̃ i ngẽma nada̱i̱xũ̃ = =ñanagürü.

10-11Rü yexguma ga nüma ga ãẽ̱xgacü rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Rü ngẽma diẽru rü cuxrütama yixĩ! ¡Rü ngẽma Yudíugü rü namaxã naxü i ta̱xacü i cuma cunaxwa̱xexũ̃! = =ñanagürü. Rü ñu̱xũchi nügümẽ̱xẽ̃wa ngĩxũ̃ nayaxu ga norü ãnera rü Amáũ̃na ngĩxũ̃ naxã nax yemaacü ãẽ̱xgacüéga nawa ngóxũ̃ca̱x ga yema mu ga Amáũ̃ unagüxũ̃.

12Rü gumá taunecüarü nüxíraũ̃cü ga tauemacüarü 13 ga ngunexũ̃gu rü nüma ga Amáũ̃ rü nanangutaquẽ̱xexẽ̃xẽ̃ ga ãẽ̱xgacüarü poperaarü ümatüruũ̃gü. Rü namaxã nüxũ̃ nixu nax naxümatügüãxũ̃ca̱x ga wüxi ga mu naxca̱x ga guxũ̃ma ga ãẽ̱xgacügü ga namaxã icuáxũ̃ ga yema 127 ga nachixũ̃anegü ga Achuérumẽ̱xẽ̃wa yexmagüxũ̃. Rü wüxichigü ga yema nachixũ̃anecüã̱xgügawa naxümatü ga yema mu, rü ãẽ̱xgacüéga nagu naxü rü norü ãneraéga nawa nango̱x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[13]Rü yema ãẽxgacüarü orearü ngeruũgü rü inayanuetanü ga yema popera nagu ga guxũma ga yema nachixũanegü ga ãẽxgacü namaxã icuáxũ. Rü yema poperawa rü nüxũ nixu rü ñanagürü: —Meama nai ya 12 ya tauemacü ya Adágu ãégacüarü 13 ya ngunexũgu rü tá nadai i guxũma i Yudíugü i yatüxũ rü ngexũ rü ngextụ̈xüxũgü rü paxũgü rü buxũgü. Rü guxũma i ngẽma norü ngẽmaxũgü rü ngẽma nadaı̱xũmẹxẽwa tá nachoũ ==ñanagürü.

[14]Rü yema mu rü muxũma ínaxüxũ nax nagu yanuaxũcạx ga guxũma ga naanegü rü ĩanegü nax yemaacü duũxũgü nüxũ cuạxgüxũcạx rü nügü ínamexẽẽgüxũcạx naxcạx ga yema ngunexũ.

[15]Rü yexgumatama inaxĩãchi ga yema poperaarü ngeruũgü ga ãẽxgacü imuãchitanüxũ. Rü guma ĩane ga Chúchawa rü ta duũxũgüxũ nüxũ nacuạxẽxẽ ga yema mu. Rü yoxni nüma ga ãẽxgacü rü Amáũmaxã mechawa narütogü rü naxaxegü. Rü yexgumayane ga duũxũgü ga ĩane ga Chúchacüạ̃xgü rü nanaxı̱̃xãchiãẽgü.

## Ité 4

### Nangechaũgü ga Yudíugü yerü naxunagü ga norü daichiga

[1]Rü yexguma Maduquéu nüxũ cuạxgu ga yema unagüxũ rü nügü narügáutechiru yerü poraãcü nangechaũ. Rü yemacạx témüxũ ga naxchirugu nicụx rü tanimacamaxã nügü nagüeru. Rü guma ĩanegu ínayaxüegu rü tagaãcü aita naxü norü ngechaũmaxã.

[2]Rü yemaacü inixũ rü ñụxmata ãẽxgacüpataạxwa nangu rü yéma nayachaxãchi, yerü nachụxu ga ngechaũchirugu icúxe ãẽxgacüpatagu nax ücuxũ.

[3]Rü yexgumarüxũ ta ga wüxichigü ga ĩanewachigü ga ngextá íyanguchigüxũwa ga yema mu ga ãẽxgacü üxũ, rü ga Yudíugü rü poraãcü nanaxı̱̃xãchiãẽtanü. Rü poraãcü nangechaũgü rü tama nachibüe rü naxauxe. Rü muxũma ga nümagü rü tanimacatẹxegu napegü rü naxchiru ga témüxũgu nicụxgü.

### Yudíugüétüwa ichogü ga Ité


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[4]Rü yema ngĩxũ̃taxũ̃gü ga Ité rü yema yatügü ga ngĩrü dauruũ̃gü ixĩgüxũ̃ rü ngĩmaxã nüxũ̃ nixugü ga yema Maduquéuxũ̃ ngupetüxũ̃. Rü yemaxũ̃ naxĩnügu ga ngĩmax rü yexeraãcü inaxi̱xãchiãxẽ. Rü yemaca̱x Maduquéuca̱x yéma inamu ga mexũ̃ ga naxchiru nax ínacuxuchixũ̃ca̱x ga yema témüxũ̃ ga naxchiru ga nagu yacúxũ̃. Natürü ga nümax rü tama ínacuxuchichaũ̃.

[5]Rü ngĩma ga Ité rü naxca̱x ingema ga yema ngĩrü dauruũ̃eru ga Atáx. Rü Maduquéuxũ̃tawa inamu nax nüxna yaca̱xaxũ̃ca̱x nax ta̱xacü ngupetüxũ̃ rü ta̱xacüca̱x natémüchiruxũ̃.

[6]Rü nüma ga Atáx rü Maduquéuna nayaca ga ĩanearü ngutaque̱xechicawa ga ãe̱xgacüpataarü ĩã̱xarü to̱xma̱xtawa.

[7]Rü nüma ga Maduquéu rü namaxã nüxũ̃ nixu ga guxũ̃ma ga yema ngupetüxũ̃ rü ñuxre ga diẽru ngĩxũ̃ nax inaxãxũ̃ ga Amáũ̃ nax yemaacü guxũ̃ma ga Yudíugüxũ̃ nada̱i̱xũ̃ca̱x.

[8]Rü yexgumarüxũ̃ ta Atáxna nanaxãpane ga yema mu ga Chúchawa ümatüxũ̃ ga nüxũ̃ ixuxũ̃ ga Yudíugüarü daixchiga. Rü Atáxmaxã nüxũ̃ nixu nax Iténa naxããxũ̃ca̱x rü yemaacü nüxũ̃ nacuáxũ̃ca̱x ga yema ngupetüxũ̃. Rü yexgumarüxũ̃ ta Itéca̱x yéma namuga nax ngĩmatama ãe̱xgacümaxã nüxũ̃ yanaxuxũ̃ca̱x rü yemaacü naétüwa nachogüxũ̃ca̱x ga ngĩtanüxũ̃.

[9]Rü nüma ga Atáx rü nataegu rü Itémaxã nüxũ̃ nayarüxu ga yema Maduquéu namaxã nüxũ̃ ixuxũ̃.

[10]Rü ngĩma ga Ité rü wenaxarü Maduquéuxũ̃tawa inamu ga Atáx nax namaxã nüxũ̃ yanaxuxũ̃ca̱x ga ngĩrü dexa ga ñaxũ̃:

[11]—Guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü rü nüxũ̃ nacua̱x rü ngẽxguma texé ãe̱xgacüxũ̃tawa ümaregu rü tama nüma tümaca̱x nangemaãcüma rü tayu ega nüma ya ãe̱xgacü rü tama norü úirumena̱xã nawe̱xnagügu. Rü chomax rü marü 30 i ngunexũ̃ taguma cha̱u̱xca̱x nangema ya ãe̱xgacü ==ngĩgürügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

12-13Rü yexguma Maduquéu nüxũ ĩnügu ga ngĩrü ngãxũ ga Ité, rü ngĩxca̱x yéma namuga rü ñanagürü: —¿E̱xna cuma nagu curüxĩnügu rü taxũtáma cuyuxũ erü ãe̱xgacüpatawa cungexma woo Yudíu nax quixĩxũ?

14Rü ñu̱xma nax ngéma cungea̱xmarexũ rü tama naétüwa nax cuchogüxũ i tatanüxũ i Yudíugü, rü tóxnamana tá ne naxũ i ngũxẽxẽ nax nawa íinguxũxũca̱x i ngẽma guxchaxũ, natürü i cumax rü ngẽma cunatütanüxũ rü tá nayue. Rü nagu charüxĩnü nax toxũ ícupoxũxũca̱x nixĩ i ãe̱xgacüma̱xwa nax cunguxũ i ñu̱xmax = =ñanagürü.

15Rü yexguma ga ngĩma ga Ité rü ñaãcü Maduquéuca̱x yéma imuga:

16—¡Ẽcü ngéma naxũ rü nangutaque̱xexẽxẽ i guxũma i Yudíugü i Chúchawa ngẽxmagüxũ nax cha̱u̱xca̱x aureãcü nayumüxẽgüxũca̱x! ¡Rü tomaepü̱x i ngunexũ rü tomaepü̱x i chütaxũ rü taxuxũtáma ta̱xacü nango̱xgü rüe̱xna ta̱xacü nixaxgü! Rü chomax, rü namaxã i chauxũtaxũgü rü ngẽmaãcü tátama tanaxügü. Rü ngẽmawena rü tá ãe̱xgacüxũtawa íchayadau woo nachu̱xu nax texé ngéma ũmarexũ tama tümaca̱x nangemayane. Natürü tá ngéma chaxũama rü nüetama ega woo chayu̱xgu = =ngĩgürügü.

17Rü yexguma ga nüma ga Maduquéu rü nanaxü ga yema Ité namaxã nüxũ ixuxũ.

## Ité 5

### Ãe̱xgacüxũtawa ixũ ga Ité

1Rü tomaepü̱x ga ngunexũguwena rü ngĩma ga Ité rü nagu iyacu̱x ga ngĩrü ãe̱xgacüma̱xchiru rü ñu̱xũchi ãe̱xgacüpatagu ixücu. Rü yema ucapu ga ãe̱xgacü nawa rütoxũarü ĩã̱xarü we̱xgu iyachi ga ãe̱xgacü mea ngĩxũ ídauxũwa.

2Rü nüma ga ãe̱xgacü rü yexguma ngĩxũ nada̱u̱xgu ga Ité nax yexma nachixũ, rü ngĩmaxã nataãxẽ rü nanawe̱xnagü ga norü úirumena̱xã. Rü ngĩma ga Ité rü naxca̱x iyaxũ rü norü úirumena̱xãpe̱xegu iyarüngógü.

3Rü nüma ga ãe̱xgacü rü ngĩxna naca rü ñanagürü: —¿Ta̱xacü cuxũ nangupetü, Pa Ité́x? ¿Rü ta̱xacü cunaxwa̱xe? ¡Rü woo chi ngãxũgu i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

chauchixũanecax choxna cucaxgu rü chi cuxna chanaxã! ==ñanagürü. Rü Ité rü inangãxũ rü ngĩgürügü:

4—Rü ngẽxguma chi curü me yixĩxgu, Pa Ãẽxgacüx, rü cuxna chaxu nax chauxũtawa cuxũxũcax erü cuxcax rü Amáũcax chanaxü i wüxi i õna i mexũ i ñuxmax ==ngĩgürügü.

5Rü nüma ga ãẽxgacü rü norü duũxũgüxũ namu rü ñanagürü: —¡Naxcax pedaux ya Amáũ rü nua naxũ nax ngẽmaãcü nataãẽxũcax i Té! ==ñanagürü. Rü ñuxũchi ga nüma ga ãẽxgacü rü Amáũ rü yéma naxĩ nawa ga yema õna ga Ité naxcax üxũ.

6Rü yexguma ínachibüeyane rü nüma ga ãẽxgacü rü Itéxũ ñanagürü: —¡Choxna naxcax naca i taxacü i cuma cunaxwaxexũ rü tá cuxna chanaxã woo chitama ngãxũgu i chauchixũanecax choxna cucaxgu! ==ñanagürü.

7Rü ngĩma ga Ité rü inangãxũ rü ngĩgürügü: —Ñaaxicatama nixĩ i ngẽma chanaxwaxexũ i tá cuxna naxcax chacaxũ.

8Pa Ãẽxgacüx, ngẽxguma chi aixcüma choxũ cungechaũgu, rü chi curü me yixĩxgu i ngẽma chanaxwaxexũ, rü chi choxna cunaxãxchaũgu i ngẽma cuxna naxcax chacaxaxũ, rü cuxna chaxu nax moxũarü ngunexũgu Amáũmaxã nua chauxũtawa pexĩxũ naxcax i to i õna i pexcax tá chamexẽxẽxũ. Rü ngéma tá nixĩ i cumaxã nüxũ chixuxũ, Pa Ãẽxgacüx, i ngẽma choxna naxcax cucaaxũ ==ngĩgürügü.

### Amáũ rü Maduquéucax nanaxü ga wüxi ga wẽxnaachicaxũ

9Rü nüma ga Amáũ rü poraãcü nataãẽãcüma nataegu nawa ga chibü. Natürü yexguma ãẽxgacüpataarü ĩãxwa ínaxũxũxgu rü poraãcü nanu, yerü ga Maduquéu ga ĩãxwa yexmacü rü tama inachi rü bai ga nax naxĩãxãchixũ ga yexguma nüxũ nadauxgu ga yéma nax naxüpetüxũ.

10Natürü nüma ga Amáũ rü yexgumatama tama nügü nangoxẽxẽ ga nax nanuxũ. Rü yexguma nachiũwa nanguxgu rü namücügücax nangema rü ngĩxcax nangema ga Chére ga naxmax.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]Rü yema namücügüpe̱xewa inanaxügü ga nügü nax yacua̱xüũxũ̃. Rü nüxũ̃ nixu nax ñuxãcü namuarü ngẽmaxũ̃a̱xũchixũ̃ rü namuxacüxüchixũ̃ rü ñuxãcü ãe̱xgacü nüxũ̃ icua̱xüũxũ̃ natanüwa ga yema norü ngũ̃xẽẽruũ̃gü, rü yemaca̱x yema togüétüwa nanaxṹxẽxẽ ga ãe̱xgacü.

[12]Rü ñanagürü ta: —Rü chaxicatama nixĩ i choxna naxuxũ̃ i Ité i ãe̱xgacü naxma̱x nawa i ngẽma õna i ñu̱xma ãe̱xgacüca̱x naxca̱x nangemaxũ̃. Rü wenaxarü choxna ixu nawa i ngẽma õna i moxũ̃ tá ãe̱xgacüca̱x naxüxũ̃.

[13]Natürü ngẽxguma nüxũ̃ chada̱u̱xgu i ngẽma Yudíu i Maduquéu i ãe̱xgacüpataarü ĩã̱xwa rütoxũ̃ rü chauãẽwa nangu̱x erü tama choxũ̃ nicua̱xüxũ̃. Rü ngẽmagagu choxna niña i ngẽma chorü taãxẽ i ãe̱xgacü naxma̱x cha̱u̱xca̱x üxũ̃ ==ñanagürü ga Amáũ̃.

[14]Rü yexguma ga naxma̱x rü namücügü rü ñanagürügü nüxũ̃: —¡Ẽcü duũ̃xũ̃güxũ̃ naxüxẽxẽ i wüxi i wẽxnaxãchica i 22 metru i norü máchane, rü moxũ̃ pa̱xmama rü ãe̱xgacüna naca nax ngẽmagu nawẽxnaxãgüaxũ̃ca̱x i Maduquéu! ¡Rü ñu̱xũchi ngẽmaãcü chibüwa naxũ namaxã ya ãe̱xgacü! Erü marü taxugutáma curüxĩnü i ngẽxguma ==ñanagürügü. Rü yema ĩnü rü norü me nixĩ ga Amáũ̃ rü yemaca̱x duũ̃xũ̃güxũ̃ nanaxüxẽxẽ ga wüxi ga wẽxnaxãchica.

## Ité 6

### Maduquéu narüporamae

[1]Rü yema chütaxũ̃gu ga ãe̱xgacü rü tama nape rü inadauecha. Rü yemaca̱x naxca̱x nangema ga yema napane ga nagu naxümatüxũ̃ ga guxũ̃ma ga yema ãe̱xgacü üxũ̃ nax naxca̱x nüxũ̃ nadaumatügüxũ̃ca̱x.

[2]Rü yexguma nüxũ̃ nadaumatügügu ga yema popera rü yexma nüxũ̃ nayangaugü ga ore ga Maduquéuchiga ga ñuxãcü ãe̱xgacü ga Achuéruxũ̃ ínapoxũ̃xũ̃ ga yexguma yema ãe̱xgacüpataarü dauruũ̃gü ga Bigatáũ̃ rü Tére nügü ucu̱xẽgügu nax ãe̱xgacüxũ̃ yama̱xgüchaxũ̃xũ̃.

[3]Rü yemaxũ̃ naxĩnügu ga ãe̱xgacü rü ínaca rü ñanagürü: —¿Ta̱xacürü ãmare rü cua̱xüxũ̃ nixĩ ga nayaxuxũ̃ ga Maduquéu naxca̱x ga yema mexũ̃ ga


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

chaux̱cax̱ naxüxũ? ==ñanagürü. Rü nüma ga norü ngũxẽẽruũgü rü nanangãxũgü rü ñanagürügü: —Taxuxũma noxtacüma, Pa Ãẽxgacüx ==ñanagürügü.

4Rü yexguma íyadexagüyane rü yoxni ga nüma ga Amáũ rü yéma nangu rü yemacax̱ ĩãxtüwa nayexma nax ãẽxgacüna yacaxũcax̱ nax Maduquéuxũ yema wẽxnaxãchica ga naxüxũgu nawẽxnaxãxũcax̱. Rü yexguma ga nüma ga ãẽxgacü rü ínaca rü ñanagürü: —¿Texé tixĩ ya ĩãxtüwa ngẽxmaxe? ==ñanagürü.

5Rü yema norü ngũxẽẽruũgü rü nanangãxũ rü ñanagürügü: —Amáũ nixĩ i ngéma ngẽxmaxũ ==ñanagürügü. Rü nüma ga ãẽxgacü rü ñanagürü: —¡Namaxã nüxũ pixu rü nua naxũ! ==ñanagürü.

6Rü yexguma ga nüma ga Amáũ rü nixücu rü ãẽxgacüpẽxegu nayachi. Rü nüma ga ãẽxgacü rü nüxna naca rü ñanagürü: —¿Ñuxãcü chi i nüxũ quicuax̱üxũxũ i wüxi i yatü i cuma cunaxwax̱exũ nax nüxũ quicuax̱üxũxũ? ==ñanagürü. Rü nüma ga Amáũ rü nügüãẽwa nagu narüxĩnü: —¿Texéxũ tá nicuax̱üxũ ya ãẽxgacü? ¿Rü taux ẽxna i choxũ tátama yixĩxũ? ==ñaxũgu narüxĩnü.

7-8Rü yemacax̱ ga nüma ga Amáũ rü ãẽxgacüxũ nangãxũ rü ñanagürü: —Ngẽxguma chi nüxũ chicuax̱üxũchaũgu i wüxi i yatü rü naxchiru i ãẽxgacü nagu icúxũgu chi chayacux̱ẽxẽ, rü ñux̱ũchi norü cowaru i ãẽxgacü nagu ixũxũgu chi chayaxũxẽxẽ rü ngax̱cueruxũ i ãẽxgacü namaxã ngax̱cueruũmaxã chi chanangax̱cueru.

9Rü chi chorü ngũxẽẽruũgüeruxũ chamu nax nagu yacux̱ẽẽãxũcax̱ i ngẽma naxchiru rü chi cowaruétügu chanaxaunagüxẽxẽ nax ngẽmaãcü ĩanemaũgu namaxã chicaechigüxũcax̱: “Ñaãcü nixĩ ya ãẽxgacü i nüxũ yacuax̱üũxũ i wüxi i duũxũ i namaxã nataãẽxũ”, ñachagürü chi ==ñanagürü ga Amáũ.

10Rü yexguma ga nüma ga ãẽxgacü rü ñanagürü: —Namexẽchi nixĩ i ngẽma. ¡Ẽcü ñux̱ma rü nayaxu i ngẽma naxchiru rü ngẽma cowaru rü guxũma i ngẽma nüxũ quixuxũãcü naxü namaxã ya Maduquéu ya Yudíu ya chopataarü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ĩa̱xarü dauruxũ! Rü guxũma i ngẽma nüxũ quixuxũãcü tátama cuyanguxẽxẽ ==ñanagürü.

11Rü yexguma ga Amáũ rü nanayaxu ga yema ãe̱xgacüchiru rü ga cowaru ga ãe̱xgacü natagu tonagüxũ, rü Maduquéuxũ nicu̱xcuchi rü yema cowarutagu nayaga. Rü ĩanemaũgu namaxã nanaxũane rü namaxã nicaechigü rü ñanagürü: —Rü ñaãcü nixĩ i namaxã naxüaxũ i ngẽma yatü i ãe̱xgacü nüxũ icua̱xüũxũ ==ñanagürü.

12Rü yemawena rü nüma ga Maduquéu rü nataegu nax ãe̱xgacüpataarü ĩa̱xna yadauxũca̱x. Natürü nüma ga Amáũ rü nügü nidüxchiwe rü nangechaũãcüma paxa nachiũwa naxũ.

13Rü yexguma nachiũwa nanguxgu rü naxma̱xmaxã rü namücügümaxã nüxũ nixu ga yema ngupetüxũ. Rü nümagü nanangãxũgü rü ñanagürügü: —Ngẽma Yudíu i Maduquéu rü taxucürüwa nüxũ curüyexera, erü ngẽxguma chi ngẽmaãcü namaxã cunaxüxgux rü tá cuxchama chixexũ cuxca̱x ínangu ==ñanagürügü.

14Rü yexguma íyadexayane rü ínangugü ga ãe̱xgacü ga Achuéruarü duũxũgü nax Amáũca̱x yacagüxũca̱x nax Itéarü õnawa nagagüãxũca̱x.

## Ité 7

### Amáũmaxã nanaxuegu nax yama̱xgüãxũca̱x

1Rü nüma ga ãe̱xgacü rü Amáũ rü nawa naxĩ ga yema chibü ga Ité naxca̱x mexẽẽxũ.

2Rü yexguma norü bínu íyaxaxgüyane rü nüma ga ãe̱xgacü rü wena ngĩxna naca ga Ité, rü ñanagürü: —¿Ta̱xacü nixĩ i naxca̱x ícuca̱xchaũxũ, Pa Cho̱xma̱x, Pa Itéx? ¡Rü choxna naxca̱x naca i ngẽma cunaxwa̱xexũ rü choma rü tá cuxna chanaxã woo chi naxca̱x ícuca̱xgu i ngãxũgu i chauchixũane! ==ñanagürü.

3Rü ngĩma ga Ité rü inangãxũ rü ngĩgürügü: —Pa Chorü Ãe̱xgacüx, ngẽxguma chi aixcüma choxũ cungechaũgu, rü cuxca̱x namexgu i ngẽma cuxna naxca̱x chacaxaxũ, rü ñaaxicatama nixĩ i chanaxwa̱xexũ nax cuxna naxca̱x


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

chacaxaxũ, Pa Ãẽxgacüx: ¡Rü choxű nüxũ nangechaxũ i chorü maxũ rü nüxű nüxũ nangechaxũ i ngẽma chautanüxũarü maxũ!

4Erü choma rü chautanüxũ rü marü toxũ naxüpane nax ngẽmaãcü toxũ nadaixũcax ya guxãma. Rü ngẽxguma chi tomaxã nataxegügu nax togüarü puracütanüxũ tixĩgüxũcax, rü choma rü chi taxű ñachagürümare, woo i ngẽma rü ta rü wüxi i chixexũ i taxũ nixĩ i cuxcax, Pa Ãẽxgacüx ==ngĩgürügü.

5Rü yexguma ga nüma ga Achuéru rü ngĩxna naca rü ñanagürü: —¿Texé tixĩ ya yíxema tügü írüporaxe nax ngẽma chixexũ cumaxã taxüxũ? ==ñanagürü.

6Rü ngĩma rü inangãxũ rü ngĩgürügü: —Ngẽma torü uanü i chixexũ tomaxã üxchaũxũ rü ñaa chixecümaxũ i Amáũ nixĩ ==ngĩgürügü. Rü yexguma yemaxũ naxĩnügu ga Amáũ rü poraãcü norü muũmaxã nanaxixãchiãxẽ napexewa ga ãẽxgacü rü naxmaxpexewa.

7Rü nüma ga Achuéru rü norü numaxã nayuxnagü rü yéma nüxna niña ga yema ínachibüexũwa rü ãẽxgacüpataaxtüwa naña. Rü nüma ga Amáũ ga marü nüxũ nax nacuáxũ nax ãẽxgacü tá namaxã naxueguxũ nax yamaxgüãxũ, rü yoxni Itépexegu nayangücuchi rü ngĩxũ nacaaxũ nax naétüwa nachogüxũ nax tama ãẽxgacü namaxã naxueguxũcax nax yamaxgüãxũ.

8Rü yexguma napataaxtüwa nataeguxgu ga ãẽxgacü rü wena nixücu nawa ga yema ucapu ga nawa nachibüexũ, rü nüxũ nadau ga Amáũ ga Itéxũtagu nangücuchixũ rü nugaãcü ñanagürü: —Chopexewatama ngĩmaxã cumáxchaũ i ñaa choxmax nawa ya daa chopata ==ñanagürü. Rü yexgumatama Amáũxũ nidüxchiwegü namaxã ga yema naxchiru ga duũxũ imáxchaũxũ namaxã natüchiwegüxũ.

9Rü yexguma ga Arboná ga ãẽxgacüarü ngũxẽẽruxũ ixĩxũ rü ñanagürü: —Pa Cori, Pa Ãẽxgacüx, ñaa Amáũ rü duũxũgüxũ nanaxüxẽxẽ i wüxi i wẽxnaxãchica i 22 metruarü ngãxũ i norü máchane nax ngẽmagu nawẽxnaxãxũcax ya Maduquéu ga cuxũ ípoxũcü ga yexguma Bigatá rü Tére


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

cuxũ imaxgüchaũgu. Rü ngẽma wẽxnaxãchica rü Amáũpataaxtüwa nangẽxma ==ñanagürü ga Arboná. Rü nüma ga ãẽxgacü rü nanangãxũ, rü ñanagürü: —¡Ngẽmagu peyawẽxnaxã i Amáũ! ==ñanagürü.

10Rü nüma ga ãẽxgacüarü duũxũgü rü yema nümatama ga Amáũ Maduquéucax naxüxũ ga wẽxnaxãchicagu nanawẽxnaxãgü. Rü yexguma narüngüxmü ga ãẽxgacü.

## Ité 8

### Ãẽxgacüarü mu ga Yudíugüétüwa chogüxũ

1Rü yematama ngunexũgu rü nüma ga ãẽxgacü ga Achuéru rü naxmax ga Iténa nanaxãmare ga guma Amáũpata ga Yudíugümaxã rüxuanüxũ. Rü nüma ga ãẽxgacü rü Maduquéucax nangema, rü yemacax ãẽxgacüxũtawa naxũ yerü ngĩma ga Ité rü nüxũ iyaxu nax ngĩnepü nane yixĩxũ.

2Rü yexguma ga nüma ga ãẽxgacü rü ngĩxũ ínangoxochi ga norü ãnera ga Amáũna ngĩxũ nayaxuxcü. Rü Maduquéuna ngĩxũ naxã. Rü ngĩma ga Ité rü Maduquéuxũ ixuneta nax namaxã inacuáxũcax ga yema yemaxũgü ga Amáũarüchirex ixĩxũ.

3Rü ñuxũchi ngĩma ga Ité rü wenaxarü ãẽxgacüxũtawa ixũ. Rü napexegu iyangücuchi rü ixaxu. Rü nüxũ ícaxaxũ nax ínapiãxũcax ga yema mu ga Amáũ unagüxũ ga Yudíugüarü daixchiga nax yemaacü yanaxomarexũcax.

4Rü nüma ga ãẽxgacü rü Itéétüguama nanawexnagü ga norü úirumenaxã. Rü yexguma ga ngĩma ga Ité rü napexewa ichi, rü ngĩgürügü nüxũ:

5—Pa Ãẽxgacüx, ngẽxguma chi aixcüma choxũ cungechaũgu, rü aixcüma cuxcax namexgu i ngẽma cuxna naxcax chacaxaxũ, rü chanaxwaxe i cunaxümatü i to i mu i nüxũ ixuxũ nax marü yanaxoxũ i ngẽma mu ga Amáũ unagüxũ nax chautanüxũ i Yudíugüxũ nadaixũcax i guxũma i cuchixũanewa.

6Rü ngẽmacax taxucürüwa yáxna namaxã chaxĩnü i ngẽma chixexũ i chautanüxũmaxã naxueguxũ nax nadaixchaũãxũ ==ngĩgürügü.

7Rü yexguma ga nüma ga ãẽxgacü ga Achuéru rü naxmax ga Itémaxã rü Yudíu ga Maduquéumaxã nüxũ nixu rü ñanagürü: —Choma rü marü cuxna


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

chanaxã, Pa Itéx, ya yima Amáũpata. Rü nüma ga Amáũ rü marü chanamu nax nawẽxnaxãgüaxũc̲ax yerü nanaxunagü nax guxãma i pemax i Yudíugü pexũ nadaixchaũxũ.

[8]Rü ñu̲xma rü pexũ chamu nax chauégagu penaxümatüxũ rü penaxunagüxũ i wüxi i to i mu i pexc̲ax mexũ nax peétüwa nachogüxũ. ¡Rü chorü ãnera i chauéga ngĩwa ngẽxmacümaxã penaxüéga! Erü wüxi i mupane i chauégagu unagüxũ rü chorü ãneraéga nawa ngóxũ rü taxucürüwama texé itayanaxoxẽxẽ ==ñanagürü.

[9]Rü yexgumatama naxc̲ax nangema ga ãẽ̲xgacüarü poperaarü ümatüruũ̃gü. Rü yema ngunexũ ga nagu naxümatüxũ rü meama norü tomaepũ̲x ga tauemacü ga Sibáũ̃gu ãégacüarü 23 ga ngunexũ̃gu nixĩ. Rü Maduquéu rü yema poperaarü ümatüruũ̃gümaxã nüxũ nixu nax ñuxãcü tá naxümatügüãxũ naxc̲ax ga Yudíugü, rü naxc̲ax ga wüxichigü ga ãẽ̲xgacü ga namaxã icua̲xgüxũ ga yema 127 ga Achuéruchixũ̃anegü ga Índiaanewa ixügüxũ rü ñu̲xmata Etiopíaanewa nangu. Rü yema mupane rü wüxichigü ga nagawachigü naxümatü. Rü Yudíugügawa rü ta naxümatü.

[10]Rü yema poperawa nango̲x ga naéga ga gumá ãẽ̲xgacü ga Achuéru rü norü ãneraéga rü ta nawa nango̲x. Rü ñu̲xũchi poperaarü nuruxũ̃gü ga ãẽ̲xgacüarü cowarugü ga iporaxüchixũ̃gu ĩxũ namaxã nanuegü.

[11]Rü yema poperawa rü nüma ga ãẽ̲xgacü rü guxũ̃ma ga Yudíugüna naxãga nax nügü nanutaque̲xegüxũc̲ax nax nügütama ínapoxũ̃güxũc̲ax rü nadaiaxũc̲ax ga guxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü ga guxchaxũ namaxã üxũ rü noxrüxũ yaxĩxẽẽgüãxũc̲ax ga yema naxc̲ax íyaxüãchiũarü naanegü rü norü yemaxũ̃gü.

[12]Rü yematama ga ngunexũ ga Amáũ Yudíugüxũ nagu daixchaũxũ̃gu rü yematama ngunexũ̃gu nixĩ ga naxunetaxũ ga Maduquéuarü mu nax guxũ̃wama Achuéruchixũ̃anegüwa nügü nanutaque̲xegüxũc̲ax ga Yudíugü nax nügütama ínapoxũ̃güxũc̲ax. Rü yema ngunexũ rü meama norü 12 ga tauemacü ga Adágu ãégacüarü 13 ga ngunexũ̃gu nangu.

[13]Rü yema muwa rü nüxũ nixu ta nax guxũ̃anewa naxunagüxũc̲ax nax guxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü nüxũ nacua̲xgüxũc̲ax rü nümagü ga Yudíugü rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ínamemaregüxũcax nax norü uanügümaxã nügü nadaixũcax rü nüxũ naporamaegüxũcax.

14Rü yema poperaarü nuruxũgü rü paxãma inaxĩãchi nagu ga yema ãẽxgacüarü cowarugü ga iporaxüchixũ yerü yemaacü nanamu ga ãẽxgacü. Rü yema mu rü Chúchaarü ĩanewa rü ta duũxũgüxũ nüxũ nacuaxẽxẽ.

15Rü yema ngunexũ ga nagu naxunagüxũ ga yema mu, rü nüma ga Maduquéu rü nagu nicux ga ãẽxgacüchiru ga cómüxũ rü yáuxũ. Rü nügü natüãtü namaxã ga wüxi ga tüãtüruxũ ga línuchinaxcax ga dauxracharaxũ. Rü nügüeruwa nayangaxcuchi ga wüxi ga ngaxcueruxũ ga úirunaxcax. Rü yemaacü ínaxũxũ ga ãẽxgacüpatawa. Rü guxũma ga duũxũgü ga Chúchacüãx rü tagaãcü nüxũ nicuaxüũgü.

16Rü nüma ga Yudíugü rü poraãcü nataãẽgü, rü guxũwama ga duũxũgü rü yema Yudíugüxũ nicuaxüũgü.

17Rü guxũma ga Achuéruchixũanegüwa rü ĩanegüwa ga ngextá ínanguxũwa ga yema mu ga ãẽxgacü unagüxũ, rü nüma ga Yudíugü rü poraãcü nataãẽgü, rü nanaxüchigagü ga yema ngunexũ. Rü muxũma ga yema togü ga duũxũgü rü nügü nixugüe nax Yudíugü yixĩgüxũ, yerü poraãcü yema Yudíugüxũ namuũe.

## Ité 9

### Yudíugü rü narüporamaegü

1Rü yema ãẽxgacüarü mu ga Yudíugüétüwa chogüxũ rü meama norü 12 ga tauemacü ga Adáguarü 13 ga ngunexũgu nangu. Rü yematama ngunexũ nixĩ ga nanguxchaũchiréxũ ga Amáũarü mu ga Yudíugüarü daixchigaxũ ixuxũ. Natürü tama yema Amáũ nagu rüxĩnüxũrüxũ ínanguxuchi, yerü yema ngunexũgu nixĩ ga Yudíugü norü uanügüxũ naporamaegüxũ.

2Rü guxũma ga Achuéruarü naanegüwa rü nüma ga Yudíugü rü guma norü ĩanegüwa nügü ninutaquexegüchigü nax naxcax itaxüãchixũcax ga norü uanügü ga nadaixchaũxũ. Natürü nataxuma ga ngexũrüüxũ ga norü uanü ga


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

naxca̲x yéma ĩxũ̃ nax nadaiaxũ̃ca̲x, yerü guxũ̃nema ga ĩanewa rü Yudíugüxũ̃ namuũ̃e.

3Rü ña̲xũchi yema togü ga nachixũ̃anegüarü ãẽ̲xgacügü rü Yudíugüxũ̃ narüngũ̃xẽẽgü yerü Maduquéuxũ̃ namuũ̃e.

4Rü nüma ga Maduquéu rü ãẽ̲xgacüpatawa rü ãẽ̲xgacüarü ngũ̃xẽẽruxũ̃ ga mecü nixĩ. Rü guxũ̃ma ga Achuéruchixũ̃anegüwa rü nüxũ̃ nacuáchigagü. Rü yemaacü wüxichigü ga ngunexũ̃gu rü yexeraãcü napora.

5Rü nüma ga Yudíugü rü taramaxã norü uanügüxũ̃ nadai, ña̲xmata nayue ga guxũ̃ma ga norü uanügü. Rü nüma nanaxwa̲xegüxũ̃ norü uanügümaxã naxügü.

6Rü ĩane ga Chúchawaxicatama rü nanadai ga 500 ga yatügü.

7-9Rü yexma nadai ga yema 10 ga Amáũ̃ nanegü ga Pachandáta, rü Darfóũ̃, rü Apáta, rü Poráta, rü Adaría, rü Aridáta, rü Parmáta, rü Arichái, rü Aridái, rü ña̲xũchi Baicháta.

10Rü guxũ̃ma ga yemagü rü Amáũ̃ ga Yudíugüarü uanü nanegü nixĩgü. Natürü nüma ga Yudíugü rü tama nanade ga yema Amáũ̃ nanegüarü yemaxũ̃gü. Rü nüma ga Amáũ̃ rü Amedáta nane nixĩ.

11-12Rü yexguma ãẽ̲xgacü ga Achuéru nüxũ̃ cua̲xgu nax 500 ga Yudíugüarü uanügü nayuexũ̃ ga ĩane ga Chúchawa, rü yematama ga ngunexũ̃gu rü naxma̲x ga Itémaxã nüxũ̃ nixu rü ñanagürü: —Yudíugü rü daa ĩane ya Chúchagu nanadai i 500 i norü uanügü. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta nanadai i 10 i Amáũ̃ nanegü. Rü ngẽmaétüwa tama nüxũ̃ tacua̲x nax ñuxre nada̲ixũ̃ i ngẽma togü i naanegü i choma namaxã ichacuáxũ̃wa. ¿Rü ña̲xma ta̲xacü i to i cunaxwa̲xexũ̃ nax cuxca̲x chanaxüxũ̃? ¡Rü choxna naxca̲x naca i ngẽma cuma cunaxwa̲xexũ̃ rü choma tá cuxna chanaxã! = =ñanagürü.

13Rü yexguma ga ngĩma ga Ité inangãxũ̃ rü ngĩgürügü: —Pa Ãẽ̲xgacüx, ngẽxguma marü cuxca̲x namexgu, rü chanaxwa̲xe i moxũ̃ rü ngẽma curü mu nüxũ̃ ixuxũ̃rüxũ̃ nanaxügü i ngẽma Yudíugü i Chúchawa maxẽxũ̃. Rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

chanaxwa̲xe i ngẽma 10 i Amáũ̃ nanegü wẽxnaxãruũ̃wa natúgüxẽẽãxũ̃ i naxũ̃negü = =ngĩgürügü.

14Rü yexguma nüma ga ã̲ẽ̲xgacü ga Achuéru rü yema naxü. Rü Chúchawa nanaxunagü ga wüxi ga mu nax yemaacü naxügüãxũ̃ca̲x. Rü yema 10 ga naxũ̃negü ga Amáũ̃ nanegü rü wẽxnaxãruũ̃wa nanatugüxẽxẽ.

15Rü yema Yudíugü ga Chúchawa maxẽxũ̃ rü meama norü 14 ga ngunexũ̃gu ga Adáarü tauemacügu rü wenaxarü naxĩtaque̲xe rü yexguma nanadai ga to ga 300 ga norü uanügü, natürü tama nanade ga norü yemaxũ̃gü.

16-17Rü yema togü ga Yudíugü ga togü ga Achuéruchixũ̃anegüwa yexmagüxũ̃ rü tauemacü ga Adáarü 13 ga ngunexũ̃gu naxĩtaque̲xe nax yemaacü nügü ínapoxũ̃güxũca̲x rü norü uanügüxũ̃ nada̲i̲xũca̲x. Rü yema ga ngunexũ̃gu rü nanadai ga 75,000 ga norü uanügü, natürü tama nanade ga norü yemaxũ̃gü. Rü norü 14 ga ngunexũ̃gu rü narüngũ̃gü rü taãẽãcüma napetaegü, yerü norü uanügüxũ̃ narüporamaegü.

18Natürü ga yema Yudíugü ga ĩane ya Chúchawa yexmagüxũ̃ rü naxĩtaque̲xe ga norü 13 rü 14 ga ngunexũ̃gu. Rü norü 15 ga ngunexũ̃gu narüngũ̃gü rü napetaegü rü nataãẽgü.

19Natürü ngẽma Yudíugü i togü i ĩanegüwa rü ĩanexacügüwa maxẽxũ̃ rü ñu̲xma rü ta tauemacü i Adáarü 14 i ngunexũ̃gu nanaxüchigagü rü nataãẽgü rü ãmare nügüna naxãgü.

20Rü nüma ga Maduquéu rü nanaxümatü nachiga ga yema ngupetüxũ̃. Rü ñu̲xũchi guxũ̃ma ga Yudíugü ga ngaicamagüxũ̃ rü yáxũ̃gugüxũ̃ ga Achuéruchixũ̃anegüwa yexmagüxũca̲x nayamugü ga yema popera.

21-22Rü yema poperawa rü Yudíugümaxã nüxũ̃ nixu nax gucü ya taunecügu ga Adáũ̃arü tauemacüarü 14 rü 15 ga ngunexũ̃gu naxüchigagüãxũca̲x nax yemaacü nüxna nacua̲xãchiexũca̲x ga yema ngunexũ̃gü ga nagu norü uanügüme̲xẽwa ínanguxũ̃xũ̃ ga nümagü ga Yudíugü rü yemaacü ga norü ngechaũ̃gü rü norü axu rü taãẽxũ̃ yanguxuchixũca̲x. Rü yema poperawa nüxũ̃ nixu rü ngẽxguma naxüchigagüãgu rü name nax nügümaxã nataãẽgüxũ̃ rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nügümaxã nachibüexũ rü ãmare nügüna naxãgüxũ rü diẽru ngĩxũ nanutaquẹxegüxũ tümacạx ya guxema ngearü diẽruạ̃xgüxe.

[23]Rü nüma ga Yudíugü rü nayanguxẽẽgü ga yema Maduquéu ümatüxũ, rü nacümaxũ nayaxĩxẽẽgü.

[24]Rü nüma ga Amáũ ga Agátanüxũ ga Amedáta nane rü Yudíugüarü uanü nixĩ rü nagu narüxĩnü nax Yudíugüxũ iyanaxoxẽẽxũ. Rü sortéu naxü nax yemaacü nüxũ nacuáxũcạx nax tạxacürü ngunexũ tá yixĩxũ ga Yudíugüxũ nadạịxũ.

[25]Natürü yexguma ngĩma ga Ité rü ãẽxgacü ga Achuérumaxã nüxũ iyarüxu ga yema Amáũ nagu rüxĩnüxũ nax Yudíugüxũ nadạịxũcạx, rü nüma ga ãẽxgacü rü wüxi ga poperagu nanaxümatü nax Amáũxũ yamạxgüxũcạx naxcạx ga yema chixexũ ga nagu naxĩnüxũ. Rü yemaacü Amáũxũ rü nanegüxũ nawẽxnaxãgü.

[26]Rü yema Maduquéu ümatüxũãcü nanaxüchigagü ga yema ngunexũgü. Rü yema guxchaxũ ga nüxũ nadaugüxũchiga rü nüxũ ngupetüxũchiga, rü nüma ga Yudíugü rü Puríũgu nanaxüégagü ga yema ngunexũgü. Rü ngẽma Puríũ ñaxũ i dexa, rü Pur ñaxũwa ne naxũ. Rü ngẽma dexa i Pur rü sortéu ñaxũchiga nixĩ.

[27]Rü nüma ga Yudíugü rü yema Maduquéu naxümatüxũãcü nüxũ naxunetagü ga yema taxre ga ngunexũ nax guxcüma ga taunecü Puríũ naxüchigagüxũcạx ga nümagü rü nanegü rü nataagü rü guxũma ga yema duũxũgü ga Yudíugücümacạx dauxũtaegüxũ.

[28]Rü yema taxre ga ngunexũ rü nanaxwạxegü nax guxũguma naxüchigagüãxũ ga Puríũ ga wüxichigü ga Yudíugütücumüwa rü wüxichigü ga naanewa rü wüxichigü ga ĩanegüwa nax yemaacü taguma iyanaxoxũcạx nax nüxna nacuạxãchiexũcạx ga nüma ga Yudíugü rü nataagü.

[29]Rü ngĩma ga ãẽxgacü naxmạx ga Ité ga Abiyáixacü rü ñụxũchi nüma ga Maduquéu ga Yudíu ixĩcü rü ãẽxgacüarü mumaxã nanaxümatügü ga norü taxre ga popera nachiga ga yema Puríũarü peta. Rü yemawa nüxũ nixu nax


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

aixcüma ãẽxgacüarü mumaxã yixĩxũ̃ ga naxümatüxũ̃ ga yema nüxíraxũ̃xũ̃ ga popera.

30Rü yema popera rü naxũ̃tawa nayamugü ga guxũ̃ma ga Yudíugü ga nawa maxẽxũ̃ ga yema 127 ga naanegü ga ãẽxgacü ga Achuéru namaxã icuáxũ̃. Rü yema poperawa nanaxucu̱xẽ nax nügümaxã nangüxmüexũ̃ca̱x rü nügü nangechaũ̃güxũ̃ca̱x.

31Nüma ga Maduquéu rü ngĩma ga Ité rü guxũ̃ma ga Yudíugüxũ̃ rü nanegüxũ̃ rü nataagüxũ̃ namu nax naxüchigagüãxũ̃ca̱x ga yema Puríũ̃ ga yexguma nawa nanguxgu ga yema ngunexũ̃gü ga nagu naxunetagüxũ̃. Rü yexgumarüxũ̃ ta nanaxümatügü ga ucu̱xẽgü nax ñuxãcü tá naxaureãcü nayumüxẽgüxũ̃ rü Tupanape̱xewa nüxũ̃ yaxugüxũ̃ i norü guxchaxũ̃gü.

32Rü ngĩma ga Itéarü ucu̱xẽ nax ñuxãcü tá naxüchigagüãxũ̃ ga yema Puríũ̃, rü wüxi ga poperagu nixĩ ga naxümatüxũ̃.

## Ité 10

### Natachiga ga Maduquéu

1Rü nüma ga ãẽxgacü ga Achuéru rü nanaxunagü nax nüxṹ naxütanügüãxũ̃ca̱x ga yema nachixũ̃anegü ga naxme̱xwa yexmagüxũ̃ ga dauxchitaanewa rü márpechinüanewa yexmagüxũ̃.

2Rü guxũ̃ma ga yema Achuéru üxũ̃ ga yexguma ãẽxgacü yixĩxgu rü yema norü porachiga rü yema popera ga Médiaanearü rü Pérchiaanearü ãẽxgacügüchiga nagu ümatüxũ̃gu naxümatü. Rü yexgumarüxũ̃ ta yema poperagu naxümatü nax ñuxãcü Maduquéuxũ̃ natachigaxẽẽxũ̃ ga Achuéru rü ñuxãcü norü ngũ̃xẽẽruxũ̃ ga poraxũ̃ nax yixĩxũ̃.

3Rü nüma ga Maduquéu rü ãẽxgacü ga Achuérutüxũ̃wa nayexma, rü naeru nixĩ ga guxũ̃ma ga yema ãẽxgacüarü ngũ̃xẽẽruũ̃gü. Rü nüma ga Maduquéu rü guxũ̃ma ga Yudíugütanüwa rü ãẽxgacü ga naãẽxũ̃ cuácü nixĩ. Rü guxũ̃ma ga natanüxũ̃ rü nüxũ̃ nangechaũ̃gü yerü meama namaxã inacua̱x rü guxũ̃guma naxca̱x nadau nax ñuxãcü nüxũ̃ nangũ̃xẽẽxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

# Yox

## Yox 1

### Tupana rü Chatanáxũ naxüchica nax Yoxũ naxüxũca̱x

[1]Rü Úxanegu naxãchiũ ga wüxi ga yatü ga Yoxgu ãégacü. Nüma rü meama namaxũ rü nataxuma ga chixexũ ga nachiga. Rü aixcüma Tupanaarü ngúchaũ naxü, rü nügüna nadau nax taxúemaxã chixexũ naxüxũ.

[2-3]Rü nüma ga Yox rü nüxű́ nayexma ga 7 ga nanegü rü tomaepü̱x ga naxacügü. Rü nüxű́ nayexma ta ga 7,000 ga carnérugü, rü 3,000 ga caméyugü, rü 500 chimüũ ga wocagü ga puracüruxũ ixĩgüxũ, rü 500 ga búrugü ga ingexũ. Rü yexgumarüxũ ta nüxű́ nayexma ga muxũma ga norü puracütanüxũ. Rü yemaacü ga nüma ga Yox rü wüxi ga yatü ga guxãarü yexera muarü yemaxũa̱xũchicü nixĩ ga yema nachixũane ga éstewaama yexmaxũwa.

[4]Rü gumá Yox nanegü rü wüxichigü napatawachigü nanaxügüxũ ga peta ga nawa nügüna naxugüüxũ. Rü yexgumarüxũ ta guxũguma tüxna naxugüxũ ga guxema tomaepü̱x ga naeya̱xgü.

[5]Rü yexguma marü nawena ga yema nanegüarü peta ga naxügüüxũ, rü nüma ga Yox rü nanegüca̱x nangemaxũ. Rü pa̱xmamaxũchima ínarüdaüxũ rü wüxichigü ga nanegüégagu rü naxacügüégagu Tupanaca̱x nayama̱x rü nayagu ga wüxi ga naxũna nax yemaacü Tupana nüxű́ nüxũ rüngũmaxũca̱x ga yema nanegüarü rü naxacügüarü chixexũgü. Rü yemaacü nanaxüüxũ ga Yox yerü nagu narüxĩnü rü nanegü rü naxacügü rü ngürüãchi marü Tupanape̱xewa guxchaxũ naxügüe ga norü ĩnüwa ga yexguma peta naxügüxũgu.

[6]Rü wüxi ga ngunexũ ga yexguma Cori ya Tupanape̱xewa naxĩxgu ga norü orearü ngeruũgü ga daxũcüa̱x, rü nüma ga Chataná rü ta Cori ya Tupanape̱xewa nangu.

[7]Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Chatanána naca rü ñanagürü: —¿Ngextá ne cuxũ i cumax? ==ñanagürü. Rü nüma ga Chataná rü Corixũ nangãxũ rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ñanagürü: —Nawa ne chaxũ nax nagu íchayaxüeguxũ̃ i ngẽma naane ==ñanagürü.

8Rü yexguma ga nüma ga Cori rü ñanagürü nüxũ̃: —¿Tama ẽxna cunangugü ya yimá chorü duũ̃ ya Yox? Erü nataxuma i ngẽma naanewa ya yimárüxũ̃ aixcüma chauga ĩnücü rü mea chaũxcax maxũ̃cü. Rü nataxuxũ̃ma i chixexũ̃ i nachiga rü mea nügüna nadau nax taxúemaxã chixexũ̃ naxüxũ̃cax ==ñanagürü.

9Natürü nüma ga Chataná rü Corixũ̃ nangãxũ̃ rü ñanagürü: —Tama natücaxmamare cuga naxĩnü.

10Erü cuma rü cunachũxu nax taxúema guxchaxũ̃ namaxã üxũ̃cax i nümax rü guxcüma ya nanegü rü naxacüãxgü rü norü ngẽmaxũ̃gü. Rü cuma rü nüxũ̃ curüngũ̃xẽxẽ i guxũ̃ma i taxacü inaxüxũ̃wa, rü ngẽmacax i nüma i ñũxma rü wüxi ya yatü ya guxãarü yexera muarü wocaãxũ̃chicü nixĩ nawa i ngẽma naane.

11¡Rü dücax, nüxũ̃ iyanaxoxẽxẽ i guxũ̃ma i ngẽma nüxṹ ngẽxmaxũ̃, rü ngẽxguma tá nüxũ̃ cudau nax cupexewatama cumaxã naguxchigaxũ̃! ==ñanagürü.

12Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Chatanáxũ̃ nangãxũ̃ rü ñanagürü: —Marü name. ¡Ẽcü naxü i taxacü i cuma cunaxwaxexũ̃ namaxã i guxũ̃ma i norü ngẽmaxũ̃gü ya yimá Yox! Natürü tama chanaxwaxe nax namaxãxũ̃chi chixexũ̃ cuxüxũ̃ ==ñanagürü. Rü yexguma ga nüma ga Chataná rü Cori ya Tupanana nixũgachi.

13-14Rü wüxi ga ngunexũ̃ ga yexguma nanegü rü naxacügü wüxi ga peta ga taxũ̃ ínaxügüyane naenexẽ ga yacüpatawa, rü wüxi ga yatü Yoxpatawa nangu rü namaxã nüxũ̃ nayarüxu ga ñaa ore: —Yexguma naanewa aimüaneruxũ̃ i wocagümaxã ítapuracüeyane, rü ngẽma búrugü ga ingexũ̃ rü torü ngaicamana nachibüe.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Rü ngürüãchi ngéma nangugü i Chabéutanüxũ̃, rü naxca̱x nangĩ̱xgü i ngẽma wocagü rü búrugü, rü taramaxã nanadai i chomücügü i puracütanüxũ̃. Rü chaxicatama chiña nax cumaxã nüxũ̃ chayarüxuxũ̃ca̱x ==ñanagürü.

16Rü taũtama yagúegayane ga yema yatü rü to ga yatü yéma nangu rü ñanagürü: —Wüxi ya ãẽmacü yexma nangu rü wüxigu norü dauruũ̃gümaxã nanadai i ngẽma carnérugü. Rü chaxicatama chiña nax cumaxã nüxũ̃ chayarüxuxũ̃ca̱x ==ñanagürü.

17Rü yema yatü rü ta taũtama yagúegayane rü yéma nangu ga norü tomaepü̱x ga yatü rü ñanagürü: —Tomaepü̱xtücumü i Cadéuanecüã̱xgü toxca̱x ínayaxüãchi rü naxca̱x nangĩ̱xgü i curü caméyugü rü taramaxã nanadai i chomücügü i puracütanüxũ̃. Rü chaxicatama chiña nax cumaxã nüxũ̃ chayarüxuxũ̃ca̱x ==ñanagürü.

18-19Rü yema yatü rü ta taũtama yagúegayane rü yéma nangu ga to ga puracütanüxũ̃ rü ñanagürü: —Yimá cunegü rü ngẽma cuxacügü rü cune ya yacüchiũ̃wa taxũ̃ i peta inaxügü. Rü ngürüãchi ngéma ínachianexũ̃waama ne naxũ ya wüxi ya taxüchicü ya buanecü rü guxũ̃cüwawa nagu nangu ya yima ĩ rü cunegüétügu rü cuxacügüétügu nangutaũ̃. Rü guxũ̃ma i cunegü rü cuxacüã̱xgü rü ngẽxma tayue. Rü chaxicatama chiña nax cumaxã nüxũ̃ chayarüxuxũ̃ca̱x ==ñanagürü.

20Rü yexguma ga nüma ga Yox rü inachi rü norü ngechaũ̃maxã nügüchirugu nagáugü rü nügü rü waixũ̃müanegu nayangücuchi rü Tupanaxũ̃ nicua̱xüxũ̃.

21Rü yexguma rü ñanagürü: —Ngexchiruxãcü chauéanüwa chabu nax ñoma i naanewa changóxũ̃ca̱x. Rü ngẽxgumarüxũ̃ tá ta taxuxũ̃táma chinge i ngẽxguma chayu̱xgu. Rü nüma ya Cori ya Tupana choxna nanaxã i guxũ̃ma, rü nümatama wena choxna nanayaxu. ¡Namecümaxüchi ya Cori ya Tupana! ==ñanagürü.

22Rü yemaacü ga Yox rü woo guxũ̃ma ga yema guxchaxũ̃gü nüxũ̃ nax ngupetüxũ̃ rü tama chixexũ̃ naxü rü tama Tupanamaxã naguxchiga.

## Yox 2


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

## Chataná rü Yoxũ nidạxawexẽxẽ

[1]Rü yexguma nawa nanguxgu ga ngunexũ nax Tupanapẹxewa wena nangugüxũ ga yema norü orearü ngeruũgü ga daxũcüạ̃x, rü nüma ga Chataná rü ta natanügu naxã.

[2]Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nüxna naca rü ñanagürü: —¿Ngextá ne cuxũ i cumax? ==ñanagürü. Rü nüma ga Chataná rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Nawa ne chaxũ nax nagu íchayaxüeguxũ i ngẽma naane ==ñanagürü.

[3]Rü yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü ñanagürü nüxũ: —¿Tama ẽxna cunangugü ya yimá chorü duũ ya Yox? Rü tataxuma ya texé ya naxrüxũ ixĩxẽ, rü naxrüxũ chauga ĩnüxe, rü naxrüxũ mea maxṹxẽ, rü naxrüxũ chixexũwa ngechigaxe, rü naxrüxũ tügüna dauxe nax taxúemaxã chixexũ taxüxũcạ̃x. Rü woo i cuma choxna naxcạ̃x cuca nax chixexũ nüxũ cungupetüxẽẽxũcạ̃x nüma taxuxũma i chixexũ naxüyane, natürü nüma rü nanaxạ̃ixrügumaraxũmare i nacümawa rü taxuxũma i chixexũ naxü ==ñanagürü.

[4]Natürü ga nüma ga Chataná rü Cori ya Tupanaxũ nangãxũga rü ñanagürü: —Ngẽxguma taxúema ya texé tümaxũnexũchimaxã chixexũ üxgu ya wüxíe, rü taxucạ̃xma tanaxĩ̃xãchiãxẽ. Rü tügü nax tamaxẽẽxũcạ̃x rü ítamemare nax itanaxãxũ i guxũma i tạ̃xacü i tüxṹ ngẽxmaxũ.

[5]Natürü ngẽxguma chi naxũnewaxüchi yadạxawexẽẽ̱xgu rü tá nüxũ cudau nax chixexũ tá cupẹxewatama cumaxã yaxugüxũ ==ñanagürü.

[6]Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Chatanáxũ nangãxũga rü ñanagürü: —Marü name. ¡Rü namaxã naxü i ngẽma cuma cunaxwạ̃xexũ, natürü taxũtáma nüxna cunayaxu i norü maxũ! ==ñanagürü.

[7]Rü yexguma ga nüma ga Chataná rü Cori ya Tupanapẹxewa nixũgachi, rü Yoxcạ̃x ínananguxẽxẽ ga wüxi ga chaxũne ga poraxũ ga guxũma ga naxũnewa rüyixũ. Rü naeruwa inaxügü rü ñụxmata nacutüwa nangu.

[8]Rü yexguma ga nüma ga Yox rü tanimacatẹxewa narüto. Rü nanayaxu ga wüxi ga waixũmünaxcạ̃x ga buetarechipe nax yemamaxã nügü yawụ̈xünexũcạ̃x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

9Natürü tüma ga naxma̲x rü ñatagürü nüxũ̃: —¿Ẽ̲xna ñoma rü ta nagu curüxĩnüama nax mea Tupanape̲xewa cumaxũ̃xũ̃? ¡Rü Tupanape̲xewa chixexũ̃ naxuegu rü noxtacüma nayu! = =ñatagürü.

10Natürü ga nüma ga Yox rü ngĩxũ̃ nangãxũ̃ga rü ñanagürü: —Pa Ngex, tama name i ngẽmaãcü chixexũ̃ i oremaxã quidexa. Rü guxũ̃guma taãẽãcü tanayaxu i ngẽma mexũ̃gü ya Tupana tüxna ãxũ̃. ¿Rü ñuxãcü chi i taxũchima nayaxuxũ̃ i ngẽma guxchaxũ̃gü i taxca̲x ínguxũ̃? = =ñanagürü. Rü yemaacü ga Yox rü woo yema nüxũ̃ nax ngupetüxũ̃ rü tama chixexũ̃ naxü rü bai ga norü dexawa.

### Yoxũ̃ ínayadaugü ga tomaepü̲x ga namücügü

11Rü nüma ga Yox rü nüxũ̃́ nayexma ga tomaepü̲x ga namücügü, rü wüxi rü Erifá ga Temáũ̃anecüã̲x ixĩxũ̃, rü to rü Biridá ga Chúaanecüã̲x ixĩxũ̃, rü yema to rü Chofá ga Naamáxanecüã̲x ixĩxũ̃. Rü yexguma nüxũ̃ naxĩnüechigagu ga naguxũ̃raũ̃xũ̃ ga guxchaxũ̃gü nüxũ̃ nax ngupetüxũ̃ ga Yox, rü wüxigu naxũ̃tawa naxĩ nax nataãẽgüxẽẽãxũ̃ca̲x rü yaxümücügüãxũ̃ca̲x nawa ga yema ngúxũ̃ nax yangexũ̃.

12Rü yexguma yáxũ̃gutama naxĩxgu rü Yoxũ̃ nadaugü, rü yema poraãcü nax yada̲xawexũ̃ rü tama aixcüma nüxũ̃ nacua̲xgü. Rü yemaca̲x inanaxügüe ga aita nax naxüexũ̃ rü naxauxexũ̃. Rü yema taxũ̃ ga ngechaũ̃ nax yangegüxũ̃gagu rü nügü narügáutechirugü rü mairaxũ̃te̲xe nügüerugu nagünagügü.

13Rü yemawena rü Yoxmaxã mairaxũ̃anewa narütogü. Rü 7 ga ngunexũ̃ rü 7 ga chütaxũ̃ yéma nayexmagü rü taxuxũ̃ma ga dexa nanaxuxuchigü, yerü nüxũ̃ nadaugü ga Yox ga taxũ̃ ga ngúxũ̃ nax yangexũ̃.

## Yox 3

### Nidexa ga Yox naxca̲x ga yema ngúxũ̃ ga naxca̲x ínguxũ̃

1Rü düxwa nidexa ga Yox rü chixexũ̃ namaxã naxuegu ga yema ngunexũ̃ ga nagu nabuxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2-3]Rü ñanagürü: —Nachixe ga yema chütaxũ̃ ga chaunatü rü chaué nagu choxũ̃ ngo̱xẽẽxũ̃. Rü nachixe ga yema ngunexũ̃ ga nagu chabuxũ̃.

[4]Rü chierüx tama yangóonegu ga yema ngunexũ̃ rü ẽanexũ̃xũ̃ yanguxuchigu. Rü chierüx nüxũ̃ iyanangümagu ga Tupana nax yemaacü tama yangóonexũ̃ca̱x ga yema ngunexũ̃.

[5]Rü chierüx wüxi ga waanexũ̃ ga pamüemaxũ̃ nawaanexẽẽgu, rüe̱xna wüxi ga caixanexũ̃ nagu yangaixemagu, rüe̱xna wüxi ga waanexũ̃ yadüpechitagu ga üa̱xcü.

[6]Rü chierüx yematama chütaxũ̃ ga nagu changóxũ̃ rü waanexũ̃gu yanatauxgu. Rü chierüx taxũchima yimá tauemacüarü ngunexũ̃gütanüwa nango̱xgu ga yema ngunexũ̃ ga nagu chabuxũ̃. Rü chierüx taxũchima yimá taunecüarü tauemacügütanüwa nango̱xgu ga yema ngunexũ̃.

[7]Rü chierüx wüxi ga chütaxũ̃ ga taxuxũ̃ma nagu ngóxũ̃ yixĩxgu rü wüxi ga chütaxũ̃ ga taxúema nagu taãẽxũ̃ yixĩxgu.

[8]Rü ngẽma yuüxũ̃gü ga Lebiatáũ̃maxã icua̱xgüxũ̃ rü chierüx chixexũ̃ namaxã naxuegugügu ga yema ngunexũ̃ ga nagu chabuxũ̃.

[9]Rü chierüx taxũchima yema pa̱xmama ẽxtagü ibáixgügu rü taxũchima üa̱xcü nangóonexẽẽgu rü taxũchima texé nüxũ̃ da̱u̱xgu nax yangóonexũ̃.

[10]Rü nachixe ga yema chütaxũ̃ ga nagu chabuxũ̃ i ñu̱xma nagagu ngúxũ̃ chingexũ̃.

[11]¿Rü tü̱xcüũ̃ tama wüxicana chaueanügutama chayuxũ̃, rüe̱xna yexguma chaxíragutama chayuxũ̃?

[12]¿Rü tü̱xcüũ̃ nayexmaxũ̃ ga chauéápü̱xü ga nagu choxũ̃, rü ñu̱xũchi tümaníxũ̃gü ga choxũ̃ nawa tama̱i̱xũ̃ne?

[13-15]Rü yexguma chi noxri chabuxgu chayu̱xgu ga chomax, rü ñu̱xma rü taxũchima choxũ̃́ nangẽxma i guxchaxũ̃gü rü taãẽãcüma chi chape natanüwa ga yema ãe̱xgacügü rü norü ngũ̃xẽẽruũ̃gü ga nügüégagu naxügüxũ̃ ga taxũ̃


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ga norü cuaxãchixẽẽruũgü, rü nügüxṹ nangutaquexexũ̃ i úirugü, rü napatagü ya mexẽchigüne rü diẽrumü namaxã yapaxẽẽgüne.

16¿Rü tüxcüũ̃ tama yíxema tümaéanügu yuexũ̃rüxũ̃ choxũ̃ inataxgü, ñoma buxe ya yuãcü íxraxerüxũ̃?

17Rü ngẽma chixexũ̃arü üruũ̃gü rü ngẽxguma nayuegu nixĩ i yacuáxũ̃ nax chixexũ̃ naxügüxũ̃. Rü ngẽma ipaexũ̃ rü ngẽxguma nayuegu nixĩ i nangũ̃güxũ̃.

18Rü ngẽma poxcuexũ̃ rü ngẽxguma nayuegu nixĩ i taãẽxũ̃ yangaugüxũ̃ rü marü tama nüxũ̃ naxĩnüexũ̃ i ngẽma namaxã inacuaxgüxũ̃ nax nuãcü nüxna nacagüexũ̃.

19Ngẽma yuexũ̃tanüwa rü nawüxigumare i ngẽma diẽruãxgüxũ̃ rü ñuxũchi ngẽma ngearü diẽruãxgüxũ̃. Rü ngéma rü yíxema puracütanüxũ̃ rü marü tama tümaarü corimexẽwa tangexma.

20¿Tüxcüũ̃ ya Tupana i tüxũ̃ nangoxẽẽxũ̃ ya yíxema ngúxũ̃ ingexe? ¿Rü tüxcüũ̃ i tüxũ̃ namaxẽxẽxũ̃ ya yíxema guxchaxũ̃gü rü ngechaũ̃gü tümacax ínguxe?

21¿Rü tüxcüũ̃ tama tayu ya yíxema yucax dauxe rü woo poraãcü naxcax tadauxgu ñoma diẽru icúxũ̃cax idauxũ̃rüxũ̃?

22Rü ngẽma taãxẽ i naxcax tadauxũ̃ rü düxwa tüxna nangu i ngẽxguma tayuxgu rü tümamaxũ̃gu tixücuchigu.

23¿Rü taxacücax nangóxũ̃ ya wüxi ya yatü ega chi Tupana ngúxũ̃wa rü guxchaxũ̃wa namaxẽxẽãgu?

24Rü ngẽma choxũ̃́ nax nangúxũ̃gagu rü tama chataiya rü ngẽma nax chaxaxuxũ̃ rü chauxgüxũ̃etü rü ñoma dexárüxũ̃ nichuru.

25Rü guxũ̃ma ga yema guxchaxũ̃gü ga naxcax chamuũ̃xũ̃ rü ñuxma rü choxna nangu.

26Rü taguma icharüngũ̃ rü taguma chataãxẽ, erü ngẽma guxchaxũ̃gü rü choxna nangu, rü ngẽmagagu nataxu i chorü taãxẽ ==ñanagürü ga Yox.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

## Yox 4

### Erifá rü Yoxũ naxuxcu̱xẽ

1Rü nüma ga Erifá ga Temáũcüã̱x rü Yoxna naca rü ñanagürü nüxũ:

2—Ngẽxguma chi texé cumaxã idexagu ¿rü taxũchima cuxṹ nawa̱xtümüũxũ? Erü taxucürüwama charüchianemare nax tama cumaxã chidexaxũ.

3-5Rü cuma nax tüxũ cungúexẽẽxũ ga guxema muxẽma ga guxchaxũ tüxũ ngupetügüxe, rü tüxũ cuporaxẽẽxũ ga guxema turaxe, rü tüxṹ cunangúchaũxẽẽxũ nax ítarüdaxũca̱x ga guxema rünguxe, rü tümamaxã cuporaxũ ga guxema rünguxchaũxẽ, natürü i ñu̱xma nax guxchaxũgü cuxca̱x ínguxũ, rü cuma rü cungearü pora̱ã̱x rü cumuũ.

6Rü cuma nax aixcüma Tupanaaxṹ cupuracüxũ rü mecü ya norü duũ quixĩxũ ¿rü ñuxãcü i tama aixcüma nüxna curüyoexũ ya yimá curü Tupana?

7¡Rü mea nagu rüxĩnü! ¿Wüxi ya duũ ya aixcüma mexũ ücü rü taguma chixexũ ücü, rü marü ñuxgu nüxũ cudauxũ nax ngürümare Tupana napoxcuxũ?

8Rü yema nüxũ chadauxũwa rü nüxũ chacua̱x nax yíxema máetaxe rü chixexũ üxe rü nagutátama tanguxũ ga yema ũpaacü taxüxũ ga chixexũ.

9Rü nüma ya Cori ya Tupana rü norü numaxã wüxiarü cue ñaxũmaxãtama nixĩ i nadaiaxũ i ngẽma chixexũ ügüxũ.

10Rü woo ñoma leóũgürüxũ yaxũxchapütagügu rü yanginetanücüügu, natürü Cori ya Tupana rü tá ínanayipütaxẽxẽ rü ngẽmaãcü tá nanange̱axẽxẽgü.

11Rü ñoma leóũgü i taxuxũma i nawemü nüxũ yangaugüxũrüxũ tá nayue. Rü ngẽma nanegü rü tá nawoonemare.

12Rü bexma chowa nangu ga wüxi ga ore ga mexẽchixũ ga ígaãcü nüxũ chaxĩnüxũ.

13Rü ngewa̱x chütacü ega ngẽxguma guxũma i duũxũgü peegu rü chixexũgu chaxãnegü rü chaturaxũne.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[14]Rü ngẽma chixexũ̃ i nagu chaxãnegüxũ̃ rü poraãcü choxũ̃ namuũ̃xẽxẽ rü guxũ̃nema ya chauxchina̱xãgü rü nidu̱xruxe.

[15]Rü yexguma rü wüxi ga buanecüema chauchametüwa nagopetüema rü icharütogüta̱xaxũ̃ne.

[16]Rü nüxũ̃ chadau nax wüxi ga duũ̃xũ̃ yexmaxũ̃, yerü nüxũ̃ chadau ga naxchipeta, natürü tama nüxũ̃ chadau nax nañuxraũ̃xũ̃. Rü yexguma nachianemare. Rü yemawena rü nüxũ̃ chaxĩnü ga wüxi ga naga ga ñaxũ̃:

[17]¿Rü ñuxãcü i wüxi i yatü rü namexũ̃ i Cori ya Tupanape̱xewa? ¿Rü ñuxãcü i aixcüma namearü maxṹãxũ̃ naxpe̱xewa ya yimá nango̱xẽẽcü?

[18]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tama nüxṹ nayaxõ i woo ngẽma norü orearü ngeruũ̃gü i daxũcüã̱xgü, erü woo nümagü rü ta ñuxguacü rü ínatüe.

[19]Rü yexeraãcü ínatüe i duũ̃xũ̃gü i ñoma wüxi ya ĩpata ya waixũ̃münaxca̱x ya waixũ̃müte̱xegu üxũ̃nerüxũ̃ turaxũ̃. Rü duũ̃xũ̃gü rü ñoma naweane i ngẽxma napocuchixũ̃rüxũ̃ nixĩ nax naturaexũ̃.

[20]Rü yima yatü rü ẽxũ̃wa namaxũ̃, natürü yáuanecü rü marü nayu rü tagutáma wena namaxũ̃ rü taxúema naxca̱x taxoegaãxẽ.

[21]Rü ngẽma norü maxũ̃ rü ñoma wüxi ya tünüta ya iyoyexũ̃rüxũ̃ nixĩ. Rü nayu naxũ̃pa nax cua̱xwa nanguxũ̃.

## Yox 5

[1]¡Rü aita naxü, Pa Yox, rü texé tá cuxũ̃ ngãxũ̃! ¿Rü ta̱xacürü Tupanaarü orearü ngeruxũ̃ i daxũcüã̱xna tá cuca nax cuxũ̃ nangũ̃xẽxẽxũ̃ca̱x?

[2]Rü ngẽma naechita maxẽxũ̃ rü ngẽma norü nu rü norü ngúchaũ̃ düxwa yuwa nanagagü.

[3]Rü nüxũ̃ chadau i ngẽma naechitamare maxũ̃xũ̃ nax ngexwaca yamuarü ngẽmaxṹãxũ̃, natürü ngẽma norü ngẽmaxũ̃gü rü paxãma inarütaxu.

[4]Rü ngẽma nanegü rü naxacügü rü taxúema nüxũ̃ tarüngũ̃xẽxẽ. Rü ãe̱xgacügüpe̱xewa rü chixri namaxã nixĩgü rü nataxuma nax texe ínapoxũ̃xũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[5]Rü ngẽma naechita maxũ̃xũ̃arü naanewa rü ngẽma taiyaexũ̃ rü tuxugütanüwa nanade i ngẽma nanetügüarü o nax nangõ̲xgüãxũ̃cã̲x. Rü ngẽma nüxũ̃́ ngúchaũ̃xũ̃ i ngẽma naechita maxũ̃xũ̃arü ngẽmaxũ̃gü rü nanayauxgü.

[6]Rü ngẽma chixexũ̃ rü tama nixĩ i waixũ̃müanewa ne naxũ̃xũ̃. Rü ñu̲xũchi ngẽma guxchaxũ̃gü rü tama nixĩ i waixũ̃müwa nangóxũ̃.

[7]Rü ngẽma guxchaxũ̃gü rü duũ̃xũ̃gü nixĩ i nango̲xẽẽxũ̃ ñoma üxüxũ̃́pa i nexgütanücüüxũ̃rüxũ̃.

[8]Rü ngẽxguma chi choma rü cuxrüxũ̃ chixĩxgu, Pa Yox, rü Cori ya Tupanacã̲x chi chataegu, rü namaxã chi nüxũ̃ chixu i chorü guxchaxũ̃gü.

[9]Erü nüma ya Cori ya Tupana rü muxũ̃ma i taxũ̃ i mexũ̃gü naxü. Rü yixema rü tama nüxũ̃ tacua̲x nax ñuxãcü naxüaxũ̃ i ngẽma.

[10]Rü nüma nixĩ i ñoma i naanegu napuxẽẽãxũ̃, rü yimá pucümaxã nixĩ i yaxaiyagüaxũ̃ i naanegü.

[11]Nüma rü tüxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ ya yixema ngearü diẽruã̲xgüxe, rü ñu̲xũchi tüxũ̃ ínapoxũ̃ ya yixema naxĩ̲xãchiãẽgüxe.

[12]Nüma rü ngẽma womüxẽẽxũ̃ cua̲xgüxüchixũ̃arü ĩnügu nayanachixexẽxẽ. Rü ngẽmaãcü inayanaxoxẽxẽ i ngẽma nagu naxĩnüexũ̃ i ngẽma womüxẽẽxũ̃ cua̲xgüxüchixũ̃.

[13]Nüma ya Cori ya Tupana rü norü chixexũ̃gutama nanayixẽxẽ i ngẽma dorata̲a̲xgüxũ̃. Rü ñu̲xũchi nagu nayanachixexẽxẽ i norü ĩnügü i chixexũ̃ i nagu naxĩnüexũ̃.

[14]Rü ngunecü rü ñoma naxẽanegurüxũ̃ nixĩ, erü naxca̲x nawaanegü ñoma nachütaxũ̃rüxũ̃.

[15]Rü yíxema ngearü diẽruã̲xgüxe rü Cori ya Tupana tüxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ rü tüxũ̃ ínapoxũ̃ naxme̲xwa i ngẽma diẽruã̲xũ̃chixũ̃ i chixri tümamaxã icuáxũ̃.

[16]Nüma nixĩ i tüxũ̃ nangũ̃xẽẽxũ̃ ya yíxema taxucürüwa tügü ípoxũ̃güxe. Rü nüma nixĩ i yanangẽ̲̃xgüxẽẽãxũ̃ i ngẽma chixri tümamaxã icua̲xgüxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Rü nataãxẽ ya yimá yatü ya Tupana ucu̱xẽcü. ¡Rü taxṹ i nüxũ̃ cuxoxũ̃ ya yimá Guxãétüwa Ngẽxmacüarü ucu̱xẽ!

18Rü ngẽxguma chi Tupana cuxũ̃ yapi̱xẽẽgu rü chi cuxṹ nayana̱i̱x i curü o̱xri. Rü ngẽxguma chi cuxna nacua̱i̱xcaãgu rü chi cuxũ̃ nananaxẽxẽ.

19Nüma rü 6 i guxchaxũ̃wa tá cuxũ̃ ínanguxuchixẽxẽ, rü ngẽma norü 7 i guxchaxũ̃ rü marü taxũtáma cuxna nangu.

20Rü ngẽxguma taiya inguxgu rü yuwa tá cuxũ̃ ínanguxuchixẽxẽ. Rü ngẽxguma dai ínguxgu rü nüma rü tá tarawa cuxũ̃ ínapoxũ̃.

21Rü woo chixexũ̃ cumaxã yaxugüegu rü nüma rü tá cuxna nadau. Rü taxũtáma cumuũ̃ ega ngẽxguma guxchaxũ̃ cuxca̱x ínguxgu.

22Rü tá nüxũ̃ cucugü i ngẽma taiya rü ngẽma taxũ̃ i guxchaxũ̃gü. Rü taxũtáma nüxũ̃ cumuũ̃ i ngẽma naeũ̃gü i idüraexũ̃.

23Rü yimá nutagü rü cuanewa rü taxũtáma curü guxcharuũ̃gü nixĩgü. Rü ngẽma naeũ̃gü i idüraexũ̃ rü cumücügü tá nixĩgü.

24Rü cupatawa rü guxũ̃táma mea nixũ. Rü ngẽxguma cuyaxugügu i curü wocagü rü guxũ̃táma nangẽxmagü.

25Rü tá nimu i cutaagü ñoma maxẽ i naanewa rüxügüxũ̃rüxũ̃.

26Rü ngẽxguma o̱xiwa cunguxgu rü tá cuporaama rü ñoma wüxi i triguya̱xa i natanüwa dauxũ̃rüxũ̃ tá quixĩ.

27Rü ngẽma ta̱xacü i imáxyane tüxũ̃ ngupetüxũ̃ nixĩ i tüxũ̃ ngúexẽẽxũ̃ nax aixcüma yixĩxũ̃ i chorü ore. ¡Rü nüxũ̃ naxĩnü i ngẽma cumaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ rü cumatama nüxũ̃ naxü rü aixcüma yixĩ! = =ñanagürü ga Erifá.

## Yox 6

### Yox rü namücügüxũ̃ nangãxũ̃

1-3Rü nüma ga Yox rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Ngẽxguma chi guxũ̃ma i chorü ngechaũ̃gü rü chorü guxchaxũ̃gü rü wüxi i yáxũ̃arü ngugüruxũ̃wa inayaxgu, rü naxnücü ya márwa ngẽxmagücüarü yexera chi nayá. Rü ngẽma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngúxũ̃ nax chingexũ̃gagu nixĩ nax düxwa ore i tama mexũ̃maxã chachonagüxũ̃.

[4]Rü nüma ya Yimá Guxãétüwa Ngẽxmacü rü chowa nayanawa̲xẽẽgü ya yima naxnegü, rü ngẽma norü naguchatagü rü chaxunegu nixũ. Rü ngẽma ãũcümaxũ̃ i norü nu ya Tupana rü marü chowa nangu.

[5]¿Ẽ̲xna yacaxũ̃ i ngẽma búru i dauxchitacüa̲x ega ngẽxguma naxãbügu? ¿Ẽ̲xna yaca̲xaxũ̃ i ngẽma woca i yatüxũ̃ ega ngẽxguma maxẽ nüxṹ ngẽxmagu?

[6]¿Rü texé nangṍxũ̃ i wüxi i õna i oegamarexũ̃ i ngearü yucüraáxũ̃? ¿Rü ta̲xacürü chi̲x nüxṹ nangẽxma i wüxi i õna i ngeacamarexũ̃?

[7]Rü ngẽma taguma changṍxchaũ̃xũ̃ nixĩ i ñu̲xma chauwemü ixĩxũ̃.

[8]Chierüna Tupana noxtacüma choxna naxãxgu i ngẽma nüxna naxca̲x chacaxũ̃. Chierüna choxna naxãxgu i ngẽma chanaxwa̲xexũ̃.

[9]Rü chierüna wüxicana choxũ̃ yagaxgu ya Tupana nax ngẽxma nagúxũ̃ca̲x i chorü maxũ̃.

[10]Rü woo nax ngúxũ̃ chingexũ̃ rü chorü taãxẽ nixĩ nax guxũ̃guma naga chaxĩnüamaxũ̃ i ngẽma norü mugü ya Tupana ya üünecü.

[11]Rü ñu̲xma rü chagúarü pora̲a̲x rü marü tama yáxna namaxã chaxĩnü i ngẽma guxchaxũ̃gü. Rü marü taxuca̲xma tü̲xcüũ̃ nua chamaxecha.

[12]Rü chorü maxũ̃ rü tama wüxi ya nutarüxũ̃ natai. Rü chaxune rü tama wüxi i bróũ̃cherüxũ̃ natai.

[13]Rü ngẽmaca̲x taxucürüwa chaugünatama pora chaxã. Rü taxúema texé choxũ̃ taporaxẽxẽ.

[14]Rü wüxi i tamücü i ngúxũ̃ ingexũ̃ rü nüxũ̃ tangechaxũ̃ woo tama yimá Guxãétüwa Ngẽxmacümaxã yaxaixcümagu.

[15]Natürü i pemax, Pa Chomücügüx, rü tama chomaxã pixaixcümagü. Rü ñoma wüxi i natüxacü i paxũ̃rüxũ̃ pixĩgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16-17Rü ngẽxguma ngẽma gáuxũ̃ i máxpüxanexũ̃wa ngẽxmaxũ̃ rü üaxcüarü naianexũ̃maxã nadexegu rü ngẽma dexá rü naporaxüchixũ̃ rü nabuxchíü. Natürü ngẽxguma nangupetügu nax nadexexũ̃ i ngẽma gáuxũ̃ rü taunecüwa nanguxgu rü ngẽma natüxacügü rü nipagü.

18Rü ngẽmacax i ngẽma duũ̃xũ̃gü i yáxũ̃wa ne ĩxũ̃ rü norü namawa taxuxũ̃ma i dexáxũ̃ inayangau. Rü ngẽmacax nüxna ínachocu i nama nax dexácax nadaugüxũ̃cax rü ínachianexũ̃waama naxĩ rü ngẽxma nayue.

19Rü ngẽma duũ̃xũ̃gütücumügü i Temáwa ne ĩxũ̃ rü naxcax nadaugü ga yema natügüarü dexá. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta i ngẽma Chabáwa ne ĩxũ̃ i duũ̃xũ̃gütücumügü rü nagu narüxĩnüe nax nüxũ̃ yangaugüxũ̃ i ngẽma natügüarü dexá.

20Natürü yexguma yéma nangugügu rü narümaachitanü rü yexma nagu nayarüchixe ga yema norü taãẽgü.

21Rü pema rü ngẽmaãcü chauxcax pixĩgü. Rü nüxũ̃ pedaugü i ñaa taxũ̃ i chorü guxchaxũ̃gü, natürü pebaixãchiãxẽ rü pemuũ̃e.

22Natürü i choma rü taxucaxma pexna chaca, rü bai nax diẽrucax pexna chacaxũ̃ nax ñaa ngúxũ̃wa choxũ̃ ípenguxuchixẽẽxũ̃cax.

23Rü bai nax pexna naxcax chacaxaxũ̃ nax wüxi i uanümexẽwa choxũ̃ ípenguxuchixẽẽxũ̃cax, rü bai pexna naxcax chacaxaxũ̃ nax máetagüxũ̃mexẽwa choxũ̃ penapuxuxũ̃cax.

24¡Chomaxã nüxũ̃ pixu nax ngextá íchatüxũ̃ rü chixexũ̃ chaxüxũ̃! Rü ngẽxguma i choma rü tá charüngeaxmare.

25Rü taxúema nüxũ̃ taxo i wüxi i ore i aixcüma ixĩxũ̃, natürü i pema rü taxuxũ̃ma i chixexũ̃ chaxüãcüma rü choxũ̃ pixugü.

26Pema rü choxũ̃ pixuchigagü naxcax i ngẽma chorü dexagü. Rü pexcax rü chorü oregü rü taxuwama name, rü ñoma oregü i buanecü ingegüxũ̃rüxũ̃ nixĩgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[27]Pemax rü pexű̃ natauxcha nax namaxã petaxexű̃ i wüxi i taxcuxű̃, rü woo wüxi i pemücü rü namaxã petaxexű̃.

[28]Ñu̱xma rü chanaxwa̱xe i chauchiwe perüdaunü, rü chomaxã nüxű̃ pixu ega chidoragu.

[29]Rü chanaxwa̱xe i iperüchianegü namaxã i ngẽma ore i chauchiga nüxű̃ pixuxű̃. ¡Rü taxű́ i pidorata̱xa̱güxű̃! ¡Rü penayaxu i ngẽma ore i nüxű̃ chixuxű̃ nax aixcüma yixĩxű̃!

[30]¿Ẽxna pema nüxű̃ pecua̱xgu i choma rü wüxi i dorata̱xáxű̃ chixĩ? ¿Ẽxna nagu perüxĩnüegu rü tama nüxű̃ chacuáxű̃ nax ngexűrüüxű̃ nax yixĩxű̃ i ngẽma ore i mexű̃ rü ngexűrüüxű̃ nax yixĩxű̃ i ngẽma ore i chixexű̃?

## Yox 7

### Tupanamaxã nidexa ga Yox

[1]Rü ñoma i naanewa i yixema rü ñoma wüxi i puracütanüxű̃ i norü puracütanü ínanguxẽẽxűrüxű̃ tixĩgü.

[2]Rü ñoma wüxi i mugüruxű̃ i ga̱u̱xetüxűwa yáxna rüngű̱xűrüxű̃ tixĩgü. Rü ñoma wüxi i puracütanüxű̃ i norü puracütanü i diẽru ínanguxẽẽxűrüxű̃ tixĩgü.

[3]Rü ñuxre ya tauemacü rü guxchaxűwa changexma rü taxuxűma chaxü. Rü guxű̃ i chütaxű̃ rü poraãcü ngúxű̃ chingeecha.

[4]Rü ngẽxguma nachütagu rü chorü ngürücaregu chacaxgu nax chapexű̃ rü cha̱u̱xca̱x rü nama̱x i ngẽma chütaxű̃. Rü düxwa chipamare nax chanadixegucücaxű̃ ñu̱xmata yangunemare. Rü nagu charüxĩnü rü chaugüna chaca rü ñachagürü: “¿Ñuxgura tá yangunexű̃?” ñachagürü.

[5]Rü ngẽma chaxune rü õxmigümaxã nanapa. Rü ngẽma o̱xrigü i chaxunewa yarüyixű̃ rü nixãxűchíü.

[6]Rü ñoma ta̱xacü paxãma ixűxűrüxű̃ nixĩ i ngẽma chorü maxű̃, rü paxãma inixũ nax norü gu̱xwa nanguxű̃, rü taxucürüwama íchayachaxãchixẽxẽ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]¡Rü nüxna nacuạxãchi, Pa Tupanax, nax ñoma yáxna rüngụ̈xũ̈rüxũ̈ yixĩxũ̈ i ngẽma choxrü maxũ̈, rü tagutáma wena taãxẽ choxu̇́ ngẽxmaxũ̈!

[8]Rü ngẽxguma chayụxgu rü choxũ̈ natạxgu rü marü tagutáma texé choxũ̈ tadau. Rü cuma rü tá choxũ̈ cudau natürü i choma rü marü tá chataxu.

[9-10]Rü ñoma caixanexũ̈ i üpetüemaxũ̈ rü iyarütaxuxũ̈rüxũ̈ tixĩ ya yíxema yuxe ega ngẽxguma tüxũ̈ yatạxgügu. Rü tagutáma tümapatacạx tataegu, rü ngẽma tümatanüxũ̈ rü tagutáma wena tüxũ̈ nadaugü.

[11]Rü ngẽmacạx i ñụxma rü taxũtáma changeạ̃xmare. Rü ngẽma ngúxũ̈ i chingexũ̈gagu rü ngẽma nax chanuxũ̈gagu rü tá chidexa rü tá cumaxã nüxũ̈ chixu i ngẽma nagu charüxĩnüxũ̈.

[12]¿Ẽxna, Pa Tupanax, cuxcạx rü ñoma wüxi i ngọxo i taxũ̈ i márwa ngẽxmaxũ̈ chixĩ, rü ngẽmacạx choxna cudaxuchi?

[13-14]Rü ngẽxguma nagu charüxĩnügu rü chorü pechicagu tá nüxũ̈ chayangau i taãxẽ rü ngẽxguma chapexgu rü tá nüxũ̈ charüngüma i ngẽma ngúxũ̈ i chingexũ̈, natürü i cumax, Pa Tupanax, rü chaunegüwa rü ãũcümaxũ̈ choxũ̈ cuwẹx rü poraãcü choxũ̈ cumuũ̈xẽxẽ.

[15]Rü narümemae nixĩ nax choxũ̈ cuwẽxnaxãxũ̈. Rü chanaxwạxe nax wüxicana iyanaxoxũ̈ i ñaa chorü maxũ̈.

[16]Rü tama marü yáxna chaxĩnü. Rü tama marü chanaxwạxe nax chamaxũ̈xũ̈. ¡Rü taxu̇́ i choxũ̈ cuchixeãẽxũ̈! Erü ngẽma chorü maxũ̈ rü ñoma yáxna rüngụ̈xũ̈rüxũ̈ nixĩ.

[17]¿Rü tạxacüwa name ya yima yatü rü ngẽmacạx cuma rü nagu curüxĩnüxũ̈? ¿Rü tụ̈xcüũ̈ naxcạx cuxoegaãẽxũ̈?

[18]¿Rü tụ̈xcüũ̈ guxũ̈ i ngunexũ̈gu cunangugü ya yima yatü rü guxũ̈ i oragu nüxũ̈ cuxüxũ̈?

[19]¿Rü tụ̈xcüũ̈ tama choxna quidaugachichaxũ̈ nax ngẽmaãcü íchagabụ̈ạxgüxũ̈cạx?


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[20]Rü ngẽxguma chixexũ̃ chaxüxgu ¿rü tạxacürü chixexũ̃ ẹ̃xna cumaxã chaxü, Pa Yatügüarü Ngugüruxũ̃x? ¿Rü tụ̃xcüũ̃ wüxi i cuxnemaxã choxũ̃ cuchuxchaũ̃xũ̃ choxũ̃ quixĩxẽxẽ? ¿Ẹ̃xna cuxcạx rü wüxi i curü guxcharuxũ̃ chixĩ?

[21]¿Rü ẹ̃xna taxucürüwama choxṹ nüxũ̃ curüngũ̃ma i ngẽma chorü chixexũ̃? ¿Rü taxucürüwa ẹ̃xna nüxũ̃ curüngũ̃ma ga yema chixexũ̃ ga chaxüxũ̃? Rü paxa tá chayu rü waixũ̃mütüũ̃wa tá changexma. Rü chạụxcạx tá cudau natürü i choma rü marü tá chataxu ==ñanagürü ga Yox.

## Yox 8

### Biridá rü Yoxũ̃ nangãxũ̃

[1]Rü nüma ga Biridá ga Chúaanecüạ̃x rü Yoxũ̃ nangãxũ̃ rü ñanagürü:

[2]—Ñomarüta Pa Yox, rü quidexachigüama. ¿Rü ñuxguratáta nüxũ̃ curüchauxũ̃ nax ñoma wüxi ya buanecü ya tacürüxũ̃ yixĩxũ̃ i curü dexa?

[3]Rü Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü taguma ínayatoxẽxẽ i ngẽma aixcüma ixĩxũ̃ rü guxũ̃guma tüxna nanaxã i ngẽma tamaxã naxueguxũ̃.

[4]Rü guma cunegü rü bexmana Tupanapẹxewa chixexũ̃ naxüe, rü yemacạx nüma ga Tupana rü nüxna nanaxã ga yema poxcu ga nüxna üxũ̃ naxcạx ga yema chixexũ̃ ga naxügüxũ̃.

[5]¡Rü namaxã idexa ya yimá Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü, rü nüxna naxcạx naca nax nüxṹ cungechaũ̃tümüxũ̃cạx!

[6]Rü ngẽxguma aixcüma mea cumaxũ̃gu rü mea yawẹxgu i curü maxũ̃, rü nüma rü tá cuxna nadau, rü ñụxũchi tá cuxṹ nanatáeguxẽxẽ ga yema noxri cuxṹ yexmaxũ̃.

[7]Rü ngẽma curü ngẽmaxũ̃gü i tá cuxṹ ngẽxmaxũ̃ rü yema curü yemaxũ̃gü ga noxri cuxṹ yexmagüxũ̃arü yexera tá nixĩ.

[8]¡Rü nawa nangụx ga yema nũxcümaũ̃güxũ̃ ga duũ̃xũ̃gümaxã ngupetüxũ̃ ga yexguma tama Tupanaga naxĩnüegu! ¡Rü nagu rüxĩnü ga yema namaxã ngupetüxũ̃!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[9]Yixema rü ngexwacạxtama tabue rü ngẽxguma mea nagu rüxĩnüegu rü taxuxũma tacuạx. Rü ngẽma tórü ngunexũgü i ñoma i naanewa rü ñoma naxchipeta i üpetümarexũrüxũ nixĩ.

[10]Natürü yema nüxíraxũgüxũ ga duũxũgü rü tá cuxũ nanguxẽxẽ. Rü tá cuxũ nüxũ nacuạxẽxẽ i muxũtama i cuạx.

[11-12]Rü ngẽma dexnegü i taxtüpechinüwa rüxüxũ rü ñuxũchi ngẽma papíru rü dexá íngemaxũwaxicatama nixĩ i naxügüxũ. Natürü ngẽxguma nataxuxgu i dexá, rü nadoxüxgu rü woo tama yadaxüchigu rü nüxíra narüñẹxẽxẽ naxũpa i ngẽma togü i maxẽgü.

[13]Rü ngẽmatama nixĩ i nüxũ ngupetüxũ i guxũma i duũxũgü i chixexũarü üruũgü i Tupanaxũ rüngũmaexũ. Rü guxũma i nagu naxĩnüexũ rü ngẽxma narüxomare.

[14]Rü ngẽma norü poxũruũgü i nagu yaxõgüãxũ rü ñoma pawüchiaũrüxũ tama natai.

[15]Rü ngẽma duũxũgü rü nawatạạx nichüxüxgü i ngẽma pawüchiãxũ, natürü namaxã nicaweama. Rü ngẽxguma nawa yachüxüxgügu i ngẽma pawüchiãxũ rü tama nanangenagü i norü ya.

[16]Rü ngẽma duũxũgü i chixexũgu maxẽxũ rü ñoma maxẽ i yạuxetaxũgürüxũ nixĩgü. Rü ngẽxguma üạxcü nüxũ báxixgu, rü guxũma i naanewa rü paxãma narüxügü.

[17]Rü nutagütanüwa nügü narüxüxchúmạxãxẽẽgü.

[18]Natürü ngẽxguma texé natuxuchigu i nachicawa rü taxúetama nüxũ tacuạx nax yéma naxügüchiréxũ.

[19]Rü ngẽmaãcü nayu rü ngẽxma nayacuạx nax nabaxcaxũ. Rü nachicüxü narüxügü i to i maxẽgü.

[20]Tupana rü taguma nüxũ inayarüngüma ya yimá yatü ya taguma chixexũ ücü. Rü tama nüxũ narüngũxẽxẽ i ngẽma duũxũgü i chixexũgu maxẽxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

21Rü nüma ya Tupana rü tá wena cuxũ̃ nacugüxẽxẽ rü tá taãẽmaxã aita cuxũ̃ naxüxẽxẽ.

22Natürü ngẽma curü uanügü rü ãne tá ningẽgü. Rü napatagü i ngẽma chixexũ̃arü üruũ̃gü rü wüxicana tá inayarüxogü = =ñanagürü ga Biridá.

## Yox 9

### Yox rü Biridáxũ̃ nangãxũ̃

1Rü yexguma ga Yox rü Biridáxũ̃ nangãxũ̃ rü ñanagürü:

2—Choma rü meama nüxũ̃ chacua̲x i guxũ̃ma i ngẽma nüxũ̃ quixuxũ̃. Rü aixcüma nixĩ nax Tupanape̲xewa rü nataxuxũ̃ ya yatü ya ngearü chixexũ̃ácü.

3Rü ngẽxguma chi wüxi ya yatü rü Tupanape̲xewa nügü ínapoxũ̃chaũ̃gu, rü woo 1,000 i oremaxã nügü ínapoxũ̃gu, rü bai i wüxi rü ningu nax nügü namaxã ínapoxũ̃xũ̃.

4Rü nüma ya Cori ya Tupana rü naporaxüchi rü ñu̲xũchi nüxũ̃ nacua̲xüchi. ¿Rü texé chi Tupanaxũ̃ nüxũ̃ tarücua̲xmae nax ngẽmaãcü tama tüxna naca̲xaxũ̃ca̲x naxca̲x i tümaarü chixexũ̃?

5Rü ngẽxguma nanuxgu ya Tupana rü nachicawa nayaxĩgachixẽẽgü ya ma̲xpűnegü. Natürü taxúema nüxũ̃ tacua̲x nax ta̲xacücа̲x nabuxũ̃.

6Rü núma ya Tupana rü nayaxĩã̲xcüüxẽxẽ i ñoma i naane rü nayadu̲xruxẽxẽ i ngẽma natüxũ̃wa ngẽxmaxũ̃.

7Rü nüma nixĩ i namuaxũ̃ ya üa̲xcü nax tama inabaxixũ̃ca̲x rü ñu̲xũchi ẽxtagü nax tama yana̲i̲xgüxũ̃ca̲x.

8Rü taxúearü ngũ̃xẽẽmaxã nixĩ ga Tupana ga yangeechiãxũ̃ ga dauxũ̃guxũ̃ ga naane. Rü nüma rü namaxã inacua̲x i ngẽma már arü yuapegü.

9Rü nüma nixĩ ga naxüaxũ̃ ga yimá ẽxtagütücumü i Ócha i Taxũ̃gu ãégaxũ̃ rü yimá ẽxtagütücumü i Orióũ̃gu ãégaxũ̃ rü yimá ẽxtagütücumü i Préyadegu ãégaxũ̃, rü ñu̲xũchi yimá ẽxtagütücumü i súrwaama ngẽxmagüxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[10]Rü nüma ya Tupana rü nanaxü i muxũma i taxũgü i mexũgü i taxúema nüxũ cuáxũ nax ñuxre yixĩxũ.

[11]Rü ngẽxguma chi Cori ya Tupana chauxũtawa üpetügu rü taxũchima nüxũ chadau. Rü ngẽxguma chi chauxũtawa naxüpetügu rü taxũchima nüxũ chacua̱x nax ñuxguacü chauxũtawa naxüpetüxũ.

[12]Rü ngẽxguma chi ta̱xacü nayaxu̱xgu nax noxrü yixĩxũca̱x, ¿rü texé tá ítayachaxãchixẽxẽ? ¿Rü texé tá nüxna taca naxca̱x i ngẽma naxüxũ?

[13]Rü ngẽxguma nanuxgu ya Cori ya Tupana rü tama nixĩ i tauxchaãcüma nangüxmüxũ. Rü nape̱xegu nixĩ i nacaxápü̱xügüxũ i ngẽma ngo̱xo i Raá rü norü ngũxẽẽruũgü.

[14]¿Rü ñuxãcü tá nüxũ ichayangau i wüxi i ore i Cori ya Tupanape̱xewa chaugü namaxã íchapoxũxũ?

[15]Rü woo chi changearü chixexũa̱xgu, rü taxucürüwama chanangãxũ erü nüma nixĩ i chorü maxũxũ nangugüxũ. Rü ngẽma nax nüxú changechaũtümüũxicatama nixĩ i choxú tauxchaxũ nax naxca̱x íchacaxaxũ.

[16]Rü ngẽxguma chi nüxna naxca̱x chacaxgu nax choxú namexẽẽãxũca̱x i chorü guxchaxũ rü woo chi choxũ nayaxu̱xgu, natürü taxũchima choxú irüxĩnü ega ngẽxguma chidexagu.

[17]Rü wüxi i taxũ i guxchaxũ chi cha̱u̱xca̱x ínanguxẽxẽ, rü yexeraãcü chi nanamuxẽxẽ i ngẽma chorü o̱xrigü woo taxuxũma i chixexũ chaxüxgu.

[18]Rü oegaãẽmaxã chi choxũ nanapaxẽxẽ rü choxú nanaguxchaxẽxẽ nax chingũãcüüxũca̱x.

[19]¿Rü texé nagu tarüxĩnü nax tümaarü poramaxã tá nüxũ tarüporamaexũ? Erü nüxicatama nixĩ i aixcüma naporaxũ. ¿Rü texé tá nüxna taca i norü maxũchiga? ¿Rü texé tapora nax ãe̱xgacüpe̱xewa naxca̱x tangemaxũ?

[20]Rü ngẽxguma chi chaugü chixuxgu nax mea chamaxũxũ rü taxuxũma i chixexũ chowa ngẽxmaxũ, natürü nüma rü tá nüxũ nixuama nax chixexũ chaxüxũ rü chachixecümaxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[21]Choma rü taxuxũma i chixexũ̃ chaxü, natürü choxũ̃ nanataxuraũma nax chamexũ̃. Rü marü chipa nax chamaxũxũ̃ i ñoma i naanewa.

[22]Rü ñaa nixĩ i nagu charüxĩnüxũ̃. Rü guxãma rü Tupanapẹxewa rü tawüxigumare. Erü nüma ya Cori ya Tupana rü tüxũ̃ nimạx ya yíxema chixexũ̃ üxe rü ngẽxgumarüxũ̃ ta tüxũ̃ nimạx ya yixema taxuxũma i chixexũ̃ üxe. Rü ngẽma nixĩ i nagu charüxĩnüxũ̃.

[23]Rü ngẽxguma chi dạxaweanemaxã nayụxgu i wüxi i duũxũ̃ i taxuxũma i chixexũ̃ üxũ̃ rü nagu charüxĩnü nax Tupana nüxũ̃ cugüxũ̃ nax naxĩxãchiãẽxũ̃.

[24]Rü ngẽxguma wüxi i chixexũgu maxũxũ̃ nayaxụxgu i wüxi i naane, rü nüma ya Tupana rü nayangexetü i ngẽma ãẽxgacügü i guxchaxũgüarü mexẽẽruũgü nax tama nüxũ̃ nadaugüxũcạx i ngẽma chixexũ̃. Rü ngẽxguma tama Tupana ngẽmaãcü naxụ̈xgu i ngẽma ¿rü texé tixĩ ya yíxema naxṹxe?

[25]Rü ngẽma chorü ngunexũgü rü paxãma inaxĩ, taxuxũma i taãẽxũ̃ ichayangauyane.

[26]Rü ñoma wapuru i poraxüchixũ̃rüxũ̃ paxãma inaxĩ i chorü ngunexũgü. Rü ñoma wüxi i ĩyü i nawemüwe ngexũ̃rüüxũ̃ paxãma inaxĩ.

[27-28]Rü ngẽxguma nagu charüxĩnügu nax nüxũ̃ charüngümaxũcạx i ngẽma ngúxũ̃ i chingexũ̃ nax ngẽmaãcü chataãẽxũcạx, rü wenaxarü choxũ̃ ínabạịxgü i ngẽma ngúxũ̃ i chingexũ̃. Rü meama nüxũ̃ chacuạx nax pema rü tama choxṹ peyaxõgüxũ̃ nax taxuxũma i chixexũ̃ chaxüxũ̃.

[29]Rü ñụxma nax nagu perüxĩnüexũ̃ nax chixexũ̃ chaxüxũ̃ ¿rü tạxacüwa choxṹ name nax pora chaxüxũ̃ nax pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ nax taguma chixexũ̃ chaxüxũ̃?

[30-31]Rü woo chi chaũmaxã chaugü chayauxmẹxgu rü chaugü chayauxunegu, natürü cumax, Pa Tupanax, rü ãcharaxũgu chi choxũ̃ curücụx rü woo ngẽma chauxchiru rü chi chowa naxãụ̃ãx.

[32]Tupana rü tama chaurüxũ̃ duũxũ̃ nixĩ rü ngẽmacạx taxucürüwa tạxacürü ãẽxgacüpẹxewa chanaga nax chorü guxchaxũ̃ namaxã chamexẽẽxũcạx.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[33-34]Rü nataxuma i wüxi i ãẽxgacü i guxchaxũarü mexẽẽruxũ i Tupanamaxã rü chomaxã icuáxũ. Rü tataxuma ya texé ya chauétüwa chogüxe nax tama choxũ napoxcuxũcax rü choxũ yamuũxẽẽchigüxũcax ya Tupana.

[35]Rü ngẽxguma chi tangexmagu ya texé ya chauétüwa chogüxe rü choma rü taxũchima chamuũãcüma namaxã chidexa, erü nüxũ chacuax rü taxuxũma i chixexũ napexewa chaxü.

## Yox 10

[1]Rü marü düxwa chipa nax ñoma i naanewa chamaxũxũ. Rü ngẽma ngúxũ i chingexũgagu rü taxũtáma chaugüna chachogü nax nüxna chacaaxũ nax tüxcüũ ngúxũ choxũ yangexẽẽxũ.

[2]¡Pa Tupanax, rü taxṹ i cuyachoguãchixẽxẽxũ! ¡Rü chomaxã nüxũ ixu ega taxacürü chixexũ cupexewa chaxüxgu!

[3]¿Rü cumatama nax choxũ cuxüxũ, rü tüxcüũ ngẽmaãcü chomaxã quixĩ, rü chomaxã cuchixecüma? ¿Ẽxna cuxṹ name nax ngúxũ choxũ quingexẽxẽxũ rü ñuxũchi namaxã cutaãxẽxũ i ngẽma chixexũgu maxẽxũarü ĩnügü?

[4]¿Ẽxna ñoma yatügümare nüxũ daugüxũãcüma nüxũ cudau i duũxũgü?

[5]¿Ẽxna ngẽma curü maxũ rü ñoma wüxi i duũxũ i yuwaxexũarü maxũrüxũ nanuxmare?

[6-7]¿Rü tüxcüũ naxcax cudau i chorü guxchaxũgü, rü naxcax ícuca i chorü chixexũgü woo nüxũ cucuaxgu nax taxuxũma i chixexũ chaxüxũ, rü taxúetama choxũ ípoxũxũ naxchaxwa i curü pora?

[8]Rü cumatama rü cuxmexmaxã choxũ cuxü. ¿Rü tüxcüũ i ñuxma i choxũ quimáxchaũxũ?

[9]¡Rü nüxna nacuaxãchi nax waixũmüwa choxũ cuxüxũ! ¿Ẽxna wena waixũmütexexũ choxũ quixũxẽxẽchaũ?

[10]Rü cuma rü waixũmütexewa cunaxü ga chaxune, ñoma lechiwa quechu ixüxũrüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]Rü choxũ̃ cuxümachi rü choxũ̃ cuxüxcha̱xmüxũ̃. Rü nügüna cuyaxũxgüxẽxẽ ga chauxchina̱xãgü rü chorü tarumagü.

[12]Rü maxũ̃ choxna cuxã rü choxũ̃ cungechaxũ̃. Rü ngẽma nax choxna cudauxũ̃gagu nixĩ nax chamaxũ̃xũ̃.

[13]Natürü i ñu̱xma rü nüxũ̃ chacua̱x nax cuãẽwa nayexmaxũ̃ ga wüxi ga ĩnü ga cuxicatama nüxũ̃ cucuáxũ̃.

[14]Rü yema ĩnü nixĩ nax choxũ̃ tá cupoxcuxũ̃ ega chixexũ̃ chaxüxgu, rü tama nüxũ̃ cuxüpetümarexũ̃ i chorü chixexũ̃.

[15]Rü ngẽxguma chi aixcüma chixexũ̃ chaxüxgu rü marü icharütaxu. Rü woo ega taxuxũ̃ma i chixexũ̃ chaxüxgu rü taxucürüwa chataãxẽ, erü choxũ̃ cuxãnexẽxẽ rü choxũ̃ cunaxĩxãchiãẽxẽxẽ.

[16]Rü ngẽxguma chi cuxcha̱xwa chiñaxgu, rü cuma rü ñoma wüxi i leóũ̃rüxũ̃ chi chowe cunge. Rü icunawe̱x i curü pora nax ngẽmaãcü choxũ̃ quimáxũ̃ca̱x.

[17]Rü taguma cuxṹ̃ nataxu i ngẽma chauchigaxũ̃ cumaxã ixugüxũ̃. Rü ngẽma nax chomaxã cunuxũ̃ rü nitachigü. Rü ñoma wüxi i churaratücumürüxũ̃ tama ícuyachaxãchi nax cha̱u̱xca̱x ícuyagoõchixũ̃.

[18]¿Rü tü̱xcüũ̃ ga choxũ̃ cungo̱xẽxẽxũ̃? Rü narümemae chi nixĩ ga nax chayuxũ̃ naxũ̃pa nax texé choxũ̃ dauxũ̃.

[19]Rü narümemae chi nixĩ nax taguma chamaxũ̃xũ̃ rü chauéanüwa noxtacüma naxmaxũ̃wa chaxũxũ̃.

[20-22]Rü ñu̱xma nax nanuxũxũ̃ i chorü maxũ̃, rü ¡taxṹ̃ i choxũ̃ cunaxĩxãchiãẽxẽxẽxũ̃ nax ngẽmaãcü íxrarüwa chataãẽxũca̱x naxũ̃pa nax chayuxũ̃, rü nawa chaxũxũ̃ i ngẽma waanexũ̃ i taxucürüwama nawa itaeguxũ̃ rü guxũ̃guma ẽanexũ̃! ==ñanagürü ga Yox.

## Yox 11

### Chofá rü Yoxũ̃ nangãxũ̃

[1]Rü yexguma ga Chofá ga Naamáxanecüa̱x rü Yoxũ̃ nangãxũ̃ rü ñanagürü:


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2]—Guxũma i ngẽma curü dexagü i nüxũ quixuxũ rü tá chanangãxũ. Rü tama ngẽma nax namaarü dexaáxũca̲x nixĩ i aixcüma yixĩxũ i wüxi i duũxũarü ore.

[3]¿Rü cuma nagu curüxĩnügu i ngẽma curü dexamaxã chi toxũ curüngea̲xgüxẽxẽ rü taxuechima cuxũ tangãxũgaxũ naxca̲x i ngẽma curü ore i namaxã toxũ cucugücüraxũxũ?

[4]Rü cuma nüxũ quixuxgu rü nawe̲xgu i ngẽma curü ĩnü, rü cugü ícurümearü maxũã̲x i Tupanape̲xewa.

[5]Chierüna Tupana idexagu nax cumaxã nüxũ yaxuxũca̲x i ngẽma nüma cumaxã nagu naxĩnüxũ.

[6]Rü nüma ya Tupana rü chi cuxca̲x nanango̲xẽxẽ nax ta̲xacüwa yixĩxũ ga chixexũ cuxüxũ, erü nüma rü aixcüma nüxũ nacua̲x i guxũma i cuxüxũ. Rü ngẽmaãcü i cuma rü tá nüxũ cucua̲x rü íxramarexũ i poxcu cuxna naxã rü tama ngẽma poxcu i curü chixexũ icuxüxũmaxã wüxiguxũãcü cuxũ napoxcu.

[7]¿Rü nüxũ cucuáxũ yixĩxũ i ngẽma Tupanaarü cua̲x i ẽxũguxũ? ¿Rü cuxṹ natauxchaxũ nax nüxũ cucuáxũ i ngẽma nüxũ nacuáxũ ya Yimá Guxãétüwa Ngẽxmacü?

[8]Rü ngẽma Tupanaarü cua̲x rü dauxũguxũ i naanexũ nangupetü nax nataxüchixũ. Rü ngẽma norü cua̲x rü már arü mátamaxũarü yexerawa nangu. ¿Rü ñuxãcü tá nüxũ cucua̲x i ngẽma nagu naxĩnüxũ?

[9]Rü ngẽma norü cua̲x rü ñoma i naanearü yexerawa nangu rü ngẽma már arü yexerawa nixĩ i nanguxũ.

[10]Rü ngẽxguma chi Tupana nua ũxgu rü chi cuxũ napoxcugu rü cuxna nacagu i curü maxũchiga, ¿rü texé tá ítayachaxãchixẽxẽ?

[11]Rü nüma ya Tupana rü aixcüma nüxũ nacua̲x nax texé tixĩxũ ya yíxema idorata̲xáxe. Rü nüma rü nüxũ nadau i ngẽma chixexũ. ¿Ẽxna cuma nagu curüxĩnügu rü tama nixĩ i nüxũ nacuáxũ i ngẽma cuxüxũ?


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

12Rü wüxi i duũxũ i tama naãẽxũ cuáxũ i Tupanaarü cua̱xwa nügü ngu̱xẽẽchaũxũ rü ñoma wüxi i dauxchitacüa̱x i búruacü i tama íyapuxũ i nügü duũxũwa ngu̱xẽẽchaũxũrüxũ nixĩ.

13¡Tupanana cugü naxã! ¡Rü nüxna naca nax cuxũ nangũxẽxẽxũca̱x!

14Rü ngẽxguma chixexũ cuxu̱xgu ¡rü nüxna ixũgachi! Erü tama name i wena curü maxũwa cunaxüchica i ngẽma chixexũ.

15Rü ngẽxgumarica tá nixĩ i cungearü chixexũãcüma cudaunagüxũ rü taãẽãcüma Tupanamaxã quidexaxũ rü taxũtáma cumuũxũ.

16Rü ngẽxguma nüxũ quixuxgu i curü chixexũ rü tá nüxũ curüngũma i ngẽma ngúxũ i quingexũ. Rü ñoma dexá i ya̱xpetüxũrüxũ tá nangupetü i ngẽma curü guxchaxũgü i ñu̱xma cuxṹ ngẽxmagüxũ.

17Rü ngẽma curü maxũ rü tá yexera inabaxi üa̱xcü tocuchigu ibáxigurüxũ. Rü ngẽma curü oragü i nagu ngúxũ quingexũ rü ñoma ngexwaca yangunexũrüxũ tá nixĩ.

18Rü tá cutaãxẽ rü taxuca̱xma cumuũ. Rü mea tá cupe erü Tupana tá cuxna nadau.

19Rü taxuxũtáma ta̱xacü cuxũ ínabaixgü ega ngẽxguma icurüngüxgu. Rü muxũma i duũxũgü tá cuxũtawa nangugü nax ngũxẽxẽca̱x cuxna yacagüxũca̱x.

20Natürü ngẽma duũxũgü i chixexũgu maxẽxũ rü natüca̱xma tá ngũxẽxẽca̱x nadaugü. Rü taxuxũtáma nüxũ nayangaugü i wüxi i nachica i nagu nangũgüxũ, rü yuxicatátama nixĩ i nagu nangũgüxũ ==ñanagürü ga Chofáx.

## Yox 12

### Yox rü Chofáxũ nangãxũ

1-2Rü nüma ga Yox rü Chofáxũ nangãxũ rü ñanagürü: —Pemax nagu perüxĩnüe nax pexicatama cua̱x pexṹ ngẽxmaxũ, rü ngẽxguma peyuegu rü marü nataxutama i cua̱x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[3]Natürü choxű rü ta nangẽxma i cua̱x rü taxuwama choxű perü yexeragü. ¿Rü texé tama nüxű cuáxe i ngẽma nüxű pixuxű?

[4]Rü yexguma ũpa Tupanamaxã chidexagu rü nüma rü choxű naxĩnü rü choxű nangãxű. Natürü i ñu̱xma rü chomücügüarü cugüruxű chixĩ. Rü woo taxuxűma i chixexű chaxü natürü choxű nacugüeama.

[5]Rü yíxema tama ta̱xacü tüxű ngupetüxe rü tüxű́ natauxcha nax yíxema guxchaxű tüxű ngupetüxexű tixuxű. Rü tüxű́ natauxcha nax tanayexeraẽẽxű i tümamücüarü guxchaxű.

[6]Rü ngẽma ngítа̱xagüxű rü taãẽãcüma napatagüwa namaxẽ. Rü ngẽma Tupanamaxã guxchigagüxű rü taãẽãcüma namaxẽ rü nagu narüxĩnüe nax nümagü Tupanamaxã inacua̱xgüxű.

[7]¡Rü nüxna naca i ngẽma naeűgü rü werigü! Rü nümagü rü tá cuxű nangu̱xẽẽgü nax Tupana yixĩxű ya tamaxã icuácü.

[8]¡Rü nüxna naca i ñoma i naane rü ngẽma choxnigü i márwa ngẽxmagüxű! Rü nümagü rü tá cuxű nüxű nacua̱xẽxẽ nax Tupana yixĩxű ya tamaxã icuácü.

[9]¿Rü e̱xna ñu̱xma rü ta tangexmaxű ya tauxta nüxű cuáxe nax Tupana yixĩxű ga naxme̱xmaxã naxüxű ga guxűma?

[10]Rü naxme̱xwa nixĩ i nangẽxmaxű i guxűma i ta̱xacü i maxẽxűarü maxű.

[11]Rü ngẽma taxmachixemaxã nüxű tacua̱x i ngẽma nagagü i nüxű ixĩnüxű. Rü ngẽxgumarüxű ta tórü conümaxã nüxű tacuáx i naaca i ngẽma ingóxű.

[12]Rü ngẽma o̱xigü rü cua̱x nüxű́ nangẽxmagü. Rü ngẽma nax nayaexű rü yexera naãẽxű nicua̱x.

[13]Natürü ya Tupana rü nüxű cua̱xüchicü rü poraxüchicü nixĩ. Rü nüma rü nagu narüxĩnü i ta̱xacü tá naxüxű rü ñu̱xũchi nayanguxẽxẽ i ngẽma nagu naxĩnüxű.

[14]Rü ngẽma Tupana nagu pogüxű rü taxúetama wena tanamexẽxẽ. Rü ñu̱xũchi ngẽma Tupana poxcuxű rü taxúetama wena ítananguxuchixẽxẽ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Rü ngẽxguma nüma íyachaxãchixẽẽãgu ya pucü rü guxũwama nipagüane. Rü ngẽxguma napuxẽẽagu rü guxũwama nibaixũane.

16Rü naxmẽxwa nangẽxma i guxũma i pora rü guxũma i cuãx. Rü naxmẽxwa nixĩ i tangexmagüxũ ya yíxema tüxũ nawomüxẽẽgüxe rü ñũxũchi ngẽma womüxẽẽgüwãxexũ.

17Rü ngẽma nüxũ cuãxüchigüxũ rü Tupana nüxna nanayaxu i ngẽma norü cuãx. Rü ñũxũchi ngẽma guxchaxũarü mexẽẽruũgü rü Tupana nanatoãẽgü nax tama naãẽxũ yacuáxũcãx.

18Rü ínanawoxũ i ãẽxgacügü. Rü togü i ãẽxgacügüxũ ínanayauxũxẽxẽ nax ngexchiruãcüma to i nachixũanewa nagagüãxũcãx.

19Rü norü puracüwa ínanawoxũ i chacherdótegü. Rü ínanawoxũ i ngẽma ãẽxgacügü ixĩgüxũ.

20Rü ngẽma ãẽxgacügüarü ucũxẽruũgü rü nanangeãxgüxẽxẽ. Rü ngẽma õxigü rü nüxna nanayaxu nax naãẽxũ yacuáxũ.

21Rü nüma ya Tupana rü nanaxãnexẽxẽ i ngẽma nügü írütagüxũ. Rü nüxna nanayaxu i norü pora i ngẽma ãẽxgacügü i nügü írüporaexũ.

22Rü nanangõxẽxẽ i ngẽma ẽxũguxũ i meama icúxũ. Rü ngóxũwa nanange i ngẽma ẽanexũwa ngẽxmagüxũ.

23Nüma rü nayamuxẽxẽ i ngẽma duũxũgütücumügü rü ñũxũchi inayanaxoxẽxẽ. Rü nanawoone rü ñũxũchi wenaxarü wüxigu nanangutaquẽxexẽxẽ.

24-25Rü ngẽma nachixũanemaxã icuãxgüxũ rü nüxna nayaxu i norü cuãx. Rü chianexũwa nu ne nanaxũxẽẽmare. Rü ngẽxguma ngextá naxũxgu rü nanadauemẽxẽane ñoma naxcãx naxẽanexũrüxũ. Rü nichũxacüxü ñoma wüxi i ngãxũxũrüxũ ==ñanagürü ga Yox.

## Yox 13

1Rü nüma ga Yox rü ñanagürü: —Guxũma i ngẽma nüxũ pixuxũ rü chauxetümaxã nüxũ chadau, rü chauchĩxẽmaxã nüxũ chaxĩnü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2]Rü ngẽma pema nüxũ pecuáxũ rü choma rü ta nüxũ chacua̱x. Rü taxuwama nixĩ i pexũ nax charüñaxtügumaexũ i chorü cua̱xwa.

[3]Natürü narümemae chi nixĩ nax Tupanamaxãxũchi chidexaxũ nax namaxã togü tachoxũgagüxũca̱x ya yimá Guxãétüwa Ngẽxmacü.

[4]Pema rü perü doramaxã peyadüxü i ngẽma aixcüma ixĩxũ. Rü pema rü dutúrugü i taxúexũma üxũgüxe pixĩgü.

[5]Rü ngẽxguma chi iperüchianegügu i pemax rü chi duũxũgü i cua̱xwa ngugüxũ pixĩxgü.

[6]¡Ẽcü mea iperüxĩnüe i ngẽxguma nüxũ chixuxgu i ngẽma nagu charüxĩnüxũ!

[7]¿Ẽxna pema nagu perüxĩnüegu rü Tupanaxũ namaxã ípepoxũxũ i ngẽma perü doragü, rü ngẽmaãcü doramaxã nüxṹ pepuracüexũ?

[8]¿Ẽxna nagu perüxĩnuegu rü Tupanaaxṹ mexũ pexüxũ ega norü poxũruũgü pixĩgügu?

[9]Natürü ¿ta̱xacü chi nangupetü ega Tupana pexna caxgu? ¿Rü pema rü chi penawomüxẽẽxũ ya Tupana ñoma wüxi i duũxũxũ pewomüxẽẽxũrüxũ?

[10]Rü ngẽxguma chi doramaxã Tupanaxũ ípepoxũgügu, rü nüma rü tá poraãcü pexũ ningagü.

[11]Rü nüma ya Tupana rü tá inanawe̱x i norü pora rü tá muũmaxã pexũ nidu̱xruxgüxẽxẽ.

[12]Rü ngẽma perü dexagü i taxuxũma mexũ nawa ngẽxmagüxũ, rü ñoma naxtaxpü̱xgü i waixũmünaxca̱xrüũmare nixĩgü nax taxuwama namexũ.

[13]¡Rü ñu̱xma rü perüchianegü erü choma rü tá chidexa! Rü nüetama nixĩ ega ngẽma chorü dexagagu ta̱xacü choxũ ngupetügu

[14]Rü choma rü tá Tupanape̱xewa chaugü íchapoxũ rü ãũcümaxũwa tá chanangexmaxẽxẽ i chorü maxũ, rü nüetama ega chorü dexagagu ta̱xacü choxũ ngupetügu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Rü woo chi Tupana choxũ̃ imaxgu, natürü tá nüxṹ chayaxõõma. Rü napexewa tá chaugü íchapoxũama.

16Rü ngẽxguma nüxũ̃ chixuxgu i chorü guxchaxũ̃gü rü ngürüãchi ngẽmaãcü tá chaugü íchanguxuchixẽxẽ, erü wüxi i chixexũ̃arü üruxũ̃ rü taxũ̃táma naxũ̃tawa nangu.

17¡Ẽcü mea iperüxĩnüe i ngẽma ñuxma tá pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃!

18Rü ñuxma rü tá chaugü íchapoxũ̃, erü nüxũ̃ chacuax ya Tupana rü tá nüxũ̃ nixu nax taxuxũ̃ma i chixexũ̃ chaxüxũ̃.

19Rü ngẽxguma chi texé tüxṹ ngẽxmagu nax taxacücax Tupanapexewa choxũ̃ tixuxũ̃, rü choma rü chi íchayarüchianemare rü ñuxmatáta chayumare.

20Pa Tupanax, nangẽxma i taxre i taxacü i chanaxwaxexũ̃ nax choxna cunaxãxũ̃, rü ñuxũchi taxũ̃táma cuxchaxwa chicux.

21Rü marütama nax ngúxũ̃ choxũ̃ quingexẽẽxũ̃ rü ñuxũchi marütama nax choxũ̃ cumuũ̃xẽẽxũ̃.

22Rü name nax cuma choxna cucaxũ̃ rü choma rü tá cuxũ̃ changãxũ̃, rüexna ega cunaxwaxegu rü choma rü tá chaxíra cumaxã chidexa rü ñuxũchi i cumax rü tá choxũ̃ cungãxũ̃.

23¡Chomaxã nüxũ̃ ixu! ¿Taxacü nixĩ i chorü chixexũ̃gü i cupexewa chaxüxũ̃? ¿Rü taxacüwa nixĩ i tama cuga chaxĩnüxũ̃?

24¿Taxacücax chauxchaxwa cudauegu? ¿Rü tüxcüũ̃ wüxi i curü uanürüxũ̃ chomaxã quixĩ?

25Choma rü cupexewa rü wüxi i naixatü i buanecü ingexũ̃rüũ̃mare chixĩ ¿Rü taxacücax choxũ̃ quimáxchaũ̃? Choma rü ñoma maxẽ i marü ipaxũ̃rüxũ̃ chixĩ. ¿Rü taxacücax chowe quingechigü?

26Rü taxũ̃ i poxcu chomaxã cuxuegu. Rü choxna naxcax cuca ga yema chixexũ̃gü ga yexguma changextüxügu chaxüxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[27]Rü cadénagümaxã choxṹ íquichotaparagü. Rü cunangugü i guxṹma i ngẽma chaxüxṹ, rü ñu̱xũchi ngextá íchaxũxṹwa rü cunangugü ya guxṹne ya chauchitügü.

[28]Rü choma rü chigúchigü ñoma wüxi i ta̱xacü i ngauxṹrüxṹ, rü ñoma wüxi i naxchiru i nawe ngőxṹrüxṹ.

## Yox 14

[1]Rü ngẽma yatü i ngexewa íxraxṹ rü nanuxũ i norü maxṹ, rü muxṹ i guxchaxṹgü nüxṹ nangẽxma.

[2]Rü ñoma wüxi i putürachacu i boxüxṹ rü paxãma rüñẽxẽxṹrüxṹ nixĩ. Rü ñoma wüxi i naxchipeta i paxãma ngupetüxṹ rü iyarütaxuxṹrüxṹ nixĩ i duṹxṹarü maxṹ.

[3]¿Rü ñu̱xma rü tü̱xcüṹ nixĩ i chixri choxṹ cudawenüxṹ? ¿Rü tü̱xcüṹ nixĩ i cugüpe̱xewa cha̱u̱xca̱x cungemaxṹ nax choxna cucaxṹca̱x?

[4]Rü taxúema tümamaxã nanguxṹ nax wüxi i chixexṹwa tanayaxuxṹ i ta̱xacü i mexṹ.

[5]Rü cuma nixĩ i nüxṹ cucuáxṹ nax ñuxre i ngunexṹ tá namaxṹxṹ i wüxi i duṹxṹ. Rü cuma nixĩ i nagu cuxunetaxṹ i ngẽma ngunexṹ i nagu tá nayuxṹ. Rü ngẽma ngunexṹ rü taxũtáma nangupetü nax nayuxṹ.

[6]Rü ngẽmaca̱x chanaxwa̱xe i ícuyachaxãchi nax choxṹ cungugüechaxṹ nax ngẽmaãcü taãẽwa changexmaxṹca̱x. ¡Rü taxű́ i choxna cunachu̱xuxṹ nax ñoma wüxi i puracütanüxṹrüxṹ chataãẽxṹca̱x ñu̱xmatáta nagú i chorü ngunexṹgü!

[7]Rü ngẽxguma yadaxüchigu i wüxi i nai rü ngéma nayaxü i nachine i yixcüra tá rüxüxṹ. Rü ngẽxguma naxüxgu rü taxũtáma narüxoxochi nax namaxṹxṹ. Nüxṹ nangẽxmaama i norü maxṹ erü wena tá narüxüchine rü tagutáma nixĩ nax tautáma wena naxüamaxṹ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

8-9Rü ngẽxguma woo marü waixũ̃müanegu nangaṵxgu i ngẽma nachime, natürü ngẽma naxchúmaxã i yaxũ̃ ega dexá nawa nguxgu rü tá narüxüama, rü ñoma wüxi i nai i ngexwaca rüxüxũ̃rüxũ̃ tá narüxügüchacüxü.

10Natürü ngẽxguma nayṵxgu i wüxi i duũ̃xũ̃ rü ngẽxma nayagu i norü pora rü ngẽxma nayacuax i norü maxũ̃.

11-12Rü ñoma natügü rü nataagü i iyachegüxũ̃rüxũ̃ nixĩ i torü maxũ̃. Rü ngẽxguma nayṵxgu i wüxi i duũ̃xũ̃ rü ínaca. Rü ngẽma duũ̃xũ̃ rü ñṵxma nax nangẽxmaxũ̃ i dauxũ̃guxũ̃ i naane rü tagutáma naxmaxũ̃wa ínarüda i norü pewa.

13Rü chierüx yuexũ̃ íngexmagüxũ̃gu choxũ̃ quicṵxgu ñṵxmata cuxũ̃ nangupetü i ngẽma curü nu. Rü ñṵxũchi ngẽmawena chanaxwaxe i nüxũ̃ cuxuneta i ngunexũ̃ i nagu tá choxna cucuaxãchixũ̃.

14Rü ngẽxguma nayṵxgu i wüxi i yatü ¿rü ñuxãcü tá wena namaxũ̃xũ̃? Choma rü guxũ̃ i ngunexũ̃gu íchayanguxẽxẽ nax chorü puracüwa icharüngũ̃xũ̃ rü nawa íchanguxuchixũ̃ i ngẽma ngúxũ̃ i chingexũ̃.

15Cuma rü choxna chi cuca, rü ñṵxũchi choma rü cuxũ̃ chi changãxũ̃ rü taãẽãcüma chi choxna cudau erü cuma nixĩ ga choxũ̃ cuxüxũ̃.

16Rü ñṵxma nax cunangugüxũ̃ i wüxichigü i ngẽma chaxüxũ̃ rü tama nüxũ̃ cudawenü i chorü chixexũ̃gü.

17Rü ngẽxguma chi nüxũ̃ curüngũ̃magu i chorü chixexũ̃gü, rü ñṵxũchi choxṹ icuyanaxoxẽxẽ ga yema chixexũ̃gü ga chaxüxũ̃.

18Rü yima maxpṹnegü rü nagṵx i ngẽxguma nabuxgu. Rü yimá nutapütagü rü to i nachicawa nadixgü.

19Rü ñoma dexá i nuta imṵxgüpütaxũ̃rüxũ̃, rü ñṵxũchi ñoma pucü i waixũ̃mütẹxe ingexũ̃rüxũ̃ nixĩ nax cuma icuyanaxoxẽẽxũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü ínangṵxẽẽxũ̃.

20Rü wüxicana icuyanaxoxẽxẽ rü cunayaxu i norü maxũ̃ nax yanaxoxũ̃cax. Rü ngẽmaãcü naxmaxũ̃wa ícunamuxũchi.

Tupanaarü Ore
© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

21Rü ngẽxguma duũ̃xũ̃gü nanegüxũ̃ tachigaxẽẽgügu rü nüma rü tama nüxũ̃ nacua̱x i ngẽma. Rü ngẽxguma chixexũ̃gu nayixgu i nanegü rü nüma rü tama nüxũ̃ nacua̱x.

22Rü ngẽma ngúxũ̃ i naxũ̃newa yangexũ̃ rü ñu̱xũchi ngẽma ngúxũ̃ i norü maxũ̃newa yangexũ̃xica tá nixĩ i nüxũ̃ nacuáxũ̃ ==ñanagürü ga Yox.

## Yox 15

### Erifá rü wenaxarü Yoxũ̃ nangãxũ̃

1Rü yexguma ga Erifá rü nanangãxũ̃ga rü ñanagürü:

2—Wüxi i yatü i cua̱x nüxũ̃́ ngẽxmaxũ̃ rü tama dexa i taxuwama mexũ̃maxã nanangãxũ̃. Rü ngẽma curü ore i cugü namaxã ícupoxũ̃xũ̃ rü ñoma buanecürüũ̃mare nixĩ.

3Rü wüxi ya yatü ya aixcüma nüxũ̃ cuácü rü tama naechita nidexamare, rü tama nügü ínapoxũ̃ namaxã i ore i natüca̱xmamare ixĩxũ̃.

4Natürü i cuma rü tama Tupanaxũ̃ cumuũ̃. Rü tama aixcüma nüxũ̃ cungechaxũ̃.

5Rü ngẽma curü ĩnü i chixexũ̃ nixĩ i ngẽmaãcü cuxũ̃ idexaxẽẽxũ̃ rü nüxũ̃ quixuxũ̃ i dexagü i tama aixcüma ixĩgüxũ̃.

6Rü tama choma nixĩ i cuxũ̃ chixuxũ̃, natürü ngẽma curü dexagüwa nixĩ i cugütama quixuxũ̃.

7¿Ẽxna cuma nagu curüxĩnügu rü cuxíra nixĩ ga cungóxũ̃? ¿Rü cuxca̱x rü cuxíra nixĩ i cungóxũ̃ naxũ̃pa ga ma̱xpűnegü?

8¿Ẽxna nagu curüxĩnügu nax Tupanaarü ucu̱xẽruxũ̃ quixĩxũ̃, rüexna cugüca̱x rü cuxicatama nixĩ i wüxi i yatü i nüxũ̃ cuáxũ̃ quixĩxũ̃ i ñoma i naanewa?

9¿Rü ta̱xacü nixĩ i nüxũ̃ cucuáxũ̃ rü toma tama nüxũ̃ tacuáxũ̃? ¿Rü ta̱xacü nixĩ i nüxũ̃ cucuáxũ̃ i tama torü cua̱xwa ngẽxmaxũ̃?

10Tomagü rü duũ̃xũ̃gü i marü yaexe tixĩgü rü cunatüarü yexera cua̱x toxũ̃́ nangẽxma.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]¿Rü tama ẽxna cuxṹ ningu i ngẽma ucu̱xẽ ya Tupana namaxã cuxũ̃ taãẽxẽẽxũ̃ rü ngẽma ucu̱xẽ i toma ngechaũ̃ãcüma cumaxã nüxũ̃ tixuxũ̃?

[12]¿Rü tü̱xcüũ̃ i ngẽma ngúxũ̃ i quingexũ̃ cuxũ̃ narüporamae rü ngẽmaca̱x cunuxetü?

[13]¿Rü tü̱xcüũ̃ Tupanamaxã cunu rü ngẽmaca̱x tama cuxãne nax napẽxewa naxca̱x quidexaxũ̃ i ngẽma cuxca̱x ínguxũ̃?

[14]Rü nataxuma i yatü i aixcüma mea maxũ̃xũ̃ rü bai i nangẽxmaxũ̃ i yatü i ngearü chixexũ̃ãxũ̃.

[15-16]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tama nüxṹ nayaxõ i woo ngẽma norü orearü ngeruũ̃gü i daxũcüã̱xgü erü woo nümagü rü ta ñuxguacü rü ínatüe. Rü bai i ngẽma dauxũ̃guxũ̃ i naane rü aixcüma napẽxewa namexũ̃, rü yexera taxũtáma nüxṹ nayaxõ i ngẽma yatü i chixexũ̃gu maxũ̃xũ̃ rü chixexũ̃gu rüxĩnüxũ̃ ñoma ita̱xawa̱xgu rü dexágu rüxĩnüxũ̃rüxũ̃.

[17]¡Ẽcü choxũ̃ irüxĩnü! Erü tá cumaxã nüxũ̃ chixu i ngẽma marü choxũ̃ ngupetüxũ̃wa nüxũ̃ chacuáxũ̃.

[18]Rü ngẽma cua̱x i cumaxã tá nüxũ̃ chixuxũ̃ rü ngẽma nixĩ i cua̱x i ngẽma duũ̃xũ̃gü i nüxũ̃ icuáxũ̃ tüxũ̃ ngu̱xẽẽgüxũ̃. Nümagü rü norü o̱xigüwa nixĩ ga nangúexũ̃ i guxũ̃ma i ngẽma cua̱x.

[19]Rü nümagü ga norü o̱xigü rü nüxicatama nixĩ ga nayauxgüãxũ̃ ga ñoma ga naane, naxũ̃pa nax togü ga duũ̃xũ̃gü ga tóxnamana ne ĩxũ̃ nawa maxẽxũ̃.

[20]Rü ngẽma duũ̃xũ̃ i chixexũ̃ rü nuwa̱xexũ̃, rü norü maxũ̃ rü nanuxũ rü guxũ̃guma nachixeãẽechamare.

[21]Rü nüxũ̃ naxĩnü i nagagü i inaba̱i̱xgüxũ̃. Rü ngẽxguma nagu naxĩnügu nax taxuxũ̃ma i ãũcümaxũ̃ nüxṹ ngẽxmaxũ̃ rü ngítaxagüxũ̃ naxca̱x ínayaxüãchi.

[22]Rü ngẽma duũ̃xũ̃ i chixexũ̃ üxũ̃ rü taxucürüwa norü yucha̱xwa niña erü wüxi i taramaxã tá nayama̱xgü.

[23]Rü ngẽma naxũ̃ne rü ngurucugüwemü tá nixĩ. Rü nüma rü nüxũ̃ nacua̱x nax taxucürüwa iyanaxoxũ̃ nax nayuxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

24Rü ngẽma guxchaxũ̃gü rü ngúxũ̃gü tá nanax̲ĩxãchiãẽxẽxẽ ñoma wüxi i ãẽ̲xgacü daic̲ax naxc̲ax íyagoõchigurüxũ̃.

25Rü ngẽma nixĩ i nüxũ̃ ngupetüxũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃ i Tupanamaxã nuxũ̃ rü namaxã nügü choxũ̃gagüxũ̃ ya Yimá Guxãétüwa Ngẽxmacü.

26Rü ngẽma duũ̃xũ̃ rü norü numaxã rü norü poxũ̃ruũ̃maxã Tupanac̲ax niña nax namaxã nügü nada̲i̲xũ̃c̲ax.

27-28Rü norü ngümaxã nipu̲xchametü rü natapütüwe, natürü yima ĩanegü ya nawa namaxũ̃newa rü tá nachianemare erü naxĩgü i duũ̃xũ̃gü rü marü taxuwatáma name,

29Rü taxũtáma muxũ̃ i ngunexũ̃ natai i norü diẽru rü norü ngẽmaxũ̃gü. Rü ngẽxma tá nüxṹ inarüxo nax nadiẽruáxũ̃, rü bai tá yamuxẽxẽãxũ̃ i norü ngẽmaxũ̃gü i ñoma i naanewa.

30Rü taxũtáma norü yuch̲axwa niña. Rü ñoma wüxi i nai i ngexwaca rüxüchacüüxũ̃ rü üxüwa iguxũ̃rüxũ̃ tá nixĩ nax nayuxũ̃. Rü ñoma putürachacugü i buanecü rüyixẽẽxũ̃rüxũ̃ tá nixĩ.

31Rü yíxema chixexũ̃ üxe rü tama name i ngẽma tümaarü ngẽmaxũ̃gü i natüc̲axmamare ixĩgüxũ̃axṹ tayaxõ, erü ngẽma tümaarü ngẽmaxũ̃gü rü tá tüxũ̃ nawomüxẽxẽ rü ngẽmagagu chixexũ̃wa taxũ.

32Rü ngẽma chixexũ̃ üxũ̃ rü paxatáma nayu. Rü ñoma wüxi i nai i yuchacüüxũ̃ rü tama wena maxũ̃xũ̃rüxũ̃ tá nixĩ.

33Rü ñoma nanetü i úba i tama idauarü oőxũ̃rüxũ̃ tá nixĩ. Rü ñoma wüxi i oribu i dexũ̃chacuxũ̃rüxũ̃ tá nixĩ.

34Rü ngẽma chixexũ̃ i duũ̃xũ̃gü rü tá inayarüxogü. Rü yima napatagü ya womüxẽẽgu nüxṹ ngẽxmane rü tá nixae.

35Rü nümagü rü guxchaxũ̃ nax naxügüxũc̲ax nadaugü, rü ngẽmaãcü chixexũ̃ naxügü rü nawomüxẽẽtaegü ==ñanagürü ga Erifá.

## Yox 16

### Yox rü Erifáxũ̃ nangãxũ̃


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1-2]Rü yexguma ga Yox rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Marü muẽxpüxcüna nüxũ̃ chaxĩnü i ngẽmatama i dexa. Pema rü tama taãxẽ choxna pexã, rü yexeraãcü ngúxũ̃ choxũ̃ pingexẽẽgü.

[3]Rü ngẽma perü dexagü i taxuwama mexũ̃ rü ipeyadaxẽẽmare. ¿Rü ñuxguxüratáta nüxũ̃ perüxoexũ̃ nax chixri chauchiga pidexagüechaxũ̃?

[4]Rü ngẽxguma chi pexũ̃ nangupetügu i ngẽma ñũxma choxũ̃ ngupetüxũ̃, rü choma rü chi pema pidexagüxũ̃rüxũ̃ chidexa rü pexũ̃ chacugüãcüma chanexáeru rü muxũchixũ̃ma i oremaxã chidexa.

[5]Natürü i choma rü chi pemaxã nüxũ̃ chixu i ore i namaxã pexũ̃ chataãẽxẽẽxũ̃ nax ngẽmaãcü pora pexna chaxãxũ̃cãx.

[6]Natürü ngẽma nax chidexaxũ̃ rü tama choxṹ̃ nanangupetüxẽxẽ i ngẽma ngúxũ̃ i chingexũ̃. Rü woo chi charüngeãxgu rü tama choxṹ̃ nanangupetüxẽxẽ nax choxṹ̃ nangúxũ̃.

[7]Rü Cori ya Tupana rü choxna nanayaxu i guxũ̃ma i chorü pora, rü choxṹ̃ nanadai i guxũ̃ma i chauxacügü.

[8]Rü ñũxma rü ñoma chapoxcuxũ̃rüxũ̃ choxũ̃ nixĩxẽxẽ. Rü chixexũ̃ chauchigaxũ̃ nixu. Rü wüxi i doramare ixĩxũ̃ i oremaxã choxũ̃ nixuchiga.

[9]Rü Cori ya Tupana rü ñoma wüxi i naeũ̃ i düraxũ̃ i chowe íñaũ̃xũ̃ rü chaugu wagüxũ̃rüxũ̃ nixĩ i chomaxã. Rü nüma rü ñoma chorü uanü yixĩxũ̃rüxũ̃ choxũ̃ nadawenü.

[10]Rü duũ̃xũ̃gü rü chauxũ̃tawa naxĩ nax choxũ̃ nacugüexũ̃cãx rü choxna nawüãxgüxũ̃cãx. Rü choxũ̃ napegüchiwegüxũ̃cãx nax ngẽmaãcü choxũ̃ naxãnexẽẽgüxũ̃cãx.

[11]Rü nüma ya Tupana rü duũ̃xũ̃gü i chixexũ̃ ügüxũ̃ i máetagüxũ̃mẽxẽgu choxũ̃ nanguxẽxẽ.

[12]Rü yexguma taãẽwa chayexmagu rü nüma ga Tupana rü chaunaxãgu choxũ̃ niyaxu. Rü choxũ̃ nanũxnaxã rü íxraxũ̃gu choxũ̃ nadaũ̃gü. Rü ñũxũchi norü chuxchi nagu namaxũ̃xũ̃ruxũ̃ choxũ̃ nixĩxẽxẽ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[13]Rü guxũcüwawa chuxchi chaụxcạx ne nacụx. Rü tama nüxű̃ changechaũtümüxũ̃ rü chuxchimaxã choxũ̃ nimupetüxũ̃ne. Rü chauũ̃nüta rü waixũ̃müanegu nawoonemare.

[14]Rü ñoma wüxi i churara i daiwa ũxũ̃rüxũ̃ chaụxcạx niña nax muxũ̃wama choxũ̃ napị̃xẽẽxũ̃cạx.

[15]Choma rü chorü ngechaũ̃maxã naxchiru i témüxũ̃gu chicụx, rü waixũ̃müteẹxegu chaugü chicụxchametü.

[16]Rü axumaxã charüchachiwe rü chadáuxetü.

[17]Rü ngẽmaãcü choxũ̃ nangupetü woo taguma ñuxgu texémaxã chanuxgu rü woo guxũ̃guma namexgu i chorü yumüxẽ.

[18]Rü ñaa guxchaxũ̃gü i chaụxcạx íngugüxũ̃gagu, rü chanaxwạxe nax texé choxũ̃ ípoxũ̃xũ̃. Rü ngẽma naxcạx íchacạxaxũ̃ nixĩ nax naxũ̃pa nax chayuxũ̃ rü aixcüma nangóxũ̃ nax tama bexma pecadu chaxüxũ̃gagu yixĩxũ̃ i ngúxũ̃ chingexũ̃.

[19-20]Rü bexmana tayíxema i daxũguxũ̃ i naanewa ya chauétüwa idexaxe rü Tupanapẹxewa nüxũ̃ ixuxe i ngẽma nagu charüxĩnüxũ̃ nax ngẽmaãcü nüma ya Tupana rü nüxũ̃ nadauxũ̃cạx i ngẽma chauxgüxũ̃etü nax ngẽmaãcü nüxű̃ changechaũtümüxũ̃xũ̃cạx.

[21]Rü chierüx tayíxemagu ya Tupanapẹxewa chauétüwa chogüxe ñoma wüxi ya ãẽxgacüpẹxewa tümamücüétüwa tachogüxũ̃rüxũ̃.

[22]Rü yimá noxre ya taunecü ya choxű̃ íyaxücü nax chamaxũ̃xũ̃ rü marü nigúetanü. Rü paxa tá ichaxũãchi nax to i nachicawa chaxũxũ̃ rü ngéma tagutáma chataegu = =ñanagürü ga Yox.

## Yox 17

[1]Rü nüma ga Yox rü ñanagürü ta: —Marü nataxuma i chorü pora rü marü ningaica nax chayuxũ̃. Rü choxmaxũ̃ i nagu tá chatáxũ̃ rü marü ínamemare.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2]Rü ñaa duũxũgü i chauxũtawa ngẽxmagüxũ rü nua choxũ yacugüemarexũ nixĩgü. Rü tama choxũ nangechaũãcüma ngúxũ choxũ ningexẽẽgü. Rü ngunecü rü chütacü rü nüxũ chadau nax ñuxãcü choxũ nachixewegüechaxũ.

[3]Natürü cumax, Pa Corix, cuxṹ natauxcha nax chauétüwa quidexaxũ. ¿Texé chi chauétüwa chogüxe, ega tama cuma yixĩxgu?

[4]Rü cuma nixĩ i ícuyatoxẽẽxũ i norü ĩnügü i ñaa chomücügü. ¡Rü taxṹ i nüxṹ cunatauxchaxẽxẽgüxũ nax choxṹ nayexeramaegüxũca̲x!

[5]Rü ngẽma duũxũgü i diẽruca̲x namücügüxũ íxuaxũgüxũ rü tá nüxũ nadau nax nayuexũ i naxacügü.

[6]Rü cuma nixĩ, Pa Corix, i nüxṹ cunatauxchaxẽẽxũ i guxũma i duũxũgü nax chauchiga chixri yadexagüxũ rü chauchiwewa nacua̲i̲xgüxũ.

[7]Rü ñaa ngúxũ i chingexũmaxã rü chixogüxetü. Rü chauxune rü naxchina̲xãmare nixĩ.

[8]Rü ngẽxguma choxũ nadaugügu i ngẽma duũxũgü i mexũgu rüxĩnüexũ rü chomaxã naba̲i̲xãchie. Rü nanue i duũxũgü rü chixexũarü üruũãcü choxũ nadaugü.

[9]Natürü yíxema duẽxẽgü i aixcüma mexũ ixĩgüxe rü we̲xgu taxĩama. Rü yíxema ngearü chixexũãxẽ rü tiporaetanü.

[10]Natürü nua pexĩ i guxãma i pemax. Rü petanüwa taxũtáma nüxũ ichayangau i bai i wüxi i aixcüma naãẽxũ cuáxũ.

[11]Rü ngẽma ngunexũgü i nagu chamaxũxũ rü nigúetanü, rü guxũma i ngẽma chaxüxchaũxũ rü nagu charüxĩnüxũ rü ngẽxma narüxogümare.

[12]Rü pema nagu perüxĩnüe nax ngẽma chütaxũ rü ngunexũ yixĩxũ. Rü woo naxẽanegu, rü nüxũ pixu nax marü yangóonexũ.

[13]Rü yuxicatama nixĩ i ngẽma íchananguxẽẽxũ nax ngẽma ẽanexũgu charüngũxũca̲x.

[14]Rü ngéma choxmaxũwa rü ngẽma o̲xmigü tá nixĩ i chaunatü rü chaué rü chauenexẽgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15¿Rü ngextá tá nixĩ i nüxũ ichayangauxũ i wüxi i chorü nguxẽxẽ? ¿Rü texé tá naxcax tadau i wüxi i mexũ i chauxcax ixĩxũ?

16Rü ngẽma nguxẽxẽ rü wüxigu tá chomaxã nayu, rü wüxigu tá chomaxã waixũmütexewa naxũ ==ñanagürü ga Yox.

## Yox 18

### Biridá rü wenaxarü Yoxũ nangãxũ

1-2Rü yexguma ga Biridá rü Yoxũ nangax rü ñanagürü: —¿Ñuxguratáta nüxũ curüchauxũ nax ngẽmaãcü quidexaxũ? Rü ngẽxguma chi nagu curüxĩnügu nax nawexguxũ i ngẽma curü ore i nüxũ quixuxũ, rü ngĩxã yigümaxã tidexagü.

3¿Tüxcüũ ñoma naeũgüxũ idauxũacü toxũ quixĩxẽxẽ, rü ñuxũchi ñoma i duũxũgü i taxuxũma icuáxũãcü toxũ cudau?

4¿Ẽxna nagu curüxĩnügu rü curü nugagu rü tá nangeãcu i ñoma i naane rüexna yimá nutagü rü tá nachicawa nixĩgachi?

5Rü ngẽma chixexũgu maxũxũ i duũxũ rü ñoma wüxi i omü i oxũrüxũ tá nixo i norü maxũ. Rü ngẽmawena rü tagutáma wena namaxũ i ñoma i naanewa.

6Rü norü maxũ rü tá naguxmare, rü napatawa rü tá naxẽanemare erü nüma rü marü tama ngéma nangẽxma.

7Rü ngẽma norü pora rü tá niturachigü. Rü ngẽma chixexũ i nagu naxĩnüxũ, rü nümatátama nagu nangu.

8Rü napexegu tá nanaxű́gü i wüxi i yüta, rü ngẽma yütagu tá nangu.

9Rü wüxi i bocuparaxũ tá napexegu naxügü rü ngẽma naxmextüũwa tá nawẽxãchi. Rü tagutáma ngéma ínanguxuchi.

10Rü ngẽma chixexũgu maxũxũ i duũxũ rü norü namagu nanaxű́gü i wüxi i bocuparaxũ i tama ngóxũ nax ngẽxguma ngéma naxüpetügu rü ngẽmagu yayauxgüãxũcax.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]Rü guxũwama rü muũãcü nixũ. Rü ngextá ínaxũxũwa rü nagu narüxĩnü nax nawe yangexũtanüxũ i duũxũgü.

[12]Rü ngẽma norü pora rü taiyamaxã nigúchigü. Rü ngẽma guxchaxũgü rü marü nüxũ ningaica nax nagu nanguxũ.

[13]Rü ngẽma dạxaweane rü nanangọ̃x i naxmẹxgü rü nacutügü rü naxũne, rü ngẽmaãcü düxwa yuwa nanaga.

[14]Rü nataxuma i taãxẽ i napatawa, erü ngẽma dạxaweane rü yuwa nanatúchigügü.

[15]Rü napata rü tá nixa, rü norü ngẽmaxũgü rü achúfre i yạụxraxũmaxã tá namaxcutanü.

[16]Rü ngẽma duũxũ rü ñoma wüxi i nai i pagüchumạxãxũ rü igüátüxũrüxũ nixĩ.

[17]Rü nachiga rü tá inayarüxo i ñoma i naanewa, rü tagutáma ñuxgu texé nüxna tacuạxãchi i naéga.

[18]Rü ngóonexũwa rü tá ínanatạxüchigü, rü waanexũgu tá nanatạxcuchigü. Rü ñoma i naanewa rü tá ínanatạxüchigü.

[19]Rü norü ĩanewa rü taxuxũtáma i nataagü ínayaxügü, rü taxuxũtáma i napatacüạ̃x namaxẽ.

[20]Rü ngẽma duũxũgü i éstewa ngẽxmagüxũ rü ngẽma oéstewa ngẽxmagüxũ rü ngẽxguma nüxũ nacuáchigagügu i ngẽma ngupetüxũ namaxã i ngẽma chixexũ i duũxũ rü tá nabạịxãchie rü namuũe.

[21]Rü ngẽmaãcü ngẽxma nayagụx i norü maxũ i ngẽma duũxũ i chixexũgu maxũxũ i tama Tupanaxũ cuáxchaũxũ ==ñanagürü ga Biridá.

## Yox 19

### Yox rü Biridáxũ nangãxũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1-2]Rü nüma ga Yox rü Biridáxũ nangãxũ, rü ñanagürü: —¿Ñuxguratáta i nüxũ perüchauxũ nax choxũ penaxi̱xãchiãẽxẽẽxũ rü ngúxũ choxũ pingexẽxẽxũ namaxã i perü dexa?

[3]Rü guxũguma chomaxã peguxchigagü. ¿Ẽxna tama pexãnee nax ngẽmaãcü chomaxã pixĩgüxũ?

[4]Rü woo chi aixcüma choma chanaxüxgu i ta̱xacürü chixexũ, rü ngẽma chixexũ i chaxüxũ rü chi choxrütama guxchaxũ nixĩ.

[5]Rü nagu perüxĩnüegu rü pema nixĩ i choxrü yexera perümemaegüxũ. Rü ngẽmaca̱x choxũ naxca̱x pixugüecha i ngẽma guxchaxũ i choxũ ngupetüxũ.

[6]Rü chanaxwa̱xe i meama nüxũ pecua̱x rü Tupana nixĩ i cha̱u̱xca̱x ínanguxẽẽcü i ngẽma guxchaxũ i nawa changexmaxũ. Rü nüma nixĩ i norü yütagu choxũ nanguxẽẽxũ.

[7]Rü poraãcü aita chaxü nax texé choxũ íyapoxũxũca̱x, natürü taxúema choxũ ítayapoxũ. Rü ngũxẽẽca̱x íchaca natürü taxúema chauétüwa tidexa.

[8]Rü Tupana rü choxũ nipoxyemaxũ nax taxucürüwa chaxüpetüxũca̱x. Rü nanaxẽanexẽxẽ i chorü nama i nagu chixũxũ.

[9]Rü nüma nixĩ i choxna napuxũãxũ ga guxũma ga yema mexũgü ga noxri choxṹ yexmaxũ, rü ngẽmaca̱x i ñu̱xma rü duũxũpe̱xewa rü taxuwama chame.

[10]Rü nüma ya Tupana rü guxũwama chaugu nayanachixexẽxẽ ñoma wüxi i nai i naxchúma̱xãmaxã nabéxũrüxũ. Rü ngẽmaca̱x i ñu̱xma rü taxucürüwama íchananguxẽxẽ ga yema mexũ ga noxri nagu charüxĩnüxũ.

[11]Rü poraãcü chomaxã nanu rü ñoma wüxi i norü uanürüxũ chomaxã nixĩ.

[12]Rü guxũma i norü churaragü rü chauxũtawa nabuxmü, rü chopataxũ ínachomaeguãchi. Rü ngéma nügü namexẽẽgü nax cha̱u̱xca̱x íyaxũãchixũca̱x.

[13]Rü nüma ya Tupana rü wüxi i ĩnü naãxẽwa nangu i chauenexẽgü rü chomücügü nax choxna yaxĩgachitanüxũca̱x. Rü ngẽmaca̱x i nümagü rü ñoma tama choxũ nacua̱xgüxũrüxũãcü chomaxã nixĩgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

14-15Rü chautanüxũ rü chomücügü rü nua choxũ nataxgümare. Rü yema duũxũgü ga noxri wüxigu chomaxã chopatawa yexmagüxũ rü choxũ inarüngümae. Rü ngẽma chauxũtagugüxũ rü ñoma wüxi i duũxũ i tama choxũ nacuaxgüxũrüxũ chomaxã nixĩgü, rü ñuxma rü marü tama choxũ nacuaxgü.

16Rü ngẽxguma naxcax chacagu i wüxi i chorü puracütanüxũ, rü tama choxũ nangãxũ. Rü woo naxcax chacaechagu rü tama choxũ nangãxũ.

17Rü ngẽxguma choxmaxna changaixcamagu, rü choxũ taxoox. Rü woo chaunegü rü chowa nanaxoxégagü.

18Rü ngẽma buxũgü rü choxũ naxoe. Rü ngẽxguma choxũ nadaugügu rü choxũ nacugüe rü chauxchaxwa nidaugachitanü.

19Rü ngẽma chomücüxüchigü rü chauxchi naxaie. Rü ngẽma nüxũ changechaũxũchigüxũ rü chomaxã narüxuanügü.

20Rü ngẽma chauxchaxmü rü marü chauxchinaxãwa nayaxũxgü. Natürü naétüwa chamaxãma.

21¡Pexṹ changechaũtümüxũ, Pa Chomücügüx! Erü nüma ya Tupana rü naxmexmaxã choxũ nimax.

22¿Tüxcüũ i pema rü Tupanarüxũ chowe pingẽxũtanüxũ? ¿Rü tama ẽxna i marütama yixĩxũ nax chixexũ chomaxã pexüxũ?

23-24Rü chierüx texé naxümatügu i chorü dexa. Rü chierüx wüxi i fierunaxcax i ümatüruũmaxã plómotachinügu rüexna nutatachinügu naxümatügu i ñaa chorü ore nax guxũguma ngéma nangẽxmaechaxũcax.

25Rü choma rü nüxũ chacuax rü yimá choxũ ípoxũcü rü namaxũ. Rü nüma tá nixĩ i chauétüwa nachogüxũ i ñoma i naanewa.

26Rü woo i ñaa chauxune rü tá nua chanatax, natürü choma rü chauxetümaxã tá Tupanaxũ chadau.

27Rü chomatama chauxetümaxã tá nüxũxüchi chadau rü tama toxũmarexũ tá chadau. Rü ngẽma nixĩ i poraãcü íchananguxẽẽxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

28Rü pema rü chauchiga pidexagü rü ñaperügügü: “¡Ngĩxã nüxũ̃ tixugüe erü
aixcüma nixĩ i chixexũ̃ naxüxũ̃!” ñaperügügü.

29¡Natürü pegüna pedaugü nax tama pexca̱x ínanguxũ̃ i Tupanaarü tara i
taxrewa ãmaguxũ̃! Erü ngẽma taramaxã nixĩ ya Tupana napoxcuxũ̃ i ngẽma
chixexũ̃gu maxüxũ̃. ¡Rü nüxna pecua̱xãchi nax nangẽxmaxũ̃ ya wüxi ya
ãe̱xgacü ya tórü cagüruxũ̃ ixĩcü! ==ñanagürü ga Yox.

## Yox 20

### Chofá rü wena Yoxũ̃ nangãxũ̃

1Rü nüma ga Chofá rü Yoxũ̃ nangãxũ̃ rü ñanagürü nüxũ̃:

2—Cuma rü choxũ̃ cuchixeãxẽ namaxã i curü dexa rü marü tama yáxna
namaxã chaxĩnü. Rü ngẽmaca̱x i ñu̱xma rü tá cuxũ̃ changãxũ̃.

3Rü ngẽma curü dexamaxã rü chixexũ̃ chomaxã quixugü, natürü choma rü
nüxũ̃ chacua̱x nax ñuxãcü tá cuxũ̃ changãxũ̃xũ̃.

4-5Rü cuma rü meama nüxũ̃ cucua̱x rü yexguma noxritama Tupana
nango̱xẽẽgu ga yatü ga ñoma ga naanewa, rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i chixri
maxẽxũ̃arü taãxẽ rü tama natai rü wüxi i paxaãchiruũ̃mare nixĩ, rü
inayacua̱xmare.

6-7Rü woo chi ngẽma yatü rü nügü ínata̱xgu ñu̱xmata caixanexũ̃wa nanguxgu
i nachiga, natürü ngẽma yatü rü ñoma naũ̃rüxũ̃ tá inayarüxomare, rü
namücügü rü taxũtáma nüxũ̃ nacua̱xgü nax ngexta nangẽxmaxũ̃.

8Rü ñoma wüxi i ta̱xacü i nagu ixãnegüxũ̃ rüe̱xna chütacü ingo̱xetügurüxũ̃ tá
inayarüxo, rü tagutáma wena texé ñuxgu nüxũ̃ tadau.

9Rü yema duũ̃xũ̃gü ga wüxigu napatawa namaxã yexmagüxũ̃ rü guxũ̃guma
nüxũ̃ daugüxũ̃ rü tagutáma wena nüxũ̃ nadaugü.

10Rü ngẽma yatü nanegü tá nixĩ i tüxũ̱ nawoeguxẽẽxũ̃ ga yema tümaarü
yemaxũ̃gü ga nanatü tüxũ̱ naxca̱x ngı́xũ̃ ga guxema ingearü diẽrua̱xgüxe.

11Rü ngẽma yatü rü woo nangextu̱xügutama rü naporagutama tá nixĩ i
nayuxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

12-13Rü ngẽma chixexũ̃ i naxüxũ̃ rü ñoma maixcuraxũ̃rüxũ̃ naxca̱x ixĩxũ̃, rü norü conütüxũ̃gu namaxã nanguxũ̃, rü nügüa̱xwa tama ínanaxũxũ̃xẽxẽ.

14Natürü ngẽxguma naanüwa nanguxgu rü ñoma ãxtapeguchatarüxũ̃ tá nixĩ i ngẽma chixexũ̃ i naxüxũ̃ i ngẽma yatü.

15Rü ngẽma ngẽmaxũ̃gü i ngẽma yatü naxca̱x ngíxũ̃ rü Cori ya Tupana rü tá nüxna nanayaxu.

16Rü ngẽma chixexũ̃ i naxüxũ̃ rü ñoma wüxi i ãxtapeguchatarüxũ̃ nixĩ, rü yixcamaxũ̃ra rü tá nanayuxẽxẽ.

17Rü ngẽmaca̱x taxũtáma nayaxaxü ya yima lechi rü yima berure i ñoma natügüarü dexárüxũ̃ taguma taxũ̃ne.

18Rü guxũ̃ma i norü ngẽmaxũ̃gü i nüxṹ ngẽxmaxũ̃ rü taxũtáma nüma namaxã nataãxẽ. Rü tá nanawoeguxẽxẽ erü womüxẽẽãcüma nixĩ i nüxṹ nangẽxmaxũ̃.

19Rü duũ̃xẽgü ya ingearü diẽruã̱xgüxe tüxũ̃ napuracüexẽxẽ, rü ñu̱xũchi ngéma tüxũ̃ nawogümare. Rü ĩpatagü ya tama nüma ínaxüxũ̃ne rü noxrüxũ̃ nayaxĩgüxẽxẽ.

20Rü woo namuxgu i ngẽma norü ngẽmaxũ̃gü, natürü nagu narüxĩnüama nax ñuxãcü yexera nüxṹ ngẽxmaxũ̃ i norü ngẽmaxũ̃gü. Rü nataxuma i ta̱xacü i tama naya̱u̱xchaũ̃xũ̃.

21Rü guxũ̃ma i ta̱xacü i nüxṹ ngúchaũ̃xũ̃ rü nügüaxṹ nanangexmaxẽẽchaũ̃. Rü ngẽmaca̱x taguma nataãxẽ namaxã i ngẽma nüxṹ ngẽxmaxũ̃.

22Rü ngẽxguma yexera namuarü ngẽmaxũ̃ã̱xgu rü yexera tama nataãxẽ. Rü ngẽmagagu tá düxwa duũ̃xũ̃gü i chixexũ̃arü üruxũ̃me̱xẽgu nangu.

23Rü ngẽxguma meama ínachibüyane rü Tupana rü tá namaxã nanu rü tá ngúxũ̃ naxca̱x ínanguxẽxẽ ñoma pucü naxca̱x ínguxgurüxũ̃.

24Rü ngẽxguma naxne i fierunaxca̱xmaxã tama namaxã namexchinügügu, rü würaarü chuxchi i bróũ̃chenaxca̱xmaxã tá namaxã namexchinügüama.

25Rü yima würaarü chuxchi rü tá nayatoxpetüxüne, rü nape̱xe rü tá nacawa nayarügo. Rü ngẽxguma ngẽma ngupetügu rü poraãcü tá namuũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[26]Rü wüxi i waanexũ tá nagu nangu. Rü wüxi i üxüema i tama duũxũ inaixẽẽxũ tá nagu nanguema rü ngẽxma tá napatamaxã nixa wüxigu namaxã i guxũma i norü ngẽmaxũgü.

[27]Rü dauxũguxũ i naane rü tá nanangoxẽxẽ i norü chixexũ rü ñoma i naanewa rü duũxũgü tá nüxũ nixugüe i ngẽma chixexũ i naxüxũ.

[28]Rü ngẽxguma Tupanaarü nu naétügu nguxgu, rü ngẽxma tá narüxo i guxũma i nüxṹ ngẽxmaxũ.

[29]Rü ngẽma nixĩ i ngẽma poxcu ya Tupana namaxã ueguxũ i ngẽma duũxũ i chixexũgu maxũxũ. Rü ngẽma nixĩ i poxcu ya Tupana naxcax mexẽẽxũ i ngẽma duũxũ i chixexũgu maxũxũ ==ñanagürü ga Chofá.

## Yox 21

### Yox rü Chofáxũ nangãxũ

[1]Rü nüma ga Yox, rü Chofáxũ nangãxũ rü ñanagürü:

[2]—Rü ngẽxguma mea choxṹ iperüxĩnüegu i ngẽma chorü dexa i pemaxã nüxũ chixuxũ, rü ngẽma tá nixĩ i guxũarü yexera choxũ taãẽxẽẽxũ.

[3]Rü ngẽxguma pemaxã chidexagu rü chanaxwaxe nax yáxna namaxã pexĩnüexũ i chorü ore. Rü ngẽxguma marü chigúegagu rü marü name i choxũ pecugüe ega penaxwaxegu.

[4]Rü marü tama wüxi i duũxũxũ nixĩ i chacaaxũ natürü Tupanaxũ nixĩ i chacaaxũ. Rü ngẽmacax chanaxwaxe i paxa choxũ nangãxũ.

[5]Rü ngẽxguma chi mea choxṹ iperüxĩnüegu rü chi tá pebaixãchie rü perüchianegümarex.

[6]Rü ngẽxguma chomatama nagu charüxĩnügu i ñaa tá pemaxã nüxũ chixuxũ rü poraãcü chabaixãchi rü muũmaxã chiduxrux.

[7]¿Rü tüxcüũ i ngẽma duũxũgü i chixexũgu maxẽxũ rü namáarü maxũxãxgüxũ rü mea yanayaegüxũ rü naporaexũ?


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]Rü nüxũ nadauxũ nax napẹxewa mea nayaexũ i nanegü rü nataagü rü naxũtawa rü taxuxũma nachixewegüxũ.

[9]Rü taxuxũma i tạxacü nachixeãẽgüxũ i napatawa, rü Tupana rü tama nanapoxcue.

[10]Rü norü wocagü rü guxũguma mea nixãxacügü, rü taguma chixri nibuexacügü.

[11]Rü nanegü rü taãẽxãcü nanaxüanegü rü naxĩnücạxwạxegü ñoma carnéruxacügü ĩnücạxwạxegüxũrüxũ.

[12]Rü nanegü rü taãẽxãcü narüyuxtanüxũ, rü iniyüxe árpagagu rü tutugagu rü wowerugagu.

[13]Rü namuarü ngẽmaxũạxãcüma nayue rü meamare naxmaxũgu nayanaxücuchigü.

[14]Rü nümagü rü Tupanaxũ ñanagürügü: “¡Taxű i toxũ cuchixewexũ! Erü toma rü tama nüxũ tacuáxchaũ i curü mugü.

[15]¿Rü texé nixĩ ya yimá Tupana ya Guxãétüwa Ücü rü ngẽmacạx nanaxwạxexũ nax naga taxĩnüexũ? ¿Rü tạxacüwa chi toxű̃ name ega ngẽxguma napẹxewa tayumüxẽgügu?” ñanagürügü.

[16]Natürü ngẽma duũxũgü i chixexũgu maxẽxũ rü tama norü taãẽarü yora nixĩgü. Rü choma rü tama ngẽma duũxũgü nagu rüxĩnüexũgu charüxĩnü.

[17]¿Rü ñuxgu yixĩxũ i nüxũ idauxũ nax paxãma nayuexũ i ngẽma duũxũgü i chixexũgu maxẽxũ? ¿Rü ñuxgu yixĩxũ nax tạxacürü guxchaxũ nüxũ üpetüxũ? ¿Rü ñuxgu yixĩxũ nax Tupana namaxã nanuxũ rü ngúxũ naxcạx ínanguxẽxẽxũ?

[18]¿Rü ñuxgu yixĩxũ i nüxũ idauxũ nax ñoma maxẽ i paxũ i buanecü ingexũrüxũ yaxĩgüxũ?

[19]Rü nüxũ yaxugüegu rü nanegüama tá nixĩ ya Tupana naxcạx nacaxũ i ngẽma chixexũ i nanatügü ügüxũ. Natürü ngẽma duũxũ i chixexũgu maxũxũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

rü nanaxwa̱xe nax nümatátama naxca̱x napoxcuxũ̃ i ngẽma chixexũ̃ i naxüxũ̃ nax ngẽmaãcü nügü yanawe̱xãchixẽẽxũ̃ca̱x.

[20]Rü nümatátama nixĩ i naya̱u̱xãxũ̃ ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacüarü poxcu i nagu nguxũ̃.

[21]Rü wüxicana nax nayuxũ̃ i nüma i chixexũ̃gu maxũ̃xũ̃, rü nüxṹ nanataxuraũ̃mare ega ta̱xacü nüxũ̃ ngupetügu i naxma̱x rü naxacügü.

[22]¿Rü texé tá Tupanaxũ̃ tangu̱xẽxẽ? Erü woo ngẽma dauxũ̃cüa̱x i duũ̃xũ̃gü rü nüma ya Tupana tá nixĩ i nüxna naca̱xaxũ̃.

[23-24]Rü nangẽxma i duũ̃xũ̃gü i nangextu̱xügutama yuexũ̃ woo guxũ̃wama mea nüxũ̃ nangupetügu, rü naporaegu rü nataãẽgügu rü tama yada̱xaweegu.

[25]Rü nangẽxma i togü i duũ̃xũ̃gü i guxũ̃guma nueechaxũ̃ rü taguma taãẽgüxũ̃, rü ngẽmaãcü yuexũ̃.

[26]Natürü guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü i ngẽxguma nayuegu rü naxmaxũ̃wa nangẽxmagügu rü nawüxigumare erü guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü rü o̱xmigü namaxã naxãwemü.

[27]Rü choma rü meama nüxũ̃ chacua̱x i ngẽma pema chomaxã nagu perüxĩnüe. Rü nüxũ̃ chacua̱x i ngẽma ĩnügü i chixexũ̃gü i pexṹ ngẽxmagüxũ̃.

[28]Rü pema rü pegüna pecagü rü ñaperügügü: “¿Ngextá nangẽxma ya yima napatagü i ngẽma duũ̃xũ̃gü i muarü ngẽmaxũ̃xa̱xgüxũ̃ i chixexũ̃gu maxẽxũ̃?”

[29]¿Rü tama e̱xna namaxã pidexagüxũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i marü to i nachixũ̃anegügu naxĩanexũ̃? ¿Rü tama e̱xna nüxũ̃ pexĩnüe i ngẽma nüxũ̃ yaxugüexũ̃?

[30]Rü ngẽxguma nanuxgu ya Tupana rü guxchaxũ̃ ínanguxẽxẽ. Natürü ngẽma duũ̃xũ̃ i chixexũ̃gu maxũ̃xũ̃ rü taxuxũ̃ma i ta̱xacürü chixexũ̃ nüxũ̃ naxüpetü. Rü ngẽma ngunexũ̃ ya Tupana nagu nuxũ̃ rü taxuxũ̃ma nüxũ̃ nangupetü i ngẽma chixexũ̃gu maxũ̃xũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[31]Rü ngẽma duũxũ i chixexũgu maxũxũ rü taguma texé ñuxgu nüxũ tixu naxca̱x i nacüma i chixexũ rü bai i ñuxgu texé naxca̱x napoxcuxũ i ngẽma norü chixexũ i naxüxũ.

[32-33]Rü ngẽxguma nayu̱xgu rü tauquewa nangegüã̱xgu nax nata̱xgüãxũca̱x rü muxũma i duũxũgü ínayaxümücügü. Rü napẹ̱xegu naxĩ i muxũma i duũxũgü rü naweama nixĩxũtanü ta i to i duũxũgü i muxũma. Rü ngẽma naxma̱xũ i nagu natáxũ rü duũxũgü rü meama nüxna nadaugü. Rü woo waixũmüane rü ta taãẽãcü nanayaxu i naxũne.

[34]¡Rü taxuwama name i ngẽma ore i namaxã choxũ petaãẽxẽxẽgüchaũxũ! ¡Rü guxũma i ngẽma ore i chomaxã nüxũ pixuxũ rü doramare nixĩgü! ==ñanagürü ga Yox.

## Yox 22

### Wenaxarü Yoxũ nangãxũ ga Erifá

[1-2]Rü yexguma ga nüma ga Erifá rü Yoxũ nangãxũ rü ñanagürü: —¿Cuma nagu curüxĩnügu rü Tupanaaxű namexũ ya wüxi ya yatü woo nüxũ cua̱xüchicü yixĩxgu?

[3]¿Rü yimá Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü ta̱xacürü mexũ tá cuwa nayaxu ega mea cumaxũ̱xgu rü napẹ̱xewa nataxuxgu i curü chixexũ?

[4-5]Rü ñu̱xma nax Tupana cuxũ poxcuxũ rü tama i ta̱xacürü mexũ nax naxca̱x cuxüxũgagu nixĩ i cuxna naca̱xaxũ rü cuxũ yanawẹ̱xãchixẽẽxũ. Natürü ngẽma curü chixexũ i taxüchixũ i taxuguma yagúxũgagu nixĩ i cuxũ napoxcuxũ.

[6]Rü cuma rü woo íxramarexũ i diẽru i cuxũtawa naxca̱x ítacagüxũca̱x ya cumücügü, rü cuma rü tümachiru tüxna cuyauxmare ñu̱xmata cuxű tanaxütanügü i ngéma diẽru i tüxna cuxãxũ. Rü ngẽmaãcü i cuma rü tüxũ quingexchiruxẽxẽ.

[7]Rü guxema ita̱xawaexe rü tama tüxũ cuxaxẽxẽ. Rü guxema taiyaxe rü tama tüxũ cuchibüxẽxẽ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]Rü yema nax cumuarü diẽruxáxũca̲x rü nagu curüxĩnü nax ñoma i naanearü yora quixĩxũ.

[9]Rü yutegüxe rü tümamaxã cuxaü, rü taxcutagü chixri tümamaxã icucua̲x.

[10]Rü ngẽmaca̲x i ñu̲xma rü ãũcümaxũ̃wa cungexma, rü paxa tá cuxca̲x ínangu nax cumuũ̃xũ.

[11]Rü ñu̲xma rü waanexũ̃wa cungexma rü taxuxũ̃ma i ta̲xacüxũ̃ cudau. Rü natü i poraũ̃chíüxũ̃gu cungu.

[12]Rü nüma ya Tupana rü dauxũ̃waxüchi nangẽxma rü yimá ẽxtagü ya dauxũ̃wa nüxũ̃ idaucü rü nacutütüũ̃wa nangẽxmagü.

[13-14]¿Ñuxãcü i cuma i nagu curüxĩnüxũ̃ nax Tupana tama nüxũ̃ nacuáxũ̃ i ngẽma cuxüxũ̃, rü ngẽma pamüxũ̃ i caixanexũ̃gagu taxucürüwa cuxũ̃ nangugüarü maxũ̃áxũ̃? ¿Rü ñuxãcü nüxũ̃ quixuxũ̃ nax Tupana tama cuxũ̃ dauxũ̃? Erü nüma rü guxũ̃wama naxũ i dauxũ̃wa.

[15]¿Ẽxna nagu quixũxchaũ̃ i ngẽma nacüma i chixexũ̃ i nagu namaxẽxũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i chixexũ̃gu ĩxũ̃?

[16]Rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i chixexũ̃gu maxẽxũ̃ rü paxãma nayue ñoma wüxi i natü i poraũ̃chíüxũ̃gu nayixgurüxũ̃.

[17]Rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i chixexũ̃gu maxẽxũ̃ rü Tupanaca̲x wáita naxüe rü ñanagürügü: “¡Taxṹ i toxũ̃ cuchixewexũ̃! ¿Ta̲xacürü mexũ̃ tá toxca̲x cuxü, Pa Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü?” ñanagürügü.

[18]Natürü nüma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxna naxãxũ̃ i guxũ̃ma i norü ngẽmaxũ̃gü ya napatagü namaxã napagüne. Natürü i choma rü tama ngẽma duũ̃xũ̃gü i chixexũ̃gu maxẽxũ̃arü ĩnü choxṹ nangẽxma.

[19-20]Rü nataãẽgü i ngẽma duũ̃xũ̃gü i mexũ̃gu maxẽxũ̃, rü nacugüe i ngẽxguma nüxũ̃ nadaugügu nax yaxaexũ̃ i norü ngẽmaxũ̃gü i ngẽma duũ̃xũ̃gü i chixexũ̃gu maxẽxũ̃.

[21]¡Rü dücax, rü wenaxarü Tupanamaxã rüngüxmü! Rü ngẽmaãcü tá wenaxarü mea cuxũ̃ naxüpetü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

22¡Rü irüxĩnü i norü ucu̱xẽ rü cuãẽgu namaxã nanguxũ̃ i norü ore!

23-25Rü ngẽxguma chi yimá Guxãétüwa Ngẽxmacüna cugü cuxãxgu rü naxca̱x cutaegu̱xgu rü chi cuyaxũgachixẽẽgu i ngẽma chixexũ̃ i cuchiũ̃wa ngẽxmaxũ̃ rü chi ñoma natügüarü nutagürüxũ̃ ícunawogügu i curü úiru i mexẽchixũ̃ rü curü diẽrugü, rü ñu̱xũchi nümatama ya Tupana rü ñoma curü úiru rü curü diẽrurüxũ̃ tá nixĩ i cuxca̱x.

26Rü ngẽxguma rü tá curü taãxẽ nixĩ ya Tupana rü taxuca̱xtama nüxũ̃ cuxãne.

27Rü ngẽxguma curü yumüxẽwa ta̱xacücа̱x nüxna cuca̱xgu, rü nüma rü tá cuxũ̃ naxĩnü. Rü cuma rü tá cuyanguxẽxẽ i guxũ̃ma i ngẽma namaxã icuxunetaxũ̃.

28Rü guxũ̃ma i ngẽma cuxüxũ̃wa rü mea tá ínanguxuchi. Rü Tupana rü tá cuxũ̃ nibáixmaxũ̃ i ngextá ícuxũxũ̃wa.

29Erü nüma ya Tupana rü nanaxãnexẽxẽ i ngẽma nügü icua̱xüũ̃xũ̃, natürü tüxũ̃ ínapoxũ̃ ya yíxema tama tügü írütaxe.

30Rü nüma ya Tupana rü tá curü guxchaxũ̃güwa cuxũ̃ ínanguxuchixẽxẽ, ega ngẽxguma taxuxũ̃ma i chixexũ̃ cuxü̱xgu. Rü ñu̱xũchi tá cuxṹ nüxũ̃ inarüngüma i curü chixexũ̃gü ==ñanagürü ga Erifá.

## Yox 23

### Yox rü Erifáxũ̃ nangãxũ̃

1-2Rü yexguma ga nüma ga Yox rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Chanaxĩxãchiãẽãcüma tá chanangãxũ̃ i ñu̱xma erü nüma ya Tupana rü naxme̱xmaxã choxũ̃ nima̱x.

3-4Rü chierüx nüxũ̃ chacua̱xgu nax ngexta Tupanaxũ̃ ichayangauxũ̃ nax naxũ̃tawa changuxũ̃ca̱x, rü namaxã ngéma chayarüdexaxũ̃ca̱x, rü namaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ca̱x i ngẽma choxũ̃ ngupetüxũ̃. Erü choxṹ nangẽxma i muxũ̃ma i ta̱xacü i namaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ nax ngẽmamaxã chaugü íchapoxũ̃xũ̃ca̱x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[5]Rü ngẽxguma chi chomaxã nüxũ̃ yaxuxgu nax tạxacücạx yixĩxũ̃ nax ñaa choxũ̃ ngupetüxũ̃, rü choma rü chi nüxũ̃ chacuạx nax tạxacümaxã tá chanangãxũ̃xũ̃.

[6]Rü ngẽxguma namaxã nüxũ̃ chixuxgu i ngẽma choxũ̃ ngupetüxũ̃, rü nüma ya Tupana rü taxũtáma chomaxã nanu rü tá choxṹ̃ inarüxĩnü.

[7]Rü tá choxṹ̃ nayaxõ nax aixcüma yixĩxũ̃ i ngẽma namaxã nüxũ̃ chixuxũ̃. Rü ngẽmaãcü tá guxũ̃gutáma choxũ̃ ínanguxuchixẽxẽ nawa i ngẽma guxchaxũ̃gü i ñụxma choxṹ̃ ngẽxmaxũ̃.

[8]Natürü ngẽxguma chi éstegu Tupanacạx chadạụxgu rü nataxuma i ngéma. Rü ngẽxguma chi oéstegu naxcạx chadạụxgu, rü ngéma rü ta tama nüxũ̃ ichayangau.

[9]Rü ngẽxguma chi nórtegu naxcạx chadạụxgu rü tama nüxũ̃ chadau. Rü ngẽxguma chi súrgu naxcạx chadạụxgu rü ngéma rü ta tama chạụxcạx nangọx.

[10]Natürü nüma rü nüxũ̃ nacuạx nax ñuxãcü yixĩxũ̃ i chorü maxũ̃. Rü ngẽxguma choxũ̃ naxụ̈xgu rü ñoma úiru i ngearü ãũãchiáxũ̃rüxũ̃ tá chixĩ.

[11]Rü choma rü guxũ̃guma mea naga chaxĩnü rü taguma nüxna chixũgachi i ngẽma norü ucụxẽ i chomaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃.

[12]Rü guxũ̃guma mea chayanguxẽxẽ i norü mugü rü norü ucụxẽgü, rü taguma choxrütama ngúchaũ̃ chaxü.

[13]Rü nüma ya Tupana rü ngẽxguma tạxacü naxüxchaụ̃xgu rü nanaxü. Rü taxúema texé tanaxüchicüxü i ngẽma norü ĩnü.

[14]Rü ngẽma nüma nanaxwạxexũ̃ nax chomaxã naxüaxũ̃ rü tá nanaxü. Rü guxũ̃ma i ngẽma nagu naxĩnüxũ̃ rü tá chomaxã nanaxü.

[15]Rü ngẽmacạx nüxũ̃ chamuũ̃. Rü ngẽxguma nagu charüxĩnügu i ngẽma chomaxã naxüxũ̃ rü muũ̃ chạụxcạx ínangu.

[16]Rü Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü choxũ̃ nanaxĩ̱xãchiãẽxẽxẽ, rü ngẽmacạx poraãcü chamuũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Natürü taxũtáma charüngeax napexewa i guxũma i ngẽma chorü guxchaxũgü i ñoma waanexũrüxũ chauétüwa ngẽxmaxũ ==ñanagürü ga Yox.

## Yox 24

1Rü nüma ga Yox rü ñanagürü ta: —¿Tüxcüũ ya yimá Guxãétüwa Ücü ya Tupana rü tama tamaxã nüxũ yaxuxũ ega taxacü naxüxchaũgu nax ngẽmaãcü i yixema i duũxũgü rü nüxũ icuáxũcax?

2Rü ngẽma duũxũgü i chixexũgu maxẽxũ rü nayapugachigü i ngẽma üyeanearü cuaxruũgü. Rü tümacax nangĩxgü ya carnérugü nax yexeraãcü nüxű́ timuxũcax.

3Rü tümaxũ̃nacax nangĩxgü ya yíxema taxcutagü rü yutegüxe.

4Rü yíxema duũxẽgü ya ingearü ngẽmaxũxã́xẽ rü ngẽxguma namagu taxĩgu rü tüxũ ínawoxũ i namawa, rü ngẽmacax ya yixema duũxẽgü rü naxchaxwa iticuxgü.

5Rü yíxema duũxẽgü ya ingearü diẽruã́xe rü chianexũwa taxĩ, rü ñoma búrugü i tama íyapuexũrüxũ tixĩgü. Rü ngẽxma chianexũgu naxcax tadaugü i tümawemügü nax ngẽmaãcü tanachibüexẽẽxũcax i tümaxacügü.

6Rü naanegü i yoraã́xũwa taxĩ nax tríguarü o tibuxgüxũcax. Rü duũxũgü i chixecümaxũarü úbanecügüwa taxĩ nax úbaarü ocax tayadaugüxũcax.

7Rü ngẽxguma nachütagu rü tüxũ nayadeyuegu rü taxumaama tügü tidüxgü erü tingearü düxruũ̃ax.

8Rü ngẽxguma máxpüxanexũ̃wa ne naxũxgu ya pucü rü tiwaie. Rü pucüchaxwa ãxmaxũgu tachocu nax ngéma tapaexũcax.

9Rü ngẽma duũxũgü i chixexũgu maxẽxũ, rü yutegüxena tüxũ napuxũ ya tümaxacügü ya ngexwaca buexe. Rü yíxema ingearü diẽruã́xẽ rü nügüxű́ tüxũ nayaxu ya tümaxacüxe ñuxmata nüxű́ tanaxütanü i ngẽma nüxű́ tangetanügüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10Rü yíxema duũ̃xẽgü ya ingearü diẽruą̃xgüxe rü ngexchiruãcü tanaxĩane. Rü taiyaeãcü trígupüũ̃ tüxũ̃ nanugüxẽxẽ.

11Rü tayacamügü i oribuarü o nax tanayauxgüxũ̃cą̃x i norü chíxũ̃. Rü tanapu̱x i úbagü nax bínu taxügüxũ̃cą̃x. Rü yoxni i tümagü rü tą̃xawamaxã tayuechaũ̃.

12Rü yíxema ĩanewa yuechaũ̃xẽ rü taxauxe rü ngéma ticagüxũ̃. Natürü nüma ya Tupana rü tama tüxũ̃́ nüxũ̃ naxĩnü i tümaarü yumüxẽ.

13Rü nangẽxma i duũ̃xũ̃gü i tama ngóonexũ̃maxã taãẽgüxũ̃. Rü guxũ̃wama i ngexta ínaxĩxũ̃wa rü ngóonexũ̃chą̃xwa nixĩgachi.

14Rü ngẽma duũ̃xũ̃ i máetaxũ̃ rü ngexwaca yangóonechaũ̃gu rü inaxũãchi nax tüxũ̃ yamáxũ̃cą̃x ya yíxema duũ̃xẽ ya ngearü diẽruą̃́xẽ. Rü chütacü rü wüxi i ngí́tą̃xaxũ̃ nixĩ.

15Rü ngẽma duũ̃xũ̃ i ãmaxũ̃ i nai i ngexũ̃maxã ipexũ̃ rü ínananguxẽxẽ nax nawaanexũ̃. Rü meama nügü nidüxchiwe, rü norü ĩnüwa rü ñaxũ̃gu narüxĩnü: “Ñaãcü tá nixĩ i taxúema choxũ̃ cuáxũ̃”, ñaxũ̃gu narüxĩnü.

16Rü ngẽma ngí́tą̃xaxũ̃ rü chütacü nixĩ i ĩpatagügu yaxṹcuchigüxũ̃ nax nangí́xũ̃cą̃x. Natürü ngunecü rü napatagu nügü narüwãxtaũ̃, erü tama nanaxwą̃xe nax ngóonexũ̃wa nangẽxmaxũ̃.

17Rü ngẽxguma yangóonegu rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i ngí́tą̃xgüxũ̃cą̃x rü nachüta erü guxũ̃ma i ngẽma duũ̃xũ̃gü i ngĩtą̃xgüxũ̃ rü yexera nanaxwą̃xegü i ngẽma chütaxũ̃arü waanexũ̃ ==ñanagürü ga Yox.

### Chofá rü Yoxũ̃ nangãxũ̃

18Rü nüma ga Chofá rü ñanagürü: —Ngẽma duũ̃xũ̃ i chixexũ̃gu maxũ̃xũ̃ rü ñoma taxtüarü dexáarü chixĩxũ̃rüxũ̃ nichagü. Rü ngẽma norü naanegüwa rü marü taxuxũ̃ma i nabü narüxü, rü ngẽmacą̃x taxúema ya duũ̃xẽ norü úbanecügüwa tapuracüchaũ̃.

19Rü ngẽma gáuxũ̃ rü inadexe i ngẽxguma taunecüwa nanguxgu rü nangu̱xetügu rü ngẽxma inayarüxo. Rü ngẽma duũ̃xũ̃ i chixexũ̃gu maxũ̃xũ̃ rü ngẽxguma nayu̱xgu rü naxmaũ̃gu nayarüxomare.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[20]Rü woo ya naé rü nüxũ itarüngüma. Rü õxmigü rü tá nanangõxgü, rü bai i texé tá ñuxgu nüxna tacuaxãchi. Rü ngẽma duũxũ i chixexũgu maxũxũ rü ñoma nai ya tuxunerüxũ tá niwax.

[21]Rü ngẽma duũxũ i chixexũgu maxũxũ rü tümamaxã nachixecüma ya yíxema ngexegü ya ngexacügüxe rü yutegüxe, rü bai i ñuxgu nax tüxũ nangũxẽẽxũ.

[22]Natürü ya Tupana rü norü poramaxã nanadai i ngẽma yatügü i nügü írüporaexũ. Rü ngẽxguma wüxicana nanuxgu ya Tupana rü taxúetama tiña nax tayuxũ.

[23]Rü ñuxma ya Tupana rü taxu ñanagürümare, natürü nüxũ nadau i guxũma i taxacü i naxüxũ i ngẽma duũxũ i chixexũgu maxũxũ.

[24]Rü ngẽma duũxũ i chixexũgu maxũxũ, rü wüxi i paxaãchicaxmare tá nixĩ i norü ngẽmaxũgü. Rü nüma rü paxatátama nüxna nayu. Rü ñoma maxẽ i rübéxũ rü paxa rüñẽxẽxũrüxũ tá nixĩ. Rü ñoma triguyaxa i paxũ rü ínapoõchixürüxũ tá nixĩ.

[25]Rü ngẽxguma tama aixcüma ngẽmaãcü yixĩxgu ¿rü texé tá chomaxã nüxũ tixuxũ nax doramare yixĩxũ i ngẽma nüxũ chixuxũ? ¿Rü texé tá itayanaxoxẽxẽ i ngẽma chorü ore? ==ñanagürü ga Chofá.

## Yox 25

### Biridá nidexa

[1-2]Rü Biridá rü nüxũ nangãxũ rü ñanarügü: —Tupanaarü pora rü poraãcü naxãũcüma. Rü nüma ya Tupana nixĩ i mea namaxã inacuáxũ i guxũma i daxũguxũ i naanewa ngẽxmagüxũ.

[3]Rü ngẽma nax namuxũchixũ i norü churaragü, rü taxucürüwa texé tayaxugü. Rü norü omü rü guxãétügu nabáxi.

[4]¿Rü wüxi i duũxũ rü ñuxãcü tá Tupanapexewa nügü nixu nax nangearü pecaduáxũ? ¿Rü wüxi i duũxũ i wüxi ya ngexewa buxũ rü ñuxãcü tá nügü nixu nax nataxuxũma i norü chixexũ?


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5Rü Tupanapẹxewa rü ngẽma tauemacüarü ngóonexũ̃ rü tama Tupanaarü ngóonexũ̃maxã nawüxigu. Rü woo ya yimá ẽxtagü rü tama Tupanaarü ngóonexũ̃maxã nawüxigu.

6Rü yexera i wüxi i duũ̃xũ̃ rü Tupanapẹxewa rü taxuxũ̃ma i mexũ̃ nawa nangẽxma. Rü ñoma wüxi i õxmi i taxuwama mexũ̃rüxũ̃ nixĩ ==ñanagürü ga Biridá.

## Yox 26

### Yox rü Biridáxũ̃ nangãxũ̃

1-2Rü nüma ga Yox rü Biridáxũ̃ nangãxũ̃ rü ñanagürü: —¿Ẽxna ngẽmaãcü yixĩxũ̃ i tüxũ̃ curüngüxẽxẽxũ̃ ya yíxema duũ̃xẽ ya marü turaxe, rü tüxũ̃ ícupoxũ̃xũ̃ ya yíxema duũ̃xẽ ya marü ngearü poraáxe?

3¿Ẽxna cuma nagu curüxĩnügu rü ngẽmaãcü nixĩ i namexũ̃ nax tüxũ̃ cuxucụxẽxũ̃ ya yíxema taxuxũ̃ma cuáxe? ¿Ẽxna ngẽmaãcü yixĩxũ̃ i cunawéxũ̃ i wüxi i cuạx i cuãxẽwa nguxũ̃?

4¿Rü texéarü ngũ̃xẽẽmaxã yixĩxũ̃ i nüxũ̃ quixuxũ̃ i ngẽma curü ore? ¿Texé cuwa tananguxẽxẽ i ngẽma ĩnü nax ngẽmaãcü quidexaxũ̃cạx? ==ñanagürü ga Yox.

### Biridá rü Yoxũ̃ nangãxũ̃

5Rü nüma ga Biridá rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Ngẽma duũ̃xũ̃gü i yuexũ̃ i már arü máxtamaxũ̃wa ngẽxmagüxũ̃ rü muũ̃maxã nidụxrue.

6Rü Tupanapẹxewa rü nataxuma i tạxacü icúxũ̃ rü woo ngẽma yuexũ̃arü naxmaxũ̃gü rü Tupanapẹxewa rü ínangegü.

7Rü ngextá taxuxũ̃ma íyexmaxũ̃wa rü Tupana rü nayangeechi ga dauxũ̃guxũ̃ ga naane. Rü ngextá taxuxũ̃ma íyexmaxũ̃gu Tupana nanachụ̃xẽxẽ ga ñoma ga naane.

8Rü nüma nixĩ i caixanexũ̃gu nawaxtaũ̃ãxũ̃ i dexá, natürü tama ngẽma dexáarü yamaxã niwã̱ĩ̱x i ngẽma caixanexũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[9]Rü nüma ya Tupana rü caixanexũ̃maxã nayadüxtachiwe ya yimá tauemacü i ngẽxguma natüemagu.

[10]Rü márwa nanango̲xẽxẽ i ngẽma üyeane nax tama nügüna chopetüxũ̃ca̲x i ngẽma ngóonexũ̃ namaxã i ngẽma ẽanexũ̃.

[11]Rü ngẽxguma nanuxgu ya Tupana rü muũ̃maxã nadu̲xruxãchitanü ya yima ma̲xpűnegü ya caixanexũ̃tüxũ̃wa ngẽxmagüne.

[12]Rü norü poramaxã mármaxã inacua̲x rü norü cua̲xmaxã nayama̲x ga yema ngo̲xo ga Raá.

[13]Rü wüxi i cue ñaxũ̃maxã ínanangegü i daxũguxũ̃ i naane. Rü naxme̲xmaxã nayama̲x i ngẽma ãxtape i paxãma iñaxwa̲xexũ̃.

[14]Rü guxũ̃ma i ngẽma nüma naxüxũ̃wa, rü ngẽma tüxũ̃ nawéxũ̃ rü wüxi i íxramarexũ̃ nixĩ. Rü guxũ̃ma i ngẽma nüma nüxũ̃ yaxuxũ̃wa rü ngẽma nüxũ̃ ixĩnüexũ̃ rü wüxi i ígamarexũ̃ nixĩ. ¿Rü texé ẽ̲xna nüxũ̃ tacua̲x nax ta̲xacüchiga yixĩxũ̃ i ngẽma taxũ̃ i duruanexũ̃? ==ñanagürü ga Biridá.

## Yox 27

### Yox nidexa

[1-2]Rü nüma ga Yox rü wenaxarü nidexa rü ñanagürü: —Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacüégagu pemaxã nüxũ̃ chixu, rü texé ya yíxema tama chauétüwa idexaxe rü nu choxna taxã.

[3-4]Rü ñu̲xma nax Tupana maxũ̃ choxna ãxũ̃ rü tagutáma ta̲xacürü chixexũ̃maxã tá chidexa. Rü chorü conü rü taxũtáma doraxũ̃ nixu.

[5]Rü ñu̲xma nax chamaxũ̃xũ̃ rü tá pemaxã nüxũ̃ chixuama nax taxuxũ̃ma i chixexũ̃ chaxüxũ̃. Rü taxũtáma pexű̃ chanayaxu nax aixcüma yixĩxũ̃ i ngẽma perü ore i namaxã choxũ̃ ípexuãxũ̃xũ̃.

[6]Rü ñu̲xma nax chamaxũ̃xũ̃ rü tagutáma nüxũ̃ charüchau nax nüxũ̃ chixuxũ̃ nax taxuxũ̃ma i chixexũ̃ chaxüxũ̃, erü chowa rü nataxuma i ta̲xacü i naxca̲x chaxãnexũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

7Rü guxũma i ngẽma nügü ixuxũ nax chorü uanü yixĩxũ, rü chanaxwa̱xe nax nüxũ nangupetüxũ i ngẽma guxchaxũgü i duũxũ i chixexũgu maxẽxũxũ ngupetüxũ.

8¿Ta̱xacürü mexũ tá ínananguxẽxẽ i ngẽma duũxũ i chixexũgu maxũxũ i ngẽxguma Tupana nüxna nayauxgu i norü maxũ?

9Rü ngẽma duũxũ rü ngẽxguma guxchaxũgü naxca̱x ínguxgu, rü Tupana rü taũtáma nüxũ naxĩnü i norü yumüxẽ.

10Rü ngẽma duũxũ i chixexũgu maxũxũ, rü tama Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacügu narüxĩnü, rü bai i ñuxgu namaxã yadexaxũ nax norü ngũxẽẽca̱x ínaca̱xaxũ.

11Rü choma rü tá pexũ chanawe̱x ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacüarü pora rü ñuxũchi ngẽma nagu naxĩnüxũ.

12Rü ngẽxguma pema rü marü nüxũ peda̱uxgu i norü pora rü ñuxũchi ngẽma ta̱xacü i naxüxũ, ¿rü tüxcüũ nixĩ i pidexagüechaxũ? ==ñanagürü ga Yox.

### Chofá wena nidexa

13Rü nüma ga Chofá rü Yoxũ nangãxũga rü ñanagürü: —Rü ñaa tá nixĩ i ngẽma poxcu ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü tá nüxna ãxũ i ngẽma chixexũgu maxẽxũ rü máetawa̱xegüxũ.

14Rü woo namuxũchigu i nanegü i ngẽma duũxũgü i chixexũgu maxẽxũ, rü nümaxũ rü tá daigu nayue, rü ngẽma togü rü tá taiyamaxã nayue.

15Rü ngẽma nanegü i maxẽãmaxũ rü tá da̱xaweanemaxã nayue. Rü yíxema tüxna nayuexe ya naxma̱xgü rü taxũtáma naxca̱x taxauxe.

16-17Rü ngẽma duũxũ i chixexũgu maxũxũ, rü woo ñoma waixũmü inutaque̱xexũrüxũ nanutaque̱xeãgu i norü diẽru, rü ñuxũchi namuxũchigu i naxchirugü, natürü wüxi i duũxũ i mea maxũxũ tá nixĩ i namaxã ãxchiruxũ i ngẽma naxchirugü. Rü wüxi i duũxũ i tama chixexũ üxũ tá nixĩ i namaxã diẽruáxũ i ngẽma norü diẽru.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[18]Rü napata i ngẽma duũxũ i chixexũ i nacümagu maxũxũ rü ñoma wüxi i werichiaũ i tama taixũrüxũ tá nixĩ. Rü ñoma duũxũ i naanena dauxũarü düxenürüũmare tá nixĩ ya napata.

[19]Rü nawa tá nangu nax wüxi i chütaxũ tá diẽruáxũ napexũ, rü ngẽxguma moxũãcü nabaixãchigu, rü ngẽxma nayacuax nax namuarü diẽruáxũ rü marü nataxuma i norü diẽru.

[20]Rü ngunecü rü tá namuũ, rü chütacü rü wüxi ya buanecü ya tacü tá naxcax ínangu rü yimá tá nayaga.

[21]Rü yimá buanecü ya tacü ya éstewa ne ũcü rü tá napata ningẽ.

[22]Rü yimá buanecü rü tá nagu nanguema rü taxũtáma namaxã nixauxãchi. Rü woo naxchaxwa yañagu rü yimá buanecü rü tá nawe ningechigüama.

[23]Rü ñoma duũxũgü tagaãcü péxmexgüxũrüxũ rü yimá buanecü rü tá tagaãcü nawe ningechigüama rü tá napatana nayaga ==ñanagürü ga Chofá.

## Yox 28

### Yox rü nachiga nidexa i ngẽma cuax

[1]Rü Yox rü ñanagürü: —Nangẽxma i nachicagü i ngextá nayaxuxũ i diẽrumü. Rü ngẽxgumarüxũ ta nangẽxma i nachicagü i nawa úiruchara imuxraxũ.

[2]Rü waixũmütüũwa nixĩ i nayaxuxũ i fieru. Rü ngẽxguma nutagü nadexẽẽgu rü cobre nixĩ i nawa ínguxuchixũ.

[3]Rü ngẽxguma yatügü rü nutagü i ngãxãẽruũgücax nadaugügu rü ãxmaxũ i máxmaxũgu nachocu rü taxuruũma nüxũ nixĩ i ngẽma waanexũ, erü nümagü rü norü omümaxã naxcax nabáixgü ya yimá nutagü ya ngãxãẽruũgü.

[4]Rü nümagü rü nügü naxücúnügüãcüma ãxmaxũ i úiru nawa ngẽxmagüxũgu nachocu i ngextá taxúema nawa nguxũ.

[5]Rü waixũmüanearü düxétüwa narüxügü i trigu Natürü waixũmüanetüxũwa i aixepewa rü nangẽxma ya üxü ya iyauxrane.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[6]Rü ngẽxma nixĩ i nüxũ̃ yarüngauxũ̃ ya nutagü ya ngą̃xãẽruũ̃gü ya chafírugü, rü waixũ̃mütüũ̃wa nixĩ i nüxũ̃ yarüngauxũ̃ i úiru.

[7]Rü ngẽma ãxmaxũ̃ i máxmaxũ̃güxũ̃ rü bai i ñuxgu nüxũ̃ nadaugüxũ̃ i ĩyügü rüẹ̃xna ẽxchagü.

[8]Rü ngẽma naeũ̃gü i düraexũ̃, rü bai i leóũ̃gü rü nagu nachocu i ngẽma ãxmaxũ̃gü.

[9]Rü yimá yatü nixĩ ya nutatanügu aigücü, rü ngẽmaãcü nanangọxẽxẽ i ngẽma mą̃xpűnegüarü aixepewa ngẽxmagüxũ̃.

[10]Rü mą̃xpűnegüwa rü nanaxümáane. Rü ngẽmaãcü nüxũ̃ inayangau i naguxũ̃raũ̃xũ̃ i ngẽmaxũ̃gü i tatanüxũ̃ i ngéma ngẽxmagüxũ̃.

[11]Rü natügütapẹ̃xegu naxcą̃x nadaugü i mexũ̃gü, rü ngẽxma nüxũ̃ inayangaugü i tą̃xacü i tatanüxũ̃ i taguma texé nüxũ̃ dauxũ̃.

[12]¿Natürü ngextá nixĩ i ne naxũ̃xũ̃ i ngẽma cuą̃x? ¿Rü ngextá nixĩ i nangẽxmaxũ̃ i ngẽma cuą̃x i taãẽxũ̃ tüxũ̃ cuą̃xẽxẽxũ̃?

[13]Rü nüma i duũ̃xũ̃ rü tama nüxũ̃ nacuą̃x nax poraãcü namexũ̃ i ngẽma cuą̃x. Rü tama ñoma i naanegu nixĩ i nüxũ̃ iyarüngą̃ụxũ̃ i ngẽma cuą̃x.

[14]Rü ngẽma már i mátamaxũ̃ rü nidexa rü ñanagürü: “Nua chaxũtawa rü nataxuma i ngẽma cuą̃x”, ñanagürü. Rü ngẽma to i már rü ta nidexa rü ñanagürü: “Choxű̃ nataxuma i ngẽma cuą̃x”, ñanagürü.

[15]Rü woo úiru i mexẽchixũ̃maxã rü tama naxcą̃x tataxe i ngẽma cuą̃x, rü bai i diẽrumaxã rü taxucürüwama naxcą̃x tataxe i ngẽma cuą̃x.

[16]Rü ngẽma úiru i poraãcü mexũ̃maxã rü taxucürüwa naxcą̃x tataxe i ngẽma cuą̃x. Rü bai i nutagü i ngą̃xãẽruxũ̃ i cornalinamaxã, rüẹ̃xna Chafírumaxã ningutanü i ngẽma cuą̃x.

[17]Rü ngẽma cuą̃x rü úiruarü yexera rüẹ̃xna tą̃xacü i chipetüxũ̃arü yexera namexẽchi. Rü taxucürüwama wüxi i ngẽmaxũ̃ i úiru i mexẽchixũ̃naxcą̃xmaxã tanaxüchicüxü i ngẽma cuą̃x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[18]Rü ngẽma cua̱x rü corálarü yexera narümemaexũ̃chi, rü ñu̱xũchi nutagü i chipetügüxũ̃, rü perlagüxũ̃ rü ta narümemaexũ̃chi.

[19]Rü ngẽma crichólitu i Etiopíaanecüã̱x rü tama ngẽma cua̱xmaxã nawüxigu. Rü woo ngẽma úiru i guxũ̃arü yexera rümemaexũ̃maxã rü tama ningutanü nax naxca̱x itaxexũ̃.

[20]¿Rü ngextá ẽ̱xna nixĩ i ne naxũxũ̃ i ngẽma cua̱x? ¿Rü ngextá nixĩ i nangẽxmaxũ̃ i ngẽma cua̱x i taãxẽxũ̃ tüxũ̃ cua̱xẽxẽxũ̃?

[21]Rü ngẽma cua̱x rü naeũ̃gü i düraexũ̃cha̱xwa rü inicu̱x. Rü ngẽma werigücha̱xwa rü ta inicu̱x.

[22]Rü ngẽma yu rü ngẽma nachica i nawa nangugüxũ̃ i ngẽma yuexũ̃, rü ñanagürügü: “Marü nüxũ̃ taxĩnüechiga i ngẽma cua̱x natürü tama nüxũ̃ tacua̱x nax ngextá nangẽxmaxũ̃”, ñanagürügü.

[23]Natürü Tupana nixĩ ya nüxũ̃ cuácü i ngẽma nama i cua̱xwa nadaxũ̃. Rü nüma ya Tupanaxicatama nixĩ i nüxũ̃ nacuáxũ̃ nax ñuxãcü nüxũ̃ iyarünga̱u̱xũ̃.

[24]Erü nüxicatama nixĩ i nüxũ̃ nadauxũ̃ i guxũ̃ma i ñoma i naanewa ngẽxmagüxũ̃ ñu̱xmata ñoma i naane iyacuáxũ̃wa nangu. Rü nüxũ̃ nadau i guxũ̃ma i dauxũ̃guxũ̃ i naanetüũ̃wa ngẽxmagüxũ̃.

[25-27]Rü yexguma Tupana pora nüxna ãxgu ga buanecü rü yatoxyepe̱xeãgu ga már arü dexá, rü yexguma nüxũ̃ naxunetagu ga ñuxgu tá napuxũ̃, rü ngextá tá yaxũxũ̃ ga tacü ga buanecü, rü yexguma nixĩ ga Tupana nüxũ̃ nadauxũ̃ ga yema cua̱x nax aixcüma namexũ̃. Rü nüxũ̃ naxü rü nanangugü nax aixcüma namexũ̃ i ngẽma cua̱x.

[28]Rü Tupana rü duũ̃xũ̃güxũ̃ ñanagürü: “Rü yíxema chauga ĩnüxe rü cua̱x tüxũ̃́ nangẽxma. Rü yíxema nüxũ̃ rüxoxe i chixexũ̃gü rü aixcüma tümaãẽxũ̃ tacua̱x”, ñanagürü ga Tupana ==ñanagürü ga Yox.

## Yox 29

### Yox rü nügü ínapoxũ̃


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

1-2Rü nüma ga Yox rü nidexachigüama, rü ñanagürü: —¡Chierüx ũ̃pa Tupana
choxna da̱u̱xgurüxũ̃ choxna nada̱u̱xgu i ñu̱xmax!

3Rü yexguma nüma norü omümaxã choxũ̃ yabáixmaxũ̃gu rü ngóonexũ̃gu
chixũ woo naxẽanegu.

4Rü yexguma changextü̱xügu, rü chaporagu, rü nüma ga Tupana rü choxũ̃
narüngũ̃xẽxẽ rü chopatawa toxna nadau.

5Rü yexguma chaucüwawa nayexmagu ga Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü,
rü guxũ̃ma ga chaunegü rü chauxacügü rü chauxũ̃tawa wüxiwa nayexmagü.

6Rü yexguma ga lechi rü taguma nataxu ga chopatawa, rü chorü oribugü i
nutatanügu togüxũ̃wa ne naxũ ga taxũ̃ ga chíxũ̃.

7Rü yexguma ĩanearü ãẽ̱xgacügütücumüwa chaxüxgu, rü nayexma ga chorü
tochicaxũ̃ i ĩanearü ngutaque̱xechicawa.

8Rü yexguma choxũ̃ nadaugügu ga ngextü̱xüxũ̃gü nax yéma ne chaxũxũ̃ rü
choxũ̃ naxüchicagü nax chaxüpetüxũ̃ca̱x. Rü duũ̃xũ̃gü ga iyaxũ̃ rü inachigü
nax choxũ̃ namoxẽgüxũ̃ca̱x.

9Rü woo ga yema yatügü ga itachigaxũ̃ rü yexguma íchanguxgu rü
inarüchianegü nax nügümaxã yadexagüxũ̃, rü naxme̱xmaxã nügümaxã nüxũ̃
nixugüe nax nachianetanüxũ̃ca̱x.

10Rü yema ãẽ̱xgacügü rü ígaxãcü nidexagü, rü norü conügü rü naxmanaxãwa
yaxũ̱xgü.

11Rü yexguma choxũ̃ nadaugügu ga duũ̃xũ̃gü rüe̱xna namaxã chidexagügu,
rü chomaxã nataãẽgü rü mexũ̃ ga chauchiga nügümaxã nixugü.

12Yerü choma rü tüxũ̃ charüngũ̃xẽẽxũ̃ ga taxcutagü rü duũ̃xẽgü ga ingearü
diẽruã̱xgüe rü ñu̱xũchi duũ̃xẽgü ga taxúema texé tüxũ̃ rüngũ̃xẽẽgüxe.

13Rü guxema yutegüe rü duũ̃xẽgü ga ingearü diẽruã̱xgüe, rü tüxũ̃
charüngũ̃xẽẽxũ̃. Rü yema ngũ̃xẽxẽ ga tümaca̱x chaxüxũ̃ rü namaxã tataãẽgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[14]Rü choma rü guxũguma mea duũxẽgümaxã ichacuax rü taguma changĩx. Rü yema nixĩ ga chaucüma ga guxũma ga ngunexũgu nagu chixũxũ ñoma chauxchiru ga guxũ ga ngunexũ nagu chicúxũrüxũ.

[15]Rü choma rü ñoma tümaxetügürüxũ chixĩ tümacax ga guxema ingexetüxe, rü ñoma tümacutügürüxũ chixĩ tümacax ga guxema ichixeparaxe.

[16]Rü choma rü ñoma tümanatürüxũ chixĩ tümacax ga guxema ngearü diẽruxãxgüe. Rü tümarü poxũruxũ chixĩ tümacax ga guxema to ga nachixũanewa ne ĩxẽ.

[17]Rü choma nixĩ ga íchayachaxãchixẽẽxũ ga yema duũxũgü ga chixexũarü üruũgü. Rü choma nixĩ ga naxmẽxwa tüxũ chanapuxũ ga guxema tümagu yadauxcüraxũxẽ.

[18]Rü choma rü chaugümaxã ñacharügü: “Chorü ngunexũgü rü tá namuxũchi ñoma naxnecütẽxerüxũ, rü tá yamaxãmare mea chopatagu chayu.

[19]Rü choma rü ñoma wüxi i nai i natüpechinüwa rüxüxũ rü chütacü meama cherenamaxã iwaiátüxũrüxũ chixĩ.

[20]Rü guxũma i duũxũgü rü guxũgutáma mea chauchiga nidexagü rü tagutáma ínarüxĩ i chorü pora”, chaugümaxã ñacharügü.

[21]Rü guxũma ga duũxũgü rü mea chauga naxĩnüe, rü inarüchianegü nax chorü ucu̱xẽxũ naxĩnüexũcax.

[22]Rü nawena nax chidexaxũ rü taxúema namaxã tarüxutaga. Rü nüma ga duũxũgü rü meama nanayauxgü ga chorü ucu̱xẽgü.

[23]Yerü ga duũxũgü rü naxcax nañu̱xãẽgü nax nüxũ naxĩnüechaũxũ ga chorü ucu̱xẽgü ñoma pucü ínangu̱xẽẽgügurüxũ i ngẽxguma nanaianegu.

[24]Rü yexguma nüxũ changienügu ga duũxũgü rü wixgutaax tama nayaxõgü erü chorü ngienümaxã chanataãẽxẽxẽ. Rü chorü taãẽchiwegu narüdaunüecha, rü yemaacü chanaporaãchitanüxẽxẽ.

[25]Rü choma nixĩ ga duũxũgümaxã ichacuáxũ rü namaxã nüxũ chixuxũ ga tạxacü tá nanaxügüxũ ñoma wüxi i nachixũanearü ãẽxgacü i norü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

churaragümaxã icuáxũ̃rüxũ̃. Rü yexguma nangechaũ̃gügu rü choma nixĩ ga chanataãẽxẽẽgüxũ̃.

## Yox 30

[1]Natürü i ñu̱xmax, rü choxũ̃ nacugüe i ngẽma ngextũ̱xüxũ̃gü ga ũ̃pa guxema nanatügü rü taxũchima tüxna chanaxã ga puracü woo nax namaxã itacua̱xgüxũ̃ca̱x ga chorü airugü ga chorü carnérugüarü dauruũ̃gü.

[2]Rü yexguma chi chorü puracütanüxũ̃xũ̃ tüxũ̃ chadexgu ga guxema nanatügü ¿rü taxuwachima choxṹ̃ time? Yerü tümagü rü marü tiyaeüchi rü tingearü poraã̱x.

[3]Rü tümagü rü ngúxũ̃ rü taiya tingegü. Rü chütaxũ̃ rü chianexũ̃gu naixchuma̱xã tangõ̱xgü.

[4]Rü chuchuxũ̃necügu tixĩgüetanü, rü tananutaque̱xegü i üxüxũ̃ i maxẽgü rü chuchuxũ̃chuma̱xã tangõ̱xgü.

[5]Rü ĩanewa rü duũ̃xũ̃gü tüxũ̃ naxoe rü nuãcü tüxũ̃ ínawoxũ̃ ñoma ngítaxagüxũ̃xũ̃ naxoo̱xgüxũ̃rüxũ̃.

[6]Rü yemaca̱x natüxacügüarü ngatexũ̃wa, rü nutagüarü ngṹ̃xtexũ̃güwa rü ãxmaxũ̃güwa nixĩ i tamaxẽxũ̃.

[7]Rü deyuxũ̃maxã ticagüxũ̃ rü yemaca̱x chuchuxũ̃tüũ̃wa tügüna tanapa̱xgü.

[8]Rü tümagü rü duũ̃xũ̃gü i taxuwama mexũ̃ tixĩgü, rü yemaca̱x nixĩ ga tüxũ̃ ínawoxũ̃xũ̃ ga nachixũ̃anewa.

[9]Natürü i ñu̱xmax i ngẽma tümanegü rü chaugu nidauxcüraxũ̃gü rü choxũ̃ nacugüe

[10]Rü chowa naxãũ̃a̱xgüãcü choxna nixĩgachitanü rü ñu̱xmata chauchiwewa nacua̱i̱xgü.

[11]Rü ñu̱xmax nax Tupana choxna nayaxuxũ̃ i chorü pora, rü duũ̃xũ̃güpe̱xewa choxũ̃ naxãnexẽẽxũ̃ rü ngẽmaca̱x taxúema choxũ̃ tangechaũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[12]Rü ngẽma máetatanüxũ̃ rü cha̱u̱xca̱x ínayaxüãchi rü choxũ̃ inañagü nax choxũ̃ yama̱xgüxũ̃ca̱x.

[13]Rü choxũ̃ nipoxyepe̱xegü nax ngẽmaãcü choxũ̃ yama̱xgüxũ̃ca̱x. Rü taxúema choxũ̃ ítapoxũ̃.

[14]Rü ñoma churaragü i wüxi ya ĩane ya pugüxũ̃ rü norü poxeguxũ̃tápü̱xwa chocuxũ̃rüxũ̃ nixĩ nax tagaãcü choxna nayu̱xgüxũ̃.

[15]Rü poraãcü chamuũ̃, rü yema nax duũ̃xũ̃gü chomaxã taãẽgüxũ̃ rü ñoma buanecürüxũ̃ choxna niña. Rü yema mexũ̃ ga nawa chayexmaxũ̃ rü narüxo ñoma caixanexũ̃ rüxoxũ̃rüxũ̃.

[16]Rü ngẽma ĩ̱xãchiãxẽ rü cha̱u̱xca̱x ínangu rü ngẽmaca̱x düxwa tama maxũ̃gu charüxĩnü.

[17]Rü ngẽma ngúxũ̃ i chingexũ̃ rü chauxchina̱xãgüwa nangu. Rü chütacü rü taguma choxṹ narüna.

[18]Rü Tupana rü choxũ̃ nanuxnaxã, rü chauxchirumaxã choxũ̃ nawẽxnaxã.

[19]Rü ãcharaxũ̃gu choxũ̃ naña ñoma wüxi i waixũ̃müte̱xe rüe̱xna tanimaca ngẽxma iñaxũ̃rüxũ̃.

[20]Pa Chorü Tupanax, ñu̱xma nax ngũ̃xẽẽca̱x cuxna chacaxũ̃ rü cuma rü tama choxũ̃ cungãxũ̃. Rü cupe̱xegu chachichire̱x, natürü i cuma rü íxrarüwatama choxũ̃ cudawenü.

[21]Rü chomaxã cuchixecüma, rü yimá cuchacüxü ya poraxüchinemaxã choxũ̃ quima̱x.

[22]Rü cunamu i curü buanecü nax choxũ̃ nachü̱xüxnagüxũ̃ca̱x. Rü yimá tacü ya buanecügu choxũ̃ cuña.

[23]Rü choma rü meama nüxũ̃ chacua̱x nax yuwa choxũ̃ cugaxchaũ̃xũ̃ nawa i ngẽma nachica i nawa naxĩxũ̃ i guxũ̃ma i ta̱xacü i maxẽxũ̃.

[24]Rü yexguma guxema ngearü diẽruã́xẽ ngũ̃xẽẽca̱x choxna caxgux ¿rü tama ẽ̱xna ga tüxũ̃ charüngũ̃xẽxẽxũ̃?


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

25¿Rü tama ẽxna tümacax chaxaxu ga guxema ngúxũ ingexe? ¿Rü tama ẽxna choxṹ taxãũxãchitümüxũ ga guxema ngearü diẽruáxẽ?

26Rü choma íchayanguxẽxẽ ga taãxẽ, natürü chauxcax ínangu ga guxchaxũgü. Rü íchayanguxẽxẽ ga ngóonexũ natürü chauxcax ínangu ga waanexũ.

27Rü guxũ i ngunexũ rü chanaxĩxãchiãxẽ. Rü ngúxũxicatama nixĩ i chauxcax ínguxũ.

28Rü ñoma waanexũwa changexmaxũrüxũ poraãcü changechaũ. Rü guxũ i duũxũgüpexewa ngũxẽẽcax íchaca, natürü taxuxũma choxũ narüngũxẽxẽ.

29Rü ñuxma i ngẽma airugü i dauxchitacüãx rü ñoma chauenexẽgürüxũ nixĩgü. Rü ngẽma abetrúgü rü ñoma chomücügürüxũ nixĩgü.

30Rü chauxchaxmüxũ rü nanawaãchi rü chauxune rü niyauca namaxã i axüne

31Rü ñuxma nax ngúxũ chingexũ rü chorü árpaga rü chorü woweruga rü taxũ i ngechaũ choxna naxã ==ñanagürü ga Yox.

## Yox 31

1Rü nüma ga Yox rü nidexachigüama rü ñanagürü: —Choma rü meama chaugüna chayanuxũ nax tama choxṹ nangúchaũxũcax i pacügü.

2Rü yimá Tupana ya Guxũétüwa Ngẽxmacü ¿rü taxacü yixĩxũ i norü natanü i dauxũwa naxcax ne namuxũ i wüxichigü i duũxũ?

3¿Rü tama ẽxna ngẽma duũxũgü i chixexũgu maxẽxũ rü ngẽma chixexũarü üruũgücax yixĩxũ i ngẽma guxchaxũgü?

4¿Rü tama ẽxna Tupana nüxũ nadau i ngẽma chaxüxũ? ¿Rü tama ẽxna nanangugü ega ngextá chaxũxgu?

5Rü aixcüma nüxũ chixu rü taguma chixexũgu charüxĩnüãcüma taxacü chaxü, rü bai nagu charüxĩnü ga texéxũ nax chawomüxẽẽxũ.

6Rü chanaxwaxe nax Tupana meama choxũ ngugüxũ, rü ngẽmawa tá nüxũ nacuax nax taguma chixexũ chaxüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

7-8Rü ngẽxguma chi nüxna chixũgachigu i ngẽma nacüma i mexũ̃, rü chi tama yáxna namaxã chaxĩnügu nax togüarü ngẽmaxũ̃gü choxũ̃ ngúchaũ̃xũ̃, rü chi ngürüãchi texéaxṹ naxca̱x changĩ̱xgu i ta̱xacü, rü marü name nax togü nango̱xgüxũ̃ i ngẽma chorü nanetügüarü ogü rü nabe̱xgüaxũ̃ i ngẽma choma ichatogüxũ̃.

9-10Rü ngẽxguma chi nawe charüxũxgu i wüxi i ngexũ̃ i cha̱u̱xca̱x ca̱xaxũ̃ nax namaxã chamaxũ̃xũca̱x, rüe̱xna chi chopatacüwa pecü ya yatü naxma̱xmaxã chamaxũ̱̃xgu, rü marü name nax yíxema cho̱xma̱x rü togüarü mugüruxũ̃ tixĩxũ̃ rü togü i yatügü tümamaxã maxẽxũ̃.

11Rü ngẽxguma chi ngẽma chixexũ̃ chaxüxgu rü wüxi i taxũ̃ i chorü ãne chi nixĩ. Rü ngẽma nacüma rü naxca̱x tapoxcu.

12Rü ngẽxguma chi ngẽma chixexũ̃ chaxüxgu rü chi name nax noxtacüma wüxi i üxüema i taxüchixũ̃ guxũ̃ma i chorü ngẽmaxũ̃gü yaxaexẽẽxũ̃.

13Rü yexguma ta̱xacüca̱x choxna nacagügu ga chorü puracütanüxũ̃, rü choma rü nüxna chanaxã ga yema choxna naxca̱x nacagüxũ̃.

14¿Rü ta̱xacüxũ̃ tá chixu i ngẽxguma Tupanape̱xewa changexmagu? ¿Rü ta̱xacümaxã tá chanangãxũ̃ i ngẽxguma choxna nacaxgu naxca̱x i ngẽma chaxüxũ̃?

15Rü yimátama ya Tupana ga chauéanüwa choxũ̃ ngo̱xẽẽcü rü yimátama nixĩ ya chorü puracütanüxũ̃xũ̃ ngóexẽẽcü ga naégüanüwa.

16Rü taguma tüxũ̃ icharüngüma ga guxema ngearü diẽrua̱xgüxe nax tüxũ̃ charüngũ̃xẽẽxũ̃, rü woo ga guxema yutegüxe rü taguma chanaxwa̱xe nax taiya tingegüxũ̃.

17Rü taguma chaxicatama chachibü, rü guxũ̃guma tümamaxã changau ya guxema taxcutagü.

18Rü guxũ̃guma ñoma chaunegü tixĩgüxũ̃rüxũ̃ tümamaxã chixĩ ga guxema taxcutagü. Rü guxema yutegüxe rü guxũ̃guma tüxũ̃ charüngũ̃xẽẽxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

19-20Rü yexguma nüxũ chadaụxgu nax texé deyumaxã tayuxchaũxũ rüẹxna wüxi ga ngearü diẽruáxẽ ga taxumaama tügü idüxégaxe, rü choma rü chorü carnérutaxanaxcax ga naxchirumaxã tüxũ chaxüxchiru. Rü tüma rü moxẽ choxna taxã.

21Rü woochirẹx ãẽxgacügü ga guxchaxũarü mexẽẽruũgümaxã nax chaxãmücüxũ rü taguma napẹxewa tümagu chidauxcüraũ ga wüxi ga taxcuta.

22Rü ngẽxguma chi tama aixcüma yixĩxgu i ngẽma rü marü name nax Tupana büyechacüümaxã rü boãchiãtümaxã choxũ poxcuxũ.

23Rü choma rü nüxũ chamuũ ga yema Tupanaarü poxcu, yerü nüma rü guxüétüwa nangẽxma rü taxũchima yáxna namaxã chaxĩnü ga yema norü poxcu.

24Rü taguma chorü ngẽmaxũgüna charüyoe.

25Rü ngẽma chorü taãxẽ rü taguma yema muxũ ga chorü yemaxũwa nayexma rü bai ga yema mucüma ga chorü diẽruwa nayexma.

26-27Rü woo nüxũ chadau nax poraãcü inabáxixũ ya üaxcü rü norü ngóonexũmaxã iyanagoxũ ya tauemacü, natürü i chomax rü taguma bexma nüxũ chicuaxũxũ rü taguma choxmẹxmaxã nüxũ chachúxu.

28Rü ngẽxguma chi ngẽma chaxüxgu rü nüxũ chaxoxgu ya Tupana ya daxũgucü, rü chi name nax ngẽmacax choxũ napoxcuxũ.

29Rü yexguma guxchaxũ naxcax ínguxgu ga yema chorü uanü rü taguma yemacax chataãxẽ.

30Rü taguma naxcax íchaca nax chixexũ nüxũ ngupetüxũcax rüẹxna nax nayuxũcax.

31Rü guxũma ga yema duũxũgü ga chopatawa yexmagüxũ rü meama nachibüe rü nanangõxgü ga maixcuraxũ.

32Rü yexguma chopatawa nanguxgu ga wüxi ga duũxũ ga to ga ĩanewa ne ũxũ rü choma rü chopatagu chanapexẽxẽ. Rü taguma düxétügu napemare.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[33]Rü taguma togürüxũ ichayacux ga yema chixexũ ga chaxüxũ rü taguma chayacúchigü nax duũxũgü tama nüxũ cuáxũcax.

[34]Rü taguma chautanüxũpexewa ichayacux i chorü chixexũ nax yemaacü tama nüxũ nacuaxgüxũcax rü choxũ naxoexũcax.

[35]Rü chierüx chanaxwaxe nax choxũ naxĩnüxũ ya Tupana. Rü ngẽma nüxũ chixuxũ rü aixcüma nixĩ rü ngẽmacax chauéga nagu chaxümatü. Rü chanaxwaxe nax yimá Guxũétüwa Ngẽxmacü choxũ ngãxũxũ. Rü yimá choxũ íxuaxũcü rü chanaxwaxe nax poperagu naxümatüaxũ i ngẽma namaxã choxũ ínaxuaxũxũ.

[36]Rü ngẽma namatü i namaxã choxũ ínaxuaxũxũ rü tá chauãtügu chayange. Rü chorü ngaxcueruxũ tá chayaxĩxẽxẽ.

[37]Rü taxucaxma chamuũãcüma tá Tupanapexewa changu. Rü meama tá namaxã nüxũ chixu i guxũma i ngẽma chaxüxũ.

[38-40]Rü ngẽxguma chi chauanegü rü choxũ ínaxuaxũgügu, rü chi guxũma i norü aimüanegü rü ĩxãchiãẽmaxã naxauxegu, rü ngẽxguma chi tama tüxṹ chanaxütanüãcüma toguxearü nanetü chíbugügu rüexna chixri chorü puracütanüxũaxṹ chaxütanügu, rü ñuxũchi marü name nax chauanewa triguchicüxü naxügüxũ i chuxchuxũgü rü chebádachicüxü naxügüxũ i chixexũ i maxẽ ==ñanagürü. Rü yemaacü nixĩ ga yagúexũ ga norü ore ga namaxã nügü ínapoxũxũ ga Yox.

## Yox 32

### Eriú rü nüxí Yoxmaxã nidexa

[1]Rü yexguma ga yema tomaepux ga yatügü rü narüngeaxgü rü marü tama Yoxũ nixuchigachigü, yerü nüma ga Yox rü nüxũ nixuchigüama ga taxuxũma ga chixexũ nax naxüxũ.

[2]Rü yéma nayexma ta ga wüxi ga to ga yatü ga Eriúgu ãégacü. Rü nüma rü Baraqué ga Buchítanüxũ nane nixĩ. Rü norü oxi rü Ráũ nixĩ. Rü nüma ga Eriú rü marü tama yáxna namaxã naxĩnü nax Yoxmaxã nanuxũ, yerü nüxũ naxĩnü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nax nügü ínapoxũxũ rü Tupanana naxugüãxũ ga yema guxchaxũgü ga naxca̱x ínguxũ.

3Rü nüma ga Eriú rü yema tomaepü̱x ga Yoxmücügümaxã rü ta nanu, yerü tama nüxũ nacua̱xgü ga ñuxãcü Yoxũ nax nangãxũgüxũ, rü yemaacü nayaTupanaguãchixẽẽgü ga yema guxchaxũ.

4Rü nüma ga Eriú rü guxãxũma narüngextü̱xümae, rü yemaca̱x yema togüxũ ínananguxẽxẽ ga nax yagúegagüxũ ga Yoxmaxã nax yadexagüxũ.

5-6Natürü yexguma nüxũ nada̱u̱xgu nax tama nüxũ nacua̱xgüxũ ga ñuxãcü nax nangãxũgüaxũ, rü düxwa tama yáxna namaxã naxĩnü rü ñanagürü: — Choma rü pexũ charübumae rü ngẽmaca̱x changea̱xmare, rü tama pemaxã nüxũ chixu i ngẽma nagu charüxĩnüxũ.

7Erü choma rü nagu charüxĩnügu rü pema nax perüyamaegüxũ rü yema pexũ ngupetüxũãcü chi penangãxũ, erü marü mucüma ya taunecü pexũ̱ nangẽxma i perü cua̱x

8-9Natürü tama ngẽma nax namuarü taunecüá̱xũgagu nixĩ nax wüxi ya yatü cua̱x nüxũ̱ ngẽxmaxũ. Erü yimá Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü nixĩ ya inaxãcü i wüxíechigüarü cua̱x.

10Rü ngẽmaca̱x chanaxwa̱xe i choxũ̱ iperüxĩnüe, erü choma rü ta choxũ̱ nangẽxma i ngẽma nüxũ chixuxchaũxũ.

11Rü choma rü íchananguxẽxẽ nax nüxũ pixuxũ i ngẽma perü ore i namaxã pegü ípepoxũgüxũ. Rü pexũ chadau nax naxca̱x pedaugüxũ i ngẽma rümemaexũ i ore.

12Rü choma rü mea icharüxĩnü i perü ore, natürü taxúema i petanüwa rü nüxũ tacua̱x nax ñuxãcü mea tanangãxũxũ i ngẽma Yoxarü ore i namaxã nügü ínapoxũxũ.

13Rü tama name i ñaperügügü: “Toma rü toxũ̱ nangẽxma i cua̱x, natürü Tupanaxicatama tá nixĩ i Yoxca̱x nango̱xẽẽxũ i norü chixexũ”, ñaperügügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[14]Rü Yox rü tama choxũ naxuchi̱xẽ, rü ngẽmaca̱x i choma rü taxũtáma pema penangãxũxũãcü chanangãxũ.

[15]Pa Yox, ñaa cumücügü rü ínatüe, rü nüxṹ nayataxu i norü cua̱x nax mea cuxũ nangãxũgüxũca̱x.

[16]Natürü ñu̱xma nax tama cuxũ nangãxũgüxũ rü choma rü taxũtáma changea̱xmare nax cuxũ changãxũxũ.

[17]Rü choma rü ta choxṹ nangẽxma i ngẽma nüxũ chixuxchaũxũ, rü ngẽmaãcü tá ichanawe̱x i ngẽma nüxũ chacuáxũ.

[18]Rü ngẽma ore rü namaxã chanapaeru. Rü marü tama yáxna namaxã chaxĩnü nax nüxũ chixuxũca̱x.

[19]Rü choma rü ñoma naxcha̱xmünaxca̱x i bínuchíü i marü iwáĩxchaũxũrüxũ chixĩ.

[20]Rü ngẽmaca̱x chanaxwa̱xe nax chidexaxũ erü tama yáxna namaxã chaxĩnü nax cuxũ changãxũxũ.

[21-22]Rü taxúeétüwa tá chaxü rü taxúexũ tá chicua̱xüxũ. Rü taxúexũ tá chatachigaxẽxẽ. Rü ngẽxguma chi ngẽmaãcü chanaxüxgu rü chi Tupana choxũ napoxcu = =ñanagürü ga Eriú.

## Yox 33

[1]Rü nüma ga Eriú rü nidexachigüama rü ñanagürü: —Ngẽmaca̱x, Pa Yox, chanaxwa̱xe nax icurüxĩnüxũ i chorü ore. ¡Rü mea irüxĩnü i ngẽma ore i tá cumaxã nüxũ chixuxũ!

[2]Rü ñu̱xma rü marü choxṹ nangẽxma nax ta̱xacümaxã tá cuxũ changãxũxũ.

[3]Rü ore i aixcüma ixĩxũmaxã tá chidexa. Rü aixcüma tá cumaxã nüxũ chixu i ngẽma nagu charüxĩnüxũ.

[4]Rü Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü nixĩ i choxũ ngo̱xẽẽcü rü choxũ maxẽẽcü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[5]Rü ngẽxguma chi nüxũ̃ cucuax̲gu nax choxũ̃ cungãxũ̃xũ̃ ¡rü ẽcü choxũ̃ nangãxũ̃!

[6]Rü dücax, rü choma rü cuma rü Tupanape̲xewa rü tawüxigumare. Erü yixema i taxre rü waixũ̃müwa tüxũ̃ naxü.

[7]Rü ngẽmaca̲x tama name i chomaxã cubaixãchi, erü taxũtáma ñoma wüxi i ãẽ̲xgacürüxũ̃ cumaxã chixĩ.

[8-9]Rü choma rü aixcüma chauchi̲xẽmaxã cuxũ̃ chaxĩnü nax ñacuxũ̃: “Tupanape̲xewa chame, rü nataxuma i chixexũ̃ i chowa, rü taguma ta̲xacürü chixexũ̃ chaxü. Natürü nüma ya Tupana rü naxca̲x nadau nax ta̲xacüca̲x choxũ̃ ínaxuaxũ̃xũ̃. Rü ñoma wüxi i norü uanürüxũ̃ chomaxã nixĩ”, ñacurügü.

[10]Rü ñacurügü: “Tupana rü ñoma chixexũ̃ chaxüxũ̃rüxũ̃ choxũ̃ nadau, rü ñoma norü uanü chixĩxũ̃rüxũ̃ chomaxã nixĩ.

[11]Rü cadénamaxã choxũ̃ nangãxũ̃ rü ngẽxguma ta̲xacü chaxüxgu rü guxũ̃guma choxũ̃ nangugü”, ñacurügü.

[12]Natürü tama aixcüma nawẽ̲xgu i ngẽma nüxũ̃ quixuxũ̃ erü ya Tupana rü guxãétüwa nangẽxma.

[13]¿Rü tü̲xcüũ̃ napẽ̲xewatama Tupanana cunaxu nax tama cuxũ̃ nangãxũ̃xũ̃ i curü ore i namaxã cugü ícupoxũ̃xũ̃?

[14]Tupana rü naguxũ̃raũ̃ãcü tamaxã nidexa natürü i yixema rü tama nüxũ̃ tacua̲x nax nüma yixĩxũ̃ i tamaxã yadexaxũ̃.

[15]Ñuxguacü rü chütacü tamaxã nidexa i tanegüwa, rüẽ̲xna tüxũ̃ nango̲xetüxẽxẽ i ngẽxguma yaxta tüxũ̃ poragu rü ipeegu.

[16-17]Rü Tupana rü nidexa naxmachixẽwa i duũ̃xũ̃gü rü nayaxucu̲xẽgü rü nanamuũ̃exẽxẽ nax ngẽmaãcü nüxna yaxĩgachixũ̃ca̲x i ngẽma nacüma i chixexũ̃ rü tama nügü yacua̲xüũ̃güxũ̃ca̲x.

[18]Rü ngẽmaãcü ya Tupana rü ínanapoxũ̃ i duũ̃xũ̃gü nax tama nayuexũ̃ca̲x rü tama tauquegu yata̲xgüxũ̃ca̲x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[19]Rü ñuxguacü ya Tupana rü duũ̃xũ̃gücax ínananguxẽxẽ i daxaweane rü ngúxũ̃ nüxũ̃ ningexẽxẽ nax ngẽmamaxã iyanawexãchixẽẽãxũ̃cax.

[20]Rü ngẽxguma yadaxawexgu rü nawa nangu nax marü tama nüxũ̃ nachixégaxũ̃ woo taxacürü õna i chixichixũ̃.

[21]Rü nawa nangu nax ngẽma namachi rü yanachigüxũ̃ ñuxmata naxchinaxãrica íyaxṹ.

[22]Rü ngẽmaãcü marü nüxũ̃ ningaica nax nayuxũ̃ rü naxmaxũ̃xũ̃tawa nangegüãxũ̃.

[23-25]Natürü ngẽxguma chi nangẽxmagu i wüxi i daxũcüax i Tupanaarü duũ̃xũ̃ i nüxũ̃ ngechaũ̃xũ̃ rü naétüwa idexaxũ̃, rü chi Tupanamaxã nüxũ̃ yaxuxgu nax nüma rü taguma taxacürü chixexũ̃ naxüxũ̃, rü chi Tupanaxũ̃ ñaxgu: “Pa Tupanax, ¡yuwa ínanguxuchixẽxẽ rü taxṹ i cunayuxẽẽxũ̃ erü marü choxṹ nangẽxma i natanü i norü maxũ̃”, ñaxgu! Rü ngẽxguma rü tá naxcax nitaane, rü tá napora ñoma wüxi ya ngextüxücürüxũ̃.

[26]Rü ngẽxguma yumüxẽwa Tupanana nacaxgu rü nüma ya Tupana rü tá nanangãxũ̃. Rü nüma i ngẽma duũ̃xũ̃ rü taãẽãcü tá Tupanaxũ̃ nadau. Rü nüma ya Tupana rü noxrirüxũ̃ tá namaxã nataãxẽ.

[27]Rü ngẽxguma i nümax i ngẽma duũ̃xũ̃ rü duũ̃xũ̃güpexewa tá ñanarügü: “Woo pecadu chaxü, natürü Tupana choxṹ nüxũ̃ narüngüma rü tama ngẽma choxna üxũ̃maxã choxũ̃ napoxcu.

[28]Rü nawa choxũ̃ ínanguxuchixẽẽãma i ngẽma yu. Rü ngẽmacax i ñuxmax rü ngóonexũ̃wa changexma”, ñanagürü.

[29-30]Rü Tupana rü muexpüxcüna ngẽmaãcü duũ̃xũ̃gümaxã nanaxü nax ínapoxũ̃ãxũ̃cax nüxna i yu rü ngẽmaãcü ñoma i naanearü ngóonexũ̃wa namaxẽamaxũ̃cax.

[31]Pa Yox, chanaxwaxe nax choxṹ icurüxĩnüxũ̃. ¡Rü nachianemare i ngẽxguma choma chidexagu!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

32Natürü ngẽxguma cuxṹ nangẽxmagu nax tạxacüxũ quixuxchaxũ̈xũ rü marü name nax nüxũ quixuxũ. Rü choma rü tá taãẽãcüma cuxṹ chanayaxu.

33Rü ngẽxguma marü nataxuxguma i tạxacü i nüxũ quixuxchaũ̈xũ rü chanaxwạxe nax mea choxṹ icurüxĩnüxũ. Rü choma rü tá cuxũ changụxẽxẽ nax ñuxãcü tá cuạx cuxṹ ngẽxmaxũ̃ ==ñanagürü ga Eriú.

## Yox 34

### Eriú rü wena nidexa

1-2Rü yexguma nüma ga Eriú rü wena nidexa rü ñanagürü: —Pemax nax cuạx pexṹ ngẽxmaxũ rü peãẽxũ picuáxũ̃ rü chanaxwạxe nax choxṹ iperüxĩnüexũ̃.

3Rü taxmanaxã rü nüxũ nacuạx i naaca i tạxacürü õna. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta i taxmachixẽ rü nüxũ nacuạx nax tạxacüchiga yixĩxũ̃ i ngẽma dexa i nüxũ naxĩnüxũ̃.

4Rü ngẽmacạx name nax mea nangugüxũ̃ i ñaa Yoxarü guxchaxũ̃ nax ngẽmaãcü nüxũ̃ icuáxũcạx nax ngexũ̃rüüxũ̃ yixĩxũ̃ i ngẽma ore i wéxũ̃.

5Yerü nüma ga Yox rü ñanagürü: “Choma rü taxuxũma i tạxacürü chixexũ̃ chaxüchirẹx, natürü ya Tupana rü tama choxũ̃ narüngũ̃xẽẽchaũ̃.

6Rü choma rü wüxi i yatü i mexũ̃arü üruxũ̃ chixĩ rü taguma pecadu chaxü, natürü nüma ya Tupana rü ñoma wüxi i duũ̃xũ̃ i doratạxaxũ̃ãcü choxũ̃ nixĩxẽxẽ rü ngẽma taxũ̃ i chorü guxchaxũ̃ rü nüxṹ nataxuma i norü mexẽẽruxũ̃”, ñanagürü ga Yox.

7Rü tataxuma ya texé ya Yoxrüxũ̃ Tupanagu idaucüraxũ̃xe, ñoma dexá tauxchaãcü ixaxüxũ̃rüxũ̃.

8Rü nüma rü norü me nixĩ nax namaxã naxãmücüxũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i chixexũ̃ ügüxũ̃ rü chixexũ̃gu maxẽxũ̃.

9Rü ñụxmax rü Yox nüxũ̃ nixu nax taxuwama duũ̃xũ̃axṹ namexũ̃ nax Tupanacạx imaxũ̃xũ̃.

10Natürü pemax, Pa Chomücügüx nax Peãẽxũ̃ Pecuáxũ̃x ¡rü choxũ̃ iperüxĩnüe! ¡Rü taxṹ i nagu perüxĩnüexũ̃ ya yimá Tupana ya Guxãétüwa


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Ngẽxmacü rü chixexũ̃ naxüxũ̃ rüẹxna ínatüxũ̃ i ngẽxguma texéxũ̃ iyanawẹxãchixẽẽgu!

[11]Rü nüma ya Tupana rü ngẽma taxüxũ̃ãcüma tüxṹ nanaxütanü ya wüxíechigü. Rü yíxema mexũ̃ üxe rü mexũ̃maxã tüxṹ nanaxütanü rü yíxema chixexũ̃ üxe rü poxcumaxã tüxṹ nanaxütanü.

[12]Rü nüma ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü aixcüma taguma chixexũ̃ naxü rü taguma chixri duũ̃xũ̃gümaxã inacuạx.

[13]Rü nüma ya Tupana rü taxúexũ̃tawama nanayaxu ga pora nax guxũ̃ma i ñoma i naanemaxã inacuáxũ̃cạx.

[14-15]Rü ngẽxguma Tupana duũ̃xũ̃güna nayaxugu i norü maxũ̃ rü guxũ̃ma nayue rü wenaxarü waixũ̃müxũ̃ nixĩgü.

[16]Rü ngẽxguma cumax, Pa Yox, rü wüxi i duũ̃xũ̃ i cuãẽxũ̃ cuáxũ̃ quixĩxgu rü ¡ẽcü choxũ̃ irüxĩnü i ñaa chorü dexa!

[17]Rü ngẽxgumachi Tupana naxchi aiegu i ngẽma mexũ̃ ¿rü ñuxãcü chi namaxã inacuạx i guxũ̃ma i naane? Rü nüma nax guxãarü yexera mecü yixĩxũ̃ ¿rü ñuxãcü i cumax nüxũ̃ quixuxũ̃ nax chixexũ̃ naxüxũ̃?

[18]Rü ngẽxguma chixexũ̃ naxügügu i ngẽma nachixũ̃anegüarü ãẹ̃xgacügü rü ngẽma diẽruạ̃xgüxũ̃, rü Tupana rü nananga.

[19]Natürü nüma ya Tupana rü guxãxũ̃ma wüxigu narüngũ̃xẽxẽ. Rü woo ãẹ̃xgacü ixĩxẽ rü woo diẽruạ̃xgüxe rü woo ngearü diẽruạ̃xgüxe rü Tupana rü wüxigutama guxãxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ. Erü nüma ya Tupana rü guxãxũ̃ma nangọxẽxẽ.

[20]Rü duũ̃xũ̃gü rü chütacü ngürüãchimare nayue. Rü nanue rü nügü nadai rü ngẽxma nayue. Rü ngẽma nügü írüporaxũ̃ rü nayu woo tama duũ̃xũ̃gü yamạ̃xgu.

[21]Rü guxũ̃ma i ngẽma naxüxũ̃ i wüxichigü i duũ̃xũ̃ rü Tupana rü nanangugü. Rü nüxũ̃ nacuạx nax tạ̃xacü naxüxũ̃ i ngexta ínaxũxũ̃wa.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[22]Rü nataxuma i tạxacü i waanexũ̃ i Tupanachạxwa yadüxüxũ̃ i wüxi i duũ̃xũ̃ i chixexũ̃arü üruxũ̃.

[23]Rü Tupana rü tama duũ̃xũ̃gümaxã nüxũ̃ nixu nax ñuxgu tá nayuxũ̃ rü napẹxewa naxũ̃xũ̃ nax nüxna nacạxaxũ̃cạx.

[24]Rü Tupana rü taxúenama naca nax ínawoxũ̃ãxũ̃cạx i ngẽma nügü írüporaexũ̃ rü ñụxũchi togüna nax naxããxũ̃cạx i nachica.

[25]Rü nüma ya Tupana rü nüxũ̃ nacuạx i ngẽma chixexũ̃ i naxügüxũ̃ i ngẽma nügü írüporaexũ̃, rü chütacü rü ínanawoxũ̃. Rü ngẽxma narüxo i norü pora.

[26]Rü nüma ya Tupana rü guxãpẹxegu nanapoxcu ñoma máetaxũ̃gürüxũ̃.

[27]Erü tama Tupanaga naxĩnüechaũ̃, rü tama nanayauxgüchaũ̃ i norü mugü rü norü ngụxẽẽtaegü.

[28]Rü chixri tümamaxã inacuạxgü ya yíxema ngearü diẽruạ̃xgüxe. Rü ngẽmacạx nüma ya Tupana rü nüxũ̃ naxĩnü nax aita taxüexũ̃ rü ngũ̃xẽẽcạx ítacagüxũ̃ ya yíxema ngearü diẽruạ̃xgüxe.

[29-30]Rü ngẽxguma chi Tupana rüchianegu ¿rü texé tá nüxũ̃ tixu nax chixexũ̃ taxüxũ̃? Rü ngẽxguma duũ̃xũ̃güchạxwa nügü yacụxgu ¿rü texé tá nüxũ̃ tadauama? Rü nüma nixĩ i nüxna nadauxũ̃ ya ĩanegü rü duũ̃xũ̃gü nax tama namaxã inacuạxgüxũ̃cạx i ngẽma ãẽxgacügü i chixexũ̃ i duũ̃xũ̃güxũ̃ womüxẽẽxũ̃.

[31]¿Rü tụ̃xcüũ̃ i cumax, Pa Yox, tama Tupanamaxã nüxũ̃ quixuxũ̃ i curü chixexũ̃, rü ñacuxũ̃: “Chixexũ̃ chaxü natürü tá nüxũ̃ charüxo i ngẽma chixexũ̃”, ñacurügü?

[32]¿Rü tụ̃xcüũ̃ i tama Tupanaxũ̃ ñacuxũ̃: “¡Ẽcü choxũ̃ nawẹx i ngẽma chixexũ̃ i chaxüxũ̃! Rü ngẽxguma chi marü chixexũ̃ chaxüxgu rü tá nüxũ̃ charüxo”, ñacuxũ̃?

[33]¿Ẽ̱xna cumax, Pa Yox, rü nagu curüxĩnügu rü Tupana rü tá cunaxwạxexũ̃ãcüma cuxũ̃́ nanaxütanü woo cuma rü tama naga nax


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

cuxĩnüxũ̃? Rü ñu̱xma rü cuxna chaca ¿rü ñuxũ ñaxũ̃gu curüxĩnüxũ̃ i ñu̱xma nax ngẽma orexũ̃ cumaxã chixuxũ̃? Rü chanaxwa̱xe i toxũ̃ cungãxũ̃ga.

[34]Rü pema i yatügü ya nüxũ̃ cua̱xüchigüxe rü peãẽxũ̃ cuáxe rü choxũ̃ ĩnüexe, ¿rü ñuxũ ñapegüxũ̃ i pema?

[35]Erü Yox rü tama nüxũ̃ nacuáãcüma nidexamare, rü ñoma wüxi i duũ̃xũ̃ i tama naãxẽxũ̃ cuáxũ̃rüxũ̃ nidexa.

[36]Rü name i pema rü meama Yoxũ̃ pengugü, erü ñoma wüxi i duũ̃xũ̃ i chixexũ̃arü üruũ̃ãcü tüxũ̃ nangãxũ̃.

[37]Rü tama chixexũ̃xicatama naxü i Yox natürü naétü tama Tupanaga naxĩnü. Rü tape̱xewa rü Tupanagu nidauxcüraxũ̃ rü namaxã nügü tachoxũ̃gagü ==ñanagürü ga Eriú.

## Yox 35

[1-2]Rü wena nidexa ga Eriú rü ñanagürü: —Pa Yox, ¿ẽ̱xna cuma nagu curüxĩnügu rü name i ngẽma cuxüxũ̃? Erü nüxũ̃ quixu nax taguma Tupanape̱xewa ta̱xacürü chixexũ̃ cuxüxũ̃.

[3]Rü cuma rü Tupanaxũ̃ ñacurügü: “¿Tü̱xcüũ̃ nagu curüxĩnü ega pecadu chaxüxgu? ¿Rü ta̱xacüwa cuxũ̃́ name ega tama pecadu chaxüxgu?” ñacurügü nüxũ̃ ya Tupana.

[4]Natürü i choma rü tá cuxũ̃ rü cumücügüxũ̃ changãxũ̃ i ñu̱xma.

[5]Rü dücax, ¡daxũgu nadawenü rü nüxũ̃ nadau i ngẽma caixanexũ̃ i cuétüwa ngẽxmagüxũ̃!

[6]Rü woo chi pecadugu cumaxũ̃gu rü tama Tupanaarü guxchaxũ̃ nixĩ. Rü woo namuxũchigu i curü chixexũ̃gü rü tama cunachixexẽxẽ ya Tupana.

[7]Rü woo ega mexũ̃ cuxü̱xgu ¿rü ta̱xacürü mexũ̃ nixĩ i Tupanana cuxãxũ̃? ¿Rü ta̱xacürü mexũ̃ cuwa nayaxuxũ̃ ya Tupana?


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]Rü ngẽma pecadu i cuxüxũ rü ngẽma curüxũ duũxũgü ixĩgüxũxũ nixĩ i nachixexẽẽxũ. Rü ngẽma mexũ i cuxüxũ rü ngẽma curüxũ duũxũgü ixĩgüxũxũ nixĩ i nataãẽxẽẽxũ.

[9]Rü ngẽxguma wüxi i ãẽxgacü norü duũxũgümaxã chixri icuạxgu, rü nüma i duũxũgü rü aita naxüe rü naxcạx nadaugü nax texé naxmẹxwa ínanguxũxẽẽxũ i ngẽma nügü írüporaexũ.

[10]Natürü ngẽma duũxũgü rü ngẽxguma taxũ i guxchaxũwa nangẽxmagügu rü tama naxcạx nadaugü ya yimá Tupana ga nangọxẽẽcü rü pora nüxna ãcü.

[11]Rü nüxũ narüngümae ya yimá Tupana ya cuạx tüxna ãcü rü tüxũ nguxẽẽcü nax naeũgü rü werigüarü yexera cuạx tüxű ngẽxmaxũcạx.

[12]Rü ngẽma duũxũgü rü düxwa Tupanacạx aita naxüe, natürü nüma rü tama nanangãxũ erü nümagü rü duũxũgü i chixexũ rü nügü icuạxüũgüxũ nixĩgü.

[13]Rü yimá Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü tama naga naxĩnü i norü yumüxẽ i taxuwama mexũ.

[14]Rü woo tama Tupanaxũ cudạụxgu, ¡natürü íyangụxẽxẽ! Erü nüma rü marü nüxũ nacuạx i ngẽma curü guxchaxũ.

[15]Rü cuma rü nüxũ quixu nax Tupana rü taguma nanuxũ rü tama tüxũ napoxcuxũ rü tama nagu naxĩnüxũ i pecadugü.

[16]Natürü i cumax, Pa Yox, rü cuechita quidexamare. Rü muxũma i orexũ quixu natürü tama nüxũ cucuạx nax tạxacüxũ quixuxũ ==ñanagürü ga Eriú.

## Yox 36

[1-2]Rü wena nidexa ga Eriú rü ñanagürü: —¡Chomaxã yáxna naxĩnü! Rü choma rü tá cumaxã nüxũ chixu i togü i ore i namaxã Tupanaxũ íchapoxũxũ.

[3]Rü choma rü aixcüma cuạx choxű nangẽxma rü ngẽma chorü cuạxmaxã tá cuxũ chanawẹx nax tama ínatüxũ ya yimá choxũ ngọxẽẽcü.

[4]Rü cumaxã nüxũ chixu rü taxũtáma ore i dora ixĩxũxũ cumaxã chixu. Erü cupẹxewa cuxű nangẽxma i wüxi i yatü i aixcüma cuạx nüxű ngẽxmaxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5Rü Tupana rü naporaxüchi rü guxũxũma nacuax. Rü tama tüxũ naxõõx ya yíxema ngearü chixexũãxẽ.

6Rü nanadai i ngẽma chixexũarü üruũgü, natürü tüxũ narüngũxẽxẽ ya yíxema ngearü diẽruãxgüxe.

7Rü guxũguma tüxna nadau ya yíxema mexũarü üruũgü. Rü ñuxũchi ãẽxgacügüxũ narüngũxẽxẽ nax guxũguma duũxũgümaxã inacuáxũcax.

8-9Natürü ngẽxguma cadénamaxã yanaixgügu rü ngúxũ yangegügu rü Tupana rü tá nüxũ nanawẽx i ngẽma chixexũ i naxügüxũ i ngẽxguma nügü yacuaxüũgügu.

10Rü Tupana rü namaxã nidexa nax iyanawẽxãchixẽẽgüãxũcax rü namaxã nüxũ nixu nax nüxna yaxĩgachixũcax i ngẽma chixexũ.

11Rü ngẽxguma naga naxĩnüegu, rü guxũgutáma namaxẽyane rü taãẽwa rü mexũwa nangẽxmagü.

12Natürü ngẽxguma tama naga naxĩnüegu rü ngürüãchi tá nayue rü naxmaxũgu tá nayanucu.

13Rü ngẽma chixexũ ügüxũ rü Tupanamaxã nanueama woo poxcuwa nax nangẽxmagüxũ. Rü tama Tupanana ngũxẽẽcax nacagüe.

14Rü nangextüxügutama nayue. Rü ngẽxguma nayuegu rü ãne yangegüãcüma nayue.

15Rü yíxema ngúxũ ingegüxe, rü Tupana rü ngúxũ tingegüãcüma tüxũ ínanguxũxẽxẽ nawa i ngẽma ngúxũ i tingegüxũ. Rü ngẽxguma tanaxĩxãchiãẽgügu rü tüxũ nataãẽxẽxẽ.

16Rü cuma rü ta, Pa Yox, rü curü ĩxãchiãẽwa cuxũ ínanguxuchixẽxẽ. Rü muxũma ga curü yemaxũgü cuxna naxã. Rü nanapá ga curü mecha namaxã ga õna ga chixichixũ.

17Rü Tupana rü cuxũ napoxcu ñoma wüxi i chixexũgu maxũxũrüxũ. Rü taxucürüwa naxchaxwa quiña i ngẽma poxcu i cumaxã naxueguxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[18]Rü ngẽmacax ¡mea cugüna nadau nax tama cuxũ nawomüxẽẽxũcax i curü diẽru rü curü ngẽmaxũgü!

[19]Rü guxũma i ngẽma curü diẽru rü curü ngẽmaxũgü rü taxuwatáma cuxṹ name.

[20]¡Rü taxṹ i cunaxwax̱exũ nax paxa nachütaxũ! Rü ngẽma waanexũ rü taxũtáma cuxũ nicux̱.

[21]¡Rü cugüna nadau nax tama wenaxarü naxcax cutaeguxũ i ngẽma chixexũ! Erü ngẽma chixexũgagu nixĩ i ñux̱max ngúxũ quingexũ.

[22]¡Rü nagu rüxĩnü nax ñuxãcü guxũétüwa nangẽxmaxũ ya Tupana! Rü nataxuma i ngux̱ẽẽtaeruxũ i namaxã wüxiguxũ.

[23]Rü taxúema tüxṹ nangẽxma i pora nax nüxũ tixuxũcax nax nüma rü ínatüxũ rü nachixexũ i ngẽma nüma naxüxũ.

[24]Rü muxũma i duũxũgü i guxũ i naanewa rü Tupanaxũ nicuax̱üügü naxcax i ngẽma mexũgü i naxüxũ. Rü name nax cuma rü ta nüxũ quicuax̱üüxũ naxcax i ngẽma naxüxũ.

[25]Rü guxũma i duũxũgü rü nüxũ nadaugü i ngẽma mexũgü i naxüxũ woo yáxũwa yixĩxgu nax nüxũ nadaugüxũ.

[26]Rü ngẽma nax guxũarü yexera yixĩxũ ya Tupana rü taxucürüwa nüxũ tacuax̱éga nax ñuxãcü yixĩxũ. Rü taxucürüwa tayaxugü nax ñuxre yixĩxũ i norü taunecü.

[27]Nüma rü wüxiwa nanaxĩxẽxẽ i dexáarü churuxũ rü ñux̱ũchi pucüxũ nananguxuchixẽxẽ.

[28]Rü yimá pucü rü caixanexũgüwa nixĩ i ne naxũxũ, rü ngéma nixĩ i duũxũgüétügu napuxũ.

[29]¿Rü texé nüxũ tacuax̱ nax tux̱cüũ yaxĩgütanücüüxũ i ngẽma caixanexũgü? ¿Rü texé nüxũ tacuax̱ nax tux̱cüũ dauxũguxũ i naanewa naxãgaxũ i ngẽma duruanexũ?


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

30Rü Tupana rü márétü nananguxẽxẽ i norü ãẽmacü rü norü ngóonexũ̃ rü mártamagu nabáxi.

31Rü Tupana rü namaxã inacua̲x i guxũ̃ma i nachixũ̃anegü rü meama nüxna nanaxã i muxũ̃ma i õnagü.

32Rü naxme̲xgu nayayaxu ya ãẽmacü rü ñu̲xũchi nüma ínanaxwa̲xexũ̃wa nanamu.

33Rü ngẽma duruanexũ̃wa nüxũ̃ tacua̲x nax buanecü ya tacü ínguxchaxũ̃xũ̃ rü yima buanecü nanaxunagü nax nanuxũ̃ ya Tupana.

## Yox 37

1Rü ngẽxguma nüxũ̃ chada̲u̲xgu ya yimá buanecü ya taxüchicü rü chamuũ̃ rü yimá chorü maxũ̃ne rü poraãcü niyuxnecüxü.

2¡Nüxũ̃ pexĩnüe i ngẽma Tupanaga i naã̲xwa ixũxũxũ̃ i ñoma iduruanexũ̃rüxũ̃ tagaxũ̃!

3Rü nüma ya Tupana rü nanamu i norü ãẽmacü i guxũ̃anewama ngóxũ̃.

4Rü ngẽmawena nida i naga i tagaxũ̃. Rü ngẽxguma nüxũ̃ ixĩnüegu i naga i duruanexũ̃rüxũ̃ ixĩxũ̃, rü tama ínayachaxãchi nax yaba̲i̲xbeanexũ̃ i daxũwa.

5Rü ngẽxguma Tupana taxũ̃ i nagaxũ̃ tüxũ̃ naxĩnüxẽẽgu, rü nanaxü i mexũ̃gü i taxúema nüxũ̃ cuáxũ̃.

6Rü gauxũ̃te̲xexũ̃ namu nax ñoma i naanegu nanguxũ̃ca̲x rü ñu̲xũchi tacü ya pucüxũ̃ nanguxuchixũ̃ca̲x.

7Rü yimá tacü ya pucü rü napatawa nanangexmagüxẽxẽ i duũ̃xũ̃gü. Rü ngẽmaãcü guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü nüxũ̃ nicua̲xãchitanü nax Tupana yixĩxũ̃ i naxüxũ̃ i ngẽma.

8Rü ngẽma naeũ̃gü rü yimá pucücha̲xwa naxmaxũ̃gu nayachocu rü ngẽxma nicu̲xgü.

9Rü súrwaama ne naxũ ya taxüchicü ya buanecü rü nórtewaama ne naxũ i gáuanexũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[10]Rü ngẽxguma Tupana nüxũ̃ cuexgu i dexá rü nayagaũxãchichíxü. Rü ngẽma taxũ̃ i dexágü rü nitaigü rü gáuxũ̃xũ̃ nixũ.

[11]Rü nüma ya Tupana rü pucümaxã nanapáxẽxẽ i ngẽma caixanexũ̃gü. Rü ngẽma caixanexũ̃wa nixĩ i ne namuaxũ̃ i baĩxbeanexũ̃.

[12]Rü ngẽma baĩxbeanexũ̃ rü guxũ̃wama nangu i ñoma i naanewa nax ngẽmaãcü yanguxẽẽãxũ̃cax i Tupanaarü mugü.

[13]Rü guxũ̃ma i ngẽmawa Tupana tüxũ̃ nüxũ̃ nadauxẽxẽ i norü pora. Rü tacü ya buanecü rü pucü núma namu nax namaxã duũ̃xũ̃güxũ̃ yanawẽxãchixẽẽxũ̃cax. Rü yimáwatama tüxũ̃ nanawẽx nax nüxṹ ingechaũ̃tümüxũ̃güxũ̃.

[14]Pa Yox ¡yáxna naxĩnü, rü irüxĩnü, rü nagu rüxĩnü i ngẽma taxũ̃gü i mexũ̃gü ya Tupana ngõxẽxẽxũ̃!

[15]¿Rü nüxũ̃ cucuáxũ̃ nax ñuxãcü Tupana mea namaxã inacuáxũ̃ rü mea nachicagu nanuãxũ̃ i guxũ̃ma i ngẽma dauxũ̃wa nüxũ̃ idauxũ̃? ¿Rü nüxũ̃ cucuáxũ̃ nax ñuxãcü caixanexũ̃güwa yayãxauracüüxẽẽãxũ̃ ya yimá ãẽmacü?

[16]¿Rü nüxũ̃ cucuáxũ̃ nax ñuxãcü daxũwa nangẽxmaxẽxẽãxũ̃ i ngẽma caixanexũ̃? Rü ngẽma nixĩ i norü cuãxruxũ̃ nax guxũ̃xũ̃ma nacuáxũ̃ ya Tupana.

[17]Rü ngẽxguma yimá buanecü ya súrwaama ne ũcü nanaianexẽẽgu rü cuma rü cuxchirugümaxã cugü quibunüxũ̃ne.

[18]¿Ẽxna cuma nüxũ̃ cucuãx nax ñuxãcü Tupanaxũ̃ curüngũ̃xẽxẽxũ̃ nax nüxũ̃ natanetaxũ̃cax i dauxũ̃wa nax wüxi i bróũ̃chetachinürüxũ̃ nataixũ̃cax?

[19]¡Rü tomaxã nüxũ̃ ixu nax tãxacümaxã tá Tupanaxũ̃ tangãxũ̃xũ̃! Erü toma rü toxṹ nataxuma i cuãx nax tanangãxũ̃xũ̃cax.

[20]Rü choma rü chamuũ̃ nax namaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ nax namaxã chidexachaũ̃xũ̃. Erü ngẽxguma chi namaxã chidexagu rü ngürüãchi choxũ̃ nimãx.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[21]Rü taxucürüwa üaxcüemaxũ̃ tadau ega caixanexũ̃ nawa nguxgu. Natürü ngẽxguma buanecü ixũũchigu rü meama nangóone i dauxũ̃wa.

[22]Rü ngẽxguma ínanguxgu ya Tupana norü pora i ãũcümaxũ̃maxã rü nórtewaama nangox i dexemaxũ̃ i dauxũ̃wa.

[23]Rü tama nüxũ̃ tacuax i norü ĩnü ya yimá Guxṹétüwa Ngẽxmacü ya Tupana. Erü nüma rü guxũ̃arü yexera naporaxüchi rü nixaixcüma. Rü norü ĩnü rü meama niwex, rü taguma chixri texémaxã inacuax.

[24]Rü ngẽmacax guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü nüxũ̃ namuũe. Rü Tupanapexewa rü woo ngẽma duũ̃xũ̃gü i nüxũ̃ icuaxüchixũ̃ rü taxuxũ̃ma nixĩgü ==ñanagürü ga Eriú.

## Yox 38

### Tupana rü Yoxmaxã nidexa

[1]Rü Cori ya Tupana rü buanecü ya íxãũxẽmacüwa Yoxmaxã nidexa rü ñanagürü nüxũ̃:

[2]—¿Texé quixĩ i cumax rü ngẽmacax tama cunayaxuxũ̃ i ngẽma chorü ucuxẽgü? Rü curü dexawa nixĩ i nangóxũ̃ nax cuxṹ nataxuxũ̃ i curü cuax.

[3]Rü ñuxma ega cugü ícurüporagu, rü chanaxwaxe i choxũ̃ cunawex nax tama cumuũ̃xũ̃ nax choxũ̃ cungãxũ̃xũ̃ i ngẽma cuxna tá naxcax chacaxũ̃.

[4]¿Rü ngextá cuyexmaxũ̃ ga noxrix ñaa naane changoxẽẽgu? ¡Chomaxã nüxũ̃ ixu ega aixcüma cuax cuxṹ ngẽxmagu!

[5]¿Nüxũ̃ cucuáxũ̃ nax texé tixĩxũ̃ ga noxri nagu rüxĩnüxe nax nañuxraxũ̃xũ̃ tá nixĩ i norü ta ga ñoma ga naane? ¿Rü texé tixĩxũ̃ ga guxema norü üruxũ̃ ixĩxẽ?

[6-7]¿Rü taxacüétügu nixĩ ga naxüxũ̃ ga ñoma i naane? ¿Rü texé tayaxṹcuchi ga guma nüxíraũ̃cü ga nuta ga naétügu naxücü ga ñoma i naane yexguma wüxigu nawiyaegügu ga gumá ẽxtagü, rü guxũ̃ma ga chorü orearü ngeruũ̃gü i dauxũ̃cüãx taãẽmaxã aixta naxüegü?


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]Rü yexguma naanearü aixepewa nagoxũchíügu ga dexá i márwa ngẽxmaxũ ¿rü texé tixĩxũ ga guxema wüxiwatama nayexmaxẽxẽ ga yema dexá?

[9]Rü choma nixĩ ga caixanexũmaxã chaxüxchiruxũ ga yema már. Rü choma nixĩ ga caixanexũ ga waemaxũmaxã chayadüxétüxũ.

[10]Rü choma nixĩ ga yema márcạx ichanaxüxũ ga norü üye. Rü ñụxũchi chanawãxtaxũ ga yema íyagoxũchíüxũwa.

[11]Rü yema márxũ ñacharügü: “Rü nuxã tátama nixĩ i cuyacuáxũ, rü nua rü taxũtáma cuxüpetü. Rü nuxã tátama nixĩ iyanapuxũchíüxũ ya curü yuapegü”, ñacharügü nüxũ.

[12]Rü ñụxma nax cumaxũxũgu ¿rü ñuxgu marü cunamuxũ ya üạxcü nax yéa ne nadexreemachigüxũ i noxri yangunegu?

[13]¿Rü ñuxgu marü cunamuxũ i ñoma i naane nax ngẽmaãcü nügüwa ínawoxũãxũcạx i ngẽma duũxũgü i chixexũgu maxẽxũ?

[14]Rü ngẽxguma noxri yangunegu rü ngẽma mạxpűnepechitagü rü meama nangọx rü nadauema ñoma wüxi i naxchiru i daucharaxũrüxũ.

[15]Rü ngẽma chixexũgu maxẽxũ rü tama norü me nixĩ i ngẽma üạxcüarü ngóonexũ, erü nagu nayanachixexẽxẽ i ngẽma chixexũ i nagu naxĩnüexũ.

[16]¿Rü marü ñuxgu ícuyadauxũ i ngẽma ãxmaxũ i nawa inaxügüxũ i ngẽma már?

[17]¿Rü marü ñuxgu nüxũ cudauxũ i norü ĩ̃ạxgü i nawa ixücuxũ i ngẽma nachica i ãũcümaxũ rü waanexũ i yu nawa ngẽxmaxũ?

[18]¿Rü nüxũ cucuáxũ nax ñuxre yixĩxũ i norü ta i ñoma i naane? ¡Rü chomaxã nüxũ ixu ega aixcüma guxũxũma cucuạxgu!

[19]¿Rü ngextá nangẽxmaxũ ya napata i ngẽma ngóonexũ rü ngextá nixĩ i ne naxũxũ i ngẽma waanexũ?

[20]Rü ngẽma ngóonexũ, ¿rü nüxũ cucuáxũ nax ñuxãcü ñoma i naanearü gụxwa cunangụxẽxẽxũ rü ñụxũchi wenaxarü nachicacạx cunatáeguxẽxẽxũ? Rü ngẽxgumarüxũ ta i ngẽma waanexũ, ¿rü nüxũ cucuáxũ nax ñuxãcü ñoma i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

naanearü gu̱xwa cunanguxẽxẽxũ̃, rü ñu̱xũchi wenaxarü nachicaca̱x cunatáeguxẽxẽxũ̃?

21Rü yexguma cuma rü cuxíramare cungo̱xgu naxũ̃pa nax nangóxũ̃ i ñoma i naane rü tá nüxũ̃ cucua̱x nax meama choxũ̃́ cunangãxũ̃xũ̃ i ngẽma naxca̱x cuxna chacaxũ̃. ¿Ẽxna ngẽmaãcü muxcüma ya taunecü nixĩ i cumaxũ̃xũ̃?

22-23¿Rü marü ícuyadauxũ̃ i ngẽma nachica i nagu namaxã changuxũ̃xũ̃ i ngẽma gáuxũ̃te̱xe rü gáuxũ̃pütagü i tá ngéma chamugüxũ̃ i ngẽxguma guxchaxũ̃gü ínguxgu rü nachixũ̃anegü nügü daixgu?

24¿Rü ngextá nixĩ i nachica i nawa ne naxũxũ̃ i ngẽma ngóonexũ̃ nax ñoma i naanegu nabáxixũ̃ca̱x? ¿Rü yimá buanecü i éstewaama ne ũcü rü ñuxãcü nixĩ i guxũ̃wama i ñoma i naanewa nanguxũ̃?

25-27¿Rü texé tixĩ ya pucü iwãxnaxũ̃xẽ rü naxümaxũ̃xẽ ya tacü ya buanecü nax ngẽmaãcü ya yimá pucü rü ínachianexũ̃gu napuxũ̃ca̱x i ngextá taxúema íxãpataxũ̃wa, rü nachicagü i taxúema imaxũ̃xũ̃wa nax ngẽmaãcü yawaixũ̃ca̱x i ngẽma waixũ̃mü i paxũ̃ rü naxügüxũ̃ca̱x ya maxẽ?

28¿Rü texé tixĩ ya nanatü ixĩxẽ ya yimá pucü rü cherena?

29¿Rü texé tixĩ ya naé i ngẽma gáuxũ̃ i taixũ̃ rü ñu̱xũchi ngẽma gáuxũ̃te̱xe?

30¿Rü texé dexá ítanataixãchixẽxẽ ñoma nutarüxũ̃? ¿Rü texé ítanataixãchixẽxẽ i ngẽma már i mátamaxũ̃arü dexá i düxétüwa üxũ̃?

31¿Rü ẽxna cuma yixĩxũ̃ i wüxiwa cunangexmagüxẽxẽxũ̃ ya ẽxtagü? Rü ngẽma ẽxtagütücumü i Préyadegu ãégagüxũ̃ ¿rü cuma yixĩxũ̃ nax wüxiwa cunangexmagüxẽẽchaũ̃ nax tama nügü nawoonexũ̃ca̱x? Rü ngẽma ẽxtagütücumü i Orióũ̃gu ãégagüxũ̃ ¿rü cuma yixĩxũ̃ nax nachicawatama cunangexmagüxẽẽechaxũ̃ i wüxichigü nax tama nügüca̱x naxĩxũ̃ca̱x?

32¿Rü cuma yixĩxũ̃ i meama norü oragu cunango̱xẽẽxũ̃ ya yimá woramacuri ya ngunetüxũ̃ rüxũcü? ¿Rü cuma yixĩxũ̃ i namaxã icucuáxũ̃ ya yimá ẽxtagütücumü i Ócha i Taxũ̃gü ãégagüxũ̃ rü yimá ẽxtagütücumü i Ócha i Íxraxũ̃gu ãégagüxũ̃?


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[33]¿Ẽxna cuma yixĩxũ̃ i cunangoxẽẽxũ̃ i ngẽma mugü i daxũguxũ̃ i naanemaxã icuáxũ̃? ¿Ẽxna cuma yixĩxũ̃ i cuxṹ natauxchaxũ̃ nax ñoma i naanemaxã icucuáxũ̃?

[34]¿Ẽxna cuma yixĩxũ̃ i nüxũ̃ cucuáxũ̃ nax cunamuxũ̃ i ngẽma caixanexũ̃gü nax poraãcü napuxũ̃cax?

[35]¿Ẽxna cuma yixĩxũ̃ i ãẽmacümaxã nüxũ̃ quixuxũ̃ nax ngextá yañaxũ̃? ¿Ẽxna ngẽma duruane rü cuxũ̃ nangãxũ̃ rü ñanagürü cuxũ̃: “Marü íchamemare nax chanaxüxũ̃cax i curü ngúchaũ̃”, ñanagürü?

[36]¿Rü texé tixĩ ga cuax nüxna ãxẽ i ngẽma cówa rü ngẽma otá i yatüxũ̃?

[37-38]¿Rü texé tixĩ ya nüxũ̃ cuáxe nax ñuxre i caixanexũ̃ ngẽxmagüxũ̃? ¿Rü texé tüxṹ natauxcha nax ítanabaãcugüxũ̃ nax napuxũ̃cax, nax ngẽmaãcü i ngẽma waixũ̃müte̲xe rü naxãcharaxũ̃cax, rü ngẽma waixũ̃müpṹtagü nügüna yaxũxgüxũ̃cax?

[39-40]¿Rü ẽxna cuma yixĩxũ̃ i nawemücax cudauxũ̃ i ngẽma leónarü ngexũ̃gü nax naxacügü chibüexũ̃cax ñuxmata nangãxcharaũ̃gü i ngẽxguma naxmaũ̃wa nangẽxmagügu, rü ẽxna maxẽchapaxagu yacuxgügu?

[41]¿Rü texé tixĩ i õna nüxna ãgüxe i ngẽma ngurucugü i ngẽxguma naxacügü õnacax tadaugügu rü tarüdoxeãcüma choxna tacagügu?

## Yox 39

[1]¿Rü nüxũ̃ cucuáxũ̃ yixĩxũ̃ nax ñuxgu naxíxraxacügüxũ̃ i ngẽma naixnecücüax i chíbugü? ¿Rü ñuxgu yixĩxũ̃ i nüxũ̃ cudauxũ̃ i ngẽma cowü ega naxíxraxacügu?

[2]¿Rü nüxũ̃ cucuáxũ̃ yixĩxũ̃ nax ñuxre ya tauemacü nanaxwaxexũ̃ nax naxíxraxacüxũ̃?

[3]Rü ngẽxguma naxíxraxacügügu rü pora naxü rü nanapüãchigü. Rü ngẽxguma rü taxíxrae ya naxacüxegü.

[4]Rü ngẽxguma marü nayaegu rü naporae i ngẽma naxacügü rü woema naxĩgü rü taguma nawoegu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[5]¿Rü texé tixĩ i yangẹxgüxe nax naxĩaneãxũcạx i ngẽma búrugü i tama íyapuexũ̃? ¿Rü texé tixĩ ya wẽxũ̃güxe nax naxĩgüxũcạx i ngẽma búrugü?

[6]Rü choma nixĩ ga naxcạx chanaxüxũ̃ ga yema naane ga taxúema nagu ãpataxũ̃ nax yémawa namaxẽxũcạx.

[7]Erü nümagü i búrugü i tama íyapuexũ̃ rü tama norü me nixĩ i ngẽma ĩanearü cuxcuanexũ̃. Rü tama norü me nixĩ nax texé yaxãxũ̃tanüxũ̃.

[8]Rü ngẽmaãcü mạxpṹnegügu nanaxĩane rü maxẽ rü nawemüta nadaugü.

[9]¿Rü cuma nüxũ̃ cucuạxgu rü wüxi i búfalo i tama íyapuxũ̃ rü tá cuxṹ natauxchaxũ̃ nax curü puracüruxũ̃ cuyaxĩxẽxẽxũ̃? ¿Rü nagu curüxĩnügu rü tá cuxṹ name nax curü naxpüũ̃gu cupexẽxẽxũ̃?

[10]¿Rü cuma nüxũ̃ cucuạxgu rü tá cuxṹ natauxchaxũ̃ nax cunaxütụ̈xüxũ̃ nax cuxṹ naxaimüaneaxũcạx? ¿Rü nagu curüxĩnügu rü tá cuwe naxũxũ̃ nax waixũ̃müarü mexẽxẽwa napuracüxũcạx?

[11]¿Rü cuma nagu curüxĩnügu rü ngẽma nax naporaxüchixũcạx rü nüma tá yixĩxũ̃ i cuxṹ naxüaxũ̃ i ngẽma curü puracü?

[12]¿Rü cuma nüxũ̃ cucuạxgu rü ngẽma woca i yatüxũ̃ i tama íyapuxũ̃ rü tá nüxṹ name nax ícunapúxũ̃wa nanaaxũ̃ i ngẽma curü trigu?

[13]Rü ngẽma abetrú rü norü taãẽmaxã napaãpẹxátü natürü yima naxpẹxatü rü tama cówapẹxátürüxũ̃ nixĩ.

[14]Rü nüma i abetrú rü naxnücütẹxewa nanawogü ya nacharaũ̃ nax ngéma nachuexũcạx üạxcüarü naixũ̃maxã.

[15]Rü ngéma nanawogü, rü tama nagu narüxĩnü nax ngürüãchi tạxacürü naeũ̃ tá nawa ngãxũ̃ ya yima nacharaũ̃gü.

[16]Rü chixri naxacügümaxã inacuạx ñoma tama naxacügü tixĩgüxũ̃rüxũ̃. Rü nüxṹ nanataxuraũ̃ma ega woo tayuegu.

[17]Rü ngẽmaãcü nixĩ i ngẽma abetrú erü tama nüxna chanaxã ga cuạx nax naãẽxũ̃ nacuáxũcạx.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[18]Natürü ngẽxguma inañaachigu rü cowaruxũ narüporamae.

[19]¿Rü cuma yixĩxũ ga pora nüxna cuxãxũ ga cowaru, rü cunamaxyaenaãxũ?

[20]¿Rü cuma yixĩxũ ga nüxna cunaxãxũ ga pora nax nayuxnagüxũcax ñoma munügürüxũ? ¿Rü cuma yixĩxũ ga nüxna cunaxãxũ i ngẽma nagamaráxũ i namaxã tüxũ ínabaixgüxũ?

[21]Rü ngẽma cowaru rü nuãcü waixũmüwa nicuxnecüü rü tama namuũãcü daicax inañaãchi.

[22]Rü taxuxũma namuũ rü tama nabaixãchi ega woo taraxũ nadauxgu.

[23]Rü woo naxãgatanügu ya naxnegü rü yayauratanücüügu ya wocaegü rü taragü rü tama namuũ.

[24]Rü ngẽxguma cornétagaxũ naxĩnügu nax daiwa naxũxũcax rü guxũma i norü poramaxã inañaãchi rü taxúema ítayachaxãchixẽxẽ.

[25]Rü ngẽxguma nagu yacuegügu ya cornétagü nax nügü nadaixũcax rü ngẽma cowaru rü nanugamaraũ. Rü yáxũgu nüxũ napa i naema i ngẽma dai, rü nüxũ naxĩnü i churaragüerugü nax tagaãcü norü churaragüxũ namuxũ nax nügü nadaixũcax.

[26]¿Pa Yox, cuma ẽxna yixĩxũ i cuxṹ nangẽxmaxũ i cuax nax cunanguxẽxẽxũ i ngẽma ĩyü nax yagoexũ rü súrwaama nañaxũ?

[27]¿Rü cuma yixĩxũ ga cunamuxũ i ngẽma ĩyü nax maxpṹnetapexegu naxüxchiãũxũcax?

[28]Rü nüma i ngẽma ĩyü rü ngunecü rü chütacü rü ngéma maxpṹnetapexearü nutatanüwa namaxũ.

[29]Rü ngéma maxpṹnetapexewa yáxũgu nadawenü rü nangugütae nax yayauxãxũcax i nawemü.

[30]Rü ngẽma naxacügü rü namachi i ãgüxũmaxã naxãwemügü. Rü ngextá nangẽxma i taxacü i yuxũ rü ngẽma ĩyü rü ngéma nangẽxma ==ñanagürü ga Tupana.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

## Yox 40

[1]Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nayadaxẽxẽ nax yadexaxũ rü Yoxũ ñanagürü:

[2]—Rü ñu̱xma i choma nax guxãétüwa changexmaxũ rü cuxna chaca i cumax nax chomaxã curüxutagaxũ rü ¿e̱xna tá quidexachigüamaxũ nax choxũ cungãxüxũ? ==ñanagürü.

[3]Rü yexguma ga nüma ga Yox rü Tupanaxũ nangãxũ rü ñanagürü:

[4]—Choma rü taxumaama cuxũ changãxũ, Pa Tupanax, erü choma rü taxuwama chame i cupe̱xewa. Rü narümemae nixĩ i noxtacüma ichayarüngea̱x.

[5]Rü marü poraãcü chidexa rü ngẽmaca̱x taxuxũma i ta̱xacürü to i orexũ chixu ==ñanagürü ga Yox.

### Tupana rü wena Yoxmaxã nidexa

[6]Rü Cori ya Tupana rü wenaxarü buanecü ya íxã̱ũ̱xẽmacüwa Yoxmaxã nidexa rü ñanagürü nüxũ:

[7]—¡Ẽcü choxũ nawe̱x nax tama cumuũxũ! ¡Rü choxũ nangãxũ i ñaa tá cuxna naxca̱x chacaxũ!

[8]¿E̱xna chomaxã nagu curüxĩnü nax choma rü wüxi i dorata̱xáxũ chixĩxũ rü chaugagu yixĩxũ nax guxchaxũ cuxca̱x ínguxũ nax ngẽmaãcü i cuma rü cugü quixuxũca̱x nax taxuxũma i chixexũ cuxüxũ?

[9]¿E̱xna cugü cucua̱xgu rü chauxrüxũ cuporaxüchi, rü ngẽma cuga rü ñoma chauga i duruanexũrüxũ nixĩ?

[10]Rü ngẽxguma ngẽmaãcü yixĩxgu ¡rü ẽcü choxũ nawe̱x nax guxũarü yexera cuporaxüchixũ, rü guxũ i ãe̱xgacügüétüwa nax cuxüxũ! ¡Rü choxũ nawe̱x nax guxũarü yexera cutachigaxũ rü guxũarü yexera taxũ i mexũwa cungexmaxũ!

[11-12]¡Rü nüxũ nadau i ngẽma nügü írütagüxũ rü curü numaxã naxãneexẽxẽ! ¡Rü nüxũ nadau i ngẽma chixexũarü üruũgü rü yanaxoxẽxẽ i ngextá ínangexmagüxũwa!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[13]¡Rü guxũma i ngẽmagü rü waixũmütüũgu nata̲xgü! ¡Rü ngẽma yuexũ ípoxcuexũgu nanawãxtaũgü!

[14]Rü ngẽxguma ngẽmaãcü cunaxũ̲xgu rü chomatama tá nüxũ chacua̲x nax aixcüma curü tügünechacüüarü poramaxãtama yixĩxũ nax nüxũ curüporamaexũ i ngẽma chixexũgu maxẽxũ.

[15]¡Dücax, nangugü i ngẽma naeũ i taxüchixũ i ipopútamu i choma chango̲xẽxẽxũ ngẽma cuxũ chango̲xẽxẽxũrüxũ! Rü nüma rü maxẽ nanangõ̲x ñoma wocagürüxũ.

[16]¡Rü dücax i ngẽma naxca̲xwe̲x rü ñuxãcü naporaxüchi rü ngẽma namachi rü natai!

[17]Rü yima narexũ rü ñoma wüxi ya ocayiwarüxũ natai. Rü yima naparaarü tarumagü rü nipora.

[18]Rü yima naxchina̲xãgü rü ñoma bróũchemena̲xãgürüxũ rü fierumena̲xãgürüxũ nixĩgü.

[19]Rü guxũma i ngẽma naeũgü i chaxüxũtanüwa rü ngẽma ipopútamu nixĩ i yexeraãcü rüporamaexũ. Rü choma i norü üruũxicatama nixĩ i nüxũ charüporamaexũ.

[20]Nüma rü ngẽma máxpũ̲xanearü maxẽmaxã naxãwemü i ngextá ínaxĩnüca̲xwe̲xegüxũwa i ngẽma naeũgü i idüraexũ.

[21]Rü ngẽma naigü i taxũtüũgu nacagü, rü ngẽma dexápechinüwa rüxügüxũ i dexnenecügu nicũ̲xgü.

[22]Rü ngẽma naigü i taetaxũtüũarü gáuxchipetaxũgu nacagü. Rü ngẽma taxũ i nai i natüpechinüwa rüxügüxũtüũwa nixĩ i namaxẽxũ.

[23]Rü ngẽxguma nabaixgu i natü i Yudáũ rü tama naba̲i̲xãchi, rü woo naraũwa nanguxgu i ngẽma dexá rü nataãẽama.

[24]¿Rü texé tüxṹ natauxcha nax tayayaxuxũ, rü ñu̲xũchi tanacaxũetüxũ, rüe̲xna wüxi i ãnütaxũmaxã tayawe̲xraũxũ? ==ñanagürü ga Tupana.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

## Yox 41

[1]Rü nüma ga Tupana rü ñanagürü ta: —Ngẽma yewaxe ¿rü cuxcax rü wüxi i poxwamaxã icuyayaxuxũ? ¿Rü cuxṹ natauxchaxũ nax wüxi i naxĩnütamaxã cunawẽxarü conüáxũ?

[2]¿Rü cuxṹ natauxchaxũ nax wüxi i naxĩnütamaxã cuyawexraũxũ rüexna wüxi i choruũmaxã cuyawexchicüraxũ?

[3]¿Rü cuma nagu curüxĩnügu rü ngẽma yewaxe rü ngechaũãcü tá cuxna nayaca nax cuxṹ nangechaxũtümüxũxũcax?

[4]¿Ẽxna cumaxã tá nüxũ nayarüxu nax nüma rü guxũgutáma curü puracütanüxũ yixĩxũ ñuxmata nayux?

[5]¿Rü cuxcax rü ñoma wüxi i werirüxũ tá namaxã cuxĩnücaxwaxexũ? ¿Rü cuxcax rü tá cuxütüxüxũ nax cuxacügü namaxã ĩnücaxwaxegüxũcax?

[6]¿Rü ngẽma choxnietanüxũ rü nüxṹ natauxchaxũ yixĩxũ nax namaxã nataxegüxũ i ngẽma yewaxe, ñoma taxacümaxã nataxegüxũrüxũ? ¿Rü nüxṹ natauxchaxũ yixĩxũ nax íraxũgu nachexũgüãxũ nax namaxã nataxegüxũcax?

[7]¿Rü cuxṹ natauxchaxũ nax chuxchimaxã cuyangupetüxẽxẽxũ i naxchaxmüxũ rüexna arapóũmaxã cuyangupetüxẽxẽxũ i naeru?

[8]Rü ngẽxguma cuxmexmaxã cuyayauxchaũgu i ngẽma yewaxe rü poraãcü tá cugümaxã quixãũxãchi rü tagutáma nüxũ curüngũma i ngẽma cumaxã naxüxũ. Rü tagutáma wena namaxã cugü cudaixchaũ, erü nüma rü naporaxüchi.

[9]Rü ngẽxguma texé nüxũ daumaregu i ngẽma yewaxe, rü poraãcü tá namaxã tabaixãchi rü muũmaxã tá tiyuãchi.

[10]Rü ngẽxguma texé nachixewegu rü nüma rü nanu. Rü taxúema tapora nax naxcax tixũamaxũ.

[11]¿Rü yíxema naxcax ixũamáxe, ẽxna tamaxũxũ yixĩxũ? Rü taxúema i ñoma i naanewa tapora nax namaxã tügü tadaixũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[12]Rü tá nüxũ̃ chixuama ya yima nacutügü, rü ñu̱xũchi ngẽma norü pora i taxuxũ̃maama wüxiguxũ̃.

[13]¿Texé tüxṹ natauxcha nax tanacauxcha̱xmüxũ̃ rüe̱xna tayacapetüxũ̃ i ngẽma naxcha̱xmüxũ̃ i norü poxũ̃ruxũ̃ i natanecawa ngẽxmaxũ̃?

[14]¿Texé tüxṹ natauxcha nax tayachoxẽxẽxũ̃ nax nüxũ̃ tadauxũ̃ca̱x ya napütagü ya ãũcümane?

[15]Rü naca̱xwe̱xwa nüxṹ nangẽxma i norü poxũ̃ruũ̃gü i nachipa̱xgü i ñoma nutarüxũ̃ itaixichixũ̃ i nügüna yaxũxgüxũ̃.

[16]Rü ngẽma nax meama nügüwa yaxũxgüxũ̃ i ngẽma nachipa̱x rü woo i buanecü rü tama naxmachate̱xewa nagopetüema.

[17]Rü ngẽma nax mea nügüwa yaxũxgüxũ̃, rü taxúema tüxṹ natauxcha nax nügüna tayaxĩgachixẽẽxũ̃.

[18]Rü ngẽxguma nangáixchuxgu rü ñoma ba̱i̱xbeanegürüxũ̃ nixĩ. Rü yima naxetügü rü ñoma üa̱xcü ya noxri yangunegu ibáxichigurüxũ̃ nixĩ.

[19]Rü naraũ̃wa rü yáuxraemaxũ̃ ínaxũxũ. Rü ngẽmawa rü ninexgütanücüxü i íxraxũ̃ i yáuxraemaxũ̃.

[20]Rü naxmaraũ̃wa rü caxixũ̃ ínaxũxũ ñoma dexá i naichiüxũ̃ rücaxixũ̃rüxũ̃.

[21]Rü ngẽma norü ngũ̃ãcümaxã nayanaixẽxẽ ya üxü. Rü naã̱xwa ínaxũxũ i yáuxraemaxũ̃.

[22]Rü ngẽma nax naporanaxãxüchixũ̃ rü guxãma nüxũ̃ tamuũ̃e.

[23]Rü ngẽma ínaxãmachixũ̃wa i naxũ̃newa rü nataixichi. Rü taxuxũ̃ma nawa ningaxi ñoma wüxi i fieru i itaixichixũ̃rüxũ̃.

[24]Rü yima norü maxũ̃ne rü ñoma nutapütarüxũ̃ nataixichi, ñoma nuta ya camütaeruũ̃rüxũ̃.

[25]Rü ngẽxguma nügü nango̱xẽẽgu i ngẽma yewaxe rü namaxã naba̱i̱xãchie i ngẽma duũ̃xũ̃gü i poraexũ̃ rü muũ̃maxã nibuxmü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[26]Rü woo tara, rüẹxna arapóũ, rüẹxna chuxchi, rüẹxna ochagu rü nüxṹ nayataxuraũ̃ma ega namaxã yamạxgu.

[27]Rü wüxi i fierumenạxã i ãmaguxũ̃ rü ngẽma yewaxecạx rü ñoma maxẽ i paxũ̃rüxũ̃ nixĩ. Rü wüxi i bróũchemenạxã i ãmaguxũ̃ rü yewaxecạx rü ñoma naixmenạxã i ngauxũ̃rüxũ̃ nixĩ.

[28]Rü nüma rü tama niña naxchạxwa ya yima chuxchigü. Rü ngẽxguma nutapütagü yewaexũ̃ iñaxgu rü naxcạx rü ñoma maxẽ i paxũ̃ i nüxũ̃ íñaxũ̃rüũ̃mare nixĩ.

[29]Rü ngẽxguma poruxũ̃ i taxũ̃maxã cunapoxgu rü ñoma dexnemenạxãmaxã nüxna cunacuạịxcaxũ̃rüxũ̃ nixĩ. Rü nüxṹ naxãũmare ega wocaegümaxã nachuxgüchaũ̃ãgu.

[30]Rü naxtanecawa rü naxãchipạx. Rü ngẽxguma ãcharaxũ̃gu nügü yatúxgu rü nanaxümaxũ̃ ñoma tạxacümaxã naxümạxũ̃rüxũ̃.

[31]Rü ngẽma yewaxe rü nayabürütamaxẽxẽ i már i mátamaxũ̃ ñoma buetarewa dexá ídocaxũ̃rüxũ̃. Rü nayaxĩ ãxchíü i már ñoma buetarewa chíxũ̃ idocaxũ̃rüxũ̃.

[32]Rü ngẽxguma yaxũxgu i ngẽma yewaxe rü naporaxüchi. Rü yimá norü yuape ya naweama ücü rü nacómü rü nibáixacüxü ñoma nayae i chóxũ̃rüxũ̃.

[33]Rü ñoma i naanewa rü nataxuma i tạxacü i namaxã wüxiguxũ̃. Rü choma ya Tupana rü chanangọxẽxẽ nax taxuxũ̃ma namuũ̃xũ̃cạx.

[34]Rü ngẽma yewaxe rü tümamaxã nanuãxẽ ya guxãma ya yíxema tügü írüporagüxe. Rü nüma nixĩ i guxũ̃ma i ngọxogümaxã inacuáxũ̃ ==ñanagürü ga Tupana.

## Yox 42

### Yox rü Tupanaxũ̃ nangãxũ̃

[1]Rü yexguma ga nüma ga Yox rü Tupanaxũ̃ nangãxũ̃, rü ñanagürü:

[2]—Nüxũ̃ chacuạx nax guxũ̃ma cuxṹ tauxchaxũ̃, rü nataxuma i tạxacü i cuxṹ guxchaxũ̃ nax cunaxüxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[3]¿Rü cupexewa rü taxacü chixĩ i choma rü ngẽmacax tama cuxṹ chanayaxuxũ̃ i ngẽma curü ucuxẽgü? Rü ngẽmaãcü chanangoxẽẽxũ̃ nax taxuxũma chacuáxũ̃. Rü choma rü nachiga chidexa i taxacü i ãũcümaxũ̃ i tama nüxũ̃ chacuáxũ̃ i cuxicatama nüxũ̃ cucuáxũ̃.

[4]Cuma rü ñacurügü choxũ̃: “¡Choxṹ rüxĩnü rü cumaxã chidexachaũ̃! ¡Rü choxũ̃ nangãxũ̃ nax cuxna chacaxũ̃!” ñacurügü choxũ̃.

[5]Noxri rü yema cuxũ̃ chaxĩnüchigaxũwaxica nixĩ i cuxũ̃ chacuáxũ̃. Natürü i ñuxma rü daa chauxetümaxã cuxũ̃ chadau.

[6]Rü ngẽmacax i ñuxma rü marü nüxũ̃ charüxo ga yema noxri cumaxã nagu charüxĩnüxũ̃. Rü ngẽmacax nua waixũmütexewa rü tanimacatexewa charüto ==ñanagürü ga Yox.

### Tupana rü wena Yoxũ̃ narüngũxẽxẽ

[7]Rü yexguma Yoxmaxã yadexaxguwena ga Tupana rü ñuxũchi Erifáxũ̃ ñanagürü: —Yimá chorü duũ̃ ya Yox rü aixcümaxũ̃ nixu ga chauchiga. Natürü poraãcü cumaxã chanu rü namaxã chanu i ngẽma cumücügü yerü tama Yoxrüxũ̃ aixcümaxũ̃ pixu ga chauchiga.

[8]¡Rü ẽcü i ñuxma rü 7 i woca i iyatüxũ̃ piyauxgü rü 7 i carnérugü rü chorü duũ̃ ya Yoxũ̃tawa penagagü! ¡Rü yimápexewa perü maxũ̃cax penadai rü ípeyagu i ngẽma naxũ̃nagü! Rü nüma ya yimá chorü duũ̃ ya Yox rü tá pexcax nayumüxẽ. Rü choma rü tá nüxṹ nüxũ̃ chaxĩnü i norü yumüxẽ rü taxuxũ̃táma chixexũ̃ pemaxã chaxü woo nax namexũ̃ nax pexũ̃ chapoxcuexũ̃ nagagu nax tama aixcümaxũ̃ pixuxũ̃ ga chauchiga yimá chorü duũ̃ ga Yox nüxũ̃ ixuxũ̃rüxũ̃ ==ñanagürü ga Tupana.

[9]Rü nüma ga Erifá rü Biridá rü Chofá rü inaxĩãchi rü nanaxügü ga yema Cori ya Tupana namaxã nüxũ̃ ixuxũ̃. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nüxũ̃ naxĩnü rü nanayaxu ga yema Yox namaxã nüxũ̃ ixuxũ̃ norü yumüxẽwa.

[10]Rü yexguma Yox namücügücax yumüxẽguwena rü Tupana Yoxũ̃ narüngũxẽxẽ. Rü yema noxri nüxṹ yexmaxũarü yexera nüxna nanaxã ga norü yemaxũgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]Rü yexgumawena rü guxũma ga naenexẽgü rü naeya̲xgü rü namücügü rü guxũma ga yema duũxũgü ga ũpaacü nüxũ cua̲xgüxũ rü Yoxũtawa naxĩ. Rü nachiũwa rü namaxã nanaxügü ga wüxi ga taxũ ga õna. Rü wüxigu nanataãẽgüxẽxẽ nax tama nagu naxĩnüxũ ga yema ngúxũ rü guxchaxũgü ga Tupana nüxũ ingexẽẽxũ. Rü wüxichigü ga nüma ga yema namücügü rü nüxna ngĩxũ nixãchigü ga ñuxre ga diẽru rü wüxi ga ãnera ga úirungixca̲x.

[12]Rü Tupana rü poraãcü noxriarü yexera Yoxũ narüngũxẽxẽ ga yexguma marü naya̲xgu. Rü yexguma rü 14,000 wa nangu ga norü carnérugü, rü 6,000 wa ga norü caméyugü, rü 1,000 chimüxũwa ga norü wocagü ga puracüruxũ ixĩgüxũ, rü 1,000 wa ga norü búru ga ingexũ.

[13]Rü yexgumarüxũ ta wenaxarü naxãxacü rü nüxṹ nayexma ga 14 ga nanegü rü tomaepü̲x ga naxacügü.

[14]Rü guxema yáxe rü Yemimágu tüxũ naxüéga, rü guxema norü taxrewa üxe rü Quechiá tixĩ, rü guxema norü tomaepü̲xwa üxe rü Queréũ-apux tixĩ.

[15]Rü guxũma ga yema nachixũanewa rü nataxuma ga ngexũgü ga Yóxacügürüxũ imexẽchixũ. Rü yexguma Yox nanegüna naxãxgu ga yema norü yemaxũgüwa nüxna ügüxũ rü yexgumarüxũ ta naxacügüna nanaxã ga yema ngĩxna ügüxũ.

[16-17]Rü yexgumawena ga Yox rü namaxũ ga 140 ga taunecü rü nüxũ nadau ga nataagü rü nataaxacügü. Rü yema nataaxacügüacügüxũ rü ta nadau. Rü yemaacü nama̲x ga norü maxũ rü marü nayaxüchiãcüma nayu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

# Wiyaegü

## Wiyaegü 1

### Taãxẽ i aixcüma ixĩxũ̃

[1]Tataãxẽ ya yíxema tama naga ĩnüxe i ngẽma chixexũ̃ i duũ̃xũ̃güarü ucu̱xẽ rü tama nagu ixũxẽ i nacümagü i ngẽma pecadu ügüxũ̃, rü tama nanaãẽraxũ̃xe i ngẽma duũ̃xũ̃gü i Tupanagu idaucüraxũ̃güxũ̃.

[2]Natürü tümaarü taãxẽ nixĩ nax nagu tamaxũ̃xũ̃ i Tupanaarü mugü rü guxũ̃guma chütacü rü ngunecü ngẽmagu tarüxĩnü.

[3]Rü yíxema duũ̃xẽ rü ñoma wüxi i nanetü i natücutü toxũ̃ i guxũ̃guma oxũ̃ rü taguma rüñẽ̱xátüxũ̃rüxũ̃ tixĩ. Rü guxũ̃ma i ta̱xacü i taxüxũ̃wa rü mea tüxũ̃́ ínanguxuchi.

[4]Natürü ngẽma duũ̃xũ̃gü i chixexũ̃gu maxẽxũ̃ rü tama ngẽmaãcü mexũ̃ nüxũ̃ naxüpetü. Rü ñoma maxẽ i paxũ̃ ya buanecü cuenagüxũ̃rüxũ̃ nixĩgü.

[5]Rü ngẽmaca̱x i ngẽma duũ̃xũ̃gü i chixexũ̃gu maxẽxũ̃ rü ngẽxguma Tupana nüxũ̃ icagügu, rü taxumaxãtama nügü ínapoxũ̃gü i ngẽxguma poxcu namaxã naxuegugu. Rü ngẽma chixexũ̃gu maxẽxũ̃ rü tá nangechica natanüwa i ngẽma duũ̃xũ̃gü i Tupanape̱xewa imexũ̃.

[6]Erü nüma ya Cori ya Tupana rü meama tüxna nadau ya yíxema aixcüma naga ĩnüexe, natürü ngẽma chixexũ̃ i duũ̃xũ̃gü i tama naga ĩnüechaũ̃xũ̃ rü nagagutama poxcuwa naxĩ.

## Wiyaegü 2

### Cuma rü chaune quixĩ

[1]¿Ta̱xacücax nügümaxã nanue i ñoma i naanecüã̱x i duũ̃xũ̃gü i tama Tupanaxũ̃ cua̱xgüxũ̃? ¿Rü tu̱xcüũ̃ i nügümaxã nagu narüxĩnüe i ta̱xacü i taxuwama mexũ̃?

[2]Rü ñoma i naanecüã̱x i nachixũ̃anegüarü ãẽ̱xgacügü rü Tupanamaxã rü yimá ãẽ̱xgacü ya nüma yangucuchixẽẽcümaxã nanue, rü wüxigu nagu narüxĩnüe nax ñuxãcü yimáxũ̃ ínata̱xüchigüxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[3]Rü tagaãcü ñanagürügü: —¡Ngexrüma nax naxmẹxwa íngexmagüxũ̃ rü naga ixĩnüexũ̃! ¡Rü ngĩxã naxmẹxwa yigü ítanguxũ̃xẽxẽ nax tama natüũ̃wa ingexmagüxũ̃cạx! ==ñanagürügü.

[4]Natürü nüma ya Cori ya Tupana ya daxũguxũ̃ i naanewa ãẹ̃xgacü ixĩcü rü nüxũ̃ nacugümare.

[5]Rü ñụxũchi norü numaxã ínanabạịxgü rü nugaãcü nayangagü rü ñanagürü nüxũ̃:

[6]—Choma rü marü nüxũ̃ chaxuneta ya yimá ãẹ̃xgacü ya choma chanaxwạxecü nax yima mạxpű́ne ya üünene ya Chióũ̃wa ãẹ̃xgacü yixĩxũ̃cạx ==ñanagürü.

[7]Rü choma rü tá chanaxunagü i ngẽma Cori ya Tupana nagu rüxĩnüxũ̃, rü chomaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃ i ñaxũ̃: —Cuma rü chaune quixĩ, rü choma rü Cunatü chixĩ i ñụxma.

[8]¡Rü choxna naxcạx naca nax cuxmẹxwa chanangexmagüxẽxẽxũ̃cạx i guxũ̃ma i nachixũ̃anegü i ñoma i naanewa ngẽxmagüxũ̃ nax cuxrü yixĩxũ̃cạx! Rü choma rü tá cuxna chanaxã.

[9]Rü fierumenạxãmaxã tá cunadai i ngẽma nachixũ̃anegüarü ãẹ̃xgacügü. Rü tá íxraxũ̃gu cunapoũ̃gü ñoma buetare ya waixũ̃münaxcạx ipuxẽxẽxũ̃rüxũ̃ ==ñanagürü choxũ̃.

[10]Rü ngẽmacạx i pemax, Pa Nachixũ̃anegüarü Ãẹ̃xgacügüx, rü pemax Pa Ãẹ̃xgacügü i Ñoma i Naanewa Duũ̃xũ̃gümaxã Ipecuạxgüxũ̃x ¡rü iperüxĩnüe i ñaa ucụxẽ rü naga pexĩnüe i ñaa pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃!

[11-12]¡Rü taãxẽãcü rü nüxũ̃ pengechaũ̃güãcü nüxũ̃ picuạxüxũ̃gü ya Cori ya Tupana! ¡Rü nüxũ̃ pemuũ̃eãcüma napẹxegu pecaxáp̱ụ̈xügü, rü naga pexĩnüe nax tama pemaxã nanuxũ̃cạx, rü ngẽmaãcü namagu peyuexũ̃cạx! Erü ngürüãchi tá nanu rü tá pexũ̃ nadai. Natürü tataãxẽgü ya yíxema naxmẹxwa tügü ngẽxmaxẽẽgüxe.

## Wiyaegü 3

### Yumüxẽ i nawa Tupanaarü ngũ̃xẽxẽcạx ícạxaxũ̃


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Pa Corix, namuxũchi i chorü uanügü rü namuxũchi i ngẽma chauxchi aiexũ.

[2]Rü namuxũchi i ngẽma chauchigagu ñagüxũ: —Tupana rü taxũtáma ínanapoxũ = =ñagüxũ.

[3]Natürü cumax, Pa Corix, rü chorü poxũruxũ quixĩ. Rü cuma nixĩ i choxũ cuporaxẽẽxũ, rü choxṹ cunangúchaũxẽẽxũ nax tama chamuũxũca̱x.

[4]Rü Cori ya Tupanaca̱x aita chaxü nax choxũ nangũxẽẽxũca̱x. Rü nüma rü yima norü ma̱xpṹne ya üünenewa choxũ nangãxũ.

[5]Rü ngẽmaca̱x ichaca, rü mea chape, rü taãẽãcü chaba̱i̱xãchi, erü nüma ya Cori ya Tupana rü choxna nadau.

[6]Rü tama naxca̱x chamuũ i ngẽma muxũchixũ i chorü uanügü i choxũ íchomaeguãchixũ nax choxũ yama̱xgüxũca̱x.

[7]Pa Corix, Pa Chorü Tupanax, ¡chauétüwa ínayuxu rü choxũ ínapoxũ nüxna i chorü uanügü! ¡Rü nachiwe idagü rü nabüũpüta i ngẽma chorü uanügü i chauxchi aiexũ!

[8]Rü cuma nixĩ, Pa Corix, i ãũcümaxũwa toxũ ícunguxũxẽẽxũ. ¡Rü mexũ namaxã naxuegu i curü duũxũgü!

## Wiyaegü 4

### Aixcüma Cori ya Tupanagu tayaxõgü

[1]Pa Chorü Poxũruxũ, Pa Tupanax, ¡choxũ nangãxũ ega cuxna chacaxgu! Rü ngẽxguma ngúxũ chingexgu, rü cuma nixĩ i choxũ cutaãẽxẽẽxũ. Rü cuxṹ changechaũtümüxũ rü ¡choxṹ nüxũ naxĩnü i chorü yumüxẽ!

[2]Rü pema nax petachigaxũ ¿rü ñuxguxüratáta i nüxũ perüxoexũ nax choxũ picugüexũ rü ãne choxũ pingexẽẽxũ? ¿Rü ñuxguxüratáta i nüxna pixĩgachixũ nax nagu pemaxẽxũ i pecümagü i chixexũ i taxuwama mexũ rü natüca̱xmamare ixĩxũ?

[3]Nüma ya Cori rü tüxũ nicua̱xüxũ ya yíxema duũxẽ ya aixcüma naga ĩnüxe. Rü nüma ya Cori rü choxũ naxĩnü ega norü ngũxẽẽca̱x nüxna chacaxgux.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[4]¡Rü nüxũ pemuũe rü nüxṹ iperüxĩnüe! ¡Rü marütama nax chixexũ pexügüxũ! Rü ngẽxguma ipeyacaxãchitanügu i perü pechicaxũwa, ¡rü peãxẽwa pegü pengugü nax ñuxãcü yixĩxũ i perü maxũ i Tupanapẽxewa!

[5]¡Rü Tupanana penaxã i ngẽma ãmaregü i nüma namaxã nataãẽxũ! ¡Rü guxũguma nüxṹ peyaxõgü!

[6]Rü muxũma i duũxũgü rü ñanagürügü: —¿Texé tá tüxũ tarüngũxẽxẽ? ==ñanagürügü. Pa Corix ¡cuxṹ tangechaxũtümüxũgü rü toxũ rüngũxẽxẽ!

[7]Ngẽma duũxũgü i muxũma i trigu rü tacü ya bínu nüxṹ ngẽxmagüxũarü yexera rü cuma rü taãxẽ choxna cuxã.

[8]Choma rü taãẽãcü ichayacaãchi rü ngẽxgumatama mea chape, erü nüxũ chacuax, Pa Corix, nax cuma rü choxna cudauxũ.

## Wiyaegü 5

### Noxri yangõõnegu Tupanamaxã chidexa

[1-2]Pa Corix, Pa Chorü Ãẽxgacüx, Pa Chorü Tupanax ¡choxṹ nüxũ naxĩnü i ñaa chorü dexa i cumaxã nüxũ chixuxũ! ¡Rü choxṹ nayaxu i ñaa chorü yumüxẽ i auxãcüma cumaxã nüxũ chixuxũ! ¡Rü nüxũ naxĩnü i ngẽma cuxna naxcax chacaxaxũ! Erü cumaxã nixĩ i chidexaxũ i chorü yumüxẽwa.

[3]Rü ẽxũwa noxri yangóonegu rü tá nüxũ cuxĩnü i chorü yumüxẽ. Rü paxmama tá cumaxã nüxũ chixu i ngẽma cuxna naxcax chacaxaxũ. Rü íchananguxẽxẽ nax choxũ cungãxũxũ.

[4]Rü cumax, Pa Tupanax, rü tama namaxã cutaãxẽ i taxacürü chixexũ. Rü ngẽma duũxũgü i chixexũgu maxẽxũ rü taxucürüwama cuxũtawa nangẽxmagü.

[5]Rü cupexewa rü nangechica i ngẽma nügü icuaxüũgüxũ. Rü cuma rü naxchi cuxai i ngẽma chixexũ ügüxũ.

[6]Rü ngẽma idoratãaxgüxũ rü icuyanaxoxẽxẽ. Rü cuma rü nüxũ cuxo i ngẽma womüxẽẽwaxegüxũ rü máetagüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]Natürü i chomax rü ngẽma curü ngechaũgagu choxṹ natauxcha nax yima cupatagu chaxücuxũ. Rü ngẽxguma cupata ya üünenewa changexmagu rü choxṹ natauxcha nax cupe̲xegu chanangũcuchixũ rü cuxũ changechaũãcüma cuxũ chicua̲xüũxũ.

[8]Pa Corix ¡choxna nadau naxcha̲xwa i ngẽma chorü uanügü! ¡Rü curü namawaama choxũ naxũxẽxẽ!

[9]Erü ngẽma chorü uanügü rü taguma ñuxgu aixcümaxũ nixugü. Rü chixexũguxicatama narüxĩnüe. Rü ngẽma na̲a̲x rü ñoma wüxi i yuetamaxũ i ngenaxũ̃rüxũ nixĩ. Rü yimá norü conü rü nidorata̲a̲x.

[10]Rü ngẽmaca̲x, Pa Tupanax, ¡napoxcue i ngẽma duũxũgü! ¡Rü ngẽma chixexũ i nümatama nagu naxĩnüexũgu nayixẽxẽ! ¡Rü norü muxũ i máetaxũgagu nüxũ naxo, erü cumaxã nixĩ i nanuexũ!

[11]Natürü name nixĩ nax tataãẽgüxũ ya guxãma ya yíxema ya curü ngũxẽẽca̲x daugüxe. Rü guxũgutáma taãẽãcüma tawiyaegü, erü cuma nixĩ i tüxũ ícupoxũxũ. Rü guxãma ya yíxema cuxũ ngechaũgüxe rü tá cugagu tataãẽgü.

[12]Erü cuma rü mexũ tümamaxã cuxuegu ya yíxema aixcüma cuga ĩnüxe. Rü ngẽma curü ngechaũ rü tümaarü poxũ̃ruxũ nixĩ.

## Wiyaegü 6

### Ngẽxguma ngúxũ chingexgu rü chorü yumüxẽwa Cori ya Tupanaarü ngũxẽxẽca̲x íchaca

[1]Pa Corix ¡taxṹ i choxũ cuxüáxũ ega cunuxgu! Rü ega cunuxgu rü ¡taxṹ i choxũ cupoxcuxũ!

[2]Pa Corix, ¡cuxṹ changechaũ̃tümüxũ erü choma rü chatura! ¡Pa Corix, cha̲u̲xca̲x yataanexẽxẽ! Erü poraãcü chida̲xawe rü guxũma i chauxune rü nidu̲xru.

[3]Rü ñu̲xma rü poraãcü chamuũ. Rü cumax, Pa Cori Pa Tupanax ¿rü ñuxguratáta i choxũ curüngũxẽxẽxũ?


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[4]Pa Corix ¡nua naxũ rü cha̱u̱xca̱x yataanexẽxẽ! ¡Rü cuxṹ changechaũ̃tümüxũ̃gagu choxũ̃ ínapoxũ̃!

[5]Erü yíxema yuxe rü marü taxucürüwa cuxna tacua̱xãchi. ¿Rü texé tá cuxũ̃ ticua̱xüxüxũ̃ ega tümamaxũ̃wa tangexmagu?

[6]Rü marü chipa nax charüdoxüxũ̃. Rü guxũ̃ i chütaxũ̃gu rü poraãcü chaxaxu, rü ngẽmaca̱x düxwa chauxgüxũ̃etümaxã niwai i chorü cüxeruxũ̃.

[7]Rü ngẽma ngúxũ̃ nax chingexũ̃gagu rü daa chauxetügü rü marü nixogü. Rü ngẽma chorü uanügügagu rü chaxoegaãxẽ rü chixogüxetü.

[8]¡Rü choxna pixĩgachix, Pa Chixexũ̃arü Üruxũ̃güx! Erü nüma ya Cori ya Tupana rü marü nüxũ̃ naxĩnü i chorü axu.

[9]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü marü nüxũ̃ naxĩnü nax nüxna chaca̱xaxũ̃, rü marü choxṹ nanayaxu i chorü yumüxẽ.

[10]Rü guxũ̃ma i ngẽma chorü uanügü rü tá naba̱i̱xãchie rü namuũ̃e. Rü cugüruxũ̃ tá nixĩgü. Rü ngürüãchi norü ãnemaxã tá nibuxmü.

## Wiyaegü 7

### Tupana rü ãẽxgacü ya mea duũ̃xũ̃güarü maxũ̃xũ̃ ngugücü nixĩ

[1]Pa Cori Pa Chorü Tupanax, cuxme̱xwa chaugü changexmaxẽxẽ, nax ngẽmaãcü choxũ̃ ícupoxũ̃xũ̃ca̱x nüxna i guxũ̃ma i ngẽma chowe ingẽxũ̃tanüxũ̃.

[2]Rü ngẽxguma tama choxũ̃ ícupoxũ̃gu rü chorü uanügü rü ñoma leóũ̃gü i chaugu wagüexũ̃rüxũ̃ tá nixĩgü. Rü tataxuma ya texé ya nüxna choxũ̃ ípoxũ̃xẽ.

[3]Pa Corix, Pa Chorü Tupanax ¿ta̱xacürü chixexũ̃ chaxü? ¿Rü texéxũ̃ chima̱x?

[4]Rü ngẽxguma chomücü mexũ̃ choxṹ üxgu, rü taguma chixexũ̃maxã tüxṹ chanatáeguxẽxẽ. Rü taguma ngürümare guxchaxũ̃ chorü uanüca̱x íchanguxẽxẽ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[5]Natürü ngẽxguma chi chixexũ̃ namaxã chaxüxgux, rü marü name nax chorü uanügü chowe yangẽxũ̃tanüxũ̃ rü waixũ̃müanegu choxũ̃ yatúgüxũ̃ rü ngẽmaãcü choxũ̃ naxãnexẽẽgüxũ̃.

[6]Pa Corix ¡curü numaxã inachi rü chauétüwa nachogü, rü nadai i ngẽma chorü uanügü i choxũ̃ imaxgüchaũ̃xũ̃! ¡Rü napoxcue i ngẽma duũ̃xũ̃gü i chixexũ̃ ügüxũ̃! ¡Rü chauétüwa nachogü!

[7]¡Rü cugüpexegu nangutaquexexẽxẽ i guxũ̃ma i nachixũ̃anecüãxgü i duũ̃xũ̃gü! ¡Rü guxũ̃ma i ngẽma nachixũ̃anecüãxétüwa cugü nangẽxmaxẽxẽ rü namaxã inacuax!

[8]Rü cuma nax guxũ̃ i nachixũ̃anecüãxgümaxã icucuáxũ̃, ¡rü nangugü i chorü maxũ̃ nax mea nangóxũ̃cax nax taxuxũ̃ma i chixexũ̃ nawa ngẽxmaxũ̃!

[9]Pa Cori Pa Tupana ya Ixaixcümacüx, cuma rü cunangugü i wüxichigü i duũ̃xũ̃güarü ĩnügü rü norü ngúchaũ̃gü i naãẽwa nagu naxĩnüexũ̃. ¡Rü iyanaxoxẽxẽ i norü chixexũ̃ i ngẽma chixexũ̃gu maxẽxũ̃! ¡Natürü yíxema mexũ̃gu maxṹxẽ rü tüxna nadau nax tama chixexũ̃gu tanguxũ̃cax!

[10]Nüma ya Tupana rü chorü poxũ̃ruxũ̃ nixĩ. Rü nüma nixĩ i tüxũ̃ namaxẽxẽẽxũ̃ ya yíxema ixaixcümagüxe.

[11]Nüma ya Tupana rü ãẽxgacü ya mea duũ̃xũ̃güarü maxũ̃xũ̃ ngugücü nixĩ, rü marü poxcu namaxã naxuegu i ngẽma chixexũ̃gu maxẽxũ̃.

[12]Rü ngẽxguma ngẽma chixexũ̃gu maxũ̃xũ̃ tama nüxũ̃ naxoxgu i norü chixexũ̃ rü tama Tupanacax nadaux, rü nüma ya Tupana rü tá nanawaixmagu i norü tara, rü tá nanaporamaáxũ̃ ya norü würa nax yamáaxũ̃cax.

[13]Rü nüma ya Tupana rü marü ínanaxüxũ̃ ya naxnegü ya iyauxramagugṹne. Rü marü ínamemare ya yima naxnegü ya tüxũ̃ imáxũ̃ne.

[14]¡Rü dücax, nüxũ̃ pedaux i ngẽma chixexũ̃arü üruxũ̃! Rü nüma rü pora naxü nax yanguxẽẽãxũ̃cax i ngẽma chixexũ̃ i nagu naxĩnüxũ̃, rü ngẽmaãcü nanangoxẽxẽ i ngẽma dora i namaxã tá duũ̃xũ̃güxũ̃ nawomüxẽẽxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Rü nüma rü toguecax nanaxü i wüxi i ãxmaxĩ i maxmaxĩ nax nagu tingucuchixũcax, natürü nüma tátama nixĩ i nagu yangucuchixũ.

16Rü ngẽma chixexũ i toguecax naxüxũ rü ngẽma máeta i nagu naxĩnüxũ, rü nagu tátama nangu.

17Natürü i chomax rü Cori ya Tupanaxũ tá chicuaxüxũ erü nüma rü aixcümacü nixĩ. Rü choma rü chorü wiyaemaxã tá nüxũ chicuaxüxũ ya yimá Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü.

## Wiyaegü 8

### Tupana ya üünecü rü duũxũgümexẽwa nanangexmaxẽxẽ i guxũma i ñoma i naanewa ngẽxmaxũ

1Pa Cori Pa Tupana ya Guxũétüwa Ngẽxmacüx, rü cuéga rü namexẽchi rü guxũma i ñoma i naanewa nüxũ nacuaxgü. Rü ngẽma curü üüne rü daxũguxũ i naanearü yexerawa nangu.

2Rü ngẽma buxũgü rü woo ngẽma õxchanagü rü nüxũ curüngũxẽxẽ nax cuxũ yacuaxüũgüxũcax nax ngẽmaãcü i curü uanügü rü yanangeaxgüxũcax rü cupexewa naxãneexũcax.

3-4Rü ngẽxguma chütacü daxũgu chadawenügu, rü nüxũ chadau ya tauemacü rü ẽxtagü i cuxmexmaxã cuxüxũ i daxũwa cungexmagüxẽẽxũ. Rü ngẽxguma chaugüna chaca rü ñachagürü: —¿Taxacücax nagu curüxĩnüxũ ya yimá yatü? ¿Rü tüxcüũ naxcax cuxoegaãxẽxũ? ==ñachagürü.

5Rü wixgutaax cugürüxũ cuyaxĩxẽxẽ ya yimá yatü, rü nüxna cunaxã i pora rü cuax.

6Rü yimá yatü rü naxmexwa cunangexmagüxẽxẽ i guxũma i ngẽma cuxüxũ, rü nüxna cunaxã i cuax nax namaxã inacuáxũcax.

7Rü carnérugüétüwa rü wocagüétüwa rü naeũgüétüwa cunangexmaxẽxẽ ya yima yatü.

8Rü werigü i daxũgu íxüüxũétüwa, rü choxnigü i márwa maxẽxũétüwa, rü guxũma i márwa ngẽxmagüxũétüwa cunangexmaxẽxẽ ya yimá yatü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[9]Pa Cori ya Tupana ya Guxũétüwa Ngẽxmacüx, rü cuéga rü namexẽchi rü guxũma i ñoma i naanewa nüxũ nacua̲xgü.

## Wiyaegü 9

### Cori ya Tupanaxũ chicua̲xüxũ erü aixcümacü nixĩ rü mexũ naxü

[1]Pa Cori Pa Tupanax, guxũ ya chorü maxũnemaxã tá cuxũ chicua̲xüxũ. Rü tá nüxũ chixuchiga i guxũma i ngẽma mexũgü i curü poramaxã cuxüxũ.

[2]Pa Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacüx, rü chorü taãẽmaxã tá poraãcü cuxũ chicua̲xüxũ. Rü chorü wiyaemaxã tá cuxũ chatachigaxẽxẽ.

[3]Rü ngẽma chorü uanügü rü cupe̲xewa nibuxmü rü nayayi rü inarütauxe.

[4]Cuma rü ãe̲xgacü ya ixaixcümacü quixĩ. Rü curü tochicaxũ̃wa choxũ cungugü rü chauétüwa cuchogü.

[5]Rü cunamuũ̃xẽxẽ i ngẽma togü i nachixũ̃anecüa̲xgü i tama cuxṹ yaxõgüxũ, rü cunadai i ngẽma chixexũgu maxẽxũ. Rü noxtacüma icuyanaxoxẽxẽ i naégagü nax taguma texé nüxna cua̲xãchiexũ̃ca̲x.

[6]Rü ngẽma chorü uanügü rü marü inayarüxo, rü yima norü ĩanegü rü nagu cupogü. Rü ngẽmaãcü i ñu̲xma rü taxúema nüxna tacua̲xãchi.

[7]Natürü nüma ya Cori ya Tupana rü guxũgutáma ãe̲xgacü nixĩ. Rü nüma rü norü tochicaxũ̃wa mea nanangugü i wüxichigü i duũ̃xũgüarü maxũ.

[8]Rü nüma rü mea tá guxũ i duũ̃xũgüarü maxũ nangugü. Rü mea tá guxũ i nachixũ̃anegüarü duũ̃xũgüxũ nangugü.

[9]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tüxũ ínapoxũ ya yíxema togü chixri tümamaxã icuáxe. Rü ngẽxguma ngúxũ tingexgu rü tüxũ narüngũ̃xẽxẽ.

[10]Pa Corix, yíxema cuxũ cua̲xgüxe rü cuxṹ tayaxõgü. Rü taguma tüxũ icuyarüngüma ya yíxema cuxca̲x daugüxe.

[11]¡Rü naxca̲x pewiyaegü ya Cori ya Tupana ya Chióũ̃wa ãe̲xgacü ixĩcü! ¡Rü guxũ i nachixũ̃anegüwa nüxũ pixu i ngẽma mexũgü i naxüxũ!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[12]Rü nüma ya Tupana rü tümacax nanu ya yíxema togü chixri tümamaxã icuaxgüxe. Rü tama nüxũ inarüngüma i ngẽma tümaarü axu ya yíxema ngúxũ ingegüxe.

[13]Pa Corix, ¡cuxű changechaũtümüxũ! ¡Rü dücax, nüxũ nadau i ñuxãcü chanaxĩxãchiãẽxũ erü choxũ nimaxgüchaũ i ngẽma chauxchi aiexũ! ¡Rü nawa choxũ ínanguxuchixẽxẽ i ngẽma yu!

[14]Rü ngẽxguma choxũ ícunguxuchixẽẽgu rü choma rü tá Yerucharéũarü ĩãxgüwa cuxũ chixuchiga rü cuxũ chicuaxüxũ napexewa i guxũma i duũxũgü. Rü namaxã tá nüxũ chixu nax chataãẽxũ erü ngẽma yuwa choxũ ícunguxuchixẽxẽ.

[15]Rü ngẽma tama cuxũ cuaxgüxũ, rü nüma tátama nagu nayi i ngẽma norü yütagü i ãxmaxũ i toguxecax namagu naxügüxũ. Rü nüma tátama nagu ínanue i ngẽma pücha i toguxecax bexma ngẽxma naxűgüxũ.

[16]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nügü inawex nax ãẽxgacü ya aixcümacü yaxĩxũ rü tümaétüwa naxű ya yíxema mexũ üxe. Natürü nanangexrü i ngẽma chixexũ üxũ rü ngẽmacax nagu tá nangu ya yima yüta ya nümatama naxüxũne.

[17]Rü ngẽma chixexũgu maxẽxũ, rü guxũma i ngẽma tama Tupanaxũ cuaxgüchaũxũ rü tá nayue rü naxmaxũwa tá naxĩ.

[18]Natürü Tupana rü taxũtáma tüxũ inarüngüma ya yíxema ngearü diẽruãxgüxe. Rü aixcüma tá tüxna nanaxã i ngẽma ngũxẽxẽ i ítananguxẽẽgüxũ.

[19]¡Inachi, Pa Cori Pa Tupanax! ¡Rü taxű i cunaxüchicaxũ i ngẽma nügü icuaxüũgüxũ i cuétüwa nügü ügüxẽxẽchaũxũ! ¡Rü ngẽma togü i nachixũanecüãxgü i tama cuxũ cuaxgüxũ rü cugüpexewa nagagü nax cuma nüxna cucagüxũcax i norü pecaduchiga!

[20]Pa Corix ¡namuũexẽxẽ i ngẽma tama cuxũ cuaxgüxũ! ¡Rü nüxũ nüxũ nacuaxẽxẽ nax nümagü rü duũxũgümare yixĩgüxũ!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

## Wiyaegü 10

### Yumüxẽ i nawa Tupanaarü ngũxẽxẽcạx ícạxaxũ

[1]Pa Cori Pa Tupanax ¿Tụ̈xcüũ choxna cuyáxũgu? ¿Rü tụ̈xcüũ iquicụx ega guxchaxũwa changexmagu?

[2]Erü ngẽma chixexũgu maxũxũ rü nügü írütaxũ rü norü numaxã tüxũ nachixewe ya yíxema taxucürüwa tügü ípoxũxẽ. Natürü nüma i ngẽma chixexũgu maxũxũ tátama nagu nangu ya yima yüta ya toguxecạx naxüxũne.

[3]Rü ngẽma chixexũ i duũxũ rü norü ngẽmaxũgümaxã nügü nicuạxüxũ. Rü ngẽma duũxũ i nügüna nanuxũchixũ i diẽru, rü Cori ya Tupanaxũ naxo.

[4]Rü ngẽma yatü i chixexũ rü nügü nicuạxüxũ rü ñanagürü: —Nataxuma ya Tupana. Rü taxúetama choxna taca nachiga i ngẽma chaxüxũ = =ñanagürü. Rü ngẽmaguxicatama narüxĩnü.

[5-6]Rü ngẽma naxüxũwa rü guxũguma mea nüxṹ ínanguxuchi. Rü nüma rü nüxũ naxo i curü mugü, Pa Tupanax. Rü nagu naxĩnügu rü tagutáma cunapoxcu. Rü norü uanügüxũ nacugü, rü nagu narüxĩnü nax taxúetama nüxũ rüporamaexũ rü tagutáma guxchaxũ nüxṹ ngẽxmaxũ.

[7]Rü naạ̃xwa ínaxũxũ i chixexũ i dexa, rü doraxũ nixu, rü naguxchigawạxe. Rü ngẽxguma yadexaxgu rü mexũ i oregu nayacụx i ngẽma chixexũ i nagu naxĩnüxũ, rü ngẽmaãcü tüxũ nawomüxẽxẽ ya duẽxẽgü.

[8]Rü chütacü rü ĩanexacügü i ẽanexũgu tüxũ ínicụxéxũ rü ngẽxma tüxũ nimạx ya yíxema tümaechita ngéma üpetüxe. Rü guxũguma bexma tüxũ ínidawenüchigüxũ ya yíxema turaxe i taxucürüwama tügü ípoxũxẽ.

[9]Rü ñoma leóũ i naxmaxũwa naeũcạx idawenüxũrüxũ nügü nixĩxẽxẽ i ngẽma yatü i chixexũ. Rü ngéma iyacúxũwa tüxũ nananguxẽxẽ ya yíxema turaxe nax ngẽmaãcü tüxũ yayaxuxũcạx. Rü ngẽxguma tüxũ yayaxụxgu rü marü taxucürüwama nüxna tiña.

[10]Rü ñoma leóũ i yauxexũchaũxũrüxũ nixĩ nax tüxũ yayaxuxũcạx ya yíxema turaxe. Rü norü poramaxã tüxũ narüyexera rü ngẽmaãcü naxmẹxgu tangu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]Rü ngẽma yatü i chixexũ̃ rü nagu narüxĩnü nax nüma ya Tupana rü marü nüxũ̃ yanangümaxũ̃ rü nügü yadüxchiwexũ̃ nax tama nüxũ̃ nadauxũ̃cax i ngẽma chixexũ̃ i naxüxũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃.

[12]¡Inachi Pa Cori Pa Tupanax, rü napoxcu i ngẽma chixexũ̃ üxũ̃! ¡Rü taxṹ i tüxũ̃ curüngũ̃maxũ̃ ya yíxema naxĩxãchiãẽgüxe!

[13]¿Rü tüxcüũ̃, Pa Tupanax, cuxũ̃ nacugü i ngẽma chixexũ̃ i duũ̃xũ̃ i nagu rüxĩnüxũ̃ rü tagutáma nüxna cuca nachiga i ngẽma chixexũ̃ i naxüxũ̃?

[14]Pa Corix, cumatama marü nüxũ̃ cudau i ngẽma taxũ̃ i chixexũ̃ i naxügüxũ̃, rü name i cunapoxcu naxcax i ngẽma ngúxũ̃ nax duũ̃xẽgüxũ̃ yangexẽẽgüxũ̃. Rü yíxema turaexe rü curü ngũ̃xẽẽcax nixĩ i tadaugüxũ̃, erü cuma nixĩ i tümaarü poxũ̃ruxũ̃ quixĩxũ̃. Rü cuma nixĩ i tüxũ̃ curüngũ̃xẽẽxũ̃ ya yíxema taxcutagü.

[15]¡Rü iyanaxoxẽxẽ i norü pora i ngẽma chixexũ̃gü! ¡Rü nüxna naca nachiga i norü chixexũ̃gü, rü bai tá i wüxi i nüxũ̃ cuxüpetümarexũ̃!

[16]Rü nüma ya Cori ya Tupana nixĩ i ãẽxgacü yixĩxũ̃ i guxũ̃guma. Rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i tama Tupanaxũ̃ cuaxgüxũ̃, rü Tupanaarü naanewa tá ínawoxũ̃.

[17]Pa Corix, cuma rü nüxũ̃ cuxĩnü i tümaarü yumüxẽ ya yíxema tama tügü icuaxüxũ̃güxe. Rü cuma rü tüxũ̃ cutaãẽgüxẽxẽ rü tüxũ̃ curüngũ̃xẽxẽ.

[18]¡Rü ẽcü tümaétüwa nachogü ya yíxema taxcutagü rü yíxema togümexẽwa ngẽxmagüxe rü chixri tümamaxã inacuaxgüxe! Rü ngẽma yatü i waixũ̃müwa cuxüxũ̃, rü tama tanaxwaxe nax wena muũ̃ ínanguxẽẽxũ̃.

## Wiyaegü 11

### Cori ya Tupanamexẽwa chaugü changexmaxẽxẽ nax choxũ̃ ínapoxũ̃xũ̃cax

[1]Choma rü Cori ya Tupanamexẽwa chaugü changexmaxẽxẽ nax choxũ̃ ínapoxũ̃xũ̃cax nüxna i chorü uanügü. ¿Rü tüxcüũ̃ choxũ̃ ñapegürü: —¡Maxpűneanewa naña nax ngéma werigürüxũ̃ cugü quicúxũ̃cax! ==ñaperügü choxũ̃?


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2]¡Rü dücax i ngẽma chixexũ̃ ügüxũ̃ i duũ̃xũ̃gü! Rü nanapexecunüxẽxẽ ya norü würa nax yacuxgüãcüma naxnegümaxã tüxũ̃ namaxgüxũ̃cax ya yíxema duẽxẽgü i mea maxẽxe.

[3]Rü ngẽxguma chi nüma ya ãẽxgacü marü chixexũ̃gu nanguxgu ¿rü ñuxãcü tá nügü ínapoxũ̃ ya yimá mecü ya duũ̃?

[4]Natürü nüma ya Cori ya Tupana rü napata ya üünenewa nangẽxma. Rü nüma ya Cori rü daxũguxũ̃ i naanewa nüxṹ nangẽxma i norü tochicaxũ̃, rü ngéma meama ínadawenü rü nanangugü i duũ̃xũ̃gü.

[5]Rü nüma ya Tupana rü nanangugü i ngẽma mexũ̃ ügüxũ̃ rü ngẽma chixexũ̃ ügüxũ̃, rü naxchi naxai i ngẽma maxgu rüxĩnüexũ̃.

[6]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ñoma pucürüxũ̃ tá ngẽma chixexũ̃ ügüxũ̃étügu nanayixẽxẽ ya ãxwe rü üxüema i achúfremaxã ãéũ̃xũ̃. Rü tá naxcax ínananguxẽxẽ ya wüxi ya buanecü nax yaxaexũ̃cax i guxũ̃ma. Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ngẽmaãcü tá nanapoxcue i ngẽma duũ̃xũ̃gü i chixexũ̃ ügüxũ̃.

[7]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ixaixcümacü nixĩ, rü nüxũ̃ nangechaũ̃ i ngẽma aixcüma ixĩxũ̃. Rü ngẽmacax ya yíxema ixaixcümagüxe rü tá Tupanachiwexũ̃ tadaugü.

## Wiyaegü 12

### Yumüxẽ i nawa Tupanaarü ngũ̃xẽxẽcax ícaxaxũ̃

[1]Pa Cori Pa Tupanax ¡paxa toxũ̃ rüngũ̃xẽxẽ! Erü marü nataxuma i aixcüma cuxṹ yaxõgüxũ̃. Rü ñoma i naanewa marü inarüxo i ngẽma duũ̃xũ̃gü i aixcüma mexũ̃gu rüxĩnüexũ̃.

[2]Rü nügütanüwa i duũ̃xũ̃gü rü nügü nawomüxẽẽgü. Rü mea nidexagüneta rü tama aixcümaxũ̃ nixugü.

[3]Cori ya Tupana rü tá inayanaxoxẽxẽ i guxũ̃ma i ngẽma nügü írümegünetaxũ̃ rü ngẽma nügü icuaxüũ̃güxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[4]Rü nümagü rü ñanagürügü: —Toma rü mea nüxũ tacuạxgü nax tidexagüxũ rü torü oremaxã togü ítapoxũ. ¿Rü texé tá toxũ tarüngeạxgüxẽxẽ? ==ñanagürügü.

[5]Natürü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Choma rü tá tümaétüwa chachogü rü tá tüxũ charüngũxẽxẽ ya yíxema ngearü diẽruạ̃xgüxe rü turaexe rü chixri tümamaxã inacuạxgüxe. Erü ngẽma nixĩ i tanaxwạxegüxũ ya yíxema ngúxũ ingegüxe ==ñanagürü.

[6]Rü ngẽma Cori ya Tupanaarü ore rü aixcüma nixĩ. Rü norü unetagü rü ñoma diẽrumü i 7 ẹxpụ̈xcüna ornuwa iguxũrüxũ nixĩ nax nataxuxũma i norü ãũãchixũ.

[7-8]Pa Cori Pa Tupanax, cuma rü tá toxna cudau rü guxũgutáma toxũ ícupoxũ nüxna i ngẽma chixexũ ügüxũ. Rü woo guxũwama toxũ ínachomaeguãchi i ngẽma duũxũgü rü woo namaxã nataãxẽ i ngẽma chixexũ i naxügüxũ, natürü i cuma rü guxũgutáma toxna cudau rü toxũ ícupoxũ nüxna i ngẽma chixexũ ügüxũ.

## Wiyaegü 13

### Yumüxẽ i nawa Tupanaarü ngũxẽxẽcạ̃x ícạ̃xaxũ

[1]Pa Cori Pa Tupanax ¿Ñuxguratáta nüxũ curüchauxũ nax choxũ curüngũmaxũ? ¿Rü ñuxguratáta nüxũ curüchauxũ nax chạ̃uxchạ̃xwa iquicúxũ?

[2]¿Rü ñuxguratáta iyanaxoxũ nax chanaxĩxãchiãẽxũ? ¿Rü ñuxguratáta iyanaxoxũ nax guxũ i ngunexũgu changechaxũxũ? ¿Rü ñuxguratáta iyanaxoxũ nax chorü uanümẹxẽwa changexmaxũ?

[3]Pa Cori Pa Chorü Tupanax ¡choxũ nadawenü rü choxũ nangãxũ rü cuạx choxna naxã! Erü tama chanaxwạxe nax nagu changuxũ i ngẽma yu.

[4]Rü ngẽmaãcü i chorü uanü rü taxũtáma ñanagürü: —Marü nüxũ charüporamae ==ñanagürü. ¡Rü choxna nadau nax tama nataãẽxũcạ̃x i ngẽma chorü uanü i ngẽxguma guxchaxũgu changuxgux!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5Rü choma rü chayaxõ nax aixcüma choxũ̃ cungechaũ̃xũ̃, rü chataãxẽ erü cuma rü choxũ̃ cumaxẽxẽ.

6Rü chorü wiyaemaxã tá Cori ya Tupanaxũ̃ chicua̱xüxũ̃ naxca̱x i norü ngũ̃xẽxẽ i choxna naxãxũ̃.

## Wiyaegü 14

### Nüma ya yatü rü chixexũ̃gu narüxĩnüecha

(Sal. 53)

1Rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i naechitamare maxẽxũ̃ rü nagu narüxĩnüe nax nataxuxũ̃ ya Tupana. Rü guxũ̃ma i ngẽma duũ̃xũ̃gü rü chixexũ̃gu narüxĩnüe rü nanaxügü i ngẽma Tupanape̱xewa chixexũ̃chixũ̃. Rü bai i wüxi i mexũ̃ üxũ̃.

2Rü nüma ya Cori ya Tupana rü daxũguxũ̃ i naanewa duũ̃xũ̃güxũ̃ nadawenü nax nüxũ̃ nadauxũ̃ca̱x rü tayíxema ya tümaãẽxũ̃ cuáxe rü Tupanaxca̱x dauxe.

3Natürü guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü rü chixexũ̃gu namaxẽ rü guxũ̃ma wüxigu chixexũ̃gu narüxĩnüe. Rü marü tataxuma ya texé ya mexũ̃ ṹxe, rü bai ya wüxíe.

4Rü tama naãẽxũ̃ nicua̱x i ngẽma chixexũ̃ ügüxũ̃. Rü norü chixexũ̃maxã nanagu̱xẽxẽ i chorü duũ̃xũ̃gü ñoma paũ ingṍxũ̃rüxũ̃. Rü taguma Cori ya Tupanaca̱x nadaugü.

5Rü ngẽma chixexũ̃ ügüxũ̃ rü muũ̃maxã tá nidu̱xruxe. Natürü Tupana rü tümaxũ̃tawa nangẽxma ya yíxema naga ĩnüexe.

6Rü ngẽma chixexũ̃ ügüxũ̃ rü tüxṹ nüxũ̃ nacugüe i tümaarü ĩnü ya yíxema tama tügü icua̱xüxũ̃güxe. Natürü nüma ya Cori ya Tupana rü tüxna nadau rü tüxũ̃ ínapoxũ̃.

7Chierüx Tupana ya ma̱xpṹne ya Chióũ̃wa ngẽxmacü nua ũxgu nax norü uanügüme̱xẽwa ínanguxũ̃xẽẽãxũ̃ca̱x i norü duũ̃xũ̃gü i Iraétanüxũ̃. Rü ngẽxguma nüma ya Cori ya Tupana ínanguxũ̃xẽẽgu rü guxũ̃ma i Acóbutaagü i Iraétanüxũ̃ rü tá nataãxẽgü.

## Wiyaegü 15

### Tupana nanaxwa̱xe nax mexũ̃ naxüxũ̃ ya yatü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Pa Corix ¿texé tá tixĩ ya yíxema cupata ya üünenewa ngẽxmaxe? ¿Rü texé tá tixĩ ya yimá curü maxpűne ya üünenegu ãchiũxẽ?

[2]Rü yíxema tüxű̃ nataxúxe i chixexũ̃, rü mexũ̃ üxe, rü aixcüma mexũ̃ i orexũ̃ ixuxe,

[3]rü tama texéchiga chixri idexaxe, rü taxuxũ̃ma chixexũ̃ tümamücümaxã ű́xe, rü tama chixexũ̃ i oremaxã tümamücüxũ̃ ngaxe,

[4]rü tama nanaãẽraxũ̃xe i ngẽma chixexũ̃ üxũ̃, rü nüxũ̃ ngechaũ̃xe i ngẽma duũ̃xũ̃ i Tupanaxũ̃ ngechaũ̃xũ̃, rü naxüamáxe i ngẽma nagu taxunetaxũ̃ woo tüxű̃ naguxchagu nax tayanguxẽẽxũ̃,

[5]rü tümaarü diẽru paxaãchi ngĩxũ̃ ixãxẽ nax ngearü üétüãcüma tanatáeguxẽẽãxũ̃cax, rü tama diẽru yaxúxe ega texé naxütanügu nax napoxcuxũ̃cax i ngẽma taxuxũ̃ma i chixexũ̃ üxũ̃. Rü yíxema ngẽmaãcü maxű̃xẽ rü tagutáma taxacürü chixexũ̃gu tangu.

## Wiyaegü 16

### Ngẽma mexũ̃ i Tupana tá tüxna ãxũ̃ rü nataxuma i to i ngẽmaarü yexeraxũ̃

[1]¡Choxna nadau, Pa Tupanax! Erü cuxű̃ nixĩ i chayaxõxũ̃ nax choxũ̃ ícupoxũ̃xũ̃cax.

[2]Choma rü marü cumaxã nüxũ̃ chixu rü ñachagürü: —Cuma nixĩ i chorü Cori quixĩxũ̃, rü nataxuma i to i curüxũ̃ aixcüma choxũ̃ rüngũ̃xẽẽxũ̃ ==ñachagürü.

[3]Rü ngẽma duũ̃xũgü i cuxű̃ yaxõgüxũ̃ rü naporae, rü choma rü aixcüma namaxã chataãxẽ.

[4]Natürü ngẽma naxchicünaxãgüxũ̃ icuaxüũgüxũ̃ rü tá ngúxũ̃ ningegü. Rü choma rü tagutáma norü tupananetagücax ãmareruxũ̃ i nagü chaba. Rü bai i chauaxmaxã tá nüxũ̃ chixu i naégagü i ngẽma tupananetagü.

[5]Pa Corix, cuma nixĩ i ñoma i õnarüxũ̃ choxũ̃ cuporaxẽẽxũ̃. Rü ñoma chorü copa i mexũ̃rüxũ̃ quixĩ. Rü cuxmexwa nangẽxma i chorü maxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

6Rü yema naane ga choxna üxũ nixĩ ga yema rümemaexũ. Rü namexẽchi nixĩ i ngẽma choxna cuxãxũ.

7Rü nüxũ chicuạxüxũ ya Cori ya Tupana erü nüma rü chomaxã inacuạx. Rü chütacü rü nüma rü chauãẽwa choxũ naxuxcụxẽ.

8Rü guxũguma nachauxũtagu ya Cori. Rü chorü tügünecüwawa nangẽxma rü ngẽmacạx taxuxũtáma i tạxacü chixexũgu choxũ nanguxẽxẽ.

9Rü ngẽmacạx i ñụxma rü poraãcü chataãxẽ rü taxucạxtama tạxacücạx chaxoegaãxẽ.

10Erü cuma rü taxũtáma tauquewa choxũ cutạx. Rü taxũtáma wüxi i ãxmaxũgu nüxũ curüngũma ya yima cumücü ixĩcü.

11Rü cuma rü choxũ cunawẹx i ngẽma nama i maxũwa nadaxũ. Rü cuxũtawa nangẽxma i taxüchixũ i taãxẽ. Rü ngẽma curü tügünecüwawa nangẽxma i taãxẽ i taguma iyacuáxũ.

## Wiyaegü 17

### Yumüxẽwa Tupanaarü ngũxẽxẽcạx ínaca

1Pa Corix ¡choxṹ nüxũ naxĩnü i ngẽma cuxna naxcạx chacaxũ, erü wüxi i mexũ nixĩ! ¡Rü choxṹ nüxũ naxĩnü i ngẽxguma tagaãcü curü ngũxẽxẽcạx cuxna chacaxgu! ¡Rü choxṹ nüxũ naxĩnü i chorü yumüxẽ! Erü choma rü tama wüxi i doratạxáxũ chixĩ.

2Rü chanaxwạxe i choxũ ícupoxũ, erü cuma nüxũ cucuạx nax aixcüma wüxi i mexũ yixĩxũ i ngẽma cuxna naxcạx chacạxũ.

3Rü cuma rü marü mea nüxũ cucuạx i ngẽma chauãẽwa nagu charüxĩnüxũ. Rü chütacü rü choxũ cuxü rü taxuxũma i chixexũ chowa icuyangau. Rü nüxũ cucuạx nax aixcüma yixĩxũ i ngẽma nüxũ chixuxũ.

4Rü mea nagu chamaxũ i ngẽma nüxũ quixuxũ. Rü chayanguxẽxẽ i curü ore. Rü tama nüxũ chayadauxũ i ngẽma máetagüxũ.

5Rü aixcüma mea nagu chixũ i ngẽma cuma cunaxwạxexũ rü taguma nüxna chixũgachi.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[6]Pa Tupanax, cumaxã nixĩ i chidexaxũ erü nüxũ chacuax rü cuma rü choxṹ nüxũ cuxĩnü i chorü yumüxẽ rü choxũ cungãxũ. ¡Rü choxṹ nüxũ naxĩnü i chorü ore!

[7]Rü chanaxwaxe i choxũ cunawex nax aixcüma choxũ cungechaũ̃xũ. Erü cuma rü tüxũ curüngũ̃xẽxẽ ya yíxema cuxũ̃tawa tümaarü ngũ̃xẽẽcax ícagüxe naxchaxwa i tümaarü uanügü.

[8]¡Rü choxna nadau ñoma cugüpüxüxetüna cudauxũ̃rüxũ! ¡Rü choxũ ídüxü namaxã ya cuxpexatügü!

[9]Erü ngẽma chixexũ i duũ̃xũ̃gü rü chauxcax ínayaxüãchi rü chorü uanügü choxũ ínachomaeguãchi nax choxũ yamaxgüxũ̃cax.

[10]Rü taxúema nüxṹ tangechaũ̃tümüũ̃gü. Rü nügü yacuaxüũ̃güãcüma nidexagü.

[11]Rü ngẽma chixexũ i duũ̃xũ̃gü choxũ nangugügü nax ngextá chaxũxũ nax ngẽmaãcü waixũ̃mügu choxũ iyanguxẽẽgüxũ̃cax.

[12]Rü nümagü rü ñoma leóũ̃gürüxũ choxũ nicuxeũ̃gü rü choxna nayuxgu nax choxũ yamaxgüxũ̃cax.

[13]Pa Corix ¡ẽcü inachi rü nüxna nayuxu rü nadai i ngẽma chorü uanügü! ¡Curü taramaxã choxũ ínapoxũ nüxna i ngẽma duũ̃xũ̃gü i chixexũ ügüxũ, rü yabuxmüxẽxẽ!

[14]Pa Corix ¡curü poramaxã choxũ ínanguxuchixẽxẽ naxmexwa i ngẽma duũ̃xũ̃gü i chixexũ! ¡Rü ñoma i naanewa ínawoxũ! Rü ngẽma nixĩ i nüxna üxũ i ñoma i naanewa nax namaxẽxũ. Rü nüetama nixĩ nax namuarü ngẽmaxũ̃axgüxũ. Rü nüetama nixĩ nax naxacügü rü meama nachibüexũ. Rü nüetama nixĩ nax nataagücax íyaxüxũ i õna.

[15]Natürü i chomax rü ngẽma namaxã chataãẽxũ nixĩ nax cuxũ tá chadauxũ rü cuxũ̃tawa tá changexmaxũ i ngẽxguma tá ícharüdaxgux.

## Wiyaegü 18

### Nawiyae erü norü uanüxũ narüporamae

(2 S. 22.1-51)


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Pa Corix, Pa Tupanax, cuma nixĩ i chorü poraxẽẽruxũ quixĩxũ. Rü choma rü cuxũ changechaũ.

[2]Rü cuma nixĩ ya nuta ya taxüchicü ya chorü poxũruxũ quixĩxũ. Rü cuma nixĩ i chorü dauruxũ quixĩxũ. Rü cuma nixĩ i choxũ cunapuxũ nüxna i chorü uanügü. Rü cuma nixĩ i chorü tüpẹxeruxũ quixĩxũ. Rü cuma nixĩ i curü poramaxã choxũ cumaxẽẽxũ. Rü cuma nixĩ i chorü cụxchicaxũ i mạxpűnewa nagu changaxixũ quixĩxũ.

[3]Rü cumax, Pa Cori, Pa Tupanax, nixĩ i namexũ nax cuxũ ticuạxüũxũ. Rü ngẽxguma ãũcümaxũwa changexmagu, rü aita cuxcạx chaxüxgu, rü cuma rü chorü uanügümẹxẽwa choxũ ícupoxũ.

[4]Rü yema yu rü choxũ niyauxchaũ, rü choxũ nimáxchaũ. Rü poraãcü chamuũ napẹxewa ga guxũma ga yema ãũcümaxũ ga choxna ngaicamaxũ.

[5]Rü yema choxmaxũ rü choxũ niyauxchaũ. Rü chopẹxegu nanaxű ya yütagü nax choxũ yamạxgüxũcạx.

[6]Rü yema ãũcümaxũwa nax chayexmaxũ, rü Coricạx aita chaxü nax nüma ga Tupana choxũ rüngũxẽẽxũcạx. Rü nüma rü napata ya üünenewa choxũ naxĩnü. Rü yema aita nax chaxüxũ rü naxmachixẽwa nangu.

[7]Rü yexguma rü poraãcü naxĩạ̃xãchiane. Rü guma mạxpűnegü rü naxĩạ̃xãchitanü. Rü Cori ya Tupanaarü numaxã nixĩãtanücüxü.

[8]Rü naxmaraũwa rü caxixũ ínaxũxũ. Rü naạ̃xwa ínaxũxũ ga üxüema ga ñoma ga naane ixaxẽẽxũ, rü ínaxũxũ ga ǻxwe ga inaicü.

[9]Rü ningena ga daxũguxũ ga naane rü nüma ga Tupana rü ñoma ga naanegu ínarüxĩ. Rü nacutütüũwa rü nataxüchi ga caixanexũ ga pamüemaxũ ga naxẽanexẽẽxũ.

[10]Rü wüxi ga dauxũcüạ̃x ga ãxpẹxatüxũétügu naxaunagü rü yema namaxã nigoe. Rü buanecüemaétügu namaxã niña.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]Rü yema waanexũ̃ nixĩ ga yadüxchipetaxũ̃. Rü caixanexũ̃ ga pucümaxã waxũ̃gu namaxã nayangaxi. Rü yemagu nügü nicu̱x rü yemaarü aixepewa nayexma.

[12]Rü nawa ínaxũxũ ga ba̱ixbeanexũ̃ rü nanangóonexẽxẽ. Rü yema caixanexũ̃wa narüyi ga gáuxũ̃ rü ǽxwe ga inaicü.

[13]Rü nüma ga Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü daxũguxũ̃ ga naanewa inanaxũ ga naga ga ñoma iduruanexũ̃rüxũ̃ ixĩxũ̃. Rü yéma narüyi ga gáuxũ̃ ga ãpü̱xüxũ̃ rü ǽxwe ga inaicü.

[14]Rü ínananguxẽxẽ ga norü chuxchigü rü ãẽmacügü. Rü yemacha̱xwa ga yema chorü uanügü rü nügü nawoone rü nibuxmü.

[15]Rü yexguma Tupana norü numaxã nangaxgu ga yema uanügü rü naétü cue ñaxgu rü nipachitama ga már rü nango̱x ga yema naane naétügu üxũ̃.

[16]Rü nüma ga Tupana rü daxũguxũ̃ ga naanewa cha̱u̱xca̱x narüxueme̱xẽ rü choxũ̃ ínayaxuchi nawa ga yema taxũ̃ ga már ga ãũcümaxũ̃.

[17]Rü choxũ̃ ínanguxuchixẽxẽ naxme̱xwa ga chorü uanügü ga poraxũ̃ ga chauxchi aiexũ̃ rü choxũ̃ rüporamaegüxũ̃.

[18]Rü yexguma guxchaxũ̃wa chayexmayane rü cha̱u̱xca̱x ínayaxüãchi. Natürü nüma ga Cori ya Tupana rü choxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ rü choxũ̃ ínapoxũ̃.

[19]Rü nüma ga Cori ya Tupana rü wüxi taxũ̃ i nachicawa choxũ̃ naga, rü chorü uanüme̱xẽwa choxũ̃ ínanguxuchixẽxẽ rü choxũ̃ nayapu erü choxũ̃ nangechaũ̃.

[20]Rü nüma ga Cori ya Tupana rü ãmare choxna naxã erü nape̱xewa name i chorü maxũ̃. Rü choxũ̃́ nanaxütanü naxca̱x ga chorü maxũ̃ i ngẽarü chixexũ̃ǽxũ̃.

[21]Yerü choma rü nagu chixũ i ngẽma Cori naxwa̱xexũ̃. Rü taguma chixexũ̃ chaxü rü taguma nüxũ̃ chaxo ya Tupana.

[22]Rü guxũ̃ma i norü ucu̱xẽgü rü chauãẽwa nangẽxmagü, rü taguma nüxna chixũgachi i norü mugü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[23]Rü napexewa rü taguma taxacürü chixexũ̃ chaxü rü chaugüna chadau nax tama pecadu chaxüxũ̃cax.

[24]Rü nüma ga Cori ya Tupana rü ãmare choxna naxã erü napexewa name i chorü maxũ̃. Rü choxṹ nanaxütanü naxcax ga chorü maxũ̃ i ngẽarü chixexũ̃áxũ̃.

[25]Rü cumax, Pa Cori Pa Tupanax, rü tümamaxã quixaixcüma ya yíxema aixcüma cuga ĩnüxe. Rü cuxṹ tangechaũ̃tümüxũ̃ ya yíxema tümamücü tüxṹ ngechaũ̃tümũ̃xẽ.

[26]Rü cuma rü aixcüma tüxũ̃ curüngũ̃xẽxẽ ya yíxema cuga ĩnüxe, natürü ngẽma tama cuga ĩnüxũ̃ rü cuma nüxũ̃ cucuax nax ñuxãcü tá cunapoxcuxũ̃.

[27]Rü cumax, Pa Tupanax, rü tüxũ̃ curüngũ̃xẽxẽ ya yíxema tama tügü icuaxüxũ̃güxe, natürü cunaxãneexẽxẽ i ngẽma nügü icuaxüũ̃güxũ̃.

[28]Rü cumax, Pa Cori Pa Tupanax, rü chauxcax cunangóonexẽxẽ. Rü ngẽxguma ẽanexũ̃wa changexmagu rü choxũ̃ quibáixmaxũ̃.

[29]Rü curü ngũ̃xẽẽmaxã rü tá naxcax íchayagoõchi i chorü uanü. Rü nagu tá chapogü i norü ĩanegüarü poxeguxũ̃.

[30]Rü ngẽma Tupanaarü ĩnü rü guxũ̃wama name. Rü ngẽma norü uneta rü name nax yaxõxũ̃. Rü nüma ya Tupana rü tüxna nadau ya yíxema nüxṹ yaxõgüxe.

[31]¿Rü texé tixĩ ya Cori ya Tupanaétüwa ixĩxẽ? ¿Rü taxacürü to napora nax tüxũ̃ ínapoxũ̃xũ̃cax? Rü Tupanaxicatama nixĩ.

[32]Rü Tupana nixĩ ya yimá choxũ̃ poraxẽẽcü. Rü yimá nixĩ i yanawexãchixẽẽcü i chaucüma nax taxuwama nachixexũ̃cax i chorü maxũ̃.

[33]Rü ngẽxguma chañaãchigu rü nüma ya Tupana nixĩ ya choxũ̃ poraxẽẽcü nax ñoma cowürüxũ̃ chaporaxũ̃cax. Rü maxpṹneanewa chomaxã inacuax nax taxuguma chayanguxũ̃cax.

[34]Rü nüma nixĩ i choxũ̃ nanguxẽẽxũ̃ nax daiwa chaporaxũ̃cax. Rü pora choxna naxã nax bróũchenaxcax ya würa ichamaxũ̃xũ̃cax.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[35]Rü cumax, Pa Cori Pa Tupanax, curü poxũ̃ruũ̃maxã choxũ̃ quidüxü nax tama chorü uanügümẹ̲xẽgu changuxũ̃cạ̲x. Rü curü tügünechacüümaxã choxũ̃ quingĩ. Rü ngẽma curü ngechaũ̃gagu rü chorü uanüxũ̃ charüporamae.

[36]Rü choxṹ̃ cunamexẽxẽ ga chomaxũ̃ nax tama ichinguxũ̃cạ̲x.

[37]Rü nawe changẽ ga yema chorü uanügü rü ñụ̲xmata nüxũ̃ ichayangau. Rü tama chataegu ñụ̲xmata guxũ̃ma chadai.

[38]Rü chanapíexẽxẽ rü ngẽmamaxã taguma ínarüdagü. Rü nagu chapúgüe.

[39]Rü cumax, Pa Tupanax, rü choxũ̃ cuporaxẽxẽ ga daiwa, rü yemacạ̲x ga yema chomaxã nuexũ̃ rü chọ̲xmẹ̲xgu cunayixẽxẽ.

[40]Rü chạ̲ụ̲xchạ̲xwa cuyabuxmüxẽxẽ ga chorü uanügü. Rü yemaacü chanadai ga yema chauxchi aiexũ̃.

[41]Rü nümagü rü aita naxüe nax ngũ̃xẽẽcạ̲x ínacagüxũ̃cạ̲x, natürü taxúema nüxũ̃ tarüngũ̃xẽxẽ. Rü Cori ya Tupanana nacagüe nax nüxũ̃ nangũ̃xẽẽxũ̃cạ̲x, natürü nüma rü tama nanangãxũ̃.

[42]Rü chanapuxãchixẽẽgü rü ñụ̲xmata ñoma ãtẹ̲xeanexũ̃ i buanecü cuexũ̃rüxũ̃ yixĩgü. Rü nagu chipúgügü ñoma namaarü ãcharaxũ̃gu ipugüxũ̃rüxũ̃.

[43]Rü cuma rü choxũ̃ ícunguxuchixẽxẽ naxmẹ̲xwa ga duũ̃xũ̃gü ga tama chauga ĩnüechaũ̃xũ̃. Rü togü ga nachixũ̃anegümaxã choxũ̃ icucuạ̲xẽxẽ. Rü yemaacü ga yema duũ̃xũ̃gü ga noxri tama nüxũ̃ chacuáxũ̃ rü ñụ̲xma rü chorü puracütanüxũ̃ nixĩgü.

[44]Rü ngẽxguma choxũ̃ naxĩnüegu rü chauga naxĩnüe. Rü togü i nachixũ̃anecüạ̲̃x i duũ̃xũ̃gü rü chọ̲xmẹ̲xwa nügü nangẽxmagüxẽxẽ rü mea chauchiga nidexagü.

[45]Rü ngẽma togü i nachixũ̃anecüạ̲̃xgü rü choxũ̃ namuũ̃e, rü ngẽma íyacụ̲xgüxũ̃wa rü dụ̲xruxeãcü ínachoxũ̃.

[46]¡Namaxũ̃ ya Cori ya Tupana! ¡Rü namecüma ya yimá chorü poxũ̃ruxũ̃! ¡Rü name i nüxũ̃ ticuạ̲xüũ̃gü ya yimá chorü maxẽẽruxũ̃ ya Tupanax!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

47Rü Tupana nixĩ ya chorü uanügüxũ̃ choxũ̃ rüporamaexẽẽcü rü choxmẹxgu nayixẽẽcü i ngẽma togü i nachixũ̃anegüarü duũ̃xũ̃gü.

48Rü nüma rü naxmẹxwa choxũ̃ ínanguxuchixẽxẽ i chorü uanügü i chomaxã nuexũ̃. Rü cumax, Pa Corix, rü choxũ̃ ícupoxũ̃ nüxna i ngẽma choxũ̃ imạxgüchaũ̃xũ̃.

49Rü ngẽmacạx i choma rü ngẽma nachixũ̃anegütanüwa cuxũ̃ chicuạxüxũ̃ rü cuégagu chawiyae.

50Cuma rü guxũ̃guma chorü uanügüxũ̃ choxũ̃ curüporamaexẽxẽ erü cumatama choxũ̃ cuxuneta i choma i Dabí nax Iraétanüxũ̃arü ãẽ̃xgacü chixĩxũ̃cạx. Rü cuma rü guxũ̃guma choxũ̃ cungechaũ̃ rü nüxũ̃ cungechaũ̃ i chaunegü rü chautaagü.

## Wiyaegü 19

### Ngẽma naxüxũ̃wa nangọx i Tupanaarü üüne

1Rü ngẽma daxũwa nüxũ̃ idauxũ̃ rü taxcạx nanangọxẽxẽ i Tupanaarü pora. Rü guxũ̃ma i ngẽma daxũwa ngẽxmaxũ̃ tüxũ̃ nüxũ̃ nacuạxẽxẽ nax namexẽchixũ̃ i ngẽma nüma naxüxũ̃.

2Rü wüxichigü i ngunexũ̃ rü ngẽma to i ngunexũ̃xũ̃ nanawẹx i Tupanaarü pora. Rü wüxichigü i chütaxũ̃ rü ngẽma to i chütaxũ̃xũ̃ nanawẹx nax naporaxũ̃ ya Tupana.

3-4Rü woo taxuxũ̃ma i orexũ̃ taxĩnüe rü taxuxũ̃ i naga taxmachixẽwa nangu, natürü ngẽma Tupanaarü pora rü guxũ̃ i naanewa tüxũ̃ nüxũ̃ nadauxẽxẽ ñụxmata naane íyacuáxũ̃wa nangu rü ñụxmata üạxcü íngẽxmaxũ̃wa nangu.

5Rü nüma ya üạxcü rü inarügo nax ngẽmaãcü nagu yaxũxũ̃cạx i namaxũ̃, rü nataãxẽ ñoma wüxi ya yatü ya ngexwaca ingĩcürüxũ̃ rü ñoma wüxi i duũ̃xũ̃ i ñaxãchichaũ̃xũ̃rüxũ̃.

6Rü nüma ya üạxcü rü naanearü éstewa narügo, rü nixũ ñụxmata norü oéstewa narüxücu. Rü taxucürüwa texé norü naiemaxũ̃chạxwa tiña.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]Rü Cori ya Tupanaarü ore rü aixcüma nawe̲xgu rü ngexwaca̲xũxũ i pora tüxna naxã. Rü Cori ya Tupanaarü mugü rü aixcümaxũ nixu rü cua̲xwa nananguxẽxẽ ya yimá yatü ya ímemarecü nax nayauxãxũ i ucu̲xẽgü.

[8]Rü Cori ya Tupanaarü ucu̲xẽgü rü aixcüma niwe̲x, rü taãxẽ tüxna naxã. Rü Cori ya Tupanaarü mugü rü taxuwama nachixe, rü cua̲x tüxna naxã.

[9]Rü name nax guxũgutáma Tupanaxũ imuũexũ. Rü norü mugü rü aixcüma nawe̲xgu rü taxuwama ínatü.

[10]Rü norü mugü rü úiru i ngearü ãũãchixũarü yexera namexẽchi. Rü berure ya naxchiãũwa yaxunearü yexera namaixcura.

[11]Rü ngẽma curü mugü rü choxũ nüxũ nacua̲xẽxẽ naxũpa nax chixexũgu changuxũ. Rü yíxema naga ĩnüexe i ngẽma curü mugü rü tá tanayauxgü i tümaarü ãmare.

[12]¿Rü texé ya nüxũ cuáxe i tümaarü chixexũ i tümawatama ngẽxmaxũ? Rü ngẽmaca̲x, Pa Cori Pa Tupanax ¡choxṹ nüxũ irüngüma i ngẽma chixexũ i chauechitamare chaxüxũ!

[13]¡Rü choxũ rüngũxẽxẽ nax tama chixexũ i nagu charüxĩnüxũgu changuxũca̲x! ¡Rü choxũ naporaxẽxẽ nax tama chomaxã inacuáxũca̲x i ngẽma chixexũ! Rü curü ngũxẽẽmaxã taxũtáma chixexũ chaxü rü nawa tá íchanguxuchi i ngẽma pecadugü.

[14]Rü chanaxwa̲xe i cunayaxu i ñaa chorü ore rü chorü ĩnügü, Pa Cori Pa Tupana ya chorü poxũruxũ rü chorü nguxuchixẽẽruxũ nax quixĩxũ.

## Wiyaegü 20

### Yumüxẽ i nawa Tupanaarü ngũxẽxẽca̲x íca̲xaxũ nax ngẽma uanüxũ narüporamaegüxũca̲x

[1]¡Cori ya Tupana cuxũ ĩnü, Pa Ãe̲xgacüx, ngẽxguma guxchaxũwa cungexmagu! ¡Rü yimá Acóbuarü Tupana cuxũ ípoxũ nüxna i curü uanü!

[2]¡Rü Chióũwa ngẽxmane ya napatawa cuxca̲x ne nanamu i ngũxẽxẽ nax curü uanügüpe̲xewa cuporaxũca̲x!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[3]¡Rü nüma ya Cori ya Tupana cuxű̃ nanayaxu i guxũma i curü ãmaregü i nüxna cuxãxũ̃, rü cuxű̃ nanayaxu i ngẽma ãmaregü i naxca̲x ícuguxũ̃!

[4]¡Rü Cori ya Tupana cuxna nanaxã i ngẽma cuma cunaxwa̲xexũ̃, rü nüma cuxũ̃ nangüxẽxẽ nax yanguxũca̲x i guxũma i ngẽma nagu curüxĩnüxũ̃!

[5]Rü toma rü tá tanaxüchiga, Pa Ãẽ̲xgacüx, i ngẽxguma curü uanügüxũ̃ curüporamaegu. Rü Tupanaégagu tá tórü woneragümaxã taxunagügü. ¡Rü Tupana yanguxẽxẽ i guxũma i ngẽma nüxna naxca̲x cuca̲a̲xũ̃!

[6]Rü yimá ãẽ̲xgacü ya Tupana nüxũ̃ unetacü, rü choma nüxũ̃ chacua̲x nax norü uanügüxũ̃ Tupana tá naporamaexẽẽxũ̃. Rü nüma ya Tupana rü tá nüxũ̃ naxĩnü i norü yumüxẽ, rü dauxũguxũ̃ i naanewa tá nüxũ̃ nangãxũ̃. Rü norü poramaxã tá ngẽma uanügüxũ̃ nanaporamaexẽxẽ ya yimá ãẽ̲xgacü.

[7]Rü nümaxũ̃ i uanügü rü norü carugümaxã nügü ínarüporae. Rü togü rü norü cowarugümaxã nügü ínarüporae. Natürü i yixema rü yimá tórü Cori ya Tupanamaxã yigü ítarüporae.

[8]Rü ngẽma tama Cori ya Tupanaxaxű̃ yaxõgüxũ̃ rü tá nayuemare, natürü yíxema i yaxõgüxe rü tá nüxũ̃ tarüporamae i ngẽma uanügü.

[9]Pa Cori Pa Tupanax ¡naporamaexẽxẽ ya yimá ãẽ̲xgacü rü toxű̃ nüxũ̃ naxĩnü i torü yumüxẽ!

## Wiyaegü 21

### Wiyae i poramaechiga

[1]Pa Cori Pa Tupanax, curü poragagu, rü nataãẽxũ̃chi ya yimá ãẽ̲xgacü. Rü aixcüma nataãxẽ erü cuma rü norü uanügüxũ̃ cunaporamaexẽxẽ.

[2]Rü cuma rü marü nüxna cunaxã i ngẽma norü ngúchaũ̃ ixĩxũ̃, rü tama nüxna cunachu̲xu i ngẽma naxca̲x cuxna naca̲xaxũ̃.

[3]Rü cuma rü mea cunayaxu rü poraãcü nüxũ̃ curüngũ̃xẽxẽ. Rü úirunaxca̲x i nga̲xcueruxũ̃ naeruwa quinga̲xcuchi.

[4]Rü cuxna naca nax cunamáarü maxũ̃a̲xẽẽxũca̲x, rü cuma rü cunama̲xẽxẽ i norü maxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5Rü cuma rü norü uanügüxũ̃ cunaporamaexẽxẽ, rü ngẽmacax natachiga ya yimá ãẽxgacü. Rü cuma rü nüxũ̃ curüngũ̃xẽxẽ rü ngẽmacax namaxã nataãẽgü i duũ̃xũ̃gü.

6Rü cuma rü guxũ̃guma nüxũ̃ curüngũ̃xẽxẽ. Rü naxũ̃tawa cungexmaecha rü ngẽmacax poraãcü nataãẽxũ̃chi.

7Rü nüma ya ãẽxgacüx, rü Cori ya Tupanaaxũ̃́ nayaxõ. Rü yimá Guxãmaxã Icuácü rü poraãcü yima ãẽxgacüxũ̃ nangechaũ̃, rü ngẽmacax tagutáma chixexũ̃gu nangu.

8Pa Chorü Tupanax, cuchacüxümaxã tá nüxũ̃ curüporamae i guxũ̃ma i curü uanügü. Rü yima curü tügünechacüxümaxã tá nüxũ̃ curüporamae i ngẽma cuxchi aiexũ̃.

9Pa Tupanax, ngẽxguma núma cuxũxgu rü ñoma wüxi i guruũ̃wa yaguxũ̃rüxũ̃ tá ícunagu i curü uanügü. Rü curü numaxã tá üxüwa cuyawocu nax ngẽxma yanaxogüxũ̃cax i ngẽma curü uanügü.

10Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta ñoma i naanewa tá icuyanaxoxẽxẽ i naxacügü rü nataagü i ngẽma curü uanügü.

11Erü ngẽma curü uanügü rü nagu narüxĩnüe nax chixexũ̃gu cuxũ̃ naguxẽẽgüxũ̃cax, natürü taxũtáma mea nüxũ̃́ ínanguxuchi i ngẽma nagu naxĩnüexũ̃.

12Erü cuma rü tá cuyabuxmüxẽxẽ, rü yima curü würa rü naguama cunatoenü.

13¡Rü ẽcü inawex i curü pora, Pa Cori Pa Tupanax! Rü toma rü wiyaegümaxã tá cuxũ̃ ticuaxüxũ̃gü rü tá tanaxüchiga i curü pora.

## Wiyaegü 22

### ¡Ngúxũ̃ yangexũ̃gagu aita naxü, natürü Tupanaxũ̃ nicuaxüxũ̃!

1Pa Chorü Tupanax, Pa Chorü Tupanax ¿tüxcüũ̃ choxna quixũgachi? ¿Rü tüxcüũ̃ choxna cuyáxũ̃gu rü tama choxũ̃ curüngũ̃xẽxẽ rü tama nüxũ̃ cuxĩnü i chorü axu?


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2]Pa Chorü Tupanax, ngunecü cuxna chaca rü chütacü cuxna chaca rü tama choxũ cungãxũ rü düxwa chipamare.

[3]Natürü i cumax rü cuxüüne, rü torü ãẽxgacü quixĩ. Rü cuxũ nixĩ i ticuạxüũgüxũ i toma i Iraéanecüạ̃xgü.

[4]Rü torü o̲xigü rü cuxṹ nixĩ i yaxõgüãxũ, rü cuma rü ícunanguxũxẽxẽ naxme̲xwa i norü uanügü.

[5]Rü curü ngũxẽẽcạx cuxna nacagüe rü cuma rü nüxũ curüngũxẽxẽ. Rü cuxṹ nayaxõgü rü norü uanügüme̲xẽwa ícunanguxũxẽxẽ rü tama cunawomüxẽxẽ.

[6]¿Rü ñu̲xma rü tạxacücạx tama cunangãxũ i chorü yumüxẽ? ¿Ẽxna wüxi i õxmi chixĩ rü tama wüxi i duũxũ chixĩ? Rü duũxũgü rü choxũ naxoe.

[7]Rü ngẽxguma choxũ nadaugügu i duũxũgü rü choxũ nacugüe rü choxna nabiạ̃xgü rü nanexáerugü rü chixri chauchiga nidexagü.

[8]Rü ñanagürügü: —Ñaa nixĩ i ngẽma yatü i Cori ya Tupanaaxṹ yaxõxũ. ¡Rü ẽcü ínanguxuchixẽẽã rü namaxẽẽã ega aixcüma nüxũ nangechaũgu! ==ñanagürügü.

[9]Natürü cumax, Pa Corix, nixĩ i chauéanüwa choxũ cubuxẽẽxũ rü chauéarü mixĩwa choxna cudau rü choxũ cupexẽẽxũ.

[10]Rü yexguma tauta chabuxgucürüwa choxna cudau. Rü yexguma noxri chabuxgumama rü chorü Tupana quixĩ.

[11]¡Rü ñu̲xma nax ãũcümaxũ̃wa changexmaxũ rü taxṹ i choxna quixũgachixũ! Erü tataxuma nax texé choxũ rüngũxẽẽxũ.

[12]Rü chorü uanügü rü ñoma wocagü i iyatüxũ i Bacháũ̃cüạ̃x i düraexũ̃rüxũ choxũ ínachomaeguãchi nax choxũ yamạxgüxũ̃cạx.

[13]Rü ñoma leóũ̃ i norü taiyamaxã ichogüxũ rü aita üexũ̃rüxũ choxna nayu̲xgu.

[14]Rü ngẽma chorü pora rü ñoma dexá i baxũ̃rüxũ nixĩ. Rü chauxchinạxãgü rü marü nayatüxüchigü. Rü yima chorü maxũ̃ne rü ñoma werarüxũ inadexe i chauxũ̃nütagügu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Rü chauax rü nipamare ñoma waixũmü i paxũrüxũ. Rü yimá chorü conü rü chauxmanaxãwa nayaxux. Rü waixũmütexegu choxũ cutax ñoma chayuxũrüxũ.

16Rü ñoma airugü i düraexũrüxũ choxũ ínachomaeguãchi i chorü uanügü. Rü chauxmexwa rü chaucutüwa choxũ ínipotagü.

17Rü nangox ya guxũnema ya chauxchinaxãremügü, rü ngẽmacax chayaxugü. Rü ngẽma chorü uanügü rü choxũ narüdaunüecha.

18Rü nügüna nanaxãgü ga chauxchiru rü sortéuãcü nügüna nanaxãgü ga chauxchiru ga mámüxũ.

19Natürü cumax, Pa Corix, nax chorü poraxẽẽruxũ quixĩxũ ¡rü taxṹ i choxna quixũgachixũ! ¡Rü paxa nua naxũ rü choxũ rüngũxẽxẽ!

20¡Rü choxũ ínapoxũ nax tama taramaxã choxũ yamaxgüxũcax i ñaa chorü uanügü i ñoma airugürüxũ ixĩgüxũ!

21¡Rü choxũ ínapoxũ nüxna i ñaa duũxũgü i ñoma leóũgürüxũ ixĩgüxũ rü ñoma wocagü i iyatüxũ i düraexũrüxũ ixĩgüxũ!

22Rü chauenexẽgümaxã tá cuchigaxũ chixu, rü curü duũxũgüarü ngutaquexegüwa tá cuxũ chicuaxüxũ.

23Rü choma rü ñacharügü: —Guxãma ya yíxema Tupanaxũ ngechaũgüxe ¡rü nüxũ picuaxüũgü! Rü guxãma i pema i Acóbutaagü ixĩgüxe ¡rü penataxẽxẽ! ¡Rü guxãma i pema i Iraétaagü ixĩgüxe ¡rü nüxũ pengechaxũ! = =ñachagürü.

24Erü nüma ya Cori ya Tupana rü taguma tüxũ inarüngüma ya yíxema ngearü diẽruãxgüxe ya ngúxũ ingegüxe rü taguma tümachaxwa inicux. Rü nüma ya Tupana rü tüxũ naxĩnü ega nüxna icaxgu, rü tüxũ narüngũxẽxẽ.

25Rü ngẽmacax, Pa Cori Pa Tupanax, rü tá cuxũ chicuaxüxũ napexewa i ngẽma muxũ i curü duũxũgü. Rü tá nüxũ chixu nax quixaixcümaxũ. Rü napexewa i ngẽma duũxũgü i cuxũ taxẽẽgüxũ rü tá chayanguxẽxẽ i ngẽma cumaxã ichaxunetaxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[26]Rü pema i ngearü diẽruãxgüxex ¡nua pexĩ rü meama pechibüe rü ñuxmata mea pexũ̃ yangu! Rü pema i Tupanacax daugüxe ¡rü nüxũ̃ picuaxüũ̃gü rü guxũ̃gutáma petaãẽgü!

[27]Rü Pa Guxãma i Pema i Ñoma i Naanewa Maxẽxex ¡rü nüxna pecuaxãchie ya Cori ya Tupana rü naxcax pexĩ! ¡Rü napexegu pecaxãpüxügü rü nüxũ̃ picuaxüũ̃gü!

[28]Erü nüma ya Cori ya Tupana rü guxãarü ãẽxgacü nixĩ rü guxũ̃ i nachixũ̃anegümaxã inacuax.

[29]Rü guxãma i pema ya diẽruãxgüxe rü Cori ya Tupanapexegu tá pecaxãpüxügü nax nüxũ̃ picuaxüũ̃güxũ̃cax. Rü guxãma i pema i ñoma i naanewa maxẽxe rü wena tá waixũ̃müxũ̃ pixĩgü, erü pewa rü nataxuma i maxũ̃.

[30]Rü ngẽma tataagü i tawena buexũ̃ rü tá Cori ya Tupanaaxũ̃ napuracüe rü tá nüxũ̃ nicuaxüũ̃gü. Rü tá nüxũ̃ naxĩnüe i nachiga.

[31]Rü ngẽmaãcü i ngẽma duũ̃xũ̃gü i tawena buexũ̃ rü tá nüxũ̃ naxĩnüechiga ga yema taxũ̃ ga mexũ̃gü ga Cori ya Tupana üxũ̃.

## Wiyaegü 23

### Cuma Pa Cori Pa Tupana rü chauxũ̃tawa cungexmaecha

[1]Nüma ya Cori ya Tupana rü chorü dauruxũ̃ nixĩ rü taxuxũ̃ma choxũ̃ nataxu.

[2]Mecü ya maxẽgu choxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ rü mechiüxũ̃ i natüwa choxũ̃ naga.

[3]Rü ngẽxguma chaturagu, choxũ̃ naporaxẽxẽ rü mexũ̃ i namawa choxũ̃ naga. Rü ngẽmaãcü choxũ̃ nanawex nax namecümaxũ̃ rü choxũ̃ nangechaũ̃xũ̃.

[4]Rü woo ãũcümaxũ̃ i namagüwa chaxüpetügu, rü taxucaxma chamuũ̃ erü cumax, Pa Cori Pa Tupanax, rü chauxũ̃tawa cungexma. Rü yima curü naixmenaxã ya carnéruarü axũ̃tanüruxũ̃maxã choxũ̃ ícupoxũ̃ rü choxũ̃ cutaãẽxẽxẽ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5Rü mexũ̃ i õna cha̱u̱xca̱x cumexẽxẽ napẹxewa i chorü uanügü, rü pumaramaxã choxũ̃ cubaeru. Rü ngẽma chorü taãxẽ i choxna cuxãxũ̃ rü ñoma copa i ããcuxüchixũ̃rüxũ̃ nixĩ.

6Cuma, Pa Corix, guxũ̃guma chomaxã cumecüma, rü choxũ̃ cungechaxũ̃. Rü guxũ̃gutáma cupatawa changexma.

## Wiyaegü 24

### Tupana nixĩ ya ãẽ̱xgacü ya üünecü

1Cori ya Tupanaarü nixĩ i guxũ̃ma i ñaa naane rü guxũ̃ma i nawa ngẽxmagüxũ̃ rü guxũ̃ma i nawa maxẽxũ̃.

2Yerü nüma nixĩ ga naxüaxũ̃ ga ñoma ga naane. Rü nüma nixĩ ga naxüchicaaxũ̃ ga márgü rü taxtügü nax yemaacü nangóxũ̃ca̱x ga paanexũ̃.

3¿Rü texé tame nax nawa tanguxũ̃ ya yima ma̱xpṹne ya üünene ya Tupana nawa ngẽxmane? ¿Rü texé tame nax napata ya üünenewa tangexmaxũ̃?

4Rü yíxema tama chixexũ̃ üxe rü tama chixexũ̃gu rüxĩnüxe, rü tama tupananetachicüna̱xãgüxũ̃ icua̱xüũ̃güxe rü tama idoraxe, rü yíxema tixĩ ya mexẽ nax Tupanapatawa tangexmaxũ̃.

5Rü Cori ya tümaarü Tupana ya tümaarü maxẽẽruxũ̃ rü tá mexũ̃ tümamaxã naxuegu rü tá tüxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ.

6Rü ngẽmaãcü mexũ̃wa tangexmagü ya yíxema cuga ĩnüxexe, Pa Corix, rü yíxema cuxca̱x daugüxe i cuma nax Acóbuarü Tupana quixĩxũ̃.

7¡Rü piwãxnagü, Pa Nũxcümaũ̃xũ̃ i Ĩã̱xgüx! ¡Rü pengeenügü nax yaxücuxũ̃ca̱x ya yimá guxãarü Ãẽ̱xgacü ya üünecü ya poracü!

8¿Rü texé nixĩ ya yimá üünecü ya Ãẽ̱xgacü? Rü nüma ya Cori ya Tupana ya poracü rü tama muũ̃cü nixĩ. Rü nüma nixĩ ya Cori ya Tupana ya taxúexũ̃ma muũ̃cü i daiwa.

9¡Rü piwãxnagü, Pa Nũxcümaũ̃xũ̃ i Ĩã̱xgüx! ¡Rü pengeenügü nax yaxücuxũ̃ca̱x ya yimá guxãarü Ãẽ̱xgacü ya üünecü ya poracü!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[10]¿Rü texé nixĩ ya yimá Ãe̲xgacü ya üünecü? Rü nüma nixĩ ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa ücü. Rü nümatama nixĩ ya Ãe̲xgacü ya üünecü.

## Wiyaegü 25

### Yumüxẽ i nawa Tupanaarü ngũxẽxẽca̲x ícа̲xaxũ̃

[1]Pa Cori Pa Tupanax, cuxna nixĩ i chacaxũ̃ i chorü yumüxẽwa.

[2]Pa Chorü Tupanax, cuxũ̲ chayaxõ. ¡Rü taxũ̲ i cunaxüchicaxũ̃ i chorü uanügü nax ãne choxũ̃ yangexẽxẽgüxũca̲x rü choxũ̃ nacugüexũca̲x!

[3]Rü yíxema cuxũ̲ yaxõ̲xe rü tagutáma ãne tinge. Natürü ngẽma tama cuga ĩnüexũ̃ rü natüca̲xma cumaxã nuexũ̃, rü ãne tá ningegü.

[4]Pa Corix ¡choxũ̃ nawe̲x i cucümagü rü ngẽma cucümagügu choxũ̃ ixũxẽxẽ!

[5]¡Rü chomaxã inacua̲x rü choxũ̃ nangu̲xẽxẽ i ngẽma curü ore i aixcüma ixĩxũ̃! Erü cuma nixĩ i chorü Tupana rü chorü maxẽẽruxũ̃ quixĩxũ̃. Rü guxũ̃ma i oragu rü cuxũ̲ chayaxõ.

[6]Pa Cori Pa Tupanax ¡nüxna nacua̲xãchi nax guxũ̃guma toxũ̃ cungechaũ̃xũ̃ rü cuxũ̲ tangechaũ̃tümüxũ̃güxũ̃!

[7]¡Natürü taxũ̲ i nüxna cucua̲xãchixũ̃ i ngẽma chorü pecadugü rü yema chixexũ̃gü ga chaxüxũ̃ ga yexguma changextũ̲xügu! Pa Cori Pa Tupanax ¡choxna nacua̲xãchi, erü curü ngechaũ̃ rü curü mecüma rü nataxüchi!

[8]Nüma ya Cori ya Tupana rü namecüma rü nixaixcüma. Rü nüma rü tüxũ̃ narüwe̲xãchixẽxẽ ya yíxema chixexũ̃ ügüxe.

[9]Rü nügücümagu tüxũ̃ naxĩxẽxẽ ya yíxema tama tügü icua̲xüũ̃güxe, rü mexũ̃wa tüxũ̃ nagagü.

[10]Rü nüma ya Tupana rü tüxũ̃ nangechaũ̃ rü tümamaxã nixaixcüma ya yíxema yanguxẽẽgüxe i ngẽma uneta i namaxã taxügüxũ̃ rü naga ĩnüexe i norü mugü.

[11]Pa Cori Pa Tupanax, nata i chorü chixexũ̃ i cupe̲xewa chaxüxũ̃ ¡Rü choxũ̲ nüxũ̃ irüngüma i ngẽma nax taxúema chixri cuchiga idexaxũca̲x!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

12Rü yíxema Cori ya Tupanaxũ̃ ngechaũ̃xe, rü nüma rü tá tüxũ̃ nanawe̲x i nacüma i mexũ̃ nax nagu tixũxũ̃.

13Rü tüma rü tá tataãxẽ rü tümaxacügü tá nixĩ i norü yora i ñaa nachixũ̃ane.

14Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tümamücü nixĩ ya yíxema nüxũ̃ ngechaũ̃güxe. Rü tümaca̲x nanango̲xẽxẽ i norü uneta.

15Rü guxũ̃guma Cori ya Tupanaarü ngũ̃xẽẽca̲x chadau, erü nüma nixĩ i choxũ̃ ínapoxũ̃xũ̃ nawa i guxũ̃ma i ãũcümaxũ̃.

16Pa Corix ¡choxũ̃ rüngũ̃xẽxẽ erü chanaxĩ̲xãchiãxẽ, rü cuxṹ changechaũ̃tümüxũ̃ erü chaxicatama charüxa̲ũ̲x!

17Choma rü yexera chanaxĩ̲xãchiãẽchigü. ¡Rü nawa choxũ̃ ínanguxuchixẽxẽ i ñaa ngúxũ̃ i chingexũ̃!

18¡Choxṹ nüxũ̃ nadau i ñaa ngúxũ̃ i chingexũ̃ rü chorü guxchaxũ̃gü! ¡Rü choxṹ nüxũ̃ yarüngüma i chorü pecadugü!

19¡Rü dücax i ñuxre i chorü uanügü i chauxchi aiexũ̃ rü choxũ̃ ima̲xgüchaũ̃xũ̃!

20¡Rü choxna nadau rü choxũ̃ ínapoxũ̃ nax tama choxũ̃ yama̲xgüxũca̲x! ¡Rü taxṹ i cunaxüchicaxũ̃ i chorü uanügü nax ãne choxũ̃ yangexẽxẽgüxũca̲x! Erü cuma nixĩ i chorü poxũ̃ruxũ̃ quixĩxũ̃, rü cuxũ̃tagu nixĩ i nüxũ̃ ichayangauxũ̃ i ngũ̃xẽxẽ.

21Rü ngẽma chaugü namaxã íchapoxũ̃xũ̃ nixĩ nax aixcümaxũ̃ chixuxũ̃ rü taxuxũ̃ma i chixexũ̃ chaxüxũ̃. Rü ngẽmaãcü chamaxũ̃ erü cuxṹ chayaxõ.

22Pa Chorü Tupanax ¡ínapoxũ̃ i Iraéanecüa̲xgü nawa i norü guxchaxũ̃gü rü norü ĩ̲xãchiãẽxũ̃gü!

## Wiyaegü 26

### Yimá norü maxũ̃maxã mea icüácüarü yumüxẽ

1Pa Cori Pa Tupanax ¡choxũ̃ nadau nax taxuxũ̃ma i pecadu chaxüxũ̃! Rü chorü maxũ̃wa rü nataxuma i chixexũ̃. Rü aixcüma cuxṹ chayaxõ, Pa Cori Pa Tupanax.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2]¡Rü ẽcü choxũ̃ nangugü! ¡Rü choxũ̃ naxü! ¡Rü nüxũ̃ naxü i chorü ĩnü rü chorü ngúchaũ̃ i chaxica nüxũ̃ chacuáxũ̃!

[3]Choma nüxũ̃ chacua̱x nax choxũ̃ cungechaũ̃xũ̃, rü guxũ̃guma mea cuga chaxĩnüxũ̃.

[4]Rü taguma namaxã chaxãmücü i ngẽma idorata̱a̱xgüxũ̃ rü bai i ñuxgu wüxiwa namaxã changexma i ngẽma nügü írümegünetaxũ̃.

[5]Rü choxṹ̃ nawa̱xtümüxũ̃ i norü ngutaque̱xe i ngẽma chixexũ̃ ügüxũ̃. Rü taguma namaxã chaxãmücü i ngẽma duũ̃xũ̃gü i chixecümaxũ̃.

[6-7]Rü cupe̱xewa chaugü chayauxme̱x, rü chowa rü nataxuxũ̃ma i ta̱xacürü pecadu. Rü ngẽmaãcü, Pa Cori Pa Tupanax, curü ãmarearü guruũ̃wa changu nax cuxca̱x chawiyaexũ̃ca̱x rü cuxũ̃ chicua̱xüũ̃xũ̃ca̱x rü nüxũ̃ chixuxũ̃ca̱x i ngẽma mexũ̃gü i cuxüxũ̃.

[8]Pa Corix, choma nüxũ̃ changechaũ̃ ya yima cupata, rü nüxũ̃ changechaũ̃ i ngẽma nachica i nawa nangẽxmaxũ̃ ya curü üüne.

[9]Rü tama chanaxwa̱xe i choxũ̃ quima̱x wüxigu namaxã i ngẽma pecadua̱xgüxũ̃. Rü tama chanaxwa̱xe i ngẽma máetagüxũ̃rüxũ̃ chomaxã quixĩ.

[10]Erü nümagü rü taxũ̃ i chixexũ̃ naxügü rü diẽruca̱x chixri duũ̃xũ̃gümaxã inacua̱xgü.

[11]Natürü i choma rü taxuwama nachixe i chorü maxũ̃. ¡Rü ngẽmaca̱x chanaxwa̱xe i choxũ̃ curüngũ̃xẽxẽ rü cuxṹ̃ changechaũ̃tümüxũ̃!

[12]Pa Cori Pa Tupanax, choma rü aixcüma cuxṹ̃ chayaxõ. Rü guxũ̃ i duũ̃xũ̃güpe̱xewa tá cuxũ̃ chicua̱xüxũ̃.

## Wiyaegü 27

### Cori ya Tupana rü chorü omü rü chorü maxẽxẽruxũ̃ nixĩ

[1]Nüma ya Cori ya Tupana rü chorü omü rü chorü maxẽxẽruxũ̃ nixĩ. ¿Rü texéxũ̃ tá nixĩ i chamuũ̃xũ̃? Rü nüma ya Cori nixĩ i ínapoxũ̃ãxũ̃ i chorü maxũ̃. ¿Rü texéxũ̃ tá nixĩ i chamuũ̃xũ̃?


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2]Rü ngẽma chixexũ̃gü i chorü uanügü rü cha̱u̱xca̱x nibuxmü nax choxũ̃ yama̱xgüxũ̃ca̱x. Natürü nüxchiama tá guxchaxũ̃gu nayi.

[3]Rü woo muxũchixũ̃ i churaragü choxũ̃ íchomaeguãchigu rü taxuca̱xtama chamuũ̃. Rü woo nügü ínamexẽẽgügu nax cha̱u̱xca̱x íyaxũ̃ãchixũ̃ca̱x rü taxuca̱xma chanaxĩ̱xãchiãxẽ.

[4]Rü ngẽma Cori ya Tupanana naxca̱x chacaxũ̃ rü choxṹ̃ ngúchaũ̃xũ̃ rü wüxitama nixĩ. Rü ngẽma nixĩ nax guxũ̃ma i chorü maxũ̃gu Cori ya Tupanapatawa changexmaxũ̃ nax ngẽmaãcü nüxũ̃ chicua̱xüũ̃xũ̃ca̱x rü norü üünemaxã chataãẽxũ̃ca̱x.

[5]Rü ngẽxguma guxchaxũ̃ cha̱u̱xca̱x ínguxgu rü nüma ya Cori rü napatawa tá choxna nadau. Rü nügümaxã tá choxũ̃ natüxchipeta rü choxũ̃ ínapoxũ̃. Rü wüxi ya nuta ya tacüétügu tá choxũ̃ namunagü nax taxuxũ̃ma choxũ̃ imáxũ̃ca̱x.

[6]Rü ngéma rü taxuxũ̃táma i chorü uanü choxna nangu. Rü ngẽxguma rü tá choxṹ̃ natauxcha nax Cori ya Tupanaca̱x chayaguxũ̃ i ãmaregü i napatawa. Rü taãẽãcüma tá naxca̱x chawiyae rü nüxũ̃ chicua̱xüxũ̃.

[7]Rü cuxna nixĩ i chaca̱xaxũ̃, Pa Corix. ¡Rü choxũ̃ naxĩnü! ¡Rü cuxṹ̃ changechaũ̃tümüxũ̃ rü choxũ̃ nangãxũ̃!

[8]Rü chauãẽwa rü chaugümaxã ñachagürü: —Cori ya Tupanaca̱x tá chadau ==ñachagürü. Rü ngẽmaca̱x i chomax, Pa Corix, rü cuxca̱x chadau.

[9]¡Rü taxṹ̃ i cha̱u̱xcha̱xwa iquicúxũ̃, rü taxṹ̃ i curü numaxã choxũ̃ cuxoxũ̃! Erü cuxicatama nixĩ i chorü ngũ̃xẽẽruxũ̃ quixĩxũ̃. ¡Rü taxṹ̃ i chaxica nua choxũ̃ cutáxũ̃ nax ngẽmaãcü changemücüxũ̃ca̱x! Erü cuma nixĩ ya chorü Tupana rü chorü maxẽẽruxũ̃ quixĩxũ̃.

[10]Rü woo chaunatü rü chaué choxũ̃ íta̱xgügu, natürü cumax, Pa Corix, tá nixĩ i choxna cudauxũ̃.

[11]Pa Corix ¡choxũ̃ nawẹ̱x i cumaxũ̃ rü chorü uanügücha̱xwa choxũ̃ nüxũ̃ nacua̱xẽxẽ i ngẽma nama i mexũ̃ nax nagu chixũxũ̃ca̱x!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

12¡Rü taxű i chorü uanügüarü ngúchaűwa choxű cutáxű! Erü ngẽma duűxűgü i choxű imaxgüchaűxű rü chixri chauchiga nidexagü. Erü guxűma i ngẽma chauchiga nüxű yaxugüxű rü doragümare nixĩ.

13Natürü i choma rü chayaxõ nax nüxű tá chadauxű nax aixcüma choxű nangechaűxű ya Cori ya Tupana i guxűma i ngẽma ngunexűgü i nagu chamaxűxűgu.

14¡Ẽcü nüxű́ yaxõ ya Cori! ¡Rü cugü naporaxẽxẽ rü taxű i nüxű curüxoxű nax cuyaxõxű! Rü cumaxã nüxű chixu rü ¡nagu yaxõ ya Cori ya Tupana!

## Wiyaegü 28

### Cori ya Tupana rü nüxű naxĩnü i tórü yumüxẽ

1Pa Cori Pa Tupanax, cuma nixĩ i nuta i chorü poxűruxű quixĩxű. Rü cuxna nixĩ i chacaxű nax choxű curüngűxẽẽxűcax. ¡Rü taxű i cugü quinuxuxű nax choxű cungãxűxű! Erü ngẽxguma taxũtáma choxű cungãxűgu rü ñoma yuexűrüxű tá chixĩ.

2¡Rü choxű naxĩnü i ngẽxguma cupata íngexmaxűgu chawéxmexãcüma curü ngűxẽẽcax íchacaxgu!

3Rü tama chanaxwaxe i choxű cupoxcu wüxigu namaxã i ngẽma chixexű ügüxű. Rü nümagü rü mea tümamaxã naxãmücügüneta ya duẽxẽgü, natürü naãẽwa rü nagu narüxĩnüe nax ñuxãcü tüxű yamaxgüchaűxű.

4Rü ngẽmacax, Pa Corix, rü name nax cunapoxcuexű naxcax i ngẽma norü chixexű i naxügüxű. ¡Rü ngẽma chixexű i toxguaxmaxã naxügüxű rü ngẽmatama chixexű naxcax natáeguxẽxẽ!

5Rü nümagü rü tama nüxű nacuaxgüchaű i ngẽma Tupana ngoxẽẽxű. Rü ngẽmacax ya Tupana rü tá nanadai rü tagutáma wena inanachigüxẽxẽ.

6Rü namecümaxüchi ya Cori ya Tupana erü nüxű naxĩnü i chorü yumüxẽ.

7Rü nüma ya Cori ya Tupana rü chorü poxűruxű ya poraxüchicü nixĩ. Rü nüxű́ nixĩ ga chayaxõxű, rü nüma nixĩ ga choxű nangűxẽẽxű. Rü poraãcü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

chataãxẽ i ñu̱xmax. Rü Cori ya Tupanaca̱x tá chawiyae rü tá moxẽ nüxna chaxã.

8Rü nüma ya Cori ya Tupana nixĩ i norü duũxũgüxũ naporaexẽẽxũ. Rü nüma nixĩ i nüxũ nangũxẽẽxũ rü ínapoxũãxũ ya yimá ãẽxgacü ya nümatama nüxũ naxunetacü.

9Pa Cori Pa Tupanax ¡nüxũ rüngũxẽxẽ ya curü duũxũgü rü mexũ namaxã naxuegu! ¡Rü ñoma wüxi i carnéruarü dauruũrüxũ nüxna nadau rü guxũguma mea yagagü!

## Wiyaegü 29

### Napora i naga ya Cori ya Tupana

1Pa Dauxũcüã̱x ¡nüxũ picua̱xüũgü ya Cori ya Tupana naxca̱x i norü pora rü norü üüne!

2¡Rü nüxũ picua̱xüũgü i ngẽma naéga i üünexũ! ¡Rü yima napata ya mexẽchínewa rü penatachigaxẽxẽ!

3Rü ngẽma naga ya Cori ya Tupana rü márétügu nayaxũ. Rü nüma ya Tupana ya poracü rü nayaduruanexẽxẽ. Rü nüma rü ngẽma taxũ i márétüwa nangẽxma.

4Rü naga ya Cori ya Tupana rü napora rü guxũwama nangu.

5Rü ngẽma naga ya Cori ya Tupana rü nanabüũchacüxü ya yima ocayiwagü ya Líbanuwa ngẽxmagüne.

6Rü nüma rü nayaxĩã̱xcüüxẽxẽ ya yima ma̱xpűnegü ya Líbanu rü Chirióũ. Rü yima ma̱xpűne ya Líbanu rü nanayuxnagüxẽxẽ ñoma wocaxacürüxũ. Rü yima ma̱xpűne ya Chirióũ rü nanayuxnagüxẽxẽ ñoma woca i yatüxũrüxũ.

7Rü naga ya Cori ya Tupana rü niyaura.

8Rü ngẽma naga ya Cori ya Tupana rü chianexũ i Cadé nayadu̱xruxẽxẽ.

9Rü ngẽma naga ya Cori rü nayawa̱xgüxẽxẽ ya yima castañagü rü nanangearü naixnecüã̱xẽxẽ i ngẽma naane. Rü napatawa rü guxũma nüxũ nicua̱xüũgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10Rü nüma ya Cori ya Tupana rü pucümaxã inacuax. Rü guxũguma guxarü ãẽxgacü nixĩ.

11Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nanaporaexẽxẽ i norü duũxũgü. Rü nüxũ narüngũxẽxẽ nax tama daigu naxĩnüexũcax.

## Wiyaegü 30

### Dabí rü Cori ya Tupanaxũ nicuaxüxũ erü norü daxawewa naxcax nayataanexẽxẽ

1Pa Cori Pa Tupanax, cuxũ chicuaxüxũ erü cuma nixĩ i chorü daxawewa choxũ ícurüdaxẽẽamaxũ rü ngẽmacax tama chayu. Erü cuma rü nüxna cunachuxu nax choxũ nacugüexũ i chorü uanügü.

2Pa Cori Pa Chorü Tupanax, choma rü cuxna naxcax chaca i curü ngũxẽxẽ, rü cuma rü choxũ cungãxũ rü chauxcax cuyataanexẽxẽ.

3Rü nawa choxũ ícunguxuchixẽxẽ i ngẽma yu rü choxũ cumaxẽxẽ. Rü ngẽmacax tama chayu.

4Rü ngẽmacax i pemax, Pa Chomücügü i aixcüma Cori ya Tupanaaxṹ Yaxõgüxũx ¡rü ngĩxã wüxigu Tupanacax tawiyaegü rü nüxũ ticuaxüxũgü ya yimá üünecü!

5Erü ngẽma norü nu rü paxaãchimare nixĩ, natürü ngẽma norü ngũxẽxẽ rü taguma inayagux. Rü woo chütacü ixauxegu, natürü moxũãcü rü taãẽãcü tingunexũgü.

6Rü choma rü yexguma taxũta chidaxawegu rü chaugügu charüxĩnü rü ñachagürü —Ñuxma rü marü taxuxũtáma i taxacü choxũ nangupetü ==ñachagürü.

7Cumax, Pa Corix, rü choxũ curüngũxẽxẽ rü nagu charüxĩnü nax tagutáma taxacürü guxchaxũ choxũ üpetüxũ. Natürü yexguma choxna quixũgachigu rü muũmaxã chabaixãchi.

8Rü cuxna nixĩ ichacaxũ, Pa Cori Pa Tupanax, rü cuxũ nixĩ i chachixewexũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[9]Rü ñachagürü: —Pa Corix, Pa Tupanax ¿tạxacüwa cuxʉ̃ namexʉ̃ ega chayụxgu rü chọxmạxʉ̃wa chaxʉ̃xgu? Erü ngẽma waixʉ̃mütẹxe rü tama cuxʉ̃ nicuạxüxʉ̃ rü tama nüxʉ̃ nixu nax cuma rü aixcümacü quixĩxʉ̃ ==ñachagürü.

[10]Pa Corix, Pa Tupanax ¡cuxʉ̃ changechaʉ̃tümüxʉ̃, rü choxʉ̃ naxĩnü, rü choxʉ̃ rüngʉ̃xẽxẽ!

[11]Rü ñụxma nax chạụxcạx cuyataanexẽẽxʉ̃ rü ngẽma chorü ngechaʉ̃ rü taãẽxʉ̃ choxʉ̃ cuyanguxuchixẽxẽ. Rü choxna cuyaxũgachixẽxẽ i ngẽma chorü ngechaʉ̃ rü taãxẽ choxna cuxã.

[12]Rü ngẽmacạx wiyaegümaxã tá cuxʉ̃ chicuạxüxʉ̃ rü guxʉ̃gutáma moxẽ cuxna chaxã.

## Wiyaegü 31

### Name nax Tupanaaxʉ̃ yaxõxʉ̃

[1]Pa Corix, Pa Tupanax, cuxʉ̃tagu nixĩ i chaugü charücúxʉ̃ nax choxʉ̃ ícupoxʉ̃xʉ̃cạx. ¡Rü taxʉ̃ i choxʉ̃ cuxoxʉ̃ ega curü ngʉ̃xẽẽcạx íchacaxgu! ¡Rü choxʉ̃ ínanguxuchixẽxẽ naxmẹxwa i chorü uanügü! Erü cuma rü Tupana ya ixaixcümacü quixĩ.

[2]¡Rü ẽcü choxʉ̃ nüxʉ̃ naxĩnü i chorü yumüxẽ! ¡Rü paxa nua naxũ rü naxmẹxwa choxʉ̃ ínanguxuchixẽxẽ i chorü uanügü! Rü chanaxwạxe i chorü poxʉ̃ruxʉ̃ nax quixĩxʉ̃ i cumax. Rü chanaxwạxe nax chorü cụxchicaxʉ̃ nax quixĩxʉ̃ nax tama choxʉ̃ yamạxgüxʉ̃cạx.

[3]Rü cuma nixĩ i chorü poxʉ̃ruxʉ̃ rü chorü cụxchicaxʉ̃. ¡Rü cuégaxʉ̃ cungechaʉ̃gagu choxna nadau rü chomaxã inacuạx!

[4]¡Rü choxʉ̃ ínanguxuchixẽxẽ nawa ya yima yüta ya chạụxcạx inaxügüne! Erü cuma nixĩ i chorü poxʉ̃ruxʉ̃ quixĩxʉ̃.

[5]Rü cuxmẹxwa chanangẹx i chorü maxʉ̃. ¡Rü choxʉ̃ ínanguxuchixẽxẽ, Pa Corix, Pa Tupana ya Ixaixcümacüx!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[6]Rü tama namaxã chataãxẽ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i naxchicünaxãgü i taxuwama mexũ̃xũ̃ icuaxüũ̃güxũ̃. Rü choma rü cuxṹicatama nixĩ i chayaxõxũ̃, Pa Corix, Pa Tupanax.

[7]Rü choma rü chataãẽxüchi erü choxũ̃ cungechaũ̃ rü chomaxã cumecüma. Erü cuma nüxũ̃ cudau nax chanaxĩxãchiãẽxũ̃ rü nüxũ̃ cucuax nax ngechaũ̃ chingexũ̃.

[8]Cuma rü taxũtáma chorü uanümexẽgu choxũ̃ cunguxẽxẽ. Rü chauxcax cunamexẽxẽ i wüxi i nachica i taxucürüwama nawa choxna nangugüxũ̃.

[9]Pa Corix, Pa Tupanax ¡cuxṹ changechaxũ̃tümüxũ̃! Erü ãũcümaxũ̃wa changexma i ñuxmax. Rü ngẽma ngúxũ̃ nax chingexũ̃cax rü changuxetü rü changuxũne rü guxũ̃wama choxṹ nangux.

[10]Rü ngẽma nax ngúxũ̃ chingexũ̃ rü poraãcü changechaũ̃ rü chaxauxecha. Rü ngẽma nax changechaũ̃xũ̃gagu rü chorü pora rü choxna nixũgachi rü chauxchinaxãgü rü nituraetanü.

[11]Rü choma rü norü cugüruxũ̃ chixĩ i ngẽma chorü uanügü. Rü ngẽma chorü ngaicamagu ãchiũ̃güxũ̃ i duũ̃xũ̃gü rü norü ĩnücaruũ̃mare choxũ̃ nixĩgüxẽxẽ. Rü ngẽma choxũ̃ cuaxgüxũ̃ i duũ̃xũ̃gücax, rü wüxi i ãũãchixũ̃ chixĩ. Rü ngẽxguma ĩanearü namawa choxũ̃ nadaugügu, rü chauxchaxwa nibuxmü.

[12]Rü choxũ̃ inarüngũ̃mae ñoma marü chayuxũ̃rüxũ̃. Rü ñoma wüxi i axepáũ̃ i puxãchixũ̃rüxũ̃ chixĩ.

[13]Rü duũ̃xũ̃gü rü chixexũ̃maxã bexma choxũ̃ nixugüechamare. Rü guxũ̃wama nangẽxma i ãũcümaxũ̃ rü poraãcü chamuũ̃. Rü duũ̃xũ̃gü rü wüxigu nagu narüxĩnüe nax ñuxãcü choxũ̃ yamaxgüchaũ̃xũ̃.

[14]Natürü i chomax, Pa Corix, Pa Tupanax, rü cuxṹ chayaxõ rü ñachagürü: — Cuma nixĩ i chorü Tupana quixĩxũ̃ = =ñachagürü.

[15]Rü ñaa chorü maxũ̃ rü cuxmexwa nangẽxma. Rü chanaxwaxe i naxmexwa choxũ̃ ícunguxuchixẽxẽ i ngẽma chorü uanügü i chowe ingẽxũ̃tanüxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16Rü choma nax curü duũxũ chixĩxũ, rü chanaxwa̲xe nax chomaxã cutaãẽxũ. ¡Rü ẽcü choxũ ínanguxuchixẽxẽ erü cuxṹ changechaxũ̃tümüxũ!

17Pa Corix, Pa Tupanax, ¡nüxna nachu̲xu i duũxũgü nax ãne choxũ yangexẽxẽgüxũ, erü cuxna nixĩ i chacaxũ! ¡Ẽcüx, ãne nüxũ ingexẽxẽgü i ngẽma chixexũgu maxẽxũ i duũxũgü! ¡Rü noxtacüma naxma̲xũ i chianexũ i tauquewa ngẽxmaxũ̃wa namugü!

18Rü ngẽmaãcü tá narüchianegü i ngẽma duũxũgü i dorata̲a̲xgüxũ i cugüwa̲xegüxũ rü to̲xgua̲xũ oexũ rü tümamaxã guxchigawa̲xegüxũ ya yíxema mexẽ ya duũxẽgü.

19Pa Tupanax, cuma rü icunawe̲x nax poraãcü tümamaxã cumecümaxũ ya yíxema cuga ĩnüexe. ¡Rü duũxũgüpe̲xewa inawe̲x nax tüxũ ícupoxũ̃xũ ya yíxema cuxca̲x ĩxe nax cuxũ̃tagu tarücu̲xgüxũca̲x!

20Rü yíxema mexũ̃gu rüxĩnüxe rü cuma rü cupata ya üünenewa tüxũ ícupoxũ nüxna i ngẽma duũxũgü i tümachi aiexũ rü chixri tümachiga idexagüxũ.

21Rü cuma rü cumecümaxũ̃chi, Pa Corix, Pa Tupanax. Yerü yexguma ãũcümaxũ̃wa chayexmagu rü taxũ ga mexũ chau̲xca̲x cuxü, erü choxũ cungechaũ.

22Rü yexguma guxchaxũ̃wa chayexmayane rü nagu charüxĩnü nax choxna quixũgachixũ. Natürü yexguma cuxna chacaxgu nax choxũ curüngũ̃xẽẽxũca̲x, rü cuma rü choxũ cuxĩnü nax aita cuxca̲x chaxüxũ.

23Pa Guxãma i Pema i Cori ya Tupanaaxṹ Yaxõgüxex ¡rü nüxũ pengechaxũ̃güx! Erü nüma ya Cori rü tüxna nadau ya yíxema naga ĩnüexe. Natürü ngẽma tama naga ĩnüexũ rü tá napoxcue namaxã i ngẽma poxcu i nüxna üxũ.

24Rü guxãma i pema nax Cori ya Tupanaxũ ípenanguxẽẽgüxũ, ¡rü peporae rü petaãxẽgü!

## Wiyaegü 32

### Ngẽxguma Tupanamaxã nüxũ ixuxgu i tórü pecadugü, rü nüma rü tüxṹ nüxũ inarüngüma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Rü tataãxẽ ya yíxema Tupana marü tüxűi̇̃ nüxũi̇̃ irüngümaxẽ i tümaarü pecadugü.

[2]Rü nataãxẽ ya yimá yatü ya Tupana nüxűi̇̃ nüxũi̇̃ irüngümacü i norü pecadu rü norü maxũ̃wa rü nataxuma i dora.

[3]Rü yexguma tama Tupanamaxã nüxũi̇̃ chixuxgu ga chorü pecadu rü guxũi̇̃ ga ngunexũ̃gu chaxauxecha rü yexeraãcü chiturachigü.

[4]Rü chütacü rü ngunecü choxũi̇̃ icurüwe̲xãchixẽxẽ, Pa Tupanax. Rü yema chorü pora rü ínaxũxũ ñoma putürachacu i üa̲xcü ipaxẽẽxũ̃rüxũi̇̃.

[5]Rü yexguma nagu charüxĩnügu ga chorü maxũi̇̃ nax naturaxũi̇̃ rü cumaxã nüxũi̇̃ chixu ga guxũ̃ma ga chorü pecadugü rü taxuxũ̃ma chicu̲x. Rü chaugümaxã ñacharügü: —Cori ya Tupanamaxã tá nüxũi̇̃ chixu i chorü chixexũ̃gü = =ñachagürü. Rü cumax, Pa Corix, rü choxűi̇̃ nüxũi̇̃ icurüngüma ga guxũ̃ma.

[6]Rü ngẽmaca̲x i guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü i aixcüma yaxõgüxũi̇̃ rü ngẽxguma guxchaxũ̃wa nangẽxmagu rü tá cumaxã nüxũi̇̃ nixu i ngẽma norü guxchaxũ̃gü. Rü woo muxũchixũi̇̃ i guxchaxũ̃gü nüxna ngaicamagu rü taxũxũ̃táma nüxna nangu.

[7]Rü cumax rü chorü dauruxũi̇̃ quixĩ, rü cuma nixĩ i choxũi̇̃ ícupoxũ̃xũi̇̃ i ngẽxguma ãũcümaxũ̃wa changexmagu. Rü ngẽxguma nüxũi̇̃ charüporamaegu i chorü uanügü, rü chorü guxũ̃cüwawa tá taãẽãcü cunawiyaegüxẽxẽ i duũ̃xũ̃gü.

[8]Rü cumax, Pa Cori Pa Tupanax, rü ñacugürü choxũ̃: —Choma rü cuxũi̇̃ chadawenü rü tá cuxũi̇̃ changu̲xẽxẽ i ngẽma cuxűi̇̃ chanaxwa̲xexũ̃. Rü tá cuxũi̇̃ chaxucu̲xẽ, rü tá cuxũi̇̃ chanawe̲x i ngẽma nama i mexũi̇̃ nax nagu quixũxũi̇̃.

[9]Rü tama name nax ñoma cowarurüxũi̇̃ rüe̲xna ñoma mularüxũi̇̃ quixĩxũi̇̃ nax tama cuãẽxũi̇̃ cucuáxũi̇̃, rü ñu̲xmata ütü̲xünaguca̲x cuwáxũi̇̃ nax mea namagu quixũxũ̃ca̲x = =ñacugürü choxũi̇̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10Rü ngẽma chixexũarü üruxũgü rü muxũtama i ngúxũ ningegü, natürü ngẽma nüxṹ yaxõgüxũ rü Cori ya Tupana rü guxũgutáma nüxũ nangechaũ.

11¡Cori ya Tupanamaxã petaãẽgü, Pa Duũxũgü i Mexũgu Rüxĩnüexũx! ¡Rü petaãẽgü rü taãẽmaxã Tupanaxũ picua̲xüũgü!

## Wiyaegü 33

### Tupanana moxẽ taxã rü nüxũ ticua̲xüũgü

1Rü pemax, Pa Duũxũgü i Tupanaga Ĩnüexũx ¡rü nüxũ picua̲xüũgü! Erü ngéma mexũgu rüxĩnüexũ, rü name nax Cori ya Tupanaxũ yacua̲xüũgüxũ.

2¡Rü moxẽ nüxna pexãgü ya Cori ya Tupana! ¡Rü árpaxacümaxã rü árpa i 10 cunaxũmaxã naxca̲x pewiyaegü rü nüxũ picua̲xüũgü!

3¡Rü ngexwaca̲xũxũ i wiyaegümaxã Tupanaca̲x pewiyaegü! ¡Rü mea pepaxetagüãcüma nüxũ picua̲xüũgü!

4Rü ngẽma Cori ya Tupanaarü ore rü aixcüma nixĩ. Rü ngẽma naxüxũwa nango̲x nax nüma rü aixcüma yangu̲xẽẽãxũ i ngẽma nüxũ yaxuxũ.

5Rü nüma ya Cori ya Tupana rü namaxã nataãxẽ i ngẽma aixcüma ixĩxũ rü ngẽma we̲xguxũ. Rü ngẽma norü ngechaũ rü ñoma i naane namaxã nanapá.

6Rü nüma ga Cori ya Tupana rü norü dexamaxã nanaxü ga daxũguxũ i naane rü norü cue ñaxũmaxã nanaxü ga guxũma i ẽxtagü i ngéma ngẽxmagüxũ.

7Rü nüma ga Tupana rü nanaxü ga yema taxũ ga már i mátamaxũ. Rü yema norü dexá rü wüxitama ga nachicawa nanayexmaxẽxẽ.

8Pa Guxũma i Ta̲xacü i Ñoma i Naanewa Ngẽxmagüxũx ¡rü Tupanaxũ picua̲xüũgü! Rü guxãma i pemax, Pa Ñoma i Naanecüã̲x i Duũxũgüx ¡rü nüxũ picua̲xüũgü!

9Yerü nüma rü norü dexamaxã guxũma naxü. Rü nanamu rü guxũma mea inanu.

10Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nagu nayanaxoxẽxẽ i ngẽma nagu naxĩnüexũ i ngẽma duũxũgü i tama nüxṹ yaxõgüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]Natürü ngẽma nüma ya Cori ya Tupana nagu rüxĩnüxũ̃ rü guxũ̃guma nangẽxmaecha rü taguma narüxo.

[12]Rü nataãẽgü i ngẽma duũ̃xũ̃gü i Cori ya Tupanamaxã Tupana_ãxgüxũ̃ rü ngẽma duũ̃xũ̃gü ya Cori ya Tupana nügüxṹ dexũ̃.

[13]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü daxũguxũ̃ i naanewa ínadawenü, rü nüxũ̃ nadau i guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü.

[14]Rü ngẽma daxũguxũ̃ i naane i nawa nangẽxmaxũ̃wa nixĩ i tüxũ̃ nangugüxũ̃ ya yíxema ñoma i naanewa ngẽxmagüxe.

[15]Rü nüma nixĩ i maxũ̃ tüxna naxãxũ̃ rü nüxũ̃ nacuáxũ̃ i guxũ̃ma i ngẽma taxügüxũ̃.

[16]Rü taxucüma ya ãẽxgacü ya woo muarü churaraáćü rü tá nügü ínapoxũ̃ ega tama Tupana nüxũ̃ rüngũ̃xẽẽgu. Rü bai ya wüxi ya yatü ya poraxüchicü rü tá norü poramaxã nügü ínapoxũ̃ ega tama Tupana naxũ̃tawa ngẽxmagu.

[17]Rü woo cowarugü i poraxüchixũ̃ rü taxuacüma norü yoraxũ̃ ínapoxũ̃ ega tama Tupana nüxũ̃ rüngũ̃xẽẽgu.

[18]Natürü nüma ya Cori ya Tupana rü guxũ̃guma tüxna nadau ya yíxema nüxũ̃ ngechaũ̃güxe rü nüxṹ yaxõgüxe.

[19]Rü yuwa tüxũ̃ ínapoxũ̃ rü maxũ̃ tüxna naxã ega ñoma i naanewa taiya ínguxgu.

[20]Rü Tupanaxũ̃tagu nixĩ i nüxũ̃ yarüngauxũ̃ i tórü maxũ̃. Erü nüma nixĩ i tüxũ̃ nangũ̃xẽẽxũ̃ rü tüxũ̃ ínapoxũ̃xũ̃.

[21]Rü ngẽmacax tórü Cori ya Tupanamaxã tataãẽgü, rü naéga i üünexũ̃axṹ tayaxõgü.

[22]Pa Corix, Pa Tupanax, tanaxwaxe nax toxũ̃ cuxümücüxũ̃ namaxã i curü ngechaũ̃ i taxũ̃. Rü ngẽma nixĩ i cuxũ̃tawa ítananguxẽẽxũ̃.

## Wiyaegü 34

### Tupanaxũ̃ ticuaxüxũ̃ erü tamaxã namecüma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Rü guxũ i oragu rü Cori ya Tupanamaxã tá mexũ chaxuegu, rü cha̱u̱a̱xmaxã rü guxũgutáma nüxũ chicua̱xüxũ.

[2]Rü chauãẽwa Cori ya Tupanaxũ chicua̱xüxũ. Rü ngẽma mexũgu rüxĩnüexũ rü tá nüxṹ naxĩnüe i chorü ore i namaxã nüxũ chicua̱xüxũ, rü tá nataãẽgü.

[3]¡Rü ngĩxã wüxigu Tupanaxũ ticua̱xüũgü rü wüxigu tanatachigaxẽxẽ i naéga!

[4]Rü Cori ya Tupanana chaca rü nüma rü choxũ nangãxũ, rü choxũ ínanguxuchixẽxẽ nawa i guxũma i chorü oegaãẽgü.

[5]Rü yíxema Cori ya Tupanaxũ rüdaunüxe nax tüxũ nangũxẽẽxũca̱x rü guxũgutáma tataãẽgü, rü tagutáma ãne tingegü.

[6]Rü daa yatü ya taxuxũma ixĩcü rü Cori ya Tupanana naca, rü nüma nüxũ naxĩnü rü ínananguxuchixẽxẽ nawa ga guxũma ga norü oegaãẽgü.

[7]Rü Cori ya Tupanaarü orearü ngeruxũ i daxũcüa̱x rü tümatanüwa nangẽxma ya yíxema Cori ya Tupanaxũ muũxe, rü tüxũ ínapoxũ.

[8]¡Rü nüxũ pexu̱x rü tá nüxũ pedau nax namecümaxũ ya Cori ya Tupana! Rü nataãxẽ ya yimá yatü ya Cori ya Tupanaaxṹ yaxõcü.

[9]Rü pema i aixcüma Cori ya Tupanaxũ ngechaũgüxe, rü name nixĩ i nüxũ pemuũxe. Rü yíxema nüxũ muũxe rü taxuxũtáma ta̱xacü tüxṹ nataxu.

[10]Rü ngẽma leóũxacügü rü naturae rü taiya nüxṹ nangu̱x. Natürü yíxema Cori ya Tupanaarü ngũxẽẽca̱x daugüxe rü taxũtáma ta̱xacü tüxṹ nataxu.

[11]Pa Chauxacügüx ¡nua pexĩ rü choxṹ iperüxĩnüe! Rü pexũ tá changúexẽxẽ nax Cori ya Tupanaxũ pemuũexũ.

[12]¿Cunaxwa̱xexũ nax cutaãẽxũ rü nax namáxũ i curü maxũ i ñoma i naanewa?

[13]¡Rü naxuãxẽ rü nüxna nadau ya curü conü nax tama chixexũxũ yaxuxũca̱x! ¡Rü nüxna nadau i cuberagü nax tama doraxũ quixuxũca̱x!

[14]¡Rü nüxna ixũgachi i guxũma i chixexũ rü mexũ naxü! ¡Rü naxca̱x nadau nax taxúemaxãma nax cuguxchaxṹãxũ! ¡Rü ngẽmaãcü mea namaxũ!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[15]Erü nüma ya Cori ya Tupana rü tüxna nadau ya yíxema aixcüma mea maxẽxe. Rü tüxṹ nüxũ̃ naxĩnü i tümaarü yumüxẽ.

[16]Natürü nüxũ̃ naxo i ngẽma chixexũ̃ ügüxũ̃ rü inayanaxoxẽxẽ i ñoma i naanewa nax taxúema nüxna cua̱xãchixũ̃ca̱x.

[17]Rü yíxema ixaixcümagüxe rü Cori ya Tupanaarü ngũ̃xẽẽca̱x ítacagü, rü nüma rü nüxũ̃ naxĩnü i tümaarü yumüxẽ rü guxũ̃ma i tümaarü oegaãẽgüwa tüxũ̃ ínanguxũ̃xẽxẽ.

[18]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ínamemare nax tüxũ̃ nangũ̃xẽẽxũ̃ ya yíxema ngúxũ̃ ingegüxe Rü tüxũ̃ ínanguxũ̃xẽxẽ ya yíxema ngechaxũ̃ ingegüxe.

[19]Rü yimá yatü ya ixaixcümacü rü namu i norü guxchaxũ̃gü. Natürü nüma ya Cori ya Tupana rü ínananguxuchixẽxẽ nawa i guxũ̃ma i ngẽma.

[20]Rü nüma ya Tupana rü guxũ̃wama nüxna nadau rü woo naxchina̱xãgü rü nüxna nadau nax tama yabüyexũ̃ca̱x.

[21]Rü ngẽma duũ̃xũ̃ i chixexũ̃ ügüxũ̃ rü ngẽma norü guxchaxũ̃gu tátama nayi. Rü ngẽma tümachi aixũ̃ ya yíxema mexũ̃ üxe rü Tupana tá nanapoxcu.

[22]Natürü nüma ya Cori ya Tupana rü tüxũ̃ ínapoxũ̃ ya yíxema norü duũ̃xũ̃gü ixĩgüxe. Rü tama poxcu tümamaxã naxuegu ya yíxema nüxṹ yaxõgüxe.

## Wiyaegü 35

### Yumüxẽ i nawa Tupanaarü ngũ̃xẽxẽca̱x íca̱xaxũ̃

[1]Pa Cori Pa Tupanax ¡naxca̱x íyaxüãchi i ngẽma cha̱u̱xca̱x yaxüãchixũ̃, rü nadai i ngẽma choxũ̃ ima̱xgüchaũ̃xũ̃!

[2]¡Rü ẽcü nayaxu i curü poxũ̃ruxũ̃ rü curü tüxünexũ̃ rü nua naxũ rü choxũ̃ rüngũ̃xẽxẽ!

[3]¡Rü nayaxu ya curü wocaxe nax namaxã cunada̱i̱xũ̃ca̱x i ngẽma chowe ingẽxũ̃tanüxũ̃! ¡Rü chomaxã nüxũ̃ ixu nax cuma yixĩxũ̃ i choxũ̃ cumaxẽxẽxũ̃!

[4]¡Rü yabuxmüxẽxẽ i ngẽma choxũ̃ ima̱xgüchaũ̃xũ̃! ¡Rü yabuxmüxẽxẽ rü naxãneexẽxẽ i ngẽma choxũ̃ chixexẽẽgüchaũ̃xũ̃!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[5]¡Rü namu i curü orearü ngeruxũ i daxũcüa̱x nax ínawoxũãxũca̱x ñoma buanecü maxẽ ya pacü ngĩãnexẽẽxũrüxũ!

[6]¡Rü ngẽma norü nama i chorü uanügü rü naxẽanexẽxẽ rü nacoramaexẽxẽ! Rü chanaxwa̱xe i curü orearü ngeruxũ i daxũcüa̱x nawe ningẽchigü.

[7]Rü woo taxuxũma i chixexũ chaxüyane rü nümagü rü yütagu choxũ nangu̱xẽẽgüchaũ. Rü woo taxuxũma i chixexũ chaxüyane rü nümagü rü bexma nanaxügü i wüxi i ãxmaxũ nax ngẽmagu chingucuchixũca̱x.

[8]¡Rü ẽcü ngürüãchi guxchaxũgu nayi̱xixẽxẽ nax ngẽma nümatama namexẽẽgüxũ i ãxmaxũgu nayi̱xixũca̱x rü ngẽmaãcü nagu yanachixexũca̱x!

[9]Natürü i chomax rü Cori ya Tupanamaxã tá chataãxẽ erü choxũ tá ínapoxũ.

[10]Rü guxũma i chorü maxũmaxã rü ñacharügü tá: —¿Texé cumaxã tawüxigu, Pa Cori Pa Tupanax? Erü yíxema ngearü diẽrua̱xgüxe rü taxuxũma tüxṹ ngẽxmagüxe, rü cuma rü tüxũ ícupoxũ nüxna i ngẽma tüxũ rüporamaegüxũ rü ngẽma chixri tümaarü puracü ütanügüxũ ==ñachagürü tá.

[11]Rü ñu̱xma rü ínangugü i duũxũgü i chixexũgü i doraxũ ixugüxũ. Rü choxna naxca̱x nacagüe i chixexũ i choma tama nüxũ chacuáxũ.

[12]Rü yema mexũ ga naxca̱x chaxüxũ rü chixexũmaxã choxṹ nanatáeguxẽẽgü. Rü ngẽma rü poraãcü ngechaxũ choxna naxã.

[13]Rü yexguma nümagü yada̱xaweegu rü choma rü naxca̱x chaxoegaãxẽ rü naxchiru ga témüxũgu chicu̱x. Rü tama chachibü rü naxca̱x chayumüxẽ.

[14]Rü choma rü naxca̱x changechaxũ rü ñoma chaué yuxũrüxũ rüe̱xna wüxi i chomücü yuxũrüxũ rüe̱xna chauenexẽ yuxũrüxũ chixĩ.

[15]Natürü yexguma guxchaxũ cha̱u̱xca̱x ínguxgu, rü nümagü rü naxĩtaque̱xe rü choxũ nacugüe ñoma tama choxũ nacua̱xgüxũrüxũ. Rü yemaacü chixexũmaxã choxũ nixugüecha.

[16]Rü ngúxũ choxũ ningexẽẽgü rü choxũ nacugüe rü numaxã choxna nadaugü. Rü yemaacü chauxchi naxaie.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Pa Cori Pa Tupanax ¿ñuxguratáta i nüxũ curüchauxũ nax ngéma nüxũ cudawenümarexũ i ngẽma duũxũgü i ñoma leóũgürüxũ chą̲uxcą̲x inginetanücüüxũ? ¡Rü nüxna choxũ ínapoxũ nax tama choxna nayauxgüãxũcą̲x i ngẽma nügümaxã choxṹ wüxicáxũ i chorü maxũ!

18Rü ñų̲xũchi i choma rü tá moxẽ cuxna chaxã napę̲xewa i ngẽma muxũchixũ i curü duũxũgü. Rü guxũma i ngẽma duũxũgüpę̲xewa rü tá cuxũ chicuą̲xüxũ.

19Rü tama chanaxwą̲xe i natücą̲xma choxũ nacugüe i chorü uanügü. Rü tama chanaxwą̲xe nax choxna nanuxetügüxũ i ngẽma duũxũgü i chauxchi aiexũ woo taxuxũma i chixexũ chaxüyane.

20Rü nümagü rü tama ngüxmüecą̲x nadaugü. Natürü ngẽma naxcą̲x nadaugüxũ nixĩ nax tümaechitawą̲xegüxũ ya yíxema ñaa nachixũanewa mexũgu rüxĩnüexe.

21Rü poraãcü choxũ nacugüe rü chauchiga nidexagü rü ñanagürügü: —Dücax, toxetümaxã nüxũ tadau nax chixexũ naxüxũ ==ñanagürügü.

22Pa Corix, cuma rü meama nüxũ cucuą̲x i ngẽma naxügüxũ i ngẽma duũxũgü. ¡Rü taxṹ i cunangexrüxũ nax naxügüxũcą̲x i ngẽma chixexũ! ¡Rü taxṹ i choxna quixũgachixũ!

23Pa Corix, Pa Chorü Tupanax ¡írüda rü chauétüwa nachogü!

24Pa Corix, Pa Chorü Tupanax, cuma nax mecü quixĩxũ ¡rü choxũ nangugü! Erü tama chanaxwą̲xe nax choxũ nacugüexũ i chorü uanügü.

25Rü tama chanaxwą̲xe i chauchiga nidexagü rü chauchiga chixexũgu narüxĩnüe ñaxũmaxã: —Ñaa nixĩ i ngẽma inaxwą̲xegüxũ rü düxwa marü chixexũgu tananguxẽxẽ ==ñanagürügü.

26Rü ñų̲xma chanaxwą̲xe i ãne ningegü i ngẽma duũxũgü i taãẽgüxũ naxcą̲x nax chixexũgu changuxũ. Rü chanaxwą̲xe i guxũwama ãne ningegü i ngẽma nügü ixugüexũ nax choxũ nayexeragüxũ.

27Natürü yíxema naxwą̲xegüxe nax chorü uanügüxũ charüporamaegüxũ, rü name nixĩ i taãẽãcü guxũguma tagaãcü ñatarügügü: —Nüma ya Cori ya


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tupana rü namecümaxüchi. Rü namaxã nataãxẽ i ngẽxguma norü duũxũ̃ mexũ̃ nüxũ̃ ngupetügu = =ñatarügügü.

28Rü choma rü chorü conümaxã tá nüxũ̃ chixuchiga nax cuma rü ãẽ̲xgacü ya mecü nax quixĩxũ̃. Rü guxũ̃ i ngunexũ̃gu tá cuxũ̃ chicua̲xüxũ̃.

## Wiyaegü 36

### Duũxũ̃gü rü guxũ̃wama nachixe natürü Tupana rü guxũ̃guma namecüma

1Rü ngẽma duũxũ̃ i tama Tupanaga ĩnüxũ̃ rü ngẽma pecadu nixĩ i norü ĩnüwa nüxṹ nangúchaũ̃xẽẽxũ̃ nax chixexũ̃ naxüxũ̃ca̲x. Rü ngẽmaca̲x taguma nagu narüxĩnü nax Tupanaxũ̃ namuũ̃xũ̃.

2Rü nügügu narüxĩnü nax namexũ̃ i ngẽma chixexũ̃ i naxüxũ̃ rü ngẽmamaxã nügü nicua̲xüxũ̃.

3Rü ngẽma duũxũ̃ i chixexũ̃ rü ngẽxguma yadexagu rü taguma mexũ̃ i orexũ̃ nixu rü doraxũ̃xicatama nixu. Rü wüxi i duũxũ̃ i tama naãẽxũ̃ cuáxũ̃ nixĩ, rü taguma mexũ̃ naxü.

4Rü ngẽxguma norü pechicaxũ̃gu nacaxgu rü ngéma nagu narüxĩnü nax chixexũ̃ naxüxũ̃. Rü ngẽma nax poraãcü nüxṹ nangúchaũ̃ i ngẽma chixexũ̃ i naxüxũ̃ rü ngẽmaca̲x tama ínanangéxchaũ̃.

5Natürü i ngẽma curü ngechaũ̃, Pa Cori Pa Tupanax, rü daxũguxũ̃ i naanewa nangu. Rü ngẽma nax quixaixcümaxũ̃ rü ya̲u̲xtüweanexũ̃arü yexerawa nangu.

6Rü ngẽma nax mea guxũ̃maxã icucuáxũ̃ rü guxũ̃guma name, ñoma ma̲xpűnegü ya taxũ̃negürüxũ̃. Rü ngẽma curü mugü rü guxũ̃guca̲x nixĩ ñoma már i taxũ̃rüxũ̃. Rü cumax, Pa Cori Pa Tupanax, rü mea nüxna cudau i duũxũ̃gü rü naeũ̃gü.

7Rü ngẽma curü ngechaũ̃, Pa Tupanax, rü namexẽchi. Rü ngẽmaca̲x i duũxũ̃gü rü cuxpe̲xatütüxũca̲x nibuxmü nax ícupoxũ̃xũca̲x.

8Rü cupatawa mea cunachibüexẽxẽ i duũxũ̃gü ñu̲xmata meama nüxṹ yangu. Rü natü i mechiüxũ̃wa cuyaxaxegüxẽxẽ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[9]Rü cuma nixĩ i maxũarü yora quixĩxũ. Rü cuma nixĩ i toxca̱x cunangóonexẽẽxũ.

[10]Rü ngẽma curü duũxũgü i cuxṹ yaxõgüxũ, rü ¡nüxũ nangechaũ! Rü ngẽma duũxũgü i mexũgu rüxĩnüexũ, rü mea namaxã inacua̱x!

[11]¡Natürü taxṹ i cunaxüchicaxũ nax chauétü nachigüxũ i ngẽma nügü icua̱xüũgüxũ, rü bai i choxũ nax ínata̱xüchigüxũ i ngẽma tama cuga ĩnüexũ!

[12]Dücax, ngẽxma nayayitanü i ngẽma chixexũarü üruũgü. Nayayitanü rü marü taxucürüwa inachigü.

## Wiyaegü 37

### ¡Cori ya Tupanaaxṹ yaxõ!

[1]¡Taxṹ i cunaxĩxãchiãẽxũ namaxã i ngẽma duũxũgü i chixexũgu maxẽxũ! ¡Rü taxṹ i quixãũxãchixũ i ngẽma chixexũ ügüxũ!

[2]Erü ngẽma duũxũgü rü paxa tá inayarüxo ñoma maxẽ ya rüñe̱xẽcürüxũ rü ñoma natüane i pagüxũrüxũ.

[3]¡Rü nüxũ yaxõ ya Cori ya Tupana rü mexũ naxü! ¡Rü mea ñoma i naanewa namaxũ rü aixcüma mexũ naxü!

[4]¡Rü aixcüma nüxũ nangechaxũ ya Cori ya Tupana! Rü nüma rü tá nayanguxẽxẽ i ngẽma cuma nagu curüxĩnüxũ.

[5]¡Rü Cori ya Tupanamẽxẽgu naxṹ i curü maxũ! ¡Rü nüxṹ yaxõ! Rü nüma rü tá cuxũ narüngũxẽxẽ.

[6]Rü nüma rü tá nanango̱xẽxẽ nax cumexũ rü quixaixcümaxũ ñoma üa̱xcü tocuchigu ibáxixũrüxũ.

[7]Rü name nax cungea̱xmarexũ napẽxewa ya Cori ya Tupana. ¡Rü yáxna naxĩnü! Rü nüma rü tá cuxũ narüngũxẽxẽ. ¡Rü taxṹ i quixãũãchixũ ega ngẽma chixexũ ügüxũ rü namuarü ngẽmaxũa̱xgügu rü mea yaxũxgu i ngẽma nagu naxĩnüexũ!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]¡Rü nüxũ rüxo nax cunuxwa̲xexũ rü nüxna ixũgachi nax cunuxũ! ¡Rü taxű i nugu curüxĩnüxũ! Erü ngẽxguma ngẽmagu curüxĩnügu rü yexera cugütama cuchixeãxẽ.

[9]Erü ngẽma duũxũgü i chixexũgu rüxĩnüexũ rü tá ínawoxũ nawa i ñaa nachixũane. Natürü ngẽma duũxũgü i Cori ya Tupanaaxű yaxõgüxũ tá nixĩ i nayauxgüxũ i ñaa nachixũane.

[10]Rü paxa tá inayarüxo i ngẽma chixexũ ügüxũ. Rü woo tá naxca̲x cuda̲u̲xgu rü taxugutáma nüxũ icuyangau.

[11]Natürü yíxema Cori ya Tupanape̲xewa mexũgu rüxĩnüexe tá tixĩ ya nayauxgüxe i ñaa naane. Rü ngẽmawa tá nixĩ i aixcüma tataãẽgüxũ.

[12]Rü ngẽma duũxũgü i chixexũgu rüxĩnüexũ rü naxca̲x nadaugü nax ñuxãcü tá chixexũgu nanguxẽxẽãxũ ya yimá yatü ya mecü. Rü nuãcüma nüxũ nadawenü.

[13]Natürü nüma ya Cori ya Tupana rü nüxũ nacugü. Erü nüxũ nacua̲x nax marü yangaicaxũ i norü poxcu i ngẽma duũxũgü i chixexũgu rüxĩnüexũ.

[14]Rü ngẽma chixexũgu rüxĩnüexũ rü norü tara nanatúxuchi, rü norü würaxũ natú nax tüxũ namaxũxũca̲x ya yíxema taxuxũma tüxű ngẽxmaxe rü yíxema mexũgu rüxĩnüxe. Rü ngẽmaãcü tüxũ nadaixchaũ ya yíxema mecümagüxe.

[15]Natürü ngẽma norü tara tátama nixĩ i norü maxũnewa yarüwáxũ, rü yima norü würagü rü íxraxũgu tá inabüe.

[16]Rü ngẽma muxũ i diẽru i ngẽma duũxũgü i chixexũ nüxű ngẽxmaxũarü yexera name nixĩ i ngẽma noxretama i nüxű ngẽxmaxũ ya yimá yatü ya mexũgu rüxĩnücü.

[17]Erü nüma ya Cori ya Tupana rü tá inayanaxoxẽxẽ i ngẽma duũxũgü i chixexũ ügüxũ. Natürü tá tüxũ narüngũxẽxẽ ya yíxema mexũgu rüxĩnüxe.

[18]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tüxna nadau ya yíxema mexũgu rüxĩnüexe. Rü tümaane rü guxũtáma tümataagüwa naxüe.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

19Rü ngẽxguma guxchaxũ̃gü íngugügu, rü taiya ngu̱xgu, rü taxũtáma ãne tinge ya yíxema mexũ̃gu rüxĩnüexe, erü õna rü tá tüxṹ ningu.

20Natürü ngẽma chixexũ̃ ügüxũ̃ rü ñoma maxẽ ya ipagücü iguxũ̃rüxũ̃ tá inayarüxogü. Rü ngẽma Tupanaarü uanügü rü ñoma taemaxũ̃rüxũ̃ tá inayarütauxe.

21Rü ngẽma duũ̃xũ̃ i chixexũ̃ rü ngẽxguma texéxũ̃tawa diẽruca̱x ínaca̱xgu rü taguma nanatáeguxẽxẽ. Natürü yimá yatü ya mecü rü nüxṹ tangechaũ̃tümüxũ̃ ya namücü rü norü ngẽmaxũ̃gü tümamaxã nangau.

22Rü yíxema Cori ya Tupana tüxũ̃ rüngũ̃xẽẽgüxe rü tümaarü tá nixĩ i naane. Natürü i ngẽma tama naga ĩnüexũ̃ rü Tupana tá chixexũ̃wa nanawogü rü tá inayarüxogü.

23Rü yimá yatü ya mecü rü Cori ya Tupana rü ngẽma nama i mexũ̃wa nanaga. Rü ngẽxguma ngẽma namagu yaxũxgu ya yimá yatü rü nüma ya Cori rü nataãxẽ.

24Rü woo ega nanguxgu ya yimá yatü rü taxũtáma ngéma nangẽxmaecha, erü nüma ya Cori ya Tupana rü naxme̱xgu ningĩ rü wenaxarü inanachixẽxẽ.

25Rü yexguma changextũ̱xügu rü ñu̱xma nax chayáxũ̃gu rü taguma nüxũ̃ chadau nax ngexta nata̱xmarexũ̃ ya wüxi ya yatü ya mexũ̃ ücü, rü woo i nanegü i nüxũ̃ chadauxũ̃ i ngextá paũca̱x nax naca̱a̱xũ̃wa̱xegüxũ̃.

26Rü nüma ya yimá yatü ya mecü rü guxũ̃guma duũ̃xẽ nüxṹ tangechaũ̃tümüxũ̃ rü tüxna nanaxã ega ta̱xacücа̱x nüxna tacagügu. Rü nanegü rü norü taãẽxẽẽruxũ̃ nixĩgü.

27¡Rü nüxna ixũgachi i ngẽma chixexũ̃, rü mexũ̃ naxü! Rü ngẽmaãcü guxũ̃gutáma cuxṹ nangẽxma i cuchica i nawa tá cumaxũ̃xũ̃ i ñoma i naanewa.

28Erü nüma ya Cori ya Tupana rü nüxũ̃ nangechaũ̃ i ngẽma maxũ̃ i we̱xguxũ̃, rü taguma tüxũ̃ ínawogü ya yíxema aixcüma nawe rüxĩxe. Rü guxũ̃gutáma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tüxna nadau. Natürü ngẽma chixexũgu maxẽxũ, rü Tupana tá inayanaxoxẽxẽ i nanegü rü nataagü.

[29]Natürü ngẽma mexũgü rü noxrü tá nixĩ i ñaa naane rü guxũgutáma nawa namaxẽ.

[30]Rü yimá yatü ya mecü rü mea nüxũ nacuáãcüma nidexa, rü ngẽxguma yadexaxgu rü aixcümaxũ nixu.

[31]Rü nügüãẽgu namaxã nanguxũ i Tupanaarü ore. Rü ngẽmacax i ngextá ínaxũxũwa rü naxuãxẽ nax tama chixexũgu nanguxũcax.

[32]Rü ngẽma duũxũ i chixexũ rü nanangugü ya yimá yatü ya mecü, rü naxcax nadau nax ñuxãcü yamáaxũcax.

[33]Natürü nüma ya Cori ya Tupana rü tá ínanapoxũ ya yimá yatü ya mecü nax tama ngẽma chixexũ i duũxũgümexẽgu nanguxũcax. Rü tá nüxna nadau nax tama yanaguãchixẽẽgüaxũcax i taxacü rü chixexũ.

[34]Rü cumax, Pa Duũxũx ¡Cori ya Tupanaaxṹ yaxõ rü naga naxĩnü! Rü nüma rü tá cuxũ nicuaxüxũ rü tá cuxna nanaxã i ñaa nachixũane nax cuxrü yixĩxũcax. Rü cuxetümaxã tá nüxũ cudau nax ñuxãcü yanaxoxũ i ngẽma chixexũ ügüxũ.

[35]Rü nüxũ chadau i ngẽma duũxũ i chixecümaxũ nax nügü yacuaxüũxũ rü nügü ínatagüxũ ñoma wüxi i nai i taetaxũrüxũ.

[36]Natürü ngẽxguma wena ínangexmaxũwa chaxüpetügux, rü naxcax chadau rü marü nataxuma, rü taxuxũma ichayangau.

[37]¡Natürü, dücax, nangugü ya yimá duũ ya aixcüma mecü rü mexũgu rüxĩnücü! Rü ngẽma tá naxcax ínguxũ rü taãxẽ nixĩ.

[38]Natürü guxũma i ngẽma pecaduaxgüxũ rü tá inayarüxo. Rü ngẽma nanegü rü nataagü rü ngẽxma tá nayacuax.

[39]Natürü ngẽma duũxũgü i mexũ rü Tupanawa nixĩ i ne naxũxũ i norü ngũxẽxẽ. Rü nüma nixĩ i nüxna nadauxũ ega guxchaxũ naxcax ínguxgu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

40Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nüxũ narüngũxẽxẽ nax tama ngẽma chixexũ i duũxũgümẹxẽgu nayịxixũcạx. Erü Tupanana naxcạx ínaca i norü ngũxẽxẽ nax ínapoxũãxũcạx.

## Wiyaegü 38

### Yumüxẽ i nawa Tupanaarü ngũxẽxẽcạx ícạxaxũ

1Pa Cori Pa Tupanax, ngẽxguma chaugagu cunuxgu rü tama chanaxwạxe i choxũ cungax. ¡Rü taxű i curü numaxã choxũ cuxüáxũ!

2Rü yima cuxne rü chowa narüwạxgü rü cuxmẹxmaxã choxũ quimạx.

3Rü ngẽma chorü chixexũgagu nixĩ i chomaxã cunuxũ. Rü ngẽmacạx i ñaa chaxune rü guxũwama nidạxawe rü bai ya wüxi ya chauxchinạxã ya mexũne.

4Rü ngẽma chorü pecadugü rü nayaxüchi rü chauétügu nangu rü tama namaxã chapora.

5Rü choma rü tama chauãẽxũ chacuạx, rü ngẽmagagu chorü ọxri rü niyixi rü naxãxũchíxü.

6Rü ngẽxgumarüxũ ta chamatáxũ rü guxũma i ngunexũgu changechaũ rü chanaxĩxãchiãxẽ.

7Rü poraãcü chixaxüne. Rü guxũwama i chaxunewa rü chidạxawe.

8Rü chatura rü changearü poraạ̃x. Rü chixãĩnecüü erü chorü maxũnewa poraãcü ngúxũ chinge.

9Pa Cori Pa Tupanax, cuma rü meama nüxũ cucuạx i guxũma i chorü ngúchaũgü. Rü marü nüxũ cuxĩnü nax chixainecüüxũ.

10Rü chorü maxũne rü poraãcü niduxru rü ngẽma chorü pora rü nigúchigü. Rü woo ya yima chauxetügü rü nixogüchigü.

11Rü chomücügü rü woo chautanüxũ rü choxna nayáxũgugü naxchạxwa i ngẽma chorü ọxrigü.

12Rü ngẽma choxũ imạxgüchaũxũ rü chopẹxegu nananu i norü yütagü. Rü ngẽma choxũ chixexẽẽgüchaũxũ rü nügümaxã nagu narüxĩnüe nax ñuxãcü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tá chixexũ̃gu choxũ̃ nanguxẽẽgüxũ̃. Rü guxũ̃ i oragu rü chauchiga doraxũ̃ nixugü.

[13]Natürü i choma rü chaugü changauchi̱xẽxẽxẽ rü ñoma tama nüxũ̃ chaxĩnüxũ̃rüxũ̃ chixĩ. Rü ñoma ngeáxũ̃rüxũ̃ tama nüxũ̃ changãxũ̃.

[14]Rü napẹ̱xewa i chorü uanügü rü ñoma wüxi i ngauchi̱xẽxũ̃rüxũ̃ chaugü chixĩxẽxẽ. Rü taxucürüwa ta̱xacürü oremaxã chaugü íchapoxũ̃.

[15]Pa Cori Pa Chorü Tupanax, curü ngũ̃xẽxẽ nixĩ íchananguxẽẽxũ̃. Rü chanaxwa̱xe nax cuma yixĩxũ̃ i cunangãxũ̃xũ̃ i ngẽma chorü uanügü.

[16]Rü ngẽma cuxna naxca̱x chacaxũ̃ nixĩ nax tama choxũ̃ nacugüexũ̃ i chorü uanügü rü tama nügü yacua̱xüũ̃güxũ̃ca̱x i ngẽxguma changuxgu.

[17]Rü aixcüma nixĩ nax chaturaxũ̃. Rü ngẽma nax choxṹ nangúxũ̃ rü taguma choxũ̃ narüna.

[18]Rü ñu̱xmax, Pa Tupanax, rü cumaxã nüxũ̃ chixu i ngẽma chorü pecadugü erü naxca̱x chaugü íchicua̱x ga yema chixexũ̃ ga chaxüxũ̃.

[19]Rü ngẽma chorü uanügü rü nimuetanü, rü namuxũchi i ngẽma natüca̱xma chauxchi aiexũ̃.

[20]Rü ngẽxguma mexũ̃ naxca̱x chaxu̱xgu rü chixexũ̃maxã choxṹ nanaxütanügü. Rü ngẽxguma mexũ̃ca̱x chada̱u̱xgu rü nümagü rü chomaxã nanue.

[21]Pa Corix ¡taxṹ i choxna quixũgachixũ̃! Pa Chorü Tupanax ¡Taxṹ i choxna cuyáxũ̃guxũ̃!

[22]Pa Corix, Pa Chorü Maxẽxẽruxũ̃x ¡paxa nua naxũ nax choxũ̃ curüngũ̃xẽxẽxũ̃ca̱x!

## Wiyaegü 39

### Tórü maxũ̃ rü nanuxũ rü paxa nagu̱x

[1]Choma rü marü chaugümaxã ñachagürü: —Chaugüna tá chadau nax ngẽmaãcü tama chixexũ̃ chaxüxũ̃ca̱x i ngẽxguma chidexagu. Rü tá


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

changeaxmare i ngẽxguma chopexewa nangẽxmagügu i duũxũgü i chixexũgu rüxĩnüexũ ==ñachagürü.

2Rü ñoma wüxi ga tama idexaxũrüxũ chaugü chixĩxẽxẽ. Rü taxuxũma chixu rü bai ga wüxi ga dexa ga mexũxũ chixu. Natürü yexeraãcü ningúchigü i ngẽma ngúxũ i chingexũ.

3Rü poraãcü chauãẽwa nangux i ngẽma choxũ üpetüxũ. Rü yexguma yexeraãcü nagu charüxĩnügu rü yexeraãcü chanuãxẽ. Rü yemacax düxwa tagaãcü ñachagürü:

4—Pa Cori Pa Tupanax ¡choxũ nüxũ nacuaxẽxẽ nax ngexta tá yacuáxũ i chorü maxũ rü ñuxre i ngunexũ tá choxṹ ngẽxmaxũ! ¡Rü choxũ nüxũ nacuaxẽxẽ nax nanuxũxũ i ñaa chorü maxũ!

5Erü ñaa maxũ i choxna cuxãxũ rü aixcüma nanuxũ. Rü cupexewa rü chorü maxũ rü wüxi i paxaãchicax nixĩ. Rü wüxichigü i duũxũarü maxũ rü ñoma wüxi i ngũãcüürüxũ nixĩ.

6Rü wüxichigüarü maxũ rü ñoma wüxi i gáuxchipeta i ngupetüxũrüxũ nixĩ. Rü natücaxma nananutaquexe i norü ngẽmaxũgü, natürü tama nüxũ nacuax i texéarü tá yixĩxũ i nawena.

7Rü ngẽmacax, Pa Corix ¿rü taxacürü to chi nixĩ i íchananguxẽxẽxũ? Erü cuxicatama nixĩ i íchananguxẽẽxũ.

8¡Rü choxũ ínanguxuchixẽxẽ nawa i chorü pecadugü! ¡Rü taxṹ i nüxṹ cunatauxchaxẽxẽxũ i ngẽma chixexũ i duũxũgü nax choxũ nacugüexũ!

9Pa Corix, cupexewa rü changeax rü taxu ñachagürü, erü cuma nixĩ i namaxã cucuáxũ i chorü maxũ.

10¡Rü marütama nax choxũ cucuaxixũ! Erü curü cuaximaxã rü tá chayu.

11Rü cuma rü cuyaxucuxẽ rü cuyacuaixgü i ngẽma duũxũgü i chixexũgu maxẽxũ. Rü ñoma nawerüxũ cunaxütexe i ngẽma yexeracü nüxṹ ngúchaũxũ. Rü wüxichigüarü maxũ rü ñoma wüxi i ngũãcüürüxũ nixĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[12]Pa Cori Pa Tupanax ¡choxṹ nüxũ̃ naxĩnü i chorü yumüxẽ! ¡Rü choxṹ nüxũ̃ naxĩnü i ngẽma auãcü cuxna naxca̱x chacaxũ̃! ¡Rü taxṹ i cungea̱xmarexũ̃ naxca̱x i chorü axu! Erü choma rü cupe̱xewa rü wüxi i tama choxũ̃ cucuáxe chixĩ. Rü yema chorü o̱xigü ga nu ne naxĩmarexũ̃rüxũ̃ chixĩ.

[13]Pa Corix ¡taxṹ i numaxã choxũ̃ cudawenüxũ̃! ¡Rü cha̱u̱xca̱x yataanexẽxẽ nax wena chataãẽxũca̱x naxũ̃pa nax chayuxũ̃! ==ñachagürü.

## Wiyaegü 40

### Chorü taxãẽmaxã chanaxü i curü ngúchaũ̃, Pa Chorü Tupanax

(Sal. 70)

[1]Choma rü íchananguxẽxẽ nax choxũ̃ nangũ̃xẽẽxũca̱x ga Cori ya Tupana. Rü nüma rü nüxũ̃ naxĩnü ga chorü yumüxẽ.

[2]Rü yema ãxmaxũ̃ ga dexááxũ̃ ga nagu iyuxũ̃wa choxũ̃ ínanguxuchixẽxẽ. Rü ãcharaxanexũ̃wa choxũ̃ nanatúxuchi. Rü wüxi ga nutawa choxũ̃ inachixẽxẽ. Rü taixanexũ̃waama choxũ̃ naga nax íchixũxũca̱x.

[3]Rü wüxi ga yexwaca̱xũ̃xũ̃ ga wiyae cha̱u̱a̱xwa nanguxẽxẽ nax yemamaxã nüxũ̃ chicua̱xüxũ̃xũca̱x ga Tupana. Rü muxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü rü nüxũ̃ nadaugü ga yema Tupana üxũ̃ rü namuũ̃e rü nüxũ̃́ nayaxõgü.

[4]Rü tataãxẽ ya yíxema Cori ya Tupanaaxũ̃́ yaxṍxe, rü tama duũ̃xũ̃gü i chixexũ̃ ügüxũ̃gu naxca̱x dauxe i tümaarü ngũ̃xẽxẽ rü tama tupananetachicüna̱xãgüxũ̃ icua̱xüxũ̃xẽ.

[5]Pa Cori Pa Chorü Tupanax, namuxũchima nixĩ ga yema mexũ̃gü ga curü poramaxã cuxüxũ̃. Rü namuxũchi ga yema mexũ̃gü ga toxca̱x cuxüxũ̃. Rü yema nax namuxũchixũ̃, rü ngẽmaca̱x taxucürüwama nüxũ̃ chixu i guxũ̃ma ga yema mexũ̃gü ga toxca̱x cuxüxũ̃.

[6]Cuma rü tama namaxã cutaãxẽ nax ta̱xacü cuxca̱x ínaguxũ̃, rü ãmaregü i cuxna naxãgüxũ̃. Rü tama naxca̱x ícuca i ãmaregü i cuxca̱x ínaguxũ̃ rü ãmaregü i pecaduarü ütanüruxũ̃ ixĩgüxũ̃. Natürü cuma rü cuyawaxna i chauxchi̱xẽ nax cuxṹ ichaxĩnüxũca̱x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]Rü ngẽmacax cumaxã nüxũ̃ chixu rü daxe chixĩ rü chaugü ichaxã ngẽma curü orewa naxümatüxũ̃rüxũ̃.

[8]Rü chomax, Pa Chorü Tupanax, rü namaxã chataãxẽ nax curü ngúchaũ̃ chaxüxũ̃. Rü chauãẽgu namaxã changuxũ̃ i ngẽma curü nguxẽẽtae.

[9]Rü yema taxũ̃ ga ngutaquexewa rü duũ̃xũ̃güpexewa meama nüxũ̃ chixu nax cuma rü ixaixcümacü quixĩxũ̃. Rü cuma rü meama nüxũ̃ cucuax nax tama changeaxmarexũ̃.

[10]Rü tama chaugügu chayacux nax quixaixcümaxũ̃ rü namexũ̃ i ngẽma cuxüxũ̃. Rü marü namaxã nüxũ̃ chixu nax cuma yixĩxũ̃ i toxũ̃ cumaxẽxẽẽxũ̃ rü aixcüma cuyanguxẽẽxũ̃ i ngẽma nüxũ̃ quixuxũ̃. Rü ngẽmaãcü tama ichayacux nax nüxũ̃ chixuxũ̃ nax cuma rü ixaixcümacü quixĩxũ̃ rü cuxũ̃́ tangechaũ̃tümüxũ̃güxũ̃.

[11]Rü ñuxmax, Pa Corix, rü tama chanaxwaxe nax choxũ̃ ícurüngũ̃maxũ̃ nax cuxũ̃́ changechaũ̃tümüxũ̃xũ̃. Erü ngẽma curü ngechaũ̃ rü curü mecüma nixĩ i guxũ̃guma choxũ̃ ípoxũ̃xũ̃.

[12]Rü ngẽma muxũchixũ̃ i chorü pecadugü rü choxũ̃ niyauxgü rü taxucürüwama nüxna chiña. Rü ngẽma chorü pecadugü rü chauyaexũ̃ narümumae rü ngẽmagagu ichayanguãxẽ.

[13]Pa Corix, ¡choxũ̃ ínanguxuchixẽxẽ nawa i ngẽma chorü pecadugü rü paxa choxũ̃ rüngũ̃xẽxẽ!

[14-15]Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta, Pa Corix, rü chanaxwaxe i cunaxãneexẽxẽ i guxũ̃ma i ngẽma choxũ̃ imaxgüchaũ̃xũ̃. Rü name nax norü ãnemaxã cuyabuxmüxẽẽxũ̃ i ngẽma choxũ̃ cugüexũ̃.

[16]Natürü guxãma ya yíxema cuxcax daugüxe rü name nixĩ nax cumaxã tataãẽgüxũ̃. Rü guxãma ya yíxema nayauxgüxe nax tüxũ̃ curüngũ̃xẽẽxũ̃ rü name nixĩ i guxũ̃guma ñatarügügü: —¡Cori ya Tupanaxũ̃ picuaxüxũ̃gü erü nüma rü guxãétüwa nangẽxma! = = ñatarügügü.

[17]Pa Corix, ¡yáxna chomaxã naxĩnü woo nax cupexewa taxuxũ̃ma chixĩxũ̃, rü changearü poraáxũ̃ nax chaugü íchapoxũ̃xũ̃! Erü cuma nixĩ i choxũ̃


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

curüngũxẽxẽxũ rü choxũ ícupoxũxũ. Rü ngẽmacạx, Pa Chorü Tupanax ¡taxű i cunuxcüãẽxũ nax choxũ curüngũxẽxẽxũ!

## Wiyaegü 41

### Duũxũ i dạxawexũarü yumüxẽ

[1]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tümamaxã nataãxẽ ya yíxema nüxũ rüngũxexẽ́xẽ i tümamücü i nüxű́ nataxuxũ i pora. Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá tüxũ ínanguxuchixẽxẽ i ngẽxguma guxchaxũ tümacạx ínguxgu.

[2]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá tüxna nadau rü tá maxũ tüxna naxã rü tá tüxũ nataãẽxẽxẽ i ñoma i naanewa. Rü taxũtáma tümaarü uanügüarü ngúchaũwa tüxũ natạx.

[3]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá pora tüxna naxã ega ngúxũ tingegügu. Rü ngẽxguma tidạxawegu rü tá tümacạx nayataanexẽxẽ.

[4]Rü choma rü ñaãcü chayumüxẽ: —Pa Corix ¡cumaxã nüxũ chixu i chorü pecadugü, rü chanaxwạxe i cuxű́ changechaũtümüxũ rü chạụxcạx cuyataanexẽxẽ! ==ñachagürü.

[5]Natürü ngẽma chorü uanügü rü ñanagürügü: —Chierüna paxa nayụxgu nax ngẽxma yanaxoxũcạx i naéga ==ñanagürügü.

[6]Rü ngẽxguma choxũ íyadaugügu i ngẽma nax chidạxawexũ rü chomücüxũ nügü nixĩxẽẽnetagü. Natürü chauxchi naxaie rü nataãẽgü i ngẽxguma nüxũ nadaugügu nax ngúxũ chingexũ. Rü ngẽxguma choxna nawoegụxgu rü choxũ nacugüe.

[7]Rü ngẽma chauxchi aiexũ rü naxĩtaquẹxe rü chauchiga nidexagü. Rü nagu narüxĩnüe nax chaugagutama ngúxũ chingexũ.

[8]Rü ñanagürügü: —Rü ngẽma nax yadạxawexũ rü yuüxũ chixexũ namaxã naxüxũ, rü ngẽmacạx tagutáma wena ínarüda ==ñanagürügü.

[9]Rü woo ga yema rümemaexũ ga chomücü ga nüxű́ chayaxõxũ rü wüxiwa chomaxã chibüchiréxũ, rü ñụxma rü chomaxã narüxuanü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[10]Natürü cumax, Pa Corix ¡rü cuxʉ́ changechaʉ̃tümüxʉ̃! ¡Rü choxʉ̃ írüdaxẽxẽ nax ngẽmaãcü chanapoxcuexʉ̃cax i ngẽma chomaxã rüxuanügüxʉ̃!

[11]Rü ngẽguma tama choxʉ̃ naporamaegügu i chorü uanügü rü ngẽmawa tá nüxʉ̃ chacuax nax chomaxã cutaãẽxʉ̃.

[12]Rü chomax nax mexʉ̃gu chamaxʉ̃xʉ̃ ¡rü choxna nadau nax ngẽmaãcü guxʉ̃guma cuxʉ̃tawa changexmaxʉ̃cax!

[13]Rü namecümaxüchi ya Cori ya Iraétanüxʉ̃arü Tupana. Rü nüma rü guxʉ̃guma nangẽxmaecha. ¡Rü ngẽmaãcü yixĩ!

## Wiyaegü 42

### Tupanaxʉ̃tawa íchananguxẽxẽ i ngʉ̃xẽxẽ

[1]Rü ñoma wüxi i cowü i taxawaxüchixʉ̃ i natücax dauxʉ̃rüxʉ̃ chixĩ nax cuxcax chadauxʉ̃, Pa Chorü Tupanax.

[2]Rü choxʉ́ nangúchaʉ̃ nax namaxã chaxãmücüxʉ̃ ya Tupana ya maxʉ̃arü yora. ¿Rü ñuxgu tá napatawa chaxũxʉ̃ nax ngéma napexewa changexmaxʉ̃cax?

[3]Ngunecü rü chütacü rü chaxaxu nax norü ngʉ̃xẽẽcax íchacaxaxʉ̃cax. Rü yoxni i chorü uanügü rü choxʉ̃ nacugüe rü ñanagürügü: —¿Ngexcü nixĩ ya currü Tupana? ==ñanagürügü.

[4]Rü ngẽxguma ngẽmagu charüxĩnügu rü marü tama yáxna namaxã chaxĩnü i ngẽma nax chaxaxuxʉ̃. Rü nüxna chacuaxãchi ga yexguma Tupanapatawa chanagagügu ga yema muxʉ̃ma ga duʉ̃xʉ̃gü. Rü taãẽãcü moxẽ nüxna taxã rü tanatachigaxẽxẽ.

[5]¿Rü ñuxma rü taxacücax chi íchayaxoõchixʉ̃? ¿Rü taxacücax chi i naxcax chaxoegaãẽxʉ̃? Rü Tupanawa tá nüxʉ̃ ichayangau i chorü ngʉ̃xẽxẽ, rü yimáxʉ̃ tá nixĩ i chicuaxüxʉ̃xʉ̃. Erü nüma nixĩ ya chorü Tupana ya chorü maxẽẽruxʉ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[6]Natürü i ñu̱xmax rü poraãcüxüchima íchayaxoõchi. Rü ngẽmaca̱x, Pa Tupanax, poraãcü cuxna chacua̱xãchi nawa i ñaa naane i natü i Yudáũ̃ nawa dapetüxũ̃ rü yima ma̱xpṹnegü ya Ermóũ̃ rü Michá nawa ngẽxmagüne.

[7]Rü ñoma dexá i dauxũ̃wa nagoxũ̃chíüxũ̃rüxũ̃ chauétü nangu i guxũ̃ma i ngẽma guxchaxũ̃gü rü ngúxũ̃gü i cha̱u̱xca̱x ícunguxẽẽxũ̃. Rü ñoma wüxi ya yuape ya taxüchicürüxũ̃ chauétüwa naxüpetü.

[8]Rü guxũ̃ i ngunegu rü nüma ya Cori ya Tupana choxũ̃ nanawe̱x nax choxũ̃ nangechaũ̃xũ̃. Rü chütacü rü chawiyae rü namaxã chidexa ya Tupana ya choxũ̃ maxẽẽcü.

[9]Rü ñachagürü nüxũ̃ ya Tupana ya chorü poxũ̃ruxũ̃: —¿Tu̱xcüũ̃ choxũ̃ curüngũ̃ma? ¿Rü ta̱xacüca̱x i ñu̱xma rü ngechaũ̃ãcü ichixũxũ̃ rü choxũ̃ nua nachixeãẽgüxũ̃ i chorü uanügü? ==ñachagürü.

[10]Rü woo ya chauxchina̱xãgü rü ta nangúe nagagu i ngẽma chorü uanügü i guxũ̃guma choxũ̃ cugüexũ̃ rü ñagüxũ̃: —¿Ngexcü nixĩ ya curü Tupana? ==ñagüxũ̃.

[11]¿Natürü ta̱xacüca̱x chi nüxũ̃ charüxoxũ̃? ¿Rü ta̱xacüca̱x chi ichaxoégaãẽxũ̃? Erü Tupanaaxũ̃́ nixĩ i chayaxõxũ̃ rü yimáxũ̃ tá nixĩ ichicua̱xüxũ̃amaxũ̃. Erü nüma nixĩ i chorü Tupana ya chorü maxẽxẽruxũ̃ ixĩcü.

## Wiyaegü 43

### Choxũ̃́ nangúchaũ̃ nax Tupanapatawa changuxũ̃

[1]Pa Tupanax ¡mea choxũ̃ nangugü! ¡Rü chauétüwa nachogü nape̱xewa i ñaa duũ̃xũ̃gü i tama yaxõgüxũ̃! ¡Rü naxme̱xwa choxũ̃ ínanguxuchixẽxẽ i ngẽma idorata̱xáxũ̃ rü ngẽma chixexũ̃gu rüxĩnüxũ̃!

[2]Erü cuma nixĩ i chorü Tupana i chorü poxũ̃ruxũ̃ quixĩxũ̃. ¿Rü tu̱xcüũ̃ i cugüna choxũ̃ cuyáxũ̃guxẽxẽxũ̃? ¿Rü ta̱xacüca̱x i ngechaũ̃ chingeechaxũ̃ rü ngẽma chorü uanügü rü chixri chomaxã nachopetü?

[3]¡Rü ẽcü cha̱u̱xca̱x nangóonexẽxẽ nax nüxũ̃ chacuáxũ̃ca̱x i ngẽma curü ore i aixcüma ixĩxũ̃ nax ngẽma ngóonexũ̃ rü ngẽma curü ore choxũ̃ nüxũ̃


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

cuaxẽxẽxũcax i ngẽma nama ya yima curü maxpúne ya üünenewa nadaxũ i ngextá cuma ícungexmaxũwa!

4Rü ngẽmaãcü tá nawa changu i ngẽma curü ãmarearü guruxũ, Pa Tupanax. Rü ngéma tá cuxũ chicuaxüxũ árpagamaxã. Erü cumax, Pa Tupanax, rü taãẽmaxã choxũ cunapaxẽxẽ.

5¿Rü ñuxma rü taxacücax tá nüxũ charüxoxũ? ¿Rü taxacücax tá ichaxoégaãẽxũ? Erü choma rü marü Tupanaaxű chayaxõ rü yimáxũ tá nixĩ i chicuaxüxũxũ. Rü nüma nixĩ i chorü Tupana i chorü maxẽẽruxũ yixĩxũ.

## Wiyaegü 44

### Yumüxẽ i nawa Tupanaarü ngũxẽxẽcax ícaxaxũ

1Pa Tupanax, tomatama nüxũ taxĩnüchiga ga yema taxũ ga mexũ ga nũxcüma cuxüxũ. Yerü torü oxigü rü tomaxã nüxũ nixugüe ga yema mexũgü ga nũxcüma curü poramaxã cuxüxũ.

2Rü cumatama nixĩ ga ñaa naanewa ícuwoxũxũ ga yema duũxũgü ga tama cuxű yaxõgüxũ. Rü cunadai ga yema duũxũgü nax nachicüxü ñaa naanegu cuxãchiũgüxẽẽxũcax ga torü oxigü.

3Rü tama tümaarü poramaxã rü tümanegümaxã nixĩ ga tanayauxgüxũ ga ñaa naane. Natürü yema curü poragagu rü curü ngũxẽẽgagu nixĩ ga nawa tangugüxũ ga yema naane. Yerü cuma rü tüxũ cungechaũ rü tümamaxã cumecüma.

4Pa Chorü Ãẽxgacü, Pa Chorü Tupanax, chanaxwaxe icunaporamaexẽẽxũ i curü duũxũgü.

5Rü cugagu tá nixĩ i nüxũ tarüporamaegüxũ i torü uanügü. Rü cuégagu tá nüxũ tarüyexera i ngẽma toxũ daixchaũxũ.

6Rü choma rü tama chauxnegüaxű chayaxõ, erü yimá chauxnegü rü taxũtáma chorü uanügüna choxũ ínapoxũ.

7Natürü cuma nixĩ i torü uanüxũ toxũ curüporamaexẽẽxũ rü cuma nixĩ i cunaxãneexẽẽxũ i ngẽma toxchi aiexũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]Rü guxũguma cumaxã togü ticuạxüũgü, Pa Tupanax. Rü guxũgutáma nüxũ ticuạxüxũ i cuéga.

[9]Natürü i ñụxmax rü toxũ cuxo rü toxũ cuxãneexẽxẽ. Rü marü tama ícuyaxümücü i torü churaragü.

[10]Rü cuma rü nüxṹ cunatauxchaxẽxẽ i torü uanügü nax toxũ yabuxmüxẽẽxũcạx. Rü ngẽmacạx i ngẽma toxchi aiexũ rü toxṹ nanade i ngẽma nüma nanaxwạxegüxũ.

[11]Rü cuma rü nüxna toxũ cumugü ñoma carnérugü i daiwa nagagüxũrüxũ. Rü ngẽma togü i nachixũanegu toxũ cuwoonemare.

[12]Rü ítanüxũgu tomaxã cutaxe, rü taxuxũma nawa cuyaxu nax tomaxã cutaxexũ.

[13]Rü ngẽma toxna ngaicamagüxũ i nachixũanecüạ̃xgü rü toxũ nacugüe rü tomaxã naguxchigagü.

[14]Rü wiyaegüãcüma ngẽma togü i nachixũanecüạ̃xgü toxũ nacugüe. Rü ngẽxguma toxũ nadaugügu rü nanexáerugüãcüma toxũ nacugüe.

[15]Rü wüxichigü i ngunexũ rü ichayarümaãchi. Rü ngẽmacạx chorü ãnemaxã tama chadaunagü.

[16]Erü ngẽma chorü uanügü rü choxũ nimạxgüchaũ rü chomaxã naguxchigagü rü chaugu nidauxcüraxũgü.

[17]Rü ngẽma ñụxma toxũ ngupetüxũ rü tama ngẽma cuxũ nax itarüngümaexũgagu nixĩ rü tama nax tạxacürü chixexũ cupẹxewa taxüxũgagu nixĩ.

[18]Rü toma rü tama cuxũ ítatạx rü tama nüxna tixĩgachi i curü ore.

[19]Natürü i cuma rü dauxchitacüạ̃x i airugümaxũwa toxũ cuwogü. Rü taxũ i ẽanexũwa toxũ cumugü.

[20-21]Rü ngẽxguma chi nüxũ itarüngümaegu i naéga ya Tupana, rü chi nüxũ ticuạxüũgux i tomare i tupana, rü nüma rü nüxũ nacuạxama. Erü nüma rü meama nüxũ nacuạx i guxũma i ngẽma bexma taãẽwa nagu rüxĩnüexũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

22Natürü cugagu rü guxũguma yuwa toxũ nagagü. Rü ngẽma torü uanügü rü ñoma carnérugü i daiwa nagagüxũrüxũ tomaxã nixĩgü.

23Pa Corix ¿tu̱xcüũ cupe? ¡Rü naba̱i̱xãchi, rü taxű i toxũ ícuwogüxüchixũ!

24¿Tu̱xcüũ toxcha̱xwa iquicu̱x? ¿Rü tu̱xcüũ toxũ icurüngüma i toma nax poraãcü ngúxũ tingegüechaxũ?

25Rü ñu̱xma rü waixũmüte̱xewa ãne tingegü. Rü waixũmüanegumare togü titúgü.

26¡Ẽcü inachi rü paxa nua naxũ rü toxũ yarüngũxẽxẽ! ¡Rü taxũ i curü ngechaũgagu toxũ ínanguxũxẽxẽ!

## Wiyaegü 45

### Ãe̱xgacüarü ngĩchixüguarü wiyae

1Chauãxẽwa nangu i mexũ i dexagü, rü chorü conü rü ñoma wüxi i ümatüxũruũrüxũ nixĩ. Rü ña̱a chorü ore i chaxümatüxũ rü ãe̱xgacüpe̱xewa tá nüxũ chixu.

2Rü cumax, Pa Ãe̱xgacüx, rü guxũ i yatügüxũ curümemae. Rü ngẽma curü dexa i cua̱xwa ixũxũxũ rü namexẽchi. Erü ya Tupana rü guxũguma cuxũ narüngũxẽxẽ.

3Pa Poracüx ¡ẽcü cugücüwawa yanga̱xcuchi i ngẽma curü tara! Rü ngẽma nixĩ i curü poraarü cua̱xruxũ ixĩxũ.

4Rü cumax, Pa Ãe̱xgacüx, rü ngẽma curü poramaxã nüxũ curüyexera i guxũma i tórü uanügü rü ícunapoxũ i ngẽma ore i aixcüma ixĩxũ. Rü yíxema duẽxẽgü i tama tügü icua̱xüũgüxe rü cuma rü tüxũ ícupoxũ. Rü yima curü tügünechacüxümaxã rü taxũ i mexũgü cuxü.

5Pa Ãe̱xgacüx, yima cuxnegü ya meama ixãmagune rü ngẽma curü uanügüarü maxũnewa tá nayarüwa̱xgü rü ngẽma togü i nachixũanecüa̱xgü rü cuxme̱xgu tá nayi.

6Pa Tupanax, cuma rü guxũguma ãe̱xgacü quixĩ rü aixcüma mea guxũma i duũxũgümaxã icucua̱x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]Rü cumax, Pa Ãẽxgacüx, namaxã cutaãxẽ i ngẽma mexũ̃ ixĩxũ̃, natürü naxchi cuxai i ngẽma chixexũ̃. Rü yemacax nixĩ ga Tupana chixũ̃ ga paacaxũ̃maxã cuxũ̃ nabaeruxũ̃ rü cuxũ̃ naxunetaxũ̃ nax cumücügüarü yexera taãxẽ cuxṹ ngẽxmaxũ̃cax.

[8]Rü guxũ̃ma i cuxchirugü rü pumara i paacaxũ̃ i míra rü aroé rü canelamaxã napaacaematanü. Rü paxetaruũ̃gü i ãtüxüxũ̃maxã cuxũ̃ nataãẽxẽẽgü nawa ya cupata ya marfíxmaxã ngaxãẽne.

[9]Rü natanüwa i ngẽma paxũ̃gü i cupatawa ngẽxmagüxũ̃ rü nangẽxmagü i to i nachixũ̃anegüarü ãẽxgacügüxacügü. Rü curü tochicaxũ̃arü tügünecüwawa irüto i cuxmax i úiru i mexẽchixũ̃maxã ngaxãẽcü.

[10]¡Rü irüxĩnü, Pa Chauxacüx, rü mea nangugü i ngẽma tá cumaxã nüxũ̃ chixuxũ̃! ¡Rü nüxũ̃ irüngüma i ngẽma cutanüxũ̃ rü ngẽma curü duũ̃xũ̃gü!

[11]Erü nüma ya yimá ãẽxgacü rü nüxṹ cungúchaũ̃. Rü nüma nixĩ i curü cori yixĩxũ̃ rü name nixĩ i naga cuxĩnü.

[12]Pa Pacü i Tírucüãx, ngẽma duũ̃xũ̃gü i curü ĩanewa poraãcü diẽruãxũ̃chigüxũ̃ rü mexẽchixũ̃ i ãmare tá cuxna naxãgü nax ngẽmamaxã cuxũ̃ íyapuxẽẽgüxũ̃cax.

[13]Rü ngẽxguma yaxücugu i ngẽma pacü i meama ngaxãẽcü, rü ngĩxchiru rü úirumaxã nangaxãxẽ.

[14]Rü meama ngaxãẽxãcü ãẽxgacüpexewa ngĩxũ̃ nagagü. Rü ngẽma ngĩmücügü i pacügü rü ngĩwe yaxãxũ̃tanü.

[15]Rü taãẽãcüma iyaxĩ rü taãẽãcü nagu ichocu ya yima ãẽxgacüpata.

[16]Rü yimá cunegü, Pa Ãẽxgacüx, rü nümagü tá nixĩ i cuchicüxü ãẽxgacügü yixĩgüxũ̃. Rü nawa tá narütogü ga yema tochicaxũ̃ ga curü oxigü nawa rütogüxũ̃. Rü cuma rü naxmexwa tá cunangexmaxẽxẽ i ñaa nachixũ̃ane nax nüma namaxã inacuaxgüxũ̃cax.

[17]Rü choma rü tá nüxũ̃ nüxũ̃ chacuaxẽxẽ i cuéga nax ngẽmaãcü guxũ̃ma i ngẽma ngexwaca ingóetanüxũ̃ i duũ̃xũ̃gü rü nüxũ̃ nacuaxgüxũ̃cax i cuéga. Rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ñu̱xũchi guxũma i nachixũanecüã̱xgü rü guxũgutáma cuxna nacua̱xãchie rü cuxũ natachigagü.

## Wiyaegü 46

### Tórü poxũruxũ ya Tupana rü tatanüwa nangẽxma

[1]Nüma ya Tupana rü tórü poxũruxũ nixĩ rü tórü poraxẽẽruxũ nixĩ. Rü nüma rü tüxũ narüngũxẽxẽ ega guxchaxũ taxca̱x ínguxgux.

[2]Rü ngẽmaca̱x taxuca̱xma tamuũe ega woo ñoma i naane rü nangĩãchigu rü ma̱xpűnegü rü márchíütamagu nayixgu.

[3]Rü woo naxãũgachíügutama i ngẽma már rü poraãcü nayuapegu rü ngẽmaãcü ya yima ma̱xpűnegü rü nidu̱xrue nagagu nax nanuxũ i ngẽma már, natürü i yixema rü taxuca̱xma tamuũe.

[4]Rü nangẽxma i wüxi i natü i norü poraxũchíüxũmaxã nataãẽxẽẽxũ ya yima Tupanaarü ĩane ya Yerucharéũ. Rü yima ĩanewa nangẽxma ya napata ya üünene ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü.

[5]Rü nüma ya Tupana rü yima ĩanearü ngãxũgu naxãchiũ rü ngẽmaca̱x ya yima ĩane rü taxúetama tanachixexẽxẽ. Rü nüma rü guxũma i ngunexũ i noxri yangunegu rü yima ĩanexũ narüngũxẽxẽ.

[6]Rü ngẽma nachixũanegü rü nügümaxã nanue rü nügü naxãxũnegü. Natürü ngẽxguma Tupana idexagu rü ngẽma ãẽ̱xgacügü rü nidu̱xrue rü ngẽma waixũmü rü inachaxichi.

[7]Rü nüma ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü tatanüwa nangẽxma. Rü yimá Acóbuarü Tupana nixĩ ya tórü poxũruxũ ixĩcü.

[8]¡Rü nua ípeyada̱u̱x i ngẽma taxũ i ãũcümaxũ i Cori ya Tupana ñoma i naanewa üxũ!

[9]Yerü guxũwama ga ñoma i naanewa rü marü inayanaxoxẽxẽ nax nügü nada̱i̱xũ ga duũxũgü. Rü nüxű́ nayachixegüxẽxẽ ga norü würagü rü wocaxegü. Rü ínanagu ga naweũgü ga daiwa namaxã naxĩxũne.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10Rü nüma ya Tupana rü ñanagürü: —Pa Nachixũanegüarü Ãẽxgacügüx ¡choxṹ iperüxĩnüe! ¡Rü nagu perüxĩnüe nax choma rü Tupana chixĩxũ! Rü choma nixĩ i namaxã ichacuáxũ i guxũma i nachixũanegü. Rü choma nixĩ i guxũma i ñoma i naaneétüwa changexmaxũ ==ñanagürü.

11Rü Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü tatanüwa nangẽxma. Rü nümatama i Acóbuarü Tupana nixĩ i tórü poxũruxũ yixĩxũ.

## Wiyaegü 47

### Tupana rü ñoma i naanearü ãẽxgacü nixĩ

1Pa Guxũne ya Ĩanecüãxgüx ¡penapépüne ya Cori ya Tupana rü taãẽãcü nüxũ picuạxüxũgü!

2Erü nüma ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü naxãũcüma. Rü nüma nixĩ i Ãẽxgacü i guxũwama ñoma i naanemaxã inacuáxũ.

3Rü nüma rü taxmẹxwa nanangexmagüxẽxẽ i guxũma i nachixũanegü nax namaxã icuáxũcạx.

4Rü nümatama ya Cori ya Tupana nixĩ ga nüxũ naxunetaxũ i ñaa norü naane nax guxũgutáma tóxrü yixĩxũcạx. Rü ñaa naanemaxã tataãẽgü i yixema i Acóbutanüxũ nax Tupana poraãcü tüxũ ngechaũgüxũ.

5Rü nüma ya Cori ya Tupana rü dauxũ naxĩ nax norü tochicaxũwa namaxã inacuáxũcạx i guxũma. Rü duũxũgü yoxni taãẽãcüma nüxũ nicuạxüũgü rü cornétamaxã nanapaxpünegü.

6¡Rü naxcạx pewiyaegü ya Cori ya Tupana! ¡Rü naxcạx pewiyaegü ya yimá tórü Ãẽxgacü!

7Erü nüma ya Tupana rü ñoma i naanearü ãẽxgacü nixĩ. Rü ngẽmacạx name nixĩ i naxcạx pewiyaegü rü nüxũ picuạxüũgü.

8-9Rü ngẽma yatügü i tachigaxũ i guxũ i nachixũanegüwa ngẽxmagüxũ rü namaxã nangutaquẹxe i ngẽma duũxũgü i Abraáũarü Tupanaaxṹ yaxõgüxũ. Rü nüma ya Tupana rü norü tochicaxũ i üünexũwa narüto rü guxũma i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nachixũanegüarü ãẽxgacügümaxã inacuax. Rü nüma rü guxũétüwa nangẽxma.

## Wiyaegü 48

### Namexẽchi ya Tupanaarü ĩane ya Chióũ

[1]Nüma ya Cori ya Tupana rü guxãétüwa nangẽxma rü name nax nüxũ icuaxüũgüxũ nawa ya yima norü ĩane ya norü maxpűne ya üünene ya Chióũwa ngẽxmane.

[2]Namexẽchi ya yima maxpűne ya Chióũ i nórtewaama ngẽxmane. Rü yima nixĩ ya namaxã nataãẽgüne i guxũma i ñoma i naanecüax i duũxũgü. Rü yimawa nixĩ i nangẽxmaxũ i norü ĩane ya yimá Ãẽxgacü ya Guxãétüwa Ngẽxmacü.

[3]Rü Yerucharéũwa ngẽxmane ya ãẽxgacüpatagüwa nixĩ i nangẽxmaxũ ya Tupana. Rü nüma ya Tupana rü nügü nangoxẽxẽ nax yima ĩanearü poxũruxũ ya aixcüma poracü yixĩxũ.

[4]Rü ñoma i naanecüax i nachixũanegüarü ãẽxgacügü rü nügümaxã nangutaquexegü rü wüxigu yima ĩanecax ínayachoõchi.

[5]Natürü yexguma yima ĩanexũ nadaugügu rü nañuxãẽgü rü nibuxmü.

[6]Rü poraãcü namuũe. Rü nanaxĩxãchiãẽgü ñoma wüxi i nge i ixíxraxacüchaũcürüxũ.

[7]Rü nüma ya Tupana rü wüxi ya tacü ya buanecü ya éstewaama ne namuãcümaxã nagu napogü ya yima Tárchixcüaxarü wapurugü.

[8]Rü yima Tupanaarü ĩane rü namexẽchi yema tórü oxigüwa nüxũ taxĩnüechigaxũrüxũ. Rü ñuxma i yixema rü ta rü taxetümaxã nüxũ tadaugü i ngẽma. Rü nümatama ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü guxũgutáma yima ĩanexũ ínapoxũ.

[9]Pa Tupanax, nua cupatawa nüxna tacuaxãchie nax poraãcü toxũ cungechaũxũ i cumax.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[10]Pa Tupanax, guxũwama i ñoma i naanewa rü cuxũ nicuạxüũgü, rü nüxũ nicuạxüũgü i cuéga. Rü yima curü tügünechacüüarü poramaxã mea tomaxã icucuạx.

[11]Rü cuma, Pa Tupanax, aixcüma mexũ tomaxã cuxuegu. Rü ngẽmacạx nataãẽgü i Chióũcüạxgü rü Yudáanearü ĩanegücüạxgü.

[12]¡Rü ẽcü, nüxũ ípeyachoegu ya yima ĩane ya Chióũ rü peyaxugü i ngẽma norü dauxũtaechicagü rü ñuxre yixĩxũ!

[13]¡Rü mea penangugü i norü poxeguxũtápüxgü rü yima ãẽxgacüpatagü nax pexũ natauxchaxũcạx nax namaxã nüxũ pixuchigaxũcạx i petaagü!

[14]Erü nüma ya Tupana rü guxũgutáma tórü Tupana nixĩ. Rü nüma rü guxũgutáma mea tamaxã inacuạx.

## Wiyaegü 49

### Tórü maxũ rü tama diẽrumaxã naxcạx tataxe

[1]¡Dücax, Pa Guxũma i Duũxũgü i Ñoma i Naanewa Maxẽxũx, rü mea iperüxĩnüe i ñaa ore!

[2]Rü guxãma i pema i diẽruạ̃xgüxe, rü pema ya ingearü diẽruạ̃xgüxe, rü pema i duũxũgümaxã icuạxgüxe, rü pema i togümẹxẽwa ngẽxmagüxe ¡rü mea iperüxĩnüe i ñaa ore!

[3]Rü ñụxmax rü tá chidexa namaxã i ore i cuạx tüxna ãxũ. Rü choma rü chauãẽxũ chacuáãcüma tá nüxũ chixu i ngẽma nagu charüxĩnüxũ.

[4]Rü ore i ucụxẽruũgügu tá charüxĩnü rü árpamaxã chapaxetaãcü ore i ẽxũguxũchiga tá chawiyae.

[5]¿Rü tạxacücạx tá chamuũ i ngẽxguma ínangugügu i ngunexũgü i ãũcümaxũ rü ngẽxguma ngẽma chauxchi aiexũ i duũxũgü choxũ íchomaeguãchigu namaxã i norü chixexũgü?

[6]Rü nümagü rü norü diẽruguama narüxĩnüe rü muxũ i norü ngẽmaxũgümaxã nügü nicuạxüũgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]Natürü taxúema tüxʉ́ nangẽxma i pora nax tügütama tamaxẽẽxʉ̃ca̱x. Rü tama diẽrumaxã Tupanaxʉ̃tawa naxca̱x tataxe i tümaarü maxʉ̃.

[8-9]Rü taxuxʉ̃ma i diẽru ningu nax naxca̱x itaxexʉ̃ca̱x i wüxi i duʉ̃xʉ̃arü maxʉ̃ nax ngẽmaãcü nüxna ínanguxuchixʉ̃ca̱x i ngẽma yu.

[10]Nüxʉ̃ tadau nax guxʉ̃ma i duʉ̃xʉ̃gü yuexʉ̃ woo i ngẽma nüxʉ̃ cua̱xüchigüxʉ̃ rü nayue, rü woo i ngẽma naechitamare maxẽxʉ̃ rü nayue. Guxʉ̃ma nayue rü ngẽma norü ngẽmaxʉ̃gü rü togüca̱x ngéma nawogü.

[11]Rü ngẽma diẽrua̱xgüxʉ̃ rü nügügu nanaxüéga i norü naane ñoma guxʉ̃gutáma noxrü yixĩxʉ̃rüxʉ̃. Natürü ngẽxguma nayu̱xgux rü ngẽma naxma̱xʉ̃ tá nixĩ i napata ixĩxʉ̃ i guxʉ̃gutáma.

[12]Rü wüxi i duʉ̃xʉ̃ rü tama nixĩ i namaxechaxʉ̃ ega woo nadiẽrua̱xʉ̃chigux, erü ñoma naeʉ̃gürüʉ̃tama nayu.

[13]Rü ngẽmaãcü nixĩ i nayuexʉ̃ i ngẽma duʉ̃xʉ̃gü i nügügutama yaxõgüxʉ̃. Rü ngẽmaãcütama nayue i ngẽma duʉ̃xʉ̃gü i nügütama icua̱xüʉ̃güxʉ̃.

[14]Rü ngẽma yu nixĩ i namaxã icuáxʉ̃ i duʉ̃xʉ̃gü, erü naxmaxʉ̃wa nanagagü ñoma carnérugü i daiwa gagüxʉ̃rüxʉ̃. Rü duʉ̃xʉ̃gü rü napatagü ya imexẽchinearü yáxʉ̃gu rü naxmaxʉ̃gu tá niyixe i naxʉ̃negü. Natürü ngẽma ngunexʉ̃ i nagu yuwa ínadagüxʉ̃ i duʉ̃xʉ̃gü rü ngẽma mexʉ̃gu maxẽxʉ̃ rü tá ngẽma chixexʉ̃gu maxẽxʉ̃maxã inacua̱xgü.

[15]Natürü nüma ya Tupana tá nixĩ i yuwa choxʉ̃ ínanguxuchixẽẽxʉ̃, rü nügüxʉ̃tawa tá choxʉ̃ naga.

[16]¡Rü taxʉ́ i naxca̱x quixãũxãchixʉ̃ ega texé muarü diẽrua̱xgu rü yamuxgu i norü meruʉ̃gü i napatawa!

[17]Erü ngẽxguma nayu̱xgux rü taxũtáma ta̱xacü ninge. Rü woo i ngẽma norü meruʉ̃gü rü taxũtáma naxmaxʉ̃wa namaxã naxũ.

[18-19]Rü woo ñu̱xma nax maxʉ̃gu rü nataãxẽ, rü duʉ̃xʉ̃gü rü nüxʉ̃ nicua̱xüʉ̃gü naxca̱x i norü ngẽmaxʉ̃gü, natürü wüxi i ngunexʉ̃gu rü tá nayu rü marü tagutáma ñomaarü ngóonexʉ̃xʉ̃ nadau.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[20]Rü duũxũgü rü woo namuarü ngẽmaxũ̱xgux, natürü tama namaxecha. Rü nayuama ñoma naeũgürüütama.

## Wiyaegü 50

### Tupana rü aixcüma mea nanangugü i duũxũgüarü maxũ

[1]Nüma ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü nidexa, rü naxca̱x nangema i guxũma i duũxũgü i guxũwama ñoma i naanewa ngẽxmagüxũ.

[2]Rü nüma ya Tupana rü yima mexẽchine ya napata ya Chióũwa ngẽxmanewa norü üünemaxã nanangóonexẽxẽ.

[3]Rü nüma ya tórü Tupana rü nua naxũ. Natürü tama bexma ínangu erü napẹ̱xewa nangẽxma i wüxi i üxüema i guxũxũma ixaxẽẽxũ, rü nacüwawa nangẽxma ya buanecü ya taxüchicü.

[4]Rü Tupana naxca̱x nangema i dauxũwa ngẽxmaxũ i naane rü ñoma i naane nax nüxũ nadaugüxũca̱x i ngẽxguma norü duũxũgü i Iraécüã̱xgüxũ yacagügu.

[5]Rü ñanagürü nüxũ: —¡Penangutaqueẹ̱xexẽxẽ i ngẽma duũxũgü ga chomaxã ixunetagüxũ ga yexguma norü ãmaregü cha̱u̱xca̱x yagugügu! ==ñanagürü.

[6]Ngẽma dauxũwa ngẽxmaxũ i naane nanango̱xẽxẽ nax Tupana rü ãẽ̱xgacü ya aixcüma mecü nax yixĩxũ.

[7]Rü nüma ya Tupana rü ñanagürü: —Pa Chorü Duũxũgü i Iraétanüxũx ¡rü iperüxĩnüe! Rü ñu̱xma rü tá pemaxã chanango̱xẽxẽ i ngẽma perü chixexũ. Rü chaxicatama nixĩ ya Tupana chixĩxũ. Rü chomatama nixĩ i perü Tupana chixĩxũ.

[8]Rü ñu̱xma rü tama pexũ chaxoregü naxca̱x i ngẽma ãmaregü i guxũguma cha̱u̱xca̱x pedaixũ rü cha̱u̱xca̱x ípeguxũ.

[9]Rü tama pexna naxca̱x chaca i ngẽma wocaxacügü i yatüxũ rü carnéruxacügü i yatüxũ i perü naxpüũwa ngẽxmagüxũ.

[10]Erü choxrü nixĩ i guxũma i naeũgü i naixnecüwa ngẽxmagüxũ, rü guxũma i ngẽma wocagü i 1,000 i ma̱xpṹnegüwa ngẽxmagüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]Rü nüxũ chacuax i ngẽma werigü i maxpűneanecüãxgü, rü guxũma i ngẽma naexũgü i naanegüwa ngẽxmagüxũ.

[12]Rü ngẽxguma chi chataiyaxgu i choma rü taxũchima pemaxã nüxũ chixu erü choxrü nixĩ i ñoma i naane rü guxũma i taxacü i nawa ngẽxmagüxũ.

[13]¿Ẽxna pema nagu perüxĩnüegu rü wocamachimaxã chaxãwemüxũ rü namaxã chaxaxexũáxũ ya yimá nagü i chíbuxacügü i yatüxũ?

[14]Rü choma ya Tupana ya Guxũétüwa Ngẽxmaxe rü ngẽma ãmare i chanaxwaxexũ nixĩ nax moxẽ choxna pexãxũ rü aixcüma peyanguxẽẽxũ i ngẽma perü unetagü.

[15]¡Rü chauxcax peca ega ngẽxguma guxchaxũ pexũ ngupetügu! Rü choma rü tá pexũ íchapoxũ rü pema rü tá choxũ picuaxüũgü ==ñanagürü ya Tupana.

[16-17]Natürü ngẽma chixexũ ügüxũ rü Tupana rü ñanagürü nüxũ: —Cuma rü chorü mugüchiga quidexa rü nüxũ quixu i chorü unetagü, ¿natürü taxacüwa i cuxű namexũ i ngẽma ega tama namaxã cutaãẽgu i chorü ucuxẽgü rü tama nüxũ cucuáxchaũgu i chorü ore?

[18]Rü cuma rü taãẽãcü cunayaxu i ngẽma ngítaxagüxũ rü namaxã cuxãmücü i ngẽma duũxũgü i naxmaxẽchita nai i ngemaxã maxẽxũ.

[19]Rü cuax rü chixexũ i oremaxã nidexa, rü curü conü rü doraxũ nixu.

[20]Rü cuma rü chixri nachiga quidexa ya cumücü. Rü yimá cuenexẽxũchi rü namaxã cuguxchiga.

[21]Rü woo guxũma i ngẽma chixexũ cuxüxgu, rü choma rü ngéma changeaxmare. Rü cuma nagu curüxĩnügu nax curüxũ chixĩxũ rü chi nüxũ icharüngüma i ngẽma cuxüxũ. Natürü i ñuxma rü tá cupexewa chanangõxẽxẽ i ngẽma chixexũ i cuxüxũ rü tá naxcax cuxna chaca.

[22]¡Dücax i pemax nax choxũ iperüngümaexũ, name nixĩ i nagu perüxĩnüe i ngẽma pemaxã nüxũ chixuxũ! ¡Rü chauxcax pewoegu naxũpa nax pexũ chadaixũ rü taxúema pexũ ípoxũxũ!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[23]Rü yíxema moxẽ choxna ãxe rü choxũ ticuaxüxũ. Rü choma rü tá tüxũ chamaxẽxẽ ya yíxema aixcüma chauga ĩnüxẽ = =ñanagürü ya Tupana.

## Wiyaegü 51

### Tupanana naca nax norü pecaduxũ rüngũmaxũcax

[1]Pa Tupanax, ¡cuxṹ changechaũ̃tümüxũ, erü cuma rü cungechaũ̃waxe! ¡Rü curü ngechaũ̃gagu choxṹ nüxũ irüngüma i chorü pecadugü!

[2]¡Rü choxṹ nüxũ irüngüma i guxũma i chorü chixexũ̃gü! ¡Rü choxṹ ínapi i chorü pecadugü!

[3]Rü naxcax íchicuax nax chixexũ chaxüxũ. Rü ngẽma chorü pecadu rü guxũguma chauãẽwa nangẽxmaecha.

[4]Rü cupexewatama nixĩ i chanaxüxũ i ngẽma pecadu. Rü cuxetümaxã nüxũ cudau i ngẽma chaxüxũ. Rü ngẽmacax i ngẽma poxcu i chomaxã cuxueguxũ rü aixcüma name rü taxucürüwa texé nüxũ tixu nax chixri choxũ cungugüxũ.

[5]Rü aixcüma nixĩ nax noxritama chabuxgu rü wüxi i chixexũ chixĩxũ. Rü woetama pecaduwa chayaxĩxĩchi ga chauéanüwa.

[6]Cuma rü nüxũ cungechaũ̃ i ngẽma duũ̃xũ i aixcüma nüxũ ixuxũ i norü pecadugü. Rü chauãẽwa cunanguxẽxẽ i cuax.

[7]¡Rü ẽcü ngẽma maxcuruũ̃maxã choxũ namaxcuxũ̃ne nax iyanaxoxũcax i chorü chixexũ̃! Rü ngẽmaãcü i chorü maxũ̃ rü cupexewa rü gáuxũ̃texe i cómüxũ̃arü yexera tá nacómüxũ̃.

[8]Rü chanaxwaxe nax wena choxũ cutaãẽxẽẽxũ. ¡Rü choxna naxã i taãxẽ ñuxmata yima chauxchinaxãgü i cuma quibuyegünewa nangu!

[9]¡Rü ẽcü choxṹ nüxũ irüngüma i chorü pecadugü, rü ínapi i guxũma i chorü chixexũ̃gü!

[10]Pa Tupanax ¡chowa nangẽxmaxẽxẽ i wüxi i chauãxẽ i aixcüma mexũ̃! ¡Rü nangexwacaxũ̃xẽxẽ i chauãxẽ nax cupexewa wüxi i naãxẽ i aixcüma mexũ̃ yixĩxũcax!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]¡Rü taxű i cugüna choxũ cuyáxũguxẽxẽxũ! ¡Rü taxű i choxna cuyaxũgachixẽxẽxũ i Cuãxẽ i Üünexũ!

[12-13]¡Ẽcü wena cha̱u̱xca̱x natáeguxẽxẽ i ngẽma taãxẽ ga noxri choxű yexmaxũ ga yexguma chixexũwa choxũ ícunguxuchixẽxẽgu! ¡Rü choxũ naporaxẽxẽ nax cuga chaxĩnüxũca̱x! ¡Rü ngẽxguma i choma rü tá chanangúexẽxẽ i ngẽma tama cuga ĩnüexũ nax nümagü rü ta cuga naxĩnüexũca̱x rü aixcüma cuxű yaxõgüãxũca̱x!

[14]Pa Tupana ya Chorü Maxẽxẽruxũx ¡choxũ ínanguxuchixẽxẽ nax yexũcürü nagü ichanabaxẽxẽxũ! Rü choma rü wiyaeãcüma tá nüxũ chixu nax cuma rü aixcümacü quixĩxũ.

[15]Pa Corix ¡ẽcü choxũ ichoxẽxẽ nax cuxca̱x chawiyaexũca̱x rü ngẽmaãcü cuxũ chicua̱xüxũxũca̱x!

[16]Erü cuma rü tama cunaxwa̱xe nax ta̱xacürü ãmare cuxna chaxãxũ rüẹxna ta̱xacürü ãmare cuxca̱x chiguxũ. Rü choma rü chi cuxna chanaxã, natürü tama ngẽma nixĩ i namaxã cutaãẽxũ.

[17]Rü ngẽma cuma cunaxwa̱xexũ, Pa Tupanax, nixĩ i wüxi i duũxũ i nüxũ rüxoxũ i chixexũ. Rü cumax, Pa Tupanax, rü tama nüxũ cuxo i ngẽma duũxũ i nügümaxã nangechaũãcüma cumaxã nügü ixuxũ nax nachixexũ.

[18]Pa Cori Pa Tupanax ¡cuxű nangechaxũtümüxũ ya yima cupata ya Chióũwa ngẽxmane erü nüxũ cungechaũ! ¡Rü curü duũxũgüxũ rüngũxẽxẽ nax wena inachixẽẽxũca̱x ya Yerucharéũarü poxeguxũ!

[19]Rü ngẽxguma i cuma rü tá namaxã cutaãxẽ i ngẽma ãmaregü i wocagü i tá cuxca̱x daixũ rü cuxca̱x íguxũ. Rü ñu̱xũchi curü ãmarearü guruũwa tá cuxca̱x nayagugü i wocaxacügü.

## Wiyaegü 52

### Natüca̱xma nügü nicua̱xüxũ i ngẽma duũxũ i chixexũgu maxũxũ

[1]Pa Yatü ya Poracüx ¿tu̱xcüũ cugü quicua̱xüxũ namaxã i ngẽma chixexũ i cuxüxũ? Tupanaarü ngechaxũ rü aixcüma taguma inayacua̱x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2]Rü yimá curü conü rü naxãũcüma ñoma wüxi i cüxchi i tẹ̲xechixũ̃rüxũ̃. Erü yimá curü conü rü nidorata̲x rü chixexũ̃ i orexũ̃ nixu.

[3]Rü cuma, Pa Yatüx, rü ngẽma mexũ̃arü yexera cunaxwa̲xe i ngẽma chixexũ̃. Rü ngẽma ore i aixcüma ixĩxũ̃arü yexera curü me nixĩ i ngẽma dora.

[4]Rü curü me nixĩ nax curü conümaxã to̲xgua̲xũ̃ quixuxũ̃ rü curü me nixĩ nax to̲xgua̲xchiga doraxũ̃ quixuxũ̃.

[5]Natürü nüma ya Tupana rü ngẽmaca̲x tá cuxũ̃ inayanaxoxẽxẽ, rü tagutáma ngẽmawa ícunguxuchi. Rü tá cupatawa cuxũ̃ ínata̲xüchi, rü tá cuxna nanayaxu i curü maxũ̃.

[6]Rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i Tupanaga ĩnüexũ̃ rü ngẽxguma nüxũ̃ nadaugügu i ngẽma cuxũ̃ üpetüxũ̃, rü tá poraãcü namuũ̃e. Rü tá cuxũ̃ nacugüe rü ñanagürügü tá:

[7]—¡Dücax, nüxũ̃ peda̲u̲x i ngẽma duũ̃xũ̃ i tama Tupanaga ĩnüchaũ̃xũ̃ rü ngẽma norü ngẽmaxũ̃gügu yaxõxũ̃ rü chixexũ̃guama maxũ̃xũ̃! ==ñanagürügü tá.

[8]Natürü i choma rü ñoma wüxi i oribu i baxcaxũ̃ i Tupanapata̲xtügu toxũ̃rüxũ̃ chixĩ. Rü ngẽmaca̲x guxũ̃gutáma norü ngechaũ̃gu chayaxõ.

[9]Pa Tupanax, choma rü guxũ̃gutáma moxẽ cuxna chaxã rü cuxũ̃ chicua̲xüxũ̃ naxca̲x i ngẽma cuxüxũ̃. Rü nape̲xewa i ngẽma cuxṹ yaxõgüxũ̃ rü tá mea cuxũ̃ íchananguxẽxẽ, erü chomaxã cumecüma.

## Wiyaegü 53

### Duũ̃xũ̃güarü chixexũ̃chiga

(Sal. 14)

[1]Rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i naechita maxẽmarexũ̃ rü ñanagürügü: —Nataxuma ya Tupana ==ñanagürügü. Rü ngẽma duũ̃xũ̃gü rü chixexũ̃gu narüxĩnüe rü chixexũ̃ naxügü. Rü tataxuma ya texé ya mexũ̃ üxe, rü bai i wüxi.

[2]Rü nüma ya Tupana rü daxũwa duũ̃xũ̃güxũ̃ nadawenü nax nüxũ̃ nacuáxũ̃ca̲x rü tayíxema ya aixcüma tümaãẽxũ̃ cuáxe rü naga ĩnüxe rü naxca̲x dauxe.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[3]Natürü guxũma i duũxũgü rü Tupanana nixĩgachi rü guxũma wüxigu chixexũgu narüxĩnüe. Rü marü tataxuma ya texé ya mexũ üxe, rü bai ya wüxi.

[4]Rü ngẽma chixexũ ügüxũ rü nangeãẽgümare rü paxãma nanachixexẽxẽ i chorü duũxũgü. Rü ngẽma tama Tupanaga ĩnüexũ rü chorü duũxũgüxũ inarüxoxẽẽgü ñoma paũ ingõxgurüxũ. Rü ngẽma duũxũgü rü taguma nayumüxẽgü nax Tupanaarü ngũxẽẽcax nadaugüxũcax.

[5]Rü ngẽma duũxũgü rü muũmaxã nidux̱rue woo nataxuguma i tax̱acücax̱ namuũexũ. Yerü Tupana rü marü nanawoone ga naxchinax̱ãgü ga yema curü uanügü ga cuxcax̱ íyaxüãchixũ. Rü cuma rü cunaxãneexẽxẽ ga yema uanügü, yerü Tupana rü marü nüxũ naxo.

[6]Chierüx yima max̱pűne ya Chióũwa ne naxũxgu ya Tupana ya Iraétanüxũarü poxũruxũ. Rü ngẽxguma Tupana nanawoeguxẽẽgu i norü duũxũgü, rü Acóbutaagü rü tá nataãẽgü rü guxũma i Iraétanüxũ rü nataãẽgü.

## Wiyaegü 54

### Yumüxẽ i nawa Tupanaarü ngũxẽxẽcax̱ ícax̱axũ

[1]Pa Tupanax ¡cumatama choxũ ínanguxuchixẽxẽ naxmex̱wa i chorü uanügü! ¡Rü choxũ ínapoxũ namaxã i curü pora!

[2]Pa Tupanax ¡choxű̃ nüxũ naxĩnü i chorü yumüxẽ rü ẽcü irüxĩnü i chorü dexa!

[3]Erü duũxũgü i to i nachixũanecüax̱ chauxcax̱ ínayaxüãchi rü ngẽma máxwax̱egüxũ rü choxũ nimax̱güchaũ. Rü ngẽma duũxũgü rü tama cuxũ namuũe, Pa Tupanax.

[4]Natürü nüma ya Cori ya Tupana rü chorü ngũxẽẽruxũ nixĩ. Rü nüma nixĩ i choxna nadauxũ nax tama chayuxũcax̱.

[5]Rü nüma ya Tupana rü tá naxcax̱ nanatáeguxẽxẽ i ngẽma chixexũ i chorü uanügü chauxcax̱ nagu rüxĩnüexũ. Pa Tupanax, cuma rü aixcümacü quixĩ, rü ngẽmacax̱ chanaxwax̱e nax icuyanaxoxẽẽxũ i ngẽma chorü uanügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[6]Rü choma rü chorü ngúchaũmaxã tá cuxna chanaxã i chorü ãmare i cuxca̲x chiguxũ. Rü tá cuxũ chicua̲xüxũ erü cuma rü cumecümaxüchi.

[7]Rü cuma rü choxũ ícunguxuchixẽxẽ nawa i guxũma i chorü guxchaxũgü. Rü chauxetümaxã nüxũ chadau nax chorü uanügüxũ curüporamaexũ.

## Wiyaegü 55

### Yatü ya nawe yangexũtanücüarü yumüxẽ

[1]Pa chorü Tupanax ¡nüxũ naxĩnü i chorü yumüxẽ rü taxű i nüxũ cuxüpetümarexũ i ngẽma cuxna naxca̲x chacaxũ!

[2]¡Rü choxű́ irüxĩnü rü choxũ nangãxũ! Erü chorü guxchaxũgagu chaxoegaãxẽ rü poraãcü chamuũ.

[3]Rü ngẽma chorü uanügü rü choxũ naxãxũnegü, rü ngẽma chixexũgu rüxĩnüexũ rü chomaxã nanue. Rü nümagü rü ngúxũ choxũ ningexẽẽgü. Rü norü numaxã chomaxã naguxchigagü.

[4]Rü chiyuxnearü maxũnea̲x erü poraãcü chamuũ nüxũ i ngẽma yu i choxna nguxũ.

[5]Rü poraãcüxüchi muũ choxna nangu rü muũmaxã chidu̲xrux.

[6]Rü ngẽmaca̲x chaugümaxã ñachagürü: —Chierüx muxtucurüxũ chaxãxpe̲xatügu, rü ngẽxguma rü chi chigoe ñu̲xmata nawa changu i wüxi i nachica i nagu charüngũxũ.

[7-8]Rü yáxũguxũ i chianexũwa chi chaña rü ngẽxma chi charüxa̲ũ̲x, rü paxa chi chañaãchi nax chaugü ichayarücúxũca̲x na̲xcha̲xwa i ngẽma guxchaxũgü i ñoma buanecü ya poraxüchicürüxũ cha̲u̲xca̲x ngéma ne ũemaxũ ==ñachagürü.

[9]Pa Corix ¡nadai i ngẽma chomaxã rüxuanügüxũ! ¡Rü noxrütama dexagu ínatüexẽxẽ! Erü yima ĩanewa rü ngẽma nüxũ chadauxũ nixĩ nax nügü nada̲i̲xũ rü yapuraexũ i duũxũgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[10]Rü ngunecü rü chütacü rü ngẽma chixexũ̃ ügüxũ̃ rü ĩanearü poxeguxũ̃gu ínayachoegu, rü ngẽmaãcü norü chixexũ̃maxã nayapaxẽxẽ ya yima ĩane. Rü duũ̃xũ̃gü rü ãẽ̱xgacümaxã nanue rü guxũ̃wama nangẽxma i chixexũ̃.

[11]Rü yima ĩanearü namagü rü namaxã nanapá i máetagüxũ̃ rü doratạạxgüxũ̃.

[12]Rü ngẽxguma chi wüxi i chorü uanü chixexũ̃ chomaxã ixugügu, rü choma rü chi yáxna namaxã chaxĩnü. Rü ngẽxguma chi wüxi i chauxchi aixũ̃ choxũ̃ imáxchaũ̃gu, rü choma rü chi naxchạxwa ichicụx.

[13-14]Natürü cumatama, Pa Chomücüxüchix, nixĩ i cuchauechitaexũ̃ woo ũ̃pa rü poraãcü yigü ingechaũ̃gügu rü wüxigu yigümaxã Tupanapatawa ixĩxgu nax ngéma duũ̃xũ̃gümaxã Tupanaxũ̃ icuạxüũ̃güxũ̃cạx.

[15]Rü ngẽma chorü uanügü rü chanaxwạxe i noxtacüma naxcạx ínangu i ngẽma yu rü maxũ̃ãcü naxmaxũ̃gu nayicu. Erü nümagü rü guxũ̃guma chixexũ̃gu namaxẽ.

[16]Natürü i choma rü tá Tupanana chacạạma, rü nüma ya Cori rü tá choxũ̃ ínapoxũ̃.

[17]Rü ẽxũ̃wa rü tocuchigu rü chütacü rü Tupanaxũ̃ chacạạxũ̃, rü nüma rü choxũ̃ naxĩnü rü choxũ̃ nangãxũ̃.

[18]Rü woo namu i chorü uanügü i namaxã togü tadaixũ̃, rü nüma ya Tupana rü choxũ̃ narüporamaexẽxẽ nax tama choxũ̃ yamạxgüxũ̃cạx i ngẽma chorü uanügü.

[19]Rü nüma ya Tupana ya guxũ̃guma ãẽ̱xgacü ixĩcü rü tá choxũ̃ naxĩnü rü tá nayaxãneãchitanüxẽxẽ i ngẽma chomaxã rüxuanügüxũ̃. Erü nümagü rü tama nüxũ̃ narüxoe i nacüma i chixexũ̃ rü tama Tupanaga naxĩnüechaũ̃.

[20]Rü nanadai i namücügü rü tama nayanguxẽxẽ i ngẽma unetagü i namücümaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃.

[21]Rü ngẽxguma yadexagügu rü ore i mexechixũ̃maxã nidexagü, natürü i norü ĩnüwa rü daigu narüxĩnüe. Rü mexẽchixũ̃ i dexamaxã nidexagü, natürü ngẽma dexagü rü ñoma taragü i nachiũ̃wa ituxuchigüxũ̃rüxũ̃ nixĩgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

22¡Cori ya Tupanamaxã nüxũ ixu i curü guxchaxũgü! Rü nüma rü tá cuxũ naporaxẽxẽ. Rü taguma nanaxwa̱xe nax chixexũgu tayixũ rü ngẽxma tarüchoxũ ya yíxema mexũ ügüxe.

23Cumax, Pa Chorü Tupanax, rü tá icuyanaxoxẽxẽ i ngẽma chixexũ ügüxũ rü yumaxã tá cunapoxcue, rü naxmaxũgu tá cunawocu. Rü ngẽma duũxũgü i máxwa̱xegüxũ rü idorata̱a̱xgüxũ rü taxũtáma ngãxũ i norü maxũwa nangugü nax namaxẽxũ. Natürü i choma rü cuxṹ chayaxõ.

## Wiyaegü 56

### Tupanaaxṹ chayaxõ rü norü oremaxã chataãxẽ

1Pa Chorü Tupanax ¡cuxṹ changechaũtümüxũ! Erü guxũguma nangẽxma i uanügü i chowe ingẽxũtanüxũ rü cha̱u̱xca̱x íyaxüãchixũ rü choxũ naxĩxãchiãẽgüxẽẽxũ.

2Rü ngẽma chomaxã rüxuanügüxũ rü guxũ i ngunexũgügu rü chowe ningẽxũtanü. Rü namu i ngẽma nügü rütagüxũ rü cha̱u̱xca̱x íyaxüãchixũ.

3Natürü ngẽxguma chamuũgu rü chayaxõ nax choxũ tá curüngũxẽxẽxũca̱x.

4Rü choma rü Tupanaaxṹ chayaxõ rü norü oremaxã chataãxẽ. Rü ngẽma nax nüxṹ chayaxõxũ rü taxuca̱xma chamuũ. ¿Rü ta̱xacürü chixexũ tá chomaxã naxüxũ i ngẽma duũxũ i yuxwa̱xexũ?

5Rü ngẽma chomaxã rüxuanüã̱xgüxũ, rü guxũguma ínayatóxẽxẽ i chorü ore. Rü guxũguma nagu narüxĩnüe nax ñuxãcü tá chixexũgu choxũ nanguxẽxẽxũ.

6Rü nümagü rü nügümaxã nangutaque̱xegü nax nagu naxĩnüexũ nax ñuxãcü tá choxũ yama̱xgüxũ. Rü choxũ ínicu̱xéxũgü. Rü ngexta íchaxũxũwa choxũ nangugügü nax choxũ yama̱xgüxũca̱x.

7Pa Chorü Tupanax ¡naétügu nanguxẽxẽ i curü nu, rü yaxãneeãchitanüxẽxẽ i ngẽma duũxũgü! ¡Rü taxṹ i cunaxüchicaxũ nax yabuxmümarexũca̱x!

8Rü cuma rü meama nüxũ cucua̱x i ñuxree̱xpü̱xcüna naxcha̱xwa chiña. Rü marü nuxũ cudau i ñuxree̱xpü̱xcüna ngúxũ chingexũ rü chaxaxuxũ. Rü curü poperagu marü cunaxümatü i guxũma i ngẽma choxũ üpetüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[9]Rü ngẽxguma curü ngũxẽẽcax cuxna chacaxgu, Pa Tupanax, rü ngẽma chomaxã rüxuanüãxgüxũ rü tá cuxchaxwa nibuxmü. Rü choma rü meama nüxũ chacuax nax chauétüwa cuchogüxũ.

[10]Rü choma rü Tupanaaxű chayaxõ, rü nüxũ chicuaxüxũ naxcax i norü ore. Rü Coriaxű chayaxõ rü norü orecax nüxũ chicuaxüxũ.

[11]Rü Tupanaaxű chayaxõ rü taxucaxma chamuũ. ¿Rü taxacürü chixexũ tá chomaxã naxüxũ i wüxi i duũxũ?

[12]Pa Tupanax, choma rü tá chayanguxẽxẽ i ngẽma chorü uneta i cumaxã nüxũ chixuxũ. Rü moxẽ tá cuxna chaxã naxcax i guxũma i ngẽma cuxüxũ.

[13]Erü cuma rü chorü guxchaxũwa choxũ ícunguxuchixẽxẽ nax tama chayuxũcax. Rü choxũ ícupoxũ nax curü ngóonexũwa chamaxũxũcax.

## Wiyaegü 57

### Yumüxẽ i nawa Tupanaarü ngũxẽxẽcax ícaxaxũ

(Sal. 108.1-5)

[1]¡Cuxű changechaũtümüxũ, Pa Chorü Tupanax, cuxű changechaũtümüxũ! Erü cuxcax chiña nax choxũ ícupoxũxũcax. Rü cuxpexatütüũgu chaugü chicúxchaũ ñuxmatáta nangupetü i ngẽma ãũcümaxũ.

[2]Rü ñuxma rü tá nüxna chaca ya yimá Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü, erü nüma nixĩ i choxũ ínapoxũ rü choxũ nangũxẽẽxũ.

[3]Rü nüma rü dauxũwa chauxcax ne nanamu i norü ngũxẽxẽ nax naxmexwa choxũ ínanguxuchixẽẽxũcax i ngẽma nuãcüma chowe ingẽxũtanüxũ. Erü nüma rü nixaixcüma rü poraãcü choxũ nangechaũ.

[4]Rü choma rü natanüwa changexma i uanügü i ñoma leóũrüxũ idüraexũ. Rü napüta rü ñoma naxnegü i ãmaguxnerüxũ nixĩ rü norü conü rü ñoma tara i meama waixmaguxũrüxũ nixĩ.

[5]Natürü cuma, Pa Chorü Tupanax, rü daxũguxũ i naanemaxã icucuax rü curü üüne rü ñoma i naane namaxã nanapá.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[6]Ngẽma chomaxã rüxuanüãxgüxũ̃ rü chaũxcax nanaxügü i wüxi i yauxruxũ̃ nax ngẽmagu changuxũ̃cax. Rü chomaxũ̃wa nanaxügü i ãxmaxũ̃, natürü nümatama nagu nayi.

[7]Pa Chorü Tupanax, choma rü aixcüma cuxṹ chayaxõ rü nüxũ̃ chacuax nax cuma rü aixcüma tá choxũ̃ ícupoxũ̃xũ̃. Rü ñuxma rü ícham̃e nax chorü wiyaemaxã cuxũ̃ chicuaxüxũ̃xũ̃.

[8]Rü paxmama tá ícharüda naxcax i chorü paxetaruũ̃gü i árpa rü árpaxacü. Rü ngẽmaãcü tá íchanabaixgü i ngẽma ngexwacaxũ̃xũ̃ i ngunexũ̃.

[9]Pa Cori Pa Tupanax, chautanüxũ̃pexewa tá cuxũ̃ chicuaxüxũ̃. Rü chorü wiyaegümaxã tá cuxũ̃ chicuaxüxũ̃ natanüwa i ngẽma togü i nachixũ̃anecüãx i duũ̃xũ̃gü.

[10]Erü ngẽma curü ngechaũ̃ rü daxũguxũ̃ i naanewa nangu. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta i curü ore rü aixcüma nixĩ rü yauxtüweanexũ̃wa nangu.

[11]Pa Chorü Tupanax, cuma rü daxũguxũ̃ i naanemaxã icucuax rü curü üüne rü ñoma i naane namaxã nanapá.

## Wiyaegü 58

### Tupanana naxcax naca nax ãẽxgacügü mea duũ̃xũ̃gümaxã inacuaxgüxũ̃cax

[1]Rü pema, Pa Ãẽxgacügüx, rü pexna chaca ¿rü marü mea namaxã pecuáxũ̃ i perü duũ̃xũ̃gü? ¿Rü aixcüma nawexguxũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gümaxã pexueguxũ̃?

[2]Rü tama ngẽmaãcü nixĩ. Erü ngẽxguma texé tümaarü guxchaxũ̃ pepexewa mexẽẽchaũ̃gu rü tama tüxṹ iperüxĩnüe, natürü naga pexĩnüe i ngẽma doramare pemaxã ixuxũ̃ erü pexṹ nanaxütanü. Rü ngẽmacax pegümaxã penanuexẽxẽ i duũ̃xũ̃gü i pechixũ̃anewa.

[3]Rü ngẽma chixexũ̃gu maxẽxũ̃ i duũ̃xũ̃gü rü woetama naéanüwa nixĩ i chixexũ̃ nüxna nguxũ̃. Rü ngẽma idorataxáxũ̃ rü woetama nabuxgucürüwa rü ngẽma dora namaxã inacuax.

[4-5]Rü norü dexa rü ñoma ãxtapeguchatarüxũ̃ nixĩ. Rü nacüma rü ñoma ãxtape i düraxüchixũ̃ i tama norü puxẽẽruũ̃arü paxetaga ĩnüchaũ̃xũ̃rüxũ̃ nixĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[6]Pa Tupanax ¡napoxũpüta i ngẽma chixexũ ügüxũ! ¡Rü nabüũ ya yima norü cuainagü i ngẽma duũxũgü i leóũgürüxũ idüraexũ!

[7]¡Rü noxtacüma yanaxoxẽxẽ i norü pora ñoma dexá natanümẹxẽwa nichuruxũrüxũ! ¡Rü nüxna nayaxu i norü maxũ ñoma maxẽ ya namawa nawa ingạxcürüxũ!

[8]¡Rü ñoma wüxi i meru i yarüxoxũrüxũ, rü ñoma wüxi i buxũ i naéanügu yuxũ rü taguma ngóonexũxũ dauxũrüxũ yaxĩxẽxẽ!

[9]Rü ngẽma chixexũgu maxẽxũ rü name nixĩ nax naechita paxa nayuexũ ñoma chuchuxũgü i paxa ixaxũrüxũ. Rü name nixĩ nax buanecü ya poracü yangexũgüxũ.

[10]Rü ngẽxguma daigu nayuegu i ngẽma chixexũ ügüxũ, rü ngẽma duũxũgü i Tupanaga ĩnüexũ rü tá nataãẽgü. Rü ngẽma mea maxẽxũ rü nawa tá nangagü i nagü i ngẽma chixexũ ügüxũ.

[11]Rü duũxũgü rü ñanagürügü tá: —Ngẽma mea Tupanapẹxewa maxẽxũ rü aixcüma nüxṹ nangẽxma i norü natanü. Rü aixcüma nixĩ nax nangẽxmaxũ ya Tupana ya ñoma i naanemaxã icuácü ==ñanagürügü tá.

## Wiyaegü 59

### Nüma ya Cori ya Tupana nixĩ ya tórü poxũruxũ ixĩcü

[1]Pa Chorü Tupanax ¡choxũ ínanguxuchixẽxẽ naxmẹxwa i ngẽma chomaxã rüxuanüạ̃xgüxũ! ¡Choxũ ínapoxũ nüxna i ngẽma choxũ imạxgüchaũxũ!

[2]¡Nüxna choxũ ínanguxuchixẽxẽ i ngẽma chixexũ ügüxũ! ¡Rü choxũ ínapoxũ nüxna i ngẽma máetagüxũ!

[3]Erü nangẽxma i yatügü i máxwạxegüxũ i naxcạx daugüxũ nax ñuxãcü tá choxũ yamạxgüxũ. Ngẽma duũxũgü i tama ngechaxũwạxegüxũ rü nagu narüxĩnüe nax ñuxãcü tá choxũ yamạxgüxũ woo taxuxũma i chixexũ chaxụ̃xgu rü bai i tạxacürü pecadu chaxụ̃xgu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[4]Pa Cori Pa Tupanax, ngẽma chorü uanügü rü ínamemaregü nax chaüxcax íyaxüãchixũ woo taxuxũma i chixexũ chaxüxgu. ¡Rü paxa nua naxũ, rü choxũ yarüngũxẽxẽ! ¡Nüxũ nadau i ngẽma chomaxã üpetüxũ!

[5]Pa Cori ya Guxãétüwa Ngẽxmacü ya Iraétanüxũarü Tupana Ixĩcüx, ¡írüda rü paxa napoxcue i guxũma i ngẽma togü i nachixũanecüãx! ¡Rü taxű i cuxű̃ nangechaũtümüxũgüxũ i ngẽma chixexũ ügüxũ rü taechitawaxegüxũ!

[6]Nümagü rü chütacü nanaxĩane rü ĩanemaxũgüwa naxãũgatanü ñoma airugü i nügü daixũrüxũ.

[7]Rü chixexũ i dexamaxã nanacaetanüane rü naguxchigagü rü ñanagürügü: —Nüetama ega texé tüxũ ĩnügu ==ñanagürügü.

[8]Natürü i cumax, Pa Corix, rü nagu quidauxcüraxũ rü nüxũ cucugü i guxũma i ngẽma togü i nachixũanecüãxgü.

[9]Cumax, Pa Chorü Tupanax, rü chorü poraxẽẽruxũ quixĩxũ, rü cuxũ nixĩ íchananguxẽẽxũ nax choxna cudauxũ, erü cumax, Pa Tupanax, nixĩ i chorü poxũruxũ quixĩxũ.

[10]Rü cuma nixĩ i chorü Tupana ya choxũ ngechaũcü. Rü chopexegu tá quixũ nax choxũ nüxũ cudauxẽxẽxũcax i ngẽxguma nüxũ choxũ curüporamaexẽxẽgu i ngẽma chomaxã rüxuanügüxũ.

[11]¡Natürü taxű i cunadaixũ! ¡Rü curü poramaxã namaxã nawoone rü naxãneexẽxẽ nax ngẽmaãcü i chautanüxũ tama paxa nüxũ iyanangümaexũcax i ngẽma cuxüxũ! Erü cumax, Pa Corix, rü torü poxũruxũ quixĩ.

[12]Rü ngẽma duũxũgü i chixexũgu maxẽxũ rü norü ore i chixexũgagu, rü naberaarü dexagügagu, rü ngẽma nügü nax yacuaxüũgügagu ¡rü napoxcue! ¡Rü norü ore i chixexũgagu rü norü doragügagu napoxcue!

[13]¡Rü curü numaxã yanaxoxẽxẽ i ngẽma duũxũgü! ¡Rü noxtacüma nayuexẽxẽ nax ngẽmaãcü guxũma i duũxũgü nüxũ nacuaxgüxũcax nax cuma rü Iraétanüxũmaxã icucuáxũ rü guxũ i ñoma i naanemaxã icucuáxũ!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

14-15Rü ngẽma duũxũgü i chixexũ rü ngẽxguma chütacü ñoma airugürüxũ naxãũgatanü rü ĩanegu ínayachoegu nax nawemücạx nadaugüxũcạx. Rü naxauxe ega tama nüxṹ yanguxgu i nawemüxũ i inayangaugü.

16Natürü i chomax rü pạxmama tá cuxcạx chawiyae. Rü ngẽma chorü wiyaewa rü tá nüxũ chixu nax cuporaxũ rü cuxṹ tangechaũtümüxũgüxũ. Erü cuma rü chorü dauruxũ quixĩ rü cuxũtagu nixĩ i chaugü charücúxũ i ngẽxguma ãũcümaxũ̃wa changexmagu.

17Rü ngẽmaãcü tá cuxcạx chawiyae, Pa Tupanax, erü cuma nixĩ i chorü poraxẽẽruxũ quixĩxũ, rü cuma nixĩ i choxna cudauxũ. Rü cuma nixĩ i chorü Tupana i choxũ cungechaxũ̃xũ.

## Wiyaegü 60

### Yumüxẽ i nawa Tupanaarü ngũ̃xẽxẽcạx ícạxaxũ

(108.6-13)

1Pa Tupanax, cuma rü curü numaxã toxna quixũgachi rü toxũ cuwoone. Rü tanaxwạxe i wenaxarü toxcạx cutaegu nax noxrirüxũ taporaexũ̃cạx.

2Cuma rü cunaxĩ ãxãchixẽxẽ ga ñaa naane rü yemacạx inangṹxcuane. ¡Rü ẽcü nügüna naxĩxẽxẽ i ngẽma norü ngṹcuane nax tama nabuxũ̃cạx!

3Rü cuma rü taxũ i guxchaxũ̃gü toxcạx ícunguxẽxẽ. Rü ñoma wüxi ya bínu ya toxũ ãũãẽxẽẽcürüxũ toxũ quixĩgüxẽxẽ namaxã i ngẽma guxchaxũ̃gü.

4Rü ñụxma i toma nax cuga taxĩnüexũ ¡rü toxcạx inaxü i wüxi i cuạxruxũ nax ngẽmawa nüxũ tacuáxũ̃cạx nax aixcüma tá toxũ ícupoxũ̃xũ nüxna i torü uanügüarü naxnegü!

5¡Rü toxũ nangãxũ, rü curü poramaxã toxũ ínanguxũ̃xẽxẽ i toma nax curü duũxũgü i toxũ cungechaũgüxe tixĩgüxũ!

6Rü cumax, Pa Tupanax, rü cupatawa quidexa rü ñacurügü: —Ngẽma naane i Chiquéũ̃wa ngẽxmaxũ rü tá ichayanu nüxũ i chorü duũxũgü. Rü ngẽxgumarüxũ tá ta ichayanu i ngẽma naane i metachinüxũ i Chucóxwa ngẽxmaxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

7Rü Garaáxarü naane rü Manachéarü naane rü choxrü nixĩ. Rü Efraíũ̃ rü chopat̲exe i chaueruarü poxũ̃ruxũ̃ nixĩ rü Yudá rü chorü poraarü cua̲xruxũ̃ nixĩ.

8Rü ngẽma Moáane rü chorü yauxme̲xũ̃páũ̃ nixĩ. Rü Edóũ̃aneétügu tá chanaña i chorü chapatu. Rü ngẽma naanegümaxã tá ichacua̲x. Rü ngẽma Firitéugüarü naane, rü tagaãcü tá nüxũ̃ chixu nax nüxũ̃ charüporamaexũ̃ ==ñanagürü ya Tupana.

9-10Pa Tupanax ¿Texé tá yima ĩane ya ípoxegunewa choxũ̃ taga? ¿Rü texé tá choxũ̃ tanawe̲x i ngẽma nama i Edóũ̃wa nadaxũ̃? ¿Ẽxna tama cuma, Pa Tupanax, i toxũ̃ cuxoxũ̃? Cuma rü ñu̲xma marü tama torü churaragüxũ̃ íquixümücü.

11¡Rü torü uanügücha̲xwa toxũ̃ rüngũ̃xẽxẽ nax nüxũ̃ tarüporamaegüxũ̃ca̲x! Erü taxuwama toxũ̃́ name i toxrüxũ̃ i duũ̃xũ̃güarü ngũ̃xẽxẽ.

12Pa Tupanax, ¡toxũ̃ rüngũ̃xẽxẽ! Rü curü ngũ̃xẽẽmaxã tá nüxũ̃ tarüporamae i ngẽma torü uanügü, erü cuma rü tá cuyayitanüxẽxẽ.

## Wiyaegü 61

### Duũ̃xũ̃gü rü Tupanaxũ̃́ nayaxõ nax ínapoxũ̃ãxũ̃

1Pa Chorü Tupanax ¡nüxũ̃ naxĩnü nax cuxca̲x aita chaxüxũ̃! ¡Rü choxũ̃́ nüxũ̃ naxĩnü i chorü yumüxẽ rü choxũ̃ nangãxũ̃!

2Rü ñu̲xma nax chorü naanena chayáxũ̃guxũ̃ rü cuxna chaca nax choxũ̃ curüngũ̃xẽẽxũ̃ca̲x. Rü poraãcü chaxoegaãxẽ, rü ngẽmaca̲x chanaxwa̲xe i wüxi ya tacü ya nutaétügu choxũ̃ cumunagü i ngextá taxucürüwa chorü uanügü choxna íngugüxũ̃wa.

3Erü cuma nixĩ i chorü dauruxũ̃ quixĩxũ̃. Rü cuma rü ñoma wüxi i poxũ̃chicaxũ̃ i taxucürüwa ta̲xacürü uanü nawa ngugüxũ̃rüxũ̃ quixĩ.

4Rü chanaxwa̲xe nax guxũ̃gutáma cupatawa changexmaxũ̃ nax ngéma cuxpe̲xatütüũ̃gu chicúxũ̃ca̲x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[5]Rü cumax, Pa Chorü Tupanax, rü marü nüxũ cuxĩnü i chorü unetagü i cumaxã nüxũ chixuxũ. Rü cuma rü marü choxna cunaxã i wüxi i nachica natanüwa i ngẽma duũxũgü i cuxũ ngechaxũgüxũ.

[6]Rü choma nax ãẽxgacü chixĩxũ rü chanaxwa̱xe i cunama̱xẽxẽ i chorü maxũ nax ngẽmaãcü mucü ya taunecü chamaxũxũca̱x.

[7]Rü choma rü chanaxwa̱xe i guxũguma cupe̱xewa mexũ i ãẽxgacü chixĩxũ nax meama chorü duũxũgümaxã ichacuáxũca̱x Rü cumax, Pa Tupanax, nax aixcümacü quixĩxũ rü chanaxwa̱xe i curü ngechaũmaxã meama choxna cudau.

[8]Rü ngẽmaãcü guxũgutáma chorü wiyaemaxã cuxũ chicua̱xüxũ. Rü wüxichigü i ngunexũgu tá cupe̱xewa chayanguxẽxẽ i ngẽma unetagü i cumaxã nüxũ chixuxũ.

## Wiyaegü 62

### Tupanaxicatama nixĩ ya poxũruxũ ixĩcü

[1]Rü Tupanaxicatama nixĩ ya aixcüma choxũ taãẽxẽẽcü. Rü nüma nixĩ i choxna naxããxũ i maxũ.

[2]Rü nüma nixĩ i chorü poxũruxũ i choxna nadauxũ. Rü nüma nixĩ i chorü dauruxũ yixĩxũ, rü ngẽmaca̱x tagutáma choxũ narüporamae i chorü uanügü.

[3]¿Rü ñuxguratáta nüxũ perüchau nax cha̱u̱xca̱x ípeyaxüãchixũ nax ngẽmaãcü ichayanguxũca̱x ñoma wüxi ya ĩxtapü̱x iwa̱xgüxũrüxũ, rüe̱xna ñoma wüxi ya poxeguxũ iwáxũrüxũ?

[4]Rü ngẽma duũxũgü i chixexũ rü ngẽma nagu naxĩnüexũxicatama nixĩ nax choxũ ínata̱xüchigüxũ. Rü ngẽma namaxã nataãẽgüxũ nixĩ i norü dora. Rü naã̱xmaxã choxũ nicua̱xüũgü, natürü norü ĩnüwa rü chomaxã naguxchigagü.

[5]Rü Tupanaxicatama nixĩ ya choxũ taãẽxẽẽcü. Erü nüma tá nixĩ i choxũ nangũxẽxẽxũ.

[6]Rü nüma nixĩ i chorü poxũruxũ i choxna nadauxũ. Rü nüma nixĩ i chorü dauruxũ yixĩxũ, rü ngẽmaca̱x tagutáma choxũ narüporamae i chorü uanügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]Rü nüma ya Tupana nixĩ i chorü maxẽẽruxũ rü chorü taãẽxẽẽruxũ. Rü nüma nixĩ i chorü poxũruxũ i choxna nadauxũ.

[8]Pa Chorü Duũxũgüx ¡guxũguma nüxṹ peyaxõgü ya Tupana! ¡Rü perü yumüxẽwa namaxã nüxũ pixu i perü guxchaxũgü! Erü nüma nixĩ i aixcüma tórü ngũxẽẽruxũ i tórü cu̱xchicaxũ yixĩxũ.

[9]¿Rü ta̱xacüwa name i ngẽma nax nadiẽrua̱xgüxũ i duũxũgü rü ngẽma nax nangearü diẽrua̱xgüxũ? Rü nümagü rü ngẽxguma chi wüxigu yáruũwa nangugügu, rü ñoma buanecürüxũ tama nayá.

[10]¡Rü taxṹ i máetagu perüxĩnüexũ rüe̱xna ngĩxgu perüxĩnüexũ nax ngẽmaãcü pegü pediẽruáxũca̱x! Rü ngẽxguma chi pemuarü diẽrua̱xgu rü ¡taxṹ i ngẽma perü diẽrugu perüxĩnüexũ nax ngẽmamaxã petaãẽgüxũca̱x!

[11-12]Tupana rü wüxi i orexũ nixu, rü choma rü marü taxree̱xpü̱xcüna nüxũ chaxĩnü i ngẽma ore. Cuma, Pa Corix, rü cupora rü aixcüma toxũ cungechaũ. Rü yíxema mexũ ügüxe rü cuma rü tá tüxna cunaxã i ngẽma natanü i tüxna üxũ. Natürü yíxema chixexũ ügüxe rü tá tanayaxu i ngẽma poxcu i tüxna üxũ.

## Wiyaegü 63

### Tupana rü duũxũgüarü taãẽxẽẽruxũ nixĩ

[1]Pa Chorü Tupanax, cuma nixĩ i aixcüma chorü Tupana quixĩxũ. Rü guxũma i chorü ngúchaũmaxã cuxca̱x chadau erü poraãcüxüchi chanaxwa̱xe i chauxũta cungexmaxũ. Rü guxũma i chorü maxũnemaxã chanaxwa̱xe nax chauxũta cungexmaxũ, ñoma paanexũ rü dexá naxwa̱xexũrüxũ.

[2-3]Rü cupatawa cha̱u̱xca̱x cungo̱x. Rü marü nüxũ chadau i curü pora rü curü üünexũ. Rü ngẽma curü ngechaũ rü maxũarü yexera name. Rü ngẽmaca̱x cha̱u̱a̱xmaxã tá cuxũ chicua̱xüxũ.

[4]Rü ñu̱xma nax ñoma i naanewa chamaxũxũgu rü tá cuxũ chicua̱xüxũ. Rü cuxca̱x chaxunagümẽxẽãcüma tá chayumüxẽ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5Rü choma rü cumaxã tá chataãẽxũ̃chi ñoma wüxi i duũ̃xũ̃ i õna i taxũ̃maxã taãẽxũ̃rüxũ̃. Rü taãẽãcü cha̱u̱a̱xmaxã tá cuxũ̃ chicua̱xüxũ̃.

6Rü ngẽxguma ichacaxgu rü cuxna chacua̱xãchi, rü guxũ̃ma i chütaxũ̃gu cugu charüxĩnü.

7Rü cuxpe̱xatügütüũ̃gu tá chawiyae, erü cuma nixĩ i choxũ̃ curüngũ̃xẽxẽxũ̃.

8Rü ñaa chorü maxũ̃ rü cuxna chanaxã. Rü yima curü tügünem̱exẽmaxã choxũ̃ ícupoxũ̃.

9-10Rü ngẽma chorü uanügü i choxũ̃ ima̱xgüchaũ̃xũ̃ rü taramaxã tá nadai rü ngẽma airugü i dauxchitacüã̱x tá nanangõ̱xgü.

11Natürü i choma nax ãẽ̱xgacü chixĩxũ̃ rü tá Tupanamaxã chataãxẽ. Rü guxãma ya yíxema Tupanaarü ngũ̃xẽẽca̱x daugüxe rü tá nüxũ̃ ticua̱xüxũ̃gü. Natürü ngẽma idorata̱a̱xgüxũ̃ rü tá nayarüngea̱xgü.

## Wiyaegü 64

### Yumüxẽ i nawa Tupanaarü ngũ̃xẽxẽca̱x íca̱xaxũ̃

1Pa Cori Pa Tupanax ¡choxũ̃́ nüxũ̃ naxĩnü nax curü ngũ̃xẽxẽca̱x íchaca̱xaxũ̃! ¡Rü choxna nadau na̱xcha̱xwa i ngẽma uanügü i choxũ̃ ima̱xgüchaũ̃xũ̃!

2¡Rü na̱xcha̱xwa choxũ̃ icu̱x i ngẽma máxwa̱xegüxũ̃ i bexma nagu rüxĩnüexũ̃ nax ñuxãcü choxũ̃ yama̱xgüchaxũ̃xũ̃! ¡Rü choxna nadau na̱xcha̱xwa i ngẽma chixexũ̃gu rüxĩnüexũ̃!

3Erü norü conü rü ñoma tararüxũ̃ nate̱xechi nax doraxũ̃ yaxuxũ̃. Rü ñoma naxnegürüxũ̃ inanaña i norü dexagü i poraãcü tüxũ̃́ nangu̱xẽẽxũ̃.

4Rü ngẽma íyacu̱xgüxũ̃wa rü ínanaxũxũxẽxẽ i chixexũ̃ i ore tümaca̱x ya yíxema taxuxũ̃ma guxchaxũ̃ namaxã üxe. Rü tama namuũ̃ãcüma ngürüãchi tümaechita ínanaxũxũxẽxẽ i ngẽma norü dexa i chixexũ̃.

5Rü nügüxũ̃́ nanangúchaũ̃xẽxẽ nax chixexũ̃ naxügüxũ̃. Rü nügümaxã nagu narüxĩnüe nax ñuxãcü bexma duũ̃xũ̃güxũ̃ chixexũ̃gu nayixẽẽchaũ̃xũ̃. Rü nüma nüxũ̃ nacua̱xgügu rü taxúema tá nüxũ̃ tadau.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[6]Rü nagu narüxĩnüe nax chixexũ̃ naxügüxũ̃, rü ñanagürügü: —Meama nagu tarüxĩnüe nax ñuxãcü tá tanaxü i ngẽma taxüxchaũ̃xũ̃ ==ñanagürügü. Rü ngẽma nagü naxĩnüexũ̃ i ngéma duũ̃xũ̃gü rü taxuwama name.

[7]Natürü nüma ya Tupana rü tá naxnemaxã nanamaxgü. Rü ngürüãchi tá nanapíexẽxẽ.

[8]Rü ngẽma norü conü tátama nixĩ ya chixexũ̃gu nayixẽẽcü. Rü yíxema nüxũ̃ dauxe nax chixexũ̃gu nayixũ̃, rü tá nüxũ̃ tacugü.

[9]Rü ngẽxguma ngẽmaxũ̃ nadaugügu i duũ̃xũ̃gü rü tá Tupanaxũ̃ namuũ̃e. Rü tá nüxũ̃ nixugügü i ngẽma Tupana üxũ̃ rü tá nüxũ̃ nicua̱xãchitanü nax ta̱xacüchiga yixĩxũ̃.

[10]Rü yimá yatü ya mexũ̃gu maxũ̃cü rü Cori ya Tupanamaxã tá nataãxẽ rü tá naxca̱x nixũ nax ínapoxũ̃ãxũ̃ca̱x. Rü guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü i mexũ̃gu rüxĩnüexũ̃ rü tá nataãxẽgü.

## Wiyaegü 65

### Tupana nixĩ ya mecü nax nüxũ̃ icua̱xüxũ̃güxũ̃

[1]Rü cumax, Pa Tupanax i Chióũ̃gu Ãpataxex, rü name nixĩ i cuxũ̃ ticua̱xüũ̃gü rü cupe̱xewa tayanguxẽxẽ i ngẽma unetagü i cumaxã nüxũ̃ tixuxũ̃.

[2]Erü cuma rü nüxũ̃ cuxĩnü i torü yumüxẽ. Rü guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü rü cuxca̱x naxĩ nax curü ngũ̃xẽẽca̱x íyacagüxũca̱x.

[3]Rü ngẽma torü chixexũ̃gü rü tomaxã inacua̱x, natürü cuma rü toxṹ nüxũ̃ icuyarüngüma i ngẽma torü pecadugü.

[4]Rü nataãxẽ i ngẽma duũ̃xũ̃ i cuma cuyaxuxũ̃ nax yima cupata ya Chióũwa ngẽxmanewa cumaxẽẽxũca̱x. Rü wüxi i taãxẽ tá nixĩ nax natanüwa tangexmagüxũ̃ i ngẽma mexũ̃gü i cupata ya üünenewa ngẽxmagüxũ̃.

[5]Pa Tupana Pa Torü Maxẽxẽẽruxũ̃, cuma rü tomaxã quixaixcüma rü toxũ̃ cungãxũ̃ namaxã i ngẽma mexũ̃gü i curü poramaxã cuxüxũ̃. Rü woo ñaa naane iyacuáxũ̃wa ngẽxmagüxũ̃ i duũ̃xũ̃gü rü cuxṹ nayaxõgü. Rü woo már arü tocutü i yáxũ̃guxũ̃wa ngẽxmagüxũ̃ i duũ̃xũ̃gü rü cuxṹ nayaxõgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

6Rü cuma rü curü poramaxã cunangoxẽxẽ ya yima maxpűnegü. Rü yemaacü icunawex i curü pora.

7Rü cuma rü cunachiãchixẽxẽ i ngẽma yuapegü i taxũgü, rü cuyanangeaxgüxẽxẽ i ngẽma duũxũgü i ípuraexũ.

8Rü woo ngẽma yáxũwa ngẽxmagüxũ i duũxũgü rü namuũe i ngẽxguma nüxũ nadaugügu i ngẽma taxũ i mexũgü i curü poramaxã cuxüxũ. Rü guxũwama i duũxũgü i éstewa rü ñuxmata oéstewa nangu rü ngẽma cuxüxũgagu nataãẽgü.

9Rü cuma nixĩ i ñoma i naanena cudauxũ rü nagu cupuxẽẽxũ nax naxügüxũcax i nanetügü. Rü cuma rü natüxacügümaxã cuyawaimüanexẽxẽ nax naxügüxũcax i trigugü. Rü ngẽmaãcü nixĩ i cunangomüanexẽẽxũ i waixũmü.

10Rü cuma rü cuyamegütanü i ngẽma nanetü i aimüanexũgu togüxũ. Rü ngẽma ngüchitaerugüxũ rü cuyanawexãchianexẽxẽ. Rü pucümaxã cunangomüanexẽxẽ rü ngẽmaãcü duũxũgüaxű cunamuarü oõxẽxẽ i nanetügü.

11Rü wüxichigü ya taunecü rü mexũmaxã ícunanguxẽxẽ. Rü ngẽma curü caixanexũgü rü poraãcü nanapuxẽxẽ.

12Rü ngẽma carnéruchitaxũgü i paanexũwa ngẽxmagüxũ rü narüxügü i maxẽ rü nayauxétüane. Rü yima maxpűnegü rü maxẽmaxã nangaxãẽgü.

13Rü ngẽma metachinüanegüxũ rü carnérugümaxã nayapagü. Rü ngẽma doxonexũgü rü trigunecü nixĩgü. Rü guxũma i ngẽma rü taãẽãcü nicuxcutanügü.

## Wiyaegü 66

### Guxũma i ngẽma Tupana üxũ rü namexẽchi

1Pa Duũxũgü i Ñoma i Naanewa Maxẽxũx ¡Tupanacax taãẽãcü pewiyaegü!

2¡Rü perü wiyaemaxã penataxẽxẽ i naéga i üünexũ! ¡Rü perü wiyaegümaxã nüxũ picuaxüügü!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[3-4]¡Rü Tupanamaxã nüxũ̃ pixu rü ñapegügü: —Pa Tupanax, ngẽma cuxüxũ̃ rü namexẽchi. Rü ngẽma cumaxã rüxuanügüxũ̃ rü curü poragagu muũ̃maxã cuxmẹ̲xgu nügü nayixẽxẽ. Rü guxũ̃wama i ñoma i naanewa rü duũ̃xũ̃gü cuxũ̃ nicua̲xüũ̃gü rü norü wiyaegümaxã cuxũ̃ nataxẽẽgü = =ñapegügü!

[5]¡Rü nua pexĩ nax nüxũ̃ pedaugüxũ̃ca̲x i ngẽma taxũ̃ i mexũ̃gü i duũ̃xũ̃güca̲x naxüxũ̃ ya Tupana!

[6]Rü nüma ga Tupana rü nayapachitamaxẽxẽ ga yema már nax tümacutümaxã yéma tichoũ̃xũ̃ca̲x ga tórü o̲xigü. Rü nümagü ga tórü o̲xigü rü nacutümaxã nichoũ̃ ga yema natü. ¡Rü ngĩxã Tupanamaxã tataãxẽgü!

[7]Rü nüma ya Tupana rü guxũ̃guma norü poramaxã ñoma i naanemaxã inacua̲x. Rü nüma rü naxetümaxã nüxũ̃ nadau i guxũ̃ma i nachixũ̃anegü. Rü ngẽma tama naga ĩnüexũ̃, rü tama name nax namaxã nanuexũ̃.

[8]Pa Guxũ̃ma i Nachixũ̃anecüã̲xgüx ¡nüxũ̃ picua̲xüũ̃gü ya tórü Tupana! ¡Rü perü wiyaegümaxã tagaãcü nüxũ̃ picua̲xüũ̃gü!

[9]Erü nüma rü marü tüxna nanaxã i maxũ̃ rü tüxna nadau nax tama pecadugu iyixũ̃ca̲x.

[10]Pa Tupanax, cuma rü poraãcü toxũ̃ cuxü. Rü ngẽmaãcü toxũ̃ cumexẽxẽ ñoma diẽrumü üxüwa imexẽẽxũ̃rüxũ̃.

[11]Rü cuma rü torü uanügüaxṹ̃ cunatauxchaxẽxẽ nax toxũ̃ ínayauxũ̃xũ̃ca̲x rü puracü i yáxũ̃wa toxũ̃ napuracüexẽẽxũ̃ca̲x.

[12]Rü cunangexrü nax torü uanügü rü norü cowarugümaxã towa ngagüxũ̃ca̲x. Rü toma rü üxüwa rü dexá i ãũcümaxũ̃wa tachopetü. Natürü düxwa ñaa naane i mexũ̃wa toxũ̃ cugagü.

[13-14]Rü ngẽmaca̲x i ñu̲xma rü cupatawa tá chaxũ rü ngéma tá cupẹ̲xewa chayagu i ãmaregü. Rü ngẽmaãcü tá chayanguxẽxẽ i ngẽma cumaxã ichaxunetaxũ̃ ga yexguma ãũcümaxũ̃wa chayexmagu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Rü ngẽma curü ãmarearü guruũwa rü tá cuxca̲x chayagu i wocaxacügü i ngüexũ̃, rü wocagü i iyatüxũ̃, rü chíbugü i iyatüxũ̃, rü carnérugü nax ngẽma naemamaxã cutaãẽxũca̲x.

16Pa Duũ̃xũ̃gü i Tupanaga Ĩnüexũ̃x ¡rü nua pexĩ rü iperüxĩnüe! Rü tá pemaxã nüxũ̃ chixu i ngẽma mexũ̃gü ya Tupana cha̲u̲xca̲x üxũ̃.

17Rü ñaa cha̲u̲a̲xmaxã nüxna chaca rü daa chorü conümaxã nüxũ̃ chicua̲xüxũ̃.

18Rü ngẽxguma chi chixexũ̃gu charüxĩnügu rü nüma ya Cori rü taxũchima choxũ̃ nangãxũ̃.

19Natürü i nümax rü choxũ̃ naxĩnü rü nanangãxũ̃ i chorü yumüxẽ.

20Rü namecümaxüchi ya Tupana, erü tama choxṹ nüxũ̃ naxo i ngẽma naxca̲x íchaca̲xaxũ̃. Rü tama nüxũ̃ narüchau nax choxũ̃ nangechaũ̃xũ̃.

## Wiyaegü 67

### Name nixĩ i guxũ̃ma i nachixũ̃anegü rü Tupanaxũ̃ nicua̲xüũ̃gü

1-2Pa Tupanax ¡cuxṹ tangechaxũ̃tümüxũ̃gü rü toxũ̃ rüngũ̃xẽxẽ! ¡Rü taãẽãcü toxũ̃ nadawenü nax ngẽmaãcü guxũ̃ i nachixũ̃anecüã̲xgü cuxũ̃ cua̲xgüxũ̃ca̲x, nax curü ngúchaũ̃ yixĩxũ̃ nax cunamaxẽxẽxẽxũ̃ i duũ̃xũ̃gü!

3Pa Tupanax, rü name nixĩ nax guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü i guxũ̃ i nachixũ̃anegüwa ngẽxmagüxũ̃ cuxũ̃ nicua̲xüũ̃gü.

4Rü guxũ̃ma i ngẽma nachixũ̃anegü rü name nixĩ nax taãẽãcü cuxũ̃ yacua̲xüũ̃güxũ̃ erü cuma rü norü ãẽ̲xgacü quixĩ rü mea namaxã icucua̲x.

5Pa Tupanax, name nixĩ nax guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü i guxũ̃ma i nachixũ̃anecüã̲x cuxũ̃ yacua̲xüũ̃güxũ̃.

6Rü ngẽma waixũ̃müwa tá mea nayae i tonetügü rü tá namu i norü o. Erü tórü Tupana rü tá tüxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ.

7¡Rü aixcüma nixĩ nax nüma ya Tupana rü tá tüxũ̃ nangũ̃xẽxẽxũ̃! Rü guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü i guxũ̃ i naanewa ngẽxmagüxũ̃ rü name nixĩ nax nüxũ̃ namuũ̃exũ̃ rü naga naxĩnüexũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

## Wiyaegü 68

### Tupana rü Iraétanüxũarü uanügüxũ narüporamae

[1]Pa Tupanax ¡paxa nua naxũ rü ínawoxũ i ngẽma cumaxã rüxuanüa̱xgüxũ! Rü ngẽmaãcü i ngẽma cuxchi aiexũ rü tá cuxcha̱xwa nibuxmü.

[2]Rü ngẽma chixexũ ügüxũ rü name i inarütauxe ñoma caixanexũ i buanecücha̱xwa rütaxuxũrüxũ. Rü name i Tupanape̱xewa inarüxo ñoma wera üxüwa idexexũrüxũ.

[3]Natürü ngẽma mexũ ügüxũ rü tá nataãẽgü. Rü Tupanape̱xewa rü name nax poraãcü nataãẽgüxũ.

[4]Pa Duũxũgüx ¡Tupanaca̱x pewiyaegü rü perü wiyaewa penataxẽxẽ! ¡Rü nüxũ picua̱xüũgü ya yimá caixanexũétügu ixũcü! ¡Rü namaxã petaãẽgü ya yimá Cori, rü nape̱xewa petaãẽgü!

[5]Rü yimá Tupana ya napata ya üünenewa ngẽxmacü rü ngẽma tacutagümaxã inacua̱x rü ngẽma yutegüxũarü poxũruxũ nixĩ.

[6]Rü ngẽma duũxũgü i nüxṹ nataxuxũ i natanüxũ rü nüma ya Tupana rü nüxṹ nanangexmaxẽxẽ ya nachiũ. Rü nüma rü ínananguxũxẽxẽ i ngẽma poxcuexũ nax mexũwa nangẽxmagüxũca̱x. Natürü ngẽma tama ixĩnüechaxũxũ rü naane i taxuxũma nawa rüxüxũwa tá nanamaxẽxẽxẽ.

[7]Pa Tupanax, rü yexguma Equítuanewa ícunanguxũxẽẽgu ga curü duũxũgü rü chianexũgu cuyagagü.

[8]Rü yexguma Tupana guma ma̱xpṹne ga Chinaíwa nguxgu, rü naxĩa̱xãchiane ga naane. Rü yima caixanexũgü rü inanaba ga dexá. Rü guma ma̱xpṹne rü naxĩa̱xãchi nape̱xewa ya Iraétanüxũarü Tupana.

[9]Rü cuma rü cunapuechaxẽxẽ nax yemaacü cuyawaimüanexẽẽxũca̱x ga yema curü naane ga ipaxũ nax nawa naxügüxũca̱x ga nanetügü.

[10]Rü yema curü duũxũgü rü yexma naxãchiũgü. Rü cumax, Pa Tupanax, rü namaxã cumecüma, rü yemaca̱x nüxna cunaxã ga norü õna ga yema nüxṹ taxuxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]Rü ngẽxguma Tupana idexagu rü muxũma i orearü ngẽruxũgü nanaxunagü i norü ore rü ñanagürügü:

[12]—Yema uanügüarü ãẽxgacügü rü norü churaragümaxã nibuxmü. Rü yema ngexũgü ga ĩpatawachigü yexmagüxũ rü nügümaxã nayatoye ga yema norü uanügüarü yemaxũgü ga nüxna yéma yabuxmüxũ.

[13]Rü ñoma muxtucu i naxãxmümaxã idüxüxũrüxũ nixĩ i ngẽma ngexũgü nax diẽrumümaxã rü úirumaxã yadügüxũ. Rü cuma rü carnérutanügu cupe ==ñanagürügü.

[14]Rü yexguma Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü yabuxmüxẽẽgu ga tórü uanügü rü guma mąxpűne ya Charmóũchitaeruwa rü ñoma gáuxũpütagürüxũ yéma narüyi.

[15]Rü namáxchanexüchi ya yima mąxpűne ya Bacháũ. Rü nachitaerugü rü nadauxũguxüchi.

[16]Rü pemax, Pa Mąxpűnegü ya Máchanexũchigüne ¿rü tụ̈xcüũ auxãchiãcü nüxũ perüdaunü ya yima mąxpűne ya Chióũ ya Tupana nagu ãchiũchaũne rü guxũgutáma ngéma nangẽxma?

[17]Rü nüma ya Tupana rü guxũnema ya naweũmaxã Chinaíarü mąxpűnewa ínaxũxũ nax napata ya Chióũwa ngẽxmanewa naxũxũcąx.

[18]Pa Tupanax, yexguma Chióũ ya mąxpűnegu cuxĩnagügu rü cugüwe cuyagagü i ngẽma ícuyauxũxũ i curü uanügü. Rü duũxũgütanüwa cunayaxu i ãmaregü. Rü woo i ngẽma tama cuga ĩnüechaũxũ rü natanüwa cunayaxu i ãmaregü nax ngéma Chióũwa cuxãpataxũcąx.

[19]Rü name nixĩ nax nüxũ picuąxüũgüxũ ya Cori ya tórü Tupana ya tórü maxẽxẽẽruxũ ixĩcü. Rü nüma rü guxũ i ngunexũgügu tórü guxchaxũwa tüxũ narüngũxẽxẽ.

[20]Rü nüma ya tórü Tupana rü tórü maxẽxẽẽruxũ nixĩ. Rü nüxű̃ natauxcha nax yuwa tüxũ ínanguxũxẽẽxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[21]Rü nüma ya Tupana rü tá napúmüerugü rü tá nanapix̲ i nayaechax̲mü i ngẽma norü uanügü i tama nüxũ rüxoechaũxũ i norü pecadugü.

[22]Rü nüma ya Tupana rü ñanagürü: —Pa Iraétanüxũx, choma rü tá Bacháũanewa ne chanagagü i perü uanügü, rü mártamawa tá ne chanagagü i ngẽma perü uanügü.

[23]Rü choma rü tá pegü piwaiecutüxẽxẽ nagümaxã i perü uanügü. Rü perü airugü rü tá yimá nagüwa naxaxegü = =ñanagürü.

[24]Pa Tupanax, Pa Chorü Tupanax, Pa Chorü Ãẽxgacüx, rü cupataax̲tüwa nüxũ tadau i ngẽma curü duũxũgü i ngéma chocuchimüxũ.

[25]Rü ngẽma wiyaegüxũ rü napẽxegu naxãgü, rü ngẽma paxetagüxũ rü wixweama naxãgü, rü ngẽma paxũgü i paũdéru pagüxũ rü ngãxũtanügu naxãgü.

[26]Rü guxãma i pema i ngẽxma chocuxe ¡rü nüxũ picuax̲üũgü ya Cori ya Tupana! Rü guxãma i pema i Iraétanüxũ ¡rü nüxũ picuax̲üũgü!

[27]Rü Bẽyamíũchimüxũ rü napẽxewaama naxü, rü ngẽmaweama naxü i Yudáchimüxũ norü ãẽxgacügümaxã. Rü ngẽmaweama naxügü i Chaburóũchimüxũ norü ãẽxgacügümaxã, rü Netaríchimüxũ norü ãẽxgacügümaxã.

[28]Pa Chorü Tupanax ¡inawẽx i curü pora! ¡Rü wenaxarü toxcax̲ naxü ga yema taxũ ga mexũgü ga nũxcüma curü poramaxã cuxüxũ!

[29]Rü yima cupata ya max̲púnewa ngẽxmane i Yerucharéũwa rü ngẽma togü i nachixũanegüarü ãẽxgacügü rü cuxcax̲ ngéma nanana i ãmaregü.

[30]Pa Tupanax, ¡napoxcu i ngẽma Equítuanearü ãẽxgacü i cumaxã rüxuanüxũ i ñoma wocagü i iyatüxũ i düraexũ i dexnenecüwa maxẽxũrüxũ ixĩgüxũ! Rü Equítuanepẽxewa rü ngẽma togü i nachixũanegü rü ñoma wocaxacügürüxũ naturae. ¡Naxãneexẽxẽ i ngẽma Equítuane nax cupatawa nanaãxũcax̲ i diẽrumenax̲ãgü! ¡Rü nawoone i ngẽma nachixũanegü i daigu rüxĩnüexũ!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[31]Rü ngẽma Equítuanearü ãẽxgacü rü tá cuxũ̃tawa nanamu i norü ngũ̃xẽẽruũ̃gü. Rü ngẽma Etiopíaanecüã̱xgü rü tá cuxũ̃tawa nanana i norü ãmaregü.

[32]Pa Ñoma i Naanewa Ngẽxmagüxũ̃ i Nachixũ̃anegüarü Ãẽxgacügüx ¡rü nüxũ̃ picua̱xüxũ̃gü ya Tupana! ¡Rü naxca̱x pewiyaegü ya Cori!

[33]Rü nüma ya Cori, rü ngẽma daxũguxũ̃ i naane i nũxcümacürüwa ngẽxmaxũ̃gu nixũ. Rü naga rü ñoma duruanexũ̃rüxũ̃ nataga.

[34]¡Rü ngẽmawa nüxũ̃ pecua̱x nax ñuxãcü naporaxüchixũ̃ ya Tupana! Rü nüma rü guxũ̃ma i Iraétanüxũ̃maxã inacua̱x. Rü norü pora rü ya̱u̱xtüweanexũ̃arü yexerawa nangu.

[35]Pa Tupanax, cupata ya üünenewa rü cuporaxüchi. Rü cuma nax Iraétanüxũ̃arü Tupana quixĩxũ̃ rü cunaporaexẽxẽ i curü duũ̃xũ̃gü. Rü cuma, Pa Tupanax rü cumecümaxũ̃chi.

## Wiyaegü 69

### Aita Tupanaca̱x naxü erü taxũ̃ i guxchaxũ̃wa changexma

[1]¡Choxũ̃ rüngũ̃xẽxẽ, Pa Chorü Tupanax! Erü ngẽmatama nagu changu i taxũ̃ i guxchaxũ̃.

[2]Rü ñoma wüxi i ãcharaxũ̃wa rü waxũ̃rüxũ̃ chixĩ. Rü taxuguma chayayauxãchiéga. Rü ñoma mátamaxũ̃chixũ̃ i dexáwa ingaxgurüxũ̃ chixĩ nax choxũ̃ yachaxẽẽxũ̃ i poraxũ̃chíüxũ̃.

[3]Rü choma rü düxwa chipa nax curü ngũ̃xẽẽca̱x íchaca̱xaxũ̃. Rü marü düxwa changu̱xmanaxã. Rü düxwa chipaxetü nax cuxca̱x ichadawenüxũ̃, Pa Chorü Tupanax.

[4]Rü ngẽma natüca̱xma chauxchi aiexũ̃ rü chauyaexũ̃ narümumae. Rü nimuetanü i ngẽma chomaxã rüxuanüã̱xgüxũ̃ i choxũ̃ ima̱xgüchaũ̃xũ̃. Rü nüma nüxũ̃ nixugüe nax changı́xũ̃ woo taxuca̱xma changi̱xgu. ¿Rü ta̱xacü chi chataeguxẽxẽxũ̃ ega tama changi̱xgu?


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[5]Pa Chorü Tupanax, cuma nüxũ cucua̱x nax tama aixcüma chauãẽxũ chacuáxũ. Rü ngẽmaca̱x taxucürüwama cupe̱xewa ichayacu̱xgü i chorü pecadugü.

[6]Pa Cori Pa Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacüx, tama chanaxwa̱xe nax chaugagu ãne yangegüxũ i ngẽma chautanüxũ i cuxṹ yaxõgüxũ. Pa Iraétanüxũarü Tupanax, tama chanaxwa̱xe nax chaugagu cuxũ naxoexũ i chautanüxũ i cuxca̱x daugüxũ.

[7]Rü cuxca̱x nixĩ ga chomaxã naguxchigagüxũ rü poraãcü ãne chingexũ.

[8]Rü chautanüxũpe̱xewa rü ñoma wüxi i to i nachixũanecüa̱xrüxũ chixĩ. Rü chorü mama nanegü rü ñoma tama choxũ nacua̱xgüxũrüxũ choxũ narüdaunü.

[9]Rü choma rü poraãcü chayanuxũ ya cupata. Rü chauxchama chanangenagü i norü guxchigagü i ngẽma cumaxã rüxuanügüxũ.

[10]Rü ngẽxguma cuxca̱x chaxaxugu rü tama chachibüãcüma chayumüxẽgu rü nümagü rü choxũ nacugüe.

[11]Rü ngẽxguma chorü ngechaũchirugu chicu̱xgu rü choxũ narücutanüxũ.

[12]Rü duũxũgü rü ĩanearü plazawa chauchiga nidexagü rü ngẽma ngãxẽxũ rü chaugu nawiyaegü.

[13]Natürü i chomax, Pa Corix, rü chorü yumüxẽwa rü cuxna chacaama. Rü ngẽmaca̱x, Pa Chorü Tupanax, ngẽma choxũ nax cungechaũxũgagu ¡rü choxũ nangãxũ! Rü cuma nax guxũguma choxũ curüngũxẽẽxũ, rü chanaxwa̱xe i chauétüwa cuchogü.

[14]¡Choxũ rüngũxẽxẽ nax tama chixexũgü changuxũca̱x, ñoma wüxi i ãcharaanexũgu inguxũrüxũ! ¡Rü naxme̱xwa choxũ ínanguxuchixẽxẽ i ngẽma chauxchi aiexũ! ¡Rü nüxna choxũ ixũgachixẽxẽ i ngẽma chorü guxchaxũgü i ñoma dexá i mátamaxũrüxũ ixĩxũ!

[15]Rü tama chanaxwa̱xe i ngẽma guxchaxũgü choxũ narüyexera ñoma poraxũchíüxũ choxũ ichaxẽẽxũrüxũ. Rü tama chanaxwa̱xe i choxũ natú i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngẽma guxchaxũ̃gü ñoma wüxi ya tupuyuca choxũ̃ itúcuchigurüxũ̃. Rü tama chanaxwa̲xe nax cho̲xma̲xũ̃gu chagüétüxũ̃.

16Pa Corix ¡choxũ̃ nangãxũ̃! Erü cuma rü chomaxã cumecüma rü poraãcü choxũ̃ cungechaũ̃. Rü ngẽma nax choxũ̃ cungẽchaũ̃gagu ¡rü chauxca̲x nataegu!

17Rü choma nax curü duũ̃xũ̃ chixĩxũ̃ ¡rü taxú̃ i choxna quixũgachixũ̃! ¡Rü paxa choxũ̃ nangãxũ̃! Erü ãũcümaxũ̃wa changexma.

18¡Rü nua naxũ rü choxũ̃ rüngũ̃xẽxẽ! ¡Rü naxme̲xwa choxũ̃ ínanguxuchixẽxẽ i ngẽma chomaxã rüxuanügüxũ̃!

19Cuma rü meama nüxũ̃ cucua̲x nax ñuxãcü chomaxã naguxchigagüxũ̃ rü ãne choxũ̃ yangexẽẽgüxũ̃ rü choxũ̃ nacugüexũ̃. Rü cuma nüxũ̃ cucua̲x nax texégü tixĩgüxũ̃ ya yíxema chomaxã rüxuanügüxe.

20Rü ngẽma nax chomaxã naguxchigagüxũ̃ rü poraãcü choxú̃ nangu̲x. Rü ngẽmaca̲x charümaxãchi rü changearü poraã̲x. Rü natücaxma naxca̲x chadau nax texéaxú̃ changechaũ̃tümüxũ̃xũ̃ rü texé choxũ̃ taãẽxẽẽxũ̃, natürü taxuxũ̃ma ichayangau.

21Rü ngẽma chauxchi aiexũ̃ rü chowemügu nanaxú̃gü i chaxũ̃ruxũ̃. Rü yexguma chita̲xawagu rü bínu ya ngúchia̲xüchicü choxna naxãgü.

22Natürü ngẽma norü õna i taxũ̃gü i nügümaxã nango̲xgüxũ̃ rü namaxã ínataãẽgüxũ̃ rü ñu̲xma rü chanaxwa̲xe nax noxrütama chixexẽẽruxũ̃ yanguxuchixũ̃.

23¡Rü ẽcü yangexetüxẽxẽ rü guxũ̃guma yadu̲xrueparagüxũ̃!

24¡Rü nüxna nangu i ngẽma curü nu i poraxũ̃! ¡Rü ẽcü curü numaxã napoxcue!

25Rü chanaxwa̲xe i ngẽma ínaxãchiũ̃güxũ̃wa rü chianexũ̃xũ̃ cunanguxuchixẽxẽ nax taxúema napatagüwa ngẽxmagüxũ̃ca̲x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[26]Erü nümagü rü tümawe ningẽxũ̃tanü ya yíxema cuma tüxũ̃ cunaxı̱̃xãchiãẽxẽ́xẽ. Rü tüxũ̃ nacugüe ya yíxema ngúxũ̃ ngẽgüxe nagagu nax tüxũ̃ cunapı̱xẽẽxũ̃.

[27]¡Ẽcü poxcumaxã nüxṹ naxütanü naxca̱x i ngẽma muxũ̃ i chixexũ̃ i naxügüxũ̃! ¡Rü taxṹ i nüxṹ nüxũ̃ curüngũ̃maxũ̃ i ngẽma norü pecadugü!

[28]¡Rü ínapiéga nawa i ngẽma popera i nagu naxümatüégagüxũ̃ i ngẽma curü duũ̃xũ̃gü i maxũ̃ nüxṹ ngẽxmagüxũ̃! Rü tama chanaxwa̱xe i ngẽma cuga ĩnüexũ̃tanüwa cunango̱xégagüxẽxẽ.

[29]Natürü i choma nax chida̱xawexũ̃ rü chanaxı̱̃xãchiãẽxũ̃ ¡rü choxũ̃ írüdaxẽxẽ rü choxũ̃ ínapoxũ̃, Pa Chorü Tupanax!

[30]Rü choma rü wiyaemaxã tá cuxũ̃ chicua̱xüxũ̃. Rü moxẽ tá cuxna chaxã, rü ngẽmaãcü tá cuxũ̃ chataxẽxẽ, Pa Tupanax.

[31]Rü wüxi i woca i yatüxũ̃ rüe̱xna wocaxacü cuxca̱x chiguxguarü yexera tá namaxã cutaãxẽ i ngẽxguma cuxũ̃ chicua̱xüxũ̃gu rü moxẽ cuxna chaxãxgu, Pa Corix.

[32]Rü yíxema naxı̱̃xãchiãẽgüxe rü tá tataãẽgü i ngẽxguma nüxũ̃ tadaugügu nax chomaxã cutaãẽxũ̃, Pa Tupanax. Rü yíxema cuxca̱x daugüxe rü tá yexera tüxṹ nangúchaũ̃ nax cuwe tarüxı̃xũ̃.

[33]Erü nüma ya Cori ya Tupana rü tüxũ̃ naxı̃nü ya yíxema tüxṹ nataxúxe i tümaarü ngẽmaxũ̃gü. Rü tama tüxũ̃ naxo ya yíxema norü duẽxẽgü ya poxcuexe.

[34]Pa Dauxũ̃guxũ̃ i Naane, rü Pa Ñoma i Naane rü Pa Már, rü name nixı̃ i Tupanaxũ̃ picua̱xüũ̃gü i pema namaxã i guxũ̃ma i pewa maxẽxũ̃.

[35-36]Erü nüma rü tá naétüwa nachogü ya Chióũ̃. Rü tá nüxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ i norü duũ̃xũ̃gü nax wena táxarü namexẽẽgüãxũ̃ca̱x ya Yudáanearü ĩanegü. Rü yima ĩane ya Yerucharéũ̃ rü Tupanaarü duũ̃xũ̃güxacügüarü tá nixı̃. Rü ngéma tá namaxẽ i ngẽma Tupanaga ĩnüexũ̃ rü ngẽxma tá naxãchiũ̃gü.

## Wiyaegü 70


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

### Yumüxẽ i nawa Tupanaarü ngũxẽxẽcạx ícạxaxũ̃

(Sal. 40.13-17)

[1]Pa Chorü Tupanax ¡paxa nua naxũ nax choxũ̃ ícunguxuchixẽxẽxũ̃cạx! Pa Corix ¡paxa nua naxũ nax choxũ̃ curüngũ̃xẽxẽxũ̃cạx!

[2]¡Rü naxãneexẽxẽ i ngẽma choxũ̃ imạxgüchaũ̃xũ̃ nax ngẽmaãcü norü ãnemaxã yabuxmüxũ̃cạx i ngẽma choxũ̃ imạxgüchaũ̃xũ̃!

[3]Rü guxũ̃ma i ngẽma choxũ̃ cugüexũ̃, rü chanaxwạxe i norü ãnemaxã nibuxmü.

[4]Natürü guxãma ya yíxema cuxcạx daugüxe rü name nixĩ nax poraãcü tataãẽgüxũ̃. Rü yíxema naxwạxegüxe nax tümaétüwa cuchogüxũ̃ rü name nixĩ i guxũ̃guma ñatagürügü: —Namecümaxüchi ya Tupana = =ñatagürügü.

[5]Natürü i choma nax chaturaxũ̃ rü chanaxĩ̱xãchiãẽxũ̃, rü chanaxwạxe i paxa nua cuxũ nax choxũ̃ curüngũ̃xẽẽxũ̃cạx, Pa Tupanax. Erü cuma nixĩ i chorü ngũ̃xẽẽruxũ̃ rü chorü nguxuchixẽẽruxũ̃ quixĩxũ̃. ¡Rü paxa choxũ̃ rüngũ̃xẽxẽ, Pa Corix!

## Wiyaegü 71

### Wüxi i yaxguạ̃xarü yumüxẽ

[1]Pa Cori Pa Tupanax, cuma nixĩ i chorü poxũ̃ruxũ̃ quixĩxũ̃. ¡Rü choxna nadau nax tama chaxãnexũ̃cạx!

[2]¡Rü ẽcü chorü uanügüna choxũ̃ ínapoxũ̃! Erü cuma rü chomaxã quixaixcüma. ¡Rü choxũ̃́ nüxũ̃ naxĩnü i chorü yumüxẽ rü choxũ̃ ínanguxuchixẽxẽ!

[3]Rü cuma nixĩ i nuta ya tacü ya chorü cu̱xchicaxũ̃ quixĩxũ̃. Rü guxũ̃gutáma cuxũ̃tagu charücúxũ̃. Rü cuma nixĩ i nüxũ̃ quixuxũ̃ nax choxũ̃ tá ícupoxũ̃xũ̃. Erü cuma nixĩ i nuta ya tacü ya chorü cu̱xchicaxũ̃ quixĩxũ̃.

[4]Pa Chorü Tupanax ¡choxũ̃ ínanguxuchixẽxẽ naxme̱xwa i ngẽma duũ̃xũ̃gü i chixexũ̃gü i nuwạxegüxũ̃ rü máxwạxegüxũ̃!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[5]Erü cumax, Pa Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacüx, rü yexguma changextũ̱xügutama cuxṹ chayaxõ. Rü cuma nixĩ ga choxũ̃ curüngũ̃xẽẽxũ̃ rü choxna cudauxũ̃.

[6]Rü yexguma chauéanüwa chayexmagu, rü cuxme̱xwa chayexma rü cuma nixĩ ga choxũ̃ cubuxẽẽxũ̃. Rü guxũ̃gutáma cuxũ̃ chicua̱xüxũ̃.

[7]Rü muxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü rü chomaxã naba̱i̱xãchiãẽgü, erü marü chaya. Natürü cuma nixĩ i chorü poxũ̃ruxũ̃ quixĩxũ̃.

[8]Rü chauã̱xmaxã cuxũ̃ chicua̱xüxũ̃, Pa Tupanax, rü guxũ̃ i ngunexũ̃gügu nüxũ̃ chixu nax cuma rü poraãcü cuxüünexũ̃.

[9]Natürü ñu̱xma nax chayaxũ̃ rü changearü poraáxũ̃ ¡rü taxṹ i choxũ̃ cuxoxũ̃ rü choxũ̃ ícutáxũ̃!

[10]Rü ngẽma chorü uanügü i choxũ̃ ima̱xgüchaũ̃xũ̃ rü chauchiga nidexagü rü wüxigu nügümaxã nagu narüxĩnüe nax ñuxãcü tá choxũ̃ yama̱xgüxũ̃.

[11]Rü ñanagürügü: —¡Nawe pingẽxũ̃tanü rü peyayauxgü, erü ya Tupana rü marü nüxna nixũgachi rü taxúetama ítanapoxũ̃! = =ñanagürügü.

[12]Pa Tupanax ¡taxṹ i choxna quixũgachixũ̃! ¡Rü paxa nua naxũ rü choxũ̃ yarüngũ̃xẽxẽ!

[13]¡Rü naxãneexẽxẽ rü nadai i ngẽma chorü uanügü i choxũ̃ imaxgüchaxũ̃xũ̃! ¡Rü duũ̃xũ̃güarü cugüruxũ̃ yaxĩgüxẽxẽ i ngẽma naxwa̱xegüxũ̃ nax chixexũ̃gu changuxũ̃!

[14]Natürü i choma rü guxũ̃gutáma íchananguu̱xẽxẽ nax choxũ̃ curüngũ̃xẽẽxũ̃. Rü yexeraãcü tá cuxũ̃ chicua̱xüxũ̃.

[15]Rü wüxichigü i ngunexũ̃gu rü tá nüxũ̃ chixu nax cuma quixĩxũ̃ nax toxũ̃ cumaxẽxẽxẽxũ̃ rü aixcüma toxũ̃ curüngũ̃xẽxẽxũ̃. Rü ngẽma nax namuxũchixũ̃ i ngẽma mexũ̃gü i cha̱u̱xca̱x cuxüxũ̃, rü taxucürüwama chayaxugü.

[16]Pa Corix, guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gümaxã tá nüxũ̃ chixu i ngẽma taxũ̃gü i mexũ̃gü i curü poramaxã cuxüxũ̃. Rü tá chanaxunagü nax cuxicatama yixĩxũ̃ nax quixaixcümaxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Pa Chorü Tupanax, yexguma changextu̱xügutama choxũ̱ cungu̱xẽxẽ i curü ore, rü ñu̱xma rü ta nüxũ̱ chixuama ga yema mexũ̱ ga taxũ̱ ga cuxüxü̱̃.

18Pa Chorü Tupanax, ñu̱xma nax marü chayaxũ̱ rü chapuxeruxũ̱, rü ¡taxú̱ i choxna quixũgachixũ̱! Erü chanaxwa̱xe i curü porachigaxũ̱ chixu namaxã i ngẽma ñu̱xma maxẽxũ̱ i duũ̱xũ̱gü nax nümagü rü ta ngẽma duũ̱xũ̱gü i tá ingóetanüxũ̱maxã nüxũ̱ yaxugüxũ̱ca̱x.

19Pa Tupanax, ngẽma curü porachiga rü curü mecümachiga rü guxũwama nangu ñu̱xmata daxũguxũ̱ i naanewa. Rü cuma rü cunaxü i taxũ̱gü i mexũ̱gü. Rü tataxuma ya texé ya cumaxã wüxiguxe.

20Rü woo muxũma ga guxchaxũ̱gü rü i̱xãchiãẽgüwa choxũ̱ cuxüpetüxẽxẽ, natürü wenatáxarü choxũ̱ cutaãẽxẽxẽ. Rü tá choxũ̱ ícurüdaxẽxẽ nawa i chorü guxchaxũ̱gü, ñoma waixũmütüũwa írüdaxgurüxũ̱.

21Rü chanaxwa̱xe i noxriarü yexera choxũ̱ cuporaxẽxẽ rü wena táxarü choxũ̱ cutaãẽxẽxẽ.

22Pa Chorü Tupana ya Iraétanüxũ̱güarü Tupana ya Üünecüx, rü cuxca̱x tá chawiyae rü chorü árpamaxã rü chorü árpaxacümaxã tá cuxũ̱ chicua̱xüxũ̱. Erü aixcüma cuyanguxẽxẽ i guxũma i ngẽma nüxũ̱ quixuxũ̱.

23Rü ngẽmaãcü taãẽãcüma cha̱ua̱xmaxã tá cuxca̱x chawiyae, rü cuxũ̱ chicua̱xüxũ̱ erü cuma rü choxũ̱ cumaxẽxẽ.

24Rü chorü conümaxã rü guxũ̱ i ngunexũ̱gu tá nüxũ̱ chixu nax cuma rü ixaixcümacü quixĩxũ̱. Erü ngẽma duũ̱xũ̱gü i naxwa̱xegüxũ̱ nax choxũ̱ yama̱xgüxũ̱, rü ñu̱xma rü poraãcü ãne ningegü.

## Wiyaegü 72

### Yumüxẽ i ãẽ̱xgacüca̱x ixĩxũ̱

1Pa Tupanax ¡nüxna naxã ya ãẽ̱xgacü i cua̱x nax curüxũ̱ mexũ̱gu naxĩnüxũ̱ca̱x rü aixcümacü nax yixĩxũ̱ca̱x!

2Rü ngẽmaãcü mea tá curü duũ̱xũ̱gümaxã inacua̱x rü tá tüxũ̱ narüngũ̱xẽxẽ ya yíxema taxuxũma tüxú̱ ngẽxmagüxe.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[3]Rü chanaxwa̱xe nax namuarü oóxũ̃ i ngẽma nanetügü i ma̱xpúneanewa ngẽxmagüxũ̃ nax ngẽmaãcü nataãẽgüxũ̃ca̱x i duũ̃xũ̃gü rü nügü nangechaũ̃güxũ̃ca̱x.

[4]Rü chanaxwa̱xe i nüma ya ãẽ̱xgacü rü mea tümamaxã inacua̱x ya yíxema ingearü ngẽmaxũ̃a̱xgüxe, rü tüxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ ya tümaxacügü ya yíxema tüxú̃ nataxúxe, rü napoxcueã i ngẽma chixri norü duũ̃xũ̃gümaxã icua̱xgüxũ̃.

[5]Rü ngẽmaãcü ya yimá ãẽ̱xgacü rü name nax guxũ̃guma naga naxĩnüexũ̃ i norü duũ̃xũ̃gü, ngẽxgumarüxũ̃ ya üa̱xcü rü tauemacü rü guxũ̃guma inabaigüxũ̃rüxũ̃.

[6]Rü chanaxwa̱xe nax yimá ãẽ̱xgacü rü meama norü duũ̃xũ̃güxũ̃ nangũ̃xẽẽxũ̃ ñoma pucü i nanetügü meama iwainecüxẽẽcürüxũ̃.

[7]Rü ngẽxguma nüma ãẽ̱xgacü yixĩxgu rü chanaxwa̱xe nax guxũ̃ma mea ixũxũ̃ rü nax nataxuxũ̃ma i nu ñu̱xmata iyanaxo ya tauemacü.

[8]Rü nüma ya ãẽ̱xgacü rü name nixĩ i namaxã inacuáxũ̃ i guxũ̃ma i naanegü i márwa ixüxgüxũ̃ rü ñu̱xmata to i márwa nangu. Rü ngẽma nixĩ i naanegü i taxtü i Eufrátewa ixügüxũ̃ rü ñu̱xmata naane íyacuáxũ̃wa nangu.

[9]Rü ngẽma ãẽ̱xgacüarü uanügü i chianexũ̃gu ãchiũ̃güxũ̃ rü name nixĩ i yimá ãẽ̱xgacüpe̱xewa waixũ̃müte̱xegu nanangücuchigü.

[10]Rü ngẽma Tárchixanearü ãẽ̱xgacü, rü Capaxũgüarü ãẽ̱xgacü, rü Chabáanearü ãẽ̱xgacü, rü Chebáanearü ãẽ̱xgacü, rü name nixĩ i guxũ̃ma i ngẽma ãẽ̱xgacügü rü torü ãẽ̱xgacüxũ̃tawa nanana i norü ãmaregü.

[11]Rü guxũ̃ma i togü i nachixũ̃anegüarü ãẽ̱xgacügü, rü name nixĩ i torü ãẽ̱xgacüpe̱xegu nacaxá̃pü̱xügü. Rü guxũ̃ma i ngẽma togü i nachixũ̃anegüarü duũ̃xũ̃gü, rü name nixĩ i torü ãẽ̱xgacüaxú̃ napuracüe.

[12]Erü nüma ya yimá ãẽ̱xgacü rü tá tüxũ̃ ínapoxũ̃ ya yíxema ngearü ngẽmaxũ̃á̃xẽ ya nüxna caxe. Rü yíxema taxúema tüxũ̃ rüngũ̃xexé̃xẽ rü nüma tá tüxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[13]Rü yíxema tama pora tüxű ngẽxmaxe, rü tá nüxű tangechaűtümüűgü. Rü yíxema ngearü diẽruą̃xgüxe rü tá tüxű ínapoxű nax tama tayuexűcą̃x.

[14]Rü tá tüxű ínanguxűxẽxẽ naxmę̃xwa i ngẽma chixri tümamaxã icuáxű rü tüxű cuą̃ixgüxű. Erü tümaarü maxű rü ãę̃xgacüaxű nachų̃xu.

[15]¡Namaxű ya yimá ãę̃xgacü! ¡Rü nüxna penaxã i ngẽma Chabáanearü úiru! ¡Rü guxűguma naxcą̃x peyumüxẽgü! Rü name nixĩ i guxűguma Tupana nüxű narüngűxẽxẽ.

[16]¡Toxű rüngűxẽxẽ, Pa Tupanax, nax tochixűanewa toxű yaxoxochixűcą̃x i torü trigugü rü toxű nabacaxűcą̃x i torü trigunecügü i mą̃xpűneanewa ngẽxmagüxű! ¡Rü namuxẽxẽ i norü o ngẽma Líbanuanewa ngẽxmagüxű i nanetügürüxű! ¡Rü ñoma maxẽ i naanewa muxűrüxű torü ĩanegüwa yamuxẽxẽ i duűxűgü!

[17]Rü chanaxwą̃xe i duűxűgü guxűguma nüxna nacuą̃xãchie i naéga ya ãę̃xgacü. Rü name nixĩ i duűxűgü guxűguma mea nachiga yadexagüxű ñoma üą̃xcü guxűguma ibáxixűrüxű. Rü name nixĩ nax guxűma i duxűxűgü mexű namaxã uegugüxű rü ngẽmaãcü guxűma i nachixűanecüą̃xgü nüxű icuą̃xüűgüxű.

[18]Namecümaxüchi ya Cori ya Tupana ya Iraégüarü Tupana. Rü nüxicatama nixĩ i naxüaxű i ngẽma mexűgü i taxűgü i norü poramaxã naxüxű.

[19]Rü name nixĩ i guxűguma duűxűgü nüxű nicuą̃xüűgü i naéga i üünexű. Rü name nixĩ i guxűma i ñaa naane rü namaxã napaxű i norü üüne. ¡Rü ngẽmaãcü yixĩ!

[20]Rü nuxã nixĩ i yaguxű i norü yumüxẽgü ya Dabí ya Ichaxí nane.

## Wiyaegü 73

### Namecüma ya Tupana

[1]Tupana rü namaxã namecüma i ngẽma Iraétanüxű i mexűgu rüxĩnüexű.

[2]Rü choma rü wixgutaą̃x chiwĩxĩchi rü ichayangu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[3]Yerü chixãũxãchi naxcạ̃x nax ñuxãcü namuarü ngẽmaxũ̃ạ̃xgüxũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i nügü icuạ̃xüũ̃güxũ̃ rü chixexũ̃ ügüxũ̃.

[4]Rü ngẽma duũ̃xũ̃gü rü tama nagu narüxĩnüe tá nax nayuexũ̃ erü naporae rü taxuxũ̃ma nüxũ̃ naxüpetü.

[5]Rü taguma ngúxũ̃ ningegü rü taguma tọ̃xguạ̃xgürüxũ̃ nangearü diẽruạ̃xgü.

[6]Rü ngẽma nax nügü yacuạ̃xüũ̃güxũ̃ rü norü ngạ̃xãẽxũ̃ruxũ̃ nixĩ. Rü ngẽma dai rü guxũ̃guma naãẽwa nangẽxma.

[7]Rü norü ngümaxã nanayigüxetü, rü ngẽma norü chixexũ̃ i nagu naxĩnüexũ̃ rü nangupetüxüchiama.

[8]Rü duũ̃xũ̃güxũ̃ nacugüe rü tümagu nidauxcüraxũ̃gü rü chixexũ̃ tümamaxã nixugüe. Rü chixexũ̃maxã rü mạ̃xmaxã duũ̃xũ̃güxũ̃ naxãxũnegü. Rü nügü yacuạ̃xüũ̃güãcüma nidexagü.

[9]Rü chixri daxũguxũ̃ i naanechiga nidexagü rü ngextá ínaxĩxũ̃wa rü nügü nicuạ̃xüũ̃gü.

[10]Rü ngẽmacạ̃x i nümaxũ̃ i Tupanaarü duũ̃xũ̃gü rü düxwa nawe narüxĩ rü naga naxĩnüe rü nanayauxgü i norü ore i nüxũ̃ yaxugüexũ̃.

[11]Rü nügümaxã ñanagürügü: —Nüma ya Tupana rü taxũtáma nüxũ̃ nacuạ̃x i ngẽma ixügüxũ̃. Rü Yimá Guxãétüwa Ngẽxmacü rü taxũtáma nüxũ̃ nacuạ̃xama ==ñanagürügü.

[12]¡Rü dücax i ngẽma duũ̃xũ̃gü i chixexũ̃gu maxẽxũ̃ nax ñuxãcü taãẽãcüma yamuxẽxẽãxũ̃ i norü ngẽmaxũ̃gü!

[13]Rü ngẽmacạ̃x i chomax rü düxwa nagu charüxĩnü rü natücạ̃xmamare nixĩ nax mea chamaxũ̃xũ̃ rü chaugüna chadauxũ̃ nax tama chixexũ̃ chaxüxũ̃cạ̃x.

[14]Erü ñụ̃xma nax Tupanawe charüxũxũ̃ rü taxuwama choxũ̃́ name. Erü guxũ̃ i ngunexũ̃gu rü ngúxũ̃ chinge rü guxchaxũ̃ choxũ̃́ ngẽxmaxũ̃.

[15]Natürü, Pa Tupanax, rü ngẽxguma chi ngẽma nüma nagu naxĩnüexũ̃gu charüxĩnügu rü choma rü chi naechita chixri chamaxũ̃ i curü duũ̃xũ̃gü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16Rü yexguma pora chaxü nax nüxũ chacuáxũcax nax tüxcüũ i ngẽma chixri maxẽxũ rü mexũwa nayexmaxũ. Natürü choxṹ naguxcha nax nüxũ chacuáxũ.

17Natürü yexguma cupatagu chaxücuxgu, Pa Tupanax, rü yexguma nixĩ ga nüxũ chicuaxãchixũ nax ngextá tá naxĩxũ i ngẽma chixexũ ügüxũ.

18Rü cuma rü ãũcümaxũwa cunangexmagüxẽxẽ nax norü chixexũgu nayixixũcax rü ngẽxma yanaxoxũcax i norü guxũma.

19-20Rü ngürüãchimare tá narüxo. Rü norü muũmaxã tá nayue. Rü ngẽxguma ícurüdaxgu, Pa Corix, ñoma wüxíe pewa írüdaxũrüxũ, rü cuma rü tá nüxũ cuxo erü tama aixcüma mea cupexewa namaxẽ.

21Rü noxri ga choma rü chixãũxãchi naxcax nax ñuxãcü namuarü ngẽmaxũãxgüxũ i ngẽma chixexũ ügüxũ, rü poraãcü chauãẽwa nangux.

22Yerü wüxi ga ngeãẽmarexũ chixĩ ga yexguma rü tama chauãẽxũ chacuax. Rü cupexewa, Pa Tupanax, rü ñoma wüxi ga naeũrüũmare chixĩ.

23Natürü i choma rü guxũguma cugu charüxĩnü. Rü chorü tügünemexẽgu cuyayauxãchi.

24Rü ngẽma curü ucuxẽmaxã mexũwa choxũ cuga. Rü wüxi i ngunexũ rü taãẽãcüma tá choxũ cuyaxu i daxũguxũ i naanewa.

25¿Rü texé tixĩ ya chomücü i daxũguxũ i naanewa? Rü cuma nixĩ, Pa Tupanax. Rü cuxicatama nixĩ i chacuxwaxexũ i ñoma i naanewa rü nataxuma i to.

26Rü ñoma i naanewa rü ñaa chaxune rü chauãxẽ rü naturae. Natürü i cumax, Pa Tupanax, rü cunaporaxẽxẽ i chorü maxũne. Rü guxũgutáma chorü Tupana quixĩ.

27Rü ngẽma duũxũgü i cuxna ixĩgachixũ rü tá nayue. Rü tá icuyanaxoxẽxẽ i ngẽma tama aixcüma cuga ĩnüexũ.

28Natürü i chomax rü yexeraãcü tá cuxna changaixcama. Erü ngẽma nixĩ i chauxcax rümemaexũ. Rü cumax, Pa Cori Pa Tupanax, rü chorü poxũruxũ quixĩ. Rü ngẽmacax tá nüxũ chixuchiga i guxũma i ngẽma chauxcax cuxüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

## Wiyaegü 74

### Yumüxẽ i nawa naxcạx ínacạxũ nax norü uanügümẹxẽwa ínanguxũxũcạx i Tupanaarü duũxũgü

[1]Pa Tupanax, toma nax curü duũxũgü tixĩgüxũ, rü ¿tụ̈xcüũ toxũ ícuwogüxũchi? ¿Rü tụ̈xcüũ tomaxã cunu?

[2]¡Rü nüxna nacuạxãchi i curü duũxũgü ga woetama nũxcüma cudexũ! Rü yemagü nixĩ ga norü uanügümẹxẽwa ícunguxũxẽẽxũ nax curü duũxũgü yixĩgüxũcạx. ¡Rü nüxna nacuạxãchi ya yima mạxpṹne ya Chióũ ga nagu cuxãchixũ̃ne!

[3]¡Rü nua naxũ rü íyadau ya daa curü ĩane nax guxũ̃wama nagu napogüene! Rü yema curü uanügü rü cupatawa rü nagu napogüe ga guxũ̃ma ga tạxacü yéma yexmagüxũ̃.

[4]Rü ñụ̈xma i ngẽma curü uanügü rü noxrütama wiyaegügu nawiyaegü nawa ya cupata erü marü narüporamaegü. Rü yimá norü woneragü rü ngéma nanawãĩxnagügü.

[5-6]Rü ñoma naixnecüwa üxü imaxũ̃rüxũ̃ rü nagu namagüe rü nagu napogüe ga guxũ̃ma ga norü meruũ̃gü ga guma cupata.

[7]Rü guma cupata ga üünene rü nagu nanangixgü rü nayawạxẽẽgü. Rü yemaacü nanachixexẽẽgü ga guma cupata.

[8]Rü ngẽma torü uanügü rü nagu narüxĩnüe nax noxtacüma toxũ̃ nadaixüchixũ̃. Rü torü ĩanegüwa rü ínanagu ga torü ngutaquẹxepataũ̃gü ga nawa cuxũ̃ ticuạxüũgüne.

[9]Rü ñụ̈xma rü marü nataxuma ya cupata rü nataxuma i curü orearü uruũ̃gü. Rü tama nüxũ̃ tacuạx nax ñuxgu tá nangupetüxũ̃ i ñaa guxchaxũ̃ i toétüwa ngẽxmaxũ̃.

[10]Pa Tupanax, ¿ñuxguxüratáta nixĩ i nüxũ̃ nachauexũ̃ i ngẽma torü uanügü nax chixri tomaxã nachopetüxũ̃? ¿Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta rü ñuxguxüratáta nixĩ i nüxũ̃ nachauexũ̃ nax cumaxã chixexũ̃ yaxugüexũ̃?


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]¿Rü tu̱xcüü̃ tama icunawéxchaü̃ i curü pora? ¿Rü tu̱xcüü̃ ngéma nüxü̃ cudawenümare?

[12]Rü nũxcümacürüwatama rü cuma nixĩ ga torü ãe̱xgacü quixĩxü̃. Rü ñoma i naanewa rü muxü̃ma ga ãe̱xgacügüxü̃ curüporamae.

[13]Rü cuma rü curü poramaxã cuyayauxye ga már arü dexá. Rü yema ngo̱xogü ga márwa yexmagüxü̃ rü cunadaieru.

[14]Rü yema ngo̱xo ga Leviatáü̃ rü cuyama̱xeru. Rü yema aigü ga dauxchitacüa̱xna cunaxã nax nawemü yixĩxũ̃ca̱x.

[15]Rü cuma nixĩ ga cungóexẽẽxü̃ ga dexáarü baibeanegüxü̃ rü natügü. Rü cuma nixĩ ga cuyapagüxẽẽxü̃ ga natügü ga noxri taguma ngearü dexáa̱xgüxü̃.

[16]Rü cuma nixĩ ga cuxüxü̃ ga ngunexü̃ rü chütaxü̃. Rü yimá tauemacü rü üa̱xcü, rü cuma nixĩ ga namaxũ̃gu cuyaxũxẽẽchigüxü̃ ga wüxichigü.

[17]Rü cuma nixĩ ga cuxunetaxü̃ ga ngextá tá yacuáxü̃ ga naane. Rü cuma nixĩ ga cungo̱xẽẽxü̃ ga mucü rü taunecü.

[18]Pa Corix ¡taxű i nüxü̃ icurüngümaxü̃ i ñuxãcü ngẽma curü uanüa̱xgü cumaxã chixexü̃ yaxugüexü̃! ¡Rü dücax i ngẽma duũ̃xũ̃gü i tama naãẽxü̃ cua̱xgüxü̃ rü ñuxãcü chixri cuchiga nidexagü!

[19]¡Rü taxű i toxü̃ curüngũ̃maxü̃! Erü muxtucuxacügürüxü̃ taturae. ¡Rü taxű i torü uanügü i düraexũ̃me̱xẽwa toxü̃ cuwogüxü̃!

[20]¡Rü nüxna nacua̱xãchi ga yema curü uneta ga torü o̱xigümaxã cuxüxü̃! Erü ñu̱xma rü ñaa torü nachixũ̃ane rü daimaxã nanapá i guxũ̃wama.

[21]¡Rü taxű i cunangexrüxü̃ i ngẽxguma ngẽma duũ̃xũ̃gü i poraexü̃ chixri namaxã chopetügu i ngẽma ngearü ngẽmaxü̃a̱xgüxü̃! ¡Ẽcü nüxű̃ natauxchaxẽxẽ nax cuxü̃ yacua̱xüügüxũ̃ca̱x i ngẽma ngearü diẽrua̱xgüxü̃ rü ngẽma ngearü ngẽmaxü̃a̱xgüxü̃!

[22]¡Inachi, Pa Tupanax, rü ínapoxü̃ i ngẽma cuxca̱x mexü̃! ¡Rü nüxna nacua̱xãchi nax torü uanügü i naechitamare maxẽxü̃ rü guxũ̃guma chixexü̃ cumaxã nixugüe!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[23]¡Rü taxű i cunangexrüxũ i norü guchigagü i ngẽma curü uanügü! Erü wüxichigü i ngunexũgu rü niyexerachigü i ngẽma norü dexa i chixexũ.

## Wiyaegü 75

### Tupana rü ãẽxgacü ya duũxũgüarü maxũarü ngugüruxũ ya mecü nixĩ

[1]Moxẽ cuxna taxã, Pa Tupanax, moxẽ cuxna taxã. Rü cuxna nixĩ i tacạxaxũ i torü yumüxẽwa. Rü ngẽma mexũgü i curü poramaxã cuxüxũchiga nixĩ i tawiyaegüxũ.

[2]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Ngẽxguma nawa nanguxgu i ngẽma ngunexũ i choma nüxũ chaxunetaxũ, rü aixcüma tá nüxna chaca i wüxichigü i duũxũ i norü maxũchiga.

[3]Rü ngẽxguma naxĩãxãchigu i ñaa naane guxũma i norü duũxũgümaxã, rü chomatama nixĩ i namaxã ichacuáxũ nax tama yaxũgachixũcạx i namaxũwa ==ñanagürü.

[4]Rü choma ya Tupana rü ñachagürü nüxũ i ngẽma nügü icuạxüũgüxũ rü ngẽma chixexũ ügüxũ: —¡Taxű i pegü íperütagüxũ rü pegü picuạxüũgüxũ!

[5]¡Rü taxű i perü porachiga pidexagüxũ! Rü ngẽxguma pidexagügu ¡rü taxű i choxũ perüyexeragüchaxũxũ namaxã i perü cuạx! ==ñachagürü.

[6]Rü ngẽma tórü ngũxẽxẽ rü tama nachixũanegü i éstewa ngẽxmagüxũwa rüẹxna ngẽma nachixũanegü i oéstewa ngẽxmagüxũwa, rü bai i ngẽma nachixũanegü i súrwa ngẽxmagüxũwa ne naxũ.

[7]Natürü nüma ya Tupana nixĩ ya aixcüma ãẽxgacü ixĩcü rü nüma nixĩ i nangugüãxũ i wüxíechigüarü maxũ. Rü tümaxe rü tüxũ naxãneexẽxẽ rü toguxe rü tüxũ nicuạxüxũ.

[8]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü naxmẹxwa nangẽxma i ngẽma copu i norü nu nawa ngẽxmaxũ ñoma wüxi ya bínu ya ngúchiạxüchicürüxũ. Rü ngẽxguma inabaãgu i ngẽma norü nu naétü i ngẽma duũxũgü i chixexũ ügüxũ rü guxũwatáma nangu rü taxuxũtáma niña.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[9]Natürü i choma rü guxũgutáma nüxũ chixuchiga ya yimá Acóbuarü Tupana. Rü chorü wiyaemaxã tá nüxũ chicua̲xüxũ.

[10]Erü nüma rü tá inayanaxoxẽxẽ nax nügü yacua̲xüũgüxũ i ngẽma duũxũgü i chixri maxẽxũ. Natürü yíxema mexũ ügüxe rü yexera tá tüxũ naporaexẽxẽ.

## Wiyaegü 76

### Tupana rü narüporamae

[1]Rü Yudáanewa rü duũxũgü rü meama Tupanaxũ nacua̲xgü. Rü nüma rü natachigaxüchi i guxũwama i Iraéanewa.

[2]Rü Yerucharéũwa nangẽma ya napata rü Chióũgu namaxũ.

[3]Rü yéma nixĩ ga nagu nabügüxũ ga tórü uanügüarü chuxchigü ga ãũcümane, rü norü poxũruũgü, rü norü taragü, rü naxnegü.

[4]¡Rü cumax, Pa Corix, rü guxũarü yexera cuxãũcümaxũchi! Rü yima ma̲xpűnegü i guxũguma ngẽxmaechanearü yexera quixĩ.

[5]Rü yema churaragü ga tama muũwa̲xegüxũ rü cuma rü ícunawoxũ. Rü yema nügü írüporagüxũ rü ñu̲xma rü taxucürüwama ta̲xacü naxüe erü nayuemare.

[6]Rü yexguma nüxna cuchogügu, Pa Acóbuarü Tupanax, rü yema churaragü ga cowaruétügu ĩxũ rü wüxigu norü cowarugümaxã ínayachaxgütanüãchi rü taxuxũma naxüe.

[7]Erü cuma rü cuxãũcümaxũchi. ¿Rü texé tapora nax cupe̲xewa itachiamaxũ i ngẽxguma cuma tümamaxã cunuxgu?

[8-9]Rü daxũguxũ i naanewatama marü cunaxuegu i curü poxcu namaxã i ngẽma chixexũ ügüxũ. Rü ngẽmaca̲x i ñoma i naane rü nidu̲xru rü nachianemare i ngẽxguma cunaxuegu̲xgu i curü poxcu naxca̲x i ngẽma chixexũ ügüxũ rü ícunanguxũxẽẽgu i ngẽma curü duũxũgü i togü chixri namaxã icua̲xgüxũ.

[10]Rü ngẽma norü nu i ngẽma cumaxã rüxuanügüxũ rü curü cua̲xüxũruxũ tá nayanguxuchi. Rü woo ngẽxguma íxrarüwa nanuegu rü curü nga̲xcueruxũ nayanguxuchi i ngẽma.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]¡Rü Tupanamaxã ipexunetagü, natürü aixcüma peyanguxẽxẽ i ngẽma perü uneta! Rü guxãma i pema ya yimá Ãũcümacüarü duũxũgü pixĩgüxũ rü ¡ẽcü nüxna penana i perü ãmaregü!

[12]Rü ngẽma ãẽxgacügü i duũxũgümaxã icuaxgüxũ rü nüma ya Tupana rü nanadai. Rü ngẽmaãcü nanamuũexẽxẽ i ngẽma nachixũanegüarü ãẽxgacügü.

## Wiyaegü 77

### Naxcax ínicuaxgü nax ñuxãcü Tupana Equítuanewa ínanguxũxẽxẽxũ

[1]Rü tagaãcü Tupanana chaca i chorü yumüxẽwa nax choxũ naxĩnüxũcax.

[2]Rü ngẽma ngunexũ i guxchaxũwa changexmagu rü Tupanacax chadau. Rü taguma nüxũ charüchau nax chaxunagümexẽãcüma chütacü chayumüxẽxũ. Natürü woo ngẽmaãcü chayumüxẽgu rü taguma chataãxẽ.

[3]Rü nüxna chacuaxãchi ya Tupana rü chaxaxu. Rü Tupanaarü ngũxẽẽcax chadau, natürü changechaũ erü tama paxa ínangu i norü ngũxẽxẽ.

[4]Rü cumax, Pa Tupanax, rü tama choxũ cuyaxtaxẽxẽ. Rü ngẽma nax poraãcü chanaxĩxãchiãẽxũ rü taxucürüwa chidexa.

[5]Rü nüxna chacuaxãchi ga yema ngunexũgü rü taunecügü ga nagu mexũ choxũ ngupetüxũ.

[6]Rü nüxna chacuaxãchi ga yexguma chütacü taãẽãcüma chawiyaegu. Rü chauãẽwa nagu charüxĩnü rü chaugüna chaca:

[7]—¿Ẽxna guxũgutáma i nanuxũ ya Cori ya Tupana? ¿Rü taxũtáma ẽxna wena tamaxã nangüxmüxũ?

[8]¿Rü ẽxna marü nüxũ narüchau nax tüxũ nangechaxũxũ? ¿Ẽxna nüxũ narüngümaxüchi ga norü uneta ga nüxũ yaxuxũ?

[9]¿Ẽxna nüxũ narüxo ya Tupana nax namecümaxũ? ¿Ẽxna tamaxã nanuxũchi rü ngẽmacax marü tama nüxṹ tangechaũtümüũgü? ==ñachagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[10]Rü ngẽma yexera choxṹ ngúxũ nixĩ i ngẽxguma nagu charüxĩnügu nax nüma ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü marü tama noxrirüũãcü tamaxã yixĩxũ.

[11]Rü choma rü tá nüxna chacuaxãchi ga yema mexũgü ga ũpa norü poramaxã naxüxũ.

[12]Rü nagu tá charüxĩnü ga guxũma ga yema taxũgü ga mexũgü ga curü poramaxã cuxüxũ.

[13]Pa Tupanax, cuma rü cuxüüne rü ngẽmacax cunaxü i ngẽma mexũgü i curü poramaxã cuxüxũ. Rü nataxuma i taxacü i to i tupana i cumaxã wüxiguxũ.

[14]Erü cuma nixĩ ya Tupana i guxũma i ngẽma mexũgü i curü poramaxã cuxüxũ. Rü guxũ i nachixũanecüãx i duũxũgüpexewa cunawex i curü pora.

[15]Rü ngẽma curü poramaxã nixĩ i Equítuanewa ícunanguxũxẽẽxũ i curü duũxũgü i Acóbutaagü rü Yúchetaagü.

[16]Pa Tupanax, rü yexguma cuxũ nadauxgu ga yema már rü cuxũ namuũ. Rü niduxruxchíxü woo ínamatamaxũwa.

[17]Rü yema caixanexũgü rü nanapuxẽxẽ. Rü dauxũwa rü niduxruane rü guxũwama naxãẽmacüane.

[18]Rü yema cuga ga duruanexũrüxũ ixĩxũ rü buanecü ga íxãũxemacüwa inanaxũ. Rü guma ãẽmacü rü ñoma ga naanexũ nangóonexẽxẽ. Rü naxĩãxãchi ga ñaa naane.

[19]Rü cuma rü márwaama cuxũ rü yemaacü cunaxümaxũ ga dexá. Natürü taxúema nüxũ tadau ga cucutüchica.

[20]Rü cunamu ga Moiché rü Aróũ nax yagagüãxũcax ga curü duũxũgü ñoma carnérugü igagüxũrüxũ.

## Wiyaegü 78

### Tupanaarü ngũxẽxẽ ga nũxcüma norü duũxũgücax naxüxũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Pa Chorü Duũxũgüx ¡naga pexĩnüe i ñaa ore i pexũ changúexẽxẽxũ! ¡Rü iperüxĩnüe i ñaa pemaxã nüxũ chixuxũ!

[2]Rü cua̱xruũgu ixuxũ i oreãcü tá pemaxã chidexa. Rü tá pemaxã nüxũ chixu i ore i ẽxũguxũ ga nũxcüma nüxũ cuáxũ.

[3-4]Rü yema ore ga marü nüxũ ixĩnüexũ rü marü nüxũ icuáxũ ga tórü o̱xigü marü tamaxã nüxũ ixugügüxũ rü taxũtáma ta̱xacügücha̱xwa itayacu̱x. Rü ngẽmaãcü i ngẽma taweama ügüxũ i duũxũgü tá tórü Corixũ nicua̱xüũgü rü tá naxacügümaxã nüxũ nixugü nax ñuxãcü naporaxũ rü ñuxãcü yema norü poramaxã taxũ ga mexũ naxüxũ.

[5-6]Rü nüma ga Tupana rü tórü o̱xi ga Acóbutanüxũna nanaxã ga norü mugü rü namaxã nüxũ nixu nax ñuxãcü tá namaxẽxũ ga Iraétanüxũ. Rü tórü o̱xigüxũ namu nax naxacügüxũ nangúexẽẽxũca̱x nax ngẽma naweama ügüxũ i nataagü rü ta nüxũ nacua̱xgüxũca̱x rü nümagü rü ta naxacügüxũ nangúexẽẽxũca̱x.

[7]Yerü nüma ga Tupana nanaxwa̱xe nax yema tórü o̱xigüweama ügüxũ ga duũxũgü rü ta nagu nax yaxõgüãxũca̱x nax tama nüxũ iyanangümaexũca̱x ga yema taxũ ga mexũ ga nũxcüma naxüxũ rü ngẽmaãcü naga naxĩnüexũca̱x i ngẽma norü mugü.

[8]Rü yemaacü nanamu ga Tupana yerü tama nanaxwa̱xe nax yema duũxũgü norü o̱xigürüxũ yixĩgüxũca̱x. Yerü nümagü ga norü o̱xigü rü tama Tupanaga naxĩnüe rü tama naãẽxũ nicua̱x rü tama aixcüma Tupanawe narüxĩ rü tama naxca̱x namaxẽ.

[9]Rü yema Efraíũtanüxũ rü woo ga nüma rü nixãxne namaxã ga norü würagü rü chuxchigü rü tama inaxãgüchaũ ga yexguma nügü nadaixgu, rü norü uanügücha̱xwa nibuxmümare.

[10]Rü tama nayanguxẽẽgü ga yema norü uneta ga Tupanamaxã nüxũ yaxugüxũ. Rü yema Tupanaarü mugü rü tama naga naxĩnüechaũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]Rü nüxũ inarüngümae ga yema mexũgü ga taxũ ga Tupana norü poramaxã napẹxewa üxũ.

[12]Rü Equítuanewa ga Choáũanewa rü Tupana rü aixcüma taxũ ga mexũ naxü napẹxewa ga norü ọxigü.

[13]Rü yema már rü nayapoxyexũchíxü. Rü ñoma naxãtapúxũrüxũ nayaxĩxẽxẽ ga yema dexá nax yemaacü paanexũwa yachoũxũcạx.

[14]Rü ngunecü rü wüxi ga caixanexũ nixĩ ga norü cuạxruxũ ga napẹxegu ixũxũ. Rü chütacü rü wüxi ga üxüema nixĩ ga norü cuạxruxũ.

[15]Rü yema chianexũwa ga ngextá ínataxuxũwa ga dexá rü wüxi ga mạxpűnetapụ̈xgu naponeta. Rü yéma nayagoxũchixü ga dexá rü yemaacü meama naxaxegü ga guxũma.

[16]Rü nümatama nixĩ ga Tupana ga yema mạxpűnetapụ̈xwa yagoxũchiüxẽẽãxũ ga taxũ ga dexá naxcạx ga yema norü duũxũgü.

[17]Natürü ga nümagü ga norü duũxũgü rü chixexũ naxügüama napẹxewa ya yimá Guxãétüwa Ngẽxmacü rü tama naga naxĩnüechaũ ga ínachianexũwa.

[18]Rü nüxũ naxügümarechaũ, rü yemacạx naxcạx ínacagü ga namachi ga nüxű̃ chịxéga.

[19]Rü chixri Tupanachiga nidexagü rü ñanagürügü: —¿Ẽxna Tupanaaxű̃ natauxchaxũ nax tüxna naxããxũ i õna i mexũ i nua chianexũwa?

[20]Rü aixcüma nixĩ ga Tupana ga nangűxtexẽẽãxũ ga gumá nuta ga taxüchicü. Rü aixcüma yéma nayagoxũchixü ga dexá ñoma natürüxũ rü ga paanexũ rü nibaxichi. ¿Natürü nüxű̃ natauxchaxũ nax paũ tüxna naxãxũ rü namachi tüxna naxãxũ i yixema nax norü duũxũgü ixĩgüxũ? ==ñanagürügü.

[21]Rü yexguma Tupana nüxũ ĩnügu ga yemaacü nax yadexagüxũ, rü poraãcü nanu namaxã ga yema Iraétanüxũ. Rü yema norü nu rü ñoma wüxi ya üxüemarüxũ nixĩ.

[22]Yerü ga nümagü rü tama aixcüma Tupanagu nayaxõgü rü nagu naxĩnüegu rü tama nüxű̃ natauxcha nax nüma ya Tupana nüxũ rüngũxẽẽxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[23-24]Natürü ga nüma ga Tupana rü caixanexũgüxũ namu nax yema duũxũgücax nayixẽẽãxũcax ga nawemüruxũ ga paũ ga dauxũcüãx ga maná.

[25]Rü yemaacü Tupanaarü orearü ngeruxũ i dauxũcüãxwemü nangõxgü ga tórü oxigü. Rü nüma ga Tupana rü meama nanachibüexẽxẽ.

[26]Rü Tupana rü norü poramaxã ínananguxẽxẽ ga buanecü ga éstewaama ne ũcü rü buanecü ga súrwaama ne ũcü, rü poraãcü nibuaane.

[27]Rü Tupana rü gumá buanecügu ínanangugüxẽxẽ ga muxũma ga ngugagü ñoma már arü naxnecütexerüxũ ixĩxũ nax namuxũchixũ.

[28]Rü yema duũxũgü ínaxãchiũgüxũgu Tupana nanayixẽxẽ ga muxũchixũ ga ngugagü.

[29]Rü yema nangõxgü rü ñuxmata mea nüxṹ yangu. Rü yemaacü nixĩ ga Tupana ga aixcüma nüxna naxããxũ ga yema naxcax ínacagüxũ.

[30-31]Natürü yexguma yexwacax yangugügutama rü naãxwatama nayexmagüyane ga nawemü, rü Tupana norü numaxã nanapoxcue. Rü yema yatügü ga rüporamaegüxũxũ nadai. Rü yemaacü nanayuexẽxẽ ga yema rümemaegüxũ ga yatügü ga Iraétanüxũ.

[32]Rü woo nax yemaacü Tupana napoxcuexũ natürü wenaxarü chixexũ nixüetanüama rü tama aixcüma nagu narüxĩnüe ga yema taxũ ga mexũgü ga Tupana norü poramaxã napexewa naxüxũ.

[33]Rü yemacax nixĩ ga Tupana ga poxcu ga ãũcümaxũchixũ naxcax ínanguxẽẽxũ, rü noxtacüma nanadai ga muxũma naxũpa ga nawa nax nanguxũ ga yema ngunexũ ga woechitama nagu nayuexũ.

[34-35]Rü yexguma Tupana napoxcueguama ga yema duũxũgü rü yexgumama poraãcü naxcax nadaugü rü naxcax nawoegu. Rü nüxna nacuaxãchie ya yimá Tupana ya Guxũétüwa Ngẽxmacü ga norü dauruxũ rü norü poxũruxũ ixĩcü.

[36]Natürü norü dexawaxicatama nixĩ i nüxũ yaxugüexũ nax nawe naxĩxũ, natürü norü maxũwa rü tama aixcüma ngẽmagu narüxĩnüe.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

37Rü taguma aixcüma nawe narüxĩ rü taguma aixcüma nayanguxẽẽgü ga norü unetagü ga Tupanamaxã nüxũ yaxugüexũ.

38Natürü woo nax yemaacü nax yixĩgüxũ, rü nüma ga Tupana rü nüxṹ nangechaxũ̃tümüxũgüama. Rü nüxṹ nüxũ inarüngüma ga norü chixexũgü rü tama guxũxũ nadai. Rü mue̲xpü̲xcüna ga yexguma namaxã nanuxgu rü yáxna namaxã naxĩnü rü tama naga naxĩnü ga norü nu.

39Rü nüma ga Tupana rü nüxna nacua̲xãchi nax duũxũgümare yixĩgüxũ rü ñoma wüxi ya buanecü ya üpetücü rü taguma taegucürüxũ nixĩ i norü maxũ.

40Rü mue̲xpü̲xcüna tama Tupanaga naxĩnüe rü yema ínachianexũ̃wa rü ngúxũ Tupanaxũ ningexẽẽgü.

41Natürü wenaxarü nüxũ naxügüxũ rü yemaacü poraãcü nanangechaũ̃xẽẽgü ya yimá Iraétanüxũ̃arü Tupana ya Üünecü.

42Rü tama nüxna nacua̲xãchie ga yema ngunexũ ga nagu Tupana norü uanügümẽ̲xẽwa ínanguxũ̃xẽẽgux.

43Rü nüxũ narüngümae ga yema taxũ ga mexũ̃gü ga Equítuanewa naxca̲x naxüxũ.

44Rü tama nagu narüxĩnüe ga yexguma nagüxũ yanguxuchixẽẽãgu ga natügü, rü nüma ga Equítuanecüã̲xgü rü taxucürüwa nawa naxaxegü.

45Rü nüma ga Tupana rü yéma Equítuanecüã̲xtanüwa nanamugü ga muxũchixũ ga murenügü rü cururugü ga guxũ̃wama namaxã ãanemarexũ.

46Rü yema õxmigüxũ rü munügüxũ nanangõ̲xẽxẽ ga yema Equítuanecüã̲xarü nanetügü ga nümatama nawa napuracüexũ.

47Rü gáuxũ̃maxã nanadai ga norü nanetügü ga igunecü rü úbagü.

48Rü yexgumarüxũ ta ga norü wocagü rü norü carnérugü rü nayue ga yexguma gáuxũ rü ãẽmacü naétügu yixgu.

49Rü yemaacü ga nüma ga Tupana rü norü numaxã nanapoxcue ga yema duũxũgü. Rü taxũ ga guxchaxũ rü ngechaũ naxca̲x ínanguxẽxẽ. Rü nanamu ga norü orearü ngeruũ̃gü ga dauxũ̃cüã̲x nax nadaiaxũ̃ca̲x ga yema duũxũ̃gü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

50Rü yemaacü ga nüma ga Tupana rü tama yáxna namaxã naxĩnü ga norü nu. Rü yemacax tama nüxṹ nangechaũ̃tümüxũ̃gü ga yema Equítuanecüãxgü rü noxtacüma nanayuexẽxẽ.

51Rü yema naanewa rü guxũ̃nema ga ĩpatawachigü rü nayamax ga yema Equítuanecüãx nane ga nüxíraxũ̃xũ̃.

52Rü Equítuanewa Iraétanüxũ̃xũ̃ ínagaxũ̃ ñoma carnérugü naxpüũ̃wa ígaxũ̃xũ̃rüxũ̃. Rü chianexũ̃wa nanagagü ga yema norü duũ̃xũ̃gü ga Iraétanüxũ̃.

53Rü yemaacü meama nüxna nadau nax tama yema Equítuanecüãxũ̃ namuũ̃exũ̃cax. Natürü yema norü uanügü ga nawe ingẽxũ̃tanüxũ̃ rü yema már arü dexá rü naétü nanagoxũ̃chíüxẽxẽ ga yexguma nawe yachoũ̃gu.

54-55Rü nüma ga Tupana rü yema naane ga nüma nagu naxãchiũ̃xũ̃wa nanagagü ga yema norü duũ̃xũ̃gü ga Iraétanüxũ̃. Rü nawa nanagagü ga yema máxpüxanexũ̃ ga nümatama nawa ínawoxũ̃ãxũ̃ ga yema duũ̃xũ̃gü ga nüxíra yexma ãchiũ̃güxũ̃ ga tama nüxṹ yaxõgüxũ̃. Rü wüxitücumüchigüxũ̃ nayanu ga yema naane. Rü yemagu nixãchiũ̃güchigü.

56Natürü ga nüma ga yema Iraétanüxũ̃ rü nüxũ̃ naxügümare ya yimá Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü namaxã nanue rü tama naga naxĩnüechaũ̃ ga norü mugü.

57Rü yema norü oxigürüũ̃tama nüxna nixĩgachitanü rü tama aixcüma nüxṹ nayaxõgü. Rü ñoma wüxi ya würa ya wũ̃xũ̃nerüxũ̃ nixĩgü.

58Rü Tupanaxũ̃ nanuxẽẽgü namaxã ga yema ãmaregü ga tupananetagücax íguxũ̃. Rü nüxũ̃ nicuaxüũ̃gü ga tupananetachicünaxãgü rü yemaacü Tupanaãẽwa nananguxẽẽgü.

59Rü yemaxũ̃ nadauxgu ga nüma ga Tupana rü poraãcü nanu rü yema Iraétanüxũ̃na nixũgachi.

60Rü nüxna nixũ ga guma napata ga naxchirunaxcax ga duũ̃xũ̃gütanüwa yexmane ga Chilówa.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[61]Rü nanayexrü nax yema Iraéanecüa̱xgüarü uanügü yangegüxũca̱x ga yema baú ga norü mugü nawa yexmaxũ.

[62]Rü nüma ga Tupana rü poraãcüxüchi namaxã nanu ga yema norü duũxũgü ga Iraéanecüa̱xgü rü yemaca̱x norü uanügüaxṹ nanatauxchaxẽxẽ nax nadaiaxũca̱x.

[63]Rü norü ngextu̱xücügü rü norü uanügü rü ínanagu rü yemaca̱x taxucürüwa nixãtexacügü ga yema duũxũgü.

[64]Rü yema norü chacherdótegü rü taramaxã nanadai. Rü naxma̱xgü rü taxucürüwa tümateca̱x taxauxe.

[65]Natürü yemawena ga nüma ga Cori ya Tupana rü ñoma wüxi i pewa ibaixãchixũrüxũ nixĩ. Rü wüxi i churara i bínumaxã poraãẽxũrüxũ nixĩ.

[66]Rü yema namaxã rüxuanügüxũ narüporamae rü nayabuxmüxẽxẽ. Rü yemaacü guxũguma nanaxãneexẽxẽ.

[67]Rü tama nanaxwa̱xe nax Yúche nane ga Efraíũtanüxũwa ne naxĩxũ ga Iraéanecüa̱xgüarü ãẽxgacügü.

[68]Rü yemaca̱x nüxũ naxuneta nax Yudátanüxũwa ne naxĩxũ ga norü duũxũgüarü ãẽxgacügü. Rü nüxũ naxuneta ga ma̱xpṹne ga Chióũ nax gumawa nayexmaxũca̱x ga napata.

[69]Rü yexma nanaxü ga napata ga máchanene ga dauxũwa nguxũ̃ne nax guxũguma ngéma nangẽxmaechaxũca̱x ñoma i naane ngẽxmaechaxũrüxũ.

[70]Rü nüxũ naxuneta ga gumá norü duũ ga Dabí ga carnérugüarü dauruxũ ixĩcü.

[71]Rü yemaacü yema carnérugüwe nax ínaxũũxũwa nanayaxu nax norü duũxũgü ga Iraétanüxũna nadauxũca̱x.

[72]Rü nüma ga Dabí rü meama nüxna nadau ga yema Tupanaarü duũxũgü rü meama Tupana naxwa̱xexũãcüma namaxã inacua̱x.

## Wiyaegü 79

### Poraãcü ngúxũ ningegü yerü Yerucharéũgu napogüe ga norü uanügü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Pa Tupanax, ngẽma tama cuxṹ yaxõgüxũ̃ rü naxca̱x ínayaxüächi ya yima cupata ya üünene rü nanaxãũãchixẽxẽ. Rü nüma ya ĩane ya Yerucharéũ̃ rü nagu napogüe.

[2]Rü ngẽma naxũ̃negü i ngẽma aixcüma curü duũ̃xũ̃gü ixĩgüxũ̃ rü ngéma nanawogü nax ngẽmaãcü ngurucuwemü rü aigüwemü yixĩgüxũ̃ca̱x.

[3]Rü ñoma dexá ibaxũ̃rüxũ̃ nixĩ ga gumá nagü ga Yerucharéũ̃arü namagüwa. Rü nataxuma nax texé inata̱xgüxũ̃.

[4]Rü ngẽma nachixũ̃anegü i torü ngaicamana ngẽxmagüxũ̃ rü togu nidauxcüraxũ̃gü rü toxũ̃ nacugüe.

[5]Pa Cori Pa Tupanax ¿rü ñuxguxüratáta i nüxũ̃ curüchauxũ̃ nax tomaxã cunuxũ̃? ¿Rü e̱xna guxũ̃gutáma ñoma wüxi ya üxürüxũ̃ niyauraecha i ngẽma curü nu?

[6]¡Rü ẽcü namaxã nanu i ngẽma nachixũ̃anegü i tama cuxṹ yaxõgüxũ̃ rü taguma yumüxẽwa cuxna cagüexũ̃!

[7]Yerü nümagü nixĩ ga totanüxũ̃ ga Acóbutanüxũ̃xũ̃ nada̱i̱xũ̃ rü guxũ̃wama nachixexẽẽãxũ̃ ga tochixũ̃ane.

[8]¡Rü taxṹ i toguama cuyangutanüxẽxẽxũ̃ ga yema chixexũ̃gü ga torü o̱xigü ügüxũ̃! ¡Rü paxa cuxṹ tangechaxũ̃tümüxũ̃gü! Erü marü toxũ̃ narüyexera i ñaa guxchaxũ̃gü.

[9]Pa Tupana ya Torü Maxẽxẽxẽruxũ̃x ¡rü curü üünegagu rü toxũ̃ rüngũ̃xẽxẽ, rü toxũ̃ ínanguxũ̃xẽxẽ, rü toxṹ nüxũ̃ irüngüma i torü chixexũ̃!

[10]Rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i tama cuxṹ yaxõgüxũ̃ rü taxuca̱xma tu̱xcüũ̃ ñanagürügü: —¿Ngecü nixĩ ya yimá norü Tupana? ==ñanagürügü. Rü ñu̱xma rü nüxũ̃ tadauxchaũ̃ nax ñuxãcü tá cunada̱i̱xũ̃ i ngẽma torü uanügü ga curü duũ̃xũ̃güxũ̃ daixũ̃. Rü woo i ngẽma nachixũ̃anecüã̱xgü i tama cuxṹ yaxõgüxũ̃ rü tanaxwa̱xe nax nümagü rü ta nüxũ̃ nacua̱xgüxũ̃ca̱x i ngẽma cuxüxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]¡Rü nüxũ naxĩnü i norü axu i ngẽma totanüxũ i poxcuexũ! ¡Rü curü poramaxã ínanguxũxẽẽama i ngẽma totanüxũ i dai namaxã naxuegugüxũ!

[12]Rü ngẽma nachixũanegü i cumaxã guxchigagüxũ, Pa Cori Pa Tupanax ¡rü 7 e̲xpü̲xcüna napoxcue!

[13]Rü ñu̲xũchi i toma nax curü duũxũgü tixĩgüxũ rü guxũgutáma moxẽ cuxna taxã. Rü torü wiyaemaxã guxũgutáma gucü ya taunecügügu cuxũ ticua̲xüũgü.

## Wiyaegü 80

### Tupanaarü ngechaũca̲x ínacagüe

[1-2]Pa Cori Pa Tupana Pa Iraétanüxũarü Dauruxũx, rü cuma nixĩ i carnérugürüũãcü Yúchetanüxũmaxã icucuáxũ. Rü cuma nax ngẽma taxre i daxũcüa̲xchicüna̲xãgü i ixãxpe̲xatüxũarü ngãxũwa nax curütoxũ ¡rü nüxũ naxĩnü i torü yumüxẽ! ¡Rü toxũ nangechaxũãcüma mea nüxũ nadawenü ya Efraíũtanüxũ rü Bẽyamíũtanüxũ rü Manachétanüxũ! ¡Rü inachi, rü nua naxũ nax curü poramaxã toxũ ícunguxũxẽẽxũca̲x!

[3]Pa Torü Tupanax ¡toxũ rüngũxẽxẽ nax noxrirüxũtama wüxi i nachixũane i poraxũ tixĩgüxũca̲x! Rü tanaxwa̲xe nax toxũ cungechaxũxũ nax ngẽmaãcü naxme̲xwa ítanguxũxũca̲x i torü uanügü.

[4]Pa Cori Pa Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacüx ¿rü ñuxguxüratáta nüxũ curüchauxũ nax tomaxã cunuxũ rü ngẽmaca̲x tama toxṹ nüxũ cuxĩnüchaũxũ i torü yumüxẽgü?

[5]Rü ngẽma namaxã toxũ cuxüwemüxũ rü axu nixĩ, rü ngẽma namaxã toxũ cuxaxexẽẽxũ rü toxgüxũetü nixĩ.

[6]Rü ngẽma nachixũanegü i torü ngaicamagüxũarü dauxcüraxũruxũ toxũ quixĩxẽxẽ, rü ngẽma torü uanügü rü toxũ nacugüe.

[7]Pa Torü Tupanax ¡toxũ rüngũxẽxẽ nax noxrirüxũtama wüxi i nachixũane i poraxũ tixĩgüxũca̲x! Rü tanaxwa̲xe i toxũ cungechaũ nax ngẽmaãcü naxme̲xwa ítanguxũxũca̲x i torü uanügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]Rü Equítuanewa toxũ ícugaxũ ñoma wüxi i úba i ngexwaca rüxüxũ i to i naanewa ngexũ rü ngẽxma yatoxũrüxũ. Rü toxca̱x ícunawoxũ ga yema duũxũgü ga tama cuxú̱ yaxõgüxũ nax yema nachica ga nawa ícunawoxũxũgu toxũ cumugüxũca̱x.

[9]Rü cunamexẽxẽ ga yema naane naxca̱x ga yema úba. Rü yema úba rü mea narüxü rü naxãxchuma̱xã rü guxũwama ga yema nachixũanewa rü nimu.

[10]Rü guma ma̱xpṹnegü rü nanaga̱u̱xpechitagüxẽxẽ rü yema nanetügü ga máchanegü rü ta nanaga̱u̱xpechitaanexẽẽgü.

[11]Rü yema nachacüxügü rü guxũwama nangugü rü ñu̱xmata márwa nangugü rü ñu̱xmata natü i Eufrátewa nangugü.

[12]Rü ñu̱xmax, Pa Tupanax ¿rü tü̱xcüũ cuyawa̱xẽxẽ i ngẽma úbanecüarü poxeguxũ rü ngẽmaca̱x nüxú̱ natauxcha i ngẽma duũxũgü i ngéma chopetüxũ nax nacauũãxũca̱x i norü o?

[13]Rü ngẽma ngũũgü rü nanacauũmaũgü rü ngẽma togü i naeũgü rü nayawacutanügü.

[14]Pa Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacüx ¡rü toxca̱x nataegu rü daxũguxũ i naanewa toxũ ínadawenü! ¡Rü wenaxarü toxũ nayaxu ñoma úba ga ítáxũ rü wena iyaxuxũrüxũ!

[15]Rü ñoma úba itoxũrüxũ rü cuma rü ñaa naanegu toxũ cumugü. Rü cumatama toxna cudau ñoma úba i ngexwaca rüxüxũ rü igüpũnexũrüxũ.

[16]¡Ẽcü curü numaxã nadai i ngẽma torü uanügü i curü duũxũgüxũ daixũ rü nagu̱xẽxẽgüchaũxũ!

[17]¡Natürü toxũ rüngũxẽxẽ i toma i woetama toxũ cuxunetaxũ nax curü duũxũgü tixĩgüxũ! ¡Rü toxna nadau i toma ítayaxügüxũ natanüwa ga yema duũxũgü ga cumatama nüxũ cuxunetaxũ!

[18]¡Ẽcü toxũ rüngũxẽxẽ rü tagutáma cuxna tixĩgachi! ¡Rü toxũ namaxẽxẽxẽ rü cuxnaxica tátama nixĩ i ítaca̱xaxũ i torü yumüxẽwa!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

19Pa Torü Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacüx ¡toxũ̃ rüngũ̃xẽxẽ nax noxrirüũ̈tama wüxi i nachixũ̃ane i poraxũ̃ tixĩgüxũ̃cax! ¡Rü toxũ̃ nangechaxũ̃ nax ngẽmaãcü torü uanügümexẽwa ítanguxũ̃xũ̃cax!

## Wiyaegü 81

### Tupana rü Iraétanüxũ̃maxã namecüma naétüwa i norü chixexũ̃gü

1¡Taãẽãcü Tupanacax pewiyaegü! Erü nüma nixĩ i tüxũ̃ naporaexẽẽxũ̃. ¡Ẽcü tagaãcü nüxũ̃ picuaxüũ̃gü ya yimá Acóbuarü Tupana!

2¡Rü paũ̃derumaxã rü árpamaxã rü árpaxacümaxã pegü pepaxpexegüãcüma pewiyaegü!

3Rü ngẽxguma ngexwaca nangoxgux ya tauemacü ¡rü peyacue ya cornéta! Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta i ngẽxguma tüema yixĩxgu ¡rü peyacue! Rü ngẽma nixĩ i ngunexũ̃ i nagu naxüchigaxũ̃ nax Tupanaxũ̃ icuaxüũ̃güxũ̃.

4Erü yema nixĩ ga mu ga Iraétanüxũ̃na naxãxũ̃ ga Acóbuarü Tupana.

5Rü yema nixĩ ga mu ga Yúchetanüxũ̃na naxãxũ̃ ga yexguma Tupana Equítuanecüãxarü ãẽxgacüxũ̃ naxãxũ̃negu. Rü choma rü nüxũ̃ chaxĩnü ga wüxi ga naga ga tama nüxũ̃ chacuáxũ̃ ga ñaxũ̃:

6—Pa Iraétanüxũ̃x, marü pexũ̃ ichaxüxweta rü pexũ̃ íchanguxũ̃xẽxẽ nawa ga yema taxũ̃ ga puracü.

7Rü yexguma guxchaxũ̃wa peyexmagügu ga Equítuanewa rü choxna pecagüe, rü choma rü pexũ̃ íchanguxũ̃xẽxẽ. Rü yema caixanexũ̃ ga duruanexũ̃ nawa ínaxũxũ̃wa pexũ̃ changãxũ̃. Rü yexguma Meribáwa pengugügu rü nataxuxgu ga dexá rü choma rü pexũ̃ chaxümare.

8Pa Chorü Duũ̃xũ̃güx ¡naga pexĩnüe i ñaa chorü ucuxẽ i pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃! ¡Chierüx chauga pexĩnüegux, Pa Iraétanüxũ̃x!

9Rü tama chanaxwaxe i namaxã petupanaãxgü i ngẽma tama aixcüma Tupana ixĩxũ̃ rü tama chanaxwaxe i nüxũ̃ picuaxüũ̃gü i naxchicünaxãgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[10]Rü choma nixĩ i perü Cori ya Tupana chixĩxũ̃ ga Equítuanewa pexũ̃ íchanguxũ̃xẽẽxũ̃. Rü ngẽxguma tạxacü pexṹ̃ taxụxgux ¡rü choxna peca! Rü choma rü tá pexna chanaxã.

[11]Natürü i pema i chorü duũ̃xũ̃gü i Iraétanüxũ̃, rü tama choxṹ̃ ipexĩnüe rü tama chauga pexĩnüechaũ̃.

[12]Rü yemacạx nixĩ ga pexũ̃ chayexrüxũ̃ nax penaxüamaxũ̃cạx ga perü chixexũ̃ rü pema penaxwạxexũ̃ãcüma pemaxẽxũ̃cạx.

[13-14]Rü yexguma chi chauga pexĩnüegu, Pa Chorü Duũ̃xũ̃güx, rü chi nagu pexĩxgu ga yema pexũ̃ chamuxũ̃, Pa Iraétanüxũ̃x, rü chi paxaxüchi chanaxãneexẽxẽ ga yema pemaxã rüxuanüạ̃xgüxũ̃ rü chi chanapoxcu ==ñanagürü ga Tupana.

[15]Rü ngẽma naxchi aiexũ̃ ya Cori ya Tupana, rü norü muũ̃maxã tá napẹxegu nayayitanü. Rü guxũ̃gutáma napocu.

[16]Natürü ngẽxguma chi norü duũ̃xũ̃gü ya Tupana naga ĩnüegu rü chi mexũ̃ i trigumaxã nanaxüwemü rü chi mexũ̃ i berurewa mea nayaxaxegüxẽxẽ.

## Wiyaegü 82

### Ãẽ̱xgacügü i guxchaxũ̃arü mexẽxẽrụṹétüwa nangẽxma ya Tupana

[1]Rü Tupana ãẽ̱xgacü íyixĩxũ̃wa i daxũguxũ̃ i naanewa rü inachi nax poxcu namaxã naxueguxũ̃cạx i ngẽma ãẽ̱xgacügü i guxchaxũ̃arü mexẽẽrụũ̃gü i chixri norü duũ̃xũ̃gümaxã icuạxgüxũ̃. Rü ñanagürü:

[2]—¿Ñuxguratáta i nüxũ̃ perüchauxũ̃ nax chixri duũ̃xũ̃gümaxã ipecuáxũ̃ rü ngẽma chixri maxẽxṹétüwaama nax pexügüxũ̃?

[3]Rü dücax, rü name nixĩ i nüxũ̃ perüngũ̃xẽẽgüxũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i taxucürüwa nügü ípoxũ̃güxũ̃ rü ngẽma taxcutagü. ¡Rü ẽcü nüxũ̃ perüngũ̃xẽxẽ i ngẽma ngearü diẽruạ̃xgüxũ̃ rü ngẽma nüxṹ̃ nataxuxũ̃ i norü ngẽmaxũ̃gü!

[4]¡Rü ngẽma chixexũ̃ i duũ̃xũ̃gümẹxẽwa ípenanguxũ̃xẽxẽ i ngẽma taxucürüwama nügü ípoxũ̃güxũ̃ rü ngẽma ngearü diẽruạ̃xgüxũ̃!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[5]Natürü i pemax, Pa Ãẽxgacügüx, rü tama peãẽxũ̃ pecua̱x rü peechitamare pemaxẽ. Rü ngẽmaca̱x nangẽxma i taxũ̃ i chixexũ̃ i petanüwa rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i namaxã pecuáxũ̃ rü pemaxã nanue.

[6]Rü choma rü marü pexũ̃ chaxuxgu rü tupanagü pixĩgü erü chauxacügü pixĩgü i choma nax Guxãétüwa Changexmaxũ̃.

[7]Natürü i pema rü guxũ̃ i duũ̃xũ̃gürüxũ̃ tá peyue. Rü ngexũ̃rüüxũ̃ i ãẽ̱xgacü i chixri norü duũ̃xũ̃gümaxã icuáxũ̃rüũ̃ãcü tá peyue ==ñanagürü ya Tupana.

[8]Pa Tupanax ¡ẽcü inachi rü nüxna naca i norü chixexũ̃chiga i ñoma i naanecüã̱xgü i ãẽ̱xgacügü! Erü cuma nixĩ i norü yora quixĩxũ̃ i guxũ̃ma i nachixũ̃anegü.

## Wiyaegü 83

### Yumüxẽ i nawa Tupanaarü ngũ̃xẽxẽca̱x ínacagüxũ̃

[1]Pa Tupanax ¡taxṹ i curüchianexũ̃, rü taxṹ i ngẽxma curüxã̱ũ̱xmarexũ̃! ¡Rü nangãxũ̃ i torü yumüxẽ rü toxũ̃ ínanguxũ̃xẽxẽ!

[2]¡Dücax i ngẽma curü uanügü i cuxchi aiexũ̃! Rü nümagü rü nananuexẽxẽ i duũ̃xũ̃gü nax tama cuga naxĩnüexũ̃ca̱x.

[3]Rü nüma rü meama nanangugügü rü naxca̱x nadaugü nax ñuxãcü tá curü duũ̃xũ̃gü i cumatama ícupoxũ̃xũ̃xũ̃ naporamaegüxũ̃.

[4]Rü nagu narüxĩnüe nax ñuxãcü nua toxũ̃tawa naxĩxũ̃ nax toxũ̃ nada̱i̱xũ̃ca̱x nax ngẽmaãcü itayarüxoxochixũ̃ca̱x rü taxúema nüxũ̃ cuáxũ̃ca̱x i ngẽma tochixũ̃aneéga i Iraé.

[5]Pa Tupanax, cuxca̱x nügümaxã nangutaque̱xegü rü wüxigu nügümaxã inaxügagü nax curü duũ̃xũ̃güxũ̃ nada̱i̱xũ̃ca̱x.

[6-7]Rü ngẽmaãcü toxca̱x ínayaxüãchichaũ̃ i ngẽma Edóũ̃anecüã̱xgü, rü Ismaétanüxũ̃ ga Agátaagü, rü Moátanüxũ̃, rü Guebátanüxũ̃, rü Amóũ̃tanüxũ̃ rü Amaréxtanüxũ̃ rü Firitéucüã̱xgü, rü Tírucüã̱xgü.

[8]Rü woo i ngẽma Achíriaanecüã̱xgü rü ngẽma Loxtanüxũ̃ rü natanügu naxãgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

9-10Pa Tupanax ¡ẽcü ngẽma torü uanügüxũ̃ nadai yexgumarüxũ̃ nax cunada̲ixũ̃ ga yema Madiáũ̃tanüxũ̃ rü ãẽ̲xgacü ga Chíchara rü ãẽ̲xgacü ga Yabíũ̃ ga Quichóũ̃arü natügu yuxũ̃ ga Endóxarü ĩanewa! Rü nümagü rü ñu̲xma rü wamüanexũ̃ ga waixũ̃mü nixĩgü.

11-12Rü ngẽma churaragüarü ãẽ̲xgacügü i ñu̲xma toxca̲x íyaxũ̃ãchichaũ̃xũ̃ ¡rü ẽcü nadai yexgumarüxũ̃ nax cunada̲ixũ̃ ga yema churaragüarü ãẽ̲xgacügü ga Oréx rü Chéx! ¡Rü nadai i norü ãẽ̲xgacügü yexgumarüxũ̃ nax cunada̲ixũ̃ ga yema ãẽ̲xgacügü ga Zéba rü Salmuná ga curü duũ̃xũ̃güarü wocachitaũ̃gü nügüxṹ yauxgüchaũ̃xũ̃!

13Pa Tupanax, ngẽma torü uanügü rü tanaxwa̲xe nax chuchuxũ̃eta i buanecü idixgüxẽẽxũ̃rüxũ̃ cuyaxĩgüxẽxẽ. ¡Rü ñoma naixatü i pagüxũ̃ i buanecü cuenagütanüxũ̃rüxũ̃ yaxĩgüxẽxẽ!

14-15Rü ñoma üxüema i naixnecü ixaxẽẽxũ̃ rü nagu̲xẽẽxũ̃rüxũ̃ tanaxwa̲xe i curü numaxã nawe quingechigü i ngẽma torü uanügü. ¡Rü curü numaxã namuũ̃exẽxẽ!

16Pa Corix ¡naxãneexẽxẽ i ngẽma duũ̃xũ̃gü nax ngẽmaãcü cuxca̲x nadaugüxũ̃ca̲x!

17¡Rü ẽcü naxãneexẽxẽ nax ngẽmaãcü guxũ̃gutáma naxãneexũ̃ca̲x rü nayuexũ̃ca̲x!

18Rü ngẽmaãcü tá nüxũ̃ nacua̲xgü nax cuxicatama yixĩxũ̃ i Cori ya Tupana quixĩxũ̃, rü cuxicatama yixĩxũ̃ i Guxãétüwa Cungexmaxũ̃ i ñoma i naanewa.

## Wiyaegü 84

### Choxṹ nangúchaũ̃ nax Tupanapatawa changexmaxũ̃

1Pa Cori Pa Tupanax ya Guxãétüwa Ücüx, rü namexẽchi ya cupata ya üünene.

2Rü poraãcü choxṹ nangúchaũ̃ nax cupataa̲xtügu chaxücuxũ̃. Rü guxũ̃ma i chorü taãẽmaxã cuxca̲x chawiyaechaũ̃ Pa Tupana ya Guxũ̃guma Maxũ̃cüx.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[3]Rü woo i chirugü rü togü i werigü rü naxãchica i ngéma cupatawa nax ngẽxma naxüxchiãũgüxũca̲x, Pa Chorü Tupana Pa Chorü Ãẽ̲xgacü ya Guxãétüwa Ücüx.

[4]Rü tataãẽgü ya yíxema cupatawa ngẽxmagüxe rü guxũguma cuxũ icua̲xüũgüxe.

[5]Rü tataãẽgü ya yíxema cuxũtagu tümaarü ngũxẽẽxũ iyanga̲u̲xe rü yíxema yáxũwa ne ĩxẽ nax yima curü ma̲xpűnewa cuxũ tayarücua̲xüũgüxũca̲x.

[6]Rü ngẽxguma ngẽma doxonexũ i pachitamaxũ i Naxgüxũẽtügu ãégaxũwa tangupetütanügu rü cuma rü ngéma tá cunamu ya pucü nax ngẽmaãcü nayimaxũca̲x ya bairawegü.

[7]Rü wüxichigü i ngunexũgu rü yexeraãcü tá tiporaetanü. Rü ngẽxguma curü ma̲xpűne ya üünene ya Chióũwa tangugügu, rü ngéma tá cuxũ tadaugü, Pa Tupanax.

[8]Pa Cori Pa Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü ya Iraéarü Tupanax ¡rü nüxũ naxĩnü i chorü yumüxẽ!

[9]Pa Tupana i Torü Poxũruxũx ¡rü cuxűũ nangechaxũtümüxũ ya yimá cuma nüxũ cuxunetacü nax Iraéanecüã̲xgüarü ãẽ̲xgacü yixĩxũca̲x!

[10]Rü ngẽma 1,000 i ngunexũ i nagu ngextámare changexmaxũarü yexera rü narümemae nixĩ nax wüxitama i ngunexũ cupataã̲xtüwa changexmaxũ. Rü narümemae nax cupataarü ĩã̲xarü dauruũmare chixĩxũ, Pa Tupanax, rü tama chixexũ ínaxügüxũwa nax changexmaxũ.

[11]Erü nüma ya Cori ya Tupana rü norü duũxũgüxũ nibáixmaxũ rü ínanapoxũ. Rü yíxema tama naxügüxe i ngẽma chixexũ rü nüma ya Tupana rü tüxũ nangechaũ rü tüxũ nicua̲xüxũ rü tama tüxna nanachu̲xu i norü mexũ.

[12]Pa Cori Pa Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacüx, rü tataãxẽgü ya yíxema aixcüma cugu yaxõgüxe.

## Wiyaegü 85

**¡Wenaxarü toxũ rüngũxẽxẽ, Pa Tupanax!**


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Pa Corix, toma nax curü duũxũgü i Acóbutanüxũ nax tixĩgüxũ rü cuma rü poraãcü tomaxã cumecüma rü wenaxarü toxũ cutaãẽxẽxẽ.

[2]Rü marü toxṹ nüxũ curüngũ̃ma i torü chixexũgü rü pecadugü ga cupe̲xewa taxüxũ.

[3]Rü yema nax tomaxã cunuxũ rü marü icurüngüxmüxũchi.

[4]Pa Tupana ya Torü Maxẽxẽxẽruxũ, rü ñu̲xma rü tanaxwa̲xe i wenaxarü toétüwa cuchogü. Rü tama name i tomaxã cunuecha.

[5]¿Ẽxna cuyadaxẽxẽ nax guxũgutáma tomaxã cunuechaxũ? ¿Ẽxna guxũgutáma totaagümaxã cunuechaxũ?

[6]¿Rü tama ẽxna i wenaxarü toxũ ícurüdagüxẽxẽxũ nax ngẽmaãcü cumaxã tataãẽgüxũca̲x i tomax i curü duũxũgü nax tixĩgüxũ?

[7]Pa Cori Pa Tupanax ¡toxũ nangechaxũ rü toxũ ínanguxũxẽxẽ!

[8]Rü ñu̲xma rü tá icharüxĩnü i ngẽma nüxũ yaxuxũ ya Cori ya Tupana erü norü duũxũgü i naga ĩnüexũ̃maxã tá nüxũ nixu nax marü namaxã inangüxmüxũ. Natürü tama nanaxwa̲xe nax wena norü chixexũca̲x nawoeguxũ.

[9]Rü aixcüma nixĩ ya Tupana i tüxna nangaicamaxũ nax tüxũ nangũ̃xẽẽxũca̲x ya yíxema naga ĩnüexe. Rü ngẽmaãcü i ngẽma norü üüne rü torü naanewa tá nangẽxma.

[10]Rü ngẽxguma Tupana norü duũxũgütanüwa ngẽxmagu, rü tá nügü nangechaũgü rü tá nügümaxã nixaixcümagü rü tá nügümaxã inarüngũ̃xmüxe rü tá meama niwe̲xgü i norü maxũ̃wa.

[11]Rü duũxũgü rü tá nügümaxã nixaixcüma rü ngẽma rü guxũ̃wama tá nango̲x ñoma wüxi i nanetü i waixũ̃müwa ngóxũ̃rüxũ. Rü ngẽma nax mea namaxẽxũ i duũxũgü rü tá ta meama nango̲x ñoma üa̲xcü i caixanexũ̃pechitawa ngóxũ̃rüxũ.

[12]Rü nümatama ya Cori ya Tupana rü tá pucü ínananguxẽxẽ rü ngẽma tórü naanewa rü tá mea narüxügü i tanetügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[13]Rü ngẽxguma tatanüwa nangẽxmagu ya Cori ya Tupana, rü tá aixcüma mea naxca̲x tamaxẽ. Rü nüma rü tá tüxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ nax nacümagu ixĩxũ̃.

## Wiyaegü 86

### Cuxicatama nixĩ i Tupana quixĩxũ̃

[1]Pa Corix ¡choxṹ nüxũ̃ naxĩnü i chorü yumüxẽ! Erü poraãcü ngúxũ̃ chinge rü guxchaxũ̃wa changexma.

[2]¡Rü choxna nadau! Erü choma rü cumaxã chixaixcüma. ¡Rü choxũ̃ ínanguxuchixẽxẽ! Erü cuma nixĩ i chorü Tupana quixĩxũ̃ rü cugu nixĩ i chayaxõxũ̃.

[3]¡Pa Cori Pa Tupanax, cuxṹ changechaũ̃tümüxũ̃! Erü guxũ̃ma i oragu rü chorü yumüxẽwa rü cuxna chacaecha.

[4]Pa Corix, choma nax curü duũ̃xũ̃ chixĩxũ̃ ¡rü ẽcü choxũ̃ nataãẽxẽxẽ! Erü cumaxã nixĩ i chidexaxũ̃ i chorü yumüxẽwa.

[5]Erü cumax, Pa Corix, rü cumecüma rü nüxũ̃ icurüngüma i torü chixexũ̃gü. Rü aixcüma tüxũ̃ cungechaũ̃ ya yíxema curü ngũ̃xẽẽca̲x cuxna caxe.

[6]Pa Corix ¡choxṹ nüxũ̃ naxĩnü i chorü yumüxẽ! ¡Rü choxũ̃ nangãxũ̃ rü choxna naxã i ngẽma cuxna naxca̲x chacaxũ̃!

[7]Rü ñu̲xma nax guxchaxũ̃wa changexmaxũ̃, rü cuxna chaca erü cuma rü guxũ̃guma choxũ̃ cungãxũ̃ga.

[8]Rü nataxuma i to i tupana i cumaxã wüxiguxũ̃, Pa Corix. Rü taxúema tanaxü i ngẽma taxũ̃ i mexũ̃gü i cuma cuxüxũ̃.

[9]Pa Corix, cuma nixĩ ga cunangóexẽẽxũ̃ i guxũ̃ma i nachixũ̃anegü. Rü ngẽma nachixũ̃anegü rü tá cuxca̲x naxĩ nax cuxũ̃ nataxẽẽgüxũ̃ca̲x rü cuxũ̃ yacua̲xüũ̃güxũ̃ca̲x.

[10]Erü cuxicatama nixĩ nax Tupana quixĩxũ̃. Rü cuma nixĩ i nüxũ̃ cucua̲xüchixũ̃ rü cunaxüxũ̃ i ngẽma taxũ̃ i mexũ̃gü i curü poramaxã cuxüxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]Pa Corix ¡choxũ nawẹ̱x i ngẽma cumaxũ nax aixcüma nagu chixũxũcạ̱x! Rü chanaxwạ̱xe i choxṹ cunangúchaũxẽxẽ nax cuxũ chicuạ̱xüũxũcạ̱x.

[12]Pa Cori Pa Chorü Tupanax, rü guxũma i chorü maxũmaxã tá cuxũ chicuạ̱xüxũ. Rü guxũgutáma chanataxẽxẽ i cuéga.

[13]Rü nataxüchi i curü ngechaũ i chạ̱ụ̱xcạ̱x. Rü marü choxna cuyaxũgachixẽxẽ i ngẽma yu nax tama naxmaxũgu chixücuchixũcạ̱x.

[14]Pa Tupanax, nangẽxma i ñuxre i duũxũgü i tama cugu rüxĩnüexũ rü nügü icuạ̱xüũgüxũ rü máxwạ̱xegüxũ, rü chauxchi aiexũ. Rü ngẽma rü choxũ nimạ̱xgüchaũ.

[15]Natürü i cumax, Pa Corix, rü Tupana ya mecümacü rü ngechaũwạ̱xecü quixĩ. Rü cuma rü yáxna tomaxã cuxĩnü, rü poraãcü toxũ cungechaũ, rü guxũguma tomaxã quixaixcüma.

[16]¡Rü choxũ nadawenü nax curü duũxũ chixĩxũ! ¡Rü cuxṹ changechaũtümüxũ! ¡Rü pora choxna naxã! ¡Rü choxũ ínanguxuchixẽxẽ naxmẹ̱xwa i ngẽma duũxũgü i choxũ imạ̱xgüchaũxũ!

[17]¡Rü choxũ rüngũxẽxẽ! ¡Rü choxna naxã i wüxi i cuạ̱xruxũ nax ngẽmawa nangóxũcạ̱x nax chomaxã cumecümaxũ rü ngẽma chauxchi aiexũ naxãneexũcạ̱x i ngẽxguma nüxũ nadaugügu! Erü cumax, Pa Corix, rü guxũguma choxũ curüngũxẽxẽ rü choxũ cutaãẽxẽxẽ.

## Wiyaegü 87

### Tupanaarü ĩane ya Yerucharéũxũ nicuạ̱xüũgü

[1]Rü yima mạ̱xpṹne ya Chióũgu nixĩ i naxüxũ ya yima Tupanaarü ĩane ya Yerucharéũ.

[2]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü poraãcü nüxũ nangechaũ ya yima ĩane guxũnema ya naigü ya Iraéanearü ĩanearü yexera.

[3]Pa Tupanaarü Ĩanex, rü mexẽchixũ i ore cuchiga nixugü.

[4]Rü natanüwa i ngẽma duũxũgü i choxũ cuạ̱xgüxũ rü nangẽxma i duũxũgü i Equítuanegu buexũ, rüẹ̱xna Babiróniaanegu buexũ, rüẹ̱xna Firitéugüanegu


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

buexũ̃, rüẹxna Tíruarü ĩanegu buexũ̃ rüẹxna Etiopíaanegu buexũ̃. Rü wüxichigü i ngẽmagü rü poraãcü ngẽma ĩane i nagu nabuxũ̃maxã nataãxẽ.

[5]Natürü guxũ̃arü yexera nataãẽgü i ngẽma Chióũ̃gu buexũ̃. Erü nümatama ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü nüxũ̃ naxuneta ya yima ĩane nax noxrü yixĩxũ̃.

[6]Rü ngẽma popera i nawa nangọxégagüxũ̃ i duũ̃xũ̃gü, rü Tupana rü tá nüxũ̃ nawűneta i ngẽma duũ̃xũ̃égagü i Yerucharéũ̃gu buexũ̃.

[7]Rü ngẽma Yerucharéũ̃wa wiyaegüxũ̃ rü ngẽma paxetagüxũ̃ rü ñanagürügü tá: —Chopata rü guxũ̃ma i chorü taãxẽ rü cuwa nangẽxma, Pa Yerucharéũ̃x ==ñanagürügü tá.

## Wiyaegü 88

### Pa Corix, ¿tụ̈xcüũ̃ tama choxũ̃ cucuáxchaxũ̃?

[1]Pa Corix, Pa Chorü Tupanax, Pa Chorü Maxẽxẽruxũ̃x, ngunecü rü chütacü rü cuxna chaca nax choxũ̃ curüngũ̃xẽẽxũ̃cạx.

[2]¡Rü choxű̃ nüxũ̃ naxĩnü i chorü yumüxẽ, rü choxna naxã i ngẽma cuxna naxcạx chacạxaxũ̃!

[3]Rü poraãcü taxũ̃ i guxchaxũ̃ chauétü nangu rü nagu charüxĩnü rü ngẽmamaxã tá chayu.

[4]Rü duũ̃xũ̃gücạx rü marü yuexũ̃tanüwa changexma erü marü nataxuma i chorü pora.

[5]Rü nua yuexũ̃tanüwa choxũ̃ natạxgü. Rü choma rü ñoma duũ̃xũ̃ i daigu yuxũ̃ rü itáxũ̃rüxũ̃ chixĩ. Rü ñoma wüxi i duũ̃xũ̃ i nüxũ̃ cuxoxũ̃ rü nüxũ̃ icurüngümaxũ̃rüxũ̃ chixĩ.

[6]Rü ngẽma ãxmaxũ̃ i mạxmaxũ̃chixũ̃wa choxũ̃ cutạx i ngextá ínawaanexüchixũ̃wa.

[7]Rü chauétü cunanguxẽxẽ i ngẽma curü nu. Rü poraãcü ãũcümaxũ̃wa choxũ̃ cungexmaxẽxẽ ñoma dexágu inguxgurüxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]Rü ngẽma chomücügüãẽwa ícunanguxẽxẽ nax choxna naxĩgüxũ̃ca̱x. Rü wüxi i norü guxchaxẽẽruxũ̃ choxũ̃ quixĩxẽxẽ. Rü ñoma wüxi i poxcuxũ̃ i taxucürüwama iñaxũ̃rüxũ̃ chixĩ.

[9]Rü ngẽma nax poraãcü chaxauxechaxũ̃gagu rü düxwa chixoxetü. Rü guxũ̃ma i ngunexũ̃gu rü cuxca̱x chaxunagümẹxẽãcüma cuxna chaca, Pa Corix, rü auxãcüma cumaxã nüxũ̃ chixu i chorü guxchaxũ̃.

[10]¿Rü ta̱xacüwa i choxũ̃́ namexũ̃ i ngẽma taxũ̃ i mexũ̃gü i curü poramaxã cuxüxũ̃ ega marü chayu̱xgu? ¿Rü ñuxãcü i wüxi i yuxũ̃ rü moxẽ cuxna naxã?

[11]Rü ngẽxguma chayu̱xgu rü cho̱xma̱xũ̃wa changexmagu ¿rü ñuxũcürüwa duũ̃xũ̃gümaxã nüxũ̃ chixu nax quixaixcümaxũ̃ rü toxũ̃ cungechaxũ̃xũ̃?

[12]Rü ngẽma yuexũ̃tanüwa i ngextá ínaxẽanexũ̃wa ¿rü tayíxemaxũ̃ ya texé ya nüxũ̃ ixuxe nax quixaixcümaxũ̃ rü taxũ̃ i mexũ̃gü cuxüxũ̃?

[13]Natürü i chomax, Pa Corix, rü cuxna nixĩ i chaca̱xaxũ̃, rü guxũ̃guma i pa̱xmama rü cumaxã nixĩ i chayumüxẽxũ̃

[14]¿Rü tü̱xcüũ̃ nixĩ i choxũ̃ cuxoxũ̃, Pa Corix, rü tü̱xcüũ̃ nixĩ i cha̱u̱xcha̱xwa iquicúxũ̃?

[15]Rü changextü̱xügucürüwatama rü guxchaxũ̃wa changexmaecha rü ngẽmamaxã wixguxüchi chayu. Rü poraãcü yáxna namaxã chaxĩnü ga yema guxchaxũ̃gü ga cuma cha̱u̱xca̱x ícunguxẽẽxũ̃. Rü ñu̱xma rü düxwa marü tama namaxã chapora.

[16]Rü ngẽma curü nu i ãũcümaxũ̃ rü marü chauétüwa nangu rü choxũ̃ narüporamae.

[17]Rü guxũ̃ i oragu rü ngẽma curü nu rü choxũ̃ ínayaeguãchi ñoma wüxi ya tacü ya mucürüxũ̃.

[18]Rü cuma rü marü choxna cuyaxĩgachixẽxẽ i guxũ̃ma i ngẽma chomücügü rü yema ũ̃pa namaxã chaxãmücügüxũ̃. Rü ñu̱xma rü ngẽma ẽanexũ̃xicatama nixĩ i namaxã chaxãmücüxũ̃.

## Wiyaegü 89


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

## Tupana rü Dabímaxã inaxuneta

[1]Pa Corix, guxũgutáma chorü wiyaewa nüxũ chixu nax cuma rü cumecümaxũchixũ. Rü guxũgutáma duũxũgümaxã nüxũ chixu nax cuma rü aixcümacü quixĩxũ.

[2]Rü tá namaxã chanacaeane nax cuma rü guxũguma toxũ cungechaxũxũ, rü ngẽma nax quixaixcümaxũ rü taguma naxüchicüxü ñoma daxũguxũ i naane taguma üchicüüxũrüxũ.

[3]Rü cuma rü gumá curü duũxũ ga cumatama cuyaxucü ga Dabímaxã icuxuneta rü ñacurügü nüxũ:

[4]—Rü tá cutaagümaxã chanaxuegu nax nümagü tá yixĩxũ i guxũgutáma cuchicüxü ãẽxgacügü yixĩgüxũ i Iraétanüwa ==ñacurügü nüxũ.

[5]Pa Tupanax, guxũma i ngẽma dauxũwa ngẽxmagüxũ rü cuxũ nicuax̲üügü naxcax̲ i ngẽma taxũgü i mexũgü i curü poramaxã cuxüxũ. Rü ngẽma curü orearü ngeruũgü i dauxũcüax̲ rü tá cuxũ nicuax̲üügü erü aixcümacü quixĩ.

[6]Rü nataxuma i tax̲acü i woo i daxũguxũ i naanewa i cumaxã wüxiguxũ, Pa Cori Pa Tupanax.

[7]Erü cuma rü Tupana ya poracü rü ãũcümacü quixĩ. Rü curü orearü ngeruũgü i dauxũcüax̲ rü cuxũ ínachomaeguãchi.

[8]Pa Cori Pa Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacüx, rü guxũma i pora rü guxũma i ore i aixcüma ixĩxũ rü cuwa ne naxũ. Rü nataxuma i tax̲acü i cumaxã wüxiguxũ.

[9]Rü cuma rü namaxã icucuax̲ i ngẽma már i ãũcümaxũ rü ícuyachaxãchixẽxẽ i norü yuape ya taxüchicü.

[10]Rü cuma rü cunanguxẽxẽ ga Equítuane ñoma wüxi i churara i poraxũ i daigu yuxũrüxũ. Rü cuchacüxü ya poraxüchinemaxã cunawoone i ngẽma cumaxã rüxuanügüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]Rü ngẽma daxũguxũ̃ i naane rü ñoma i naane rü cuxrügü nixĩ erü cumatama nixĩ i cunaxüxũ̃ rü cunango̱xẽẽxũ̃ namaxã i guxũ̃ma i ngẽma nawa ngẽxmagüxũ̃.

[12]Rü cuma nixĩ i cunango̱xẽẽxũ̃ i nórte rü súr. Rü yima ma̱xpűnegü ya Tabóx rü Ermóũ̃ rü ngẽma cuéga taãẽãcü nagu nicagüxũ̃.

[13]Rü yima cuchacüxü rü naporaxüchi. Rü yima curü tügünechacüxü rü napora rü yimamaxã nüxũ̃ curüporamae i ngẽma cumaxã rüxuanügüxũ̃.

[14]Rü ngẽxguma curü tochicaxũ̃wa curütoxgux nax cunangugüxũ̃ca̱x i wüxichigü i duũ̃xũ̃arü maxũ̃, rü guxũ̃ma wüxiguraxũ̃ãcüma cunangugü rü aixcüma nawe̱xgu i ngẽma namaxã cuxueguxũ̃ i wüxichigü. Rü cuma rü aixcüma ngechaũ̃wa̱xecü rü ixaixcümacü quixĩ.

[15]Pa Corix, nataãẽgü i ngẽma duũ̃xũ̃gü i nüxũ̃ cuáxũ̃ nax taãẽãcü cuxũ̃ yacua̱xüũ̃güxũ̃ rü aixcüma curü oregu namaxẽxũ̃ nax ngẽmaãcü curü ngóonexũ̃wa nangẽxmagüxũ̃.

[16]Rü nataãẽgü i ngẽma curü duũ̃xũ̃gü i guxũ̃guma cumaxã taãẽgüxũ̃ rü naxca̱x daugüxũ̃ nax cucümagu naxĩxũ̃.

[17]Rü aixcüma nixĩ i curü duũ̃xũ̃güarü poraxẽẽruxũ̃ quixĩxũ̃ rü cuma nixĩ i nüxũ̃ curüngũ̃xẽẽxũ̃ nax cucümagu naxĩxũ̃ca̱x. Rü ngẽma yexeraãcü nax tiporaetanüxũ̃ rü curü ngúchaũ̃gagu nixĩ.

[18]Rü nüma ya Cori rü tórü poxũ̃ruxũ̃ nixĩ. Rü nüma nixĩ i tórü ãe̱xgacü ya üünecü i yixema i Iraétanüxũ̃ nax ixĩgüxũ̃.

[19]Rü nũxcüma rü curü duũ̃xũ̃güxũ̃ nüxũ̃ cudauxẽxẽ i ẽxũ̃guxũ̃ rü yemaacü namaxã quidexa, rü ñacurügü nüxũ̃: —Choma rü nüxũ̃ chaxuneta i wüxi i chorü duũ̃xũ̃ i poraxũ̃ rü guxãétüwa chanangexmaxẽxẽ rü poraãcü nüxũ̃ charüngũ̃xẽxẽxũ̃.

[20]Rü nüma nixĩ ya yimá chorü duũ̃ ya Dabí. Rü yexguma chorü chíxũ̃ i üünexũ̃maxã chanabaerugu, rü nüxũ̃ chaxuneta nax chorü duũ̃xũ̃güarü ãe̱xgacü yixĩxũ̃ca̱x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[21]Rü choma rü guxũgutáma nüxũ charüngũxẽxẽxũ rü chorü poramaxã tá chanaporaxẽxẽ.

[22]Rü ngẽma namaxã rüxuanüãxgüxũ rü taxũtáma naxcax ínayaxüãchi. Rü ngẽma chixri maxẽxũ rü taxũtáma nüxũ narüporamaegü.

[23]Rü ngẽma namaxã rüxuanüãxgüxũ rü choma rü tá nagu chayanaxoxẽxẽ rü tá nüxna chayaxĩgachixẽxẽ. Rü tá chanadai i ngẽma naxchi aiexũ.

[24]Rü choma rü poraãcü tá nüxũ changechaũ, rü namaxã tá chixaixcüma. Rü tá yexeraãcü chayaporaxẽxẽchigü.

[25]Rü choma rü tá aixcüma nüxna chanaxã i pora nax namaxã inacuáxũcax i ngẽma naane i Már i Mediteráneuwa ixügüxũ rü ñuxmata natü i Eufrátewa nguxũ.

[26]Rü nüma rü tá ñanagürü choxũ: “Cuma nixĩ i chaunatü quixĩxũ rü chorü Tupana ya choxũ ípoxũcü rü choxna daucü quixĩxũ”, ñanagürü tá.

[27]Rü choma rü ñoma chaune ya yacürüxũ tá namaxã chixĩ. Rü guxũma i nachixũanegüarü ãẽxgacügüétüwa tá chanangexmaxẽxẽ.

[28]Rü ngẽma chorü ngechaũ rü guxũgutáma naxũtawa nangẽxma. Rü yema chorü uneta ga namaxã nüxũ chixuxũ rü tagutáma inayarüxo.

[29]Rü ngẽma nataagü rü nachicüxü guxũgutáma nüxí Iraéanecüãxgüarü ãẽxgacügü nixĩgü ñuxmatáta nagu i naane.

[30-31]Natürü ngẽxguma chi nüxna yaxĩgachigu i ngẽma chorü nguxẽẽtae rü tama nagu namaxẽgu i ngẽma chorü mugü rü chixri naga naxĩnüegu i chorü ore rü tama yanguxẽẽgüãgu i ngẽma namaxã nüxũ chixuxũ,

[32]rü aixcüma tá chanapoxcue nagagu nax tama chauga naxĩnüexũ rü poraãcü tá nüxna chanacuaixca.

[33]Natürü taxũtáma nüxũ charüxo nax nüxũ changechaũxũ ya Dabí rü aixcümaxũchi tá chayanguxẽxẽ i ngẽma namaxã nüxũ chixuxũ.

[34]Rü taxũtáma chanangexrü i ngẽma chorü uneta ga namaxã nüxũ chixuxũ rü aixcüma tá chayanguxẽxẽ i guxũma i ngẽma chorü ore.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[35]Rü noxtacüma chorü üüneégagu ichaxuneta rü tagutáma chanawomüxẽxẽ.

[36]Rü ngẽma nataagü rü nüxí nachicüxü guxũgutáma Iraéanecüã̲xgüarü ãẽ̲xgacügü nixĩgü ñoma üa̲xcü ibáixechaxũrüxũ.

[37]Rü ñoma tauemacü guxũguma ngóxũrüxũ rü ngẽxgumarüxũ guxũgutáma Iraéanecüã̲xgüarü ãẽ̲xgacügü nixĩgü ñoma daxũguxũ i naane ngẽxmaechaxũrüxũ ==ñacurügü.

[38]Natürü i ñu̲xma rü nüxũ cuxo rü tama nüxũ cucuáxchaũ ya yimá ãẽ̲xgacü ya cumatama nüxũ cuxunetacü. Rü namaxã cunu.

[39]Rü ngẽma curü uneta ga curü duũxũmaxã nüxũ quixuxũ rü marü cuyanaxoxẽxẽ rü nüxna cunayaxu nax ãẽ̲xgacü yixĩxũ.

[40]Rü ngẽma norü ĩanearü poxeguxũ rü cuyangóxnaxẽxẽ rü yima norü ĩgü rü cuyawa̲xgüxẽxẽ.

[41]Rü guxũma i ngẽma togü i duũxũgü i ngéma chopetüxũ rü naxca̲x nangĩ̲x i ta̲xacü i nüma nanaxwa̲xexũ. Rü ngẽma nachixũanegü i nüxna ngaicamagüxũ rü nüxũ nacugüe ya yima ĩane.

[42]Rü cuma rü cunangexrü i ngẽma namaxã rüxuanüã̲xgüxũ nax taãẽãcüma curü duũxũgüxũ nada̲i̲xũ rü nüxũ naporamaegüxũ.

[43]Rü ngẽma curü duũxũgüarü tara rü cuyatécaxẽxẽ, rü tama nüxũ curüngũ̃xẽxẽ i ngẽxguma norü uanügümaxã nügü nadaixgux.

[44]Rü ngẽma norü pora rü cunanguxẽxẽ, rü ícunata̲xüchi ya yimá norü ãẽ̲xgacü.

[45]Rü marü cunanuxẽxẽ i norü maxũ, rü poraãcü cunaxãneexẽxẽ.

[46]Pa Corix ¿rü ñuxguxüratáta i nüxũ curüchauxũ nax iquicúxũ? ¿Ẽ̲xna guxũgutáma wüxi ya üxü ya naiechanerüxũ yixĩxũ i curü nu?

[47]Pa Corix ¡nüxna nacua̲xãchi rü ngẽma chorü maxũ rü nax nanuxũxũ! Rü yimá duũ ya cuma cuxücü rü tama nama̲x i norü maxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[48]Rü taxúema texé tamaxecha rü taguma tayu. Rü taxúema texé nawa ítanguxuchi i yuarü pora.

[49]Pa Corix ¿ngexũ̃ ga yema curü ngechaũ̃ ga noxri Dabímaxã nüxũ̃ quixuxũ̃ ga yexguma icuxunetagu nax aixcüma guxũ̃gutáma nüxũ̃ cungechaxũ̃xũ̃?

[50]Pa Corix ¡dücax i toma nax curü duũ̃xũ̃gü tixĩgüxũ̃, rü togu nidauxcüraxũ̃gü i muxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü! Rü ngẽma rü poraãcü chorü maxũ̃newa nangu̱x.

[51]Pa Corix, ngẽmaãcü nixĩ i ngúxũ̃ toxũ̃ ningexẽxẽ rü chixexũ̃ tomaxã yaxugüexũ̃ i ngẽma curü uanügü. Rü ngẽmaãcü ngextá ínaxũxũ̃wa rü chixri nachiga nidexagü ya yimá cumatama nüxũ̃ cuxunetacü nax curü duũ̃xũ̃ yixĩxũ̃.

[52]Rü guxũ̃guma namexẽchi ya Cori ya Tupana. Rü ngẽmaãcü yixĩ. Rü ngẽmaãcü yixĩ.

## Wiyaegü 90

### Tupana rü guxũ̃guma namaxecha natürü i duũ̃xũ̃gü rü nayuewa̱xe

[1]Pa Cori Pa Tupanax, cuma rü woetama torü poxũ̃ruxũ̃ quixĩ rü guxũ̃guma toma rü torü o̱xigüarü o̱xigü rü cuxme̱xwa tangexmagü.

[2]Rü nũxcümaxũ̃chima naxũ̃pa nax cunaxüxũ̃ ga ñoma ga naane rü norü ma̱xpűnegü rü woetama marü Tupana quixĩ. Rü cuma rü guxũ̃gutáma cungexmaecha.

[3]Rü cuma rü cuxű̃ natauxcha nax wena waixũ̃müxũ̃ cuyaxĩxẽxẽ ya duũ̃xũ̃ i ngẽxguma tomaxã cunaxuegu̱xgu nax tayuexũ̃ rü ñacuxgu: —¡Pa Duũ̃xũ̃güx, wena waixũ̃müxũ̃ pixĩgü! = =ñacuxgu.

[4]Rü 1,000 ya taunecü rü cuxca̱x rü ñoma wüxitama i ngunexũ̃ i ngupetüxũ̃rüxũ̃ nixĩ, rü ñuxre i ora i chütaxũ̃rüxũ̃ nixĩ.

[5]Rü cuma rü wüxi i paxaãchica̱xmare toxna cunaxã i maxũ̃ rü paxãma tixüpetü ñoma wüxi i pexãchi üpetürüxũ̃.

[6]Rü toma rü ñoma maxẽ i pa̱xmama ya̱u̱xatüxũ̃ natürü yáuanecü rüñe̱xẽxũ̃ rü yuxũ̃rüxũ̃ tixĩgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]Rü aixcüma i ngẽma curü nu rü toxũ̃ nadai rü toxũ̃ namuũ̃exẽxẽ.

[8]Rü torü pecadugü rü torü chixexũ̃gü i cúãcü taxüxũ̃ rü cupe̲xewa nango̲xoma.

[9]Rü ngẽmagagu i curü nu rü toétü nangu rü torü maxũ̃ rü paxãma nagu̲x. Rü ñoma wüxi i ngũ̃ãcüürüxũ̃ paxãma naxüpetü ya torü taunecügü.

[10]Rü 70 ya taunecü nixĩ ya woetama nagu imaxẽcü. Rü yíxema rüporamaegüxe rü 80 ya taunecüwa tangugü. Natürü yíxema máxarü maxũ̃ã̲güxe rü tümaca̲x ínangu i ngúxũ̃gü rü guxchaxũ̃gü. Rü yimá torü taunecügü rü torüxũ̃ paxãma nangupetü.

[11]Pa Tupanax ¿texé nüxũ̃ tacua̲x nax poraãcü naxãũcümaxũ̃ i curü nu? ¿Rü texé nüxũ̃ tacua̲x i ngẽma curü nu nax naxca̲x tamuũ̃xũ̃?

[12]Pa Tupanax ¡toxũ̃ nüxũ̃ nacua̲xẽxẽ nax nanoxrexũ̃ ya torü ngunexũ̃gü nax ngẽmaãcü nüxũ̃ tacuáxũ̃ca̲x nax mea cuxca̲x tamaxẽxũ̃ nagu ya yimá taunecügü ya toxna cuxãcü!

[13]Pa Corix ¡toxca̲x nataegu! ¡Rü taxṹ i cuyamáchigüxẽxẽxũ̃ nax toxca̲x cutaeguxũ̃! Rü toma nax curü duũ̃xũ̃gü tixĩgüxũ̃ rü ¡cuxṹ tangechaxũ̃tümüxũ̃gü!

[14]¡Rü guxũ̃guma i noxri yangunegu rü toxna naxã i curü ngechaũ̃! Rü ngẽxguma i toma rü guxũ̃gutáma taãẽãcüma cuxca̲x tawiyaegü.

[15]Rü gumá taunecügü ga ngúxũ̃ nagu tingegücüe̲xpü̲x ¡rü toxna naxã ya taunecügü ya nagu tataãẽgücü!

[16]¡Rü toxũ̃ nüxũ̃ nadauxẽxẽ i curü üüne rü wenaxarü toxca̲x naxü ga yema taxũ̃gü ga mexũ̃gü ga nũxcüma curü poramaxã cuxüxũ̃ nax ngẽmaãcü i toma rü totaagü nüxũ̃ daugüxũ̃ca̲x!

[17]Pa Cori Pa Torü Tupanax, tanaxwa̲xe i tomaxã cumecüma rü toxũ̃ cungechaũ̃. ¡Rü ẽcü toxũ̃ rüngũ̃xẽxẽ nax mea ínanguxuchixũ̃ca̲x i ngẽma puracü i taxüxũ̃! Rü tanaxwa̲xe i aixcüma ngẽmaãcü mea ínanguxuchi.

## Wiyaegü 91


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

## Cori ya Tupana rü tórü poxũruxũ nixĩ

[1]Tataãxẽ ya yíxema naxmẹxwa ngẽxmaxe ya Yimá Guxãétüwa Ngẽxmacü ya Tupana, erü nüma rü tüxna nadau.

[2]Rü choma rü ñachagürü cuxũ: —Pa Corix, cuxicatama nixĩ i chorü cụxchicaxũ quixĩxũ, rü chorü poxũruxũ quixĩxũ rü chorü Tupana ya cuxṹ chayaxõcü quixĩxũ ==ñachagürü cuxũ.

[3]Rü Tupanaxicatama nixĩ ya cuxũ ípoxũcü nüxna i ngẽma ãũcümaxũ i cuechita duũxũgü cuxcạx ixügüxũ, rü nüxna i ngẽma dạxaweanegü i yuwa tüxũ gaxũ.

[4]Rü nüma rü tá nügüpẹxátütüũwa cuxũ nangẽxmaxẽxẽ rü ngéma rü taxuxũtáma cuxũ nangupetü. Rü nüma rü tá aixcüma cuxna nadau rü tá cuxũ ínapoxũ.

[5]Rü ñụxma rü marü taxucạxma naxcạx cumuũ i ngẽma ãũcümaxũgü i chütacü ngẽxmaxũ rü woo yima curü uanügüarü chuxchigü ya ngunecü cuxcạx yamugüne.

[6]Rü marü taxucạxma naxcạx cumuũ i ngẽma dạxaweane i chütacü ínguxũ rü woo ngẽma ãũcümaxũ i ngunecü ínguxũ.

[7]Rü woo curü tọxoxwecüwagu tayuegu ya 1,000 rü curü tügünecüwagu tayuegu ya 10,000 natürü i cuxũ rü taxuxũtáma nangupetü.

[8]Rü cuma rü tá nüxũ cudau i ngẽma duũxũgü i chixexũarü poxcu. Natürü i cuma rü taxuxũtáma cuxcạx ínangu.

[9-10]Erü ñụxma nax cunayaxuxũ ya Cori ya Tupana ya Guxũétüwa Ngẽxmacü nax curü cụxchicaxũ yixĩxũcạx rü curü poxũruxũ yixĩxũcạx ¿rü ñuxũcürüwa tạxacürü chixexũ cuxna nangu rü woo tạxacürü dạxaweane cupatawa nguxgux?

[11]Rü nüma rü tá norü orearü ngeruũgü i daxũcüạ̃xũ namu nax cuxna nadaugüxũcạx i ngextá ícuxũxũwa.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[12]Rü nümagü rü tá cuxũ̃ ningĩgü rü ngẽmaãcü tá cuxũ̃ nigagü nax tama guxchaxũ̃gu cunguxũ̃cax.

[13]Rü ngẽxguma tá leóũ̃tanügu quixũxgu rü ngoxotanügu quixũxgu rü ãxtapetanügu quixũxgu, rü taxuxũ̃táma cuxũ̃ nangupetü.

[14]Erü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Rü yíxema choxũ̃ ngechaxũ̃xe rü choma rü tá tüxũ̃ íchapoxũ̃ rü tá tüxũ̃ chatachigaxẽxẽ erü choxũ̃́ tayaxõ.

[15]Rü ngẽxguma choxna tacaxgu rü choma rü tá tüxũ̃ changãxũ̃ rü tá tümaxũ̃tawa changexma. Rü ngẽxguma guxchaxũ̃ tüxũ̃ üpetügu rü tá nawa tüxũ̃ íchanguxuchixẽxẽ rü poraãcü tá tümamaxã chataãxẽ.

[16]Rü tá chanamaxẽxẽ i tümaarü maxũ̃ i ñoma i naanewa. Rü tá tüxna chanaxã i maxũ̃ i taguma gúxũ̃ ==ñanagürü ya Cori ya Tupana.

## Wiyaegü 92

### Wiyae i Tupanaxũ̃ namaxã icuaxüüxũ̃

[1]Pa Corix ya Guxãétüwa Ngẽxmacüx, name nixĩ nax moxẽ cuxna taxãgüxũ̃ rü torü wiyaemaxã cuxũ̃ ticuaxüũ̃güxũ̃.

[2]Rü wüxichigü i paxmama rü wüxichigü i chütaxũ̃ tanaxunagü nax cuma rü cumecümaxũ̃ rü quixaixcümaxũ̃.

[3]¡Ngĩxã Tupanacax tawiyaegü ãcúnüxũ̃ i paxetaruũ̃maxã tüxũ̃ napaxpexegüãcüma!

[4]Pa Corix, cuma rü ngẽma chauxcax cuxüxũ̃maxã choxũ̃ cutaãẽxẽxẽ. Rü ngẽma mexũ̃ i cuxüxũ̃ rü taãxẽ choxna naxã.

[5]Pa Corix, namexẽchi i ngẽma cuxüxũ̃. Rü curü ĩnü rü taxumaama nawüxigu.

[6]Rü ngẽma tama naãẽxũ̃ icuáxũ̃xicatama nixĩ i tama nüxũ̃ cuaxgüchaũ̃xũ̃ nax namexẽchixũ̃ i curü puracü.

[7]Rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i chixexũ̃gu rüxĩnüexũ̃ rü chixexũ̃ ügüxũ̃ rü nimu ñoma maxẽ i baxcaxũ̃rüxũ̃, natürü yixcüra rü tá narüxoxochi.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]Natürü i cumax, Pa Cori Pa Tupanax, rü guxũguma guxãétüwa cungexmaecha.

[9]Rü ngẽma curü uanügü, Pa Cori Pa Tupanax, rü tá inayarüxo. Rü guxũma i ngẽma chixexũ ügüxũ rü tá nawoone.

[10]Rü cuma rü yexeraãcü choxũ quiporaxẽẽchigü ñoma wüxi i woca i yatüxũrüxũ. Rü pumaramaxã choxũ cubaeru.

[11]Rü tá choxũ nüxũ cudauxẽxẽ nax poxcu namaxã cuxueguxũ i chorü uanügü. Rü choma rü tá nüxũ chaxĩnü i norü axu i ngẽma chixri maxẽxũ.

[12]Rü ngẽma mea maxẽxũ i duũxũgü rü ñoma tema ya baxcacürüxũ tá nixĩgü. Rü tá nimexẽchi yima ocayiwa ya Líbanuwa ngẽxmagünerüxũ.

[13]Rü nümagü rü Cori ya Tupanapatawa tá nangẽxmagü rü ngéma tá nataãẽgü.

[14]Rü woo ngẽxguma nayaegu rü tá nixãxacüetanüama rü guxũgutáma naporae.

[15]Rü tá nüxũ nixugügü rü ñanagürügü tá: —Nüma ya Cori ya yimá chorü poxũruxũ rü nixaixcüma rü nawa rü nataxuma i tạxacürü chixexũ ==ñanagürügü tá.

## Wiyaegü 93

### Cori ya Tupana rü ãẽxgacü nixĩ

[1]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ãẽxgacü nixĩ. Rü norü üüne nicuxcuchi rü naporaxüchi. Rü nüma rü nachicagu nanaxű i ñoma i naane nax tama ngéma yaxũgachixũcạx.

[2]Rü nũxcümacürüwa, Pa Corix, rü ãẽxgacü quixĩ rü guxũguma woetama cuyexmaecha.

[3]Pa Corix, rü ngẽma taxtügü rü naxãũgaxüchixũgü rü nata i norü yuapegü.

[4]Natürü i cuma nax daxũwa cungexmaxũ, rü yima taxtügüarü yuape i poraãcü ãũgaxũarü yexeraxüchi cupora.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[5]Pa Corix, ngẽma curü mugü rü taguma naxüchicüü rü taguma inarüxo. Rü ngẽma curü üüne rü guxũguma yima cupata namaxã nangaxãẽ.

## Wiyaegü 94

### Cori ya Tupana rü namaxã inacuax i ñoma i naanecüãx i duũxũgü

[1]¡Rü cugü inawex, Pa Cori Pa Tupanax! Erü cuxmexwa nixĩ i nangẽxmaxũ nax poxcu namaxã cuxueguxũ i ngẽma chixexũ ügüxũ.

[2]Rü cuma nixĩ i namaxã icucuáxũ i ñoma i naanecüãx i duũxũgü. ¡Rü inachi rü napoxcue i ngẽma nügü icuaxüũgüxũ!

[3]Pa Corix ¿rü ñuxgutáta icuyachaxãchixẽẽgüxũ nax nataãẽgüxũ i ngẽma chixexũ ügüxũ?

[4]Rü guxũma i ngẽma chixexũ ügüxũ rü nadauxcüraxũwaxegü rü togüétüwa nügü naxügüxẽxẽ rü norü poramaxã nügü nicuaxüũgü.

[5]Pa Corix, nümagü rü curü duũxũgüxũ nachixeãẽgü rü tüxũ nacugüe.

[6]Rü tüxũ nadai ya yíxema yutegüxe, rü yíxema taxcutagü, rü yíxema to i nachixũanecüãx ixĩgüxe.

[7]Rü nümagü rü ñanagürügü: —Yimá Cori ya Acóbuarü Tupana rü tama nüxũ nadau i ngẽma ixüxũ rü taxũtáma nüxũ nacuax ==ñanagürügü.

[8]Pa Duũxũgü i Ngeãxẽmaregüxũ rü Tama Peãxẽxũ Icuáxe ¿rü ñuxguxüratáta i peãẽxũ pecuáxũ?

[9]¿Rü pexcax rü tama nüxũ naxĩnü ya yimá Tupana ya naxücü i pexmachixẽ? ¿Rü pexcax rü tama nüxũ nadau ya yimá pexetüarü üruxũ?

[10]¿Rü pexcax rü yimá nachixũanegüarü poxcuruxũ rü taxũtáma pexũ napoxcu? ¿Rü pexcax rü taxũtáma nüxũ nacuax ya yimá duũxũgüxũ ngúexẽẽcü nax naãẽxũ yacuáxũcax?

[11]Dücax, rü nüma ya Cori ya Tupana rü nüxũ nacuax nax naechitamare namaxẽxũ i duũxũgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[12]Pa Corix, rü tataãxẽ ya yíxema ucu̱xẽ tüxna cuxãxe rü yíxema tüxũ̃ cungu̱xẽxẽ́xẽ.

[13]Erü ngẽxguma aixcüma tanayaxu̱xgu i curü ucu̱xẽ rü tá tümaãẽxũ̃ tacua̱x i ngẽxguma guxchaxũ̃gü tümaca̱x ínguxgu. Natürü ngẽma chixexũ̃arü üruxũ̃ rü cuma rü naxca̱x cunamexẽxẽ i wüxi i ãxmaxũ̃ nax ngẽmagu yangucuchixũca̱x.

[14]Nüma ya Cori ya Tupana rü tagutáma ínanawogü i norü duũ̃xũ̃gü rü tagutáma nüxna nixũ nax nüxica ngéma nawogüxũca̱x.

[15]Rü ngẽma aixcüma mexũ̃ i nacüma rü tá wena duũ̃xũ̃güca̱x nataegu. Rü guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü i mexũ̃gu rüxĩnüexũ̃ rü tá nagu naxĩ.

[16]¿Rü texé tá choxũ̃ ítapoxũ̃ nüxna i ngẽma chixexũ̃gu maxẽxũ̃ rü ngẽma chixexũ̃arü üruũ̃gü?

[17]Rü ngẽxguma chi Cori ya Tupana tama choxũ̃ rüngũ̃xẽẽgu rü choma rü chi marü chayu.

[18]Rü ngẽxguma ñachagu: —Pa Corix, ngẽmatama chixexũ̃gu changu ==ñachagu, rü cuma rü choxũ̃ cungechaũ̃ãcüma choxũ̃ curüngũ̃xẽxẽ.

[19]Rü ngẽxguma guxchaxũ̃wa changexmagu rü chauãxẽ rü namaxã napaxgux, rü cuma rü choxũ̃ ícurüdaxẽxẽ rü choxũ̃ cutaãẽxẽxẽ.

[20]Rü cumax, Pa Tupanax, tama namaxã cuxãmücü i ngẽma ãẽxgacügü i guxchaxũ̃arü mexẽẽruũ̃gü i chixri duũ̃xũ̃gümaxã icua̱xgüxũ̃ rü tama mea mugü nüxũ̃ ixugüãcüma nanamexẽxẽ i duũ̃xũ̃güarü guxchaxũ̃gü.

[21]Erü ngẽma duũ̃xũ̃gü rü nügümaxã nagu narüxĩnüe nax tüxũ̃ napoxcuexũ̃ ya yíxema taxuxũ̃ma i chixexũ̃ ügüchiréxe. Rü tümamaxã nanaxuegugü nax tayuxũ̃.

[22]Natürü nüma ya Cori nixĩ i chorü cu̱xchicaxũ̃ rü ñoma nutapechita icúxũ̃rüxũ̃ choxũ̃ ípoxũ̃cü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[23]Rü nüma ya Cori rü tá nanadai i ngẽma chixexũgu maxẽxũ i duũxũgü nagagu i ngẽma chixexũ i naxügüxũ. Rü tórü Tupana rü aixcümaxũchi tá nanadai i ngẽma duũxũgü.

## Wiyaegü 95

### Taãẽãcü Cori ya Tupanacax tawiyaegü

[1]¡Nua pexĩ rü ngĩxã taãẽãcü naxcax tawiyaegü ya Cori ya Tupana! ¡Rü ngĩxã naxcax tawiyaegü ya yimá tórü poxũruxũ rü tórü Maxẽxẽxẽruxũ!

[2]¡Rü ngĩxã naxcax taxĩ rü moxẽ nüxna taxã rü wiyaegümaxã nüxũ ticuaxüxũgü!

[3]Erü nüma ya Cori ya Tupana rü naporaxüchi rü naétüwa naxü i guxũma i ngẽma tupanagüneta ixĩgüxũ.

[4]Rü naxmexwa nangẽxma i guxũma i ngẽma mairaxũarü aixepewa ngẽxmagüxũ rü yima maxpũnegü ya máchanexũchigüne.

[5]Rü ngẽma már rü noxrü nixĩ yerü nümatama nanangoxẽxẽ. Rü nümatama nixĩ ga naxmexmaxã naxüaxũ ga ñoma ga naane.

[6]¡Rü nua pexĩ rü ngĩxã napexegu tacaxápüxügü rü nüxũ ticuaxüxũgü ya Cori ya Tupana ya tüxũ ücü!

[7]Rü nüma nixĩ i tórü Tupana yixĩxũ rü yixema rü norü duũxũgü tixĩgü. Rü yixema rü ñoma norü carnérugürüxũ nüxű tixĩgü. ¡Rü ñuxma rü nüxű iperüxĩnüe i ngẽma pemaxã nüxũ yaxuxũ!

[8]Erü nüma rü ñanagürü: —Tama name nax choxũ pexoexũ yema perü oxigü choxũ oegurüxũ ga yexguma taxúema íxãpataxũwa nayexmagügu ga Meribáwa rü Macháwa.

[9]Rü yéma nixĩ ga perü oxigü ga choxũ naxügüxũ rü woo nüxũ nax nadaugüxũ ga yema taxũ ga mexũgü ga napexewa chaxüxũ.

[10]Rü 40 ga taunecü namaxã chanu ga yema duũxũgü rü ñachagürü: “Ñaa duũxũgü rü tama choxű inaxĩnüechaũ i chorü ucuxẽgü, rü ngẽma nümatama nagu naxĩnüexũgu naxĩ”, ñachagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]Rü yemacax chorü numaxã namaxã chanaxuegu nax taxũtáma nawa nangugüxũ i ngẽma naane i nagu chanangũgüxẽẽchaũxũ ==ñanagürü ya Tupana.

## Wiyaegü 96

### ¡Ngexwacaxũxũ i wiyaegu Cori ya Tupanacax pewiyaegü!

(1 Cr. 16.23-33)

[1]¡Ngexwacaxũxũ i wiyaegu Cori ya Tupanacax pewiyaegü i guxãma i pemax i ñoma i naanewa maxẽxũ!

[2]¡Rü naxcax pewiyaegü rü nüxũ picuaxüxũgü! ¡Rü guxũ i ngunexũgügu penaxunagü nax nüma yixĩxũ i tüxũ namaxẽxẽxẽxũ!

[3]¡Rü guxũma i nachixũanecüãxmaxã nüxũ pixuchiga nax nüma rü naxüünexũ rü naxüaxũ i muxũma i mexũgü i norü poramaxã naxüxũ!

[4]Erü nüma ya Cori ya Tupana rü guxãétüwa nangẽxma, rü ngẽmacax name nax nüxũxicatama icuaxüũgüxũ. Erü nüma rü naxãũcümaxũchi rü guxũma i ngẽma duũxũgü namaxã tupanaáxũétüwa nangẽxma.

[5]Rü ngẽma togü i nachixũanegüarü tupanagü rü taxuxũma nixĩgü. Natürü nüma ya Cori ya Tupana nixĩ ga naxüxũ i guxũma i ngẽma dauxũwa nüxũ idauxũ.

[6]Rü nüma ínangexmaxũwa rü nangóone. Rü napatawa nangẽxma i pora rü guxũma namexẽchi.

[7]Pa Guxũma i Nachixũanecüãx ¡rü nüxũ pixuchigagü nax nüma ya Tupana rü nüxicatama nixĩ i aixcüma naporaxũ rü naxüünexũ!

[8]¡Rü nüxũ pengechaũgüãcüma nüxũ picuaxüxũgü! Erü nüma rü guxãétüwa nangẽxma. ¡Rü napataaxtügu pechocuxũ namaxã i perü ãmaregü!

[9]¡Rü nüxũ picuaxüxũgü nawa ya yima napata ya mexẽchine! Rü name nixĩ nax guxũma i duũxũgü i ñoma i naanewa maxẽxũ rü napexegu nacaxápüxügü.

[10]¡Rü guxũma i nachixũanecüãxgümaxã nüxũ pixu rü ñapegügü: —Nüma ya Cori ya Tupana nixĩ i ãexgacü ya guxãétüwa ngẽxmacü yixĩxũ ==ñapegügü!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Rü nüma rü wüxitama ga namaxũ̃gu nayaxũxẽxẽ ga ñoma ga naane nax tama ngẽma namaxũ̃na yaxũgachixũ̃cax. Rü nüma nixĩ i meama guxũ̃ma i nachixũ̃anegümaxã inacuáxũ̃.

[11]Rü nataãẽgü i daxũguxũ̃ i naane rü ñoma i naane. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta norü taãẽmaxã naxãũga i ngẽma már, rü naxãũgatanü i guxũ̃ma i ngẽma nawa ngẽxmagüxũ̃.

[12-13]Rü nataãxẽ ta i naane rü guxũ̃ma i nanetügü i nagu togüxũ̃. Rü ngẽma naigü i naixnecüwa ngẽxmagüxũ̃ rü name nixĩ i taãẽãcü nicuxcu napẽxewa ya Cori ya Tupana ya núma ũcü. Erü nüma ya Cori ya Tupana rü nua tá naxũ nax ñoma i naanemaxã inacuáxũ̃cax. Rü nüma rü aixcüma meama tá guxũ̃ma i nachixũ̃anegümaxã inacuax.

## Wiyaegü 97

### Nüma ya Cori nixĩ i ãẽxgacü yixĩxũ̃

[1]¡Nataãxẽ, Pa Ñoma i Naanex! Rü pema Pa Muxũ̃ i Capaxũgüx ¡rü petaãxẽgü! Erü nüma ya Cori ya Tupana nixĩ i guxũ̃arü ãẽxgacü yixĩxũ̃.

[2]Rü pamüemaxũ̃ i caixanexũ̃maxã ínaxümaeguãchi. Rü nüma nixĩ i ãẽxgacü i aixcüma mea nangugüxũ̃ i wüxichigü i duũ̃xũ̃güarü maxũ̃. Rü aixcüma nawẽxgu i ngẽma namaxã naxueguxũ̃ i wüxichigü.

[3]Rü wüxi i üxüema rü napẽxegu nixũ, rü ngẽmamaxã ínanagu i norü uanügü i nacüwawa ngẽxmagüxũ̃.

[4]Rü yimá norü ãẽmacü rü ñoma i naanewa nanguema. Rü nüma i ñoma i naane rü nidụxru i ngẽxguma nüxna nanguemagu.

[5]Rü napẽxewa ya Cori ya ñoma i naanearü yora ixĩcü rü yima mạxpűnegü rü inadexgü ñoma werarüxũ̃.

[6]Rü guxũ̃ma i ngẽma dauxũ̃wa nüxũ̃ idauxũ̃ rü tüxũ̃ nüxũ̃ nacuạxẽxẽ nax nüma ya Tupana rü ãẽxgacü ya mecü yixĩxũ̃. Rü guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü i ñoma i naanecüạ̃x rü nüxũ̃ nadaugü nax naxüünexũ̃ i nümax.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]Rü Tupanapẹxewa narümaachitanü i guxũma i ngẽma duũxũgü i tupananetachicünạxãgümaxã taãẽgüxũ rü nüxũ icuạxüũgüxũ. Erü guxũma i ngẽma tupananetachicünạxãgü rü Cori ya Tupanapẹxegu narümaachitanü.

[8]Pa Corix, yima ĩane ya Chióũ rü guxũma ya yima Yudáanearü ĩanegü rü nataãẽgü namaxã i curü mugü.

[9]Erü cumax, Pa Cori ya Guxãétüwa Ngẽxmaxex, rü namaxã icucuạx i guxũma i ñaa naane. Rü cuma rü guxũma i ngẽma tupananetagüétüwa cungexma.

[10]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tüxũ nangechaũ ya yíxema nüxũ oxe i ngẽma chixexũ. Rü tüxna nadau ya yíxema aixcüma naga ĩnüexe rü tüxũ ínapoxũ naxmẹxwa i ngẽma chixexũgu maxẽxũ i duũxũgü.

[11]Rü ngẽma duũxũgü i mea maxẽxũcạx nixĩ i yangunexũxũ. Rü ngẽma taãxẽ i aixcüma ixĩxũ rü ngẽma duũxũgü i tama chixexũ ügüxũcạx nixĩ.

[12]Pa Duũxũgü i Mea Maxẽxũx ¡namaxã petaãẽgü ya Cori, rü nüxũ picuạxüũgü i naéga i üünexũ!

## Wiyaegü 98

### Nüma ya Cori ya Tupana rü uanügüxũ narüporamae

[1]¡Rü ngexwacạxũxũ i wiyaegu Cori ya Tupanacạx pewiyaegü! Yerü muxũma ga mexũ ga taxũgü norü poramaxã naxü. Rü nachacüxü ya üünene rü poranemaxã tórü uanügüxũ narüporamae.

[2]Rü nüma ya Cori rü nanaxunagü nax norü uanügüxũ naporamaexũ. Rü guxũma i nachixũanegüxũ nüxũ nadauxẽxẽ nax mea guxũmaxã inacuáxũ

[3]Erü nüma rü tüxũ nangechaũ rü tama nüxũ narüngüma ga norü uneta ga Iraétanüxũmaxã nüxũ yaxuxũ. Rü yema nax tórü uanügüxũ naporamaexũ rü guxũ i naanewa nanguchiga.

[4]Pa Duũxũgü i Ñoma i Naanewa Maxẽxũx ¡rü taãẽãcü naxcạx pewiyaegü ya Tupana! ¡Rü tagaãcü perü wiyaegümaxã nüxũ picuạxüũgü!

[5]¡Rü árpamaxã pepaxetagüãcüma naxcạx pewiyaegü ya Cori! ¡Rü perü paxetaruũgü i ãcúnüxũmaxã pegü pepaxpẹxegüãcüma naxcạx pewiyaegü!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[6]¡Rü perü paxetaruũgü i nagu picuegüxũmaxã taãẽãcüma ãẽxgacü ya Coripe̲xewa pewiyaegü!

[7]Rü name nixĩ nax norü taãẽmaxã naxãũgaxũ̃ i ngẽma már rü guxũma i nawa ngẽxmagüxũ̃. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta i ñoma i naane rü guxũma i duũ̃xũ̃gü i nawa maxẽxũ̃ rü name nixĩ nax nataãẽgüxũ̃.

[8-9]Rü guxũma i natügü rü name nixĩ i Cori ya Tupanaca̲x naxãũgatanüxũ̃ ñoma napéme̲xgüxürüxũ̃. Rü guxũnema ya ma̲xpűnegü rü name nixĩ i Tupanape̲xewa nataãẽgü. Erü nüma rü nua naxũ nax ñoma i naanemaxã iyacuáxũca̲x. Rü nüma rü aixcüma tá guxũma i nachixũ̃anecüã̲xmaxã meama inacua̲x.

## Wiyaegü 99

### Nüma ya Cori ya Tupana rü guxũma i ãẽxgacügüétüwa nangẽxma

[1]Nüma ya Cori rü ãẽxgacü nixĩ. Rü norü tochicaxũ̃ rü ngẽma taxre i daxũcüã̲xchicüna̲xãgü i ixãxpe̲xatüxũ̃arü ngãxũ̃wa nangẽxma. Rü nape̲xewa rü norü muũ̃maxã nidu̲xrue i guxũma i nachixũ̃anecüã̲xgü rü woo i ñoma i naane rü nidu̲xru.

[2]Rü nüma ya Cori ya ma̲xpűne ya Chióũ̃gu ãchiũ̃cü rü guxũ̃étüwa nangẽxma. Rü nüma nixĩ i guxũma i nachixũ̃anecüã̲x i duũ̃xũ̃gümaxã inacuáxũ̃.

[3]Rü name nixĩ i nüxũ̃ ticua̲xüũ̃güxũ̃ ya yimá Cori ya guxãmaxã icuácü rü ãũcümacü, erü nüma rü naxüüne.

[4]Rü cumax, Pa Corix, rü ãẽxgacü ya poraxüchicü quixĩ rü curü me nixĩ nax meama guxũma i duũ̃xũ̃gümaxã icucuáxũ̃. Rü cumatama nixĩ i nüxũ̃ quixuxũ̃ nax cupe̲xewa rü nawüxiguxũ̃ i guxũma i duũ̃xũ̃gü. Rü toma nax Iraétanüxũ̃ tixĩgüxũ̃ rü cuma rü aixcüma meama tomaxã icucua̲x rü ngẽma mugü ga toxna cuxãxũ̃ rü meama niwe̲x.

[5]¡Rü nüxũ̃ picua̲xüũ̃gü ya yimá Cori ya tórü Tupana ixĩcü! ¡Rü nape̲xegu pecaxa̋pü̲xügü! Erü nüma rü naxüüne.

[6]Rü gumá Moiché rü Aróũ̃ nixĩ ga Tupanape̲xewa tórü o̲xigüétüwa íchogügüxũ̃. Rü nüma ga Chamué ga Tupanaarü orearü uruxũ̃ rü norü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yumüxẽwa Tupanaarü ngũ̃xẽẽcax ínaca. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nanangãxũ̃ ga norü yumüxẽ.

7Rü nüma ga Tupana rü yema caixanexũ̃wa Moichémaxã rü Aróũ̃maxã nidexa rü nümagü rü meama nayanguxẽxẽ ga norü mugü ga nüxna naxãxũ̃.

8Rü cumax, Pa Cori Pa Torü Tupanax, rü cunangãxũ̃güxũ̃. Rü cuma rü yema torü oxigüxũ̃ cupoxcue ga yexguma chixexũ̃ naxügügu, natürü nüxũ̃́ nüxũ̃ icurüngüma ga norü chixexũ̃ ga yexguma Moiché rü Aróũ̃ naétüwa chogügügu.

9¡Rü nüxũ̃ picuaxüũ̃gü ya yimá Cori ya tórü Tupana ixĩcü! ¡Rü yima napata ya norü maxpṹne ya üünenewa ngẽxmanepexegu pecaxápüxügü! Erü nüma ya Cori ya tórü Tupana rü naxüüne.

## Wiyaegü 100

### Cori ya Tupana rü tüxũ̃ nangóexẽxẽ rü noxrü tixĩgü

1Pa Duũ̃xũ̃gü i Ñoma i Naanewa Maxẽxũ̃x ¡rü taãxẽãcü naxcax pewiyaegü ya Cori ya Tupana!

2¡Rü taãxẽãcü penataxẽxẽ ya Cori! ¡Rü taãxẽãcü naxcax pewiyaegü rü nüxũ̃ picuaxüxũ̃gü!

3¡Rü nüxna pecuaxãchie nax nüma ya Cori rü Tupana yixĩxũ̃! Rü nüma nixĩ i tüxũ̃ nangoxẽẽxũ̃ rü tama yigütama tangoxẽxẽ. Rü norü duũ̃xũ̃gü tixĩgü, ñoma carnérugü i norü yoraarü nachitaxũ̃wa ngẽxmagüxũ̃rüxũ̃.

4¡Rü nua naxũ̃tawa pexĩ, rü napatagu pechocu, rü perü wiyaegümaxã nüxũ̃ picuaxüxũ̃gü rü moxẽ nüxna pexãgü! ¡Rü nüxũ̃ pixu nax aixcüma namexẽchixũ̃ i nümax!

5Erü nüma ya Cori rü namecüma rü ngẽma norü ngechaũ̃ rü guxũ̃guma nangẽxmaecha. Rü ngẽma nax yaxaixcümaxũ̃ rü taguma inayacuax.

## Wiyaegü 101

### Ãẽxgacü ga Dabí rü Tupanamaxã inaxuneta


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Pa Cori Pa Tupanax, chorü wiyaemaxã cuxũ̃ chicua̱xüxũ̃ naxca̱x nax toxũ̃ cungechaxũ̃xũ̃ rü tomaxã mea icucuáxũ̃.

[2]Rü chanaxwa̱xe nax aixcüma mea cuxca̱x chamaxũ̃xũ̃. ¿Rü ñuxgu tá chauxũ̃tawa cuxũ nax choxũ̃ curüngũ̃xẽẽxũ̃ca̱x? Rü ngẽmaãcü i chorü maxũ̃ rü aixcüma tá name napẹ̱xewa i chopatacüã̱xgü.

[3]Rü taxũtáma marü naxca̱x íchidau i ta̱xacürü chixexũ̃. Rü tama namaxã chataãxẽ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i tama Tupanaga ĩnüexũ̃. Rü taxũtáma chanayaxu.

[4]Rü tá nüxũ̃ chaxo i ngẽma ĩnügü i chixexũ̃ i chauãẽwa íngugüxũ̃. Erü taxuxũ̃ma i ta̱xacürü chixexũ̃ chaxüxchaũ̃.

[5]Rü tá chayanange̱axgüxẽxẽ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i namücügüechita chixri tümachiga idexagüxũ̃. Rü taxũtáma yáxna namaxã chaxĩnü i ngẽma duũ̃xũ̃gü i to̱xgua̱xétüwa nügü ügüxẽxẽchaũ̃xũ̃ rü ngẽma norü poramaxã nügü icua̱xüxũ̃güxũ̃.

[6]Rü tá naxca̱x chadau i yatügü i aixcüma mea maxẽxũ̃ nax chauxũ̃tawa nangẽxmagüxũ̃ca̱x rü chorü ngũ̃xẽẽruũ̃gü yixĩgüxũ̃ca̱x.

[7]Rü ngẽma womüxẽẽwa̱xegüxũ̃ rü tá nangechica i chopatawa. Rü taxuxũ̃táma idorata̱xáxũ̃ chauxũ̃tawa nangẽxma.

[8]Rü wüxichigü i ngunexũ̃gu rü tá naxca̱x chadau i guxũ̃ma i ngẽma chauchixũ̃anewa chixexũ̃ ügüxũ̃ nax íchanawoxũ̃xũ̃ca̱x nawa ya daa Cori ya Tupanaarü ĩane.

## Wiyaegü 102

### Naxĩ̱xãchiãẽcüarü yumüxẽ

[1]Pa Corix, ¡choxũ̃́ nüxũ̃ naxĩnü i chorü yumüxẽ! ¡Rü nayaxu i ngẽma tagaãcü cumaxã nüxũ̃ chixuxũ̃!

[2]¡Rü taxṹ i cha̱uxcha̱xwa iquicúxũ̃ i ngẽxguma guxchaxũ̃wa changẽxmagu! ¡Rü choxũ̃́ nüxũ̃ naxĩnü i chorü yumüxẽ! ¡Rü paxa choxũ̃ nangãxũ̃ i ngẽxguma cuxna chacagügu!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[3]Erü ñaa chorü maxũ rü ñoma caixanexũrüxũ paxa inarüxo. Erü poraãcü chidạxawe rü ñoma üxüwa íngexmaxũrüxũ chinai nax chixaxünexũ.

[4]Rü chorü maxũne rü nayarümaxãchi ñoma maxẽ yarümaãchicürüxũ. Rü ngẽmacạx chaxoóbü rü tama chataiya.

[5]Rü chaxauxechamare. Rü ngẽmacạx düxwa chixaxüchi rü chạụxchạxmü rü chauxchinạxãwa nayaxụ̃x.

[6]Rü wüxi i cüchana i chianexũwa ngẽxmaxũrüxũ chixĩ, rüẹxna ñoma cüchana i ĩanechitaxũwa ngẽxmaxũrüxũ chixĩ.

[7]Rü tama chape. Rü ñoma wüxi i weri i nüxicatama ĩãcạxwẹxwa axũrüxũ chixĩ.

[8]Rü ngẽma chomaxã rüxuanügüxũ rü taguma nüxũ narüchaue nax chixri chauchiga yadexagüxũ rü chauégamaxã naguxchigagüxũ.

[9-10]Rü ngẽma nax ngúxũ chingexũgagu rü tama chataiya rü düxwa tanimaca chanangọ̃xmare. Rü ngẽma chorü axexũ rü chauxgüxũetümaxã naxãéxũ erü chomaxã cunuxũchi. Rü ãẹ̃xgacüwa choxũ cungụxẽxẽ nax yixcüra choxũ curütáexũcạx.

[11]Rü ngẽma chorü ngunexũgü rü paxa naxüpetü ñoma wüxi i gáuxchipetaxũrüxũ. Rü chayarümaãchi ñoma maxẽrüxũ.

[12]Natürü i cumax, Pa Corix, rü guxũguma ãẹ̃xgacü quixĩ. Rü ngẽma cuéga rü guxũgutáma nüxna nacuạxãchie.

[13]Pa Corix, ¡inachi rü cuxṹ naxauxãchitümüxũ ya curü ĩane ya Chióũ! Erü marü nawa nangu i ngunexũ nax tomaxã curüngũxmüxũ rü toxṹ nüxũ icuyarüngümaxũ i ngẽma torü chixexũ.

[14]Rü toma nax curü duũxũgü tixĩgüxũ rü nüxũ tangechaũ ya yimá Yerucharéũtapụ̈xarü nutagü, rü poraãcü toxṹ nangụx nax ñuxãcü nagu napogüexũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15-16Rü ngẽxguma nüma ya Cori norü üünemaxã taxca̱x nango̱xgux rü tüxũ̃ nangũ̃xẽẽgux nax wena tanamexẽẽxũ̃ca̱x ya yima norü ĩane ya Chióũ̃ rü guxũ̃ma i nachixũ̃anecüã̱xgü rü norü ãẽ̱xgacügü rü tá nüxũ̃ nicua̱xüũ̃gü.

17Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá nüxũ̃ naxĩnü i norü yumüxẽ i ngẽma ngéma wogümarexũ̃, rü taxũtáma nüxũ̃ naxo i ngẽma naxca̱x ínacagüxũ̃.

18Rü ngẽma taxca̱x naxüxũ̃ ya Cori rü name nixĩ i naxümatüxũ̃ naxca̱x i ngẽma duũ̃xũ̃gü i wixweama ingóetanüxũ̃ nax nümagü rü ta Corixũ̃ yacua̱xüũ̃güxũ̃ca̱x rü woo i ngẽma ñu̱xma taxũta buexũ̃.

19-20Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ngéma dauxũ̃wa ínatoxũ̃wa rü ñoma i naanegu nadawenü nax nüxũ̃ nangũ̃xẽẽxũ̃ca̱x i ngẽma norü duũ̃xũ̃gü i togümẽ̱xẽwa ngẽxmagüxũ̃ rü ínanguxũ̃xẽẽãxũ̃ca̱x i ngẽma yu namaxã naxuegugüxũ̃.

21Rü ngẽmaãcü i norü duũ̃xũ̃gü rü tá Chióũ̃wa Cori ya Tupanaxũ̃ nixuchigagü rü Yerucharéũ̃wa rü tá ta nüxũ̃ nicua̱xüũ̃gü.

22Rü ngẽxguma ngẽma togü i nachixũ̃anecüã̱xgü nüxũ̃ naxĩnüechigagu rü tá Yerucharéũ̃gu nangutaqueẽ̱xegü nax nüxũ̃ yacua̱xüũ̃güxũ̃ca̱x ya Cori ya Tupana.

23Natürü i choma i ñu̱xmax rü changearü poraã̱x. Rü taũtama chayayane rü nüma ya Cori rü nananuxẽxẽ i chorü maxũ̃.

24Rü ngẽmaca̱x ñachagürü nüxũ̃: —Pa Corix ¡taxú̱ i choxũ̃ quigaxũ̃ naxũ̃pa nax meama chayaxũ̃! = =ñachagürü nüxũ̃. Pa Corix, currü taunecü rü taguma nagu̱x erü guxũ̃guma cungẽxmaecha.

25Rü noxriarü ügügu rü cuma cunaxü ga ñoma i naane. Rü cumatama nixĩ ga cunaxüxũ̃ ga guxũ̃ma i ngẽma dauxũ̃wa nüxũ̃ idauxũ̃.

26Rü guxũ̃ma i ngẽma rü tá inayarüxo, natürü i cuma rü guxũ̃gutáma cunaxa̱i̱xrügumaraxũ̃. Rü ñoma i naane rü ngẽma dauxũ̃wa nüxũ̃ idauxũ̃ rü wüxi i naxchirurüxũ̃ tá nangau. Rü cuma rü tá cunaxüchicüxü rü ñoma wüxi


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

i duũxũ i naxchiru i ngauxũ ítáxũ rü ngexwacạxũxũ i naxchirugu icúxũrüxũ tá nixĩ.

27Natürü i cumax rü cunaxạịxrügumaraxũ rü curü taunecü rü taguma nagụx.

28Rü ngẽma nataagü i curü duũxũgü rü tá nüxna cudau. Rü ngẽma naane i toxna cuxãxũwa tá nangẽxmagüecha.

## Wiyaegü 103

### Tupanaxũ tá chicuạxüxũ

1Rü guxũma i chorü ĩnümaxã rü ñaa chauãẽmaxã tá nüxũ chicuạxüxũ ya nüma ya Cori ya Tupana ya üünecü.

2Rü guxũma i chorü ĩnümaxã tá nüxũ chicuạxüxũ ya Cori ya Tupana rü taxũtáma nüxũ icharüngüma i norü ngũxẽẽgü i chạụxcạx naxüxũ rü bai i wüxi.

3Rü nüma rü choxṹ nüxũ inayarüngüma i guxũma i chixexũ i chaxüxũ rü chạụxcạx nayataanexẽxẽ nawa i chorü dạxawegü.

4Rü nüma nixĩ i yuwa choxũ ínanguxuchixẽẽxũ. Rü nüma rü poraãcü choxũ nangechaũ rü chomaxã namecüma.

5Rü nüma nixĩ i guxũma i mexũgü choxna naxãxũ. Rü nüma rü choxũ naporaxẽẽchigüama nax ñoma ĩyürüxũ chaporaxũcạx.

6Rü nüma rü aixcüma mea tümamaxã inacuạx ya yíxema togü chixri tümamaxã icuạxgüe.

7Rü nüma ga Tupana rü Moichéxũ rü yema Iraétanüxũxũ nüxũ nacuạxẽxẽ ga yema nagu naxĩnüxũ. Rü napẹxewa inanawẹx ga muxũma ga mexũgü ga norü poramaxã naxüxũ.

8Rü nüma ya Cori rü namecüma rü nüxṹ tangechaũtümüũgü rü yáxna tamaxã naxĩnü rü poraãcü tüxũ nangechaũ.

9Rü tama taxchi naxai rü tama tamaxã nanuecha.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[10]Rü woo nax nataxũ̃ i ngẽma chixexũ̃ i ixüxũ̃, natürü i nümax rü tama nanangẽxgumaraxũ̃ i ngẽma poxcu i tüxna naxãxũ̃.

[11]Erü ngẽma norü ngechaũ̃ rü taguma inayagu̱x tümaca̱x ya yíxema naga ĩnüexe. Erü norü ngechaũ̃ rü nataxüchi ngẽma daxũguxũ̃ i naane rü ñoma i naanexũ̃ yadüxüxũ̃rüxũ̃.

[12]Rü ngẽma tórü chixexũ̃gü rü marü tüxna nanayáxũ̃guxẽxẽ ñoma éste rü oéste nügüna nax nanayáxũ̃guxẽẽxũ̃rüxũ̃.

[13]Rü nüma ya Cori rü tüxũ̃ nangechaũ̃ ya yíxema naga ĩnüexe ñoma wüxi i papa naxacügüxũ̃ ngechaũ̃xũ̃rüxũ̃.

[14]Erü nüma rü meama nüxũ̃ nacua̱x nax ta̱xacüwa tüxũ̃ naxüxũ̃ rü nüxũ̃ nacua̱x nax waixũ̃müte̱xe ixĩgüxũ̃.

[15]Rü duũ̃xũ̃güarü maxũ̃ rü tama nama̱x. Rü ñoma wüxi i natüanerüxũ̃ nixĩ rü ñoma wüxi i putüra i naixnecücüã̱x i boxchacuxũ̃rüxũ̃ nixĩ.

[16]Rü ngẽxguma buanecü nagu nguxgu i ngẽma putürachacu rü ngẽxma narüxo rü taguma texé wena nüxũ̃ tadau.

[17-18]Natürü ngẽma Tupanaarü ngechaũ̃ tümaca̱x ya yíxema naga ĩnüexe rü taguma inayacua̱x. Rü tümaxacügüwa naxüe nax guxũ̃guma Tupana tümamaxã mecümaxũ̃ ya yíxema mea yanguxẽẽgüxe i norü uneta rü tama nüxũ̃ irüngümaexe nax naga taxĩnüexũ̃ i norü mugü.

[19]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü daxũguxũ̃ i naanewa nanangẽxmaxẽxẽ i norü tochicaxũ̃ rü ngéma namaxã inacua̱x i guxũ̃ma.

[20]Pa Daxũcüã̱x i orearü Ngeruxũ̃ i Poraexũ̃ i Yanguxẽxẽgüxe i Ngẽma Tupana Pexũ̃ Muxũ̃ ¡rü mexũ̃ Corimaxã pexuegugü!

[21]Rü guxãma i pemax, Pa Daxũcüã̱x ya Coriaxũ̃́ Puracüexe rü Norü Ngúchaũ̃ Ügüxex ¡rü mexũ̃ Corimaxã pexuegugü!

[22]Rü guxãma i pema ya Cori ya Tupana pexũ̃ ngo̱xexẽxẽx ¡rü Cori ya Tupanaxũ̃ picua̱xüxũ̃gü i guxũ̃ma i norü naanewa! Rü choma rü tá ta guxũ̃ i chorü maxũ̃maxã Cori ya Tupanaxũ̃ chicua̱xüxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

## Wiyaegü 104

### Nüxũ ticuạxüũgü ya yimá guxũxũ ngọxẽxẽcü

[1]Rü guxũma i chorü ĩnümaxã tá nüxũ chicuạxüxũ ya Cori ya Tupana. Erü cumax, Pa Cori Pa Chorü Tupanax, rü guxũétüwa cungexma rü cuxüüne rü cunangóonexẽxẽ.

[2]Rü cuma rü curü ngóonexũarü ngãxũwa cungexma. Rü cuma rü cuyangeechi ga daxũguxũ ga naane ñoma wüxi i tüeruxũ ingeechixũrüxũ.

[3]Rü dexáétüwa cungexma rü ngẽxma dauxũgu cuxãchiũ. Rü ngẽma caixanexũ rü cuwexũxũ cuyaxĩxẽxẽ. Rü yimá buanecü nixĩ ya nagu quixũcü.

[4]Rü yimá buanecü nixĩ i yangegücü i cuga. Rü ngẽma üxüema nixĩ i naxüxũ i curü ngúchaũ.

[5]Rü cuma rü wüxitama ga namaxũgu cunaxṹ ga ñoma ga naane nax tama ngéma yaxũgachixũcạx.

[6]Rü noxriarü ügügu rü yema már ga mátamaxũ rü waixũmüétügu nixü rü woo ga guma mạxpṹnegü rü naétügu nixü.

[7]Natürü ga cuma rü cunamu ga yema dexá ga már ixĩxũ nax wüxiwa naxũxũcạx. Rü yexguma nüxũ naxĩnügu ga cuga ga ñoma duruanexũrüxũ ixĩxũ rü paxa wüxiwa naxũxũchíxü.

[8]Rü nangóe ga guma mạxpṹnegü rü ngatexũgü yerü ga yema dexá rü wüxiwa naxũxũchíxü. Rü yemaacü ga yema dexá rü yema nachica ga namaxã nüxũ cuxunetaxũwa naxũ.

[9]Rü yema namaxã cuxunetaxũgu narüxüãchi ga yema dexá nax tama wenaxarü waixũmüétügu yaxüxũcạx.

[10]Rü ngẽma bairawegüarü dexá rü natügü i mạxpṹneanewa ne dagüxũwa cunamugü.

[11]Rü ngẽma dexáwa naxaxegü i guxũma i naeũgü. Rü ngẽmawa naxaxegü i ngẽma búrugü i naixnecücüạx.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[12]Rü natücutügügu nixüachiaũ̃ i ngẽma werigü. Rü ngéma naxae natanüwa ya yima naigü.

[13]Rü cuma rü yea dauxũ̃wa ícungexmaxũ̃wa cunamu ya pucü nax mąxpűneétügügu napuxũ̃cąx. Rü yimá pucümaxã cuyawaimüanexẽxẽ i ñoma i naane.

[14]Rü ngẽmaãcü cunaxügüxẽxẽ ya maxẽ naxcąx i naxũ̃nagü. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta cunaxügüxẽxẽ i nanetügü i ñų̈xma duũ̃xũ̃gü namaxã toegüxũ̃ nax ngẽmaãcü nüxű̃ nangẽxmaxũ̃cąx i nabü i ngőxũ̃.

[15]Rü ngẽmaãcü duũ̃xũ̃güna cunaxã i norü poraxẽẽruxũ̃ i paũ̃ rü norü taãẽxẽẽruxũ̃ i bínu rü norü mexẽẽruxũ̃ i chíxũ̃.

[16]Rü ngẽma naigü rü ngẽma dexáwa naxaxegü. Rü woo ya yima ocayiwagü ya taxũ̃ne ya Cori ya Tupana Líbanuanegu togüne rü ngẽma dexáwa naxaxegü.

[17]Rü yima ocayiwagu nixüxchiãũ̃ i ngẽma werigü i íxraxũ̃. Rü yima pínutanüwa namaxẽ i cówagü.

[18]Rü mąxpűneanewa nangẽxmagü i ngẽma naeũ̃gü i naixnecücüą̃x. Rü ngẽma mąxpűnearü ãxmaxũ̃wa namaxẽ i ngẽma chigugü rü ngagü.

[19]Rü yimá tauemacü rü cunangǫxẽxẽ nax yimawa nangugüxũ̃cąx i ngunexũ̃gü. Rü yimá üąxcü rü nüxũ̃ nacuąx i norü ora i nagu yanaxücuxũ̃.

[20]Rü cuma rü cunaxẽanexẽxẽ i ngẽxguma nachütagu. Rü ngẽxguma i ngẽma naeũ̃gü rü naixnecüwa ínachoxũ̃.

[21]Rü ngẽma leóũ̃gü rü nawemücąx ngéma naxae. Rü ngẽmaãcü Tupanana nacagüe nax norü õna nüxna naxãxũ̃cąx.

[22]Natürü i ngẽxguma yangunegu rü üąxcü ibáxigu rü naxmaxũ̃wa naxĩ rü ngéma nayapee.

[23]Rü ngẽxguma i nüma i duũ̃xũ̃gü rü norü puracüwa naxĩ. Rü napuracüe ñų̈xmata nachüta.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[24]Rü namuxũchi i ngẽma cuxüxũ, Pa Corix. Rü guxũma i ngẽma cuxüxũ rü namexẽchi erü cumatama curü cuaxmaxã cunaxü. Rü guxũma i ngẽma cuxüxũ rü namaxã nanapá i ñoma i naane.

[25]¡Rü dücax i ngẽma már! Rü natacutüxüchi, rü namaxüchi rü nawa namaxẽ i naguxũraũxũ i choxnigü rü naeũgü i taxũ rü ixíraxũ.

[26]Rü ngẽmagu narüxĩĩxũ ya wapurugü ya taxüchine. Rü ngẽmawa nangẽxma i ngẽma Leviatáũ i taxüchixũ i cumatama cuxüxũ nax curü ĩnücaxwaxeruxũ yixĩxũcax.

[27]Rü guxũma i ngẽma cuxüxũ rü cuxũ ínananguxẽẽgü nax cuma cunachibüexẽẽxũcax i ngẽxguma nataiyaegu.

[28]Rü cuma rü nüxna cunaxã rü nümagü rü nanayauxgü. Rü mea cunaxüwemü rü nümagü rü mea nachibüe.

[29]Natürü ngẽxguma ícunawogügu rü nümagü rü nanaxĩxãchiãẽgü. Rü ngẽxguma nüxna cunayaxuxgu ya buanecü rü nayue rü wenaxarü waixũmüxũ nixĩgü.

[30]Natürü ngẽxguma nüxna cuxãxgu i maxũ rü nimu rü ngẽmaãcü cuyangexwacaxũchigüxẽxẽ i guxũma i ngẽma ñoma i naanewa maxẽxũ.

[31]Rü ngẽma Cori ya Tupanaarü üüne rü taguma inayacuax. Rü nüma rü poraãcü nataãxẽ namaxã i ngẽma nüma naxüxũ.

[32]Rü ñoma i naane rü niduxru i ngẽxguma nüma nüxũ nadawenügu. Rü ngẽxguma yima maxpűnegüxũ yangógügu rü nicaixquegü.

[33]Rü choma rü ñuxma nax chamaxũxũ rü tá chorü Cori ya Tupanacax chawiyae.

[34]Rü chierüx Cori namaxã taãẽgu i ngẽma nagu charüxĩnüxũ. Erü naxũtaguxica nixĩ i nüxũ ichayangauxũ i chorü taãxẽ.

[35]¡Rü noxtacüma iyanaxo i ngẽma duũxũgü i chixexũgu maxẽxũ i ñoma i naanewa! Rü name nixĩ i nataxuma i ngẽma duũxũgü i chixexũ ügüxũ. Rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

guxũma i chauãẽmaxã rü tá nüxũ chicuạxüxũ ya Cori ya Tupana. Rü name i Cori ya Tupanaxũ ticuạxüũgü.

## Wiyaegü 105

### Yema mexũgü ga taxũgü ga Iraétanüxũcạx naxüxũ ga Tupana

(1 Cr. 16.8-22)

[1]¡Moxẽ nüxna pexãgü ya Cori ya Tupana! ¡Rü guxũwama nüxũ pixuchiga! ¡Rü guxũma i duũxũgümaxã nüxũ pixu i ngẽma mexũgü i pexcạx naxüxũ!

[2]¡Rü perü wiyaegümaxã nüxũ picuạxüũgü! ¡Rü pegümaxã nüxũ pixu i ngẽma taxũ i mexũgü i naxüxũ!

[3]¡Rü pegü namaxã picuạxüũgü ya yimá üünecü! Rü pema nax naxcạx pedaugüxũ ¡rü petaãẽgü!

[4]¡Rü naxcạx pexĩ ya Corix ya Tupana, rü norü poracạx pedaugü! ¡Rü guxũguma norü ngũxẽẽcạx pedaugü!

[5-6]¡Rü nüxna pecuạxãchie ga yema mexũgü ga taxũgü ga norü poramaxã naxüxũ rü ngẽma norü mugü ga pemaxã nüxũ yaxuxũ i pema nax Tupanaarü duũ ya Abraáũtaagü pixĩgüxũ rü Acóbutaagü ya Tupana pexũ unetagüxe pixĩgüxũ!

[7]Rü nüma nixĩ i Cori ya tórü Tupana yixĩxũ. Rü nüma nixĩ i ñoma i naanemaxã inacuáxũ.

[8-10]Rü woo chi 1,000 i natücumü i tataagü ngupetügu, rü nüma ya Tupana rü tagutáma nüxũ inayarüngüma i norü uneta ga noxri Abraáũmaxã nüxũ yaxuxũ, rü nawena nane ga Ichaámaxã nüxũ yaxuxũ, rü yemawena Acóbumaxã rü ta nüxũ yaxuxũ nax guxũgutáma nüxũ nangũxẽẽxũ i nataagü i Iraétanüxũ.

[11]Rü yemacạx Acóbumaxã nüxũ nixu rü ñanagürü: —Choma rü tá cuxna chanaxã i guxũma i ñaa Canaáũane nax guxũgutáma cuxrü rü cutaagüarü yixĩxũcạx ==ñanagürü.

[12-15]Rü nümagü ga tórü o̱xigü rü woo noxretama nixĩgü ga noxri rü tóxnamanacüạ̃x nixĩgü, rü woo ñuxre ga nachixũanegüwa nichopetüetanü,


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

rü ñuxre ga ãẽxgacügümẹxẽwa íninguxũ̃etanü nax ñaa naanewa nangugüxũ̃cạx, natürü nüma ga Tupana rü tama nanaxwạxe nax texé chixri namaxã icuáxũ̃. Rü yemacạx yema ãẽxgacügü ga naxmẹxwa nayexmagüxũ̃maxã nüxũ̃ nixu rü ñanagürü nüxũ̃: —Tama chanaxwạxe i ngẽma choma nüxũ̃ chaxunetaxũ̃ i duũ̃xũ̃gü rü chixri namaxã ipecuạx. Rü ngẽma chorü orearü uruũ̃gü rü tama chanaxwạxe i ngúxũ̃ nüxũ̃ pingexẽẽgü ==ñanagürü.

16Rü nüma ga Tupana rü yema naanewa nanangebüanexẽxẽ rü yemacạx ínangu ga taxũ̃ ga taiya.

17Natürü Tupana rü naxũ̃pa Equítuanewa nanamu ga Yúche. Rü guma nixĩ ga naenexẽgü namaxã taxecü nax togümẹxẽwa nayexmaxũ̃cạx ga Equítuanewa.

18Rü poxcupataũ̃gu nanapoxcu. Rü fieruwa nayachotanaxãgü rü cadénamaxã nayachotaparagü, rü yemaacü nanapi̱xcutü.

19Rü yemaacü Tupana Yúchexũ̃ naxü rü ñu̱xmata yangu ga yema ore ga Yúche nüxũ̃ ixuxũ̃.

20Rü yemawena ga Equítuanecüãxarü ãẽxgacü ga muxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gümaxã icuácü rü nanamu nax Yúchexũ̃ poxcupataũ̃wa ínanguxuchigüxẽẽxũ̃cạx.

21Rü nüma ga ãẽxgacü rü nüxũ̃ naxuneta nax norü ngũ̃xẽẽruxũ̃ yixĩxũ̃cạx. Rü naxmẹxgu nanaxú̱ ga guxũ̃ma ga napata rü guxũ̃ma ga norü yemaxũ̃gü nax nüma namaxã inacuáxũ̃cạx.

22Rü nüma ga ãẽxgacü rü guxũ̃ma ga norü ngũ̃xẽẽruũ̃güétüwa rü norü ucu̱xẽruũ̃güétüwa nanaxú̱xẽxẽ ga Yúche nax nüma namaxã inacuáxũ̃cạx rü nangúexẽẽãxũ̃cạx nax cuạx nüxú̱ yexmagüxũ̃cạx.

23Rü yemawena rü Equítuanewa nangu ga Acóbu ga Tupana Iraégu naxüégacü. Rü yexma Equítuanegu naxãchiũ̃. Rü yemaacü Canaáũ̃anewa nayexma, natürü guxũ̃guma nagu narüxĩnü nax noxrütama naanecạx nawoeguxũ̃ ga nataagü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[24]Rü Tupana rü nayamuxẽxẽ ga yema norü duũxũgü rü düxwa Equítuanecüa̱xgüarü yexera narüporamaegü.

[25]Rü yemawena ga Tupana rü yema Equítuanecüa̱xgüna naxĩnü nax yema Tupanaarü duũxũgüchi naxaiexũca̱x. Rü yemaca̱x ga Equítuanecüa̱xgü nagu narüxĩnüe nax ñuxãcü naxüaxũ nax tama timuxũca̱x ga guxema Tupanaarü duũxũgü.

[26]Rü yemawena ga Tupana rü nanamu ga norü duũ ga Moiché rü naenexẽ ga Aróũ ga nümatama ga Tupana nüxũ unetacü.

[27]Rü nümagü ga Moiché rü Aróũ rü Tupanaarü poramaxã ínananguxẽxẽgü ga cua̱xruũgü ga ãũcümaxũ ga Equítuanewa.

[28]Rü nüma ga Tupana rü guxũwama ga Equítuanewa ínananguxẽxẽ ga ẽanexũ. Natürü yema Equítuanecüa̱xgü rü tama naga naxĩnüe.

[29]Rü nagüxũ nayangucuchixẽxẽ ga natügüarü dexá rü yemaca̱x nayue ga choxni.

[30]Rü cururugü yema nachixũanewa ínangugüxẽxẽ. Rü woo ãẽ̱xgacüarü pechicaxũgu rü naxĩgü.

[31]Rü Tupana rü nanamu ga muxũchixũ ga murenügü rü naxchigü. Rü guxũma ga Equítuane rü namaxã nanapá.

[32]Rü pucüchicüxü yema nachixũaneétügu nanayixẽxẽ ga gáuxũ. Rü ãẽmacü inaxüxẽxẽ.

[33]Rü yemaacü nanachixexẽxẽ ga norü úbanecügü rü norü igunecügü. Rü guxũwama nanabüũtanüxẽxẽ ga norü naigü ga Equítuanewa.

[34]Rü Tupana naxca̱x naca ga muxũchixũ ga munügü. Rü taxucürüwa texé tayaxugü ga norü mu.

[35]Rü nayawaatü ga nanetügü ga naanegüwa yexmagüxũ rü guxũma ga yema nachixũanewa rüxügüxũ.

[36]Rü yemawena rü wüxichigü ga Equítuanecüa̱xpatawa rü nanadai ga nüxíraxũxũ ga nane.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[37]Rü yemaacü ga Tupana rü Equítuanewa ínanagaxũ̃ ga norü duũ̃xũ̃gü. Rü nayana ga taxũ̃ ga úiru rü diẽrumügü. Rü taxuxũ̃ma nida̲xawee ga norü duũ̃xũ̃gü rü taxuxũ̃ma natura.

[38]Rü nümagü ga Equítuanecüã̲xgü rü nataãẽgü ga yexguma nüxũ̃ nadaugügu ga nax inaxĩãchixũ̃, yerü poraãcü naxcha̲xwa namuũ̃e.

[39]Rü Tupana rü naétüwa nanayexmaxẽxẽ ga wüxi ga caixanexũ̃ nax yema yadüxétüxũ̃ca̲x naxcha̲xwa ya üa̲xcüema. Rü chütacü rü wüxi ga üxüemamaxã nanangóonetanüxẽxẽ.

[40]Rü yexguma namachica̲x ínacagügu, rü nüma ga Tupana rü ngugagü naxca̲x ínayachoõchixẽxẽ. Rü paũ ga dauxũ̃wa nanachibüexẽxẽ. Rü yemaacü meama nüxũ̃́ ningugü.

[41]Rü yexguma Tupana nuta nangṹxtexẽẽgu rü taxũ̃ ga dexá yéma nayagoxũ̃chixü. Rü yema dexá rü ñoma wüxi ga natürüxũ̃ ínachianexũ̃wa naya̲x.

[42]Rü yemaacü aixcüma nayanguxẽxẽ ga yema norü uneta ga üünexũ̃ ga nũxcüma norü duũ̃ ga Abraáũ̃maxã nüxũ̃ yaxuxũ̃.

[43]Rü yemaacü nixĩ ga Tupana ga Equítuanewa ínagaxũ̃ ga norü duũ̃xũ̃gü ga nüma nüxũ̃ naxunetaxũ̃. Rü yexguma ínagaxũ̃ãgu rü poraãcü nataãẽgü.

[44]Rü togü ga duũ̃xũ̃güarü naane nüxna naxã. Rü nabü ga togüarü puracüwa ne ũxũ̃maxã nanachibüexẽxẽ.

[45]Rü yemaacü Tupana nüxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ ga yema duũ̃xũ̃gü yerü nanaxwa̲xe nax nagu namaxẽxũ̃ ga norü mugü rü nagu naxĩxũ̃ ga norü ngu̲xẽẽtae ga nüma namaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃. Rü name i Cori ya Tupanaxũ̃ ticua̲xüũ̃gü.

## Wiyaegü 106

### Iraétanüxũ̃ rü guxũ̃guma chixri Tupanaga naxĩnüe

[1]Name i Cori ya Tupanaxũ̃ ticua̲xüũ̃gü. ¡Rü moxẽ nüxna pexã! Erü nüma rü namecüma rü ngẽma norü ngechaũ̃ rü taguma inayacua̲x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2]¿Rü texé nüxũ tacuax nax nüxũ tixuxũ i guxũma i ngẽma nüma norü poramaxã naxüxũ? ¿Rü texé nüxũ tacuax nax nüma nanaxwaxexũãcüma nüxũ ticuaxüxũ?

[3]Rü tataãxẽgü ya yíxema aixcüma mexũgu rüxĩnüexe rü naxügüxe i ngẽma aixcüma wexguxũ.

[4-5]¡Choxna nacuaxãchi, Pa Corix, i ngẽxguma nüxũ curüngũxẽxẽgu i curü duũxũgü! Rü ngẽxguma núma cuxũxgu nax ícunanguxũxẽẽxũcax ¡rü choxũ rü ta natanüwa nangẽxmaxẽxẽ nax ngẽmaãcü nüxũ chadauxũcax i norü taãxẽ i ngẽma curü duũxũgü i cuma quidexechixũ, rü ngẽmaãcü choma rü ta wüxigu curü duũxũgümaxã chataãẽxũcax!

[6]Rü toma rü cupexewa poraãcü chixexũ taxü torü oxigürüũtama. Rü nüxna ítachocu i curü mugü nax tóxrütama ngúchaũ i chixexũgu tamaxẽxũcax.

[7]Rü nüma ga torü oxigü rü tama aixcüma nagu narüxĩnüe ga yema taxũgü ga mexũgü ga curü poramaxã cuxüxũ. Rü nüxũ inayarüngümae nax cuma rü nüxũ cungechaũxũ. Rü yema Már ga Dauchíüxũcutüwa rü cumaxã nayanue.

[8]Natürü nüma ga Tupana rü Equítuanecüãxarü ãẽxgacümexẽwa ínananguxũxẽẽama yerü taxucürüwama inayanaxoxẽxẽ ga norü uneta ga marü Abraáũmaxã nüxũ yaxuxũ.

[9]Rü nüma ga Tupana rü yema Már ga Dauchíüxũxũ namu nax yapayexũcax. Rü ñoma wüxi i naxnecü i paxũrüxũ nixĩ. Rü yemawa nayachoũxẽxẽ ga tórü oxigü.

[10]Rü yemaacü nixĩ ga norü uanügü ga naxchi aiexũmexẽwa ínanguxũxẽẽãxũ.

[11]Rü yexguma tórü oxigüwe yachoũgu ga tümaarü uanügü rü nüma ga dexá rü naétüwa nayax. Rü guxũma ga tümaarü uanügü rü yexma nayue rü bai ga wüxi ga maxũxũ ga íyaxüxũ.

[12]Rü yexgumama ga tórü oxigü rü düxwa nayaxõgü ga Tupanaarü unetagü rü norü wiyaegümaxã nüxũ nicuaxüũgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[13]Natürü paxãma nüxũ̃ inayarüngümaexũ̃ ga yema taxũ̃ ga mexũ̃gü ga Tupana naxca̱x üxũ̃. Rü tama ínananguxẽẽgü ga yema Tupana nagu rüxĩnüxũ̃.

[14]Rü yema ínachianexũ̃wa rü Tupanaxũ̃ naxügü ga tórü o̱xigü. Rü naxca̱x ínacagü nax Tupana paxa nüxṹ naxüxũ̃ca̱x ga yema nümatama ga duũ̃xũ̃gü nagu rüxĩnüexũ̃.

[15]Rü nüma ga Tupana rü naga naxĩnü, rü nanaxü ga yema naxca̱x ínacagüxũ̃. Natürü yemawena rü naxca̱x ínananguxẽxẽ ga da̱xaweane ga namaxã nayuexũ̃.

[16]Rü yéma ínapegüxũ̃wa rü yema duũ̃xũ̃gü rü tama gumá Moichéga rü gumá Tupana nüxũ̃ unetacü ga Aróũ̃ga naxĩnüechaũ̃ yerü naxca̱x nixãũxãchie nax norü ãẽ̱xgacü yixĩgüxũ̃.

[17]Rü yemaca̱x Tupana nanapoxcue. Rü naxca̱x nayange̱xẽxẽ ga naane rü yemagu nayicu ga Datáũ̃ rü Abiráũ̃ namaxã ga namücügü.

[18]Rü yema namücügü ga tama Tupanaga ĩnüexũ̃ rü Tupana naxca̱x yéma nanamu ga üxüema nax yemamaxã yaxaexũ̃ca̱x ga yema chixexũ̃ ügüxũ̃.

[19]Rü guma ma̱xpṹne ga Oréxwa rü nüma ga Iraétanüxũ̃ nanaxügü ga wüxi ga wocaxacüchicüna̱xã ga úirunaxca̱x. Rü yemaxũ̃ nicua̱xüũ̃gü.

[20]Rü yemaacü Tupana ya Üünecüxũ̃ naxüchicüxügü namaxã ga wüxi ga woca i maxẽ i ngṍxũ̃chicüna̱xã.

[21-22]Rü nüxũ̃ inayarüngümae ga Tupana ga norü poxũ̃ruxũ̃ ixĩcü ga naxücü ga taxũ̃ ga guxchaxũ̃gü ga Equítuanewa rü baixãchixẽẽruũ̃gü ga Cáũ̃chixũ̃anewa rü ãũcümaxũ̃ ga Már ga Dauchíüxũ̃wa.

[23]Rü nüma ga Tupana rü nüxũ̃ nixu rü tá nanadai ga yema duũ̃xũ̃gü. Natürü ga nüma ga Moiché rü naétüwa nachogüama rü yemaca̱x narüngüxmü ga Tupana rü tama nanadai.

[24]Rü yemawena rü nüxũ̃ naxoe ga yema naane ga mexẽchixũ̃ yerü tama nayaxõgü ga yema Tupanaarü uneta.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

25Rü nachĩũ̃wachigü rü chixri Cori ya Tupanachiga nidexagü rü tama naga naxĩnüe ga yema norü mugü.

26Rü yemacax ga nüma ga Cori ya Tupana rü namaxã nanaxuegu rü tá nadaiaxũ̃ yema ínachianexũ̃gu.

27Rü yexgumarüxũ̃ ta ga nataagümaxã rü nanaxuegu rü tá nadaiaxũ̃ rü to ga nachixũ̃anegü ga tama nüxṹ yaxõgüxũ̃gu nawooneãxũ̃.

28Rü yema tórü oxigü rü tupananeta ga Baá-peúmexẽwa nügü nayexmagüxẽxẽ. Rü nanangõxgü ga õna ga yema norü tupananetachicünaxãgü i ngearü maxṹãxũ̃cax nadaixũ̃.

29Rü yemaacü norü chixexũ̃gümaxã Tupanaxũ̃ nanuxẽẽgü. Rü yemacax ga nüma ga Tupana rü natanüwa ínananguxẽxẽ ga daxaweane ga nawa iyuxũ̃.

30Natürü nüma ga chacherdóte ga Fineéx rü inaxũãchi rü nayamax ga yema duũ̃xũ̃ ga chixexũ̃ üxũ̃. Rü yexguma ínayachaxãchi ga yema daxaweane.

31Rü yema Fineéx üxũ̃ rü Tupanapexewa name, rü name nax guxũ̃guma wüxichigü i papa nanegümaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃.

32-33Rü yema tórü oxigü rü Meribáwa rü ta Tupanaxũ̃ nanuxẽẽgü ga yexguma Moichéxũ̃ nachixewegügu nax dexá nüxna naxãxũ̃cax. Rü yema duũ̃xũ̃gügagu guxchaxũ̃ Moichéxũ̃ nangupetü. Yerü düxwa Moichéxũ̃ nanuxẽẽgü rü yemacax naechita chixri nidexa.

34Rü yema tórü oxigü rü tama nanadai ga yema Canaáũ̃cüãx ga Tupana namaxã nüxũ̃ ixuxũ̃ nax nadaiaxũ̃cax.

35Natürü namaxã naxãmücügüama, rü namaxã nixãtegü, rü namaxã naxãxmaxgü ga yema duũ̃xũ̃gü ga tama Tupanaaxṹ yaxõgüxũ̃. Rü nacümagü ga chixexũ̃gücax nangúe.

36Rü yema duũ̃xũ̃güarü tupananetachicünaxãgüxũ̃ nicuaxüũ̃gü rü yemagagu chixexũ̃gu nayi.

37Rü tüxũ̃ inamugü ga naxacüxegü nax yema ngoxogücax tüxũ̃ ínaguxũ̃cax.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[38]Rü yemaacü yema Canaáũanearü tupananetagücax tüxũ nadai ga guxema nanegü rü naxacüxegü ga taxuxũma ga chixexũ ügüxe. Rü ñoma ga naane rü guma tümagümaxã naxãũãchi.

[39]Rü yemaacü ga yema duũxũgü rü Tupanapexewa yexeraxũ ga chixexũ naxügü ga yexguma yema tupananetagüwe naxĩxgu.

[40]Rü nüma ga Tupana rü poraãcü namaxã nanu ga yema norü duũxũgü. Rü yemacax noxtacüma nüxũ naxo.

[41]Rü yema uanügü ga tama yaxõgüxũna nanawogü nax yema namaxã icuaxgüxũcax.

[42]Rü yema norü uanügü rü nüxũ narüporamae rü chixri namaxã inacuaxgü.

[43]Rü nüma ga Tupana rü muexpüxcünama ínananguxũxẽxẽ. Natürü ga nümagü rü tama nüxṹ inarüxĩnüechaũ ga yema Tupana nagu rüxĩnüxũ, rü norü chixexũ nüxũ narüyexera.

[44-45]Natürü yexguma Tupana nüxũ ĩnügu ga norü axu rü nüxũ nadauxgu nax taxũ ga guxchaxũwa nayexmagüxũ, rü nüma ga Tupana rü nüxna nacuaxãchi ga norü uneta ga namaxã nüxũ yaxuxũ. Rü yemacax nüxṹ nangechaũtümüxũ erü nataxüchi i norü ngechaũ.

[46]Rü yema norü duũxũgüarü uanügüãẽwa ínananguxẽxẽ nax mea namaxã inacuaxgüxũcax.

[47]Pa Cori Pa Torü Tupanax ¡toxũ rüngũxẽxẽ rü toxũ ínanguxũxẽxẽ naxmexwa i ngẽma to i nachixũanegü nax ngẽmaãcü nüxũ ticuaxüũgüxũcax i cuéga i üünexũ! Erü tanaxwaxe i taãẽãcüma cuxũ ticuaxüũgü.

[48]¡Guxũguma namexẽchi ya yimá tórü Cori ya Iraétanüxũarü Tupana! Rü name nixĩ i guxũma i duũxũgü rü ñanagürügü: —Ngẽmaãcü yixĩ = =ñanagürügü. ¡Rü ngĩxã tórü Cori ya Tupanaxũ ticuaxüũgü!

## Wiyaegü 107

### Cori ya Tupana rü guxũguma tüxũ nangechaũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]¡Moxẽ nüxna pexãgü ya Cori! Erü nüma rü namecüma rü norü ngechaũ̃ rü taguma inayacua̱x.

[2-3]Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta rü name nixĩ i Tupanana moxẽ naxãgü i guxũ̃ma i ngẽma duũ̃xũ̃gü ga norü uanügüme̱xẽwa Cori ínguxũ̃xẽẽxũ̃. Erü nümagü rü ngexta ínawoonexũ̃wa ga nórtewa rü súrwa rü éstewa rü oéstewa rü Tupana rü wena nananutaque̱xexẽxẽ rü nachixũ̃aneca̱x nanawoeguxẽxẽ.

[4]Rü nümagü rü ínachianexũ̃wa ga ngextá taxúema íxãpataxũ̃wa nachopetü nax naxca̱x nadaugüxũ̃ca̱x ga wüxi ga ĩane ga nagu naxãchiũ̃güne. Natürü ínatüe rü tama nüxũ̃ inayangaugü ga nama ga wüxi ga ĩanewa nadaxũ̃.

[5]Rü yexguma yema namaca̱x nadaugügu rü nataiyae rü nita̱xawae. Rü yemaca̱x naturae rü yexma nayuechaũ̃.

[6]Natürü yema nax ngúxũ̃ yangegüxũ̃gagu rü düxwa Cori ya Tupanana nacagüe. Rü nüma ya Tupana rü ínananguxũ̃xẽxẽ nawa ga yema norü ĩ̱xãchiãẽgü.

[7]Rü yemawena rü mexũ̃ ga namagu nayamugü nax nawa nangugüxũ̃ca̱x ga guma ĩane ga nagu tá naxãchiũ̃güne.

[8]Rü name nixĩ i Cori ya Tupanana moxẽ naxãgü naxca̱x i norü ngechaũ̃ rü norü ngũ̃xẽxẽ i nüxna naxãxũ̃.

[9]Erü nüma rü tüxũ̃ naxaxexẽxẽ ya yíxema ita̱xawaxe rü taxũ̃ i õna tüxna naxã ya yíxema taiyaxe.

[10-11]Rü yema duũ̃xũ̃gü rü poraãcü chixexũ̃wa namaxẽ rü ngẽmagagu ñoma ẽanexũ̃wa nangẽxmagüxũ̃rüxũ̃ nixĩgü. Rü ngẽma norü chixexũ̃ rü nayana̱ixgü ñoma cadénamaxã yana̱ixgüxũ̃rüxũ̃. Rü nanaxĩ̱xãchiãẽgü yerü tama naga naxĩnüechaũ̃ ga Cori ya Tupana ya Guxũ̃étüwa Ngẽxmacü, rü tama nanaxügüchaũ̃ ga yema nüma nagu naxĩnüxũ̃.

[12]Rü yemaca̱x ga Tupana rü taxũ̃ ga puracüwa nanawogü. Rü naxwetaarü yamaxã nayayitanü rü taxúema nüxũ̃ tarüngũ̃xẽxẽ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[13]Natürü yema nax ngúxũ̃ yangegüxũ̃gagu rü düxwa Cori ya Tupanana nacagüe. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü yema norü guxchaxũ̃wa ínananguxũ̃xẽxẽ.

[14]Rü yema ẽanexũ̃ i waanexũ̃wa ínananguxũ̃xẽxẽ, rü ínayawẽgü ga norü cadénagü.

[15]Rü name nixĩ i Cori ya Tupanana moxẽ pexãgü naxca̱x i norü ngechaũ̃ rü norü ngũ̃xẽxẽ i pexna naxãxũ̃.

[16]Yerü nüma rü nayapuxẽxẽ ga yema poxcupataũ̃arü ĩã̱x ga bróũchenaxca̱x rü nanapu̱xãchixẽxẽ ga yema norü fierumena̱xãgü.

[17-18]Rü nümagü i ngẽma duũ̃xũ̃gü ga norü chixexũ̃gagu rü norü pecadugügagu ida̱xaweexũ̃, rü nanaxĩ̱xãchiãẽgü. Rü woo ga yema norü õnagü rü tama nüxũ̃́ nachi̱xégagü yerü naturae rü marü nayuechaũ̃.

[19]Natürü naétüwa ga yema norü guxchaxũ̃gü rü Cori ya Tupanana nacagüe. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü yema norü guxchaxũ̃wa ínananguxũ̃xẽxẽ.

[20]Rü namaxã nanaxuegu nax naxca̱x yataanegüxũ̃. Rü naxca̱x nitaanegü. Rü yemaacü ga Tupana rü yuwa ínananguxũ̃xẽxẽ ga yema duũ̃xũ̃gü.

[21]Rü name nixĩ i Cori ya Tupanana moxẽ pexãgü naxca̱x i norü ngechaũ̃ rü norü ngũ̃xẽxẽ i pexna naxãxũ̃.

[22]Rü name nixĩ i nüxũ̃ picua̱xüũ̃güãcüma moxẽ nüxna pexãgü rü taãẽãcü nüxũ̃ pixugüchiga i ngẽma mexũ̃gü i naxüxũ̃.

[23]Rü yema taxetanüxũ̃ ga márgu yarüxĩĩxũ̃xũ̃, rü yáxũ̃wa naxĩ nagu ga norü wapurugü.

[24]Rü yema már arü ngãxũ̃tüwa nüxũ̃ nadaugü ga yema mexũ̃ ga Cori ya Tupana üxũ̃.

[25]Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nanamu nax inaxüxũ̃ca̱x ga buanecü rü yexguma rü tacü ga yuape inaxũ̃́.

[26]Rü yexguma ga guma wapurugü rü poraãcü naxexnagütanüãxũ̃ rü narüyiixũ̃gü. Rü yema nagu ĩxũ̃ rü nidu̱xrue norü muũ̃maxã.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[27]Rü nichüxatanücüxü ñoma nangãxẽxũ̃rüxũ̃. Rü tama nüxũ̃ nacuax nax ñuxãcü íyachaxãchixẽẽgüãxũ̃ ga norü wapurugü.

[28]Natürü yema guxchaxũ̃wa nayexmagügu rü Cori ya Tupanana nacagüe, rü nüma ga Cori ya Tupana rü yema norü guxchaxũ̃wa ínananguxũ̃xẽxẽ.

[29]Rü gumá buanecü ga tacü rü íxracü ga buanecüxũ̃ nananguxuchixẽxẽ, rü narüxo ga yuape.

[30]Rü yexguma nüxũ̃ nadaugügu ga nax naxoxũ̃ ga gumá yuape rü nataãẽgü. Rü Tupana rü yema ínaxĩxũ̃wa nanangugüxẽxẽ.

[31]Rü ngẽma duũ̃xũ̃gü rü name nixĩ i Cori ya Tupanana moxẽ naxãgü naxcax i norü ngechaũ̃ rü norü ngũ̃xẽxẽ i nüxna naxãxũ̃.

[32]Rü name nixĩ i moxẽ nüxna naxãgü i duũ̃xũ̃güarü ngutaquexewa rü ãẽxgacügüarü ngutaquexewa.

[33]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nayachegüxẽxẽ i natügü rü natüxacügü, rü naxnecümarexũ̃ nayangucuchixẽxẽ, rü nipagüane.

[34]Rü ngẽma mairaxũ̃ i nanetü nawa baxcaxũ̃ rü Tupana rü mairaxũ̃ i chixexũ̃xũ̃ nananguxuchixẽxẽ nagagu i norü chixexũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i nagu ãchiũ̃güxũ̃.

[35]Natürü ngẽma naane i taguma dexáãxũ̃ rü naxtaxaacügü nawa nayangucuchixẽxẽ. Rü ngẽma naane i pagüanexũ̃ rü nibaixraweax.

[36]Rü ngẽxma tüxũ̃ namugü ya yíxema ingearü ngẽmaxũ̃ãxẽ. Rü ngẽxma tümaarü ĩanegü taxügü.

[37]Rü ngẽxma tixüanegü rü úbamaxã tatoegü rü muxũchixũ̃ma i tümanetüarü o tibuxgü.

[38]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tüxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ nax timuxũ̃cax. Rü nayamuxẽxẽ i tümaarü wocagü.

[39-40]Rü ngẽxguma tümaarü uanügü chixri tümamaxã icuaxgügu rü ngúxũ̃ tüxũ̃ yangexẽẽgügu rü ngẽmagagu tiyuetanü rü tinoxreetanü, natürü Tupana


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

rü tá tüxũ̃ naxütanü rü tá nüxũ̃ naxõ̲õ̲x i ngẽma tümaarü uanügü. Rü ínachianexũ̃gu tá ínayatüexẽxẽ i norü uanügü nax nu ne naxĩmarexũ̃ca̲x.

41Rü yíxema ingearü ngẽmaxũ̃a̲xgüxe rü nüma ya Cori ya Tupana rü tüxũ̃ ínanguxũ̃xẽxẽ nawa i tümaarü ngechaũ̃. Rü tüxũ̃ nimuxẽxẽ ñoma carnérugürüxũ̃.

42Rü ngẽmaxũ̃ nadaugügu i ngẽma duũ̃xũ̃gü i Tupanape̲xewa mexũ̃ rü tá nataãẽgü. Natürü ngẽma chixexũ̃arü üruũ̃gü rü tá narüngea̲xgümare.

43Rü yíxema tümaãẽxũ̃ cuáxe rü name nixĩ i nagu tarüxĩnüxũ̃ i ñaa tümamaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ nax ngẽmaãcü nüxũ̃ tacuáxũ̃ca̲x nax poraãcü tüxũ̃ nangechaũ̃xũ̃ ya tórü Cori ya Tupana.

## Wiyaegü 108

### Íchamemare nax Tupanaca̲x chawiyaexũ̃

(Sal. 57.7-11; 60.5-12)

1-2Ñu̲xma rü íchame, Pa Chorü Tupanax, rü íchame nax chorü wiyaemaxã cuxũ̃ chicua̲xüxũ̃. Rü pa̲xmama tá ícharüda rü chorü paxetaruũ̃gümaxã tá chapaxeta. Rü ngẽmaãcü tá nüxũ̃ charümoxẽ i ngẽma ngexwacaxũ̃ i ngunexũ̃.

3Pa Cori Pa Tupanax, rü chorü wiyaegümaxã tá cuxũ̃ chicua̲xüxũ̃ nape̲xewa i guxũ̃ma i nachixũ̃anecüa̲x i duũ̃xũ̃gü.

4Erü ngẽma curü ngechaũ̃ rü daxũguxũ̃ i naanearü yexerawa nangu. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta i curü aixcüma rü ya̲u̲xtüweanexũ̃arü yexerawa nangu.

5Pa Chorü Tupanax, cuma rü daxũguxũ̃ i naanemaxã icucua̲x rü curü üüne rü ñoma i naane namaxã nanapá.

6¡Rü toxũ̃ nangãxũ̃ rü curü poramaxã toxũ̃ ínanguxũ̃xẽxẽ i toma nax toxũ̃ cungechaũ̃xũ̃!

7Rü cumax, Pa Tupanax, rü cupatawa quidexa rü ñacurügü: —Taãẽãcüma tá pexna chanaxã i guxũ̃ma i ngẽma naane i oéstewaama Chiquéũ̃wa ixügüxũ̃ rü ñu̲xmata éstewaama Chucóxarü doxonexũ̃wa nguxũ̃.

8Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta i Garaáxarü naane rü Manachéarü naane i natü i Yudáũ̃arü éstewaama ngẽxmagüxũ̃ rü choxrü nixĩ. Rü ngẽma Efraíũ̃arü naane


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

i churaragü i poraxũ nawa ne ĩxũ rü choxrü nixĩ. Rü ngẽxgumarüxũ ta i ngẽma Yudáarü naane i Iraétanüxũarü ãẽxgacügü nawa ne ĩxũ rü choxrü nixĩ.

9Rü ngẽma Moáane rü Edóũane rü chautüũwa nangẽxmagü. Rü ngẽma Firitéutanüxũ rü choma rü tá nüxũ charüporamae = =ñanagürü ya Tupana.

10-11Pa Tupanax, ¿rü texé tá Edóũanewa choxũ taga? ¿Rü texé tá norü ĩane ya poranegu choxũ taxücuxẽxẽ i ñu̱xma nax toxũ cuxoxũ rü marü tama torü churaragüxũ íquixümücüxũ?

12¡Rü torü uanügücha̱xwa toxũ rüngũxẽxẽ nax nüxũ tarüporamaegüxũca̱x! Erü taxuwama toxṹ name i toxrüxũ i duũxũgüarü ngũxẽxẽ.

13Natürü curü ngũxẽẽmaxã Pa Tupanax, rü tá nüxũ tarüporamae i ngẽma torü uanügü, erü cuma rü tá cuyayitanüxẽxẽ.

## Wiyaegü 109

### Tupanaarü ngũxẽẽca̱x ínaca

1Pa Tupanax ¡taxṹ i choxṹ nüxũ cuxoxũ i chorü yumüxẽ!

2Erü duũxũgü i chixexũgu maxẽxũ i dorata̱a̱xgüxũ rü chauchiga nidexagü. Rü wüxi i doramare nixĩ i ngẽma chauchiga i nüxũ yaxugüxũ.

3Rü chauxchi naxaieãcüma nidexagü. Rü natüca̱xmamare chixexũ chauchiga nixugü.

4Rü ngẽma chorü ngechaũ i ngẽma duũxũgüca̱x ichaxãxũ rü chixexũ̃maxã choxṹ nanaxütanügü. Natürü i chomax rü naxca̱x chayumüxẽama.

5Rü ngẽma mexũ i naxca̱x chaxüxũ rü chixexũ̃maxã nanatáeguxẽẽgü. Rü choma nüxũ changechaũ̃yane rü chauxchi naxaie.

6Pa Tupanax ¡ñu̱xma rü ngẽma chixexũ üxũca̱x nüxũ naxuneta i wüxi i ãẽxgacü i chixecüma nax ngẽma nüxna ca̱xaxũca̱x i norü chixexũchiga! ¡Rü ngẽxgumarüxũ ta nüxũ naxuneta i wüxi i norü uaxũ̃ruxũ i naxca̱x íca̱xaxũ nax napoxcuxũca̱x!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]Rü ngẽxguma ãẽxgacü nüxna caxgux i norü chixexũ̃chiga rü name nixĩ i noxtacüma poxcu namaxã naxueguxũ̃. Rü ngẽxguma nügücax ínacaxgu nax tama napoxcuxũ̃cax rü name nixĩ i noxtacüma yexeraãcü nanapoxcuama.

[8]¡Rü nanuxẽxẽ i norü maxũ̃ rü noxtacüma nayux nax ngẽmaãcü togü noxtacüma nayaxuxũ̃cax i norü puracü!

[9]Rü ngẽmaãcü i naxacügü rü noxtacüma nataxcue tixĩ rü naxmax rü noxtacüma yutexe tixĩ.

[10]Rü ngẽmaãcü i naxacügü rü nu ne nanaxĩmare rü íxraxũ̃ i diẽrucax nacaaxũ̃waxegü. ¡Rü noxtacüma nawa ínawoxũ̃ ya yima napatachicawa!

[11]¡Rü guxũ̃ma i ngẽma norü ngẽmaxũ̃gü, rü ngẽma diẽru naxũ̃tawa nayaxuxũ̃ noxtacüma yana! ¡Rü togümare i duũ̃xũ̃gü nüxũ̃́ yana i ngẽma norü puracütanü!

[12]Rü name nixĩ i taxúeãxũ̃ma nangechaũ̃tümüxũ̃ rü woo i naxacügü i taxcuexũ̃.

[13]¡Rü noxtacüma guxũ̃ yue i nataagü nax ngẽmaãcü yanaxoxochixũ̃cax i napexeégagü!

[14]Rü cumax, Pa Corix, ¡rü nüxna nacuaxãchi i nanatüarü chixexũ̃ rü tagutáma ínapi i ngẽma naéarü pecadu!

[15]¡Rü guxũ̃guma nüxna nacuaxãchi i ngẽma chixexũ̃ i naxüxũ̃! ¡Rü duũ̃xũ̃güãẽwa ínapi i naéga!

[16]Rü nüma i ngẽma chixexũ̃ üxũ̃ rü taguma nüxũ̃́ tangechaũ̃tümüxũ̃ ya yíxema ingearü diẽruãxgüxe rü yíxema tama tügü icuaxüũ̃güxe rü yíxema guxchaxũ̃maxã naxĩxãchiãẽgüxe. Rü nüma rü chixri tümamaxã inacuax rü ngẽmaãcü tüxũ̃ nadai.

[17]Rü nüma rü naxcax nadau nax chixexũ̃ naxüxũ̃. ¡Rü ngẽmacax name i noxtacüma chixexũ̃ namaxã yaxugüe i duũ̃xũ̃gü! Rü taguma naxcax nadau nax taxacürü mexũ̃ naxü. ¡Rü ngẽmacax noxtacüma taguma texé mexũ̃ nachiga ixu!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[18]¡Rü ngẽma nacüma i chixexũ̃, rü noxtacüma yadüxã i naxũ̃ne ñoma wüxi i naxchirumaxã idüxüxũ̃rüxũ̃! ¡Rü naanügu rü naxchinaxãgu noxtacüma naxücu i ngẽma chixexũ̃ i nagu naxĩnüxũ̃ ñoma dexá rüexna chíxũ̃ tagu ücuxũ̃rüxũ̃!

[19]Rü ngẽma nacüma i chixexũ̃ ¡rü noxtacüma yadüxã i naxũ̃ne ñoma wüxi i naxchiru naxũ̃ne idüxüxũ̃rüxũ̃, rü noxtacüma nüxna nanai ñoma wüxi i goyexũ̃rüxũ̃!

[20]Rü name nixĩ i Cori ya Tupana ngẽmaãcü nüxṹ nanaxütanü i ngẽma chomaxã rüxuanüãxgüxũ̃ rü chixri chauchiga idexagüxũ̃.

[21]Natürü cumax, Pa Corix rü chanaxwaxe i choxũ̃ curüngũ̃xẽxẽ rü mea choxna cudau nax ngẽmaãcü natachigaxũ̃cax i cuéga. ¡Rü curü mecümagagu choxũ̃ ínanguxuchixẽxẽ nawa i ngẽma chixexũ̃gü!

[22]Choma rü poraãcüxüchi guxchaxũ̃wa changexma rü chanaxĩxãchiãxẽ rü chorü maxũ̃newa rü poraãcü nangux.

[23]Rü ngẽma chorü guxchaxũ̃gümaxã rü inixũ nax chixachigüxũ̃ ñoma wüxi i gáuxchipetaxũ̃ ixũxchigüxũ̃rüxũ̃. Rü ñuxma rü marü chixaxüchi, rü ngẽmacax ya yimá buanecü rü choxũ̃ niga ñoma wüxi i munüxũ̃ yagaxũ̃rüxũ̃.

[24]Rü ngẽma nax tama chachibüxũ̃cax rü chiduruxeãpüxü rü chixachigü.

[25]Rü duũ̃xũ̃güarü cugüruxũ̃ chixĩ. Rü ngẽxguma choxũ̃ nadaunügu rü nanexáerugü rü choxũ̃ nacugüe.

[26-27]¡Choxũ̃ rüngũ̃xẽxẽ, Pa Cori Pa Chorü Tupanax! ¡Rü curü ngechaũ̃gagu choxũ̃ ínanguxuchixẽxẽ nawa i chorü guxchaxũ̃gü nax ngẽmaãcü duũ̃xũ̃gü nüxũ̃ cuáxũ̃cax nax aixcüma cuma yixĩxũ̃ i choxũ̃ curüngũ̃xẽẽxũ̃!

[28]Rü ñuxma nax choxũ̃ curüngũ̃xẽẽxũ̃ rü nüetama nixĩ ega woo chixexũ̃ chomaxã yaxugüegu i ngẽma chomaxã rüxuanüãxgüxũ̃. Rü name nixĩ nax naxãneexũ̃. Natürü i choma nax curü duũ̃xũ̃ chixĩxũ̃ rü chataãxẽ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

29Rü ngẽma chorü uanügü rü name nixĩ nax poraãcü naxãneexũ̃. ¡Rü ngẽma norü ãne rü noxtacüma yadũ̱xã i naxũ̃ne ñoma wüxi i naxchirumaxã idũ̱xũ̱xũ̃rüxũ̃!

30Rü ñaa cha̱u̱a̱xmaxã rü guxũ̃gutáma Cori ya Tupanana moxẽ chaxã. Rü muxũ̃ i duũ̃xũ̃gütanüwa tá nüxũ̃ chicua̱xüxũ̃.

31Erü nüma ya Tupana rü tümaétüwa nachogü ya yíxema ngearü ngẽmaxũ̃ã̱xgüxe. Rü naxme̱xwa tüxũ̃ ínapoxũ̃ i ngẽma tüxũ̃ íxuaxũ̃güxũ̃.

## Wiyaegü 110

### Nüma ya Cori rü ãẽ̱xgacüna pora naxã

1Rü nüma ya Tupana rü chorü Corixũ̃ ñanagürü: —¡Chorü tügünecüwawa rüto rü ñu̱xmatáta i ngẽma curü uanügü rü curü chicutüxũ̃ chayaxĩxẽẽgü! ==ñanagürü.

2Rü nüma ya Tupana rü Chióũ̃wa cuxũ̃ naxuneta nax ãẽ̱xgacü quixĩxũ̃ca̱x rü namaxã icucuáxũ̃ca̱x i ngẽma curü uanügü.

3Rü ngẽma ngunexũ̃ i curü uanügüxũ̃ curüporamaegu rü curü duũ̃xũ̃gü rü tá cuxme̱xwa nügü nangẽxmagüxẽxẽ. Rü nimexchiruãcüma tá cupe̱xewa nangugü. Rü ngẽma curü pora rü guxũ̃gutáma nitachigü ñoma pucü ya guxũ̃guma pa̱xmama rüngucürüxũ̃.

4Rü nüma ya Tupana rü cuxũ̃ naxuneta nax Melquichedéxrüxũ̃ guxũ̃guma chacherdóte quixĩxũ̃. Rü nüma rü taxũ̃táma inayanaxoxẽxẽ i ngẽma nüxũ̃ yaxuxũ̃.

5Rü nüma ya Tupana rü curü tügünecüwawa nangẽxma nax cuxũ̃ ínapoxũ̃xũ̃ca̱x. Rü ngẽma ngunexũ̃ i nagu nanuxũ̃gu rü tá nanadai i muxũ̃ma i ãẽ̱xgacügü.

6Rü ngẽma nachixũ̃anegüca̱x rü tá poxcu naxuegu. Rü ngẽxma tá nayue i muxũchixũ̃ i duũ̃xũ̃gü. Rü guxũ̃wama i ñoma i naanewa rü muxũ̃tama i ãẽ̱xgacügü tá ínawoxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]Natürü nümatama ya Tupana rü ngẽma namacüwawa ngẽxmaxũ̃ i natüxacüarü dexáwa tá naxaxe. Rü ngẽma dexá rü tá nayaporaxẽẽchigü.

## Wiyaegü 111

### Nüxũ̃ ticua̱xüũ̃gü ya Cori ya Tupana erü mexũ̃ taxca̱x naxü

[1]Name nixĩ i Cori ya Tupanaxũ̃ ticua̱xüũ̃gü. Rü choma rü guxũ̃ma i chorü maxũ̃nemaxã tá Cori ya Tupanaxũ̃ chicua̱xüxũ̃ nape̱xewa i ngẽma duũ̃xũ̃gü i mexũ̃gu rüxĩnüexũ̃arü ngutaque̱xewa rü guxũ̃ma i duũ̃xũ̃güpe̱xewa.

[2]Rü guxũ̃ma i ngẽma Cori ya Tupana üxũ̃ rü nataxüchi. Rü yíxema aixcüma namaxã taãẽxe i ngẽma Tupana üxũ̃ rü nawa tangu̱x.

[3]Rü ngẽma Tupanaarü puracü rü namexẽchi. Rü nüma rü guxũ̃guma mea tamaxã inacua̱x.

[4]Rü yema mexũ̃ ga naxüxũ̃ rü taxucürüwama nüxũ̃ itarüngümae. Erü nüma ya Cori rü namecümaxüchi rü nüxũ̃́ tangechaũ̃tümüxũ̃.

[5]Rü tüxũ̃ naxüwemü ya yíxema nüxũ̃ icua̱xüxũ̃güxe. Rü nüma rü taguma nüxũ̃ inarüngüma i ngẽma norü uneta ga nüxũ̃ yaxuxũ̃.

[6]Rü nüma rü norü duũ̃xũ̃güpe̱xewa inanawe̱x ga norü pora ga yexguma nüxna naxããgu ga ñaa Iraéane woo muxũ̃ma ga totücumü ga duũ̃xũ̃gü ga tama yaxõgüxũ̃ nawa namaxẽchire̱x.

[7]Rü guxũ̃ma i ngẽma nüma naxüxũ̃ rü name rü aixcüma niwe̱x i norü mugü. Rü ngẽmaca̱x name nax nagu yaxõxũ̃.

[8]Rü ngẽma norü mugü rü taguma inayarüxo erü guxũ̃ma rü aixcüma nixĩ rü nawe̱xgu.

[9]Rü nüma rü ínananguxũ̃xẽxẽ ga norü duũ̃xũ̃gü naxme̱xwa ga norü uanügü. Rü yema norü uneta rü namaxã nüxũ̃ nixu nax tagutáma iyanaxoxũ̃. Erü nüma ya Tupana rü naxüüne rü naxãũcümaxũ̃chi.

[10]Rü yíxema aixcüma cua̱x tüxũ̃́ ngẽxmaxe rü Cori ya Tupanaxũ̃ ticua̱xüũ̃gü. Rü yíxema Cori ya Tupanaxũ̃ icua̱xüũ̃güxe rü aixcüma tümaãẽxũ̃ ticua̱x. Rü name nixĩ i guxũ̃guma nüxũ̃ ticua̱xüũ̃gü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

## Wiyaegü 112

### Nataãxẽ ya yimá yatü ya mexũ̃gu rüxĩnücü

[1]Name nixĩ i Cori ya Tupanaxũ̃ ticua̱xüũ̃gü. Rü nataãxẽ ya yimá yatü ya Cori ya Tupanaxũ̃ ngechaũ̃cü rü norü mugügu imaxũ̃cü.

[2]Rü yimá yatü ya mexũ̃gu rüxĩnücü rü Tupana tá nüxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ i ngẽma naxacügü rü tá naporae i ñoma i naanewa.

[3]Rü napatawa ya yimá yatü rü namuarü ngẽmaxũ̃a̱xgü. Rü guxũ̃guma norü ngẽmaxũ̃gümaxã to̱xgua̱xũ̃ narüngũ̃xẽxẽ.

[4]Rü yimá yatü rü ñoma wüxi i omü i ẽanexũ̃wa ibáxixũ̃rüxũ̃ nixĩ naxca̱x i ngẽma togü i duũ̃xũ̃gü i mexũ̃. Rü nüma rü namecüma rü nangechaũ̃wa̱xe rü nixaixcüma.

[5]Rü yimá yatü ya mecümacü rü norü ngẽmaxũ̃gümaxã togüxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ. Rü mea namaxã inacua̱x i guxũ̃ma i ngẽma nüxũ̃́ ngẽxmaxũ̃.

[6]Rü yimá yatü rü taxũtáma nagu nayarüchixe. Rü duũ̃xũ̃gü rü guxũ̃gutáma nüxna nacua̱xãchigü naxca̱x i ngẽma mexũ̃ i naxüxũ̃.

[7]Rü nüma rü taxuca̱xma naxca̱x naba̱i̱xãchi i ta̱xacürü chixexũ̃ i ore i nachiga i nüxũ̃ naxĩnüxũ̃, erü nüxũ̃ nacua̱x nax Tupana aixcüma nüxna dauxũ̃.

[8]Rü nüma ya yimá yatü rü taxuca̱xma norü uanügüxũ̃ namuũ̃. Rü nüxũ̃ nacugüama erü Tupanagu nayaxõ.

[9]Rü yíxema tüxũ̃́ nataxúxe rü guxũ̃guma norü ngúchaũ̃maxã tüxna nanaxãmare i diẽru. Rü ngẽma nacüma i mexũ̃ rü taguma nüxũ̃ narüchau nax naxüaxũ̃. Rü taxuca̱xma naxãne erü aixcüma nagu namaxũ̃ i ngẽma nüxũ̃ yaxuxũ̃.

[10]Rü ngẽma chixexũ̃ ügüxũ̃ rü nanue ega nüxũ̃ nadaugügu. Rü norü numaxã nixũ̃́xchapütagü. Natürü ngẽma norü ĩnü i ngẽma chixexũ̃arü üruũ̃gü rü tá nagu nayarüchixe.

## Wiyaegü 113

### Norü mecümaca̱x Tupanaxũ̃ ticua̱xüũ̃gü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Name nixĩ i Cori ya Tupanaxũ ticuạxüũgü. ¡Pa Norü Duũxũgüx nüxũ picuạxüũgü!

[2]Rü name i ñụxma rü guxũguma mea nachiga idexagüxũ.

[3]Rü guxãma i pema i éstewa ngẽxmagüxe rü ñụxmata pema i oéstewa ngẽxmagüxe ¡rü nüxũ picuạxüũgü ya Cori ya Tupana!

[4]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü guxũma i nachixũanegümaxã inacuạx. Rü norü pora rü daxũguxũ i naaneétüwa nangu.

[5-6]Rü taxúema namaxã tawüxigu ya tórü Cori ya Tupana ya daxũguxũ i naanewa ãẽxgacü ixĩcü, natürü nüma rü ngéma nüxũ nadawenü i daxũguxũ i naane rü ñoma i naane.

[7-8]Rü tüxũ narüngũxẽxẽ ya yíxema ngearü diẽruáxẽ rü tüxũ ínarüdaxẽxẽ rü tümaarü ĩanearü ãẽxgacügütanüwa tüxũ narütoxẽxẽ.

[9]Rü yíxema ngexe ya ngexacüxe rü nüma ya Tupana rü tüxũ nataãẽxẽxẽ rü tüxũ narüngũxẽxẽ nax taxãxacüxũcạx. Pa Duũxũgüx, ¡ngĩxã nüxũ ticuạxüũgü ya Cori ya Tupana!

## Wiyaegü 114

### Nüxna nacuạxãchie ga yexguma Equítuanewa ínachoxũgu ga Iraétanüxũ

[1-2]Rü nũxcüma ga yexguma Equítuanewa ínachoxũgu ga tórü ọxigü ga Iraétanüxũ ga Acóbutaagü, rü Yudáanegu nixĩ ga naxügüãxũ ga guma Tupanapata. Rü nüma ga Tupana rü yéma nixĩ ga tórü ọxigümaxã inacuáxũ.

[3]Rü yexguma yema Már ga Dauchíüxũ yema Iraétanüxũxũ dạụxgu rü niyauxyexũchíxü. Rü yexgumarüxũ ta ga yema natü ga Yudáũ rü tórü ọxigücạx ínayachaxãchixũchixũ.

[4]Rü yexguma ga guma imáchanexũchine ga mạxpűnegü rü guma rünuxmaegüne ga mạxpűnegü rü Tupanaarü poramaxã nayuxnagütanü ñoma carnéruxacügü rü chíbuxacügü yuxnagütanüxũrüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[5]¿Rü tạxacü cuxũ̃ nangupetü, Pa Már i Dauchíüxũ̃, nax quiyauxyexũ̃chíüxũ̃? ¿Rü tạxacü cuxũ̃ nangupetü, Pa Natü Pa Yudáũ̃ nax ícuyachaxãchixũ̃chiüxũ̃?

[6]¿Rü tạxacü pexũ̃ nangupetü, Pa Imáchanexũ̃chine ya Mạxpűnegüx rü pemax Pa Rünuxmaegüne ya Mạxpűnegüx, rü piyuxnetanücüüxũ̃ ñoma carnéruxacügü rü chíbuxacügü yuxnagütanüxũ̃rüxũ̃?

[7]Rü cumax, Pa Ñoma i Naanex ¡rü Acóbuarü Tupanapẹxewa curü muũ̃maxã idụxrux!

[8]Yerü ga nüma rü nutatanüwa nanangọxẽxẽ ga puchugü rü nuta ya tacüwa inayagoxũ̃chíüxẽxẽ ga dexá.

## Wiyaegü 115

### Tórü Tupana rü daxũguxũ̃ i naanewa nangẽxma

[1]Pa Cori Pa Tupanax ¡cugütama icuạxüxũ̃ rü taxű i toxũ̃ quicuạxüxũ̃! ¡Rü cugü icuạxüxũ̃ naxcạx i curü ngechaũ̃ rü naxcạx i ngẽma nax quixaixcümaxũ̃!

[2]¿Rü tụ̈xcüũ̃ i ngẽma tama yaxõgüxũ̃ rü ínacagü rü ñanagürügü: —¿Ngexcü nixĩ ya perü Tupana? ==ñanagürügü?

[3]Natürü tanangãxũ̃ rü ñatagürügü: —Torü Tupana rü daxũguxũ̃ i naanewa nangẽxma. Rü nüma rü nanaxü i guxũ̃ma i tạxacü i nüma nanaxwạxexũ̃ ==ñatagürügü.

[4]Rü ngẽma norü tupanachicünạxãgü i ngẽma tama yaxõgüxũ̃, rü nümatama i duũ̃xũ̃gü naxmẹxmaxã nanaxügü. Rü úirumü rü diẽrumünaxcạx nixĩ.

[5]Rü nüxű̃ nangẽxma i naạ̃x natürü tama nidexagü rü nixãxetü natürü tama tạxacüxũ̃ nadau.

[6]Rü naxãchinü natürü tama tạxacüxũ̃ naxĩnüe. Rü naxãxmaraxũ̃ natürü taxuxũ̃ma nüxũ̃ napa.

[7]Rü nixãxmẹx natürü tama tüxũ̃ ningõgügü. Rü nixãcutü natürü tama inaxĩ. Rü bai i wüxi i naga i naạ̃xgüwa ixũxũxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]Rü ngẽma duũxũgü i nügücaxtama naxchicünaxãgü ügüxũ rü nüxṹ yaxõgüxũ rü naxrüũtama nixĩgü nax taxuwama yamexũ.

[9]Pa Iraétanüxũx ¡Cori ya Tupanagu peyaxõgü! Erü nüma rü tüxũ narüngũxẽxẽ rü tüxna nadau.

[10]Pa Chacherdótegüx ¡Cori ya Tupanagu peyaxõgü! Erü nüma rü tüxũ narüngũxẽxẽ rü tüxna nadau.

[11]Rü pemax, Pa Duũxũgü i Cori ya Tupanaxũ Ngechaxũgüxex ¡rü nagu peyaxõgü! Erü nüma rü tüxũ narüngũxẽxẽ rü tüxna nadau.

[12]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tagu narüxĩnü rü tá tüxũ narüngũxẽxẽ. Rü tá nüxũ narüngũxẽxẽ i guxũma i Iraétanüxũ rü norü chacherdótegü.

[13]Rü tá mexũ tümamaxã naxuegu ya yíxema nüxũ ngechaũgüxe woo yáxe rü buxe.

[14]Rü chanaxwaxe, Pa Iraétanüxũx, nax Cori ya Tupana pexũ imuxẽẽxũ rü yamuxẽẽãxũ i pexacügü.

[15]Rü nüma ya Cori ya Tupana i daxũguxũ i naane rü ñoma i naanearü üruxũ rü aixcüma tá pexna nanaxã i norü ngũxẽxẽ.

[16]Rü Cori ya Tupanaarü nixĩ i daxũguxũ i naane, natürü duũxũgüna nanaxã i ñoma i naane.

[17]Rü ngẽma marü yuexũ i naxmaxũwa ngẽxmagüxũ rü taxucürüwama Cori ya Tupanaxũ nicuaxüũgü i ñoma i naanewa.

[18]Natürü i yixema i ñuxma nax imaxẽxũ rü tá nüxũ ticuaxüxũgü i ñuxmax rü guxũgutáma ¡Rü ngĩxã nüxũ ticuaxüxũgü ya Cori ya Tupana!

## Wiyaegü 116

### Yumüxẽwa Tupanana moxẽ taxã

[1-2]Cori ya Tupanaxũ changechaũ erü nüxũ naxĩnü i ngẽma chorü yumüxẽ. Rü ñuxma nax chamaxũxũgu rü guxũgutáma namaxã chidexa i chorü yumüxẽwa.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[3]Rü ngẽma yu rü choxũ̃ niyauxchirẹx rü wixguxüchi choxũ̃ nimạx. Rü chabạịxãchi rü chamuũ̃.

[4]Rü yexguma ga choma rü Cori ga Tupanacạx aita chaxü rü ñachagürü: —¡Pa Corix, choxũ̃ namaxẽxẽ! = =ñachagürü.

[5]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü aixcümacü nixĩ rü nüxṹ tangechaũ̃tümüxũ̃wạxe. Erü nüma rü woetama guxũ̃guma namecümaxüchi.

[6]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tüxna nadau ya yíxema taxuxũ̃ma ixĩgüxe. Rü yexguma chaturagu ga nax chayuxchaũ̃xũ̃ rü choxũ̃ ínarüdaxẽẽama.

[7-8]Rü ñụxma rü wenaxarü chataãxẽ yerü nüma ga Cori ya Tupana rü chomaxã namecüma rü choxũ̃ ínapoxũ̃ nax tama chayuxũ̃cạx rü tama axu ínguxũ̃cạx rü tama chixexũ̃gu changuxũ̃cạx.

[9]Rü ñụxma rü Cori ya Tupanaga tá chaxĩnü natanüwa i ngẽma duũ̃xũ̃gü i ñoma i naanewa maxẽxũ̃.

[10]Rü choma rü chayaxõõma woo chorü ĩnüwa rü ñachagürü: —Nataxüchi i chorü guxchaxũ̃ = =ñachagürü.

[11]Rü chorü ĩxãchiãẽgagu rü ñacharügü: —Guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü rü nidoratạạxgü = =ñachagürü.

[12]¿Ñuxãcü tá Cori ya Tupanaaxṹ chanaxütanü naxcạx i guxũ̃ma i ngẽma mexũ̃ i chạụxcạx naxüxũ̃?

[13]Rü napẹxewa tá chanange i chorü ãmare i bínuchíü rü tá nüxũ̃ chicuạxüxũ̃ yerü yuwa choxũ̃ ínapoxũ̃.

[14]Rü guxũ̃ma i norü duũ̃xũ̃güpẹxewa tá nüxũ̃ chicuạxüxũ̃ yema namaxã nüxũ̃ chixuxũ̃rüxũ̃.

[15]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü poraãcü nüxũ̃ nangechaũ̃ i norü duũ̃xũ̃gü, rü poraãcü nüxṹ nangụx i ngẽxguma nayuegu i ngẽma norü duũ̃xũ̃gü i nüxũ̃ ngechaũ̃güxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[16]Pa Cori Pa Tupanax, choma rü curü duũxũ chixĩ, rü curü duũxũ tümane chixĩ. Rü cuma nixĩ i choxũ ícunguxuchixẽẽxũ nawa ga yema guxchaxũgü ga choxũ ináixũ.

[17]Rü ngẽmacax tá moxẽ cuxna chaxã rü naxũnagü tá cuxcax chadai rü íchanagu. Rü ngẽmaãcü tá cuxũ chicuaxüxũ Pa Cori Pa Tupanax.

[18-19]Rü Yerucharéũwa ngẽxmane ya cupataaxtüwa rü guxũma i curü duũxũgüpexewa tá chayanguxẽxẽ i ngẽma chorü uneta ga cumaxã nüxũ chixuxũ. Pa Duũxũgüx, ¡ngĩxã nüxũ ticuaxüxũgü ya Cori ya Tupana!

## Wiyaegü 117

### Tupanaxũ ticuaxüũgü

[1]¡Pa Guxũma i Nachixũanecüãxgü, rü Pa Guxũma i Ñoma i Naanecüaxgüx, rü Tupanaxũ picuaxüxũgü!

[2]Erü nüma rü poraãcü tüxũ nangechaũ rü guxũguma nixaixcüma rü nayanguxẽxẽ i ngẽma nüxũ yaxuxũ. ¡Rü ngĩxã tórü Corixũ ticuaxüũgü!

## Wiyaegü 118

### Cori ya Tupanaarü pora rü taguma inayagux

[1]Pa Duũxũgüx, ¡Cori ya Tupanana moxẽ pexãgü! Erü nüma rü namecümaxüchi rü guxũguma tüxũ nangechaũ.

[2]Pa Iraétanüxũx, name nixĩ i ñapegürügü: —Cori ya Tupanaarü ngechaũ rü taguma inayagux ==ñapegürügü.

[3]Rü ngẽxgumarüxũ ta i pemax, Pa Chacherdótegüx, rü name nixĩ i ñapegürügü: —Cori ya Tupanaarü ngechaũ rü taguma inayagux ==ñapegürügü.

[4]Rü ngẽxgumarüxũ ta i pemax i tórü Cori ya Tupanaxũ ngechaũgüxe, rü name nixĩ i ñapegürügü: —Cori ya Tupanaarü ngechaũ rü taguma inayagux ==ñapegürügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[5]Rü yexguma taxũ̃ ga guxchaxũ̃wa chayexmagu rü Cori ya Tupanaarü ngũ̃xẽẽcax̲ íchaca. Rü nüma rü choxũ̃ naxĩnü rü nawa choxũ̃ ínanguxuchixẽxẽ ga yema chorü guxchaxũ̃gü.

[6]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nachauxũ̃tagu rü ngẽmacax̲ tama chamuũ̃. ¿Rü ñux̲ma rü texé tapora nax tax̲acürü chixexũ̃gu choxũ̃ tangux̲ẽẽxũ̃?

[7]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nachauxũ̃tagu, rü nüma nixĩ i choxũ̃ nangũ̃xẽẽxũ̃. Rü tá nüxũ̃ chadau nax Tupana nüxũ̃ rüporamaexũ̃ i ngẽma chauxchi aiexũ̃.

[8]Rü name nixĩ nax Cori ya Tupanagu yaxõgüxũ̃ rü tama i duũ̃xũ̃gügu.

[9]Rü name nixĩ nax Cori ya Tupanagu yaxõgüxũ̃ rü tama i ãẽ̲xgacügü i poraexũ̃gu.

[10]Rü guxũ̃ma ga yema togü ga nachixũ̃anecüax̲gü rü chax̲ux̲cax̲ ínayaxüãchi rü choxũ̃ ínachomaeguãchi nax choxũ̃ yamax̲güxũ̃cax̲. Natürü Tupanaégagu nüxũ̃ charüporamae.

[11]Rü guxũ̃wama choxũ̃ ínachomaeguãchi, natürü Tupanaégagu nüxũ̃ charüporamae.

[12]Rü ñoma máxẽgürüxũ̃ choxũ̃ ínachomaeguãchi. Natürü yema nax nanuexũ̃ ga chorü uanügü rü ñoma tax̲acü ixaxũ̃ rü paxãma ixoxũ̃rüxũ̃ nixĩgü. Yerü Tupanaégagu nüxũ̃ charüporamae.

[13]Rü norü numaxã chax̲ux̲cax̲ nibuxmü nax choxũ̃ yamax̲güxũ̃cax̲, natürü nüma ya Cori ya Tupana rü choxũ̃ ínapoxũ̃.

[14]Rü ngẽmacax̲ chorü wiyaemaxã Cori ya Tupanaxũ̃ chicuax̲üxũ̃ erü nüma nixĩ i choxũ̃ naporaxẽẽxũ̃. Rü nüma nixĩ i choxũ̃ namaxẽẽxũ̃.

[15]Rü ngẽma Tupanaarü duũ̃xũ̃gü rü napatagüwa taãẽãcüma nawiyaegü i ngẽxguma nüxũ̃ naxĩnüegu nax Tupana nüxũ̃ naporamaegüxẽẽxũ̃ i ngẽma namaxã rüxuanüax̲güxũ̃. Rü ñanagürügü: —Nüma ya Cori ya Tupana rü norü poramaxã tüxũ̃ ínapoxũ̃ nüxna i ngẽma tamaxã rüxuanüax̲güxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[16]Erü ngẽma norü pora ya Tupana rü taxuxũma i to i poramaxã nawüxigu. Rü ngẽma norü poramaxã nixĩ i nüxũ nayexeraxũ i ngẽma tamaxã rüxuanüg̱xgüxũ ==ñanagürügü.

[17]Rü ñu̱xma rü taxũtáma paxa chayu. Rü tá chamaxũ nax ngẽmaãcü nüxũ chixuxũcg̱x i guxũma i tg̱xacü i naxüxũ ya Cori ya Tupana.

[18]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü poraãcü choxũ napoxcu natürü tama choxũ ínatg̱x nax chayuxũcg̱x.

[19]¡Rü peyawãxna i ngẽma Tupanapataarü ĩg̱x! Rü ngẽxma chaxücuchaũ nax Cori ya Tupanana moxẽ chaxãxũcg̱x.

[20]Rü ngẽma napataarü ĩg̱xwa nixĩ i yachocuxũ i ngẽma aixcüma norü duũxũgü ixĩgüxũ.

[21]Pa Corix, moxẽ cuxna chaxã erü choxṹ nüxũ cuxĩnü i chorü yumüxẽ rü choxũ cungãxũga. Erü cuma rü chorü maxẽẽruxũ quixĩ.

[22]Rü yimá nuta ya ĩpataarü üruũgü nüxũ oecü rü yima nixĩ ya ñu̱xma nüxíra yaxṹcuchigüãcü.

[23]Rü Cori ya Tupana nixĩ ya ngẽmaãcü naxücü. Rü wüxi i mexẽchixũ nixĩ rü ngẽmacg̱x tataãẽgü.

[24]Rü ñaa nixĩ i ngẽma ngunexũ i nagu Tupana mexũ taxcg̱x üxũ. ¡Rü ngĩxã poraãcü tataãẽgü!

[25]Pa Corix ¡paxa torü uanügümẹ̱xẽwa toxũ ínanguxũxẽxẽ! ¡Rü toxũ rüngũxẽxẽ nax mea toxũ nangupetüxũcg̱x!

[26]Rü Tupana rü namaxã nataãxẽ ya yimá Coriégagu núma ũcü. Rü toma rü Tupanapatawa mexũ pemaxã taxuegu.

[27]Rü nüma ya Cori nixĩ i tórü Tupana yixĩxũ. Rü nüma nixĩ i tüxũ yabáixmaxũxũ. ¡Rü ngĩxã napatawa ngẽxmaxũ i ãmarechicagu tayanu i ngẽma naixtanügü i nüxna ixãmaregüxũ!

[28]Rü cuxna moxẽ chaxã, Pa Corix, rü cuxũ chicug̱xüxũ erü cuporaxüchi rü chorü Tupana quixĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[29]¡Rü nüxna moxẽ pexãgü ya Cori ya Tupana! Erü nüma rü namecümaxüchi rü ngẽma norü ngechaũ rü taguma inayagu̱x.

## Wiyaegü 119

### Tupanaarü mugümaxã tataãẽgü

-1-

[1]Rü tataãẽgü ya yíxema aixcüma nagu maxẽxe i Tupanaarü mugü rü tama nüxũ rüngũmaexe.

[2]Rü tataãẽgü ya yíxema naga ĩnüexe i norü mugü rü guxũ i tümaarü maxũmaxã Tupanaca̱x daugüxe.

[3]Rü tataãẽgü ya yíxema taxuxũma i chixexũ ügüxe rü aixcüma Cori ya Tupanamaxũgu ĩxẽ.

[4]Cumax, Pa Tupanax, toxna cunaxã i curü mugü nax aixcüma naga taxĩnüexũca̱x.

[5-6]Chierüna guxũgu mea naga chaxĩnügu i ngẽma curü mugü nax ngẽmaãcü taxuca̱xma chaxãnexũca̱x i ngẽxguma chayanguxẽẽgu i curü mugü.

[7]Rü ngẽxguma mea nawa changu̱xgux i ngẽma curü mugü i aixcüma we̱xguxũ, rü guxũma i chorü maxũmaxã tá cuxũ chicua̱xüxũ.

[8]Rü choxṹ nangúchaũ nax nagu chamaxũxũ i ngẽma curü mugü ¡Rü taxṹ i choxũ ícutáxũ!

-2-

[9]Pa Tupanax ¿rü ñuxãcü tá wüxi ya ngextu̱xücü inamexũ i norü maxũ i cupe̱xewa? Rü ngẽxguma curü ore naxwa̱xexũãcüma namaxũ̱xguxicatama.

[10]Rü ngẽmaca̱x i choma rü guxũma i chorü maxũmaxã cuxca̱x chadau. ¡Rü choxna nadau nax tama nüxna chixũgachixũca̱x i curü mugü!

[11]Rü chauãẽgu namaxã changuxũ i curü ore nax tama cupe̱xewa chixexũ chaxüxũca̱x.

[12]Cumexẽchi i cumax, Pa Cori Pa Tupanax. ¡Rü choxũ nangu̱xẽxẽ i curü mugü!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[13]Rü cha̱u̱a̱xmaxã tá nüxũ̃ chixu i guxũ̃ma i ngẽma curü mugü i nüxũ̃ quixuxũ̃.

[14]Rü muxũ̃ma i ngẽmaxũ̃güarü yexera rü curü mugümaxã chataãxẽ.

[15]Rü tá nagu charüxĩnüecha i curü mugü rü tá nagu chixũ i ngẽma cuma cunaxwa̱xexũ̃.

[16]Rü curü mugümaxã tá chataãxẽ, rü tagutáma nüxũ̃ icharüngüma i curü ore.

**-3-**

[17]Rü choma nax curü duũ̃xũ̃ chixĩxũ̃ ¡rü choxna nadau nax tama chayuxũ̃ca̱x rü ngẽmaãcü naga chaxĩnüxũ̃ca̱x i curü ore!

[18]¡Rü choxũ̃ idauuchixẽxẽ nax ngẽmaãcü meama nüxũ̃ chadauxũ̃ca̱x i ngẽma curü orewa nüxũ̃ quixuxũ̃ i mexũ̃gü!

[19]Choma rü ñoma i naanewa rü wüxi i to i nachixũ̃anecüa̱x chixĩ. ¡Rü ngẽmaca̱x taxṹ i cha̱u̱xcha̱xwa icuyacúxũ̃ i curü mugü!

[20]Rü wüxichigü i oragu rü chaxoegaãxẽ naxca̱x nax nüxũ̃ chacuáxchaũ̃xũ̃ i curü mugü.

[21]Rü cumax rü nüxũ̃ cuxoregü i ngẽma duũ̃xũ̃gü i nügü icua̱xüũ̃güxũ̃ rü chixexũ̃ ügüxũ̃ rü tama naga ĩnüexũ̃ i curü mugü.

[22]¡Rü na̱xcha̱xwa choxũ̃ ixũgachixẽxẽ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i chixri chauchiga idexagüxũ̃ rü choxũ̃ cugüexũ̃ nagagu nax curü oregu chamaxũ̃xũ̃!

[23]Rü woo poraexũ̃ i ãẽxgacügü rü chixexũ̃ chomaxã naxügüchaũ̃gu, natürü i choma nax curü duũ̃xũ̃ chixĩxũ̃ rü tá curü mugügu charüxĩnüama.

[24]Erü ngẽma curü mugü rü chorü taãẽxẽẽruxũ̃ nixĩgü. Rü chorü ucu̱xẽruxũ̃ nixĩgü.

**-4-**

[25]Rü marü chatura rü chayuxchaũ̃. ¡Rü maxũ̃ choxna naxã i ngẽma chomaxã nüxũ̃ quixuxũ̃rüxũ̃!

[26]Rü yema chaucüma ga chixexũ̃, rü marü cumaxã nüxũ̃ chixu, rü cuma rü marü choxũ̃ cungãxũ̃ rü nawa choxũ̃ ícunguxuchixẽxẽ. ¡Rü ñu̱xma rü choxũ̃ nangu̱xẽxẽ i curü mugü!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[27]¡Rü cuax choxna naxã nax naga chaxĩnüxũ̃cax i curü mugü! Erü meama tá nagu charüxĩnü i ngẽma mexũ̃gü i cuma cuxüxũ̃.

[28]Rü poraãcü chaxaxu erü ngúxũ̃ chinge. ¡Rü choxũ̃ naporaxẽxẽ, rü choxũ̃ nataãẽxẽxẽ yema chomaxã icuxunetaxũ̃rüxũ̃!

[29]¡Rü naxchaxwa choxũ̃ ixũgachixẽxẽ i ngẽma doramare ixĩxũ̃ rü choxũ̃ nangux̱ẽxẽ i curü ore i aixcüma ixĩxũ̃!

[30]Erü choma rü marü chanayaxu i cucüma i aixcüma ixĩxũ̃ rü nagu chixũxchaũ̃ i ngẽma curü mugü.

[31]Pa Cori Pa Tupanax, curü mugüguama charüxĩnü. ¡Rü taxu̇́ i ãne choxũ̃ quingexẽxẽxũ̃!

[32]Rü pora chaxü nax ngẽmaãcü chayanguxẽẽxũ̃cax i curü mugü erü cuma rü taãẽmaxã cunapaxẽxẽ i chorü maxũ̃.

-5-

[33]Pa Corix ¡choxũ̃ nangux̱ẽxẽ i curü mugü nax nagu chixũxũ̃cax ñux̱matáta ngẽmagu chayumare!

[34]¡Rü cuax choxna naxã nax ngẽmaãcü tama nüxũ̃ charüngümaxũ̃cax i curü mugü! Rü aixcümaxũ̃chi guxũ̃gutáma naga chaxĩnüchaũ̃.

[35]¡Rü choxũ̃ naporaxẽxẽ nax nagu chixũxũ̃cax i ngẽma curü mugü! Erü ngẽmagu nixĩ i nüxũ̃ chayangauxũ̃ i chorü taãxẽ.

[36]¡Rü choxũ̃ rüngũ̃xẽxẽ nax ngẽma diẽru i chixeãcü yaxuxũ̃arü yexera choxu̇́ nangúchaũ̃xũ̃cax i curü mugü!

[37]¡Rü choxna yaxũgachixẽxẽ i ngẽma ĩnü i natücax̱mamare ixĩxũ̃ nax ngẽmaãcü curü ĩnügurica chixũxũ̃cax!

[38]Rü choma nax curü duũ̃xũ̃ chixĩxũ̃ ¡rü yanguxẽxẽ nax nüxũ̃ chadauxũ̃cax i ngẽma curü unetagü i tümacax̱ ixĩxũ̃ ya yíxema curü duẽxẽgü ixĩgüxe!

[39]¡Rü choxna yaxĩgachixẽxẽ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i muũ̃ choxna ãgüxũ̃ i curü mugügagu choxũ̃ cugüexũ̃! Erü ngẽma curü mugü rü namexẽchi.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

40Rü ngẽmacax choxṹ nangúchaũ̃. ¡Rü choxũ̃ namaxẽxẽ! Erü cuma rü quixaixcümaxũ̃chi.

-6-

41Pa Cori Pa Tupanax ¡ngẽma icuxunetaxũ̃rüũ̃tama choxũ̃ nangechaũ̃ rü choxũ̃ ínanguxuchixẽxẽ nax tama chayuxũ̃cax!

42Rü ngẽmaãcü tá curü oremaxã chanangãxũ̃ga i ngẽma chorü uanü i cugagu choxũ̃ cugüexũ̃. Erü nagu chayaxõ i curü ore.

43¡Rü taxṹ i chauaxwa choxna cunapuxũ̃ i ngẽma curü ore i aixcüma ixĩxũ̃! Erü ngẽma curü orewa nüxũ̃ quixu nax cuma rü tá choxũ̃ curüngũ̃xẽẽxũ̃.

44Rü chanaxwaxe i guxũ̃gutáma nagu chamaxecha i ngẽma curü nguxẽẽtae.

45Rü ngẽmaãcü taxucaxtama taxacücax chamuũ̃, erü naga chaxĩnü i ngẽma curü mugü.

46Rü ãẽxgacügüpexewa tá nüxũ̃ chixu i curü mugü rü taxucaxtama chaxãne.

47Erü nüxũ̃ changechaũ̃ i ngẽma curü mugü rü namaxã chataãxẽ.

48Rü nüxũ̃ changechaũ̃ rü choxṹ nangúchaũ̃ i ngẽma curü mugü. Rü poraãcü nagu charüxĩnü.

-7-

49¡Rü nüxna nacuaxãchi ga yema ore ga chomaxã nüxũ̃ quixuxũ̃ i choma nax curü duũ̃xũ̃ chixĩxũ̃! Rü yemawa nüxũ̃ quixu nax choxũ̃ tá curüngũ̃xẽẽxũ̃.

50Rü ngẽxguma changechaũ̃gu, rü ngẽma curü uneta nixĩ i choxũ̃ taãẽxẽẽxũ̃. Erü curü unetawa nüxũ̃ quixu nax maxũ̃ tá choxna cuxãxũ̃.

51Rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i nügü icuaxüũ̃güxũ̃ rü taguma nipae nax choxũ̃ nachixexẽẽgüchaũ̃xũ̃. Natürü i chomax rü taguma nüxna chixũgachi i ngẽma curü ore i choxũ̃ cunguxẽẽxũ̃.

52Rü nüxna chacuaxãchi ga yema curü mugü ga choxna cuxãchiréxũ̃, Pa Cori Pa Tupanax, rü ngẽmagügu nixĩ i nüxũ̃ ichayangauxũ̃ i chorü taãxẽ.

53Rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i chixri maxẽxũ̃ rü nüxũ̃ oexũ̃ i curü nguxẽẽtae, rü choma rü poraãcü namaxã chanu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

54Rü ñoma i naanewa nax paxaãchi chamaxũ̃xũ̃gu, rü ngẽma curü mugü nixĩ i chorü wiyae ixĩxũ̃, erü choxũ̃ nataãẽxẽxẽ.

55Pa Cori Pa Tupanax, rü woo chütacü rü cugu charüxĩnü. Erü chanaxwa̱xe i nagu chamaxũ̃ i curü ngu̱xẽẽtae.

56Rü ngẽma cuga nax chaxĩnüxũ̃gagu rü chanayaxu i taãxẽ i taxũ̃.

-8-

57Rü cumax, Pa Corix, nixĩ i chorü Tupana quixĩxũ̃. Rü choma rü marü cumaxã nüxũ̃ chixu nax nagu tá chamaxũ̃xũ̃ i ngẽma curü ore.

58Rü guxũ̃guma cuxna chaca nax choxũ̃ curüngũ̃xẽẽxũ̃ nax curü ngúchaũ̃ chaxüxũ̃ca̱x. ¡Rü cuxũ̃́ changechaũ̃tümüxũ̃ i ngẽma curü orewa chomaxã icuxunetaxũ̃rüxũ̃!

59Rü nüxũ̃ chicua̱xãchi i chaucüma, rü wenaxarü ichanaxügü nax naga chaxĩnüxũ̃ i ngẽma curü mugü.

60Rü ñu̱xãẽãcü chaugü chataegu, rü paxãma ichanaxügü nax nagu chamaxũ̃xũ̃ ga yema curü mugü.

61Rü yema chixexũ̃ ga duũ̃xũ̃gü rü chixexũ̃gu choxũ̃ nangu̱xẽẽgüchaũ̃, natürü i choma rü tama nüxũ̃ charüngüma i curü mugü.

62Rü ngãxũ̃cüxü ícharüda nax moxẽ cuxna chaxãxũ̃ca̱x naxca̱x i ngẽma curü mugü i aixcüma mexũ̃.

63Rü yíxema cuxũ̃ ngechaũ̃güxe rü cuga ĩnüexe rü chauenexẽ tixĩgü.

64Pa Cori Pa Tupanax, ngẽma curü ngechaũ̃ rü guxũ̃wama nangu i ñoma i naanewa. ¡Rü choxũ̃ nangu̱xẽxẽ i ngẽma curü mugü!

-9-

65Pa Cori Pa Tupanax, choma nax curü duũ̃xũ̃ chixĩxũ̃, rü mea choxna cudau, ngẽma chomaxã icuxunetaxũ̃rüxũ̃.

66¡Rü choxũ̃ nangu̱xẽxẽ nax mea chauãẽxũ̃ chacuáxũca̱x! Erü nagu chayaxõ i ngẽma curü mugü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[67]Rü naxũpa ga choxũ nax cuxucu̱xẽxũ rü muxũma ga chixexũ chaxü. Natürü i ñu̱xma rü naga chaxĩnü i ngẽma curü mugü.

[68]Rü cuma rü cumecüma, rü mexũ cuxü. ¡Rü choxũ nanguxẽxẽ i curü mugü!

[69]Rü ngẽma duũxũgü i nügü icua̱xüũgüxũ, rü natüca̱xmamare choxũ nixugüe. Natürü i chomax rü guxũguma chayanguxẽxẽ i ngẽma curü mugü.

[70]Rü nümagü rü nachixeãẽgümare, natürü i chomax rü namaxã chataãxẽ i ngẽma curü ngu̱xẽẽtae.

[71]Rü choxṹ name ga yema choxũ nax cuxucu̱xẽxũ. Erü yemaacü nixĩ i nüxũ chacuáxũ nax naga chaxĩnüxũ i ngẽma curü mugü.

[72]Rü ngẽma curü ucu̱xẽgü i choxna cuxãxũ, rü cha̱u̱xca̱x rü muxũma i úiru rü diẽruarü yexera narümemaexũchi.

**-10-**

[73]Rü cumatama nixĩ ga choxũ cungo̱xẽẽxũ rü maxũ choxna cuxãxũ. Rü ngẽmaca̱x chanaxwa̱xe nax choxna cunaxãxũ i cua̱x nax choxṹ natauxchaxũca̱x nax naxca̱x changúxũ i curü mugü.

[74]Rü yíxema cuxũ ngechaũgüxe rü tataãẽgü i ngẽxguma choxũ tadaugügu erü nagu chayaxõ i curü ore.

[75]Pa Cori Pa Tupanax, choma rü nüxũ chacua̱x i ngẽma curü mugü rü meama niwe̱x. Rü tama ícutü i ngẽxguma choxũ icuyarüwe̱xãchixẽẽgu.

[76]Rü ngẽma curü ngechaũ rü chanaxwa̱xe nax chorü taãẽxẽẽruxũ yixĩxũ, yema chomaxã icuxunetaxũrüxũ.

[77]¡Rü chomaxã namecüma rü choxũ namaxẽxẽ! Erü namaxã chataãxẽ i ngẽma curü ngu̱xẽẽtae.

[78]¡Rü naxãneexẽxẽ i ngẽma duũxũgü i nügü icua̱xüũgüxũ rü natüca̱xmamare ngúxũ choxũ ingexẽẽgüxũ! Natürü i choma rü chanaxwa̱xe i nagu charüxĩnüama i curü mugü.

[79]Rü chanaxwa̱xe i nua chauxũtawa nangẽxmagü i ngẽma duũxũgü i cuxũ ngechaũgüxũ rü curü mugüxũ cua̱xgüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[80]¡Rü choxũ rüngũxẽxẽ nax mea chayanguxẽẽxũca̱x i curü mugü nax taxuca̱xma chaxãnexũca̱x!

-11-

[81]Rü poraãcü cuxũ íchananguu̱xẽxẽ nax choxũ ícupoxũxũca̱x erü nüxṹ chayaxõ i curü ore.

[82]Rü düxwa marü chipaxetü nax íchananguu̱xẽẽxũ i ngẽma curü uneta, rü ñachagürü: —¿Ñuxgu tá nua cuxũxũ nax choxũ cuyataãẽxẽẽxũca̱x? ==ñachagürü.

[83]Rü woo marü wüxi i yaxgua̱x chixĩ rü taxuwama mexẽ chixĩ rü nua ta̱xmare chixĩ, natürü tama nüxũ charüngüma i curü mugü, Pa Tupanax.

[84]¿Rü ñuxree̱xpu̱xcüna tá nixĩ i cunaxwa̱xexũ nax yáxna chaxĩnüxũ? ¿Rü ñuxguxüratáta nixĩ i cunapoxcuexũ i ngẽma chowe ingẽxũtanüxũ?

[85]Rü ngẽma duũxũgü i nügü icua̱xüũgüxũ rü tama curü ngu̱xẽẽtáegu ĩxũ, rü chomaxũgu nanaxügü i wüxi i ãxmaxũ nax ngẽmagu chingucuchixũca̱x.

[86]Pa Tupanax ¡Choxũ rüngũxẽxẽ! Erü ngẽma chorü uanügü rü chowe ningẽxũtanü woo taxuxũma i chixexũ chaxüyane. Rü guxũma i ngẽma curü mugü rü aixcüma nawe̱xgu.

[87]Rü ngẽma chauxchi aiexũ rü wixgutaa̱x choxũ nima̱xgü, natürü tama choxũ narüporamaegü erü naga chaxĩnü i curü mugü.

[88]¡Rü curü ngechaũgagu choxũ namaxẽxẽ! Rü tá chayanguxẽxẽ i ngẽma curü mugü i cua̱xwa íchoxũxũ.

-12-

[89]Pa Cori Pa Tupanax, ngẽma curü ore rü guxũguca̱x nixĩ, rü daxũguxũ i naanewa naxümatü rü tagutáma naxüchicüxü.

[90]Rü cuma nax quixaixcümaxũ rü guxũguma ngẽmaãcü quixĩ. Rü cuma nixĩ ga cunaxüxũ ga ñoma ga naane, rü ngẽmaca̱x nachicawatama nangẽxmaecha.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[91]Rü ñu̱xma rü ta rü guxũ̃ma i ngẽma cuxüxũ̃ rü nanaxa̱i̱xrügumagüraxũ̃, yema curü mugüwa namaxã cunaxuegugüxũ̃rüxũ̃. Rü guxũ̃ma i ngẽma cuxüxũ̃, rü cunango̱xẽxẽ nax curü ngúchaũ̃ naxügüxũ̃ca̱x.

[92]Rü ngẽxguma chi ngẽma curü mugü taxũchima taãxẽ choxna ãxgu, rü chi chorü ngechaũ̃maxã chayu.

[93]Rü tagutáma nüxũ̃ icharüngüma i ngẽma curü mugü, erü ngẽmagagu nixĩ i maxũ̃ choxna cuxãxũ̃.

[94]¡Choxũ̃ ínapoxũ̃, Pa Tupanax! Erü curü duũ̃xũ̃ chixĩ rü nagu chixũ i ngẽma curü mugü.

[95]Rü ngẽma chauxchi aiexũ̃ rü naxca̱x nadaugü nax choxũ̃ yama̱xgüxũ̃ca̱x. Natürü i choma rü curü mugügu chayaxõõma.

[96]Rü nüxũ̃ chacua̱x rü guxũ̃ma i ta̱xacü i ngẽxmaxũ̃ rü nayarüxo. Natürü ngẽma curü mugü rü taguma inayarüxo.

**-13-**

[97]Rü poraãcü choxũ̃́ nangúchaũ̃ i curü ucu̱xẽgü, rü wüxichigü i ngunexũ̃gu rü nagu charüxĩnü.

[98]Rü ngẽma curü mugü rü guxũ̃guma chauãẽxũ̃ choxũ̃ nacua̱xẽxẽ. Rü ngẽmaca̱x chorü uanügüarü yexera choxũ̃́ nangẽxma i cua̱x.

[99]Rü guxũ̃ma i chorü ngu̱xẽẽruũ̃güarü yexera nüxũ̃ chacua̱x, erü poraãcü nagu charüxĩnü i ngẽma curü mugü.

[100]Rü ngẽma curü mugüga nax chaxĩnüxũ̃gagu, rü ngẽma yaxgua̱xgüxũ̃ nüxũ̃ charücua̱xmae.

[101]Rü guxũ̃ma i chixexũ̃güna chixũgachi nax ngẽmaãcü naga chaxĩnüxũ̃ca̱x i curü ore.

[102]Natürü tama nüxna chixũgachi i ngẽma curü mugü erü cuma nixĩ i choxũ̃ cuxucu̱xẽxũ̃.

[103]Rü ngẽma curü uneta rü ta̱xacü i maixcuraxũ̃chixũ̃arü yexera choxũ̃́ name.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

104Rü curü mugüwa chanayaxu i cua̱x, rü ngẽmaca̱x naxchi chaxai i guxũ̃ma i ngẽma nacüma i chixexũ̃.

-14-

105Rü ngẽma curü ore rü cha̱u̱xca̱x rü ñoma wüxi i omürüxũ̃ nixĩ rü choxũ̃ nibáixmaxũ̃.

106Choma rü marü cumaxã ichaxuneta rü ngẽma rü tá chayanguxẽxẽ. Rü tá nagu chixũ i ngẽma curü mugü.

107Pa Corix Pa Tupanax, poraãcü chanaxi̱xãchiãxẽ. ¡Rü choxna naxã i maxũ̃, ngẽma chomaxã nüxũ̃ quixuxũ̃rüxũ̃!

108¡Rü choxũ̃́ nayaxu nax moxẽ cuxna chaxãxũ̃! ¡Rü choxũ̃ nangu̱xẽxẽ i curü mugü!

109Rü guxũ̃guma ãũcümaxũ̃ i yuwa changexma. Natürü taguma nüxũ̃ charüngüma i ngẽma curü ucu̱xẽgü.

110Rü ngẽma chixexũ̃ ügüxũ̃ rü chopexegu guxchaxũ̃ naxügü, natürü i choma rü tama nüxna chixũgachi i curü mugü.

111Rü ngẽma curü mugü nixĩ i chorü ãmare i guxũ̃guca̱x ixĩxũ̃. Erü ngẽmagü nixĩ i taãxẽ choxna ãxũ̃.

112Rü guxũ̃ma i chorü ngúchaũ̃maxã guxũ̃gutáma nagu chixũ i curü mugü ñu̱xmatáta chayumare.

-15-

113Rü nüxũ̃ chaxo i ngẽma duũ̃xũ̃gü i nügü írümegünetaxũ̃ natürü nüxũ̃ changechaũ̃ i curü ucu̱xẽgü.

114Rü cuma nixĩ i choxũ̃ curüngũ̃xẽẽxũ̃ rü choxna cudauxũ̃. Rü curü ore nixĩ i nagu chayaxõxũ̃.

115¡Rü choxna pixĩgachi, Pa Chixexũ̃arü Üruxũ̃güx! Erü choma rü chayanguxẽẽchaũ̃ i chorü Tupanaarü mugü.

116Pa Tupanax ¡choxũ̃ naporaxẽxẽ ngẽma chomaxã icuxunetaxũ̃rüxũ̃! Rü tá chamaxũ̃. ¡Rü taxṹ i choxũ̃ cuwomüxẽẽxũ̃!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[117]¡Choxũ rüngũxẽxẽ nax tama choxũ yamaxgüxũcax i chorü uanügü! Rü ngẽmaãcü i choma rü tá guxũguma nagu chamaxũ i curü mugü.

[118]Rü cuma rü nüxũ cuxo i ngẽma tama naga ĩnüexũ i curü mugü. Erü ngẽma nagu naxĩnüexũ i nümagü rü taxuwama name.

[119]Rü ngẽma duũxũgü i chixexũ ügüxũ i ñoma i naanewa rü cuxcax rü wüxi i guxchirerüxũ nixĩgü. Natürü i chomax rü nüxũ changechaũ i curü mugü.

[120]Rü cupexewa i choma rü chorü muũmaxã chiduxrux rü aixcüma nagu chixũxchaũ i ngẽma curü mugü.

**-16-**

[121]Rü taguma nüxũ icharüchau nax chanaxüxũ i ngẽma cupexewa aixcüma mexũ. Rü ngẽmacax tama chanaxwaxe i choxũ ícutax nax naxmexgu changuxũcax i ngẽma choxũ chixexẽẽgüchaũxũ.

[122]¡Rü chauétüwa nachogü nax taxuxũma i chixexũ choxũ naxüpetüxũcax rü tama chixexũgu choxũ nanguxẽẽgüxũcax i ngẽma nügü icuaxüügüxũ!

[123]Rü düxwa marü chipaxetü nax íchananguxuxẽẽxũ nax choxũ curüngũxẽẽxũ, rü choxũ ícunguxuchixẽẽxũ ngẽma chomaxã icuxunetaxũrüxũ.

[124]Rü choma nax curü duũxũ chixĩxũ, rü ¡choxũ nangechaxũ rü chomaxã namecüma! ¡Rü choxũ nanguxẽxẽ i curü mugü!

[125]Rü aixcüma curü duũxũ chixĩ, rü ngẽmacax chanaxwaxe i chauãẽxũ choxũ cucuaxẽxẽ erü nüxũ chacuáxchaũ i curü mugü.

[126]Pa Corix, marü nawa nangu nax chauétüwa cuchogüxũ, erü ngẽma chorü uanügü rü tama naga naxĩnüe i curü mugü.

[127]Natürü i chomax rü ngẽma úiruarü yexera nüxũ changechaũ i curü mugü.

[128]Rü ngẽmacax nixĩ i mea naga chaxĩnüxũ i curü mugü rü nüxũ chaxo i guxũma i nacüma i chixexũgü.

**-17-**

[129]Rü ngẽma curü mugü rü namexẽchi rü ngẽmacax naga chaxĩnü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[130]Rü ngẽxguma texé curü orexũ̃ ixuxgu rü nangoxẽẽgu rü yíxema nüxũ̃ ĩnüexe rü tümaãẽxũ̃ tüxũ̃ nacuaxẽxẽ woo taxuxũ̃ma cuáxe tixĩgügu.

[131]Rü ñoma õna i chixichixũ̃cax ichoxũ̃rüxũ̃ rü choxũ̃́ nangúchaũ̃ i curü mugü.

[132]¡Rü choxũ̃ nadawenü rü cuxũ̃́ changechaũ̃tümüxũ̃, ngẽma cuxũ̃ ngechaũ̃güxũ̃cax cuxüxũ̃rüxũ̃!

[133]Rü chanaxwaxe i choxũ̃́ cunatauxchaxẽxẽ nax nagu chamaxũ̃xũ̃cax i curü ore. Rü tama chanaxwaxe nax ngẽma chixexũ̃ama chomaxã icuáxũ̃.

[134]¡Rü naxmexwa choxũ̃ ínanguxuchixẽxẽ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i choxũ̃ imaxgüchaũ̃xũ̃! Erü chayanguxẽẽchaũ̃ i curü mugü.

[135]Rü ñuxma nax curü duũ̃xũ̃ chixĩxũ̃ ¡rü cuxũ̃́ changechaũ̃tümüxũ̃! ¡Rü choxũ̃ nanguxẽxẽ i curü mugü!

[136]Rü poraãcü chaxaxu erü ngẽma togü rü tama naga naxĩnüe i curü mugü.

**-18-**

[137]Pa Corix, cuma rü quixaixcüma, rü ngẽma cuxueguxũ̃ rü aixcüma nawexgu.

[138]Erü guxũ̃ma i ngẽma curü mugü rü aixcüma name rü aixcüma tá ningugü.

[139]Rü ngẽma curü mugü rü poraãcü chayanuxũ. Rü choxũ̃́ nangux nax tama naga naxĩnüexũ̃ i ngẽma chorü uanügü.

[140]Rü choma nax curü duũ̃xũ̃ chixĩxũ̃ rü marü meama chanangugü i ngẽma curü mugü nax taxuwama nachixexũ̃ rü ngẽmacax nüxũ̃ changechaũ̃.

[141]Pa Tupanax, choma i cupexewa rü taxuxũ̃ma chixĩ rü duũ̃xũ̃gü rü choxũ̃ naxoe. Natürü tama nüxũ̃ charüngüma i curü mugü.

[142]Rü guxũ̃ma i ngẽma nüxũ̃ quixuxũ̃ rü guxũ̃gutáma name. Rü ngẽma curü nguxẽẽtae rü nixaixcüma.

[143]Rü yexguma taxũ̃ ga guxchaxũ̃wa chayexmagu, rü curü mugü choxũ̃ nataãẽxẽxẽ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

144Erü ngẽma curü mugü rü guxũguma name. ¡Rü choxna naxã i cua̱x nax ngẽmaãcü nagu chamaxũxũca̱x i ngẽma curü mugü!

-19-

145Pa Corix, chorü ngúchaũmaxã cuxna chaca. ¡Rü choxũ nangãxũ! Erü chayanguxẽẽchaũ i curü mugü.

146Pa Corix, cuxna nixĩ i chaca̱xaxũ. ¡Rü choxũ rüngũxẽxẽ nax choxṹ natauxchaxũca̱x nax chayanguxẽẽxũ i curü mugü!

147Rü naxũpa nax yangunexũ rü ícharüda nax curü ngũxẽẽca̱x cuxna chaca̱xaxũca̱x. Rü nagu chayaxõ i ngẽma curü uneta.

148Rü naxũpa nax nachütaxũ rü daa chauxetügü rü ínamemare nax inadauexũ nax ngẽmaãcü mea nagu ícharüxĩnüxũca̱x i curü unetagü.

149Pa Corix, ngẽma nax choxũ cungechaũxũgagu ¡rü choxũ naxĩnü! ¡Rü choxna naxã i maxũ ngẽma chomaxã icuxunetaxũrüxũ!

150Erü ngẽma chixexũ i duũxũgü i chowe ingẽxũtanüxũ rü choxna nangaicamagü. Natürü taxucürüwa i ta̱xacü chomaxã naxügü erü tama naga naxĩnüe i curü mugü.

151Cumax, Pa Corix, rü choxna cungaicama. Rü guxũma i curü mugü rü aixcüma nixĩgü.

152Rü nũxcümamatama nüxũ chacua̱x i curü mugü i cumatama cuxueguxũ nax guxũguma nangẽxmagüechaxũca̱x.

-20-

153¡Rü nüxũ nadau nax ñuxãcü chanaxĩxãchiãẽxũ rü nawa choxũ ínanguxuchixẽxẽ! Erü taguma nüxũ icharüngüma i ngẽma curü ucu̱xẽ.

154¡Rü chauétüwa nachogü rü chorü uanügüme̱xẽwa choxũ ínanguxuchixẽxẽ! ¡Rü choxna naxã i maxũ ngẽma cuma chomaxã icuxunetaxũrüxũ!

155Cuma rü tama nüxũ curüngũxẽxẽ i ngẽma duũxũgü i chixexũ ügüxũ erü nümagü rü tama naga naxĩnüe i curü mugü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

156Pa Corix, cuma rü poraãcü cumecümaxũchi. ¡Rü choxna naxã i maxũ ngẽma cuma cunaxwa̲xexũrüxũ!

157Rü ngẽma chorü uanügü i chauxchi aiexũ rü namuxũchi. Natürü i choma rü tama íchanange̲x i curü mugü.

158Rü tama yáxna namaxã chaxĩnü i ngẽma taechitawa̲xegüxũ i tama naga ĩnüexũ i curü mugü.

159Pa Corix ¡dücax, choxũ nadau nax ñuxãcü nüxũ changechaũxũ i curü mugü! ¡Rü curü ngechaũgagu choxna naxã i maxũ!

160Rü guxũma i curü ore rü aixcüma nixĩ. Rü curü mugü rü namexẽchi rü taguma inayarüxo.

-21-

161Rü ãe̲xgacügü i poraexũ rü chowe ningẽxũtanü woo taxuxũma i chixexũ chaxüyane. Natürü i choma rü naga chaxĩnü i curü mugü.

162Rü choma rü namaxã chataãxẽ i curü uneta ñoma wüxi i duũxũ i taxũ i diẽru iyanga̲u̲xũrüxũ.

163Rü nüxũ chaxo i ngẽma ore i dora ixĩxũ. Rü tama chanayaxu. Natürü nüxũ changechaũ i ngẽma curü ucu̲xẽgü.

164Rü guxũ i oragu cuxũ chicua̲xüxũ naxca̲x i curü mugü i aixcüma mexũ.

165Rü yíxema curü ucu̲xẽgüga ĩnüexe rü tataãẽgü. Rü taxuxũtáma i ta̲xacü i chixexũgu tüxũ nayixẽxẽ.

166Pa Corix, cuxũ íchananguxẽxẽ nax choxũ ícupoxũxũ. Erü marü nagu chamaxũ i ngẽma curü mugü.

167Choma rü meama naga chaxĩnü i curü mugü, rü guxũma i chorü ngúchaũmaxã nüxũ changechaũ.

168Rü choma rü meama naga chaxĩnü i curü ucu̲xẽgü rü curü mugü. Rü cuma rü meama nüxũ cucua̲x i guxũma i chaucüma.

-22-


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

169Pa Corix, ngẽma chorü yumüxẽgü rü cuxũ̃tawa nangugü. ¡Rü choxna naxã i cuax ngẽma chomaxã icuxunetaxũ̃rüxũ̃!

170Rü cupexewa nangu i chorü yumüxẽ. ¡Rü chorü uanügümexẽwa choxũ̃ ínanguxuchixẽxẽ ngẽma chomaxã icuxunetaxũ̃rüxũ̃!

171¡Rü choxũ̃́ natauxchaxẽxẽ nax cuxũ̃ chicuaxüxũ̃! Erü cumatama nixĩ i choxũ̃ cunguxẽẽxũ̃ i ngẽma curü mugü.

172¡Rü choxũ̃́ natauxchaxẽxẽ nax chawiyaeãcüma nüxũ̃ chixu i curü unetagü! Erü guxũ̃ma i curü mugü rü namexẽchi.

173Ẽcü ínamemare ya cuxmex nax choxũ̃ nangũ̃xẽẽxũ̃. Erü curü mugüama nixĩ i guxũ̃arü yexera choxũ̃́ ngúchaũ̃xũ̃.

174Pa Corix, chanaxwaxe i paxa choxũ̃ curüngũ̃xẽxẽ rü choxũ̃ ícupoxũ̃. Erü choma rü poraãcü namaxã chataãxẽ i ngẽma curü ucuxẽgü.

175Rü ñuxma nax chamaxũ̃xũ̃ rü chanaxwaxe i cuxũ̃ chicuaxüxũ̃ nax ngẽmaãcü curü mugümaxã choxũ̃ curüngũ̃xẽẽxũ̃cax.

176Choma rü ñoma wüxi i carnéru i rütaxuxũ̃rüxũ̃ chixĩ. ¡Rü nua naxũ nax chauxcax cuyadauxũ̃cax, erü tama nüxũ̃ charüngüma i curü mugü!

## Wiyaegü 120

### Yumüxẽ i ngẽxguma ãũcümaxũ̃wa nangexmagu

1Rü ngẽxguma ãũcümaxũ̃wa changexmagu, rü nüxna chaca ya Cori ya Tupana. Rü nüma rü choxũ̃ nangãxũ̃.

2Pa Corix, ¡choxũ̃ ínanguxuchixẽxẽ nüxna i ngẽma duũ̃xũ̃gü i dorataxgüxũ̃ i chixriãcü chauchiga idexagüxũ̃!

3¿Rü taxacü tá nixĩ i curü poxcu, Pa Conüx i Dorataxáxũ̃?

4Rü cuma rü tá naxne ya ãmagunemaxã quingóxnatachinü. Rü ãxwe ya naicümaxã tá quixa.

5Rü chaugümaxã changechaũ̃ erü natanüwa changexma i ngẽma Méchecüãxgü. Rü ngẽma Quedáxtanüxũ̃ ínaxãchiũ̃güxũ̃gu chamaxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[6]Rü marütama nixĩ nax norü ngãxũwa changexmaxũ̃ i ngẽma chauxchi aiexũ̃ i nuegu rüxĩnüexũ̃.

[7]Rü ngẽxguma ngüxmüchiga namaxã chidexagu, rü nümagü rü daichigagu nidexagü.

## Wiyaegü 121

### Cori ya Tupana rü curü poxũ̃ruxũ̃ nixĩ

[1]Rü ngẽxguma maxpűnegu chadawenügu rü chaugüna chaca rü ñachagürü: —¿Ngextá tá nixĩ i ne naxũxũ̃ i chorü ngũ̃xẽxẽ? = =ñachagürü.

[2]Rü ngẽma chorü ngũ̃xẽxẽ rü tá naxũ̃tawa ne naxũ ya Cori ya Tupana i daxũguxũ̃ i naanearü üruxũ̃ rü ñoma i naanearü üruxũ̃ ixĩcü.

[3]Rü nüma rü tagutáma nanaxwaxe nax cuyanguxũ̃ rü tagutáma nape ya yimá cuxna daucü.

[4]Rü nüma rü guxũ̃guma ínadau rü naxuãxẽ. Rü taguma nape ya yimá Iraétanüxũ̃na daucü.

[5]Rü nüma ya Cori ya Tupana nixĩ i cuxna nadauxũ̃ rü cuxũ̃ ínapoxũ̃xũ̃, erü guxũ̃guma cuxũ̃tawa nangẽxma nax cuxũ̃ nangũ̃xẽẽxũ̃cax.

[6]Rü ngunecü rü yima üaxcü rü taxuxũ̃táma chixexũ̃ cumaxã naxü rü woo ya tauemacü i chütacü.

[7]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü naguxũ̃raũ̃xũ̃ i ãũcümaxũ̃wa cuxũ̃ ínapoxũ̃ erü nüma nixĩ i nüxna nadauxũ̃ i curü maxũ̃.

[8]Rü ngẽmaãcü i nüma ya Cori ya Tupana rü guxũ̃wama cuxũ̃ ínapoxũ̃ i ñuxma rü guxũ̃gutáma.

## Wiyaegü 122

### Yerucharéũ̃xũ̃ nicuaxüxũ̃

[1]Rü chataãxẽ i ngẽxguma choxũ̃ nangĩxãgügu nax Cori ya Tupanapatawa taxĩxũ̃.

[2]Pa Ĩane ya Yerucharéũ̃x, marü curü ĩãxarü aixepewa tangexmagü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[3]Pa Yerucharéũx, cuxũ naxügü nax cuwa nangutaquẹxegüxũ i Tupanaarü duũxũgü.

[4]Rü cuwa nixĩ i naxĩxũ i guxũma i Tupanaarü duũxũgü i Iraétanüxũ nax Cori ya Tupanaxũ yacuạxüũgüxũcạx ngẽma nüma namaxã nüxũ yaxuxũrüxũ.

[5]Rü Yerucharéũwa nixĩ i nangẽxmaxũ i ngẽma tochicaxũgü i ãẹ̃xgacügü i guxchaxũarü mexẽẽruũgü nawa rütogüxũ. Rü ngẽma tochicaxũgü rü ãẹ̃xgacü ga Dabípatawa nixĩ i nangẽxmagüxũ.

[6]¡Rü guxũnema ya perü maxũnemaxã Tupanana peca nax Yerucharéũwa nangẽxmaxũcạx i taãxẽ! Rü namaxã nüxũ pixu ya yima ĩane rü ñaperügü: —Tanaxwạxe i cuwa mea namaxẽ i ngẽma cuxũ ngechaũgüxũ ==ñapegürü.

[7]Pa Yerucharéũx, chanaxwạxe i cuwa nangẽxma i taãxẽ rü curü ãẹ̃xgacügüpatawa nax nataxuxũ i guxchaxũgü.

[8]Rü ñụxma rü chauenexẽgücạx rü chomücügücạx chanaxwạxe i cuwa nangẽxma i taãxẽ, Pa Yerucharéũx.

[9]Rü yima tórü Cori ya Tupanapatagagu cuxcạx chayumüxẽ nax mea cuxũ naxüpetüxũcạx, Pa Yerucharéũx.

## Wiyaegü 123

### Tupanaarü ngechaũcạx ítaca

[1]Pa Cori Pa Tupana ya Dauxũwa Ngẽxmacüx, cuxcạx chadaunagü nax cumaxã chidexaxũcạx.

[2]Rü wüxi i puracütanüxũ norü corimẹxẽgu idawenüxũ nax nüxũ nacuáxũcạx i tạxacü nanaxwạxexũ rü ngẽxgumarüxũ tixĩgü nax tórü Cori ya Tupanacạx tadaunagügü nax namaxã idexagüxũcạx rü tamaxã nüxũ yaxuxũcạx nax nüxṹ ingechaũ̃tümüxũgüxũ. Rü ngẽxgumarüxũ i wüxi i pacü i ngĩrü chiũraxũ íidawenüchigüxũcü nax nüxũ nacuáxũcạx i tạxacü nanaxwạxexũ, rü ngẽxgumarüxũ ta tixĩgü i yixema nax Tupanaxũtawa ínanguxẽẽxũ nax nüxṹ ingechaũ̃tümüxũgüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[3]Pa Cori Pa Tupanax ¡cuxʉ̃ tangechaũtümüxũgü! Rü tanaxwa̲xe i cuxʉ̃ tangechaũtümüũgü erü marü tama yáxna namaxã taxĩnüe i ngẽma norü guxchigagü i ngẽma tomaxã rüxuanüã̲xgüxũ.

[4]Rü ngẽma diẽruã̲xgüxũ rü toxũ nacugüe rü ngẽma nügü icua̲xüũgüxũ rü toxchi naxaie. Rü ngẽmaca̲x poraãcüxüchima ngúxũ tingegü.

## Wiyaegü 124

### Tupana rü Iraétanüxũarü poxũruxũ nixĩ

[1]Rü yexguma chi Cori ya Tupana tama tüxũ ípoxũgu rü tórü uanügü rü chi tüxũ nadai, rü name nixĩ i ngẽma ñapegürügü, Pa Iraétanüxũx.

[2-3]Rü yexguma chi Cori ya Tupana tama tüxũ rüngũxẽẽgu ga yexguma taxca̲x íyaxüãchigu ga yema tüxũ daixchaũxũ rü chi norü numaxã tüxũ nagu̲xẽxẽ.

[4-5]Rü ñoma wüxi i natüarü dexá i poraxũchíüxũ tüxũ ichagüxẽẽxũ rü taétüwa ya̲xpetüxũrüxũ chi tamaxã nixĩgü nax tüxũ nada̲i̲xũ.

[6]Rü namexẽchi ya Cori ya Tupana ya tama naxwa̲xecü nax tórü uanügü naxnemaxã tüxũ daixũ.

[7]Rü yemaacü nawa ítanguxũ ga yema ãũcümaxũ ga tórü uanügü taxca̲x mexẽẽxũ ñoma wüxi i weri i norü yauxruũwa iñaxũrüxũ. Rü yema yauxruxũ ga tórü uanügü taxca̲x mexẽẽxũ rü narügáu rü tibuxmü.

[8]Rü yimá Tupana ya daxũguxũ i naanearü üruxũ rü ñoma i naanearü üruxũ, rü yimá nixĩ ya tüxũ rüngũxẽẽcü.

## Wiyaegü 125

### Tupana rü norü duũxũgüna nadau

[1]Ngẽma Cori ya Tupanaaxʉ̃ yaxõgüxũ rü yima ma̲xpʉ́ne ya Chióũ ya taxúema ixũgachixẽẽnerüxũ nixĩgü. Rü guxũguma nangẽxmagüecha.

[2]Rü yima ĩane ya Yerucharéũ ya ma̲xpʉ́negümaxã íxümaeguãchine, rü ngẽxgumarüxũ ta i nüma ya Cori ya Tupana rü guxũgutáma norü poramaxã ínanapoxexũ i norü duũxũgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[3]Rü ngẽma chixecümaxũ̃ i ãẽxgacü rü taxũtáma guxũ̃gu duũ̃xũ̃gümaxã inacuáecha nawa i ñaa naane ya Tupana norü duũ̃xũ̃güxũ̃ nagu namugüxũ̃. Erü nüma ya Tupana rü tama nanaxwa̱xe nax norü duũ̃xũ̃gü nagu maxẽxũ̃ i nacüma i ngẽma chixexũ̃ i duũ̃xũ̃gü.

[4]Pa Corix ¡nüxũ̃ rüngũ̃xẽxẽ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i mea maxẽxũ̃ rü aixcüma mexũ̃gu rüxĩnüexũ̃!

[5]Natürü ngẽma duũ̃xũ̃gü i chixexũ̃ i nacümagu ĩxũ̃ ¡rü poxcu namaxã naxuegu! Erü ngẽmatama nixĩ i woetama naxca̱x ixĩxũ̃ i ngẽma chixexũ̃ ügüxũ̃. ¡Rü Iraétanüxũ̃na naxã i taãxẽ!

## Wiyaegü 126

### Toma nax to i nachixũ̃anewa tagagüxũ̃ rü tanaxwa̱xe i toxũ̃ cuwoeguxẽxẽ

[1]Rü yexguma Tupana Chióũ̃ca̱x tüxũ̃ woeguxẽẽgu rü taxca̱x rü ixanegüexũ̃rüũ̃mare nixĩ.

[2]Rü yexguma ga yixema rü tórü taãẽmaxã tacugüe rü aita taxüe. Rü yemaca̱x ga yema tama Tupanaaxṹ yaxõgüxũ̃ rü ñanagürügü: —Nüma ya Cori ya Tupana rü taxũ̃ i mexũ̃ naxca̱x naxü i ngẽma norü duũ̃xũ̃gü = =ñanagürügü.

[3]Rü aixcüma Cori ya Tupana rü taxũ̃ i mexũ̃ taxca̱x naxü rü ngẽmaca̱x poraãcü tataãẽgü.

[4]Natürü, Pa Corix, nangẽxma i tomücügü i ñu̱xma rü ta to i nachixũ̃anegüwatama ngẽxmagüxũ̃. Rü tanaxwa̱xe nax ngẽma rü ta Yerucharéũ̃ca̱x cunawoeguxẽẽxũ̃ nax nümagü rü ta nataãẽgüxũ̃ca̱x ñoma paanexũ̃ i pucümaxã taãẽxũ̃rüxũ̃.

[5]Rü yíxema auxãcüma toegüxe rü taãẽãcüma tanayaxu i tümanetüarü o.

[6]Rü yíxema auxãcüma yangéxpüũ̃xe i tümaarü nanetüchire nax tayatoxũ̃ca̱x rü ngẽxguma yaxo̱xgu rü tayabuxgügu i tümaarü nanetü rü wiyaeãcüma tá ítayangexpüũ̃xũ̃ i muxũchixũ̃ i tümaarü nanetüarü o.

## Wiyaegü 127

### Tupanawa ne naxũ i guxũ̃ma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Rü ngẽxguma chi tama Tupanaarü ngũ̃xẽẽmaxã yixĩxgu nax naxüxũ̃ ya wüxi ya ĩpata rü natücaxmamare chi nixĩ i nawa napuracüexũ̃ i ngẽma norü üruũ̃gü. Rü ngẽxguma chi nüma ya Cori tama nüxna nadauxgu ya wüxi ya ĩane rü natücaxmamare chi nixĩ i nüxna nadaugüxũ̃ i ngẽma norü dauruũ̃gü.

[2]Rü taxuwama name ega texé puracügu tügü imaxgu ñuxmata üaxcü tüxũ̃ yarüxücumare nax ngẽmaãcü ngúxũ̃ tingeãcüma tüxṹ nangẽxmaxũ̃ i tümaarü õna. Erü yíxema norü duũ̃xũ̃gü ixĩgüxe rü Tupana tüxna nanaxã i ngẽma tüxṹ taxuxũ̃ woo ítapeeyane.

[3]Rü ngẽma taxacügü rü wüxi i ngũ̃xẽxẽ i taxũ̃ ya Tupana tüxna ãxũ̃ nixĩgü.

[4]Rü ngẽma tonegü i ngextüxügutama tüxṹ ngẽxmagüxũ̃ rü tórü poxũ̃ruũ̃gü nixĩgü ñoma wüxi i churaragüne rü norü poxũ̃ruxũ̃ yixĩxũ̃rüxũ̃ nixĩgü.

[5]Rü nataãxẽ ya yimá duũ̃ ya muxacücü erü ñoma namuxnexüchixũ̃rüxũ̃ nixĩ. Rü ãẽxgacüpexewa taxũtáma naxãne ega norü uanümaxã nügü ínaxuaxũ̃gügu.

## Wiyaegü 128

### Cori ya Tupanaarü ngũ̃xẽxẽchiga

[1]Rü cutaãxẽ i cumax erü nüxũ̃ quicuaxüxũ̃ ya Cori ya Tupana rü naga cuxĩnü

[2]Rü cuma rü tá cunangõx i ngẽma curü puracüwa ne ũxũ̃ i cunetüarü o. Rü tá cutaãxẽ rü mexũ̃ tá cuxũ̃ naxüpetü.

[3]Rü cupatawa ícungexmaxũ̃wa rü cuxmax rü tá itaãxẽ. Rü ñoma wüxi i úba i oxochixũ̃rüxũ̃ tá nimu i cuxacügü. Rü ñoma oribuchacüxü i ngexwaca rüxügüxũ̃rüxũ̃ tá naporae i ngẽma cuxacügü i curü mechacüwawa rütogüxũ̃.

[4]Rü ngẽmaãcü Tupana tá nüxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ ya yimá duũ̃ ya Tupanaxũ̃ ngechaũ̃cü.

[5]¡Rü Cori ya Tupana ya Chióũ̃gu ãpatacü cuxũ̃ rüngũ̃xẽxẽ! ¡Rü Tupana cuxũ̃ rüngũ̃xẽxẽ nax guxũ̃ma i curü maxũ̃gu nüxũ̃ cudauxũ̃ nax ñuxãcü nüma ya Tupana Yerucharéũ̃xũ̃ nangũ̃xẽxẽxũ̃!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[6]¡Rü Tupana cuxū́ namaxẽxẽ i curü maxū̃ nax ngẽmaãcü nüxū̃ cudauxū̃ i cutaagü! ¡Rü Tupana tüxū̃ rüngū̃xẽxẽ nax nua Iraétanüwa nangẽxmaxū̃ i taãxẽ rü tórü uanügü tama tüxū̃ chixewexū̃!

## Wiyaegü 129

### Tupana rü Iraéanexū̃ ínanguxuchixẽxẽ nüxna i norü uanügü

[1]Rü ñuxma i Iraéane rü ñanagürü: —Choma rü muxū̃ma ga ngúxū̃wa chaxüpetü noxritama changextüxügu.

[2]Rü aixcüma muxū̃ma ga ngúxū̃wa chaxüpetü noxritama changextüxügu, natürü taxuxū̃ma choxū̃ narüporamae i chorü uanügü.

[3]Rü poraãcü choxū̃ nacuaixgü rü choxū̃ nanapixẽẽgü.

[4]Natürü nüma ya Cori ya aixcüma mecümacü rü choxū̃ ínanguxuchixẽxẽ naxmexwa i ngẽma chorü uanügü i chixexū̃gu maxẽxū̃ ==ñanagürü i Iraéane.

[5]Rü ngẽma Chióū̃arü uanügü rü chanaxwaxe nax yaxãneetanüãchixū̃ rü taxchaxwa yabuxmüxū̃.

[6]Rü ngẽma uanügü rü name nixĩ i ñoma maxẽ i ĩpataétüwa rüxüxū̃ i taxũtáma nayaegu yuexū̃rüxū̃ nixĩgü.

[7]Rü name nixĩ i ñoma trigu i taguma norü owa nguxū̃ rü taguma ibuxarü oṓxū̃rüxū̃ nixĩgü.

[8]Rü ngẽxguma texé nüxū̃ dauxgu rü taxúematama ñatagürü nüxū̃: —¡Tupana pexū̃ rüngū̃xẽxẽ! ¡Rü Cori ya Tupanaégagu mexū̃ pexū̃ ngupetü! ==ñatagürü nüxū̃.

## Wiyaegü 130

### Cori ya Tupanaxū́ tayaxõgü

[1]Rü ñuxma nax taxū̃ i guxchaxū̃gü chauétüwa ngẽxmaxū̃, rü curü ngū̃xẽẽcax íchacaxama, Pa Cori Pa Tupanax.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2]¡Rü choxű nüxű naxĩnü i chorü yumüxẽ, Pa Cori Pa Tupanax, rü choxű nangãxű namaxã i ngẽma tagaãcü naxca̲x íchaca̲xaxű!

[3]Pa Cori Pa Tupanax, ngẽxguma chi nüxű cudawenügu i ngẽma chixexűgü i cupe̲xewa taxüxű ¿rü texé chi cupe̲xewa tame?

[4]Natürü i cumax rü toxű nüxű icurüngüma i ngẽma torü chixexűgü i cupe̲xewa taxüxű nax ngẽmaãcü cuxű ticua̲xüűgüxűca̲x.

[5]Rü guxűma i chorü maxűmaxã cuxű íchananguxẽxẽ, Pa Corix, rü nagu chayaxõ i curü ore.

[6-7]Choma rü ñoma dauxűtaegüxű i ngóonexű ínanguxuxẽẽgüxűarü yexera cuxű íchananguxẽxẽ, Pa Cori Pa Tupanax. Rü Pa Iraéanecüa̲xgüx, rü ngẽma dauxűtaegüxű i ngóonexű ínanguxuxẽẽgüxűrüxű rü name nixĩ i ípenanguxẽxẽ i norü ngűxẽxẽ ya Cori ya Tupana. Erü nüma rü tüxű nangechaű rü tüxű ínanguxűxẽxẽ naxme̲xwa i tórü uanügü.

[8]Rü nüma tá nixĩ i Iraétanüxűxű ínanguxűxẽxẽxű i guxűma i norü chixexűgüwa.

## Wiyaegü 131

### Cori ya Tupanaaxű tayaxõ

[1]Pa Cori Pa Tupanax, choma rü tama chaugü chicua̲xüxű rü tama chauxetümaxã togüétüwa chaugü chaxűxẽxẽ. Rü tama naxca̲x chadau i ngẽma taxű i mexűgü i taxucürüwa choxű ngẽxmaxű.

[2]Natürü chachianemare rü ñoma wüxi i buxű i maiwa nüxű rüchauxű i naéchacüxü caxűrüxű charümeweemare. Rü ngẽmaãcü wüxi i buxű i ngexwaca maiwa rüchauxűrüxű chixĩ.

[3]Pa Iraétanüxűx, name nixĩ i ñuxma rü guxűguma Cori ya Tupanaarü ngűxẽxẽ ípenanguxẽxẽ.

## Wiyaegü 132

### Dabímaxã inaxuneta ga Tupana


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1-2]Pa Cori Pa Acóbuarü Tupana ya Poraxüchicüx ¡nüxna nacua̲xãchi ya Dabí rü norü oegaãxẽ naxca̲x ga guma cupata! ¡Rü nüxna nacua̲xãchi ga yema norü uneta ga cumaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃ ga yexguma ñaxgu:

[3-5]—Choma rü taxũtáma chopatagu charüxa̲ũ̲x rü taxũtáma ichaca nax icharüngũ̃xũ̃ca̲x, rü taxũtáma chapexetü, rü bai i ñuxgu tá chapexũ̃ ña̲xmatáta chanaxü ya wüxi ya ĩpata naxca̲x ya Cori ya Acóbuarü Tupana ya poraxüchicü nax ngéma nangẽxmaxũ̃ca̲x i ngẽma baú i norü mugüchixũ̃ = =ñaxgu!

[6]Rü noxri rü nüxũ̃ taxĩnüechiga nax Efrátawa nayexmaxũ̃ ga yema baú ga Tupanaarü mugüchixũ̃. Rü yixcüra rü Yáaarü ĩanepemagu nüxũ̃ itayangau.

[7]¡Rü ña̲xma rü ngĩxã Tupanapatagu tachocu nax ngéma nape̲xewa nüxũ̃ yarücua̲xüũ̃güxũ̃ca̲x!

[8]¡Rü inachi, Pa Cori Pa Tupanax, rü cupatagu naxücu naxũ̃tawa i curü mugüchixũ̃ i curü poraarü cua̲xruxũ̃ ixĩxũ̃ nax ngéma cupatawa cungexmaxũ̃ca̲x!

[9]Rü ngẽma chacherdótegü i curü puracütanüxũ̃ rü tá nicómüchiru rü ngẽma curü duũ̃xũ̃gü rü norü taãẽmaxã tá aita naxüe.

[10]Rü curü duũ̃ ga Dabígagu ¡rü taxṹ i choxũ̃ cuxoxũ̃ i choma i nachicüxü choxũ̃ cuxunetaxũ̃ nax ãe̲xgacü chixĩxũ̃ca̲x!

[11]Yerü cumax, Pa Corix, rü chaunatü ga Dabímaxã icuxuneta namaxã i wüxi i uneta i taxucürüwama cuxüchicüüxũ̃.

[12]Yerü ñacurügü nüxũ̃: —Cuchicüxü tá wüxi i cunexũ̃ chaxuneta nax nüxí ãe̲xgacü yixĩxũ̃ca̲x. Rü ngẽxguma cunegü chauga naxĩnüegu rü yanguxẽẽgüãgu i ngẽma chorü mugü i namaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ rü ngẽma nanegü rü tá ta nüxí guxũ̃gutáma ngẽma curü tochicaxũ̃wa narütogü nax Iraéanecüa̲xarü ãe̲xgacügü yixĩgüxũ̃ca̲x = =ñacurügü.

[13]Rü nüma ga Cori rü nüxũ̃ naxuneta ga yima ma̲xpṹne ga Chióũ̃ nax yimagu naxãchiũ̃xũ̃ca̲x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[14]Rü nüma ya Tupana rü ñanagürü: —Daa nixĩ ya yima maxpűne i chanaxwaxene nax guxũguma nawa changexmaxũ. Rü ngẽxma tá chaxãchiũ erü chorü me nixĩ.

[15]Rü ngẽma chorü duũxũgüarü nanetügü rü tá poraãcü nüxű́ chayaxoxẽxẽ nax ngẽmaãcü tama nataiyaexũcax i woo i ngẽma duũxũgü i ngearü diẽruãxgüxũ.

[16]Rü tá cuax nüxna chaxã i Iraétanüxũarü chacherdótegü nax natanüxũétüwa nachogüexũcax i chopexewa. Rü ngẽma chorü duũxũgü rü norü taãẽmaxã tá aita naxüe.

[17]Rü marü namaxã ichaxüga ga guma ãẽxgacü ga Dabí ga choma nüxũ chaxunetacü. Rü nataagü rü guxũgutáma ãẽxgacügü nixĩgü ñoma wüxi i omü i ngéma naiechaxũrüxũ. Rü Dabítaatanüwa tá chanangoxẽxẽ ya wüxi ya ãẽxgacü ya poraxüchicü.

[18]Rü norü uanügü rü poraãcü tá chanaxãneexẽxẽ. Natürü i nüma ya ãẽxgacü rü tá chanataxẽxẽ rü tá nüxna chanaxã i taxũ i pora ==ñanagürü ga Cori ya Tupana.

## Wiyaegü 133

### Wüxi i taãxẽ nixĩ ega Tupanaarü duũxũgü nügü ngechaũgügu

[1]Dücax, poraãcü namexẽchi i ngẽxguma ngẽma Tupanaarü duũxũgü rü aixcüma wüxigu nügü nangechaũgügu.

[2]Erü ngẽxguma ngẽmaãcü nügü nangechaũgügu rü taãxẽ tüxna naxã ñoma pumara i yixichixũ i namaxã chacherdótegüxũ nabaerugüxũ ñuxmata naxchinagugu rü naxchirugu irüyaexũrüxũ.

[3]Rü ñoma cherena ya maxpűne ya Ermóũétügu nguxũrüxũ rü maxpűne ya Chióũétügu nguxũrüxũ tüxũ nataãẽxẽxẽ. Rü Chióũwa nixĩ i ne naxũxũ i Tupanaarü ngũxẽxẽ nax namáxũcax i norü maxũ i norü duũxũgü.

## Wiyaegü 134

### ¡Cori ya Tupana cuxũ rüngũxẽxẽ!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Pa Duũxũgüx i Cori ya Tupanaarü Puracütanüxũ Ixĩgüxe ¡rü nüxũ picuạxüũgü i guxãma i pemax i chütacü napatawa nax pengẽxmagüxũ!

[2]¡Rü ngẽma nachica i üünexũguama pexuenümẹxẽgü rü Cori ya Tupanaxũ picuạxüũgü!

[3]¡Rü nüma ya Cori ya Tupana ya daxũguxũ i naane rü ñoma i naanearü üruxũ, rü yima mạxpűne ya Chióũwa cuxcạx ne nanamu i norü ngũxẽxẽ!

## Wiyaegü 135

### Ngẽma taxũ i mexũgü i Tupana üxũchiga

[1-2]Name i nüxũ ticuạxüũgü ya Cori ya Tupana. ¡Rü nüxũ picuạxüũgü i naéga i guxãma i pema i tórü Cori ya Tupanapatawa rü napataạxtüwa puracütanüxũ ixĩgüxe!

[3]¡Rü nüxũ picuạxüũgü ya Cori ya Tupana erü nüma rü namecüma! ¡Rü wiyaegü i naégagu ixuxũgu pewiyaegü erü nüma rü tamaxã namecüma!

[4]Rü nüma rü nüxũ naxuneta ga Acóbu ga Iraégu ãégacü nax norü meruxũ yixĩxũcạx.

[5]Rü choma rü meama nüxũ chacuạx rü nüma ya Cori ya tórü Tupana rü guxũma i ngẽma duũxũgü namaxã tupanaắxũétüwa naxü.

[6]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nanaxü i guxũma i tạxacü i nüma nanaxwạxexũ i daxũguxũ i naanewa rü ñoma i naanewa. Rü ngẽxgumarüxũ ta nanaxü i ngẽma nüma nanaxwạxexũ i márwa rü natamawa.

[7]Rü nüma rü guxũwama i ñoma i naanewa nayachụ̈xüxãchixẽxẽ ya cherena. Rü nanayauneanecüüxẽxẽ nax ngẽmawa nüxũ icuáxũcạx nax napuxchaũxũ. Rü ngẽma ngextá namaxã ínanguxũxũwa ya buanecü rü inanamuãchi.

[8]Rü nüma nixĩ ga nũxcüma nadaiaxũ ga yema Equítuanecüạ̃x nanegü ga nüxíraxũxũ rü nadaiaxũ ga yema nüxíraxũxũ ga naxũnaxacügü.

[9]Rü Equítuanewa nanangọxẽxẽ ga taxũ ga guxchaxũgü naxcạx ga Equítuanecüạ̃xarü ãẹ̃xgacü rü norü ngũxẽẽruũgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10-11Rü nanadaiãcu ga muxũma ga nachixũanegü. Rü nanadai ga ãẽxgacügü ga iporaexũ ga Chióũ ga Amoréutanüxũarü ãẽxgacü rü Óx ga Bacháũanearü ãẽxgacü rü guxũma ga yema ãẽxgacügü ga Canaáũanewa yexmagüxũ.

12Rü yema ãẽxgacügüarü naanegü rü Tupana rü norü duũxũgü ga Iraétanüxũna nanaxã nax guxũgutáma noxrü yixĩxũcạx.

13Pa Cori Pa Tupanax, cuéga rü tagutáma inayarüxo, rü duũxũgü rü guxũgutáma cuxna nacuạxãchigü.

14Rü nüma ya Cori ya Tupana rü aixcümama mea namaxã inacuạx rü mea nüxna nadau i norü duũxũgü. Rü nüxṹ nangechaũtümüxũgü i ngẽma norü duũxũgü.

15Rü ngẽma tama yaxõgüxũarü tupananetagü rü úirunaxcạxgümare rü diẽrumünaxcạxgümare nixĩ. Rü naxchicünạxãgü i duũxũgü naxmẹxmaxã ümarexũ nixĩgü.

16Rü nixãạxchirẹx natürü tama nidexagü. Rü nixãxetüchirẹx natürü tama tüxũ nadau.

17Rü nixãpachinüchirẹx natürü tama tüxũ naxĩnüe. Rü nangearü maxũ̃ạx.

18Rü ngẽma duũxũgü i ngẽma naxchicünạxãgü ügüxũ rü ngẽma naxchicünạxã i nagu yaxõgüxũrüxũ rü taxuwama name.

19Pa Iraétanüxũx ¡Cori ya Tupanaxũ picuạxüũ̃gü! Rü pema Pa Chacherdótegüx ¡rü Cori ya Tupanaxũ picuạxüũ̃gü!

20Rü pema Pa Lebítanüxũx ¡rü Cori ya Tupanaxũ picuạxüũ̃gü! Rü pema nax Cori ya Tupanaxũ Pengechaũgüxũ ¡rü nüxũ picuạxüũ̃gü ya Cori ya Tupana!

21Rü namexẽchi ya Cori ya Tupana ya mạxpṹne ya Chióũgu ãchiũ̃cü i Yerucharéũ̃wa. Rü name nax nüxũ icuạxüũ̃güxũ.

## Wiyaegü 136

### Tupana rü guxũgutáma Iraétanüxũxũ nangechaũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]¡Moxẽ nüxna pexãgü ya Cori ya Tupana! Erü nüma rü namecümaxüchi rü ngẽma norü ngechaũ̃ rü taguma inayagu̱x.

[2]¡Moxẽ nüxna pexã ya yimá Tupana ya guxũ̃ma i tupananetagüétüwa ngẽxmacü! Erü ngẽma norü ngechaũ̃ rü taguma inayagu̱x.

[3]¡Rü moxẽ nüxna pexã ya Cori ya Tupana ya guxũ̃ma i corigüarü ãẽ̱xgacü ixĩcü! Erü ngẽma norü ngechaũ̃ rü taguma inayagu̱x.

[4]Rü nüxicatama nixĩ i naxüaxũ̃ i taxũ̃ i mexũ̃gü. Erü ngẽma norü ngechaũ̃ rü taguma inayagu̱x.

[5]Rü nüma nixĩ i norü cua̱xmaxã naxüaxũ̃ i daxũguxũ̃ i naane. Erü ngẽma norü ngechaũ̃ rü taguma inayagu̱x.

[6]Rü nüma nixĩ ga dexáétüwa nango̱xẽẽãxũ̃ ga waixũ̃mü. Erü ngẽma norü ngechaũ̃ rü taguma inayagu̱x.

[7]Rü nüma nixĩ ga naxüaxũ̃ ga üa̱xcü rü tauemacü. Erü ngẽma norü ngechaũ̃ rü taguma inayagu̱x.

[8]Rü nüma rü nanaxü ga üa̱xcü nax ngunecü inabáxixũ̃ca̱x. Erü ngẽma norü ngechaũ̃ rü taguma inayagu̱x.

[9]Rü nüma rü nanaxü ga tauemacü rü ẽxtagü nax chütacü nabáixgüxũ̃ca̱x. Erü ngẽma norü ngechaũ̃ rü taguma inayagu̱x.

[10]Rü nüma nixĩ ga nadaiaxũ̃ ga nüxíraxũ̃güxũ̃ ga nanegü ga yema Equítuanecüã̱xgü. Erü ngẽma norü ngechaũ̃ i Iraétanüxũ̃ca̱x rü taguma inayagu̱x.

[11-12]Rü nüma nixĩ ga norü poramaxã Equítuanewa ínanguxũ̃xẽẽãxũ̃ ga Iraétanüxũ̃. Erü ngẽma norü ngechaũ̃ i Iraétanüxũ̃ca̱x rü taguma inayagu̱x.

[13]Rü nüma nixĩ ga Már ga Dauchíüxũ̃ ga taxregu yayauxyexũ̃chíüãxũ̃. Erü ngẽma norü ngechaũ̃ i Iraétanüxũ̃ca̱x rü taguma inayagu̱x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[14]Rü nüma nixĩ ga yema már ga yayauxyexũchixüxũwa yachoũxẽẽãxũ ga yema Iraétanüxũ. Erü ngẽma norü ngechaũ i Iraétanüxũca̱x rü taguma inayagu̱x.

[15]Rü nümatama nixĩ ga yema Már ga Dauchíüxũgu nangu̱xẽẽãxũ ga Equítuanecüã̱xarü ãẽ̱xgacü ga Faraóũ namaxã ga norü churaragü. Erü ngẽma norü ngechaũ i Iraétanüxũca̱x rü taguma inayagu̱x.

[16]Rü ñu̱xũchi nüma nixĩ ga yema naane ga taxúema nagu ãpataxũgu yagagüãxũ ga yema norü duũxũgü ga Iraétanüxũ. Erü ngẽma norü ngechaũ i Iraétanüxũca̱x rü taguma inayagu̱x.

[17]Rü nüma nixĩ ga nadaiaxũ ga to ga nachixũanegüarü ãẽ̱xgacügü ga poraexũ. Erü ngẽma norü ngechaũ i Iraétanüxũca̱x rü taguma inayagu̱x.

[18]Rü woo nax naporaexũ ga yema ãẽ̱xgacügü natürü nüma ga Tupana rü nanadaiama. Erü ngẽma norü ngechaũ i Iraétanüxũca̱x rü taguma inayagu̱x.

[19-20]Rü yemaacü nanadai ga ãẽ̱xgacügü ga Chióũ ga Amoréutanüxũarü ãẽ̱xgacü rü Óx ga Bacháũanearü ãẽ̱xgacü. Erü ngẽma norü ngechaũ i Iraétanüxũca̱x rü taguma inayagu̱x.

[21-22]Rü Tupana nixĩ ga nüxũ yanucü ga yema ãẽ̱xgacügüarü naane nüxũ ga Iraétanüxũ. Erü ngẽma norü ngechaũ i Iraétanüxũca̱x rü taguma inayagu̱x.

[23]Rü nüma ya Tupana rü tüxna nacua̱xãchi ngẽxguma taxũ i guxchaxũwa ingexmagügu. Erü ngẽma norü ngechaũ i taxca̱x rü taguma inayagu̱x.

[24]Rü nüma nixĩ i tüxũ ínapoxũxũ nüxna i tórü uanügü. Erü ngẽma norü ngechaũ i taxca̱x rü taguma inayagu̱x.

[25]Rü nüma nixĩ i duũxũgüxũ rü naeũgüxũ nachibüexẽẽxũ. Erü ngẽma norü ngechaũ rü taguma inayagu̱x.

[26]¡Rü moxẽ nüxna pexãgü ya yimá Tupana ya dauxũwa ngẽxmacü! Erü ngẽma norü ngechaũ rü taguma inayagu̱x.

## Wiyaegü 137

### Babirónianearü natücutügüwa Yerucharéũca̱x taxauxe


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Rü yexguma Babiróniaanearü natücutügüwa tarütogügu rü taxauxe yerü nüxna tacuaxãchi ga Chióũ.

[2]Rü Babiróniaanearü naixtanügu tanachogü ga torü paxetaruũgü ga árpagü.

[3]Rü yema Babiróniaanecüax ga yéma toxũ gagüxũ ga torü yemaxũgü ga toxna puxũxũ, rü toxũ namu nax taãẽãcü naxcax tawiyaegüxũ nagu ga wiyaegü ga Chióũcüax.

[4]¿Rü ñuxãcü tá nagu tawiyaegü ya torü Cori ya Tupanaarü wiyaegü i ngẽxguma ngẽma naane i tama toxrü ixĩxũwa tangexmagügu?

[5]Rü ngẽxguma chi Tupanapexewa cuxũ icharüngümagu, Pa Yerucharéũx ¡rü daa chorü tügünechacüxü rü nüxũ iyanangüma nax cuxcax napaxetaxũ!

[6]Rü ngẽxguma cuxũ charüngümagu rü tama choxrütama taãẽétüwa cuxũ chaxűxẽẽgu, Pa Yerucharéũx ¡rü daa chorü conü rü name i nua chauxmanaxãwa yaxũ nax taguma wena chawiyaexũcax!

[7]Pa Cori Pa Tupanax ¡taxű i cunangupetüxẽxẽmarexũ nax cupoxcuexũ i ngẽma Edóũtanüxũ ga Babiróniacüaxgüxũ muxũ nax noxtacüma iyanaxoxũcax ga torü ĩane ga Yerucharéũ!

[8]Rü cumax, Pa Babiróniax, rü tá icuyarüxo. Rü tá nataãxẽ ya yimá cuxũ iyarüxoxẽẽcü naxcax ga yema tomaxã cuxüxũ.

[9]Rü tá nataãxẽ ya yimá curü buxũgüxũ íyauxũcü nax nutagu yachixgüãcüma nadaiaxũcax.

## Wiyaegü 138

### Cori ya Tupanana moxẽ naxã ya Dabí

[1]Rü guxũma i chorü maxũmaxã tá moxẽ cuxna chaxã, Pa Cori Pa Tupanax. Rü ngẽma togü i nachixũanegüarü ãexgacügü i tama cuxũ cuaxgüxüpexewa tá cuxcax chawiyae.

[2]Rü yima cupata ya üünene íngexmaxũguama chadawenüãcüma tá ichacaxápüxü nax ngẽmaãcü moxẽ cuxna chaxãxũcax naxcax i curü ngechaũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

rü ngẽma nax aixcümacü quixĩxũ̃. Erü cuma rü cugüégagu icuxuneta, rü aixcüma cuyanguxẽxẽ i guxũ̃ma i ngẽma nüxũ̃ quixuxũ̃.

3Rü yexguma cuxna chacaxgux nax choxũ̃ cuporaxẽẽxũ̃ rü cuma rü choxũ̃ cungãxũ̃ rü aixcüma choxũ̃ cuporaxẽxẽ.

4Rü guxũ̃ i nachixũ̃anegüarü ãẽ̱xgacügü rü tá cuxũ̃ nicua̱xüũ̃gü i ngẽxguma nüxũ̃ naxĩnüegu nax aixcüma cuyanguxẽẽxũ̃ i ngẽma curü unetagü i nüxũ̃ quixuxũ̃.

5Rü nümagü rü aixcüma tá Cori ya Tupanaxũ̃ nicua̱xüxũ̃gü naxca̱x i ngẽma mexũ̃gü i taxũ̃gü i naxüxũ̃. Erü nüma ya Tupana rü naporaxüchi.

6Rü woo dauxũ̃wa nax nangemaxũ̃ ya Cori ya Tupana, natürü ngéma nüxũ̃ nadawenü i ngẽma tama nügü icua̱xüũ̃xũ̃. Natürü ngẽma nügü icua̱xüũ̃xũ̃ rü Tupana rü yáxũ̃gutama nüxũ̃ nadawenü rü nüxũ̃ nacua̱x i ñuxãcü nax yixĩxũ̃.

7Rü ngẽxguma ãũcümaxũ̃wa changexmagu, rü cuma rü choxũ̃ ícupoxũ̃ nax tama choxũ̃ yama̱xgüxũca̱x. Rü icunawe̱x i curü pora rü choxũ̃ ícunguxuchixẽxẽ naxme̱xwa i chorü uanügü i chomaxã nuexũ̃.

8Rü nüma ya Cori ya Tupana rü aixcüma chauxca̱x tá nayanguxẽxẽ i ngẽma nagu naxĩnüxũ̃. Erü cumax, Pa Corix, rü taguma inayagu̱x nax choxũ̃ cungechaũ̃xũ̃ rü chomaxã cumecümaxũ̃. ¡Rü taxṹ i choxũ̃ ícutáxũ̃, Pa Cori Pa Tupanax! Erü cumatama nixĩ i choxũ̃ cungo̱xẽẽxũ̃.

## Wiyaegü 139

### Guxũ̃xũ̃ma nacua̱x ya Tupana

1Pa Cori Pa Tupanax, cuma rü marü choxũ̃ cungugü rü meama nüxũ̃ cucua̱x i chorü maxũ̃.

2Rü cuma nüxũ̃ cucua̱x i guxũ̃ma i ngẽma chaxüxũ̃. Rü woo curü yáxũ̃wa changexmagu rü nüxũ̃ cucua̱xama i ngẽma nagu charüxĩnüxũ̃.

3Rü ngẽma íchixũgüxũ̃wa rü cuma rü nüxũ̃ cucua̱x i guxũ̃ma i ngẽma chaxüxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[4]Rü woo taxũta namaxã chachonagüxũ̃ i ore, rü cumax, Pa Corix, rü marü nüxũ̃ cucua̱x i ta̱xacümaxã tá chadexaãchixũ̃.

[5]Rü chorü guxũ̃cüwawa cungexma rü chauétü cuwéme̱x.

[6]Rü guxũ̃ma i ngẽma cua̱x rü chauãxẽ rü tama ningu nax nüxũ̃ chacuáxũ̃ i ngẽma. Rü ngẽma nax nataxüchixũ̃ i ngẽma cua̱x rü tama nüxũ̃ chacua̱x i ñuxãcü nax yixĩxũ̃.

[7]¿Rü ngextá tá chaxũ naxcha̱xwa i cuãxẽ? ¿Rü ngextá tá chaña nax cuxna chayáxũ̃xũ̃ca̱x?

[8]Rü ngẽxguma chi daxũguxũ̃ i naanegu chaxĩnagügu, rü ngéma cungexma i cumax. Rü ngẽxguma chi waixũ̃mütüũ̃gu chaxücu̱xgu rü ngéma rü ta cungexma i cumax.

[9-10]Rü ngẽxguma chi chagonagügu rü éstewa chañaxgu rüe̱xna üa̱xcü írüxücuxũ̃gu chaxãchiũ̃gu, rü woo i ngéma rü chauétü cuwéme̱x rü curü tügünemẹ̱xẽ rü tagutáma choxũ̃ ninge̱x.

[11-12]Rü ngẽxguma chi nagu charüxĩnügu nax ẽanexũ̃gu chicúxũ̃ rüe̱xna ngẽma ngóonexũ̃ rü ẽanexũ̃xũ̃ yanguxuchigu, rü ngẽma ẽanexũ̃ rü taxucürüwama cuxcha̱xwa choxũ̃ inicu̱x, erü ngẽma ẽanexũ̃ rü ñoma nangunexũ̃rüũ̃tama nixĩ i cuxca̱x. Rü ngẽma ẽanexũ̃ rü ngẽma ngóonexũ̃ rü cuxca̱x rü nawüxigumare.

[13]Rü cuma nixĩ ga cunaxüxũ̃ i ñaa chaxune. Rü cuma nixĩ ga chauéanüwa choxũ̃ cuxüxũ̃.

[14]Rü ngẽmaca̱x cuxũ̃ chicua̱xüxũ̃ naxca̱x nax ñuxãcü choxũ̃ cuxüxũ̃, erü curü ü rü namexẽchi. Rü ngẽma rü meama nüxũ̃ chacua̱x.

[15]Rü taxuxũ̃ma cuxca̱x naxẽxũ̃gu ga yexguma chauéanüwa noxri chanaxĩxĩchigu rü chiyachigügu ga taxúema choxũ̃ ídauxũ̃wa.

[16]Rü cuetügü rü nüxũ̃ nadau ga chaxune ga yexguma noxri chanaxĩxĩchigu. Rü naxũ̃pa nax chabuxũ̃ rü curü poperagu naxümatü ga ñuxãcü tá nax choxũ̃


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

cuxüxũ. Rü naxũpa nax chamaxũxũ rü cuma nüxũ cucuax i ñuxre i ngunexũ tá choxṹ nangẽxmaxũ.

17Pa Tupanax, ngẽma nagu curüxĩnüxũ rü chorü cuax rü tama nawa nangu. Erü ngẽma curü ĩnügü rü taguma inayagux.

18Rü ngẽxguma chi chayaxugügu i ngẽma curü ĩnügü i chauxcax nagu curüxĩnüxũ rü naxnecütexearü yexera chi nixĩ i norü mu. Rü woo ngẽxguma paxmama chabaixãchigu rü ngẽxguma rü ta chaugu curüxĩnü.

19-20¡Pa Tupanax, nüxna nayaxu i norü maxũ i ngẽma chixexũ ügüxũ! ¡Rü choxna yaxĩgachixẽxẽ i ngẽma máetagüxũ i chixexũmaxã cuchigagu idexagüxũ rü natücaxma cumaxã nuexũ!

21Pa Cori Pa Tupanax ¿ẽxna taxũtáma naxchi chaxaixũ i ngẽma duũxũgü i cuxchi aiexũ rü nüxũ chaxoxũ i ngẽma cumaxã nuexũ?

22Rü ngẽmáacü guxũ i chorü maxũmaxã naxchi chaxai i ngẽma duũxũgü, rü nüxũ chacuax i ngẽmagü rü chorü uanügü nax yixĩgüxũ.

23Pa Tupanax, ¡nangugü i chorü maxũ i ñuxãcü nax yixĩxũ i cupexewa! ¡Rü choxũ naxü nax cupexewa nangóxũcax i ngẽma nagu charüxĩnüxũ!

24¡Rü chomaxã nüxũ ixu ega chixexũ i namagu chixũxgu! ¡Rü ngẽma nama i maxũwa choxũ gaxũgu choxũ ixũxẽxẽ!

## Wiyaegü 140

### Dabí rü Tupanaarü ngũxẽxẽcax ínaca i norü yumüxẽwa

1-2Pa Cori Pa Tupanax ¡naxmexwa choxũ ínanguxuchixẽxẽ i ngẽma chixexũ ügüxũ i duũxũgü! ¡Rü choxũ ínapoxũ nüxna i ngẽma máxwaxegüxũ rü ngẽma chixexũcax daugüxũ i guxũ i oragu rü daixcax daugüxũ!

3Rü yima norü conü rü ñoma ãxtapearü conürüxũ naxãmagu. Rü ngẽma norü dexa rü ãxtapeguchatarüxũ nixĩ.

4Pa Corix ¡choxna nadau naxchaxwa i ngẽma chixexũgu maxẽxũ i duũxũgü! ¡Rü choxũ ínapoxũ nüxna i ngẽma máxwaxegüxũ rü naxcax daugüxũ nax ñuxãcü tá chixexũgu choxũ nanguxẽẽgüxũ!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[5]Rü ngẽma duũxũgü i nügü icua̲xüũgüxũ rü chopexegu nanaxúgü i wüxi i norü yauxruxũ. Rü choxũ niwaiyemaxũgü namaxã i ngẽma norü yauxruxũ rü norü bocupararuxũ.

[6]Rü choma rü marü cumaxã nüxũ chixu rü ñachagürü cuxũ: —Cuma nixĩ i chorü Tupana quixĩxũ. ¡Rü nüxũ naxĩnü i ngẽma cuxna naxca̲x chacaxũ!

[7]Pa Cori Pa Tupana Pa Chorü Maxẽxẽruxũ ya Poracüx, cuma nixĩ i choxũ ícupoxũxũ i daiwa ==ñachagürü cuxũ.

[8-9]Pa Cori Pa Tupanax ¡rü taxúũ i nüxúũ cunatauxchaxẽxẽxũ i ngẽma chixexũarü üruxũ nax naxüaxũca̲x i noxrütama ngúchaũ! ¡Rü nüxna nachu̲xu nax tama yanguxẽẽãxũca̲x i ngẽma norü ĩnü i chixexũ! Rü ngẽma chorü uanügü i choxũ íchomaeguãchixũ rü inachigü nax choxũ yama̲xgüxũca̲x. ¡Natürü naxca̲xtama natáeguxẽxẽ i ngẽma chixexũ i cha̲u̲xca̲x naxügüxũ nax nümatama nagu nayi̲xixũca̲x!

[10]¡Rü naétügu nayixẽxẽ i curü poxcu ñoma ã́xwe ya inaicürüxũ! ¡Rü wüxi i ãxmaxũ i taguma nawa ínachoxũxũgu nawocu!

[11]¡Rü taxúũ i cunamaxẽxẽchaũxũ i ñoma i naanewa i ngẽma guxchigawa̲xexũ! ¡Rü ngẽma máxwa̲xexũ rü nüxna nangu i ngẽma chixexũ nax ngẽma yamáxũca̲x!

[12]Rü choma nüxũ chacua̲x rü nüma ya Cori ya Tupana rü mea namaxã inacua̲x i ngẽma ngearü diẽruã́xũ. Rü tüxũ ínapoxũ ya yíxema naxi̲xãchiãẽgüxe.

[13]Rü ngẽma duũxũgü i aixcüma mexũ rü tá cuxũ nicua̲xüũgü. Rü cuxũtawa tá namaxẽ i ngẽma cupe̲xewa ixaixcümagüxũ.

## Wiyaegü 141

### Pa Cori Pa Tupanax, cuxũ nixĩ i chadawenüxũ

[1]Rü ñu̲xma nax cuxna chaca̲xaxũ, Pa Cori Pa Tupanax, ¡rü paxa choxũ rüngũxẽxẽ! ¡Rü choxũ naxĩnü i ñu̲xma nax cuxna chaca̲xaxũ!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2]Rü ñaa chorü yumüxẽ i cumaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ ¡rü nayaxu ñoma pumarat̲exe i yáuanecü chaxunagüchacüxüãcüma cuxca̲x chiguxũ̃rüxũ̃!

[3]Pa Cori Pa Tupanax ¡choxũ̃ rüngũ̃xẽxẽ nax tama ore i chixexũ̃xũ̃ chixuxũ̃ca̲x i cuchiga!

[4]¡Rü choxna nayaxu i ngẽma chixexũ̃gu nax charüxĩnüxũ̃! ¡Rü taxṹ i choxũ̃ quingexũ̃ nax chixexũ̃gu chixũxũ̃ca̲x rü bai i natanü nax chaxãxũ̃ca̲x i norü õnawa i ngẽma duũ̃xũ̃gü i chixexũ̃ ügüxũ̃!

[5]Rü choxṹ rü wüxi i ngũ̃xẽxẽ nixĩ ega ngẽxguma choxũ̃ nawe̲xãchixẽẽgu i wüxi i duũ̃xũ̃ i cupe̲xewa mexũ̃. Natürü ngẽma norü ucu̲xẽ i ngẽma chixexũ̃ ügüxũ̃ rü tama choxṹ name rü taxũtáma naga chaxĩnü. Rü guxũ̃gutáma chayumüxẽ nax nüxũ̃ naxoexũ̃ca̲x i ngẽma chixexũ̃ i nagu ínamaxẽxũ̃ uxcuxẽ

[6]Rü ngẽma chixexũ̃ ügüxũ̃ i duũ̃xũ̃güarü ãe̲xgacügü rü tá nayayitanü ñoma ma̲xpűnewa nayi̲xixũ̃rüxũ̃. Rü ngẽxgumama tá nüxna nacua̲xãchie nax namexũ̃ ga yema ore ga namaxã nüxũ̃ chixuxũ̃.

[7]Rü yima naxchina̲xãgü i ngẽma chixexũ̃ ügüxũ̃ rü naxmaxũ̃xũ̃tagu tá nawoone ñoma mairaxũ̃ i aixmüanexũ̃ ngẽxma woonexũ̃rüxũ̃.

[8]Pa Cori Pa Tupanax, cuxũ̃ nixĩ i chadawenüxũ̃. Rü cuxca̲x nixĩ i chiñaxũ̃ nax choxũ̃ ícupoxũ̃xũ̃ca̲x. ¡Rü taxṹ i choxna quixũgachixũ̃!

[9]¡Rü choxũ̃ ínapoxũ̃ nawa i ngẽma yauxruxũ̃ i cha̲u̲xca̲x yanuagüxũ̃ i ngẽma chixexũ̃arü üruũ̃gü!

[10]Natürü nümatátama nagu nayi i ngẽma yauxruxũ̃ i cha̲u̲xca̲x yanuagüxũ̃. Rü yoxni i chomax rü tá chiña.

## Wiyaegü 142

### Cuma nixĩ i chorü cu̲xchicaxũ̃, Pa Cori Pa Tupanax

[1]Rü tagaãcü nüxna chaca ya Cori ya Tupana. Rü tagaãcü naxca̲x íchaca nax nüxṹ changechaũ̃tümüxũ̃xũ̃ca̲x.

[2-3]Rü nape̲xewa naxca̲x chayarüdexa i ngẽma guxchaxũ̃gü i choxṹ ngẽxmaxũ̃. Rü ngẽxguma chauétü nanguxgu i ngẽma guxchaxũ̃gü rü nape̲xewa nüxũ̃


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

chixu nax poraãcü ngúxũ̃ chingexũ̃. Pa Corix, cuma nüxũ̃ cucua̱x i chomaxũ̃ i nagu chixũxũ̃. Rü ngẽma nama i nagu chixũxũ̃wa rü chorü uanügü rü ngẽxma chope̱xegu nanaxú̱gü i wüxi i yauxruxũ̃.

[4]Rü ngẽxguma chorü tügünecüwagu chadawenügu rü tataxuma ya texé ya chorü ngũ̃xẽẽwa ũxẽ. Rü tataxuma ya texé ya choxũ̃ ípoxũ̃xẽ. Rü tataxuma ya texé ya cha̱u̱xca̱x oegaãẽxe.

[5]Rü cuxna nixĩ i chaca̱xaxũ̃, Pa Cori Pa Tupanax, rü cuxũ̃ ñachagürü: —Cuma nixĩ i chorü cu̱xchicaxũ̃ quixĩxũ̃. Rü cuma nixĩ i choxna cunaxãxũ̃ i guxũ̃ma i ta̱xacü i choxú̱ ngẽxmaxũ̃ i ñoma i naane i nawa chamaxũ̃wa ==ñachagürü.

[6]¡Rü naxca̱x irüxĩnü i chauga nax aita chaxüxũ̃! Erü marü nataxuma i chorü pora. ¡Rü nüxna choxũ̃ ínanguxuchixẽxẽ i ngẽma chowe ingẽxũ̃tanüxũ̃! Erü nüma rü choxũ̃ narüporamaegü.

[7]¡Rü choxũ̃ ínanguxuchixẽxẽ nawa i ñaa chorü guxchaxũ̃gü nax ngẽmaãcü cuxũ̃ chicua̱xüũ̃xũ̃ca̱x! Rü ñu̱xũchi i ngẽma duũ̃xũ̃gü i aixcüma mexũ̃gu rüxĩnüexũ̃ rü tá choxũ̃ ínachomaeguãchi i ngẽxguma chomaxã cumecümagu.

## Wiyaegü 143

### Pa Corix cugu nixĩ i chayaxõxũ̃

[1]Pa Cori Pa Tupanax ¡choxú̱ nüxũ̃ naxĩnü i chorü yumüxẽ! ¡Rü naxca̱x irüxĩnü i ngẽma cuxna naxca̱x chaca̱xaxũ̃! ¡Rü ẽcü choxũ̃ nangãxũ̃! Erü cumecüma rü aixcüma cuyanguxẽxẽ i ngẽma nüxũ̃ quixuxũ̃.

[2]¡Rü taxú̱ i choxna naxca̱x cucaxũ̃ i chorü chixexũ̃gü nax poxcu chomaxã cuxueguxũ̃ca̱x! Erü cupe̱xewa rü tataxuma ya texé ya tama nüxũ̃ cuáxe nax chixexũ̃ taxüxũ̃.

[3]Rü ngẽma chorü uanügü rü chowe ningẽxũ̃tanü rü waixũ̃müwa choxũ̃ nayapotügü. Rü ẽanexũ̃gu choxũ̃ napoxcu nax ngéma chamaxũ̃xũ̃ca̱x naxrüxũ̃ ga yema nũxcüma yuexũ̃.

[4]Rü ñu̱xma rü chayaxĩ̱xãchiãẽxũ̃chi rü chauãẽwa poraãcü chamuũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5Rü nagu charüxĩnü ga yema mexũgü ga taxũ ga nũxcüma toxca̱x cuxüxũ. Rü nüxna chacua̱xãchi nax poraãcü toxũ curüngũxẽẽxũ.

6Rü ngẽma nax chacuxwa̱xexüchixũ ñoma waixũmü i paxũ i dexá naxwa̱xexüchixũrüxũ, rü cuxca̱x chaxunagümẹxẽ chayumüxẽ.

7Pa Cori Pa Tupanax ¡paxa choxũ nangãxũ! Erü ngẽmatama chayu. ¡Rü taxű i cuxoxũ nax choxũ curüngũxẽxẽxũ! Erü ngẽxguma tama choxũ curüngũxẽẽgu rü tá chayu naxrüxũ i ngẽma yuexũ.

8¡Rü pa̱xmama choxũ nawẹx nax poraãcü choxũ cungechaxũxũ! Erü cuxű nixĩ i chayaxõxũ. ¡Rü choxũ nüxũ nacua̱xẽxẽ nax ñuxãcü cunaxwa̱xexũ nax cupẹxewa chamaxũxũ! Erü cumaxã nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma chorü ngúchaũ.

9Pa Cori Pa Tupanax ¡nüxna choxũ ínanguxuchixẽxẽ i ngẽma chorü uanügü! Erü cuxca̱x nixĩ i chiñaxũ nax cuxũtagu chaugü chicúxũca̱x.

10¡Rü choxũ nangu̱xẽxẽ nax chanaxüxũca̱x i curü ngúchaũ! Erü cuma nixĩ i chorü Tupana quixĩxũ. Rü chanaxwa̱xe i cuãxẽ i üünexũ rü mexũ i nacümagu choxũ nixũxẽxẽ.

11Pa Corix, cuégagu cuxna chaca nax choxũ cumaxẽẽxũca̱x. ¡Rü choxũ ínanguxuchixẽxẽ nawa i ñaa ngúxũ i chingexũ! Erü cuma rü cumecüma.

12Rü cuma rü aixcüma cuyanguxẽxẽ i ngẽma nüxũ quixuxũ. ¡Rü ngẽmaca̱x nadai i ngẽma chorü uanügü! ¡Rü ẽcü guxũxũma nadai! Erü choma rü curü duũxũ chixĩ.

## Wiyaegü 144

### Ãẽxgacü ga Dabí rü Tupanana moxẽ naxã

1Namexẽchi ya Cori ya Tupana ya chorü poxũruxũ. Rü nüma nixĩ i choxũ nangu̱xẽẽxũ rü choxũ nüxũ nacua̱xẽẽxũ nax daiwa chaporaxũ.

2Rü nüma nixĩ i aixcüma chomücü yixĩxũ rü chorü poxũruxũ yixĩxũ. Rü naxca̱x nixĩ i chiñaxũ nax ngẽxma chicúxũca̱x. Rü nüma nixĩ i chorü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nguxuchixẽẽruxũ rü chorü tüpe̲xeruxũ. Rü namaxã nixĩ i chaugü chatüpe̲xexũ. Rü nüma nixĩ i cho̲xme̲xwa nangẽxmagüxẽẽãxũ i ĩanegü.

[3]Pa Cori Pa Tupanax ¿ta̲xacüwa cuxṹ name ya yimá duũ̃ rü ngẽmaca̲x nagu curüxĩnüxũ̃? ¿Rü curü ta̲xacü nixĩ ya yimá duũ̃ rü ngẽmaca̲x poraãcü nüxũ̃ cungechaũ̃xũ̃?

[4]Rü yimá duũ̃ rü wüxi i ngũ̃ãcüürüxũ̃ nixĩ i norü maxũ̃. Rü ngẽma norü maxũ̃ rü ñoma wüxi i gáuxchipetaxũ̃ üpetüxürüũmare nixĩ.

[5]Pa Corix ¡yawãxna i daxũguxũ̃ i naane rü ñoma i naanegu írüxĩ! ¡Rü nüxũ̃ ingógü ya ma̲xpűnegü nax yana̲i̲xgüxũca̲x rü yacaixquegüxũca̲x!

[6]¡Rü inacuxgü ya cuxnegü ya ãẽmacügü ixĩgüne nax ngẽmacha̲xwa yabuxmüxũca̲x i curü uanügü!

[7-8]¡Rü ẽcü cha̲u̲xca̲x rüxue i daxũguxũ̃ i naanewa nax nawa choxũ̃ ícuyaxuxũchixũca̲x i ñaa taxũ̃ i guxchaxũ̃ i nawa changexmaxũ̃! ¡Rü choxũ̃ napu naxme̲xwa i ñaa chorü uanügü i dorata̲xagüxũ̃ i norü doramaxã choxũ̃ íxuaxũgüxũ̃!

[9]Pa Corix, ngexwaca̲xũ̃xũ̃ i wiyaegu tá cuxca̲x chawiyae chorü paxetaruũmaxã. Rü ngẽmaãcü chorü wiyaemaxã tá cuxũ̃ chicua̲xüxũ̃.

[10-11]Rü cuma nixĩ i nachixũanegüarü ãe̲xgacügüxũ̃ curüngũ̃xẽẽxũ̃ nax norü uanügüxũ̃ naporamaegüxũca̲x. Rü cuma nixĩ ga curü duũ̃ ga Dabíxũ̃ ícunguxũchixẽẽxũ̃ naxme̲xwa ga norü uanügü. ¡Rü ñu̲xma rü choxũ̃ ínapoxũ̃ nax tama norü taramaxã choxũ̃ yama̲xgüxũca̲x i chorü uanügü! ¡Rü choxũ̃ napu naxme̲xwa i ñaa chorü uanügü i dorata̲a̲xgüxũ̃ i norü doramaxã choxũ̃ íxuaxũgüxũ̃!

[12]Rü ngẽxguma Tupanaga ixĩnüegu rü aixcüma tataãẽgü. Rü tanegü rü mea nayae ñoma nanetügü i baxcaxũ̃rüxũ̃. Rü taxacügü rü iyamexẽchi ñoma Tupanapataarü caxtagürüxũ̃.

[13]Rü tórü trigupataũ̃gü rü nixããcu namaxã i naguxũ̃raũ̃xũ̃ i nabü. Rü tórü carnérugü rü poraãcü nimu i tórü nachitaxũ̃wa.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[14]Rü tórü wocagü nixãxacügü rü mea nabue i naxacügü. Rü tórü ĩanemaxũ̃güwa rü taxúema ãũ̃cümaxũ̃gagu aita taxü.

[15]Rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i guxũ̃ma i ngẽma mexũ̃ nüxṹ ngẽxmagüxũ̃ rü aixcüma nataãẽgü. Rü ngẽmatama taãxẽ nüxṹ nangẽxma i ngẽma duũ̃xũ̃gü i Cori ya Tupanamaxã Tupanaa̱xgüxũ̃.

## Wiyaegü 145

### Name nixĩ nax guxũ̃ i duũ̃xũ̃gü rü Cori ya Tupanaxũ̃ yacua̱xüũ̃güxũ̃

[1]Rü choma rü tá cuxũ̃ chixuchiga nax ñuxãcü nüxũ̃ cucua̱xüchixũ̃, Pa Tupana Pa Chorü Ãẽxgacüx. Rü guxũ̃gutáma cuxũ̃ chicua̱xüxũ̃.

[2]Rü wüxichigü i ngunexũ̃gu rü mexũ̃ i cuchigaxũ̃ tá chixu rü guxũ̃gutáma cuxũ̃ chicua̱xüxũ̃.

[3]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nüxũ̃ nacua̱xüchi rü ngẽmaca̱x name nax nüxũ̃ icua̱xüũ̃güxũ̃. Rü ngẽma tórü cua̱x rü tama nawa nangu nax nüxũ̃ icuáxũ̃ca̱x i ñuxãcü nüxũ̃ nacua̱xüchixũ̃ i nümax.

[4]Rü papagü rü naxacügüwa tá nanangúexẽẽgü nax cuxũ̃ yacua̱xüũ̃güxũ̃ naxca̱x i ngẽma cuxüxũ̃. Rü tá nüxũ̃ nixugügü i ngẽma mexũ̃gü i curü poramaxã cuxüxũ̃.

[5]Rü choma rü tá nüxũ̃ chixu nax ñuxãcü torü ãẽxgacü ya üünecü nax quixĩxũ̃ i cumax. Rü tá nüxũ̃ chixu i ngẽma mexũ̃gü i toxca̱x cuxüxũ̃.

[6]Rü duũ̃xũ̃gü rü nachiga tá nidexagü i ngẽma ãũ̃cümaxũ̃ i curü poramaxã cuxüxũ̃. Rü choma rü tá cuxũ̃ chixuchiga nax ñuxãcü guxũ̃étüwa cungexmaxũ̃.

[7]Rü duũ̃xũ̃gü rü tá cuxũ̃ nixuchiga nax ñuxãcü cumecümaxũ̃chixũ̃. Rü tagaãcü tá nüxũ̃ nixugügü nax cuma rü ãẽxgacü i aixcüma mea guxãmaxã icuácü quixĩxũ̃.

[8]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü namecüma rü nüxṹ tangechaũ̃tümüxũ̃ rü yáxna tamaxã naxĩnü rü tüxũ̃ nangechaũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[9]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü guxãmaama namecüma rü ngẽma naxüxũwa inanawe̲x nax poraãcü tüxũ nangechaũxũ.

[10]Rü guxũma i ngẽma cuxüxũ rü tá cuxũ nicua̲xüũgü, Pa Cori Pa Tupanax. Rü ngẽma curü duũxũgü rü tá cuxũ nicua̲xüũgü.

[11]Rü tá nüxũ nixugügü nax cuma rü aixcüma ãe̲xgacü ya üünecü quixĩxũ rü aixcüma namexẽchixũ i ngẽma curü puracü i curü poramaxã cuxüxũ.

[12]Rü ngẽmaãcü tá duũxũgü nüxũ nacua̲x nax ñuxãcü cuporaxüchixũ rü ñuxãcü ãe̲xgacü ya üünecü quixĩxũ.

[13]Rü cuma rü guxũguma ãe̲xgacü quixĩ rü guxũgutáma namaxã icucua̲x i guxũma.

[14]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tüxũ ínarüdagüxẽxẽ ya guxãma ya yíxema iyayitanüxe. Rü tüxũ naporaexẽxẽ ya guxãma ya yíxema turaexe.

[15]Rü guxũma i ngẽma cuxüxũ rü cuxũ narüdaunü nax cuma cunachibüexẽẽxũca̲x i ngẽxguma nataiyaegu.

[16]Rü cuma rü cuyaxüwemügü rü curü ngúchaũmaxã mea cunataãẽxẽxẽ i guxũma i ngẽma maxẽxũ.

[17]Rü nüma ya Cori rü guxũma i ngẽma nagu naxĩnüxũwa rü aixcüma nawe̲xgu. Rü guxũma i ngẽma naxüxũwa rü namecüma.

[18]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tüxna nangaicama ya yíxema aixcüma naga taxĩnüeãcüma norü ngũxẽẽca̲x ícagüxe.

[19]Rü yíxema nüxũ ngechaũgüxe, rü tüxna nanaxã i ngẽma naxca̲x ítaca̲xaxũ. Rü ngẽxguma norü ngũxẽẽca̲x nüxna tacagüegu, rü nüma rü tüxũ naxĩnü rü tümaarü guxchaxũwa tüxũ ínanguxũxẽxẽ.

[20]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tüxũ ínapoxũ ya yíxema nüxũ ngechaũgüxe, natürü nanadai i ngẽma tama naga ĩnüechaũxũ.

[21]Rü Cori ya Tupanaxũ chicua̲xüxũ. Rü name nixĩ i guxũma i duũxũgü nüxũ nicua̲xüũgü ya yimá Üünecü i ñu̲xma rü guxũgutáma.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

## Wiyaegü 146

### Tupanaxũ ticuạxüũgü naxcạx i ngẽma naxüxũ

[1]Name nixĩ i nüxũ ticuạxüũgü ya Cori ya Tupana. Rü choma rü guxũma i chorü maxũmaxã tá Cori ya Tupanaxũ chicuạxüxũ.

[2]Rü ñụxma nax chamaxũxũ rü Cori ya Tupanaxũ tá chicuạxüxũ. Rü ñoma rü ta nax chamaxũ rü naxcạx tá chawiyae ya yimá chorü Tupana.

[3]¡Rü taxű i nagu cuyaxõxũ i yatügü i nügü nüxũ cuạxẽxẽxũ! Erü nümagü rü duũxũgümare nixĩgü rü tama maxũ tüxna naxã.

[4]Rü ngẽxguma nayuegu i ngẽma duũxũgü rü wenaxarü waixũmüxũ nixĩgü. Rü ngẽma ngunexũgutama inayarüxo i guxũma i tạxacü i nagu naxĩnüexũ.

[5]Rü tataãxẽ ya yíxema Acóbuarü Tupanaxũtawa nayaxúxe i tümaarü ngũxẽxẽ rü nüxű́ yaxő́xe ya Cori ya Tupana.

[6]Rü nüma ya Cori ya Tupana nixĩ i naxüaxũ i daxũguxũ i naane rü ñoma i naane, rü ngẽma már, rü guxũma i tạxacü i nawa ingẽxmachigüxũ. Rü nüma rü guxũguma nayanguxẽxẽ i ngẽma nüxũ yaxuxũ.

[7]Rü nüma rü tümaétüwa nachogü ya yíxema togü chixri tümamaxã icuáxe. Rü yíxema taiyagu ímaxẽxe rü nüma ya Tupana rü tüxũ nachibüexẽxẽ. Rü yíxema poxcupataũwa ngẽxmagüxe rü tüxũ ínanguxũxẽxẽ.

[8]Rü yíxema ingexetüxe rü tüxũ nidauuchigüxẽxẽ. Rü yíxema ya iyayitanüxe rü tüxũ ínarüdagüxẽxẽ. Rü nüma ya Cori rü nüxũ nangechaũ i ngẽma duũxũgü i mexũ ügüxũ.

[9]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nüxna nadau i ngẽma duũxũgü i tama Iraétanüxũ ixĩgüxũ i to i nachixũanewa ne ĩxũ. Rü ngẽxgumarüxũ ta tüxũ narüngũxẽxẽ ya taxcutagü rü yutegüxe. Natürü ngẽma duũxũgü i chixexũ ügüxũarü ĩnü rü nagu nayanachixexẽxẽ.

[10]Pa Chióũx, rü nüma ya Cori ya Tupana rü guxũgutáma ãẽxgacü nixĩ. Rü yimá curü Tupana rü gucü ya taunecügu rü tá pemaxã inacuạx. ¡Rü ngĩxã nüxũ ticuạxüũgü ya Cori ya Tupana!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

## Wiyaegü 147

### Tupana rü poraãcü Iraétanüxũxũ narüngũxẽxẽ

[1]¡Rü ngĩxã nüxũ ticuaxüũgü ya Cori ya Tupana! Rü name nixĩ i naxcax tawiyaegü. Erü wüxi i taãxẽ nixĩ nax nüxũ icuaxüũgüxũ.

[2]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü wena ínanadaxẽxẽ ya Yerucharéũ rü nananutaquexe i ngẽma Iraétanüxũ i to i nachixũanegügu woonexũ.

[3]Rü nüma rü tüxũ nataãẽxẽxẽ ya yíxema poraãcü ngechaũ ingegüxe rü tüxṹ nayanaixgü i tümaarü oxrigü.

[4]Rü nüma rü nüxũ nacuax nax ñuxre yixĩxũ ya ẽxtagü rü wüxichigü rü naégamaxã nüxna naca.

[5]Rü nüma ya tórü Tupana rü guxũétüwa ücü nixĩ rü naporaxüchi. Rü norü cuax rü taguma inayagux.

[6]Rü nüma rü nüxũ narüngũxẽxẽ i ngẽma duũxũgü i tama nügü icuaxüũgüxũ natürü nanaxãneexẽxẽ i ngẽma chixexũ ügüxũ.

[7]¡Rü árpamaxã naxcax pewiyaegü rü moxẽ nüxna pexãgü ya tórü Tupana!

[8]Rü nüma rü caixanexũmaxã nanatüxchipeta i ñaa naane. Rü nanamexẽxẽ ya pucü nax ñaa naanexũ yawaixẽẽxũcax, rü maxpúnegüwa nanaxügüxẽxẽ ya maxẽ.

[9]Rü nüma rü nanachibüexẽxẽ i naeũgü. Rü ngẽxgumarüxũ ta nanachibüexẽxẽ i ngẽma ngurucuxacügü i ngẽxguma naxauxegu.

[10]Rü tama ngẽma cowaruarü poramaxã nataãxẽ ya Tupana rü bai i yatügüarü poragu narüxĩnü.

[11]Natürü ngẽma aixcüma namaxã nataãẽxũ nixĩ nax nüxũ ticuaxüũgüxũ ya yíxema nagu yaxõgüxe i norü ngechaũ.

[12]Pa Yerucharéũcüãxgüx ¡Cori ya Tupanaxũ picuaxüũgü! Rü Pa Chióũx ¡curü Tupanaxũ icuaxüxũ!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[13]Erü nüma rü nanataixẽxẽ i perü ĩanearü ĩã̲x naxcha̲xwa i perü uanügü. Rü mea nüxna nadau i pexacügü i perü ĩanewa.

[14]Rü nüma nixĩ i pexũ̃ nangüxmüexẽẽxũ̃ i pechixũ̃anewa rü muxũchixũ̃ i trigumaxã pexũ̃ nataãẽxẽẽgü.

[15]Rü nüma rü ñoma i naanewa nanamu i norü ore. Rü ngẽma norü ore rü paxãma nixũ.

[16]Rü nüma rü nanango̲xẽxẽ i cherena i gáuxũ̃ i pamüemaxũ̃ i ñoma carnérута̲xarüxũ̃ cómüxũ̃. Rü ngẽma gáuxũ̃ i ãte̲xexũ̃maxã nanagüane.

[17]Rü nüma rü nanayixẽxẽ i gáuxũ̃ i ãpü̲xüxũ̃. Rü ngẽma gáuanexũ̃ i núma namuxũ̃maxã rü ngẽma dexá rü ínitai.

[18]Natürü yixcüama ínananguxẽxẽ ya buanecü ya naicü. Rü yimá buanecü rü inanadexẽxẽ i ngẽma gáuxũ̃. Rü ngẽxguma i ngẽma dexá rü iniya̲x.

[19]Rü nüma nixĩ ga Acóbutanüxũ̃ ga Iraétanüxũ̃xũ̃ nüxũ̃ nacua̲xẽẽxũ̃ ga norü ore rü norü mugü.

[20]Natürü yema togütücumü ga duũ̃xũ̃gü rü taguma nüxũ̃ nüxũ̃ nacua̲xẽxẽ ga yema norü ore rü norü mugü. ¡Rü ngĩxã nüxũ̃ ticua̲xüũ̃gü ya Cori ya Tupana!

## Wiyaegü 148

### Tupanaxũ̃ nicua̲xũ̃gü i ngẽma nüma naxüxũ̃

[1-2]Rü name nixĩ i Tupanaxũ̃ ticua̲xüũ̃gü. Rü pemax, Pa Dauxũ̃cüã̲x, rü name nixĩ i ngéma dauxũ̃wa nüxũ̃ picua̲xüũ̃gü. Rü pemax, Pa Orearü Ngeruũ̃gü i Dauxũ̃cüã̲x, rü name nixĩ i nüxũ̃ picua̲xüũ̃gü. Rü pemax, Pa Tupanaarü Churaragü i Dauxũ̃cüã̲x, rü name nixĩ i nüxũ̃ picua̲xüũ̃gü.

[3]Rü cumax, Pa Üa̲xcüx, rü cumax, Pa Tauemacüx, rü pemax, Pa Ẽxtagüx, rü name nixĩ i nüxũ̃ picua̲xüũ̃gü.

[4]Rü cumax, Pa Daxũguxũ̃ i Naanex, rü cumax, Pa Dexá i Caixanexũ̃étüwa Ngẽxmaxũ̃x, rü name nixĩ i nüxũ̃ picua̲xüũ̃gü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[5]¡Rü nüxũ̃ pixuchiga ya Cori ya Tupana! Erü nüma nixĩ ga namaxã nadexaãchixũ̃ nax nangóxũ̃cax i guxũ̃ma i taxacü ingexmaxũ̃.

[6]Rü yemaacü nanangoxẽxẽ ga guxũ̃ma nax guxũ̃gutáma nüma nanaxwaxexũ̃ãcüma nangẽxmaxũ̃cax. Rü inanaxã ga mugü ga taxúema üchicüxüxũ̃.

[7]¡Rü ñoma i naanewa rü nüxũ̃ picuaxüũ̃gü ya Cori ya Tupana, Pa Naeũ̃gü i Taxüchigüxũ̃ i Már arü Mátamaxũ̃wa Maxẽxũ̃!

[8]Rü name nixĩ i nüxũ̃ picuaxüũ̃gü, Pa Ãẽmacü, rü Gáuxũ̃ i Ãpüxüxũ̃, rü Gáuxũ̃ i Ãtexexũ̃, rü Cherena, rü Tacü ya Buanecü ya Tupanaarü Ngúchaũ̃ Ücüx.

[9-10]Rü pemax ya maxpűnegü, rü máxpüxanegü, rü guxũ̃ma i naigü i taxũ̃ne, rü nanetügü, rü naxũ̃nagü, rü naeũ̃gü, rü werigü, rü guxũ̃ma i taxacü i naxtanecamaxã ixĩxũ̃, rü name nixĩ i nüxũ̃ picuaxüũ̃gü.

[11]¡Rü guxũ̃ma i ãẽxgacügü i wüxichigü i nachixũ̃anemaxã icuáxũ̃, rü guxũ̃ma i norü ngũ̃xẽẽruũ̃gü i ãẽxgacügü, rü guxũ̃ma i norü duũ̃xũ̃gümaxã rü Tupanaxũ̃ picuaxüxũ̃gü!

[12]¡Rü yatügü rü ngexũ̃gü rü ngextüxücügü rü paxũ̃gü rü oxigü, rü Tupanaxũ̃ picuaxüxũ̃gü!

[13]Rü ngẽmaãcü i guxãma i pema rü name nixĩ i nüxũ̃ picuaxüũ̃gü. Erü nüma ya Tupana rü guxãétüwa nangẽxma. Rü nüma rü mea namaxã inacuax i guxũ̃ma i daxũguxũ̃ i naanewa ngẽxmaxũ̃ rü guxũ̃ma i ñoma i naanewa ngẽxmaxũ̃.

[14]Rü nüma ya Tupana rü nüxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ ga norü duũ̃xũ̃gü ga Iraétanüxũ̃ nax norü uanügüxũ̃ naporamaegüxũ̃cax. Rü ngẽmacax, Pa Iraétanüxũ̃ i Aixcüma Tupanaarü Duũ̃xũ̃gü Ixĩgüxe, rü name nixĩ i nüxũ̃ picuaxüũ̃gü. Erü nümatama nixĩ i pexũ̃ naxunetaxũ̃ nax norü duũ̃xũ̃gü pixĩgüxũ̃cax. ¡Rü ngĩxã nüxũ̃ ticuaxüxũ̃gü ya Cori ya Tupana!

## Wiyaegü 149

### Tupana rü guxũ̃arü üruxũ̃ nixĩ rü guxũ̃arü ãẽxgacü nixĩ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]¡Rü nüxũ̃ picuạ̈xüxũ̃gü ya Cori ya Tupana! ¡Rü naxcạ̈x pewiyae nagu i wüxi i wiyae i ngexwacạ̈xũ̃xũ̃! ¡Rü ngẽmaãcü nüxũ̃ picuạ̈xüxũ̃gü i norü duũ̃xũ̃güarü ngutaquẹ̈xewa!

[2]Rü pemax, Pa Iraétanüxũ̃ i Chióũ̃cüạ̈x i Tupanaarü Duũ̃xũ̃gü Pixĩgüxex ¡rü namaxã petaãxẽgü! Erü nüma nixĩ i perü ãẽ̈xgacü ga pexũ̃ nangọ̈xẽẽxũ̃.

[3]Rü pemax, Pa Iraétanüxũ̃x ¡rü Tupanaégagu ípiyüxe rü ngẽmaãcü nüxũ̃ picuạ̈xüxũ̃gü! ¡Rü perü árpagümaxã rü perü paũ̃derugümaxã pepaxetagüãcüma naxcạ̈x pewiyaegü!

[4]Erü nüma ya Cori ya Tupana rü namaxã nataãxẽ i norü duũ̃xũ̃gü i nüxũ̃ icuạ̈xüũ̃güxũ̃. Rü nüma rü tüxũ̃ namaxẽxẽxẽ ya yíxema tama tügü icuạ̈xüxũ̃güxe.

[5]Rü pemax, Pa Norü Duũ̃xũ̃güx ¡rü Corimaxã petaãxẽgü! ¡Rü woo i pechicawa rü naxcạ̈x pewiyaegü!

[6-7]¡Rü peãẍmaxã nüxũ̃ picuạ̈xüxũ̃gü! ¡Rü pexmẹ̈xwa peyange i tara i guxũ̃cüwawa téxũ̃ nax ngẽmamaxã penadạ̈ixũ̃cạ̈x i ngẽma duũ̃xũ̃gü i tama Tupanaxũ̃ cuạ̈xgüxũ̃, rü ngẽmaãcü penapoxcuexũ̃cạ̈x i ngẽma togü i nachixũ̃anegücüạ̈x!

[8-9]Rü ngẽma norü ãẽ̈xgacügü rü norü ngũ̃xẽẽruũ̃gü i poraexũ̃ ¡rü cadénamaxã peyachotagü nax ngẽmaãcü peyanguxẽẽxũ̃cạ̈x i ngẽma poxcu ya Tupana namaxã ueguxũ̃! Rü nüma ya Tupana rü aixcüma tá tümamaxã nataãxẽ ya guxãma ya yíxema aixcüma naga ĩnüexe. ¡Nüxũ̃ picuạ̈xüxũ̃gü ya Cori ya Tupana!

## Wiyaegü 150

### Guxũ̃ma i ngẽma Tupana üxũ̃ rü nüxũ̃ nicuạ̈xüũ̃gü

[1]¡Cori ya Tupanaxũ̃ picuạ̈xüũ̃gü! ¡Rü napatawa rü nüxũ̃ picuạ̈xüũ̃gü! ¡Rü pema i daxũguxũ̃ i naanewa ngẽxmagüxe i nüma ínangexmaxũ̃wa rü nüxũ̃ picuạ̈xüũ̃gü!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2]¡Rü nüxũ picua̲üũgü naxca̲x i ngẽma mexũ i norü poramaxã naxüxũ! ¡Rü nüxũ picua̲üũgü erü guxũguma nangẽxmaecha rü nataxuma i norü ügü rü norü gu̲x!

[3]¡Rü cornétamaxã rü árpamaxã rü árpaxacümaxã nüxũ picua̲üũgü!

[4]¡Rü paũderugümaxã ípiyüxeãcüma nüxũ picua̲üũgü! ¡Rü wowerugümaxã rü paxetaruũgü i ãtu̲xüxũmaxã nüxũ picua̲üũgü!

[5]¡Rü paxetaruũgü i ãtachinüxũ rü itagaxũmaxã nüxũ picua̲üũgü! ¡Rü paxetaruũgü i ãtachinüxũ rü ígaxũmaxã nüxũ picua̲üũgü!

[6]¡Rü guxũma i ngẽma ingũãtanücüüxũ rü Cori ya Tupanaxũ yacua̲üũgü! ¡Rü ngĩxã Cori ya Tupanaxũ ticua̲üũgü!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

# Ucu̱xẽgüchiga

## Ucu̱xẽgüchiga 1

### Ucu̱xẽgü i aixcüma tüxũ̱ mexũ̃

[1]Ñaa nixĩ i norü ucu̱xẽgü ya Dabí nane ya Charomóũ̃ ya Iraétanüxũ̃arü ãẽ̱xgacü ixĩcü.

[2]Nüma rü duũ̃xũ̃gücũ̱x nanaxümatü i ñaa ucu̱xẽgü nax mea naãẽxũ̃ nacua̱xgüxũ̃cũ̱x, rü naxcũ̱x nangúexũ̃cũ̱x i ngẽma ore i cua̱x nawa ngẽxmaxũ̃, nax ngẽmaãcü nüxũ̃ nacua̱xgüxũ̃cũ̱x i ta̱xacü nixĩ i nacüma i mexũ̃ nax nagu naxĩxũ̃.

[3]Nüma nanaxwa̱xe nax nawa nangúexũ̃ i ñaa ucu̱xẽgü nax ngẽmaãcü naxuãẽgüxũ̃cũ̱x, rü mea Tupanape̱xewa rü duũ̃xũ̃güpe̱xewa namaxẽxũ̃cũ̱x, rü guxũ̃ i duũ̃xũ̃gümaxã nawüxiguxũ̃cũ̱x.

[4]Ñaa ucu̱xẽgü rü naxcũ̱x nixĩ i ngẽma ngextũ̱xücügü i taxũta cua̱xwa ngugüxũ̃, rü nüma ya ãẽ̱xgacü nanaxwa̱xe nax ñaa ucu̱xẽgüwa nangúexũ̃ nax ngẽmaãcü aixcüma cua̱xwa nangugüxũ̃cũ̱x.

[5]Yíxema cua̱x tüxṹ̱ ngẽxmaxe rü itarüxĩnü i ñaa ucu̱xẽgü nax ngẽmaãcü yexera cua̱x tüxṹ̱ ngẽxmaxũ̃cũ̱x, rü yexera tümaãẽxũ̃ tacuáxũ̃cũ̱x.

[6]Ngẽmaãcü tá nüxũ̃ nacua̱x nax ta̱xacüchiga yixĩxũ̃ i ngẽma ucu̱xẽgü, rü ore i cua̱xruũ̃gü. Rü tá nüxũ̃ nacua̱x nax ta̱xacüchiga yixĩxũ̃ i ngẽma ore i ẽxũ̃guxũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i aixcüma nüxũ̃ icua̱xüchixũ̃ nüxũ̃ ixugüxũ̃.

[7]Norü ügü nax cua̱xwa inguxũ̃, rü ngẽma nixĩ nax Tupanaga ixĩnüxũ̃. Natürü ngẽma tama naãxẽxũ̃ cuáxũ̃, rü nüxũ̃ naxo i ngẽma cua̱x rü ucu̱xẽ i mexũ̃.

### Ucu̱xẽgü i ngextũ̱xücügücũ̱x ixĩxũ̃

[8]Pa Chaunex ¡naga naxĩnü i ñaa cunatüarü ucu̱xẽ! ¡Rü taxṹ̱ i nüxũ̃ cuxoxũ̃ i ngẽma cué namaxã cuxũ̃ ngu̱xẽẽxũ̃!

[9]Erü ngẽma ucu̱xẽgü rü wüxi i curü nga̱xãẽruxũ̃ nixĩ ñoma wüxi i cuchagü rüe̱xna wüxi i curü nga̱xcueruũ̃rüxũ̃ nixĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[10]Ngẽxguma ngẽma chixexũ̃gu maxẽxũ̃ cuxũ̃ womüxẽẽgüchaũ̃gu ¡rü taxű́ i naga cuxĩnüxũ̃, Pa Chaunex!

[11]Erü ñanagürügü tá cuxũ̃: —¡Nua naxũ rü totanügu naxã! ¡Rü ngĩxã ítayacu̱xeũ̃gü nax yamáxũ̃ca̱x rü nüxű́ ingíexũ̃ca̱x i ngẽma duũ̃xũ̃ i tama ũãẽxũ̃ i nua üpetüxũ̃!

[12]Nüetama ega woo duũ̃xũ̃gü i mexũ̃ yixĩgügu rü tá tanadai, rü ñoma wüxi i duũ̃xũ̃ i yuxũ̃ i waixũ̃mü íga̱xaxũ̃rüxũ̃ tá namaxã tixĩgü.

[13]Rü tá tüxű́ nangẽxma i guxũ̃ma i mexũ̃gü, rü tá tayapaxẽxẽ ya tachiũ̃gü namaxã i ngẽma naxca̱x ingĩ̱xgüxũ̃.

[14]¡Totanügu naxã nax wüxigu naxüxũ̃ca̱x i ngẽma nagu rüxĩnüexũ̃! Toma rü cumaxã tá tangau i ngẽma naxca̱x ingĩ̱xgüxũ̃ ==ñanagürügü tá cuxũ̃.

[15]Natürü, Pa Chaunex ¡taxű́ i namaxã cuxãmücüxũ̃! ¡Paxa nüxna ixũgachi i ngẽma duũ̃xũ̃gü i chixexũ̃gu rüxĩnüexũ̃!

[16]Erü nümagü rü nañu̱xãẽgü nax chixexũ̃ naxügüxũ̃ca̱x rü napaxaãẽgü nax namáetagüxũ̃ca̱x.

[17]Natüca̱xmamare werigüca̱x tanaxü i wüxi i toxyepe̱xeruxũ̃ ega ngẽma werigü nüxũ̃ daugüamagu.

[18]Ngẽma duũ̃xũ̃gü i chixexũ̃gu maxẽxũ̃ rü nügüca̱xtama toxyepe̱xe naxügü rü ãũcümaxũ̃wa nanangexmaxẽxẽ i norü maxũ̃.

[19]Rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i naxca̱x ñu̱xãẽgüxũ̃ nax ngíãcü nanutaque̱xeãxũ̃ i norü ngẽmaxũ̃gü, rü ngẽma norü chixexũ̃gagu tá nayue.

### Ngẽma cua̱x rü duũ̃xũ̃güca̱x nixĩ

[20]Ngẽma cua̱x rü ĩanearü namagü i íxraxũ̃wa rü taxũ̃wa, rü tagaãcü duũ̃xũ̃gümaxã nüxũ̃ nixu i ore nax nüxũ̃ naxĩnüexũ̃ca̱x.

[21]Ngẽma cua̱x rü ĩanearü ücuchicaxũ̃güwa rü duũ̃xũ̃gü ímuxũ̃wa nüxũ̃ nixu i norü ore.

[22]Rü ngẽma cua̱x rü ñanagürü: —Pa Ngextü̱xücügü i Ngearü Cua̱xáxũ̃ rü Dauxcüraxũ̃wa̱xegüxũ̃ rü Naechitamare Maxẽxũ̃x, rü ¿ñuxguratáta nüxũ̃


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

perüxoexũ̃ i pecüma i chixexũ̃? Erü pema rü namaxã petaãxẽ i ngẽma chixexũ̃ i nagu pemaxẽxũ̃, rü nüxũ̃ pexoe i ngẽma cua̱x i aixcüma mexũ̃.

[23]¡Iperüxĩnüe i chorü ucu̱xẽgü! Rü tá pexna chanaxã i ngẽma cua̱x i aixcüma mexũ̃ rü tá pexũ̃ nüxũ̃ chacua̱xẽxẽ i chorü ĩnü.

[24]Choma rü pexca̱x chaca rü pexna chaxu nax cha̱u̱xca̱x pexĩxũ̃ca̱x, natürü i pemax rü tama chauga pexĩnüechaũ̃.

[25]Nüxũ̃ pexoe i chorü ucu̱xẽgü rü tama penayauxchaũ̃ i chorü ucu̱xẽgü i pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃.

[26-27]Choma rü tá pexũ̃ chacugü i ngẽxguma guxchaxũ̃ pexca̱x ínguxgu, rü tá pegu chidauxcüraxũ̃ i ngẽxguma poraãcü pemuũ̃egu, rü ngẽxguma pexca̱x ínanguxgu i ãũcümaxũ̃gü, rü guxchaxũ̃gü rü ĩxãchiãẽgü, rü ngechaũ̃gü i ñoma wüxi ya buanecü ya íxa̱ũ̱xẽmacü ya guxũ̃guma pogücürüxũ̃ ixĩxũ̃.

[28]Rü ngẽma ngunexũ̃gu rü tá choxna pecagü, natürü taxũtáma pexũ̃ changãxũ̃, rü tá cha̱u̱xca̱x pedaugü, natürü taxũtáma choxũ̃ ipeyangau.

[29]Erü pema rü nüxũ̃ pixo i chorü ucu̱xẽgü, rü tama nüxũ̃ pengechaũ̃ ya Cori ya Tupana.

[30]Tama penayauxgüchaũ̃ i chorü ucu̱xẽgü, rü ngẽxguma pexũ̃ charüwe̱xãchixẽẽgu rü nüxũ̃ pexo.

[31]Nagagu i ngẽma pecüma i chixexũ̃gü rü tá ngúxũ̃ pingegü, rü düxwa tá namaxã penaxĩxãchiãẽgü i ngẽma perü ĩnügü i chixexũ̃.

[32]Ngẽma tama nayauxgüchaũ̃xũ̃ i ucu̱xẽ i mexũ̃, rü tá düxwa norü chixexũ̃gagu nayue, rü ngẽma naechitamare maxẽxũ̃, rü ngẽma nax taxuguma naxĩnüexũ̃gagu rü tá narütauxe.

[33]Natürü yíxema chauga ĩnüxe rü taãẽgu tá ítamaxũ̃, rü taxuca̱xma ta̱xacürü ãũcümaxũ̃ca̱x tamuũ̃ ==ñanagürü i ngẽma cua̱x.

## Ucu̱xẽgüchiga 2

### Ngẽma cua̱x rü duũ̃xũ̃güna nanaxuaxũ̃ i mexũ̃gü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Pa Chaunex ¡naga naxĩnü i ñaa chorü ore, rü cugüãẽgu namaxã nanguxũ̃ i chorü mugü!

[2]¡Ẽcü irüxĩnü i ñaa ore i cua̱x nawa iyaxuxũ̃, rü cugü nüxna naxã nax cua̱x cuxṹ ngẽxmaxũ̃ca̱x!

[3]¡Guxũ̃ i curü ngúchaũ̃maxã naxca̱x ínaca i cua̱x nax ngẽmaãcü cuãẽxũ̃ cucuáxũ̃ca̱x!

[4]¡Rü noxtacüma cugü inaxã nax naxca̱x cudauxũ̃ i ngẽma cua̱x ñoma wüxi i diẽru rüẹ̱xna wüxi i ta̱xacü i tatanüxũ̃ i icúxũ̃ca̱x cudauxũ̃rüxũ̃!

[5]Rü ngẽxguma rü tá nüxũ̃ cucua̱x nax Cori ya Tupanaxũ̃ cungechaũ̃xũ̃, rü tá cuãẽwa nangu nax Tupanaxũ̃ cucuáxũ̃.

[6]Erü nüma ya Cori ya Tupana nixĩ i cua̱x tüxna ãcü, rü naã̱xwa nixĩ i íyachoxũ̃tanücüüxũ̃ i guxũ̃ma i cua̱x.

[7]Nüma ya Cori ya Tupana nixĩ i tüxũ̃ nangũ̃xẽẽxũ̃, rü tüxna nadauxũ̃ ya yíxema aixcüma napẹ̱xewa mea maxẽxe rü taxuxũ̃ma i chixexũ̃ ügüxe.

[8]Rü tüxna nadau ya yíxema mexũ̃ i nacümagu ĩxẽ, rü tüxũ̃ ínapoxũ̃ ya yíxema aixcüma naga ĩnüexe.

[9]Ngẽxguma naga cuxĩnügu rü tá nüxũ̃ cucua̱x i ngẽma nacüma i aixcüma wẹ̱xguxũ̃, rü tá naxca̱x cudau i ngẽma aixcüma mexũ̃.

[10]Rü tá aixcüma cuãẽxũ̃ cucua̱x rü tá nüxũ̃ cucua̱x i ngẽma taãxẽ i cua̱x cuxna ãxũ̃.

[11]Ngẽma nax aixcüma mea imaxẽxũ̃ rü taãẽxũ̃ icuáxũ̃ rü ngẽma nixĩ i guxũ̃gutáma chixexũ̃na cuxũ̃ ípoxũ̃xũ̃.

[12-13]Ngẽma mexũ̃ i cua̱x rü mexũ̃ i ĩnü tá cuxũ̃ ínapoxũ̃ nüxna i ngẽma chixexũ̃ i nacüma rü nüxna i ngẽma duũ̃xũ̃gü i chixexũ̃ ügüxũ̃ i nüxũ̃ rüxoexũ̃ i nacüma i mexũ̃, rü nagu ĩxũ̃ i nacüma i chixexũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

14-15Ngẽma duũxũgü rü nataãẽgü i ngẽxguma chixexũ naxügügu, rü nanaxüchíügü i ngẽma norü chixexũ i naxügüxũ. Rü nümagü rü chixexũ i nacümagu naxĩ, rü nüxna ínachocu i ngẽma nacüma i mexũ.

16Ngẽma cuax tá nixĩ i cuxũ ípoxũxũ nüxna i ngẽma ngexũ i ngeãẽxũ i norü dexamaxã chixexũwa cuxũ gaxchaũxũ.

17Ngẽma ngexũ rü norü patexũ ínatax, rü nüxũ inarüngüma i norü uneta ga Tupanapexewa naxüxũ ga yexguma iyangĩxgu.

18Texé ya ngẽma nama i ngẽma ngexũpatawa daxũgu tixũxgu rü yuwa nadaxũ i namagu tixũ.

19Yíxema ngẽma ngexũpatagu chocuxe rü marü chixexũgu tügü tayixẽxẽ, rü tagutáma wena nagu taxĩ i ngẽma nama i maxũwa tüxũ gaxũ.

20Pa Chaunex ¡ngẽma nama i mexũwa tüxũ gaxũgu ixũ! ¡Rü nagu ixũ i ngẽma nacümagü i aixcüma Tupanapexewa mexũ!

21Erü yíxema mea Tupanapexewa maxẽxe rü tama chixexũ ügüxe, rü tá namax i tümaarü maxũ i ñaa naanewa.

22Natürü ngẽma duũxũgü i chixexũgu maxẽxũ i tama Tupanaga ĩnüexũ rü tá ínawoxũ i ñaa naanewa.

## Ucuxẽgüchiga 3

### Ucuxẽgü i cuax tüxna ãxũ

1Pa Chaunex ¡taxű i nüxũ icuyarüngümaxũ i chorü ucuxẽgü i cumaxã nüxũ chixuxũ! ¡Rü mea cugüãẽgu namaxã nanguxũ i ñaa chorü ucuxẽgü!

2Ngẽmaãcü tá namax i curü maxũ rü aixcüma tá cutaãxẽ.

3¡Taxű i nüxũ curüxoxũ nax Tupanaxũ cungechaxũxũ rü quixaixcümaxũ! ¡Rü nagu namaxũ i ngẽma nacümagü, rü guxũguma cugüãẽwa nagu rüxĩnü ñoma wüxi i nachagü i yigünaawa ingaxcuchixũrüxũ!

4Rü ngẽxguma ya Tupana rü tá cuxũ narüngũxẽxẽ rü cumaxã nataãxẽ, rü ngẽxgumarüxũ ta i duũxũgü rü tá cumaxã nataãẽgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[5]¡Guxũne ya curü maxũnemaxã nüxna rüyoe ya Cori ya Tupana, rü taxṹ i nüxna curüyoexũ i curü cua̱x!

[6]¡Guxũma i ta̱xacü icuxüxũwa rü Tupanamẹ̱xẽgu naxṹ, rü nüma rü tá cumaxã inacua̱x rü mea tá cuxṹ ínanguxuchi i ngẽma cuxüxũ!

[7]¡Rü taxṹ i cugü nüxũ ícurücuáã̱xũxũ! ¡Rü narümemae nixĩ nax Tupanaga cuxĩnüxũ rü nüxna quixũgachixũ i ngẽma chixexũ!

[8]Ngẽma nixĩ i üxüxũ i aixcüma mexũ nax cuporaxũca̱x.

[9]¡Rü curü ngẽmaxũgümaxã Tupanaxũ icua̱xüxũ, rü nüxna naxã i ngẽma nüxíraxũxũ i curü nanetügüarü o!

[10]Ngẽxguma ngẽmaãcü cunaxü̱xgu rü tá nimu i curü nanetügüarü o nax ngẽmaãcü mea yaxããcuxũca̱x i curü naxpataũgü rü mea napagüxũca̱x i curü bínupáxũgü.

[11]Pa Chaunex ¡taxṹ i nüxũ cuxoxũ i ngẽxguma Cori ya Tupana cuxũ iyarüwẹ̱xãchixẽẽgu! ¡Rü ngẽxguma cuxũ naxucu̱xẽgu, rü taxṹ i cunuxũ!

[12]Erü nüma ya Cori ya Tupana rü tüxũ naxuxcu̱xẽ ya yíxema tüxũ nangechaxũxẽ ñoma wüxi i papa nane ya nüxũ nangechaũcüxũ naxucu̱xẽxũrüxũ.

[13-14]Tataãxẽ ya yíxema tümaãẽxũ cuáxe rü nüxũ iyanga̱u̱xe i cua̱x, erü ngẽma cua̱x rü diẽruarü yexera, rü úiruarü yexera mexũ tüxna naxã.

[15]Rü ngẽma cua̱x rü nga̱xãẽruxũ i nutaxacügüarü yexera narümemae, rü taxuacüma ñoma i naanearü mexũgu tanangu i ngẽma cua̱x.

[16]Ngẽma cua̱x rü norü tügünemẹ̱xẽmaxã tüxna nanaxuaxũ i maxũ i máxũ, rü norü to̱xowemaxã tüxna nanaxuaxũ i ngẽmaxũgü rü cua̱xüxũgü.

[17]Ngẽxguma nagu imaxẽgu i ngẽma cua̱x rü tataãẽgü, rü ngẽxguma nacümagu ixĩxgu rü taãẽgu tamaxẽ.

[18]Ngẽma cua̱x rü tüxna nanaxã i maxũ ya yíxema nayaxúxe, rü tataãxẽ ya yíxema nüxũ cuáxe nax nagu tixũxũ i ngẽma cua̱x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[19]Nüma ya Cori ya Tupana rü norü cua̱xmaxã nanaxü ga daxũguxũ̃ i naane rü ñoma i naane.

[20]Rü norü cua̱xmaxã Tupana nanango̱xẽxẽ ga már, rü ñu̱xũchi caixanexũ̃gu nayayauxye. Rü yema caixanexũ̃wa nanayixẽxẽ ga cherena.

[21]Pa Chaunex ¡mea cugüãẽgu namaxã nanguxũ̃ i ñaa ucu̱xẽgü, rü taxṹ i nüxũ̃ curüngũ̃maxũ̃ nax nagu cumaxũ̃xũ̃!

[22]Erü ñaa ucu̱xẽgü rü maxũ̃ tá cuxna naxã, rü ñoma wüxi i cuchagürüxũ̃ curü nga̱xãẽruxũ̃ tá nixĩ.

[23]Ngẽxguma mea naga cuxĩnügu i ngẽma ucu̱xẽgü rü taxuca̱xtama cumuũ̃, rü tagutáma ta̱xacügu quipucutü.

[24]Ngẽxguma icurüngüxgu rü taxuca̱xma tü̱xcüũ̃ cumuũ̃ rü ngẽxguma icucaxgu rü mea tá cupe.

[25]Taxũtáma naxca̱x cumuũ̃ i ngẽma ãũcümaxũ̃gü i ngürüãchimare ínguxũ̃ rü ngẽma chixexũ̃ i naxca̱x ínguxũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i chixexũ̃gu maxẽxũ̃.

[26]Erü nüma ya Cori ya Tupana rü guxũ̃gutáma cuxũ̃tawa nangẽxma nax taxuca̱xma cumuũ̃xũ̃ca̱x, rü tá cuxna nadau nax tama ngürüãchi ta̱xacürü chixexũ̃gu cunguxũ̃ca̱x.

[27]Ngẽxguma texé curü ngũ̃xẽẽca̱x ícaxgu, rü tama name i tüxna cunachu̱xu ega cuxṹ nangẽxmagu i ngẽma naxca̱x ítaca̱xaxũ̃.

[28]Tama name i moxũ̃ca̱x ícunaxṹxüchi i ngẽma ngũ̃xẽxẽ i ñu̱xma cuxṹ tauxchaxũ̃ nax cunaxãxũ̃.

[29]Rü tama name i nagu curüxĩnü i ta̱xacürü chixexũ̃ tümaca̱x cuxü ya yíxema cuxna rüyoexe.

[30]¡Taxṹ i texémaxã nuca̱x cudauxũ̃ ega taxúema chixexũ̃ cuxca̱x üxgu!

[31]¡Rü taxṹ i cuxṹ nangúchaũ̃xũ̃ i nacüma i ngẽma yatü i máxwa̱xexũ̃ rü taxṹ i nüxũ̃ cuyadauxũ̃xũ̃!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[32]Erü nüma ya Cori ya Tupana rü nüxũ naxo i ngẽma chixexũgu maxẽxũ, natürü tümamaxã naxãmücü ya yíxema mexũgu maxẽxe.

[33]Nüma ya Cori ya Tupana rü chixexũ namaxã naxuegu i napatacüa̱x i ngẽma chixexũ i duũxũ, natürü mexũ tümapatacüa̱xmaxã naxuegu ya yíxema napẹxewa mexũ üxe.

[34]Rü nüma ya Cori rü nüxũ nacugü i ngẽma dauxcüraxũwa̱xegüxũ, natürü tümamaxã namecüma ya yíxema tama tügü icua̱xüũgüxe.

[35]Erü nüma ya Tupana rü tümamaxã nataãxẽ ya yíxema tümaãẽxũ cua̱xgüxe, natürü nüxũ naxo i ngẽma tama naãẽxũ cua̱xgüxũ.

## Ucu̱xẽgüchiga 4

### Ucu̱xẽgü nax mexũ i nacümagu ixĩxũca̱x

[1]Pa Chaunegüx ¡iperüxĩnüe i penatüarü ucu̱xẽgü rü naga pexĩnüe nax mea peãẽxũ pecuáxũca̱x!

[2]Choma rü pexna chanaxã i mexũ i ngu̱xẽẽtaegü rü ngẽmaca̱x tama name i nüxũ perüngümae i chorü ucu̱xẽgü.

[3]Choma rü ta yexguma chabuxgu rü chaunatümẹxẽwa chayexma, rü chaué rü poraãcü choxũ tangechaũ.

[4]Chaunatü rü choxũ naxuxcu̱xẽ rü ñanagürü choxũ: —¡Cugüãẽgu namaxã nanguxũ i ñaa chorü ucu̱xẽgü i cumaxã nüxũ chixuxũ, rü naga naxĩnü i ngẽma chorü ucu̱xẽgü rü ngẽmaãcü tá nama̱x i curü maxũ!

[5]¡Nayaxu i ngẽma cua̱x nax mea cuãẽxũ cucuáxũca̱x, rü taxṹ i nüxũ curüngümaxũ i ñaa chorü ore!

[6]¡Nayaxu i ngẽma cua̱x rü taxṹ i nüxna quixũgachixũ, erü ngẽma cua̱x rü tá cuxũ ínapoxũ!

[7]¡Guxũarü yexera nayaxu i cua̱x nax ngẽmaãcü mea cuãẽxũ cucuáxũca̱x!

[8-9]¡Naga naxĩnü i ngẽma cua̱x rü duũxũgü tá cuxũ nicua̱xüũgü, rü cugüãẽgu namaxã nanguxũ rü duũxũgü tá cumaxã nataãxẽ! Ngẽmaãcü i ngẽma cua̱x


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

rü curü meruxũ tá nixĩ ñoma wüxi i curü ngaxcuerurüxũ ==ñanagürü ga chaunatü.

10Pa Chaunex, ¡nayaxu i chorü ucuxẽ i cumaxã nüxũ chixuxũ, rü cugüãẽgu namaxã nanguxũ, rü ngẽmaãcü tá namax i curü maxũ i ñoma i naanewa!

11-12Choma rü ngẽma nacüma i cuax nawa ngẽxmaxũwa tá cuxũ chaga, rü nagu tá cuxũ chixũxẽxẽ i ngẽma nacüma i mexũ i ngextá taxuxũma cuxũ íchixexẽẽxũwa, rü taxuguma ícurüpucutüxũwa ega woo poraãcü icuñaãchigu.

13¡Nayaxu rü naga naxĩnü i ngẽma mexũ i ucuxẽ, rü taxű i nüxũ cuxoxũ! ¡Nagu ixũ i ngẽma ucuxẽ, erü ngẽmawa nangẽxma i curü maxũ!

14¡Taxű i namaxã cuxãmücüxũ i ngẽma duũxũgü i chixexũgu maxẽxũ, rü taxű i nagu quixũxũ i ngẽma nacüma i chixexũ!

15¡Nüxũ rüxo nax nagu quixũxũ i nacüma i ngẽma duũxũgü i chixexũ ügüxũ, rü nüxna ixũgachi! ¡Paxa nüxna iña rü mexũwaama naxũ!

16Erü ngẽma duũxũgü rü tama nataãẽgü ega tama chixexũ naxügügu, rü tama napee ega taxúexũma chixexũgu nanguxẽẽgügu.

17Norü õna rü norü axexũ nixĩ i ngẽma chixexũ i naxügüxũ rü nax namáetagüxũ.

18Ngẽma mexũ i duũxũgücüma rü ñoma ngexwaca yangunegurüxũ nixĩ nax nangóxũ, rü ngẽmaãcü yexera ningóchigü ñuxmata yangóonexũchi.

19Natürü ngẽma nacüma i nagu naxĩxũ i ngẽma duũxũgü i chixexũgu maxẽxũ, rü wüxi i ẽanexũ nixĩ, rü ngẽmacax tama nüxũ nacuaxgü nax taxacügu yanapucutügüxũ.

20Pa Chaunex, ¡naga naxĩnü i ñaa chorü ucuxẽgü i cumaxã nüxũ chixuxũ rü nagu namaxũ!

21¡Rü taxű i nüxũ cuyarüngümaxũ, rü mea cugüãẽgu namaxã nanguxũ!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

22Erü ngẽma chorü ucu̱xẽgü rü aixcüma maxũ̃ tüxna naxã ya guxãma ya yíxema naga ĩnüexe, rü ngẽma chorü ucu̱xẽgü rü tümaxũ̃neca̱x rü ñoma wüxi i üxüxũ̃rüxũ̃ nixĩ.

23¡Ñoma i naanewa rü guxũ̃arü yexera nüxna nadau i curü ĩnü, erü ngẽma curü ĩnü nixĩ i maxũ̃wa cuxũ̃ gaxũ̃!

24¡Rü nüxũ̃ rüxo nax doraxũ̃ quixuxũ̃, rü nüxna ixũgachi i ngẽma ore i tama aixcüma ixĩxũ̃!

25¡Mea cugüpe̱xeguama nadawenü, rü guxũ̃guma mea nüxũ̃ nadawenü i ngẽma cupe̱xewa ngẽxmaxũ̃!

26¡Naxuãxẽ nax ngextá tá cungãxũ̃, rü ngẽxguma guxũ̃gutáma taianexũ̃wa cunga!

27¡Taxű̃ i nüxna quixũgachixũ̃ i ngẽma mexũ̃ i cucüma, rü nüxũ̃ rüxo nax nagu quixũxũ̃ i ngẽma nacüma i chixexũ̃wa cuxũ̃ gaxũ̃!

## Ucu̱xẽgüchiga 5

### Ucu̱xẽ nax tama nai i ngexũ̃maxã taxũ̃nearü ngúchaũ̃ ixüxũ̃ca̱x

1Pa Chaunex, ¡choxű̃ irüxĩnü i ñaa ucu̱xẽ i cumaxã nüxũ̃ chixuxũ̃, rü nagu rüxĩnü i ñaa chorü ore i chorü cua̱xwa ne ũxũ̃!

2Ngẽmaãcü tá cuãẽxũ̃ cucua̱x rü nüxũ̃ cucuáãcüma tá quidexa.

3Ngẽma ngexũ̃ i ngĩxũ̃nearü ngúchaũ̃gu maxũ̃xũ̃ rü mexẽchixũ̃ i dexamaxã nidexa erü nüxũ̃ nacua̱xüchi nax tüxũ̃ íyapuxẽẽxũ̃.

4Natürü ngẽxguma naga cuxĩnügu rü ñoma wüxi ya tuxchana quixaxüxũ̃arü yexera tá nixĩ i naxüxüxũ̃. Ñoma wüxi i taraarü yexera tá cuxű̃ nangu̱x.

5Rü ngẽma ngexũ̃ i ngĩxũ̃nearü ngúchaũ̃gu maxũ̃xũ̃ga cuxĩnüxũ̃ rü yuwa cuxũ̃ naga, rü ngéma cumaxã nax íyaxũxũ̃ rü curü ma̱xwa cuxũ̃ naga.

6Ngẽma ngexũ̃ rü nüxű̃ nanataxuraxũ̃ nax mexũ̃gu namaxũ̃xũ̃, rü tama nagu narüxĩnü i ngẽma norü ngúchaũ̃ i naxüxũ̃ nax yuwa nagaãxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]Ngẽmacax, Pa Chaunex, ¡chauga naxĩnü, rü taxṹ i nüxna quixũgachixũ̃ i ngẽma cuxũ̃ changuxẽxẽxũ̃!

[8-10]¡Nüxna ixũgachi i ngẽma ngexũ̃, rü bai i íxrarüwa napataarü ĩãxna cungaicamaxũ̃ nax tama ngẽmaãcü chixexũ̃gu cunguxũ̃cax, rü tama naxmexgu cunguxũ̃cax i duũ̃xũ̃ i tama nüxũ̃ cucuáxũ̃ i chixexũ̃gu rüxĩnüxũ̃! ¡Rü cugüna nadau nax tama wüxi i duũ̃xũ̃ i tama nüxũ̃ cucuáxũ̃ ngĩxũ̃ yaxuxũ̃cax i ngẽma diẽru i curü poramaxã rü curü puracügagu cuxṹ ngẽxmacü!

[11-12]Ngẽxguma cuyaxgu rü cuxune marü naturagu, rü cuma rü tá cugümaxã cuxaxu rü ñacurügü tá: —¿Tüxcüũ̃ nüxũ̃ chaxo ga yexguma choxũ̃ naxucuxẽgügu? ¿Taxacücax ga tama chanayaxuxũ̃ ga yexguma chomaxã nüxũ̃ yaxugüegu nax chixexũ̃ chaxüxũ̃?

[13]Rü tama nüxṹ charüxĩnüchaũ̃xũ̃ ga chorü nguxẽẽruũ̃gü, rü tama naga chaxĩnü ga chorü ucuxẽruũ̃gü.

[14]Rü ñuxma nax marü chayaxũ̃ rü taxuwama chame, rü guxũ̃ma i duũ̃xũ̃güpexewa chachixexũ̃ ==ñacurügü tá.

[15]¡Ẽcü ngĩxũ̃ nangechaxũ̃ i cuxmax, rü ngĩmaxãxicatama ngúchaũ̃ naxü ñoma cuxrütama puchuwaxicatama cuxaxexũ̃rüxũ̃!

[16]Tama name i wüxi i nge i tama cuxmax ixĩcümaxã cumaxũ̃ ñoma wüxi i duũ̃xũ̃ i tama noxrütama puchucüãx i dexáwa axexũ̃rüxũ̃.

[17]Ngẽma cuxmax rü cuxrüxicatama iyixĩ, rü tama togü i duũ̃xũ̃gücax iyixĩ.

[18]Wüxi i mexẽchicü iyixĩ i cuxmax, rü name nixĩ i ngĩmaxã cutaãxẽ i ngẽma curü ngextüxümax.

[19]Rü ñoma wüxi i cowü i ngexũ̃ i taãẽxũ̃rüxũ̃ iyixĩ, rü ngẽmacax tagutáma inatauxẽxẽ nax cuxũ̃ nameãẽxũ̃, rü guxũ̃gutáma cuxũ̃ ingechaũ̃.

[20]Pa Chaunex ¿Tüxcüũ̃ namaxã cumaxũ̃ i wüxi i ngexũ̃ i ãtéxũ̃, rü tüxcüũ̃ nüxna cunapax i wüxi i ngexũ̃ i tama cuxmax ixĩxũ̃?


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[21]Nüma ya Cori ya Tupana rü nüxũ nacuax i nacüma i wüxichigü i duũxũ, rü meama nüxũ nadau i guxũma i ngẽma naxüxũ.

[22]Ngẽma duũxũ i chixexũ üxũ, rü ngẽma norü chixexũ tátama nixĩ i guxchaxũgu nanguxẽẽxũ, rü ngẽma norü chixexũtama nixĩ i nagu nachoxũ ñoma wüxi i naixnütagu nachoxũrüxũ.

[23]Ngẽma duũxũ i tama ucuxẽ yaxuxũ rü ngẽmagagu tá yuwa naxũ, rü ngẽma norü ngeãẽgagu rü tá inayarütaxu.

## Ucuxẽgüchiga 6

### Tama name i cuxchiama cunaxütanü i togüarü ngetanü

[1]Pa Chaunex, ngẽxguma cuxchiama cugü icuxãxgu nax nüxũ curüngũxẽẽxũcax i cumücü nax to i duũxũna diẽrucax nacaxaxũ, rü guxchaxũwa cugü cungexmaxẽxẽ, erü ngẽxguma ngẽma cumücü tama naxütanüãgu i ngẽma diẽru i naxcax ínacaxaxũ, rü tá cuxchiama ngĩxũ cuxütanü nüxṹ i ngẽma diẽru i ngĩxũ ixãxũ.

[2]Rü ngẽxguma ngẽma cuxüxgu rü cugütama quitoxyepexe, rü curü oregagutama nagu cungu i ngẽma guxchaxũ.

[3]Pa Chaunex, nawa nax ícunguxuchixũcax i ngẽma ngetanü, rü cumaxã nüxũ chixu, name nixĩ i paxa naxũtawa cuxũ i cumücü, ¡rü mea nüxũ nacaaxũ nax cuxũ ínapiégaxũcax nawa i ngẽma popera nax tama cugu nanguxũcax i ngẽma norü ngetanü!

[4]¡Rü taxṹ icupexũ, rü taxṹ i cunuxcüãẽxũ nax namaxã quidexaxũ!

[5]¡Rü paxa nüxna ixũgachi i ngẽma cumücüarü ngetanü ñoma wüxi i cowü i cueneecüchaxwa iñaxũrüxũ, rü wüxi i weri i yütawa iñaxũrüxũ!

### Ucuxẽ naxcax i duũxũgü i oexũ

[6]Dücax, Pa Yatü i Oxũ ¡rü íyadau i ngẽma tachiwagü rü nangugü nax ñuxãcü napuracüexũ, rü naxcax nangux i ngẽma nacüma!

[7-8]Ngẽma tachiwagü rü woo taxúema tanamu, rü taxúema namaxã nüxũ tixu nax taxacü tá naxügüxũ, natürü nüechama nüxũ nacuax nax norü õna


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nanutaquẹxegüxũ i taunecügu, rü ngẽxguma nüxṹ namuxgu rü namaxã nanguxũgü.

9Pa Yatü i Oxoxchixũx, marütama nax cupeechaxũ rü marütama nax icucaechaxũ.

10-11Ngẽma nax cupeechaxũ rü cugü cupạxcumüxũ nax mea cupexũcạx, rü ngẽmagagu tá cuxcạx ínangu nax cungearü diẽruáxũ. Ñoma wüxi i yatü i ãxnexũ i cuxcạx íyagoõchixũrüxũ tá cuxcạx ínangu nax cungearü diẽruáxũ.

### Nacümagü i duũxũ i chixexũgu maxũxũ

12Ngẽma duũxũ i chixexũgu maxũxũ rü toguxexũ chixeéẽxũ rü ngextá ínaxũxũwa rü doraxũ nixuchigü.

13Rü norü íxgüxetümaxã rü nacutüarü ĩãxcüxümaxã, rü naxmẹxarü unetamaxã tüxũ nawomüxẽxẽ ya toguxe.

14Norü ĩnü rü poraãcü nachixe, guxũguma nagu narüxĩnü nax chixexũ naxüxũ, rü naxcạx nadau nax nügümaxã nanuexẽẽãxũ i duũxũgü nax nügü nadạịxũcạx.

15Ngẽmacạx i ngẽma duũxũ rü paxa tá naxcạx ínangu i norü poxcu, rü ngürüãchi tá ngẽxma narüxo i guxũma i ngẽma nüxṹ ngẽxmaxũ, rü taxúetama naétüwa tachogü.

### Ngẽma nacümagü ya Cori ya Tupana naxchi aixũ

16Nangexma i 6 rüẹxna 7 i ngẽma Cori ya Tupana naxchi aixũ.

17-19Rü ñaagü nixĩ: yima naxetü ya nügü icuạxũne, rü yimá conü ya idoretạxácü, rü yima naxmẹx ya tüxũ imáxe ya duũxẽ ya taxuxũma i chixexũ ũxe, rü ngẽma naãxẽ i chixexũgu rüxĩnüxũ, rü yima nacutügü ya paxa ixüãchine nax chixexũ naxügüxũcạx, rü ngẽma poxũruxũneta i doratạxáxũ, rü ngẽma daicạx dauxũ i naenexẽgümaxã.

### Guxchaxũgü tá cuxcạx ínangu ega nai i ngemaxã icupexgu

20Pa Chaunex, ¡guxũguma cugüãẽgu namaxã nanguxũ i ngẽma cunatüarü ucụxẽgü rü ngẽma cué cuxũ ngụxẽẽxũ!

21¡Cugüãxẽgu namaxã nanguxũ i ngẽma ucụxẽgü rü namaxã naxãchagü!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

22Rü ngẽxguma ngextá cuxũxgu rü ngẽma ucu̱xẽgü tá cumaxã inacua̱xgü, rü ngẽxguma cupexgu rü tá cuxna nadaugü, rü ngẽxguma pewa cubaixãchigu tá cuxũ̃ naxucu̱xẽgü.

23Ngẽma mugü rü ngu̱xẽẽtaegü rü ñoma wüxi i omü i naixũ̃rüxũ̃ tá cuxca̱x nanangóonexẽxẽ. Rü ngẽma ucu̱xẽgü rü tá cuxũ̃ inayarüwe̱xãchixẽxẽ nax nawe̱xguxũ̃ca̱x i curü maxũ̃.

24Rü ngẽma ucu̱xẽgü tá cuxũ̃ ínapoxũ̃ nüxna i ngẽma ngexũ̃ i ngeãẽxũ̃, rü tá cuxna nadau nüxna i norü dexa i mexcüraxũ̃xũ̃ i ngẽma ngexũ̃ i natena chixri maxũ̃xũ̃.

25¡Taxú̱ i norü mechametüca̱x, rü norü mexeneca̱x cugüxú̱ cunangúchaũ̃xẽxẽxũ̃, rü taxú̱ i cuxũ̃ yayauxãxẽxũ̃ ega cuxũ̃ nadawenügu!

26Erü ngẽma nge i naxũ̃nemaxã taxexũ̃ rü naxca̱x idau nax diẽru nayaxuxũ̃ca̱x nax ngĩrü paũca̱x nataxexũ̃ca̱x, natürü ngẽma ngexũ̃ i chixri natena maxũ̃xũ̃ rü naxca̱x nadau nax wüxi ya yatü ya mecüxũ̃ chixexũ̃gu nanguxẽẽxũ̃.

27Texé ya tügüremügu áxwe ya naicü ingexe rü tá tixãxchiru.

28Rü yíxema áxwe ya naicüétügu ixũ̃xe rü tixacutü.

29Yíxema texé ya namaxã maxṹ̃xẽ i wüxi i ngexũ̃ i natena chixri maxũ̃xũ̃ rü poxcu tá tümaca̱x ínangu.

30Ngẽxguma wüxi i duũ̃xũ̃ norü taiyagagu düxwa nangĩ̱xgu rü taxúema naxchi taxai.

31Natürü ngẽxguma chi texé íyanguéxũ̃gu nax nangíxũ̃ rü nanaxwa̱xe nax 7 e̱xpü̱xcüna natáeguxẽẽxũ̃ i ngẽma naxca̱x nangíxũ̃, rü naétü rü ta guxũ̃ma i nüxú̱ ngẽxmaxũ̃maxã nanaxütanü.

32Natürü yíxema ngexũ̃ i ãtéxũ̃maxã maxṹ̃xẽ, rü tama tümaãẽxũ̃ tacua̱x rü tügütama chixexũ̃wa tangẽxmaxẽxẽ.

33Taxũ̃ i guxchaxũ̃ tá tümaca̱x ínangu, rü duũ̃xũ̃gü rü tá chixri tümachiga nidexagü rü tá tüxú̱ nangu̱x, rü nataxutama i ta̱xacü i tüxú̱ ínapixũ̃ i ngẽma chixexũ̃ i taxüxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[34-35]Erü yimá yatü ya naxma̲x chixri nüxna maxũ̃cü rü tá poraãcü nanu, rü taxúegama naxĩnü ega naxütanügu nax naxma̲xca̲x nanuxũ̃. Rü tama inaxĩnü ega namaxã namexẽẽchaũ̃gu i ngẽma guxchaxũ̃, rü tama inarüngüxmü ega woo muxũ̃ i ãmare nüxna ixãxgu.

## Ucu̲xẽgüchiga 7

### Nacüma i ngẽma ngexũ̃ i chixri natena maxũ̃xũ̃

[1]Pa Chaunex, ¡naga naxĩnü i chorü ore, rü cugüãẽgu namaxã nanguxũ̃ i chorü mugü!

[2]¡Rü naga naxĩnü i ngẽma chorü mugü rü chorü ngu̲xẽẽtaegü, rü nüxna nadau ñoma cugüxetüna cudauxũ̃rüxũ̃! Ngẽxguma naga cuxĩnügu rü tá cumaxũ̃.

[3]¡Rü chorü mugümaxã cugü nanga̲xcume̲xẽ rü cugüãxẽgu namaxã nanguxũ̃!

[4]¡Rü ñoma wüxi ya cueya̲xrüxũ̃ yaxĩxẽxẽ i ngẽma cua̲x, rü cugümücü yaxĩxẽxẽ nax cuãxẽxũ̃ cucuáxũ̃ca̲x!

[5]Erü ngẽma cua̲x rü tá cuxũ̃ ínapoxũ̃ nüxna i ngẽma ngexũ̃ i chixri natena maxũ̃xũ̃, rü tá cuxũ̃ ínapoxũ̃ nüxna i ngẽma ngexũ̃ i ngeãẽxũ̃ i norü dexamaxã cuxũ̃́ nügü ngúchaũ̃xẽẽxũ̃.

[6-7]Choma rü wüxi ga ngunexũ̃ chorü beũ̃tánamachate̲xewa ichadawenü rü nüxũ̃ chadau ga ñuxre ga ngextü̲xüxügü ga tama cua̲x nüxũ̃́ yexmagüxũ̃, rü meama nüxũ̃ chadawenü ga yema natanüwa yexeraãcü tama cua̲x nüxũ̃́ yexmaxũ̃.

[8]Yexguma namaarü poeguãchiwa nanguxgu ga yema ngextü̲xüxũ̃, rü nixüe ga namawa rü meama yema ngexũ̃ íxãpataxũ̃wa naxũ.

[9]Yexguma rü marü nayáuane rü nixeanechigü.

[10-12]Rü yema ngexũ̃ ga chixri natena maxũ̃xũ̃ rü yema ngextü̲xüxũ̃ca̲x nixũ. Rü ngẽma nacüma i wüxi i ngexũ̃ i naxũ̃nemaxã taxexũ̃rüxũ̃ nixĩ. Rü tama norü me nixĩ nax napatawa nayexmaxũ̃. Rü namagüwa i yatügü ímuxũ̃wa


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

naxũ, rü namagüarü põõchigu nachi nax yéma yatügüxũ̃ yanguxẽẽxũ̃cax nax naxmexgu tanguxũ̃cax ya texé tüxíra ixũũchíxe.

13Nüma ga yema ngexũ̃ rü yema ngextüxüxũ̃na nanaixãchi rü nanachúxu, rü tama naxãne rü ñanagürü nüxũ̃:

14—¡Nua chauxũ̃tawa naxũ! Erü õna i chorü tupanagüna chaxuaxũ̃xũ̃ íchamexẽxẽ rü tá cumaxã chachibü. Ñuxma chayanguxẽxẽ i ngẽma uneta i chorü tupanagümaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ nax ngẽmaãcü chomaxã nataãẽgüxũ̃cax.

15Rü ngẽmacax cuxcax íchaxũxũ̃ nax cuxũ̃ chadauxũ̃cax, rü ñuxma rü marü cuxũ̃ ichayangau.

16-17Chorü pechicaxũ̃gu chanachaxa i wüxi i mexẽchixũ̃ i chauchapenüxũ̃ i línunaxcax i Equítuanewa üxũ̃, rü ñuxũchi pumara i míra rü álo rü canelamaxã chanapaacaema.

18¡Nua naxũ rü yigümaxã tamaxẽ ñuxmatáta yangune!

19Erü chaute rü nataxuma i nua ĩpatawa erü yáxũ̃wama naxũ.

20Rü taxũtáma paxa ínangu erü wüxi i chocaãcu i diẽru ngĩxũ̃ íninge, rü ngẽmacax tauemacüarü tüemagu tá ínangu = =ñanagürü.

21Norü dexa ga maixcuraxũ̃maxã nanachixewe rü düxwa nanangĩãẽraxũ̃ ga yema ngextüxüxũ̃.

22-23Rü yexguma ga yema ngextüxüxũ̃ rü ngĩwe narüxũ ñoma wüxi i woca i norü maxwa igaxũ̃rüxũ̃, rü yema ngextüxüxũ̃ rü ñoma wüxi i cowü i yütagu nguxũ̃, rü ñuxũchi wüxi ya chuxchi norü maxũ̃newa rüwáxũ̃rüxũ̃ nixĩ. Rü ñoma wüxi i weri i norü yauxruũ̃gu nguxũ̃ tama nüxũ̃ nacuáãcüma nax ngẽxma tá nayuxũ̃rüxũ̃ nixĩ.

24Ngẽmacax, Pa Chaunex, ¡choxũ̃́ irüxĩnü rü naga naxĩnü i chorü ucuxẽgü!

25¡Rü taxṹ i nagu curüxĩnüxũ̃ i ngẽma ngexũ̃ i chixri natena maxũ̃xũ̃! ¡Taxṹ i nagu cugü curütauxẽxẽxũ̃ nax nawe ícuñaũ̃xũ̃!

26Erü muxẽma yuwa tüxũ̃ nagagü rü muxẽma naxmexgu tarütauxe.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[27]Rü ngẽxguma ngẽma nama i napatawa nadaxũ̃gu quixũxgu rü yuwa nixĩ i cuxũxũ̃.

## Ucu̱xẽgüchiga 8

### Ngẽma cua̱x rü tüxna naxu

[1]Ngẽma cua̱x rü tagaãcü taxca̱x naca, rü ngẽma ĩnü i mexũ̃ rü tüxũ̃ nüxũ̃ naxĩnüxẽxẽ i naga.

[2]Rü ngẽma cua̱x rü ma̱xpűnegüchitaerugu nachinagü, rü ngẽma namagü nügüwa ídapetüxũ̃gu nayachi.

[3]Ngẽma ĩã̱xgü i ĩaneca̱x nawa ixücuxũ̃wa duũ̃xũ̃güxũ̃ nüxũ̃ naxĩnüxẽxẽ i norü ore.

[4]Rü ñanagürü: —Pa Yatügüx, pexca̱x nixĩ i ñaa chorü ore.

[5]Pa Ngextu̱xücügü i Tama Ũãẽgüxũ̃ rü Peechitamare Maxẽxe, ¡naxca̱x pengúe nax pexuãẽgüxũ̃ rü aixcüma peãẽxũ̃ pecuáxũ̃!

[6]¡Choxűũ̃ iperüxĩnüe i ngẽma tá pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ i guxũ̃arü yexera mexũ̃ i taxucürüwa taxúema texé chixri nachiga idexaxũ̃!

[7]Ngẽma tá pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ nixĩ i aixcüma ixĩxũ̃ erü tama chorü me nixĩ nax doraxũ̃ chixuxũ̃.

[8]Guxũ̃ma i chorü ore rü aixcüma nixĩ rü nawa nataxuma i ta̱xacürü dora.

[9]Tümaca̱x ya yíxema tümaãẽxũ̃ cuáxe rü meama nango̱x i ngẽma chorü ore, rü taxucürüwa texé chixri nachiga tidexa.

[10]Diẽruarü yexera rü úiru i mexẽchixũ̃arü yexera nixĩ i namexũ̃ nax cunayaxuxũ̃ i ucu̱xẽgü rü cua̱x = = ñanagürü.

[11]Ngẽma cua̱x rü nutaacügü i ngã̱xãẽruũ̃arü yexera namexẽchi, rü bai i ta̱xacü i ñoma i naanewa mexẽchixũ̃gu tanangu.

[12]Rü ñanagürü: —Choma i cua̱x rü namaxã chaxãmücü i nacüma i mexũ̃, rü chauxũ̃tawa nangẽxma i ngẽma ucu̱xẽgü i guxũ̃arü yexera i mexũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[13]Yíxema Tupanaga ĩnüxe rü naxchi taxai i chixexũ̃. Choma i cua̱x rü naxchi chaxai i ngẽma nacüma i nügü icua̱xüüxũ̃, rü nacüma i nügü írütaxũ̃, rü nacüma i chixexũ̃ üxũ̃, rü nacüma i dora.

[14]Choma rü nagu charüxĩnü i ngẽma chaxüxchaũ̃xũ̃, rü chomatátama chanaxü i ngẽma nagu charüxĩnüxũ̃, erü choxrü nixĩ i ngẽma mexũ̃ i ĩnü rü ngẽma pora.

[15]Chaugagu nixĩ i nangẽxmagüxũ̃ i nachixũ̃anegüarü ã̱ẽxgacügü, rü chaugagu nixĩ i naxügüãxũ̃ i norü mugü. Guxũ̃ma i ngẽma ã̱ẽxgacügü rü norü ngũ̃xẽ̃ruũ̃gü rü chaugagu nixĩ i duũ̃xũ̃gümaxã inacua̱xgüxũ̃.

[16]Rü ngẽma ã̱ẽxgacügü rü chaugagu nixĩ i norü duũ̃xũ̃gümaxã inacua̱xgüxũ̃ rü naxümatügüãxũ̃ i norü mugü i poxcuchiga ixĩxũ̃.

[17]Choma i cua̱x rü tüxũ̃ changechaũ̃ ya yíxema choxũ̃ ngechaũ̃güxe, rü yíxema cha̱u̱xca̱x daugüxe, rü choxũ̃ itayangaugü.

[18]Choma rü tüxna chanaxã i tümaarü ngẽmaxũ̃gü rü tüxũ̃ chicua̱xüxũ̃, rü tüxũ̃ chatachigaxẽxẽ, rü mexũ̃ i ĩnü tüxna chaxã.

[19]Ngẽma tüxna chaxãxũ̃ rü úiru i mexẽchixũ̃arü yexera narümemae, rü ngẽma tüxna chaxuaxũ̃xũ̃, rü diẽrumü i mexẽchixũ̃arü yexera narümemae.

[20]Choma i cua̱x rü nagu chixũ i nama i mea iwéxũ̃, rü nacümagü i aixcüma mexũ̃wa tüxũ̃ gaxũ̃gu chixũ.

[21]Yíxema choxũ̃ ngechaũ̃güxe rü tüxna chanaxã i ngẽma tüxna üxũ̃, rü ngẽmaxũ̃gümaxã chanapaxẽxẽ ya tümapata.

[22]Yexguma Cori ya Tupana inaxügügu ga norü puracü rü choxũ̃xíra nango̱xẽxẽ naxũ̃pa nax naxüaxũ̃ ga guxũ̃ma ga yema togü ga naxüxũ̃. Noxriarü ügügu rü choxũ̃ nango̱xẽxẽ naxũ̃pa nax naxüaxũ̃ ga ñoma ga naane.

[23]Rü yemaacü noxriarü ügügu choxũ̃ nango̱xẽxẽ naxũ̃pa nax naxüaxũ̃ ga ñoma ga naane.

[24]Yexguma tauta naxu̱xgu ga márgü, rü taxtügü, rü natüxacügü, rü marü choxũ̃ nango̱xẽxẽ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

25Rü naxũpa nax naxüaxũ ga maxpűnegü rü ngüchitaeruũgü, nüma ga Cori ya Tupana rü marü choxũ nangoxẽxẽ.

26Yexguma tauta nangoxẽẽãgu ga ñoma ga naane, rü naixnecügü, rü bai ga nachicutexe ga ñoma ga naane nawa üxũ, rü choma rü chayexma.

27Yexguma Cori ya Tupana naxüxgu ga yauxtüweanexũ ga márétüwa ngẽxmaxũ, choma rü woetama chayexma.

28Yexguma naxűãgu ga caixanexũgü ga dauxũwa yexmaxũ, rü naxűãgu ga ãxmaxũgü ga már arü dexá nawa ne ibaibexũ rü choma rü yéma chayexma.

29-30Rü yexguma namuãgu ga yema már nax tama nachicawa yaxũgachixũcax ga norü dexá, choma rü yéma chayexma. Rü yexguma naxüãgu ga ñoma ga naane, choma rü naxũtawa chayexma, rü taguma nacüwawa chataxu. Choma nixĩ ga norü taãxẽxẽẽruxũ, rü guxũguma napexewa chataãxẽ.

31Namaxã chataãxẽ ga ñoma ga naane ga naxüxũ, rü namaxã chataãxẽ ga gumá yatü ga nangoxẽẽãcü.

32Rü ngẽmacax, Pa Chaunegüx ¡choxű́ iperüxĩnüe rü chaucümagu pexĩ, rü tá petaãxẽgü!

33¡Penayaxu i chorü ucuxẽgü rü taxű́ i nüxũ pexoxũ i cuax!

34Tataãxẽ ya yíxema choxű́ irüxĩnüxe rü guxũ i ngunexũgügu chopataarü ĩãxwa dauxũtaexe.

35Yíxema choxũ iyangauxe rü nüxũ itayangau i maxũ, rü ngẽxgumarüxũ ta nüxũ itayangau ya Cori ya Tupanaarü ngúchaũ.

36Natürü texé ya choxna ixũgachixe rü ãũcümaxũwa tügütama tangẽxmaxẽxẽ. Rü texé ya chauxchi aixe rü yuxũ tangechaũ ==ñanagürü ga yema cuax.

## Ucuxẽgüchiga 9

### Ngẽma cuax rü ngẽma taxuxũma cuáxũ rü tama nawüxigu

1Ngẽma cuax rü naxüpata rü 7 nixĩ ga napataarü caxtagü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2]Nanadai ga wocagü nax naxüaxũca̲x ga taxũ ga õna, rü nanaxü ga wüxi ga bínu ga mexẽchicü, rü nanamexẽxẽ ga norü mecha nax yemaétüwa inaxúaxũca̲x ga norü õna.

[3]Nüma ga cua̲x rü ĩanearü ma̲xpúnegüwa nanamu ga naxũtaxũgü nax yéma tagaãcü ngextu̲xügüxũna naxugüxũca̲x:

[4-5]Rü ñanagürü: —¡Nua pexĩ, Pa Ngextu̲xücügüx i Tauta Cua̲xwa Ngugüxũx = =ñanagürü. Yexgumarüxũ ta nüxna naxu ga yema naechitamare maxẽxũ, ñaxũmaxã: —¡Nua pexĩ nax penangóxũca̲x i chorü paũ rü peyaxaxüxũca̲x ya bínu ya pexca̲x chanamexẽxẽcü!

[6]¡Nüxũ perüxoe nax chixexũgu pemaxẽxũ, rü ngẽxguma tá pexú nangẽxma i maxũ! ¡Rü duũxügü i naãxẽxũ icuáxüãcü pemaxẽ! = =ñanagürü.

[7]Ngẽxguma cunaxucu̲xẽgu i ngẽma tama irüxĩnüchaũxũ, rü tá chixexũmaxã cuxũ nangãxũ, rü ngẽxguma cunaxucu̲xẽgu i ngẽma chixexũgu maxũxũ, rü tá cuxũ nacugüama.

[8]Ngẽxguma cunaxucu̲xẽgu i ngẽma tama ucu̲xẽ irüxĩnüchaũxũ, rü tá cuxchi naxai, natürü ngẽxguma cunaxucu̲xẽgu i ngẽma naãẽxũ cuáxũ rü tá cumaxã nataãxẽ.

[9]Ngẽxguma cunangu̲xẽẽgu i ngẽma duũxũ i cua̲x nüxú ngẽxmaxũ, rü yexeraãcü tá nüxú nangẽxma i cua̲x, rü ngẽxguma cunangu̲xẽẽgu i wüxi i duũxũ i mecümaxũ rü tá yexeraãcü cua̲xwa nangu.

[10]Norü ügü nax cua̲x tüxú ngẽxmaxũ rü ngẽma nixĩ nax Tupanaga ixĩnüxũ. Rü ngẽxguma Tupanaga ixĩnügu, rü ngẽmawa nango̲x nax aixcüma taãẽxũ icuáxũ.

[11]Nagagu i ngẽma cua̲x rü tá nama̲x i curü maxũ, rü tá nimuetanü ya curü taunecü.

[12]Ngẽxguma cuãẽxũ cucua̲xgu rü mexũ tá cuyaxu. Natürü ngẽxguma tama ucu̲xẽ curüxĩnüchaũgu, rü cugüna tátama guxchaxũ cuxã.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

13Ngẽma ngexũ̃ i ngeãẽmarexũ̃ rü naxoregütaa̱x. Rü tama naãẽxũ̃ nacua̱x, rü tama naxãne ega ta̱xacürü chixexũ̃ naxu̱xgu.

14Ĩanearü ma̱xpűnewa napataa̱xwa wüxi i toruxũ̃wa narüto i ngextá guxũ̃ma i ĩanecüa̱x nüxũ̃ ídauxũ̃wa.

15Rü tümaca̱x naca ya yíxema mexũ̃gu rüxĩnüexe ya ngéma chopetüxe, rü ñanagürü:

16-17—Pa Ngextu̱xücügü i Tama Cua̱x Pexű̃ Ngẽxmagüxe, ¡rü ngĩxã chauchiũ̃wa taxĩ! Rü ngẽma dexá i naxca̱x ingí́xũ̃ rü narüchi̱xmae, rü ngẽma paũ i cúãcü ingő́xũ̃ rü nachi̱x ==ñanagürü tüxũ̃ ya yíxema tama íxuãẽgüxe.

18Natürü yíxema tüxna naxugüxe rü tama nüxũ̃ tacua̱xgü nax yuwa taxĩxũ̃.

## Ucu̱xẽgüchiga 10

### Nüxíraxũ̃güxũ̃ ga ucu̱xẽgü ga Charomóũ̃ ümatüxũ̃

1Wüxi i nane i cua̱x nüxű̃ ngẽxmaxũ̃ rü wüxi i taãxẽ nixĩ tümaca̱x ya norü papa rü norü mama, natürü wüxi i nane i chixexũ̃gu maxũ̃xũ̃ rü ngúxũ̃ tüxũ̃ ningexẽxẽ.

2Ngẽma diẽru i ngí́ãcü iyaxuxũ̃ rü taxuwama tüxű̃ name, natürü ngẽma mexũ̃ ixüxũ̃ rü yuwa tüxũ̃ ínanguxuchixẽxẽ.

3Nüma ya Cori ya Tupana rü tama taiya tüxũ̃ ningexẽxẽ ya yíxema duũ̃xẽ ya mexũ̃gu maxű̃xẽ, natürü ngẽma duũ̃xũ̃ i chixexũ̃gu maxũ̃xũ̃, rü taiya nüxũ̃ ningexẽxẽ.

4Yíxema tama puracüxe rü tangearü diẽrua̱x, natürü yíxema mea puracüxe rü tüxű̃ nangẽxma i tümaarü diẽru.

5Yíxema yabuxgű́xe i ngẽxguma yadauxgu i tümanetüarü o, rü tümaãẽxũ̃ tacua̱x. Natürü yíxema peechaxe i ngẽxguma yadauxgu i tümanetüarü o, rü taxũ̃ i ãne tá tinge.

6Yimá yatü ya mea maxũ̃cü, rü Tupana tá nüxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ, natürü ngẽma yatü i chixexũ̃gu maxũ̃xũ̃, rü norü chixexũ̃ namaxã inacua̱x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]Yimá yatü ya mea maxũ̈cü, rü mexũ̈maxã nüxna tacua̱xãchi, natürü ngẽma yatü i chixexũ̈gu maxũ̈xũ̈, rü duũ̈xũ̈gü rü paxa nüxũ̈ inarüngümae.

[8]Yíxema cua̱x tüxṹ ngẽxmaxe rü mea tanayaxu i mugü, natürü ngẽma naechita idexaxũ̈, rü norü chixexũ̈gagu inarütaxu.

[9]Yimá yatü ya mea maxũ̈cü rü taxuca̱xma namuũ̈, natürü ngẽma chixexũ̈gu maxũ̈xũ̈, rü norü chixexũ̈gutama nangu.

[10]Ngẽma íxgüxetüwa idoraxũ̈ rü taxũ̈ i chixexũ̈ nawa nangẽxma, rü ngẽma naechita idexaxũ̈ rü norü chixexũ̈gu narütaxu.

[11]Yimá yatü ya mea maxũ̈cüarü ore rü maxũ̈ tüxna naxã, natürü ngẽma yatü i chixexũ̈gu maxũ̈xũ̈, rü ngẽma norü chixexũ̈ namaxã inacua̱x.

[12]Ngẽma nax yigüchi ixaiexũ̈ rü dai ínanguxẽxẽ, natürü yigü nax ingechaxũ̈xũ̈, rü yigüxṹ nüxũ̈ itarüngüma i guxũ̈ma i tórü guxchaxũ̈gü.

[13]Yimá cua̱x nüxṹ ngẽxmacü, rü naã̱xwa ínaxũxũ i mexũ̈ i dexa, natürü ngẽma chixexũ̈gu maxũ̈xũ̈, rü naxca̱x ínamemare i cua̱i̱xyeca̱xwe̱xruxũ̈.

[14]Rü ngẽma duũ̈xũ̈gü i cua̱x nüxṹ ngẽxmaxũ̈, rü tama naechita nidexamare, natürü ngẽma tama naãẽxũ̈ icuáxũ̈, rü nidexagüechamare, rü ãũcümaxũ̈ ínanguxẽẽgü.

[15]Ngẽma duũ̈xũ̈ i muarü diẽruáxũ̈, rü norü diẽru ínanapoxũ̈, natürü yíxema ngearü diẽruáxẽ, rü taxuxũ̈ma tüxũ̈ ínapoxũ̈.

[16]Rü norü natanü i ngẽma duũ̈xũ̈ i mexũ̈ üxũ̈ rü maxũ̈ nixĩ, natürü norü natanü i ngẽma duũ̈xũ̈ i chixexũ̈ üxũ̈, rü guxchaxũ̈ nixĩ.

[17]Yíxema nayaxúxe i ucu̱xẽ rü maxũ̈wa taxũ, natürü ngẽma tama irüxĩnüchaxũ̈xũ̈ rü yuwa naxũ.

[18]Ngẽma idorata̱xáxũ̈ rü tama nanango̱xẽxẽ ega ngẽxguma duũ̈xẽchi naxaixgu, rü ngẽma tama naãẽxũ̈ cuáxũ̈ rü naxoregüta̱a̱x.

[19]Ngẽma poraãcü idexaechaxũ̈ rü poraãcü chixexũ̈ naxü, natürü yíxema cua̱x tüxṹ ngẽxmaxẽ, rü nüxna tadau ya tümaarü conü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[20]Ngẽma norü dexa ya yimá yatü ya mecümacü, rü ñoma diẽrumü i mexẽchixũ̃rüxũ̃ nixĩ, natürü ngẽma norü ĩnü i ngẽma yatü i chixexũ̃gu maxũ̃xũ̃, rü taxuwama name.

[21]Rü yimá yatü ya mecümacü rü naa̱xwa ínaxũxũ i mexũ̃ i ucu̱xẽgü tümaca̱x ya duẽxẽgü, natürü ngẽma tama naãxẽxũ̃ cua̱xgüxũ̃, rü norü chixexũ̃gagu nayue.

[22]Cori ya Tupanaarü ngũ̃xẽxẽ rü taãxẽ tüxna naxã, rü taxuxũ̃ma i ta̱xacürü ngúxũ̃ taxca̱x ínanguxẽxẽ.

[23]Ngẽma yatü i tama naãxẽxũ̃ cuáxũ̃, rü norü taãxẽ nixĩ nax chixexũ̃ naxüxũ̃, natürü yimá yatü ya naãẽxũ̃ cuácü, rü namaxã nataãxẽ i ngẽma cua̱x i mexũ̃.

[24]Ngẽma yatü i chixexũ̃gu maxũ̃xũ̃, rü ngẽma yexera naxca̱x namuũ̃xũ̃ tá nixĩ i ngẽma naxca̱x ínguxũ̃, natürü ngẽma duũ̃xũ̃ i naãẽxũ̃ cuáxũ̃, rü tá nüxna nangu i ngẽma nüxũ̃́ ngúchaũ̃xũ̃.

[25]Ngẽma yatü i chixexũ̃gu maxũ̃xũ̃ rü tá inarütaxu i ngẽxguma naxca̱x ínanguxgu i guxchaxũ̃gü i ñoma buanecü ya taxüchicürüxũ̃ ixĩxũ̃, natürü yimá yatü ya mea maxũ̃cü, rü taguma inayangu i ngẽxguma guxchaxũ̃ naxca̱x ínguxgu.

[26]Ngẽma yatü i oxũ̃, rü norü corica̱x rü ñoma binágre i ngúchiáxũ̃ i tapütawa nangu̱xẽẽxũ̃rüxũ̃ nixĩ, rü ñoma wüxi i üxüema i taxetüwa caixgüxũ̃rüxũ̃ nixĩ.

[27]Yimá yatü ya Tupanaxũ̃ ngechaũ̃cü, rü tá nama̱x i norü maxũ̃, natürü ngẽma yatü i chixexũ̃gu maxũ̃xũ̃ rü tá nanoxre ya norü taunecü.

[28]Rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i mea maxẽxũ̃, rü tá naxca̱x ínangu i taãxẽ, natürü ngẽma duũ̃xũ̃gü i chixexũ̃gu maxẽxũ̃, rü tá naxca̱x ínangu i ngẽma taxuwama mexũ̃.

[29]Cori ya Tupana rü ínanapoxũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i mexũ̃gu maxẽxũ̃, natürü ngẽma duũ̃xũ̃gü i chixexũ̃gu maxẽxũ̃, rü nayanaxoxẽẽgü.

[30]Tagutáma chixexũ̃gu nangu ya yimá yatü ya mea maxũ̃cü, natürü ngẽma duũ̃xũ̃ i chixexũ̃gu maxũ̃xũ̃, rü paxatáma inarütaxu i ñoma i naanewa.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

31Yimá yatü ya cuax nüxű ngẽxmacü, rü naãxwa ínaxũxũ i ore i cuax nüxű ngẽxmaxũ̃, natürü ngẽma chixexũ̃gu maxũ̃xũ̃, rü tá ínawíearü conüãx.

32Yimá yatü ya mea maxũ̃cü rü nüxũ̃ nixu i ore i taãxẽ tüxna ãxũ̃, natürü ngẽma chixexũ̃gu maxũ̃xũ̃, rü chixexũ̃ i orexũ̃xicatama nixu.

## Ucuxẽgüchiga 11

1Nüma ya Cori ya Tupana rü nüxũ̃ naxo i ngẽma yáruxũ̃ i tama ngugügu nayáxũ̃, natürü namaxã nataãxẽ i ngẽma yáruxũ̃ i aixcüma mea ngugügu nayáxũ̃.

2Yíxema tügü icuaxüxũ̃xe duũ̃xũ̃gü rü tama tümamaxã nataãẽgü. Natürü yíxema tama tügü írütaxe rü aixcüma cuax tüxű nangẽxma.

3Ngẽma duũ̃xũ̃gü i mea maxẽxũ̃, rü nacüma i mexũ̃ namaxã inacuax, natürü ngẽma doratãxãxgüxũ̃, rü norü doragügagu tá inayarütauxe.

4Ngẽma diẽru rü taxúexũ̃táma ínapoxũ̃ i ngẽma ngunexũ̃ i nagu Cori ya Tupana tüxũ̃ icagüxũ̃gu, natürü ngẽma mexũ̃ ixüxũ̃ nixĩ i yuwa tüxű ínguxuchixẽẽxũ̃.

5Ngẽxguma mexũ̃ i nacümagu yaxũxgu i wüxi i duũ̃xũ̃, rü mexũ̃wa nanaga, natürü ngẽma chixexũ̃gu maxũ̃xũ̃ i duũ̃xũ̃, rü ngẽma norü chixexũ̃gagutama napoxcu.

6Ngẽma nacüma i mexũ̃ rü ínananguxũ̃xẽxẽ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i mexũ̃gu maxẽxũ̃, natürü ngẽma nacüma nax togüarü ngẽmaxũ̃gü tüxű ngúchaũ̃xũ̃, rü poxcuwa tüxũ̃ naga.

7Ngẽxguma nayuxgu i wüxi i duũ̃xũ̃ i chixexũ̃gu maxũ̃xũ̃, rü ngẽxma nayacuax i norü ngúchaũ̃gü i nagu naxĩnüxũ̃ rü norü pora.

8Rü yíxema mexũ̃gu rüxĩnüxe rü Tupana rü tüxũ̃ ínanguxuchixẽxẽ nawa i guxchaxũ̃gü. Natürü ngẽma chixexũ̃gu rüxĩnüxũ̃ rü guxchaxũ̃ naxcax ínangu.

9Ngẽma duũ̃xũ̃ i chixexũ̃gu maxũ̃xũ̃arü ore rü toguxexũ̃ nachixexẽxẽ, natürü ngẽma mexũ̃ i duũ̃xũ̃arü cuax, rü maxũ̃wa nanaga.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[10]Ngẽxguma mexũ̃ nüxũ̃ ngupetügu i ngẽma mecümagüxũ̃, rü yima ĩanecüg̱x rü nataãẽgü. Rü ngẽxguma nayuegu i ngẽma chixexũ̃gu maxẽxũ̃, rü guxũ̃ma i ĩanecüg̱x rü norü taãẽmaxã nayuxnagütanü.

[11]Duũ̃xũ̃gü i mexũ̃gu rüxĩnüexũ̃arü ngũ̃xẽẽmaxã nixĩ i naxüxũ̃ ya wüxi ya ĩane, natürü ngẽma duũ̃xũ̃gü i chixexũ̃gu rüxĩnüexũ̃arü ore rü inayanaxoxẽxẽ ya yima ĩane.

[12]Ngẽma tama naãẽxũ̃ cuáxũ̃ rü chixri namücüchiga nidexa, natürü yíxema tümaãẽxũ̃ cuáxe rü tachianemare.

[13]Ngẽma oregütg̱xáxũ̃ rü guxũ̃xũ̃ma nixumare, natürü yíxema tümaãẽxũ̃ cuáxe, rü tüxicatama nüxũ̃ tacug̱xmare ega tg̱xacüxũ̃ taxĩnügu.

[14]Ngẽxguma wüxi i nachixũ̃anewa nataxuxgu i norü ãẽ̱xgacü i mea namaxã icuáxũ̃, rü nagu nayarüchixe i ngẽma nachixũ̃ane. Natürü ngẽxguma ngẽma ãẽ̱xgacü nüxũ̃́ nangẽxmagu i muxũ̃ma i norü ucu̱xẽruũ̃gü i mexũ̃, rü ngẽma nachixũ̃ane rü meama nixũ.

[15]Ngẽxguma cunayaxu̱xgu nax cunaxütanüxũ̃cg̱x i norü ngetanü i wüxi i duũ̃xũ̃ i tama nüxũ̃ cucuáxũ̃, rü guxchaxũ̃wa cugü cungexmaxẽxẽ. Rü yíxema tama nayaxúxe nax tanaxütanüxũ̃ i togüarü ngetanü rü taãẽãcü tamaxũ̃.

[16]Ngẽma nge i mecümacü rü duũ̃xũ̃gü ngĩxũ̃ nicug̱xüũ̃gü, natürü ngẽma yatü i naxcg̱x dauxũ̃ nax nadiẽruáxũ̃, rü diẽru nixĩ i nayaxuxũ̃.

[17]Yíxema mecümaxe rü tügüxũ̃́tama mexũ̃ taxü, natürü ngẽma chixecümaxũ̃, rü nügücg̱xtama guxchaxũ̃ ínanguxẽxẽ.

[18]Ngẽma duũ̃xũ̃ i chixexũ̃gu maxũ̃xũ̃, rü wüxi i paxaãchiruxũ̃mare nixĩ i ngẽma diẽru i norü puracütanü i nayaxuxũ̃, natürü yíxema mexũ̃gu rüxĩnüxe, rü aixcüma natai i ngẽma tümaarü natanü i tayaxuxũ̃.

[19]Ngẽma nax mexũ̃ i nacümagu ixũxũ̃, rü maxũ̃wa tüxũ̃ naga, natürü ngẽma nax chixexũ̃ i nacümagu ixũxũ̃, rü yuwa tüxũ̃ naga.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[20]Nüma ya Cori ya Tupana rü tama namaxã nataãxẽ i ngẽma duũxũgü i chixexũ̃ i nacümagu ĩxũ̃, natürü tümamaxã nataãxẽ ya yíxema mexũ̃ i nacümagu ĩxẽ.

[21]Aixcümaxũ̃chi tá napoxcu i ngẽma duũxũ̃ i chixexũ̃gu maxũ̃xũ̃, natürü yíxema mexũ̃ i nacümagu maxṹxẽ, rü taxũtáma tapoxcu.

[22]Ngẽma ngexũ̃ i mechametüxũ̃ i tama naãẽxũ̃ cuáxũ̃, rü ñoma wüxi i ãnera i úirunaxca̱x i cuchiparaũ̃wa ngẽxmaxũrüxũ̃ nixĩ.

[23]Ngẽma duũxũgü i mea maxẽxũ̃arü ngúchaũ̃ rü mexũ̃ ínanguxẽxẽ, natürü ngẽma duũ̃xũgü i chixexũ̃gu maxẽxũ̃arü ngúchaũ̃ rü nu ínanguxẽxẽ.

[24]Nangexma i duũxũgü i mecümaxũ̃ i toguxemaxã ngauxũ̃ i ngẽma nüxṹ ngẽxmaxũ̃, rü ngẽma inaxãxũ̃arü yexera tá nayauxgü. Rü nangẽxma i duũxũgü i aüexũ̃, rü nümagü rü düxwa tá nangearü diẽrua̱xgü.

[25]Yíxema toguxemaxã ngauxe i ngẽma tüxṹ ngẽxmaxũ̃, rü yexera tá tüxṹ nangẽxma. Ngẽxgumarüxũ̃ ta ya yíxema inaxãxẽ i ngẽma tüxṹ ngẽxmaxũ̃, rü yexeraxũ̃ tayaxu.

[26]Yíxema guxũ̃ma i trigu tügüna nugüxe, rü duũxũgü chixexũ̃ tümamaxã naxuegugü, natürü yíxema mea trigumaxã taxexe, rü duũxũgü tümamaxã nataãẽgü.

[27]Yíxema mexũ̃gu maxṹxẽ, rü duũxũgü rü tümamaxã nataãxẽ, natürü yíxema chixexũ̃gu maxṹxẽ, rü tá nagu tangu i ngẽma chixexũ̃ i taxüxũ̃.

[28]Yíxema tümaarü ngẽmaxũ̃güna rüyoexe, rü ñoma wüxi i naixatü i paxũ̃ i ñaxtüanegu rünguxũ̃rüxũ̃ tixĩ, natürü yíxema mexũ̃ i nacümagu maxṹxẽ, rü ñoma wüxi i naixchacüxü i wena ããtüxũ̃rüxũ̃ tixĩ.

[29]Ngẽma yatü i tama mea napatamaxã icuáxũ̃ rü nagagu nagu narüchixe ya napata. Rü ngẽma tama naãẽxũ̃ cuáxũ̃, rü guxũ̃gutáma ngẽma nüxũ̃ cuáxũ̃me̱xẽwa nangẽxmaecha.

[30]Yíxema duũxẽ ya mexũ̃gu maxṹxẽ, rü maxũ̃maxã tüxṹ naxãtanü, natürü yíxema nuwa̱xéxe rü tüxna nanayaxu i ngẽma maxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

31Ngẽma duũxũgü i mexũgu maxẽxũ rü ñoma i naanewa tá nanayauxgü i natanü naxca̱x i ngẽma mexũ i naxügüxũ. Rü ngẽxgumarüxũ ta i ngẽma duũxũgü i chixexũgu maxẽxũ, rü tá nanayauxgü i natanü naxca̱x i norü chixexũ i naxügüxũ.

## Ucu̱xẽgüchiga 12

1Yíxema nayaxúxe i ucu̱xẽ rü cua̱x tüxṹ nangẽxma, natürü yíxema tama nayaxúxe i ucu̱xẽ rü tama tümaãẽxũ tacua̱x.

2Yimá yatü ya mecümacü, rü Tupana rü namaxã nataãxẽ, natürü yimá yatü ya idorata̱xácü, rü Tupana poxcu namaxã naxuegu.

3Ngẽma chixexũ i nacüma, rü taxúeãxũma name, natürü ngẽma duũxũgü i mexũ i nacümagu ĩxũ, rü nimuetanü rü taguma inayarüxo.

4Ngẽma mecümacü i nge, rü ngĩtexũ itaãẽxẽxẽ rü nüxũ iyacua̱xüxũ, natürü ngẽma ngexũ i chixecümaxũ, rü tama natexũ nataãẽxẽxẽ rü nanachixeãxẽ.

5Ngẽma yatügü i mexũgu maxẽxũ rü mexũ i nacümagu narüxĩnüe, natürü ngẽma chixexũgu maxẽxũ, rü womüxẽẽguxicatama narüxĩnüe.

6Rü ngẽma norü ore i ngẽma duũxũ i chixexũgu maxũ̃xũ rü yuwa nanaga, natürü ngẽma norü ore ya yimá yatü ya mexũgu rüxĩnücü rü maxũ̃wa nanaga.

7Ngẽma duũxũgü i chixexũgu maxẽxũ, rü ngẽma norü chixexũgagu ngẽxma narüxo, natürü ngẽma duũxũgü i mexũgu maxẽxũ, rü nimuetanü rü taguma inayarüxo.

8Yimá yatü ya mea naãẽxũ cuácü, rü duũxũgü nüxũ nicua̱xüũgü naxca̱x i norü cua̱x. Natürü ngẽma yatü i tama naãẽxũ cuáxũ, rü duũxũgü nüxũ naxoe.

9Taxuwama name nax cuxũ yacua̱xüũgüxũ i duũxũgü ega cuxṹ nataxu̱xgu i curü õna. Narümemae nixĩ nax taxúema cuxũ icua̱xüxũgüxũ ega cuxṹ nangẽxmagu i curü õna.

10Yimá yatü ya mexũgu rüxĩnücü, rü mea nüxna nadau i naxũ̃nagü. Natürü ngẽma yatü i chixexũgu maxũ̃xũ, rü tama nüxṹ nangechaũ̃tümüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]Yíxema tümaanewa puracüxe rü taguma tangebü, natürü ngẽma taxuwama mexũ̃gu rüxĩnüxũ̃, rü tama naãẽxũ̃ nacua̱x.

[12]Ngẽma ngı́ta̱xáxũ̃ rü nüxṹ nangúchaũ̃ i ngẽma namücü naxca̱x ngı́xũ̃, rü ngẽmaca̱x nügümaxã nanue, natürü ngẽma duũ̃xũ̃gü i mexũ̃gu maxẽxũ̃, rü nimuetanü rü taguma inayarüxo.

[13]Ngẽma duũ̃xũ̃ i chixexũ̃gu maxũ̃xũ̃ rü norü doragutama nangu, natürü yimá yatü ya mexũ̃gu rüxĩnücü, rü ngẽxguma guxchaxũ̃ naxca̱x ínguxgu, rü na̱xcha̱xwa nixũgachi.

[14]Wüxichigü rü nanayauxtanü i ngẽma ore i nüxũ̃ yaxuxũ̃, rü nanayauxtanü i ngẽma naxüxũ̃.

[15]Ngẽma duũ̃xũ̃ i tama naãẽxũ̃ cuáxũ̃, rü guxũ̃ma i ngẽma nagu naxĩnüxũ̃ rü ngẽma naxüxũ̃ rü naxca̱x rü name. Natürü ngẽma duũ̃xũ̃ i naãẽxũ̃ cuáxũ̃, rü nanayaxu i ucu̱xẽgü.

### Nacüma i mexũ̃chiga rü nacüma i chixexũ̃chiga

[16]Ngẽma duũ̃xũ̃ i tama naãẽxũ̃ cuáxũ̃ rü nanuãchiwa̱xe, natürü ngẽma duũ̃xũ̃ i naãẽxũ̃ cuáxũ̃, rü nüxṹ nanataxuraxũ̃mare ega woo texé chixri nachiga idexagu.

[17]Yimá yatü ya poxũ̃ruxũ̃ ya aixcüma mecü, rü ãẽ̱xgacüpe̱xewa ore i aixcümaxũ̃ nixu, natürü ngẽma poxũ̃ruxũ̃ i dorata̱xáxũ̃ rü doraxũ̃ nixu.

[18]Nangexma i duũ̃xũ̃gü i norü dexamaxã ngúxũ̃ tüxũ̃ ingexẽẽxũ̃, natürü ngẽma duũ̃xũ̃ i aixcüma nüxũ̃ cuáxũ̃, rü norü dexamaxã tüxũ̃ nataãẽxẽxẽ.

[19]Yíxema ore i aixcümaxũ̃ ixuxe, rü ngẽma tümaarü ore rü taguma inarüxo. Natürü ngẽma doraxũ̃ ixuxũ̃, rü ngẽma norü ore, rü paxa tá inarüxo.

[20]Ngẽma duũ̃xũ̃gü i chixexũ̃gu maxẽxũ̃, rü norü ĩnüwa nangẽxma i doramare, natürü ngẽma yatü i mexũ̃gu rüxĩnüxũ̃arü ucu̱xẽwa, rü nangẽxma i taãxẽ.

[21]Yimá yatü ya mexũ̃gu maxũ̃cü, rü taxũtáma guxchaxũ̃gü naxca̱x ínangu, natürü ngẽma yatü i chixexũ̃gu maxũ̃xũ̃, rü muxũ̃ma i chixexũ̃ tá naxca̱x ínangu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[22]Nüma ya Cori ya Tupana, rü naxchi naxai i ngẽma idorataaxgüxũ̃, natürü tümamaxã nataãxẽ ya yíxema aixcümaxũ̃ ixugüxe.

[23]Ngẽma duũ̃xũ̃ i naãẽxũ̃ cuáxũ̃, rü tama nügü nicuaxüxũ̃ namaxã i norü cuax, natürü ngẽma duũ̃xũ̃ i naechita maxũ̃xũ̃, rü nanangoxẽxẽ nax tama naãẽxũ̃ nacuáxũ̃.

[24]Yíxema puracüxe, rü tá duũ̃xũ̃gümaxã itacuax, natürü ngẽma oxũ̃, rü togü tá namaxã inacuax.

[25]Ngẽma ĩxãchiãxẽ i yatücax ínguxũ̃, rü nanamaãchixẽxẽ, natürü ngẽma ore i mexũ̃ rü nanataãẽxẽxẽ.

[26]Yimá yatü ya mea maxũ̃cü rü mexũ̃wa nanaga i namücü, natürü ngẽma chixexũ̃gu maxẽxũ̃, rü chixexũ̃wa nanaga i namücügü.

[27]Ngẽma cueneecü i oxũ̃, rü tama nüxũ̃ inayangau i naeũ̃. Natürü yimá aixcüma puracütaxácü, rü nüxṹ nangẽxma i norü ngẽmaxũ̃gü.

[28]Ngẽma mexũ̃ i nacümagü, rü maxũ̃wa tüxũ̃ naga, natürü ngẽma chixexũ̃ i nacümagü, rü yuwa tüxũ̃ naga.

## Ucuxẽgüchiga 13

### Ngẽma nüxũ̃ cuáxũ̃arü ucuxẽ rü name

[1]Wüxi i nane i naãẽxũ̃ cuáxũ̃, rü mea nanatüarü ucuxẽ nayaxu. Natürü ngẽma tama ixĩnüchaũ̃xũ̃, rü nüxũ̃ naxo i ngẽma ucuxẽ i mexũ̃.

[2]Yíxema mexũ̃maxã idexaxe, rü mexũ̃ i õna tangõx. Natürü ngẽma duũ̃xũ̃ i chixexũ̃gu maxũ̃xũ̃, rü norü poxcucax nadau.

[3]Yíxema tümaarü conüna dauxe, rü tügünatama tadau. Natürü ngẽma idexaechaxũ̃, rü nügütama inayarütauxẽxẽ.

[4]Ngẽma oxũ̃, rü nüxṹ nangúchaũ̃mare i ngẽmaxũ̃gü, natürü taguma nüxṹ nangẽxma. Natürü ngẽma puracüxũ̃, rü nüxṹ nangẽxma i norü ngẽmaxũ̃gü.

[5]Yimá yatü ya mexũ̃gu maxũ̃cü, rü nüxũ̃ naxo i ngẽma dora. Natürü ngẽma yatü i chixexũ̃gu maxũ̃xũ̃, rü taxúema namaxã tataãxẽ, rü poraãcü ãne ninge.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[6]Yimá yatü ya mexũ̃ i nacümagu maxũ̃cü, rü ngẽmatama nacüma ínanapoxũ̃. Natürü ngẽma pecadugu maxũ̃xũ̃ rü ngẽmatama pecadugu nayu.

[7]Nangexma i duũ̃xũ̃gü i ngearü diẽruã̱xgüxũ̃, natürü nügü nango̱xẽẽgü ñoma yadiẽruã́xũ̃rüxũ̃. Rü nangẽxma i togü i diẽruã̱xgüxũ̃, natürü tama nügü ngo̱xẽẽgüxũ̃ nax yadiẽruã́xũ̃.

[8]Ngẽma diẽruã́xũ̃, rü ngẽma norü diẽru nixĩ i ãũcümaxũ̃wa ínapoxũ̃xũ̃. Natürü ngẽma ngearü diẽruã́xũ̃, rü taguma nüxũ̃ naxĩnü nax texé naxãũxũnexũ̃.

[9]Ngẽma mexũ̃gu maxẽxũ̃, rü ñoma omü i báixemaxũ̃rüxũ̃ nixĩgü. Natürü ngẽma chixexũ̃gu maxẽxũ̃, rü ñoma omü i oxũ̃rüxũ̃ nixĩgü.

[10]Ngẽma nügü icuã̱xüxũ̃xũ̃ rü daicã̱x nadau. Natürü ngẽma tama nügü icuã̱xüũ̃güxũ̃, rü cuã̱x nüxũ̃́ nangẽxmagü.

[11]Ngẽma diẽru i womüxẽẽãcü tüxũ̃́ ngẽxmaxũ̃, rü paxaãchiruũ̃mare nixĩ. Natürü ngẽma diẽru i naxcã̱x ipuracüãcü tüxũ̃́ ngẽxmaxũ̃, rü tá tüxũ̃́ nimuetanü.

[12]Ngẽma írüngu̱xẽẽxũ̃ i tama paxa ínguxũ̃, rü poraãcü naxcã̱x taxoegaãxẽ, natürü ngẽxguma yanguxgu i ngẽma írüngu̱xẽẽxũ̃, rü taãxẽ tüxna naxã.

[13]Yíxema tama naga ĩnüxe i ucu̱xẽ, rü tügünatama ngechaũ̃ taxã. Natürü yíxema naga ĩnüxe i ucu̱xẽ, rü tá tanayaxu i tümaarü natanü.

[14]Ngẽma norü ngu̱xẽẽtae i ngẽma duũ̃xũ̃ i cuã̱x nüxũ̃́ ngẽxmaxũ̃, rü maxũ̃wa tüxũ̃ naga, rü yuwa tüxũ̃ ínanguxuchixẽxẽ.

[15]Ngẽma duũ̃xũ̃ i mexũ̃ i ucu̱xẽ ixãxũ̃, rü duũ̃xũ̃gü namaxã nataãẽgü. Natürü ngẽma duũ̃xũ̃gü i chixexũ̃ i ucu̱xẽ ixãgüxũ̃, rü nügütama yuwa nagagü.

[16]Ngẽma duũ̃xũ̃ i naãẽxũ̃ cuáxũ̃ rü mea nagu narüxĩnü i ngẽma naxüxũ̃. Natürü ngẽma duũ̃xũ̃ i naechitamare maxũ̃xũ̃, rü nügü namaxã nicuã̱xüxũ̃ i ngẽma chixexũ̃ i naxüxũ̃.

[17]Ngẽma orearü ngeruxũ̃ i chixexũ̃ rü guxchaxũ̃ ínanguxẽxẽ. Natürü yimá orearü ngeruxũ̃ ya ixaixcümacü, rü tüxũ̃ nataãẽxẽxẽ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

18Yíxema nüxũ̃ oxe i ucu̱xẽ i mexũ̃, rü tá tangearü diẽrua̱x, rü duũ̃xũ̃gü rü tá chixri tümachiga nidexagü. Natürü yíxema naga ĩnüxe i ucu̱xẽ i mexũ̃, rü duũ̃xũ̃gü tá tümamaxã nataãẽgü.

19Ngẽxguma yanguxgu i ngẽma írüngu̱xẽẽxũ̃, rü taãxẽ tüxna naxã. Natürü ngẽma duũ̃xũ̃gü i naechitamare maxẽxũ̃, rü tama nüxna nixĩgachichaũ̃ i ngẽma chixexũ̃.

20Ngẽxguma duũ̃xũ̃gü i nüxũ̃ cuáxũ̃maxã cuxãmücügu, rü tá cunayaxu i cua̱x. Natürü ngẽxguma ngẽma duũ̃xũ̃gü i naechitamare maxẽxũ̃maxã cuxãmücügu, rü tá icuyarütaxu.

21Pecadua̱xgüxũ̃we ningẽchigü i ngẽma chixexũ̃. Natürü ngẽma mexũ̃gu maxẽxũ̃, rü mexũ̃maxã tá nüxũ̃́ naxãtanü.

22Ngẽxguma nayu̱xgu ya yimá yatü ya mecümacü, rü nataagüarü tá nixĩ i norü ngẽmaxũ̃gü. Natürü yimá yatü ya pecadugu maxũ̃cüarü ngẽmaxũ̃gü, rü nawena rü duũ̃xũ̃gü i mea maxẽxũ̃arü tá nixĩ.

23Yimá yatü ya ngearü diẽruã́cüarü naanewa rü nangẽxma i nabü. Natürü ngextá naane íchu̱xuxũ̃wa rü nataxuma i nabü.

24Texé ya tama tümanexũ̃ rüwe̱xãchixẽxẽ, rü tama nüxũ̃ tangechaũ̃. Natürü yíxema nüxũ̃ ngechaũ̃xe, rü tanawe̱xãchixẽxẽ.

25Yimá yatü ya mecümacü, rü guxũ̃guma mea nachibü. Natürü ngẽma chixexũ̃gu maxũ̃xũ̃ rü nataiya.

## Ucu̱xẽgüchiga 14

1Ngẽma nge i ngĩãẽxũ̃ cua̱xcü, rü mea namaxã icua̱x ya ngĩpata. Natürü ngẽma ngexũ̃ i tama naãẽxũ̃ cuáxũ̃, rü nümatama nanachixexẽxẽ ya napata.

2Yimá yatü ya mecümacü, rü Cori ya Tupanaga naxĩnü. Natürü ngẽma yatü i chixexũ̃ i nacümagu maxũ̃xũ̃, rü tama Cori ya Tupanaga naxĩnü.

3Ngẽma yatü i naechitamare maxũ̃xũ̃a̱xwa rü ínaxũxũ i ore i namaxã nügü yacua̱xüxũ̃xũ̃. Natürü yimá yatü ya naãxẽxũ̃ cuácü, rü nügüna nadau nax mexũ̃ i ore naa̱xwa íxũxũxũ̃ca̱x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[4]Ngẽxguma nataxuxguma i wocagü i puracüruxũ̃, rü nataxuma i trigu. Natürü ngẽxguma nangẽxmagu i wocagü i poraexũ̃ i puracüwa, rü yexera nangẽxma i trigu.

[5]Yimá yatü ya poxũ̃ruxũ̃ ya ixaixcümacü, rü ãẽ̲xgacüpe̲xewa tama doraxũ̃ nixu. Natürü ngẽma poxũ̃ruxũ̃ i dorata̲xáxũ̃, rü doraxũ̃ nixu.

[6]Ngẽma tama naãẽxũ̃ cuáxũ̃, rü naxca̲x nadau nax cua̲xwa nanguxũ̃, natürü taguma nawa nangu. Natürü yíxema tümaãẽxũ̃ cuáxe rü tüxṹ natauxcha nax cua̲xwa tanguxũ̃.

[7]¡Nüxna ixũgachi i ngẽma duũ̃xũ̃ i naechitamare maxũ̃xũ̃, erü taxuxũ̃táma i cua̲x norü orewa cuyaxu!

[8]Yimá yatü ya naãẽxũ̃ cuácü, rü ngẽmamaxã nixĩ i nüxũ̃ nacuáxũ̃ i nacüma i mexũ̃. Natürü ngẽma naechitamare maxũ̃xũ̃, rü nacüma i chixexũ̃tama nixĩ i nawomüẽẽxũ̃.

[9]Ngẽma naechitamare maxẽxũ̃ rü nüxṹ nanataxuraxũ̃ i norü chixexũ̃ i naxügüxũ̃. Natürü nügütanüwa i ngẽma yatügü i mecümagüxũ̃, rü nügü nangechaũ̃gü, rü Tupana nüxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ.

[10]Wüxichigü i duũ̃xũ̃ rü nüxicatama nixĩ i nüxũ̃ nacuáxũ̃ i norü guxchaxũ̃gü, rü tama togü i duũ̃xũ̃gü i tama nüxũ̃ nacuáxũ̃maxã nüxũ̃ nixu i norü taãxẽ.

[11]Ngẽma duũ̃xũ̃gü i chixexũ̃gu maxẽxũ̃, rü chixri tá inixũ i napatawa, rü ngẽmaãcü tá inarüxo. Natürü ngẽma duũ̃xũ̃gü i mexũ̃gu maxẽxũ̃, rü napatawa mea tá inixũ.

[12]Nangexma i nacümagü i taxca̲x mexũ̃ nax nagu ixũxũ̃, natürü ngẽma iyacuáxũ̃wa rü yu nixĩ.

[13]Rü woo icugüechire̲xgu, natürü ngúxũ̃ tinge i tórü maxũ̃newa, rü nangẽxma i taãẽgü i ngechaũ̃gu yagu̲xũ̃.

[14]Ngẽma duũ̃xũ̃ i naechitamare maxũ̃xũ̃, rü namaxã nataãxẽ i ngẽma nacüma i chixexũ̃. Natürü yimá yatü ya mexũ̃gu maxũ̃cü rü namaxã nataãxẽ i nacüma i mexũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Ngẽma duũxũ i naechitamare maxũxũ, rü nayaxõ i guxũma i ngẽma togü namaxã nüxũ ixumarexũ. Natürü yimá naãẽxũ cuácü, rü mea nanangugü i ngextá ínaxũxũwa.

16Yíxema cuax tüxṹ ngẽxmaxe rü tamuũ nax chixexũ taxüxũ, rü nüxna tixũgachi. Natürü ngẽma duũxũ i naechitamare maxũxũ, rü nüxṹ nanataxuraxũ ega chixexũ naxüxgu.

17Ngẽma nuwaxexũ rü naechitamare namaxũ rü chixexũ naxü. Natürü yíxema tümaãẽxũ cuáxe rü yáxna namaxã taxĩnü i ngẽxguma guxchaxũgü tümacax ínguxgu.

18Ngẽma naechitamare maxẽxũ, rü ngẽma nüxna üxũ nixĩ nax tama naãẽxũ yacuáxũ. Natürü yíxema tümaãẽxũ cuaxgüxe rü yexeraxũ i cuax tá tüxṹ nangẽxmagü.

19Ngẽma duũxũgü i chixexũgu maxẽxũ, rü duũxũgü i mea maxẽxũpexegu tá nacaxápüxügü. Rü ngẽmagüarü ĩãxwa tá ngũxẽẽcax ínacagü.

20Yíxema ngearü diẽruáxe rü woo tümamücügü, rü tümachi naxaie. Natürü ngẽma diẽruáxũ, rü namu i namücügü.

21Yíxema tama tümamücüxũ cuáxchaxũxe, rü pecadu taxü. Natürü tataãxẽ ya yíxema tüxṹ nangechaũtümüxe i ngẽma ngearü diẽruáxũ.

22Ngẽma naxcax daugüxũ nax chixexũ naxügüxũ, rü nüxna ínachocu i ngẽma nacüma i mexũ. Natürü yíxema naxcax daugüxe nax mexũ taxügüxũ, rü duũxũgü tüxũ nangechaũ.

23Guxũma i tórü puracüwa tanayaxu i mexũgü. Natürü ngẽma nax idexaechamarexũ, rü taxuxũma i mexũ nawa tayaxu.

24Yimá nüxũ cuácüarü ngaxcueruxũ nixĩ i norü cuax, natürü ngẽma tama naãẽxũ cuáxũarü ngaxcueruxũ nixĩ nax naechitamare namaxũxũ.

25Yimá poxũruxũ ya ixaixcümacü, rü ãẽxgacüpexewa duũxũgüétüwa nachogü nax tama nayuexũcax. Natürü ngẽma poxũruxũ i doratạxáxũgagu nayue i duũxũgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[26]Ngẽxguma Cori ya Tupanaga ixĩnüegu rü tüxṹ ínapoxṹ, rü ngẽxgumarüxṹ ta ínanapoxṹ i taxacügü.

[27]Ngẽxguma Cori ya Tupanaga ixĩnüegu, rü tüxṹ nangẽxma i maxṹ i yuwa tüxṹ ínguxuchixẽẽxṹ.

[28]Wüxi i ãẽxgacücax, rü taãxẽ nixĩ ega namuxgu i ngẽma duṹxṹgü i namaxã inacuáxṹ, natürü ngẽxguma noxretama i duṹxṹgümaxã inacuaxgu rü natura.

[29]Ngẽma nax yáxna ixĩnüwaxexṹ, rü ngẽmawa itanawex nax cuax tüxṹ ngẽxmaxṹ, rü ngẽma nax tama yáxna ixĩnüwaxexṹ. Rü ngẽmawa itanawex nax tama cuax tüxṹ ngẽxmaxṹ.

[30]Ngẽma nax mexṹgu rüxĩnüxṹ, rü nanamaxẽxẽ i taxṹne. Natürü ngẽma nacüma nax ixauxãchiwaxexṹ, rü taãẽxṹ nachixexẽxẽ ñuxmata taxchinaxãwa nangu.

[31]Tupanaaxṹ nangux i ngẽxguma texé wüxi i ngearü diẽruáxẽmaxã chixri icuaxgu. Natürü Tupana rü tümamaxã nataãxẽ ya yíxema ngearü diẽruáxẽmaxã mea icuáxe.

[32]Duṹxṹ i chixexṹgu maxṹxṹ, rü norü chixexṹgagu tá inarütaxu. Natürü duṹxṹ i mexṹgu maxṹxṹ, rü ngẽma mexṹ i nacüma tá ínanapoxṹ.

[33]Duṹxṹgü i mexṹgu rüxĩnüexṹãẽwa nixĩ i nangẽxmaxṹ i ngẽma cuax. Natürü ngẽma duṹxṹgü i tama naãẽxṹ cuáxṹwa rü nataxuma i ngẽma cuax.

[34]Wüxi i nachixṹanearü duṹxṹgü rü nataãẽgü ega norü ãẽxgacü mea namaxã icuaxgu. Natürü ngẽxguma chixexṹgu namaxẽgu i norü duṹxṹgü, rü taxṹ i ãnewa nangẽxma i ngẽma nachixṹane.

[35]Ngẽma ãẽxgacüarü duṹxṹ i mea puracüxṹ cuáxṹ, rü norü ãẽxgacü rü namaxã nataãxẽ. Natürü ngẽma puracütanüxṹ i tama mea puracüxṹ cuáxṹ, rü norü ãẽxgacü rü tama namaxã nataãxẽ.

## Ucuxẽgüchiga 15

### Duṹxṹgü i naãxẽxṹ icuáxṹchiga rü duṹxṹgü i naechitamare maxẽxṹchiga


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Ngẽma ngãxũ̃ i memarexũ̃, rü nu inarüxoxẽxẽ, natürü ngẽma ngãxũ̃ga i nuãcü ixĩxũ̃, rü nanayexeraxẽxẽ i ngẽma nu.

[2]Ngẽma naãẽxũ̃ cua̱xgüxũ̃a̱xwa, rü ínaxũxũ i mexũ̃ i ore i cua̱x nawa ngẽxmaxũ̃, natürü ngẽma naechitamare maxẽxũ̃a̱xwa, rü ínaxũxũ i ore i chixexũ̃.

[3]Nüma ya Cori ya Tupana, rü guxũ̃wama nangẽxma rü tüxũ̃ nangugü ya yíxema mea maxẽxe, rü nanangugü ta i ngẽma chixexũ̃gu maxẽxũ̃.

[4]Yimá conü ya mexũ̃ i ore nawa ixũxũcü, rü maxũ̃ tüxna naxã. Natürü yimá conü ya chixexũ̃ i ore nawa ixũxũcü, rü tórü maxũ̃xũ̃ nachixexẽxẽ.

[5]Ngẽma naechitamare maxũ̃xũ̃, rü tama nanatüarü ucu̱xẽ nayaxu. Natürü yíxema tümanatüarü ucu̱xẽ yaxúxe, rü tümaãẽxũ̃ tacua̱x.

[6]Yimá yatü ya mexũ̃gu maxũ̃cü, rü napatawa taguma ta̱xacü nüxṹ nataxu. Natürü ngẽma yatü i chixexũ̃gu maxũ̃xũ̃arü diẽru, rü guxchaxũ̃ naxca̱x ínanguxẽxẽ.

[7]Ngẽma duũ̃xũ̃gü i cua̱x nüxṹ ngẽxmagüxũ̃, rü mexũ̃ i oremaxã nidexagü. Natürü ngẽma duũ̃xũ̃gü i naechitamare maxẽ, rü naãẽwa chixexũ̃gu narüxĩnüe.

[8]Nüma ya Cori ya Tupana tama nanayaxu i norü ãmaregü i ngẽma chixexũ̃gu maxẽxũ̃. Natürü taãẽãcü nanayaxu i tümaarü yumüxẽgü ya yíxema aixcüma mea maxẽxe.

[9]Nüma ya Cori ya Tupana rü tama nacümamaxã nataãxẽ i ngẽma chixexũ̃gu maxẽxũ̃. Natürü tüxũ̃ nangechaũ̃ ya yíxema aixcüma mea nape̱xewa maxṹxẽ.

[10]Yíxema nüxũ̃ rüxoxe nax nagu tixũxũ̃ i ngẽma mexũ̃ i nacüma, rü Tupana tá düxwa tüxũ̃ napoxcu. Rü yíxema tama nayaxúxe i ucu̱xẽ i mexũ̃ rü tá tayu.

[11]Tama Tupanaca̱x nicu̱x i ngẽma yu rü ngẽma naxmaxũ̃wa ngẽxmagüxũ̃. Rü yexera nüxũ̃ nacua̱x i ngẽma nagu naxĩnüexũ̃ i duũ̃xũ̃gü.

[12]Ngẽma naechitamare maxũ̃xũ̃, rü tama tüxũ̃ nangechaũ̃ ya yíxema ucu̱xẽ nüxna ãxe, rü tama tümamaxã naxãmücü ya yíxema cua̱x tüxṹ ngẽxmaxe.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[13]Ngẽxguma nataãẽgu i wüxi i duũ̃xũ̃ rü nataãẽchiwe. Natürü ngẽxguma nangechaxũ̃gu, rü nangechaxũ̃chiwe.

[14]Yimá yatü ya cua̱x nüxṹ ngẽxmacü rü naxca̱x nadau nax cua̱xwa nanguxũ̃. Natürü ngẽma naechita maxũ̃xũ̃, rü chixexũ̃maxã nügü nanapaxẽxẽ.

[15]Yíxema naxı̱̃xãchiãẽxe, rü tümaca̱x rü guxũ̃ma i ngunexũ̃gu rü nüxṹ nangẽxma i norü guxchaxũ̃gü. Natürü yíxema taãẽxe, rü tümaca̱x rü guxũ̃ma i ngunexũ̃gu tüxṹ nangẽxma i tümaarü taãxẽ.

[16]Ngẽma muarü diẽruáxũ̃ rü norü diẽrugagu guxchaxũ̃wa nangẽxma. Rü woo i noxrearü diẽruã̱xgu, rü narümemae nixĩ nax Tupanaga ixĩnüexũ̃.

[17]Taxuwama name i duũ̃xũ̃gü nügüchi naxaieãcüma mexũ̃ i namachi nangõ̱xgü. Narümemae nixĩ i nügü nangechaũ̃güãcüma berdúramare nügümaxã nangõ̱xgü.

[18]Texé ya nuwa̱xexe, rü dai ítanguxẽxẽ. Natürü yíxema mecümaxe, rü itanaxoxẽxẽ i nu.

[19]Ngẽma duũ̃xũ̃ i oxũ̃ca̱x, rü guxũ̃ma naxca̱x naguxcha. Natürü yimá yatü ya mexũ̃gu rüxĩnücüca̱x rü taxuxũ̃ma naxca̱x naguxcha.

[20]Wüxi i nane i naãẽxũ̃ cuáxũ̃, rü wüxi i taãxẽ nixĩ tümaca̱x ya norü papa rü norü mama. Natürü wüxi i nane i tama naãẽxũ̃ cuáxũ̃, rü tümaarü ãne nixĩ.

[21]Ngẽma duũ̃xũ̃ i naechitamare maxũ̃xũ̃, rü ngẽma nacüma i chixexũ̃maxã nataãxẽ. Natürü yimá yatü ya naãẽxũ̃ cuácü, rü nügütama inarüwe̱xãchixẽxẽ.

[22]Ngẽxguma taxúenama cuca̱xgu naxca̱x i ngẽma cuxüxchaũ̃xũ̃, rü tá chixri cuxṹ ínanguxuchi. Natürü ngẽxguma muxearü ucu̱xẽgüca̱x ícuca̱xgu, rü tá mea cuxṹ ínanguxuchi i ngẽma cuxüxchaũ̃xũ̃.

[23]Wüxi i mexũ̃ nixĩ nax mexũ̃ i oremaxã tüxũ̃ cungãxũ̃xũ̃ ega texé cuxna caxgux. Natürü narümemae nixĩ nax ngẽma ora i nagu natauxchaxũ̃gu cuyoxniexũ̃ nax tüxũ̃ cungãxũ̃xũ̃.

[24]Yimá yatü ya naãẽxũ̃ cuácü, rü nama i dauxũ̃wa daxũ̃gu nixũ, rü ngẽmaãcü nügü ínanguxuchixẽxẽ nüxna i yu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

25Nüma ya Cori ya Tupana, rü nayanaxoxẽxẽ ya napata i ngẽma nügü icuaxüũ̃xũ̃. Natürü yíxema yutexe rü tüxṹ nüxna nadau i tümaarü naane.

26Nüma ya Cori ya Tupana, rü tama yáxna namaxã naxĩnü i ngẽma duũ̃xũ̃güarü ĩnü i chixemarexũ̃, natürü namaxã nataãxẽ i ngẽma ore i aixcüma mexũ̃.

27Yíxema womüxẽẽxãcüma naxcax dauxe nax tadiẽruã́xũ̃, rü nagu tayanachixexẽxẽ i tümapatacüãxgü, Natürü ngẽma ãẽxgacü i nüxũ̃ oxũ̃ nax texé nüxṹ naxütanüxũ̃ ega guxchaxũ̃ namexẽẽgu, rü tá namaxũ̃.

28Yimá yatü ya mexũ̃gu maxũ̃cü, rü naxũ̃pa nax tüxũ̃ nangãxũ̃xũ̃ ya yíxema nüxna caxaxe, rü mea nagu narüxĩnü i ñuxãcü tá mexũ̃ i oremaxã tüxũ̃ nangãxũ̃. Natürü ngẽma duũ̃xũ̃ i tama naãẽxũ̃ cuáxũ̃ rü naechitamare chixexũ̃ i orexũ̃ nixu.

29Nüma ya Cori ya Tupana, rü nüxna nixũgachi i ngẽma chixexũ̃gu maxẽxũ̃. Natürü tüxṹ nüxũ̃ naxĩnü i tümaarü yumüxẽ ya yíxema aixcüma mexũ̃gu rüxĩnüexe.

30Yima naxetügü ya taãẽgüne, rü tüxũ̃ nataãẽxẽxẽ. Rü ngẽxguma ore i mexũ̃xũ̃ ixĩnüegu, rü tüxũ̃ naporaxẽxẽ.

31Yíxema nayaxúxe i ucuxẽ i maxũ̃ tüxna ãxũ̃, rü tüxṹ nangẽxma i tümachica natanüwa i ngẽma cuax nüxṹ ngẽxmagüxũ̃.

32Yíxema tama ucuxẽ yaxúxe, rü tama tügü tangechaũ̃. Natürü yíxema nayaxúxe i ucuxẽ, rü cuax tüxṹ nangẽxma.

33Ngẽma nax Cori ya Tupanaga ixĩnüexũ̃, rü cuax tüxna naxã. Rü ngẽxguma cunaxwaxegu nax duũ̃xũ̃gü cuxũ̃ icuaxüũ̃güxũ̃, name nixĩ i cugüna cudau nax tama cugütama quicuaxüũ̃xũ̃cax.

## Ucuxẽgüchiga 16

### Tupanaarü ĩnü rü yatügüarü ĩnüétüwa nangẽxma

1Nüma ya yatü, rü nagu narüxĩnü i ngẽma naxüxchaũ̃xũ̃, natürü ngẽma Cori ya Tupana naxwaxexũ̃ãcü tá nixĩ i ínanguxuchixũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2]Nüma ya yatü rü naxcax name i guxũma i ngẽma naxüxũ, natürü Cori ya Tupana nixĩ ya nangugücü i ngẽma norü ĩnü ya yimá yatü.

[3]Ngẽma cuxüxchaũxũ ¡rü Cori ya Tupanamexẽgu naxű! Rü ngẽmaãcü i ngẽma nagu curüxĩnüxũ rü tá mea cuxű ínanguxuchi.

[4]Guxũma i ngẽma naxüxũ ya Cori ya Tupana, rü nüma nüxũ nacuax nax taxacücax naxüaxũ. Rü nanaxü ta i ngẽma duũxũ i chixexũgu maxũxũ i wüxi i ngunexũgu tá poxcuwa ũxũ.

[5]Nüma ya Cori ya Tupana tama namaxã nataãxẽ i ngẽma nügü icuaxüũgüxũ. Nümagü rü aixcüma tá nüxű nangẽxma i norü poxcu naxcax i ngẽma naxügüxũ.

[6]Ngẽxguma texé aixcüma tümamücüxũ ngechaũgu, rü nüxũ tarüngüma i ngẽma guxchaxũ i tümamücü tümacax ínguxẽẽxũ. Rü ngẽxguma wüxíe aixcüma Cori ya Tupanaga ixĩnügu, rü nüxna tixũgachi i chixexũgü.

[7]Ngẽxguma nüma ya Cori ya Tupana namaxã nataãẽgu i tümacüma ya wüxi ya duũxũxe, rü woo ngẽma tümaarü uanügü rü tümamaxã inanangüxmüexẽxẽ.

[8]Taxuwama name nax imuarü diẽruáxũ ega womüxẽẽãcü nayaxuxgu. Rü narümemae nixĩ i tórü puracüwa tanayaxu i tórü diẽru, woo naxíxragu.

[9]Wüxi ya yatü, rü nanaxü i ngẽma nümatama nagu naxĩnüxũ, natürü Cori ya Tupana nixĩ i ngẽma yatüarü ĩnümaxã icuácü.

[10]Ngẽma poxcu i ãexgacü ueguxũ rü Tupanawa ne naxũ. Rü ngẽmacax tama ínatü ega texémaxã poxcu naxuegugu.

[11]Ngẽxguma texé tümaarü yáruũwa rüexna tümaarü ngugüxũwa tangĩxgu, rü Tupana tá tüxũ napoxcu. Erü guxũma i ngẽma yáruũgü rü ngugüruũgü, rü Tupana nixĩ ya nangoxẽẽcü.

[12]Ãexgacügü rü nüxũ naxõõx i ngẽma nacümagü i chixexũ i norü duũxũgütanüwa ngẽxmaxũ, erü guxũma i ãexgacügü nanaxwaxe nax mexũgu naxĩxũ i norü duũxũgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[13]Nüma i ãẽxgacügü, rü nüxũ̃ nangechaũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i aixcümaxũ̃ i oremaxã idexagüxũ̃.

[14]Ngẽxguma ãẽxgacü duũ̃xũ̃gümaxã nuxgu, rü yu namaxã naxuegu, natürü yíxema tümaãẽxũ̃ cuáxe rü dexa i ngüxmüxẽẽruũ̃maxã tanangãxũ̃.

[15]Ngẽxguma nataãẽgu ya ãẽxgacü rü nangẽxma i maxũ̃, rü ngẽma ãẽxgacüarü ngũ̃xẽxẽ i norü ngúchaũ̃maxã inaxãxũ̃, rü ñoma pucü ya meamare rüngucürüxũ̃ nixĩ.

[16]Ngẽma nax cuax tüxṹ ngẽxmaxũ̃ rü úiruarü yexera narümemae. Rü ngẽma nax taãẽxũ̃ icuáxũ̃, rü diẽruarü yexera narümemae.

[17]Ngẽma duũ̃xũ̃gü i mexũ̃gu maxẽxũ̃, rü nüxna nixĩgachi i nacüma i chixexũ̃. Rü ngẽxguma mea nüxna idauxgu i tacüma, rü yigünatama nixĩ idauxũ̃.

[18]Ngẽma nax yigü icuaxüũ̃güxũ̃gagu, rü guxchaxũ̃gu tayi. Rü ngẽma nax inuexũ̃gagu rü chixexũ̃gu tayi.

[19]Tama name i ngẽma diẽruãxgüxũ̃ i nügü icuaxüũ̃güxũ̃maxã cuxãmücü. Rü narümemae nixĩ i ngẽma ngearü diẽruãxgüxũ̃ i tama nügü icuaxüũ̃güxũ̃maxã cuxãmücü.

[20]Yíxema Tupanaga ĩnüxe, rü mexũ̃wa tangexma. Rü nataãxẽ ya yimá yatü ya Cori ya Tupanaaxṹ yaxõcü.

[21]Yíxema aixcüma cuax tüxṹ ngẽxmaxe rü duũ̃xũ̃gü tüxũ̃ nixu nax tümaãẽxũ̃ tacuáxũ̃. Rü ngẽma ore i mexũ̃ rü yexera tüxṹ nanangúchaũ̃xẽxẽ nax mexũ̃ taxüxũ̃ ya yíxema nüxũ̃ ĩnüxe.

[22]Ngẽma nax taãẽxũ̃ icuáxũ̃, rü maxũ̃ tüxna naxã. Natürü natücaxmamare nixĩ nax yaxucuxẽgüxũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i naechitamare maxẽxũ̃.

[23]Yíxema meama nagu rüxĩnüxe, rü ore i mexũ̃xũ̃ tixu, rü ngẽma tümaarü dexa rü guxããẽwa name.

[24]Ngẽma dexagü i mexũ̃, rü ñoma berurerüxũ̃ namaixcuraxüchi, rü tüxũ̃ nataãẽxẽxẽ rü tüxũ̃ naporaxẽxẽ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

25Nangexma i namagü i duũxũgücax wexwa nadagüxũ, natürü ngẽma iyacuaxgüxũwa, rü yu nixĩ.

26Ngẽxguma nataiyagu i wüxi i duũxũ, rü yexeraãcü napuracü, erü ngẽma taiya i nüxṹ ngẽxmaxũ rü yexeraãcü nanapuracüxẽxẽ.

27Ngẽma duũxũ i chixexũgu maxũxũ, rü nagu narüxĩnü nax chixexũ naxüxũ. Rü ngẽma norü dexa, rü ñoma üxü ya iyauxranerüxũ nixĩ.

28Ngẽma duũxũ i chixexũgu maxũxũ, rü nu ínanguxẽxẽ. Rü ngẽma duũxũ i oregütaxáxũ, rü duũxẽ tügüchi tüxũ naxaiexẽxẽ.

29Ngẽma duũxũ i nuwaxexũ rü namücüxũ nawomüxẽxẽ, rü nama i chixexũwa tüxũ naga.

30Norü íxgüxetüwa nidexa i ngẽma chixexũ üxchaxũxũ, rü nügü naxüxberamare i ngẽma marü chixexũ üxũ.

31Ngẽma nax ípuxyaexũ, rü ñoma wüxi i ngaxcueruxũ i mexũrüxũ nixĩ, rü ngẽmawa nangox nax Tupanapexewa namexũ i tacüma.

32Ngẽma nax yigü írüporaxũarü yexera narümemae nax yáxna namaxã ixĩnüxũ i guxchaxũgü. Rü ngẽma nax ĩanegü yigümexẽwa ingexmagüxẽẽxũarü yexera narümemae nax yigünatama ichogüxũ.

33Nüma ya yatü rü nümatama nagu naxĩnüxũãcüma nanaxü i ngẽma naxüxchaũxũ, natürü ngẽma Cori ya Tupana naxwaxexũãcü tá nixĩ i ínanguxuchixũ.

## Ucuxẽgüchiga 17

### Cuax i aixcüma mexũ

1Taxuwama name i taxũ i õna nügümaxã nangõxgüxũ i duũxũgü ega nügüchi naxaiegu. Rü narümemae nixĩ i nügü nangechaũgüãcüma íxraxũ i õna nügümaxã nangõxgü.

2Ngẽma coriarü duũxũ i cuax nüxṹ ngẽxmaxũ, rü naxmexwa tá nangẽxma i norü cori nane i chixexũgu maxũxũ. Rü ngẽma coriarü ngẽmaxũgü i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nanegüna üxũ, rü nüxna rü tá ta naxü i ngẽma norü duũxũ i cua̱x nüxű ngẽxmaxũ.

3Ngẽma úirumü rü diẽrumü, rü üxüwa nixĩ i yaguxũ nax ínayi̱xixũcа̱x i norü üxaxũ. Natürü ngẽma tórü ĩnü rü Tupana nixĩ ya nüxũ ücü.

4Ngẽma duũxũ i chixexũgu maxũxũ rü ngẽma idorata̱xáxũ, rü naga naxĩnüe i ngẽma duũxũ i chixexũmaxã naxucu̱xẽxũ.

5Texé ya yíxema ngearü diẽruáxẽxũ cugüxe, rü chixexũ taxü napẹ̱xewa ya Tupana ya ngearü diẽruáxẽxũ ngo̱xẽẽcü, rü tá tapoxcu ya yíxema taãẽxe i ngẽxguma guxchaxũ tüxũ üpetügu ya yíxema ngearü diẽruáxẽ.

6Nataagü nixĩ i norü o̱xigüarü nga̱xcueruxũ ixĩgüxũ, rü ngẽma naxacügüarü taãxẽ tixĩ ya nanatü rü naé

7Ngẽma tama naãẽxũ cuáxũ rü nüxű naguxcha nax mexũ i orexũ yaxuxũ. Rü yimá mexũgu maxũcü, rü nüxű naguxcha nax doraxũ yaxuxũ.

8Yíxema ãẽxgacüaxű naxütanüxẽ nax tümaxétüwaama naxüxũcа̱x, rü nagu tarüxĩnü nax ngẽmaãcü tüxű nangẽxmaxũ i pora nax tanayaxuxũcа̱x i guxũma i ngẽma tanaxwa̱xexũ.

9Yíxema tümamücüaxű nüxũ irüngümaxẽ i ngẽma guxchaxũ i naxüxũ, rü nüxũ tangechaũ. Natürü texé ya nagu rüxĩnüechaxe i ngẽma guxchaxũ i tümamücü üxũ, rü aigu tarüxĩnü, rü tümamücüxũ tixĩgachixẽxẽ.

10Rü yimá naãẽxũ cuácü, rü nüxű name i wüxi i ucu̱xẽ. Natürü ngẽma tama naãẽxũ cuáxũ, rü woo 100 i cua̱xi i nüxna ixãxgu rü nüxű nanataxuraxũ.

11Ngẽma duũxũ i nuwa̱xexũ rü daica̱x nadau, natürü ngẽma tá naxca̱x ínguxũ tá nixĩ i wüxi i uanü i nüxũ rüyexeraxũ i tama ngechaũtümüxũ cuáxũ.

12Wüxi i osu, rü ngẽxguma naxacügüca̱x nanuxgu, rü naxãũcüma, natürü wüxi i duũxũ i tama naãẽxũ cuáxũ rü yexera naxãũcümaxũchi i ngẽxguma norü chixexũ naxu̱xgu.

13Ngẽxguma chi chixexũmaxã tüxű cunataeguxẽẽgu i ngẽma mexũ i wüxíe cuxca̱x üxũ, rü guxũgutáma nangẽxma i guxchaxũ i cupatawa.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[14]Ñoma natü inagoxũchíüxũrüxũ nixĩ i ngẽma nu i ixügüxũ. Rü narümemae nixĩ i paxa nüxna tixũgachi i ngẽma nu naxũpa nax nayexeraxũ.

[15]Nangexma i taxre i nacüma ya Tupana tama namaxã taãẽxũ: Wüxi nixĩ nax tama napoxcuxũ i ngẽma duũxũ i chixexũ üchiréxũ, rü to nixĩ nax tüxũ ipoxcuxũ ya yíxema tama chixexũ üchiréxe.

[16]Ngẽma duũxũ i tama naãẽxũ cuáxũ, ¿rü tạxacüwa nüxú̃ namexũ nax nadiẽruáxũ nax ngẽmamaxã naxcạx nataxexũcạx i cuạx? Erü ngẽma cuạx rü taxuwama nüxú̃ name i wüxi i duũxũ i tama naãẽxũ cuáxũ.

[17]Ngẽma aixcüma tamücü ixĩxũ, rü guxũguma tüxũ nangechaũ, rü ngẽxguma guxchaxũ taxcạx ínguxgu, rü ñoma wüxi i taenexẽxüchirüxũ nixĩ.

[18]Yíxema tama tümaãẽxũ cuáxe rü tụ̈xchiama tügü taxã nax nüxũ tarüngũxẽẽxũcạx i tümamücü nax to i duũxũna diẽrucạx nacạxaxũ. Natürü ngẽxguma tümamücü tama natáeguxẽẽãgu i ngẽma diẽru, rü tüxchiama tá tanatáeguxẽxẽ.

[19]Ngẽma duũxũ i toguxexũ chixeãẽxũ rü nucạx nadau, rü ngẽma nügü icuạxüxũ rü norü guxchaxũcạxtama nadau.

[20]Ngẽma chixexũgu rüxĩnüxũ, rü tagutáma nüxũ inayangau i ngẽma mexũ. Rü ngẽma idoratạxáxũ, rü guxchaxũ tá naxcạx ínangu.

[21]Ngẽxguma nanatü ixĩxgu i wüxi i tama naãẽxũ cuáxũ, rü ngúxũ taxcạx ínanguxẽxẽ. Rü ngẽxguma nanatü ixĩxgu i ngẽma naechitamare maxẽxũ, rü tagutáma taãxẽ tüxna naxã.

[22]Ngẽxguma itaãẽgu, rü ngẽma taãxẽ rü ñoma wüxi i üxüxũ i mexũrüxũ nixĩ, natürü ngẽxguma ingechaũgu rü ínarüxĩ i ngẽma tórü pora.

[23]Ngẽma ãẹ̃xgacü i chixexũ ega guxchaxũ namexẽẽgu, rü bexma diẽru ngĩxũ nayaxu nax ngẽmaãcü íyatóxẽẽãxũcạx i ngẽma mugü i mechiréxũ.

[24]Ngẽma naãẽxũ cuáxũ naxcạx nadau nax cuạxwa nanguxũ. Natürü ngẽma tama naãẽxũ cuáxũ, rü tama nüxũ nacuạx nax ngextá tá nanguxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

25Ngẽma nane i tama naãẽxũ̃ cuáxũ̃ rü nanatücax ínananguxẽxẽ i nu, rü naécax ínananguxẽxẽ i oegaãxẽ.

26Tama name i tüxũ̃ tapoxcu ya yíxema tama chixexũ̃ üchiréxe, rü tama name i tüxũ̃ tacuaxi ya yíxema aixcümaxũ̃ ixuxe.

27Yíxema cuax tüxṹ ngẽxmaxe, rü tama tamuarü orexãx. Rü yíxema tümaãẽxũ̃ cuáxe, rü tama tanuxwaxe, rü yáxna taxĩnü.

28Woo ngẽma tama naãẽxũ̃ cuáxũ̃, rü ngẽxguma nachianemaregu rü nagu tarüxĩnüe nax cuax nüxṹ ngẽxmaxũ̃.

## Ucuxẽgüchiga 18

1Ngẽma duũ̃xũ̃ i nügüguxicatama rüxĩnüxũ̃, rü naxcax nadau i ngẽma nümatama nanaxwaxexũ̃, rü tama toguearü ucuxẽ nayaxu.

2Ngẽma duũ̃xũ̃ i tama naãẽxũ̃ cuáxũ̃, rü tama nüxṹ nangúchaũ̃ nax nangúxũ̃, rü ngẽma íxraxũ̃ i nüxũ̃ nacuáxũ̃maxãtama nügü nicuaxüxũ̃.

3Ngẽma ãne rü wüxigu chixexũ̃maxã ínangu, rü ngẽma yigü nax icuaxüũ̃xũ̃ rü namaxã ínangu i ĩnü i taxúema naxcax tamaxã taãẽxũ̃.

4Ngẽma norü ore i ngẽma yatü i cuax nüxṹ ngẽxmaxũ̃, rü ñoma natü i mátamaxũ̃rüxũ̃ nixĩ. Rü ngẽma norü ore rü ñoma natü i nagoxũ̃chíüxũ̃rüxũ̃ nixĩ, rü ñoma puchu i taxũ̃ i dexá nawa ngẽxmaxũ̃rüxũ̃ nixĩ, erü taxũ̃ i cuax nawa nangẽxma.

5Ngẽma ãẽxgacügü i guxchaxũ̃arü mexẽẽruũ̃gü rü wüxi i chixexũ̃ naxügü ega yangexgüãgu i ngẽma duũ̃xũ̃ i aixcüma chixexũ̃ üxũ̃ rü tama tümaga naxĩnüegu ya yíxema mexũ̃ ṹxe.

6Ngẽma tama naãẽxũ̃ cuáxũ̃, rü norü dexamaxã nu ínanguxẽxẽ, rü ngẽma norü dexagagu rü poraãcü cuaxi ninge.

7Rü ngẽma tama naãẽxũ̃ cuáxũ̃, rü norü dexagütama nixĩ i chixexũ̃gu nanguxẽẽxũ̃, rü ngẽma naãxwa ixũxũxũ̃ i dexamaxãtama ñoma nügü nawẽxnaxãxũ̃rüxũ̃ nixĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]Ngẽma oregütaxáxũarü ore rü ñoma wüxi i maixcuraxũrüxũ nixĩ, rü tauxchaãcü duũxũgüarü maxũwa nixücu.

[9]Rü ngẽma duũxũgü i oexũ rü ngẽma duũxũgü i chixexũ ügüxũ rü nügüenexẽ nügü nixĩgüxẽxẽ.

[10]Naéga ya Cori ya Tupana, rü wüxi i poxũruxũ i poraxũ nixĩ. Rü ngẽmacax ngẽma mexũgu maxũxũ i duũxũ, rü naxcax nixũ nax naxũtagu nügü yanacúxũcax.

[11]Ngẽma duũxũ i diẽruãxũchixũ, rü norü diẽruna narüyoe. Rü nüma nagu naxĩnügu, rü ngẽma norü diẽru tá ínanapoxũ ñoma wüxi ya ĩane ya meama ípoxegunerüxũ.

[12]Ngẽma yigü nax icuaxüũxũ rü guxchaxũ taxcax ínanguxẽxẽ, natürü ngẽma tama nügü icuaxüũxũ, rü duũxũgü rü tá namaxã nataãxẽ.

[13]Tama taãẽxũ tacuax rü wüxi i ãne nixĩ ega yaxtacüma tüxũ ichoxũgagu ya wüxi ya duũxẽ naxũpa nax nüxũ ixĩnüxũ i tümaarü dexa.

[14]Yíxema idaxawexe, rü tümaarü taãxẽ tüxũ ínarüdaxẽxẽ. Natürü ngẽxguma taxoegaãẽgu ¿rü texé tá tüxũ ítarüdaxẽxẽ?

[15]Ngẽma duũxũgü i cuax nüxṹ ngẽxmagüxũ rü ngẽma naãẽxũ icuáxũ, rü nüxũ inayangaugü i ngẽma cuax i naxcax nadaugüxũ.

[16]Wüxi i ãmaremaxã rü cuxcax niwãxnagü i guxũma i ĩãxgü, rü ngẽmaãcü tauxchaãcü naxũtawa cungu i ngẽma duũxũgü i tachigagüxũ.

[17]Ngẽma duũxũ i nüxíra ãẽxgacüpexewa nügüétüwa idexaxũ, rü nanaxaixcümaraxũ i ngẽma nüxũ yaxuxũ. Natürü ngẽxguma ngéma nanguxgu i ngẽma ínaxuexũ, rü nayaxãneãchixẽxẽ nax dora yixĩxũ i norü ore i ngẽma nüxíra nügüétüwa idexaxũ.

[18]Ngẽma guxchaxũgü rü name nixĩ i Tupanamexẽgu tanaxṹ, rü ngẽmaãcü tá inarüxo nax duũxũgü nügü choxũgagüxũ.

[19]Wüxi ya ĩane ya mea ípoxegunegu nax cuxücuxũarü yexera naguxchaxüchi nax cunangüxmüxẽẽxũ i wüxi i cumücü i guxchaxũ namaxã cuxṹ ngẽxmaxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Erü ngẽma guxchaxũ̃gü, rü nügüna nanayáxũ̃guxẽxẽ i duũ̃xũ̃gü ñoma wüxi ya ãẽ̱xgacüpataarü ĩã̱x i fierumena̱xãnaxca̱xrüxũ̃.

[20]Wüxíechigü, rü ngẽma tümaã̱xwa ixũxũxũ̃ i oregagu tá tanayaxu i mexũ̃ rüẽ̱xna poxcu.

[21]Yimá tórü conü nüxũ̃ ixuxũ̃ i oregagu nixĩ nax imaxẽxũ̃ rüẽ̱xna iyuexũ̃. Rü yíxema idexaxüchixe rü tümaarü oregagu ngúxũ̃ tinge.

[22]Ngẽxguma wüxi i ngecü ngĩxũ̃ icuyangauxgu cuxma̱xruxũ̃, rü ngẽma rü guxũ̃arü yexera rümemaexũ̃ nixĩ i nüxũ̃ icuyanga̱u̱xũ̃. Ngẽmawa nüxũ̃ cucua̱x nax aixcüma Tupana cuxũ̃ rüngũ̃xẽẽxũ̃.

[23]Yíxema ngearü diẽruáxẽ rü meama ngẽma diẽruáxũ̃na diẽruca̱x taca. Natürü ngẽma diẽruáxũ̃, rü numaxã tüxũ̃ nangãxũ̃.

[24]Nangexma i tamücügü i tama aixcüma tüxũ̃ ngechaũ̃güxũ̃ i chixexũ̃wa tüxũ̃ gagüxũ̃. Natürü nangẽxma i tamücügü i aixcüma tüxũ̃ ngechaũ̃güxũ̃ taenexẽarü yexera.

## Ucu̱xẽgüchiga 19

[1]Taxuwama name nax taechitamare imaxũ̃xũ̃ rü ixuxwa̱xexũ̃ ixĩxũ̃. Rü narümemae nax tama imuarü diẽruáxũ̃ rü aixcüma mexũ̃gu rüxĩnüxũ̃.

[2]Ngẽxguma ta̱xacü ixüxchaũ̃gu, rü name i mea nagu tarüxĩnüxíra. Rü tama name nax iñu̱xãẽxũ̃ ega ta̱xacü ixüxgu, erü ngẽmagagu ítatü.

[3]Ngẽma duũ̃xũ̃ i tama naãẽxũ̃ cuáxũ̃, rü nüxna nixũgachi i ngẽma nacüma i mexũ̃, rü ñu̱xũchi Cori ya Tupanana nanaxu nax yimágagu yixĩxũ̃ i nüxna yaxũgachixũ̃.

[4]Ngẽma diẽruáxũ̃, rü namu i namücügü, natürü ngẽma ngearü diẽruáxũ̃, rü woo namücügü rü nüxna nixĩgachi.

[5]Ngẽma chogüruũ̃neta ixĩxũ̃, rü taxũtáma niña nax napoxcuxũ̃. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta i ngẽma idorata̱xáxũ̃, rü taxũtáma poxcuwa niña.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[6]Muxũma i duũxũgü rü ngẽma diẽruą̃xgüxũmaxã naxãmücügüchaũ̃. Rü guxũma i duũxũgü nanaxwą̃xe nax namaxã naxãmücüxũ̃ i ngẽma ãmare nüxna ãxũ̃.

[7]Yíxema ngearü diẽruáxẽ, rü woo i tümaenexẽgü tüxũ̃ naxoe. Rü yexeraãcü tá tüxũ̃ naxoe i ngẽma tümamücügü.

[8]Yíxema ngúxe rü nagu maxṹxẽ i ngẽma naxcą̃x tangúxũ̃ rü tügütama tangechaũ̃ rü cuą̃xwa tangu.

[9]Ngẽma chogüruũ̃neta, rü taxũtáma niña nax napoxcuxũ̃. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta i ngẽma idoratą̃xáxũ̃, rü yu tá naxcą̃x ínangu.

[10]Ngẽma tama naãẽxũ̃ cuáxũ̃, rü tama name nax ãẽ̱xgacüpatawa nangẽxmaxũ̃. Rü wüxi i mugüruxũ̃ rü taxucürüwama ãẽ̱xgacügümaxã inacuą̃x.

[11]Wüxi i duũxũ̃ i naãẽxũ̃ cuáxũ̃, rü yáxna namaxã naxĩnü ega texé namaxã nuxgu. Rü ngẽma naãẽxũ̃ cuáxũ̃ rü mexũ̃ naxü i ngẽxguma nüxũ̃ iyanangümagu i ngẽma guxchaxũ̃gü i togü naxcą̃x ügüxũ̃.

[12]Ngẽxguma nanuxgu ya ãẽ̱xgacü rü ñoma leóũ̃ i ngĩ̱necüüxũ̃rüxũ̃ nixĩ. Natürü ngẽxguma nataãẽgu ya ãẽ̱xgacü, rü ñoma cherena i maxẽtẹ̱xe iwaixẽẽxũ̃rüxũ̃ nixĩ.

[13]Wüxi i nane i tama naãẽxũ̃ cuáxũ̃ rü nanatüxũ̃ ngúxũ̃ ningexẽxẽ. Rü wüxi i ngexũ̃ i natexũ̃ chixeãẽxechaũ̃xũ̃ rü natexũ̃ naxoegaãẽxẽxẽ.

[14]Ngẽxguma nayụ̱xgu i tórü papa rü tórü mama, rü tüxna naxṹ ya ĩpata rü ngẽmaxũ̃gü. Natürü ngẽma ãmare ya Tupana tüxna ãxũ̃ nixĩ i taxmą̃x i aixcüma ngĩãẽxũ̃ cuą̃xcü.

[15]Ngẽma o rü yaxta tüxna naxã. Rü yíxema oxe, rü tümagagu taiya tüxṹ nangụ̱x.

[16]Yíxema nagu ixũxe i mugü, rü tümaarü maxũ̃na tadau. Natürü yíxema nüxũ̃ oxe ya Cori ya Tupanaarü mugü, rü tümaarü yucą̃x tadau.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Ngẽxguma wüxi i duũ̃xũ̃ i ngearü diẽruáxũ̃xũ̃ curüngũ̃xẽẽgu diẽrumaxã, rü Tupanaxũ̃ nixĩ i curüngũ̃xẽẽxũ̃. Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá cuxṹ̃ tüxũ̃ natáeguxẽxẽ.

18¡Naxuxcu̱xẽ ya cune ñomarüta cuxṹ̃ natauxcha nax cunawe̱xãchixẽxẽxũ̃. Natürü ngẽxguma cunawe̱xãchixẽxẽgu, rü tama name nax cuyama̱xũ̃chixũ̃!

19Yíxema nuechaxe, rü tá tapoxcu. Natürü ngẽxguma poxcuwa tüxũ̃ ícunguxuchixẽẽgu, rü tá yexera chixexũ̃ taxü.

20Ngẽxguma texé cuxũ̃ ucu̱xẽgu, rü ¡naga naxĩnü rü nayaxu i ngẽma ucu̱xẽ! Rü ngẽxguma i cumax rü wüxi i duũ̃xũ̃ i cua̱x cuxṹ̃ ngẽxmaxe tá quixĩ.

21Nüma ya yatü, rü nagu narüxĩnü i muxũ̃ma i ngẽma naxüxchaũ̃xũ̃, natürü Cori ya Tupana naxwa̱xexũ̃ãcü tá nixĩ i yanguxũ̃.

22Ngẽma inaxwa̱xexũ̃ nixĩ nax yaxaixcümaxũ̃ i duũ̃xũ̃gü. Rü ngẽxguma tama imuarü diẽrua̱xgu rü narümemae nax mexũ̃gu rüxĩnüxũ̃ rü tama idorata̱xáxũ̃.

23Ngẽxguma aixcüma Cori ya Tupanaga ixĩnüegu, rü maxũ̃ tüxṹ̃ nangẽxma rü tataãxẽ rü taxuxũ̃ma i guxchaxũ̃ taxca̱x ínangu.

24Ngẽma oxũ̃ rü poratugu narüxu, natürü norü omaxã tama nügüa̱xwa nanange i ngẽma õna.

25Ngẽxguma napoxcugu i ngẽma tama ixĩnüchaũ̃xũ̃, rü ngẽma tama naãẽxũ̃ cuáxũ̃ rü tá naxuãxẽ rü tama chixexũ̃ naxü. Natürü ngẽma naãẽxũ̃ cuáxũ̃, rü wüxi i ucu̱xẽmaxãtama nixĩ i yanawe̱xãchixũ̃.

26Ngẽma nane i nanatüaxṹ̃ ngíxũ̃, rü naéxũ̃ ínata̱xüchi i tümapatawa, rü taxũ̃ i ãne naxü.

27Pa Chaunex, ngẽxguma tama cunayauxgu i chorü ucu̱xẽ, rü tá nüxna quixũgachi i ngẽma ore i cua̱x nawa ngẽxmaxũ̃.

28Ngẽma duũ̃xũ̃ i poxũ̃ruxũ̃neta ixĩxũ̃, rü nüxũ̃ nacugü i ngẽma mugü i we̱xguxũ̃. Rü ngẽma chixexũ̃gu maxũ̃xũ̃, rü na̱a̱xwa ínaxũxũ̃ i ore i chixexũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

29Yima cuaixruũgü, rü marü ínamemare naxcax i ngẽma choxũgawaxegüxũ. Rü ngẽxgumarüxũ ta, marü ínamemare ya yima cuaixcaxwexruxũgü naxcax i ngẽma tama naãẽxũ cuáxũ.

## Ucuxẽgüchiga 20

### Ngẽma ngúxũ i nacuchíxü, rü duũxũgüxũ nanuexẽxẽ

1Yimá ngúcü ya bínu rü duũxũgüxũ nuxica naxuegaxẽxẽ. Rü ngẽma ngúxũ i nacuchíxügü rü duũxũgüxũ nanuexẽxẽ. Rü ngẽxguma nangãxegu rü taxúema tümaãẽxũ tacuáãcüma tidexa.

2Wüxi ya ãẽxgacü ya nucü, rü ñoma wüxi i leóũ i nuxũrüxũ nixĩ, rü yíxema nachixewexe rü ãũcümaxũwa tanangẽxmaxẽxẽ i tümaarü maxũ.

3Wüxi ya yatü ya naãẽxũ cuácü rü tama nachoxũgawaxe. Natürü ngẽma yatü i tama naãẽxũ cuáxũ, rü nucax nadau.

4Ngẽma oxũ rü tama naxüane i ngẽxguma nawa nanguxgu nax natoexũ, rü ngẽmacax ngẽxguma nanetüarü buxgüwa nanguxgu, rü taxuxũma i nanetüarü oxũ inayangau.

5Ngẽma duũxũarü ĩnü i cúxũ, rü ñoma dexá i mátamaxũgu yacúxũrüxũ nixĩ. Natürü ngẽma naãẽxũ cuáxũ rü nüxũ inayangauama i ngẽma norü ĩnü i ngẽma duũxũ.

6Nangexma i muxũma i duũxũgü i nügü ixugüxũ nax mexũgü yixĩgüxũ, natürü bai i wüxi ingẽxmaxũ i nüxna rüyoexũ.

7Tupanapexewa tame ya yíxema ngearü chixexũãxe. Rü ngẽma tümaxacügü i tümacümagu ĩxũ rü nataãẽgü.

8Yimá ãẽxgacü rü ngẽxguma norü tochicaxũwa natoxgu nax guxchaxũ namexẽẽxũcax, rü wüxi i norü dawenümaxãtama nüxũ nacuax i taxacürü chixexũ nangẽxmaxũ.

9Taxucürüwa texé tügü tixu rü ñatagürü: —Chorü maxũ rü aixcüma name rü changearü pecaduax = =ñatagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[10]Cori ya Tupana rü naxchi naxai i ngẽma yáruũgü i tama aixcüma ngugügu yaxũ rü ngẽma ngugüruũgü i tama mea ããcuxũ.

[11]Wüxi ya ngextu̱xücü rü nacüma i mexũwa nixĩ i nüxũ icuáxũ nax aixcüma wüxi ya ngextu̱xücü ya mecü nax yixĩxũ.

[12]Nüma ya Cori ya Tupana, rü tüxna nanaxã i taxmachixẽ nax nüxũ ixĩnüxũca̱x, rü tüxna nanaxã ya taxetü nax nüxũ idauxũca̱x.

[13]¡Taxṹ i cugü cuxoxẽxẽxũ rü cupeechaxũ, erü ngẽxguma ngẽmaãcü quixĩxgu rü tá cungearü diẽrua̱x! Name nixĩ nax ícudauxũ, rü ngẽxguma rü tagutáma nataxu i curü õna.

[14]Ngẽma naxca̱x taxexũ i curü ngẽmaxũ, rü ñanagürü: —Ñaa curü ngẽmaxũ, rü tama aixcüma name ==ñanagürü, natürü ngẽxguma marü naxca̱x nataxegu, rü nügütama nicua̱xüxũ naxca̱x i ngẽma naxüxũ.

[15]Guxũma i úiru rü meruũgü i ñoma i naanewa ngẽxmaxũarü yexera name ya yimá yatü ya cua̱xmaxã idexacü.

[16]Cuma nax diẽru ngĩxũ cuxãxũ nüxna i wüxi i duũxũ i tama nüxũ cucuáxũ, rü name i nüxna cunayaxu i wüxi i naxchiru i ngẽma nüxũ rüngũxẽẽxũ. Rü cuxme̱xwa tá nangẽxma i ngẽma naxchiru ñu̱xmata ngĩxũ natáeguxẽxẽ i ngẽma diẽru.

[17]Yíxema nagu ãcümaxẽ nax womüxẽẽãcü tanayaxuxũ i paũ, rü nawena i ngẽma paũ rü tümaa̱xwa rü ñoma waixũmürüxũ tá nixĩ.

[18]Ngẽxguma ta̱xacü cuxüxchaũgu, rü name i toguxena ucu̱xẽca̱x cuca, nax mea ínanguxuchixũca̱x i ngẽma nagu curüxĩnüxũ. Rü ngẽxguma daiwa cuxũxchaũgu, rü name i mea cunangugü nax ñuxãcü tá naxca̱x ícuyaxüãchixũ i ngẽma curü uanü.

[19]Ngẽma oregüta̱xáxũ, rü tama nüxicatama nüxna nadau i ngẽma ore i tama mexũ nax guxã nüxũ cuáxũ. Rü ngẽmaca̱x tama name i namaxã cuxãmücü i ngẽma oregüta̱xáxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[20]Yíxema tümanatümaxã rü tümaémaxã chixexũ̃ ixugüxe, rü tá tayu rü ẽanexũ̃wa tá tangexma.

[21]Guxũ̃ma i ngẽma tauxchaãcü iyaxuxũ̃, rü yixcüra rü tama aixcüma wüxi i taãxẽ tüxna naxã.

[22]Ngẽxguma chi texé tạxacürü chixexũ̃ cuxchạxwa uxgu, rü tama name i nüxũ̃ quixu nax cugütátama cuxütanüxũ̃. Rü name nixĩ i nüxṹ̃ cuyaxõ ya Cori ya Tupana, erü nüma tá nixĩ i cuxũ̃ naxütanüxũ̃.

[23]Nüma ya Cori ya Tupana, rü tama tümamaxã nataãxẽ ya yíxema yáruũ̃netamaxã puracüxe. Rü tama norü me nixĩ i ngẽma yáruũ̃gü i tama aixcüma ngugügu yaxũ̃.

[24]Nüma ya Cori ya Tupana nixĩ i duũ̃xũ̃arü maxũ̃maxã inacuáxũ̃. Taxúema nüxũ̃ tacuạx nax tạxacü tá yixcüra tüxũ̃ ngupetüxũ̃.

[25]Wüxi i ãũcümaxũ̃ nixĩ nax texé Tupanamaxã ixunetaxũ̃, ega yixcaama tanaxüchicüügu i tümaarü uneta.

[26]Ngẽma ãẽxgacü i naãẽxũ̃ cuáxũ̃, rü nügüna nayaxĩgachixẽxẽ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i chixexũ̃gu maxẽxũ̃, rü noxtacüma inayanaxoxẽxẽ.

[27]Ngẽma naãxẽ ya Tupana wüxichigü i duũ̃xũ̃na ãxũ̃, rü guxũ̃ma i norü maxũ̃gu nabáxi.

[28]Wüxi i ãẽxgacü rü guxũ̃gutáma ãẽxgacü nixĩ ega aixcüma norü duũ̃xũ̃güxũ̃ nangechaũ̃gu rü mea namaxã inacuạxgu.

[29]Ngextụ̈xücügü rü norü poramaxã nügü nicuạxüũ̃gü. Rü yaxguạ̃xgü, rü norü puxyaegagu duũ̃xũ̃gü nüxũ̃ nangechaũ̃gü.

[30]Ngẽma chixexũ̃ i nacüma rü cuaxi i nawa rüpíxũ̃maxã inarüwẹxãchi. Rü ngẽma cuạxi rü naxcạx nayataanexẽxẽ i norü maxũ̃.

## Ucụxẽgüchiga 21


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Ngẽma ãẽxgacüarü ĩnü, rü Tupanamẹxẽwa nangẽxma, rü nüma ya Tupana naxwạxexũ̃acü nayaxũxẽxẽ, ñoma wüxi i natü ya Tupana naxwạxexũ̃wa yáxũ̃rüxũ̃.

[2]Wüxichigü ya yatü, rü naxcạx name i guxũ̃ma i ngẽma naxüxũ̃, natürü nüma ya Cori ya Tupana nixĩ i nangugüxũ̃ i norü ĩnü i wüxichigü i duũ̃xũ̃.

[3]¡Nagu namaxũ̃ i ngẽma nacümagü i mexũ̃, rü ngẽma nixĩ i guxũ̃ma i ãmaregüarü yexera Tupanacạx rümemaexũ̃!

[4]Nangexma i tomaepụ̈x i nacümagü ya Tupana tama namaxã taãẽxũ̃: Ngẽma nixĩ nax yigü icuạxüũ̃xũ̃, rü yigü ixuxũ̃ nax togüarü yexera cuạx tüxṹ ngẽxmaxũ̃, rü chixexũ̃gu imaxẽxũ̃.

[5]Ngẽxguma mea nagu rüxĩnügu i ngẽma ixüxchaũ̃xũ̃, rü mea tá ínanguxuchi, natürü ngẽxguma ñụxãẽãcü tạxacü ixüxgu rü chixri ínanguxuchi.

[6]Ngẽma diẽru i womüxẽẽãcü iyaxuxũ̃, rü taxuwama name, rü wüxi i paxaãchiruũ̃mare nixĩ naxcạx i ngẽma duũ̃xũ̃gü i yucạx daugüxũ̃.

[7]Ngẽma duũ̃xũ̃gü i chixexũ̃gu maxẽxũ̃, rü ngẽma norü chixexũ̃gu tátama nixĩ i nayuexũ̃, erü tama mexũ̃cạx nadaugü.

[8]Ngẽma nacüma i ngẽma duũ̃xũ̃ i chixexũ̃gu maxũ̃xũ̃ rü ínitóxü. Natürü ngẽma nacüma i ngẽma duũ̃xũ̃ i mea maxũ̃xũ̃, rü aixcüma nawẹxgu.

[9]Ngẽxguma wüxi i ngexũ̃ i chixecümaxũ̃maxã cuxãxmạxgu, rü tama wüxi i taãxẽ nixĩ, woo wüxi ya ĩpata ya taxũ̃newa namaxã cungexmagu. Rü narümemae nax cuxrüwama to i nachicawa cungexmaxũ̃.

[10]Ngẽma chixexũ̃gu maxũ̃xũ̃, rü chixexũ̃guxicatama narüxĩnü, rü taguma tüxũ̃ nangechaũ̃ ya namücügü.

[11]Ngẽxguma napoxcugu i ngẽma chixexũ̃ üxũ̃, rü ngẽma duũ̃xũ̃ i tama naãẽxũ̃ cuáxũ̃ rü nüxũ̃ nicuạxãchi nax tama namexũ̃ nax chixexũ̃ naxüxũ̃. Natürü ngẽma naãẽxũ̃ cuáxũ̃, rü ngẽxguma naxucụxẽgu, rü nüxũ̃ nicuạxãchi.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[12]Ngẽma duũxũ i chixexũgu maxũxũ, rü Tupana ya ixaixcümacü nanangugü i napatacüa̲x. Rü Tupana nüxũ nadau i ngẽxguma norü chixexũgu nügü yanatauxexẽẽgu.

[13]Texé ya tama nüxũ rüngũxexẽxẽ i ngẽma ngearü diẽruãxũ ega ngũxẽẽca̲x tüxna nacaxgu, rü tümax rü tá ta taxúetama tüxũ tarüngũxẽxẽ ega tüxí ngũxẽẽca̲x ítacaxgu.

[14]Ngẽxguma wüxi i duũxũ ínanuyane wüxi i ãmare nüxna ixãxgu, rü itanangüxmüxẽxẽ.

[15]Ngẽxguma ãẽxgacü duũxũgüxũ icagügu, rü ngẽma mexũgu maxũxũ rü nataãxẽ, natürü ngẽma chixexũgu maxẽxũ rü namuũe erü norü poxcuwa tá naxĩ.

[16]Yíxema nüxna ixũgachixe i nacüma i mexũ, rü yuexũtanüwa tá taxũ.

[17]Yíxema nagu maxṹxẽ nax petawa taxũxũ, rü bínu tayaxaxüxũ, rü tügü tapumaraemaxũ, rü tá düxwa tangearü diẽrua̲x.

[18]Ngẽma yatü i chixexũgu maxũxũ, rü tá napoxcu nagagu nax ngẽma mea maxũxũca̲x guxchaxũ ínanguxẽẽxũ. Rü ngẽxgumarüxũ ta i ngẽma idorata̲xáxũ rü tá ngúxũ ninge nagagu nax ngẽma mea maxũxũca̲x guxchaxũ ínanguxẽẽxũ.

[19]Narümemae nax cuxica ínachianexũwa cungexmaxũ, rü tama namaxã i wüxi i ngexũ i nuwa̲xexũ rü tama mexũgu rüxĩnüxũ.

[20]Ngẽma naãẽxũ cuáxũpatawa nangema i norü ngẽmaxũgü i mexũgü, rü pumaragü. Natürü ngẽma tama naãẽxũ cuáxũ rü nüxṹ nataxuma i norü ngẽmaxũgü erü nanagu̲xẽẽmare i norü diẽru.

[21]Yíxema naxca̲x dauxe nax mexũgu tamaxũxũ, rü tixaixcümaxũ, rü nüxũ itayangau i maxũ, rü duũxũgü rü tümamaxã nataãxẽ.

[22]Ngẽma cua̲x nüxṹ ngẽxmaxũ rü naxca̲x ínayagoõchi ya wüxi ya ĩane ya meama ípoxegune, rü nayawa̲xgüxẽxẽ i naxtapü̲x i norü duũxũgü nagu yaxõgüxũ. Rü ngẽmaãcü nayapu ya yima ĩane.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[23]Yíxema tügüna dauxe i tümaarü dexawa, rü taxũtáma guxchaxũgu tangu.

[24]Ngẽma nügü nüxũ írücuáaxũxũ, rü duũxũgü rü nachiga tá ñanagürügü: — Ngẽma nügü icua̲xüxũ rü tama ixĩnüchaũxũ, rü nügü nüxũ ínarücuáaxũ ==ñanagürügü tá.

[25]Ngẽma duũxũ i oxũ, rü norü ngúchaũmaregu nayu, erü tama napuracüchaũ.

[26]Nüma i ngẽma oxũ, rü wüxichigü i ngunexũgu rü toguxearü ngẽmaxũgü rü nüxṹ nangúchaũ. Natürü ngẽma duũxũ i aixcüma mexũgu rüxĩnüxũ, rü toguxexũ narüngũxẽxẽ rü tama naxaü.

[27]Nüma ya Cori ya Tupana, rü tama namaxã nataãxẽ i ngẽma chixexũgu maxẽxũarü ãmaregü, erü tama mexũ i ĩnümaxã nüxna nanaxãgü.

[28]Ngẽma duũxũ i poxũ̃ruxũ i ãe̲xgacüpe̲xewa tama ixaixcümaxũ rü tá napoxcu. Natürü yimá poxũ̃ruxũ ya ixaixcümacü, rü ngẽxguma ãe̲xgacü nüxna caxgux rü tá aixcümaxũ nixu.

[29]Ngẽma chixexũgu maxũ̃xũ rü nügünatama narüyoe. Natürü ngẽma mexũgu maxũ̃xũ, rü nüxũ nacua̲x nax aixcüma namexũ i ngẽma naxüxũ.

[30]Tupanape̲xewa rü nataxuma i duũxũarü cua̲x i mexũ, rü tataxuma ya texé ya nüxũ cuáxe, rü nataxuma i ĩnü i aixcüma mexũ.

[31]Ngẽma churara rü nanamexẽxẽ i norü cowaru nax daiwa naxũxũca̲x. Natürü Tupana nixĩ ya yimá pora nüxna ãcü nax norü uanügüxũ naporamaexũca̲x.

## Ucu̲xẽgüchiga 22

### Tupanape̲xewa rü nawüxigu i ngẽma diẽruáxũ rü ngẽma ngearü diẽruáxũ

[1]Ngẽma úiru rü diẽru tüxṹ ngẽxmaxũarü yexera name nax mexũ i tachiga tüxṹ ngẽxmaxũ.

[2]Ngẽma muarü diẽruáxũ rü ngẽma ngearü diẽruáxũ, rü nawüxigu ya Cori ya Tupanape̲xewa, erü ngẽma taxre rü nüma nanango̲xẽxẽ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[3]Ngẽma naãẽxũ cuáxũ, rü ngẽxguma napẹxewa nangẽxmagu i wüxi i ãũcümaxũ, rü naxchạxwa nixũgachi, natürü ngẽma naechitamare maxũxũ rü nawa naxũãma i ngẽma ãũcümaxũ, rü nagagutama nagu nangu.

[4]Ngẽxguma cugü ícurüxíxragu rü naga cuxĩnügu ya Tupana, rü nüma rü tá cuxna nanaxã i curü ngẽmaxũgü, rü tá cuxũ natachigaxẽxẽ, rü tá cuxna nanaxã i maxũ!

[5]Ngẽma nacüma i nagu naxĩxũ i ngẽma chixexũgu maxẽxũ, rü ãũcümaxũmaxã nanapa, natürü ya yíxema tümaarü maxũna dauxe, rü nüxna tixũgachi i ngẽma ãũcümaxũgü.

[6]¡Nabuxgutama, mexũ i ucụxẽmaxã naxuxcụxẽ i curü buxũ, rü ngẽxguma nayạxgu, rü tagutáma nüxũ inarüngüma!

[7]Yíxema ingearü diẽruắxẽtanüwa rü ngẽma diẽruắxũ rü ãẹ̃xgacü nixĩ. Rü yíxema diẽruắxũxũtawa diẽrucạx ícạxaxe, rü ngẽma diẽruắxũmẹxẽwa tangexma.

[8]Texé ya chixexũ ű̃xe rü chixexũmaxã tá tüxṹ naxãtanü. Rü yimá cuạịxruxũ ya toguxena namaxã cunacuạịxcane, rü yimamaxã tátama nixĩ ya Tupana i norü numaxã nüxna nacuạịxcaãxũ.

[9]Yimá yatü ya mecümacü, rü Tupana rü mexũ tá namaxã naxuegu, erü yíxema ngearü diẽruạ̃xgüxemaxã nangau i norü õna.

[10]Ngẽxguma noxtacüma ícunamuxũchigu i ngẽma duũxũ i tama ixĩnüchaũxũ, rü marü nataxutama i nu i duũxũgütanüwa, rü tá inayarüxo nax nügü nangaexũ rü nügümaxã naguxchigagüxũ.

[11]Nüma ya ãẹ̃xgacü rü tümamaxã nataãxẽ ya yíxema ixaixcümáxe, rü tümamaxã naxãmücü ya yíxema mexũ i oremaxã idexáxe.

[12]Nüma ya Cori ya Tupana rü nüxna nadau i ngẽma duũxũ i naãẽxũ cuáxũ, natürü ínanaxue i norü dora i nüxũ yaxuxũ i ngẽma idoratạxáxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

13Ngẽma oxũ̃, rü naxca̱x nadau nax nügü ínapoxũ̃xũ̃ nax tama napuracüxũ̃ca̱x rü ñanagürü: —Ĩanearü namawa nangẽxma i wüxi i leóũ̃ i choxũ̃ ngóxchaũ̃xũ̃ ==ñanagürü.

14Ngẽma ngexũ̃ i natena ngeãẽxũ̃arü chúxu, rü ñoma wüxi i ãxmaxũ̃gu ingucuchigurüxũ̃ nixĩ, rü ngẽmagu nixĩ i nayicuxũ̃ i ngẽma yatügü ya Tupana poxcu namaxã ueguxũ̃.

15Ngẽma ngextu̱xügüxũ̃arü ĩnü rü ngeãẽmare nixĩ, natürü cua̱ximaxã itayanawe̱xãchixẽxẽ nax nüxũ̃ naxoxũ̃ca̱x i ngẽma nacüma i chixexũ̃.

16Ngẽma diẽruáxũ̃ rü yíxema ngearü diẽruáxẽaxṹ nangĩx nax yexera nadiẽruáxũ̃ca̱x, rü ngẽmagagu düxwa tá ngearü diẽrua̱xwa nangu. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta ya yíxema diẽruáxũ̃na ãmare ãxẽ rü ngearü diẽrua̱xwa tá tangu.

### Ngẽma 30 i norü ucu̱xẽgü i ngẽma naãxẽxũ̃ icuáxũ̃

17Name nixĩ i cunayaxu i norü ucu̱xẽgü i ngẽma duũ̃xũ̃gü i nüxũ̃ cua̱xgüxũ̃, ¡rü mea nagu rüxĩnü i ngẽma cuxũ̃ changu̱xẽxẽxũ̃!

18Ngẽxguma cugüãẽgu namaxã cunguxũ̃gu i ngẽma ucu̱xẽgü, rü tá cutaãxẽ, rü tá cuxṹ natauxcha nax toguemaxã nüxũ̃ quixuxũ̃.

19Ñu̱xma rü cuxũ̃ nüxũ̃ chacua̱xẽxẽ i ngẽma ucu̱xẽgü nax aixcüma Cori ya Tupanana curüyoexũ̃ca̱x.

20-21Choma rü cuxca̱x chanaxümatü i 30 i ucu̱xẽgü i cua̱x nawa ngẽxmagüxũ̃, nax ngẽmaãcü nüxũ̃ cucuáxũ̃ca̱x i ngẽma ore i aixcüma ixĩxũ̃, rü we̱xguxũ̃ tümamaxã nüxũ̃ quixuxũ̃ca̱x ya yíxema cuxna ca̱xaxe.

-1-

22-23Tama name i tümagu quidauxcüraxũ̃ ya yíxema ngearü diẽruáxẽ nagagu nax tangearü diẽruáxũ̃. Rü tama name i ãe̱xgacüpe̱xewa tüxũ̃ ícuyaxuaxũ̃ ya yíxema tama nüxũ̃ cuáxe nax tügü ítapoxũ̃xũ̃. Erü nüma ya Cori ya Tupana tá nixĩ ya tüxũ̃ ípoxũ̃cü, rü tá tüxũ̃ napoxcu ya yíxema ngearü diẽruáxẽgu idauxcüraxũ̃xẽ.

-2-


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[24-25]Tama name i namaxã cuxãmücü, rü namaxã cunaxũane i ngẽma duũxũ i nuwa̱xexũ̃ rü chixexũ̃maxã idexaxũ̃. Erü ngẽxguma namaxã cuxãmücügu, rü tá naxũ̃tawa cungu̱x i ngẽma chixexũ̃ i nacüma, rü tá cugütama cuchixexẽxẽ.

**-3-**

[26-27]Taguma name i cuxchiama cugü icuxã nax cunaxütanüxũ̃ca̱x i togüarü ngetanü, erü ngẽxguma cuxṹ tataxu̱xgu ya diẽru nax tüxũ̃ cutáeguxẽẽxũ̃ca̱x ya yíxema diẽru, rü woo cuxchiãũ̃ rü tá cuxna nayapugü.

**-4-**

[28]Tama name i togüarü naanewaama cunaxügachi i curü naanearü üyeane ga curü o̱xigü marü ixüxũ̃.

**-5-**

[29]Yíxema mea puracüxe, rü ãẽxgacügüaxṹ tá tapuracü, rü taxũ̃táma ngexũ̃rüüxũ̃ i duũxũ̃axṹ tapuracü.

## Ucu̱xẽgüchiga 23

**-6-**

[1]Ngẽxguma wüxi i cori cuxna uxgu nax naxũ̃tawa cuchibüxũ̃ca̱x ¡rü mea nagu rüxĩnü nax texéxũ̃tawa cungexmaxũ̃!

[2]Ngẽxguma woo cutaiyaxüchigu ¡rü yáxna namaxã naxĩnü nax cutaiyaxũ̃!

[3]Rü tama name i cugüxṹ cunangúchaũ̃xẽxẽ i ngẽma chíxũ̃ i norü maixcuraxũ̃gü, erü ngürüãchi ngẽmamaxã tá cuxũ̃ nawomüxẽxẽ.

**-7-**

[4]¡Taxṹ i naxca̱x cuñuxãẽxũ̃ nax cudiẽruáxũ̃, rü tama name i ngẽmagu curüxĩnüecha!

[5]Erü ngẽxguma meama nagu rüxĩnügu, rü tama natai i tórü ngẽmaxũ̃gü i tüxṹ ngẽxmagüxũ̃, erü ñoma yaxãxpe̱xatüxũ̃rüxũ̃ tá inarütaxu, rü dawürüxũ̃ tá nixüũ̃.

**-8-**

[6-7]Tama name i ngẽma duũxũ̃ i aüxũ̃arü mechawa cuyarüto, rü cuxṹ nangúchaũ̃ i norü õnagü i chíxũ̃, erü ngẽma õna, rü ñoma wüxi i nayae i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

cuxmanaawa ngẽxmaxũ̃rüxũ̃ tá nixĩ. Rü ngẽma duũ̃xũ̃ i cuxna uxũ̃ nax naxũ̃tawa cuchibüxũ̃cax rü cuxaxexũ̃cax, rü tama aixcüma cuxũ̃ nangechaũ̃xũ̃cax nixĩ i cuxna naxuxũ̃.

8Rü yixcaama rü cugü tá namaxã cuxoxgü i ngẽma õna i cungóxũ̃, rü taxuwatáma cuxṹ name i ngẽma curü dexa i ngechaũ̃ãcüma namaxã nüxũ̃ quixuxũ̃.

-9-

9¡Taxṹ i cunaxucuxẽxũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃ i naechitamare maxũ̃xũ̃, erü nüma rü tá nüxũ̃ nacugüama i ngẽma curü ucuxẽ i mexũ̃!

-10-

10Tama name i nüxũ̃ cuxüpetü i ngẽma üyeane i nüxíramare ngẽxmaxũ̃, rü tama name i tümaarü naanegu cuxücu ya taxcutagü.

11Erü tüma rü tüxṹ nangẽxma i wüxi i poraxũ̃ i tümaarü poxũ̃ruxũ̃, rü cumaxã tá nügü nadai nax tüxũ̃ ínapoxũ̃xũ̃cax.

-11-

12¡Nayaxu rü nagu namaxũ̃ i ngẽma nguxẽẽtae i mexũ̃, rü ngẽma ucuxẽgü i cuaxwa cuxũ̃ gaxũ̃!

-12-

13-14¡Taxṹ i cunangexrüxũ̃ nax cunaxucuxẽxũ̃ ya ngextüxücü! Rü ñuxre i cuaxi i wexachixẽẽruxũ̃, rü taxũtáma nayamax. Rü ngẽxguma icuyanawexãchixẽẽgu, rü yuwa tá ícunanguxuchixẽxẽ.

-13-

15Pa Chaunex, ngẽxguma cuaxwa cunguxgu, rü choma rü guxũ̃ i duũ̃xũ̃güarü yexera tá taãxẽ chayaxu.

16Poraãcü tá chataãẽxũ̃chi i ngẽxguma cuxũ̃ chaxĩnügu nax mexũ̃ i oremaxã quidexaxũ̃.

-14-

17Tama name i quixãũxãchi naxcax i norü ngẽmaxũ̃gü i ngẽma duũ̃xũ̃gü i chixexũ̃gu maxẽxũ̃, rü narümemae i aixcüma Cori ya Tupanaga cuxĩnü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[18]Erü ngẽxguma aixcüma Cori ya Tupanaga cuxĩnügu, rü ngẽma curü maxũ tá mexũ̃wa naxũ rü ngẽma ícunanguxẽẽxũ, rü tagutáma inarüxo.

**-15-**

[19]Pa Chaunex, ¡irüxĩnü i chorü ucuxẽgü rü naxcax nangux! ¡Rü nagu ixũ i ngẽma nacüma i mexũ!

[20]¡Taxű i namaxã cuxãmücüxũ i ngẽma ngãxwaxegüxũ rü ngẽma taanügüxũ i taxũ i namachi ngõxgüxũ!

[21]Erü ngẽma ngãxwaxegüxũ, rü ngẽma itaanügüxũ rü tá ningearü diẽruax. Rü ngẽma oexũ rü tá ngauxchiruãcüma namaxẽ.

**-16-**

[22]¡Tüxũ rüngũxẽxẽ ya cunatü ya maxũ cuxna ãxẽ, rü taxű i tüxũ cuxoxũ ya cué ega ngẽxguma tayaxgu!

[23]¡Cugüãẽgu namaxã nanguxũ i ngẽma ore i aixcüma ixĩxũ, rü taxű i nüxũ icurüngümaxũ! ¡Rü nayaxu i ngẽma cuax, rü ngẽma ucuxẽ, erü name nax cuãẽxũ cucuáxũ!

[24]Yíxema papa ya tüxű̃ nangẽxmacü ya tümane ya mecümacü rü cuax nüxű̃ ngẽxmacü, rü poraãcü tataãxẽ rü tümanemaxã tügü ticuaxüxũ.

[25]Ngẽmacax, Pa Chaunex, rü name nixĩ i mea tüxna cudau, rü tüxũ cutaãẽxẽxẽ ya cunatü rü cué.

**-17-**

[26]Pa Chaunex, ¡aixcüma chauga naxĩnü rü nagu ixũ i chaucüma!

[27]Erü ngẽma ngexũ i naxũ̃nearü ngúchaũgu maxũ̃xũ, rü ñoma wüxi ya puchu ya mátamacü rü ixmacürüxũ nixĩ.

[28]Ngẽma ngexũ rü ñoma wüxi i ngítaxáxũ̃rüxũ tüxũ ínicuxeũ nax tüxũ ínayauxũ̃xũcax ya yíxema ngéma chopetüxe. Rü ngẽmaãcü inanatauxexẽ i muxũ̃ma i yatügü.

**-18-**


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[29]¿Texé tixĩ ya yíxema ngúxũ ingexe? ¿Texé tixĩ ya yíxema ngéma ixãĩnecüűxe? ¿Texé tixĩ ya yíxema nucax dauxe rü ngechaũ ínguxeéxẽ? ¿Rü texé tixĩ ya yíxema natücaxma napíxe? ¿Rü texé tixĩ ya yíxema dauxetüxe?

[30]Yíxema tixĩ ya tama nüxũ oxe nax bínu tixaxüxũ. Rü yíxema tixĩ ya nüxű́ ixügüxe i axchíügü i nawa i ngãxűxũ.

[31]¡Taxű́ i nüxũ cudawenüxũ ya yimá bínu ya dauxchiücü ya copuwa iyixachíücü, erü tá cuxű́ nachixéga rü tauxchaãcü cuyaxaxü!

[32]Natürü ngẽma nagu yacuáxũ ya yimá bínu nixĩ nax ñoma wüxi i ãxtape i tüxũ ngőxűrüxũ ngúxũ tüxũ yangexẽẽxũ.

[33]Naguxűraűxűxũ tá cuxũ nadauxẽxẽ. Rü naguxűraxüxűgu tá cuxũ narüxĩnüxẽxẽ. Rü ore i taxuwama mexűmaxã tá cuxũ nidexaxẽxẽ.

[34]Ngẽma nax cungãxüxũ rü tá nagu cuxũ narüxĩnüxẽxẽ nax ñoma már arü ngãxűtüchíüwa rü wapuru ya buanecümaxã ixũxűnearü naxchirupawerutapexewa cungexmaxũ.

[35]Rü ngẽxguma cubaixãchigu rü ñacugürü tá: —Choxna nanacuaixcagü, natürü taxuxűma chacuax. Choxũ nacuaixgü, rü tama chauãẽxũ chacuax. Natürü ngẽxguma pewa ícharüdaxgu rü tá wenaxarü bínune chadau ==ñacugürü tá.

## Ucuxẽgüchiga 24

**-19-**

[1-2]¡Taxű́ i naxcax quixãũxãchixũ i ngẽma nacüma i ngẽma duűxűgü i chixexũ ügüxũ! ¡Rü taxű́ cuxű́ nangúchaűxũ nax namaxã cuxãmücüxũ! Erü nümagü rü maxguxicatama narüxĩnüe, rü ngẽxguma yadexagügu rü nachiga nidexa i ngẽma chixexũ i naxügüxũ.

**-20-**

[3]Yíxema ĩpata ű́xe, rü mea nagu tarüxĩnüãcüma nixĩ itanaxüxũ, rü mea tümaãẽxũ tacuáãcüma itanapugü ya norü caxtagü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[4]Ngẽma nax tümaãẽxũ̃ tacuáxũ̃, rü ngẽmacax mea tayapaxẽxẽ ya tümapataarü ucapugü namaxã i tümaarü ngẽmaxũ̃gü i mexũ̃ i tatanüxũ̃.

**-21-**

[5]Ngẽma yatü i pora nüxṹ ngẽxmaxũ̃arü yexera narümemae ya yimá yatü ya cuax nüxṹ ngẽxmacü. Rü ngẽma poraarü yexera narümemae i cuax.

[6]Yíxema daiwa ũxchaũ̃xe rü tanaxwaxe i meama nagu tarüxĩnü rü tanangugü nax ñuxãcü tanaxüxũ̃ i ngẽma dai. Rü ngẽma nax tarüporamaexũ̃cax rü tanaxwaxe i muxũ̃ma i ucuxẽruũ̃gü.

**-22-**

[7]Ngẽma naechitamare maxũ̃xũ̃ rü tama nüxũ̃ nacuax nax nügü ínapoxũ̃xũ̃ napexewa i ngẽma ãẽxgacü i nüxna caxaxũ̃, erü cuax nüxṹ nataxu.

**-23-**

[8]Yíxema duẽxẽarü chixexẽẽgu rüxĩnüxe, rü duũ̃xũ̃gü rü chixexẽẽruũ̃maxã tüxũ̃ naxugü.

[9]Ngẽma nagu naxĩnüxũ̃ i ngẽma naechitamare maxũ̃xũ̃ rü pecaduxicatama nixĩ, rü taxúema yáxna namaxã taxĩnü i ngẽma yatü i tama ixĩnüxũ̃.

**-24-**

[10]Ngẽxguma tama yáxna namaxã cuxĩnügu i ngẽxguma guxchaxũ̃ cuxcax ínguxgu, rü naxíra i curü pora.

**-25-**

[11]¡Rü tüxũ̃ rüngũ̃xẽxẽ ya yíxema yu tümamaxã uegugüxe! ¡Rü nawa tüxũ̃ ínanguxũ̃xẽxẽ ya yíxema yuwa ĩxẽ!

[12]Erü nüma ya Tupana ya guxũ̃xũ̃ma cuácü, rü woo cuma nüxũ̃ quixuxgu nax tama nüxũ̃ cucuáxũ̃ nax togü guxchaxũ̃ nüxṹ ngẽxmaxũ̃, natürü nüma ya Tupana nüxũ̃ nacuax i ngẽxguma tama nüxũ̃ curüngũ̃xẽẽgu. Rü nüma ya Tupana rü tüxṹ nanaxütanü ya wüxíechigü naxcax i ngẽma taxüxũ̃.

**-26-**

[13]Pa Chaunex, ¡yaxaxü ya yima berure ya maixcuraxüchine ya naxchiãũ̃wa ibaxũ̃ne! ¡Rü dücax, nüxũ̃ naweneta nax ñuxãcü nachixichixũ̃!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[14]Ngẽxgumarüxũ̃ ta nixĩ i ngẽma cua̱x nax ñoma berurerüxũ̃ namaixcuraxüchixũ̃. Rü ngẽxguma tá cunayaxu̱xgu i ngẽma cua̱x, rü mea tá ínanguxuchi i ngẽma ícunangu̱xẽẽxũ̃, rü tagutáma inayarüxo.

**-27-**

[15]¡Taxű i nagu curüxĩnüxũ̃ nax tüxũ̃ quitoxyepe̱xexũ̃ ya yíxema mexũ̃gu maxű̃xẽ! Rü tama name nax guxchaxũ̃ nawa cuxüxũ̃ ya tümapata.

[16]Erü tüma ya yíxema duũ̃xẽ ya mexũ̃gu maxű̃xe rü woo 7 e̱xpü̱xcüna itayanguxgu, rü 7 e̱xpü̱xcüna tá ítarüdaama. Natürü ngẽma duũ̃xũ̃gü i chixexũ̃gu maxẽxũ̃, rü ngẽma norü chixexũ̃gu tá inayarütauxe.

**-28-**

[17]¡Taxű i cutaãẽxũ̃ rü peta cuxüxũ̃ ega guxchaxũ̃gu nanguxgu i ngẽma curü uanü!

[18]Erü ngẽxguma ngẽmaãcü cunaxü̱xgu, rü nüma ya Tupana rü taxũtáma namaxã nataãxẽ i ngẽma cuxüxũ̃, rü tá curü uanümaxã narüngüxmü.

**-29-**

[19]¡Taxű i cunuxũ̃ namaxã i ngẽma chixexũ̃gu maxẽxũ̃, rü bai i namaxã quixãũxãchixũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü!

[20]Erü nüma i ngẽma chixexũ̃gu maxũ̃xũ̃ rü norü chixexũ̃gu tá nayu, rü ñoma omü ixoxũ̃rüxũ̃ tá nixĩ i norü maxũ̃.

**-30-**

[21-22]Pa Chaunex, ¡naga naxĩnü ya Tupana! ¡Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta naga naxĩnü ya ãe̱xgacü! ¡Rü taxű i namaxã cuxãmücüxũ̃ i ngẽma tama ixĩnüechaũ̃xũ̃! Erü ngẽma norü poxcu rü ngürüãchimare tá naxca̱x ínangu. Rü taxúema nüxũ̃ tacua̱x i ngẽma poxcu nüma ya Tupana rü nüma ya ãe̱xgacü tá namaxã ueguxũ̃.

[23]Ñaagü nixĩ i norü ucu̱xẽgü i ngẽma nüxũ̃ icua̱xüchigüxũ̃, rü ñanagürügü: —Ngẽma ãe̱xgacügü i guxchaxũ̃güarü mexẽẽruũ̃gü rü ngẽxguma guxchaxũ̃ namexẽẽgügu rü tama name nax tama guxãga naxĩnüexũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[24]Ngẽma ãẽxgacü i naétüwa üxũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃ i chixexũ̃ üchiréxũ̃, rü norü ĩanegücüãx rü tá chixexũ̃ namaxã naxuegugü. Rü ngẽma togü i nachixũ̃anegü tá nüxũ̃ naxoe.

[25]Natürü ngẽma ãẽxgacü i napoxcuxũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃ i chixexũ̃ üxũ̃, rü duũ̃xũ̃gü rü tá namaxã nataãẽgü.

[26]Yíxema mea duũ̃xũ̃güxũ̃ ngãxũ̃xe, rü ñoma texé tüxũ̃ chúxáxũ̃rüxũ̃ nixĩ.

[27]Naxũ̃pa nax cuxüpataxũ̃ rü name nax cuxüane ngẽxma cutoexũ̃cax, rü ngẽmawena rü marü name nax cuxüpataxũ̃.

[28]¡Taxṹ i taxacürü chixexũ̃ cumücüchiga quixuxũ̃, rü taxṹ i dora nachiga quidexaxũ̃!

[29]Tama name i nagu curüxĩnü nax cugütama cuxütanüxũ̃ ega texé chixexũ̃ cuxcax ínguxẽẽgu.

[30-31]Yexguma yema oxũ̃arü naanewa chaxüpetügu rü yema tama naãẽxũ̃ cuáxũ̃arü úbanecüwa chaxüpetügu, rü yema naanegüwa nüxũ̃ chadauxũ̃ nixĩ nax chuxchuxũ̃maxã naxãtüxũ̃ rü norü poxeguxũ̃ ga nutagünaxcax rü yawaxgüxũ̃.

[32]Rü yexguma yemaxũ̃ chadauxgu, rü chaugüãẽgu namaxã changuxũ̃ ga yema nüxũ̃ chadauxũ̃. Rü yema rü wüxi ga chorü cuaxruxũ̃ nixĩ.

[33-34]Ngẽxguma cupeechamaregu rü cugü cupaxcumügu nax mea cupexũ̃cax, rü ngẽma taiya rü tá cuxũ̃ nimax ñoma wüxi i ngítaxáxũ̃ i ãxnexũ̃rüxũ̃ ==ñanagürügü.

## Ucuxẽgüchiga 25

### Togü ga norü ucuxẽgü ga Charomóũ̃

[1]Ñaagü nixĩ ga Charomóũ̃arü ucuxẽgü ga Yudáanearü ãẽxgacü ga Echequía norü duũ̃xũ̃güxũ̃ wena ümatüxẽẽxũ̃.

[2]Nüxũ̃ ticuaxüũ̃gü ya Tupana naxcax i ngẽma cuax i nüxicatama nüxũ̃ nacuáxũ̃. Rü nüxũ̃ tangechaũ̃gü i tachixũ̃anearü ãẽxgacügü, erü nümagü rü naxcax nadaugü nax nangoxẽẽgüaxũ̃ i ngẽma cuax i ẽxũ̃guxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[3]Taxucürüwa tanangugü i ngẽma dauxũwa ngẽxmaxũ i ngo̲xmaanexũ. Rü taxucürüwa tanangugü i ngẽma ñoma i naanearü aixepewa ngẽxmaxũ. Rü ngẽxgumarüxũ ta taxucürüwa nüxũ tacua̲x i ngẽma norü ĩnü i ngẽma nachixũanegüarü ãẽ̲xgacügü.

[4]Ngẽma duũxũ i diẽrumüwa ta̲xacü üxũ, rü noxri ngẽma diẽrumü nayagu nax ínayi̲xixũca̲x i ngẽma norü ãũãchixũ nax diẽrumüxica íyaxüxũca̲x. Rü ngẽmawa tá nanaxü i wüxi i copu i mexũ.

[5]Rü ngẽxgumarüxũ ta ya ãẽ̲xgacü rü ínanata̲xüchi i ngẽma norü duũxũ i chixexũgu maxũxũ. Rü ngẽmaãcü tá mea inixũ i napatawa ya ãẽ̲xgacü, rü ngẽmaãcü tá inanawe̲x nax mea norü duũxũgümaxã inacuáxũ.

[6]Tama name i cugü quicua̲xüxũ i ãẽ̲xgacüpe̲xewa, rü tama name i duũxũgü i tachigagüxũ írütogüxũwa cuyarüto.

[7]Erü ngẽxguma ngéma curütoxgu rü ngürüãchi tá wixwe üxũ i nachicawa cuxũ narütoxẽxẽ. Rü ngẽmaãcü ãne tá quinge nape̲xewa i ngẽma corigü. Rü narümemae nax icuyangu̲xuxẽẽxũ nax nüma ya ãẽ̲xgacü cuxna uxũ nax naxũtawa curütoxũca̲x.

[8]Rü ngẽxguma ta̲xacürü guxchaxũ ngẽxmagu, rü tama name i yaxtacüma guxchaxũarü mexẽẽruxũ ya ãẽ̲xgacüxũtawa nüxũ cuyarüxu. Erü ngürüãchi tá nangẽxma i to i nüxũ ixuxũ nax nataxuxũma i chixexũ i texé üxũ. Rü ngẽxguma i cuma rü taxucürüwama cugü ícupoxũ.

[9]¡Rü cugü ínapoxũ i ngẽxguma texé cuxũ ixuxgu! Natürü tama name i nüxũ quixu ega texé cuxica ta̲xacüxũ cumaxã ixuxgu,

[10]Erü ngẽxguma tá nüxũ quixuxgu rü ngürüãchi nangẽxma i bexma cuxũ ĩnüxũ, rü ngẽxguma i cumax rü tá ãne quinge. Erü ngẽma cuchiga rü tá nango̲x rü taxucürüwama ñuxãcü tanamexẽxẽ.

[11]Ngẽma ore i meama norü oragu nüxũ ixuxũ, rü ñoma wüxi i manzanachicüna̲xã i úirunaxca̲x i diẽrumümaxã nga̲xãẽxũrüxũ nangúchaũxũchi.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[12]Texé ya nüxũ ĩnüxe i ucu̱xẽ i cua̱x tüxna ãxũ, rü ngẽma ucu̱xẽ rü ñoma wüxi i ãnera rü wüxi i nachagü i mexẽchixũ i úiruwa üxũrüxũ nixĩ nax tümaca̱x namexũ ya yíxema nayaxúxe.

[13]Ngẽma orearü ngeruxũ i aixcüma norü coriga ĩnüxũ, rü norü corixũ nataãẽxẽxẽ. Erü ngẽma orearü ngeruxũ rü ñoma wüxi ya buanecü nanaianeyane gáuxũmaxã íngucürüxũ nixĩ.

[14]Yíxema nüxũ ixuxe nax togüna ãmare taxãxchaũxũ, natürü tama naxṹxe, rü ñoma waemaxũ i buanecü i ngearü pucüáxũrüxũ tixĩ.

[15]Ngẽxguma yáxna ixĩnügu, rü nu itarüxoxẽxẽ. Rü ngẽxguma mexũ i oremaxã nangãxũgu, rü nu itarüxoxẽxẽ.

[16]Ngẽxguma beruremaxã curüxũxgu, rü tama name i taxüchine quixaxü. Erü ngẽxguma taxüchine quixaxüxgu, rü tá namaxã cugü cuxoxgü.

[17]Ngẽxguma cumücüxũta cunaxũanegu, rü tama name i yexũcürü naxũtawa cuxũecha, erü tá düxwa cuxũ narüchau, rü tá cuxchi naxai.

[18]Texé ya tümamücüchiga chixri idexaxe, rü ngúxũ tüxũ tingexẽxẽ ñoma taramaxã rüe̱xna martiyumaxã rüe̱xna wüxi i ta̱xacü i ãmaguxũmaxã tüxũ rüpi̱xẽẽxũrüxũ.

[19]Rü ngẽxguma guxchaxũ cuxṹ ngẽxmagu rü nüxna curüyoegu i wüxi i duũxũ i cuechitawa̱xexũ, rü tá cuxṹ nangu̱x ñoma cupüta ya ãxmanerüxũ rü ñoma cupara ibüyenerüxũ.

[20]Ngẽxguma wüxi i duũxũ i guxchaxũwa ngẽxmaxũca̱x cuwiyaegu, rü ñoma ngúchiáxũ norü o̱xrigu ibaxũrüxũ nixĩ naxca̱x i ngẽma curü wiyae. Rü ñoma nagáuaneyane ícucu̱xuchigurüxũ nixĩ i curü wiyae.

[21-22]Ngẽxguma curü uanü taiyagu, ¡rü nachibüxẽxẽ! Rü ngẽxguma yata̱xawagu ¡rü naxaxẽxẽ! Rü nüma rü tá norü ãnemaxã nanadeãchichametü. Rü Cori ya Tupana rü tá cuxṹ nanaxütanü naxca̱x i ngẽma cuxüxũ.

[23]Yimá buanecü ya nórtewaama ne ũcü rü pucü ínanguxẽxẽ. Rü yimá conü ya chixexũmaxã idexacü rü nu ínanguxẽxẽ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[24]Ngẽxguma wüxi i ngexũ̃ i chixecümaxũ̃maxã cuxãxmą̃xgu rü tama wüxi i taãxẽ nixĩ woo wüxi ya ĩpata ya taxũ̃newa namaxã cungexmagu. Rü narümemae nax cuxrüwama to i nachicawa cungexmaxũ̃.

[25]Ngẽma ore i mexũ̃ i yáxũ̃wa ne ũxũ̃ rü taãxẽ tüxna naxã. Rü ñoma itą̃xawayane dexá i gauxchíüxũ̃ ixaxüxũ̃rüxũ̃ nixĩ.

[26]Ngẽxguma yimá yatü ya taxuxũ̃ma i chixexũ̃ ücü namuũ̃gu rü yadũ̱xruxgu napę̃xewa i ngẽma chixexũ̃ üxũ̃, rü ñoma puchu i dexá i buxchíüxũ̃ nawa ixũxũrüxũ̃ nixĩ.

[27]Tama name nax poraãcü berure ixaxüxũ̃. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta tama name nax texé tügütama icuą̃xüxũ̃xũ̃.

[28]Yimá ĩane ya ngearü poxegune rü ãũcümaxũ̃wa nangẽxma. Rü ngẽxgumarüxũ̃ tixĩ ya yíxema tama tügüna dauxe i tümacümawa.

## Ucũ̱xẽgüchiga 26

[1]Tama name nax taunecügu gáuxũ̃ rüyixixũ̃, rü tama name nax napuxũ̃ i ngẽxguma nanetüarü o ibuxgügu. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta, tama name nax texé nüxũ̃ icuą̃xüũ̃xũ̃ i ngẽma naechitamare maxũ̃xũ̃.

[2]Ngẽma weri i nu ne nañamarexũ̃, rü ngẽma chiru i ngexchiãxũ̃ rü taxuwama nangu erü nangechica. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta taxũtáma tüxna nangu i ngẽma chixexũ̃ i togü tamaxã ueguxũ̃ ega taxuxũ̃ma i chixexũ̃ ixüxgu.

[3]Ngẽma cowaru rü ítayapuxẽxẽ nax taga naxĩnüxũ̃cą̃x, rü ngẽma búru rü tanaxütũ̱xünagu nax wę̃xgu yaxũxũ̃cą̃x. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta i ngẽma tama naãẽxũ̃ icuáxũ̃ i duũ̃xũ̃, rü name nax nacuą̃xixũ̃ nax iyanawę̃xãchixũ̃cą̃x.

[4]Ngẽma naechitamare maxũ̃xũ̃, rü tama name i chixexũ̃maxã cunangãxũ̃ nax tama naxrüxũ̃ quixĩxũ̃cą̃x.

[5]Rü ngẽma tama naãẽxũ̃ cuáxũ̃, rü name nax wüxi i ore i tauxchaxũ̃maxã cunangãxũ̃ nax ngẽmaãcü nüma tama nagu naxĩnüxũ̃cą̃x nax cuą̃x nüxṹ ngẽxmaxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[6]Ngẽxguma wüxi i tama naãẽxũ cuáxũxũ quimuxgu nax yangeãxũca̲x i wüxi i curü ore, rü guxchaxũca̲x cudau, rü ñoma cugü cuchexcutüxũrüxũ tá cuxṹ nixĩ.

[7]Wüxi i yatü i poyeparaxũ rü taxuwama name. Rü ngẽxgumarüxũ ta i wüxi i naechitamare maxũxũarü ucu̲xẽ rü taxuwama name.

[8]Taxuwama name ega maxgütaeruũ̃wa yana̲i̲xgu ya nuta. Rü ngẽxgumarüxũ ta, taxuwama name nax wüxi i duũxũ i tama naãẽxũ cuáxũ nax nüxũ quicua̲xüxũxũ.

[9]Wüxi i duũxũ i ngãxũxũ, rü tama nüxũ nacua̲x nax tuxugu nanguxũ. Rü ngẽxgumarüxũ nixĩ i ngẽma tama naãẽxũ cuáxũ nax tama nüxũ nacuáxũ nax ta̲xacüchiga yixĩxũ i wüxi i ucu̲xẽ.

[10]Naxãũcüma i wüxi i yatü i würamaxã guxãma ya yíxema napatawa chopetüxexũ imáxchaũ̃xũ. Rü ngẽxgumarüxũ ta naxãũcüma nax cuchiũ̃wa cupuracüxẽẽxũ i wüxi i tama naãẽxũ cuáxũ.

[11]Wüxi i airu rü norü oxü wena nayade̲xexe. Rü ngẽxgumarüxũ ta i ngẽma duũxũ i tama naãẽxũ cuáxũ, rü nacüma i chixexũca̲x nataegu.

[12]Wüxi i duũxũ i tama naãẽxũ cuáxũarü yexera nachixe i norü ĩnü i ngẽma nügügu rüxĩnüxũ, nax guxãarü yexera nüxũ nacuáxũ.

[13]Ngẽma oxũ i duũxũ rü nügü ínaxüe nax tama napuracüxũca̲x, rü ñanagürü: —Yéa ĩanearü namawa nangẽxma i wüxi i leóũ i choxũ ícu̲xeũ̃xũ = =ñanagürü.

[14]Wüxi i ĩa̲x rü ngẽma norü chotaruxũ̃maxã nixĩa̲xcüxü, rü ngẽma oxũ rü naxchiãũ̃wa nixĩa̲xcüxü.

[15]Ngẽma oxũ rü poratugu narüxu natürü norü omaxã tama nügüa̲xwa nanange i ngẽma õna.

[16]Ngẽma oxũ rü nügü yaxuxgu rü nüma rü ngẽma 7 i mexũ i ucu̲xẽruũ̃güarü yexera nüxũ nacua̲x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Ngẽxguma togü nügümaxã nuegu, rü cuma rü icuxãxgu rü naxãũcüma. Rü ñoma wüxi i airu i düraxũ̃ nachinügu iyaxuxũ̃rüxũ̃ nixĩ.

18-19Duũ̃xũ̃ i ãũãẽxũ̃ i chuxchi ya nawa iyuxũ̃ne nuxica maxũ̃nerüxũ̃ nixĩ i ngẽma yatü i namücüxũ̃ womüxẽẽxũ̃ rü ñaxũ̃: —Chaxĩnücaxwaxemare ==ñaxũ̃.

20Ngẽxguma nataxuxgu i naichacüxü rü yima üxü rü nixo. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta ega taxúema oregüxũ̃ ixuxgu rü nataxuma i nu.

21Ãxwemaxã namexetü ya üxü, rü naixchacüxümaxã niiyaura ya üxü. Rü ngẽma nuwaxexũ̃ ínananguxẽxẽ i nu.

22Ngẽma oregütaxáxũ̃arü ore rü ñoma wüxi i maixcuraxũ̃rüxũ̃ nachixichi, natürü poraãcü duũ̃xũ̃güãẽwa nixücu.

23Ngẽma norü dexa i ngẽma duũ̃xũ̃ i chixexũ̃gu rüxĩnüxũ̃, rü namexẽchicüraxũ̃, rü ñoma wüxi ya buetare ya waixũ̃münaxcax ya diẽrumümaxã ichaxüchicürüxũ̃ nixĩ.

24Ngẽma aigu rüxĩnüxũ̃, rü inayacux nax naxaixwaxexũ̃. Rü norü dexa rü nameneta, natürü naãẽwa rü chixexũ̃gu narüxĩnü.

25Tama name i nüxũ̃́ cuyaxõ i ngẽxguma ngechaũ̃gaxãcü cumaxã yadexaxgu, erü norü ĩnüwa rü chixexũ̃gu cumaxã narüxĩnü.

26Rü woo iyacúãgu i ngẽma nax aigu naxĩnüxũ̃, natürü ngẽma norü chixexũ̃ rü tá nangoxoma i guxãpexewa.

27Texé ya wüxi i ãxmaxũ̃ ṹxe rü tüma tátama nagu tingucuchi. Rü texé ya nuta ya tacüxũ̃ cuxnetaxe nax yadixixũ̃cax, rü yimá nuta rü tá tümaétüwa nadixi.

28Ngẽma idorataxáxũ̃ rü naxchi naxai i ngẽma duũ̃xũ̃gü i womüxẽẽxũ̃. Rü ngẽma nüxũ̃ cuáxũ̃ nax ore i mexcüraxũ̃xũ̃maxã nawomüxẽẽtaexũ̃ rü guxchaxũ̃ ínanguxẽxẽ.

## Ucuxẽgüchiga 27

### Tama name i texé tügütama ticuaxüxũ̃


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]¡Taxű i cugü quicuạxüxũ naxcạx i ngẽma moxũ cuxüxchaũxũ, erü tama nüxũ cucuạx i tạxacü tá cuxũ ngupetüxũ i moxũarü ngunexũgu!

[2]Tama name i cugütama quicuạxüxũ, rü narümemae i togü cuxũ nicuạxüũgü.

[3]Yimá nutagü rü yimá naxnücü rü niya, natürü ngẽma norü nu i ngẽma chixexũgu maxũxũ, rü narüyamae.

[4]Ngẽma yigüchi nax ixaixũ, rü ngúxũ tüxũ ningexẽxẽ, rü ngẽma nu rü tüxũ nachixexẽxẽ. Natürü ngẽma nax tạxacü inuxuxũ rü taxúema namaxã tapora.

[5]Ega aixcüma nüxũ cungechaũgu i wüxi i duũxũ, rü name nixĩ nax aixcüma cunaxucụxẽxũ, rü tama nüxna cungeáxũ.

[6]Tama name i nüxna curüyoe i curü uanü i cuxũ chúxuxũ. Rü narümemae nixĩ i nüxna curüyoe i ngẽma cumücü i aixcüma cuxũ ucụxẽxũ.

[7]Ngẽxguma tama itaiyạxgu, rü woo ya berure rü tama tüxű́ nachị́xéga. Rü yíxema taiyaxe, rü woo ngẽma üxüxũ rü tümacạx namaixcura.

[8]Ñoma wüxi i weri i yáxũwa naxchiãũna ũxṹrüxũ nixĩ i wüxi i yatü i norü naane i nagu nabuxũna yáxũwa nu ne naxũmarexũ.

[9]Ngẽma pumara i yixichixũ rü tüxũ nataãẽxẽxẽ. Rü ngẽxgumarüxũ nixĩ i ngẽma ucụxẽ i tamücü tüxna ãxũ rü taãxẽ tüxna naxã.

[10]¡Taxű́ i nüxna quixũgachixũ i cumücügü rüẹxna cunatümücügü, rü tama name i curü guxchaxũgümaxã cuenexẽxũtawa cuxũ! Ngẽma cuenexẽ i cuxna yáxũguxũarü yexera cuxű́ name i ngẽma cumücü i curü ngaicamawa ngẽxmaxũ.

[11]Pa Chaunex, name nax cuxű́ nangẽxmaxũ i cuạx, rü ngẽmaãcü tá choxũ cutaãẽxẽxẽ, rü tá choxű́ natauxcha nax mea chanangãxũxũ i ngẽma chixri chauchiga idexagüxũ.

[12]Ngẽma naãẽxũ cuáxũ rü ngẽxguma napẹxewa nangẽxmagu i wüxi i ãũcümaxũ rü nạxchạxwa nixũgachi nax tama nagu nanguxũcạx. Natürü ngẽma tama naãẽxũ cuáxũ rü nawa naxũãma i ngẽma ãũcümaxũ, rü nagu nangu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[13]Cuma nax diẽru ngĩxũ̃ cuxãxũ̃ nüxna i wüxi i duũ̃xũ̃ i tama nüxũ̃ cucuáxũ̃, rü name i nüxna cunayaxu i wüxi i naxchiru i ngẽma nüxũ̃ rüngũ̃xẽẽxũ̃. Rü cuxmẹxwa tá nangẽxma i ngẽma naxchiru ñụxmata ngĩxũ̃ natáeguxẽxẽ i ngẽma diẽru.

[14]Ngẽxguma ngunetüxũ̃ tagaãcü nüxũ̃ curümoxẽgu i wüxi i cumücü, rü nüma rü tá nüxṹ nawạxtümüxũ̃, erü ñoma tạxacü namaxã quixugüxũ̃rüxũ̃ nixĩ.

[15-16]Ngẽma ngexũ̃ i natexũ̃ chixeãẽechaxũ̃, rü ñoma wexweanexũ̃ruxũ̃ nixĩ. Rü taxucürüwama ítayachaxãchixẽxẽ i ngẽma nacüma i chixexũ̃, erü ñoma buanecü ya taxucürüwa íyachaxãchixẽẽcürüxũ̃ nixĩ, rü ñoma chíxũ̃ i ãchiũ̃xũ̃ i taxucürüwama taxmẹxwa ingexmaxẽẽxũ̃rüxũ̃ nixĩ.

[17]Ngẽma fieru rü to i fieruxũ̃ natẹxẽxẽ. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta i taxre i duũ̃xũ̃gü rü nügü naxucụxẽgü nax mexũ̃gu naxĩnüexũ̃cạx.

[18]Yíxema nüxna dauxe i tümaarü igunecü rü tá tanangọ̃x i norü o. Rü yíxema mea nüxna dauxe i tümaarü coriarü ngẽmaxũ̃gü, rü tümaarü cori rü tá tümamaxã nataãxẽ.

[19]Dexáchiügu idawenügu nixĩ i nüxũ̃ idauxũ̃ i tachametü nax nañuxraxũ̃xũ̃. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta nacümawa nixĩ i nangóxũ̃ i wüxichigü i duũ̃xũ̃arü ĩnü.

[20]Ngẽma yu rü ngẽma naxmạxũ̃, rü taguma nüxṹ tingu ega woo ñuxre ya duũ̃xẽ yuegu. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta nixĩ ya yima yatüxetü nax taguma nüxṹ yanguxũ̃ nax nüxṹ nangúchaũ̃xũ̃ ega tạxacüxũ̃ nadạụxgu.

[21]Üxüwa tayagu i ngẽma úiru rü diẽrumü nax nüxũ̃ icuáxũ̃cạx rü aixcüma úiruxüchi rüẹxna diẽrumüxüchi nax yixĩxũ̃, Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta ya wüxi ya yatü ngẽxguma duũ̃xũ̃gü namaxã taãẽgügu. Rü ngẽmawa nüxũ̃ tacuạx nax wüxi ya yatü ya mecü yixĩxũ̃.

[22]Ngẽma duũ̃xũ̃ i tama naãẽxũ̃ cuáxũ̃, rü woo cunaxucụxẽgu rüẹxna taxũ̃ i guxchaxũ̃ naxcạx ínguxgu rü tagutáma naxüchicüxü i nacüma.

[23-24]¡Mea namaxã inacuạx i curü carnérugü rü mea nüxna nadau. Erü ngẽma nax cudiẽruáxũ̃ rü ngẽma nax ãẽxgacü quixĩxũ̃, rü tama guxũ̃gucạx nixĩ!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

25-26Ngẽxguma naxügügu rü yabaxcagu i ngẽma maxẽ, rü tá cuyachexe ya yimá maxẽ ya maxpűnewa ngẽxmagücü, rü tá nixãwemü i curü carnérugü. Rü ngẽxguma rü tá nixãxtaxa rü ngẽma naxtaxawa tá cuxchiru cuxü. Rü ngẽxguma curü cabraxacümaxã cutaxegu rü tá curü diẽruxű̃ cudau, rü ngẽma diẽrumaxã tá to i curü naanecax cutaxe.

27Rü ngẽma curü cabragüwa tá cuxű̃ nangẽxma ya nagünenixű̃ ya taxűne. Rü yima tá quixaxü i cumax rü cuxacügü rü guxűma i curü duűxűgü i cuxű̃ puracüexű̃.

## Ucuxẽgüchiga 28

### Mexű̃ tayaxu ega mea imaxẽgu

1Ngẽma chixexű̃ üxű̃, rü niña ega woo taxúema nawe ingẽchigügu. Natürü ngẽma aixcüma mexűgu maxűxű̃ rü ñoma wüxi ya leóűrüxű̃ taxucaxma namuű̃.

2Ngẽxguma wüxi i nachixűane chixri ixũxgu, rü to ningucuchichigü i norü ãẽxgacügü. Natürü ngẽxguma nangẽxmagu i wüxi i ãẽxgacü i aixcüma naãẽxű̃ cuáxű̃, rü mea norü duűxűgümaxã inacuax.

3Ngẽma ãẽxgacü i chixri tümamaxã icuáxű̃ ya norü duẽxẽgü ya ngearü diẽruãxgüxe, rü ñoma pucü ya tacü ya buanecümaxã nanetüarü o chixexẽẽcürüxű̃ nixĩ i ngẽma ãẽxgacü.

4Ngẽma nüxna ixĩgachitanüxű̃ i Cori ya Tupanaarü mugü, rü nüxű̃ nicuaxüűgü i ngẽma chixexű̃ ügüxű̃. Natürü ngẽma naga ĩnüexű̃ i Coriarü mugü, rü tama namaxã nataãẽgü i ngẽma chixexű̃ ügüxű̃.

5Ngẽma chixexűgu maxẽxű̃ rü tama nüxű̃ nacuaxgü nax nagu naxĩxű̃ i ngẽma nacüma i mexű̃. Natürü ngẽma Cori ya Tupanaga ĩnüexű̃ rü meama nüxű̃ nacuaxgü nax nagu naxĩxű̃ i ngẽma nacüma i mexű̃.

6Rü ngẽma nax imuarü diẽruáxű̃ rü chixexűgu rüxĩnüxű̃, rü taxuwama name. Rü narümemae nixĩ nax tama imuarü diẽruáxű̃ rü mexűgu rüxĩnüxű̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]Yíxema nagu ixũxẽ i Tupanaarü mugü, rü wüxi ya nane ya naãẽxũ cuácü tixĩ. Natürü yíxema natanügu ãxẽ i ngẽma chixexũgu maxẽxũ, rü tümanatüna ãne taxã.

[8]Yíxema togüna diẽru taxãxgu naxüétüãcüma nayauxtanüxẽ, nax ngẽmaãcü yexera tamuarü diẽruáxũca̱x, rü natüca̱xmamare nixĩ i ngẽma diẽru i tayaxuxũ. Erü nüma ya Tupana rü ngẽma duũxũ i mexũgu rüxĩnüxũna tá ngĩxũ naxã, nax ngẽmamaxã nüxũ nangũxẽẽxũca̱x i ngẽma duũxũgü i ngearü diẽrua̱xgüxũ.

[9]Yíxema tama naga ĩnüxe i Tupanaarü mugü, rü nüma ya Tupana rü taxũtáma tüxṹ nüxũ naxĩnü i tümaarü yumüxẽ.

[10]Ngẽma duũxũ i chixexũwa tüxũ gagüxũ ya yíxema mexũgu rüxĩnüexe, rü norü chixexũgu tátama nangu. Natürü ngẽma yatügü i Tupanape̱xewa mexũgu maxẽxũ, rü mexũ tá nayauxgü.

[11]Ngẽma diẽruáxũ, rü nügügu naxĩnügu rü nüxũ nacua̱xüchi. Natürü ngẽxguma ngẽma ngearü diẽruáxũ i naãẽxũ cuáxũ nangugügu, rü tá nango̱x nax tama aixcüma nüxũ nacuáxũ i ngẽma diẽruáxũ.

[12]Ngẽxguma ngẽma mexũgu rüxĩnüexũ rüporamaegügu, rü duũxũgü rü nataãẽgü. Natürü ngẽxguma ngẽma chixexũgu maxẽxũ rüporamaegügu, rü duũxũgü rü na̱xcha̱xwa inicu̱xgü.

[13]Ngẽma duũxũ i norü pecadu icúxũ rü taxũtáma mexũ nüxũ naxüpetü. Natürü ngẽma duũxũ i nüxũ ixuxũ i norü pecadu rü nüxũ rüxoxũ, rü Tupana rü tá nüxṹ nüxũ inayarüngüma.

[14]Yimá yatü ya Tupanaga ĩnücü rü Tupana nüxũ narüngũxẽxẽ, natürü ngẽma duũxũ i tama Tupanaga ĩnüxũ, rü tá chixexũgu nangu.

[15]Wüxi i ãe̱xgacü i chixexũ i chixri norü duũxũgü i ngearü diẽrua̱xgüxũmaxã icuáxũ, rü ñoma wüxi i leóũ i norü numaxã ingĩxinecüüxũrüxũ nixĩ, rü wüxi i osu i taiyaxüchixũrüxũ nixĩ i ngẽma ãe̱xgacü i chixexũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16Ngẽma ãẽxgacü i chixexũ̃, rü chixri norü duũ̃xũ̃gümaxã inacuax. Natürü ngẽma ãẽxgacü i tama nügüna nanugüxũ̃ i diẽru, rü tá namax i norü maxũ̃.

17Ngẽma máetaxũ̃ rü taxũtáma niña ñuxmata yayauxgüã rü yamaxgüã, rü taxúetama naétüwa tachogü.

18Ngẽma yatü i mexũ̃gu maxũ̃xũ̃ rü taxucaxma poxcu namaxã taxuegu. Natürü ngẽma yatü i chixexũ̃gu maxũ̃xũ̃ rü tá poxcu naxcax ínangu.

19Yíxema duũ̃xẽ ya naanewa puracüxe, rü tüxṹ ínayaxü i tümaarü õna. Natürü ngẽma oxũ̃ rü ngẽma nüxṹ íyaxüxũ̃ nixĩ nax nangearü diẽruáxũ̃.

20Yimá yatü ya ixaixcümacü, rü duũ̃xũ̃gü mea nachiga nidexagü. Natürü ngẽma yatü i diẽruguxicatama rüxĩnüxũ̃, rü nagagu tátama poxcuwa naxũ.

21Ngẽma guxchaxũ̃arü mexẽẽruxũ̃, rü tama name nax tama guxãga naxĩnüxũ̃. Rü nangẽxma i duũ̃xũ̃gü i pecadugu nguxũ̃ woo wüxi i íxraxũ̃ i paũcax.

22Ngẽma paxa nügü muarü diẽruãxẽẽchaũ̃xũ̃, rü tama nagu narüxĩnü, rü wüxi i ngunexũ̃ rü tá naxcax ínangu nax nangearü diẽruáxũ̃.

23Ngẽxguma mea nagu rüxĩnügu, rü yíxema tüxũ̃ icuaxüxũ̃xearü yexera name i ngẽma duũ̃xũ̃ i tüxũ̃ rüweẽxãchixẽẽxũ̃.

24Yíxema tümanatüaxṹ rü tümaéaxṹ ngíxe rü ñuxũchi tügü ixuxe nax taxuxũ̃ma i chixexũ̃ taxüxũ̃, rü máetaxũ̃gümücü tixĩ.

25Yíxema diẽruguxicatama rüxĩnüxe, rü nu ítanguxẽxẽ. Natürü yíxema Cori ya Tupanana rüyoexe, rü nüma rü tüxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ.

26Ngẽma naechitamare maxũ̃xũ̃ rü norü ĩnünatama narüyoe. Natürü yíxema aixcüma tümaãẽxũ̃ cuáxe, rü tama chixexũ̃gu tangu.

27Yíxema nüxũ̃ rüngũ̃xẽẽ́xẽ i ngẽma ngearü diẽruãxgüxũ̃, rü tagutáma taxacü tüxṹ nataxu. Natürü yíxema namaxã aüxe i ngẽma ngearü diẽruãxgüxũ̃, rü duũ̃xũ̃gü rü tá poraãcü chixexũ̃ tümamaxã naxuegugü.

28Ngẽxguma ngẽma duũ̃xũ̃gü i chixexũ̃gu rüxĩnüexũ̃ ĩanemaxã icuaxgügu, rü duũ̃xũ̃gü naxchaxwa inicuxgü. Natürü ngẽxguma ínanguxũ̃gu i ngẽma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

chixexũgu rüxĩnüexũ, rü ngẽma duũxũgü i mexũgu maxẽxũ rü tá nüxí yima ĩanemaxã inacuạxgü, rü tá mea inixũ.

## Ucụxẽgüchiga 29

### Nataãxẽ i ngẽma duũxũgü i Tupanaarü mugügu imaxẽxũ

[1]Texé ya tama nayaxúxe i ucụxẽ, rü paxa tá guxchaxũ tümacạx ínangu, rü taxúetama tümaétüwa tachogü.

[2]Ngẽxguma ngẽma duũxũgü i mexũgu rüxĩnüexũ ĩanemaxã icuạxgügu, duũxũgü rü nataãẽgü. Natürü ngẽxguma ngẽma duũxũgü i chixexũgu rüxĩnüexũ ĩanemaxã icuạxgügu, rü duũxũgü rü ngúxũ ningegü.

[3]Wüxi i nane i naãẽxũ cuáxũ rü nanatüxũ nataãẽxẽxẽ, natürü ngẽma nane i ngexũgü i naxũnemaxã taxexũmaxã ãmücüxũ, rü norü diẽru ngĩxũ naxaiyạxũmare.

[4]Ngẽma nachixũanearü ãẹ̃xgacü i mea norü duũxũgümaxã icuáxũ, rü norü duũxũgü rü naga naxĩnüe. Natürü ngẽma ãẹ̃xgacü i ngexicatama nagu rüxĩnüechaxũ nax duũxũgüxũ naxütanüxẽẽãxũcạx i diẽru, rü chixexũwa nanaxũxẽxẽ i nachixũane.

[5]Yíxema guxũguma tümamücüxũ icuạxüxũnetaxe rü ngẽmaãcü tümamücüxũ titoxyepẹxe, rü guxchaxũ naxcạx taxü.

[6]Rü norü chixexũtama nixĩ i ngẽma yatoxyepẹxexũ i ngẽma duũxũ i chixexũgu maxũxũ. Natürü ngẽma duũxũ i mexũgu maxũxũ rü nataãxẽ rü mexũgu narüxĩnü.

[7]Yíxema mexũgu rüxĩnüxe, rü tümaétüwa nidexa ya yíxema tama muarü diẽruạ̃xgüxe. Natürü ngẽma duũxũ i chixexũgu rüxĩnüxũ, rü nüxṹ tanataxuraxũmare ya yíxema tama muarü diẽruạ̃xgüxe.

[8]Ngẽma duũxũgüxũ nuexẽẽxũ, rü nananuexẽxẽ ya wüxi ya ĩaneãcu. Natürü ngẽma naãẽxũ cuạxgüxũ rü nanangüxmüexẽxẽ i duũxũgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[9]Yíxema tümaãẽxũ̃ cuáxe rü ngẽxguma chi namaxã tanuxgu i wüxi i tama naãẽxũ̃ cuáxũ̃, rü nüma rü tá nanu rü tá tüxũ̃ nacugü, rü taxuxũ̃ma tá tamexẽxẽ.

[10]Ngẽma máetagu rüxĩnüexũ̃, rü tümachi naxaie, rü tüxũ̃ nadaixchaũ̃ ya yíxema mexũ̃gu rüxĩnüexe.

[11]Ngẽma tama naãẽxũ̃ cuáxũ̃ rü tama naxãne nax nanuxũ̃. Natürü yíxema tümaãẽxũ̃ cuáxe, rü yáxna namaxã taxĩnü i tümaarü nu.

[12]Ngẽma ãẽ̱xgacü i naga ĩnüxũ̃ i ngẽma ore i doramare ixĩxũ̃, rü chixexũ̃wa nanagagü i guxũ̃ma i norü ngũ̃xẽẽruũ̃gü.

[13]Yíxema ngearü diẽruã́xẽ rü ngẽma ãẽ̱xgacü i chixri tümamaxã icuáxũ̃, rü Tupanape̱xewa rü nawüxigumare. Erü ngẽma taxre rü Tupana nayaxüxetü nax nüxũ̃ nadaugüxũ̃ca̱x.

[14]Ngẽma ãẽ̱xgacü i mea tümamaxã icuáxũ̃ ya yíxema ingearü diẽrua̱xgüxe, rü nataagü rü guxũ̃gutáma ãẽ̱xgacü nixĩgü.

[15]Cuaximaxã rü ucu̱xẽmaxã nixĩ i wüxi i nane iyanawe̱xãchixũ̃. Natürü ngẽma nane i chixexũ̃ i taguma ucu̱xẽxũ̃ rü naéxũ̃ naxãnexẽxẽ.

[16]Ngẽxguma namuxgu i ngẽma duũ̃xũ̃gü i chixexũ̃gu maxẽxũ̃ rü namu i pecadugü. Natürü ngẽma duũ̃xũ̃gü i mexũ̃gu maxẽxũ̃, rü tá nüxũ̃ nadaugü nax guxchaxũ̃ naxca̱x ínguxũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i chixexũ̃gu maxẽxũ̃.

[17]Ngẽxguma aixcüma mea cunaxucu̱xẽgu i cune, rü tá taãxẽ cuxna naxã, rü taxuca̱xtama cuxoegaãxẽ.

[18]Wüxi ya ĩane i ngextá duũ̃xũ̃gü tama Tupanaga ínaxĩnüexũ̃wa, rü taxuxũ̃ma mea inixũ. Natürü ngextá Tupanaga íxĩnüexũ̃wa rü mexũ̃gu ínamaxẽ i duũ̃xũ̃gü.

[19]Wüxi i mugüruxũ̃ rü tama dexamaxãmare tanawe̱xãchixẽxẽ. Erü woo nüxũ̃ nacua̱xgu i ngẽma namaxã nüxũ̃ ixuxũ̃, natürü taxũtáma inaxĩnü.

[20]Ngẽma tama naãẽxũ̃ cuáxũ̃arü yexera nixĩ i tama inaxĩnüxũ̃ i ngẽma naechitamare idexaxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[21]Texé nabuxgutama nangexrüxe i wüxi i tümaarü mugüruxũ̃, rü yixcüra rü tá poraãcü tüxũ̃ nangu̱x.

[22]Texé ya nuwa̱xexe rü nu ítanguxẽxẽ, rü poraãcü ítatü.

[23]Ngẽma nügü icua̱xüxũ̃xũ̃ rü tá tanaxãnexẽxẽ. Natürü yíxema tama tügü icua̱xüxũ̃xẽ, rü duũ̃xũ̃gü rü tá tümamaxã nataãẽgü.

[24]Ngẽxguma namaxã cuxãmücügu i ngẽma ngı́xũ̃ rü cugütama cuchixexẽxẽ. Rü ngẽxguma nüxũ̃ cuxĩnügu nax ãẽ̱xgacü poxcu cumaxã ueguxũ̃, rü woo Tupanaégagu cugü ícuxuegu, rü taxucürüwa cugü ícupoxũ̃.

[25]Ngẽxguma duũ̃xũ̃güxũ̃ cumuũ̃gu rü cugünatama guxchaxũ̃ cuxã. Natürü texé ya Tupanaga ĩnüxe, rü nüma ya Tupana tüxna nadau.

[26]Muxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü rü ãẽ̱xgacüarü ngũ̃xẽẽca̱x nadaugü. Natürü Cori ya Tupanaxicatama nixĩ ya aixcüma tüxũ̃ rüngũ̃xẽẽcü.

[27]Ngẽma mexũ̃gu maxẽxũ̃ rü tama yáxna namaxã naxĩnüe i ngẽma chixexũ̃gu maxẽxũ̃. Rü ngẽma chixexũ̃gu maxẽxũ̃ rü tama yáxna tümamaxã naxĩnüe ya yíxema mexũ̃gu maxẽxe.

## Ucu̱xẽgüchiga 30

### Agúruarü ucu̱xẽgü

[1]Nüma ga Agúru rü Yaqué ga Machácüa̱x nane nixĩ. Rü ñaa nixĩ ga Agúruarü ore ga Itiémaxã rü Ucáxmaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃.

[2]Norü orewa rü ñanagürü: —Pemaxã nüxũ̃ chixu rü choma rü guxũ̃ i duũ̃xũ̃güarü yexera taxuxũ̃ma cuáxe chixĩ i Tupanachiga. Rü choma nax duũ̃xũ̃mare chixĩxũ̃ rü chowa nataxuma i ngẽma cua̱x.

[3]Taguma naxca̱x changu̱x rü ngẽmaca̱x tama aixcüma nüxũ̃ chacua̱x i nachiga ya Tupana ya Üünecü.

[4]¿Texé tixĩ ya yíxema marü daxũguxũ̃ i naanegu ĩnagüxe rü ngéma írüxĩxe? ¿Rü texé tügüme̱xẽgu tayayauxema ya buanecü? ¿Rü texé tügüchirugu tananuque i már? ¿Rü texé nüxũ̃ tixu nax ngexta yacuáxũ̃ i ñoma i naane? ¿Rü texé nüxũ̃ tacua̱x i naéga rü naneéga?


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[5]Nüma ya Cori ya Tupana rü tüxũ ínapoxũ ya yíxema nüxṹ yaxõgüxe. Rü guxũma i norü unetagü rü aixcüma nixĩ, rü name nax nüxna rüyoexũ.

[6]Tama name i cunayexeraxẽxẽ i Tupanaarü ore. Erü ngẽxguma cunaxüétügu, rü nüma rü ngürüãchi tá cuxna naca, rü ngẽmaãcü tá doratạxáxũ quixĩ.

[7]Pa Tupanax, taxre i ngũxẽẽxicatama nixĩ i cuxna naxcạx chacaxũ. ¡Choxna naxã i ngẽma taxre naxũpa nax chayuxũ!

[8]¡Rü choxũ rüngũxẽxẽ nax tama chidoraxũcạx! Rü tama chanaxwạxe nax choxũ cumuarü diẽruạ̃xẽẽxũ rüẹxna changearü diẽruáxũ. ¡Rü ẽcü choxna naxã i ngẽma nagu mexũ nax choxṹ nangẽxmaxũcạx i wüxichigü i ngunexũarü õna!

[9]Erü ngẽxguma chi chamuarü diẽruạ̃xgu rü íyaxüxgu, rü ngürüãchi ngẽmagagu cuxũ icharüngüma. Rü ngẽxguma chi changearü diẽruạ̃xgu, rü chi changĩx, rü ngẽmagagu chi chixri cuchiga nidexagü i duũxũgü.

[10]Tama name i norü coripẹxewa chixri nachiga quidexa i norü mugüruxũ. Erü nüma i norü cori, rü ngürüãchi tá chixexũ cumaxã naxuegu, rü ngẽmagagu tá ngúxũ quinge.

[11]Nangexma i duũxũgü i nanatümaxã chixexũ uegugüxũ rü tama naéxũ ngechaũgüxũ.

[12]Rü nangẽxma i duũxũgü i nügü írümearü maxũ̃ạ̃xgüxũ, natürü tama nüxũ narüxoe i nacüma i chixexũ.

[13]Nangexma i duũxũgü i guxãétüwa nügü ügüxẽẽchaũxũ. Rü ngẽmaãcü nügügu narüxĩnüe nax togüarü yexera yaxĩgüxũ.

[14]Rü nangẽxma i duũxũgü i tümachi aiexũ ya yíxema ngearü diẽruạ̃xgüxe. Napütagü rü ñoma taragü rü ñoma cüxchigürüxũ nixĩgü, rü norü numaxã tüxũ inayarüxoxẽẽchaũ ya guxãma ya yíxema ngearü diẽruạ̃xgüxe ya nachixũanewa ngẽxmagüxe.

[15-16]Ngẽma õxmachixi rü nüxṹ nangẽxma i taxre i naxacügü i ñagüechaxũ: “¡Choxna naxã, choxna naxã!” ñagüechaxũ. Nangexma i tomaepụ̈x rüẹxna


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ãgümücü i tạxacü i taguma nüxű̃ inguxű̃: yuetamaxű̃, rü ngexű̃ i ngexacüxű̃, rü waixű̃mü i ngearü dexááxű̃, rü üxü ya taguma ixoxű̃ne.

17Yíxema tümanatüxű̃ cugüxe, rü tümaégu idauxcüraxű̃xe, rü name i ngurucugü tüxű̃ nacạu̱xű̃xetü, rü ẽxchagü tüxű̃ nangõ̱xgü.

18-19Nangexma i tomaepü̱x rüẹ̱xna ãgümücü i nacüma i choxű̃ guxchaxű̃ nax nüxű̃ chacuáxű̃, rü ñaagü nixĩ: ñuxãcü dauxű̃gu yañaxű̃ i ngẽma ĩyü, rü tạxacümaxã nügü yatúmarexű̃ i ngẽma ãxtape, rü ñuxãcü mea natoxpẹ̱xexű̃ ya wapuru ya taxüchine i márwa, rü ñuxãcü wüxi i ngextü̱xücü rü wüxi i pacümaxã nügüxű̃ nangúchaű̃güxű̃.

20Wüxi i ngexű̃ i natena ngeãẽxű̃, rü nachibü rü nayạu̱xạx, rü norü ĩnüwa rü ñanagürü: “Taxuxű̃ma i chixexű̃ chaxü”, ñanagürü.

21-23Nangexma i natomaepü̱xraxű̃xű̃ rüẹ̱xna naxãgümücüraű̃xű̃ i duű̃xű̃gü i taxuacüma yáxna namaxã ixĩnüxű̃. Ngẽmagü rü nanamuű̃exẽxẽ i wüxi i nachixű̃aneacu, rü ñaagü nixĩ: ãẹ̱xgacüwa nanguxű̃ i wüxi i duű̃xű̃ i mugüruxű̃ ixĩxű̃, ngẽma duű̃xű̃ i naechita maxű̃xű̃ rü norü õna íyaxüxüchixű̃, ngẽma ngexű̃ i nüxű̃ naxoexű̃ rü naxãteama, ngẽma naxű̃taxű̃ i norü chiũraxű̃ yaputéxű̃.

24-28Nangexma i ãgümücü i naweane i cuạx nüxű̃ ngẽxmaxű̃ i ngẽma nüxű̃ cuạxüchixű̃arü yexera ixĩgüxű̃, rü ñaagü nixĩ: tachiwagü, rü woo tama naporae natürü taunecügu rü nananutaquẹ̱xe i nawemü, rü conéyugü, rü woo tama namuxũchichirẹ̱x natürü nutatanügu naxüxmaxű̃gü, rü munügü, rü woo nangearü ãẹ̱xgacüạ̃x, mea nügü naxüxchimüű̃ ega inaxĩxgu, rü ngairegü, rü woo tauxchaãcü taxmẹ̱xmaxã tayayaxu, natürü ãẹ̱xgacüpatawa nangẽxmagü.

29-31Nangexma i tomaepü̱x rüẹ̱xna ãgümücü i poraexű̃ i ngẽxguma yaxũxgu, rü tama muű̃xű̃, rü ñaagü nixĩ: leóű̃ i yexera nüxű̃ imuű̃xű̃ i taxuechạxwa iñaxű̃, rü ota i yatüxű̃ i nügü írütaxű̃, rü chíbu i yatüxű̃, rü nachixű̃anearü ãẹ̱xgacü ya norü churaragüpẹ̱xegu ixũcü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

32Ngẽxguma chi cuechitamare cugü quicua̲xüxũ̃gu, rüe̲xna nagu curüxĩnügu nax chixexũ̃ tá cuxüxũ̃, rü name nixĩ i mea nagu curüxĩnü.

33Ngẽxguma chi lechi quibáegu rü tá nawa cunayaxu i mantequiya. Rü ngẽxguma chi cugüráũ̃ quidagügu, rü tá cuduráũ̃, rü ngẽxguma chi toguxemaxã cunuxgu rü dai tá ínangu = =ñanagürü ga Agúru.

## Ucu̲xẽgüchiga 31

### Ãẽ̲xgacü ga Lemuéxarü mamaarü ucu̲xẽgü

1Ñaa nixĩ i ucu̲xẽgü ga Macháarü ãẽ̲xgacü ga Lemuéxũ̃ namaxã naxucu̲xẽxũ̃ ga norü mama:

2Pa Chaunex, cumax rü chowa cubu erü Cori ya Tupana nanangãxũ̃ i chorü yumüxẽ. Rü ñaa nixĩ i chorü ucu̲xẽ i cumaxã nüxũ̃ chixuxũ̃.

3Tama name i ngexũ̃gügu cunaxaiya̲xũ̃xũ̃ i curü pora, yerü yemagagu nixĩ ga muxũ̃ma ga ãẽ̲xgacügü ga chixexũ̃gu nayixũ̃.

4Pa Lemuéx, tama name i ãẽ̲xgacügü bínu rü ngúxũ̃ i a̲xchixü nax yaxaxgüxũ̃.

5Erü ngẽxguma nangãxũ̲xgu rü ngürüãchi tá nüxũ̃ narüngüma i nachixũ̃anearü mugü, rü ngẽmagagu taxũtáma nüxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ i ngẽma ngearü diẽruã̲xgüxũ̃.

6-7¡Nüxũ̃ rüxo nax cuyaxaxüxũ̃ ya bínu ya ngúcü rü ngúxũ̃ i a̲xchixü. Rü nüe yaxaxgüã i ngẽma naechita maxẽxũ̃, rü ngẽma ngechaũ̃güxũ̃ nax ngẽmagu nüxũ̃ yanangümaexũ̃ca̲x nax nangearü diẽruã̲xgüxũ̃ rü ngúxũ̃ yangegüxũ̃!

8¡Pa Lemuéx, tümaétüwa idexa ya yíxema duũ̃xẽgü ya tüxũ̃́ naguxchaxe nax tügüétüwa tidexagüxũ̃! ¡Rü tüxũ̃ ínapoxũ̃ ya yíxema taxucürüwa tügü ípoxũ̃xẽ!

9¡Rü tümaétüwa idexa rü tüxũ̃ ínapoxũ̃ ya yíxema ngearü diẽruã̲xgüxe, rü yíxema tama nüxũ̃ cuáxe nax tügüétüwa tidexagüxũ̃!

### Ngẽma nge i aixcüma ngĩãẽxũ̃ cua̲xcü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[10]Tama natauxcha nax ngĩxũ iyarüngaụxũ i wüxi i nge i aixcüma ngĩãẽxũ cuạxcü. Ngĩma rü ñoma nutaacügü ya ngạ̃xãẽruũarü yexera iyixĩ nax namexẽchixũ.

[11]Ngĩte rü aixcümama ngĩxna narüyoe, rü ngĩma rü nüxũ irüngüxẽxẽ nax ngẽmaãcü taxuxũma nüxṹ taxuxũcạx.

[12]Ngĩma rü guxũma i ngunexũ i naxũtawa nax namaxũxũgu, rü poraãcü inataãẽxẽxẽ ya ngĩte.

[13]Ngẽma nge i aixcüma ngĩãẽxũ cuạxcü, rü naxcạx idau ya tünüta ya carnérutạxanaxcạx rü línuchinaxcạx, nax ngẽmawa namuaxũcạx i meruũgü.

[14]Ngĩma rü ñoma wüxi ya wapuru ya yáxũ̃wa ne ũxũ̃ne rü õnagü ngéma ngexũ̃nerüxũ̃ iyixĩ.

[15]Naxũpa nax yangóonexũ̃ rü marü íirüda rü ixüwemü. Rü ngĩxacügüxũ̃ ichibüexẽxẽ rü ngĩxũtaxũgü rü ta inachibüexẽxẽ.

[16]Naxcạx idau i wüxi i naane rü naxcạx itaxe. Rü ngẽma diẽru i ngĩxũ̃ nanutaquẹxecümaxã rü ngẽxma naanegu inato i úbagü.

[17]Rü ipora rü ngĩrü ngúchaũ̃maxã ipuracü.

[18]Ngẽxguma nataxegu rü mea namaxã icuạx i natanü, rü tama irüngũ̃ ñụxmata nachüta.

[19]Ngĩma rü ngĩxmẹxmaxã iyadixnüta ya tüxạxmü, rü inamu i ngĩxchiru.

[20]Rü ngĩma rü guxũguma tüxũ̃ irüngüxẽxẽ ya yíxema ingearü diẽruạ̃xgüxe rü yíxema tạxacü tüxṹ taxue.

[21]Taxucạxma ixoegaãxẽ ega gáuane ixüxgu, erü guxũma i ngĩxacügü rü nüxṹ nangẽxma i norü gáuxũchiru.

[22]Ngĩmatama inaxü i düxruũgü. Rü mexẽchixũ̃ i naxpümaxã ixãxchiru.

[23]Ngĩte rü ĩanewa duũ̃xũgü meama nüxũ̃ nacuạxgü, rü yima ĩanearü ãẽxgacügütanüwa nangẽxma.

[24]Ngĩma rü inaxü i naxchiru rü goyexũgü. Rü taxetanüxũ̃xũ̃ namaxã itaxe.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[25]Ngĩma rü wüxi i nge i poraãẽcü rü mecü iyixĩ, rü tama naxca̱x ixoegaãxẽ i moxũarü ngunexũ̃.

[26]Ngẽxguma yadexaxgu rü ngĩãẽxũ̃ nacuáãcüma iyadexa. Rü nangechaũ̃ãcüma duũ̃xũ̃güxũ̃ ingúexẽxẽ.

[27]Guxũ̃guma ixũãxẽ nax guxũ̃ma mea ixũxũ̃ca̱x i ngĩpatawa. Rü ngẽma õna i nangṍxũ̃ rü ngĩmatama naxca̱x napuracüxũ̃ nixĩ.

[28]Ngẽma ngĩxacügü rü ngĩte rü ngĩxũ̃ nicua̱xüxũ̃gü rü ñanagürügü:

[29]—Imuxũchi i nge i mecümacü, natürü cuma nixĩ i guxũ̃arü yexera cumecümaxũ̃ ==ñanagürügü.

[30]Ngẽxguma napaxgu i wüxi i nge rü imechametü, rü ngẽmaca̱x yatügüaxṹ̃ ingúchaũ̃, natürü ngẽma ngĩrü pa rü paxaãchimare nixĩ. Natürü ngẽma nge i Tupanaga ĩnücü nixĩ i namexũ̃ nax yexera ngĩxũ̃ icua̱xüxũ̃güxũ̃.

[31]¡Ngĩxũ̃ picua̱xüũ̃gü napẹ̱xewa i guxũ̃ma i ĩanecüã̱x, rü ngĩmaxã petaãẽgü naxca̱x i guxũ̃ma i ngẽma mexũ̃ i naxüxũ̃!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

# Nguxẽẽtaeruũarü ore

## Nguxẽẽtaeruũarü ore 1

### Guxũma i tạxacü i ñoma i naanewa nagu rüxĩnüexũ rü natücạxmamare nixĩ

[1-2]Ñaa nixĩ i norü ore ga nüxũ yaxuxũ ga gumá orearü uruxũ ga Dabí nane ga Yerucharéũwa ãẽxgacü ixĩcü. Guxũma i tạxacü i ñoma i naanewa nagu rüxĩnüexũ rü natücạxmamare nixĩ, erü guxũma rü tá nagụx.

[3]¿Rü nüma ya yatü rü tạxacürü mexũ nawa nayaxu i norü puracü i taxũ i ñoma i naanewa naxüxũ?

[4]Rü duũxũgü rü ningóetanü rü ngẽma togü rü niyuetanü, natürü ñoma i naane rü nanaxạixrügumaraxũmare.

[5]Rü üạxcü, rü pạxmama inarügo rü yáuanecü rü ínarüxücu. Rü ngẽxma nachicagu narüxạ̃ụ̃x. Rü moxũãcü pạxmama wenaxarü inarügo.

[6]Rü yimá buanecü, rü súrwaama nabuema rü ngéma rü nügü inibuema nax nórtewaama naxũemaxũcạx. Rü ngẽmaãcü ya yimá buanecü rü dauxque naxũema rü ñụxũchi tawaama naxũema. Rü ngẽmaãcü nixũecha rü taguma ínayachaxãchi.

[7]Rü guxũma i natügü, rü márwa nixĩ i nayạxgüxũ, natürü ngẽma már rü taguma narübai. Rü ngẽma natügüarü dexá nacaixnagü rü pucü nixĩ. Rü ngẽmaãcü wenaxarü ngẽma natü i nawa ne naxũxũcạx nataegu nax wenaxarü márwa nayaxũcạx.

[8]Rü guxũma i tạxacü i ñoma i naanewa ngẽxmaxũ rü duũxũgü rü nüxũ narüchau. Rü ngẽmacạx düxwa tama nachiga nidexagüchaũ. Rü ngẽma duũxũgü nüxũ daugüxũ, rü tama nüxṹ ningu nax namaxã nataãẽxũ, rü yexera nüxũ nadaugüchaũ i to. Rü ngẽma duũxũgü nüxũ ĩnüexũ, rü tama nüxṹ ningu nax namaxã nataãẽxũ, rü yexera nüxũ naxĩnüechaũ i to.

[9]Rü ngẽma ũpa ngupetüxũ rü wena tá nangupetü. Rü ngẽma ũpa duũxũgü ügüxũ rü wenaxarü duũxũgü tá nanaxügü. Rü ñoma i naanewa rü nataxuma i tạxacü i ngexwaca ngóxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10Rü guxũgutáma nangẽxma i duũxũ i ñaxũ: —Ñaa waxi nixĩ i wüxi i ngexwaca ngóxũ ==ñaxũ. Natürü ngẽma naxca̱x ngexwaca̱xũxũ, rü ñuxre ya taunecü naétü ngupetüxũ nixĩ nax marü nangẽxmaxũ.

11Rü ngẽma nüxíra ngóexũ i duũxũgü rü taxúema nüxna tacua̱xãchi i ñu̱xmax. Rü ngẽxgumarüxũ ta i ngẽma taweama tá ngóexũ i duũxũgü rü taxúetama nüxna tacua̱xãchi.

12Rü choma i orearü uruxũ, rü Iraétanüxũarü ãẽxgacü chixĩ ga Yerucharéũwa.

### Orearü uruũxũ ngupetüxũchiga

13Choma rü poraãcü ngugüxũ icharüxa̱ũ̱x. Rü naxca̱x changu̱x i guxũma i ñoma i naanewa ixüxũ. Rü taxũ i puracü nixĩ i yatügüétü naxűnagüxũ ya Tupana nax ngẽmatüũwa nangẽxmagüxũca̱x.

14Rü choma rü chanangugü i guxũma i ta̱xacü i üxũ i ñoma i naanewa rü natüca̱xmamare nixĩ. Rü ñoma buanecü ya taxucürüwa texé yayauxemacürüxũ nixĩ.

15Rü wüxi i ta̱xacü i wũxũ rü taxuacü itanawe̱xãchixẽxẽ. Rü ngẽma tama tüxű́ ngẽxmaxũ rü taxuacü tayaxugü.

16-17Rü yexguma ga choma rü chaugümaxã ñachagürü: —Ñu̱xmax i duũxũgü rü choxũ nataxẽẽgü rü nüxũ nixugü nax choma rü nüxũ chacua̱xüchixũ norü yexera ga yema nüxíra ãẽxgacügü ixĩgüxũ ga Yerucharéũwa. Yerü chaugü ichaxã nax naxca̱x chadauxũ nax cua̱x choxű́ yexmaxũ nax nüxũ chacuáxũca̱x i ta̱xacü nixĩ i aixcüma mexũ rü ta̱xacü nixĩ i natüca̱xmamare ixĩxũ. Natürü nüxũ chicua̱xãchi rü guxũma i ngẽma nagu charüxĩnüxũ rü ñoma buanecüxũ yayauxchaũcürüũmare nixĩ ==chaugümaxã ñachagürü.

18Rü ngẽxguma yexera nüxũ icua̱xgux, rü yexera tachixeãxẽ. Rü ngẽxguma yexera i cua̱x tüxű́ ngẽxmagux, rü yexera ngúxũ tinge.

## Ngu̱xẽẽtaeruũarü ore 2

### Ngẽma ngúchaũ rü ngẽma cua̱x rü ĩnü i natüca̱xmamare ixĩgüxũ nixĩ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Chaugümaxã ñachagürü: —Ñu̱xma rü tá nüxũ̃ chaxü i ngẽma duũ̃xũ̃gü nagu rüxĩnüexũ̃ rü namaxã nataãẽgüxũ̃, rü chaugüxṹ tá chanadetaque̱xe i muxũ̃ma i ngẽmaxũ̃gü ==ñachagürü chaugümaxã. Natürü woo i ngẽma ĩnü rü natüca̱xmamare nixĩ.

[2]Rü düxwa nüxũ̃ chacua̱x i ngẽma nax chacugüxũ̃ rü wüxi i natüca̱xmamare yixĩxũ̃, rü ngẽma chauxunearü ngúchaũ̃gü rü taxuwama namexũ̃.

[3]Rü chauãẽwa nagu charüxĩnü rü tá nüxũ̃ chaxü ya yimá bínu ya ngúchiacüarü pora. Rü namaxã chaugü changãxẽxẽ nax nüxũ̃ chacuáxũ̃ca̱x rü aixcüma name nax ngẽmaãcü namaxẽxũ̃ i duũ̃xũ̃gü nagu i ngẽma noxretama i ngunexũ̃gü i ñoma i naanewa nax namaxẽxũ̃.

[4]Rü taxũ̃ ga puracü chaxü. Rü chaugüca̱x chanaxü ga guma ãe̱xgacüpatagü ga taxüchine rü mexẽchine. Rü choxrütama úbanecügü choxṹ nayexma.

[5]Rü choma ichanato ga nanetügü rü chorü putüraanecügü. Rü yexma chanatogü ga naguxũ̃raũ̃xũ̃ i nanetügü i ori̱xgü.

[6]Rü chanaxü ya puchugü nax gumaarü dexámaxã yamegüxũ̃ca̱x ga yema nanetügü ga ichatogüxũ̃.

[7]Rü naxca̱x chataxe ga chorü mugüruũ̃gü ga yatüxũ̃ rü ngexũ̃. Rü yemaétü choxṹ nayexma ga togü ga chorü duũ̃xũ̃gü ga chauchiũ̃gutama buexũ̃. Rü yexgumarüxũ̃ ta rü yema Yerucharéũ̃wa nüxíra ãe̱xgacü ixĩgüxũ̃arü yexera choxṹ nayexma ga wocagü rü carnérugü.

[8]Rü chananutaque̱xe ga muxũ̃ma ga úiru rü diẽrumü ga noxri togü ga nachixũ̃anegüarü ãe̱xgacügüxũ̃tawa rü chorü ĩanegüwa chayaxuxũ̃. Rü choxṹ nayexma ga duũ̃xũ̃gü ga iyatüxũ̃ rü ngexũ̃ ga cha̱u̱xca̱x wiyaegüxũ̃. Rü yemaacü chorü ngúchaũ̃ chaxü. Rü choxṹ nayexma ga muxũ̃ma ga ngexũ̃gü ga namaxã chaxarüã̱xmaregüxũ̃.

[9]Rü yema Yerucharéũ̃wa nüxíra ãe̱xgacügü ixĩgüxũ̃arü yexera chatachiga rü choxṹ nayexma ga chorü yemaxũ̃gü. Rü naétü taguma choxna nixũgachi ga cua̱x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[10]Rü guxũma ga yema choxṹ ngúchaũxũ̃ rü tama chaugüna chanachu̱xu. Rü guxũma i ngẽma duũ̃xũ̃gü namaxã taãẽxũ̃ rü chanaxü. Rü guxũma ga yema chorü puracü ga chaxüxũ̃ rü namaxã chataãxẽ. Rü yema taãxẽ nixĩ ga chorü natanü ga yema chaxüxũ̃.

[11]Rü yemawena rü mea nagu ícharüxĩnũ̃ rü chananguga̱ü ga guxũma ga yema chaxüxũ̃ rü yema puracü ga guxchaãcü chaxüxũ̃. Rü yemawa nüxũ̃ chicua̱xãchi nax natüca̱xmamare yixĩxũ̃ ga guxũma ga yema chaxüxũ̃, rü ñoma buanecü ya ya̱u̱xemachaũ̃cürüũ̃mare nax yixĩxũ̃ nax taxuwama tüxṹ namexũ̃ i ngẽma ñoma i naanewa ixüxũ̃.

[12]Rü yemawena rü meama nagu charüxĩnü rü nügügu chanangu i ngẽma cua̱x namaxã i ngẽma nax tama naãẽxũ̃ nacuáxũ̃ rü ngẽma nax taechitamare imaxũ̃xũ̃. ¿Rü ngẽma chowena ãẽ̱xgacü ixĩxũ̃ rü ta̱xacürü to i puracü i tama choma chaxüxũ̃ tá nixĩ i naxüxũ̃?

[13]Rü ñu̱xma rü düxwa nüxũ̃ chicua̱xãchi nax ngẽma taãẽxũ̃ icuáxũ̃ rü nüxũ̃ narümemae i ngẽma nax taechitamare imaxũ̃xũ̃, ngẽxgumarüxũ̃ i ngẽma ngóonexũ̃ rü ngẽma ẽanexũ̃xũ̃ nax namemaexũ̃.

[14]Rü yíxema tümaãẽxũ̃ cuáxe rü mea tanangugü ega ta̱xacü taxu̱xgu, natürü ngẽma naechitamare maxũ̃xũ̃ rü tama mea nagu naxĩnüãcüma ta̱xacü naxü. Natürü chananguga̱ü rü yíxema tümaãẽxũ̃ cuáxe rü ngẽma naechitamare maxũ̃xũ̃ rü ngẽmatátama nixĩ i norü gu̱x.

[15]Rü chaugümaxã ñachagürü: —Ngẽma naechitamare maxũ̃xũ̃rüũ̃tátama chayu i chomax. ¿Rü ngẽmaca̱x ta̱xacüwa choxṹ namexũ̃ i guxũma i ngẽma chorü cua̱x? Rü ngẽma rü ta rü natüca̱xmamare nixĩ.

[16]Erü ngẽxguma nangupetügu ya taunecügü rü tagutáma texé nüxna tacua̱xãchi i ngẽma duũ̃xũ̃ i taxũ̃ i cua̱x nüxṹ ngẽxmaxũ̃ rü ngẽma duũ̃xũ̃ i naechitamare maxũ̃xũ̃. Rü guxũ̃xũ̃ tarüngüma. Rü ngẽma duũ̃xũ̃ i taxũ̃ i cua̱x nüxṹ ngẽxmaxũ̃ rü nayu, rü ngẽxgumarüxũ̃ ta i ngẽma duũ̃xũ̃ i naechitamare maxũ̃xũ̃ rü nayu ==ñachagürü chaugümaxã.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Rü choxű̃ nawa̱xtümüű̃ nax ñoma i naanewa chamaxű̃xű̃, erü guxű̃ma i puracü i ñoma i naanewa ixüxű̃ rü inarüxomare. Rü aixcüma nixĩ i guxű̃ma i ngẽma ixüxű̃ rü natücа̱xmamare yixĩxű̃. Rü ñoma buanecü ya taxucürüwama yayauxemacürüxű̃ nixĩ.

18Rü ngẽxgumarüxű̃ ta ga yema puracü ga ñoma ga naanewa chaxüxű̃, rü tama aixcüma taãxẽ choxna naxã, erü guxű̃ma ga yema puracü ga chaxüxű̃ rü ãe̱xgacü i chowena chauchicüxü ãe̱xgacü ixĩxű̃ tá namaxã inacua̱x.

19¿Texé nüxű̃ cuáxű̃ ya yima ãe̱xgacü ya chowena tá ixücucü, rü wüxi ya naãẽxű̃ cuácü yixĩ, rüe̱xna tama naãẽxű̃ cuácü yixĩ? Natürü nüma tá nixĩ i namaxã inacuáxű̃ i guxű̃ma i ngẽma ñoma i naanewa chorü cua̱xmaxã chaxüxű̃ rü taxű̃ i puracümaxã choxű́ ngẽxmaxű̃. Rü guxű̃ma i ngẽma rü ta rü natücа̱xmamare nixĩ.

20Rü ngẽxguma nagu charüxĩnügu ga yema chaxüxű̃ ga ñoma ga naanewa, rü chaugümaxã chixãũxãchi nax yemaacü poraãcü chapuracüxű̃.

21Rü ngẽxguma wüxíe taxű̃ i tümaarü cua̱xmaxã mea tapuracügu, rü natücа̱xmamare tapuracü, erü guxű̃ma i ngẽma tayaxuxű̃ i tümaarü puracüwa rü togü i tama naxca̱x puracüxű̃arü tá nixĩ. Rü ngẽmaãcü i tümaarü puracü rü natücа̱xmamare nixĩ erü tümaarü ngẽmaxű̃gü rü togüarü tá nixĩ.

22¿Rü ta̱xacürü mexű̃ tá nayaxu ya yima yatü ega poraãcü napuracügu rü poraãcü ngẽma puracücа̱x naxoegaãẽgu i ñoma i naanewa?

23Rü guxű̃ i ngunexű̃gu rü ngúxű̃ ninge rü nachixeãxẽ. Rü woo chütacü rü norü puracügu narüxĩnüecha. Rü ngẽma rü ta wüxi i natücа̱xmamare nixĩ.

24Rü ngẽma nüxű́ rümemaexű̃ ya yimá yatü nixĩ nax nachibüxű̃ rü naxaxexű̃ rü nangóoxű̃ i ngẽma norü puracütanü. Erü guxű̃ma i ngẽma rü ta Tupana nanango̱xẽxẽ.

25¿Rü texé tachibü rüe̱xna tataãxẽ ega tama Tupana nango̱xẽẽgu i ngẽma?

26Rü aixcüma Tupana tüxna nanaxã i cua̱x rü taãxẽ ya yíxema tüxű̃ nadáuxe nax mexű̃ taxüxű̃. Natürü yíxema chixexű̃arü üruxű̃ ixĩxẽ, rü nüma ya Tupana rü tüxű̃ nayixerü nax tügü tamuarü ngẽmaxű̃güa̱xẽẽxű̃. Natürü Tupana rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yixcüama tüxna nanade i tümaarü ngẽmaxũ̃gü nax yíxema tümamaxã nataãẽxẽẽna naxããxũ̃cax. Rü yíxema chixexũ̃ üxe rü guxũ̃ma i ngẽma tayaxuxũ̃ rü natücaxmamare nixĩ. Rü ñoma buanecü ya taxucürüwama yauxemachaũ̃cürüxũ̃ nixĩ.

## Nguxẽẽtaeruũ̃arü ore 3

### Guxũ̃ma i ngupetüxũ̃ rü nüxṹ nangẽxma i norü ora rü norü ngunexũ̃ nax nawa nanguxũ̃

[1]Ñoma i naanewa rü guxũ̃ma i taxacü i ngupetüxũ̃ rü nüxṹ nangẽxma i norü ora rü norü ngunexũ̃ nax nawa nanguxũ̃.

[2]Rü nangẽxma i ngunexũ̃ i nagu ibuxũ̃, rü nangẽxma i ngunexũ̃ i nagu iyuxũ̃. Rü nangẽxma i ngunexũ̃ i nagu itoexũ̃, rü nangẽxma i ngunexũ̃ i nagu nabéxũ̃ i ngẽma itoxũ̃.

[3]Rü nangẽxma i ngunexũ̃ i nagu namáetagüxũ̃, rü ngunexũ̃ i nagu tüxũ̃ yaxüxũ̃xũ̃güxũ̃. Rü nangẽxma i ngunexũ̃ i nagu napogüexũ̃, rü ngunexũ̃ i nagu naxüpatagüxũ̃.

[4]Rü nangẽxma i ngunexũ̃ i nagu ixaxuxũ̃, rü ngunexũ̃ i nagu icugüexũ̃. Rü nangẽxma i ngunexũ̃ i nagu iyutanüxũ̃, rü ngunexũ̃ i nagu ipetaexũ̃.

[5]Rü nangẽxma i ngunexũ̃ i nagu nutamaxã nagüanexũ̃, rü ngunexũ̃ i nagu nuta nadexũ̃. Rü nangẽxma i ngunexũ̃ i nagu yigüna inaixãchigüxũ̃, rü ngunexũ̃ i nagu yigüna tóxnamana ixĩxũ̃.

[6]Rü nangẽxma i ngunexũ̃ i nagu taxacücax idauxũ̃, rü ngunexũ̃ i nagu írüchaxãchixũ̃ nax taxacücax idauxũ̃. Rü nangẽxma i ngunexũ̃ i nagu namaxã inguxũ̃xũ̃ i ngẽmaxũ̃gü, rü ngunexũ̃ i nagu ínawogüxũ̃.

[7]Rü nangẽxma i ngunexũ̃ i nagu naxchirugu igáugüxũ̃, rü ngunexũ̃ i nagu ingaixchiruxũ̃. Rü nangẽxma i ngunexũ̃ i nagu iyarüchianegüxũ̃, rü ngunexũ̃ i nagu idexagüxũ̃.

[8]Rü nangẽxma i ngunexũ̃ i nagu yigü ingechaũ̃güxũ̃, rü ngunexũ̃ i nagu yigüchi ixaiexũ̃. Rü nangẽxma i ngunexũ̃ i nagu yigü idaixũ̃, rü ngunexũ̃ i nagu yigümaxã rüngüxmüexũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

9¿Rü ta̱xacüwa nüxū́ namexū̃ ya yatü nax puracüguxicatama naxĩnüxū̃?

10Rü nüxū̃ chicua̱xãchi i ngẽma puracü ya Tupana yatügüétüwa ngẽxmaxẽẽxū̃ nax ngẽmagu inachoxū̃ca̱x.

11Rü yexguma norü ngunexū̃wa nanguxgu rü Tupana nanaxü ga guxū̃ma. Rü namexẽchi ga yema naxüxū̃. Rü naétü Tupana duū̃xū̃güxū̃ nüxū̃ nacua̱xẽxẽ i ngẽma taguma gúxū̃ woo i duū̃xū̃gü rü tama nawa nangugü nax nüxū̃ nacua̱xgüxū̃ i guxū̃ma i ngẽma Tupana marü ngo̱xẽẽxū̃, rü ngẽma yixcüra tá naxüxū̃.

12-13Rü ñu̱xma rü nüxū̃ chacua̱x rü duū̃xū̃güca̱x rümemaexū̃ nixĩ nax namaxẽyane nataãẽgüxū̃ rü mexū̃ naxügüxū̃. Rü ngẽxgumarüxū̃ ta nüxū̃ chacua̱x nax Tupanawa ne naxũxū̃ nax ichibüexū̃, rü ixaxegüxū̃, rü nayauxgüxū̃ i tórü puracütanü.

14Rü naétü nüxū̃ chacua̱x rü guxū̃ma i ta̱xacü ya Tupana üxū̃ rü guxū̃gutáma nangẽxmaecha. Rü taxucürüwa texé tanaxüétü i ngẽma Tupana üxū̃, rü taxucürüwa itanaxoxẽxẽ i ngẽma nüma naxüxū̃. Rü Tupana rü ngẽmaãcü nanaxü nax guxū̃ma nüxū̃ muū̃exū̃ca̱x rü nüxū̃ nangechaū̃güxū̃ca̱x.

15Rü guxū̃ma i ngẽma ñu̱xma ngẽxmaxū̃ rü woetama marü nũxcüma nayexma. Rü taxuxū̃táma yixcüra nangẽxma i ta̱xacü i tama ñu̱xma ngẽxmaxū̃. Rü nüma ya Tupana rü nanatáeguxẽxẽ i ngẽma marü ngupetüxū̃.

**Duū̃xū̃gü rü chixri nügümaxã inacua̱xgü**

16Rü ngẽma to i nüxū̃ chadauxū̃ nixĩ nax nangẽxmaxū̃ i taxū̃ i chixexū̃ rü ãẽ̱xgacügü diẽruca̱x chixri duū̃xū̃gümaxã inacua̱xgü. Rü ngẽmaãcü nangupetü nawa i ñoma i naane i ngextá chi mea nügümaxã inacua̱xgüxū̃wa i duū̃xū̃gü rü mexū̃gu nügümaxã ínaxĩnüexū̃wa.

17Rü nawa tá nangu i ngunexū̃ i nagu Tupana tá norü maxū̃chiga nüxna ca̱xaxū̃ ya yimá yatü ya mexū̃ ücü rü ngẽma yatü i chixexū̃ üxū̃. Erü tá nangẽxma i norü ngunexū̃ i nagu tá nangóxū̃ i ngẽma marü ngupetüxū̃ rü ngẽma cúãcü üxū̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[18]Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta nagu charüxĩnü i duũ̃xũ̃güchiga. Rü Tupana tüxna nanaxã i guxchaxũ̃gü nax ngẽmawa nüxũ̃ icuáxũ̃cax nax ñoma naeũ̃gürüxũ̃tama iyuexũ̃.

[19]Rü aixcüma nixĩ i duũ̃xũ̃gü rü naeũ̃gürüxũ̃tama nayuexũ̃ rü ngẽma wüxitama nixĩ i norü gux. Rü ngẽma ngũ̃ãcüxü i duũ̃xũ̃gü nüxũ̃́ ngẽxmaxũ̃ rü ngẽmatama ngũ̃ãcüxü nixĩ i naeũ̃gü nüxũ̃́ ngẽxmaxũ̃. Rü ngẽmaãcü i duũ̃xũ̃gü rü tama naeũ̃güxũ̃ narüyexeramae. Rü guxũ̃ma i ngẽma rü natücaxmamare nixĩ.

[20]Rü guxũ̃ i duũ̃xũ̃gü rü naeũ̃gü rü ngẽmatama nachicawa naxĩ. Rü guxũ̃ma i ngẽma rü waixũ̃mütexewa nixĩ i naxüxũ̃, rü guxũ̃ma rü wenaxarü waixũ̃mütexexũ̃ tá nixĩgü.

[21]¿Rü ngẽxguma nayuegu i duũ̃xũ̃gü rü texé nüxũ̃ tacuax nax aixcüma dauxũ̃wa naxũxũ̃ i naãxẽ? ¿Rü ngẽxguma nayuegu i naeũ̃gü rü texé nüxũ̃ tacuax nax aixcüma waixũ̃mütüũ̃wa naxũxũ̃ i naãxẽ?

[22]Rü nüxũ̃ chadau nax ngẽma duũ̃xũ̃gücax rümemaexũ̃ nixĩ nax nangóoxũ̃ i norü puracütanü. Rü ngẽma nixĩ i nüxna üxũ̃ i duũ̃xũ̃gü. ¿Rü texé tá wena tanataeguxẽxẽ i wüxi i duũ̃xũ̃ i yuxũ̃ nax nüxũ̃ nadauxũ̃cax i ngẽma nawena ngupetüxũ̃?

## Nguxẽẽtaeruũ̃arü ore 4

[1]Rü yemawena rü nüxũ̃ chadau nax ñoma i naanewa naxrüxũ̃ i duũ̃xẽgümaxã chixri icuaxgüxũ̃. Rü tüxũ̃ chadau nax taxauxexũ̃ ga guxema duũ̃xẽgü ga chixri tümamaxã inacuaxgüxe, rü taxúema tüxũ̃ rüngũ̃xẽẽxũ̃ nax tataãẽgüxũ̃cax. Rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i chixri tümamaxã icuaxgüxũ̃ rü poraãcü chixri tümamaxã nachopetü rü taxúema texé tüxũ̃ tarüngũ̃xẽxẽ.

[2]Rü ngẽmacax nagu charüxĩnü rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i marü yuexũ̃ nixĩ i duũ̃xũ̃gü i maxẽxũ̃arü yexera taãẽwa ngẽxmagüxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[3]Rü ngẽma yuexũ̃ rü ngẽma maxẽxũ̃arü yexera taãẽwa nangẽxmagü, rü ngẽma õxchanagü i tauta ñoma i naanegu buexũ̃ rü taãẽwa nangẽxmagü erü tauta nüxũ̃ nadaugü i ngẽma chixexũ̃ i ñoma i naanewa naxügüxũ̃ i duũ̃xũ̃gü.

[4]Rü nüxũ̃ chadau rü ngẽxguma wüxi i duũ̃xũ̃ aixcüma napuracügu rü namuarü diẽruq̃xgu rü ngẽma togü rü naxchi naxaie rü nixãũxãchie. Rü guxũ̃ma i ngẽma rü wüxi i natücq̃xmamare nixĩ, rü ñoma buanecü ya iyauxemachaũ̃cürüxũ̃mare nixĩ.

[5]Rü duũ̃xũ̃gü rü ñanagürügü: —Ngẽma duũ̃xũ̃ i naechitamare maxũ̃xũ̃ rü naxo nax napuracüxũ̃. Rü ngẽmacq̃x nügütama taiyamaxã nayuxẽxẽ ==ñanagürügü.

[6]Natürü i choma rü ñacharügü: —Duũ̃xũ̃gü rü poraãcü napuracüe nax yexera nüxũ̃́ nangẽxmaxũ̃cq̃x. Natürü ngẽma rümemaexũ̃ nixĩ nax namaxã nataãẽxũ̃ i ngẽma íxraxũ̃ i nüxũ̃́ ngẽxmaxũ̃, erü ngẽma nax yexera nanaxwq̃xexũ̃ rü ñoma buanecü ya taxucürüwa yayauxemacürüũ̃mare nixĩ ==ñacharügü.

[7]Rü ngẽmawena rü nüxũ̃ chadau ga to ga natücq̃xmamare ixĩxũ̃ i ñoma i naanewa.

[8]Rü nüxũ̃ chadau ga wüxi ga yatü ga nüxicamare ixĩcü. Rü nüma rü nangemücü, rü nataxuma ga nanegü rü naenexẽgü. Rü taguma inarüngũ̃ ga norü puracüwa, rü taguma namaxã nataãxẽ i ngẽma nüxũ̃́ ngẽxmaxũ̃. Rü guxũ̃guma yexera i to nanaxwq̃xe. Rü nüma rü taguma nügüna naca ñaãcü: —¿Texécq̃x nixĩ i poraãcü chapuracüxũ̃? ¿Rü tq̃xcüũ̃ chaugüna namaxã chaxaü i chorü diẽru rü chorü ngẽmaxũ̃gü? ==ñanagürü. Rü ngẽma taxũ̃ i puracü rü ta rü wüxi i natücq̃xmamare nixĩ.

### Ngẽma nax wüxigu rüxĩnüexũ̃ rü pora tüxna naxã

[9]Rü name i taxre i duũ̃xũ̃gü nügümaxã napuracüexũ̃ rü tama wüxi nüxicatama puracüxũ̃. Erü ngẽxguma taxre yixĩxgu rü nügü narüngũ̃xẽẽgü.

[10]Rü ngẽxguma wüxi yanguxgu rü ngẽma namücü rü tá inanachixẽxẽ. Natürü tügümaxã tangechaũ̃ ya yíxema tüxicatama ixĩxẽ i ngẽxguma itayanguxgu, erü taxúema tüxũ̃ tarüngũ̃xẽxẽ nax itachixũ̃cq̃x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]Rü ngẽxguma taxre i duũxũgü nügü caxgux, rü ngẽma taxre rü tá nügü nanaiwegü. Natürü ngẽxguma chi wüxitama nüxica ícaxgu ¿rü ñuxãcü tá nüxica nügü nanaiwexẽxẽ?

[12]Rü ngẽxguma wüxi i duũxũ nüxicatama yixĩxgu rü tama natauxcha nax nügü ínapoxũxũ. Natürü ngẽxguma taxre i duũxũ yixĩxgu rü natauxcha nax nügü ínapoxũxũ. Rü ngẽxgumarüxũ ta i wüxi i napana̱xã i tomaepü̱x ya tünütawa ãxũxũ rü tama tauxchaãcü nicauye.

### Tama nixĩ i ya̱xgurica cua̱x tüxṹ ngẽxmaxũ

[13]Rü wüxi i ãẽ̱xgacü ya marü yaxcü ya naechitamare maxũcü rü tama mea duũxũgümaxã inacua̱x, erü tama nanayaxu nax texé naxucu̱xẽxũ. Rü narümemae nixĩ i wüxi ya ngextü̱xücü ya ngearü diẽruáćü ya mea naãxẽxũ cuácü nax duũxũgümaxã icuáxũ.

[14-15]Rü woo chi poxcupataũwa ínguxuchicü yixĩxgu ya yimá ngextü̱xücü ya ãẽ̱xgacüchicüxü ingucuchicü rü woo noxri nangearü diẽrua̱xgu, natürü nüxũ chadau nax ñoma i naanecüa̱x i duũxũgü nüxũ unetaxũ nax norü ãẽ̱xgacü yixĩxũca̱x.

[16]Rü woo muxũma i duũxũgü rü yimá ãẽ̱xgacümaxã nataãẽgü, natürü ngẽma duũxũgü i naweama ngóexũ, rü tama yimá ãẽ̱xgacümaxã nataãẽgü. Rü guxũma i ngẽma rü natüca̱xmamare nixĩ, rü ñoma buanecü ya taxucürüwama iyauxemacürüxũ nixĩ.

## Ngu̱xẽẽtaeruũarü ore 5

### Ngẽma uneta i Tupanamaxã ixüxũ rü tanaxwa̱xe nax aixcüma yanguxẽxẽxũ

[1]¡Ngẽxguma Tupanapatawa cuxũxgu rü naxuãxẽ rü mea nagu rüxĩnü i ngẽma cuxüxũ! Rü tama name i chixri curü ãmare icuxã naxrüxũ i ngẽma duũxũgü i naechitamare maxẽxũ rü tama nüxũ cuáxũ nax chixexũ naxügüxũ. Rü narümemae nixĩ nax mea Tupanaga cuxĩnüxũ.

[2]Rü tama name i namaxã cuñuxãxẽ i ngẽma curü uneta i Tupanamaxã nüxũ quixuxũ i cua̱xmaxã rü curü ĩnümaxã. Erü nüma ya Tupana rü daxũguxũ i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

naanewa nangẽxma, rü cuma rü ñoma i naanewa cungexma. Rü ngẽmacax tama name i naxcax cuñuxãxẽ nax Tupanamaxã nüxũ quixuxũ i curü uneta.

3Erü ngẽxguma poraãcü cuxoegaãẽgu rü düxwa tá cuchixenegü. Rü ngẽxguma quidexaechagu rü düxwa tá nüxũ quixu i ore i taxuwama mexũ.

4Rü ngẽxguma Tupanamaxã wüxi i uneta cuxüxgu, rü name i paxãma cuyanguxẽxẽ i ngẽma curü uneta. Erü nüma ya Tupana rü tama norü me nixĩ i ngẽma duũxũgü i naechitamare ixunetagüxũ. Rü name i aixcüma cuyanguxẽxẽ i ngẽma curü uneta.

5Rü tama name nax icuxunetaxũ ega taũtáma cuyanguxẽẽgu. Rü narümemae nixĩ nax noxtacüma tama icuxunetaxũ.

6Rü tama name i cunaxüchica i cuberagü nax pecadu cuxũ naxüxẽẽxũ, rü ñuxũchi yixcama Tupanaarü duũxũ i chacherdótemaxã nax nüxũ quixuxũ rü ícutüxũgagumare yixĩxũ nax pecadu cuxüxũ. ¿Tüxcüũ Tupanaxũ cunuxẽxẽ nagagu i ngẽma uneta i tama quinguxẽxẽxũ rü ñuxũchi nagu cunachixexẽẽxũ i ngẽma puracü i cuxüxũ?

7Rü naétüwa i guxũma i ngẽma guxchaxũgü, rü ngẽma dexagü, rü ngẽma natücaxma ixĩxũ, rü cuma rü name nax Tupanaxũ cungechaũxũ rü nüxũ cumuũxũ.

### Taxucürüwa diẽrumaxã naxcax tataxe i taãxẽ

8¡Taxũtáma cubaixãchi i ngẽxguma nüxũ cudauxgu nax to i nachixũanegüwa rü ãẽxgacügü chixri namaxã inacuaxgüxũ i ngẽma norü duũxũgü i ngearü diẽruãxgüxũ. Rü ngẽma ãẽxgacügü i guxchaxũarü mexẽẽruũgü rü diẽrucax tama tüxũ nangũxẽẽgüxũ ya yíxema ngearü diẽruãxgüxe! Erü wüxichigü i ngẽma ãẽxgacügü rü natüxũwa nangẽxma i to i ãẽxgacü i naétüwa ngẽxmaxũ, rü ngẽma ãẽxgacü i naétüwa ngẽxmaxũ rü to i ãẽxgacütüũwa nangẽxma, rü guxũma i ngẽma ãẽxgacügü rü nügü ínapoxũgü.

9¿Rü taxacüwa namexũ i ngẽma naxügüxũ i ngẽma nachixũanearü ãẽxgacügü ega tama aixcüma tüxũ nangũxẽẽgügu ya yíxema duũxẽgü ya ngearü diẽruãxgüxe?


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[10]Rü ngẽma duũxũ i diẽru nüxṹ ngúchaũxũ rü guxũguma yexeraxũ i diẽru nanaxwa̱xe. Rü ngẽma muarü ngẽmaxṹáxũ rü guxũguma yexera i to i norü ngẽmaxũ nanaxwa̱xe, rü taguma nüxṹ ningu. Rü guxũma i ngẽma rü natüca̱xmamare nixĩ.

[11]Erü ngẽxguma yexera tüxṹ nangẽxmagu i diẽru rü yexera tanaguxẽxẽ. ¿Rü ta̱xacüwa tüxṹ name i ngẽma nax namuxũ i tórü diẽru? Rü ngẽma nax nüxũ idawenüxũwaxicatama nixĩ i namexũ.

[12]Rü yíxema puracüxe rü woo íxrarüwa tachibü rü woo mea tachibü, natürü guxũguma mea tape. Natürü ngẽma diẽrua̱xũchixũ rü norü diẽrugagu taguma mea nape.

[13]Rü wüxi i nacüma i aixcüma ngechaũ tüxna ãxũxũ chadau i ñoma i naanewa. Rü ngẽma nacüma nax imuarü diẽruáxũ rü norü yorana guxchaxũ naxã.

[14]Erü ngẽxguma tama mea tüxṹ ínanguxuchigu ega ta̱xacüca̱x tataxegu, rü ngürüãchi ngẽxma tá nagu̱x i guxũma i tümaarü diẽru. Rü ngẽxguma nangẽxmagu ya wüxi ya tümane, rü taxuxũ̃táma naxca̱x ngéma tata̱x.

[15]Rü yema taxuxũma ga ta̱xacümaxã ñoma ga naanewa nax nanguxũ, rü ngẽmaãcü tátama nataegu. Rü yema noxri nabuxgu nax nangexchiruxũ̃rüxũ tátama nixĩ i ngẽxguma nayu̱xgu. Rü taxuxũ̃táma ga yema norü puracütanüwa nayaxuxũ rü tá ninge.

[16]Rü guxũma i ngẽma rü aixcüma wüxi i taxũ i ngechaũ nixĩ. Yerü yema ñoma ga naanegu nax ngexchiruãcü nabuxũ̃ãcü tátama nayu. ¿Rü ta̱xacü yixĩxũ i nawa nayaxuxũ nax poraãcü napuracüxũ?

[17]Rü ngẽmaétüwa rü guxũma i ngunexũgü i nagu namaxũ̃xũgu rü ẽanexũ̃wa nangẽxma, rü namu i norü guxchaxũgü, rü da̱xaweanegü, rü oegaãẽgü i naxca̱x inguxũ.

[18]Rü ngẽmaca̱x nagu charüxĩnü rü ñu̱xma nax paxaãchi ñoma i naanewa Tupana tüxũ maxẽxẽẽxũ, rü ngẽma rümemaexũ rü taãxẽ tüxna ãxũ nixĩ nax


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nangőxũ rü yaxaxüxũ i ngẽma tórü puracütanü i ñoma i naanewa poraãcü naxca̲x ipuracüxũ. Erü ngẽma nixĩ i tüxna üxũ.

19Rü ngẽxgumarüxũ ta ya guxãma ya yíxema Tupana muxũ i tümaarü ngẽmaxũgü tüxna ãxẽ, rü nüma ya Tupana tüxũ namu nax tanangőxũ rü tayaxaxüxũ i ngẽma tüxna üxũ. Erü ngẽma nax poraãcü ipuracüxũwa nax nangőxũ rü yaxaxüxũ, rü Tupanawa ne naxũ.

20Rü ngẽma nax Tupana tüxũ taãẽxẽẽxũgagu rü tama poraãcü naxca̲x taxoegaãxẽ i tórü maxũ i ñoma i naanewa.

## Ngu̲xẽẽtaeruũarü ore 6

1Ñoma i naanewa nangẽxma i to i chixexũ i nüxũ chadauxũ nax naxügüãxũ i muxũma i duũxũgü.

2Rü nüma ya Tupana rü tümaxũxe ya duũxẽna nanaxã i muxũma i ngẽmaxũgü rü mexũgü. Rü taguma tüxű̃ nataxu i ta̲xacü i wüxichigü i ngunexũgu tanaxwa̲xexũ. Natürü Tupana rü tama guxũgu tüxna nanaxã i ngẽma tümaarü ngẽmaxũgü nax namaxã tataãẽxũca̲x, erü ngẽxguma tayu̲xgu, rü tomare i duũxũgü tá nüxĩ́ namaxã inacua̲x. Rü ngẽma rü ta rü natüca̲xmamare nixĩ, rü aixcüma wüxi i taxũ i ngechaũ nixĩ.

3Rü wüxi ya yatü rü woo 100 i nane nüxű̃ ngẽxmagu rü ñu̲xũchi mucü ya taunecü namaxũgu, natürü woo yimá mucü ya taunecü namaxũ̲xgu rü taxuwama nüxű̃ name ega tama mexũgu ínamáxũxgu rü ngẽxguma nayu̲xgu tama inata̲xgu. Rü choma nüxũ chixu rü wüxi i buxũ i yuãcü íxraxũ rü ngẽma yatüarü yexera nataãxẽ.

4Rü ngẽma buxũ rü natüca̲xma nabu, rü waanexũgu inarütaxu rü taguma texé nüxũ tacua̲x i naéga.

5Rü taguma üa̲xcüarü ngóonexũxũ nadau rü taguma ta̲xacüxũ nacua̲x, natürü ngẽma yatüarü yexera mexũgu narüngü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[6]Rü ngẽma yatü i muarü ngẽmaxũ̱axcü rü woo 2,000 ya taunecü namaxũgu, ¿natürü tạxacüwa nüxṹ name i ngẽma ega tama taãxẽ nüxṹ ngẽxmagu? Rü guxũma i duũxũgü rü ngẽxguma nayuegu rü wüxitama i nachicawa naxĩ.

[7]Rü yimá yatü rü poraãcü napuracü nax nachibüxũcạx, natürü taguma nüxṹ ningu i ngẽma norü õna.

[8]¿Rü ngẽma yatü i cuạx nüxṹ ngẽxmaxũ̃ rü tạxacüwa nüxũ̃ nayexeraxũ̃ i ngẽma duũxũ̃ i naechita maxũxũ̃? Rü ngẽma ngearü diẽruáxũ̃ naxwạxexũ̃ nixĩ nax norü guxchaxũ̃güxũ̃ nayexeraxũ̃.

[9]Rü ngẽma nagu rüxĩnüxũarü yexera rümemaexũ̃ nixĩ i ngẽma taxetümaxã nüxũ̃ idauxũ̃. Natürü guxũma i ngẽma rü natücạxmamare nixĩ rü ñoma buanecü ya taxucürüwama iyauxemacürüxũ̃ nixĩ.

[10]Rü ngẽma ñụxma nüxũ̃ idauxũ̃ rü woetama nũxcüma Tupana nanaxüéga. ¿Rü texé tá namaxã tügü tadai ya wüxi ya tümaarü yexera poracü ixĩcü?

[11]Rü ngẽxguma yexera idexaechagu rü yexera nangẽxma i guxchaxũ̃gü. Rü taxuwama tüxṹ name i ngẽma.

[12]Rü wüxi ya yatü rü paxaãchi ñoma i naanewa namaxyane, rü taxúema nüxũ̃ tacuạx i tạxacü nixĩ i mexũ̃ naxcạx. Erü ngẽma norü ngunexũ̃gü rü ñoma wüxi i naxchipetarüxũ̃ tá nangupetü. Rü nawena nax nayuxũ̃ rü texé tá namaxã nüxũ̃ tixu i ngẽma ñoma i naanewa ngupetüxũ̃.

## Ngụxẽẽtaeruũ̃arü ore 7

### Name nax irüxĩnüexũ̃ i ngẽma yexera rümemaexũ̃

[1]Ngẽma mexũ̃ i pumaraarü yexera rümemaexũ̃ nixĩ nax namexũ̃ i tachiga. Rü ngẽma ngunexũ̃ i nagu ixíxraxũ̃arü yexera rümemaexũ̃ nixĩ i ngẽma ngunexũ̃ i nagu iyuxũ̃.

[2]Rü ngẽma nax wüxi i petawa ixũxũ̃arü yexera rümemaexũ̃ nixĩ nax wüxi ya yuxeta tüxũ̃ íyarüdauxũ̃. Erü ngẽma yugu nixĩ i yacuáxũ̃ i guxũma i duũxũ̃güarü maxũ̃. Rü ngẽma maxẽxũ̃ rü name nax nügügu naxĩnüexũ̃ nax wüxi i ngunexũ̃ rü nüma rü tá ta nayuxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[3]Rü ngẽma icuechaxũarü yexera rümemaexũ nixĩ nax ixaxuxũ. Rü woo tüxũ nachixechiwexẽẽgu, natürü nanataãẽxẽxẽ ya tórü maxũne.

[4]Rü ngẽma nüxũ cuáxũ rü norü yugu nixĩ i naxĩnüxũ, natürü ngẽma naechitamare maxũxũ rü norü taãxẽgu nixĩ i naxĩnüxũ.

[5]Rü ngẽma naechitamare maxẽxũarü cua̱xüũgüarü yexera rümemaexũ nixĩ nax irüxĩnüxũ i ngẽma nüxũ cua̱xgüxũarü ucu̱xẽgü.

[6]Rü ngẽma naechitamare maxũxũarü cugü rü ñoma tuxu i üxüwa iwocuxũrüxũ nipecha. Rü ngẽma norü cugü rü wüxi i natüca̱xmamare nixĩ.

[7]Rü ngẽma diẽru rü chixexũwa nanaga i ngẽma duũxũgü i cua̱x nüxú̱ ngẽxmaxũ. Rü ngẽma ãẽ̱xgacügü rü diẽruca̱x chixri duũxũgümaxã inacua̱xgü.

[8]Rü wüxi i puracü i ngexwaca ixügüxũarü yexera narümemae nax yanguxẽẽxũ i ngẽma puracü. Rü ngẽma nax yigü írüporaxũarü yexera narümemae nax imecümaxũ.

[9]¡Rü taxú̱ i cugü nüxna cuxã i ngẽma nu! Erü ngẽma nu nixĩ i duũxũgü i naechitamare maxẽxũmaxã icuáxũ.

[10]Rü nangẽxma i duũxũgü i nüxũ ixuxũ nax yexera namemaegüxũ ga gumá taunecügü ya ngupetügücü. Natürü ngẽma ĩnü rü tama wüxi i ĩnü i cua̱x nüxú̱ ngẽxmaxũ nixĩ.

[11]Rü ngẽma cua̱x rü ñoma i naanewa maxẽxũ i duũxũgüca̱x rü name. Natürü ngẽma nax cua̱x tüxú̱ ngẽxmaxũ rü naétü diẽru tüxú̱ ngẽxmaxũ nixĩ i rümemaexũ.

[12]Erü ngẽma cua̱x rü ngẽma diẽrurüxũ tüxũ ínapoxũ. Natürü ngẽma cua̱x rü nüxú̱ nangẽxma i pora nax tüxna naxããxũ i maxũ ya yíxema cua̱x tüxú̱ ngẽxmaxe.

[13]Rü dücax, ¡mea nagu rüxĩnü rü mea nangugü i ngẽma Tupana üxũ! ¿Rü texé tüxú̱ nangẽxma i pora nax itayanawe̱xãchixẽẽxũ i ngẽma Tupana wũxẽxẽxũ?


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[14]Rü ngẽxguma mexũ̃gü cuxca̱x ínguxgu, ¡rü namaxã nataãxẽ i ngẽma mexũ̃gü! Natürü ngẽxguma guxchaxũ̃gü cuxca̱x ínguxgu ¡rü nagu rüxĩnü nax Tupanawa nixĩ i ne naxũxũ̃ i guxũ̃ma i ngẽma. Rü nüma ya yatü rü taguma nüxũ̃ nacua̱x i ngẽma yixcüra tá naxca̱x ínguxũ̃!

[15]Rü guxũ̃ma i ngẽma rü nüxũ̃ chadau nagu i chorü maxũ̃ i natüca̱xmamare ixĩxũ̃. Rü nangẽxma i yatügü i mexũ̃ ügüxũ̃ i yuexũ̃ woo namexgu i norü maxũ̃. Rü ñu̱xũchi nangẽxma i duũ̃xũ̃gü i chixexũ̃ ügüxũ̃ rü mucüma ya taunecü maxẽxũ̃ woo nachixegu i norü maxũ̃.

[16]Rü tama name nax cugü quixu nax cumecümaxũ̃ rüẽxna nüxũ̃ cucua̱xüchixũ̃. ¿Rü tü̱xcüũ̃ cugütama cuwomüxẽxẽ?

[17]Rü tama name nax cuchixecümaxũ̃, rü tama name nax wüxi i naechitamare maxũ̃xũ̃ quixĩxũ̃. ¿Rü tü̱xcüũ̃ cunaxwa̱xe nax cuyuxũ̃ naxũ̃pa nax curü ngunexũ̃wa nanguxũ̃?

[18]Rü name nax naga cuxĩnüxũ̃ i ngẽma ucu̱xẽ nax tama cuchixecümaxũ̃ rü tama wüxi i naechitamare maxũ̃xũ̃ quixĩxũ̃. Rü yíxema aixcüma Tupanaxũ̃ ngechaũ̃xe rü mea tá tüxṹ ínanguxuchi i guxũ̃ma i ta̱xacü i taxüxũ̃.

[19]Rü ngẽma cua̱x rü 10 i ãẽxgacügü i wüxi ya ĩanemaxã icua̱xgüxũ̃arü poraarü yexera tüxũ̃ naporaxẽxẽ ya yíxema cua̱x tüxṹ ngẽxmaxe.

[20]Natürü ñoma i naanewa rü tataxuma ya texé aixcüma mea maxṹxẽ rü guxũ̃guma mexũ̃ üxe rü taguma chixexũ̃ üxe.

[21]¡Taxṹ i nagu curüxĩnüxũ̃ i guxũ̃ma i ngẽma nüxũ̃ yaxugüexũ̃ i duũ̃xũ̃gü! Rü ngẽmaãcü taxũtáma nüxũ̃ cuxĩnü i ngẽxguma chixri cuchiga yadexaxgu i curü mugüruxũ̃.

[22]Natürü cuma rü meama nüxũ̃ cucua̱x rü cuma rü ta rü mue̱xpü̱xcüna chixri toguxechiga quidexa.

### Cuáxca̱x chadau

[23]Rü guxũ̃ma i ngẽma rü cua̱xmaxã chanangugü, yerü pora chaxü nax choxṹ nayexmaxũ̃ca̱x ga cua̱x. Natürü tama aixcüma choxna nangu nax choxṹ nayexmaxũ̃ca̱x ga yema cua̱x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[24]Rü tama nüxũ chacua̲xéga i guxũma i ngẽma ñu̲xma ngẽxmaxũ. Rü naguxchaxüchi, rü taxúema nüxũ tacua̲x nax ñuxãcü nangóexũ.

[25]Rü yexguma pora chaxü nax choxű nayexmaxũca̲x ga yema cua̲x. Rü naxca̲x changu̲x rü naxca̲x chadau ga yema cua̲x. Rü yemawa nüxũ chicua̲xãchi nax tama namexũ nax taechitamare imaxũxũ. Rü nüxũ chicua̲xãchi nax wüxi ga ngeãẽmare yixĩxũ nax tama cua̲x choxű yexmaxũ.

[26]Rü ñu̲xũchi nüxũ chicua̲xãchi rü yuarü yexera rüchixemaexũ nixĩ i wüxi i ngexũ i tüxna na̲ixãchixũ nax tüxũ yayaxuxũca̲x ñoma wüxi ya yütarüxũ. Rü yíxema Tupanaga ĩnüxe rü ngĩxme̲xwa tá ítanguxuchi, natürü ngẽma chixexũarü üruxũ rü ngĩxme̲xgu tá nangu.

[27-28]Rü nawena nax meama naxca̲x changúxũ i ta̲xacücа̲x nax yixĩxũ i guxũma i ñoma i naanewa ngẽxmaxũ, rü choma i orearü uruxũ nax chixĩxũ rü nüxũ chacua̲x nax taxũta nüxũ ichayangauxũ i ngẽma naxca̲x chadauxũ. Rü 1,000 i yatügütanüwa nüxũ ichayangau i wüxitama i yatü i aixcüma mexũ, natürü guxũma i ngẽma ngexũgütanüwa rü bai i wüxi i ngexũ i mexũ i nüxũ ichayangauxũ.

[29]Rü ñaaxicatama nixĩ i nüxũ ichayangauxũ: Rü Tupana rü meama yatüxũ naxü, natürü nüma ya yatü rü nügüca̲x guxchaxũ ínanguxẽxẽ.

## Ngu̲xẽẽtaeruũarü ore 8

[1]¿Texé tá ngẽma yatü i cua̲x nüxű ngẽxmaxũgu tügü tangu? ¿Rü texé nüxũ tacua̲x i ta̲xacücа̲x nax yixĩxũ i guxũma i ñoma i naanewa ngẽxmaxũ? Rü ngẽma yatü i cua̲x nüxű ngẽxmaxũ rü nataãẽchiwe rü tama nanuchiwe.

### Name nax ãe̲xgacüga ixĩnüexũ

[2]¡Yanguxẽxẽ i ngẽma ãe̲xgacüarü mugü! Erü ngẽmaãcü nixĩ i Tupanape̲xewa cunaxueguxũ.

[3]¡Rü taxű i cuñuxãẽxũ nax naxme̲xwa ícunguxuchixũca̲x! ¡Rü taxű i ãe̲xgacümaxã cunuxũ! Erü nüma ya ãe̲xgacü rü tá nanaxü i ta̲xacü i nüma nanaxwa̲xexũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

4Rü ngẽma ãẽxgacüarü ore rü napora. Rü taxúema tapora nax nüxna naxca̲x tacaxũ̃ i ngẽma naxüxũ̃.

5Rü yíxema ãẽxgacüga ĩnüxe rü taxuxũma i guxchaxũ̃ tüxũ̃ nangupetü. Rü yíxema tümaãẽxũ̃ cuáxe rü nüxũ̃ tacua̲x i ñuxgu rü ñuxãcü tá tayanguxẽẽxũ̃ i ngẽma ãẽxgacüarü mugü.

6-7Rü aixcüma nangẽxma i wüxi i ora rü ngunexũ̃ i nagu mexũ̃ nax naxüxũ̃ i guxũma. Natürü taxũ̃ i norü guxchaxũ̃ ya yima yatü nixĩ nax tama nüxũ̃ nacuáxũ̃ i ngẽma tá ngupetüxũ̃, rü tataxuma ya texé ya namaxã nüxũ̃ ixuxe.

### Taxúema tixĩ ya maxũ̃ rü yuxũ̃ rüporamaexe

8Rü taxúema namaxã tapora i tümaarü maxũ̃ nax tama tayuxũ̃ca̲x. Rü ngẽxguma tümaarü ngunexũ̃wa nanguxgu rü tayu. Rü taxúetama nawa tiña i ngẽma yu. Rü ngẽma yatü i chixexũ̃gu maxũ̃xũ̃ rü ngẽma norü chixexũ̃ rü taxũtáma yuwa ínananguxuchixẽxẽ.

9Rü guxũ̃ma ga yema rü nüxũ̃ chadau ga yexguma naxca̲x chaugü ichaxãxgu nax nüxũ̃ chacuáxũ̃ca̲x i ngẽma ñoma i naanewa ixüxũ̃. Rü nümaxũ̃ i duũ̃xũ̃gü rü chixri toguxemaxã inacua̲x rü guxchaxũ̃ tümaca̲x ínangu̲xẽxẽ.

### Nangexma i ta̲xacü i taxuwama mexũ̃

10Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta nüxũ̃ chadau i ngẽma duũ̃xũ̃ i chixexũ̃gu maxũ̃xũ̃ i Tupanana ixũgachixũ̃. Rü ngẽma ngunexũ̃ i nagu yata̲xgüãxũ̃gu rü duũ̃xũ̃gü rü nüxũ̃ nicua̲xüũ̃gü. Natürü nawena rü yima ĩane ya chixexũ̃ nawa naxüxũ̃newa rü taxúema nüxna tacua̲xãchi. Rü ngẽma rü ta rü natüca̲xmamare nixĩ.

11Rü ngẽxguma tama paxa napoxcugu i ngẽma chixexũ̃arü üruxũ̃, rü ngẽma togü i duũ̃xũ̃gü nagu narüxĩnüe nax nümagü rü ta chixexũ̃ naxügüxũ̃.

12Rü ngẽma duũ̃xũ̃ i chixexũ̃ rü mue̲xpu̲xcüna chixexũ̃ naxü rü woo mucüma ya taunecü namaxũ̃gu, natürü nüxũ̃ chacua̲x ya yíxema Tupanaxũ̃ ngechaũ̃xe rü ngẽma chixexũ̃ üxũ̃arü yexera mexũ̃wa tá tangexma.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[13]Natürü ngẽma chixexũgu maxẽxũ rü taxũtáma mexũwa nangẽxmagü rü taxũtáma mucü ya taunecü namaxẽ. Rü ñoma wüxi i gáuxchipetarüxũ paxa inarütaxu, erü tama Tupanaxũ namuũe.

[14]Rü ñoma i naanewa nangupetü i tạxacü i taxuwama mexũ. Rü nangẽxma i duũxũgü i mexũ i chixri nüxũ ngupetüxũ ñoma chi chixexũ naxügüxũrüxũ. Rü nangẽxma i duũxũgü i chixexũ ügüxũ i mea nüxũ ngupetüxũ ñoma chi mexũ naxügüxũrüxũ. Rü nüxũ chixu rü ngẽma rü taxuwama name.

[15]Rü ngẽmacạx i choma rü ngẽma taãẽétüwa chaxü. Rü ngẽma naxcạx rümemaexũ i wüxi ya yatü i ñoma i naanewa nixĩ nax nachibüxũ rü naxaxexũ rü ñụxũchi nataãẽxũ. Rü ngexicatama nixĩ i norü puracüwa nayaxuxũ ya yima yatü nagu i ngẽma ngunexũgü ya Tupana nüxna ãxũ nax ñoma i naanewa namaxũxũ.

[16-17]Rü yexguma yexeraãcü chaugü ichaxãxgu nax nüxũ chacuáxũcạx rü chanangugüxũcạx i guxũma i ñoma i naanewa ixüxũ, rü taxucürüwama chape woo ngunecü rü chütacü, yerü tama nawa changụxetü nax nüxũ chadauxũcạx i guxũma i ngẽma Tupana üxũ i ñoma i naanewa. Rü woo pora naxụxgu ya yima yatü rü taxucürüwa nüxũ nacuạx nax tạxacüchiga yixĩxũ i guxũma i ngẽma Tupana üxũ i ñoma i naanewa. Rü woo wüxi i yatü i nüxũ cuạxüchixũ nagu rüxĩnügu nax nüxũ nacuáxũ, rü taxucürüwa nüxũ nacuạx nax tạxacüchiga yixĩxũ i guxũma i ngẽma Tupana üxũ i ñoma i naanewa.

## Ngụxẽẽtaeruũarü ore 9

### Maxũchiga rü yuchiga

[1]Poraãcü chaugü naxcạx ichaxã nax nüxũ chacuáxũcạx i guxũma i ngẽma Tupana üxũ. Rü ngẽma namaxã icharüxũxũ nixĩ nax guxũma i duũxũgü i mexũ ügüxũ rü ngẽma cuạx nüxṹ ngẽxmagüxũ rü guxũma i ngẽma naxügüxũ rü Tupanamẹxẽwa yixĩxũ i nangẽxmagüxũ. Rü yima yatü rü tama nüxũ nacuạx nax tạxacüchiga yixĩxũ nax yigü ingechaxũxũ rü yigüchi ixaiexũ woo naxetümaxã nüxũ nadạụxgu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2]Rü nüxũ chacuax rü guxũtáma i duũxũgü rü tá nayue, rü woo ngẽma duũxũ i mexũgu maxũxũ, rü woo ngẽma chixexũgu maxũxũ, rü woo ngẽma mecümaxũ, rü woo ngẽma chixecümaxũ, rü woo ngẽma duũxũ i Tupanapexewa nügü mexẽẽxũ, rü woo ngẽma tama Tupanapexewa nügü mexẽẽxũ, rü woo ngẽma duũxũ i naxũna Cori ya Tupanacax imáxũ, rü woo ngẽma tama naxũna Cori ya Tupanacax imáxũ, rü woo ngẽma mexũ üxũ, rü woo ngẽma pecadu üxũ, rü woo ngẽma Tupanamaxã ixunetaxũ, rü woo ngẽma tama Tupanamaxã ixunetaxũ, rü guxũtáma nayue.

[3]Rü guxũma i ngẽma ngupetüxũ i ñoma i naanewa, rü taxũ i guxchaxũ nixĩ nax wüxi i ngunexũ rü guxãtáma yuexũ. Rü to nixĩ nax guxũma i norü ĩnü ya yima yatü rü nachixe. Rü ngẽxguma namaxyane rü guxũma i ngẽma nagu naxĩnüxũ rü taxuwama name. Rü norü gux nixĩ nax tauquewa naxũxũ.

[4]Rü ngẽxguma imaxũgu rü nawa tangu i taxacü i naxwaxexũ. Rü ngẽmacax ngẽma airu i maxũxũ rü leóũ i yuxũarü yexera mexũwa nangẽxma.

[5]Rü ngẽma duũxũgü i maxẽxũ rü nüxũ nacuaxgü nax wüxi i ngunexũgu rü tá nayuexũ. Natürü ngẽma marü yuexũ rü taxuxũma nacuaxgü rü taxuguma narüxĩnüe erü ngẽma nachica i nagu nüxũ iyanangũmaexũwa nayataxgü.

[6]Rü ngẽxma marü nayacuax nax toguxexũ nangechaũxũ, rü toguxechi naxaixũ rü naxauxãchiwaxexũ. Rü marü taxuxũtáma i taxacü naxü i ñoma i naanewa.

[7]Rü ngẽmacax, ¡taãẽãcüma nangõx i paũ rü yaxaxü ya bínu! Erü Cori ya Tupana rü namaxã nataãxẽ i guxũma i ngẽma mexũ i ñoma i naanewa cuxüxũ.

[8]¡Rü guxũguma cómüxũ i naxchirugu icux rü guxũguma pumaramaxã cugü nachaeru!

[9]¡Rü cuxmax i ngĩxũ cungechaũcümaxã taãẽãcü nangupetüxẽxẽ i curü maxũ nagu i wüxichigü i ngunexũ i Cori ya Tupana cuxna ãxũ i ñoma i naanewa! Rü ngexicatama nixĩ i cuxna üxũ nawa i ngẽma puracü i ñoma i naanewa cuxüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[10]Rü guxũma i ngẽma puracü i nüxũ cucuáxũ nax cunaxüxũ, ¡rü mea naxü! Erü ngẽxguma cuyu̱xgu rü tauquewa cungexmagu, rü taxuxũma cuxü rü taxuguma curüxĩnü erü ngéma rü nataxuma i ta̱xacürü cua̱x.

### Ngẽma taxuwama mexũ i ñoma i naanewa

[11]Rü to i ñoma i naanewa nüxũ chadauxũ nixĩ nax ngẽma ñaãchiwa poraexũ rü tama guxũguma nüxíra ínangugüxũ. Rü ngẽma daiwa poraexũ rü tama guxũguma narüporamaegü. Rü ngẽma cua̱x nüxṹ ngẽxmagüxũ rü tama guxũguma nüxṹ nangẽxma i norü õna. Rü ngẽma naãẽxũ cuáxũ rü tama guxũguma nidiẽrua̱x. Rü ngẽma poperawa ngu̱x nüxṹ ngẽxmagüxũ i duũxũgü rü tama guxũguma namaxã nataãẽgü. Rü guxãca̱x ínangu i tümaarü taãxẽ rü tümaarü guxchaxũ.

[12]Rü yixema rü taxúema nüxũ tacua̱x nax ta̱xacü tá ngürüãchi tüxũ ngupetüxũ, ñoma choxnigü i püxchagu chogüxũrüxũ, rü ñoma werigü i yütagügu chogüxũrüxũ. Rü ngẽxgumarüxũ ta ya yimá yatü rü tama nüxũ nacua̱x i ñuxgu tá ngürüãchi chixexũgu nangu̱x.

[13]Rü ñoma i naanewa rü nüxũ chadau i ta̱xacü i nawa nüxũ chicua̱xãchixũ.

[14]Rü nayexma ga wüxi ga ĩanexacü ga íxrane ga ñuxretama ga duũxũgü nagu ãpatagüne. Rü wüxi ga ãẽxgacü ga poraxüchicü naxca̱x ínayagoõchi, rü norü máquinagü ga dairuxũ namaxã ínanuegu ga guma ĩanexacü.

[15]Natürü guma ĩanexacügu naxãpata ga wüxi ga yatü ga ngearü diẽruácü natürü nüxũ cua̱xüchicü. Rü nüma rü norü cua̱xmaxã chi ínanapoxũ ga guma ĩanexacü. Natürü nawena taxúema nüxna tacua̱xãchi ga gumá yatü.

### Ngẽma cua̱x rü guxũétüwa nangẽxma

[16]Rü choma rü nüxũ chixu rü ngẽma yigü nax írüporaxũarü yexera rümemaexũ nixĩ nax cua̱x tüxṹ ngẽxmaxũ, woo ega tama naga naxĩnüegu i ngẽma norü cua̱x ya yimá yatü ya ngearü diẽruácü, rü tama nüxũ naxĩnüechaũgu i norü ore.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i naechitamare maxẽxũ̃arü ãẽ̲xgacüarü ore i tagaãcü nüxũ̃ yaxuxũ̃arü yexera narümemae i norü ore i tama tagaãcü nüxũ̃ yaxugüxũ̃ i ngẽma yatügü i cua̲x nüxṹ ngẽxmagüxũ̃.

18Rü yimá naxnegüarü yexera narümemae i ngẽma cua̲x. Natürü wüxie̲xpü̲xcüna nax chixexũ̃ ixüxũ̃ rü inayanaxoxẽxẽ i muxũ̃ma i mexũ̃gü.

## Ngu̲xẽẽtaeruũ̃arü ore 10

1Wüxitama i murenü i yuxũ̃ rü nanayixanexẽxẽ rü inanaxoemaxẽxẽ i ngẽma yixichixũ̃ i pumaraema. Rü wüxi ya yatü ya tachigacü rü nüxũ̃ cua̲xüchicü rü nügütama nachixexẽxẽ ega woo íxraxũ̃ i ore i taxuwama mexũ̃xũ̃ yaxuxgu.

2Rü yimá yatü ya cua̲x nüxṹ ngẽxmacü rü mexũ̃gu narüxĩnü, natürü ngẽma yatü i tama naãẽxũ̃ cuáxũ̃ rü chixexũ̃gu narüxĩnü.

3Rü ngẽma tama naãẽxũ̃ cuáxũ̃, rü guxũ̃ma inaxüxũ̃wa rü inanawe̲x nax tama cua̲x nüxṹ ngẽxmaxũ̃. Rü ngẽxguma yadexaxgu rü guxũ̃ma i duũ̃xũ̃güxũ̃ nüxũ̃ nacua̲xẽxẽ nax aixcüma wüxi i ngeãẽxũ̃ nax yixĩxũ̃.

4Rü ngẽxguma cumaxã nanuxgu i curü ãẽ̲xgacü rü tama name i namaxã cunu. Rü wüxi i duũ̃xũ̃ i naãẽxũ̃ cuáxũ̃ rü yáxna namaxã naxĩnü i ngẽma guxchaxũ̃gü.

5Rü nüxũ̃ chicua̲xãchi i wüxi i chixexũ̃ i ñoma i naanewa ngẽxmaxũ̃ i ãẽ̲xgacügüwa ne ũxũ̃.

6Rü ngẽma duũ̃xũ̃ i taxuxũ̃ma cuáxũ̃ rü duũ̃xũ̃gümaxã inacua̲x, natürü ngẽma duũ̃xũ̃gü i aixcüma nüxũ̃ icuáxũ̃ rü natüxũ̃wa nangẽxmagü.

7Rü nüxũ̃ chadau nax ngẽma mugüruũ̃gü rü cowarugügu naxĩxũ̃, rü ngẽma ãẽ̲xgacü nanegü rü nacutügumare naxĩxũ̃ ñoma mugüruũ̃gümare yaxĩgüxũ̃rüxũ̃.

8Rü yíxema yacaxmaxe i wüxi i ãxmaxũ̃ rü tümatama tá nagu tingucuchi. Rü yíxema yaponaxe i ĩanearü poxeguxũ̃tápü̲x rü ãxtape tá tüxũ̃ nango̲x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[9]Rü yíxema nutaarü mexẽẽcüwawa puracüxe rü ngẽxguma tama taxũãẽgu rü tá ngẽmagu düxwa tayapi̱x. Rü yíxema üxü maxẽ rü ngẽxguma tama taxũãẽgu rü tá ngẽmagu düxwa tügü tachexe.

[10]Rü ngẽxguma natécagu i yuema rü tama wena nawaixmagugu rü yexeraãcü poraãcü timanecüxü. Rü ngẽxguma cunaxwa̱xegu nax mea yaxũxũ̃ i curü puracü rü name nixĩ nax mea cuãẽxũ̃ cucuáãcüma cunaxüxũ̃ i curü puracü.

[11]Taxuwama name i wüxi i ãxtapearü toõxẽruxũ̃ ega ngẽma ãxtape rü nango̱xamaagu naxũ̃pa nax natoóxẽãxũ̃.

[12]Rü ngẽxguma wüxi ya yatü ya cua̱x nüxú̱ ngẽxmacü idexagu rü guxãma naga taxĩnüe. Natürü ngẽxguma wüxi i yatü i tama cua̱x nüxú̱ ngẽxmaxũ̃ idexagu rü nügüca̱xtama guxchaxũ̃ ínanguxẽxẽ.

[13]Erü ngẽma ore i namaxã inaxügüãxũ̃ rü wüxi i ore i taxuwama mexũ̃ nixĩ. Rü ngẽma ore i namaxã iyacuáxũ̃ rü wüxi i ngeãẽmare nixĩ.

[14]Rü ngẽma yatü i naechita idexaxũ̃ rü ngẽxguma yadexaxgu rü taguma inayagu i norü dexa. ¿Rü texé nüxũ̃ tacua̱x i ta̱xacü tá yixcüra ngupetüxũ̃? Erü taxúema nüxũ̃ tacua̱x i ngẽma yixcüra tá ngupetüxũ̃.

[15]Rü ngẽma yatü i naechita maxũ̃xũ̃ rü puracügu nügü nima̱x, rü ngẽmaca̱x düxwa nüxũ̃ inarüngüma i ngẽma nama i ĩanewa daxũ̃.

[16]Rü nügümaxã nangechaũ̃ i ngẽma nachixũ̃ane i bumarexũ̃ i ãẽ̱xgacü namaxã icuáxũ̃ rü norü ngũ̃xẽẽruũ̃gü rü petagu ingóonexũ̃güxũ̃ nixĩ.

[17]Rü nataãxẽ i ngẽma nachixũ̃ane i ãẽ̱xgacü i mexũ̃ i cua̱x nüxú̱ ngẽxmaxũ̃, rü ngẽma norü ngũ̃xẽẽruũ̃gü rü mea oragu chibüexũ̃ nax naporaexũ̃ca̱x rü tama nax nangãxẽmarexũ̃ca̱x.

[18]Rü ngẽma oxũ̃ rü düxwa napata naétügu narüngauemü. Rü ngẽma taguma ta̱xacü üxũ̃ rü guxũ̃nema ya napata naétügu nangu.

[19]Rü ngẽma paũ rü ngo̱xruxũ̃ nixĩ nax tama itaiyaxũ̃ca̱x. Rü yimá bínu rü axeruxũ̃ nixĩ nax tama ita̱xawaexũ̃ca̱x rü nax itaãẽxũ̃ca̱x i tórü maxũ̃wa. Natürü tanaxwa̱xe nax idiẽruáxũ̃ nax tüxú̱ ngẽxmaxũ̃ca̱x i guxũ̃ma i ngẽma.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[20]Rü tama name i nachiga quidexa ya yimá ãẽxgacü, rü bai i curü ĩnüwa nax nüxũ quixuxũ. Rü tama name i nachiga chixri quidexa i ngẽma diẽruáxũ, woo ngẽxguma cuxica cungexmagu. Erü ngẽma dexa rü nigoe ñoma werirüxũ, rü nüma rü tá nüxũ nacua̱xama nax nachiga quidexaxũ.

## Nguxẽẽtaeruũarü ore 11

[1]Name nixĩ i togüxũ curüngũxẽxẽ, erü yixcüra i nümagü rü tá cuxũ narüngũxẽẽgü.

[2]¡Rü togüxũ rüngũxẽxẽ namaxã i ngẽma cuxṹ tauxchaxũ! Erü tama nüxũ cucua̱x nax ta̱xacürü guxchaxũ tá ínguxũ nawa i ñaa nachixũane.

[3]Rü ngẽxguma caixanexũgü yawaãchigügu rü ngẽmawa nüxũ tacua̱x nax naaneétügu tá napuxũ. Rü ngẽxguma wüxi ya nai nórtewaama wa̱xgu rüẽxna súrwaama wa̱xgu rü ngẽma ínawáxũwa tá nangẽxmaecha.

[4]Rü yíxema ínanguxẽxẽ́xẽ nax buanecü ngupetügu nax tatoexũ, rü tagutáma tatoe. Rü yíxema meanexũ ínanguxexẽxẽ nax tanabuxuxũ i tümanetü, rü tagutáma tanabuxu i tümanetüarü o.

[5]Rü ngẽxgumarüxũ nax tama nüxũ cucuáxũ nax ngextá naxũxũ ya buanecü rü tama nüxũ cucuáxũ nax ñuxãcü tangóxũ ya wüxi ya buxe i tümaéanüwa, rü ngẽxgumarüxũ ta tama nüxũ cucua̱x nax ñuxãcü Tupana ya guxũarü üruxũ ixĩcü naxüxũ i guxũma i ngẽma ngẽxmaxũ.

[6]¡Rü pa̱xmama namaxã natoe i cunetüchire rü ngẽxgumarüxũ ta yáuanecü namaxã natoe! Erü tama nüxũ cucua̱x i ngexũrüüxũ tá yexera mea narüxü, rü ngẽma nüxíra cutoxũ rüẽxna ngẽma wixwena cutoxũ. Rü ngürüãchi ngẽma taxre tá mea narüxügü.

[7]Rü namexẽchi nax nangóonexũ rü wüxi i mexũ nixĩ nax taxetü nüxũ nadauxũ ya üa̱xcü.

[8]Natürü woo mucüma ya taunecü imaxẽgu rü guxcüma ya yimá taunecügügu itaãẽgügu, natürü name nax nüxna icua̱xãchixũ rü ngẽma muxũma i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngunexũgügu rü tá ínangugüxũ i guxchaxũgü. Rü guxũma i ngẽma tá ínguxũ rü natücạxmamare nixĩ.

### Ucụxẽgü i ngextụ̈xücügücạx ixĩxũ

9¡Nataãxẽ Pa Ngextụ̈xücüx, rü ñoma rü ta cupora! ¡Rü nataãxẽ namaxã i ngẽma cuxṹ mexũ ñoma rü ta cuxṹ natauxcha! ¡Rü naxü i ngẽma nagu curüxĩnüxũ, natürü nüxna nacuạxãchi rü guxũma i ngẽma cuxüxũcạx rü Tupana tá cuxna naca!

10¡Rü cugü nüxũ rüngũmaxẽxẽ i ngẽma oegaãẽgü! ¡Rü cugüwa nüxũ naxõọ̃x i guxũma i chixexũgü! Erü ngẽma mexẽchixũ i ngunexũgü i nagu ingextụ̈xüxũ rü wüxi i paxaãchimare nixĩ.

## Nguxẽẽtaeruũarü ore 12

1Rü ñụxma nax cungextụ̈xüxũ, rü ¡nüxna nacuạxãchi ya yimá Tupana ya cuxũ ngọxẽẽcü ñoma rü ta taxũta ínangugü i ngunexũgü i guxchaxũgü namaxã napaxũ! Erü tá cuxcạx ínangugü i ngunexũgü i nagu ñacuxũ: —Rü taxuwama choxṹ name nax chamaxũxũ ==ñacuxũ.

2¡Rü nüxna nacuạxãchi ya Tupana ya cuxũ ngọxẽxẽcü ñoma rü ta i ngẽma caixanexũ, rü tama nayadüxétü ya üạxcü rü tauemacü rü ẽxtagü, rü naxũpa nax pucüwena nangẽxmaamaxũ i ngẽma caixanexũ!

3Erü tá ínangu i ngunexũgü i nagu cuyaxũ rü cuparagü rü tá nidụxruxe. Rü ngẽma cucaxwẹx i noxri poraxũ rü tá nanapüãchi. Rü noxretátama ya cupüta ínayaxügü nax cuchibüxũcạx, rü ngẽma beũtánawa nax icudawenüxũ rü tá nixogü ya cuxetügü.

4Rü ngẽxguma ngẽma ngunexũgüwa nanguxgu rü ngẽma cuxmachịxẽ rü tá nixochigü rü taxũtáma tạxacüxũ mea cuxĩnü. Rü ngẽma naga ya yima iwichi rü tá cuxcạx nixígachigü. Rü ngẽma werigü rü tá naxae, natürü taxũtáma mea cuxcạx nangóga.

5Rü daxũ nax cuxĩxũ rü tá cumuũ, rü ngẽxguma namagu quixũxgu rü tá cuxcạx naxãũcüma. Rü ñoma armeũdrachacurüxũ tá cupueru. Rü ñoma munü i yuxchaũxũrüũãcü tá quixũ. Rü cuxmạxcạx rü nataxutama i curü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngúchaũ rü taxuwatáma cume. Rü yuwa tá cuxũ rü namawa tá nüxũ taxĩnü nax cuxca̱x naxauxexũ i duũxũgü.

6Rü ñu̱xma nax cungextu̱xüxũ rü naxũpa nax cuyuxũ ¡nüxna nacua̱xãchi ya yimá Tupana ya cuxũ ngo̱xẽẽcü! Rü ñu̱xma nax cumaxũxũ rü ¡nüxna nacua̱xãchi ya Tupana naxũpa nax curü maxũ rü ñoma wüxi i cadéna i diẽrumünaxca̱x icauyexũrüxũ nax yixĩxũ, rü ñoma wüxi ya naxpáũ i úirunaxca̱x ipuxũrüxũ nax yixĩxũ! ¡Rü nüxna nacua̱xãchi ya yimá cuxũ ngo̱xẽẽcü ñu̱xma nax cuxṹ nangẽxmaxũ i curü maxũ i ñoma wüxi i tũxũ i tama ipuxũrüxũ nax yixĩxũ, rü ñoma wüxi i ãchicuxũ i dexá namaxã itúnagütaũxũ i tama ipuxũrüxũ nax yixĩxũ!

7Rü nawena nax cuyuxũ rü cuxune rü tá wenaxarü noxrirüxũ waixũmü nixĩ. Rü cuãxẽ rü tá Tupanaca̱x nataegu yerü nüma nixĩ ga cuxna naxããxũ.

8Rü ngẽmaca̱x i choma i orearü uruxũ nax chixĩxũ rü wena pemaxã nüxũ chixu rü guxũma i ngẽma ñoma i naanewa ngẽxmaxũ rü nagu rüxĩnüxũ rü natücaxmamare nixĩ.

### Ucu̱xẽ i namaxã yacua̱xẽẽãxũ

9Rü yexguma yexera cua̱x nüxṹ yexmagu ga gumá orearü uruxũ rü yexera ga cua̱x duũxũgüna naxã. Rü poraãcü nagu narüxĩnü rü nanangugü rü mea inananu ga muxũma ga dexagü ga cua̱x nawa yexmagüxũ.

10Rü nüma ya orearü uruxũ rü naxca̱x nadau nax nüxũ yangauxũca̱x i ngẽma ore i aixcüma mexũ nax naxümatüaxũca̱x i ngẽma ucu̱xẽgü i aixcüma we̱xguxũ.

11Rü ngẽma yatügü i nüxũ cua̱xüchixũarü ucu̱xẽgü rü ñoma wüxi i carnéruarü dauruũarü naixmena̱xã ya ãmaguxũrüxũ nixĩgü. Rü ngẽxguma wüxigu mea inanuxgu i ngẽma ucu̱xẽgü rü ñoma ĩpataarü naparagü i wüxitama carnérugüarü dauruxũ meama ipugünerüxũ nixĩgü.

12Rü ngẽma ucu̱xẽgü rü poraãcü tüxũ nüxũ nicua̱xãchixẽxẽ. Rü ngẽma nax muxũma i popera naxümatüxũ rü taguma inayagu̱x. Rü ngẽma nax poraãcü ingúexũ rü düxwa tipae.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[13]Rü ngẽxma nayacua̱x i chorü dexa. Rü marü guxũ̃xũ̃ma chixu. ¡Rü Tupanaxũ̃ nangechaxũ̃ rü naga naxĩnü i norü mugü! Erü ngẽma nixĩ i guxũ̃ma i ngẽma Tupana tüxṹ naxwa̱xexũ̃.

[14]Erü nüma rü tá tüxna naca naxca̱x i guxũ̃ma i ta̱xacü ixüxũ̃, woo mexũ̃ rüe̱xna chixexũ̃, rü woo cúãcü ixüxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

# Charumóũarü wiyae

## Charumóũarü wiyae 1

### Charumóũarü wiyae

[1]Ñaa nixĩ i Charomóũarü wiyae i guxũma i norü wiyaegüxũ rümemaexũ.

### Norü ügü i wiyae

***Ngĩmax***

[2]¡Cuberamaxã choxũ nachúxu! Rü curü meãxẽ rü bínuarü yexera narümaixcuramae.

[3]Rü curü pumara rü nachi̱xichi. Rü cuéga rü ñoma pumara i baxũrüxũ nixĩ. Rü ngẽmaca̱x i ngexũgü rü nüxṹ cungúchaũ.

[4]¡Rü paxãma cugüxũtawa choxũ naga! ¡Pa Ãẽ̱xgacüx, curü ucapuwa choxũ naga!

***Coru***

Rü ngéma rü tá wüxigu tataãẽgü. Rü curü meãxẽ rü namaxã tataãẽgü bínuarü yexera. Rü ngẽmaca̱x nixĩ i ngexũgü i poraãcü nüxṹ cungúchaũgüxũ.

***Ngĩmax***

[5]Pa Ngecügü i Yerucharéũ̃cüã̱xgüx, choma rü chawaxracha̱xmü, natürü chamechametü. Chawaxraxũ̃ne yimá Quedáxcüã̱xarü ĩpatagürüxũ. Rü chamexẽchi ñoma Charomóũarü ucapuarü düxmachiũ̃rüxũ.

[6]¡Rü taxṹ i cha̱u̱xcha̱xmüũ̃ i waxraxũgu perüdaunüxũ! Rü choma rü chawaxracha̱xmüũ̃ yerü üa̱xcü choxũ nigu. Rü chauenexẽgü rü chomaxã nanue rü norü úbanecüna choxũ nadauxẽẽgü. Rü yemaca̱x chorü úbanecü rü yéma chanata̱xmare.

[7]Pa Choxṹ Ngúchaxũ̃cüx, ¡chomaxã nüxũ ixu i ngextá nixĩ i cuxũ̃nagü icuyachibüexẽxẽxũ! ¿Rü ngẽxguma tocuchiwa nanguxgu rü ngextá nixĩ i cunagagüxũ i cuxũ̃nagü nax nangũ̃exũ̃ca̱x? ¿Rü tü̱xcüũ̃ ñoma wüxi i ngexũ i nu ne naxũxũ̃rüxũ cumücügüarü naxũ̃nagütanüwa tá chaxüpetü nax cuxca̱x chayadauxũ?

***Coru***


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]Pa Guxũma i Pacüxũ Rümemaexũchicüx, rü ngẽxguma tama nüxũ cucua̲xgu nax ngextá changexmaxũ, ¡rü naxũnagüchitügu ixũ nax ngẽmaãcü ngéma naxũnagüarü dauruũgüarü düxenüxũtawa cuyachibüexẽxẽxũca̲x i curü chíbuxacügü!

***Nümax***

[9]Rü cumax, Pa Pacü i Cuxũ Changechaũxũchicüx, rü cha̲u̲xca̲x rü ñoma wüxi i cowaru i ngexũ i mexẽchixũ i Faraóũarü caru itúchigüxũrüxũ cumexẽchi.

[10]Rü cumatügü i cuxmachinügüarü ngãxũwa ngẽxmagüxũ rü namexẽchi. Rü namexẽchi i cunaxã i cuchagü nawa rütuxũ.

[11]Rü cuxű́ tá tanaxü i naxmachinügü i úirunaxca̲x i diẽrumümaxã nga̲xãẽxũ.

***Ngĩmax***

[12]Rü ngẽxguma cumax, Pa Ã̲ẽxgacüx, mechawa curütoxgu, rü chorü pumara rü cuxũ napa.

[13]Rü yimá yatü ya nüxũ changechaũcü rü cha̲u̲xca̲x rü ñoma wüxi i pumarapűxũacü i chauníxũgüarü ngãxũtanügu chingexũrüxũ nixĩ.

[14]Rü yimá yatü ya nüxũ changechaũcü rü cha̲u̲xca̲x rü ñoma úbanecüwa rüxüxũ i nai i aleñachacu i En-gádiwa ngẽxmaxũrüxũ nixĩ.

***Nümax***

[15]Pa Choxű́ Cungúchaũxũchicüx, cuma rü cumexẽchi. ¡Rü cuxetügü rü taxre i muxtucugürüxũ nixĩ nax namexẽchixũ.

***Ngĩmax***

[16]Cumexẽchi Pa Choxű́ Cungúchaũxũchicüx, rü aixcüma cumexẽchi.

***Nümax***

Yimá maxẽ ya yáuxte̲xecü nixĩ i tórü pechicaxũ.

[17]Rü ocayiwanaxca̲x nixĩ ya naachina̲xãgü ya tapata, rü nai i chiprenaxca̲x nixĩ i naaxũ.

## Charumóũarü wiyae 2

***Ngĩmax***


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Choma rü ñoma putüra i rosa i doxonexũ̃ i Charóũ̃cüã̲xrüxũ̃ chixĩ. Rü choma rü ñoma putüra i rosa i doxonexũ̃cüã̲xrüxũ̃ chixĩ.

***Nümax***

[2]Ngẽma pacü ya ngĩxũ̃ changechaũ̃cü, rü guxũ̃ma i ngexũ̃güxũ̃ rümemae. Rü ñoma putüra i líriu i tuxutanüwa rüxüxũ̃rüxũ̃ imexẽchi.

***Ngĩmax***

[3]Yimá ngextũ̲xücü ya choxũ̃ ngúchaũ̃cü rü guxũ̃ma i yatügütanüwa rü ñoma nanetü i manzana i naixnecüarü naigütanüwa rüxüxũ̃rüxũ̃ nixĩ. Rü chataãxẽ nax norü gáuxchipetatüxũ̃wa charütoxũ̃. Rü namaixcuraxüchi i ngẽma norü o.

[4]Rü ngẽma naxmachiã i taxũ̃ i nawa nachibüexũ̃wa choxũ̃ naga. Rü choxṹ nangechaũ̃acü choxũ̃ nadauwenü.

[5]Rü paũ i maixcuraxũ̃ i úbaáxũ̃maxã choxũ̃ nataãẽxẽxẽ. Rü manzanamaxã choxũ̃ naxüwemü erü ngẽma nax nüxũ̃ changechaũ̃xũ̃ca̲x rü chayuégachaũ̃.

[6]Rü chanaxwa̲xe nax norü to̲xwechacüügu choxũ̃ nacanagüeruxẽẽxũ̃, rü norü tügünechacüümaxã choxna nanáixũ̃.

***Nümax***

[7]Pa Ngexũ̃gü i Yerucharéũ̃cüã̲xgüx, rü chanaxwa̲xe i ngẽma cowügü rü cowüacügü i naixnecüwa ngẽxmagüxũ̃égagu chomaxã ipexüga nax taxũtáma ngĩxũ̃ ípeba̲i̲xgüxũ̃ i ngẽma choxṹ ngúchaũ̃cü i pacü rü ñu̲xmatáta ngĩechama naba̲i̲xãchi.

## Norü taxre i wiyae

***Ngĩmax***

[8]Marü ínanguchaũ̃ ya yimá choxṹ ngúchaũ̃cü, rü marü nüxũ̃ chaxĩnü i naga. Rü máxpü̲xanexũ̃wa ne nayuxnagüchigü, rü ma̲xpṹnexũ̃ niyuxpetüchigü.

[9]Rü yimá choxṹ ngúchaũ̃cü rü ñoma wüxi i cowüxacürüxũ̃ nixĩ. Rü ĩã̲x i nawa ixücuxũ̃wa nangẽxma. Rü beũ̃tánawa nidaucuchi nax bexma ngéma choxũ̃ nangugüxũ̃ca̲x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[10]Rü yimá choxű̃ ngúchaũ̃cü rü ñanagürü choxũ̃: —¡Írüda, Pa Choxű̃ Ngúchaxũ̃cüx, rü ngĩxã, chowe rüxũ Pa Nge i Mexẽchicüx!

[11]¡Dücax! Ngẽma gáuanexũ̃ rü marü nangupetü rü yimá pucü rü nawe narüxũ.

[12]Rü ngẽma putüragü i naanewa ngẽxmagüxũ̃ rü marü niboxgüchacu. Rü marü nawa nangu i ngunexũ̃ i nagu iwiyaegüxũ̃. Rü marü nawa nangu nax naxãeũ̃ i ngẽma muxtucuxacügü.

[13]Rü ngẽma igunecü rü marü nixo, rü úbanecüwa rü marü nixãchacu rü ngẽmamaxã nayixane. ¡Rü írüda, Pa Choxű̃ Ngúchaxũ̃cüx, rü ngĩxã, chowe rüxũ Pa Nge i Mexẽchicü!

[14]Pa Chorü Muxtucux, ¿tü̱xcüũ̃ ma̱xpű̃negüarü nutatanügu quicu̱x? ¡Choxű̃ cugü nawe̱xchametü! ¡Choxű̃ nüxũ̃ naxĩnüxẽxẽ i cuga! Rü chataãxẽ nax cuxũ̃ chadauxũ̃. Rü namaixcura i cuga nax nüxũ̃ chaxĩnüxũ̃ ==ñanagürü choxũ̃.

***Nümagü***

[15]Ípenayauxũ̃ i ngẽma ngowagü i ngexũ̃! ¡Rü naxacügü rü ta ípenayauxũ̃! Erü tórü úbaarü o nango̱xgü rü nachacugu niwagügü.

***Ngĩmax***

[16]Rü yimá choxű̃ ngúchaũ̃cü rü choxrüxicatama nixĩ, rü choma rü noxrü chixĩ. Rü nüma ya choxű̃ ngúchaũ̃cü rü putüra i rosanecüwa naxũ̃nagüxũ̃ nachibüexẽxẽ.

[17]¡Pa Choxű̃ Ngúchaxũ̃cüx, cha̱u̱xca̱x nataegu ñoma rü ta nangóonexüra naxũ̃pa nax nawaanexũ̃! ¡Rü ñoma cowürüxũ̃ paxa inañaãchi! ¡Rü ñoma cowüxacü i yatüxũ̃rüxũ̃ ma̱xpű̃nearü tuãchiwa nagopetü!

## Charumóũ̃arü wiyae 3

***Ngĩmax***

[1]Rü chütacü yexguma chorü pechicawa chapexgu, rü chaxãnegü. Rü chaunegüwa naxca̱x chadau ga gumá ngextü̱xücü i choxű̃ ngúchaũ̃xüchicü. Natürü tama nüxũ̃ ichayangau.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2]Rü yexguma ícharüdaxgu, rü ïanearü namagügu rü plázagügu chixũgü nax naxca̲x chadauxũca̲x ya yimá choxṹ ngúchaũxũchicü. Rü naxca̲x chadau, natürü tama nüxũ ichayangau.

[3]Rü purichíagü ga ïanearü dauruũgüna chaca rü ñacharügü: —¿Tama nüxũ pedauxũ ya yimá ngextu̲xücü ya choxṹ ngúchaũxũchicüx? ==ñachagürü.

[4]Rü yexgumatama purichíagüna chixũgachiguwena nüxũ ichayangau ya yimá ngextu̲xücü ya choxṹ ngúchaũxũchicüx. Rü naxme̲xgu chiyauxãchi, rü tama nüxũ chingeãcü chauépatawa chanaga.

***Nümax***

[5]Pa Ngexũgü i Yerucharéũcüa̲xgüx, rü chanaxwa̲xe i ngẽma cowügü rü cowüacügü i naixnecüwa ngẽxmagüxũégagu chomaxã ipexüga nax taxũtáma ngĩxũ ípeba̲i̲xgüxũ i ngẽma choxṹ ngúchaũcü i pacü rü ñu̲xmatáta ngĩechama naba̲i̲xãchi.

### Norü tomaepu̲x i wiyae

***Coru***

[6]¿Rü texé tixĩ ya yíxema ngéma ínachianexũwa duũxũgü tüxũ ne ngetaxũgüxe naemagu i naguxũraũxũ i pumaragü?

[7]Rü dücax, rü yimá rü Charomóũ nixĩ ya duũxũgü yangetaũgücü. Rü ínayaxümücügü i 60 i churaragü i rüporamaegüxũ i Iraéanewa.

[8]Rü guxũma i ngẽma churaragü rü tarawa meama daixũ icuáxũ nixĩ. Rü nümagü rü nüxũ nicua̲xüchi nax norü ãẽxgacüna nadaugüxũ. Rü wüxichigü i nüma rü nügücüwawa nanatuxẽxẽ i norü tara nax ngẽmamaxã norü ãẽxgacüxũ ínapoxũgüxũca̲x ega ãũcümaxũwa nangẽxmagügu i chütacü.

[9]Rü nüma ga ãẽxgacü ga Charomóũ rü Líbanucüa̲x i mürapewa i mexũwa nanaxüxẽxẽ ga wüxi ga naweũ nax namaxã yangetaũgüãxũca̲x.

[10]Rü guma naxpawerugü ga gumá naweũ rü diẽrumünaxca̲x nixĩgü. Rü yema norü ngũxca̲xwexũruxũ rü úirunaxca̲x nixĩ. Rü yema norü tochicaxũ rü naxchiru i dauxracharaxũmaxã natüétü. Rü naxũmawa rü Yerucharéũcüa̲x ga pacügü rü meama inanga̲xãẽgü yerü nüxũ ingechaũgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]Pa Pacügü i Chióũ̃cüã̱x ¡rü ípechoxũ̃ nax ípeyadaugüxũ̃ca̱x ya ãẽ̱xgacü ya Charomóũ̃ rü nüxũ̃ pedau i ngẽma nga̱xcueruxũ̃ ga naé nüxṹ̃ üxũ̃ naxca̱x ga yema ngunexũ̃ ga nagu yangĩxũ̃ rü poraãcü nagu nataãẽxũ̃.

## Charumóũ̃arü wiyae 4

***Nümax***

[1]Cuma rü cumexẽchi, Pa Choxṹ̃ Ngúchaxũ̃cüx. Rü aixcüma cumexẽchi. Rü ñoma taxre i muxtucurüxũ̃ nixĩ i cuxetügü i curü tüchametüxũ̃arü aixepegu yacu̱xgüxũ̃. Rü ngẽma cuyae i cha̱xixũ̃ rü wẽxẽchixũ̃ rü ñoma chíbuxacütücumü i Garaáxanearü ma̱xpṹnegüarü tuãchixũ̃wa írüxĩgüxũ̃rüxũ̃ nixĩ.

[2]Rü guxũ̃nema ya cupüta rü nacho̱xtanü rü nimexẽchi ñoma carnérutücumü i ngexwaca ixaiyagüxũ̃ nax yayoxta̱xagüchaũ̃xũ̃rüxũ̃ nixĩgü. Rü wüxichigü ya yima cupütagü rü nixãmücü rü taxúnema nüxicatama nangẽxma.

[3]Rü cubera rü nadauxuchi ñoma wüxi ya tü ya daunütaxüchinerüxũ̃. Rü ngẽxguma quidexagu rü ngẽma curü dexa rü namexẽchi. Rü cumatügü rü ñoma taxre i boxra i curü tüchametüxũ̃arü aixepegu icúxũ̃rüxũ̃ nixĩ.

[4]Rü cunaxã rü namexẽchi naxrüxũ̃ ya yima torre ya nutanaxca̱x ga Dabíaxṹ̃ naxügüãcü naxnearü chogüruxũ̃. Rü yima torrewa narütugü i 1,000 i poxũ̃ruũ̃gü i ãtachinüxũ̃ i yatügü i poraxũ̃ namaxã nügü ípoxũ̃güxũ̃.

[5]Rü cuníũ̃gü rü namexẽchi ñoma taxre i cowüxacügü i nügümaxã wüxigu buexũ̃ i putüra i líriunecüwa chibüerüxũ̃

[6]Rü naxũ̃pa nax yangóonexũ̃, rü yaxũgachixũ̃ i ngẽma ẽanexũ̃, rü choma rü tá chaxĩnagü nagu ya yima ma̱xpṹne i pumara nawa ngẽxmane.

[7]Rü cuma rü cumexẽchi, Pa Choxṹ̃ Ngúchaxũ̃cüx. Rü cucutüwa inaxügü rü ñu̱xmata cueruwa nangu nax cumexẽchixũ̃. Rü cuma rü taxuwama cuchixe.

[8]Chomaxã Líbanuwa rüxüe rü chowe rüxũ, Pa Cho̱xma̱x! ¡Rü chomaxã Líbanuarü ma̱xpṹnegüwa rüxüe! ¡Rü yima ma̱xpṹnechitaerugü ya Amaná rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Chení rü Ermóũ̃ i nagu naxãxmaũ̃güxũ̃ i leóũ̃gü rü aigü, rü nawa rüxüe nax nagu rüdaunüxũ̃cax i ngẽma doxonexũ̃!

9Pa Mexẽchicü Pa Pacü Pa Choxmax, rü wüxitama ga curü dawenümaxã choxṹ cugü cungúchaũ̃xẽxẽ. Rü yema wüxichimüũ̃ ga cuchagümaxã choxũ̃ quiyauxãxẽ, rü marü tama yáxna chaxĩnü nax choxṹ cungúchaũ̃xũ̃chixũ̃.

10Rü ngẽma curü meãẽgü rü choxũ̃ nataãẽxẽxẽ, Pa Pacü Pa Choxmax. Rü ngẽma curü meãẽgü rü bínuxũ̃ narümaixcuramaexüchi. Rü curü pumara rü guxũ̃ma i togü i pumaragüxũ̃ narüchiacamaexüchi.

11Pa Choxmax, cubera rü ñoma berurerüxũ̃ namaixcuraxüchi. Rü curü conütüũ̃wa rü berure rü lechi nangẽxma. Rü cuxchiru rü nachixemaxũ̃chi ñoma Líbanuarü naixnecüemarüxũ̃.

12Rü cumax, Pa Pacü Pa Choxmax, rü mea cugüna cudau. Rü ñoma wüxi i putüranecü i meama ípoxeguxũ̃rüxũ̃ quixĩ. Rü ñoma puchu i meama rüwãxtaxũ̃rüxũ̃ quixĩ.

13Rü yima cuxune rü ñoma wüxi i boxranecü i chiarü oṍxũ̃rüxũ̃ nixĩ. Rü ñoma maxẽgü i yichacuxũ̃rüxũ̃ nixĩ.

14Rü ngẽma ngéma ngẽxmagüxũ̃ rü ñoma pumaragü i nárdugü, rü achafráũ̃gü, rü dexne ya yixicü, rü canela, rü naguxũ̃raũ̃xũ̃ i naigü i paacaanexũ̃rüxũ̃ nixĩgü. Rü ñoma pumaragü i míra, rü álo, rü guxũ̃ma i ngẽma togü i pumaragü i mexẽchixũ̃rüxũ̃ nixĩ.

15Rü cuma rü ñoma puchu i putüranecüwa ngẽxmaxũ̃rüxũ̃ quixĩ. Rü ñoma dexá i Líbanuarü maxpṹnegüwa ne yáxũ̃rüxũ̃ quixĩ.

***Ngĩmax***

16Pa Buanecü i Nórtewa Ne Ũcüx, ¡nua naxũ! Pa Buanecü i Súrwaama Ne Ũcüx, ¡nua naxũ! ¡Rü chorü putüranecü ibuaxẽxẽ nax ngẽmaãcü nachacuarü chixemaxũ̃ guxũ̃wama nanguxũ̃cax! ¡Rü nua curü putüranecüwa naxũ, Pa Choxṹ Ngúchaxũ̃cüx, nax cunangṍxũ̃cax i ngẽma norü o i cuxṹ chixichixũ̃!

## Charumóũ̃arü wiyae 5

***Nümax***


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Rü marü nagu chaxücu i chorü putüranecü, Pa Pacü Pa Choxmax, rü ngéma nüxũ chayangau i naguxũraũxũ i pumaragü i chixemaxũchixũ. Rü marü nüxũ chaweneta ya chorü berure ya naxchiãũwa ngẽxmane, rü marü chayaxaxü i chorü bínu rü lechi.

***Coru***

Pa Tomücügü ya Pexũ Tangechaũgüxex, ¡Rü pechibüe rü pexaxegü! ¡Rü mea pegüxṹ peyanguxẽxẽ i ngẽma penaxwaxexũ!

## Norü ãgümücü i wiyae

***Ngĩmax***

[2]Choma rü ngẽxguma chapexgu rü chaxãnegü. Rü chaunegüwa nüxũ chaxĩnü nax chaute choxna caxaxũ rü ñaxũ: —¡Chauxcax yawãxna i ĩãx, Pa Choxmax, Pa Choxṹ Ngúchaũxũchixcüx, Pa Chorü Muxtucuxacüx, nax chixücuxũcax! Rü choma rü chiwaieru cherenamaxã. Rü yimá cherena ya chütacü rüngucü rü poraãcü choxũ niwaiyaexẽxẽ ==ñanagürü choxũ ga chaunegüwa.

[3]Natürü ga choma rü chanangãxũ rü ñachagürü nüxũ: —Choma rü marü íchacuxuchi. ¿Rü taxacücax tá wena chicuxcuchixũ? Rü marü chaugü chayauxcutü. ¿Rü taxacücax tá wena chaugü chaxüxacutüxũ? ==ñachagürü ga chaunegüwa.

[4]Rü chaute ya choxṹ ngúchaũcü rü ĩãxmachatexewa nixüpetü ĩãxarü taixẽẽruxũcax nax yawãxnaãxũcax taax ga ĩãx. Rü yexguma nüxũ chadauxgu nax tama yawãxnaãxũ ga ĩãx rü choxṹ nangechaũtümüxũ.

[5]Rü yexguma ga choma rü ícharüda nax chayawãxnaxũcax ga ĩãx naxcax ga chaute ya choxṹ ngúchaũcü. Rü choxmexwa rü chautanümexẽwa pumara ga míramaxã nichurutanü, rü ĩãxarü chotaruxũwa nayi.

[6]Natürü yexguma ĩãx chiwãxnagu, rü chaute ya choxṹ ngúchaũcü rü marü nataxuma i ĩãxwa. Rü yexguma ga choma rü poraãcü naxcax changechaũ. Rü naxcax chadau, natürü tama nüxũ ichayangau. Rü naxcax chaca, natürü nüma rü tama choxũ nangãxũ.

[7]Rü namagu choxũ nangaugü ga purichíagü ga chütacü ĩanena daugüxũ, rü choxũ nacuaixgü rü choxũ nanapixẽẽgü. Rü yema purichíagü ga nüxna


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

daugüxũ ga ĩanearü ĩa̱x i taxũ i nawa ixücuxũ, rü choxṹ ínanacawegü ga yema chorü tüeruruxũ.

8Pa Ngecügü i Yerucharéṹcüa̱xgü, ega nüxũ ipeyangauxgu ya chaute ya choxṹ ngúchaṹcü, rü namaxã nüxũ pixu nax tama marü yáxna chaxĩnüxũ nax naxca̱x changechaṹxũ.

***Coru***

9Pa Ngecü i Guxṹma i Ngexṹgüxũ Rümemaecüx, ¿ta̱xacüarü mexũ e̱xna nüxṹ nangẽxma ya cute, rü ta̱xacüwa nixĩ i togü i yatügüarü yexera yixĩxũ ya cute rü ngẽmaãcü namaxã nüxũ tixuxṹca̱x nax cuxca̱x nataeguxũ?

***Ngĩmax***

10Rü chaute rü nadexracha̱xmüṹ rü woo 1,000 i yatügütanüwa rü tá nüxũ pecua̱xama.

11Rü naeru rü namexẽchi ñoma úiruxüchirüxũ. Rü nayae rü nacha̱xaxi rü nawe̱xẽchi ñoma caruparüxũ.

12Rü naxetügü rü nimexẽchi ñoma taxre i muxtucu i lechiwa aiyagüxũ rü puchuxãnacügu chogüxṹrüxũ.

13Rü namatügü rü nimexẽchi ñoma putüraanecügü i chiacaemaxṹrüxũ. Rü naberagü rü namexẽchi ñoma putüragü i líriugü i míra nawa ichuruxṹrüxũ.

14Rü nachacüügü rü nimexẽchi ñoma úirumena̱xãgü i topáchiumaxã inga̱xãẽmena̱xãgüxṹrüxũ. Rü naxṹne rü namexẽchi ñoma marfí i meama ibaixẽẽxũ i chafírugümaxã nga̱xãẽxṹrüxũ.

15Rü naparagü rü nimexẽchi ñoma caxtagü ya nuta ya mármonaxca̱x ya úiruxüchiétügu caxgünerüxũ. Rü nüma rü namexẽchi ñoma ocayiwagü ya Líbanuanecüa̱xrüxũ.

16Rü nabera rü namaixcuraxüchi. Rü nüma rü guxṹwama namexẽchi, Rü ngẽmaãcü nixĩ ya chaute ya choxṹ ngúchaṹcü, Pa Ngexṹgü i Yerucharéṹcüa̱xgüx.

## Charumóṹarü wiyae 6

***Coru***


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Rü ngẽma Ngexũ̃gü rü ngĩgürügügü: —¿Ngextá naxũ ya cute, Pa Guxũ̃ i Ngexũ̃güxũ̃ Rümemaecüx? ¿Rü ngextáama nixĩ i naxũxũ̃? Rü tá cuwe tarüxĩ nax naxca̲x idaugüxũ̃ca̲x = =ngĩgürügügü.

***Ngĩmax***

[2]Rü ngĩma rü ngĩgürügü: —Nüma ya chaute ya choxũ̃́ ngúchaũ̃cü rü norü putüra i líriunecü i yixnecüxũ̃wa naxũ nax ngéma nachibüexẽẽxũ̃ca̲x i norü carnérugü. Rü ñu̲xũchi ngéma putüragü i líriu tá nayarücawechacu.

[3]Rü choma rü chaute ya choxũ̃́ ngúchaũ̃cüarü chixĩ, rü nüma ya chaute rü choxrü nixĩ. Rü nüma rü putüra i líriunecüwa naxũ nax ngéma maxẽwa nachibüexẽẽxũ̃ca̲x i norü carnérugü = =ngĩgürügü.

## Norü wüxime̲e̲xpu̲x ga wiyae

***Nümax***

[4]Rü cumax, Pa Choxũ̃́ Ngúchaxũ̃cüx, rü cumexẽchi rü choxũ̃ cutaãẽxẽxẽ yima ĩanegü ya Tirchárüxũ̃ rü Yerucharéũ̃rüxũ̃. Rü cuma rü ñoma wüxi i churaratücumürüxũ̃ quixĩ nax taxucürüwa cuxcha̲xwa chiñaxũ̃.

[5]¡Rü marütama nax choxũ̃ cudawenüxũ̃ erü yima cuxetügü rü choxũ̃ narüporamaegü! Rü ngẽma cuyae i cha̲xixũ̃ rü ñoma chíbuxacütücumü i Garaáxanearü ma̲xpṹnegüarü tuãchixũ̃wa írüxĩgüxũ̃rüxũ̃ nixĩ.

[6]Rü yima cupütagü rü nacho̲xtanüxüchi ñoma carnérügü i ngexwaca ixaiyagüxũ̃rüxũ̃ nax yayoxta̲xagüxũ̃rüxũ̃ nixĩgü.

[7]Rü cumatügü rü ñoma taxre i boxra i curü tüchametüxũ̃arü aixepegu icúxũ̃rüxũ̃ nixĩ.

[8-9]Rü 60 tixĩ ya cho̲xma̲xgü rü 80 tixĩ ya cho̲xma̲xabagü, rü muxẽma tixĩ ya chorü paxegü ya imexẽchixe, natürü i cumax, Pa Chorü Muxtucuxacüx, rü cuxicatama nixĩ i guxũ̃ i ngexũ̃gütanüwa curümemaexũ̃. Rü cuma nixĩ i cuéxacü irümemaexũ̃ quixĩxũ̃. Rü ngẽxguma ngĩxũ̃ nadaugügu ga yema paxũ̃gü rü mexũ̃ ngĩmaxã naxuegugü. Rü ngẽma cho̲xma̲xgü rü cho̲xma̲xabagü rü ngĩxũ̃ nicua̲xüũ̃gü.

***Coru***


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[10]¿Rü texé tixĩ ya daxe nua ngóxe ñoma ẽxũwa üa̲xcü yarügoxũrüxũ? Rü ngĩma rü ñoma tauemacürüxũ imexẽchi. Rü ñoma üa̲xcürüxũ nangóonexẽxẽ. Rü ngĩma rü ñoma wüxi i churaratücumürüxũ iyixĩ nax taxucürüwa texé ngĩcha̲xwa iñaxũ.

***Ngĩmax***

[11]Choma rü castañanecüwa chaxũ nax íchayadauxũ nax yayauxátüxũ ga yema naigü ga doxonexũwa yexmagüxũ. Rü ngéma chaxũ nax nüxũ chadauxchaxũca̲x nax naxügüxũ ga úbagü rü nax yaxãchacuxũ i boxragü.

[12]Rü yemawena rü tama nüxũ chacua̲x nax ta̲xacü ngupetüxũ. Rü ngürüãchi chorü coricüwawa chaugü chadau ga wüxi ga caruwa.

***Coru***

[13]Rü ngẽma ngexũgü ga Yerucharéũcüa̲x rü ngĩgürügügü: —¡Nataegu, Pa Chuláũcüa̲x, rü nataegu! ¡Rü nataegu erü cuxũ tadaugüchaũ! ==ngĩgürügügü. Rü ngĩma rü ngĩgürügü: —¿Ta̲xacü nixĩ i chowa nüxũ pedauxchaxũxũ i choma nax Chuláũcüa̲x chixĩxũ? ==ngĩgürügü.

***Coru***

Rü ngẽma ngexũgü rü ngĩgürügügü: —Nüxũ tadaugüchaũ nax íquiñaãchiũxũ ñoma petawarüxũ ==ngĩgürügügü.

## Charumóũarü wiyae 7

***Nümax***

[1]Pa Ãẽxgacüxacüx, yima cucutügü ya chaũdáriagu icuaixgũne rü nimexẽchi. Rü ngẽma cutachinügü rü nimexẽchi. Rü ñoma ngã̲xãẽruũgü i úirunaxca̲x i wüxi i nüxũ cua̲xüchixũ üxũrüxũ nixĩgü.

[2]Rü ngẽma cuáxpetüna̲xã rü namexẽchi. Rü ñoma wüxi i copu i boxũ i taguma bínu ya mecü nawa taxuxũrüxũ nixĩ. Rü ngẽma cupütüwe rü namexẽchi. Rü ñoma trigutücumü i putüra i líriugümaxã íxüeguxũrüxũ nixĩ.

[3]Rü yima cuníũgü rü nimexẽchi. Rü ñoma taxre i cowüxacügü i nügümaxã ibuexũrüxũ nixĩgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[4]Rü cunaxã rü namexẽchi naxrüxũ̃ ya wüxi ya torre i marfínaxca̱x. Rü yima cuxetügü rü nimexẽchi naxrüxũ̃ ya yimá puchugü ya yima ĩane ya Ebóũ̃arü ĩã̱x i Báx-rabíũ̃wa ngẽxmagücürüxũ̃. Rü ngẽma curaxũ̃ rü namexẽchi ñoma Líbanuarü torre ya ĩane ya Damácuguama dawenüxũ̃rüxũ̃.

[5]Rü ngẽma cuxuneétüwa ngẽxmaxũ̃ i cueru rü namexẽchi ñoma ma̱xpṹne ya Carmérurüxũ̃. Rü ngẽma cuyae rü namexẽchi ñoma tü ya idauxranütanerüxũ̃. Rü cuyae i cha̱xixũ̃gu ícunanu̱xẽxẽ ya yimá ãẽ̱xgacü.

[6]Pa Ngecü i Choxṹ Ngúchaxũ̃cüx, cuma rü chorü taãẽxẽẽruxũ̃ quixĩ. Rü cuma rü cumechametü. Rü guxũ̃wama cumexẽchi.

[7]Rü cuma rü cumáchane ñoma wüxi i palmerarüxũ̃. Rü yima cuníũ̃gü rü ñoma norü ogürüxũ̃ nixĩgü.

[8]Choma rü nagu charüxĩnü nax nagu chaxĩnagüxũ̃ i ngẽma palmera nax choxrü yixĩxũ̃ca̱x i ngẽma norü o. Rü yima cuníũ̃gü rü ñoma úbaya̱xagürüxũ̃ nixĩgü. Rü ngẽma cuema rü namanzanaaca.

[9]Rü ngẽma cua̱x rü ñoma mecü ya bínurüxũ̃ nixĩ. Rü ngẽma curü chúxu rü ñoma bínu ya mexẽchicürüxũ̃ nixĩ. Rü yimá bínu rü name i cuberawa rü cupütatanüwa ne naya̱x.

***Ngĩmax***

[10]Choma rü chaute ya choxṹ ngúchaũ̃cüarü chixĩ. Rü nüma rü poraãcü nüxṹ changúchaũ̃.

[11]¡Pa Chautex ya Choxṹ Ngúchaxũ̃cüx, rü ngĩxã naanewa taxĩ! Rü ngẽma naixchacügütanügu tá tanangupetüxẽxẽ i tórü chütaxũ̃.

[12]Rü ngẽxguma yangunegu, rü úbanecüwa tá taxĩ nax íyadaugüxũ̃ca̱x rü aixcüma marü naxügü i ngẽma úbagü, rü marü yaboxgüchacugü, rü marü yaxãchacu i boxragü. Rü ngéma tá nixĩ i cuxna chanaxãxũ̃ i chorü ngechaũ̃.

[13]Rü ngẽma maũ̃drágüragü rü yáxũ̃guma napaanetanü. Rü tapatawa rü nangẽxma i naguxũ̃raũ̃xũ̃ i ori̱xgü. Rü nangẽxma i ori̱xgü i marü ipagüxũ̃, rü ñu̱xũchi ori̱xgü i ngexwaca buxuxũ̃ i cuxca̱x namaxã changuxũ̃xũ̃, Pa Choxṹ Ngúchaxũ̃cüx.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

## Charumóũarü wiyae 8

***Ngĩmax***

[1]Chierüx i cuma rü wüxi i chauenexẽ i chauéníxũwatama maixũ quixĩxgu. Rü ngẽxguma chi namagu cuxũ changauxgu, rü chi cuxũ chachúxuxgu, rü taxuxũchima texé choxũ tacugü.

[2]Rü chauépatawa chi cuxũ chaga rü ngẽxma chi cuxũ chaxücuxẽxẽ, rü cuma chi nixĩ i chorü ngu̱xẽẽruxũ. Rü yimá mexẽchicü ya bínuwa rü ngẽma chorü boxrachíüwa chi cuxũ chaxaxexẽxẽ.

[3]Rü curü to̱xwechacüügu choxũ nacanagüeruxẽxẽ, rü curü tügünechacüümaxã choxna nana̱i̱x.

***Nümax***

[4]Rü nüma rü ñanagürü: —Pa Yerucharéũcüã̱xgü i Ngexũgüx, ¡chomaxã nüxũ pixu nax taxũtáma ngĩxũ ípeba̱i̱xgüxũ i ngẽma cho̱xma̱x i choxṹ ngúchaũcü! ¡Ngĩétama nape ñu̱xmatáta ngĩechama naba̱i̱xãchi! = =ñanagürü.

### Norü 6 ga wiyae

***Coru***

[5]¿Rü texé iyixĩ i ngẽma ínachianexũwa ne ũcü ya yimá ngĩte ya ngĩxṹ ngúchaũcüétü ngu̱xchametücü?

***Nümax***

Wüxi ga manzanatüxũwa nixĩ ga curü pewa cuxũ íchabaixgüxũ. Rü yéma yema manzanatüxũwa nixĩ ga curü mama ga cumaxã tangu̱xnecaxũ. Rü yexma nixĩ ga curü mama ga cuxũ taxíxraxẽẽxũ.

***Ngĩmax***

[6]¡Curü maxũnewa choxṹ nangẽxmaxẽxẽ! ¡Rü cugüxũtawa choxũ nangẽxmaxẽxẽ ñoma wüxi i cua̱xruxũ i cuchacüüwa ngẽxmaxũrüxũ! Erü ngẽma ngechaũ rü naporaxüchi ñoma yurüxũ. Rü ngẽma ngúchaũ rü taxúema naxcha̱xwa tiña ñoma wüxi i naxmaxũrüxũ. Rü ngẽma ngúchaũ rü ñoma wüxi ya üxü ya Tupana ngo̱xẽẽnerüxũ nixĩ.

[7]Rü ngẽma guxũma i márwa ngẽxmaxũ i dexá rü tama ningu nax yaxoxẽẽãxũca̱x i ngẽma ngúchaũ i tüxṹ ngẽxmaxũ. Rü woo guxũma i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

natügüarü dexá rü taxucürüwama nayaxoxẽxẽ. Rü ngẽxguma chi texé ya diẽruą̃xũ̃chixe guxcüma i tümaarü diẽrumaxã naxcą̃x tataxechaũ̃gu i ngẽma ngúchaũ̃, rü tama tüxṹ ningutanü. Rü duũ̃xũ̃gü rü chi tüxũ̃ nacugüe.

***Coru***

[8]Rü ngẽma taeyą̃x rü taxũtáma ixãníũ̃, ¿Rü tą̃xacü tá ngĩmaxã ixüexũ̃ ega ngẽxguma texé ngĩxcą̃x ícaxgu?

[9]Rü ngẽxguma chi wüxi i ĩxtapų̃x yixĩxgu rü chi diẽrumümaxã chi ngĩxũ̃ tachauxétü. Rü ngẽxguma chi wüxi i ĩą̃x yixĩxgu, rü ocayiwanaxcą̃x i mürapewamaxã chi ngĩxũ̃ tipotapę̃xe.

***Ngĩmax***

[10]Choma rü ñoma wüxi i ĩxtapų̃xrüxũ̃ mea chaugüna chadau. Rü yima chauníxũ̃gü rü ñoma torregürüxũ̃ taxúema nüxna tangu. Rü ngẽmacą̃x ya yimá choxṹ ngúchaũ̃cü, rü ngẽxguma choxũ̃ nadawenügu rü chomaxã nataãxẽ.

[11]Charomóũ̃ rü Baá-amóũ̃wa nüxṹ nayexma ga wüxi ga norü úbanecü. Rü ñuxre ga norü dauruũ̃güxũ̃ nüxna nadauxẽxẽ. Rü yexguma norü buxwa nanguxgu rü 1,000 tachinü ga diẽru nüxna tüxũ̃ nixãchigü ga wüxichigü.

[12]Rü yíxema 1,000 tachinü i diẽru rü cuxrütama tixĩ, Pa Charomóũ̃x. Rü yíxema 200 tachinü rü noxrü tixĩ i ngẽma nüxna daugüxũ̃. Natürü ngẽma chorü úbanecü rü chomatama nixĩ i nüxna chadauxũ̃.

***Nümax***

[13]Pa Chǫxmą̃x i Úbanecümaxã Icuą̃xcüx, rü nüxũ̃ chaxĩnüchaũ̃ i cuga. Rü ngẽma tamücügü rü ta nüxũ̃ naxĩnüechaũ̃.

***Ngĩmax***

[14]¡Inañaãchi, Pa Chaute ya Choxṹ Ngúchaxũ̃cüx! ¡Rü ñoma wüxi i cowürüxũ̃ rü ñoma cowüxacürüxũ̃ inañaãchi! ¡Rü naétüwa nagopetü ya yima mą̃xpṹnegü ya paacaemagüne!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

# Ichaía

## Ichaía 1

### Duũxũgü ga Yudáanecüa̱x rü poraãcü chixexũ̃ naxügü

[1]Ñaa nixĩ ga ore ga Amú nane ga Ichaíaãẽwa Tupana ínguxẽẽxũ̃ ga yexguma Yudáanecüa̱xarü ãẽ̱xgacügü yixĩxgu ga Uchía, rü Yotáũ̃, rü Acháx rü Echequía. Rü yema orewa nüxũ̃ nixu nax ta̱xacü tá nüxũ̃ ngupetüxũ̃ ga Yudáane rü ĩane ga Yerucharéũ̃.

[2]Pa Daxũguxũ̃ i Naanecüa̱x rü Ñoma i Naanecüa̱x ¡rü iperüxĩnüe i ñaa Tupanaarü ore i ñaxũ̃: —Yema chaunegü ga mea chayaexẽẽxũ̃ rü ñu̱xma rü tama chauga naxĩnüe!

[3]Rü ngẽma woca rü norü yoraxũ̃ nacua̱x, rü ngẽma búru rü nüxũ̃ nacua̱x i norü chibüchica i norü yora naxca̱x üxũ̃, natürü ngẽma chorü duũxũgü i Iraétanüxũ̃ rü tama choxũ̃ nacua̱xgü rü tama naãẽxũ̃ nicua̱x ==ñanagürü ya Tupana.

[4]Pa Duũxũgü i Chixexũ̃ Ügüxũ̃ rü Chixexũgu Ímaxẽxũx, ngúxũ̃ pinge erü pema rü chixexũ̃arü üruũ̃gütaagü pixĩgü, rü nanegü i pecadua̱xgüxũ̃ pixĩgü. Pema rü marü nüxna pixĩgachi ya Iraétanüxũ̃arü Tupana ya üünecü rü marü nüxũ̃ perüxoe.

[5]Rü pema rü Tupanamaxã penue rü tama naga pexĩnüe. Rü ngẽmaca̱x taxuwama marü pexna nanacua̱i̱xcaéga, erü peeruwa rü marü guxũ̃wama penapi̱xerugü rü marü pingearü poraxa̱x i ñu̱xmax.

[6]Rü pecutüwa inaxügü rü ñu̱xmata peeruwa nangu nax taxuwama namexũ̃ i pexene. Rü ngẽma pexene rü o̱xrimaxã rü cuaximaxã rü taixna ichuruxũ̃maxã nanapa i guxũ̃wama. Rü taxúema texé pexũ̃́ tayaxüxũ̃gü rü pexũ̃́ tayana̱i̱xgü, rü pexũ̃́ tayaxĩ̱xãgü chíxũ̃maxã i ngextá pexũ̃ ínangúxũ̃wa.

[7]Rü pechixũ̃ane rü naxnücüane i chianexũ̃xũ̃ nayanguxuchi, rü perü ĩanegü rü nixae rü niya̱u̱xragü. Rü ngẽma perü uanügü rü pepe̱xewa nanango̱xgü i ngẽma pema petogüxũ̃ i penetüarü o. Rü guxũ̃ma i perü naane rü naxnücüane


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

i chianexũxũ nayanguxuchi yema Chodómaxũ ngupetüxũrüxũ ga yexguma yaxaxgu.

8Rü yima ĩane ya Chióũxica ngéma nayaxũ ñoma wüxi ya düxenü ya úbanecüarü ngãxũwa nüxica ngẽxmanerüxũ. Rü ñoma wüxi i düxgümü i nüxica worachiaanecüarü ngãxũwa ngẽxmanerüxũ nixĩ. Rü ñoma wüxi ya ĩane i norü uanügü nüxũ ichomaegunerüxũ nixĩ.

9Ega ngẽxguma Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü taxũchima ñuxre i yixema nua tüxũ yaxügüxẽẽgu, rü Yerucharéũ rü Chodómarüxũ rü Gomórarüxũ nixĩ.

### Cua̱xüxũ i Tupana namaxã taãẽxũ

10¡Pa Yerucharẽũarü Ãe̱xgacügü i Ñoma Chodómaarü Ãe̱xgacügürüxũ Ixĩgüxe, rü iperüxĩnüe i Cori ya Tupanaarü ore! ¡Pa Duũxũgü i Yerucharéũcüa̱x i Ñoma Gomóracüa̱xrüxũ Ixĩgüxe, mea iperüxĩnüe i ngẽma Cori ya Tupana tá pemaxã nüxũ ixuxũ!

11Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü pexũ: —¿Ta̱xacücа̱x chauxũtawa penagagü i ngẽma muxũ i pexũ̃nagü nax cha̱u̱xcа̱x penada̱i̱xũcа̱x? Rü marü nüxũ charüchau i ngẽma carnérugü i cha̱u̱xcа̱x ípeguxũ rü ngẽma wocaxacügüarü chíxũ i ípeguxũ. Rü yimá nagü i ngẽma woca iyatüxũgü rü carnérugü, rü chíbuxacügü rü nawa chanaxoxéga.

12Rü pemax rü choxna penanaãma i pexũ̃nagü, natürü ¿texé pexna naxcа̱x taca nax chopataa̱xtügu nax pichocuxũ?

13Rü tama chanaxwa̱xe i ãmaregü i taxuwama mexũ cha̱u̱xcа̱x nua pena, erü choma rü marü tama yáxna namaxã chaxĩnü i ngẽma naema i perü ãmaregü ípeguxũ. Rü pemax rü duũxũgüna pexu nax penaxüchigaxũcа̱x ya tauemacü ya ngexwaca ngócü rü ñu̱xũchi ngũxchigaarü ngunexũ. Natürü choma rü tama namaxã chataãxẽ i duũxũgü i chixexũgu maxẽxũgüarü petagü.

14Rü choma rü naxchi chaxai i ngẽma perü petagü i tauemacü ya ngexwaca ngócügu pexüxũ rü ñu̱xũchi ngẽma ngutaque̱xegü i pexüxũ. Rü ngẽma rü choxũ nanuxẽxẽ rü marü tama yáxna namaxã chaxĩnü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Rü ngẽxguma pema pexunagümẹxẽgüãcü peyumüxẽgügu, rü choma rü pexchạxwa chidaugachi. Rü woo namuxgu i perü yumüxẽ natürü i choma rü taxũtáma pexũ̃ chaxĩnü, erü pema rü pemáeta rü pexmẹxgü rü nagümaxã nixãũãchi.

16¡Rü pegü pemexẽxẽarü maxũ̃ạxgü nax pimexũ̃cạx! ¡Rü nüxna pixĩgachi i ngẽma chixexũ̃ i chopẹxewa nagu pemaxẽxũ̃! ¡Rü nüxũ̃ perüxoe nax chixexũ̃ pexüexũ̃!

17¡Rü naxcạx pengúe nax mexũ̃ pexügüxũ̃! ¡Rü pora pexüe nax mexũ̃ i nacümagu pemaxẽxũ̃cạx! ¡Rü tüxũ̃ perüngũ̃xẽxẽ ya yíxema duũ̃xẽgü ya togü chixri tümamaxã icuạxgüxe! ¡Rü naétüwa pechogü i taxcutagü rü yutegüxũ̃!

### Cori ya Tupanaarü cuạxüxũ̃ i aixcüma ixĩxũ̃

18¡Ẽcü nua pexĩ rü ngĩxã perü chixexũ̃chiga tidexagü! Rü ngẽxguma chi perü maxũ̃ rü woo nadauxuchigu namaxã i perü chixexũ̃, natürü i choma rü ñoma gáuxũ̃chara i cómüxũ̃chixũ̃rüxũ̃ tá chayaxĩxẽxẽ. Rü ngẽxguma chi woo wüxi i naxchiru i waxüchixũ̃rüxũ̃ yixĩxgu i perü pecadugü, natürü i choma rü ñoma wüxi i carnérutạxa i cómüxũ̃chixũ̃rüxũ̃ tá chanacómüxẽxẽ.

19Rü ngẽxguma chi penaxwạxegu nax chauga pexĩnüexũ̃, rü tá penangọ̃x i ngẽma rümemaegüxũ̃ i nanetüarü o i ñoma i naanewa yaexũ̃.

20Natürü ngẽxguma taxũtáma penaxwạxegu nax chauga pexĩnüexũ̃, rü daigu perü uanügümẹxẽgu tá peyue ==ñanagürü ga Tupana.

### Yerucharéũ̃cüạ̃x rü tama Cori ya Tupanaga naxĩnüe.

21Pemax, Pa Yerucharéũ̃cüạ̃x, noxri rü aixcüma meama Tupanaga pexĩnüe, natürü i ñụxma rü ñoma wüxi i ngexũ̃ i naxũ̃nemaxã taxexũ̃rüxũ̃ pixĩgü. Pema ga noxri rü mexũ̃ ga nacümagu pemaxẽ, natürü i ñụxma rü máetaguxicatama perüxĩnüe.

22Rü pema ga noxri rü ñoma diẽrumürüxũ̃ pimexũ̃, natürü i ñụxma rü norü ãũãchixũ̃rüxũ̃ pixĩgü. Pema ga noxri rü ñoma mecü ya bínurüxũ̃ pime, natürü i ñụxma rü ñoma dexámarerüxũ̃ pixĩgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[23]Rü perü ãẽxgacügü rü tama Tupanaga naxĩnüe rü namaxã naxãmücügü i duũxũgü i máxwa̱xegüxũ. Rü diẽrucа̱x rü ãmarecа̱x ínacagü nax tama napoxcuexũcа̱x i ngẽma chixexũ ügüxũ. Rü taxcutagü rü tama tüxũ narüngüxẽẽgü, rü tama tümagu narüxĩnüe ya yixema yutegüxe.

[24]Rü ngẽmacа̱x ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü ya Iraétanüxũarü Tupana ya poraxüchicü, rü ñanagürü: —Ñu̱xma i choma rü tá nüxṹ chaxütanü i chorü uanügü naxcа̱x i ngẽma chixexũ i naxügüxũ. Rü tá chanapoxcue.

[25]Rü tá wena pexna chanacuaixca rü tá ichayanaxoxẽxẽ i guxũma i ngẽma chixexũgü i petanüwa ngẽxmagüxũ. Rü ngẽmaãcü tá pexṹ íchanapi i guxũma i perü ãũãchixũ.

[26]Rü choma rü tá chanaxü nax wena pexṹ nangẽxmaxũcа̱x i ãẽxgacügü i mexũ rü ucu̱xẽruũgü i mexũ ga yema noxri pexṹ yexmagüxũrüxũ. Rü nawena nax marü ngẽma pemaxã chaxüxũ, rü ngẽxguma ya yima perü ĩane ya Yerucharéũ rü wenaxarü Ĩane ya mexũarü üruũmaxã rü Ĩane ya Tupanaga ĩnünemaxã tá nanaxugü.

[27]Rü ngẽma Chióũcüã̱x i duũxũgü i wenaxarü chauga ĩnüexũ rü choma rü tá chorü poramaxã norü uanügümẽxẽwa íchananguxũxẽxẽ.

[28]Natürü ngẽma duũxũgü i tama chauga ĩnüexũ rü ngẽma chixexũ ügüamaxũ rü tá chanadai. Rü ngẽma duũxũgü i choxna ixĩgachitanüxũ rü tá nayue.

[29]Rü pema rü tá na̱xcha̱xwa pexãnee i ngẽma naigü i taxũ rü putüraanecügü i perü me ixĩxũ i nawa nüxũ picua̱xüũgüxũ i ngẽma tupananetachicüna̱xãgü.

[30]Rü pemax rü ñoma nai i taxũ i rüñẽxátüxũrüxũ tá pixĩgü, rü putüranecü i ngearü dexáãxũrüxũ tá pixĩgü.

[31]Rü yimá yatü ya poracü rü ñoma maxẽ ya ipacürüxũ tá nixĩ, rü ngẽma chixexũ i naxüxũ rü üxüarü ya̱u̱xraxũrüxũ tá nixĩ. Rü ngẽma taxre rü tá wüxigu niyaura, rü taxucürüwa tá texé tayaxoxẽxẽ ==ñanagürü ga Tupana.

## Ichaía 2

### Cori ya Tupana rü tá nügümaxã inanangüxmüexẽxẽ i nachixũanegü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

(Mi. 4.1-3)

[1]Ñaa nixĩ ga ore ga Amú nane ga Ichaíaãẽwa Tupana ínguxẽẽxũ nachiga ga Yudáanecüa̱x rü ĩane ga Yerucharéũ̃cüa̱x.

[2]Ngẽma ngunexũ̃gü i nawa iyacua̱xgüxũ̃gu, rü yima ma̱xpṹne i Cori ya Tupanapata ya taxũ̃ne íngẽxmaxũ̃wa rü guxũ̃ne ya naigü ya ma̱xpṹnearü yexera tá poraãcü natachiga. Rü guxũ̃ i nachixũ̃anecüa̱x i duũ̃xũ̃güaxṹ tá nangúchaũ̃ nax íyadaugüãxũ̃. Rü guxũ̃ma i nachixũ̃anegücüa̱x i duũ̃xũ̃gü rü tá ngéma naxĩ.

[3]Rü muxũ̃tama i duũ̃xũ̃gü tá ínangugü rü ñanagürügü tá: —¡Ngĩxã, rü yima ma̱xpṹne i Cori ya Tupana íngexmaxũ̃gu taxĩgü rü yima Acóbuarü Tupanapata ya taxũ̃nena tangaicamagü nax nüma ngéma tüxũ̃ nangúexẽẽxũ̃ca̱x i norü ngúchaũ̃ rü ngẽmaãcü nüma nanaxwa̱xexũ̃ãcüma imaxẽxũ̃ca̱x! ==ñanagürügü tá. Erü yima ma̱xpṹne ya Chióũ̃wa tá nango̱x i Cori ya Tupanaarü ngu̱xẽẽtae rü Yerucharéũ̃wa tá ínaxũxũ i norü ore.

[4]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá nanamexẽxẽ i guxũ̃ma i nachixũ̃anegüarü guxchaxũ̃gü. Rü ngẽma nachixũ̃anegü i nügümaxã nuexũ̃ rü Cori ya Tupana rü tá nügümaxã nanangüxmüexẽxẽ. Rü ngẽma naxnegü i namaxã nügü nada̱i̱xũ̃ rü norü puracüruxũ̃ tá nayaxĩgüxẽxẽ. Rü taxuxũ̃táma i ĩanegü daigu nügümaxã narüxĩnüe rü bai tá i daica̱x nügü nax nangúexẽẽxũ̃.

[5]Pa Acóbutanüxũ̃x i Duũ̃xũ̃güx, ¡Ngĩxã, Cori ya Tupanaga taxĩnüe rü nüma nanaxwa̱xexũ̃ãcüma nagu tamaxẽ i norü ore!

### Tupana rü tá nanaxãnexẽxẽ i ngẽma nügü icua̱xüũ̃güxũ̃

[6]Ichaía rü yumüxẽwa ñanagürü: —Pa Corix, marü nüxna quixũgachi i curü duũ̃xũ̃gü i Acóbutanüxũ̃. Rü natanüwa nangugü rü ngéma namu i duũ̃xũ̃gü i ẽxũ̃guxũ̃xũ̃ icuáxũ̃ i éstewa ne ĩxũ̃, rü duũ̃xũ̃gü i yuüxũ̃ ñoma Firitéugütanüwarüxũ̃. Rü curü duũ̃xũ̃gü rü togü i nachixũ̃anecüa̱x i tama Tupanaxũ̃ cua̱xgüxũ̃maxã nügümaxã nanamexẽxẽ nax nügüarü ngẽmaxũ̃ca̱x nataxegüxũ̃ca̱x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]Rü ñaa nachixũanewa rü namuxũchi i úiru rü diẽru rü ngẽmaxũgü. Rü ñu̱xũchi namuxũchi i cowarugü, rü ngẽma carugü i daiwexũ rü taxucürüwa tayaxugü erü namuxũchi.

[8]Natürü ñaa nachixũanewa rü ta namu i ngẽma tupananetachicüna̱xãgü. Rü duũxũgü rü nümagütama naxme̱xmaxã naxüxgüxũ i tupananetachicüna̱xãgüxũ nicua̱xüũgü.

[9]Rü nügütama ãne ningexẽẽgü. Rü taxuwama nügü namexẽẽgü. Rü ngẽmaca̱x, Pa Tupanax, ¡taxű i nüxũ curüngũmaxũ i ngẽma duũxũgüarü chixexũ! ==ñanagürü ga Ichaía ga norü yumüxẽwa.

[10]Rü ngẽma duũxũgü i chixexũ ügüxũ rü nutatanügu rü waixũmüarü ãxmaxũgu tá nügü nicu̱xgü na̱xcha̱xwa ya Cori ya Tupana ya üünecü rü poraãcü ãũcümacü.

[11]Rü ngẽma ngunexũ i nagu ínanguxũ ya Cori ya Tupana, rü ngẽma nügü icua̱xüũgüxũ rü nape̱xewa tá naxãnee, rü ngẽma nügü írütagüxũ rü nape̱xewa rü tá taxuwama nime. Rü nüxicatama ya Cori ya Tupana rü tá inanawe̱x i norü pora i ngẽma ngunexũgu.

[12]Rü ngẽma ngunexũgu rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá nanaxãneexẽxẽ i guxũma i ngẽma nügü icua̱xüũgüxũ rü ngẽma nügü írütagüxũ rü ngẽma togüétüwa nügü ngẽxmagüxẽẽxũ.

[13]Rü ngẽma ngunexũgu rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá nanaxãneexẽxẽ i ngẽma duũxũgü i nügügu rüxĩnüexũ nax ñoma Líbanuanearü ocayiwarüxũ rü ñoma Bacháũanearü naigü i roblerüxũ naporaexũ rü natachigagüxũ.

[14]Rü tá nanaxãneexẽxẽ i ngẽma nügügu rüxĩnüexũ nax ñoma ma̱xpűnegü ya máchanegünerüxũ rü ñoma ngüchitaeruxũ ya máchanegünerüxũ natachigagüxũ.

[15]Rü tá nanaxãneexẽxẽ i ngẽma nügügu rüxĩnüexũ nax ñoma torregü imáchanecürüxũ poraexũ rü ñoma ĩanearü poxeguxũtápu̱xgü i taixũrüxũ poraexũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16Rü Tupana rü taxũtáma namaxã nataãxẽ i ngẽma nügü icua̱xüũgüxũ rü nügügu rüxĩnüexũ nax ñoma Tárchixarü wapurugürüxũ yaporaxũ rü naigü ya wapurugü ya imexẽchínerüxũ yaporaxũ.

17Natürü wüxi i ngunexũgu rü tá poraãcü naxãnee i ngẽma nügü icua̱xüũgüxũ rü ngẽma nügü írütagüxũ. Rü ngẽma ngunexũgu rü duũxũgü rü tá Cori ya Tupanaxũxicatama nicua̱xüũgü.

18Rü nüma rü tá inayanaxoxẽxẽ i guxũma i ngẽma tupananetachicüna̱xãgü.

19Rü ngẽxguma Cori ya Tupana inaxügügu nax yaxĩã̱xcüüxẽẽãxũ i ñoma i naane, rü ngẽma duũxũgü i chixexũ ügüxũ rü norü muũmaxã tá nutaarü ãxmaxũgu rü waixũmüarü ãxmaxũgu nicu̱xgü na̱xcha̱xwa ya Cori ya Tupana ya üünecü rü poraãcü ãũcümacü.

20Rü ngẽma ngunexũgu rü duũxũgü rü tá ũcagüna rü chü̱xürigüna nanawoxochitanü i norü tupananetachicüna̱xãgü i úirunaxca̱x rü diẽrumünaxca̱x i nümatama ínaxüxüxũ nax nüxũ yacua̱xüũgüxũca̱x.

21Rü ngẽxguma Cori ya Tupana inaxügügu nax yaxĩã̱xcüüxẽẽãxũ i ñoma i naane, rü ngẽma duũxũgü i chixexũ ügüxũ rü norü muũmaxã tá nutaarü ãxmaxũgu rü nutamachate̱xegu nicu̱xgü naxcha̱xwa ya Cori ya Tupana ya üünecü rü poraãcü ãũcümacü.

22Rü ngẽmaca̱x tama name i perüxũ i duũxũgügu peyaxõgü, erü duũxũgüarü maxũ rü ñoma yáxna rüngü̱xũrüũmare nixĩ nax paxa iyacuáxũ.

## Ichaía 3

### Cori ya Tupana rü tá Yudáanexũ napoxcu rü tá ĩane ya Yerucharéũxũ napoxcu

1¡Dücax, pexuãẽgü! Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü Yerucharéũwa rü Yudáanewa tá nanatauxẽxẽ i guxũma i ta̱xacü ingṍxũ i õna rü dexá.

2-3Rü nüma rü tá nua inayanatauxexẽxẽ i ngẽma nügü írüporaxũ, rü churara i daixũ cuáxũ, rü ãẽ̱xgacü i guxchaxũarü mexẽẽruxũ, rü orearü uruxũ, rü ngẽma ẽxũguxũxũ cuáxũ, rü ngẽma ĩanearü ãẽ̱xgacü, rü ngẽma churaragümaxã icuáxũ, rü ngẽma muarü diẽruáxũ, rü ngẽma ucu̱xẽruxũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ixĩxũ, rü ngẽma ta̱xacürü üxũ mea cuáxũ, rü ngẽma mea dexaxũ cuáxũ. Rü nüma rü tá inayanatauxexẽxẽ i guxũma i ngẽma.

4Rü nüma ya Tupana rü tá nüxũ naxuneta i ñuxre i buxũgü nax perü ãẽxgacügü yixĩxũca̱x, rü ngẽma buxũgü tá nixĩ i pemaxã icuáxũ.

5Rü perü ĩanewa rü tá taxũ i guxchaxũ ínangu, rü duũxũgü rü tá nügü nadai, rü woo nügümücügümaxã rü tá ta nügü nadai. Rü ngẽma ingextu̱xüxũ rü tá yaxgua̱xgüxũ tachoxũgagü, rü ngẽma duũxũgü i taxúema nüxũ cuáxchaxũxũ rü tá naxchi naxaie i ngẽma duũxũgü i tachigaxũ.

6Rü ngẽma ngunexũgügu rü nanatüpatawa rü wüxi i naenexẽ rü tá naenexẽxũ ñanagürü: —Cuma rü cuxú̱ nangẽxmaxũra i cuxchiru i nagu quicúxũ i tanatüpatawa. Rü ngẽmaca̱x name nax cuma torü ãẽxgacü quixĩxũ, nax namaxã icucuáxũca̱x ya daa ĩane ya nachitaxũxica nua ngẽxmane ==ñanagürü tá.

7Rü ngẽxguma i ngẽma naenexẽ rü tá ñaãcü nanangãxũ rü ñanagürü: —Choma rü taxucürüwama chanamexẽxẽ i ngẽma guxchaxũgü i nua ngupetüxũ, erü chopatawa rü nataxuma i õna rü nataxuma i chauxchiru i nagu chicúxũ. Rü ngẽmaca̱x tama chanayaxu nax ĩanearü ãẽxgacüxũ choxũ pingucuchixẽẽxũ ==ñanagürü tá.

8Rü yima ĩane ya Yerucharéũ rü marü nanguxuchi rü Yudáanewa rü duũxũgüchicaxica ínayaxü, erü duũxũgü rü chixri Cori ya Tupanachiga nidexagü rü nanaxügü i ta̱xacü i tama namaxã nataãẽxũ, rü ngẽmaãcü tama naga naxĩnüe.

9Rü ngẽma duũxũgü rü nachametüwatama nango̱xama nax chixexũ naxügüxũ. Rü ngẽma duũxũgü rü Chodómacüa̱xgürüxũ norü pecadumaxã nügü nicua̱xüxũ, rü tama naxãnee. Rü wüxi i taxũ i ãũcümaxũchixũ nixĩ naxca̱x i ngẽma duũxũgü, erü nümagütama naxca̱x nadaugü i norü poxcu.

10Natürü tá nataãxẽ i ngẽma duũxũ i mexũgu maxũxũ, erü ta̱xacü inaxüxũwa rü mea nüxú̱ ínanguxuchi. Rü nüma tátama namaxã nataãxẽ i ngẽma mexũ i naxüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]Natürü wüxi i taxũ i ãũcümaxũchixũ nixĩ naxca̱x i ngẽma duũxũ i chixexũgu maxũxũ. Rü ngẽma chixexũ i naxüxũgagu rü tá guxchaxũ naxca̱x ínangu. Erü Cori ya Tupana rü ngẽma chixexũ i naxüxũca̱x tá nanapoxcu.

[12]Rü wüxi i buxũmare nixĩ i ngẽma chorü ĩanewa ãẽ̱xgacüwa nügü írüporaxũ, rü ngexũgü nixĩ i ĩanemaxã icua̱xgüxũ. Pa Chorü Ĩanecüã̱xgüx, ngẽma perü ãẽ̱xgacügü rü pexũ niwomüxẽẽgümare rü ñu̱xũchi chixexũ i nacümawa pexũ nagagü.

[13]Rü Cori ya Tupana rü marü nügü ínamexẽxẽ nax norü duũxũgüna naca̱xaxũ i norü chixexũchiga.

[14]Rü Cori ya Tupana rü tá naxca̱x nangema i ngẽma yaxguã̱xgü i ĩanemaxã icua̱xgüxũ rü ngẽma togü i ãẽ̱xgacügü, rü ñanagürü tá nüxũ: —Pema rü chorü duũxũgüxũ pechixexẽxẽ. Rü tüxṹ pengí́e ya ngearü ngẽmaxũxã̱xgüxe. Rü ngẽma tümaarü ngẽmaxũgü i tüxṹ naxca̱x pengí́xũ rü pepatagu nixĩ i namaxã penguxũgüxũ.

[15]¿Texé pexũ tamu nax chixexũgu penayixẽẽxũ i chorü duũxũgü, rü chixri tümamaxã ipecuáxũ ya yíxema duũxẽgü ya ngearü ngẽmaxũxã̱xgüxe? ==ñanagürü ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü.

### Yerucharéũcüã̱x i ngexũgüxũ napoxcue

[16]Cori ya Tupana rü ngexũgü i Yerucharéũcüã̱xgüxũ ñanagürü: —Pa Ngexũgüx i Chióũcüã̱xgü i Pegü Írütagüxex, pema rü daxũgu duũxẽcha̱xwa pedawenüãcü ipexĩ. Rü pegü picua̱xüũãcüma ipexĩ. Rü ngẽmaãcü penaxãgaxẽxẽ i perü ngã̱xãẽruũgü i pexme̱xtüxüwa ngẽxmagüxũ.

[17]Rü ngẽmaca̱x i choma rü churimaxã tá pexũ ichagüyáexẽxẽ rü o̱xri i ãũãchixũ tá peeruwa narüyi. Rü tá pexũ chingexchiruxẽẽgü rü tá piba̱i̱xünemare ==ñanagürü.

[18]Rü ngẽma ngunexũgügu rü Cori ya Tupana rü tá inayanatauxẽxẽ i guxũma i ngẽma ngã̱xãẽruũgü: Pexme̱xtü̱xüarü ngã̱xãẽruũgü, rü chocueruũgü, rü pexchiruarü ngã̱xãẽruũgü,


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

19rü ngẽma naxmachinügü, rü ngaxcupüxmexẽgü, rü tüeruruxũ i chixcamüxũ,

20rü ngaxcueruũgü, rü cadénaxacügü i pexmextüxüwa penucuxũ, rü goyexũgü, rü pumaraxacügü, rü nachagüarü meruũgü,

21rü ãneragü, rü naraũarü ngãxãẽruũgü,

22rü naxchiru i mexẽchixũ, rü gáuxũchiru i mámüxũ, rü tüeruruxũ i chicamüxũ, rü gáuxũchiru i ngechacüüxũ, rü chocagü,

23rü woruagü, rü naxpü i mexẽchixũ, rü naxchiruchara i tüeruruxũ, rü tüeruruxũ i mámüxũ. Rü guxũma i ngẽma rü tá inayarüxo.

24Rü ngẽma pumaraarü paacaanechicüxü rü tá nayixanemare. Rü goyexũchicüxü rü naixnütamaxã tá pigoyegü. Rü ngẽma mexẽẽyaechicüxü rü tá nabaixerugümare. Rü ngẽma mexẽchixũ i naxchiruchicüxü rü témüxũmaxã tá pixãxchiru. Rü ngẽma perü mechametüchicüxü rü fierumaxã tá pexũ niguchametü.

25Rü petegü rü daigu tá nayue rü ngẽxgumarüxũ ta i perü churaragü rü daigu tá nayue.

26Rü yima ĩanearü duũxũgü rü tá naxauxe. Rü norü yuetagücax tá naxaure. Rü yima ĩanearü duũxũgü rü tá naxĩgü.

## Ichaía 4

1Rü ngẽma ngunexũgu rü noxre tátama i yatüxũgü ínayaxügü. Rü ngẽmacax rü 7 i ngexũgü rü wüxi i yatücax tátama ngĩgü idai. Rü ngẽma ngexũgü rü ngẽma yatüxũxũ tá ngĩgürügügü: “Tomagü rü tá togünatama taxacü taxãgü, rü ngẽma toxchiru rü torü diẽrumaxã tátama nixĩ i naxcax tataxexũ. Natürü tanaxwaxe i tomaxã cuxãmax nax tama tingetegüechaxũcax, rü düxwa ngẽmagagu taxãneemarexũcax”, ngĩgürügügü tá.

### Cori ya Tupana rü nanaxuegu nax taãxẽ tá ínguxũ

2Natürü wüxi i ngunexũgu rü ngẽma íyaxügüxũtanüwa rü Cori ya Tupana tá nanangoxẽxẽ ya yimá maxẽxẽẽruxũ i ñoma wüxi i nanetü i nachimewa


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

rüxüxũrüxũ. Rü nüma rü ngũxẽẽruxũ ya poraxüchicü tá nixĩ naxca̲x i ngẽma duũxũgü i Iraéanewa íyaxügüxũ. Rü ñu̲xũchi ngẽma íyaxügüxũarü nanetügü i naanewa ngẽxmagüxũ rü meama tá nixo, rü nümagü i duũxũgü rü tá poraãcü namaxã nataãẽgü.

3Rü ngẽma duũxũgü i ma̲xpṹne ya Chióũwa yaxṹgüxũ rü ngẽma Yerucharéũwa yaxṹgüxũ rü ngẽxma ãpatagüxũ, rü Tupanaarü duũxũgügu tá nanaxüégagü.

4Rü nüma ya Cori ya Tupana rü taxũ i norü ngechaũmaxã rü norü poramaxã tá ínanapi namaxã ga yimá nagü ga Yerucharéũcüa̲xgü inabaxẽẽgücü, rü tá nanayaxu i norü ãũãchixũ i ngẽma Chióũcüa̲xgü i ngexũgü.

5-6Rü ngẽma duũxũgü i ma̲xpṹne ya Chióũgu ngutaque̲xegüxũxétüwa rü Cori ya Tupana rü wüxi i caixanexũ i waxüxũ tá nango̲xẽxẽ i ngunecü. Rü ngẽxguma nachütagu rü tá nangóone erü üxüema i yauraxũ tá nango̲xẽxẽ. Rü nüma ya Cori ya Tupanaarü Üüne rü ngẽmaétüwa tá nangẽxma, nax ngẽmaãcü norü duũxũgüna nadauxũca̲x rü ínapoxũãxũca̲x. Rü ngunecü i ngẽma caixanexũ i waxũ i naétügu chüxüxũ rü duũxũgüarü gáuxchipetaruxũ tá nixĩ, rü norü poxũ̃ruxũ tá nixĩ na̲xcha̲xwa ya pucü rü buanecü.

## Ichaía 5

### Úbanecügu ixuxũ ga ore nachiga ga Yudáanecüa̲x ga duũxũgü

1Rü yimá chomücü i nüxũ changechaũcüarü úbanecügu tá chawiyae. Rü yimá chomücü rü wüxi ga naane ga mexũ̃wa nüxṹ nayexma ga wüxi ga úbanecü.

2Rü nanaxaiegumüane rü inananugü ga nutagü rü yema rümemaexũ ga úba yexma natogü. Rü yemanecügu nanaxü ga wüxi ga dauxũtaechica rü wüxi ga nachica ga bínu nawa naxüxũ. Rü nüma ga chomücü rü nagu narüxĩnü nax yema úba rü chi yamaixcuraxũ ga norü o, natürü ga yema úbagü rü ningúchia̲x ga norü o.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[3]Rü ñu̱xmax rü ñanagürü pexũ̃ ya Tupana: —Pa Ĩane ya Yerucharéũ̃cüã̱xgü rü Ñaa Yudáanecüã̱xgüx ¡rü nüxũ̃ pixu! ¿Rü texégagu nixĩ i ngẽma úbanecü i nangúchixaxũ̃ i norü o? ¿Rü nagagutama rü ẽ̱xna chaugagu?

[4]¿Ẽ̱xna nangẽxmaxũ̃ i ta̱xacü i tama chaxüxũ̃ nax tama nangúchixaxũ̃ca̱x i ngẽma chorü úbanecüarü o? ¿Rü nangemaxũ̃ i ta̱xacü i tama naxca̱x chaxüxũ̃? Choma rü íchananguxẽxẽ nax namaixcuraxũ̃ i norü o. ¿Rü ta̱xacücа̱x i ñu̱xma i nangúchixaxũ̃ i norü o?

[5]Rü dücax, rü ñu̱xma rü tá pemaxã nüxũ̃ chixu i ngẽma nagu charüxĩnüxũ̃ namaxã i ngẽma chorü úbanecü. Rü tá íchanapoxgü i ngẽma norü poxeguxũ̃ nax ngẽmaãcü duũ̃xũ̃gü nagu pogüexũ̃ca̱x i ngẽma úbanecü. Rü ngẽma norü poxeguxũ̃ rü tá nagu chapogü nax duũ̃xũ̃gü nagu púgüexũ̃ca̱x i ngẽma úbanecü.

[6]Rü ñu̱xũchi tá íchanata̱x i ngẽma úbanecü. Rü taxúetama tayayoatü rü taxúetama tanangĩxcanecü rü ngẽmaãcü tá chuxchuxũ̃gü rü chixexũ̃ i natüane nanecüwa narüxügü. Rü tá nüxna chaxãga i caixanexũ̃ nax tama nanecügu napuxũ̃ca̱x ==ñanagürü ya Tupana.

[7]Rü ngẽma norü úbanecü i nüxũ̃́ ngúchaũ̃xũ̃ ya Cori ya Tupana ya Guxãxétüwa Ngẽxmacü, rü ngẽma nixĩ i Iraétanüxũ̃ i Yudáanewa ngẽxmagüxũ̃. Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nanaxwa̱xe i nagu naxĩxũ̃ i ngẽma norü mugü. Natürü ngẽma Iraétanüxũ̃ rü máetaguxicatama narüxĩnüe. Rü nüma ya Tupana rü ínananguxẽxẽ nax nügü nangechaũ̃güxũ̃, natürü ngẽma natanüwa nüxũ̃ ĩnüxũ̃ nixĩ nax ngúxũ̃maxã aita naxüexũ̃.

### Cori ya Tupana rü nanaxãũxũne i duũ̃xũ̃gü i chixexũ̃gu maxẽxũ̃

[8]Wüxi i taxũ̃ i ngechaũ̃ nixĩ i pexca̱x i pema i nai ya pepatagü ne petaxexũ̃. Rü pema rü pegüna penanugü i naanegü rü ngẽmaãcü tüxũ̃ pengechicaxẽxẽ ya toguxegü ñoma pexicatama ngẽma naanewa pemaxẽxũ̃rüxũ̃.

[9]Rü Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü nanaxuegu rü ñanagürü: —Rü muxũ̃nema ya ĩpatagü rü tá niwa̱xtaũ̃gü. Rü woo yima ĩpatagü rü nimexẽchi natürü taxúetama nawa tangexma.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[10]Rü tomaepu̱x i ectárea i úbanecüwa rü wüxi tátama i tũxũxãcu i bínu nawa ínanguxuchi. Rü 10 i choca i taxũxãcu i triguchire itogüxũ rü norü owa rü wüxi i chocaxãcu tátama nawa ínanguxuchi ==ñanagürü ga Tupana.

[11]Rü pegümaxã pengechaũgü i pemax marü yangunechaũgu írüdagüxe nax pegü pengãxẽxẽẽxũca̱x rü ñu̱xmata pechütaxũgümare.

[12]Rü perü õnagü i taxũwa rü árpamaxã, rü árpaxacügümaxã rü tutugümaxã, rü wowerugümaxã pepaxetagü rü ñu̱xũchi perü bínu rü nata. Natürü pema rü tama nüxna pecua̱xãchie i ngẽma mexũgü i pexca̱x naxüxũ ya Cori ya Tupana, rü tama norü puracügu perüxĩnüe.

[13]Rü ngẽma nax tama chauga naxĩnüechaũxũ i chorü duũxũgü, rü ngẽmagagu to i nachixũanewa tá nagagü. Rü guxũma i duũxũgü rü wüxigu norü ãẽxgacügümaxã tá ngẽma nachixũane i nawa nagagüãxũgu taiyamaxã rü ta̱xawamaxã nayue.

[14]Rü ñoma wüxi ya ai ya ichoxmanaxãcürüxũ rü ngẽma naxmaũgü rü tá nichogü nax ínagagüãxũca̱x i duũxũgü rü ãẽxgacügü rü ngẽma duũxũgü i petagu rü ngãxũgu írüchoxũ.

[15]Rü ngẽma duũxũgü i chixexũgu maxẽxũ rü Tupana tá nanaxãneexẽxẽ. Rü ngẽma duũxũgü i nügü írütagüxũ rü ãnemaxã tá inarüma̱xcu.

[16]Rü Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü tá nügü nango̱xẽxẽ nax aixcüma cua̱x nüxṹ ngẽxmaxũ i ngẽxguma duũxũgüna nacaxgu naxca̱x i norü maxũ. Rü ngẽxguma nüxna nacaxgu rü tá nango̱x nax aixcüma naxüünexũ.

[17]Rü yima ĩanegü rü tá inanguxuchigü rü nachicawa tá maxẽ narüxügü, rü ngéma tá nachibüe i carnérugü rü chíbugü.

[18]Rü pegümaxã pengechaũgü i pema erü pidorata̱xagü rü ngẽmaãcü pegüwe peyatúchigügü i perü chixexũgü ñoma wüxi i caru rü naxpanaxãmaxã itúxũrüxũ.

[19]Rü pema rü ñaperügügü: —¡Paxa naxü ya Cori ya Tupana i ngẽma naxüxchaũxũ, nax nüxũ idauxũca̱x! ¡Rü Tupana ya Üünecü ya Iraéanearü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tupana rü paxa yanguxẽẽã i ngẽma nagu naxĩnüxũ̃ nax nüxũ̃ icuáxũ̃cax̲ i ngẽma tá naxüxũ̃! ==ñaperügügü.

[20]¡Rü pegümaxã pengechaũ̃gü! Erü ngẽma nacüma i mexũ̃ rü pexcax̲ nachixe, rü ngẽma nacüma i chixexũ̃ rü pexcax̲ name. Rü ngẽma ngóonexũ̃ rü pexcax̲ waanexũ̃ nixĩ, rü ngẽma waanexũ̃ rü pexcax̲ ngóonexũ̃ nixĩ. Rü ngẽma üxüxũ̃ rü pexcax̲ maixcuraxũ̃ nixĩ. Rü ngẽma maixcuraxũ̃ rü pexcax̲ üxüxũ̃ nixĩ.

[21]¡Rü pegümaxã pengechaũ̃gü erü pegügu perüxĩnüe nax duũ̃xũ̃gü i nüxũ̃ cuax̲üchixũ̃ pixĩgüxũ̃ rü pegücax̲ rü duũ̃xũ̃gü i peãẽxũ̃ icuáxe nax pixĩgüxũ̃!

[22]¡Rü pegümaxã pengechaũ̃gü erü taxúema pemaxã tawüxigu i bínuarü axwa, rü taxúema pemaxã tawüxigu i dearü üwa!

[23]Pema rü naétüwa pexü i ngẽma duũ̃xũ̃ i chixexũ̃ üxũ̃ erü pexṹ̃ nanaxütanü. Natürü tama tümaxétüwa pexü ya yixema taxuxũ̃ma i chixexũ̃ üxe.

[24]Rü ngẽmacax̲ i pema rü ñoma maxẽ i paxũ̃ i üxüemawa ixaxũ̃rüxũ̃ tá iperüxo. Rü ñoma nai i yixchúmax̲axũ̃rüxũ̃ rü ñoma nachacu i waixũ̃müchicutexe yanguxuchixũ̃rüxũ̃ tá pixĩgü. Erü nüxũ̃ pexo i norü ngux̲ẽẽtaegü rü norü mugü ya Cori ya Iraéarü Tupana ya Üünecü ya Guxãétüwa Ngẽxmacü.

[25]Rü ngẽmacax̲ nixĩ ya Cori ya Tupana i norü duũ̃xũ̃gümaxã nanuxũ̃ rü düxwa napoxcueãxũ̃. Rü max̲pűnegü rü nidux̲rugü, rü duũ̃xẽgü ya yuexe rü ñoma guxchirerüxũ̃ ĩanearü namagu tawoone. Natürü ya Cori ya Tupana rü tama inarüngũ̃xmü rü nayadaxẽẽãma nax duũ̃xũ̃güxũ̃ naxãxũ̃nexũ̃.

[26]Rü Cori ya Tupana rü wüxi ya wonera nanawax̲ĩxnagü rü norü cuemaxã naxcax̲ naca i wüxi i nachixũ̃ane i yáxũ̃guxũ̃. Rü norü churaragü i ngẽma nachixũ̃ane i yáxũ̃wama ngẽxmaxũ̃ rü paxa tá nua nangugü.

[27]Rü ngẽma norü duũ̃xũ̃gü rü niporae rü natanüwa rü nataxuma i turaxũ̃ rü ipax̲axũ̃. Rü nataxuma i imaãẽxũ̃, rü guxũ̃ma rü mea nigoyegü, rü natanüwa rü nataxuma i norü chapatu i cawecúnüxũ̃.

[28]Rü yima naxnegü rü meama nixãmagu, rü guxũ̃nema ya norü würagü rü meama nipex̲ex̲excunü. Rü norü cowaruarü ngax̲xcueruũ̃gü rü nutarüxũ̃


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nataixichi. Rü naga i nachicu i norü carugü rü ñoma wüxi ya buanecü ya taxüchicürüxũ nixĩgü.

29Rü naga i ngẽma norü churaragü rü ñoma wüxi i leóũ i aexũxũ ingu̱xunecüxüxũrüxũ nixĩgü. Rü nayange i naeũ rü taxúema tapora nax nüxna tanapuxũ.

30Rü ngẽxguma nawa nanguxgu i ngẽma ngunexũ rü norü taga i ngẽma nachixũanearü churaragü i Iraétanüxũcu̱x íyaxüãchixü rü ñoma már arü yuapegarüxũ tá nixĩ. Rü ngẽxguma texé nüxũ dawenügu i ñoma i naane rü tá nüxũ tadau nax nawaanexũ, rü caixanexũ i waemaxũ rü tá nanatüpechita ya üu̱xcü.

## Ichaía 6

### Tupana rü Ichaíaxũ naxuneta nax nüxũ napuracüxũcu̱x

1Rü gumá taunecü ga ãẽxgacü ga Uchía nagu yucü rü nüxũ chadau ga Cori ya Tupana ga wüxi ga tochicaxũ ga dauxũwa yexmaxũwa nax natoxũ. Rü yema naxpechinüchiru rü nanatüétü ga guma napata ga taxũne.

2Rü naétüwa nayexmagü ga daxũcüu̱xgü. Rü wüxichigü ga yema rü nüxũ nayexma ga 6 ga naxpe̱xatügü. Rü taxre ga naxpe̱xatümaxã rü nügü nidüxchiwegü, rü guma nai ga taxre ga naxpe̱xatümaxã nügü nidüxparagü, rü guma nai ga taxremaxã rü nixüüxũ.

3Rü guxũma ga yema daxũcüu̱x rü nügü ñanagürügü: —Naxüüne, naxüüne, naxüüne ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü. Rü ngẽma norü üüne rü ñoma i naane namaxã nanapá ==ñanagürügü.

4Rü yema nagamaxã rü guma Tupanapata ga taxũnearü ĩu̱x rü naxĩu̱xãchi. Rü nümatama ga guma Tupanapata ya taxũne rü caixanexũmaxã nanapá.

5Rü yexguma ga chomax rü ñaxũgu charüxĩnü: —Ñu̱xmawaxix rü chaugümaxã changechaũ erü tá chayu. Erü choma nax duũxũ chixĩxũ rü chauxetümaxã nüxũ chadau ya yimá ãẽxgacü ya Cori ya Guxãétüwa Ngẽxmacü. Rü chau̱x rü naxãũãchi rü duũxũgü i ãũãchiarü dexau̱xgũxũtanüwa chamaxũ ==ñaxũgu charüxĩnü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[6]Rü yexguma rü wüxi ga yema daxũcüa̱x rü chauxũ̃tawa naña. Rü ãmarearü guruũ̃wa wüxi ga ãchataxũ̃maxã wüxi ga áxwe nayaxu.

[7]Rü gumá áxwe rü cha̱ua̱xwa nayaxu̱xãchixẽxẽ, rü ñanagürü choxũ̃: —¡Dücax! daa áxwe rü cua̱xwa nixu̱xãchi rü ngẽmaca̱x i curü chixexũ̃ rü marü inayarüxo. Rü ngẽma curü chixexũ̃gü rü Tupana rü marü cuxú̱ nüxũ̃ narüngüma = =ñanagürü.

[8]Rü yexguma rü nüxũ̃ chaxĩnü ga naga ga Cori ya Tupana ga ñaxũ̃: —¿Texéxũ̃ tá ichamuãchixũ̃ i ñu̱xmax? ¿Rü texé tá tixĩ ya yíxema tórü orearü ngeruxũ̃ ixĩxẽ? = =ñanagürü. Rü yexguma ga chomax rü chanangãxũ̃ rü ñachagürü: —Daxe chixĩ, Pa Corix. Ẽcü, ¡choxũ̃ inamuãchi! = =ñachagürü.

[9]Rü nüma rü ñanagürü choxũ̃: —¡Ẽcü inaxũãchi rü ñaa duũ̃xũ̃gümaxã nüxũ̃ ixu i ñaa ore! “Rü woo nüxũ̃ nax naxĩnüexũ̃ i chorü ore rü taxũtáma nüxũ̃ nacua̱xgü nax ta̱xacüchiga yixĩxũ̃. Rü woo nüxũ̃ nax nadaugüxũ̃ i ngẽma mexũ̃ i chaxüxũ̃ rü taxũtáma nüxũ̃ nacua̱xgüéga nax ta̱xacüchiga yixĩxũ̃.

[10]Rü ngexrüma nax chorü oremaxã cuyaxucu̱xẽgüxũ̃ i ñaa duũ̃xũ̃gü i norü ĩnügutama rüxĩnüexũ̃, erü taxũtáma cuga naxĩnüe. Rü nüetama ega nügü yangauxchixexẽẽgu na̱xcha̱xwa i chorü ucu̱xẽgü nax tama nüxũ̃ naxĩnüexũ̃ca̱x. Rü nüetama ega nügü yangexetügu na̱xcha̱xwa i ngẽma mexũ̃ i naxca̱x chaxüxũ̃ nax tama nüxũ̃ nadaugüxũ̃ca̱x rü ngẽmaãcü tama cha̱u̱xca̱x nawoeguxũ̃ca̱x nax choma naxca̱x chayataanexẽẽgüxũ̃ca̱x” = =ñanagürü choxũ̃.

[11-12]Rü yexguma ga choma rü nüxna chaca rü ñachagürü: —¿Ñuxre i ngunexũ̃ tá nixĩ i ngẽmaãcü yixĩxũ̃, Pa Corix? = =ñachagürü. Rü yexguma ga nüma rü choxũ̃ nangãxũ̃ rü ñanagürü: —Ngẽmaãcü tá nixĩ ñu̱xmatáta yima ĩanegü rü nagu napogüe, rü taxuxũ̃táma i duũ̃xũ̃ ínayaxü rü ñu̱xmatáta ya yima ĩpatagü rü nangearü duũ̃xũ̃güa̱xgü rü naanegü rü nabáianemare rü ñu̱xmatáta íchanamuxũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i norü naanewa, rü ngẽmaãcü i nachixũ̃ane rü nangeãcumare.

[13]Rü woo chi 100 tanüwa rü 10 i duũ̃xũ̃gü íyaxüxgu nawa ya yima ĩane rü ngẽma rü tá ta nadai ñoma wüxi i nai i daxüchixũ̃rüxũ̃. Natürü ñoma wüxi i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

naixchimewa ngexwacaxũxũ i nane rüxüamaxũrüxũ tá nixĩ i ngẽma Iraétanüxũ. Erü noxretama tá ínayaxü, rü ngẽmatanüwa tá ne naxĩ i duũxũgü i aixcüma chauga ĩnüexũ ==ñanagürü ga Tupana.

## Ichaía 7

### Nüxíraxũxũ ga ore ga Ichaía Acáxmaxã nüxũ ixuxũ

[1]Rü Chíriaanearü ãẽxgacü ga Rechíũ, rü ñụxũchi Iraéanearü ãẽxgacü ga Péca ga Remaría nane, rü ĩane ga Yerucharéũcax ínayaxüãchi nax nagu nachocuxũcax. Natürü ga yema taxre ga ãẽxgacügü rü tama nüxṹ natauxcha nax yapugüãxũ. Rü yema nangupetü ga yexguma Acháx ga Yotáũ nane ga Uchía nataxa ãẽxgacü ixĩxgu ga Yudáanewa.

[2]Rü Acáxmaxã rü napatacüãxmaxã nüxũ nayarüxugüe ga ore ga ñaxũ: —Ngẽma Chíriacüãxgü rü Efraíũtanüxũmaxã nügü narüngüxẽẽgü nax taxcax íyaxũãchixũcax ==ñaxũ. Rü yemaxũ naxĩnügu rü nüma ga Yudáanearü ãẽxgacü rü norü duũxũgü rü inanaxügüe nax muũmaxã yadụxruxexũ ñoma naixnecüwa ngẽxmagüxũ i naigü i buanecüemamaxã íxiãxtanücüüxũrüxũ.

[3]Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü Ichaíamaxã nidexa rü ñanagürü: —¡Cune ya Cheá-yachúxũ igá nax ãẽxgacü ya Acháxmaxã yanadexaxũcax! Rü nüma ya Acháx rü yimá puchu ya dauxũwa ngẽxmacüwa ne daxũ i caxteanearü gụxwa nangẽxma. Rü ngẽma ínangexmaxũwa rü nüxna nangaicama i ngẽma nama i Naxchiru Íyauxgüxũanewa nadaxũ.

[4]Rü ñaa orexũ namaxã ixu: "¡Naxuãxẽ rü cugüna nadau! Natürü tama name nax cubaixãchixũ rü cumuũxũ rü icurümaãchixũ naxcax i ngẽma Chíriaanearü ãẽxgacü i Rechíũ rü ñụxũchi Peca i Remaría nane i pemaxã nuexũ. Erü ngẽmagü rü ñoma taxre i üxüchametü irücaixgüxũrüxũ nixĩgü, natürü paxa tá nixogü.

[5]Rü ngẽma taxre rü nügümaxã nagu narüxĩnüe nax chixexũ cumaxã naxügüxũ. Rü nügümaxã ñanagürügü:


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

6‘Ngĩxã Yudáanegu tachocu rü tanamuũexẽxẽ i duũxũgü, rü ngẽmaãcü yigüaxṹ tanayaxu i norü naane rü ñu̱xũchi tayamucuchi ya Tabeé nane nax Yudáarü naanearü ãe̱xgacü yixĩxũca̱x’.

7Natürü nüma ya Cori ya Tupana rü nüxũ nixu rü ngẽma nagu naxĩnüexũ rü tagutáma ngẽmaãcü ningu.

8-9Rü Damácu nixĩ ya Chíriaanearü ĩane ya taxũ̃ne, rü Rechíũ nixĩ i Damácuwa ãe̱xgacü ixĩxũ. Rü Chamária nixĩ ya Efraíũ̃tanüxũ̃arü ĩane ya taxũ̃ne, rü Remaría nane nixĩ i Chamáriawa ãe̱xgacü ixĩxũ. Natürü ngẽxguma marü 65 ya taunecüwa nanguxgu rü ngẽma Efraíũ̃tanüxũ rü tá inarüxo nax wüxi i nachixũ̃ane nax yixĩxũ. Rü ngẽxguma pema rü taxũtáma aixcüma choxṹ peyaxõgügu, rü pema rü tá ta iperüxo” ==ñanagürü ya Tupana.

### Ichaía nüxũ nixu i Emanuéarü buxchiga

10Rü Cori ya Tupana rü Acháxmaxã rü ta nidexa rü ñanagürü:

11—¡Choxna naxca̱x naca nax dauxũ̃wa rüe̱xna ñoma i naanewa chanaxüxũ i wüxi i mexũ i chorü poramaxã chaxüxũ nax ngẽmawa nüxũ cucuáxũca̱x nax aixcüma yixĩxũ i ngẽma cumaxã nüxũ chixuxũ! ==ñanagürü.

12Rü nüma ga Acháx rü Cori ya Tupanaxũ nangãxũ rü ñanagürü: —Taxucürüwa ngẽmaãcü chanaxü, erü choma rü taxũtáma Cori ya Tupanaxũ chaxü nax wüxi i cua̱xruxũ cha̱u̱xca̱x naxüxũca̱x ==ñanagürü.

13Rü Ichaía rü ñanagürü: —Nüxũ pexĩnüe, Pa Dabítaagüx ¿Pemax, rü pexṹ nanataxuraxũ nax penachixewexũ i duũxũgü, rü ñuxãcü tá ta penachixewexũ ya chorü Tupana?

14Rü nümatama ya Cori ya Tupana rü tá pexũ nüxũ nadauxẽxẽ i wüxi i cua̱xruxũ. Rü ngẽma pacü i taguma yatüxũ cua̱xcü rü tá ngürü ixãxacü. Rü yimá ngĩne rü tá Emanuégu inaxüéga.

15-16Rü yimá ngĩne rü ngẽxguma õxchana yixĩxgu rü tá lechi ya pamüne rü beruremaxã naxãwemü. Natürü naxũ̃pa nax nayaxũ rü mea naãẽxũ nacuáxũ ya yima bucü, rü ngẽma taxre i ãe̱xgacügü i Rechíũ rü Péca i nüxũ cumuũ̃xũ rü tá inayarüxo i nachixũ̃anegü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Rü Cori ya Tupana rü cuxcax rü cuchixũanecax rü cutanüxũgücax tá ínananguxẽxẽ i taxũ i guxchaxũ. Rü yema ngunexũ ga Efraíũtanüxũ rü Yudátanüxũna yaxĩgachiguwena rü taguma nüxũ tadau i wüxi i guxchaxũ i ngẽma guxchaxũrüxũ ãũcümaxũ. Erü nua Yudáanewa Tupana tá ínananguxẽxẽ i Achíriaanearü ãẽxgacü nax pexcax íyagoõchixũcax ==ñanagürü ga Ichaía.

18Rü ngẽma ngunexũgu rü nüma ya Tupana rü tá ñoma murenügü i muxũchixũrüxũ tá cuxcax ínanangugüxẽxẽ i ngẽma churaragü i Equítuanearü natügü i yáxũguxũwa ne ĩxũ. Rü ngẽxgumarüxũ tá ta cuxcax ínanangugüxẽxẽ i ngẽma Achíriaanecüãx i churaragü i ñoma beruretanü i muxũchixũrüxũ ixĩxũ.

19Rü guxũma i ngẽma churaragü rü tá nügü ninu nagu i ngẽma doxonexũgü, rü nutaarü ãxmaxũgu, rü naanegü i tuxunecüáxũgu, rü nachicagü i wocagü nawa axegüxũgu.

20Rü ngẽma ngunexũgu rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá Achíriaanearü ãẽxgacüxũ namu nax Iraétanüxũcax íyaxũãchixũcax. Rü taxtü i Eufrátearü tocutüwa tá ne naxĩ i ngẽma Achíriaanecüãx. Rü nümagü rü ñoma wüxi i nowayamaxã yadüpüxüeruxũ rü yadüxchinaguxũ rü yadüxũnexũrüxũ tá nixĩ naxcax i ngẽma Iraéanecüãxgü. Rü ngẽmaãcü tá ãne nüxũ ningexẽẽgü.

21-22Rü ngẽma ngunexũgu rü yíxema tüxű́ ngẽxmaxe i wüxi i woca rü taxre i carnérugü rü tagutáma tüxű́ nataxu i lechi, rü lechi ya itaixũnemaxã taxãwemü. Rü guxãma ya yíxema duũxẽgü íyaxügüxe nawa i ngẽma dai rü tá lechi ya itaixũnemaxã rü beruremaxã taxãwemügü.

23Rü ngẽma ngunexũgu rü ngẽma naane ga noxri 1,000 i úba nawa rüxügüxũ rü 1,000 i diẽrugu ãtanüxũ, rü tá tuxunecüxũ rü maxẽnecüxũ nananguxuchi.

24Rü ngẽxguma texé nawa ũxgu rü würa rü chuxchimaxã tá ngéma taxũ nax naeũ ngẽxma tayarümáxũcax, erü ngẽma nachixũane rü tá tuxunecüxũ rü ĩchicüxũ nananguxuchi.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

25Rü yima maxpűnegü ga nũxcüma lampamaxã nagu itoegüne rü tá maxẽmaxã rü tuxunecümaxã narüxü, rü taxúetama nawa taxũ nax nagu tatoexũcax. Rü wocachitaũwaxica rü carnéruchitaxũwaxica name.

## Ichaía 8

### Achíriaanecüãx rü paxa tá ínangugü

1Nüma ya Cori ya Tupana chomaxã nüxũ nixu rü ñanagürü: —¡Nayaxu i wüxi i mürapewa i tatachinüxũ rü ngẽmagu naxümatü i ñaa naéga: “Maxe-chara-axbáx!” ¡Rü mea naxümatü namaxã ya namatü ya taxũne rü ngóxũne nax guxũma i duũxũgü nüxũ dauxũcax!

2¡Rü ñuxũchi naxcax nangema i chacherdóte i Uría rü Chacaría ya Yeberequía nane nax ngẽmagüpexewa cunaxümatüxũcax i ngẽma naéga! ==ñanagürü.

3Rü yixcama ga choma rü choxmaxmaxã ichape. Rü ngĩma rü choxű́ ixãxacü rü wüxi ga buxũ ga yatüxũ nixĩ. Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü chomaxã nidexa rü ñanagürü: —Rü Maxe-chara-axbáx tá nixĩ i naéga.

4Rü yimá cune rü naxũpa nax nüxũ nacuáxũ nax “papa” rü “mama” ñaxũ, rü yima ĩanegü ya Damácu rü Chamária rü tá norü uanügü nagu nachocu. Rü tá nanade i norü ngẽmaxũgü, rü Achíriaanearü ãẽxgacüxũtawa tá nanana ==ñanagürü.

5Rü Cori ya Tupana rü wenaxarü chomaxã nidexa rü ñanagürü:

6—Choma rü ngẽma dexá i meamare puchu i Chiloéwa ne yáxũrüxũ nüxũ charüngũxẽẽchaũ i ngẽma Yudáanecüãxgü, natürü choxũ naxoe erü ãẽxgacügü ga Rechíũxũ rü Remaría nane ga Pécaxũ namuũe.

7Rü ngẽmacax i choma ya Tupana rü Yudáanewa tá chanamugü i Achíriaanearü churaragü. Rü tá Yudáanecax ínayaxüãchi rü guxũwama tá nanadai i norü duũxũgü, ñoma taxtü i Eufráte rübaixgu rü guxũwama inanguanegurüxũ.

8Rü ngẽma Achíriaanearü churaragü rü yimá mucü ya taxüchicü ya guxũwama yabaixũanexẽẽcü rü ñuxmata duũxũgünaxãwa ngucürüxũ tá nixĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Erü guxũma i Yudáanewa tá nangugü i ngẽma churaragü. Rü ñoma wüxi i ĩyü i guxũ i naanegu nügü iwẹxechipẹxatüxũ rü ñoma i naanegu nügü yagoxẽẽxũrüxũ tá nixĩ i ngẽma Achíriaanearü churaragü, Pa Emanuéx ==ñanagürü ga Tupana.

9¡Pa Nachixũanegü i Yáxũwa Ngẽxmagüxũ, iperüxĩnüe i ñaa ore! Rü woo aixta pexüegu nax daiwa pexĩxũcạx, rü tá pexchama pedai. Rü woo pegü pemexẽẽgügu nax daiwa pexĩxũcạx, rü tá pexchama peyue. Rü woo pegü pemexẽẽgügu nax daiwa pexĩxũcạx, rü tá pexchama íxraxũgu pepoũgü.

10Rü woo chi ngẽma nagu perüxĩnüexũãcüma penaxụ̃xgu, natürü tá peyueama. Rü woo pegümaxã nüxũ pixuxgu i ngẽma penaxwạxexũ nax penaxüxũ, natürü tagutáma pexṹ ningu, Pa Nachixũanegü i Yáxũwa Ngẽxmagüxũ. Erü Tupana rü tomaxã inarüxạ̃ụ̃x.

### Cori ya Tupanaxicatama nixĩ ya nüxũ imuũcü

11Cori ya Tupana rü poraãcüma naxmẹxmaxã choxũ niyauxãchi rü choxũ naxuxcụxẽ nax tama ngẽma nacüma i Yudáanecüạ̃xgü nagu maxẽxũgu chamaxũxũcạx, rü ñanagürü choxũ:

12—¡Taxṹ i nagu perüxĩnüexũ i ngẽma duũxũgü nüxũ ixugüexũ nax ngẽma perü uanügü rü nügümaxã ínamexẽẽgüãxũ nax pexcạx íyaxüãchichaũxũ! ¡Rü taxṹ i naxcạx pemuũexũ rü namaxã pebạ̈ixãchiexũ i ngẽma duũxũgü nüxũ muũexũ!

13Rü choma ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü chaxüüne. Rü choxũxicatama nixĩ i namexũ nax pemuũexũ rü choxũ picuạxüũgüxũ.

14Natürü ngẽxguma taxũtáma chauga pexĩnüegu rü choma rü tá perü toxyepẹxeruxũ chixĩ. Rü ngẽma Yudáanearü duũxũgücạx rü Iraéanearü duũxũgücạx rü ñoma wüxi i nuta i nagu ipucutügücürüxũ tá chixĩ. Rü wüxi i norü guxcharuxũ tá chixĩ i ngẽma Yerucharéũcüạ̃xgü.

15Rü muxẽtama nagu tacuxgü rü tiiyi rü tayue. Rü muxẽtama nagu ítayauxũ rü marü taxucürüwatama tibuxmü ==ñanagürü.

### Ichaía rü norü ngúetanüxũgüxũ naxucụxẽ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16¡Mea peãẽgu namaxã penguxũ i ñaa ore, rü ñaa ucu̱xẽgü rü ngu̱xẽẽtaegü!

17Rü woo nüma ya Cori ya Tupana rü Acóbutanüxũcha̱xwa nicu̱x, natürü nüxṹ chayaxõõma, erü naxũtawa nixĩ i íchananguxẽẽxũ i norü ngũxẽxẽ.

18Rü nüma ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü ya ma̱xpṹne ya Chióũgu ãchiũcü rü choxna nanamu i chaunegü nax wüxigu chaunegümaxã cua̱xruxũ tixĩgüxũca̱x naxca̱x i Iraétanüxũ.

19Rü bexmana ngürüãchi i duũxũgü rü tá pexũ ñanagürügü: —¡Ngĩxã nüxna taca i ngẽma yuüxũ rü ngẽma nüxũ cuáxũ nax ígaãcüma yuetaãẽmaxã yadexagüxũ! ¿Rü tama e̱xna inamexũ nax wüxi ya ĩanecüa̱x i duũxũgü naxca̱x nadauxũ i norü tupanagüarü ucu̱xẽgü rü yuetagüarü ucu̱xẽgü nachiga i ngẽma maxẽxũ?

20Rü ngẽmaãcü tá tanayaxu i wüxi i ucu̱xẽ rüe̱xna wüxi i ore i tüxṹ mexũ ==ñanagürügü tá. Natürü woo ngẽma ñaxgu pexũ, ¡rü taxṹ i naga pexĩnüexũ i ngẽma pemaxã nüxũ yaxuxũ! Erü ngẽma nagu naxĩnüxũ rü wüxi i doramare nixĩ.

21Rü duũxũgü rü tá nuxica ne nanaxĩ, rü tá chixri namaxã nachopetü rü tá nataiyae. Rü ngẽma taiya tá nananuexẽxẽ. Rü chixexũ i ore tá norü ãe̱xgacümaxã nixugüe. Rü dauxũ nadaunüãcüma tá chixexũ norü Tupanamaxã nixugüe.

22Rü ñu̱xũchi tá ñaa waixũmüanegu narüdaunü, rü ngẽma nüxũ nadaugüxũ tá nixĩ nax nataxuma i ta̱xacürü õna. Rü ẽanexũxũxica tá nadaugü rü ngúxũ tá ningegü. Rü guxũwatáma nachüta rü nawaanemare.

## Ichaía 9

### Tupana nane ya ngüxmüxẽẽruũarü buxchiga

1Rü nüma ya Tupana rü woo guxchaxũwa nayexmaxẽẽãgu ga Gariréaane ga noxri Chaburóũane rü Netaríane ixĩxũ, natürü nawena rü tá nanatachigaxẽxẽ. Rü ngẽma Gariréaane rü natü ya Yudáũarü tocutüwa tá


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

inaxügü rü ñu̱xmata márwa nangu i duũxũgü i tama yaxõgüxũ íxãchiũgüxũwa.

2Rü ngẽma Gariréaanecüã̱x ga noxri ẽanexũwa yexmagüxũ rü nüxũ nadaugü ga wüxi ga taxũ ga omü ga nangóonexẽẽruxũ. Rü yema omü rü poraãcü tüxũ nangóonetanüxẽxẽ ga guxema ẽanexũwa yexmagüxe.

3Rü ñu̱xmax, Pa Cori Pa Tupanax, rü poraãcü taãxẽ toxca̱x ícunguxẽxẽ rü ngẽma taãxẽ rü aixcüma nataxüchi. Rü guxãma tataãẽgü i cupe̱xewa ñoma tonetüarü o tibuxgügurüxũ rü ñoma churaragü i norü uanügüarü ngẽmaxũgü nügümaxã itoyegurüxũ.

4Yerü yema Madiáũanearü ãe̱xgacümexẽwa toxũ ícunguxũxẽẽgurüxũ rü cuma rü toxũ ícunguxũxẽxẽ nawa ga yema ngúxũ ga tingegüxũ rü toxũ yaxĩxãchitanüãẽxẽẽxũ ga yexguma naxme̱xwa tayexmagügu ga yema ãe̱xgacü ga chixri tomaxã icuáxũ.

5Rü ngẽma botagü i churaragü nagu icuaixgüxũ rü ñu̱xũchi ngẽma naxchirugü i nagümaxã iducharaxũ rü üxüwa tá ínagugü, rü ngẽxma tá nixae rü inayarüxogü.

6Erü tatanügu nabu i wüxi i õxchana. Rü nüma ya Tupana rü tüxna nanamu ya yimá nane. Rü yimána nixĩ i naxããxũ i pora nax tamaxã inacuáxũca̱x. Rü ñaagü tá nixĩ i naégagü i namaxã naxugüãxũ: “Mexẽchicü ya Ucu̱xẽruxũ”, rü “Tupana ya Poraxüchicü”, rü “Tanatü ya Taguma Yucü, rü Tupana Nane ya Ngüxmüxẽẽruxũ ixĩcü”. Rü ngẽma tá nixĩ i naégagü.

7Rü nüma rü tá ãe̱xgacü ya Dabíchicüxü ingucuchicü nixĩ. Rü ngẽma norü pora nax ãe̱xgacü yixĩxũ rü guxũ i nachixũanegüwa tá nangu. Rü ngẽma nügümaxã nax inangüxmüxẽẽãxũ i duũxũgü rü tagutáma inayarüxo. Rü ngẽma nax ãe̱xgacü yixĩxũ rü mea tá duũxũgümaxã inacua̱x, rü mexũgu tá narüxĩnü rü guxãarü mexũca̱x tá nadau i guxũguma. Rü ngẽmaãcü tá nanaxü erü ngẽma nixĩ i norü ngúchaũ i nagu naxĩnüxũ ya yimá Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü.

### Cori ya Tupana rü Iraéanecüã̱xmaxã nanu


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8-9]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü Acóbu nataagü i Iraétanüxũca̲x nayamu ga norü ore. Rü guxũma i Efraíũtanüxũ i ĩane i Chamáriagu ãpatagüxũ rü nüxũ nicua̲xãchitanü. Natürü nümagü rü nügü ínatagüãcü rü nügü yacua̲xüũgüãcü ñanagürügü:

[10]—Woo inagüxgu ya tórü ĩanearü poxeguxũ ya ladriyunaxca̲x, natürü nachicüxü tá tananucu ya nutagü. Rü woo yabüyegu ya yima omütagü i nai ya doxũnenaxca̲x, natürü nachicüxü tá tananucu ya omütagü ya ocayiwanaxca̲x ==ñanagürügü.

[11]Natürü nümatama ya Cori ya Tupana rü tá ngéma nanamu i ãũcümaxũchixũ i uanügü nax Iraétanüxũca̲x íyaxüãchixũ.

[12]Rü éstewaama ne naxĩ i Chíriaanecüã̲xgü, rü oéstewaama ne naxĩ i Firitéutanüxũ. Rü ñoma ta̲xacü i noxtacüma íga̲xaxũrüxũ tá Iraéanecüã̲xgüxũ nadai. Rü woo ngẽmaãcü napoxcueãxũ ya Cori ya Tupana, natürü tama Iraéanecüã̲xgümaxã inarüngũxmü. Rü yexeraãcü nayaxãxũnechigüama.

[13]Natürü nüma i Iraétanüxũ rü tama yimá Tupana ya napoxcuecüca̲x nawoegu, rü tama naga naxĩnüechaũ ya yimá Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü ya poraxüchicü.

[14]Rü ngẽmaca̲x ya Cori ya Tupana rü Iraétanüxũca̲x tá taxũ i guxchaxũ ínanguxẽxẽ ñoma wüxi i naxũna ídaeréxũxũ rü ídaeeruxũrüxũ. Rü ñoma wüxi ya tema rü wüxi i dexne rü wüxitama i ngunexũgu idaxüchigüxũrüxũ tá namaxã naxü.

[15]Rü ngẽma naeru rü nachiga nixĩ i Iraéanearü ã̲ẽxgacügü rü norü ngũxẽẽruũgü. Rü ngẽma narexũ rü nachiga nixĩ i orearü uruũgü i doramaxã ngu̲xẽẽtaegüxũ.

[16]Rü ngẽma norü ã̲ẽxgacügü rü chixexũgu nanayixẽxẽ ga Iraétanüxũ. Rü ngẽma duũxũgü i nawe rüxĩxũ rü düxwa inayarütauxe.

[17]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ngẽmaca̲x tama namaxã nixauxãchi i ngextu̲xüxũgü, rü ñu̲xũchi tama nüxṹ tangechaũtümüxũ ya taxcutagü rü yutegüxe. Erü guxũma i duũxũgü rü chixexũarü üruũgü nixĩgü rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

naechitamare chixexũ̃ i dexamaxã nidexagü. Rü guxũ̃ma ga yema chixexũ̃ ga naxügüxũ̃gagu rü nüma ya Cori ya Tupana rü tama Iraéanecüã̲xgümaxã inarüngüxmü, rü yexeraãcü nayaxãxũnechigüama.

18Rü ngẽma chixexũ̃ rü nanachixexẽxẽ i duũ̃xũ̃gü ñoma üxüema i paxa tuxunecügu rü maxẽnecügu nangexẽẽxũ̃rüxũ̃. Rü ñu̲xũchi naixnecüwa nangexẽẽxũ̃rüxũ̃ rü naema rü ñoma buanecü ya íxãũxẽmacü ya ngurinarüxũ̃ nixĩ i ngẽma chixexũ̃.

19-20Rü yimá Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacüarü nugagu nixĩ i yaxãxũ̃ i Iraétanüxũ̃arü naane, rü ngẽma üxüema nixĩ i yaguxũ̃ ya ĩane. Rü duũ̃xũ̃gü rü taxũtáma nügüenexẽmaxã nügü nangechaũ̃gü. Rü taiyamaxã tá nanaxı̲̃xãchiãẽgü. Rü yíxema norü tügünecüwagu ãchixũ̃xẽ rü tá tümawemücа̲x nangı̲̃x rü noxtacüma nayaga, natürü tá nataiyaama. Rü ngẽma to rü tá yíxema norü to̲xwecüwagu ãchiũ̃xẽ rü tá tüxna nanapu i tümaarü õna, natürü taxũtáma nüxú̲̃ ningu. Rü duũ̃xũ̃gü rü düxwa tá naxacügümaxã nixãwemü.

21Rü Efraíũ̃tanüxũ̃ rü Manachétanüxũ̃maxã tá nügü nadai. Rü ngẽmawena rü ngẽma taxre rü wüxigu tá Yudáanecа̲x ínayaxüãchi. Rü guxũ̃ma ga yema chixexũ̃ ga naxügüxũ̃gagu rü nüma ya Cori ya Tupana rü tama Iraéanecüã̲xgümaxã inarüngũ̃xmü, rü yexeraãcü nayaxãxũnechigüama.

## Ichaía 10

1¡Rü pegümaxã pengechaũ̃gü i pema i ãẽ̲xgacügü nax chixexũ̃ i mugü duũ̃xũ̃gücа̲x ipexüxũ̃ rü penaxunagüchigaxũ̃ i mugü i taxucürüwama duũ̃xũ̃gü ínguxẽẽxũ̃!

2Pema rü tama naétüwa pechogü i ngẽma taxuxũ̃ma nüxú̲̃ ngẽxmagüxũ̃ rü tama nüxũ̃ perüngũ̃xẽxẽ i ngẽma chorü duũ̃xũ̃gü i ngearü diẽruã̲xgüxũ̃. Rü chixri namaxã ipecua̲x i ngẽma yutegüxũ̃, rü naxcа̲x pengı̲̃x i ngẽma tacutagüna üxũ̃.

3¿Rü ta̲xacü tá pexügüxũ̃ i ngẽxguma Tupana pexna caxgux naxcа̲x i guxũ̃ma i ngẽma chixexũ̃ i pexüxũ̃ rü ngẽxguma nüxũ̃ peda̲u̲xgu nax yáxũ̃wa pexcа̲x


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ne naxũxũ̃ i poxcu? ¿Rü texécax tá pibuxmüxũ̃ nax ngũ̃xẽẽcax ípecaxũ̃cax? ¿Rü ngextá tá peyacuxgü i perü ngẽmaxũ̃gü i ngẽxguma ínangugügu i perü uanügü?

4Rü ngẽxguma tama perü uanügümexẽwa pegü pengexmaxẽẽgu nax to i nachixũ̃anewa pexũ̃ nagagüxũ̃cax, rü tá pexũ̃ nadai. Rü woo ngẽmaãcü napoxcueãxũ̃ ya Cori ya Tupana, natürü tama Iraétanüxũ̃maxã inarüngũ̃xmü, rü yexeraãcü nayaxãxũnechigüama.

### Cori ya Tupana rü tá Achíriaanexũ̃ namu nax Iraéanexũ̃ napoxcuxũ̃cax

5Rü Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Achíriaanearü ãẽxgacü nixĩ ya chorü naixmenaxã ya Iraétanüxũ̃xũ̃ namaxã chapoxcune. Rü yima nixĩ ya chauxne ya namaxã tá chorü numaxã chacuaixetane.

6Rü choma tá nixĩ i Achíriaanearü ãẽxgacüxũ̃ chamuxũ̃ nax duũ̃xũ̃gü i chixexũ̃gu maxẽxũ̃cax rü wüxi i nachixũ̃ane i choxũ̃ nuẽẽxũ̃cax íyagoõchixũ̃cax nax nüxũ̃ nangíxũ̃cax rü nüxna napuxũ̃ãxũ̃cax i norü ngẽmaxũ̃gü rü nagu napugüexũ̃cax ñoma ĩanearü namagüwa ngẽxmaxũ̃ i ãcharaxũ̃gu napugüexũ̃rüxũ̃.

7Natürü nüma i Achíriaanearü ãẽxgacü rü tama ngẽmagu narüxĩnü rü tama naãẽwa nangẽxma i ngẽma. Rü ngẽma nüma nagu naxĩnüxũ̃ nixĩ nax wüxicana duũ̃xũ̃güxũ̃ nadaixũ̃ rü muxũ̃ma i nachixũ̃anegümaxã inacuáxũ̃.

8Rü nüma i Achíriaanearü ãẽxgacü rü ñanagürü: “Guxũ̃ma i nachixũ̃anegüarü ãẽxgacügü rü choxmexwa nangẽxmagü nax choma chanaxwaxexũ̃ãcüma chanamuxũ̃.

9Rü guxũ̃nema ya ĩanegü ga nüxũ̃ charüporamaene rü choxmexwa nangẽxmagü, rü ngẽxgumarüxũ̃ ya ĩane ya Canú, rü ĩane ya Caquemí, rü ĩane ya Amá, rü ĩane ya Arpáx, rü ĩane ya Chamária, rü ĩane ya Damácu. Rü guxũ̃nema ya yima rü choxmexwa nangẽxmagü.

10Rü choma rü marü nüxũ̃ charüporamae ga muxũ̃ma ga nachixũ̃anegü ga muarü tupananetaxãxgüxũ̃. Rü guma ĩanegü rü Yerucharéũ̃arü yexera rü Chamáriaarü yexera namu ga norü tupananetachicünaxãgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]Rü guma ĩane ga Chamáriamaxã rü norü tupananetagümaxã chaxüxũ̃, ¿rü tama e̲xna choxṹ natauxchaxũ̃ nax ngẽmatama chaxüxũ̃ namaxã ya yima ĩane ya Yerucharéũ̃ rü norü tupananetachicüna̲xãgü?” ==ñanagürü.

[12]Rü ngẽxguma Cori ya Tupana yanguxẽẽgu i ngẽma poxcu naxca̲x i ngẽma duxũ̃xũ̃gü i ma̲xpṹne ya Chióũ̃wa maxẽxũ̃ rü yima ĩane ya Yerucharéũ̃wa maxẽxũ̃, rü tá Achíriaanearü ãẽ̲xgacüxũ̃ napoxcu naxca̲x nax nügü ínataxũ̃ rü nügü yacua̲xüxũ̃xũ̃.

[13]Erü nüma ga Achíriaanearü ãẽ̲xgacü rü ñanagürü: —Choma nixĩ i chorü poramaxã togü i duũ̃xũ̃gümaxã ichacuáxũ̃, erü nüxũ̃ chacua̲xüchi, rü mea nagu charüxĩnü i ngẽma chaxüxũ̃. Rü choma nixĩ i chanaxüchicüüxũ̃ i nachixũ̃anegüarü üyeanegü, rü chanadexũ̃ i norü ngẽmaxũ̃gü. Rü ñoma wüxi i poraxüchixũ̃rüxũ̃ nüxũ̃ charüporamae i norü ãẽ̲xgacügü.

[14]Rü guma ĩanegüarü ngẽmaxũ̃gü rü guxũ̃ma cho̲xme̲xwa nangẽxmagü, rü guxũ̃ma ga yema norü naane rü chorü nixĩ. Rü ñoma wericharaũ̃ ya naxchiãxũ̃wa wogüne iyaxuxũ̃rüxũ̃ chanayaxu ga yema naanegü rü taxuxũ̃ma choxna nayanuxũ. Rü tataxuma ya texé ya naxca̲x idexaxe ==ñanagürü.

[15]Natürü taxucürüwa i wüxi i yuema nügügu narüxĩnü nax norü yora i namaxã icuáxũ̃arü yexera nax yixĩxũ̃. Rü taxucürüwa i wüxi i chera nügügu narüxĩnü nax norü yora i namaxã puracüxũ̃arü yexera nax yixĩxũ̃. Rü taxucürüwa i wüxi i caxũ̃ruxũ̃ i naimare ixĩxũ̃ nagu narüxĩnü nax norü yoramaxã inacuáxũ̃.

[16]Rü ngẽmaca̲x ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü ngẽma ãẽ̲xgacüca̲x rü norü churaragüca̲x tá ínananguxẽxẽ i wüxi i da̲xaweane i poraxũ̃, rü wüxi i axüne i ñoma üxüwa ixaxũ̃rüxũ̃, rü ngẽmaãcü tá nanangearü pora̲ã̲x i ngẽma uanügü i nügü írüporaexũ̃.

[17]Rü nüma ya Cori ya Tupana ya üünecü ya Iraétanüxũ̃arü omü ixĩcü, rü üxüemaũ̃ tá nügü nixĩxẽxẽ. Rü wüxi i ngunexũ̃gu rü tá ínanagu i ngẽma Achíriaanearü churaragü ñoma tuxunecü rü maxẽnecü iguxũ̃rüxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[18]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá nayanaxoxẽxẽ i ngẽma Achíriaanearü ãẽxgacüarü pora ñoma wüxi i üxüema i naixnecügü i mexẽchixũ̃ ixaxẽẽxũ̃rüxũ̃ rü mexũ̃ i nanetünecügü ixaxẽẽxũ̃rüxũ̃. Rü ngẽma norü churaragü rü ngéma tá nawogümare ñoma wüxi i duũ̃xũ̃ i dax̲awexũ̃ i ngearü poraáxũ̃rüxũ̃.

[19]Rü ngẽma churaragü i noxri naixnecürüxũ̃ ixĩxũ̃ rü noxre tátama ngéma nayaxügü. Rü ngẽmacax̲ woo wüxi i buxũ̃ rü tá nüxṹ natauxcha nax yaxugüaxũ̃ i ngẽma íyaxügüxũ̃.

[20]Rü ngẽma ngunexũ̃gu rü ngẽma noxretama i Iraéanecüãxgü i Acóbutanüxũ̃ i íyaxüxũ̃, rü taxũtáma wena nüxṹ nayaxõgü i ngẽma chixri namaxã icuáxũ̃. Rü tá Cori ya Tupana ya üünecü ya norü Tupanacax̲ nawoegu rü yimaaxṹ tá aixcüma nayaxõgü.

[21]Rü noxretama i Acóbutanüxũ̃ rü tá Cori ya Tupana ya poraxüchicücax̲ nawoegu.

[22]Pa Iraétanüxũ̃x, woo curü duũ̃xũ̃gü rü namuxũchi ñoma naxnecüchicutẽxe i márpechinüwa ngẽxmacürüxũ̃, rü ngẽmatanüwa rü noxre tátama nixĩ i Tupanacax̲ woeguxũ̃. Rü ngẽma poxcu rü marü naxuegu nagagu i ngẽma chixexũ̃ i pexüxũ̃.

[23]Erü nüma ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü guxũ̃ma i Iraéanemaxã tá nayanguxẽxẽ i ngẽma poxcu i ueguxũ̃.

[24]Rü Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü ñanagürü: —Pa Chorü Duũ̃xũ̃gü i Max̲púne i Chióũ̃gu Ãpatagüxũ̃x ¡rü taxṹ i nüxũ̃ pemuũ̃exũ̃ i ngẽma Achíriaanecüãxgü woo norü naixmenax̲ãmaxã pexna nacuax̲ixcaãgu rü chixri pemaxã inacuax̲gügu yema Equítuanecüãxgü ũ̃pa chixri pemaxã icuax̲gügurüxũ̃!

[25]Erü marü noxretama i ngunexũ̃ nataxu nax naxcax̲ íchananguxẽẽxũ̃ i norü poxcu, rü ngẽma chorü numaxã tá chanadai.

[26]Rü Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü tá nanapoxcue i Achíriaanecüãxgü, yexguma Madiáũ̃anecüãxgüxũ̃ rü nuta ga Orégu


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nadaixgurüxũ. Rü Achíriaanecüãxgüxũ tá nanawẽx i norü pora, yexguma Equítuanecüãxgüxũ nawẽxãgurüxũ.

27Rü ngẽma ngunexũgu i choma rü tá cuxũ íchanaxügachi i ngẽma cuxweta i cucãxwegu naxünagügüxũ i ngẽma Achíriaanecüãxgü, rü tá pexũ íchanguxũxẽxẽ naxmẽxwa i ngẽma chixri pemaxã icuáxũ ==ñanagürü.

### Ningaicagü i Achíriaanecüãxgü nax Iraétanüxũarü daiwa naxĩxũ

28Rü ngẽma Achíriaanearü churaragü rü Rimóũwa nixĩ ne naxĩxũ, rü Aiáwa nangugü. Rü ñũxma rü marü Migróũxũ nachopetü, rü Mixmágu nananu i naxwetagü.

29Rü ngẽma dexá i poraũchiüxũ rü marü nichoũ rü Guébagu napegü. Rü ĩane i Ramácüãxgü rü poraãcü nüxũ namuũe. Rü ĩane ya Guibeá ga Chaúarü ĩanecüãxgü rü naxchãxwa nibuxmü.

30¡Rü wáita pexüe, Pa Bax-garíũcüãx! ¡Rü pemax, Pa Laichácüãx rü nüxũ pexĩnüe nax wáita naxüexũ! ¡Rü pemax, Pa Anatócüãx rü penangãxũga!

31Rü ĩane ya Maxmenácüãxgü rü naxchãxwa nibuxmü, rü ĩane ya Guebíũcüãxgü rü naxchãxwa nicũxgü.

32Rü ñũxma i ngẽma uanügü rü ĩane ya Nóxwa nayachaxãchitanü, rü wüxi i cuãxruxũ nügüna naxãgü nax Yerucharéũarü mãxpũne ya Chióũcãx íyaxüãchixũ nax tüxũ nadãixũcãx.

33¡Rü dücax, nüxũ pedau ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü taxũ i norü poramaxã tá Achíriaanearü churaragüxũ niwãxtanüxẽxẽ ñoma wüxi i naixnecü iyexũ rü iwãxtanüxũrüxũ! Rü woo i ngẽma norü churaragüerugü rü ñoma naigü ya itaxũne rü iyexũnerüxũ tá niwãxgü. Rü ngẽma Achíriaanearü ãẽxgacügü rü ñoma imáchanexũchine ya naigü iyexũnerüxũ tá niwãxgü.

34Rü nüma ya Tupana rü ñoma wüxi i yuemamaxã muxũchixũ i naigü iyexũrüxũ tá wüxixũcüxü nanadai i ngẽma Achíriaanecüãxgü. Rü ñoma ocayiwa i máchanene i Líbanuwa ngẽxmane natuxuxũrüxũ tá nixĩgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

## Ichaía 11

### Tupana nane ya ngüxmüxẽẽruũchiga

[1]Rü ñoma wüxi i naixchime irüxüxũrüxũ tá nixĩ nax Dabínatü ga Ichaxíwa nangóxũ i wüxi i nataxa i guxãarü ãẽxgacü tá ixĩxũ.

[2]Rü Cori ya Tupanaãxẽ rü guxũgutáma naxũtawa nangẽxma rü namaxã inacuax. Rü tá nüxna nanaxã i cuax nax mea naãẽxũ nacuáxũcax. Rü tá nüxna nanaxã i tauxcha nax mea nügümaxã inacuáxũcax. Rü tá nüxna nanaxã i pora rü tá nüxũ narüngũxẽxẽ nax Tupanaarü ngúchaũxũ nacuáxũ rü naga naxĩnüxũ.

[3]Rü nüma rü ngẽxguma duũxũgüna nacaxgu i norü maxũchiga, rü taxũtáma ngẽma norü düxétüwa ngóxũcaxicatama nüxna naca. Rü taxũtáma nanapoxcu naxcax i ngẽma togü nüxũ ixugüemarexũ.

[4]Rü yíxema tama nüxũ cuaxgüxe nax tügü ítapoxũgüxũ rü nüma rü tá nüxũ nacuax nax ñuxãcü mea tüxṹ namexẽẽãxũ i tümaarü guxchaxũ. Rü tümaétüwa tá nachogü ya yíxema ngearü diẽruãxgüxe. Rü ngẽma norü ore rü ñoma wüxi i cuaixruũrüxũ tá nixĩ naxcax i ngẽma nuwaxexũ rü maxgu rüxĩnüxũ. Rü wüxi i cue ñaxũmaxã tá nanayuxẽxẽ i ngẽma duũxũ i chixexũ üxũ.

[5]Rü nüma ya yimá ãẽxgacü rü meama guxũma i duũxũgümaxã tá inacuax. Rü aixcüma tá nayanguxẽxẽ i ngẽma ore i nüxũ yaxuxũ.

[6]Rü ngẽxguma yangucuchigu ya yimá ãẽxgacü, rü ngẽma airu i naixnecücüãx rü carnérumaxã tá nügümaxã namecümagü. Rü ngẽma ai rü tá chíbuxacümaxã wüxigu nacagü. Rü ngẽma wocaxacü rü ngẽma aixacü rü tá wüxigu nayae. Rü wüxi i buxũ tá namaxã inacuax.

[7]Rü ngẽma woca rü ngẽma ócha i düraxũ rü nügümücü tá nixĩgü rü naxacügü rü wüxigu tá nacagü. Rü ngẽma leóũ rü wocarüxũ tá maxẽ nanangõx.

[8]Rü wüxi ya buxe ya maixe rü tá taxĩnücaxwaxe naxũtawa i ãxtapemaxũ, rü woo ngẽma ãxtapemaxũgu tixücuchigu rü taxũtáma tüxṹ naxãũcüma.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[9]Rü guxũnema ya yima maxpűne ya chopata nawa ngẽxmanewa rü tataxuma ya texé ya chixexũ űxe. Erü ngẽma már i dexámaxã napaxũrüxũ rü ñoma i naane rü ngẽma duũxũgü i choxũ cuaxgüxũmaxã tá nanapá.

[10]Rü ngẽxguma yimá Dabítaxa ingucuchigu nax ãẽxgacü yixĩxũcax rü tá wüxi i cuaxruxũ nixĩ naxcax i guxũma i duũxũgü. Rü guxũ i nachixũanegücüãx rü tá naxcax nayadaugü rü naxcax nangutaqueexegü. Rü ngẽma nachica i nawa nangẽxmaxũ rü tá naxüüne.

### Iraétanüxũ rü tá nachixũanecax nawoegu

[11]Rü ngẽxguma yimá Dabítaxa ingucuchigu nax ãẽxgacü yixĩxũcax rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá wena inanawex i norü pora. Rü wena tá nanangutaqueexexẽxẽ i norü duũxũgü i Achíriaanewa, rü Equítuanewa, rü Patróxanewa, rü Etiopíaanewa, rü Eráũanewa, rü Chináxanewa, rü Amáanewa rü nachixũanegü i márcutüwa ngẽxmagüxũwa. Rü tá wena Iraéanecax nanawoeguxẽxẽ.

[12]Rü nüma ya Cori rü guxũ i nachixũanegüxũ tá nüxũ nadauxẽxẽ i wüxi i cuaxruxũ. Rü tá nanangutaqueexexẽxẽ i ngẽma Iraétanüxũ i woonexũ. Rü naanearü guxũwama tá ne nanagagü nax nanutaqueexeãxũ i ngẽma duũxũgu i Yudáanecüãx ga woonemarexũ.

[13]Rü ngẽma Efraíũtanüxũ rü marü taxũtáma nixãũxãchiwaxegü rü ngẽxgumarüxũ ta i Yudátanüxũ rü marü taxũtáma nixãũxãchiwaxegü. Rü taxũtáma nügümaxã narüxuanügü.

[14]Rü Efraíũtanüxũ rü Yudátanüxũ rü wüxigu tá oéstewa naxĩ nax Firitéutanüxũxũ nadaixũcax, rü naweama tá ne naxĩ. Rü ngẽxgumarüxũ tá ta wüxigu naxcax ínayaxüãchi rü nüxna nanapuxũ i norü ngẽmaxũgü i ngẽma nachixũanegü i éstewaama ngẽxmagüxũ. Rü ngẽma taxre rü tá Edóũanemaxã rü Moáanemaxã inacuaxgü. Rü ngẽma Amóũtanüxũ rü tá naga naxĩnüe.

[15]Rü Cori ya Tupana rü tá nayawáxna i wüxi i nama i Már i Dauchíüxũwa. Rü taxtü i Eufráteétügu tá naxuchacüxü. Rü tá ínananguxẽxẽ ya wüxi ya poracü ya buanecü, rü yimá buanecümaxã tá taxtü i Eufráteétügu nicue rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tá 7 i nachacüüxũ nayangucuchixẽxẽ. Rü ngẽxguma tá nichoũ taxũtáma ínacuaixũãcüma i norü chapatugü.

16Rü ngẽxguma Achíriaanewa nawoegu̱xgu i ngẽma noxretama i Tupanaarü duũxũgü i íyaxügüxũ rü tá namaxã inayarüxĩ i wüxi i nama i taxũ ga yexguma norü o̱xigü ga Iraétanüxũ Equítuanewa ichoxũgu nagu naxĩxũraxũxũ.

## Ichaía 12

### Wiyaegü i namaxã Cori ya Tupanaxũ yacua̱xüũgüxũ

1Rü ngẽma ngunexũgu rü tá ñacurügü: —Moxẽ cuxna chaxã, Pa Corix, yerü woo chomaxã cunu ga noxri, natürü curü nu rü marü nangupetü. Rü ngẽmaca̱x wena cha̱u̱xca̱x cunatáeguxẽxẽ ga yema taãxẽ ga noxri choxṹ yexmaxũ.

2Rü Tupana nixĩ ya choxũ maxẽẽcü, rü ngẽmaca̱x nüxna charüyoe rü taxuca̱xma tu̱xcüũ chamuũ. Rü nüma ya Cori ya Tupana nixĩ i chorü cu̱xchicaxũ rü chorü poraxẽẽruxũ. Rü nüma nixĩ i chorü maxẽẽruxũ ==ñacurügü tá.

3Rü pema rü tá taãẽãcüma nawa pexaxegü i ngẽma dexá i maxũ tüxna naxãxũ.

4Rü ngẽxguma rü tá ñaperügügü: —¡Moxẽ nüxna pexã rü nüxũ picua̱xüũgü ya Cori! ¡Rü to i nachixũanegümaxã nüxũ pixu i ngẽma mexũ i pexca̱x naxüxũ! ¡Rü nüxna pecua̱xãchie nax nüma yixĩxũ i guxãétüwa nangẽxmaxũ!

5¡Rü Cori ya Tupanaca̱x pewiyaegü! Erü nüma rü taxũma i mexũ taxca̱x naxü rü ngẽma mexũ i taxca̱x naxüxũ rü nüma nanaxwa̱xe nax guxũma i ñoma i naanewa i duũxũgü rü nüxũ nacua̱xgüxũ.

6¡Rü perü taãẽmaxã tagaãcü wáita pixüe, Pa Chióũcüã̱xgü! Erü Iraétanüxũarü Tupana rü nata rü naxüüne, rü petanüwa nangẽxma guxũma i norü poramaxã ==ñaperügügü tá.

## Ichaía 13


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

## Ore i ĩane ya Babiróniachiga

[1]Ñaa nixĩ i ore i Cori ya Tupana Amú nane ya Ichaíaãẽwa ínguxẽẽxũ nachiga i ngẽma guxchaxũ i Babiróniacax tá ínguxũ:

[2]—¡Maxpűne ya máchaneétüwa penawexnagü ya wonera ya daicax ícacü! ¡Rü penamuãchitanü i churaragü nax nügü nadaixũcax! ¡Rü pewexnagüchacüügü nax ngẽmaãcü Babiróniaarü ĩanegu pechocuxũcax nawa i ngẽma ĩãxgü i ãẽxgacügü nawa ichocuxũ!

[3]Rü choma ya Cori ya Tupana rü naxcax chaca i ngẽma nüxũ chaxunetaxũ i chorü churaragü i tama muũexũ. Rü chanamu i ngẽma churaragü nax nadaiaxũcax i ngẽma Babiróniacüãx rü ngẽmaãcü nataãẽgüxũcax i ngẽxguma nüxũ chanaporamaexẽẽgügu = =ñanagürü ga Tupana.

[4]Rü mápüxanexũwa rü nüxũ taxĩnü i muxũchixũ i duũxũgü i ngéma aixta üexũ. Rü nüxũ taxĩnü nax naxãũgaãchitanüxũ i nachixũanegü rü ĩanegü i wüxigu ngutaquexexũ. Rü nüma ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü nüxũ nidaugü i norü churaragü i daicax ímemaregüxũ.

[5]Rü ngẽma churaragü rü nachixũane i yáxũwa ngẽxmaxũwa ne naxĩ i ñaa naanearü tuãchiarü yexerawa. Rü Cori ya Tupana rü norü churaragümaxã ngéma ne naxũ nax norü numaxã napoxcuãxũcax i guxũma i Babiróniaarü naane.

[6]¡Rü pixauxe, Pa Babiróniacüãx, erü Cori ya Tupanaarü ngunexũ rü marü ningaica nax ínanguxũ! Rü nüma ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü tá ínangu nax Babiróniagu yapogüxũcax.

[7]Rü ngẽxguma i guxũma i duũxũgü i Babiróniacüãx rü tá inarümaachitanü rü tá ningearü poraãx.

[8]Rü tá poraãcü namuũe. Rü naxcax tá ínangu i taxũ i ĩxãchiãxẽ. Rü poraãcü ngúxũ tá ningegü ñoma wüxi i ngecü i íxraxacüchaũcürüxũ. Rü muũchametüãcü tá nügü narüdaunü rü norü ãnemaxã tá nayadauãchichametügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[9]Rü marü nawa nangu i ngẽma ngunexũ̃ i ãũcümaxũ̃ i nagu Tupana norü numaxã tá chianexũ̃xũ̃ yanguxuchixẽẽxũ̃ i ñaa naane. Rü tá nanadai i ngẽma duũ̃xũ̃gü i chixexũ̃arü üruũ̃gü i ngẽma naanewa ngẽxmagüxũ̃.

[10]Rü ngẽma i ngunexũ̃gu rü ngẽma woramacurigü rü ẽxtagü i daxũguxũ̃ i naanewa ngẽxmagüxũ̃ rü tá nixogü. Rü üa̱xcü rü noxri tátama iyanagoxgu rü nixo, rü tauemacü rü tá ta nixo.

[11]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Tá chanapoxcue i ñoma i naanecüã̱x naxca̱x i ngẽma norü chixexũ̃. Rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i chixexũ̃gu maxẽxũ̃ rü tá chanapoxcu naxca̱x i ngẽma nax namáetagüxũ̃. Rü tá ichayanaxoxẽxẽ i nacüma i namaxã nügü ínatagüxũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i nügü icua̱xüũ̃güxũ̃. Rü tá chanaxãneexẽxẽ i ngẽma nügü írütagüxũ̃ rü ngẽma taxuwama toguexũ̃ mexẽẽgüxũ̃.

[12]Rü tá chanadai i ngẽma Babiróniacüã̱x i yatüxũ̃gü rü noxretátama íchayaxüxẽxẽ. Rü ngẽmaca̱x i ngẽma úiru i mexẽchixũ̃ i Ofíwa ngẽxmaxũ̃arü yexera tá nataxu i ngẽma duũ̃xũ̃gü.

[13]Rü ngẽxguma tá nawa nanguxgu i ngẽma ngunexũ̃ rü choma rü chorü numaxã tá chayadu̱xruxẽxẽ i daxũguxũ̃ i naane. Rü chorü nugagu rü ñoma i naane rü tá nixũgachi i nachicawa.

[14]Rü ngẽma togü i nachixũ̃anecüã̱x i Babiróniaanearü ĩanewa ngẽxmagüxũ̃ rü ñoma wüxi i cowü i nawe nangẽgüxũ̃rüxũ̃ tá nibuxmü. Rü wüxi i carnérutücumü i ngearü dauruũ̃a̱xgüxũ̃rüxũ̃ tá naxĩgü. Rü wüxichigü i ngẽma duũ̃xũ̃gü rü tá nachixũ̃aneca̱x nataegu rü ngẽma norü naane i nawa ne naxũxũ̃wa tá naxũ.

[15]Natürü guxãma ya yíxema yima ĩanegu tüxũ̃ yangauxe rü tá tüxũ̃ nacanagü. Rü guxãma ya yíxema tüxũ̃ yayaxúxe rü tá tüxũ̃ nima̱xgü.

[16]Rü tümape̱xegügu tá tümaxacügüxũ̃ waixũ̃müanegu nichi̱xgü. Rü tümapatagüwa tá nanade i tümaarü ngẽmaxũ̃gü. Rü tümama̱xgü rü tá tümamaxã namaxẽ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Rü choma rü tá Médiatanüxũxũ chamu nax Babiróniacüãxgüxũ nadaixũcax. Rü ngẽma duũxũgü rü tama diẽrugu narüxĩnüe rü tama úiru nüxṹ ngúchaũxũ i duũxũgü nixĩgü.

18Rü ngẽma duũxũgü rü tá norü chuxchimaxã ngextüxũgüxũ nadai. Rü taxũtáma nüxṹ taxãũxãchitümüxũ ya yíxema ngexwaca íxragüxe rü ñuxũchi yíxema marü iyaxüraxe.

19Pa Babiróniax, cuma nax guxũ i nachixũanegüarü yexera quixĩxũ, rü cumaxã nixĩ i nügü yacuaxüũgüxũ i curü duũxũgü i Cadéugü. Natürü tá icuyarüxo yexguma Chodóma rü Gomóraxũ chayarüxoxẽẽxgurüxũ.

20Rü cuwa rü bai tá i ñuxgu wena duũxũgü cugu ãpatagüxũ rü tagutáma wena duũxũgü cuwa nangẽxmagü. Rü woo i ngẽma duũxũgü i nu ne naxĩmarexũ rü tagutáma cuwa nangugü. Rü woo i ngẽma carnérugüarü dauruũgü rü taxũtáma cugu norü carnérugüxũ narüngüexẽxẽ.

21Rü ngéma tá namaxẽ i michigü i naixnecücüãx rü cüchanagümaxã tá nanapa ya ĩpatagü. Rü ngẽma naeũ i abetrúgü rü ngéma tá namaxẽ. Rü ngéma tá naxĩnücaxwaxegü i ngẽma dauxchitacüãx i chíbugü.

22Rü airugü i dauxchitacüãx rü dauxũtaechicagüwa tá narüdoxe. Rü yima ãẽxgacüpatagüchirex rü ngẽma airugü i dauxchitacüãx tá nagu narücho. Rü marü ningaica i curü ngunexũ, Pa Babiróniax, rü tama muxũ i ngunexũ cuxṹ ínayaxü ==ñanagürü ya Cori ya Tupana.

## Ichaía 14

### Iraétanüxũ rü wenaxarü tá nachixũanecax nawoegu

1Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá Acóbutanüxũ nüxṹ nangechaũtümüxũ rü wena tá norü duũxũgü i Iraétanüxũxũ nade. Rü tá nüxṹ nanatauxchaxẽxẽ i Iraétanüxũ nax wena norü naanecax nawoeguxũ. Rü ngẽma duũxũgü i to i nachixũanewa ne ĩxũ rü Iraétanüxũcax tá naxĩ rü wüxiwa Acóbuarü duũxũgütanüwa tá namaxẽ.

2Rü nüma i Iraétanüxũ rü tá ínanayauxũ ga yema duũxũgü ga ũpaacü ínayauxũxũ. Rü muxũma i ngẽma nachixũanecüãxgü ga noxri


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Iraétanüxũmaxã icuaxgüxũ rü tá Iraétanüxũxũwe narüxĩ rü tá nüxũ narüngũxẽẽgü nax nachixũanecax nawoeguxũcax i Iraétanüxũ. Rü nüma i Iraétanüxũ rü ngẽxguma marü nachixũane i Cori ya Tupana nüxna ãgüxũwa nangugügu rü tá norü mugüruũgüxũ nayaxĩgüxẽxẽ i ngẽma duũxũgü ga noxri namaxã icuaxgüxũ.

### Iraétanüxũ rü Babiróniaanearü ãẽxgacüxũ nacugüe

3-4Rü pemax, Pa Duũxũgü i Iraétanüxũx, rü ngẽxguma nüma ya Cori ya Tupana pexũ ínguxũxẽẽgu naxmexwa i ngẽma Babiróniaanearü ãẽxgacü i ngúxũ pexũ ingegüxẽẽxũ rü ngechaũ pexna ãxũ, rü ñaa oremaxã tá nüxũ pecugüe rü penaxuchixẽ: —Dücax ¿taxacüwa cungu i cuma nax cuchixecümaxũ? rü ¿taxacügu nayagux i ngẽma nax cugü quicuaxüxũxũ?

5-6Erü nüma ya Cori ya Tupana rü nayanaxoxẽxẽ i norü pora i ngẽma chixecümaxũ. Rü íxraxũgu nanabüũgü ya yima naxnegü i ngẽma norü numaxã chixri nachixũanegümaxã icuáxũ rü taguma íyachaxãchixũ nax togü ga nachixũanecax íyagoõchixũ. Rü norü numaxã tá namaxã inacuax i nachixũanegü, rü tama nüxṹ taxãũãchitümüxũãcü duũxũgüwe ningechigü.

7Rü ñuxma i guxũma i naane rü taãẽwa nangẽxmagü rü taxuxũma i taxacü nawa nangupetü, rü duũxũgü rü norü taãẽmaxã tagaãcü Tupanacax nawiyaegü.

8Pa Babiróniaanearü Ãẽxgacüx, ngẽma naigü i pinugü rü ocayiwagü i Líbanuanewa ngẽxmagüxũ rü ta nataãẽgü nax marü cuyuxũ rü ñanagürügü: “Yexguma marü cuyuxgu rü taxúema marü toxũ tatuxgü”, ñanagürügü.

9Rü ngẽma yuexũ i waixũmütüũwa ngẽxmagüxũ rü nanaxĩxãchiãẽgü cuxcax nax ngéma cunguchaũxũ. Rü naãẽgü i ngẽma yuexũ rü nabaixãchie. Rü guxũma i ñoma i naanearü ãẽxgacügü i yuexũ rü ínachoxũ nax cuxũ nayauxgüxũcax. Rü guxũma i nachixũanegüarü ãẽxgacügü i yuexũ rü cuxcax inachigü i norü tochicaxũwa.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[10]Rü guxũma i ngẽma yuexũ rü nidexachigü rü cuxũ ñanagürüchigü: “Cuma rü ta marü cungearü poraxã̱x, Pa Babiróniaanearü Ãẽ̱xgacüx, rü nawa cungu nax marü torüxũ quixĩxũ.

[11]Rü ñu̱xma nax cuyuxũ rü marü ngẽxma nayacua̱x nax cugü quicua̱xüxũxũ rü marü narüchiane ya curü paetaruxũgü ya árpagü. Rü õxmitanügu cupe rü cuxchapenüxũ rü õ̱xmigü nixĩ”, ñanagürüchigü.

[12]Cuma rü marü dauxũwa icurünguxũ Pa Babiróniaanearü Ãẽ̱xgacüx i Ñoma Ngunetüxũarü Woramacurirüxũ Ibáixchiréxex. Rü ñu̱xma rü curütáe i cumax nax muxũ i nachixũanegüxũ curüporamaexũ.

[13]Rü cumax rü cugüãẽwa nagu curüxĩnü rü ñacurügü: “Choma rü daxũguxũ i naanegu i Tupanaarü ẽxtagüétügu tá chaxĩnagü nax ngéma charütoxũca̱x. Rü yima ma̱xpṹne ya nórtewaama üxũne i nawa nangutaque̱xene i ngẽma tupanagü i duũxũgü namaxã tupanaáxũ rü yimawa tá chanangexmaxẽxẽ i chorü tochicaxũ.

[14]Rü ngẽma caixanexũarü yexeragu tá chaxĩnagü rü naxrüxũ tátama chixĩ ya yimá Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü”, ñacurügü i cugüãẽwa.

[15]Natürü tama ngẽma cuma nagu curüxĩnüxũ̃ãcü cuxṹ ínanguxuchi, erü nagu curütáe i ngẽma ãxmaxũ i yuexũ nagu ta̱xgüxũ.

[16-17]Rü ngẽma duũxũgü i cuxũ daugüxũ nax ãmaxũgu quixücuchixũ, rü tá ngéma cuxũ narüdaunü rü tá nüxna nacua̱xãchie ga yema cuxüxũ, rü tá ñanagürügü: “¿Ẽ̱xna ñaachire̱x yixĩxũ ga yema yatü ga ñoma i naane idu̱xruxanexẽẽxũ, rü guxũma ga nachixũanegüxũ rüporamaexũ, rü ñoma i naane rü nachica i chianexũ yanguxuchixẽẽxũ, rü ĩanegü rüxoxẽẽgüxũ, rü poxcuexũ tama ínguxũxẽẽxũ?” ñanagürügü tá.

[18]Rü guxũma i ngẽma ñoma i naanecüã̱x i nachixũanearü ãẽ̱xgacügü rü ngẽxguma nayuegu rü mexẽchixũ i naxmaxũgu i woetama naxca̱x ixĩxũgu nayanaxücuchigü.

[19]Natürü i cuma rü cuxmaxũarü yáxũwa tá cuxũ nayata̱xgümare ñoma wüxi i guxchire iyixanexũrüxũ rü ñoma wüxi i yuxũ i nawa nangagümarexũrüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Rü duũxũgü i nada̲i̲xũ rü ínadaũnaagüxũtanüwa tá cungexma nax wüxigu namaxã ngẽma ãxmaxũ i nutamaxã ããcuxũgu cuxũ yata̲xcuchigüxũca̲x.

[20]Rü taxũtáma mea cuxũ inata̲xgü ngẽma togü i ãe̲xgacügürüxũ, erü cuma rü chixexũwa cunangexmaxẽxẽ i cuchixũane, rü ñu̲xũchi cunadai i curü ĩanecüa̲x i duũxũgü. Rü taxúema tá nüxna tacua̲xãchi i cutaagü erü cuma rü chixecümaxũ quixĩ.

[21]¡Rü pegü ípemexẽxẽgü nax penada̲i̲xũca̲x i ngẽma nanegü nagagu ga yema máeta ga nanatügü ga Babiróniaanearü ãe̲xgacügü üxũ! Rü nümagü tá nixĩ i naxütanügüãxũ ga yema nanatügü üxũ. Rü nümagü rü taxũtáma nüxí ñoma i naanemaxã inacua̲xgü rü guxũwama nügüégagu ĩanegü nixügüetanü ==ñaperügügü tá.

[22]Rü Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü namaxã nanaxuegu rü ñanagürü: —Choma rü tá ichanaxügü nax chanadaixũ i ngẽma Babiróniacüa̲x. Rü noxtacüma tá chayanaxoxẽxẽ i naéga i Babirónia wüxigu namaxã i ngéma nawa yaxűgüxũ i duũxũgü rü ñu̲xũchi nanegü rü nataagü i Babiróniacüa̲x.

[23]Rü ngẽma Babiróniaane rü tá ngóxũxũ chayaxĩxẽxẽ, rü ngẽma naane rü cüchanagürica tá nawa namaxẽ. Rü ñoma ta̲xacü ibixichixũrüxũ tá chayanaxoxẽxẽ i guxũma i nawa ngẽxmaxũ ==ñanagürü ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü.

### Achíriaane rü tá inayarüxo

[24]Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü nanaxuegu rü ñanagürü: —Ngẽma choma chaxüxchaũxũ rü aixcüma tá chanaxü rü taxũtáma dora nixĩ. Rü ngẽma nagu charüxĩnüxũ rü aixcüma tá ningu.

[25]Rü tá chanadai i ngẽma Achíriaanecüa̲xgü i chorü naanewa ngẽxmagüxũ, rü yima chorü ma̲xpűnegügu tá chayadai. Rü ngẽma nachixũanem̲exẽwa tá tüxũ íchanguxũxẽxẽ ya chorü duũxẽgü ya chixri tümamaxã inacua̲xgüxe. Rü ngẽma guxchaxũgü i tüxũ yangexẽẽgüxũ rü tá inayarüxo.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[26]Rü ngẽma nixĩ i chorü ĩnü i guxũ̃ma i nachixũ̃anegü i ñoma i naanewa ngẽxmagüxũ̃maxã tá chaxüxũ̃. Rü daa choxmẽx rü nanaxãxũne i guxũ̃ma i nachixũ̃anegü ==ñanagürü ya Cori ya Tupana.

[27]Rü nüma ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü aixcüma tá nayanguxẽxẽ i ngẽma naxüxchaũ̃xũ̃. Rü taxúetama texé tá nüxna tachogü nax tama naxüaxũ̃cax i ngẽma naxüxchaũ̃xũ̃.

### Ore i Firitéutanüxũ̃maxã tá ngupetüxũ̃chiga

[28]Rü gumá taunecü ga ãẽxgacü ga Acháx nagu yucügu rü Ichaía rü ñaa orexũ̃ nixu rü ñanagürü:

[29]—Pa Firitéutanüxũ̃x, tama name i naxcax petaãẽgü i ngẽma nax nayuxũ̃ i Achíriaanearü ãẽxgacü ga naxmẽxwa peyexmagüxũ̃ ga chixri pemaxã icuáxũ̃. Erü ngextá curá ne ũxũ̃wa rü wüxi i ãxtape i düraxũ̃ tá ínaxũxũ. Rü ngẽma ãxtapewena rü tá ngéma ínaxũxũ i yexera rüdüramaexũ̃chixũ̃ i dragóũ̃ i ãxpẽxatüxũ̃ rü igoexũ̃.

[30]Rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i ngearü diẽruãxgüxũ̃ i chorü naanewa ngẽxmagüxũ̃ rü tá nüxṹ̃ nangẽxma i nabü naxcax i naxũ̃nagü. Rü ngẽma duũ̃xũ̃ i ngearü ngẽmaxũ̃xãxgüxũ̃ rü taxúetama nüxũ̃ tachixewe i ngẽxguma nangũ̃egu. Natürü ngẽma Firitéutanüxũ̃ rü choma rü tá taiya naxcax íchanguxẽxẽ rü ngẽmamaxã tá nayue. Rü ngẽma noxre i íyaxügüxũ̃ rü tá chanadai.

[31]¡Rü pegümaxã pengechaũ̃güx, Pa Firitéutanüxũ̃arü Ĩanegüx, rü wáita pexüe naxchaxwa i ngẽma ngúxũ̃ i tá pexcax ínguxũ̃, rü muũ̃maxã piduxrue! Erü nórtewaama ne naxĩ i churaragü i ñoma buanecü i wanagüemaxũ̃rüxũ̃ ixĩxũ̃. Rü ngẽma churaragü i ngéma ne ĩxũ̃ rü ínamemaregü nax pexũ̃ nadaixũ̃.

[32]¿Rü taxacü rü oremaxã tá penangãxũ̃ i ngẽma Firitéugüarü orearü ngeruũ̃gü? ¡Rü namaxã nüxũ̃ pixu nax Cori ya Tupana yixĩxũ̃ i naxüxũ̃ ya Chióũ̃, rü nagu tá tayarücuxgü ya yíxema norü duũ̃xẽgü ya ngúxũ̃ ingegüxe! ==ñanagürü.

## Ichaía 15

### Ore i Moátanüxũ̃maxã tá ngupetüxũ̃chiga


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Cori ya Tupanaarü ore i Moáchiga ixĩxũ: Wüxitama ga chütaxũ nixĩ ga nadaiãcuãxũ ga guma Moáanearü ĩane ga Ár. Rü yexgumarüxũ ta wüxitama ga chütaxũ nixĩ ga nadaiãcuãxũ ga guma Moáanearü ĩane ga Quíru.

[2]Rü ngẽmacax ngẽma duũxũgü ya ĩane ya Dibóũcüãxgü rü norü ngutaquexepataxũ ya maxpűnegu ünagünewa naxĩ rü ngéma nayaxauxe. Rü Moátanüxũ rü nügümaxã nixauxãchie naxcax ya norü ĩanegü ya Nébu rü Medebá nax nanguxuchigüxũ. Rü guxũma i Moátanüxũ rü norü ngechaũmaxã nügü nidüpüxüerugü rü nügü nidüxchinagugü.

[3]Rü duũxũgü rü naxchiru i técharaxũmaxã ĩanearü namagu naxĩ. Rü ĩpatagüétüwa rü duũxũgü rü taxũ i norü ngechaũmaxã aixta naxüe. Rü ĩanearü plazagüwa rü guxũma i duũxũgü rü norü ngechaũmaxã poraãcü naxauxe.

[4]Rü duũxũgü i Ebóũcüãxgü rü Erarécüãxgü rü tagaãcü ngũxẽẽcax ínacagü, rü ĩane ya Yaáchagu nüxũ naxĩnügagü. Rü ngẽmacax i Moátanüxũarü churaragü rü poraãcü ínayamuũãchitanü.

[5]Rü chorü maxũnewa rü poraãcü changechaũ naxcax i Moátanüxũ. Rü ĩane ya Chóawa rü ĩane ya Égrax-cherichíyawa nabuxmü. Rü duũxũgü rü auxeãcüma nawa ínayachoõchi i ngẽma Luíxarü tuãchixũ. Rü ngẽma nama ya ĩane ya Oronaíũwa daxũgu naxĩxgu rü aita naxüe naxchaxwa i ngẽma ãũcümaxũ.

[6]Rü yimá puchugü ya Nimríũwa ngẽxmagücü rü nichegü, rü maxẽgü rü narüñẽẽxgü, rü naigü rü nayue rü taxuxũma i nai i yauxátüxũxũ tadau.

[7]Rü ngẽmacax i duũxũgü rü nanade i norü ngẽmaxũgü rü natüxacü i Áramuarü tocutüwa naxĩ.

[8]Rü guxũma i Moátanüxũarü naanewa rü nüxũ taxĩnü nax duũxũgü ngũxẽẽcax ínacagüxũ. Rü ngẽma naga nax naxauxexũ i ngẽma duũxũgü rü ñuxmata ĩane ya Egraíũgu rü ĩane ya Beéx-eríũgu nüxũ taxĩnü.

[9]Rü yimá puchugü ya Dimóũwa ngẽxmagücü rü nagümaxã nixããcu, natürü choma rü tá yexeraãcü chanapoxcue. Rü tá chanamu i wüxi i leóũ nax


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngẽxma nangõxcuãxũ̃cax i ngẽma duũ̃xũ̃gü i Moáwa ibuxmüxũ̃ rü ñuxũchi ngẽma duũ̃xũ̃gü i Moáwa yaxṹgüxũ̃.

## Ichaía 16

### Moátanüxũ̃ rü Yudáanegu nayarücuxgü

[1]Rü Moáanearü ãẽxgacü rü ĩane ya Cheráwa inanamuãchitanü i carnérugü. Rü ínachianexũ̃guama namaxã naxĩ ñuxmata Chióũ̃arü maxpṹnewa nanagagü nax Yudáanearü ãẽxgacüna yamugüãxũ̃cax.

[2]Rü ngẽma Moátanüxũ̃arü ngexũ̃gü rü natü i Arnóũ̃wa nichoũ̃ nax yabuxmüxũ̃cax ñoma werigü i baixãchiexũ̃ rü naxchiãũ̃güna ibuxmüxũ̃rüxũ̃.

[3]Rü ñaa oremaxã Yudáanearü ãẽxgacücax ínayachoõchi rü ñanagürügü: —Tanaxwaxe nax toxna cudauxũ̃ rü toxũ̃ ícupoxũ̃xũ̃. Rü tanaxwaxe i cuchipetamaxã toxũ̃ quidüxü ñoma waanexũ̃ tocuchigu üaxcü idüxüxũ̃rüxũ̃. ¡Rü wüxi i nachica i nagu ticuxgüxũ̃ toxna naxã, rü taxṹ i naxmẽxgu toxũ̃ cuyixẽẽxũ̃ i torü uanügü!

[4]¡Rü tauxcha nüxna naxã, Pa Ãẽxgacüx, nax cuxũ̃tagu yanacuxgüxũ̃cax i ngẽma Moátanüxũ̃ i torü uanüchaxwa ibuxmüxũ̃! Rü ngẽxguma yacuaxgu i ngẽma guxchaxũ̃gü rü ngẽma uanü marü yaxũgachigu, rü nüma rü tá ñoma i naanewa inarütaxu ==ñanagürügü.

[5]Rü wüxi i Dabí nataxa rü tá ãẽxgacü nixĩ i Iraéanewa. Rü nüma ya yimá ãẽxgacü rü tá mea norü duũ̃xũ̃gümaxã inacuax rü taxũtáma nanawomüxẽxẽ. Rü ãẽxgacü i ixaixcümacü tá nixĩ rü guxãmaxã tá namecüma. Rü paxa tá nanamexẽxẽ i duũ̃xũ̃güarü guxchaxũ̃gü.

[6]Nüxũ̃ tacuax rü ngẽma Moátanüxũ̃ rü natachiga naxcax nax nügü yacuaxüũ̃güxũ̃ rü nügü ínatagüxũ̃. Rü nüma rü nügü guxãxũ̃ma narüyexeragü, natürü naechitamare nidexagü.

[7]Rü ngẽmagagu i guxũ̃ma i Moácüãxgü rü tá norü naanecax naxauxe rü poraãcü tá nanaxĩxãchitanüãxẽ. Rü tá nüxṹ nangux i ngẽxguma nüxna nacuaxãchiegu ga yema paũ ga úbamaxã ãéũ̃xũ̃ ga Quix-arechéxwa nüxṹ yexmagüxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]Rü ngẽma úbanecü ya Ebóũwa rü Chibáwa ngẽxmagüxũ rü narüñẽẽxgü yerü Achíriaanecüą̃xgü nayachexe. Rü yema úbanecügu rü nitachitaxũxüchichirę̣x, rü nanecüanewa rü ĩane ya Yachéxwa inaxügü rü chianexũwa nada rü ñų̣xmata Már i Ngearü Maxṹąxũgu nayacuą̇x ga nanecü.

[9]Rü ngẽmacą̇x nixĩ i ñų̣xma i naxcą̇x chaxaxuxũ ga yema úbanecügu ga Chibáwa rü Yachéxwa yexmagüxũ. Rü naxcą̇x ichabagüxũxetü ga yema úbanecügu ga Ebóũwa rü Eraréwa yexmagüxũ. Erü marü nataxuma i taãxẽ naxcą̇x i norü o i buxuxũ rü ngẽma úbanecüwa nüxũ ĩnüxũxicatama nixĩ nax aixta naxüexũ i ngẽma nügü daixũ.

[10]Rü marü tama nüxũ taxĩnüe i duũxũgü i naanewa tagatanüxũ norü taãẽmaxã. Rü yema úbanecügüwa rü marü tama nüxũ taxĩnüe i duũxũgü i norü taãẽmaxã wiyaegüxũ, rü taxuxũma tadau i duũxũgü i úba i ñúxcharaxũ rü ínayǫ̣xpetüxũ nax bínu ínaxüãxũ. Rü guxũma i ngẽma duũxũgüarü taãxẽ rü marü inayacuą̇x.

[11]Rü ngẽmacą̇x Moátanüxũcą̇x rü ñų̣xũchi ĩane ya Quíru-eréchecą̇x chidų̣xruxarü maxũneą̃x, ñoma wüxi i árpacunü idų̣xruxũrüxũ.

[12]Rü woo chi ngẽma Moátanüxũ rü mą̇xpṹnegüwa naxĩxgu nax ngéma norü tupananetagüna ngũxẽẽcą̇x yacagüxũcą̇x rüę̣xna woo chi norü ngutaquę̣xepataũwa naxĩxgu rü ngéma yayumüxẽgügu rü taxuwatáma naxcą̇x ne naxũ i norü ngũxẽxẽ.

[13]Rü yema nixĩ ga ore ga nũxcüma Cori ya Tupana Moátanüxũmaxã ueguxũ.

[14]Rü ñų̣xma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Wüxi i puracütanüxũ rü tomaepụ̈x ya taunecü inaxuneta nax napuracüxũ. Rü ngẽxgumarüxũ tá ta tomaepụ̈x ya taunecü rü Moáanearü pora rü tá inayacuą̇x, rü ngẽma muxũ i norü duũxũgü rü tá nayue. Rü noxre tátama i duũxũgü ínayaxügü natürü tá nangearü poraą̃x ==ñanagürü ya Cori ya Tupana.

## Ichaía 17

### Ore ya ĩane ya Damácumaxã tá ngupetüxũchiga


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Ñaa nixĩ i Tupanaarü ore ya ĩane ya Damácuchiga ixĩxũ. Damácu rü tá inayarüxo nax ĩane yixĩxũ. Rü natüchixica tátama ngéma nayaxű.

[2]Rü yima ĩane rü ngéma nataxmare rü maxẽnecüxũ tá nixĩ i nachitaxũ. Rü naxũnagü rü ngéma tá mea nayachibüe rü taxúema tá tanachixewe.

[3]Rü Efraíũanewa rü tá inayarüxo ya yima norü ĩanegü ya ípoxegugüne. Rü yima ĩane ya Damácu rü ngẽxgumarüxũ tá ta inayarüxo. Rü ngẽma Chíriaanewa íyaxügüxũ i duũxũgü rü norü ngẽmaxũgü rü Iraétanüxũarü tá nixĩgü. Rü Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü nixĩ ya ngẽma ñacü.

### Iraéanecüãxgüarü poxcu i tá naxcax ínguxũ

[4]Rü ngẽma ngunexũgu ya Chamária ya Iraéanearü ĩane ya porane, rü tá nangearü poraãx, rü tá inayarütauxe i norü ngẽmaxũgü.

[5]Rü yima ĩane ya Chamária rü ñoma wüxi i trigunecü i buxgüxũrüxũ tá nangeãcu. Rü nüma i tríguarü buruxũ rü naxmexmaxã nüxũ nayayauxãchi rü nayawí i ngẽma trigu i ngẽmaãcü nangeãcu i ngẽma nachitaxũ. Rü Chamária rü ngẽxgumarüxũ tá ta nangeãcu ngẽma Refaíũarü doxonexũ ngeãcuxũrüxũ nawena nax marü nabuxuxũ i trigu

[6]Rü ngẽma noxretama i oribugü i ngéma yaxüxũrüxũacü tá nixĩ i ngẽma noxre i duũxũgü ya yima ĩanegüwa yaxűgüxũ. Rü norü buxwena rü ngẽma taxre rüexna tomaepüx i oribuarü o i natanüpexewa rüexna ngẽma ãgümücü rüexna wüximeexpüx i nachacüüpexewa yaxüxũrüxũ tá nixĩ. Rü Cori ya Tupana ya Iraétanüxũarü Tupana nixĩ ya ngẽma ñacü.

[7]Rü ngẽma ngunexũgu rü nüma ya yatü rü tá nüxna nacuaxãchi ya yima nangoxẽẽcü ya Cori ya Tupana ya Üünecü ya Iraétanüxũarü Tupana ixĩcü.

[8]Rü taxũtáma nagu narüxĩnü i ngẽma ãmarearü guruũgü rüexna taxacü i to i nümatama naxmexmaxã naxüxũ nax norü tupanagüxũ yacuaxüũgüxũcax. Rü taxũtáma nagu narüxĩnü i ngẽma naixmenaxãgü i namaxã natupanaáxũ rü ngẽma ãmarearü guruũgü i nawa norü tupananetagücax yaguxũ i pumaratexe.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

9Rü ngẽma ngunexũ̃gu ya yima Iraéanearü ĩanegü ya meama ípoxegugüne rü tá nangeãcu. Rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i nagu ãpatagüxũ̃ rü tá naxĩgü, yexguma Iraétanüxũ̃cha̱xwa norü ĩanegüna naxĩgügurüxũ̃ ga Ebéutanüxũ̃ rü Amoréutanüxũ̃. Rü guxũ̃nema ya yima ĩanegü rü nachica i chianexũ̃mare nixĩgü,

10Erü pemax, Pa Iraétanüxũ̃x, rü nüxũ̃ perüngümae ya Tupana ya pexũ̃ ípoxũ̃cü. Rü tama nüxna pecua̱xãchie nax nüma yixĩxũ̃ i pexna nadauxũ̃ nax taxúema pexũ̃ chixewexũ̃ca̱x. Natürü i ñu̱xma rü ípenato i mexẽchixũ̃ i perü nanetügü rü úbagü nax ngẽmamaxã nüxũ̃ picua̱xüũ̃güxũ̃ca̱x i tupananetagü.

11Rü ngẽma ngunexũ̃ i nagu penatoxũ̃ i ngẽma penetügü rü mea nüxna pedau nax moxũ̃ãcü naxüxũ̃ca̱x. Natürü wüxi i ngunexũ̃ tá naxca̱x ínangu i norü da̱xaweane i ngearü üxũ̃ãxũ̃ rü pema rü tá ngúxũ̃ pingegü i ngẽxguma pexũ̃́ nayuegu.

12Rü dücax, nüxũ̃ pexĩnüe i ngẽma churaragü i muxũchixũ̃ i perü uanügü i ãũgatanüxũ̃ ñoma már arü yuapegü ãũgaxũ̃rüxũ̃. Rü ngẽma nixĩ i naga nax wáita naxüexũ̃ i nachixũ̃anegü i perü uanügü ixĩgüxũ̃. Rü naga rü ñoma dexá i yuapexũ̃ i tama íyachaxãchixũ̃garüxũ̃ nixĩ.

13Natürü ngẽxguma Cori ya Tupana nüxna puragügu rü tá na̱xcha̱xwa nibuxmü, rü yáxũ̃wama tá nabuxmü, ñoma wüxi i maxẽ i paxũ̃ i buanecü ingexũ̃ rü máxpu̱xanexũ̃gu yanguxũ̃rüxũ̃ tá nixĩgü. Rü ñoma buanecü ya tacü rü íxa̱ũ̃xẽmacü i chuxchuxũ̃ nawo̱xoxochicü rü yáxũ̃wa ngexũ̃rüüxũ̃ tá nixĩgü.

14Rü yáuanecü rü poraãcü naxãũcüma i ngẽma uanügü, natürü naxũ̃pa nax yangóonexũ̃ rü marü nayue. Rü ngẽma tá nüxũ̃ nangupetü i ngẽma duũ̃xũ̃gü i tórü ngẽmaxũ̃gü dexũ̃ rü tüxũ̃ daixũ̃.

## Ichaía 18

### Ore i Etiopíaanemaxã tá ngupetüxũ̃chiga

1¡Nügümaxã nangechaũ̃ i ngẽma nachixũ̃ane i munü nawa muxũchixũ̃ i Etiopíaanearü natügüarü yexerawa ngẽxmaxũ̃!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2]Etiopíaane rü taxtü i Nírugu dexnemenaxãnaxcax i naweũgu nanamuãchitanü i norü orearü ngeruũgü nax guxũwama ngũxẽẽcax íyacaxaxũcax. Rü pemax, Pa Orearü Ngeruxũgüx ya Paxa Ixĩxex, rü name nixĩ nax paxa naxũtawa pexĩxũ i ngẽma duũxũgü i máchanexũ rü ngorachaxmügüxũ rü iporaxüchixũ i guxãma ya to i nachixũanecüãxgü ya duũxẽgü nüxũ muũexũ rü naane i muarü natüáxũgu ãpatagüxũ.

[3]Rü guxãma i pemax, Pa Ñoma i Naanecüãxgü Ixĩgüxe, rü maxpűnechitaeruwa tá nüxũ pedau ya yima wonera ya ngéma wãĩxnagücü, rü tá nüxũ pexĩnüe i ngẽxguma naxãgagu ya yima cornéta.

[4]Rü Cori ya Tupana rü ñanagürü choxũ: —Choma i dauxũwa íchangexmaxũwa meama ichadawenü. Rü choma íchangexmaxũwa rü ñoma üaxcü ya taunecügu poraãcü ibáxichigurüxũ chixĩ, rü ñoma cherena i buxetagüyane nanetüétügu nguxũrüxũ chixĩ.

[5]Rü ngẽxguma marü nangupetügu nax yaxãchacuxũ i úbagü i nanecüwa, rü ngẽma nachacu rü norü oxũ nanguxũ rü ñuxũchi norü dauwa nangu. Natürü naxũpa nax nabuxuxũ i ngẽma norü o, rü cüxchimaxã nanawiũtanügü rü ñuxũchi ínayawogü i ngẽma natanügü.

[6]Rü ngẽxgumarüxũ tá ta nixĩ i ngẽma duũxũgü nax máxpüxanexũwa nawogümarexũ nax ngurucugü rü dauxchitacüãx i naeũgü namaxã ãwemügüxũcax. Rü ngẽxguma taunecügu rü ngurucugü rü ngéma tá nangẽxmagü. Rü yimá tauemacügü i nagu nagáuanecügu rü guxũma i ngẽma naeũgü i dauxchitacüãx rü ngéma tá namaxã naxãwemügü ==ñanagürü ya Tupana.

[7]Rü ngẽma ngunexũgügu rü Cori ya Tupana ya Guxãétüwa ngẽxmacüxũtawa tá nanana i norü ãmaregü i ngẽma duũxũgü i máxchanexũ rü ingorachaxmüxũgüxũ rü iporaxüchixũ rü nügü írütagüxũ rü guxãma ya to i nachixũanecüãxgü nüxũ muũxexũ i naane i natügü nawa muxũchixũgu ãpatagüxũ. Rü ngẽma duũxũgü rü yima maxpűne ya Chióũ i Cori ya Guxãétüwa Ngẽxmacüxũ iyacuaxüũguxũwa tá nanana i norü ãmaregü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

## Ichaía 19

### Ore i Equítuanemaxã tá ngupetüxũchiga

[1]Dücax, Cori ya Tupana rü wüxi i caixanexũétügu Equítuanewa naxũ. Rü ngẽma Equítuanecüãxgüarü tupananetachicünaxãgü rü Cori ya Tupanaarü porachaxwa niduxrue. Rü duũxũgü i Equítuanecüãxgü rü tá poraãcü inayayiãxẽ.

[2]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Choma rü tá chayatoye i Equítuanecüãxgü, rü norü duũxũgü rü tá nügü chanadaixẽxẽ. Rü nügümücü ixĩgüxũ i duũxũgü rü tá nügü chanadaixẽxẽ. Rü wüxi ya ĩanecüãxgü i duũxũgü rü nai ya ĩanecüãxgü i duũxũgümaxã tá nügü chanadaixẽxẽ, rü Equítuanecüãxgü rü tá to i nachixũanecüãxgümaxã nügü nadai.

[3]Rü tá íchananuxãẽxẽẽgü nax tama naãẽxũ yacuáxũcax. Rü ngẽma nagu naxĩnüexũ rü tá nüxṹ nagu chanachixexẽxẽ. Rü ngẽmacax i nümagü rü tá norü tupananetachicünaxãgüna rü yuüxũgüna nacagü. Rü tá yuetaãẽcax nangemagü nax nüxna nacagüxũcax. Rü ñuxũchi duũxũgü i ẽxũguxũarü uruũgüna tá nacagü.

[4]Natürü i choma rü wüxi i ãẽxgacü i chixecümaxũ i tama norü duũxẽgüxũ ngechaũxũmexẽgu tá chananguxẽxẽ i Equítuane ==ñanagürü ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü.

[5]Rü ngẽma taxtü i Níru rü tá niiche, rü guxũwatáma nipatama.

[6]Rü ngẽma cateanegü i dexá nagu iyaxgüxũ rü tá nipagü rü nayixane. Rü ngẽma Equítuanewa ne yáxũ i dexá rü tá nichechigü ñuxmata yapachitamamare. Rü ngẽma dexnenecügü rü maxẽ i dexáwa rüxügüxũ rü tá narüñexgü.

[7]Rü ngẽma maxẽnecügü i taxtü i Níruxanacüwa rüxügüxũ, rü guxũma i nanetügü i Nírupechinüwa ngẽxmagüxũ rü tá narüñexgü rü nayue.

[8]Rü guxũma i ngẽma choxnietanüxũ i taxtü i Níruwa choxniegüxũ rü tá nangechaũgü rü naxauxe. Rü ngẽma duũxũgü i taxtü i Níruwa norü püchamaxã püchaegüxũ rü tá nangechaũgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[9]Rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i línuchiwa puracuexũ̃ rü tá nangechaxũ̃gü. Rü ngẽma línuchiarü ixüchapa̱xaruũ̃gü rü ngẽma línuchiarü muwa puracüexũ̃ rü tá nangechaxũ̃gü erü tá nangearü puracüã̱xgü erü tá nüxṹ nataxu i línu.

[10]Rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i naxchirucharaarü muwa puracüexũ̃ rü tá narümaxachigü. Rü guxũ̃ma i ngẽma duũ̃xũ̃gü i ta̱xacüarü üxũ̃ icuáxũ̃ rü tá poraãcü naxoegaãẽgü erü nangearü puracüã̱xgü.

[11]Pa Ĩane ya Choáũ̃arü Ãẽ̱xgacügüx, pema nixĩ i Equítuanearü ãẽ̱xgacüarü ucu̱xẽruũ̃gü i yexera cua̱x pexṹ ngẽxmagüxũ̃, natürü tama aixcüma cua̱x pexṹ nangẽxma. ¿Rü tü̱xcüruxũ̃ Faraóũ̃maxã nüxũ̃ pixu i ore i ñaxũ̃?: —Tomagü rü nataagü tixĩgü i nũxcümaũ̃güxũ̃ ga ãẽ̱xgacügü ga cua̱x nüxṹ yexmaxũ̃ ==ñaxũ̃.

[12]¿Pa Faraóũ̃, ngexũ̃gü nixĩ i ngẽma curü ucu̱xẽruũ̃gü nax cuxũ̃ nangu̱xẽẽgüxũ̃ca̱x rü cumaxã nüxũ̃ yaxugüxũ̃ca̱x i ngẽma Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacüarü ĩnü i Equítuanemaxã naxüxchaũ̃xũ̃?

[13]Rü ngẽma Choáũ̃arü ãẽ̱xgacügü i tama naãẽxũ̃ icuáxũ̃ rü nanawomüxẽẽgü i ngẽma Ménfiarü ãẽ̱xgacügü. Rü ngẽma Equítuanearü ĩanegüarü ãẽ̱xgacügü rü guxchaũ̃wa nanagagü i norü duũ̃xũ̃gü.

[14]Cori ya Tupana rü Equítuanearü ãẽ̱xgacügüna nanamu i wüxi i naãxẽ i ínatüexẽẽxũ̃. Rü nümagü nixĩ i guxũ̃wama guxchaxũ̃wa nagagüãxũ̃ i Equítuane. Rü ñoma wüxi i duũ̃xũ̃ i ngãxũ̃xũ̃ i nügü oxgüxũ̃ rü ichü̱xacüüxũ̃rüxũ̃ nixĩ.

[15]Rü taxúetama ta̱xacü Equítuaneca̱x taxü nax ítanapoxũ̃xũ̃, rü woo norü ãẽ̱xgacü rüe̱xna norü duũ̃xũ̃gü i Equítuanecüã̱x. Rü woo norü ãẽ̱xgacü i ñoma temarüxũ̃ naporagu rüe̱xna ngẽma duũ̃xũ̃gümare i ñoma dexnerüxũ̃ tama naporagu rü taxucürüwa ta̱xacü naxügü nax Equítuanexũ̃ ínapoxũ̃güxũ̃.

[16]Rü ngẽma ngunexũ̃gu i Equítuanecüã̱xgü rü ñoma ngexũ̃gürüxũ̃ tá poraãcü namuũ̃e. Rü tá naba̱i̱xãchie i ngẽxguma nüxũ̃ nadaugügu i ngẽma Cori ya Tupana ya Guxãétüwa ngẽxmacüarü pora i namaxã napoxcueãxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Rü ngẽma Equítuanecüãxgü i duũxũgü rü Yudáanecüãxgüxũ tá namuũe. Rü ngẽxguma ngẽma Yudáanecüãxgüna nacuãxãchiemaregu rü tá nabãixãchie, erü tá nüxna nacuãxãchie i ngẽma ãũcümaxũ i poxcu i Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü namaxã ueguxũ i Equítuane.

18Rü ngẽma ngunexũgu rü Equítuanewa tá nangẽxma ya wüximẽẽxpüx ya ĩanegü ya Ebréugawa duũxũgü nawa idexagüne rü nügü ixugüne nax Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacüga naxĩnüexũ. Rü wüxi ya yima ĩane rü naéga nixĩ i Üãxcüarü Ĩane.

19Rü ngẽma ngunexũgu i Equítuanewa rü tá nangẽxma i wüxi i ãmarearü guruxũ i Cori ya Tupanacãx ixĩxũ. Rü Equítuanearü üyeanearü ngaixcamagu rü Cori ya Tupanaégagu tá nanaxügü i wüxi i cuãxruxũ i nutanaxcãx.

20Rü ngẽma rü wüxi i cuãxruxũ tá nixĩ nax ngẽmawa duũxũgü nüxũ nacuãxgüxũcãx nax Equítuanewa Cori ya Tupanaxũ yacuãxüũgüxũ. Rü ngẽxguma ngẽma Equítuanecüãxgü rü Cori ya Tupanana nacagügu nax ngẽma duũxũgü i chixri namaxã chopetüxũmẽxẽwa ínanguxũxẽẽãxũcãx, rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá natanüwa nanamu i wüxi i norü ngũxẽẽruxũ nax ínapoxũãxũcãx rü ínanguxũxẽẽãxũcãx naxmẽxwa i norü uanügü.

21Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá Equítuanecüãxgüxũ nügü nacuãxẽxẽ, rü nümagü rü tá nüxṹ nayaxõgü. Rü tá naga naxĩnüe rü tá naxcãx nangutaquẽxegü nax nüxũ yacuãxüũgüxũcãx. Rü tá naxũnagü naxcãx nadai nax ngẽmaãcü ãmare nüxna naxãgüxũ. Rü Cori ya Tupanamaxã tá inaxunetagü rü ñũxũchi aixcüma tá nayanguxẽẽgü i ngẽma uneta i Cori ya Tupanamaxã nüxũ yaxugüxũ.

22Rü Cori ya Tupana rü tá Equítuanearü duũxũgücãx ngúxũ ínanguxẽxẽ. Natürü yixcama rü tá nanaxoxẽxẽ i ngẽma ngúxũ i yangegüxũ. Rü nüma i Equítuanecüãxgü rü tá Cori ya Tupanacãx nawoegu, rü nüma rü tá nüxṹ nangechaũtümüũgü rü tá nayanaxoxẽxẽ i ngẽma ngúxũ i yangegüxũ.

23Rü ngẽma ngunexũgu rü tá nangẽxma i wüxi i nama i mexũ i Equítuanewa ixügüxũ rü Achíriaanewa daxũ. Rü ngẽxguma i Achíriaanecüãxgü rü tá tauxchaãcü Equítuanewa naxĩ, rü ngẽxgumarüxũ tá ta i nüma i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Equítuanecüãxgü rü tauxchaãcü Achíriaanewa naxĩ. Rü wüxigu nügümaxã tá Tupanaxũ̃ nicuãxüũ̃gü.

24Rü ngẽma ngunexũ̃gu rü Iraéane rü Equítuanemaxã rü Achíriaanemaxã tá taãẽwa nangẽxmagü. Rü ngẽxguma i Iraéane rü tá wüxi i ngũ̃xẽxẽ nixĩ naxcãx i guxũ̃ma i nachixũ̃anegü i ñoma i naanewa ngẽxmagüxũ̃.

25Rü Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü norü ngũ̃xẽxẽ naxuegu rü ñanagürü: —Choma rü tá nüxũ̃ charüngũ̃xẽẽxũ̃ i Equítuanecüãx i chorü duũ̃xũ̃gü ixĩgüxũ̃. Rü ngẽxgumarüxũ̃ tá ta nüxũ̃ charüngũ̃xẽẽxũ̃ i Achíriaanecüãx i chõxmẽxmaxã chaxüxũ̃, rü tá nüxũ̃ charüngũ̃xẽẽxũ̃ i Iraéanecüãx i woetama chorü duũ̃xũ̃gü ixĩxũ̃ ==ñanagürü ga Tupana.

## Ichaía 20

### Achíriaanecüãxgü rü Equítuanegu rü Etiopíaanegu nachocu

1Rü wüxi ga ngunexũ̃gu rü nüma ga Chargóũ̃ ga Achíriaanearü ãẽxgacü rü inanamuãchi ga wüxi ga norü churaragüeru i poraxũ̃ nax ĩane ga Adúxwa naxũxũ̃cãx. Rü nüma ga yema churaragüeru rü naxcãx ínayagoõchi rü nayapu ga guma ĩane.

2Rü yexgumaũ̃cüü ga Cori ya Tupana rü orearü uruxũ̃ ga Ichaía ga Amú nanemaxã nidexa rü ñanagürü: —¡Ínacuxuchi i ngẽma cuxchiru i témüxũ̃ i nagu quicúxũ̃ rü ñũxũchi ngẽma curü chapatu i nagu quicuaxixũ̃! ==ñanagürü. Rü nüma ga Ichaía rü nayanguxẽxẽ ga yema Tupana namaxã nüxũ̃ ixuxũ̃ rü wixgutaãx nangexchiru rü nangearü chapatuãx rü yemaacü nixũ.

3Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Chorü duũ̃ ya Ichaía rü tomaepũx ya taunecü taguma chapatugu nicuaxi rü taguma naxchirugu nicũx. Rü ngẽma rü wüxi i cuãxruxũ̃ nixĩ naxcãx i ngẽma Equítuanecüãxgü rü Etiopíaanecüãxgü nax ngẽmawa nüxũ̃ nacuáxũ̃cãx i tãxacü tá namaxã ngupetüxũ̃.

4Rü ngẽxgumarüxũ̃ tá nixĩ i Achíriaanearü ãẽxgacü nax Equítuanecüãxgüxũ̃ rü Etiopíaanecüãxgüxũ̃ nachixũ̃anewa tüxũ̃ nagagüxũ̃ ya yaxguãxgüxe rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngextu̱xügüxe. Rü ngearü chapatuáxẽ rü ngexchiruxe rü ibáitaraxe tá tüxũ̃ nigagü nax ngẽmaãcü tüxũ̃ naxãneexẽẽxũ̃ca̱x.

5Rü ngẽma togü i nachixũ̃anegü i Etiopíaaneaxṹ̃ yaxõgüxũ̃ nax ínapoxũ̃ãxũ̃ca̱x rü ngẽma Equítuanecüã̱xmaxã nügü icua̱xüũ̃güxũ̃ rü tá poraãcü namuũ̃e rü naxãnee.

6Rü ngẽma ngunexũ̃gu rü guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü i márpechinücüã̱xgü rü tá ñanagürügü: “¡Dücax, nüxũ̃ pedau nax ta̱xacü namaxã nangupetüxũ̃ i ngẽma nachixũ̃anegü i nüxṹ̃ yaxõgüxũ̃, rü ngũ̃xẽẽca̱x nüxna icagüxũ̃ nax Achíriaanearü ãẽ̱xgacümẽ̱xẽwa tüxũ̃ ínanguxũ̃xẽẽxũ̃ca̱x! ¿Rü ñu̱xma rü texé tá tixĩxũ̃ ya tüxũ̃ ípoxũ̃xẽ?” = =ñanagürügü.

## Ichaía 21

### Ore i Babiróniamaxã tá ngupetüxũ̃chiga

1Ñaa nixĩ i Tupanaarü ore i chianexũ̃ i márpechinüwa ngẽxmaxũ̃chiga ixĩxũ̃. Ñoma buanecü ya tacü ya íxã̱ũ̱xẽmacü ya súrwaama ne ũemacü rü chianexũ̃waama ne ũcürüxũ̃ tá ngẽma chianexũ̃ i ãũcümaxũ̃wa ne naxĩ i ngẽma churaragü.

2Rü naxãũcümaxũ̃chi nixĩ i ngẽma Cori ya Tupana choxũ̃ wéxũ̃. Rü ngẽma taechitawa̱xexũ̃ rü nanaxü i ngẽma nagu naxĩnüxũ̃. Rü ngẽma máxwa̱xexũ̃ rü nayama̱x. ¡Pa Eráũ̃cüã̱x, rü Pa Médiacüã̱x, paxa ipexĩãchi nax Babiróniaanearü ĩaneca̱x ípeyaxüãchixũ̃! Rü choma rü tá chayacua̱xẽxẽ nax Babirónia ngúxũ̃ nüxũ̃ ingexẽẽgüxũ̃ ya naigü ya ĩanegü.

3Rü ngẽxguma nüxũ̃ chada̱u̱xgu i ngẽma Cori ya Tupana Babiróniacüã̱xmaxã üxũ̃ rü chauxune narüwẽ rü choxṹ̃ nangu̱x rü chaugü charüxã̱ũ̱xũ̃ ñoma wüxi i ngexũ̃ i íxraxacüchaũ̃xũ̃rüxũ̃. Rü yíxema duũ̃xẽgü ya ngúxũ̃ ingegüxe nax aita taxügüxũ̃, rü tümaga rü taxuxũ̃ma choxũ̃ naxĩnüxẽxẽ. Rü ngẽxguma nüxũ̃ chada̱u̱xgu rü chorü muũ̃maxã chabaixãchi.

4Rü choma rü tama nüxũ̃ chacua̱xéga nax ta̱xacü tá chaxüxũ̃. Rü chauxune rü muũ̃maxã nidu̱xru. Rü ngẽma yáuanecüarü gáuanexũ̃ rü noxri chorü me nixĩ, natürü i ñu̱xma nax naxẽanexũ̃ rü taxũ̃ i muũ̃ choxna naxã.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5Rü nüxũ̃ chadau nax Babiróniawa napetaexũ̃ rü taxũ̃ i õna namexẽẽxũ̃. ¡Pa Churaragüerugüx, paxa pegü pemexẽxẽ rü penade i perü poxũ̃ruũ̃gü nax perü uanümaxã pegü pedaixũ̃ca̱x!

6Rü Cori ya Tupana rü ñanagürü choxũ̃: —¡Ngéma naxũ rü ĩanearü poxegũ̃étügu namu i wüxi i churara i daxũtaeruxũ̃ nax cumaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃ca̱x i guxũ̃ma i ta̱xacü i nüxũ̃ nadauxũ̃!

7Rü ngẽxguma nüxũ̃ nada̱u̱xgu i carugü ya taxre i cowarugü itúchigüne rüe̱xna duũ̃xũ̃gü i búruétügu aunagüxũ̃ rüe̱xna caméyuétügu aunagüxũ̃ rü meama nüxũ̃ nadawenü ==ñanagürü ga Tupana.

8Rü ngẽma duũ̃xũ̃ i ngéma dauxũ̃taexũ̃ rü nica tagaãcü rü ñanagürü: —Pa Corix, guxũ̃ma i ngunecü rü chütacü rü nua chauchicawa changexmaecha. Rü taguma chape rü ichadawenüẽcha.

9Rü nüxũ̃ chadau i wüxi ya caru ya taxre i cowarugü itúchigüne ==ñanagürü. Rü nüma i ngẽma carugu aunagüxũ̃ rü tagaãcü nica rü ñanagürü: —Ĩane ya Babirónia rü marü nanguxuchi. Rü guxũ̃ma i norü tupanachicüna̱xãgü rü niwa̱xgü rü íxraxũ̃gu napoũ̃gü ==ñanagürü.

10Pa Chorü Duũ̃xũ̃güx, pema rü ngúxũ̃ pingegü ñoma tríguarü o i nagu napugüenerüxũ̃. Rü choma rü marü pemaxã nüxũ̃ chixu ga yema Iraéarü Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü chomaxã nüxũ̃ ixuxũ̃.

### Ore i Edóũ̃maxã tá ngupetüxũ̃chiga

11Wüxi i duũ̃xũ̃ rü Edóũ̃anewa tagaãcü choxna naca rü ñanagürü: —¿Pa Dauxũ̃taeruxũ̃x, ñuxgu tá ningune i ñaa chütaxũ̃? ¿Pa Dauxũ̃taeruxũ̃x, ñuxre nataxu nax yangóonexũ̃? ==ñanagürü.

12Rü nüma i dauxũ̃taeruxũ̃ rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Marü yea ne naxũ i ngóonexũ̃, natürü ngẽma chütaxũ̃ rü wena tá ínangu. Rü ngẽxguma wena choxna pecachaũ̃gu, rü marü name i wena chauxũ̃tawa pexĩ ==ñanagürü.

### Ore i Arábiaanemaxã tá ngupetüxũ̃chiga

13-14Pema i Arábiaanecüa̱x i taxetanüxũ̃ i Dedáũ̃wa ne ĩxẽ rü chianexũ̃arü chuxchuxũ̃necügu pegüxe ¡rü namawa tüxũ̃ peyangu̱xẽxẽ ya yíxema duũ̃xẽgü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ya uanüchax̱wa ibuxmüxẽ, rü dexá tüxna pexã erü titax̱awae! ¡Rü pemax, Pa Temácüax̱, rü namawa tüxũ̃ peyangux̱ẽxẽ ya yíxema duũ̃xẽgü ya uanüchax̱wa ibuxmüxẽ rü õna tüxna pexã!

15Erü yíxema rü tarachax̱wa rü würa ya ímemarenechax̱wa tibuxmü nax tama daigu tayuexũ̃cax̱.

16Rü Cori ya Tupana rü chomaxã nidexa rü ñanagürü: —Ñoma wüxi i puracütanüxũ̃ i wüxi ya taunecücax̱ nüxũ̃ ixunetaxũ̃rüxũ̃ tá nixĩ nax wüxi ya taunecü inguxgu rü tá nagúxũ̃ i norü pora ya yima ĩane ya mexẽchine ya Quedáx.

17Rü ngẽma norü churaragü i tama muũ̃wax̱egüxũ̃ i würamaxã daixũ̃ cuáxũ̃ rü noxre tátama ínayaxü ==ñanagürü. Rü Cori ya Iraétanüxũ̃arü Tupana nixĩ ya ngẽma ñacü.

## Ichaía 22

### Ore i Yerucharéũ̃maxã tá ngupetüxũ̃chiga

1Ñaa nixĩ i ore nachiga i Yerucharéũ̃arü doxonexũ̃ ya Tupana naxcax̱ choxũ̃ ngox̱etüxẽẽxũ̃ rü choxũ̃ nanawex̱ i ngẽma tá ngéma ngupetüxũ̃. ¿Tax̱acücax̱ nixĩ i guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü rü napataétügu naxĩgüxũ̃?

2Daa ĩane ga noxri ocaũ̃maxã yapaxũ̃ne rü ñux̱ma duũ̃xũ̃gü i yuexũ̃maxã nanapa. Natürü tama taramaxã nanadai rü tama daigu nayue.

3Rü guxũ̃ma i daa ĩanearü ãẽxgacügü rü churaragü rü wüxigu nibuxmü. Natürü woo würachax̱wa nax yabuxmüxũ̃ rü guxũ̃ma rü ínayauxũ̃ama.

4Rü ngẽmacax̱ i choma rü pemaxã nüxũ̃ chixu rü ñachagürü: “¡Choxna pixĩgachitanü, erü chorü ngechaũ̃maxã tá chaxaxu nagagu i ngẽma taxũ̃ i guxchaxũ̃ i chorü ĩanemaxã ngupetüxũ̃! Rü tama chanaxwax̱e nax texé choxũ̃ taãẽxẽẽxũ̃”, ñachagürü.

5Erü nüma ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü marü nanaxuegu nax wüxi i ngunexũ̃gu rü ngẽma Yerucharéũ̃arü doxonexũ̃ ya Tupana naxcax̱ choxũ̃ ngox̱etüxẽẽxũ̃wa tá ínanguxũ̃ i taxũ̃ i muũ̃ rü taxũ̃ i dai rü ĩxãchiãxẽ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Rü yima ĩanearü poxeguxũtápu̱x rü nagu ínapogüe. Rü ngẽma nax yaxaixchaxũ i duũxũgü rü máxpu̱xanexũwa nangu i naga.

6Rü ngẽma Eráũcüa̱xgü rü marü ínanamexẽẽgü ya naxnegü, rü ñu̱xũchi marü norü carugu nichoũ rü norü cowarugügu nitoũ. Rü ngẽma Quírucüa̱xgü rü nanade i norü poxũruũgü nax daiwa naxĩxũca̱x.

7Rü Yerucharéũarü doxonegü i mexẽchixũ rü nanapagü namaxã i norü uanüarü carugü i daiweũgü. Rü ngẽma churaragü i cowaruétügu ĩxũ rü ĩanearü poxeguxũarü ĩa̱xwa nichocuchaũ.

8Rü Yudáanecüa̱xgü rü taxuxũma ínanapoxũ. Rü ngẽma i ngunexũgu rü Yerucharéũcüa̱x rü nüxna narüyoũ ya yima Naxnepataxũ ya Naixnecüwa Ngẽxmane.

9Rü nüxũ nadaugü nax muxũwama nawüxtexũ i Dabíarü Ĩanearü poxeguxũtápu̱x. Rü ngẽma dexáchiũ i ñaxtügu üxũ rü dexámaxã nanaxüãcu.

10Rü yima Yerucharéũwa ngẽxmagüne ya ĩpatagü rü nüxũ nidaugü, rü nümaxũne ya yima ĩpatagü rü nagu nipogügü nax yima norü nutamaxã namexẽẽgüãxũca̱x i ĩanearü poxeguxũtápu̱x.

11Rü ngẽma taxre i ĩanearü poxeguxũtapu̱xarü ngãxũgu nanaxügü i wüxi i dexápáxũ nax ngẽxma nabagüãxũca̱x i ngẽma dexá i nüxíraxũxũ i dexápaxũwa ngẽxmaxũ. Rü ngẽmaãcü nügü namexẽẽgü norü uanücha̱xwa. Natürü tama nüxna nacua̱xãchie nax Tupana yixĩxũ ga nũxcüma nagu rüxĩnücü i ngẽma poxcu i ñu̱xma ínguxũ.

12Rü ngẽma ngunexũgu rü nüma ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü pemaxã nüxũ nixu nax pexauxexũ rü témüxũ i naxchirugu picu̱xgüxũ rü pegü pidüerugüxũ nax ngẽmaãcü penawéxũca̱x nax aixcüma tá naga pexĩnüexũ.

13Natürü pemax rü taãẽgu, rü petagu iperücho. Rü wocagü rü carnérugü pedai, rü namachiarü ngőxũ rü bínuarü axüxũ iperücho. Rü ñaperügügü: — Ngĩxã tachibüe rü taxaxegü erü moxũ rü tá marü tayue = =ñaperügügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[14]Rü nüma ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü cha̱u̱xca̱x nango̱x rü choxmachi̱xẽwa chomaxã nidexa rü ñanagürü: —Naxũ̃pa nax nayuexũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü rü taxũtáma nüxṹ nüxũ̃ charüngüma i ngẽma chixexũ̃ i naxügüxũ̃ ==ñanagürü. Rü ngẽma nixĩ i Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacüarü ore.

**Ore i ãẽ̱xgacüpataarü dauruxũ̃ i Chexnáchiga**

[15]Rü Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü chomaxã nidexa rü ñanagürü: —¡Naxũ̃tawa naxũ i Chéna i ãẽ̱xgacüpatamaxã icuáxũ̃ rü ñaa orexũ̃ namaxã yarüxu!

[16]“¿Ta̱xacü nua cuxü? ¿Texé cuxũ̃ tamu nax nuxã ma̱xpṹnegu i ãẽ̱xgacügü íta̱xgüxũ̃gu cuyacaxmaxũ̃ i cuxmaxũ̃ nax ngẽxma cutáxũ̃ca̱x?

[17]Rü woo cupora nax ãẽ̱xgacüpatamaxã nax cucuáxũ̃, natürü Cori ya Tupana rü tá cuxũ̃ niyaxu rü tá cuxũ̃ ínata̱xüchi i curü puracüwa rü yáxũ̃gu tá cuxũ̃ naña.

[18]Rü ñoma wüxi i perutarüxũ̃ tá yáxũ̃anewatama cuxũ̃ nata̱x. Rü nümagü i ngémacüã̱x rü norü puracüruũ̃mare tá cuxũ̃ nixĩxẽxẽ rü chixri tá cumaxã inacua̱x rü norü naanewa tá cuxũ̃ nata̱x. Rü ngẽxma tá cuyu, rü yimá curü carugü ya ñu̱xma namaxã cugü quicua̱xüxũ̃ne rü taxuwatáma cuxṹ name. Rü curü ãẽ̱xgacüca̱x rü wüxi i ãne tá quixĩ.

[19]Rü choma rü tá cuxna chanayaxu i ñaa curü puracü, rü ngẽmaãcü i cuma rü taxũtáma ãẽ̱xgacüpatamaxã icucua̱x.

[20]Rü ngẽma ngunexũ̃gu rü choma ya Cori ya Tupana rü chorü duũ̃ ya Eriaquíũ̃ ya Irichía naneca̱x tá chaca.

[21]Rü ngẽma naxchiru i máxpaxũ̃gu tá chayacu̱xẽxẽ, rü namaxã tá chayagoye i ngẽma curü goyexũ̃, rü nüxna tá chanaxã i ngẽma puracü i ñu̱xma cuxṹ ngẽxmaxũ̃. Rü nüma i Eriaquíũ̃ rü ñoma wüxi ya nanatürüxũ̃ tá nixĩ naxca̱x i Yerucharéũ̃arü duũ̃xũ̃gü rü guxũ̃ma i Yudáanearü duũ̃xũ̃gü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

22Rü naxmẹxgu tá chanaxű ya Dabípataarü chawi i wãxnaruxũ̃. Rü ngẽma nüma yawãxnaxũ̃ rü taxúetama tanawãxta. Rü ngẽma nüma nawãxtaxũ̃ rü marü taxúetama texé tayawãxna.

23Rü nüma rü nanatütanüxũ̃cạx rü taxũ̃ i ãẽxgacü tá nixĩ rü namaxã tá nataãẽgü. Rü choma rü ngẽma norü puracüwa tá chanangexmaechaxẽxẽ, ñoma wüxi i itapua i mürapewawa ipocuchixũ̃rüxũ̃.

24Rü naxmẹxwa tá nangẽxmagü i guxũ̃ma i ngẽmaxũ̃gü i nanatütanüxũ̃arü rü nataagüarü ixĩgüxũ̃. Rü woo i naguxũ̃raxũ̃ i íxraxũ̃ i naxpáũ̃gü rü copugü rü ñụxmata naguxũ̃raũ̃xũ̃ i baeruũ̃gü rü naxmẹxwa tá nangẽxmagü.

25Natürü wüxi i ngunexũ̃ rü Eriaquíũ̃ rü tá ta guxchaxũ̃ naxcạx ínangu rü tá ínamuxũchi i norü puracüwa. Rü ngẽxma tá inayarüxo i norü pora rü ngẽxma tá nayacuạx i norü ngũ̃xẽxẽ naxcạx i guxũ̃ma i ngẽma duũ̃xũ̃gü i nüxű̃ yaxõgüxũ̃” ==ñanagürü ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü.

## Ichaía 23

### Ore ya ĩanegü ya Tírumaxã rü Chidóũ̃maxã tá ngupetüxũ̃chiga

1Ñaa nixĩ i ore i ĩane ya Tírucạx ixĩxũ̃: Rü yima wapurugü ya Tárchixwa ne ĩxũ̃nearü yoragü rü nügümaxã naxauxe, erü ngẽma Tíruarü türe i nawa ínachoũ̃xũ̃ rü nachixe. Rü ngẽma türe i wapuruarü choũ̃chica i nawa wapurugü íchoũ̃xũ̃xũ̃ i ngẽxguma Chíprewa ne naxĩxgu rü marü poraãcü nachixe.

2Rü ngẽma nangupetüxũ̃cạx rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i Tírucüạ̃xgü rü ñụxũchi ngẽma taxetanüxũ̃ i Chidóũ̃cüạ̃xgü rü ínayachaxãchitanü. Rü yima norü wapurugü ga márgu yarüüxũ̃ne rü pexcạx nanana ga muxũ̃ma ga imexũ̃ ga norü yemaxũ̃gü.

3Rü yema már nüxű̃ nanatauxchaxẽxẽ nax togü ga nachixũ̃anegüxũ̃ namaxã nataxegüxũ̃ ga norü yemaxũ̃gü. Rü yema trigu ga Equítuanewa naxcạx nataxegüxũ̃wa rü taxũ̃ ga diẽru nayauxgü.

4Natürü i ñụxma i pema i Chidóũ̃cüạ̃xgü rü poraãcü pexãnee. Rü noxri rü márgu pexcạx ínangugüxũ̃ i guxũ̃ma i perü ngẽmaxũ̃gü, natürü i ñụxma rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

perü wapurugü ga márgu yarüüxũne rü marü ínayachaxãchitanü. Rü ngẽmacax ñoma wüxi i ngexũ i ãtéxũ i ngexacüxũrüxũ pixĩgü, rü poraãcü pengechaũgü.

5Rü ngẽxguma ngẽma Equítuanecüãxgü nüxũ cuáxchigagügu i ngẽma Tíruarü türemaxã ngupetüxũ rü poraãcü nangechaxũgü rü nüxṹ nangux.

6Rü ngẽma Equítuanecüãxgü rü tá ngẽma duũxũgü i wapuruãcuxũ ñanagürügü tá: —Name nixĩ i Tárchixcax pewoegu nax ngéma peyaxauxexũcax ==ñanagürügü tá.

7Rü ĩane ya Tíru nixĩ ga nũxcümaxũne ga ĩane ga duũxũgü guxũguma taãẽgu nawa irüchoxũne. Rü ngẽma ĩanecüãx ga duũxũgü nixĩ ga yáxũarü naanewa ne ĩxũ nax yexma yaxãpatagüxũcax.

8¿Rü texé tixĩ ya yíxema ãẽxgacüarü ĩane ya Tírumaxã naxueguxe i ngẽma ñuxma ngupetüxũ? Yima ĩanearü taxepataxũgüarü yoragü rü natachigagü, rü norü taxetanüxũ rü guxũma i togü i taxetanüxũ i ñoma i naanewa ngẽxmagüxũarü yexera nüxũ icuaxüchixũ nixĩgü.

9Rü Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü nixĩ i namaxã naxuegucü i ngẽma ñuxma namaxã ngupetüxũ nax ngẽmaãcü naxãneexẽẽxũcax i guxũma i ngẽma duũxũgü i nügü írütagüxũ rü nüxna nax nayauxãxũcax i norü pora i ngẽma duũxũgü i ñoma i naanewa nügü írüporaexũ.

10¡Pa Duũxũgü i Tárchixcüãxgüx, name nixĩ ipenaxügüe nax naanewa pepuracüexũ rü pitoegüxũ, erü ngẽma türe i nawa wapurugü ngugüxũ rü marü nataxuma!

11Rü nüma ya Cori ya Tupana rü márwa inanawex i norü pora, rü nachixũanegüxũ namuũxẽxẽ. Rü nanamu nax nagu napogüexũcax ya Canaáũarü ĩanegü ya meama ípoxegugüne.

12Rü ĩane ya Chidóũxũ ñanagürü: —¡Pa Ĩane ya ñoma wüxi i paxũ i chixri maxũxũrüxũ nax quixĩxũ, rü marütama nax petagu icurüxáũxũ! Rü woo tá Chíprewa naxĩ i curü duũxũgü nax ngẽxma nüxũ yanangümaexũcax i norü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

guxchaxũgü, natürü ngẽxma rü ta rü tagutáma taãẽxũ nayangaugü ==ñanagürü.

[13]¡Dücax, Pa Tírucüa̱x rü Chidóũcüa̱x, ga yema Babiróniamaxã ngupetüxũ! Rü yema norü duũxũgü rü marü natauxe yerü yema Achíriaanecüa̱xgü rü naxca̱x ínayaxüãchi rü nagu napogüe ga guma ĩane wüxigu namaxã ga norü ãe̱xgacüpataxũgü. Rü ñu̱xma rü ngẽma naeũgü i idüraexũ i chianexũcüa̱x rü ngẽma nachicawa namaxẽ.

[14]¡Pa duũxũgü i wapurugu rüxĩĩĩxũ i Tárchixcüa̱xgü rü pexauxe, erü ngẽma Tíruarü türe i nawa pengugüüxũ rü marü nataxuma!

[15]Rü ngẽxguma ya Tíru rü 70 ya taunecü tá inarüngeéga, nae̱xpü̱x ya taunecü ya wüxi ya ãe̱xgacü nagu maxũcü. Rü yima 70 ya taunecüguwena, rü ngẽma Tírucüa̱xgü rü wena tá togü i nachixũanegüaxṹ nanangúchaũxẽxẽ nax wena nataxegüxũca̱x ñoma wüxi i ngexũ i naxũnemaxã taxexũ rü norü wiyaewa yatügüaxṹ nangúchaũẽẽxũrüxũ.

[16]Rü duũxũgü rü ngẽma ngexũchiga nawiyae rü ñanagürügü: —Pa Cuxunemaxã Taxecü i Cuxũ Inangümaecüx, ¡rü nayaxu i curü árpa, rü ĩanegu namaxã iyaxüegu, rü mexũ i curü paxetagu napaxeta! ¡Rü muxũma i wiyaegu nawiyae, rü ngürüãchi ngẽmawa tá cuxna nacua̱xãchie! ==ñanagürügü.

[17]Rü ngẽxguma tá marü 70 ya taunecü inguxgu, rü Cori ya Tupana rü wena tá Tírucüa̱x i duũxũgüna nacua̱xãchi. Rü ngẽxguma i ngẽma Tírucüa̱xgü rü wena tá inanaxügüe nax ngẽma togü i nachixũanegüaxṹ nangúchaũxẽẽãxũ nax nügümaxã nataxegüxũ.

[18]Natürü ngẽma norü ngẽmaxũgümaxã nax nataxegüxũtanüwa ngĩxũ nayauxgücü i diẽru rü Cori ya Tupanaca̱x tá ngĩxũ ínaxüxüchigü. Rü taxũtáma marü nügüaxṹrica ngĩmaxã nanguxũgü rü ngĩxũ nanutaque̱xegü, natürü tá duũxũgü i Cori ya Tupanaca̱x puracüexũna ngĩxũ naxãgü i ngẽma diẽru nax ngẽmaãcü muxũma i õnaca̱x rü naxchiru i mexẽchixũca̱x ngĩmaxã nataxegüxũca̱x.

## Ichaía 24


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

### Cori ya Tupana rü tá poxcu ínanguxẽxẽ i ñoma i naanewa

[1]Dücax, Cori ya Tupana rü tá chianexũ̃xũ̃ nananguxuchixẽxẽ i ñaa naane, rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i nawa maxẽxũ̃ rü tá nanawoonexẽxẽ.

[2]Rü ngẽmatátama nüxũ̃ nangupetü i ngẽma chacherdóte rü ñu̱xũchi ngẽma duũ̃xũ̃gü, rü ngẽxgumarüxũ̃ tá ta nixĩ i ngẽma cori rü norü ngũ̃xẽẽruxũ̃, rü ngéma chiũra rü ngĩxrü ngũ̃xẽẽruxũ̃, rü ngẽma naxca̱x taxexũ̃ rü ñu̱xũchi ngẽma namaxã taxexũ̃, rü ngẽma toguxena diẽru paxaãchi ngĩxũ̃ ãxũ̃ rü ñu̱xũchi ngẽma paxaãchi ngĩxũ̃ yaxuxũ̃, rü ngẽma diẽruáxũ̃ rü ñu̱xũchi ngẽma ngearü diẽruáxũ̃.

[3]Rü ñoma i naane rü tá chianexũ̃xũ̃ nayanguxuchi rü tá nangeãcuanemare. Erü ngẽma nixĩ i Cori ya Tupana nüxũ̃ ixuxũ̃.

[4]Rü guxũ̃ i naanewa tá nipagüane rü tá narüñẽẽxgü i naigü rü nanetügü. Rü ngẽma nügü írüporagüxũ̃ rü tá ningearü pora̱ax.

[5]Rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i nawa maxẽxũ̃ i ñoma i naane rü chixexũ̃maxã nanapáxẽẽgü, erü tama nayanguxẽẽgü i Tupanaarü mugü, rü tama naga naxĩnüe i norü ucu̱xẽgü. Rü woo Tupanamaxã nüxũ̃ nixugüe nax guxũ̃gutáma yanguxẽẽgüãxũ̃ ga yema uneta ga Tupanamaxã naxügüxũ̃, natürü tama aixcüma nayanguxẽẽgü.

[6]Rü ngẽmaca̱x nixĩ i chixexũ̃ naxca̱x ínguxũ̃ i ñoma i naane rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i nawa maxẽxũ̃ rü ngúxũ̃ yangegüxũ̃. Rü ngẽmaca̱x nixĩ i ínagu̱xũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i ñoma i naanewa maxẽxũ̃ rü ínaxĩxũ̃ i norü mu, rü noxretama íyaxügüxũ̃.

[7]Rü yimá bínu rü marü wixgu nataxu, rü ngẽma úbanecügü rü norü da̱xaweane naxca̱x ínangugü. Rü ngẽma duũ̃xũ̃gü ga noxri taãẽgüchiréxũ̃ rü ñu̱xma rü ngechaũ̃wa nangẽxmagü.

[8]Rü marü nayagu̱x i ngẽma taãxẽ i ngẽma tutugümaxã rü árpagümaxã napetaegüxũ̃. Rü marü nachiane i ngẽma petawa ãũgatanüxũ̃.

[9]Rü marütama nax paxetagüacüma bínu pixagüxũ̃, erü ngẽma axewa̱xegüxũ̃ca̱x ya yimá bínu rü tá naxüxchíxü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[10]Rü yima ĩane ya duũ̃xũ̃gü noxri chixexũ̃gu maxẽxũ̃ nawa maxẽne rü ñu̱xma rü nangeãcu rü narüwãtagü ya ĩpatagü nax taxúema texe nagu ücuxũ̃ca̱x.

[11]Rü ngẽma duũ̃xũ̃gü rü namagüwa naxauxe erü marü nataxuma ya bínu. Rü guxũ̃ma i ngẽma taãxẽ rü marü nüxṹ inayacua̱x rü marü inarüxo i ñoma i naanewa.

[12]Rü yima ĩane rü marü nagu napogüe, rü ngẽma norü poxeguxũ̃arü ĩã̱x rü marü niwa̱x rü napoũ̃gü.

[13]Rü ñoma oribu ibuxuxguwena rü noxretama natanüwa yaxügüxũ̃rüxũ̃, rü ñoma úba ega norü buxguwena naxca̱x idaugügu i ngẽma noxretama i natanüwa yaxügüxũ̃rüxũ̃ tá nixĩ nax noxretama i duũ̃xũ̃gü íyaxügüxũ̃ nawa i ngẽma nachixũ̃anegü i ñoma i naanewa ngẽxmagüxũ̃.

[14]Rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i íyaxügüxũ̃ rü norü taãẽgümaxã tá aita naxüe. Rü ngẽma oéstecüã̱x rü tá Cori ya Tupanaxũ̃ nicua̱xüũ̃gü i ngẽxguma nüxũ̃ nadaugügu i norü pora ya Cori ya Guxũ̃arü Ãẽ̱xgacü ixĩcü.

[15]Rü éstewaama rü ñu̱xũchi ngẽma nachixũ̃anegü i márpechinüwa ngẽxmagüxũ̃wa rü Cori ya Iraétanüxũ̃arü Tupanaxũ̃ tá nicua̱xüũ̃gü.

[16]Rü guxũ̃ma i ñoma i naanearü tagu nüxũ̃ taxĩnü nax ñaxũ̃gu nawiyaegüxũ̃: —Name ya Tupana ya aixcüma mexũ̃gu rüxĩnücü ==ñaxũ̃gu nawiyaegüxũ̃. Natürü i choma rü ñachagürü: —Poraãcü chaugümaxã changechaũ̃, erü ngẽma taechitawa̱xegüxũ̃ rü taxũ̃ i chixexũ̃ naxügü rü taxúema nüxṹ tangechaũ̃tümüxũ̃ ==ñachagürü.

[17]Rü ngẽma ñoma i naanewa maxẽxũ̃ i duũ̃xũ̃gü rü ñoma naeũ̃gü i cueneegüxũ̃ nawe ngẽgüxũ̃rüxũ̃ tá nixĩgü. Rü ãũcümaxũ̃wa nangẽxmagü erü ñoma ãxmaxũ̃gu rüe̱xna yütagu nayixchaũ̃xũ̃rüxũ̃ nixĩgü.

[18]Rü yíxema cueneecügücha̱xwa iñaxẽ rü ãxmaxũ̃gu tá tingucuchi. Rü yíxema ngẽma ãxmaxũ̃wa inguxuchixe rü yütagu tá tangu. Rü pucü ya tacü tá narüngu rü ñoma i naane rü poraãcü tá naxĩã̱xãchiane.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

19Erü ñoma i naane rü poraãcütama naxĩã̱xãchiane, rü tá nawū́xcuane rü tá
narüwī́ẽmüane.

20Rü ñoma i naane rü wüxi i ngãxū̃xū̃rüxū̃ tá nichü̱xacüxü, rü ñoma wüxi ya
ĩpata ya chixri ipugüparanerüxū̃ tá nixĩã̱xcüxü. Erü norü duū̃xū̃güarü chixexū̃
rü poraãcü nataxüchi rü ngẽmaca̱x i ñoma i naane rü tá inayangu rü
tagutáma wena ínarüda.

21-22Rü ngẽma ngunexū̃gu ya Cori ya Tupana rü tá nanapoxcue i ngẽma
naãẽgü i chixexū̃ i dauxū̃wa ngẽxmagüxū̃ rü ñu̱xũchi ngẽma ñoma i naanewa
ngẽxmagüxū̃ i ãẽ̱xgacügü i chixexū̃gü. Rü tá nanangutaque̱xexẽxẽ, rü wüxi i
poxcuchicaxū̃gu tá nanawocu rü ngẽxma tá nanawãxtaxū̃. Rü ñu̱xũchi
muxū̃tama i ngunexū̃güwena rü tá namaxã nanaxuegu i norü poxcu.

23Rü ngẽxguma nüma ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü ãẽ̱xgacü
yixĩxgu i ma̱xpū́ne ya Chióū̃wa i Yerucharéū̃wa, rü yimá tauemacü rü tá
nadauemamare rü yimá üa̱xcü rü tá naxeemamare. Rü yima ĩanearü
ãẽ̱xgacügü rü tá nüxū̃ nadaugü ya Cori ya Tupanaarü üüne.

## Ichaía 25

### Ichaía rü wiyaemaxã Tupanaxū̃ nicua̱xüxū̃

1Pa Corix, cuma nixĩ i chorü Tupana quixĩxū̃. Rü choma rü cuxū̃ chicua̱xüxū̃
rü mexū̃maxã cuxū̃ chixuchiga, erü ngẽma nũxcümacürüwatama nagu
curüxĩnüxū̃ rü aixcüma cuyanguxẽxẽ rü taguma cunaxüchicüxü i ngẽma
nüxū̃ quixuxū̃.

2Rü yima ĩanegü rü nutapütagüxū̃ cunanguxū̃xẽxẽ, rü yima ĩanegü ya mea
ípoxegugüne rü nagu quipogügü. Rü yima uanügüarü ãẽ̱xgacügüpatagü rü
cuyanaxoxẽxẽ rü tagutáma wena marü nimexẽẽgü.

3Rü ngẽmaca̱x wüxi i nachixū̃ane i poraxū̃ rü tá cuxū̃ nicua̱xüxū̃, Pa Tupanax,
rü ngẽma duū̃xū̃gü i taxúxexū̃ma ngechaū̃xū̃ rü tá cuxū̃ namuū̃e.

4Rü yíxema ngearü poraã̱xgüxeca̱x rü cumax, Pa Corix, rü tümaarü poxū̃ruxū̃
quixĩ. Rü cuma rü tümaarü ngū̃xẽẽruxū̃ quixĩ ya yíxema taxúema tüxū̃
rüngū̃xẽẽgüxe. Rü cuma rü tümaétüwa cuchogü ya yíxema guxchaxū̃wa


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngẽxmagüxe. Rü cuma rü tümaarü gáuxpechitaruxũ quixĩ ya yíxema üa̱xcüarü naiemaxũ tüxũ iguxe. Rü tüxũ ícupoxũ nüxna i ngẽma duũxũgü i poraãcü chixecümagüxũ i ñoma taxüchicü ya buanecü ya pucümaxã íngucürüxũ ixĩgüxũ.

5Rü woo ngẽma uanü rü norü numaxã ínangu ñoma üa̱xcüema i waixũmü i paxũgu nguemaxũrüxũ, natürü i cuma rü nüxũ curüyexera ñoma wüxi i caixanexũ üa̱xcüemaxũ tüpechitaxũrüxũ. Rü cuma nixĩ i cuyanange̱a̱xgüxẽẽxũ i ngẽma duũxũgü i chixecümagüxũ.

6Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ma̱xpűne ya Chióũwa tá guxũma i duũxũgü i ñoma i naanewa maxẽxũca̱x nanaxü i wüxi i õna i taxũ. Rü ngẽma õna rü maixcuraxũ i chi̱xichixũ rü bínu ya marü ñuxgumama ixügücü rü namachi i chíxũ rü bínu ya rümemaegücümaxã naxca̱x nanamexẽxẽ.

7Rü ngẽma ngunexũgu rü nüma ya Cori ya Tupana rü yima ma̱xpűnewa tá inayanaxoxẽxẽ i ngẽma yu i ñu̱xma guxũ i nachixũanecüa̱xgüna ngechaũãxũ.

8Rü nüma ya Cori ya Tupana rü noxtacüma tá inayanaxoxẽxẽ i ngẽma yu, rü tá guxẽxũtama ínapixetü. Rü ñu̱xũchi guxũ i naanewa tá inayaxoxẽxẽ i ngẽma ãne i ñu̱xma norü duũxũgü ingegüxũ. Rü nüma ya Cori ya Tupana nixĩ i ngẽma ñacü.

9Rü ngẽma ngunexũgu i ngẽma duũxũgü rü ñanagürügü tá: —Daa nixĩ ya tórü Tupana ya nagu yaxõgücü rü tüxũ ínguxũxẽẽcü. ¡Ngĩxã tá taãẽgü rü nüxũ ticua̱xüũgü erü nüma tüxũ ínanguxũxẽxẽ! = =ñanagürügü tá.

10Rü yimá Cori ya Tupanamẹxẽ tá nixĩ i ma̱xpűne ya Chióũxũ ípoxũne. Natürü Moáxũ rü tá nayapuxcuchigü ñoma maxẽ i paxũ wüxi i guxchirepáũgu yapu̱xcuchixũrüxũ.

11Rü Moáane rü ñoma wüxi i wẽxgütaexũrüxũ pora naxü nax yexera naporaxũca̱x. Natürü nüma ya Cori ya Tupana rü tá nayanaxoxẽxẽ nax nügü yacua̱xüxũxũ.

12Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá nayawa̱xgüxẽxẽ i norü ĩanetapu̱xgü i máchanexũ rü taixũ. Rü natüchi rü waixũmüanewa tá ninuagümare.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

## Ichaía 26

### Norü poramaechigagu nawiyaegü i Yudáanecüã̱xgü

[1]Rü ngẽma ngunexũ̃ ya Tupana nagu napoxcuexũ̃ i norü uanügü rü ngẽma Yudáanecüã̱xgü, rü tá nawiyaegü nagu i ñaa wiyae: —Tüxṹ nangẽxma ya daa tórü ĩane ya porane ya tüxũ̃ ípoxũ̃ne nüxna i tórü uanügü. Erü nüma ya Cori ya Tupana rü tüxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ rü taixũ̃ i naxtapũ̱xmaxã ínanapoxegu ya daa tórü ĩane.

[2]¡Rü peyawãxna̱x i ngẽma norü ĩã̱xgü ya daa ĩane nax nachocuxũ̃ca̱x i ngẽma duũ̃xũ̃gü i Tupanape̱xewa mexũ̃ rü aixcüma naga ĩnüexũ̃!

[3]Rü cumax, Pa Corix, rü tüxũ̃ curüngũ̃xmügüxẽxẽ ya yíxema mexũ̃ i tümacüma tüxṹ ngẽxmaxe rü cuxna rüyoũ̃xẽ.

[4]¡Nüxṹ peyaxõ ya Cori ya Tupana, erü nüma nixĩ i guxũ̃guma pexna nadauxũ̃!

[5-6]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nanapoxcue i ngẽma nügü írütagüxũ̃. Rü ñu̱xũchi yima ĩane ya nügü írütaxũ̃ne rü nanaxãnexẽxẽ ñu̱xmata waixũ̃müanegu nangu nax ngẽmaãcü ngẽma duũ̃xũ̃gü i tama nügü icua̱xüũ̃güxũ̃ rü ngẽma ngearü diẽruã̱xgüxũ̃ nagu púgüexũ̃ca̱x ==tá nawiyaegü.

[7]Yíxema aixcüma Tupanape̱xewa mea maxẽ, rü tümacüma rü nawe̱xgu. Rü cumax, Pa Cori Pa Tupanax, rü tüxũ̃ curüngũ̃xẽxẽ nax yawéxũ̃ca̱x i tümacüma.

[8]Pa Corix, ngẽxguma naga taxĩnüegu i curü mugü rü taxuca̱xma taxoegaãẽgü. Rü ngẽma guxũ̃arü yexera nagu tarüxĩnüexũ̃ nixĩ nax cuga taxĩnüexũ̃ rü cuxũ̃ ticua̱xüũ̃güxũ̃.

[9]Chütacü rü guxũ̃ma i chorü ngúchaũ̃maxã cugu charüxĩnü. Rü aixcüma chorü maxũ̃nemaxã cuxca̱x chadau. Rü ngẽxguma cuma ñoma i naanewa cuxũxgu nax nüxna cucaxũ̃ca̱x i duũ̃xũ̃gü naxca̱x i norü maxũ̃, rü ngẽxguma tá nixĩ i aixcüma nüxũ̃ nacua̱xgüxũ̃ i ta̱xacü nixĩ i ngẽma cupe̱xewa mexũ̃.

[10]Rü woo nax cuxṹ nangechaũ̃tümüxũ̃güxũ̃ i ngẽma chixexũ̃gu maxẽxũ̃, Pa Corix, natürü nümagü rü tama nüxũ̃ nacua̱xgüéga nax ñuxãcü tá mea


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

namaxẽxũ. Rü woo duũxũgü i mea imaxẽxũtanüwa nangẽxmagügu, natürü chixexũ naxügüama rü tama nüxũ nacua̲xgüéga i ngẽma Cori ya Tupanaarü mexũ.

[11]Rü cumax, Pa Corix, rü marü naxca̲x icunamexẽxẽ i ngẽma norü poxcu, natürü i nümagü rü tama nüxũ nacua̲xgüéga. Natürü ngẽxguma nüxũ nadaugügu i ngẽma curü ngechaũ i taxũ naxca̲x i curü duũxũgü i mea maxẽxũ, rü tá naxãnee. ¡Chierüx cuma rü curü nuarü üxüemamaxã cunadaixgu i ngẽma curü uanügü!

[12]Pa Cori ya Tupanax, cuma nixĩ i mexũ toxca̲x ícunguxẽẽxũ, rü cuma nixĩ i toxũ curüngũxẽẽxũ nawa i guxũma i torü puracügü.

[13]Pa Cori ya Torü Tupanax, togü ga nachixũanegüarü ãe̲xgacügü rü tomaxã inacua̲xgü, natürü i ñu̲xma rü cuxũxicatama nixĩ i tacuáxũ nax torü ãe̲xgacü quixĩxũ.

[14]Rü ngẽma togü i nachixũanegüarü ãe̲xgacügü rü marü nayue, rü taxũtáma wena namaxẽ. Rü ñoma naxchipetagürüũmare nixĩ rü taxũtáma wena ínarüdagü. Rü cuma rü marü cunapoxcue rü ñu̲xũchi cunadai. Rü ñu̲xma rü taxúema nüxna tacua̲xãchigü.

[15]Pa Corix, cuma nixĩ i toxũ quimuxẽẽxũ nax ngẽmaãcü cuxũ ticua̲xüũgüxũca̲x. Rü ñu̲xũchi toxṹ nüxũ cutaneta i guxũma i tochixũanearü üyeanegü.

[16]Rü yexguma guxchaxũ toxca̲x ínguxgu, Pa Corix, rü cuxca̲x tadaugüama naétüwa ga yema ngúxũ ga toxca̲x ícunguxẽẽxũ nax toxũ curüwe̲xãchigüxẽẽxũca̲x.

[17]Rü cupe̲xewa, Pa Corix, rü toma rü ñoma wüxi ya ngexe ya tacharaũxe rü ngẽxguma marü taxíxraxacüchaũgu rü norü ngu̲xmaxã tügü rüxãũxũxe rü aita üxerüxũ tixĩgü.

[18]Rü ngẽxgumarüxũ ta ngúxũ tinge natürü natüca̲xma nixĩ erü tama torü uanügüme̲xẽwa ítananguxuchixẽxẽ i torü naane rü tama timu i ñoma i naanewa.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

19Natürü curü duũxũgü tixĩgü rü woo tanoxreẹxpụ̈x i ñụxmax, natürü wena tá timu. Rü woo togü tomaxã inacuạx i ñaa naanewa, natürü wüxi i ngunexũ tá nüxna ítanguxũ rü taãẽmaxã tá tawiyaegü. Rü cuma rü tá toxũ quimuxẽxẽ rü maxũ tá toxna cuxã ñoma cherena rü pạxmama tonetüna maxũ ãxũrüxũ.

20Dücax, Pa Chorü Duũxũgüx, rü name nixĩ i nagu pechocu ya yima pepatagü rü penawãtagü i perü ĩãxgü. ¡Rü paxaãchi ngẽxma picụxgü ñụxmata nüxṹ nangupetü i norü nu ya Cori ya Tupana!

21Erü nüma ya Cori ya Tupana rü napatawa tá ínaxũxũ nax ñoma i naanecüãx i duũxũgüxũ napoxcuexũcạx nagagu i norü pecadugü i napẹxewa naxügüxũ. Rü ñụxũchi ñoma i naane rü taxũtáma tüxũ nicụxgü ya yíxema nagu tüxũ nadaixe. Rü tá nangọx i ngẽma máetagü ga ñoma ga naanewa naxügüxũ.

## Ichaía 27

### Iraétanüxũarü nguxũchiga

1Rü ngẽma ngunexũgu rü nüma ya Cori ya Tupana rü norü tara i tacü i ãũcümacü rü pora ngĩxũwa ngẽxmacümaxã, tá nanacuạxi i ngẽma ngọxo i Lebiatáũ i ãxtape i wũxũgüãcü paxa ixũxũ. Rü ñụxũchi nüma ya Tupana rü tá nayamạx i ngẽma ngọxo i dragóũ i márwa ngẽxmaxũ.

2Rü ngẽma ngunexũgu rü Cori ya Tupana rü ñanagürü tá: —Nachiga pewiyaegü i Iraétanüxũ i ñoma úbanecü i mexẽchixũrüxũ ixĩxũ.

3Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i guxũguma nüxna chadauxũ i ngẽma Iraétanüxũ ñoma úbanecü dexámaxã imegüxũrüxũ. Rü ngunecü rü chütacü nüxna chadau nax taxúema nachixexẽẽxũcạx.

4Rü tama nixĩ i Iraétanüxũmaxã chanuxũ, natürü ngẽxguma nangẽxmagügu i tama chauga ĩnüexũ, rü choma rü tá ichayanaxoxẽxẽ ñoma tuxu rü natüane iguxũrüxũ.

5Rü ngẽxguma ngẽma Iraétanüxũ naxwạxegügu nax choma nüxũ charüngũxẽẽgüxũcạx, ẽcü chạụxcạx nawoegu rü chomaxã inangüxmüe ==ñanagürü tá ya Tupana.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[6]Rü tá ínangu i ngunexũ̃ i Acóbutanüxũ̃ rü ñoma nanetügü i muxchúmaxãxũ̃rüxũ̃ tá nixĩ nax Iraétanüxũ̃ wena ínadagüxũ̃ rü yamuxũ̃. Rü ngẽmaãcü i norü o rü ñoma i naane tá namaxã nanapa.

[7]¿Ẽxna Tupana rü Iraétanüxũ̃xũ̃ napoxcuexũ̃ yema norü uanügüxũ̃ napoxcuexũ̃rüxũ̃? ¿Rüexna Iraétanüxũ̃xũ̃ nadaixũ̃ yema norü uanügüxũ̃ nadaixũ̃rüxũ̃?

[8]Rü aixcüma nixĩ nax Iraétanüxũ̃xũ̃ napoxcuxũ̃ ga Tupana, rü wüxi ga norü cue ga ãũcümaxũ̃maxã ínanawoxũ̃ ga norü naanewa rü to ga nachixũ̃anewa nanamugü. Rü yema norü cue, rü ñoma buanecü ya éstewaama ne ũcürüxũ̃ nixĩ nax naporaxũ̃.

[9]Natürü nüma ya Cori ya Tupana rü tá nüxũ̃́ nüxũ̃ inayarüngüma i ngẽma Iraétanüxũ̃arü chixexũ̃gü rü tá ínanapi i norü pecadugü i ngẽxguma nagu napogüegu i norü tupananetagüarü ãmarearü guruũ̃güarü nutagü, ñoma nuta ya cal íxraxũ̃gu pocürüxü, rü ngẽxguma ínawogüãgu i ngẽma naigü i Acheráchicünaxãgü i namaxã natupanaãxgüxũ̃ rü nagu napogüegu i ngẽma guruũ̃gü i nawa norü tupananetagücax pumaratexe ínagugüxũ̃.

[10]Rü yima ĩane ya ípoxegune rü nagu napogüe ñoma wüxi ya ĩpata ya ngéma taxmarenerüxũ̃. Rü ñoma naane i taxúema ixãpataxũ̃warüxũ̃ nixĩ. Rü wüxi i nachica i wocagü nawa chibüexũ̃ rü naixchacüügü nawa nangõxgüxũ̃ rü ñuxũchi nagu nacagüxũ̃ nixĩ.

[11]Rü ngẽma naixchacüxügü rü ngẽxguma yapagügu rü ngẽma ngexũ̃gü rü norü üxüxũ̃ nanade nax ngẽmamaxã naxãxũ̃xũ̃güxũcax. Rü ngẽma duũ̃xũ̃gü rü nataxuma i norü cuax rü ngẽmacax ya Tupana ya norü ngoxẽẽruxũ̃ rü taxũtáma yáxna namaxã naxĩnü rü bai tá i namaxã yaxãũxãchixũ̃.

[12]Rü ngẽma ngunexũ̃ i Cori ya Tupana nagu yadexechixũ̃ i Iraétanüxũ̃, rü natü i Eufrátewa tá inanaxügü ñuxmatata Equítuarü natügu yacuáx nax nanutaqueexeãxũ̃ i Iraétanüxũ̃ ñoma trigu wüxipüxüchigü naxchirena inuxũ̃xũ̃rüxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[13]Rü ngẽma ngunexũ̃gu rü tá nagu nicue ya yimá cornéta ya tagane. Rü ngẽma Iraétanüxũ̃ i Achíriaanegu woonexũ̃ rü ñu̱xũchi ngẽma Equítuanewa gagüxũ̃ rü tá Yerucharéũ̃ca̱x nawoegu. Rü yima ma̱xpṹne ya üünenewa tá Cori ya Tupanaxũ̃ nicua̱xüũ̃gü.

## Ichaía 28

### Chamáriaca̱x tá ínangugü i guxchaxũ̃gü

[1]Wüxi i ngechaũ̃ tá nixĩ naxca̱x ya Chamária ya Efraíũ̃anearü ĩane ya taxũ̃ne ya namaxã nügü yacua̱xüũ̃güne i ngẽma duũ̃xũ̃gü i ngãxẽxũ̃. Yima ĩane ya Chamária ya metachinüxũ̃ iyacuáxũ̃arü ma̱xpṹnewa ngẽxmane, rü ñoma putüragü i mexũ̃gü i paxãma rüñẽ̱xchacuxũ̃rüxũ̃ nixĩ, rü norü duũ̃xũ̃gü rü bínumaxã nangãxẽecha.

[2-3]Rü ngẽmaca̱x nüma ya Cori ya Tupana rü ngéma tá nanamugü i norü uanügü i churaragü i poraxüchixũ̃. Rü ñoma gáuxũ̃ i dauxũ̃wa rüyi̱xũ̃rüxũ̃ rü buanecü ya taxüchicü ya ĩpatagügu pogüxũ̃rüxũ̃ tá nixĩgü. Rü ñoma pucü ya taxüchicü ya guxũ̃wama nanguanexẽẽcürüxũ̃ ta nixĩgü i ngẽma churaragü. Rü ngẽma norü uanügü i churaragü rü tá nagu napogüe ya yima ĩane ya Chamária ya namaxã nügü yacua̱xüũ̃güne i ngẽma duũ̃xũ̃gü i ngãxwa̱xegüxũ̃ i Efraíũ̃anewa ngẽxmagüxũ̃.

[4]Rü yima ĩane ya metachinüxũ̃ iyacuáxũ̃arü ma̱xpṹnewa ngẽxmane rü ñoma putüragü i paxãma rüñẽ̱xchacuxũ̃rüxũ̃ tá nixĩgü. Rü ñoma nüxíraxũ̃xũ̃ i iguarü o i ngẽxguma texé nüxũ̃ da̱u̱xgux rü ticawexũ̃ rü tangṍxũ̃rüxũ̃ tá nixĩgü.

[5]Rü ngẽma ngunexũ̃gu rü nüma ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü, rü norü ãẽ̱xgacü ya mexẽchicü tá nixĩ naxca̱x i ngẽma norü duũ̃xũ̃gü i íyaxügüxũ̃.

[6]Rü nüma ya Tupana rü tá ngẽma guxchaxũ̃güarü mexẽẽruũ̃güna nanaxã i cua̱x nax tama chixri namexẽẽgüãxũ̃ca̱x i duũ̃xũ̃güarü guxchaxũ̃gü. Rü ngẽma churaragü ya ĩane ípoxũ̃güxũ̃, rü nüma ya Tupana rü tá nüxna nanaxã i pora nax tama namuũ̃exũ̃ca̱x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

### Cua̱xruũgü rü unetagü i Yerucharéũca̱x ixĩxũ

7Natürü nangẽxma i togü i bínuarü ngu̱xmaxã ichü̱xatanücüüxũ rü axexũ i ngúxũmaxã itaixteparatanücüüxũ. Rü ngẽma chacherdótegü rü orearü uruũgü rü axexũ i ngúxũmaxã nichü̱xatanücüxü rü nitaixteparatanücüxü. Rü bínumaxã naxãũãẽgü. Rü axeũ i ngúxũgagu nitaixteparatanücüxü. Rü toxicaxũ nixu rü ngéma namuga i ngẽxguma nango̱xetügu. Rü ngãxãcü nanaxuegu i poxcu.

8Rü guxũma i ngẽma norü mechagü rü oxü i yixixũmaxã nayapagü rü nataxuma i wüxi i mecha i tama ãũãchixũ.

9-10Rü chauchiga nidexagü rü ñanagürügü: —¿Ẽxna nua cuxũ nax tomaxã nüxũ cuyarüxuxũca̱x i ore rü toxũ cuyangúexẽẽxũca̱x i ngẽma Cori ya Tupana cuxũ wéxũ? ¿Rü cuxca̱x e̱xna ñoma buxũgü i buexüchixũ i ngexwaca̱xtama ugütaexũ cua̱xgüxũãcü tá tomaxã quidexa? = =ñanagürügü.

11Rü dücax, rü ngẽxguma tama Tupanaga pexĩnüegu rü nüma rü to i nagawa tá pemaxã nidexa. Rü wüxi i naga i taxũtáma nüxũ pecuáxũwa tá nixĩ i pemaxã yadexaxũ ya Tupana.

12Nüma rü marü pemaxã nüxũ nixu ga ũpa rü ñanagürü: —Nua nixĩ i nangẽxmaxũ i taãxẽ. ¡Rü nuxã perüngũgü! = =ñanagürü. Natürü ga pema rü tama naga pexĩnüechaũ.

13Rü ngẽmaca̱x ya Cori ya Tupana rü ñoma buxũgü i buexüchixũ i ngexwaca̱xtama ugütaexũ cua̱xgüxũãcü tá pemaxã nidexa. Rü pema rü ngẽxguma ipexĩxgu rü buxũgü i ngexwaca ũxũ cua̱xgüxũrüxũ tá peca̱xwe̱xmaxã ipeyayi rü peyapíe, rü perü uanügü tá pexũ ínayaxuxũ.

14Rü ngẽmaca̱x, Pa Yatügü i Tauéegama Ĩnüechaũxũ i Yerucharéũmaxã Icua̱xgüxũx, ¡rü iperüxĩnüe i Cori ya Tupanaarü ore!

15Pemax rü ñaperügügü: —Taxucürüwa i torü uanü toxũ nadai erü marü wüxi i uneta taxü nax tama tayuexũca̱x rü togü toxũ ínapoxũxũca̱x = =ñaperügügü. Natürü ngẽma uneta rü yuwa tá pexũ nagagü erü wüxi i womüxẽẽmare nixĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16Rü ngẽmacax ya Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Chióũgu tá chanaxű ya wüxi ya nuta ya chomatama ichaxunetacü ya mexẽchicü. Rü yimáwa tá nixĩ inaxügüxũ̃ i guxũ̃ma i ngẽma chaxüxũ̃. Rü yíxema nagu iyauxãchíxe rü taxucax̲ma taxoegaãxẽ.

17Rü choma rü tá mea chanangugü i ngẽma naxüxũ̃ i wüxichigü i duũ̃xũ̃gü. Rü guxũ̃ma i ngẽma chaxüxũ̃ rü aixcüma nawex̲gu. Pema rü nüxű̃ peyaxõ i ngẽma uneta i Equítuanemaxã pexüxũ̃ nax pexũ̃ ínapoxũ̃xũ̃, natürü ngẽma rü wüxi i doramare nixĩ rü gáuxũ̃pütagü tá naétügu narüyi rü tá inayanaxoxẽxẽ. Rü taxũ̃ i dexá tá ínananguxẽxẽ i perü cux̲chicaxũ̃ ==ñanagürü ya Tupana.

18Rü ngẽxguma pexcax̲ tá ínangugügu i perü uanüarü churaragü i ãũcümaxũ̃, rü tá pexũ̃ narüporamaegü. Rü ngẽxma tá narüxomare i ngẽma perü uneta i Equítuanemaxã pexüxũ̃ rü perü uanü tá pexũ̃ nadai.

19Rü ngẽxguma ínangugügu i ngẽma churaragü i ãũcümaxũ̃ rü tá pexũ̃ nigagü. Rü guxũ̃ i ngunexũ̃ tá ínangugüxũ̃, rü ngunecü rü chütacü tá ínangugüxũ̃. Rü ngẽxguma nüxũ̃ pexĩnüechigagu rü muũ̃maxã tá pidux̲rue.

20Rü taxũ̃ i guxchaxũ̃gü tá pexcax̲ ínangugü, rü ñoma íxraxũ̃ i pechicaxũ̃gu cucaxgurüxũ̃ rü íxracü ya düxruũ̃maxã quidüxügurüxũ̃ tá nixĩ.

21Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá inanawex̲ i norü pora yema max̲púne ga Perachíũ̃wa nawéãgurüxũ̃. Rü tá nanangox̲ẽxẽ i norü nu yema Gabaóũ̃arü doxonexũ̃wa nangox̲ẽẽãgurüxũ̃. Rü ngẽmaãcü tá paxa nayanguxẽxẽ i norü puracü i nüxicatama nüxũ̃ nacuáxũ̃.

22¡Rü ngẽmacax̲ marütama nax Tupanaxũ̃ pecugüexũ̃ nax tama yexeraãcü pexũ̃ napoxcuexũ̃cax̲! Erü marü nüxũ̃ chaxĩnü nax Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü tá yanaxoxẽẽãxũ̃ i guxũ̃ma i ñaa nachixũ̃ane.

23¡Rü dücax, choxũ̃ iperüxĩnüe i ngẽma nüxũ̃ chixuxũ̃! ¡Rü mea iperüxĩnüe i ngẽma chorü dexagü!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[24]Rü ngẽxguma wüxi i naanewa puracüxũ natoechaũgu, rü tama aiegumüanexũ inarüxãũ rüẹxna caxũchimeanexũ inarüxãũ rüẹxna wacuanexũ inarüxãũ.

[25]Rü noxri rü nanametachinüane rü ñụxũchi nagu nanagü ya enéldochire rü comínuchire. Rü ngẽmawena rü meama üxchimüxũãcü inanatogü i trigu. Rü naanepechinügu nanato i chebáda rü chenténu.

[26]Rü Tupana nixĩ ya cuạx nüxna ãcü nax ñuxãcü tá natoexũ.

[27]Rü ngẽma enéldo rü tama tanapụx, rü yima comínu rü tama caruchicu naétüwa tadixpetü. Rü ngẽma enéldo rü wüxi i naixmenạxãmaxã nixĩ i inapoxũ nax nagüxẽẽxũcạx. Rü yima comínu rü ngẽxgumarüxũ ta wüxi i naixmenạxããcümaxã nixĩ i inapoxũ nax nagüxẽẽxũcạx.

[28]Rü ngẽxguma trigu ipụxgu, rü tama poraãcü tanapụx nax tama yapuexũcạx. Rü ngẽxgumarüxũ ta i ngẽxguma ãchicuxũmaxã napụxgu ya triguchire rü tama poraãcü tanapụx erü tama tanaxwạxe nax ngẽma nachicupüta yapuexẽẽxũ.

[29]Rü guxũma i ngẽma cuạx rü Cori ya Tupana ya Guxũétüwa Ngẽxmacüwa nixĩ i ne naxũxũ. Nüma ya Cori ya Tupana rü mexũ i ĩnügü nüxṹ nangẽxma, rü norü cuạxmaxã nayanguxẽxẽ i ngẽma nagu naxĩnüxũ.

## Ichaía 29

### Tupana nayaxucụxẽ i Yerucharéũarü duũxũgü

[1-2]Wüxi i taxũ i ngechaũ nixĩ i cuxcạx, Pa Yerucharéũ ya Dabíarü Ĩane Ixĩxũne. Curü duũxũgü rü gucü ya taunecügu nanaxügüecha i norü petagü. Natürü i choma ya Cori ya Tupana rü tá guxchaxũ pexcạx íchanguxẽxẽ. Rü aixta tá pexüe rü tá pexauxe erü yimá perü ĩane ya Yerucharéũ rü tá nigu ñoma ãmarearü guruũwa wüxi i ãmare iguxũrüxũ.

[3]Rü choma rü cumaxã charüxuanü, Pa Yerucharéũx, rü ngéma tá chanamugü i chorü churaragü nax cuxũ ínachomaeguãchixũcạx. Rü cucüwagu tá ichayanu i ngẽma chorü churaragü. Rü ngéma tá ichanachigüxẽxẽ ya chorü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

toxőõnegü nax yimáwa cuxcax naxĩpetütanüxũ̃cax rü cuxcax íyaxũ̃ãchixũ̃cax.

4Rü taxuwatáma cume rü waixũ̃müanegu tá cuyangücuchi rü tá cunanaxchixigaraũ̃. Rü ngẽxguma quidexagu rü tá cuxẽgamare.

5-6Natürü ngẽxguma tátama ngürüãchimare Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü taxũ̃ i duruanegümaxã, rü ĩãxãchianegümaxã, rü ãẽmacü i tagacümaxã, rü buanecü ya íxãũxẽmacümaxã, rü pucü ya tacümaxã, rü üxüema i tüxũ̃ imáxũ̃maxã tá nanapoxcue i ngẽma curü uanügü. Rü ngẽma muxũchixũ̃ i curü uanügü i cuxcax íyaxüãchixũ̃ rü ñoma waixũ̃müchicutexerüxũ̃ tá nixĩgü. Rü ñoma maxẽ ya pacü ya buanecü ngextá cuegücürüxũ̃ tá nixĩgü.

7Rü guxũ̃ma i ngẽma muxũchixũ̃ i uanügü i Yerucharéũ̃cax íyaxüãchixũ̃ nax nagu napogüexũ̃cax i naxtapüxgü rü norü duũ̃xũ̃güxũ̃ ínayauxũ̃xũ̃cax rü tá nibuxmü. Rü ñoma wüxi i nanegürüxũ̃ rüexna wüxi i ngoxetürüxũ̃ tá narütauxe.

8Rü ngẽma uanügü rü ñoma wüxi i duũ̃xũ̃ i taiyaxüchixũ̃ i nanegüwa chibünetaxũ̃rüxũ̃ tá nixĩgü, natürü ngẽxguma nabaixãchigu rü nataiyaama. Rü ñoma wüxi i taxawaxüchixũ̃ i nanegüwa axenetaxũ̃rüxũ̃ tá nixĩ, natürü ngẽxguma nabaixãchigu rü nitaxawaama. Rü ngẽmaãcü tá namaxã nangupetü i ngẽma muxũchixũ̃ i churaragü i Chióũ̃cax íyaxüãchixũ̃.

9Pemax, Pa Iraétanüxũ̃x, ñuxma rü ta tama peãẽxũ̃ pecuax rü woo nüxũ̃ pedauxgu i ngẽma Tupana üxũ̃, natürü peãẽwa rü pengexetügü. Rü ñoma ngãxẽxũ̃rüxũ̃ pixĩgü nax pichüxatanücüüxũ̃ i perü õwa woo taxuxũ̃ma i ngúchiáxũ̃ pixaxgügu.

10Rü ngẽmacax i nüma ya Cori ya Tupana rü yaxta i poraxũ̃ pexcax ngéma namu. Rü ngẽma perü orearü uruũ̃güchirex nixĩ i pemaxã icuaxgüxũ̃. Natürü tama aixcüma pemaxã nüxũ̃ nixugüe i ngẽma tá pexũ̃ ngupetüxũ̃, erü nüma ya Cori ya Tupana rü düxwa nayatüxetü nax tama nüxũ̃ nacuaxgüxũ̃cax.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]Rü guxũma i ñaa Tupana choxũ nüxũ dauxẽẽxũ rü pexca̱x rü ñoma popera i dixpütaxũ rü ñaxtachipe̱xexũrüxũ nixĩ. Rü ngẽxguma chi wüxi ya poperaarü daumatüxũ cuáxena tanaxãxgu nax nüxũ tadaumatüxũca̱x rü tüma rü tá ñatagürü: —Taxucürüwa nüxũ chadaumatü erü narüñaxtachipe̱xe ==ñatagürü tá.

[12]Rü ngẽxguma chi wüxi ya tama poperaarü daumatüxũ cuáxena tanaxãxgu nax nüxũ tadaumatüxũca̱x rü tüma rü tá ñatagürü: —Tama poperaarü daumatüxũ chacua̱x ==ñatagürü tá.

[13]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü choxũ: —Ñaa duũxũgü rü norü dexawaxicatama nügü nixugüe nax chorü duũxũgü yixĩgüxũ, natürü tama chauga naxĩnüe. Rü naa̱xmaxãxicatama choxũ nicua̱xüũgü, natürü norü maxũnewa rü tama chaugu narüxĩnüe. Rü ngẽma norü cua̱xüũgü rü duũxũgüarü ĩnüwa nanayauxgü.

[14]Rü ngẽmaca̱x i choma rü taxũ i cua̱xruũgü i chorü poramaxã chaxüxũ tá ñaa duũxũgüxũ ichawe̱x nax ngẽmamaxã íchanaba̱ixgüexũca̱x. Rü ngẽma norü ucu̱xẽruũgü i cua̱x nüxṹ ngẽxmagüxũ rü tá nüxṹ inarüxomare i norü cua̱x ==ñanagürü ya Tupana.

[15]¡Rü tügümaxã tangechaũgü ya yíxema Cori ya Tupanacha̱xwa tügü icu̱xgüchaũxe wüxigu namaxã i tümaarü chixexũ i ẽanexũwa taxügüxũ! Erü ñatagürügü: —Taxúema tüxũ tadau rü taxúema nüxũ tacua̱x i ngẽma ixügüxũ ==ñatagürügü.

[16]¿Rü tu̱xcüũ ípeyatóxẽxẽ i ngẽma mexũ ya Tupana pexca̱x üxũ? Rü ngẽma waixũmü rü taxucürüwama ngẽma üwechiruũmaxã nügü nawüxiguxẽxẽ. Rü wüxi i tũxũ rü taxũtá norü üruxũxũ ñanagürü: —Cuma rü tama nixĩ i choxũ cuxüxũ ==ñanagürü. Rü ngẽma tũxũ rü taxucürüwama norü üruũxũ ñanagürü: —Cuma rü tama cuãẽxũ cucua̱x nax ñuxãcü choxũ cuxüxũ ==ñanagürü.

### Cori ya Tupana rü Iraétanüxũmaxã nanaxuegu i mexũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Rü ngẽma Líbanuarü naixnecü rü paxa tá naane i toewa mexũ̃xũ̃ nayanguxuchi. Rü ngẽma naane i toewa mexũ̃ rü naixnecüxũ̃ tá nayanguxuchi.

18Rü ngẽma ngunexũ̃gu i ngẽma ngauchi̱xẽgüxũ̃ rü tá nüxũ̃ naxĩnüe ega ngẽxguma texé poperaxũ̃ naxca̱x daumatügu, rü ngẽma ingexetüxũ̃ rü tá nidaxuchitanü, rü taxũtáma waanexũ̃wa nangẽxmagü.

19Rü ngẽma iraxũ̃ nüxũ̃́ ngẽxmagüxũ̃ rü Cori ya Tupanamaxã tá nataãẽgü. Rü woo i ngẽma ngearü diẽrua̱xgüxũ̃ rü tá Iraétanüxũ̃arü Tupana ya üünecümaxã nataãẽgü.

20Rü ngẽma tama ixĩnüechaũ̃xũ̃ rü tá nagu̱x. Rü ngẽma nügü írütagüxũ̃ rü ngẽma chixexũ̃ ügüechaxũ̃ rü tá inayarüxo.

21Rü ngẽxgumarüxũ̃ tá ta inayarüxo i ngẽma ãẽ̱xgacüpe̱xewa doraxũ̃ ixugüexũ̃ nax tapoxcuxũ̃ca̱x ya yíxema taxuxũ̃ma i chixexũ̃ üchiréxe.

22-23Rü ngẽmaca̱x yimá Cori ya Iraétanüxũ̃arü Tupana ya Abraáũ̃xũ̃ unetacü rü ñanagürü: —Ñu̱xmawena rü marü taxũtáma naxãnee i ngẽma Acóbutanüxũ̃ rü bai tá nanadeãchichametügüxũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü, erü ngẽxguma tá nüxũ̃ nadaugügu i ngẽma mexũ̃ i natanüwa chaxüxũ̃, rü tá nüxũ̃ nicua̱xãchitanü nax choma rü chaxüünexũ̃. Rü tá choxũ̃ namuũ̃e i choma nax Iraétanüxũ̃arü Tupana ya üünecü nax chixĩxũ̃.

24Rü ngẽma choxna ixĩgachixũ̃ rü tá choxna nacua̱xãchie. Rü ngẽma chixri chauchiga idexagüxũ̃ rü tá nanayauxgü i chorü ngu̱xẽẽtae ==ñanagürü ya Tupana.

## Ichaía 30

### Natüca̱xmamare nax Equítuanearü ngũ̃xẽxẽca̱x nadaugüxũ̃

1Nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Wüxi i ngechaũ̃ nixĩ naxca̱x i ngẽma chaunegü i tama chauga ĩnüexũ̃. Nümagü rü tama choxna nacagüãcüma nanaxü i ngẽma nagu naxĩnüexũ̃ rü tama chauxũ̃tagu naxca̱x nadaugü i chorü ucu̱xẽ. Rü ngẽmaãcü nanayexeraxẽxẽ i norü pecadugü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2]Erü tama chorü ngũxẽẽcạx nadaugü. Rü Equítuanewa naxĩ nax Faraóũxũtagu ngũxẽẽcạx yadaugüxũcạx nax ngẽma ínapoxũgüxũcạx.

[3]Natürü nüma i Faraóũ rü taxũtáma ínanapoxũ. Rü ngẽma nax Equítuaneaxű̃ yaxõgüãxũ rü tá düxwa ngechaũ naxcạx ínanguxẽẽgümare.

[4-5]Rü woo i pema rü Equítuanearü ĩanegü ga Choáũwa rü Anéwa penamugü i perü orearü ngeruũgü, natürü guxũma i ngẽmagü rü taxuwama pexű̃ name. Erü ngẽma nachixũane i turaxũ rü taxũtáma pexũ ínapoxũ, rü guxchaxũ rü ãnexicatama tá pexcạx ínangụxẽxẽ = =ñanagürü ga Tupana.

[6]Rü ñaa nixĩ i Cori ya Tupanaarü ore nachiga i ngẽma Négueanewa ngẽxmagüxũ i ngọxogü. Rü ngẽma naane i ãũcümaxũ i nawa ngẽxmagüxũ i leóũgü rü ãxtapegü i tüxũ ngóxũ rü ãxtapegü i tüxna yuxuxũ, rü ngẽma naanegu búrutagügu rü caméyutagügu ngẽma Iraétanüxũ nayana i norü ngẽmaxũgü rü norü diẽrugü nax Equítuanearü ãẽxgacüna yanaxãxũcạx nax ínapoxũãxũcạx.

[7]Natürü natücạxma nixĩ i ngéma nanaãxũ i norü ngẽmaxũgü rü norü diẽrugü, erü Equítuane rü tama napora nax nüxũ nangüxẽẽxũcạx. Rü ngẽmacạx nixĩ i: —Ngọxo i natücạxma ixĩxũ i Taxuxũma Üxũgu chanaxüégaxũ = =ñanagürü ga Tupana.

[8]Rü yexguma ya Cori ya Tupana rü Ichaíaxũ ñanagürü: —¡Nua naxũ rü duũxũgüpẹxewa wüxi i mürapewatachinügu naxümatü i ñaa dexagü nax ngéma nangẽxmaechaxũcạx rü guxũguma ngẽmawa duũxũgü nüxna nacuạxãchiexũcạx i ngẽma nüxũ chixuxũ! = =ñanagürü.

[9]Ñaa duũxũgü rü duũxũgü i tama ixĩnüechaũxũ rü tama yaxõgüchaũxũ nixĩgü. Rü tama norü Coriarü ucụxẽgü inarüxĩnüechaxũ.

[10]Rü ngẽmacạx yíxema ngọxetügüexũ ñanagürügü: —¡Marütama nax pengọxetügüxũ! = =ñanagürügü. Rü yíxema orearü uruũgüxũ rü ñanagürügü: —¡Taxű i tomaxã nüxũ pixuxũ i ngẽma Tupana pexũ wéxũ woo aixcüma namexgu! ¡Rü dexagü i toõẽwa mexũxũ tomaxã pixu rü taxű i toxna peyañaxẽẽxũ i ngẽma torü taãẽgü! = =ñanagürügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]Rü ñanagürügü ta: —Nüetama ega tama Tupanaga taxĩnüegu. Rü marü name nax nüxna ítachocuxũ i ngẽma nama i mexũ. ¡Rü taxű i napẹxewa toxũ pengẽxmagüxẽẽxũ ya yimá Iraétanüxũarü Tupana ya Üünecü! ==ñanagürügü.

[12]Rü ngẽmacạx i Iraétanüxũarü Tupana ya Üünecü rü ñanagürü: —Pemax rü tama penayauxgüchaũ i chorü ucụxẽgü rü nagu peyaxõgü i ngẽma churaragüarü pora rü ngẽma tama mexũ. Rü ngẽmamaxã nixĩ i pegü ipepoxũgüxũ.

[13]Rü ngẽmacạx pegagu nixĩ i ngẽma tá pexũ üpetüxũ. Rü ñoma wüxi i naxtapụ̈x i máchanexũ rü ngű́xtexũ rü ngürüãchi iwáxũrüxũ pixĩgü.

[14]Rü ñoma wüxi i tüxũ i waixũmünaxcạx i íxraxũgu poũgüxũrüxũ tá pixĩgü. Rü nataxutama i wüxi i natüchi i mexũ i ắxwe namaxã iyaxuxũ ==ñanagürü.

[15-16]Rü yimá Cori ya Iraétanüxũarü Tupana ya Üünecü rü ñanagürü: —¡Chạụxcạx pewoegu rü chauga pexĩnüe rü ngẽmaãcü taxũtáma pexũ nangupetü! Rü ngẽxguma mea perüchogu rü chauga pexĩnüegu rü ngẽmaãcü tá nixĩ i pexű́ nangẽxmaxũ i perü pora ==ñanagürü. Natürü i pema rü tama chauga pexĩnüechaũ, rü ñaperügügüama: —Tomagü rü cowarugu tá tibuxmüama ==ñaperügügü. Rü aixcüma tá nixĩ i ngẽmaãcü perü uanügüchạxwa pibuxmüxũ. Rü pema rü ñaperügügüama: —Cowarugü i poraexüchixũgu tá tibuxmüama ==ñaperügügüama. Natürü perü uanügü i pewe ngẽgüxũ rü tá pexũ narüporamaegüama.

[17]Rü wüxitatama i perü uanü rü tá 1,000 i pema pexũ nibuxmüxẽxẽ. Rü ngẽxguma 5 yixĩxgu i perü uanügü rü guxãma i pema rü tá nạxchạxwa pibuxmü. Rü noxretama i pema tá ípeyaxügü ñoma wüxi i wonerapaweru i nüxica mạxpű́neétügu puxũrüxũ. Rü ñoma wüxi i naixmenạxã i cuạxruxũ i nüxica mạxpű́neétügu puxũrüxũ tá pixĩgü.

### Cori ya Tupana rü mexũ Iraétanüxũmaxã naxuegu

[18]Natürü nüma ya Cori ya Tupana rü pexũ ínananguxẽxẽ nax naxcạx pewoeguxũ nax ngẽmaãcü nüxű́ pengechaũtümüxũgüxũcạx. Rü nüma rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ínamemare nax pexũ̃ nawéaxũ̃ nax poraãcü pexũ̃ nangechaũ̃xũ̃. Erü nüma ya Cori ya Tupana rü aixcüma mexũ̃ namaxã naxuegu i ngẽma naga ĩnüexũ̃. Rü tá taãẽgü ya guxãma ya yíxema nüxṹ yaxõgüxe.

19Pa Duũ̃xũ̃gü i Chióũ̃cüã̱x i Yerucharéũ̃wa Maxẽxũ̃x, rü taxũ̃táma pexauxe. Erü nüma ya Cori ya Tupana rü ngẽxguma nüxũ̃ naxĩnügu i pega nax ngũ̃xẽẽcã̱x nüxna pecaxũ̃ rü tá nüxṹ pengechaũ̃tümüxũ̃gü. Rü ngẽxguma pexũ̃ naxĩnügu rü paxa tá pexũ̃ nangãxũ̃ga.

20Rü woo ñoma paũ̃rüxũ̃ rü dexárüxũ̃ nüma ya Cori ya Tupana rü pexcã̱x ínanguxẽẽgu i guxchaxũ̃gü, natürü nüma nax perü ngu̱xẽẽruxũ̃ yixĩxũ̃ rü taxũ̃táma pexchã̱xwa inicu̱x. Rü pexetümaxã tá nüxũ̃ pedau.

21Rü ngẽxguma namawa tügünewaama ícutüxgu rüẽ̱xna to̱xwewaama ícutüxgu, rü tá cuweama nüxũ̃ cuxĩnü i wüxi i naga i cuxũ̃ ñaxũ̃: —Nuama nixĩ i nama. ¡Rü nuama naxũ! ==ñaxũ̃.

22Rü ñoma wüxi i ãũ̃achixũ̃rüxũ̃ tá nüxũ̃ cuxo i ngẽma curü naxchicünã̱xãgü i diẽrumünaxcã̱x rü ngẽma curü tupananetachicünã̱xãgü i úirumaxã ichagüétüxũ̃. Rü ñoma tã̱xacü i ãũ̃achixũ̃rüxũ̃ tá nüxũ̃ cuxo rü cuxcã̱x rü guxchirerüxũ̃ tá nixĩ.

23Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá pucü ínanguxẽxẽ naxcã̱x i naxchire i cuanegu cutogüxũ̃. Rü ngẽma cuanewa rü muxũ̃tama i trigu i baxcaxũ̃ tá nawa narüxügü. Rü ngẽma curü wocagü rü ngẽma ngunexũ̃gu rü taanexũ̃wa tá nachibüe

24Rü woo curü wocagü rü búrugü i cuanewa namaxã cupuracüxũ̃ rü tá nanango̱xgü ya yimá baxcacü ya maxẽ rü ngẽma mea ícuexechite̱xexũ̃ i trigu

25Rü ngẽxguma ínanguxgu i ngẽma ngunexũ̃ i nagu Cori ya Tupana tá tümaarü uanüxũ̃ daixũ̃ rü yima ĩanearü poxeguxũ̃ tá niwã̱xgü. Rü guxũ̃nema ya itaxũ̃ne ya mã̱xpṹnegüwa rü ngüchitaeruxũ̃wa tá inarüyaegü i natügü rü dexá i poraũ̃chiüxũ̃.

26Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá norü duũ̃xũ̃güarü o̱xrigü nixüxũ̃gü rü ñu̱xũchi nüxũ̃ nayana̱ixgü. Rü yimá tauemacü rü ñoma üã̱xcürüxũ̃ tá poraãcü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

inabaxi. Rü ngẽma üaxcüema rü 7 expüxcüna tá yexera nanaiemaxüchi, ñoma 7 ya üaxcü nügüxũtawa ibáxixũrüxũ.

### Cori ya Tupana rü tá Achíriaanecax poxcu ínanguxẽxẽ

27Dücax, nüma ya Cori ya Tupana rü yáxũwa ne naxũ. Rü ngẽma norü nu rü ninai caixemaxũ i pamüemaxũmaxã. Rü ngẽma naberagü rü numaxã nanapagü. Rü yima norü conü rü ñoma üxüema i tüxũ iguxũrüxũ nixĩ.

28Rü ngẽma norü ngũãcüxü rü ñoma wüxi i natü irübaixũ i guxũwama inanguanexẽẽxũrüxũ nixĩ. Rü ngẽma nachixũanegü i tama naga ĩnüexũ, rü nüma ya Tupana rü tá guxchaxũ naxcax ínanguxẽxẽ nax ngẽmaãcü nüxũ nacuaxgüxũcax nax natüxũwa nangẽxmagüxũ. Rü tá namaxã inacuax i norü uanügü nax ngẽmaãcü ínatüexũcax.

29Natürü i pemax, Pa Tupanaarü Duũxũgüx, rü pexcax tá nangẽxma i taãxẽ i ngẽxguma peta i üünexũ i chütacü ípexügügurüxũ. Rü tá petaãẽgü ngẽxguma woweru picueãcüma yima maxpűne ya Cori ya Tupanapata nawa ngẽxmanegu pexĩgügu. Rü nüma nixĩ i Iraétanüxũarü poxũruxũ yixĩxũ.

30Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá pexũ nüxũ naxĩnüxẽxẽ i naga i tagaxüchixũ rü tá pexũ nanawex i norü pora. Rü perü uanümaxã tá poraãcü nanu. Rü üxüema i guxũxũ iguxũ tá naxcax nangoxẽxẽ, rü ãẽmacügü tá naxcax nanaxüxẽxẽ rü taxüchicü ya pucü tá ínanguxẽxẽ rü gáuxũpüta tá narüyixẽxẽ.

31Rü ngẽxguma nüxũ naxĩnüegu i ngẽma Cori ya Tupanaga rü nüxna nanguxgu i ngẽma norü poxcugü, rü nüma i Achíriaanecüãxgü rü tá poraãcü namuũe.

32Rü nüma ya Cori ya Tupana rü Achíriaanecüãxmaxã tá nügü nadai. Rü ngẽxguma wüxichigüarü cuaixca nüxna naxãxgu ya Tupana, rü tá naxãga i paũdérugü rü árpagü.

33Erü nũxcümacürüwatama nixĩ ga Achíriaanearü churaragücax rü norü ãẽxgacücax ínamexẽẽãxũ i wüxi i nachica i taxũ rü mátamaxũ i üxü nawa ngẽxmaxũ. Rü ngéma nangẽxma ya tacü ya üxü i muxũma i üxü nawa


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngẽxmane. Rü nüma ya Cori ya Tupana rü wüxi i cuemaxã tá nayanaixẽxẽ. Rü ñoma üxüema i achúfremaxã inaixũ̃rüxũ̃ tá nixĩ.

## Ichaía 31

### Taxũ̃ i ngechaũ̃ nixĩ naxca̱x i ngẽma Equítuanegu ngũ̃xẽxẽca̱x yadaugüxũ̃

[1]Wüxi i taxũ̃ i ngechaũ̃ nixĩ naxca̱x i ngẽma Iraétanüxũ̃ i Equítuanegu ngũ̃xẽẽca̱x yadaugüxũ̃. Nümagü rü nagu nayaxõgü ya yima muxũchine ya Equítuanearü carugü rü muxũchixũ̃ i churaragü i cowaruétügu ĩxũ̃. Natürü tama naga naxĩnüechaũ̃ ya yimá norü Tupana ya üünecü, rü tama norü ucu̱xẽca̱x nadaugü.

[2]Natürü nüma ya Cori ya Tupana rü guxũ̃xũ̃ nacua̱x rü nüxũ̃́ natauxcha nax guxchaxũ̃ ínanguxẽẽxũ̃. Rü ngẽxguma wüxi i ta̱xacü naxuegugu rü aixcüma nayanguxẽxẽ. Rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i chixexũ̃gu maxẽxũ̃ rü nüma ya Tupana rü tá guxchaxũ̃ naxca̱x ínanguxẽxẽ. Rü ngẽxgumarüxũ̃ tá ta guxchaxũ̃ naxca̱x ínanguxẽxẽ i ngẽma chixexũ̃arü üruũ̃güarü ngũ̃xẽẽruũ̃gü.

[3]Rü ngẽma Equítuanecüa̱x rü duũ̃xũ̃gümare nixĩgü, rü tama tupanagü nixĩgü. Rü ngẽma norü cowarugü rü namachimare nixĩgü, rü tama nixããxẽ. Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá guxchaxũ̃ naxca̱x ínanguxẽxẽ i ngẽma Equítuanecüa̱x nax ngẽmaãcü napoxcugüãxũ̃ca̱x. Rü ngẽma Equítuanecüa̱x rü ngẽma Iraétanüxũ̃ i norü ngũ̃xẽẽca̱x daugüxũ̃ rü wüxigu tá guxchaxũ̃gu nayi rü tá nayue.

[4]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü choxũ̃ ñanagürü: —Wüxi i leóũ̃ i carnéruxacü tüxũ̃ imáxũ̃ rü tama niña ega woo guxũ̃ma i ngẽma carnérugüarü dauruũ̃gü wüxigu aita naétü üegu. Rü ngẽxgumarüxũ̃ tá nixĩ ya Cori ya Tupana ya Guxũ̃étüwa Ngẽxmacü i ngẽxguma ma̱xpṹne ya Chióũ̃gu ínaxĩ̱xgu nax Yerucharéũ̃xũ̃ ínapoxũ̃xũ̃ca̱x.

[5]Rü ñoma wüxi i weri i naxchiãũ̃na idauxũ̃ i naétügu íñaũ̃xũ̃rüxũ̃ tá nixĩ nax nüma ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü tá Yerucharéũ̃na nadauxũ̃ rü norü uanüna napuãxũ̃ rü ínapoxũ̃ãxũ̃ rü ínanguxuchixẽẽãxũ̃ ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

6¡Pa Iraétanüxũx, naxca̲x pewoegu ya yimá ngóxũwama nüxũ pexoecü!

7Erü tá ínangu i ngunexũ i nagu tá ípenawogüxũ i ngẽma perü naxchicüna̲xãgü i úirunaxca̲x rü diẽrumünaxca̲x ga pexme̲xgü ga chixexũgümaxãtama pexügüxũ.

8Rü ngẽma Achíriaanecüã̲x rü taragu tá nayue, natürü taxũtáma duũxũgüarü poragagu nayue, erü choma nixĩ i nüxũ charüporamaexũ. Rü ngẽma daigagu rü norü churaragü rü tá nibuxmü, rü ngẽma norü ngextũ̲xüxũgü i íyaxügüxũ rü perü puracütanüxũ tá nixĩgü.

9Rü ngẽma norü ãẽ̲xgacü rü muũmaxã tá niña, rü ngẽma norü churaragüerugü rü norü wonerana tá ngéma nibuxmü. Rü ngẽma nixĩ i nüxũ yaxuxũ ya Cori ya Tupana nax Yerucharéũwa nüxṹ nangẽxmaxũ ya wüxi ya taxũne ya üxü nax namaxã napoxcuãxũca̲x i norü uanügü.

## Ichaía 32

### Ãẽ̲xgacü i mea duũxũgümaxã icuáxũ

1Rü tá nangẽxma ya wüxi ya ãẽ̲xgacü ya we̲xgu duũxũgümaxã icuácü, rü ãẽ̲xgacügü i mea duũxũgümaxã icua̲xgüxũ.

2Rü wüxichigü i ngẽma ãẽ̲xgacügü rü ñoma cu̲xchicaxũ i buanecücha̲xwa naxchipeta icúxũrüxũ tá nixĩgü. Rü ñoma ĩpata ya pucü ya taxüchicücha̲xwa natüxũgu ngaxínerüxũ tá nixĩgü. Rü ñoma natügü i paanexüchixũgu iya̲xgüxũrüxũ tá nixĩgü. Rü ñoma chianexũwa ngẽxmacü ya taxüchicü ya nutachipetarüxũ tá nixĩgü i ngẽma ãẽ̲xgacügü.

3-4Rü ngẽma ãẽ̲xgacügü rü tá mea nüxũ nadau i guxũma i ngẽma nachixũanewa ngupetüxũ. Rü ngẽxguma norü duũxũgü namaxã idexagügu rü tá mea nüxṹ inaxĩnüe. Rü taxũtáma ñu̲xãẽãcü norü duũxũgümaxã inacua̲xgü, natürü meamare tá namaxã inacua̲xgü. Rü ngẽxguma duũxũgümaxã yadexagügu rü tá mea nango̲x i norü dexa.

5Rü duũxũgü rü taxũtáma mexũ i duũxũãcüma nanaxugü i ngẽma chixexũgu maxũxũ. Rü ngẽma dauxcüraxũwa̲xexũ rü taxũtáma ñoma duũxũ i mexũãcüma namaxã nixĩgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

6Erü ngẽma duũxũ i chixexũgu maxũxũ rü chixexũmaxã nidexa rü ñu̲xũchi naãẽwa rü chixexũ i ĩnügu narüxĩnü. Rü naxca̲x nadau nax namáetaxũ rü Cori ya Tupanachiga doraxũ nixu. Rü tama ta̲xacü tümamaxã nangau ya yíxema taiyaxe, rü tama tüxũ naxaxẽxẽ ya yíxema ita̲xawaxe.

7Rü ngẽma dauxcüraxũwa̲xexũ rü womüxẽẽgu namaxũ rü ngẽma nagu naxĩnüxũ nixĩ nax chixexũ naxüxũ. Rü ãẽxgacüpe̲xewa doramaxã tüxũ nachixechigaxẽxẽ ya yíxema ngearü diẽrua̲xgüxe rü yíxema ngũxẽẽca̲x ícaxaxe.

8Natürü ngẽma duũxũ i mexũgu rüxĩnüxũ rü mexũ i ĩnügü nüxṹ nangẽxma. Rü ngẽma mexũ i nagu naxĩnüxũ rü taguma nüxũ narüxo.

### Guxchaxũgü tá ínangu naxca̲x i ngexũgü i rüchomaregüxũ i Yerucharéũcüa̲xgü

9Rü pemax, Pa Ngexũgü i Rüchomaregüxũx, ¡rü iperüxĩnüe i ngẽma tá pemaxã nüxũ chixuxũ! Pa Ngexũgü i Taxuguma Rüxĩnüexũx, ¡dücax, mea perüxĩnüe i chorü ore!

10Ñu̲xma rü petaãẽgü, natürü wüxi ya taunecüarü yexeraguwena tá pexoegaãẽgü, erü nigu̲xgü tá i nanetügüarü buxgü rü marü taxũtáma úba pibuxgü.

11Rü pemax nax iperüchomarexũ rü taxuguma perüxĩnüexũ, ¡ẽcü perü muũmaxã pidu̲xru̲xex! ¡Rü ípecu̲xũ i pexchirugü, rü naxchiru i témüxũgu picu̲xgü nax ngẽmaãcü penawéxũca̲x nax ngúxũ pingegüxũ!

12¡Perümaãchitanü rü pexauxe naxca̲x i perü naanegü ga noxri mexũ rü perü úbanecügu ga noxri oxochiréxũ!

13Rü chauchixũanearü naanegüwa rü tá narüxügü i tuxugü rü chixexũ i maxẽgü. Rü yima ĩane ga noxri taãxẽ nawa yexmanewa rü guxũnema ya ĩpatagü ga noxri taãxẽ nawa yexmanewa rü tuxugü rü maxẽgü i chixexũ tá nawa narüxügü.

14Rü yima ãẽxgacüpata rü ngéma tá nata̲xmare. Rü yima ĩane ga noxri muxũma i duũxũgü nawa maxẽne rü tá nachianemare. Rü ngẽma norü poxeguxũtápü̲xgü rü guxũgutáma ngéma nawogümare. Rü ngéma rü taãẽãcü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tá namaxẽ i búrugü i tama iyapuexũ̃ rü ñu̱xũchi ngéma tá nachibüe i naxũ̃nagü.

15Rü ngẽmawena ya Cori ya Tupana rü tá tatanüwa nanamu i Naãxẽ ya Üünecü. Rü ngẽxguma i ngẽma naane i taxuxũ̃ma i nanetü i mexũ̃ nawa rüxüxũ̃ rü tá naane i mexũ̃xũ̃ nananguxuchi. Rü ngẽma naanewa rü tá yexeraãcü name i nanetü.

16Rü ngẽma nachixũ̃anewa rü guxũ̃watama i duũ̃xũ̃gü rü we̱xgu tá namaxẽ rü tá aixcüma nügümaxã namecümagü.

17Rü ngẽma nax mea nügümaxã inacuáexũ̃ i duũ̃xũ̃gü rü nataxutama i nu. Rü duũ̃xũ̃gü rü tá nataãẽgü rü guxũ̃gutáma nügüxṹ nayaxõgü.

18Rü ngẽma chorü duũ̃xũ̃gü rü wüxi i nachica i nu nawa taxuxũ̃gu tá naxãchiũ̃gü. Rü ĩpatagü ya itaixũ̃newa tá namaxẽ. Rü yima ĩpatagüwa rü tá nataãẽgü.

19-20Rü woo taxũ̃ i gáuxũ̃pütagü rüyixgu rü perü naixnecüxũ̃ nachixexẽẽãgu, rü woo perü ĩanegu napogüegu, natürü i pema rü tá petaãẽ rü taxũ̃ i dexá íngexmaxũ̃gu tá petoegü. Rü ngéma tá penachibüexẽxẽ i perü woca rü perü búru.

## Ichaía 33

### Ore i Achíriaanechiga

1Pa Achíriaanex, wüxi i ngechaũ̃ tá nixĩ i cuxca̱x. Cuma rü cunadaiãcu i togü i ĩanegü, natürü taguma togü curü ĩane nadaiãcu. Cuma rü cutogüechitawa̱xe, natürü taguma togü nacuechitawa̱xegü. Natürü nawena nax togüxũ̃ cuda̱i̱xũ̃ rü cuma rü tá ta cuxũ̃ nima̱xgü. Rü nawena nax cutogüechitawa̱xexũ̃ rü cuma rü tá ta nacuechitawa̱xegü.

2Pa Cori ya Tupanax, ¡ẽcü cuxṹ tangechaũ̃tümüũ̃gü i toma nax cuxme̱xwa tangexmagüxũ̃! Rü tanaxwa̱xe i guxũ̃guma pa̱xmama toxũ̃ curüngũ̃xẽxẽ. Rü tanaxwa̱xe nax torü poxũ̃ruxũ̃ quixĩxũ̃ i ngẽxguma guxchagü toxca̱x ínguxgu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[3]Rü ngẽxguma duũ̃xũ̃gü nüxũ̃ ĩnüegu nax poxcu namaxã cuxueguxũ̃ rü nibuxmü. Rü ngẽxguma curü pora nüxũ̃ cuwe̲xgu rü nachixũ̃anegüarü duũ̃xũ̃gü rü nügü nawoone.

[4]Rü yema yemaxũ̃gü ga togü ga nachixũ̃anena napuxũ̃xũ̃ ga Achíriaanecüa̲x, rü norü uanügü rü tá ñoma munügü i muxuchixũ̃rüxũ̃ naétügu nayi nax nüxna napuxũ̃ãxũ̃ca̲x i ngẽma ngẽmaxũ̃gü.

[5]Nüma ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü daxũguxũ̃ i naanewa nixĩ i nangẽxmaxũ̃. Rü nüma nixĩ i mugü i we̲xguxũ̃ rü aixcüma mexũ̃ Chióũ̃arü duũ̃xũ̃güca̲x naxueguxũ̃.

[6]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü guxũ̃gutáma cuxna nadau. Rü yíxema tümaãẽxũ̃ cuáxe rü cua̲x tüxu̍̃ ngẽxmaxe, rü ngẽma rü wüxi i tümaarü meruxũ̃ i maxũ̃wa tüxũ̃ gaxũ̃ nixĩ. Rü ngẽma nax Cori ya Tupanaga taxĩnüxũ̃ rü wüxi i tümaarü meruxũ̃ nixĩ.

[7]Dücax, ñuxãcü ĩanearü namagüwa aita naxüexũ̃ i ngẽma Iraétanüxũ̃arü churaragüerugü, rü ñuxãcü norü ngechaũ̃maxã naxauxexũ̃ i ngẽma ãe̲xgacüarü orearü ngeruũ̃gü i Achíriaanecüa̲xgüxũ̃ rüngüxmüxẽẽchaũ̃güxũ̃.

[8]Rü ngẽma namagü rü düxwa nangeãcumare rü taxuxũ̃ma nagu naxĩ. Rü yema Achíriaanemaxã namexẽẽgüxũ̃ nax tama Yerucharéũ̃ca̲x íyaxũ̃ãchixũ̃ca̲x rü tama nayanguxẽxẽ. Rü taxúega naxĩnüe i ngẽma Achíriaanecüa̲xgü.

[9]Rü Iraétanüxũ̃ rü namae erü ngechaũ̃wa nangẽxmagü. Rü Líbanuarü naixnecügü rü nipagü. Rü Charóũ̃arü metachinüxũ̃ rü naxnücüanexũ̃ nayanguxuchi. Rü Bacháũ̃wa rü ma̲xpu̍̃ne ya Carméruwa rü nabáianemare

[10]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Ñu̲xma rü tá chayanguxẽxẽ i ngẽma nüxũ̃ chixuxũ̃ rü tá ichanawe̲x i chorü pora.

[11]Rü ngẽma perü ĩnügü, rü ngẽma perü puracügü i pexüxũ̃ rü chope̲xewa rü ñoma maxẽ ya ipagücürüxũ̃ rü ñoma guxchirerüxũ̃ nixĩgü. Rü choma rü chorü cuemaxã tá chayagu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[12]Rü ngẽma Achíriaanecüg̱xgü rü tá nixae. Rü ñoma tuxu i daxũgüxũ i üxüwa iwocuxũrüxũ tá nixĩgü.

[13]Rü pema i Achíriaanecüg̱xgü i yáxũwa ngẽxmagüe, ¡rü nüxũ pedau i ngẽma chaxüxũ! Rü pema ya Iraétanüxũ i ngaicamawa ngẽxmagüxe, ¡rü nüxũ picuaxãchitanü i chorü pora! ==ñanagürü.

[14]Rü Chióũwa nidu̱xruxe i ngẽma chixexũgu maxẽxũ. Rü ngẽma tama yaxõgüxũ rü poraãcü namuũe rü ñanagürügü: —¿Texé chi i tatanüwa tamaxama naétüwa ya yima üxü ya tüxũ iguxũne ya guxũguma inaiechane? ==ñanagürügü.

[15-16]Rü yíxema aixcüma mea maxűxẽ, rü yíxema aixcümaxũ ixúxe, rü yíxema tama womüxẽẽãcü tügü muarü ngẽmaxṹxẽ, rü yíxema tama nayauxtanüxẽ i guxchaxũarü mexẽxẽ, rü yíxema tama naga ĩnüxe i ngẽma tümamaxã máetagüchaũxũ, rü yíxema chixexũcha̱xwa ixũgachixe, rü yíxema tá tixĩ ya aixcüma maxűxẽ rü tüxű́ nangẽxmaxẽ i tümaarü cu̱xchicaxũ i nutanaxca̱x, rü guxũgutáma taxãwemü rü tagutáma nataxu i tümaarü dexá.

[17]Rü wenaxarü tá nüxũ pedau ya ãẽ̱xgacü ya norü ãẽ̱xgacüchirugu icúcü. Rü ngẽma norü üyeanegü i tachixũane rü yáxũwa nangu.

[18]Rü ngẽxguma nüxna pecua̱xãchiegu ga yema muũ ga pexű́ yexmaxũ ga yexguma Achíriaanecüg̱x pexca̱x íyaxüãchigu, rü ñapegürü tá: —¿Ngexũ yixĩxũ ga yema ngĩrü ugüruxũ ga yéma diẽru ga Achíriaaneaxű́ ngĩxũ ixütanücü? ¿Rü ngexũ nixĩ ga yema úiruarü yaarü ngugüruxũ? ¿Rü ngexũ nixĩ ga yema Yerucharéũarü dauxũtaechicagü i taxũnearü ugüruxũ? ==ñaperügü tá.

[19]Rü marü taxũtáma wena nüxũ pedaugü i ngẽma Achíriaanecüg̱xgü i chixexũgu maxẽxũ i tama nagaxũ pecuáxũ rü to i naga i tama nüxũ icuáxũwa idexagüxũ.

[20]Rü dücax, ¡nüxũ pedau ya Chióũ ya yima ĩane i ngextá tórü petagü i üünegüxũ nawa ixügüxũne! Rü pexetügümaxã tá nüxũ pedau ya Yerucharéũ ya ĩane ya taãẽne. Rü ñoma wüxi ya ĩpata ya naxchirunaxca̱x ya mexũnerüxũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tá nixĩ. Rü yima naixmenaxãgü i natüxü nagu ngagüxũ rü taxũtáma ínayangogü rü natüxügü rü taxũtáma nicauyegü.

21Rü nüma ya Cori ya Tupana rü Yerucharéũwa tá inanawex i norü pora. Rü nüma ya Tupana rü ñoma natügü i tacutüxũ rü poraũchíüxũrüxũ nixĩ. Rü ngẽma tórü uanügü rü taxucürüwa norü wapurugü ya iporanemaxã nagu nachocu nax tatanüwa nangugüxũcax.

22Erü nüma ya Cori ya Tupana rü tórü guxchaxũgüarü mexẽẽruxũ nixĩ. Rü nüma nixĩ i tamaxã inacuáxũ. Rü nüma nixĩ i tórü ãexgacü yixĩxũ. Rü nüma nixĩ i tórü poxũruxũ yixĩxũ.

23Rü tórü uanügüarü wapurugüarü naxchirutachinüpaweru rü íyangogügu i natüxügü rü tá niwax i ngẽma napáweru. Rü ngẽma naxchirutachinügü i namaxã yaxĩxũ rü taxũtáma nitexechigü rü taxucürüwa ngextá naxĩ. Rü ngẽma wapurugüarü ngẽmaxũgü i tatanüxũ rü Iraétanüxũ tá nüxna nanapuxũ rü nügü tá nayanu. Rü woo i ngẽma chixeparagüxũ rü tá nayana i ngẽma ngẽmaxũgü.

24Rü ngẽma ngunexũgügu rü taxúxetáma ya Yerucharéũcüãx rü ñatagürü: —Chidaxawe ==ñatagürü. Rü ngẽma Chióũcüãxarü pecadugü rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá nüxṹ nüxũ narüngüma.

## Ichaía 34

### Cori ya Tupana rü togü i nachixũanegücax poxcu tá ínanguxẽxẽ

1¡Pa Guxũma i Nachixũanecüãx, dücax, nua pexĩ rü iperüxĩnüe i ngẽma tá pemaxã nüxũ chixuxũ! ¡Rü nüxũ naxĩnü i ñoma i naane rü guxũma i nawa ngẽxmagüxũ! ¡Rü nüxũ naxĩnü i guxũma i naane rü guxũma i ngẽma nawa yaexũ!

2Erü nüma ya Cori ya Tupana rü guxũma i nachixũanegümaxã nanu. Rü ngẽxgumarüxũ ta namaxã nanu i guxũma i norü churaragü. Rü ngẽmacax namaxã nanaxuegu nax nadaiaxũ nax nayuexũcax.

3Rü ngẽma yuexũ rü ngéma tá nawogümare. Rü ngẽma naxũnegü rü tá nanayixanexẽẽgü. Rü nagü rü maxpũnegüwa tá narüyáũgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[4]Rü yimá üa̲xcü rü tauemacü rü ẽxtagü rü tá inadexgü. Rü ngẽma ya̲u̲xtüweanexũ̃ rü ñoma wüxi i poperarüxũ̃ tá nadixcumü. Rü yima ẽxtagü rü tá narüyi. Rü ñoma úbaatügü i paxũ̃ rüyi̲xũ̃rüxũ̃ tá nixĩgü. Rü ngẽma iguatügü i paxũ̃ rüyi̲xũ̃rüxũ̃ tá nixĩgü.

[5]Rü daxũwa tá nango̲x i Cori ya Tupanaarü tara. Rü natanügu tá nangu i Edóũ̃anearü duũ̃xũ̃gü ya Tupana yu namaxã ueguxũ̃.

[6]Rü ngẽma Cori ya Tupanaarü tara rü nagümaxã tá nadutachinü rü chíxũ̃maxã tá niyi̲xatachinücüxü. Rü ñoma ngẽxguma ãmareruxũ̃ carnéruxacügü rü chíbuxacügü idaixgurüxũ̃ tá nixĩ. Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ĩane ya Bochráwa wüxi i ãmare tá nigu, rü Edóũ̃anewa rü muxũ̃tama i duũ̃xũ̃güxũ̃ tá nadai.

[7]Rü ngẽma ãẽ̲xgacügü i Edóũ̃cüã̲xgü rü tá nadai ñoma wocagü iyatüxũ̃ daiwa nagagüxũ̃rüxũ̃. Rü ñoma wocaacügürüxũ̃ rü wocagü iyatüxũ̃rüxũ̃ tá nayue i ngẽma Edóũ̃cüã̲xgü rü waixũ̃mü rü tá nagümaxã nawaiane rü waixũ̃mütẽ̲xe rü norü chíxũ̃maxã tá guxũ̃wama niwaitẽ̲xe.

[8]Rü ngẽma ngunexũ̃gu tá nixĩ ya Cori ya Tupana inapoxcueãxũ̃ i Edóũ̃cüã̲xgü. Rü yimá taunecügu rü Tupana tá Iraétanüxũ̃xũ̃ naxütanü naxca̲x ga yema chixexũ̃ ga Edóũ̃cüã̲xgü Chióũ̃wa ügüxũ̃.

[9]Rü ngẽma Edóũ̃anearü natüxacügü rü o̲xwücharaxũ̃ tá nayanguxuchigü. Rü ngẽma norü waixũ̃müchicutẽ̲xe rü achúfrexũ̃ tá nayanguxuchi. Rü ngẽma waixũ̃mü rü ñoma o̲xwüchararüxũ̃ tá ninai.

[10]Rü woo ngunecü rü chütacü rü tagutáma nixo, rü guxũ̃gutáma ngéma nicaixqueecha. Rü ngẽma naane rü mucüma ya taunecü tá ngéma natáechamare, rü taxúetama wena ngéma taxüpetü.

[11]Rü cüchanagü rü murutucugü rü tá nawa namaxẽ. Rü ngẽxma tá nixãxchiaũ̃gü i ngurucugü rü murutucugü. Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá chianexũ̃xũ̃ nayangucuchixẽxẽ i ngẽma nachixũ̃ane.

[12]Rü tagutáma wena nüxũ̃́ nangẽxma i wüxi i ãẽ̲xgacü i namaxã icuáxũ̃. Rü guxũ̃táma i ngẽma norü ãẽ̲xgacügü rü inarütaxu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[13]Rü yima ãẽxgacüpatagüwa rü chuchuxũgü tá nawa narüxügü. Rü yima churaragüpataũgüwa rü chixexũ i natüanegü rü tuxugü tá nawa narüxügü. Rü wüxi i nachica i airugü i naixnecücüã̲x rü abetrú nawa maxẽxũ tá nixĩ.

[14]Rü ngẽma queturegü rü airugü i dauchitacüã̲xmaxã tá naxãmücügü. Rü ngẽma chíbugü rü nügüca̲x tá nacagü. Rü ngéma tá namaxẽ i werigü i chütacü naxüanexũ rü ngẽxma tá nüxũ nayangaugü i nachica i nagu nangũgüxũ.

[15]Rü ngẽxma tá nixĩ i naxãxchiaũxũ rü inayicharaũxũ i ngẽma cüchana. Rü ngéma tá nixĩ i nayaexacüxũ rü tüxna nadauxũ ya yíxema naxacügü. Rü ngéma tá ta nixĩ i namaxẽxũ i ĩyügü, rü ngẽma ĩyügü rü wüxichigü i yatüxũ rü norü ngexemaxã tá nixãmücüchigü.

[16]¡Rü ngẽma Cori ya Tupanaarü orewa pengúe! Rü taxũtáma wüxi i ngẽma naeũgü rü ngéma nangeéga, rü taxuxũtáma nayangemücü i ngexewa. Erü nümatama ya Cori ya Tupana rü ngẽmaãcü nanaxwa̲xe, rü wüxi cue ñaxũmaxã tá nixĩ i wüxiwa nagagüãxũ.

[17]Rü wüxichigü i ngẽma naeũgü rü namaxã nüxũ nixunetachigü i nachicachigü. Rü yima naxme̲xmaxã nixĩ i nüxũ yaxunetachigüxũ i ngẽma naanechigü. Rü guxũgutáma ngéma nangẽxmagüecha, rü ñu̲xũchi guxũgutáma ngéma namaxẽ.

## Ichaía 35

### Iraétanüxũ rü Chióũca̲x tá nawoegu

[1-2]Ngẽma chianexũ i pamarexũ i taxúema íxãpataxũwa rü wenatáxarü nawa nangẽxma i taãxẽ. Rü ngéma chianexũwa tá narüxügü i putüragü i líriugü rü guxũwatáma nangẽxma i taãxẽ. Rü nüma ya Cori ya Tupana rü wenatáxarü nanamexẽxẽ i Iraéane i chianexũ, rü ñoma Líbanuanerüxũ tá namexẽchi. Rü ñoma Carméruane i mexechixũrüxũ rü Charóũarü metachinüanerüxũ rü ngẽma Iraéanewa tá nabaxca i nanetügü. Rü guxãtáma nüxũ tadaugü i Cori ya Tupanaarü pora rü ñuxãcü nax namexẽchixũ i nümax.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[3]Rü ngẽma turaexũ ¡rü penaporaãchitanüxẽxẽ! Rü ngẽma ipaexũ ¡rü nüxũ perüngũxẽxẽ!

[4]Rü ngẽma muũexũ rü nüxũ ñapegügü: —¡Piporae, rü taxṹ i pemuũexũ! Rü daa nixĩ ya perü Tupana nax pexũ ínapoxũxũca̱x. Rü nüma tá nanapoxcue i perü uanügü i guxchaxũ pexca̱x íngu̱xẽẽxũ ==ñapegügü.

[5]Rü ngẽma ngunexũgu rü ngẽma ingexetüxũ rü tá nidauuchitanü, rü ngẽma ingauchiẽxũ rü tá ningo̱xnamachixẽgü.

[6]Rü ngẽma ibüyeparagüxũ rü ñoma cowü iyayuxnegüxũrüxũ tá nayayuxnegü. Rü ngẽma tama idexagüxũ rü aita tá naxüe. Rü ngextá taxúema íxãpataxũwa i íyapaanexũwa rü taxũ i dexá tá narüyuxũchíxü.

[7]Rü ngextá taxúema íxãpataxũwa rü naxtaxaxũ tá nayanguxuchi. Rü ngẽma naane i paxũ rü natüacügümaxã tá nanapa. Rü ngẽma ñu̱xma airugü i dauxchitacüa̱x ímaxẽxũwa rü dexnegü tá narüxügü.

[8]Ngéma tá nangẽxma i wüxi i nama i “Nama i Üünexũgu” ãégaxũ. Rü yíxema tama Tupanape̱xewa tügü mexẽ́́xe rü taxucürüwa nagu tixũ. Rü ngẽxgumarüxũ ta i ngẽma chixexũarü üruũgü rü taxucürüwa nagu naxĩ.

[9-10]Ngẽma namawa rü nataxutama i leóũgü, rü nataxutama i aigü i düraexũ i tüxna nangaicamagüxũ. Rü ngẽma namagu tá nawoegu i ngẽma duũxũgü i Cori ya Tupana ínguxũxẽẽxũ norü uanügümẽxẽwa. Rü taãẽxũ i wiyaegümaxã tá Chióũgu nachocu, rü guxũgutáma ngéma nataãẽgüecha. Rü ngéma rü marü nataxutama i axu rü ngúxũ, rü taãẽxicatatama nangẽxma.

## Ichaía 36

### Chenáqueri rü Yudáanegu naxücu

(2 R. 18.13-37; 2 Cr. 32.1-19)

[1]Rü yexguma marü 14 ga taunecü ãẽxgacü yixĩxgu ga Echequía, rü nüma ga Chenáqueri ga Achíriaanearü ãẽxgacü rü norü churaragümaxã guxũnema ga ĩanegü ga Yudáanewa yexmagüne ga ípoxegugüneca̱x ínayagoõchi rü nanapuxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2]Rü nüma ga Achíriaanearü ãẽxgacü rü Láquiwa inanamuãchi ga wüxi ga namücü ga churaragüeru ga Rabachégu ãégaxũ namaxã ga muxũma ga norü churaragü ga poraexũ nax ãẽxgacü ga Echequíaxũ íyadaugüxũcạx ga Yerucharéũwa. Rü yexguma Yerucharéũwa nangugügu, rü yema puchu ga mạxpűnewa yexmaxũarü ngaicamana nayachaxãchitanü nacüwawa ga yema nama ga yauxchiruchicawa daxũ.

[3]Rü ñụxũchi ãẽxgacü ga Echequíacạx nangemagü nax namaxã yadexagüxũcạx. Natürü nüma ga ãẽxgacü rü tama yéma naxũ. Rü nachicüxü yéma nanamugü ga Eriaquíũ ga Irichía nane ga ãẽxgacüpatamaxã icuáxũ, rü Chéna ga ãẽxgacüarü poperana daucü, rü Yoá ga Achá nane ga ãẽxgacüarü ngũxẽẽruxũ ixĩcü. Rü yéma naxĩ nax yema Achíriaanearü churaragüerumaxã yanadexagüxũcạx.

[4]Rü nüma ga yema Achíriaanearü churaragüeru rü nüxũ ñanagürü: — ¡Echequíamaxã nüxũ pixu i torü ãẽxgacüarü ore i ñaxũ!: “¿Cuma nagu curüxĩnügu rü tá nangẽxmaxũ i cuxũ ípoxũxũ i chọxmẹxwa?

[5]¿Rü nagu curüxĩnügu rü ngẽma curü dexagü rü chorü churaragüarü poramaxã nawüxiguxũ? ¿Rü texéaxű̃ nixĩ i cuyaxõxũ rü ngẽmacạx chomaxã cunuxũ?

[6]Rü nüxũ chacuạx nax Equítuanearü ãẽxgacüaxű̃ nixĩ i cuyaxõxũ. Rü aixcümaxũchi i Equítuanearü ãẽxgacü rü ñoma wüxi i dexnemenạxã i büyexũrüxũ nixĩ. Rü ngẽxguma nagu iyauxãchigu rü nagu tangúxmẹx i natüchi. Rü ngẽxgumarüxũ nixĩ i Equítuanearü ãẽxgacü i Faraóũ, rü guxchaxũ tümacạx ínanguxẽxẽ ya guxãma ya yíxema nüxű̃ yaxõgüxe.

[7]Rü ngẽxguma tá choxũ ñacuxgu: ‘Toma rü torü Cori ya Tupanaaxű̃ nixĩ i tayaxõgüxũ’, ñacuxgu. ¿Ẽxna tama nüma ga Echequía yixĩxũ ga iyanaxoxẽẽgüaxũ ga yema togü ga nachicagü ga Tupanaxũ nawa yacuạxüũgüxũ, rü yema Tupanaarü ãmarearü guruũgü, rü ñụxũchi Yudáanecüậxgü rü Yerucharéũcüậxgü ga duũxũgüxũ namuxũ nax wüxitama i ãmarearü guruũwa Tupanaxũ yacuạxüũgüxũcạx?” ==ñanagürü ga Achíriaarü churaragüeru.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]Rü ñu̱xũchi ñanagürü: —Chorü cori ya Achíriaanearü ãe̱xgacü rü wüxi i uneta cumaxã naxü. Choma rü tá 2,000 i cowarugü cuxna chamugü ega cuxú̱ nangẽxmagu i 2,000 i churaragü i cowarumaxã icua̱xgüxũ̃.

[9]Cuma rü tama cupora nax cuyañaxẽẽxũ̃ i woo i ngẽma Achíriaanearü churaragüeru i natüxũ̃waama üxũ̃. ¿Ẽ̱xna nagu curüxĩnü nax Equítuanewa naxca̱x ícuca̱xaxũ̃ i cowarugü rü churaragü i ngẽma cowarugümaxã icua̱xgüxũ̃?

[10]¿Ẽ̱xna cuma nagu curüxĩnü nax tama Cori ya Tupanaarü ngũ̃xẽẽmaxã yixĩxũ̃ nax nua chaxũxũ̃ nax naxca̱x íchayagoxõchixũ̃ca̱x rü chanadaiãcuxũ̃ca̱x i ñaa nachixũ̃ane? Rü nüma ya Cori ya Tupana nixĩ i choxũ̃ namuxũ̃ nax naxca̱x íchayagoxõchixũ̃ca̱x rü chanadaiãcuxũ̃ca̱x ==ñanagürü.

[11]Rü Echequíaarü ngũ̃xẽẽruũ̃gü ga Eriaquíũ̃, rü Chéna, rü Yoá rü yema Achíriaanearü churaragüeruxũ̃ nangãxũ̃gagü rü nüxũ̃ ñanagürügü: —Cuxna naxca̱x taca nax Araméutanüxũ̃gawa tomaxã quidexaxũ̃, erü ngẽma nixĩ i nüxũ̃ tacuáxũ̃. ¡Rü taxú̱ i Ebréugawa tomaxã quidexaxũ̃ i cumax! Erü guxũ̃ma i ngẽma duũ̃xũ̃gü i ĩanearü poxeguxũ̃arü dauxũ̃wa irüdaunüxũ̃ rü nüxũ̃ naxĩnüe ==ñanagürügü.

[12]Natürü nüma ga Achíriaanearü churaragüeru rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Ngẽma Achíriaanearü ãe̱xgacüarü ore rü tama perü corimaxã rü bai i pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ca̱x yixĩxũ̃ nax nua choxũ̃ namuxũ̃. Natürü ngẽma duũ̃xũ̃gü i yea ĩanearü poxeguxũ̃arü dauxũ̃wa irüdaunüxũ̃gümaxã nixĩ i nüxũ̃ chixuxũ̃, erü nümagü tá nixĩ i pexrüxũ̃ naũ̃ nango̱xgüxũ̃ rü naxũ̱xũ̃wa naxaxegüxũ̃ ==ñanagürü.

[13-14]Rü yexguma ga yema Achíriaanearü churaragüeru rü inachi rü tagaãcü Ebréugawa ñanagürü: —¡Nüxũ̃ pexĩnüe ya yimá Achíriaanearü ãe̱xgacü ya poracü pemaxã nüxũ̃ ixuxũ̃! Rü nüma rü ñanagürü: “¡Taxú̱ i pegü penawomüxẽẽxũ̃ i Echequía! Nüma rü taxũtáma cho̱xme̱xwa pexũ̃ ínanguxũ̃xẽxẽ”, ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15-16Rü ngẽxguma Echequía pexũ̃ yaxõgüxẽẽchaũ̃gu nax Cori ya Tupanaaxṹ peyaxõgüxũ̃cax, rü pexũ̃ ñaxgux: “Nüma ya Cori ya Tupana rü aixcüma tá tüxũ̃ ínanguxũ̃xẽxẽ, erü tama nanaxwax nax Achíriaanearü ãẽxgacümẽxẽgu nanguxũ̃ ya daa ĩane”, ñaxgu, ¡rü taxṹ i naga pexĩnüexũ̃! Rü nüma ya yimá Achíriaanearü ãẽxgacü rü nua choxũ̃ namu nax pemaxã nüxũ̃ chayarüxuxũ̃cax nax namaxã perüngüxmüexũ̃cax rü naxmẽxwa pegü pengẽxmagüxẽẽxũ̃cax. Rü ngẽmaãcü i wüxichigü i pema rü tá penangõx i ngẽma norü úbanecüarü o, rü norü igunecüarü o rü ñũxũchi ngẽma noxrütama puchuwa ngẽxmaxũ̃ i dexáwa tátama pexaxegü.

17Rü ngẽmawena rü wüxi i nachixũ̃ane i pechixũ̃anerüxũ̃ ixĩxũ̃wa tá pexũ̃ nagagü. Rü ngẽma nixĩ i wüxi i nachixũ̃ane i ngextá trigunecügü nawa ngẽxmaxũ̃ nax penaxüxũ̃cax i perü paũ̃ rü úbanecügü nawa ngẽxmaxũ̃ nax penaxüxũ̃cax i perü bínu.

18Rü ngẽxguma Echequía pexũ̃ ngẽma ñaxgux nax Cori ya Tupana tá pexũ̃ ínguxũ̃xẽẽxũ̃ rü ¡taxṹ i naga pexĩnüexũ̃ nax pexũ̃ nawomüxẽẽxũ̃! Rü dücax, rü natanüwa ga guxũ̃ma ga yema togü ga nachixũ̃anegü ¿rü ngexũ̃rüxüxũ̃ ga yema nachixũ̃anegüarü tupanagü rü napora nax Achíriaanearü ãẽxgacümẽxẽwa pexũ̃ ínapoxũ̃xũ̃?

19¿Rü ngexũ̃gü nixĩ i ngẽma tupanagü i Amáxanecüãgüxarü, rü Arpáxanecüãxarü, rü Cheparabaíũ̃anecüãxgüarü, rü Énaanecüãxgüarü rü Íbaanecüãxgüarü? ¿Rü yema tupanagü rü nüxṹ natauxchaxũ̃ yixĩxũ̃ ga chõxmẽxwa nax ínanguxuchixẽxẽãxũ̃ ga ĩane ga Chamária?

20Rü dücax, rü natanüwa ga guxũ̃ma ga yema togü ga nachixũ̃anegüarü tupanagü ¿Rü ngexũ̃rüüxũ̃ yixĩxũ̃ ga nachixũ̃anexũ̃ chõxmẽxwa ípoxũ̃xũ̃? ¿Rü tũxcüũ̃ i ñũxma i nagu perüxĩnüexũ̃ rü Cori ya Tupana tá yixĩxũ̃ ya chõxmẽxwa ínapoxũ̃cü ya Yerucharéũ̃? ==ñanagürü ga yema Achíriaanearü churaragüeru.

21Rü yema duũ̃xũ̃gü rü nachianegümare, rü taxuxũ̃ma ga oremaxã nanangãxũ̃gü, yerü ga ãẽxgacü ga Echequía rü nüxũ̃ yema ñanagürü nax taxumaama nangãxũ̃gagüaxũ̃cax.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

22Rü yexguma ga Eriaquíĩ̃ ga Irichía nane ga ãẽxgacüpatamaxã icuácü rü Chéna ga ãẽxgacüarü poperagüna daucü rü Yoá ga Achá nane ga ãẽxgacüarü ngũ̃xẽẽruxũ̃ ixĩcü rü nanaxĩ̱xãchiãẽgü rü nügü narügáutechirugü. Rü ãẽxgacü ga Echequíaxũ̃tawa naxĩ nax namaxã nüxũ̃ yanaxugüexũ̃cạ̱x ga yema Achíriaanearü churaragüeruarü ore.

## Ichaía 37

### Echequía rü Tupanaarü ngũ̃xẽxẽcạ̱x nadau nax Chenáquerimẹ̱xẽwa ínanguxuchixẽxẽãxũ̃cạ̱x ga Yudáane

(2 R. 19.1-37; 2 Cr. 32.20-23)

1Rü yexguma yemaxũ̃ naxĩnügu ga gumá ãẽxgacü ga Echequía rü nügü narügáutechiru. Rü norü ĩ̱xãchiãẽmaxã nagu nicụ̱x ga wüxi ga naxchiru ga témüxũ̃ rü yemaacü Tupanapata ga taxũ̃newa naxũ.

2Rü nüma ga ãẽxgacü rü nanamu ga Eriaquíĩ̃ ga ãẽxgacüpatamaxã icuácü rü Chéna ga ãẽxgacüarü poperagüna daucü rü yema chacherdótegü ga rüyamaegüxũ̃ nax nümagü rü ta naxchiru ga témüxũ̃gu yacụ̱xgüxũ̃cạ̱x. Rü yemaacü orearü uruxũ̃ ga Ichaía ga Amú nanexũ̃tawa nanamugü nax namaxã nüxũ̃ yanaxugüexũ̃cạ̱x ga yema guxchaxũ̃.

3Rü Ichaíamaxã nüxũ̃ nixugüe ga ãẽxgacüarü ore ga ñaxũ̃: —Ñụ̱xma rü wüxi i taxũ̃ma i ãũcümaxũ̃wa tangexmagü, rü tórü uanügü rü tamaxã naguxchigagü rü tüxũ̃ nacugüe. Rü poraãcü ngúxũ̃ tingegü ñoma wüxi i ngexũ̃ i ixraxacüchaũ̃xũ̃ rü turaxũ̃rüxũ̃.

4Bexmana nüma ya Cori ya curü Tupana rü marü nüxũ̃ naxĩnü i ngẽma ore i nüxũ̃ yaxuxũ̃ i ngẽma Achíriaanearü churaragüeru i norü ãẽxgacü nua muxũ̃ nax Tupana ya Maxũ̃cümaxã naguxchigaxũ̃. Rü chierüna napoxcuãgu ya curü Cori ya Tupana naxcạ̱x i ngẽma ore i nümatama nüxũ̃ naxĩnüxũ̃. Rü ngẽmacạ̱x chanaxwạ̱xe i toxcạ̱x cuyumüxẽ i toma nax ítayaxügüxũ̃ ==ñanagürü ya ãẽxgacü.

5-6Rü yema ãẽxgacügü ga Echequíaarü ngũ̃xẽẽruũ̃gü rü Ichaíaxütawa naxĩ. Rü yexguma Ichaía nüxũ̃ ĩnügu ga yema ore rü ñanagürü: —Ãẽxgacü ya Echequíamaxã nüxũ̃ pixu rü Tupana rü ñanagürü: “¡Taxṹ i cumuũ̃xũ̃ naxcạ̱x


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

i ngẽma ore i chixexũ̃ i chauchiga nüxũ̃ yaxugüexũ̃ i ngẽma norü duũ̃xũ̃gü i ngẽma Achíriaanearü ãẽ̲xgacü!

7Rü dücax, choma rü tá nüxna chananguxẽxẽ i wüxi i ore i ãũcümaxũ̃ i tá nachixũ̃anec̲ax natáeguxẽẽxũ̃ nax ngẽxma yam̲axgüãxũc̲ax” = =ñanagürü.

8Rü nüma ga yema Achíriaanearü churaragüeru rü nüxũ̃ nacuáchiga nax gumá norü ãẽ̲xgacü ga Chenáqueri rü marü ínaxũxũxũ̃ ga ĩane ga Láquiwa. Rü yemac̲ax ga yema churaragüeru rü nataegu ga Yerucharéũ̃wa. Rü nüxũ̃ inayangau ga norü ãẽ̲xgacü ga Chenáqueri ga Lixnác̲ax íyagoõchixũ̃.

9-10Rü yexguma yéma nayexmayane ga nüma ga Achíriaanearü ãẽ̲xgacü rü yéma nüxũ̃ naxĩnüchiga nax Etiopíaanearü ãẽ̲xgacü ga Tiráca rü naxc̲ax nax ínayagoõchichaũ̃xũ̃. Natürü nüma ga ãẽ̲xgacü ga Achíriaanecüã̲x ga Chenáqueri rü wenaxarü norü duũ̃xũ̃güxũ̃ namuama nax Yudáanearü ãẽ̲xgacü ga Echequíaxũ̃tawa nangegüãxũc̲ax ga popera ga ñaxũ̃: —Curü Tupana ya nüxṹ cuyaxõcü rü cumaxã nüxũ̃ nixu ya yima ĩane ya Yerucharéũ̃ rü taxũtáma ch̲oxm̲exgu nax nanguxũ̃. ¡Natürü taxṹ i cugü cunawomüxẽxẽxũ̃ ya yimá curü Tupana!

11Cuma rü marü nüxũ̃ cucuáchiga ga yema naxügüxũ̃ ga tochixũ̃anearü ãẽ̲xgacügü namaxã ga guxũ̃ma ga yema togü ga nachixũ̃anegü ga nad̲a̲ixũ̃. ¿Rü ñuxãcü i cuma i nagu curüxĩnüxũ̃ nax taxũtáma ch̲oxm̲exgu nax cunguxũ̃?

12Rü yexguma torü o̲xigü nadaixgu ga yema nachixũ̃anegü ga Gocháũ̃, rü Aráũ̃, rü Réchex rü yema Bex-edéũ̃tanüxũ̃ ga ĩane ga Teracháxwa maxẽxũ̃, ¿rü norü tupanagü yixĩxũ̃ ga ínapoxũ̃güxũ̃?

13¿Rü ngexũ̃gü yixĩxũ̃ i ñu̲xma ga yema norü ãẽ̲xgacügü ga guma ĩane ga Amá, rü Arpáx rü Cheparabaíũ̃, rü Enárü Ibá? = =ñanagürü.

14Rü yexguma Echequía nayaxugu ga yema popera ga Achíriaanearü ãẽ̲xgacüarü ngũ̃xẽẽruũ̃gü yéma ngẽgüxũ̃, rü nüxũ̃ nadaumatü. Rü ñu̲xũchi Tupanapata ga taxũ̃newa naxũ rü yexma Tupanap̲exegu nayaxṹ ga yema popera.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15-16Rü ñaãcü yéma nayayumüxẽ: —Pa Corix, Pa Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü ya Iraétanüxũarü Tupana Ixĩcü i Ñaa Nachica i Üünexũwa Ngẽxmacüx, rü cuxicatama nixĩ ya Tupana i norü yora quixĩxũ i guxũma i nachixũanegü i ñoma i naanewa ngẽxmagüxũ. Rü cumatama cunaxü ga daxũguxũ ga naane rü ñoma ga naane.

17¡Dücax, Pa Corix, rü choxṹ irüxĩnü! ¡Rü nüxũ naxĩnü i ngẽma ore i ngẽma ãẽxgacü i Chenáqueri nua chauxũtawa muxũ! Rü guxũma i ngẽma norü oregüwa rü cumaxã naguxchiga, Pa Tupana ya Maxũ̃cü.

18-19Rü aixcüma nixĩ, Pa Corix, Pa Tupana ga yema nũxcümaũ̃xũ ga ãẽxgacügü ga Achíriaanecüãxgü ga nadaiãcuãxũ ga yema nachixũanegü rü napuxũãxũ ga norü naanegü rü nüxṹ ínaguaxũ ga yema norü tupananetachicünaxãgü. Yerü yema tupananetachicünaxãgü rü tama aixcüma tupanagü nixĩ. Rü duũ̃xũgü nutawa rü naigüwa ügüxũ nixĩ. Rü yemacax nixĩ ga nüxṹ nagu napogüexũ rü ínaguaxũ.

20Rü ñuxmax, Pa Corix, Pa Torü Tupanax ¡rü toxũ ínanguxũ̃xẽxẽ naxmẽxwa i ngẽma Achíriaanearü ãẽxgacü nax ngẽmaãcü guxũ i nachixũanegü i ñoma i naanewa ngẽxmagüxũ nüxũ cuaxgüxũ̃cax nax cuxicatama yixĩxũ nax Tupana quixĩxũ! ==ñanagürü ga norü yumüxẽwa.

21Rü yemawena rü nüma ga Ichaía rü Echequíacax yéma namuga rü ñanagürü: —Nüma ya Iraétanüxũarü Tupana rü ñanagürü cuxũ: “Marü cuxṹ nüxũ chaxĩnü i ngẽma curü yumüxẽwa chomaxã nüxũ quixuxũ i Chenáqueri i Achíriaanearü ãẽxgacüchiga”, ñanagürü.

22Rü ñaagü nixĩ i ngẽma ore ya Cori ya Tupana nüxũ ixuxũ nachiga i ngẽma Achíriaanearü ãẽxgacü: “Dücax, Pa Chenáquerix, rü yima Tupanaarü ĩane ya Chióũarü duũ̃xũgü rü ñoma wüxi i pacü cuxũ cugüxũ̃rüxũ tá cuxũ nacugüe. Rü ngẽxguma nüxna quixũgachigu rü ngẽma Yerucharéũ̃cüãxgü rü tá nanexáerugüãcüma cugu nidauxcüraxũgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[23]¿Rü texéchiga nixĩ ga chixri quidexaxũ̃ rü texémaxã nixĩ ga cuguxchigaxũ̃? ¿Rü texémaxã nixĩ ga quipuraxũ̃ rü cunuxetüxũ̃? Rü cumaxã nüxũ̃ chixu rü chomaxã nixĩ i cunuxũ̃ i choma i Iraétanüxũ̃arü Tupana ya Üünecü.

[24]Rü ngẽma curü orearü ngeruũ̃güwa rü chomaxã cuguxchiga rü ñacurügü: ‘Choma rü muxũ̃nema ga chorü carugü ga daiwexũ̃gümaxã maxpṹnegüétügu chaxĩnagü ñuxmata yema pinunecüane ga Líbanuanewa yexmagünewa changu. Rü chayaye ga gumá ocayiwagü ga rümáchanemaegüne rü pinugü ga rümemaegüne. Rü maxpṹnegü ga rümáchanemaegüneétügu chaxĩnagü nawa ga yema norü naixnecü ga mexẽchixũ̃ ga ñoma putüraanecürüxũ̃ ixĩxũ̃.

[25]Rü choma rü to ga nachixũ̃anegüwa chanaxü ga puchugü rü norü dexáwa chaxaxe. Rü yexguma nawa changaxgu rü chayapagüxẽxẽ ga guxũ̃ma ga yema Equítuanearü natügü’, ñacurügü.

[26]¿Natürü tama exna nüxũ̃ cucuax, Pa Chenáquerix, nax choma yixĩxũ̃ ga cuxna chanaxãxũ̃ ga pora nax cunaxüxũ̃cax ga guxũ̃ma ga yema? Rü nũxcümacürüwatama rü marü nagu charüxĩnü i ngẽma ñuxma chaxüxũ̃. Rü yemacax nixĩ ga cuyanaxoxẽẽgüxũ̃ ga guma ĩanegü ga ípoxegugüne rü natüchigüxicatama cuyaxĩxgüxẽẽxũ̃.

[27]Rü yema norü duũ̃xũ̃gü ga yema nachixũ̃anegü rü cupexewa nügü nicuaxãchitanü nax naturaexũ̃. Rü namuũ̃e rü naxãnee. Rü ñoma maxẽ i naanewa rüxüxũ̃rüxũ̃ nixĩgü rü maxẽ i ngexwaca rüxüxũ̃rüxũ̃ nixĩgü. Rü ñoma maxẽ i ĩpataétüwa rüxüxũ̃ i taxũtáma nayaegu yuexũ̃rüxũ̃ nixĩgü ga yema duũ̃xũ̃gü.

[28]Pa Chenáquerix, choma rü meama nüxũ̃ chacuax nax ngextá ne cuxũxũ̃ rü ngextá cuxũxũ̃. Rü nüxũ̃ chacuax i guxũ̃ma i ngẽma cuxüxũ̃. Rü nüxũ̃ chacuax nax chomaxã cunuxũ̃.

[29]Rü ngẽma nax poraãcü chomaxã cunuxũ̃gagu rü cugü ícurütaxũ̃gagu rü choma rü tá cuxũ̃ chichotamaraũ̃ rü cuãxwa tá chayaxṹcuchi i wüxi i curü chaxãchixẽxẽruxũ̃. Rü ngẽma nama i nagu nua cuxũxũ̃gu tátama cuxũ̃ chataeguxẽxẽ” = =ñanagürü ga Tupana.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

30Rü yemawena rü nüma ga Ichaía rü Echequíaxũ ñanagürü: —Cumaxã nüxũ chixu i wüxi i cua̱xruxũ nax ngẽmawa nüxũ cucuáxũca̱x nax ta̱xacü tá ngupetüxũ. Rü daa taunecügu rü yimá nai ya taunecügu rü pema rü tá penango̱x i ngẽma trigu i nüechamatama rüxügüxũ. Natürü yimá norü tomaepü̱x ya taunecügu rü tá petoegü rü peyabuxgü i penetüarü o. Rü tá úbamaxã petoegü rü tá penango̱x i norü o.

31Rü ngẽma Yudáanewa íyaxügüxũ i duũxũgü rü tá nimu ñoma nanetügü i ãxchúmaxãxũ rü ixoxũrüxũ.

32Erü Yerucharéũwa tá nangẽxmagü i ñuxre i duũxũgü i íyaxügüxũ. Rü yima ma̱xpűne i Chióũwa tá nangẽxmagü i duũxũgü i tama yuexũ. Rü nüma ya Cori ya Tupana ya Guxũétüwa Ngẽxmacü rü ngẽmaãcü tá pexũ narüngũxẽxẽ, erü poraãcü pexũ nangechaũ ==ñanagürü ga Ichaía.

33Rü ñaa nixĩ ya Cori ya Tupanaarü ore i Achíriaanearü ã̱xgacüchiga, rü ñanagürü: —Taxũtáma Yerucharéũgu naxücu rü bai tá wüxi i naxne tá inamaxũ. Rü norü churaragü rü taxũtáma norü poxũruũmaxã naxca̱x ínayaxüãchi rü taxũtáma yima ĩanearü poxeguxũgütapü̱xwa waixũmü nügüca̱x nagünagü nax ngẽmawa nachocuxũca̱x.

34Rü yematama nama ga noxri nagu ne naxũxũgutama tá nataegu rü taũtáma nagu naxücu ya daa ĩane. Rü ngẽma nixĩ i chorü ore i cumaxã nüxũ chixuxũ i choma ya Cori ya Tupana

35Rü chomatama tá nüxna chadau ya daa ĩane rü tá íchanapoxũ erü taguma nüxũ charüngüma. Rü nüxũ changechaũ ya chorü duũ ya Dabí rü chayanguxẽxẽ i ngẽma nüxũ chixuxũ ==ñanagürü ga Tupana.

36Rü yematama chütaxũgu rü wüxi ga daxũcüa̱x ga Tupanaarü orearü ngeruxũ rü nanadai ga 185,000 ga churaragü ga Achíriaanecüa̱x. Rü yexguma yangunegu rü guxũma nayue.

37Rü yemaxũ nada̱u̱xgu ga Chenáqueri ga Achíriaanearü ã̱xgacü, rü ínayachaxãchi nax Yerucharéũxũ ínachomaeguãchixũ. Rü norü ĩane ga Nínibeca̱x nataegu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[38]Rü wüxi ga ngunexũgu ga yexguma norü tupana ga Niróxpatawa nüxũ yacuạxüũyane, rü Chenáqueri nanegü ga Adamérex rü Charéche rü yéma naxĩ rü nayamạxgü. Rü nümagü rü Araráanewa nabuxmü. Rü yemawena rü nane ga Echaradóũ nanatüchicüxü ãẽxgacüxũ ningucuchi.

## Ichaía 38

### Echequía rü nidạxawe
(2 R. 20.1-11; 2 Cr. 32.24-26)

[1]Nüma ga Echequía rü poraãcü nidạxawe. Rü yemacạx ga orearü uruxũ ga Ichaía ga Amú nane, rü ínayadau rü ñanagürü nüxũ: —Cori ya Tupana rü ñanagürü cuxũ: “¡Ẽcü, namaxã idexa i cuxacügüx, rü yaxucụxẽgü nax mea namaxẽxũcạx i cuwena! Erü ñụxma rü taxũtáma cuxcạx nitaane, rü tá cuyu” ==ñanagürü.

[2]Rü nüma ga Echequía rü nadixeguãchi rü ĩxtapụ̈xguama nabuenü rü ñaãcü nayumüxẽ:

[3]—Pa Corix, Pa Tupanax, rü cuxũ chacạạxũ nax nüxna cucuạxãchixũcạx nax ñuxãcü cuxcạx chapuracüxũ rü guxũguma chanaxüxũ ga yema cuma namaxã cutaãẽxũ ==ñanagürü. Rü yema ñaxguwena rü poraãcü naxaxu.

[4]Rü yemacạx nüma ga Cori ya Tupana rü Ichaíamaxã nidexa rü ñanagürü nüxũ:

[5]—¡Wena íyadau ya Echequía! ¡Rü namaxã nüxũ ixu i chorü ore i ñaxũ: “Yimá Cori ya Tupana ga curü ọxi ga Dabíarü Tupana rü ñanagürü: ‘Marü cuxṹ nüxũ chaxĩnü i curü yumüxẽ, rü nüxũ chadau i cụxgüxũetü nax cuxaxuxũ! Rü cuxṹ tá 15 ya taunecü chaxünagü nax cumaxũxũ.

[6]Rü choma rü tá cuxũ íchapoxũ rü tá íchanapoxũ ya yima ĩane ya Yerucharéũ naxmẹxwa i ngẽma Achíriaanearü ãẽxgacü’ ” ==ñanagürü ga Tupana.

[7]Rü nüma ga Ichaía rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Ñaa tá nixĩ i ngẽma cuạxruxũ i nüma ya Cori ya Tupana cuxna ãxũ nax nawa nüxũ cucuáxũcạx nax aixcüma tá yanguxẽẽãxũ i ngẽma cumaxã inaxunetaxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]Rü ngẽma üa̲xcüpechita rü 10 i wüye tá nataegu = =ñanagürü. Rü yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü 10 ga wüye nataeguxẽxẽ ga üa̲xcüpechita nawa ga yema Acháxarü üa̲xcüarü ngugüruxũ̃ ga ãẽ̲xgacüpatawa yexmaxũ̃.

[9]Rü yexguma marü naxca̲x yataanegu ga gumá Yudáanearü ãẽ̲xgacü ga Echequía rü ñaa wiyae naxümatü rü ñanagürü:

[10]—Choma rü chaugümaxã ñachagürü: “Taxũtáma nawa nanguyane nax yaxgua̲x chixĩxũ̃ rü Tupana chomaxã nanaxuegu nax chayuxũ̃ rü ngẽmaãcü yuexũ̃tanüwa chayanguxẽẽxũ̃ca̲x ya yimá naigü ya taunecü ya choxṹ íyaxügücü”, ñachagürü.

[11]Rü nagu charüxĩnü nax tagutáma wena Cori ya Tupanaxũ̃ chadauxũ̃ i ñoma i naanewa. Rü natanüwa i duũ̃xũ̃gü i ñoma i naanewa maxẽxũ̃ rü taguma wena texéxũ̃ chadauxũ̃.

[12]Rü poraãcü nida̲xawe i chauxune rü ngẽma da̲xawe rü nüxna nanayauxchaũ̃ i chorü maxũ̃. Rü ñoma carnérugüarü dauruũ̃güarü düxenürüxũ̃ paxaãchiruxũ̃ nixĩ i ngẽma chauxune. Rü ñoma naxpüarü muruxũ̃, naxpü iyoyexũ̃rüxũ̃ rü ngẽxma nayacuáxchaũ̃ i chorü maxũ̃. Rü wüxitama i chütaxũ̃gu rü ñu̲xmata yangunemare rü ngúxũ̃ choxũ̃ quingexẽxẽ rü yuwa choxũ̃ cugaxchaũ̃.

[13]Rü guxũ̃ i ngẽma chütaxũ̃gu rü choxṹ nax nangúxũ̃gagu aita chaxü ñoma wüxi i leóũ̃ chauxchina̲xãgu wagüxũ̃rüxũ̃. Rü wüxitama i chütaxũ̃gu rü ñu̲xmata yangunemare rü ngúxũ̃ choxũ̃ quingexẽxẽ rü yuwa choxũ̃ cugaxchaũ̃.

[14]Rü ñoma chirugürüxũ̃ rü cówagürüxũ̃ rü muxtucugürüxũ̃ charüdoxü. Rü yima chauxetügü rü düxwa nipae nax yeũ̃cürü daxũ chadawenüxũ̃ rü ñachagürü: “Pa Corix, ngúxũ̃ chinge. ¡Ẽcü cha̲u̲xca̲x yataanexẽxẽ!” ñachagürü.

[15]Natürü ñu̲xma nax nümatama yixĩxũ̃ i cha̲u̲xca̲x ínanguxẽẽãxũ̃ i ngẽma da̲xawe ¿rü ta̲xacüxũ̃ tá namaxã chixuxũ̃? Rü ngẽma yaxta rü choxna niña


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nagagu i ngẽma ngúxũ nax chingexũ. Rü ngẽmacax gucü ya chorü taunecügu rü tá chaugü ícharüxíra napexewa ya Tupana.

16Rü yíxema Cori ya Tupana tüxna dauxe rü tá tamaxẽ, rü guxũma i ngẽmatanüwa tá nixĩ i chamaxũxũ i chomax. Rü cuma nixĩ i chauxcax cuyataanexẽẽxũ rü chauxcax cunataeguxẽẽxũ i ngẽma chorü maxũ.

17Rü dücax, yema ngúxũ ga chingexũ rü ñuxma rü taãẽxũ choxű nayanguxuchi. Rü cuma nixĩ ga yema ãxmaxũ ga ãũcümaxũwa nüxna cudauxũ ga chorü maxũ, yerü choxű nüxũ curüngũma ga guxũma ga yema chorü chixexũgü.

18Rü ngẽma tauquegu taxgüxũ rü tama cuxũ nicuaxüũgü. Rü ngẽma yuexũ rü tama cuxũ nataxẽẽgü. Rü ngẽma naxmaxũwa ngẽxmagüxũ rü tama nüxũ nixugüe nax cuma rü aixcümacü quixĩxũ.

19Rü ngẽma maxẽxũxicatama nixĩ i cuxũ icuaxüũgüxũ, ñoma ñuxma choma chaxüxũrüxũ. Rü ngẽma nanatügü rü nanegümaxã tá nüxũ nixu nax aixcüma cuyanguxẽẽxũ i ngẽma nüxũ quixuxũ.

20Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nanuxma rü chauxcax nayataanexẽxẽ. Rü ngẽmacax i ñuxma nax imaxẽxũgu, rü ngĩxã guxũ i ngunexũgu Cori ya Tupanapata ya taxũnewa taxĩ nax ngéma tórü árpamaxã rü wiyaegümaxã nüxũ icuaxüũgüxũcax ==ñanagürü ga Echequía.

21Rü Ichaía rü nanamu nax naxügüãxũ ga wüxi ga iguchara. Rü yemamaxã nanachagü ga yema ínataixnaáxũwa ga ãẽxgacü. Rü yemaacü naxcax nitaane.

22Rü nüma ga Echequía rü Ichaíana naca rü ñanagürü: —¿Taxacürü cuaxruũwa tá nixĩ i nüxũ chacuáxũ nax namexũ nax wena Tupanapata ya taxũnewa chaxũxũ? ==ñanagürü.

## Ichaía 39

### Echequía rü nanayaxu ga Babiróniaanearü ãẽxgacüarü orearü ngeruũgü

(2 R. 20.12-19; 2 Cr. 32.27-31)


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Rü yema ngunexũgügu rü ãẽxgacü ga Baradáũ nane ga Merodá-baradáũ ga Babiróniaanearü ãẽxgacü ixĩcü rü Echequíaxũtawa nanamugü ga norü ngũxẽẽruũgü nax norü moxẽ yema nangegüxũcax rü ãmare nüxna yaxãgüxũcax. Yerü nüxũ nacuáchiga nax yadaxawexũ natürü marü naxcax yataanexũ.

[2]Rü nüma ga Echequía rü meama nanayaxu ga yema ãẽxgacüarü duũxũgü. Rü nüxũ nanawẽx ga guxũma ga norü yemaxũgü ga nüxṹ yexmaxũ ga diẽrumü, rü úiru, rü pumaragü, rü chíxũgü i mexẽchixũ. Rü yexgumarüxũ ta nüxũ nanawẽx ga naxnegüpataxũ. Rü guxũma ga norü yemaxũgü ga ãẽxgacüpatawa yexmagüxũ rü nachixũanewa yexmagüxũ rü nüxũ nanawẽx. Rü taxuxũma inicux.

[3]Rü yemawena ga nüma ga orearü uruxũ ga Ichaía rü ãẽxgacü ga Echequíaxũtawa naxũ rü nüxna nayaca rü ñanagürü: —¿Ngextá ne naxĩ i ngẽma yatügü i cuxũtawa ngugüxũ, rü taxacüxũ yixĩxũ i cumaxã yaxugüxũ? ==ñanagürü. Rü nüma ga Echequía rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Ngẽma duũxũgü rü yáxũguxũ i nachixũane i Babiróniawa ne naxĩ ==ñanagürü.

[4]Rü yexguma ga nüma ga Ichaía rü ãẽxgacüna naca rü ñanagürü: —¿Rü taxacü nixĩ ga nüxũ nadaugüxũ i nua cupatawa? ==ñanagürü. Rü nüma ga Echequía rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Nüxũ nadaugü ga guxũma i ngẽmaxũgü i chopatawa ngẽxmagüxũ. Rü guxũma nüxũ chawẽx rü taxuxũma i chorü ngẽmaxũgü ichicux ==ñanagürü.

[5]Rü yexguma ga nüma ga Ichaía rü Echequíaxũ ñanagürü: —¡Dücax, irüxĩnü i ñaa ore ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü nua cuxcax muxũ!:

[6]“Rü tá ínangu i ngunexũgü i nagu ngẽma Babiróniaanecüãx tá nadexũ i guxũma i ngẽmaxũgü ga curü oxigü daa ãẽxgacüpatagu nutaquexexũ. Rü tá Babiróniawa nanana, rü taxuxũtáma nua nayaxüãchi.

[7]Rü woo ya cutaagü rü ngéma Babiróniaanewa tá tüxũ nagagü rü tá tüxũ nicaugüpüxücharexe. Rü ngẽmaãcü ãẽxgacüpatawa tá tüxũ napuracüexẽxẽ” ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]Natürü ga Echequía rü tama poraãcü naxoegaãẽ yerü ñaxũgu narüxĩnü: —Ñu̱xma nax chamaxũxũ rü taxũtáma ngẽma nangupetü ==ñaxũgu narüxĩnü. Rü yemaca̱x Ichaíaxũ nangãxũ rü ñanagürü: —Cha̱u̱xca̱x rü name i ngẽma Tupanaarü ore i chomaxã nüxũ quixuxũ ==ñanagürü.

## Ichaía 40

### Cori ya Tupana rü Yerucharéũcüa̱x i duũxũgüxũ nataãẽxẽxẽ

[1]Yimá perü Tupana rü ñanagürü: —¡Penataãxẽgüxẽxẽ! ¡Rü penataãxẽgüxẽxẽ i ngẽma chorü duũxũgü!

[2]¡Rü nüxũ pengechaũãcüma ngẽma Yerucharéũcüa̱xgümaxã pidexagü! ¡Rü namaxã nüxũ pixu nax marü iyacuáxũ nax togümẹxẽwa nangẽxmagüxũ rü marü nanaxütanü i norü chixexũgü! Rü guxũma ga yema norü chixexũ ga naxügüxũca̱x, rü taxreẹxpu̱xcüna nüxũ chanaxütanüxẽxẽ ==ñanagürü ga Tupana.

[3-4]Rü wüxi i naga nica rü ñanagürü: —¡Cori ya Tupanaca̱x penamexẽxẽ i wüxi i nama i chianexũwa dapetüxũ! Rü ngẽma ínawüxũwa ¡rü ipeyanawẹxãchixẽxẽ! Rü ngẽma ínadoxonexũwa ¡rü penagütagü nax mea yawéxũca̱x! Rü ngẽma ínangüchitaeruxũwa ¡rü ipeyanawẹxãchimüanexẽxẽ! Rü ngẽma ínangücureanexũwa ¡rü mea penaba̱ixmaxẽxẽ!

[5]Rü ngẽxguma i nüma ya Cori ya Tupana rü tá nügü nango̱xẽxẽ nax ñuxãcü naporaxüchixũ. Rü guxũma i duũxũgü rü tá nüxũ nadaugü i ngẽma norü pora. Rü Cori ya Tupanatama nixĩ i ngẽma ñaxũ ==ñanagürü.

[6]Rü wüxi i naga rü ñanagürü: —¡Tagaãcü aita naxü! ==ñanagürü. Rü choma rü ñachagürü: —¿Ta̱xacüxũ tá tagaãcü chixu? ==ñachagürü. Rü choxũ nangãxũ rü ñanagürü: —Guxũma i duũxũgü rü ñoma natüanerüxũ paxaãchitama nixĩ. Rü wüxi i putüra i paxaãchi boxüxũrüxũ nixĩ.

[7]Rü ngẽma natüane rü nipa rü ngẽma putüra rü narüñẹxẽxẽ ega Cori ya Tupana nagu cue ñaxgu. Rü ngẽxgumarüxũ ta nixĩ i duũxũgüarü maxũ nax ñoma natüanerüxũ paxaãchica̱xmare yixĩxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]Rü ngẽma natüane rü nipá rü ngẽma putürachacu rü narüñe̲xẽxẽ. Natürü Tupanaarü ore rü guxũ̃gutáma nangẽxmaecha ==ñanagürü.

[9]Rü ngẽma naga rü ñanagürü: —¡Pa Chióũ̃x, wüxi ya ma̲xpűnechitaerugu naxĩnagü rü tagaãcü naxunagü i ñaa ore i mexũ̃! ¡Rü cuma, Pa Yerucharéũ̃x, rü tama cumuũ̃ãcüma rü tagaãcüma Yudáanearü ĩanegücüa̲xmaxã nüxũ̃ ixu i ñaa ore i ñaxũ̃: "Nanuxma ya yimá perü Cori ya Tupana", ñaxũ̃! ==ñanagürü.

[10]Rü marü norü poramaxã ínangu ya Cori ya Tupana, rü guxũ̃táma i ngẽma norü poramaxã duũ̃xũ̃gümaxã inacua̲x. Rü marü ínananguxũ̃xẽxẽ rü nanawoeguxẽxẽ i norü duũ̃xũ̃gü ga norü uanügü togü ga nachixũ̃anewa gagüxũ̃.

[11]Rü ñoma wüxi i carnéruarü dauruxũ̃ i mea norü carnérugüna dauxũ̃rüxũ̃ nixĩ. Rü nachacüügu tüxũ̃ nigagü ga norü carnéruxacü, rü nügüremüwa tüxũ̃ yaxũxẽẽãcü tüxũ̃ nigagü. Rü mea tüxna nadau ya yíxema ngexwaca íxraxacügüxe.

### Taxuxũ̃ma i to rü Iraétanüxũ̃arü Tupanaxũ̃ narüporamae

[12]¿Rü texé ya tümachacume̲xẽmaxã inanguxe i már arü dexá, rüe̲xna tümatanüme̲xẽgümaxã nangugüxe i daxũguxũ̃ i naanearü ta? ¿Rü texé wüxi i nguruũ̃gu tanagücu i ñoma i naanearü waixũ̃müte̲xe? ¿Rü texé yáruũ̃wa tanayá ya guxũ̃nema ya ma̲xpűnegü?

[13]¿Rü texé ya Cori ya Tupanaxũ̃ rüwe̲xãchixẽxẽ, rü texé ya naxucu̲xẽxe?

[14]¿Rü texé ya naxucu̲xẽxe rü cua̲x nüxna ãxe? ¿Rü texé ya Cori ya Tupanaxũ̃ tangu̲xẽxẽ nax meama nüxũ̃ nacuáxũ̃ca̲x i duũ̃xũ̃güarü guxchaxũ̃arü mexẽxẽ? ¿Rü texé tananguxẽxẽ nax meama nüxũ̃ nacuáxũ̃ca̲x i ñoma i naanearü cua̲x? ¿Rü texé tananguxẽxẽ nax guxũ̃xũ̃ nacuáxũ̃ca̲x?

[15]Rü Tupanaca̲x rü guxũ̃ma i nachixũ̃anegü rü ñoma wüxi i dexáarü churuxũ̃rüxũ̃ nixĩgü, rü ñoma wüxitama i waixũ̃müchicute̲xe i yáruũ̃wa inguxũ̃arü ya nüxű̃ nangẽxma. Rü Tupanaca̲x rü ngẽma capaxũgü i márwa ngẽxmagüxũ̃ rü ñoma wüxipü̲xüchire i naxnecürüxũ̃mare nixĩgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[16]Rü guxũma i Líbanuanewa ngẽxmagüxũ i naeũgü rü tama ningu nax wüxi i ãmare Tupanacax iguxũ. Rü ngẽma Líbanuwa ngẽxmagüxũ i naigü rü tama ningu nax norü ãmarearü guruxũarü üxü yixĩxũcax.

[17]Rü guxũma i nachixũanegü rü Tupanapexewa taxuxũma nixĩgü. Rü Tupanacax taxuwama nime.

[18]¿Rü taxacügu tá penangu ya Tupana? ¿Rü ñuxãcü tá penaxüxchicünaxã?

[19]Rü wüxi i naxchicünaxãarü üruxũ rü nanadexẽxẽ i ngẽma nawa naxüaxũ i ngẽma naxchicünaxã. Rü wüxi i ngaxãẽruxũ rü úirumaxã nanatüxüne rü diẽrumüwa nanaxü i nachagü.

[20]Rü wüxi i tama muarü diẽruáxũ rü naxcax nadau i wüxi i nai i tama ngauxwaxexũ, rü ñuxũchi naxcax nadau i wüxi i naxchicünaxãarü üruxũ i mea nüxũ cuáxũ nax naxüaxũ i wüxi i naxchicünaxã i tama iwáxwaxexũ.

[21]Rü dücax ¿tama ẽxna nüxũ pecuax nax taétüwa nangẽxmaxũ ya Tupana? ¿Rü taguma ẽxna nüxũ pexĩnüe ga yexguma nachiga yadexagügu? ¿Rü tama ẽxna noxri pebuegutama texé pemaxã nüxũ tixuchiga? ¿Rü tama ẽxna nüxũ pecuaxgüéga nax texé yixĩxũ ga noxri naxüxũ ga ñoma ga naane?

[22]Rü nüma ya Tupana rü ngẽma naanexũ idüxüxũarü dauxũwaama nangẽxma i norü tochicaxũ. Rü ngéma duũxũgüxũ nadau nax ñoma munügürüxũ yaxĩgüxũ. Rü nüma nayangexechi i ngéma dauxũwa ngẽxmaxũ rü nayatexechi i ngẽma dauxũwa nüxũ idauxũ ñoma wüxi ya ĩpata ya naxchirunaxcax itexechixũrüxũ.

[23]Rü nüma ya Tupana rü inayanaxoxẽxẽ i ngẽma duũxũgü i ñoma i naanewa nügü írüporaexũ rü ngẽma ãẽxgacügü i ñoma i naanewa ngẽxmagüxũ.

[24]Rü nümagü rü ñoma nanetügü i ngexwaca itogüxũ, rü ngexwaca ixãxchúmaxãxũrüxũ nixĩgü. Rü ngẽxguma Tupana natanügu cué ñaxgux rü narüñẽẽxgü rü yimá buanecü ya tacü rü ñoma maxẽ ya ipacürüxũ nayange.

[25]Rü yimá Tupana ya Üünecü rü ínaca rü ñanagürü: —¿Taxacügu tá i choxũ penguxũ i pemax? ¿Rü texé tixĩ ya chomaxã wüxiguxe? ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[26]¡Dücax, daxũguxũ i naanegu perüdaunü rü nüxũ pedaux! ¿Rü texé tixĩ ya naxṹxe i guxũma i ngẽma nüxũ pedauxũ? Rü nüma ya Tupana nixĩ ga mea inanucü ga wüxichigü ga yema ẽxtagü rü woramacurigü rü ñuxũchi wüxichigü rü naégamaxã nüxna naca. Rü nataxüchi i norü pora rü mea guxũmaxã inacuax, rü ngẽmacax taguma wüxi i ẽxta natauxchica.

[27]Pa Iraéanecüãxgüx, Pa Acóbutanüxũ, ¿rü taxacücax pidexagüxũ rü ñaperügügüxũ: —Cori ya Tupana rü tama nüxũ nacuax nax taxacü choxũ üpetüxũ. Rü nüma ya Tupana rü tama chaugu narüxĩnü = =ñaperügügüxũ?

[28]¿Ẽxna tama nüxũ cucuax rü tama nüxũ cuxĩnü? Rü nüma ya Cori ya Tupana ya guxũguma ngẽxmacü rü naanearü üruxũ ixĩcü, rü taguma nanaxĩxãchiãxẽ rü taguma nipa. Rü ngẽma norü cuax rü taguma inayagux.

[29]Dücax, rü yíxema ipaxe rü pora tüxna naxã. Rü yíxema turaxe rü tüxũ ínanaporaãchixẽxẽ.

[30]Rü woo i ngẽma ngextüxügüxũ rü woetama nipae rü nanaxĩxãchiãẽgü. Rü woo i ngẽma poraechiréxũ rü düxwa narüpae.

[31]Natürü yíxema aixcüma Cori ya Tupanaaxṹ yaxṍxe rü guxũgutáma tüxṹ ningexwacaxũchigü i tümaarü pora. Rü ñoma ĩyügürüxũ rü tá taporaama. Rü woo ngẽxguma poraãcü itañaãchigu rü taxũtáma nagux i tümaarü pora. Rü woo ngẽxguma yáxũwa taxũxgu, rü taxũtáma tipa.

## Ichaía 41

### Tupana rü Iraétanüxũxũ tá narüngũxẽxẽ

[1]Nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü: —¡Iperüchianegü rü choxṹ iperüxĩnüe, Pa Márpechinüwa Ngẽxmagüxũ i Nachixũanegücüãx! ¡Rü pemax, Pa Guxũma i Nachixũanegücüãx, ẽcü peporaãẽgü! ¡Rü nua pexĩ rü ngĩxã nachiga tidexagü i ngẽma tá ngupetüxũ! ¡Rü ngĩxã nuxã wüxigu tangutaquexegü nax nachiga idexagüxũcax!

[2]¿Rü texé tanangoxẽxẽ i ngẽma ãẽxgacü i éstewa ne ũxũ rü guxãxũma rüporamaexũ? ¿Rü texé nüxna tanamugü i ngẽma togü i nachixũanegü rü ñuxũchi nüxũ tanamuũxẽxẽ i ngẽma togü i nachixũanegüarü ãẽxgacügü? Rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngẽma ãẽxgacü i éstewa ne ũxũ̃ rü norü taramaxã rü norü würamaxã nanadai i ngẽma togü i nachixũ̃anecüã̲x rü ñoma maxẽ i paxũ̃rüxũ̃ nanangianexẽxẽ.

3Rü ngẽma ãẽxgacü i éstewa ne ũxũ̃ rü nama i taguma nagu yaxũxũ̃gu paxãma nixũ. Rü tauxchaãcüma ngẽma togü i nachixũ̃anegüxũ̃ narüporamae rü taxúema ítayachaxãchixẽxẽ.

4¿Rü texé tixĩ ya nüxna namugüxe i ngẽma ãẽxgacü i éstewa ne ũxũ̃? ¿Rü texé tixĩ i namaxã icuáxe i guxũ̃ma i ngẽma ñoma i naanewa ngupetüxũ̃? Rü choma nax chaxicatama Tupana chixĩxũ̃ nixĩ i chanaxüxũ̃ i guxũ̃ma i ngẽma. Rü choma rü woetama changexmaecha rü taguma icharüxo.

5Rü yema márpechinüwa yexmagüxũ̃ ga nachixũ̃anegücüã̲x rü yexguma norü uanüxũ̃ nadaugügu nax norü churaragümaxã yéma ne naxũxũ̃ rü guxũ̃wama ga naanewa muũ̃maxã nidu̲xruxe ga duũ̃xũ̃gü ==ñanagürü ya Tupana.

6Rü yemaca̲x wüxichigü ga naxchicüna̲xãarü üruxũ̃ rü namücüaxṹ nanangúchaũ̃xẽxẽ nax naxügüã̲xũ̃ca̲x ga naxchicüna̲xã ga norü poxũ̃ruxũ̃.

7Rü yema naxchicüna̲xãarü üruxũ̃ rü nüxṹ nanangúchaũ̃xẽxẽ ga yema úirumaxã puracüxũ̃ nax natüxüneáxũ̃ca̲x ga yema naxchicüna̲xã. Rü yema natamüca̲x martiyumaxã íipomüxũ̃ rü nanataãẽxẽxẽ ga yema dextaruxũ̃ íipomüxũ̃ rü ñanagürü nüxũ̃: “Name i ngẽma dextaruxũ̃”, ñanagürü. Rü ñu̲xũchi itapuamaxã ínayapota ga yema naxchicüna̲xã nax tama yawáxũ̃ca̲x.

8Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Iperüxĩnüe, Pa Iraétanüxũ̃x. Pema rü chorü duũ̃ ya Acóbu ya nüxũ̃ chaxunetacüarü duũ̃xũ̃gü pixĩgü rü chomücü ya Abraáũ̃taagü pixĩgü.

9Rü choma nixĩ ga yema nachixũ̃ane ga yáxũ̃guxũ̃wa pexũ̃ íchanguxũ̃xẽẽxũ̃. Rü yema naane ga yáxũ̃wa yexmaxũ̃wa nixĩ ga pexca̲x chacaxũ̃ rü pexũ̃ ñachaxũ̃: “Pema rü chorü duũ̃xũ̃gü pixĩxgü”, ñachaxũ̃. Choma nixĩ ga pexũ̃ chadexũ̃ rü tama pexũ̃ chaxoxũ̃.

10¡Taxṹ i pemuũ̃exũ̃, Pa Iraétanüxũ̃x! Erü choma rü chapexũ̃tagu. ¡Rü taxṹ i pemuũ̃exũ̃! Erü choma rü perü Tupana chixĩ. Choma rü pora pexna chaxã rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pexũ̃ charüngũ̃xẽẽxũ̃. Rü choma rü chorü tügünechacüxümaxã pexũ̃ chingĩ rü pexũ̃ íchapoxũ̃.

[11]Rü guxũ̃ma i ngẽma pexchi aiexũ̃ rü tá naxãnee rü tá inayarümaãchitanü. Rü ngẽma pemaxã nügü daixũ̃ rü tá inayarüxo.

[12]Rü naxca̱x tá pedaugü i perü uanügü, natürü taxũtáma nüxũ̃ ipeyangau. Rü ngẽma pexũ̃ daixchaũ̃xũ̃ rü ñoma taguma nangóexũ̃rüxũ̃ tá nixĩgü.

[13]Erü choma ya Cori nax perü Tupana chixĩxũ̃ rü pexme̱xgu chingĩ. Rü marü pemaxã nüxũ̃ chixu rü ñachagürü: “¡Taxű i pemuũ̃exũ̃! Erü choma tá pexũ̃ charüngũ̃xẽxẽxũ̃” = = ñachagürü.

[14]Rü choma ya Cori ya Tupana rü aixcüma pemaxã nüxũ̃ chixu rü ñachagürü: —Pa Iraétanüxũ̃x Pa Acóbutanüxũ̃, rü woo nax penoxrexũ̃ rü perü uanügüpe̱xewa peturaexũ̃, natürü ¡taxű i pemuũ̃exũ̃! Erü choma rü tá pexũ̃ charüngũ̃xẽxẽxũ̃. Rü choma ya perü Tupana ya üünecü nax chixĩxũ̃ rü perü nguxũ̃xẽẽruxũ̃ chixĩ.

[15]Rü ñoma wüxi i tríguarü waixruxũ̃ i ngexwaca̱xũ̃xũ̃ i mepütaxüchixũ̃rüxũ̃ tá pexũ̃ chixĩgüxẽxẽ nax ngẽmaãcü penadaixũ̃ i perü uanügü. Rü ñoma waixũ̃müte̱xerüxũ̃ tá peyaxĩgüxẽxẽ. Rü ngẽma perü uanügü rü ñoma maxẽ ya pacürüxũ̃ tá peyaxĩxẽxẽ.

[16]Rü ñoma trigu ípecuexechite̱xe rü buanecü naxchire yanaxũ̃rüxũ̃ tá peyabuxmüxẽxẽ i perü uanügü. Rü ngẽxguma i pemax, Pa Iraétanüxũ̃x, rü tá chomaxã petaãẽgü rü tá choxũ̃ picua̱xüũ̃gü i choma nax perü Tupana ya üünecü chixĩxũ̃.

[17]Rü yíxema ngearü diẽruã̱xgüxe rü tita̱xawae rü naxca̱x tadaugü i dexá natürü taxuxũ̃ma itayangaugü. Rü ta̱xawamaxã tipaarü conüã̱x. Natürü choma ya Cori ya Tupana rü tá tüxũ̃ charüngũ̃xẽxẽxũ̃, rü choma nax Iraétanüxũ̃arü Tupana chixĩxũ̃ rü taxũtáma tüxũ̃ íchawogümare.

[18]Rü yima ma̱xpűnegü ya ngearü dexáanegüwa rü natügü tá ngéma charüyáũ̃xẽẽgü. Rü ngẽma ngategü rü tá dexá nawa chibaibexẽxẽgü. Rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngẽma chianexũ̃wa rü tá naxtaagü nawa changọxẽxẽ. Rü ngẽma ínapaanexũ̃wa tá chanangọ̃xẽxẽ i natüxacügü.

19-20Rü ngẽma taxúema íxãpataxũ̃wa rü ocayiwagü, rü aráyanegü, rü oribugü tá ngéma charüxügüxẽxẽ. Rü ngẽma íyapaanexũ̃wa rü wüxigu pínugümaxã tá chanaxügüxẽxẽ i ngẽma abétugü, rü chipregü nax ngẽmaãcü guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü nüxũ̃ daugüxũ̃cạx, rü nüxũ̃ cuạxgüxũ̃cạx rü inaxĩnüexũ̃cạx, rü ñụxũchi nüxũ̃ yacuạxãchitanüxũ̃cạx nax choma ya Cori ya Iraétanüxũ̃arü Tupana ya Üünecü chixĩxũ̃ i chanaxüxũ̃ i guxũ̃ma i ngẽma ==ñanagürü.

### Tupana nüxũ̃ naxõ̜ọx ga yema tupananetachicünạxãgü

21Rü nüma ya Cori ya Acóbutanüxũ̃arü ãẽ̜xgacü ixĩcü rü yema tupananetachicünạxãgüxũ̃ ñanagürü: —¡Dücax, Pa Naxchicünạxãgüx, pegü ípepoxũ̃gü, rü pegüétüwa pidexagü!

22¡Rü nua pexĩ rü tomaxã nüxũ̃ pixugü i ngẽma tá ngupetüxũ̃, rü ñụxũchi tomaxã nüxũ̃ pixugü rü tạxacüchiga nixĩ i ngẽma marü ngupetüxũ̃ rü ñụxũchi tá pexũ̃ itarüxĩnüe! ¡Rü tomaxã nüxũ̃ pixugü i ngẽma tá ínguxũ̃ nax ngẽmaãcü nüxũ̃ tadaugüxũ̃cạx i ngẽma tá ngupetüxũ̃!

23¡Rü ñụxũchi tomaxã nüxũ̃ pixu i ngẽma tá ñụxmawena ngupetüxũ̃! ¡Rü toxũ̃ penawé nax aixcüma tupanagü pixĩgüxũ̃! ¡Rü penaxụ̈x i ngẽma nüxũ̃ pecuáxũ̃, rü mexũ̃ rüẽ̜xna chixexũ̃, nax ngẽmaãcü nüxũ̃ tadaugüxũ̃cạx rü tamuũ̃exũ̃cạx!

24Natürü i pemax, Pa Naxchicünạxãgüx, rü taxuxũ̃ma pixĩxgü, rü bai nax tạxacü pexüxũ̃. ¡Rü tachixe ya yíxema pegu yaxṍxe! ==ñanagürü.

25Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nidexachigüama rü ñanagürü: —Éstewa chanangọxẽxẽ ga wüxi ga yatü. Rü naégamaxã naxcạx changema, rü nórtewa ne naxũ. Rü nüma rü tá nagu napúgü i ngẽma togü i ãẽ̜xgacügü ñoma üwechiruxũ̃ waixũ̃mügu púgüxũ̃rüxũ̃.

26¿Rü noxriarü ügügutama texé tixĩxũ̃ ga nüxũ̃ ixuxe i ngẽma tá ngupetüxũ̃ nax ngẽmaãcü nüxũ̃ icuáxũ̃cạx? ¿Rü texé tixĩxũ̃ ga naxũ̃pa nüxũ̃ ixuxe i ngẽma tá ngupetüxũ̃ nax ngẽmaãcü nüxũ̃ tixugüxũ̃cạx nax aixcüma yixĩxũ̃ i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngẽma nüxũ tixuxũ? Rü pema nax tupananetagü pixĩgüxũ rü petanüwa taxúema tixĩ ga nüxũ ixuxe i ngẽma tá ngupetüxũ, rü bai ya texé nüxũ ĩnüxũ i wüxi i perü dexa nachiga i ngẽma tá ngupetüxũ.

27Rü chomatama nixĩ ga noxriarü ügügu Chióũmaxã nüxũ chixuxũ, rü Yerucharéũwa chanamuxũ ga wüxi ga orearü uruxũ nax natanüxũmaxã nüxũ yanaxuxũca̲x nax paxatáma nawoeguxũ ga yema namücügü ga to ga nachixũanewa yexmagüxũ.

28Rü ichadawenü rü taxuxũma rü aixcüma tupanagü nixĩ, rü taxuxũma ga ucu̲xẽ ixãxũxũ chadau. Rü taxuxũma choxũ nangãxũ ga yema naxca̲x íchaca̲xaxũ.

29Rü wüxichigü ga yema tupananetachicüna̲xãgü rü taxuxũma nixĩ. Rü taxuxũma naxügü erü naxchicüna̲xãgümare nixĩgü rü nangearü maxũa̲x ==ñanagürü.

## Ichaía 42

### Cori ya Tupanaarü Duũ

1Nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Daa nixĩ ya yimá chorü duũ ya chaporaxẽẽcü rü nüxũ chaxunetacü rü namaxã chataãẽcü. Rü nüxna nixĩ i chanamuxũ i Chauãxẽ i Üünexũ nax ngẽmaãcü guxũ i nachixũanegümaxã mea inacuáxũca̲x.

2Rü nüma rü namecüma. Rü tagutáma nipura, rü taxúexũtáma nanga i ĩanemaxũgüwa.

3Rü ñoma wüxi ya dexne ya ibüyene natürü tama yabüyexüchinerüxũ, rü nüma ya chorü duũ rü taxũtáma tüxũ naxoxochi ya yíxema tümaarü õwa turaxe. Rü ñoma wüxi ya turuchira i íxrarüwatama naixũne tama yaxoxẽẽnerüxũ, rü nüma rü taxũtáma tüxũ nixoxẽxẽ ya yíxema yaxõxchaũxe. Rü aixcümaxũchi tá mea guxãmaxã inacua̲x.

4Rü nüma rü tagutáma inarüngũ. Rü tagutáma nüxũ narüchau ñu̲xmatáta ñoma i naanewa maxẽxũ i duũxũgü mea nügümaxã inacuáxe. Rü woo ngẽma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nachixũanegü i yáxũwa ngẽxmagüxũ i már arü tocutüwa rü tá mea nanayauxgü i norü ngu̱xẽẽtae ==ñanagürü.

5Rü Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Choma nixĩ ya Tupana chixĩxũ, rü choma nixĩ i chanaxüxũ i dauxũguxũ i naane rü ñoma i naane rü guxũma i nawa rüxügüxũ. Rü choma nixĩ i maxũ nüxna chaxãxũ, rü chayangũatanücüüxẽẽxũ i guxũma i duũxũgü i ñoma i naanewa maxẽxũ.

6Rü choma ya Tupana nixĩ i cuxca̱x chacaxũ rü pora cuxna chaxãxũ nax duũxũgümaxã nüxũ cuyarüxuxũca̱x nax mea nügümaxã inacuáexũca̱x. Rü choma rü tá cuxme̱xgu chingĩ rü tá cuxna chadau. Rü cuxũ chamu nax chope̱xewa duũxũgüétüwa cuchogüxũca̱x rü ngẽmaãcü wüxi i omü nax quixĩxũca̱x nape̱xewa i guxũma i nachixũanegü.

7Rü cuxũ chamu nax cuyadauchitanüxẽẽxũ i ngẽma ngexetügüxũ rü poxcupataxũwa ícunanguxũxẽẽxũca̱x i ngẽma poxcuexũ i waanexũwa ngẽxmagüxũ.

8Rü choma nixĩ ya Tupana i Guxãétüwa Changexmaxũ, rü ngẽma nixĩ i chauéga. Rü tama chanaxwa̱xe nax ngẽma tupananetagüxũmare yacua̱xüügüxũ i duũxũgü, erü chaxicatama nixĩ i namexũ nax choxũ yacua̱xüügüxũ.

9Rü dücax, rü marü ningu ga yema ũpa nüxíra nüxũ chixuxũ. Rü ñu̱xma rü tá pemaxã nüxũ chixu i ngexwaca̱xũxũ i oregü naxũpa i ngẽma tá ínguxũ ==ñanagürü ya Tupana.

### Wiyaemaxã Tupanaxũ nicua̱xüügü

10Rü ñanagürü ga Ichaía: —¡Tupanaxũ picua̱xüügü wüxi i ngexwaca̱xũxũ i wiyaemaxã! Rü guxũma i nachixũanecüa̱x i ñoma i naanewa ngẽxmagüxũ, rü guxũma i duũxũgü i yáxũwa márcutüwa maxẽxũ, rü guxũma i duũxũgü i márgu yarüxĩĩxũ, rü guxũma i márwa maxẽxũ, rü name nixĩ i Tupanaxũ nicua̱xüügü.

11Rü pema i chianexũ rü ĩanegũ i chianexũwa ngẽxmagüxe ¡rü petaãxẽgü! Rü pema i Quedáxcüa̱x ¡rü petaãxẽgü! Rü pema i Cherácüa̱x rü name nixĩ nax


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yima maxpűnegüchitaeruwa taãxẽãcü rü tagaãcü pewiyaegüxũ nax Tupanaxũ picuaxüxũgüxũ.

12Rü pema i nachixũanegü i márpechinüwa maxẽxũ i duũxũgü ¡rü nüxũ picuaxüxũgü rü moxẽ nüxna pexãgü!

13Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ñoma wüxi i daiwa poraxũrüxũ tá nua naxũ. Rü norü poramaxã tá aita naxü rü tá norü uanügüxũ nadai ==ñanagürü ga Ichaía.

14Rü ñanagürü ga Tupana: —Mucüma ya taunecü rü ichayarüchiane rü taguma chidexa, natürü i ñuxma rü tá aita chaxü ñoma wüxi ya ngexe ya nguxnecaxe rü íxraxacüchaũxerüxũ.

15Rü tá ichayanaxoxẽxẽ ya maxpűnegü rü ngüchitaerugü. Rü tá chayapagüxẽxẽ i guxũtáma i naigü rü maxẽgü i ngéma ngẽxmagüxũ. Rü guxũma i natügü rü tá naxnecüxũ chayaxĩgüxẽxẽ, rü yima naxtaagü rü tá chayapagüxẽxẽ.

16Rü ngẽma ngexetügüxũ rü tá chanagagü nawa i namagü i taguma nüxũ nacuaxgüxũ rü taguma nagu naxĩxũ. Rü ngẽma waanexũ i nawa namaxẽ rü tá ngóonexũxũ chayaxĩxẽxẽ. Rü ngẽma naane i chixri i weanexũ rü tá mea ichanawexãchianexẽxẽ. Rü guxũma i ngẽma rü tá chanaxü erü tama nüxna chixũgachi i chorü duũxũgü i Iraétanüxũ.

17Rü ngẽma duũxũgü i naxchicünaxãgümaxã tupanaãxgüxũ, rü ngẽma naxchicünaxãgüxũ ñanagürügü: “Pema nixĩ i torü tupanagü pixĩgüxũ”, ñanagürügü. Natürü norü ãnemaxã tá nüxna nixĩgachitanü i ngẽma naxchicünaxãgü ==ñanagürü ga Tupana.

### Iraétanüxũ rü ngexetüxũ rü ngauchiẽxũ nixĩgü

18Rü Ichaía rü ñanagürü: —Pa Ngauxchiẽgüxũx, ¡mea nüxũ pexĩnüe! Rü pemax, Pa Ngexetügüxũx, ¡mea pidauchigü rü nüxũ pedaux!

19Rü Iraétanüxũ nixĩ ga Tupana nüxũ unetaxũ nax norü duũxũgü yaxĩgüxũcax rü norü orexũ nax yaxugüexũcax. Natürü nataxuma i to i duũxũgü i Iraétanüxũarü yexera ngauxchiẽgüxũ rü ngexetügüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[20]Rü woo nüxũ nadaugügu i cua̲xruũgü ya Tupana naxca̲x üxũ, natürü nüxṹ nanataxuraũgümare. Rü woo Tupanaarü orexũ naxĩnüegu, natürü ñoma taxuxũma naxĩnüexũrüũmare nixĩgü.

[21]Rü nüma ya Tupana rü wüxi ya Tupana ya ípoxũwa̲xecü nixĩ, rü ngẽmaca̲x nanatachigaxẽẽchaũ i norü ngu̲xẽẽtaegü i mexẽchixũ.

[22]Natürü nüma i Iraétanüxũ rü tama inaxĩnüechaũ rü ngẽmaca̲x togü rü Iraétanüxũarü ngẽmaxũgüca̲x nangi̲xgü. Rü ngẽma norü uanügü rü nüxna nanapuxũ ga guxũma ga yema nüxṹ yexmaxũ rü poxcupataũgu nanawocu. Rü norü uanügü ínanayauxũgü rü taxúema i texé ítanapoxũgü.

[23]Natürü naétüwa ga yema guxchaxũgü, rü nüma ga Iraétanüxũ rü tama inaxĩnüechaũ.

[24]¿Rü texé tixĩ ya guxema tauxcha nüxna ãxẽ ga yema Acóbutanüxũarü uanügü nax Iraégüxũ naporamaegüxũ rü ínayauxũãxũ? ¿Tama e̲xna Cori ya Tupana yixĩxũ? Yerü yema Iraétanüxũ rü Tupanape̲xewa chixexũ naxügü, rü tama Tupana naxwa̲xexũãcü namaxẽ, rü tama naga naxĩnüechaũ ga yema norü ngu̲xẽẽtaegü.

[25]Rü yemaca̲x ga Tupana rü poraãcü yema Iraétanüxũmaxã nanu. Rü nanayexrü nax norü uanügümaxã nügü nada̲i̲xũca̲x. Rü norü uanügü nüxũ narüporamae rü ínanagu ga norü ĩanegü. Natürü woo yemaacü nüxũ nangupetü rü nüma ga Iraétanüxũ rü tama inaxĩnüechaũ ==ñanagürü ga Ichaía.

## Ichaía 43

### Cori ya Tupanaxicatama nixĩ ya Iraétanüxũarü poxũruxũ

[1]Natürü i ñu̲xmax, Pa Iraétanüxũ i Acóbuarü Duũxũgü Ixĩgüxe, rü yimá Cori ya Tupana ya pexũ ngo̲xẽẽcü rü ñanagürü pexũ: —¡Taxṹ i pemuũexũ! Erü choma nixĩ i pexũ íchanguxũxẽẽxũ. Rü choma nixĩ i peégamaxã pexna chacaxũ rü pema rü chorü duũxũgü pixĩgü.

[2]Rü ngẽxguma guxchaxũwa pechopetügu ñoma dexá i mátamaxũwa pichoũgurüxũ, rü choma rü tá chapetanügu. Rü ngẽxguma ãũcümaxũwa


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pengẽxmagügu ñoma wüxi i natü i poraxũchíüxũwa pichoũgurüxũ rü taxũtáma ngẽxma peyi. Rü ngẽxguma taxũ i guxchaxũwa pechopetügu rü ñoma wüxi i üxüétüwa pechopetügurüxũ pixĩgü, rü taxũtáma pixae rü yima üxü rü taxũtáma niyauxra i petanüwa.

[3]Rü choma nixĩ i perü Cori ya perü maxẽxẽẽruxũ chixĩxũ, Pa Iraétanüxũx. Rü choma nixĩ i perü Tupana ya Üünecü chixĩxũ. Rü choma nixĩ ga ãe̲xgacü ga Chírume̲xẽgu chayixẽẽxũ ga perü uanügü ga Equítuanecüã̲xgü rü Etiopíaanecüã̲xgü rü Chabáanecüã̲xgü nax yemaacü naxme̲xwa ípenguxũxũca̲x ga pemax.

[4]Rü yemaacü pexũ íchapoxũ yerü poraãcü choxṹ pengúchaũ rü choxṹ peme rü pexũ changechaũ. Rü yemaacü norü uanügüme̲xẽgu chanayixẽxẽ ga yema perü uanügü nax pexũ íchapoxũxũca̲x rü choxrü duũxũgü pixĩgüxũca̲x i pemax.

[5]¡Rü taxṹ i pemuũexũ! Erü choma rü chapetanügu. Rü yíxema ésteguama woonexe rü yíxema oésteguama woonexe rü tá pexũ chanutaque̲xe nax wenaxarü ñaa pechixũaneca̲x pewoeguxũca̲x nax nua wüxiwa pengẽxmagüxũca̲x.

[6-7]Rü ngẽma nachixũanegü i Nórtewa ngẽxmagüxũxũ rü ngẽma nachixũanegü i Súrwa ngẽxmagüxũxũ tá ñacharügü: “¡Penamuegutanü i ngẽma chorü duũxũgü! Rü guxũma i chorü duũxũgü i guxũwama i ñoma i naanewa ngẽxmagüxũ rü chauéga ingegüxũ rü tá penawoeguxẽxẽ. Yerü choma nixĩ ga chanangóexẽxẽxũ nax choxũ yacua̲xüũgüxũca̲x” ñachagürü tá.

[8]¡Rü nua penamugü i chorü duũxũgü i ãxetüchiréxũ, natürü ñoma nangexetüxũrüxũ ixĩgüxũ, rü ngẽma ãxmachi̲xẽchiréxũ, natürü ñoma nangauchixẽxũrüxũ ixĩgüxũ!

[9]Rü guxãma i pema i guxũ i nachixũanecüã̲xgü, rü pengutaque̲xe rü wüxiwa pexĩ rü chomaxã nüxũ pixu, ¿Texé tixĩ i petanüwa ga naxũpa nüxũ cuáxe rü nüxũ ixuxe ga yema tá ngupetüxũ? ¡Ẽcü, nua tanagagü ga yema nüxũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

daugüxũ nax nüxũ yaxugüexũcax nax aixcüma naxũpa nüxũ tacuáxũ rü nüxũ tixuxũ ga yema ngupetüxũ! ==ñanagürü.

10Rü ñanagürü ta ga Tupana: —Pemax, Pa Iraétanüxũx, rü chorü duũxũgü pixĩgü rü nüxũ pedau ga yema choma chaxüxũ. Rü choma rü pexũ chidexechi nax choxũ pecuáxũcax rü choxṹ peyaxõgüxũcax rü nüxũ pecuáxũcax nax chaxicatama Tupana chixĩxũ. Rü chauxũpa rü nataxuma ga to ga nüxíra Tupana ixĩxũ rü chauwena rü tagutáma nangẽxma i to.

11Rü chaxicatama nixĩ ya Tupana chixĩxũ, rü chaxicatama nixĩ i pexũ íchapoxũxũ ==ñanagürü.

12Rü ñanagürü ta ga Tupana: —Choma nixĩ ga pemaxã nüxũ chixuxũ rü tá pexũ íchanguxũxẽẽxũ. Rü aixcüma chayanguxẽxẽ ga yema. Rü pema rü meama nüxũ pecuax nax tama wüxíe i tomare ga tupana yixĩxũ ga pexũ ínguxũxẽẽxũ, erü choma rü chaxicatama Tupana chixĩ.

13Rü choma nixĩ i guxũguma Tupana chixĩxũ. Rü choxmexwa rü taxúema tümaarü poramaxã tügü ítapoxũ. Rü ngẽma choma chaxüxũ rü taxúema tayanaxoxẽxẽ ==ñanagürü.

### Iraétanüxũ rü Tupanaaxṹ nangechaũtümüxũgü

14Rü yima Iraétanüxũarü Tupana ya üünecü ya pexũ ínguxũxẽẽcü rü ñanagürü: —Ngẽma nax pexũ íchanguxũxẽẽxũcax rü Babiróniaarü ĩanewa tá chanamugü i norü uanügüarü churaragü nax nagu yapogüexũcax i norü poxeguxũarü ĩãxgü. Rü yima norü wapurugü ya namaxã nataãẽgüne i ngẽma Babiróniacüãx rü tá norü ngechaũxũ nananguxuchi.

15Rü choma nixĩ i perü Tupana ya Üünecü chixĩxũ, rü choma nixĩ i pexũ changóexẽẽxũ rü choma nixĩ i perü ãẽxgacü chixĩxũ, Pa Iraétanüxũx ==ñanagürü.

16Rü nüma ga Tupana rü már niyauxyexũchíü, rü yéma nanaxü ga wüxi ga nama nax yéma yachoũxũcax ga norü duũxũgü.

17Rü nüma ga Tupana rü Iraétanüxũwe nanangegüxẽxẽ ga yema Equítuanecüãxgüarü churaragü namaxã ga norü cowarugü rü carugü ga


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

daiwexũ ixĩgüne. Rü yexma márgu nanayixẽxẽ, rü yexma nayue, rü ñoma wüxi i omü ixoxũrüxũ nixĩgü.

18Rü nüma ya Tupana rü Iraétanüxũxũ ñanagürü: —¡Taxű i nagu perüxĩnüexũ i ngẽma marü ngupetüxũ! ¡Rü nüxũ iperüngümae!

19Rü choma rü tá chanaxü i wüxi i tạxacü i ngexwacạxũxũ, rü ñụxma tátama nüxũ pedau i ngẽma. Rü tá chanaxü i wüxi i nama i naxnücüanewa i taxúema íxãpataxũwa, rü ngẽma íyapaanexũwa rü tá natügü changọxẽxẽ.

20-21Rü guxũma i naeũgü i idüraexũ rü airugü i naixnecücüạ̃x rü abetrúgü rü tá choxũ nicuạxüũgü. Erü ngéma taxúema íxãpataxũwa rü ínapaanexũwa rü tá dexá chayagoxũchíüxẽxẽ nax ngéma naxaxegüxũcạx i chorü duũxũgü i nüxũ chaxunetaxũ rü changọxẽẽxũ nax choxũ yacuạxüũgüxũcạx.

22Natürü i pemax, Pa Acóbutanüxũx Pa Iraétanüxũx, rü tama chorü ngũxẽẽcạx ípecagü, erü nüxũ perüchaue nax chauga pexĩnüexũ.

23Rü pema rü tama chạụxcạx ípenagu ga carnérugü rü tama to i ãmaregü choxna pexãgü nax namaxã choxũ picuạxüũgüxũcạx. Rü choma rü tama naxcạx pexũ chacạạxũ nax ãmaregü choxna pexãxũ rü tama pexũ chachixewe nax pumaratẹxe chạụxcạx ípeguxũ.

24Rü tama naxcạx pexũ chataxexẽxẽ ya dexne ya yixicü nax choxna penaxãmarexũcạx. Rü tama naxcạx íchaca nax naxũnaarü chíxũ chạụxcạx piguxũ nax ngẽmamaxã choxũ petaãẽxẽẽxũcạx. Rü pema rü perü pecadugümaxã choxű̃ penaxütanü.

25Natürü i choma nax perü Tupana chixĩxũ rü tá íchanapigü rü nüxũ ichayarüngũma i guxũma i perü pecadugü rü chixexũgü i chopẹxewa pexüxũ.

26Rü ngẽxguma chi nagu perüxĩnüegu nax dora yixĩxũ nax chixexũ chopẹxewa pexüxũ, rü ngĩxã nachiga tidexagü nax nüxũ icuáxũcạx rü aixcüma yixĩxũ i nataxuxũma i perü chixexũ i chopẹxewa pexüxũ.

27Rü yema nüxíraxũxũ ga perü ọxi rü chopẹxewa chixexũ naxü, rü yema perü ngúexẽẽruũgü rü chomaxã nanue rü tama chauga naxĩnüechaũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[28]Rü ngẽma perü ãẽxgacügü rü chixexũ̃ nawa naxügü ga chopata ya taxũ̃ne. Rü yemacax nixĩ ga nüxna chixũgachixũ̃ ga Acóbuarü duũ̃xũ̃gü ga Iraétanüxũ̃ nax norü uanügü nadaixũ̃cax rü chixexũ̃ namaxã yaxugüexũ̃cax ==ñanagürü ya Tupana.

## Ichaía 44

### Cori ya Tupana rü nayanguxẽxẽ i ngẽma nüxũ̃ yaxuxũ̃

[1]Rü ñanagürü ya Tupana: —¡Ñuxmax, rü choxṹ iperüxĩnüe, Pa Iraétanüxũ̃x, Pa Acóbutanüxũ̃x i chorü duũ̃xũ̃gü nax pexũ̃ chadexũ̃!

[2]Rü choma nixĩ i perü Tupana ga pexũ̃ changóexẽẽxũ̃ naxũ̃pa ga nax pibuexũ̃. Rü choma nixĩ i pexũ̃ charüngũ̃xẽxẽxũ̃. ¡Rü taxṹ i pemuũ̃exũ̃, Pa Chorü Duũ̃xũ̃güx, erü pema i Acóbutanüxũ̃ nixĩ i chorü duũ̃xũ̃gü i pexũ̃ chaxunetaxũ̃!

[3]Rü choma rü tá chayayaxẽxẽ i dexá i naxnücüanewa, rü íyapaanexũ̃wa rü tá chanangoxẽxẽ i natüacügü. Rü petaagüna tá chanamu ya Chauãxẽ ya Üünecü rü tá petaagüxũ̃ charüngũ̃xẽxẽ.

[4]Rü nümagü rü tá nimu ñoma maxẽ i waianexũ̃wa rüxügüxũ̃rüxũ̃, rü ñoma naigü i natügüpechinüwa rüxügüxũ̃rüxũ̃.

[5]Rü wüxi rü tá ñanagürü: “Choma rü Tupanaarü duũ̃ chixĩ”, ñanagürü tá. Rü to rü tá Acóbutaagu naxãéga. Rü to rü tá nügümexẽgu nanaxümatü i ñaxũ̃: “Choma rü Iraétanüxũ̃arü Tupanaarü chixĩ”, ñaxũ̃.

[6]Rü choma ya Cori ya Tupana rü perü ãẽxgacü chixĩ rü perü ngũ̃xẽẽruxũ̃ chixĩ, Pa Iraétanüxũ̃x. Rü choma ya guxũ̃étüwa ngẽxmaxe rü ñachagürü: “Choma rü woetama changexmaecha rü taguma icharüxo. Rü nataxuma i to ya Tupana.

[7]¿Rü texé chomaxã tawüxigu? ¡Rü ẽcü chomaxã nüxũ̃ tixu! ¿Rü texé tixĩ ga noxriarü ügügu nüxũ̃ ixuxe i ngẽma tá ínguxũ̃, rü ngẽma ngupetüchaũ̃xũ̃?

[8]Natürü, ¡Taxṹ i perümaãchitanüxũ̃, rü taxṹ i pemuũ̃exũ̃! Choma rü ũ̃pacürüwa marü pemaxã nüxũ̃ chixu i ngẽma tá ngupetüxũ̃, rü pema rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

meama nüxũ pecuax i ngẽma. Rü chaxicatama nixĩ ya Tupana chixĩxũ, rü nataxuma i to i pexũ ípoxũxũ. Rü tama toxũ chacuax", ñanagürü.

### Ngẽma tupananetachicünaxãgü rü taxuwama name

9Ngẽma duũxũgü i naxchicünaxãgü ügüxũ rü taxuwama nime. Rü ngẽxgumarüxũ ta i ngẽma naxchicünaxãgü i naxügüxũ rü nüxũ yacuaxüũgüxũ rü taxuwama nime. Rü ngẽma duũxũgü i naxchicünaxãgüxũmare icuaxüũgüxũ rü tama naãẽxũ nicuax, rü naechitamare namaxẽ. Rü ngẽmacax tá naxãnee.

10Rü yíxema naxchicünaxã tügücax üxe nax ngẽmamaxã tatupanaáxũcax rü natücaxmamare nixĩ i ngẽma taxüxũ.

11Rü ngẽma duũxũgü i naxchicünaxãgüxũ icuaxüũgüxũ rü tá naxãnee. Rü ngẽma duũxũgü i naxchicünaxãarü üwa puracüexũ, rü yatügümare nixĩgü. Rü guxũma i ngẽma duũxũgü i ngẽmawa puracüexũ rü ngẽxguma chopexegu nangutaquexegügu nax nügü ínapoxũgüxũcax rü tá naxãnee rü namuũe.

12¡Rü dücax, nüxũ pedauux i ngẽma fierumüwa puracüxũ! Rü üxüwa nayaguxíra i ngẽma fieru, rü ngẽmawena martiyumaxã nayapomü. Rü nachacüümaxã poraãcü napuracü. Natürü ngẽxguma tama nachibügu rü naxaxegu i ngẽma duũxũ i nawa puracüxũ rü nipa rü natura.

13¡Rü dücax, nüxũ pedauux i ngẽma duũxũ i naxchicünaxãarü üwa puracüxũ! Rü noxri rü norü ngugüruũmaxã nanangugü rü lapimaxã ínanawű́xüchi. Rü ngẽmawena rü purumaumaxã nanaxü i ngẽma naxchicünaxã nax naduũxũraũxũcax. Rü ñuxũchi ngutaquexepataũgu nayaxű́ i ngẽma naxchicünaxã i ngearü maxṹaxũ.

14Rü ngẽxguma texé ocayiwamaxã toegu rü yimá pucü rü mea tüxű́ nanaxügüxẽxẽ. Rü ngẽxguma nayaegu rü tanatuxu. Rü ngẽxguma nai i chipre rüexna roble itatoxgu, rü mea naixnecüwa nüxna tadau ñuxmata mea nayae.

15Rü ñuxũchi i duũxũ rü namaxã naxaxũ ya yima nai. Rü ñuxrechipexe rü üxü nawa naxű́ nax nawa nügü nanaxĩxũcax ega gáuane ixüxgu. Rü to i naxchipexe rü nayangegü nax norü paũarü guruxũ yixĩxũcax. Rü to i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

naxchipe̲xe rü wüxi i naxchicüna̲xã nawa naxü nax namaxã natupanaáxũca̲x. Rü ngẽmape̲xegu nacaxápũ̲xü rü nüxũ̃ nicua̲xüxũ̃.

16Rü ngãxũ̃ i ngẽma nai rü norü üxüxũ̃ nayaxĩxẽxẽ, rü ngẽmawa nayagu i norü namachi. Rü ngẽxguma nangẽxẽ̲xgu rü nanangõ̲x. Rü mea nüxú̲̃ ningu rü nataãxẽ. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta i ngẽxguma nagáuanegu rü yima üxüwa nügü nanaxi, rü ñanagürü: “Chataãxẽ erü chanáiwe”, ñanarügü.

17Rü ngẽma nai i nüxú̲̃ íyaxüxũ̃wa nanaxü i wüxi i naxchicüna̲xã nax namaxã natupanaáxũca̲x. Rü nüxna naca rü ñanagürü nüxũ̃: “¡Choxũ̃ ínapoxũ̃! Erü cuma nixĩ i chorü tupana quixĩxũ̃”, ñanarügü.

18Rü ngẽma duũ̃xũ̲gü i ngẽma ügüxũ̃ rü tama naãẽxũ̃ nicua̲x. Rü ñoma yangexetüxũ̃rüxũ̃ nixĩgü. Rü ñoma nawãxtaxũ̃rüxũ̃ nixĩ i norü cua̲x erü tama Cori ya Tupanaga naxĩnüechaũ̃.

19Rü taxúema mea nagu tarüxĩnü nax ngẽma rü wüxi i naimare yixĩxũ̃. Rü tama tügümaxã ñatarügü: “Ngẽma norü ngãxũ̃ i ngẽma nai rü chorü üxüxũ̃ruxũ̃ chayaxĩxẽxẽ rü ngẽmawa chayagu i chorü paũ rü chayagu i chorü namachi rü ñu̲xũchi chanangõ̲x. Rü ngẽma íyaxüxũ̃wa i ngẽma nai rü chanaxü i ñaa naxchicüna̲xã i taxuwama mexũ̃. Rü ngẽma ñu̲xma nüxũ̃ chicua̲xüxũ̃ rü wüxi i naixchipe̲xemare nixĩ”, ñatarügü.

20Rü taxuwama name i norü ĩnü i ngẽma duũ̃xũ̲gü i nügü womüxẽẽgüxũ̃ namaxã i wüxi i ĩnü i doramare ixĩxũ̃. Rü ngẽma duũ̃xũ̲gü rü taxucürüwa nügütama ínanguxũ̃xẽxẽ nawa i ngẽma nagu naxĩnüexũ̃. Rü tama nüxũ̃ nacua̲xgüéga nax ngẽma naxchicüna̲xãgü i naxügüxũ̃ rü nüxũ̃ yacua̲xüũgüxũ̃ rü doramare nax yixĩxũ̃.

### Cori ya Tupana rü Iraétanüxũ̃axú̲̃ nüxũ̃ inarüngüma i norü chixexũ̲gü

21“Pa Iraétanüxũ̃ i Acóbuarü Duũ̃xũ̲güx, ¡rü nüxna pecua̲xãchie nax chorü duũ̃xũ̲gü pixĩgüxũ̃! Yerü choma nixĩ ga pexũ̃ changóexẽẽxũ̃. ¡Rü taxú̲̃ i choxũ̃ iperüngümaexũ̃!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[22]Rü choma nixĩ i pexű̃ ichayanaxoxẽẽxũ̃ i perü guxchaxũ̃gü rü perü chixexũ̃gü ñoma caixanexũ̃ iyarüxoxgurüxũ̃. ¡Rü ẽcü cha̱u̱xca̱x pewoegu! Erü choma nixĩ i pexũ̃ íchanguxũ̃xẽẽxũ̃ nawa i perü chixexũ̃” ==ñanagürü.

[23]¡Pa Daxũguxũ̃ i Naanex, taãẽãcü Tupanaxũ̃ icua̱xüxũ̃ naxca̱x i guxũ̃ma i ngẽma naxüxũ̃! ¡Rü Pa Ñoma i Naanearü Doxonexũ̃gü i Taxũ̃x, nüxũ̃ picua̱xüũ̃güx! ¡Rü pemax Pa Ma̱xpű́negüx rü Pa Naixnecügüx, rü taãẽãcü nüxũ̃ picua̱xüũ̃gü ya Tupana, yerü nüma nixĩ ga norü poramaxã ínanguxũ̃xẽẽãxũ̃ ga Iraétanüxũ̃ ga Acóbuarü duũ̃xũ̃gü naxme̱xwa ga norü uanügü!

[24]Rü nüma ya Tupana ya pexũ̃ ínguxũ̃xẽẽcü rü pexũ̃ ücü naxũ̃pa ga nax pibuexũ̃ rü ñanagürü: —Choma nixĩ ya Tupana chixĩxũ̃, rü choma nixĩ i chanangóexẽẽxũ̃ i guxũ̃ma i ñoma i naanewa ngẽxmagüxũ̃. Rü choma nixĩ ga chanaxüxũ̃ ga daxũguxũ̃ ga naane rü ñoma ga naane. Rü taxúema choxũ̃ tarüngũ̃xẽxẽ.

[25]Rü ngẽma orearü uruũ̃güneta rü ngẽxguma nüxũ̃ yaxugüegu nax ta̱xacü tá ngupetüxũ̃, rü choma rü nüxű̃ ichayanaxoxẽxẽ nax tama yanguxũca̱x i ngẽma nüxũ̃ yaxugüexũ̃. Rü ngẽma ẽxũ̃guxũ̃xũ̃ cua̱xgüxũ̃ rü choma nixĩ ichanatoõẽmarexũ̃ nax tama nüxũ̃ nacua̱xgüxũ̃ca̱x i ta̱xacüchiga yixĩxũ̃ i ngẽma nüxũ̃ yaxugüexũ̃. Rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i cua̱x nüxű̃ ngẽxmagüxũ̃ rü choma nixĩ i nügümaxãtama chanaxutagagüxẽẽxũ̃ nax ngẽma norü cua̱x rü taxuwama namexũ̃.

[26]Natürü ngẽma chorü duũ̃xũ̃güarü ore rü choma rü chayanguxẽxẽ. Rü yimá chorü orearü uruũ̃gü rü nüxũ̃ charüngũ̃xẽẽxũ̃ nax mea nüxű̃ ínanguxuchigüxũ̃ i ngẽma nagu naxĩnüexũ̃. Rü choma rü nüxũ̃ chixu rü wena tá nimu i duũ̃xũ̃gü ya ĩane ya Yerucharéũ̃wa. Rü yima ĩanegü ya Yudáanearü naanewa ngẽxmagüne rü tá wena nimexẽẽgü. Rü tá nüxũ̃ charüngũ̃xẽxẽxũ̃ nax wena ínadaxẽẽgüãxũ̃ca̱x ya yima norü ĩanegü.

[27]Rü choxű̃ natauxcha nax chanamuxũ̃ nax yapaxũ̃ i ngẽma már rü ngẽma natügü nax nangearü dexáű́xũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[28]Rü choma rü Chíru ya Pérchiaarü ãẽxgacüxũ̃ ñacharügü: “Cuma rü chorü duũ̃xũ̃güarü dauruxũ̃ quixĩ rü tá cunaxü i guxũ̃ma i ngẽma choma chanaxwa̱xexũ̃”, ñachagürü. Rü Yerucharéũ̃chiga rü ñacharügü: “Cuma rü tá wena cuxũ̃ namexẽxẽgü”, ñacharügü. Rü chopata ya taxũ̃nechiga ñacharügü: “Yimá nutagü ya namaxã cuxũ̃ inaxügücü rü tá wena nanucu” = =ñanagürü.

## Ichaía 45

### Chíruxũ̃ naxuneta ga Tupana

[1]Rü nüma ga Tupana rü ãẽxgacüwa Chíruxũ̃ nanguxẽxẽ ga Pérchiaanewa. Rü pora nüxna naxã nax togü i nachixũ̃anegümaxã inacuáxũ̃ca̱x rü norü ãẽxgacügüxũ̃ naporamaexũ̃ca̱x. Rü guma ĩanegü ga namaxã nügü nada̱ixũ̃ne rü Tupana Chírupe̱xewa nayawãxna ga guma ĩanegüarü ĩã̱xgü rü taxúema tapora nax wena tanawãxtaxũ̃.

[2]Rü nüma ga Tupana rü Chíruxũ̃ ñanagürü: —Choma rü tá cupe̱xegu chixũ, rü yima ma̱xpűnegü rü tá chanadoxõchixẽxẽgü. Rü ngẽma ĩã̱xgü i bróũ̃chenaxca̱x rü tá nagu chapogü. Rü ngẽma norü fierumena̱xãgü rü íxraxũ̃gu tá ichanapóũ̃gü.

[3]Rü choma rü tá cuxna chanaxã i diẽrugü i icu̱xgüxũ̃ rü ngẽmaxũ̃gü i ẽxũ̃guxũ̃ i nachicagügu nanuxũ̃ nax ngẽmaãcü nüxũ̃ cucuáxũ̃ca̱x nax choma chixĩxũ̃ i Cori ya Iraétanüxũ̃arü Tupana. Rü choma nixĩ i cuégamaxã cuxca̱x chacaxũ̃.

[4]Rü poraãcü nüxũ̃ changechaũ̃ i chorü duũ̃xũ̃gü i Iraétanüxũ̃ i Acóbuarü duũ̃xũ̃gü, rü ngẽmaca̱x cuégamaxã cuxca̱x chaca rü cuxũ̃ chaxuneta nax ãẽxgacü quixĩxũ̃ca̱x woo tama choxũ̃ cucua̱x i cumax.

[5-6]Rü choma nixĩ ya Tupana chixĩxũ̃ rü nataxuma i to. Rü chaxicatama nixĩ ya Tupana chixĩxũ̃. Rü woo nax tama choxũ̃ cucuáxũ̃, natürü i choma rü cua̱x cuxna chaxã nax daixũ̃ cucuáxũ̃ca̱x, nax ngẽmaãcü guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü i ñoma i naanewa maxẽxũ̃ rü nüxũ̃ nacua̱xgüxũ̃ca̱x nax chaxicatama Tupana chixĩxũ̃.

[7]Rü choma nixĩ ga chanango̱xẽẽxũ̃ ga ngóonexũ̃ rü waanexũ̃. Rü choma nixĩ i íchananguxẽẽxũ̃ i mexũ̃ rü guxchaxũ̃. Rü chomatama ya Tupana nixĩ i chanaxüxũ̃ i guxũ̃ma i ngẽma = =ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

### Tupana rü guxũarü üruxũ nixĩ

[8]Rü ñanagürü ga Tupana: —Choma rü dauxũwa tá ne chanamu i chorü ngũxẽxẽ, ñoma daxũwa rünguxũ i cherenarüxũ rü ñoma caixanexũwa ne ũcü ya pucürüxũ. Rü ñoma i naanewa tá nangu i chorü ngũxẽxẽ nax ngẽmaãcü Iraétanüxũxũ íchanguxũxẽẽxũca̱x nawa i norü guxchaxũgü ==ñanagürü.

[9]Rü ñanagürü ga Tupana: —Wüxi i naxpáũ i waixũmünaxca̱x rü tama norü üruũxũmaxã narüxutaga. Rü ngẽma waixũmü rü tama ngẽma üwechiruũxũ ñanagürü: “¿ta̱xacü ícuxü?” ñanagürü. Rü ngẽma napáxũ rü tama norü üruũxũ ñanagürü: “Cuma rü tama nüxũ cucua̱x nax mea choxũ cuxüxũ”, ñanagürü.

[10]Rü woo wüxi i buxũ rü tama nanatüxũ rü naéxũ nanga naxca̱x nax ñoma i naanewa tanango̱xẽẽxũ.

[11]Rü ngẽmaca̱x i choma ya Tupana ya Üünecü ya Iraétanüxũxũ ngo̱xẽẽcü rü pexũ ñachagürü: “Pemax, taxuacüma choxna naxca̱x peca nachiga i ngẽma yixcüra tá nüxũ ngupetüxũ i chorü duũxũgü. Rü taxuacüma choxũ pengu̱xẽxẽ nax ñuxãcü tá chanaxüxũ i ngẽma chaxüxchaũxũ.

[12]Rü choma nixĩ ga chaxüxũ ga ñoma i naane rü ngẽma nawa maxẽxũ. Rü choma nixĩ ga cho̱xme̱xmaxã chanaxüxũ ga daxũguxũ ga naane, rü chanangóexẽẽxũ ga ẽxtagü.

[13]Rü choma nixĩ ga chanango̱xẽẽxũ ga Chíru ga Pérchiaanearü ãe̱xgacü. Rü ñu̱xma rü tá nüxũ charüngũxẽxẽxũ i guxũwa nax wena naxüaxũca̱x ya chorü ĩane ya Yerucharéũ. Rü nüma i Chíru rü ngetanüãcüma tá ínananguxũxẽxẽ i ngẽma Iraétanüxũ i to ga naanewa ne nagagüxũ. Rü choma ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü nixĩ i ngẽma ñachaxũ” ==ñanagürü.

[14]Rü nüma ya Tupana rü Iraétanüxũxũ ñanagürü ta: —Ngẽma Equítuanecüa̱xgü i naanewa puracüexũ, rü ngẽma Etiopíaanecüa̱xgü i taxetanüxũ, rü ngẽma Chabácüa̱xgü i imáchanexũchixũ rü tá cuxme̱xwa nangẽxmagü. Rü cadénamaxã íchotachacüüãcü tá cuwe narüxĩ. Rü cupe̱xegu tá nacaxápü̱xügü rü ñanagürügü tá: “Aixcümaxũchi nixĩ i cutanüwa


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nangẽxmaxũ̃ ya Tupana rü nataxuma i to ya Tupana”, ñanagürügü tá ==ñanagürü ga Tupana.

15Rü Ichaía rü ñanagürü: —Pa Tupanax, tama cuxũ̃ tadau, natürü cuma nixĩ i ícunanguxũ̃xẽẽxũ̃ i Iraétanüxũ̃.

16Rü guxũ̃ma i ngẽma naxchicünạxãgü ügüxũ̃ nax namaxã natupanaạ̃xgüxũ̃cạx rü tá naxãnee rü duũ̃xũ̃gü tá nüxũ̃ nacugüe rü tá narümaachitanü.

17Natürü i Iraétanüxũ̃ rü Tupana ínananguxũ̃xẽxẽ nax tagutáma togümẹxẽwa nangẽxmagüxũ̃cạx. Rü tagutáma naxãnee rü tagutáma narümaachitanü ==ñanagürü.

18Rü choma ya Tupana ya naxücü i daxũguxũ̃ i naane rü ñoma i naane rü guxũ̃ma i nawa ngẽxmagüxũ̃ nax tama nangeãcuxũ̃cạx, rü ñachagürü: —Choma nixĩ ya Tupana chixĩxũ̃ rü nataxuma i to.

19Rü choma rü tama ẽxũ̃guxũ̃wa rü waanexũ̃wa chidexa. Rü tama Acóbutanüxũ̃xũ̃ ñacharügü: “¡Chạ̃uxcạx pedạ̃ux natürü taxũtáma choxũ̃ peyangau!” ñachagürü. Rü choma ya Tupana rü guxũ̃guma aixcümaxũ̃ chixu. Rü ngẽma nüxũ̃ chixuxũ̃ rü aixcüma name ==ñanagürü.

### Cori ya Tupana rü namaxã nanu i ngẽma duũ̃xũ̃gü i tupananetachicünạxãgüxũ̃ icuạ̃xüũ̃güxũ̃

20Rü nüma ya Tupana rü ñanagürü ta: —Guxũ̃ma i pema i togü i nachixũ̃anewa íyaxügüxe rü name nixĩ nax pexĩtaquẹxexũ̃ rü nua pexĩxũ̃. Rü pema i naxchicünạxãgü i nainaxcạx pingegüxũ̃ rü nüxũ̃ picuạ̃xüũ̃güxũ̃ rü tama peãẽxũ̃ pecuạ̃x, erü ngẽma naxchicünạxãgü rü taxũtáma pexũ̃ ínapoxũ̃.

21Rü pema nax naxchicünạxãgümaxã petupanaạ̃xgüxũ̃ rü name nax pegüna pecagüxũ̃ rü choxũ̃ penawéxũ̃ i tạxacüwa pexũ̃ nangũ̃xẽẽxũ̃ i ngẽma perü tupanagü i nainaxcạx. ¿Rü texé tixĩ ga noxriarü ügügu naxũ̃pa nüxũ̃ ixuxe i ngẽma tá ngupetüxũ̃? ¿Rü texé tixĩ ga nũxcüma nüxũ̃ ixuxe ga yema? ¿Rü tama ẽxna choma ya Cori ya Tupana yixĩxũ̃? Rü nataxuma i to ya Tupana, rü chaxicatama nixĩ i choxũ̃́ nangẽxmaxũ̃ i pora nax pexũ̃ chimexẽẽgüxũ̃ rü pexũ̃ íchanguxũ̃xẽẽxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[22]Rü pema i yáxũwa maxẽxe, rü chaux̲cax̲ pexĩ rü choma rü tá pexṹ íchanguxũxẽxẽ, erü chaxicatama nixĩ ya Tupana chixĩxṹ rü nataxuma i to.

[23]Rü ngẽma chauégagu nüxṹ chixuxṹ rü aixcüma nixĩ rü ngẽma chorü ore rü aixcüma tá ningu. Rü guxṹtáma, rü chopex̲egu tá nacaxá́püx̲ügü rü chauégagu tá nüxṹ nixu nax chauga tá naxĩnüexṹ.

[24]Rü ngẽxguma rü tá ñanagürügü: “Cori ya Tupanaxicatama nixĩ ya ixaixcümacü ya pora tüxna ãcü”, ñanagürügü tá. Rü guxṹma i ngẽma chauxchi aiexṹ rü tá naxãnee.

[25]Rü guxṹma i Iraétanüxṹ rü chaugagu tá narüporamaegü rü tá chomaxã nügü nicuax̲üṹgü ==ñanagürü.

## Ichaía 46

### Babiróniaanearü tupananetagü

[1]Ngẽma Babiróniaanearü tupananeta i Béx rü narüpü rü ngẽma tupananeta i Nébu rü niwax̲. Rü nüma i Babiróniacüax̲ rü búrugü i ípaexṹétügu nananugü nax yangegüãxṹcax̲ i ngẽma tupananetagü i yaxüchixṹ.

[2]Rü ngẽma naxchicünax̲ãgü rü niwax̲ rü taxuacüma nügü ínapoxṹ. Rü ngẽma uanügü rü wüxigu ngẽma duṹxṹgümaxã to i nachixṹanewa nanana.

[3]Rü ñanagürü ga Tupana: —¡Choxṹ́ iperüxĩnüe i pemax nax ípeyaxügüxṹ, Pa Acóbutanüxṹ i Iraétanüxṹx! Choma rü noxrigutama yexguma taxũta pebuegu, rü pexna chadau rü chauchacüxügu pexṹ chigagü.

[4]Rü guxṹgutáma pexṹ charüngṹxẽẽxṹ woo marü yaxguax̲wa pingugügu rü pipuxerugügu. Rü choma rü tá pexna chadau, rü tá pexṹ charüngṹxẽxẽxṹ, rü tá pexṹ íchanguxṹxẽxẽ erü choma nixĩ ga pexṹ changóexẽẽxṹ.

[5]¿Rü texégu nixĩ i choxṹ penguxṹ? ¿Rü nagu perüxĩnüegu rü texémaxã chawüxigu?

[6]Rü nangẽxma i duṹxṹgü i nanutaquex̲exṹ i taxṹ i úiru rü diẽru nax naxcax̲ nadauxṹcax̲ i wüxi i naxchicünax̲ãarü üruxṹ. Rü nüxṹ́ nanaxütanü nax nüxṹ́


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

naxüaxũca̲x i wüxi i naxchicüna̲xã nax ngẽmamaxã natupanaáxũca̲x, rü nüxũ yacua̲xüüxũca̲x rü napẹ̲xegu nacaxápu̲xüxũca̲x.

7Rü nügüãtügu nayangegü i ngẽma naxchicüna̲xã rü wüxi i nachicagu nayaxúgü, rü ngéma nangẽxmaecha rü taguma nixũgachi. Rü woo aita naxca̲x naxüegu rü ngũxẽẽca̲x nüxna nacagügu i ngẽma naxchicüna̲xã i namaxã natupanaa̲xgüxũ, natürü tama nanangãxũ rü tama ínananguxũxẽxẽ nawa i norü guxchaxũgü.

8-9¡Rü nüxna pecua̲xãchie, Pa Pecadugu Maxẽxũx, rü mea nagu perüxĩnüe ga yema nũxcümamatama ngupetüxũ rü peãẽgu namaxã penguxũ! Rü choma nixĩ ya Tupana chixĩxũ rü nataxuma i to. Rü choma nixĩ ya Tupana rü tataxuma ya texé ya chomaxã wüxiguxe.

10Rü choma rü noxriarü ügügutama rü ñu̲xmata norü gu̲xwa nangu rü nüxũ chixu i ngẽma tá wüxichigü i ngunexũ ngupetüxũ. Rü naxũpatama nüxũ chixu i ngẽma tá ínguxũ. Rü choma nüxũ chixu, rü ngẽma nagu charüxĩnüxũ rü tá ningu. Rü ngẽma nüxũ chixuxũ rü tá chayanguxẽxẽ.

11Rü choma rü éstewa naxca̲x chaca i Pérchiaarü ãẹ̲xgacü i Chíru. Rü nüma rü tá yáxũwa ne naxũ nax naxüaxũca̲x i ngẽma choma nagu charüxĩnüxũ. Rü nüma rü ñoma ĩyü i poraxüchixũrüxũ tá nixĩ. Rü choma rü ngẽma nüxũ chixuxũãcü tá chanaxü.

12-13¡Rü choxú iperüxĩnüe Pa Duũxũgü i Taxúegama Ĩnüexũ! Pema nüxũ pecua̲xgu rü taxũtáma paxa pexũ íchanguxũxẽxẽ. Natürü pemaxã nüxũ chixu rü marü ningaica nax pexũ íchanguxũxẽẽxũ rü marü taxũtáma nũxcü nixĩ. Rü choma rü tá Chióũxũ íchanguxuchixẽxẽ rü Iraétanüxũxũ tá chanawẹ̲x i chorü pora ==ñanagürü ga Tupana.

## Ichaía 47

### Norü uanügü rü tá Babiróniaanecüa̲xũ narüporamae

1Rü ñanagürü ga Tupana: —Pa Babiróniacüa̲xgüx, noxri rü muxũma ga nachixũanegümaxã ipecua̲xgü natürü i ñu̲xma rü marü peturae rü waixũmütẹ̲xewa tá perütogü. Rü yima perü ĩane ga noxri wüxi i pacü i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

mexẽchicürüxũ̃ ixĩxũ̃ne rü duũ̃xũ̃gü rü marü tagutáma nüxũ̃ nixugüe nax namexẽchixũ̃.

[2]Rü ñu̱xma rü marü taxũtáma tauxchaxũ̃wa pengẽxmagü. ¡Rü penayaxu̱x ya perü nuta ya tríguarü caruxũ̃ nax arína pexügüxũ̃ca̱x! ¡Rü ípecuxũ̃ i pexchiru i mexũ̃ rü puracüchirugu picu̱xgü! ¡Rü pegü pengenagüchirugü nax nangóxũ̃ca̱x ya peparagü rü ngẽmaãcü pichoũ̃xũ̃ca̱x i natügüwa!

[3-4]Rü choma ya Tupana ya Iraétanüxũ̃arü nguxũ̃xẽxẽruxũ̃ ya üünecü ya guxãétüwa ngẽxmaxe rü tá pexũ̃ chapoxcu, Pa Babiróniacüã̱x, rü taxúetama pexũ̃ ítapoxũ̃. Rü pema rü ñoma wüxi i duũ̃xũ̃ i ngexchiruxũ̃nexũ̃rüxũ̃ tá pexãnee napẹ̱xewa i ngẽma togü i nachixũ̃anecüã̱xgü ==ñanagürü.

[5]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü ta: —¡Bexma iperücho, Pa Babiróniaanecüã̱xgüx, rü ẽanexũ̃wa pebuxmü! Erü marü tagutáma wena ngẽma togü i nachixũ̃anegüétüwa pexügü.

[6]Rü yexguma namaxã chanuxgu ga yema chorü duũ̃xũ̃gü ya Iraétanüxũ̃ rü pexna chanawogü nax namaxã ipecuáxũ̃ca̱x. Natürü ga pemax, Pa Babiróniaanecüã̱xgüx, rü tama pexũ̃́ nangechaũ̃tümüxũ̃gü, rü woo ga guxema norü yaxguã̱xgü rü chixri tümamaxã ipecua̱x.

[7]Rü peãẽwa nagu perüxĩnüe rü ñaperügügü: “Guxũ̃gutáma ngẽma togü i nachixũ̃anegüétüwa taxügü”, ñaperügügü. Natürü tama nagu perüxĩnüe rü tá iyagúxũ̃ nax ngẽma togü i nachixũ̃anegümaxã ipecuáxũ̃.

[8]Rü ngẽmaca̱x i ñu̱xmax, Pa Babiróniaanecüã̱x i Ñoma Ngecü i Ngĩrü Meruũ̃guxica Rüxĩnücürüxũ̃ Pixĩgüx, rü pema rü petaãxẽ nax wüxi i mexũ̃wa pengẽxmagüxũ̃. Rü pegüãẽwa ñaxũ̃gu perüxĩnüe: “Tataxuma ya texé ya taxrüxũ̃ poraxe. Rü tagutáma guxchaxũ̃wa tangexmagü rü tagutáma taturae”, ñaxũ̃gu perüxĩnüe.

[9]Natürü pemaxã nüxũ̃ chixu rü ngürüãchi wüxitama i ngunexũ̃gu tá pexca̱x ínangu i ngẽma taxre i chixexũ̃ nax nayuexũ̃ i perü ãẽ̱xgacügü i poraexũ̃ rü nayuexũ̃ i pexacügü. Rü ñoma wüxi i ngexũ̃ i yutexũ̃rüxũ̃ tá pixĩgü rü woo nax peyuüechiréxũ̃ rü naguxũ̃raũ̃xũ̃ i ẽxũ̃guxũ̃ i chixexũ̃xũ̃ nax pecuáxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[10]Rü pema nax chixexũgu pemaxẽxũ rü nüxũ pecua̱xgu rü tagutáma pexca̱x ínangu i guxchaxũgü. Rü peãẽwa nagu perüxĩnüe rü ñaperügügü: “Taxuxũma tüxũ nadau”, ñaperügügü. Rü ngẽma perü cua̱xgü rü pexũ nawomüxẽxẽ. Rü peãẽwa nagu perüxĩnüe rü ñaperügügü: “Yixicatama nixĩ iporaexũ rü nataxuma i to”, ñaperügügü.

[11]Natürü tá pexca̱x ínangu i guxchaxũgü. Rü taxũtáma ípenapoxũ woo nax piyuüechiréxũ rü ẽxũguxũxũ picuáxũ. Rü pexca̱x tá ínangu i wüxi i taxũ i guxchaxũ i taxucürüwa na̱xcha̱xwa pibuxmüxũ. Rü wüxi i guxchaxũ i tama nagu perüxĩnüexũ tá ngürüãchi pexca̱x ínangu.

[12]Pa Babiróniacüã̱xgüx, ¡ẽcü nagu pexĩ i ngẽma perü yuügü ga ũpacürüwa nagu pemaxẽxũ nax ngẽmaãcü nüxũ pecuáxũca̱x nax ta̱xacüwa pexṹ namexũ rü texéxũ tá namaxã ípeba̱i̱xgüxũ i ngẽma nax ẽxũguxũxũ pecuáxũ!

[13]¡Rü ñu̱xma rü chope̱xewa naxĩ i ngẽma perü ucu̱xẽruũgü i cua̱x nüxṹ ngẽxmagüxũ rü muxũma i ucu̱xẽgü pexna ãgüxũ! ¡Rü nua naxĩ i ngẽma ẽxtagüxũ rüdaunüxũ nax ngẽmawa nüxũ nacua̱xgüxũca̱x i ngẽma tá ngupetüxũ rü aixcüma tá pexũ ínapoxũgü nawa i ngẽma ãũcümaxũ i pexca̱x ínguxchaũxũ!

[14]Natürü ngẽma ẽxũguxũxũ cua̱xgüxũ rü ñoma maxẽ ya ipagücü rü ixaecürüxũ tá nixĩgü, rü taxũtáma ngẽma üxüemawa nügü ínapoxũgü. Erü ngẽma üxüema rü taxũtáma ngẽma íxramarexũ i üxüema i yigü nawa inaixũxũrüxũ tá nixĩ.

[15]Rü ngẽma ẽxũguxũxũ cua̱xgüxũ ga ũpacürüwa nüxna peca̱xgüxũ, rü wüxichigü rü tá norü doragu narütauxe rü taxũtáma pexũ ínapoxũ ==ñanagürü ya Tupana.

## Ichaía 48

### Tupana rü Iraétanüxũxũ nanga naxca̱x i norü chixexũ i naxügüxũ

[1]Rü Tupana rü ñanagürü: —¡Perüxĩnüe Pa Acóbuarü Duũxũgüx, Pa Iraétanüxũx, Pa Yudátaagüx! Pema rü Cori ya Tupanaégagu pegü pixu nax


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

norü duũxũgü pixĩgüxũ. Rü perü yumüxẽwa naxca̱x ípeca̱x i norü ngũxẽxẽ, natürü tama aixcüma naga pexĩnüe.

[2]Pema rü nüxũ pixu nax yima ĩane ya üünene ya Yerucharéũwa pemaxẽxũ rü Iraéarü Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacüarü duũxũgü pixĩgüxũ, rü ngẽmaãcü pegü ípepoxũ.

[3]Rü yema marü ngupetüxũ, rü choma rü naxũpa ga nax yanguxũ rü pemaxã nüxũ chixu. Rü chomatama nixĩ ga chanaxunagüxũ rü paxa chanaxüxũ ga yema nüxũ chixuxũ, rü aixcüma ningu.

[4]Rü choma rü nüxũ chacua̱x nax tama nüxũ pecua̱xégaxũ rü pitaieruxũ rü ñoma fieru rü bróũche i tama irüwe̱xãchixũrüxũ pixĩgü.

[5]Rü ngẽmaca̱x ũpacürüwatama, rü naxũpa nax yanguxũ rü pemaxã nüxũ chixu i ngẽma tá ngupetüxũ nax ngẽmaãcü tama ñapegügüxũca̱x: “Ngẽma naxchicüna̱xã i namaxã chatupanaã̱x nixĩ i naxüxũ i ngẽma”, ñapegügüxũ.

[6]Rü ngẽxguma chi mea nagu perüxĩnüegu i ngẽma nüxũ chixuxũ, rü chi nüxũ pecua̱x nax aixcüma yixĩxũ i ngẽma. Rü ñu̱xma rü tá pemaxã nüxũ chixu i ngexwaca̱xũxũ i oregü i ẽxũguxũ rü taguma nüxũ pecuáxũ.

[7]Rü ñu̱xma rü tá chanango̱xẽxẽ i wüxi i ta̱xacü i ngexwaca̱xũxũ i tama nũxcüma üpetüxũ rü ñu̱xma rü ta tama nüxũ pexĩnüexũ. Rü ngẽmaãcü taxucürüwa nüxũ pixu nax marü nüxũ pecuáxũ i ngẽma.

[8]Rü pema rü taguma nüxũ pexĩnüechiga rü tama nüxũ pecua̱x i ngẽma, erü choma rü nüxũ chacua̱x nax tama chomaxã pixaixcümagüxũ, rü noxritama pengóegu rü taguma chauga pexĩnüexũ.

[9]Natürü i choma rü pemaxã yáxna chaxĩnü erü chaugünatama chadau. Rü ngẽxguma chanuxgu rü chaugünatama chachogü nax tama pexũ chadaixũca̱x.

[10]Rü tama ñoma diẽrumü üxüwa iguxũrüxũ pexũ chimexẽẽgü, natürü i choma rü pexũ chimexẽẽgü namaxã i ngẽma ngúxũ i pexũ chingexẽẽxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]Rü ngẽmaãcü chanaxü erü chaugünatama chadau nax taxúema chixri chauchiga idexaxũcax. Rü tama chanaxwaxe nax chauchicüxü taxacürü tupananetaxũmare picuaxüũgüxũ ==ñanagürü.

### Tupana rü Babiróniaanecüãxmexẽwa Iraétanüxũxũ ínanguxũxẽxẽ

[12]Rü ñanagürü ga Tupana: —¡Perüxĩnüe Pa Acóbuarü Duũxũgüx, Pa Iraétanüxũx! Choma nixĩ i pexũ chadexũ. Rü chaxicatama nixĩ ya Tupana chixĩxũ, rü guxũguma changexmaecha rü taguma icharüxo.

[13]Rü choma nixĩ ga chorü poramaxã chanaxüxũ ga daxũguxũ i ĩane rü ñoma i naane. Rü yexguma naégaxũ chixuxgu rü nangóe ga daxũguxũ i naane rü ñoma i naane.

[14]¡Rü guxãma i pemax, Pa Iraétanüxũx, rü pengutaquexegü rü choxṹ iperüxĩnüe! ¿Rü petanüwa texé tanaxunagü i ngẽma tá ngupetüxũ? Rü yimá Tupana nüxũ ngechaxũcü rü tá nayanguxẽxẽ i ngẽma Tupana nagu rüxĩnüxũ rü tá Babiróniaxũ napoxcu. Rü tá nanapoxcu i guxũma i ngẽma Cadéuanecüãxgü.

[15]Rü choma nixĩ i Chírumaxã nüxũ chixuxũ rü naxcax changemaxũ nax nua naxũxũcax. Rü ngextá nüma ínaxũxũwa rü tá narüporamae.

[16]¡Rü nua pexĩ rü choxṹ iperüxĩnüe! Rü guxũma ga yema nagu charüxĩnüxũ rü noxriarü ügügucürüwa rü taguma cúãcü nüxũ chixu. Rü yexguma Chíru Babiróniaxũ rüporamaegu rü choma rü yéma chayexma. Rü ñuxma i choma ya Cori ya Tupana ya Guxũétüwa Changexmaxũ rü chanamu i Chíru rü nüxna chanaxã i pora ==ñanagürü.

[17]Rü choma ya Iraétanüxũarü Tupana ya Üünecü ya perü ngũxẽẽruxũ ixĩcü rü ñachagürü: —Pa Iraétanüxũx, choma nixĩ i perü Tupana chixĩxũ, rü choma rü pexũ changúexẽxẽ i ngẽma pexṹ mexũ, rü pemaxã nüxũ chixu i ngẽma chanaxwaxexũ nax penaxüxũ.

[18]¡Rü chierüx chauga pexĩnüegu! Rü yexguma chi naga pexĩnüegu ga chorü mugü rü ngẽma perü taãxẽ rü chi nixĩnagüchigü ñoma wüxi i natü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

irübaichigüxũrüxũ, rü ngẽma perü taãxẽ rü ñoma már arü yuaperüxũ chi nata.

19Rü yexguma chi naga pexĩnüegu ga chorü mugü rü ngẽma petaagü rü chi namuxũchi ñoma márwa ngẽxmacü ya naxnecürüxũ, rü choma rü taguchima pexũ chadai, rü taguchima pexna chixũgachi.

20¡Ípechoxũ i Babiróniaanewa rü pibuxmü i ngẽma nachixũanewa! ¡Rü taãẽmaxã nüxũ pixu nax marü ípenguxũxũ! ¡Rü guxũwama i ñoma i naanewa nüxũ pixu rü ñapegü: “Tupana rü norü duũxũgü i Acóbutanüxũxũ ínanguxũxẽxẽ”, ñapegü! ==ñanagürü.

21Rü woo yema taxũ ga naxnecüanewa pexũ nachopetüxẽxẽ, natürü tama pitaxawae yerü nüma ga Tupana rü nanangũxtexẽxẽ ga nuta rü yéma nayagoxũchíüxẽxẽ ga dexá.

22Natürü naxcax i ngẽma chixri maxẽxũ rü nataxuma i taãxẽ. Rü nüma ya Cori ya Tupana nixĩ i ngẽma ñacü.

## Ichaía 49

### Tupanaarü duũchiga

1Pema i nachixũanegü i márpechinüwa ngẽxmagüxũ rü pema i nachixũanegü i yáxũwa ngẽxmagüxũ, ¡rü choxṹ iperüxĩnüe! Nüma ya Cori ya Tupana choxũ naxuneta naxũpa nax chabuxũ. Rü nüxũ nixu i chauéga ga yexguma chaueanüwatama chayexmagu.

2Rü Tupana rü ñoma tara i meama téxũrüxũ nayaxĩxẽxẽ ya chorü conü, rü naxmexmaxã choxũ ínapoxũ. Rü ñoma ochagu ya meama ãmaguxnerüxũ choxũ nixĩxẽxẽ rü nachixũgu chomaxã nanguxũ.

3Rü ñanagürü choxũ: —Pa Iraéx, cuma rü chorü duũ quixĩ rü cuwa tá chanangoxẽxẽ i chorü pora ==ñanagürü.

4Natürü ga choma rü nagu charüxĩnü rü chaugümaxã ñachagürü: —Natücaxmamare poraãcü chapuracü rü chipa, rü taxuxũma i chorü natanüxũ chadau ==chaugümaxã ñachagürü. Natürü guxũma i ngẽma chaxüxũ rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tupanamẹxẽwa nangẽxma, rü norü poramaxã chanaxü. Rü ngẽma chorü natanü rü nüma rü marü ínanamexẽxẽ.

5Rü nüma ya Cori ya Tupana rü chauéanüwa choxũ̃ nangọxẽxẽ nax norü duũ̃xũ̃ chixĩxũ̃cạx rü ngẽmaãcü Iraétanüxũ̃ i Acóbuarü duũ̃xũ̃güxũ̃ naxcạx chawoeguxẽẽxũ̃cạx nax wenaxarü norü duũ̃xũ̃gü yixĩgüxũ̃cạx. Rü Tupanapẹxewa rü poraãcü nüxṹ chame rü ngẽmacạx choxũ̃ naporaxẽxẽ. Rü ngẽma nixĩ i nagu charüxĩnü.

6Rü nüma ya Tupana rü ñanagürü: —Choma rü cuxũ̃ chamu nax cunanutaquẹxexũ̃cạx i Acóbuarü duũ̃xũ̃gü rü nachixũ̃anecạx cunawoeguxẽẽxũ̃cạx i ngẽma Iraétanüxũ̃. Rü naétü cuxũ̃ chamu nax wüxi i omü quixĩxũ̃cạx naxcạx i guxũ̃ma i nachixũ̃anegü. Rü cuxũ̃ chamu nax nüxũ̃ nüxũ̃ cucuạxẽẽxũ̃cạx i chorü ore i maxũ̃ nüxna ãxũ̃ i guxũ̃ma i nachixũ̃anecüạ̃x woo ngẽma yáxũ̃wa ngẽxmagüxũ̃ ==ñanagürü.

7Rü nüma ya Iraétanüxũ̃arü Tupana ya Üünecü ya nüxũ̃ rüngũ̃xẽẽcü rü ñanagürü ta: —Pa Iraétanüxũ̃x, ñụxma rü ngẽma togü i nachixũ̃anecüạ̃xgü rü poraãcü pexũ̃ nacugüe, rü pexchi naxaie rü nügümẹxẽwa penangexmagüxẽxẽ rü norü ãẹ̃xgacügüarü puracütanüxũ̃ pixĩgü. Natürü wüxi i ngunexũ̃ rü wenatáxarü peporae rü ngẽxguma pexũ̃ nadaugügu i ngẽma togü i nachixũ̃anegüarü ãẹ̃xgacügü rü pepẹxegu tá nacaxắpụ̈xügü erü choma ya perü Tupana ya üünecü nax chixĩxũ̃ rü pexũ̃ chaxuneta nax chorü duũ̃xũ̃gü pixĩgüxũ̃cạx. Rü choma rü guxũ̃guma chayanguxẽxẽ i ngẽma nüxũ̃ chixuxũ̃ ==ñanagürü.

### Wena tá naporae i Iraétanüxũ̃

8Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü ta: —Yexguma nawa nanguxgu ga ngunexũ̃ nax chorü ngũ̃xẽẽcạx ípecaxũ̃ rü choma rü pexũ̃ chanawẹx nax pexũ̃ changechaũ̃xũ̃. Rü yexguma penaxwạxegu nax pexũ̃ íchapoxũ̃xũ̃ rü pexũ̃ charüngũ̃xẽxẽxũ̃. Rü ñụxma i choma rü tá pexna chadau nax wüxi i ngũ̃xẽxẽ nüxṹ pixĩgüxũ̃cạx i togü i duũ̃xũ̃gü. Rü ngẽmacạx i pemax, Pa Iraétanüxũ̃x, rü wena tá nawa pemaxẽ i ngẽma naanegü ga perü uanügü chixexẽẽgüxũ̃ rü ngẽmaãcü tá wena penamexẽxẽ i pechixũ̃ane.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[9]Rü pema rü tá ñaperügü nüxũ i ngẽma poxcuexũ: “¡Marü ípenguxũ!” ñaperügü tá. Rü ngẽma ẽanexũwa ngẽxmagüxũ rü tá ñaperügü nüxũ: “¡Ípechoxũ rü nangóonexũwa pexĩ!” ñaperügü tá. Pema rü guxũma i namagücüwawa tá nüxũ peyangau i mecü ya maxẽ, rü guxũne ya maxpűnegüwa rü tá nayima ya maxẽ naxcax i perü wocagü.

[10]Rü taxũtáma petaiyae rü pitaxawae rü taxũtáma üaxcü pexű̃ nangux, erü choma rü pexũ changechaũ rü pemaxã ichacuax, rü dexá íngẽxmaxũwa tá pexũ chagagü.

[11]Rü maxpűneanegu tá chayadaxẽxẽ i wüxi i nama rü tá ichayanawéanexẽxẽ i ngẽma namagü nax ngẽmagu pexĩxũcax ==ñanagürü ga Tupana.

[12]Rü pema ya Iraétanüxũ rü tá yáxũwama ne pexĩ, rü ñuxre rü nórtewaama rü togü rü oéstewaama rü togü rü Equítuanearü súrwaama tá ne pexĩ.

[13]¡Pa Daxũguxũ i Naanex, taãẽãcü Tupanaxũ icuaxüxũ! ¡Rü Pa Ñoma i Naanex, poraãcüma nataãxẽ! ¡Rü Pa Maxpűnegüx, taãxẽãcü Tupanaxũ picuaxüxũgü! Erü nüma ya Cori ya Tupana rü nanataãẽxẽxẽ i norü duũxũgü i ngúxũ ingegüxũ, erü nüxű̃ nangechaũtümüxũgü.

[14]Nüma i Chióũcüãxgü rü ñanagürügü: —Cori ya Tupana rü marü tüxna nixũgachi rü tüxũ ínawogü ==ñanagürügü.

[15]Natürü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü: —¿Ẽxna wüxi i mama rü tá nüxũ yanangümaxũ nax ngĩnexũ nangechaxũxũ? Rü woo ngĩma ngĩnexũ nangümagu, natürü i choma rü tagutáma pexũ icharüngüma.

[16]Rü yima perü ĩane ya Yerucharéũ rü choxmexgu naxümatü i naéga, rü taguma nüxũ icharüngüma i ngẽma norü poxeguxũtápüx.

[17]Rü ngẽma perü uanügü i perü ĩane chixexẽẽgüxũ rü paxa tá ínixĩ. Rü paxa tá ínangugü nax wena tá namexẽẽgüxũ ya perü ĩane.

[18]¡Rü dücax, yea pecüwagu perüdaunü nax ñuxãcü guxũma i Iraétanüxũ ĩtaquexexũ rü Yerucharéũcax woeguxũ! Rü choma ya Cori ya Tupana rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

chauégagu pemaxã nüxũ chixu rü guxũma i Yerucharéũarü duũxũgü rü ñoma wüxi i pacü i ãtechaũcüarü ngaxãẽruũrüxũ tá nixĩ i perü ĩanewa.

19Rü pemax, Pa Yerucharéũcüãx, rü woo guxchawa peyexmagü ga noxri, natürü i ñuxma rü marü pexna ínixĩ i ngẽma perü uanügü i perü ĩane ya Yerucharéũxũ chixexẽẽgüxũ. Rü ñuxma rü tá namuxũchi i duũxũgü i nawa maxẽxũ ya yima perü ĩane rü tá nayangechica i ngẽma duũxũgü i perü naanewa maxẽxũ.

20Rü penegü ga noxri to ga nachixũanewa gagüxũ, rü nümagü rü tá pexmachixẽwa ñanagürügü: “Ñaa nachixũane rü toxcax naxíanexũchi. Rü name i to i nachica toxna pexã nax ngéma tamaxẽxũcax”, ñanagürügü tá.

21Rü ngẽxguma i pema Pa Yerucharéũcüãxgüx, rü tá peãẽwa ñaperügügü: “¿Texé tixĩ ya tüxna namugüxe i ñaa tanegü? Yixemagü rü tingexacügüchirex rü taxuacüma tixãxacü rü tüxũxica nua nawogü. ¿Rü texé tixĩxũ ya nayaexẽẽxẽ i ñaa tanegü? ¿Rü ngextá ne naxĩ?” ñaperügü tá ==ñanagürü ya Tupana.

22Rü ñanagürü ta: —Choma rü tá chanamu i ngẽma togü i nachixũanegücüãx rü tá nüxna chanaxã i wüxi i cuaxruxũ nax nua nachacüügügu nagagüãxũcax i penegü rü naatügügu yagagüãxũcax i pexacügü.

23Rü ngẽma togü i nachixũanegüarü ãẽxgacügü rü tá penatürücügü nixĩgü, rü ngẽma naxmaxgü rü tá peerücügü nixĩgü. Rü pepexegu tá nacaxắpüxügü rü tá nanadexexgü i perü mairaxũchipatügü. Rü tá nüxũ picuaxãchitanü nax chaxicatama Tupana chixĩxũ rü ngẽma choxṹ yaxõgüxũ rü tagutáma naxãneexũ ==ñanagürü.

24Rü wüxi i churara i poraxũ rü taxuacüma nüxna tayapu i ngẽma daiwa nayaxuxũ. Rü wüxi i duũxũ i iyaxuxũ rü taxuacüma niña naxmexwa i ngẽma churara i poraxũ.

25Natürü choma ya Tupana rü ñachagürü: —Ngẽma churara i poraxũna tá nanapugü i ngẽma íyaxuxũ. Rü ngẽma churaragüarü ãẽxgacüna tá nanapugü i ngẽma napuxũchiréxũ. Rü pemaxã nüxũ chixu, Pa Iraétanüxũx, rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

chomatátama nixĩ i perü uanügümẹxẽwa íchananguxũ̃xẽẽxũ̃ i penegü rü pexacügü.

[26]Rü ngẽma perü uanügü rü nügü tátama nangõxcue, rü nagüwa tátama naxaxegü ñoma bínu yaxaxgüxũ̃rüxũ̃. Rü ngẽmaãcü i guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü rü tá nüxũ̃ nicuạxãchitanü nax choma ya Cori ya Tupana ya Acóbuarü duũ̃xũ̃güarü ngũ̃xẽẽruxũ̃ ya poracü nax chixĩxũ̃. Rü choma nixĩ i Iraétanüxũ̃xũ̃ íchanguxũ̃xẽxẽxũ̃ ==ñanagürü ga Tupana.

## Ichaía 50

[1]Nüma ya Tupana rü ñanagürü nüxũ̃: —Pa Iraétanüxũ̃x, ¡Taxṹ i nagu perüxĩnüexũ̃ nax íchanatáxũ̃ i perü mama i Iraéane ñoma wüxi ya yatü naxmạxũ̃ ítáxũ̃rüxũ̃! ¡Rü taxṹ i nagu perüxĩnüexũ̃ nax pemaxã chataxexũ̃ nax togüarü mugüruxũ̃ pixĩgüxũ̃cạx rü yemaacü chanaxütanüxũ̃cạx ga wüxi ga chorü ngetanü! Rü pemaxã chataxe nagagu ga yema perü pecadugü yerü tama chauga pexĩnüechaũ̃. Rü perü mama i Iraéane rü íchanatạx yerü pema rü tama chauga pexĩnüe.

[2]¿Rü tạxacücạx tama texéxũ̃ nua chayangau ga yexguma nua chaxũxgu? ¿Rü yexguma nua ichacagügu rü tạxacücạx taxúema choxũ̃ tangãxũ̃? ¿Ẽxna nagu perüxĩnüe nax tama chaporaxũ̃ nax togümẹxẽwa pexũ̃ chapuxũ̃xũ̃? ¿Ẽxna nagu perüxĩnüe nax tama chaporaxũ̃ nax pexũ̃ íchanguxũ̃xẽxẽxũ̃ naxmẹxwa i perü uanü? Rü aixcüma pemaxã nüxũ̃ chixu rü choma choxṹ nangẽxma i pora nax chanamuxũ̃ i már rü natügü nax yachegüxũ̃cạx rü ngẽmaãcü naxnücüane nax yaxĩgüxũ̃cạx rü choxnigü rü ngearü dexáãxũ̃maxã nayuexũ̃ rü yayixexũ̃.

[3]Rü choma rü dauxũ̃wa chanawaanexẽxẽ ñoma wüxi i nge i yutecü i naxchiru i waxũ̃gu icụxcürüxũ̃ ==ñanagürü ya Tupana.

### Tupana rü norü duũ̃xũ̃ narüngũ̃xẽxẽ

[4]Rü choma i Ichaía rü ñachagürü: —Tupana rü choxũ̃ nangụxẽxẽ nax norü ore i taãxẽ tüxna ãxũ̃maxã chayaxucụxẽgüxũ̃ nax naporaexũ̃cạx i ngẽma ipaexũ̃ rü ngúxũ̃ ingegüxũ̃. Rü guxũ̃ i pạxmama rü Tupana choxũ̃


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ínarüdaxẽxẽ nax wüxi i ngúetanüxũ i mexũrüxũ nüxũ chaxĩnüxũcax i norü nguxẽẽtae.

5Rü Tupana rü choxũ nanguxẽxẽ nax naga chaxĩnüxũcax. Rü taguma namaxã chanuama rü taguma nüxũ chaxo.

6Rü chaucaxwex nüxna chaxã nax choxũ nacuaixgüxũcax. Rü yexguma choxũ natuxchinagugügu rü tama nüxna chayanuxũ. Rü tama chidaugachi ga yexguma chauchametüwa nacuaixgügu rü chixexũ chomaxã yaxugügügu.

7Rü Tupana nixĩ ya choxũ rüngũxẽẽcü rü ngẽmacax tama choxṹ nangux woo chomaxã naguxchigagügu. Rü ngẽmacax yáxna chaxĩnü ñoma wüxi ya nuta ya tama iãxãchicürüxũ, erü nüxũ chacuax nax tagutáma chaxãnexũ.

8Rü yimá chorü poxũruxũ rü chauxũtawa nangẽxma. Rü ngẽxguma chi texé tüxṹ nangẽxmagu i taxacücax choxũ ítaxuaxũxũ, rü ngĩxã wüxigu ãẽxgacüpexewa taxĩ. Rü ngẽxguma chi texé choxũ ixuxchaũgu rü ẽcü nua taxũ rü chopexewa chomaxã nüxũ tixu.

9Rü Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü nixĩ ya choxũ rüngũxẽẽcü. ¿Rü texé tá tixĩ ya poxcu chomaxã ueguxe? Rü guxũma i chorü uanügü rü tá nayue rü ñoma naxchiru i naweane ngõxgüxũrüxũ tá nixĩgü.

10Rü pema nax Tupanaxũ pemuũexũ rü norü duũxũga pexĩnüexũ, rü ngẽxguma waanexũwa i omü ínataxuxũwa pexĩxgu rü ¡Tupanagu perüxĩnüe rü nüxṹ peyaxõgü!

11Natürü i pema rü toguama perüxĩnüe rü perütama omügü penanaixẽxẽ nax nagu pexĩxũcax. Rü ngẽmaãcü Tupanaxũ pexo. Rü ngẽmacax i nüma ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü tá pexũ napoxcue rü ngúxũ pexũ ningexẽxẽ = = ñachagürü.

## Ichaía 51

### Yerucharéũcüãxgüarü taãẽxẽẽruxũ i ore


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Rü ñanagürü ga Tupana: —¡Choxṹ iperüxĩnüe i guxãma i pemax ya cha̱u̱xca̱x daugüxe rü nagu ĩxẽ i ngẽma aixcüma mexũ! Pema rü Abraáũtaxa rü Chárataxa pixĩgü.

[2]Rü dücax, penatü ga Abraáũ rü peé ga Chára nixĩ ga maxũ pexna ãcü. Rü yexguma Abraáũca̱x chacaxgu rü nüma rü nüxicatama wüximare nixĩ, natürü i choma rü nüxũ charüngũxẽẽxũ rü nüxna chanamugü i muxũma i nataagü.

[3]Rü woo guxchawa nangẽxma ya Chióũ rü choma rü tá chanataãẽxẽxẽ i norü duũxũgü. Rü yima ĩane ya ñu̱xma chixene rü ĩane ya mexẽchine tá chayanguxuchixẽxẽ. Rü yema ori̱xnecü ga Edéũgu chatogüxũrüxũ tá namexẽchi. Rü yima ĩanewa tá nangẽxma i taãxẽ rü norü duũxũgü rü tá taãẽãcü napaetagü rü norü wiyaegümaxã tá choxũ nicua̱xüũgü ==ñanagürü.

[4]Rü ñanagürü ta ga Tupana: —Pa Chorü Duũxũgüx ¡choxṹ iperüxĩnüe! ¡Rü chauga pexĩnüe, Pa Iraétanüxũx! Rü choma rü tá chanango̱xẽxẽ i ngẽma chorü ore. Rü chorü mugü rü guxũ i nachixũanegüarü nangóonexẽẽruxũ tá nixĩ.

[5]Rü choma rü paxa tá chorü duũxũgüxũ íchapoxũ. Rü paxa tá íchananguxũxẽxẽ naxme̱xwa i norü uanügü. Rü chorü poramaxã tá guxũ i nachixũanegümaxã ichacua̱x. Rü ngẽma nachixũanegü i yáxũwa már arü tocutüwa ngẽxmagüxũ rü tá cha̱u̱xca̱x nadaugü rü tá chorü porana narüyoũ.

[6]¡Rü dücax, rü dauxũgu perüdaunü rü ñoma i naanegu perüdaunü! Erü guxũma i ngẽma dauxũwa nüxũ pedauxũ rü ñoma caxixũrüxũ tá inarütaxu rü ñoma i naane rü wüxi i naxchiru i ngauxũrüxũ tá nagu̱x. Rü ngẽma duũxũgü i nawa maxẽxũ rü ñoma murenü yuexũrüxũ tá nayue. Natürü ngẽma maxũ i chorü duũxũgüna chaxãxũ rü taguma nagu̱x. Rü ngẽma chorü ngũxẽxẽ rü guxũgutáma nangẽxmaecha.

[7-8]¡Choxṹ iperüxĩnüe i pema nax nüxũ pecuáxũ i ngẽma nacüma i aixcüma iwéxũ rü naga pexĩnüexũ i chorü mugü! ¡Rü taxṹ i pemuũexũ rü perümaãchitanüxũ i ngẽxguma ta̱xacü pemaxã yaxugüegu i duũxũgü! Erü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nümagü rü tá nayue rü ñoma naxchiru i naweane ngõxgüxũrüxũ tá nixĩgü. Rü õxmigü rü tá nanangõxgü ñoma wüxi i naxchiru i carnérutaxanaxcax nangõxgüxũrüxũ. Natürü chaucüma rü taguma inarüxo rü chorü pora i namaxã íchapoxũ i chorü duũxũgü rü guxũguma nangẽxmaecha ==ñanagürü ga Tupana.

9-10¡Pa Tupanax, paxa nangoxẽxẽ i curü pora! ¡Rü inawex i curü pora ga yexguma nũxcüma icunawexgurüxũ! ¿Tama ẽxna cuma yixĩxũ ga cunadaixũ ga yema Equítuanecüãxgü ga yexguma cuyapayexẽẽgu ga már rü natamawa cuyachoũxẽẽgu ga curü duũxũgü ga Equítuanecüãxmexẽwa ícunguxũxẽxẽxũ?

11Rü ngẽxgumarüxũ i ñuxma rü aixcüma tá nawoegu i ngẽma Iraétanüxũ i Babiróniaanecüãxmexẽwa ícunguxũxẽẽxũ. Rü taãẽãcü tá nawiyaegü rü ngẽmaãcü tá Chióũgu nachocu. Rü guxũgutáma nataãẽchametügü rü ngẽma axu rü ngúxũgü rü tá narüxogü.

12Rü Tupana rü Yerucharéũxũ ñanagürü: —Chomatama nixĩ i cuxũ chataãẽxẽẽxũ. ¿Rü texéxũ nixĩ i cumuũexũ? ¿Ẽxna yatügüxũ i duũxũgümare ixĩgüxũ? Natürü nümagü rü ñoma maxẽrüxũ nayue.

13¿Ẽxna marü choxũ curüngümae nax choma yixĩxũ ga cuxũ changoxẽxẽxũ rü chayangeechixũ ga daxũguxũ ga naane rü chanaxüxũ ga ñoma ga naane? ¡Rü taxű i nüxũ cumuũexũ i ngẽma uanügü i norü numaxã cuxũ daixchaũxũ! ¿Natürü ngexũ nixĩ i guxũma i ngẽma norü nu?

14Rü paxa tá ínanguxuchi i ngẽma duũxũ i ñuxma poxcuwa ngẽxmaxũ. Rü marü taxũtáma poxcupataũgu nayu, rü marü tagutáma nüxű nataxu i norü paũ.

15Rü choma nixĩ ya curü Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü chixĩxũ. Rü choma nixĩ i chayaxĩãxchiüxẽẽxũ i már rü chayacuxcuxẽẽxũ ya yuapegü.

16Rü choma nixĩ ga cumaxã nüxũ chixuxũ ga yema chanaxwaxexũ nax nüxũ quixuxũ, rü choma rü tá chorü poramaxã cuxna chadau. Rü choma nixĩ ga chanaxüxũ ga daxũguxũ ga naane rü ñoma i naane, rü ñuxma rü ñacharügü:


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

“Pa Chióũcüa̲xgüx, pema nixĩ i chorü duũxũgü pixĩgüxũ”, ñachagürü ==ñanagürü ga Tupana.

### Iraétanüxũmaxã nanu ya Tupana

17¡Peba̲i̲xãchie Pa Yerucharéũcüa̲xgüx! ¡Peba̲i̲xãchie rü íperüdagü i pema nax Tupana pemaxã nuxũ! Rü poraãcü ngúxũ pingexũ rü ñu̲xma rü pengearü pora̲a̲x.

18Rü guxũma i petanüwa, Pa Yerucharéũcüa̲xgüx, rü tataxuma ya texé ya mea pemaxã icuáxe. Rü petanüwa rü tataxuma ya texé ya pexme̲x yayauxãchixe.

19Ñaa ga taxre ga guxchaxũ petanügu nangu, rü perü uanügü nagu napogüe ga pechixũane rü nanadeãcu, rü petanüxũ rü daigu rü taiyamaxã nayue. ¿Rü texéaxṹ tá ipexauxãchitümüxũgüxũ? ¿Rü texé tá pexũ taãxẽxẽxẽxũ?

20Pa Yerucharéũcüa̲x, pema rü ñoma cowügü i yütagu yixũrüxũ peturae rü namagüarü poxõchigüwa pecaquegü. Rü Tupanaarü nu rü pexna nangu rü ngẽmaca̲x ngúxũ pingegü.

21Rü ngẽmaca̲x Pa Yerucharéũcüa̲xgüx, pema nax ñoma bínuwa pengãxẽxũrüxũ pixĩgüxũ ¡rü iperüxĩnüe i ngẽma perü Tupana nüxũ ixuxũ!

22Rü yimá perü Cori ya Tupana ya norü duũxũgüxũ ípoxũcü rü ñanagürü: —Yexguma pemaxã chanuxgu rü poraãcü pexũ chapoxcue rü yemaacü pexũ chanaxĩxãchitanüãẽxẽxẽ ñoma bínumaxã pengaxegurüxũ. Natürü tá íchayanaxoxẽxẽ i ngẽma poxcu rü marü taxũtáma wena ngẽma poxcumaxã pexũ chapoxcue.

23Rü ñu̲xma rü tá chanapoxcue i ngẽma perü uanügü ga pexũ ñagüxũ: “¡Waixũmüanegu piñugü nax peétüwa tachopetüxũca̲x!” ñagüxũ. Rü yexguma ga pema rü naga pexĩnüe rü nümagü rü peétüwa nachopetü ==ñanagürü ga Tupana.

## Ichaía 52

### Yerucharéũcüa̲xgü rü norü uanügüme̲xẽwa tá ínanguxũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]¡Peba̱i̱xãchie, Pa Chióũcüã̱xgüx, peba̱i̱xãchie! ¡Ipechigü rü peporae i pema i yima ĩane ya üünene ya Yerucharéũarü duũxũgü nax pixĩgüxũ! ¡Rü mexũ i pexchirugu picu̱xgü! Erü ngẽma perü uanügü i tama choxũ cua̱xgüxũ rü tagutáma wena pexca̱x ínayaxüãchi.

[2]¡Pa Yerucharéũcüã̱xgüx, ipechigü! ¡Marütama nax perü uanügüme̱xẽwa pengẽxmagüxũ rü pegümaxãtama ipecua̱xgüxũ! ¡Pa Chióũcüã̱xgü, pema nax pepoxcuexũ, rü ípeyawẽgü ya yimá cadénagü ya perü uanügü namaxã pexũ ichotanaxãgücü!

[3]Rü ñanagürü ga Tupana: —Perü uanügü rü ngetanüãcü pexũ nigagü rü ngẽmaca̱x i ñu̱xma rü ngetanüãcü tá naxme̱xwa pexũ íchanguxũxẽxẽ.

[4]Rü nũxcüma ga chorü duũxũgü rü Equítuanewa nayamaxẽ, rü Equítuanecüã̱xgüarü mugüruxũ nixĩgü. Rü yemawena rü Achíriaanecüã̱xgü rü chixri chorü duũxũgümaxã inacua̱xgü woo chorü duũxũgü rü taxuxũma ga guxchaxũgü namaxã naxügü.

[5]Rü ñu̱xma rü ¿ta̱xacü e̱xna nixĩ i namaxã ngupetüxũ i ngẽma chorü duũxũgü? Rü Babiróniaanewa nanagagü taxuxũma i ta̱xacürü chixexũ naxügüãcüma. Rü ngẽma namaxã icua̱xgüxũ rü taãẽãcü nüxũ nacugüe rü guxũguma ta̱xacü chomaxã nixugüe.

[6]Natürü wüxi i ngunexũ rü chorü duũxũgü tá nüxũ nicua̱xãchitanü nax choma chixĩxũ i namaxã chidexaxũ ==ñanagürü ya Tupana.

[7]Rü wüxi i taãxẽ nixĩ nax ma̱xpűneanewa taxca̱x ne naxũxũ ya yimá orearü ngeruxũ i mexũ i ore taxca̱x nua ngecü rü tamaxã nüxũ ixucü nax Tupana tá tüxũ rüngũxẽẽxũ rü tüxũ ínanguxũxẽẽxũ naxme̱xwa i tórü uanü. Rü wüxi i taãxẽ tá nixĩ i ngẽxguma Chióũcüã̱xgüxũ ñaxgu: —Perü Tupana rü marü pemaxã inacua̱x ==ñaxgu.

[8]Rü tá nüxũ pexĩnüe i ngẽma Yerucharéũarü dauruũgü nax taãẽãcü aita naxüexũ i ngẽxguma naxetümaxã nüxũ nadaugügu nax Tupana rü Chióũca̱x nataeguxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[9]¡Pa Yerucharéũcüãxgü i Íyaxügüxũx, rü taãẽãcü pewiyaegü erü Tupana rü marü nanataãẽxẽxẽ i norü duũxũgü rü ínananguxuchixẽxẽ ya perü ĩane ya Yerucharéũ!

[10]Rü Tupana rü guxũ i nachixũanegüxũ nanawẹx i norü pora. Rü guxũ i nachixũanegüwa tá nüxũ nacuạxgü nax tórü Tupana tüxũ ínguxũxẽẽxũ.

[11]Rü pema i Babiróniaanewa ngẽxmagüxe ¡rü Tupanapẹxewa pegü pemexẽxẽgü rü ípechoxũ! ¡Rü pemax nax peyanaxũ i Tupanapataarü ngẽmaxũgü i üünexũ rü taxú i nüxũ pedauxũ i tạxacürü chixexũ!

[12]¡Natürü taxucạxma ñụxãẽãcü ípechoxũ rü pibuxmü! Erü nüma ya perü Tupana i pema i Iraétanüxũ rü tá pexna nadau i guxũma i ãũcümaxũwa.

### Ngúxũ tá ninge ya yimá Tupanaarü duũ ya Cristu natürü tá nüxũ narüyexeraama

[13]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Yimá chorü duũ rü tá norü uanüxũ narüporamae rü tá chanatachigaxẽxẽ.

[14]Natürü muxũma i duũxũgü rü tá namaxã nabạixãchie i ngẽxguma nüxũ nadaugügu i nachiwe i poraãcü napíxũ rü ãũxũ rü ngẽmagagu marü tama nanaduũxẽchametüraxũ.

[15]Rü ngẽxgumarüxũ ta rü muxũma i duũxũgü i to i nachixũanecüãxgü rü tá namaxã nabạixãchie. Rü ngẽma ãẹ̃xgacügü rü ngẽxguma nüxũ nadaugügu i ngẽma naxüxũ rü tá napẹxewa nachianegümare rü taxuxũtáma nixugüxe, erü tá nüxũ nadaugü i ngẽma taguma nüxũ nadaugüxũ rü tá nüxũ nacuạxgü i ngẽma taguma ñuxgu texéwa nüxũ naxĩnüexũ ==ñanagürü ya Tupana.

## Ichaía 53

[1]¿Texé tá tayaxõ ga yema ore ga nüxũ ixuxũ? ¿Rü texécạx nixĩ ga nangọxẽxẽãxũ ga norü pora ya Cori ya Tupana?

[2]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nanaxwạxe ya yimá norü duũ rü ñoma wüxi i nanetü i ngexwaca rüxüxũ rü naxchúmạxã i waixũmü i paanewa ixücuxũrüxũ nax yixĩxũ. Rü nüma rü tama namechiwe rü ngẽmacạx taxúxeaxú nangúchaũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[3]Rü duũxũgü rü tama nüxũ nacuạxgüchaũ, rü nüxũ naxoe. Rü nüma rü wüxi ga duũ ga poraãcü ngúxũ ingecü nixĩ, rü namaxã nixü nax ngúxũ yangexũ. Rü yixema rü tama nüxũ tadaugüchaũ rü ñoma wüxi i duũxũ i taxuwama mexũrüxũ tayaxĩxẽxẽ. Rü yemaacü nüxũ taxoe rü tama tanayauxgüchaũ.

[4]Natürü nüma rü nayange ga tórü dạxaweanegü rü tórü guxchaxũgü rü yemagagu nixĩ ga ngúxũ yangexũ. Rü yixema nagu rüxĩnüegu rü noxrütama chixexũgagu nixĩ ga Tupana ngúxũ nüxũ ingexẽẽxũ rü napoxcuãxũ rü ãne nüxũ yangexẽẽxũ.

[5]Natürü tórü chixexũgagu nixĩ ga nacanapacütügüãxũ. Rü tórü pecadugagu nixĩ ga ngúxũ yangexũ. Natürü yema ngúxũ nax yangexũgagu nixĩ ga Tupana tamaxã rüngüxmüxũ. Rü yema norü ọxrigügagu nixĩ ga taxcạx yataanegüxũ.

[6]Rü guxãma i yixema rü itarütauxe ñoma carnérugü irütauxexũrüxũ. Yerü wüxichigü ga yixema rü nagu taxĩ ga tóxrütama ngúchaũ. Natürü nüma ga Cori ya Tupana rü gumá norü duũcüxũ nayangexẽxẽ ga guxũma ga tórü chixexũgü.

[7]Rü nanacuạịxgü, natürü nüma rü nügü inaxã rü tama nügüétüwa nidexa. Rü ñoma carnéru i mạxwa nagagüxũrüxũ namaxã nixĩgü. Natürü nüma rü nachianemare. Rü ñoma wüxi i carnéru i yoũtạxawa nagagüxũrüxũ nixĩ.

[8]Rü mạxwa nanagagü woo taxuxũma ga chixexũ naxü, rü tataxuma ga texé ga naétüwa idexáxe. Rü taxúema texé ítanapoxũ, rü tama ñoma i naanewa maxẽxũ ga duũxũgüaxṹ nangechaxũtümüxũ. Rü chautanüxũarü chixexũgagu nayamạxgü.

[9]Rü duũxũgü ga ichixexũtanügu nanatạxgü. Rü yema chixexũgu maxẽxũ ítạxgüxũtanügu nanatạxgü. Rü yemaacü namaxã nixĩgü woo taguma namáeta rü taguma nidora.

[10]Rü woetama Cori ya Tupanaarü ĩnü nixĩ nax ngúxũ yangexũ. Rü nüma rü nügü inaxã naxcạx ga tórü chixexũgü. Rü ngẽmacạx tá namạx i norü maxũ rü tá namuxũchi i ngẽma nüxṹ yaxõgüxũ. Rü nagagu tá nixĩ i mea ínanguxuchixũ i ngẽma Tupana nagu rüxĩnüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]Natürü nawena nax ngúxũ yangexũ, rü tá nataãxẽ erü nüxũ nacua̲x nax norü yugagu muxũma i duũxũgü tá nanayauxgü i maxũ i taguma gúxũ. Rü nüma ya Cori ya Tupanaarü duũ ya mecü rü tá Tupanape̲xewa nayamexẽxẽ i muxũma i duũxũgü rü tá nayange i norü pecadugü.

[12]Rü ngẽmaca̲x i nüma ya Tupana rü tá ñoma i naanearü ãe̲xgacügü i iporaexüchixũtanüwa nanangexmaxẽxẽ, rü tá nanatachigaxẽxẽ, yerü nügü inaxã nax pecaduca̲x nayuxũca̲x. Rü nüma ga duũxũgü rü ñoma wüxi ga máetaxũãcü nüxũ narüdaunü, natürü ga nüma rü guxũma ga duũxũgüarü pecadu ninge nax ngẽmaãcü naétüwa nachogüxũca̲x i pecadua̲xgüxũ.

## Ichaía 54

### Iraétanüxũ rü tá Yerucharéũca̲x nawoegu

[1]Pa Yerucharéũcüa̲xgüx, perü ĩane rü ñoma wüxi ya ngexe ya ngexacüxe ya taguma ãxacüxerüxũ nixĩ. ¡Natürü tagaãcü rü taãẽãcü pewiyaegü! Erü nüma ya Tupana rü ñanagürü: —Yima perü ĩane ya Yerucharéũ̃ i ñoma nge i taguma íxraxacücürüxũ nax yixĩxũ, rü ñu̲xma rü tá namuxũchi i norü duũxũgü ngẽma nge i ãtecüarü yexera ==ñanagürü.

[2-3]Rü Pa Ĩane ya Yerucharéũcüa̲xgüx, ¡rü nüxũ petaneta ya pepatagü ya naxchirunaxca̲x ixĩgüne rü nüxũ pema̲xneta i natu̲xügü, rü mea ípenapogü i ngẽma natu̲xügüarü tairuũgü! Erü perü tügünecüwawaama rü perü to̲xwecüwawaama tá nimux i duũxũgü. Rü ngẽma penegü rü petaagü tá nanapuxũ i muxũma i togü i nachixũanegü, rü tá nawa namaxẽ ya yima ĩanegü ya ñu̲xma ingeãcune.

[4-5]¡Rü taxṹ i pemuũexũ! Erü taxũtáma ta̲xacü pemaxã nixugüe rü taxũtáma pexãnee. Rü yema guxchaxũgü ga ũpa pexũ ngupetüxũ rü tá nüxũ perüngümae rü taxũtáma nüxna pecua̲xãchie nax ñoma nge i yutecürüxũ nax pixĩgüxũ. Erü nüma ya Tupana ya Guxũétüwa Ngẽxmacü ya pexũ ngóexẽẽcü rü tá pemaxã inacua̲x. Rü yima Iraétanüxũarü Tupana ya Üünecü nixĩ ya pexũ ínguxũxẽẽcü rü namaxã inacua̲x i guxũma i ñoma i naanewa.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

6-7Pa Iraétanüxũx, pema rü ñoma wüxi i pacü i ãtecü rü ngĩte ngĩxũ ítaxcü rü naxĩxãchiãẽcürüxũ pixĩgü. Natürü i ñuxma ya perü Tupana rü wena pexcax naca, rü pexũ ñanagürü: —Ngẽma nax pexũ íchawogüxũ rü paxaãchicaxmare nixĩ, natürü i ñuxma rü tá pexũ chade erü poraãcü choxṹ pengechaũ̃tümüxũgü.

8Rü yexguma pemaxã chanuxgu rü paxaxãchi pexna chixũgachi. Natürü pemaxã nüxũ chixu rü paxãma choxṹ pixauxãchitümüxũgü erü pexũ changechaũ rü ngẽma chorü ngechaũ rü tagutáma nagux = =ñanagürü ya perü ngũ̃xẽẽruxũ ya Tupana.

9Rü Tupana rü Iraétanüxũxũ ñanagürü: —Yema Noémaxã chanaxueguxũ̃rüxũ nax tagutáma wena taxüchicü ya mucümaxã chanadaixũ i duũ̃xũgü, rü ngẽxgumarüxũ ta i ñuxma rü pemaxã chanaxuegu nax tagutáma wena pemaxã chanuxũ rü pexũ chaxãxũnexũ.

10Rü woo yima maxpṹnegü ixĩgachigu rü yima maxpṹnegü rümáchanemaegüne rü yawaxgügux, Pa Yerucharéũ̃x, natürü ngẽma chorü ngechaũ cuxcax rü tagutáma naxüchicüxü. Rü chorü uneta ga curü duũ̃xũgümaxã nüxũ chixuxũ nax namaxã charüngüxmüxũ rü tagutáma nüxũ charüngüma = =ñanagürü.

11-12Rü ñanagürü ta: —Pa Yerucharéũ̃cüãxgüx, ñuxma rü peyaxĩxãchiãẽgü rü tataxuma ya texé ya pexũ taãẽxẽẽ́xe. Natürü i choma rü nutagü ya achabáchemaxã rü nutagü ya chafírumaxã tá ichanaxügü nax chanaxüxũ i perü ĩanearü poxeguxũ̃tápüx. Rü nutagü ya rubímaxã tá chanaxü i norü dauxũ̃taechicagü rü nutagü ya berílumaxã tá chanaxü i norü ĩãxgü rü nutagü ya mexẽchicümaxã tá chanaxü i naxtaxpüxgü i düxétüwa ngẽxmagüxũ.

13Rü choma tá chanangúexẽxẽ i guxũ̃ma i penegü, rü ngẽmaãcü guxãtáma taãẽwa tamaxẽ.

14Rü perü ãẽxgacügü rü tá mea pemaxã inacuaxgü rü ngẽmaãcü tá peporae. Rü taxũtáma togümexẽwa pengẽxmagü rü taxũtáma taxacücax pemuũe.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Rü ngẽxguma wüxi i nachixũane pexca̲x íyaxüãchigu rü taxũtáma chorü mugagu nixĩ. Natürü pema rü tá nüxũ perüporamaegü.

16Rü dücax, choma nixĩ ga chanango̲xẽẽxũ ga yema duũxũ ga fieru iguxũ nax naxnegü nawa naxüxũca̲x. Rü yexgumarüxũ ta chanango̲xẽxẽ ga yema churaragü ga dairuũgü nax guxũma iyanaxoxẽẽgüxũca̲x.

17Natürü taxúema tá tanaxü i wüxi i naxne i pexũ rüxoxẽẽxũ. Rü pemax, Pa Iraétanüxũx, rü tá peyanange̲a̲xgüxẽxẽ i guxũma i ngẽma pemaxã guxchaca̲x daugüxũ, erü choma i Cori ya Tupana rü aixcüma nüxũ charüngũxẽxẽxũ i ngẽma chorü duũxũgü ixĩxũ. Rü pemaxã chanaxuegu nax ngẽmaãcü tá yixĩxũ ==ñanagürü ga Tupana.

## Ichaía 55

### Taxũ i ngũxẽẽxũ nixu ya Cori ya Tupana

1Cori ya Tupana rü ñanagürü: —¡Guxãma ya texé ya ita̲xawaexe rü nua taxĩ rü tayaxaxegü! ¡Rü yíxema ngearü diẽruã̲xgüxe rü nua taxĩ rü trigu rü bínu rü lechica̲x tadaugü rü ngetanüãcü tanangõ̲xgü rü taxaxegü!

2¿Rü ta̲xacücа̲x i diẽrumaxã penaxütanü i ngẽma tama õna ixĩxũ̃? ¿Rü ta̲xacücа̲x penaxütanü i ngẽma tama nawa itaãẽxũ̃? ¡Rü mea choxṹ iperüxĩnüe rü tá mexũ̃ i õna pengõ̲xgü rü õna i chíxũmaxã tá pengaxpütüwe!

3¡Rü cha̲u̲xca̲x pexĩ, rü choxṹ iperüxĩnüe! ¡Chauga pexĩnüe rü tá pemaxẽ! Rü choma rü tá pemaxã chanaxü i wüxi i uneta i taguma gúxũ̃. Rü ngẽmaãcü tá chayanguxẽxẽ ga yema chorü uneta ga ãẽ̲xgacü ga nüxũ̃ changechaũ̃xũ̃chicü ga Dabímaxã nüxũ̃ chixuxũ̃.

4Rü choma rü gumá ãẽ̲xgacüxũ̃ chaxuneta nax chauétüwa yadexaxũca̲x napẹ̲xewa ga yema togü ga nachixũanegü. Rü nüxũ̃ chaxuneta nax namaxã inacuáxũca̲x rü nangúexẽẽãxũca̲x ga yema togü ga nachixũanecüã̲xgü.

5Rü pemax, Pa Iraéanecüã̲xgüx, rü tá naxca̲x pengẽma i togü i nachixũanecüã̲xgü i tama pexũ̃ cuáxũ̃. Rü nümagü rü tá paxaãẽãcü pexca̲x naxĩ, erü choma i perü Tupana ya Üünecü rü guxũma i ngẽma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nachixũanegüétüwa pexũ changexmagüxẽxẽ ==ñanagürü ya Cori ya Tupana.

[6]¡Rü naga pexĩnüe ya Cori ya Tupana rü ñoma rü ta pexna naxu! ¡Rü nüxna peca rü ñoma rü ta pexna nangaicama!

[7]Rü ngẽma duũxũ i chixecümaxũ, rü name nixĩ i nüxũ narüxo i ngẽma nacüma i chixexũ. Rü ngẽma duũxũ i chixexũgu rüxĩnüxũ, rü name nixĩ i nüxũ narüxo i ngẽma chixexũ i nagu naxĩnüxũ. ¡Rü Cori ya Tupanacax pewoegu! Rü tá nüxű pengechaũtümüxũgü. ¡Rü naxcax pewoegu ya tórü Tupana! Erü nüma rü ínamemare nax pexű nüxũ nangümaxũ i perü chixexũgü.

[8]Erü nüma ya Tupana rü ñanagürü: —Ngẽma choma nagu charüxĩnüxũ rü tama perü ĩnümaxã nawüxigu. Rü ngẽma choma chaxüxũ rü tama pema pexüxũmaxã nawüxigu.

[9]Rü ngẽxgumarüxũ i daxũguxũ i naane rü ñoma i naaneétüwa nax nangẽxmaxũ, rü ngẽxgumarüxũ ta nixĩ i ngẽma chorü ĩnü rü perü ĩnüétüwa nangẽxma rü ngẽma chaxüxũ rü ngẽma pexüxũétüwa nangẽxma.

[10]Rü yimá pucü rü ngẽma gáuxũ rü dauxũwa narüyi rü tama wena dauxũwa naxĩ, natürü nayawaixẽxẽ i waixũmü nax naxügüxũcax i nanetügü rü ngẽmaãcü nangẽxmaxũcax i naxchire nax inatoxũcax rü norü o nax nangőxũcax.

[11]Rü ngẽxgumarüxũ ta nixĩ i ngẽma chorü ore i chauaxwa ixũxũxũ. Rü taxũtáma ngẽmaãcümare chauxcax nataegu. Rü ngẽma chorü oregagu rü tá ningu rü tá naxü i ngẽma choma chanaxwaxexũ rü ngẽma nüxũ chixuxũ.

[12]Rü pemax, Pa Iraétanüxũ, rü tá taãẽãcü Babiróniaanewa ípechoxũ, rü mea tá pechixũanecax pewoegu. Rü ngẽxguma pexũ nadaugügu ya yima maxpűnegü rü taãẽãcü tá pexũ nayauxgü. Rü guxũma i ngẽma naigü i naixnecüwa rüxügüxũ rü norü taãẽmaxã tá nixĩãxtanügü.

[13]Rü ngẽma tuxugü írüxügüchiréxũwa rü tá narüxügü i pinugü. Rü ngẽma naxcugü írüxügüchiréxũwa rü tá narüxügü i nanetügü i yixixũ i mirtu. Rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

guxũma i ñoma i naanewa ngẽxmagüxũ rü tá Tupanaxũ nicua̱xüũgü rü ngẽmaãcü i duũxũgü rü tá nüxũ nacua̱xgü nax Tupana rü guxũguma nangẽxmaechaxũ ==ñanagürü ya Tupana.

## Ichaía 56

### Tupana rü tá nüxũ narüngũxẽxẽ i ngẽma aixcüma naga ĩnüexũ

[1]Tupana rü ñanagürü: —¡Nagu pemaxẽ i ngẽma aixcüma mexũ rü nagu pexĩ i ngẽma we̱xguxũ! Erü paxa tá ichanawe̱x i chorü pora rü tá pexũ íchanguxũxẽxẽ.

[2]Rü tataãxẽ ya yíxema naga ĩnüxe rü aixcüma yanguxẽ́ẽ́xẽ i chorü mugü. Rü tataãxẽ ya yíxema rüngũxe i ngũxchigaarü ngunexũgu rü tügüna dauxe nax tama ta̱xacürü chixexũ taxüxũca̱x ==ñanagürü ya Tupana.

[3]Rü ngẽxguma wüxi i duũxũ i to i nachixũanecüa̱x chowe rüxũxgu rü taxuca̱xma ñanagürü: —Tupana rü tá norü duũxũgütanüwa choxũ ínamuxũchi ==ñanagürü. Rü yimá yatü ya yauxpü̱xücharecü rü taxuca̱xma ñanagürü: —Choma rü ñoma nai i paxũrüũmare chixĩ ==ñanagürü.

[4-5]Erü Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Ngẽma depü̱xücharegüxũ i tama ngũxchigaarü ngunexũ puracüexũ rü naga ĩnüexũ i ngẽma chorü mugü, rü aixcüma yanguxẽẽgüxũ i chorü uneta, rü choma rü tá chanaxüchica nax yima chopata ya taxũnearü poxeguxũtápü̱xgü naxümatüxũca̱x i naéga i tagutáma ngéma ípepigüxũ. Rü ngẽma nixĩ nax yaxãxacüxũarü yexera rü yaxãnexũarü yexera rümemaexũ. Rü tá nüxna chanaxã i wüxi i naéga i tagutáma ípixũ.

[6-7]Rü ngẽma duũxũgü i to i nachixũanecüa̱xgü i choxũ icua̱xüũgüxũ rü tama puracüeamaxũ ega ngũxchigaarü ngunexũwa nanguxgu rü aixcüma yanguxẽẽgüxũ i chorü uneta rü choma rü tá chorü ma̱xpṹne ya üünene ya Chióũwa chanagagü. Rü chorü yumüxẽpataxũwa tá chanataãẽxẽxẽ. Rü choma rü tá chanayaxu i norü ãmaregü i chorü ãmarearü guruũwa cha̱u̱xca̱x ínagugüxũ, erü yima chopata rü Guxũma i Duũxũgüarü Yumüxẽpataxũ tá nixĩ i naéga.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]Rü choma rü tá nachixũanecax chanawoeguxẽxẽ i ngẽma Iraétanüxũ i taxũta nachixũanecax woeguxũ. Rü tá chananutaquexe wüxigu namaxã i togü i nachixũanecüãx i duũxũgü. Rü choma ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma ==ñanagürü.

### Tupana nayangagü i ãẽxgacügü i chixecümagüxũ

[9]Rü nüma ya Tupana rü ñanagürü: —Pa Iraétanüxũarü Uanügüx, ¡nua pexĩ rü ñoma naeũgü i düraexũrüxũ naxcax ípeyaxüãchi rü peyadai i chorü duũxũgü!

[10]Rü pemax, Pa Chorü Duũxũgüna Daugüxũx, rü ñoma pingexetüxũrüxũ pixĩgü, rü tama pexuãẽgü. Pema rü ñoma airugü i ngeáxũrüũmare pixĩgü rü pipeechamare rü pixãnegügüechamare. Rü perü me nixĩ nax pepeexũ.

[11]Rü ñoma airugü i taiyaeechaxũ rü taguma ngãxpütüwegüxũrüxũ pixĩgü. Rü pema rü dauruũgü i tama nüxũ cuaxgüégaxũ pixĩgü. Rü wüxichigü i pema rü perü ngúchaũama pixü rü pexrütama ngẽmaxũguama perüxĩnüe.

[12]Rü pemax, Pa Chorü Ĩanemaxã Icuaxgüxũ, rü ñaperügügü: "¡Nua pexĩ rü bínu tayaxaxü rü namaxã tangãxẽ rü ngẽmatátama taxüe! Rü moxũãcüchigü rü tayexera taxaxegü", ñaperügügü ==ñanagürü ya Tupana.

## Ichaía 57

[1]Rü ngẽxguma nayuxgu i wüxi i duũxũ i mecümaxũ rü duũxũgüaxũ nanataxuraũmare. Rü ngẽxguma nayuegu i duũxũgü i mecümaxũ rü taxúema nüxũ tacuaxéga nax nawa ínanguxũxũ i ñoma i naanearü chixexũ.

[2]Rü ngẽma duũxũgü i aixcüma Tupanaga ĩnüexũ rü ngẽxguma nayuegu rü nüxna narüngũgü i chixexũ.

### Tupana rü tama namaxã nataãxẽ i ngẽma duũxũgü i tupananetachicünaxãgümaxã tupanaáxũ

[3]Rü Tupana rü ñanagürü: —Pa Yuüxũ Nanegüx, pema rü nanegü pixĩgü i yatü i naxmaxna ngexũ i naxũnemaxã taxexũmaxã maxũxũ. ¡Rü nua pexĩ rü choxũ iperüxĩnüe!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[4]¿Rü texéxũ̃ yixĩxũ̃ i pecugüexũ̃ i pemax? ¿Rü texéchax̲wa yixĩxũ̃ i pidaugachigüxũ̃? ¿Rü texéna yixĩxũ̃ i pedex̲güexũ̃? Pema rü pecadu nanegü pixĩgü, rü duũ̃xũ̃ i dorataxgüxũ̃ pixĩgü.

[5]Rü naigü i taxũ̃tüxũ̃wa rü guxũ̃ma i naigü i metanüxũ̃tüxũ̃wa rü pegümaxã pemaxẽ nax ngẽmaãcü nüxũ̃ picuax̲üũ̃güxũ̃cax̲ i ngẽma perü tupananetagü. Rü doxonexũ̃güwa rü nutatanüarü ãxmagüxũ̃wa perü tupananetagücax̲ tüxũ̃ pidai rü tüxũ̃ ípigu ya penegü rü pexacügü.

[6]Rü pemax Pa Iraétanüxũ̃x, rü ngẽma ngatewa ngẽxmagücü ya nutagü ya ingoracüxũ̃ picuax̲üũ̃gü. Rü naxcax̲ ngéma penana i perü ãmaregü i bínu rü triguteẋe. Rü ñux̲ma nawena i guxũ̃ma i ngẽma, ¿rü pexcax̲ rü tá namaxã chataãẽxũ̃ i ngẽma pexüxũ̃?

[7]Rü pema rü wüxi ya máchanene ya max̲púnegu pexĩgü rü ngẽxma pepegü rü ngéma perü tupananetagüxũ̃ picuax̲üũ̃gü rü naxcax̲ peyagu i naxũ̃nagü.

[8]Rü pema rü penawãxta i perü ĩã̱x rü ngẽxma penanu i perü tupananetagü rü napeẋewa penaxü i perü ngúchaũ̃ rü ngẽmaãcü nüxũ̃ picuax̲üũ̃gü i perü tupananetagü.

[9]Rü tupananeta i Molóxcax̲ pibuxmü rü naxcax̲ ngéma penana i oribuarü chíxũ̃gü rü muxũ̃ma i pumaragü, rü naxcax̲ pedaugü i yuetaãẽgüarü ucux̲ẽgü.

[10]Rü yáxũ̃wa naxcax̲ pexĩ nax nüxũ̃ picuax̲üũ̃güxũ̃cax̲ i ngẽma togü i tupananetagü, rü taguma pipae, erü perü ngúchaũ̃tama pexü. Natürü guxũ̃ma i ngẽma rü natücax̲mamare nixĩ.

[11]¿Rü tax̲acügü nixĩ i ngẽma perü tupananetagü i nüxũ̃ pemuũ̃exũ̃ rü nüxũ̃ picuax̲üũ̃güxũ̃, rü ngẽmacax̲ choxũ̃ iperüngümaexũ̃chixũ̃ rü tama chauga pexĩnüexũ̃? ¿Ẽxna pema rü tama choxũ̃ pemuũ̃e erü muxũ̃ i ngunexũ̃ chachianemare rü taxu ñachagürü?

[12]Natürü ñux̲mata pemaxã nüxũ̃ chixu rü ngẽma pexüxũ̃ i pexcax̲ mexũ̃ rü taxuwama name.

[13]Rü ngẽxguma aita naxcax̲ pexüegu nax ngũ̃xẽẽcax̲ nüxna pecaxũ̃ rü ngẽma naxchicüna̲xãgü i nüxũ̃ picuax̲üũ̃gü rü taxũtáma pexũ̃ narüngũ̃xẽxẽ rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

taxũtáma pexũ̃ ínanguxũ̃xẽxẽ. Rü buanecü rü tá nayana rü wüxi i cue ñaxũ̃maxã rü tá narüxogü. Natürü yíxema choxũ̃ yaxõgüxe rü tá ñaa nachixũ̃anegu taxãchixũ̃, rü yima maxpṹne ya üünene ya Chióũ̃wa tá tamaxẽ ==ñanagürü ya Tupana.

### Ngẽma nüxũ̃ rüxoexũ̃ i norü chixexũ̃ rü Tupana nüxũ̃ nüxũ̃ narüngüma

14Tupana rü ñanagürü: —¡Penamexẽxẽ i wüxi i nama i meama iwéxũ̃ rü ípenawogü i guxũ̃ma i toxyepexeruũ̃gü nax ngẽmagu naxĩxũ̃cax i chorü duũ̃xũ̃gü!

15Erü choma ya Tupana ya Guxũ̃étüwa Ngẽxmacü rü guxũ̃guma chamaxũ̃ rü chauéga rü Üünecü nixĩ. Rü ñachagürü: “Choma rü daxũ̃wa chamaxũ̃ i ngextá ínaxüünexũ̃wa. Natürü tüxũ̃ charüngũ̃xẽẽxũ̃ rü tüxũ̃ chaporaxẽxẽ ya yíxema ngearü diẽruãxgüxe rü yíxema naxĩxãchiãẽgüxe”.

16Pa Chorü Duũ̃xũ̃güx, marü taxũtáma pexũ̃ chixuecha rü taxũtáma guxũ̃guma pemaxã chanu. Erü ngẽxguma chi chanuechagu rü guxũ̃ma i ngẽma duũ̃xũ̃gü i changóexẽẽxũ̃ rü chi choxũ̃ narüxoe.

17Rü yema Iraétanüxũ̃arü pecadugagu nixĩ ga noxri chanuxũ̃ rü chanapoxcuexũ̃ rü nüxna chixũgachixũ̃. Natürü ga nümagü rü chomaxã nanueama rü yexera norü ngúchaũ̃we narüxĩ.

18Choma rü nüxũ̃ chadau i nacüma i chixexũ̃, natürü tá nüxũ̃ charüngũ̃xẽẽxũ̃ nax nüxũ̃ naxoexũ̃cax. Rü tá chanataãẽxẽxẽ nax tama naxoegaãẽgüxũ̃cax. Rü guxãma ya yíxema ngechaũ̃güxe rü tá tüxũ̃ chataãẽxẽxẽ.

19Rü choma rü guxũ̃ i chorü duũ̃xũ̃gümaxã tá ñacharügü: “Choma rü tá pemaxã charüngüxmü i pema i yáxũ̃wa ngẽxmagüxe rü pema i ngaicamawa ngẽxmagüxe. Rü tá pexṹ nüxũ̃ charüngüma i perü pecadugü.

20Natürü ngẽma duũ̃xũ̃gü i chixexũ̃arü üruũ̃gü rü ñoma már arü yuape i taguma íyachaxãchixũ̃rüxũ̃ nixĩgü. Rü ñoma yuape i már buxchíüxũ̃ i ãũãchixũ̃ ingegüxũ̃rüxũ̃ nixĩgü.

21Rü ngẽma chixexũ̃arü üruũ̃gücax rü nataxuma i taãxẽ” ==ñanagürü ga Tupana.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

## Ichaía 58

### Ngẽma aureãcü yumüxẽ i aixcüma ixĩxũ̃

[1]Rü Tupana rü Ichaíaxũ̃ ñanagürü: —¡Tagaãcü aita naxü rü taxṹ i cumuũ̃xũ̃! ¡Rü nataga ñoma wüxi ya cornétarüxũ̃! ¡Rü yangagü i ngẽma Acóbuarü duũ̃xũ̃gü i Iraétanüxũ̃ nagagu i norü chixexũ̃gü rü norü pecadugü!

[2]Rü nümagü rü guxũ̃ i ngunexũ̃gu chaụxcạx nadaugü rü chomaxã nüxũ̃ nixugü nax chauga naxĩnüechaũ̃xũ̃ ñoma mea namaxẽxũ̃rüxũ̃ rü chorü mugügu naxĩnüexũ̃rüxũ̃. Rü nümagü rü choxna naxcạx nacagü i mexũ̃ i mugü rü choxna nangaicamagüchaũ̃.

[3]Natürü i nümagü rü ñanagürügü: “¿Tụxcüũ̃ chi aureãcü iyumüxẽgüxũ̃ ega Tupana rü tama tüxũ̃ nadạụxgu? ¿Rü tụxcüũ̃ chi i yigü ixaiyạxũ̃gümaregüxũ̃ ega nüma rü nüxṹ nataxuraxũ̃maregu?” ñanagürügü. Rü yumüxẽarü ngunexũ̃gu rü pema rü petaxegüama rü chixri tümamaxã ipecuạxgü ya perü puracütanüxũ̃.

[4]Rü ngẽxguma aureãcü peyumüxẽgügu rü penue rü pegü pedai rü pegü pidagügü. Natürü ngẽxguma penaxwạxegu nax nüxũ̃ chaxĩnüxũ̃ i ngẽma perü yumüxẽ i aureãcü pexüxũ̃ ¡rü taxṹ i ngẽmaãcü chixri penaxüxũ̃!

[5]Rü ngẽxguma ngẽmaãcü pexauregu rü choma rü tama namaxã chataãxẽ. Pema rü peyangücuchitanü ñoma wüxi ya dexne ya taxtüpechinüwa rüxücürüxũ̃. Rü ngechaũ̃chirugu picụxgü rü tanimacawa perütogü. Rü ñụxũchi pema nüxũ̃ pixu nax ngẽma yixĩxũ̃ i aurearü ngunexũ̃ i choma namaxã chataãẽxũ̃.

[6]Natürü tama ngẽmaãcü üxũ̃ i aure nixĩ i chanaxwạxexũ̃. Rü ngẽma aure i namaxã chataãẽxũ̃ nixĩ nax tüxũ̃ ípinguxũ̃xẽẽxũ̃ ya yíxema natücạxma poxcuexe rü yíxema mugüruxũ̃ ixĩgüxe, rü yíxema togü chixri tümamaxã icuạxgüxe.

[7]Rü ngẽma chanaxwạxexũ̃ nixĩ nax tüxũ̃ pechibüexẽẽxũ̃ ya yíxema taiyaexe, rü pepatawa tüxũ̃ peyaxuxũ̃ ya yíxema ngearü diẽruạ̃xgüxe rü ngepatagüxe,


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

rü tüxũ pixüxchiruxũ ya yíxema ngexchirugüxe, rü tọxguạ̃x tüxũ perüngũxẽẽgüxũ.

8Rü yíxema ngẽmaãcü aurexe rü ñoma ngexwaca yangóonexũrüxũ tá nangọx nax aixcüma namexũ i tümaarü maxũ, rü ngẽma tümaarü ọxrigü rü tá paxa nixegü. Rü ngẽxguma ngẽmaãcü pexauregu rü duũxũgü tá nüxũ nadaugü nax aixcüma yawéxũ i pecüma. Rü choma rü chorü poramaxã tá pexna chadau.

9-10Rü ngẽxguma choxna pecagügu rü choma rü tá pexũ changãxũ. Rü ngẽxguma chạ̱uxcạ̱x aita pexüegu nax ngũxẽẽcạ̱x ípecagüxũ, rü choma rü tá ñacharügü pexũ: “Chanuxma nixĩ”, ñacharügü tá. Rü ngẽxguma nüxũ perüxoegu nax tọxguạ̃xmaxã chixri ipecuáxũ, rü tama tọxguạ̃xmaxã chixexũ pixugüegu, rü tama dora tümachiga pixugüegu, rü ngẽxguma tümamaxã pingauxgu i perü õna ya yíxema taiyaxe, rü tüxũ perüngũxẽẽgu ya yíxema ngúxũ ingegüxe, rü ñoma omü i waanexũwa inaixũrüxũ rü ñoma üạ̃xcü i tocuchianegu báxixũrüxũ tá nangọx nax aixcüma namexũ i perü maxũ.

11Rü choma rü tá guxũgutáma mea pemaxã ichacuạ̃x rü ngẽma ínanaianexũwa rü taxúema íxãpataxũwa rü tá pexna chanaxã i dexá rü pexũ tá chaporaexẽxẽ. Rü ngẽxguma rü tá ñoma nanetünecü i meama ixaiyagüxũrüxũ, rü ñoma natü i poraxũchíüxũrüxũ tá pora pexṹ nangẽxma.

12Rü pemax, Pa Iraétanüxũx, rü wenaxarü tá peyamexẽxẽ ya yima perü ĩane i ñụ̱xma chixene. Rü wena tá penanucu i ngẽma norü nutagü i nawa inaxügüxũ i naxtapụ̱xgü ga nũxcüma nucuxũ. Rü togü tá pexũ nixu nax naxtapụ̱xgü i waxgüxũarü mexẽẽruũgü pixĩgüxũ rü ĩpatagü ya ichixenearü mexẽẽruũgü pixĩgüxũ.

### Ngũchigaarü ngunexũchiga

13-14Rü tama name i pepuracüe rü petaxegü i ngũxchigaarü ngunexũgu. Rü ngẽma chanaxwạ̃xexũ nixĩ nax pexcạ̃x rü wüxi i ngunexũ i üünexũ nax yixĩxũ rü wüxi i ngunexũ i nagu petaãẽxũ nax yixĩxũ. Rü ngẽma ngunexũ rü chạ̱uxcạ̃xica tá ípenaxüxüchi. Rü ngẽxguma ngẽmaãcü penaxụ̱xgu, rü tama ngẽma ngunexũgu pepuracüegu rü tama petaxegügu rü tama dexagü i taxuwama mexũmaxã pidexagügu, rü ngẽxguma i choma i perü Tupana rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tá pexũ̃ chataãẽxẽxẽ. Rü tá pexna chanaxã i ñaa naane ga perü o̲xi ga Acóbumaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ rü tá pexũ̃ charüngũ̃xẽẽxũ̃ nax ñaa nachixũ̃anemaxã ipecu̲axgüxũ̃ ==ñanagürü ga Tupana. Rü Cori ya Tupanatama nixĩ i ngẽma ñaxũ̃.

## Ichaía 59

### Iraétanüxũ̃ rü norü chixexũ̃gagu napoxcue

[1]Rü ngẽma Tupanaarü pora rü guxũ̃guma nanaxa̲ixrügumaraxũ̃ rü guxũ̃guma ningu nax chixexũ̃wa tüxũ̃ ínanguxũ̃xẽẽxũca̲x. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta i nüma rü tama nangauxchixẽ, rü ngẽmaca̲x guxũ̃guma tüxũ̃ naxĩnü ega nüxna ícaxgu.

[2]Natürü yema perü chixexũ̃gü ga pexüxũ̃ rü Tupanacha̲xwa pexũ̃ nitoxyepe̲xe. Rü ngẽma perü pecadugügagu pexcha̲xwa nügü nidüxchametü ya Tupana nax ngẽmaãcü tama pexũ̃ naxĩnüxũca̲x.

[3]Rü pema rü nagümaxã pixãũãchime̲xẽ nagagu nax pimáetagüxũ̃. Rü pidorata̲xagü rü chixexũ̃maxã pidexagü.

[4]Rü taxúema i pema mexũ̃ i ĩnümaxã ãẽ̲xgacü ya guxchaxũ̃arü mexẽẽruũ̃pe̲xewa pexĩ. Rü ngẽma guxchaxũ̃ ínamexẽẽgüpe̲xewa rü taxúema nüxũ̃ tixu i ngẽma ore i aixcüma ixĩxũ̃. Rü nüxũ̃ tixu i ngẽma dora ixĩxũ̃ rü taxúema aixcümaxũ̃ tixu. Erü chixexũ̃maxã penapagü rü tama aixcüma penango̲xẽxẽ i ngẽma perü chixexũ̃gü.

[5]Rü pema rü ñoma wüxi i duũ̃xũ̃ i ãxtapecharaũ̃ íchuxẽẽxũ̃rüxũ̃ pixĩgü erü chixexũ̃guxicatama perüxĩnüe. Rü pema rü ñoma wüxi i duũ̃xũ̃ i pawüchiãũ̃wa naxchiru üxũ̃rüxũ̃ pixĩgü erü ngẽma perü ĩnü rü taxuwama name. Rü ngẽxguma texé pexũ̃ irüwe̲xãchixẽẽchaũ̃gu rü pema rü yu tümamaxã pexuegu erü máetaguxicatama pemaxẽ.

[6]Rü ngẽma pawüchiãũ̃wa rü taxucürüwa wüxi i naxchiru taxü rü taxúema nagu ticu̲x i naxchiru i pawüchiãũ̃naxca̲x. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta i ngẽma chixexũ̃gü i pexügüxũ̃ rü taxuwama name erü perü ĩnü rü máetaxicatama nixĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]Rü pepaxaãẽgü nax pemáetagüxũ̃ rü tüxũ̃ pima̱x ya yíxema taxuxũ̃ma i chixexũ̃ üxe. Rü máetaguxicatama perüxĩnüe rü ngẽmaca̱x penadai i duũ̃xũ̃gü rü ngẽma ípechopetüxũ̃wa rü guxũ̃ma nachixe.

[8]Rü tama nüxũ̃ pecua̱x i ngẽma nacüma i mexũ̃, rü taxuwama name i ngẽma pexüxũ̃. Rü ngẽma pecüma rü nachixe, rü texé ya pemaxã ãmücüxe rü tagutáma taãẽwa tangexma.

[9]Rü tórü chixexũ̃gagu Tupana tama paxa tórü uanügüme̱xẽwa tüxũ̃ ínanguxũ̃xẽxẽ. Rü yixema nagu tarüxĩnüe nax paxa chi íinguxũ̃xũ̃, natürü tórü uanügüme̱xẽwa tangexmagüama. Nagu tarüxĩnüe nax paxa ngóonexũ̃wa tá imaxẽxũ̃ natürü ẽanexũ̃wa tangexmagüama.

[10]Rü yixema rü ñoma ngexetügüxũ̃ i ĩxtapü̱xgu idaugüetanüxũ̃rüxũ̃ tixĩgü. Rü ngunecü rü ñoma chütacü ixĩxgurüxũ̃ ta̱xacügu tayayi. Rü woo nax imaxẽxũ̃, natürü ñoma iyuexũ̃rüxũ̃ tixĩgü.

[11]Rü guxãma i yixema rü ñoma osu i düraxũ̃rüxũ̃ ting̱inetanücüxü rü muxtucurüxũ̃ tangechaxũ̃gagü. Rü ítananguxẽxẽ nax tórü uanügüme̱xẽwa ínguxũ̃xũ̃ natürü ya Tupana rü tama paxa tüxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ. Rü tanaxwa̱xe nax ngẽma uanügüme̱xẽwa ínguxũ̃xũ̃ natürü naxme̱xwa tangexmagüama.

[12]Rü yixema rü Tupanamaxã ta̱xacü tixugüe rü ngẽma tórü chixexũ̃gütama nixĩ i tüxũ̃ íxuaxũ̃xũ̃. Rü ngẽma tórü chixexũ̃ rü tawa nangẽxmagü, rü nüxũ̃ tacua̱x i tórü pecadugü.

[13]Rü tama Tupanaga taxĩnüe rü tama namaxã tixaixcümagü. Rü nüxna tixĩgachi. Rü máetachiga tidexagü rü tanaechitaegü. Rü duũ̃xũ̃güxũ̃ tawomüxẽxẽ.

[14-15]Rü nüxũ̃ taxo i ngẽma mexũ̃, rü nüxna tayáxũ̃gugü i ngẽma aixcüma we̱xguxũ̃. Rü tama tayanguxẽxẽ i ngẽma duũ̃xũ̃güpe̱xewa nüxũ̃ ixuxũ̃. Rü tama tixaixcümagü. Rü yíxema nüxna ixũgachixe i ngẽma chixexũ̃ rü tüxṹ naxca̱x tang̱ix i ngẽma tümaarü ngẽmaxũ̃gü. Rü nüma ya Tupana rü nanu rü tama nataãxẽ namaxã i ngẽma ixüxũ̃, erü nüxũ̃ nadau nax nataxuxũ̃ma i mexũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16Rü nüma ya Tupana rü namaxã nabaixãchi nax taxúema taétüwa üxũ̃. Rü ngẽmacax nümatama rü norü poramaxã tüxũ̃ ínanguxũ̃xẽxẽ.

17Wüxi i churara rü nicuxcuchi i norü churarachiru rü nananucu i norü poxũ̃ruxũ̃ nax inawéãxũ̃cax i norü pora. Rü nüma ya Tupana rü ngẽxgumarüxũ̃ ta inanawex i norü pora. Rü inanawex i nacüma i aixcüma wexguxũ̃, rü norü pora i namaxã ínanguxũ̃xẽẽãxũ̃ i norü duũ̃xũ̃gü. Rü inanawex i norü pora i namaxã napoxcueãxũ̃ i ngẽma norü duũ̃xũ̃güarü uanügü, erü poraãcü nüxũ̃́ nachux i norü duũ̃xũ̃gü.

18Rü nüma ya Tupana rü tá wüxichigüna nanaxã i ngẽma poxcu i woetama nüxna üxũ̃. Rü tá nanapoxcue i norü uanügü. Rü ngẽma naxchi aiexũ̃ rü tá namaxã nanu rü woo ngẽma norü uanügü i márcutügu ãchiũ̃güxũ̃ rü tá nanapoxcue.

19Rü ngẽxguma nüxũ̃ nadaugügu i Tupanaarü pora, rü guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü i éstewa rü ñuxmata oéstewa maxẽxũ̃ rü tá muũ̃maxã nidux rugü. Erü nüma ya Cori ya Tupana rü ñoma natü i nagoxũ̃chíüxũ̃ i tacü ya buanecü icuexũ̃chíüxũ̃rüxũ̃ tá ínangu.

20Rü Tupana rü tá tüxũ̃ ínanguxũ̃xẽxẽ ya yíxema Chióũ̃cüãxgü rü guxãma ya Acóbutaagü ya nüxũ̃ rüxoexe i tümaarü chixexũ̃gü. Rü Cori ya Tupanatama nixĩ i ngẽma ñaxũ̃.

21Rü nüma ya Tupana rü ñanagürü: —Ñaa nixĩ i chorü uneta i ngẽma duũ̃xũ̃gümaxã nüxũ̃ chixuxũ̃: “Rü ngẽma Chauãxẽ i cuwa ngẽxmaxũ̃, rü ngẽma chorü ore i cuaxwa ngẽxmaxũ̃ rü tagutáma cuxna rü cunegüna rü cutaagüna nixũgachi” ==ñanagürü ya Cori ya Tupana.

## Ichaía 60

### Tá natachiga ya Yerucharéũ̃

1¡Íperüdagü, Pa Yerucharéũ̃cüãxgüx! Erü wena ngóonexũ̃wa pengẽxmagü. Rü Tupanaarü pora rü petanüwa nangẽxma.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2]Rü ẽanexũ̃wa nangema i ñoma i naane, rü guxũ̃ma i nachixũ̃anegücax rü nawaane. Natürü nüma ya Cori ya Tupana rü tá pexcax nanangóonexẽxẽ rü pewa tá inanawex i norü pora.

[3]Rü guxũ̃ma i nachixũ̃anegü rü tá naxcax naxĩ i ngẽma ngóonexũ̃ i pewa ngẽxmaxũ̃. Rü ngẽma nachixũ̃anegüarü ãẽxgacügü rü pexũ̃tawa tá naxĩ nax pexũ̃ íyadaugüxũ̃cax nax wena nachixũ̃ane i poraxũ̃ pixĩgüxũ̃.

[4]¡Rü dücax, pegücüwagu perüdaunü nax guxũ̃ma i Iraétanüxũ̃ naxĩtaquexexũ̃ nax Yerucharéũ̃cax nawoeguxũ̃! Rü penegü rü yáxũ̃wa tá ne naxĩ, rü pexacügü rü duũ̃xũ̃gü rü tá ngĩchacüügu ngĩxũ̃ ngéma ne nagagü.

[5]Rü ngẽxguma ngẽmaxũ̃ pedaugügu rü tá poraãcü petaãẽgü rü taãẽmaxã tá penapagü. Rü ngẽma márpechinüwa ngẽxmagüxũ̃ i nachixũ̃anegücüãx rü tá pexcax ngéma nanana i norü ngẽmaxũ̃gü.

[6]Rü muxũ̃tama i duũ̃xũ̃gü i togü i nachixũ̃anegücüãx rü tá caméyugügu Yerucharéũ̃wa naxĩ. Rü tá ínangugü i Madiáũ̃cüãxgü rü Efácüãxgü. Rü guxũ̃ma i Chabáanecüãxgü rü núma tá naxĩ namaxã i norü úirugü rü pumaragü. Rü tá choxũ̃ nicuaxüũ̃gü naxcax i ngẽma mexũ̃ i chorü poramaxã chaxüxũ̃.

[7]Rü ngẽma Quedáxanecüãxarü carnérugü rü pexrü tá nixĩgü. Rü ngẽma Nebaióxanearü carnérugü rü pexmexwa tá nangẽxmagü nax ãmare i namaxã chataãẽxũ̃ chauxcax piguxũ̃cax i chorü ãmarearü guruũ̃wa. Rü choma rü tá yexera chanamexẽxẽ ya chopata ya taxũ̃ne.

[8-9]¿Rü taxacügü nixĩgü i ngẽma paxa ngéma ne üxũ̃ ñoma caixanexũ̃ paxa i ñaxũ̃rüxũ̃ rü ñoma muxtucugü i paxa naxchiãũ̃cax ibuxmüxũ̃rüxũ̃? Rü yimágü nixĩ ya wapurugü ya wüxigu Tárchixarü wapurugümaxã yáxũ̃wa ne ĩxũ̃ne. Rü yimá nixĩ ya wapurugü i yáxũ̃wa cuxacügü tüxũ̃ ne gagüne namaxã i tümaarü úirugü rü diẽrugü naxcax ya Cori ya curü Tupana ya Üünecü ya pexũ̃ poraxẽẽcü i pema i Iraétanüxũ̃.

[10]Pa Yerucharéũ̃cüãxgüx, choma rü pemaxã chanu ga noxri, rü yemacax nixĩ ga pexũ̃ chapoxcuxũ̃. Natürü i ñuxmax rü tá pexũ̃ chanawex nax poraãcü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pexũ̃ changechaũ̃xũ̃. Rü to i nachixũ̃anecüã̲xgü i duũ̃xũ̃gü rü tá wena nayamexẽẽgü i perü ĩanearü poxeguxũ̃tápü̲x. Rü ngẽma togü i nachixũ̃anearü ãẽ̲xgacügü rü tá pexũ̃ narüngũ̃xẽxẽ.

[11]Rü ngẽma Yerucharéũ̃arü ĩã̲xgü rü ngunecü rü chütacü rü taxũ̃táma narüwãxta. Rü ngẽmaãcü i ngẽma togü i nachixũ̃anecüã̲xgüarü ãẽ̲xgacügü rü tá núma nanana i norü ngẽmaxũ̃gü i mexẽchixũ̃.

[12]Rü guxũ̃ma i ngẽma nachixũ̃anegü i tama pexũ̃ rüngũ̃xẽẽxũ̃ rü tá narüxogü.

[13]Rü Tupana rü Yerucharéũ̃cüã̲xgüxũ̃ ñanagürü: —Guxũ̃ma i naigü i mürapewa i mexũ̃ i Líbanuwa ngẽxmagüxũ̃ i pinugü rü abétugü rü chipregü rü tá norü nga̲xãẽruxũ̃ nixĩgü ya chopata ya taxũ̃ne i ngextá íchachixũ̃wa.

[14]Rü yema ũ̃pa perü uanügü ixĩgüxũ̃ rü ngẽma nataagü rü tá núma pexũ̃tawa naxĩ rü pepe̲xegu tá nügü ínarüxíxragü. Rü yema noxri pexchi aiexũ̃ rü tá pepe̲xegu nacaxápü̲xügü rü tá pexũ̃ ñanagürügü: “Perü ĩane ya Chióũ̃ rü Iraétanüxũ̃arü Tupana ya Üünecüarü Ĩane nixĩ”, ñanagürügü tá.

[15]Rü yexguma pexna yaxũgachigu ga yema togü ga duũ̃xũ̃gü rü pexchi naxaie rü taxúema perü ĩanearü namagüwa naxüpetü. Natürü i ñu̲xma i choma rü tá pexũ̃ charüngũ̃xẽxẽ nax petachigaxũ̃ca̲x rü guxũ̃gutáma taãẽwa pengẽxmagüxũ̃ca̲x.

[16]Rü ngẽma togü i nachixũ̃anegü rü tá pexna nanana i ngẽma rümemaegüxũ̃ i nawemügü rü ngẽma norü ãẽ̲xgacügü rü tá pexca̲x núma nanana i norü ngẽmaxũ̃gü. Rü ngẽmawa tá nüxũ̃ pecua̲x nax choma ya Tupana ya poracü yixĩxũ̃ i pexũ̃ íchapoxũ̃xũ̃ rü pexũ̃ íchanguxũ̃xẽẽxũ̃, Pa Acóbutanüxũ̃x.

[17]Rü choma ya perü Tupana, rü mexũ̃wa rü taãẽwa tá pexũ̃ chamaxẽxẽ. Rü choma rü bróũ̃chechicüxü tá pexna chanaxã i úiru, rü fieruchicüü tá pexna chanaxã i diẽrumü, rü mürapewachicüü tá pexna chanaxã i bróũ̃che rü nutagüchicüxü tá pexna chanaxã i fieru.

[18]Rü ngẽma perü naanewa rü marü tagutáma máetachigaxũ̃ rü chixexũ̃chigaxũ̃ pexĩnüe rü ngẽma perü naane rü marü tagutáma texé tanachixexẽxẽ. Rü ngẽma Yerucharéũ̃arü poxeguxũ̃tápü̲x rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

“Nguxũxẽxẽruxũ”, tá nixĩ i naéga. Rü ngẽma norü ĩa̱xgü rü “Cua̱xüxũ”, tá nixĩ i naéga.

19Rü ngunecü rü marü taxũtáma penaxwa̱xe nax üa̱xcü pexũ báxixũ, rü chütacü rü marü taxũtáma penaxwa̱xe nax tauemacü pexũ báxixũ, erü choma ya perü Cori tá nixĩ i perü omü i guxũgutáma ichabáxixũ. Rü choma ya perü Tupana tá nixĩ i perü poraxẽẽruxũ.

20Rü yimá perü üa̱xcü rü tagutáma narüxücu, rü perü tauemacü rü tagutáma nixo, erü choma ya perü Cori nixĩ i perü omü i guxũgutáma ichabáxixũ. Rü ngẽmaãcü tá ichayanaxoxẽxẽ i perü ngechaũ.

21Rü guxũma i ngẽma Yerucharéũwa maxẽxũ rü duũxũgü i aixcüma mexũgu rüxĩnüexũ tá nixĩgü. Rü guxũgutáma nachixũanearü yora tá nixĩgü. Rü ngẽma duũxũgü rü ñoma wüxi i nanetü i chomatama ichatoxũrüxũ tá nixĩgü rü ngẽmatanüwa tá nango̱x i chorü pora.

22Rü ngẽma duũxũgü i ñu̱xma noxremarexũ rü tá nimu rü wüxi i nachixũane i poraxũ tá nixĩgü. Rü chaxicatama nixĩ ya Tupana chixĩxũ. Rü ngẽxguma nawa nanguxgu i ngẽma ngunexũ rü paxa tá chanaxü i guxũma i ngẽma ==ñanagürü ya Tupana.

## Ichaía 61

### Nanaxunagü nax ínanguxũxũ tá i Iraétanüxũ

1Tupanaãxẽ i Üünexũ rü chowa nangẽxma, erü Tupana rü choxũ naxuneta rü choxũ inamuãchi nax yíxema ngearü diẽrua̱xgüxemaxã nüxũ chixuxũca̱x i mexũ i ore rü tüxũ chataãẽxẽẽgüxũca̱x ya yíxema naxĩxãchiãẽgüxe. Rü choxũ naxuneta nax yíxema to i nachixũanewa gagüxemaxã nüxũ chixuxũca̱x nax paxa tá ítanguxũxũ rü yíxema poxcupataxũwa ngẽxmagüxe rü tá ta ítanguxũxũ

2Rü choxũ namu nax nüxũ chixuxũca̱x rü daa nixĩ ya taunecü ya Tupana nüxũ unetacü nax nagu tüxũ ínanguxũxẽẽxũ rü nadaiaxũ i tórü uanügü. Rü choxũ namu nax tüxũ chataãẽxẽẽgüxũca̱x ya guxãma ya yíxema ngechaũgüxe.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[3]Rü ngẽma Chióũ̃cüã̲xgü i ngúxũ̃ ingegüxũ̃, rü Tupana choxũ̃ namu nax chanataãẽxẽẽgüxũ̃ca̲x nax tama yexũ̃cürü ngechaũ̃ãcü tanimacaétüwa natogüeechaxũ̃ca̲x. Erü nüma ya Tupana rü nanaxwa̲xe nax taãẽxũ̃ nanguxuchixũ̃ i norü ngechaũ̃gü rü taãẽruxũ̃ i wiyaegüxũ̃ nanguxuchixũ̃ i norü ĩxãchiãẽgü. Rü ngẽxguma i duũ̃xũ̃gü rü tá pexũ̃ ñanagürügü: —Tupana rü ñoma poraxũ̃ i naigü i roblegü i nüma inatogüxũ̃rüxũ̃ pewa nanango̲xẽxẽ i norü pora ==ñanagürügü tá pexũ̃.

[4]Rü pemax, Pa Yerucharéũ̃cüã̲xgüx, rü tá peyamexẽẽgü ya yima ĩanegü ya ũ̃pama ichixegüne.

[5]Rü duũ̃xũ̃gü i to nachixũ̃anecüã̲x rü tá núma naxĩ rü tá nüxna nayadaugü i pexũ̃nagü, rü peanegü rü perü úbanecügu.

[6]Rü tá ñaãcü naxugü: —Tupanaarü chacherdótegü pixĩgü, rü Tupanaarü duũ̃xũ̃gü pixĩgü ==ñanagürügü tá. Rü ngẽma togü i nachixũ̃anegüarü ngẽmaxũ̃gü rü pexrü tá nixĩgü. Rü norü ngã̲xãẽruũ̃gümaxã tá pegü pinga̲xãẽgü.

[7]Rü pema, Pa Chorü Duũ̃xũ̃güx, rü taxree̲xpü̲xcüna ngúxũ̃ pingegü rü chixexũ̃ pemaxã nixugüe rü yemagagu ãne pingegü. Rü ngẽmaca̲x i ñu̲xmax rü taxree̲xpü̲xcüna tá penayaxu i ngẽma pexna üxũ̃. Rü guxũ̃gutáma petaãẽgü.

[8]Erü nüma ya Tupana rü naxchi naxai i ngẽma ngĩta̲a̲x rü máeta, natürü nüxũ̃ nangechaũ̃ i ngẽma aixcüma mexũ̃. Rü tá pexna nanaxã i taxũ̃ma i perü natanü, rü pemaxã tá nanaxü i wüxi i uneta i tagutáma yagúxũ̃.

[9]Rü guxũ̃ma i nachixũ̃anegüwa rü tá natachiga i petaagü. Rü ngẽxguma duũ̃xũ̃gü nüxũ̃ daugügu rü tá nüxũ̃ nicua̲xãchitanü nax Tupana petaagüxũ̃ narüngũ̃xẽxẽxũ̃.

[10]Choma rü Tupanamaxã chataãxẽ. Rü aixcüma poraãcü namaxã chataãxẽ i chorü Tupana erü nüma choxũ̃ ínanguxuchixẽxẽ rü pora choxna naxã nax nüxũ̃ charüporamaexũ̃ca̲x i chorü uanügü. Rü ñoma wüxi i ãxma̲xchaũ̃xũ̃rüxũ̃ chamexchiruxüchi rü ñoma wüxi i ãtechaũ̃xũ̃rüxũ̃ chaugü changa̲xãẽ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]Rü ñoma naxchiregü waixũmüwa rüxügünerüxũ rü ñoma wüxi i naanewa nanetü rüxügüxũrüxũ rü Tupana rü ngẽxgumarüxũ tá ta nanango̱xẽxẽ i nacüma i aixcüma mexũ nax guxũma i nachixũanegüwa nüxũ yacua̱xüũgüxũca̱x.

## Ichaía 62

[1]Pa Chióũx, poraãcü cuxũ changechaũ rü ngẽmaca̱x taxũtáma ichayarüchiane. Rü Pa Yerucharéũx, taxũtáma charüngũ ñu̱xmatáta Tupana cuxũ rüporamaexẽxẽ. Rü ngẽxguma Tupana cuxũ rüporamaexẽẽgu rü ñoma ngexwaca ya ngunexũrüxũ tá cuxca̱x ningóone. Rü ngẽxguma Tupana curü uanügüme̱xẽwa curü duũxũgüxũ ínguxũxẽẽgu rü ñoma wüxi i omü i cuxũ báxixũrüxũ tá nixĩ nax ngóonexũwa cungẽxmaxũ.

[2]Pa Yerucharéũx, ngẽxguma Tupana curü duũxũgüxũ ínguxũxẽẽgu rü ngẽma togü i nachixũanegü tá nüxũ nadaugü. Rü guxũma i ãẽ̱xgacügü i ñoma i naanewa maxẽxũ rü tá nüxũ nicua̱xãchitanü i curü pora. Rü ñu̱xũchi nüma ya Tupana rü tá wüxi i ngexwacaxũ i naéga cuxna naxã.

[3]Rü cuma rü ñoma wüxi i ãẽ̱xgacüarü nga̱xcueruxũ i mexẽchixũ i Cori ya Tupaname̱xẽwa ngẽxmaxũrüxũ tá quixĩ.

[4]Rü duũxũgü rü marü taxũtáma ñanagürügü: —Yerucharéũ rü ĩane ya íta̱xmarene nixĩ = =ñanagürügü. Rü tá: —Tupanaarü Ĩane = =ñanagürügü. Rü ngẽma curü naane rü taxũtáma —Naane i chixexũ = =ñanagürügü. Rü ngẽxguma rü tá: —Naane i Tupanaarü Ixĩxũ = =ñanagürügü. Erü Cori ya Tupana rü tá cumaxã nataãxẽ, rü curü naanearü yora tá nixĩ.

[5]Rü ñoma wüxi ya ngextu̱xücü i wüxi i pacü nügümaxã ngĩxũ üarü yora̱a̱xcürüxũ rü Tupana rü tá nügümaxã nanaxüarü yora̱a̱x ya Yerucharéũ. Rü Tupana rü tá nanamexẽxẽ ya yima ĩane rü namaxã tá nataãxẽ, ñoma wüxi ya yatü ya naxma̱xmaxã taãẽcürüxũ.

[6-7]Pa Yerucharéũcüã̱xgüx, choma rü perü ĩanearü poxeguxũtapu̱xétügu chanamugü i dauruũgü. Rü nümagü rü ngunecü rü chütacü tá pexũ ñanagürügü: —Pema ya Tupanaxũ icua̱xüũgüxe, ¡rü taxũ i perüchianegüxũ!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

¡Rü taxű i penangũixẽẽxũ ya Tupana ñu̲xmatáta wena naxü ya Yerucharéũ nax wüxi ya ĩane ya tachigane yixĩxũca̲x! ==ñanagürügü.

8Rü nüma ya Tupana rü nügüégagutama Iraétanüxũmaxã nanaxuegu rü ñanagürü: —Tagutáma wena chanangexrü nax norü uanügü nangőxũ i Iraétanüxũarü trigu rü ngẽma togümare i duũixũgü yaxaxgüxũ ya Iraétanüxũarü bínu ya poraãcü naxca̲x napuracüecü.

9Rü ñu̲xma rü pematama tá penabuxu i penetüarü o rü tá penango̲x. Rü tá penabuxu i úbagü rü chopata ya taxũnea̲xtüwa tá peyaxaxü ya ngexwacaxũcü ya bínu, rü tá choxũ picua̲xüũgü ==ñanagürü.

10¡Pa Yerucharéũcüa̲xgüx, ĩanearü ĩã̲xgüwa ípechoxũ rü penamexẽxẽ i ngẽma nama naxca̲x i petanüxũ i woeguxũ! ¡Rü mea uãẽãcü penaxu̲x rü ípenawogü ya nutagü! ¡Rü penawãĩxnagü i wüxi i wonera nax nüxũ nadaugüxũca̲x i ngẽma togü i nachixũanegü!

11Rü Tupana rü guxũma i duũixũgü i ñoma i naanewa maxẽxũmaxã nüxũ nixu rü ñanagürü: —¡Ĩane ya Chióũcüã̲xgümaxã nüxũ pixu rü marü ínangu i norü nguxũixẽxẽruxũ! ¡Rü namaxã nüxũ pixu rü Tupana rü marü ínananguxũixẽxẽ rü nanawoeguxẽxẽ i norü duũixũgü ga norü uanügü gagüxũ! ==ñanagürü.

12Rü ngẽma togü i nachixũanegü rü tá ñanagürügü: —Iraétanüxũ rü Tupanaarü Duũixũgü i Üünexũ nixĩgü. Rü nüma ya Tupana rü marü ínananguxũixẽxẽ. Rü yima norü ĩane ya Yerucharéũ rü Ĩane ya Poraãcü Ngúchaxũne nixĩ rü Ĩane ya Tama Ngéma Ta̲xmarene nixĩ ==ñanagürügü tá.

## Ichaía 63

### Tupana rü norü uanügüxũ napoxcu

1—¿Texé tixĩ ya yíxema tümachiru i daucharaxũmaxã ĩane ya Bochráwa ne ũixẽ i Edóũarü naanewa? ¿Rü texé tixĩ ya poraãcü rü nuãcü tümachiru i mexẽchixũmaxã ngéma ne ũixẽ? Rü choma i Iraétanüxũarü Tupana chixĩ i nüxũ chixuxũ nax charüporamaexũ. Rü choxű nangẽxma i pora nax íchananguxũixẽẽxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2]¿Rü tu̱xcüũ̃ nadáuchara i cuxchiru ñoma úba namaxã quipumüxũ̃rüxũ̃?

[3]Rü choma rü chanadai i chorü uanügü rü chayapu̱xcutanü ñoma úbaarü bínu ixüxgurüxũ̃. Rü chorü numaxã chayapu̱xcutanü, rü yimá nagü i chorü uanügü rü chauxchiruwa nacháixgü.

[4]Rü marü nawa nangu i ngunexũ̃ nax chanaxütanüxũ̃ i chorü duũ̃xũ̃gü nax íchananguxũ̃xẽẽxũ̃ca̱x.

[5]Rü guxũ̃gu chadawenü rü tataxuma nax texé choxũ̃ rüngũ̃xẽẽxũ̃. Rü chabaixãchi yerü tataxuma nax texé choxũ̃ rüngũ̃xẽẽxũ̃. Rü chorü poramaxãtama nixĩ i charüporamaexũ̃ rü chorü nu nixĩ i choxũ̃ poraxẽẽxũ̃.

[6]Rü poraãcü chanu rü ngẽmaca̱x chanadai i ngẽma togü i nachixũ̃anecüã̱xgü. Rü yimá nagü rü waixũ̃müanegu chayaya̱xẽxẽ ==ñanagürü.

### Tupana rü Iraétanüxũ̃xũ̃ nangechaũ̃

[7]Pemaxã nüxũ̃ chixuxchaũ̃ i Tupanaarü ngechaũ̃chiga rü chorü wiyaemaxã nüxũ̃ chicua̱xüxũ̃ naxca̱x i guxũ̃ma i ngẽma mexũ̃gü i taxca̱x naxüxũ̃. Erü poraãcü Iraétanüxũ̃maxã namecüma rü poraãcü tüxũ̃ nangechaxũ̃.

[8]Rü Tupana rü ñanagürü: —Nümagü rü chorü duũ̃xũ̃gü nixĩgü, rü chaunegü i aixcüma chauga ĩnüexũ̃ nixĩgü ==ñanagürü. Rü ngẽmaca̱x norü uanügüme̱xẽwa ínananguxũ̃xẽxẽ.

[9]Rü nüma ya Tupana rü tama togüxũ̃ núma namuxũ̃ nax norü duũ̃xũ̃güxũ̃ ínanguxũ̃ẽẽxũca̱x. Rü nümatama ya Tupana nixĩ ga ínanguxũ̃xẽẽãxũ̃ nawa ga norü ĩ̱xãchiãxẽ yerü poraãcü nüxũ̃ nangechaxũ̃ rü nüxũ̃́ nangechaũ̃tümüxũ̃gü. Rü yemaca̱x guxũ̃guma norü uanügüme̱xẽwa ínananguxũ̃xẽxẽ.

[10]Natürü ga Iraétanüxũ̃ rü tama Tupanaga naxĩnüe rü nananuxẽẽgü ga Naãxẽ ya Üünecü. Rü yemaca̱x ga nüma ga Tupana rü yema duũ̃xũ̃gümaxã narüxuanü rü namaxã nanaxunagü ga nax nadaiaxũ̃.

[11]Rü nümagü rü nüxna nacua̱xãchie ga yema nũxcüma Moiché üxũ̃ ga yexguma Iraétanüxũ̃xũ̃ ínanguxũ̃xẽẽgu. Rü yemaca̱x nügüna nacagüe rü ñanangürügü: —¿Ngexcü nixĩ ya yimá Tupana ga ñoma wüxi ga carnéruarü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

dauruũrüxũ Iraétanüxũxũgümaxã icuácü ga yexguma márwa yachoũgu? ¿Rü ñu̱xmax, rü ngextá nixĩ i nangẽxmaxũ ya yimá Tupana ga Moichéna namucü ga Naãxẽ ya Üünecü?

12-13¿Rü ngexcü nixĩ i ñu̱xma ya yima Tupana ga norü poramaxã Moichéxũ ümücücü? ¿Rü ngexcü nixĩ ya yimá Tupana ga tachigacü ga yexguma már yapachitamaxẽẽgu nax yachoũxũca̱x ga norü duũxũgü ñoma wüxi i cowaru i paanexũwa ixüexũ i tama iwĩxĩchixũrüxũ?

14¿Rü ngexcü nixĩ ya yimá Tupanaãxẽ ga mea norü duũxũgüxũ rüngũxẽẽcü ñoma wocagü i metachinüxũgu rüngũẽxũrüxũ? ==ñanagürügü. Rü Tupanaãẽ rü mea namaxã inacua̱x rü yemaacü Tupana nüxna nadau ga norü duũxũgü nax natachigaxũca̱x i naéga i üünexũ.

### Iraétanüxũarü yumüxẽ i nawa Tupanaarü ngũxẽẽca̱x ínacagü

15Dücax, Pa Cori Pa Tupanax, cuma nax daxũguxũ i naanewa i üünexũ i nachicawa nax cumaxũxũ rü ¿ngexũ nixĩ nax aixcüma toxũ cungechaxũxũ? ¿Rü ngexũ nixĩ i curü pora? ¿Rü ngexũ nixĩ nax yáxna tomaxã cuxĩnüxũ? ¿Ẽxna marü cuxṹ inayagu̱x nax cuxṹ tangechaxũtümüxũgüxũ?

16Rü cuma nixĩ i tonatü quixĩxũ. Rü woo Abraáũ rü tama toxũ cua̱xgu, rü torü o̱xi i Iraé rü tama toxna nacua̱xãchigu, natürü cumax, Pa Cori Pa Tupanax, rü tonatü quixĩ. Rü cuma nixĩ i guxũguma torü ngũxẽẽruxũ quixĩxũ.

17¿Rü tu̱xcüũ toxũ cungexrü nax cuxna tixĩgachitanüxũ rü tama cuga taxĩnüexũ? Rü toma nax curü duũxũgü i Iraétanüxũ tixĩgüxũ rü cuxna taca nax toxũ cungechaũxũgagu toxca̱x cutaeguxũ nax wena toxũ cunawéxũca̱x i curü mecüma.

18Rü toma rü noxretama ya taunecü nixĩ nax norü yora tixĩgüxũ i ñaa tochixũane. Rü ngẽma torü uanügü rü marü nagu napogü ya cupata ya üünene.

19Rü ñu̱xma rü toma rü ñoma taguma tomaxã icucuáxũrüxũ tixĩgü. Rü ñoma taguma cuxũ tacuáxũrüxũ tixĩgü.

## Ichaía 64


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]¡Ẽcü ínangegü i ngẽma caixanexῖ̃ i dauxῖ̃wa ngẽxmaxῖ̃, Pa Tupanax, rü ngéma írüxῖ̃! Rü yima ma̱xpῖ́negü rü tá naxῖ̃a̱xãchitanü i ngẽxguma cungo̱xgu.

[2]Rü ngẽxguma núma cuxῖ̃xgu rü ñoma üxü i chuchuxῖ̃necü ixaxexẽẽxῖ̃rüxῖ̃ tá quixῖ̃, rü ñoma üxü i dexá idocachiüxẽẽxῖ̃rüxῖ̃ tá quixῖ̃. Rü ngẽxguma i ngẽma curü uanügü rü tá nüxῖ̃ nacua̱xgü nax cuxicatama Tupana quixῖ̃xῖ̃. Rü ngẽma nachixῖ̃anegüarü duῖ̃xῖ̃gü rü tá cupe̱xewa nidu̱xrue.

[3]Rü yexguma guma ma̱xpῖ́negügu ícurüxῖ̃xgu rü Moichépe̱xewa cunaxüxgux ga yema ãũcümaxῖ̃ ga tama duῖ̃xῖ̃gü nagu irüxῖ̃nüexῖ̃, rü guma ma̱xpῖ́negü rü cupe̱xewa nixῖ̃ãxtanücüxü.

[4]Rü nũxcümacürüwa taguma texé nachiga taxῖ̃nü rü texé nüxῖ̃ tadau i to i Tupana i naxüxῖ̃ i ngẽma cuma cuxüxῖ̃ tümaca̱x ya yíxema cuxῖ́̃ yaxõgüxe.

[5]Rü cuma rü tüxῖ̃ cuyaxu ya yíxema tümaarü taãẽmaxã mexῖ̃ üxe rü nüxna cua̱xãchixe nax tanaxüxῖ̃ i ngẽma cuma cunaxwa̱xexῖ̃. Natürü i ñu̱xma rü tomaxã cunu erü cupe̱xewa chixexῖ̃ taxügü rü nũxcümacürüwatama tama cuga taxῖ̃nüe.

[6]Rü guxãma i toma rü cupe̱xewa duῖ̃xῖ̃gü i ixãũãchixῖ̃ tixῖ̃gü. Rü woo i ngẽma taxüxῖ̃ i toxca̱x mexῖ̃, rü cupe̱xewa rü ñoma wüxi i wexa i ãũãchixῖ̃rüxῖ̃ nixῖ̃. Rü guxãma chixexῖ̃gu tayi ñoma naixatügü i pagüxῖ̃ irüyi̱xixῖ̃rüxῖ̃. Rü torü chixexῖ̃gü rü toxῖ̃ nigagü ñoma buanecü i ta̱xacü ngextá cuegüxῖ̃rüxῖ̃.

[7]Rü tataxuma ya texé ya cumaxã idexaxe rü pora üxe nax cuxῖ̃tawa ngῖ̃xẽẽca̱x ítaca̱a̱xῖ̃. Rü ngẽma torü chixexῖ̃gagu nixῖ̃ i toxcha̱xwa iquicúxῖ̃ rü toxῖ̃ ícuwogüxῖ̃.

[8]Natürü ngẽmaétüwa, Pa Corix Pa Tupanax, rü cuma nixῖ̃ i Tonatü quixῖ̃xῖ̃. Toma rü waixῖ̃mü tixῖ̃gü rü cuma nixῖ̃ i torü üruxῖ̃ quixῖ̃xῖ̃. Rü guxãma i toma rü cumatama toxῖ̃ cuxü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[9]Pa Corix Pa Tupanax ¡taxű i poraãcü tomaxã cunuxũ! ¡Rü taxű i nüxna cucuą̲xãchixũ ga yema chixexũ ga taxüxũ! ¡Rü dücax, nagu rüxĩnü nax curü duũxũgü tixĩgüxũ!

[10]Rü yima curü ĩanegü ya üünegüne rü nachica i taxúema nagu ãpataxũ nixĩgü. Rü Chióũ rü wüxi i chianexũ nixĩ. Rü Yerucharéũ rü nagu napogüe rü taxuwama name.

[11]Rü yima torü ngutaque̲xepataxũ ya mexẽchine rü üünene ga tonatügü cuxũ nawa icuą̲xüũgüne rü nixa. ¡Rü ngẽma cupataarü ngẽmaxũgü i toxű chu̲xuxũ rü nichixe!

[12]Rü guxũma i ngẽma ngupetüxũétüwa Pa Tupanax, ¿rü taxũtáma e̲xna tą̲xacü cuxü? ¿Ẽxna taxũtáma toxũ cungãxũ, rüe̲xna yexera tá toxũ cupoxcueama?

## Ichaía 65

### Tupana rü nanapoxcue i ngẽma tama yaxõgüxũ

[1]Tupana rü ñanagürü: —Yema duũxũgü ga taxuxũma ga tą̲xacücą̲x choxna cagüxũ nixĩ ga chauxũtawa ĩxũ. Rü yema duũxũgü ga tama cha̲u̲xcą̲x daugüxũ nixĩ ga choxũ yangaugüxũ. Rü duũxũgü ga taguma chomaxã idexagüxũmaxã nixĩ ga nüxũ ñachaxũ: “Chanuxma nixĩ”, ñachaxũ.

[2]Rü guxũ i ngunexũgu íchamemare nax chanadexũ i ngẽma duũxũgü i tama chauga ĩnüexũ i chixexũweama rüxĩxũ rü noxrütama ngúchaũ ügüamaxũ.

[3]Rü ngẽma duũxũgü rü guxũguma ngúxũ choxũ ningexẽẽgü namaxã i norü chixexũgü. Rü putüraanecügüwa naxũna ínagugü naxcą̲x i norü tupananetagü. Rü norü guruxũ i ladriyunaxcą̲xwa nayagugü i pumarate̲xe.

[4]Rü ngẽma duũxũgü rü yuetamaũgüwa narütogü rü ãxmaxũgügu napegü nax ngéma yuetaxũ yacuą̲xüũgüxũcą̲x. Rü nanango̲xgü i chu̲xuxũ i cuchimachi, rü norü paneragü rü ngẽma namachitüũmaxã nayaxüãcugü.

[5]Rü ngẽma duũxũgü rü ñanagürügü: “Taxű i toxna cungaicamaxũ erü duũxũgü i üünexũ tixĩgü”, ñanagürügü. Natürü ngẽma duũxũgü rü ñoma üxü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

i guxũ i ngunexũ iyaa̱u̱xraxũrüxũ nixĩgü. Rü choxũ nachixewe ñoma üxüema i taxmaraũgu cáixcuemaxũrüxũ.

6Natürü guxũma i ngẽma naxügüxũ rü chope̱xegu naxümatü, rü ngẽmaca̱x rü taxũtáma chanangupetüxẽẽmare. Rü ngẽma chixexũ i naxügüxũgagu tá naxca̱x íchananguxẽxẽ i norü natanü.

7Rü ngẽma nax namáetagüxũca̱x rü nanatügü rü ta namáetagüxũca̱x rü tá chanapoxcue. Rü nümagü rü poraãcü choxũ nanuxẽẽgü erü ma̱xpűnegüwa naxchicüna̱xãgüca̱x pumarate̱xe ínagugü. Rü ngüchitaeruxũgüwa choxũ tachoxũgagü rü yemaacü choxű̃ nananguu̱xẽẽgü. Rü ngẽmaca̱x i choma rü tá chanapoxcue ==ñanagürü. Rü nüma ya Cori ya Tupana nixĩ i ngẽma ñaxũ.

### Cori ya Tupana rü duũxũgümaxã mexũ naxuegu

8Nüma ya Tupana rü ñanagürü: —Ngẽxguma poraãcüma yaxãxtüũgu i úbagü rü duũxũgü rü tama nanaxaiya̱xũgü, erü nüxũ nacua̱xgü nax tacütama ya bínu nawa nüxű́ ínguxuchixũ. Rü ngẽxgumarüxũ tá ta i chomax, rü ngẽma nax nüxũ changechaũxũgagu i ngẽma chorü duũxũgü rü taxũtáma chanadai i guxũma i Iraétanüxũ.

9Rü ngẽma Acóbutaagü rü tá chayamuxẽxẽ. Rü tá chayamuxẽxẽ i Yudátanüxũ nax ma̱xpűneanewa namaxẽxũca̱x. Rü ngẽma duũxũgü i nüxũ chaxunetaxũna tá nixĩ i chanaxãxũ i ngẽma naane, rü ngéma tá namaxẽ i chorü duũxũgü.

10Rü Charóũarü metachinüanexũwa rü tá carnérugümaxã nayapa, rü Acóxarü doxonexũwa tá nayachibüe i norü wocagü i ngẽma chorü duũxũgü i choxű̃ yaxõgüxũ.

11Natürü i pema rü choxna pixĩgachitanü, rü nüxũ perüngümae ya yima chopata ya ma̱xpűne ya üünexũwa ngẽxmane. Rü ñu̱xũchi ngẽma tupananetagü i Gáx i mexũ ueguxũ, rü Mení i chixexũ ueguxũ, rü pema rü õna rü bínu nüxna pexãgü.

12Rü ngẽmaca̱x pemaxã chanaxuegu nax taragu tá peyuexũ. Yerü yexguma pexca̱x chacaxgu rü tama choxũ pengãxũgü, rü yexguma pemaxã chidexagu


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

rü tama choxũ̱ iperüxĩnüe. Rü penaxüama ga yema tama chanaxwa̱xexũ̃ rü penayauxgü ga yema choxũ̃ nuxẽẽxũ̃ ==ñanagürü ga Tupana.

13Rü Tupana rü ñanagürü ta: —Ngẽma chorü duũ̃xũ̃gü i choxũ̱ yaxõgüxũ̃ rü taxũtáma nataiyae, natürü i pema ya choxna ixĩgachitanüxẽ rü tá pitaiyae. Rü ngẽma chorü duũ̃xũ̃gü rü tá naxaxegü, natürü i pema rü tá pita̱xawae. Rü ngẽma chorü duũ̃xũ̃gü rü tá nataãẽgü, natürü i pema rü tá pexãnee.

14Rü nümagü rü tá taãẽãcüma nawiyaegü, natürü i pema rü tá ngechaũ̃maxã rü ĩ̱xãchiãẽmaxã aita pexüe rü pixauxe.

15Rü ngẽma chorü duũ̃xũ̃gü rü peégamaxã tá nixĩ i togü i duũ̃xũ̃gümaxã chixexũ̃ naxuegugüxũ̃. Rü choma ya Cori ya Tupana ya Guxũ̃étüwa Ngẽxmaxe rü tá pexũ̃ chadai. Natürü ngẽma chorü duũ̃xũ̃güna tá chanaxã i wüxi i naéga i ngexwaca̱xũ̃xũ̃.

16Rü yíxema ñaa nachixũ̃anewa ngũ̃xẽẽca̱x íca̱xe rü chauégagu tá naxca̱x ítaca, erü choma rü aixcüma chayanguẽxẽ i ngẽma nüxũ̃ chixuxũ̃. Rü yíxema ñaa nachixũ̃anewa ta̱xacücа̱x ixunetaxe rü chauégagu tá itaxuneta erü choma rü chayanguxẽxẽ i ngẽma chorü uneta. Rü yema chixexũ̃gü ga ũ̃pa pexüexũ̃ rü marü nüxũ̃ icharüngüma rü marü tama nagu charüxĩnü.

17Dücax, rü guxũ̃ma i ngẽma dauxũ̃wa nüxũ̃ idauxũ̃ rü ngexwaca̱xũ̃xũ̃ tá chaxü. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta i ñoma i naane rü to i ngexwaca̱xũ̃xũ̃ tá chaxü. Rü ngẽma nüxíraxũ̃xũ̃ rü marü tá nüxũ̃ itarüngüma rü taxúetama texé ñuxgu nüxna tacua̱xãchi.

18Rü name nixĩ nax guxũ̃guma namaxã petaãẽgüxũ̃ i ngẽma tá chaxüxũ̃. Erü tá chanaxü ya wüxi ya ngexwacaxũ̃ne ya Yerucharéũ̃ i taxuxũ̃ma i chixexũ̃ nawa ngẽxmane. Rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i nawa maxẽxũ̃ rü tá aixcüma nataãẽgü.

19Rü choma rü tá ta namaxã chataãxẽ ya yima ĩane ya Yerucharéũ̃ rü tá namaxã chataãxẽ i ngẽma chorü duũ̃xũ̃gü i nawa maxẽxũ̃. Rü yima ĩanewa rü marü taxũtáma nüxũ̃ taxĩnü i axu rü taxúetama ngúxũ̃ tinge rü ngẽmagagu aita taxü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[20]Rü ngéma rü tataxuma ya buxe ya noxretama i ngunexũ̃ maxṹxẽ rü paxa yuxe, rü bai ya yaxgua̲x ya tama mea rüyaexe. Rü yíxema 100 ya taunecü tüxṹ ngẽxmaxe yuxe rü tá ngextu̲xütama. Rü yíxema tama 100 ya taunecüwa nguxe nax tayuxũ̃ rü tümaarü chixexũ̃gagutama nixĩ i paxa tayuxũ̃.

[21]Rü ngẽma chorü duũ̃xũ̃gü rü tá naxüpatagü rü napatagüwa tá namaxẽ. Rü naanegüwa tá namaxã natoegü i úbagü rü úbagümaxã tá naxãwemügü.

[22]Rü taxũtáma texé taxüpata nax togue nawa maxũ̃xũ̃ca̲x. Rü taxũtáma texé tatoxe nax togue nangṍxũ̃ca̲x. Rü ngẽma chorü duũ̃xũ̃gü rü tá mucü ya taunecü namaxẽ ñoma wüxi i nairüxũ̃. Rü tá nanangõ̲xgü i ngẽma nümatama naxca̲x napuracüexũ̃.

[23]Rü taxũtáma natüca̲xma naxüane i duũ̃xũ̃gü, rü nataxutáma i naxacügü i paxa yuexũ̃. Erü nümagü rü nataagü nixĩ ga yema duũ̃xũ̃gü ga Tupana mexũ̃ namaxã ueguxũ̃. Rü ngẽxgumarüxũ̃ tá ta Tupana mexũ̃ namaxã naxuegu i ngẽma nataagüarü nataagü.

[24]Rü naxũ̃pa nax nüma choxna nacagüexũ̃, rü choma ya Tupana rü marü tá nüxũ̃ changãxũ̃. Rü naxũ̃pa nax yanachianegüxũ̃ nax choxna nacagüexũ̃, rü choma rü marü tá nüxũ̃ chaxĩnü.

[25]Rü ngẽma airu i naixnecücü̲a̲x rü tá carnérumaxã wüxiwa nachibüe. Rü ngẽma leóũ̃ rü wocarüxũ̃ tá maxẽ nango̲x. Rü ngẽma ãxtape rü marü taxũtáma tüxũ̃ nango̲x, erü ngẽma waixũ̃mü tá nango̲x. Rü guxũ̃wama ya yima ma̲xpṹne ya chopata nawa ngẽxmanewa rü taxúetama ya texé chixexũ̃ taxü ==ñanagürü. Rü nüma ya Cori ya Tupana nixĩ i ngẽma ñaxũ̃.

## Ichaía 66

### Tupana tá nanapoxcu i ngẽma tama naga ĩnüexũ̃

[1]Tupana rü ñanagürü: —Ngẽma daxũguxũ̃ i naane rü chorü tochicaxũ̃ nixĩ rü ñoma i naane rü chorü chicutüchica nixĩ. ¿Rü ngexta tá nixĩ i choxṹ penaxüxũ̃ ya wüxi ya chopata? ¿Rü ngexta tá nixĩ i choxṹ penaxüxũ̃ i wüxi i nachica i nagu charüngũ̃xũ̃?


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2]¡Rü choma nixĩ i chanaxüxũ̃ i guxũ̈ma i ñoma i naanewa nüxũ̃ idauxũ̃ rü yemaacü nixĩ ga nangóexũ̃! Rü choma ya Cori nixĩ i ngẽma ñachaxũ̃. Rü choma rü tüxũ̃ chadawenü ya yíxema ngearü diẽruã̱xgüxe rü yíxema naxĩ̱xãchiãẽgüxe ya naga ĩnüexe i chorü ore.

[3]Natürü ngẽma duũ̃xũ̃gü i chixexũ̃gu maxẽxũ̃ rü nanaxügü i ngẽma nümatama nagu naxĩnüexũ̃. Rü ngẽxguma cha̱u̱xca̱x yama̱xgüãgu i wüxi i woca i yatüxũ̃ rü cha̱u̱xca̱x rü ñoma wüxi ya duũ̃xẽ tüxũ̃ yama̱xgüxũ̃rüxũ̃ nixĩgü. Rü ngẽxguma cha̱u̱xca̱x yama̱xgüãgu i wüxi i carnéru rü cha̱u̱xca̱x rü ñoma wüxi ya airu cha̱u̱xca̱x yama̱xgüãxũ̃rüxũ̃ nixĩgü. Rü ngẽxguma choxna naxãgüãgu i norü ãmare i trigu rü cha̱u̱xca̱x ñoma cuchiarü nagü choxna naxãgüxũ̃rüxũ̃ nixĩgü. Rü ngẽxguma pumarate̱xe cha̱u̱xca̱x yagugügu rü cha̱u̱xca̱x ñoma wüxi i naxchicüna̱xãca̱x yagugüãxũ̃rüxũ̃ nixĩgü. Rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i ngẽma ügüxũ̃ rü taãẽãcü nanaxü i guxũ̈ma i ngẽma chixexũ̃.

[4]Natürü choma rü tá ta nüxũ̃ chaxuneta i ngẽma poxcu i namaxã tá chanapoxcuexũ̃. Rü tá naxca̱x íchananguxẽxẽ i ngẽma guxchaxũ̃ i poraãcü nüxũ̃ namuũ̃exũ̃. Erü ngéma ichacagü natürü taxúema choxũ̃ tangãxũ̃, rü ngẽxguma chidexagu rü taxúema choxũ̃ taxĩnü. Rü nanaxü i ngẽma tama chanaxwa̱xexũ̃, rü nagu namaxẽ i ngẽma tama namaxã chataãẽxũ̃ ==ñanagürü ga Tupana.

[5]Rü ñanagürü: —¡Dücax, pema nax Tupanaga pexĩnüexũ̃, rü iperüxĩnüe i norü ore! Rü nümaxũ̃ i pemücügü i pexchi aiexũ̃ rü pewe ingẽxũ̃tanüxũ̃ naxca̱x nax chorü duũ̃xũ̃gü pixĩgüxũ̃, rü choxũ̃ nacugüeãcüma rü ñanagürügü: “Ẽcü Tupana toxũ̃ nawé i norü pora erü nüxũ̃ tadaugüchaũ̃ nax petaãẽgüxũ̃”, ñanagürügü. Natürü ngẽma pemücügü i ngẽmaãcü idexagüxũ̃ rü Tupana tá nanaxãneexẽxẽ.

[6]Rü ĩanewa rü Tupanapata ya taxũ̃newa inanaxũ i wüxi i naga. Rü ngẽma naga nixĩ i Tupanaga i namaxã yangagüãxũ̃ i norü uanügü.

[7]Rü Yerucharéũ̃ rü ngürüãchi naxíraxacü naxũ̃pa nax tangu̱xnecaxũ̃. Rü nabu i wüxi i nane.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]¿Texé nüxũ taxĩnü i ore i nangexgumaraũxũ? ¿Rü texé nüxũ tadau i tạxacü i nangexgumaraũxũ? ¿Rü ñuxãcü wüxitama i ngunexũgu nangọx i wüxi i nachixũane? ¿Rü ñuxãcü wüxi ya ĩane rü ngürüãchimare nangọx? Natürü yima ĩane ya Chióũ rü yexguma guxchaxũwa nayexmagu rü wüxitama i ngunexũgu ngürüãchi nawoegu ga norü duũxũgü.

[9]¿Rü ñụxma nax choma yixĩxũ i norü uanügümẹxẽwa íchanguxũxẽẽxũ i ngẽma duũxũgü, rü ñuxãcü tá nüxna chanachụxuxũ nax norü ĩanecạx nawoeguxũ? = =ñanagürü. Rü nüma ya Cori ya Tupana nixĩ i ngẽma ñaxũ.

[10]Rü Tupana rü ñanagürü: —Pema nax Yerucharéũxũ pengechaũgüxũ rü naxcạx nax pexauxexũ, rü ñụxma rü name nax wüxigu guxãma Yerucharéũmaxã petaãẽgüxũ.

[11]Rü pema Pa Yerucharéũcüạ̃xgüx, rü tá poraãcü petaãẽgü, ñoma wüxi i õxchana i norü mama meama maixũ rü ngãxpütüwexũrüxũ.

[12]Erü choma ya Cori ya Tupana rü ñachagürü: “Choma rü ñoma wüxi i natüarü dexá i mea iyaxũrüxũ tá Yerucharéũwa chananguxẽxẽ i taãxẽ. Rü togü i nachixũanegüarü ãmaregü rü tá paxa pexcạx íchanangugüxẽxẽ ñoma wüxi i natü i poraũchíüxũrüxũ. Rü ngẽmaãcü i pema, Pa Yerucharéũcüạ̃xgüx, rü ñoma wüxi i õxchana i meama maixũrüxũ tá pengãxpütüwegü. Rü choma rü tá chauchacüxügu pexũ chigagü rü choperemawa tá pexũ chameãxẽ.

[13]Rü ñoma wüxi i mama i naxacüxũ meãẽxũrüxũ rü choma rü tá pexũ chataãẽxẽxẽ i Yerucharéũwa” = =ñanagürü ga Tupana.

[14]Rü ngẽxguma tá ngẽmaxũ pedaugügu, rü perü maxũnewa rü tá petaãẽgü. Rü ñoma maxẽ i ngexwacạxũxũrüxũ tá pexṹ nangẽxma i ngexwacạxũxũ i maxũ. Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá norü duũxũgüxũ nanawẹx i norü pora. Natürü norü uanügüxũ rü tá nanawẹx i norü nu.

[15]Rü nüma ya Tupana rü tá üxüemagu ínangu rü yima norü carugü ya daiwexũ rü ñoma wüxi ya buanecü ya íxạ̃ụ̃xemacürüxũ tá nixĩgü. Rü tá nanapoxcue i norü uanügü, rü ngẽma norü poxcu rü ñoma üxüema iyạụxraxũrüxũ tá nixĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16Erü Tupana rü üxümaxã rü taramaxã tá nanapoxcue i guxũma i ñoma i naanewa maxẽxũ i duũxũgü. Rü tá namuxũchi i ngẽma poxcugu yuexũ.

17Tupana rü ñanagürü: —Wüxigu tá nayue i ngẽma duũxũgü i nügü imexẽẽgüxũ nax putüranecüwa naxchicünaxãgüxũ yacuaxüũgüxũcax rü ngẽma duũxũgü i nangõxgüxũ i cuchimachi rü ũcagü rü togü i naeũgü i ãũãchixũ. Rü wüxicana tá nayue i ngẽma duũxũgü, erü meama nüxũ chacuax i ngẽma chixexũ i naxügüxũ rü nagu naxĩnüexũ. Rü ngẽxguma i choma rü tá íchangu nax chanangutaquexexẽẽxũcax i guxũne ya ĩanecüãxgü rü nachixũanecüãxgü. Rü nüma rü tá nua naxĩ rü tá nüxũ nadaugü i ngẽma chorü üünemaxã chaxüxũ.

18Erü choma rü nüxũ chacuax i ngẽma nagu naxĩnüexũ rü ngẽma naxügüxũ i ngẽma duũxũgü. Rü ngẽmacax i choma rü tá chanangutaquexexẽxẽ i guxũma i nachixũanecüãxgü i duũxũgü i to i nagawa idexagüxũ. Rü tá nua nangugü rü tá nüxũ nadaugü i chorü pora.

19Rü wüxi i cuaxruxũ tá nüxũ chawex i ngẽma duũxũgü i maxẽxũ. Rü togü i nachixũanegüwa tá chanamugü i Tárchixwa rü Líbiawa rü Lídiawa i ngextá mea würaarü maxũxũ ínacuaxgüxũwa. Rü tá nawa chanamugü i Tubáxwa rü Gréchiawa rü ngẽma nachixũanegü i yáxũwa ngẽxmagüxũ i márpechinüwa i ngextá taguma chauchigaxũ ínaxĩnüexũwa rü taguma chorü poraxũ ínadaugüxũwa. Rü nümagü rü tá ngẽma nachixũanegüwa nüxũ nixugüe i chorü porachiga.

20Rü nua chorü maxpũne ya üünene ya Yerucharéũwa ngẽxmanewa tá nanagagü i ngẽma petanüxũ i guxũ i nachixũanegüwa ne nagagüxũ. Rü nümaxũ rü tá cowaruétügu rü togü i carugu, rü togü i caruũgu rü togü i mulaétügu rü togü i caméyuétügu tá nua nanagagü, ñoma Iraétanüxũ naxpáũ i mexũgu norü ãmaregü chopata ya taxũnewa ngẽgüxũrüxũ ==ñanagürü.

21Rü Tupana rü nidexachigüama rü ñanagürü: —Natanüwa i ngẽma rü nümaxũ rü tá nüxũ chaxuneta nax chacherdótegü yaxĩgüxũcax rü togü nax Lebítanüxũgü yaxĩgüxũcax i chopatawa. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i ngẽma ñaxũ ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

22Rü ñanagürü ta: —Ngẽma petaagü rü ngẽma peéga rü guxũgutáma
nangẽxmagüecha naxrüxũ i ngẽma ngexwacaxũxũ i daxuguxũ i naane rü
ngexwacaxũxũ i ñoma i naane i tá chaxüxũ.

23Rü wüxichigü ya tauemacüarü ügügu rü ñuxũchi wüxichigü i yüxüarü
chabadugu rü guxũma i duũxũgü rü tá nua naxĩ nax choxũ yacuaxüügüxũcax.
Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i ngẽma ñachaxũ ==ñanagürü.

24Rü ñanagürü ta: —Ngẽxguma ínachoxũgu i ngẽma chorü duũxũgü rü tá
nüxũ nadaugü nax nayuexũ i ngẽma duũxũgü i chomaxã rüxuanügüxũ. Rü
ngẽma õxmigü i nangõxgüxũ rü taguma nayue, rü yima üxüema ya
ínaguxũne rü taguma nixo. Rü guxũma i duũxũgü i ngéma chopetüxũ rü tá
poraãcü naxãũãxgü i ngẽxguma nüxũ nadaugügu ==ñanagürü ga Tupana.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

# Yeremía

## Yeremía 1

[1]Ñaa nixĩ ga Yeremíaarü ore. Rü nüma ga Yeremía rü chacherdóte ga Irichía nane nixĩ, rü ĩane ga Anatógu naxãchiũ ga Bẽyamíũtanüxũarü naanewa.

[2]Rü yexguma Amóx nane ga Yochía rü marü 13 ga taunecü ãẽxgacü yixĩxgu ga Yudáanewa, rü nüma ga Tupana rü Yeremíamaxã nidexa.

[3]Rü yexgumarüxũ ta Yeremíamaxã nidexa ga yexguma Yochía nane ga Yoaquíũ ãẽxgacü ixĩxgu ga Yudáanewa. Rü yemaacü Yeremíamaxã nidexa ñu̱xmata nai ga Yochía nane ga Chedequía rü 11 ga taunecü yanguxẽẽgu nax ãẽxgacü yixĩxũ ga Yudáanewa. Rü yexguma gumá taunecüarü 5 ga tauemacüwa nanguxgu nixĩ ga Yerucharéũcüa̱x ga duũxũgü ga to ga nachixũanewa nagagüãxũ.

### Cori ya Tupana rü Yeremíaxũ naxuneta norü puracücа̱x

[4]Nüma ga Cori ya Tupana rü chomaxã nidexa rü ñanagürü choxũ:

[5]—Yexguma taxũta cuxũ chango̱xẽẽgu rü woetama marü choma cuxũ chaxuneta. Rü naxũpa nax cubuxũ rü choma rü marü cuxũ chayaxu rü nachixũanegüarü orearü uruxũ cuxũ chixĩxẽxẽ ==ñanagürü.

[6]Rü yexguma ga chomax rü chanangãxũ rü ñachagürü: —Acha̱xa, Pa Corix, Pa Tupanax, choma rü changextüxüxüchi rü tama nüxũ chacua̱x nax mea chidexaxũ ==ñachagürü.

[7]Natürü nüma ga Cori ya Tupana rü choxũ ñanagürü: —¡Taxű i nüxũ quixuxũ nax cungextu̱xüxũ! Rü chanaxwa̱xe i cuxũ íchamuxũwa nax cuxũxũ. Rü tá nüxũ quixu i ngẽma choma cuxũ chamuxũ nax nüxũ quixuxũ.

[8]¡Rü taxű i texéxũ cumuũxũ! Erü choma rü tá cuxũtawa changexma nax cuxna chadauxũca̱x. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i cumaxã nüxũ chixuxũ i ñaa chorü ore ==ñanagürü.

[9]Rü ñu̱xũchi nüma ya Cori ya Tupana rü chaua̱x ningõgü rü ñanagürü choxũ:


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[10]—Ñu̱xma i choma rü cuxna chanaxã i pora nax cuyaxucu̱xẽgüxũca̱x i ngẽma ãẽ̱xgacügü rü duũxũgü i guxũ i nachixũanecüã̱xgü. Rü ngẽxguma tama naga naxĩnüegu i ngẽma chorü ore i namaxã nüxũ quixuxũ, rü choma rü choxṹ nangẽxma i pora nax chanamuxũca̱x i norü uanügü nax nagu napogüexũca̱x i norü ĩanegü rü ínawoxũãxũca̱x i norü duũxũgü rü ngẽmaãcü iyanaxoxũca̱x i ngẽma nachixũanegü. Natürü ngẽma naga ĩnüexũ i chorü ore i namaxã nüxũ quixuxũ rü ngẽxgumarüxũ ta choxṹ nangẽxma i pora nax wena ichanachixẽẽxũ rü chanatachigaxẽẽxũ ==ñanagürü ga Tupana.

[11]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü choxna naca rü ñanagürü: —Pa Yeremíax ¿ta̱xacü nixĩ i nüxũ cudauxũ? ==ñanagürü. Rü choma chanangãxũ rü ñachagürü: —Nüxũ chadau i wüxi i arméndrachacüxü i paxa dauxũ i norü o ==ñachagürü.

[12]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü choxũ ñanagürü: —Aixcüma nixĩ i ngẽma nüxũ cudauxũ. Rü tá chaxuãxẽ nax paxa yanguxũca̱x i ngẽma chorü ore ==ñanagürü.

[13]Rü nüma ga Cori rü wena chomaxã nidexa rü choxna naca rü ñanagürü: —¿Ta̱xacü nixĩ i nüxũ cudauxũ? ==ñanagürü. Rü choma rü chanangãxũ rü ñachagürü: —Nüxũ chadau ya wüxi ya buetare ya idocacü ya nórtewa ngẽxmacü rü súrguama baãcuchaũcü i Yudáarü naanewa ==ñachagürü.

[14]Rü yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü chomaxã nüxũ nixu rü ñanagürü: —Ngẽma taxũ i guxchaxũ i nórtewaama ixügüxũ rü tá nüxna nangu i guxũtáma i duũxũgü i nua Yudáanewa maxẽxũ.

[15]Rü choma ya Cori ya Tupana rü aixcüma nüxũ chixu rü tá naxca̱x changema i guxũma i nachixũanegüarü ãẽ̱xgacügü i nórtewaama ngẽxmagüxũ. Rü nua Yudáanewa tá naxĩ. Rü ngẽma ãẽ̱xgacügü rü Yerucharéũarü poxeguxũarü ĩã̱xgu tá nanangutaque̱xexẽxẽ i norü churaragü rü tá ínanachomaeguãchi ya yima ĩanearü poxeguxũ. Rü tá naxca̱x ínayaxüãchi ya yima naigü ya ĩanegü ya Yudáanewa ngẽxmagüne.

[16]Rü ngẽma tá nixĩ i ngẽma poxcu i namaxã chaxueguxũ i ngẽma duũxũgü i chixexũ ügüxũ rü choxna ixĩgachixũ. Erü nüxũ nicua̱xüũgü rü pumarate̱xe


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

naxca̲x ínagugü i ngẽma togü i nachixũ̲anegüarü tupanachicüna̲xãgü i nümatama ügüxũ̲.

17¡Rü ña̲xma i cumax, rü inachi rü cugü naporaxẽxẽ, rü ngẽma duũ̲xũ̲gütanüwa naxũ rü namaxã nüxũ̲ yarüxu i ngẽma choma cumaxã nüxũ̲ chixuxũ̲! ¡Rü taxṹ i nüxũ̲ cumuũ̲xũ̲! Erü ngẽxguma taxũtáma ngẽma cumaxã nüxũ̲ chixuxũ̲ãcüma cunaxüxgux, rü choma rü tá ngẽma duũ̲xũ̲güpe̲xewa muũ̲maxã cuxũ̲ chida̲xruxẽxẽ.

18Rü ña̲xma i chomax, rü pora cuxna chaxã. Rü ñoma wüxi ya ĩane ya meama ípoxegunerüxũ̲ rü wüxi ya caxta ya fierunaxca̲xrüxũ̲, rü ñoma poxeguxũ̲ i bróũchenaxca̲xrüxũ̲ cuxũ̲ chixĩxẽxẽ nax ngẽmaãcü tama cumuũ̲ãcüma cuxunagüxũ̲ i chorü ore nape̲xewa i Yudáanecüã̲xarü ãe̲xgacügü rü chacherdótegü rü guxũ̲ma i duũ̲xũ̲gü i Yudáanewa ngẽxmagüxũ̲.

19Rü nümagü rü tá cumaxã nanueama, natürü taxũtáma cuxũ̲ narüporamaegü. Erü choma rü tá chacuxũ̲tagu rü cuxna chadau rü cuxũ̲ íchapoxũ̲. Rü chomatama ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ̲ chixuxũ̲ i ñaa chorü ore ==ñanagürü.

## Yeremía 2

### Iraétanüxũ̲ rü tama Tupanaga naxĩnüe

1Rü yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü chomaxã nidexa rü ñanagürü:

2—¡Ngéma naxũ rü namaxã idexa i ngẽma Yerucharéũ̲cüã̲x i duũ̲xũ̲gü! ¡Rü nataga nax mea nüxũ̲ naxĩnüexũ̲ca̲x i ñaa chorü ore i ñaxũ̲! “Choma ya Tupana rü nüxna chacua̲xãchi rü yexguma noxri choxũ̲ pecua̲xgügu rü mea chauga pexĩnüe. Rü yexguma noxri chorü duũ̲xũ̲gü pexũ̲ chixĩxẽẽgu, rü choxũ̲ pengechaũ̲gü ñoma wüxi i nge i ngexwaca ãtecü rü ngĩtexũ̲ ngechaũ̲cürüxũ̲. Rü yema choxũ̲ nax pengechaũ̲xũ̲gagu rü chowe perüxĩ ga ínachianexũ̲wa ga taxuxũ̲ma i nanetü írüxüxũ̲wa.

3Rü pemax, Pa Iraétanüxũ̲x, rü aixcüma chorü duũ̲xũ̲gü pixĩgü rü chaugu perüxĩnüe. Rü natanüwa ga guxũ̲ma ga yema togü ga duũ̲xũ̲gütücumügü rü pema nixĩ i pexũ̲ chadexũ̲ ñoma rümemaexũ̲ i nanetüarü orüxũ̲. Rü yexguma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

texé chixexũ̃ pemaxã uxgu, rü choma rü pexca̱x tüxũ̃ chapoxcu rü tümaca̱x yéma chanamu ga guxchaxũ̃gü. Rü chomatama ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ̃ chixuxũ̃ i ngẽma ore” = =ñanagürü.

[4]¡Pa Acóbutaagü Pa Iraétanüxũ̃x, rü iperüxĩnüe i norü ore ya Cori ya Tupana!

[5]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü pexũ̃: —¿Ta̱xacü rü chixexũ̃ chowa nüxũ̃ nadaugü ga perü o̱xigü rü yemaca̱x choxna yaxĩgachixũ̃ rü nawe naxĩxũ̃ ga tupananetachicüna̱xãgü ga ngearü maxũ̃a̱xgüxũ̃? Rü yemagagu taxuwama nügü namexẽẽgü.

[6]Rü nüma ga perü o̱xigü rü marü tama chaugu narüxĩnüe rü nüxũ̃ inarüngümae nax choma ya Cori ya Tupana yixĩxũ̃ ga Equítuanewa íchanguxũ̃xẽẽxũ̃. Rü nüxũ̃ inarüngümae nax choma yixĩxũ̃ ga íchayagagüxũ̃ nagu ga yema naane ga chianexũ̃ ga taxuxũ̃ma i nanetü nawa rüxüxũ̃. Rü yema ínamáxpü̱xanexũ̃wa ga ínangearü dexááxũ̃wa chanagagü ga ínaxãũcümaxũ̃wa rü taxúema nagu ãchiũxũ̃wa, rü taxúema ixüpetüxũ̃wa.

[7]Rü choma nixĩ i ñaa naane i guxũ̃ nawa rüxüxũ̃wa chanagagüxũ̃ nax yemaacü nango̱xgüãxũ̃ca̱x ga nanetüarü ogü ga rümemaegüxũ̃. Natürü i pema rü nua pexĩ rü chixexũ̃ nawa pexügü i ñaa chorü naane rü ngẽmaãcü naxchi choxũ̃ pexaixẽxẽ i ñaa naane i choxrü ixĩxũ̃.

[8]Rü ngẽma perü chacherdótegü rü tama chaugu narüxĩnüe rü tama cha̱u̱xca̱x nadaugü. Rü ngẽma perü ucu̱xẽruũ̃gü rü tama choxũ̃ nacua̱xgü. Rü ngẽma perü ãẽ̱xgacügü rü chomaxã nanue, rü ngẽma perü orearü uruũ̃gü rü Baáchigaxũ̃ãma nixugüe rü ngẽma ngearü maxũ̃áxũ̃ i naxchicüna̱xãgüwe narüxĩ.

### Tupana rü nayadaxẽxẽ nax nanuxũ̃ namaxã i Iraétanüxũ̃

[9]Rü ngẽmaca̱x i chomax ya Cori ya Tupana rü pemaxã nüxũ̃ chixu rü ngẽma perü chixexũ̃gagu tá guxchaxũ̃gü pexca̱x íchangugüxẽxẽ i pemax rü woo penegü rü petaagü.

[10-11]¡Rü ẽcü ngẽma nachixũ̃anegü i yáxũ̃wa ngẽxmagüxũ̃wa pexĩ, rü peyangugü rü aixcüma ngẽma nachixũ̃anecüa̱xgü rü norü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tupanachicünaxãxgüxũ naxoe, ngẽma pema choxũ nax pexoexũrüxũ! Rü woo ngẽma capaxũgü i oéstewa ngẽxmagüxũwa pexĩxgu, rüexna Quedáxarü chianexũ i éstewa ngẽxmaxũwa pexĩxgu, rü ngéma rü taxũtáma nüxũ ipeyangau nax ngẽma nachixũanecüãxgü norü tupanachicünaxãxgüxũ naxoexũ woo tama aixcüma Tupanaxũchi nax yixĩxũ. Natürü i pema i chorü duũxũgü nax pixĩgüxũ rü woo perü Tupana ya üünecü nax chixĩxũ rü choxũ pexoe naxcax i ngẽma tupananetachicünaxãgümare i taxuwama mexũ.

12¡Pa Daxũguxũ i Naanex, namaxã nabaixãchi i ngẽma naxcax ínguxũ i ngẽma duũxũgü! ¡Rü iduxrux naxchaxwa i ngẽma ãũcümaxũ i naxcax ínguxũ! Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i pemaxã nüxũ chixuxũ i ngẽma.

13Rü ngẽma chorü duũxũgü rü taxre ga pecadu nixĩ ga chopexewa naxügüxũ. Rü choxna nixĩgachi ga choma nax dexá i maxũxũ chixĩxũ. Rü ñuxũchi nügücax nanaxügü ga norü puchugü ga tama dexá nawa yexmaechaxũ.

### Norü chixexũgügagu Iraétanüxũcax ínangugü i guxchaxũgü

14Rü ngẽma Iraétanüxũ rü tama mugüruxũ nixĩgü. Rü tama mugüruxũcax nangóe. ¿Rü taxacücax nixĩ i nachixũanewa nagagüãxũ?

15¿Rü taxacücax norü uanügü ñoma leóũgü nadaixũrüxũ nanadai, rü tagaãcü aita naétü naxüe? Rü nachixũane rü nachitaxũicatama ínayaxü. Rü norü ĩanegü rü ínanagu. Rü taxúema nawa tayaxü.

16Rü yema Equítuanecüãxgü ga ĩanegü ga Ménficüãxgü rü Tafnéxcüãxgü rü pexũ narüporamaegü, Pa Iraétanüxũx.

17Rü yema pexũ nangupetü nagagu nax choxna pixĩgachixũ i choma i perü Cori ya Tupana chixĩxũ. Rü choma nixĩ ga namawa pemaxã ichacuáxũ.

18Rü ñuxma ¿rü taxacürü mexũ tá nixĩ i peyaxuxũ nax Equítuanearü ngũxẽẽcax rü Achíriaanearü ngũxẽẽcax ípeyacaxaxũ? ¿Rü taxacüwa pexũ namexũ nax ngẽma taxtü i Níluarü dexáwa peyaxaxegüxũ rü taxtü i Eufrátearü dexáwa peyaxaxegüxũ?

19Rü ngẽma perü chixexũgagu tátama nixĩ i pepoxcuexũ, rü ngẽma nax tama choxũ pengechaxũxũgagu tá nixĩ i ngúxũ pingegüxũ. ¡Nagu perüxĩnü rü tá


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nüxũ pedau nax poraãcü nachixexũ rü nangúxũ nax choxna pixĩgachixũ rü tama choxũ picuạxüũgüxũ i choma nax perü Cori ya Tupana chixĩxũ! Rü choma ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü chixĩ rü pemaxã nüxũ chixu i ngẽma.

### Natürü Iraétanüxũ rü tama Tupanaga naxĩnüe

[20]Rü nũxcümacürüwatama nixĩ ga choxna pixĩgachixũ rü tama chauga pexĩnüechaxũxũ. Rü ñaperügügü: “Tama cuga taxĩnüechaũ”, ñaperügügü. Pema rü pechauechitae ñoma wüxi i ngexũ i natena ngeãẽxũrüxũ, yerü guxũma ga mạxpűnegüwa rü guxũma ga naigü ga imeetaxũtüũwa nüxũ picuạxüũgü ga yema tupananetachicünạxãgü.

[21]Choma rü ñoma úbachire ya mexẽchínerüxũ pexũ ichato nax úba i baxcaxũ rü mexẽchixũrüxũ pixĩgüxũcạx. Natürü i pema rü ñoma úbachicürüxũ pegü pixĩgüxẽxẽ, rü ngẽmacạx i ñụxma rü marü tama pexũ chacuạx.

[22]Rü woo chi tạxacürü yixẽẽruũmaxã ípenayixẽẽchaũgu i perü chixexũ, rüẹxna chaũmaxã mea pegü piyauxgügu, rü perü chixexũmaxã tá pexãũãchiama i chopẹxewa. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i pemaxã nüxũ chixuxũ i ngẽma.

[23]¿Rü ñuxãcü i pema rü ñaperügügü: “Toma rü tama nixĩ i togü taxãũãchixũ, rü bai nax tupananetagü ga Baágüxũ ticuạxüũgüxũ?” ñapegürügü. Rü dücax, ¿tạxacü yixĩxũ ga yema pexügüxũ ga doxonexũwa? ¡Rü nüxna pecuạxãchie ga guxũma ga yema chixexũ ga pema pexügüxũ! Rü pema rü ñoma caméyu i ngexũ i yatüxũcạx nu ne nañaxũrüxũ pixĩgü.

[24]Pema rü ñoma naixnecücüạx i búru i ngexũ i worexũ i yatüxũcạx dauxũ i buanecüemagu ngũxgüxũrüxũ pixĩgü. Rü ngẽxguma naworegu rü taxúema ítayachaxãchixẽxẽ nax yatüxũcạx nadauxũ. Rü ngẽxguma yatüxũ naxcạx dạụxgu rü tauxchaãcüma nüxũ yangauxũ. Rü ngẽxgumarüũtama pixĩgü i pema nax ngẽma naxchicünạxãgücạx pedaugüxũ.

[25]Pa Iraétanüxũ, ¡taxű i pegü pengụxcutüxẽẽgüxũ nax ngearü chapatuãcüma ipexüãchixũ rü taxű i pegü pipaxmanaaxẽẽgüxũ nax ngẽma naxchicünạxãgüwe perüxĩxũcạx! Natürü ga pema rü ñaperügügüama:


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

“Taxucürüwa nüxna tixĩgachi i ngẽma naxchicünaxãgü. Erü toma rü nüxũ tangechaxũ i ngẽma togü i nachixũanegüarü tupananetachicünaxãgü, rü ngẽmacax nawe tarüxĩ”, ñaperügügü.

### Iraétanüxũ rü norü chixexũgügagu tá napoxcue

[26]Rü ñoma wüxi i ngíxtaxaxũ rü ngẽxguma íyanguéũgüãgu rü ixãneãchixũrüxũ tá nixĩ i yaxãneãchitanüxũ i ngẽma Iraétanüxũ i duũxũgü, rü norü ãẽxgacügü, rü ngẽma ãẽxgacügüarü ngũxẽẽruũgü, rü norü chacherdótegü, rü ngẽma norü orearü uruũgü.

[27]Rü pemax, Pa Iraétanüxũx, rü wüxi ya nai rü ñaperügügü nüxũ: “Cuma nixĩ i tonatü quixĩxũ”, ñaperügügü nüxũ. Rü wüxi ya nuta rü ñaperügügü nüxũ: “Cuma nixĩ i toé”, ñaperügügü nüxũ. Natürü i choma rü choxna pexãgücaxwexmare rü tama choxũ perüdaunüchaũ. Natürü ngẽxguma ãũcümaxũwa pengẽxmagügu rü chauxcax peca rü ñaperügügü: “¡Paxa nua naxũ nax toxũ curüngũxẽẽxũcax!” ñaperügügü.

[28]Pa Yudátanüxũx, ¿ngexũgü nixĩ i ngẽma tupananetachicünaxãgü ga pematama pexügüxũ? Pema rü perü ĩanegüexpüx nixĩ i ngẽma perü tupananetachicünaxãgü. ¡Ẽcü nua naxĩ i ngẽma naxchicünaxãgü nax nüxũ pedauxũcax rü tá aixcüma pexũ yanangũxẽẽgü i ngẽxguma guxchaxũ pexcax ínguxgu!

[29]¿Rü taxacücax nixĩ i chauchiga pidexagüxũ? Rü guxãma i pema nixĩ i chomaxã perüxuanüxũ. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i pemaxã nüxũ chixuxũ i ngẽma.

[30]Rü choma rü chanapoxcu ga petanüxũgü, natürü tama chauga naxĩnüe, rü yemaacü natücaxmamare nixĩ nax chapoxcuexũ. Rü pematama penadai ga perü orearü uruũgü, ñoma leóũgü i idüraexũ nadaixũrüxũ.

[31]Rü pemax i ñomaũcüxü maxẽxũ i duũxũgü ¡ẽcü iperüxĩnüe i chorü ore! Pa Iraétanüxũx ¿pexcax rü ñoma wüxi i naane i paanexũrüxũ chixĩ? ¿Pexcax rü ñoma wüxi i naane i waanexũrüxũ chixĩ? Pa Chorü Duũxũgüx ¿taxacücax


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ñaperügügü choxũ: “Tomagü rü taxúemẹxẽwa tangexmagü rü marü tagutáma cuxcạx tawoegu”, ñaperügügü?

32Rü wüxi i pacü rü tama nüxũ iyarüngüma i ngẽma ngĩrü ngạ̃xãẽruũgü. Rü ngẽxguma yangĩxgu rü tama nüxũ iyarüngüma nax ngĩgü naxüaxũ i ngẽma ngĩrü meruũgü. Natürü ngẽma chorü duũxũgü rü nũxcümatama choxũ inayarüngümae.

33Rü cumax, Pa Yudáanex, rü mea nüxũ cucuạxüchi nax naxcạx cudauxũ i togü i nachixũanegüarü ngũxẽxẽ. Rü woo i ngẽma ngexũgü i chixri maxẽxũ rü cuwa nixĩ i nangúexũ.

34Rü guxũwama cuxãũãchichiru tümagümaxã ya yíxema duũxẽ ya ingearü diẽruáxẽ rü yíxema taxuxũma i chixexũ ügüxe, rü yíxema i tama tümawa nüxũ cuyangauxe i tạxacürü chixexũ nax taxügüxũ.

35Natürü guxũma i ngẽma chixexũ i cuxüxũétüwa rü cugü ícupoxũ rü ñacurügü: “Choma rü taxuxũma i chixexũ chaxü, rü Tupana rü tama chomaxã nanu”, ñacurügü. Rü ñụxma nax nüxũ quixuxũ nax taxuxũma i chixexũ cuxüxũ, rü choma rü tá cuxna chaca rü cuxũ íchaxuaxũ naxcạx i ngẽma chixexũ i cuxüxũ.

36¿Rü tạxacücạx cuñụxãẽxũchi nax naxcạx cudauxũ i to i nachixũanearü ngũxẽxẽ? Rü ngẽma Equítuane rü tá cumaxã ínayatü, yema Achíriaane cumaxã íyatüxũrüxũ.

37Rü curü ãnemaxã tá Equítuanewa cutaegu, erü choma rü marü nüxũ chaxo i ngẽma nachixũanegü i nüxṹ cuyaxõxũ. Rü taxuwatáma cuxṹ name nax namaxã cuxãmücüxũ i ngẽma nachixũanegü ==ñanagürü ya Cori ya Tupana.

## Yeremía 3

### Iraétanüxũ rü Cori ya Tupanana nixĩgachi

1Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Rü ngẽxguma wüxi i yatü rü naxmạxũ ínatạxgu, rü ngẽxguma marü nüxna tixũgachigu i tüma rü to i yatümaxã taxãtegu, rü nüma i ngẽma tüxũ ítáxũ rü marü taxũtáma wena tümamaxã


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

naxãxmax. Rü ngẽma rü wüxi i taxũ i chixexũ tá nixĩ naxcax i ngẽma nachixũane. Natürü i pemax, Pa Yudátanüxũx, rü mucü ga tupananetachicünaxãgüwe perüxĩ. ¿Rü ñuxãcü nagu perüxĩnüe nax chauxcax pewoeguxũ? Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i pemaxã nüxũ chixuxũ i ngẽma.

2¡Rü dücax, mea nüxũ perüdaunü i ngẽma ngüchitaerugüxũ i íbaixchitaerugüxũ! ¿Rü ngexũrüũxũ yixĩxũ ga tama tupananetachicünaxãgüxũ nawa picuaxüũgüxũ? Rü ñoma ngexũ i Arábiaanecüãx i ngeãẽxũ i ínachianexũwa namacüwawa rütoxũ nax yatügücax nadauxũ rü pema rü ngẽxgumarüxũ ta pixĩgü nax naxcax pedaugüxũ i ngẽma tupananetachicünaxãgü nax nüxũ picuaxüũgüxũcax. Rü ñuxma nax choxna pixĩgachixũ, rü perü chixexũmaxã penapaxẽxẽ i perü naane.

3Rü ngẽmacax ngẽxguma primaberawa nanguxgu nax petoegüxũ rü nataxutama ya pucü. Erü pema rü ñoma wüxi i ngexũ i naxũnemaxã taxexũrüxũãcü pemaxẽ. Rü name i naxcax pexãnee i ngẽma chixexũ i pexüxũ.

4-5Rü pema rü ĩnetama choxna peca rü ñaperügügü choxũ: “Pa Tonatüx ga Tomücü Ixĩcü ga Yexguma Tangextüxügügu, ¿rü guxũgutáma tomaxã cunuxũ? ¿Rü guxũgutáma yixĩxũ i tomaxã cunuechaxũ?” ñaperügügü. Natürü ga pema rü yexguma yema ñapegügügu rü naguxũraũxũ ga chixexũgü pexügü ==ñanagürü.

### Cori ya Tupana rü Iraéanecüãxmaxã rü Yudáanecüãxmaxã nüxũ nixu nax nüxũ naxoexũcax i norü chixexũgü

6Rü yexguma Yochía ãẽxgacü ixĩxgu ga Yudáanewa rü yexguma nixĩ ga Cori ya Tupana ga choxũ ñaxũ: —¿Nüxũ cudauxũ i ngẽma naxügüxũ i ngẽma Iraéanecüãxgü i tama ixĩnüechaũxũ? Rü nümagü rü guxũnema ya maxpűnegüwa, rü guxũma i nai i imeetaxütüũwa rü tupanachicünaxãxgüxũ nicuaxüũgü. Rü ngẽmaãcü choxna nixĩgachi ñoma wüxi i nge i ngĩtena ngeãẽcürüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]Rü choma nagu charüxĩnügu rü chi yema chixexũ̃ nax naxügüxũ̃guwena rü cha̱u̱xca̱x nawoegu i ngẽma Iraéanecüã̱xgü, natürü tama cha̱u̱xca̱x nawoegu. Rü nüma ga Yudáanecüã̱xgü ga choxna naxĩgüxũ̃ rü nüxũ̃ nadaugü nax tama cha̱u̱xca̱x nawoeguxũ̃ ga yema Iraéanecüã̱xgü.

[8]Natürü woo nüxũ̃ nadaugügu nax choma rü nüxũ̃ chaxoxũ̃ rü íchanawogüxũ̃ ga yema Iraéanecüã̱xgü nagagu ga yema chixexũ̃ ga naxügüxũ̃, natürü nümagü ga yema Yudáanecüã̱xgü rü yema Iraéanecüã̱xgürüxũ̃ chixexũ̃ naxügü rü tama choxũ̃ namuũe. Rü nümagü rü ta rü nagu namaxẽ ga yematama chixexũ̃.

[9]Rü yema Yudáanecüã̱xgü rü Iraéanecüã̱xgürüxũ̃ tama naxca̱x nachixe ga yema chixexũ̃ ga naxügüxũ̃. Rü yemaacü norü taãẽmaxã nüxũ̃ nicua̱xüũ̃gü ga norü tupanachicüna̱xãgü ga nutanaxca̱x rü nainaxca̱x.

[10]Rü naétüwa ga yema chixexũ̃ ga naxügüxũ̃ ga yema Yudáanecüã̱xgü ga choxna ĩgüxũ̃, rü choxũ̃ nawomüxẽẽgümare rü tama aixcüma cha̱u̱xca̱x nawoegu. Rü chomatama ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ̃ chixuxũ̃ i ngẽma ==ñanagürü.

[11]Rü Tupana rü ñanagürü choxũ̃: —Pa Yeremíax, ngẽma Iraéanecüã̱xgü i tama ixĩnüechaũ̃xũ̃arü yexera chixexũ̃ naxügü i ngẽma Yudáanecüã̱xgü i choxna ĩgüxũ̃ nax tupananetagüxũ̃ yacua̱xüũ̃güxũ̃ca̱x.

[12]¡Rü nórtewa naxũ, rü ngéma nüxũ̃ yarüxu i ñaa ore!: “Cori ya Tupana rü ñanagürü pexũ̃, ‘¡Cha̱u̱xca̱x pewoegu, Pa Iraéanecüã̱xgü i Tama Ixĩnüechaũ̃xũ̃! Rü taxũtáma nuãcü pexũ̃ chayaxu, rü taxũtáma guxũ̃gu pemaxã chanuecha, erü choma rü ngechaũ̃wa̱xecü chixĩ. Rü ngẽma nixĩ i chorü ore i choma ya Cori ya Tupana.

[13]Pa Iraéanecüã̱xgüx, ¡nüxũ̃ pixu i perü chixexũ̃ i chope̱xewa pexüxũ̃ nax chomaxã penuexũ̃, rü guxũ̃ma i nai i meetaxũ̃tüũ̃wa tupananetagüxũ̃ picua̱xüũ̃güxũ̃ rü tama chauga pexĩnüexũ̃! Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ̃ chixuxũ̃ i ngẽma chorü ore’ ” ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[14]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü: —¡Cha̱u̱xca̱x pewoegu, Pa Chorü Duũ̃xũ̃gü ya Tama Ixĩnüechaũ̃güxe! Erü choma nixĩ i perü yora chixĩxũ̃. Rü wüxichigü ya ĩanewa rü wüxi i duũ̃xũ̃ tá chiyauxchigü, rü wüxichigü i natücumüwa rü taxre i duũ̃xũ̃ tá chiyauxchigü, rü ñu̱xũchi Chióũ̃ca̱x tá chanawoeguxẽxẽ.

[15]Rü choma rü tá pexca̱x ichanamugü i ãẽ̱xgacügü i choma chanaxwa̱xexũ̃ãcü pemaxã icua̱xgüxũ̃. Rü nümagü rü tá nüxũ̃́ nangẽxma i cua̱x nax mea pemaxã inacua̱xgüxũ̃ca̱x.

[16]Rü ngẽxguma ngẽma nachixũ̃anewa marü pimuxgu rü namuxgu i penegü rü pexacügü, rü taxúetama marü wena nachiga tidexa i ngẽma baú i chorü mugüchixũ̃, rü taxúetama nagu tarüxĩnü, rü bai tá i texé nüxna cua̱xãchixũ̃. Rü taxũtáma marü natauxchica, rü bai tá to i ngexwaca̱xũ̃xũ̃ naxügüxũ̃. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ̃ chixuxũ̃ i ngẽma.

[17]Rü ngẽxguma ya Yerucharéũ̃ rü Cori ya Tupanaarü tochicaxũ̃gu tá naxãéga. Rü guxũ̃ i nachixũ̃anecüã̱xgü tá ngẽxma nangutaque̱xegü nax ngéma choxũ̃ yacua̱xüũ̃güxũ̃ca̱x. Rü ñu̱xũchi ngẽma norü duũ̃xũ̃gü rü marü taxũtáma nagu namaxẽ i ngẽma chixexũ̃gü i naãẽwa nagu naxĩnüexũ̃.

[18]Rü ngẽxguma tá nawa nanguxgu i ngẽma ngunexũ̃, rü Yudáanecüã̱xgü rü Iraéanecüã̱xgü rü nügümaxã wüxiwa tá nangẽxmagügu. Rü wüxigu tá nüxna nawoegu i ngẽma nachixũ̃ane i nórtewa ngẽxmaxũ̃. Rü ngẽma naane ga nũxcümaũ̃güxũ̃ ga perü o̱xigüna chaxãxũ̃wa tá naxĩ.

### Iraéanecüã̱xgü rü chixexũ̃gu namaxẽ

[19]Pa Iraétanüxũ̃x, choma rü ñoma chaunegüãcüma pexũ̃ chayaxu, rü ñu̱xũchi wüxi ga naane ga mexẽchixũ̃ pexna chaxã. Rü yema rü guxũ̃ ga naanexũ̃ rümemaexũ̃ nixĩ. Rü choma nüxũ̃ chacua̱xgu rü yemaca̱x chi: “Tonatü”, ñaperügü choxũ̃, rü ñu̱xũchi taguchima choxna pixĩgachi.

[20]Natürü i pema rü ñoma wüxi i ngexũ̃ i natena ngeãẽxũ̃rüxũ̃ pixĩgü nax choxna pexĩgachixũ̃ nax tupananetagüxũ̃ picua̱xüũ̃güxũ̃ca̱x. Rü chomatama ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ̃ chixuxũ̃ i ngẽma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

21Rü ngẽma auexũ̃ i ngüchitaeruxũ̃güwa rü chianexũ̃güwa i duũ̃xũ̃gü nüxũ̃ ĩnüexũ̃ rü nümagü nixĩ i Iraétanüxũ̃ i auxexũ̃ rü ngechaũ̃cax ícagüxũ̃. Erü chixexũ̃gu namaxẽ, rü choxũ̃ narüngümae i choma nax norü Cori ya Tupana chixĩxũ̃.

22¡Chaũ̃xcax pewoegu, Pa Chauxacügü ya Tama Ixĩnüechaxũ̃xẽx! Rü choma rü tá pexṹ̃ nüxũ̃ icharüngüma i ngẽma perü pecadugü ==ñanagürü ya Cori ya Tupana.

### Iraétanüxũ̃ rü Cori ya Tupanaxũ̃ nangãxũ̃gü

23Rü ngẽma Iraétanüxũ̃ rü ñanagürügü: —Taxuwama toxṹ̃ name nax ngüchitaerugüxũ̃wa taxĩxũ̃ rü maxpṹnegüwa tayaxãũgatanüxũ̃, erü cumax, Pa Torü Cori ya Tupanax, rü cuxicatama nixĩ i toxũ̃ ícupoxũ̃xũ̃ nüxna i torü uanügü.

24Rü ngẽma tupananetagü i ãne toxna ãxũ̃gagu, rü yexguma tabuegumama marü inarüxo ga guxũ̃ma ga yema tonatügü nüxṹ̃ yexmagüxũ̃ ga carnérugü, rü wocagü, rü nanegü rü naxacügü.

25Rü ñũxma tarümaxãchitanü rü poraãcü taxãnee erü torü chixexũ̃gütüxũ̃wa tangexmagü. Yerü yexguma ibuegucürüwa rü ñũxma rü ta wüxigu guxemagü nũxcümaũ̃güxe ga torü o̲xigümaxã Cori ya Tupanape̲xewa chixexũ̃ taxügüecha rü taguma naga taxĩnüe ==ñanagürügü.

## Yeremía 4

### Cori ya Tupana rü Iraétanüxũ̃xũ̃ naxuxcu̲xẽ nax naxca̲x nawoeguxũ̃ca̲x

1Cori ya Tupana rü ñanagürü: —¡Pa Iraétanüxũ̃x, ngẽxguma penaxwa̲xegu nax pewoeguxũ̃, rü name nixĩ nax chaũ̃xca̲x pewoeguxũ̃. ¡Rü nüxna pixĩgachi i ngẽma perü tupananetachicüna̲xãgü i naxchi chaxaixũ̃, rü taxṹ̃ i choxna pixĩgachitanüxũ̃!

2Rü ngẽxguma chaũ̃xca̲x pewoeguxgu rü aixcüma chauégagu ipexunetagu, rü choma rü tá taxũ̃ i ngũ̃xẽxẽ chixĩ naxca̲x i guxũ̃ma i nachixũ̃anegü, rü tá choxũ̃ nicua̲xüũ̃gü ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[3]Rü Cori ya Tupana rü ñanagürü nüxũ ga yema Yudáanecüg̱xgü rü ĩane ga Yerucharéũcüg̱xgü: —Mea penaxaimüane i perü naanegü nax tama tuxunecügu petoegüxũcg̱x!

[4]Pa Yudáanecüg̱xgüx rü Pa Yerucharéũcüg̱xgüx, ngẽma chixexũ i perü maxũwa ngẽxmaxũ ¡rü pegüwa nüxũ pexoó nax tama ngẽma perü chixexũgagu pexna nanguxũcg̱x i chorü nu, ñoma üxüema inaixũ i taxucürüwama texe ixoxẽẽxũrüxũ! ==ñanagürü.

### Yudáanewa tá ínangu i ãũcümaxũ

[5]Rü Cori ya Tupana rü ñanagürü: —¡Yerucharéũarü ĩanewa rü Yudáanewa nüxũ pixugügü i ngẽma ãũcümaxũ i tá pexcg̱x ínguxũ! ¡Rü guxũma i Yudáanewa cornétamaxã penaxunagü i ngẽma ãũcümaxũ! ¡Rü tagaãcü ñapegügü: “Ngĩxã rü yima ĩanegü ya ípoxegugünegu tayangutaqueg̱xegü”, ñapegügü!

[6]¡Rü penawã̱ĩ̱xnagü ya wonera i Chióũwa! ¡Rü naxcg̱x pedaugü nax ngexta peyarücu̱xgüxũ! Erü nórtewaama tá ne chanaxũxẽxẽ i taxũ i ãũcümaxũ i tá pexũ daixũ.

[7]Rü ngẽma uanü rü ñoma leóũ i naxmaxũwa ixũxũxũrüxũ marü ínaxũxũ i nachixũanewa. Rü ngẽma uanü ga togü ga nachixũanegüxũ rüxoxẽẽxũ rü marü inaxũãchi nax pechixũanecg̱x íyagoõchixũcg̱x. Rü ngẽma uanü rü tá nagu napogüe i perü ĩanegü rü ngẽmaãcü nachitaxũgüxica tá ngéma nayaxügüxẽxẽ.

[8]¡Rü ngẽmacg̱x techaraxũ i naxchirugu picu̱xgü, rü pexauxe, rü ngechaũmaxã aita pexüe! Erü Cori ya Tupanaarü nu rü tama tüxna nixũgachi ==ñanagürü.

[9]Rü Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Ngẽxguma nawa nanguxgu i ngẽma ngunexũ rü muũmaxã tá nidu̱xruxe i ngẽma ãe̱xgacügü rü norü ngũxẽẽruũgü. Rü ngẽma chacherdótegü rü tá namuũe, rü ñu̱xũchi ngẽma orearü uruũgü rü tá nabai̱xãchie ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[10]Rü choma rü nüxũ̃ ñachagürü: —Pa Corix, poraãcü cuyawomüxẽxẽ i ngẽma Yerucharéũ̃cüã̱xgü i duũ̃xũ̃gü. Rü marü namaxã nüxũ̃ quixu nax namaxã icurüngüxmüxũ̃, natürü i ñu̱xma rü marü ínamemare i curü tara nax nadaiaxũ̃ca̱x ==ñachagürü nüxũ̃.

[11]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Ngẽxguma tá ngẽma ngunexũ̃wa nanguxgu rü ngẽma Yerucharéũ̃cüã̱xgü i duũ̃xũ̃gümaxã tá nüxũ̃ chixu rü tá ñachagürü: “Wüxi ya buanecü ya naiemacü ya chianexũ̃wa ne ũcü rü tá chorü duũ̃xũ̃gü íngẽxmagüxũ̃wa nabuema. Natürü yimá buanecü rü tama tríguarü cuegüte̱xewa mecü tá nixĩ.

[12]Rü yimá buanecü ya íchananguxẽẽcü rü tá naporaemaxũ̃chi. Erü chomatátama nixĩ i poxcu namaxã chaxueguxũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü” ==ñanagürü.

**Ngẽma Iraétanüxũ̃arü uanügü rü ínanachomaeguãchi**

[13]Dücax, ngẽma tórü uanügü rü ñoma caixanexũ̃rüxũ̃ ningaicamaetanü, rü ngẽma norü carugü i dairuxũ̃ rü ñoma buanecü ya poracürüxũ̃ nixĩgü. Rü ngẽma norü cowarugü rü ĩyüxũ̃ narüporamaegü. Rü yíxema rü marü taxuacüma tibuxmü.

[14]Pa Yerucharéũ̃cüã̱xgü, ¡nüxũ̃ perüxoe i ngẽma chixexũ̃ i nagu pemaxẽxũ̃! Rü ngẽxgumaxicatama tá nixĩ i nüxna ípenguxũ̃xũ̃ i ngẽma ãũcümaxũ̃ i pexca̱x ínguxchaũ̃xũ̃. ¿Rü ñuxguxüra tá ta nixĩ i pegüna peyaxũgachixẽẽxũ̃ i ngẽma chixexũ̃ i ĩnügü i peãẽwa ngẽxmagüxũ̃?

[15]Rü Dáũ̃anewa rü Efraíũ̃anearü ngüchitaeruxũ̃güwa ne naxũ i ãũcümaxũ̃ i ore.

[16]Paxa nachixũ̃anegüarü duũ̃xũ̃gümaxã, rü Yerucharéũ̃cüã̱xgümaxã nüxũ̃ pixugü nax wüxi i nachixũ̃ane i yáxũ̃xũ̃wa ngẽxmaxũ̃wa ne ĩxũ̃ i uanügü i ngéma ne caetanüxũ̃ nachiga nax Yudáanearü ĩanegümaxã tá nügü nada̱i̱xũ̃.

[17]Rü ngẽma Yudáanecüã̱xgü rü tama Cori ya Tupanaga naxĩnüe, rü ngẽmaca̱x norü uanügü rü tá Yudáanexũ̃ ínachomaeguãchi ñoma duũ̃xũ̃gü i naanena ídaugüxũ̃rüxũ̃. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ̃ chixuxũ̃ i ngẽma.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

18Rü ñanagürü: —Ngẽma pecümagagu, rü ñu̱xũchi ngẽma chixexũ̃ i pexügüxũ̃gagu nixĩ i ngẽma pexũ̃ ngupetüxũ̃. Rü ngẽma perü chixexũ̃ nixĩ i pexca̱x ínanguxẽẽxũ̃ i ñaa guxchaxũ̃ i poraãcü pexũ̃ ngúxũ̃ = =ñanagürü ya Cori ya Tupana.

### Yeremía rü norü duũxũ̃güca̱x ngúxũ̃ ninge

19Rü ngúxũ̃maxã chaugü íchaxã̱ũ̱x. Rü chorü maxũ̃ne rü poraãcü nixĩã̱xcüxü. Rü choma rü chanaxĩ̱xãchiãxẽ, rü taxucürüwama changea̱xmare. Rü nüxũ̃ chaxĩnü ya cornéta nax daica̱x duũxũ̃güca̱x nangemaxũ̃, rü nüxũ̃ chaxĩnü nax tagaãcü nügü nada̱i̱xũ̃.

20Rü nüxũ̃ taxĩnüchiga nax ngẽma uanügü rü guxũ̃wama naporamaegüxũ̃ i tachixũ̃anewa. Rü yima tórü ĩanegü rü nachitaxũ̃xica íyaxügüxũ̃. Rü ngürüãchi changepata erü marü nagu napogüe ya yima chopatagü ya naxchirunaxca̱x.

21¿Rü ñuxre i ngunexũ̃ tá nüxũ̃ chadauxũ̃ ya tórü wonera, rü tá nüxũ̃ chaxĩnüxũ̃ ya cornéta ya daica̱x ngẽmane?

22Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Ngẽma chorü duũxũ̃gü rü tama naãẽxũ̃ nicua̱x, rü tama choxũ̃ nacua̱xgü. Rü ñoma nanegü i taxuwama imexũ̃ rü tama nagu rüxĩnüexũ̃rüxũ̃ nixĩgü. Rü nüxũ̃ nicua̱xüchi nax chixexũ̃ naxügüxũ̃, natürü tama nüxũ̃ nacua̱xgü nax mexũ̃ naxügüxũ̃ = =ñanagürü.

### Yeremía rü nüxũ̃ nadau i ngẽma ãũcümaxũ̃ i tá ínguxũ̃

23Rü ñoma ga naanegu chadawenü, rü nüxũ̃ chadau nax nangeãcuanemarexũ̃ rü taxuxũ̃ma nawa ngẽxmaxũ̃. Rü ñu̱xũchi daxũguxũ̃ ga naanegu chadawenü rü nüxũ̃ chadau ga nax nawaanemarexũ̃.

24Rü ma̱xpṹnegügu chadawenü, rü nüxũ̃ chadau nax yaxĩ̱ã̱xtanücüüxũ̃ rü guxũ̃ma ga ngüchitaerugüxũ̃ rü yaxĩ̱ã̱xtanücüüxũ̃.

25Rü naanegu chadawenü rü marü nataxuxũ̃ma ga bai ga wüxi ga duũxũ̃, rü guxũ̃ma ga werigü rü nibuxmü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[26]Rü yema naanegü ga noxri mexũgu chadawenü rü nüxũ chadau nax chianexũxũ yaxũxũ. Rü guxũnema ga ĩanegü rü nachitaxũxica íyaxügüxũ. Rü Cori ya Tupana rü norü numaxã nanaxü ga guxũma ga yema.

[27]Rü Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Guxũtáma i ngẽma nachixũane rü chianexũ tá nixĩ, natürü taxũtáma ichayanaxoxẽẽxũchi.

[28]Rü ngẽma naane rü ngechaũmaxã tá nayapa, rü dauxũwa rü tá naxẽane. Rü ngẽma nixĩ i nüxũ chixuxũ i nagu charüxĩnüxũ rü ngẽmacax taxũtáma nüxũ charüchau nax chayanguxẽẽxũ i ngẽma poxcu. Rü taxũtáma chanangexrü nax chanaxüxũ i ngẽma ==ñanagürü.

[29]Rü ngẽma uanügüarü churaragü i cowarugu ĩxũ rü ngẽma würamaxã ixãxnexũ rü poraãcü aita naxüe, rü yemachaxwa guxũma i duũxũgü rü norü muũmaxã inayayi rü nibuxmü nax naixnecügu yanacuxgüxũcax, rü maxpűnegüwa dauxũ naxĩgüxũcax. Rü guxũnema ya ĩanegü rü tá nachianemare, rü taxuxũtáma marü nawa namaxẽ.

[30]Rü pemax, Pa Yerucharéũcüãxgü i Ngechaũwa Ngẽxmaxe ¿taxacücax mexũ i naxchirugu picuxgü? ¿taxacücax úirunaxcax i nachagümaxã pegü pengaxãẽgü? ¿rü taxacücax waxũmaxã pegü pechachipaxetügü? Rü taxuwama name nax pegü pengaxãẽgüxũ, erü ngẽma nachixũanegü i Equítuane rü Achíriaane i naxũtawa ngũxẽẽcax ípecagüxũ rü marü pexũ nawomüxẽxẽ. Rü ngẽma naxcax nadaugüxũ nixĩ nax pexũ nadaixũ.

[31]Nüxũ chaxĩnü i naga i ñoma wüxi ya ngexe ya ngexwaca íxraxacüxerüxũ ixĩxũ. Rü ngẽma naga rü Chióũcüãxgüga nixĩ. Rü nümagü rü naxugümexẽãcü ñaãcü naxauxe: —¡Chaugümaxã changechaũ, erü choxũ tá nadai i ngẽma máetatanüxũ! ==ñaxũ.

## Yeremía 5

### Yerucharéũcüãxgüarü chixexũ

[1]Nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü: —¡Yerucharéũarü namagügu pixĩagütanü, rü mea ngẽxma pidauagütanü, rü plázagügu naxcax pedau rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

aixcüma tá tüxũ peyangau ya texé ya mea maxṹxẽ rü ixaixcümachaũxẽ! Rü ngẽxguma tá tüxũ ipeyangauxgu rü taxũtáma chanapoxcu ya Yerucharéũ.

[2]Rü nangẽxmagü i duũxũgü i chauégagu ixunetagüxũ, natürü tama nayanguxẽẽgü i norü unetagü ==ñanagürü ya Cori ya Tupana.

[3]Pa Corix, ngẽma naxca̱x cudauxũ nixĩ i duũxũgü i aixcüma cuga ĩnüexũ. Natürü woo cunapoxcue, rü tama cuga naxĩnüechaũ. Rü cunadai, natürü tama inaxĩnüechaũ. Yerü nutaarü yexera nataiarü maxũa̱xgü, rü tama nüxũ narüxoechaũ i nacüma i chixexũ.

[4]Rü choma nagu charüxĩnügu rü yíxema ngearü diẽrua̱xgüxexica tixĩ ya tümaechitamare maxẽxe erü tama nüxũ tacua̱xgü nax ta̱xacü yixĩxũ i ngẽma Cori ya Tupana tüxṹ naxwa̱xexũ, rü ñu̱xũchi tama nüxũ tacua̱xgü i ngẽma Tupana tüxũ muxũ.

[5]Rü yemaca̱x nagu charüxĩnü nax yema ãẽxgacügümaxã chidexaxũ. Yerü ngürüãchi nümagü rü nüxũ nacua̱xgü i ngẽma Cori ya Tupana nüxṹ naxwa̱xexũ, rü ngẽma Tupana tüxũ muxũ. Natürü guxũma ga nümagü rü Cori ya Tupanamaxã nanue, rü tama naga naxĩnüechaũ.

[6]Rü ngẽmaca̱x naixnecüwa tá ínachoxũ i leóũgü i nango̱xcuxũ, rü airugü i ínachianexũwa maxẽxũ tá nagu niwagügü. Rü ngẽma aigü rü norü ĩanegügu tá nanango̱xcu, rü tá nagu niwagügü i ngẽxguma ínachoxũgu. Yerü yema duũxũgü rü muxũma ga chixexũ naxügü rü mue̱xpü̱xcüna nidoraemare.

[7]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü: —¿Ñuxãcü tá pexṹ nüxũ charüngümaxũ i guxũma i ngẽma chixexũ i pexüxũ, Pa Yerucharéũcüa̱xgüx? Rü pexacügü rü marü choxna nixĩgachitanü, rü ngẽma tupananetachicüna̱xãgü i tama aixcüma Tupana ixĩgüxũmaxã inaxunetagü. Rü choma rü taxũ ga õna nüxna chaxã, natürü nümagü rü tama chauga naxĩnüechaũ. Rü guxũma wüxigu tupananetagüwe narüxĩ ñoma yatügü i ngexũgü i ngĩxũnemaxã taxexũwe rüxĩxũrüxũ.

[8]Rü nümagü rü ñoma cowarugü ya worexeca̱x daugüxũrüxũ nixĩ nax namücüma̱x nüxṹ ngúchaũxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[9]Rü aixcüma guxũma i ngẽma chixexũ i naxügüxũca̲x tá chanapoxcue. Rü ña̲xma rü tá chaxí chaxütanü naxca̲x nax choxna yaxĩgachixũ i ngẽma duũxũgü.

[10]Rü ngẽmaca̲x chanangexrü nax norü uanügü chocuxũca̲x rü nadaiaxũca̲x ñoma úbanecü nada̲ixũrüxũ, woo tama guxũ nadaixgu. Rü marü name nax nabüũchacüüãxũ erü ngẽma úbanecü rü marü tama choxrü nixĩ.

[11]Rü ngẽma Iraéanecüã̲xgü rü Yudáanecüã̲xgü rü marü tama chomaxã nixaixcümagü. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma ==ñanagürü ya Cori ya Tupana.

### Cori ya Tupana rü nüxũ nixu i ngẽma poxcu i Iraéaneca̲x rü Yudáaneca̲x tá ínguxũ

[12]Rü ngẽma Iraéanecüã̲xgü rü Yudáanecüã̲xgü rü tama Cori ya Tupanaxũ nacua̲xgüchaũ rü ñanagürügü: —Tupana rü nataxuma. Rü taxuxũtáma i chixexũ tüxũ nangupetü, rü tagutáma tüxũ nadai rü bai tá ñuxgu itaiyaexũ ==ñanagürügü.

[13-14]Rü ngẽma orearü uruũgüneta rü ñoma buanecürüũmare nixĩgü, erü tama nawa nangẽxma ya Cori ya Tupanaarü ore. Rü ngẽmaca̲x i nüma ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü choxũ ñanagürü: —Rü nagagu nax ngẽma ñagüxũ i nümagü rü chorü ore rü ñoma üxüemarüxũ tá nixĩ i cua̲xwa. Rü ngẽma duũxũgü rü ñoma üxümena̲xãrüxũ tá nixĩgü. Rü ngẽma üxüema tá ínanagu ==ñanagürü.

[15]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nüxũ nixu rü ñanagürü: —Pa Iraétanüxũx, petanüwa tá chanamugü i duũxũgü i yáxũwa ne ĩxũ. Rü nümagü rü duũxũgü i poraexũ i nũxcüma yexmagüxũ nixĩgü. Pemax rü tama nüxũ pecua̲x i ngẽma naga i nawa yadexagüxũ, rü bai i nüxũ pexĩnüexũ i ngẽma nüxũ yaxugüxũ.

[16]Rü guxũma i nümagü rü daitanüxũ i tama muũexũ nixĩgü. Rü ngẽxguma norü würa tüxũ namaxũgu rü tama naguxchinü rü wüxicana tüxũ nima̲x.

[17]Rü tá nanango̲xgü i ngẽma penetügü, rü pewemügü. Rü woo yíxema penegü rü pexacügü rü tá tüxũ nadai rü tá tüxũ nango̲xcu. Rü yíxema perü carnérugü rü perü wocagü rü tüxũ tá nango̲xcu. Rü perü úbagü rü perü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

igunecüarü o rü tá ta nanangõxgü. Rü naxnegümaxã tá nagu nipogügü ya yima perü ĩanegü ya ípoxegugüne ya namaxã pegü íperüporaene ==ñanagürü.

18Natürü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Natürü ngẽma ngunexũgu rü taxũtáma guxũ chadai.

19Rü ngẽxguma ngẽma íyaxügüxũ cuxna cagügu rü ñagügu: "¿Rü tạxacücạx nixĩ i guxũma i ñaa tomaxã naxüxũ ya yimá tórü Cori ya Tupana?" ñagügu, rü cuma rü ñaãcü tá cunangãxũ rü ñacurügü tá: "Ngẽma nax Cori ya Tupanana pixĩgachixũ rü to i nachixũanecüạ̃xgüarü tupananetachicünạxãgüxũ picuạxüũgüxũ i perü naanegüwatama, rü ngẽmacạx i pemax rü tá to i nachixũanecüạ̃xgüaxṹ pepuracüe i norü naanewatama", ñacugürü tá ==ñanagürü ya Tupana.

### Ucụxẽgü i Iraétanüxũcạx ixĩxũ

20Rü Cori ya Tupana rü Yeremíaxũ ñanagürü: —¡Ẽcü Iraéanewa rü Yudáanewa naxunagü i ñaa chorü ore i ñaxũ!

21"¡Nüxũ pexĩnüe i ñaa ore, Pa Duũxũgü i Naechitamare Maxẽxũ rü Tama Peãẽxũ Cuạxgüxũ! Rü pema rü pixãxetügüchirẹx natürü tama nüxũ pedaugü. Rü pixãxmachị̃xẽgüchirẹx natürü tama nüxũ pexĩnüe.

22Rü choma ya Cori ya Tupana rü pexna chaca rü ñachagürü: '¿Tama ẽxna choxũ pemuũe? ¿Tama ẽxna chopẹxewa pidụxrue?' Choma rü chanangọxẽxẽ ya naxnecü nax márxũ yatoxyepẹxexũcạx. Rü ngẽma toxyepẹxewa rü taxucürüwama naxüpetü i már. Rü woo poraãcü nayuapegu rü natagagu rü taxucürüwama naxüpetü nawa i ngẽma toxyepẹxe.

23Pema rü penuewạxexũ rü tama ipexĩnüechaũ. Rü choxna pixĩgachi rü choxũ ipeyarüngümae.

24Rü tama nagu perüxĩnüe rü bai nax ñapegügüxũ: 'Ngĩxã Cori ya tórü Tupanaga taxĩnüe erü nüma nixĩ i taxcạx napuxẽẽãxũ i otóñogu rü primaberagu, rü ñụxũchi nüma nixĩ i taxcạx ínaxüxüchiãxũ i ngẽma ngunexũgü i nagu yabuxgűxũ i torü nanetügü', ñapegügüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

25Natürü perü chixexũgagu tama pexca̲x chananga̲xẽxẽ i ngẽma mexũgü. Rü perü pecadugagu tama pexṹ nangẽxma i ngẽma mexũgü.

26Erü chorü duũxũgütanüwa rü nangẽxma i yatügü i chixexũ ügüxũ. Rü ngẽma yatügü rü ñoma werigüca̲x yüta ixüxũrüxũ norü doramaxã chixexũgu nanayixẽxẽ i ngẽma togü i duũxũgü.

27-28Rü ngẽma ngẽmaxũgü i womüxẽẽãcüma nadexũ i ngẽma yatügü rü napatagü namaxã nanapáxẽẽgü ñoma wüxi i naxpüũ rü werigümaxã napaxẽẽxũrüxũ. Rü ngẽmaãcü nixĩ i naporaexũ rü nadiẽrua̲xgüxũ, rü ñu̲xũchi meama nachibüexũ rü yangüexũ. Rü ngẽma nax chixexũ naxügüxũ rü taguma nayagu̲x. Rü tama tüxũ narüngũxẽxẽ ya yíxema taxcutagü, rü tama tüxũ nacua̲xgüchaũ ya yíxema ngearü diẽrua̲xgüxe rü tama tümaétüwa nachogü.

29Rü aixcüma guxũma i ngẽma chixexũ i naxügüxũca̲x tá chanapoxcue. Rü ñu̲xma rü tá chaxí chaxütanü naxca̲x nax choxna yaxĩgachixũ i ngẽma duũxũgü. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma” ==ñanagürü.

30Rü ñanagürü: —Wüxi i taxũ i chixexũ i ãũcümaxũ nixĩ i ñaa nachixũanewa ngupetüxũ.

31Rü ngẽma ore i nüxũ yaxugügüxũ i ngẽma orearü uruũgü rü doramare nixĩ. Rü ngẽma chacherdótegü rü nümagü nanaxwa̲xegüxũãcü duũxũgümaxã inacua̲xgü. Rü ngẽma chorü duũxũgü rü ngẽmamaxã nataãẽgü. ¿Natürü ta̲xacü tá pexüxũ i ngẽxguma ínanguxgu i ngẽma guxchaxũ i ãũcümaxũ? ==ñanagürü.

## Yeremía 6

### Yerucharéũxũ ínachomaeguãchi i norü uanügü

1¡Pa Duũxũgü i Bẽyamíũanecüa̲gü, ẽcü paxa ípechoxũ nawa ya yima ĩane ya Yerucharéũ rü pibuxmü! ¡Rü pema i Tecóawa ngẽxmagüxe rü cornéta picuegü nax naxuãẽgüxũca̲x i duũxũgü! ¡Rü Bex-aqueréũwa rü wüxi i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ta̲xacüwa penangĩxichi nax wüxi i cua̲xruxũ̃ i caixemaxũ̃ pu̲xnagüxũ̃ca̲x! Erü wüxi i taxũ̃ i ãũcümaxũ̃ rü nórtewaama ne naxũ.

2-3Erü yima ĩane ya Chióũ̃ ya mexẽchine rü tá nagu chapogü. Rü ñoma carnérugüarü dauruũ̃gü rü muxũ̃ i norü carnérugümaxã ngéma ngugüxũ̃rüxũ̃ tá ngéma nangugü i ngẽma norü uanügü i ãẽ̲xgacügü rü norü churaragümaxã. Rü tá nüxũ̃ ínachomaeguãchi ya yima ĩane. Rü wüxichigü tá nügü ninu nachicagu.

4Rü ngẽma norü uanügü rü ñanagürügü: —¡Pegü ípimexẽxẽgü erü Yerucharéũ̃cüã̲xgüxũ̃ ta tadai! ¡Nua pexĩ, erü tocuchigu tá nixĩ i nada̲i̲xũ̃! Natürü wüxi i taxũ̃ i ngechaũ̃ nixĩ erü marü nayáuane rü nachütachaũ̃.

5¡Rü ngĩxã chütacü tanadai! Rü nagu tá tipogügü i ngẽma norü daxũtaechicagü ==ñanagürügü.

6Rü nüma ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa ngẽxmacü rü ñanagürü: —¡Nai ne pedaxũ̃ rü wüxi ya toxõõne pexü̲̈x nax ngẽmaãcü naxca̲x ípeyaxüãchixũ̃ca̲x ya yima Yerucharéũ̃! Rü yima ĩane rü poxcu tá naxca̲x ínangu erü chixexũ̃maxã nayapa.

7Rü Yerucharéũ̃wa nixĩ i nangóxũ̃ i chixexũ̃ ñoma wüxi ya puchuwa dexá ngóxũ̃rüxũ̃. Rü máetachiga rü chixexũ̃chigaxicatama taxĩnü i Yerucharéũ̃wa. Ngéma rü yapíxexũ̃ rü ngúxũ̃ ingexexũ̃xicatama nixĩ i chadauxũ̃.

8¡Pa Yerucharéũ̃cüã̲xgüx, nüxũ̃ perüxoe i ngẽma chixexũ̃ i pecümagü nax tama pexna chixũgachixũ̃ca̲x! Erü ngẽxguma tama nüxũ̃ perüxoegu rü choma rü tá pexũ̃ íchawogü rü perü ĩane rü wüxi i chianexũ̃ tá chayaxĩxẽxẽ ==ñanagürü.

### Cori ya Tupana rü nüxũ̃ nixu nax poxcu tá ínguxũ̃

9Rü Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü ñanagürü: —Ngẽma Iraétanüxũ̃ i íyaxügüxũ̃, rü norü uanügü rü tá guxũ̃ i nachicagu naxca̲x nayadaugü ñoma úbatanügu meama úbaca̲x idauxũ̃rüxũ̃ ñu̲xmata taxuxũ̃ma i úba ngéma yaxü natanüwa ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[10]Rü yexguma ga choma rü chanangãxũ̃ rü nüxũ̃ ñachagürü: —¿Rü texé tá choxũ̃ taxĩnü i ngẽxguma namaxã chidexagu rü namaxã nüxũ̃ chixuxgu i ngẽma curü ore? Erü nümagü, Pa Corix, rü nügü narüpoxtamachi̱ẽxgü rü ngẽmaca̱x taxucürüwa nüxũ̃ naxĩnüe. Rü nüxũ̃ nacugüe i ngẽma curü ore, erü tama norü me nixĩ.

[11]Pa Corix, choma rü ta curüxũ̃ poraãcüxüchi namaxã chanu i ngẽma duũ̃xũ̃gü i tama cuga ĩnüechaũ̃xũ̃. Rü tama yáxna chaxĩnü nax namaxã chanuxũ̃ ==ñachagürü. Rü yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü ñanagürü choxũ̃: —¡Ẽcü namaxã nanu i ngẽma namawa ngẽxmagüxũ̃ i buxũ̃gü rü ngẽma ngextu̱xũ̃gütücumügü i chixexũ̃gu maxẽxũ̃! Rü ngẽma uanügü rü tá tüxũ̃ ínayauxũ̃ ya yíxema iyatüxe tümama̱xmaxã. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta, tá tüxũ̃ ínayauxũ̃ ya yíxema o̱xigü rü yaxgua̱xgü.

[12]Rü yima tümapatagü, rü tümaanegü, rü tümama̱xgü rü ngẽma uanügüarü tá nixĩgü. Erü tá chanapoxcu i ngẽma duũ̃xũ̃gü i ñaa nachixũ̃anewa maxẽxũ̃. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i cumaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ i ngẽma ==ñanagürü.

[13]Rü ñanagürü: —Guxũ̃ma i ngẽma muarü diẽruáxũ̃ rü ngẽma noxrearü diẽruáxũ̃, rü nagu narüxĩnüe nax chixexũ̃wa nayauxgüãxũ̃ i diẽru. Rü guxũ̃ma i ngẽma orearü uruũ̃gü rü chacherdótegü rü duũ̃xũ̃güxũ̃ nawomüxẽxẽ.

[14]Rü ngẽma chorü duũ̃xũ̃gü i poraãcü ngúxũ̃ ingegüxũ̃ rü íxrarüwatama nüxũ̃ narüngũ̃xẽẽgü, ñoma wüxi i o̱xri i düxétüwaxica ixüxüxũ̃rüxũ̃. Natürü woo guxũ̃ma ãũcümaxũ̃wa nangẽxmagu, rü nüma nüxũ̃ yaxugüegu rü guxũ̃ma name rü nataxuma i guxchaxũ̃.

[15]Rü name chi nax na̱xcha̱xwa naxãneexũ̃ i ngẽma naxügüxũ̃ i chixexũ̃gü i marü tama yáxna namaxã chaxĩnüxũ̃. Natürü tama naxãnee, rü marü tama nüxũ̃ nacua̱xgü nax ta̱xacü yixĩxũ̃ nax naxãneexũ̃. Rü ngẽmaca̱x ngẽxguma chanapoxcuegu i duũ̃xũ̃gü, rü ngẽma orearü uruũ̃gü rü chacherdótegü rü tá ta nayue. Rü chomatama ya Cori ya Tupana nixĩ i cumaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ i ngẽma ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

### Cori ya Tupana rü tá Iraétanüxũxũ napoxcue

16 Cori ya Tupana rü norü duũxũgüxũ ñanagürü: —¡Ẽcü namagügu peyachigü
rü penadauanegü! ¡Rü naxca̱x ípeca̱x rü ngexũrüũxũ yixĩxũ i ngẽma
nũxcümaũxũ i nama, rü ngextá yixĩxũ i nangẽxmaxũ i ngẽma nama i mexũ!
¡Rü ngẽmagu pexĩ rü tá petaãẽgü! ==ñanagürü. Natürü nümagü rü
ñanagürügü: —Tama nagu taxĩchaxũ ==ñanagürügü.

17 Rü nüma ga Cori ya Tupana rü daxũtaeruũgü yexma namugü. Rü ñu̱xũchi
ñanagürü nüxũ ga yema norü duũxũgü: —¡Ẽcü mea naxca̱x iperüxĩnüe i
ngẽma ãũcümaxũarü cua̱xruxũ! ==ñanagürü. Natürü ga yema duũxũgü rü
ñanagürügü: —Tama naga taxĩnüechaxũ ==ñanagürügü.

18 Rü ngẽmaca̱x Cori ya Tupana rü ñanagürü: —¡Nüxũ pexĩnüe, Pa Togü i
Nachixũanecüã̱xgü! ¡Rü chanaxwa̱xe i nüxũ pecua̱x i ngẽma chorü
duũxũgüxũ tá ngupetüxũ.

19 ¡Pa Duũxũgü i Ñoma i Naanewa Maxẽxũx rü nüxũ pexĩnüe i ñaa ore! Rü
ñaa chorü duũxũgüca̱x tá íchananguxẽxẽ i wüxi i taxũ i guxchaxũ i
ãũcümaxũ, nagagu i ngẽma chixexũ i nagu naxĩnüexũ. Erü tama naga
naxĩnüechaũ i chorü ucu̱xẽgü. Rü ñu̱xũchi nüxũ naxoe i ngẽma chorü mugü.

20 ¿Ta̱xacücа̱x i pema rü Chabáwa cha̱u̱xca̱x ne penana i pumaragü iyixichixũ,
rü ñu̱xũchi nanetügü i yixichixũ i yáxũguxũ i nachixũanegüwa ne penaxũ?
Choma rü tama chorü me nixĩ i ngẽma perü ãmaregü i cha̱u̱xca̱x ípeguxũ, rü
woo ngẽma togümare i perü ãmaregü i choxna pexãgüxũ ==ñanagürü.

21 Rü ngẽmaca̱x ya Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Ngẽma duũxũgü rü
guxchaxũ tá naxca̱x íchanguxẽxẽ. Rü ngẽma nanatügü, rü nanegü, rü ngẽma
norü ngaixcamagu ãchiũgüxũ, rü namücügü, rü guxũtáma wüxigu nayue
==ñanagürü.

### Nórtewaama ne naxĩ i uanügü i Yerucharéũanegu chocuxũ

22 Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Wüxi i naane i yáxũguxũ i
nórtewa ngẽxmaxũ i nachixũane i poraxũ rü nügü ínamexẽxẽ nax pexca̱x
íyaxũãchixũca̱x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[23]Nümagü rü würamaxã, rü wocaemaxã nixãxne, rü taxúexũ̃ma nangechaxũ̃gü, rü taxúexũ̃ma nüxṹ tangechaxũ̃tümüũ̃gü. Rü ngẽxguma yacaetanügu rü ñoma már arü yuaperüxũ̃ nixĩ nax natagaxũ̃. Rü nümagü rü cowaruétügu naxĩ. Rü marü ínamegümare nax Chióũ̃cüą̃xgümaxã nügü nadą̃ixũ̃cą̃x = =ñanagürü.

[24]Rü Yerucharéũ̃wa i duũ̃xũ̃gü rü ñanagürügü: —Marü nüxũ̃ taxĩnüe i nachiga i ngẽma uanügü. Rü ngẽma nax tamuũ̃exũ̃ rü taturae. Rü poraãcü tangechaũ̃gü, rü ngúxũ̃ tingegü ñoma wüxi i ngexũ̃ i íxraxacüchaũ̃xũ̃rüxũ̃.

[25]¡Rü taxṹ i naanewa pexĩxũ̃! ¡Rü taxṹ i namagüwa pexĩxũ̃! Erü ngẽma uanügü rü nixãxne. Rü guxũ̃wama nangẽxma i muũ̃ = =ñanagürügü.

[26]Rü yexguma ga choma rü ñachagürü: —¡Pa Chorü Duũ̃xũ̃güx, ẽcü naxchiru i témüxũ̃gu picą̃xgü nax ngẽmaãcü penawéxũ̃cą̃x nax ngúxũ̃ pingegüxũ̃! ¡Rü tanimacatę̃xegu pidixgü! ¡Rü pingechaũ̃gü, rü taxũ̃ i perü ngechaũ̃maxã pexauxe ñoma nügümaxã wüxicáxũ̃ i tane yą̃xgurüxũ̃! Erü ngẽma tá tüxũ̃ yadaixũ̃ rü paxa tá nua tatanüwa nangugü = =ñachagürü.

[27]Rü yexguma nüma ga Cori ya Tupana rü choxũ̃ ñanagürü: —Cuxũ̃ chamu nax nüxũ̃ cuxüxũ̃cą̃x i chorü duũ̃xũ̃gü nax ngẽmaãcü nüxũ̃ cudauxũ̃cą̃x nax tą̃xacü yixĩxũ̃ i nacümagü = =ñanagürü.

[28]Rü ñachagürü: —Pa Corix, guxũ̃ma i nümagü rü tama cuga naxĩnüechaũ̃. Rü duũ̃xũ̃gü i oregütą̃ą̃xgüxũ̃ i chixexũ̃gu maxẽxũ̃ nixĩgü. Nümagü rü ñoma bróũ̃cherüxũ̃ rü fierurüxũ̃ nitaiarü maxũ̃neą̃x. Rü guxũ̃ma poraãcü chixexũ̃ naxügü.

[29]Rü ngẽxguma poraãcü yabuxgu ya üxü rü inanadexẽxẽ i plomu nax ínayixũ̃cą̃x i norü ãũãchixũ̃ nax aixcüma namexũ̃cą̃x. Natürü ngẽma duũ̃xũ̃gü i chixexũ̃arü üruũ̃gü rü taxuwama name nax yamexẽẽgüxũ̃, erü taguma nüxũ̃ narüxoe i norü chixexũ̃.

[30]Rü ngẽmacą̃x “diẽrumüarü ãũãchixũ̃gu”, tanaxüéga i ngẽma duũ̃xũ̃gü. Erü cumax, Pa Corix, rü marü nüxũ̃ cuxo = =ñachagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

# Yeremía 7

### Yeremía rü Tupanapata ya taxũnearü ĩa̱xwa nanaxunagü i Tupanaarü ore

[1]Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Yeremíamaxã nidexa rü ñanagürü nüxũ:

[2-3]—¡Ngẽxma chopata ya taxũnearü ĩa̱xgu nachi rü ngéma duũxũgümaxã nüxũ ixu i ñaa ore! “Pa Duũxũgü i Yudátanüxũ i Ñaa ĩa̱xwa Ichocuxũ nax Corixũ Peyarücua̱xüũgüxũca̱x, rü dücax, rü iperüxĩnüe i norü ore ya Iraétanüxũarü Cori ya Tupana ya Guxũétüwa Ngẽxmacü! Rü nüma rü ñanagürü: ‘¡Penamexẽxẽ i perü maxũ rü nüxũ perüxoe i pecüma i chixexũ i chope̱xewa pexügüxũ! Rü ngẽxguma i choma rü tá nawa pexũ chamaxẽxẽxẽ i ñaa naane rü taxũtáma pexũ íchawoxũ.

[4]¡Rü taxű́ i nüxű́ peyaxõgüxũ i ngẽma duũxũgü i pexũ womüxẽẽgüxũ rü ñagüxũ: Nua Yerucharéũ̃wa nangẽxma ya yima Cori ya Tupanapata ya taxũ̃ne rü ngẽmaca̱x Tupana taxũtáma nanapoxcu ya daa ĩane woo chixexũ íxügügu, ñagüxũ!

[5-7]Natürü ngẽxguma chi penamexẽẽgu i perü maxũ rü nüxũ perüxoegu nax chixexũ pexügüxũ, rü chi wüxichigü pegü pengechaũ̃gügu rü aixcümaxũ pegümaxã pixuxgu, rü chi mea nüxű́ penaxütanügu i ngẽma to i nachixũanecüa̱xgü i pexű́ puracüexũ, rü chi mea namaxã ipecua̱xgux i ngẽma taxcutagü rü yutegüxe, rü chi tama ñaa nachicagu natüca̱xmamare tüxũ pima̱xgu ya yíxema tama chixexũ ügüchiréxe, rü chi nüxũ perüxoegu nax nüxũ picua̱xüũgüxũ i ngẽma tupananetachicüna̱xã i ngearü maxṹá̱xũ i pegütama namaxã pechixexẽẽgüxũ, rü ngẽxguma i choma rü tá nawa pexũ chamaxẽxẽxẽ i ñaa naane ga perü o̱xigüna chaxãxũ nax guxũgutáma noxrü yixĩxũca̱x.

[8]Rü pemax, Pa Yerucharéũ̃cüa̱xgüx, nagu perüxĩnüe rü marü taxũtáma pexũ chapoxcue naxca̱x i perü chixexũ erü daa perü ĩanewa nangexma ya chopata. Natürü pegütama nagu pewomüxẽẽgümare i ngẽma perü ĩnü.

[9]Erü pengí́e, rü pemáetagü, rü nai i ngexũ̃maxã pemaxẽ, rü natüca̱xma chauégagu ipexuneta rü pidorae, rü Baáca̱x pumarate̱xe pigugü, rü naxca̱x


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pengutaqu̱exegü i togü i nachixũanegüarü tupananetagü ga tama nüxũ pecuáxũ ga ũpa.

10Rü ngẽmaétüwa rü nua chopu̱xewa pengugü nawa ya daa ngutaqu̱xepataxũ ya cha̱u̱xca̱x ixĩxũ̃ne. Pema nagu perüxĩnüegu i nua rü taxuxũtáma pexũ nangupetü, rü marü taxũtáma pexũ chapoxcu ega woo penaxügüechagu i ngẽma chixexũ i choma tama namaxã chataãẽxũ.

11¿Ẽxna nagu perüxĩnüegu ya daa ngutaqu̱xepataxũ ya cha̱u̱xca̱x ixĩxũ̃ne rü ngítaa̱axgüxũpataxũ nixĩ? Rü guxũma i ngẽma chixexũ i pexüxũ rü nüxũ chadau i chomax. Rü chomatama ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma.

12Rü dücax, ípeyadau i nachica ga guma chopata ga Chilówa yexmane. Rü yema nixĩ ga nachica ga nüxíra nüxũ chaxunetaxũ nax yéma chayexmaxũca̱x. ¡Rü dücax, nüxũ peda̱u̱x ga yema namaxã chaxüxũ ga yema nachica nagagu ga yema chixexũ ga chorü duũxũgü ga Iraétanüxũ ügüxũ!

13Rü woo mu̱expü̱xcüna pexna chanachu̱xu ga yema pecüma ga chixexũ, natürü pema rü tama chauga pexĩnüechaũ, rü bai choxũ pengãxũgüxũ. Rü chomatama ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma.

14Rü ngẽmaca̱x guma chopata ga Chilówa yexmanemaxã chaxüxũ tátama namaxã chaxü ya daa chopata ga pexna chaxãxũ̃ne rü nũxcümaũgüxũ ga perü o̱xigüna chaxãxũ̃ne. Rü ñu̱xma i pema rü daa chopatamaxã pegü íperüporae nax pexũ ínapoxũ̃xũca̱x.

15Natürü choma rü chopu̱xewa tá pexũ íchawoxũ, Pa Yudátanüxũ̃x, yexguma ũpa peenexẽgü ga Efraíũ̃tanüxũ̃xũ íchawoxũgurüxũ’ ” ==ñanagürü.

### Iraétanüxũ rü poraãcü chixexũ naxügü

16Cori ya Tupana rü Yeremíaxũ ñanagürü: —Cuma Pa Yeremíax, tama chanaxwa̱xe i naxca̱x cuyumüxẽ i ñaa duũ̃xũgü. Rü tama chanaxwa̱xe i choxũ cuca̱a̱xũ rü naxca̱x choxũ cuchixewe. Rü tama chanaxwa̱xe i chomaxã nüxũ quixuecha, erü taxũtáma cuxũ chaxĩnü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17¿Tama ẽxna nüxũ cudau i ngẽma nümagü naxügüxũ i Yudáarü ĩanegüwa rü Yerucharéũarü namagüwa?

18Rü ngẽma nanegü rü üxümenaxãgü nanutaqueexegü, rü nanatügü rü üxü ninaixẽẽgü, rü ngẽma ngexũgü rü arína niñumücharagü nax ngẽmaãcü paũ i maixcuraxũ naxügüxũcax ngĩxcax i ngẽma tupananeta i “Dauxũguxũ i Naanearü Ãẽxgacümaxã”, inaxugücü. Rü choxũ nachixeãẽgü erü tupananetagüna nanaxãgü ya bínu.

19Natürü ngẽma nax choxũ nachixeãẽgüxũ rü naétü nügütama nachixeãẽgü rü ngẽmaãcü taxũ i ãne nügücax ínanguxẽẽgü. Rü chomatama ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma.

20Rü ngẽmacax i choma ya Cori ya Tupana ya Guxũétüwa Ngẽxmacü rü ñachagürü: Guxũma i chorü numaxã tá taxũ i guxchaxũ naxcax íchanguxẽxẽ i ñaa nachica, rü duũxũgü, rü woo naxũnagü, rü woo naigü i naanewa rüxügüxũ, rü nanetügü. Rü ñoma wüxi i üxüema i tama ixoxũrüxũ tá nixĩ ==ñanagürü.

21Rü yima Cori ya Tupana ya Guxũétüwa Ngẽxmacü ya Iraétanüxũarü Tupana ixĩcü rü norü duũxũgüxũ ñanagürü: —¡Chauxcax ípenagu i guxũma i ãmaregü i naxũnagü i ípeguxchaũxũ, rü ñuxũchi penangõx i ngẽma namachi!

22Natürü yexguma Equítuanewa íchanagaxũgu ga yema nũxcümaũgüxũ ga perü oxigü, rü tama namaxã nüxũ chixu rü tama chanamu nax ãmare choxna naxãgüxũcax rüexna chauxcax ínagugüaxũcax ga naxũnagü.

23Natürü yema namaxã nüxũ chixuxũ nixĩ nax chauga naxĩnüexũcax nax ngẽmaãcü i choma rü norü Tupana chixĩxũcax, rü ñuxũchi i nümagü rü chorü duũxũgü yaxĩgüxũcax. Rü yema namaxã nüxũ chixuxũ nixĩ nax choma chanaxwaxexũãcü namaxẽxũ nax yemaacü mea nüxũ nangupetüxũcax.

24Natürü ga nümagü rü tama chauga naxĩnüe, rü bai nax choxũ̃ inaxĩnüexũ, natürü nanueama rü norü ngúchaũgü i chixexũgüweama narüxĩ. Rü tama chauxcax nawoegu. Rü choxna naxãgücaxweama.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

25Rü yexguma Equítuanewa íchanagaxũgucürüwa ñu̱xmata ñoma i ngunexũwa nangu rü pexca̱x ngéma chanamugüecha i muxũma i chorü duũxũgü i orearü uruũgü.

26Natürü ga pemax rü tama chauga pexĩnüexũ rü tama choxṹ ipexĩnüechaũ, rü yema nũxcümaũgüxũ ga petanüxũarü yexera chomaxã penue rü chixri pemaxẽ ==ñanagürü.

27Rü choxũ ñanagürü: —¡Rü cumax, Pa Yeremíax, ẽcü ngẽma duũxũgümaxã nüxũ ixu i guxũma i ngẽma cumaxã nüxũ chixuxũ, woo tama cuga naxĩnüegu! ¡Rü nataga woo tama cuxũ nangãxũgügu!

28¡Rü namaxã nüxũ ixu rü ñanagürü nüxũ! “Ñaa nixĩ i ngẽma nachixũane i tama norü Cori ya Tupanaga ĩnüexũ rü tama naxwa̱xexũ nax texé naxucu̱xẽxũ. Rü norü duũxũgü rü marü tama naã̱xwa ínaxũxũ i ore i aixcüma ixĩxũ”, ñacurügü nüxũ ==ñanagürü.

### Yerucharéũwa rü tupananetachicüna̱xãgüxũ nicua̱xüũgü

29¡Pa Yerucharéũcüã̱xgü, pegü ípeyoeyaegü, rü ípenawogü! ¡Rü ñu̱xũchi ínachianexũwa i ngüchitaeruxũgüwa wüxi i ngechaũarü wiyaegu peyawiyaegü! Erü Cori ya Tupana rü pemaxã nanu, rü pexũ ínawogü, rü pexũ naxo.

30Rü Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Ngẽma duũxũgü i Yudátanüxũ rü taxũ i chixexũmaxã choxũ nanuxẽẽgü. Rü daa chopatagu nananucu ga naxchicüna̱xãgü i nawa chanaxoégaxũ. Rü yemaacü taxũ ga chixexũ rü ãũãchixũ chopatawa naxügü.

31Rü naétü ga yema chixexũ ga naxügüxũ, rü Ben-inóũarü doxonexũgu ga Tópegu rü norü tupananetaca̱x nanaxügü ga wüxi ga ãmarearü guruxũ nax yéma nanegü rü naxacügü tüxũ ínaguxũca̱x. Rü choma rü tama chanamu nax yema naxügüxũ, rü bai ga chorü ĩnüwa nagu charüxĩnüxũ.

32Rü ngẽmaca̱x i choma ya Cori ya Tupana rü nüxũ chixu nax nawa tá nanguxũ i ngunexũ i taxũtáma marü nagu Ben-inóũgu naxãégaxũ i ngẽma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nachica. Rü Máetaarü Doxonexũgu tá naxãéga. Rü Tópegu tá nixĩ i tüxũ nata̲xgüxũ ya yíxema yuexe erü nataxutama i to i nachica.

[33]Rü tümaxũnegü ya yíxema yuexe rü ngurucugüwemü rü naeũgü i idüraexũwemü tá nixĩgü. Rü taxúetama ya texé tayabuxmüxẽxẽ i ngẽma ngurucugü rü ngẽma naeũgü i tüxũ ngo̲xgüxũ ya yíxema yuexe.

[34]Rü ngẽma Yudáanearü ĩanegüwa rü Yerucharéũarü namagüwa tá ichayanaxoxẽxẽ nax nagu nawiyaegüxũ i petaarü wiyaegü, rü taãẽarü wiyaegü, rü ngĩgüarü wiyaegü. Rü guxũtáma i ngẽma nachixũane rü wüxi i chianexũmare tá nixĩ ==ñanagürü.

## Yeremía 8

[1]Cori ya Tupana rü nüxũ nixu rü ñanagürü: —Ngẽma ngunexũgügu rü ngẽma Yudáanearü uanügü rü naxmaxũwa tá nanade ya naxchina̲xãgü ga yema Yudáanearü ãẽxgacügü, rü naxchina̲xãgü ga yema Yudátanüxũmaxã icua̲xgüxũ, rü naxchina̲xãgü ga yema chacherdótegü, rü naxchina̲xãgü ga yema orearü uruũgü, rü ñu̲xũchi naxchina̲xãgü ga yema Yerucharéũgu ãpatagüxũ.

[2]Rü ñu̲xũchi nüma i uanügü rü yima naxchina̲xãgü ga yema duũxũgü rü ü̲a̲xcüemagu, rü tauemacüemagu, rü guxũma i ẽxtagüemagu tá nayapagü, yerü yema duũxũgü rü ü̲a̲xcüxũ rü tauemacüxũ rü ẽxtagüxũ nixĩ ga nangechaxũgüxũ, rü nüxṹ napuracüexũ, rü nawe naxĩxũ, rü namaxã yadexagüxũ, rü ñu̲xũchi nüxũ yacua̲xüũgüxũ. Rü taxúetama tanade ya yima naxchina̲xãgü nax itanata̲xgüxũca̲x. Rü ngẽmaãcü tá ñoma naũrüxũ waixũmüxũ nixũ.

[3]Rü ngẽma duũxũgü i chixexũ ügüxũ i ñu̲xma maxẽxũwa íyaxügüxũ, rü choma rü tá to i nachixũanegu chanawoone. Rü ngẽma ínachamugüxũwa rü tá nagu narüxĩnüe rü chi narümemae ga noxtacüma nax nayuexũ rü tama namaxẽxũ. Rü chomatama ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmaxe nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma ore ==ñanagürü.

### Tupana rü Iraétanüxũxũ napoxcu norü chixexũgügagu


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[4]Cori ya Tupana rü Yeremíaxũ ñanagürü: —Cuma Pa Yeremíax, ¡chauégagu duũxũgümaxã nüxũ ixu i ñaa ore! “Rü ngẽxguma wüxíe iyanguxgu, rü wena itachi. Rü ngẽxguma namana ítaxücugu, rü tügü tataegu naxca̲x i nama i noxri nagu tixũxũ.

[5]Pa Iraétanüxũx ¿ta̲xacücа̲x chixri choxna pemaxẽ? Pa Yerucharéũcüã̲xgüx, ¿ta̲xacücа̲x choxna pixĩgachi? Pema rü nawe perüxĩ i ngẽma dora ixĩxũ, rü tama cha̲u̲xcа̲x pewoeguchaũ.

[6]Rü pegaca̲x meama icharüxĩnü, natürü taxúexũma chaxĩnü nax texé chomaxã nüxũ ixuxũ nax nüxũ tarüxoxũ i tümaarü chixexũ. ¡Rü chomaxã nüxũ tixu nax ta̲xacürü guxchaxũ yixĩxũ i pemaxã chaxüxũ! Rü guxũma rü napaxaãxẽ nax chixexũ naxüxũ, ñoma cowaru i paxãma daiwa ñaxũrüxũ.

[7]Rü woo ngẽma cówa i dauxũgu iñaxũ rü nüxũ nacua̲x nax ñuxgu tá íyaxexũ i dexá. Rü ngẽma muxtucugü, rü ngẽma chirugü, rü ngẽma togü i werigü rü nüxũ nacua̲xgü nax ñuxgu tá to i nachicawa naxĩxũ. Natürü i pema, Pa Chorü Duũxũgüx, rü tama nüxũ pecua̲xgü i ngẽma chorü mugü rü tama chauga pexĩnüe.

[8]¿Rü ñuxãcü i pema rü nüxũ pixugüxũ nax nüxũ picuáxũ, rü pexṹ nangẽxmaxũ i chorü mugü? Erü ngẽma chorü mugü ümatügüxũ rü chixri nanaxümatügü rü ínayatõxẽẽgü.

[9]Natürü ngẽma nüxũ icuáxũ rü tá naxãnee, rü tá namuũe ñoma naeũ i yütagu nguxũrüxũ. ¿Rü ngexũ i perü cua̲x i ñu̲xma nax tama penayauxgüxũ i ngẽma chorü ore?

[10]Rü ngẽmaca̲x ya yíxema naxma̲xgü rü togü i yatügüna tá tüxũ chamugü, rü ñu̲xũchi ngẽma norü naanegü rü togüna tá chanana. Erü guxũma i ngẽma muarü diẽruáxũ rü ngẽma noxrearü diẽruáxũ, rü nagu narüxĩnüe nax chixexũwa nayauxgüãxũ i diẽru. Rü woo ngẽma orearü uruũgü, rü ngẽma chacherdótegü rü guxũma womüxẽẽgu namaxẽ.

[11]Rü ngẽma chorü duũxũgü i poraãcü ngúxũ ingegüxũ rü íxrarüwatama nüxũ narüngũxẽẽgü, ñoma wüxi i o̲xri i düxétüwaxica ixüxüxũrüxũ. Natürü woo


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

guxũma ãũcümaxũwa nangẽxmagu, rü nüma nüxũ yaxugüegu rü guxũma name rü nataxuma i guxchaxũ.

12Rü name chi nax naxcha̱xwa naxãneexũ i ngẽma naxügüxũ i chixexũgü i marü tama yáxna namaxã chaxĩnüxũ. Natürü tama naxãnee, rü marü tama nüxũ nacua̱xgü nax ta̱xacü yixĩxũ nax naxãneexũ. Rü ngẽmaca̱x ngẽxguma chanapoxcuegu i duũxũgü, rü ngẽma orearü uruũgü rü chacherdótegü rü tá ta nayue. Rü chomatama ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma” ==ñanagürü.

13Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Ñoma trigu iyarüxoxẽẽxũrüxũ tá chayanaxoxẽxẽ i ngẽma chorü ngũxẽxẽ ga noxri chorü duũxũgüna chaxãxũ. Rü taxuxũtáma i úba ínayaxü i norü úbanecügüwa, rü bai tá i wüxi i igu íyaxüxũ i norü igunecüwa. Rü naatügü i rünge̱xẽgüxũxica tátama ínayaxügü ==ñanagürü.

14Rü ngẽma duũxũgü rü ñanagürügü tá: —¿Rü ta̱xacüca̱x nuatama tangexmagü? ¡Ngĩxã rü yima ĩanegü ya ípoxegugünewa taxĩ i guxãma i yixema nax ngẽxma wüxicana tüxũ nada̱ixũca̱x! Rü nüma ya Cori ya tórü Tupana rü dexá i üxũchiüxũwa tá tüxũ nixaxexẽẽgü, rü ngẽmaãcü tá tüxũ nadai, erü nape̱xewa chixexũ taxügü.

15Rü yixema rü ítayangu̱xẽẽgü nax mexũ taxca̱x ínguxũ, natürü taxuxũma i mexũ taxca̱x ínangu. Rü ítayangu̱xẽẽgü nax nataxuxũ i guxchaxũgü, natürü muũxíca nangẽxma.

16Rü marü yea ne naxĩ nax ngéma ne nangũxnetanüxũ i norü cowarugü. Rü ngẽxguma yacagügu rü naxĩa̱xãchi i guxũ i naane. Rü nua naxĩ nax yanaxoxẽẽgüãxũca̱x i ñaa tachixũane, guxũma i norü ngẽmaxũgü, rü norü ĩanegü, rü guxãma ya yíxema ya nagu ãchiũgüxe ==ñanagürügü.

17Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Petanüwa tá chanamugü i ãxtapegü i idüraexũ i pexũ tá ngo̱xcuxũ. Ngẽmagü rü taxuacütáma yuüxũ nayaxĩgachitanüxẽxẽ ==ñanagürü.

### Yeremía rü norü duũxũgüca̱x ngúxũ ninge


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[18]Rü ngẽma ngúxũ i chingexũ rü nangearü üxüxũa̲x, rü yima chorü maxũne rü natura.

[19]Rü ngẽma nax aixta naxüexũ i chorü duũxũgü rü guxũ i tachixũanegu nüxũ taxĩnü. Rü ñanagürügü: —Marü tama Chióũwa nangẽxma ya Cori ya Tupana. Rü marü nataxuma ya yima tachixũanearü ãẽxgacü = =ñanagürügü. Rü Cori ya Tupana nanangãxũ rü ñanagürü: —¿Tü̲xcüũ choxũ pinuxẽxẽ namaxã nax nüxũ picua̲xüũgüxũ i ngẽma naxchicüna̲xãgü i tupananetagü i taxuwama mexũ i to i nachixũanearü ixĩxũ? = =ñanagürü.

[20]Rü marü nangupetü ya tauemacügü nax nangu̲xetüechaxũ ya üa̲xcü, rü marü nagu̲x i nanetügüarü buxgü, natürü nataxuma i ta̲xacürü mexũ i taxca̲x ínguxũ.

[21]Rü poraãcü choxũ nangu̲x nax ngúxũ yangegüxũ i chorü duũxũgü. Rü ngẽma ngechaũ rü muũ choxna nangu.

[22]¿Rü nataxuma e̲xna i üxüxũ i Garaáxanewa? ¿Rü ngéma rü tataxuma e̲xna ya texé ya naxüxũxẽ? ¿Rü ta̲xacüca̲x tama naxca̲x nitaanegüchaũ i ngẽma chorü duũxũgü?

## Yeremía 9

[1]Choma rü ngunecü rü chütacü naxca̲x chaxauxecha i ngẽma chorü duũxũgü i yuexũ. Rü chierü ñoma wüxi i dexá i íchuxchuechaxũrüxũ yixĩxgu i chauxgüxũetü.

[2]Rü chierü ngextá ínachianexũwa choxṹ nangẽxmagu i wüxi i nachica nax ngẽxma chaxãpataxũca̲x nax ngẽmaãcü chorü duũxũgüna yáxũwa changexmaxũca̲x. Erü guxũma chixexũgu namaxẽ, rü duũxũgü i naechitamare maxẽxũ nixĩgü.

[3]Rü guxũguma ínamegümare nax doraxũ yaxugüxũca̲x ñoma wüxi ya würamaxã chuxchigü inamaxgüxũrüxũ. Ngẽma nachixũanewa rü nataxüchi i dora rü bai i mexũ. Rü yexeraãcü chixexũwa naxĩ. Rü nümatama ya Cori ya


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tupana rü ñanagürü: —Chorü duũxũgü rü marü tama choxũ nacuạxgüchaũ ==ñanagürü ya Cori ya Tupana.

4Rü wüxichigü i pema rü pegüna pedaugü nax tama pexũ nawomüxẽẽxũcạx i pemücü. Rü woo i peenexẽxũchi rü tama name i nüxṹ peyaxõgü. Erü guxũma i ngẽma peenexẽgü rü nawomüxẽẽwạxegü. Rü guxũma i pemücügü rü chixri pechiga nidexagü.

5Rü wüxichigü i duũxũ rü nügü nawomüxẽẽgü, rü nataxuma i aixcümaxũ ixuxũ. Rü nagu naxãcümagü nax doraxũ yaxugüexũ. Rü chixexũgu namaxẽ, rü nataxuma nax mexũ naxügüxũ.

6Rü Cori ya Tupana rü ñanagürü —Cumax, Pa Yeremíax, rü duũxũgü i womüxẽẽgüwạxexũtanüwa cungexma. Rü ngẽma doragu nax namaxẽxũgagu tama choxũ nacuạxgüchaũ.

7Rü ngẽmacạx i choma ya Cori ya Tupana rü ñachagürü: "¿Tạxacü chi i to i namaxã chaxüxũ i ngẽma chorü duũxũgü nax nüxũ naxoexũcạx i norü chixexũ? Rü ñụxma rü tá taxũ i guxchaxũ naxcạx íchanguxẽxẽ nax ngẽmaãcü nüxũ naxoexũcạx i ngẽma chixexũ i nagu namaxẽxũ.

8Rü yima norü conügü rü ñoma chuxchigü i ãũcümaxũrüxũ nixĩgü, rü yexũcürü doraxũ nixugüecha. Rü mea namücügüxũ narümoxẽgüneta, natürü naãẽwa nagu narüxĩnüe nax chixexũgu tüxũ nangụxẽẽgüxũ.

9Rü ngẽmacạx i choma rü tá chanapoxcue i ngẽma duũxũgü naxcạx i ngẽma chixexũ i chopẹxewa naxügüxũ. Erü ngẽma poxcu nixĩ i nüxna üxũ naxcạx i norü chixexũ. Rü choma ya Cori ya Tupana rü chanaxuegu nax aixcüma tá chanaxüxũ i ngẽma" ==ñanagürü.

10Rü duũxũgü rü yima mạxpű́negücạx rü wocachitaũgücạx naxaxu rü ningũnecüü, erü nixae rü marü taxúema ngéma taxüpetü. Rü marü taxuxũma i wocagaxũ taxĩnü. Rü werigü rü naeũgü i idüraexũ rü nibuxmü.

11Rü Tupana rü ñanagürü: —Nutagüxũ tá chayanguxuchixẽxẽ ya Yerucharéũ, rü wüxi i ngowagüarü pegüchicaxũ tá chayaxũxẽxẽ. Rü yima Yudáanearü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ĩanegü rü chianexũ̃xũ̃ tá chananguxuchixẽxẽ, rü taxuxũ̃támа i duũ̃xũ̃gü nawa namaxẽ ==ñanagürü.

12¿Texé tixĩ ya nüxũ̃ cua̲xüchixe nax ngẽmaãcü nüxũ̃ tacuáxũ̃ca̲x i ngẽma tá ngupetüxũ̃? ¿Rü texéxũ̃ nixĩ i nüxũ̃ nacua̲xẽxẽxũ̃ ya Cori ya Tupana i guxũ̃ma i ngẽma tá ngupetüxũ̃ nax ngẽmaãcü togümaxã nüxũ̃ tixuxũ̃ca̲x? ¿Rü ta̲xacücа̲x yixĩxũ̃ i chixexũ̃wa nangẽxmaxũ̃ i ñaa nachixũ̃ane? ¿Rü ta̲xacücа̲x yixĩxũ̃ i ñoma chianexũ̃ i taxúema nawa üpetüxũ̃rüxũ̃ yixĩxũ̃?

13Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Guxũ̃ma ga yema rü nangupetü yerü nüma ga Iraétanüxũ̃ rü tama naga naxĩnüe ga yema mugü ga choma nüxna chaxãxũ̃, rü tama chauga naxĩnüe, rü ñu̲xũchi tama nagu namaxẽ ga yema mugü.

14Rü nümagü rü norü ngúchaũ̃ i chixexũ̃güweama narüxĩ, rü nanatügü nangúexẽẽxũ̃rüxũ̃ tupananeta i Baáchicüna̲xãgüwe narüxĩ.

15Rü ngẽmaca̲x i choma ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü ya Iraétanüxũ̃arü Tupana rü ñachagürü: “Choma rü tá õna i üxüxũ̃ tá nüxũ̃ changõ̲xẽxẽ, rü dexá i nawa iyuxũ̃wa tá chayaxaxexẽxẽgü.

16Rü nagu tá chanawoone i nachixũ̃anegü i nümagü rü nanatügü rü woo norü o̲xigü tama nüxũ̃ cua̲xgüxũ̃. Rü norü uanügü rü taramaxã tá nawe changegüxẽxẽ nax nadaiaxũ̃ca̲x nax ngẽmaãcü bai i wüxi íyaxüxũ̃ca̲x” ==ñanagürü ga Cori ya Tupana.

### Yerucharéũ̃wa rü ngechaũ̃maxã naxauxe i duũ̃xũ̃gü

17Rü Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü ñanagürü: —¡Iperüxĩnüe! ¡Rü naxca̲x peyacagü i ngẽma ngexũ̃gü i nüxũ̃ cua̲xgüxũ̃ nax mea naxauxexũ̃! ==ñanagürü.

18¡Rü paxãma nua naxĩ, rü taxca̲x nua yaxauxe nax ngẽmaãcü i yíxema rü ta ixauxexũ̃ca̲x rü taxgüxũ̃xetümaxã napaxũ̃ca̲x ya taxetügü rü tachipaxetügü!

19Rü Chióũ̃gu nüxũ̃ taxĩnü i naga i duũ̃xũ̃gü nax aixta naxüexũ̃ namaxã nax ngúxũ̃ yangegüxũ̃. Rü ñaãcü aixta naxüe: Taxũ̃ i ngechaũ̃wa tangexmagü erü tórü ĩane rü nachitaxũ̃xica ínayaxü. Rü ngẽmaca̲x poraãcü taxãnee. Rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ñu̱xma i tórü uanügü rü tachixũanena to i nachixũanewa tá tüxũ nagagü. Rü tapatagü rü nachitaxũxica ngéma nayaxügü.

20Pa Ngexũgüx, ¡iperüxĩnüe i ngẽma Cori ya Tupanaarü ore, rü iperüxĩnüe i ngẽma nüxũ yaxuxũ! ¡Rü penangúexẽxẽ i pexacügü nax naxauxexũ! ¡Rü ngẽxgumarüxũ ta pemücügüxũ pengúexẽxẽ nax ñaãcü ngechaũãcü naxauxexũ!

21—Ngẽma yu rü tapatagüwa nangu, rü tórü ãe̱xgacügüpatawa nangu. Rü ngẽma uanügü rü namagügu tüxũ nadai ya buxegü, rü ñu̱xũchi plázagügu nanadai i ngextu̱xüxũgü.

22Rü tümaxũnegü ya duũxẽgü rü ñoma naũrüxũ naanewa ninuamare ñoma trigu i ngẽma yachexexũwe iyietanüxũ rü taxúema dexũrüxũ = = ngẽmaãcü ngechaũãcü naxauxe. Rü nümatama ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ yaxuxũ i ngẽma ore.

23Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Yíxema cua̱x tüxű́ ngẽxmaxe rü tama name i tügü namaxã ticua̱xüxũ i ngẽma tümaarü cua̱x. Rü woo yíxema nüxũ cuáxe nax duũxũgümaxã itacuáxũ rü tama name i ngẽmamaxã tügü ticua̱xüxũ. Rü woo ya yíxema diẽruáxẽ rü tama name i tümaarü diẽrumaxã tügü ticua̱xüxũ.

24Natürü ngẽxguma texé tügü icua̱xüxũchaũgu rü name i tügü ticua̱xüxũ naxca̱x nax choxũ tacuáxũ. Rü ẽcü tügü ticua̱xüxũ naxca̱x nax nüxũ tacuáxũ nax choma nax tümaarü Cori ya Tupana chixĩxũ rü ñoma i naanewa nüxũ changechaũxũ i duũxũgü rü mea namaxã nax ichacuáxũ rü aixcüma nawe̱xguxũ i chorü ĩnü. Rü ngẽma nixĩ i namaxã chataãẽxũ. Rü chomatama ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma = = ñanagürü.

25Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nüxũ nixu rü ñanagürü: —Tá inangu i ngunexũ i nagu chanapoxcuexũ i guxũma i duũxũgü i nügü iwiũcha̱xmüüpe̱xechiraũgümarexũ natürü tama chauga ĩnüexũ.

26Rü ngẽmaãcü tá chanapoxcue i ngẽma Equítuanecüã̱xgü, rü Yudátanüxũ, rü Edóũtanüxũ, rü Amóũtanüxũ, rü Moátanüxũ, rü ñu̱xũchi guxũma i ngẽma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

duũxũgü i ínachianexũwa maxẽxũ rü nügü idüerugüxũ i nügü iwiũcha̱xmüũpe̱xechiraũgümarexũ natürü tama chauga ĩnüexũ. Rü tá chanapoxcue i guxũma i ngẽma Iraétanüxũ erü chixexũgu namaxẽ rü tama chauga naxĩnüe = =ñanagürü.

## Yeremía 10

### Tama name nax naxchicüna̱xãgüxũ yacua̱xüũgüxũ

[1]¡Pa Iraétanüxũx, iperüxĩnüe i ñaa ore i Cori ya Tupana pemaxã nüxũ ixuxũ!

[2]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü: —¡Taxṹ i nacümagügu pexĩxũ i ngẽma togü i nachixũanecüa̱xgü! ¡Rü taxṹ i namaxã peba̱ixãchiexũ ega dauxũwa ta̱xacüxũ peda̱u̱xgu ngẽma togü i nachixũanecüa̱xgü namaxã baixãchiexũrüxũ!

[3]Rü ngẽma togü i nachixũanecüa̱xgü ixõgüxũ i naxchicüna̱xãgü rü taxuwama name. Nümagü rü naixnecüwa wüxi rü naixpüta nidaegü. Rü wüxi i nüxũ cuáxũ rü norü purumóũmaxã nanaxü i ngẽma naxchicüna̱xã.

[4]Rü ngẽmawena rü diẽrumümaxã rü úirumaxã nananga̱xãẽgü. Rü ñu̱xũchi itapuagümaxã ínayapotagü nax tama yawáxũca̱x.

[5]Rü ngẽma naxchicüna̱xãgü rü ñoma naanegu pugüxũ i duũxũchicüna̱xãgü i werigüarü muũxẽẽruũrüxũmare nixĩgü. Rü tama nidexagü, rü nanaxwa̱xe nax yangegüxũ erü taxuacüma inaxĩ. ¡Rü taxṹ i nüxũ pemuüẽxũ! Erü taxúexũma nachixexẽxẽ, rü taxúeca̱x mexũ naxü = =ñanagürü.

[6]Rü nüma ga Yeremía rü ñanagürü: —Pa Corix, nataxuma i to i cumaxã wüxiguxũ. Cuma rü cupora rü ngẽma cuéga rü natachiga rü napora.

[7]Rü tataxuma ya texé i ñoma i naanewa i tama cuxũ muũxe Pa Guxũ i Nachixũanearü Ãẽxgacüx. Rü cumawaxi nixĩ i namexũ nax cuxũ tamuũexũ. Rü natanüwa i guxũma i ngẽma nüxũ cua̱xüchixũ rü ãẽxgacügü ixĩgüxũ i ñoma i naanewa ngẽxmagüxũ, rü nataxuma i to i cumaxã wüxiguxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]Rü guxũma i ngẽma duũxũgü i ngẽma naxchicünaxãgüwe rüxĩxũ rü naechitamare namaxẽ, rü taxuxũma i cuax nüxṹ nangẽxmagü. Rü ngẽma naxchicünaxãgü i naiwa naxügüxũ rü taxuxũma nanangúexẽxẽ.

[9]Rü ngẽma naxchicünaxãgü rü Tárchixwa ne naxũ i diẽrumünaxcax nixĩgü, rü Ufáwa ne naxũ i úirunaxcax nixĩgü. Rü yatügü i naxchicünaxãarü üxũ cuáxũ rü yatügü i úiruwa rü diẽrumüwa puracüxũ nixĩ i naxügüxũ. Rü ñuxũchi nayaxüxchiru namaxã i naxchiru i dauxracharaxũ rü daucharaxũ. Rü guxũma i ngẽma naxchicünaxãgü rü yatügü i norü üxũ icuaxüchixũ nixĩ i ínaxüxũ̃xũ.

[10]Natürü, Pa Corix, cuma nixĩ ya aixcüma Tupana ixĩcü. Rü cuma nixĩ ya Tupana ya Maxũ̃cü ya guxũguma ãẽxgacü quixĩxũ. Rü ngẽxguma cunuxgu rü niduxru i ñoma i naane. Rü ngẽma nachixũanecüãxgü rü tama namaxã naporae ega cunuxgu ==ñanagürü.

[11]Rü Tupana rü ñanagürü: —¡Pa Iraétanüxũx, ngẽma duũxũgü i tama choxũ cuaxgüxũmaxã nüxũ pixu rü ngẽma tupananetachicünaxãgü i tama dauxũguxũ i naane ügüxũ rü tama ñoma i naane ügüxũ, rü tá inayarüxogü i ñoma i naanewa, rü bai i wüxi tá íyaxüxũ i daxũguxũ i naanetüũwa! ==ñanagürü.

### Wiyae i namaxã Tupanaxũ yacuaxüũgüxũ

(Jr. 51.15-19)

[12]Cori ya Tupana rü norü poramaxã nanaxü ga ñoma i naane. Rü norü cuaxmaxã nanamexẽxẽ. Rü yexgumarüxũ ta norü cuaxmaxã nayangeechi ga daxũguxũ i naane.

[13]Rü ngẽxguma yadexaxgu rü dauxũwa nayacuxcuxẽxẽ ya pucü. Rü ñoma i naane íyacuáxũwa ngẽxmagüxũ i caixanexũgü rü ínananguxẽxẽ. Rü pucügu rü ãẽmacügümaxã nanangóonexẽxẽ. Rü ngẽma ngextá namaxã ínanguxũxũwa rü inanamuãchi ya buanecü.

[14]Rü guxũma i duũxũgü rü taxuxũma nacuax rü naechitamare namaxẽ. Rü ngẽma naxchicünaxãgü rü tama tüxũ narüngũxẽxẽ ya yíxema naxügüxe. Rü ngẽma naxchicünaxãgü rü womüxẽẽruũmare nixĩgü, erü ningearü maxũ̃ax.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Rü ngẽma naxchicünaxãgü rü taxuwama name, rü cugüruũmare nixĩgü. Rü
ngẽxguma Cori ya Tupana ínanguxẽẽgü i poxcu, rü tá inayarüxo.

16Natürü nüma ya yima Acóbuarü Tupana ya naxücü i guxũma i ñuxma
ngẽxmagüxũ rü namaxũ. Rü ngẽmaãcü tama namaxã nawüxigu i ngẽma
naxchicünaxãgümare. Rü nüma ya Cori ya Tupana nixĩ i Iraétanüxũxũ
naxunetaxũ nax norü duũxũgü yixĩgüxũcax.

### Cori ya Tupana rü norü naanewa tá ínanawoxũ i Iraétanüxũ

17Rü pema, Pa Iraétanüxũ, rü marü pexũ ínachomaeguãchi i perü uanügü.
¡Rü penade i ngẽma perü ngẽmaxũgü!

18Erü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Ñuxma rü yaxũwatáma
chanamugü i ñaa nachixũanecüaxgü i duũxũgü. Rü guxchaxũwa tá
chanangexmagüxẽxẽ, rü tá chanangexrü nax norü uanügü ínayauxũxũcax
==ñanagürü.

19Rü nüma ga Yeremía rü ñanagürü: —Chaugümaxã changechaxũ rü poraãcü
ngúxũ chinge. Rü ngẽma chorü oxri rü nangearü üxüxũax. Rü ngẽmacax tá
namaxã chaporaama i ñaa ngúxũ ichingexũ.

20Rü chopatagü ya naxchirunaxcax rü marü nichixe, rü guxũma i ngẽma
nacunügü rü nicauyegü. Rü chaunegü rü nua choxũ nataxgü rü ñuxma rü
marü natauxe. Rü marü tataxuma nax texe wena choxũ naxüxũ ya yima
chopatagü ya naxchirunaxcax ixĩgüne. Rü marü tataxuma nax texe choxũ
yangeechigüxũ i naxchirugü.

21Rü ngẽma ñaa duũxũgümaxã icuaxgüxũ rü naechitamare namaxẽ, rü tama
Cori ya Tupanacax nadaugü. Rü ngẽmacax nixĩ i nagu yanachixegüxũ, rü
ñuxũchi nawoonexũ i ngẽma norü duũxũgü.

22¡Dücax, Iperüxĩnüe! Nua nangu i wüxi i ore. Rü wüxi i nachixũane i
nórtewaama ngẽxmaxũwa inanaxũ i wüxi i taxũ i naga i ãũcümaxũ. Rü
ngẽma nachixũanearü churaragü rü tá nagu napogüe i Yudáanearü ĩanegü
nax wüxi i chianexũ yaxĩxũcax i ngexta ngowagüxicatama nawa maxẽxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[23]Pa Corix, choma nüxũ chacua̲x nax wüxichigü i duũxũ rü tama norü maxũarü yora nax yixĩxũ, rü tama nüxũ nacua̲x nax ta̲xacü tá nüxũ ngupetüxũ.

[24]¡Rü toxũ íyarüwe̲xãchixẽxẽgü, natürü tama cunuãcüma nax tama tayuexũca̲x!

[25]¡Ẽcü curü numaxã napoxcue i ngẽma duũxũgü i tama cuxũ cua̲xgüchaũxũ rü tama cuxṹ yaxõgüxũ! Erü ngẽmagü nixĩ i Acóbutanüxũxũ daixũ rü noxtacüma iyanaxoxẽẽgüaxũ. Rü ngẽmagü nixĩ i nachitaxũxica ngéma yaxṹgüxũ i ngẽma nachixũane = =ñanagürü.

## Yeremía 11

### Iraétanüxũ rü tama naga naxĩnüe ga yema uneta ga Tupanamaxã naxügüxũ

[1]Nüma ya Cori ya Tupana rü Yeremíamaxã nidexa rü ñanagürü choxũ:

[2-3]—Ngẽma Iraétanüxũ rü chanaxwa̲xe nax mea nagu naxĩnüexũ i ngẽma uneta i chomaxã naxügüxũ nax ta̲xacüchiga yixĩxũ i ngẽmawa namaxã nüxũ chixuxũ. ¡Rü ngẽma Yudáanecüã̲xgümaxã, rü Yerucharéũcüã̲xgümaxã idexa! ¡Rü namaxã nüxũ ixu nax choma i Iraétanüxũarü Tupana rü nüxũ chixu nax chixri tá tüxũ nangupetüxũ ya yíxema tama naga ĩnüxe i ngẽma uneta!

[4]Rü yexguma Equítuanewa nayexmagügu ga nũxcümaũgüxũ ga norü o̲xigü rü poraãcü ngúxũ ningegü. Yerü yema nachixũanecüã̲x rü ñoma wüxi ya üxü i fieruarü dexexũruũrüxũ nixĩ naxca̲x ga yema duũxũgü. Rü yexguma yema naanewa íchanagaxũgu rü ñaãcü namaxã ichaxuneta rü ñachagürü nüxũ: "¡Chauga pexĩnüe, rü penaxü̲x i guxũma i ngẽma choma pexũ chamuxũ! Rü ngẽxguma i pema rü chorü duũxũgü tá pixĩgü rü choma rü tá perü Tupana chixĩ.

[5]Rü ngẽxguma chi pema chauga pexĩnüegu, rü choma rü tá chayanguxẽxẽ i ngẽma uneta ga nũxcümaũgüxũ ga perü o̲xigümaxã chaxueguxũ nax nüxna chanaxãgüxũ i wüxi i naane. Rü ngẽma naane nixĩ i ñaa naane i ñu̲xma nawa pengẽxmagüxũ i ngextá mexũ i õna rü lechi rü ira ñoma dexárüxũ taguma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ítaxuxũwa” ==ñanagürü ga Tupana. Rü yexguma ga choma ga Yeremía rü chanangãxũ rü ñachagürü: —Ngẽmaãcü yixĩ, Pa Corix ==ñachagürü.

6Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü choxũ ñanagürü: —¡Yudáanearü ĩanegüwa, rü Yerucharéũarü namagüwa duũxũgümaxã nüxũ yarüxu i ñaa ore i ñaxũ: “Inaxĩnüe nax ta̲xacüchiga yixĩxũ i tüxũ namuxũ i ñaa uneta, rü ñu̲xũchi naga naxĩnüe!

7Rü yexguma Equítuanewa íchanagaxũgu ga yema nũxcümaũgüxũ ga perü o̲xigü rü namaxã nüxũ chixu nax chauga naxĩnüexũca̲x. Rü yexgumacürüwa namaxã nüxũ chixuecha ñu̲xmata ñoma i ngunexũwa nangu.

8Natürü ga nümagü rü tama chauga naxĩnüechaũ, rü yemaca̲x nanaxügü ga yema chixexũgü ga naãẽwa nagu naxĩnüexũ. Rü tama nayanguxẽẽgüchaũ ga yema mugü ga choma namaxã nüxũ chixuxũ, rü yemaca̲x nixĩ ga naxca̲x íchananguxẽẽxũ ga yema poxcu ga yema unetawa namaxã nüxũ chixuxũ” ==ñanagürü.

9Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü chomaxã nüxũ nixuchigüama rü ñanagürü choxũ: —Ngẽma Yudáanecüa̲xgü i duũxũgü, rü ñu̲xũchi ngẽma Yerucharéũcüa̲xgü rü chomaxã nanue.

10Rü naxca̲x nawoegu ga yema pecadugü ga nũxcümaũgüxũ ga norü o̲xigü ügüxũ, rü yemaca̲x tama chauga naxĩnüechaũ rü tupananetachicüna̲xãgüwe narüxĩ rü nüxũ nicua̲xüũgü. Rü yemaacü ga yema duũxũgü ga Iraéanecüa̲xgü rü Yudáanecüa̲xgü rü nüxũ naxoe ga yema uneta ga nũxcümaũgüxũ ga norü o̲xigümaxã nüxũ chixuxũ.

11Rü ngẽmaca̲x tá naxca̲x íchananguxẽxẽ i wüxi i guxchaxũ i taxũtáma na̲xcha̲xwa yabuxmüxũ. Rü woo aita naxüegu rü chorü ngũxẽẽca̲x ínacagügu rü taxũtáma nüxũ chaxĩnü. Rü chomatama ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma ore.

12Rü ngẽxguma i ngẽma Yudáanecüa̲xgü rü ngẽma Yerucharéũcüa̲xgü i duũxũgü rü tá ngũxẽxẽca̲x nüxna nayacagü i ngẽma tupananetachicüna̲xãgü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

i pumaratẹxe naxcạx yagugüxũ. Natürü ngẽma tupananetachicünạxãgü rü taxũtáma ínanapoxũgü i ngẽxguma ngẽma guxchaxũ naxcạx ínguxgu.

13Rü cumax, Pa Yudáanex, rü curü ĩanegürüxũ namu i curü tupananetachicünạxãgü. Rü ngẽma Yerucharéũarü namagü i muxũrüxũ namu i ngẽma ãmarearü guruũgü i nawa Baácạx pumaratẹxe yagugüxũ.

14Rü ngẽmacạx i cumax, Pa Yeremíax, ¡rü taxű i naxcạx cuyumüxẽxũ i ñaa duũxũgü! ¡Rü taxű i choxũ naxcạx cucạạxüxũ nax nüxũ charüngũxẽxẽxũcạx! Erü ngẽxguma guxchaxũ naxcạx ínguxgu, rü choma rü taxũtáma nüxũ chaxĩnü woo chorü ngũxẽxẽcạx ínacagügu.

15Pa Iraétanüxũ ya Pexũ Changechaũgüxe, rü ¿tạxacücạx chopatagu naxcạx pedaugüxũ i chorü ngũxẽxẽ nawena nax taxũ i chixexũ chopẹxewa pexügüxũ? ¿Rü pema nagu perüxĩnüegu rü ngẽma nax chíxũ rü namachi chạụxcạx pigugüxũgagu tá pexna nixũgachi i ngẽma guxchaxũ nax ngẽmaãcü nạxchạxwa pibuxmüxũcạx?

16Rü choma ya Cori ya Tupana rü wüxi i oribu i baxcaxũ imearü oő́xũãcü pexũ chaxu. Natürü i ñụxma rü ãẽmacü ya poracümaxã tá íchanagu i cuatügü, rü tá nixae i cuchacüügü.

17Rü choma ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü nixĩ ga noxri ñaa naanewa pexũ chayexmagüxẽẽxũ. Natürü yema chixexũ ga pexügüxũgagu, Pa Iraéanecüạ̃xgüx rü Pa Yudáanecüạ̃xgüx, rü pexcạx íchananguxẽxẽ i guxchaxũ i ñụxma. Yerü chopẹxewa rü taxũ ga chixexũ pexü yexguma Baácạx pumaratẹxe pigugügu ==ñanagürü ga Cori ya Tupana.

### Yeremíaarü uanügü rü nayamạxgüchaũ

18Rü nüma ga Cori ya Tupana rü choxũ nüxũ nacuạxẽxẽ nax yema chorü uanügü rü wüxi ga chixexũ chạụxcạx ínamexẽẽgüxũ. Natürü nüma ga Tupana rü choxũ ningọxnaãẽxẽxẽ nax yemaacü nüxũ chicuạxãchixũcạx.

19Rü noxri ga choma rü taxuguma charüxĩnü ñoma wüxi i carnéruxacü i norü mạxchicawa nagagüxũrüxũ rü tama nüxũ chacuạx nax wüxi i chixexũ chạụxcạx ínamexẽẽgüxũ. Rü yema uanügü rü chauchiga nidexagü rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nügümaxã ñanagürügü: —Ngĩxã tayadaxüchi i ngẽma nai i nanetü i baxcaxüchixũ, rü wüxicana tayanaxoxẽxẽ natanüwa i ngẽma ñoma i naanewa maxẽxũ nax ngẽmaãcü taxúema nüxna cua̱xãchixũca̱x ==ñanagürügü.

[20]Natürü i cumax Pa Corix, Pa Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacüx, rü wüxi ya ãẽ̱xgacü ya mecü quixĩ. Cuma rü aixcüma nüxũ cucua̱x nax mea cunangugüxũ i wüxichigüarü maxũ. ¡Rü choxũ nüxũ nadauxẽxẽ nax ñuxãcü tá cunapoxcuexũ i ngẽma duũxũgü! Erü marü cumaxã nüxũ chixu i chorü guxchaxũ rü cuxme̱xwa chanangexmaxẽxẽ i ngẽma.

[21]Rü yema Anatócüã̱x ga duũxũgü ga naxca̱x daugüxũ nax choxũ yama̱xgüxũ, rü choxna nanachu̱xgü nax tama Cori ya Tupanaégagu chidexaxũca̱x nax yemaacü tama choxũ yama̱xgüxũca̱x.

[22]Rü nüma ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacüx rü ñanagürü nüxũ: —Choma rü tá wüxi i guxchaxũ naxca̱x íchanguxẽxẽ. Rü guxũma i norü ngextu̱xücügü rü daigu tá nayue, rü yíxema nanegü rü naxacügü rü taiyamaxã tá tayue.

[23]Nümagü rü tá bai i wüxi ínayaxü. Erü tá ínangu i ngunexũ i nagu chapoxcuexũ i ngẽma Anatóarü duũxũgüx. Rü naxca̱x tá íchananguxẽxẽ i wüxi i taxũ i guxchaxũ i ãũcümaxũ ==ñanagürü.

## Yeremía 12

### Yeremía rü Cori ya Tupanana nacaama

[1]Rü Yeremía rü Cori ya Tupanaxũ ñanagürü: —Pa Corix, ngẽxguma cumaxã chaporagagu, rü cuma rü guxũguma nawe̱xgu i ngẽma namaxã choxũ cungãxũxũ. Rü ngẽmaca̱x cuxna chacaxchaũ nachiga i ngẽma ñoma i naanewa ngupetüxũ. ¿Rü ta̱xacücа̱x nixĩ i mea nüxũ nangupetügüxũ i ngẽma chixexũgu maxẽxũ? ¿Rü ta̱xacücа̱x nataãẽgü i ngẽma chixri maxẽxũ?

[2]Cuma rü wüxi i nanetürüxũ icunatogü, rü nümagü rü narüxügüchúma̱xã, rü ñu̱xũchi nayae rü nixo̱x. Rü nümagü rü naã̱xmaxã cuxũ nicua̱xüũgü, natürü naãẽwa rü yáxũwama cuxũ nangẽxmagü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[3]Natürü i cumax, Pa Corix, rü choxũ cucuax, rü choxũ cudau, rü nüxũ cucuax i ngẽma cumaxã nagu charüxĩnüxũ. ¡Rü ngẽma duũxũgü rü carnérugü i norü daichícaxũwa nagagüxũrüxũ ngéma nagagü, rü nagu yaxümatü i ngẽma ngunexũ i nagu tá cunadaixũ!

[4]¿Rü ñuxgura tá ta iyanaxoxũ nax yapagüanexũ, rü nayuexũ i maxẽgü i naanewa rüxügüxũ? Rü naeũgü, rü werigü rü niyueetanü nagagu i ngẽma chixexũ i ñaa nachixũanecüãxgü ügüxũ. Rü nümagü nagu naxĩnüegu rü tama nüxũ cudau i ngẽma chixexũ i naxügüxũ ==ñanagürü ga Yeremía.

### Cori ya Tupana rü Yeremíaxũ nangãxũ

[5]Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Yeremíaxũ nangãxũ rü ñanagürü: —Ngẽxguma duũxũgü i nacutümaxã ixüãchixũna curüpaxgu ¿rü ñuxãcü tá nüxũ curüporamaexũ i ngẽma duũxũgü i cowarumaxã ixüãchixũ? Rü ngẽxguma tauxchaxũwa cungexmagu rü cutaãxẽ, ¿natürü taxacü tá cuxü i ngẽxguma guxchaxũ i taxũwa cungexmagu?

[6]Rü woo ngẽma cuenexẽgü rü woo cupatacüãxgü rü cuechita chixexũ cumaxã nixugüe. ¡Rü taxű i nüxũ cuyaxõxũ ega woo mexũ i dexamaxã cumaxã yadexagügu! ==ñanagürü ga Cori ya Tupana.

### Cori ya Tupana rü nangechaxũ naxcax i ngẽma norü duũxũgüxũ ngupetüxũ

[7]Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Marü nüxna chixũgachi i chorü duũxũgü, rü nüxũ chaxo ga yema choxrügüchirex ixĩgüxũ. Rü norü uanügümexẽwa chanangexmagüxẽxẽ i ngẽma duũxũgü ga noxri nüxũ changechaũxũchixũ.

[8]Rü ñaa duũxũgü ga choxrüchirex ixĩgüxũ, rü ñuxma i chauxcax rü ñoma wüxi i leóũ i naixnecüwa ngẽxmaxũrüxũ nixĩgü. Rü poraãcü chixri chauchiga nidexagü, rü ngẽmacax nixĩ i naxchi chaxaixũ.

[9]Rü ngẽma chorü duũxũgü rü ñoma wüxi i weri i mexpachixũ i togü i werigü naxchi aiexũrüxũ nixĩgü. ¡Rü nua pexĩ, Pa Guxũma i Naeũgü i Idüraexũx! ¡Rü wüxiwa pexĩ rü penangõxcu!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10Rü muxũma i ãẽxgacügü i uanügü ixĩgüxũ rü nanachixexẽẽgü i chorü úbanecü, rü nagu napugüe i chauane. Rü nanangeãcuanexẽẽgü ga yema naane ga yexera chanaxwa̱xexũ.

11Rü nanangeãcuxẽẽgü ga yema naane, rü ñu̱xũchi nanachixexẽẽgü. Rü yexguma nüxũ chada̱u̱xgu rü poraãcü changechaũ. Rü guxũwama ga yema nachixũanewa rü nachianemare, natürü taxuxũma naxca̱x naxoegaãxẽ.

12Rü guxũma ga yema ínachianexũarü ngüchitaeruxũwa ne naxĩ ga duũxũgü ga máxwa̱xegüxũ. Erü choma ya Cori ya Tupana rü choxṹ nangẽxma i wüxi i tara i tá guxũwama namaxã chanadaixũ i ngẽma nachixũane. Rü taxuwatáma nangẽxma i taãxẽ naxca̱x i ngẽma duũxũgü.

13Rü yema chorü duũxũgü rü trigu inatogü, natürü tuxumare nüxṹ narüxügü. Rü guxũma ga norü puracügü rü natüca̱xmamare nixĩ. Rü taxuxũma ga trigu nabuxgü nagagu ga yema chorü nu ga taxũ ==ñanagürü.

### Cori ya Tupana rü yema nachixũanegü ga Iraéanena ngaicamagüxũmaxã nanaxuegu ga poxcu

14Rü Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Rü ngẽma togü i nachixũanecüa̱xgü i chixecümaxũ i Iraéanena ngaicamagüxũ rü marü nanachixexẽxẽ i ngẽma naane i Iraétanüxũna chaxãxũ nax guxũguma norü yixĩxũca̱x. Rü choma rü norü naanewa tá íchanawoxũ i ngẽma togü i nachixũanegüarü duũxũgü i chixecümaxũ. Rü ngẽma nachixũane i nawa Yudáanecüa̱xgüxũ nagagüxũ, rü choma rü tá ngẽma nachixũanewa íchanagaxũ i ngẽma Yudáanecüa̱xgü nax norü naaneca̱x nawoeguxũca̱x.

15Natürü nawena nax íchanawoxũxũ i nachixũanegüwa i ngẽma togü i nachixũanecüa̱xgü i duũxũgü rü wena tá choxṹ nangechaũtümüügü. Rü norü naanegüca̱x rü nachixũanegüca̱x tá chanawoeguxẽxẽ i ngẽma duũxũgü.

16Rü aixcüma nixĩ ga nümagü ga noxri chorü duũxũgüxũ nangúexẽẽxũ nax Baáxégagu inaxunetagüxũca̱x. Natürü i ñu̱xma rü chorü duũxũgütanüwa tá chanangexmagüxẽxẽ i ngẽma duũxũgü ega aixcüma yaxõgüãgu i chorü ore i chorü duũxũgütanüwa ngẽxmaxũ rü aixcüma chauégagu inaxunetagügu rü ñagügu: “Tupana ya Maxũcüégagu cumaxã nüxũ chixu”, ñagügu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Natürü ngẽma nachixũanecüa̱x i duũxũgü i tama chauga ĩnüexũ, rü tá noxtacüma nachixũanewa íchanawoxũ, rü tá ichayanaxoxẽxẽ. Rü chomatama ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma ore = =ñanagürü.

## Yeremía 13

### Goyexũ i poxcuarü cua̱xruxũ ixĩxũ

1Rü nüma ga Cori ya Tupana rü ñanagürü choxũ: —¡Naxca̱x yataxe i wüxi i goyexũ i línuchinaxca̱x! ¡Rü ñu̱xũchi cugü namaxã igoye! ¡Natürü taxũtáma cuyawaixẽxẽ! = =ñanagürü choxũ.

2Rü choma rü naxca̱x chayataxe ga yema goyexũ, yema Cori ya Tupana choxũ muxũãcüma, rü ñu̱xũchi chaugü namaxã chigoye.

3Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü wena chomaxã nidexa rü ñanagürü choxũ:

4—¡Nayaxu i ngẽma goyexũ i naxca̱x cutaxexũ i cugü namaxã quigoyexũ! ¡Rü ñu̱xũchi natü i Eufrátewa naxũ rü ngẽxma wüxi ya nutamachate̱xegu yanacu̱x! = =ñanagürü choxũ.

5Rü yexguma ga choma rü natü ga Eufrátewa chaxũ rü yexma wüxi ga nutamachate̱xegu chayanacu̱x ga yema goyexũ, yema Cori ya Tupana choxũ muxũãcüma.

6Rü muxũma ga ngunexũguwena ga Cori ya Tupana rü choxũ ñanagürü: —¡Ngéma natü i Eufrátewa naxũ rü nua nange i ngẽma goyexũ i cuxũ ngẽxma chayarücu̱xẽẽxũ! = =ñanagürü.

7Rü choma rü natü ga Eufrátewa chaxũ, rü yema nutamachate̱xegu naxca̱x chadau. Rü yema nachica ga nagu chayacúxũgu nüxũ ichayangau ga yema goyexũ. Rü chanayaxu, natürü marü nangau rü taxuwama name.

8-9Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü wena chomaxã nidexa rü choxũ ñanagürü: —Rü ngẽma goyexũrüxũ tátama ichayanaxoxẽxẽ nax nügü yacua̱xüũgüxũ i Yudáanecüa̱xgü rü Yerucharéũcüa̱xgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10Rü ñaa duũxũgü i chixexũgu maxẽxũ rü tama naga naxĩnüechaũ i chorü mugü, rü nanaxügü i ngẽma norü ngúchaũ i chixexũ i naãẽwa nagu naxĩnüexũ. Rü tupananetachicünaxãgüwe narüxĩ nax nüxũ napuracüexũcax rü nüxũ yacuaxüũgüxũcax. Rü ngẽma goyexũ i taxuwama mexũrüxũ nixĩgü i ngẽma duũxũgü.

11Rü ñoma goyexũ i yigümenaxãwa itúãchixũrüxũ chaugüna chayaxũxgüxẽxẽ ga guxũma ga yema Iraéanecüãxgü rü Yudáanecüãxgü ga duũxũgü nax yemaacü chorü duũxũgü yaxĩgüxũcax rü togü i duũxũgüxũ nüxũ nacuaxẽẽgüxũcax i chauéga. Yerü chanaxwaxe nax choxũ natachigaxẽẽgüxũcax rü chorü mexũ nawa ngóxũcax. Natürü ga nümagü rü tama chauga naxĩnüechaũ. Rü chomatama ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma ore ==ñanagürü choxũ.

### To i cuaxruxũ nachiga i ngẽma poxcu i Iraétanüxũcax tá ínguxũ

12Rü nüma ga Cori ya Tupana rü choxũ ñanagürü: —¡Ngẽma duũxũgümaxã idexa rü ñanagürü nüxũ! “Nüma ya Cori ya Iraétanüxũarü Tupana rü ñanagürü: ‘Ngexũrüüxũmare i tüxũ rü name nax bínumaxã penaxüãcuxũ’, ñanagürü. Rü nüma ya Iraétanüxũ rü ñaãcü tá cuxũ nangãxũ rü ñanagürügü tá: ‘¿Cuxcax rü tama nüxũ tacuax nax ngẽxũrüũxũmare i tüxũ rü bínumaxã taxüãcuxũ?’ ñanagürügü tá.

13Rü cuma rü ñaãcü tá cunangãxũgü: ‘Cori ya Tupana rü ñanagürü: Choma rü tá bínumaxã chanangãxẽxẽxẽ i guxũma i ñaa nachixũanewa maxẽxũ i duũxũgü, rü ãẽxgacügü i Dabíarü tochicaxũwa rütogüxũ, rü chacherdótegü, rü orearü uruũgü, rü ñuxũchi guxũma i ngẽma Yerucharéũwa maxẽxũ.

14Rü ngẽmawena i choma rü tá nügü chanadaixẽxẽ i ngẽma duũxũgü. Rü ñoma tüxũ yapuxẽẽxũrüxũ tá nügü nixĩgüxẽxẽ. Rü ngẽxgumarüxũ ta i ngẽma nanatügü rü nanegümaxã tá nügü nadai. Rü taxũtáma choxũ nangechaxũtümüxũgü. Rü taxũtáma nüxũ nüxũ charüngüma i norü chixexũ i naxügüxũ. Rü choma rü tá ichayanaxoxẽxẽ, rü taxũtáma nüxũ changechaũ. Rü chomatama ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma’ ” ==ñanagürü ya Cori ya Tupana.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

### Ucu̱xẽgü ga Iraétanüxũcax ixĩxũ

15Yeremía rü Iraétanüxũxũ ñanagürü: —Pa Iraétanüxũx, Cori ya Tupana rü nidexa. ¡Rü mea iperüxĩnüe rü taxṹ i nüxũ pexoexũ i ngẽma pemaxã nüxũ chixuxũ! Erü Cori ya Tupanaarü ore nixĩ.

16¡Rü Cori ya Tupanaxũ picua̱xüxũgü naxũpa nax nüma waanexũ ínanguxẽẽxũ rü naxũpa nax yima ma̱xpṹnegü ya waanexũwa ngẽxmagünegu peyacaipetütanüxũ, rü naxũpa nax waanexũ i ãũcümaxũxũ yanguxuchixẽxẽãxũ i ngẽma ngóonexũ i ípenanguxẽxẽxũ!

17Rü ngẽxguma taxũtáma ipexĩnüegu i ngẽma pemaxã nüxũ chixuxũ, rü choma rü chaxica tátama chaxaxu nagagu nax pegü picua̱xüũgüxũ. Rü chauxetüwa tá inarüyaegü i ngẽma chauxgüxũetü, erü perü uanügü rü tá pexũ ínayauxũ rü tá pexũ nigagü i pemax nax Cori ya Tupanaarü duũxũgü pixĩgüxũ ==ñanagürü ga Yeremía.

### Ore i Tupana ãẽxgacücax nüxũ ixuxũ

18Cori ya Tupana rü Yeremíaxũ ñanagürü: —¡Ãẽxgacümaxã rü naémaxã nüxũ ixu i ñaa ore: “¡Ipechigü i ngẽma perü tochicaxũwa rü ñaxtüanewamare perütogü! Erü marü taxũtáma ãẽxgacügü pixĩgü, rü ngẽma perü nga̱xcueruxũ rü marü taxũtáma peeruwa nangẽxma”, ñanagürü.

19Rü yima Négueanearü ĩanegü rü norü uanügü rü nüxũ ínachomaeguãchi rü taxúema taxüpetü. Rü guxũma i Yudátanüxũ rü to i nachixũanewa nanagagü.

20¡Rü pedaunagütanü rü nüxũ peda̱u̱x nax ñuxãcü nórtewaama ne naxĩxũ i uanügü! Rü ñu̱xmax, Pa Yerucharéũx, ¿Ngexũgü nixĩ i ngẽma chorü duũxũgü i cuxna nüxũ chadauxẽxẽxũ rü cugü namaxã quicua̱xüxũ?

### Cori ya Tupana rü nüxũ nixu nax ínawoxũxũ tá i Iraétanüxũ

21¿Rü ta̱xacüxũ tá quixu, Pa Yerucharéũx, i ngẽxguma ngẽma cumatama cungúexẽxẽxũ i duũxũgü cumaxã icua̱xgu? Rü tá ngúxũ cuxca̱x ínangu ñoma wüxi ya ngexe ya ãxacüxe ya ngu̱xnecaxerüxũ.

22Rü ngẽxguma cugüna cuca̱xgu nax ta̱xacüca̱x cuxũ naxüpetüxũ i ngẽma guxchaxũ, rü name nax nüxna cucua̱xãchixũ nax ngẽma taxũ i curü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

chixexũgagu yixĩxũ i ngẽma cuxca̱x ínguxũ. Rü yemaca̱x nixĩ ga cuxũ ínacuxũxũnexũ rü cugu yadauxcüraxũgüxũ.

[23]¿Rü nüxṹ natauxchaxũ i wüxi i waxüxũ i duũxũ nax nügü nacho̱xẽxẽxũ? ¿Rü nüxṹ natauxchaxũ i wüxi i ai nax iyanaxoxẽẽãxũ i namatü? Rü ngẽxgumarüxũ ta i pema nax chixexũgu pemaxẽxũ, rü taxucürüwama mexũ pexü.

[24]Rü ngẽmaca̱x tá pexũ chawoone ñoma chianexũwa ne ũcü ya buanecü maxẽ ya pacü woonecürüxũ.

[25]Rü ngẽma nixĩ i penaxwa̱xexũ, Pa Iraétanüxũ, rü ngẽma nixĩ i pexna üxũ nax pemaxã chanaxüxũ. Rü chomatama ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma. Rü pema rü choxũ perüngümae rü nüxṹ peyaxõgü ga yema tupananetachicüna̱xãgü ga taxuwama mexũ.

[26]Rü ngẽmaca̱x ñoma wüxi i duũxũ i báitücuxũrüxũ tá pexũ chaxãneexẽxẽ.

[27]Rü pemax, Pa Yerucharéũcüa̱x, marü nüxũ chadau i ngẽma perü ngúchaũgü i chixexũgü, rü ñoma nai ya ngexũmaxã nax ípepegüxũrüxũ pixĩgü, rü ngẽma pecüma i chixexũ nax pengeãẽgüxũ, rü ngẽma chixexũ i pecüma i ngüchitaerugüxũwa rü naanegüwa pexüxũ. Rü wüxi i taxũ i ngechaũ nixĩ i cuxca̱x, Pa Yerucharéũx. ¿Rü ñuxgura tá ta nüxũ curüxoxũ nax chixexũmaxã cugü cuxãũãchixũ? ==ñanagürü ya Cori ya Tupana.

## Yeremía 14

### Yudáanewa rü Yerucharéũwa rü nipaane

[1]Rü yema nax yapagüanexũgagu rü Cori ya Tupana rü Yeremíamaxã nidexa rü ñanagürü nüxũ:

[2]—Yudáanecüa̱xgü rü nangechaũgü rü naxauxe. Rü norü ĩanegücüa̱x i duũxũgü rü nanaxĩxãchiãẽgü rü waixũmüanegu nicama. Rü ngẽma Yerucharéũcüa̱xgü rü ngúxũ ningegü rü ngẽmaca̱x aita naxüe.

[3]Rü ngẽma diẽrua̱xgüxũ rü norü puracütanüxũxũ dexáwa namugü. Rü nümagü i ngẽma norü puracütanüxũ rü puchugüwa dexáwa naxĩ. Natürü ngẽma puchugüwa rü taxuxũma i dexáxũ inayangaugü. Rü ingeãcuxũ i norü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tũxũgümaxã nawoegu. Rü ngẽmacax naxoegaãẽgü rü norü ãnemaxã nügü nidüxchiwegü.

4Rü yíxema naanewa puracüexe rü taxoegaãẽgü rü ãnemaxã tügü tidüxchíwegü, erü taguma napu, rü ngẽmacax nipagüane.

5Rü woo ngẽma cowügü rü naxacügü ya ngexwaca ixíraxe naanewa tüxũ nawogü, erü nataxuma ya maxẽ nax nangóoxũcax.

6Rü ngẽma búrugü i naixnecücüãx rü chianexũarü ngüchitaerugügu nachigü nax ñoma ngowagürüxũ buanecü ngéma nangũxcuemagüxũcax. Natürü ngẽxma taiyamaxã niyuãchitanü erü nataxuma ya maxẽ ya nangõxgüãcü ==ñanagürü ya Cori ya Tupana.

### Yeremía rü duũxũgüégagu Cori ya Tupanana naca

7Rü nüma ga Yeremía rü Cori ya Tupanaxũ ñanagürü: —¡Pa Corix, nüxũ tacuax nax cupexewa poraãcü chixexũ taxüxũ, natürü tanaxwaxe nax toxũ curüngũxẽẽxũ nax ngẽmaãcü i duũxũgü cuxũ natachigaxẽẽxũcax. Rü muẽxpüxcüna tama cuga taxĩnüe rü poraãcü cupexewa chixexũ taxü.

8Pa Tupanax, cuxṹ nixĩ i tayaxõgüxũ i toma i Iraétanüxũ. Rü cuma nixĩ i toxũ ícunguxũxẽẽxũ i ngẽxguma guxchaxũwa tangexmagügu. ¿Rü taxacücax i ñuxma rü to i nachixũanecüãxrüxũ quixĩ i ñaa tochixũanewa? ¿Rü taxacücax ñoma wüxi i duũxũ i to i nachixũanewa ne ũxũ rü paxaãchi nuxã ípemarexũrüxũ quixĩ?

9¿Rü taxacücax ñoma wüxi i yatü i naxĩxãchiãẽxũrüxũ quixĩ? ¿Rü taxacücax ñoma wüxi i churara i taxuacüma tüxũ rüngũxẽẽxũrüxũ quixĩ? Natürü, Pa Corix, cuma rü totanüwa cungexma, rü guxũma i toma nüxũ tacuax nax curü duũxũgü tixĩgüxũ. ¡Rü taxṹ i toxũ ícuwogüxũ! ==ñanagürü ga Yeremía.

10Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü nachiga i ngẽma Iraétanüxũ: —Ñaa duũxũgü rü norü me nixĩ nax choxna yaxĩgachixũ naxcax i tupananetagü. Rü ngẽmacax tama taãẽãcüma nüxũ chadawenü. Rü ñuxma rü tá nüxna chacuaxãchi i norü pecadugü, rü tá nüxna chaca naxcax i norü chixexũ ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]Rü nüma ga Cori ya Tupana rü choxũ̃ ñanagürü: —¡Taxṹ i choxũ̃ cucaaxũ̃xũ̃ nax ñaa duũ̃xũ̃gümaxã mexũ̃ chaxüxũ̃cax!

[12]Rü woo tá muẽxpüxcüna cuxaureãcüma cuyumüxẽgu, rü taxũtáma nüxũ̃ chaxĩnü i ngẽma curü yumüxẽwa choxna naxcax cucaxũ̃. Rü woo tá ãmaregü i naxũ̃nagü rü triguteexe chauxcax ícuguxgu rü taxũtáma namaxã chataãxẽ. Rü daimaxã, rü taiyamaxã, rü daxaweanemaxã tá chanadai ==ñanagürü choxũ̃.

[13]Rü choma chanangãxũ̃ rü ñachagürü nüxũ̃: —Natürü, Pa Corix, ngẽma duũ̃xũ̃güarü orearü uruũ̃gü rü namaxã nüxũ̃ nixugüe rü nataxutama i dai, rü taiya, rü cuma rü guxũ̃gutáma nüxna cunaxã i taãxẽ i ñaa nachicawa ==ñachagürü nüxũ̃.

[14]Rü yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü choxũ̃ nangãxũ̃ rü ñanagürü: —Ngẽxguma chauégagu ngẽmaxũ̃ yaxugügu i ngẽma duũ̃xũ̃güarü orearü uruũ̃gü, rü doraxũ̃ nixugümare. Rü tama choma ichanamuãchitanü, rü bai nax choma namaxã nüxũ̃ chixuxũ̃, rü bai nax ñuxgu namaxã chidexaxũ̃. Rü ngẽma nüxũ̃ nadaugüxũ̃ rü doramare nixĩ. Rü ngẽma nax nangoxetügüxũ̃ rü tama aixcüma nixĩ. Rü ngẽma ore rü nügüãẽwa nayauxgümarexũ̃ nixĩ. Rü ngẽma nixĩ i ngẽma orearü uruũ̃güneta nüxũ̃ ixugügüxũ̃.

[15]Rü choma ya Cori ya Tupana, rü ñachagürü nachiga i ngẽma orearü uruũ̃güneta i tama choma chamugüãcüma chauégagu nüxũ̃ ixugüxũ̃ nax nataxuxũ̃táma i dai rü taiya i ñaa nachixũ̃anewa. Rü nüma i ngẽma orearü uruũ̃güneta rü daigu rü taiyamaxã tá nayue.

[16]Rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i natanüwa nüxũ̃ yanaxugüxũ̃ i ngẽma ore i tama aixcüma ixĩxũ̃ rü naxmaxgümaxã, rü nanegümaxã, rü naxacügümaxã tá daigu rü taiyamaxã nayue. Rü ngẽma naxũ̃negü rü Yerucharéũ̃arü namagüwa tá ninuamare, rü taxúetama itanataxgü. Rü ngẽmaãcü tá nixĩ i naxütanügüãxũ̃ i norü chixexũ̃gü i ngẽma duũ̃xũ̃gü.

[17]¡Rü cumax, Pa Yeremíax, rü duũ̃xũ̃gümaxã nüxũ̃ ixu i ñaa ore rü ñanagürü nüxũ̃! “Choma rü taguma íchayachaxãchi nax ngunecü rü chütacü chaxaxuxũ̃


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nagagu i ngẽma taxũ̃ i ãũcümaxũ̃ i tá chorü duũ̃xũ̃güxũ̃ ngupetüxũ̃. Erü ngẽma guxchaxũ̃ i tá nüxũ̃ ngupetüxũ̃ rü nataxüchi.

18Rü ngẽxguma tá naanewa chaxũxgu, rü tá nüxũ̃ chadau i ngẽma daigu yuexũ̃ i duũ̃xũ̃gü. Rü ngẽxguma ĩanegu chaxücugu, rü tá nüxũ̃ chadau i duũ̃xũ̃gü i taiyamaxã iyuetanüxũ̃. Rü woo ngẽma orearü uruũ̃gü, rü ngẽma chacherdótegü rü wüxi i nachixũ̃ane i tama nüxũ̃ nacua̲xgüxũ̃wa tá nanagagü” ==ñanagürü.

### Yeremía rü Cori ya Tupanana naca

19Rü nüma ga Yeremía rü Cori ya Tupanana naca rü ñanagürü: —Pa Corix, ¿rü guxũ̃gutáma e̲xna Yudátanüxũ̃xũ̃ cuxo? ¿Rü e̲xna düxwa marü tama yáxna namaxã cuxĩnü i ngẽma Chióũ̃cüã̲xgü? ¿Rü ta̲xacüca̲x poxcu i taguma gúxũ̃maxã toxũ̃ cupoxcue? Rü ítayanguxẽẽgü nax mea toxũ̃ nangupetügüxũ̃ca̲x, natürü taxuxũ̃ma i mexũ̃ toxca̲x ínangu. Rü ítayanguxẽxẽ nax taãxẽ toxca̲x ínguxũ̃, natürü ãũcümaxũ̃xicatama toxca̲x ínangu.

20Rü nüxũ̃ tacua̲x, Pa Corix, nax poraãcü chixexũ̃ taxüxũ̃, naxrüxũ̃ ga yema nũxcümaũ̃güxũ̃ ga torü o̲xigü. Rü cupe̲xewa nixĩ i chixexũ̃ taxügüxũ̃.

21¡Rü ngẽma cuéga i üünexũ̃gagu, rü taxṹ i toxũ̃ cuxoxũ̃! ¡Rü taxṹ i nüxũ̃ cuxoxũ̃ ya yima ĩane ya curü tochicaxũ̃ i üünexũ̃ nawa ngẽxmane! ¡Rü nüxna nacua̲xãchi ga yema curü uneta ga tomaxã cuxüxũ̃, rü taxṹ i nüxũ̃ curüngũ̃maxũ̃!

22Pa Cori ya Tupana, nataxuma i tupananetachicüna̲xã i cuxrüxũ̃ nüxũ̃ cuáxũ̃ nax napuxẽẽãxũ̃. Rü taxucürüwa i dauxũ̃guxũ̃ i naane nüechamatama nanapuxẽxẽ. Rü cuma nixĩ i ícunanguxẽẽxũ̃ ya pucü, rü cuma nixĩ i cunaxüxũ̃ i guxũ̃ma i ta̲xacü i ngẽxmaxũ̃. Rü cuma nixĩ i aixcüma torü Tupana quixĩxũ̃. Rü ngẽmaca̲x nixĩ i cuxũ̃tawa ítayanguxẽẽxũ̃ i curü ngũ̃xẽxẽ ==ñanagürü ga Yeremía.

## Yeremía 15

### Tupana nanaxunagü i poxcu


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü choxũ̃: —Rü woo chi Moiché rü Chamué nua chauxũ̃tawa ĩxgu nax naétüwa yachogüexũ̃cax̲ i ñaa duũ̃xũ̃gü, rü marü taxũchima nüxṹ ichaxĩnü nax choxṹ nangechaũ̃tümüxũ̃güxũ̃ i ñaa duũ̃xũ̃gü. ¡Rü namaxã nüxũ̃ ixu rü choxna yaxĩgachitanü!

[2]Rü ngẽxguma tá cuxna nacagügu ¿rü ngextá chi itaxĩxũ̃? ñagügu, rü chauégagu tá ñacurügü nüxũ̃: “Yíxema marü tümamaxã naxuegugüxe nax dax̲aweanemaxã tayuexũ̃, rü dax̲aweanemaxã tá tayue. Rü yíxema marü tümamaxã naxuegugüxe nax daigu tayuexũ̃ rü daigu tá tayue. Rü yíxema marü tümamaxã naxuegugüxe nax taiyamaxã tayuexũ̃ rü tá taiyamaxã tayue. Rü yíxema marü tümamaxã naxuegugüxe nax ítawoxũ̃xũ̃ i ñaa nachixũ̃anewa rü tá ítawoxũ̃” = =ñanagürü.

[3]Rü choma ya Cori ya Tupana rü nüxũ̃ chixu rü ñachagürü: —Naxãgümücüraũ̃xũ̃ i poxcu tá pexcax̲ íchanguxẽxẽ. Rü daigu tá pexũ̃ nadai, rü airugü tá pexũ̃ nitúgü, rü ngurucugü tá pexũ̃ nangõ̲xgü, rü ñu̲xũchi naeũ̃gü i idüraexũ̃ tá pexũ̃ nangõ̲xcu.

[4]Rü guxũ̃táma i nachixũ̃anegüarü duũ̃xũ̃gü rü tá naxcax̲ namuũ̃e i ngẽma poxcu i Yudáanecüã̲xmaxã chaxueguxũ̃ nagagu ga yema chixexũ̃ ga Yudáanearü ãẽ̲xgacü ga Manaché ga Echequía nane üxũ̃ ga Yerucharéũ̃wa.

[5]¿Rü texéaxṹ tá pengechaũ̃tümüxũ̃gü, Pa Yerucharéũ̃cüã̲xgü? ¿Rü texé tá pemaxã tixauxãchi? ¿Rü texé tá pexcax̲ taxoegaãxẽ rü ítaca nax ñuxãcü pexũ̃ nangupetüxũ̃?

[6]Rü pemax, Pa Yerucharéũ̃cüã̲xgüx, rü choxũ̃ ípetax̲ rü choxna pexãgücax̲wegümare. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ̃ chixuxũ̃ i ngẽma. Rü ngẽma perü chixexũ̃gagu rü choma rü marü düxwa chipa nax pemaxã yáxna chaxĩnüxũ̃, rü ngẽmacax̲ i ñu̲xma rü tá pexũ̃ chapoxcue nax peyarüxoxũ̃cax̲.

[7]Rü ñoma maxẽarü pagüxũ̃rüxũ̃ tá pexũ̃ chawoone, rü ñaa nachixũ̃anearü ĩanegüwa tá pexũ̃ íchamuxũ̃. Rü tá chayangenexẽxẽgü rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

chayangexacüxẽxẽgü i ngẽma chorü duũxũgü. Rü tá chanadai, erü tama nüxũ narüxoechaũ i ngẽma chixexũ ga nagu namaxẽxũ.

8Rü yima márpechinüwa ngẽxmacü ya naxnücütẹxearü mumae tá tüxũ íchayaxügüxẽxẽ ya yíxema yutegüxe i Yerucharéũwa. Rü tocuchigu tá tüxũ chadai ya yíxema mamagü ya ingẽxtụ̈xünegüxe. Rü ngürüãchi tá tümatanügu chananguxẽxẽ i ngẽma taxũ i ngúxũ rü muũ.

9Rü yíxema mamagü ya muxacüxe rü tá tiyuãchitanü. Rü tá tingearü buanecüạ̃xgü nax tingũãtanücüüxũcạx rü cugüruũgü tá tixĩgü erü nayue i tümaxacügü. Rü ngẽma ngóonexũ rü waanexũ̃xũ tá tümacạx nayanguxuchigü. Rü poraãcü tá taxãneexũ̃chi rü taxuwatáma time. Rü yíxema maxűxẽ íyaxügüxe rü ngẽma tümaarü uanügüxũ tá tüxũ chadaixẽxẽ. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma chorü ore ==ñanagürü ya Cori ya Tupana.

### Yeremía rü ngechaũãcüma nidexa

10Poraãcü changechaũ, Pa Máx, nax ñoma i naanewa choxũ cungọxẽẽxũ. Rü narümemae chi nixĩ ga nax chayuxũ ga noxritama chabuxgu, erü guxũwama i ngextá íchaxũxũ̃wa rü duũxũgü rü chauxchi naxaie. Rü woo taguma texéaxű chananangetanü rü taguma texé choxű tanangetanü, natürü guxũma i duũxũgü rü chixexũ chomaxã nixugüe.

11Natürü nüetama, Pa Corix, nax chixexũ chomaxã yaxugüexũ. Erü cuma rü meama nüxũ cucuạx nax aixcüma mea chayanguxẽẽxũ i ngẽma puracü i choxna cuxãxũ rü poraãcü cupẹxewa naétüwa chachogüxũ i ngẽma chorü uanügü nax ícunanguxũ̃xẽẽxũcạx nawa i ngẽma norü guxchaxũgü i nagu namaxẽxũ.

### Tupana nanaxunagü nax Iraétanüxũ̃xũ napoxcuxũ

12Rü Tupana rü ñanagürü: —¿Texé tá nüxũ tarüporamae i ngẽma duũxũgü i nórtewaama ne ĩxũ i ñoma fierurüxũ rü bróũcherüxũ poraxüchixũ?

13Rü ngẽma perü pecadugügagu, Pa Iraétanüxũ̃x, rü tá perü uanügüna chanana i perü ngẽmaxũgü, rü perü diẽrugü, rü guxũma i tạxacü i pexű ngẽxmaxũ i perü naanewa nax nüma yanaxãxũcạx.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

14Rü ñu̱xma rü tá perü uanügümẹ̱xẽwa pexũ̃ changexmagüxẽxẽ, rü wüxi i naane i tama nüxũ̃ pecuáxũ̃wa tá pexũ̃ nagagü. Erü poraãcüxüchima pemaxã chanu rü ñoma wüxi ya üxü ya pexũ̃ iguxũ̃rüxũ̃ tá pexũ̃ chagu̱xẽxẽ ==ñanagürü ya Tupana.

### Yeremía rü Tupanana nacaama

15Rü yexguma ga Yeremía rü Tupanaxũ̃ nangãxũ̃ rü ñanagürü: —Pa Corix, Pa Tupanax, cuma nüxũ̃ cucua̱x i guxũ̃ma. ¡Rü choxna nacua̱xãchi rü paxa nua naxũ rü choxũ̃ yarüngũ̃xẽxẽ! ¡Rü choxũ̃ naxütanü rü napoxcue i ngẽma chowe ingẽxũ̃tanüxũ̃! ¡Rü taxṹ i yáxna namaxã cuxĩnüxũ̃ rü nüxṹ cunatauxchaxẽxẽxũ̃ nax choxũ̃ yama̱xgüxũ̃! ¡Rü dücax, nagu rüxĩnü nax cuxca̱x yixĩxũ̃ i poraãcü ngúxũ̃ chingexũ̃!

16Rü yexguma chomaxã quidexagu rü choma rü chanayaxu ga curü ore. Rü yema curü ore nixĩ ga choxũ̃ poraxẽẽxũ̃ rü choxũ̃ taãẽxẽẽxũ̃ erü curü duũ̃xũ̃ chixĩ, Pa Corix, Pa Tupana ya Guxũ̃étüwa Ngẽxmacüx.

17Rü choma rü tama namaxã chaxãmücü i ngẽma duũ̃xũ̃gü i norü petaguxicatama rüxĩnüexũ̃. Rü yexguma cuma choxũ̃ cuyaxu̱xgucürüwatama rü marü chaxicatama ichayarüxũ̃ũ̃xũ̃. Erü cuma naxchi choxũ̃ cuxaixẽxẽ i ngẽma duũ̃xũ̃gücüma i chixexũ̃.

18¿Rü ta̱xacüca̱x i ngẽma ngúxũ̃ i chingexũ̃ rü taguma choxũ̃ nangupetü? ¿Rü ta̱xacüca̱x i ngẽma chorü o̱xri rü nangearü üxũ̃áxũ̃, rü tama inaxĩnüchaũ̃xũ̃ i üxũ̃güwa? Rü cuma rü cha̱u̱xca̱x rü ñoma wüxi i natü i ngearü dexááxũ̃rüxũ̃ chomaxã quixĩ ==ñanagürü ga Yeremía.

### Cori ya Tupana rü Yeremíaxũ̃ nangãxũ̃ga

19Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Yeremíaxũ̃ nangãxũ̃ rü ñanagürü: —Ngẽxguma cha̱u̱xca̱x cutaegu̱xgu, rü wena tá cuxũ̃ chayaxu rü choxṹ tá cupuracü. Rü ngẽxguma chi nüxũ̃ curüxoxgu nax natüca̱xmamare quidexamarexũ̃, rü chi nüxũ̃ quixuxgu i ore i aixcüma mexũ̃, rü cuma tá nixĩ i aixcüma chorü orearü uruxũ̃ quixĩxũ̃. Rü name i nüma i duũ̃xũ̃gü cuxca̱x nawoegu, natürü tama name nax cuma naxca̱x cutaeguxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[20]Choma rü ñoma wüxi i naxtapüx i bróũchenaxcax i taxúema nüxũ rüyexeramaexũrüxũ tá cuxũ chixĩxẽxẽ napexewa i ñaa duũxũgü. Rü cumaxã tá nügü nadai, natürü taxũtáma cuxũ narüyexeramaegü. Erü choma rü cumaxã tá changexma nax cuxũ íchapoxũxũcax rü cuxũ íchanguxuchixẽẽxũcax. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma chorü ore.

[21]Rü naxmexwa tá cuxũ íchanguxuchixẽxẽ i ngẽma duũxũgü i chixexũgu maxẽxũ. Rü naxmexwa tá cuxũ íchanguxuchixẽxẽ i ngẽma duũxũgü i máetagüxũ! ==ñanagürü ga Cori ya Tupana.

## Yeremía 16

### Yeremía nanayaxu i Cori ya Tupanaarü mugü

[1-2]Cori ya Tupana rü chomaxã nidexa, rü ñanagürü choxũ: —Pa Yeremíax, ¡taxű i nagu cuxãmaxũ rü taxű i ñaa nachixũanewa cuxű nangẽxmaxũ ya cunegü rü cuxacügü!

[3]Erü choma ya Cori ya Tupana rü tá cumaxã nüxũ chixu nax taxacü tá nüxũ ngupetüxũ i ngẽma duũxũgü nanegü rü naxacügü i ñaa nachixũanegu buexũ rü ñuxũchi ngẽma papagü rü mamagü i nüxű nangẽxmaxũ ya nanegü rü naxacügü.

[4]Rü daxaweanegü i ãũcümaxũmaxã tá nayue, rü taxúetama naxcax taxauxe, rü bai tá texé inataxgüxũ. Rü ñoma naũrüxũ tá waixũmüanewa nawogümare. Rü daigu tá nayue, rü ñuxũchi taiyamaxã tá nayue. Rü ngẽma naxũnegü rü ngurucugü rü naeũgü i idüraexũ tá nanangõxgü ==ñanagürü.

[5]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü ta choxũ: —¡Taxű i nagu cuxücuxũ ya wüxi ya ĩpata ya ngechaũ nawa ngẽxmane naxcax i wüxi i yuxũ! ¡Rü taxű i cuxaxuxũ naxcax i ngẽma yuxũ rü taxű icunangoxẽẽxũ nax naxcax cungechaxũxũ i ngẽma yuxũ! Erü ñaa duũxũgü rü nüxna chayaxũgachixẽxẽ i chorü taãxẽ, rü chorü ngechaũ, rü chorü ngechaũtümüxũ. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[6]Rü ngẽma duũxũgü i diẽruã̲xgüxũ̃ rü ngẽma ngearü diẽruã̲xgüxũ̃ rü tá nayue i ñaa nachixũanewa. Rü taxúetama itanata̲xgü, rü bai tá texé naxca̲x auxexũ̃, rü bai tá texé tügü tawítüxũ̃ne rüẽ̲xna tügü taba̲i̲xeru nax ngẽmaãcü tanango̲xẽẽxũ̃ nax naxca̲x tangechaxũ̃xũ̃ i ngẽma yuexũ̃.

[7]Rü taxúetama texé i taxũ̃ i õna taxü naxca̲x i natanüxũ̃ i ngẽma yuexũ̃, nax ngẽmaãcü nataãẽgüxũca̲x. Rü woo ngẽxguma nanatü rüẽ̲xna naé yu̲xgu rü taxúetama tanataãẽxẽẽgü i tümatanüxũ̃.

[8]¡Rü ngẽxgumarüxũ̃ tá ta taxũtáma nagu cuxücu ya yima ĩpata ya taxũ̃ i õna nawa ínango̲xgüne, rü bai tá nax natanüwa curütoxũ̃ nax namaxã cuchibüxũca̲x rü cuxaxexũca̲x!

[9]Erü choma ya Cori ya Guxãétüwa Ngẽxmacü ya Iraétanüxũarü Tupana ixĩcü, rü nüxũ̃ chixu, rü ñachagürü: “Choma rü ñaa nachixũanewa tá ichayanaxoxẽxẽ i ngẽma petagüarü wiyaegü rü ngẽma taãẽgüarü wiyaegü, rü ñu̲xũchi ngẽma ngĩgüarü wiyaegü. Rü ngẽma rü perü ngunexũ̃gügu tátama nixĩ i nangupetüxũ̃, rü pexetügümaxã tátama nixĩ i nüxũ̃ pedauxũ̃”.

[10]Rü ngẽxguma tá duũxũ̃gümaxã nüxũ̃ quixuxgu i ñaa ore, rü tá cuxna nacagü, rü ñanagürügü tá: “¿Rü ta̲xacücа̲x ya Cori ya Tupana rü toxca̲x ínananguxẽxẽ i ngẽma taxũ̃ i guxchaxũ̃? ¿Rü ta̲xacü i chixexũ̃ napẽ̲xewa taxü ya yimá torü Cori ya Tupana?” ñanagürügü tá.

[11]Rü cuma rü ñaãcü tá cunangãxũ̃gü: “Cori ya Tupana rü nüxũ̃ nixu rü ñanagürü: ‘Rü ngẽma tá pexũ̃ nangupetü yerü yema nũxcümaũ̃güxũ̃ ga perü o̲xigü rü choxna nixĩgachi rü tupananetachicüna̲xãgüwe narüxĩ, rü naxca̲x nangutaque̲xegü rü nüxũ̃ nicua̲xüũ̃gü. Rü nümagü rü choxũ̃ ínata̲xgü rü tama nayanguxẽẽgü ga yema ucu̲xẽgü ga choma namaxã nüxũ̃ chixuxũ̃.

[12]Rü pema rü yema nũxcümaũ̃güxũ̃ ga perü o̲xigüarü yexera chixexũ̃ pexügü. Erü wüxichigü i pema rü penaxü i ngẽma chixexũ̃gü i peãẽwa nagu perüxĩnüexũ̃ rü ñu̲xũchi tama chauga pexĩnüe.

[13]Rü ngẽmaca̲x tá nixĩ i pexũ̃ íchawoxũ̃xũ̃ i ñaa naanewa rü wüxi i nachixũane i pema rü ñu̲xũchi yema nũxcümaũ̃güxũ̃ ga perü o̲xigü tama


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nüxũ cuaxgüxũwa tá pexũ chamugüxũ. Rü ngéma tá nixĩ i ngunecü rü chütacü norü tupananetachicünaxãgüxũ picuaxüũgüxũ. Choma rü taxũtáma marü pemaxã chixãũxãchi' ", ñacurügü nüxũ ==ñanagürü.

14Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nüxũ nixu rü ñanagürü: —Rü tá ínangugü i ngunexũgü i taxũtáma nagu ñapegügüxũ: "¡Namaxũ ya Cori ya Tupana ga Equítuanewa Iraétanüxũxũgü ígaxũcü!" ñapegügüxũ.

15Rü ngẽma ngunexũgügu rü ñapegürügü tá: "¡Namaxũ ya Cori ya Tupana ya Iraétanüxũxũ ínguxũxẽxẽcü naxmexwa i ngẽma nórtewaama ngẽxmaxũ i nachixũane rü naxmexwa i guxũma i ngẽma togü i nachixũanegü i nagu iwoonexũ!" ñapegürügü tá. Erü choma rü tá naxcax pexũ chawoeguxẽxẽ i perü naane ga nũxcümaũgüxũ ga perü oxigüna chaxãxũ.

16Natürü i ñuxma rü petanüwa tá chanamugü i muxũma i perü uanügü nax ngẽmaãcü pexũ ínayauxũxũcax ñoma choxni ínayauxũxũrüxũ. Rü ngẽmawena rü petanüwa tá chanamugü i togü i perü uanügü i ñoma cueneetanüxũrüxũ pexcax daugüxũ i guxũnema ya maxpűnegügu rü ngüchitaeruxũgügu rü woo nutagüarü ãxmaxũgügu nax pexũ nadaixũcax.

17Erü nüxũ chadau ga guxũma ga yema chixexũ ga pexügüxũ, erü chauxcax rü taxuxũma inicux. Rü ngẽma perü pecadugü rü bai i wüxi i chauxchaxwa icúxũ.

18Rü nawa tá ichanaxügü nax taxreexpüxcüna pexũ chapoxcuexũ naxcax i perü chixexũgü rü perü pecadugü. Erü penaxãũãchixẽxẽ i chorü naane namaxã i ngẽma perü tupananetachicünaxãgü i ingearü maxũáxũ. Rü yema naane ga guxũgucax pexna chaxãxũwa rü penaxü ga yema chixexũgü ga naxchi chaxaixũ ==ñanagürü ga Cori ya Tupana.

### Yeremía rü Cori ya Tupanana nacaama

19Rü choma i Yeremía rü Cori ya Tupanana chacaama rü ñachagürü: —Pa Corix ya Chorü Poraxẽẽruxũ rü Chorü Tüpechitaruxũ, rü cuma nixĩ i choxũ ícupoxũxũ i ngẽxguma ãũcümaxũwa changexmagu. Rü cuxũtawa tá naxĩ i nachixũanecüãxgü i naane iyacuáxũwa ne ĩxũ, rü cuxũ tá ñanagürügü: "Yema nũxcümaũgüxũ ga torü oxigü rü yema taxuwama mexũ rü ngearü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

poraáxũ ga tupananetachicünaxãgü nixĩ ga namaxã natupanaãxgüxũ”, ñanagürügü tá.

20“¿Rü namexũ ya yatü nax nümatama naxüaxũ i norü tupanagü? ¡Rü ngẽma tupananetachicünaxãgü rü tama aixcüma Tupana nixĩgü!” ==ñanagürü ga Yeremía.

### Cori ya Tupana rü Yeremíaxũ nangãxũ

21Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Yeremíaxũ nangãxũ rü ñanagürü: —Ngẽmacax i choma rü noxtacüma tá ngẽma duũxũgüxũ chanawex i chorü pora. Rü ngẽmaãcü tá nüxũ nacuaxgü nax choma chixĩxũ ya Cori ya Tupana ==ñanagürü.

## Yeremía 17

### Yudátanüxũarü pecadu rü norü poxcuchiga

1Rü nüma ga Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Pa Yudátanüxũx, ngẽma perü pecadu rü perü maxũne ya itaixũnegu naxümatü namaxã i purumáũ i fierunaxcax i diamántepexexũ. Rü ngẽxgumarüxũ ta perü ãmaregüarü guruũchataxcuregu naxümatü i perü pecadugü.

2-3Rü penegü rü pexacügü rü ta nüxna nacuaxãchie i ngẽma tupananetachicünaxãgüarü ãmaregüarü guruũgü rü ngẽma Acheráchicünaxãgü ga naigü ga itaetaxũtüxũwa rü ngüchitaerugüxũwa rü naanegüwa yexmagüxũ. Rü ngẽma perü pecadugügagu rü tá togüxũ chanadexẽxẽ i ngẽma perü ngẽmaxũgü rü perü diẽrugü rü ngẽma perü tupananetachicünaxãgü i guxũma i perü naanewa ngẽxmagüxũ.

4Rü perü pecadugügagu tá nüxna ípechoxũ i ngẽma naane ga pexna chaxãxũ nax perü yixĩxũcax. Rü ngẽma perü uanügümexẽwa tá pexũ changexmagüxẽxẽ nawa i wüxi i naane i tama nüxũ pecuáxũ. Erü ngẽma chorü nu rü ñoma wüxi ya üxüemarüxũ ninai i pexũ tá íguxũ ==ñanagürü.

5Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Choma rü poxcu tümamaxã chaxuegu ya yíxema choxna ixũgachixe rü tümarüxũ duũxũgüna rüyoexe rü ngẽmaarü ngũxẽẽcax dauxe.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[6]Rü yíxema duũxẽ ya choxna ixũgachixe rü ñoma chuchuxũ i chianexũwa rüxüxũrüxũ tá tixĩ nax taguma texé tüxna dauxũ. Rü ñoma wüxi i chuchuxũ i ínayucüraanexũwa rü taxúema íxãpataxũwa rüxüxũrüxũ tixĩ ya yíxema duũxẽ ya choxna ixũgachixe.

[7]Natürü mexũ tümamaxã chaxuegu ya yíxema choxna rüyoexe rü chauxũtawa tümaarü ngũxẽẽca̱x íca̱xe.

[8]Rü yíxema duũxẽ ya choxna rüyoexe rü ñoma wüxi i nanetü i natücutüwa rüxüxũ rü dexáwa nadagüchúmaxãxũrüxũ tixĩ. Rü ngẽma nanetü rü tagutáma nagüátü i ngẽxguma yapaanegu. Rü natanü rü guxũgutáma nabaca rü guxũgutáma naxoecha.

### Duũxũarü ĩnüchiga

[9]Rü nataxuma i ta̱xacü i duũxũãẽrüxũ idorata̱xáxũ rü chixexũgu rüxĩnüxũ. ¿Rü texé tá nüxũ cuáxũ i ngẽma nagu naxĩnüxũ?

[10]Rü choma ya Tupanaxicatama nixĩ i aixcüma chanangugüxũ i norü ĩnü i wüxichigü i duũxũ, rü chaxicatama nixĩ i nüxũ chacuáxũ nax ta̱xacügu naxĩnüxũ. Rü ngẽma tamaxũxũãcütama tá tüxṹ chanaxütanü ya wüxíechigü ==ñanagürü.

[11]Ngẽma duũxũ i chixexũgu nügü diẽruáxũ, rü ñoma wüxi i nguga i toguxecharaũ chuexẽẽxũrüxũ nixĩ. Rü ngẽma duũxũ rü ngẽxguma tauxta nayaxüchigu rü tá nüxna nixũ i ngẽma diẽru rü düxwa ñoma wüxi i duũxũ i naechitamare maxũxũrüxũ tá nixĩ.

[12]Rü choma i Yeremía rü ñachagürü: Rü yima cupata, Pa Tupanax, rü nawa nangẽxma i curü tochicaxũ i üünexũ rü mexẽchixũ. Rü noxritama naxu̱xgu ya yima cupata rü yima ma̱xpṹnegu naxü.

[13]Pa Corix, cuwa nixĩ i ínanguxẽẽgüãxũ i Iraétanüxũ nax ícunapoxũxũ. Rü guxũma i ngẽma cuxũ íta̱xgüxũ rü tá naxãnee. Rü guxũma i ngẽma cuxna ixĩgachitanüxũ rü ñoma wüxi i duũxũéga i waixũmüte̱xegu naxümatüxũrüxũ inayarüxomare, nagagu nax cuxũ ínata̱xgüxũ, Pa Tupanax. Rü cuma nixĩ i toxna cunaxãxũ i maxũ ñoma dexá i nutawa chuxchuxũrüxũ.

### Yeremía rü Cori ya Tupanana nacaama


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

14¡Pa Corix, cha̱u̱xca̱x yataanexẽxẽ! Rü ngẽxguma i choma rü tá cha̱u̱xca̱x nitaane. ¡Rü choxũ̃ ínapoxũ̃! Rü ngẽxguma rü taxũtáma choxũ̃ nima̱xgü. Erü cuxũ̃xicatama nixĩ i chicua̱xüxũ̃xũ̃.

15Natürü, Pa Corix, ngẽma duũ̃xũ̃gü rü choxũ̃ ñanagürügü: —¿Ta̱xacü namaxã nangupetü i ngẽma Cori ya Tupanaarü ore? ¡Rü tanaxwa̱xe nax ñu̱xmatama nüxũ̃ tadauxũ̃ nax yanguxũ̃ i ngẽma norü ore! = =ñanagürügü choxũ̃.

16Natürü i choma rü tama cuxna naxca̱x chaca nax curü duũ̃xũ̃güca̱x ícunanguxẽẽxũ̃ i wüxi i taxũ̃ i guxchaxũ̃, rü bai nax chanaxwa̱xexũ̃ nax guxchaxũ̃gü naxca̱x íngugüxũ̃. Cuma rü meama nüxũ̃ cucua̱x ga yema nüxũ̃ chixuxũ̃, yerü cupe̱xewa nixĩ ga nüxũ̃ chixuxũ̃ ga yema.

17¡Rü taxṹ i ãũcümaxũ̃wa choxũ̃ cungẽxmaxẽxẽxũ̃! Erü cuma rü chorü poxũ̃ruxũ̃ quixĩ i ngẽxguma guxchaxũ̃gü cha̱u̱xca̱x ínguxgu.

18¡Rü naxãneexẽxẽ i ngẽma chorü uanügü, rü taxṹ i choxũ̃ cuxãnexẽxẽxũ̃! Rü ngẽmaãcü i nümagü rü tá naxãnee, rü tama i chomax. ¡Rü taxũ̃ i guxchaxũ̃ naxca̱x ínanguxẽxẽ, rü wüxicana iyanaxoxẽxẽ!

**Ngũ̃chigaarü ngunexũ̃chiga**

19Rü Cori ya Tupana rü ñanagürü choxũ̃: —Pa Yeremíax, ¡Nawa naxũ i Yerucharéũ̃arü poxeguxũ̃arü ĩã̱x i Duũ̃xũ̃güarü Ĩã̱xgu ãégaxũ̃! ¡Rü ngẽxma yachi i ngextá ínachocuxũ̃wa rü ínachoxũ̃xũ̃wa i ngẽma Yudátanüxũ̃arü ãẽ̱xgacügü! ¡Rü ngẽmawena rü ngẽmatama naxü i ngẽma togü i Yerucharéũ̃arü ĩã̱xgüwa!

20¡Rü ngẽma ãẽ̱xgacügümaxã rü guxũ̃ma i Yudátanüxũ̃maxã rü guxũ̃ma i Yerucharéũ̃cüã̱xgü i ngẽma ĩã̱xgüwa ichocuxũ̃maxã nüxũ̃ ixu i chorü ore i ñaxũ̃: “Nüxũ̃ iperüxĩnüe ya Cori ya Tupanaarü ore!” = =ñaxũ̃!

21Erü Cori ya Tupana rü ñanagürü: —¡Pexuãxẽ nax tama ngũ̃xchigaarü ngunexũ̃gu peyangexũ̃ i pexweta rü tama nua Yerucharéũ̃arü ĩã̱xgüwa namaxã pichocuxũ̃!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[22]¡Rü taxű i pepatagüwa pexwetagü ípenuxũxũ i ngũxchigaarü ngunexũgu! ¡Rü ngẽma ngunexũgu rü taxuxũtáma i puracü pexü! ¡Rü penaxaure i ngẽma ngũxchigaarü ngunexũ yema nũxcümaũgüxũ ga perü o̲xigüxũ chamuxũrüxũ!

[23]Natürü ga nümagü rü tama chauga naxĩnüe rü tama nayanguxẽxẽ ga yema namaxã nüxũ chixuxũ. Erü duũxũgü i tama ixĩnüechaũxũ nixĩgü rü tama naga ĩnüechaũ ga yema chorü uc̲uxẽgü.

[24]Rü choma ya Cori ya Tupana rü ñachagürü: "¡Ẽcü aixcüma chauga pexĩnüe! ¡Rü taxű i ĩanearü ĩã̲xgüwa pexwetagümaxã pechocuxũ i ngũxchigaarü ngunexũgu! ¡Rü penaxaure i ngẽma ngunexũ rü taxuxũma i t̲a̲xacürü puracü pexü!

[25]Rü ngẽxguma ngẽmaãcü penaxauregu i ngẽma ngunexũ, rü guxũgutáma Dabítanüxũ nixĩ i Yudáanearü ãẽ̲xgacügü ixĩgüxũ rü Dabíarü tochicaxũwa rütogüxũ. Rü nümagü rü guxũgutáma norü carugümaxã rü norü cowarugümaxã daa ĩanegu nachocu namaxã i norü ngũxẽẽruũgü rü Yudáanecüã̲xgü rü Yerucharéũcüã̲xgü. Rü daa ĩane rü guxũgutáma duũxũgümaxã naxããcu.

[26]Rü ngẽma duũxũgü i naigü ya Yudáanearü ĩanegücüã̲x ya Yerucharéũarü ngaicamagünewa ngẽxmagüne rü Yerucharéũwa tá naxĩ. Rü ngẽxgumarüxũ ta i ngẽma Bẽyamíũanecüã̲x, rü doxonexũcüã̲x, rü máxpü̲xanexũcüã̲x, rü Négueanecüã̲x rü ngéma Yerucharéũwa tá naxĩ. Rü Tupanapatawa tá nanagagü i naxũnagü nax Tupanac̲a̲x ínagugüaxũc̲a̲x. Rü ngéma tá nanangegü i norü ãmaregü i arínagü rü pumarat̲e̲xegü rü togü i norü ãmaregü i namaxã Tupanana moxẽ yaxãgüxũ.

[27]Natürü ngẽxguma taxũtáma naga pexĩnüegu i ngẽma pexũ chamuxũ rü tama penaxauregu i ngẽma ngũchigaarü ngunexũ, rü ngẽxguma ngẽma ngunexũgu Yerucharéũarü ĩã̲xgüwa penanucugu i ngẽma pexwetagü, rü choma rü daa ĩanearü ĩã̲xgüwa tá chayanaixẽxẽ ya üxü ya ínaguxũne ya ãẽ̲xgacüpatagü i Yerucharéũwa. Rü yima üxü rü taxúxetáma tüxű̃ natauxcha nax tayaxoxẽẽxũ", ñachagürü = =ñanagürü ya Cori ya Tupana.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

## Yeremía 18

### Üwechiruũgu ixuxũ i ore

[1]Nüma ga Cori ya Tupana rü chomaxã nidexa rü ñanagürü:

[2]—¡Ẽcü, írüxĩ rü yea üwechixũpatawa naxũ! Rü ngéma tá cumaxã nüxũ chixu i wüxi i ore ==ñanagürü.

[3]Rü yexguma ga choma ga Yeremía rü ícharüxĩ rü üwechixũpatawa chaxũ. Rü yexma nüxũ ichayangau ga guma üwechixũ ga máquinawa waixũmü ímexẽẽcü.

[4]Rü yexguma tama mea nüxṹ ínanguxuchigu ga yema nawechi ga naxüxũ, rü wenaxarü nanaxü yema waixũmüwatama rü ñu̱xmata yema nüma nanaxwa̱xexũãcüma nüxṹ ínanguxuchi.

[5]Rü yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü ñanagürü choxũ:

[6]—Dücax, Pa Iraétanüxũx ¿tama e̱xna inamexũ i ngẽma üwechixũ waixũmümaxã üxũrüxũ pemaxã chanaxüxũ? Rü ngẽma waixũmü rü üwechiruxũ nixĩ i namaxã icuáxũ rü ngẽxgumarüxũ ta nixĩ i chomax nax pemaxã ichacuáxũ. Rü chomatama ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma.

[7]Rü ngẽxguma choma chanaxwa̱xegu rü choxṹ natauxcha nax noxtacüma chanapoxcuxũ rü chanaxoxẽẽxũ i wüxi i nachixũane rü íchanata̱xüchixũ i ngẽma norü ãe̱xgacü.

[8]Natürü ngẽxguma chi ngẽma nachixũane rü nüxna yaxũgachigu i ngẽma chixexũ i nagu namaxũxũ, rü marü taxũchima naxca̱x ngéma chanamu i ngẽma poxcu i naxca̱x íchamexẽẽxũ.

[9]Rü ngẽxgumarüxũ ta ega choma chanaxwa̱xegu rü choxṹ natauxcha nax chanaporaxẽẽxũ rü chanataxẽẽxũ i wüxi i nachixũane.

[10]Natürü ngẽxguma chi ngẽma nachixũane chixexũ naxu̱xgu rü tama naga naxĩnügu i ngẽma chorü ucu̱xẽ, rü taxũtáma nüxna chanaxã i ngẽma mexũgü i namaxã chaxueguxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]Dücax, Pa Yeremíax, ¡rü namaxã nüxũ ixu i guxũma i Yudáanecüa̲xgü rü Yerucharéũcüa̲x i duũxũgü rü choma ya Cori ya Tupana rü ñacharügü nüxũ: “Ñu̲xma rü marü nagu charüxĩnü nax pexũ chapoxcuexũ! ¡Rü nüxũ perüxoe i ngẽma chixexũ i nagu pemaxẽxũ, rü penamexẽxẽ i pecüma, rü mexũ pexügü!” ñacharügü nüxũ.

[12]Natürü i nümagü rü tá ñanagürügüama cuxũ: “¡Marütama nax tomaxã nüxũ quixuechaxũ i ngẽma! Erü tanaxwa̲xe nax toma nagu tarüxĩnüexũãcüma tamaxẽxũ, rü ngẽmaãcü taxúegama nax taxĩnüexũ, erü ngẽma nixĩ i toma nagu tarüxĩnüexũ”, ñanagürügüama tá cuxũ.

[13]Rü ngẽmaca̲x ya Cori ya Tupana rü ñanagürü: “¡Ẽcü ngẽma to i nachixũanecüa̲xgüna pecagü, rü aixcüma nüxũ naxĩnüe i nangexgumaraxũxũ i chixexũ! ¡Rü ngẽma Iraétanüxũ i duũxũgü rü taxüchixũ i chixexũ naxügü!

[14]Rü ngẽma gáuxũ i chóxũ i Líbanuarü ma̲xpűnegüchitaeruwa ngẽxmaxũ rü taguma ínayachaxãchi nax ngẽxma nayixũ. Rü ngẽma natüxacügü i ma̲xpűnegüwa ne ya̲xgüxũ rü taguma ínayachaxãchigü nax yayaxũ.

[15]Natürü ngẽma chorü duũxũgü rü ínayachaxãchigü nax chowe naxĩxũ. Rü ngẽmaãcü choxũ inayarüngümae. Erü tupananetagüca̲x pumara nigute̲xegü. Rü nüxna ínachocu ga yema mugü ga nũcüma nüxna chaxãxũ. Rü nagu naxĩ i nacümagü i chixexũ ga ũpa taguma nüxũ nacua̲xgüxũ.

[16]Rü ngẽmaãcü nanachianexẽẽgü i ngẽma nachixũane, rü ngẽma togü i duũxũgü rü namaxã naba̲i̲xãchie. Rü guxũma i ngẽma duũxũgü i nawa chopetüxũ rü baixãchimaxã naneaerugü.

[17]Choma rü ñoma wüxi ya buanecü ya éstewaama ne ũxcürüxũ tá chanawoone i ngẽma Iraétanüxũ. Rü tá norü uanügucha̲xwa chayabuxmüxẽxẽ. Rü ngẽxguma ngẽma ngunexũ i nagu chanapoxcuexũwa nanguxgu rü tá nüxna chaxãca̲xwe̲xmare rü taũxtáma íchanapoxũ” ==ñanagürü.

### Duũxũgü rü chixexũ Yeremíamaxã naxüechaũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[18]Rü yema duũxũgü rü ñanagürügü: —Ngĩxã nagu tarüxĩnüe i tạxacü namaxã taxü i Yeremía nax nüxũ naxoxũcạx nax guxchaxũchiga tamaxã yaxuxũ. Erü tagutáma nataxu i togü i chacherdótegü i tüxũ ngúexẽẽxũ, rü tagutáma nataxu i togü i yatügü i nüxũ icuáxũ i tüxũ ucụxẽgüxũ, rü tagutáma nataxu i togü i orearü uruũgü i Tupanaarü orexũ tamaxã ixugüxũ. Ngĩxã ãẽxgacüpẹxewa ítanaxuaxũ nax ngẽmaãcü yamạxgüãxũcạx. Rü taxũtáma naga taxĩnüe i ngẽma nüxũ yaxuxũ ==ñanagürügü.

### Yeremíaarü yumüxẽ

[19]Rü nüma ga Yeremía rü ñaãcü nayumüxẽ: —¡Pa Corix, choxṹ irüxĩnü! ¡Rü nüxũ naxĩnü i ngẽma chorü uanügü nüxũ ixugüxũ!

[20]¿Rü cuxcạx namexũ nax chixexũmaxã naxütanüxũ i ngẽma mexũ i naxcạx chaxüxũ? Nümagü rü marü choxũ nicaxmaxũgü, erü choxũ nimạxgüchaũ. ¡Rü nüxna nacuạxãchi nax marü cuxna naxcạx chacaxũ nax namaxã curüngũxmüxũcạx rü nüxna cuyaxũgachixẽẽgüxũcạx i ngẽma curü nu!

[21]Rü ngẽmacạx i ñụxma rü cuxna naxcạx chaca nax taiyamaxã rü taramaxã nayuexũ i nanegü rü naxacügü i ngẽma duũxũgü i chixexũ chomaxã ügüxũ rü ngẽma naxmạxgü rü ngẽnegüxũ rü ngetegüxũ íyaxügüxũ rü ngẽma nategü rü dạxaweanemaxã nayue rü ngẽma norü ngextụ̈xügü rü daigu nayue.

[22]¡Rü ngürüãchimare natanüwa namugü i wüxitücumü i ngíxtạạgüxũ nax nüxũ ixĩnüexũcạx i ngẽxguma norü muũmaxã napatawa naxchạxwa aixta naxüegu! Erü wüxi i ãmaxũ nicaxmaxũgü nax ngẽmagu choxũ yayauxgüxũcạx, rü chạụxcạx inanaxügü i wüxi i bocupararuxũ.

[23]Natürü i cumax, Pa Corix, rü nüxũ cucuạx i ngẽma naãxẽwa nagu naxĩnüexũ nax choxũ yamạxgüxũcạx. ¡Rü taxṹ i nüxṹ nüxũ cungechaxũxũ i ngẽma norü chixexũgü, rü taxṹ i nüxṹ nüxũ curüngũmaxũ i ngẽma norü pecadugü! ¡Ẽcü cugüpẹxegu yayixẽxẽ, rü curü numaxã napoxcue! ==ñanagürü ga Yeremía.

## Yeremía 19

### Ore i tũxũ i puxũgu ixuxũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü choxũ: —¡Ngĩxca̱x nataxe i wüxi i tũxũ rü ñu̱xũchi naxca̱x nangema i ñuxre i ĩanearü ãe̱xgacügü rü ñuxre i chacherdótegüarü ãe̱xgacügü!

[2]¡Rü ñu̱xũchi Ben-inóũarü Doxonexũwa naxũ i ĩã̱x i Tũxũgü i Puexũgu ãégaxũarü to̱xma̱xtawa! ¡Rü ngéma naxunagü i ngẽma ore i tá cumaxã nüxũ chixuxũ!

[3]¡Rü ñacurügü tá: “Pa Yudáanearü Ãe̱xgacügüx rü Pa Yerucharéũcüã̱xgüx, ¡rü iperüxĩnüe ya yimá Iraétanüxũarü Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacüarü ore i ñaxũ! Rü ñaa naanewa tá chanamu i wüxi i taxũ i guxchaxũ. Rü guxãtáma ya yíxema nüxũ ĩnüchigaxe rü tá taba̱ixãchie.

[4]Erü ngẽma Iraétanüxũ i Yudáanewa ngẽxmagüxũ, rü choxna nixĩgachi, rü ñaa doxonexũwa taxũ i chixexũ naxügü. Rü pumarate̱xe naxca̱x nigugü i tupananetagü ga noxri tama nüxũ nacua̱xgüxũ rü bai ga norü o̱xigü nüxũ cua̱xgüxũ rü bai ga yema nuxíraxũxũ ga Yudáanearü ãe̱xgacügü nüxũ cua̱xgüxũ. Rü ñaa doxonexũgu rü yema tupananetagüca̱x tüxũ nadai ga guxema naxacügü ga taxuxũma ga chixexũ ügüxe.

[5]Rü naétü ãmarearü guruũgü naxügü nax yemawa naxacüxe tüxũ ínagu naxca̱x ga tupananeta ga Baá. Rü ngẽma nacüma i chixexũ rü tama choma chanamu nax naxügüã̱xũca̱x rü taguma namaxã nüxũ chixu rü bai i ñuxgu chauãẽwa ínanguxũ ga yema.

[6]Rü ngẽmaca̱x rü tá nawa nangu i ngunexũgü i ñaa nachica i doxonexũ rü marü taxũtáma Tópearü doxonexũ i Ben-inóũgu naxãéga. Rü tá doxonexũ i Máetachicagu naxãéga. Rü chomatama ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma ore.

[7]Rü ñaa doxonexũgu tá inayarüxo i ngẽma Yudáanecüã̱xgü rü Yerucharéũcüã̱xgü nagu rüxĩnüexũ. Rü norü uanügüme̱xẽgu tá chanayixẽxẽ nax nadaiaxũca̱x rü ngẽmaãcü ngurucugü rü aigü namaxã ãwemügüxũca̱x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]Rü choma rü daa ĩane rü wüxi i chianexũ̃xũ̃ tá chananguxuchixẽxẽ. Rü ngẽxguma duũ̃xũ̃gü nüxũ̃ daugügu rü tá nabaı̱ixãchie. Rü guxãma ya nawa chopetüxe rü tá namaxã tabaı̱ixãchie nax nachitaxũ̃xica ngéma yaxüxũ̃.

[9]Rü daa ĩane ya Yerucharéũ̃wa tá chanamugü i norü uanügü rü tá nüxũ̃ ínachomaeguãchi. Rü ngẽmacaı̱x taxucürüwa ngextá naxĩ ya yimá ĩanecüa̱x. Rü ngẽmagagu taiya tá naxcaı̱x ínangu rü ngẽmacaı̱x i ngẽma duũ̃xũ̃gü rü düxwa tá naxacüxegü tüxũ̃ nangõxgü, rü nügütátama nangõxcue", ñacurügü tá nüxũ̃.

[10]Rü nawena nax nüxũ̃ quixuxũ̃ i ngẽma cumaxã nüxũ̃ chixuxũ̃, ¡rü yapuxẽxẽ i ngẽma tũ̃xũ̃ napẽxegu i ngẽma ãẽxgacügü i cuxũ̃ ümücügüxũ̃!

[11]¡Rü nüxũ̃ ñacurügü tá: "Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü ñanagürü: 'Daa ĩane rü tá nagu chapogü ñoma wüxi i tũ̃xũ̃ ngĩxũ̃ ipuãchixẽẽxũ̃rüxũ̃ i taxuacüma wena ngĩxũ̃ imexẽẽcürüxũ̃! Rü nüma i duũ̃xũ̃gü rü tá ñaa doxonexũ̃ i Tópegu nanataı̱xgü i norü yuexũ̃gü erü marü taxugu nanataı̱xgüéga.

[12]Rü ngẽmaãcü tá namaxã chanaxü ya daa ĩane rü norü duũ̃xũ̃gü. Rü ngẽma nax Tópemaxã chaxüxũ̃rüxũ̃ rü tá daa ĩane ya Yerucharéũ̃maxã chaxü, erü muxũchixũ̃ i yuexũ̃ tá nagu nataı̱xgü'. Rü chomatama ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ̃ chixuxũ̃ i ngẽma ore.

[13]Rü ngẽma doxonexũ̃ i Tóperüxũ̃ rü chopẽxewa tá nixãũãchi ya yima ĩpatagü ya Yerucharéũ̃cüa̱x rü yima Yudáanearü ãẽxgacügüpatagü rü ngẽma ĩa̱xtügü ga nawa woramacurigücaı̱x pumaratẽxe yagugüxũ̃ rü bínu ga ãmarexũ̃ nagu nabagüxũ̃ naxcaı̱x ga yema tupananetagü" ==ñanagürü ga Tupana.

[14]Rü yemawena ga Yeremía rü ínixũ ga Tópewa ga Cori ya Tupana namaxã idexaxũ̃wa. Rü Tupanapataı̱xtügu nayachi rü yéma guxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gümaxã nidexa rü ñanagürü nüxũ̃:

[15]—Nüma ya Cori ya Guxãétüwa Ngẽxmacü ya Iraétanüxũ̃arü Tupana ixĩcü rü ñanagürü: "Daa ĩanecaı̱x rü guxũ̃nema ya norü ngaicamagüne ya ĩanegücaı̱x


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tá íchananguxẽxẽ i guxũma i ngẽma poxcu i pemaxã nüxũ chixuxũ, erü tama naga pexĩnüechaũ i chorü ore” ==ñanagürü.

## Yeremía 20

### Yeremía rü ngúxũ ninge

[1-2]Rü nüma ga Pachú ga Imé nane ga chacherdóte ga Tupanapataarü dauruũgüarü ãẽxgacü ixĩcü, rü yexguma nüxũ naxĩnügu ga yema ore ga Yeremía nüxũ ixuxũ, rü nanu. Rü norü duũxũgüxũ namu nax nacuaixgüãxũcax. Rü yema Yerucharéũarü poxeguxũarü ĩãx ga Bẽyamíũgu ãégaxũxũtawa ga Tupanapataarü ngaicamawa yexmaxũ nayachotaparagü.

[3]Rü moxũãcütama rü nüma ga Pachú rü norü duũxũgüxũ namu nax Yeremíaxũ íyachogüparagüxũ. Rü yexguma ga nüma ga Yeremía rü ñanagürü nüxũ: —Nüma ya Cori ya Tupana rü nanaxüchicüxü i cuéga, rü Magúx-michabígu cuxũ naxüéga.

[4]Erü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü: “Muũ tá cuxcax rü cumücügücax íchanguxẽxẽ. Rü cuxetümaxã tá nüxũ cudau nax cupexegu taramaxã cumücügüxũ nadaixũ i norü uanügü. Rü ngẽma Yudáanecüãx rü Babiróniaanearü ãẽxgacümexẽgu tá nayi. Rü nüma rü tá Babiróniaanewa nanagagü ya daa ĩanecüãx i duũxũgü norü mugüruxũ. Rü ngẽxma taramaxã tá nayadai.

[5]Rü ngẽxgumarüxũ ta rü curü uanügüna tá chanana i guxũma ya daa ĩanearü diẽrugü rü norü ngẽmaxũgü i tatanüxũ rü guxũma i diẽru i Yudáanearü ãẽxgacüarü ixĩxũ nax Babiróniaanewa nanaaxũcax.

[6]Rü cumax, Pa Pachúx, rü Babiróniaanewa tá cuxũ nagagü wüxigu namaxã i cupatacüãx. Rü ngẽxma tá nixĩ i cuyuxũ. Rü ngẽxma tá cuxũ nataxgü namaxã i guxũma i cumücügü ga doraxũ namaxã quixuxũ” ==ñanagürü ga Yeremía.

### Yeremía rü Tupanamaxã narüxutaga

[7]Rü nüma ga Yeremía rü Tupanaxũ ñanagürü: —Pa Corix, Pa Tupanax, cuma rü choxũ cuwomüxẽxẽ. Rü cuma rü choxũ quimuchigüama rü düxwa cuga chaxĩnü. Rü cuma rü chorü yexera cupora rü choxũ curüporamae. Rü ñuxma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

rü guxũ i oragu daa ĩanearü cugüruxũ chixĩ, rü duũxũgü rü chaugu nidauxcüraxũgü.

8Rü guxũguma i ngẽxguma chidexagu rü chanaxunagü i poxcuchiga rü daichiga. Rü ngẽmacax i daa ĩanecüax rü guxũguma chixexũ chomaxã nixugüe rü choxũ nacugüe, erü nüxũ chixu i curü ore.

9Rü ngẽxguma chi nagu charüxĩnügu nax nüxũ charüxoxũ nax nüxũ chixuxũ i curü ore, rü ngẽxguma i ngẽma curü ore i chorü aixepewa ngẽxmaxũ, rü chi ñoma üxü ya choxũ iguxũrüxũ nixĩ. Rü ngẽma norü naixũ rü ñuxmata chauxchinaxãwa nangu. Rü yáxna taax namaxã chaugü chaxĩnüxẽxẽ nax tama nüxũ chixuxũcax i ngẽma curü ore, natürü tama namaxã chapora.

10Rü nüxũ chaxĩnü nax duũxũgü rü cugüãcüma chauchiga yadexagüxũ. Rü guxũwama choxũ naxãxũnegüxũ i duũxũgü rü ngẽmacax chamuũ. Rü nügümaxã ñanagürügü: “Ngĩxã ítanaxuaxũgü”, ñanagürügü. Rü woo i ngẽma chomücügü rü ínananguxẽẽgü nax ngürüãchi taxacürü chixexũ chaxüxũ. Rü ñanagürügü: “Rü nügü tátama nixĩ i chixexũgu nanguxẽẽxũ, rü ngẽxguma i yixema rü tá tayayauxgü rü yixema inaxwaxexũ tá namaxã taxü”, ñanagürügü.

11Natürü i cumax, Pa Corix, Pa Tupanax, rü chauxũtawa cungexma ñoma wüxi i churara i poraxüchixũrüxũ. Rü ngẽmacax i ngẽma chowe ingẽxũtanüxũ rü cuxmexgu tá nayi, rü tagutáma choxũ narüporamaegü. Rü ngẽma nagu naxĩnüxũ rü chixri tá nüxṹ ínanguxuchi rü tá naxãnee. Rü ngẽma chixexũ i naxügüxũ rü tagutáma nüxna inarüxo.

12Pa Corix, Pa Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacüx, cuma rü aixcüma nüxũ cucuax nax mea cunangugüxũ i norü maxũ i wüxichigü i duũxũ. Rü cuma rü mea nüxũ cucuax i ngẽma nüxicatama nagu naxĩnüxũ i wüxichigü. ¡Rü choxũ nüxũ nadauxẽxẽ nax ñuxãcü tá cunapoxcuxũ i ngẽma duũxũgü! Erü cuxmexgu nixĩ i chanaxüxũ i ngẽma chorü guxchaxũgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

13¡Rü ngĩxã tórü wiyaemaxã Cori ya Tupanaxũ ticuaxüũgü rü moxẽ nüxna taxã! Rü yíxema naxĩxãchiãẽgüxe rü nüma nixĩ i tüxũ ínapoxũxũ naxmexwa i ngẽma chixexũ ügüxũ.

14Rü wüxi ga chixexũ nixĩ ga yema ngunexũ ga nagu chabuxũ. Rü nachixe ga yema ngunexũ ga nagu chaué choxũ ngoxẽẽxũ.

15Rü nachixe ga yema yatü ga chaunatüxũ taãẽxẽẽxũ ga yexguma tümamaxã nüxũ yaxuxgu nax wüxi i tümane i yatüxũ íxraxũ!

16¡Rü Tupana napoxcu i ngẽma yatü guma ĩanegü ga Tupana tama nüxũ nangechaxũãcüma napoxcuenerüxũ! ¡Rü ẽxũwa rü tüxũ naxĩnü nax aita taxüexũ ya yíxema taxũ i ngúxũ ingegüxe! ¡Rü tocuchigu nüxũ naxĩnü nax naxunagüxũ i dai!

17¿Rü taxacücax ga Cori ya Tupana ga tama wüxicana chauéanügutama choxũ nayuxẽẽxũ nax yemaacü ga chaué rü chauxchiquexe nax tixĩxũcax rü taguchima chabuxũ ga choma?

18¿Rü taxacücax nixĩ ga changóxũ exna nax ngúxũ chingexũcax rü changechaũxũcax, rü guxũ i ngunexũ chaxãneexũcax? ==ñanagürü ga Yeremía.

## Yeremía 21

### Cori ya Tupana nüxũ nixu nax Yerucharéũcax tá ínanguxũ i poxcu

1Rü Yudáanearü ãẽxgacü ga Chedequía rü nanamu ga Pachú ga Maquía nane, rü ñuxũchi chacherdóte ga Chofonía ga Maachía nane nax Yeremíaxũtawa naxĩxũcax rü ñaa orexũ namaxã yanaxugüxũcax, rü Yeremíaxũ ñanagürügü:

2-3—¡Toxũ rüngũxẽxẽ, rü toxcax Cori ya Tupanamaxã idexa! Erü Nabucudonochó i Babiróniaanearü ãẽxgacü rü toxcax ínayaxüãchi. Rü ngürüãchi nüma ya Cori ya Tupana rü norü poramaxã wüxi i mexũ toxcax naxüx nax ngẽmaãcü Nabucudonochó toxna yaxĩgachixũcax ==ñanagürügü. Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü Yeremíamaxã nidexa. Rü nüma ga Yeremía rü nanangãxũ ga yema duũxũgü ga Chedequía yéma mugüxũ rü ñanagürü nüxũ:


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[4]—Chedequíamaxã nüxũ pixu rü Cori ya Iraétanüxũarü Tupana rü ñanagürü: “Choma rü tá ĩanegu chanaxücuxẽxẽ i ngẽma curü churaragü i ĩanearü düxétügu Babiróniaanearü ãẽxgacüarü churaragümaxã nügü daixũ. Rü ñu̱xũchi ngẽma Babiróniacüã̱x i Cadéutanüxũ i poxeguxũarü düxétüwaama pexũ íchomaeguxũ rü daa ĩanearü ngãxũgu tá chanangutaque̱xexẽxẽ.

[5]Rü chomatátama chorü poramaxã, rü taxũ i chorü numaxã tá pemaxã yigü tadai.

[6]Rü tá chanadai i guxũma i duũxũgü i daa ĩanecüã̱x. Rü wüxi i da̱xaweane i poraxũmaxã tá nayue i duũxũgü rü naxũnagü.

[7]Rü ngẽmawena rü Nabucudonochóme̱xẽwa, rü ñu̱xũchi ngẽma togü i uanügü i máxwa̱xegüxũme̱xẽwa, tá chanangexmagüxẽxẽ i Yudáanearü ãẽxgacü i Chedequía wüxigu namaxã i norü churaragüerugü, rü churaragü, rü ñu̱xũchi yima ĩanecüã̱x i duũxũgü i tama da̱xawemaxã, rü daimaxã, rü taiyamaxã yuexũ. Rü choma rü tá chanamu i Nabucudonochó nax tama nüxṹ nangechaũ̃tümüũgüãcüma, rü tama namaxã yaxãũxãchieãcüma taramaxã nadaiaxũ i ngẽma duũxũgü. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma ore.

[8]¡Rü ngẽxgumarüxũ ta duũxũgümaxã nüxũ ixu rü choma ya Cori ya Tupana rü ñachagürü! ¿Rü ngexũ̃rüxüxü nixĩ i penaxwa̱xegüxũ, rü maxũ rüe̱xna yu?

[9]Rü yíxema daa ĩanewatama tügü inuxũgüxe rü aixcüma daigu rüe̱xna taiyamaxã rüe̱xna da̱xaweanemaxã tá tayue. Natürü yíxema tügü ixãgüxe rü nawe rüxĩxe i ngẽma Cadéutanüxũ i ñu̱xma daa ĩanec̱ax íyaxüãchixũ rü taxũtáma tayue. Rü ngẽmaãcü tá yuwa tügü ítanguxũ̃xẽxẽ.

[10]Erü choma rü daa ĩanemaxã chanaxuegu nax guxchaxũ naxc̱ax íchanguxẽẽxũ rü taxuxũma i mexũ. Rü Babiróniaanearü ãẽxgacüme̱xẽgu tá chananguxẽxẽ ya daa ĩane, rü nüma rü tá nayagu. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma”, ñanagürü.

### Cori ya Tupana rü guxchaxũ Yudáanearü ãẽxgacümaxã naxuegu


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11-12]Rü Cori ya Tupana rü Yeremíaxũ ñanagürü ta: “¡Yudáanearü ãẽxgacü ya Dabítaxamaxã chauégagu nüxũ ixu i ñaa ore i ñaxũ: Írüxĩnü i ñaa Cori ya Tupanaarü ore: Guxũ i ngunexũgu mea curü duũxũgümaxã inacuax! ¡Rü ngẽma diẽruãxgüxũmẽxẽwa tüxũ ínanguxũxẽxẽ ya yíxema duũxẽgü i chixri tümamaxã inacuaxgüxe nax tama ngẽma chixexũ i cuxüxũgagu cuxna nanguxũcax i chorü nu, ñoma üxüema i inaixũ i taxucürüwama texe ixoxẽẽxũrüxũ!” ñanagürü.

### Cori ya Tupana rü nüxũ nixu i ngẽma poxcu i Yerucharéũcax tá inguxũ

[13]Rü Cori ya Tupana rü ñanagürü ta: “Pa Ĩane ya Yerucharéũx, cuma rü doxonexũmaxã icucuax ñoma wüxi ya nuta ya taxüchicü ya doxonexũwa ngẽxmacürüxũ. Natürü choma ya Cori ya Tupana rü poraãcü cumaxã chanu. Pemax rü ñapegürügü: ‘¿Rü taxacü tá nüxṹ natauxcha nax taxcax íyaxüãchixũ? ¿Rü taxacü tá nüxṹ natauxcha nax nua tórü cuxchicaxũwa nangugüxũ?’ ñaperügügü.

[14]Choma rü tá pexũ chapoxcue, erü ngẽma nixĩ i pexna üxũ nagagu i ngẽma chixexũgü i pexügüxũ. Rü nawa tá chanangixichi i ngẽma perü naixnecügü. Rü yima üxüema rü tá nayaxaxẽxẽ i guxũma i ngẽma naixnecügü i perü ĩanecüwawa ngẽxmagüxũ. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma” ==ñanagürü ga Yeremía.

## Yeremía 22

### Cori ya Tupana rü Yudáanearü ãẽxgacücax nüxũ nixu i ore

[1-2]Cori ya Tupana rü choxũ ñanagürü: —Pa Yeremíax, ¡ãẽxgacüpatawa naxũ rü yima Yudáanearü ãẽxgacü ya Dabíarü tochicaxũwa rütocüpẽxewa, rü ngẽma norü ngũxẽẽruũgüpẽxewa, rü ñũxũchi guxũma ya yima ĩanearü duũxũgüpẽxewa ñanagürü nüxũ!: “¡Iperüxĩnüe i Cori ya Tupanaarü ore!

[3]¡Rü mea duũxũgümaxã inacuax rü mexũ i nacümagu pemaxẽ i ñaa nachicawa! ¡Rü ngẽma diẽruãxgüxũmẽxẽwa tüxũ ínanguxũxẽxẽ ya yíxema duũxẽgü i chixri tümamaxã inacuaxgüxe! ¡Rü taxṹ i chixri namaxã pixĩgüxũ i ngẽma to i nachixũanecüãxgü, rü yíxema taxcutagü, rü ñũxũchi yíxema


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yutegüxe! ¡Rü taxű i ñaa nachicagu tüxũ pimáxũ ya yíxema duũxẽ ya taxuxũma i chixexũ üxe!

4Rü ngẽxguma tá aixcüma peyanguxẽẽgu i ngẽma pexũ chamuxũ rü guxũgutáma Dabítanüxũ nixĩ i Yudáanearü ãẽxgacügü ixĩgüxũ rü Dabíarü tochicaxũwa rütogüxũ. Rü nümagü rü guxũgutáma norü carugümaxã rü norü cowarugümaxã daa ĩanegu nachocu namaxã i norü ngũxẽẽruũgü rü daa ĩanearü duũxũgü

5Natürü ngẽxguma taxũtáma naga pexĩnüegu i ñaa pemaxã nüxũ chixuxũ rü naxchipẹxexica tá ngéma nayaxü ya daa ãẽxgacüpata. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma” ==ñanagürü ya Cori ya Tupana.

6Erü Cori ya Tupana rü ñanagürü nachiga ya daa Yudáanearü ãẽxgacüpata: —Cuma ga ũpa rü chạụxcạx rü yima mạxpűne ya Garaáxrüxũ quixĩ nax cumexũ, rü ñoma Líbanuarü ngüchitaeruxũrüxũ chạụxcạx quixĩ nax cumexũ. Natürü i ñụxma rü cumaxã chanaxuegu rü tá chianexũxũ cuxũ chixĩxẽxẽ rü wüxi i nachica i ngearü duũxũáxũ tá quixĩ.

7Rü uanügü i ixãxnexũ tá cuxcạx ngéma chamugü nax cugu yapogüexũcạx. Rü nagu tá nachexgüe ya yima curü caxtagü ya imexẽchine ya ocayiwanaxcạx, rü ñụxũchi tá üxüétüwa nayawocu.

8Ngẽmawena rü muxũtama i nachixũanecüạ̃x i duũxũgü rü tá nawa nachopetü ya daa ĩane, rü ñụxũchi nügüna tá nacagü, rü ñanagürügü tá: “¿Tạxacücạx ya Cori ya Tupana rü ñaãcü nanapoxcu ya daa ĩane ya taxũne?” ñanagürügü tá.

9Rü nügü nangãxũgü tá, rü ñanagürügü tá nügümaxã: “Yerü yema duũxũgü nüxna nixĩgachitanü ga yema uneta ga norü Cori ya Tupana namaxã üxũ, rü naxcạx nangutaquẹxegü rü nüxũ nicuạxũgü ga tupananetachicünạxãgü”, ñanagürügü tá nügümaxã ==ñanagürü ya Cori ya Tupana.

### Yeremía rü ãẽxgacü ga Charúũchiga (Yoáca) nidexa

10¡Rü taxű i ãẽxgacü ya yucü ya Yochíacạx pexauxexũ! Rü narümemae nixĩ nax nane i Charúũcạx pexauxexũ, erü nüma rü to i nachixũanewa nanagagü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

rü tagutáma nataegu. Rü ngẽxma tá nayu, rü tagutáma wena nüxũ nadau i ngẽma norü naane i nagu nabuxũ.

11-12Erü nüma ya Cori ya Tupana rü nachiga nidexa i Charúũ̃ i Yochía nane i nanatüwena Yudáanearü ãẽ̲xgacü ixĩcü rü marü to ga nachixũ̃anewa nagagüãcü. Rü ñanagürü: —Nüma ga Charúũ̃ rü tagutáma nataegu, rü ngẽma nachica i nawa nagagüáxũ̃gu tá nayu, rü tagutáma wena nüxũ nadau i ñaa nachixũ̃ane ==ñanagürü.

### Ore i ãẽ̲xgacü i Yoachíũ̃chiga

13Rü nüma ga Cori ya Tupana rü ãẽ̲xgacü ga Yoachíũ̃chiga ñanagürü: —Pa Ãẽ̲xgacüx, wüxi i ngechaũ̃ nixĩ i cuxca̲x, erü cuma rü cunaxü ya ãẽ̲xgacüpata rü naigü ya ĩpatagü ya itaxũ̃ne, natürü chixexũ̃ cuxü erü tama tüxṹ cunaxütanü ya yíxema cuxṹ naxügüxe.

14Rü cuma rü ñacurügü: “Wüxi ya taxũ̃ne ya ãẽ̲xgacüpata tá chaugüxṹ chaxü. Rü norü dauxũ̃chixũ̃wa rü tá nangẽxma i ñuxre i naxmachiãgü i taxũ̃”, ñacurügü. Rü cuyataxẽxẽ i norü beũ̃tánagü. Rü ngẽma naxtapü̲xgü rü mürapewa i ocayiwamaxã cuyapexgü. Rü ñu̲xũchi chauxruxũ̃ i dauxũ̃maxã cuyachagü.

15¿Ẽ̲xna nagu curüxĩnü nax wüxi i ãẽ̲xgacü i mexũ̃ quixĩxũ̃ ega mexũ̃ne ya ãẽ̲xgacüpata ya ocayiwamaxã pexmachianewa cungexmagu? Rü gumá cunatü rü taãẽãcüma namaxũ̃ yerü aixcüma mea duũ̃xũ̃gümaxã inacua̲x. Rü yemaca̲x nixĩ ga duũ̃xũ̃gü ga nüxũ̃ nangechaxũ̃güxũ̃.

16Rü tüxũ̃ ínapoxũ̃ ga guxema ingearü diẽruã̲xgüxe rü guxema guxchaxũ̃wa yexmagüxe. Rü yemaca̲x nixĩ ga mea nüxũ̃ nangupetüxũ̃ ga gumá cunatü. Rü yema naxüxũ̃wa inanawe̲x nax aixcüma choxũ̃ nacuáxũ̃. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ̃ chixuxũ̃ i ngẽma ore.

17“Natürü i cuma rü naxca̲x cuxoegaãxẽ i ngẽma curü ngẽmaxũ̃gü i chixexũ̃wa cuyaxuxũ̃. Rü cuyama̲x ya yíxema taxuxũ̃ma i ta̲xacürü chixexũ̃ ügüxe. Rü ñu̲xũchi chixri tümamaxã icucua̲x rü ngetanüãcü tüxũ̃ cupuracüexẽxẽ ya yíxema curü duũ̃xẽgü” ==ñanagürü ga Cori ya Tupana.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

18Rü Cori ya Tupana rü Yudáanearü ãẽxgacü ya Yoaquíũ̃ ya Yochía nanechiga nidexa rü ñanagürü: —Taxúetama cuxcạ̃x taxaxu i ngẽxguma cuyụ̃xgu. Rü taxúetama texé ñatagürü: "¡Ãẽxgacücạ̃x changechaũ̃, Pa Chauenexẽ! ¡Rü ãẽxgacücạ̃x changechaũ̃, Pa Chaueyạ̃x! ¡Rü ãẽxgacücạ̃x changechaũ̃, Pa Corix! ¡Rü cuxcạ̃x tangechaxũ̃, Pa ãẽxgacüx!" ñatagürü. Rü ngẽmaãcü taxúetama cuxcạ̃x tangechaxũ̃ i ngẽxguma cuyụ̃xgu.

19Rü ngẽxguma cuyụ̃xgu rü Yerucharéũ̃arü namagügu tá cuxũ̃ nitúgümare. Rü Yerucharéũ̃arü düxétüwa tá cuxũ̃ nayatạ̃xgü ñoma wüxi i búru ítáxũ̃rüxũ̃ ==ñanagürü ga Cori ya Tupana.

### Cori ya Tupanaarü ore ga Yerucharéũ̃chiga

20Cori ya Tupana rü yema Yudátanüxũ̃xũ̃ ñanagürü: —Pa Yudátanüxũ̃x, ¡ẽcü mạ̃xpṹne ya Líbanugu pexĩgü rü ngéma aita pexügü! ¡Rü mạ̃xpṹne ya Bacháũ̃wa rü petagae! ¡Rü ngẽma Abaríũ̃arü ngüchitaeruũ̃güwa aita pexügü! Erü guxũ̃ma i ngẽma nachixũ̃anegü i nüxũ̃́ peyaxõgüxũ̃ rü uanügümẹ̃xẽwa nangẽxmagü.

21Choma rü pemaxã chidexachirẹ̃x ga yexguma mea pexũ̃ nangupetügu, natürü ga pema rü tama chauga pexĩnüechaũ̃. Rü woetama yemaacü pixĩgü ga yexguma noxri pengóegu, rü taguma chauga pexĩnüechaũ̃.

22Rü guxũ̃táma i perü ãẽxgacügü rü tá nigagü ñoma buanecü yagagüxũ̃rüxũ̃. Rü guxũ̃ma i ngẽma togü i nachixũ̃anegü i nüxũ̃́ peyaxõgüxũ̃ rü tá ta uanügümẹ̃xẽwa nangẽxmagü. Rü pema rü tá pexãnee rü taxuwatáma pime nagagu i guxũ̃ma i ngẽma chixexũ̃gü i pexügüxũ̃.

23Rü ñụ̃xma i cumax, Pa Ãẽxgacüx, rü cutaãxẽ nawa ya yima mexũ̃ne ya ãẽxgacüpata i Líbanuwa ne naxũ̃ i ocayiwamaxã pexcüwagüne. Natürü ngúxũ̃ tá quinge i ngẽxguma ngẽma ãũcümaxũ̃gü cuxcạ̃x íngugügu, ñoma wüxi ya ngexe ya íxraxacüxe i ngúxũ̃ ingexerüxũ̃ ==ñanagürü ga Cori ya Tupana.

### Tupanaarü ore ga Yeconíacạ̃x ixĩxũ̃

24-25Rü yexguma nayụ̃xgu ga Yoaquíũ̃ rü nane ga Yeconía nachicüxü Yudáanearü ãẽxgacü ningucuchi. Rü Cori ya Tupana rü Yeconíaxũ̃ ñanagürü:


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

—Chauégagu cumaxã chanaxuegu rü woo nax ñoma wüxi i ãnera i chorü tügünemẹxẽwa ixücuchixữrüxữ nax quixĩxữ, rü tá cuxữ íchatạxüchi nax ãẹ̃xgacü quixĩxữ nax ngẽmaãcü curü uanügü i nüxữ cumuữxüchixữgüna cuxữ chamuxữcạx. Rü ngẽma Babiróniaanearü ãẹ̃xgacü i Nabucudonochóna, rü ñụxũchi ngẽma Cadéugüna tá cuxữ chamu.

[26]Rü wüxigu cuémaxã ñaa naanewa tá pexữ íchawoxữ nax wüxi i naane i tama nagu pebuexữgu peyuexữcạx i pema i taxre.

[27]Rü ngẽmaãcü i pema rü tagutáma naxcạx pewoegu i ngẽma naane i naxcạx pewoeguchaữxüchixữ ==ñanagürü.

### Tupanaarü orearü uruxữ rü Yeconíachiga nidexa

[28]Yeconía rü ñoma wüxi i tüxữ i púxữ i taxuwama mexữrüxữ nixĩ. Rü wüxi i naxchipẹxe i taxúema naxwạxexữrüxữ nixĩ. ¿Rü tạxacücạx i nüma rü nanegü rü naxacügü i wüxi i naane i tama nüxữ nacuạxgüxữwa nagagüãxữ?

[29]¡Pa Ñoma i Naanex, Pa Ñoma i Naanex, Pa Ñoma i Naanex! ¡Nüxữ naxĩnü i ngẽma Cori ya Tupanaarü ore!

[30]Rü Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Ngẽxguma poperagu penaxümatüégagu i ñaa yatü i Yeconía, rü yatü i ngexacüxữ ñaxữ ngẽxma tá pexümatü. Rü yatü i taxuwama mexữ ñaxữ tá ngẽxma pexümatü. Erü taxuxữtáma i nanegü ãẹ̃xgacüwa nangu nax Dabíarü tochicaxữwa natoxữcạx rü ngẽmaãcü Yudáanearü ãẹ̃xgacü nax yixĩxữcạx ==ñanagürü ya Cori ya Tupana.

## Yeremía 23

### Yudáane rü yixcüra tá nüxữ̃ nangema i norü ãẹ̃xgacügü i mexữ

[1]Nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Nügümaxã nangechaữgü i ngẽma ãẹ̃xgacügü i tama mea nüxna daugüxữ i chorü duữxữgü, rü ngẽmacạx inarütauxe rü nawoone ==ñanagürü.

[2]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü nüxữ i ngẽma ãẹ̃xgacügü i Iraétanüxữmaxã icuáxữ: —Pema rü penawoone i chorü duữxữgü, rü penaxĩgüxẽxẽ rü tama aixcüma mea nüxna pedaugü. Dücax, ñụxma i choma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

rü ngẽma chixexũgü i pexügüxũca tá pexũ chapoxcue. Rü chomatama ya Cori ya Tupana nixĩ i pemaxã nüxũ chixuxũ i ngẽma.

3Rü chomatátama chayagagü i ngẽma chorü duũxũgü ga togü ga nachixũanegügu chawoonexũ. Rü tá chanaxĩtaquexexẽxẽ nax wena nachixũanecax nawoeguxũcax, rü ngẽmaãcü ngéma yamuxũcax.

4Rü natanügu tá chanamugü i ãẽxgacügü i aixcüma mea nüxna dauxũ nax ngẽmaãcü taxucaxma namuũexũcax, rü taxuxũma iyarütaxuxũcax. Rü chomatama ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma ==ñanagürü.

5Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Wüxi i ngunexũ rü wüxi ya Dabítaxaxüchi tá Iraétanüxũarü ãẽxgacü nixĩ. Rü nüma rü tá mea chorü duũxũgümaxã inacuax, erü aixcüma tá cuax nüxṹ nangẽxma. Rü nüma rü aixcüma tá nüxũ narüngũxẽxẽ i chorü duũxũgü nax ngẽmaãcü yanawexãchixẽẽãxũcax i norü guxchaxũgü i ñoma i naanewa.

6Rü ngẽxguma nüma ãẽxgacü yixĩxgu rü Yudáane rü taxũtáma to i nachixũane namaxã inacuax rü ngẽma Iraéanearü duũxũgü rü taxucaxtama namuũe. Rü ngẽma tá namaxã naxugüãxũ ya yimá ãẽxgacü rü “Cori ya Tamaxã Poracü”, tá nixĩ i naéga ==ñanagürü ga Tupana.

7Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Tá ínangugü i ngunexũgü i taxũtáma nagu ñapegügüxũ: “Namaxũ ya Cori ya Tupana ga Equítuanewa Iraétanüxũxũ ínguxũxẽẽcü”.

8Natürü ñapegürügü tá: “Namaxũ ya Cori ya Tupana ga nachixũane ga nórtewaama yexmaxũwa rü yema togüama ga nachixũanegü ga nagu tawoonexũwa tüxũ ínguxũxẽẽcü i yíxema i Iraétanüxũ”, ñapegürügü tá. Rü perü naanewa tátama peyamaxẽ ==ñanagürü ya Tupana.

### Ore nachiga ga orearü uruũgüneta

9Cori ya Tupana chomaxã nüxũ nixu i wüxi i ore i pechiga Pa Orearü Uruxũgünetax. Rü ngẽmacax i choma i Yeremía rü poraãcü choxṹ nangux rü nidụxru i chauxune, rü ñoma wüxi i duũxũ i bínumaxã ngãxũxũrüxũ chixĩ napexewa ya Cori ya Tupana rü norü ore i üünexũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[10]Rü ñaa nachixũane rü namaxã nayapa i duũxũgü i Tupanana ixĩgachixũ rü tama aixcüma naga ĩnüexũ. Rü ngẽma orearü uruũgüneta rü paxa naxca̱x nadaugü nax chixexũ naxügüxũ. Rü ngẽmaca̱x ya Cori ya Tupana rü chixexũ namaxã naxuegu i ñaa naane rü chianexũxũ nayangucuchixẽxẽ. Rü ñu̱xma i ngẽma wocachitaũgüarü maxẽgü rü marü nipagü.

[11-12]Rü Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Woo ngẽma orearü uruũgü, rü ngẽma chacherdótegü rü tama aixcüma choxṹ nayaxõgü. Rü chopatagu nüxũ ichayangau nax chixexũ naxügüxũ. Rü ngẽmaca̱x ngẽma nama i nagu naxĩxũ rü tá naxẽane rü tá nacorama. Rü tá ngéma nüxũ nacu̱xnetagü nax ngẽxma yayixũca̱x. Rü ngẽma ngunexũ i nagu tá nüxna chacaxũ i norü chixexũgüchiga, rü guxchaxũwa tá nangẽxmagü. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma ore.

[13]Choma rü marü nüxũ chadau i ngẽma Chamáriaanearü orearü uruũgüneta nax chixexũ naxügüxũ rü ngẽmaãcü choxũ nanuxẽẽgüxũ. Erü nüxũ nixugü nax tupana yixĩxũ i Baá rü ngẽmaãcü choxna nayaxĩgachixẽxẽ i chorü duũxũgü i Iraétanüxũ.

[14]Rü choma rü marü nüxũ chadau i ngẽma Yerucharéũarü orearü uruũgüneta nax poraãcü chixexũ naxügüxũ. Rü ngexũgü i ãtéxũmaxã namaxẽxũ rü duũxũgüxũ nawomüxẽẽgüxũ. Rü ngẽma duũxũgü i chixexũgu maxẽxũaxṹ nanangúchaũxẽxẽ nax tama nüxna yaxĩgachixũca̱x i ngẽma chixexũ i nagu namaxẽxũ. Rü nümagü i ngẽma orearü uruũgüneta rü ñu̱xũchi ngẽma ĩanecüã̱xgü rü chope̱xewa rü ñoma Chodómacüã̱x rü Gomóracüã̱xrüxũ nixĩgü.

[15]Rü ngẽmaca̱x i choma ya Cori ya Tupana ya Guxũétüwa Ngẽxmaxe, rü namaxã chanu i ngẽma orearü uruũgüneta rü ñachagürü nüxũ: “Pexũ tá chanango̱xẽxẽ i ta̱xacü i üxüxũ, rü pexũ tá nawa chaxaxegüxẽxẽ i dexá i üxchíüxũ, erü pemax, Pa Yerucharéũarü Orearü Uruũgünetax, rü pegagu nixĩ nax guxũ i ñaa nachixũanewa nanguxũ i chixexũ” = =ñanagürü.

[16]Rü Cori ya Tupana ya Guxũétüwa Ngẽxmacü rü ñanagürü: —¡Pa Iraétanüxũ, taxṹ i naga pexĩnüexũ i ngẽma orearü uruũgüneta nüxũ ixugüxũ!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Erü ngẽma nüxũ yaxugüxũ rü doramare nixĩ, rü dexagü i nügüãẽwatama nayauxgüxũ i tama choma namaxã nüxũ chixuxũ nixĩ.

17Rü ngẽma orearü uruũgüneta rü ñanagürügü nüxũ i ngẽma duũxũgü i tama chorü orega ĩnüexũxũ: “Guxũtáma mea pexṹ ínanguxuchi”, ñanagürügü. Rü ngẽma orearü uruũgüneta rü ñanagürügü nüxũ i ngẽma duũxũgü i nümatama nagu naxĩnüexũgu rüxĩnüexũ: “Taxuxũtáma i chixexũ pexca̱x ínangu”, ñanagürügü ==ñanagürü ya Tupana.

### Yeremíaarü dexa

18¿Natürü texé nüxũ tacua̱x i ngẽma ẽxũguxũ i Cori ya Tupanaxicatama nagu rüxĩnüxũ? ¿Rü texé nüxũ tadau rüẽxna nüxũ taxĩnü i ngẽma norü ore? ¿Rü texé nüxṹ itarüxĩnü?

19Rü ngẽma norü nu ya Cori ya Tupana rü ñoma wüxi ya tacü ya buanecürüxũ nixĩ, rü ñoma wüxi ya tacü ya buanecü ya ixa̱ũ̱xẽmacürüxũ nixĩ naxca̱x i ngẽma chixexũarü üruũgü.

20Rü ngẽma norü nu ya Cori ya Tupana rü taxũtáma ínayachaxãchi ñu̱xmata yanguxẽẽã i ngẽma nagu naxĩnüxũ. Rü tá ínangugü i ngunexũgü i nagu tá aixcüma nagu perüxĩnüexũ i ngẽma pexũ ngupetüxũ, rü tá aixcüma nüxũ pecua̱x nax ta̱xacüchiga yixĩxũ i ngẽma pexũ ngupetüxũ.

### Tupanaarü ore nachiga i ngẽma orearü uruũgüneta

21Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Choma rü tama chayamugü i ngẽma orearü uruũgüneta, rü bai ga namaxã nax chidexaxũ. Natürü nümagü rü inaxĩãchi nax chauégagu yadexagüxũ.

22Rü ngẽxguma chi nüxũ nacua̱xgügu i chorü ĩnü, rü chorü duũxũgümaxã chi nüxũ nixugüe i ngẽma chorü ore rü chi norü chixexũna nayaxĩgachitanüxẽxẽ rü chi ngẽmaãcü nüxũ narüxoe i ngẽma nacümagü i chixexũ ==ñanagürü.

23-24Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Choma rü woo changaicamagu rüẽxna chayáxũgu rü guxũwama changexma. ¿Rü texé tá tüxṹ natauxcha nax cha̱u̱xcha̱xwa iticúxũ nax tama tüxũ chadauxũca̱x? Rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

chomaxã nixĩ i napaxũ̃ i daxũguxũ̃ i naane rü ñoma i naane. Rü chomatama ya Cori ya Tupana nixĩ i ngẽma ñachaxũ̃.

25Rü marü nüxũ̃ chaxĩnü i norü doragü i ngẽma orearü uruũ̃güneta i chauégagu idexagünetaxũ̃ rü nüxũ̃ yaxugüexũ̃ nax choma namaxã chidexaxũ̃ i nanegüwa.

26¿Rü ngẽma orearü uruũ̃güneta rü ñuxguxüra tá ta nüxũ̃ naxoexũ̃ nax nüxũ̃ yaxugüxũ̃ i ore i doramare ixĩxũ̃ rü nüxũ̃ yaxugüxũ̃ i ngẽma nügüãẽwa nayauxgümarexũ̃?

27Rü ngẽma nanegügü i nügümaxã nüxũ̃ yaxugüexũ̃maxã choxũ̃ nüxũ̃ inarüngũ̃maexẽẽchaxũ̃ i chorü duũ̃xũ̃gü, yexgumarüxũ̃ ga yema nũxcümaũ̃güxũ̃ ga norü o̲xigü nax choxũ̃ iyanangümaexũ̃ nax Baáwe naxĩxũ̃ca̲x.

28-29Rü ngẽxguma wüxi i orearü uruxũ̃ rü naxãnegügu, rü name nax nüxũ̃ yaxuxũ̃ nax wüxi i nanegü yixĩxũ̃. Natürü ngẽxguma nayauxãgu i chorü ore rü name i aixcüma mea nüxũ̃ nixu rü tama ínayatoxẽxẽ. Rü ngẽma naxchawena̲xã i trigu rü taxuacüma ngẽma trigumaxã nügügu tanangugü. Rü ngẽma chorü ore rü ñoma üxürüxũ̃ nixĩ. Rü ñoma wüxi i martíyu i nutapüta ipuxẽẽxũ̃rüxũ̃ nixĩ. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i ngẽma ñachaxũ̃.

30Rü ngẽmaca̲x nüxũ̃ chixu rü namaxã chanu i ngẽma orearü uruũ̃güneta i togüã̲xwa nüxũ̃ naxĩnüxũ̃ i ore, rü ñu̲xũchi nüxũ̃ ixuxũ̃ nax chorü ore yixĩxũ̃. Rü chomatama ya Cori ya Tupana nixĩ i ngẽma ñachaxũ̃.

31Rü namaxã chanu i ngẽma orearü uruũ̃güneta i nüxũ̃ ixugüxũ̃ nax chorü ore yixĩxũ̃ i ngẽma ore i nügüãẽwamare nayauxgüxũ̃.

32Rü namaxã chanu i ngẽma orearü uruũ̃güneta i doramare i nanegügüxũ̃ ixugüxũ̃. Rü ngẽma norü doragümaxã, rü ñu̲xũchi ngẽma nüxũ̃ yaxugünetaxũ̃maxã chorü duũ̃xũ̃güxũ̃ ínatüexẽxẽ. Choma rü tama chanamuanetanü i ngẽma orearü uruũ̃güneta, rü bai nax namaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ nax nüxũ̃ yaxugüxũ̃ca̲x i ngẽma ore. Rü ngẽmaca̲x taxuwama nime


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nax chorü duũxũgüxũ nangũxẽẽgüxũ. Rü chomatama ya Cori ya Tupana nixĩ i ngẽma ñachaxũ ==ñanagürü ya Cori ya Tupana.

### Ore i doragümare ixĩxũ

33Cori ya Tupana rü Yeremíaxũ ñanagürü: —Pa Yeremíax, ngẽxguma duũxũgü cuxna cagügu, rüẹxna wüxi i orearü uruxũneta cuxna caxgux, rüẹxna wüxi i chacherdóte cuxna caxgux rü ñaxgu cuxũ: “¿Tạxacü rü orexũ cumaxã nixu ya Tupana i tọxcạx?” ñaxgu cuxũ, rü ñaãcü tá cunangãxũ: “Ñaa nixĩ i ngẽma ore ya Tupana chomaxã nüxũ ixuxũ rü ñanagürü pexũ: ‘Choma rü tá pexũ íchawogü’ ”, ñanagürü ya Tupana.

34Rü ngẽxguma wüxi i orearü uruxũneta, rüẹxna wüxi i chacherdóte, rüẹxna wüxi i duũxũ ñaxgu: “Cori ya Tupana choxũ namu nax nüxũ chixuxũcạx i ñaa norü ore”, ñaxgu, rü choma rü tá chanapoxcu i ngẽma duũxũ wüxigu namaxã i napatacüạ̃xgü, erü doraxũmare nixu.

35Rü ngẽxguma nügüenexẽgümaxã rüẹxna nügümücügümaxã yadexagügu rü ñaãcü tá nixĩ i namexũ nax nügüna nacagüxũ: “¿Tạxacü nixĩ ya Tupana namaxã cuxũ ngãxũxũ? ¿Tạxacü nixĩ i cumaxã nüxũ yaxuxũ ya Tupana?”

36Natürü tama name nax ñapegüxũ: “Cori ya Tupanaarü ore nixĩ i nüxũ tixuxũ”, ñapegüxũ. Erü ngẽma ore i nüxũ pixuxũ, Pa Orearü Uruxũgünetax, rü pexrütama ore nixĩ. Rü pema rü marü ípeyatoxẽxẽ i norü ore ya yimá tórü Tupana ya Maxũcü ya Guxãétüwa Ngẽxmacü ==ñanagürü.

37Rü Cori ya Tupana rü Yeremíaxũ ñanagürü: —Pa Yeremíax, ¡nüxna naca i ngẽma orearü uruũgüneta rü ñanagürü nüxũ: “¿Tạxacü nixĩ ya Tupana i namaxã pexũ ngãxũxũ? ¿Tạxacü nixĩ ya Tupana i pemaxã nüxũ yaxuxũ?” ñaãcü nüxna naca!

38-39Rü ngẽxguma ngẽma orearü uruũgüneta ñaãcü cuxũ nangãxũgügu: “Cori ya Tupanaarü ore nixĩ i nüxũ tixuxũ”, ñagügu, rü cuma rü ñaãcü tá cungãxũgü: “Cori ya Tupana rü ñanagürü: ‘Ñụxma nax namaxã choxũ pengaxũxũ i ngẽma ore i pexna chachụxuxũ, rü choma rü tá pexũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

charüngüma rü tá chopexewa pexṹ íchawoxṹ wüxigu namaxã ya yima perü ĩane ga pexna chaxãxũ̃ne rü perü oxigüna chaxãxũ̃ne.

40Rü choma rü tá pexcax íchananguxẽxẽ nax guxṹguma duṹxṹgü pexṹ cugüexṹ. Rü tá pexcax íchananguxẽxẽ i wüxi i ãne i taxṹ i tagutáma nüxṹ iperüngümaexṹ' " ==ñanagürü ga Cori ya Tupana.

## Yeremía 24

### Tupana rü Yeremíaxṹ nüxṹ nadauxẽxẽ ga taxre ga pexchi ga igumaxã ããcucü

1Babiróniaanecüãxarü ãẽxgacü ga Nabucudonochó rü Babiróniaanewa nanaga ga Yudáanecüãxarü ãẽxgacü ga Yeconía ga Yoaquíṹ nane ixĩcü. Rü wüxigu namaxã yéma nanaga ga Yeconíaarü ngṹxẽẽruṹgü ga ãẽxgacügü, rü yema puracütanüxṹ ga taxacüarü üruxṹxṹ icuáxṹ. Rü yemawena ga Tupana rü choxṹ nüxṹ nadauxẽxẽ ga taxre ga pexchi ga igumaxã ixããcucü ga Tupanapata ga taxṹnepexegu nucü.

2Rü wüxi ga guma pexchiwa rü nayexmagü ga igu ga mexṹ ga nüxíra idauxṹ. Rü guma nai ga pexchiwa rü nayexma ga igugü ga poraãcü ichixexṹ rü taxuacüma imúxṹ.

3Rü nüma ga Cori ya Tupana rü choxna naca rü ñanagürü: —Pa Yeremíax ¿taxacü yixĩxṹ i ngẽma nüxṹ cudauxṹ? ==ñanagürü. Rü choma rü chanangãxṹ rü ñachagürü: —Nüxṹ chadau i orix i igu i mexẽchixṹ rü togü i chixexṹchixṹ i taxuacüma ingṍxṹ ==ñachagürü.

4Rü yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü ñanagürü choxṹ:

5—Choma ya Cori ya Iraétanüxṹarü Tupana rü ñachagürü: "Rü ngẽma igu i mexṹrüṹãcü tá nüxṹ chadau i ngẽma duṹxṹgü i Yudáanecüãxgü ga ñaa naanewa íchawoxṹxṹ rü Cadéugüchixṹanewa chamugüxṹ. Rü ngẽmagü rü tá namaxã chataãxẽ rü tá nüxṹ charüngṹxẽxẽ.

6Rü ngẽma naanewa rü nüxna tá chadau rü ñaa nachixṹanecax tá chanawoeguxẽxẽ. Rü nua tá nüxṹ charüngṹxẽxẽxṹ rü tagutáma wena chanadai. Rü ñoma wüxi i nanetü itoxṹrüxṹ nua tá chanangexmagüxẽxẽ rü tagutáma wena íchanawoxṹ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

7Rü cuax tá nüxna chaxã nax ngẽmaãcü choxũ̃ nacuaxgüxũ̃cax nax choma chixĩxũ̃ ya Cori ya Tupana. Rü nümagü rü chorü duũ̃xũ̃gü tá nixĩgü, rü choma rü tá norü Tupana chixĩ erü guxũ̃ma i norü ngúchaũ̃maxã tá chauxcax nawoegu.

8Natürü i ngẽma Yudáanecüãxarü ãẽxgacü i Chedequía rü norü ngũ̃xẽẽruũ̃gü i ãẽxgacügü, rü ngẽma Yerucharéũ̃cüãxgü i tama íchoxũ̃xũ̃, rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i Equítuanewa maxẽxũ̃, rü ngẽma igu i chixexũ̃ i taxuacüma ingőxũ̃rüũ̃ãcü tá namaxã chixĩ nax nüxũ̃ chaxoxũ̃.

9Rü poraãcü tá chanapoxcue i ngẽma duũ̃xũ̃gü rü ngẽmacax i ngẽma togü i nachixũ̃anecüãxgü rü ngẽxguma ngẽmaxũ̃ nadaugügu rü tá poraãcü namaxã nabaixãchie. Rü ngẽma nachixũ̃anegü i nagu chanawoonexũ̃wa rü duũ̃xũ̃gü rü tá nagu nidauxcüraxũ̃gü rü nüxũ̃ nacugüe rü nüxũ̃ naxoe rü chixexũ̃ namaxã nixugüe.

10Rü ngẽma Yerucharéũ̃wa yaxügüxũ̃ rü tá naxcax íchanguxẽxẽxũ̃ i guxchaxũ̃gü. Rü ngẽxma tá nixĩ nax nadaiaxũ̃, rü taiya naxcax íngugüxũ̃ ñuxmatáta taxuxũ̃táma íyaxü nawa i ñaa naane ga nüxna chaxãxũ̃, rü norü oxigüna chaxãxũ̃” ==ñanagürü ga Cori ya Tupana.

## Yeremía 25

### Yudáanecüãxgü rü 70 ya taunecü tá Babiróniaanecüãxarü ãẽxgacümẽxẽwa nangẽxmagü

1Rü yexguma Yoaquíũ̃ ga Yochía nane ãgümücü ga taunecü Yudáanewa ãẽxgacü ixĩxgu rü Cori ya Tupana rü Yeremíamaxã nidexa nachiga ga guxũ̃ma ga yema Yudáanecüãxgü. Rü yexguma nixĩ nax wüxi ga taunecü Babiróniaanewa ãẽxgacü yixĩxũ̃ ga Nabucudonochó.

2Rü Yeremía ga Tupanaarü orearü uruxũ̃ ixĩcü rü guxũ̃ma ga yema Yudáanecüãxgümaxã, rü ñuxũchi yema Yerucharéũ̃cüãxgümaxã nüxũ̃ nixu ga yema ore ga Tupana namaxã nüxũ̃ ixuxũ̃. Rü ñanagürü:

3—Yexguma marü 13 ga taunecü Yudáanewa ãẽxgacü yaxĩxgu ga Yochía ga Amóũ̃ nane, ñuxmata ñaa ngunexũ̃wa nangu rü 23 ga taunecü nixĩ nax Cori


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ya Tupana chomaxã yadexaxũ rü choma rü pemaxã nüxũ chixuechaxũ ga yema norü ore. Natürü ga pema rü tama chauga pexĩnüechaũ.

4Rü nüma ya Cori ya Tupana rü muẽxpüxcüna petanüwa nanamugü i norü orearü uruũgü, natürü i pema rü tama naga pexĩnüechaũ, rü bai nax nüxṹ iperüxĩnüechaũxũ rü ípeyachaxãchitanüxũ nax chixexũ pexüxũ.

5Rü nümagü ga yema Tupanaarü orearü uruũgü rü pexũ ñanagürügü: “¡Nüxũ perüxoe i ngẽma chixexũ i pecümagü, rü ngẽma chixexũ i pexügüxũ! Rü ngẽxguma tá nixĩ i nawa pemaxẽxũ i ñaa naane i Cori ya Tupana nũxcümaũgüxũ ga perü o̲xigüna ãxũ rü pexna ãxũ.

6¡Rü taxṹ i nawe perüxĩxũ i ngẽma tupananetachicüna̲xãgü! ¡Rü taxṹ i naxca̲x pengutaque̲xegüxũ rü nüxũ picua̲xüũgüxũ! ¡Rü taxṹ i Cori ya Tupanaxũ penuxẽxẽxũ nagagu nax nüxũ picua̲xüũgüxũ i ngẽma tupananetachicüna̲xãgü i pematama pexüxũ! Rü ngẽxguma i nüma ya Cori ya Tupana rü taxuxũtáma i guxchaxũ pexca̲x ínanguxẽxẽ”, ñanagürügü pexũ.

7Rü ñu̲xma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü: “Pema rü tama chauga pexĩnüechaũ, rü choxũ penuxẽxẽ namaxã nax nüxũ picua̲xüũgüxũ i ngẽma pematama pexüxũ i tupananetachicüna̲xãgü. Rü ngẽma pexüxũ rü pexrütama poxcuca̲x nixĩ”.

8Rü Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü ñanagürü: “Ñu̲xma nax tama naga pexĩnüechaũxũ i ngẽma chorü ucu̲xẽ rü tá pexũ chapoxcue.

9Rü naxca̲x tá changema i guxũma i nachixũanegü i nórtewa ngẽxmagüxũ rü chorü mugüruxũ i Nabucudonochó ya Babiróniaanearü ãẽ̲xgacü. Rü nümagü rü tá nua naxĩ rü tá pexca̲x ínayaxüãchi, rü tá pexũ nadai, rü tá nanadai i guxũma i nachixũanegü i perü ngaicamana ngẽxmagüxũ. Rü ngẽmaãcü tá pexũ chagu̲xẽxẽ. Rü guxũgutáma pechicaxica tá ngéma nayaxṹ. Rü ngẽma duũxũgü i nüxũ daugüxũ rü tá poraãcü namaxã naba̲i̲xãchie rü namuũe.

10Rü ngẽmaãcü i nua perü ĩanegüwa rü taxuxũtáma i wiyaexũ taxĩnü, rü taxúetama tapetae rü tataãẽgü, rü taxuxũtáma ãxma̲xarü wiyaexũ taxĩnü. Rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngẽma tríguarü caruxũgü rü marü taxũtáma nüxũ taxĩnüe. Rü guxũwatáma naxẽanemare erü taxuxũtáma ninaigü i omügü.

11Rü ñaa nachixũane rü guxũwatáma nachixe, rü nachitaxũxicatama ngéma nayaxü. Rü ngẽma norü duũxũgü i ngẽma nachixũanegü rü 70 ya taunecü rü Babiróniaanearü ãẽxgacümẽxẽwa tá nangẽxmagü.

12Rü ngẽxguma 70 ya taunecü ínguxgu nax ngéma nangẽxmagüxũ i ngẽma duũxũgü, rü choma rü tá Babiróniaanearü ãẽxgacüna chaca naxcax i ngẽma norü chixexũ. Rü ngẽma Babiróniacüãx i Cadéugü rü choma rü tá íchayanaxoxẽxẽxũchi i ngẽma nachixũane. Rü chomatama ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma ore.

13Rü ngẽma nachixũanegu tá chananguxẽxẽ i guxũma i ngẽma guxchaxũgü i ñaa poperagu ümatüxũ ga Yeremía chauégagu nüxũ ixuxũ namaxã ga guxũma ga yema togü ga nachixũanegü.

14Erü muxũtama i nachixũanegü rü ãẽxgacügü i poraexũ tá chixri ngẽma Babiróniaanemaxã inacuãxgü, yema nüma ga Babiróniaanecüãx rü chixri chorü duũxũgümaxã inacuãxgüxũrüxũ. Rü ngẽmaãcü tá nüxṹ chaxütanü naxcax ga yema chixexũ ga chorü duũxũgümaxã naxügüxũ", ñanagürü ga Tupana ==ñanagürü ga Yeremía.

### Cori ya Tupana rü tá nanapoxcue i Yudáanecüãxgü rü Yerucharéũcüãxgü rü yema togü ga nachixũanecüãxgü

15Rü Cori ya Iraétanüxũarü Tupana rü choxũ ñanagürü: —Pa Yeremíax, dücax i ñaa copu i changexũ i bínumaxã ããcuxũ. Rü yima bínu rü chorü nuchiga nixĩ. ¡Rü choxna nayaxu i ñaa copu i bínumaxã ããcuxũ rü yimá bínuwa yaxaxegüxẽxẽ i guxũma i ngẽma nachixũanegü i natanüwa cuxũ chamuxũ!

16Rü ngẽxguma tá yaxaxgüãgu, rü nawa tá nügü naxoxgüe, rü nawa tá naxãũãẽgü nagagu i ngẽma dai i naxcax tá íchanguxẽẽxũ ==ñanagürü choxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Rü choma rü Cori ya Tupanamẹxẽwa chanayaxu ga yema copu, rü ñụxũchi nawa chayaxaxexẽẽgü ga guxũma ga yema nachixũanecüã̱xgü ga Tupana natanüwa choxũ muxũ.

18Rü yema Yerucharéũcüã̱xgü, rü Yudáanearü ĩanegücüã̱xgü rü wüxigu norü ãẽ̱xgacügümaxã, yema copuwa chayaxaxexẽẽgü nax yemaacü nayuexũcạ̃x ga norü duũxũgü rü nagu napogüexũcạ̃x ga norü ĩanegü rü nachicaxica íyaxügüxũcạ̃x. Rü ñụxma rü ta ya yima ĩanegü rü norü chixexũgagu baixãchixẽẽruũgü rü cugüruũgü nixĩgü. Rü duũxũgü rü chixri nachiga nidexagü.

19Rü yexgumarüxũ̃ ta yema copuwa chayaxaxexẽẽgü ga Equítuanearü ãẽ̱xgacü ga Faraóũ̃, rü norü ngũ̃xẽẽruũgü, rü yema togü ga ãẽ̱xgacügü ga duũxũgümaxã icuạ̃xgüxũ̃, rü ñụxũchi guxũma ga norü duũxũgü.

20Rü yexgumarüxũ̃ ta yema copuwa chayaxaxexẽẽgü ga guxũma ga yema togü ga nachixũanecüã̱xgü ga Equítuanewa yexmagüxũ̃. Rü nawa chayaxaxexẽẽgü ga guxũma ga Úxchianearü ãẽ̱xgacügü, rü guxũma ga Firitéugüanearü ãẽ̱xgacügü ga namaxã icuạ̃xgüxũ̃ ga guma ĩanegü ga Acharóũ̃ rü Gácha rü Ecróũ̃ rü yema Adúxcüã̱x ga íyaxügüxũ̃.

21Rü yexgumarüxũ̃ ta yema copuwa chayaxaxexẽẽgü ga yema Edóũanecüã̱xgü, rü Moáanecüã̱xgü, rü Amóũtanüxũ̃.

22-23Rü yema copuwa chayaxaxexẽẽgü ga guxũma ga Tíruanearü ãẽ̱xgacügü rü Chidóũanearü ãẽ̱xgacügü, rü norü ãẽ̱xgacügü ga yema nachixũanegü ga Már Mediteráneuwa ügüxũ̃ ga Dedáũtanüxũ̃, rü Temátanüxũ̃, rü Búxtanüxũ̃, rü ñụxũchi guxũma ga yema duũxũgü ga nügü ibáixpụ̈xüerugüxũ̃.

24Rü yema copuwa chayaxaxexẽẽgü ga guxũma ga Arábiaanearü ãẽ̱xgacügü, rü guxũma ga norü ãẽ̱xgacügü ga yema duũxũgü ga ínachianexũgu ãpatagüxũ̃.

25Rü guma bínuwa chayaxaxexẽẽgü ga guxũma ga Zimríanearü ãẽ̱xgacügü, rü Eráũanearü ãẽ̱xgacügü, rü Médiaanearü ãẽ̱xgacügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[26]Rü nawa chayaxaxexẽẽgü ga guxũma ga norü ãe̲xgacügü ga yema nachixũanegü ga nórtewaama ügüxũ ga nügüna ngaicamagüxũ rüe̲xna nügüna yáxũgugüxũ. Rü yemaacü guma bínuwa chayaxaxexẽẽgü ga guxũma ga yema nachixũanearü ãe̲xgacügü ga ñoma ga naanewa yexmagüxũ. Rü guma Babiróniaanearü ãe̲xgacü nixĩ ga nawa iyacuácü nax yaxaxaxũ ga guma bínu.

[27]Rü ñu̲xũchi Cori ya Tupana rü choxũ ñanagürü: —Pa Yeremíax, ¡namaxã nüxũ ixugü nax choma i Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü ga Iraétanüxũarü Tupana ixĩcü, rü chanamu nax yaxaxgüãxũca̲x rü nawa nangãxẽxũca̲x rü nügü naxoxgüexũca̲x rü waixũmüanegu yayixũca̲x nax ngẽmaãcü taguma ngéma inachigüxũca̲x, nagagu i ngẽma dai i naxca̲x tá íchanguxẽẽxũ.

[28]Rü ngẽxguma tama cuxna nayauxgüchaũãgu i ngẽma copu nax nawa naxaxegüxũca̲x, rü ñacugürü tá nüxũ: “Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü ñanagürü: ‘¡Nawa pexaxegü i ngẽma copu!

[29]Rü tá ichanaxügü nax chorü ĩane ya Yerucharéũca̲x íchananguxẽxẽxũ i poxcu. ¿Rü pema nagu perüxĩnüegu rü taxũtáma pexũ chapoxcue? Natürü aixcüma tá pepoxcue, erü guxũma i ñoma i naanewa maxẽxũ i duũxũgüca̲x tá íchananguxẽxẽ i dai. Rü chomatama ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma!’ ” ñanagürü.

[30]Rü cumax, Pa Yeremíax, ¡rü chauégagu duũxũgümaxã nüxũ ixux i guxũma i ngẽma cumaxã nüxũ chixuxũ! Rü ñanagürü nüxũ: “Nüma ya Cori ya Tupana rü ñoma duruanexũrüxũ nataga i daxũguxũ i naanewa i nachica i üünexũwa i nüma ínangexmaxũwa. Rü norü numaxã ninguneciüxũ naxca̲x i norü duũxũgü. Rü ñoma duũxũgü i úba ípuxgüxũrüxũ nataga ya Tupana naxca̲x i guxũma i duũxũgü i ñoma i naanewa maxẽxũ.

[31]Rü ngẽma naga i ñoma duruanexũrüxũ ixĩxũ rü guxũ i naanewa nangu, erü nüma ya Cori ya Tupana rü taxũ i poxcu tá naxca̲x ínanguxẽxẽ i guxũma i nachixũanecüã̲x i duũxũgü. Rü norü chixexũca̲x tá nüxna nicachigü i guxũma i duũxũgü i ñoma i naanewa maxẽxũ, rü tá yu namaxã naxuegu i ngẽma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

chixexũgu maxẽxũ. Rü nümatama ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ ixuxũ i ngẽma” ==ñanagürü.

32Rü nüma ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü ñanagürü: —Ngẽma taxũ i guxchaxũ rü nachixũanegüwa tá ninguchigü. Rü ngẽma taxũ i guxchaxũ i ãũcümaxũ rü naane íyacuáxũwa tá ne naxũ ==ñanagürü.

33Rü ngẽma ngunexũgu rü ngẽma duũxũgü i Cori ya Tupana daixũ rü guxũwama i ñoma i naanegu tá nawoone. Rü taxúetama naxca̲x taxauxe, rü taxúetama texe tanade i ngẽma naxũnegü nax itanata̲xgüxũca̲x. Rü ñoma naũrüxũ tá waixũmüanewa nawogümare.

34¡Ẽcü pexauxe, Pa Duũxũgüarü Ãẽ̲xgacügüx! ¡Rü pema i duũxũgümaxã ipecuáxũ rü waixũmüanegu pidixgü! Erü marü nawa nangu i ngunexũ nax pexũ nada̲ixũ ñoma carnérugü i ngüexũ ida̲ixũrüxũ. Rü ñoma wüxi i axepáũ i mexẽchixũ irünguxũrüxũ tá perüyi.

35Rü ngẽma duũxũgüarü ãẽ̲xgacügü rü taxuacütáma nibuxmü. Rü ngẽma duũxũgümaxã icuáxũ rü taxucürüwa nibuxmü.

36Rü ngẽma nachixũanegüarü ãẽ̲xgacügü rü aixta naxüe. Rü ngẽma togü i ãẽ̲xgacü i duũxũgümaxã icuáxũ rü taiyamaxã aita naxüe. Erü Cori ya Tupana rü marü inayanaxoxẽxẽ i norü naanegü rü ngẽmaca̲x nataxuma nax ta̲xacü nango̲xgüxũ.

37Rü nüma ya Cori ya Tupana rü poraãcü nanu, rü ngẽmaca̲x nayagu ga yema mexũ ga norü naanegü rü ñu̲xma rü chianexũxũ nixĩ.

38Nüma ya Cori ya Tupana rü ñoma wüxi i leóũ i nuãcü naxmaũwa ixũxũxũrüxũ nixĩ. Rü yima nachixũane rü wüxi i chianexũxũ nixĩ, erü Cori ya Tupana rü poraãcü nanu rü yemaca̲x dai naxca̲x ínanguxẽxẽ.

## Yeremía 26

### Yeremíaxũ naxãũxũnegü i duũxũgü

1Rü yexguma Yoaquíũ ga Yochía nane yexwacax ãẽ̲xgacüxũ ingucuchigu ga Yudáanewa, rü Cori ya Tupana rü Yeremíamaxã nidexa, rü ñanagürü nüxũ:


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2]—¡Ẽcü chopataa̱xtügu yachi! ¡Rü namaxã nüxũ̃ ixu i guxũ̃ma i ngẽma ore i cuxũ̃ chamuxũ̃ nax namaxã nüxũ̃ quixuxũ̃ca̱x i ngẽma duũ̃xũ̃gü i Yudáanearü ĩanegüwa ne ĩxũ̃ nax chopatawa choxũ̃ yanacua̱xüũ̃güxũ̃ca̱x! ¡Rü taxuxũ̃táma nixĩ i cuxüpetüxũ̃ nax nüxũ̃ quixuxũ̃ i guxũ̃ma i ngẽma ore!

[3]Rü ngürüãchi tá cuga naxĩnüe rü nüxũ̃ narüxoe i ngẽma chixexũ̃ i nacümagü nax ngẽmaãcü i choma rü tama chapoxcuexũ̃ca̱x naxca̱x i ngẽma chixexũ̃ i naxügüxũ̃, ngẽma noxri nagu charüxĩnüxũ̃rüxũ̃.

[4-6]¡Rü namaxã nüxũ̃ ixu nax choma ya Cori ya Tupana rü ñachaxũ̃: “Rü ngẽxguma taxũtáma chauga pexĩnüegu, rü taxũtáma peyanguxẽ̃gu i ngẽma ucu̱xẽgü i pexna chaxãxũ̃, rü ñu̱xũchi taxũtáma naga pexĩnüegu i norü ucu̱xẽgü i chorü orearü uruũ̃gü ga mue̱xpü̱xcüna petanüwa chamugüxũ̃ ga pema tama naga pexĩnüexũ̃, rü ngẽxguma i choma rü tá nagu chapogü ya daa chopata guma Chilówa yexmane ga chopatarüxũ̃. Rü daa ĩane rü wüxi i cua̱xruxũ̃ tá nixĩ naxca̱x i guxũ̃ma i nachixũ̃anegü i ñoma i naanewa ngẽxmagüxũ̃” ==ñanagürü ga Cori ya Tupana.

[7]Rü yema chacherdótegü, rü orearü uruũ̃gü, rü ñu̱xũchi guxũ̃ma ga yema duũ̃xũ̃gü rü nüxũ̃ naxĩnüe ga yema ore ga Yeremía Cori ya Tupanapatawa nüxũ̃ ixuxũ̃.

[8]Rü yexguma Yeremía marü igúegagu nax nüxũ̃ yaxuxũ̃ ga yema Cori ya Tupana nüxũ̃ ixuxẽ̃xũ̃, rü yema chacherdótegü, rü orearü uruũ̃gü, rü ñu̱xũchi yema duũ̃xũ̃gü rü Yeremíaxũ̃ niyauxgü rü ñanagürügü nüxũ̃: —¡Ñu̱xma rü tá cuyu!

[9]¿Rü ta̱xacücа̱x Cori ya Tupanaégagu nüxũ̃ quixu nax daa Tupanapata rü guma Chilówa yexmanerüxũ̃ tá nagu napogüexũ̃, rü nüxũ̃ quixu rü daa ĩane rü tá nagu napogüexũ̃ rü taxuxũ̃táma i duũ̃xũ̃gü marü nawa maxẽxũ̃? ==ñanagürügü nüxũ̃. Rü guxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü rü Yeremíaca̱x nibuxmü ga guma Tupanapatawa.

[10]Rü yexguma yema Yudáanearü ãe̱xgacügü nüxũ̃ cua̱xgügu ga yema ngupetüxũ̃, rü ínachoxũ̃ ga guma ãe̱xgacüpatawa rü Tupanapata ga


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

taxũnewa naxĩ. Rü guma Tupanapataarü ĩa̱x ga ĩa̱x i Ngexwacaxũxũgu ãégaxũwa nayarütogü.

[11]Rü yexguma ga yema chacherdótegü rü orearü uruũgü, rü ãe̱xgacügüxũ rü ñu̱xũchi guxũma ga duũxũgüxũ ñanagürügü: —Ñaa yatü rü name nax yu namaxã pexueguxũ, erü daa ĩanechiga chixri nidexa. Pemax rü pechi̱xemaxã nüxũ pexĩnüe ==ñanagürügü.

[12]Rü yexguma ga nüma ga Yeremía rü yema ãe̱xgacügüca̱x, rü ñu̱xũchi yema duũxũgüca̱x nixũ, rü nüxũ ñanagürü: —Cori ya Tupana nixĩ ya nua choxũ mucü nax naégagu pemaxã nüxũ chixuxũca̱x nax taxũ i guxchaxũ tá nüxũ ngupetüxũ ya daa Tupanapata, rü ñu̱xũchi ya daa ĩane, ngẽma nüxũ pexĩnüexũrüxũ.

[13]¡Ẽcü mea pemaxẽ, rü mexũ i nacümagu pexĩ, rü Cori ya perü Tupanaga pexĩnüe! Rü ngẽxguma i nüma rü taxũtáma pexca̱x ínananguxẽxẽ i ngẽma poxcu i pemaxã nüxũ yaxuxũ.

[14]Natürü i choma rü pexme̱xwa changexma. ¡Ẽcü chomaxã penaxü̱x i ngẽma pema nagu perüxĩnüexũ!

[15]Natürü name nax mea nagu perüxĩnüexũ, rü ngẽxguma tá choxũ pima̱xgügu rü tá nipeguãchi rü tá ninaguãchi i guxũma i duũxũgü i daa ĩanegu ãchiũgüxũ nagagu nax yama̱xgüãxũ i wüxi i duũxũ i taxuxũma i chixexũ üxũ. Erü aixcüma nixĩ nax Cori ya Tupana yixĩxũ i nua choxũ muxũ nax pemaxã nüxũ chixuxũca̱x i guxũma i ngẽma guxchaxũgü i tá pexca̱x íngugüxũ ==ñanagürü.

[16]Rü nüma ga yema ãe̱xgacügü rü duũxũgü, rü yema chacherdótegümaxã rü orearü uruũgümaxã nidexagü rü ñanagürügü: —Taxuca̱xma ta̱xacüca̱x peyama̱x i ñaa yatü, erü Cori ya tórü Tupanaégagu nixĩ i tamaxã yadexaxũ ==ñanagürügü.

[17-18]Rü nümaxũ ga ãe̱xgacügü rü inachigü rü ñanagürügü nüxũ ga yema duũxũgü ga yéma yexmagüxũ: —Ũpa yexguma Echequía Yudáanearü ãe̱xgacü yixĩxgu, rü Miquéa ga Moréchecüa̱x rü guxũma ga


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Yudáanecüg̱xgümaxã Cori ya Tupanaégagu nidexa, rü ñanagürü nüxũ̃: “Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü ñanagürü: ‘Chióũ̃ rü wüxi i naane i caixegumüanexũ̃rüxũ̃ tá nixĩ. Rü Yerucharéũ̃ rü norü nutagüxica tá ínayaxügü. Rü yima mg̱xpṹne ya Tupanapata ya taxũ̃ne nawa ngẽxmane rü wüxi i maxẽnecü tá nixĩ’, ñanagürü ga Tupana.

19Rü yexguma ga ãg̃xgacü ga Echequía, rü guxũ̃ma ga yema Yudátanüxũ̃ rü tama Miquéaxũ̃ nimg̱xgü. Rü nüma ga ãg̃xgacü rü Cori ya Tupanaxũ̃ namuũ̃. Rü naxcg̱x ínaca nax Tupanaaxṹ nangechaũ̃tümüxũ̃güxũ̃cg̱x. Rü yemacg̱x ga Cori ya Tupana rü tama naxcg̱x ínananguxẽxẽ ga yema guxchaxũ̃ ga marü namaxã naxueguchiréxũ̃. Rü yíxema i ngẽxguma tá Yeremíaxũ̃ img̱xgügu rü tá nitaguãchi i taxũ̃ i chixexũ̃ i ãũcümaxũ̃ ixügüxũ̃” = =ñanagürügü ga yema ãg̃xgacügü.

20Rü nayexma ga to ga Tupanaarü orearü uruxũ̃ ga Uría ga Chemaía nane ixĩcü. Rü nüma rü ĩane ga Quiriáx-yearíũ̃cüg̱x nixĩ. Rü nüma ga Uría rü Yeremíarüxũ̃ Tupanaégagu Yerucharéũ̃chiga rü Yudáanechiga nidexa rü nüxũ̃ nixu nax guxchaxũ̃ tá naxcg̱x íngugüxũ̃

21Rü guma ãg̃xgacü ya Yoaquíũ̃, rü yema norü ngũ̃xẽẽruũ̃gü, rü ñuxũchi yema togü ga ãg̃xgacügü rü yexguma nüxũ̃ naxĩnüegu ga yema Uría nüxũ̃ ixuxũ̃, rü nüma ga ãg̃xgacü rü norü duũ̃xũ̃güxũ̃ namu nax yamg̱xgüãxũ̃cg̱x. Natürü yexguma Uría nüxũ̃ cug̱xgu rü namuũ̃, rü Equítuanewa naña.

22Rü nüma ga ãg̃xgacü ga Yoaquíũ̃ rü Equítuanewa nanamugü ga Enatáũ̃ ga Abúx nane, rü ñuxũchi togü ga norü duũ̃xũ̃gü nax Uríaxũ̃ yagagüxũ̃cg̱x.

23Rü nümagü ga yema yéma namugüxũ̃ rü Equítuanewa Uríaxũ̃ nayagagü, rü ãg̃xgacü ga Yoaquíũ̃na nayamugü. Rü nüma rü norü duũ̃xũ̃güxũ̃ namu nax yamg̱xgüãxũ̃cg̱x. Rü ñuxũchi wüxi ga ãxmaxũ̃ ga ngexũ̃rüüxũ̃mare ga duũ̃xũ̃gü ga yuxũ̃ nagu yatg̱xcuchixũ̃gu nayatg̱xcuchigü ga yema naxũ̃ne.

24Natürü Aicáũ̃ ga Chapáũ̃ nane rü Yeremíaxétüwa nidexa. Rü yemacg̱x ga yema ãg̃xgacügü rü tama duũ̃xũ̃güna nanamugü nax yamg̱xgüãxũ̃cg̱x.

## Yeremía 27


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

## Toxcunaxãruxũ i cua̱xruxũ ixĩxũ

[1]Rü yexguma marü ãgümücü ga taunecü Yudáanearü ãe̱xgacü yixĩxgu ga Chedequía ga Yochía nane, rü Yeremíamaxã nidexa ga Cori ya Tupana.

[2]Rü ñanagürü choxũ: —Chanaxwa̱xe i wüxi i naixmena̱xã i toxcunaxãruxũ cuxü! ¡Rü naxütu̱xü! ¡Rü ñu̱xũchi cugünaxãwa yachocuchi i ngẽma toxcunaxãruxũ!

[3]Rü chanaxwa̱xe i naxca̱x ngéma cunamu i wüxi i ore i Edóũanearü ãe̱xgacüca̱x, rü Moáanearü ãe̱xgacüca̱x, rü Amóũanearü ãe̱xgacüca̱x, rü Tíruanearü ãe̱xgacüca̱x, rü Chidóũanearü ãe̱xgacüca̱x ixĩxũ. Rü ngẽma ore rü tá nüxũ cuyamu i ngẽma nachixũanegüarü orearü ngeruũgü i ãe̱xgacü ya Chedequíaxũ íyadaugüxũ.

[4-5]¡Rü namugü nax norü ãe̱xgacügümaxã nüxũ yaxugüxũca̱x nax choma ya Cori ya Guxãétüwa Ngẽxmacü ya Iraétanüxũarü Tupana ixĩcü, rü ñachaxũ: “Guxũ i chorü poramaxã chanaxü i guxũ i naane, rü guxũma i duũxũgü, rü naeũgü i nawa maxẽxũ! Rü yíxema choma chatümawa̱xexe tüxna chanaxã i pora nax togü i nachixũanegümaxã itacuáxũca̱x.

[6]Rü choma rü yima chorü duũ ya Nabucudonochó ya Babiróniaanearü ãe̱xgacüme̱xẽwa tá chanangexmagüxẽxẽ i guxũma i ngẽma nachixũanegü. Rü woo i ngẽma naeũgü i naixnecücü̱a̱x rü naxme̱xwa tá chanangexmagüxẽxẽ.

[7]Rü guxũma i nachixũanegü rü naxme̱xwa tá nangẽxma, rü nanegüme̱xẽwa rü nataagüme̱xẽwa tá nangẽxmagü ñu̱xmatáta nawa nangu i ngẽma ngunexũ i nüma i Babiróniacü̱a̱x rü tá ta to i taxũ i nachixũanegüarü ãe̱xgacügü i nüxũ rüporamaexũme̱xẽwa nangẽxmagü.

[8]Rü ngẽxguma chi nangẽxmagu i ta̱xacürü nachixũanegü rü ãe̱xgacügü i tama Nabucudonochóme̱xẽwa nügü nangẽxmaxẽẽchaũxũ, rü choma ya Cori ya Tupana rü tá daimaxã rü taiyamaxã rü da̱xaweanemaxã chanapoxcu ñu̱xmatáta Nabucudonochóme̱xẽwa nügü nangẽxmagüxẽxẽ. Rü chomatama ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[9]Rü ngẽmacax i pema ¡rü taxű i naga pexĩnüexũ i ngẽma orearü uruũgüneta, rüexna ngẽma ẽxũguxũxũ cuaxgüxũ, rüexna ngẽma nanegüxũ ixuxũ nax taxacüchiga yixĩxũ, rüexna ngẽma yuüexũ i nüxũ ixugüxũ i taxacü tá ngupetüxũ i yixcüra! Rü ngẽxguma ngẽmagü pexũ ixucuxẽgügu nax tama naxmexwa pegü pengẽxmagüxẽẽxũcax i Babiróniaanearü ãexgacü ¡rü taxű i naga pexĩnüexũ i ngẽma pexũ ixucuxẽgüxũ!

[10]Erü ngẽma ucuxẽ i pemaxã nüxũ ixuxũ rü doramare nixĩ. Rü ngẽxguma naga pexĩnüegu rü perü uanügü tá pechixũanewa pexũ ínagaxũ rü ngẽmaãcü i choma rü tá to i nachixũanegu pexũ chawoone nax ngẽxma peyuexũcax.

[11]Natürü ngẽma duũxũgü i Babiróniaanearü ãexgacümexẽwa nügü ngẽxmaxẽẽgüxũ, rü choma ya Cori ya Tupana rü norü naanewa tátama chanangexmagüxẽxẽ nax ngẽxma naxãpatagüxũcax, rü ngẽxma naxüanegüxũcax. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma” ==ñanagürü.

[12]Rü choma i Yeremía rü Chedequía ga Yudáanearü ãexgacümaxã nüxũ chixu ga guxũma ga yema ore. Rü ñuxũchi nüxũ ñachagürü: —Ngẽxguma ngẽma Babiróniaanearü ãexgacümexẽwa rü norü duũxũgümexẽwa pegü pengẽxmagüxẽẽgu rü tá pemaxẽ.

[13]¿Rü taxacücax tá daigu, rü taiyamaxã, rü daxaweanemaxã cuyuxũ i cumax rü nayuexũ i curü duũxũgü? Erü Cori ya Tupana rü nüxũ nixu nax ngẽma tá nüxũ ngupetüxũ i guxũma i nachixũanegü i tama Babiróniaanearü ãexgacümexẽwa nügü ngẽxmaxẽẽgüxũ.

[14]¡Rü taxű i naga pexĩnüexũ i ngẽma orearü uruũgüneta i pexũ ucuxẽgüxũ nax tama namexũ nax Babiróniaanearü ãexgacümexẽwa pegü pengẽxmagüxẽẽxũ! Erü ngẽma pemaxã nüxũ yaxugüxũ rü doramare nixĩ.

[15]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nüxũ nixu nax tama nüma yixĩxũ i namugüãxũ i ngẽma orearü uruũgüneta nax naégagu doraxũmare pemaxã yanaxugüxũcax. Rü ngẽxguma naga pexĩnüegu, rü nüma ya Cori ya Tupana


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

rü ñaa naanewa tá pexṹ ínawoxṹ. Rü pema rü ngẽma orearü uruṹgüneta i doraxṹ pemaxã ixugüxṹ rü wüxigu tá peyue = =ñanagürü ga Yeremía.

16Rü yexgumarüxṹ ta namaxã nüxṹ chixu ga yema chacherdótegü rü guxṹma ga yema duṹxṹgü. Rü nüxṹ ñachagürü: —Cori ya Tupana rü ñanagürü: "¡Taxṹ i naga pexĩnüexṹ i ngẽma orearü uruṹgüneta i pemaxã nüxṹ ixugüxṹ nax paxatáma Babiróniacüa̱x nawoeguxẽẽxṹ i ngẽma Tupanapataarü ngẽmaxṹgü! Rü ngẽma pemaxã nüxṹ yaxugüxṹ rü doramare nixĩ.

17¡Rü taxṹ i naga pexĩnüexṹ! ¡Rü Babiróniaanearü ãe̱xgacümexẽwa pegü pengẽxmagüxẽxẽ, rü tá pemaxẽ! ¿Rü ta̱xacüca̱x tá daa ĩane rü naxchipexegüxica ngéma nayaxügü?

18Rü ngẽxguma aixcüma orearü uruṹgü yaxĩgügu, rü ngẽxguma aixcüma nüxṹ nangẽxmagu i Tupanaarü ore, rü name nax Cori ya Tupana ya Guxãétüwa ngẽxmacümaxã nüxṹ yaxugüxṹ nax tama Babiróniaanewa nanaaxũca̱x i ngẽma ngẽmaxṹgü i Tupanapatawa yaxügüxṹ rü ngẽma ngẽmaxṹgü i Yudáanearü ãe̱xgacüpatawa yaxügüxṹ i Yerucharéṹwa", ñanagürü.

19-20Rü yexguma ãe̱xgacü ga Nabucudonochó Yerucharéṹwa yagagüãgu ga Yudáanearü ãe̱xgacü ga Yeconía ga Yoaquíṹ nane nax Babiróniaanewa nagagüãxũca̱x, rü nayagagü ta ga guxṹma ga yema togü ga yatügü ga tachigagüxṹ ga Yudáanewa rü Yerucharéṹwa yexmagüxṹ. Natürü tama nayana ga guma Tupanapataarü caxtagü ga itaxṹne, rü yema taxṹ ga dexápáxṹ ga bróũchenaxca̱x, rü yema togü ga dexápaxṹgü rü ñu̱xũchi yema togü ga Tupanapataarü yexmaxṹgü.

21Rü nüma ga Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü nachiga nidexa ga yema yemaxṹgü ga Tupanapatawa, rü Yudáanearü ãe̱xgacüpatawa, rü Yerucharéṹwa yaxügüxṹ.

22Rü ñanagürü: "Babiróniawa tá nanana i ngẽma ngẽmaxṹgü, rü ngéma tá nangẽxmagü ñu̱xmatáta choma wena ñaa nachicawa chanana. Rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

chomatama ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma” ==ñanagürü ga Cori ya Tupana.

## Yeremía 28

### Ananía ga orearü uruxũnetachiga

[1]Rü yexguma marü ãgümücü ga taunecü Yudáanewa ãe̲xgacü yixĩxgu ga Chedequía, rü gumátama taunecüarü wüxime̲e̲xpü̲x ga tauemacügu, rü yema orearü uruxũneta ga Ananía ga Achúx nane ga Gabaóũarü ĩanecüã̲x rü Yeremíamaxã nidexa ga Tupanapatawa, naxpe̲xewa ga chacherdótegü rü guxũma ga duũxũgüpe̲xewa, rü ñanagürü nüxũ:

[2]—Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü ya Iraétanüxũarü Tupana ixĩcü rü ñanagürü: “Yima Babiróniaanearü ãe̲xgacüna tá chanayaxu i norü pora i ñoma wüxi i toxcunaxãrüxũ ixĩxũ.

[3]Rü taxre ya taunecüwena tá chanawoeguxẽxẽ i ngẽma Tupanapatapáxũgü i ãe̲xgacü ya Nabucudonochó Babiróniaanewa naxũ.

[4]Rü ngẽxgumarüxũ tá ta ñaa nachicaca̲x chanatáeguxẽxẽ ya Yeconía ya Yoaquíũ nane ya Yudáanearü ãe̲xgacü, rü ñu̲xũchi tá chanawoeguxẽxẽ i guxũma ga yema duũxũgü ga Yudáanewa ígagüxũ ga Babiróniaanewa ígagüxũ. Rü choma rü tá Babiróniaanearü ãe̲xgacüna chanayaxu i norü pora i ñoma wüxi i toxcunaxãrüxũ ixĩxũ. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma” ==ñanagürü ga yema orearü uruxũneta ga Ananía.

[5]Natürü Yeremía ga orearü uruxũ rü yema chacherdótegüpe̲xewa, rü guxũma ga yema duũxũgü ga Tupanapatawa yexmagüxũpe̲xewa yema orearü uruxũneta ga Ananíaxũ nangãxũ, rü ñanagürü nüxũ:

[6]—¡Chierüx naxüãgu ya Cori ya Tupana i ngẽma nüxũ quixuxũ, Pa Ananíax! ¡Chierüx Cori ya Tupana aixcüma yanguxẽxẽãgu i ngẽma nüxũ quixuxũ nax nawoeguxẽẽãxũca̲x i ngẽma Tupanapataarü ngẽmaxũgü, rü nawoeguxũca̲x ga guxũma ga yema duũxũgü ga Babiróniawa gagüxũ!

[7]Natürü chanaxwa̲xe i curüxĩnü i ñaa cumaxã rü ñu̲xũchi guxũma i duũxũgümaxã tá nüxũ chixuxũ:


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]“Rü yema orearü uruũgü ga nüxíra yexmagüxũ naxũpa nax ibuexũ ga cuma rü choma rü yemagü rü duũxũgücax nanaxunagü ga dai rü taxũ ga guxchaxũgü rü daxaweanegü naxcax ga muxũma ga nachixũanegü rü norü ãẽxgacügü ga poraexũ.

[9]Natürü ngẽxguma wüxi i orearü uruxũ naxunagügu nax mexũ tá ínguxũ, rü ngẽxguma yanguxguxicatama nixĩ i nüxũ icuáxũ nax aixcüma Tupana yixĩxũ i namuxũ i ngẽma orearü uruxũ” ==ñanagürü ga Yeremía.

[10]Rü yexguma ga Ananía rü Yeremíanaxãwa nanayaxu ga yema toxcunaxãruxũ rü íxraxũgu nanabüũgü.

[11]Rü ñuxũchi guxũma ga yema duũxũgüpexewa ñanagürü: —Cori ya Tupana rü ñanagürü: “Rü ñaãcü tátama nixĩ i taxre ya taunecüwena chanayaxuxũ i ngẽma Babiróniaanearü ãẽxgacü i Nabucudonochóarü pora i ñuxma ñoma wüxi i toxcunaxãrüxũ ixĩxũ naxcax i guxũma i nachixũanegü” ==ñanagürü ga Ananía. Yemawena rü ínixũ ga Yeremía.

[12]Rü nawena ga ñuxre ga ngunexũ nax Yeremíanaxãwa Ananía nayaxuxũ rü nagu nabügüxũ ga yema toxcunaxãruxũ, rü nüma ya Cori ya Tupana rü Yeremíamaxã nidexa, rü ñanagürü nüxũ:

[13]—¡Ngéma naxũ, rü Ananíamaxã nüxũ yarüxu nax choma ya Cori ya Tupana rü ñachaxũ: “Cuma rü íxraxũgu cunabüũgü i ngẽma toxcunaxãruxũ i nainaxcax, natürü i choma nax guxãétüwa changexmaxũ rü marü cuxcax chanaxü i wüxi i toxcunaxãxũ i fierunaxcax!

[14]Erü choma ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü ya Iraétanüxũarü Tupana rü ñachagürü: ‘Choma rü guxũma i nachixũanegücax tá chanamu i Babiróniaanearü ãẽxgacü ya Nabucudonochó. Rü nüma rü ñoma wüxi i toxcunaxãxũ i fierunaxcaxrüxũ tá nixĩ, rü nüxṹ tá nixĩ i napuracüexũ. Rü woo ngẽma naeũgü i naixnecücüax i düraexũ rü naxmexwa tá chanangexmagüxẽxẽ’ ” ==ñanagürü ga Cori ya Tupana.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Rü yexguma ga Yeremía rü Ananíaxũ ñanagürü: —¡Irüxĩnü, Pa Ananía! Cori ya Tupana rü tama cuxũ inamuãchi. Rü cuma rü ore i tama aixcüma ixĩxũmaxã cunawomüxẽxẽ i ñaa duũxũgü.

16Rü ngẽmacax ya Cori ya Tupana rü ñanagürü cuxũ: “Choma rü tá yu cuxcax íchanguxẽxẽ nax ngẽmaãcü cuxũ ichayarüxoxẽẽxũcax i ñoma i naanewa. Rü daa taunecügu tátama cuyu, erü ngẽma curü ore i namaxã nüxũ quixuxũgagu chomaxã cunanuexẽxẽ i duũxũgü” ==ñanagürü.

17Rü gumátama taunecüarü 7 arü tauemacügu nayu ga yema orearü uruxũneta ga Ananía.

## Yeremía 29

### Popera ga Yeremía ümatüxũ naxcax ga duũxũgü ga Babiróniaanewa gagüxũ

1-2Rü nüma ga Nabucudonochó ga Babiróniaanearü ãẽxgacü rü Babiróniaanewa nanagagü ga Yudáanearü ãẽxgacü ga Yeconía wüxigu naémaxã, rü yema napatawa puracüexũmaxã rü yema Yerucharéũ rü Yudáanearü ãẽxgacügümaxã rü yema puracütanüxũ ga taxacüarü üruxũxũ icuáxũmaxã. Rü yemawena rü nüma ga Yeremía rü Yerucharéũwa nanaxümatü ga wüxi ga popera naxcax ga yema Yudíugü ga Yudáanearü ãẽxgacügü, rü chacherdótegü, rü orearü uruũgü rü guxũma ga duũxũgü ga Babiróniaanewa nagagüxũ.

3Rü yema popera rü Erachá ga Chapáũ nanena rü Guemaría ga Irichía nanena naxã nax Babiróniawa nangegüaxũcax. Yerü yemagüxũ nixĩ ga namuxũ ga Yudáanearü ãẽxgacü ga Chedequía nax Babiróniawa naxĩxũcax, rü ãẽxgacü ga Nabucudonochómaxã yadexagüxũcax. Rü yema Yeremíaarü popera rü ñanagürü:

4—Pa Guxãma ya Yerucharéũwa Íchoxũxẽ rü Babiróniaanewa Pexũ Nagagüxex, rü nüma ya Cori ya tórü Tupana ya Guxũétüwa Ngẽxmacü rü ñanagürü pexũ:

5“¡Pixüpatagü rü yimawa pemaxẽ! ¡Rü nanetü ipetogü rü ngẽmaarü o pengõxgü!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[6]¡Rü pixãxmąxgü, rü pixãnegü, rü pixãxacügü! ¡Rü ngẽma penegü rü ta yaxãxmąxgü nax yaxãxacüxũ̃cąx, rü ngẽmaãcü pimuxũ̃cąx i ngéma ípengexmagüxũ̃wa nax tama pinoxretanüxũ̃cąx!

[7]¡Rü naxcąx pepuracüe ya yima ĩane ya Babirónia ya nawa pexũ̃ nagagüne! ¡Rü yima ĩanecąx peyumüxẽgü! Erü ngẽxguma mexũ̃ naxcąx ínguxgu ya yima ĩane, rü pexcąx rü ta mexũ̃ ínangu.

[8]Rü choma ya Cori ya perü Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü, rü pexũ̃ chaxucu̱xẽ rü ñachagürü pexũ̃: ‘Tama chanaxwąxe nax pegü penawomüxẽẽgüxẽẽxũ̃ i ngẽma orearü urüũ̃güneta rü ngẽma iyuüexũ̃ i petanüwa ngẽxmagüxũ̃. ¡Rü taxṹ i naga pexĩnüexũ̃ ega pemaxã nüxũ̃ yaxuxgu i ngẽma nanegügü!

[9]Rü ngẽma nüma chauégagu pemaxã nüxũ̃ yaxugüxũ̃ rü wüxi i doramare nixĩ. Erü tama choma chanamu nax nüxũ̃ yaxugüxũ̃cąx. Rü chomatama ya Cori ya Tupana nixĩ i pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ i ngẽma’, ñachagürü.

[10]Rü choma ya Cori ya Tupana rü ñachagürü: ‘Ngẽxguma 70 ya taunecü marü inguxgu nax Babiróniaanewa pengẽxmagüxũ̃ rü ngẽxguma i choma rü tá pexũ̃ charüngũ̃xẽxẽxũ̃ rü tá chayanguxẽxẽ i ngẽma chorü uneta ga pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ nax wena tá pexũ̃ chawoeguxẽẽxũ̃ naxcąx i ngẽma naane i pexna chaxãxũ̃.

[11]Rü choma rü nüxũ̃ chacuąx i ngẽma pexcąx nagu charüxĩnüxũ̃. Rü ngẽma chorü ĩnü rü perü mexũ̃cąx nixĩ rü tama i perü chixexũ̃cąx. Erü choma rü tá chapexũ̃tagu ñu̱xmatáta naxüpetü i ngẽma guxchaxũ̃gü i ñu̱xma pexṹ ngẽxmaxũ̃. Rü ngẽmawena rü tá pexna chanaxã i wüxi i taãxẽ i aixcüma ixĩxũ̃’, ñachagürü. Rü chomatama ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ̃ chixuxũ̃ i ngẽma.

[12]Rü ngẽxguma marü wena naxcąx pewoegu̱xgux i ngẽma naane i pexna chaxãxũ̃, rü ngéma perü yumüxẽwa tá choxna pecagügu, rü choma rü tá pexũ̃ chaxĩnü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[13]Rü cha̱uxca̱x tá pedaugü rü tá choxũ̃ ipeyangau erü guxũ̃ i perü ngúchaũ̃maxã tá cha̱uxca̱x pedaugü.

[14]Rü choma rü tá pexũ̃ charüngũ̃xẽxẽxũ̃ nax choxũ̃ ipeyangaugüxũ̃ca̱x. Rü tá pexũ̃ charüngũ̃xẽxẽxũ̃ nax ngẽma ípengexmagüxũ̃wa pewoeguxũ̃ca̱x. Rü tá pexũ̃ íchagaxũ̃ nawa i ngẽma nachixũ̃anegü i nagu pexũ̃ chawoonexũ̃. Rü wüxiwa tá pexũ̃ changexmagüxẽxẽ nawa i ñaa nachica ga nawa pexũ̃ íchawoxũ̃xũ̃. Rü chomatama ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ̃ chixuxũ̃ i ngẽma.

[15]Rü pema rü ñaperügügü: ‘Cori ya Tupana rü Babiróniawa marü tüxṹ nanangexmaxẽxẽ i orearü uruũ̃gü’, ñaperügügü.

[16]Natürü choma ya Cori ya Tupana rü nüxũ̃ chixu nachiga i ngẽma ãẽ̱xgacü i ñu̱xma Dabíarü toruxũ̃wa rütoxũ̃ rü nachiga ya daa ĩane ya Yerucharéũ̃arü duũ̃xũ̃gü i petanüxũ̃ i tama pemaxã Babiróniawa gagüxũ̃.

[17]Rü choma ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü ñachagürü: ‘Choma rü ngẽma Yerucharéũ̃wa yaxügüxũ̃ i duũ̃xũ̃güca̱x tá íchananguxẽxẽ i dai rü taiya rü daaweane. Rü ñoma igugü i yixexũ̃ i taxúema ngṍxũ̃rüxũ̃ tá chayaxĩgüxẽxẽ i ngẽma duũ̃xũ̃gü.

[18]Rü choma rü tá nawe chingẽchigü i ngẽma duũ̃xũ̃gü namaxã i dai rü taiya rü daaweane. Rü ngẽmaãcü tá chanaxü nax guxũ̃ma i nachixũ̃anecüã̱x i duũ̃xũ̃gü namaxã baixãchiexũ̃ca̱x i ngẽxguma nüxũ̃ nadaugügu. Rü guxũ̃ma i ngẽma nachixũ̃anegü i nagu tá chanawoonexũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü rü wüxi i cua̱xruxũ̃ tá chayaxĩxẽxẽ. Rü ngẽma togü i nachixũ̃anecüã̱x i duũ̃xũ̃gü rü tá chixri nachiga nidexagü, rü tá namaxã naba̱i̱xãchie, rü tá nüxũ̃ nacugüe, rü tá chixexãcü nüxũ̃ narüdaunü.

[19]Rü ngẽmaãcü tá nüxũ̃ nangupetü i ngẽma duũ̃xũ̃gü, erü tama chauga naxĩnüe woo mue̱xpü̱xcüna natanüwa chanamugü ga chorü orearü uruũ̃gü nax namaxã nüxũ̃ yaxugüexũ̃ca̱x nax nüxũ̃ naxoexũ̃ca̱x i norü chixexũ̃. Natürü i pema rü ta rü tama nüxṹ ipexĩnüe. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ̃ chixuxũ̃ i ngẽma’ ”, ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[20]Rü guxãma i pema ga Yerucharéũwa ígaxũxe nax Babiróniaanewa pexũ nagagüxũcạx rü name i aixcüma naga pexĩnüe i chorü ore.

[21]Rü choma ya Cori ya Iraétanüxũarü Tupana ya Guxũétüwa Ngẽxmacü rü nüxũ chixu nachiga i Acáx i Coraía nane rü Chedequía i Maachía nane i chauégagu doraxũ ixugüxũ. Rü choma ya Tupana ya Guxũétüwa Ngẽxmacü rü ñachagürü: “Ãẽxgacü ya Nabucudonochómẹxẽwa tá chanayixẽxẽ i ngẽma taxre. Rü nüma rü tá nanadai pepẹxegu i pema ya Babiróniawa ngẽxmagüxe.

[22]Rü ngẽmacạx i pema, Pa Yudáanecüạ̃x i Babiróniaanewa Ngẽxmagüxex, rü ngẽxguma texémaxã chixexũ pexueguchaxũgu rü ñaperügügü tá: ‘¡Cori ya Tupana cumaxã naxụ̈x ga yema Chedequíamaxã rü Acáxmaxã naxüxũ ga Babiróniaanearü ãẽxgacü ga yexguma maxẽxãcũ üxüwa ínaguãgu!’ ñaperügügü tá.

[23]Rü ngẽmaãcü tá nangupetü yerü Iraéanewa rü taxũ ga chixexũ naxügü. Rü namücümạxmaxã namaxẽ. Rü chauégagu nüxũ nixugüe ga doramare ixĩxũ ga choma tama namaxã nüxũ chixuxũ nax nüxũ yaxugüxũcạx. Rü choma rü meama nüxũ chacuạx i ngẽma erü nüxũ chadau nax ngẽma naxüxũ” ==ñanagürü ga Tupana.

### Ore ga orearü uruũneta ga Chemaíacạx ixĩxũ

[24]Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Yeremíaxũ namu nax Chemaía ga Neleáũcüạ̃xmaxã nüxũ yaxuxũcạx ga ore ga ñaxũ:

[25]—Nüma ya Cori ya Guxũétüwa Ngẽxmacü ya Iraétanüxũarü Tupana, rü ñanagürü cuxũ: “Pa Chemaíax, cuma rü cugüégagu cunaxümatü ga wüxi ga popera naxcạx ga guxũma ga duũxũgü i Yerucharéũwa ngẽxmagüxũ rü naxcạx ga chacherdóte ga Chofonía ya Maachía nane rü naxcạx ga guxũma ga yema togü ga chacherdótegü. Rü yema curü poperawa rü chacherdóte ya Chofoníamaxã ñacurügü:

[26]‘Pa Chofoníax, cuma nax chacherdóte quixĩxũ rü Cori ya Tupana rü cuxũ naxuneta nax Tupanapataarü ãẽxgacü quixĩxũcạx nachicüxü i chacherdóte i Yoiadá. Rü ngẽxguma ngéma nanguxgu i wüxi i ãũãẽxũ i ñoma wüxi i orearü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

üruũãcü idexaxũ, rü choma cuxũ chamu nax chotapararuũwa cunachoxtaparaxũ rü cadénamaxã cuyanaíxũ.

27¿Rü tu̱xcüũ tama nüxũ cuxoregü i Yeremía i Anatócüa̱x i pepe̱xewa ñoma wüxi i orearü uruũrüxũ idexaxũ?

28Rü ngẽma Yeremía rü Babiróniaanewa toxca̱x nanamu ga wüxi ga popera. Rü ngẽma poperawa nüxũ nixu nax mucü ya taunecü tá nua tangexmagüxũ'. Rü ñanagürü ta: '¡Pixüpatagü rü yimáwa pemaxẽ! ¡Rü nanetü ipetogü rü ngẽmaarü o pengo̱xgü!' " ==ñanagürü.

29Rü nüma ga Chofonía rü Yeremíaca̱x nüxũ nadaumatü ga yema popera ga Chemaía yéma muxũ.

30Rü yexguma nüma ga Cori ya Tupana rü Yeremíamaxã nidexa rü ñanagürü nüxũ:

31-32—¡Guxũma i ngẽma Babiróniawa gagüxũca̱x naxümatü i wüxi i popera i nawa nüxũ quixuxũ nax choma ya Cori ya Tupana rü ñachaxũ! "Ñu̱xma i Chemeía i Neleáũcüa̱x nax chauégagu pemaxã nüxũ yaxuxũ i ore i tama choma namaxã nüxũ chixuxũ rü ngẽmaãcü i pema rü nüxṹ peyaxõgü i ngẽma ore i doramare ixĩxũ, rü choma ya Cori ya Tupana rü tá Chemaíaxũ chapoxcu. Rü ngẽxgumarüxũ tá ta chanapoxcu i guxũma i nanegü rü nataagü. Rü bai i wüxi tá nüxũ dauxũ i ngẽma mexũ i yixcüra tá chorü duũxũgüca̱x chango̱xẽẽxũ. Erü nüma i Chemaía rü nanaxucu̱xẽ i chorü duũxũgü nax chomaxã nanuexũca̱x" ==ñachagürü. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma.

## Yeremía 30

### Tupana nüxũ nixu i ta̱xacü tá ngupetüxũ

1Ñaa nixĩ i Cori ya Tupanaarü ore ga Yeremíamaxã nüxũ yaxuxũ. Rü ñanagürü:

2—Choma ya Cori ya Iraétanüxũarü Tupana rü ñachagürü: "Pa Yeremíax, ¡wüxi i poperagu naxümatü i guxũma i ngẽma ore i cumaxã nüxũ chixuxũ!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[3]Rü tá nawa nangu i ngunexũ̃ nax Babiróniawa íchanguxũ̃xẽẽxũ̃ i chorü duũ̃xũ̃gü i Iraéanecüã̱x rü Yudáanecüã̱x. Rü yema naane ga norü o̱xigüna chaxãxũ̃ca̱x tá chanawoeguxẽxẽ. Rü ngẽma naane rü wenaxarü chorü duũ̃xũ̃güarü tá nixĩ” = =ñanagürü ga Cori ya Tupana.

[4]Ñaa nixĩ i Cori ya Tupanaarü ore ga Yeremíamaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃ nachiga ga Iraéanecüã̱x rü Yudáanecüã̱x.

[5]Rü ñanagürü: —Nüxũ̃ taxĩnüe nax norü muũ̃maxã rü baixãchiãẽmaxã aita naxüexũ̃ i duũ̃xũ̃gü. Rü nataxuma i taãxẽ.

[6]¿Rü ñuxãcü i wüxi i yatü rü naxíxraxacü? ¿Rü ñu̱xma rü ta̱xacüca̱x i ngẽma yatügü rü ñoma ngexe ya íxraxacüxerüxũ̃ nanguxnecaxũ̃ rü ngúxũ̃maxã nügü naxãũxũ̃xũ̃? ¿Rü ta̱xacüca̱x guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü rü nadeãchichametüxũ̃?

[7]Rü marü ningaica i ngẽma ngunexũ̃ i ãũcümaxũ̃chixũ̃ i taguma nüxũ̃ idauxũ̃. Rü ngẽma ngunexũ̃gu rü poraãcü tá ngúxũ̃ ningẽgü i Iraétanüxũ̃ i Acóbutanüxũ̃ ixĩgüxũ̃. Natürü i choma rü tá ngẽma ngúxũ̃wa íchananguxũ̃xẽxẽ.

[8]Rü choma ya Cori ya Tupana ya Guxũ̃étüwa Ngẽxmaxe rü ñachagürü: “Choma rü tá íchananguxũ̃xẽxẽ i chorü duũ̃xũ̃gü naxme̱xwa i ngẽma namugüexũ̃. Rü tagutáma wena to i nachixũ̃anecüã̱xgüarü mugüruxũ̃ nixĩgü.

[9]Rü nümagü i chorü duũ̃xũ̃gü rü chorü ngúchaũ̃ tá nixĩ i naxügüxũ̃ i choma ya Cori nax norü Tupana chixĩxũ̃. Rü yimá Dabítaxa i choma nüxũ̃ chaxunetacü tá nixĩ i norü ãẽ̱xgacü” = =ñanagürü.

### Tupana rü tá norü duũ̃xũ̃güxũ̃ ínanguxũ̃xẽxẽ

(Jr. 46.27-28)

[10]Rü choma ya Cori ya Tupana rü ñachagürü: —¡Taxṹ i pemuũ̃exũ̃, Pa Acóbutanüxũ̃ i chorü duũ̃xũ̃gü pixĩgüxũ̃! ¡Rü taxṹ i ta̱xacüca̱x peba̱i̱xãchiexũ̃, Pa Iraétanüxũ̃x! Erü choma rü tá pexũ̃ rü pexacügüxũ̃ íchanguxũ̃xẽxẽ nawa i ngẽma yáxũ̃guxũ̃ i nachixũ̃ane i nawa pegagüxũ̃. Rü wenaxarü taãẽwa tá pemaxẽ rü taxũtáma i texé i pexũ̃ ítaba̱i̱xgü.

[11]Rü choma ya Cori ya Tupana rü ñachagürü: “Choma rü pemaxã changexma nax pexũ̃ íchanguxũ̃xẽxũ̃ca̱x naxme̱xwa i perü uanügü. Rü tá


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

chayanaxoxẽxẽ i guxũma i ngẽma nachixũanegü i nagu pexũ chawoonexũ. Natürü i pema rü tagutáma pexũ ichayarüxoxẽxẽ. Natürü ngẽma pexna üxũ i poxcumaxã tá pexũ chapoxcue. Rü taxũtáma nüxũ chaxüpetümare nax pexũ chapoxcuexũ" ==ñanagürü.

### Iraétanüxũarü chixexũgagu Tupana nanapoxcue

12Rü Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Ngẽma perü guxchaxũ rü ñoma o̲xri i ngearü üxüxṹaxṹrüxũ nixĩ nax nataxuxũ i norü mexẽ̃ruxũ. Rü ngẽma perü chixexũ rü ñoma taixna i ngearü üxüxṹaxṹrüxũ nixĩ.

13Rü tataxuma ya texé ya cuxũ ípoxũxẽ. Rü tataxuma ya texé ya naxüxũxẽ i curü o̲xri. Rü nataxuma i üxüxũ nax pexca̲x yataanexũca̲x.

14Rü yema nachixũanegü ga nüxṹ peyaxõgüxũ nax pexũ ínapoxũxũca̲x rü pexũ inarüngũmae. Erü choma nixĩ i pexũ chapoxcuexũ ñoma wüxi i perü uanürüxũ. Rü poraãcü pexũ chapoxcue nagagu ga yema muxũchixũ ga perü chixexũgü rü yema pecadugü ga taxucürüwa texé ixugüxũ.

15¿Rü ta̲xacüca̲x naxca̲x pidexagü i ngẽma ngúxũ nax pingegüxũ? Erü ngẽma ngúxũ rü nataxuma i norü üxüxũ. Rü yema muxũchixũ ga perü chixexũgagu rü yema pecadugü ga taxucürüwa texé ixugüxũgagu nixĩ i pexũ chapoxcuexũ ==ñanagürü.

### Tupana tá nüxũ narüngũxẽxẽ i norü duũxũgü

16Rü Tupana rü norü duũxũgüxũ ñanagürü: —Guxũma i ngẽma nachixũanegü i pexũ rüporamaegüxũ rü tá togü nüxũ narüporamaegü. Rü guxũma i perü uanügü rü nüxí tá to i nachixũanewa nagagü. Rü ngẽma nachixũanegü ga perü yemaxũgü inaxũ rü tá nüxí to i nachixũane nayana i norü ngẽmaxũgü. Rü ngẽma nachixũanegü ga naxca̲x ngı́xũ ga perü yemaxũgü rü tá nüxí to i nachixũane naxca̲x nüxṹ nangı̲xgü i norü ngẽmaxũgü.

17Rü choma rü tá pexũ charümeexẽxẽ nawa i perü guxchaxũgü woo perü uanügü rü ñanagürügü: "Chióũ rü ngéma nata̲xmare rü taxúema nagu tarüxĩnü", ñanagürügü. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

18Rü Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Choma rü tá nüxũ charüngũxẽẽxũ i guxũma i Acóbutanüxũ. Rü tá choxṹ nangechaxũ̈tümüxũ i ngẽma nachixũ̈ane. Rü yima norü ĩanegü i ñu̱xma nachitaxũ̈xica íyaxügüne rü tá wena nachicawa tátama nimexẽẽgü. Rü yima ãẽ̱xgacüpatagü rü tá nachicagüwa tátama nimexẽẽgü.

19Rü chorü duũ̈xũ̈gü rü tá norü wiyaewa choxna moxẽ naxãgü rü tá nacugüe rü tá nataãẽgü. Rü taxũ̈táma ínarüxĩ i norü mu, erü choma rü tá chayamuxẽxẽ. Rü ngẽma togü i duũ̈xũ̈gü rü taxũ̈táma nüxũ naxoe erü choma rü tá chanatachigaxẽxẽ i ngẽma chorü duũ̈xũ̈gü.

20Rü ngẽma Iraétanüxũ rü noxrirüxũ tá naporae, erü choma rü tá natanüwa changexma. Rü tá chanapoxcue i ngéma nachixũ̈anegü i chixri namaxã icua̱xgüxũ.

21-22Rü natanüwa tátama nango̱x i wüxi i namaxã icuáxũ. Rü wüxi i Iraétanüxũ̈xũ tá nixĩ i norü ãẽ̱xgacü ixĩxũ. Rü choma rü tá chaugüna chanangaicamaxẽxẽ, rü nüma rü tá chaucüwawa nangẽxma. ¿Rü texé tapora nax tüechamatama choxna tangaicamaxũ? Rü ngẽma Iraétanüxũ rü chorü duũ̈xũ̈gü tá nixĩgü, rü choma rü norü Tupana tá chixĩ. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma ==ñanagürü.

23Rü ngẽma Cori ya Tupanaarü nu rü ñoma wüxi ya buanecü ya poracü rü ixa̱ũ̱xẽmacürüxũ ngẽma chixexũ̈arü üruũ̈güétügu nangu.

24Rü ngẽma Cori ya Tupanaarü nu rü taxũ̈táma ínayachaxãchi ñu̱xmatáta yanguxẽẽã i ngẽma nüma nagu naxĩnüxũ. Rü nawa tá nangu i ngunexũ i nagu tá nüxũ pecuáxũ i ta̱xacüchiga yixĩxũ i ngẽma pemaxã nüxũ chixuxũ.

## Yeremía 31

### Iraétanüxũ rü tá nachixũ̈anecа̱x nawoegu

1Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Ngẽxguma ngẽma ngunexũ̈wa nanguxgu rü choma rü guxũ̈táma i Iraétanüxũ̈arü Tupana tá chixĩ, rü nümagü rü tá chorü duũ̈xũ̈gü nixĩgü ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2]Rü Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Yema chianexũwa rü choma rü namaxã chamecüma ga yema duũxũgü ga daiwa ibuxmüxũ. Rü yexguma nixĩ ga Iraétanüxũ naxca̲x nadaugüxũ ga wüxi ga nachica ga nagu nangũgüxũ.

[3]Rü nũxcüma nixĩ ga cha̲u̲xca̲x nangóxũ ga Cori ya Tupana, rü ñanagürü choxũ: Wüxi i ngechaũ i taguma iyacuáxũmaxã cuxũ changechaũ. Rü ngẽmaca̲x i ñu̲xma rü ta cumaxã chamecüma.

[4]Pa Iraétanüxũx, choma rü tá wena íchanadaxẽxẽ i pechixũane, rü tá pexũ charüngũxẽẽxũ nax wena naxügüxũca̲x i perü ĩanegü. Rü pema rü paũderumaxã tá taãẽxãcü ípixüãchitanüxũ.

[5]Rü Chamáriaanearü ngüchitaeruxũgügu tá wena úbamaxã petoegü. Rü yíxema úba itogüxe rü taãẽãcü tá tanango̲xgü i tümaarü úbagü.

[6]Rü tá ínangu i ngunexũ i nagu aita naxüexũ i ngẽma dauxũtaegüxũ i Efraíũanearü ngüchitaeruxũgüwa dauxũtaegüxũ, rü ñanagürügü tá: “¡Nua pexĩ, Pa Duũxũgüx, rü ngĩxã Chióũwa taxĩ nax Cori ya Tupanaxũ yarücua̲xüũgüxũca̲x!” ñanagürügü tá.

[7]Rü Cori ya Tupana rü ñanagürü: “¡Taãẽãcü pewiyaegü Pa Acóbutanüxũx! Erü pema rü guxũma i togü i nachixũanegüarü yexera pitachiga. ¡Rü tagaãcü Tupanaxũ picua̲xüũgü rü ñapegügü: ‘Cori ya Tupana rü marü tüxũ ínanguxũxẽxẽ i yixema i Iraétanüxũ íyaxügüxe’ ”, ñapegügü!

[8]Rü tá pexũ chawoeguxẽxẽ nüxna i ngẽma nachixũane i nórtewa ngẽxmaxũ rü nüxna i ngẽma togü i nachixũanegü i guxũ i naanewa ngẽxmagüxũ. Rü ngẽma woeguxũtanügu tá naxãgü i ngẽma ngexetüxũ, rü ngẽma ichixeparaxũ, rü ngẽma ngexũgü i tapütüwegüxũ, rü ngẽma ngexũgü i marü ixíraxacügüxũ. Rü ngẽmaãcü tá muxũtama i duũxũgü nawoegu naxca̲x i norü naane.

[9]Rü nümagü rü tá inaxĩãchi, rü tá niyumũxẽtanü rü nixauxetanü. Rü ngẽmaãcü tá ínangugü. Rü choma rü natügü íngexmaxũgu tá chayagagü nagu i wüxi i nama i mexũ i ngexta nataxuma i ãũcümaxũ. Erü choma rü nanatü chixĩ i ngẽma Iraétanüxũ. Rü Efraíũtanüxũ rü chaune ya yacüxũ nixĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[10]Pa Duũxũgü i To i Nachixũanecüãxgüx, ¡Iperüxĩnüe i norü ore ya Cori ya Tupana, rü penaxunagü nawa i ngẽma pechixũanegü i yáxũwa ngẽxmagüxũ i márpechinüwa! ¡Rü ñapegürügü: “Cori ya Tupana rü noxri rü Iraétanüxũmaxã nanawoone, natürü i ñu̱xma rü wena nananutaque̱xe. Rü nüma tá nüxna nadau ñoma wüxi i carnéruarü dauruxũ norü carnéruna dauxũrüxũ”, ñapegürügü!

[11]Erü nüma ya Cori ya Tupana rü Iraétanüxũarü uanügüme̱xẽwa marü nanapuxũ i ngẽma Acóbutanüxũ woo norü uanügü rü wüxi i nachixũane i Iraétanüxũarü yexera poraxũ nax yixĩxũ.

[12]Rü nümagü rü tá Yerucharéũwa nangugü, rü Chióũarü ma̱xpűnewa tá taãẽãcü nayawiyaegü. Rü mexũwa tá nangẽxmagü, erü Cori ya Tupana rü tá nüxna nanaxã i guxũma i mexũgü i trigu rü bínu, rü chíxũ, rü carnérugü rü wocagü. Rü tá mea nachibüe rü naporae. Rü ñoma wüxi i putüranecü i mea maixnecüxũrüxũ tá nixĩgü. Rü wüxi i nachixũane i poraxũ tá nixĩ, rü taxũtáma wena ngúxũ ningegü.

[13]Rü ngẽma pacügü rü tá taãẽãcüma íiyayüxe, rü ngẽxgumarüxũ ta i ngẽma ngextu̱xücügü rü yaxgua̱xgü. Rü choma rü tá chanataãẽxẽxẽ. Rü ngẽma norü ngechaũ rü tá taãẽxũ chananguxuchixẽxẽ. Rü tá nüxna chanaxã i wüxi i taãxẽ i ngẽma nüxű́ ngúxũarü yexera ixĩxũ.

[14]Rü ngẽma chacherdótegü rü tá nüxna chanaxã i ngẽma rümemaexũ i õna nax ngẽma nango̱xgüxũca̱x. Rü chorü duũxũgüna tá chanaxã i muxũchixũ i chorü ngẽmaxũgü, rü nümagü rü tá ngẽmamaxã nataãẽgü. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma ==ñanagürü.

[15]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Ĩane ya Ramáwa nüxũ taxĩnüe nax poraãcü naxauxexũ i duũxũgü. Rü ngẽma rü Raquétanüxũ nixĩ i naxacügüca̱x auxexũ erü marü nayue i nanegü rü naxacügü. Rü ngẽmaca̱x i ngẽma Raquétanüxũ rü tama nanaxwa̱xe nax texé nataãẽxẽẽgüxũ.

[16]Natürü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü: “¡Pa Raquétanüxũ rü taxű́ i pexauxexũ! ¡Rü marütama nax ípenaxũxũxẽẽxũ i pegüxũxetü! Erü perü ngechaũ rü tá naxãtanü. Rü pexacügü rü penegü rü tá nüxna nawoegu i perü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

uanügüarü nachixũane. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma.

17Rü yixcüra tá pexca̱x nangema i wüxi i ngũxẽxẽ, erü penegü rü pexacügü rü wena tá nachixũaneca̱x nawoegu. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma” ==ñanagürü.

18Rü Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Marü nüxũ chaxĩnü nax auxeãcü chomaxã yadexagüxũ i Efraíũtanüxũ rü ñanagürügü: “Toma rü ñoma wüxi i wocaxacü i tama íyapuxũrüxũ tixĩgü. Natürü i cuma rü marü toxũ ícuyapuexẽxẽ. ¡Rü cugüca̱x toxũ nawoeguxẽxẽ! Erü cuma nixĩ i torü Cori ya Tupana quixĩxũ.

19Toma rü cuxna tixĩgachitanü, natürü marü nüxũ tarüxoe i torü chixexũgü. Rü nüxũ ticua̱xãchitanü nax chixexũ taxügüxũ, rü togü tatigüremügü naxcha̱xwa i torü pecadugü. Rü poraãcü taxãnee rü ngúxũ tingegü nagagu ga yema pecadugü ga taxügüxũ ga yexguma tangextu̱xügügu” ==ñanagürügü.

20Rü Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Ngẽma Efraíũtanüxũgũ rü chaunegü i nüxũ changechaũgüxũ nixĩgü. Rü ngẽma nixĩ i chaunegü i yexera nüxũ changechaũgüxũ. Rü woo yexguma chanapoxcuegu, rü taguma nüxũ charüchau nax nüxna chacua̱xãchixũ. Rü chorü maxũnewa rü naxca̱x changechaũ rü poraãcü choxṹ nangechaũtümüxũgü. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma ==ñanagürü.

21Rü Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Pa Iraétanüxũx, ñu̱xma nax to i nachixũanewa pexũ nagagüxũ, rü name i mea penangugü i nama rü cua̱xruxũgü ipexü i namawa nax tauxchaãcü nüxũ ipeyangauxũ i ngẽma nama i ngẽxguma pewoeguxgu. ¡Pewoegu, Pa Iraétanüxũx, rü perü ĩanegüca̱x pewoegu!

22Pa Iraétanüxũx, ¿ñuxguratáta nüxũ perüxoexũ nax choxna nu ne penaxĩmarexũ ñoma wüxi i pacü i ngĩnatüna nu ne naxũmarecürüxũ? Rü choma rü tá chanango̱xẽxẽ i ta̱xacü i ñoma i naanewa ngexwaca̱xũxũ. Rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

wüxi i ngexũ̃ i natecax taeguxũ̃rüxũ̃ rü pema rü tá chauxcax pewoegu ==ñanagürü.

### Iraétanüxũ̃ rü mexũ̃wa tá nangẽxmagü

23Rü Cori ya Guxãétüwa Ngẽxmacü ya Iraétanüxũ̃arü Tupana rü ñanagürü: —Ngẽxguma chanawoeguxẽẽgu i ngẽma Yudátanüxũ̃ nawa i ngẽma nachixũ̃ane i ñuxma nawa muruũ̃gü yaxĩgüxũ̃, rü ngẽxguma wenaxarü ñaa naanewa rü norü ĩanegüwa nangẽxmagügu, rü ñanagürügü tá: “Pa Maxpűne ya Üünene ya Chióũ̃x, ¡Tupana cuxũ̃ rüngũ̃xẽxẽ, erü cuwa nixĩ ya Tupana mea norü duũ̃xũ̃gümaxã inacuáxũ̃!” ñanagürügü tá.

24Rü Yudáanewa tá namaxẽ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i Yudáanecüax, rü yima Yudáanearü ĩanegücüaxgü, rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i naanewa puracüexũ̃, rü ngẽma carnérugüna daugüxũ̃. Rü guxũ̃ma i ngẽma duũ̃xũ̃gü rü ngẽxma tá naxãchiũ̃gü.

25Rü choma ya Cori ya Tupana rü mea tá chanachibüexẽxẽ rü chayaxaxegüxẽxẽ i guxũ̃ma i ngẽma ipaexũ̃ rü turaexũ̃ ==ñanagürü.

26Rü yexguma ga choma ga Yeremía rü chabaixãchi rü chidauchi. Rü yema chaunegümaxã chataãxẽ.

27Rü nüma ga Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Tá ínangu i ngunexũ̃ i nagu tá chayamuxẽxẽxũ̃ i duũ̃xũ̃gü rü naeũ̃gü nax Yudáanewa rü Iraéanewa namuxũ̃cax.

28Rü choma rü noxri íchame nax pexũ̃ íchawoxũ̃xũ̃, rü nagu chapogüxũ̃ ga perü ĩanegü, rü chayawaxgüxẽẽxũ̃ ga perü ĩanegüarü poxeguxũ̃gü, rü chayanaxoxẽẽxũ̃ ga yema pexũ̃́ yexmagüxũ̃, rü guxchaxũ̃ pexcax íchanguxẽẽxũ̃. Natürü i ñuxma i choma rü íchamemare nax wena tá pexũ̃ charüngũ̃xẽxẽxũ̃ nax pixüpatagüxũ̃cax rü petoegüxũ̃cax. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i ngẽma ñachaxũ̃.

29Rü ngẽxguma ngẽma ngunexũ̃wa nanguxgu nax pexũ̃ charüngũ̃xẽẽxũ̃ rü marü taxúetama ñatagürü: “Ngẽma chixexũ̃ i nanatügü üxũ̃ rü nanegü nanaxütanü”, ñatagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[30]Erü wüxichigü i duũxũ rü nümatátama nanaxütanü i noxrütama pecadu. Rü ngẽmaãcü wüxichigü i pema rü tá penaxütanü i ngẽma chixexũ i pematama pexüxũ ==ñanagürü.

[31]Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nüxũ nixu rü ñanagürü: —Tá ínangu i wüxi i ngunexũ i nagu ngexwacaxũxũ i uneta tá pemaxã chaxüxũ, Pa Iraéanecüãxgü rü Yudáanecüãxgü.

[32]Ngẽma uneta rü taxũtáma yema nüxíraxũxũ ga uneta ga perü oxigümaxã chaxüxũrüxũ tá nixĩ, yerü yexguma Equítuanewa íchananguxũxẽẽgu rü nümagü rü tama aixcüma nayanguxẽẽgü ga yema chorü uneta woo norü yora nax chixĩxũ ga chomax. Rü chomatama ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma.

[33]Rü ñaa tá nixĩ i ngẽma ngexwacaxũxũ i chorü uneta i Iraétanüxũmaxã chaxüxũ: “Naãxẽwa tá chanangexmaxẽxẽ i ngẽma chorü mu, rü ngéma tá nangẽxma nax tama nüxũ iyanangümaexũcax. Rü choma tá nixĩ i norü Tupana chixĩxũ, rü nümagü rü tá chorü duũxũgü nixĩgü”. Rü chomatama ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma.

[34]Rü ngẽxguma rü tá marü taxucaxtama texé toguxexũ tanguxẽxẽ nax choxũ tacuáxũcax, rü bai i tümamücü, rü bai i tümatanüxũ. Erü ngẽxguma rü tá guxãma ya yáxe rü woo buxe rü tá choxũ tacuaxgü. Rü choma rü tá tüxṹ nüxũ icharüngüma i tümaarü chixexũ rü marü tagutáma nüxna chacuaxãchi i tümaarü pecadugü. Rü chomatama ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma ==ñanagürü.

[35]Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ ga chanangoxẽẽxũ ya üaxcü nax ngunecü inabaxixũcax. Rü choma nixĩ i chanangoxẽẽxũ ga tauemacü rü ẽxtagü rü woramacurigü nax chütacü inabáxigüxũcax. Rü choma nixĩ i chanayuapexẽẽxũ i ngẽma már nax naxãũgaxũcax ya norü yuapegü. Rü chauéga rü “Cori ya Tupana ya Guxũétüwa Ngẽxmacü” nixĩ. Rü ñachagürü:

[36]—Ngẽxguma chi wüxi i ngunexũ ngẽma Iraétanüxũ tama naga naxĩnüegu i ngẽma mugü ga nüxna chaxãxũ, rü ngẽma ngunexũgu rü marü taxũtáma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

chorü duũxũgü nixĩgü. Rü chomatama ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma.

37Rü taxucürüwa texé tanangugü i dauxũguxũ i naane, rü taxucürüwa texé ñoma i naanearü aixepewa tangu nax nüxũ tacuáxũca̱x i ta̱xacü ngẽxmaxũ. Rü ngẽxgumarüxũ ta taxucürüwa nüxũ chaxo i Iraétanüxũ naxca̱x i guxũma ga yema chixexũ ga naxügüxũ. Rü chomatama ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma ==ñanagürü.

38Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Tá ínangu i wüxi i ngunexũ i nagu tá wena namexẽxẽxũ ya chorü ĩane ya Yerucharéũ. Rü Ananéarü Dauxũtaechicawa tá inaxügü rü ñu̱xmata ngẽma Ĩã̱x i Ínapoõchixũwa ngẽxmaxũwa nangu nax namexẽẽxũ.

39Rü ngẽma norü üyeane rü Ĩã̱x i Ínapoõchixũwa rü tá meatama iniwe̱x ñu̱xmata Garéxarü ngüchitaeruxũwa nangu. Rü ngéma rü tá Goáwaama nadaxüchi i norü üyeane.

40Rü guxũma i ngẽma metachinüxũ i duũxũgü nagu ta̱xgüxũ i yuexũ rü tanimaca nawa nagügüxũ rü tá chorü ĩanechica nixĩ. Rü guxũma i ngẽma naanegü i natü i Chedróũcutüwa ngẽxmagüxũ rü ñu̱xmata íyapoõchixũwa ngẽxmaxũ i Cowarugüarü ĩã̱xwa nangu i oéstewaama rü chorü ĩane ya Yerucharéũchica tá nixĩ. Rü guxũma ya yima ĩane rü tagutáma texé wena tayapu rü tagutáma texé nagu tapogü ==ñanagürü.

## Yeremía 32

### Yeremía naxca̱x nataxe ga wüxi ga naane

1Rü yexguma 10 ga taunecü Yudáanearü ãe̱xgacü yixĩxgu ga Chedequía rü 18 ga taunecü ãe̱xgacü nixĩ ga Nabucudonochó ga Babiróniawa. Rü yexguma nixĩ ga Yeremíamaxã yadexaxũ ga Cori ya Tupana.

2Rü yexguma ta nixĩ ga Babiróniaanearü ãe̱xgacüarü churaragü ga Yerucharéũca̱x íyaxüãchixũ. Rü nüma ga orearü uruxũ ga Yeremía rü napoxcu nagu ga yema poxcuchica ga Yudáanearü ãe̱xgacüpataarü dauxũtaechicaxã̱xtüwa yexmaxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[3]Yerü nüma ga ãẽxgacü ga Chedequía rü marü Yeremíaxũ napoxcu nagagu nax naxunagüãxũ ga Tupanaarü ore ga ñaxũ: —Choma rü tá nüxũ charüngũxẽxẽxũ i Babiróniaanearü ãẽxgacü nax naxmẽxgu nanguxũcax ya Yerucharéũ. Rü nüma rü tá nanayaxu.

[4]Rü nüma ya ãẽxgacü ya Chedequía rü taxũtáma niña naxchaxwa i ngéma Cadéuanecüãxgü. Rü Babiróniaanearü ãẽxgacümẽxẽgu tá nangu rü tá nügü inaxã.

[5]Rü nüma i Nabucudonochó rü Babiróniawa tá nanaga ga Chedequía, rü ngéma tá nangẽxma ñũxmatata nawa nangu nax choma nüxũ cuaxãchixũ. Rü woo ngẽma Cadéugümaxã pegü pedaixgu, natürü taxũtáma nüxũ perüporamaegü. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma ==ñanagürü ga Tupana.

[6]Rü ñanagürü ga Yeremía: —Nüma ya Cori ya Tupana rü chomaxã nidexa rü ñanagürü choxũ:

[7]“Dücax, cuenexẽ ya Anaméx ya cunepü ya Charúũ nane rü cuxũtawa tá naxũ rü tá cuxna nayaxuaxũ nax naxcax cutaxexũcax i wüxi i naane i nüma nüxũ ngẽxmaxũ i Anatówa. Rü cuma nixĩ i namexũ nax naxcax cutaxexũ erü cuma nixĩ i natanüxũxũchi quixĩxũ” ==ñanagürü ga Tupana.

[8]Rü yema Cori ya Tupana chomaxã nüxũ ixuxũrüxũ chauenexẽ ga Anaméx choxũ ínayadau ga yema íchapoxcuxũwa ga ãẽxgacüpataarü dauxũtaechicaaxtüwa. Rü choxna nanaxũãxũ nax naxcax nüxũ chataxexũcax ga yema norü naane ga Anatówa yexmaxũ ga Bẽyamíũtanüxũarü naanewa. Yerü choma nixĩ ga namexũ nax naxcax chataxexũ ga yema naane nax chorü yixĩxũcax, erü choma nixĩ i yexeraãcü natanüxũxũchi chixĩxũ. Rü nüxũ chicuaxãchi nax Tupanaarü mu yixĩxũ ga yema.

[9]Rü yemacax naxcax chataxe ga yema naane ga chauenexẽ ga Anaméx choxna ũãxũxũ. Rü nüxna chanaxã ga 17 tachinü ga diẽru naxcax ga yema naane.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10Rü naxca̲x chadau ga ñuxre ga duũ̃xũ̃gü, rü yemape̲xewa chanaxümatü nax aixcüma naxca̲x chataxexũ̃ ga yema naane. Rü ñu̲xũchi chauéga nagu chaxümatü ga yema popera rü chanaxütanü ga yema naane.

11Rü wüxi ga yema popera rü naxããrü seyua̲x rü mea nüxũ̃ nixuchiga ga yema taxe. Rü yema to ga popera rü nangearü seyua̲x. Rü chanayaxu ga yema taxre ga poperagü.

12Rü nape̲xewa ga chauenexẽ ga Anaméx rü nape̲xewa ga yema duũ̃xũ̃gü ga nüxũ̃ daugüxũ̃ nax aixcüma naxca̲x chataxexũ̃ ga yema naane rü nape̲xewa ga yema togü ga duũ̃xũ̃gü ga yéma ãẽ̲xgacüpataarü dauxũ̃taechica̲axtüwa rütogüxũ̃, rü choma rü Nería nane ga Maachíataxa ga Barúxna chanaxã ga yema taxre ga popera.

13Rü nape̲xewa ga guxũ̃ma ga yema duũ̃xũ̃gü rü Barúxũ̃ ñachagürü:

14—Nüma ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü ya Iraétanüxũ̃arü Tupana rü ñanagürü: “¡Nayaxu i ñaa popera i seyuáxũ̃ rü ñaa to i popera i ngearü seyuáxũ̃ rü wüxi i tüxũ̃gu namaxã nanguxũ̃ nax muxũ̃ma i ngunexũ̃gu ngéma nangẽxmagüxũ̃ca̲x!

15Erü nüma ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü ya Iraétanüxũ̃arü Tupana rü ñanagürü: ‘Ñaa naanewa rü duũ̃xũ̃gü rü wena tá naxca̲x nataxe ya ĩpatagü rü naanegü rü úbanecügu’ ” = =ñanagürü.

### Yeremíaarü yumüxẽ

16Rü nawena nax Barúx ga Nería nanena chaxãxũ̃ ga yema naanearü popera rü Cori ya Tupanamaxã chidexa rü ñachagürü nüxũ̃:

17—Cumax, Pa Corix, nixĩ ga curü pora ga taxũ̃maxã cunango̲xẽẽxũ̃ ga dauxũ̃guxũ̃ ga naane rü ñoma ga naane. Rü nataxuma i ta̲xacü i cuxũ̃́ guxchaxũ̃ nax cunaxüxũ̃.

18Rü cuma icunawe̲x nax aixcüma nüxũ̃ cungechaũ̃xũ̃ i duũ̃xũ̃gü woo 1,000 wa nangu nax yangṍetanüxũ̃ i nataagü. Natürü cuma rü tá cunapoxcue i ngẽma nataagü naxca̲x ga yema chixexũ̃gü ga norü o̲xigü ügüxũ̃. Pa Tupanax,


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

cuma rü cutachiga rü cuporaxüchi. Rü cuéga rü Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü nixĩ.

19Rü ngẽma nagu curüxĩnüxũ̃ rü nataxüchi, rü ngẽma cuxüxũ̃ rü namexẽchi. Rü cuma nüxũ̃ cudau i guxũ̃ma i ngẽma naxügüxũ̃ i duũ̃xũ̃gü. Rü cuma rü wüxichigüna cunaxã i ngẽma nüxna üxũ̃. Rü mexũ̃maxã nüxũ̃́ cunaxütanü i ngẽma mexũ̃ ügüxũ̃. Rü cunapoxcu i ngẽma chixexũ̃ ügüxũ̃.

20Cuma rü cunaxü ga taxũ̃ ga mexũ̃gü rü cua̲xruũ̃gü ga Equítuanewa. Rü woo ñu̲xma rü ta rü cunaxü i ngẽma taxũ̃ i mexũ̃gü rü cua̲xruũ̃gü i Iraétanüxũ̃tanüwa rü guxũ̃ma i ngẽma togü i duũ̃xũ̃gütanüwa nax ngẽmaãcü cutachigaxũ̃ca̲x.

21Rü cuma rü curü poramaxã Equítuanewa ícunanguxũ̃xẽxẽ ga curü duũ̃xũ̃gü ga Iraétanüxũ̃. Rü yema taxũ̃ ga ãũcümaxũ̃gü i cuxüxũ̃maxã rü cua̲xruũ̃gümaxã poraãcü cunamuũ̃exẽxẽ ga guxũ̃ma ga yema Equítuanecüã̲xgü.

22Rü Iraétanüxũ̃na cunaxã ga ñaa naane i ñu̲xma nawa tangexmagüxũ̃ i ngextá mexũ̃ i õna rü lechi rü ira ñoma dexárüxũ̃ taguma ítaxuxũ̃wa, yema torü o̲xigümaxã nüxũ̃ quixuxũ̃rüxũ̃.

23Natürü yexguma torü o̲xigü ñaa naanewa ngugügu rü nayauxgüãgu, rü tama cuga naxĩnüe rü tama nagu naxĩ ga yema ucu̲xẽgü ga namaxã nüxũ̃ quixuxũ̃. Rü taxuxũ̃ma naxügü ga yema namaxã nüxũ̃ quixuxũ̃. Rü ngẽmagagu toxca̲x ícunangu̲xẽxẽ i guxũ̃ma i ngẽma guxchaxũ̃gü i ñu̲xma nawa tangexmagüxũ̃.

24Rü ñu̲xma i ngẽma Babiróniacüã̲x rü toxca̲x ínayaxüãchi rü torü ĩanetapü̲xwa waixũ̃mümaxã nanagünagügü nax ngẽmawa nagu nachocuxũ̃ca̲x ya daa ĩane. Rü ngẽma daigagu rü ngẽma taiyagagu rü ngẽma da̲xaweanegagu rü ngẽma Babiróniaanecüã̲xme̲xẽgu tá nangu ya daa ĩane. Pa Cori ya Tupanax, cuma rü marü nüxũ̃ cudau nax ñu̲xma marü yanguxũ̃ i ngẽma guxchaxũ̃gü ga nüxũ̃ quixuxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

25Natürü woo daa ĩane rü Babiróniaanecüãxmexẽgu tá nangu, Pa Cori Pa Tupanax, rü cuma rü choxũ cumu nax yema duũxũgüpexewa naxcax chataxexũcax rü chanaxütanüxũcax i ngẽma naane ==ñanagürü ga Yeremía.

26Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü Yeremíaxũ nangãxũ rü ñanagürü nüxũ:

27—Choma rü guxũarü Cori chixĩ rü guxũ i taxacü i maxẽxũarü Tupana chixĩ. Rü nataxuma i taxacü i choxṹ guxchaxũ nax chanaxüxũ.

28Rü ngẽmacax, Pa Yeremíax, cumaxã nüxũ chixu rü ñachagürü: “Choma rü daa ĩane rü tá naxmexgu chananguxẽxẽ i Nabucudonochó i Babiróniaanearü ãẽxgacü, rü nüma rü tá nüxũ narüporamae.

29Rü ngẽma Babiróniacüãx i ñuxma daa ĩanecax íyaxüãchixũ rü tá nagu nachocu rü tá nawa nanangixichigü. Rü tá nixa ya yima ĩane wüxigu namaxã ya yima ĩpatagü ya idoxétüne ga nawa Baácax pumaratexe yagugüxũ rü yema tupananetagüna nawa bínu naxãgüxũ. Rü yemaacü choxũ nanuxẽẽgü.

30Yerü yexguma noxri ñaa naanewa nangugügutama rü yema Iraéanecüãx rü yema Yudáanecüãx rü guxũguma nanaxügü ga yema tama chanaxwaxexũ. Rü yema Iraétanüxũ rü taguma ínayachaxãchi nax choxũ nanuxẽẽgüxũ namaxã ga yema tupananetachicünaxãgü ga nümatama naxügüxũ. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i ngẽma nüxũ chixuxũ.

31-32Rü daa ĩane rü noxri inaxügügucürüwa rü ñuxmata ñoma i ngunexũwa nangu rü norü duũxũgü rü guxũguma poraãcü choxũ nanuxẽẽgü. Rü ngẽmacax i choma rü tá chayanaxoxẽxẽ ya daa ĩane nagagu ga yema chixexũ ga naxügüxũ ga yema Iraéanecüãxgü rü Yudáanecüãxgü, rü norü ãẽxgacügü, rü norü ngũxẽẽruũgü, rü norü chacherdótegü, rü norü orearü uruũgü, rü guxũma i Yudáanearü duũxũgü rü Yerucharéũarü duũxũgü.

33Rü nümagü rü choxna naxãgücaxwexmare rü tama choxũ narüdaunüchaũ. Rü woo guxũguma mea chanaxucuxẽ, natürü tama chauga naxĩnüe rü tama nanayauxgüchaxũ nax chayanawexãchixẽẽgüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[34]Rü taxũ̃ ga chixexũ̃ naxügü, yerü ñu̱xmata chopatagu nananucu ga yema norü tupananetachicüna̱xãgü ga naxchi chaxaixũ̃. Rü yemaacü nanaxãũãchixẽxẽ ga chopata ga cha̱u̱xca̱xicatama ixĩxũ̃ne.

[35]Rü yexgumarüxũ̃ ta Ben-inóũ̃arü doxonexũ̃gu nanaxügü ga Baáxarü ãmarearü guruũ̃gü nax yemawa tupananeta ga Molóxca̱x tüxũ̃ ínaguxũ̃ca̱x ga nanegü rü naxacügü. Rü yemaacü Yudátanüxũ̃güxũ̃ napecadua̱xẽẽgü ga yexguma naxügüãgu ga yema chixexũ̃ ga poraãcü naxchi chaxaixũ̃ ga taguma namaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ nax naxügüa̱xũ̃ca̱x rü bai ñuxgu nagu charüxĩnüxũ̃.

### Tupanaarü uneta

[36]Rü ngẽmaca̱x i choma ya Iraétanüxũ̃arü Tupana rü nüxũ̃ chixu nax aixcüma tá yanguxũ̃ ga yema nüxũ̃ quixuxũ̃ nachiga ya daa ĩane ya Yerucharéũ̃. Rü daa ĩane rü ngẽma daigagu rü taiyagagu rü da̱xaweanegagu aixcüma tá Babiróniaanearü ãe̱xgacüme̱xẽgu nangu.

[37]Rü yexguma chorü duũ̃xũ̃gümaxã poraãcü chanuxgu rü muxũ̃ma ga nachixũ̃anegu chanawoone. Natürü wena tá chananutaque̱xe i ngẽma chorü duũ̃xũ̃gü rü daa Yerucharéũ̃cax tá chanawoeguxẽxẽ. Rü ngẽxguma i nümagü rü taãẽãcüma tá namaxẽ rü taxũtáma ãũcümaxũ̃wa nangẽxmagü.

[38]Rü nümagü rü chorü duũ̃xũ̃gü tá nixĩgü rü choma rü norü Tupana tá chixĩ.

[39]Rü tá mea nagu chanaxĩnüexẽxẽ, rü mexũ̃ i nacüma tá nüxna chaxã nax guxũ̃guma choxũ̃xicatama yacua̱xüũ̃güxũ̃ca̱x nax ngẽmaãcü mexũ̃wa nangẽxmagüxũ̃ca̱x i nümagü rü nanegü rü naxacügü rü nataagü.

[40]Rü namaxã tá chanaxü i wüxi i uneta i guxũ̃guca̱x ixĩxũ̃ rü tagutáma nüxũ̃ charüchau nax mexũ̃ naxca̱x chaxüxũ̃. Rü tá nüxna chanaxã i wüxi i ngúchaũ̃ nax choxũ̃ yacua̱xüũ̃güxũ̃ca̱x rü taguma choxna yaxĩgachixũ̃ca̱x.

[41]Rü choma rü tá chataãẽãcüma nüxũ̃ charüngũ̃xẽxẽxũ̃. Rü aixcümaxũ̃chi guxũ̃ma i chorü ngúchaũ̃maxã tá ñaa naanewa chanangexmagüxẽxẽ” ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

42Rü wenaxarü ñanagürü: —Rü yexgumarüxũ̃ nax poraãcü guxchaxũ̃ naxca̲x íchanguxẽẽxũ̃ i ñaa Iraétanüxũ̃, rü ngẽxgumarüxũ̃ tá ta naxca̲x íchananguxẽxẽ i guxũ̃ma i ngẽma mexũ̃gü ga marü namaxã ichaxunetaxũ̃.

43Rü woo cuma ñu̲xma nüxũ̃ quixu nax wüxi i chianexũ̃ tá yixĩxũ̃ i ñaa naane, rü tá nataxuma i duũ̃xũ̃gü rü naeũ̃gü, rü Cadéugümẹ̲xẽgu tá nangu i ñaa naane, natürü ngẽma Iraétanüxũ̃ rü wenaxarü tá nügüxũ̃tawa naxca̲x nataxegü i naanegü.

44Rü aixcüma tá nügüxũ̃tawa naxca̲x nataxegü i naane rü tá nanaxügü i naanepanegü rü duũ̃xũ̃güpẹ̲xewa tá nagu nügü naxüéga rü tá nanaseyu i ngẽma norü naanepanegü. Rü ngẽmaãcü tá nanaxügü i Bẽyamíũ̃anewa, rü yima ĩanegü ya Yerucharéũ̃arü ngaicamana ngẽxmagünewa, rü guxũ̃ma ya Yudáanearü ĩanegüwa, rü yima mápu̲xanexũ̃wa ngẽxmagünewa, rü yima doxonexũ̃wa ngẽxmagünewa, rü Négueanearü ĩanegüwa. Erü choma rü tá nüxũ̃ charüngũ̃xẽxẽxũ̃ i ngẽma Iraétanüxũ̃. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ̃ chixuxũ̃ i ngẽma ==ñanagürü.

## Yeremía 33

### Iraétanüxũ̃maxã inaxüga ga Tupana rü wena tá nüxũ̃ nangũ̃xẽẽxũ̃

1Rü yexguma Yeremía yema poxcuchicaxũ̃ ga ãẹ̲xgacüarü dauxũ̃taechica̲axtüwa yexmaxũ̃wa yexmagu, rü nüma ga Cori ya Tupana rü namaxã nidexa rü ñanagürü nüxũ̃:

2—Choma ya Cori ya Tupana ga nango̲xẽẽcü i ñaa naane, rü nachicagu naxücü nax tama ngéma yaxũgachixũ̃ca̲x, rü choma nixĩ i cuxũ̃ ñachaxũ̃:

3"¡Choxna naca rü tá cuxũ̃ changãxũ̃! Rü tá cuxũ̃ nüxũ̃ chacua̲xẽxẽ i ta̲xacü i taxũ̃ i ẽxũguxũ̃ i taguma nüxũ̃ cucuáxũ̃.

4Erü choma ya Cori ya Iraétanüxũ̃arü Tupana rü ñachagürü: 'Daa ĩanearü ĩpatagü rü yima Yudáanearü ãẹ̲xgacüpatagü rü tá nagu napogüe nax yimá norü nutagümaxã rü omütagümaxã daa ĩanearü poxegutapu̲x namaxã nacaxcugüxũ̃ca̲x nax tama ngẽma uanügüarü günagüanexũ̃maxã


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yawa̱xgüxũca̱x i ngẽma norü poxeguxũ, rü tama ngẽmaãcü ngẽma uanügü i Cadéugü taramaxã nachocuxũca̱x.

5Rü ngẽma Babiróniacüã̱x rü tá naxca̱x ínayaxũãchi ya daa ĩane, rü tá nanadaiãcu. Rü ngẽmaãcü tá yuexũmaxã nanapaxẽxẽ ya daa ĩane. Erü choma rü chorü numaxã tá nüxṹ chanatauxchaxẽxẽ i ngẽma Babiróniacüã̱x nax nadaiaxũca̱x ya daa ĩanearü duũxũgü. Rü marü na̱xcha̱xwa chidaugachi nagagu ga guxũma ga norü chixexũgü.

6Natürü wüxi i ngunexũ rü tá naxca̱x chayataanexẽxẽ i ngẽma Iraétanüxũ. Rü wena táxarü chanataãxẽxẽxẽ nax ngẽmaãcü aixcüma nataãẽgüxũca̱x rü tama ãũcümaxũwa nangẽxmagüxũca̱x.

7Rü marü taxũtáma nagu charüxĩnü nax chapoxcuexũ i ngẽma Yudáanecüã̱xgü rü Iraéanecüã̱xgü, rü tá nüxṹ chanatauxchaxẽxẽ nax nachixũaneca̱x nawoeguxũca̱x. Rü tá nüxũ charüngũxẽxẽxũ nax ngẽmaãcü wenaxarü naxügüã̱xũca̱x i norü ĩane nax noxrirüxũ naporaexũca̱x.

8Rü guxũma ga norü chixexũgü ga chope̱xewa naxügüxũ rü tá nüxṹ íchayanaxoxẽxẽ. Rü tá nüxṹ nüxũ ichayarüngüma ga yema chixexũ ga naxügüxũ ga yexguma tama chauga naxĩnüegu rü chomaxã nanuegu.

9Rü Yerucharéũ rü tá choxũ nataãxẽxẽxẽ rü tá choxũ natachigaxẽxẽ rü tá choxũ nicua̱xüxũ nape̱xewa i guxũma i ngẽma togü i nachixũanegü i ñoma i naanewa ngẽxmagüxũ. Rü ngẽxguma ngẽma nachixũanegü nüxũ cuáchigagügu i guxũma i ngẽma ngũxẽẽgü i Yerucharéũarü duũxũgüca̱x íchanguxẽẽxũ rü ngẽma mexũgü i nüxna chaxãxũ, rü ngẽma nachixũanegü rü norü muũmaxã tá nidu̱xruxe' " = =ñanagürü.

10Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü ta: —Ñu̱xma i pema rü nüxũ pixu nax wüxi i chianexũ yixĩxũ i ñaa naane, rü nataxuma i duũxũgü rü naeũgü, rü Yerucharéũarü namagü rü Yudáanearü ĩanegüarü namagü rü nangeãcugü rü taxúema nawa tamaxẽ rü bai i duũxũgü rü bai i naeũgü. Natürü pemaxã nüxũ chixu rü wenaxarü daa ĩanewa tá nüxũ pexĩnüe i duũxũgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]Rü tá nüxũ̃ pexĩnüe nax taãẽãcüma aita naxüexũ̃ i duũ̃xũ̃gü rü tá nüxũ̃ pexĩnüe nax taãẽãcüma nügümaxã yadexagüxũ̃ i ngẽma ãxma̱xgüchaũ̃xũ̃ rü ãtegüchaũ̃xũ̃. Rü duũ̃xũ̃gü rü ñanagürügü tá: “¡Moxẽ nüxna pexã ya yima Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü, erü nüma rü namecüma rü norü ngechaũ̃ rü tagutáma nagu̱x!” ñanagürügü tá. Rü pema rü chopatawa tá penana i perü ãmaregü i namaxã moxẽ choxna pexãgüxũ̃. Rü choma rü tá nüxũ̃ charüngũ̃xẽxẽxũ̃ i ñaa naanearü duũ̃xũ̃gü nax noxrirüxũ̃ nataãẽgüxũ̃ca̱x. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ̃ chixuxũ̃ i ngẽma ==ñanagürü.

[12]Rü nüma ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü ñanagürü: —Ñaa nachixũ̃ane i ñu̱xma rü wüxi i chianexũ̃ nixĩ rü nawa nataxuma i duũ̃xũ̃gü rü naeũ̃gü. Natürü yixcüra rü guxũ̃ma ya norü ĩanegüwa rü tá nangẽxmagü i maxẽchitaxũ̃gü i ngexta ngẽma carnérugüarü dauruũ̃gü nawa nagagüxũ̃ i norü carnérugü nax ngẽxma nangũ̃exũ̃ca̱x.

[13]Rü yima mápü̱xanexũ̃wa, rü doxonexũ̃wa, rü Négueanearü ĩanegüwa, rü Bẽyamíũ̃anewa, rü yima ĩanegü ya Yerucharéũ̃arü ngaicamana ngẽxmagünewa, rü guxũ̃ma ya Yudáanearü ĩanegüwa rü wena tá nüxũ̃ tadau i carnérugüarü dauruũ̃gü i norü carnérugü ixugüxũ̃. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ̃ chixuxũ̃ i ngẽma ==ñanagürü.

[14]Rü Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Nawa tá nangu i ngunexũ̃ i nagu tá chayanguxẽxẽxũ̃ i chorü uneta nax nüxũ̃ charüngũ̃xẽxẽxũ̃ i chorü duũ̃xũ̃gü i Iraéanecüã̱xgü rü Yudáanecüã̱xgü.

[15]Rü ngẽxguma nawa nanguxgu i ngẽma ngunexũ̃, rü wüxi i nataxüchi ya ãẽ̱xgacü ya Dabítaxa rü ñaa nachixũ̃anearü ãẽ̱xgacü ya mecü tá nixĩ. Rü nüma rü aixcüma meama tá duũ̃xũ̃gümaxã inacua̱x i ñaa nachixũ̃anewa.

[16]Rü ngẽxguma nawa nanguxgu i ngẽma ngunexũ̃, rü Yudáane rü tá nüxna ínanguxuchi i norü guxchaxũ̃gü, rü taxũtáma ãũcümaxũ̃wa nangẽxma ya Yerucharéũ̃. Rü ngẽmaca̱x ya yima ĩane rü tá ñaxũ̃gu nanaxüéga: “Cori ya Tupana rü Meama Tamaxã Inacua̱x”, ñaxũ̃gu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Rü choma ya Cori ya Tupana rü ñachagürü: “Tagutáma nataxu nax wüxi i
nataxa ya Dabí nax ãẽxgacü tá yixĩxũ̃ i Iraéchixũ̃anewa.

18Rü tagutáma nataxu i chacherdótegü i Lebítaagü nax guxũ̃ i ngunexũ̃gu
cha̱u̱xca̱x yagugüãxũ̃ i carnérugü, rü cha̱u̱xca̱x yagugüãxũ̃ i trigute̱xe rü togü
i ãmaregü” ==ñanagürü.

19Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Yeremíamaxã nidexa rü ñanagürü:

20—Choma ya Cori ya Tupana rü ñachagürü: “Choma chanamu ya üa̱xcü nax
ngunecü nabáxixũ̃ca̱x rü chütacü tama nabáxixũ̃ca̱x rü taxucürüwa i texé
tayanaxoxẽxẽ i ngẽma nax tama yanguxũ̃ca̱x.

21Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta taxucürüwa texé tayanaxoxẽxẽ ga yema chorü uneta
ga chorü duũ̃ ga Dabímaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ nax guxũ̃gutáma wüxi i nataxa tá
nixĩ i Iraéanearü ãẽxgacü yixĩxũ̃. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta taxucürüwa texé
tayanaxoxẽxẽ ga yema chorü uneta nax guxũ̃gutáma Lebítaagü tá nixĩ i chorü
chacherdótegü ixĩgüxũ̃.

22Rü yima chorü duũ̃ i Dabítaagü rü ngẽma chorü puracütanüxũ̃ i Lebítaagü
rü tá chanamuxẽxẽ nax ñoma ẽxtagü i dauxũ̃wa ngẽxmagücürüxũ̃
namuxũ̃ca̱x rü ñoma naxnücute̱xe i márpechinüwa ngẽxmagüxũ̃rüxũ̃
namuxũ̃ca̱x. Rü ngẽmaca̱x taxúexũ̃táma natauxcha nax tayaxugüxũ̃”
==ñanagürü.

23Rü Cori ya Tupana rü Yeremíamaxã nidexa rü ñanagürü nüxũ̃:

24—¿Tama ẽ̱xna nüxũ̃ cuxĩnüxũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü nüxũ̃ ixuxũ̃ nax choma rü
marü nüxũ̃ chaxoxũ̃ i ngẽma Iraéanecüã̱xgü rü Yudáanecüã̱xgü, ñagüxũ̃? Rü
ngẽmaca̱x chixri chorü duũ̃xũ̃güxũ̃ narüdaunü rü nüxũ̃ naxoe, rü nüxũ̃
nixugüe nax tama wüxi i nachixũ̃ane yixĩxũ̃ i ñu̱xma.

25Rü choma ya Cori ya Tupana rü ñachagürü: “Choma nixĩ i üa̱xcümaxã
chanaxueguxũ̃ nax ngunecü nabáxixũ̃ca̱x rü chütacü i tama. Rü choma nixĩ i
dauxũ̃guxũ̃ i naanemaxã rü ñoma i naanemaxã ichaxunetaxũ̃ nax namaxã
ichacuáxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[26]Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta Acóbumaxã rü chorü duũ̃ ya Dabímaxã ichaxuneta nax nataagü tá nixĩ i namaxã icua̱xgüxũ̃ i Abraáũ̃taagü rü Ichaátaagü rü Acóbutaagü. Rü taxũ̃táma nüxũ̃ charüngüma i ngẽma chorü uneta, erü choxṹ nangechaũ̃tümüxũ̃gü i chorü duũ̃xũ̃gü rü tá nüxũ̃ charüngũ̃xẽxẽ nax wena nachixũ̃aneca̱x nawoeguxũ̃ca̱x” ==ñachagürü.

## Yeremía 34

### Tupanaarü ore ga ãẽ̱xgacü ga Chedequíaca̱x ixĩxũ̃

[1]Nabucudonochó ga Babiróniaanearü ãẽ̱xgacü rü Yerucharéũ̃ca̱x rü guxũ̃nema ga togü ga ĩanegü ga Yerucharéũ̃na ngaicamagüneca̱x ínayachoõchi namaxã ga noxrütama churaragü rü guxũ̃ma ga yema togü ga nachixũ̃anegü ga naxme̱xwa yexmagüxũ̃arü churaragü. Rü yexguma nixĩ ga Cori ya Tupana rü Yeremíamaxã yadexaxũ̃ rü ñanagürü:

[2]—Choma ya Cori ya Tupana ya Iraétanüxũ̃arü Tupana rü cuxũ̃ chamu nax Yudáanearü ãẽ̱xgacü ya Chedequíaxũ̃tawa cuxũxũ̃ nax namaxã nüxũ̃ quixuxũ̃ca̱x i ñaa chorü ore. Rü ñachagürü: “Choma rü tá nüxṹ chanatauxchaxẽxẽ ya Babiróniaanearü ãẽ̱xgacü nax yapuãxũ̃ca̱x rü nawa nangixichiãxũ̃ca̱x ya daa ĩane ya Yerucharéũ̃.

[3]Rü cumax, Pa Chedequíax, rü taxũ̃táma naxme̱xwa quiña. Rü norü churaragü rü tá cuxũ̃ niyauxgü rü Nabucudonochóna tá cuxũ̃ namugü. Rü nüma rü tá cumaxã nidexa rü ngẽmawena tá Babiróniawa cuxũ̃ nagagü.

[4]Pa Yudáanearü Ãẽ̱xgacü Pa Chedequía, ¡mea írüxĩnü i ñaa ore i choma ya Cori ya Tupana cumaxã nüxũ̃ chixuxũ̃! Rü taxũ̃táma taragu cuyu.

[5]Rü taxũ̃táma daigu cuyu rü tá cuyumare. Rü ngẽxguma cuyu̱xgu rü cuxca̱x pumarate̱xe tá nigugü, yexgumarüxũ̃ nax pumarate̱xe yagugüxũ̃ ga yexguma nayuegu ga curü o̱xigü ga nüxíra ãẽ̱xgacügü ixĩgüxũ̃. Rü duũ̃xũ̃gü rü ñanagürügü tá: ‘Pa Torü Ãẽ̱xgacüx ¿tü̱xcüũ̃ cuyu? ¿Rü ta̱xacüca̱x cuyu?’ ñanagürügü tá. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ̃ chixuxũ̃ i ngẽma” ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

6Rü nüma ga Tupanaarü orearü uruxũ ga Yeremía rü Yerucharéũwa Yudáanearü ãẽxgacü ga Chedequíamaxã nüxũ nixu ga guxũma ga yema ore.

7Rü yoxni ga Babiróniaanearü ãẽxgacüarü churaragü rü naxca̲x ínayaxüãchi ga Yerucharéũ, rü Láqui rü Achecá, yerü gumagüxicatama nixĩ ga Yudáanearü ĩanegü ga ípoxegugüne ga tauxta nagu nachocune.

### Mugüruxũgü ínanguxũxẽxẽ

8Rü nüma ga ãẽxgacü ga Chedequía rü wüxigu guxũma ga Yerucharéũcüã̲xgümaxã nagu narüxĩnüe nax ínanguxũxẽẽãxũ ga yema norü mugüruxũgü. Rü yemawena Cori ya Tupana Yeremíamaxã nidexa.

9Rü yema uneta nachiga ga yema mugüruũgü rü nüxũ nixu nax guxema tüxṹ nayexmaxe ga mugüruũgü ga tümatanüxũtama ixĩgüxũ rü tá ítananguxũxẽxẽ i yatüxũgü rü ngexũgü nax yemaacü taxúema i Iraétanüxũ tüxṹ yexmaxũca̲x ga wüxi ga tümatanüxũ ga mugüruxũ ixĩxũ.

10Rü guxũma ga ãẽxgacügü rü guxũma ga duũxũgü nanayauxgü ga yema unetawa nüxũ ixuxũ. Rü ínananguxũxẽxẽ ga norü mugüruũgü rü marü tama nanapuracüexẽxẽ.

11Natürü yema duũxũgü ga noxri norü mugüruũgüxũ ínguxũxẽẽxũ rü yicüama rü meama nagu narüxĩnüe, rü yemaca̲x wenaxarü naxca̲x nadaugü ga yema ínanguxũxẽẽchiréxũ nax wenaxarü norü mugüruũgü yixĩgüxũca̲x rü nüxṹ napuracüexũca̲x.

12Rü wenaxarü Yeremíamaxã nidexa ga Cori ya Tupana rü ñanagürü:

13—Choma ya Cori ya Iraétanüxũarü Tupana rü perü o̲xigümaxã ichaxuneta ga yexguma Equítuanewa íchanagaxũgu ga ngexta mugüruxũ íyaxĩgüxũwa. Rü ñachagürü nüxũ:

14“Rü ngẽxguma norü 7 ya taunecüwa nanguxgu rü wüxichigü i Iraétanüxũ i pexũ nügümaxã taxexũ nax perü mugüruxũ yixĩxũca̲x rü tá ípenanguxuchixẽxẽ nawena nax marü 6 ya taunecü pexṹ napuracüxũ, ñachagürü nüxũ. Natürü ga perü o̲xigü rü tama chauga naxĩnüe rü tama nanaxü ga yema namaxã nüxũ chixuxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Rü ñu̱xma nax penaxüchicüxü i pecüma rü ípenanguxũ̃xẽxẽ i petanüxũ̃ i mugüruxũ̃ ixĩgüxũ̃, rü ngẽmaãcü peyanguxẽxẽ i ngẽma pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃, erü penaxü i ngẽma choma namaxã chataãẽxũ̃. Rü chope̱xewa marü chomaxã ipexunetagü nawa ga chopata ya cha̱u̱xca̱xicatama ixĩxũ̃ne.

16Natürü i ñu̱xma rü marü nüxũ̃ perüngümae ga yema uneta, rü penaxãũãchixẽxẽ i chauéga. Erü wena naxca̱x pedaugü i ngẽma mugüruũ̃gü i yatüxũ̃gü rü ngexũ̃gü ga marü ípenguxũ̃ẽẽchiréxũ̃, rü wenaxarü pegüaxũ̃ penapuracüexẽxẽ.

17Rü ngẽmaca̱x i choma ya Cori ya Tupana rü ñachagürü: ‘Pema rü tama chauga pexĩnüe rü wena penayauxgü i ngẽma petanüxũ̃ i mugüruũ̃gü rü penapuracüexẽxẽ. Rü ngẽmaca̱x tá pexũ̃ chapoxcue rü tá pexca̱x chayange̱x i ngẽma dai rü da̱xaweane rü taiya, nax ngẽma taxũ̃ i chixexũ̃ i pexũ̃ ngupetüxũ̃ rü wüxi i cua̱xruxũ̃ yixĩxũ̃ca̱x nape̱xewa i guxũ̃ma i ngẽma togü i nachixũ̃anegü i ñoma i naanewa ngẽxmagüxũ̃. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ̃ chixuxũ̃ i ngẽma’ ” ==ñanagürü.

18Rü ñanagürü ta: —Yema Yudáanearü ãẽ̱xgacügü rü Yerucharéũ̃arü ãẽ̱xgacügü rü wüxigu namaxã ga yema ãẽ̱xgacüpatawa puracüexũ̃, rü chacherdótegü rü guxũ̃ma ga Iraétanüxũ̃ rü marüchire̱x chope̱xewa penaxü ga wüxi ga uneta. Rü penadate ga wüxi ga wocaxacü rü naxmachate̱xewa pechopetü nax yemawa penawéxũ̃ca̱x nax aixcüma tá peyanguexẽẽxũ̃ ga yema uneta.

19Rü aixcüma yema Yudáanearü ãẽ̱xgacügü rü Yerucharéũ̃arü ãẽ̱xgacügü rü wüxigu namaxã ga yema ãẽ̱xgacüpatawa puracüexũ̃, rü chacherdótegü rü guxũ̃ma ga Iraétanüxũ̃ rü chope̱xewa penaxü ga yema uneta. Rü penadate ga wüxi ga wocaxacü rü naxmachate̱xewa pechopetü nax yemawa penawéxũ̃ca̱x nax aixcüma tá peyanguexẽẽxũ̃ ga yema uneta. Natürü yixcüama nüxũ̃ perüngümae ga yema uneta rü tama aixcüma peyanguxẽxẽ.

20Rü ngẽmaca̱x tá nüxũ̃́ chanatauxchaxẽxẽ i perü uanügü nax naxme̱xgu peyixũ̃ca̱x rü pexũ̃ nada̱i̱xũ̃ca̱x. Rü pexünegü rü ngurucuwemü rü aigüwemü tá nixĩgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[21]Rü choma rü ngẽxgumarüxũ ta tá norü uanügüaxṹ chanatauxchaxẽxẽ nax yayauxgüãxũc̲ax i Chedequía i Yudáanearü ãẽ̲xgacü wüxigu norü ngũxẽẽruũgümaxã. Rü woo Babiróniaanearü ãẽ̲xgacüarü churaragü rü paxaxãchi tóxnamana naxĩ i ñu̲xma, natürü tá ínangugü rü tá nayayauxgüama i Chedequía.

[22]Rü choma, Pa Yeremíax, rü tá chanamu i Babiróniaanearü ãẽ̲xgacüarü churaragü nax wena daa ĩanec̲ax nawoeguxũc̲ax. Rü tá naxc̲ax ínayaxüãchi rü tá nagu nachocu, rü tá nayagugü. Rü yima naigü ga Yudáanearü ĩanegü rü chianexũxũ tá nixĩgü rü nataxutama i duũxũgü i nawa ngẽxmagüxũ ==ñanagürü.

## Yeremía 35

### Yeremía rü Recáxtanüxũ

[1]Rü yexguma Yochía nane ga Yoaquíũ Yudáanearü ãẽ̲xgacü yixĩxgu, rü Cori ya Tupana chomaxã nidexa rü ñanagürü:

[2]—¡Natanüwa naxũ i ngẽma Recáxtanüxũ rü namaxã idexa! ¡Rü ñu̲xũchi wüxi i ucapu i chopatawa ngẽxmaxũwa nagagü rü ngéma bínu nüxna naxã! ==ñanagürü.

[3]Rü choma i Yeremía rü naxc̲ax chayadau ga Yaachanía ga to i Yeremía nane. Rü nüma ga Yaachanía rü Abachiníataxa nixĩ. Rü wüxigu Yaachaníamaxã naxc̲ax chayadau ga naenexẽgü rü nanegü rü guxũma ga yema togü ga Recáxtanüxũ.

[4]Rü Tupanapatawa chanagagü nawa ga yema Anáũ̃ nanegüarü ucapu. Rü nüma ga Anáũ̃ ga Idalía nane rü Tupanaarü duũxũ nixĩ. Rü yema ucapu rü yema Tupanapataarü ãẽ̲xgacügüarü ucapucüwawa nayexma. Rü Tupanapataarü ĩã̲xgüarü dauruxũ ga Maacheíaarü ucapuétüwa nayexma. Rü nüma ga Maachía rü Charúũ̃ nane nixĩ.

[5]Rü choma ga Yeremía rü yema Recáxtanüxũpẽ̲xegu chananu ga baepáxũgü rü copugü ga bínumaxã ããcuxũ. Rü ñachagürü nüxũ: —¡Peyaxaxgü ya daa íxracü ya bínu! ==ñachagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[6]Rü nümagü rü choxũ̃ nangãxũ̃gü rü ñanagürügü: —Toma rü tama tayaxaxü ya bínu, yerü nũxcümaũ̃cü ga torü o̲xi ga Yonadá ga Recáx nane rü guxũ̃guca̲x toxna nanachu̲xu nax tama bínu tixaxgüxũ̃ca̲x i toma rü tonegü rü totaagü.

[7]Rü yexgumarüxũ̃ ta toxna nanachu̲xu nax mexũ̃ne ya ĩpata taxügüxũ̃ca̲x, rü toxna nanachu̲xu nax taxüanegüxũ̃ rü úbamaxã tatoegüxũ̃ nax tama toxũ̃́ nangẽxmaxũ̃ca̲x i torü úbanecügu. Rü toxũ̃ namu nax guxũ̃guma naxchirunaxca̲x ga ĩpatawa tamaxẽxũ̃ nax ngẽmaãcü mucü ya taunecü tamaxẽxũ̃ca̲x nawa i ñaa naane i ngexta ñoma to i nachixũ̃anecüã̲xrüxũ̃ tixĩgüxũ̃.

[8]Rü toma rü mea naga taxĩnüe i guxũ̃ma ga yema mugü ga torü o̲xi ga Yonadá tomaxã nüxũ̃ ixuxũ̃ nax nagu taxĩxũ̃ca̲x, rü taguma tayaxaxü ga bínu rü bai i toma rü bai i toxma̲xgü rü bai i tonegü rü toxocügü.

[9]Rü taguma tanaxü ya ĩpatagü ya mexũ̃ne nax nawa tamaxẽxũ̃ca̲x, rü taguma toxũ̃́ nangẽxma i úbanecügü, rü taguma toxũ̃́ nangẽxma i toonegü i nanetügü nagu togüxũ̃.

[10]Rü ĩpatagü i naxchirunaxca̲xwa tamaxẽ, rü tayanguxẽxẽ ga guxũ̃ma ga yema torü o̲xi ga Yonadá toxũ̃ muxũ̃.

[11]Natürü yexguma Babiróniaanearü ãẽ̲xgacü ñaa nachixũ̃aneca̲x íyagoõchigu, rü nagu tarüxĩnüe nax Yerucharéũ̃wa taxĩxũ̃ nax naxcha̲xwa tibuxmüxũ̃ca̲x ga yema Babiróniaanearü churaragü rü Chíriaanearü churaragü. Rü ngẽmaca̲x nixĩ i ñu̲xma Yerucharéũ̃wa tamaxẽxũ̃ ==ñanagürügü.

[12]Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü Yeremíamaxã nidexa, rü ñanagürü:

[13]—Choma ya Cori ya Guxãétüwa Ngẽxmacü ya Iraétanüxũ̃arü Tupana rü cuxũ̃ chamu nax ngẽma duũ̃xũ̃gü i Yudáanecüã̲xmaxã rü Yerucharéũ̃cüã̲xmaxã nüxũ̃ quixuxũ̃ rü ñachagürü nüxũ̃: “¡Naxca̲x pengúe i nacüma i ngẽma Recáxtanüxũ̃ nax ñuxãcü norü o̲xiga naxĩnüexũ̃! Rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngẽxgumarüxũ ta chanaxwa̱xe nax naga pexĩnüexũ i chorü mugü. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i ngẽma ñachaxũ.

14Rü ngẽma Recáx nane ga Yonadátanüxũ rü meama naga naxĩnüe ga yema mugü ga norü o̱xi namaxã nüxũ ixuxũ rü tama nayaxaxgü ya bínu. Rü ñu̱xma rü ta tama nayaxaxgü, yerü naga naxĩnüe ga norü o̱xi. Choma rü marü mue̱xpü̱xcüna pemaxã nüxũ chixu ga chorü mugü, natürü tama naga pexĩnüe.

15Rü choma rü marü mue̱xpü̱xcüna muxũma ga chorü duũxũgü ga orearü uruũgü pexca̱x ngéma chamugüecha nax pemaxã nüxũ yaxugüexũca̱x i ñaa chorü ore. Rü nümagü rü ñanagürügü pexũ: ¡Nüxũ perüxoe i pecüma i chixexũ rü ngẽma chixexũgü i nagu pemaxẽxũ! ¡Rü taxű i ngẽma tupananetagüwe perüxĩxũ, rü taxű i nüxũ picua̱xüũgüxũ! Rü ngẽmaãcü tá nawa pemaxẽecha i ngẽma naane ga pexna rü perü o̱xigüna chaxãxũ. Natürü i pema rü tama choxũ pecua̱xgüchaxũ rü tama chauga pexĩnüe.

16Rü yema Recáx nane ga Yonadátanüxũ rü meama naga naxĩnüe ga yema mugü ga norü o̱xi namaxã nüxũ ixuxũ. Natürü pema i Iraétanüxũ rü marü tama chauga pexĩnüe.

17Rü ngẽmaca̱x i choma ya Cori ya Guxãétüwa Ngẽxmacü ya Iraétanüxũarü Tupana rü ñachagürü: Ngẽma Yudáanearü duũxũgüca̱x rü Yerucharéũarü duũxũgüca̱x tá íchananguxẽxẽ i guxũma i ngẽma guxchaxũgü ga namaxã chaxuegugüxũ. Yerü namaxã chidexa, natürü tama chauga naxĩnüe. Rü naxca̱x chaca, natürü tama cha̱u̱xca̱x naxĩ” ==ñanagürü.

18Rü nüma ga Yeremía rü yema Recáxtanüxũmaxã nidexa rü ñanagürü nüxũ: —Nüma ya Cori ya Guxãétüwa Ngẽxmacü ya Iraétanüxũarü Tupana rü ñanagürü: “Ñu̱xma nax mea naga pexĩnüexũ i perü o̱xi ga Yonadá rü nagu pexĩxũ i norü ucu̱xẽgü rü peyangu̱xẽẽgü ga guxũma ga yema pemaxã nüxũ yaxuxũ,


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[19]rü choma ya Cori ya Guxãétüwa Ngẽxmacü ya Iraétanüxũ̃arü Tupana rü pemaxã nüxũ̃ chixu rü tagutáma nataxu nax wüxi i nataxa ya Yonadá rü chorü ngũ̃xẽẽruxũ̃ yixĩxũ̃ca̱x” = =ñanagürü.

## Yeremía 36

### Yeremía rü Barúxũ̃ namu nax naxümatüaxũ̃ca̱x ga Tupanaarü ore

[1]Rü yexguma Yoaquíũ̃ ga Yochía nane rü marü ãgümücü ga taunecü Yudáanearü ãẽ̱xgacü yixĩxgu, rü Cori ya Tupana rü Yeremíamaxã nidexa rü ñanagürü nüxũ̃:

[2]—¡Ẽcü nayaxu i wüxi i popera i dixpütaxũ̃ rü ngẽmagu naxümatü i guxũ̃ma i ngẽma ore i cumaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ i Iraéanecüã̱xgüchiga, rü Yudáanecüã̱xgüchiga, rü ngẽma togü i nachixũ̃anecüã̱xgüchiga! ¡Rü ngẽxma naxümatü ga yema ore ga cumaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ ga yexguma Yochía ãẽ̱xgacü ixĩxgu rü ñu̱xmata nawa nangu i ngẽma ore i ñu̱xma cumaxã nüxũ̃ chixuxũ̃!

[3]Rü ngẽxguma ngẽma Yudáanecüã̱xgü nüxũ̃ nacuáchigagügu i ngẽma poxcu i nagu charüxĩnüxũ̃ nax naxca̱x íchananguxẽẽxũ̃ rü bexmana tá nüxũ̃ naxoe i nacüma i chixexũ̃, rü choma rü tá nüxṹ nüxũ̃ charüngüma i ngẽma norü chixexũ̃gü rü norü pecadugü = =ñanagürü ga Tupana.

[4]Rü nüma ga Yeremía rü Nería nane ga Barúxca̱x nangema rü gumamaxã nüxũ̃ nixuchigü ga Tupanaarü ore nax naxümatüaxũ̃ca̱x.

[5]Rü ñu̱xũchi nüma ga Yeremía rü Barúxũ̃ naxuxcu̱xẽ rü ñanagürü: —Dücax, ñu̱xma choma nax chapoxcuxũ̃ rü taxucürüwa Tupanapatawa chaxũ.

[6]Rü ngẽmaca̱x i ngẽxguma marü nawa nanguxgu nax wena naxaurexũ̃ i duũ̃xũ̃gü rü name i cumax ngéma Tupanapatawa cuxũ nax ngéma namaxã nüxũ̃ cudaumatüxũ̃ca̱x ga yema ore ga poxcuchiga ga poperagu cuxũ̃ chaxümatüxẽẽxũ̃. Erü ngẽma ngunexũ̃gu rü tá nangẽxmagü i muxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü i guxũ̃wama i Yudáanewa ne ĩxũ̃, rü ngẽmaãcü tá nüxũ̃ naxĩnüe i Cori ya Tupanaarü ore.

[7]Rü bexmana ngẽxguma ngẽmaxũ̃ naxĩnüegu i ngẽma duũ̃xũ̃gü rü tá Cori ya Tupanana nacagüe nax nüxṹ nüxũ̃ iyanangümaxũ̃ca̱x i norü chixexũ̃gü, rü tá


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nüxũ narüxoe i nacüma i chixexũ, naxũpa nax napoxcuexũ. Erü ngẽma Cori ya Tupanaarü poxcu i norü numaxã namaxã naxãxũneãxũ i ngẽma duũxũgü rü poraãcü naxãũcümaxũchi ==ñanagürü ga Yeremía.

8Rü nüma ga Barúx rü nanaxü ga guxũma ga yema Yeremía namaxã nüxũ ixuxũ. Rü Tupanapatawa naxũ rü yéma tagaãcü duũxũgüpẹxewa nüxũ nadaumatü ga yema ore ga yema poperagu ümatüxũ.

9Rü yexguma Yoaquíũ ga Yochía nane rü marü 5 ga taunecü Yudáanearü ãẽxgacü yixĩxgu, rü gumá taunecüarü 9 ga tauemacügu nanaxunagü nax naxauregüxũ ga guxũma ga Yerucharéũcüãx wüxigu namaxã ga yema togü ga duũxũgü ga naigü ga Yudáanearü ĩanegüwa ne ĩxũ.

10Rü Barúx rü yema Tupanapataạxtü ga dauxũwa yexmaxũwa naxũ rü yema Ĩãx i Ngexwacaxũxũgu nachi, nawa ga yema ucapu ga Guemaríaarü ucapugu ãégaxũ. Rü Guemaría rü poperaarü ümatüruxũ ga Chapáũ nane nixĩ. Rü nüma ga Barúx rü napẹxewa ga guxũma ga duũxũgü ga yéma yexmagüxũ nüxũ nadaumatü ga yema popera ga Yeremíaarü ore nagu ümatüxũ.

### Barúx rü ãẽxgacüarü ngũxẽẽruũgüpẹxewa nüxũ nadaumatü ga popera

11Rü nüma ga Micaía ga Guemaría nane ga Chapáũtaxa rü nüxũ naxĩnü ga yema Tupanaarü ore ga Barúx nüxũ daumatüxũ.

12Rü nüma ga Micaía rü ãẽxgacüpatawa naxũ rü nagu naxücu ga yema poperaarü ümatüruxũarü ucapu ga nawa nangutaquẹxegüxũ ga guxũma ga norü ngũxẽẽruũgü ga Yudáanearü ãẽxgacü. Rü yéma nayexmagü ga Erichamá ga ãẽxgacüarü poperaarü ümatüruxũ, rü Deraía ga Chemaía nane, rü Enatáũ ga Abúru nane, rü Guemaría ga Chapáũ nane, rü Chedequía ga Ananía nane rü guxũma ga togü ga ãẽxgacüarü ngũxẽẽruũgü.

13Rü nüma ga Micaía rü yema ãẽxgacüarü ngũxẽẽruũgümaxã nüxũ nixu ga yema ore ga nüxũ naxĩnüxũ ga yexguma Barúx duũxũgüpẹxewa nüxũ daumatügu ga yema popera.

14Rü yema ãẽxgacüarü ngũxẽẽruũgü nanamu ga Yeudí ga Netanía nane ga Cheremíataxa rü Cúchitaxa ixĩxũ nax Barúxmaxã nüxũ yanaxuxũcạx nax


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yema ãẽxgacüarü ngũxẽẽruũgüxũtawa nangeaxũcax ga yema popera ga duũxũgüpexewa nüxũ nadaumatüxũ. Rü nüma ga Barúx rü nanayaxu ga yema popera rü ãẽxgacüarü ngũxẽẽruũgüxũtawa namaxã naxũ.

15Rü nümagü rü ñanagürügü nüxũ: —¡Irüto rü toxcax nüxũ nadaumatü i ngẽma popera! ==ñanagürügü. Rü nüma ga Barúx rü napexewa nüxũ nadaumatü.

16Rü yexguma nüxũ naxĩnüegu ga yema ore rü nümagü ga yema ãẽxgacüarü ngũxẽẽruũgü rü poraãcü namuũe. Rü nügüna nadaugü rü ñanagürügü: —Name nixĩ i ãẽxgacümaxã nüxũ tixu i guxũma i ñaa ore ==ñanagürügü.

17Rü ñuxũchi Barúxũ ñanagürügü: —¿Tomaxã nüxũ ixu rü ñuxãcü nixĩ i cunaxümatüxũ i guxũma i ngẽma ore? ¿Ẽxna Yeremía nixĩ i cuxũ naxümatüxẽxẽxũ? ==ñanagürügü.

18Rü nüma ga Barúx nanangãxũ rü ñanagürü: —Ngẽmaãcü, nüma nixĩ i choxũ naxümatüxẽxẽãxũ, rü choma nixĩ i tíntamaxã chanaxümatü nagu ga yema popera ==ñanagürü.

19Rü yexguma Barúxũ ñanagürügü: —Name nixĩ nax cuma rü Yeremíamaxã ipeyarücuxgüxũ nax taxúema pexũ cuáxũcax nax ngextá pengẽxmagüxũ ==ñanagürügü.

### Ãẽxgacü ga Yoaquíũ rü nayagu ga yema popera

20Rü yema ãẽxgacüarü ngũxẽẽruũgü rü poperaarü ümatüruxũ ga Erichamáarü ucapuwa nanangexgü ga yema popera. Rü ãẽxgacüpatawa naxĩ nax ãẽxgacümaxã nüxũ yanaxugüexũcax ga yema ngupetüxũ.

21Rü nüma ga ãẽxgacü rü Yeudíxũ namu nax poperaarü ümatüruxũ ga Erichamáarü ucapuwa yayauxãxũcax ga yema popera. Rü yexguma ãẽxgacüxũtawa nangeãgu rü ãẽxgacüpexewa rü guxũma ga norü ngũxẽẽruũgüpexewa nüxũ nadaumatü.

### Ãẽxgacü ga Yoaquíũ rü nayagu ga yema popera


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

22Rü norü 9 ga tauemacüwa nangu ga yexguma, rü yemacax poraãcü nagáuane. Rü nüma ga ãẽxgacü ga Yoaquíũ rü wüxi ga norü ucapuwa nayexma, rü yéma üxüétüwa nügü nanaxi.

23Rü nüma ga Yeudí rü ãẽxgacücax nüxũ nadaumatü ga yema popera. Rü yexguma tomaepüxchimüũ rüexna ãgümücüchimüxũ naguxuchixẽẽgu ga nüxũ nax nadaumatüxũ, rü nüma ga ãẽxgacü rü norü cüxchi tüxũ nayaxu rü ínanawíe ga yema marü nüxũ nadaumatüxũ, rü üxüwa nayataxcuchi. Rü yemaacü nanaxü rü ñuxmata nagu ga guxũma ga yema popera.

24Rü woo nüma ga ãẽxgacü rü woo norü ngũxẽẽruũgü ga nüxũ ĩnüexũ ga yema ore ga Yexudí namaxã nüxũ daumatüxũ rü tama namuũe, rü bai ga nax nangechaũgüxũ.

25Rü nümagü ga Enatáũ rü Deraía rü Guemaría, rü ãẽxgacüxũ nacaaxũgü nax tama yaguaxũcax ga yema popera. Natürü ga nüma ga ãẽxgacü rü tama inaxĩnü.

26Rü nüma ga ãẽxgacü rü nanamu ga nane ga Yerameé, rü Arié nane ga Cheraía, rü Adeé nane ga Cheremía, nax Yeremíaxũ yayauxgüxũcax wüxigu namaxã ga Barúx ga norü poperaarü ümatüruxũ. Natürü nüma ga Cori ya Tupana rü inayacuxgü.

### Yeremía rü wena Barúxũ namu nax to ga poperagu naxümatüaxũcax ga yematama ore

27Rü yexguma ãẽxgacü yaguxgu ga yema popera ga Barúx nagu naxümatüxũ ga yema ore ga Yeremía namaxã nüxũ ixuxũ, rü nüma ga Cori ya Tupana rü Yeremíaxũ ñanagürü:

28—¡To i popera nayaxu, rü ngẽmagu wena naxümatü ga yema ore ga nüxíraxũxũ ga popera ga Yudáanearü ãẽxgacü ga Yoaquíũ iguxũgu ümatüxũ!

29¡Rü Yoaquíũ ya Yudáanearü ãẽxgacümaxã nüxũ ixu i ñaa ore: “Cori ya Tupana rü ñanagürü cuxũ: ‘Cuma rü cuyagu ga yema popera rü ñuxũchi cunanga ga Yeremía yerü yema poperagu nanaxümatü nax Babiróniaanearü ãẽxgacü rü aixcüma tá naxcax íyagoõchixũ i ñaa nachixũane rü tá


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nachixexẽẽãxũ rü nadaiãcuãxũ. Rü ngẽmaãcü taxuxũtáma nawa íyaxügüxũ rü bai i duũxũgü rü bai i naxũnagü!

30Rü ngẽmacax i choma ya Cori ya Tupana rü cumaxã nüxũ chixu, Pa Yoaquíũ, Pa Yudáanearü Ãẽxgacüx, rü tagutáma wüxi i cune rü bai i wüxi i cutaxa ãẽxgacü ya Dabíarü tochicaxũwa narüto nax Yudáanearü ãẽxgacü yixĩxũcax. Rü tá cuyu rü cuxune rü ngunecü rü üaxcüxetüwa tá natax rü chütacü rü gáuanexũwa tá natax.

31Rü choma rü tá pexũ chapoxcue nagagu i ngẽma chixexũ i pexügüxũ i cuma rü cunegü rü cutaagü rü curü ngũxẽẽruũgü. Rü pexcax rü guxũma i Yerucharéũarü duũxũgücax rü Yudáanearü duũxũgücax tá íchananguxẽxẽ i guxũma i ngẽma poxcu i ãũcümaxũ ga pemaxã chaxueguxũ, erü pema rü tama chauga pexĩnüe' " ==ñanagürü.

32Rü yexguma ga Yeremía rü to ga popera nayaxu. Rü Nería nane ga Barúxũ namu nax yemagu naxümatüaxũcax ga yema ore ga nüxíraxũxũ ga popera ga ãẽxgacü ga Yoaquíũ íguxũgu ümatüxũ. Rü yema nüxíra naxümatüxũxũ narümaxmae, yerü muxũma ga togü ga ore nanucu nawa ga yema popera.

## Yeremía 37

### Chedequía rü Yeremíacax nangema

1Rü Nabucudonochó ga Babiróniaanearü ãẽxgacü rü nayangucuchixẽxẽ ga Chedequía ga Yochía nane nax Yudáanearü ãẽxgacü yixĩxũcax, nachicüxü ga Yeconía ga Yoaquíũ nane.

2Natürü nüma ga Chedequía rü woo ga norü ngũxẽẽruũgü, rü woo ga duũxũgü rü tama naga naxĩnüe ga yema ore ga Cori ya Tupana Yeremíawa namaxã nüxũ ixuxũ.

3Rü nüma ga ãẽxgacü ga Chedequía rü nanamu ga Cheremía nane ga Yucá rü chacherdóte ga Chofonía ga Maachía nane nax Yeremíaxũtawa naxĩxũcax nax namaxã nüxũ yaxugüexũcax: —¡Toxcax nayumüxẽ, Pa Yeremíax, nax Cori ya torü Tupana toxũ rüngũxẽẽxũcax! ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[4]Rü yexguma ga Yeremía rü tauxta napoxcu, rü yemac̲ax nüxű̃ natauxcha nax duũ̃xũ̃gütanüwa naxũ̃xũ̃.

[5]Rü yoxni ga Equítuanearü ãẽ̲xgacüarü churaragü rü inaxĩãchi nax Babiróniaanearü churaragümaxã nügü nada̲i̲xũ̃c̲ax. Rü yexguma yemaxũ̃ nacuáchigagügu ga Babiróniaanearü churaragü ga Yerucharéũ̃c̲ax íyaxüãchixũ̃, rü nüxna nixĩgachi.

[6]Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü norü orearü uruxũ̃ ga Yeremíamaxã nidexa rü ñanagürü nüxũ̃:

[7]—Ñaa nixĩ i chorü ore naxc̲ax ya yima Yudáanearü ãẽ̲xgacü ya cuxũ̃tawa namugücü i norü duũ̃xũ̃gü nax choxna yacagüxũ̃c̲ax. Rü cumaxã nüxũ̃ chixu rü ngẽma faraóũ̃arü churaragü i marü ixĩãchichiréxũ̃ nax pexũ̃ yanangũ̃xẽẽxũ̃c̲ax, rü marü Equítuanec̲ax nawoegu.

[8]Rü ngẽma Babiróniaanearü churaragü rü tá wenaxarü nawoegu nax Yerucharéũ̃c̲ax íyaxũ̃ãchixũ̃c̲ax. Rü tá nagu nachocu rü tá nawa nanangixichigü.

[9]Rü choma ya Cori ya Tupana rü pemaxã nüxũ̃ chixu rü ñachagürü pexũ̃: “¡Taxű̃ i nagu perüxĩnüexũ̃ nax aixcüma marü pexna nawoeguxũ̃ i ngẽma Babiróniaanearü churaragü i Cadéugü! Erü wena táxarü pexc̲ax nawoegu.

[10]Rü woo marü nüxũ̃ perüporamaegügu i ngẽma Cadéugüarü churaragü i pexc̲ax íyaxüãchixũ̃ rü ñuxrexicatama i norü churaragü i napíexũ̃ íyaxügügu i norü pegüchicawa, rü ngẽmagü rü tá ínarüdagü rü tá nawa nanangixichigü ya daa ĩane ya Yerucharéũ̃” ==ñanagürü.

### Yeremíaxũ̃ napoxcugü

[11]Rü yema Cadéugüarü churaragü rü nüxna nixĩgachi ga Yerucharéũ̃, yerü nüxũ̃ nacuáchigagü nax faraóũ̃arü churaragü naxc̲ax inaxĩãchixũ̃.

[12]Rü yexguma nixĩ ga nüma ga Yeremía rü nayoxniexũ̃ nax Yerucharéũ̃arü ĩanewa ínaxũ̃xũ̃xũ̃ nax Bẽyamíũ̃anewa naxũ̃xũ̃c̲ax nax yéma íyadauãxũ̃c̲ax ga wüxi ga naane ga nüxna üxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[13]Natürü yexguma Yerucharéũarü ĩa̱x ga Bẽyamíũgu ãégaxũwa nanguxgu, rü yéma nadauxũtae ga Iría ga Cheremía nane ga Ananíataxa. Rü nüma ga Iría rü yéma Yeremíaxũ nayachaxãchixẽxẽ, rü ñanagürü nüxũ: —Cuma rü quiña nax natanüwa cuxüxũca̱x i ngẽma torü uanügü i Babiróniaanecüã̱x ==ñanagürü nüxũ.

[14]Rü Yeremía nanangãxũga rü ñanagürü: —Aixcümaxũ chixu rü taxũtáma Babiróniaanecüã̱xtanüwa chaxũ ==ñanagürü. Natürü ga Iría rü tama inaxĩnü rü Yeremíaxũ niyauxama rü ãẽ̱xgacügüpẽ̱xewa nanaga.

[15]Rü nüma ga yema ãẽ̱xgacügü rü poraãcü Yeremíamaxã nanue. Rü norü churaragüxũ namu nax nacua̱i̱xgüãxũca̱x. Rü ãẽ̱xgacüarü poperaarü ümatüruxũ ga Yonatáũpatagu nanapoxcugü yerü guma ĩpata rü poxcupataxũ nayaxĩxẽẽgü.

[16]Rü yemaacü ga Yeremía rü yema poxcuchica ga waixũmütüũwa yexmaxũgu nayata̱xcuchigü. Rü yemaacü muxũma ga ngunexũ yéma nayexma.

[17]Rü nüma ga ãẽ̱xgacü ga Chedequía rü norü churaragüxũ namu nax ãẽ̱xgacüpatawa Yeremíaxũ nagagüxũca̱x. Rü yexguma Yeremía ãẽ̱xgacüpẽ̱xewa nagagüãgu, rü nüma ga ãẽ̱xgacü rü bexma Yeremíana naca rü ñanagürü: —¿Nangexmaxũ i to i ore i Cori ya Tupana cumaxã nüxũ yaxuxũ? ==ñanagürü. Rü nüma ga Yeremía rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Ngũ, ngẽmáacü nangẽxma. Rü Tupana rü ñanagürü: “Cumax, Pa Ãẽ̱xgacüx, rü naxme̱xgu tá cungu i ngẽma Babiróniaanearü ãẽ̱xgacü” ==ñanagürü.

[18]Rü ñu̱xũchi nüma ga Yeremía rü ãẽ̱xgacü ga Chedequíana naca rü ñanagürü: —¿Ta̱xacürü chixexũ cumaxã chaxü, Pa Ãẽ̱xgacüx, rü ta̱xacürü chixexũ namaxã chaxü i curü ngũxẽẽruũgü, rü ta̱xacürü chixexũ namaxã chaxü i ngẽma duũxũgü rü ngẽmaca̱x choxũ pepoxcuxũ?

[19]¿Rü ngexũgü yixĩxũ i ñu̱xma ga yema orearü uruũgü ga cumaxã nüxũ ixugüexũ ga Babiróniaanearü ãẽ̱xgacü rü taxũtáma pexca̱x rü pechixũaneca̱x íyaxüãchixũ?


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[20]¡Rü irüxĩnü, Pa Ãẽxgacüx, Pa Chorü Corix! Rü cuxĩ chacaa̱xĩ nax tama wena ngẽma poxcupataũwa choxũ cumuxũca̱x nax tama ngẽxma chayuxũca̱x ==ñanagürü.

[21]Rü yexguma ga ãẽxgacü ga Chedequía rü norü churaragüxũ namu nax tama yema noxri nagu napoxcuxũ ga poxcupataũgu namugüãxũca̱x. Rü yema ãẽxgacüpataa̱xtüwa yexmaxũ ga poxcuchicaxũgu nayamugü. Rü yexguma guma ĩanewa taxũta nagu̱xgu ga paũ rü wüxichigü ga ngunexũgu rü yexwaca̱xũxũ ga paũ nüxna naxãgüxũ. Rü yemaacü yema ãẽxgacüpataa̱xtüwa yexmaxũ ga poxcuchicaxũgu nanamugü.

## Yeremía 38

### Ãxmaxũgu Yeremíaxũ nita̱xcuchigü

[1]Rü ãẽxgacüarü ngũxẽẽruũgü ga Chepatía ga Matáũ nane rü Guedaría ga Pachú nane rü Yucá ga Cheremía nane, rü Pachú ga Maquía nane rü Yeremíaxũ naxĩnüe ga yexguma duũxũgüpe̱xewa ñaxgu:

[2]—Nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü: “Texé ya ĩanegu rüxáũxe rü tá tayu nagu i dai, rüe̱xna taiyamaxã tayu, rüe̱xna da̱xaweanemaxã tayu. Natürü yíxema daa ĩanewa ixũxũxe rü Babiróniaanecüã̱xna tügü ãxe rü taxũtáma tayu”.

[3]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü: “Daa ĩane rü Babiróniaanearü ãẽxgacüarü churaragüme̱xẽgu tá nangu. Rü nüma rü tá nagu nachocu, rü taxúetama ítanapoxũ” ==ñaxgu ga Yeremía.

[4]Rü yexguma yemaxũ naxĩnüegu ga yema ãẽxgacüarü ngũxẽẽruũgü, rü ñanagürügü ãẽxgacüxũ: —Pa Ãẽxgacüx, name nixĩ i tayama̱x i ñaa yatü erü ngẽma dexa i nüxũ yaxuxũmaxã nananuexẽxẽ i tórü churaragü i nua tórü ĩanewa yaxũgüxũ rü nananuexẽxẽ i guxũma i duũxũgü. Rü ñaa yatü rü tama daa ĩanearü mexũca̱x nadau, natürü norü chixexũca̱x nixĩ i nadauxũ ==ñanagürügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[5]Rü nüma ga ãẽxgacü ga Chedequía rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Marü name nax ngẽma yatümaxã penaxüxũ̃ i ngẽma pema penaxwa̱xexũ̃. Choma rü taxucürüwa pexna chanachu̱xu i ngẽma ==ñanagürü.

[6]Rü yexguma ga nümagü ga norü ngũ̃xẽẽruũ̃gü rü Yeremíaxũ̃ niyauxgü rü wüxi ga ãxmaxũ̃ ga dauxũ̃taepataa̱xtüwa yexmaxũ̃gu nayata̱xcuchigü. Rü yema ãxmaxũ̃ rü ãẽxgacü nane ga Maquíaarü nixĩ. Rü wüxi ga napana̱xãmaxã ínanachu̱xüegü. Rü yema ãxmaxũ̃ rü nangearü dexáa̱x natürü naxãcharama rü yemaca̱x yéma narüwa̱x ga Yeremía.

[7-8]Rü ãẽxgacüpatawa nayexma ga wüxi ga Etiopíaanecüa̱x ga ãẽxgacü nüxũ̃ ngechaũ̃cü ga Ébe-mérexgu ãégacü. Rü nüma rü nüxũ̃ nacuáchiga nax ãxmaxũ̃gu Yeremíaxũ̃ yata̱xcuchigüxũ̃. Rü yema ga ngunexũ̃gu rü ãẽxgacü rü Yerucharéũ̃arü ĩa̱x ga Bẽyamíũ̃gu ãégaxũ̃wa duũ̃xũ̃gümaxã nangutaque̱xe. Rü yemaca̱x nüma ga Ébe-mérex rü yéma naxũ nax ãẽxgacümaxã nüxũ̃ nax yanaxuxũ̃ca̱x ga yema Yeremíamaxã üpetüxũ̃.

[9]Rü ñanagürü nüxũ̃: —Pa Chorü Ãẽxgacüx, rü ngẽma Yeremíamaxã naxügüxũ̃ i ngẽma yatügü rü poraãcü nachixe erü ãxmaxũ̃gu nayata̱xcuchigü. Rü ñu̱xma rü tá taiyamaxã ngẽxma nayu erü marü wixgutaa̱x nataxu i paũ i nua ĩanewa ==ñanagürü.

[10]Rü yexgumatama nüma ga ãẽxgacü rü Ébe-mérexũ̃ namu nax 30 ga yatügü íyagagüxũ̃ca̱x nax Yeremíaxũ̃ ínamuxũchigüxũ̃ca̱x ga ãxmaxũ̃wa naxũ̃pa ga nax nayuxũ̃.

[11]Rü nüma ga Ébe-mérex rü ínayagagü ga 30 ga yatügü. Rü ãẽxgacüpatawa yexmaxũ̃ ga ucapu ga naxchiru nagu nucuxũ̃wa naxũ, rü yéma nanade ga ñuxre ga wexa rü ínayana nax yema naixnütagu Yeremíaca̱x ínachu̱xüxüegüxũ̃ca̱x.

[12]Rü nüma ga Ébe-mérex rü Yeremíana nacagü rü ñanagürü: —¡Ngẽma wexagümaxã cugü napépacütüxũ̃ nax tama cuxũ̃ napi̱xẽẽxũ̃ca̱x i napana̱xã! ==ñanagürü. Rü nüma ga Yeremía rü yemamaxã nügü napépacütüxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

13Rü yema yatügü ga Ébe-mérex yéma gagüxũ rü naxca̱x nanachü̱xüegü ga napana̱xã rü yemagu nanatunagügü. Rü yexguma ínanguxuchiguwena rü nüma ga Yeremía rü poxcupataũã̱xtügu narüxã̱ũ̱x.

### Ãẽxgacü ga Chedequía rü Yeremíaca̱x nangema

14Rü nüma ga ãẽxgacü ga Chedequía rü nanamu nax napẽxewa Tupanapataarü tomaepü̱x ga ĩã̱xwa nagagüãxũ̃ca̱x ga Yeremía ga Tupanaarü orearü uruxũ. Rü yéma rü nüma ga ãẽxgacü rü ñanagürü nüxũ̃: —Ñu̱xma rü tá cuxna chaca, rü chanaxwa̱xe nax chomaxã aixcümaxũ̃ quixuxũ̃ nax choxũ̃ cungãxũ̃xũ̃ ==ñanagürü.

15Rü nüma ga Yeremía rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Pa Ãẽxgacüx, ngẽxguma chi aixcüma ixĩxũ̃ i oremaxã cuxũ̃ changãxũ̃gu, rü cuma rü chi cunamu nax choxũ̃ yama̱xgüxũ̃ca̱x. Rü ngẽxguma chi wüxi i ucu̱xẽ cuxna chaxãxgu rü taxũchima chauga cuxĩnü ==ñanagürü.

16Natürü nüma ga ãẽxgacü ga Chedequía rü bexma nüxicatama Yeremíamaxã inaxuneta rü ñanagürü: —Yimá tüxũ̃ maxẽxẽẽcü ya Cori ya Tupanaégagu cumaxã nüxũ̃ chixu rü taxũtáma texéxũ̃ chamu nax cuxũ̃ yamáxũ̃ca̱x, rü taxũtáma ngẽma cuxũ̃ ima̱xgüchaũxũ̃me̱xẽgu cuxũ̃ changuxẽxẽ ==ñanagürü.

17Rü nüma ga Yeremía rü Chedequíaxũ̃ nangãxũ̃ rü ñanagürü: —Nüma ya Iraétanüxũ̃arü Tupana ya Guxũ̃étüwa Ngẽxmacü rü ñanagürü: “Ngẽxguma chi noxtacüma cugü nüxna cuxãxgu ya yimá Babiróniaanearü ãẽxgacüarü churaragüarü ãẽxgacügü, rü cuma rü guxũ̃ma i cutanüxũ̃ rü tá pemaxẽ, rü daa ĩane rü taxũtáma nayagugü.

18Natürü ngẽxguma taxũtáma cugü cuxãxgu nüxna i ngẽma Babiróniaanearü churaragü, rü nümagü rü tá nagu nachocu ya daa ĩane rü tá nayagugü. Rü cuma rü taxucürüwa tá quiña” ==ñanagürü.

19Rü nüma ga ãẽxgacü ga Chedequía nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Choma rü nüxũ̃ chamuũ̃ i ngẽma Yudíugü i Babiróniaanecüã̱xtanüwa choũ̃xũ̃, erü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngẽxguma naxmẹxgu changuxgu rü tá choxũ̃ nacuạ̱ixgü rü ngẽmaãcü ngúxũ̃ tá choxũ̃ ningexẽẽgü ==ñanagürü.

20Rü nüma ga Yeremía rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Natürü, Pa Ãẹ̱xgacüx, taxũtáma naxmẹxgu cungu. Rü name nixĩ, Pa Ãẹ̱xgacüx, i naga cuxĩnü ya Cori ya Tupanaarü ore i cumaxã nüxũ̃ chixuxũ̃. Rü ngẽxguma naga cuxĩnügu rü taxuxũ̃táma cuxũ̃ nangupetü, rü tá cumaxũ̃.

21Rü nüma ya Cori ya Tupana rü marü choxũ̃ nüxũ̃ nadauxẽxẽ, Pa Ãẹ̱xgacüx, i ngẽma tá cuxũ̃ ngupetüxũ̃ ega cuma taxũtáma cugü icuxãxgu nüxna i Babiróniaanecüạ̱xarü churaragü.

22Rü guxũ̃táma i ngẽma ngexũ̃gü i cupatawa ngẽxmagüxũ̃, Pa Yudáanearü Ãẹ̱xgacüx, rü tá nayagagü rü Babiróniaanecüạ̱xarü churaragüarü ãẹ̱xgacügüna tá nanamugü. Rü nümagü i ngẽma ngexũ̃gü rü norü ngechaũ̃maxã tá cumaxã nanue rü ñanagürügü tá cuxũ̃: “Dücax, Pa Ãẹ̱xgacüx, rü ngẽma curü ngũ̃xẽẽruũ̃gü i namaxã cuxãmücügüxũ̃ rü cuxcạ̱x rü mexũ̃ i cumücügü nixĩgü, natürü marü poraãcü cuxũ̃ nawomüxẽẽgü rü ngẽmaãcü cuxũ̃ narüyexeragü rü chixexũ̃gu cuxũ̃ nangu̱xẽẽgü rü tama aixcüma cuxũ̃ ínapoxũ̃gü” ñanagürügü tá cuxũ̃ i ngẽma ngexũ̃gü ==ñanagürü.

23Rü nüma ga Yeremía rü ãẹ̱xgacüxũ̃ ñanagürüchigü: —Guxũ̃ma i ngẽma ngexũ̃gü rü cunegü, Pa Ãẹ̱xgacüx, rü tá Babiróniaanecüạ̱xna nanamugü. Rü cumax, Pa Ãẹ̱xgacüx, rü taxũtáma quiña, rü Babiróniaanecüạ̱xarü ãẹ̱xgacüna tá cuxũ̃ namugü. Rü daa ĩane rü tá nayagugü ==ñanagürü.

24Rü nüma ga ãẹ̱xgacü ga Chedequía rü Yeremíaxũ̃ nangãxũ̃ rü ñanagürü: —Ngẽxguma aixcüma cugü cungechaũ̃gu rü tama cuyuxchaũ̃gu ¡rü taxũtáma texémaxã nüxũ̃ quixu i ñaa chomaxã nüxũ̃ quixuxũ̃!

25Erü ngẽxguma chorü ngũ̃xẽẽruũ̃gü nüxũ̃ cuạ̱xgügu nax cumaxã chidexaxũ̃ rü tá cuxũ̃tawa naxĩ rü tá cuxna nacagüe nax tạ̱xacüxũ̃ chomaxã quixuxũ̃ rü choma rü tạ̱xacüxũ̃ cumaxã chixuxũ̃. Rü tá cumaxã inaxunetagü nax taxũtáma cuxũ̃ yamạ̱xgüxũ̃ ega mea namaxã nüxũ̃ quixuxgu i guxũ̃ma.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[26]Natürü cuma rü tá cunangãxũ̃ rü ñacurügü tá: “Ãẽxgacüna chacamare nax tama wenaxarü Yonatáũ̃patawa ngẽxmaxũ̃ i poxcuchicawa choxũ̃ namuxũ̃cax nax tama ngẽxma chayuxũ̃cax” ==ñacurügü tá.

[27]Rü aixcüma guxũ̃ma ga ãẽxgacüarü ngũ̃xẽẽruũ̃gü rü Yeremíaxũ̃tawa naxĩ rü nüxna nacagüe. Natürü nüma ga Yeremía rü yema ãẽxgacü namaxã nüxũ̃ ixuxũ̃ãcüma nanangãxũ̃. Rü nüma ga yema ãẽxgacüarü ngũ̃xẽẽruũ̃gü rü marü tama Yeremíaxũ̃ nachixewegü, yerü taxúema nüxũ̃ taxĩnü nax tạxacüchiga yixĩxũ̃ nax ãẽxgacümaxã yadexaxũ̃.

[28]Rü nüma ga Yeremía rü yema ãẽxgacüpataạxtüwa yexmaxũ̃ ga poxcuchicaxũ̃wa nayexma ñụxmata nawa nangu nax Babiróniaanecüã̱xmẹxẽgu nanguxũ̃ ga Yerucharéũ̃.

## Yeremía 39

### Norü uanügümẹxẽgu nangu ga Yerucharéũ̃

(2 R. 24.20—25.21; 2 Cr. 36.17-21; Jr. 52.3-30)

[1]Rü yexguma 9 ga taunecü marü ãẽxgacü yixĩxgu ga Chedequía ga Yudáanewa, rü gumá taunecüarü 10 ga tauemacügü rü nüma ga Nabucudonochó rü norü churaragümaxã Yerucharéũ̃cax ínayaxüãchi rü nüxũ̃ ínachomaeguãchi.

[2]Rü yexguma 11 ga taunecü marü ãẽxgacü yixĩxgu ga Chedequía rü meama norü ãgümücü ga tauemacüarü 9 ga ngunexũ̃gu rü nayapoxnagü ga norü poxeguxũ̃ ga guma ĩane rü yemaacü nachocu.

[3]Rü yemaacü guxũ̃ma ga yema Babiróniacüã̱xarü churaragüerugü rü nachocu rü yema ĩã̱x ga ngãxũ̃wa üxũ̃gu nügü ninu. Rü natanüwa nayexma ga Nerigá-charéche rü Chamgáx-nebú. Rü yéma nayexma ta ga Chachequíũ̃ rü to ga Nerigá-charéche ga ãẽxgacüarü ngũ̃xẽẽruũ̃erugü ixĩgüxũ̃.

[4]Rü yexguma nüma ga ãẽxgacü ga Chedequía rü norü churaragü nüxũ̃ daugügu ga yema ngupetüxũ̃ rü nibuxmü nawa ga guma ĩane. Rü chütacü ínachoxũ̃ nawa ga yema ãẽxgacüpataarü putüranecüwa dapetüxũ̃ ga nama.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Rü yema ĩã̲x ga taxre ga naxtapü̲xarü ngãxũ̃wa yexmaxũ̃wa ínachoxũ̃, rü nama ga natü ga Yudáũ̃arü doxonexũ̃wa nadaxũ̃waama naxĩ.

5Natürü nüma ga Babiróniacüã̲x rü Chedequíawe nangẽgü, rü Yericúarü metachinüanegu nayayauxgü. Rü Amáanewa yexmane ga ĩane ga Ribáwa nanagagü, yerü yéma nayexma ga ãẽ̲xgacü ga Nabucudonochó. Rü nüma ga Nabucudonochó rü yéma poxcu namaxã nanaxuegu ga Chedequía.

6Rü ñu̲xũchi Chedequíape̲xegu tüxũ̃ nadai ga nanegü rü guxũ̃ma ga natanüxũ̃ ga ãẽ̲xgacügü ixĩgüxũ̃ ga Yudáanewa.

7Rü yemawena rü nanamu nax Chedequíaxũ̃ nacaxũ̃xetügüxũ̃ rü cadénamaxã yana̲i̲xgüãxũ̃ Babiróniawa nagagüãxũ̃.

8Rü yoxni ga yema togü ga Babiróniacüã̲x ga churaragü rü nagu nanangixgü ga guma Yerucharéũ̃ wüxigu namaxã ga guma ãẽ̲xgacüpata. Rü nagu napogüe ga naxtapü̲x ga guma Yerucharéũ̃ poxeguxũ̃.

9Rü nüma ga yema churaragüeru ga Nabucharadáũ̃, rü Babiróniawa nanagagü ga yema yéma yaxű̃güxũ̃ ga duũ̃xũ̃gü, rü yema nawaama nügü ügüxẽẽxũ̃.

10Natürü guxũ̃ma ga Yudáarü naanewa rü yéma tüxũ̃ nawogü ga guxema ñuxre ga yexera ngearü diẽrua̲xgüxe. Rü tüxna nanaxãgü ga naanegü rü úbanecügü.

11Rü nüma ga Babiróniaanearü ãẽ̲xgacü ga Nabucudonochó rü nanamu ga Nabucharadáũ̃ ga naeru ga yema churaragü ga ãẽ̲xgacüna daugüxũ̃, rü Yeremíachiga ñanagürü nüxũ̃:

12—¡Mea nüxna nadau i Yeremía rü taxű̃ i chixri namaxã icucuáxũ̃! ¡Rü nüxna naxã i guxũ̃ma i cuxna naxca̲x naca̲xaxũ̃! ==ñanagürü.

13-14Rü ñu̲xũchi nüma ga Nabucharadáũ̃, rü wüxigu namaxã ga taxre ga ãẽ̲xgacügü ga poraexũ̃ ga Nebuchabáũ̃ rü Nerigá-charéche, rü guxũ̃ma ga yema togü ga Nabucudonochóarü ãẽ̲xgacügümaxã nanamu nax Yeremíaxũ̃ íyagaxüchigüxũ̃ca̲x nawa ga yema poxcuchicaxũ̃ ga Yudáanearü ãẽ̲xgacüpataa̲xtüwa yexmaxũ̃. Rü Aicáũ̃ nane ga Chapáũ̃taxa ga


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Guedaríamẹxẽgu nanamu nax napatawa nagagüãxũcạx. Rü yemaacü ga Yeremía rü duũxũgütanüwa nayexma.

15Rü yexguma Yeremía taxũta ínguxuchigu nawa ga yema poxcuchicaxũ ga Yudáanearü ãẹ̃xgacüarü dauruũgüpataạxtüwa yexmaxũ, rü nüma ga Cori ya Tupana namaxã nidexa rü ñanagürü nüxũ:

16—Ngẽma Etiopíaanecüạ̃x i Ébe-mérexũtawa naxũ rü ñanagürü nüxũ: “Nüma ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü ñanagürü: ‘Choma rü tá chayanguxẽxẽ ga yema poxcu ga daa ĩanemaxã chaxueguxũ. Rü choma rü tá íchananguxẽxẽ i guxchaxũgü rü tama taãxẽ. Rü cuma rü tá nüxũ cudau i ngẽma tá chaxüxũ

17Natürü i choma rü tá cuxũ íchapoxũ nax tama naxmẹxgu cunguxũcạx i ngẽma duũxũgü i nüxũ cumuũxũ.

18Rü aixcüma tá cuxũ íchapoxũ nax tama cuxũ yamáxũcạx. Rü tá quiña rü tá cumaxũ erü choxṹ cuyaxõ. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma, ñanagürü ga Tupana’ ” = =ñanagürü.

## Yeremía 40

### Yeremía rü Guedaríaxũtagu narüxạ̃ụ̃x

1Rü nüma ga Babiróniaanecüạ̃xarü churaragüeru ga Nabucharadáũ̃ rü Ramágu nanangutaquẹxexẽxẽ ga yema Yerucharéũ̃cüạ̃xgü rü Yudáanecüạ̃xgü ga Babiróniawa gagüchaũ̃xũ̃. Rü yematanügu Yeremíaxũ̃ inayangau ga cadénamaxã ichotacü. Rü nüma ga Nabucharadáũ̃ rü ínananguxuchixẽxẽ. Rü yemawena rü nüma ga Cori ya Tupana rü Yeremíamaxã nidexa.

2Rü nüma ga churaragüeru rü nüxrüguma Yeremíamaxã nixũ, rü ñanagürü nüxũ̃: —Nüma ya curü Cori ya Tupana rü marü ñaa perü naanewa nananguxẽxẽ i ñaa guxchaxũ̃ ga marü pemaxã naxunagüxũ̃.

3Rü ñụxma rü marü ningu ga yema guxchaxũ̃ ga namaxã pexũ̃ naxãxũnexũ̃. Erü ngẽma cutanüxũ̃ rü Cori ya Tupanapẹxewa chixexũ̃ naxügü, rü ngẽmacạx nixĩ i ngẽmaãcü pexũ̃ nangupetüxũ̃ erü tama naga pexĩnüe.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[4]Dücax, ñu̱xmatatama íchayawẽ ya yimá cadéna ya namaxã quichotacü. Rü ngẽxguma cunaxwa̱xegu nax chowe curüxũxũ̃ i Babiróniawa ¡rü ngĩxã rü chowe rüxũ! Rü choma rü tá cuxna chadau. Natürü ngẽxguma tama ngéma cuxũxchaũ̃gu rü marü name i nuxã curüxã̱ũ̱x. Rü ñaa nixĩ i cuchixũ̃ane, rü cuma i nüxũ̃ cucuáxũ̃ nax ngextá cuxca̱x namexũ̃ nax cungexmaxũ̃.

[5]Rü ngẽxguma cunaxwa̱xegu nax nuxã cuchixũ̃anegu curüxã̱ũxũ̃ ¡rü ẽcü Guedaría ya Aicáũ̃ nane ya Chapáũ̃taxaxũ̃tawa naxũ! Rü yimáxũ̃ nixĩ i naxunetaxũ̃ ya Babiróniaanecüã̱xarü ãẽ̱xgacü nax Yudáanewa ngẽxmagüne ya ĩanegüarü ãẽ̱xgacü yixĩxũ̃ca̱x. Rü name nixĩ nax yimáxũ̃tawa cungexmaxũ̃ namaxã i cutanüxũ̃. ¡Rü ngextá cuma ícunaxwa̱xexũ̃wa naxũ! = =ñanagürü. Rü ñu̱xũchi nüma ga churaragüeru Yeremíana ãmare naxã, rü õnagü rü ta nüxna naxã, rü yemaacü nüxũ̃ narümoxẽ.

[6]Rü nüma ga Yeremía rü Aicáũ̃ nane ga Guedaríamaxã Mispáwa naxũ. Rü yéma naxũ̃tawa nayexma natanüwa ga yema duũ̃xũ̃gü ga yema nachixũ̃anewa yaxú̱güxũ̃.

### Guedaríaxũ̃ nima̱xgü
(2 R. 25.23-24)

[7]Rü yema Yudíugüarü churaragüarü ãẽ̱xgacügü rü norü churaragü ga ĩanearü düxétüwa ibuxmüxũ̃ rü nüxũ̃ naxĩnüe nax Babiróniaarü ãẽ̱xgacü rü Aicáũ̃ nane ga Guedaríaxũ̃ naxunetaxũ̃ nax yema naanearü ãẽ̱xgacü yixĩxũ̃ca̱x. Rü yexgumarüxũ̃ ta nüxũ̃ naxĩnüe nax Guedaríame̱xẽwa nanangexmagüxẽxẽ ga yema yatügü rü ngexũ̃gü rü buxũ̃gü rü yema duũ̃xũ̃gü ga yexera ngearü diẽrua̱xgüxũ̃ ga tama Babiróniawa nagagüxũ̃.

[8]Rü nüma ga yema Yudíugüarü churaragüarü ãẽ̱xgacügü rü yexguma nüxũ̃ nacua̱xgügu nax Guedaría yema naanearü ãẽ̱xgacü yixĩxũ̃, rü norü churaragümaxã Mispáwa naxĩ nax íyadaugüãxũ̃ca̱x. Rü natanüwa nayexmagü ga Netanía nane ga Ismaé, rü Caréa nanegü ga Yoanáũ̃ rü Yonatáũ̃, rü Tanúmex nane ga Cheraía, rü Netopácüã̱x ga Efái nanegü, rü Yechanía ga wüxi ga yatü ga Maacáxcüã̱x nane. Rü guxũ̃ma ga yemagü wüxigu namaxã ga norü churaragü rü Guedaríaxũ̃tawa ínayadaugü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[9]Rü nüma ga Guedaría rü Tupanaégagu namaxã nüxũ nixu rü ñanagürü nüxũ: —¡Taxű i pemuũexũ nax ngẽma Babiróniaanecüą̃xmęxẽwa pegü pengẽxmagüxẽẽxũ! ¡Rü nua ñaa naanewa pemaxẽ rü Nabucudonochómęxẽwa pegü pengẽxmagüxẽxẽ! Rü mea tá pexũ nangupetü.

[10]Rü choma rü nua Mispáwa tá changexma. Rü ngẽxguma nua naxĩxgu i ngẽma Cadéuanecüą̃xgü rü choma rü tá peétüwa chachogü. Rü name i pepatagu namaxã penguũ i perü bínu rü penetüarü orį̈xgü rü oribuarü chíxũ. Rü ngẽmaãcü tá mea nawa pemaxẽ ya yima ĩanegü ya pexmęxwa ngẽxmagüne = =ñanagürü.

[11]Rü yema Yudíugü ga Moáanewa, rü Amóũanewa, rü Edóũanewa rü yema togü ga naanegüwa yexmagüxũ rü nüxũ nacuáchigagü ga Babiróniaanearü ãẽxgacü nax Iraéanewa yaxügüxẽẽãxũ ga ñuxre ga Yudíugü. Rü ñų̈xũchi nüxũ naxunetaxũ ga Guedaría ga Aicáũ nane ga Chapáũtaxa nax norü ãẽxgacü yixĩxũcą̈x ga yema yéma yaxügüxũ.

[12]Rü guxũma ga yema duũxũgü ga togü ga nachixũanegügu woonexũ rü Yudáanecą̈x nawoegu rü Guedaríaxũtawa naxĩ ga Mispáwa. Rü nümagü rü ta rü napatagügu namaxã nanguũgü ga norü bínu rü yema muxũma ga norü orį̈xgü.

### Ismaé rü Guedaríaxũ nimáxchaũ

[13]Rü Caréa nane ga Yoanáũ rü guxũma ga yema togü ga churaragüerugü ga naanegüwa yaxügüxũxũ rü Mispáwa naxĩ nax Guedaríaxũtawa íyadaugüxũcą̈x.

[14]Rü ñanagürügü nüxũ: —¿Tama ẽxna nüxũ cucuáxũ nax Baalí ga Amóũcüą̃xarü ãẽxgacü rü Netanía nane i Ismaéxũ namuxũ nax cuxũ yamáxũcą̈x? = =ñanagürügü. Natürü ga Guedaría rü tama nüxű nayaxõ.

[15]Rü ñų̈xũchi Caréa nane ga Yoanáũ rü bexma Guedaríaxũ ñanagürü: —¡Choxũ namu nax ngéma chaxũxũcą̈x rü Ismaéxũ chimáxũcą̈x! Rü taxúetama nüxũ tacuą̈x nax texé yamáxũ. ¿Rü tų̈xcüũ tá nüxű tanatauxchaxẽxẽ nax cuxũ yamáxũ? Rü ngẽxguma cuxũ yamą̈xgu rü wena tá nawoone i guxũma i ngẽma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

duũxũgü i ñu̱xma cuxme̱xwa ngẽxmagüxũ, rü yexera tá guxchaxũwa nangẽxmagü i ngẽma duũxũgü i ñu̱xma Yudáanewa yaxügüxũ = =ñanagürü

16Natürü Guedaría nanangãxũ rü ñanagürü: —¡Taxũ i ngẽma cuxüxũ! Ngẽma ore i Ismaéchiga nüxũ quixuxũ rü tama aixcüma nixĩ = =ñanagürü.

## Yeremía 41

### Guedaríaxũ nima̱xgü
(2 R. 25.25-26)

1Norü 7 ga tauemacügu rü Netanía nane ga Ismaé rü Mispáwa naxũ nax Guedaríaxũ íyadauxũca̱x. Rü nüma ga Ismaé rü Yudáanearü ãe̱xgacütanüxũ nixĩ rü norü o̱xi rü Erichamá nixĩ. Rü Ismaéxũ naxümücü ga 10 ga yatügü. Rü yexguma Mispáwa nayexmagu ga Ismaé rü namücügü, rü Guedaría nüxna naxu nax namaxã nachibüexũca̱x.

2Rü yexguma ínachibüeyane rü nüma ga Ismaé ga Netanía nane rü ngürüãchi wüxigu namücügümaxã inachigü rü taramaxã nayama̱xgü ga Guedaría ga Aicáũ nane ga Chapáũtaxa ga Babiróniaanearü ãe̱xgacü nüxũ unetacü nax Yudáanearü ãe̱xgacü yixĩxũca̱x.

3Rü yexgumarüxũ ta ga Ismaé rü namücügü rü nanadai ga guxũma ga yema Yudíugü rü Cadéugüarü churaragü ga yéma Mispáwa Guedaríaxũtawa yexmagüxũ.

4-5Rü yexguma Guedaríaxũ yama̱xgüguarü moxũãcü, rü taxúetama nüxũ tacuáchiga ga yema ngupetüxũ. Rü yema ngunexũgu rü Chiquéũwa rü Chilówa rü Chamáriawa ne naxĩ ga 80 ga yatügü. Rü nümagü rü marü nügü nidüxchinagugü, rü nügüchirugu nigáugügü rü poraãcü nügü nanapi̱xẽẽgü. Rü yéma nanana ga trigute̱xe rü pumarate̱xe nax Cori ya Tupanana naxãgüãxũca̱x nawa ga guma Tupanapata ga Mispáwa yexmane.

6Rü nüma ga Ismaé rü Mispáwa ínaxũxũ nax nüxũ yangauxũca̱x. Rü naxauxãcüma namawa naxũ. Rü yexguma yema yatügüxũ yangauxgu rü nüma ga Ismaé rü ñanagürü nüxũ: —¡Ngĩxã ítayadaugü i Guedaría i Aicáũ nane! = =ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]Natürü yexguma meama ĩanearü ngãxũwa nangugügu, rü nüma ga Ismaé ga Netanía nane rü namücügümaxã nanadai ga yema yatügü ga Chiquéũwa rü Chilówa rü Chamáriawa ne ĩxũ. Rü wüxi ga ãxmaxũgu nanawocu ga naxũnegü.

[8]Natürü yema 80 ga yatügütanüwa nayexma ga 10 ga yatügü ga Ismaéxũ ñagüxũ: —¡Taxű i toxũ cudaixũ! Erü toma toxű nangẽxma i trigu rü chebáda rü chíxũ rü berure ga naanegu ticuxgüxũ ==ñanagürügü. Rü yexguma ga Ismaé rü tama nanadai, naxrüxũ ga yema togü ga namücügü ga nadaixũrüxũ.

[9]Yema ãxmaxũgu nixĩ ga Ismaé yataxcuchiãxũ ga Guedaríaxũne rü naxũnegü ga guxũma ga yema togü ga yatügü ga nadaixũ. Rü yema ãxmaxũ nixĩ ga Yudáanearü ãẽxgacü ga Achá üxũ ga yexguma nügü ínapoxũgu naxchaxwa ga Iraéanearü ãẽxgacü ga Baachá. Rü yema ãxmaxũ rü nataxüchi, natürü namaxã naxããcu ga naxũnegü ga yema yatügü ga Ismaé daixũ.

[10]Rü naétü, rü nüma ga Ismaé rü ínanayauxũ ga ãẽxgacüxacügü rü yema togü ga duũxũgü ga Mispáwa yaxügüxũ ga Guedaríameẽxẽwa yexmagüxũ. Yerü Nabucharadáũ ga Babiróniaanearü churaragüarü ãẽxgacü rü Guedaríameẽxẽwa nanayexmagüxẽxẽ ga yema duũxũgü. Rü nüma ga Ismaé ínanayauxũ ga guxũma ga yema duũxũgü rü ñuxũchi namaxã inaxũãchi nax Amóũanewaama namaxã naxũxũcax.

[11-12]Rü yexguma Caréa nane ga Yoanáũ rü yema togü ga churaragüerugü ga namaxã yexmagüxũ nüxũ cuaxgügu ga yema chixexũ ga Ismaé üxũ, rü nananutaqueẽxe ga norü churaragü rü inaxĩãchi nax Ismaémaxã nügü nadaixũcax. Rü yema taxũ ga puchu ga Gabaóũwa yexmaxũxũtagu nüxũ inayangaugü.

[13]Rü yexguma yema duũxũgü ga Ismaé igagüxũ nüxũ daugügu ga Yoanáũ rü guxũma ga yema togü ga churaragüerugü ga naxümücügüxũ, rü poraãcü nataãẽgü.

[14]Rü Caréa nane ga Yoanáũcax nibuxmü nax natanüwa naxügüxũcax.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Natürü Ismaé rü 8 ga norü duũxũgü rü Yoanáũcha̱xwa nibuxmü rü Amóũanewaama naxĩ.

### Yoanáũ rü Equítuaneca̱x nibuxmü

16Rü nüma ga Caréa nane ga Yoanáũ rü namücügü ga churaragüerugü, rü namaxã inacua̱xgü ga yema duũxũgü ga Ismaé Mispáwa igagüxũ nawena nax Guedaríaxũ yamáxũ. Rü yema Ismaé igagüxũtanüwa nayexma ga yatügü ga churaragü, rü ngexũgü, rü buxũgü, rü ãe̱xgacüarü ngũxẽẽruũgü. Rü nüma ga Yoanáũ rü namücügü rü Gabaóũna nawoegu namaxã ga yema duũxũgü ga Ismaé Gabaóũwa nüxna iñaxũ.

17-18Rü guma ĩanexacü ga Yerúx-quimáũ ga Beréũarü ngaicamana yexmanewa nayachaxãchitanü. Rü nagu narüxĩnüe nax Equítuanewaama naxĩxũ. Yerü namuũe nagagu nax Ismaé marü yamáxũ ga Guedaría ga Babiróniaarü ãe̱xgacü nüxũ unetacü nax Yudáanemaxã inacuáxũca̱x.

## Yeremía 42

### Duũxũgü rü Yeremíana nacagüe nax naxca̱x nayumüxẽxũca̱x

1-2Rü guxũma ga yema churaragüerugü wüxigu Caréa nane ga Yoanáũmaxã rü Ochaía nane ga Acharíamaxã rü guxũma ga duũxũgü ga iyaxũmaxã rü ibuxũmaxã Tupanaarü orearü uruxũ ga Yeremíaxũtawa naxĩ. Rü ñanagürügü nüxũ: —Tanaxwa̱xe i toxũ cungãxũ i ngẽma tá naxca̱x cuxna tacaxũ. ¡Rü taxṹ i nüxũ cuxoxũ nax toxũ cungãxũxũ! Rü toma i noxretama ítayaxügüxũ, rü tanaxwa̱xe nax toxca̱x curü Cori ya Tupanana cuca. Rü noxri rü tamu natürü i ña̱xma rü noxretama tixĩgü nax ítayaxügüxũ ngẽma toxũ cudauxũrüxũ.

3Rü tanaxwa̱xe i curü Cori ya Tupanana cuca nax toxũ nawéaxũca̱x i ngẽma nama i mexũ nax nagu taxĩxũ rü ta̱xacü nixĩ i mexũ nax tanaxüxũ ==ñanagürügü.

4Rü Yeremía nanangãxũ rü ñanagürü: —Marü name. Choma rü tá pexca̱x tórü Cori ya Tupanana chaca rü namaxã tá nüxũ chixu i ngẽma choxna naxca̱x pecaxũ. Rü tá pemaxã nüxũ chixu i guxũma i ngẽma chomaxã nüxũ yaxuxũ. Rü taxũtáma ta̱xacü pexcha̱xwa ichicu̱x ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5Rü nümagü rü Yeremíaxũ̃ nangãxũ̃gü rü ñanagürügü: —Curü Cori ya Tupana rü aixcüma toxũ̃ nadau rü name nax toxũ̃ napoxcuexũ̃ ega tama tayangu̱xgu i ngẽma nüma cumaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃ nax cuxí tomaxã nüxũ̃ quixuxũ̃ca̱x.

6Rü woo namaxã tataãẽgügu rüe̱xna woo tama namaxã tataãẽgügu i ngẽma norü ngãxũ̃, rü aixcüma tá naga taxĩnüe ya Cori ya tórü Tupana ya yimá ñu̱xma nüxna cuxũ̃ taca̱xẽẽcü nax cumaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃ca̱x i ngẽma nüma nanaxwa̱xexũ̃ nax ngẽmaãcü mea tomaxã nangupetüxũ̃ca̱x ==ñanagürügü.

### Tupana nüxũ̃ nangãxũ̃ i Yeremíaarü yumüxẽ

7Rü 10 ga ngunexũ̃guwena rü nüma ga Cori ya Tupana rü Yeremíamaxã nidexa.

8Rü nüma ga Yeremía rü naxca̱x nangema ga Caréa nane ga Yoanáũ̃, rü yema churaragüerugü ga íyaxümücügüxũ̃, rü guxũ̃ma ga yema duũ̃xũ̃gü ga ibuxũ̃ rü ñu̱xmata yema iyaxũ̃wa nangu.

9Rü ñanagürü nüxũ̃: —Nüma ya Cori ya Iraétanüxũ̃arü Tupana ya pema choxna naxca̱x pecacü nax namaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ca̱x i ngẽma pema penaxwa̱xexũ̃ rü ñanagürü:

10“Ngẽxguma chi penaxwa̱xegu nax ñaa naanewa pengẽxmagüxũ̃ rü tá pexũ̃ charüngũ̃xẽxẽxũ̃ nax mea pexũ̃ nangupetüxũ̃ca̱x. Rü taxũtáma pexũ̃ chadai. Rü ñaa naanewa tá mea pexũ̃ changexmagüxẽxẽ rü taxũtáma nawa pexũ̃ íchawoxũ̃, erü poraãcü choxũ̃́ nangu̱x nax pexca̱x íchananguxẽxẽxũ̃ i ngẽma poxcu i ñu̱xma nawa pengẽxmagüxũ̃.

11¡Rü taxṹ i nüxũ̃ pemuũ̃exũ̃ i Babiróniaanearü ãẽ̱xgacü i ñu̱xma poraãcü nüxũ̃ pemuũ̃exũ̃! ¡Rü taxṹ i nüxũ̃ pemuũ̃exũ̃ erü choma rü petanüwa changexma nax peétüwa chachogüxũ̃ca̱x rü naxme̱xwa pexũ̃ íchanguxũ̃xẽxẽxũ̃ca̱x! Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ̃ chixuxũ̃ i ngẽma.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[12]Rü tá choxṹ pengechaxũ̃tümüxũ̃gü rü naãẽwa tá chananguxẽxẽ i Babiróniaanearü ãẽ̱xgacü nax nüma rü ta nüxṹ pengechaũ̃tümüxũ̃güxũ̃. Rü tá pexṹ chanatauxchaxẽxẽ nax perü naanec̱ax pewoeguxũ̃c̱ax.

[13]Natürü ngẽxguma chi tama ñaa nachixũ̃anewa pengẽxmagüchaũ̃gu, rü tama chauga pexĩnüechaũ̃gu i choma nax perü Cori ya Tupana chixĩxũ̃ rü ngẽxguma chi ñapegügügu:

[14]‘Narümemae nax Equítuanewa tayamaxẽxũ̃, erü ngéma rü taxũtáma nüxũ̃ tadaugü i dai, rü taxũtáma nüxũ̃ taxĩnüe i cornétaga i daic̱ax taxc̱ax ngẽmaxũ̃, rü taxũtáma taiyamaxã tayuexũ̃’, ñapegügügu,

[15-16]rü pema ya Yudáanewa yaxügüxe ¡rü iperüxĩnüe i ñaa chorü ore i choma ya Cori ya Iraétanüxũ̃arü Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmaxe pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃! Rü ñachagürü pexũ̃: ‘Ngẽxguma Equítuanewa pexĩchaũ̃gu nax ngéma pemaxẽxũ̃c̱ax, rü tá pexc̱ax ínangugü i dai rü ngẽma taiya i nüxũ̃ pemuũ̃exũ̃. Rü ngẽxma tá peyue’.

[17]Rü aixcüma pemaxã nüxũ̃ chixu rü guxãma i pema i Equítuanewa pexĩchaũ̃xũ̃ rü ngéma daimaxã rü taiyamaxã rü ḏaxaweanemaxã tá peyue. Rü taxúema tá ṉaxcẖaxwa tiña i ngẽma poxcu i tá pexc̱ax íchanguxẽẽxũ̃.

[18]Erü choma ya Cori ya Guxãétüwa Changexmaxẽ ya Iraétanüxũ̃arü Tupana rü ñachagürü: ‘Rü yexgumarüxũ̃ ga yema Yerucharéũ̃cüã̱xmaxã nax chanuxũ̃, rü ngẽxgumarüxũ̃ tá ta pemaxã chanu ega Equítuanewa pexĩxgu. Rü ngẽxguma ngẽma poxcu i pemaxã chaxueguxũ̃ pexc̱ax ínguxgu, rü pema rü wüxi i cu̱axruxũ̃ tá pixĩ naxc̱ax i ngẽma togü i duũ̃xũ̃gü rü tá pemaxã naḇai̱xãchie. Rü pema rü taxũtáma wena ñaa nachicac̱ax pewoegu, ñachagürü pexũ̃’ ” = = ñanagürü.

[19]Rü nüma ga Yeremía rü ñanagürü: —Ngẽma nixĩ i Cori ya Tupanaarü ore pexc̱ax i pema ya Yudáanewa yaxügüxe. Rü nüma rü ñanagürü pexũ̃: “¡Taxṹ i Equítuanewa pexĩxũ̃! ¡Rü mea nagu perüxĩnüe i ngẽma pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ i ñu̱xmax!” ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

20“Rü pema rü poraãcü ípetüe i ngẽxguma choxũ̃ pemugügu nax Cori ya Tupanana chacaxũ̃ i norü ucu̱xẽ. Rü pema rü ñapegürügü choxũ̃: ‘¡Cori ya tórü Tupanamaxã toétüwa idexa, rü ñu̱xũchi tomaxã nüxũ̃ ixu i ngẽma toxca̱x cumaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃ nax toma rü tanaxüxũca̱x i ngẽma!’ ñaperügügü choxũ̃.

21Rü choma rü ñoma i ngunexũ̃ pexũ̃ nüxũ̃ chacua̱xẽxẽ i ngẽma Cori ya perü Tupana chomaxã nüxũ̃ ixuxũ̃ nax choma pemaxã nüxũ̃ chixuxũca̱x i ngẽma. Natürü i pema rü tama naga pexĩnüechaũ̃.

22Rü dücax, ngẽmaca̱x daigu rü taiyamaxã rü da̱xaweanemaxã tá peyue nagu i ngẽma nachixũane i nawa pexĩchaũ̃xũ̃ nax ngéma pemaxẽxũca̱x” ==ñanagürü.

## Yeremía 43

### Equítuanewa nanaga ga Yeremía

1-2Rü yexguma Yeremía igúegagu nax duũ̃xũ̃gümaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃ ga yema ore ga Cori ya norü Tupana namaxã nüxũ̃ ixuxũ̃ nax nüxí duũ̃xũ̃gümaxã nüxũ̃ yaxuxũca̱x, rü Ochaía nane ga Acharía rü Caréa nane ga Yoanáũ̃ rü togü ga yatügü ga taxúega ĩnüechaũ̃xũ̃ rü Yeremíaxũ̃ ñanagürügü: —Ngẽma cuma tomaxã nüxũ̃ quixuxũ̃ rü doramare nixĩ. Rü nüma ya Cori ya tórü Tupana rü tama cuxũ̃ namu nax tomaxã nüxũ̃ quixuxũ̃ nax tama Equítuanewa taxĩxũca̱x nax ngéma tamaxẽxũca̱x.

3Rü Nería nane i Barúx nixĩ i cuxũ̃ ucu̱xẽxũ̃ nax chixexũ̃gu toxũ̃ cuyixẽẽxũca̱x rü ngẽmaãcü Cadéugümẹxẽgu tayixũca̱x rü toxũ̃ nada̱ixũca̱x rüẹxna Babiróniawa toxũ̃ nagagüxũca̱x ==ñanagürügü.

4Rü yemaacü ga Caréa nane ga Yoanáũ̃, rü yema churaragüerugü, rü yema duũ̃xũ̃gü, rü tama Yudáanewa nayexmagüchaũ̃. Rü yemaacü tama Tupanaga naxĩnüe.

5Rü yemaca̱x ga Caréa nane ga Yoanáũ̃ rü guxũ̃ma ga yema togü ga churaragüerugü rü nanangutaquẹxexẽxẽ ga yema noxretama ga duũ̃xũ̃gü ga Yudáanewa yaxügüxũ̃ nawena nax togü ga nachixũanegügu nawoonexũ̃ rü Yudáaneca̱x woeguxũ̃ nax yéma namaxẽxũca̱x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[6-7]Rü yemaacü nayagagü ga yema yatügü, rü ngexũgü, rü buxũgü, rü ãẽxgacüxacügü, rü guxũma ga yema togü ga duũxũgü ga Nabucharadáũ ga Babiróniaanearü churaragüarü ãẽxgacü rü Guedaríameexẽwa yexmagüxẽẽxũ. Rü yematanüwa nayexma ga Yeremía rü Barúx rü ta. Rü guxũma ga yema duũxũgü rü Equítuanewa naxĩ rü ĩane ga Tafnéxwa nangugü, yerü tama Tupanaga naxĩnüe.

[8]Rü yéma Tafnéxwa rü Cori ya Tupana rü Yeremíamaxã nidexa rü ñanagürü nüxũ:

[9]—¡Nayaxu ya ñuxre ya nutagü ya tacü rü napexewa i ngẽma duũxũgü i Yudáanecüãxgü rü inatãxgü nagu i naãxtü i Equítuanearü ãẽxgacüpatapexe i Tafnéxwa ngẽxmaxũ!

[10]¡Rü namaxã nüxũ ixu i duũxũgü rü ñacurügü tá nüxũ! “Nüma ya Cori ya Guxãétüwa Ngẽxmacü ya Iraétanüxũarü Tupana rü ñanagürü: ‘Nua tá chanamu i chorü ngũxẽẽruxũ i Babiróniaanearü ãẽxgacü i Nabucudonochó. Rü choma rü daa nutagü ya nuxã chatãxgücüétügu tá chanaxű i ngẽma Babiróniacüãxarü ãẽxgacüarü tochicaxũ. Rü daa nutagüétügu tá chayatexechi ya napata.

[11]Rü nüma i Babiróniaanearü ãẽxgacü rü tá Equítuanewa naxũ rü naxcãx ínayagoõchi. Rü yíxema marü tümamaxã naxuegugüxe nax tayuexũ, rü tá tayue. Rü yíxema marü tümamaxã naxuegugüxe nax ítawoxũxũ i ngẽma nachixũanewa rü tá ítawoxũ. Rü yíxema marü tümamaxã naxuegugüxe nax daigu tayuexũ, rü daigu tá tayue.

[12]Rü nüma rü tá nawa nanangixichi ya napatagü ya Equítuanearü tupananetachicünãxãgü. Rü nawa tá nanangixichi i ngẽma tupananetachicũnãxãgü rü togü rü tá nayana ñoma duũxũgü ígagügurüxũ. Rü tá inayanaxoxẽxẽ i Equítuanearü chixexũ ñoma wüxi i carnéruarü dauruxũ rü carnéruchi naxchiruwa ibixũxũrüxũ. Rü ngẽmawena rü tá ínixũ rü taxúetama ítayachaxãchixẽxẽ’ ” ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[13]Rü tá nagu napogü i Equítuanearü tupananeta i Bex-cheméchicünaxãgü. Rü tá nawa nanangixichi ya napatagü ya Equítuanearü tupananetagü, ñanagürü ya Cori ya Tupana.

## Yeremía 44

### Tupanaarü ore naxcax ga yema Yudíugü ga Equítuanewa ĩxũ

[1]Ñaa nixĩ i Tupanaarü ore ga Yeremíamaxã nüxũ yaxuxũ naxcax ga guxũma ga yema Yudíugü ga Equítuanewa yexmagüxũ ga ĩanegü ga Midóxwa, rü Tafnéxwa, rü Ménfiwa, rü ñuxũchi yema Yudíugü ga Equítuanearü súrwa yexmagüxũ.

[2]Rü nüma ya Cori ya Iraétanüxũarü Tupana ya Guxũétüwa Ngẽxmacü rü ñanagürü: —Pema rü marü nüxũ pedaugü ga yema taxũ ga guxchaxũgü ga Yerucharéũcax rü yema togü ga Yudáanearü ĩanegücax íchanguxẽẽxũ. Rü ñuxma rü nachitaxũxicatama ínayaxügü, rü taxúema nawa tamaxẽ.

[3]Rü yemaacü nüxũ nangupetü ga yema duũxũgü nagagu ga norü chixexũgü. Nümagü rü choxũ nanuxẽẽgü yerü nüxũ nicuaxüũgü ga yema tupananetagü rü pumaratexe naxcax ínagu ga yema tupananetagü ga noxri taguma nüxũ nacuaxgüxũ rü woo norü oxigü rü ta taguma nüxũ cuaxgüxũ.

[4]Rü muẽxpüxcüna petanüwa chanamu ga chorü orearü uruũgü nax pemaxã nüxũ yaxugüexũcax nax tama penaxügüxũcax ga yema chixexũgü i ãũãchixũgü i poraãcü naxchi chaxaixũ.

[5]Natürü ga pema rü tama chauga pexĩnüe rü tama penaxü ga yema pemaxã nüxũ chixuxũ. Rü tama nüxũ perüxoe ga yema pecüma ga chixexũ. Rü pumaratexe naxcax piguama ga yema tupananetagü.

[6]Rü yemaacü choxũ penuxẽxẽ rü yemacax chorü numaxã poraãcü chanapoxcu ga guma Yudáanearü ĩanegü rü Yerucharéũ. Rü guma ĩanegü rü ñuxma rü ta nachitaxũxicatama ínayaxü, rü taxúema nawa tamaxẽ.

[7]Rü ngẽmacax i choma ya Cori ya Guxãétüwa Ngẽxmaxe ya Iraétanüxũarü Tupana rü ñachagürü: “¿Tüxcüũ pegücax ípenanguxẽxẽgüchaũ i ngẽma poxcu i taxüchixũ? ¿Rü tüxcüũ penaxwaxe nax penayuexẽẽxũ i guxũma i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngẽma Yudátanüxũ̃ i yatüxũ̃gü rü ngexũ̃gü rü buxũ̃gü rü õxchanagü nax ngẽmaãcü taxúema íyaxüxũ̃?

[8]¿Rü tu̱xcüũ̃ choxũ̃ penuxẽxẽ namaxã i ngẽma chixexũ̃ i pexügüxũ̃ rü ngẽma nax pumarate̱xe naxca̱x pigugüxũ̃ i norü tupananetagü i Equítuane i nawa pengugüxũ̃ nax nua pemaxẽxũ̃ca̱x? Rü ngẽma chixexũ̃ i pexügüxũ̃gagu rü pematama naxca̱x pedaugü i perü poxcu. Rü ngẽmaãcü wüxi i cua̱xruxũ̃ tá pixĩgü naxca̱x i guxũ̃ma i ngẽma togü i nachixũ̃anegü i ñoma i naanewa ngẽxmagüxũ̃. Rü tá chixexũ̃maxã pexũ̃ narüdaunü rü tá pexũ̃ nacugüe.

[9]¿Ẽxna marü nüxũ̃ perüngümae ga guxũ̃ma ga yema chixexũ̃gü ga perü o̱xigü ügüxũ̃, rü ngẽma chixexũ̃gü ga Yudáanearü ãẽ̱xgacügü rü naxma̱xgü ügüxũ̃, rü ngẽma chixexũ̃gü ga pematama rü pexma̱xgü ügüxũ̃ i Yudáanewa rü Yerucharéũ̃arü namagüwa?

[10]Rü pema rü ñu̱xma rü ta tama nüxũ̃ perüxoe i pecümagü i chixexũ̃gü, rü tama choxũ̃ pemuũ̃e, rü tama naga pexĩnüe i chorü ucu̱xẽgü rü mugü ga pemaxã rü perü o̱xigümaxã nüxũ̃ chixuxũ̃.

[11]Rü ngẽmaca̱x i choma ya Cori ya Guxãétüwa Ngẽxmaxe ya perü Tupana i pema i Iraétanüxũ̃, rü ñachagürü pexũ̃: ‘Marü pemaxã chanaxuegu rü marü íchame nax pexca̱x íchananguxẽxẽxũ̃ i poxcu, nax ngẽmaãcü pexũ̃ ichayarüxoxẽxẽxũ̃ca̱x ya guxãma i pema ya íyaxügüxe ya Yudátanüxũ̃.

[12]Rü guxãma i pema i Yudátanüxũ̃ i íyaxügüxe i Equítuanewa ĩxchaũ̃xe nax ngéma pemaxẽxũ̃ca̱x rü ngẽxma pexãchiũ̃xũ̃ca̱x rü tá pexũ̃ ichayarüxoxẽxẽ. Rü guxãma i pema rü woo ngẽma buxũ̃gü rü ñu̱xmata ngẽma iyaexũ̃wa nangu, rü tá peyue nagu i ngẽma dai rü taiya. Rü ngẽmaãcü wüxi i cua̱xruxũ̃ tá pixĩgü naxca̱x i ngẽma togü i nachixũ̃anegü. Rü tá chixexũ̃maxã pexũ̃ narüdaunü, rü tá pexũ̃ nacugüe, rü tá pexũ̃ naxo.

[13]Rü tá pexũ̃ chapoxcue i pemax nax Equítuanewa pemaxẽxũ̃ yexgumarüxũ̃ nax Yerucharéũ̃cüã̱xgü chapoxcuexũ̃rüxũ̃ namaxã ga dai, rü taiya, rü da̱xaweane.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[14]Rü yíxema noxretama i pema i Yudátanüxũ i íyaxügüxe ga Equítuanewa ĩxẽ nax ngéma pemaxẽxũca̱x rü bai tá texé tiña erü guxãtáma tayue. Rü woo texé tanaxwa̱xe nax Yudáaneca̱x tawoeguxũ nax ngẽxma tayaxãchiũxũca̱x rü taxũtáma tawoegu. Rü yíxema noxretama ya tüxũ yagagümarexexicatama tá tawoegu' " ==ñanagürü ga Yeremía.

[15]Rü yema yatügü ga nüxũ cua̱xgüxũ nax naxma̱xgü pumarate̱xe yagugüxũ naxca̱x ga yema tupananetagü, rü yema ngexũgü ga yéma yexmagüxũ rü wüxitücumü ga muxũma nixĩ. Rü naétü nayexmagü ga yema Yudíugü ga Equítuanearü súrwa maxẽxũ. Rü guxũma ga yema duũxũgü rü Yeremíaxũ nangãxũgü rü ñanagürügü:

[16]—Taxũtáma naga taxĩnüe i ngẽma Tupanaarü ore i tomaxã nüxũ quixuxũ.

[17]Rü toma rü tá tanaxüama i ngẽma toma nagu tarüxĩnüexũ nax tanaxüxũ. Rü torü tupana i "Dauxũguxũ i Naanearü Ãe̱xgacümaxã", inaxugücü rü ngĩxca̱x tá tayagu i pumarate̱xe rü ngĩxna tá tanaxã ya bínu. Rü ngẽma ñu̱xma taxüxũ rü guxũgutáma tanaxü naxrüxũ ga yema torü o̱xigü, rü torü ãe̱xgacügü, rü Yudáanearü ĩanegüarü ãe̱xgacügü, rü yema Yerucharéũcüa̱xgü. Yerü ũpa rü toxṹ nayexma ga muxũma ga õna, rü mea toxũ nangupetü rü taxuxũma ga guxchaxũ toxca̱x ínangu.

[18]Natürü yexguma ítayachaxãchigu nax ngĩxca̱x tayaguxũ ga pumarate̱xe rü ngĩxna tanaxãxũ ga bínu ga "Dauxũguxũ i Naanearü Ãe̱xgacümaxã", inaxugücü rü guxũma toxṹ nataxu. Rü torü duũxũgü rü taiyamaxã nayue rü daigu nayue ==ñanagürügü.

[19]Rü yema ngexũgü rü nanaxüétügü ga yema dexa rü ñanagürügü ta: —Toma ga yexguma rü tanaxü ga torü paũ ga maicuraxũ ga nawa yexmaxũ ga naxchicüna̱xã ga "Dauxũguxũ i Naanearü Ãe̱xgacümaxã", inaxugücü rü ngĩxca̱x tayagu ga pumarate̱xe rü ngĩxna tanaxãmare ga bínu. Rü guxũma ga yema nax taxügüxũ rü totegüarü mu nixĩ. Rü ngẽma i ñu̱xma taxügüxũ rü guxũgutáma tanaxügüecha ==ñanagürügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[20]Rü yexguma nüma ga Yeremía rü nanangãxũ̃ ga guxũ̃ma ga yema iyatüxũ̃ rü yema ngexũ̃gü ga yemaacü nangaxũ̃güxũ̃. Rü ñanagürü:

[21]—¿Ẽ̲xna pema nagu perüxĩnüegu rü nüma ya Cori ya Tupana tama nüxũ̃ nacuáx, rüẽ̲xna nüxũ̃ yanangümaxũ̃ ga yema pemax, rü perü o̲xigü, rü perü ãẽ̲xgacügü, rü norü ngũ̃xẽẽruũ̃gü, rü guxũ̃ma ga yema duũ̃xũ̃gü ügüxũ̃ ga yexguma yema tupananetagücạ̲x pumaratẹ̲xe pigugügu nawa ga Yudáanearü ĩanegü, rü Yerucharéũ̃arü namagüwa?

[22]Natürü nüma ga Cori rü marü tama yáxna namaxã naxĩnü ga yema chixexũ̃ ga pexügüxũ̃ ga nüma poraãcü naxchi naxaixũ̃. Rü yemacạ̲x ga pechixũ̃ane rü ñu̲xma rü nachitaxũ̃xicatama ínayaxü, rü taxúema nawa tamaxẽ. Rü ngẽmaãcü i ñu̲xma rü pechixũ̃ane rü chixexũ̃arü cuạ̲xruxũ̃ nixĩ rü duũ̃xũ̃gü rü poraãcü namuũ̃e i ngẽxguma nüxũ̃ nadaugügu ga yema pechixũ̃anemaxã ngupetüxũ̃.

[23]Rü ngẽma guxchaxũ̃ i ñu̲xma nawa pengẽxmagüxũ̃ rü marü pexcạ̲x ínangu nagagu nax yema tupananetagücạ̲x pumaratẹ̲xe pegugüxũ̃. Rü yemaacü Cori ya Tupanapẹ̲xewa poraãcü chixexũ̃ pexü yerü tama naga pexĩnüe ga norü ucu̲xẽgü rü norü mugü, rü tama peyangu̲xẽxẽ ga yema pemaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃ ==ñanagürü.

[24]Rü nüma ga Yeremía rü wenaxarü guxũ̃ma ga yema duũ̃xũ̃gümaxã nidexa, rü yexera yema ngexũ̃gümaxã nüxũ̃ nixu, rü ñanagürü: —Pa Guxãma i Pema i Yudátanüxũ̃ nax Equítuanewa Pemaxẽxũ̃x, ¡rü iperüxĩnüe i ñaa Tupanaarü ore!

[25]Rü nüma ya Cori ya Guxãétüwa Ngẽxmacü ya Iraétanüxũ̃arü Tupana rü ñanagürü: “Pemax, Pa Yatügüx rü Ngexũ̃güx, rü nüxũ̃ pixu nax ngĩxcạ̲x tá peyaguxũ̃ i pumaratẹ̲xe rü ngĩxna tá penaxãxũ̃ ya bínu i perü tupananeta i ‘Dauxũ̃guxũ̃ i Naanearü Ãẽ̲xgacümaxã’, inaxugücü. Rü nüxũ̃ pixu nax aixcüma tá peyanguxẽxẽxũ̃ i ngẽma. ¡Marü name, mea peyanguxẽxẽ i ngẽma nüxũ̃ pixuxũ̃!

[26]¡Natürü, iperüxĩnüe i guxãma i pemax i Yudátanüxũ̃ i ñu̲xma Equítuanewa pemaxẽxũ̃! Rü choma ya Cori ya Tupana rü ñachagürü pexũ̃: ‘Choma rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

chauéga i üünexũmaxã pemaxã chanaxuegu rü guxũma i Equítuanewa rü tama chanaxwa̲xe nax texé i Yudátanüxũ chauéga tanaxuxuchixũ rü ñatarügü: Cori ya Tupanaégagu cumaxã ichaxuneta, ñatarügü.

[27]Erü choma rü marü íchame nax pexca̲x íchananguxẽẽxũ i taxũ i guxchaxũgü, rü tama i ta̲xacürü mexũgü. Rü guxũma i Yudátanüxũ i ñu̲xma Equítuanewa maxẽxũ rü aixcüma tá nayue nagu i dai rüe̲xna nagu i taiya, rü ngẽmaãcü tá nagu̲x i guxũma.

[28]Rü noxre tátama tixĩ ya yíxema naétüwa maxẽxe i ngẽma dai rü ñu̲xũchi woeguxe nüxna i Equítuane nax wena Yudáanewa taxĩxũca̲x. Rü guxũma ga yema duũxũgü ga Yudáanewa íyaxügüxũ rü Equítuanewa ĩxũ nax ngéma namaxẽxũca̲x, rü tá nüxũ nadaugü nax texéarü ore tá aixcüma inguxũ, choxrü ore, rüe̲xna ngẽma duũxũgüarũ ore.

[29]Rü choma ya Cori ya Tupana rü tá pexna chanaxã i wüxi i cua̲xruxũ nax nawa nüxũ pecuáxũca̲x nax aixcüma tá yanguxũ i ngẽma pexũ namaxã chaxãxũnexũ. Rü aixcüma tá pexũ chapoxcue i pemax i Iraétanüxũ i Equítuanewa pengẽxmagüxũ' " = = ñanagürü.

[30]Rü nüma ga Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Choma rü yexgumarüxũ nax Chedequía ga Yudáanearü ãe̲xgacü rü Babiróniaanearü ãe̲xgacü ga Nabucudonochómexẽgu chananguxẽẽxũ, nax yamáxũ, rü choma rü ngẽxgumarüxũ tá ta norü uanügü i yama̲xgüxũmexẽgu chananguxẽxẽ i Ófa i Equítuanearü ãe̲xgacü = = ñanagürü.

## Yeremía 45

### Tupana rü Barúxmaxã inaxuneta

[1]Rü yexguma ãgümücü ga taunecü marü Yudáanearü ãe̲xgacü yixĩxgu ga Yoaquíũ ga Yochía nane, rü nüma ga Tupanaarü orearü uruxũ ga Yeremía, rü poperaarü ümatüruxũ i Barúx ga Nería nanemaxã nüxũ nixu ga Tupanaarü ore nax naxümatüaxũca̲x. Rü nüma ga Yeremía rü Barúxũ ñanagürü:

[2-3]—Cuma, Pa Barúx, rü ñacurügü: "Chaugümaxã changechaũ. Rü ngẽma Cori ya Tupana cha̲u̲xca̲x ínguxẽẽxũ rü guxchaxũgü rü ngúxũgüxicatama


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nixĩ. Rü ngẽmacax marü düxwa chipa nax chaxaxuxũ, rü taguma wüxi i taãxẽ chayaxu”, ñacurügü.

4Natürü nüma ya Cori ya Tupana rü cuchiga nidexa rü ñanagürü: “Choma rü tá ichayanaxoxẽxẽ i ngẽma chomatama chaxüxũ, rü tá chanabex i ngẽma ichatogüxũ. Rü ngẽmaãcü tátama namaxã chaxü i guxũma i ñaa naane.

5¿Ẽxna cuma naxcax ícucaxaxũ i taxacü i cugücaxicatama ixĩxũ? ¡Rü taxũ i naxcax ícucaxaxũ! Erü choma rü tá íchananguxẽxẽ i taxũ i guxchaxũgü naxcax i guxũma i duũxũgü. Natürü i cuma rü tá cuxna chadau nax tama cuyuxũcax i ngextá ícuxũxũwa. Rü chomatama ya Tupana nixĩ i ngẽma ñachaxũ cuxũ”, ñanagürü ==ñanagürü ya Yeremía.

## Yeremía 46

### Ore i Equítuanechiga

1Nüma ga Cori ya Tupana rü Yeremíamaxã nidexa nachiga ga yema togü ga nachixũanegü.

2Rü ñaa nixĩ i ore i Equítuanechiga rü norü ãẽxgacü ga Faraóũ ga Necáuchiga rü norü churaragüchiga ga yexguma ĩane ga Caquemíwa nayexmagu ga taxtü ga Eufrátecutüwa. Rü yéma Babiróniaanearü ãẽxgacü ga Nabucudonochó Necáuxũ narüporamae ga yexguma Yoaquíũ ga Yochía nane norü ãgümücü ga taunecü Yudáanearü ãẽxgacü yixĩxgu.

3Rü Cori ya Tupana rü ñanagürü: —¡Ípenamexẽxẽ i perü poxũruũgü! ¡Rü naxcax ípeyaxüãchi i perü uanügü!

4¡Rü penanuxcu i naxmaxwexegü i cowarugü! ¡Rü naétü petogü, Pa Churaragüx! ¡Rü penanuxcu i pepatexegü! ¡Rü mea pegü pexüchimüũgü! ¡Rü peyaxümagu ya perü wocaegü! ¡Rü pegüremüwa penanuxcu i perü poxũruũgü!

5¿Natürü taxacü nixĩ i nüxũ chadauxũ? Ngẽma churaragü rü taxũ i norü muũmaxã nügü nawoegu. Rü norü uanügüchaxwa nügü nawoone. Rü nibuxmü rü tama nügü ínidaugü. Rü guxũwama nangẽxma i taxũ i ãũcümaxũ. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i ngẽma ñachaxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[6]Rü taxucürüwama nibuxmü i ngẽma rüporamaegüxũ. Rü ngẽma tama muũwa̱xegüxũ rü taxucürüwa nibuxmü. Rü nórtewaama i taxtü i Eufrátecutüwa rü ngẽxma nayayi.

[7]¿Rü texé tixĩ ya yíxema ñoma taxtü i Níru rübaixũrüxũ rü poraxũchixũrüxũ tügü ixĩxẽẽchaũxe?

[8]Rü nüma nixĩ i Equítuanearü ãẽxgacü namaxã i norü churaragü i ñoma taxtü i Níru paxãma rübaixũ rü guxũwama nanguaneẽẽxũrüxũ nixĩ. Rü ñanagürügü: “Toma rü paxa tá guxũ i ñaa naanewa tangugü rü tá nagu tapogüe ya ĩanegü rü tá tanadai i norü duũxũgü”, ñanagürügü.

[9]¡Rü pema i cowarugu ĩxẽ rü ipexĩãchi naxca̱x i uanügü! ¡Rü ngẽxgumarüxũ ta i pema i carugu ĩxẽ rü ipexĩãchi! ¡Rü ipexĩãchi i pema i Etiopíaanearü churaragü rü Líbiaanearü churaragü i poxũruũmaxã ixãxnexũ! ¡Rü ipexĩãchi i pemax i Lídiaanearü churaragü i mea würamaxã daixũ cua̱xgüxũ!

[10]Rü ñaa nixĩ i ngunexũ i Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü tá nagu nada̱i̱xũ i norü uanügü. Rü taramaxã tá nanadai rü tacü ya nagü tá inaba ñu̱xmata mea nüxṹ yangu. Rü nüma ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü ngẽma naane i nórtewa ngẽxmaxũwa tá nanadai i norü uanügü i taxtü i Eufrátearü ngaicamawa ngẽxmaxũ.

[11]Pa Equítuanecüã̱x ¡Garaáxanewa pexĩ nax ngẽxma naxca̱x peyadaugüxũca̱x i üxüxũ! Natürü woo muxũ i üxüxũmaxã pexüxüxũgu rü taxuwatáma pexṹ name. Erü nataxuma i üxüxũ i pexca̱x mexũ.

[12]Rü guxũma i ngẽma togü i nachixũanegü rü tá nüxũ nacua̱xgü nax perü uanü rü marü pexũ rüporamaexũ. Rü guxũwama nüxũ taxĩnüe nax aita pexüexũ. Rü perü churaragü rü nügü nadai rü wüxigu waixũmüanegu nayi ==ñanagürü ya Tupana.

[13]Rü yexguma Nabucudonochó ga Babiróniaanearü ãẽxgacü ixũãchigu nax Equítuaneca̱x íyagoõchixũca̱x, rü nüma ga Cori ya Tupana rü Yeremíamaxã nidexa.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[14]Rü ñanagürü: —¡Penaxunagü i Equítuanewa rü ĩanegü ga Midóxwa, rü Tafnéxwa, rü Ménfiwa, rü ñaperügügü! ¡Pexuãxẽ rü ípemexẽxẽgü! Erü perü uanü i taramaxã daiwa ĩxũ̃, rü poraãcü nanadai i duũ̃xũ̃gü i perü ĩanegüarü ngaicamana ngẽxmagünewa.

[15]¿Rü tũ̱xcüũ̃ niwa̱x i perü tupananeta i Ápi i perü wocachicüna̱xã i pexca̱x üünexũ̃? ¿Rü tũ̱xcüũ̃ tama ngẽxma nachi? Rü ngẽxma nangu erü choma ya Cori ya Tupana chayawa̱xẽxẽ.

[16]Rü perü churaragü rü nügümaxã narüxü rü ngẽmaca̱x nügüétü nayi. Rü nügümaxã ñanagürügü: “¡Ngĩxã ítachoxũ̃ i nua, rü tachixũ̃ane i nagu ibuexũ̃wa taxĩ! ¡Ngĩxã tibuxmü naxcha̱xwa i ngẽma dai i ãũcümaxũ̃!” ñanagürügü.

[17]Rü duũ̃xũ̃gü rü tagaãcü ñanagürügü: “Nüma i Equítuanearü ãẽ̱xgacü i Faraóũ̃ rü nidexaechamare, natürü tama ngẽma ngunexũ̃ i nagu naxunetaxũ̃gu nayanguxẽxẽ i ngẽma nüxũ̃ yaxuxũ̃”, ñanagürügü.

[18]Rü choma ya ãẽ̱xgacü ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü chauégagu ichaxuneta rü ñachagürü: “Ngẽma uanü i tá pexca̱x íyaxüãchixũ̃ rü ñoma ma̱xpű́ne ya Tabóx ya naigü ya ma̱xpű́nexũ̃ rümáchanemaenerüxũ̃ tá nixĩ. Rü ñoma ma̱xpű́ne ya Carméru i márpechinüwa máchanenerüxũ̃ tá nixĩ i ngẽma uanü i tá pexca̱x ínguxũ̃.

[19]Pemax, Pa Equítuanecüã̱xgüx, ¡Pegü pimexẽxẽgü nax to i nachixũ̃anewa pegagüxũ̃ca̱x! Rü yima ĩane ya Ménfi rü tá chianexũ̃xũ̃ nayanguxuchi rü nachitaxũ̃xica ngéma nayaxü rü taxúema nawa tamaxẽ.

[20]Equítuane rü ñoma wüxi i ngexwaca yáxũ̃ i wocaxacü i ngexũ̃ i mexẽchixũ̃rüxũ̃ nixĩ, natürü tá naxca̱x ínangu i wüxi i mu̱xcü i nórtewaama ne ũxũ̃ nax yapaiãxũ̃ca̱x.

[21]Pa Equítuanecüã̱xgüx, ngẽma perü churaragü i nüxű̃ penaxütanüxũ̃ nax pexũ̃ nangũ̃xẽẽgüxũ̃ca̱x i daiwa rü ngẽmagü rü ñoma wocaxacügü i ngüexũ̃rüxũ̃ nixĩgü. Natürü i nümagü rü tá ta nibuxmü, rü taxucürüwa yáxna


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

namaxã naxĩnüe i ngẽma uanü. Erü marü nawa nangu i ngẽma ngunexũ̃ i nagu tá guxchaxũ̃ pexca̲x ínguxũ̃ rü ngẽma ora i nagu pepoxcuexũ̃.

22Rü ngẽma Equítuanearü churaragü rü ñoma wüxi i ãxtaperüxũ̃ ningócaxũ̃ãcü tá nibuxmü ngẽxguma norü uanügüarü churaragü norü yuemagümaxã naxca̲x íyaxüãchigu ñoma naigüarü tuxwa naxĩxũ̃rüxũ̃.

23Rü ngẽma uanügü rü tá nanadai i Equítuanearü churaragü ñoma wüxi ya naixnecü ichexexũ̃rüxũ̃. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ̃ chixuxũ̃ i ngẽma. Rü ngẽma uanügü rü munügüxũ̃ narümumae rü taxúema nüxũ̃ tacua̲x nax tayaxugüxũ̃.

24Rü Equítuane rü norü uanügü tá nüxũ̃ narüporamae. Rü ngẽma ãe̲xgacü i nórtewaama ne ũxũ̃me̲xẽgu tá nangu” = =ñanagürü.

25Rü nüma ya Cori ya Guxãétüwa Ngẽxmacü ya Iraétanüxũ̃arü Tupana rü ñanagürü: —Tá chanapoxcu i Amóũ̃ ya ĩane ya Tébaarü tupananeta. Rü ngẽxgumarüxũ̃ tá ta chanapoxcu i Equítuane wüxigu namaxã i norü tupananetagü. Rü tá chanapoxcu i Equítuanearü ãe̲xgacügü, rü nüma i Faraóũ̃ rü guxũ̃ma i ngẽma duũ̃xũ̃gü i nagu yaxõgüxũ̃

26Rü norü uanü i Babiróniaanearü ãe̲xgacü i Nabucudonochóme̲xẽgu rü norü churaragüme̲xẽgu tá chanayixẽxẽ nax nadaiaxũ̃ca̲x. Natürü ñuxre ya taunecüguwena rü Equítuane rü tá wena naxããcuane noxrirüxũ̃. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ̃ chixuxũ̃ i ngẽma = =ñanagürü.

### Tupana rü tá ínananguxũ̃xẽxẽ i norü duũ̃xũ̃gü

(Jr. 30.10-11)

27Rü ñanagürü ta: —¡Taxṹ i pemuũ̃exũ̃, Pa Chorü Duũ̃xũ̃gü i Chorü Duũ̃ ya Acóbutaagüx! ¡Taxṹ i pemuũ̃exũ̃, Pa Iraétanüxũ̃ i To i Nachixũ̃anewa Gagüxe! Erü pema rü pexacügü rü tá pexũ̃ íchanguxũ̃xẽxẽ nawa i ngẽma yáxũ̃guxũ̃ i nachixũ̃ane ga nawa pexũ̃ nagagüxũ̃. Rü pechixũ̃aneca̲x tá pewoegu rü ngéma rü tá taãẽãcüma pemaxẽ, rü taxuxũ̃táma i uanü pexũ̃ ínabaixgü.

28Rü choma ya Cori ya Tupana rü ñachagürü pexũ̃: ¡Taxṹ i pemuũ̃exṹ, Pa Chorü Duũ̃ i Acóbutaagüx! Erü choma rü petanüwa tá changexma. Rü tá


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

chayanaxoxẽxẽ i guxũma i ngẽma nachixũanegü i nagu pexũ chawoonexũ. Natürü i pema rü tagutáma pexũ ichayarüxoxẽxẽ. Natürü ngẽma perü chixexũgagu tá pexũ chaxucu̱xẽ. Rü taxũtáma nüxũ chaxüpetümare nax pexũ chapoxcuexũ ==ñanagürü.

## Yeremía 47

### Ore i Firitéugüchiga ixĩxũ

[1]Ñaa nixĩ i Cori ya Tupanaarü ore ga norü orearü uruxũ ga Yeremíamaxã nüxũ yaxuxũ nachiga ga Firitéugü, naxũpa nax Equítuanearü ãe̱xgacü ga Faraóũ Gáchaca̱x íyagoõchixũ.

[2]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Nórtewaama tá ne naxĩ i muxũtama i churaragü. Rü ñoma wüxi i natü i poraãcü bainagüxũrüxũ tá nixĩgü. Erü tá nagu nachocu i ngẽma nachixũane, rü guxũ i ngẽma naanewa tá nangugü. Rü guxũma i ta̱xacü i ngẽma nachixũanewa ngẽxmagüxũ rü tá nanapuxũ. Rü tá nagu nachocu ya ĩanegü rü tá ínanayauxũ i norü duũxũgü. Rü guxũma i ngẽma nachixũanearü duũxũgü rü poraãcü tá aita naxüe erü ngúxũ ningẽgü.

[3]Rü ngẽxguma nüxũ naxĩnüegu i naga i nacutügü i cowarugü rü ngẽma taxũ i naga i carugü rü nachicugü, rü ngẽma papagü rü tá naxacügüna ngéma nibuxmü erü nipaexüchi nax yagagüãxũ.

[4]Erü marü nawa nangu i norü ngunexũ i nagu tá nayuexũ i ngẽma Firitéugü. Rü woo Tíruane rü Chidóũanexicatama nixĩ i nüxũ íyaxüxũ nax nüxũ nangũxẽẽxũ, natürü taxũtáma nüxũ narüngũxẽxẽ. Rü ngẽmaãcü ya Cori ya Tupana rü tá inayanaxoxẽxẽ i ngẽma Firitéugü ga nũcüma capaxũ ga Crétawa ne ĩxũ ==ñanagürü.

[5]Rü ngẽma duũxũgü i Gáchacüa̱x rü nügü nidüerugü, rü ngẽma Acharóũcüa̱x rü narüchianegümare. Rü pema i ípeyaxügüxũ natanüwa ga yema nũxcümaũgüxũ ga duũxũgü ¿rü ñuxgura tá nüxũ perüchauxũ nax perü ngechaũmaxã pegüxünegu pewígüexũ?


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[6]Pa Tupanax, poraãcü ngúxũ̃ tingegü. ¿Rü ñuxgura tá ta nüxũ̃ curüchauxũ̃ nax curü taramaxã toxũ̃ cudaixũ̃? ¡Nachixũ̃gu yaxúcuchi i curü tara nax tama namaxã toxũ̃ cudaixũ̃cax!

[7]¿Natürü cumax, Pa Tarax, rü ñuxãcü tá ícuyachaxãchixũ̃ ega Cori ya Tupana cuxna ãgagu rü cuxũ̃ namuxgu nax naxcax ícuyagoõchixũ̃ ya ĩane ya Acharóũ̃ rü guxũ̃ma i ngẽma duũ̃xũ̃gü i márcutüwa ngẽxmagüxũ̃?

## Yeremía 48

### Ore i Moáanechiga ixĩxũ̃

[1]Ñaa nixĩ i Cori ya Guxãétüwa Ngẽxmacü ya Iraétanüxũ̃arü Tupanaarü ore nachiga ya Moáane. Rü ñanagürü: —Wüxi i taxũ̃ i ngechaũ̃ nixĩ i ngẽma nüxũ̃ ngupetüxũ̃ ya ĩane ya Nébu i ñuxma nagu napogüene. Rü yima ĩane ya Quiriataíũ̃ rü norü uanügü rü marü nanapugü rü nüxũ̃ narüporamaegü. Rü norü poxeguxũ̃tápüxgü rü marü nayawaxgüxẽxẽ.

[2]Rü ngẽma Moáane ga noxri mexẽchixũ̃ rü ñuxma rü marü nataxuma. Rü ĩane ya Ebóũ̃wa rü ngẽma norü uanügü rü nagu narüxĩnüe nax iyanaxoxẽẽgüaxũ̃ i ngẽma nachixũ̃ane i Moá. Rü yima ĩane ya Maxméũ̃ rü tá ta nagu napogüe. Rü guxũ̃wama nangẽxma i dai rü tama ínayachaxãchi nax naxãxũnetaexũ̃

[3]Rü ĩane ya Oronaíũ̃wa rü norü duũ̃xũ̃gü rü poraãcü aita naxüe rü ñanagürügü: “Guxũ̃wama nagu napogüe ya torü ĩane”, ñanagürügü.

[4]Rü guxũ̃wama i Moáanewa rü nachitaũ̃icatama ínayaxü. Rü ngẽmacax aita naxüe i duũ̃xũ̃güxacügü ñuxmata Chóawa nangu.

[5]Rü duũ̃xũ̃gü rü naxauxeãcüma dauxũ̃ naxĩgü nawa ya maxpúne ya Luíx. Rü ngẽma duũ̃xũ̃gü ya ĩane ya Oronaíũ̃cax írüxĩgüxũ̃ rü poraãcü aita naxüe naxchaxwa i ngẽma chixexũ̃ ya yima ĩanexũ̃ ngupetüxũ̃.

[6]¡Pibuxmü! Rü texé ya tüxũ̃́ natauxchaxe rü name nax tiñaxũ̃. Rü pema rü ñoma wüxi i chuxchuxũ̃ i chianexũ̃wa rüxüxũ̃rüxũ̃ tá pixĩ.

[7]Pa Moáanex, cuma rü curü poragu cuyaxõ rü curü diẽrugu cuyaxõ, natürü curü uanügü rü tá cuxũ̃ narüporamae. Rü nachixũ̃anewa tá nanangegü i curü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tupananeta i Quemó wüxigu namaxã i Quemóxarü chacherdótegü rü ngẽma curü duũ̃xũ̃gü i tachigagüxũ̃.

8Rü guxũ̃nema ya curü ĩanegüwa tá nangu nax nagu napogüexũ̃, rü bai i wüxi tá íyaxüxũ̃ne. Rü yima ĩanegü ya natügüarü doxonexũ̃wa ngẽxmagüne rü yima ĩanegü ya maxpṹnearü doxonexũ̃wa ngẽxmagüne rü tá nachitaxũ̃xica ínayaxügü. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i ngẽma ñachaxũ̃.

9¡Namexẽxẽ i naxmaxũ̃ i Moá i nagu tá natáxũ̃ erü tá inayarütaxu! Rü norü ĩanegü rü nachitaxũ̃xica tá ínayaxügü rü nataxutáma i duũ̃xũ̃gü i nawa maxẽxũ̃ ==ñanagürü ya Cori ya Tupana.

10¡Rü chixexũ̃ tümamaxã naxuegu ya yíxema tama naxṹxe i ngẽma puracü i Cori ya Tupana tüxũ̃ üxẽẽxũ̃! ¡Rü chixexũ̃ tümamaxã naxuegu ya yíxema tama naxüxchaũ̃xe nax curü duũ̃xũ̃güxũ̃ tadaixũ̃!

11Rü ngẽma Moácüãxgü rü guxũ̃guma taãẽwa nayexma rü taguma togü ga nachixũ̃anewa nagagü i norü duũ̃xũ̃gü. Rü ñoma bínu ya meama wüxitama ya nachiũ̃wa ngẽxmacü rü taguma to i nachiũ̃wa bacürüxũ̃ nixĩ. Rü ngẽmacax ya yimá bínu rü napora rü taguma inayagoema. Rü ngẽma Moácüãxgü rü ngẽxgumarüxũ̃ nixĩgü.

12Natürü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Rü tá nawa nangu i ngunexũ̃ i tá wüxi i norü uanüxũ̃ chamu nax Moáanecax íyagoõchixũ̃cax rü nadaiaxũ̃cax i norü duũ̃xũ̃gü rü ngẽmaãcü tá nangeãcuanemare. Rü ñoma wüxi i bínuchíü i baãcuxũ̃ rü ipuxẽẽxũ̃rüxũ̃ tá nixĩ i Moáane.

13Rü ñuxũchi i Moá rü tá naxãnee nagagu i norü tupananeta i Quemó, yexgumarüxũ̃ ga Iraétanüxũ̃ nax naxãneexũ̃ nagagu ga yema norü tupananeta ga Betéwa yexmaxũ̃ ga nüxṹ yaxõgüãxũ̃.

14Rü tama name i Moáanecüãxgü ñanagürügü: “Toma rü tama tamuũ̃e, rü daitanüxũ̃ i poraexũ̃ tixĩgü”, ñanagürügü.

15Rü paxa tá ínangu i norü uanü i tá Moáanegu rü norü ĩanegügu pogüexũ̃. Rü norü churaragü i rümemaexũ̃ rü tá nayue. Rü choma i Ãẽxgacü nixĩ i ngẽma ñachaxũ̃. Rü Cori ya Tupana ya Guxũ̃étüwa Ngẽxmacü nixĩ i chauéga.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[16]Rü marü ningaica nax nagu yanachixexũ̃ i Moáane. Rü paxa tá ínangugü i norü uanügü nax nadaiaxũ̃cax̲.

[17]Rü ngẽma nachixũ̃anegü i Moáanena ngaicamagüxũ̃ rü guxũ̃ma i ngẽma togü i nüxũ̃ cuax̲güxũ̃ nax naporaexũ̃ rü tá naxcax̲ naxauxe rü ñanagürügü tá: “¡Dücax i ñuxãcü nax nachixexũ̃ i ngẽma nachixũ̃ane i poraxũ̃ rü mexẽchixũ̃!” ñanagürügü tá.

[18]Pa Ĩane ya Dibóũ̃x nax mexũ̃wa cungexmaxũ̃, rü name nax curüxüexũ̃ nawa i cuchica i mexũ̃, ¡rü waixũ̃müane i paxũ̃wa rüto! Erü ngẽma Moáanearü chixexẽẽruxũ̃ rü cuxcax̲ama nixũ rü marü nayawax̲güxẽxẽ i curü poxegutapü̱xgü.

[19]Rü pemax, Pa Duũ̃xũ̃gü ya Ĩane ya Aroéwa Maxẽxex, ¡rü namacüwagu peyachigü rü nüxna peca i ngẽma ibuxmüxũ̃ i yatüxũ̃ rü ngexũ̃gü rü ñapegürügü: “¿Tax̲acü nixĩ i pexũ̃ ngupetüxũ̃?” ñaperügügü!

[20]Moáane rü naxãnee erü norü uanügü rü marü nüxũ̃ narüporamae. Rü poraãcü namuũ̃e i norü duũ̃xũ̃gü. ¡Rü perü ngechaũ̃maxã naxcax̲ pexauxe! ¡Rü natü i Arnóũ̃wa penaxunagü nax marü nagu napogüexũ̃ i Moáanearü ĩanegü! ==ñanagürü.

[21]Rü marü nawa nangu i ngẽma poxcu i namaxã ueguxũ̃ ya yima ĩanegü ya max̲pṹnearü doxonexũ̃wa ngẽxmagüne ya Oróũ̃ rü Yaácha rü Mepáax,

[22]rü Dibóũ̃, rü Nébu, rü Bex-dibataíũ̃,

[23]rü Quiriataíũ̃, rü Bex-gamúx, rü Bex-meóũ̃,

[24]rü Querióx, rü Bochrá, rü guxũ̃nema ya yima naigü ya Moáanearü ĩanegü ya ngaicamagüne rü yáxũ̃gugüne.

[25]Rü Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Moáanearü pora rü marü nagu narüchixe. Rü marü nataxuma.

[26]Moá rü marü Tupanamaxã nanu. Rü ngẽmacax̲ name i norü uanügü nanaxãnexẽxẽ rü nüxũ̃ nacugüe ñoma wüxi i ngaxũ̃xũ̃xũ̃ nacugüexũ̃rüxũ̃ i ngẽxguma norü oxüétüwa yadixegucüügu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[27]Rü pema i Moáanecüg̱xgüx, ¿tama ẽxna ga ũpa rü nüxũ pecugüexũ ga Iraétanüxũ rü chixri nachiga pidexagüxũ, ñoma wüxi i ngítg̱axaxũrüxũ?

[28]¡Rü nüxna pexĩgü ya perü ĩanegü, Pa Moáanecüg̱xgüx, rü nuta ya tacügüarü ãxmaxũwa peyamaxẽ ñoma muxtucugü i mg̱xpűnechitaerugu üxchiaũgüxũrüxũ!

[29]Rü mea nüxũ tacug̱ax nax poraãcü nügü yacug̱axüũgüxũ i Moáanecüg̱xgü, rü taxúega naxĩnüechaũxũ, rü nügügu naxĩnüexũ nax togüarü yexera yaxĩgüxũ.

[30]Rü choma ya Cori ya Tupana rü nüxũ chacug̱ax nax taxúega naxĩnüechaũxũ, rü nügü yacug̱axüũgüxũ, rü nügügu naxĩnüexũ nax togüarü yexera yaxĩgüxũ ==ñanagürü ya Cori ya Tupana.

[31]Rü ngẽmacg̱ax i choma i Yeremía rü tá chaxaxu rü ta naxcg̱ax changechaũ i guxũma i ngẽma Moáanearü duũxũgü rü Quíru-eréchearü yatügü.

[32]Rü cuxcg̱ax tá chaxaxu, Pa Chibáarü Úbanecüx, yema Yachéxcg̱ax chaxaxuxũarü yexera. Rü cuchacüügü rü márwa nangugü ñu̱xmata Yachéxwa nangugü. Natürü i ñu̱xma rü ngẽma curü úbagü rü curü uanümẹxẽwa nangẽxmagü.

[33]Rü ñu̱xma i Moáanearü naanegü i mexũwa rü marü tama nüxũ taxĩnüe nax taãẽmaxã aita naxügüxũ i duũxũgü. Rü yima bínu rü marü nataxuma i nachiũwa. Rü taxúema tayapumügü i úbagü nax bínu taxügüxũcg̱ax. Rü tataxuma nax texé taãẽãcü tawiyaegüxũ.

[34]Rü ngẽma duũxũgü i Ebóũcüg̱x rü ngúxũ ningẽgü rü aita naxügü. Rü ngẽma naga nax aita naxügüxũ rü Eraréwa, rü Yaáchawa nangu. Rü Chóawa inaxügü rü ñu̱xmata Oronaíũwa rü Égrax-cherichíyawa nüxũ taxĩnüe nax aita naxügüxũ, erü Nimríũarü natüxacügü rü marü nipagü.

[35]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Choma rü tá chanadai i ngẽma duũxũgü i Moácüg̱xgü i mg̱xpűnechitaerugu ĩgüxũ nax ngéma norü tupananetaxũ yanacug̱axüxũgüxũcg̱ax rü ãmare nüxna naxãgüxũcg̱ax rü pumaratẹxe naxcg̱ax yagugüxũcg̱ax ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[36]Rü ngẽmacax Moáanearü duũxũgücax changechaũ ñoma wüxi i woweru i ngechaxũgane ega yuetacax yacuexgurüxũ. Rü ngẽxgumarüxũ ta ngẽma yatügü i Quíru-eréchecax changechaũ yerü marü nataxuma ga yema muxũ ga norü yemaxũgü ga nügücax nadexũ.

[37]Rü guxũma i duũxũgü rü norü ngechaũmaxã nügü nidüerugü, rü nügü nidüxchinagugü, rü nügü nawixmẽxgü, rü naxchiru i témüxũgu nicũxgü.

[38]Rü Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Guxũma ya Moáanearü ĩxarü doxétügüwa rü guxũma ga namagüwa rü ngẽma nüxũ ixĩnüxũ rü ngechaũ rü axuxicatama nixĩ. Erü choma rü íxraxũgu chanapo ya Moáanearü ĩanegü ñoma wüxi i tüxũ i taxuwama mexũgu ipogüxũrüxũ. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i ngẽma ñachaxũ = =ñanagürü

[39]¡Rü poraãcü naxcax pexauxe i Moáarü naane! Rü taxũ i muũwa nangẽxma erü norü ãnemaxã tüxna naxãcaxwẽxmare. Rü Moáane i ñũxma rü wüxi i ãũãchixũ nixĩ, rü wüxi i cugüruxũ nixĩ, rü wüxi i baixãchixẽẽruxũ nixĩ naxcax i guxũma i ngẽma togü i nachixũanegü i nüxna ngaicamagüxũ.

[40]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Ngẽma Moáanearü uanügü rü naxcax ínayaxüãchi ñoma wüxi i ĩyü rü naeũcax nagoxũrüxũ.

[41]Rü Moáanearü ĩanegü rü norü poxeguruũgü rü ngẽma uanügümẽxẽgu tá nayi. Rü ngẽma ngunexũgu rü Moáanearü churaragü rü tá norü muũmaxã nidũxrue ñoma wüxi i ngexe i íxraxacüxchaũxũrüxũ.

[42]Rü Moá rü tá inarüxo nax wüxi i nachixũane yixĩxũ, yerü chomaxã narüxuanü.

[43]Rü ngẽmacax i choma ya Cori ya Tupana rü ñachagürü: “Moáanearü duũxũgü rü ñoma naixnecücüãx i naeũgü i cuenetanüxũ nawe ingẽxũtanüxũrüxũ tá nixĩgü. Rü ñoma naeũgü i ãxmaxũgu rüẽxna yütagu nguxũrüxũ tá nixĩgü”, ñanagürü ya Cori ya Tupana.

[44]Rü yíxema cuenetanüxũchaxwa ñaxe rü tá ãxmaxũgu tingucuchi. Rü yíxema ãxmaxũwa ixũxũxe rü tá yütagu tangu. Erü choma ya Cori ya Tupana


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

rü tá Moáanecax íchananguxẽxẽ i norü poxcu. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i ngẽma ñachaxũ̃.

45Rü ñuxre i Moáanecüãxgü i marü turaexũ̃ rü tá ĩane ya Ebóũ̃cax nibuxmü nax ngẽxma yanacuxgüxũ̃cax. Natürü yima ĩane ya ãẽxgacü ya Chióũ̃arü ĩane ya Ebóũ̃ rü nixa. Rü ngẽma üxüema rü nixũchigü rü nayaxaxẽxẽ ya Moáanearü maxpűnegü rü nacatügü i ngẽma duũ̃xũ̃gü i Tupanamaxã nuexũ̃.

46Pa Moátanüxũ̃x, wüxi i ngechaũ̃ nixĩ i pexcax, erü pema i tupananeta i Quemóxarü duũ̃xũ̃güx nax pixĩgüxũ̃ rü marü pexũ̃ nadai. Rü penegü rü pexacügü rü to i nachixũ̃anewa nagagü.

47Natürü wüxi i ngunexũ̃ rü tá Moátanüxũ̃güxũ̃ charüngũ̃xẽẽxũ̃ rü nachixũ̃anecax tá chanawoeguxẽxẽ. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i ngẽma ñachaxũ̃ ==ñanagürü. Rü nua nixĩ i yacuáxũ̃ i ore i Yeremía nüxũ̃ ixuxũ̃ i Moáanearü poxcuchiga.

## Yeremía 49

### Ore i Amóũ̃chiga

1Ñaa nixĩ i Cori ya Tupanaarü ore i Amóũ̃chiga. Rü yema Gáxarü naane, rü Iraétanüxũ̃arüchirex nixĩ, natürü yema Iraétanüxũ̃ rü tama chauga naxĩnüe. Rü ngẽmacax i ngẽma naane rü ñuxma naxmexwa nangẽxma i ngẽma Amóũ̃tanüxũ̃ i tupananeta i Milcóũ̃xũ̃ icuaxüũ̃güxũ̃.

2Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Rü nawa tá nangu i ngunexũ̃ nax yima Amóũ̃tanüxũ̃arü ĩane ya Rabáwa tá norü duũ̃xũ̃güxũ̃ nüxũ̃ chaxĩnüexẽẽxũ̃ nax tagaãcü daimaxã aita naxüexũ̃ i norü uanügü. Rü yima ĩane rü nachitaxũ̃xica tá ngéma nayaxü. Rü ngẽma nachixũ̃anearü ĩanegü rü tá ínagu. Rü ngẽxguma i ngẽma Iraétanüxũ̃ rü wena tá nanayauxgü ya yima norü ĩanegü. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ̃ chixuxũ̃ i ngẽma ==ñanagürü.

3Rü ñanagürü ta: —¡Naxaxu Pa Ĩane ya Ebóũ̃x! Erü yima ĩane ya Ái rü marü nagu napogüe. ¡Pexauxe, Pa Ngexũ̃güx i Rabácüãx! ¡Rü ngechaũ̃chirugu picuxgü! ¡Rü perü ngechaũ̃maxã pegüremügu pecüxgüe! ¡Rü nu ne penaxü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ñoma wüxi i ãũãẽxũ̃rüxũ̃! Erü ngẽma perü tupananeta rü to i nachixũ̃anewa nanangegü wüxigu namaxã i norü chacherdótegü rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i tachigagüxũ̃.

[4]Rü pemax, Pa Amóũ̃tanüxũ̃x, rü pegü picua̱xüũ̃gü namaxã i ngẽma perü metachinüanexũ̃gü i nanetü nawa mea rüxügüxũ̃. Rü ngẽma muxũ̃ i perü ngẽmaxũ̃gügu peyaxõgü. Rü nagu perüxĩnüe nax tagutáma texé pexca̱x íyaxüãchixũ̃.

[5]Rü dücax rü choma rü guxũ̃watama pexca̱x íchananguxẽxẽ i muũ̃. Rü choma ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü ngẽma ñachagürü. Rü wüxichigü i pema rü pema ípenaxwa̱xexũ̃wa tá pibuxmü. Rü taxúetama wena pexũ̃ tangutaque̱xexẽxẽ.

[6]Natürü ngẽmawena rü tá Amóũ̃tanüxũ̃xũ̃ charüngũ̃xẽxẽxũ̃ nax nawoeguxũ̃ca̱x. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i ngẽma ñachaxũ̃ ==ñanagürü.

### Ore i Edóũ̃anechiga

[7]Ñaa nixĩ i Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacüarü ore nachiga i Edóũ̃ane. Rü ñanagürü: —Yima ĩane ya Temáũ̃wa rü marü nataxuma i duũ̃xũ̃gü i aixcüma nüxũ̃ cua̱xüchixũ̃. Rü ngẽma nüxũ̃ cuáxüra rü tama nüxũ̃ nacua̱x i ta̱xacü tá naxügüxũ̃. Rü Temáũ̃wa nataxuma i duũ̃xũ̃gü i aixcüma nüxũ̃ cuáxũ̃ nax naxucu̱xẽãxũ̃ i duũ̃xũ̃gü.

[8]Pemax, Pa Ĩane ya Dedáũ̃cüã̱x, ¡pibuxmü nax ãxmaxũ̃gügu pegü peyarücu̱xgüxũ̃ca̱x! Erü tá chanapoxcu i guxũ̃ma i Edóũ̃anecüã̱xgü i Echaútanüxũ̃ ixĩgüxũ̃. Rü marü nawa nangu i ngẽma ngunexũ̃ i nagu tá chanapoxcuxũ̃.

[9]Rü ngẽxguma nabuxgüãgu i úbagü rü ngéma nayaxügüxẽxẽ i ñuxre i úbaya̱xagü. Rü ngẽxguma chütacü ngéma naxĩxgu i ngı́ta̱xagüxũ̃ rü tama guxũ̃ma i ngẽma úbagüca̱x nangı̃xgü. Rü naxca̱x nangĩgü i ngẽma nanaxwa̱xegüxũ̃xicatama.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[10]Natürü i chomax rü ngẽxguma Echaútanüxũ̃xũ̃ chapoxcugu rü taxũtáma ngéma chayaxüxẽxẽ. Rü tá nüxũ̃ ichayangau i norü cu̱xchicagü rü taxúetama cha̱u̱xcha̱xwa iticu̱x. Rü naxacügü rü natanüxũ̃ rü ngẽma napatagüarü ngaicamagu pegüxũ̃ rü guxũ̃táma nayue. Rü bai i wüxi tá ínayaxü i tá ñaxũ̃:

[11]"¡Choxna namugü i curü taxcutagü nax choma nüxna chadauxũ̃ca̱x! Rü choma rü tá nüxna chadau i ngẽma curü yutegüxũ̃", ñaxũ̃.

[12]Erü choma ya Cori ya Tupana rü ñachagürü: "Nayexma ga duũ̃xũ̃gü ga tama poxcu namaxã chaxueguxũ̃ natürü tá napoxcueama. ¿Rü ñuxãcü nagu perüxĩnüe nax ngẽma poxcuxcha̱xwa tá pibuxmüxũ̃? Rü pemaxã nüxũ̃ chixu rü aixcüma tá pepoxcue.

[13]Choma ya Cori ya Tupana rü chauégagu pemaxã nüxũ̃ chixu rü yima perü ĩane ya Bochrá rü wüxi i chianexũ̃ tá nixĩ rü nachitaũ̃ica tá ínayaxü. Rü ngẽma togü i nachixũ̃anecüa̱x i duũ̃xũ̃gü rü chixri yima ĩanechiga tá nidexagü, rü tá namaxã naba̱i̱xãchie, rü tá nüxũ̃ nacugüe. Rü yima ĩane rü tá nangeãcumare. Rü guxũ̃nema ya yima naigü ya Edóũ̃anearü ĩanegü rü guxũ̃gutáma nachitaũ̃ica ínayaxü" ==ñanagürü.

[14]Marü chauxũ̃tawa nangu ga Cori ya Tupanaarü ore ga ñaxũ̃: —Wüxi i orearü ngeruxũ̃ rü tá guxũ̃ i nachixũ̃anegümaxã nüxũ̃ nixuchigü i ore i ñaxũ̃: "¡Pegümaxã pengutaque̱xegü nax Edóũ̃aneca̱x ípeyaxüãchixũ̃ca̱x! ¡Pegü pimexẽxẽgü nax Edóũ̃maxã pegü pedaixũ̃ca̱x! ñaxũ̃.

[15]Pa Edóũ̃x, cuma tá nixĩ i guxũ̃ i nachixũ̃anegütanüwa cuturaxũ̃. Rü tá cuxũ̃ nacugüe rü tá cuxchi naxaie i duũ̃xũ̃gü.

[16]Cuma rü cugü quicua̱xüxũ̃ namaxã i curü pora i namaxã cunamuũ̃xẽxẽ i ngẽma togü i nachixũ̃anegü. Rü nutagüarü ãxmaxũ̃güwa pemaxẽ ya ma̱xpṹnegüarü ngüchitaeruxũ̃güwa. Natürü woo ñoma ĩyürüxũ̃ ngüchitaeruxũ̃gügu pexṹ nangẽxmagügu i pechica, rü choma rü ngéma tá pexũ̃ ícharüxĩgüxẽxẽama. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i ngẽma ñachaxũ̃" ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Rü ñanagürü ta: —Ngẽxguma nagu napogüegu ya Edóũanearü ĩanegü rü duũxũgü rü tá poraãcü nabaixãchie. Rü guxãma ya yíxema ngéma üpetüxe rü tá tabaixãchi i ngẽxguma nüxũ tadaugügu i ngẽma norü poxcu.

18Rü yexgumarüxũ nax iyanaxoxũ ga Chodóma, rü Gomóra, rü guxũnema ga guma ĩanegü ga nüxna ngaicamagüne, rü ngẽxgumarüxũ tá ta nixĩ ya Edóũarü ĩanegü nax inayanaxogüxũ. Rü tagutáma texé ngéma tamaxẽ rü bai ngéma taxüpetü. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i ngẽma ñachaxũ.

19Rü ngürüãchi tá ngéma changu ñoma wüxi i leóũ i natü i Yudáũarü naixnecüwa igoxochixũ nax maxẽnecüwa naeũna yuxuxũrüxũ. Rü ngẽxgumarüxũ tá namaxã chanaxü i Edóũanecüãxgü, rü nachixũanewa tá chayabuxmüxẽxẽ. Rü ngéma tá nüxũ chaxuneta i ngẽma ãẽxgacü i choma chanaxwaxexũ nax ngẽma naanemaxã inacuáxũcax. ¿Rü texé chomaxã tawüxigu? ¿Rü texé tá chomaxã tügü tadaixchaũ? ¿Rü taxacürü dauruxũ tá chopẽxewa nügü ínapoxũ?

20¡Íperüxĩnü i ngẽma poxcu i Edóũanecax nagu charüxĩnüxũ, rü ngẽma guxchaxũ i Temáũarü duũxũgücax íchamexẽẽxũ! Rü woo naxacügü i íxraxũ rü norü uanügü tá nachixũanewa nanagagü. Rü Edóũanearü ĩanegü rü tá nagu napogüe.

21Rü ngẽxguma Edóũ norü uanügümaxã nügü nadaixgu, rü norü uanügü nüxũ rüporamaegügu, rü tá natagatanüxũchi, rü ngẽmacax tá nidũxruane. Rü ngẽma duũxũgü rü tá aita naxüe rü ngũxẽẽcax ínacagü. Rü ngẽma nax aita naxüexũ rü tá nüxũ naxĩnüe ñũxmata Már ya Dauchíüxũwa nangu.

22Rü Edóũanearü uanügü rü ĩane ya Bochrácax tá ínayaxüãchi ñoma wüxi i ĩyü rü naeũcax inagoxũrüxũ. Rü Edóũarü churaragü rü tá norü muũmaxã nidũxrue ñoma wüxi ya ngexe ya íxraxacüxerüxũ ==ñanagürü.

### Ore i Damácuchiga

23Rü ñanagürü ta: —Ñaa nixĩ i ore i Damácucax ixĩxũ. Rü yima ĩanegü ga Amá rü Arpáx rü naxoegaãẽgü, erü nachiga marü nüxna nangu i ore i chixexũ. Rü poraãcü namuũe rü tama nataãẽgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[24]Rü Damácu rü inayanguãxẽ rü ínamemaregü nax naxĩgüxũ̃. Rü poraãcü namuũ̃e, rü naxoegaãxẽ, rü poraãcü ngúxũ̃ ningẽgü ñoma wüxi i ngexũ̃ i íxraxacüchaũ̃xũ̃rüxũ̃.

[25]Rü yima ĩane ya Damácu ya tachigane ga noxri taãẽgu imaxũ̃ne, rü ñu̱xma ngéma nata̱xmare rü nangeãcu.

[26]Rü ngẽxguma norü ngunexũ̃wa nanguxgu nax norü uanügü tá nada̱i̱xũ̃, rü norü ngextũ̱xücügü rü namawa tá ninuagümare rü guxũ̃ma i ngẽma norü churaragü rü tá nayue. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i ngẽma ñachaxũ̃.

[27]Rü choma rü tá nawa chanangixichi i Damácuarü poxeguxũ̃tápũ̱xgü. Rü ngẽma üxü rü tá nayagu i ãẽ̱xgacü i Ben-adáxarü ãẽ̱xgacüpatagü ==ñanagürü.

### Ore i Quedáxchiga rü Achóxchiga

[28]Ñaa nixĩ i Cori ya Tupanaarü ore nachiga i Quedáxtanüxũ̃ rü Achóxtanüxũ̃arü ãẽ̱xgacügü ga Nabucudonochó ya Babiróniaanearü ãẽ̱xgacü nüxũ̃ rüporamaexũ̃. Rü nüma ya Cori ya Tupana rü Nabucudonochóxũ̃ ñanagürü: —¡Inaxũãchi rü naxca̱x íyagoõchi i ngẽma Quedáxtanüxũ̃ i éstewa maxẽxũ̃! ¡Rü nadai!

[29]¡Rü nüxna napuxũ̃ ya napatagü ya naxchirunaxca̱x, rü norü carnérugü, rü guxũ̃ma i napataarü ngẽmaxũ̃gü! ¡Rü nüxna napuxũ̃ i norü caméyugü! ¡Rü tagaãcü aita pexügü rü ñaperügügü: “Guxũ̃wama nangẽxma i ãũcümaxũ̃ rü muũ̃”, ñaperügügü!

[30]Rü pemax, Pa Achóxcüã̱xgüx, ¡pibuxmü nax pegü peyarücu̱xgüxũ̃ca̱x! Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i pemaxã nüxũ̃ chixu i ngẽma. Erü Nabucudonochó ya Babiróniaanearü ãẽ̱xgacü rü nagu narüxĩnü nax pexca̱x íyagoõchixũ̃.

[31]Rü Cori ya Tupana rü ñanagürü: “¡Naxca̱x ipexĩãchi i ngẽma duũ̃xũ̃gü i nagu rüxĩnüexũ̃ nax taxuxũ̃táma ta̱xacü nüxũ̃ ngupetüxũ̃! Rü ngẽma norü ĩanearü poeguxũ̃ rü nataxuma i norü ĩã̱xgü rü nataxuma i norü tairuũ̃gü. Rü ngẽma duũ̃xũ̃gü rü nüxicatama chianexũ̃wa namaxẽ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

32¡Rü naxca̱x pengī́e i norü caméyugü rü guxū̃ma i norü wocagü! Rü choma
rü guxū̃ i nachixū̃anegügu tá chanawoone i ngẽma duū̃xū̃gü i nügü
idücatügüxū̃. Rü tá naxca̱x íchananguxẽxẽ i taxū̃ i guxchaxū̃gü i guxū̃ i
nachixū̃anegüwa ne ĩxū̃. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i ngẽma ñachaxū̃.

33Rü ngẽma Achóxtanüxū̃arü naane rü guxū̃gutáma chianexū̃ tá nixĩ rü
ngéma tá namaxẽ i dauxchitacüã̱x i airugü. Rü tagutáma texé wena nawa
tamaxū̃ i ngẽma naane, rü bai i texé ngéma taxüpetümare” = =ñanagürü.

**Ore i Eráū̃chiga**

34Rü yexguma Chedequía inaxügügu nax Yudáanearü ãẽ̱xgacü yaxĩxū̃ rü Cori
ya Tupana Yeremíamaxã nüxū̃ nixu i ñaa ore i Eráū̃chiga. Rü ñanagürü nüxū̃:

35—Choma ya Cori ya Tupana ya Guxãxétüwa Ngẽxmaxe rü ñachagürü:
“Choma rü tá chayabüyegü i Eráū̃arü würagü i naxne i meama nüxū̃
nacua̱xgüxū̃ nax namaxã nadaietaxū̃.

36Rü Eráū̃arü duū̃xū̃güca̱x tá íchanangugüxẽxẽ i norü uanügü i ñoma
buanecügü ya guxū̃cüwawa ne ĩcürüxū̃. Rü ngẽmaãcü guxū̃ i
nachixū̃anegügu tá chanawoonexẽxẽ i ngẽma Eráū̃tanüxū̃. Rü ngẽmaãcü
guxū̃ i nachixū̃anegu tá nawoonemare.

37Rü choma rü tá norü muū̃maxã chayadu̱xruexẽxẽ i ngẽma Eráū̃tanüxū̃
nape̱xewa i norü uanügü i nadaixchaū̃xū̃. Rü chorü numaxã tá naxca̱x
íchananguxẽxẽ i taxū̃ i guxchaxū̃gü. Rü ngẽma Eráū̃tanüxū̃ca̱x tá
íchananguxẽxẽ i dai ñu̱xmatáta nagú i ngẽma duū̃xū̃gü. Rü choma ya Cori ya
Tupana nixĩ i ngẽma ñachaxū̃.

38Rü Eráū̃anegu tá chanaxū́ i chorü toruxū̃ rü tá chanayuexẽxẽ i norü ãẽ̱xgacü
rü norü ngū̃xẽẽruū̃gü. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i ngẽma ñachaxū̃.

39Natürü wüxi i ngunexū̃gu rü tá nüxū̃ charüngū̃xẽxẽ i ngẽma Eráū̃tanüxū̃
nax nachixū̃aneca̱x nawoeguxū̃ca̱x. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i ngẽma
ñachaxū̃” = =ñanagürü.

## Yeremía 50

**Norü uanügü tá Babiróniaanexū̃ narüporamae**


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Ñaa nixĩ i Cori ya Tupanaarü ore i Yeremíawa nüxũ yaxuxũ nachiga i Cadéugü i Babiróniacüa̱x.

[2]Rü ñanagürü i ngẽma ore: —¡Guxũma i ngẽma togü i nachixũanecüa̱xmaxã nüxũ ixu i ñaa ore nax mea nüxũ nacua̱xgüxũca̱x! ¡Rü nawe̱xnagü i ngẽma orearü cua̱xruxũ ya wonera! ¡Rü taxű i peyacúxũ i ngẽma ore! ¡Rü ñapegügü: “Babirónia rü marü norü uanügüme̱xẽgu nangu! Rü ngẽma norü uanügü rü nüxũ nacugüe i Babiróniaanearü tupananeta i Béx. Rü ngẽma tupananeta i Mardúx rü poraãcü namuũ. Rü ngẽma uanügü rü nüxũ nacugüe i guxũma i Babiróniaanearü tupananetachicüna̱xãgü i ñu̱xma ãũcümaxũwa ngẽxmagüxũ.

[3]Erü nórtewaama tá ne naxĩ i wüxi i nachixũanearü churaragü. Rü tá chianexũxũ nayangucuchixẽxẽ ya yima ĩane ya Babirónia. Rü taxúetama nawa tamaxẽ rü bai i duũxũgü rü bai i naeũgü. Rü guxũtáma nüxna naxĩgü” ==ñanagürü.

### Iraétanüxũ rü tá Yerucharéũca̱x nawoegu

[4]Rü Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Ngẽxguma Babirónia norü uanügüme̱xẽgu nanguxgu, rü ngẽma Iraéanecüa̱xgü rü ngẽma Yudáanecüa̱xgü rü norü naaneca̱x tá auxãcü nawoegu, rü tá cha̱u̱xca̱x nadaugü i choma nax norü Cori ya Tupana chixĩxũ.

[5]Rü tá naxca̱x ínacagü i nama i Chióũwa daxũ. Rü ngẽxguma ngéma nangugügu rü ñanagürügü tá: “¡Ngĩxã Cori ya Tupanaca̱x tangutaque̱xegü nax namaxã naxügüxũca̱x i wüxi i uneta i tagutáma nüxũ rüngũmaexũ!” ñanagürügü tá.

[6]Chorü duũxũgü rü ñoma carnérugü i rütauxexũrüxũ nixĩgü. Rü norü dauruũgü rü chixri nüxna nadaugü, rü yemaca̱x máxpü̱xanexũgu narütauxe rü ínatüe. Rü düxwa nüxũ narüngümae ga napüxũ rü tama nüxũ nacua̱xgü nax ngexta nayexmaxũ.

[7]Rü yexguma yema Iraétanüxũxũ iyangaugügu ga yema norü uanügü rü nanadai. Rü ñanagürügü: “Tama tagagu nixĩ nax nada̱i̱xũ. Nümagü rü Cori


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ya Tupanapẹxewa chixexũ̃ naxügü. Rü nüxna nixĩgachitanü ya norü Tupana ga nüxũ̃ rüngũ̃xẽẽchirécü rü norü o̱xigüxũ̃ rüngũ̃xẽẽcü", ñanagürügü.

8¡Nüxna pexĩgü i Babiróniaane! ¡Nüxna pexĩgü i ngẽma Cadéugüchixũ̃ane! ¡Rü paxãma ipexĩ ñoma chíbugü i iyatüxũ̃gü carnérugüpẹxegu ĩxũ̃rüxũ̃!

9Rü choma rü tá chanangutaquẹxexẽxẽ i ñuxre i nachixũ̃anegü i poraxũ̃ i nórtewa ngẽxmagüxũ̃. Rü nümagü rü wüxigu tá Babiróniaca̱x ínayaxüãchi. Rü tá nügü namexẽẽgü rü tá Babiróniaxũ̃ narüporamae. Rü norü churaragü rü nimexchinüxũ̃chi rü yima naxnegü rü tama ngextámare naña.

10Rü tá nanade i guxũ̃ma i ngẽma Cadéugüarü ngẽmaxũ̃gü ñu̱xmata nüxṹ yangu i ngẽma nanaxwa̱xexũ̃. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i ngẽma ñachaxũ̃.

### Babirónia rü norü uanügümẹxẽgu nangu

11Rü pema, Pa Cadéugüx, rü yexguma chorü duũ̃xũ̃güarü yemaxũ̃gü pinaxgu rü poraãcü petaãẽgü. Rü ñoma wocaxacü i mecü ya maxẽnecüwa yuxnagüxũ̃rüxũ̃ petaãẽgü. Rü ñoma cowarugürüxũ̃ petagagü.

12Natürü pechixũ̃ane i nagu pebuexũ̃ rü poraãcü tá naxãnee. Rü guxũ̃ma i togü i nachixũ̃anegüarü yexera tá nachixe. Rü perü ĩane rü wüxi i chianexũ̃ i taxúema nawa maxẽxũ̃ tá nixĩ.

13Erü choma rü chorü numaxã tá chanangeãcuxẽxẽ ya yima ĩane rü nachica rü wüxi i chianexũ̃ tá nixĩ. Rü guxãma ya yíxema ngéma üpetüxe rü tá taba̱i̱xãchi rü tá nüxũ̃ tacugüe i ngẽxguma nüxũ̃ tadaugügu ya yima ĩanearü poxcu.

14Pa Babiróniaanearü Uanügüx ya Würamaxã Ãxnegüxũ̃x, ¡Pegü ipinu rü nüxũ̃ ípechomaeguãchi ya Babirónia! ¡Rü yima ĩanegu penamaxgü ya guxũ̃nema ya pexnegü! Yerü guma ĩane rü chopẹxewa taxũ̃ ga chixexũ̃ naxü.

15¡Rü norü guxũ̃cüwawa ya yima ĩane ya Babirónia rü daimaxã tagaãcü aita pexüe! Rü nüma i Babiróniacüa̱x rü marü pexmẹxgu nayi. Rü norü poxũ̃chicaxũ̃gü rü marü niwa̱xgü. Rü norü ĩanearü poxeguxũ̃tápü̱xgü rü ta


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

rü niwa̱xgü. Rü ngẽma nixĩ i chorü numaxã namaxã chaxüxũ̃. ¡Rü yema Babirónia togü ga nachixũ̃anegümaxã naxüxũ̃rüxũ̃ namaxã penaxu̱x i pema!

16Rü taxuxũ̃táma Babiróniawa peyaxṹxẽxẽ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i ngẽxma toegüxũ̃ rü nabuxgüxũ̃ i nanetüarü o. Rü ngẽma ngéma ngẽxmagüxũ̃ i togü i nachixũ̃anecüa̱xgü, rü ngẽxguma nüxũ̃ nadaugügu i ngẽma dai rü tá nibuxmü nax wüxichigü nachixũ̃anecax nawoeguxũ̃ca̱x.

### Iraétanüxũ̃ rü tá nachixũ̃anecax nawoegu

17Ngẽma Iraétanüxũ̃ rü ñoma wüxi i carnéru i rütaxuxũ̃ i leóũ̃gü nawe ingẽxũ̃tanüxũ̃rüxũ̃ nixĩgü. Rü noxri rü yema Achíriaanearü ãẽ̱xgacü nanadai. Rü yemawena rü Babiróniaanearü ãẽ̱xgacü ga Nabucudonochó rü nanadai ga yema duũ̃xũ̃gü ga yéma yaxṹgüxũ̃.

18Rü ngẽmaca̱x i choma ya Cori ya Guxãétüwa Ngẽxmacü ya Iraétanüxũ̃arü Tupana rü ñachagürü: “Choma rü tá chanapoxcu i Babiróniaanearü ãẽ̱xgacü rü nachixũ̃ane, yema Achíriaanearü ãẽ̱xgacüxũ̃ chapoxcuxũ̃rüxũ̃.

19Rü choma rü nachixũ̃anecax tá chanawoeguxẽxẽ i ngẽma Iraétanüxũ̃. Rü Carméruwa, rü Bacháũ̃wa, rü Efraíũ̃arü naane i ma̱xpṹxanexũ̃wa, rü Garaáxanewa tá mea nachibüe”, ñachagürü.

20Rü choma ya Cori ya Tupana rü ñachagürü: “Ngẽxguma ngẽma Iraéanecüa̱xgü rü Yudáanecüa̱xgü woeguxgu, rü yema duũ̃xũ̃gü ga maxẽãcü yéma íyaxügüxũ̃ rü choma rü tá nüxṹ nüxũ̃ charüngüma i norü chixexũ̃gü. Rü ngẽmaãcü i nümagü rü tá nawa ínanguxũ̃ i norü chixexũ̃gü rü norü pecadugü ga naxügüxũ̃”, ñachagürü.

21Pemax, Pa Babiróniaanearü Uanügüx, ¡naxca̱x ípeyaxüãchi i Merataíũ̃ane rü ngẽma Pecóxtanüxũ̃! ¡Nawe pingẽxũ̃tanü rü penadai i guxũ̃ma! ¡Peyangu̱xẽxẽ i guxũ̃ma i ngẽma pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃! Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ i ngẽma.

22Rü Babiróniaanewa nüxũ̃ taxĩnü nax tagaãcü aita naxüexũ̃ i ngẽma churaragü i nügü daixũ̃. Rü ngẽxguma yima ĩanegu napogüegu nüxũ̃ taxĩnü nax naxãũgaxüchixũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[23]Babirónia rü ñoma wüxi i martíyurüxũ nixĩ naxca̲x i guxũma i nachixũanegü i ñoma i naanewa ngẽxmagüxũ, natürü Babirónia ga noxri martíyurüxũ ixĩxũ rü ña̲uxma rü marü nagu napogüe rü natüchixicatama ínayaxü. Rü ngẽma togü i nachixũanegü rü poraãcü naba̲ixãchi i ngẽxguma nüxũ nadaugügu i ngẽma taxũ i guxchaxũ i Babirónia ca̲x ínguxũ.

[24]Pa Babiróniax, cumatama cugüpe̲xegu cunaxú ya wüxi ya yüta, natürü nüxũ icurüngüma rü ngẽmaca̲x cumatama nagu cungu. Rü ña̲uxma rü marü taxũ i guxchaxũwa cungexma, yerü Cori ya Tupanamaxã curüxuanü.

[25]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü marü nayawáxna ya yima ĩpata ya nagu nanuxũne ya naxnegü. Rü norü numaxã nanade ya yima naxnegü i duũxũgüxũ namaxã nda̲ixũne. Erü nüma ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü aixcüma tá nayanguxẽxẽ i ngẽma poxcu i namaxã naxueguxũ i nachixũane i ngẽma Cadéugü.

[26]¡Pema, Pa Babiróniaanearü Uanügüx, norü guxũcüwawa yima ĩaneca̲x ípeyaxüãchi! ¡Rü peyawaxnagü ya norü trigupataũgü! ¡Rü nügüétügu penawogü i naxũnegü i ngẽma yuexũ! ¡Rü nagu pepogüe ya yima ĩane! ¡Rü bai i wüxi i norü duũxũgü tá ípeyaxüxẽxẽ! ¡Rü guxũtáma pedai!

[27]¡Penadai i guxũma i Babiróniaanearü churaragü! ¡Daichicawa penamugü! Rü wüxi i taxũ i ngechaũ nixĩ i naxca̲x i ngẽma duũxũgü. Marü nawa nangu i norü ngunexũ rü norü ora nax napoxcuexũ ==ñanagürü.

[28]Rü ngẽma duũxũgü i Babiróniawa buxmüxũ rü Chióũwa ngugüxũ, rü nüxũ nixugüe nax aixcüma tórü Cori ya Tupana napoxcuexũ i ngẽma Babiróniacüa̲x naxca̲x ga yema chixexũ ga Tupanapata ga taxũnemaxã naxügüxũ.

[29]Rü Cori ya Tupana rü ñanagürü: —¡Naxca̲x pengẽma i guxũma i ngẽma churaragü i würaáxũ nax Babiróniaca̲x íyaxũãchixũca̲x! ¡Rü nüxũ ínachomaeguãchi ya yima ĩane nax taxuxũma iñaxũca̲x! ¡Ngẽma nixĩ i norü natanü naxca̲x ga yema chixexũ ga naxügüxũ! ¡Rü yema nümagü naigü ga ĩanegümaxã naxügüxũrüxũ namaxã penaxü i ngẽma Babiróniacüa̲x! Yerü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nügü ínarüporae nax chomaxã nanuexũ i choma nax Cori ya Iraétanüxũarü Tupana ya üünecü nax chixĩxũ.

30Rü ngẽmagagu i norü ngextu̱xüxũgü rü yima ĩanearü namagügu nayue, rü guxũma i norü churaragü rü ngẽmatama ngunexũgu nayue. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i ngẽma ñachaxũ ==ñanagürü.

31Rü nüma ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü ñanagürü: —Pema nax pegü íperüporaexũ nax chomaxã penuexũ, rü choma rü marü pemaxã charüxuanü. Rü marü nawa nangu i ngunexũ rü ora nax pexũ chapoxcuexũ.

32Pa Duũxũgü nax Pegü Íperüporaexũ rü Chomaxã Penuexũx, rü tá peyarüpucutügümare rü ngẽxma peyayi, rü taxúetama i texé pexũ itachigüxẽxẽ. Rü tá nawa chanangixichi ya guxũnema ya perü ĩanegü rü ngẽma üxüema rü tá nayagu i guxũma i perü ĩanecüwawa ==ñanagürü.

33Nüma ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü ñanagürü: —Ngẽma Iraéanecüa̱xgü rü ngẽma Yudáanecüa̱xgü rü guxchaxũwa nangẽxmagü erü togü i nachixũanegümẹxẽwa nangẽxmagü rü ngúxũ ningẽgü. Rü norü uanügü rü nayagagü rü tama ínananguxũxẽẽchaũ.

34Natürü yima perü nguxũxẽẽruxũ rü napora. Rü naéga rü Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü nixĩ. Rü nüma tá nixĩ i pemaxã inacuáxũ rü tá pexũ narüngũxẽxẽ nax nataxuxũma i guxchaxũ i pechixũanewa. Natürü tá muũ naxca̱x ínanguxẽxẽ i ngẽma Babiróniacüa̱x ==ñanagürü.

35Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Pa Babiróniaanearü Uanügüx, ¡nagu pepogüe ya yima ĩane ya Babirónia rü penadai i norü duũxũgü rü norü ãẹ̄xgacügü rü ngẽma norü duũxũgü i cua̱x nüxũ̱ ngẽmagüxũ!

36-37¡Rü penadai i ngẽma Babiróniaanearü orearü uruũgüneta i ãũãẽgüxũ! ¡Rü penadai i ngẽma norü churaragü i muũmaxã idu̱xruxexũ! ¡Rü penadai i ngẽma norü cowarugü! ¡Rü nagu pepogüe ya norü carugü! ¡Rü penadai i ngẽma churaragü i to i nachixũanecüa̱x i Babiróniaarü ãẹ̄xgacü nüxũ̱ ütanüxũ nax daiwa nüxũ nangũxẽẽgüxũca̱x! Rü nümagü rü ngexũgürüxũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

poraãcü namuũe. ¡Rü Babiróniaanewa penade i norü diẽru rü norü ngẽmaxũgü i tatanüxũ!

38¡Rü penapotagü i norü natügü nax yapagüxũca̲x! Erü Babiróniaane rü namaxã nanapa i tupananetachixüna̲xãgü i poraãcü chixexũ. Rü ngẽmagagu i norü duũxũgü rü naechitamare namaxẽ.

39Rü ngẽmaãcü ya yimá ĩane ya Babiróniachicawa rü tá naixnecücüa̲xgü i michigü nawa namaxẽ. Rü ngéma tá namaxẽ i dauxchitacüa̲x i airugü rü abetrúgü. Rü woo ñuxre ya taunecü ngupetügu rü tagutáma wena ngéma namaxẽ i duũxũgü.

40Rü yima Babirónia rü ñoma Chodómarüxũ, rü Gomórarüxũ, rü guxũnema ga guma ĩanegü ga nüxna ngaicamagünerüxũ tá inarütaxu. Rü tagutáma texé ngéma tamaxẽ rü bai texé nachicawa taxüpetü. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i ngẽma ñachaxũ ==ñanagürü.

41Rü ñanagürü ta: —Wüxi i nachixũane i poraxũ i yáxũwa nórtewa ngẽxmaxũ rü muxũma i to i nachixũanegüarü ãẽxgacügü rü nügü namexẽẽgü nax Babiróniaca̲x íyaxüãchixũ.

42Rü würagümaxã rü wocaegümaxã naxãxne. Rü nidürae rü taxúema nüxű̃ tangechaxũtümüũgü. Rü ngẽxguma aita naxüegu rü ñoma már arü yuapegügarüxũ nixĩ nax natagaxũ. Rü cowarugüétügu naxĩ. Rü ínamemaregü nax Babiróniacüa̲xmaxã nügü nada̲ixũ.

43Rü nüma ya Babiróniaanearü ãẽxgacü rü ngẽxguma nüxũ nacuáchigagu nax ínangugüchaxũxũ i ngẽma uanügü, rü norü muũmaxã inayanguãxẽ rü naxoegaãxẽ rü poraãcü ngúxũ ningẽgü ñoma wüxi i ngexũ i íxraxacüchaũxũrüxũ.

44Rü ngürüãchi tá ngéma changu ñoma wüxi i leóũ i natü i Yudáũarü naixnecüwa igoxochixũ nax maxẽnecüwa naeũna yuxuxũrüxũ. Rü ngẽxgumarüxũ tá namaxã chanaxü i Babiróniacüa̲x, rü nachixũanewa tá chayabuxmüxẽxẽ. Rü ngéma tá nüxũ chaxuneta i ngẽma ãẽxgacü i choma chanaxwa̲xexũ nax ngẽma naanemaxã inacuáxũca̲x. ¿Rü texé chomaxã


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tawüxigu? ¿Rü texé tá chomaxã tügü tadaixchaũ̃? ¿Rü tạxacürü dauruxũ̃ tá chopẹxewa nügü ínapoxũ̃?

45¡Íperüxĩnü i ngẽma poxcu i Babiróniacạx nagu charüxĩnüxũ̃, rü ngẽma guxchaxũ̃ i norü duũ̃xũ̃gü i Cadéugücạx ichamexẽẽxũ̃! Rü woo norü carnéruacügü i íxraxũ̃ rü norü uanügü tá nachixũ̃anewa nanagagü. Rü Babiróniaanearü ĩanegü rü tá nagu napogüe.

46Rü ngẽxguma Babirónia norü uanügümẹxẽgu nanguxgu rü tá natagatanüxũ̃chi, rü ngẽma naane rü tá nidụxru. Rü ngẽma nax aita naxüexũ̃ i ngẽma Babiróniacüạ̃x rü ñụxmata togü i nachixũ̃anegüwa tá nangu i ngẽma naga ==ñanagürü.

## Yeremía 51

### Nagu napogüe i Babirónia

1Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Choma rü tá ngẽma Babiróniaanearü duũ̃xũ̃gü i Cadéugücạx ngéma chanamugü i wüxi i norü uanü i ñoma buanecü ya ĩanegu pogücürüxũ̃ ixĩgüxũ̃.

2Rü tá chanamu i norü uanügü nax ñoma trigu i buanecüwa icueatẹxexũ̃rüxũ̃ namaxã naxügüxũ̃ i ngẽma Babiróniacüạ̃x. Rü tá chanadai i norü duũ̃xũ̃gü nax ngẽmaãcü nangeãcumarexũ̃cạx i norü naane. Rü ngẽma ngunexũ̃ i tá naxcạx ínanguxgu i norü guxchaxũ̃, rü guxũ̃cüwawa tá yima ĩanecạx ínayaxüãchi i norü uanügü.

3¡Pa Babiróniaanearü Churaragüx, rü ngexrüma nax nüxũ̃ petucunaxũ̃ i perü würagü, rü ngexrüma nax peyaxúcuchixũ̃ i perü tüxũ̃neruxũ̃! Erü ngẽma uanüarü churaragü rü taxũtáma nüxú̃ nangechaxũ̃tümüxũ̃gü i perü ngextụ̈xüxũ̃gü rü tá nanadai i guxũ̃ma i perü churaragü.

4Rü guxũ̃ma i norü naanewa i ngẽma Cadéugü rü norü duũ̃xũ̃gü rü tá nayue rü namawa tá nanuquegü.

5Natürü ngẽma Iraéanecüạ̃xgü rü Yudáanecüạ̃xgü rü woo poraãcü chopẹxewa chixexũ̃ naxügügu rü woo pecadumaxã napaxẽẽgüãgu i norü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

naane, natürü choma ya Cori ya Guxãétüwa Ngẽxmacü ya Iraétanüxũarü Tupana ya üünecü nax chixĩxũ rü tama nüxna chixũgachi.

6¡Rü ñu̱xma nax pexṹ natauxchaxũ rü paxa nawa ípechoxũ ya Babirónia! Rü tama name nax Babiróniaanearü pecadugügagu peyuexũ. Rü ñaa nixĩ i ora i nagu tá pexũ chaxütanüxũ. Rü yema nax poraãcü chixri pemaxã inacuáxũ ga Babiróniacüa̱x rü ngẽmaãcü tá ta chanapoxcue.

7Rü Babirónia rü cho̱xme̱xwa rü ñoma wüxi ga copu ga úirunaxca̱x ga bínumaxã ããcuxũrüxũ nixĩ. Rü Babirónia rü guxũma ga yema togü ga nachixũanegüxũ narüporamae ñoma bínu i ngúxũmaxã duũxũgüxũ rüporamaexũrüxũ. Rü guxũma ga yema togü ga nachixũanegü rü Babiróniaanecüa̱xme̱xẽwa nügü nayexmagüxẽxẽ ñoma duũxũgü i ngãexũrüxũ.

8Natürü Babirónia rü ngürüãchi norü uanügüme̱xẽgu tá nangu, rü nümagü rü tá nüxũ narüporamae. ¡Rü naxca̱x pexauxe ya yima ĩane! ¡Rü nua penange i üxüxũ naxca̱x i norü o̱xrigü rü bexmana tá naxca̱x yataane!

9Marü tanaxüxũ ya Babirónia, natürü tama naxca̱x nitaane. ¡Rü ngĩxã nua tanata̱x rü nüxna tixĩgachi! ¡Rü ngĩxã tachixũaneca̱x tawoegu i wüxichigü! Erü Babiróniaanearü poxcu rü ngẽma nax nataxüchixũ rü ñu̱xmata dauxũguxũ ga naanewa nangu rü ñu̱xmata caixanexũgüwa nangu.

10Rü nüma ya Cori ya Tupana rü marü taétüwa nachogü. ¡Ngĩxã Chióũwa taxĩ nax ngẽma duũxũgümaxã nüxũ ixuxũca̱x i ngẽma taxca̱x naxüxũ ya tórü Cori ya Tupana!

11Nüma ya Cori ya Tupana rü nayanaxoxẽẽchaũ ya Babirónia. Rü ngẽmaca̱x naxca̱x nangema i Médiaanearü ãe̱xgacügü nax nümagü rü ta ngẽmagu naxĩnüexũca̱x. Rü ngẽma nixĩ i Cori ya Tupanaarü poxcu i Babiróniaca̱x mexẽẽxũ nagagu ga yema Tupanapata ga taxũnemaxã naxügüxũ.

12¡Daiarü cua̱xruxũ ya wonera penawe̱xnagü nax Babiróniaanearü ĩanearü poxeguxũtapü̱xca ípeyaxüãchixũca̱x! ¡Rü pegü pemuxẽxẽ i pemax nax pedauxũtaegüxũ! ¡Rü pema i dauxũtaegüxũ rü pechicawa pengẽxmagü! ¡Rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ípeyacu̱xéxũ̃gü i perü uanügü! Erü nüma ya Cori ya Tupana rü marü nayanguxẽxẽ i ngẽma nagu naxĩnüxũ̃ rü naxunagüxũ̃ naxca̱x i ngẽma Babiróniacüa̱x.

13Rü cumax, Pa Babiróniax, nax taxtücutüwa cungexmaxũ̃ rü cumuarü ngẽmaxṹáxũ̃, rü marü cuxca̱x ínangu nax cuyarüxoxũ̃. Rü ngẽxma tá nayacua̱x nax wüxi ya ĩane quixĩxũ̃.

14Rü nüma ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü nügüégagu cumaxã nanaxuegu rü ñanagürü: “Pa Babiróniax, curü uanügümaxã tá chayapaxẽxẽ ya curü ĩane. Rü ñoma munügürüxũ̃ tá namu. Rü nümagü rü tá tagaãcü aita naxüe i ngẽxguma cuxũ̃ naporamaegügu”, ñanagürü.

### Wiyaegümaxã Tupanaxũ̃ nicua̱xüũ̃gü

(Jr. 10.12-16)

15Nüma ya Cori ya Tupana rü norü poramaxã nanaxü ga ñoma ga naane. Rü norü cua̱xmaxã wüxiwa nanangexmaxẽxẽ. Rü yexgumarüxũ̃ ta norü cua̱xmaxã nayangeechi ga daxũguxũ̃ ga naane.

16Rü duruanexũ̃maxã nanapuxẽxẽ ya pucü. Rü nüma rü yáxũ̃wa nanaxĩnagüxẽxẽ i caixanexũ̃gü. Rü pucüétüwa nayaba̱ixbe̱xẽxẽ ya ãẽmacügü. Rü ngẽma namaxã ínanguxũ̃xũ̃wa ne nanaxũxẽxẽ ya buanecü.

17Rü guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü rü nangeãẽgümare rü naechitamare namaxẽ. Rü ngẽmaca̱x nanaxügü i tupananetachicüna̱xãgü rü ngẽmamaxã nügütama nawomüxẽẽgü. Rü ngẽma naxügüxũ̃ rü naxchicüna̱xãgümare nixĩgü rü nataxuma i norü pora rü nataxuma i norü maxũ̃.

18Rü ngẽma tupananetachicüna̱xãgü rü taxuwama name rü cugüruũ̃gümare nixĩgü. Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ngẽxguma napoxcuegu i duũ̃xũ̃gü rü tá nayanaxoxẽxẽ i ngẽma tupananetagü.

19Natürü nüma ya Acóbutanüxũ̃arü Tupana rü tama ngẽma naxchicüna̱xãgürüxũ̃ nixĩ. Erü nüma ya Tupana nixĩ i naxüaxũ̃ ga ñoma ga naane rü guxũ̃ma i nawa ngẽxmagüxũ̃. Rü nüma nüxũ̃ naxuneta i ngẽma Iraétanüxũ̃ nax norü duũ̃xũ̃gü yixĩgüxũca̱x. Rü nümax, rü Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü nixĩ i naéga.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

### Tupana rü Babiróniaanearü poramaxã nanapoxcue i nachixũanegü

[20]Cumax, Pa Babiróniax, rü chorü martíyu rü chauxne quixĩ. Rü cuxũ chayanaxoxẽxẽ i nachixũanegü rü cuxũ chanadaixẽxẽ i norü ãẽxgacügü.

[21]Rü cuxũ chanadaixẽxẽ i cowarugü rü ngẽma churaragü i naétügu ĩxũ. Rü cuxũ nagu chapogüxẽxẽ ga norü carugü rü cuxũ chanadaixẽxẽ i ngẽma churaragü i nagu ĩxũ.

[22]Rü cuxũ chanadaixẽxẽ i yatügü, rü ngexũgü, rü yaxguãxgü rü ngextüxücügü rü buxũgü rü pacügü.

[23]Rü chomax, Pa Babiróniax, cuxũ chanadaixẽxẽ i carnérugü rü norü dauruũgü. Rü cuxũ chanadaixẽxẽ i puracütanüxũ rü norü wocagü i namaxã napuracüexũ. Rü cuxũ chanadaixẽxẽ i ãẽxgacügü rü norü ngũxẽẽruũgü.

### Tupana rü Babiróniaxũ napoxcu

[24]Natürü i ñũxmax, Pa Iraétanüxũ, rü pepẽxewa tá chanapoxcue i guxũma i ngẽma Cadéugü i Babiróniacüãx naxcax ga yema chixexũ ga Chióũwa naxügüxũ. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i ngẽma ñachaxũ.

[25]Pa Babiróniax, choma rü cumaxã charüxuanü i cumax nax poraãcü chixexũ cuxüxũ nawa i guxũma i nachixũanegü. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i ngẽma ñachaxũ. Rü ñũxma rü tá aixcüma cuxũ chapoxcu. Rü woo ñoma wüxi i maxpűnerüxũ nax quixĩxũ, rü choma rü tá ngéma cuxũ charüdixẽxẽ. Rü ñoma wüxi i maxpűne ya ixaxũnerüxũ tá cuxũ chixĩxẽxẽ.

[26]Rü yimá curü ĩanearü nutagü ya cuchicawa yaxügücü rü taxuwama nime nax wena namaxã naxüpatagüxũ. Rü cuchica rü guxũgutáma wüxi i chianexũ nixĩ. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i ngẽma ñachaxũ.

[27]¡Daiarü cuaxruxũ ya wonera penawẽx rü nachixũanegüwa peyacue i cornétagü nax Babiróniaanearü ĩanecax ípeyaxüãchixũcax i pema i togü i nachixũanegüarü ãẽxgacügü i Araráanearü ãẽxgacü, rü Miníanearü ãẽxgacü, rü Aquenáanearü ãẽxgacü! ¡Rü nüxũ pexuneta i wüxi i churaragüeru nax namaxã inacuáxũcax i ngẽma churaragü i daiwa ĩxũ! ¡Rü inaxĩãchi i ngẽma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

churaragü i cowaruétügu ĩxũ̃ i ñoma munügü i guxũ̃ i chixexẽẽxũ̃rüxũ̃ ixĩgüxũ̃!

28¡Rü naxca̱x pengema i ngẽma togü i nachixũ̃anegü nax Babiróniaca̱x íyaxũ̃ãchixũ̃ca̱x! ¡Rü naxca̱x nangema i Médiaanearü ãẽ̱xgacügü, rü norü ngũ̃xẽẽruxũ̃gü, rü guxũ̃ma i ngẽma churaragü i norü naanewa ngẽxmagüxũ̃!

29Rü poraãcü nidu̱xruane erü Cori ya Tupana rü nayanguxẽxẽ i ngẽma nagu naxĩnüxũ̃. Rü Babiróniaanearü ĩane rü chianexũ̃xũ̃ tá nayangucuchixẽxẽ, rü taxúetama ya texé ngéma tamaxẽ.

30Rü Babiróniaanearü churaragü rü marü ínayachaxãchigü nax norü uanügümaxã nügü nada̱i̱xũ̃. Rü norü poxũ̃güchicawa nangẽxmagümare rü marü nataxuma i norü pora. Rü ñoma ngexũ̃gürüxũ̃mare naturae. Rü Babiróniaanearü ĩanegügu nachocu i norü uanügü rü norü ĩpatagügu nachocu rü ínanagu.

31Rü nügüwe naxãgü i orearü ngeruũ̃gü nax Babiróniaanearü ãẽ̱xgacümaxã nüxũ̃ yanaxugüxũ̃ca̱x nax guxũ̃nema ya yima ĩane ya Babirónia rü marü uanügüme̱xẽgu nanguxũ̃.

32Rü ngẽma uanügüarü churaragü rü natügüwa nadauxũ̃taegü nax taxúema ngéma chopetüxũ̃ca̱x. Rü nawa nanangixichigü i Babiróniaanearü poxũ̃chicagü. Rü ngẽma Babiróniaanearü churaragü rü poraãcü namuũ̃e.

33Erü nüma ya Cori ya Guxãétüwa Ngẽxmacü ya Iraétanüxũ̃güarü Tupana ixĩcü rü ñanagürü: “Yima Babirónia ga noxri mexẽchine rü ñu̱xma rü tá ñoma tríguarü pu̱xgüchicarüxũ̃ tá nixĩ. Rü ñu̱xma rü marü naxca̱x ínangu nax yabuxgüãxũ̃ i norü trigu” = =ñanagürü.

34-35Rü yima ĩane ya Yerucharéũ̃ rü ñanagürü: —Nüma ga Babiróniaanearü ãẽ̱xgacü ga Nabucudonochó rü chaugu napogü rü nayagagü ga chorü duũ̃xũ̃gü rü nayana ga chorü ngẽmaxũ̃gü rü ñoma wüxi i poratu ya ngeãcucürüxũ̃ yéma choxũ̃ nata̱x. Rü ñoma wüxi i ngo̱xo i márcüã̱xrüxũ̃ choxũ̃ ínaga rü nanayaxu ga guxũ̃ma ga mexũ̃gü ga choxũ̃́ yexmaxũ̃ ga nüxũ̃́ ngúchaũ̃xũ̃ rü ñu̱xũchi ínanawogü ga yema íyaxügüxũ̃. Rü ñu̱xma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

chanaxwa̱xe nax Babirónia naxütanüxũ̃ naxca̱x ga yema chixexũ̃ ga chomaxã naxüxũ̃. Rü ñu̱xma chanaxwa̱xe nax ngẽma Cadéugü naxütanüxũ̃ naxca̱x ga chorü duũ̃xũ̃gü ga nada̱i̱xũ̃ ==ñanagürü ya Yerucharéũ̃.

### Cori ya Tupana rü Iraétanüxũ̃gümaxã inaxuneta

36Rü nüma ya Cori ya Tupana rü Yerucharéũ̃xũ̃ ñanagürü: —Choma rü tá cuxũ̃ chaxütanü naxca̱x ga yema chixexũ̃ ga Babirónia cuwa üxũ̃. Rü aixcüma tá chanapoxcu i ngẽma curü uanügü. Rü na̱xcha̱xwa tá chayapaxẽxẽ i norü taxtü rü guxũ̃ma i ngẽma natügü i Babiróniaanewa ngẽxmagüxũ̃.

37Rü Babirónia rü nachitaũ̃ica tá ínayaxü. Rü choma rü wüxi i chianexũ̃xũ̃ tá chananguxuchixẽxẽ. Rü ngéma tá namaxẽ i dauxchitacüa̱x i airugü. Rü tagutáma texé wena nawa tamaxũ̃ i ngẽma naane. Rü guxãma ya nawa chopetüxe rü tá namaxã taba̱i̱xãchie nax ñuxãcü nachitaxũ̃xica ngéma yaxüxũ̃.

38Rü guxũ̃ma i ngẽma Babiróniacüa̱x rü ñoma leóũ̃gürüxũ̃ tá ninginetanücüxü rü ñoma leóũ̃acügürüxũ̃ tá narüdoxe.

39Rü ngẽxguma nanaianegu rü tá chayaxaxegüxẽxẽ namaxã i axexũ̃ i nawa nangaxexũ̃ rü taxũtáma naãẽxũ̃ nawa nacua̱xgüxũ̃. Rü ngẽmaãcü tá napee, rü tagutáma naba̱i̱xãchie. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i ngẽma ñachaxũ̃.

40Rü ñu̱xũchi tá daiwa chanagagü ñoma carnéruxacügürüxũ̃ rü chíburüxũ̃, rü carnérugürüxũ̃ ==ñanagürü.

### Norü uanügümẹxẽgu nangu ya Babirónia

41Rü Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Yima ĩane ya Babirónia ya guxũ̃ i nachixũ̃anegütanüwa tachigane rü norü uanügümẹxẽgu nangu. Rü ngẽma togü i nachixũ̃anegü rü namaxã naba̱i̱xãchie i ngẽxguma nüxũ̃ nadaugügu nax ñuxãcü nüxũ̃ nangupetüxũ̃.

42Rü Babiróniaanearü uanügü rü ñoma már arü yuaperüxũ̃ guxũ̃wama Babiróniaanegu nachocu, rü norü churaragümaxã nanapa i ngẽma nachixũ̃ane.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

43Rü Babiróniaanearü ĩanegü rü nangeãcu. Rü chianegüxũ i paanexũ nixĩgü. Rü taxúxema ya texé ngéma tamaxẽ rü bai nachicagüwa taxüpetü.

44Rü Babiróniawa tá chanapoxcu i norü tupananeta i Béx. Rü choma rü tá nüxna chanapuxũ i guxũma i ngẽma nachixũanegü i naxmẽxwa ngẽxmagüxũ. Rü ngẽma nachixũanegü rü tagutáma wena Babiróniawa naxĩ nax ngẽma tupananeta i Béxũ yacuãxüũgüxũcãx. Rü Babiróniaanearü poxeguxũtápũxgü rü marü niwãxgü.

45Pa Chorü Duũxũgü i Iraétanüxũx, ¡paxa ípechoxũ nawa ya yima ĩane nax tama peyuexũcãx i ngẽxguma chorü numaxã chanapoxcugü!

46¡Taxũ i pebãixãchiexũ rü taxũ i pemuũexũ namaxã i ngẽma guxchaxũgü i nüxũ pexĩnüechigaxũ! Rü wüxichigü ya taunecügu rü nanatoraxũ i guxchaxũ i nüxũ pexĩnüechigaxũ. Rü duũxũgü rü nüxũ nixugüe i daichiga i ñaa nachixũanewa. Rü nüxũ nixugüe nax ngẽma ãẽxgacügü rü nügü nadãixũ.

47Rü ngẽmaãcü tá ínangu i ngunexũ i nagu tá chayanaxoxẽxẽxũ i Babiróniaanearü tupananetachicünãxãgü. Rü guxũma i ñaa nachixũanecüãx i duũxũgü rü tá namuũe. Rü guxũwama tá yuexũmaxã nanapa.

48Rü dauxũguxũ i naane rü ñoma i naane rü guxũma i nawa ngẽxmagüxũ rü tá nataãẽgü i ngẽxguma Babirónia rü norü uanügü i nórtewa ne ĩxũmẽxẽgu nanguxgu. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i ngẽma ñachaxũ.

49Rü aixcüma norü uanügümẽxẽgu tá nangu ya Babirónia nagagu nax Iraégüxũ nadãixũ rü nadaiaxũ i duũxũgü i guxũma i ñoma i naanewa ==ñanagürü.

### Ore naxcãx ga yema Yudíugü ga Babiróniawa yexmagüxũ

50Rü Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Pema ga naxchãxwa pibuxmüxũ ga yexguma yema togüxũ nadaixgu ¡rü paxa pibuxmü! Rü woo yáxũwa pengẽxmagügu ¡rü nagu perüxĩnüe ya Cori ya Tupana! ¡Rü nüxna pecuãxãchie ya perü ĩane ya Yerucharéũ!

51Rü pema rü ñaperügügü: “Toma rü taxãnee i ngẽxguma nüxũ taxĩnüegu i ñuxãcü chixexũ tomaxã yaxugüexũ i duũxũgü. Rü ãnemaxã togü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tidüchametügü, yerü yema to i nachixũanecüa̲xgü rü nagu nachocu ga yema nachicagü ga Tupanapatawa yexera üünexũ”, ñaperügügü.

52Natürü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü: “Tá ínangu i ngunexũ i nagu tá chayanaxoxẽxẽ i Babiróniaanearü tupananetachicüna̲xãgü. Rü guxũ i Babiróniaanewa tá naxauxe i duũxũgü i napíexũ.

53Rü woo Babirónia namáchanexẽẽãgu i norü ĩanearü poxeguxũtápü̲xgü ñu̲xmata dauxũwa nangu, natürü choma rü tá chanamu i norü uanügü nax yawa̲xgüxẽẽãxũca̲x” ==ñanagürü ya Cori ya Tupana.

### Babirónia rü tá nagu napogüe

54Rü Babiróniawa nüxũ taxĩnüe nax aita naxüexũ i duũxũgü erü poraãcü ngúxũ ningẽgü. Rü ngẽma Cadéugüchixũanewa nüxũ taxĩnüe i wüxi i ta̲xacü i tagaxũ.

55Rü nüma ya Cori ya Tupana nixĩ i nagu napogüxũ ya yima ĩane ya Babirónia ya nügü ícua̲xüxũne. Rü yima ĩanearü uanügü rü ñoma yuape ya ãũgacürüxũ tagaãcü nagu nachocu ya yima ĩane.

56Rü ngẽma uanügü rü ínangugü nax nagu napogüexũ ya yima ĩane. Rü marü ínanayauxũ i norü churaragü. Rü nagu nabügüe ya norü würagü. Erü Cori ya Tupana rü wüxichigüna nanaxã i ngẽma nüxna üxũ.

57Rü nüma ya Ã̲xgacü ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü ñanagürü: —Choma rü tá ñoma nangãxẽxũrüxũ chayaxĩgüxẽxẽ i ngẽma Babiróniaanearü ã̲xgacügü, rü norü duũxũgü i cua̲x nüxṹ ngẽxmagüxũ, rü norü ĩanegüarü ã̲xgacügü, rü norü ngũxẽẽruũgü, rü norü churaragü. Rü guxũma rü guxũgutáma napee rü tagutáma naba̲i̲xãchie.

58Rü choma ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü ñachagürü: “Babiróniaanearü poxeguxũtápü̲xgü i yaxcüxũ rü tá guxũtáma nayawa̲xgüxẽxẽ. Rü ngẽma norü ĩã̲xgü i taxũ rü tá ínanagu. Rü yema togü ga nachixũanecüa̲x ga norü naanena yéma nagagüxũ nixĩ ga naxügüxũ. Natürü natüca̲xmamare nixĩ ga nawa napuracüexũ rü nagu nax yapaexũ, erü guxũma i ngẽma rü tá nixa”, ñacharügü ==ñanagürü.

### Babiróniawa nanange ga Yeremíaarü ore


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

59Rü yexguma marü ãgümücü ga taunecü Yudáanearü ãe̲xgacü yixĩxgu ga Chedequía, rü Tupanaarü orearü uruxũ ga Yeremía rü Cheraíaxũ namu nax Babiróniawa nangeaxũca̲x ga Tupanaarü ore ga Babiróniachiga. Rü nüma ga Cheraía rü Nería nane nixĩ rü Maachía nataxa nixĩ. Rü nüma ga Cheraía nixĩ ga ãe̲xgacü ga Chedequíaxũ íyaxümücüxũ ga yexguma Babiróniaanewa naxũxgu. Rü nüma nixĩ ga Chedequíaca̲x namexẽẽãxũ ga pechicagü ga nagu napexũ ga yexguma Babiróniaanewa naxũxgu ga Chedequía.

60Rü nüma ga Yeremía rü wüxi ga poperagu nanaxümatü ga Tupanaarü ore nachiga ga yema guxchaxũgü ga Babiróniaca̲x tá ínguxũ.

61Rü Yeremía rü Cheraíaxũ ñanagürü: —Ngẽxguma Babiróniawa cunguxgu rü tagaãcü tá mea nüxũ cudaumatü i guxũma i ñaa ore i poperagu ümatüxũ.

62Rü ñu̲xũchi ñacurügü tá: “Pa Cori Pa Tupanax, cuma rü nüxũ quixu rü tá nagu cupogü ya daa ĩane rü tá nachitaxũxica ínayaxü. Rü ngẽmaãcü tá taxúetama nagu taxãxchiũ i ngẽma nachica rü bai i duũxũgü rü bai i naeũgü. Rü ngẽmaãcü guxũgutáma wüxi i chianexũxũ nixĩ”, ñacurügü tá.

63Rü ngẽxguma cuxṹ nagu̲xgu nax ñaa poperaxũ cudaumatüxũ, ¡rü wüxi ya nutawa yana̲i̲x i ñaa popera rü natü i Eufrátewa natáe!

64¡Rü ñu̲xũchi rü ñacurügü tá: “Ngẽmaãcü tá nixĩ i nanguxũ ya Babirónia. Rü tagutáma wena ínarüda nawa i norü guxchaxũgü i Cori ya Tupana tá naxca̲x ngéma mugüxũ”, ñacurügü tá! ==ñanagürü ga Yeremía. Rü ngẽxma nixĩ i yaguxũ i Yeremíaarü ore.

## Yeremía 52

### Chedequía rü Yudáanearü ãe̲xgacü nixĩ

(2 R. 24.18-20; 2 Cr. 36.11-16)

1Nüma ga Chedequía rü 21 ga taunecü nüxṹ nayexma ga yexguma yangucuchigu nax Yudáanearü ãe̲xgacü yixĩxũ. Rü 11 ga taunecü nixĩ nax ãe̲xgacü yixĩxũ ga Yerucharéũwa. Rü naé rü Amutá nixĩ ga tümaéga. Rü tüma rü Yeremía ga Lixnácüã̲xacü tixĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2]Natürü Tupanapẹxewa rü yema Chedequía üxũ̃ rü poraãcü nachixe yema Yoaquíũ̃ üxũ̃rüxũ̃.

[3]Rü yemacạx ga Cori ya Tupana rü nanu namaxã ga yema Yerucharéũ̃cüã̱xgü rü Yudáanecüã̱xgü rü nügüpẹxewa ínanawogü. Rü yemawena ga Chedequía rü Babiróniaanearü ãẹ̃xgacümaxã nanu rü tama naga naxĩnü.

### Yerucharéũ̃ rü norü uanümẹxẽgu nangu

(2 R. 24.20—25.7; Jr. 39.1-7)

[4]Rü yexguma 9 ga taunecü marü ãẹ̃xgacü yixĩxgu ga Chedequía ga Yudáanewa, rü gumá taunecüarü 10 ga tauemacügu rü nüma ga Nabucudonochó rü guxũ̃ma ga norü churaragümaxã Yerucharéũ̃cạx ínayaxüãchi rü nüxũ̃ ínachomaeguãchi. Rü guma ĩanetapü̱xwa waixũ̃mümaxã nanagünagügü nax yemawa nagu nachocuxũ̃cạx ga guma ĩane.

[5]Rü Nabucudonochó rü norü churaragümaxã taxre ga taunecü nüxũ̃ ínachomaeguãchi ga guma ĩane. Rü yéma nayexmagü ñu̱xmata norü 11 ga taunecüwa nangu nax Yudáanearü ãẹ̃xgacü yixĩxũ̃ ga Chedequía.

[6]Rü gumá taunecüarü ãgümücüarü tauemacüarü 9 ga ngunexũ̃gu rü poraãcü taiya ínangu ga guma ĩanewa. Rü duũ̃xũ̃gü rü nüxũ̃́ nataxuma ga õna.

[7]Rü yexguma nüma ga ãẹ̃xgacü ga Chedequía rü norü churaragü nüxũ̃ daugügu ga yema ngupetüxũ̃ rü nibuxmü nawa ga guma ĩane woo ga yema Cadéugü nüxũ̃ ínachomaeguãchi. Rü Chedequía rü norü churaragü nayaponatapü̱xgü rü chütacü ínachoxũ̃ nawa ga yema ãẹ̃xgacüpataarü putüranecüwa dapetüxũ̃ ga nama. Rü yema ĩã̱x ga taxre ga naxtapü̱xarü ngãxũ̃wa yexmaxũ̃wa ínachoxũ̃, rü nama ga natü ga Yudáũ̃arü doxonexũ̃wa nadaxũ̃waama naxĩ.

[8]Natürü nüma ga Babiróniacüã̱x rü Chedequíawe nangẽgü, rü Yericúarü metachinüanegu nayayauxgü. Rü guxũ̃ma ga Chedequíaarü churaragü rü nüxna yéma nibuxmü rü nügü nawoone.

[9]Rü yema Cadéugü rü ãẹ̃xgacü ga Chedequíaxũ̃ niyauxgü rü Amáanewa yexmane ga ĩane ga Ribáwa nanagagü, yerü yéma nayexma ga ãẹ̃xgacü ga


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Nabucudonochó. Rü nüma ga Nabucudonochó rü yéma poxcu Chedequíamaxã naxuegu.

10Rü ñu̱xũchi Chedequíape̱xegu tüxũ̃ nadai ga nanegü rü guxũ̈ma ga natanüxũ̃ ga ãe̱xgacügü ixĩgüxũ̃ ga Yudáanewa.

11Rü yemawena rü nanamu nax Chedequíaxũ̃ nacaxũ̈xetügüxũ̃ rü cadénamaxã yana̱i̱xgüãxũ̃ Babiróniawa nagagüãxũ̃. Rü yéma poxcupataxũ̈wa nayexma ñu̱xmata nayu̱x.

### Nagu napogüe ga Tupanapata
(2 R. 25.8-21; 2 Cr. 36.17-21; Jr. 39.8-10)

12Rü yexguma 19 ga taunecü marü ãe̱xgacü yixĩxgu ga Nabucudonochó ga Babiróniawa, rü gumá taunecüarü 5 ga tauemacügu rü nüma ga yema churaragüeru ga Nabucharadáũ̃ rü Yerucharéũ̈wa nangu. Rü nüma ga Nabucharadáũ̃ rü Babiróniaanearü ãe̱xgacü ga Nabucudonochóarü ngũ̃xẽẽruxũ̃ nixĩ.

13Rü yexguma Yerucharéũ̈wa nanguxgu rü nawa nanangixichi ga Tupanapata ga taxũ̃ne, rü ãe̱xgacüpata, rü guxũ̃nema ga guma ĩanearü ĩpatagü wüxigu namaxã ga napatagü ga yema duũ̃xũ̃gü ga tachigagüxũ̃ ga Yerucharéũ̈wa.

14Rü yema churaragü ga íyaxümücügüxũ̃ rü nayawa̱xgüxẽxẽ ga guma Yerucharéũ̃arü poxeguxũ̃tápu̱xgü.

15Rü ñu̱xũchi nüma ga Nabucharadáũ̃ rü Babiróniawa nanagagü ga yema duũ̃xũ̃gü ga ĩanewa íyaxügüxũ̃, rü yema duũ̃xũ̃gü ga Babiróniaanearü ãe̱xgacüwaama ügüxũ̃. Rü yexgumarüxũ̃ ta yéma nanagagü ga guxũ̃ma ga yema duũ̃xũ̃gü ga ta̱xacü rü puracüxũ̃ mea icuáxũ̃.

16Natürü yéma tüxũ̃ nawogü ga guxema ñuxre ga yexera ngearü diẽrua̱xgüxe. Rü tüxũ̃ namugü nax nawa tapuracüegüxũ̃ca̱x ga naanegü rü úbanecügü.

17Rü yema Cadéugü rü nagu napogüe ga yema Tupanapata ga taxũ̃nearü yemaxũ̃gü ga bróũche naxca̱xgü, rü guma taxre ga caxtagü ga itaxüne ga norü ücuchicawa yexmagüne, rü yema 10 ga ya̱u̱xme̱xũ̃páxũ̃gü, rü yema taxũ̃ ga dexápáxũ̃. Rü guxũ̃ma ga yema bróũche rü Babiróniawa nayana.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

18Rü yexgumarüxũ̃ ta nayana ga yema tanimacapáũ̃gü, rü paragü, rü pirañagü ga omüchiraũ̃arü yoyeruxũ̃gü, rü tacháũ̃gü, rü cucharóũ̃gü, rü guxũ̃ma ga Tupanapataarü yemaxũ̃gü ga bróũ̃chenaxca̱x ixĩgüxũ̃.

19Rü nüma ga yema churaragüeru ga Nabucharadáũ̃ rü yexgumarüxũ̃ ta nayana ga guxũ̃ma ga Tupanapataarü yemaxũ̃gü ga úirunaxca̱x rü diẽrumünaxca̱x ga bachíagu, rü pumarate̱xearü guruũ̃gü, rü tacháũ̃gü, rü tanimacapáũ̃gü, rü omügü, rü cucharóũ̃gü, rü copugü ga ãmare ga bínupáxũ̃gü.

20Rü nayana ga guma taxre ga caxtagü ga itaxũ̃ne, rü yema taxũ̃ ga dexápáxũ̃, rü yema 12 ga woca i yatüxũ̃chicüna̱xãgü ga bróũ̃chenaxca̱x ga dexápaxũ̃paragü ixĩgüxũ̃, rü yema 10 ga ya̱u̱xme̱xũ̃páxũ̃gü ga ãẽ̱xgacü ga Charomóũ̃ Tupanapata ga taxũ̃neca̱x üxũ̃. Rü guxũ̃ma ga yema bróũ̃che rü nayana. Rü yema nax nayaxüchixũ̃ ga guxũ̃ma ga yemaxũ̃gü ga bróũ̃chenaxca̱x ga yanaxũ̃, rü taxúema nüxũ̃ tacua̱x nax ñuxregu nayaxũ̃.

21Rü wüxichigü ga guma taxre ga caxtagü ga itaxũ̃ne rü norü ma̱x rü 8 metru nixĩ ga norü máchane. Rü norü buxmenaxã rü 5 metruarü ngãxũ̃ nixĩ ga wüxichigü. Rü norü aixepewa rü naxãxma̱x. Rü norü yaxcü ga yema bróũ̃che rü 7 chentímetru nixĩ.

22Rü yema natape̱xewa ga guma caxtagü rü nüxṹ̃ nayexma ga norü nga̱xãẽruxũ̃ ga bróũ̃chenaxca̱x ga 2 metruarü yexeragu ixüxũ̃. Rü nacüwawa ga yema ngã̱xãẽruũ̃gü rü nayexma ga wüxi ga mutachinüxũ̃ ga bróũ̃chenaxca̱x ga ãpũ̱xüxũ̃maxã nga̱xãẽxũ̃. Rü guma taxre ga caxtagü rü nawüxigumare.

23Rü guma caxtatape̱xearü nga̱xãẽruũ̃gügu ínanabaeguãchi ga cadénagü. Rü guma cadénagüwa nananucu ga 100 ibopũ̱xüxũ̃. Rü yema caxtape̱xewa narütugü ga to ga 96 ga ibopũ̱xüxũ̃.

## Yudíugü rü Babiróniawa nagagü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[24]Rü nüma ga Nabucharadáũ̃ rü ínanayauxũ̃ ga Cheraía ga chacherdótearü ãẽxgacü rü Chofonía ga naweama ücü. Rü yexgumarüxũ̃ ta Tupanapatawa ínanayauxũ̃ ga yema tomaepü̲x ga ĩã̲xarü dauruũ̃gü.

[25]Rü yexgumarüxũ̃ ta nayayauxgü ga yema churaragüeru ga yema churaragümaxã icuáxũ̃, rü naétü ga 7 ga yatügü ga ãẽxgacüarü ngũ̃xẽẽruũ̃gü ga ĩanewa yexmagüxũ̃. Rü nayayauxgü ta ga yema ãẽxgacü ga ngextü̲xücügüxũ̃ íyauxũ̃xũ̃ nax churaragü yaxĩgüxũ̃ca̲x, rü naétü ga 60 ga yatügü ga ĩanewa tachigagüxũ̃.

[26-27]Rü nüma ga Nabucharadáũ̃ rü Babiróniaanearü ãẽxgacüpe̲xewa nayagagü ga guxũ̃ma ga yema duũ̃xũ̃gü. Rü nüma ga Babiróniaanearü ãẽxgacü rü Amáanearü ĩane ga Ribáwa nayexma ga yexguma. Rü nüma ga ãẽxgacü rü yéma namaxã nanaxuegu nax nadaiaxũ̃ca̲x. Rü yemaacü ga Yudáanecüã̲xgü rü nachixũ̃anewa ínanagaxũ̃.

[28]Rü yexguma 7 ga taunecü ãẽxgacü yixĩxgu ga Nabucudonochó rü 3,023 nixĩ ga norü mu ga yema Yudátanüxũ̃ ga Babiróniaanewa nagagüxũ̃.

[29]Rü yexguma 18 ga taunecü ãẽxgacü yixĩxgu rü 832 nixĩ ga norü mu ga yema Yerucharéũ̃cüã̲xgü ga Babiróniaanewa nagagüxũ̃.

[30]Rü yexguma 23 ga taunecü ãẽxgacü yixĩxgu ga Nabucudonochó rü 745 nixĩ ga norü mu ga yema Yudátanüxũ̃ ga Babiróniaanewa nagagüxũ̃ ga Nabucharadáũ̃. Rü guxũ̃wama rü 4,600 nixĩ ga norü mu ga yema Babiróniaanewa nagagüxũ̃.

### Ãẽxgacü ga Yoaquíũ̃ rü ínanguxuchi

(2 R. 25.27-30)

[31]Yexguma 36 ga taunecü ngupetügu nax Babiróniawa nagagüxũ̃ ga Yudáanearü ãẽxgacü ga Yoaquíũ̃, rü norü 12 ga tauemacüarü 25 ga ngunexũ̃gu rü Ebí-merodáx ningucuchi nax Babiróniaanearü ãẽxgacü yixĩxũ̃ca̲x. Rü nüma rü Yoaquíũ̃maxã namecüma rü ínanamuxũchi ga poxcupataxũ̃wa.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[32]Rü mea namaxã inacua̲x rü yema togü ga ãẽ̲xgacügü ga Babiróniaanegu namaxã napoxcuexũ̃arü yexera nüxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ.

[33]Rü yemaacü ga Yoaquíũ̃ rü ínacuxuchi ga yema naxchiru ga poxcupataxũ̃wa nagu yacúxũ̃. Rü nüma rü Babiróniaanearü ãẽ̲xgacüarü mechawa nachibü ga yexguma namaxũ̃gu.

[34]Rü naétü guxũ̃ ga ngunexũ̃gü ga nagu namaxũ̃gu ga Yoaquíũ̃ rü nüma ga Babiróniaanearü ãẽ̲xgacü rü wüxichigü i ngunexũ̃gu nüxna nanaxã ga wüxi ga diẽru ñu̲xmata nayu̲x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

# Auxexũchiga

## Auxexũchiga 1

### Nüxíraxũxũ ga auxechiga

[1]Ñu̲xma rü nangeãcumare ya daa ĩane ya Yerucharéũ̃ ga ũ̃pa muãcuchiréne. Rü ñoma wüxi i ngexũ̃ i yutexũ̃rüxũ̃ nixĩ ya daa ĩane ga guxũ̃nema ga Yudáanearü ĩanegüétüwa üchiréne. Rü guma ĩane ga tachirénearü duũ̃xũ̃gü rü ñu̲xma rü norü uanügüme̲xẽwa nangẽxma nax ngẽmagü poraãcü napuracüexẽẽxũ̃ca̲x.

[2]Rü daa ĩanecüa̲x rü ñu̲xma rü poraãcü ngechaũ̃ nüxũ̃́ nangu̲x, rü chütacü rü naxauxe. Rü guxũ̃ma ga yema nachixũ̃anegü ga noxri daa ĩane nüxũ̃́ ngúchaũ̃güxũ̃tanüwa rü nataxuma i wüxi i nataãẽxẽẽxũ̃ rü bai i wüxi. Rü guxũ̃ma ga yema nachixũ̃anegü ga noxri daa ĩanemaxã ãmücügüxũ̃ rü ñu̲xma rü tama ínanapoxũ̃gü rü norü uanügü nügü nixĩgüxẽxẽ.

[3]Rü ñu̲xma i ngẽma Yudáanecüa̲xgü rü ngúxũ̃ ningegü rü taxũ̃ i guxchaxũ̃wa nangẽxmagü. Rü ngẽmaétüwa rü norü uanügü rü to ga nachixũ̃anewa nanagagü. Rü yima ĩane ya Yerucharéũ̃ ga ũ̃pa guxũ̃nema ga naigü ga Yudáanearü ĩanegüétüwa yexmane rü ñu̲xma i norü duũ̃xũ̃gü rü taguma inarüngũ̃gü nax guxchaxũ̃wa nangẽxmagüxũ̃. Rü yema norü uanügü ga nawe ingẽxũ̃tanüxũ̃ rü marü nüxũ̃ inayangaugü rü naxme̲xgu nayi rü chixri namaxã inacua̲xgü.

[4]Rü ngẽma Chióũ̃arü namagü rü taxũ̃ i ngechaũ̃ nixĩgü erü nachianemare. Rü nataxuma i duũ̃xũ̃gü i petagü ga Tupana nüxũ̃ unetaxũ̃wa ĩxũ̃. Rü ngẽma Yerucharéũ̃arü poxeguxũ̃arü ĩã̲xgüwa rü nachianemare. Rü ngẽma chacherdótegü rü naxauxe. Rü ngẽma paxũ̃gü rü nanaxĩ̲xãchiãẽgü. Rü yima ĩane ya Yerucharéũ̃ rü guxchaxũ̃wa nangẽxma.

[5]Rü ñu̲xma i norü duũ̃xũ̃gü rü norü uanügüme̲xẽwa nangẽxmagü. Rü yemaacü Cori ya Tupana nanapoxcu ga guma ĩane yerü norü duũ̃xũ̃gü rü poraãcü pecadu naxügü. Rü yemaca̲x ga norü uanügü rü to ga nachixũ̃anewa nanagagü ga yema duũ̃xũ̃gü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[6]Rü yema nax cumexẽchichiréxũ, Pa Chióũx, rü ñu̱xma rü cuxṹ inayarüxo. Rü ngẽma curü ãẽ̱xgacügü rü ñoma cowü i nawemüca̱x daugüxũrüxũ nu ne nanaxĩmare. Rü nibuxmüchire̱x natürü norü uanügüpe̱xegu naturae.

[7]¡Pa Yerucharéũx, nüxna nacua̱xãchi ga yema ngunexũ ga nagu curü uanügüpe̱xewa cuxica cuyexmagu rü poraãcü cungechaũgu! ¡Rü nüxna nacua̱xãchi ga guxũma ga yema curü yemaxũgü ga ũpa cuxṹ yexmagüxũ! ¡Rü nüxna nacua̱xãchi ga yexguma curü uanügüme̱xẽgu cunguxgu nax taxuxũma cuxũ rüngũxẽẽxũ! Rü yexguma curü uanügü cuxũ daugügu nax guxchaxũwa cuyexmaxũ, rü cuxũ nacugüe.

[8]Yerucharéũarü duũxũgü rü poraãcü chixexũ naxügü, rü yemaca̱x ga yema togü ga nachixũanegü rü düxwa nüxũ naxoe. Rü yema nachixũanegü ga ũpa Yerucharéũmaxã taãẽgüxũ rü ñu̱xma rü nüxũ naxoe, erü nüxũ nadaugü nax poraãcü chixexũgu nanguxũ. Rü ngẽmaca̱x i ñu̱xma i ngẽma norü duũxũgü rü naxauxe rü naxãnee, rü ngẽma togü i nachixũanecüã̱xgüna naxãca̱xwe̱xgümare.

[9]Rü daa ĩanecüã̱x rü chixexũna nügü naxãgü rü tama nagu narüxĩnüe nax yixcüra ya Tupana rü tá ngẽma norü chixexũca̱x napoxcuexũ. Rü wüxi i taxũ i ngechaũ nixĩ nax ñuxãcü poraãcü chixexũgu nayixũ. Rü nataxuma i texé nax nataãẽxẽẽxũ. Rü ñu̱xma ya daa ĩanecüã̱x rü Tupanaxũ ñanagürügü: “Dücax, Pa Corix, nax poraãcü toxũ nacugüexũ i ngẽma torü uanügü i nügü írütagüxũ”, ñanagürügü.

[10]Rü nüma ga yema uanügü rü nügüaxṹ nanade ga guxũma ga yema yemaxũgü ga Yerucharéũwa yexmagüxũ. Rü yema Yerucharéũcüã̱xgü rü nüxũ nadaugü, Pa Tupanax, nax cupatagu nachocuxũ ga yema togü ga nachixũanecüã̱xgü i tama yaxõgüxũ, woo cuma nüxũ quixu nax tama namexũ nax ngexerüxemare nagu ücuxũ ya yima cupata.

[11]Rü guxũma i duũxũgü i Yerucharéũcüã̱x rü naxauxe. Rü nuxica ne nanaxĩ nax õnaca̱x nadaugüxũ. Rü norü õnaca̱x inanaxãgü i norü ngẽmaxũgü nax ngẽmaãcü tama nayuexũca̱x. Rü yima ĩane ya Yerucharéũ rü ñanagürü:


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

“¡Dücax, Pa Corix, choxũ̃ nadau nax taxũ̃ i guxchaxũ̃wa changexmaxũ̃! ¡Rü chomaxã ixauxãchi nax ngúxũ̃ chingexũ̃!

12¡Pema nax namagu pexĩxũ̃, rü peyachiãchitanü nax mea nagu perüxĩnüexũ̃cax i ñaa ngúxũ̃ i chingexũ̃! ¿Tüxcüũ̃ petaãẽgü nax choxũ̃ pidauxũ̃ nax ngúxũ̃ chingexũ̃? ¿Rü taxacürü to ga ĩane nixĩ ga chauxrüxũ̃ Cori ya Tupana ngúxũ̃ nüxũ̃ ingexẽxẽxũ̃ yema choxũ̃ yangexẽxẽxũ̃rüxũ̃ ga yexguma chomaxã nanuxgu?

13Rü Cori ya Tupana rü dauxũ̃wa chauxcax ne nanamu ga wüxi ga üxüema ga choxũ̃ ixaxẽẽxũ̃ ñuxmata chauxchinaxãwa nangu. Rü choxũ̃ nitoxyepexe rü choxũ̃ nacuxneta nax charünguxũ̃cax. Rü marü choxna nixũgachi, rü ngẽma ngúxũ̃ i ñuxma chingexũ̃ rü taguma inayacuax.

14Rü Cori ya Tupana rü marü nüxũ̃ nadau i chorü pecadu i nümatama chowa yanaxĩcuchixũ̃ ñoma wüxi i naixmenaxã i toxcunaxãruxũ̃. Rü ngẽma pecadu rü ñoma toxcunaxãruxũ̃ ya yáxũ̃nerüxũ̃ choxũ̃́ nayá. Rü marü nagux i chorü pora. Rü nüma ya Cori ya Tupana rü chorü uanügümexẽgu choxũ̃ nanguxẽxẽ, rü ngẽmacax taxucürüwa chaugü íchapoxũ̃.

15Rü Cori ya Tupana rü yáxũ̃wa nanawogü ga guxũ̃ma ga chorü churaragü ga iporaexüchixũ̃ ga choxũ̃ ípoxũ̃güchiréxũ̃. Rü chauxcax nua nanamugü ga to ga nachixũ̃anearü churaragü nax nadaiaxũ̃cax ga chorü churaragü ga tama muũ̃waxegüxũ̃. Rü choma nax guxũ̃nema ga Yudáanearü ĩanegüétüwa chaxüxũ̃ rü nüma ya Cori ya Tupana rü chaugu napúgü ñoma úbagü i puxcutanüxũ̃rüxũ̃ ega bínu naxüxgu.

16Rü ngẽma ñuxma choxũ̃ ngupetüxũ̃ rü choxũ̃ naxauxẽxẽ. Rü chauxetügü rü chauxgüxũ̃etümaxã nanapagü. Rü taxúema texé choxũ̃ tataãẽxẽxẽ rü choxũ̃ tayaporaxẽxẽ. Rü chauchicawa nawogü i chauxacügü yerü torü uanügü rü toxũ̃ narüporamae”, ñanagürü ga guma ĩane ga Yerucharéũ̃.

17Rü Chióũ̃arü duũ̃xũ̃gü rü dauxna naxunagüchacüügü nax ngũ̃xẽẽcax ínacaxgüxũ̃cax, natürü taxuxũ̃ma nüxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ rü namaxã nixauxãchi. Rü Cori ya Tupanaarü mu nixĩ nax Acóbutanüxũ̃xũ̃ ínachomaeguãchixũ̃ i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

norü uanügü. Rü ngẽma norü uanügücax rü Yerucharéũ̃ rü wüxi ya ĩane ya marü taxuwama mexũ̃ne nixĩ.

18Rü daa ĩanecüax rü ñanagürügü: “Nüma ya Cori ya Tupana ya ixaixcümacü rü ñuxma rü tagagu tüxũ̃ napoxcue yerü chixexũ̃ taxügü rü tama naga taxĩnüechaũ̃ ga norü mugü. ¡Rü dücax, Pa Guxũ̃ma i Nachixũ̃anegücüax, rü toxũ̃́ iperüxĩnüe rü nüxũ̃ pedau nax poraãcü ngúxũ̃ tingegüxũ̃! Rü torü ngextüxücügü rü torü pacügü rü yáxũ̃guxũ̃ i nachixũ̃anewa nanagagü.

19Rü norü ngũ̃xẽẽcax ítaca ga yema nachixũ̃anegü ga noxri tomaxã taãẽgüxũ̃, natürü nümagü rü tama toxũ̃ narüngũ̃xẽẽgü rü torü uanügüxũ̃ nügü nixĩgüxẽxẽ. Rü yema torü chacherdótegü rü torü ãẽxgacügü rü nu ne nanaxĩmare nax norü õnacax nadaugüxũ̃cax nax yemaacü namaxẽxũ̃cax. Natürü düxwa daa ĩanegu nayue.

20Rü dücax, Pa Corix, i ñuxãcü ngẽma guxchaxũ̃gü rü poraãcü ngúxũ̃ toxũ̃ ningexẽẽgü rü ngẽmacax poraãcü taxoegaãẽgü. Rü ngẽxguma nagu tarüxĩnüegu nax ñuxãcü tama cuga taxĩnüexũ̃, rü poraãcü tanaxĩxãchiãẽgü. Rü torü ĩanearü poxeguxũ̃arü düxétüwa rü taramaxã tonegüxũ̃ nadai. Rü nua ĩanearü aixepewa rü taiyamaxã rü daxaweanemaxã tayue.

21Rü guxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü rü choxũ̃ naxĩnüe ga nax chaxaxuxũ̃, natürü tataxuma nax texé choxũ̃ yataãẽxẽẽxũ̃. Rü guxũ̃ma i ngẽma chorü uanügü rü nüxũ̃ nacuaxgü nax ngúxũ̃ choxũ̃ quingexẽẽxũ̃, Pa Chorü Corix. Rü ngẽmacax nataãẽgü. ¡Rü naxcax ínanguxẽxẽ i ngẽma poxcu i namaxã cuxueguxũ̃ nax nümagü rü ta chaurüxũ̃ ngúxũ̃ yangegüxũ̃cax!

22Rü chanaxwaxe nax cuma nüxũ̃ cudauxũ̃ i guxũ̃ma i ngẽma norü chixexũ̃gü i cupexewa naxügüxũ̃. ¡Rü ngẽmagagu napoxcue yema chorü pecadugügagu nax choxũ̃ cupoxcuxũ̃rüxũ̃! Erü choma rü poraãcü chaxaxu rü poraãcü ngúxũ̃ chinge i chorü maxũ̃newa”, ñanagürügü.

## Auxexũ̃chiga 2

### Norü taxre ga auxechiga


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Cori ya Tupana rü poraãcü Yerucharéũmaxã nanu, rü yemacax ẽanexũ naétügu nanguxẽxẽ ga guma ĩane ga noxri mexẽchine. Rü yima Iraéanearü ĩane ga guxũnema ga Yudáanearü ĩanegüétüwa üchiréne rü Cori ya Tupana rü dauxũwa ne nanamu nax nagu napogüxũ. Rü woo ga napata ga Chióũwa yexmane rü tama nüxna nacuaxãchi.

[2]Rü Cori ya Tupana rü noxtacüma guxũnema ga Acóbutanüxũpatagü rü nayachixexẽxẽ, rü taxúnema ínayaxüxẽxẽ. Rü norü numaxã nagu napogüe ga norü poxeguxũ ga guma Yudáanearü ĩanegü ga imexẽchine. Rü guma ĩanegüarü ãẽxgacügüxũ naxãneexẽxẽ namaxã ga norü ngũxẽẽruũgü.

[3]Rü yexguma poraãcü nanuxgu ga Cori ya Tupana rü nüxna nanayaxu ga guxũma ga Iraéanearü pora. Rü yexguma Iraétanüxũ norü uanügümaxã nügü nadaixgu, rü nüma ga Cori ya Tupana rü nüxna nixũgachi rü tama norü poramaxã nüxũ narüngũxẽxẽ. Rü wüxi ga üxüemamaxã nagu nanangixi ga guxũma ga Iraéane.

[4]Rü nüma ga Cori ya Tupana rü ñoma wüxi i uanü i marü norü würamaxã imaxnetachaxũxũrüxũ nixĩ. Rü ñoma wüxi i uanürüxũ nanadai ga guma ĩanearü ngextüxücügü rü pacügü. Rü ñoma wüxi ga üxüemarüxũ nixĩ ga Cori ya Tupanaarü nu ga namaxã yaguãxũ ga napata ga guma ĩane ga mexẽchine ga Chióũwa yexmane.

[5]Rü nüma ga Cori ya Tupana rü ñoma wüxi i torü uanürüxũ nügü nixĩxẽxẽ. Rü nayachixexẽxẽ ga guxũnema ga ĩanegü ga Iraéanewa yexmagüne. Rü nagu napogü ga guxũnema ga norü ãẽxgacügüpatagü rü nayawaxgüxẽxẽ ga guma ĩanegüarü poxeguxũtápüxgü. Rü yema naane ga mexẽchixũ ga Yudáane rü naxcax ínananguxẽxẽ ga guxchaxũgü rü axu ga nügüwe ãgüxũ.

[6]Rü nüma ga Cori ya Tupana rü ñoma wüxi ga ngítaxaxũrüxũ nanachixexẽxẽ ga napata ga üünene. Rü nanachixexẽxẽ ga yema nachica ga duũxũgü nawa ngutaquexegüxũ. Rü nüma rü Chióũcüãxgüxũ nüxũ narüngũmaexẽxẽ ga norü petachigagü rü ñuxũchi ngũxchigaarü ngunexũgü. Rü norü numaxã nüxũ naxo ga yema Yudáanearü ãẽxgacü rü gumá chacherdóte.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]Rü nüma ga Cori ya Tupana rü marü nüxũ naxo ga norü ãmarearü guruxũ, rü marü ínanatax ga napata. Rü norü uanügümexẽwa nanangex ga guma ĩanearü poxeguxũtápüx rü norü ãexgacüpatagü. Rü guma napata ya üünenewa rü yema uanügü rü poraãcü aixta naxüe ñoma petaarü ngunexũgurüxũ.

[8]Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nagu narüxĩnü nax yawaxgüxẽẽãxũ ga yema mexẽchine ga ĩane ga Chióũarü poxeguxũtápüx. Rü nüma ga Tupana rü mea nanangugü ga yema Chióũarü poxeguxũtápüx rü tama nüxű nangechaxũãcü nayawaxgüxẽxẽ. Rü duũxũgü rü poraãcü naxcax naxauxe ga yema norü ĩanearü poxeguxũtápüx nax yawaxgüxũ.

[9]Rü yemaacü ga guma ĩane rü nüxű nataxuma ga norü ĩãxgü rü nüxű nataxuma ga norü chotaruũgü yerü naxtapüxmaxã wüxigu niwaxgü ga ĩãxgü rü nipue ga norü chotaruũgü. Rü Yerucharéũarü ãexgacü rü norü ngũxẽẽruũgü rü duũxũgü i tama yaxõgüxũmexẽwa nangẽxmagü. Rü ngẽma Cori ya Tupanaarü mugü rü marü nataxuma i natanüwa. Rü ngẽma Tupanaarü orearü uruũgü rü nüma ya Tupana rü marü tama nanangoxetüxẽẽgü.

[10]Rü guma ĩane ya Chióũarü yaxguãxgü rü ngechaũmaxã waixũmüanewa narütogü, rü waixũmütexe nügüeru nagügü, rü naxchiru i techaraxũgu nicuxgü. Rü pacügü i Yerucharéũcüãxgü rü ngĩrü ãnemaxã waixũmüanegu iyangücuchitanü.

[11]Rü poraãcüxüchima chaxaxu rü ngẽmacax marü düxwa chagúxgüxũxetü. Rü ngẽma nax poraãcü changechaũxũ rü chauremüwa nangux. Rü nataxuma i chorü taãxẽ yerü chorü ĩane rü marü nagu napogü. Rü woo ya õxchanagü ya maixe rü taiyamaxã yima ĩanearü namagügu tayue.

[12]Rü ngẽma buxũgü rü naégüxũ ñanagürügü: —Marü nagux i tórü paũ rü bínu ==ñanagürügü. Rü ngẽmacax naturae rü yima ĩanearü namagügu niyuetanü. Rü naégüchacüügügu yáxna narüngũgü rü nayue.

[13]¿Rü taxacügu tá cuxũ changu rüexna taxacümaxã yixĩxũ i cuwüxiguxũ, Pa Mexẽchine ya Ĩane ya Yerucharéũx? ¿Rü taxacürü cuaxruxũ tá cuxũ chawex


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nax cuxũ chataãẽxẽẽxũca̱x, Pa Ĩane ya Mexẽchine ya Chióũx? Rü yema chixexũ ga cuxũ ngupetüxũ rü nataxüchi ñoma már i taxüchixũrüxũ. ¿Rü texé tá cuxca̱x tayataanexẽxẽ nawa i ngẽma ngúxũ i quingexũ?

14Rü yema curü orearü uruũgünetagü naxca̱x ngo̱xetüxũ rü wüxi ga doramare nixĩ. Rü tama cumaxã nüxũ nixugüe ga yema curü pecadu ga cuxüxũ. Rü yemaacü tama nayanaxoxẽxẽ ga yema guxchaxũgü ga nawa cungexmaxũ i ñu̱xma nax to ga nachixũanewa nagagüxũ ga curü duũxũgü. Natürü ga cumax, Pa Yerucharéũx, rü cuyaxõ ga yema ore ga doramare ixĩxũ ga cumaxã nüxũ yaxugüexũ ga yema orearü uruũgüneta.

15Rü ngẽxguma cuxũ nadaugügu i ngẽma duũxũgü i namawa chopetüxũ rü napéxme̱xgüãcü cuxũ nacugüe. Rü cuxna nawíxgüe rü cuxũ nacugüeãcü nanexáerugü, rü ñanagürügü: —¿Daa e̱xna yixĩxũ ga guma ĩane ga mexẽchine ga Yerucharéũ ga ñoma ga naanewa guxũnema ga ĩanegüxũ rümemaene? ==ñanagürügü.

16Rü ñu̱xmax, Pa Yerucharéũx, rü guxũma i curü uanügü rü chixexũ cumaxã nixugüe. Rü cuxũ naxãũxũnegüãcüma cuxna nawíxgüe rü ñanagürügü: —Marü meama nagu tapogüe ya yima ĩane. Rü ñaa nixĩ ga yema ngunexũ ga írüngu̱xẽẽxũ, rü ñu̱xma rü düxwa nüxũ tadau ==ñanagürügü.

17Rü nüma ga Cori ya Tupana rü marü nayanguxẽxẽ ga yema nagu naxĩnüxũ. Rü marü nayanguxẽxẽ ga yema norü ore ga nüxũ yaxuxũ. Rü marü tama nüxṹ nangechaũtümüxũãcüma nagu napogü ga guma ĩane ga Yerucharéũ. Rü nüma rü curü uanügüaxṹ nanatauxchaxẽxẽ nax cuxũ nacugüexũ. Rü nanaporaexẽxẽ nax cumaxã inacuáxũca̱x.

18Pa Mexẽchine ya Ĩane ya Chióũx, ¡Cori ya Tupanana ngũxẽẽca̱x naca! Rü name nax ngunecü rü chütacü cuxaxuxũ nax yayáxũca̱x i cu̱xgüxũetü ñoma wüxi i natü iyaxũrüxũ. ¡Rü taxṹ i nüxũ curüchauxũ nax cuxaxuxũ!

19¡Írüda! ¡Rü wüxichigü i chütaxũ rü wüxichigü i ora nayumüxẽ! ¡Rü Cori ya Tupanamaxã nüxũ ixu i curü guxchaxũgü! ¡Rü cugüwa ínaxũxũxẽxẽ i guxũma i ngẽma nagu curüxĩnüxũ, ñoma dexá iyáxũrüxũ! Rü Tupanaca̱x


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

dauxʉ̃ naxunagü rü curü yumüxẽwa curü buxʉ̃gücax ínaca nax tama ĩanearü namagügu taiyamaxã nayuexʉ̃cax.

20¡Dücax, mea nagu rüxĩnü Pa Corix, nax cuma rü taguma texémaxã ngẽma cuxüxʉ̃! ¿Ẽxna cunaxwax nax mamagü rü naxacügü ya tüxʉ̃ namaigüxemaxã naxãwemügüxʉ̃? ¿Ẽxna cunaxwax nax curü chacherdótegü rü curü orearü uruʉ̃gü cupatagu nadaiaxʉ̃?

21Rü ngẽma chorü ngextʉ̈xücügü rü pacügü rü yaxguãxgü rü taramaxã nanadai. Rü nüxʉ̃ tadau i ngẽma ngextʉ̈xücügü rü pacügü rü yaxguãxgü i yuexʉ̃ i ĩanearü namagüwa nuquegüxʉ̃. Rü ngẽma ngunexʉ̃ i nagu curü nu ínguxʉ̃ rü cunadai. Rü taxúema texé cuxʉ̃́ taxãũxãchitümüʉ̃gü.

22Rü yema ngunexʉ̃ ga nagu tomaxã cunuxʉ̃ rü guxʉ̃wama toxcax ne naxĩ ga torü uanügü ñoma petawa naxĩxʉ̃rüxʉ̃ nax toxʉ̃ nadaixʉ̃cax. Rü ngẽma ngunexʉ̃gu taxúema tamaxʉ̃. Rü guxʉ̃ma ga chopatacüãx ga chayaexẽẽxʉ̃ rü changúexẽẽxʉ̃ rü torü uanügü nanadai.

## Auxexʉ̃chiga 3

### Norü tomaepʉ̈x ga auxechiga

1Rü choma nixĩ ga chayangexʉ̃ ga yema ngúxʉ̃ ga Tupana norü numaxã chauxcax ínguxẽẽxʉ̃.

2Rü waanexʉ̃wa choxʉ̃ naga. Rü ngearü omüãxcü namagü ga waanexʉ̃gu choxʉ̃ nixũxẽxẽ.

3Rü muẽxpʉ̈xcüna guxʉ̃ma i oragu choxʉ̃ napoxcu.

4Rü nanayaxẽxẽ ga chomachi rü chauxchaxmüxʉ̃. Rü nanabüʉ̃gü ya chauxchinaxãgü.

5Rü guxʉ̃cüwawa rü choxʉ̃ ínapoxexʉ̃ namaxã ga ãũcümaxʉ̃ rü ngúxʉ̃gü.

6Rü waanexʉ̃wa choxʉ̃ nayexmaxẽxẽ guxema duʉ̃xẽgü ga nũxcüma yuexerüxʉ̃.

7Rü nüma rü wüxi ga poxcuchicaxʉ̃ ga ngearü ũxũchicaãxʉ̃gu choxʉ̃ nitacuchi rü cadénamaxã choxʉ̃ nichota.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]Rü woo tagaãcü nüxna chaca nax choxũ̃ nangũ̃xẽẽxũ̃cax, natürü ga nüma rü tama choxṹ nüxũ̃ naxĩnüchaũ̃ ga chorü yumüxẽ.

[9]Rü nutapütagü i poxeguxũ̃maxã choxũ̃ nipoxyepexe. Rü ngẽmacax tama ngẽxma nüxũ̃ chacuax i ngẽma nama i nagu chixũxũ̃ rü ngextáama chaxũmare.

[10]Rü nüma ga Cori ya Tupana rü ñoma leóũ̃ i tüxũ̃ ícuxẽũxũ̃rüxũ̃ nixĩ chauxcax. Rü ñoma osu i marü ímemarexũ̃ i tüxũ̃ iyauxchaũxũ̃rüxũ̃ nixĩ chauxcax.

[11]Rü namana choxũ̃ nixũgachixẽxẽ nax ngẽxma chaugu nawagüxũ̃cax. Poraãcü chamuũ̃ rü yemaacü yéma choxũ̃ natax.

[12]Rü nüma rü ngúxũ̃ choxũ̃ ningexẽxẽ, ñoma norü würamaxã choxũ̃ namaxũ̃xũ̃rüxũ̃.

[13]Rü guma naxne ga Cori ya Tupana choxũ̃ namaxã namaxũ̃ne rü poraãcü chowa íningaxi.

[14]Rü ñuxma i guxũ̃ma i chorü ĩanecüax rü choxũ̃ nacugüe. Rü guxũ̃ i oragu choxũ̃ narücutanüxũ̃.

[15]Rü nüma ga Cori ya Tupana rü taxũ̃ ga guxchaxũ̃gü choxũ̃ ningexẽxẽ. Rü ngẽmagagu poraãcü choxṹ nangux.

[16]Rü waixũ̃mügu chopütamaxã choxũ̃ naña. Rü yemacax waixũ̃mütexe chigatexe.

[17]Rü ngẽma chorü taãxẽ rü choxna nixũgachi, rü marü düxwa nüxũ̃ icharüngüma i guxũ̃ma i ngẽma taãxẽ ga noxri choxṹ yexmaxũ̃.

[18]Rü ngẽmagagu marü düxwa nagu charüxĩnü nax nüma ya Cori rü taxũtáma choxũ̃ nangũ̃xẽẽxũ̃.

[19-20]Rü chauãẽwa nangu i ngẽma ngechaũ̃ rü ngúxũ̃ i chingexũ̃ rü ñuxãcü chaxica nua nax chatáxũ̃ rü taxúema choxũ̃ rüngũ̃xẽẽxũ̃. Rü ngẽxguma ngẽmagu charüxĩnügu rü chorü ngúchaũ̃ rü ñaxtüwa naxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[21]Natürü nangẽxma i wüxi i ĩnü i guxũguma chauãẽwa ngẽxmaxũ rü poraãcü choxũ rüngũxẽẽxũ.

[22]Rü ngẽma ĩnü nixĩ nax Coriarü ngechaũ rü taguma iyacuáxũ rü norü mecüma rü taguma nagúxũ.

[23]Rü wüxichigü i ngunexũgu rü choxna nüxũ nacua̱xãchixẽxẽ nax aixcüma yangu̱xẽẽãxũ i ngẽma nüxũ yaxuxũ.

[24]Rü ngẽmaca̱x chaugümaxã ñachagürü: —Nüma ya Cori ya Tupana rü chomaxã inacua̱x, rü ngẽmaca̱x nüxṹ chayaxõ ==ñachagürü.

[25]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tümamaxã namecüma ya yíxema nüxṹ yaxõgüxe rü norü ngũxẽẽca̱x daugüxe.

[26]Rü name nixĩ i bexma ítananguxẽẽgü ya Cori ya Tupanaarü ngũxẽxẽ.

[27]Rü wüxichigü i duũxũ rü name nax norü ngextu̱xügutama Tupanamẽxẽwa nügü nangẽxmaxẽẽxũ.

[28]Rü wüxi i duũxũ rü nanaxwa̱xe nax bexmamare naya̱u̱xãxũ i ngẽma Tupana nüxũ üxẽẽxũ.

[29]Rü name nixĩ i Cori ya Tupanapẽxegu nügü ínaxíraxũ, rü waixũmüanegu nayangücuchixũ. Rü bexmana ngẽmaãcü Cori ya Tupana tá nüxṹ nüxũ narüngüma i norü chixexũ.

[30]Rü ngẽxguma texé cuxũ pechametügu ¡rü taxũtáma cuxütanü! Rü narümemae nixĩ nax Tupanamaxã nüxũ quixuxũ i ngẽma nax nüma cuxũ naxütanüxũca̱x.

[31]Erü Cori ya Tupana rü tama nixĩ i guxũgutáma tüxna yaxũgachixüchixũ.

[32]Rü nüma rü woo ngúxũ tüxũ ningexẽxẽ, natürü ngẽxgumarüxũ ta tamaxã nixauxãchi, erü norü ngechaũ rü nataxüchi.

[33]Erü aixcüma tama norü me nixĩ nax duũxũgüxũ yaxĩxãchiãẽxẽẽxũ rü ngúxũ nüxũ yangexẽẽxũ.

[34-36]Rü ngẽxguma wüxi i nachixũane chixri namaxã icua̱xgügu i ngẽma duũxũgü i ínayauxũxũ, rü ngẽxguma Tupanapẽxewa wüxi i duũxũna


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nachu̱xugu i ngẽma nüxna üxũ̃, rü ngẽxguma tama ngẽma duũ̃xũ̃xũ̃ rüngũ̃xẽẽgu ega norü guxchaxũ̃ namexẽẽgügu, rü guxũ̃ma i ngẽma rü Tupana ya Guxũ̃étüwa Ngẽxmacü rü meama nüxũ̃ nacua̱x.

37Rü ngẽxguma texé naxunagügu i wüxi i ta̱xacü tá ngupetüxũ̃, rü aixcüma nango̱xgu i ngẽma taxunagüxũ̃, rü Tupana nixĩ ya tüxũ̃ naxunagüxẽẽcü.

38Rü ngẽma mexũ̃gü rü ngẽxgumarüxũ̃ ta i ngẽma guxchaxũ̃gü rü ínangugü yerü nüma ga Tupana ya Guxũ̃étüwa Ngẽxmacü rü woetama yemaacü nanaxuegu.

39¿Rü tu̱xcüũ̃ i yixema nax iduũ̃ẽxũ̃ rü Tupanamaxã tanueama ega tórü chixexũ̃gagu tüxũ̃ iyanawe̱xãchixẽẽgu?

40Rü ngẽmaca̱x ¡ngĩxã aixcüma nagu tarüxĩnüe i tacüma, rü name rüe̱xna nachixe! ¡Rü ngĩxã Cori ya Tupanaca̱x tawoegu rü aixcüma naga taxĩnüe!

41¡Rü ngĩxã Tupana ya daxũwa ngẽxmacümaxã tidexagü i tórü yumüxẽwa rü namaxã nüxũ̃ tixu i ngẽma nagu rüxĩnüexũ̃!

42Pa Corix, toma rü chixexũ̃ taxü rü tama cuga taxĩnüe. Rü ngẽma rü cuma rü tama cunangupetüxẽẽmare.

43Rü cuma rü toétügu cunanguxẽxẽ i curü nu rü towe quingechigü, rü tama cuxũ̃́ tangechaxũ̃tümüxũ̃ãcüma toxũ̃ cudai.

44Rü cuma rü wüxi ga caixanexũ̃gu cugü quicu̱x nax tama nüxũ̃ cuxĩnüxũ̃ca̱x i torü yumüxẽgü.

45Rü guxũ̃ma i togü i nachixũ̃anegüpe̱xewa, rü ñoma wüxi i guxchirerüxũ̃ toxũ̃ ícuwogü.

46Rü guxũ̃ma i torü uanügü rü chixexũ̃maxã tochiga nidexagü.

47Rü ngẽmaca̱x poraãcü tamuũ̃e erü toxũ̃ ínayauxũ̃ rü tochicaxica nixĩ i ngéma yaxüxũ̃. Rü ngẽma nixĩ i toxũ̃ ngupetüxũ̃.

48-50Rü ñoma dexá iyáxũ̃rüxũ̃ nixĩ i chauxgüxũ̃etü erü naxca̱x chaxaxu ya yima chorü ĩane ya nüxũ̃ changechaxũ̃ne rü ñu̱xma nagu napogüene. Rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

taguma nüxũ charüchau nax chaxauxechaxũ erü nataxuma nax texé choxũ taãẽxẽẽxũ ñu̱xmatáta daxũguxũ i naanewa taxca̱x nadaue ya Cori ya Tupana.

51Rü poraãcü chorü maxũwa nangu̱x i ngẽxguma nüxũ chada̱u̱xgu i ngẽma guxchaxũgü i naxca̱x ínguxũ i ngẽma ngexũgü i Yerucharéũcüa̱x.

52Rü taxuxũma namaxã chaxüyane i ngẽma chorü uanügü rü ñoma wüxi i weri iyaxuxũrüxũ choxũ niyauxgü.

53Rü wüxi ga ãchiũxũmaxũgu choxũ nita̱xcuchigü. Rü wüxi ga nutamaxã choxũ narüxütaũgü.

54Rü guxũma ga chaxune rü dexáwa nangẽxma, rü nagu charüxĩnü nax marü tá chayuxũ.

55Rü chomax, Pa Corix, Pa Tupanax, rü ñaa ãxmaxũwa changexmayane rü cuxna chacagü.

56Rü cuma rü choxũ cuxĩnü i ngẽxguma cuxna chacaxgu rü choxṹ cunayaxu i chorü yumüxẽ.

57Rü ngẽma ngunexũ i nagu cuxna chacaxũgu rü chauxũtawa cuxũ, rü ñacugürü choxũ: —¡Taxuca̱xma cumuũ! = =ñacurügü.

58Rü cumax, Pa Corix, Pa Tupanax, rü choxũ ícupoxũ nüxna i chorü uanügü. Rü ngẽma yuwa choxũ ícunguxuchixẽxẽ.

59Pa Corix, cuma nüxũ cudau i ngẽma chixexũ i chomaxã naxüexũ. ¡Choxũ rüngũxẽxẽ rü choxũ ínapoxũ!

60Rü cuma nüxũ cudau i ngẽma chixexũ i chorü uanügü chomaxã naxügüchaũxũ rü cha̱u̱xca̱x imexẽẽgüxũ.

61Pa Corix, marü nüxũ cuxĩnü nax chomaxã naguxchigagüxũ. Rü marü nüxũ cuxĩnü i guxũma i ngẽma chixexũ i norü ĩnü i chauchiga nügümaxã nüxũ yaxugüexũ.

62Rü cuma rü nüxũ cucua̱x nax guxũma i oragügu chixri chauxchiga yadexagüechaxũ i chorü uanügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[63]¡Dücax, nüxũ nadau i guxũma i ngẽma chomaxã naxügüxũ, rü norü wiyaegüwa nax choxũ nacugüexũ!

[64]¡Pa Corix, napoxcue i ngẽma duũxũgü nax ngẽmaãcü nayauxtanügüãxũca̲x i ngẽma chixexũ i chomaxã naxügüxũ!

[65]¡Rü norü ĩnüegu ínatüexẽxẽ rü chixexũ natanüwa nanguxẽxẽ!

[66]¡Rü nawe ingẽchigü rü nadai, Pa Corix, rü ñoma i naanewa rü wüxicana iyanaxoxẽxẽ!

## Auxexũchiga 4

### Norü ãgümücü ga auxechiga

[1]Ngẽma úiru i cupata namaxã tüchiãxũ rü nixo. Rü ngẽma cupataarü naxpáũgü i úiruxüchinaxca̲x rü marü tama niyauracüxü. Rü yima cupatata̲xpüxarü nutagü rü namagüarü poõchixũgu nawoonemare.

[2]Rü ngẽma Chióũarü duũxũgü i ñoma úiru i mexẽchixũrüxũ ãtanüxũ, rü ñu̲xma rü taxuwama name naxrüxũ ya yima buetaregü ya waixũmünaxca̲x i wüxi i üwechiruxũ üxcü.

[3]Rü ngẽma naixnecücüa̲x i airugü rü naxacü tüxũ nimaigü, natürü ngẽma duũxũgü i Yerucharéũcüa̲xgü rü tama ngechaũxũ nacua̲xgü naxrüxũ i ngẽma abetrú i nacharaũ chianexũwa wogümarexũ.

[4]Rü õxchanagü rü mixíca̲x tita̲xawae, rü tümaarü ta̲xawamaxã düxwa tümamanaawa nayaxu̲xgü ya tümaarü conü. Rü bua̲xtagü rü paũca̲x ítacagü, natürü nataxuma i texé nax tüxna naxãxũ i paũ.

[5]Rü yema ũpaacü taxũ ga õna ngo̲xgüxũ rü ñu̲xma rü taiyamaxã ĩanemagu nayue. Rü yema noxri ĩpatagü ga mexẽchixũwa maxẽxũ rü ñu̲xma rü guxchirewa namaxẽ.

[6]Rü ngẽma chixexũ i naxüxũ ya chorü ĩane ya Yerucharéũ rü Chodómaarü pecaduxũ narüyexeramae. Rü guma Chodóma rü Cori ya Tupana rü noxtacüma nayagu taxúema texé naxca̲x íyagoãchiãcü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]Rü yema Yerucharéũarü ãẽxgacügü, rü ñoma gauxũtẹxerüxũ nichoxochi ga noxri, rü lechiarü yexera nachoxochi ga naxchạxmüxũ. Rü corálarü yexera nadau ga naxũnegü. Rü nachametügü rü ñoma chafírurüxũ nimexẽchi.

[8]Natürü i ñụxma rü nixãũãchi rü niwachametü. Rü ĩanearü namagu naxĩxgu rü taxúema nüxũ tacuạx nax ãẽxgacügü yixĩgüxũ. Erü nixaexüchi rü naxchạxmüxũ rü naxchinạxãwa nayaxụ̃xgü. Rü nipagümare ñoma nai i üxüwa mexũrüxũ.

[9]Rü narümemae nixĩ nax daigu nayuexũ i duũxũgü rü tama taiyamaxã. Erü ngẽma taiyamaxã yuexũ rü ngúxũ ningegümare. Rü tama paxa nayue erü nangearü õnaạ̃xgü.

[10]Rü yema nax nataxuxũ ga õna, rü yemacạx ga yema ngexũgü ga mamagü ga naxacügüxũ ngechaxũgüchirexũ rü düxwa naxacü tüxũ nadai nax tüxũ namuxragüxũcạx nax yemaacü tümamaxã naxãwemügüxũcạx ga yexguma nagu napogüegu ga Yerucharéũ.

[11]Rü Cori ya Tupana rü poraãcü yema Chióũcüạ̃xgümaxã nanu, rü düxwa marü tama yáxna namaxã naxĩnü ga norü nu. Rü yemacạx nayagu ga guma ĩane rü nixa ñụxmata nawa nangu ga gumá nutagü ga tacü ga nawa inaxügücü ga guma ĩane.

[12]Rü guxũma ga yema togü ga nachixũanegüarü ãẽxgacügü ga ñoma ga naanewa yexmagüxũ rü taguma nagu narüxĩnüe nax wüxi ga ngunexũgu rü yema Yerucharéũarü uanügü rü tá guma ĩanearü ĩạ̃xgüwa yaxücuxũ.

[13]Rü yema guma ĩane ga Yerucharéũmaxã ngupetüxũ rü norü orearü uruũgünetagagu nixĩ, rü norü chacherdótegüarü chixexũgagu nixĩ. Yerü nümagü rü guma ĩanewa nanadai ga duũxũgü ga taxuxũma ga chixexũ ügüchiréxũ.

[14]Rü ngẽma orearü uruũnetagü rü chacherdótegü rü ĩanearü namagügu narüxĩane ñoma duũxũgü i ngexetügüxũrüxũ. Rü naxmẹxgü rü nagümaxã nayapagü, rü ngẽmacạx taxúema naxchirugu tingõgüchaũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Rü duũxũgü rü nüxna nacagüe rü tagaãcü nüxũ ñanagürügü: —¡Toxna pixĩgachi rü ípechoxũ i nua! Duũxũgü i ãũãchixũ pixĩgü. ¡Rü taxű i toxũ pingógüxũ! ==ñanagürügü. Rü ngẽma togü i nachixũanecüa̱xgü i tama Tupanaaxű yaxõgüxũ rü nüxũ ñanarügügü: —Pemax rü duũxũgü i naxĩanemarexũ pixĩgü. Rü taxucürüwa daa ĩanegu pixãpatagü ==ñanagürügü.

16Rü nümatama ga Cori ya Tupana rü nanawoonemare, rü tama nüxũ narüngũxẽxẽ. Rü taxúema naga taxĩnüe ga yema chacherdótegü rü taxúema nüxũ tangechaũ ga yema ãe̱xgacügü.

17Rü tipaexetümare nax itarüdaunüxũ rü ítayanguxẽẽxũ nax texé toxũ yarüngũxẽẽxũ. Natürü taxuxũma ínangu. Rü toma rü ítamegümare nax wüxi ga to ga nachixũane toxũ íyapoxũxũca̱x. Natürü yema nachixũane rü tama toxũ ínapoxũ.

18Rü torü uanügü rü toxca̱x nadauxũtaegü, rü yemaca̱x taxucürüwa ĩanearü namagüwa taxĩ. Rü marü ningaica nax tayuexũ rü marü nawa nangu i ora nax toxũ nada̱ixũ.

19Rü torü uanügü i towe ingẽxũtanüxũ rü ĩyürüxũ niporaxüchi. Rü máxpu̱xanexũwa towe ningẽxũtanü rü chianexũwa yütagü toxca̱x ninuagü.

20Rü yimá tachixũanearü ãe̱xgacü ya Cori ya Tupana nüxũ unetacü ya tüxũ ípoxũcü rü ngẽma tórü uanügü rü marü nayayauxgü. Rü yimá tórü ãe̱xgacüchiga nixĩ ga ũpa ñagüxũ: —Cuxme̱xwa tangexmagü nax toxũ ícupoxũxũca̱x nüxna i ngẽma togü i nachixũanegü ==ñagüxũ.

21Pa Edóũanearü Ĩane ya Taxũnex, rü cuma i Úxanewa cungexmaxũ rü ñu̱xma toxũ cucugü. Natürü cuxca̱x rü tá ta ínangu i ngẽma guxchaxũ i ñu̱xma tingegüxũ. Rü ngẽmagagu rü ñoma wüxi i duũxũ i ngãxũxũ rü ngexchiruxũrüxũ tá quixĩ.

22Pa Ĩane ya Chióũx, curü poxcu rü marü ngẽxma nayacua̱x. Rü nüma ya Cori ya Tupana rü taxũtáma wena to i nachixũanewa nanagagü i curü duũxũgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Natürü cumax, Pa Edóũanearü Ĩane ya Taxũnex, rü curü chixexũca̱x Tupana tá cuxũ napoxcu, rü ngóxũwa tá nanange i curü pecadugü.

## Auxexũchiga 5

### Norü wüximę̱ę̱xpü̱x ga auxechiga

[1]Pa Corix, ¡nüxna nacua̱xãchi ga yema guxchaxũ ga toxũ ngupetüxũ, rü nüxũ nadau nax ñuxãcü chixexũ tomaxã yaxugüexũ ga torü uanügü!

[2]Rü guxũma ga torü yemaxũgü rü ñu̱xma rü duũxũgü i to i nachixũanecüa̱xgümę̱xẽwa nangẽxmagü. Rü topatagü rü ñu̱xma rü duũxũgü i taguma nüxũ tacua̱xgüxũ nawa nangẽxmagü.

[3]Rü ñu̱xma rü tataxcue rü tangenatügü. Rü torü mamagü rü tayutegü.

[4]Rü ñu̱xma yema dexá ga toxrüchire̱x ixĩxũ rü ñu̱xma rü naxca̱x tataxegü. Rü yema toxrüchire̱x ixĩgüxũ ga nai rü ñu̱xma naxca̱x tataxegü nax torü üxü yixĩxũca̱x.

[5]Rü torü uanügü rü poraãcü toxũ napuracüexẽxẽ. Rü tipaexüchi erü taguma toxũ ínarüngũexẽxẽ.

[6]Rü Equítuanewa rü Achíriaanewa naxca̱x ítaca i õna nax toxṹ nangẽxmaxũca̱x.

[7]Rü tonatügü rü pecadu naxügü, rü marü nayue. Rü ñu̱xma i toma rü naxca̱x tapoxcue ga yema norü pecadugü ga naxügüxũ.

[8]Rü yema duũxũgü ga puracütanüxũmare ixĩgüxũ ga Babiróniaanewa rü ñu̱xma rü naxmę̱xwa tangexmagü. Rü taxúema naxmę̱xwa toxũ ítanguxũxẽxẽ.

[9]Rü ngẽxguma chianexũgu õnaca̱x tadaugügu rü guxũguma ãũcümaxũwa tangexmagü.

[10]Rü toxcha̱xmüxũ rü ñoma yapunarüxũ nanaxichi erü taiyamaxã tixaxünegü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]Rü ngẽma torü uanügü rü Chióũwa rü Yudáanearü ĩanegüwa rü ngecügümaxã rü pacügümaxã norü ngúchaũ naxügü.

[12]Rü torü ãẽxgacügü rü nachacüügu ínanatugüxẽxẽ. Rü torü ãẽxgacügü ga yaxguãxgü rü tümagu nidauxcüraxũgü.

[13]Rü yatügü ya rüporamaegüxũ rü tríguarü waixwa nanapuracüexẽxẽ. Rü ngẽma ngextũxücügü rü üxüarü nugüwa nanapuracüexẽxẽ.

[14]Rü marü nataxuma i ngẽma ãẽxgacügü ga yaxguãxgü ga guxũguma ĩanearü ĩãxwa rütogüüxũ. Rü marü tama nüxũ taxĩnü ga yema ngextũxücügüarü wiyaegü.

[15]Rü torü maxũnewa rü marü nataxuma i taãxẽ. Rü ngẽma nax torü taãẽmaxã ítiyüxgüxũ rü ñũxma rü ngechaxũgu nayacuãx.

[16]Rü yema pora ga noxri toxṹ yexmaxũ rü marü inarüxo. Rü ñũxma rü taxũ i ngechaxũwa tangexmagü yerü pecadu taxügü.

[17]Rü ngẽmagagu i ñũxma rü tayanguãẽgü, rü toxetü rü nixogü rü toxcãx natauanemare.

[18]Rü ñũxma ya yima mãxpṹne ya Chióũwa rü ĩpatachicagüxica nawa nayaxügü. Rü ngéma naxĩĩxũ rü nawoeguxũ i ngowagü.

[19]Natürü cumax, Pa Corix, rü guxũgutáma ãẽxgacü quixĩ. Rü cuma rü guxũgutáma curü tochicaxũwa curüto.

[20]¿Rü tãxacücãx i guxũgutáma toxũ icurüngümaxũ? ¿Rü tãxacücãx mucü ya taunecü nua toxũ cuwogümare?

[21]¡Pa Corix, cugücãx toxũ nawoeguxẽxẽ! Rü toma rü tá cuxcãx tawoegu. ¡Rü toxcãx nataeguxẽxẽ ga yema taãxẽ ga ũpa toxṹ yexmaxũ!

[22]Natürü i cuma rü marü toxũ cuxoxochi. Yerü yema nax tomaxã cunuxũ rü nangupetüxüchi.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

# Echequié

## Echequié 1

### Echequié nangoxetü rü Tupanaxũ nadau

1-3Rü yexguma marü 5 ga taunecü Babirónіaanewa nayexmagu ga ãẽxgacü ga Yoaquíũ ga yéma nax nagagüãxũ, rü choma i chacherdóte i Echequié ya Buchí nane rü yema Yudíugü ga Babirónіaanewa nagagüxũtanüwa chayexma ga natü ga Quebáxcutüwa. Rü yexguma ga choma rü 30 ga taunecü choxṹ nayexmagu rü wüxi ga ngunexũ meama norü ãgümücü ga tauemacü arü 5 ga ngunexũgu rü ngürüãchi chaụxcax ningena ga daxũguxũ ga naane rü Tupanaxũ chadau.

4Rü to ga nüxũ chadauxũ nixĩ ga wüxi ga buanecü ga íxãũxẽmacü ga nórtewaama ne ũcü. Rü wüxi ga taxũ ga caixanexũwa nangox ga wüxi ga üxüema ga ãẽmacürüxũ ixĩxũ. Rü norü guxũcüwawa rü poraãcü nangóone. Rü yema üxüemaarü ngãxũwa rü yéma nayexma ga wüxi ga taxacü ga ñoma bróũcherüxũ iyaụxracüüxũ.

5Rü yemaarü ngãxũwa rü nayexma ga ãgümücü ga taxacü ga naduũxũgüraxũxũ ga querubíũgü

6Rü wüxichigü ga yema rü naxãgümücüpẹxatü rü naxãgümücüchametü.

7Rü guma naparagü rü niwẹxgümare rü nayawocaxacüpatügüraxũ, rü ñụxũchi ñoma bróũche i meama ípixũrüxũ niyauratanücüxü.

8-9Rü ñụxũchi yema norü ãgümücüchametüwa rü norü ãgümücüpẹxatüwa ga yema querubíũgü rü nanaduũxũgümẹxẽraxũ ga yema norü ãgümücücüwawa ga naxpẹxatügütüũwa. Rü guma naxpẹxatügü rü nügümaxã nayarüxüüxũ. Rü yexguma inaxĩxgu rü nügüpẹxewaama naxĩ, rü tama nügüweama naxĩ.

10Rü nachiwegü ga yema ãgümücü ga querubíũgü rü ñaãcü nixĩ: Rü yema nachametü ga napẹxewa üxũ rü nanaduũxũchiweraxũ. Rü yema norü tügünecüwawa üxũ rü nanaleóũchiweraxũ. Rü yema norü toxwecüwawa üxũ rü nanawoca i yatüxũchiweraxũ. Rü yema naxcaxwẹxwa üxũ rü nanaxĩyüchiweraxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]Rü yema ãgümücü ga querubíũgü rü wüxichigü nanangenagü ga taxre ga naxpe̲xatü rü namücüpe̲xatüpe̲xewa nayaxũ̲xgüchigü. Rü guma nai ga taxre ga naxpe̲xatügü rü naxũnearü düxruxũ nixĩgü.

[12]Rü yexguma inaxĩxgu rü nügüpe̲xewaama naxĩ yema Tupanaãxẽ ya Üünecü ínamugüxũwaama. Rü tama nügüweama naxĩ.

[13]Rü yema ãgümücü ga querubíũgü rü ñoma ǻxwe ya ina̲i̲xgücürüxũ nixĩgü rü ñoma omügü i ínaixgüxũrüxũ nixĩgü. Rü yéma nayexma ga üxüemagü ga norü ngãxũtanüwa nu ne naxĩxũ rü yexma nayarübaxixũtanü. Rü yemaca̲x nangóonexüchi rü yema ínangóonexũwa ne naxũ nax yaba̲i̲xbeanexũ̃.

[14]Rü yema querubíũgü rü paxãma nu ne nanaxĩ ñoma ba̲i̲xbeanexũ̃rüxũ̃.

[15]Rü yexguma nüxũ̃ chadawenügu ga yema querubíũgü, rü nüxũ̃ chadau nax wüxichigüxũtagu naxüxũ̃ ga wüxi ga bochicuxũ̃.

[16]Rü yema ãgümücü ga ibochicuxũ̃ rü nawüxigumare, yerü woetama yemaacü naxügü. Rü ñoma nuta ya nga̲xãẽruxũ̃ ya topáchiurüxũ̃ niyauracüxü. Rü wüxichigü ga yema ibochicuxũ̃ rü ñoma to ga bochicuxũ̃ naxũ̃mawa ixücuchixũ̃rüxũ̃ nixĩ.

[17]Rü nüxũ̃́ natauxcha nax guxũ̃cüwawa naxĩxũ̃, natürü tama nügüweama naxĩ.

[18]Rü nüxũ̃ chadau nax wüxichigü ga yema ãgümücü ga ibochicuxũ̃ rü nüxũ̃́ nayexmaxũ̃ ga norü ãnera. Rü yema ãneragü rü namuxmaxetü.

[19]Rü yexguma inaxĩxgu ga yema querubíũgü rü yema ibochicuxũ̃ rü ta nawe nixĩxũtanü. Rü yexguma yachü̲xüxãchitanügu ga yema querubíũgü rü yema ibochicuxũ̃ rü ta nayachü̲xüxãchitanü.

[20]Rü yema querubíũgü rü yexguma Tupanaãxẽ i Üünexũ̃ ngexta ínamugüxũwa naxĩxgu rü yexguma yachü̲xüxãchitanügu, rü yema ibochicuxũ̃ rü wüxigu namaxã nayachü̲xüxãchitanü. Yerü yema ibochicuxũ̃ rü yema querubíũgüarü maxũ̃ nüxũ̃́ nayexma.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[21]Rü yexguma naxĩa̱xãchitanügu ga yema querubíũgü rü yema ibochicuxũ̃ rü ta naxĩa̱xãchitanü. Rü yexguma íyachaxãchitanügu ga yema querubíũgü, rü yema ibochicuxũ̃ rü ta ínayachaxãchigü. Rü yexguma yachu̱xüxãchitanügu ga yema querubíũgü, rü yema ibochicuxũ̃ rü ta wüxigu namaxã nayachu̱xüxãchitanü, yerü yema ibochicuxũ̃ rü yema querubíũgüarü maxũ̃ nüxũ̃́ nayexma.

[22]Rü naeruétüwa ga yema ãgümücü ga querubíũgü rü nüxũ̃ chadau ga ñoma naanetüwerüxũ̃ ixĩxũ̃. Rü yema rü ñoma nuta ya nga̱xãẽruxũ̃ i cristalrüxũ̃ nichipetü.

[23]Rü yematüxũ̃wa nixĩ ga yatexechipe̱xatügüxũ̃ ga yema querubíũgü. Rü guma naxpe̱xatügü rü namücüpe̱xatüpe̱xewa nayaxu̱xgüchigü. Rü guma nai ga taxre ga naxpe̱xatügü rü naxũ̃nearü düxruxũ̃ nixĩgü.

[24]Rü yexguma inaxĩãchigu rü nüxũ̃ chaxĩnü ga naga ga guma naxpe̱xatügü. Rü ñoma natü i nagoxũ̃chíüxũ̃rüxũ̃ nixĩ ga nax natagaxũ̃. Rü yimá Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacügarüxũ̃ nixĩ ga naga. Rü ñoma muxũchixũ̃ i churaragügarüxũ̃ nixĩ. Rü yexguma íyachaxãchitanügu rü narüweũ̃ ga guma naxpe̱xatügü.

[25]Rü yema naerugüétüwa yexmaxũ̃ ga naanetüwewa inanaxũ ga wüxi ga naga ga taxũ̃.

[26]Rü yema naanetüweétüwa nüxũ̃ chadau ga wüxi ga ta̱xacü ga natochicaxũ̃raũ̃xũ̃ ga nuta ga chafírunaxca̱x ixĩxũ̃. Rü yema tochicaxũ̃wa narüto ga wüxi ga naduũ̃xũ̃raxũ̃xũ̃.

[27]Rü yema naayearü daxũwaama rü niyauxra ñoma wüxi i bróũche i meama báixũ̃rüxũ̃. Rü üxüemamaxã ínanumaegu. Rü naayetüũ̃waama rü ñoma wüxi i üxüemarüxũ̃ nixĩ. Rü guxũ̃cüwawa rü poraãcü nangóone.

[28]Rü yema norü ya̱u̱xracüü ga caixanexũ̃wa nango̱xgu rü ñoma chirapaema i pucügu nüxũ̃ idauxũ̃rüxũ̃ nixĩ. Rü yemaacü nixĩ ga cha̱u̱xca̱x nangóxũ̃ ga Cori ya Tupanaarü üüne. Rü yemaxũ̃ chada̱u̱xgu rü ñaxtüanegu chanangücuchi.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

## Echequié 2

### Tupana rü Echequiéxũ nayaxu norü puracütanüxũruxũ

[1]Rü ñu̱xũchi nüxũ chaxĩnü ga wüxi ga naga ga ñaxũ choxũ: —Pa Yatüx ¡inachi erü tá cumaxã chidexa! ==ñaxũ.

[2]Rü yexguma chomaxã íyadexayane ga Tupana rü choxna nangu ga Naãxẽ, rü choxũ inachixẽxẽ. Rü yexguma mea nüxũ chaxĩnü ga naga ga yema chomaxã idexaxũ.

[3]Rü nüma ga Tupana rü ñanagürü choxũ: —Cumax, Pa Yatüx, rü tá natanüwa cuxũ chamu i ngẽma Iraétanüxũ i tama chauga ĩnüexũ rü chomaxã nueamaxũ. Rü nümagü rü ñu̱xma rü ta chomaxã nanueama yema norü o̱xigürüxũ.

[4]Rü nümagü i ngẽma duũxũgü rü tama chauga naxĩnüechaũ rü tama choxũ nacua̱xgüchaũ. Rü ngẽmatanüwa tá nixĩ i cuxũ chamuxũ nax namaxã nüxũ cuyarüxuxũca̱x i ñaa chorü ore ==ñanagürü ga Cori ya Tupana.

[5]Rü ñanagürü ta: —Ngẽma duũxũgü i tama irüxĩnüechaũxũ rü ngẽxguma woo cuxṹ inaxĩnüegu rüe̱xna tama cuxṹ inaxĩnüegu, natürü tá nüxna nacua̱xãchie nax natanüwa marü nangẽxmaxũ i chorü orearü uruxũ.

[6]Rü cumax, Pa Yatüx ¡rü taxṹ i nüxũ cumuũxũ! ¡Rü taxṹ i naxca̱x cumuũxũ ega cuxũ naxãxũnegügu rü ñoma tuxumaxã ícunumaeguãchigurüxũ cumaxã yixĩxgu rüe̱xna ñoma tuxchinawetanüwa cungexmagurüxũ! ¡Rü taxṹ i curümaãchixũ ega chixri cuchiga yadexagügu! ¡Rü taxṹ i cubaixãchixũ ega numaxã cuxna nadaugügu i ngẽma duũxũgü i tama irüxĩnüechaũxũ!

[7]¡Rü cumax rü namaxã nüxũ ixuama i ngẽma chorü ore rü woo tama cuxṹ inaxĩnüegu! Erü nüma rü tama irüxĩnüechaũxũ nixĩgü.

[8]¡Mea irüxĩnü i ngẽma cumaxã nüxũ chixuxũ! ¡Rü taxṹ i nümagürüxũ tama icurüxĩnüchaũxũ! ¡Rü icho, rü nango̱x i ngẽma tá cuxna chaxãxũ! ==ñanagürü choxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

9Rü ñu̱xũchi nüxũ̃ chadau ga wüxi ga naxme̱x ga wüxi ga popera ga ãmatüxũ̃ ga rübuxũ̃ ngexũ̃ne nax choxna naxããxũcu̱x.

10Rü guma naxme̱x rü chope̱xewa ínayawẽ ga yema popera. Rü yema popera rü taxrecüwawa naxãmatü. Rü ngechaũ̃gũ̃, rü ngúxũ̃gü, rü ãxũnegü nagu naxümatü.

## Echequié 3

1Yexguma rü choxũ̃ ñanagürü: —Cuma Pa Yatüx, ¡nango̱x i ñaa popera i ãmatüxũ̃, rü ñu̱xũchi Iraétanüxũ̃maxã nüxũ̃ yarüxu i chorü ore! = =ñanagürü choxũ̃.

2Rü chicho ga yexguma, rü choxũ̃ nanango̱xẽxẽ ga yema popera ga ãmatüxũ̃.

3Rü yemawena rü choxũ̃ ñanagürü: —¡Ẽcü ínaga i ngẽma popera i ãmatüxũ̃ i cuxna chaxãxũ̃, rü cugü namaxã nangãxcharaũ̃xẽxẽ! = =ñanagürü choxũ̃. Rü choma rü chanango̱x ga yema, rü ñoma berurerüxũ̃ cha̱u̱xcu̱x namaixcura.

4Rü yemawena rü ñanagürü choxũ̃: —¡Inaxũãchi rü Iraétanüxũ̃maxã nüxũ̃ yarüxu i ngẽma ore i namaxã nüxũ̃ chixuxchaũ̃xũ̃!

5Choma rü tama natanüwa cuxũ̃ chamu i duũ̃xũ̃gü i to i naga i guxchaxũ̃wa idexagüxũ̃ rü guxchaãcü nüxũ̃ cuxĩnüxũ̃. Natürü Iraétanüxũ̃tanüwa nixĩ i cuxũ̃ chamuxũ̃.

6Rü tama natanüwa cuxũ̃ chamu i nachixũ̃anegü i muarü duũ̃xũ̃a̱xgüxũ̃ i guxchaxũ̃ i nagawa idexagüxũ̃ i taxũchima nüxũ̃ cuxĩnüxũ̃. Natürü ngẽxguma chi natanüwa cuxũ̃ chamuxgu i ngẽma duũ̃xũ̃gü i to i nagawa idexagüxũ̃, rü nümagü rü cuga chi naxĩnüe.

7Natürü ngẽma Iraétanüxũ̃ rü taxũtáma cuga naxĩnüe, erü tama chauga naxĩnüechaũ̃. Rü guxũ̃ma i ngẽma Iraétanüxũ̃ rü tama chauga naxĩnüe rü tama choxũ̃ nacua̱xgüchaũ̃.

8Natürü i choma rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i tama chauga ĩnüexũ̃pe̱xewa tá cuxũ̃ chaporaxẽxẽ nax tama ngẽma duũ̃xũgüga cuxĩnüxũcu̱x i ngẽxguma namaxã quidexagu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[9]Rü aixcüma tá cuxũ chaporaxẽxẽxũchi nax ñoma diamánterüxũ rü ñoma nuta i taixũrüxũ cutaixũca̲x napẽ̲xewa i ngẽma duũxũgü. ¡Rü taxű i nüxũ cumuũxũ! ¡Rü taxű i nachametügümaxã cubaixãchixũ i ngẽxguma yexera chomaxã nanuegu! = =ñanagürü choxũ.

[10]Yemawena rü ñanagürü choxũ: —¡Mea irüxĩnü i guxũma i ngẽma cumaxã tá nüxũ chixuxũ, rü ñu̲xũchi cugüãẽgu namaxã nanguxũ!

[11]¡Rü natanüwa naxũ i ngẽma cutanüxũ i ínamugüãxũwa ngẽxmagüxũ rü namaxã nüxũ yarüxu i ngẽma ore i cumaxã nüxũ chixuxũ! Rü ngẽxguma cuga naxĩnüegu rüẽ̲xna tama cuga naxĩnüegu, rü ñacurügü tá nüxũ: “Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü nixĩ i ngẽma ñacü pexũ” = =ñanagürü.

[12]Rü yexguma ga yema Tupanaãxẽ rü choxũ inachixẽxẽ. Rü choweama nüxũ chaxĩnü ga wüxi ga naga ga tagaxũ ga ñoma iã̲xãchianexũrüxũ ixĩxũ, rü ñanagürü: —Namexẽchi nixĩ i ngẽma Tupanaarü üüne i nüma ínangexmaxũwa = =ñanagürü.

[13]Rü yexgumarüxũ ta nüxũ chaxĩnü ga nagapẽ̲xatügü ga yema querubíũgü ga yexguma nügüpẽ̲xatümaxã yanaxüüxũgu. Rü ñu̲xũchi nüxũ chaxĩnü ga naga ga yema iboxũ ga naxũtawa yexmagüxũ. Rü yema naga rü ñoma iã̲xãchianexũrüxũ nixĩ. Rü guxũma ga yema nagagü rü natagaxüchi.

[14]Rü yema Tupanaãxẽ ya Üünexũ rü choxũ nachixẽxẽ, rü choxũ inagaxüchi ga yéma. Rü choma rü ngechaũãcüma rü oegaãẽãcüma chataegu ga yéma. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü poraãcü naxmẽ̲xmaxã choxũ ningĩ.

[15]Rü yexguma ga choma rü Téx-abíxwa changu ga natü ga Quebáxpechinüwa ga Iraétanüxũ íyexmagüxũwa. Rü 7 ga ngunexũ yéma natanüwa chayexma. Rü tama nüxũ chacua̲xéga nax ta̲xacü tá chaxüxũ, rü ta̲xacüxũ tá chixuxũ.

### Tupana rü Echequiéxũ namu nax dauxũtaeruxũ yixĩxũca̲x

(Ez. 33.1-9)

[16]Rü yexguma 7 ga ngunexũguwena rü nüma ga Cori ya Tupana rü chomaxã nidexa rü ñanagürü:


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17—Pa Yatüx, choma rü cuxũ chamu nax dauxũtaeruxũ quixĩxũcax natanüwa i ngẽma Iraétanüxũ. Rü ngẽxguma taxacürü orexũ cumaxã chixuxgu ¡rü namaxã nüxũ ixu i ngẽma chorü ore nax ngẽmaãcü nüxũ nacuaxgüxũcax!

18Dücax, rü ngẽxguma choma rü cumaxã nüxũ chixuxgu nax wüxi i duũxũ i chixexũgu maxũxũmaxã chaxueguxũ i poxcu, natürü i cuma rü tama cunaxucuxẽgu nax nüxũ naxoxũcax i nacüma i chixexũ nax ngẽmaãcü namaxũxũcax, rü nüma rü tá nayu nagagu i norü chixexũ. Natürü i chomax rü tá cuxna naxcax chaca i ngẽma duũxũ erü tama cunaxucuxẽ.

19Natürü ngẽxguma chi cuma rü ngẽma duũxũ i chixexũgu maxũxũ cuxucuxẽgu nax nüxũ naxoxũcax i ngẽma nacüma i chixexũ rü nüma rü tama nüxũ naxoxchaũgu, rü ngẽma norü pecadugagu tá nayu. Natürü i cuma rü taxucaxtama cuxna chaca, rü tá cumaxũ.

20Rü ngẽxguma chi wüxi i duũxũ i noxri mea maxũxũ rü nüxũ naxoxgu nax mea namaxũxũ rü poxcu namaxã chaxueguxgu rü ngẽxguma cuma rü tama cunaxucuxẽgu rü nüma rü norü chixexũgu tá nayu. Rü yema mexũ ga noxri naxüxũ rü taxũtáma chopexewa ínanapoxũ. Rü nüma rü norü chixexũgagu tá nayuama, natürü i choma rü tá cuxna naxcax chaca i ngẽma duũxũ erü tama cunaxucuxẽ.

21Natürü i cumax, rü ngẽxguma chi cunaxucuxẽgu i ngẽma duũxũ nax tama chixexũ naxüxũcax rü nüma rü cuxṹ inaxĩnügu nax tama wena chixexũ naxüxũ rü tá namaxũ erü cuga naxĩnü. Rü cuma rü tá ta cumaxũ ==ñanagürü choxũ ga Tupana.

### Nangeax ga Echequía

22Rü yemawena ga nüma ga Cori ya Tupana rü chauétügu naxṹxmex, rü ñanagürü choxũ: —¡Inachi rü yea ínadoxonexũwa naxũ! Rü ngéma ta nixĩ i cumaxã chidexaxũ ==ñanagürü choxũ.

23Rü ichachi ga choma rü ínadoxonexũwa chaxũ. Rü yéma nüxũ chadau ga Cori ya Tupanaarü üüne, yema natü ga Quebáxpechinüwa nüxũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

chada̱u̱xgurüxũ̃. Rü chacaxā́püxü rü chanangücuchi ñu̱xmata waixũ̃müanewa yaxũ ga chaucatü.

[24]Rü yexguma ga Tupanaãxẽ ya Üünexũ̃ rü choxna nangu rü choxũ̃ inachixẽxẽ. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü ñanagürü choxũ̃: —¡Íxũ rü cupatagu cugü rüwãxtaxũ̃!

[25]Rü dücax, napana̱xãmaxã tá cuxũ̃ nina̱ĩ̱xgü. Rü ngẽmaãcü taxucürüwa tá ícuxũxũ nax duũ̃xũ̃gütanüwa cungexmaxũ̃ca̱x.

[26]Rü ñu̱xũchi i choma rü cuxmanaawa tá cuxũ̃ chayaxũarü conüã̱xẽxẽ rü tá cungea̱x. Rü taxucürüwa tá cuyaxucu̱xẽgü i ngẽma duũ̃xũ̃gü i chixexũ̃gu maxẽxũ̃ rü nuewa̱xegüxũ̃.

[27]Natürü ngẽxguma ta̱xacüxũ̃ tá cumaxã chixuxgu i choma rü cuxũ̃ tá chidexaxẽxẽ. Rü ngẽxguma rü ñacurügü tá nüxũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü: “Ngẽma pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ rü ngẽma nixĩ i Cori ya Tupanaarü ore”, ñacurügü tá. Rü ngẽma irüxĩnüchaũ̃xũ̃, rü tá inarüxĩnü, natürü ngẽma tama irüxĩnüchaũ̃xũ̃ rü taxũtáma inarüxĩnü, erü ngẽma duũ̃xũ̃gü rü tama ĩrüxĩnüechaũ̃xũ̃ nixĩgü ==ñanagürü.

## Echequié 4

### Echequía rü nüxũ̃ nixu nax Yerucharéũ̃cüã̱xgüxũ̃ tá nada̱i̱xũ̃

[1]Rü Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Cumax, Pa Echequiéx, ¡rü nayaxu ya wüxi ya ladriyu rü cugüpe̱xegu naxū́! ¡Rü yimagu naxüxchicüna̱xã ya yima ĩane ya Yerucharéũ̃!

[2]¡Rü ngẽmawena rü yima ĩanechicüna̱xãcüwagu naxüxchicüna̱xã i churaragü rü naxnegü i dairuxũ̃ ixĩgüxũ̃! ¡Rü naxüxchicüna̱xã i norü poxeguxũ̃ i norü guxũ̃cüwawa! ¡Rü naxüxchicüna̱xã i wüxi ya toxṓõne nax ngẽmaãcü yima ĩane ya ípoxegunewa dauxũ̃ naxĩgüxũ̃ca̱x i ngẽma churaragü!

[3]¡Rü ngẽmawena rü nayaxu i wüxi i fierutachinü! ¡Rü yima ĩanechicüna̱xãpe̱xegu rü ñu̱xũchi cugüpe̱xearü ngãxũ̃gu naxū́ i ngẽma fierutachinü ñoma wüxi i naxtapü̱xrüxũ̃! Rü cuma rü ñoma ĩaneca̱x


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ícuyagoõchixũrüxũ tá cugü quixĩxẽxẽ. Rü guxũma i ngẽma rü Iraétanüxũca̲x rü wüxi i cua̲xruxũ tá nixĩ.

4¡Rü curü to̲xwecüwamaxã ínaca nax ngẽmaãcü cuyangéxũca̲x i ngẽma Iraéanecüã̲xgüarü chixexũgü! Rü ngẽxguma curü to̲xwecüwamaxã icucaxgu rü cugüétü tá cuyange i norü chixexũgü i ngẽma Iraéanecüã̲xgü.

5Rü 390 i ngunexũ tá nixĩ i curü to̲xwecüwamaxã icucaxũ. Rü ngẽma 390 i ngunexũ i nagu ngẽxma cucaxũ rü nachiga nixĩ ga guma 390 ga taunecü ga Iraéanecüã̲xgü pecadu nagu ügücü.

6Rü ngẽxguma marü cuyanguxẽẽgu i ngẽma ngunexũgü rü curü tügünecüwamaxã tá ícuca i 40 i ngunexũ. Rü ngẽmaãcü tá cugüétü cuyange i norü chixexũgü i ngẽma Yudáanecüã̲xgü. Rü ngẽma 40 i ngunexũ i nagu ngẽxma cucaxũ rü nachiga nixĩ ga guma 40 ga taunecügü ga Yudáanecüã̲xgü pecadu nagu ügücü.

7Rü ngẽmawena rü tá naxca̲x cudauegu ya Yerucharéũ ya norü uanügü nüxũ íchomaeguãchine. Rü curü numaxã tá yima ĩanexũ cuwe̲xgüchacüxü rü chauégagu tá poxcu namaxã cuxuegu.

8Rü dücax, cuxũ tá naxpanaxãmaxã china̲i̲x nax ngẽmaãcü tama nu ne cunaxũxũca̲x, ñu̲xmatáta yangu i ngẽma ngunexũ i nagu tá ngúxũ quingexũ.

9¡Rü tanayaxu i trigu, rü chebáda, rü quínua, rü abéna, rü ñu̲xũchi ábagü, rü lentéyagü! ¡Rü guxũma i ngẽma rü wüxigu tá cunaxõẽ i wüxi i naxpáũwa! Rü ñu̲xũchi ngẽmawa tá curü paũ cuxü. Rü ngẽma tá nixĩ i cungṍxũ i ngẽma 390 i ngunexũ i nagu curü to̲xwecüwamaxã icucaxũgu.

10-11Rü ngẽma ora i nagu cuxunetaxũgu tá cunango̲x i ngẽma cuwemü. Rü wüxichigü i ngunexũgu tá cunango̲x i 250 gramu i õna. Rü ngẽma dexá rü ngẽma ora i nagu cuxunetaxũgu tá cuyaxaxü. Rü wüxi i ngunexũgu tá cuyaxaxü i ngãxũ i litru i dexá.

12Rü ngẽma cuwemü rü paũ i chebádanaxca̲x tá nixĩ i duũxũxũwa iguxũ. Rü guxũ i duũxũgüpe̲xewa tá nixĩ i cuyaguxũ ==ñanagürü choxũ ga Cori ya Tupana.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[13]Rü ñu̱xũchi nüma ga Cori ya Tupana rü ñanagürüama choxũ̃: —Rü ngẽxgumarüxũ̃ tá nixĩ i Iraétanüxũ̃ i õna i ãũãchixũ̃ tá nango̱xgüxũ̃ nawa i ngẽma nachixũ̃anegü i nagu tá chanawoonexũ̃ = =ñanagürü choxũ̃.

[14]Rü choma rü chanangãxũ̃ rü ñacharügü nüxũ̃: —Natürü, Pa Corix, choma rü taguma nüxũ̃ chingo̱gü i ta̱xacü i ãũãchixũ̃, rü taguma chanango̱x i wüxi i naeũ̃ i nüechama yuxũ̃machi rüe̱xna aigü imaxgüxũ̃machi, rü bai nax ñuxgu nüxũ̃ chango̱xnetaxũ̃ i namachi i ãũãchixũ̃ = =ñachagürü nüxũ̃.

[15]Rü yexguma ga nüma rü choxũ̃ ñanagürü: —Name i ngẽma nüxũ̃ quixuxũ̃ rü ngẽmaca̱x cuxũ̃ chamu nax wocaũ̃wa cuyaguxũ̃ i curü paũ rü tama i duũ̃xũ̃xũ̃wa = =ñanagürü choxũ̃.

[16]Rü yemawena rü choxũ̃ ñanagürü: —Yerucharéũ̃arü ĩanewa rü tá chanatauxẽxẽ i õnagü. Rü ngẽma õna rü nügü tá nayaxíxra rü ngẽmaãcü tá ngechaũ̃ãcü nanango̱xgü i duũ̃xũ̃gü. Rü ngẽma dexá rü ngugügumarexũ̃ tá nixĩ, rü oegaãẽãcüma tá nayaxagü.

[17]Rü tá nataxu i dexá rü õna. Rü duũ̃xũ̃gü rü muũ̃ãcü tá nügü narüdaunü. Rü ngẽma norü pecadugügagu tá nituraetanü rü niyuetanü = =ñanagürü choxũ̃.

## Echequié 5

[1]Rü nüma ga Cori ya Tupana rü choxũ̃ ñanagürü: —Cuma, Pa Yatüx, ¡tüxũ̃ nayaxu ya wüxi ya cüxchi ya ñoma nowayarüxũ̃ texéchixe! ¡Rü cugü idüeru rü ñu̱xũchi cugü idüxchinagu! ¡Rü ngẽmawena rü nayaxu i wüxi ya yáruxũ̃, rü tomaepü̱xgu yatoye i ngẽma cuyae!

[2]Rü ngẽxguma marü yapugüãgu ya yima ĩane ya Yerucharéũ̃ ¡rü ngẽma tomaepü̱xtücumü i cuyaewa nayaxu i wüxitücumü, rü ĩanearü ngãxũ̃wa yagu! ¡Ngẽmawena rü nayaxu i ngẽma norü taxretücumü i cuyae! ¡Rü wüxi ya cüxchimaxã yima ĩanecüwagu yawíũ̃güchigü! ¡Rü ngẽma norü tomaepü̱xtücumü i cuyae rü buanecügu nawogü! Rü choma rü yimá ĩanecüã̱xgü i duũ̃xũ̃güweama tá chixũchigü namaxã i wüxi i tara i cho̱xme̱xgu tá chingexũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[3]¡Rü ngẽma nayáegüwa rü ñuxre i nayae nade rü ñu̱xũchi cuxchirupechinüwa yana̱i̱xgü!

[4]¡Ngẽmawena rü nade i ñuxre i cuyae rü üxüwa yawocu nax yaxaexũca̱x! Rü ngéma tá ínaxũxũ ya üxü i guxũ̃táma i Iraétanüxũ̃wa nguxũ̃ne = =ñanagürü.

[5]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü ta choxũ̃: —Dücax ya yima ĩane ya Yerucharéũ̃. Rü choma nixĩ ga chanataxẽẽxũ̃ natanüwa ya yima togü i nachixũ̃anecüa̱xarü ĩanegü.

[6]Natürü yema norü duũ̃xũ̃gü ya yima ĩane ya Yerucharéũ̃ rü chomaxã nanue rü tama naga naxĩnüechaũ̃ i chorü mugü rü ucu̱xẽgü. Rü guxũ̃nema ya yima togü i nachixũ̃anegüarü ĩanegü ya nüxna ngaicamanearü duũ̃xũ̃güarü yexera chixexũ̃gu namaxẽ i ngẽma Yerucharéũ̃cüa̱x rü tama naga naxĩnüe i ngẽma chorü mugü rü chorü ucu̱xẽgü.

[7]Rü ngẽmaca̱x i chomax ya Cori ya Tupana rü ñachagürü: “Pemax rü guxũ̃ i togü i duũ̃xũ̃gü i pexna ngaicamaxũ̃arü yexera tama ipexĩnüechaũ̃ rü tama naga pexĩnüe i ngẽma chorü mugü rü bai i ngẽma togü i nachixũ̃anegüarü mugü.

[8]Rü ngẽmaca̱x i choma ya Cori ya Tupana rü nüxũ̃ chixu rü ñachagürü: ‘Choma rü tá ta pemaxã chanu, Pa Yerucharéũ̃cüa̱xgüx, rü tá pexũ̃ chapoxcue napẹxewa i ngẽma togü i nachixũ̃anecüa̱xgü.

[9]Rü poraãcü tá pexũ̃ chapoxcue erü poraãcü nachixexüchi i ngẽma pexüxũ̃. Rü ngẽma poxcu i ñu̱xma tá pexca̱x íchanguxẽẽxũ̃ rü yema poxcu ga ũ̃pama namaxã pexũ̃ chapoxcuxũ̃arü yexera tá nixĩ. Rü ngẽmawena rü nataxutama i nangexgumaraxũ̃xũ̃ i poxcu.

[10]Curü duũ̃xũ̃gütanüwa, Pa Yerucharéũ̃x, rü tá nangẽxma i duũ̃xũ̃gü i nanegüxũ̃ tátama ngo̱xgüxũ̃, rü nanegü i nanatügüxũ̃ tátama ngo̱xgüxũ̃. Rü cuxũ̃ tá chapoxcu, Pa Yerucharéũ̃x, rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i maxẽxũ̃ i íyaxügüxũ̃ rü guxũ̃ i naanegu tá chanawoone.

[11]Rü choma nax Cori ya Tupana chixĩxũ̃ rü chauégagu poxcu pemaxã chaxuegu. Yerü ga pema rü penaxãũãchixẽxẽ ga guma chopata ya üünene


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

namaxã ga perü naxchicünaxãgü ga ãũãchixũ̃ rü pecümagü ga chixexũ̃. Rü ngẽmacax i choma rü tá pexũ̃ chadai. Rü taxũtáma pemaxã chixãũxãchi rü taxũtáma choxṹ pengechaxütümüxũgü.

[12]Rü wüxi i norü tomaepüxtücumü i curü duũ̃xũ̃gü rü daxaweanemaxã rü taiyamaxã tá cugu nayue, Pa Yerucharéũ̃x. Rü ngẽma to i tomaepüxtücumü rü cucüwagu tá norü uanügü nanadai. Rü ngẽma to i tomaepüxtücumü i íyaxügüxũ̃ rü guxũ̃ i naanegu tá chanawoone. Rü choma rü tá ngẽma duũ̃xũ̃güweama chixũchigü namaxã i wüxi i tara i choxmexgu tá chingexũ̃.

[13]Rü choma rü chorü numaxã tá chanapoxcue, rü ngẽxgumaxica tá nixĩ i charüngüxmüxũ̃. Rü nawena nax chorü numaxã ngẽma duũ̃xũ̃güxũ̃ chapoxcuxũ̃, rü tá nüxũ̃ nicuaxãchitanü nax choma ya Cori ya Tupana chixĩxũ̃ ga chorü numaxã namaxã chanaxueguxũ̃ ga yema poxcu.

[14]Rü chomax, Pa Yerucharéũ̃cüãxgü rü tá nagu chapogü ya yima perü ĩane. Rü ĩpata ya iwaxgünexica tá ngéma nayaxügü. Rü ngẽmaãcü tá guxũ̃ i togü i nachixũ̃anegüpexewa pexũ̃ chaxãneexẽxẽ. Rü guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü i ngéma chopetüxũ̃ tá nüxũ̃ nadaugü i ngẽma chixexũ̃ i pexũ̃ ngupetüxũ̃.

[15]Rü ngẽxguma chorü numaxã perü chixexũ̃gagu taxũ̃ i poxcumaxã pexũ̃ chapoxcuegu, rü guxũ̃ma i ngẽma togü i duũ̃xũ̃gü rü tá pemaxã naguxchigagü rü pexũ̃ nacugüe. Rü guxũ̃ma i ngẽma togü i nachixũ̃anegü i pexna ngaicamaxũ̃arü dauxcüraxũ̃ruxũ̃ tá pixĩgü. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ̃ chixuxũ̃ i ngẽma.

[16]Rü choma rü taxũ̃tama i taiya tá pexcax íchanguxẽxẽ rü ñoma naxnegü ya pexũ̃ daixũ̃nerüxũ̃ tá nixĩ. Rü ngẽma taiya rü tá poraãcü nitachigü rü tá pengebüe rü ngẽmagagu tá düxwa peyue.

[17]Rü aixcüma pexcax tá íchananguxẽxẽ i taiya rü daxaweane rü yu. Rü ngéma tá chanamugü i aigü i pexacügü tüxũ̃ ngõxcuxũ̃. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta ngéma tá chanamugü i perü uanügü nax daigu peyuexũ̃cax. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i chanaxunagüxũ̃ i ngẽma’ ” ==ñanagürü.

## Echequié 6


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

## Echequié ínanaxuaxũ i tupananetachicünaxãgü

1-2Rü nüma ga Cori ya Tupana rü ñanagürü choxũ: —¡Iraéanearü maxpűanexũguama nadawenü rü chauégagu poxcu namaxã naxuegu i ngẽma duũxũgü i ngéma maxẽxũ!

3Rü ñacurügü tá: “¡Iperüxĩnüe, Pa Duũxũgü i Iraéanearü Máxpüxanexũwa Maxẽxũ, i ñaa Cori ya Tupanaarü ore i pexcax ixĩxũ i pema i maxpűnegüwa maxẽxũ, rü ngüchitaerugüwa maxẽxũ, rü natügücutüwa maxẽxũ, rü doxonexũgüwa maxẽxũ! Rü ñanagürü: Choma rü tá pexcax íchanangugüxẽxẽ i perü uanügü nax pexũ nadaixũcax. Rü tá nagu chipogügü ya yima ĩpatagü ya maxpűnegüwa ngẽxmagüne ya nawa naxchicünaxãgüxũ picuaxüügüne.

4Rü íxraxũgu tá chanapoũgü i ngẽma nachicagü i nawa perü ãmaregü pigugüxũ rü perü pumaratexe i yixichixũ nawa pigugüxũ. Rü ngẽma curü duũxũgü i ngéma maxẽxũ rü tá chanadai napexegu i ngẽma tupananetachicünaxãgü.

5Rü naxũnegü i ngẽma Iraétanüxũ i yuexũ rü ngẽma naxchicünaxãgüpexewa tá chayawogü. Rü yimá naxchinaxãgü rü norü ãmarearü guruũgücüwagu tá chanawoone.

6Rü guxũma i ngẽma naane i nawa pemaxẽxũarü ĩanegü rü tá inayarüxo. Rü ngẽma perü tupananetagüarü ãmarearü guruũgü rü tá nagu nipogügü. Rü ngẽmaãcü i ngẽma ãmarearü guruũgü rü tá noxtacüma nayarüxo. Rü ngẽma perü tupananetachicünaxãgü rü íxraxũgu tá napoũgü. Rü ngẽma perü pumaraarü guruũgü rü tá niwaxgü. Rü guxũtáma i ngẽma pema pexügüxũ rü tá inayarüxo.

7Rü ngẽxguma nüxũ pedaugügu nax petanüwa nayuexũ i ngẽma muxũma i duũxũgü, rü ngẽxguma tá nixĩ i nüxũ picuaxãchitanüxũ nax aixcüma choma chixĩxũ ya perü Cori ya Tupana.

8Rü tá nangẽxma i ñuxre i petanüxũ i taxũtáma yuexũ. Natürü nümagü rü togü i nachixũanegügu tá nawoone.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[9]Rü ngẽma maxẽxũ i íyaxügüxũ rü ngẽma nachixũanegüwa tá choxna nacuạxãchie. Rü tá nüxna nacuạxãchie nax ñuxãcü ngúxũ nüxũ chingexẽxẽgüxũ nagagu nax choxna yaxĩgachixũ nax norü tupananetachicünạxãgüxũ yacuạxüũgüxũcạx. Nümagü rü nügütátama naxãnẽẽxẽẽgü nagagu ga yema chixexũ ga naxügüxũ rü yema nacümagü ga nagu namaxẽxũ.

[10]Rü ñụxũchi tá nüxũ nicuạxãchitanü nax aixcüma choma chixĩxũ ya Cori ya Tupana. Rü tá nüxũ nicuạxãchitanü nax tama natücạxma yixĩxũ i namaxã chanaxueguxũ ga yema poxcugü ga naxcạx íchanguxẽxẽxũ" = =ñanagürü.

[11]Rü yemawena ga nüma ga Cori ya Tupana rü choxũ ñanagürü: —¡Ẽcü curü ngechaũmaxã napéxmẹx rü cucutümaxã ipụxnecüxü! ¡Rü aixta naxü naxchạxwa i ngẽma Iraétanüxũarü taxũ i chixexũgü! Rü nümagü rü tá daigu rü taiyamaxã rü dạxaweanemaxã nayue.

[12]Rü ngẽma yáxũwa ngẽxmagüxũ rü dạxaweanemaxã tá nayue. Rü ngẽma ngaicamana ngẽxmagüxũ rü daigu tá nayue. Rü ngẽma maxẽxũ i íyaxügüxũ rü taiyamaxã tá nayue. Rü ngẽmaãcü tá chorü numaxã chanapoxcue i ngẽma duũxũgü.

[13]Rü ngẽxguma ngẽma maxẽxũ i duũxũgü nüxũ daugügu i ngẽma yuexũ i naxchicünạxãgüpẹxegu nuquegüxũ, rü ãmarearü guruũgücüwagu nuquegüxũ, rü guxũma i ngüchitaerugüxũgu nuquegüxũ, rü mạxpũnegügu nuquegüxũ, rü guxũma i nai i taetaxũtüũgu nuquegüxũ, rü guxũma i castaña i taetaxũtüũgu nuquegüxũ, rü ñụxũchi ngẽma nachicagü i norü naxchicünạxãgücạx pumaratẹxe íyagugüxũgu nuquegüxũ, rü ngẽxguma ngẽmaxũ nadaugügu i ngẽma duũxũgü i íyaxügüxũ rü tá nüxũ nicuạxãchitanü nax choma chixĩxũ ya Cori ya Tupana.

[14]Rü choma rü chorü numaxã tá chawexnagüchacüxü nax chanapoxcuexũcạx i ngẽma duũxũgü i íyaxügüxũ. Rü ngẽma nachixũane rü nachicagü i duũxũgü nawa ngẽxmagüxũ rü tá chianexũxũ chayanguxuchixẽxẽ. Rü chianexũ i súrwaama ngẽxmaxũwa tá ichanaxügü rü ñụxmata yima ĩane ya Ribá ya


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nórtewa ngẽxmanewa nangu. Rü ngẽxguma i ngẽma duũ̃xũ̃gü rü tá nüxũ̃ nicua̱xãchitanü nax choma chixĩxũ̃ ya Cori ya Tupana = =ñanagürü.

## Echequié 7

### Cori ya Tupana rü Iraétanüxũ̃maxã nüxũ̃ nixu nax marü yangaicaxũ̃ i norü poxcu

1-2Rü nüma ga Cori ya Tupana rü choxũ̃ ñanagürü: —Pa Yatüx, choma ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa nax changexmaxũ̃ rü Iraéanecüã̱xgüxũ̃ ñachagürü: “Marü nawa nangu i pechixũ̃anearü poxcu. Rü guxũ̃ma i ngẽma pechixũ̃anewa ngẽxmagüxũ̃ rü marü nawa nangu nax iyagúxũ̃.

3Rü marü nawa nangu i perü gu̱x, Pa Iraéanecüã̱x. Rü chorü numaxã tá pexũ̃ chapoxcu. Rü pexna tá naxca̱x chaca i ngẽma pecüma i chixexũ̃, rü tá pexũ̃ chapoxcu naxca̱x ga yema chixexũ̃gü ga pexügüxũ̃.

4Rü marü taxũtáma choxũ̃́ pengechaxũ̃tümüxũ̃gü. Rü ngẽma pecüma i chixexũ̃gagu tá pexũ̃ chapoxcu nax ngẽmaãcü penaxütanüxũ̃ca̱x ga yema chixexũ̃gü ga pexügüxũ̃. Rü pema rü ngẽmaãcü tá nüxũ̃ picua̱xãchitanü nax choma chixĩxũ̃ ya Cori ya Tupana” = =ñanagürü.

5-6Rü ñanagürü ta: —Choma ya Cori ya Tupana rü ñachagürü: “Dücax, Pa Duũ̃xũ̃güx, marü ningaica i ngẽma guxchaxũ̃gü i nügüwe ãgüxũ̃ i pexca̱x tá íngugüxũ̃. Rü marü ningaica i perü gu̱x.

7Pa Duũ̃xũ̃gü i Ñoma i Naanewa Maxẽxũ̃x, marü ningaica rü marü nawa nangu i ngẽma ngunexũ̃ i nagu tá penaxĩ̱xãchiãẽgüxũ̃. Rü marü nayagu̱x ga yema taãxẽ ga ma̱xpűnegüwa yexmaxũ̃, rü ñu̱xma rü muũ̃xicatama nangẽxma.

8Rü ñu̱xmatatama pegu chananguxẽxẽ i ngẽma chorü nu rü ngẽxgumaxica tá nixĩ i charüngüxmüxũ̃. Rü pexna tá naxca̱x chaca i ngẽma pecüma i chixexũ̃. Rü ñu̱xũchi tá pexũ̃ chapoxcue naxca̱x i guxũ̃ma i ngẽma chixexũ̃gü i nagu pemaxẽxũ̃.

9Rü marü taxũtáma choxũ̃́ pengechaxũ̃tümüxũ̃gü. Rü ngẽma pecüma i chixexũ̃gagu tá pexũ̃ chapoxcu nax ngẽmaãcü penaxütanüxũ̃ca̱x ga yema


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

chixexũgü ga pexügüxũ. Rü pema rü ngẽmaãcü tá nüxũ picuạxãchitanü nax choma ya Cori ya Tupana yixĩxũ nax pexũ chapoxcuexũ.

10Rü ñaa nixĩ i ngẽma ngunexũ, rü marü nawa nangu. Rü marü ínangu i ngẽma poxcu. Rü ngẽma chixexũ rü guxũwama i ñaa naanewa nangẽxma. Rü duũxũgü rü guxũwama nügü nicuạxüũgü.

11Rü paxa tá ínangu i pechixũanearü uanü i poraxũ rü daimaxã tá nanapoxcue i Yudáanearü duũxũgüarü chixexũ. Rü ngẽma duũxũgü i diẽruạ̃xgüxũ rü taxuxũtáma ínayaxü i norü duũxũgü rü bai i norü diẽrugü, rü bai ya napatagü ya mexẽchine. Rü ngẽmaãcü taxuxũtáma ínayaxü i tạxacü i mexũ.

12Marü nawa nangu i ngẽma ngunexũ, rü ínangu i ngẽma ora. Rü ngẽma taxetanüxũ rü taxucạxma tạxacücạx nataãxẽ, rü ngẽma naxcạx taxexũ rü taxucạxma tạxacücạx nangechaxũ. Erü chorü numaxã tá chanapoxcu i guxũma i ngẽma Iraétanüxũ i ñụxma nügü icuạxüũgüxũ.

13Rü yíxema tümaarü naanemaxã taxexe rü ngẽxguma tamaxũgu rü marü taxucürüwama tümaarü naanecạx tataxe. Rü taxucürüwa wena tanayaxu i ngẽma tümaarü naane i namaxã tataxexũ. Rü ngẽma duũxũgü i chixexũgu maxẽxũ rü taxucürüwa norü maxũna nadaugü, rü tá nayue.

14Rü nayacuegü tá ya cornéta nax daiwa naxĩxũcạx, rü guxũtáma nügü nimexẽẽgü, natürü taxuxũtáma daiwa naxũ. Rü chorü numaxã tá chapoxcue i guxũma i ngẽma Iraétanüxũ.

15Rü yima ĩanearü düxétüwa rü dai nangẽxma, rü aixepewa rü dạxaweanegü rü taiya nangẽxma. Rü yíxema naanewa ngẽxmagüxe rü daigu tá tayue. Rü yíxema ĩanewa ngẽxmagüxe rü taiyamaxã rü dạxaweanemaxã tá tayue.

16Rü woo togü rü máxpüxanexũwa nabuxmügu ñoma muxtucugü i baixãchiexũrüxũ, natürü guxãtáma tümaarü pecadugagu tayueama.

17Rü guxãtáma taturaechacüxü, rü tümaarü muũmaxã tá tiyoyoáp̱üxügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

18Rü guxãtáma tümachiru i techaraxũgu ticu̱xgü erü ngechaũwa tangexmagü. Rü guxũwatáma tidu̱xruxünegü rü ãnemaxã tanadeãchichametügü. Rü guxãtáma tügü tidüxpü̱xüerugü.

19Rü ngẽma ngunexũ i Cori ya Tupana nagu napoxcuexũgu i duũxũgü rü taxuwatáma nüxű̃ name i ngẽma norü úirugü rü norü diẽrugü. Rü ngẽma duũxũgü rü ñoma guxchirerüxũ ĩanearü namagügu tá tüxũ nawogü ya norü diẽru rü norü úirugü. Erü nataxutama i õna rü ngẽmaca̱x taxuwatáma nüxű̃ name i ngẽma norü úirugü rü norü diẽrugü nax tümamaxã nachibüexũca̱x rü norü taiya tümamaxã yañaxẽẽgüxũca̱x. Rü ngẽmaãcü tá namaxã nangupetü i ngẽma duũxũgü erü ngẽma úirugagu nixĩ ga chixexũ naxügüxũ.

20Rü nümagü rü norü nga̱xãẽruũgümaxã nügü nicua̱xüũgü rü yemawa nixĩ ga naxügüãxũ ga norü tupananetachicüna̱xãgü ga poraãcü ichixexũ. Rü ngẽmaca̱x i choma rü tá guxchirexũ chayanguxuchixẽxẽ i ngẽma norü nga̱xãẽruũgü.

21Rü natanüwa tá chanamugü i to i nachixũanecüa̱xgü nax nüxű̃ nadeaxũca̱x i norü ngẽmaxũgü. Rü ngẽmaãcü tá natanüwa naxĩxũca̱x i ngẽma duũxũgü i guxũ i naanewa yexeraãcü naxchi naxaiexũ nax nüxna yapuxũãxũca̱x i norü nga̱xãẽruũgü rü ñoma ãũãchixũrüxũ namaxã yaxĩgüxũca̱x.

22Choma rü tá nüxna chixũgachi i ñaa nachixũane, rü tá chanangexrü nax chixexũmaxã yapaxẽẽgüãxũ ya yima chopata ga taxũne ga chorü meruxũ ixĩxũne. Rü tá ínangugü i ngíxta̱xagüxũ rü tá nanaxãũãchixẽxẽ ya yima chopata.

### Tupana rü Yerucharéũcüa̱xgüna naca norü chixexũca̱x

23Rü cumax, Pa Echequiéx ¡rü wüxi ya cadéna ínamexẽxẽ naxca̱x i chorü duũxũgü i Yerucharéũcüa̱xgü! Erü tá chanapoxcue naxca̱x nax poraãcü namáetagüxũ. Rü yima norü ĩane ya Yerucharéũ rü poraãcü máetamaxã nanapá.

24Rü choma rü tá ngéma chanamugü i togü i nachixũanecüa̱xgü i duũxũgü i chixecümaxũ nax ngẽmamaxã yayoraáxũca̱x ya napatagü i ngẽma Yerucharéũcüa̱xgü. Rü ngẽmaãcü tá chayanaxoxẽxẽ nax nügü yacua̱xüũgüxũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

i ngẽma yatügü i muarü ngẽmaxũ̱xgüxũ̃. Rü ngẽma nachicagü i nawa norü tupananetachicünaxãgüxũ̃ yacuaxüügüxũ̃, rü tá chanamu i ngẽma norü uanügü nax nagu napogüexũ̃cax.

25Rü nüma i Yerucharéũ̃cüxgü rü poraãcü tá namuũ̃e. Rü ngẽmacax tá naxcax nadaugü nax norü uanügü namaxã irüngüxmüexũ̃. Natürü ngẽma norü uanügü rü taxũtáma naga naxĩnüe.

26Rü nügüwe tá naxãgü i ngẽma guxchaxũ̃gü i Yerucharéũ̃cüxgücax ínguxũ̃. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta i ngẽma chixexũ̃ i nachigagü rü tá nügüwe naxãgü. Rü tá naxcax nadaugü i wüxi i chorü orearü uruxũ̃ nax ngẽma namaxã nüxũ̃ ixuxũ̃cax nax taxacüchiga yixĩxũ̃ i ngẽma ngupetüxũ̃. Natürü i ngẽma rü tá natücaxmamare nixĩ. Rü nataxutama i chacherdótegü i nangúexẽxẽxũ̃ rü bai i yaxguãxgü i tayaxucuxẽgüxũ̃.

27Rü nüma ya Yudáanecüãxarü ãẽxgacü rü ñoma nayutanüxũ̃rüxũ̃ tá ngechaũ̃ nüxũ̃́ nangux. Rü ngẽma ãẽxgacü nane i duũ̃xũ̃gümaxã icuáxũ̃ rü tá ta ngechaũ̃ nüxũ̃́ nangu. Rü nüma i Yerucharéũ̃cüãx i duũ̃xũ̃gü rü norü muũ̃maxã tá niduxrue. Rü ngẽma nax tama mea namücügümaxã inacuaxgüxũ̃ãcü tátama namaxã ichacuax. Rü ngẽmatama poxcu i namücügümaxã naxuegugüxũ̃ãcü tátama chanapoxcue. Rü ngẽmaãcü tá nixĩ i nüxũ̃ nacuaxgüxũ̃ nax choma rü Cori ya Tupana nax chixĩxũ̃” ==ñachagürü.

## Echequié 8

### Cori ya Tupana rü Echequiéxũ̃ nanawẽx ga yema chixexũ̃ ga Yerucharéũ̃wa naxügüxũ̃

1Rü guma norü 6 ga taunecüarü 6 ga tauemacüarü 5 ga ngunexũ̃gu rü choma rü chopatawa charüto namaxã ga Yudáanearü ãẽxgacügü. Rü ngürüãchi Cori ya Tupana choxũ̃ ningogü.

2Rü nüxũ̃ chadau ga wüxi ga nayatüxũ̃raũ̃xũ̃. Rü yema naayetüũ̃waama rü ñoma wüxi ga üxüemarüxũ̃ nixĩ. Rü yema naayearü daxũwaama rü niyaura ñoma wüxi ga bróũche i baixẽẽxũ̃rüxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[3]Rü yema yatü rü niwexechichacüxü rü chauyaegu niyauxãchi. Rü nüma ga Tupanaãxẽ rü nayachu̱xüxãchixẽxẽ ga chauãxẽ. Rü Tupana rü yema chorü ngo̱xetüwa Yerucharéũ̃wa nanaga ga chauãxẽ. Rü guma ĩanearü ĩã̱x ga aixepewaama yexmaxũ̃gu nayamu. Rü yema ĩã̱x rü guma ĩanearü nórtewaama naxü. Rü yéma nixĩ ga nayexmaxũ̃ ga yema tupananetachicüna̱xã ga poraãcü Tupanaxũ̃ nuxẽẽxũ̃.

[4]Rü yéma nüxũ̃ chadau ga Cori ya Iraétanüxũ̃arü Tupanaarü üüne, yema ínadoxonexũ̃wa chorü ngo̱xetüwa nüxũ̃ chada̱u̱xgurüxũ̃.

[5]Rü yexguma ga nüma ga Tupana rü choxũ̃ ñanagürü: —¡Ñu̱xma rü nórteguama nadawenü! ==ñanagürü choxũ̃. Rü yexguma ga choma rü nórteguama chadawenü, rü yema ixücuxũ̃wa ga ãmarearü guruũ̃arü ĩã̱xũ̃tawa nüxũ̃ chadau ga yema tupananetachicüna̱xã ga Cori ya Tupanaxũ̃ nuxẽẽxũ̃.

[6]Rü ñu̱xũchi choxũ̃ ñanagürü: —¿Marü nüxũ̃ cudauxũ̃ i ngẽma chixexũ̃ i Iraétanüxũ̃ ügüxũ̃? Rü yemamaxã nixĩ ga nüxna choxũ̃ yaxũgachixẽẽgüxũ̃ ga guma chopata ga üünene. Rü ñu̱xma rü tá nüxũ̃ cudau i to i yexeraxũ̃ ichixexüchixũ̃ ==ñanagürü choxũ̃.

[7]Rü ñu̱xũchi guma Tupanapatã̱xtüarü ĩã̱xwa choxũ̃ naga. Rü yema norü poxeguxũ̃tápũ̱xwa nüxũ̃ chadau ga wüxi ga boxmaxetüxũ̃.

[8]Yexguma rü choxũ̃ ñanagürü: —¡Nüxũ̃ nataneta i ngẽma boxmaxetüxũ̃ i naxtapũ̱xwa ngẽxmaxũ̃! ==ñanagürü choxũ̃. Rü yexguma ga choma rü nüxũ̃ chataneta ga yema boxmaxetüxũ̃ rü namaxã ichayarüxũ ga wüxi ga ücuchica.

[9]Rü yexguma rü choxũ̃ ñanagürü: —¡Ngẽxma naxücu! Rü tá nüxũ̃ cudau i ngẽma chixexüchixũ̃gü i ngéma naxügüxũ̃ ==ñanagürü choxũ̃.

[10]Rü yexma chaxücu, rü guxũ̃ma ga yema naxtapũ̱xarü ma̱xwa nüxũ̃ chadau nax yexma naxüchicüna̱xãgüxũ̃ ga naguxũ̃raũ̃xũ̃ ga yema waixũ̃müanegu nügü itúgüxũ̃chicüna̱xãgü, rü ñu̱xũchi naeũ̃gü ga ãũ̃achixũ̃chicüna̱xãgü, rü naguxũ̃raũ̃xũ̃ ga Iraétanüxũ̃arü tupananetachicüna̱xãgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]Rü yéma nayexmagü ga 70 ga Iraétanüxũarü ãẽxgacügü. Rü yematanüwa nayexma ga Yaachanía ga Chapáũ nane. Rü guxũma ga yemagü rü yema tupananetachicünaxãgüxũ nicuaxüũgü. Rü wüxichigü ga yema ãẽxgacügü rü naxmexwa nanange ga wüxi ga pumaratexearü guruxũ. Rü yema pumaratexearü guruũwa ínaxũxũ ga wüxi ga caixemaxũ ga pamüemaxũ ga yixixũ.

[12]Rü yexguma ga nüma ya Tupana rü choxna naca rü ñanagürü choxũ: —¿Nüxũ cudauxũ i ngẽma Iraétanüxũarü ãẽxgacügü cúãcü norü tupananetachicünaxãgüpexegu ixügüxũ? Rü wüxichigü i ngẽma ãẽxgacügü rü ngéma ẽanexũwa noxrütama tupananetachicünaxãxũ nicuaxüũgü. Rü nümagü rü nagu naxĩnüegu nax choma rü marü nüxna chixũgachixũ i ngẽma nachixũane, rü ngẽmacax marü tama nüxũ chadauxũ i ngẽma inaxügüxũ ==ñanagürü choxũ.

[13]Rü yemawena rü ñanagürü choxũ: —Rü tá nüxũ cudau i to i yexeraxũ chixexũ inaxügüxũ ==ñanagürü choxũ.

[14]Rü ñuxũchi nawa choxũ naga ga yema ĩãx ga nórtewaama üxũ ga Cori ya Tupanapata ga taxũnecax nawa ixücuxũ. Rü yéma narütogü ga ñuxre ga ngexũgü ga poraãcü auxexũ naxcax ga norü tupananeta ga Tamú.

[15]Rü yemawena ga nüma ga Tupana rü choxna naca rü ñanagürü choxũ: —¿Rü nüxũ cudauxũ i ñaa? Rü tá nüxũ cudau i to i yexeraxũ chixexũ inaxügüxũ ==ñanagürü choxũ.

[16]Rü ñuxũchi Tupanapata ga taxũneãxtü ga aixepewaama yexmaxũwa choxũ naga ga Tupanapatacax ixücuxũwa. Rü yema ãmarearü guruũpexewa nüxũ chadau ga 25 ga yatügü ga Tupanapata ga taxũnena ãcaxwexgüxũ ga ésteguama caxápüxügüxũ. Rü waixũmüanegu nangücuchitanü rü üaxcüxũ nicuaxüũgü.

[17]Rü yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü choxna naca rü ñanagürü choxũ: —¿Nüxũ cudauxũ i ngẽma chixexũ i ngẽma Yudátanüxũ ügüxũ? Natürü naétü rü máetamaxã nayapaxẽxẽ i ñaa nachixũane. Rü guxũ i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngunexũgu choxũ nanuxẽẽgüecha. Rü ngẽma norü ãũãchixũ i naxügüxũ rü düxwa choxmaraũwa nanguema.

18Rü ngẽmacax i choma rü chorü numaxã tá chanapoxcue. Rü taxũtáma namaxã chixãũxãchi. Rü woo aita chauxcax naxüegu rü taxũtáma nüxũ chaxĩnü ==ñanagürü choxũ.

## Echequié 9

### Tupana rü Echequiéxũ nanawẹx nax ñuxãcü tá napoxcuãxũ ya Yerucharéũcüãxgü

1Rü yemawena nüxũ chaxĩnü ga wüxi ga naga ga tagaxũ ga choxmaxchixẽwa ñaxũ: —Marü ínangugü i ngẽma tá naxcax íyaxüãchixũ ya yima ĩane nax nagu napogüexũcax. Rü wüxichigü i ngẽma uanügüarü churaragü rü naxmẹxgu nayange ya naxne ya namaxã tá nadaiane ya yima ĩanearü duũxũgü ==ñaxũ.

2Rü ñuxũchi nüxũ chadau ga 6 ga yatügü ga guma ĩanegu chocuxũ nawa ga yema norü ĩãx ga dauxchitawaama üxũ ga nórtewa. Rü wüxichigü ga yema yatügü rü nayange ga wüxi ga naxne ga maxeruxũ. Rü yemaarü ngãxũtanügu nixũchigü ga wüxi ga yatü ga línuchimaxã ãxchiruxũ. Rü norü goyexũwa nayangaxcuchiweũ ga norü ümatüruxũ. Rü yema yatügü rü Tupanapataaxtügu nachocu, rü yema ãmarearü guruxũ ga bróũchenaxcaxũtawa nayachaxãchitanü.

3Rü Tupanaarü üüne rü nüxna nayachüxüxãchi ga yema taxre ga ixãxpẹxatüxũ ga noxri norü ngãxũwa nayexmaxũ, rü Tupanapata ga taxũnearü ĩãxwaama naxĩ. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü naxcax naca ga yema yatü ga línuchimaxã ãxchiruxũ ga norü goyexũgu ümatüruxũ ingexũ.

4Rü ñanagürü nüxũ: —¡Ẽcü, nagu ixũãgüchigü ya daa ĩane ya Yerucharéũ rü yaxüégacatü i guxũma i ngẽma duũxũgü i ñaa ĩanearü chixexũgagu ngechaũgüxũ rü ngúxũ ingegüxũ! ==ñanagürü.

5Rü yemawena nüxũ chaxĩnü ga Cori ya Tupana nax yema togü ga yatügüxũ ñaxũ: —¡Rü ngẽma yatüwe pixĩxũtanü nawa ya daa ĩane! Rü guxũma i ngẽma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

duũxũgü i ngeégacatüxũ ¡rü penadai! ¡Rü tauxũtáma nüxũ pengechaxũ rü bai tá i pexṹ nax nangechaũtümüxũgüxũ!

6¡Rü chopata ya taxũnewa tá ipenaxügü nax penadaixũ rü guxũtáma pedai rü yaxguãxgü, rü ngextüxüxũgü, rü paxũgü, rü buxũgü, rü ngexũgü! ¡Natürü taxũtáma nüxũ pedau i ngẽma ãégacatüxũ! ==ñanagürü. Rü yemaacü inanaxügüe nax nadaiaxũ ga yema ãẽxgacügü ga yaxguãxgü ga Iraétanüxũmaxã icuãxgüxũ.

7Rü yemawena rü nüma ga Cori ya Tupana rü yema yatügüxũ namu rü ñanagürü nüxũ: —¡Chopata ya taxũnewa pexĩ rü penaxãũãchixẽxẽ! ¡Rü yuexũmaxã penapaxẽxẽ i naãxtü! ==ñanagürü. Rü nüma ga yema yatügü rü ínachoxũ rü inanaxügüe ga nax nadaiaxũ ga yema ĩanecüãx ga duũxũgü.

8Rü yema ínaxügüyane rü chaxicatama íchayaxü. Rü yexguma ga choma rü ñaxtüanegu chanangücuchi rü poraãcü changechaũãcüma aita chaxü rü ñachagürü: —Pa Corix, rü ñũxma nax yima ĩane ya Yerucharéũcüãxgümaxã nax cunuxũ ¿rü tá cunadãixũ i ngẽma noxretama i Iraétanüxũ i ngéma yaxügüxũ? ==ñachagürü.

9Rü nüma ga Cori ya Tupana rü choxũ nangãxũga rü ñanagürü: —Ngẽma Iraéanecüãxgüarü pecadu rü ngẽma Yudáanecüãxgüarü pecadu rü nataxüchi. Rü ngẽma nachixũane rü máetagüxũmaxã nanapá. Rü yima ĩane ya Yerucharéũwa rü norü duũxũgü rü chixeãcü nügümaxã inacuãxgü. Rü nüma nagu naxĩnüegu rü marü nüxna chixũ i ngẽma nachixũane, rü ngẽmacãx tama nüxũ chadau i ngẽma naxügüxũ.

10Natürü taxũtáma choxṹ nangechaũtümüxũ i ngẽma duũxũgü, rü nüxna tá chaca naxcãx ga yema chixri nax namaxẽxũ ==ñanagürü.

11Rü yexguma ga yema yatü ga línuchimaxã ãxchiruxũ ga norü goyexũwa ümatüruxũ ingacuchiweũxũ rü wenaxarü nataegu rü ñanagürü: —Marü chayanguxẽxẽ i ngẽma choxũ cumuxũ ==ñanagürü.

## Echequié 10

### Cori ya Tupanaarü üüne rü Tupanapata ga taxũnena nixũgachi


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Yemawena rü yema querubíũgüétüwa yexmaxũ ga naanetüweétüwa nüxũ chadau ga wüxi ga tạxacü ga natochicaxũraũxũ ga nuta ga ngạxãẽruxũ ya chafírunaxcạx ixĩxũ.

[2]Rü nüma ga Cori ya Tupana rü yema yatü ga línuchimaxã ãxchiruxũxũ ñanagürü: —¡Ngẽma querubíũtüxũwa ngẽxmagüxũ i caruchicuarü ngãxũtanügu naxücu, rü ñuxre ya ǻxwe nayaxu i ngẽma querubíũgütanüwa rü ñụxũchi yimá ĩanegu nawogü! ==ñanagürü. Rü nüxũ chadau ga yema yatü nax yexma naxücuxũ.

[3]Rü yexguma yexma naxücugu ga yema yatü rü yema querubíũgü rü guma Tupanapata ga taxũnearü súrwaama nayexmagü. Rü wüxi ga caixanexũmaxã nayapa ga yema Tupanapataạ̃xtü ga aixepewaama yexmaxũ.

[4]Rü yexguma ga yema Tupanaarü üüne rü yema querubíũgüétüwa nayachụ̃xüxãchi rü guma Tupanapata ga taxũnecạx íxücuxũwaama naxũ. Rü yema caixanexũmaxã nayapa ga guma Tupanapata. Rü yema naạ̃xtü ga guma Tupanapata ga taxũne rü Cori ya Tupanaarü üünemaxã nangóone.

[5]Rü yema nagapẹxatügü ga yema querubíũgü rü natagaxüchi, rü nüxũ taxĩnü ñụxmata yema Tupanapataạ̃xtü ga düxétüwaama yexmaxũwa nanguga. Rü ñoma Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü idexagurüxũ nixĩ.

[6]Rü yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü yema yatü ga línuchimaxã ãxchiruxũxũ namu nax yema querubíũgüarü ngãxũtanüwa yexmagüxũ ga caruchicugüarü ngãxũwa nayạ̃ụxãxũcạx ga üxü. Rü yexguma ga yema yatü rü yéma naxũ rü wüxi ga yema caruchicuxũtagu nayachi.

[7-8]Rü naxpẹxatügütüũwa ga yema querubíũgü rü nüxũ chadau ga wüxi ga naxmẹx ga naduũxũmẹxẽraxũne. Rü wüxi ga yema querubíũgü rü naxmẹxmaxã nanayaxu ga ñuxre ga guma üxü rü ñụxũchi yema yatü ga línuchimaxã ãxchiruxũmẹxẽgu nanana. Rü nüma ga yema yatü rü nanade rü ínixũ.

[9]Rü yema querubíũgütüxũwa nüxũ chadau ga ãgümücü ga ibochicuxũ. Rü wüxichigü ga yema ibochicuxũ rü wüxichigü ga yema querubíũgütüxũwa


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

niyexmachigü. Rü yema ibochicuxũ rü ñoma nuta ga topáchiurüxũ niyauratanücüxü.

10Rü yema ãgümücü ga ibochicuxũ rü nawüxigumare. Rü wüxichigü ga yema ibochicuxũ rü ñoma to ga bochicuxũ naxũmawa ixücuchixũrüxũ nixĩgü.

11Rü yema ibochicuxũ rü nüxṹ natauxcha nax guxũcüwawa naxĩxũ, natürü tama nügüweama naxĩ. Rü yema querubíũgü ixĩxũ̃wa rü yema ibochicuxũ rü nawe narüxĩ, natürü tama nügüweama naxĩ.

12Rü wüxichigü ga yema querubíũgü rü guxũ̃wama naxũ̃newa, rü naxca̱xwe̱xwa, rü naxme̱xgüwa rü naxpe̱xatügüwa nixãxetügü. Rü yexgumarüxũ ta nixĩ ga yema ãgümücü ga ibochicuxũ.

13Rü ñu̱xũchi chomatama nüxũ chaxĩnü ga yema ibochicuxũ rü “Ibochicuxũgu”, nanaxüéga.

14Rü wüxichigü ga yema querubíũgü rü naxãgümücüchiwe: rü yema norü wüxi rü nanawoca i yatüxũchiweraxũ, rü yema norü taxre rü nanaduũxũchiweraxũ, rü yema norü tomaepü̱x rü nanaleóũchiweraxũ, rü yema norü ãgümücü rü nanaxĩyüchiweraxũ.

15Rü yematama querubíũgü nixĩ ga choma natü ga Quebáxpechinüwa nüxũ chadauxũ.

16Rü yexguma naxĩa̱xãchitanügu ga yema querubíũgü rü yema ibochicuxũ rü ta naxĩa̱xãchitanü. Rü yexguma naxpe̱xatügümaxã yachü̱xüxãchitanügu ga yema querubíũgü, rü yema ibochicuxũ rü ta wüxigu namaxã nayachü̱xüxãchitanü.

17Rü yexguma íyachaxãchitanügu ga yema querubíũgü, rü yema ibochicuxũ rü ta ínayachaxãchigü. Rü yexguma yachü̱xüxãchitanügu ga yema querubíũgü, rü yema ibochicuxũ rü ta wüxigu namaxã nayachü̱xüxãchitanü, yerü yema ibochicuxũ rü yema querubíũgüarü maxũ nüxṹ nayexma.

18Rü yexguma yema Cori ya Tupanaarü üüne rü guma Tupanapata ga taxũneétüna nayachü̱xüxãchi. Rü yema querubíũgüétügu nayachü̱xüxü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

19Rü yema querubíũgü rü niwexechipe̲xatügü rü nayachu̲xüxãchitanü ga waixũmüanewa. Rü choma rü nüxũ chadau nax yema ibochicuxũmaxã wüxigu yachu̲xüxãchitanüxũ, rü guma Tupanapata ga taxũnearü ĩã̲x ga éstewaama yexmaxũwa yachaxãchitanüxũ. Rü yema Iraétanüxũarü Tupanaarü üüne rü naétügu nayachu̲xüxü.

20Rü yemagütama querubíũgü nixĩ ga Iraétanüxũarü Tupanatüxũwa nüxũ chadauxũ ga natü ga Quebáxwa. Rü yexguma nüxũ chicua̲xãchi nax yemagütama yaxĩgüxũ.

21Rü wüxichigü ga yema querubíũgü rü naxãgümücüchiwe rü naxãgümücüpe̲xatü. Rü guma naxpexatügütüũwa rü nanayatümexẽgüraxũ.

22Rü yexguma natü ga Quebáxwa nüxũ chada̲u̲xgurüxũtama nixĩ ga nachiwegü ga yema querubíũgü. Rü wüxichigü rü nügüpe̲xewaama naxĩ.

## Echequié 11

### Yerucharéũcüã̲x i duũxũgüarü poxcu

1Rü nüma ga Tupanaãxẽ ya Üünecü rü choxũ nayachu̲xüxãchixẽxẽ rü Tupanapata ya taxũnearü ĩã̲x ya éstewaama üxũwa choxũ naga ga Yerucharéũwa. Rü yema ĩã̲xwa nayexmagü ga 24 ga yatügü. Rü yematanüwa nüxũ chacuáxũ nixĩ ga Yaachanía ga Achúx nane rü Peratía ga Benaía nane. Rü nümagü rü Yerucharéũcüã̲xarü ãẽxgacügü nixĩgü.

2Rü yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü choxũ ñanagürü: —Pa Yatüx, ñaagü nixĩ i ngẽma yatügü i máetagu rüxĩnüexũ rü chixexũmaxã duũxũgüxũ ixucu̲xẽgüxũ i daa ĩanewa.

3-4Rü nümagü ga yema yatügü rü ñanagürügü: “Tama name nax paxa wena namexẽẽãxũ ya Yerucharéũarü ĩpatagü. Rü ñoma buetare i namachi nawa ngẽxmaxũrüxũ nixĩ ya daa ĩane nax mea ípoxexũgüxũ. Rü yíxema rü ñoma namachirüxũ tixĩgü nax mea tüxũ ínapoxũxũ ya daa ĩane”, ñanagürügü. ¡Rü ngẽmaca̲x chauégagu namaxã idexa! = =ñanagürü ga Tupana.

5Rü yexguma ga yema Cori ya Tupanaãxẽ ya Üünecü rü chowa nangu rü choxũ namu nax nüxũ chixuxũca̲x i ñaa ore i ñaxũ: —Nüma ya Cori ya


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tupana rü ñanagürü: “Ngẽma nixĩ i pema nagu perüxĩnüexũ̃, Pa Iraétanüxũ̃x. Choma rü nüxũ̃ chacua̱x i ngẽma perü ĩnügü.

6Pemax rü muxẽma tüxũ̃ pedai i daa ĩanewa, rü ñu̱xũchi yuexexũ̃negümaxã peyapagüxẽxẽ ya daa ĩanearü namagü.

7Rü ngẽmaca̱x i choma i Cori ya Tupana rü pexũ̃ ñachagürü: Yerucharéũ̃ rü ñoma wüxi ya buetarerüxũ̃ tá nixĩ, natürü ngẽma buetarearü namachi rü taxũtáma pema pixĩxgü, rü yíxema pema tüxũ̃ pedaixe tá tixĩgü. Rü choma rü tá pexũ̃ nawa íchamuxũ̃ ya Yerucharéũ̃.

8¿Ẽxna nüxũ̃ pemuũe i dai? Rü choma i Cori ya Tupana rü pemaxã nüxũ̃ chixu rü aixcüma tá dai pexca̱x íchanguxẽxẽ.

9Rü pexũ̃ tá íchamuxũ̃ i nua Yerucharéũ̃wa. Rü to i nachixũ̃anecüã̱xgüna tá pexũ̃ chamugü. Rü ngẽmaãcü tá perü chixexũ̃gagu pexũ̃ chapoxcu.

10Rü perü uanügü rü taramaxã tá pexũ̃ nadai. Rü ngẽma Iraéanearü üyeanewa tá nixĩ i perü chixexũ̃ca̱x pexna chacaxũ̃ nax pexũ̃ chapoxcuexũ̃ca̱x. Rü ngẽxguma tá nixĩ i nüxũ̃ picua̱xãchitanüxũ̃ nax choma chixĩxũ̃ ya Cori ya Tupana.

11Rü yima ĩane ya Yerucharéũ̃ rü taxũtáma ñoma buetarerüxũ̃ pexũ̃ ínapoxũ̃, rü pema rü taxũtáma ngẽma namachirüxũ̃ mexũ̃wa pengẽxmagü. Choma rü ngẽma Iraéanearü üyeanewa tá nixĩ i aixcüma perü chixexũ̃ca̱x pexna chacaxũ̃ nax pexũ̃ chapoxcuexũ̃ca̱x.

12Rü ngẽxguma tá nixĩ i nüxũ̃ picua̱xãchitanüxũ̃ nax choma chixĩxũ̃ ya Cori ya Tupana. Pema rü tama ngẽma chorü mugü nüxũ̃ ixuxũ̃ãcüma pemaxẽ, rü bai nagu pexĩxũ̃ ga yema chorü mugü. Natürü nagu pexĩ ga yema pexna ngaicamagüxũ̃ ga nachixũ̃anecüã̱xgü nagu maxẽxũ̃ ga chixexũ̃gü” ==ñanagürü ga Cori ya Tupana.

13Rü yexguma choma rü Cori ya Tupanaégagu namaxã íchidexayane, rü yuxũ̃ yexma nayangu ga Peratía ga Benaía nane. Rü yexguma ga choma rü ñatüanegu chanangücuchi. Rü tagaãcü aita chaxü rü ñachagürü nüxũ̃: —¡Pa


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Corix! ¿Ẽxna tá cunadai i ngẽma noxretama i Iraétanüxũ i íyaxügüxũ? ==ñachagürü nüxũ.

### Tupana rü Echequiémaxã nüxũ nixu nax wena táxarü nachixũanecax nanawoeguxẽxẽãxũ i Iraétanüxũ

14Rü nüma ga Cori ya Tupana rü wenaxarü chomaxã nidexa rü ñanagürü choxũ:

15—Ngẽma duũxũgü i Yerucharéũwa íyaxügüxũ rü nidexagü nachiga i ngẽma natanüxũ i Iraéanecüãxgü i to i nachixũanegu woonexũ rü ñanagürügü: “Ngẽma tatanüxũ i to i nachixũanewa gagüxũ rü Tupana ngẽxma nanawoone yerü poraãcü chixexũgu namaxẽ. Rü ñuxma i ngẽma norü naane rü tóxrü nixĩ erü Cori ya Tupana tüxna nanaxã”, ñanagürügü.

16Natürü i cumax, Pa Echequiéx, rü tá ngẽma Iraétanüxũ i to i nachixũanegüwa gagüxũmaxã nüxũ quixu i chorü ore i ñaxũ: “Woo ngẽma to i nachixũanegügu pexũ chawoone, natürü taxũtáma guxũgucax nixĩ. Erü ngẽma nachixũanegü i nagu pewoonexũwa rü chomatátama nixĩ i pemaxã changexmaxũ” ==ñachagürü.

17¡Rü ngẽxgumarüxũ ta namaxã nüxũ ixu i ñaa to i chorü ore i ñaxũ: —Ngẽma nachixũanegü ga nagu nawoonexũwa rü tá chananutaquexe rü wena tá nüxna chanaxã i ngẽma Iraéane nax noxrü yixĩxũcax!

18Rü nümagü rü nachixũanecax tá nawoegu rü tá nagu napogüe i guxũma i ngẽma naxchicünaxãgü ga ũpa nüxũ yacuaxüũgüxũ. Rü ngẽmaãcü tá nüxũ narüxoe ga yema nacümagü ga chixexũ ga nagu namaxẽxũ.

19Rü choma rü tá chanaxüchicüxü ya yima norü maxũne ya taixũne ñoma nutarüxũ. Rü nüxna tá chanaxã ya wüxi ya maxũne ya ngexwacaxũne rü ngexwacaxũxũ i naãxẽ tá nüxna chaxã.

20Rü ñuxũchi i nümagü rü tá naga naxĩnüe i chorü mugü rü tá nagu namaxẽ. Rü nümagü rü tá chorü duũxũgü nixĩgü, rü choma rü tá norü Tupana chixĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

21Natürü ya yíxema nagu maxẽamáxẽ i ngẽma nacüma i chixexũ̃ i naxchi chaxaixũ̃, rü choma rü tá ngẽmacax tüxna chaca. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i ngẽma ñachaxũ̃ ==ñanagürü.

### Cori ya Tupanaarü üüne rü Yerucharéũ̃na nixũgachi

22-23Rü yema querubíũ̃gü rü naxügü rü yema ibochicuxũ̃ rü nawe nayachüxüxãchitanü. Rü yema Tupanaarü üüne ga naétügu chüxüxũ̃ rü nüxna nixũgachi ga guma ĩane ga Yerucharéũ̃. Rü norü éstewaama yexmane ya maxpűneétüwa nayachaxãchi.

24Rü ñuxũchi ga yema Tupanaãxẽ ya Üünecü rü choxũ̃ niga rü Babiróniaanecax choxũ̃ nataeguxẽxẽ natanüwa ga yema chautanüxũ̃ ga yéma gagüxũ̃. Rü guxũ̃ma i ngẽma ñuxma nüxũ̃ chixuxũ̃ rü yema nixĩ ga Tupanaãxẽ ya Üünecü choxũ̃ nüxũ̃ dauxẽẽxũ̃ ga yexguma choxũ̃ nangoxetüxẽẽgu. Rü yemawena rü inayarütaxu ga yema nüxũ̃ chadauxũ̃.

25Rü ñuxũchi ga choma rü yema chautanüxũ̃ ga Babiróniaanewa gaguxũ̃maxã nüxũ̃ chixu ga guxũ̃ma ga yema Tupana choxũ̃ wéxũ̃.

## Echequié 12

### Echequié rü nanaxunagü nax to i nachixũ̃anewa tá nagagüxũ̃ ga Iraétanüxũ̃

1-2Nüma ga Cori ya Tupana rü choxũ̃ ñanagürü: —Cuma, Pa Yatüx, rü duũ̃xũ̃gü i tama chauga ĩnüexũ̃tanüwa cumaxũ̃. Nümagü rü naxãxetügü nax nüxũ̃ nadaugüxũ̃cax, natürü tama nüxũ̃ nadaugü, rü naxãchixẽgü nax nüxũ̃ naxĩnüexũ̃cax, natürü tama nüxũ̃ naxĩnüe, erü duũ̃xũ̃gü i tama chauga ĩnüexũ̃ nixĩgü.

3¡Rü ngẽmacax namexẽxẽ i ngẽma quingexchaũ̃xũ̃ ñoma to i nachicawa cuxũxũ̃rüxũ̃! ¡Rü ngunecütama rü guxũ̃ma i duũ̃xũ̃güpexewa ínaxũxũ i cupatawa rü to i nachicawa naxũ! Rü bexmana ngẽmawa tá nügü nicuaxãchitanü nax duũ̃xũ̃gü i tama chauga ĩnüechaũ̃xũ̃ nax yixĩgüxũ̃.

4¡Rü ngunecütama rü nade i curü ngẽmaxũ̃gü rü guxũ̃ma i duũ̃xũ̃güpexewa ínaxũxũ ñoma to i nachicawa cuxũxũ̃rüxũ̃! ¡Rü ñuxũchi yáuanecü rü ta guxũ̃ma i duũ̃xũ̃güpexewa ínaxũxũ ñoma to i nachicawa cuxũxũ̃rüxũ̃!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[5]Rü ngẽmawena rü guxũma i duũxũgüpe̲xewa tá cuyacapetü i ngẽma ĩanearü poxeguxũ. ¡Rü ñu̲xũchi ngẽmawa tá namaxã ínaxũxũ i curü ngẽmaxũgü!

[6]Rü ngẽxguma nachütagu rü tá cugüatügu cunanugü i curü ngẽmaxũgü. ¡Rü ñu̲xũchi guxũma i duũxũgüpe̲xewa namaxã ínaxũxũ! ¡Rü tá cugü quidüxchiwe nax ngẽmaãcü tama nüxũ cudauxũca̲x i ngẽma waixũmü! Rü guxũma i ngẽma cuxũ chamuxũ nax cunaxüxũca̲x rü wüxi i cua̲xruxũ tá nixĩ naxca̲x i ngẽma Iraétanüxũ i Yerucharéũwa ngẽxmagüxũ ==ñanagürü choxũ.

[7]Rü choma rü chanamexẽxẽ ga yema chorü yemaxũgü yema Cori ya Tupana chomaxã nüxũ yaxuxũãcü. Rü ngunecütama namaxã íchaxũxũ ñoma texé to i nachicawa ũxgurüxũ. Rü yexguma nayáuanegu rü chayacapetü ga yema norü poxeguxũtápu̲xwa. Rü yexguma nachütagu rü chaugüãtügu chananugü ga guxũma ga chorü yemaxũgü, rü ñu̲xũchi guxũma ga duũxũgüpe̲xewa yéma namaxã íchaxũxũ.

[8-9]Rü moxũãcü ẽxũwa rü Cori ya Tupana rü choxũ ñanagürü: —Ngẽma Iraétanüxũ i duũxũgü i tama chauga ĩnüechaũxũ rü tá cuxna nacagü nax ta̲xacü yixĩxũ ga yema cuxüxũ.

[10]¡Rü chauégagu namaxã nüxũ ixu nax ngẽma rü wüxi i cua̲xruxũ yixĩxũ naxca̲x i ngẽma Yerucharéũarü ãe̲xgacü, rü ñu̲xũchi guxũma i ngẽma Iraétanüxũ i ngéma maxẽxũ!

[11]¡Rü namaxã nüxũ ixu nax cuma rü wüxi i norü cua̲xruxũ quixĩxũ nax naxca̲x naxuãẽgüxũca̲x i ngẽma guxchaxũ i naxca̲x tá ínguxũ yema cuxca̲x ínguxũrüxũ! Erü norü uanügü rü to i nachixũanewa tá nanagagü i ngẽma duũxũgü.

[12]Rü ngẽma norü ãe̲xgacü rü ta nügüãtügu nananugü i norü ngẽmaxũgü. Rü ngẽxguma nachütagu rü ngẽma poxeguxũ icapetügüxũwa norü ngẽmaxũgümaxã tá ínaxũxũ. Rü nügü yadüxchiweãcü tá ngéma inayago nax ngẽmaãcü taxúxema nüxũ dauxũca̲x, rü ñu̲xũchi nüma rü tama nüxũ nadauxũca̲x i ngẽma waixũmü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

13Natürü i choma rü ngẽma ãẽxgacüétügu tá chanaña i chorü tarapa, rü ngẽmamaxã tá chayayaxu. Rü Cadéugüane i Babiróniawa tá chanaga. Rü ngẽmaãcü tagutáma wena nüxũ nadau i norü naane. Rü Babiróniagu tá nixĩ i nayuxũ.

14Rü guxũ i naanegu tá chanawoone i ngẽma norü dauruũgü i ínachomaegugüxũ nax ínapoxũgüãxũcax. Rü ngẽxgumarüxũ tá ta chanawoone i ngẽma togü i norü churaragü. Rü ngẽma choxmexgu chingexũ i taramaxã tá nawe change.

15Rü ngẽxguma marü to i nachixũanegügu chanawoonegu tá nixĩ i nüxũ yacuaxãchitanüxũ nax choma chixĩxũ ya Cori ya Tupana.

16Natürü tá íchayaxüxẽxẽ i ñuxre i Yerucharéũarü duũxũgü nax tama daigu nayuexũcax, rü tama taiyamaxã, rü tama daxaweanegümaxã nayuexũcax nax ngẽmaãcü ngẽma nachixũanegü i nawa nagagüxũwa nüxũ yacuaxãchiexũcax nax ngẽma norü chixexũgügagu yixĩxũ i napoxcuexũ rü ngẽmaãcü nüxũ nacuaxgüxũcax nax choma chixĩxũ ya Cori ya Tupana ==ñanagürü.

### Cori ya Tupana rü wena nanaxunagü i ngẽma poxcu i Iraétanüxũcax tá ínguxũ

17-18Rü nüma ga Cori ya Tupana rü wena chomaxã nidexa rü ñanagürü choxũ: —Cuma, Pa Yatüx, ¡rü muũmaxã quiduxrux ega ngẽxguma cuchibüxgu, rü baixãchiãẽmaxã rü muũmaxã naxaxe i curü dexá!

19¡Rü ñaa nachixũanecüãxmaxã, rü Yerucharéũcüãxmaxã, rü ñuxũchi guxũma i Iraétanüxũmaxã nüxũ ixu i ñaa ore i ñaxũ: “Cori ya Tupana rü ñanagürü: ‘Oegaãẽacüma tá penangõx i pewemü, rü muũãcüma tá peyaxaxü i perü dexá! Rü ñaa nachixũane rü tá inayarüxo rü tá nangeãcu nagagu i ngẽma máeta i naxügüxũ i norü duũxũgü.

20Rü guxũnema ya daa ĩanegü i nawa namaxẽne i ngẽma duũxũgü rü tá inayarüxogü. Rü ñaa nachixũane rü tá chianexũxũ nayanguxuchi. Rü ngẽxguma tá nixĩ i pemax rü nüxũ picuaxãchitanüxũ nax choma chixĩxũ ya Cori ya Tupana’ ” ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[21-22]Rü nüma ga Cori ya Tupana rü wena chomaxã nidexa rü ñanagürü: —¿Tạxacüchiga nixĩ i ngẽma Iraétanüxũarü dexa i nügümaxã ñagüxũ: “Nangupetü i ngunexũgü natürü yema nax nangọxetüxũ i Tupanaarü orearü uruxũ rü tama ningu”, ñagüxũ?

[23]¡Rü namaxã nüxũ ixu i ñaa ore i ñaxũ: “Cori ya Tupana rü ñanagürü: ‘Choma rü tá chayanaxoxẽxẽ i ngẽma dexa nax tama marü Iraéanewa nüxũ yaxugüxũcạx i ngẽma dexa’, ñanagürü! ¡Rü ñụxũchi namaxã nüxũ ixu nax marü yangaicaxũ i ngẽma ngunexũ i nagu tá yanguxũ i guxũma i ngẽma chorü orearü uruxũxũ naxcạx changọxetüxẽxẽxũ!

[24]Rü Iraétanüxũtanüwa rü marü nataxutama i ngọxetügü i doramare ixĩxũ, rü marü taxúetama nüxũ tixu i ngẽma tá ngupetüxũ i doramare ixĩxũ.

[25]Erü choma i Cori ya Tupana rü tá chidexa, rü ngẽma nüxũ chixuxũ rü paxatáma ningu. Rü pema, Pa Duũxũgü i Tama Chauga Ĩnuexũx, rü aixcüma tá nüxũ pedaugü. Choma rü tá chidexa, rü tá chayanguxẽxẽ i ngẽma nüxũ chixuxũ. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma” ==ñanagürü ya Cori ya Tupana.

[26-27]Rü yemawena ga Cori ya Tupana rü choxũ ñanagürü: —Ngẽma Iraétanüxũ rü nüxũ nixuchigagü nax ngẽma cuxũ chawéxũ rü taxũtáma paxa ningu.

[28]Rü ngẽmacạx namaxã nüxũ ixu i ñaa ore i ñaxũ: “Cori ya Tupana rü ñanagürü: ‘Rü ngẽma chorü ore i nüxũ chixuxũ rü paxatáma ningu, rü aixcüma ngẽma nüxũ chixuxũ rü ningu tá’. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma” ==ñanagürü ga Cori ya Tupana.

## Echequié 13

### Cori ya Tupana rü nanapoxcue ga yema idoratạxagüxũ ga orearü uruũgüneta

[1-3]Rü nüma ga Cori ya Tupana rü choxũ ñanagürü: —¡Chauégagu poxcu namaxã naxuegu i ngẽma Iraétanüxũarü orearü uruũgüneta i nügüãẽwa nayauxgüxũ i orexũ ixugüxũ! ¡Rü namaxã nüxũ ixu i ñaa ore i ñaxũ: “Nüxũ pexĩnüe i ñaa Cori ya Tupanaarü ore i ñaxũ: ‘Wüxi i ngechaũ nixĩ naxcạx i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngẽma orearü uruũgüneta i nüxũ ixuxũ i ore i nügüãẽwa nayauxgüxũ rü tama aixcüma choma naxca̱x chango̱xetüxẽxẽxũ nixĩ!

4Pa Iraétanüxũx, ngẽma perü orearü uruũgüneta rü ñoma ngowagü ya ĩpatagü ya iwa̱xgünearü nutagütanüwa maxẽxũrüxũ nixĩgü.

5Rü ngẽma orearü uruũgüneta rü taxuxũma naxügü nax Iraétanüxũxũ ínapoxũgüxũ i ngẽxguma nawa nanguxgu i ngẽma ngunexũ i nüxũ chaxunetaxũ nax naxca̱x íyaxüãchixũ i norü uanügü.

6Rü ngẽma norü ngo̱xetügü rü doramare nixĩ. Rü ngẽma nüxũ yaxugüxũ i tá ngupetüxũ rü doramare nixĩ. Rü nüxũ nixugüe nax choma namaxã nüxũ chixuxũ i ore natürü tama choma nixĩ i chayadexaxẽẽxũ. Rü nümagü rü ínananguxẽxẽ nax yanguxũca̱x i ngẽma ore i nüxũ yaxugüxũ.

7Rü pemax, Pa Orearü Uruũgünetax, rü ngẽma nüxũ pedaugüxũ rü doramare nixĩ. Rü ngẽma nüxũ pixugüxũ i tá ngupetüxũ rü tama aixcüma nixĩ. Rü nüxũ pixugü nax choma yixĩxũ i pexũ chamuxũ nax pidexagüxũ, natürü i choma rü taxuxũma pemaxã chixu'.

8Rü ngẽmaca̱x i choma i Cori ya Tupana rü ñachagürü pexũ: 'Rü ñu̱xma nax doraxũ pixugüxũ, rü ñu̱xũchi ngẽma nüxũ pidaugüxũ rü tama aixcüma nax yixĩxũ, rü ngẽmaca̱x i choma rü pemaxã chanu. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma'.

9Rü choma rü tá chanapoxcue i ngẽma orearü uruũgüneta i doramarexũ daugüxũ rü doramarexũ ixugüxũ. Rü nümagü rü taxũtáma Iraétanüxũarü ãẽxgacügütücumüwa naxügü. Rü taxũtáma ngẽma Iraétanüxũ nagu iwűgüxũ i poperagu tá niwügü. Rü ngẽxguma to i nachixũanewa nagagügu rü taxũtáma wena Iraéaneca̱x nawoegu. Rü ngẽxguma tá nixĩ i nüxũ picua̱xãchitanüxũ nax choma chixĩxũ ya Cori ya Tupana.

10Rü nümagü rü chorü duũxũgüxũ nawomüxẽẽgü, rü namaxã nüxũ nixugü nax guxũma mea ixũxũ. Natürü tama aixcüma ngẽmaãcü nixĩ. Rü nümagü rü ñoma wüxi i naxtapü̱x i chixri üxũ i yixcama calmaxã chauxetüxũrüxũ nixĩgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]Rü ngẽma cómüxũ̃maxã nachagüxũ̃ i ngẽma naxtapu̱x, rü namaxã nüxũ̃ ixu rü tá niwa̱x i ngẽma naxtapu̱x. Erü pucü ya tacü tá ínangu, rü gáuxũ̃ i ñoma nutapütagürüxũ̃ ixĩxũ̃ tá narüyi. Rü wüxi ya buanecü ya tacü ya íxãũxẽmacü tá ínangu, rü tá niwa̱x i ngẽma naxtapu̱x.

[12]Rü ngẽxguma yawa̱xgu i ngẽma naxtapu̱x rü duũ̃xũ̃gü rü tá nüxna nacagü, rü ñanagürügü tá: '¿Ta̱xacü namaxã nangupetü i ngẽma naxtapu̱x i meama calmaxã pechaxũ̃?' ñanagürügü tá.

[13]Rü ngẽmaca̱x i choma i Cori ya Tupana rü nüxũ̃ chixu rü chorü numaxã tá íchananguxẽxẽ i wüxi ya buanecü ya íxa̱ũ̱xẽmacü. Rü chorü numaxã tá tacü ya pucü íchananguxẽxẽ. Rü gáuxũ̃ i tapütaxũ̃ tá charüyi̱xẽxẽ nax ngẽmaãcü chorü numaxã chanaxoxẽxẽ i guxũ̃ma.

[14]Rü tá chayawa̱xẽxẽ i ngẽma naxtapu̱x i cómüxũ̃maxã pechaxũ̃. Rü ngẽxguma yawa̱xgu rü tá nango̱x ya yimá nutagü ya namaxã penaxügücü, rü pemax rü ngẽma naxtapu̱xtüũ̃gu tá peyue. Rü ngẽxguma tá nixĩ i nüxũ̃ picua̱xãchigüxũ̃ nax choma chixĩxũ̃ ya Cori ya Tupana.

[15]Rü ngẽma naxtapu̱xgu rü ñu̱xũchi guxũ̃ma i ngẽma cómüxũ̃maxã nachagüxũ̃gu tá chanaña i chorü nu. Rü ngẽxguma i duũ̃xũ̃gü rü ñanagürügü tá: 'Taxuxũ̃ma i naxtapu̱x ínayaxü, rü woo ngẽma cómüxũ̃maxã nachagüxũ̃ rü taxuxũ̃ma ínayaxü', ñanagürügü tá.

[16]Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta nixĩ i ngẽma Iraétanüxũ̃ i orearü uruũ̃gü i doramarexũ̃ daugüxũ̃ rü doramarexũ̃ ixugüxũ̃ rü Yerucharéũ̃cüa̱xgümaxã nüxũ̃ ixugüxũ̃ nax guxũ̃ma mea ixũxũ̃, natürü tama aixcüma ngẽmaãcü nixĩ. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ̃ chixuxũ̃ i ngẽma" = = ñanagürü.

### Cori ya Tupana rü nanapoxcue i ngẽma ngexũ̃gü i orearü uruũ̃güneta ixĩgüxũ̃

[17]Rü nüma ga Cori ya Tupana rü ñanagürü choxũ̃: —Rü ñu̱xma, Pa Yatüx, ¡natanüwa naxũ i ngẽma curü ĩanecüa̱x i ngexũ̃gü i chauégagu nüxũ̃ ixugüxũ̃ i ore i nügüxãẽwatama nayauxgüxũ̃ nax ta̱xacü tá ngupetüxũ̃!

[18]¡Rü namaxã nüxũ̃ ixu i chorü ore i ñaxũ̃: "Pa Ngexũ̃güx, wüxi i taxũ̃ i ngechaũ̃ nixĩ i pexca̱x nax duũ̃xũ̃güxũ̃tawa pixĩẽtanüxũ̃ nax namaxã


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

petaxexũcax i ngẽma ngaxcupüxmexẽxũ rü ngaxcueruxũgü i pema pexüxũ rü nüxũ pixuxũ nax pora nawa ngẽxmaxũ! Rü ngẽmaãcü penawomüxẽxẽ i chorü duũxũgü nax pexṹ nangẽxmaxũcax nax taxacümaxã pechibüexũcax.

19Pemax rü ñuxretama i chebádacax, rü ñuxretama i paũcax nixĩ i choxũ pechixechigaxẽẽxũ napexewa i chorü duũxũgü. Rü yu namaxã pexuegu i ngẽma duũxũgü i mexũ ügüxũ, rü penamaxẽxẽ i ngẽma duũxũgü i chixexũ ügüxũ. Rü ngẽmaãcü penawomüxẽxẽ i chorü duũxũgü i naga ĩnüexũ i ngẽma perü doragü.

20Rü ngẽmacax i choma i Cori ya Tupana rü ñachagürü: ‘Choma rü namaxã charüxuanü i ngẽma ngaxcupüxmexẽxũ rü ngaxcueruxũgü i pema ípexüxũxũ rü nüxũ pixuxũ pora nawa ngẽxmaxũ. Rü ngẽmamaxã nixĩ i ípenayauxũxũ i duũxũgü ñoma werigü íyauxũxũrüxũ. Natürü i choma rü tá pexmexwa íchananguxũxẽxẽ i ngẽma duũxũgü nax tama pema namaxã ipecuáxũcax.

21Rü choma rü aixcüma pexmexwa tá íchananguxũxẽxẽ i chorü duũxũgü nax nümagü rü tama yaxõgüãxũcax i ngéma ngaxcueruxũarü pora i namaxã penatütachiwegüxũ i chorü duũxũgü. Rü taxũtáma marü wena pexmexgu nayi. Rü ngẽxguma i pemax rü tá nüxũ picuaxãchitanü nax choma chixĩxũ ya Cori ya Tupana.

22Pema rü penaxü i ngẽma tama chanaxwaxexũ rü perü doramaxã penamuũxẽxẽ i ngẽma duũxũgü i mecümaxũ. Rü yexera chixexũ pexü yerü nüxũ perüngũxẽxẽ ga yema chixexũgu maxẽxũ nax tama nüxna yaxĩgachixũcax i norü chixexũ nax ngẽmaãcü taxucürüwama nüxna chanaxãxũcax i maxũ.

23Rü ngẽmacax i pema rü taxũtáma wena doraxũ pedaugü rü doraxũ pixugü. Choma rü tá pexmexwa íchananguxũxẽxẽ i ngẽma chorü duũxũgü. Rü ngẽxguma i pema rü tá nüxũ picuaxãchitanü nax choma chixĩxũ ya Cori ya Tupana’ ” ==ñanagürü.

## Echequié 14

### Cori ya Tupana rü tama namaxã nataãxẽ nax naxchicünaxãgüxũ yacuaxüũgüxũ ga Iraétanüxũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Rü ñuxre ga Iraétanüxũarü ãẽxgacügü rü chauxũtawa naxĩ rü chopẽxewa nayarütogü.

[2-3]Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü chomaxã nidexa rü choxũ ñanagürü: —Pa Echequiéx, ñaa yatügü rü nügü nixãgü nax nüxũ yacuãxüũgüxũ i norü tupananetachicünãxãgü, rü ngẽmaxũama nixĩ i nadaunüxũ nax yexera pecadu naxügüxũcãx. ¿Rü ñuxãcü i ngẽma choxũ oexũ rü choxna nacagüexũ nax nüxũ charüngũxẽẽgüxũcãx?

[4]¡Rü namaxã idexa rü ñaa orexũ namaxã ixu! “Cori ya Tupana rü ñanagürü: ‘Guxũma i ngẽma Iraétanüxũ i nügü ixãgüxũ nax nüxũ yacuãxüũgüxũ i norü tupananetachicünãxãgü, rü ngẽmaxũama narüdaunü nax yexera pecadu naxügüxũcãx, rü ngẽmawena rü chorü orearü uruxũna yacagüxũ, rü choma rü tá chanamexẽxẽ i ngẽma poxcu i nüxna üxũ nagagu nax namuarü tupananetachicünãxãgüxũ’ ” ==ñanagürü.

[5]Rü choma rü ngẽmaãcü tá chaugücãx chanawoeguxẽxẽ i guxũma i ngẽma Iraétanüxũ ga choxna ĩgachitanüxũ naxcãx ga norü tupananetachicünãxãgü.

[6]¡Rü ngẽmacãx Iraétanüxũmaxã nüxũ ixu i ñaa ore! —Cori ya Tupana rü ñanagürü: “¡Chãũxcãx pewoegu, rü nüxna pixĩgachitanü i ngẽma perü tupananetachicünãxãgü! ¡Rü nüxũ perüxoe i guxũma i ngẽma chixexũ i nacüma i ãũãchixũ!” ==ñanagürü.

[7]Rü ñanagürü ta: —Rü ngẽxguma wüxi i Iraétanüxũ rüẽxna wüxi i to i nachixũanecüãx i Iraéanegu ãpataxũ choxna ixũgachigu, rü nügü inaxãxgu nax norü tupananetachicünãxãgüxũ yacuãxüxũxũ, rü ngẽmaxũama nadawenügu nax yexera pecadu naxüxũcãx, rü ngẽmawena rü chorü orearü uruxũna yacaxgu, rü chomatátama chanangãxũ.

[8]Rü choma rü tá namaxã chanu i ngẽma yatü, rü wüxi i poxcu i duũxũgüarü cuãxruxũ tá nüxna chaxã nax ngẽmachiga yadexagüxũcãx i guxũma i duũxũgü. Rü ñũxũchi ngẽma chorü duũxũgütanüwa tá ichayanaxoxẽxẽ. Rü ngẽxguma tá nixĩ i nüxũ picuãxãchitanüxũ i pemax nax choma chixĩxũ ya Cori ya Tupana.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

9Rü ngẽxguma wüxi i orearü uruũneta doraxũ ixuxgu, rü ngẽmaãcü tá nixĩ erü tama nüxna chanachu̲xu nax nüxũ yaxuxũca̲x i ngẽma dora. Rü choma rü tá chanapoxcu, rü ñu̲xũchi chorü duũxũgü i Iraétanüxũpe̲xewa tá chanayuxẽxẽ.

10-11Rü ngẽma yatü i ngẽma orearü uruxũnetana yacaxũ rü wüxigu ngẽma orearü uruxũnetamaxã tá napoxcue naxca̲x i norü pecadu nax ngẽmaãcü i ngẽma Iraétanüxũ i duũxũgü rü tama norü pecadugügagu wena choxna yaxĩgachitanüxũca̲x. Rü nümagü rü chorü duũxũgü tá nixĩgü, rü choma rü tá norü Tupana chixĩ. Rü choma i Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma ==ñanagürü ga Cori ya Tupana.

### Yerucharéũ rü name nax napoxcuxũ

12-13Rü nüma ga Cori ya Tupana rü chomaxã nidexa rü choxũ ñanagürü: — Rü ngẽxguma wüxi i nachixũanearü duũxũgü choxna ixĩgachigu nax chixexũgu namaxẽxũca̲x, rü choma rü tá chanapoxcue. Rü tá ichayanaxoxẽxẽ i ngẽma nawemügü, rü taiya tá naxca̲x íchanguxẽxẽ nax ngẽmaãcü nayuexũca̲x i duũxũgü rü naeũgü.

14Rü ngẽxguma chi ngẽma nachixũanewa namaxẽgu i Noé, rü Danié, rü Yox, rü ngẽma tomaepü̲xica chitama nixĩ i maxẽxũ erü aixcüma nayaxõgü. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i cumaxã nüxũ chixuxũ i ngẽma.

15-16Rü ngẽxguma chi wüxi i nachixũanewa chanamugügu i naeũgü i idüraexũ nax yadaiãxũca̲x i ngẽma nachixũanearü duũxũgü rü chianexũxũ chi nananguxuchi i ngẽma nachixũane rü chi taxuxũma i duũxũgü ngéma nachopetü erü chi nüxũ namuũe i ngẽma naeũgü i idüraexũ, rü ngẽxguma chi ngéma namaxẽgu i ngẽma tomaepü̲x i yatügüx rü nüxica chitama nixĩ i namaxẽxũ. Natürü nümagü rü taxucürüwachima nanegüxũ rü naxacügüxũ namaxẽxẽxẽ. Rü ngẽmaãcü chianexũxũ nananguxuchi i ngẽma nachixũane. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i chauégagu cumaxã nüxũ chixuxũ i ngẽma.

17-18Rü ngẽxguma chi dai naxca̲x íchanguxẽẽgu i guxũma i ngẽma nachixũane, rü nayuegu i duũxũgü rü naeũgü, rü ngẽxguma chi ngéma namaxẽgu i ngẽma tomaepü̲x i yatügüx rü nüxica chitama nixĩ i namaxẽxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Natürü nümagü rü taxũchima nanegüxũ rü naxacügüxũ namaxẽxẽxẽ. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i chauégagu cumaxã nüxũ chixuxũ i ngẽma.

19-20Rü ngẽxguma chi dạxaweanegü ngẽma nachixũanewa chamuxgu, rü ñụxũchi chorü numaxã yu ngéma changuxẽẽgu rü nayuegu i duũxũgü rü naeũgü, rü ngẽxguma chi ngéma namaxẽgu i Noé, rü Danié, rü Yox, rü nüxica chitama nixĩ i namaxẽxũ, erü nayaxõgü. Natürü nümagü rü taxũchima nanegüxũ rü naxacügüxũ namaxẽxẽxẽ. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i chauégagu cumaxã nüxũ chixuxũ i ngẽma.

21Rü choma i Cori ya Tupana rü nüxũ chixu rü wüxi i taxũ i guxchaxũ tá nixĩ i ngẽxguma Yerucharéũcạx íchanguxẽẽgu i ngẽma ãgümücü i poxcu i ãũcümaxũchixũ; i dai, rü taiya, rü naeũgü i idüraexũ, rü ñụxũchi dạxaweanegü. Rü ngẽmamaxã tá nixĩ i chanadaixũ i duũxũgü rü naeũgü.

22Natürü noxretátama nixĩ i íyaxügüxũ. Rü nümagü rü nanegümaxã rü naxacügümaxã tá Yerucharéũwa ínachoxũ. Rü ngẽxguma tá Babiróniawa nangugügu i nümagü, rü pemax i ngéma pengẽxmagüxũ rü tá nüxũ pecuạx nax ñuxãcü chixexũgu namaxẽxũ i ngẽma duũxũgü rü ngẽma chixexũ i naxügüxũ. Rü ñụxũchi taxũtáma pengechaxũgü naxcạx i guxũma i ngẽma poxcugü i Yerucharéũcạx íchanguxẽẽxũ.

23Rü ngẽxguma nüxũ pedaugügu nax ñuxãcü chixexũgu namaxẽxũ i nümagü rü ngẽma chixexũ i naxügüxũ rü taxũtáma pengechaxũgü naxcạx i guxũma i ngẽma Yerucharéũmaxã changupetüxẽẽxũ. Rü ngẽxguma i pema rü tá nüxũ picuạxãchitanü nax tama natücạxma nixĩ i Yerucharéũcạx íchanguxẽẽxũ i guxũma i ngẽma poxcugü. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i cumaxã nüxũ chixuxũ i ngẽma ==ñanagürü.

## Echequié 15

### Cori ya Tupana rü wüxi i úbanegu nanangu i Iraétanüxũ

1-2Nüma ga Cori ya Tupana rü chomaxã nidexa rü choxũ ñanagürü: —¿Tạxacüwa yixĩxũ i wüxi ya naixmenạxã i úbanexũ namemaexũ?


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[3]¿Rü ngẽma úbane rü taxuwama name? Rü bai i wüxi i ngẽmaxũ̃güarü chogüruũ̃wa nixĩ nax namexũ̃.

[4]Rü üxüwaxicatama nixĩ i namexũ̃. Rü ngẽxguma napẹxegüwa nanguxgu nax yaxãxũ̃, rü ngẽma norü ngãxũ̃menạxã rü ǻxwe nixĩ, rü taxuwama name.

[5]Rü ngẽxguma tama yaxaxgu rü taxuwama namexũ̃, rü yexera i ñụxma nax yaxãxũ̃ rü taxuwama name.

[6]Rü ngẽmacạx i choma i Cori ya Tupana rü ñachagürü: “Rü ngẽma úbane i üxüxétüwa itạxcuchixũ̃ nax yayạụxraxũ̃cạx, rü ngẽxgumarüxũ̃ tá ta nixĩ i ngẽma Yerucharéũ̃cüạ̃xgü nax üxüwa chayawocuxũ̃.

[7]Choma rü tá chaugü chixu nax Yerucharéũ̃arü uanü chixĩxũ̃. Rü norü duũ̃xũ̃gü rü wüxi ya üxüchạxwa tá nibuxmü, natürü nai ya üxü tá ínanagu. Rü ngẽxguma chaugü chixuxgu nax perü uanü chixĩxũ̃, rü ngẽxguma tá nixĩ i nüxũ̃ picuạxãchitanüxũ̃ nax choma chixĩxũ̃ i Cori ya Tupana.

[8]Rü chianexũ̃ tá chayaxũxẽxẽ i ngẽma pechixũ̃ane, nagagu nax tama choxṹ peyaxõgüxũ̃. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ i ngẽma” ==ñanagürü.

## Echequié 16

### Tupana rü wüxi ya nge ya ngĩtena ngeãcügu nanangu ya Yerucharéũ̃

[1]Rü nüma ga Cori ya Tupana rü chomaxã nidexa rü ñanagürü:

[2]—Cumax, Pa Yatüx, chanaxwạxe ya yima ĩane ya Yerucharéũ̃maxã quidexa nachiga i ngẽma taxũ̃ i chixexũ̃ i naxüxũ̃.

[3]Rü ñacurügü tá nüxũ̃ ya yima ĩane ya Yerucharéũ̃: “Ñaa nixĩ i ngẽma Cori ya Tupana cumaxã nüxũ̃ ixuxũ̃. Rü yexguma noxri cungọxgu, Pa Yerucharéũ̃x, rü Canaáũ̃arü naanewa nixĩ ga cungóxũ̃. Rü cunatü rü Amoréutanüxũ̃ tixĩ, rü cué rü Itítanüxũ̃ tixĩ.

[4]Rü yema ngunexũ̃ ga nagu cungóxũ̃gu rü taxúema cuxũ̃ tiwíexũ̃ rü taxúema cuxũ̃ taxaiya, rü taxúema yucüramaxã cuxũ̃ tachaxüne, rü taxúema cuxũ̃ tinạixǻ́petünạxã.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[5]Rü taxúeãxũma cungechaũtümüxũ̃, rü taxúema cuxcax taxoegaãxẽ ga mea cuxũ̃ nax tamexẽẽgüxũ̃cax. Rü yema ngunexũ̃ ga nagu cungóxũ̃gu rü yea naanewa cutaxmare yerü ga duũ̃xũ̃gü rü cuwa naxãũ̃xãxgü.

[6]Natürü ga chomax rü cuxũ̃tawa chaxüpetü rü cuxũ̃ chadau ga cugüétü nax cuxüxũ̃, rü yemacax choxṹ cungechaũtümüxũ̃ rü cuxũ̃ chamaxẽxẽ.

[7]Pa Yerucharéũ̃x, cuxũ̃ chayaxẽxẽ ñoma wüxi i nanetü i naanewa rüxüxũ̃rüxũ̃. Rü nawa cungu nax cuyaxũ̃ rü wüxi ga nge ga mechametücü quixĩxũ̃. Rü cuxãniixũ̃, rü curüyigütaxa. Natürü cungexchirumare.

[8]Rü wena cuxũ̃tawa chaxüpetü rü cuxũ̃ chadau ga marü nax cuyaxũ̃ rü ãmücügu nax curüxĩnüxũ̃. Rü ñuxũchi wüxi ga mámüxũ̃ ga naxchirumaxã cuxũ̃ chidüxü yerü cungexchiru. Rü ñuxũchi cumaxã chaxüga rü cumaxã nüxũ̃ chixu nax choxrü quixĩxũ̃. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i cumaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ i ngẽma.

[9]Rü yexguma cubuxgu cuxũ̃ chaxaiya, rü cuxũ̃ íchapixine ga nax cunagüxünexũ̃, rü ñuxũchi cuxũ̃ chapumaraxũ̃ne.

[10]Rü cuxũ̃ nagu chicuxẽxẽ ga wüxi ga naxchiru ga mematüxũ̃, rü ñuxũchi chinera ga mexũ̃ ga naxchaxmünaxcax ixĩxũ̃. Rü cuxũ̃ namaxã chigoye ga wüxi ga goyexũ̃ ga línuchinaxcax ixĩxũ̃. Rü ñuxũchi wüxi ga naxchiru ga mexẽchixũ̃gu cuxũ̃ chicuxẽxẽ.

[11]Rü mexẽchixũ̃ ga ngãxãẽruũ̃gümaxã cuxũ̃ changaxãxẽ, rü napümexẽgü cuchacüügüwa chanucu, rü ñuxũchi cunaxãwa chayaxṹcuchi ga wüxi ga nachagü.

[12]Rü curaxũ̃wa chayaxṹcuchi ga wüxi ga ãnera, rü cuchinüwa chananucu ga naxmachinügü, rü ñuxũchi cueruwa chayaxṹcuchi ga wüxi ga mexẽchixũ̃ ga ngaxcueruxũ̃.

[13]Rü yemaacü, Pa Yerucharéũ̃x, rü cungaxãxẽ namaxã i úiru rü diẽrumü rü cuxchirugü ga chédanaxcax rü línuchi ga meama ixümatüxũ̃naxcax. Rü yema õna ga cungṍxũ̃ rü paũ ga mexũ̃ ga triguwa üxũ̃, rü ira, rü oribuarü chíxũ̃ nixĩ. Rü yemaacü yexera cumexẽchi rü ãẽxgacü naxmaxwa cungu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[14]Rü guxũ̃ i nachixũ̃anewa rü cutachiga erü cumexẽchi. Rü taxuwama cunañuxraxũ̃ erü chomatama nixĩ ga cuxũ̃ changa̱xãẽxũ̃. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i cumaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ i ngẽma.

[15]Natürü ga cumax, Pa Yerucharéũ̃x, rü yema nax cumexẽchixũ̃ rü cutachigaxũ̃gagu nixĩ ga cuyoxniexũ̃ nax wüxi ga ngexũ̃ ga naxũ̃nearü ngúchaũ̃gu maxũ̃xũ̃ cugü quixĩxẽẽxũ̃ rü guxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü ga yéma chopetüxũ̃na cugü cuxãxũ̃.

[16]Rü cuma rü yema cuxchirugümaxã ma̱xpṹnegügu cunaxü ga düxenügü nax yimawa nüxũ̃ quicua̱xüũ̃güxũ̃ca̱x ga naxchicüna̱xãgü, rü nawa ngúchaũ̃ cuxüxũ̃ca̱x.

[17]Rü cunade ga yema nachagügü ga cuxna chanaxãmarexũ̃ ga úirunaxca̱x rü diẽrumünaxca̱x, rü yemawa cunaxü ga yatüchicüna̱xãgü nax yemaacü namaxã cungeãẽxũ̃ca̱x.

[18]Rü yema cuxchirugü ga imematüxũ̃gu cuyacu̱xgüxẽxẽ ga yema naxchicüna̱xãgü, rü nüxna cunaxãmare ga yema chorü chíxũ̃ rü chorü pumarate̱xe.

[19]Rü yema paũ ga choma cuxna chaxãxũ̃ ga rümemaexũ̃ ga arínawa üxũ̃, rü yema chíxũ̃ rü ñu̱xũchi yema ira ga choma cuxũ̃ namaxã chaxüwemüxũ̃, rü cuma rü yema naxchicüna̱xãgüca̱x ícunagu ñoma norü ãmare i naxca̱x chi̱xemaxũ̃rüxũ̃. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i cumaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ i ngẽma.

[20-21]Rü cunadai ga yema cunegü rü cuxacügü ga chomaxã cuxṹ̃ yexmaxũ̃, rü yema tupananetachicüna̱xãgüca̱x ícunagu nax namaxã naxãwemügüxũ̃ca̱x. Rü tama cuxṹ̃ ningu nax wüxi ga ngexũ̃ ga naxũ̃nemaxã taxexũ̃wa nax cunguxũ̃. Rü yemaca̱x naétü cunadai rü ícunagu ga chauxacügü naxca̱x ga yema tupananetachicüna̱xãgü.

[22]Rü yema curü maxũ̃ ga chixexũ̃ ga namaxã cuxunearü ngúchaũ̃gu cumaxũ̃xũ̃gagu nüxũ̃ icurüngüma ga yexguma cuxíragu rü nax cungexchiruxũ̃ rü cugüétüwa nax quicuaixnacüüxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[23-24]Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i cumaxã nüxũ chixuxũ i ñaa ore i ñaxũ: Rü wüxi i taxũ i ngechaũ nixĩ cuxca̱x, Pa Yerucharéũx. Yerü naétüwa ga guxũma ga yema chixexũ ga cuxüxũ, rü cuma rü guxũma ga ngẽãcuanexũgu cunaxü ga wüxi ga nachica ga nawa tupananetachicüna̱xãgüxũ yacua̱xüũgüxũ, rü ñu̱xũchi nawa cungeãẽxũ.

[25]Rü guxũma ga curü namagüarü gu̱xwa rü cunaxü ga nachicagü ga tupananetachicüna̱xãgüxũ nawa yacua̱xüũgüxũ. Rü yema nax cumexẽchixũgagu cunaxüecha ga curü ngúchaũ ga ãũãchixũ, rü namaxã cumaxũ ga guxũma ga duũxũgü ga yéma chopetüxũ.

[26]Rü yema cuchixũane nangaicamagüxũ ga Equítuanecüa̱xgümaxã cungeãẽecha. Rü yema nax cungeãẽchaũxũgagu düxwa choxũ cunuxẽxẽ.

[27]Rü yemaca̱x düxwa cuxũ chapoxcu, rü íchayaxíxraxãchixẽxẽ ga curü naane, rü naxme̱xwa cuxũ chayexmaxẽxẽ ga yema Firitéucüa̱x ga cuxchi aiexũ naxca̱x ga yema cucüma ga poraãcü chixexũ.

[28]Natürü tama cuxũ̱ ningu ga yema chixexũ ga cuxüxũ, rü yemaca̱x namaxã cungeãxẽ ga yema Achíriaanecüa̱xgü. Rü woo nax yema cuxüxũ rü tama cutaãxẽ.

[29]Rü yexgumarüxũ ta namaxã cungeãxẽ ga yema Babiróniacüa̱x ga tupananetachicüna̱xãgümaxã taxegüxũ. Rü woo ga yexguma rü ta rü tama cutaãxẽ.

[30]Rü choma ya Cori ya Tupana rü cumaxã nüxũ chixu nax cuma rü cuchixeãẽmarexũ rü wüxi i ngexũ i naxũnemaxã taxexũ i tama ãnexũ nacuáxũarü ĩnü cuxũ̱ ngẽxmaxũ. Rü yemaca̱x cunaxü ga guxũma ga yema chixexũgü.

[31]Rü guxũma ga namagüarü gu̱xwa rü guxũma ga nachicagü ga ngeãcuxũgu rü cumax, Pa Yerucharéũx, rü cunaxü ga wüxi ga ãmarearü guruxũ nax yéma tupananetachicüna̱xãgüxũ quicua̱xüxũxũca̱x, rü ñu̱xũchi yéma nax cungeãẽxũca̱x. Natürü ga cuma rü tama wüxi ga ngexũ ga diẽruca̱x


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

naxũnemaxã taxexũãcüma cumaxũxũ, yerü ga cuma, Pa Yerucharéũx, rü cunangetanümare ga yema chixexũ ga naxügüxũ.

32Rü cuma rü wüxi i ngexũ i natena ngeãẽxũ rü togümare i yatüxũ yaxuxũrüxũ quixĩ i cuma.

33Rü guxũma i ngẽma ngexũgü i naxũnemaxã taxexũ rü nüxṹ tanaxütanü. Natürü ga cuma rü ãmaregü nüxna cuxã ga guxũma ga yema cumaxã ngeãẽgüxũ. Rü nüxṹ cunaxütanügü nax cuxũtawa naxĩxũca̱x ga yema togü ga nachixũanecüã̱xgü nax cumaxã yangeãẽgüxũca̱x.

34Rü yema nax cungeãẽxũ rü tama yema togü ga ngexũgü ga ngeãẽxũrüxũ cunaxãtanü. Rü taxuxũma cuxca̱x nadaugü nax cumaxã nangeãẽxũca̱x, rü bai ga nümagü ga cuxṹ nax naxütanügüãxũ. Rü cuxchama nixĩ ga nüxṹ cunaxütanüxũ. Rü yemawaxicatama nixĩ ga cunatoraxũxũ.

35-36Rü ngẽmaca̱x, Pa Nge i Ngeãẽcüx, ¡irüxĩnü i ñaa chorü ore! Rü choma ya Cori ya Tupana rü cumaxã nüxũ chixu rü ñachagürü: ‘Cuma, Pa Yerucharẽũx, rü tama ãneãcüma cugü ícucuxuchi nax cungeãẽxũca̱x namaxã i curü yatügü rü curü tupananetachicüna̱xãgü ga ichixexũ. Rü cunadai ga cuxacügü ga ãmarexũ icumugüxũ.

37Rü ngẽmaca̱x i choma rü wüxigu tá chanangutaque̱xexẽxẽ ga guxũma ga yema namaxã cungeãẽxũ. Rü yema nixĩ ga guxũma ga yema nüxũ cungechaxũgüxũ, rü ñu̱xũchi guxũma ga yema naxchi cuxaixũ. Rü guxũma i ngẽmagü rü cuxũtagu tá chanangutaque̱xexẽxẽ. Rü guxũtáma i ngẽmagüpe̱xewa tá nixĩ i cuxũ íchacuxuchixũ nax ngẽmaãcü báitücuãcüma cüxũ nadaugüxũca̱x.

38Rü yema nax choxna cungeãẽxũca̱x rü nax cumáetaxũca̱x tá cuxũ chapoxcu. Rü choxṹ cuchúxuxũgagu chorü numaxã tá curü uanügüna cuxũ chamu nax cuyuxũca̱x.

39Rü ngẽmagümẽxẽwa tá cuxũ changexmaxẽxẽ nax ngẽmaãcü nagu napogüexũca̱x i ngẽma nachicagü ga nawa cungeãẽxũ rü nawa ngẽma tupananetachicüna̱xãgüxũ quicua̱xüxũxũ. Rü tá cuxna nanapuxũ i ngẽma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

cuxchiru i mexẽchixũ̃ rü ngẽma mexẽchixũ̃ i curü ngã̱xãẽruũ̃gü. Rü tá nayana i guxũ̃ma i curü ngẽmaxũ̃gü rü ñoma cubáitücuxũ̃rüxũ̃ tá ngéma cuxũ̃ nata̱xgü.

40Rü curü uanügü rü cumaxã tá nananuexẽxẽ i ngẽma togü i duũ̃xũ̃gü, rü tá nutamaxã cuxũ̃ ínamuxũchigü, rü ñu̱xũchi norü taramaxã tá nanadai i curü duũ̃xũ̃gü.

41Rü tá ínanagugü ya cupatagü. Rü ñu̱xũchi muxũ̃tama i ngexũ̃güpe̱xewa tá cuxũ̃ napoxcugü. Rü ngẽxma tá chayagu̱xẽxẽ nax cungeãẽxũ̃. Rü marü taxũtáma nüxũ̃́ cunaxütanügü ga yema namaxã cungeãẽgüxũ̃.

42Rü ngẽxguma tá nixĩ i cumaxã icharüngũ̃xmüxũ̃ nax cumaxã chanuxũ̃ rü cuxũ̃ chinuxuxũ̃. Rü ngẽxguma tá nixĩ i choxũ̃ nangupetüxũ̃ nax cumaxã chanuxũ̃.

43Cumax, Pa Yerucharéũ̃x, rü nüxũ̃ curüngũ̃ma ga yema cuxca̱x chaxüxũ̃ ga yexguma cupaxgu. Rü choxũ̃ cunuxẽxẽ namaxã ga guxũ̃ma ga yema chixexũ̃gü ga ãũãchixũ̃ ga cuxüxũ̃. Rü ngẽmaca̱x i chomax, rü tá cuxũ̃ chapoxcu naxca̱x i ngẽma cucüma i chixexũ̃. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i cumaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ i ngẽma’.

### Ngẽma mamaxacü rü naérüũ̃tama nixĩ

44Rü guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü i wüxi i duũ̃xẽchigaxũ̃ ixuxũ̃ rü ñaa dexaxũ̃ tá nixu i cuchiga: ‘Ngẽma mamaxacü rü naérüũ̃tama nixĩ’, ñanagürügü tá.

45Cumax, Pa Yerucharéũ̃x, rü wüxi i mama i natechi rü naxacügüchi aixũ̃ãcü quixĩ. Rü ñu̱xũchi ga yema cueya̱xgü rü nategüchi rü naxacügüchi naxai. Rü guxema peé rü Itíta tixĩ, rü guxema penatü rü Amoréu tixĩ.

46Rü nórtewaama nixĩ ga nayexmaxũ̃ ga yema cueya̱x ga ya̱xcü. Rü guma nixĩ ga guma ĩane ga Chamária namaxã ga norü ĩanexacügü. Rü súrwaama nixĩ ga nayexmaxũ̃ ga cueya̱x ga rübumaecü. Rü guma nixĩ ga guma ĩane ga Chodóma namaxã ga norü ĩanexacügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

47Rü cumax, Pa Yerucharéũ̃x, rü guma ĩanegücümagügu quixũ̃, rü cunaxü ga yematama nacümagü ga chixexũ̃. Natürü tama cuxũ̃́ ningu ga yema chixexũ̃ ga cuxüxũ̃, rü yemacax guma ĩanegüarü yexera chixexũ̃ cuxü.

48Rü choma ya Cori ya Tupana rü chauégagu cumaxã nüxũ̃ chixu, Pa Yerucharéũ̃x, rü yema chixexũ̃ ga naxüxũ̃ ga cueyax ga Chodóma rü norü ĩanexacügüarü yexera nixĩ ga yema chixexũ̃ ga cuma rü curü ĩanexacügü pexügüxũ̃.

49Rü ñaa nixĩ ga yema cueyax ga Chodómaarü chixexũ̃: Rü guma ĩane rü ñux̃ũchi norü ĩanexacügü rü nügü ínarütagü yerü imuarü õnax̃gü rü taxuxũ̃ma nüxũ̃́ nataxu. Natürü taguma tüxũ̃ narüngũ̃xẽẽgü ga guxema ingearü diẽrux̃güxe, rü ñux̃ũchi guxema tüxũ̃́ nataxúxe.

50Rü guma ĩanegü rü nügü ínarütagü rü nanaxü ga yema chixexũ̃ ga choma tama chanaxwax̃exũ̃ nax naxügüãxũ̃. Rü yemacax nixĩ ga choma ga ichayanaxoxẽxẽxũ̃, yema nüxũ̃ cudauxũ̃ãcüma.

51Natürü yema chixexũ̃ ga naxüxũ̃ ga Chamária rü norü ĩanexacügü rü tama curü chixexũ̃güarü ngãxũ̃wa nangu. Rü cumax, Pa Yerucharéũ̃x, rü guma ĩanegüarü yexera cunaxü ga taxũ̃ ga chixexũ̃ ga ãũãchixũ̃. Rü ngẽmacax ega nagu nanguxgu i ngẽma cuma cuxüxũ̃ i chixexũ̃gü rü ngẽma chixexũ̃gü ga yima ĩanegü üxũ̃ rü ñoma taxuxũ̃ma i chixexũ̃ naxügüxũ̃rüxũ̃ nixĩ ya yima ĩanegü.

52Rü cuma rü name nax namaxã cuporaxũ̃ i ngẽma curü poxcu, erü ñux̃ma nax cueyax̃güarü yexera chixexũ̃ cuxüxũ̃ rü ñoma taxuxũ̃ma i chixexũ̃ naxügüxũ̃rüxũ̃ cuyaxĩgüxẽxẽ. Rü ngẽmacax name nax ãne quingexũ̃ rü yáxna namaxã cuxĩnüxũ̃ i curü poxcu, erü ñoma taxuxũ̃ma i chixexũ̃ naxügüxũ̃rüxũ̃ cuyaxĩgüxẽxẽ ya yima ĩanegü.

53Natürü choma rü wena tá nüxũ̃ charüngũ̃xẽxẽxũ̃ ya Chodóma, rü Chamária, rü ñux̃ũchi norü ĩanexacügü. Rü ngẽxgumarüxũ̃ tá ta i cuma rü wena cuxũ̃ charüngũ̃xẽxẽxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[54]Natürü i cumax, Pa Yerucharẽũ̃x, rü tá cunaxwa̱xe nax namaxã cuporaxũ̃ i ngẽma curü poxcu, rü naxcha̱xwa cuxãnexũ̃ ga yema chixexũ̃ ga cuxüxũ̃. Rü ngẽmaãcü i cuma rü tá cuyanaxoxẽxẽ i ngẽma norü ngechaũ̃ ya yima ĩanegü.

[55]Rü ngẽxguma wena ũ̃parüxũ̃ namexgu ya Chodóma rü Chamária rü norü ĩanexacügü, rü ngẽxgumarüxũ̃ tá ta i cuma rü curü ĩanexacügü rü wena ũ̃parüxũ̃ cume, Pa Yerucharéũ̃x.

[56-57]Cuma rü nüxũ̃ cucugü ga yema cueya̱x ga Chodómaarü poxcu ga yexguma cugü ícurütaxgu rü taxũta nango̱xgu ga yema curü chixexũ̃ ga cuxüxũ̃. Natürü i ñu̱xma i ngẽma Edóũ̃cüa̱xgüarü ĩanegü rü Firitéugüarü ĩanegü, rü guxũ̃ma ya yima ĩanegü i cuxna ngaicamagüne rü cumaxã naguxchigagü. Rü ñu̱xma rü guxũ̃ma i nachixũ̃anecüa̱xgü rü cuxũ̃ naxoe.

[58]Rü ñu̱xma rü name nax yáxna namaxã cuxĩnüxũ̃ i ngẽma poxcu i curü chixexũ̃ i ãũ̃achixũ̃gagu cuxca̱x íchanguxẽẽxũ̃. Rü Choma ya Cori ya Tupana nixĩ i cumaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ i ngẽma.

[59]Rü choma ya Cori ya Tupana rü cuxũ̃ ñachagürü: Cuxũ̃ tá chapoxcu, erü tama cuyanguxẽxẽ ga yema chomaxã cuxueguxũ̃, rü ñu̱xũchi tama cuyanguxẽxẽ ga yema uneta ga chomaxã cuxüxũ̃.

[60]Natürü i choma rü tá nüxna chacua̱xãchi ga yema uneta ga cumaxã chaxueguxũ̃ ga yexguma cupaxgu, Pa Yerucharéũ̃x. Rü ñu̱xũchi cumaxã tá chanaxuegu i wüxi i uneta i guxũ̃guca̱x ixĩxũ̃.

[61]Rü choma rü ngẽxguma tá cuxme̱xwa tüxũ̃ changexmagüxẽẽgu cuxacügürüxũ̃ ya yíxema cueya̱x ya yáxe ya Chamária, rü yíxema cueya̱x ya rübumaexe ya Chodóma, rü woo tama tümagüca̱x nax yixĩxũ̃ ga yema uneta ga cumaxã chaxüxũ̃, rü ngẽxguma i cumax, Pa Yerucharéũ̃x, rü tá nüxna cucua̱xãchi ga yema chixexũ̃ ga cuxüxũ̃ rü na̱xcha̱xwa tá cuxãne.

[62]Rü choma rü tá wena cumaxã chanaxü i ngẽma chorü uneta, rü ñu̱xũchi tá nüxũ̃ quicua̱xãchi nax choma chixĩxũ̃ ya Cori ya Tupana.

[63]Rü ngẽxguma cuxũ̱ nüxũ̃ charüngümagu i guxũ̃ma i ngẽma chixexũ̃ i cuxüxũ̃ rü cuma rü tá cuxãnexũ̃chi, rü tá cungechaxũ̃, rü taxũtáma wena


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

cugü quicuaxüxũ. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i cumaxã nüxũ chixuxũ i ngẽma” ==ñanagürü.

## Echequié 17

### Úbanechiga rü ĩyüchiga

1-2Nüma ga Cori ya Tupana rü chomaxã nidexa rü ñanagürü: —Cumax, Pa Yatüx, ¡Iraétanüxũmaxã idexa rü wüxi i ore i to i oregu ixuxũ namaxã ixu!

3-4¡Rü Iraétanüxũmaxã nüxũ ixu i ñaa chorü ore i ñaxũ! “Wüxi ga ĩyü ga taxüchixũ rü Líbanunecüwa nangu. Rü guma naxpexatügü rü nitaxüchi rü nanaguxũraũ ga namatüpexatü. Rü inayacawe ga wüxi ga ocayiwaarü doxchacaxũ. Rü ñuxũchi wüxi ga nachixũane ga taxetanüxũ nagu ãpatagüxũgu nayato, nagu ga wüxi ga ĩane ga taxetanüxũ nawa muxũ.

5Yemawena rü naanewa nanayaxu ga wüxi ga naxchire, rü ñuxũchi wüxi ga mexũ ga naanegu nayato ga wüxi ga natüpechinüwa ga taxũ ga dexá íyexmaxũwa.

6Rü narüxü ga guma naxchire, rü wüxi ga úbane ga tatanüxũ nixĩ. Rü woo ga nax nanuxetaxũ rü yema ĩyü íyexmaxũguama narümaxgü ga yema nachacüxü. Rü yema naxchúmaxãgü rü aixepewa nayadagü ga waixũmüanewa. Rü wüxi ga úbane ga mexũ nixĩ, rü namuatüxüchi rü ñuxũchi namuchacüüxüchi.

7Natürü nayexma ga to ga ĩyü ga taxüchixũ ga itaxpexatüxüchixũ rü muxpachixixüchixũ. Rü yexguma ga yema úbachumaxãgü rü nawaama nadagü, rü ñuxũchi ga natanü rü yema ĩyü íyexmaxũguama narümaxnü nax yemaacü yexera dexá nüxna tanaxãxũcax.

8Natürü marüchirex mexũ ga naanegu nato ga dexá íyemaxũwa ga ngextá chi ínamuchacüüxũwa rü ínaxoxũwa, rü wüxi i baxcaxũ i úbane chi nixĩ”.

9¡Rü chauégagu Iraétanüxũmaxã nüxũ ixu i ñaa ore i ñaxũ! “Cori ya Tupana rü ñanagürü: ‘Ngẽma úbane rü taxũtáma naya. Rü ngẽma nüxíraxũxũ i ĩyü tá nanatuxũchumaxã, rü ñuxũchi tá nanayixẽxẽ i norü o. Rü tá narüñẽxẽxgü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

i ngẽma natanügü i ngexwaca rüxügüxũ, rü tá nayu. Rü taxũtáma nanaxwa̲xe i muxũ i duũxũgü rüe̲xna wüxi i duũxũ i poraxũ nax nabéãxũ.

10Rü woo wena natogüã̲xgu rü taxũtáma wena narüxüatü. Rü ngẽxguma yimá buanecü ya éstewaama ne ũcü nawa nguxgu rü tá nipaama nawa i ngẽma naane i nagu natoxũ' " = =ñanagürü ga Cori ya Tupana.

11-12Rü nüma ga Cori ya Tupana rü chomaxã nidexa rü choxũ ñanagürü: —¡Nüxna naca i ñaa duũxũgü i tama chauga ĩnüechaũxũ rü aixcüma nüxũ nacua̲xgü nax ta̲xacüchiga yixĩxũ i ñaa ore i tá cumaxã nüxũ chixuxũ! ¡Rü namaxã nüxũ ixu i ñaa ore i ñaxũ! "Yimá Babiróniaanearü ãe̲xgacü rü Yerucharéũwa naxũ rü Babiróniawa nanaga ga Yudáanearü ãe̲xgacü guxũma ga norü ngũxẽẽruũgümaxã.

13-14Rü ñu̲xũchi nüxũ naxuneta ga wüxi ga nane ga guma Yudáanearü ãe̲xgacü nax Yudáanemaxã inacuáxũca̲x. Rü gumamaxã wüxi ga uneta naxü nax aixcüma tá Babiróniaanearü ãe̲xgacüga naxĩnüxũca̲x. Rü yemawena ínayagagü ga yema yatügü ga tachigagüxũ ga yema nachixũanewa nax yemaacü wüxi ga nachixũane ga turaxũ yixĩxũca̲x ga Yudáane, rü yemaacü nigu ga yema uneta ga Yudáanearü ãe̲xgacümaxã naxüxũ.

15Natürü ga nane ga guma Yudáanearü ãe̲xgacü rü Babiróniaanearü ãe̲xgacümaxã nanu. Rü yemaca̲x Equítuanewa nanamugü ga orearü ngeruũgü nax yéma muxũ ga cowarugüca̲x rü churaragüca̲x íyacagüxũca̲x. ¿Ẽxna pema nagu perüxĩnüegu rü ngẽxguma ngẽma pexügügu rü ngẽmaãcü tá pemaxẽxũ rü taxũtáma peyuexũ? ¿Ẽxna nagu perüxĩnüegu rü maxũãcü tá tiña ya yíxema tama naga ĩnüxe i ngẽma uneta?

16Rü choma ya Cori ya Tupana rü chauégagu cumaxã nüxũ chixu rü Babiróniaanegu tá nayu i ngẽma unetaxũ cugüxũ, rü tama yanguxẽẽxũ ga yema uneta ga naxüxũ namaxã ga guma ãe̲xgacü ga yangucuchixẽẽcü.

17-18Rü ngẽxguma Babiróniaanearü ãe̲xgacü norü duũxũgümaxã Yerucharéũca̲x íyaxüãchigu, rü yimá ĩanecüwawa tá nanagünagü i waixũmü rü tá toxõõnegü naxügü nax ngẽmawa nachocuxũca̲x. Rü tá nanadai i muxũma i duũxũgü. Rü nüma i Faraóũ rü taxũtáma muxũ i norü churaragü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

rü duũxũgü ngéma namugü yerü nüma ga Yudáanearü ãẽxgacü rü nüxũ nacugü ga yema uneta ga Babiróniaanearü ãẽxgacümaxã naxüxũ rü tama nayanguxẽxẽ ga yema norü uneta. Rü ngẽmacax taxũtáma maxũãcü niña.

19Rü ngẽmacax i choma ya Cori ya Tupana rü chauégagu cumaxã nüxũ chixu rü nüma ga Yudáanearü ãẽxgacü rü nüxũ nacugü ga yema uneta ga chomaxã naxüxũ. Rü ñuxũchi tama nayanguxẽxẽ ga yema uneta, rü ngẽmacax i choma rü tá chanapoxcu.

20Rü choma rü naétügu tá chanaña i ngẽma chorü pücha, rü ngẽmamaxã tá chayayaxu. Rü Babiróniawa tá chanaga, rü ngéma tá chapoxcu nagagu nax tama chauga naxĩnüxũ.

21Rü ngẽma rüporamaegüxũ i norü churaragü rü daigu tá nayue. Rü ngẽma maxẽxũ i íyaxügüxũ rü guxũ i ñoma i naanegu tá chanawoone. Rü ngẽxguma tá nixĩ i pemax rü nüxũ picuaxãchitanüxũ nax choma ya Cori ya Tupana chixĩxũ i pemaxã nüxũ chixuxũ i ngẽma”.

22Rü choma ya Cori ya Tupana rü ñachagürü: “Choma rü tá chayabüe i ngẽma rümáchanemaexũ i ocayiwaarü doxchacaxũ, rü ñuxũchi chomatátama wüxi ya maxpűne ya rümáchanenegu tá chayato.

23Rü yimá Iraéanewa ngẽxmane ya maxpűne ya rümáchanemaenewa tá narüxü rü tá namuchacüxü, rü tá namuarü oõx, rü wüxi ya ocayiwa ya baxcane tá nixĩ. Rü naguxũraũxũ i naeũgü rü tá natüxũwa namaxẽ, rü ñuxũchi naguxũraũxũ i werigü tá natanütüxũgu nixüachiaxũ.

24Rü guxũma i ngẽma naigü i naanewa rüxügüxũ rü tá nüxũ nacuaxgü nax choma chixĩxũ ya Cori ya Tupana. Choma rü chayadaxüchi i ngẽma nai i nügü írütaxũ, rü chanayaxẽxẽ i ngẽma nai i nügü írüxíxraxũ. Choma rü chanagüatüxẽxẽ i ngẽma nai i nügü írümetanüxũ, rü wena chanaxüatüxẽxẽ i ngẽma nai i igüatüxũ. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i pemaxã nüxũ chixuxũ rü ñuxũchi chayanguxẽẽxũ i ngẽma” ==ñanagürü ga Cori ya Tupana.

## Echequié 18


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

### Wüxichigü i duũxũ rü nanaxwa̱xe nax Tupanape̱xewa norü maxũna nadauxũ

1Rü nüma ga Cori ya Tupana chomaxã nidexa rü ñanagürü:

2—¿Tu̱xcüũ i Iraéanewa rü nagu naxãgaeecha i ngẽma dexa i ñaxũ: “Ngẽma papagü rü úba i ngu̱xchi̱a̱xũ nango̱xgü, rü ngẽma nanegü rü nawa naxãũãpütagü”? ñaxũ.

3Rü choma ya Cori ya Tupana rü chauégagu pemaxã nüxũ chixu nax taxũtáma wena Iraéanewa nagu pexãgaexũ i ngẽma dexa.

4Rü guxũma i duũxũgüarü maxũ rü cho̱xme̱xwa nangẽxma woo papagü rü woo nanegü. Rü yíxema chixexũ ũxe rü tümaarü chixexũgagu tátama tayu.

5Rü yíxema aixcüma mexẽ tixĩ ya yíxema nagu maxṹxẽ i ngẽma aixcüma we̱xguxũ.

6Rü yíxema rü tama natanügu taxã i ngẽxguma togü ma̱xpũnegüwa taxũ i õna naxügügu nax norü tupananetachicüna̱xãgüxũ yacua̱xüũgüxũca̱x. Rü tama nüxṹ tayaxõ i ngẽma Iraétanüxũarü tupananetagü. Rü yíxema rü tama tümamücüxũ tayapu̱xma̱x, rü tama tümama̱xmaxã tamaxũ ega ngẽxguma tümaarü da̱xawexũnewa tangexmagu.

7Rü tama tanachu̱xu ega texé tümaxũtawa diẽruca̱x ícaxgu rü aixcüma tanatáeguxẽxẽ i ngẽma naxchiru i tümaarü diẽruca̱x tüxna naxãgüxũ. Rü taxúeãxũma tangĩx. Rü yíxema taiyaemaxã tangau i tümawemü, rü ñu̱xũchi tüxũ taxüchiru ya yíxema ngexchiruxe.

8Rü yima yatü ya mecümacü rü ngẽxguma texé diẽruca̱x nüxna caxgu nax ngĩxũ tatáeguxẽẽxũca̱x rü yima yatü tama nanaxwa̱xe nax üétüãcü ngĩxũ tatáeguxẽẽxũ i ngẽma diẽru. Rü yimá yatü ya mecümacü rü tama texémaxã guxchaxũ naxü. Rü yimá yatü rü ngẽxguma namexẽẽãgu i taxre i duũxũgüarü guxchaxũ rü taxueétüwama naxṹ.

9Rü nagu tamaxũ i chorü mugü rü aixcüma tayanguxẽxẽ. Rü yíxema tixĩ ya aixcüma mexẽ, rü ngẽmaca̱x taxũtáma tüxũ chapoxcu. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10-13Natürü ngẽxguma chi yimá yatü ya mecü nüxu̍̃ nangẽxmagu i wüxi ya nane ya tama nanatürüxũ̃ mea namaxũ̃gu, rü chi nanuxwa̱xegu rü namáetawa̱xegu, rü yima nane rü norü chixexũ̃gagu tátama napoxcu. Rü yima nane rü ngẽxguma chi natanügu naxãxgu i ngẽma ma̱xpṹnegüwa taxũ̃ ga õna ügüxũ̃ nax ngẽmaãcü norü tupanachicüna̱xãxgüxũ̃ icua̱xüũ̃güxũ̃, rü chi toguxexũ̃ yapu̱xmaxgu, rü chi yíxema ngearü diẽrua̱xgüxe rü tüxu̍̃ nataxúxemaxã chixri inacua̱xgu, rü chi toguxeaxu̍̃ nangĩxgu, rü chi tama tüxu̍̃ natáeguxẽẽxa̱xgu i tümaarü ngẽmaxũ̃ i ngẽma tümaarü ngetanüca̱x nüxna taxãgüxũ̃, rü chi tupananetagügu yaxõõxgu, rü chi naxüãxgu i ngẽma chixexũ̃ i naxchi chaxaixũ̃, rü chi norü diẽru toguena ngĩxũ̃ naxãxgu nax ngẽmaãcü tüxu̍̃ nangíxũ̃ca̱x rü tacü i ngĩrü üétüca̱x ínacagu rü yima nane ya ngẽmaãcü chixri maxũ̃cü rü ngẽmaca̱x aixcüma tá nayu rü nagagu tátama nixĩ i ngẽma.

14Natürü ngẽxguma chi yimatama yatü ya chixri maxũ̃cü nüxu̍̃ ngẽxmagu i wüxi ya nane ya nüxũ̃ daucü i guxũ̃ma i nanatüarü chixexũ̃gü, natürü tama nagu yaxũxgu i ngẽma nanatücüma rü taxucürüwa nanatüarü chixexũ̃gügagu nayu.

15-17Rü yimá nane rü ngẽxguma chi tama nanatürüxũ̃ natanügu naxãxgu i ngẽma ma̱xpṹnegüwa taxũ̃ ga õna ügüxũ̃ nax ngẽmaãcü norü tupanachicüna̱xãxgüxũ̃ icua̱xüũ̃güxũ̃, rü chi tama nüxu̍̃ yaxõõxgu i ngẽma Iraétanüxũ̃arü tupanagüneta, rü chi tama toguxexũ̃ yapu̱xmaxgu, rü chi taxúemaxã nachixecümagu, rü ngẽxguma chi texé diẽruca̱x nüxna caxgux rü nüma rü tama norü diẽruchicüxü tümaarü ngẽmaxũ̃ca̱x ínaca̱xgu, rü chi tama texéaxu̍̃ nangĩxgu, rü chi tüxũ̃ nachibüxẽẽgu ya yíxema taiyaxe, rü chi tüxũ̃ naxüxchirugu ya yíxema ngexchiruxe, rü chi taxúemaxã guxchaxũ̃ naxu̱xgu, rü chi ngearü üétüãcüma diẽru ngĩxũ̃ inaxãxgu, rü chi chorü mugüga naxĩnügu rü nagu namaxũ̃gu, rü nüma rü taxũtáma nanatüarü chixexũ̃gagu nayu. Rü aixcüma tá namaxũ̃.

18Natürü ya yima nanatü rü norü chixexũ̃gügagu tátama nayu erü nachixecüma rü nangĩx rü chixexũ̃ naxü i natanüxũ̃tanüwa.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

19Rü pema rü tá choxna peca rü ñaperügügü tá: “¿Tu̱xcüu̱ ya yimá nane rü tama nanatüarü chixexu̱gagu napoxcu?” ñapegürügü tá. Dücax, nüma rü taxũtáma nanatüarü chixexu̱gagu napoxcu erü yimá nane rü aixcüma mexu̱ naxü, rü nayanguxẽxẽ ga chorü mugü rü nagu namaxu̱. Rü ngẽmaca̱x taxucürüwama nanatüarü chixexu̱gagu nayu.

20Rü yíxema chixexu̱ üxexicatama tá tixĩ ya tümaarü chixexu̱gagu poxcuexe. Rü nüma ya yimá nane ya mecü rü taxũtáma nanatüarü chixexu̱ naxütanü. Rü wüxi i papa i mexu̱ rü taxũtáma nanearü chixexu̱ naxütanü. Rü yíxema mexu̱ ű́xe rü tá tanayaxu i tümaarü ãmare naxca̱x i ngẽma mexu̱ i taxüxu̱. Rü yíxema chixexu̱ ű́xe rü tá tanayaxu i tümaarü poxcu naxca̱x i ngẽma chixexu̱ i taxüxu̱.

### Tupana rü we̱xgu duu̱xu̱gümaxã inacua̱x

(Ez. 33.10-20)

21Natürü ngẽxguma wüxi ya yatü ya noxri chixri maxu̱cü rü nüxu̱ naxoxgu i nacüma i chixexu̱, rü naga naxĩnügu i ngẽma chorü mugü, rü aixcüma mexu̱ naxu̱xgu rü tá namaxu̱ rü taxũtáma nayu.

22Rü guxu̱ma i norü chixexu̱gü rü choma rü tá nüxú̱ nüxu̱ icharüngüma. Rü nüma rü tá namaxu̱ erü nayanguxẽxẽ i chorü mugü.

23Rü pema rü bexmana nagu perüxĩnüegu nax choma rü chataãẽxu̱ i ngẽxguma nayu̱xgu i wüxi i duu̱xu̱ i chixexu̱gu maxu̱xu̱. Pemaxã nüxu̱ chixu rü tama chataãxẽ. Rü ngẽma choma chanaxwa̱xexu̱ nixĩ nax nüxu̱ naxoxu̱ i ngẽma nacüma i chixexu̱ nax nüxú̱ nangẽxmaxu̱ca̱x i maxu̱.

24Natürü ngẽxguma chi wüxi i duu̱xu̱ i mea maxchiréxu̱ nüxu̱ rüxoxgu nax mea namaxu̱xu̱, rü naxüãxgu i guxu̱ma i chixexu̱ i tama namaxã chataãẽxu̱ ¿rü namexu̱ yixĩxu̱ nax tama napoxcuxu̱? Rü pemaxã nüxu̱ chixu rü tá napoxcu. Rü guxu̱ma ga yema mexu̱ ga noxri naxüxu̱ rü choma rü tá nüxu̱ icharüngüma. Rü nüma rü tá nayu nagagu i ngẽma norü chixexu̱gü. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i ngẽma ñachaxu̱.

25Rü pema rü nüxu̱ pixu nax choma ya Cori ya Tupana yixĩxu̱ nax tama aixcüma mea pemaxã ichacuáxu̱. ¡Natürü iperüxĩnü i pema, Pa Iraétanüxu̱x!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

¿Rü ta̱xacüwa nixĩ i tama aixcüma mea pemaxã ichacuáxũ̃? Rü pemaxã nüxũ̃ chixu rü pema waxi nixĩ i tama aixcüma mea chauga pexĩnüexũ̃.

[26]Rü ngẽxguma wüxi i duũ̃xũ̃ i mea maxchiréxũ̃ nüxũ̃ rüxoxgu nax mea namaxũ̃xũ̃, rü naxüãxgu i ngẽma chixexũ̃, rü tá nayu nagagu i ngẽma chixexũ̃ i naxüxũ̃.

[27]Natürü ngẽxguma wüxi ya yatü ya noxri chixri maxũ̃cü rü nüxũ̃ naxoxgu i nacüma i chixexũ̃, rü aixcüma mexũ̃ naxũ̱xgu rü tá namaxũ̃ rü taxũ̃táma nayu.

[28]Rü ngẽxguma aixcüma naãẽxũ̃ yacua̱xãchigu rü nüxũ̃ naxoxgu i nacüma i chixexũ̃ ga naxüxũ̃ rü tá aixcümaxũ̃chi namaxũ̃ rü taxũ̃táma nayu.

[29]Natürü ngẽma Iraétanüxũ̃ i duũ̃xũ̃gü rü tá nüxũ̃ nixugü nax choma rü tama mea namaxã ichacuáxũ̃ rü tama nawe̱xguxũ̃ i ngẽma chaxüxũ̃. ¿Rü ta̱xacüwa nixĩ i tama aixcüma mea pemaxã ichacuáxũ̃? Rü pemaxã nüxũ̃ chixu rü pema waxi nixĩ i tama aixcüma mea chauga pexĩnüexũ̃.

[30]Rü dücax, Pa Iraétanüxũ̃, rü choma rü wüxíechigüna tá chaca naxca̱x i ngẽma chixexũ̃ i pexügüxũ̃. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ i ngẽma. ¡Rü wüxicana nüxna pixĩgachitanü i ngẽma perü chixexũ̃gü nax ngẽmaãcü tama ngẽma perü chixexũ̃gagu pepoxcuexũ̃ca̱x!

[31]¡Rü noxtacüma nüxna pixĩgachitanü i guxũ̃ma i ngẽma chixexũ̃gü ga chope̱xewa pexüxũ̃! ¡Rü penangexwaca̱xũ̃xẽxẽ i ngẽma perü maxũ̃, rü ñu̱xũchi ngẽma peãxẽ! ¿Tũ̱xcüũ̃ penaxwa̱xe nax peyuexũ̃, Pa Iraétanüxũ̃x?

[32]Erü choma rü tama chanaxwa̱xe nax texé yuxũ̃. Rü narümemae nixĩ nax nüxna pixĩgachixũ̃ i ngẽma chixexũ̃ nax pemaxẽxũ̃ca̱x. Rü choma ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmaxe nixĩ i pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ i ngẽma ==ñanagürü.

## Echequié 19

### Duũ̃xũ̃gü rü Iraéanearü ãẽ̱xgacügüca̱x naxauxe


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Rü cumax, Pa Echequiéx, rü Iraétanüxũarü ãẽxgacügüchiga nagu nawiyae i ñaa ngechaũarü wiyae:

[2]Iraéchixũane rü ñoma wüxi i ngexũ i leóũrüxũ nixĩ. Rü leóũgütanüwa namaxũ rü ngéma nanayaexẽxẽ ga naxacügü.

[3]Rü wüxi i ngẽma naxacü rü guxũarü yexera meama nanayaxẽxẽ. Rü nüma rü naxcạx nangụx nax yayauxãxũ ga naeũgü rü duũxũgüxũ nax nangőxũ.

[4]Rü yema togü ga nachixũanecüạ̃xgü rü nachigaxũ naxĩnüe, rü wüxi i yauxruxũ naxcạx inaxügü rü yexma nayayauxgü. Rü naraũwa nayachotagü rü ngẽmaãcü Equítuanewa nanagagü.

[5]Rü yema ngexũ i leóũ rü yexguma yemaxũ nadạụxgu rü nanaxĩxãchiãxẽ. Rü yemacạx to ga nanexũ nangụxẽxẽ nax naporaxũcạx rü yadüraxũcạx.

[6]Rü yema leóũ rü nügü nacuạx nax naporaxũ rü yema togü ga leóũgütanügu narüxũũxũ. Rü nüxũ nacuạx nax ñuxãcü naeũgü tüxũ nangőxũ. Rü duũxũgüxũ nangőx.

[7]Rü ãẽxgacüpatagü rü nayachixexẽxẽ, rü ĩanegü rü nagu nipogügü. Rü yema nagamaxã rü nayadụxruxẽxẽ ga guxũma ga nachixũanegü.

[8]Rü yemacạx ga yema nachixũanegü ga nüxna ngaicamagüxũ rü naxcạx inanaxügü ga wüxi ga norü yauxruxũ. Rü yemagu nayayauxgü.

[9]Rü wüxi ga chotaraũruũmaxã naraũwa nayachotagü rü wüxi ga naxpüxũgu Babiróniaanearü ãẽxgacüpẹxewa nanagagü. Rü nanapoxcugü rü marü taguma wena nüxũ taxĩnü ga naga ga Iraéanearü mạxpűnegüwa.

[10]Pa Iraétanüxũx, tachixũane rü ñoma wüxi i úbane i natücutüwa rüxüxũrüxũ nixĩ. Rü nabaca rü nataeta erü taguma nüxű́ nataxu i dexá.

[11]Rü ngẽma nachacüügü rü niporaxüchi, rü ngẽma nachacüügüwa nanaxügü ya ãẽxgacügüarü naixmenạxãgü. Rü poraãcü natatanü rü narümáchanexũchi. Rü guxũma i togü i naigüxũ narümáchanemae, rü ngẽmacạx yáxũgu nüxũ tadau.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

12Natürü numaxã nanabe̲xgü, rü niwa̲x. Rü yimá buanecü ya éstewaama ne
ũcü rü nayapaxẽxẽ, rü narüyi i norü o. Rü nachacüügü ga noxri poraexũ̃ rü
nipagü rü üxüxũ̃ ínanagu.

13Rü ñu̲xma rü ínachianexũ̃gu i dexá ítaxuxũ̃gu nato.

14Rü ngẽma nachacüügüwa rü ninai ya wüxi ya üxü, rü ngẽma ngexwaca
rüxügüxũ̃ i nachacüügü rü nixae wüxigu norü omaxã. Rü marü nataxuma ga
nachacüügü ga iporaxũ̃ nax ãe̲xgacügüarü naixmena̲xãwa nangugüxũ̃. Rü
ngẽma nixĩ i wüxi i ngechaũ̃arü wiyae, rü name nixĩ i nagu pewiyaegü i
ngẽxguma ngechaũ̃ ínguxgu.

## Echequié 20

### Tupana rü Iraétanüxũ̃maxã nixaixcüma natürü nümagü rü tama naga naxĩnüe

1Rü yexguma 7 ga taunecü ngupetüguwena ga nax Babiróniawa
tayexmagüxũ̃, rü guma taunecüarü 5 ga tauemacüarü 10 ga ngunexũ̃gu rü
ñuxre ga Iraétanüxũ̃arü ãe̲xgacügü rü chaxũtawa naxĩ nax Tupanana
yacagüxũ̃ca̲x. Rü chope̲xewa nayarütogü.

2Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü chomaxã nidexa rü choxũ̃ ñanagürü:

3—Cuma, Pa Yatüx, ¡namaxã idexa i ngẽma Iraétanüxũ̃arü ãe̲xgacügü rü
namaxã nüxũ̃ ixu i chorü ore i ñaxũ̃! “¿Ẽxna pema rü nua pexĩ nax choxna
peyacagüxũ̃ca̲x? Natürü i choma ya Cori ya Tupana rü chauégagu pemaxã
nüxũ̃ chixu nax tama chanaxwa̲xexũ̃ nax choxna peyacagüxũ̃”.

4Rü narümemae, Pa Yatüx, nax cumatama nüxna cucaxũ̃ rü namaxã nüxũ̃
quixuxũ̃ ga yema chixexũ̃gü ga ãũãchixũ̃ ga nanatügü rü norü o̲xigü ügüxũ̃.

5¡Rü namaxã nüxũ̃ ixu i chorü ore i ñaxũ̃! “Rü yexguma choma ya Cori ya
Tupana nüxũ̃ chaxunetagu ga Iraétanüxũ̃ nax chorü duũ̃xũ̃gü yixĩgüxũ̃ca̲x rü
namaxã chanaxuegu nax choma tá chixĩxũ̃ i Acóbutanüxũ̃ nanegüarü rü
nataagüarü Tupana. Rü Equítuanewa namaxã chidexa rü chauégagu wena
namaxã chanaxuegu nax choma chixĩxũ̃ i norü Tupana.

6Rü yematama ngunexũ̃gu rü namaxã nüxũ̃ chixu nax Equítuanewa tá
íchanagaxũ̃xũ̃ rü ngẽma naane ga chomatama nüxũ̃ chaxunetaxũ̃wa tá


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

chanagagü. Rü ngẽma nachixũanearü naane rü guxũma i ngẽma togü i nachianexũ narümemae. Rü ngéma rü yima lechi rü berure rü ñoma dexárüxũ taguma nataxu.

[7]Rü yexguma ga choma rü guxãxũma chamu nax nüxũ naxoexũca̲x rü ínawogüãxũca̲x ga yema norü tupananetagü ga naxchi chaxaixũ. Rü namaxã nüxũ chixu nax tama íyanaãxũca̲x ga yema Equítucüa̲xgüarü tupananetachicüna̲xãgü. Erü choma nixĩ i norü Tupana chixĩxũ i Iraétanüxũ.

[8]Natürü ga nümagü rü chomaxã nanueama rü tama chauga naxĩnüechaũ. Rü tama ínanawogü ga norü tupananetachicüna̲xãgü rü tama nüxũ narüxoechaũ nax nüxũ yacua̲xüũgüxũ ga yema Equítuanecüa̲xgüarü tupananetachicüna̲xãgü. Rü yexguma ga choma rü poraãcü namaxã chanu, rü nagu charüxĩnü chi nax Equítuanegu chanapoxcuexũ ñu̲xmata naxüpetü i chorü nu.

[9]Natürü chaugünatama chachogü nax tama chanachixexẽẽxũca̲x i chauéga rü ñu̲xũchi tama chixri chauchiga yadexagüxũca̲x ga yema nachixũanegü ga Iraétanüxũ natanüwa maxẽxũ. Erü napẹ̲xewa ga yema nachixũanegü rü Iraétanüxũmaxã chaugü chixu rü chanaxuegu nax Equítuanewa tá íchanagaxũxũ.

[10]Rü choma rü Equítuanewa íchanagaxũ rü ínachianexũgu chayagagü.

[11]Rü yéma nüxna chanaxã ga chorü mugü i maxũ tüxna ãxũ ya yíxema naga ĩnüexe.

[12]Rü yexgumarüxũ ta nüxũ nüxũ chacua̲xẽxẽ ga chorü ngũchigaarü ngunexũ nax nagu choxũ yacua̲xüũgüxũca̲x rü nüxna nacua̲xãchigüxũca̲x nax choma ya Cori ya Tupana yixĩxũ ga chaugüca̲x nüxũ chaxunetaxũ ga yema duũxũgü.

[13]Natürü yexguma chianexũwa nayexmagügu rü chomaxã nanue rü tama chauga naxĩnüechaũ rü tama naga naxĩnüechaũ ga yema chorü mugü ga maxũ chi tüxna ãxũ ya guxãma ya naga ĩnüe. Rü woo ga chorü ngũchigaarü ngunexũgü rü tama nanaxauregü rü tama nagu choxũ nicua̲xüũgü. Rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yemacax ga choma rü poraãcü namaxã chanu rü nagu charüxĩnü nax wüxicana chi yexma chianexũgu chanadaixũ.

14Natürü chaugünatama chachogü nax tama chanachixexẽẽxũcax i chauéga, rü tama chixri chauchiga yadexagüxũcax ga yema togü ga nachixũanegü ga nüxũ daugüxũ nax ñuxãcü Equítuanewa íchanagaxũxũ ga yema Iraétanüxũ.

15Rü yéma ínachianexũwa rü namaxã chanaxuegu nax taxũtáma nagu chanachocuxẽẽxũ ga yema naane ga nüxna chaxãxũ. Rü yema nachixũanearü naane rü guxũma ga yema togü ga nachianexũ narümemae. Rü yéma rü guma lechi rü berure rü ñoma dexárüxũ taguma nataxu.

16Natürü ga nümagü rü nüxũ naxoe ga yema chorü mugü rü tama naga naxĩnüe. Rü yexguma ngũchigaarü ngunexũgüwa nanguxgu rü tama choxũ nicuaxüũgü, yerü yema norü tupananetagüxũ nicuaxüũgü.

17Natürü naétüwa ga yema rü choxṹ naxauxãchitümüũgü, rü yemacax tama yexma chianexũgu chanadai.

18Rü yéma chianexũwa rü yema duũxũgü nanegümaxã nüxũ chixu nax tama nagu naxĩxũcax ga yema chixexũ ga nacümagü ga nanatügü nagu ĩxũ. Rü namaxã nüxũ chixu nax tama yema tupananetagüxũmare yacuaxüũgüxũcax” ==ñaxũ i chorü ore.

19Rü ñachagürü nüxũ: —Choma nixĩ i perü Tupana chixĩxũ rü ngẽmacax chanaxwaxe nax naga pexĩnüexũ rü peyanguxẽẽgüxũ i chorü mugü.

20Rü ngẽxguma chorü ngũchigaarü ngunexũgüwa nanguxgu rü chanaxwaxe nax penaxaurexũ. Rü ngẽma rü wüxi i chorü uneta nixĩ i pemaxã chaxüxũ. Rü ngẽmaãcü tá nüxũ pecuax nax choma ya Cori rü perü Tupana chixĩxũ ==ñachagürü.

21—Natürü woo i ngẽma nanegü rü naxacügü rü chomaxã nanueama. Rü tama naga naxĩnüe rü tama nayanguxẽẽgü rü tama nagu namaxẽ i ngẽma chorü mugü i maxũ tüxna ãxũ ya yíxema nagu maxṹxẽ. Rü woo chorü ngũchigaarü ngunexũgü rü tama nanaxauregü. Rü yexguma ga choma rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

chorü numaxã nagu charüxĩnü nax wüxicana chi yexma chianexũgu chanadaixũ.

22Natürü chaugünatama chachogü nax tama chanachixexẽẽxũca̲x i chauéga, rü tama chixri chauchiga yadexagüxũca̲x ga yema togü ga nachixũanegü ga nüxũ daugüxũ nax ñuxãcü Equítuanewa íchanagaxũxũ ga yema Iraétanüxũ.

23Rü yema ínachianexũwa rü namaxã chanaxuegu nax guxũma i nachixũanegü i ñoma i naanewa ngẽxmagüxũgu tá chanawoonexũ.

24Yerü nümagü rü tama nagu namaxẽ ga yema chorü mugü rü nüxũ naxoe. Rü yexguma ngũxchigaarü ngunexũwa nanguxgu rü tama choxũ nicua̲xüũgü. Rü yema naxchicüna̲xãgü ga nanatügü nüxũ icua̲xüũgüxũama nicua̲xüũgü.

25Rü düxwa chanayexrü nax nagu naxĩxũca̲x ga yema tupananetagüarü mugü ga tama imexũ rü tama maxũ nüxna ãxũ.

26Rü choma rü chanayexrü nax norü tupananetagüca̲x tüxũ ínagugüxũca̲x ga guxema nanegü ga rüyamaegüxe. Rü yemaacü chanayexrü nax nügünatama ngechaũ naxãgüxũca̲x rü nüxna nacua̲xãchiexũca̲x nax choma yixĩxũ ya Cori ya norü Tupana ==ñanagürü.

27—Rü cumax, Pa Yatüx, ¡rü namaxã idexa i ngẽma Iraétanüxũ rü namaxã nüxũ ixu i ñaa chorü ore! “Yema perü o̲xigü rü ta rü pexrüũtama choxũ nanuxẽẽgü rü tama chomaxã nixaixcümagü.

28Rü yexguma nagu chanachocuxẽẽgu ga yema naane ga namaxã chaxueguxũ nax nüxna chanaxãxũca̲x, rü nümagü ga perü o̲xigü rü yexguma nüxũ nadaugügu ga wüxi ga ma̲xpűne rüe̲xna wüxi ga nai ga taetane rü guma ma̲xpűnewa rü guma naixtüũwa norü tupananetagüca̲x nanadai rü ínanagu ga norü ãmaregü ga poraãcü naxchi chaxaixũ. Rü yema norü ãmareétügu nanabagü ga norü bínugü rü norü tupananetagüca̲x ínanagu ga norü pumarate̲xe.

29Rü choma rü yema duũxũgüna chaca rü ñacharügü: ‘¿Ta̲xacüwa name nax nawa pexĩxũ i ngẽma nachicagü i nawa ngẽma duũxũgü i tama choxũ cua̲xgüxũ ngutaque̲xegüxũ i ma̲xpűnegüwa? Rü ñu̲xma rü ta rü Duũxũgü i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tama Tupanaxũ Cuaxgüxũarü Ngutaquexechicamaxã, nanaxugü' "
==ñachagürü.

30—¡Rü Iraétanüxũmaxã nüxũ ixu i ñaa chorü ore i ñaxũ! "¿Tüxcüũ nagu pexĩchaũ i ngẽma nacümagü i ãũãchixũ ga perü oxigü nagu ĩxũ? ¿Rü tüxcüũ choxna pixĩgachi nax nüxũ picuaxüũgüxũcax i ngẽma tupananetagü i ãũãchixũ?

31Rü pemax rü ñuxma rü ta ngẽma tupananetachicünaxãgücax peyagu i perü ãmaregü rü peyagu i penegü. Rü ngẽmaãcü ngẽma naxchicünaxãgümaxã pegü pixãũãchiama. ¿Rü ngẽmaãcü chitama, Pa Iraétanüxũx, i penaxwaxexũ nax choxna peyacagüxũ? Rü choma ya Cori ya Tupana rü chauégagu pemaxã nüxũ chixu rü tama chanaxwaxe nax choxna peyacagüxũ.

32Rü pema rü naxcax pedauxũtaechaũ i nacüma i ngẽma togü i nachixũanegü i ñoma i naanewa ngẽxmagüxũ. Nümagü rü namaxã natupanaãxgü rü nüxũ nicuaxüũgü i naxchicünaxãgü i nainaxcax rü nutanaxcax, natürü i pema rü taxũtáma ngẽmaãcü penaxü.

33Natürü i choma ya Cori ya Tupana rü chauégagu chanaxuegu rü chorü poramaxã rü chorü numaxã tá pexũ chapoxcu rü ngẽmaãcü tá pemaxã ichacuax.

34Rü choma rü tá pexũ chade natanüwa i ngẽma duũxũgü rü nachixũanegü i ñuxma nagu pewoonexũ. Rü chorü poramaxã rü chorü numaxã tá pexũ chapoxcu rü ngẽmaãcü tá pemaxã ichacuax.

35-36Rü choma rü ngẽma chianexũ i guxũma i ĩanegüarü yáxũwa ngẽxmaxũwa tá pexũ chagagü. Rü yema Equítuanearü chianexũgu perü oxigüxũ chapoxcuegurüxũ tá pexũ chapoxcue. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma" ==ñachagürü.

37Rü ñachagürü: —Rü ñoma wüxi i carnéruarü dauruxũ i norü carnéru tüxũ ngugüxũrüxũ tá pexũ changugü. Rü wüxíechigü rü tá tüxũ chacuax nax texégü tá tixĩxũ ya yíxema chorü duũxũgü ixĩgüxe. Rü yíxemagümaxã tá chorü uneta chaxü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[38]Rü ngẽma nachixũane i ñu̱xma nawa pemaxẽxũwa tá pexṹ íchagaxṹ, natürü ngẽma tama chauga ĩnüexṹ rü tá íchananuxṹ rü taxũtáma Iraéarü naanecu̱x nawoegu. Rü ngẽxguma i pema rü tá nüxṹ picua̱xãchie nax choma ya Cori chixĩxṹ i perü Tupana ==ñachagürü.

[39]Pa Iraétanüxṹx, choma ya Cori ya Tupana rü ñachagürü pexṹ: —Ngẽxguma tama chauga pexĩnüechaṹgu, ¡rü ẽcü nüxṹ picua̱xüṹgü i ngẽma perü naxchicüna̱xãgü i naxchi chaxaixṹ! Natürü nawa tá nangu i ngunexṹ nax chauga tá pexĩnüexṹ. Rü ngẽxguma rü taxũtáma wena chope̱xewa chixexṹ pexü namaxã i ngẽma ãmaregü i naxchicüna̱xãgücu̱x ípeguxṹ nax ngẽmaãcü nüxṹ picua̱xüṹgüxṹcu̱x.

[40]Rü guxṹma i Iraétanüxṹ rü yima Iraéanewa ngẽxmane ya chorü ma̱xpṹne ya máchanenewa tá choxṹ nicua̱xüṹgü. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxṹ chixuxṹ i ngẽma. Rü ngéma rü taãẽãcüma tá pexṹ chayaxu. Rü ngéma rü tá chanaxwa̱xe nax choxna penaxãgüxṹ i perü ãmaregü. Rü tá chanaxwa̱xe nax ngéma cha̱u̱xcu̱x penanaxṹ i ngẽma nüxíraxṹxṹ i penetügüarü o rü guxṹma i ngẽma togü i ãmaregü i choxna pexãxṹ.

[41]Rü ngẽxguma pexṹ íchagaxṹgu nawa i ngẽma nachixṹanegü rü yima ĩanegü i ñu̱xma nagu pewoonene, rü tá pexṹ chayaxu ñoma ãmare i chi̱xemaxṹrüxṹ. Rü ngẽmaãcü guxṹ i togü i nachixṹanecüã̱xpe̱xewa tá ichanawe̱x i chorü üüne i petanüwa tá chango̱xẽxẽxṹ.

[42]Rü ngẽxguma wena tá perü naane ga perü o̱xigümaxã chaxueguxṹwa pexṹ chagagügu rü pema rü tá nüxṹ picua̱xãchie nax choma ya Cori yixĩxṹ i Iraétanüxṹarü Tupana.

[43]Rü ngéma rü tá nüxṹ picua̱xãchie ga yema chixexṹgü ga ãũãchixṹ ga chope̱xewa pexüxṹ. Rü pegüwa tátama pexãũxã̱xgü nagagu ga yema chixexṹgü ga pexügüxṹ.

[44]Pa Iraétanüxṹx, rü ngẽxguma choma chaugagutama pexṹ charüngṹxẽẽgu rü pexṹ́ nüxṹ charüngümagu ga yima pecüma ga chixexṹgü rü yema chixexṹ ga pexügüxṹ, rü ngẽxguma i pema rü tá nüxṹ picua̱xãchie nax choma ya Cori


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yixĩxũ̃ i perü Tupana. Rü choma ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa changexmacü nixĩ i nüxũ̃ chixuxũ̃ i ngẽma = =ñanagürü ya Tupana.

### Tupana rü nanapoxcu ga yema súrwaama üxũ̃ ga naane

45Rü nüma ga Cori ya Tupana rü chomaxã nidexa rü ñanagürü:

46—Cuma, Pa Yatüx, ¡súrguama nadawenü rü ngẽma naanemaxã nüxũ̃ ixu i curü ore! ¡Rü chauégagu poxcu namaxã naxuegu i ngẽma Négueanearü naixnecü i súrwaama ngẽxmaxũ̃!

47¡Rü namaxã nüxũ̃ ixu i ñaa chorü ore i ñaxũ̃! Pa Naixnecü i Súrwaama Ngẽxmaxũ̃x, choma rü cuwa tá chayanaixẽxẽ ya wüxi ya üxü ya tá ínaguxũ̃ne ya guxũ̃nema ya curü naigü ya maxẽne rü yuene. Rü yima üxü rü tá niyaura rü taxũtáma nixo. Rü nórtewa rü ñu̱xmata súrwa tá nangu nax yaxãxũ̃ i ngẽma naane.

48Rü guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü i ñoma i naanewa maxẽxũ̃ rü tá nüxũ̃ nadaugü nax choma ya Cori ya Tupana yixĩxũ̃ i chorü poramaxã chayanaixẽxẽxũ̃ i ngẽma naixnecü namaxã i ngẽma üxü i tama ixoxũ̃ = =ñanagürü choxũ̃ ya Tupana.

49Rü yexguma ga choma rü Tupanaxũ̃ ñacharügü: —¡Pa Chorü Tupanax, ngẽma duũ̃xũ̃gü rü nüxũ̃ nixugüe nax choma rü ore i taxúema nüxũ̃ cuáxũ̃maxã chidexaxũ̃! = =ñacharügü.

## Echequié 21

### Tupana rü norü taramaxã Yerucharéũ̃cüa̱xgüxũ̃ napoxcue

1Rü nüma ga Cori ya Tupana rü chomaxã nidexa rü ñanagürü:

2—Pa Yatüx, ¡Yerucharéũ̃guama nadawenü rü naxunagü i chopataarü poxcu! ¡Rü chauégagu naxunagü i Iraéanearü poxcu!

3¡Rü Iraéanemaxã nüxũ̃ ixu i ñaa chorü ore! “Choma rü curü uanü chaugü chixĩxẽxẽ. Rü tá chanayaxu i chorü tara rü tá chanadai i ngẽma chixexũ̃arü üruũ̃gü rü woo ngẽma mexũ̃ ügüxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[4]Rü aixcüma tá chanayaxu i chorü tara nax chanadaixũc̲ax i ngẽma chixexũ̃ ügüxũ̃ rü woo ngẽma mexũ̃ ügüxũ̃. Rü nórtewaama tá ichanaxügü rü ñu̲xmata súrwa nangu.

[5]Rü guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü i ñoma i naanewa maxẽxũ̃ rü tá nüxũ̃ nicua̲xãchitanü nax choma rü nachiũ̃wa chayatuxuchixũ̃ i chorü tara rü taxũtáma wena nachixũ̃gu chayaxúcuchixũ̃.

[6]Rü cumax, Pa Yatüx, ¡curü ngechaũ̃maxã poraãcü naxaxu nape̲xewa i guxũ̃ma i Iraétanüxũ̃ nax ngẽmaãcü nüxũ̃ nacua̲xgüxũc̲ax nax ngúxũ̃ quingexũ̃ i curü maxũ̃newa!

[7]Rü ngẽxguma cuxna nacagügu nax ta̲xacücax cuxaxuxũ̃, ¡rü namaxã nüxũ̃ ixu nax cuxaxuxũ̃ erü paxa tá ínangu i wüxi i ãũcümaxũ̃chixũ̃! Rü guxũ̃ i duũ̃xũ̃gü tá naxca̲x rümaachigüxũ̃ rü tá naxca̲x yanguãẽgüxũ̃. Rü norü muũ̃maxã tá nidu̲xruxe. Rü marü ningaicaxüchi nax ínanguxũ̃ i ngẽma tá ngupetüxũ̃. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ̃ chixuxũ̃ i ngẽma” ==ñanagürü.

[8]Rü nüma ga Cori ya Tupana rü chomaxã nidexa rü ñanagürü:

[9]—Cuma, Pa Yatüx, ¡chauégagu nüxũ̃ ixu i ñaa chorü ore rü duũ̃xũ̃gümaxã nüxũ̃ ixu nax choma yixĩxũ̃ i cuxũ̃ chamuxũ̃ nax nüxũ̃ quixuxũc̲ax i ñaa ore i ñaxũ̃: “Ngẽma chorü tara rü marü mea chanawaixmagu rü marü niyauratachinücüü!

[10]Rü ngẽma chorü tara rü chanawaixmagu nax ngẽmamaxã chanadaixũc̲ax, rü chananaitachinüxẽxẽ nax yaba̲i̲xbexũc̲ax.

[11]Rü marü nawaixmagu rü marü nanaitachinü rü marü ínamemare nax ngẽma máetawa̲xexũna ngĩxũ̃ chaxãxũc̲ax.

[12]Rü cumax, Pa Yatüx, ¡aixta naxü rü curü ngechaũ̃maxã naxaxu! Erü ñaa chorü tara rü tá nanadai i guxũ̃ma i chorü duũ̃xũ̃gü rü guxũ̃ma i Iraétanüxũ̃arü ãẽxgacügü. ¡Rü ñu̲xma nax yu namaxã chaxueguxũ̃ i chorü duũ̃xũ̃gü rü curü ngechaũ̃maxã cugüremügu napogü!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[13]Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma” ==ñanagürü.

[14]Rü ñanagürü ta: —Cumax, Pa Yatüx, ¡chauégagu nüxũ ixu i ngẽma tá ngupetüxũ, rü curü péxmẽxmaxã nüxṹ nangúchaũxẽxẽ i ngẽma tara! Rü ngẽma tara rü tá poraãcü nanapi̱xẽxẽ i duũxũgü. Erü wüxi i tara i dairuxũ nixĩ rü guxũwama tá duũxũgüxũ naxãũxunexẽxẽ.

[15]Rü ngẽma tara rü tá poraãcü nanamuũxẽxẽ i duũxũgü. Rü tá nangẽxma i muxũma i yuexũ. Rü guxũnema ya ĩpatawa tá nangu i ngẽma tara i dairuxũ. Rü ngẽma nixĩ i ngẽma tara i ya̱u̱xracüüxũ rü yaba̱i̱xbeanexẽẽxũ rü meama waixmaguxũ nax duũxũgüxũ nada̱i̱xũca̱x.

[16]Rü cumax, Pa Tarax i Mea Waixmaguxũx, ¡curü tügünecüwawa ngẽxmagüxũ i duũxũgü rü curü to̱xwecüwawa ngẽxmagüxũ i duũxũgü rü nadai!

[17]Rü choma ya Cori ya Tupana rü tá chanapépüne i ngẽma tara. Rü tá namáeta ñu̱xmatáta nangupetü i chorü nu. Rü choma nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma ==ñanagürü choxũ ya Tupana.

[18]Rü nüma ga Cori ya Tupana rü chomaxã nidexa rü ñanagürü:

[19]—Cumax, Pa Yatüx, ¡naxüxchicüna̱xã i taxre i nama i Babiróniawa ne daxũ i nagu tá yaxũxũ i Babiróniaanearü ãẽxgacü norü taramaxã! ¡Rü ngẽma íyataxrepü̱xũwa ngẽxma naxümatü i cua̱xruxũ nax ngexnerüxüne ya ĩanewa nadaxũ i wüxichigü i ngẽma nama!

[20]¡Rü naxüxchicüna̱xã i ngẽma nama i nagu tá yaxũxũ i Babiróniaanearü ãẽxgacü norü taramaxã! ¡Rü naxümatü i naéga i ngẽma nama i Amóũtanüxũarü ĩane ya Rabáwaama nadaxũ! ¡Rü ngẽxgumarüxũ ta naxümatü i naéga i ngẽma to i nama i Yudáanearü ĩane ya ípoxegune ya Yerucharéũwaama nadaxũ!

[21]Rü nüma i Babiróniaanearü ãẽxgacü rü marü ngẽma nama i íyataxrepü̱xũwa nangu rü ngéma nayachaxãchi. Rü nagu narüxĩnü nax ngexũrüüxũ i namawa tá naxũxũ. Rü nüma rü tá nanawonagütanü ya naxnegü, rü tá norü tupananetachicüna̱xãgüarü ucu̱xẽca̱x ínaca, rü tá


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nanangugü i nacagü i naeũgü nax ngẽmaãcü nüxũ nacuáxũcax nax ngexnerüxüne ya ĩanecax tá íyaxũãchixũ.

22Rü yexguma nawonagütanügu ga naxnegü rü ãẽxgacüarü tügünecüwagu nangu ga guma naxne ga Yerucharéũgu ãégane. Rü ngẽmawa nüxũ nacuax nax Yerucharéũcax tá íyachoõchixũ namaxã ga naxnegü. Rü ngẽmaãcü tá tagaãcü daicax nügücax nacagü, rü yima ĩanearü ĩãxgügu tá napogüe, rü tá waixũmü nügücax nagünagügü nax yima ĩanegu nachocuxũcax, rü tá nüxũ ínachomaeguãchi ya yima ĩane.

23Natürü nüma i ngẽma Yerucharéũcüãxgü rü tá nagu narüxĩnüe nax wüxi i doramare yixĩxũ i ngẽma nüxũ quixuxũ. Erü nümagü rü tá nagu nayaxõgü i ngẽma uneta ga Babiróniaanearü ãẽxgacümaxã naxügüxũ. Natürü ngẽma Yerucharéũcüãxgü rü tama nayanguxẽxẽ i ngẽma uneta rü ngẽmacax i nüma i Babiróniaanearü ãẽxgacü rü tá ínanayauxũ.

24Rü ngẽmacax i choma ya Cori ya Tupana rü ñacharügü: “Chopẽxewa rü meama nangox i ngẽma perü chixexũgü rü ngẽma perü máetagü. Rü guxũma ga yema pecadugü ga pexügüxũ rü meama nangox. Rü ngẽmacax i perü uanügü rü tá pexũ ínayauxũ.

25Rü cumax, Pa Iraéanearü Ãẽxgacüx, rü wüxi i máetaxũ quixĩ rü chixexũarü üruxũ quixĩ. Natürü marü nawa nangu i ngunexũ nax cupoxcuxũ.

26Rü choma ya Cori ya Tupana rü ñachagürü: ‘Curü uanügü rü tá cuxna nanayaxu i ngẽma curü tüeruxũ rü tá cuxna nanapu i ngẽma curü ngaxcueruxũ. Rü guxũtáma naxüchicüü. Rü ngẽma ñũxma ãẽxgacügü ixĩgüxũ rü tá ínawoxũ. Rü ngẽma ñũxma taxúema nüxũ cuáxchaũgüxũ rü tá nüxí natachigagü. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma.

27Rü choma rü tá nagu chapogü ya daa ĩane. Rü norü nutagüxica tá nügüétü nayi. Rü guxũma i ngẽma rü tá ningu i ngẽxguma nua nanguxgu i Babiróniaanearü ãẽxgacü. Erü choma nixĩ i chanamuxũ nax nagu napogüxũcax ya daa ĩane’ ” = =ñanagürü ga Tupana.

**Tupana rü Amóũcüãxũ napoxcu**


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[28]Rü ñanagürü ta: —Ngẽma Amóũcüa̱x rü chorü duũxũgüchiga chixri nidexagü. Rü ngẽmaca̱x, Pa Yatüx, ¡namaxã nüxũ ixu i ñaa chorü ore i ñaxũ!: “Marü ínamemare i ngẽma tara, rü marü nawaixmagu nax pexũ nada̱ixũca̱x. Rü marü nanaitachinü nax yabáixacüüxũca̱x.

[29]Rü ngẽma norü ngo̱xetügü i ngẽma perü ẽxũguxũarü cua̱xruũgü rü doramare nixĩ. Rü ngẽma nüxũ yaxugüxũ i tá ngupetüxũ rü doramare nixĩ. Natürü ngẽma tara rü tá nanadaũeru i ngẽma ngo̱xetünetagüxũ i dorata̱xgüxũ. Rü marü ningaica nax napoxcuexũ.

[30]Rü name nixĩ nax nachiũca̱x nataeguxũ i ngẽma tara. Erü cumax, Pa Amóũx, rü cuchixũane i nagu cubuxũwa tátama cuxna chaca nax cuxũ chapoxcuxũca̱x.

[31]Rü ngẽma chorü nu rü tá cugu chananguxẽxẽ ñoma wüxi i üxüema i ãũcümaxũrüxũ. Rü ngẽma duũxũgü i taxúema ngechaũgüxũ rü máxwa̱xegüxũme̱xẽgu tá cuxũ changuxẽxẽ.

[32]Rü cumax, Pa Amóũx, rü tá quixa rü tá icuyarüxo. Rü yima cugü rü curü naanegu tá niya̱x. Rü taxúetama wena cuxna tacua̱xãchi. Rü choma ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma” ==ñanagürü.

## Echequié 22

### Yerucharéũarü chixexũgüchiga

[1]Rü nüma ga Cori ya Tupana rü chomaxã nidexa rü ñanagürü:

[2]—Cumax, Pa Yatüx, ¡namaxã naxuegu i norü poxcu ya yima ĩane ya máxwa̱xéne ya Yerucharéũ! ¡Rü guxũma i ngẽma chixexũgü i ãũãchixũ i naxügüxũgagu rü ínaxuãũgü!

[3]Rü namaxã idexa ya yima ĩane rü namaxã nüxũ ixu rü choma ya Cori ya Tupana rü ñachagürü: “Pa Ĩane ya Yerucharéũx, paxa tá cuxca̱x ínangu i curü poxcu erü cuma rü cunadai i curü duũxũgü rü nüxũ quicua̱xüxũgü i ngẽma naxchicüna̱xãgü i cumatama cuxüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[4]Rü ngẽma curü máetagügagu rü tá cupoxcu. Erü ngẽma naxchicünaxãgü ga cumatama cuxüxũgagu cugütama cuxãũãchi. Rü ngẽmacax paxa tá ínangu i curü poxcu rü paxa tá cugu napogügü i curü uanügü. Rü tá chanamu i ngẽma togü i duũxũgü nax cumaxã naguxchigagüxũcax. Rü guxũma i ngẽma togü i nachixũanegü rü tá cuxũ nacugüe.

[5]Rü ngẽma nachixũanegü i ngaixcamagüxũ rü yáxũgugüxũ rü tá cuxũ nacugüe, erü cutachiga namaxã nax naxchicünaxãgü quicuaxüxũxũ rü guxũma i ngẽma togü i chixexũ i cuxüxũ.

[6]Rü ngẽma Iraétanüxũarü ãẽxgacügü i cuwa maxẽxũ rü namáxwaxegü rü guxũma i togü i chixexũ naxügü.

[7]Rü ngẽma duũxũgü i cuwa maxẽxũ rü tama nanatüxũ rü tama naéxũ nangechaũgü. Rü chixri tümamaxã inacuax ya yíxema yutegüxe rü yíxema taxcuexe rü yíxema to i nachixũanewa ne ĩxẽ.

[8]Rü tama nüxũ nangechaxũgü ya yima chorü ngutaqueẽxepataxũgü ya üünene. Rü tama nanaxaure i chorü ngũchigaarü ngunexũ.

[9]Rü cuwa nangẽxma i ñuxre i chixexũ i duũxũgü i ãẽxgacügüpẽxewa idorataxagüxũ rü ngẽmagagu nayue i ngẽma taxuxũma i chixexũ ügüchiréxũ. Rü ngẽma duũxũgü i chixexũgu maxẽxũ rü maxpűnegüwa nanaxüchiga i norü naxchicünaxãgü, rü ngẽmaãcü nanaxügü i taxũ i chixexũgü i ãũãchixũ.

[10]Rü nangẽxma i duũxũgü i nanatümaxmaxã maxẽxũ rüẽxna naxmax ya tümaarü daxawexũne tüxű́ ngẽxmaxẽmaxã maxũxũ.

[11]Rü nangẽxma i duũxũgü i namücümaxmaxã maxũxũ, rüẽxna naneãxmaxã maxũxũ, rüẽxna naeyaxmaxã maxũxũ.

[12]Rü curü duũxũgütanüwa nangẽxma i duũxũgü i diẽrucax máetagüxũ. Rü cuwa nangẽxma i duũxũgü i taxũ i üétücax tüxna cagüxũ ya yíxema diẽrucax nüxna cagüxe. Rü ngẽmaãcü taxũ i chixexũ naxügü erü tüxű́ nangĩx ya yíxema namücügü rü ngẽmagagu choxũ inarüngüma. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma” ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[13]Rü ñanagürü ta: —Pa Yerucharéũx, rü ngẽma nax nangíxũ rü namáetaxũ i curü duũxũgü, rü poraãcü cumaxã chanu.

[14]Rü ngẽxguma tá cuxũ chapoxcugu, Pa Yerucharéũx, rü taxuacütáma choxmexwa cugü ícupoxũ. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma. Rü choma rü tá chayanguxẽxẽ.

[15]Rü guxũ i nachixũanegügu tá chanawoone i curü duũxũgü nax ngéma nangẽxmagüxũcax. Rü ngẽmaãcü tá meama íchanapigü i ngẽma curü pecadugü.

[16]Rü cugagu rü guxũma i nachixũanegü rü tá chixri cuchiga nidexagü. Natürü ngẽmagagu rü cumax, Pa Yerucharéũx, rü tá nüxũ quicuaxãchi nax choma yixĩxũ i Iraétanüxũarü Tupana ==ñanagürü.

[17]Rü nüma ga Cori ya Tupana rü chomaxã nidexa rü ñanagürü:

[18]—Ngẽma Iraétanüxũ rü chauxcax rü taxuwama name, ñoma cóbretüchi, rüexna estañutüchi, rüexna fierutüchi, rüexna plomutüchi, rüexna diẽrumütüchi ega yapunawa nadexẽẽgurüxũ nax taxuwama namexũ i ngẽma Iraétanüxũ.

[19]Rü ngẽmacax i choma ya Cori ya Tupana rü ñacharügü pexũ: “Ñuxmax i pemax nax ñoma natüchigü i taxuwama mexũrüxũ pixĩgüxũ rü tá Yerucharéũarü ngãxũgu pexũ changutaquexexẽxẽ.

[20-21]Rü ngẽma nax wüxigu wüxi ya yapunagu iwocuxũ nax nadexẽẽxũcax i ngẽma diẽrumü, rü cobre, rü fieru, rü plomu, rü estáñu rü ngẽxgumarüxũ ta i choma rü chorü numaxã tá pexũ changutaquexexẽxẽ nax pexũ íchaguxũcax. Rü ngẽmaãcü chorü numaxã tá chanangixta ya üxü rü daa ĩanearü ngãxũgu tá pexũ changutaquexexẽxẽ. Rü ngéma tá pexũ íchagu.

[22]Rü ngẽxgumarüxũ nax wüxi ya yapunawa nadexẽẽxũ i diẽrumü, rü ngẽxgumarüxũ ta i pemax rü ĩanearü ngãxũwa tá pexũ íchagu. Rü ngẽmaãcü tá nüxũ picuaxãchitanü nax choma ya Cori ya Tupana yixĩxũ i chorü numaxã pexũ chapoxcuxũ” ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[23]Rü nüma ga Cori ya Tupana rü chomaxã nidexa rü ñanagürü:

[24]—¡Cumax, Pa Yatüx, ¡rü Iraéanemaxã nüxũ ixu i ñaa chorü ore i ñaxũ! “Pa Iraéanex, cuma nixĩ i wüxi i naane i taguma quiwaixũ erü taguma cugu napu, erü choma rü cumaxã chanu.

[25]Rü ngẽma curü orearü uruũgüneta rü ñoma leóũgü i norü taiyamaxã aixta üexũ rü naeũgü wagüexũrüxũ nixĩgü. Rü wüxigu nügümaxã nagu narüxĩnüe nax duũxẽgüaxṹ napuxũgüãxũ i tümaarü ngẽmaxũgü i tatanügüxũ. Rü muxẽma ya ngexe tüxũ yamáxtegüxũ.

[26]Rü ngẽma curü chacherdótegü rü ínayatoxẽẽgü i ngẽma chorü ngu̱xẽẽtaegü rü nanaxãũãchigü i ngẽma chorü ngẽmaxũgü i üünegüxũ. Rü naxca̱x nawüxigu i ngẽma tama mexũ rü ngẽma üünexũ. Rü tama toguxexũ nangúexẽxẽ i ta̱xacü nixĩ i chope̱xewa mexũ rü ta̱xacü nixĩ i chope̱xewa ãũãchixũ. Rü tama nanaxaure i chorü ngũchigarü ngunexũgü. Rü tama choxũ nicua̱xüügü.

[27]Rü ñaa nachixũanearü ãẽxgacügü rü ñoma dauxchitacüa̱x i airugü i naeũgü wagüexũrüxũ nixĩgü. Rü guxũguma ínamegümare nax tümaarü diẽruca̱x duũxẽ tüxũ yama̱xgüxũ nax ngẽmaãcü yadiẽruáxũca̱x.

[28]Rü ngẽma orearü uruxũnetagü rü nayacu̱xgü i ngẽma ore i aixcüma ixĩxũ ñoma wüxi i ĩxtapü̱x i cómüxẽẽxũrüxũ. Rü nümagü rü nüxũ nixugüe nax nango̱xetügüxũ, rü ngẽmaãcü nanaxunagü i ngẽma tama aixcüma ixĩxũ. Rü nüxũ nixugüe nax chauégagu yadexagüxũ, natürü i ngẽma rü tama aixcüma nixĩ erü choma rü taguma namaxã chidexa.

[29]Rü ngẽma duũxũgü i taarü naanea̱xgüxũ rü chixexũgu namaxẽ rü nangĩxgü. Rü tama aixcüma mea tüxṹ nanaxütanü ya yíxema nüxṹ puracüexe ya ngearü diẽrua̱xgüxe. Rü chixri tümamaxã inacua̱xgü ya yíxema to i nachixũanecüa̱xgü ixĩgüxe.

[30]Rü choma rü ngẽma duũxũgütanügu naxca̱x chadau i wüxi i duũxũ i chope̱xewa ñaa nachixũaneétüwa chogüxũ nax tama chanapoxcuexũca̱x i ngẽma duũxũgü, natürü taxuxũma ichayangau.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

31Rü ngẽmacax tá chanapoxcue i ngẽma duũxũgü. Rü chorü numaxã tá chanadai nax ngẽmaãcü ngẽma íyaxügüxũ nüxũ yacuaxãchiexũcax i ngẽma chixexũ i naxügüxũ. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma” ==ñanagürü ya Tupana.

## Echequié 23

### Ĩane ya Chamáriachiga rü ĩane ya Yerucharéũchiga

1Nüma ga Cori ya Tupana rü chomaxã nidexa rü ñanagürü:

2—Pa Yatüx, iyexma ga taxre ga nge ga wüxitama ga mamaxacü ixĩgücü.

3Rü yema taxre rü yexguma napaegutama ngĩgüxünemaxã itaxegü. Rü Equítuanewa rü ngĩxũ nidaucaniũgü rü yatügümaxã imaxẽ.

4Rü yema rüyamaecü rü Aorá nixĩ ga ngĩéga. Rü ngĩma rü ĩane ya Chamáriachiga nixĩ. Rü yéma rübumaecü rü Aoribá nixĩ ga ngĩéga. Rü ngĩma rü ĩane ya Yerucharéũchiga nixĩ. Rü choma rü ngĩmaxã chaxãmax ga yema taxre ga ngegü. Rü ngĩmagü rü choxṹ yaxaxãcü rü iyaxãne.

5Rü ngĩma ga Aorá rü tama choxũ̃xica idawenü rü yema Achíriaanecüãxgümaxã ixãarüãx.

6Rü nümagü i ngẽma Achíriaanecüãxgü rü nimexẽchi ga naxchiru ga idauracharaũ̃. Rü nümaxũ̃ rü ãẽxgacügü nixĩgü rü togü rü churaragüerugü nixĩgü. Rü nümagü rü ningextüxüx rü nimechametü. Rü churaragü i meama nüxũ̃ icuáxũ̃xũ̃ i cowarugu ĩxũ̃ nixĩgü.

7Rü nümagü rü yema rüporamaegüxũ̃ ga yatügü nixĩgü ga Achíriaanewa. Rü ngĩma ga Aorá rü ngĩgü nüxna ixã nax ngĩmaxã namaxẽxũcax. Rü woo ga yema norü tupananetachicünaxãgü rü ngĩxṹ nangúchaũ̃ rü nüxũ̃ iyacuaxüxũ̃.

8Rü yexguma Equítuanewa nayexmagucürüwa rü ngĩgüxũ̃nemaxã itaxe rü taguma nüxũ̃ irüxo. Rü yexguma napaxgucürüwa rü muxũ̃ma ga yatügü ngĩmaxã napegü rü ngĩmaxã namaxẽ. Rü yemaacü ga ngĩma rü ngĩgüxũ̃nemaxã itaxe.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[9]Rü yemacax ga choma rü naxmexgu ngĩxũ chamu ga yema Achíriaanecüãxgü ga namaxã naxããrüxáxũ erü yemagü nixĩ ga ngĩxũ ngúchaũgüxũ.

[10]Rü nümagü rü ngĩxũ ínacuxuchigü rü ngĩxna nanapuxũ ga ngĩnegü rü ngĩxacügü. Rü ngĩma rü taramaxã ngĩxũ nimaxgü. Rü ngĩrü poxcu rü yema togü ga ngexũgücax rü wüxi ga cuaxruxũ nixĩ.

[11]Natürü ngĩeyax ga Aoribá rü woo nüxũ nax nadauxũ ga yema ngĩeyax ga Aoráxũ ngupetüxũ, rü ngĩma ga Aoribá rü ngĩeyaxarü yexera ngĩgü ixã nax ngĩrü ngúchaũ naxüxũ rü nangeãẽxũ.

[12]Rü ngĩma ga Aoribá rü yema ngĩeyaxrüũtama yema Achíriaanecüãxgümaxã ixãarüãx. Rü nümaxũ rü ãẽxgacügü nixĩgü rü togü rü churaragüerugü nixĩgü. Rü nümagü rü ningextüxüx rü nimechametü rü nimechiru. Rü churaragü i meama nüxũ icuáxũxũ i cowarugu ĩxũ nixĩgü.

[13]Rü nüxũ chicuaxãchi nax ngĩma rü ta ngĩgü naxãũãchixũ rü naxcax nadauxũtaexũ ga ngĩeyaxcüma.

[14-15]Natürü ngĩma ga Aoribá rü ngĩeyaxarü yexera chixexũ naxü. Rü ĩxtapüxwa nüxũ idau ga Babiróniacüãxchicünaxãgü. Rü nümagü rü nidauchiru rü nigoyexũãx rü nixãpatexeeru. Rü yema naxchicünaxãwa nangox nax churaragüerugü yixĩgüxũ ga yema Babiróniacüãx nax Cadéugü yixĩgüxũ.

[16]Rü yexguma yema naxchicünaxãgüxũ nadauxgu, rü ngĩma ga Aoribá rü nüxũ ingẽxẽ ga yema Babiróniacüãx. Rü yexgumatama Babiróniawa inamugü ga ngĩrü orearü ngeruũgü.

[17]Rü nüma ga yema Babiróniacüãx rü ngĩxũtawa naxĩ, rü muexpüxcüna ngĩmaxã namaxẽ rü ngĩmaxã ngúchaũ naxügü. Natürü yema nax poraãcü ngĩxũ naxãũãchixũgagu, rü düxwa nawa iyaxoxéga.

[18]Rü yemawena rü duũxũgüpexewa inaxü ga nax nangeãẽxũ rü yemaacü ngĩgü iwex nax nangexchiruxũ. Rü düxwa ga choma rü ngĩwa chayaxoxéga yema ngĩeyaxwa chayaxoxégaxũrüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[19]Natürü ngĩma rü iyayexerachigüama nax nangeãẽxũ̃. Rü nüxna icua̱xãchi ga yexguma napaxgu ga Equítuanecüã̱xgümaxã nangeãẽxũ̃.

[20]Rü yexguma ga ngĩma ga Aoribá rü ngĩxṹ nangúchaxũ̃xũ̃chi nax yema Equítuanecüã̱xgümaxã namaxũ̃xũ̃ yerü nümagü rü ñoma cowarurüxũ̃ rü búrurüxũ̃ nitachiraxũ̃ rü nata ga namü.

[21]Rü cumax, Pa Aoribá, rü naxca̱x cungechaxũ̃ i ngẽma chixexũ̃gü ga cuxüxũ̃ ga yexguma cupaxgu rü cuxũ̃ yadaucaníũ̃gügu ga yema Equítuanecüã̱xgü.

[22]Natürü i choma nax curü Tupana chixĩxũ̃, rü cumaxã nüxũ̃ chixu rü ñachagürü: “Ngẽma nüxũ̃ cungechaũ̃güxũ̃ ga noxri rü ñu̱xmax rü nawa cuxãũ̃ax. Rü choma rü tá curü uanügüxũ̃ chayaxĩgüxẽxẽ. Rü guxũ̃ i nachixũ̃anewa tá cuxca̱x ne naxĩ.

[23]Rü Babiróniacüã̱x, rü guxũ̃ma i Cadéugü, rü Pecóxcüã̱xgü, rü Choácüã̱xgü, rü Coácüã̱xgü, rü Achíriaanecüã̱xgü tá cuxca̱x ínayachoõchi. Rü guxũ̃ma i nümagü rü ningextu̱xu̱x rü nimechametü. Rü ãẽ̱xgacügü nixĩgü rü churaragüerugü nixĩgü rü churaragü i meama daixũ̃ cuáxũ̃ nixĩgü. Rü guxũ̃ma i nümagü rü meama nüxũ̃ nicua̱x nax cowarugu naxĩxũ̃.

[24]Rü nümagü rü muxũ̃nema ya naweũ̃ ya dairuxũ̃maxã rü muxũ̃ma i norü churaragümaxã tá cuxca̱x ínayachoõchi Rü guxũ̃wama tá cuxũ̃ ínachomaeguãchi. Rü nümagü rü meama nixãxne rü meama nixãpate̱xe rü meama ínapoxũ̃ruxũ̃ã̱xgü. Rü choma rü tá nüxṹ chanatauxchaxẽxẽ nax cuxũ̃ napoxcuxũ̃ca̱x. Rü nümagü rü ngẽma norü mugüwa nüxũ̃ yaxuxũ̃ãcü tá cuxũ̃ napoxcugü.

[25]Rü ngẽma chorü nu rü tá cugu chananguxẽxẽ. Rü nümagü i perü uanügü rü tá poraãcü chixri cumaxã nixĩgü. Rü cuxũ̃ rü tá ínawieraũ̃gü rü cuxũ̃ ínawiepachinügü. Rü yíxema íyaxügüxe rü tá taramaxã tüxũ̃ nadai. Rü tá cuxna tüxũ̃ napuxũ̃ ya yíxema cunegü rü cuxacügü. Rü yíxema íyaxügüxe rü tá tüxũ̃ ínagu.

[26]Rü tá cuxna nanapuxũ̃ i cuxchirugü rü tá noxrüxũ̃ nanade i ngẽma curü ngã̱xãẽruũ̃gü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[27]Rü ngẽmaãcü tá chayanaxoxẽxẽ nax yema cuxunearü ngúchaũ̃ cuxüxũ̃ rü yema nax Equítuanewa cugü icuxãxũ̃ nax yema duũ̃xũ̃gümaxã cungeãẽxũ̃cax. Rü ngẽmaãcü rü marü taxũtáma naxcax cuyadau, rü marü taxũtáma nüxna cucuaxãchi i ngẽma Equítuanecüãxgü” = =ñanagürü.

[28]Rü choma ya Cori ya Tupana rü aixcümaxũ̃chi cumaxã nüxũ̃ chixu rü naxmexwa tá cuxũ̃ changexmaxẽxẽ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i ñuxmax naxchi cuxaixũ̃ rü nawa cunaxoxégaxũ̃.

[29-30]Rü nümagü rü tá cuxchi naxaie, rü tá cuxna nanapuxũ̃ i guxũ̃ma i curü ngẽmaxũ̃gü i curü puracügagu cuxũ̃́ ngẽxmaxũ̃. Rü ngẽmaãcü tá ngechiruãcü ngéma cuxũ̃ nataxgü. Rü ngẽmaãcü tá nabáitücumare i ngẽma cuxune i namaxã cungeãẽxũ̃. Rü ngẽma nax cuxunearü ngúchaũ̃ cuxüxũ̃gagu rü cungeãẽxũ̃gagu rü tá cuxcax ínangugü i guxũ̃ma i ngẽma guxchaxũ̃gü. Yerü cuma rü yema nachixũ̃anegümaxã cungẽãxẽ rü cugügutama cuyanachixexẽxẽ ga yexguma nüxũ̃ quicuaxüxũ̃gu ga norü tupananetachicünaxãgü.

[31]Rü ñuxma rü ngẽma nacüma i chixexũ̃ ga cueyax ga Chamária nagu ixũxũ̃gu nax quixũxũ̃ i cumax, Pa Yerucharéũ̃x, rü ngẽmacax tá cuxũ̃ chapoxcu namaxã i ngẽmatama poxcu i cueyax namaxã chapoxcuxũ̃.

[32]Rü Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Choma ya Cori ya Iraétanüxũ̃arü Tupana rü cumaxã chanaxuegu rü ngẽma poxcu i taxũ̃ rü poraxũ̃ ga cueyax ingexũ̃tátama quinge. Rü ngẽma togü i duũ̃xũ̃gü rü tá cuxũ̃ nacugüe rü poraãcü tá chixri cuchiga nidexagü.

[33]Rü curü uanügü rü tá cugu napogüe, Pa Yerucharéũ̃x, rü ñoma wüxi i duũ̃xũ̃ i ngãxũ̃xũ̃rüxũ̃ taxũ̃ i ngúxũ̃ tá quinge cueyax ga Chamáriarüxũ̃.

[34]Rü guxũ̃táma i ngẽma poxcu i cumaxã chaxueguxũ̃ rü tá cuyange rü curü ngechaũ̃maxã tá cugünixũ̃gu cuwügü. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ̃ chixuxũ̃ i ngẽma.

[35]Rü ngẽmacax i choma ya Cori ya Tupana rü ñachagürü: “Ngẽma nax choxũ̃ curüngũ̃maxũ̃gagu rü choxna quixũgachixũ̃gagu rü tá cuyange i ngẽma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

poxcu. Rü ngẽmaãcü tá cupoxcu nagagu ga yema cuxunearü ngúchaũ̃ nax cuxüxũ̃ rü yema nax cungeãẽxũ̃” ==ñanagürü.

36Rü nüma ga Cori ya Tupana rü chomaxã nidexa rü ñanagürü: —Pa Yatüx, cuxũ̃ chamu nax Aorámaxã rü Aoribámaxã nüxũ̃ quixuxũ̃ nax ngĩmagü yixĩxũ̃ i poraãcü pecadu naxügüxũ̃ rü ngẽmagagu rü tá napoxcuexũ̃.

37Rü ngĩma rü choxna iyangeãxẽ rü imáetagü rü ngẽmacax nagümaxã iyaxãũãchimexẽ. Rü choxna iyaxĩgachi nax nüxũ̃ yacuaxüũgüxũ̃cax ga ngĩrü tupananetachicünaxãgü. Rü yema ngĩrü tupananetagücax tüxũ̃ íigu ga guxema chauxacügü rü chaunegü ga ngĩwa choxṹ yexmagüxe.

38Rü naétü wüxitama ga ngunexũ̃gu inaxãũãchigü ga chopata rü tama inaxauregü ga chorü ngũ̃chigaarü ngunexũ̃gü.

39Rü yematama ngunexũ̃ ga nagu tüxũ̃ ínaguxũ̃ ga ngĩxacügü rü ngĩnegü nax yemaacü ngĩrü tupananetachicünaxãgüxũ̃ yacuaxüũgüxũ̃cax rü chopatawa naxĩ rü nanaxãũãchigü ga guma chopata. Rü yema nixĩ ga naxügüxũ̃ nawa ga guma chopata.

40Rü ngẽmawena rü yáarü naanewa inamugü ga ngĩrü orearü ngeruũ̃gü nax naxcax yacaxũ̃cax ga yatügü ga yáxũ̃wama yexmagüxũ̃. Rü nümagü rü yéma ngĩxũ̃tawa naxĩ. Rü ngĩmagü rü yoxni ixaiyagü rü ngĩgü iyachaxchipaxetügü rü ngĩrü meruũ̃gümaxã ngĩgü iyangaxãẽgü nax yemaacü nayauxgüãxũ̃cax.

41Rü ngĩmagü rü mexẽchixũ̃ ga pechicaxũ̃wa irütogü napexewa ga wüxi ga mecha ga marü ímemarexũ̃. Rü yexma mechagu inaxügü ga yema chíxũ̃ rü yema pumaratexe ga choxrü ixĩxũ̃.

42Rü nüxũ̃ taxĩnüe ga nax íyacuxcuxũ̃ rü ínapetaegüxũ̃ ga muxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü. Rü yema nixĩ ga duũ̃xũ̃gü ga ngaxwaxegüxũ̃ ga chianexũ̃wa ne ĩxũ̃. Rü yema duũ̃xũ̃gü rü ngĩxũ̃ nangaxcupümexẽgü ga yema taxre ga ngĩgüeyaxgü rü ngĩxũ̃ nangaxcuerugü mexẽchixũ̃ ga ngaxcueruxũ̃maxã ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[43]Rü yexguma ga choma rü ñaxũgu charüxĩnü: —Ngẽma yatügü rü tá ngĩmaxã namaxẽ i ngẽma nge i ngeãẽgücü. Natürü i ngĩmagü rü marü taxuwama ime erü ngĩgü ixãgümare.

[44]Rü Aorápatawa rü Aoribápatawa nangugü yerü yema taxre rü ngexũgü i naxũnemaxã taxegüxũ nixĩgü rü mue̲xpü̲xcüna namaxã namaxẽ.

[45]Natürü wüxi i ngunexũgu rü ngẽma yatügü i mea maxẽxũ rü tá ngĩxũ napoxcue namaxã i ngẽma poxcu i ngexũgü i natena ngeãẽgüxũ rü máetagüxũ namaxã napoxcuxũ. Erü aixcüma ngĩtena ingẽãẽgü rü imáetagü ==ñaxũgu charüxĩnü.

[46]Rü Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Rü tá naxĩtaque̲xe i muxũma i duũxũgü nax ngĩxũ namuũẽxẽgüxũca̲x. Rü tá ngĩxna nanapuxũ i ngĩrü ngẽmaxũgü.

[47]Rü nutagümaxã tá ngĩxũ nadai rü taramaxã tá ngĩxũ nacanagü. Rü tá ngĩnegüxũ rü ngĩxacügüxũ nadai, rü tá nayagu ya ngĩpatagü.

[48]Rü ngẽmaãcü tá wüxicana chayanaxoxẽxẽ i ngẽma nacümagü i chixexũchixũ. Rü ngẽxguma Aorá rü Aoribáarü poxcuxũ nadaugügu i ngẽma togü i ngexũgü rü marü taxũtáma nagu naxĩ i ngẽma chixexũ i nacümagü.

[49]Rü ngẽma taxre i ngĩgüeya̲xgü rü tá ipoxcue nagagu nax yangeãẽmaregüxũ rü naxchicüna̲xãxũ yacua̲xüũgüxũ. Rü ngẽmaãcü tá nüxũ picua̲xãchitanü nax choma yixĩxũ i Iraétanüxũarü Tupana ==ñanagürü.

## Echequié 24

### Panera i docaxũchiga

[1]Rü yexguma 9 ga taunecü ínguxgu nax toxũ yagagüxũ ga Babiróniaanearü ãe̲xgacü, rü norü 10 ga tauemacüarü 10 ga ngunexũgu rü Tupana rü chomaxã nidexa rü ñanagürü:

[2]—¡Naxümatü i ñaa ngunexũ! Erü ñaa ngunexũgu nixĩ i Babiróniaanearü ãe̲xgacü rü Yerucharéũca̲x íyagoõchixũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[3]¡Rü ngẽma Iraétanüxũ i tama chauga ĩnüechaũxũmaxã nüxũ ixu i chorü ore i wüxi ya panerachigagu ixuxũ! “¡Üxüwa naxũnagü ya wüxi ya panera, rü dexámaxã naxüãcu!

[4-5]¡Rü yayaxu i wüxi i carnéru i rümemaexũ! ¡Rü ngẽma panerawa nawoũ i ngẽma namachi i rümemaexũ i naperemawa rü nawemüxũwa üxũ! ¡Rü ngéma nawoũ ta ya naxchinaxãgü ya rümemaegüne! ¡Rü nangĩxtatüxũ, rü poraãcü yadocaxẽxẽ ñuxmata meama nangéxẽx ya naxchinaxãgü!” ==ñanagürü.

[6]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü: —¡Wüxi i taxũ i ngechaũ nixĩ i cuxcax, Pa Máetatanüxũarü Ĩanex ya Yerucharéũx! Erü ngẽma curü chixexũ rü ñoma wüxi ya panera ya ãũcürüxũ nixĩ rü tama inayi i ngẽma curü ãũãchixũ. ¡Rü ñuxmax i cumax, Pa Echequiéx, rü ínacuixũ i wüxichigü i ngẽma namachi ñuxmata nangeãcu ya yima panera!

[7]Rü cumax, Pa Yerucharéũx, rü nagümaxã cunapa. Rü ngẽma duũxũgü i cudaixũ rü tama waixũmüanegu cunaba ya yimá nagü nax ngẽmaãcü waixũmüteexe iyanaxoxẽẽxũcax. Natürü nutaétügu cunaba nax ngẽmaãcü mea nangóxũcax ya yimá nagü.

[8]Natürü i choma rü taxũtáma yimá nuta ya baixpütacüwa íchanapi ya yimá nagü nax ngẽmaãcü tama yanaxoxũcax rü tama pemaxã charüngüxmüxũcax ñuxmatáta pexũ chapoxcue.

[9-10]Rü ngẽmacax chanaxuegu rü wüxi i taxũ i ngechaũ tá nixĩ i cuxcax, Pa Yerucharéũx ya Máetawaxenex. Rü chomatátama nua chananutaqueexe i üxü. Rü cumax, Pa Echequiéx, ¡rü wüxigu nanutaqueexe i ngẽma üxü rü nawa nangĩxichi nax ngẽmaãcü namuxraxũcax i ngẽma namachi rü ñuxmata yachextüüxũcax rü yaxaexũcax ya yima naxchinaxãgü!

[11]Rü ngẽxguma marü nangeãcugu ya yimá panera rü üxüxétügu naxũ ñuxmatáta nadau ya yimá panera ya cobrenaxcax. Rü ngẽmaãcü i ngẽma namata rü tá ínayi.

[12]Natürü woo nax üxüétüwa yaguxũ rü tama ínayiéga i ngẽma namata.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

13Rü cumax, Pa Yerucharéũx, rü ñoma panera ya aüxúchicürüxũ quixĩ. Rü choma rü nüxũ chadau nax poraãcü curü ngúchaũ cuxüxũ. Rü ngẽma nixĩ i cuwa íchapixchaũxũ nax cumexũca̱x. Natürü i cuma rü tama cunaxwa̱xe. Rü ngẽxguma chorü numaxã cuxũ chapoxcuguxicatama tá cume.

14Rü ngẽma nagu charüxĩnüxũ rü taxũtáma chanaxüchicüxü, rü chomatátama chayanguxẽxẽ. Rü cuxũ tá chapoxcu nagagu ga cucüma ga nagu cumaxũxũ rü nagagu ga guxũma ga yema chixexũ ga cuxüxũ. Rü taxũtáma choxṹ cuxauxãchitümüxũ. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i cumaxã nüxũ chixuxũ i ngẽma chorü ore, rü ngẽmaãcü tá chanaxü ==ñanagürü ga Cori ya Tupana.

### Tayu ga Echequié naxma̱x

15Rü nüma ga Cori ya Tupana rü chomaxã nidexa rü ñanagürü choxũ:

16-17—Pa Yatüx, cuma rü tüxũ cungechaũxüchi ya cuxma̱x, natürü i choma rü ngürüãchimare tá tüxna chanayaxu i tümaarü maxũ. Rü tama chanaxwa̱xe nax tümaca̱x cuxaxuxũ rü cungechaũxũ naxrüxũ i ngẽma togü i duũxũgü ega nayutanügu. Rü bexma tá ngúxũ quinge. Rü tama chanaxwa̱xe nax ngepatexeãcü rü ngearü chapatuãcü quixũxũ. Rü tama chanaxwa̱xe i cunangőxũ i ngẽma paũ i ngẽma togü i duũxũgü ngőxũ i ngẽxguma nayutanügu ==ñanagürü choxũ ga Tupana.

18Rü pa̱xmama rü namaxã chidexa ga duũxũgü, natürü yexguma nayáuanegu rü tayu ga cho̱xma̱x. Rü moxũãcü rü chanaxü ga yema Tupana chomaxã nüxũ ixuxũ.

19Rü yexguma ga yema duũxũgü rü choxna nacagü rü ñanagürügü: —¿Ta̱xacüchiga nixĩ i ngẽma cuxüxũ? ¡Rü tomaxã nüxũ ixu! ==ñanagürügü.

20Rü yexguma ga choma rü chanangãxũ rü ñacharügü: —Cori ya Tupana rü chomaxã nidexa.

21Rü choxũ namu nax pemaxã nüxũ chixuxũca̱x i norü ore i ñaxũ: “Pa Iraétanüxũx, pema rü namaxã pegü picua̱xüũgü ya yima chopata ya taxũne ya namaxã pegü íperüporaene. Natürü woo nax nüxũ pingechaũxũchixũ rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

perü meruxũ nax yixĩxũ rü choma rü tá nagu chapogü. Rü ngẽma Yerucharéũwa yaxűgüxũ ga penegü rü pexacügü rü taramaxã tá nayue.

22Rü ngẽxguma yanguxgu i ngẽma guxchaxũgü rü chauxrüxũ taxũtáma pexauxe rü taxũtáma perü ngechaũmaxã pegü pidüchiwe rü taxũtáma penangőxũ i ngẽma paũ i ngẽma togü i duũxũgü ngőxũ i ngẽxguma nayutanügu.

23Rü taxũtáma ngepatexeãcü rü ngearü chapatuãcü ipexĩ. Rü taxũtáma pengechaxũgü rü tümacax pexauxe. Rü ngẽma perü pecadugügagu rü tá pengearü poraax. Rü pegümaxãxicatama tá pexauxe.

24Rü Echequié tá nixĩ ya perü cuaxruxũ ixĩcü. Rü guxũma ga yema nüma naxüxũ rü pema rü tá ta penaxü. Rü ngẽxguma yanguxgu i ngẽma guxchaxũgü rü pema rü tá ngẽmawa nüxũ picuaxãchitanü nax choma yixĩxũ i Iraétanüxũarü Cori ya Tupana chixĩxũ.

25Rü ñuxma, Pa Echequiéx, rü choma rü tá Iraétanüxũna chanayaxu ya chopata ya taxũne ya namaxã nügü ínapoxũgüne. Rü ñuxma rü norü meruxũ nixĩ rü namaxã nataãẽgü rü nüxũ nangechaxũgü, rü poraãcü nüxű nangúchaũ nax nüxũ nadaunüechaxũ. Natürü i choma rü tá nagu chapogü ya yima chopata rü tá Yerucharéũna chanade i nanegü rü naxacügü.

26Rü ngẽma ngunexũ i nagu yanguxgu i ngẽma poxcu rü wüxi i duũxũ i íñaxũ tá nixĩ i cumaxã nüxũ yarüxuxũ i ngẽma ngupetüxũ.

27Rü cumax, Pa Echequiéx, rü ngẽma ngunexũgu rü tá namaxã quidexa i ngẽma duũxũ i cumaxã nüxũ ixuxũ i ngẽma ngupetüxũ. Rü cumatátama nixĩ i cuaxruxũ quixĩxũ naxcax i ngẽma duũxũgü. Rü ngẽmaãcü tá nüxũ nicuaxãchitanü nax choma yixĩxũ i Iraétanüxũarü Cori ya Tupana” ==ñanagürü choxũ ga Tupana.

## Echequié 25

### Ore i Amúxtanüxũarü poxcuchiga ixĩxũ

1Rü nüma ga Cori ya Tupana rü chomaxã nidexa rü ñanagürü:


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2-3]—Pa Yatüx, ¡Amóũtanüxũguama nadawenü rü chauégagu namaxã nüxũ ixu i norü poxcuchiga! ¡Rü namaxã nüxũ ixu nax nüxũ naxĩnüexũ i ñaa ore i choma ya Cori ya Tupana namaxã nüxũ chixuxũ! Rü ñachagürü: “Pema rü taãẽãcüma aixta pexüe ga yexguma nagu napogüegu ga chopata rü guxchawa nayexmagu ga Iraéane. Rü pema rü nüxũ pecugüeama ga Yudátanüxũ ga yexguma ínayauxũgüãgu nax to ga nachicawa nagagüãxũc̲ax.

[4]Rü yemagagu rü choma rü tá éstewaama ngẽxmagüxũ i nachixũanegüm̲exẽwa pexũ changexmagüxẽxẽ, nax nümagü noxrüxũ nayauxgüãxũc̲ax i perü naane. Rü nümagü rü tá pechixũanewa naxĩ rü ngẽxma tá naxüpatagü rü ngéma tá namaxẽ. Rü guxũma i penetügü i peanewa ngẽxmagüxũ rü tá namaxã naxãwemügü. Rü tá nayaxaxgü i perü lechi.

[5]Rü yima perü ĩane ya Rabá rü tá maxẽnecüxũ chayaxĩxẽxẽ nax caméyugü nawa chibüexũc̲ax. Rü choma rü tá carnérugüarü pegüchicaxũ chayaxĩxẽxẽ i ngẽma pechixũane, Pa Amóũtanüxũ. Rü ngẽmaãcü tá nüxũ picua̲xãchitanü nax choma yixĩxũ i Iraétanüxũarü Cori ya Tupana”.

[6]Rü choma ya Cori ya Tupana rü pemaxã nüxũ chixu rü ñachagürü pexũ: “Pema, Pa Amóũtanüxũx, rü yexguma guxchawa nayexmagügu ga Iraétanüxũ rü pema rü perü taãẽmaxã pepéxm̲exgü rü piyuxnetanücüü rü yemaacü nüxũ pecugüe ga yema Iraétanüxũ.

[7]Rü ngẽmagagu rü tá pexũ chapoxcue. Rü choma rü ngẽma togü i nachixũanegüna tá pexũ chamugü nax pexna napuxũãxũc̲ax i guxũma i perü ngẽmaxũgü. Rü tá pexũ ichayarüxoxẽxẽ natanüwa i ngẽma togü i nachixũanegü. Rü ngẽmaãcü tá nüxũ picua̲xãchitanü nax choma yixĩxũ i Iraétanüxũarü Cori ya Tupana” = = ñanagürü.

### Ore i Moátanüxũgüarü poxcuchiga ixĩxũ

[8]Rü choma ya Cori ya Tupana rü ñacharügü: —Pemax i Moátanüxũ rü Cheícüã̲xgü rü nagu perüxĩnüegu nax ngẽma Yudátanüxũ rü chop̲exewa rü guxũma i ngẽma togü i nachixũanegüarü duũxũgürüxũ nixĩgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

9-10Rü ngẽmagagu i choma rü tá norü uanügüna chanaxã i Moáarü naane. Rü tá nüxna nanapuxũgü ya yima ĩanegü ya Bex-yechimóx, rü Baá-meóũ rü Quiriataíũ ya namaxã nügü ínatagüne. Rü ngẽma éstewaama ngẽxmagüxũ i nachixũanegümẹxẽwa tá chanangexmaxẽxẽ i ngẽma Moátanüxũarü naane yema Amóũtanüxũarü naanerüxũ. Rü natanüwa i ngẽma togü i nachixũanegü rü taxuxũtáma nüxna nacuạxãchixe i ngẽma Amóũtanüxũ.

11Rü ngẽxgumarüxũ tá ta chanapoxcue i ngẽma Moátanüxũ. Rü ngẽxguma rü tá nüxũ nicuạxãchitanü nax choma yixĩxũ i Iraétanüxũarü Cori ya Tupana ==ñanagürü.

### Ore i Edóũtanüxũgüarü poxcuchiga ixĩxũ

12Rü choma ya Iraétanüxũarü Cori ya Tupana rü ñacharügü: —Ngẽma Edóũtanüxũ rü tama nüxũ taxãũxãchitümüũgüãcü tüxũ nadai ga Yudátanüxũ. Rü ngẽmaãcü yexeraãcü chixexũ naxügü.

13Rü ngẽmacạx i choma ya Cori ya Tupana rü ñachagürü: Choma rü tá chanapoxcue i ngẽma Edóũtanüxũ rü tá chanadai i norü yatügü rü naxũnagü. Rü tá nagu chapogü i norü ĩanegü. Rü ĩane ya Temáũwa tá inaxügü rü ñụxmatáta ĩane ya Dedáũgu yacuá nax taramaxã nayuexũ i norü duũxũgü

14Rü ngẽmaãcü i choma rü tá chaxütanü. Rü tá chanamu i chorü duũxũgü i Iraétanüxũ nax nadaiaxũcạx i ngẽma Edóũtanüxũ. Rü ngẽma chorü duũxũgü i Iraétanüxũwa tá chayanguxẽxẽ i ngẽma chorü nu. Rü ngẽma chanaxwaxexũãcü tá namaxã nanaxügü. Rü ngẽmaãcü i ngẽma Edóũtanüxũ rü tá nüxũ nacuạxgü nax choma yixĩxũ nax chaxütanüxũ. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma ==ñanagürü.

### Ore i Firitéugüarü poxcuchiga ixĩxũ

15Rü choma ya Cori ya Tupana rü ñacharügü: —Ngẽma Firitéugü rü mucüma ga taunecü chorü duũxũgü ya Yudátanüxũmaxã narüxuanügü. Rü poraãcü chixeacü yema Yudátanüxũxũ nadai nax yanaxoxẽẽgüãxũcạx.

16Rü ngẽmagagu i choma ya Cori ya Tupana rü tá chanapoxcue i ngẽma Firitéugü. Rü tá chanadaixichi i ngẽma Queretéugü. Rü ngẽma íyaxügüxũ i márpechinüwa ngẽxmagüxũ rü tá chayanaxoxẽxẽ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Rü ngẽmaãcü i choma rü tá poraãcü chaxütanü naxca̱x i chorü duũxũgü i Yudátanüxũ. Rü chorü numaxã tá chanapoxcue i ngẽma Firitéugü. Rü ngẽxguma yanguxgu i ngẽma poxcu, rü tá nüxũ nicua̱xãchitanü nax choma yixĩxũ i Iraétanüxũarü Cori ya Tupana ==ñanagürü.

## Echequié 26

### Ore i Ĩane ya Tíruarü poxcuchiga ixĩxũ

1-2Rü yexguma 11 ga taunecü ínguxgu nax toxũ yagagüxũ ga Babiróniaanearü ãẽxgacü, rü gumá nüxíraũcü ga tauemacüarü nüxíraxũ ga ngunexũgu rü Tupana rü chomaxã nidexa rü ñanagürü choxũ: —Pa Yatüx, ngẽma Tírucüa̱xgü rü Yerucharéũcüa̱xgüxũ nacugüe rü ñanagürügü: “Yima ĩane ya taxũne ya Yerucharéũ ya guxũma nawa taxegüne rü guxchawa nangẽxma. Rü ngẽmaca̱x i ña̱xmax i yixema rü tá yoxniẽgü nax idiẽrua̱xgüxũ!” ñanagürügü.

3Rü ngẽmaca̱x i choma ya Iraétanüxũarü Cori ya Tupana rü ñacharügü: “Pa Ĩane ya Tírux, choma rü tá cumaxã charüxuanü. Rü muxũtama i nachixũanegü rü tá cumaxã narüxuanügü. Rü ñoma már arü yuapegürüxũ tá cuxca̱x ínayaxüãchi.

4Rü ngẽma nachixũanegü rü tá nayawa̱xẽxẽgü i ngẽma curü poxeguxũtápü̱xgü. Rü ngẽxgumarüxũ tá ta nayawa̱xgüxẽxẽ i ngẽma curü dauxũtaechicagü i poxũruũgü. Rü yima curü ĩane rü tá nabáianemare rü nutaxica tá ínayaxü.

5-6Rü curü ĩane ya márgu iyanacuixũwa rü tá nabáianemare rü ngẽxma tá norü püchagü nipagü. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma. Rü cumax, Pa Tírux, rü ngẽma togü i nachixũanegü rü tá cuxna nanapuxũ i curü ngẽmaxũgü. Rü curü ĩanexacügüwa ngẽxmagüxũ i duũxũgü rü taramaxã tá nanadai. Rü ngẽxguma i curü duũxũgü rü tá nüxũ nicua̱xãchitanü nax choma yixĩxũ i Iraétanüxũarü ãẽxgacü.

7Rü choma ya Cori ya Tupana rü nórtewaama tá cuxca̱x íchanaxũxẽxẽ ya Babiróniaanearü ãẽxgacü i Nabucudonochó i guxũ i ãẽxgacügüxũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

rüporamaexũ. Rü nüma rü tá cuxca̱x ínayagoõchi, Pa Tírux, namaxã i muxũma i norü churaragü i cowarugu ĩxũ rü carugu ĩxũ rü nacutügu ĩxũ.

[8]Rü ngẽma duũxũgü i curü ĩanexacügüwa ngẽxmagüxũ rü tá taramaxã nanadai. Rü curü guxũcüwawa tá nanachixẽxẽgü i norü poxũruũgü. Rü tá curü poxeguxũtápu̱xwa nanagünagü i waixũmü nax ngẽmawa cugu nachocuxũca̱x i norü churaragü i poxũruxũáxũ.

[9]Rü naxnegümaxã tá cuxca̱x ínayaxüãchi nax yawa̱xẽẽgüãxũca̱x i curü poxeguxũtápu̱xgü rü curü dauxũtaechicagü i curü poxũruxũgü ixĩgüxũ.

[10]Rü ngẽxguma Babiróniaanearü ãẽ̱xgacü curü ĩã̱xwa yaxücuxgu nax cuxũ yapuxũca̱x, rü ngẽma norü muxũ i cowarugü rü tá poraãcüma nanacaixanexẽxẽgü rü ngẽma waixũmüte̱xe tá guxũwama cuétü nangu. Rü ngẽma nax natagatanüxũ i norü cowarugü rü carugü rü curü poxeguxũtápu̱xgü rü tá niyoyo.

[11]Rü ngẽma norü cowarugü rü norü tüpatüruũmaxã tá guxũma i curü namagü napúma. Rü ngẽma norü churaragü rü taramaxã tá nanadai i curü duũxũgü. Rü yima nutagü ya itacü i curü ĩpatagüarü caxtagü ixĩgücü rü tá nayawa̱xgüxẽxẽ.

[12]Rü ngẽma norü churaragü rü tá nanadegü rü naxca̱x nangĩ̱xgü i curü ngẽmaxũgü i namaxã cutaxexũ. Rü tá nayawa̱xgüxẽxẽ i ngẽma curü poxeguxũtápu̱xgü. Rü ngẽxgumarüxũ tá ta nayawa̱xgüxẽxẽ ya yima cupatagü ya imexẽchine. Rü ngẽmawena rü tá márwa nanawoũgü ya yima nutagü rü norü omütagü rü woo ngẽma natüchigü.

[13]Rü ngẽmaãcü tá nixĩ i chayanaxoxẽxẽxũ i curü wiyaegü i namaxã cutaãxẽ, rü tagutáma nüxũ taxĩnüe i naga i curü árpagü.

[14]Pa Ĩane ya Tírux, ngẽma cuchica rü tá chianexũxũ chayaxĩxẽxẽ rü wüxi ya nuta ya püchagü nagu ipagüxũruxũ tá chayaxĩxẽxẽ. Rü taxúetama wena tanaxü. Rü choma ya Iraétanüxũarü Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma” = = ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Pa Tírux, choma ya Cori ya Tupana rü ñacharügü cuxũ̃: —Ngẽxguma ngẽma togü i nachixũ̃anegü i márpechinüwa ngẽxmagüxũ̃ nüxũ̃ cuáchigagügu nax guxchawa cungexmaxũ̃ rü nadaiaxũ̃ i curü duũ̃xũ̃gü rü ngúxũ̃ yangegüxũ̃ i ngẽma yapiexũ̃, rü nümagü i ngẽma nachixũ̃anegü rü tá muũ̃maxã nidu̱xruxe.

16Rü guxũ̃ma i norü ãẽ̱xgacügü i ngẽma nachixũ̃anegü i már arü ngaicamawa ngẽxmagüxũ̃, rü ngẽxguma tá nüxũ̃ naxĩnüegu i ngẽma pexũ̃ ngupetüxũ̃, rü tá inachigü i norü tochicaxũ̃wa rü tá ínacuxũ̃ i norü ãẽ̱xgacüchirugü rü muũ̃maxã tá waixũ̃müwa narütogü. Rü poraãcü tá namuũ̃e, rü taxũtáma ínayachaxãchi nax yadu̱xruxexũ̃.

17Rü ngẽxguma rü tá ñaa yuetaarü wiyaegu cuchiga nawiyaegü: “Pa Ĩane ya Tírux, cuma rü curü duũ̃xũ̃gümaxã wüxi ya ĩane ya poraxüchichiréne quixĩ. Rü guxũ̃ma i ñaa naanewa rü cuxũ̃ nacua̱xgü rü curü duũ̃xũ̃gümaxã cunamuũ̃xẽxẽ i nachixũ̃anegü. ¿Natürü i ñu̱xmax rü ta̱xacü cuxũ̃ nangupetü nax ñaa márcutüwa cutauxchicaxũ̃?

18Rü ñu̱xma nax marü icuyarüxoxũ̃ rü ngẽma togü i nachixũ̃anegü i már arü ngaicamawa ngẽxmagüxũ̃ rü nidu̱xruxe. Rü ngẽma nax marü cutauxchicaxũ̃ rü ngẽma capaxũgü i márwa ngẽxmagüxũ̃ rü muũ̃maxã nanapagü”.

19Rü choma ya Cori ya Tupana rü ñachagürü cuxũ̃: “Pa Ĩane ya Tírux, choma rü ñoma wüxi ya ĩane ya nagu pogüne tá cuxũ̃ chixĩxẽxẽ. Rü ñoma ĩanegü ya taxúema nawa maxẽnerüxũ̃ tá quixĩ. Rü choma rü tá már arü dexágu cuxũ̃ changuxẽxẽ.

20Rü ngẽma waixũ̃mütüũ̃wa tá cuxũ̃ chamu, ngẽma nüxíra yuexũ̃ íngẽxmagüxũ̃wa. Rü waixũ̃müarü aixepewaxüchi tá cuxũ̃ changexmaxẽxẽ. Rü ngẽma rütauxexüchixũ̃ nawa ngẽxmagüxũ̃wa tá cuxũ̃ changexmaxẽxẽ. Rü tagutáma wena cuwa namaxẽ i duũ̃xũ̃gü, rü tagutáma texé wena cuxũ̃ ítarüdaxẽxẽ i ñoma i naanewa.

21Rü choma rü wüxi i nachica i ãũcümaxũ̃xũ̃ tá cuxũ̃ chixĩxẽxẽ rü ngẽmaãcü tá icuyarüxo. Rü tá cuxca̱x nadaugü i duũ̃xũ̃gü natürü tagutáma cuxũ̃


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nayangaugü. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma” ==ñanagürü.

## Echequié 27

### Nagu nawiyae i yuetaarü wiyae i Tírugu ixuxũ

1-3Nüma ga Cori ya Tupana rü chomaxã nidexa rü ñanagürü: —Pa Yatüx, ¡nagu nawiyae i ñaa yuetaarü wiyae ya ĩane ya Tírugu ixuxũ i ñaxũ! “Cuma, Pa Ĩane ya Tírux, rü cugügu curüxĩnügu rü cumexẽchi rü taxuwama cuchixe. Rü cuma rü márcutüwa cungexma nax muxũma i márcutüwa ngẽxmagüxũ i nachixũanegüxũ namaxã cutaxexũca̱x i curü ngẽmaxũgü.

4Cuma rü namaxã icucua̱x i ngẽma már. Rü cuma rü ñoma wüxi ya wapuru ya mexẽchine rü mea üxũnerüxũ quixĩ.

5Rü ngẽma curü mürapewagü rü pinu i ma̱xpṹne ya Cheníwaũgüxũ nixĩ. Rü ngẽma cuxũ ixũxẽẽxũ i naxchirupaweru rü Líbanucüa̱x ya ocayiwanaxca̱x nixĩ.

6Rü yima cuxẽxmügü rü Bacháũwáũgüxũ ga roblenaxca̱x nixĩgü. Rü ngẽma mürapewagü i namaxã cutüétüxũ rü Chíprewaũgüxũ i nainaxca̱x nixĩ. Rü guxũma i ngẽma rü marfíxmaxã nanga̱xãẽgü.

7Rü ngẽma cuxũ ixũxẽẽxũ i línutachinü i meama nga̱xãẽxũ rü Equítuwaũxũ nixĩ. Rü ngẽma línutachinü rü curü wonera nixĩ. Rü ngẽma curü tüétüruxũ rü naxchiru i daucharaxũ rü wẽxracharaxũ i Ericháarü capaxũwa ne naxũ nixĩ.

8Rü ngẽma curü ãruũgü rü Chidóũcüa̱x rü Arbáxcüa̱x nixĩgü. Rü ngẽma curü topẽxeruũgü rü curü duũxũgü i topẽxexũ icua̱xüchixũ nixĩgü.

9Rü yexguma cuchixexgu rü duũxũgü ga Guebácüa̱x ga nüxũ icua̱xüchixũ nixĩ ga cuxũ mexẽẽgüxũ. Rü yema curü türewa rü namaxã nayapa ga wapuruarü ũxẽẽruũgü ga guxũ ga naanewa ne ĩxũ rü naxca̱x taxegüxũ ga curü yemaxũgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[10]Rü yema curü churaragü rü Pérchiaanecüa̱x rü Lídiaanecüa̱x rü Líbiaanecüa̱x nixĩgü. Rü nümagü rü norü poxũ̈ruxũgümaxã rü napate̱xegümaxã cuxũ nanga̱xãẽgü, rü yemaacü ga cuma rü cumexẽchi.

[11]Rü yema churaragü ga Arbáxcüa̱x rü curü churaragümaxã nüxna nadaugü ga curü poxeguxũ̈tápu̱xgü. Rü yema churaragü ga Gamáxcüa̱x rü nüxna nadaugü ga curü dauxũ̈taechicagü. Rü curü poxeguxũ̈tapu̱xgüarü guxũ̈cüwagu nanachogü ga norü poxũ̈ruũ̈gü. Rü yemaacü yexera cuxũ namexẽchixẽẽgü.

[12]Rü cumax, Pa Ĩane ya Tírux, rü namuxũchi ga curü yemaxũ̈gü. Rü yemaca̱x muxũ̈ma ga duũ̈xũ̈gü ga Tárchixwa ne ĩxũ rü cuxũ̈tawa naxĩ nax naxca̱x yataxegüxũ̈ca̱x ga curü yemaxũ̈gü. Rü yema curü yemaxũ̈gü rü cuxṹ nanaxütanügü namaxã ga diẽru rü fieru rü estáñu rü plomu.

[13]Rü yexgumarüxũ̈ ta ga yema taxetanüxũ̈ ga Gréchiawa rü Tubáxwa rü Méchewa ne ĩxũ rü cuxũ̈tawa naxca̱x nayataxegü ga curü yemaxũ̈gü. Rü nümagü rü duũ̈xẽgü ga mugüruũ̈maxã rü yemaxũ̈gü ga bróũ̈chenaxca̱xmaxã cuxṹ nanaxütanügü.

[14]Rü yexgumarüxũ̈ ta ga yema duũ̈xũ̈gü ga Bex-togamácüa̱xgü, rü cowarugü ga puracüruũ̈maxã rü cowarugü ga nagu ixũxũ̈maxã rü mulagümaxã cuxṹ nanaxütanügü ga curü yemaxũ̈gü.

[15]Rü yexgumarüxũ̈ ta ga yema taxetanüxũ̈ ga capaxũ ga Ródaxwa ne ĩxũ̈ rü cuxũ̈tawa nayataxegü. Rü muxũ̈ma ga nachixũ̈anegü ga márpechinüwa yexmagüxũ̈ rü cuxũ̈tawa nayataxegü. Rü nümagü rü marfíxmaxã rü mürapewagü ga ébanunaxca̱xmaxã cuxṹ nanaxütanügü ga curü yemaxũ̈gü.

[16]Rü yema Edóũ̈cüa̱xgü rü cuxũ̈tawa nayataxegü yerü namuxũchi ga curü yemaxũ̈gü. Rü nümagü rü nga̱xãẽruũ̈gü ga granatemaxã rü naxchirugü ga idauxracharaũ̈ ga ãmatüxũ̈maxã rü naxpü ga línuchinaxca̱xmaxã rü nga̱xãẽruũ̈gü ga corálmaxã rü rubímaxã cuxṹ nanaxütanügü ga curü yemaxũ̈gü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Rü yexgumarüxũ ta ga Yudáanecüãxgü rü Iraéanecüãgü rü cuxũtawa nayataxegü. Rü Miníxcüãx ga trigumaxã, rü paũ i maixcuraxũmaxã, rü iramaxã, rü chíxũmaxã rü pumara ga bálsamumaxã cuxṹ nanaxütanügü ga curü yemaxũgü.

18Rü yema Damácucüãxgü rü cuxũtawa naxcax nayataxegü ga muxũma ga curü yemaxũgü ga itatanüxũ. Rü nümagü rü Ebóũcüãx ga bínumaxã rü Chaáxcüãx ga carnérutaxamaxã cuxṹ nanaxütanügü.

19Rü yema Dáũtanüxũ rü Griégugü rü Ucháxwa cuxcax ne nanana ga fieru ga ipomüxũ, rü canela, rü dexne ga iyixixũ. Rü yemamaxã cuxṹ nanaxütanügü ga curü yemaxũgü.

20Rü yema Dedáũtanüxũ rü cuxũ namaxã nataxegü ga naxmaxwexegü ga cowaruétügu üxũ.

21Rü yema Arábiaanecüãx rü guxũma ga Quedáxtanüxũarü ãẽxgacügü rü cuxũtawa nayataxegü. Rü carnéruxacügümaxã rü carnérugümaxã rü chíbugümaxã cuxṹ nanaxütanügü.

22Rü yema taxetanüxũ ga Chabácüãxgü rü Raamácüãxgü rü cuxũtawa nayataxegü. Rü pumaragü ga iyixichixũmaxã rü úirugümaxã rü nutaxacügü ga ngãxãẽruũgümaxã cuxṹ nanaxütanügü.

23Rü yema duũxũgü ga cuxũtawa yataxegüxũ rü Aráũcüãx rü Canécüãxgü rü Edéũcüãxgü nixĩgü. Rü Chabáanewa rü Achíriaanewa rü Médiaanewa ne naxĩ ga taxetanüxũ nax cuxũtawa yataxegüxũcax.

24Rü nümagü rü cuxũ namaxã nataxegü ga naxchirugü ga imexẽchixũ, rü gáuxũchirugü ga daucharaxũ ga naxümatügüxũ. Rü cuxũ namaxã nataxegü ga ĩpatachiãarü ngãxãẽruũgü ga nagu ümatügüraũxũ rü napanaxãgü ga munütagüxũ.

25Rü guma Tárchixarü wapurugü rü nügüwe naxãgü nax ínangugüxũ. Rü cuxũtawa nanana ga curü yemaxũgü. Rü cumax, Pa Ĩane ya Tírux, rü ñoma wüxi ga wapuru ga yemaxũgümaxã ããcune ga márgu iñaxũnerüxũ quixĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[26]Rü yema cuxũ ixũxẽẽgüxũ rü már arü ngãxũtüwa cumaxã naxãgü. Natürü gumá taxüchicü ga buanecü ga éstewaama ne ũcü rü yexma cugu napogü.

[27]Rü ngẽxma mártamagu tá nayi i ngẽma curü ngẽmaxũgü. Rü ngẽma ngunexũgu rü guxũma i curü yemaxũgü rü curü wapuruarü duũxũgü rü curü ũxẽẽruũgü, rü curü waxmachate̲xeruũgü, rü ngẽma curü taxetanüxũ, rü curü churaragü, rü guxũma i ngẽma duũxũgü i cuwa puracüexũ rü ngẽxma mártamagu tá nayi.

[28]‘Rü ngẽxguma curü duũxũgü aixta üegu, rü ngẽma duũxũgü i márpechinüwa ngẽxmagüxũ rü muũmaxã tá nidu̲xruxe.

[29]Rü yimá naigü ya wapurugüarü ãgütanüxũ rü tá nüxna ínachoũ i norü wapurugü. Rü yima wapurugüarü puracütanüxũ rü guxũma i norü topu̲xeruũgü rü dauxchitagu tá nüxna ínachoũ.

[30]Rü nümagü rü tá tagaãcü norü ngechaũmaxã cuxca̲x naxauxe rü waixũmüte̲xemaxã tá nügü nagüerugü. Rü tanimacate̲xegu tá nidixgü.

[31]Rü norü ngechaũmaxã tá nügü nidüpü̲xüerugü. Rü tá ngechaũchirugu nicu̲xgü. Rü norü ngechaũmaxã tá poraãcü cuxca̲x naxauxe.

[32]Rü yuetaarü wiyaegu tá cuxca̲x nawiyaegü rü ngechaxũãcüma ñanagürügü tá: ¿Ta̲xacü rü ĩane namaxã nawüxigu ya yima ĩane ya Tíru ga márcutüwa yexmane?

[33]Rü yexguma cuxũtawa taxewa naxĩxgu ga yema togü ga nachixũanegü rü cuxũtawa nayexma ga guxũma ga nanaxwa̲xegüxũ. Rü yema muxũchixũ ga curü yemaxũgümaxã poraãcü cuyadiẽrua̲xẽxẽ ga guxũma ga nachixũanegüarü ãe̲xgacügü.

[34]Natürü i ñu̲xmax rü ngẽma már arü yuape rü cugu napogü rü marü mártamagu cungu namaxã i guxũma i curü duũxũgü rü curü ngẽmaxũgü.

[35]Rü ngẽma cuxũ ngupetüxũgagu rü ngẽma nachixũanegü i márpechinüwa ngẽxmagüxũarü duũxũgü rü poraãcü namuũe. Rü ngẽma norü ãe̲xgacügü rü muũmaxã nidu̲xruxe. Rü nachametüwa nango̲x nax poraãcü namuũexũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[36]Rü ngẽma togü i nachixũanecüãxgü i taxetanüxũ rü ngẽxguma cuxũ nadaugügu rü poraãcü nabaixãchie. Rü marü nawa nangu nax cuyarüxoxũ. Rü tagutáma wena cungox' " = = ñanagürü.

## Echequié 28

### Ore i Tíruarü ãẽxgacüarü poxcuchiga

[1]Nüma ya Cori ya Tupana rü chomaxã nidexa rü ñanagürü choxũ:

[2]—Cumax, Pa Yatüx, ¡Yima Tíruarü ãẽxgacümaxã nüxũ ixu i ñaa ore! Cori ya Tupana rü ñanagürü cuxũ: "Cumax, Pa Tírucüãxgüarü Ãẽxgacüx, cugü quicuaxüxũ rü cugügu curüxĩnügu rü wüxi i tupana quixĩ rü Tupanaarü toruũwa curüto. Rü cuxcax rü taxucürüwa curü uanügü cuxũ narüporamae erü márcutüwa cungexma. Natürü i cumax rü tama wüxi i tupana quixĩ. Rü wüxi i duũxũmare quixĩ woo nagu curüxĩnügu nax wüxi i tupanaarü cuax cuxṹ ngẽxmaxũ.

[3]¿Rü cumax, Pa Tíruarü Ãẽxgacüx, nagu curüxĩnügu rü Tupanaarü orearü uruxũ i Daniéarü yexera nüxũ curücuaxmae? ¿Ẽxna nagu curüxĩnügu rü nataxuma i taxacü i cuxcax ẽxũguxũ?

[4]Rü cuma rü ngẽma curü cuaxmaxã rü curü puracümaxã cuxṹ natauxcha nax cunanutaqueexexũ i muxũma i curü ngẽmaxũgü. Rü ngẽmaãcü úirumaxã rü diẽrumaxã cunapagüxẽxẽ i curü diẽruchixũgü.

[5]Rü ngẽma nüxũ nax cucuáxũ nax ñuxãcü cutaxexũ rü ngẽmagagu nimu i curü ngẽmaxũgü. Rü ñuxma rü ngẽma curü ngẽmaxũgümaxã cugü quicuaxüxũ.

[6-7]Rü ngẽmacax i choma ya Cori ya Tupana nax chixĩxũ rü ñachagürü cuxũ: 'Ñuxma nax cugügu curüxĩnüxũ rü wüxi i tupanaarü cuax nax cuxṹ ngẽxmaxũ, rü ngẽmacax to i nachixũanecüãx i duũxũgü i máxwaxegüxũ tá cuxcax nua chamugü. Rü norü taramaxã tá cuxcax ínayaxüãchi. Rü tá inayanaxoxẽxẽ nax cumexẽchixũ rü nüxũ cucuáxũ. Rü ngẽmaãcü tá nagux nax cumexũ.

[8]Rü tá cuxũ nimaxgü rü ngẽma ínawaanexũwa tá cuxũ nataxgü i mártamawa.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[9]Rü ngẽxguma ngẽma tá cuxũ̃ yamą̲xgüxũ̃pę̲xegüwa cungexmagu rü marü taxũtáma cugügu curüxĩnügu rü wüxi i tupana quixĩ. Rü ngẽxguma ngẽma tá cuxũ̃ imą̲xgümę̲xẽxũ̃wa cungexmagu rü tá nüxũ̃ quicuą̲xãchi nax wüxi i duũ̃xũ̃mare quixĩxũ̃ rü tama wüxi i tupana.

[10]Rü to i nachixũ̃anecüą̲xgü tá cuxũ̃ nimą̲xgü. Rü tá cuyu naxrüxũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i tama choxũ̃ cuą̲xgüxũ̃. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ̃ chixuxũ̃ i ngẽma ore, rü choma tá chayanguxẽxẽ' " ==ñanagürü ga Cori ya Tupana.

### Nagu nawiyae i yuetaarü wiyae i Tíruarü ãę̲xgacügü ixuxũ̃

[11]Nüma ga Cori ya Tupana rü chomaxã nidexa rü ñanagürü choxũ̃:

[12]—Cumax, Pa Yatüx, ¡Tíruarü ãę̲xgacücą̲x nagu nawiyae i ñaa yuetaarü wiyae, rü ñacuxũ̃ tá nüxũ̃! "Rü ñanagürü ya Cori ya Tupana cuxũ̃: 'Cumax, Pa Ãę̲xgacüx, rü duũ̃xũ̃güpę̲xewa rü cumexẽchi, rü nüxũ̃ cucuą̲xüchi, rü meama cungą̲xãxẽ.

[13]Rü yexguma noxri cungo̲xgu, rü cuma rü wüxi ga nachica ga choma cuxcą̲x chamexẽẽxũ̃wa cuyexmachirę̲x, ñoma Edéũ̃rüxũ̃. Rü cuma cungą̲xãxẽ namaxã ga naguxũ̃raxũ̃cü ga nuta ga ngą̲xãẽruũ̃gü ga rubí rü crichólitu, rü yáde rü topáchiu, rü cornalina rü yáspe, rü chafíru rü granate rü esmeráda. Rü yema curü ngą̲xãẽruũ̃gü rü cuxmachinügü rü úirunaxcą̲x nixĩgü. Rü guxũ̃ma ga yema curü ngą̲xãẽruũ̃xũ̃gü rü marü cuxcą̲x ínamemare ga yexguma noxritama cungo̲xgu.

[14]Rü choma rü wüxi ga chorü orearü ngeruxũ̃ ga dauxũ̃cüą̲xmę̲xẽwa cuxũ̃ chayexmaxẽxẽ nax cuxna nadauxũ̃cą̲x. Rü wüxi ga mą̲xpu̇́ne ga choma chaxüünexẽẽnewa cuyexma. Rü nutagü i naicüarü ngãxũ̃tanügu cuyarüxũ̃üxũ̃.

[15]Rü yexguma noxri cungo̲xgu rü yema cucüma rü meama iniwę̲xchirę̲x ñu̲xmata yema ngunexũ̃ nax cuwa nangóxũ̃ ga chixexũ̃.

[16]Natürü yema nax cumuarü ngẽmaxũ̃ą́xũ̃gagu rü poraãcü cumáeta rü ngẽmaãcü chixexũ̃gu cungu. Rü yemagagu chaugüxũ̃tawa cuxũ̃ íchatą̲xüchi


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nawa ya yima chorü maxpűne. Rü yema chorü orearü ngeruxű i daxũcüax ga cuxna dauchiréxű rü cuxű ínamuxũchi nawa ga yema nachica ga mexẽchixű ga nawa cuyexmaxű.

17Rü yema nax cumexẽchixűgagu cugü quicuaxüxű rü nüxű curüngűma i curü cuax. Rü yemacax ga choma rü cuxű chiwaxẽxẽ nax wüxi ga cugüruxű quixĩxűcax napexewa ga yema togü ga nachixűanegüarü ãexgacügü.

18Rü yema curü pecadugügagu rü yema nax cunangupetüxẽẽxű ga natanü ga curü yemaxűgügagu, rü düxwa curü tupaucagüwa cunanguxẽxẽ ga curü chixexű. Rü yemacax curü ngãxűwa chanangixta ga wüxi ga üxü nax cuxű yaguxűcax. Rü ñuxma rü guxűma cuxű nadaugü nax waixűmüanegu tanimacaxű quixĩxű.

19Rü ñuxmax rü guxűma i ngẽma togü i nachixűanegü i cuxű cuaxgüxű rü ngẽxguma cuxű nadaugügu rü nabaixãchie. Erü wüxi i ãũcümaxűgu cuyarüxo. Rü tagutáma wena cungox' " ==ñanagürü ga Cori ya Tupana.

### Chidóűarü poxcuchiga

20Nüma ga Cori ya Tupana rü chomaxã nidexa rü ñanagürü:

21—Cuma, Pa Yatüx, ¡ĩane ya Chidóűguama cudawenüãcüma chauégagu nüxű ixu i ñaa chorü ore i norü poxcuchiga ixĩxű!

22¡Rü namaxã nüxű ixu i ñaa ore rü ñacurügü! "Cori ya Tupana rü ñanagürü cuxű: 'Pa Chidóű, choma rü cumaxã nüxű chixu nax curü uanü chixĩxű. Rü ngẽxguma cuxű chapoxcugu rü cuwa ichanawexgu i chorü pora, rü ngẽma duűxűgü rü tá choxű nicuaxüűgü rü tá nüxű nicuaxãchitanü nax choma yixĩxű i Iraétanüxűarü Cori ya Tupana

23Rü cuxcax tá íchananguxẽxẽ i daxaweanegü. Rü curü uanügü rü tá cuxcax ínayachoõchi. Rü guxűcüwawa tá taramaxã nanadai i curü duűxűgü, rü muxűma tá nayue. Rü ngẽmacax curü namagüwa rü tá niyax ya nagü. Rü ngẽmaãcü tá nüxű quicuaxãchi nax choma yixĩxű ya Cori ya Tupana' ", ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[24]Rü ngẽxguma i ngẽma Iraétanüxũ rü marü taxũtáma wena ngúxũ ningegü nagagu i ngẽma nachixũanegü i nüxna ngaicamagüxü. Rü nümagü rü taxũtáma naxchi naxaie. Rü ngẽmaãcü tá nüxũ quicuaxãchi nax choma yixĩxũ ya Cori ya Tupana.

[25]Rü ngẽmacax i choma ya Cori ya Tupana rü ñacharügü: “Ngẽma Iraétanüxũ i togü i nachixũanegu woonexũ rü choma rü tá wüxiwa chanagagü. Rü ngẽma nachixũanegüpexewa tá ichanawex i chorü pora. Rü ngẽma Iraétanüxũ rü wena táxarü naxcax nawoegu ga yema naane ga chorü duũ ga Acóbuna chaxãxũ. Rü ngẽmaãcü noxrütama naanewa tá nangẽxmagü.

[26]Rü ngéma rü tá taãẽãcüma namaxẽ rü taxúetama tanachixewegü. Rü tá naxüpatagü rü úbamaxã tá natoegü. Rü choma rü tá chanapoxcue i guxũma i ngẽma nachixũanegü i nüxna ngaicamagüxũ i guxchaxũ naxcax ínguxẽẽxũ. Rü ngẽmaãcü i ngẽma duũxũgü rü tá nüxũ nacuaxgü nax choma yixĩxũ i Iraétanüxũarü Cori ya Tupana chixĩxũ” ==ñanagürü ga Tupana.

## Echequié 29

### Ore i Equítuanearü poxcuchiga

[1]Rü yexguma 10 ga taunecü ínguxgu nax Babiróniawa tayexmagüxũ, rü gumá norü 10 ga tauemacüarü 12 ga ngunexũgu rü Tupana rü chomaxã nidexa rü ñanagürü choxũ:

[2]—Cumax, Pa Yatüx, ¡ñuxmax rü Equítuanearü ãexgacü i Faraóũ nuxama nadauenüãcüma chauégagu nüxũ ixu i ñaa chorü ore i Equítuanearü poxcuchiga ixĩxũ!

[3]¡Rü namaxã nüxũ ixu rü ñacurügü! “Cori ya Tupana rü ñanagürü cuxũ: ‘Pa Faraóũ i Equítuanearü Ãexgacüx, choma rü cumaxã nüxũ chixu nax curü uanü chixĩxũ. Rü cuma rü ñoma wüxi i coyaarü ãũxũ i taxtü i Nílugu caxũrüxũ quixĩ. Rü cuma rü ñacurügü: Ngẽma taxtü i Níru rü choxrü nixĩ rü chomatama chananguxẽxẽ, ñacurügü.

[4]Natürü i choma rü tá cuxũ chichotamaraũ. Rü tá chanamu i ngẽma curü taxtüarü choxnigü nax cuchipaxgu natuxgüxũcax. Rü tá cuxũ íchataxüchi


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nawa i ngẽma curü taxtü namaxã i guxũma i ngẽma choxnigü i cuchipa̱xgu tuxgüxũ.

5Rü ngẽmawena rü tá chianexũwa cuxũ chayata̱x namaxã i guxũma i ngẽma choxnigü i curü taxtüwa maxẽxũ. Rü ngéma tá cungexma rü taxúetama cuxũ tayayauxgü nax cuxũ yata̱xgüxũca̱x. Rü tá chanamu i ngẽma naeũgü i düraexũ rü ngẽma ngurucugü nax cuxũ nango̱xgüxũca̱x.

6Rü ngẽxguma i guxũma i Equítuanecüã̱xgü rü tá nüxũ nicua̱xãchitanü nax choma yixĩxũ ya Cori ya Tupana. Rü ngẽma Iraétanüxũ rü curü ngũxẽẽca̱x ínacagü, natürü i cumax rü ñoma wüxi i dexnemena̱xã i büyewa̱xexũrüxũ quixĩ nax taxuwama cumexũ.

7Rü yexguma chorü duũxũgü curü ngũxẽẽca̱x cuxna cagügu, rü cuma rü cutura rü taxuwama nüxũ curüngũxẽxẽ.

8Rü ngẽmaca̱x i choma ya Cori ya Tupana rü ñachagürü cuxũ: Pa Equítuanex, choma rü tá chanamu i curü uanügü nax taramaxã cuxca̱x íyaxũãchixũca̱x. Rü tá nanadai i curü duũxũgü rü cuxũnagü.

9Rü ngẽxguma Equítuane rü wüxi i chianemarexũ tá nixĩ, rü ngẽmaãcü i ngẽma duũxũgü rü tá nüxũ nicua̱xãchitanü nax choma yixĩxũ i Iraéanearü Tupana. Rü cumax, Pa Equítuanearü Ãẽ̱xgacüx, rü ñacurügü: Ngẽma taxtü i Níru rü choxrü nixĩ rü choma nixĩ i chanango̱xẽẽxũ, ñacurügü

10Rü ngẽmaca̱x i chomax, rü cumaxã nüxũ chixu nax curü uanü chixĩxũ rü ngẽma curü taxtüarü uanü chixĩxũ. Rü guxũma i Equítuane rü tá ãũcümaxũ i chianexũxũ chayaxĩxẽxẽ. Rü Midóxwa tá inaxügü rü ñu̱xmatáta Achuáũwa nangu rü Etiopíaanearü üyeanewa nangu rü tá nachianemare.

11Rü 40 ya taunecü rü taxúetama nawa tamaxũ. Rü taxúetama nawa taxüpetü. Rü woo duũxũgü rü woo naeũgü rü taxũtáma nawa nachopetü.

12Rü choma rü guxũma i togü i nachixũanegüarü yexera tá chanangeãcuxẽxẽ i Equítuane. Rü 40 ya taunecü rü yimá norü ĩanegü rü tá ngéma nawogümare guxũnema ya naigü ya ĩanegüarü yexera. Rü taxúetama nawa tamaxũ. Rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngẽma togü i nachixũanegügu tá chanawoonemare i ngẽma Equítuanecüg̱xgü.

13Rü choma ya Cori ya Tupana rü ñacharügü: Rü 40 ya taunecüwena rü tá wena chananutaqu̱exe i ngẽma Equítuanecüg̱xgü. Rü ngẽma nachixũanegü i nagu nawoonexũwa tá íchanagaxũ.

14Rü choma rü tá íchananguxũxẽxẽ i ngẽma Equítuanecüg̱xgü i poxcuexũ. Rü yema naane ga nagu nabuexũ i Equítuanearü súrwaama ngẽxmaxũwa tá nangugü. Rü ngéma rü wüxi i íxramarexũ i nachixũane tá naxügü.

15Rü wüxi i nachixũane i guxũ i nachixũanegüarü yexera tama poraxũ tá nixĩ. Rü marü taxũtáma wena togü i nachixũanegüétüwa nangẽxma. Rü choma rü tá chanaxíxraxẽxẽ nax ngẽmaãcü taxuacüma togü i nachixũanegümaxã inacuáxũcg̱ax.

16Rü ngẽma Iraétanüxũ rü marü taxũtáma wena Equítuanecüg̱xgügu narüxĩnüe. Erü marü tá nüxũ nicug̱axãchitanü nax poraãcü ínatüexũ ga yexguma Equítuanearü ngũxẽẽcg̱ax nadaugügu. Rü ngẽmaãcü tá nüxũ nicug̱axãchitanü nax choma yixĩxũ i Iraétanüxũarü Cori ya Tupana' " ==ñanagürü.

17Rü yexguma 27 ga taunecü ínguxgu nax Babiróniawa tayexmagüxũ, rü gumá norü nüxíraxũxũ ga tauemacüarü nüxíraxũxũ ga ngunexũgu rü Tupana rü chomaxã nidexa rü ñanagürü choxũ:

18—Cumax, Pa Yatüx, rü marü nüxũ cucug̱ax nax Babiróniaanearü ãẽxgacü ga Nabucudonochó rü guxũma ga norü churaragümaxã ĩane ga Tírucg̱ax íyagoõchixũ nax yapuãxũcg̱ax. Rü yema norü churaragü rü yéma nanana ga naxwetagü ga iyáxüchixũ. Rü yemacg̱ax düxwa ínañoxerugü rü ínañootügü, natürü woo nax yemaacü yaxĩgüxũ rü tama nüxũ nanguxũ nax yapugüãxũ ga guma ĩane.

19Rü ngẽmacg̱ax i choma rü cumaxã nüxũ chixu rü ñachagürü: "Choma rü tá Nabucudonochómẽxẽwa chanangexmaxẽxẽ i Equítuane nax ngẽmaãcü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

napuxũgüãxũca̲x i Equítuanecüã̲xgüarü ngẽmaxũgü rü guxũma i nüxṹ ngẽxmagüxũ nax ngẽmaãcü norü churaragüaxṹ naxütanüãxũca̲x.

[20]Rü ngẽmaãcü tá Nabucudonochóme̲xẽwa chanangexmaxẽxẽ i Equítuane nax ngẽmaãcü nüxṹ chanaxütanüxũca̲x naxca̲x ga yema Tírucax nax íyagoõchixũ, yerü choxṹ nixĩ i napuracüxũ. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma.

[21]Rü ngẽma ngunexũgu rü wena tá chanaporaexẽxẽ i Iraétanüxũ noxrirüxũ. Rü ngẽxguma i cumax, Pa Echequiéx, rü tá tauxchaãcü namaxã quidexa. Rü ngẽxguma i nümagü rü tá nüxũ nacua̲xgü nax choma yixĩxũ i Iraétanüxũarü Cori ya Tupana” ==ñanagürü choxũ.

## Echequié 30

### Equítuanearü poxcuchiga

[1]Nüma ga Cori ya Tupana rü chomaxã nidexa rü ñanagürü:

[2]—Pa Yatüx, ¡chauégagu nüxũ ixu rü ñanagürü! “Cori ya Tupana rü ñanagürü: ‘¡Perü ngechaũmaxã aixta pexü na̲xcha̲xwa i ngẽma ngunexũ i poxcu tá nagu pexca̲x ínguxũ!

[3]Erü marü ningaica i ngẽma ngunexũ i Cori ya Tupana tá nagu curü poxcu ínguxẽẽxũ. Rü ngẽma rü wüxi i ngunexũ i waanexũ rü ãũcümaxũ tá nixĩ naxca̲x i guxũma i nachixũanegü.

[4]Rü Equítuaneca̲x tá ínangu i dai. Rü ngẽxguma muxũma nadaixgu rü norü ngẽmaxũgü napuxũgu rü guxũnema ya Equítuanearü ĩanegügu napogüegu, rü Etiopíaanearü duũxũgü rü tá nidu̲xruxe.

[5]Rü ngẽxma daigu tá nayue i norü churaragü i ngẽma nachixũanegü i Equítuaneétüwa ügüxũ i Etiopía rü Líbia rü Lídia rü Fúx rü guxũma i Arábiaane rü ngẽma togü i nachixũanegü i Equítuaneétüwa ügüxũ’.

[6]Rü ngẽmaca̲x i choma i Cori ya Tupana rü ñacharügü: ‘Guxũma i ngẽma Equítuaneétüwa ügüxũ rü tá daigu nayue. Rü Midóxwa tá inaxügü rü ñu̲xmatáta Achuáũgu yacuá nax nayuexũ. Rü ngẽma ngũxẽxẽ i nügü namaxã


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yacuạxüxũ̃ ga Equítuane rü tá ngẽxma narüxo. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ̃ chixuxũ̃ i ngẽma.

[7]Rü Equítuanearü ĩanegü rü guxũ̃ma i togü i nachixũ̃anegüarü ĩanegüarü yexera tá nagu napogüe rü tá nangeãcuanemare.

[8]Rü ngẽxguma chayaguxgu ya Equítuane rü guxũ̃ma i ngẽma togü i nachixũ̃anegü i naétüwa ügüxũ̃ rü tá ngẽxma nixae. Rü ngẽmaãcü i duũ̃xũ̃gü rü tá nüxũ̃ nacuạxgü nax choma yixĩxũ̃ i Iraétanüxũ̃arü Tupana.

[9]Rü ngẽma Etiopíaanecüạ̃xgü rü norü poragu nayaxõgü. Natürü ngẽxguma chanapoxcuegu i Equítuane rü choma rü tá márgu chayamugü i orearü ngeruũ̃gü nax ngẽma Etiopíaanecüạ̃xgüxũ̃ namuũ̃exẽẽxũ̃cạx. Rü ngẽma ngunexũ̃ rü marü ningaica.

[10]Rü Babiróniaanearü ãẹ̃xgacü i Nabucudonochóaxũ̃́ tá chanatauxchaxẽxẽ nax naxoxẽẽãxũ̃cạx i Equítuanearü ngẽmaxũ̃gü.

[11]Rü nüma rü norü churaragü i guxũ̃ma i togü i nachixũ̃anegüarü yexera rüporamaegüxũ̃ tá Equítuanecạx ínayachoõchi. Rü taramaxã tá Equítuanecüạ̃xgüxũ̃ nadai. Rü ngẽma nachixũ̃ane rü tá yuexũ̃maxã nayapa.

[12]Rü choma rü tá chayachexẽxẽ i ngẽma taxtü i Níru. Rü duũ̃xũ̃gü i chixecümaxüchixũ̃gümẹxẽwa tá chanangexmagüxẽxẽ i Equítuanecüạ̃xgü nax ngẽmaãcü chanaguãcuxẽxẽ i ngẽma nachixũ̃ane guxũ̃ma i norü ngẽmaxũ̃gümaxã. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ̃ chixuxũ̃ i ngẽma’.

[13]Rü choma ya Cori ya Tupana rü ñacharügü: ‘Choma rü tá nagu chipogügü i ngẽma Equítuanearü tupananetachicünạxãgü. Rü ĩane ya Ménfiwa tá chayanaxoxẽxẽ i ngẽma tupananetagü i ngéma ngẽxmagüxũ̃. Rü Equítuane rü tá nangearü ãẹ̃xgacüạ̃x. Rü choma rü tá chanamuũ̃xẽxẽ i guxũ̃ma i ngẽma duũ̃xũ̃gü i ngéma maxẽxũ̃.

[14]Rü yima ĩane ya Patróx rü tá nagu chapogü, rü yima ĩane ya Choáũ̃ rü tá chayagu, rü yima ĩane ya Téba rü tá chanapoxcu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Rü ĩane ya Chíũ̃ ya Equítuanearü poxũ̃ruxũ̃ ya meama ípoxegunegu tá chananguxẽxẽ i chorü nu. Rü yima ĩane ya Tébaarü ngẽmaxũ̃gü rü tá chayanaxoxẽxẽ.

16Rü Equítuane rü tá chayagu. Rü yima ĩane ya Chíũ̃arü duũ̃xũ̃gü rü tá poraãcü ngúxũ̃ ningegü. Rü yima ĩane ya Téba rü tá nagu napogü i norü poeguxũ̃, rü yima ĩane ya Ménfi rü guxũ̃gutáma guxchaxũ̃wa nangẽxmaecha.

17Rü ngẽma ngextũ̱xüxũ̃gü ya ĩane ya Óũ̃wa rü ĩane ya Bubátiwa maxẽxũ̃ rü daigu tá nayue. Rü yíxema íyaxügüxe i duũ̃xũ̃gü rü tá tüxũ̃ nigagü.

18Rü ngẽxguma chayanaxoxẽẽgu i Equítuanearü pora i namaxã nügü yacua̱xüũ̃güxũ̃, rü yima ĩane ya Tafnéxwa tá nixo ya üa̱xcü. Rü caixanexũ̃ i waanexũ̃ tá Equítuaneétügu nangu. Rü tá ínanayauxũ̃ i norü duũ̃xũ̃gü rü to i nachixũ̃anewa tá nanagagü.

19Rü ngẽxguma tá chanapoxcuegu i Equítuanecüã̱xgü nagagu i norü chixexũ̃gü, rü ngẽxguma tá nixĩ i nüxũ̃ yacua̱xãchitanüxũ̃ nax choma yixĩxũ̃ ya Cori ya Tupana' " = = ñanagürü.

20Rü yexguma 11 ga taunecü ínguxgu nax Babiróniawa tayexmagüxũ̃, rü gumá nüxíraũ̃cü ga tauemacüarü 7 ga ngunexũ̃gu rü Tupana rü chomaxã nidexa rü ñanagürü choxũ̃:

21—Pa Yatüx, choma rü marü chayapoye ya nachacüxü i ngẽma Equítuanearü ãẽ̱xgacü ya Faraóũ̃. Rü taxúema nüxũ̃́ tanaxüxũ̃ rü taxúema nüxũ̃́ tayana̱i̱xgü nax wena naporaxũ̃ca̱x rü wena naya̱u̱xãxũ̃ca̱x i norü tara.

22Rü ngẽmaca̱x i choma ya Cori ya Tupana rü ñachagürü: "Choma rü namaxã charüxuanü i Equítuanearü ãẽ̱xgacü i Faraóũ̃. Rü tá chayapoye ya yima taxre ya nachacüxü yima mexũ̃ne rü yima marü ipoyene nax ngẽmaãcü taxuacüma naya̱u̱xãxũ̃ca̱x i norü tara.

23Rü ngẽma Equítuanecüã̱xgü rü choma rü guxũ̃ i nachixũ̃anegu tá chanawoone. Rü ngẽmaãcü ngẽma togü i nachixũ̃anegügu tá nawoonemare.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[24]Rü ñu̱xmax rü tá chanaporaxẽxẽ i Babiróniaanearü ãẽ̱xgacü, rü tá nüxna chanaxã i chorü tara. Rü tá chayapoye ya yima taxre ya nachacüxü ya Faraóũ̃. Rü nüma rü norü uanüpe̱xewa tá norü ngu̱xmaxã nixãĩnecüü.

[25]Rü ñu̱xma rü tá chanaporaexẽxẽ ya nachacüxü i Babiróniaanearü ãẽ̱xgacü rü tá chanaturaexẽxẽ ya nachacüxü i Faraóũ̃. Rü ngẽxguma Babiróniaanearü ãẽ̱xgacümẽ̱xẽwa chanaxṹxgu i chorü tara rü nüma rü Equítuanecũ̱x íyagoõchigu rü ngẽxguma tá nixĩ i nüxũ̃ yacua̱xãchitanüxũ̃ nax choma yixĩxũ̃ i Iraétanüxũ̃arü Cori ya Tupana.

[26]Rü ngẽmaãcü i choma rü guxũ̃ i nachixũ̃anegügu tá chanawoone i ngẽma Equítuanecüã̱xgü. Rü ngẽxguma tá nixĩ i nüxũ̃ yacua̱xãchitanüxũ̃ nax choma yixĩxũ̃ i Iraétanüxũ̃arü Cori ya Tupana” ==ñanagürü.

## Echequié 31

### Tupana rü wüxi ga ocayiwagu Faraóũ̃xũ̃ nangu

[1]Rü yexguma 11 ga taunecü ínguxgu nax Babiróniawa tayexmagüxũ̃, rü gumá norü tomaepü̱x ga tauemacüarü nüxíraxũ̃xũ̃ ga ngunexũ̃gu rü Tupana rü chomaxã nidexa rü ñanagürü choxũ̃:

[2]—Pa Yatüx, ¡idexa i Equítuarü ãẽ̱xgacümaxã rü guxũ̃ma i norü duũ̃xũ̃gümaxã, rü nüxũ̃ ñanagürü! “¿Ta̱xacügu tá chanangu i curü pora?

[3]Rü dücax i ngẽma nachixũ̃ane i Achíria i ñoma wüxi i Líbanuarü ocayiwarüxũ̃ nata rü napora. Rü nataeta rü namáchane rü natape̱xe rü caixanexũ̃wa nangu.

[4]Rü gumá pucü, rü yema dexá ga waixũ̃müanewa yexmaxũ̃ rü nüxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ nax nayaxũ̃ca̱x. Rü yema natügü ga nacüwagu iya̱xgüxũ̃ rü nayamegüpüne yema togü ga naigü ga yéma yexmagüxũ̃rüxũ̃.

[5]Rü ngẽma nax poraãcü nadexááxũ̃gagu rü guma ocayiwa rü poraãcü namáchanexüchi rü nataetaxüchi togü ga naigüarü yexera.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[6]Rü guxũraxũxũ ga werigü rü natanügu naxüxchiãũgü. Rü guxũraxũxũ ga naeũgü ga naixnecücüa̱x natüxũgu naxíxraxacügü. Rü norü gáuxpechitaanexũ ningu nax muxũma ga nachixũanegü nawa yexmagüxũ.

[7]Rü wüxi ga nai ga mexẽchixũ rü taxüchixũ rü ma̱xchacüüxũ nixĩ, rü naxchúma̱xãgü rü natüwa nanadagü.

[8]Rü Tupanaarü naanewa rü nataxuma ga ocayiwa ga namaxã wüxiguxũ. Rü nataxuma ga pinu ga naxrüxũ muchacüüxüchixũ rü nataxuma ga castaña ga naxrüxũ muatüxüchixũ. Rü guxũma ga Tupanaarü naanewa rü nataxuma ga to ga nai ga naxrüxũ mexẽchixũ.

[9]Rü guxũma ga naigü ga Tupanaarü nanewa rüxügüxũ rü nüxũ nadaugü rü nixãũxãchie yerü choma rü chanamexẽchixẽxẽ rü chanamuchacüüxẽxẽ.

[10]Rü ngẽmaca̱x ya Cori ya Tupana rü ñanagürü: Guma nai rü namáchanexüchi rü caixanexũwa nangu ga natape̱xe. Rü yemagagu nügü ínarütá rü nügü nicua̱xüxũ.

[11]Rü yemaca̱x ga choma rü nüxũ chaxo. Rü wüxi i to i nachixũanearü ãe̱xgacüme̱xẽgu tá chananguxẽxẽ. Rü ngẽma ãe̱xgacü rü tá nanapoxcu nagagu i norü chixexũ.

[12]Rü ngẽma duũxũgü i yexera chixecümagüxũ rü tá nanatuxgü rü nayawa̱xẽxẽgü. Rü tá ngéma nanata̱xgü rü tá nüxna ngéma nibuxmü. Rü ngẽma nachacüügü rü tá nabüũgü rü guxũma i ma̱xpűnegügu rü ngatexũgügu rü natüacügügü tá nayayi. Rü guxũma i ngẽma duũxũgütücumügü ga norü gáuxpechitaxũca̱x natüxũgu ãchiũgüxũ rü tá nibuxmü rü tá ngéma nanata̱xgü.

[13]Rü ngẽxguma yawa̱xgu rü guxũraxũxũ i werigü rü tá nagu nayaxüxchiãũgü rü guxũraxũxũ i naeũgü i naixnecücüa̱x rü tá ngéma naxĩ rü nachacüügu nayacagü.

[14]‘Rü ñu̱xmacürüwa rü woo muxũma i natügüxũtawa naxüxgu rü marü taxũtáma nangẽxma i to i nai i naxrüxũ máchanexũchixũ. Rü woo yamecagu rü taxũtáma nangema i to i nai i natape̱xe caixanexũwa nguxũ. Rü guxũtáma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nayue rü waixũmütüũwa naxĩ naxrüxũ i ngẽma marü naxmaxũwa ngẽxmagüxũ’.

15Rü choma ya Cori ya Tupana rü ñacharügü: ‘Rü ngẽxguma nayu̱xgu ya yima ocayiwa rü waixũmütüũwa nangẽxmagu rü choma rü tá chanamu i ngẽma már i mátamaxũ nax norü ngechaũmaxã yachexũca̱x. Rü tá íchayachaxãchixẽxẽ i ngẽma natügü rü natüxacügü. Rü tá chanamu ya yima ma̱xpűne ya Líbanu nax yima ocayiwaca̱x nangechaxũxũ. Rü ngẽxgumarüxũ tá ta chanamu ya yima naigü ya naanewa rüxügüne nax nañe̱xgüxũca̱x.

16Rü ngẽxguma chanayuxẽẽgu ya yima ocayiwa rü tá niwa̱x rü tá natagaxüchi. Rü ngẽxguma ngẽmaxũ naxĩnüegu i ngẽma nachixũanegü rü norü muũmaxã tá nidu̱xruxe. Rü ngẽma waixũmütüũwa ngẽxmagüxũ i chorü naigü i Edéũcüa̱xgü rü ngẽxma tá nayacua̱x nax nangechaxũgüxũ. Rü ngẽxgumarüxũ tá ta ya yima naigü ya mexẽchigüne i líbanucüa̱x ya mea mepűnegüne rü ngẽxma tá nayacua̱x nax nangechaxũgüxũ.

17Rü guxũma i ngẽma togü i naigü rü tá nayue naxrüxũ ya yima ocayiwa nax wüxiwa nangẽxmagüxũca̱x namaxã ga yema duũxũgü ga daigu yuexũ. Rü nümagü ga yema duũxũgü ga guma ocayiwaarü gáuxpechitawa maxẽxũ rü togü i nachixũanegügu tá nawoone.

18Rü guxũma ga Edéũarü naixnecüwa rü nataxuma ga nai ga guma ocayiwamaxã wüxiguxũ rü nataxuma ga naxrüxũ mexẽchixũ rü taxüchixũ. Natürü waixũmütüũwa tá nangẽxma namaxã ga yema togü ga naigü ga Edéũcüa̱x ga nüxíra yuexũ. Rü ngéma tá nangẽxma namaxã ga yema duũxũgü ga tama choxũ cua̱xgüxũ rü yema duũxũgü ga daigu yuexũ. Rü guma ocayiwa rü ãe̱xgacü i Faraóũchiga rü norü duũxũgüchiga nixĩ. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma’ ” = = ñanagürü.

## Echequié 32

### Faraóũ rü wüxi ga taxũ ga coyagu nanangu


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Rü yexguma 12 ga taunecü ínguxgu nax Babiróniawa tayexmagüxũ, rü gumá norü 12 ga tauemacüarü nüxíraxũxũ ga ngunexũgu rü Tupana rü chomaxã nidexa rü ñanagürü choxũ:

[2]—Pa Yatüx, ¡nagu nawiyae i ñaa ngechaũarü wiyae i Equítuanearü ãe̲xgacü i Faraóũgu ixuxũ rü ñaxũ! “Cumax, Pa Equítuanearü Ãe̲xgacü i Faraóũx, rü ñoma wüxi i leóũrüxũ quixĩ natanüwa i ngẽma togü i nachixũanegü. Rü cuma rü ñoma coya i taxũ i taxtü i Níruwa icháuxacüüxũrüxũ quixĩ. Rü cuparacutümaxã quichauxacüxü rü ícunabuxchixü i ngẽma dexá rü cunayuapexẽxẽ i ngẽma taxtü.

[3]Natürü choma ya Cori ya Tupana rü ñachagürü cuxũ: ‘Rü woo nax muxũchixũ i duũxũgütanüwa cumaxũxũ, rü choma rü tá chorü püchamaxã cuxũ chiyaxu.

[4]Rü waixũmüanegu tá cuxũ chitú rü dauxchitawa tá cuxũ chayata̲x. Rü ngẽma ngurucugü rü tá cugu narüwa̲xgü. Rü ngẽma naeũgü i düraexũ rü tá cuxũ nango̲xgü ñu̲xmatáta cuwa yaxoxégagü.

[5]Rü ngẽmawena i ngẽma cumachi i yixixũ rü tá naixnecügüwa rü doxonexũgüwa chayawogü.

[6]Rü ngẽma waixũmü rü tá cugümaxã chayawaianexẽxẽ ñu̲xmata yima ma̲xpűnegüarü tuãchiwa nangu. Rü yima cugümaxã tá nanapagü i ngẽma natüacügü.

[7]Rü ngẽxguma cuxũ chima̲xgu, rü choma rü tá chayaxẽãchianexẽxẽ i dauxũwa. Rü tá nixogü ya ẽxtagü. Rü caixanexũmaxã tá chayadüxtachiwe ya üa̲xcü. Rü yimá tauemacü rü tagutáma inabaxi.

[8]Rü cugagu tá chayaxogüxẽxẽ i guxũma i ngẽma dauxũwa naigüxũ. Rü guxũwama i cuchixũanewa rü tá chanawaanexẽxẽ. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma, rü ngẽmaãcü tá chayanguxẽxẽ’.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[9]Rü ngẽma nachixũanegü i tama nüxũ cucuáxũ rü ngẽxguma nüxũ nacuáchigagügu nax marü cuyuxũ, rü choma rü tá muũmaxã chayadu̲xruxẽxẽ i muxũma i nachixũanegü.

[10]Rü cugagu tá chanaxĩxãchiãẽgüxẽxẽ i muxũma i duũxũgütücumügü. Rü norü ãẽ̲xgacügü rü tá poraãcü namuũe i ngẽxguma napẽ̲xewa chanatúxuchigu i chorü tara. Rü ngẽxguma cuyu̲xgu i cumax, rü ngẽma togü i nachixũanegüarü ãẽ̲xgacügü rü tá norü muũmaxã nidu̲xruxe rü nügüca̲x naxoegaãẽgü".

[11]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü Faraóũxũ ñanagürü: "Nüma ya Babiróniaanearü ãẽ̲xgacü rü norü taramaxã tá cuxũ nima̲x.

[12]Rü choma rü tá chanamu i ngẽma Babiróniaanearü ãẽ̲xgacü namaxã i norü churaragü i chixecümaxüchixũ nax nadaiaxũca̲x i ngẽma muxũchixũ i curü duũxũgü. Rü ngẽmaãcü tá nayanaxoxẽxẽ nax nügü ínataxũ i Equítuane. Rü tá nanadai i ngẽma muxũchixũ i norü duũxũgü.

[13]Rü choma rü tá chanadai i guxũtáma i wocagü i curü taxtüarü dexáwa axegüxũ. Rü ngẽxguma i ngẽma taxtü rü marü taxũtáma duũxũgücutümaxã rü naxũnagücutügümaxã nabuxchíü.

[14]Rü ngẽxguma i choma rü tá chanamechíüxẽxẽ nax ngẽma natügü meama yaya̲xgüxũca̲x ñoma chíxũrüxũ. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma.

[15]Rü ngẽxguma tá chianexũxũ chayanguxuchixẽxẽgu i Equítuane rü marü nayuegu i ngẽma ngéma maxẽxũ, rü ngẽxguma tá nüxũ picua̲xãchitanü nax choma yixĩxũ ya Cori ya Tupana.

[16]Rü ngẽma nixĩ i wüxi i ngechaũarü wiyae. Rü ngẽmaãcü tá nixĩ i namexũ nax nawiyaegüxũ i ngẽma togü i nachixũanegüarü ngexũgü i ngẽxguma Equítuaneca̲x rü ngẽma muxũchixũ i norü duũxũgüca̲x naxauxegu. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma" = = ñanagürü.

### Wiyae i Equítuanearü poxcuchiga ixĩxũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Rü yexguma 12 ga taunecü ínguxgu nax Babiróniawa tayexmagüxũ, rü gumá norü 12 ga tauemacüarü 15 ga ngunexũgu rü Tupana rü chomaxã nidexa rü ñanagürü choxũ:

18—Pa Yatüx, ¡ngẽma togü i nachixũanegüarü ngexũgümaxã nagu nawiyae i ñaa ngechaũarü wiyae naxcax i ngẽma muxũma i Equítuanearü duũxũgü rü norü ãẽxgacügü! Rü ngẽma wiyae rü ñanagürü: “Ngẽma poraexüchixũ rü marü nayue rü marü nataxgü naxrüxũ ga yema nüxíra yuexũ rü ítaxgüxũ.

19¿Ẽxna, Pa Equítuanex, cugügu curüxĩnügu rü natanüwa i guxũma i ngẽma togü i nachixũanegü rü cuma nixĩ i guxũarü yexera curümemae? Natürü i ñuxmax rü tá icuyarütaxu rü naanetüũwa tá cungexma namaxã i ngẽma cuxrüxũ tama Tupanaxũ cuaxgüxũ”, ñanagürü.

20Rü ngẽma tara rü marü ínamemare. Rü ngẽma taramaxã tá nixĩ i nayuexũ i ngẽma muxũchixũma i Equítuanearü churaragü naxrüxũ ga yema nüxíra daigu yuexũ.

21Rü ngẽma naxmaũwa ngẽxmagüxũ i churaragü ga yexera iporaexũ ga nüxíra yuexũ rü ítaxgüxũ, rü tá ngẽma Equítuanearü churaragüxũ nayauxgü namaxã i ngẽma naétüwa ügüxũ. Rü ñanagürügü tá: “Dücax, marü nua ãxmaxũwa nangugü i ngẽma tama Tupanaaxṹ yaxõgüxũ i ñuxmax daigu yuexũ”, ñanagürügü tá.

22“Rü ngẽma ãxmaxũwa nangẽxma i Achíriaane. Rü nacüwagu nataxgü i guxũma i norü churaragü. Rü guxũma i nümagü rü daigu nayue.

23Rü ngẽma ãxmaxũarü maxmaxũxũchixũgu nataxgü. Rü ngẽma Achíriaanearü churaragü rü poraãcü nanamuũxẽxẽ i ngẽma duũxũgü i ñuxma maxẽxũ. Natürü ngẽma churaragü rü daigu nayue. Rü ngẽmagü nixĩ i ñuxma Achíriaanemaxũcüwagu nataxgüxũ.

24Rü ngéma naxmaxũwa nangẽxma i Eláũ namaxã i guxũma i norü churaragü i nacüwagu taxgüxũ. Rü guxũma i nümagü i tama Tupanaaxṹ yaxõgüxũ rü daigu nayue rü nataxgü. Rü yexguma namaxẽgu rü poraãcü nanamuũxẽxẽ i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

duũxũgü natürü i ñu̱xma rü ngexũrüüxũmare i duũxũgürüxũ naxmaxũgüwa nangẽxmagü.

25Rü Eláũ rü ngéma norü churaragü i yuexũarü ngãxũtanügu nata̱x. Rü guxũma i nümagü i tama Tupanaaxú̱ yaxõgüxũ rü daigu nayue rü ñu̱xma Eráũmaxũcüwagu nata̱xgü. Rü yexguma namaxẽgu rü poraãcü nanamuũxẽxẽ i ngẽma duũxũgü i maxẽxũ, natürü i ñu̱xma rü ngexũrüüxũmare i duũxũgürüxũ naxmaxũgüwa nangẽxmagü natanüwa i ngẽma togü i duũxũgü i yuexũ.

26Rü ngẽxgumarüxũ ta ngéma naxmaxũwa nangẽxma i Méche rü Tubáx namaxã i norü churaragü ga nacüwagu ta̱xgüxũ. Rü guxũma ga yema rü tama Tupanaaxú̱ nayaxõgü. Rü poraãcü nanamuũxẽxẽ i ngẽma duũxũgü i maxẽxũ, natürü nümagü rü daigu nayue.

27Natürü tama yema nũxcümaũgüxũ ga churaragü ga tama muũwa̱xexũtanügu nata̱xgü. Rü nümagü ga tama Tupanaaxú̱ yaxõgüxũ rü poraãcü nanamuũxẽxẽ ga yema duũxũgü ga maxẽxũ, natürü nayue rü naxnegümaxã nanata̱xgü. Rü norü taramaxã nacuxeruxũa̱xgü, rü nügütanecagu nanaxú̱gü ga norü poxũruũgü.

28Rü cumax, Pa Equítuanex, rü ngẽma tama Tupanaaxú̱ yaxõgüxũ i daigu yuexũtanüwa tá cungexma rü ngẽmatanügu tá cuta̱x.

29Rü ngéma naxmaxũwa nangẽxma i Edóũ namaxã i norü ãe̱xgacügü rü norü ngũxẽẽruũgü. Rü woo nax naporaxüchichiréxũ natürü ngẽma daigu yuexũtanüwa nangẽxma, rü yema tama Tupanaaxú̱ yaxõgüxũtanügu nata̱xgü.

30Rü ngéma naxmaxũwa nangẽxmagü ga yema nórtewa ãe̱xgacügü ixĩgüxũ, rü ngẽxgumarüxũ ta i guxũma ga yema ãe̱xgacügü ga Chidóũmaxã icua̱xgüxũ. Rü nümagü ga yema tama Tupanaaxú̱ yaxõgüxũ rü niporaxüchichire̱x rü poraãcü nanamuũxẽxẽ ga duũxũgü, natürü i ñu̱xmax rü ngexũrüüxũmare i duũxũgürüxũ naxmaxũgüwa nangẽxmagü natanüwa i ngẽma daigu yuexũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

31Rü ngẽxguma nüma i Equítuanearü ãẽxgacü i Faraóũ nüxũ dạụxgu nax naxmaxũwa nangẽxmagüxũ i guxũma i ngẽma togü i nachixũanegüarü churaragü ga daigu yuexũ rü taxũtáma poraãcü nangechaxũ naxcạx nax nayuexũ i guxũma i norü duũxũgü. Erü guxũma i norü churaragü rü tá daigu nayue. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma.

32Rü nüma ga Faraóũ rü poraãcü nanamuũxẽxẽ ga yema duũxũgü ga maxẽxũ. Rü yemacạx ga nüma rü yema tama Tupanaaxṹ yaxõgüxũtanügu natạx natanügu ga yema daigu yuexũ rü yema muxũma ga norü churaragü ga yuexũ. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma” ==ñanagürü ya Tupana.

## Echequié 33

### Dauxũtaeruũarü puracü

(Ez. 3.16-21)

1Nüma ga Cori ya Tupana rü chomaxã nidexa rü ñanagürü:

2—Pa Yatüx, name nixĩ i cutanüxũmaxã quidexaxũ rü namaxã nüxũ quixuxũ i ñaa ore: “Rü ngẽxguma wüxi i nachixũane rü to i nachixũanecạx íchayaxüãchixẽẽgu nax nügü nadạixũcạx, rü ngẽxguma i ngẽma duũxũgü i ngẽma nachixũane i naxcạx íyaxüãchixũ rü wüxi i duũxũxũ naxunetagü nax nadauxũtaexũcạx.

3Rü ngẽma dauxũtaeruxũ rü ngẽxguma nüxũ nadạụxgu nax yangaicaxũ i norü uanüarü churaragü nax daiwa naxĩxũ, rü norü cornétagu nicue nax ngẽmaãcü ínaxũãẽgüxũcạx i duũxũgü.

4Rü texe yima cornétagaxũ ĩnüchiréxe, natürü tama tügüna dauxe, rü ngẽxguma ngẽma uanügüarü churaragü ngéma ngugügu rü tüxũ yamạxgügu rü yíxema tama íxuãẽgüxe rü tümagagu tátama nixĩ i tayuxũ.

5Erü yíxema nüxũ ĩnüchiréxe ya cornétaga, natürü tama tügüna ítadạụxgu, rü tümagagu tátama nixĩ i tayuxũ. Rü ngẽxguma chi ítaxuãẽgu rü taxũchima tayu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

6Natürü ngẽma dauxũtaeruxũ rü ngẽxguma chi nüxũ nada̲u̲xgu nax ínangugüxũ i ngẽma uanüarü churaragü, rü tama yacueãgu ya norü cornéta nax naxuãẽgüxũca̲x i duũxũgü, rü chi ngẽmagagu ngẽma uanügü texéxũ yama̲xgu rü yíxema rü tümaarü pecadugügagu tá tayu, natürü choma ya Cori ya Tupana rü tá ngẽma dauxũtaeruxũna chacaxũ naxca̲x i ngẽma duũxũarü yuchiga".

7Pa Yatüx, choma ya Cori ya Tupana rü cuxũ chaxuneta nax Iraétanüxũarü dauxũtaeruxũ quixĩxũca̲x. Rü cumaxã tá nixĩ i nüxũ chixuxũ i chorü ore. Rü ñu̲xũchi cuma tá nixĩ i ngẽma chorü oremaxã cuyaxucu̲xẽgüxũ i ngẽma duũxũgü nax naxuãẽgüxũca̲x.

8Rü ngẽxguma chi choma rü yu namaxã chaxuegugu i wüxi i duũxũ i chixexũ üxũ, rü chi cuma rü tama namaxã nüxũ quixuxgu nax nüxũ naxoxũca̲x i ngẽma nacüma i chixexũ, rü nüma rü tama nüxũ naxoxgu, rü nüma rü düxwa norü pecadugagu tá nayu. Natürü i choma rü tá cuxna chaca naxca̲x i ngẽma duũxũ i norü chixexũgu yuxũ.

9Natürü ngẽxguma chi cuma rü ngẽma duũxũ i chixexũarü üruxũmaxã nüxũ quixuxgu nax nüxũ naxoxũ i ngẽma nacüma i nagu namaxũxũ, natürü tama cuga naxĩnügu, rü nüma rü nagagutátama norü chixexũgu nayu. Natürü i cuma rü tá cumaxũ erü marü tama nicuguãchi ==ñanagürü.

### Wüxichigü i duũxũ rü nanaxwa̲xe nax norü maxũna nadauxũ

(Ez. 18.21-32)

10Rü ñanagürü ta: —Cuma Pa Yatüx, ¡rü Iraétanüxũmaxã nüxũ ixu i chorü ore i ñaxũ! "Pema rü ñaperügü: 'Torü chixexũgü rü torü pecadugü rü toxṹ naya. Rü ngẽmaca̲x nachixe i torü maxũ. ¿Rü ñuxãcü tá tanamexẽxẽ i torü maxũ?' "

11Natürü choma ya Cori ya Tupana rü chauégagu nüxũ chixu nax tama chanaxwa̲xexũ nax texe tümaarü pecadugu yuxũ. Natürü ngẽma chanaxwa̲xexũ nixĩ nax nüxũ tarüxoxũ i tümacüma i chixexũ nax ngẽmaãcü tüxṹ nangẽxmaxũca̲x i maxũ. Pa Iraétanüxũx, ¡nüxna pixĩgachitanü i ngẽma chixexũ i nacüma i nagu pemaxẽxũ! ¿Rü ta̲xacüca̲x yuwa pegü pexĩxẽxẽ?


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[12]Cuma, Pa Yatüx, ¡rü cutanüxũmaxã nüxũ ixu i chorü ore i ñaxũ! “Rü ngẽxguma wüxi ya yatü ya mecümacü chixexũ uxgu, rü yema mexũ ga ũpaacü naxüxũ rü taxũtáma nanamaxẽxẽ. Rü ngẽxguma wüxi i duũxũ i chixexũarü üruxũ nüxũ rüxoxgu i ngẽma chixexũ i nagu namaxũxũ, rü yema chixexũ ga ũpaacü naxüxũ rü taxũtáma naxca̱x nayu. Rü ngẽxguma ngẽma duũxũ i mexũgu maxũxũ rü chixexũ naxü̱xgu, rü ngẽma nacüma ga mexũ ga ũpaacü naxüxũ rü taxũtáma ínanapoxũ nax tama nayuxũca̱x.

[13]Rü ngẽxguma chi choma ya Cori ya Tupana rü maxũ namaxã chixuxgu i wüxi i yatü i mea maxũxũ rü nüma rü norü mecümagu yaxõõgu natürü chixexũ naxü̱xgu, rü choma rü taxũtáma nüxṹ nüxna chacua̱xãchi ga yema mexũ ga nacüma ga ũpaacü naxüxũ. Rü ngẽma chixexũ i naxüxũgagu tá nayu.

[14-15]Rü ngẽxguma chi yu namaxã chixuxgu i wüxi i yatü i chixexũgu maxũxũ, rü nüma rü nüxũ naxoxgu i ngẽma pecadu i nagu namaxũxũ, rü mexũ naxü̱xgu, rü aixcüma yanguxẽẽãgu i ngẽma mexũ i nüxũ yaxuxũ, rü natáeguxẽẽa̱xgu ga yema namücüarü ngẽmaxũ ga norü diẽruca̱x nüxna taxãxũ, rü natáeguxẽẽa̱xgu ga yema naxca̱x nangíxũ, rü naga naxĩnügu i ngẽma mugü i maxũ ixãxũ, rü nüxũ naxoxgu nax chixexũ naxüxũ, rü aixcüma tá namaxũ rü taxũtáma nayu.

[16]Rü choma rü taxũtáma nüxṹ nüxna chacua̱xãchi i bai i wüxi i ngẽma pecadu ga ũpaacü naxüxũ. Rü nüma rü tá namaxũ erü mexũ naxü rü nayanguxẽxẽ ga yema mexũ ga nüxũ yaxuxũ”.

[17]Rü ngẽma cutanüxũ rü tá ñanagürügü rü ngẽma chaxüxũ rü tama name, natürü nümagüwaxi nixĩ i tama mexũ naxügüxũ.

[18]Rü ngẽxguma yimá yatü ya mexũ i nacümagu maxũcü, rü nawena nüxũ naxoxgu nax ngẽma mexũ i nacüma naxüxũ, rü ñu̱xũchi chixexũ i nacümagu namaxũgu, rü ngẽma chixexũ i nacüma i naxüxũgagu tá nayu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

19Rü ngẽxguma ngẽma duũxũ i chixexũarü üruxũ rü nüxũ naxoxgu nax naxüaxũ i chixexũ, rü mexũ i nacümagu namaxũgu, rü ngẽma nacüma i mexũ i naxüxũgagu rü tá namaxũ.

20Rü pemax rü muẽxpüxcüna rü ñaperügüecha: “Ngẽma Cori ya Tupana üxũ rü tama name”. Natürü i chomax, Pa Iraétanüxũx, rü aixcüma tá wüxichigüna chaca naxcax i ngẽma mexũ rüẽxna chixexũ i naxüxũ ==ñanagürü.

### Yerucharéũ rü norü uanügümẽxẽgu nangu

21Rü yexguma 12 ga taunecü ínguxgu nax Babiróniawa tayexmagüxũ, rü gumá norü 10 ga tauemacüarü wüximẽẽxpüx ga ngunexũgu rü wüxi ga yatü ga Yerucharéũwa iñaxũ rü Babiróniaanewa nangu. Rü chomaxã nüxũ nixu nax uanügümẽxẽgu nanguxũ ya Yerucharéũ.

22Rü yema chütaxũ naxũpa nax chauxũtawa nanguxũ ga yema Yerucharéũwa íñaxũ ga yatü, rü Cori ya Tupana rü choxũ ningõgü rü choxũ nangegaxẽxẽ. Rü ngẽxguma moxũãcü paxmama chauxũtawa nanguxgu ga yema yatü rü Cori ya Tupana rü wena choxũ nidexaxẽxẽ.

### Ĩanetanüxũgüarü pecadugüchiga

23Rü yemawena Cori ya Tupana rü chomaxã nidexa rü ñanagürü choxũ:

24—Pa Yatüx, yima ĩanegü ya Iraéanewa nagu napogüenewa maxẽxũ i duũxũgü rü ñaãcü nidexagü rü ñanagürügü: “Abraáũ rü wüxitama ga duũxũ nixĩ natürü nawa nangu nax noxrü yixĩxũ ga guxũma ga ñaa nachixũane. Natürü i yíxema rü tamu i ñuxma rü ngẽmacax yexeraãcü tüxna naxṹ nax tóxrü yixĩxũ i ñaa naane”, ñanagürügü.

25Rü ngẽmacax chanaxwaxe i ngẽma duũxũgümaxã nüxũ quixu i chorü ore i ñaxũ: “Pema chixexũ pexü. Rü penangõx i namachi i nagüáxũ, rü tupananetachicünaxãgüxũ picuaxüũgü, rü pemáetagü. ¿Rü ngẽmaétüwa nagu perüxĩnüe nax pexrü yixĩxũ i ñaa nachixũane?


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[26]Rü pema rü perü taramaxã pemáeta, rü taxũ̃ i chixexũ̃gü pexüe, rü pexma̲xgüna nai i ngexũ̃maxã pemaxẽ. ¿Rü ngẽmaétüwa nagu perüxĩnüe nax pexrü yixĩxũ̃ i ñaa nachixũ̃ane?”

[27]Rü ngẽmaca̲x name i ngẽma duũ̃xũ̃gümaxã nüxũ̃ quixu i chorü ore i ñaxũ̃: “Chauégagu pemaxã nüxũ̃ chixu rü pema ya yima ĩanegü ya nagu napogüenewa ngẽxmagüe rü tá pexũ̃ nadai. Rü pema i naanewa ngẽxmagüxe rü tá ai pexca̲x íchangugüxẽxẽ nax ngẽma pexũ̃ ngő̃xũ̃ca̲x. Rü pema i cu̲xchicaxũ̃wa rü ma̲xpűnearü ãxmaxũ̃güwa ngẽxmagüxe, rü tá da̲xaweanemaxã peyue.

[28]Rü pechixũ̃ane rü tá chianexũ̃ i taxúema nagu ãpataxũ̃ chayanguxuchixẽxẽ. Rü ngẽma perü pora i namaxã pegü picua̲xüũ̃güxũ̃ rü tá pexna chanayaxu. Rü Iraéanearü ma̲xpűnegü rü tá nangeãcuanemare rü taxúetama nawa taxüpetü.

[29]Rü ngẽxguma chianexũ̃xũ̃ chayanguxuchixẽẽgu i Iraéchixũ̃ane rü nachitaxũ̃xicatama íchayaxüxẽẽgu nagagu i norü chixexũ̃ i naxügüxũ̃, rü ngẽxguma tá nixĩ i nüxũ̃ yacua̲xãchiexũ̃ nax choma chixĩxũ̃ ya Cori ya Tupana”.

[30]Rü ngẽma cutanüxũ̃ rü cuchigaxũ̃ nügümaxã nixugügü ĩanearü poxeguxũ̃tápu̲xwa, rü napatagüarü ĩã̲xgüwa. Rü nügümaxã ñanagürügü: “¡Ngĩxã itarüxĩnüe i ngẽma ore i Cori ya Tupana taxca̲x nua muxũ̃!”

[31]Rü ngẽmaãcü i chorü duũ̃xũ̃gü rü cuxca̲x naxĩ, rü cupe̲xewa nayarütogü guxũ̃gurüxũ̃ nax yanaxĩnüexũ̃ca̲x i ngẽma ore i nüxũ̃ quixuxũ̃. Natürü woo nüxũ̃ naxĩnüegu i ngẽma ore natürü tama aixcüma nagu namaxẽ. Rü na̲ã̲xmaxã choxũ̃ nicua̲xüũ̃gü, natürü norü maxũ̃wa rü yexeraãcü diẽruguama narüxĩnüe.

[32]Rü ngẽma duũ̃xũ̃gü rü cuxũ̃ nadaugü nax nüxũ̃ cucuáxũ̃ nax nagu cuwiyaexũ̃ i ãarüã̲xarü wiyaegü, rü cumegaxũ̃, rü nüxũ̃ cucuáxũ̃ i árpaarü paxü. Rü inarüxĩnüechire̲x i curü ore i nüxũ̃ quixuxũ̃, natürü tama aixcüma nagu namaxẽ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[33]Natürü guxũma i ngẽma nüxũ quixuxũ rü tá ningu. Rü ngẽxguma yanguxgu rü ngẽma duũxũgü tá nüxũ nicua̲xãchitanü nax aixcüma natanüwa nayexmaxũ ga chorü orearü uruxũ = =ñanagürü.

## Echequié 34

### Iraétanüxũarü ãẽxgacügü rü ñoma carnérugüarü dauruũgü i chixexũrüxũ nixĩgü

[1]Rü Cori ya Tupana rü chomaxã nidexa rü ñanagürü choxũ:

[2]—Cumax, Pa Yatüx, ¡rü chauégagu namaxã idexa i ngẽma dauruũgü i namaxã icua̲xgüxũ i chorü duũxũgü i Iraétanüxũ i ñoma carnérugürüxũ ixĩgüxũ! ¡Rü ngẽma dauruũgümaxã nüxũ ixu i ñaa chorü ore rü ñaxũ! “Pegümaxã pengechaxũgü, Pa Chorü Carnérugüarü Dauruũgüx erü pegünaxicatama pedaugü. Natürü ngẽma penaxwa̲xexũ nixĩ nax mea nüxna pedaugüxũ i ngẽma chorü carnérugü.

[3]Rü pema rü ngẽma carnérugüarü lechi pixaxgü rü naxta̲xawa penaxü i pexchirugü rü penadai i ngẽma carnérugü i rümemaegüxũ nax namaxã pexãwemügüxũca̲x, natürü tama mea nüxna pedaugü.

[4]Rü ngẽma chorü carnéru ya turaxũ rü pema rü tama nüxũ perüngũxẽxẽ, rü ngẽma ida̲xawexũ rü tama penaxüxũ, rü ngẽma ibüyeparaxũ rü tama peyana̲ixpara, rü ngẽma rütaxuxũ rü tama naxca̲x peyadau. Natürü i pema rü namaxã pechixecümagü rü chixrimare nüxna pedaugü.

[5]Rü ngẽmaãcü i chorü carnérugü rü nangearü daruũa̲xgü, rü nu ne nanaxĩmare, rü aigü rü nayoxnie nax nango̲xcuxãxũ.

[6]Rü yema chorü carnérugü rü guxũma ga máxpü̲xanexũgu rü ma̲xpũnegügu rü guxũma ga naanegu nügü nawoone rü ínatüe. Rü taxúema naxca̲x taxoegaãxẽ, rü naxca̲x tayadaugü.

[7]Pa Chorü Duũxũgüarü Dauruũgüx, pema rü ñoma carnérugüarü dauruũgürüxũ pixĩgü, rü chanaxwa̲xe i mea choxṹ iperüxĩnüe i ñaa chorü ore.

[8]Rü choma ya Cori ya Tupana rü chauégagu pemaxã nüxũ chixu rü muxũma ga naeũgü ga idüraexũ rü marü naxca̲x nangĩxgü rü nanango̲xcu ga chorü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

carnérugü, yerü nangearü dauruxũ̱xgü. Rü pema i norü dauruũgü rü tama naxca̱x peyadaugü. Rü pema rü pegünaxicatama pedaugü rü tama chorü carnérugüna pedaugü.

9Rü ngẽmaca̱x, Pa Chorü Carnérugüarü Dauruũgüx, name i choxṹ iperüxĩnüe i ñaa ore i pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃:

10Rü choma ya Cori ya Tupana rü ñachagürü pexũ̃, Pa Chorü Carnérugüarü Dauruũgüx: Choma rü pemaxã ícharüxuanü. Rü tá pexna chaca i chorü carnérugüchiga, rü tá pexna chanayaxu i ngẽma puracü nax chorü carnérugüarü dauruũgü pixĩgüxũ̃. Rü ngẽmaãcü taxũtáma nüxna pedaugü rü taxũtáma namachimaxã pexãwemügü” ==ñanagürü.

### Carnérugüarü dauruxũ̃ i aixcüma mecü

11Rü choma ya Cori ya Tupana rü ñachagürü: —Chomatátama nüxna chadau i ngẽma chorü carnérugü.

12Rü ñoma carnérugüarü dauruxũ̃ i norü carnérugüca̱x oegaãẽxũ̃ i ngẽxguma nawoonegu, rü ngẽxgumarüxũ̃ tá ta i choma rü naxca̱x chaxoegaãxẽ i ngẽma chorü carnérugü. Rü wüxi ga ngunexũ̃ ga ẽanexũ̃gu rü taxũ̃ ga buanecü ixüxgu rü nügü nawoonemare, natürü i choma rü wena táxarü chayagagü i ngexta ínawoonexũ̃wa nax wüxiwa nangẽxmagüxũ̃ca̱x.

13Rü ngẽma togü i nachixũ̃anegü i nagu nawoonexũ̃wa rü tá íchanagaxũ̃, rü wüxigu tá chanangutaque̱xexẽxẽ. Rü norü naanewa tátama chanagagü. Rü ngẽma Iraéanearü ma̱xpűnegüwa tá chanamugü nax ngéma nachibüexũ̃ca̱x rü natügüwa naxaxegüxũ̃ca̱x. Rü ngẽmaãcü i ngẽma duũxũ̃gü i yaxűgüxũ̃ i ngẽma naanewa íngẽxmagüxũ̃wa tá nangẽxmagü i ngẽma chorü carnérugü.

14Rü yima rümemaecü ya maxẽwa tá chanagagü nax yimawa nachibüexũ̃ca̱x i Iraéanearü máxpü̱xanexũ̃wa. Rü ngẽxma tá narüngũ̃gü rü yima rümemaecü ya maxẽ tá nanango̱xgü.

15Rü chomatátama nixĩ i chorü carnérugüna chadauxũ̃. Rü chomatátama nixĩ i nachicagü i mexũ̃wa chanagagü nax ngẽxma nangũ̃güxũ̃ca̱x. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ̃ chixuxũ̃ i ngẽma.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[16]Rü choma rü tá naxca̱x chadau i chorü carnérugü i iyarütauxexũ̃. Rü tá chayagagü i ngẽma chorü carnérugü i choxna ítüexũ̃. Rü ngẽma ibüyeparagüxũ̃ rü tá chayanaixgüpara. Rü ngẽma turaexũ̃ rü tá nüxũ̃ charüngũ̃xẽxẽxũ̃ natürü ngẽma ingüexũ̃ rü iporaexũ̃ rü tá chayanaxoxẽxẽ. Rü ngẽmaãcü i choma rü tá mea namaxã ichacua̱x i chorü carnérugü ==ñanagürü.

[17]Rü choma ya Cori ya Tupana rü ñachagürü: —¡Iperüxĩnüe, Pa Chorü Carnérugüx! Choma rü tá pemaxã nüxũ̃ chixu i nacüma i mexũ̃ nax nagu tá pexĩxũ̃ i pema i carnérugü rü chíbugü. Rü pema nax pemecümaxũ̃ rü tá pexũ̃ íchapoxũ̃ nüxna i ngẽma chixecümaxũ̃.

[18]Rü ñuxre i pema rü pechixecüma rü tama petaãẽgü nax woo mecü ya maxẽ nax penangṍxũ̃ natürü yima íyaxüxcü rü nagu pepugüe. Rü ñu̱xũchi mechiüxũ̃ i dexáwa pexaxegü rü ngẽmawena nawa pecuaixegü nax togüca̱x nabuxchíüxũ̃ca̱x.

[19]Rü ngẽmaãcü i chorü carnérugü rü yima maxẽ ya nagu pepugüecü nangõ̱xgü rü ngẽma dexá i pebuchiũ̃xẽẽxũ̃wa naxaxegü.

[20]Rü ngẽmaca̱x i choma ya Cori ya Tupana rü pexũ̃ ñacharügü: “Choma rü tá chanapoxcue i ngẽma carnérugü i ngüexũ̃ i chixri namaxã icua̱xgüxũ̃ i ngẽma togü i carnérugü i aexũ̃.

[21]Rü pemax i ngüexũ̃ i poraexũ̃ rü ípenawoxũ̃ i ngẽma turaexũ̃. Rü ípenacaixũ̃ i ngẽma turaexũ̃ nax ngẽmaãcü naxĩgüxũ̃ca̱x.

[22]Natürü choma rü tá nüxna chadau i chorü carnérugü. Rü tá ngẽma ngı́ta̱xagüxũ̃na íchanapoxũ̃ nax tama naxca̱x nangı̱̃xgüechaxũ̃ca̱x. Rü tá chanapoxcu i ngẽma carnérugü i namücümaxã chixecümagüxũ̃”.

[23]Rü choma rü tá chanamu i chorü duũ̃ ya Dabí nax wenaxarü chorü carnérugümaxã inacuáxũ̃ca̱x. Rü nüma tá nüxna nadau, rü norü dauruxũ̃ tá nixĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[24]Rü choma rü chorü carnérugüarü Tupana tá chixĩ rü yima chorü duũ̃ ya Dabí tá nixĩ i namaxã icuácü. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ̃ chixuxũ̃ i ngẽma.

[25]Rü chorü carnérugümaxã tá chanaxü i chorü uneta nax taãxẽwa nangẽxmagüxũ̃cax. Rü nachixũ̃anewa tá chayanaxoxẽxẽ i ngẽma aigü i düraexũ̃ nax ngẽmaãcü taãẽãcüma ngẽma naanewa namaxẽxũ̃cax rü naixnecügu napegüxũ̃cax.

[26]Rü chorü maxpṹne ya üünecüwagu tá chanamugü i chorü carnérugü. Rü tá nüxũ̃ charüngũ̃xẽxẽxũ̃ rü naxcax chanapuxẽxẽ nax mea nachibüexũ̃cax.

[27]Rü ngẽma nanetügü i naanewa rüxügüxũ̃ rü tá nixo. Rü ngẽma naanegü i nanetügü nagu natogüxũ̃ rü muxũ̃ma i nanetügüarü o tá nawa nabuxgü. Rü ngẽxguma norü uanügümexẽwa íchanguxũ̃xẽẽgu i chorü duũ̃xũ̃gü, rü tá nüxũ̃ nicuaxãchitanü nax choma chixĩxũ̃ i norü Tupana.

[28]Rü taxuxũ̃táma i togü i nachixũ̃anegü chorü duũ̃xũ̃gümaxã inacuax. Rü woo ngẽma naeũ̃gü i düraexũ̃ rü taxũtáma wena nanangõxcu i chorü duũ̃xũ̃gü. Rü taãẽãcüma tá namaxẽ rü taxucaxtama namuũ̃e.

[29]Rü chorü duũ̃xũ̃güna tá chanaxã i ngẽma naane i nanetü mea nawa rüxügüxũ̃. Rü ngẽmacax i ngẽma chorü duũ̃xũ̃gü rü taxũtáma wena taiya nüxṹ nangux. Rü ngẽma togü i nachixũ̃anecüãxgü rü taxũtáma wena nüxũ̃ nacugüe rü nagu nidauxcüraxũ̃gü i chorü duũ̃xũ̃gü.

[30]Rü ngẽxguma i ngẽma chorü duũ̃xũ̃gü rü tá nüxũ̃ nacuaxgü nax choma chixĩxũ̃ i norü Cori ya Tupana. Rü tá nüxũ̃ nacuaxgü nax naxũtawa changexmaxũ̃ rü nümagü i Iraétanüxũ̃ rü chorü duũ̃xũ̃gü nax yaxĩgüxũ̃. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ̃ chixuxũ̃ i ngẽma.

[31]Rü pematama nixĩ i chorü carnérugü pixĩgüxũ̃ rü chorü naanewa pengẽxmagüxũ̃. Rü choma nixĩ i perü Tupana chixĩxũ̃. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ i ngẽma ==ñanagürü.

## Echequié 35

### Ore i máxpüxane ya Cheíarü poxcuchiga


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Nüma ga Cori ya Tupana rü chomaxã nidexa rü ñanagürü:

[2]—Pa Yatüx, ¡máxpüxane ya Cheíguama nadawenü rü chauégagu namaxã nüxũ ixu i norü poxcuchiga!

[3]Rü ñaa tá nixĩ i ngẽma ore i nüxũ quixuxũ: “Cori ya Tupana rü ñanagürü: ‘Choma rü cumaxã nüxũ chixu, Pa Mąxpűne ya Cheí, nax cumaxã charüxuanüxũ. Rü tá cuxũ chapoxcu rü tá chianexũxũ chayanguxuchixẽxẽ i curü naane nax taxúema nawa maxũxũ.

[4]Rü tá nagu chipogügü ya curü ĩanegü rü tá chianexũxũ chayaxĩxẽxẽ i curü naane. Rü ngẽxguma ngẽma cuxũ ngupetügu rü tá nüxũ quicuąxãchi nax choma yixĩxũ ya Cori ya Tupana chixĩxũ.

[5]Rü cuma rü guxũguma Iraétanüxũarü uanü quixĩ. Rü yexguma norü pecadugügagu chanapoxcueyane, rü cuma rü cuyoxnie nax naxcąx ícuyagoõchixũ.

[6]Rü cumaxã nüxũ chixu rü ñųxma nax aixcüma yixĩxũ nax chamaxũxũ i choma rü aixcüma tá nixĩ nax cuyuxũ rü curüxoxũ. Erü cugagu nixĩ nax nayuexũ ga yema Iraétanüxũ, rü ngẽmacąx tá cuwe ningechigü i ngẽma yu.

[7]Pa Mąxpűne ya Cheí, choma rü tá chianexũxũ cuxũ chixĩxẽxẽ, rü cuchitaũxica tá ngéma nayaxű. Rü choma rü tá chanadai i ngẽma cuchitaũwa chopetüamaxũ.

[8]Rü naxũnegü i ngẽma churaragü i daigu yuexũmaxã tá chanapagüxẽxẽ i curü mąxpűnegü, rü curü doxonexũgü, rü curü natügü.

[9]Rü ngẽma curü naane rü guxũgutáma nachica i chianexũxũ chayanguxuchixẽxẽ. Rü curü ĩanegüwa rü taxuxũtáma i duũxũ nagu naxãpata. Rü ngẽxguma tá nixĩ i nüxũ picuąxãchitanüxũ nax choma yixĩxũ ya Cori ya Tupana’.

[10]‘Rü cumax, Pa Mąxpűne ya Cheíx, rü ñacurügü: Ngẽma Iraéane rü Yudáane rü chaugüaxű tá chanade rü choxrü tá nixĩgü. Rü choma tá nixĩ i norü yora woo Cori ya Tupana rü nawa ngẽxmaxũ rü ngéma maxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]Cuma rü quixãũxãchi rü naxchi cuxai ga yema Iraétanüxũ̃ rü namaxã cunu. Rü ñu̱xma i choma ya Cori ya Tupana rü chauégagu cumaxã chanaxuegu rü yema Iraétanüxũ̃maxã cunaxüxũ̃ãcütama tá cumaxã chanaxü i choma. Rü ngẽxguma cuxũ̃ chapoxcugu rü ngẽma Iraétanüxũ̃ tá nüxũ̃ nicua̱xãchitanü nax choma yixĩxũ̃ i norü Tupana chixĩxũ̃.

[12]Rü ngẽxguma i cuma rü tá nüxũ̃ cucua̱x nax choma ya Cori ya Tupana rü marü nüxũ̃ chaxĩnüxũ̃ ga guxũ̃ma ga yema ore ga chixexũ̃ ga yema Iraéanearü máxpu̱xanegüchiga nüxũ̃ quixuxũ̃. Erü cuma rü ñacurügü: Ngẽma Iraéane rü chianexũ̃mare nixĩ i ñu̱xma, rü ngẽmaca̱x tüxṹ natauxcha nax tóxrüxũ̃ nayaxuxũ̃, ñacurügü.

[13]Rü cuma rü quidexa rü curü conümaxã chauchiga quidexa rü choxũ̃ cunuxẽxẽ. Rü choma rü meama nüxũ̃ chaxĩnü ga curü dexa.

[14]Rü ngẽmaca̱x i choma ya Cori ya Tupana rü ñacharügü: Ngẽxguma choma ñoma i naanewa cuxũ̃ charüxoxẽẽgu rü guxũ̃ma i ñoma i naane rü tá nataãxẽ.

[15]Rü cuma rü poraãcü cutaãxẽ ga yexguma nagu yanachixegu ga yema naane ga Iraétanüxũ̃ noxrüxũ̃ yauxgüxũ̃. Natürü ngẽma guxcha tátama nixĩ i pexũ̃ ngupetüxũ̃ Pa Cheíarü Ma̱xpűnex, rü guxũ̃ma i curü naane Pa Edóũ̃x. Rü ngẽma curü naane rü chianexũ̃xũ̃ tá nayanguxuchi. Rü ngẽxguma i curü duũ̃xũ̃gü rü tá nüxũ̃ nicua̱xãchitanü nax choma chixĩxũ̃ ya Cori ya Tupana' ”
＝＝ñanagürü.

## Echequié 36

### Ngũ̃xẽxẽ i Iraétanüxũ̃ca̱x tá ínguxũ̃

[1]—Rü cumax, Pa Yatüx, rü chauégagu Iraéanearü ma̱xpűnegümaxã idexa rü namaxã nüxũ̃ ixu nax mea inaxĩnüexũ̃ i ngẽma ore i namaxã nüxũ̃ chixuxũ̃:

[2]Rü choma ya Cori ya Tupana rü ñachagürü: “Ngẽma Iraétanüxũ̃arü uanügü rü nagu narüxĩnüe nax marü noxrü yixĩxũ̃ i guxũ̃ma i Iraéanearü naane.

[3]¡Rü ñu̱xma rü chauégagu namaxã idexa rü ñanagürü nüxũ̃!: ‘Cori ya Tupana rü ñanagürü: Ñu̱xma rü guxũ̃ i nachixũ̃anewa ne ĩxũ̃ i duũ̃xũ̃gü rü pexca̱x ínayachoõchi nax yadaiãxũ̃ca̱x i perü duũ̃xũ̃gü. Rü guxũ̃ma i ngẽma togü i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nachixũanegüarü duũxũgü rü noxrüxũ pexũ nixĩgüxẽxẽ. Rü pexũ nacugüe rü pegu nidauxcüraxũgü.

4Rü ngẽmacax, Pa Iraéanearü Maxpűnegüx, ¡iperüxĩnüe i Cori ya Tupanaarü ore i pexcax ixĩxũ, Pa Maxpűnegüx, rü Pa Máxpüxanexũgüx, rü Pa Natügüx, rü Pa Doxonexũgüx, rü Pa Ĩanechicagü i Ngearü Duũxũãxgüxũx, rü Pa Ĩanegü ya Perü Uanügü Pexũ Deãcune rü Pegu Dauxcüraxũgüne!

5Erü Cori ya Tupana rü ñanagürü: Choma rü chorü numaxã chidexa ga yexguma poxcu namaxã chaxueguxgu ga yema togü ga nachixũanegü. Rü yexera yema Edóũchixũanecax nixĩ i ngẽma poxcu yerü taãẽãcüma nügüaxű nanayauxgü ga chorü naane rü ñuxũchi chorü duũxũgü ga Iraétanüxũxũ nacugüeãcüma norü naanegüwa nayabuxgü ga nanetügüarü o rü nayagagü ga naxũnagü' " ==ñanagürü.

6—Rü ngẽmacax, Pa Yatüx, ¡chauégagu Iraéanemaxã idexa rü ñanagürü nüxũ!: "Cori ya Tupana rü ñanagürü pexũ, Pa Maxpűnegü, rü Pa Máxpüxanexũgü, rü Pa Natügü rü Pa Doxonexũgüx: 'Choma rü poraãcüma namaxã chanu i ngẽma togü i nachixũanegü i pexna ngaicamagüxũ i pegu idauxcüraxũxũ rü pexũ cugüexũ.

7Rü ngẽmacax i choma ya Cori ya Tupana rü namaxã chanaxuegu i ngẽma nachixũanegü i pexna ngaixcamagüxũ rü choma rü tá poraãcü chanaxãnexẽxẽ.

8Natürü i pema, Pa Iraéanearü Maxpűnegüx, rü pewa tá narüxügü i muxũma i nanetügü i taxũ i muarü oőxũ naxcax i chorü duũxũgü i Iraétanüxũ i paxa tá pexcax woeguxũ.

9Rü choma ya Cori ya Tupana rü tá pexna chadau, Pa Maxpűnegüx, erü chorü duũxũgü rü tá wena pegu nixüanegü rü pegu nitoegü.

10Rü choma rü tá chayamuxẽxẽ i ngẽma Iraétanüxũ i ngéma ãpatagüxũ. Rü yima norü ĩanegü rü tá wenaxarü duũxũgümaxã nanapagü. Rü yima ĩanegü i ñuxma nachicagümare íyaxügüne rü tá wena nimexẽẽgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]Pa Mąxpűnegüx, choma rü tá pewa chayamuxẽxẽ i duũxũgü rü naxũnagü. Rü tá poraãcü nügü nimuxẽxẽ. Rü ngẽmaãcü noxrirüxũ tá namuxũchi i duũxũgü i Iraéanewa, rü ũpaarü yexera tá mexũwa nangẽxmagü. Rü ngẽxguma ngẽma chaxüxgu rü tá nüxũ nicuąxãchitanü nax choma yixĩxũ i Cori ya Tupana.

[12]Pa Mąxpűnegüx, choma rü tá wena pewa chanangexmagüxẽxẽ i chorü duũxũgü i Iraétanüxũ. Rü nümagü rü tá wena perü yora nixĩgü rü tá pemaxã inacuąxgü. Rü nanegü rü guxũgutáma pewa nangẽxmagü' " ==ñanagürü.

[13]Pa Mąxpűnegüx, choma ya Cori ya Tupana rü pemaxã nüxũ chixu rü ñachagürü: —Duũxũgü nüxũ nixugü nax ípenagagüxũ ga nanegü ga daigu yuexũ rü yemacąx nagụx ga nanegü ga guma norü ĩanegü.

[14]Natürü, Pa Mąxpűnegüx, pema rü taxũtáma wena ípenagagü i duũxũgü rü pewa rü taxũtáma daigu nayue ga nanegü. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma.

[15]Rü marü tama chanaxwąxe nax pema, Pa Iraéanearü Mąxpűnegücüąx, wena nüxũ pexĩnüexũ nax chixri pechiga yadexagüxũ i ngẽma togü i nachixũanegü. Rü marü taxũtáma wena nüxũ pexĩnüe nax pemaxã naguxchigagüxũ. Erü ngẽxguma rü marü taxuxũtáma daigu nayue i nanegü i duũxũgü nax ípenagagüxũcąx. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma ==ñanagürü.

[16]Rü nüma ga Cori ya Tupana rü wena chomaxã nidexa rü ñanagürü:

[17]—Pa Yatüx, yema Iraétanüxũ rü yexguma norü naanewa nayexmagügu, rü nacüma ga chixexũ ga nagu namaxẽxũmaxã nanaxãũxãchigü ga yema norü naane. Rü yema nacüma ga nagu namaxẽxũ rü chąụxcąx rü naxãũãchi rü nawa chanaxoxéga.

[18]Rü nümagü rü yema nachixũanewa namáetagü rü tupananetagüxũ nicuąxüũgü. Rü yemacąx nixĩ ga chorü numaxã poxcu naxcąx íchanguxẽẽxũ.

[19]Rü yema norü poxcu ga naxcąx íchanguxẽẽxũ nagagu ga yema chixexũ ga naxügüxũ, rü yemacąx nixĩ nax togü ga nachixũanegügu chanawoonexũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[20]Natürü yema Iraétanüxũ rü guxũma ga guma ĩanegü ga nagu nawoonenewa rü chixri chauchiga nidexagü rü nanaxãũãchixẽxẽ ga chauéga i üünexũ. Rü yemacax ga yema togü ga duũxũgü rü ñanagürügü: “Ñaa nixĩ i Cori ya Tupanaarü duũxũgü, natürü nachixũanewa ínachoxũ”, ñanagürügü ==ñanagürü ya Tupana.

[21]—Rü choxṹ nangux ga yexguma nüxũ chadaũxgu nax yema Iraétanüxũgagu chixri chauchiga yadexagüxũ ga yema togü ga nachixũanecüãx ga nawa nangugüxũ ga yema Iraétanüxũ.

[22]Rü ngẽmacax, Pa Echequiéx, ngẽma Iraétanüxũmaxã nüxũ ixu i ñaa ore: “Cori ya Tupana rü ñanagürü: ‘Choma rü tá pechixũanecax pexũ chawoeguxẽxẽ, natürü tama taxacürü mexũ nax pexüxũcax tá nixĩ. Natürü tá pexũ chawoeguxẽxẽ nax ngẽmaãcü íchanapoxũxũcax i chauéga i üünexũ i pegagu chixri nachiga yadexagüxũ i ngẽma togü i nachixũanegü i natanügu pewoonexũ.

[23]Rü choma rü ngẽma nachixũanegüpexewa tá chanawex nax naxüünexũ i chauéga i pema natanüwa chixri nachiga pidexagüxũ. Rü ngẽxguma ngẽma chaxüxgu, rü ngẽma nachixũanegü rü tá nüxũ nicuaxãchitanü nax choma chixĩxũ ya Cori ya Tupana. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma.

[24]Rü choma, Pa Iraétanüxũx, rü tá pexũ íchagaxũ nawa i guxũma i ngẽma nachixũanegü i nawa pengẽxmagüxũ. Rü wüxiwa tá pexũ chagagü, rü ñuxũchi perü naanecax tá pexũ chawoeguxẽxẽ.

[25]Rü dexá i mechiüxũwa tá pexũ chixaiyagü. Rü guxũma i perü chixexũwa tá pexũ chingematagüxẽxẽ. Rü ngẽma nax tupananetagümaxã petupanaãxgüxũ rü tá nüxna pexũ chixĩgachixẽxẽ nax ngẽmaãcü aixcüma pimexũcax.

[26]Rü ngexwacaxũne ya perü maxũne rü ngexwacaxũxũ i pexãxẽ tá pexna chaxã. Rü tá pexna chanayaxu ya yima perü maxũne ya ñoma nutarüxũ taixũne. Rü wüxi ya maxũne ya aixcüma mexũne tá pexna chaxã.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[27]Rü pewa tá chanamaxẽxẽ ya Chauãxẽ ya Üünecü nax ngẽmaãcü mea peyanguxẽẽxũc̲ax i chorü mugü.

[28]Rü nagu tá pexãpatagü i ngẽma naane ga perü o̲xigüna chaxãxũ. Rü pemax rü chorü duũxũgü tá pixĩgü rü choma tá nixĩ i perü Tupana chixĩxũ.

[29]Rü pexna tá chayaxũgachixẽxẽ i guxũma i t̲axacü i chixexũ i nagu perüxĩnüexũ rü perü maxũ chixexẽẽxũ. Rü tá chayamuxẽxẽ i perü trigu. Rü taxũtáma wena taiya pexc̲ax íchanguxẽxẽ.

[30]Rü choma rü peanegüwa tá chanamuarü o̲õxẽxẽ i penetügü nax ngẽmaãcü tama taiyagagu pexãneexũc̲ax nape̲xewa i ngẽma togü i nachixũanegü.

[31]Rü ngẽxguma tá nüxna pecua̲xãchiegu ga yema pecüma ga chixexũ rü yema chixexũgü ga pexügüxũ, rü pema rü tá pegücha̲xwa pexãnee naxc̲ax ga yema pecadugü rü chixexũgü ga pexügüxũ.

[32]Rü choma ya Cori ya Tupana nüxũ chixu rü ñachagürü: Pa Iraétanüxũx, chanaxwa̲xe nax nüxũ pecuáxũ nax tama t̲axacürü mexũ nax pexüxũgagu nixĩ i pexũ charüngũxẽẽxũ. Rü ngẽmac̲ax tá pexãnee rü pexoegaãẽgü yerü chixexũ pexügü' " = =ñachagürü.

[33]Rü choma ya Cori ya Tupana rü pemaxã nüxũ chixu rü ñachagürü: — Ngẽxguma marü pexũ chimexẽẽgügu nawa i guxũma i perü pecadugü, rü tá perü ĩanegüc̲ax pexũ chawoeguxẽxẽ nax nawa pemaxẽxũc̲ax rü wena peyamexẽxẽgüxũc̲ax ya perü ĩanegü ya ichixegüne.

[34]Rü ngẽma peanegü i ñu̲xma taxuxũma i nanetü nawa rüxügüxũ, rü pema rü tá wena nagu petoegü. Rü penetügü rü tá narüxügü rü guxũma i duũxũgü i ngéma chopetüxũ rü tá nüxũ nadaugü.

[35]Rü ngẽxguma i ngẽma duũxũgü rü tá ñanagürügü: "Ngẽma naane ga taxuxũma i t̲axacü nawa rüxügüxũ rü ñu̲xma rü ñoma Edéũarü naanerüxũ nixĩ. Rü guma ĩanegü ga nagu napogüegüne rü ñu̲xma rü ínipoxegugü rü duũxũgü rü nawa namaxẽ.

[36]Rü ngẽxguma i ngẽma nachixũanegü i perü ngaixcamawa ngẽxmagüxũ rü tá nüxũ nicua̲xãchitanü nax choma ya Cori ya Tupana yixĩxũ nax wenaxarü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

chayamexẽẽxũ ga guma ĩanegü ga marü nagu napogüegüne rü ñu̱xũchi wena chanatoxũ ga yema naanegü ga marü ngẽnetügüxũ. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma rü aixcüma tá chayanguxẽxẽ” ==ñanagürü.

37Rü choma ya Cori ya Tupana rü ñachagürü: —Choma rü yexeraãcü tá nüxũ charüngũxẽxẽchigüama i ngẽma Iraétanüxũ. Rü ngẽxguma ta̱xacücax choxna nacagügu rü tá nüxna chanaxã. Rü tá chayamuxẽxẽ i norü duũxũgü ñoma carnérugü imuxũrüxũ.

38Rü nachicagü ga guma ĩanegü rü tá wena nagu nixüpatagü rü duũxũgümaxã tá nanapa. Rü tá namuxũchi i ngẽma duũxũgü ñoma carnérugü i Üpetüchigaarü petagu Yerucharéũwa gagüxũ nax ãmarecax nada̱ixũrüxũ. Rü ngẽxguma i ngẽma duũxũgü rü tá nüxũ nicua̱xãchitanü nax choma yixĩxũ ya Cori ya Tupana ==ñanagürü.

## Echequié 37

### Naxchina̱xãgü ya ipagünechiga

1Rü nüma ga Cori rü chaugu naxűxme̱x rü choxũ naporaxẽxẽ namaxã ga norü pora. Rü Naãxẽ ya Üünecü rü chomaxã inacua̱x, rü wüxi ga metachinüxũ ga naxchina̱xãmaxã napaxũwa choxũ naga.

2Rü nüma ga Cori ya Tupana rü natanügu choxũ nixũgüchigüxẽxẽ ga guma naxchina̱xãgü ga yema metachinüxũwa namaxã napaxũne. Rü namuxũchi, natürü nipagümare.

3Rü yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü choxna naca rü ñanagürü: —¿Cuyaxõxũ yixĩxũ i cumax, rü daa naxchina̱xãgü rü tá wena namaxẽxũ? ==ñanagürü. Rü yexguma ga chomax rü chanangãxũ rü ñachagürü: —Pa Corix, cuxicatama nixĩ i nüxũ cucuáxũ i ngẽma ==ñachagürü.

4Rü yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü ñanagürü choxũ: —¡Chauégagu namaxã idexa ya daa naxchina̱xãgü! Rü ñacugürü tá nüxũ: “Pa Naxchina̱xãgü ya Ipagünex ¡rü iperüxĩnüe i ñaa Cori ya Tupanaarü ore!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[5]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü pexũ̃: ‘Rü pegu tá chanaxücuxẽxẽ i maxũ̃ nax pingũ̃ãtanücüüxũ̃cax rü wena pemaxẽxũ̃cax.

[6]Rü wena tá chanaxüxẽxẽ i perü tarumagü, rü tá pexũ̃ chaxümachi, rü tá pexũ̃ chaxüxchaxmüxũ̃, rü tá pexna chanaxã i perü ngũ̃ãcüxü nax wena pemaxẽxũ̃cax. Rü ngẽxguma i pema rü tá nüxũ̃ picuaxãchie nax choma chixĩxũ̃ ya Cori ya Tupana’ ” = =ñanagürü.

[7]Rü yexguma ga choma ga Echequié rü yema Cori ya Tupana chomaxã nüxũ̃ ixuxũ̃ãcü guma naxchinaxãgümaxã nüxũ̃ chixu. Rü yexguma namaxã íchidexayane rü nüxũ̃ chaxĩnü ga wüxi ga naga rü naxĩ̃axãchiane. Rü guma naxchinaxãgü rü inanaxügü nax wüxichigü nügücax naxĩxũ̃.

[8]Rü nüxũ̃ chadau ga ngürü nax yatarumaáxũ̃ rü naxãmachixũ̃ rü naxãxchaxmüxũ̃. Natürü nangearü maxũ̃axgüxũ̃.

[9]Rü yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü ñanagürü choxũ̃: —¡Chauégagu naxcax naca ya buanecü i maxũ̃ nawa ngẽxmacü, rü ñacuxũ̃ tá nüxũ̃! “Pa Buanecü i Guxũ̃cüwawa ne Ũcüx, ¡rü nua naxũ nax cunamaxẽxẽxẽxũ̃cax i ñaa naxũ̃negü i yuexũ̃!” = =ñanagürü ga Cori ya Tupana.

[10]Rü yexguma ga chomax rü Cori ya Tupanaégagu gumá buanecümaxã chidexa yema nüma choxũ̃ namuxũ̃rüxũ̃. Rü gumá buanecü rü ínangu rü yema naxũ̃negügu naxücu. Rü nüma ga yema naxũ̃negü rü wenaxarü namaxẽ rü inachigü. Rü yemaacü namuxũchi ga yema írüdagüxũ̃.

[11]Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü ñanagürü choxũ̃: —Ngẽma Iraétanüxũ̃ rü daa naxchinaxãgürüxũ̃ nixĩgü. Rü nügümaxã ñanagürügü: “Rü yixemagü rü ñoma naxchinaxãgü ya ipagünerüxũ̃ tixĩgü erü nataxuma i tórü ngũ̃xẽẽruxũ̃, rü ngẽmacax tagutáma wenaxarü tachixũ̃anecax tawoegu”, ñanagürügü.

[12]Natürü i choma rü cuxũ̃ chamu nax chauégagu namaxã quidexaxũ̃ ¡rü ñacurügü tá nüxũ̃! “Nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü pexũ̃: ‘Pa Chorü Duũ̃xũ̃gü i Iraétanüxũ̃x, rü tá pexũ̃ íchanguxũ̃xẽxẽ nawa i ngẽma nachixũ̃anegü i nagu pepoxcuexũ̃, rü tá perü naanecax pexũ̃ chawoeguxẽxẽ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

13Rü ngẽxguma choma ngẽmaãcü pexũ̃ charüngũ̃xẽẽgu nax ípenguxũ̃xũ̃cax̲ nawa i ngẽma nachixũ̃anegü, rü pemax, Pa Chorü Duũ̃xũ̃güx, rü tá nüxũ̃ picuax̲ãchitanü nax choma yixĩxũ̃ i perü Cori ya Tupana.

14Rü choma rü tá pexna chanamu i Chauãxẽ i Üünexũ̃, rü pema rü tá íperüdagü. Rü tá perü naanewa tátama wena pexũ̃ changexmagüxẽxẽ. Rü ngẽxguma tá nixĩ i nüxũ̃ pecuáxũ̃ nax choma ya Cori ya Tupana chixĩxũ̃ i pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ i ngẽma, rü choma nixĩ i pexũ̃ chinguxẽẽxũ̃. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i ngẽma ñachaxũ̃' " = =ñanagürü.

### Yudáane rü Iraéane rü wena táxarü wüxitama i nachixũ̃ane nixĩ

15Rü nüma ga Cori ya Tupana rü chomaxã nidexa rü ñanagürü:

16—Pa Yatüx, ¡wüxi ya naixmenax̲ã nayaxu, rü yimámenax̲ãgu naxümatü Yudátanüxũ̃ rü ngẽma Iraétanüxũ̃ i Yudáwaama ügüxũ̃! ¡Rü ngẽmawena rü nai ya naixmenax̲ã nayaxu rü yimámenax̲ãgu naxümatü: Efraíũ̃ i Namaxã Icuáxũ̃ i Yúchetanüxũ̃ rü Guxũ̃ma i Ngẽma Iraétanüxũ̃ i Efraíũ̃waama Ügüxũ̃!

17Rü ngẽma taxre i naixmenax̲ãgü ¡rü cuxmex̲maxã wüxigu nade nax ngẽmaãcü wüxitama nax yixĩgüxũ̃cax̲!

18Rü ngẽxguma cutanüxũ̃ cuxna nacagügu rü ñagügu cuxũ̃: "¡Tomaxã nüxũ̃ ixu nax tax̲acüchiga yixĩxũ̃ i ngẽma!"

19Rü ngẽxguma i cuma ¡rü ñaãcü namaxã nüxũ̃ ixu! "Cori ya Tupana rü ñanagürü: 'Choma rü tá chox̲mex̲maxã chanayaxu ya yima naixmenax̲ã ya nagu naxümatüne Efraíũ̃ i Namaxã Icuáxũ̃ i Yúchetanüxũ̃ rü Guxũ̃ma i Iraétanüxũ̃ i Efraíũ̃waama Ügüxũ̃, rü tá wüxigu chananu namaxã ya yima naixmenax̲ã ya nagu naxümatüne Yudátanüxũ̃ rü Ngẽma Iraétanüxũ̃ i Yudáwaama Ügüxũ̃. Rü ngẽmaãcü wüxitama ya naixmenax̲ã tá nixĩ i chox̲mex̲wa ngẽxmane.

20Rü yima taxre ya naixmenax̲ã ya quixügüégane, rü duũ̃xũ̃güpex̲ewa inawex̲ nax nüxũ̃ nadaugüxũ̃cax̲'.

21Rü ngẽmawena rü duũ̃xũ̃gümaxã nüxũ̃ ixu i chorü ore i ñaxũ̃: 'Choma rü tá íchanagaxũ̃ i ngẽma Iraétanüxũ̃ nawa i ngẽma nachixũ̃anegü ga nawa


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nagagüãxũ. Rü wüxiwa tá chanagagü i ngẽma Iraétanüxũ i ñu̱xma guxũma i nachixũanegu woonemarexũ. Rü choma rü tá norü naanewa chanagagü.

22Rü Iraéanearü mápü̱xanexũwa rü wüxitama i nachixũane tá chayaxĩxẽxẽ, rü wüxi tátama nixĩ i norü ãẽ̱xgacü. Rü marü taxũtáma taxre i nachixũanegü nixĩ, rü taxũtáma taxre i ãẽ̱xgacügü namaxã inacua̱x.

23Rü taxũtáma nüxũ nicua̱xüũgü i ngẽma tupananetachicüna̱xãgü i nawa chanaxoxégaxũ. Rü taxũtáma chixexũ i nacümagu namaxẽ. Rü choma rü tá nawa íchananguxũxẽxẽ i ngẽma nacüma i naxca̱x choxũ naxoexũ. Rü yema chixexũgü ga naxügüxũ rü tá nüxṹ nüxũ icharüngüma. Rü nümagü i Iraétanüxũ rü tá chorü duũxũgü nixĩgü rü choma rü tá norü Tupana chixĩ.

24Rü yimá chorü duũ ya Dabítaxa tá nixĩ ya chorü duũxũgüarü ãẽ̱xgacü ixĩcü. Rü nüxica tátama nixĩ i norü dauruxũ yixĩxũ. Rü nümagü rü tá chauga naxĩnüe rü tá nagu namaxẽ i chorü mugü rü ucu̱xẽgü.

25Rü nümagü rü nawa tá namaxẽ i ngẽma nachixũane ga norü o̱xigü nawa maxẽxũ ga chorü duũ ga Acóbuna chaxãxũ. Rü ngéma tá nixĩ i guxũgutáma nangẽxmagüxũ i nümagü, rü naxacügü, rü guxũma i nataagü. Rü yimá chorü duũ ya Dabítaxa tá nixĩ ya guxũgutáma norü ãẽ̱xgacü ixĩcü.

26Rü ngẽma chorü duũxũgümaxã tá ichaxuneta nax ngẽmaãcü aixcüma nataãẽgüxũca̱x. Rü ngẽma chorü uneta rü tagutáma inayacua̱x. Rü choma rü tá nüxũ charüngũxẽxẽxũ nax yamuxũca̱x. Rü natanüwa tá chanangexmaxẽxẽ ya chopata ya üünene nax guxũgutáma ngéma nangẽxmaechaxũca̱x.

27Rü choma rü natanüwa tá changexma. Rü choma tá nixĩ i norü Tupana chixĩxũ rü nümagü rü tá chorü duũxũgü nixĩgü.

28Rü ngẽxguma yima chopata ya üünene guxũguma natanüwa ngẽxmagu, rü ngẽma togü i nachixũanegü rü tá nüxũ nicua̱xãchitanü nax choma yixĩxũ i nüxũ chaxunetaxũ i ngẽma Iraétanüxũ nax chorü duũxũgü yixĩgüxũca̱x’ ” ==ñanagürü.

## Echequié 38

### Tupana rü Góxũ namu nax Iraéanecüã̱xgümaxã nax nügü nada̱i̱xũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1-2]Nüma ga Cori ya Tupana rü chomaxã nidexa rü ñanagürü: —Cumax, Pa Yatüx, rü ñu̱xma rü Magóxaneama nadawenü. Rü ngẽma Magóxanecüã̱x i Góx i Mécheanemaxã rü Tubáxanemaxã icuáxũ̃, ¡rü chauégagu namaxã nüxũ̃ ixu i norü poxcuchiga! = =ñanagürü.

[3]¡Rü namaxã nüxũ̃ ixu i ñaa ore: —Cori ya Tupana rü ñanagürü cuxũ̃: “Pa Góx, Pa Ãẽ̱xgacü ya Guxũ̃ma ya Mécheanemaxã rü Tubáxanemaxã Icuácüx, choma rü cumaxã charüxuanü!

[4]Rü choma rü tá taxwa cua̱xwa chichocuchi rü ngẽmaãcü tá cuxũ̃ íchatúxuchi cuchixũ̃anewa nax daiwa cuxũ̃xũ̃ca̱x namaxã i guxũ̃ma i curü churaragü i nacutügu ĩxũ̃ rü curü churaragü i mea ãxchiruxũ̃ i cowarugüétügu ĩxũ̃. Rü nümagü rü namuxũchi rü meama taragümaxã nixãxne, rü meama nixãxchiru. Rü guxũ̃raxũ̃xũ̃ i poxũ̃ruũ̃gü nüxũ̃́ nangẽxma.

[5]Rü tá cuxũ̃ ínixümücü i churaragü i Pérchiaanecüã̱xgü, rü Etiopíaanecüã̱xgü rü Líbiaanecüã̱xgü. Rü guxũ̃ma i ngẽma churaragü rü tá nixãxne rü nixãpate̱xe rü tá nüxũ̃́ nangẽxmagü i norü poxũ̃ruũ̃gü.

[6]Rü cuxũ̃ tá ta naxümücügü i guxũ̃ma i Gómecüã̱xarü churaragü, rü Bextogamácüã̱xarü churaragü i yáxũ̃anexũ̃wa ne ĩxũ̃ i nórtewa. Rü ngẽmaãcü tá namuxũchi i ngẽma churaragü i cuwa ügüxũ̃.

[7]¡Rü cugü namexẽxẽ rü namexẽxẽ i guxũ̃ma i ngẽma churaragü i cuwa ügüxũ̃! ¡Rü cuma namaxã inacua̱x!

[8]Rü mucü ya taunecü ngupe̱xtüguwena rü cuxca̱x tá ínangu i wüxi i mu nax naxca̱x ícuyagoõchixũ̃ca̱x i wüxi i nachixũ̃ane ga daiwa yexmaxũ̃ natürü i ñu̱xma rü wenaxarü marü mexũ̃. Rü yema duũ̃xügü rü noxri muxũ̃ma ga nachixũ̃anegu nawoonemare rü norü naane rü poraãcü nangeãcu. Natürü wenaxarü Iraéane i máxpü̱xanexũ̃ca̱x nawoegu. Rü ñu̱xma rü guxũ̃ma i nümagü rü ngéma nangẽxmagü rü taãẽãcü ngéma namaxẽ.

[9]Rü cumax, Pa Góx, rü ngẽma nachixũ̃anewa tá cungu rü ñoma wüxi i caixanexũ̃ i waemaxũ̃rüxũ̃ tá curü muxũ̃ma i churaragü i muxũ̃ma i nachixũ̃anewa ne ĩxũ̃maxã cuyapaxẽxẽ i ngẽma nachixũ̃ane”, ñachagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[10]Rü Choma ya Cori ya Tupana rü cumaxã nüxũ̃ chixu: “Rü ngẽma ngunexũ̃gu rü chixexũ̃ i ĩnü tá cuwa nangu.

[11]Rü cuma rü tá ñacurügü: ‘Naxca̱x tá íchayagoõchi i wüxi i nachixũ̃ane i turaxũ̃ i tama nüxũ̃ cuáxũ̃ nax nügü ínapoxũ̃xũ̃ rü ngẽma norü duũ̃xũ̃gü rü taãẽãcü imaxẽxũ̃ rü nagu rüxĩnüexũ̃ nax taxuxũ̃táma i ta̱xacü nüxṹ ngupetüxũ̃. Rü guxũ̃nema ya yima norü ĩanegü rü nataxuma i norü poxeguxũ̃gü rü nataxuma i norü ĩã̱xgü rü nataxuma i norü wãxtaruũ̃gü.

[12]Rü guxũ̃ma i ngẽma ngẽmaxũ̃gü ya yima ĩanegüwa ngẽxmagüxũ̃ rü tá chaugüxṹ chanade rü chayana. Rü tá naxca̱x íchayagoõchi ya yima ĩanegü ya ngexwaca yamexẽẽgüne i ngẽma duũ̃xũ̃gü ga noxri togü ga nachixũ̃anegu woonexũ̃ rü ñu̱xma wenaxarü nachixũ̃aneca̱x woeguxũ̃. Rü nümagü rü nüxṹ nangẽxma i muxũ̃ma i wocagü rü ngẽmaxũ̃gü, rü ñu̱xũchi nagu narüxĩnüe rü ñoma i naanearü ngãxũ̃wa nixĩ i namaxẽxũ̃’, ñacurügü.

[13]Natürü, Pa Góx, ngẽma duũ̃xũ̃gü i Chabácüã̱xgü rü Dedáũ̃cüã̱xgü, rü ngẽma taxetanüxũ̃ ya ĩane ya Tárchixcüã̱xgü rü ñu̱xũchi ngẽma duũ̃xũ̃gü i náigü ya ĩanecüã̱xgü, rü tá cuxna nacagüe rü tá ñanagürügü: ‘¿E̱xna ngíxwa nixĩ i nua cuxũxũ̃? ¿Rü e̱xna cunanutaque̱xe i curü churaragü nax ngẽmamaxã pegüaxṹ penadexũ̃ca̱x i diẽrumü, rü úiru, rü naxũ̃nagü rü togü i ngẽmaxũ̃gü nax ngẽmaãcü peyanaxũ̃ca̱x i muxũ̃ma i mexũ̃gü?’ ” ñanagürü.

[14]Rü ngẽmaca̱x, Pa Yatü, chauégagu Góxmaxã nüxũ̃ ixu rü ñacurügü: “Cori ya Tupana rü ñanagürü: ‘Pa Góx, ngẽxguma chorü duũ̃xũ̃gü i Iraétanüxũ̃ taãẽãcü tá imaxẽgu rü cuma rü tá icuxũãchi nax naxca̱x ícuyagoõchixũ̃ca̱x.

[15]Rü cuchixũ̃ane i nórtewa ngẽxmaxũ̃wa tá icuxũãchi namaxã i ngẽma muxchixũ̃ i curü churaragü i poraexũ̃ rü churaragü i cowaruétügu ĩxũ̃.

[16]Rü tá naxca̱x ícuyagoõchi i chorü duũ̃xũ̃gü i Iraétanüxũ̃. Rü cumax, Pa Góx, rü curü churaragümaxã tá cunapaxẽxẽ i norü naane ñoma wüxi i caixanexũ̃ i waemaxũ̃rüxũ̃. Rü ngẽma nawa iyacuáxũ̃ i ngunexũ̃gügu rü tá cuxṹ chanatauxchaxẽxẽ nax naxca̱x ícuyagoõchixũ̃ca̱x i chorü naane. Rü ngẽmaãcü tá chanaxü nax ngẽma togü i nachixũ̃anegü cugagu choxũ̃


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

cuaxgüxũcax i ngẽxguma napexewa tá ichanawexgu i chorü üüne' ", ñanagürü ya Tupana.

17Rü choma ya Cori ya Tupana rü nüxũ chixu rü ñacharügü: "Pa Góx, cuchiga nixĩ ga chidexaxũ ga yexguma ũpa chorü duũxũgü i Iraéanearü orearü uruũgüwa chidexagu. Rü yexguma ga nümagü rü nanaxunagügü nax Iraéanewa tá cuxũ chaxũxẽxẽxũ nax naxcax ícuyagoõchixũcax i ngẽma Iraétanüxũ", ñachagürü.

### Góxarü poxcu

18Rü choma ya Cori ya Tupana, rü nüxũ chixu rü ñachagürü: "Ngẽxguma Góx Iraéanecax íyagoõchigu, rü poraãcü tá chanu.

19Rü chauégagu nüxũ chixu rü ngẽma ngunexũgu rü chorü numaxã tá nangẽxma i wüxi i taxũ i ĩãxãchiane i Iraéanewa.

20Rü ngẽma ngunexũgu rü ngẽma choxnigü i márwa ngẽxmagüxũ, rü werigü i dauxũwa ngẽxmagüxũ, rü naeũgü i düraexũ, rü naeũgü i waixũmüanegu nügü itúgüxũ rü tá chopexewa niduxruxe. Rü ngẽxgumarüxũ ta i guxũma i duũxũgü i ñoma i naanecüãxgü rü tá chopexewa niduxruxe. Rü yima maxpűnegü rü tá nabu, rü yima nutagü rü tá nidigü. Rü guxũma i ngẽma ĩanegüarü poxeguxũgü rü tá niwaxgü.

21-22Rü choma rü Góxcax tá íchananguxẽxẽ i naguxũraũxũ i guxchaxũgü i tá namuũxẽxẽxũ. Rü daxaweanemaxã rü daimaxã tá chanapoxcu. Rü norü churaragüétügu rü ngẽma muxũma i togü i duũxũgü i naxümücügüxũétügu tá poraãcü chanapuxẽxẽ, rü tá gáuxũpüta naétü chanayixẽxẽ. Rü choma rü tá üxüema rü achúfre naétü chayixẽxẽ. Rü norü churaragü rü nügütátama taramaxã nadai. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma.

23Rü ngẽmaãcü tá nixĩ i muxũma i duũxũgüxũ chanawéxũ nax choma rü guxũétüwa changexmaxũ rü chaxüünexũ. Rü ngẽmaãcü tá chaugü nüxũ chacuaxẽxẽ i duũxũgü. Rü nümagü rü tá nüxũ nicuaxãchitanü nax choma yixĩxũ ya Cori ya Tupana" ==ñachagürü.

## Echequié 39


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

## Tupana rü Góxũ narüporamae

[1]—Cumax, Pa Yatüx, ¡Chauégagu Góxmaxã nüxũ ixu i norü poxcuchiga rü ñacurügü nüxũ! “Cori ya Tupana rü ñanagürü, ‘Pa Góx ya Ĩanegü ya Méchemaxã rü Tubáxmaxã Icuáxex, choma rü chaugü chixu nax curü uanü chixĩxũ.

[2]Rü ngẽma naane i nórtearü yexerawa ngẽxmaxũwa rü tá cuxũ ne chaga, rü Iraéanearü máxpüxanexũwa tá cuxũ chaga.

[3]Rü ñuxũchi tá chayabüye ya curü würa ya curü toxwemexẽwa cungexũne. Rü tá chanayixẽxẽ ya yima chuxchigü ya curü tügünemexẽwa cunaxũne.

[4]Rü cuma rü guxũma i curü churaragü rü duũxũgü i cuxũ ümücügüxũmaxã tá Iraéanearü máxpüxanexũgu peyue. Rü tá chanamu i naguxũraũxũ i ngurucugü rü naeũgü i düraexũ nax pexũ nangõxgüxũcax.

[5]Rü guxãma i pema rü tá waixũmüanegu piwaagümare. Rü ngẽma nixĩ i pemaxã chaxueguxũ. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma.

[6]Rü tá chayagu i ngẽma naane i Magóx. Rü ngẽma duũxũgü i ngẽma nachixũanegü i márpechinüwa taãẽãcü maxẽxũ rü naétü tá chanayixẽxẽ ya üxüema. Rü ngẽxguma tá nixĩ i choxũ yacuaxãchitanüxũ nax choma yixĩxũ ya Cori ya Tupana.

[7]Rü ngẽmaãcü tá chorü duũxũgü i Iraétanüxũxũ nüxũ chacuaxẽxẽ i chauéga i üünexũ. Rü tama chanaxwaxe nax chixri nachiga yadexagüechaxũ i chauéga. Rü ngẽma togü i nachixũanegü rü tá nüxũ nacuaxgü nax choma ya Cori ya Tupana rü Iraéanewa ichanawéxũ i chorü üüne.

[8]Rü ngẽma ngunexũ rü paxa tá ínangu. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma.

[9]Rü ngẽma duũxũgü i Iraéanearü ĩanegücüãx rü tá cuxcax ínachoxũ, Pa Góx, rü tá nanade ya cuxnegü, rü curü poxũruũgü, rü curü würagü, rü curü chuxchigü, rü curü wocaegü rü tá ínanagu. Rü ngẽmaãcü cuxnegümaxã tá 7 ya taunecücax nüxṹ nangẽxma i norü üxü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10Rü ngẽxguma i ngẽma Iraétanüxũ̃ rü taxucạxtama norü üxücạx naxoegaãẽgü. Rü taxucạxtama naanegüwa rü naixnecüwa norü üxüwa naxĩ, erü guxũ̃nema ya yima cuxnegü rü tá üxüwa nüxṹ name. Rü ngẽmaãcü i ngẽma Iraétanüxũ̃ rü tá nüxí pexna nanapuxũ̃ i perü ngẽmaxũ̃gü yema pema norü yemaxũ̃gü nüxna pepuxũ̃xũ̃rüxũ̃. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ̃ chixuxũ̃ i ngẽma, rü aixcüma tá ngẽmaãcü ningu' " ==ñanagürü.

### Góxarü táchiga

11Rü ñanagürü ta: —Ngẽma ngunexũ̃gu rü tá Góxna chanaxã i wüxi i nachica nax ngẽmagu natáxũ̃cạx. Rü ngẽma nachica rü Iraéanewa tá nangẽxma nawa i ngẽma metachinüxũ̃ i már arü tọxmạxtawa ngẽxmaxũ̃ i nawa nachopetüxũ̃ i duũ̃xũ̃gü i éstewaama ĩxũ̃. Rü ngẽma nax namuxũchixũ̃ i naxũ̃negü i ngẽma Góxarü churaragü i yuexũ̃ rü taxucürüwa ngéma nachopetü i duũ̃xũ̃gü. Rü ngẽxma tá nixĩ i natạxgüãxũ̃ i Góx rü ñụxũchi guxũ̃ma i norü churaragü. Rü tá nanaxüégagü Metachinüxũ̃ i Góxarü Churaragü Nagu Tạxgüxũ̃.

12Rü ngẽma Iraétanüxũ̃ rü 7 ya tauemacü tá nixĩ i tạxgüwa napuracüexũ̃ nax ngẽmaãcü tama Tupanapẹxewa naxãũãchixũ̃cạx i nachixũ̃ane.

13Rü guxũ̃ma i ngẽma Iraétanüxũ̃ rü tá ngẽma yuexũ̃arü tạxwa napuracüe. Rü norü taãxẽ tá nixĩ nax natạxgüãxũ̃. Rü ngẽma ngunexũ̃gu rü tá ichanawẹx i chorü pora. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ̃ chixuxũ̃ i ngẽma.

14Rü ngẽxguma marü nangupetügu ya yima 7 ya tauemacügü, rü tá nanamugü i wüxitücumü i duũ̃xũ̃gü nax guxũ̃ma i Iraéanegu íyachoeguxũ̃cạx rü ínatạxgüãxũ̃cạx ya yima duüxũ̃güchinạxãgü ya nüxũ̃ iyangaugüne. Rü ngẽmaãcü tá nanaxügü nax Tupanapẹxewa namexẽxẽgüãxũ̃cạx i norü naane.

15Rü ngẽxguma wüxi i ngẽma duũ̃xũ̃gü namaxã iyarüxũxgu i duũ̃xẽchinạxã rü naxũ̃tagu tá nanapu i wüxi i cuạxruxũ̃ nax ngẽmawa nüxũ̃ nacuạxgüxũ̃cạx i ngẽma táetatanüxũ̃ i ngẽxguma ngéma nangugügu. Rü ngẽma táetatanüxũ̃ tá nixĩ i natạxgüxũ̃ nagu i ngẽma Metachinüxũ̃ i Góxarü Churaragü Nagu Tạxgüxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[16]Rü ngẽmaãcü tá nixĩ i Tupanape̱xewa namexẽxẽgüaxṹ i nachixũane ==ñanagürü. Rü ngẽma nachica i Metachinüxũ i Góxarü Churaragü Nagu Ta̱xgüxũwa tá nangẽxma ya wüxi ya ĩane ya Churaragügu ãégane.

[17]Rü Cori ya Tupana rü chomaxã nidexa rü ñanagürü: —Pa Yatüx, ¡namaxã nüxũ ixu i guxũma i ngurucugü rü guxũma i naeũgü i düraexũ i guxũwama ne ĩxũ nax Iraéanearü máxpü̱xanexũgu nangutaqu̱exegüxũca̱x! Erü ngẽxma tá chanadai i Iraéanearü uanügü rü ngẽmaãcü tá ngẽma ngurucugüca̱x rü naeũgüca̱x chanamexẽxẽ i wüxi i taxũ i õna nax nangõ̱xgüãxũca̱x i namachi rü yaxaxgüãxũca̱x ya nagü.

[18]Rü ngẽma ngurucugü rü naeũgü rü ñoma carnérugümachi, rüe̱xna carnéruxacügümachi, rüe̱xna chíbugümachi, rüe̱xna wocaxacügü i Bacháũanegu íngüexũmachi nangõ̱xgüxũrüxũ tá nanangõ̱xgü i ngẽma churaragümachi rü tá nayaxagü ya nagü i ñoma i naanearü ãẽ̱xgacügü.

[19]Rü ngẽma õna i naxca̱x tá chaxüxũwa rü tá nanangõ̱xgü i chíxũ ñu̱xmatáta nawa yada̱xawee. Rü ñu̱xũchi tá nayaxagü ya nagü ñu̱xmatáta nawa nangãxe.

[20]Rü naxca̱x tá chanaxü i wüxi i õna i taxũ i cowarugümachi, rü churaragü i cowaruétügu ĩxũmachi rü naguxũraũxũ i togü i churaragümachi nax ngẽma ngurucugü rü naeũgü nangõ̱xgüxũca̱x ñu̱xmatata mea nangãxpütüwegü. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma.

[21]Rü ngẽmaãcü tá nixĩ i ngẽma togü i nachixũanegüpe̱xewa ichanawéxũ i chorü pora. Rü guxũma i ngẽma togü i nachixũanegü rü tá nüxũ nadaugü nax ñuxãcü tá nüxna naxca̱x chacaxũ i norü chixexũgü ga inaxügüxũchiga, rü ñuxãcü poxcu naxca̱x íchanguxẽẽxũ.

[22]Rü yema ngunexũwena rü nüma i Iraétanüxũ tá nüxũ nicua̱xãchitanü nax choma chixĩxũ ya norü Cori ya Tupana.

[23]Rü ngẽma togü i nachixũanegü rü tá nüxũ nicua̱xãchitanü nax yema Iraétanüxũ rü norü chixexũ ga naxügüxũgagu yixĩxũ nax to ga nachixũanewa nagagüxũ. Rü choma rü nüxna chaxãca̱xwe̱xmare, yerü tama aixcüma choxũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nangechaxũgü. Rü yemacax nüxna chixũgachi nax norü uanügü taramaxã daigu nadaixũcax.

24Rü yema nixĩ ga norü natanügü naxcax ga norü chixexũgü ga chopexewa naxügüxũ rü yema nax tama chauga naxĩnüexũ. Rü yemacax ga choma rü nüxna chaxãcaxwexmare.

### Iraéane rü wena táxarü nagu narüme

25Natürü i ñuxma i choma ya Cori ya Tupana rü nüxũ chixu rü ñachagürü: Ñuxma rü tá choxṹ naxãũxãchitümüxũgü i guxũma i ngẽma Iraétanüxũ i Acóbutaagü ixĩgüxũ. Rü ñuxma rü tá yáxna namaxã chaxĩnü nax ngẽmaãcü nüxũ yacuaxüũgüxũcax i chauéga i üünexũ.

26-27Rü ngẽma Iraétanüxũ i togü i nachixũanegüwa ngẽxmagüxũ i norü uanügüchixũanegüwa rü wena tá wüxiwa chanagagü. Rü ngẽxguma rü taãẽãcü tá norü naanewa nangẽxmagü, rü taxúetama texe ítanabaixgügü. Rü ngẽmaãcü tá ichanawex i chorü pora rü chorü üüne nax muxũma i nachixũanegü nüxũ nadaugüxũcax. Rü ngẽma Iraétanüxũ rü tá nüxũ narüngümae ga yema poxcu ga ũpa norü chixexũgagu naxcax íchanguxẽẽxũ.

28Rü choma nixĩ ga togü ga nachixũanegüwa chamugüxũ ga yema Iraétanüxũ nax yexma napoxcuexũcax. Rü chomatátama nixĩ i wena norü naanecax chanawoeguẽẽxũ. Rü taxúexũtáma togü i nachixũanewa tüxũ chayaxüxẽxẽ. Rü ngẽxguma i ngẽma Iraétanüxũ rü tá nüxũ nicuaxãchitanü nax choma yixĩxũ i norü Cori ya Tupana.

29Rü tagutáma wena nüxna chaxãcaxwex, erü ngẽma Iraétanüxũtanüwa tá chanamu i Chauãxẽ. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma ==ñanagürü.

## Echequié 40

### Echequié nangoxetü rü nüxũ nadau ga Tupanapata ga taxũne ga Yerucharéũgu tá naxügüne

1-2Rü yexguma 25 ga taunecü ínguxgu nax Babiróniawa tayexmagüxũ rü yexgumarüxũ ta 14 ga taunecü marü ningu nax Yerucharéũ yapugüxũ ga Babiróniacüax. Rü gumá tauemacü ga taunecü namaxã ixügücüarü 10 ga


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngunexũgu rü nüma ga Cori rü chaugu naxűxmẹx rü changọxetü. Rü yema chorü ngọxetüwa Iraéanewa choxũ naga. Rü Iraéanewa rü wüxi ga mạxpűne ga máchanenegu choxũ nachixẽxẽ. Rü yéma rü súrguama chadawenü, rü nüxũ chadau ga ĩpatagü ga itaxũne. Rü chauxcạx rü wüxi ga ĩane ga taxũnerüxũ nixĩ.

[3]Rü Cori ya Tupana rü guma ĩanewa choxũ naga, rü guma ĩanewa nüxũ chadau ga wüxi ga yatü ga nabróũchewa üxũraũxũ. Rü ĩã̱xgu nachi, rü naxmẹxwa nanange ga wüxi ga ãnütaxũ ga ngugüruxũ ga línuchinaxcạx, rü ñụxũchi wüxi ga naixmenạxã ga ngugüruxũ ixĩxũne.

[4]Rü gumá yatü rü chomaxã nidexa rü ñanagürü: —¡Mea inadawenü rü mea choxũ irüxĩnü rü mea nangugü i guxũma i ngẽma tá cuxũ chawéxũ, erü nüma ya Tupana rü nua cuxũ naga nax nüxũ cudauxũcạx i ngẽma tá cuxũ chawéxũ! ¡Rü ngẽxguma marü cuxũ chanawẹxguwena rü ñụxũchi Iraétanüxũmaxã nüxũ ixu i guxũma i ngẽma nüxũ cudauxũchiga! ==ñanagürü.

### Tupanapataarü poxeguxũarü ücuchica i éstewaama üxũ

[5]Rü Tupanapata ga taxũnearü düxétüwa rü nayexma ga wüxi ga naxtapụ̈x ga Tupanapataxũ íyadaeguxũ. Rü guma yatümẹxẽwa yexmaxũ ga ngugüruxũ rü 3 metru nixĩ ga norü mạx. Rü yexguma nanguãgu ga yema naxtapụ̈x rü 3 metru nixĩ ga norü yacü, rü 3 metru nixĩ ga norü máchane

[6]Rü yemawena ga yema yatü rü yema ücuchica ga éstewaama üxũwa naxũ. Rü guma toxőõnewa naxĩnagü rü nanangu ga yema ücuchicaarü tatachinü. Rü nüxű̃ nayexma ga 3 metru ga norü tatachinü.

[7]Rü nacüwagüwa ga yema ücuchica rü nüxű̃ nayexma ga norü dauruũgüarü ucapugü. Rü wüxichigü ga yema ucapugü rü 3 metru nixĩ ga norü mạx, rü 3 metru nixĩ ga norü tachiã. Rü yema ucapugü rü 2 metruarü ngãxũ nixĩ ga nügüna nayáxũguxũ. Rü yema ücuchica iyacuáxũwa rü 3 metru nixĩ ga norü tachiã rü yéma nayexma ga wüxi ga ucapu ga ngụxẽẽchica. Rü yema ücuchica iyacuáxũwa nüxũ tadau ga guma Tupanapata ga taxũne.

[8-9]Rü gumá yatü rü nanangu ga yema ucapu ga ngụxẽẽchica ga guma Tupanapata ga taxũnexũ nawa idauxũ rü yema rü 4 metru nixĩ ga norü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

taxmachiã. Rü yéma nayexma ga taxre ga caxtagü ga wüxi ga metru ixĩgüne ga norü yaxcü.

10Rü yema naxã̱xtüarü ĩã̱x ga nawa ixücuxũ̃ ga éstewa yexmaxũ̃ rü norü wüxicüwawachigü rü nüxṹ̃ nayexma ga tomaepü̱x ga ucapugü. Rü guxũ̃ma ga yema ucapugü rü nawüxigumare ga norü taxmachiãwa. Rü guma caxtagü ga wüxicüwawa yexmagüne rü wüxi ga metru ixĩgüne ga norü yaxcü.

11Rü yemawena ga gumá yatü rü nanangu ga yema ücuchica ga aixepewa iyacuáxũ̃wa. Rü 5 metru nixĩ ga norü tachiã rü 6 metruarü ngãxũ̃ nixĩ ga norü ma̱x.

12Rü yema ücuchicaarü aixepewa yexmagüxũ̃ ga ucapugüpe̱xewa nayexma ga wüxi ga norü poxeguxũ̃ ga ínuxtapüxũ̃ ga 50 chentímetru ga norü máchane. Rü yema ucapugü rü wüxichigü nüxṹ̃ nayexma ga 3 metru ga norü taxmachiã, rü 3 metru ta ga norü ma̱xmachiã.

13Rü yemawena rü nanangu ga norü taxmachiã ga yema ücuchica. Rü yexguma nanguãgu, rü guxũ̃ma ga yema ucapugü ga nügüarü to̱xma̱xtawa ixüchigüxũ̃maxã nixĩ ga nanguãxũ̃. Rü guxũ̃wama rü 12 metruarü ngãxũ̃ nixĩ ga norü taxmachiã.

14Rü yemawena rü nanangu ga yema ucapu ga ngu̱xẽẽchica ga yema ücuchica iyacuáxũ̃wa yexmaxũ̃. Rü 10 metru nixĩ ga norü taxmachiã. Rü yexguma marü nüxũ̃ ingupetügu ga yema ücuchica iyacuáxũ̃wa rü natauxcha nax norü guxũ̃a̱xtüwa ixũxũ̃ ga guma Tupanapata.

15Rü yexguma nanguãgu ga yema ücuchicaxũ̃, rü norü ügüwa inanaxügü nax nanguãxũ̃ ñu̱xmata yema aixepe iyacuáxũ̃wa nangu, rü guxũ̃wama 25 metru nixĩ ga norü ma̱x.

16Rü yema ucapugü ga yema ücuchicaarü guxũ̃cüwawa yexmagüxũ̃ rü norü caxtagü nüxṹ̃ nayexma ga norü beũ̃tánagü ga fierumena̱xãnaxca̱x. Rü yexgumarüxũ̃ ta ga yema ucapu ga ngu̱xẽẽchica ga iyacuáxũ̃wa yexmaxũ̃ rü aixepewa nüxṹ̃ nayexma ga norü beũ̃tánagü ga fierumena̱xãnaxca̱x. Rü yema beũ̃tánagü rü palmerachicüna̱xãgümaxã nanga̱xãẽgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

### Naa̱xtü ga düxétüwaama yexmaxũ̃

17Rü yemawena ga gumá yatü rü naa̱xtü ga düxétüwaama yexmaxũ̃wa choxũ̃ naga. Rü yema naa̱xtü rü nacüwawa nutatachinügümaxã ínachauxegu. Rü yéma nacüwawa nayexma ga 30 ga ucapugü.

18Rü yema nutatachinügümaxã íchauxeguxũ̃ rü yema ücuchicaxũ̃ narüñaxtügumae, rü yema ücuchicacüwana nayaxũ. Rü norü tatachinü ga yema íchauxeguxũ̃ rü namaxã nawüxigu ga yema ücuchicaarü ma̱x.

19Rü gumá yatü nanangu nax ñuxre ga metru yixĩxũ̃ ga naa̱xtü ga yema nüxíraxũ̃ ga ücuchica iyacuáxũ̃wa inanaxügü rü ñu̱xmata yema ücuchica ga aixepewa yexmaxũ̃wa nangu. Rü 50 ga metru nixĩ ga naa̱xtü ga aixepewa üxũ̃. Rü yema naa̱xtü ga nórtewa yexmaxũ̃ rü yema naa̱xtü ga éstewa yexmaxũ̃maxã nawüxigu ga norü tatachinü.

### Tupanapataarü poxeguxũ̃arü ücuchica i nórtewaama üxũ̃

20Rü nayexma ta ga wüxi ga ücuchica ga nórtewa üxũ̃. Rü yema ücuchica rü naa̱xtü ga düxétüwa yexmaxũ̃wa nangu. Rü gumá yatü rü nanangu ga yema ücuchicaarü ma̱x rü norü tachiã.

21Rü norü wüxicüwawachigü rü nayexma ga tomaepü̱x ga ucapugü. Rü nayexma ta ga norü caxtagü rü norü ucapu ga ngu̱xẽẽchica. Rü yema ücuchica ga nórtewa üxũ̃ rü norü ma̱x rü norü tachiã rü nawüxigu namaxã ga yema ücuchica ga éstewa üxũ̃. Rü yemaacü nüxṹ nayexma ga 25 metru ga norü ma̱x rü 12 metruarü ngãxũ̃ ga norü tatachinü.

22Rü yema ücuchica ga nórtewa üxũ̃ rü norü ucapu ga ngu̱xẽẽchica rü norü beũ̃tánagü rü norü palmerachicüna̱xãgü rü nawüxigu namaxã ga yema éstewa üxũ̃ ga ücuchicaarü ucapu ga ngu̱xẽẽchica rü norü beũ̃tánagü rü norü palmerachicüna̱xãgü. Rü nayexma ta ga norü toxṍõne ga 7 ga chinagü nüxṹ yexmane. Rü nayexma ta ga norü ucapu ga ngu̱xẽẽchica ga aixepewa yexmaxũ̃

23Rü yema éstewaama üxũ̃ ga ücuchicarüxũ̃, nayexma ga Tupanapataarü ücuchica ga nórtewaama üxũ̃. Rü yema ücuchicaarü to̱xma̱xtawa nayexma ga to ga ücuchica ga naa̱xtü ga aixepewa yexmaxũ̃wa nadaxũ̃. Rü gumá yatü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

inanangu ga norü tatachinü ga yema naa̱xtü ga yema taxre ga ücuchicagüarü ngãxũ̃wa üxũ̃. Rü 50 ga metru nixĩ ga norü tatachinü.

### Tupanapataarü poxeguxũ̃arü ücuchica i súrwaama üxũ̃

24Rü yemawena ga yema yatü rü súrwaama choxũ̃ naga. Rü yéma nayexma ga to ga ücuchica. Rü inanangu ga norü caxtagü rü norü ucapugü rü norü ngu̱xẽẽchicagü. Rü norü ta ga yema caxtagü rü norü ucapugü rü norü ngu̱xẽẽchicagü rü namaxã nawüxigumare ga yema to ga ücuchicagü.

25Rü napata ga yema ücuchica rü yema togü ga ücuchicagürüxũ̃ nüxṹ nayexma ga norü ucapu ga ngu̱xẽẽchica rü norü beũ̃tánagü ga norü guxũ̃cüwawa. Rü guxũ̃wama rü 25 metru nixĩ ga norü ma̱x rü 12 metruarü ngãxũ̃ nixĩ ga norü tachiã.

26Rü nüxṹ nayexma ta ga norü toxõõne ga 7 ga chinagü nüxṹ yexmane. Rü nayexma ta ga norü ngu̱xẽẽchica ga aixepewa yexmaxũ̃. Rü wüxichigü ga norü caxtagü rü guxũ̃cüwawa palmerachicüna̱xãgümaxã nanga̱xãxẽ

27Rü yema naa̱xtü ga aixepewaama yexmaxũ̃ rü ta nüxṹ nayexma ga ücuchica ga súrwa üxũ̃. Rü gumá yatü inanangu ga naa̱xtü ga yema ücuchica ga düxétüwa üxũ̃ rü yema ücuchica ga aixepewa üxũ̃arü ngãxũ̃wa üxũ̃ ga naa̱xtü. Rü 50 metru nixĩ ga norü tatachinü.

### Ücuchica ga súrwaama yexmaxũ̃

28Rü yema súrwa yexmaxũ̃ ga ücuchica ga nawa ixücuxũ̃ naxca̱x ga yema naa̱xtü ga aixepewa yexmaxũ̃wa choxũ̃ naga. Rü inanangu ga yema ücuchica. Rü yema togü ga ücuchicagüarü ta nüxṹ nayexma.

29-30Rü norü ucapugü rü norü ucapu ga ngu̱xẽẽchica rü norü caxtagü rü yema togü ga ücuchicagüarü ucapugü, rü ucapu ga ngu̱xẽẽchica, rü norü caxtagüarü ta nüxṹ nayexmagü. Rü napata ga yema ücuchica rü norü ucapu ga ngu̱xẽẽchica rü guxũ̃ma nüxṹ nayexma ga norü beũ̃tánagü. Rü norü ma̱x rü 25 metru nixĩ rü norü taxmachiã rü 12 metruarü ngãxũ̃ nixĩ.

31Rü yema ücuchicaarü ucapu ga ngu̱xẽẽchica rü naa̱xtü ga düxétüwa üxũ̃waama nixĩ ga nayexmaxũ̃. Rü guma norü caxtagü rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

palmerachicünaxãgümaxã nangaxãẽgü. Rü napexewa nayexma ga norü toxõõne ga 8 ga chinagü nüxṹ yexmane.

### Naaxtü ga aixepewaama yexmaxũ

32 Rü yexguma ga yema yatü rü yema ücuchica ga éstewaama yexmaxũwa chomaxã narüxücu rü yema naaxtü ga aixepewa yexmaxũwa chomaxã naxũ. Rü nanangu ga yema ücuchicaarü taxmachiã. Rü yema togü ga ücuchicagüarü ta nüxṹ nayexma.

33 Rü norü ucapugü rü norü caxtagü rü yema norü nguxẽẽchica rü namaxã nawüxigu ga norü ta ga yema togü ga ücuchicagüarü ucapugü rü caxtagü rü nguxẽẽchica. Rü napata ga yema ücuchica rü norü ucapu ga nguxẽẽchica rü guxũwama nüxṹ nayexma ga norü beũtánagü. Rü norü max rü 25 metru nixĩ rü norü taxmachiã rü 12 metruarü ngãxũ nixĩ.

34 Rü yema ücuchicaarü ucapu ga nguxẽẽchica rü naaxtü ga düxétüwa üxũwaama nixĩ ga nayexmaxũ. Rü guma norü caxtagü rü guxũcüwawa palmerachicünaxãgümaxã nangaxãẽgü. Rü napexewa nayexma ga norü toxõõne ga 8 ga chinagü nüxṹ yexmane.

35 Rü yemawena ga gumá yatü rü yema ücuchica ga nórtewa yexmaxũwa choxũ naga. Rü nanangu ga yema ücuchicaarü taxmachiã. Rü yema togü ga ücuchicagüarü ta nüxṹ nayexma.

36 Rü nayexma ta ga norü ucapugü rü caxtagü rü yema norü ucapu ga nguxẽẽchica. Rü guxũcüwawa nüxṹ nayexma ga norü beũtánagü. Rü napata ga yema ücuchica rü 25 metru nixĩ ga norü max rü 12 metruarü ngãxũ nixĩ ga norü taxmachiã

37 Rü yema ücuchicaarü ucapu ga nguxẽẽchica rü naaxtü ga düxétüwa üxũwaama nixĩ ga nayexmaxũ. Rü guma norü caxtagü rü nacüwagüwa palmerachicünaxãgümaxã nangaxãẽgü. Rü napexewa nayexma ga norü toxõõne ga 8 ga chinagü nüxṹ yexmane.

### Ücuchica ga nórtewa yexmaxũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[38]Rü yema nórtewa yexmaxũ̃ ga ücuchicaarü ngu̱xẽẽchicacüwawa nayexma ga wüxi ga to ga ucapu. Rü yema ucapuwa nixĩ ga yayauxgüãxũ̃ ga yema naxũ̃nagü ga nadaigüxũ̃ ga Tupanaca̱x ínagugüchaũ̃xũ̃.

[39]Rü yema ucapu ga ngu̱xẽẽchicawa nayexma ga ãgümücü ga mechagü. Rü wüxicüwawa nayexma ga taxre ga mechagü rü yema tocüwawa nayexma ga taxre. Rü yema mechagüétügu nixĩ ga nadaiaxũ̃ ga naxũ̃nagü ga Tupanaca̱x ínaguxchaũ̃güxũ̃, rü naxũ̃nagü ga pecadugüarü ütanüca̱x ínagugüxũ̃, rü yema naxũ̃nagü ga nagagutama naxüxũ̃ ga pecaduarü ütanüruxũ̃ca̱x ínagugüxũ̃.

[40]Rü yema nórtewa yexmaxũ̃ ga ücuchicaarü ucapu ga ngu̱xẽẽchicaarü düxétüwa nayexma ga mechagü. Rü wüxicüwawa nayexma ga taxre ga mechagü rü yema norü tocüwawa nayexma ga to ga taxre.

[41]Rü yemaacü aixepewa nayexma ga ãgümücü ga mechagü rü düxétüwa nayexma ga to ga ãgümücü ga mechagü. Rü yemaacü guxũ̃wama nayexma ga 8 ga mechagü. Rü yema mechagüétügu nixĩ ga nadaiaxũ̃ ga naxũ̃nagü

[42-43]Rü nayexma ta ga ãgümücü ga to ga mechagü. Rü yema mechagü rü yema naxũ̃nagü ga ínagugüxũ̃ca̱x nixĩgü. Rü nutachipanünaxca̱x nixĩgü. Rü wüxichigü rü 75 chentímetru nixĩ ga norü ma̱x, rü 75 chentímetru ta nixĩ ga norü tatachinü rü 50 chentímetru nixĩ ga norü ma̱xpara. Rü yema mechaétügu nixĩ ga nanugüãxũ̃ ga norü cüchigü ga namaxã nadaiaxũ̃ ga yema naxũ̃nagü ga Tupanaca̱x ínaguxũ̃. Rü yemaétügu nixĩ ga nanugüãxũ̃ ga yema naxũ̃nagümachi ga Tupanaca̱x ixĩxũ̃. Rü norü guxũ̃cüwawa ga yema ucapuchiã rü narütugü ga namachiarü choruũ̃gü. Rü wüxichigü rü 25 chentímetru nixĩ ga norü ma̱x.

[44]Rü yema naa̱xtü ga aixepewa yexmaxũ̃wa rü nayexma ga taxre ga ucapugü nacüwawa ga yema ücuchica ga aixepewa yexmagüxũ̃. Rü yema ücuchica ga nórtewa üxũ̃cüwawa nayexma ga wüxi ga yema ucapu. Rü yema rü súrguama nadawenü. Rü yema to ga ucapu rü yema ücuchica ga súrwa üxũ̃cüwawa nayexma. Rü yema rü nórteguama nadawenü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

45Rü yexguma ga gumá yatü rü chomaxã nidexa rü ñanagürü: —Ngẽma ucapu i súrguama dawenüxũ rü chacherdótegü i Tupanapata ya taxũnewa puracüexũca̲x nixĩ.

46Rü ngẽma ucapu i nórteguama dawenüxũ rü chacherdótegü i ãmarearü guwa puracüexũca̲x nixĩ. Rü ngẽma chacherdótegü rü Chadóxtaagü nixĩgü. Rü ngẽmagüxicatama nixĩ i Lebítanüxũ i mexũ nax Cori ya Tupanana ngaixcamagüxũ nax naxügüã̲xũca̲x i norü puracü i napatawa ==ñanagürü.

### Tupanapataa̲xtü ga aixepewa yexmaxũ

47Rü yemawena ga gumá yatü rü nanangu ga yema naa̲xtü ga aixepewa yexmaxũ. Rü yema naa̲xtü rü norü guxũcüwawa rü 50 metru nixĩ. Rü yema ãmarearü guruxũ rü Tupanapata ga taxũnepe̲xewa nayexma.

48Rü yexguma ga yema yatü rü yema Tupanapata ga taxũnearü ucapu ga nüxíra nawa ixücuxũwa choxũ naga. Rü nanangu ga norü caxtagü. Rü wüxichigü ga guma caxtagü rü 2 metruarü ngãxũ nixĩ ga norü tamena̲xã. Rü guma Tupanapataarü ĩã̲x ga nawa ixücuxũ rü 7 metru nixĩ ga norü tatachinü. Rü wüxichigü ga yema naxpenüxũ ga nacüwawa yexmagüxũ rü wüxi ga metruarü ngãxũ nixĩ ga norü tatachinü.

49Rü yema ucapu i nawa ixücuxũ rü 10 metru nixĩ ga norü tachiã. Rü norü máchiã rü 6 metru nixĩ. Rü nayexma ga norü toxõõne ga Tupanapataca̲x nawa naxĩnagügüne. Rü 10 ga chinagü nüxṹ nayexma. Rü wüxichigü ga norü ĩã̲xarü naxpenüxũcüwawa nayexma ga wüxi ga caxtagü ga itaxũne.

## Echequié 41

1Rü yemawena ga gumá yatü rü Tupanapata ga taxũnearü aixepewa choxũ naga. Rü nanangu ga norü yacü ga guma taxre ga caxtagü ga norü ĩã̲xcüwawa yexmagüne. Rü wüxichigü ga guma caxtagü, rü 3 metru nixĩ ga norü yaxcü.

2Rü yema Tupanapataarü ĩã̲x i nawa ixücuxũ rü 5 metru nixĩ ga norü tatachinü. Rü yema naxpenügü ga nacüwawa ügüxũ rü wüxichigü rü 2 metruarü ngãxũ nixĩ ga norü tatachinü. Rü yemawena rü nanangu ga


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tupanapatamachiã ga ngãxũ̃wa üxũ̃. Rü yema rü nüxṹ nayexma ga 20 metru ga norü máchiã. Rü norü tachiã rü 10 metru nixĩ.

3Rü yemawena rü yema taxũ̃ ga Tupanapatamachiãgu naxücu. Rü nanangu ga norü caxtagü ga ĩa̱xcüwawa ügüne. Rü wüxichigü rü nüxṹ nayexma ga wüxi ga metru ga norü ta. Rü yema ĩa̱x ga nawa ixücuxũ̃ rü 3 metru nixĩ ga norü tatachinü. Rü naxtapü̱xgü ga norü ĩa̱xcüwawa yexmagüxũ̃, rü wüxichigü rü 3 metruarü ngãxũ̃ nixĩ ga norü ta.

4Rü yemawena rü nanangu ga yema naxmachiã ga aixepewa yexmaxũ̃. Rü yema naxmachiã rü guxũ̃wama nawüxigu ga yema ãgümücü ga nacüwagü, rü 10 metru chigü nixĩ ga norü ma̱x. Rü yexguma ga yema yatü rü chomaxã nidexa rü ñanagürü: —Ñaa naachiã rü Nachica i Üünexüchixũ̃ nixĩ ==ñanagürü.

### Ucapugü ga naxtapü̱xarü düxétüwa yaxũxgüxũ̃

5Rü yemawena ga gumá yatü rü nanangu ga naxtapü̱x ga Tupanapata ga taxũ̃ne ga düxétüwaama. Rü yema naxtapü̱x rü 3 metru nixĩ ga norü yaxcü. Rü yema naxtapü̱xarü düxétüwa rü guxũ̃cüwawa nayexma ga ucapugü ga nawa yaxũxgüxũ̃ ga 2 metru chigü ixĩgüxũ̃ ga norü tachiã.

6Rü Tupanapata ga taxũ̃nearü naxtapü̱xcüwawa rü tomaepü̱x nixĩ ga norü ünagü. Rü wüxichigü ga yema ünagüwa rü nayexma ga 30 ga ucapugü. Rü yema naxtapü̱xgü ga Tupanapata rü wüxichigü ga ünagüwa rü inarüxíchigü. Rü ñoma toxõ̃õnerüxũ̃ nixĩ ga norü duxétütapü̱xwa ga guma Tupanapata. Rü yema toxõ̃õneraxũ̃gu nixĩ ga naxṹnagüxũ̃ ga norü omütagü ga wüxichigü ga norü ünagü. Rü yemaacü tama Tupanapataarü aixepewa nango̱x ga napẽxegü ga guma omütagü.

7Rü yema norü ünagü ga dauxũ̃wa üxũ̃ rü narütamae, rü yemaca̱x ga yema norü ucapugü ga nawa yexmagüxũ̃ rü yexera nitachiã. Rü yema ucapugü ga Tupanapata ga taxũ̃nearü poxeguxũ̃gücüwawa yexmagüxũ̃ rü nüxṹ nayexma ga norü toxõ̃õne ga dauxũ̃wa nguxũ̃ne. Rü gumawa nixĩ ga naxĩgüxũ̃ ga yexguma norü ngãxũ̃wa üxũ̃ ga ünagüwa naxĩxgu rüẽxna yema ünagü ga nawa iyacuáxũ̃wa naxĩxgu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]Rü nüxũ chadau ga Tupanapata rü norü ucapugü ga nacüwawa ügüxũ rü wüxi ga chauxtachinüxũétügu naxü. Rü norü yaxcü ga yema chauxtachinüxũ rü 3 metru nixĩ.

[9-10]Rü yema ucapugütapu̱x ga düxétüwaama üxũ rü 2 metruarü ngãxũ nixĩ ga norü yaxcü. Rü guxũcüwawa ga Tupanapata ga taxũne rü nayexma ga nai ga ĩpatagü ga chacherdótegücax ixĩgüne. Rü norü tatachinü ga yema naa̱xtü ga nügüna nawa nayáxũgugüxũ ga guma chacherdótegüpatagü namaxã ga yema ucapugü ga Tupanapatawa yaxũxgüxũ rü 10 metru nixĩ ga norü tatachinü.

[11]Rü yema Tupanapata ga taxũnewa yaxũxgüxũ ga ucapugüpe̱xewa rü nayexma ga wüxi ga üpetüchica. Rü yema üpetüchica nüxṹ nayexma ga taxre ga ĩã̱xgü. Rü wüxi nixĩ ga norü nórtepe̱xewa üxũ rü yema to nixĩ ga norü súrpe̱xewa üxũ. Rü yema taxre ga ĩã̱xgü rü nügüarü to̱xma̱xtawa naxügü. Rü yema üpetüchicaarü tatachinü rü taxre ga metruarü ngãxũ nixĩ.

### Ĩpata ga oéstewa yexmane

[12]Rü oéstewaama rü nayexma ga wüxi ga ĩpata ga ĩã̱xtü ga ípoxeguxũguama dawenüne. Rü guma ĩpata rü 35 metru nixĩ ga norü tachiã, rü 45 metru ga norü ma̱x. Rü naxtapu̱xarü yaxcü rü 2 metruarü ngãxũ nixĩ.

### Nanangu ga Tupanapata ga taxũne

[13]Rü gumá yatü rü nanangu ga Tupanapata ga taxũne. Rü guxũwama rü 50 metru nixĩ ga norü ma̱x. Rü norü tatachinü rü 50 metru nixĩ ga yexguma nanguxgu ga Tupanapataarü tatachinü namaxã ga naa̱xtü rü naã̱xtüarü poxeguxũ.

[14]Rü yema naa̱xtü ga Tupanapata ga taxũnepe̱xewa inaxügü ñu̱xmata yema naã̱xtüarü poxeguxũwa nangu ga éstewaama rü 50 metru nixĩ.

[15]Rü yemawena rü nanangu ga norü ma̱x ga guma ĩpata ga Tupanapata ga taxũneweama yexmane ga naã̱xtüpe̱xewa. Rü guma ĩpata namaxã ga norü poxeguxũgü rü 50 metru nixĩ ga norü ma̱x, rü mürapewamaxã natüchiã.

### Norü ucapugü ga Tupanapata ga taxũne


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16-17Rü yema beũtánagü rü fierumenaxãnaxcax nixĩ. Rü yema naxpenüxũgü rü norü tomaepüxcüwawa rü mürapewagü nixĩ. Rü yema beũtánatüũwa nadaxũ ga naxtapüx rü mürapewamaxã natü. Rü yema ĩãxétüwa üxũ ga naxtapüx rü ta rü mürapewamaxã natü. Rü yemaacü ga yema naxtapüx ga Tupanapata ga taxũne rü aixepewa rü düxétüwa rü guxũwama mürapewamaxã natü.

18Rü yema mürapewagü ga norü tüchiãruũgü rü naxchicünaxãgümaxã nangaxãxẽ. Rü wüxi ga mürapewawa nayexma ga wüxi ga dauxũcüãxchicünaxã rü to ga mürapewawa nayexma ga wüxi ga palmerachicünaxã. Rü yemaacü nixĩ ga guxũcüwawa. Rü wüxichigü ga yema dauxũcüãxchicünaxãgü rü nataxrechametü.

19Rü yema norü duũxũchametü rü palmerachicünaxãguama nadawenü. Rü yema norü leóũchametü rü yema tocüwawa üxũ ga palmerachicünaxãguama nadawenü. Rü yemaacü nixĩ ga guxũma ga Tupanapata ga taxũnemachiãwa.

20Rü yema dauxũcüãxchicünaxãgü rü palmerachicünaxãgü ga norü ĩãxgüwa yexmagüxũ rü ĩãxarü ñaxtüwa inaxügü rü ñuxmata dauxũwa nangu. Rü yemaacü ta nangaxãxẽ ga naxmachixũ ga Tupanapata ga taxũne.

21Rü guma norü ĩãxarü caxtagü rü nawüxigumare ga norü duchipanü.

### Ãmarearü guruxũ ga mürapewanaxcax

22Rü napexewa ga yema ucapu ga üünexũarü ĩãx rü nayexma ga wüxi ga taxacü ga ãmarearü guruũraxũxũ ga mürapewanaxcax. Rü yema rü guxũma ga norü ãgümücü ga nacüwawa rü wüxi ga metru nixĩ. Rü wüxi ga metru rü naétü ngãxũ ga metru nixĩ ga norü máxchane. Rü guxũma ga norü cuípexexũgü rü naparagü rü nacüwagü rü nainaxcax nixĩgü. Rü gumá yatü rü ñanagürü choxũ: —Ñaa nixĩ i ngẽma mecha i Tupanapexewa ngẽxmaxũ ==ñanagürü choxũ.

### Tupanapata ga taxũnearü ĩãxgü

23-24Rü yema naxmachiã ga ngãxũwa yexmaxũ rü ñuxũchi yema naxmachiã ga Üünexüchixũ rü nüxũ nayexmagü ga norü ĩãx ga taxrecüwawa ingenaxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

25Rü yema naxmachiã ga ngãxũwa yexmaxũarü ĩãxgü rü dauxũcüãxchicünaxãgümaxã rü palmerachicünaxãgümaxã nangaxãẽgü. Rü yexgumarüxũ ta nixĩ ga nangaxãẽgüxũ ga naxtapüxgü. Rü yema nüxíraxũxũ ga naxmachiã ga nawa ixücuxũarü düxétüwa rü nayexma ga wüxi ga waicumüchatexexũ ga nainaxcax.

26Rü yema nüxíraxũxũ ga naxmachiã rü nüxṹ nayexma ga norü beũtánagü ga fierumenaxãgünaxcax. Rü nacüwagüwa rü palmerachicünaxãmaxã nangãxãẽgü. Rü yema ucapugü ga Tupanapata ga taxũnena yaxũxgüxũ rü yemagü rü ta nüxṹ nayexma ga norü beũtánagü ga fierumenaxãgünaxcax. Rü yemacüwagüwa rü ta palmerachicünaxãmaxã nangãxãẽgü.

## Echequié 42

### Chacherdotegüarü ucapugü

1Rü yexguma ga gumá yatü rü yema naaxtü ga nórtewaama üxũwa choxũ naga. Rü guma taxũne ga ĩpata ga muarü ucapuáne ga Tupanapata ga taxũnearü nórtewaama yexmanegu choxũ naxücuxẽxẽ. Rü guma ĩpata rü yema naaxtü ga aixepewa üxũarü toxmaxtawa nayexma napexewa ga guma ĩpata ga taxũne ga Tupanapatacaxwexwa yexmane.

2Rü guma ĩpata ga muarü ucapuáne ga nórtecüwawaama üxũne rü 50 metru nixĩ ga norü max, rü 25 metru nixĩ ga norü tatachinü.

3Rü guma ĩpataarü aixepewa nayexma ga norü üpetüchica ga 10 metru ga norü tatachinü. Rü yema üpetüchicaarü wüxicüwawa nayexma ga ucapugü ga yema ĩãxtü ga aixepewa yexmaxũwaama ügüxũ. Rü yema üpetüchicaarü tocüwawa nayexma ga ucapugü ga yema düxétüwa yexmaxũ ga naãxtüwaama ügüxũ. Rü guma ĩpata rü tomaepüxgu naxũnagü ga nachiã.

4Rü yema ucapugüpexewa rü nayexma ga wüxi ga norü namaxacü ga aixepewa nadaxũ. Rü 5 metru nixĩ ga norü tatachinü, rü 50 metru nixĩ ga norü max. Rü yema ucapugüarü ĩãxgü rü nórtewaama naxügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5Rü yema ucapugü ga dauxũchiãwa ügüxũ rü yema ucapugü ga ñaxtüwa ügüxũxũ narüxíxramaegü. Rü wüxichigü ga naxmachiã rü narüxíramaechigü yerü yema namaxacügü nanaxíxraxẽxẽ.

6Rü guma ĩpata rü tomaepü̱x nixĩ ga naxmachiã. Rü yema norü ucapugü ga dauxũwa ügüxũ rü narüxíragü yerü napẹ̱xewa rü ningearü caxta ã̱xgü. Natürü yema ñaxtüwa ügüxũ ga ucapugüpẹ̱xewa ga naa̱xtü ixüxũwaama rü nicaxta ã̱xgü.

7-8Rü yema ucapugüarü düxétüwaama nayexma ga wüxi ga naxtapü̱x ga naa̱xtü ga düxétüwa üxũcüwagu idaxũ. Rü 25 metru nixĩ ga norü ma̱x. Rü yema ucapugü ga naa̱xtü ga düxétüwaama üxũwa ügüxũ rü 25 metru nixĩ ga norü ma̱x. Rü yema ucapugü ga Tupanapata ga taxũnewaama ügüxũ rü 50 metru nixĩ ga norü ma̱x.

9Rü yema ucapugü ga ñaxtüchiũwaama yexmagüxũca̱x nax ixücuxũ rü yema naa̱xtü ga éstewaama yexmaxũwa nixĩ ga ixücuxũ.

10Rü Tupanapata ga taxũnearü súrcüwawa nayexmagü ga to ga ucapugü. Rü yema ucapugü rü naã̱xtüarü poxeguxũarü ma̱xwa nangugü. Rü yema ucapugü, rü guma taxũne ga ĩpata ga Tupanapataca̱xwena yexmanecüwawa nangugü.

11Rü yema ucapugüpẹ̱xewa nayexma ga norü namaxacü yema ucapugü ga nórtewa ügüxũrüũtama. Rü yema nórtewa ügüxũ ga ucapugüarü ma̱x rü norü tatachinü nüxṹ nayexmagü. Rü yema nórtewa ügüxũrüxũ nüxṹ nayexmagü ga norü ücuchicagü rü norü ũxũchicagü.

12Rü yema namaxacü ga aixepewa nguxũ rü nüxṹ nayexma ga norü ĩã̱x. Rü yemawa nixĩ ga ixücuxũ nax yema ucapugü ga súrwa yexmagüxũwa inguxũca̱x. Rü yema ĩã̱x rü norü poxeguxũarü to̱xma̱xtawa nayexma ga norü éstecüwawa.

13Rü gumá yatü rü chomaxã nidexa rü ñanagürü: —Ngẽma naã̱xtüarü poxeguxũarü to̱xma̱xtawa ngẽxmagüxũ i ucapugü i nórtewa ngẽxmagüxũ rü súrwa ngẽxmagüxũ, rü ucapugü i üünexũ nixĩgü. Rü ngẽma chacherdótegü i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Cori ya Tupanacax daugüxũ rü ngẽma ucapugüwa tá nixĩ i nangõxgüãxũ i ngẽma ãmaregü i üünexũ. Rü ngẽma ucapugügu tá nixĩ i nanucuãxũ i ngẽma ãmaregü i üünexũ i trigutexe, rü ãmare i pecaduarü ütanücax inaxãgüxũ rü ngẽma ãmare i wüxi i guxchaxũ nax naxüxũgagu ixãxũ erü ngẽma ucapugü rü nachica i üünexũ nixĩgü.

14Rü ngẽxguma Tupanapata ya taxũnegu nachocugu i ngẽma chacherdótegü rü tama name nax ĩãxtü i düxétüwa ngẽxmaxũwa naxĩxũ naxũpa nax ínacuxũxũ rü ngẽxma nanuãxũ i ngẽma naxchiru i Cori ya Tupanaarü puracü namaxã naxügüxũ, erü ngẽma naxchiru rü nixüüne. Rü ngẽxguma ínachoxũgu rü duũxũgü íngẽxmaxũwa naxĩxgu rü name i to i naxchirugu nicuxgü ==ñanagürü ga gumá yatü.

### Inanangu ga norü ta ga yema nachica ga Tupanapata ga taxũne nagu üxũ

15Rü yexguma marü nüxű naguxgu nax nanguãxũ ga Tupanapata ga taxũnearü tachiã ga aixepewa, rü gumá yatü rü chomaxã ínaxũxũ nawa ga yema ĩãx ga éstewa üxũ. Rü nanangugü ga guxũma ga norü ta ga yema naane ga Tupanapata ga taxũne nagu üxũ.

16Rü nanayaxu ga yema ngugüruxũ rü nanangugü ga yema naanecüwa ga éstewaama üxũ. Rü yema rü nüxű nayexma ga 250 metru ga norü max.

17Rü yemawena rü nanangugü ga yema nacüwa ga nórtewaama üxũ. Rü yema rü ta 250 metru nixĩ ga norü max.

18Rü yemawena rü nanangugü ga nacüwa ga súrwaama üxũ. Rü yema rü ta nüxű nayexma ga 250 metru ga norü max.

19Rü yemawena rü nanangugü ga nacüwa ga oéstewaama üxũ, rü yema rü ta nüxű nayexma ga 250 metru ga norü max.

20Rü guxũma ga norü ãgümücücüwa ga yema naane rü nanangu. Rü yema naane ga Tupanapata ga taxũne nagu üxũ rü norü wüxicüwawachigü rü nüxű nayexma ga norü poxeguxũ ga 250 metru ga norü max. Rü yema norü poxeguxũ nixĩ ga yema Tupanapata ga taxũnearü naane ga üünexũ yáxũguxẽẽxũ nüxna ga yema naane ga düxétüwa yexmaxũ ga tama üünexũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

## Echequié 43

### Cori ya Tupanaarü üüne rü wenaxarü napata ga taxũnecax nataegu

[1]Rü yemawena ga gumá yatü rü yema ĩãx ga éstewa yexmaxũwa chomaxã naxũ.

[2]Rü nüxũ chadau ga Cori ya Iraétanüxũarü Tupanaarü üüne ga éstewa ne ũxũ. Rü nüxũ chaxĩnü ga wüxi ga naga ga natüarü poraũchiüxũgaraũxũ. Rü ñoma ga naane rü poraãcü nangóone

[3]Rü ngẽma nüxũ chadauxũ rü nananaraxũ ga yema nüxũ chadauxũ ga yexguma Cori ya Tupana ñoma ga naanewa ũxgu nax Yerucharéũcax poxcu ínangux̱uxẽẽxũcax. Rü nananaraxũ ga yema nüxũ chadauxũ ga yexguma yema natü ga Quebáxanacüwa changoxetügu. Rü yexguma yemaxũ chadax̱uxgu rü choma rü waixũmüanegu chayangücuchi.

[4]Rü Cori ya Tupanaarü üüne rü napataarü ĩãx ga éstewa yexmaxũwa nixücu.

[5]Rü Tupanaãxẽ choxũ inachixẽxẽ, rü ĩãxtü ga aixepewa yexmaxũwa choxũ naga. Rü nüxũ chadau nax napata namaxã yapaxũ ga norü üüne.

[6]Rü gumá yatü rü chaucüwagu nachi, rü choma rü nüxũ chaxĩnü nax napatawa chomaxã yadexaxũ ga Cori ya Tupana.

[7]Rü choxũ ñanagürü: —Ñaa nixĩ i chax̱uxmax̱axwẽxechica, rü nachica i nagu chacuaixcutüxũ. Rü ñaa nachicawa tá nixĩ i guxũgutáma Iraégütanügüwa chamaxũxũ. Rü woo Iraétanüxũ, rü woo norü ãẽxgacügü rü taxũtáma wena norü tupananetagücax nanaxãũãchixẽxẽ i chauéga i üünexũ. Rü taxũtáma norü ãẽxgacügü i yuexũchiquẽxewa naxĩ nax nüxũ yacuax̱üũgüxũcax.

[8]Yema Iraétanüxũ rü norü taxũ ga chixexũgümaxã nagu nidauxcüraxũgü ga chauéga i üünexũ. Yerü chorü ãmarearü guruũgücüwagu nanaxü ga norü tupananetagüarü ãmarearü guruũgü. Rü wüxi ga naxtapüxicatama nixĩ ga nügüna nayaxũguxẽẽxũ. Rü yemacax nixĩ ga namaxã chanuxũ rü chanadaixũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[9]¡Rü nüxũ naxoe nax norü tupananetachicünaxãgüxũ yacuaxüũgüxũ! ¡Rü nüxũ naxoe nax norü ãẽxgacügü i yuexũchicünaxãgüxũ yacuaxüũgüxũ! Rü ngẽxguma i choma rü guxũgutáma natanüwa chamaxũ.

[10]Rü ngẽmacax, Pa Yatüx, ¡Iraétanüxũmaxã nüxũ ixu i ngẽma nüxũ cudauxũ nax ñuxãcü naxüxũ ya yima chopata rü nañuxraxũxũ i norü max rü norü tachiã! Rü ngẽxguma ngẽmaxũ naxĩnüegu rü tá naxãnẽxẽ naxcax i ngẽma norü chixexũ i nagu namaxẽxũ.

[11]Rü ngẽxguma ngẽma Iraétanüxũ nüxũ rüxoegu i ngẽma chixexũ i nagu namaxẽxũ, ¡rü namaxã nüxũ ixu nax ñuxãcü tá naxüxũ ya yima chopata rü taxacü tá yixĩxũ i norü ngẽmaxũgü i nawa tá ngẽxmagüxũ rü ñuxãcü tá naxüxũ i norü ũxũchicagü rü norü ücuchicagü! ¡Rü ngẽmaãcü namaxã nüxũ ixu i guxũma i chopatachiga! ¡Rü ngẽxgumarüxũ ta namaxã nüxũ ixu i chorü mugüchiga nax naga naxĩnüexũcax! ¡Rü naxcax naxümatü i naxchicünaxã ya yima chopata nax ngẽmaãcü mea naxcax nangóxũcax nax ñuxãcü tá naxügüãxũ! ¡Rü ngẽxgumarüxũ ta naxcax naxümatü i guxũma i chopataarü mugü nax ngẽmaãcü aixcüma yanguxẽxẽgüãxũcax!

[12]Rü ñaa nixĩ i ngẽma norü mugü ya chopata: Rü guxũma i ngẽma naane i chopatagu íyadaeguxũ i maxpűnechitaeruwa ngẽxmaxũ rü wüxi i nachica i üünexũ tá nixĩ ==ñanagürü.

### Ãmarearü guruxũ

[13]Rü ñaa nixĩ ga norü ta ga ãmarearü guruxũ. Rü ãmarearü guruũcüwawa rü nayexma ga wüxi ga catexũ ga 50 chentímetru ga norü maxũma, rü 50 chentímetru ta ga norü taxũma. Rü norü guxũcüwawa ga yema catexũ rü nachauxnagügü ga nacüwagü, rü 25 chentímetru nixĩ ga nachauxnagüxũ. Rü norü máchane rü ñaa nixĩ:

[14]Rü yema catexũmawa rü ñuxmata yema nüxíraxũxũ ga norü chauxnagü ga ãmarearü guruxũ rü wüxi ga metru nixĩ ga norü chauxnagü. Rü yema nuxíraxũxũ ga norü chauxnagü, rü 50 chentímetru nixĩ ga nabera. Rü yema norü taxre ga chauxnagü rü taxre ga metru nixĩ ga norü máchane. Rü yema rü ta 50 chentímetru nixĩ ga nabera.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Rü yema ãmarearü guruũarü chauxnagü ga dauxnawa üxũ ga naxũna nawa ínagugüxũ rü 2 metru nixĩ ga norü máxchane. Rü nüxũ nayexma ga ãgümücü ga norü cuípe̲xegü ga dauxũwa nadagüxũ.

16Rü yema nawa yacuáxũ ga naxũne ga yema ãmarearü guruxũ rü nawüxigu ga nacüwagü. Rü wüxichigü ga nacüwagü rü 6 metru nixĩ.

17Rü yema ãmarearü guruũarü ngãxũwa üxũ ga naxũne rü nawüxigu ga nacüwagü. Rü wüxichigü ga nacüwagü rü 7 metru nixĩ. Rü yema catexũ ga nacüwawa yexmaxũ rü 50 chentímetru nixĩ ga norü taxũma. Rü yema chauxnagü ga yema catexũcüwawa yexmaxũ rü 25 chentímetru nixĩ ga norü tabera. Rü guma ãmarearü guruũarü toxõõne rü éstecüwawa nayexma.

18Rü yemawena chomaxã nidexa ga gumá yatü rü ñanagürü: —Pa Yatüx, ñaa nixĩ i norü ore ya yima Cori ya Tupana ya Guxũétüwa Ngẽxmacü: “Rü ngẽxguma nawa nanguxgu nax marü yanguxũ i ngẽma ãmarearü guruxũ rü chanaxwa̲xe nax peyanguxẽẽxũ i ñaa mugü: Rü ngẽma ãmarearü guruũwa tá cha̲u̲xca̲x peyagu i wüxi i naxũna. Rü yimá nagümaxã tá penamaxcuétü i ngẽma ãmarearü guruxũ.

19Rü ngẽma chacherdótegü i Lebítanüxũ i Chadóxtaagü tá nixĩ i cha̲u̲xca̲x naxügüxũ i ngẽma puracü. Rü cuma rü tá nüxna cunamu i wüxi i wocaxacü i yatüxũ nax pecadutanü cha̲u̲xca̲x yagugüãxũca̲x. Rü choma ya Cori ya Tupana rü ngẽma nixĩ i cuxũ chamuxũ.

20Rü ngẽmawena rü íxracü ya nagü tá cuyaxu rü yimá nagümaxã tá cunamaxcu i ngẽma guruũarü cuípe̲xegü. Rü ngẽxgumarüxũ ta tá yimamaxã cunamaxcu i ngẽma ngãxũwa üxũ i naxũnearü poxõchigü rü guxũma i ngẽma nabera i nüxũ íxümaeguãchixũ. Rü ngẽmaãcü tá cunaxüünexẽxẽ i ngẽma ãmarearü guruxũ.

21Rü ngẽmawena rü tá cunayaxu i ngẽma wocaxacü i yatüxũ i pecaduarü ütanüca̲x ixĩxũ. Rü Tupanapata ya taxũnearü düxétüwa tá cuyagu nawa i ngẽma nachica i woetama ngẽmaruxũ ixĩxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

22Rü moxũãcü rü wüxi i chíbuxacü i yatüxũ i taxuwama chixexũ tá cha̱u̱xca̱x quigu pecaduarü ütanüruxũ. Rü nüma i chacherdótegü rü yimá nagümaxã tá cunaxüünexẽxẽ i ngẽma ãmarearü guruxũ yema wocaxacügümaxã naxüxũrüxũ.

23Rü ngẽxguma marü cunagu̱xẽẽgu nax cunaxüünexẽẽxũ i ngẽma ãmarearü guruxũ, rü tá cuyayaxu i wüxi i wocaxacü i yatüxũ i taxuwama chixexũ rü wüxi i carnéru i yatüxũ i taxuwama chixexũ.

24Rü cha̱u̱xca̱x tá cunadai. Rü nüma ga chacherdótegü rü tá yuxcürachiümaxã nanamaxcuxũnegü rü tá cha̱u̱xca̱x ínanagu.

25Rü wüxichigü i ngẽma 7 i ngunexũgügu tá cha̱u̱xca̱x cuyama̱x rü cuyagu i wüxi i chíbuxacü i yatüxũ pecaduarü ütanüruxũ. Rü ngẽxgumarüxũ tá ta ngẽma ngunexũgügu cuyama̱x i wüxi i wocaxacü i yatüxũ rü wüxi i carnéru i yatüxũ. Rü guxũma i ngẽma naxũnagü rü taxuwama i chixexũ tá nixĩ.

26Rü wüxichigü i ngẽma ngunexũgügu rü ngẽma chacherdótegü tá ngẽmaãcü mea nanaxüünexẽẽgü i ngẽma ãmarearü guruxũ nax ngẽmaãcü ínamexũca̱x naxca̱x i ngẽma puracü i üünexũ.

27Rü 7 i ngunexũ tá nixĩ i ngẽmaãcü naxügüãxũ nax naxüünexũca̱x i ngẽma ãmarearü guruxũ. Rü ngẽxguma norü 8 i ngunexũwa nanguxgu rü ngẽma chacherdótegü tá inanaxügüe nax ngẽma ãmarearü guruũwa cha̱u̱xca̱x ínagugüãxũ i duũxũgüarü ãmaregü rü ngẽma norü ãmaregü i choxũ namaxã nangüxmüxẽẽgüxũ. Rü ngẽxguma i choma rü tá taãẽãcü pexũ chayaxu. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma” = =ñanagürü.

## Echequié 44

### Ĩa̱x ga éstewa yexmaxũ

1Rü gumá yatü rü wenaxarü Tupanapata ga taxũnea̱xtü ga düxétüwa yexmaxũarü ĩa̱x ga éstewa üxũwa choxũ naga. Natürü yema ĩa̱x rü narüwãxta.

2Rü yéma rü Cori ya Tupana rü chomaxã nidexa rü ñanagürü: —Ñaa ĩa̱x rü guxũgutáma narüwãxtaecha, rü tama name nax yawãxnaxũ. Rü ñaa ĩa̱x rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tama name nax texé nawa ixücuxũ, yerü ñaa ĩa̱xwa nixĩ ga yaxücuxũ ga Cori ya Iraétanüxũarü Tupana. Rü ngẽmaca̱x i ñaa ĩa̱x rü guxũgutáma narüwãxtaecha.

[3]Rü ñaa ĩa̱x rü ãẽxgacüxicatama tá nixĩ ya nawa ixücucü, ega ngẽxguma Cori ya Tupanape̱xewa õna i üünexũ nango̱xgu. Rü nüma ya ãẽxgacü rü nanaxwa̱xe nax ngẽma ucapu i éstewa ngẽxmaxũwa yaxücuxũ rü ngématama ínaxũxũxũ ==ñanagürü.

### Texé tá tixĩgü ya yíxema Tupanapata ya taxũnegu chocuxe

[4]Rü yemawena ga gumá yatü rü yema ĩa̱x ga nórtewa yexmaxũ ga Tupanapata ga taxũnepe̱xewa üxũwa chomaxã naxũ. Rü choma rü nüxũ chadau ga Cori ya Tupanaarü üüne nax napata namaxã yapaxũ. Rü yexguma ga choma rü waixũmüanegu chayangücuchi.

[5]Rü yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü chomaxã nidexa rü ñanagürü: —Cuma, Pa Yatüx, ¡mea idauchixetü, rü mea irüxĩnü i guxũma i ngẽma chopataarü mugü i tá cumaxã nüxũ chixuxũ! ¡Rü dücax, mea irüxĩnü nax texégü tá tixĩgüxũ ya yíxema chopatagu chocuxe rü ñu̱xũchi texégü tá tixĩgüxũ ya yíxema taxucürüwa nagu chocuxe!

[6]¡Rü namaxã nüxũ ixu i ngẽma Iraétanüxũ i tama chauga ĩnüexũ!: “Cori ya Tupana rü ñanagürü: ‘Pa Duũxũgü i Iraétanüxũx, ¡nüxũ perüxoe i ngẽma taxũ i ãũãchixũ i pexügüxũ!

[7]Rü pemax rü penaxãũãchixẽxẽ ya chopata ya taxũne erü nagu penachocuxẽxẽ i duũxũgü i to i nachixũanecüa̱xgü i tama íwiũcha̱xmüũpe̱xechiraũgüxũ rü tama chorü mugügu maxẽxũ. Rü naétü ga pema rü chorü õnaca̱x choxna penaxã ga paũ rü chíxũ rü nagü. Rü yemaacü yema taxũ ga ãũãchixũ ga pexügüxũmaxã peyanaxoxẽxẽ i ngẽma uneta ga pemaxã chaxüxũ.

[8]Rü pema rü tama chacherdótegüxũ pemu nax naxügüa̱xũca̱x ga yema puracü i üünexũ, natürü to ga nachixũanecüa̱xgüme̱xẽwa penayexmaxẽxẽ ga yema puracü’ ”, ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[9]Rü ngẽmacax i choma i Cori ya Tupana rü ñachagürü: Rü taxuxũtáma to i nachixũanecüãx i duũxũ i tama íwiechaxmüüpexechiraũxũ rü tama chorü mugügu maxũxũ tá chopatagu naxücu, woo Iraétanügu naxãpatagu.

[10]Rü yema Lebítanüxũ ga choxna ixĩgachitanüxũ ga yexguma Iraéanecüãx choxna ixĩgachitanügu nax yema tupananetachicünaxãgüxũ yacuaxüügüxũcax, rü ngẽma Lebítanüxũ rü tá nanaxütanügü ga yema pecadu ga naxügüxũ.

[11]Rü ngẽma Lebítanüxũ tá nixĩ i chopatawa puracüexũ, rü chopataarü ĩãxarü dauruũgü yaxĩgüxũ, rü naxügüãxũ i ngẽma to i puracü i chopatawa ngẽxmaxũ. Rü nümagü tá nixĩ i nadaiaxũ i ngẽma naxũnagü i Tupanacax íguxũ rü ngẽma naxũnagü i duũxũgü Tupanana ãmaregüxũ. Rü nümagü tá ínamemaregü nax duũxũgüxũ nangũxẽẽgüxũ.

[12]Rü nümagü nixĩ ga yema Iraétanüxũmaxã inacuaxüũgü ga yexguma tupananetachicünaxãgüxũ yacuaxüũgügu. Rü yemaacü yema Iraétanüxũxũ pecadugu nayixẽxẽ. Rü ngẽmacax i ngẽma Lebítanüxũ rü tá nanaxütanügü ga yema chixexũ ga naxügüxũ. Rü ngẽma nixĩ i choma ya Cori ya Tupana namaxã chaxueguxũ.

[13]Rü ngẽma Lebítanüxũ rü taxũtáma choxna nangaicamagü nax chacherdótegürüxũ chorü puracü naxügüxũcax. Rü ngẽma chorü ngẽmaxũ i üünegüxũ rü taxũtáma nüxna nangaicamagü, rü yexera i ngẽma chorü ngẽmaxũgü i üünexüchixũ. Rü tá poraãcü ãne ningegü nagagu ga yema chixexũ ga naxügüxũ.

[14]Rü ngẽma nagu chanamugüxũ i ngẽma Lebítanüxũ tá nixĩ nax chopatana nadaugüxũ rü ñuxũchi nax naxügüãxũ i guxũma i ngẽma togümare i puracü i chopatawa ngẽxmaxũ.

### Chacherdótegüchiga

[15]“Rü yema chacherdótegü ga Lebítanüxũ ga Chadóxtaagü ixĩgüxũ, rü yemagü nixĩ ga naxügüamaxũ ga chopataarü puracü ga yexguma yema Iraétanüxũ choxna ixĩgachitanügu. Rü ñuxma rü ngẽma Chadóxtaagü tá nixĩ i choxna ngaixcamagüxũ nax chorü puracü naxügüxũcax. Rü nümagü tá nixĩ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

i choxna naxãgüãxũ̃ i ngẽma naxũ̃nagü i cha̱u̱xca̱x nada̱i̱xũ̃arü chíxũ̃ rü yimá nagü. Rü choma ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü ngẽmaãcü chanaxuegu.

16Rü nümagü i chacherdótegü tá nixĩ i chopatagu nachocuxũ̃, rü chorü ãmarearü guruũ̃na nangaicamagüxũ̃ nax cha̱u̱xca̱x naxügüã̱xũ̃ca̱x i chorü puracü. Rü nümagü tá nixĩ i namaxã inacua̱xgüxũ̃ i ngẽma puracü i choma nagu chanamugüxũ̃.

17Rü ngẽxguma ĩã̱x i aixepeguxũ̃arü ĩã̱xwa yachocu̱xgu, rü nanaxwa̱xe nax naxchiru i línuchinaxca̱xgu yacu̱xgüxũ̃, rü ngẽxguma puracü inaxügügu i ĩã̱xtü i aixepeguxũ̃wa rüẽxna Tupanapata ya taxũ̃newa rü taxũtáma i tünaxca̱x i naxchirumaxã nixãxchiru.

18Rü ngẽxguma chopatawa nangẽxmagügu rü ãtachinüxũ̃ i línuchimaxã tá nügü nina̱i̱xgüeru. Rü ngẽma naxchirupara i aixepewa nagu yacu̱xgüxũ̃ rü nanaxwa̱xe nax línuchinaxca̱x nax yixĩgüxũ̃. Rü taxũtáma i ta̱xacü i naxaiyaxẽẽxũ̃maxã tá nigoyegü.

19Rü ngẽma chacherdótegü rü naxũ̃pa nax ngẽma ĩã̱xtü i düxétüwa ngẽxmaxũ̃wa naxĩxũ̃ i duũ̃xũ̃gü íngẽxmagüxũ̃wa, rü name nax ínacuxũ̃xũ̃ i ngẽma naxchiru i namaxã Tupanaarü puracü naxügüxũ̃. Rü Tupanapataarü ucapugügu tá nananucu i ngẽma naxchiru, rü to i naxchirugu tá nicu̱xgü nax ngẽmaãcü tama duũ̃xũ̃güna nanguxũ̃ca̱x i ngẽma naxchiruarü üüne.

20Rü tama name nax nügü yadüpü̱xerugüxũ̃ i ngẽma chacherdótegü rü tama name nax nügü yama̱xyaexẽẽxũ̃. Rü name nax mea nügü yayoerugüxũ̃.

21Rü ngẽxguma ĩã̱xtü i aixepeguxũ̃gu nachocuxgu i ngẽma chacherdótegü rü tama name i bínu yaxaxgüãxũ̃.

22Rü ngẽma chacherdótegü rü tama name nax wüxi i nge i yutecümaxã naxãmaxũ̃ rüẽxna wüxi i íta̱xtecümaxã. Natürü marü name i wüxi i nge i Iraétanüxũ̃ i taguma yatüxũ̃ cua̱xcümaxã naxãma rüẽxna wüxi i nge i chacherdóte ngĩxna yucümaxã naxãma.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[23]Rü ngẽma chacherdótegü rü nanaxwa̱xe nax chorü duũ̃xũ̃güxũ̃ nangúexẽẽxũ̃ nax nüxũ̃ nacua̱xgüxũ̃ca̱x nax ngexũ̃ yixĩxũ̃ i ngẽma üünexũ̃ rü ñu̱xũchi ngexũ̃ yixĩxũ̃ i ngẽma chixexũ̃. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta nanaxwa̱xe nax nangúexẽẽãxũ̃ nax ngexũ̃ yixĩxũ̃ i ngẽma chope̱xewa mexũ̃ rü ngexũ̃ yixĩxũ̃ i ngẽma chope̱xewa ãũ̃achixũ̃.

[24]Rü ngẽxguma duũ̃xũ̃gü nügümaxã nuegu rü ngẽma chacherdótegü tá nixĩ i chorü mugüwa nüxũ̃ yaxuxũ̃ãcü namexẽẽgüaxú̱ i ngẽma guxchaxũ̃gü. Rü nümagü rü tá nayanguxẽẽgü i chorü mugü rü chorü ucu̱xẽgü nachiga i chorü petagü. Rü mea tá nanaxaure i ngẽma chorü ngũ̃xchigaarü ngunexũ̃gü.

[25]Rü ngẽma chacherdótegü rü tama name nax wüxi i yuetaxũ̃ yangógügüxũ̃, nax ngẽmaãcü tama chope̱xewa yaxãũxãchigüxũ̃ca̱x. Natürü ngẽxguma chi nanatü rüe̱xna naé yixĩxgu, rüe̱xna nane, rüe̱xna naxacü, rüe̱xna wüxi ya naenexẽ, rüe̱xna wüxi ya naeya̱x ya ngetexe tixĩxgu ya yíxema yuxe, rü marü name nax tüxũ̃ yangógügüxũ̃.

[26]Rü ngẽxguma yuetaxũ̃ yangõgügügu rü name nixĩ i chope̱xewa nügü nimexẽẽgü. Rü ngẽmawena rü name i 7 i ngunexũ̃ ínananguu̱xẽẽgü nax wena tá naxügüa̱xũ̃ca̱x i chorü puracü.

[27]Rü ngẽxguma wenaxarü chopataarü aixepewa ngẽxmaxũ̃ i naa̱xtügu nachocuxgu nax chorü puracü naxügüxũ̃ca̱x, rü pecaduarü ütanüca̱x tá wüxi i naxũ̃na nima̱xgü rü nayagu. Rü ngẽma nixĩ i nüxũ̃ chixuxũ̃ i choma ya Cori ya Tupana.

[28]Rü ngẽma chacherdótegü rü taxũtáma ngẽma togü i Iraétanüxũ̃rüxũ̃ nüxú̱ nangẽxma i norü naane i Iraéanewa. Rü choma tá nixĩ i norü naanerüxũ̃ chixĩxũ̃ i Iraéanewa. Rü ngẽmaãcü i choma rü tá ngẽma chacherdótegüarü chixĩ.

[29]Rü nümagü i ngẽma chacherdótegü tá nixĩ i namaxã naxãwemügüxũ̃ i ngẽma trigu i Iraétanüxũ̃ choxna ãmaregüxũ̃ rü ñu̱xũchi ngẽma naxũ̃nagü i pecaduarü ütanüca̱x choxna naxãmaregüxũ̃ rü ñu̱xũchi ngẽma ãmaregü i duũ̃xũ̃gü ta̱xacürü guxchaxũ̃ naxügüxũ̃gagu inaxãmaregüxũ̃. Rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngẽxgumarüxũ̃ ta i guxũ̃ma i ngẽmaxũ̃gü i Iraétanüxũ̃ cha̱u̱xca̱x íxüxüchigüxũ̃ rü ngẽma chacherdótegüarü tá nixĩgü.

30Rü ngẽma chacherdótegüarü tá nixĩ i ngẽma rümemaexũ̃ i nüxíraxũ̃güxũ̃ i nanetüarü o rü ña̱u̱xũchi guxũ̃ma i ngẽma ãmaregü i duũ̃xũ̃gü choxna ãgüxũ̃. Rü ngẽxguma perü triguchara pexü̱xgu, rü ngẽma rümemaexũ̃ tá nixĩ i chacherdótegüna pexãxũ̃. Rü ngẽxguma ngẽmaãcü penaxü̱xgu rü chorü ngũ̃xẽxẽ rü guxũ̃gutáma pepatawa nangẽxma.

31Rü ngẽma chacherdótegü rü tama name nax nango̱xgüãxũ̃ i ngẽma naeũ̃ i ãxpe̱xatüxũ̃ i nüechama yuxũ̃ rüe̱xna ta̱xacürü to i naeũ̃ i nüechama yuxũ̃. Rü tama name nax nango̱xgüãxũ̃ i ngẽma naeũ̃ i wüxi i ai nagu wagüxũ̃” ==ñanagürü.

## Echequié 45

### Naane i Tupanaca̱x ixüxüchixũ̃

(Ez. 48.9-20)

1—Rü ngẽxguma sortéuãcü pegü peyanuxgu i naane nax wüxichigü i natücumü i Iraétanüxũ̃ nüxṹ ngẽxmaxũ̃ca̱x i norü naane, rü Cori ya Tupanaca̱x tá ípenaxüxüchi i wüxi i naane i 12 quirumétruarü ngãxũ̃ i norü ma̱x rü 10 quirumétru i norü tatachinü. Rü ngẽma naane rü wüxi i naane i üünexũ̃ tá nixĩ.

2Rü ngẽma naanewa rü Tupanapataca̱x tá ípenaxüxüchi i wüxi i naane i norü ãgümücücüwawa 250 metrugu ixüxũ̃. Rü naa̱xtü i ngẽma naanecüwagu ídaeguãchixũ̃ rü 25 metru tá nixĩ i norü tatachinü.

3Rü ngẽma naane ya Cori ya Tupanaca̱x ípexüxüchixũ̃ rü 12 quirumétruarü ngãxũ̃ tá nixĩ i norü ma̱x rü 5 quirumétru tá nixĩ i norü tatachinü. Rü ngẽma naane ya Cori ya Tupanaca̱x ípexüxüchixũ̃ rü wüxi i naane i yexera üünexũ̃ tá nixĩ. Rü ngẽxma tá nixĩ i naxüxũ̃ ya Cori ya Tupanapata.

4Rü ngẽma naanewa tá nangẽxmagü i ngẽma chacherdótegü i choxna ngaixcamagüxũ̃ nax chopatawa napuracüexũ̃ca̱x. Rü ngẽma naanewa tá nüxṹ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nangẽxma i napatagü. Rü wüxi i naane i üünexũ̃ tá nixĩ erü ngẽmawa tá nangẽxma ya chopata.

5Rü ngẽxgumarüxũ̃ tá ta nixĩ i ngẽma to i norü ngãxũ̃ i ngẽma naane. Rü 12 i quirumétruarü ngãxũ̃ tá nixĩ i norü mą̃x rü 5 quirumétru i norü tatachinü. Rü ngẽma naane rü ngẽma Lebítanüxũ̃ i Tupanapatawa puracüexũ̃arü tá nixĩ nax ngẽmaãcü i nümagü rü nüxṹ nangẽxmaxũ̃cą̃x ya norü ĩanegü ya nawa namaxẽne.

6Rü ngẽxgumarüxũ̃ tá ta nacüwawa i ngẽma naane i üünexũ̃ rü tá ípenaxüxüchi i to i naane i 12 quirumétruarü ngãxũ̃ i norü mą̃x rü taxre i quirumétruarü ngãxũ̃ i norü tatachinü. Rü ngẽma naane rü guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü i Iraétanüxũ̃cą̃x tá nixĩ.

### Naane i Ãẽ̃xgacücą̃x ixĩxũ̃

(Ez. 48.21-22)

7Rü ngẽxgumarüxũ̃ tá ta nangẽxma i taxre i naane i ãẽ̃xgacücą̃x ixĩxũ̃. Rü wüxi i ngẽma naane rü éstewa tá nangẽxma, rü ngẽma to i naane rü oéstewa tá nangẽxma. Rü ngẽma éstewa ngẽxmaxũ̃ rü naane i üünexũ̃cüwawa nangẽxma. Rü ngẽma éstecüwawaama rü tá Már i Mediteráneuwa nangu. Rü ngẽma naane i éstewaama rü tá natü i Yudáũ̃wa nangu. Rü wüxichigü i ngẽma togü i Iraétücumüarü naanearü mą̃x rü tá nawüxigumare.

8Rü ngẽmaãcü i ngẽma Iraétanüxũ̃arü ãẽ̃xgacü rü tá nüxṹ nangẽxma i noxrütama naane. Rü ngẽmaãcü taxũ̃táma texéna naane nanapugü. Rü wüxitücumüchigü i ngẽma Iraétanüxũ̃ rü tá nüxṹ nangẽxma i noxrütama naane ==ñanagürü.

### Mugü i ãẽ̃xgacügücą̃x ixĩxũ̃

9Rü chomax ya Cori ya Tupana rü ñacharügü: —¡Pa Iraétanüxũ̃arü Ãẽ̃xgacügüx, marütama nax namaxã penuexũ̃ rü nüxṹ pengíxũ̃ i duũ̃xũ̃gü! ¡Rü aixcüma mea namaxã ipecuá i chorü duũ̃xũ̃gü! Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ i ngẽma.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10Rü ngẽxguma tạxacü ipeyáxgu rü name i aixcüma yáruxũ̃ ya mecüwa ipenayá. Rü ngẽxguma tạxacürü achiũ̃xũ̃ pengugügu rü name i naxpáxũ̃ i aixcüma mea ngugüguxũ̃wa penangugü.

11Rü ngẽma ãtẹẹxũ̃arü ngugüruxũ̃ rü name nax ãchiũ̃xũ̃arü ngugüruũ̃maxã nawüxiguxũ̃. Rü ngẽma ngugüruxũ̃ i ómer i 220 litru naguxũ̃ tá nixĩ i perü cuạxruxũ̃. Rü ngẽxguma tạxacü i ãchiũ̃xũ̃ pengugügu rü ngẽma ngugüruxũ̃ i batú i 22 litru naguxũ̃wa tá penangugü. Rü ngẽxguma tạxacü i ãtẹẹxũ̃ pengugügu rü ngẽma ngugüruxũ̃ i efa i 22 litru naguxũ̃wa tá penangugü.

12Rü ngẽxguma tạxacü peyáxgu rü wüxi i minawa nangẽxma i 20 i chiclugü. Rü wüxi i chicluwa nangẽxma i 20 i géragü.

### Ãmaregü i Tupanacạx ixĩxũ̃

13Rü ñaa nixĩ i ngẽma ãmare i choxna tá pexãxũ̃. Rü ngẽxguma perü tríguarü o rüẹxna perü chebádaarü o pibuxgügu rü 6 gu tá peyayauxyegü. Rü wüxi i ngẽma norü yauxye rü tá choxna penaxã.

14Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta i ngẽma chíxũ̃ i pexũ̃́ ngẽxmaxũ̃ rü 10 gu tá peyayauxyegü. Rü wüxi i ngẽma norü yauxye rü tá choxna penaxã.

15Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta i perü carnérugütanüwa, rü wüxichigü i 200 gütanüwa rü tá choxna penamu i wüxi i carnéru i ngẽma Iraéanearü maxẽ i rümemaecüwa chibüxũ̃. Rü ngẽma tríguarü o rü ngẽma chebádaarü o tá nixĩ i ãmare i tá choxna pexãgüxũ̃. Rü ngẽma carnérugü tá nixĩ i chạụxcạx pedaixũ̃ rü ípeguxũ̃ nax choxũ̃ perüngüxmüxẽẽxũ̃cạx rü pexũ̃́ nüxũ̃ icharüngümaxũ̃cạx i perü pecadugü. Rü ngẽma nixĩ i choma ya Cori ya Tupana pexũ̃ chamuxũ̃.

16Rü guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü i Iraétanüxũ̃ rü tá Iraéanearü ãẹ̃xgacüna nanaxãgü i ngẽma ãmaregü.

17Rü nüma i ãẹ̃xgacü tá nixĩ i naxãxũ̃ i ngẽma naxũ̃nagü nax chạụxcạx nadạịxũ̃cạx rü ínaguxũ̃cạx. Rü ngẽxgumarüxũ̃ tá ta inanana i ngẽma ãmaregü i tríguarü o rü chebádaarü o rü bínu i ngẽxguma nangọxgu ya ngexwacaxũ̃cü ya tauemacü rü ngẽxguma ngũ̃chigaarü ngunexũ̃wa nanguxgu rü ngẽxguma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nawa nanguxgu i guxũ̃ma i ngẽma petagü ga Iraétanüxũ̃wa nüxũ̃ chaxunetaxũ̃. Rü ngẽxgumarüxũ̃ tá ta inanaxã i ngẽma ãmaregü i pecaduarü ütanüruxũ̃ ixĩgüxũ̃, rü ãmaregü i tríguarü o rü chebádaarü o rü ãmaregü i cha̱u̱xca̱x ínaguxũ̃ rü ãmaregü nax choxũ̃ nangüxmüxẽẽxũ̃ca̱x rü nüxṹ nüxũ̃ icharüngümaxũ̃ca̱x i Iraétanüxũ̃arü pecadugü ==ñanagürü.

**Üpetüchigaarü petachiga**

[18]Rü choma ya Cori ya Tupana rü pemaxã nüxũ̃ chixu rü ñacharügü: — Wüxichigü i taunecügu rü yimá nüxíraũ̃cü ya tauemacüarü nuxíraxũ̃xũ̃ i ngunexũ̃gu rü tá cha̱u̱xca̱x peyama̱x i wüxi i wocaxacü i yatüxũ̃ i taxuwama chixexũ̃, nax ngẽmamaxã peyanaxoxẽẽxũ̃ca̱x i ngẽma norü ãũãchixũ̃ ya yimá chopata.

[19]Rü nüma i chacherdóte rü tá nanayaxu i íxracü ya nagü i ngẽma wocaxacü i pecaduarü ütanüca̱x imáxũ̃. Rü yimá nagümaxã rü tá chopataarü ĩã̱xarü caxtagü nichagü. Rü yimá nagümaxã tá nayachagü i ngẽma ãmarearü guruũ̃arü ãgümücüpe̱xewa rü ñu̱xũchi norü caxtagü i ngẽma ĩã̱xgü i naa̱xtü i aixepewa ngẽxmagüxũ̃.

[20]Rü ngẽxguma yima tauemacüarü 7 i ngunexũ̃wa nanguxgu rü ngẽma tátama pexü naxca̱x i ngẽma duũ̃xũ̃ i naechita chixexũ̃ üxũ̃. Rü ngẽmaãcü tá peyanaxoxẽxẽ i ngẽma ãũãchixũ̃ i chopatawa ngẽxmaxũ̃.

[21]Rü ngẽxguma yima tauemacüarü 14 i ngunexũ̃wa nanguxgu rü tá penaxüchiga i Üpetüchigaarü peta. Rü ngẽma ngunexũ̃gügu tá penangõ̱xgü i paũ i ngearü pu̱xẽẽruũ̃ã́xũ̃.

[22]Rü ngẽma ngunexũ̃gu rü nüma ya ãẽ̱xgacü rü wüxi i wocaxacü i yatüxũ̃ tá cha̱u̱xca̱x nima̱x noxrütama pecaduarü ütanüruxũ̃, rü ñu̱xũchi guxũ̃ma i duũ̃xũ̃güarü pecaduarü ütanüruxũ̃.

[23]Rü ngẽma 7 i ngunexũ̃gü i ngẽma peta nagu naxüchigagüxũ̃gu rü 7 i wocaxacügü i iyatüxũ̃ i taxuwama ichixexũ̃ rü 7 i carnérugü i iyatüxũ̃ i taxuwama ichixexũ̃ tá nixĩ i cha̱u̱xca̱x ínagugüxũ̃. Rü ñu̱xũchi wüxichigü i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngẽma ngunexũ̃gu rü tá chaụ̱xca̱x nayama̱x i wüxi i chíbu i yatüxũ̃ i pecaduarü ütanüruxũ̃.

[24]Rü wüxichigü i wocaxacü i yatüxũ̃maxã rü wüxichigü i carnérumaxã tá chaụ̱xca̱x peyagu i 20 litru i trigutexe rü 3 litruarü ngãxũ̃ i chíxũ̃.

### Düxenügüarü petachiga

[25]Rü ngẽxguma yima 7 ya tauemacüarü 15 i ngunexũ̃wa nanguxgu rü tá penaxüchiga i ngẽma düxenügüarü peta. Rü wüxichigü i ngẽma 7 i ngunexũ̃gügu rü nüma ya ãẽxgacü rü pecaduarü ütanüruxũ̃ tá 7 i wocaxacügü rü 7 i carnérugü rü wüxi i chíbu chaụ̱xca̱x ínagu namaxã i trigutexe rü chíxũ̃ ==ñanagürü.

## Echequié 46

### Mugü i ãẽxgacü rü duũ̃xũ̃gü tá inguxẽxẽgüxũ̃

[1]Rü choma ya Cori ya Tupana rü nüxũ̃ chixu rü ñachagürü: —Rü ngẽma ĩã̱x i chopataarü ĩã̱xtü i aixepewa ngẽxmaxũ̃ i éstewaama, rü name nax nawãxtaxũ̃ i ngẽma 6 i ngunexũ̃gü i nagu penaxügüxũ̃ i perü puracü. Natürü tá peyawãxna i ngẽma ĩã̱x ngẽxguma ngũ̃xchigaarü ngunexũ̃wa nanguxgu rü ñụ̱xũchi ngẽxguma ngexwacaxũ̃cü ya tauemacü ngọ̱xgu.

[2]Rü nüma ya ãẽxgacü rü naa̱xtü i düxétüwa ngẽxmaxũ̃wa tá ne naxũ nax nagu naxücuxũ̃ca̱x i ngẽma ucapu i nguxẽxẽchica i naa̱xtü i aixepewa ngẽxmaxũ̃. Rü wüxi ya yima ĩã̱xarü caxtaxũ̃tagu tá nixĩ i yachixũ̃. Rü nüma i chacherdótegü rü yoxni tá chaụ̱xca̱x ínanagu i ngẽma naxũ̃nagü i ãẽxgacü ngéma gagüxũ̃ nax ngẽmaãcü duũ̃xũ̃gümaxã choxũ̃ nangüxmüxẽẽxũ̃ca̱x rü nüxũ̃́ nüxũ̃ icharüngümaxũ̃ca̱x i norü pecadugü. Rü nüma i ãẽxgacü rü tá ĩã̱xũ̃tagu nayangücuchi, rü ngẽmawena tá ínaxũxũ. Rü ngẽxguma i ngẽma ĩã̱x rü taxũtáma narüwãxta naxũ̃pa nax nayáuanexũ̃.

[3]Rü ngũ̃xchigaarü ngunexũ̃gu rü ngẽxguma nangọ̱xgu ya ngexwacaxũ̃cü ya tauemacü rü nüma i duũ̃xũ̃gü rü ngẽmatama ĩã̱xpẹ̱xewa tá choxũ̃ nicuaxüũ̃gü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[4]Rü ngẽma naxũ̃nagü i ãẽ̱xgacü ngũ̃xchigaarü ngunexũ̃ca̱x ixãxũ̃ nax cha̱u̱xca̱x nadaiaxũ̃ca̱x rü ínaguaxũ̃ca̱x, rü 6 i carnéruxacügü rü ñu̱xũchi wüxi i carnéru i yatüxũ̃ tá nixĩ. Rü guxũ̃ma i ngẽma naxũ̃nagü rü taxuwatáma ichixexũ̃ nixĩ.

[5]Rü wüxichigü i carnéruca̱x rü tá inanaxã i 20 quíru i trigute̱xe. Rü wüxichigü i carnéruxacüca̱x tá inanaxã i ngẽma trigute̱xe i norü ngúchaũ̃maxã inaxãxchaũ̃xũ̃. Rü wüxichigü i ngẽma 20 quíru i trigute̱xeca̱x tá inanaxã i tomaepü̱x i litruarü ngãxũ̃ i chíxũ̃.

[6]Rü ngẽma ngunexũ̃ i ngexwacaxũ̃cü ya tauemacü nagu ngóxũ̃gu rü tá inanaxã i wüxi i wocaxacü i yatüxũ̃ rü 6 i carnéruxacügü rü wüxi i carnéru i yatüxũ̃. Rü guxũ̃ma i ngẽma naxũ̃nagü rü taxuwama ichixexũ̃ tá nixĩ.

[7]Rü wüxichigü i wocaxacüca̱x rü tá inanaxã i 20 quíru i trigute̱xe. Rü wüxichigü i carnéruca̱x rü ngẽxgumaepü̱x tá ta inaxã i trigute̱xe. Rü wüxichigü i carnéruxacüca̱x tá inanaxã i ngẽma trigute̱xe i norü ngúchaũ̃maxã inaxãxchaũ̃xũ̃. Rü wüxichigü i ngẽma 20 quíru i trigute̱xeca̱x tá inanaxã i tomaepü̱x i litruarü ngãxũ̃ i chíxũ̃.

[8]Rü ngẽxguma ãẽ̱xgacü naa̱xtü i düxétüwa ngẽxmaxũ̃wa ne naxũxgu, rü name i ngẽma ucapu i ngu̱xẽẽchicaarü ĩã̱xwa nixücu. Rü ñu̱xũchi ngẽxguma ínaxũxũxgu rü name i ngẽmatama ĩã̱xwa ínaxũxũ.

[9]Rü ngẽxguma ngẽma petachigagügu duũ̃xũ̃gü Tupanapataa̱xtügu chocugu nax Cori ya Tupanaxũ̃ yacua̱xüũ̃güxũ̃ca̱x, rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i ĩã̱x i nórtewa ngẽxmaxũ̃wa ichocuxũ̃ rü ngẽxguma ínachoxũ̃gu rü ĩã̱x i súrwa ngẽxmaxũ̃wa tá ínachoxũ̃. Rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i ĩã̱x i súrwa ngẽxmaxũ̃wa ichocuxũ̃ rü ngẽma ĩã̱x i nórtewa ngẽxmaxũ̃wa tá ínachoxũ̃. Rü taxũtáma ngẽma ĩã̱x i nawa yachocuxũ̃wa ínachoxũ̃. Rü ngẽma ĩã̱x i yachocuxũ̃pe̱xewa ngẽxmaxũ̃ i ĩã̱xwa tá nixĩ i ínachoxũ̃xũ̃.

[10]Rü nüma ya ãẽ̱xgacü rü wüxigu duũ̃xũ̃gümaxã tá nixücu. Rü ñu̱xũchi wüxigu tá duũ̃xũ̃gümaxã ínaxũxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]Rü ngẽxguma wüxichigü i peta naxüchigagügu i duũxũgü rü wüxichigü i wocaxacü i yatüxũca̱x tá inanaxãgü i 20 quíru i triguta̱xe. Rü ngẽxgumarüxũ ta wüxichigü i carnéruca̱x tá inanaxãgü i 20 quíru i triguta̱xe. Rü wüxichigü i carnéruxacüca̱x tá inanaxãgü i ngẽma norü ngúchaũmaxã inaxãgüxũ. Rü wüxichigü i 20 quíru i triguta̱xemaxã tá inanaxã i 3 litruarü ngãxũ i chíxũ.

[12]Rü ngẽxguma nüma ya ãẽ̱xgacü norü ngúchaũmaxã Cori ya Tupanana naxããgu i wüxi i naxũna i ãmareruxũ nax Tupanaca̱x yamáaxũca̱x rü yaguãxũca̱x rüe̱xna wüxi i naxũna nax Tupanaxũ nangüxmüxẽẽxũca̱x, rü ngẽxguma tá ãẽ̱xgacüca̱x nayawãxna i ngẽma ĩã̱x i éstewaama üxũ. Rü ngẽma ngũchigaarü ngunexũgu naxüxũãcü tá inanaxã i norü ãmare nax Tupanaca̱x yamáaxũ rü yaguãxũ. Rü ngẽxguma ínaxũxũxgu ya ãẽ̱xgacü rü tá narüwãxta i ngẽma ĩã̱x.

### Ãmare i wüxichigü i ngunexũgu ixãxũchiga

[13]Rü wüxichigü i ngunexũarü pa̱xmama rü tá Tupanana cunaxã i wüxi i carnéru i yatüxũ i wüxi ya taunecü nüxṹ ngẽxmaxũ i taxuwama chixexũ nax ãmare i Cori ya Tupanaca̱x iguxũ yixĩxũca̱x.

[14]Rü ngẽxgumarüxũ tá ta i wüxichigü i pa̱xmama rü Cori ya Tupanana tá penaxã i 7 quíru i triguta̱xe rü ñu̱xũchi wüxi i litru i chíxũ. Rü ngẽma chíxũ rü triguta̱xearü üexũruxũ tá nixĩ. Rü ngẽma nacüma rü guxũgutáma peyanguxẽxẽ.

[15]Rü ngẽma nax Tupanaca̱x wüxi i carnéruxacü iguxũ rü ngẽma nax ãmare i triguta̱xe rü chíxũ ixãxũ rü guxũgutáma wüxichigü i pa̱xmama tá penaxü ==ñanagürü.

### Mugü i ãẽ̱xgacü tá inguxẽxẽxũ

[16]Rü choma ya Cori ya Tupana nüxũ chixu rü ñacharügü: —Ngẽxguma ãẽ̱xgacü rü norü naanewa wüxi i nanena tanaxãxgu i naane rü ngẽma naane i yixcama rü nataagüarü tá nixĩ.

[17]Natürü ngẽxguma ãẽ̱xgacü rü norü naanewa wüxi i norü puracütanüxũna naxããgu i naane, rü ngẽma naane rü norü puracütanüxũarü tá nixĩ. Natürü ngẽxguma nawa nanguxgu ya yimá Taunecü ya Nagu Natáeguxẽẽãcü i Naane


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

rü wena táxarü ãẽxgacüarü naane nixĩ. Rü ngẽxguma i ngẽma naane rü nanegüarü tá nixĩ.

18Rü nüma i ãẽxgacü rü taxucürüwama texéxṹ ínatạxüchi nawa i tümaarü naane. Rü ngẽxguma ãẽxgacü nanegüna naxãxgu i naane rü nanaxwạxe i norü naanewa nanegüna nanaxã. Rü ngẽmaãcü taxúema tangearü naaneạ̃x rü chorü duṹxṹgü rü taxũtáma nawoonemare = =ñanagürü.

### Tupanapataarü cuchinagü

19Rü yemawena ga gumá yatü rü yema ĩãxcüwawa yexmaxṹ ga ücuchicawa choxṹ naga nax nüxṹ chadauxṹcạx ga yema ucapugü ga nórtewaama ügüxṹ. Rü yema nixĩ ga ucapugü ga chacherdótegücạxicatama ixĩgüxṹ. Rü choxṹ nanawẹx ga wüxi ga nachica ga guma ĩpata iyacuáxṹwa yexmaxṹ ga oéstewaama.

20Rü yexguma ga gumá yatü rü chomaxã nidexa rü ñanagürü: —Ñaa nachicawa tá nixĩ i chacherdótegü namuxragüãxṹ i namachi i ngẽma naxṹnagü i pecaduarü ütanücạx nadạịxṹ, rü ngẽma naxṹnagü i duṹxṹgü tạxacürü guxchaxṹ naxügüxṹgagu inaxãmaregüxṹ. Rü ñaa nachicawa tá nixĩ i chacherdótegü namuxragüãxṹ i ngẽma triguteẹxe i ãmare ixĩxṹ. Rü ngẽmaãcü i chacherdótegü rü taxũtáma ĩãxtüwa nanangegü i ngẽma ãmaregü, rü nüma i duṹxṹgü rü taxũtáma nüxna nangaicamagü i ngẽma õnagü i üünexṹ = =ñanagürü.

21-22Rü gumá yatü rü ñụxũchi yema naạxtü ga düxétüwa yexmaxṹwa chomaxã naxũ. Rü yema naãxtüarü ãgümücüpẹxewa choxṹ naga. Rü nüxṹ chadau nax wüxichigü ga yema naãxtüpẹxewa nayexmaxṹ ga naạxtü. Rü guxṹma ya yema naãxtüpexegü rü nawüxigu, rü 20 metru nixĩ ga norü mạx rü 15 metru nixĩ i norü tatachinü.

23Rü wüxichigü ga yema ãgümücü ga naạxtü rü nutamaxã ínapoegu. Rü yema poxeguxṹarü ñaxtüwa nayexma ga guetạxmüṹgü.

24Rü yexguma ga gumá yatü rü choxṹ ñanagürü: —Ngẽma Lebítanüxṹ i Tupanapata ya taxṹnewa puracüexṹ rü ñaagü nixĩ i ngẽma guetạxmüṹgü i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nawa tá namuxragüãxũ̃ i ngẽma naxũ̃nagü i duũ̃xũ̃gü Tupanana ãgüxũ̃ ==ñanagürü.

## Echequié 47

### Dexá i Tupanapata ya taxũ̃newa ibaibexũ̃

[1]Rü yemawena ga gumá yatü rü wenaxarü Tupanapata ga taxũ̃nearü ĩã̱xwa choxũ̃ namu. Rü yexguma yema ĩã̱xwa changuxgu rü nüxũ̃ chadau ga dexá ga yema ĩã̱xtüxũ̃wa ibaibexũ̃ ga éstewaama yáxũ̃ ga Tupanapata ídaxũ̃chixũ̃waama. Rü yema dexá rü Tupanapataarü tügünecüwaguama nida ga ãmarearü guruũ̃arü súrcüwawa.

[2]Rü yemawena ga gumá yatü rü Tupanapataarü naanewa choxũ̃ ínamuxũchi, rü yema ĩã̱x ga nórtewa yexmaxũ̃wa choxũ̃ ínayaxũxũxẽxẽ. Rü yexguma marü düxétüwa changuxgu rü chomaxã nagu ínayaxüegu ñu̱xmata yema ücuchica ga éstewaama üxũ̃wa chomaxã nangu. Rü nüxũ̃ chadau ga dexá ga Tupanapataarü súrwa ne yáxũ̃.

[3]Rü gumá yatü rü wüxi ga napanã̱xã ga nangenütaxũ̃maxã éstewaama naxũ. Rü yema napanã̱xãmaxã nanangugü ga 500 metru. Rü yema natü ga poraxüchixũ̃wa choxũ̃ nixüexẽxẽ. Rü norü mátama rü cho̱xme̱xtüũ̃wa nangu.

[4]Rü yexguma ga gumá yatü rü to ga 500 metru inangu, rü ñu̱xũchi yema dexá i poraxüchixũ̃wa choxũ̃ nixüexẽxẽ. Rü yexguma chixüegu rü yema dexá rü chauxá̱pü̱xügu nixü. Rü yexguma ga nüma rü to ga 500 metru inangu, rü ñu̱xũchi yema dexá i poraxüchixũ̃wa choxũ̃ nixüexẽxẽ. Rü yexguma chixüegu rü yema dexá rü chauayegu nixü.

[5]Rü yexguma ga gumá yatü rü to ga 500 metru inangu, rü yema natü ga poraũ̃chiüxũ̃ rü wüxi ga natü ga taxucürüwa nawa chixüexũ̃ nixĩ. Rü yema nax wüxi ga natü ga mátamaxũ̃ nax yixĩxũ̃ rü wẽxẽẽ̃ãcüxicatama tocutüwa tangu.

[6]Rü yexguma ga gumá yatü rü choxũ̃ ñanagürü: “¡Meama nangugü i ngẽma nüxũ̃ cudauxũ̃!” ñanagürü. Rü yemawena rü natüxanacügu choxũ̃ nataeguxẽxẽ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

7Rü yéma naxãnacügüwa nüxũ̃ chadau ga muxũchixũ̃ ga naigü ga nawa rüxügüxũ̃.

8Rü yexguma ga gumá yatü rü choxũ̃ ñanagürü: “Ñaa dexá rü ngẽma naane i éstewa ngẽxmaxũ̃wa nixĩ i nayaxũ̃ rü ñu̱xmata natü i Yudáũ̃wa nangu. Rü ngéma rü tá Már i Ngearü Maxũ̃áxũ̃wa narügoxũ̃chíü. Rü ngẽxguma ngéma nagoxũ̃chíügu rü ngẽma Már i Ngearü Maxũ̃áxũ̃arü dexá rü tá dexá i ngearü yucüraá̱xũ̃ tá nananguxuchi.

9-10Rü ñaa dexá rü ngextá ínanguxũ̃wa rü marü tá name nax nawa namaxẽxũ̃ i naguxũ̃raũ̃xũ̃ i naeũ̃gü rü muxũ̃ma i choxnigü. Erü ñaa natüarü dexá rü tá ngẽma dexá i yucüraá̱xũ̃ rü dexá i ngearü yucüraá̱xũ̃xũ̃ tá nayangucuchixẽxẽ nax dexá i mexũ̃ yixĩxũ̃ca̱x. Rü ngéma tá nangẽxma i naguxũ̃raũ̃xũ̃ i ta̱xacü i maxũ̃xũ̃. Rü En-gádiwa tá inaxügü rü ñu̱xmata En-egaríũ̃wa nangu nax nangẽxmagüxũ̃ i choxnietanüxũ̃ i ngẽxma yatexechigüxũ̃ i norü püchagü nax yapagüãxũ̃ca̱x. Rü ngẽma ñu̱xma Már i Ngearü Maxũ̃áxũ̃wa tá nangẽxma i muxũ̃ma i naguxũ̃raũ̃xũ̃ i choxni, ngẽma Már i Mediteráneuwarüxũ̃.

11Natürü ngẽma ãcharaxanexũ̃wa rü ngóxũ̃wa rü taxũtáma nangẽxma i dexá i mexũ̃. Rü ngéma ngẽxmaxũ̃ i dexá rü tá nayucürachíxü nax ngéma yucüra nayauxgüxũ̃ca̱x.

12Rü ngẽma taxre i naxãnacüwa i ngẽma natü rü tá narüxügü i naguxũ̃raũ̃xũ̃ i ori̱xgü. Rü ngẽma ori̱xgü rü taguma nagüátügü, rü ñu̱xũchi guxũ̃gutáma nixoecha. Rü guxcüma ya tauemacügu rü tá nixo erü ngẽma dexá i Tupanapata ya taxũ̃newa ne yaxũ̃chiüxũ̃maxã nimegü. Rü ngẽma norü o rü tá name nax nangõxũ̃ rü ngẽma naatü rü üxüxũ̃wa tá name”, ñanagürü.

### Iraéanearü üyeanechiga

13-14Rü choma ya Cori ya Tupana rü nüxũ̃ chixu rü ñacharügü: —Ñaa tá nixĩ i norü üyeanechigü i ngẽma naane i tá nayauxgüxũ̃ i ngẽma 12 tücumü i Iraétanüxũ̃. Rü ngẽma Yúchena üxũ̃ rü taxre i naane tá nixĩ. Rü choma rü marü perü o̱xigümaxã chanaxuegu nax nüxna chanaxãxũ̃ i ñaa nachixũ̃ane. Rü ñu̱xma rü chanaxwa̱xe nax nawüxiguxũ̃ i norü ta i wüxichigü i ngẽma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

naane i pegü pinuxũ, erü ñaa nachixũane i pexna chaxãxũ rü woetama perü nixĩ.

15-16Rü ngẽma norü üyeane i nórtewa rü Már i Mediteráneuwa tá inaxügü. Rü ĩanegü ya Elóũwa rü Chedáxwa tá nadapetü. Rü ñu̱xũchi ĩanegü ya Amáwa rü Berotáwa rü Chibraíũwa tá nadapetü. (Rü yima ĩane ya Chibaríũ rü Damácuane rü Amáanearü ngãxũwa nangẽxma.) Rü ĩane ya Achá-aticóũgu tá nixĩ i yacuáxũ i ngẽma üyeane i nórtewa ne daxũ. (Rü yima ĩane ya Achá-aticóũ rü Auráũanearü üyeanewa nangẽxma.)

17Rü ngẽmaãcü i ngẽma üyeane i nórtewa ne daxũ rü Már i Mediteráneuwa inaxügü rü ñu̱xmata Achá-enáũgu nayacua̱x. Rü ngẽmaãcü Damácuarü naane rü Amáarü naane rü Iraéanearü nórtewa nangẽxmagü.

18Rü ngẽma Iraéanearü üyeane i éstewaama rü ngẽma Auráũanearü üye rü Damácuanearü üye iyacuáxũwa tá inaxügü nax éstewaama nadaxũ. Rü natü i Yudáũanacügu tá nida i Garaáxanecüwagu rü ñu̱xmata ĩane ya Tamárawa nangu. Rü yima ĩane ya Tamára rü Már ya Ngearü Maxũa̱xũcutüwa nangẽxma. Rü ngẽma tá nixĩ i Iraéanearü üyeane i éstewaama ngẽxmaxũ.

19Rü ngẽma Iraéanearü üyeane i súrwaama daxũ rü ĩane ya Tamárawa inaxügü. Rü Meribá-cadéarü nataxawa nadapetü rü Equítuanearü natüanacügu nida ñu̱xmata Már i Mediteráneuwa nangu. Rü ngẽma tá nixĩ i Iraéanearü üyeane i súrwaama ngẽxmaxũ.

20Rü ngẽma Iraéanearü üyeane i oéstewaama rü Equítuanearü üyeanewa tá inaxügü. Rü Már i Mediteráneupechinügu tá nida ñu̱xmata Amáanearü üyeanewa nangu. Rü ngẽma tá nixĩ i Iraéanearü üyeane i oéstewaama ngẽxmaxũ.

21Rü ngẽma tá nixĩ i ngẽma naane i pegümaxã tá piyauxyechigüxũ, Pa 12 tücumü i Iraétanüxũx.

22Rü ngẽma tá nixĩ i ngẽma naane i woetama pexna üxũ. Rü ngẽma naane rü ngẽxgumarüxũ tá ta nüxna naxü i ngẽma to i nachixũanecüa̱x i petanüwa maxẽxũ rü ixãxacügüxũ. Rü pema rü tá penaxwa̱xe nax ñoma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Iraétanüxũrüũãcütama nüxũ pengechaxũgüxũ ñoma Iraéanegutama nabuexũrüxũ. Rü ngẽxguma pema nax Iraétanüxũ pixĩgüxũ pegütücumüxũ peyanuxgu i ngẽma naane, rü nüxna rü tá ta penaxã i norü naane i ngẽma to i nachixũanecüa̱x i petanüwa maxẽxũ.

23Rü ngẽma duũxũgü i to i nachixũanecüa̱x i wüxichigü i petücumüwa maxẽxũ, rü petücumüarü naanewa tá nüxna penaxã i norü naane. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i pexũ chamuxũ nax ngẽmaãcü penaxüxũ ==ñanagürü.

## Echequié 48

### Iraétanüxũtücumügü rü nügümaxã nayayauxyeanegü ga norü naane

1Rü Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Ñaa tá nixĩ i norü naane i wüxichigü i ngẽma Iraétücumü. Rü Dáũtücumüwa tá inaxügü i ngẽma naane. Rü norü tá nixĩ i ngẽma naane i nórtewaama üxũ. Rü ngẽma norü üye rü Már i Mediteráneuwa tá inaxügü. Rü Elóũwa rü Amáwa tá nada i norü üye ñu̱xmata Achá-enáũwa nangu. Rü ngẽma naane rü Damácuanearü súrwa rü Amáanearü súrwa nangẽxma. Rü ngẽmaãcü i ngẽma naane rü éstewa tá inaxügü rü ñu̱xmata oéstewa nangu.

2Rü Dáũtücumüwena rü Achétücumüna nanaxãgü i norü naane. Rü ngẽma naane rü éstewa tá inaxügü rü ñu̱xmata oéstewa nangu.

3Rü Achétücumüwena rü Netarítücumüna nanaxãgü i norü naane. Rü ngẽma naane rü éstewa tá inaxügü rü ñu̱xmata oéstewa nangu.

4Rü Netarítücumüwena rü Manachétücumüna nanaxãgü i norü naane. Rü ngẽma naane rü éstewa tá inaxügü rü ñu̱xmata oéstewa nangu.

5Rü Manachétücumüwena rü Efraíũtücumüna nanaxãgü i norü naane. Rü ngẽma naane rü éstewa tá inaxügü rü ñu̱xmata oéstewa nangu.

6Rü Efraíũtücumüwena rü Rubéũtücumüna nanaxãgü i norü naane. Rü ngẽma naane rü éstewa tá inaxügü rü ñu̱xmata oéstewa nangu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]Rü Rubéũ̈tücumüwena rü Yudátücumüna nanaxãgü i norü naane. Rü ngẽma naane rü éstewa tá inaxügü rü ñu̱xmata oéstewa nangu.

[8]Rü Yudátücumüwena rü tá Tupanaca̱x penaxüüchi i wüxi i naane. Rü ngẽma naane rü éstewa tá inaxügü rü ñu̱xmata oéstewa nangu. Rü ngẽma naane rü 12,500 metru tá nixĩ i norü tatachinü. Rü norü ma̱x i éstewa ixügüxũ̃ rü ñu̱xmata oéstewa nguxũ̃ rü ngẽma togü i naanegüarü ma̱x tá nüxṹ nangẽxma. Rü ngẽma naanearü ngãxũ̃gu tá nixĩ i naxüxũ̃ ya Tupanapata.

### Naane i Tupanaca̱x íxüxüchixũ̃

(Ez. 45.1-6)

[9]Rü ngẽma naane i Cori ya Tupanaca̱x tá ípexüxüchixũ̃ rü 12 quirumétruarü ngãxũ̃ tá nixĩ i norü ma̱x, rü 10 quirumétru tá nixĩ i norü tatachinü.

[10]Rü ngẽma naanewa rü tá nangẽxma i wüxi i naane i woetama chacherdótegüca̱x ixĩxũ̃. Rü ngẽma naane rü nórtewa rü ñu̱xmata súrwa nangu rü 12 quirumétruarü ngãxũ̃ tá nixĩ i norü ma̱x. Rü éstewa rü ñu̱xmata oéstewa nangu rü 5 quirumétru tá nixĩ i norü tatachinü. Rü ngẽma naanearü ngãxũ̃gu tá nixĩ i naxüxũ̃ ya Tupanapata.

[11]Rü ngẽma naane rü ngẽma chacherdótegü i Chadóxtaagü i choma ya Cori ya Tupana nüxũ̃ unetaxũ̃ca̱x tá nixĩ. Rü nümagü rü tama yema Lebítanüxũ̃rüxũ̃ choxna nixĩgachi ga yexguma Iraétanüxũ̃ choxna ixĩgachigu. Rü nümagü ga yema chacherdótegü rü nanaxügüama ga chorü puracü.

[12]Rü ngẽmaca̱x i ngẽma chacherdótegü rü tá nüxṹ nangẽxma i norü naane nawa i ngẽma naane i üünexũ̃ i Cori ya Tupanaarü ixĩxũ̃. Rü ngẽma naane rü wüxi i naane i guxũ̃ma i naanegüxũ̃ rüxüünemaexũ̃ nixĩ. Rü ngẽma naane rü Lebítanüxũ̃güarü naanecüwawa tá nangẽxma.

[13]Rü ngẽma chacherdótegüarü naanecüwawa rü ngẽma Lebítanüxũ̃ tá nüxṹ nangẽxma i norü naane. Rü ngẽma naane rü 12 quirumétruarü ngãxũ̃ tá nixĩ i norü ma̱x, rü norü tatachinü rü 5 quirumétru tá nixĩ. Rü guxũ̃wama i ngẽma naane i üünexũ̃ i Cori ya Tupanaarü ixĩxũ̃ rü tá nüxṹ nangẽxma i 12 quirumétruarü ngãxũ̃ i norü ma̱x, rü 10 quirumétru i norü tatachinü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[14]Rü ngẽma naane rü guxũma i to i naane i Iraéanewa ngẽxmagüxũxũ narümemae. Rü woo íxraxũ i ngẽma naane rü taxucürüwa namaxã tataxe rüẽxna tã̲xacümaxã tanaxüchicüü rüẽxna texéna tanaxã. Erü ngẽma naane rü Cori ya Tupanaarü nixĩ.

[15]Natürü ngẽma naane i íyaxüxũ i 12 quirumétruarü ngãxũ i norü mã̲x rü 2 quirumétruarü ngãxũ i norü tatachinü, rü ngexerüxüecã̲xmare nixĩ. Rü ngẽma naane rü name nax duũxũgü nagu üpataxũ, rü ngẽmawa nüxṹ nangẽxmagüxũ i norü wocachitaũgü. Rü ngẽma naanearü ngãxũwa tá nixĩ i nangẽxmaxũ ya ĩane.

[16]Rü ngẽma naane i ĩane nagu üxũ rü norü guxũcüwawa rü 2,000 rü naétü 250 metru tá nixĩ i norü mã̲x. Rü ngẽma ãgümücü i nacüwagü rü nawüxigu i norü mã̲xwa.

[17]Rü norü guxũcüwawa ya yima ĩane rü tá nangẽxmagü i maxẽnecügü. Rü wüxichigü i ngẽma maxẽnecügü rü 125 metru tá nixĩ i norü mã̲x.

[18]Rü yima ĩanearü éstecüwawa tá nangẽxma i wüxi i naane. Rü ĩanearü oéstecüwawa rü ta nangẽxma i to i naane. Rü ngẽma naanegü rü üünexũ i naane i Cori ya Tupanaarü ixĩxũna nayaxũ̲xgü. Rü ngẽma naane i éstecüwawa ngẽxmaxũ rü 5 quirumétru tá nixĩ i norü mã̲x. Rü ngẽma to i naane i oéstecüwawa ngẽxmaxũ rü ngẽxgumaepü̲xtama tá nixĩ i norü mã̲x. Rü guxũma i nabü i ngẽma naanegüwa yaxuxũ rü duũxũgü i ĩanewa puracüexũarü ngõ̲xruxũ tá nixĩ.

[19]Rü ngẽma duũxũgü i ĩanewa puracüexũ rü tá ngẽma naanegügu natoe, woo ngexũrüüxũmare i Iraétücumüwa naxü̲xgu.

[20]Rü guxũma i ngẽma naane i Tupanana üxũ rü ñu̲xũchi ngẽma naane i ĩane nagu üxũmaxã rü nawüxigumare i norü mã̲x rü norü tatachinü. Rü 12 quirumétruarü ngãxũ nixĩ i norü mã̲x rü norü tatachinü.

### Ãẽ̲xgacüarü naane
(Ez. 45.7-8)

[21]Rü ngẽma taxre i naane i Tupanaarü naanecüwawa rü ñu̲xũchi ngẽma naane i ĩane nagu üxũcüwawa íyaxügüxũ, rü ãẽ̲xgacüarü naane tá nixĩ. Rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngẽma taxre i naane rü Yudáanearü rü Bẽyamíũanearü ngãxũwa nangẽxmagü. Rü ngẽma ãẽxgacüarü naane i éstecüwawa ngẽxmaxũ rü 12 quirumétruarü ngãxũ tá nixĩ i norü tatachinü. Rü éstewaama tá nada ñu̱xmata norü üye i éstewa ngẽxmaxũwa nangu. Rü ngẽma norü naane i oéstecüwawa ngẽxmaxũ rü 12 quirumétruarü ngãxũ tá nixĩ i norü tatachinü. Rü oéstewaama tá nada ñu̱xmata norü üye i oéstewa ngẽxmaxũwa nangu. Rü guxũma i ngẽma ãẽxgacüarü naane rü Tupanaarü naane rü wüxiwa nadagü namaxã i ngẽma togü i naanegü. Rü ngẽma naanegüarü ngãxũwa tá naxṹ i Tupanaarü naane rü napata ya taxũ̃ne.

22Rü Yudáanearü üye rü Bẽyamíũanearü üyearü ngãxũwa tá naxü i Dabítanüxũarü naane rü ĩanearü naane. Rü ngẽma taxre i naanegü rü ãẽxgacüarü naanegüarü ngãxũwa tá naxügü.

### Togü i Iraétücumügüarü naane

23Rü ngẽma togü i Iraétücumügüarü naane rü ĩanearü naanearü súrwaama inanaxügü nax yanuaxũ. Rü wüxichigü tá nanayaxu i norü naane i üyeane i éstewa ixügüxũ rü ñu̱xmata oéstegu yacuá. Rü Bẽyamíũtücumüwa inanaxügü nax nüxna naxãgüãxũ i norü naane. Rü ngẽma naane rü éstewa tá inaxügü rü ñu̱xmata oéstewa nangu.

24Rü Bẽyamíũtücumüwena rü Chimeóũtücumüna nanaxãgü i norü naane. Rü ngẽma naane rü éstewa tá inaxügü rü ñu̱xmata oéstewa nangu.

25Rü Chimeóũtücumüwena rü Ichacátücumüna nanaxãgü i norü naane. Rü ngẽma naane rü éstewa tá inaxügü rü ñu̱xmata oéstewa nangu.

26Rü Ichacátücumüwena rü Chaburóũtücumüna nanaxãgü i norü naane. Rü ngẽma naane rü éstewa tá inaxügü rü ñu̱xmata oéstewa nangu.

27Rü Chaburóũtücumüwena rü Gáxtücumüna nanaxãgü i norü naane. Rü ngẽma naane rü éstewa tá inaxügü rü ñu̱xmata oéstewa nangu.

28Rü ngẽma üyeane i Gáxtücumüarü naanearü súrwaama daxũ rü éstewa inaxügü rü oéstegu nayacua̱x. Rü ĩane ya Tamárawa inaxügü rü Meribá-


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

cadéarü nataxawa nadapetü, rü Equítuanearü natüanacügu nida rü ñu̱xmata Már i Mediteráneuwa nangu.

29Rü ngẽma tá nixĩ i ngẽma naane i pema i Iraétanüxũ̃ i sortéuãcü pegü pinuxũ̃. Rü ngẽma naane rü guxũ̃gutáma perü nixĩ, rü ngẽmaãcü tá nixĩ i pegü peyanuxũ̃ i ngẽma naane. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ i ngẽma ==ñanagürü.

### Yerucharéũ̃arü ĩa̱xgü

30-31Yima ĩane ya Yerucharéũ̃ rü tá nüxṹ nangẽxma i norü poxeguxũ̃tápu̱x i 2,250 metru ixüxũ̃ i wüxichigü i nacüwagü. Rü wüxichigü i norü ãgümücü i nacüwawa rü tá nangẽxma i tomaepu̱x i norü ĩa̱xgü. Rü wüxichigü i ngẽma ĩa̱xgü rü tá Iraétücumügu nixãéga. Rü ngẽma naxtapu̱x i nórtewa üxũ̃arü ĩa̱xgü rü Rubéũ̃gu rü Yudágu rü Lebígu tá nixãéga.

32Rü ngẽma naxtapu̱x i éstewa üxũ̃ rü 2,250 metru nixĩ i norü ma̱x. Rü ngẽma naxtapu̱xarü ĩa̱xgü rü Yúchegu, rü Bẽyamíũ̃gu rü Dáũ̃gu tá nixãéga.

33Rü ngẽma naxtapu̱x i súrwa üxũ̃ rü 2,250 metru nixĩ i norü ma̱x. Rü ngẽma naxtapu̱xarü ĩa̱xgü rü Chimeóũ̃gu rü Ichacágu rü Chaburóũ̃gu tá nixãéga.

34Rü ngẽma naxtapu̱x i oéstewa üxũ̃ rü 2,250 metru nixĩ i norü ma̱x. Rü ngẽma naxtapu̱xarü ĩa̱xgü rü Gáxgu, rü Achégu rü Netarígu tá nixãéga.

35Rü ngẽma ĩanearü poxeguxũ̃tápu̱x rü guxũ̃wama rü 9,000 metru tá nixĩ i norü ma̱x. Rü yema ngunexũ̃guwena rü naéga ya yima ĩane rü “Cori ya Tupana Nua Nangexma”, tá nixĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

# Danié

## Danié 1

### Nabucudonochó rü ïane ga Yerucharéũca̱x ínayagoõchi rü nayana ga Tupanapataarü yemaxũgü

[1]Rü yexguma marü tomaepü̱x ga taunecü ãẽ̱xgacü yixĩxgu ga Yoaquíũ ga Yudáanewa, rü nüma ga Nabucudonochó ga Babiróniaanearü ãẽ̱xgacü rü Yerucharéũca̱x ínayagoõchi norü churaragümaxã.

[2]Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Nabucudonochóaxṹ nanatauxchaxẽxẽ nax Yoaquíũxũ yayaxuxũ rü Babiróniaanewa nagaaxũ muxũma ga natanüxũmaxã. Rü yexgumarüxũ ta nayana ga Tupanapata ga taxũnearü yemaxũgü ga üünexũ, rü norü tupanapatagu nananucu ga Babiróniaanewa.

### Daniéxũ nigagü nax ãẽ̱xgacüarü ngũxẽẽruxũ yixĩxũca̱x

[3]Rü ñu̱xũchi nüma ga Nabucudonochó rü norü ngũxẽẽruxũ ga Apenáxũ namu nax yema Iraéanearü ãẽ̱xgacütanüwa yadexechiãxũca̱x ga ñuxre ga ngextü̱xüxũgü ga Yudíugü nax norü ngũxẽẽruũgü yixĩgüxũca̱x.

[4]Rü yema ngextü̱xüxũgü ga yadexechixũ rü nimechametü rü naxũnewa taxuwama nichixe, rü meama naãẽxũ nicua̱x, rü meama poperaxũ icuáxũ nixĩgü nax yemaacü guxũwama yamexũ nax ãẽ̱xgacüpatawaarü ngũxẽẽruxũ yixĩgüxũca̱x. Rü ñu̱xũchi nüma ga Apená rü yema ngextü̱xüxũgüxũ nangúexẽxẽ ga naga ga Babiróniacüã̱x rü nacümagü ga poperagu ümatüxũ.

[5]Rü nüma ga Nabucudonochó rü norü duũxũgüxũ namu nax guxũma ga ngunexũgügu yema ngextü̱xüxũgüna naxãgüãxũca̱x ga yematama õna ga nümatama nangṍxũ rü bínu ga nümatama yaxaxãcü. Rü yemaacü tomaepü̱x ga taunecü meama nanangúexẽxẽ nax yemawena ãẽ̱xgacüaxṹ napuracüexũca̱x.

### Danié rü namücügü rü ãẽ̱xgacüpatawa napuracüe

[6]Rü yema ngextü̱xüxũgütanüwa nayexmagü ga Danié rü Ananía rü Michaé rü Acharía. Rü nümagü rü Yudátanüxũ nixĩgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]Rü nüma ga yema ãẽxgacüarü duũ̃xũ̃güeru rü nanaxüchicüxü ga Daniéégа rü Betachágu nanaxüégа, rü ga Ananía rü Chadrágu nanaxüégа, rü ga Michaé rü Mechágu nanaxüégа, rü ga Acharía rü Abex-negó nanaxüégа.

[8]Natürü nüma ga Danié rü tama nanangṍxchaũ̃ ga yema õna rü tama nayaxaxchaũ̃ ga gumá bínu ga ãẽxgacü nüxna naxãcü, yerü nagu narüxĩnü nax tama Tupanapẽxewa namexũ̃ ga yema. Rü yemacãx ãẽxgacüarü duũ̃xũ̃güeruna naca nax tama yema õna ga ãẽxgacü nüxna ãxũ̃ nüxũ̃ nangõxẽẽxũ̃cãx.

[9]Rü Tupana rü yema ãẽxgacüarü duũ̃xũ̃güeruãẽwa nananguxẽxẽ nax Daniémaxã namecümaxũ̃cãx.

[10]Natürü yema ãẽxgacüarü duũ̃xũ̃güeru rü Daniéxũ̃ ñanagürü: —Nüxũ̃ chamuũ̃ ya yimá chorü ãẽxgacü. Rü nüma rü marü chomaxã nüxũ̃ nixu nax tãxacürü õna rü axexũ̃ tá pexna chaxãxũ̃. Rü ngẽxguma nüma tá pexũ̃ nadãũxgu rü ngẽma togü i ngextũ̃xüxũ̃güarü yexera tá pixaegux rü nüma ya ãẽxgacü rü tá choxũ̃ nimãx ==ñanagürü.

[11]Rü nüma ga ãẽxgacüarü duũ̃xũ̃güeru rü nüxũ̃ naxuneta ga wüxi ga duũ̃xũ̃ nax nüxna nadauxũ̃cãx ga Danié rü Ananía rü Michaé rü Acharía. Rü nüma ga Danié rü yema norü dauruũ̃maxã nidexa rü ñanagürü nüxũ̃:

[12]—Toma i curü duũ̃xũ̃gü rü cuxna taca nax 10 i ngunexũ̃ towa nüxũ̃ cuxüxũ̃ nax toxũ̃ cunangõxẽẽxũ̃ i nanetü i berdúragüxicatama rü ñũxũchi dexá.

[13]¡Rü ngẽma 10 i ngunexũ̃güwena rü toxũ̃ nangugü namaxã i ngẽma togü i ngextũ̃xüxũ̃gü i nangõxgüxũ̃ i ngẽma ãẽxgacüwemü! Rü ñũxũchi i cuma rü tá nüxũ̃ cucuãx i tãxacürü õna tá toxna cuxãxũ̃ ==ñanagürü.

[14]Rü nüma ga yema norü dauruxũ̃ rü: —Ngũ̃ ==ñanagürü. Rü 10 ga ngunexũ̃gu rü nanetü i berdúragüxicatama rü dexámare nixĩ ga nüxna naxãxũ̃.

[15]Rü yexguma 10 ga ngunexũ̃gü marü ngupetügu rü nümagü ga yema ãgümücü ga ngextũ̃xüxũ̃gü rü tama nidãxawee rü narüporamaegü nüxũ̃ ga yema togü ga ngextũ̃xüxũ̃gü ga ãẽxgacüwemü ngõxgüxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16Rü nüma ga yema norü dauruxũ rü nügüxṹ nayange ga yema ãẽxgacüwemü rü gumá bínu ga yema ãgümücü ga ngextu̱xüxũgücax chire̱x ixĩcü. Rü ñu̱xũchi nanetü ga berdúragüxicatama nüxna naxã.

17Rü yema ãgümücü ga ngextu̱xüxũgü, rü Tupana rü cuax nüxna naxã nax nüxũ nacuaxgüxũcax ga naguxũraũxũ ga cuax ga poperagu ümatüxũ. Rü nüma ga Tupana rü naétü Daniéxũ narüngũxẽxẽ nax nüxũ nacuáxũcax nax taxacüchiga yixĩxũ ega texé ngoxetügu rüexna ãnegügu.

18Rü yexguma marü yanguxgu ga yema uenü ga ãẽxgacü ga Nabucudonochó nagu unetaxũ nax napexewa nagagüãxũcax ga guxũma ga yema ngextu̱xüxũgü ga ãẽxgacüarü puracücax ngúexũ, rü nüma ga yema ãẽxgacüarü duũxũgüeru rü ãẽxgacüpexewa nanagagü ga yema ngextu̱xüxũgü.

19Rü nüma ga ãẽxgacü rü namaxã nidexa ga guxũma ga yema ngextu̱xüxũgü. Rü natanüwa rü nataxuma ga texe ga Daniémaxã, rü Ananíamaxã, rü Michaémaxã, rü Acharíamaxã wüxiguxũ ga norü cuaxwa. Rü yemacax ga nüma ga ãẽxgacü rü nanade ga yema ãgümücü ga ngextu̱xüxũgü nax norü ngũxẽẽruũgü yixĩgüxũcax.

20Rü nüma ga ãẽxgacü rü yexguma norü ucu̱xẽcax nüxna nacaxgu nax mea nachixũanemaxã inacuáxũcax, rü Daniéwa rü namücügüwa nüxũ inayangau nax 10 expüxcüna guxũma ga yema norü ucu̱xẽruũgü ga yuüexũarü yexera nüxũ yacuaxüchixũ.

21Rü nüma ga Danié rü yexma Babiróniaanegu narüxãũx ñu̱xmata wüxi ga taunecü nüxṹ ingu ga Chíru nax Pérchiaanearü ãẽxgacü yixĩxũ.

## Danié 2

### Naxãnegü ga Nabucudonochó

1Rü yexguma taxre ga taunecü marü ãẽxgacü yixĩxgu ga Nabucudonochó rü ñuxreexpüxcüna naxãnegü. Rü yemacax naxoegaãxẽ rü taguma mea naxchaxwa nape.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2]Rü yemacax naxcax nangema ga norü ucuxẽruũgü ga iyuüxũ rü yema ẽxũguxũxũ cuaxgüxũ rü napexexũ cuaxgüxũ rü yema cuax nüxű yexmagüxũ. Rü nüma ga yema iyuüxũ rü ãẽxgacüxũtawa naxĩ. Rü nüma ga ãẽxgacü rü yemagüna naca nax nüxũ yaxugüexũcax nax taxacüchiga yixĩxũ ga yema nagu naxãnegüxũ.

[3]Rü nüma ga ãẽxgacü rü ñanagürü: —Ngewax rü chaxãnegü rü ngẽmacax poraãcü chaxoegaãxẽ. Rü nüxũ chacuáxchaũ nax taxacüchiga yixĩxũ i ngẽma ==ñanagürü.

[4]Rü nüma ga yema iyuüxũ ga nüxũ icuaxüchigüxũ rü ãẽxgacüxũ nangãxũgü rü ñanagürügü: —¡Guxũguma namaxũ, Pa Ãẽxgacüx! ¡Rü tomaxã nüxũ ixu i cunegü! Rü toma nax curü ngũxẽẽruũgü tixĩgüxũ rü tá cumaxã nüxũ tixu nax taxacüchiga yixĩxũ ==ñanagürügü.

[5]Rü nüma ga ãẽxgacü rü nanangãxũga rü ñanagürü: —Ngẽxguma taxũtáma chomaxã nüxũ pixuxgu nax taxacügu chaxãnegüxũ rü taxacüchiga nax yixĩxũ, rü tá pexũ chadai rü íxraxũgu tá pexũ inachexũgü. Rü pepatagü rü tá nagu napogüe rü natüchixica tá ngéma ninuagü.

[6]Natürü ngẽxguma chomaxã nüxũ pixuxgu nax taxacügu chaxãnegüxũ rü taxacüchiga nax yixĩxũ, rü tá pexna chanaxã i ãmaregü rü tá pemaxã chataãxẽ. Rü ngẽmaãcü tá pemaxã chanaxü ega chomaxã nüxũ pixuxgu i ngẽma chaunegü ==ñanagürü.

[7]Rü nüma ga yema yatügü ga cuax nüxű yexmagüxũ rü wena nanangãxũga rü ñanagürügü: —Pa Ãẽxgacüx ¡tomaxã nüxũ ixu i ngẽma cunegü! Rü toma rü tá cumaxã nüxũ tixu nax taxacüchiga yixĩxũ ==ñanagürügü.

[8]Rü nüma ga ãẽxgacü nanangãxũ, rü ñanagürü: —Ñuxma rü meama nüxũ chacuax nax taxacücax tama paxa chomaxã nüxũ pixuxchaũxũ erü ípenanguxẽxẽ nax choxna nanguxũ i ngẽma ãũcümaxũ i nagu chaxãnegüxũ.

[9]Rü ngẽmacax ngẽxguma tama chomaxã nüxũ pixuxgu nax taxacügu chaxãnegüxũ rü taxacüchiga nax yixĩxũ rü guxãtáma i pemax rü tá pexna nangu i ngẽma poxcu i chaxueguxũ. Rü pemax rü wüxigu pegü pixucuxẽgü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nax dorax῭ chomaxã pixux῭ca̱x nax ngẽmaãcü nüx῭ charüngümax῭ i ngẽma chaunegü rü tama pex῭ chapoxcuex῭ca̱x. ¡Rü ẽcü chomaxã nüx῭ pixu i ñuxãcü nax yixĩx῭ i ngẽma chaunegü! Rü ngẽmawa tá nüx῭ chacua̱x nax nüx῭ pecuáx῭ nax chomaxã nüx῭ pixux῭ nax ta̱xacüchiga yixĩx῭ = =ñanagürü.

10Rü nüma ga yema yatügü ga cua̱x nüx῭́ yexmagüx῭ rü nanangãx῭gü rü ñanagürügü: —Ñoma i naanewa rü tataxuma ya texé ya nüx῭ cuáxe nax nüx῭ tixux῭ i ngẽma nüx῭ cucuáxcha῭x῭, Pa Ãẽxgacüx. Rü ngẽxgumarüx῭ ta rü taguma ñuxgu wüxi ga nachix῭anearü ãẽxgacü ga poracü norü ucu̱xẽru῭güna naxca̱x naca i ngẽma ñu̱xma cuma toxna naxca̱x cuca̱a̱x῭rüx῭ ixĩx῭.

11Pa Ãẽxgacüx, rü ngẽma naxca̱x ícuca̱xax῭ rü poraãcü naguxchaxüchi rü tataxuma ya texé ya nüx῭ cuáxe nax nüx῭ tixux῭ nax ta̱xacüchiga nax yixĩx῭ i ngẽma nagu cuxãnegüx῭. Rü ngẽma tachix῭anearü tupanagüxicatama nixĩ i nüx῭ cuáx῭ nax ta̱xacüchiga nax yixĩx῭, natürü nümagü rü tama nua du῭x῭gütanüwa namaxẽ = =ñanagürügü.

12Rü yemax῭ naxĩnügu ga ãẽxgacü rü poraãcü nanu rü nanamu nax nadaiax῭ca̱x ga gux῭ma ga yema norü ucu̱xẽru῭gü ga Babiróniaanecüa̱x.

13Rü yexguma marü naxunagügu ga yema ãẽxgacüarü mu rü norü churaragü rü Daniéca̱x rü namücügüca̱x rü ta nadaugü nax nadaiax῭ca̱x.

### Danié nüx῭ nixu ga ãẽxgacü nagu ãnegüx῭ rü nanango̱xẽxẽ nax ta̱xacüchiga yixĩx῭

14Rü yexguma yéma naxũxgu ga ãẽxgacüarü churaragüeru ga Arióx nax yadaiãx῭ca̱x ga yema ãẽxgacüarü ucu̱xẽru῭gu rü Danié rü naxca̱x nixũ rü meama namaxã nidexa.

15Rü nüma ga Danié rü nüxna naca rü ñanagürü: —¿Ta̱xacüca̱x nanuxũchi ya yimá ãẽxgacü rü ngẽmaca̱x naxunagüãx῭ i ngẽma mu nax cunada̱i̱x῭ca̱x i gux῭ma i norü ucu̱xẽru῭gü? = =ñanagürü. Rü nüma ga Arióx rü nüx῭ nixu nax ta̱xacüca̱x yixĩx῭.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16Rü yexguma ga nüma ga Danié rü ãẽxgacüxũtawa naxũ nax nüxna yacaxaxũcax, rü ñanagürü nüxũ: —¡Pa Ãẽxgacüx, choxna naxã i ñuxre i ngunexũ! Rü choma rü tá cumaxã nüxũ chixu nax ñuxũ ñaxũ i ngẽma cunegü rü taxacüchiga yixĩxũ ==ñanagürü.

17-18Rü yemawena rü napatawa naxũ. Rü namücügü ga Ananía rü Michaé rü Acharíamaxã nüxũ nixu ga guxũma ga yema nax ãẽxgacü nadaixchaũxũ. Rü yemacax Tupana ya daxũgucüarü ngũxẽẽcax ínacagü nax nüma ya Tupana naxcax nangoxẽẽxũcax ga yema ãẽxgacü nagu ãnegüxũ nax tama nadaiaxũcax wüxigu namaxã ga yema togü ga ucuxẽruũgü ga Babiróniaanecüãx ixĩgüxũ.

19Rü yema chütaxũgu rü Tupana Daniécax nanangoxẽxẽ ga taxacüchiga nax yixĩxũ ga yema ãẽxgacü nagu ãnegüxũ. Rü yemacax nüma ga Danié rü Tupanaxũ nicuaxüxũ rü ñanagürü:

20—Guxũguma namecümaxüchi ya Tupana, erü noxrü nixĩ i guxũma i cuax rü guxũma i pora.

21Rü nüma rü namaxã inacuax i guxũma i taxacü i ngupetüxũ. Rü nüma nixĩ i yamucuchiaxũ rü ínamuxũchiaxũ i ãẽxgacügü. Rü nüma nixĩ i cuax tüxna naxãxũ ya yíxema tümaãẽxũ icuáxe rü tüxũ nüxũ nacuaxẽẽxũ ya yíxema idoeruxe.

22Rü nüma rü tüxũ nüxũ nacuaxẽxẽ i ngẽma cuax i ẽxũguxũ. Rü nüxũ nacuax i ngẽma ẽanexũwa üxũ erü nüma rü ngóonexũwa nangẽxma.

23Rü moxẽ cuxna chaxã rü cuxũ chicuaxüxũ, Pa Chaunatügüarü Tupanax, erü cuax choxna cuxã rü choxũ cuporaxẽxẽ. Rü ñuxmax rü choxũ nüxũ cucuaxẽxẽ i ngẽma cuxna naxcax tacaxaxũ, rü toxũ nüxũ cucuaxẽxẽ i ngẽma nanegü i ãẽxgacü naxcax oegaãẽxũ ==ñanagürü.

24Rü yemawena ga Danié rü Arióxũtawa naxũ yerü yema nixĩ ga ãẽxgacü muxũ nax nadaiaxũcax ga guxũma ga yema ãẽxgacüarü ucuxẽruũgü ga Babiróniaanecüãx. Rü yemacax nüxna nayachogü rü ñanagürü nüxũ: —¡Taxű


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

i cunada̱ixũ̃ i ngẽma ucu̱xẽruũ̃gü! ¡Rü ãẽ̱xgacüxũ̃tawa choxũ̃ naga! Rü choma tá namaxã nüxũ̃ chixu i ngẽma nanegü = =ñanagürü.

25Rü yexgumatama ga Arióx rü Daniéxũ̃ ãẽ̱xgacü ga Nabucudonochóxũ̃tawa naga, rü ñanagürü nüxũ̃: —Pa Ãẽ̱xgacüx, rü ngẽma Yudíugü ga nachixũ̃anewa ígaxũ̃xũ̃tanügu nüxũ̃ ichayangau i wüxi i yatü i tá cumaxã nüxũ̃ ixuxũ̃ i ta̱xacüchiga yixĩxũ̃ i ngẽma cunegü = =ñanagürü.

26Rü yexguma ga nüma ga ãẽ̱xgacü rü Danié ga Betachámaxã naxugüãcüxũ̃ ñanagürü: —¿Cuxṹ natauxchaxũ̃ nax chomaxã nüxũ̃ quixuxũ̃ ga yema nagu chaxãnegüxũ̃ rü ta̱xacüchiga yixĩxũ̃ ga yema chaunegü? = =ñanagürü.

27Rü nüma ga Danié nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Pa Ãẽ̱xgacüx, nataxuma i wüxi i duũ̃xũ̃ i nüxũ̃ cuáxũ̃ rü bai i wüxi i ẽxũ̃guxũ̃xũ̃ cuáxũ̃, rüe̱xna yuüxũ̃, rüe̱xna woramacuriwa ngúexũ̃ i nüxũ̃ cuáxũ̃ i ngẽma cunegü i cuma nüxũ̃ cucuáxchaũ̃xũ̃.

28Natürü nangẽxma ya wüxi ya Tupana i daxũguxũ̃ i naanewa ya nüxũ̃ cuácü i ẽxũ̃guxũ̃ i ore, Pa Ãẽ̱xgacüx, rü nüma nixĩ i cuxũ̃ nüxũ̃ nacua̱xẽẽxũ̃ i ngẽma tá yixcüra ngupetüxũ̃. Rü tá cumaxã nüxũ̃ chixu, Pa Ãẽ̱xgacüx, ga yema nüxũ̃ cudauxũ̃ ga cunegüwa ga yexguma cupegu.

29Rü cumax, Pa Ãẽ̱xgacüx, rü curü pechicawa cuyexma rü nagu curüxĩnü ga ta̱xacü tá nax ngupetüxũ̃ ga yixcüra. Rü yexguma cuxãnegügu rü nüma ya Tupana ya nango̱xẽẽcü i ngẽma ẽxũ̃guxũ̃ rü cuxũ̃ nüxũ̃ nacua̱xẽxẽ i ngẽma tá ngupetüxũ̃.

30Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta ya Tupana rü cha̱u̱xca̱x nanango̱xẽxẽ ga yematama cuma nagu cuxãnegüxũ̃. Natürü tama ngẽma togüarü yexera nüxũ̃ charücua̱xmaexũ̃ca̱x nixĩ i choxũ̃ nüxũ̃ nacua̱xẽẽxũ̃ i ngẽma. Rü cha̱u̱xca̱x nanango̱xẽxẽ nax cumaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ca̱x nax ta̱xacüchiga yixĩxũ̃ ga yema cunegü nax ngẽmaãcü cuma rü ta nüxũ̃ cucuáxũ̃ca̱x.

31Rü yema cunegüwa, Pa Ãẽ̱xgacüx, rü nüxũ̃ cudau nax cupe̱xegu nachixũ̃ ga wüxi ga naxchicüna̱xã ga taxũ̃ ga iya̱u̱xracüüxũ̃ ga namaxã ibaixãchixũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[32]Rü naeru rü úirunaxca̱x nixĩ, rü naremüwaama rü nachacüügü rü diẽrumünaxca̱x nixĩ, rü naxũ̃ne rü naperemagü rü bróũ̃chenaxca̱x nixĩ.

[33]Rü guma naparagü rü fierunaxca̱x nixĩ. Rü ngãxũ̃ ga nacutügü rü fierunaxca̱x nixĩ rü to ga norü ngãxũ̃ ga guma nacutügü rü waixũ̃münaxca̱x nixĩ.

[34]Rü yemaxũ̃ ícudawenüyane, Pa Ã̱xgacüx, rü wüxi ga ma̱xpűnewa narüdixi ga wüxi ga nuta taxúema nüxũ̃ cuxnetayane, rü meama yema naxchicüna̱xãcutüwa nadixi rü nayapuxãchixẽxẽ.

[35]Rü yexguma ga yema fieru rü waixũ̃mü rü bróũ̃che rü diẽrumü rü úiru rü wüxixũ̃cüütama nixãte̱xeãchi. Rü ñoma trigu icuexechite̱xegurüxũ̃ nixĩ ga buanecü yangexũ̃, rü taxuxũ̃ma yéma nayaxüãchi ga yema naxchicüna̱xã. Natürü gumá nuta ga yema naxchicüna̱xãétüwa dixpütacü rü wüxi ga taxũ̃ne ga ma̱xpűnexũ̃ nanaca̱xichi rü guxũ̃ma ga ñaa naane rü namaxã nanapá.

[36]Rü yema nixĩ ga yema cunegü. Rü ñu̱xmax, Pa Ã̱xgacüx, rü tá cumaxã nüxũ̃ chixu nax ta̱xacüchiga yixĩxũ̃ ga yema cunegü.

[37]Rü cuma nixĩ, Pa Ã̱xgacüx, i guxũ̃ma i togü i ã̱xgacügüétüwa cuxüxũ̃ i ñu̱xmax, erü nüma ya Tupana ya daxũgucü rü cuxũ̃ inamu nax ã̱xgacü quixĩxũ̃ca̱x rü cuporaxũ̃ca̱x rü guxũ̃ma i nachixũ̃anegü cuxũ̃ cua̱xüũ̃güxũ̃ca̱x.

[38]Rü ngẽmaca̱x i ñu̱xma rü guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gümaxã rü naeũ̃gümaxã rü werigümaxã icucua̱x. Erü nüma ya Tupana rü cuxme̱xwa nanangexmagüxẽxẽ. Rü cuchiga nixĩ, Pa Ã̱xgacüx, i ngẽma naxchicüna̱xãeru i úirunaxca̱x.

[39]Rü cuwena, Pa Ã̱xgacüx, rü tá nangẽxma i to i nachixũ̃anecüã̱x i ã̱xgacü i nüxí tá ichixũ̃ rü togü i nachixũ̃anegümaxã icuáxũ̃, natürü taxũtáma curü poramaxã nawüxigu. Rü ngẽmawena tá nangẽxma i to i ã̱xgacü i muxũ̃ma i nachixũ̃anegümaxã icuáxũ̃. Rü ngẽmachiga nixĩ i ngẽma naxchicüna̱xãxũ̃ne i bróũ̃chenaxca̱x.

[40]Rü ngẽmawena rü tá ínangu i to i ã̱xgacü i poraxũ̃ i ñoma fierurüxũ̃ taixũ̃. Rü ngẽxgumarüxũ̃ i ngẽma fieru rü guxũ̃ma i ta̱xacüxũ̃ napuxãchixẽxẽ rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

inanaxoxẽxẽ, rü ngẽxgumarüxũ̃ tá nixĩ i ngẽma ãẽxgacü rü tá nax nadaiaxũ̃ rü iyanaxoxẽẽãxũ̃ i guxũ̃ma i ngẽma togü i ãẽxgacügü.

41-42Rü cumax, Pa Ãẽxgacüx, rü yexgumarüxũ̃ ta nüxũ̃ cudau ga guma nacutümẽxẽ rü nümáne rü waixũ̃münaxcãx nixĩ rü naigü rü fierunaxcãx nixĩ. Rü ngẽma tamaxã nüxũ̃ nixu rü ngẽma nachixũ̃ane rü woo ñoma fierurüxũ̃ natai, natürü ngẽma norü duũ̃xũ̃gü rü tama wüxigu narüxĩnüe rü taxũ̃ i guxchaxũ̃gü nügümaxãtama inaxügü. Rü yexgumarüxũ̃ ga guma nacutümẽxẽ rü nümáne rü waixũ̃münaxcãx nixĩ rü naigü rü fierunaxcãx nixĩ rü ngẽxgumarüxũ̃ ta i ngẽma nachixũ̃ane rü wüxiwa rü tá napora rü towa rü tá natura.

43Rü ngẽma cunegüwa nüxũ̃ cudauxũ̃, Pa Ãẽxgacüx, i ngẽma fieru rü waixũ̃mümaxã nax naxãẽ́xũ̃xũ̃, rü ngẽxgumarüxũ̃ ta i ngẽma nachixũ̃anearü ãẽxgacügü rü tá nügücãx naxĩ nax ngẽmaãcü nügü nangũ̃xẽẽgüxũ̃cãx rü nügüxacümaxã yaxãxmãxgüxũ̃cãx. Natürü woo ngẽmaãcü tá nanaxügü rü taxũtáma napora i ngẽma nachixũ̃ane, erü ngẽma fieru rü waixũ̃mümaxã rü taxuacüma nügümaxã tanaxüéxũ̃.

44Rü ngẽma ãẽxgacügü rü ñoma i naanemaxã icuãxgüguyane rü nüma ya Tupana ya daxũwa ngẽxmacü rü tá nayamucuchi i wüxi i ãẽxgacü i tagutáma texé iyanaxoxẽẽcü rü tagutáma to i nachixũ̃ane nüxũ̃ rüyexeracü. Rü nüma rü tá inayanaxoxẽxẽ i guxũ̃táma i ngẽma togü i ãẽxgacügüarü ĩnü rü ngẽmaãcü i nüma rü guxũ̃gutáma ãẽxgacü nixĩ.

45Rü yimá ãẽxgacüchiga nixĩ ga gumá nuta ga nüxũ̃ cudaucü ga taxúema nüxũ̃ cuxnetaãcüma mãxpṹnewa yarüdixicü rü íraxũ̃gu napocü ga yema naxchicünãxã ga fierunaxcãx, rü bróũ̃chenaxcãx, rü waixũ̃münaxcãx rü úirunaxcãx. Rü yemaacü ga nüma ga Tupana ya poraxüchicü rü cuxũ̃ nanawẽx, Pa Ãẽxgacüx, i ngẽma yixcüra tá ngupetüxũ̃. Rü yema cunegüwa nüxũ̃ cudauxũ̃ rü aixcüma nixĩ, rü ngẽma cumaxã nüxũ̃ chixuchigaxũ̃ rü aixcüma tá ningu ==ñanagürü ga Danié.

46Rü yexguma nüma ga ãẽxgacü ga Nabucudonochó nüxũ̃ ĩnügu ga yema ore rü Daniépẽxegu nacaxãpũ̈xü rü waixũ̃mügu nayangücuchi. Rü norü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

duũxũgüxũ namu nax Daniéna naxãgüãxũcạx ga norü ãmaregü rü pumaratẹxegü.

47Rü yemawena rü Daniéxũ ñanagürü: —Aixcümaxũchima ya yimá perü Tupana nixĩ ya guxũma i togü i tupanagüxũ rüporamaecü. Rü nüma rü guxũma i ãẹ̃xgacügüarü Cori nixĩ. Rü nüma rü inanawẹx i ngẽma ẽxũguxũ rü ngẽmacạx cuxũ nüxũ nacuạxẽxẽ i ngẽma chaunegü = =ñanagürü.

48Rü ñụxũchi ga nüma ga ãẹ̃xgacü ga Nabucudonochó rü Daniéxũ tacü ga ãẹ̃xgacüxũ ningucuchixẽxẽ. Rü muxũma ga mexẽchixũ ga ãmare nüxna naxã. Rü naétü nüxũ naxuneta nax ĩane ga Babiróniaarü probínchiaarü üyearü ãẹ̃xgacü yixĩxũcạx rü naeru yixĩxũcạx ga guxũma ga yema ãẹ̃xgacüarü ucụxẽruũgü ga yema nachixũanewa yexmagüxũ.

49Rü nüma ga Danié rü ãẹ̃xgacüna naca nax nüxũ naxunetaxũcạx ga namücügü ga Chadrá rü Mechá rü Abex-negó nax yemagü norü ngũxẽẽruũgü yixĩgüxũcạx ga Babiróniaanewa. Rü nüma ga Danié rü ãẹ̃xgacüpatawatama nayexma nax yéma nüxũ nangũxẽẽxũcạx.

## Danié 3

### Ãẹ̃xgacü nanamu nax úirunaxcạx ga naxchicünạxãxũ yacuạxüũgüxũcạx

1Rü nüma ga ãẹ̃xgacü ga Nabucudonochó rü norü duũxũgüxũ namu nax naxügüãẹ̃xũcạx ga wüxi ga naxchicünạxã ga úirunaxcạx. Rü yema naxchicünạxã rü nüxṹ nayexma ga 30 metru ga norü máchane, rü norü taxũne rü 3 metru nixĩ. Rü ñụxũchi nüma ga ãẹ̃xgacü rü norü duũxũgüxũ namu nax metachinüxũ ga Dúragu ãégaxũgu nachixẽẽgüãxũcạx ga Babiróniaanewa.

2Rü yemawena rü naxcạx nangema ga guxũma ga ãẹ̃xgacügü ga wüxichigü ga naaneétüwa yexmagüxũ. Rü naxcạx nangema ta ga norü churaragüerugü, rü wüxichigü ga ĩanearü ãẹ̃xgacügü, rü ãẹ̃xgacügü ga ucụxẽruũgü, rü ãẹ̃xgacügü ga diẽrumaxã icuạxgüxũ, rü ãẹ̃xgacügü ga nachixũanearü mugümaxã icuạxgüxũ, rü togü ga ãẹ̃xgacügü ga wüxichigü ga ĩanewa


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yexmagüxũ. Rü yema ãẽxgacügü nixĩ ga naxcạx nangemaxũ nawa ga norü ãxũchichiga ga yema naxchicünạxã ga ãẽxgacü norü duũxũgüxũ üxẽẽxũ.

3Rü guxũma ga yema ãẽxgacügü ga yema nachixũanecüạ̃x rü nangutaquẹxegü napẹxegu ga yema naxchicünạxã nax naxüchigagüãxũcạx ga norü ãxũchi.

4Rü yema namaxã icuáxũ ga yema ãxũchichigaarü ügü rü tagaãcü duũxũgüxũ ñanagürü: —¡Iperüxĩnüe Pa Duũxũgü i Guxũ i ĩanecüạ̃xgü, rü Guxũ i Nachixũanecüạ̃xgü, rü Guxãma i Pemax i To i Nagawa Idexagüchigüxex!

5Rü ngẽxguma tá nüxũ pexĩnüegu nax yacuegüãxũ rü napaxgüãxũ i ngẽma paxetaruũgü rü pemax, Pa Duũxũgüx, rü tá napẹxegu pecaxápụ̈xügü i ngẽma naxchicünạxã i ãẽxgacü ya Nabucudonochó duũxũgüxũ üxẽẽxũ.

6Rü guxãma ya texé ya tama napẹxegu caxápüxügüxe, rü nüxũ icuạxüũgüxe, rü noxtacüma tá ngẽma poxcuchicaxũ i íyạụxraxũgu tawocu ==ñanagürü.

7Rü yemaacü ga yexguma nüxũ naxĩnüegu ga yema paxetaruũgü ga nax yacuegüãxũ rü guxũma ga yema muxũma ga duũxũgü ga yexma ngutaquẹxexũ rü napẹxegu nacaxgüápụ̈xü, rü nüxũ nicuạxüũgü ga yema naxchicünạxã ga úirunaxcạx.

8Natürü ñuxre ga Cadéuanecüạ̃xgü rü ãẽxgacü ga Nabucudonochóxũtawa naxĩ nax Yudíugüxũ ínaxuaxũgüxũ rü ñanagürügü:

9—¡Guxũguma cumaxụ̃x, Pa tórü Ãẽxgacü, rü ngẽma cuéga rü guxũguma nüxna nacuạxãchie!

10-11Rü cumax, Pa Ãẽxgacü, rü guxãxũma cumu nax napẹxegu tacaxápụ̈xügüxũcạx, rü nüxũ ticuạxüũgüxũcạx i ngẽma úirunaxcạx i naxchicünạxã i ngẽxguma yacuegüãgu rü napaxgüãgu i ngẽma paxetaruũgü. Rü ñụxũchi nüxũ quixu rü yíxema tama napẹxegu caxápụ̈xügüxe, rü nüxũ icuạxüũgüxe, rü noxtacüma tá ngẽma poxcuchica i íyạụxraxũgu tawocu.

12Dücax, Pa Ãẽxgacüx, rü nangẽxma i ñuxre i Yudíugü i cumax ãẽxgacüxũ cumucuxũ nawa ya Babirónia. Rü ngẽmagü rü tama cuga naxĩnüechaũ, Pa Ãẽxgacüx, rü ngẽmacạx tama nüxũ nicuạxüũgü i ngẽma tórü tupanagü rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

woo i ngẽma naxchicünaxã i úirunaxcax i cumax duũxũgüxũ cuxüxẽẽxũ. Rü ngẽma yatügü rü Chadrá, rü Mechá rü Abex-negó nixĩ = =ñanagürügü.

13Rü nüma ga Nabucudonochó rü poraãcü nanu. Rü yemacax norü duũxũgüxũ namu nax naxũtawa nagagüãxũcax ga Chadrá, rü Mechá, rü Abex-negó. Rü yexguma marü naxũtawa nangugügu rü nüxna naca rü ñanagürü:

14—¿Aixcüma yixĩxũ i pemax i tama nüxũ picuaxüxũgüxũ i ngẽma chorü tupanachicünaxãgü rü woo i ngẽma naxchicünaxã i máchanexũ i choma duũxũgüxũ chaxüxẽxẽxũ?

15Rü ngẽxguma yacuegüãxgu i ngẽma paxetaruũgü ¿rü pemax rü ípememarexũ nax napexegu pecaxắpüxügüxũ rü nüxũ picuaxüxũgüxũ i ngẽma naxchicünaxã i choma duũxũgüxũ chaxüxẽxẽxũ? Erü ngẽxguma taxũtáma ñuxmatama nüxũ picuaxüxũgügu, rü ngẽma poxcuchicaxũ i íyauxraxũgu tá pexũ chawocu. ¿Rü taxacürü tupana tá pexũ nawa ínanguxũxẽxẽ i ngẽma? = =ñanagürü.

16Rü yexguma ga yema tomaepüx ga ngextüxüxũgü rü nanangãxũgagü rü ñanagürügü: —Pa Ãẽxgacüx, rü taxucaxma tüxcüũ yigü naxcax tachoxũgagü i ngẽma.

17Rü yimá torü Tupana ya nüxũ ticuaxüũgücü rü nüxắ natauxcha nax toxũ ínanguxũxẽxẽxũ nawa ya yima üxü rü nawa i guxũma i ngẽma poxcu i tomaxã cuxueguxũ, Pa Ãẽxgacüx.

18Natürü ngẽxguma chi woo taxũchima toxũ nangũxẽxẽgu rü cumaxã nüxũ tixu, Pa Ãẽxgacüx, rü toma rü taxũtáma nüxũ ticuaxüxũgü i ngẽma curü tupanagü, rü taxũtáma napexegu tacaxắpüxügü i ngẽma naxchicünaxã i úirunaxcax = =ñanagürügü.

### Yema tomaepüx ga ngextüxüxũgü rü tama nixae nawa ga guma üxü ga nawa yawocune

19Rü yema orexũ naxĩnügu ga Nabucudonochó, rü nanadeãchichiwe yerü yema tomaepüx ga ngextüxüxũgümaxã poraãcü nanu. Rü norü duũxũgüxũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

namu nax 7 e̱xpü̱xcüna naxüxüxũgüãxũca̱x ga yema poxcuchicaxũ ga iya̱u̱xraxũ nax yemaacü nanaxichixũca̱x.

[20]Rü ñu̱xũchi norü churaragü ga rüporamaegüxũxũ namu nax Chadrá rü Mechá rü Abex-negóxũ yana̱i̱xgüxũca̱x, rü yemaacü yema poxcuchicaxũ ga iya̱u̱xraxũwa yawocuãxũca̱x.

[21]Rü yema tomaepü̱x ga ngextü̱xüxũgü rü yematama norü ãe̱xgacüchiru ga nagu yacu̱xgüxũmaxã nayana̱i̱xgü rü yema poxcuchicaxũ ga iya̱u̱xraxũgu nanawocu.

[22]Rü yema poxcuchicaxũ rü poraãcü nanaxichi yerü yemaacü norü duũxũgüxũ namu ga ãe̱xgacü. Rü yemaca̱x ga yema churaragü ga yema tomaepü̱x ga ngextü̱xügüxũxũ yéma iwocuxũ rü nixae rü nayue.

[23]Rü nümagü ga Chadrá rü Mechá rü Abex-negó rü ina̱i̱xgüxũ yexma nawocu nagu ga yema poxcuchicaxũ ga iya̱u̱xraxũ.

[24]Rü yexguma nüxũ nada̱u̱xgu ga nüma ga Nabucudonochó, rü paxa inachi rü poraãcü naba̱i̱xãchiãxẽ. Rü yema norü ucu̱xẽruũgüna naca rü ñanagürü: —¿Tama e̱xna yima üxüxétüwa yawocuxũ i tomaepü̱x i yatü i na̱i̱xgüxũ? ==ñanagürü. Rü yema norü ucu̱xẽruũgü nanangãxũgü rü: —Ngẽmáacüx, tomaepü̱x nixĩ ==ñanagürügü.

[25]Rü ñu̱xũchi ga nüma ga ãe̱xgacü rü ñanagürü: —Natürü ngéma nüxũ chadau i ãgümücü i yatü iwẽgüxũ i üxüxétügu ixĩĩĩxũ rü taxuxũma nüxũ ngupetüxũ. Rü ngẽma norü ãgümücü i yatü rü nanadauxũcüa̱xraxũ ==ñanagürü.

[26]Rü yema ñaxguwena rü nüma ga Nabucudonochó rü yema poxcuchicaxũ ga íya̱u̱xraxũca̱x nixũ rü yéma tagaãcü ñanagürü: —Pa Chadrá, rü Mechá, rü Abex-negó ya Tupana ya Guxãétüwa Ücüarü Duũxũgü Ixĩgüxũx, rü ¡ípechoxũ rü nua pexĩ! ==ñanagürü. Rü yema tomaepü̱x rü ínachoxũ nawa ga guma üxü.

[27]Rü guxũma ga yema ãe̱xgacügü ga yéma yexmagüxũ rü naxca̱x naxĩ ga yema tomaepü̱x ga yatügü. Rü nüxũ nadaugü ga taxuwama nax yaxaexũ ga


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

naxũnewa, rü woo ga nayae rü naxchiru rü tama nax yaxaxũ rü bai ga nax natauacaemagüxũ.

28Rü yexgumatama ga nüma ga Nabucudonochó rü ñanagürü: —¡Ngĩxã nüxũ ticuaxüũgü ya norü Tupana i Chadrá rü Mechá rü Abex-negó ya núma namucü i ngẽma dauxũcüãx nax íyapoxũãxũcax i norü duũxũgü i tama ãẽxgacüga ĩnüechaũxũ! Yerü yema tomaepüxcax rü narümemae nax nayuexũ naxũpa nax togümare ga tupanaxũ yacuaxüũgüxũ.

29Rü ngẽmacax i ñuxma rü chanaxunagü rü ngexerüxüxe ya duũxẽ ya nachiga chixri idexaxe ya norü Tupana i ñaa tomaepüx i ngextüxüxũgü rü noxtacüma ãgümücügu tá tüxũ tarüchexte, rü tümapata rü tá nagu napogü rü natüchixica tá ngéma ninuagü. Rü nüetama ega woo ngexnerüxünemare ya ĩanecüãx tixĩxgu, rü ngexũrüüxũ i nachixũanecüãx tixĩxgu, rü ngexũrüüxũ i nagawa tidexagux. Erü nataxuma i to i tupana i ngẽmaãcü norü duũxũgüxũ ípoxũxũ ==ñanagürü.

30Rü yemawena ga nüma ga ãẽxgacü rü yexera rümemaexũ ga puracü yema tomaepüx ga ngextüxüxũgüna naxã ga Babiróniaanewa.

## Danié 4

### Wenaxarü naxãnegü ga Nabucudonochó

1—Choma i ãẽxgacü i Nabucudonochó rü taãẽãcüma pexũ charümoxẽ, Pa Guxũma i Nachixũanecüãxgü i Ñoma i Naanewa Maxẽxũ rü To i Nagawa Idexagüxũx. Rü chanaxwaxe i mea pexũ nangupetü.

2Rü chanaxwaxe i pema rü nüxũ nax pecuáxũ i ngẽma taxũ i ngũxẽxẽ i poraãcü mexũ ya Tupana ya poracü chauxcax üxũ.

3Rü nataxüchi i ngẽma mexũgü i norü poramaxã naxüxũ rü ngẽma cuaxruũgü i tüxũ nawéxũ. Rü nüma rü guxũguma ãẽxgacü nixĩ, rü ngẽma norü pora rü tataagüwa ninguchigü.

4Rü choma i Nabucudonochó rü chataãxẽ ga chopatawa rü poraãcü mexũ choxũ naxüpetü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[5]Natürü wüxi ga chütaxũgu ga yexguma marü chapexgu rü chaxãnegü. Rü namaxã chabaixãchi ga yema nagu chaxãnegüxũ yerü yema chaunegüwa nüxũ chadauxũ rü naxãũcümaxũchi, rü yemacax poraãcü chamuũ.

[6]Rü yemacax naxcax changema ga guxũma ga chorü ucuxẽruũgü ga Babiróniaanecüãx nax nua choxũ íyadaugüxũcax rü chomaxã nüxũ yaxugüxũcax nax taxacüchiga yixĩxũ ga yema nagu chaxãnegüxũ.

[7]Rü guxũma ga yema yuüxũgü rü yema ẽxũguxũ cuaxgüxũ rü yema nüxũ icuaxüchixũ rü yema woramacuriwa ngúexũ ga Babiróniaanecüãx rü chauxũtawa naxĩ. Rü choma rü namaxã nüxũ chixu ga yema nagu chaxãnegüxũ, natürü tama nüxũ nacuaxgü nax taxacüchiga yixĩxũ ga yema nagu chaxãnegüxũ.

[8]Rü Daniéwa nixĩ ga iyacuáxũ nax chauxũtawa naxũxũ. Rü nüma rü chorü tupanaégagu Betachágu chanaxüéga. Rü nüma i Danié rü Tupana ya Üünecüãxẽ namaxã inacuax. Rü namaxã nüxũ chixu ga yema nagu chaxãnegüxũ rü ñachagürü:

[9]“Pa Betachá i Guxũ i Chorü Ucuxẽruũgüerux, rü choma nüxũ chacuax rü yimá Tupana ya Üünecüãxẽ cumaxã inacuax rü ngẽmacax nüxũ cucuax i guxũma i ẽxũguxũ. Rü chanaxwaxe i ícurüxĩnü i ngẽma cumaxã tá nüxũ chixuxũ i chaunegüwa nüxũ chadauxũ rü ñuxũchi chanaxwaxe i chomaxã nüxũ quixu nax taxacüchiga yixĩxũ.

[10]Rü ñaa nixĩ ga chaunegüwa nüxũ chadauxũ ga yexguma ichacayane. Rü nüxũ chadau ga wüxi ga nai ga máchanexũchixũ ga meama ñaa naanearü ngãxũwa rüxüxũ.

[11]Rü yema nai rü naya rü natamenaxãxũchi, rü natanügü rü daxũguxũ ga naanewa nangu rü yáxũgu nüxũ tadau i ñaa naanewa.

[12]Rü naatügü rü nimexẽchi rü yema nax namuxũ ga norü o rü guxũma ga duũxũgücax rü ningu. Rü norü gáuxchipetaxũcax natüũgu nayacagü ga naxũnagü, rü werigü rü nachacüügügu nixüxchiãũgü. Rü guxũma i ñoma i naanecüãx i duũxũgücax ningu ga norü o.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[13]Rü ngürüãchi nüxũ chadau ga wüxi ga dauxũcüa̱x ga dauxũtaeruxũ ixĩxũ ga dauxũguxũ ga naanewa írüxĩxũ.

[14]Rü yema rü tagaãcü ñanagürü: '¡Rü penatuxu̱x i ngẽma nai rü penadaũchacüxu̱x, rü penabuxatü, rü ngẽma norü o rü namaxã penawoone nax ngẽmaãcü yabuxmüxũca̱x i ngẽma naxũnagü i norü gáuxpechitaca̱x natüũgu rüchoxũ rü ngẽma werigü i nachacüügu ixüachiãũxũ!

[15]¡Natürü ngẽma nachime rü naxchúma̱xã rü ngéma waixũmüwa penaxüxẽxẽ! ¡Rü fierunaxca̱x rü bróũchenaxca̱x ya cadénamaxã peyachota! Rü ngéma naanearü maxẽẽtawa penata̱x nax ngẽmaãcü cherena nagu nguxũca̱x rü wüxigu naxũnagümaxã maxẽẽtawa nangẽxmaxũca̱x.

[16]Rü tá naxãũãxẽ rü ñoma wüxi i naeũrüũãcü tá namaxũ. Rü ngẽmaãcü tá nixĩ i 7 ya taunecü.

[17]Rü yema nixĩ ga yema naimaxã naxuegugüxũ ga yema ixüünexũ ga dauxũcüa̱x ga dauruũgü ixĩgüxũ. Yerü nanaxwa̱xegü nax guxũma i duũxũgü nüxũ cua̱xgüxũ nax nüma ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü nüxṹ nangẽxmaxũ i pora nax namaxã inacuáxũ i ngẽma nachixũanegüarü ãẽxgacügü i ñoma i naanewa ngẽxmagüxũ. Rü nüma nixĩ i nüxũ naxunetaxũ i ngẽma nüma nanaxwa̱xexũ nax ãẽxgacügü yixĩgüxũ. Rü nüma rü nüxṹ nangẽxma i pora nax nachixũanearü ãẽxgacüxũ yangucuchixẽẽãxũ i ngẽma duũxũ i noxri taxuxũma ixĩxũ', ñanagürü ga yema dauxũcüa̱x.

[18]Rü yema nixĩ, Pa Betacháx, ga yema chaunegü ga choma i ãẽxgacü ya Nabucudonochó nagu chaxãnegüxũ. ¡Rü ñu̱xma rü chomaxã nüxũ ixu nax ta̱xacüchiga yixĩxũ ga yema chaunegü! Erü taxuxũma i ngẽma togü i chorü ucu̱xẽruũgü i nüxũ cua̱xüchichiréxũ nüxũ nacua̱xgü i ngẽma. Natürü i cumax rü tá nüxũ cucua̱x nax ta̱xacüchiga yixĩxũ erü cuwa nangẽxma i naãxẽ ya yimá Tupana ya Üünecü", ñachagürü.

[19]Rü yexguma ga nüma ga Danié ga Betachámaxã naxugüãcü rü paxaãchi yexma narüchiane yerü poraãcü namuũ naxca̱x ga yema ĩnü ga naãẽwa nguxũ. Natürü chomax i ãẽxgacü rü ñachagürü nüxũ: "Pa Betacháx ¡taxṹ i cuxoegaãẽxũ naxca̱x i ngẽma chaunegü rü ta̱xacüchiga yixĩxũ!" ñachagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Rü nüma ga Betachá rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü choxũ̃: “Pa Ãe̲xgacüx, chierüx guxũ̃ma ga yema cunegüwa nüxũ̃ cudauxũ̃, rü curü uanügüca̲x yixĩxgux.

20-21Rü yema nüxũ̃ cudauxũ̃ ga nai ga máchanexũ̃ rü tanexũ̃ ga dauxũ̃guxũ̃ ga naanewa ngutanüxũ̃ ga yáxũ̃anewa duũ̃xũ̃gü nüxũ̃ dauxũ̃ ga meátüxüchixũ̃ rü yemaca̲x norü gáuxpechitaca̲x natüũ̃gu narücho ga naeũ̃gü, rü werigü rü nachacüügügu nixãxchiãũ̃. Rü norü o rü namuxũchi, rü meama ningu nax guxũ̃ma nangṍxũ̃.

22Rü yema nai ga taxüchixũ̃ ga cunegüwa nüxũ̃ cudauxũ̃, rü cuchiga nixĩ, Pa Ãe̲xgacüx. Rü cuma i ñu̲xmax rü cuporaxüchi rü ngẽma curü ngẽmaxũ̃gü rü cunanutaque̲xe ñu̲xmata dauxũ̃guxũ̃ i naanewa nangu, rü ngẽmaãcü guxũ̃ i nachixũ̃anegümaxã icucua̲x.

23Pa Ãe̲xgacüx, rü yema to ga nüxũ̃ cudauxũ̃ ga yema cunegüwa, rü nüxũ̃ cudau ga wüxi ga üünexũ̃ ga dauxũ̃cüã̲x ga dauruxũ̃ ixĩxũ̃ ga dauxũ̃guxũ̃ ga naanewa írüxĩxũ̃ ga ñaxũ̃: ‘¡Rü penatuxu̲x ya yimá nai rü nagu pechexgü! ¡Natürü ngẽma nachime rü naxchúma̲xãgü rü nüetama ngéma waixũ̃müwa nangexma̲x! ¡Rü fierunaxca̲x rü bróũ̃chenaxca̲x ya cadénamaxã penangãxũ̃ rü ngéma naanearü maxẽanewa penata̲x nax cherena nagu nguxũ̃ca̲x! Rü wüxigu naxũ̃nagümaxã maxẽ nangṍxũ̃ca̲x i 7 ya taunecü’, ñaxũ̃.

24Rü yema cunegüwa nüxũ̃ cudauxũ̃, Pa Ãe̲xgacüx, rü cuchiga nixĩ. Rü ngẽmawa yimá Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü cuxũ̃ nanawe̲x i ngẽma poxcu i cumaxã naxueguxũ̃.

25Erü cumax, Pa Ãe̲xgacüx, rü taxũ̃táma duũ̃xũ̃gütanüwa cungexma, rü naxũ̃nagütanüwa tá cumaxũ̃ rü wocagürüxũ̃ tá maxẽ cunango̲x, rü cherena rü tá cuxũ̃ niwaixẽxẽ. Rü ngẽmaãcü tá cumaxũ̃ i 7 ya taunecü ñu̲xmatáta naxca̲x íquicuáx nax texé yixĩxũ̃ ya yimá namaxã icuácü i guxũ̃ma i ãe̲xgacügü i ñoma i naanewa ngẽxmagüxũ̃. Erü nüma nixĩ i tüxũ̃ yamucuchixũ̃ ya yíxema nüma natümawa̲xéxe nax ãe̲xgacü tixĩxũ̃ca̲x.

26Rü yema dauxũ̃cüã̲xarü ore nax yema nachime rü naxchúma̲xã yéma waixũ̃müanewa yaxṹgüxẽẽxũ̃ rü ngẽma rü nüxũ̃ nixu, Pa Ãe̲xgacüx, nax


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

wena táxarü cuchixũanemaxã icucuáxũ i ngẽxguma nüxna cucuax̲ãchigu nax nüma ya Tupana yixĩxũ ya guxãétüwa ngẽxmacü.

27Rü ngẽmacax̲ Pa Ãẽ̲xgacüx, ¡irüxĩnü i ñaa chorü ucux̲ẽ rü mea namaxã inacuax̲ i duũ̃xũ̃gü! ¡Rü taxű̃ i pecadu cuxüxũ̃ rü ngẽxmatama yacuax̲ẽxẽ nax cunaxüxũ̃ i ngẽma chixexũ̃ i cuãẽwa ínguxũ̃! ¡Rü nagu rüxĩnü nax nüxũ̃ curüngũ̃xẽxẽxũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i ngearü ngẽmaxũ̃ax̲güxũ̃! Rü bexmana ngẽmaãcü ya Tupana i taxũtáma cuxna nanguxẽẽãxũ̃ i ngẽma chixexũ̃ i cumaxã naxueguxũ̃” ==ñanagürü ga Danié.

### Yema nagu naxãnegüxũ̃ rü ningu

28Rü guxũ̃ma ga yema ãẽ̲xgacü ga Nabucudonochómaxã ueguxũ̃ rü ningu.

29-30Rü wüxi ga taunecü nawena ga yema rü nüma ga ãẽ̲xgacü rü napataétügu ínixũãchixũ̃ ga ĩane ga Babiróniawa, rü nügümaxã ñanagürü: —Dücax nax aixcüma nataxũ̃ ya daa Babirónia ga choma chorü cuax̲maxã chaxüxũ̃ne nax nawa ãẽ̲xgacü chixĩxũ̃cax̲, rü ngẽmawa duũ̃xũ̃gü nüxũ̃ daugüxũ̃cax̲ nax cuax̲ choxű̃ ngẽxmaxũ̃ ==ñanagürü.

31Rü yexguma íyadexayanetama ga nüma ga ãẽ̲xgacü rü nüxũ̃ naxĩnü ga wüxi ga naga ga dauxũ̃wa ínaxũxũ̃ ga ñaxũ̃: —¡Dücax, irüxĩnü, Pa Ãẽ̲xgacü Pa Nabucudonochóx! Rü ngẽma nax ãẽ̲xgacü quixĩxũ̃ rü ñux̲ma rü ngẽxma nayacuax̲.

32Rü duũ̃xũ̃güna tá quixũgachi rü naxũ̃natanüwa tá cumaxũ̃, rü wocagürüxũ̃ tá maxẽmaxã cuxãwemü i 7 ya taunecü. Rü ngẽmaãcü tá quixĩ ñux̲matáta nüxna cucuax̲ãchi nax Tupana yixĩxũ̃ ya yimá nüxű̃ nangẽxmacü i pora nax namaxã inacuáxũ̃ i guxũ̃ma i nachixũ̃anegü i ñoma i naanewa ngẽxmagüxũ̃. Rü nüma nixĩ i tüxũ̃ yangucuchixẽẽxũ̃ nax ãẽ̲xgacü tixĩxũ̃ ya yíxema nüma norü me ixĩxẽ ==ñanagürü.

33Rü yexgumatama ningu ga yema Tupana namaxã ueguxũ̃. Rü nüma ga Nabucudonochó rü naxãũãxẽ. Rü duũ̃xũ̃güna nixũgachi rü wocagürüxũ̃ maxẽ nanangõx rü cherenamaxã niwaxine. Rü nayae rü narüxü, rü ñoma dawüãxmürüxũ̃ nixĩ, rü napatü rü ñoma dawüpatürüxũ̃ nixĩ.

### Nabucudonochócax̲ nitaane


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[34]—Rü yexguma marü yanguxgu ga gumá 7 ga taunecü nax Tupana choxũ poxcuxũ, rü choma ga Nabucudonochó rü dauxũgu chadawenü rü nüxũ chicuạxãchi nax chạụxcạx mea yataanexũ nawa ga nax chaxãũãẽxũ. Rü ñụxũchi mexũ nachigaxũ chixu ya yimá Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü ya guxũguma maxũcü. Rü ñaa dexamaxã nüxũ chicuạxüxũ rü ñachagürü: “Pa Tupanax, curü pora rü taguma inayacuạx rü cuma rü guxũgutáma ãẽxgacü quixĩ.

[35]Rü ngẽma duũxũgü i ñoma i naanewa maxẽxũ rü cupẹxewa, Pa Tupanax, rü taxuxũma nixĩgü. Rü cuma cunaxwạxexũãcü namaxã icucuạx i dauxũguxũ i naane rü ñoma i naane. Rü tataxuma ya texé ya curü poraxũ rüyexeraxe. Rü tataxuma ya texé ya tüxű́ nangẽxmaxe i pora nax cuxna tacạxaxũ rü ‘¿tụ̈xcüũ cunaxü i ngẽma cuxüxũ?’ ñachagürü.

[36]Rü yexgumatama chauãẽxũ chicuạxãchi rü wenaxarü Tupana choxũ narüngũxẽxẽ rü chauchicacạxtama choxũ nataeguxẽxẽ nax ãẽxgacü chixĩxũ. Rü duũxũgü rü chomaxã nataãẽgü, rü noxrirüũtama namaxã ichacuạx rü chapora. Rü yema chorü ucụxẽruũgü rü chorü ngũxẽẽruũgü rü chạụxcạx nayadaugü nax wenaxarü chauchixũanearü ãẽxgacüxũ choxũ yangucuchixẽẽgüxũcạx. Rü noxriarü yexera pora choxű́ nayexma.

[37]Rü ngẽmacạx i ñụxmax i chomax i Nabucudonochó rü nüxũ chicuạxüxũ rü chanataxẽxẽ ya yimá Tupana i dauxũguxũ i naanewa ãẽxgacü ixĩcü. Erü guxũma i ngẽma naxüxũ rü aixcüma name, rü nüxű́ natauxcha nax tüxũ naxãnexẽẽxũ ya yíxema tügü írütagüxe” ==ñachagürü.

## Danié 5

### Ore ga ĩxtapụ̈xgu ümatüxũ

[1]Nüma ga Berchachá ga nüxí Babiróniaanearü ãẽxgacü ixĩcü, rü nüxna naxu ga 1,000 ga ãẽxgacügü ga yema nachixũanecüạ̈xgü naxcạx ga wüxi ga õna ga taxũ. Rü yema chibüwa rü nüma ga ãẽxgacü rü yema nüxna naxuxũ rü poraãcü bínu nayaxaxgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2-3]Rü yema bínumaxã nax nangãxũxũ ga ãẽxgacü ga Berchachá rü norü duũxũgüxũ namu nax yanuxũãxũcạx ga yema naxpáũgü ga úirunaxcạx rü diẽrumünaxcạx ga nanatü ga Nabucudonochó Yerucharéũwa yexmane ga Tupanapata ga taxũnewa ne naxũ. Rü nayanuxũ ga yema naxpáũgü ga üünexũ rü nawa naxaxegü ga ãẽxgacü rü naxmạxgü rü naxmạxabagü rü guxũma ga yema chibüwa yéma ĩxũ.

[4]Rü guxũma ga yema yéma yexmagüxũ rü bínu nixaxgü rü nüxũ nicuạxüũgü ga norü tupananetachicünạxãgü ga úirunaxcạx, rü diẽrumünaxcạx, rü bróũchenaxcạx, rü fierunaxcạx, rü nainaxcạx rü nutanaxcạx ixĩgüxũ.

[5-6]Rü yexguma ínaxaxegüyane rü yema ucapuarü ĩxtapụ̈x ga cómüxũwa nangọx ga wüxi ga naxmẹx ga omüema ĩxtapụ̈xgu ínachixũwa iwűãcüxũne. Rü yexguma guma naxmẹx ga yéma iwűãcüxũnexũ nadạụxgu ga gumá ãẽxgacü rü nabạịxãchi rü nanachọxõchi rü norü muũmaxã niyoyoxũne.

[7]Rü ñụxũchi tagaãcü aita naxü ga ãẽxgacü ga Berchachá, rü naxcạx nangema ga yema norü ucụxẽruũgü ga ẽxũguxũxũ cuạxgüxũ, rü yema cuạx nüxű̃ yexmaxũ, rü yema Babiróniaanecüạ̃x ga woramacuriwa ngúexũ. Rü ñanagürü nüxũ: —Yíxema nüxũ daumatüxe i ngẽma ngẽxma ümatüxũ rü nüxũ ixuxe nax tạxacüchiga yixĩxũ, rü naxchiru i dauxracharaxũgu tá tüxũ chicụxẽxẽ, rü úirunaxcạx ya cadénamaxã tá tüxũ chaxüchagü, rü tüma tá tixĩ i choweama i norü tomaepụ̈xwa taxüxũ nax ãẽxgacü tixĩxũ ==ñanagürü.

[8]Rü guxũma ga yema norü ucụxẽruũgü ga nüxũ icuạxüchixũ ga yéma yexmagüxũ rü nichocu nawa ga yema ucapu. Natürü taxuxũma ga yema yatügü ga nüxũ cuạxüchigüxũ rü nüxũ nacuạxgü nax ãẽxgacümaxã nüxũ yaxugüxũ nax tạxacüchiga yixĩxũ ga yema yexma ümatüxũ.

[9]Rü yexguma nüma ga ãẽxgacü ga Berchachá rü poraãcü namuũ rü nanachọxõchi. Rü yema natanüxũ ga ãẽxgacügü rü tama nüxũ nacuạxgü nax tạxacü tá naxügüxũ.

[10]Natürü ga naé rü yéma iña, yerü nüxũ ixĩnü ga aita nax naxüxũ ga guma ngĩne rü yema ãẽxgacügü ga namaxã yexmagüxũ. Rü yemacạx yéma ixũ rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngĩgürügü nüxũ ga ngĩne ga Berchachá: —¡Guxũguma namaxũ, Pa Ãẽxgacüx! ¡Rü taxű i cuxoegaãẽxũ rü taxű i cubaixãchixũ!

11Erü nua cuxmẽxwa nangẽxma i wüxi i yatü ya Tupana ya Üünecüãxẽ nawa ngẽxmaxũ. Rü yexguma guma cunatü ya Nabucudonochó ãẽxgacü ixĩxgu, rü yema yatü inanawẽx nax tupanagürüxũ aixcüma naãẽxũ nacuáxũ. Rü yemacax ga guma cunatü rü guxũma ga norü ucüxẽruũgüeru nayaxĩxẽxẽ.

12Rü nüma rü Danié nixĩ. Rü nüma ga gumá cunatü rü Betachágu nanaxüéga. Rü ngẽma yatü rü poraãcü cuax nüxű nangẽxma rü nüxű natauxcha nax nangoxẽẽãxũ i wüxi i nanegü, rü nangoxẽẽãxũ i taxacü i cúxũ, rü namexẽẽãxũ i taxũ i guxchaxũgü. ¡Rü naxcax nangema ya yimá yatü ya Danié! Rü nüma tá nixĩ i cumaxã nüxũ yaxuxũ nax taxacüchiga yixĩxũ i ngẽma ĩxtapüxgu ümatüxũ ==ngĩgürügü.

13Rü yexgumatama ãẽxgacüpẽxewa Daniéxũ nagagü. Rü nüma ga ãẽxgacü rü nüxna naca, rü ñanagürü: —¿Cuma quixĩxũ i Danié i Yudíu quixĩxũ ga chaunatü ga Nabucudonochó Yudáanewa pexũ ne gagüxũ?

14Rü chomaxã nüxũ nixugü nax tupanagüãxẽ cuwa ngẽxmaxũ, rü ngẽmacax nixĩ i cuax cuxű ngẽxmaxũ rü nüxũ cucuaxüchixũ.

15Rü ngẽma yatügü i nüxũ icuaxüchixũ i ñaa nachixũanewa ngẽxmagüxũ rü marü naxcax changema nax nüxũ nadaumatügüxũcax i ngẽma ore i ĩxtapüxgu ümatüxũ nax chomaxã nüxũ yaxugüxũcax rü taxacüchiga yixĩxũ. Natürü i nümagü rü tama nüxũ nacuaxgüéga nax taxacüchiga yixĩxũ i ngẽma.

16Rü nüxũ chaxĩnüchiga rü cuma rü cuxű natauxcha nax cunangoxẽẽxũ i wüxi i nanegü rü cunamexẽẽxũ i taxũ i guxchaxũgü. Rü ngẽxguma chi chauxcax nüxũ cudaumatügu i ngẽma ore i ĩxtapüxgu ümatüxũ rü chomaxã nüxũ quixuxgu nax taxacüchiga yixĩxũ, rü choma rü naxchiru i dauxracharaxũgu tá cuxũ chicüxẽxẽ, rü úirunaxcax ya cadénamaxã tá cuxũ chaxüchagü, rü cuma tá quixĩ i chautüũwa norü tomaepüxwa cuxüxũ nax ãẽxgacü quixĩxũ ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Rü yexguma ga nüma ga Danié rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Pa Ãẽxgacüx, tama chanaxwa̱xe i ngẽma ãmaregü. ¡Rü togüxũ̃mare naxuneta nax cumaxã ãẽxgacüxũ̃ cupatawa nangẽxmaxũ̃ca̱x! Natürü, Pa Ãẽxgacüx, rü tá cumaxã nüxũ̃ chixu i ta̱xacüchiga yixĩxũ̃ i ngẽma dexagü i ĩxtapü̱xgu ümatüxũ̃.

18Rü nüma ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü, rü cunatü ga Nabucudonochóna nanaxã nax nüma ãẽxgacü ga poracü rü cua̱x nüxṹ yexmacü nax yixĩxũ̃ca̱x.

19Rü yema pora ga Tupana nüxna ãxũ̃gagu rü guxũ̃ma ga ĩanecüa̱xgü rü nachixũ̃anecüa̱xgü naguxũ̃raũ̃xũ̃ ga nagawa idexagüxũ̃ rü naga naxĩnüe rü nüxũ̃ namuũ̃e. Rü naxme̱xwa nayexma nax tüxũ̃ yamáxũ̃ rüe̱xna tüxũ̃ namaxẽẽxũ̃ ga guxema norü me ixĩxẽ. Rü tümaxe rü tüxũ̃ nataxẽxẽ, rü toguxe rü tüxũ̃ naxãneexẽxẽ.

20Natürü yexguma nügü yacua̱xüxũ̃gu rü taxúegama naxĩnügu, rü Tupana rü nüxna nanayaxu ga norü pora, rü ínanata̱xüchi ga ãẽxgacü nax yixĩxũ̃.

21Rü duũ̃xũ̃güna nixũgachi rü yema norü ĩnü rü naxũ̃nagüarü ĩnürüxũ̃ nixĩ. Rü naixnecücüa̱x ga búrugütanüwa namaxũ̃. Rü wocagürüxũ̃ maxẽ nanango̱x rü cherenamaxã niwaixine. Rü yemaacü nüxũ̃ nangupetü ñu̱xmata düxwa nüxna nacua̱xãchi nax yimá Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü nax nüxṹ ngẽxmaxũ̃ i pora nax namaxã inacuáxũ̃ i guxũ̃ma i ãẽxgacügü i ñoma i naanewa ngẽxmagüxũ̃. Rü nüma ya Tupana rü ãẽxgacüxũ̃ tüxũ̃ nixĩxẽxẽ ya yíxema nüma norü me ixĩxẽ nax ãẽxgacü tixĩxũ̃ca̱x.

22Rü cumax, Pa Berchachá nax nachicüxü quingucuchixũ̃ ga cunatü ga Nabucudonochó, rü nüxũ̃ cucua̱x ga yema nüxũ̃ ngupetüxũ̃. Natürü cuma rü ta narüũ̃tama cugü quicua̱xüxũ̃.

23Dücax, Pa Ãẽxgacüx, cuma rü Cori ya Tupana ya dauxũ̃wa ngẽxmacügu quidauxcüraxũ̃. Erü curü duũ̃xũ̃güxũ̃ cuyanuxũ̃xẽxẽ i ngẽma naxpáũ̃gü ga Tupanapata ya taxũ̃nearü ixĩxũ̃. Rü ngẽma nüxna cuxuxũ̃maxã wüxigu ngẽma naxpáũ̃güwa peyaxaxü ga bínu, rü nüxũ̃ picua̱xüũ̃gü i ngẽma perü tupanachicüna̱xãgü i úirunaxca̱x, rü diẽrumünaxca̱x, rü bróũ̃chenaxca̱x, rü fierunaxca̱x, rü nainaxca̱x rü nutanaxca̱x i ngearü maxũ̃áxũ̃, rü tama tüxũ̃


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

dauxũ, rü tama tüxũ ĩnüxũ rü taxuxũma cuáxũ. Natürü tama nüxũ quicua̲xüxũ ya yimá Tupana ya naxme̲xwa nangẽxmacü i curü maxũ rü namaxã icuácü i guxũma i ta̲xacü icuxüxũ.

24Rü ngẽmaca̲x nixĩ i nüma ya Tupana i cuxca̲x nango̲xẽẽãxũ ya yima naxme̲x i ĩxtapü̲xgu naxümatüne i ngẽma ore.

25Rü ñaagü nixĩ i ngẽma ore: Méne rü Méne rü Tekél rü Pársin.

26Rü ngẽma ore rü ñaxũchiga nixĩ: Méne: Tupana rü marü nüxũ nixu nax ñuxre tátama i ngunexũ ãẽxgacü quixĩxũ, Pa Ãẽxgacüx, rü marü nüxũ naxuneta i ngẽma ngunexũ i tá nagu cuyuxũ.

27Tekél: Pa Ãẽxgacü, rü Tupana rü norü ngugüruũwa cuxũ inangu, rü ngẽma curü chixexũ rü mexũxũ narüyamae.

28Pársin: Rü ngẽma cuchixũane, Pa Ãẽxgacüx, rü marü tá niyauxye rü tá Médiaanecüa̲xgüna rü Pérchiaanecüa̲xgüna nanaxã ==ñanagürü ga Danié.

29Rü yexgumatama ga nüma ga ãẽxgacü ga Berchachá rü norü duũxũgüxũ namu nax Daniéxũ dauxracharaxũ ga naxchirugu yacu̲xẽẽgüaxũca̲x, rü wüxi ga cadéna ga úirunaxca̲xmaxã naxüchagügüãxũca̲x. Rü guxãmaxã nüxũ nixu nax nüma ya Danié yixĩxũ ga norü tomaepü̲xwa naxüxũ nax ãẽxgacü yixĩxũ.

30Rü yema chütaxũgu nixĩ ga yama̲xgüãxũ ga Berchachá ga Babiróniaanearü ãẽxgacü ixĩcü.

31Rü Daríu ga Médiaanecüa̲xgüarü ãẽxgacü rü Berchacháchicüxü nixücu nax ãẽxgacü yixĩxũca̲x. Rü nüma ga Daríu rü 62 ga taunecü nüxṹ nayexma ga yexguma.

## Danié 6

### Leóũtanügu nita̲xcuchi ga Danié

1Nüma ga ãẽxgacü ga Daríu rü nüxũ naxuneta ga 120 ga ãẽxgacügü nax norü ngũxẽẽruũgü yixĩgüxũca̲x, rü wüxichigü ga yema nachixũanearü probínchiaarü üyemaxã inacua̲xgüxũca̲x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2]Rü yema 120 ga ãẽxgacügüétüwa nüxũ̃ naxuneta ga tomaepü̱x ga naerugü nax nüxũ̃ yadaugüxũ̃ca̱x ga yema probínchiaarü üyearü ãẽxgacügüarü puracü, rü yemaacü ga nüma ga Daríu rü taxuxũ̃ma ga guxchaxũ̃ nüxṹ yexmaxũ̃ca̱x. Rü wüxi ga yema tomaepü̱x ga naerugü rü Danié nixĩ.

[3]Rü nüma ga Danié rü guxũ̃ma ga yema togü ga ãẽxgacügüarü yexera nüxũ̃ nacua̱xüchi. Rü yemaca̱x ga nüma ga ãẽxgacü rü nagu narüxĩnü nax namücüxũ̃ nüxũ̃ naxunetaxũ̃ nax yema Babiróniaanemaxã inacuáxũ̃ca̱x.

[4]Rü yemaca̱x ga yema togü ga ãẽxgacügü rü naxca̱x nadaugü ga wüxi ga guxchaxũ̃ nax yemaacü Daríupẽxewa Daniéxũ̃ ínaxuaxũ̃güxũ̃ca̱x. Natürü nüma ga Danié rü wüxi ga yatü ga aixcüma mecü nixĩ, rü taxuxũ̃ma ga chixexũ̃ nawa inayangaugü.

[5]Natürü nümagü ga yema ãẽxgacügü rü nagu narüxĩnüe nax ñuxãcü Daniéxũ̃ chixexũ̃gu nangu̱xẽẽgüxũ̃ rü yemaca̱x düxwa nügümaxã ñanagürügü: —Nataxuma i ta̱xacürü chixexũ̃ i naxüxũ̃ i Danié nax ngẽmaca̱x ínaxuaxũ̃xũ̃. Natürü ngẽma naxca̱x ínaxuaxũ̃xũ̃ tá nixĩ nax noxrütama Tupanaguama naxĩnüxũ̃ rü ngexicatama nixĩ i tüxṹ natauxchaxẽẽxũ̃ nax ínaxuaxũ̃xũ̃ ==ñanagürügü.

[6]Rü yemaacü ga yema 120 ga ãẽxgacügü rü naétü ga yema taxre ga Daniémücügü rü nügümaxã inaxügagü ga ãẽxgacü ga Daríumaxã nax yanadexagüxũ̃ca̱x. Rü yexguma marü napẽxewa nangugügu rü ñanagürügü nüxũ̃: —¡Guxũ̃guma namaxũ̃, Pa Ãẽxgacüx!

[7]Rü guxũ̃ma i toma i ãẽxgacügü i cutüũ̃wa namaxã icua̱xgüe i ñaa nachixũ̃ane rü tangutaque̱xegü. Rü ngẽma ngutaque̱xewa nagu tarüxĩnüe nax cumax, Pa Ãẽxgacüx, rü cunaxunagüxũ̃ i wüxi i mu nax ngẽmaãcü 30 i ngunexũ̃gu nachu̱xuxũ̃ nax texé ta̱xacürü tupanana rüe̱xna yatüna ngũ̃xẽẽca̱x taca̱xaxũ̃, rü cuxnaxicatama name nax taca̱xaxũ̃. Rü texé ya tama naga ĩnüxe i ngẽma mu rü tá leóũ̃tanügu tita̱xcuchi.

[8]Rü ngẽmaca̱x, Pa Ãẽxgacüx, ega cuxṹ namexgu i ngẽma mu rü ¡nagu cugü nawṹéga nax ngẽmaãcü taxúema naxüchicüüxũ̃ca̱x! Erü ngẽxguma cumax, Pa Ãẽxgacüx, cuxunagügu rü taxucürüwa texé itayanaxoxẽxẽ erü ngẽmaãcü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nixĩ i nüxũ yaxuxũ i tórü mugü i yixema i Médiaanecüa̱xgü rü Pérchiaanecüa̱xgü ==ñanagürügü.

9Rü nüma ga ãe̱xgacü ga Daríu rü nagu nügü nawűéga ga yema mugüpane.

10Rü yexguma Danié nüxũ cua̱xgu nax nüma ga ãe̱xgacü rü marü nügü nagu nawűégaxũ ga yema mu, rü napatawa naxũ rü nayawãxna ga norü ucapuarü beũtánagü ga Yerucharéũ íyexmaxũwaama ügüxũ. Rü wüxichigü ga ngunexũgu rü tomaepü̱xcüna inacaxắpü̱xü nax Tupanana moxẽ naxãxũca̱x rü namaxã yadexaxũca̱x aixrügumarüũtama.

11Rü yexguma yema yatügü ga ínaxuaxũgüxũ nüxũ cua̱xgügu rü Daniéchiũgu nachocu rü yexma nüxũ inayangaugü ga nax ínayumüxéxũ rü Tupanaxũ íyacua̱xüxũxũ.

12Rü yexgumatama norü ãe̱xgacü ga Daríuxũtawa naxĩ nax namaxã yanadexagüxũca̱x nachiga ga yema mu. Rü ñanagürügü nüxũ: —Pa Ãe̱xgacüx, cuma rü marü cunaxunagü i wüxi i mu i nawa nüxũ quixuxũ rü texé ya ñaa 30 i ngunexũgügu naxüamáxe nax tümaarü tupanaarü ngũxẽẽca̱x ítaca̱a̱xũmaxã, rüe̱xna ngexũrüüxũmare i yatüna taca̱xaxũ rü tama i cuxna, Pa Ãe̱xgacüx, rü tá leóũtanügu tita̱xcuchi. ¿Rü tama e̱xna i ngẽma ñaxũ yixĩxũ i ngẽma mu? ==ñanagürügü. Rü nüma ga ãe̱xgacü rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Ngẽmáacü ngẽma ñaxũ nixĩ. Rü ngẽma mu rü nanaxwa̱xe nax yanguxũ erü yixema i Médiaanecüa̱xgü rü Pérchiaanecüa̱xgü rü taxuacüma texé tayanaxoxẽxẽ i tórü mugü ==ñanagürü.

13Rü yexguma ga nümagü rü ñanagürügü: —Ngẽma Danié i Yudíu ga ãe̱xgacü ga Nabucudonochó nua gaxũ rü tama cuga naxĩnü, Pa Ãe̱xgacüx, rü tama naga naxĩnü i ngẽma mu i cuxunagüxũ. Rü toma rü marü nüxũ tadau nax tomaepü̱xcüna norü Tupanamaxã nayumüxẽxũ i wüxichigü i ngunexũgu ==ñanagürügü.

14Rü yemaxũ naxĩnügu ga ãe̱xgacü rü poraãcü nangechaũ rü naguxũraxũãcü naxca̱x nadau nax ñuxãcü Daniéxũ ínanguxuchixẽẽxũ rü ñu̱xmata yanaxücumare ga üa̱xcü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Natürü ga yema yatügü ga Daniéxũ íxuaxũgüxũ rü wenaxarü ãẽxgacüxũtawa naxĩ rü ñanagürügü nüxũ: —Pa Ãẽxgacüx, cuma nüxũ cucuạx nax ñuxãcü nax yixĩxũ i tórü mugü i yixema Médiaanecüạ̃xgü rü Pérchiaanecüạ̃xgü rü guxũma i mugü i ãẽxgacü nagu nügü wűégaxũ rü marü taxucürüwama texé itayanaxoxẽxẽ = =ñanagürügü.

16Rü yexguma ga nüma ga ãẽxgacü rü norü duũxũgüxũ namu nax Daniéxũ yagagüxũcạx rü leóũtanügu yatạxcuchigüãxũcạx. Rü nüma ga ãẽxgacü rü ñanagürü Daniéxũ: —¡Yimá curü Tupana ya aixcümama naxcạx cumaxũcü cuxũ ípoxũ! = =ñanagürü.

17Rü nüma ga Danié rü leóũtanügu nayatạxcuchigü rü wüxi ga nutamaxã nanangũxtaũgü. Rü nüma ga ãẽxgacü rü norü ãnera yexma ngĩxũ naxü cuạxruxũ nax aixcüma marü yanguxũ ga yema mu.

18Rü yemawena rü nüma ga ãẽxgacü rü napatawa naxũ rü tama nachibüãcüma nayape. Rü yema aixrügumaãcü naxüxũ ga norü taãxẽ rü marü tama nanaxü. Rü naétü ga yema chütaxũ rü tama yéma napexchaũ.

19Rü yexguma noxritama yangunegu ga moxũãcü rü ínarüda rü paxa yema leóũgü ímugüxũwa naxũ.

20Rü yexguma nüma ga ãẽxgacü marü ngaicamana nanguxgu rü nangechaũgaãcü Daniéna naca rü ñanagürü: —¿Pa Danié ya Tupana ya Maxũcüarü Duũxũx, rü yimá curü Tupana ya aixcümama naxcạx cumaxũcü rü marü cuxũ ínapoxũxũ natanüwa i ngẽma leóũgü? = =ñanagürü.

21Rü nüma ga Danié nanangãxũ rü ñanagürü: —¡Guxũguma namaxũ, Pa Ãẽxgacüx!

22Rü yimá chorü Tupana rü nua nanamu i wüxi i norü orearü ngeruxũ i dauxũcüạ̃x. Rü ngẽma nixĩ i yachotaạxgüxũ i ñaa leóũgü nax tama choxũ nangõxgüxũcạx. Erü nüma ya Tupana rü nüxũ nacuạx nax taxuxũma i chixexũ cumaxã chaxüxũ, Pa Ãẽxgacüx = =ñanagürü.

23Rü yexguma ga nüma ga ãẽxgacü rü poraãcü nataãxẽ rü norü duũxũgüxũ namu nax Daniéxũ ínamuxũchigüxũcạx leóũtanüwa. Rü yexguma marü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ínanguxuchigu ga Danié, rü nüxũ nadaugü ga taxuwama nax napíxũ yerü aixcümama norü Tupanaaxű nayaxõ.

24Rü yemawena ga nüma ga ãẽxgacü rü norü duũxũgüxũ namu nax yéma nagagüãxũcax ga yema yatügü ga Daniéxũ íxuaxũgüxũ. Rü wüxigu naxmaxgümaxã rü naxacügümaxã leóũtanügu nanawocu. Rü taxũtáma mea nangucuyane rü nüma ga leóũgü rü marü naxcax nibuxmü, rü nüxna nayuxgu rü nagu nawagüe.

25Rü yexguma ga nüma ga ãẽxgacü ga Daríu rü wüxi ga popera naxümatü naxcax ga guxũma ga nachixũanecüãxgü rü ngẽma to ga nagawa idexagüxũ ga duũxũgü. Rü yema poperawa rü nüma ga ãẽxgacü rü ñanagürü: —Chanaxwaxe nax petaãẽgüxũ rü mea pexũ nangupetüxũ.

26Rü pemaxã nüxũ chixu rü pexũ chamu rü guxũma i ñaa naane i chomax namaxã ichacuáxũwa rü chanaxwaxe i nüxũ pengechaũ rü nüxũ picuaxüũgü ya yimá Daniéarü Tupana. Erü yimá Tupana rü maxũcü nixĩ, rü guxũguma nangẽxmaecha. Rü ngẽma nüma nax ãẽxgacü yixĩxũ rü taguma inarüxo, rü ngẽma norü pora rü taguma inayagux.

27Nüma rü tórü poxũruxũ nixĩ, rü tórü nguxũxẽẽruxũ nixĩ. Rü nüma inanawex i cuaxruũgü i mexũ i dauxũguxũ i naanewa rü ñoma i naanewa. Rü nüma nixĩ ga Daniéxũ ínapoxũxũ natanüwa ga leóũgü ==ñanagürü.

28Rü nüma ga Danié rü ãẽxgacü ga Daríuarü ngũxẽẽruxũ nixĩ rü yexgumarüxũ ta Pérchiaanearü ãẽxgacü ga Chíruarü ngũxẽẽruxũ nixĩ.

## Danié 7

### Tupana rü Daniéxũ nanegüwa nanawex ga ãgümücü ga ngoxogü

1Rü wüxi ga chütaxũ ga yexguma marü wüxi ga taunecü Babiróniaanewa ãẽxgacü yixĩxgu ga Berchachá, rü Danié rü naxãnegü rü nangoxetü. Rü yexguma nabaixãchigu rü nanaxümatü ga yema nagu naxãnegüxũ. Rü ñaa nixĩ ga yema naxümatüxũ:

2—Chaunegüwa nüxũ chadau ga buanecügü ga súrwa rü nórtewa rü éstewa rü oéstewa ne ĩcü rü poraãcü nayuapexẽẽcü ga már ga taxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[3]Rü ngürüãchi yema márwa ínachoõchi ga ãgümücü ga itaxüchixũ̃ ga ngo̱xogü ga tama wüxiguxũ̃.

[4]Rü yema nüxíraxũ̃xũ̃ ga ngo̱xo rü nanaleóũ̃raxũ̃, natürü nanaxĩyüpe̱xatüraxũ̃. Rü yexguma nüxũ̃ íchadawenüyane rü nanatúxũ̃pe̱xatü. Rü waixũ̃müanewa ínanadaxẽẽgü. Rü guma naweama yexmagüne ga naparamaxã inanachixẽẽgü ñoma wüxi i yatü ichixũ̃rüxũ̃. Rü guma norü maxũ̃ne rü naxüchicüxü rü duũ̃xẽarü maxũ̃ne nüxna naxãgü.

[5]Rü yema norü taxre ga ngo̱xo rü nanaxósoraxũ̃, natürü yema norü wüxicüwawa rü narümáchanemae. Yema rü na̱a̱xwa rü nüxũ̃ naxüxũ̃ ga tomaepü̱x ga naga. Rü ñu̱xũchi nüxũ̃ chaxĩnü ga wüxi ga ore ga nüxũ̃ ñaxũ̃: “¡Ngéma naxũ rü yangõ̱xcu i guxũ̃ma i namachi i cuxű̃ tauxchaxũ̃ nax cunangó̱xũ̃!” ñaxũ̃.

[6]Rü yema norü tomaepü̱x ga ngo̱xo rü nanayowarunaraxũ̃. Natürü nüxű̃ nayexma ga ãgümücü ga naerugü rü nac̱a̱xwe̱xwa rü nüxű̃ nayexma ga ãgümücü ga naxpe̱xatü. Rü yema ngo̱xo rü nüxna nanaxãgü ga pora nax ãẽ̱xgacü yixĩxũ̃c̱a̱x.

[7]Rü yema norü ãgümücü ga ngo̱xo ga chorü ngo̱xetüwa nüxũ̃ chadauxũ̃ rü naxãũcümaxũ̃chi, rü muũ̃ tüxna naxã yerü naporaxüchi. Rü napüta rü nita rü fierunaxc̱a̱x nixĩgü. Rü guxũ̃ma ga yema nangó̱xũ̃ rü íxraxũ̃gu nanawaũ̃gü. Rü yema íyaxüxũ̃ rü nagu napúgü. Yema ngo̱xo rü nanatoraxũ̃ natanüwa ga yema togü ga ngo̱xogü ga chaunegüwa nüxũ̃ chadauxũ̃. Rü 10 ga naxchaṯa̱xcure nüxű̃ nayexma ga naeruwa.

[8]Rü yexguma yema naxchaṯa̱xcurexũ̃ chadawenügu, rü nüxũ̃ chadau ga natanüwa nax iyanagoxũ̃ ga to ga rüxíxramaexũ̃ ga naxchaṯa̱xcure. Rü nanapuxũ̃gü ga tomaepü̱x ga naxchaṯa̱xcuregü nax yemaacü naxãchicaxũ̃c̱a̱x ga yema nawa iyacuáxũ̃ ga iyarügoxũ̃ ga naxchaṯa̱xcure. Rü nüxũ̃ chadau nax naxãxẽtüxũ̃ ga yema naxchaṯa̱xcure rü guma naxetügü rü duũ̃xũ̃xetürüxũ̃ nixĩgü. Rü nüxű̃ nayexma ta ga wüxi ga na̱a̱x ga namaxã poraãcü nügü yacu̱a̱xüüxũ̃.

**Tupana ueguxũ̃ i poxcuchiga**


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

9-10Rü chaunegüwa nüxũ chadawenü rü nüxũ chadau ga ñuxre ga tochicaxũ yexma nuxũ rü ñu̱xũchi nüma ya Ãẽxgacü ya Tupana nawa nayarüto. Yema naxchiru rü ñoma gáuxũte̱xe i cómüxũchixũrüxũ nixĩ. Rü yema nayae rü nachoxochi ñoma carnéru̱axmü i cho̱xochixũrüxũ. Rü yema toruxũ rü nachicugü rü niyauratanücüxü. Rü wüxi ga üxüema ga taxũ ga iya̱u̱xraxũ nape̱xewa ínaxũxũ. Rü muxũ̃ma nixĩ ga yema nüxṹ puracuexũ. Rü muxũchixũ̃ma nixĩ ga yema nape̱xegu chigüxũ. Rü yema poperagü rü nayange̱xgü.

11Choma rü nüxũ chadawenü ga yexguma nüxũ chaxĩnügu ga yema ore ga namaxã nügü yacu̱a̱xüüxũ ga yema naxchata̱xcure ga íxraxũ Rü yexguma nüxũ chadawenüyane rü nayama̱xgü ga yema ngo̱xo, rü ñu̱xũchi íraxũ̃gu inanachexũ̃gü. Rü yemawena rü üxüétüwa nayawocu ga naxchipe̱xegü nax yemaacü yaxaxũca̱x.

12Rü yema togü ga tomaepü̱x ga ngo̱xogü rü nüxna nanayaxu ga norü pora. Natürü nanamaxẽxẽxẽ ñu̱xmata nawa nangu ga norü ora ga nagu tá nayuexũ.

13Choma rü yexguma chütacü chingo̱xetüchigü rü nüxũ chadau ga wüxi ga naduũxũraxũxũ ga caixanexũ̃wa ne ũxũ rü Ãẽxgacü ya Guxũguma Maxũcü íyexmaxũ̃waama ũxũ. Rü ñu̱xũchi guma Ãẽxgacüxũtawa nanagagü.

14Rü nüma ga guma Ãẽxgacü rü namaxã nataãxẽ rü pora nüxna naxã nax ñoma i naanemaxã inacuáxũca̱x. Rü guxũ̃ma i ñoma i naanecüa̱x i duũxũgü i to i nagawa idexagüchigüxũ rü tá nüxũ nicua̱xũgü. Rü nüma rü guxũguma Ãẽxgacü nixĩ rü tagutáma inayacua̱x nax Ãẽxgacü yixĩxũ.

15Rü choma i Danié rü poraãcü muũ choxna nangu. Rü poraãcü chaxoegaãxẽ naxca̱x ga guxũ̃ma ga yema nüxũ chadauxũ.

16Rü naxca̱x chixũ ga wüxi ga yexma chíxũ rü nüxna chaca nax chomaxã nüxũ yaxuxũca̱x nax ta̱xacüchiga yixĩxũ ga guxũ̃ma ga yema nüxũ chadauxũ. Rü nüma rü nanayaxu nax chomaxã nüxũ yaxuxũca̱x, rü ñanagürü choxũ:

17Ngẽma ãgümücü i ngo̱xogü, rü ngẽmagü nixĩ i ngẽma ãgümücü i ãẽxgacügü i ñoma i naanemaxã tá icua̱xgüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

18Natürü ngẽmawena rü Cori ya Tupana ya Guxũétüwa Ngẽxmacü rü tá norü duũxũgüna nanaxã i pora nax norü naanemaxã inacuax̲güxũcax̲. Rü guxũgutáma norü nixĩ.

19Choma rü yexeraãcü nüxũ chacuáxchaũ nachiga ga yema norü ãgümücüwa üxũ ga ngox̲o ga tama yema togü ga ngox̲ogümaxã nawüxigu. Yerü naxãũcümaxũchi rü guma napütagü rü fierunaxcax̲ nixĩgü, rü napatügü rü bróũchenaxcax̲ nixĩgü. Rü guxũma ga yema nangõxũ rü íxraxũgu nanawaũgü. Rü yema íyaxüxũ rü nagu napúgü.

20Rü yexgumarüxũ ta meama nüxũ chacuáxchaũ nachiga ga yema 10 ga naxchatax̲cure, rü ñux̲ũchi yema naxchatax̲cure ga ixíxraxũ ga ãxetügüxũ rü naax̲maxã poraãcü nügü nicuax̲üxũ. Rü yemaacü yema naxchatax̲cure ga ixíxraxũ rü yema togü ga naxchatax̲curexũ nügü narüyexeragüchaũ.

21Rü yema naxchatax̲cure rü nüxũ chadau nax Tupanaarü duũxũgümaxã nügü nadai̲xũ rü naporamaexũ ga yema naxchatax̲cure.

22Rü yexguma yéma nangu ga guma Ãẽxgacü ya Guxũguma Maxũcü rü Guxãétüwa Ngẽxmacü nax norü duũxũgüxũ iyapoxũxũcax̲. Yerü marü nawa nangu ga ngunexũ nax norü duũxũgü yapugüãxũcax̲ ga norü naane.

23Rü yemacax̲ yema nüxna chacaxũ rü ñanagürü: “Rü ngẽma norü ãgümücü i ngox̲o, rü ngẽma tá nixĩ i ngẽma norü ãgümücü i ãẽxgacü i ñoma i naanemaxã icuáxũ. Rü ngẽma tá nixĩ i ngẽma tomaepü̲xarü yexera chixecümaxüchixũ. Rü tá namaxã inacuax̲ i guxũma i ñoma i naane, rü tá nügümẽxẽwa nanangexmagüxẽxẽ i guxũma i duũxũgü rü tá nanadai i ngẽma tama naga ĩnüexũ.

24Rü ngẽma 10 i naxchatax̲cure, rü 10 i ãẽxgacügü i ñoma i naanemaxã icuax̲güxũchiga nixĩ. Rü ngẽmagüwena rü to i ãẽxgacü tá ningucuchi. Rü ngẽma rü taxũtáma ngẽma nüxíraũgüxũmaxã nawüxigu. Rü ngẽma 10 i ãẽxgacügütanüwa rü tá ínanawoxũ i tomaepü̲x.

25Ngẽma ãẽxgacü rü tá Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacümaxã naguxchiga. Rü tá chixri tümamaxã inacuax̲ ya yíxema Tupanaarü duũxẽgü. Rü tá naxcax̲


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nadau nax ñuxãcü nanatoraxũ̃xẽẽxũ̃ i Tupanaarü mugü, rü tá nüxũ̃ naxoo̱x i ngẽma Tupana ueguxũ̃ i petagü. Rü yíxema Tupanaarü duũ̃xẽgü rü tomaepü̱x ya taunecüarü ngãxũ̃ tá naxme̱xwa tangexmagü.

[26]Natürü poxcu tá naxca̱x ínangu i ngẽma ãẽ̱xgacü. Rü tá nüxna nanayaxu i norü pora, rü wüxicana tá inayanaxoxẽxẽ.

[27]Rü nüma ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü tá norü duũ̃xũ̃güna nanaxã i pora nax guxũ̃ma i ñoma i naanemaxã inacua̱xgüxũ̃ca̱x. Rü ñoma i naanecüã̱x i duũ̃xũ̃gü rü norü ãẽ̱xgacügü rü tá nüxũ̃ nicua̱xüũ̃gü. Rü guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü i ñoma i naanewa maxẽxũ̃ rü guxũ̃gutáma Tupanaarü duũ̃xũ̃gümẹxẽwa tá nangẽxmagü rü tá naga naxĩnüxẽ", ñanagürü.

[28]Rü yexma nixĩ ga yacuáxũ̃ ga guxũ̃ma ga yema chaunegüwa nüxũ̃ chadauxũ̃. Rü choma i Danié rü poraãcü naxca̱x chaxoegaãxẽ rü chanachoxõchi. Natürü taxúemaxãma nüxũ̃ chixu nachiga ga yema chaunegüwa Tupana choxũ̃ wéxũ̃ ==ñanagürü ga Danié.

## Danié 8

### Cori ya Tupana rü Daniéxũ̃ nanegüwa nanawẹx ga carnéru rü chíbu

[1]Rü yexguma marü tomaepü̱x ga taunecü Babiróniawa ãẽ̱xgacü yaxĩxgu ga Berchachá rü choma ga Danié rü wenaxarü chaxãnegü.

[2]Rü yema chaunegüwa rü Chúchaarü ĩanewa chayexma ga Eráũ̃anewa ga natü ga Uráipechinüwa.

[3]Rü yexguma yáxũ̃gu chadawenü rü nüxũ̃ chadau ga wüxi ga carnéru ga yema natüpechinügu rüxáũ̃xũ̃. Yema carnéru rü nataxrechata̱xcure rü guma naxchata̱xcure rü nima̱x. Natürü wüxi ga naxchata̱xcure rü narüma̱xmae. Rü yema rüma̱xmaexũ̃ nixĩ ga wixwena rügoxũ̃.

[4]Rü nüxũ̃ chadau ga yema carnéru nax guma naxchata̱xcuregümaxã oésteguama, rü nórteguama, rü súrguama nacua̱ixgüxũ̃, rü taxúema tiña naxcha̱xwa ga norü pora. Yema carnéru rü nüma nanawa̱xexũ̃ naxümare, rü yemaacü yexera niporachigü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5Rü yexguma nagu ícharüxĩnügu ga yema nüxũ chadauxũ rü ngürüãchi nüxũ chadau ga wüxi ga chíbu ga oéstewaama ne ñaxũ ga poraãcü iñaxũ rü íchüxcüraxũxũ. Yema chíbu rü wüxi ga taxũne ga naxchatạxcure nüxũ nayexma ga naxetügüarü ngãxũwa.

6Rü yexguma yema carnéru ga taxrechatạxcurexũ ga natüpechinügu nüxũ chadauxũarü ngaicamawa nanguxgu ga yema chíbu rü guxũma ga norü numaxã rü norü poramaxã yema carnéruxũ nacaxi.

7Rü nüxũ chadau nax ñuxãcü yema carnéruxũ nacaxixũ rü nanabüũ ga guma taxre ga naxchatạxcuregü. Rü nüma ga yema carnéru rü taxucürüwa nügü ínapoxũ yerü narüturamae. Rü yemawena ga yema chíbu rü waixũmüanegu carnéruxũ nayanguxẽxẽ rü yexma nagu napúgü. Rü taxucürüwa texé ítanapoxũ nüxna ga chíbu.

8Rü yema chíbu rü yexeraãcü niporachigü. Natürü yema ngunexũ ga yexera nagu naporaxũgu rü nibüye ga guma naxchatạxcure ga taxũne ga namaxã naporane. Rü gumachicawa inarüyi ga ãgümücü ga naxchatạxcuregü. Rü wüxi rü nórteguama natoenü, rü nai i súrgu, rü nai i éstegu rü nai i oéstegu.

9Rü guma wüxi ga naxchatạxcurewa rü wüxi ga íxrane ga naxchatạxcure nayarügo. Rü guma naxchatạxcurearü pora rü súrwa, rü éstewa, rü ñụxũchi yema mexũ ga naane ga Iraéanewa nangu.

10Rü yexera nitachigü ga guma naxchatạxcurearü pora rü ñụxmata Tupanaarü churaragütanüwa nangu. Rü muxũma ga yema churaragüxũ narüyixẽxẽ rü nagu nipúgügü.

11Rü nüma ga yema íxraxũ ga naxchatạxcure rü yema Tupanaarü churaragüeruxũ nügü narüyexeraxẽẽchaxũ. Rü inayanaxoxẽxẽ nax Tupanacạx yagugüãxũ ga ãmaregü ga wüxichigü ga ngunexũgu. Rü nanaxãũãchixẽxẽ ga guma Tupanapata.

12Rü norü numaxã norü churaragü nagu namugü ga yema nachica ga Tupanacạx ãmare nawa yagugüxũ. Rü yemaacü ga yema íxraxũ ga


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

naxchata̲xcure rü nüxũ̃ naxoo̲x ga yema ore i aixcüma ixĩxũ̃, rü nanaxü ga guxũma ga yema nüma nanaxwa̲xexũ̃. Rü guxũma mea nüxṹ ínanguxuchi.

13Yemawena rü nüxũ̃ chaxĩnü nax wüxi ga orearü ngeruxũ̃ i daxũcüa̲x rü to ga orearü ngeruxũna naca̲xaxũ̃ rü ñanagürü: —¿Ñuxgu tá iyacuáxũ̃ i ñaa chixexũ̃ i ñu̲xma ãmarechicawa nüxũ̃ idauxũ̃ ga noxri wüxichigü ga ngunexũgu Tupanaca̲x ãmare ígugüxũwa? ¿Rü ñuxgu tá nagúxũ̃ i ngẽma? ¿Rü ñuxgu tá Tupana inayacua̲xẽxẽ nax pecadu nawa naxügüxũ̃ ya napata? ¿Rü ñuxguratáta Tupana inayacua̲xẽxẽ nax ngẽma uanü chixri tümamaxã inacuáxũ̃ ya yíxema nüxṹ yaxõgüxe? ==ñanagürü.

14Rü yema to ga orearü ngeruxũ̃ ga dauxũcüa̲x rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Ngẽma guxchaxũgü rü 2,300 i ngunexũ̃ tá natai. Rü ngẽmawena tá nixĩ i Tupanaca̲x namexẽẽxũ̃ i ngẽma nachica i üünexũ̃ ==ñanagürü.

### Tupanaarü orearü ngeruxũ̃ ga Gábi Daniémaxã nüxũ̃ nixu nax ta̲xacüchiga yixĩxũ̃ ga yema nüxũ̃ nadauxũ̃

15Rü yexguma choma i Danié rü nüxũ̃ íchadawenüyane ga yema Tupana chaunegüwa choxũ̃ wéxũ̃, rü nagu ícharüxĩnüyane nax ta̲xacüchiga yixĩxũ̃ ga yema chaunegü. Rü ngürüãchi chope̲xewa nango̲x ga wüxi ga naduũ̃xũraxũ̃xũ̃.

16Rü nüxũ̃ chaxĩnü ga wüxi ga naga ga naduũ̃xũgaraxũ̃xũ̃ ga natü ga Uráiwa inaxũxũ̃ ga ñaxũ̃: —¡Pa Gábix, yimá yatümaxã nüxũ̃ ixu nax ta̲xacüchiga yixĩxũ̃ i ngẽma nüxũ̃ nadauxũ̃! ==ñaxũ̃.

17Rü yexguma ga nüma ga Gábi rü cha̲u̲xca̲x nixũ. Choma rü chaba̲i̲xãchi rü nape̲xegu chanangücuchi waixũ̃müanegu. Natürü ga nüma rü ñanagürü choxũ̃: —Pa Yatüx, name i nüxũ̃ cucua̲x i ngẽma nüxũ̃ cudauxũ̃ rü nachiga nixĩ i ngẽma ngunexũgü i nagu yacuáxũ̃ i ngẽma ñu̲xma ngupetüxũ̃ ==ñanagürü.

18-19Rü yexguma chomaxã yadexayane rü chiyuãchi rü yexma waixũ̃müanegu chayangu. Natürü ga nüma rü choxũ̃ ningõgü rü choxũ̃ inachixẽxẽ. Rü ñu̲xũchi choxũ̃ ñanagürü: —Cumaxã tá nüxũ̃ chixu nax ñuxãcü tá yixĩxũ̃ i ngẽxguma nagu̲xgu nax Tupana napoxcuexũ̃ i norü duũ̃xũgü i tama naga


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ĩnüexũ. Erü ngẽma cunegüwa nüxũ cudauxũ rü nachiga nixĩ i ngẽma ngunexũgü i nagu yacuáxũ i ngẽma ñu̱xma ngupetüxũ.

[20]Rü ngẽma carnéru i taxrechata̱xcurexũ i nüxũ cudauxũ rü ngẽma rü Médiaanearü ãẽ̱xgacüchiga rü Pérchiaanearü ãẽ̱xgacüchiga nixĩ.

[21]Rü ngẽma chíbu rü Gréchiaanearü ãẽ̱xgacüchiga nixĩ. Rü ngẽma naxchata̱xcure i naxetügüarü ngãxũ̃wa ngẽxmaxũ rü ngẽma nixĩ i ngẽma nüxíraxũ̃xũ i Gréchiaanearü ãẽ̱xgacü.

[22]Rü yema ãgümücü ga naxchata̱xcuregü ga irüxügüxũ ga yexguma ínabüegu ga yema nüxíra yexmaxũ, rü nachiga nixĩ i ngẽma ãgümücü i ãẽ̱xgacügü i tá ngẽma nüxíraxũ̃xũ i ãẽ̱xgacüwena ngẽxmagüxũ, natürü taxũtáma ngẽma nüxíraxũ̃xũ i ãẽ̱xgacüarü poramaxã nawüxigu.

[23]Rü ngẽxguma tá norü gu̱xwa nangu̱xgu nax nachixũ̃anegümaxã inacua̱xgüxũ i ngẽma ãgümücü i ãẽ̱xgacügü, rü ngẽxguma norü gu̱xwa nanguxgu i ngẽma taxũ i chixexũ, rü ñu̱xũchi wüxi i ãẽ̱xgacü i chixecümaxũ rü womüxẽẽwa̱xexũ tá ningucuchi.

[24]Rü tá nawa nangu nax naporaxüchixũ, natürü taxũtáma noxrütama poramaxã nixĩ. Rü nüma rü tá poraãcü togü i nachixũ̃anegüxũ nachixexẽxẽ. Rü guxũ̃ma i ngẽma naxüxũ rü tá mea nüxṹ ínanguxuchi. Rü tá nanadai i muxũ̃ma i ãẽ̱xgacügü i poraexũ, rü muxũ̃ma i Tupanaarü duũ̃xũgü.

[25]Rü ngẽma nax womüxẽẽxũ nacuáxũ rü tá nanawomüxẽxẽ i muxũ̃ma i duũ̃xũgü. Rü nügü tá nicua̱xüxũ. Rü yíxema duũ̃xẽgü ga nagu yaxõgüchiréxe rü tüxũ tá nadai. Rü yimá ãẽ̱xgacügüarü Ãẽ̱xgacümaxã tá nügü nadai. Rü yimá Ãẽ̱xgacü rü tá nayama̱x i ngẽma womüxẽẽwa̱xexũ i ãẽ̱xgacü.

[26]Rü ngẽma curü ngo̱xetügüwa cuxũ nüxũ chadauxẽẽxũ nachiga i ngẽma yáuanecügü rü paxmamagü, rü aixcüma tá ningu. Natürü cuxicatatama nüxũ̃ cucua̱x i ngẽma, erü ngẽma rü mucüma ya taunecüguwena tá nixĩ nax yanguxũ̃ ==ñanagürü ga Tupanaarü orearü ngeruxũ̃ ga Gábi.

[27]Rü choma i Danié rü chaugüca̱x changearü pora ãx ga yexguma. Rü ñuxre ga ngunexũ̃ chida̱xawe. Rü yemawena ícharüda rü wenaxarü chanaxü ga


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

guma nachixũanearü ãẽxgacü nagu choxũ muxũ ga puracü. Natürü ga choma rü poraãcü naxcax chaxoegaãxẽ ga yema chaunegüwa nüxũ chadauxũ, yerü tama nüxũ chacuaxéga nax taxacüchiga yixĩxũ.

## Danié 9

### Nayumüxẽ ga Danié

[1]Rü nüma ga Daríu ga Achuéru nane ga Médiaanecüãx ixĩxũ, rü ãẽxgacü nixĩ ga Babiróniaanewa.

[2]Rü gumá taunecü ga nagu yangucuchicügu ga Daríu rü choma ga Danié rü nawa íchangux ga yema popera ga Tupanaarü orearü uruxũ ga Yeremía ümatüxũ. Rü yema ore ga nawa changúxũ rü nüxũ nixu nax 70 ya taunecü tá ninge nax chixexũwa nangẽxmaechaxũ ya Yerucharéũ, yerü yemaacü nixĩ ga Cori ya Tupana Yeremíamaxã nüxũ yaxuxũ.

[3]Rü yemacax chayumüxẽ rü Cori ya Tupanana chaca nax toxũ ínanguxũxẽẽxũcax naxmexwa i torü uanügü rü wena torü naanewa toxũ nawoeguxẽẽxũcax. Rü yemaacü tama chachibüãcüma chayumüxẽ rü témüxũ ga naxchirugu chicux rü tanimacatexewa charüto.

[4]Rü yema chorü yumüxẽwa rü Tupanamaxã nüxũ chixu ga chorü pecadugü rü chautanüxũarü pecadugü rü ñachagürü: —Pa Cori Pa Tupanax, cuma rü guxãétüwa cungexma rü cuporaxüchi rü guxũguma cuyanguxẽxẽ i curü unetagü. Rü ngẽmawa tüxũ cunawex nax tüxũ cungechaũxũ ya yíxema aixcüma cuga ĩnüexe rü nagu maxẽxe i curü mugü.

[5]Rü toma rü poraãcü pecadu cupexewa taxüe rü chixexũ taxüe. Rü tamaxẽmare rü tama cugu tarüxĩnüe. Rü nüxũ tarüxoe i curü mugü rü curü ucuxẽgü.

[6]Rü guma curü orearü uruũgü ga nawa quidexacü namaxã ga torü ãẽxgacügü rü torü oxigü, rü guxũma i tomax i Iraétanüxũ, rü toma rü tama naga taxĩnüechaũ ga yexguma tomaxã nüxũ yaxugüegu ga curü ore.

[7]Rü cumax, Pa Cori Pa Tupanax, rü aixcümacü quixĩ. Rü ngẽmacax poraãcü cupexewa taxãnee i toma i Yerucharéũcüãxgü, rü ngẽma togü i totanüxũ i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Iraétanüxũ i ngaicamawa rü yáxũwa to i nachixũanegu cuwoonexũ nagagu nax tama cuga naxĩnüexũ.

8Rü ñu̱xma i tomax, Pa Cori Pa Tupanax, rü naxrüũtama i ngẽma torü ãe̱xgacügü rü torü o̱xigü rü taxãnee erü cupe̱xewa chixexũ taxügü.

9Natürü i cumax, Pa Torü Tupanax, rü woetama cucüma nixĩ nax cumecümaxũ rü toxṹ nüxũ curüngũmaxũ i torü chixexũ. Rü ngẽmaca̱x cupe̱xewa tangugü erü toma rü poraãcü chixexũ taxü.

10Rü tama cuga taxĩnüe rü nüxũ tacugüe ga curü mugü ga curü duũxũgü ga orearü uruũgüwa tomaxã nüxũ quixuxũ.

11Rü guxũma i chautanüxũ i Iraétanüxũ rü tama naga naxĩnüe i curü mugü. Rü cuxna nixĩgachi rü tama naga naxĩnüe i curü ucu̱xẽgü. Rü yemaca̱x ga yema poxcu ga curü duũ ga Moichéwa nüxũ quixuxũ rü togu nangu.

12Rü yema nax toxca̱x núma cunamuxũ ga yema taxũ ga guxchaxũ rü yemamaxã cuyanguxẽxẽ ga yema poxcu ga tomaxã rü torü ãe̱xgacügümaxã cuxueguxũ. Rü yema poxcu ga Yerucharéũna cunguxẽẽxũ, rü taguma yemaacü cunapoxcu ga to ga ĩane.

13Rü guxũma ga yema chixexũ rü toxna nangu yematama Moiché ümatüxũ ga mugüwa nüxũ ixuxũrüxũ. Natürü ga toma rü tama cuxca̱x tadaugü, Pa Cori Pa Torü Tupanax. Rü tama nüxũ tarüxoe ga yema torü chixexũgü, rü tama nagu tamaxẽ ga curü ore i aixcüma ixĩxũ.

14Rü yemaca̱x, Pa Cori Pa Tupanax, rü toxca̱x ícunangu̱xẽxẽ ga yema taxũ ga guxchaxũ ga cumatama tomaxã cuxueguxũ. Erü cuma rü aixcüma cuyanguxẽxẽ i ngẽma nüxũ quixuxũ. Natürü i toma rü tama cuxṹ itarüxĩnüechaũ.

15Natürü ga cumax, Pa Cori Pa Torü Tupanax, rü nũxcüma icunawe̱x ga yema taxũ ga curü pora ga yexguma Equítuanewa ícunguxũxẽẽgu ga curü duũxũgü. Rü yemaacü cugü cutachigaxẽxẽ ñu̱xmata ñoma i ngunexũwa nangu. Natürü ga toma rü poraãcü cupe̱xewa chixexũ taxü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[16]Pa Cori Pa Tupanax, nüxũ tacuax rü cuma rü cumecümaxũchi. Rü ngẽmacax cuxna taca nax namaxã icurüngüxmüxũcax ya yima ĩane ya Yerucharéũcüãxgü. Erü yima ĩane rü cuxrü nixĩ, rü ngéma nangẽxma ya curü maxpűne ya üünene. Rü ñuxma rü guxũma i ngẽma togü i nachixũanecüãxgü i duũxũgü rü nüxũ nacugüe i ngẽma curü duũxũgü rü nüxũ nacugüe ya yima Yerucharéũ nagagu i ngẽma chixexũgü i toma taxügüxũ rü torü oxigü ügüxũ.

[17]Pa Torü Tupanax, choma rü curü duũxũ chixĩ. ¡Rü nüxũ naxĩnü i chorü yumüxẽ i nawa cuxũ chacaaxũxũ! Rü cugüégagu cuxna chaca nax nüxũ cungechaũãcüma nüxũ cudauxũ nax ñuxãcü poraãcü nachixexũ ya yima cupata ya taxũne.

[18]Pa Chorü Tupanax ¡choxũ naxĩnü i ñaa chorü yumüxẽ erü curü duũxũ chixĩ! ¡Rü mea nangugü nax ñuxãcü poraãcü nachixexũ ya yima ĩane ya Yerucharéũ ya nawa cuégagu cuxna tacaxaxũne! Rü tama taxacürü mexũ i cupexewa taxüxũgagu nixĩ i cuxũ tacaxaxũxũ, natürü cuxna taca erü cuma rü cuxű tangechaxũtümüũgü woo taxũ ga chixexũ nax taxügüchiréxũ.

[19]Pa Corix, Pa Corix ¡toxũ naxĩnü rü toxű nüxũ irüngüma i torü chixexũ rü toxũ rüngũxẽxẽ! ¡Rü paxa toxũ nangãxũ, Pa Corix! Rü cugüégagutama, rü yima curü ĩaneégagu rü curü duũxũgü i cuégagu yumũxẽgüxũégagu cuxna chaca nax paxa toxũ curüngũxẽẽxũ ==ñachagürü.

### Daniémaxã nüxũ nixu ga 70 ga yüxügüchiga

[20]Rü choma rü íchayadaxẽxẽ ga nax chayumüxẽxũ rü Tupanamaxã nüxũ chixuxũ ga chorü chixexũgü rü chautanüxũ ya Iraétanüxũarü chixexũgü. Rü Cori ya Tupanaxũ chacaaxũ naxcax ya yima norü maxpűne ya üünene.

[21]Rü yexguma íchayumüxẽyane rü chauxcax nangox ga Tupanaarü orearü ngeruxũ ga dauxũcüãx ga Gábi ga ũpa chauxcax ngócü ga yexguma Tupana choxũ ngoxetüxẽẽgu. Rü yagoeãcü yema íchayexmaxũwa nangu. Rü yema ora ga Tupanacax ãmaregü yagugüxũ ga yáuanecü nixĩ ga chauxũtawa nanguxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

22Rü ñanagürü choxũ̃: —Pa Daniéx, nua chaxũ i ñu̱xmax nax cuxũ̃ nuxũ̃ chayacua̱xẽẽxũca̱x ga yema Tupana cuxũ̃ wéxũ̃.

23Rü yexguma noxritama icunaxügügu nax cuyumüxẽxũ̃ rü Tupana rü marü cuxũ̃ nangãxũ̃. Rü ngẽmaca̱x i chomax rü nua chaxũ nax cumaxã nüxũ̃ chayarüxuxũca̱x nax marü cuxũ̃ nangãxũ̃xũ̃, erü nüma ya Tupana rü poraãcü cuxũ̃ nangechaũ̃. ¡Rü ñu̱xma rü mea irüxĩnü i ngẽma tá cumaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ nachiga ga yema nüxũ̃ cudauxũ̃ ga yexguma cungo̱xetügu!

24Rü 70 i yüxügü ngupetüguwena rü yima curü ĩane ya üünene ya Yerucharéũ̃ rü ngẽma curü duũ̃xũ̃gü i Iraétanüxũ̃ rü düxwa tá inayarüxo i norü chixexũ̃ i naxügüxũ̃ rü tá Tupanaga naxĩnüe. Rü Tupana tá nüxũ̃́ inanaxoxẽxẽ i ngẽma norü chixexũ̃gü, rü tá nüxũ̃́ nüxũ̃ inarüngüma i ngẽma norü chixexũ̃. Rü tá ningucuchi ya yimá aixcüma mecü nax guxũ̃guma norü duũ̃xũ̃gümaxã mea inacuáxũca̱x. Rü ngẽmaãcü tá ningu ga yema Tupana cuxũ̃ wéxũ̃. Rü wena tá nanamexẽxẽ ya yima napata ya üünene.

25Rü name i nüxũ̃ cucua̱x nax ta̱xacüchiga yixĩxũ̃ i ngẽma tá cumaxã nüxũ̃ chixuxũ̃: Rü ngẽma ngunexũ̃ i nagu naxunagüxũ̃ nax wena namexẽẽgüãxũca̱x ya Yerucharéũ̃ rü ñu̱xmata ngẽma ngunexũ̃ ya yima ãẽ̱xgacü ya mecü nagu ínguxũ̃gu rü 7 i yüxü tá ningu i ngẽxguma. Rü ngẽma nax namexẽẽgüãxũca̱x i Yerucharéũ̃arü namagü rü norü poxeguxũ̃tápü̱x rü 62 ya yüxü tá ningu. Natürü ngẽma ngunexũ̃gügu rü tá taxũ̃ i guxchaxũ̃ nangẽxma.

26Rü ngẽma 62 i yüxüwena rü tá nayama̱xgü ya yima ãẽ̱xgacü ya mecü. Rü ngẽmawena rü tá ningucuchi i wüxi i ãẽ̱xgacü. Rü ngẽma norü duũ̃xũ̃gü rü tá nagu napogüe ya Yerucharéũ̃ rü yima Tupanapata ya taxũ̃ne. Rü ngẽma Yerucharéũ̃gu nax napogüexũ̃ rü ñoma wüxi ya mucü ya ngürüãchi guxũ̃wama inanguanexẽẽcürüxũ̃ tá nixĩ. Rü ngẽma dai rü taxũ̃táma ínayachaxãchi rü ñu̱xmatáta mea nagu napogüe ya yima ĩane, yerü yemaacü nanaxuegu ga Tupana.

27Rü wüxi i yüxügu i ngẽma ãẽ̱xgacü rü muxũ̃ma i duũ̃xũ̃gümaxã tá wüxi i uneta naxü. Natürü yima yüxüarü ngãxũ̃gu rü nüma i ngẽma ãẽ̱xgacü rü tá nayanuxũ nax Tupanaca̱x ãmare tigugüxũ̃ rü itanaxãgüxũ̃ i ãmaregü. Rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngẽma ãmarearü guruũpe̲xewa tá taxũ̃ i chixexũ̃ naxü rü ñu̲xmatáta Tupana nayama̲x i ngẽma ãẽ̲xgacü i chixexũ̃ üxũ̃ ==ñanagürü.

## Danié 10

### Taxtü ga Tígricutüwa Tupana Daniéxũ̃ nüxũ̃ nadauxẽxẽ i ngẽma tá ngupetüxũ̃

[1]Rü gumá norü tomaepü̲x ga taunecü nax ãẽ̲xgacü yixĩxũ̃ ga Chíru ga Pérchiaanewa, rü choma ga Danié ga Betachámaxã choxũ̃ naxugüe rü Tupana choxũ̃ nüxũ̃ nadauxẽxẽ i ngẽma tá ngupetüxũ̃. Rü yema nüxũ̃ chadauxũ̃ rü aixcüma nixĩ, natürü poraãcü naguxcha nax nüxũ̃ icuáxũ̃ nax ta̲xacüchiga yixĩxũ̃. Natürü ga choma rü meama chanangugü nax ta̲xacüchiga yixĩxũ̃ rü yemaacü nüxũ̃ chacua̲xama ga yema nüxũ̃ chadauxũ̃.

[2]Rü yexguma yemaxũ̃ chada̲u̲xgu rü choma ga Danié rü tomaepü̲x ga yüxü poraãcü changechaũ̃.

[3]Rü tama chanango̲x ga maixcuraxũ̃, rü tama chanango̲x ga namachi, rü tama chayaxaxü ga bínu, rü tama chaugü chamexẽxẽ ñu̲xmata yema tomaepü̲x ga yüxü ngupetügu.

[4]Rü wüxi ga ngunexũ̃ meama gumá taunecüarü nüxíraxũ̃ ga tauemacüarü 24 ga ngunexũ̃gu, rü taxtü ga Tígricutüwa chayexma.

[5]Rü ngürüãchi nüxũ̃ chadau ga wüxi ga yatü ga línuchimaxã ãxchiruxũ̃ rü úirumaxã goyexũ̃ãxũ̃.

[6]Rü yema naxũ̃ne rü ñoma nuta ya topáchiurüxũ̃ niyauracüxü, rü yema nachiwe rü ñoma ba̲i̲xbeanexũ̃rüxũ̃ nixĩ. Rü guma naxetügü rü ñoma üxüemagürüxũ̃ nixĩ, rü guma nachacüügü rü nacutügü rü ñoma bróũche iya̲u̲xracüüxũ̃rüxũ̃ nixĩ. Rü yema naga rü ñoma muxũ̃ i duũ̃xũ̃gü idexagüxũ̃rüxũ̃ nixĩ.

[7]Rü chaxicatama nixĩ ga nüxũ̃ chadauxũ̃ ga yema Tupana cha̲u̲xca̲x ngo̲xẽẽxũ̃. Rü yema togü ga chomücügü rü taxuxũ̃ma nadaugü, yerü norü muũ̃maxã nibuxmü rü nicu̲xgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]Rü yemaacü chaxicatama yéma chayexma ga yexguma yemaxũ̃ chada̱u̱xgu. Rü chaba̱i̱xãchiãxẽ rü chanachoxõchi rü chaturaxũ̃ne.

[9]Rü yexguma nagaxũ̃ chaxĩnügu ga nax yadexaxũ̃, rü chiyuãchi rü waixũ̃müanegu changu.

[10]Natürü wüxi ga naxme̱x rü choxna natüxüe rü choxũ̃ nangenagü ñu̱xmata cho̱xme̱xmaxã rü chauã́pü̱xümaxã ichachuxenü.

[11]Rü ñu̱xũchi ñanagürü choxũ̃: —Pa Daniéx, Tupana rü cuxũ̃ nangechaũ̃. ¡Rü mea irüxĩnü i ngẽma tá cumaxã nüxũ̃ chixuxũ̃! ¡Rü inachi! Erü choxũ̃ nixĩ i cuxũ̃tawa namuxũ̃ ya Tupana ==ñanagürü. Rü yexguma yagúegagu nax yadexaxũ̃ rü choma rü chidu̱xruxãcüma ichachi.

[12]Rü yexguma ga nüma rü ñanagürü: —¡Taxṹ i choxũ̃ cumuũ̃xũ̃, Pa Daniéx! Yerü yema ngunexũ̃ ga nagu nüxũ̃ cucuáxchaũ̃xũ̃ ga yema Tupana nagu rüxĩnüxũ̃ rü nape̱xewa cugü ícurüxíra. Rü nüma rü cuxṹ nüxũ̃ naxĩnü ga curü yumüxẽgü. Rü ngẽmaca̱x nua cuxũ̃tawa chaxũ.

[13]Natürü ngẽma naãxẽ i chixexũ̃ i Pérchiaanearü ãe̱xgacümaxã icuáxũ̃ rü 21 ga ngunexũ̃ rü choxṹ nanaguxchaxẽxẽ. Natürü nüma ya Miguére i ãe̱xgacü i tacü ixĩxũ̃ i daxũcüa̱xtanüwa rü nua naxũ rü choxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ. Yerü ga choma ga noxri rü chaxicatama chaugümaxã chawüxica̱x ngẽma naãxẽ i chixexũ̃ i Pérchiaanearü ãe̱xgacümaxã icuáxũ̃.

[14]Rü ngẽmaca̱x i ñu̱xma rü nua chaxũ nax cumaxã nuxũ̃ chayarüxuxũ̃ca̱x i ngẽma tá yixcüra ngupetüxũ̃ namaxã i cutanüxũ̃ i Iraétanüxũ̃. Rü yema nüxũ̃ cudauxũ̃ ga yexguma Tupana cuxca̱x nango̱xẽẽgu, rü ngẽma tá yixcüra cutanüxũ̃maxã ngupetüxũ̃chiga nixĩ ==ñanagürü choxũ̃.

[15]Rü yexguma yemaxũ̃ chomaxã íyaxuyane rü charümaxãchi rü waixũ̃müanegu chadawenü rü changea̱xmare.

[16]Rü ngürüãchi wüxi ga naduũ̃xũ̃raxũ̃xũ̃ cha̱u̱a̱xgu ningõgü. Rü yexguma chicho rü chidexa rü ñachagürü nüxũ̃ ya yema chopexegu chíxũ̃: —Pa Chorü Corix, ngẽma nüxũ̃ chadauxũ̃ rü poraãcü choxũ̃ nangechaũ̃xẽxẽ rü choxũ̃ nangearü pora̱a̱xẽxẽ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[17]¿Rü ñuxãcü tá i cumaxã chidexaxũ̃ i choma nax curü duũ̃ chixĩxũ̃? Yerü ngürüãchimare chanaturaãchi rü wixguxüchi taxucürüwama chingüãcüxü ==ñachagürü.

[18-19]Rü yema naduũ̃xũ̃raxũ̃xũ̃ rü wena choxũ̃ ningõgü rü pora choxna naxã. Rü ñu̱xũchi choxũ̃ ñanagürü: ¡Taxű i cumuũ̃xũ̃ rü cuxoegaãẽxũ̃! Tupana rü cuxũ̃ nangechaxũ̃. ¡Rü cugü naporaxẽxẽ rü taxű i cumuũ̃xũ̃!, ñanagürü. Rü yexguma chomaxã íyadexagu rü nüxũ̃ chicua̱xãchi ga nax chiporachigüxũ̃. Rü ñachagürü: —¡Pa Corix, ẽcü chomaxã idexa erü cha̱u̱xca̱x cunatáeguxẽxẽ i pora! ==ñachagürü.

[20]Rü yexguma ga nüma ga yema naduũ̃xũ̃raxũ̃xũ̃ rü choxũ̃ ñanagürü: —¿Nüxũ̃ cucuáxũ̃ nax ta̱xacücа̱x yixĩxũ̃ i nua cuxũ̃ íchayadauxũ̃? Erü ñu̱xma rü wena tá namaxã togü tadai i ngẽma naãxẽ i chixexũ̃ i Pérchiaanearü ãẽ̱xgacümaxã icuáxũ̃. Rü ngẽxguma tá marü togü namaxã tadaixguwena rü tá ínangu i ngẽma naãxẽ i Gréchiaanearü ãẽ̱xgacümaxã icuáxũ̃.

[21]Ñu̱xma rü tá cumaxã nüxũ̃ chixu i ñuxũ̃ ñaxũ̃ i ngẽma popera i nagu naxümatüxũ̃ i ngẽma ore i aixcüma ixĩxũ̃. Rü ngẽxguma ngẽma uanügümaxã togü tadaixgu rü Miguére ya Tupanaarü orearü ngeruxũ̃ i Iraétanüxũ̃arü dauruxũ̃xicatama nixĩ ya choxũ̃ rüngũ̃xẽẽcü ==ñanagürü.

## Danié 11

[1]Rü nüma ga yema naduũ̃xũ̃raxũ̃xũ̃ rü ñanagürüama: —Gumá nüxíraũ̃cü ga taunecü ga nagu Médiaarü ãẽ̱xgacü yixĩcü ga Daríu, rü choma rü nüxũ̃ charüngũ̃xẽxẽ rü chanaporaxẽxẽ.

### Ãẽ̱xgacügü ga nórtewa yexmagüxũ̃ rü ãẽ̱xgacügü ga súrwa yexmagüxũ̃

[2]Ñu̱xma rü tá cuxũ̃ nüxũ̃ chacua̱xẽxẽ i ngẽma aixcüma ixĩxũ̃: Rü marü tomaepü̱x i ãẽ̱xgacügü Pérchiaanemaxã icua̱xguwena, rü tá nixücu i norü ãgümücü i ãẽ̱xgacü. Rü nüma rü tá ngẽma tomaepü̱xũ̃arü yexera nadiẽrua̱xũ̃chi. Rü ngẽma norü diẽrumaxã tá nügü ínarüpora rü Gréchiacüã̱xgümaxã tá nügü nadai.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[3]Natürü ngẽmawena rü tá nixücu i wüxi i ãẽxgacü i poraxũ̃ i muxũ̃tama i nachixũ̃anemaxã icuáxũ̃. Rü nüma rü nanaxwa̲xeãcüma tá namaxã inacua̲x i ngẽma togü i nachixũ̃anegü i naxme̲xwa ngẽxmagüxũ̃.

[4]Natürü ngẽxguma yanguxgu nax naxme̲xwa nangẽxmagüxũ̃ i ngẽma nachixũ̃anegü, rü ãgümücügu tá niyauxye i ngẽma norü naane. Rü ngẽma ãẽxgacüarü pora rü taxũ̃táma nanegüwa nangu. Rü ngẽma norü nachixũ̃ane rü taxũ̃táma noxrirüxũ̃ napora, erü marü ãgümücügu tá niyauxye rü togü tá nachicüxü namaxã inacua̲xgü.

[5]Rü ngẽma ãẽxgacü i súranemaxã icuáxũ̃ rü tá naporaxüchi. Natürü wüxi i ngẽma norü churaragüeru rü tá yexera nüxũ̃ narüporamae rü muxũ̃ma i nachixũ̃anemaxã tá inacua̲x.

[6]Rü ñuxre ya taunecüwena rü ngẽma taxre i ãẽxgacügü rü tá nügümaxã inaxuneta nax nügü nangũ̃xẽẽgüxũ̃ca̲x. Rü ngẽma súranearü ãẽxgacü rü tá ngẽma nórteanearü ãẽxgacüna ngĩxũ̃ namu i naxacü nax ngĩmaxã naxãmaxũ̃ca̲x nax ngẽmaãcü tama nügümaxã nanuexũ̃ca̲x i ngẽma taxre i nachixũ̃anearü ãẽxgacügü. Natürü ngẽma uneta rü nagu tá narüchixe, erü tá ngĩxũ̃ nima̲xgü i naxma̲x wüxigu namaxã ya ngĩne rü ngĩte rü ngĩrü puracütanüxũ̃.

[7]Natürü wüxi i ngĩtanüxũ̃ rü tá ãẽxgacüwa nangu i súranewa, rü tá naxca̲x ínayaxüãchi i ngẽma nórteanearü churaragü. Rü tá namaxã inacua̲xgü i ngẽma nórtecüã̲xarü poxũ̃chica. Rü tá ngẽma nórteanearü churaragüxũ̃ narüporamaegü.

[8]Rü ñu̲xũchi Equítuanewa tá nanana i ngẽma nórtecüã̲xarü tupanachicüna̲xãgü i bróũ̃chenaxca̲x wüxigu namaxã i norü ngẽmaxũ̃gü i úirunaxca̲x rü diẽrumünaxca̲x. Rü ñuxre ya taunecü rü taxũ̃táma nügü nadai i ngẽma taxre i ãẽxgacügü.

[9]Natürü nawena rü ngẽma nórteanearü ãẽxgacü rü súranegu tá naxücu. Natürü tá nüxũ̃ naxoo̲xgü, rü ngẽmaca̲x nachixũ̃aneca̲x tá nataegu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[10]Natürü ngẽma nórtearü ãẽxgacü nanegü rü daixca̲x tá nügü ínamexẽẽgü, rü muxũtama i churaragü tá nanutaque̲xegü. Rü wüxi i ngẽma nane rü norü churaragümaxã tá súranegu naxücu, rü guxũtáma inayarüxoxẽxẽ ñoma mucü ya tacü ya guxũma irüxoxẽẽcürüxũ. Ngẽmawena rü wena tá ngẽma súrcüã̲xũ nadai rü ñu̲xmata ngẽma súranearü ãẽxgacüarü poxũchicawa nangugü.

[11]Rü ngẽma nax súrarü naanegu nachocuxũ i ngẽma nórtecüã̲xgüarü churaragü rü poraãcü tá súranearü ãẽxgacüxũ nanuxẽxẽ. Rü ngẽmaca̲x ngẽma nórtecüã̲xarü churaragümaxã tá nügü nadai rü tá nüxũ narüporamae woo nax namuxũ i ngẽma nórtearü churaragü.

[12]Rü nüma i ngẽma súranearü ãẽxgacü rü tá nügü nicua̲xüxũ erü norü uanüxũ narüporamae rü ñu̲xũchi nanadai i muxũma i norü uanüarü churaragü. Natürü taxũtáma mucü ya taunecü natai i norü pora.

[13]Rü ngẽma nórteanearü ãẽxgacü rü tá nananutaque̲xe i nüxíraxũgüxũarü yexera rümumaexũ i to i norü churaragü. Rü mea tá nixãxne. Rü ngẽmaãcü ñuxre ya taunecüwena rü tá wenaxarü ngẽma súranearü ãẽxgacüca̲x ínayaxüãchi.

[14]Rü ngẽma ngunexũgügu rü muxũtama i súrcüã̲x i duũxũgü rü tá norü ãẽxgacümaxã nanue. Rü ngẽmatanüwa tá nangẽxmagü i ñuxre i Iraétanüxũ i chixexũgu maxẽxũ, ngẽma cunegüwa nüxũ cudauxũrüxũ. Rü tá nórtearü ãẽxgacüwa naxügü. Natürü ngẽma súranearü ãẽxgacü rü tá nüxũ narüporamae.

[15]Rü nümatama i ngẽma nórtearü ãẽxgacü rü tá ínangu. Rü wüxi ya ĩane ya ípoxegunecüwagu tá waixũmümaxã nanagünagü rü ngẽmawa tá dauxũ naxĩgü rü tá yima ĩanegu nachocu. Rü woo ngẽma nüxũ rücua̲xmaegüxũ i súranearü churaragü rü taxucürüwatama ínayachaxãchixẽẽgü i ngẽxguma nachocuxgu i ngẽma uanüarü churaragü.

[16]Rü ngẽma ãẽxgacü i ngẽxma ücuxũ rü nüma nanaxwa̲xexũ tá namaxã naxü i ngẽma nüxũ naporamaexũ. Rü taxúetama tapora nax ítayachaxãchixẽẽxũ. Rü Iraétanüxũarü naane i mexẽchixũwa tá nangẽxma rü tá namaxã inacua̲x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Rü ñu̱xũchi nügü tá naxca̱x namexẽxẽ nax naya̱u̱xãxũca̱x i guxũma i ngẽma naane i Súrwa ngẽxmaxũ̃. Rü ngẽmaca̱x Súranearü ãẽ̱xgacümaxã wüxi i uneta tá naxü, rü naxacü tá nüxna ngĩxũ̃ namu nax naxma̱x yixĩxũca̱x nax ngẽmaãcü naya̱u̱xãxũca̱x i ngẽma naane i Súrwa ngẽxmaxũ̃. Natürü ngẽma nagu naxĩnüxũ̃ rü nagu tá narüchixe.

18Ngẽmawena i ngẽma nórteanearü ãẽ̱xgacü rü yima ĩanegü ya márpechinüwa ngẽxmagüneca̱x tá ínayagoõchi, rü muxũ̃netáma napuxũ̃ rü naxme̱xwa tá nangẽxmagü. Natürü wüxi i churaragüeru tá ínayachaxãchixẽxẽ. Rü ngẽmaãcü tá ngẽma Nórteanearü ãẽ̱xgacüxũ̃ naxãnexẽxẽ.

19Rü ngẽmawena i ngẽma Nórteanearü ãẽ̱xgacü rü tá nachixũ̃anearü ĩanegü ya ípoxegugüneca̱x nataegu. Natürü chixexũ̃ tá nüxũ̃ naxüpetü rü ngẽxma tá nayu. Rü tagutáma wena nachiga nidexagü.

20Rü ngẽma Nórteanearü ãẽ̱xgacüwena rü to i ãẽ̱xgacü tá nachicüxü ningucuchi. Rü ngẽma ãẽ̱xgacü rü norü duũ̃xũ̃xũ̃ tá namu nax duũ̃xũ̃gütanüwa naya̱u̱xãxũca̱x i taxũ̃ i diẽru i ãẽ̱xgacü nagu unetaxũ̃ nax ngẽmaãcü nadiẽruáxũca̱x i norü naane. Natürü ñuxre i ngunexũ̃wenatama tá nayama̱xgü i ngẽma ãẽ̱xgacü, rü taxũtáma daigu nayu.

21Nawena rü wüxi i yatü i nüxũ̃ naxoexũ̃ rü tama ãẽ̱xgacüwa mexũ̃ tá ãẽ̱xgacüxũ̃ ningucuchi. Rü nüma tá nayacu̱x i ngẽma chixexũ̃ i nagu naxĩnüxũ̃, rü duũ̃xũ̃güxũ̃ nawomüxẽẽãcüma tá ãẽ̱xgacüxũ̃ ningucuchi.

22Rü nüma i ngẽma ãẽ̱xgacü i chixecümaxũ̃ rü ñoma mucü ya tacü ya guxũma iyarüxoxẽẽcürüxũ̃ tá inayanaxoxẽxẽ i norü uanügüarü churaragü. Rü tá ínanata̱xüchi i ngẽma ãẽ̱xgacü i namaxã uneta naxuchiréxũ̃.

23Rü ngẽxgumarüxũ̃ tá ta nayawomüxẽxẽgü i ngẽma ãẽ̱xgacügü i marü uneta namaxã naxuchiréxũ̃ nax nügü nangechaxũ̃güxũca̱x. Rü woo nanoxre i norü churaragü, natürü tá norü uanügüxũ̃ narüporamae.

24Rü ngẽxguma taxúetama nagu írüxĩnügu rü tá nagu naxücu i nachixũ̃anearü naanegü i memaexũ̃. Rü tá nanaxü i ngẽma nũxcümaũ̃güxũ̃


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ga norü o̲xigü taguma üxũ. Rü norü churaragümaxã tá nügü nayanu i ngẽma muxũ i ngẽmaxũgü i daiwa napuxũgüxũ. Rü tá naxca̲x nadau nax ñuxãcü tá nagu naxücuxũ ya yimá ĩanegü ya ípoxegugüne. Natürü ngẽma naxüxũ rü taxũtáma mucü ya taunecü natai.

25Rü ngẽma nax nügü nacuáxũ nax naporaxũ rü tama namuũxũ rü ngẽmaca̲x i nüma i Nórteanearü ãẽxgacü rü muxũma i norü churaragümaxã tá ngẽma Súranearü ãẽxgacüca̲x ínayagoõchi. Rü nüma i ngẽma Súranearü ãẽxgacü rü tá nügü namaxã nadai, natürü taxũtáma nüxũ narüporamae erü namücügütama tá nanaechitaegü.

26Rü ngẽma namücügü i wüxigu norü mechawa namaxã nachibüexũ tátama nixĩ i naechitaegüxũ. Rü ngẽmaãcü norü uanü tá nüxũ narüporamae rü tá nayue i muxũma i norü churaragü.

27Rü ngẽma taxre i ãẽxgacügü rü nügümaxã wüxi tátama i mechawa tá narüto nax nachibüexũca̲x. Rü wüxichigü i nüma i norü ĩnüwa rü tá nagu narüxĩnüe nax ñuxãcü tá nügü nada̲i̲xũ. Rü doraxũ tá nügümaxã nixugüe. Natürü ngẽma nagu naxĩnüexũ i ngẽma taxre rü taxũtáma ningu erü tauta norü ngunexũwa nangu.

28Rü ngẽma Nórtearü ãẽxgacü rü nachixũaneca̲x tá nataegu namaxã i guxũma i ngẽmaxũgü i daiwa napuxũxũ. Natürü norü ĩnüwa rü tama nataãxẽ namaxã i ngẽma uneta i Iraétanüxũmaxã naxüxũ ya Tupana, rü tá nagu nidaucüraxũ ya Tupanapata. Rü ngẽmawena tá nachixũaneca̲x nataegu.

29Rü ngẽxguma nawa nanguxgu nax wena naporaxũ, rü wena tá Súranearü ãẽxgacüarü churaragüxũ nayadai. Natürü ngẽma daiwa rü taxũtáma narüporamae yexguma noxri nügü nadaixgurüxũ.

30Erü churaragü i wapurugu Oéstewa ne ĩxũ tá naxca̲x ínayaxüãchi i ngẽma Nórteanearü churaragü. Rü ngẽmamaxã tá nab̲a̲i̲xãchie rü norü muũmaxã tá nibuxmü. Rü ngẽmaca̲x i ngẽma Nórteanearü ãẽxgacü rü norü numaxã tá chixexũ naxü namaxã i ngẽma Tupanaarü duũxũgü i Iraétanüxũ. Natürü ngẽma Iraétanüxũ i Tupanana ixĩgachixũ rü tá ngẽma ãẽxgacüétüwa naxügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[31]Rü ngẽma norü churaragü rü tá chixexũ̃ nawa naxügü ya yima Tupanapata ya taxũ̃ne rü yima ĩane ya ípoxegune ya Yerucharéũ̃. Rü tá inayanaxoxẽxẽ nax wüxichigü i ngunexũ̃ Tupanacax ãmare yagugüxũ̃. Rü ngẽmatama ãmarearü guruũ̃wa tá nayagugü i ngẽma Tupanacax ãũ̃achixũ̃.

[32]Rü nüma i ngẽma ãẽxgacü rü tá ãmaregü nüxna naxãgü i ngẽma Tupanana ixĩgachixũ̃. Natürü ngẽma Iraétanüxũ̃ i aixcüma Tupanaga ĩnüexũ̃ rü taxũtáma ngẽma ãẽxgacüga naxĩnüe.

[33]Rü yíxema duũ̃xẽgü i nüxũ̃ icuáxe rü tá muxetama i duũ̃xũ̃güxũ̃ tangúexẽxẽ nax aixcüma Tupanacax tamaxẽxũ̃cax. Natürü yíxema duũ̃xẽgü ya ngúexẽẽtaegüxe rü ñuxre rü tá taramaxã tüxũ̃ nadai rü tümaxe rü tá tüxũ̃ nigu. Rü tá tüxṹ nanade i guxũ̃ma i tümaarü ngẽmaxũ̃gü. Rü tümaxe rü tá togü i nachixũ̃anegüwa tüxũ̃ nagagü nax puracütanüxũ̃ tixĩgüxũ̃cax. Natürü ngẽma rü taxũtáma nũxcü narüxo.

[34]Natürü ngẽxguma tá ngẽma guxchaxũ̃gü tümacax íngugügu rü íxraxũ̃ i ngũ̃xẽxẽ tá tayauxgü. Rü woo muxũ̃ i duũ̃xũ̃gü tümatanügu naxãgü natürü tümatanügu naxãgünetamare.

[35]Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta i ñuxre i ngẽma nüxũ̃ icuáxũ̃ nax duũ̃xũ̃güxũ̃ nangúexẽẽxũ̃, rü norü uanügü rü tá nawe ningexũ̃tanü. Rü ngẽmaãcü Tupana tá nüxũ̃ naxü nax napexewa yamexũ̃cax. Rü ngẽmaãcü nixĩ rü ñũxmata nawa nangu i ngẽma ngunexũ̃ ya Tupana nagu unetaxũ̃.

[36]Rü ngẽma Nórtearü ãẽxgacü rü guxũ̃ma i ngẽma nüma nanaxwaxexũ̃ tá naxümare. Rü tá nügü nicuaxüxũ̃ rü tá nügügu nayaxõ nax guxũ̃ma i tupananetagüarü yexera naporamaexũ̃. Rü Tupanamaxã tá naguxchiga. Rü guxũ̃táma i ngẽma naxüxũ̃wa rü mea tá nüxṹ ínanguxuchi rü ñũxmata Tupana naxcax ínanguxẽxẽ i norü poxcu. Erü ngẽma Tupana ueguxũ̃ rü tá nayanguxẽxẽ.

[37]Rü ngẽma ãẽxgacü rü taxũtáma nüxna nacuaxãchi i ngẽma nũxcümaũ̃güxũ̃ i norü oxigüarü tupanagü, rü woo ga yema tupanagü ga ngexũ̃gü nüxũ̃


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

icuaxüügüxũ, rü woo i taxacürü to i tupana. Erü nügügu tá nayaxõ nax guxũma i tupanagüxũ nayexeramaexũ i nüma.

38Rü tá nüxũ nicuaxüxũama i ngẽma norü tupana i poxũruxũ ixĩxũ. Rü ngẽma nixĩ i wüxi i tupana ga tama norü oxigü nüxũ cuaxgüxũ. Rü ngẽma tupanana tá nanaxã i úirugü, rü diẽrumügü, rü nuta ya ngãxãẽruũgü, rü ngẽmaxũgü i tatanüxũ.

39Rü tá nananutaquexe i churaragü i togü i tupanagüxũ icuaxüügüxũ nax ngẽmaãcü ínapoxũãxũcax ya yima ĩanegü ya ípoxegugüne. Rü guxãma ya yíxema nüxũ icuaxüügüxe rü tá norü ngũxẽẽruũgü tüxũ nixĩgüxẽxẽ rü tá taxũ i naanegü tüxna naxã.

40Rü ngẽxguma nawa nanguxgu nax nügü nadaixũ rü ngẽma súr-arü ãẽxgacü rü tá ngẽma nórtearü ãẽxgacücax ínayagoõchi. Natürü ngẽma nórtearü ãẽxgacü rü ñoma wüxi ya buanecü ya íxãũxẽmacürüxũ tá naxcax niñaama. Rü carugü i dairuxũ ixĩgüxũmaxã, rü churaragü i cowarutagu ixĩxũmaxã tá nayapaxẽxẽ i ngẽma nachixũane. Rü tá namu ya norü wapurugü.

41Rü nagu tá naxücu i Iraétanüxũarü naane i mexẽchixũ, rü muxũtama i duũxũgüxũ nadai. Natürü taxũtáma naxmexgu nayi i ngẽma Edóũanecüãxgü, rü Moáanecüãxgü, rü ñuxũchi ngẽma rümumaexũ i Amóũanecüãx.

42Rü ngẽma norü churaragü rü togü i nachixũanegu tá nachocu. Rü woo i ngẽma Equítuane rü taxũtáma niña nax naxmexgu nanguxũ.

43Rü tá nayana i guxũma i Equítuanearü ngẽmaxũgü i mexẽchixũ i úirunaxcax rü diẽrumünaxcax. Rü ngẽmawena rü Líbiaanegu, rü Etiopíaanegu tá naxücu.

44Natürü tá nanayaxu i ore i Éstewaama rü Nórtewaama naxcax ne muxũ i tá poraãcü namuũxẽẽxũ. Rü norü numaxã tá nataegu, rü ngẽmacax nagu narüxĩnü nax muxetama tüxũ nadaixũ.

45Rü ñuxũchi ngẽma metachinüxũ i Yerucharéũarü rü márpechinüarü ngãxũwa ngẽxmaxũgu tá nayatexechigü i norü churaragüpatagü i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

naxchirunaxca̲x. Natürü ngẽxma tátama nixĩ i nayuxũ̃, rü taxúetama nüxũ̃ tarüngũ̃xẽxẽ ==ñanagürü.

## Danié 12

### Nawa iyacuáxũ̃ i ngunexũ̃

[1]Rü ñanagürü ta: —Rü tá ínangugü i ngunexũ̃gü i nagu tá nangẽxmaxũ̃ i taxũ̃ i guxchaxũ̃gü i taguma ñuxgu nüxũ̃ idauxũ̃ ga yexguma noxritama nangóegu ga nachixũ̃anegü. Rü ngẽxguma ngẽma ngunexũ̃güwa nanguxgu rü tá nango̲x ya Miguére ya dauxũ̃cüä̲xarü ãe̲xgacü ya curü duũ̃xũ̃gü i Iraétanüxũ̃xũ̃ ípoxũ̃cü. Rü ngẽxguma ngẽma ngunexũ̃güwa nanguxgu rü guxũ̃ma i ngẽma curü duũ̃xũ̃gü i Iraétanüxũ̃ i Tupanaarü poperagu ümatüégaxũ̃ rü tá namaxẽ naétüwa i ngẽma guxchaxũ̃gü.

[2]Rü guxũ̃ma i marü yuexũ̃ rü tá ínarüdagü. Rü nümaxũ̃ rü maxũ̃ i taguma gúxũ̃ca̲x tá ínarüdagü, rü togü rü ãneca̲x rü poxcuca̲x tá ínarüdagü.

[3]Rü ngẽma naãẽxũ̃ icuáxũ̃ i Tupanaga ĩnüexũ̃ rü ñoma ngóonexũ̃rüxũ̃ tá nanangóonexẽẽgü. Rü ngẽma to̲xguexũ̃ ngúexẽẽxũ̃ nax Tupanawe tarüxĩxũ̃ca̲x rü ñoma woramacurigürüxũ̃ tá ngéma nanaitanü.

[4]¡Natürü i cumax, Pa Daniéx, rü cuxicatama nüxũ̃ nacua̲x i ngẽma ore i cumaxã nüxũ̃ chixuxũ̃! ¡Rü ñu̲xũchi nañaxtachipe̲xe i ngẽma popera ñu̲xmatáta nawa nangu i ngẽma ngunexũ̃ i nagu yacuáxũ̃ i ngẽma guxchaxũ̃gü! Rü muxũ̃tama i duũ̃xũ̃gü rü guxũ̃wama tá naxca̲x nadaugü i cua̲x nax ngẽmaãcü yexera nüxũ̃ nacua̲xgüxũ̃ca̲x i ngẽma tá ngupetüxũ̃ ==ñanagürü.

[5]Rü choma i Danié rü nüxũ̃ chadau ga to ga taxre ga yatü. Rü wüxi rü yema natüarü tocutügu nachi rü yema to rü norü toxpechinügu nachi.

[6]Rü wüxi ga yema yatü rü yema línuchimaxã ãxchiruxũ̃ ga natüétügu chixũ̃na naca rü ñanagürü nüxũ̃: —¿Ñuxgu tá nixĩ i yaguxũ̃ i ngẽma taxũ̃ i tá ngupetüxũ̃? ==ñanagürü.

[7]Rü yexguma ga yema yatü ga línuchimaxã ãxchiruxũ̃ ga natüétügu chíxũ̃ rü naxunagütanü ga naxme̲x rü Tupana ya Maxũ̃cüégagu nanaxuegu rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ñanagürü: —Tomaepu̱x ya taunecüarü ngãxũ̃ nataxu. Rü ngẽxguma marü íyachaxãchigügu nax nadaigüãxũ̃ i Tupanaarü duũ̃xũ̃gü, rü ngẽxguma tá nixĩ i yaguxũ̃ i ngẽma nüxũ̃ chixuxũ̃ ==ñanagürü.

[8]Choma rü nüxũ̃ chaxĩnü ga yema nüxũ̃ yaxuxũ̃, natürü tama nüxũ̃ chacua̱xéga nax ta̱xacüchiga yixĩxũ̃. Rü yemaca̱x nüxna chaca rü ñachagürü: —Pa Corix ¿ta̱xacü tá nangupetü nawena i guxũ̃ma i ngẽma? ==ñachagürü.

[9]Rü nüma rü choxũ̃ nangãxũ̃ rü ñanagürü: —Name i aixrügumarüxũ̃ mea cumaxũ̃, Pa Danié. Natürü cunaxwa̱xe nax taxúetama nüxũ̃ cuáxũ̃ i ngẽma ore ñu̱xmatáta nawa nangu i ngẽma ngunexũ̃ i nagu yacuáxũ̃.

[10]Rü muxũ̃tama nawa nachopetü i ngẽma ngúxũ̃gü i nüxũ̃ chixuxũ̃, natürü ngẽmawena rü Tupanape̱xewa rü mexũ̃ i duũ̃xũ̃gü tá nixĩgü rü nataxutáma i chixexũ̃ i nagu naxĩnüexũ̃. Natürü ngẽma chixexũ̃gu maxẽxũ̃ i duũ̃xũ̃gü rü chixexũ̃ tá naxügüama rü taxũtáma nüxũ̃ nicua̱xãchi i ngẽma ngupetüxũ̃. Natürü ngẽma yatügü i aixcüma cua̱x nüxũ̃́ ngẽxmagüxũ̃ rü tá meama nüxũ̃ nacua̱xgü i guxũ̃ma i ngẽma ngupetüxũ̃.

[11]Rü ngẽma ngunexũ̃ i ngẽxguma tá íyanaxoxẽẽgüãgu nax Tupanaca̱x wüxichigü i ngunexũ̃ ãmare yagugüxũ̃ rü ñu̱xmata nawa nangu i ngẽma ngunexũ̃ i Tupanapata ya taxũ̃newa chixexũ̃ i ãmare yagugüxũ̃ rü 1,290 i ngunexũ̃gü tá ningu.

[12]Rü tataãxẽ ya yíxema tayaxõõcüma yáxna ĩnüxe ñu̱xmata nangupetü i ngẽma 1,335 i ngunexũ̃gü.

[13]Natürü i cumax, Pa Danié rü name i cutaãxẽ ñu̱xmata nawa nangu i ngẽma ngunexũ̃ i nagu curüngũ̃xũ̃. Rü ngẽxguma tá nawa nanguxgu nax ícurüdaxũ̃ rü tá cunayaxu i curü ãmare ya Tupana tá cuxna ãxũ̃ ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

# Ochéa

## Ochéa 1

### Ochéa naxmą̱x rü nanegü

[1]Ñaa nixĩ ga ore ga Cori ya Tupana nüxũ̃ ixuxũ̃ namaxã ga Ochéa ga Beerí nane ga yexguma Yudáanewa ãẽ̱xgacügü yixĩgügu ga Uchía rü Yotáũ̃ rü Acháx rü Echequía. Rü Iraéanewa rü Yeruboáũ̃ ga Yoá nane nixĩ ga norü ãẽ̱xgacü ixĩxũ̃.

[2]Rü ñaa nixĩ ga yema nüxíraxũ̃xũ̃ ga ore ga Cori ya Tupana Ochéamaxã nüxũ̃ ixuxũ̃. Rü ñanagürü nüxũ̃: —Ngẽma Iraéanecüą̱x rü ñoma wüxi i ngexũ̃ i natena ngeãẽxũ̃rüxũ̃ choxna nixĩgachi. Rü cumax, Pa Ochéax, rü wüxi i cuą̱xruxũ̃ tá quixĩ naxcą̱x i ngẽma duũ̃xũ̃gü. ¡Rü ngẽmacą̱x i ñų̱xma rü wüxi i nge i naxũ̃nemaxã taxexũ̃maxã naxãxmą̱x rü ngĩwa naxãxacü! Rü ngẽmaãcü i ngẽma cuxacügü rü wüxi i nge i ngeãẽcüxacügü tá nixĩgü = =ñanagürü.

[3]Rü yemawena ga Ochéa rü ngĩmaxã naxãxmą̱x ga Góme ga Dibraíũ̃acü. Rü ngĩma rü nüxṹ ixãxacü rü nayatü.

[4]Rü ñų̱xũchi ga nüma ga Cori ya Tupana rü ñanagürü Ochéaxũ̃: —Yimá cune rü Yereé tá nixĩ i naéga. Erü paxaxüchitáma chanapoxcue i ngẽma nataagü ya yimá ãẽ̱xgacü ya Yeú naxcą̱x ga yema taxũ̃ ga máeta ga naxüxũ̃ nawa ga guma ĩane ga Yereé. Rü ngẽma Iraéanecüą̃xgü rü ngẽxma tá chayacuą̱xẽxẽ nax nügümaxãtama inacuą̱xgüechaxũ̃.

[5]Erü ngẽma ngunexũ̃gu rü yima ĩane ya Yereéarü doxonexũ̃arü metachinüanexũ̃gu tá chanadai i ngẽma norü churaragü i Iraéanecüą̃xgü rü ngẽxma tá nagų̱x i Iraéanearü pora = =ñanagürü.

[6]Rü yexguma ga ngĩma ga Góme rü wena ixãxacü, rü nange ga ngĩxacü. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Ochéaxũ̃ ñanagürü: —Ngẽma ngĩéga i ngẽma cuxacü rü Lo-ruáma tá nixĩ. Erü ñų̱xmawena rü marü taxũtáma choxṹ nangechaũ̃tümüxũ̃gü i Iraéanecüą̃xgü. Rü marü taxũtáma nüxṹ nüxũ̃ icharüngüma i ngẽma norü chixexũ̃gü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

7Natürü ngẽma Yudáanecüa̱xgü rü tá choxṹ nangechaũ̃tümüxũ̃gü. Rü chomatama i norü Tupana nax chixĩxũ̃ rü tá norü uanügüna íchanapoxũ̃. Natürü taxũ̃táma ta̱xacürü churaragümaxã rüẹ̱xna naxnegümaxã rüẹ̱xna ngẽma churaragü i cowaruáxũ̃maxã tá norü uanügüna íchanapoxũ̃ ==ñanagürü ga Tupana.

8Rü yexguma Góme marü Lo-ruáma ngĩxũ̃ yamaieguwena, rü wena ixãxacü, rü nayatü.

9Rü yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü Ochéaxũ̃ ñanagürü: —Ngẽma cune rü Lo-amígu naxüéga, erü pema i Iraéanecüa̱xgü rü marü tama chorü duũ̃xũ̃gü pixĩgü rü choma rü marü tama perü Tupana chixĩ ==ñanagürü.

### Tupana rü wena tá ínanadaxẽxẽ i Iraéane nax noxrirüxũ̃ wena naporaxũ̃ca̱x

10Natürü wüxi i ngunexũ̃gu i ngẽma Iraétanüxũ̃ rü tá namuxũchi ñoma naxnecü i márpechinüwa ngẽxmacürüxũ̃. Rü ngẽmaca̱x taxucürüwa texé tayaxugü nax ñuxre yixĩxũ̃. Rü woo noxri pemaxã nüxũ̃ chixu nax tama chorü duũ̃xũ̃gü pixĩgüxũ̃, natürü wüxi i ngunexũ̃ rü choma ya Tupana ya Maxũ̃cü tá pemaxã nüxũ̃ chixu nax chorü duũ̃xũ̃gü pixĩgüxũ̃.

11Rü ngẽma ngunexũ̃gu rü ngẽma Yudáanecüa̱xgü rü Iraéanecüa̱xgü rü wüxitama i nachixũ̃ane tá nixĩ, rü wüxi tátama nixĩ i norü ãẹ̱xgacü. Rü yíxema to i nachixũ̃anewa tüxũ̃ nagagüxe rü tá wena Yerucharéũ̃ca̱x tawoegu. Rü ngẽma Yereéarü ngunexũ̃gu rü taxũ̃ i taãxẽ tá nangẽxma.

## Ochéa 2

1Rü ngẽma ngunexũ̃ i nagu nawoeguxũ̃ rü pema rü ngẽma peenexẽgüxũ̃ tá ñaperügügü: —Marü ínangugü i taenexẽgü i Tupanaarü duũ̃xũ̃gü ==ñaperügügü tá. Rü ngẽma peeya̱xgüxũ̃ rü tá ñaperügügü: —Marü ínangugü i taeya̱xgü i ngechaũ̃tümüxũ̃güxũ̃ ==ñaperügügü tá.

### Tupanana nixĩgachi ga Iraéanecüa̱xgü

2Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Pa Iraétanüxũ̃x, ¡ípenaxuaxũ̃ i ngẽma pechixũ̃ane i ñoma peérüxũ̃ ixĩxũ̃! Erü norü duũ̃xũ̃gü rü marü choxna nixĩgachi, rü ngẽmaca̱x i pechixũ̃ane rü marü tama choxrü nixĩ rü choma rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

marü tama norü Tupana chixĩ. ¡Rü norü duũxũgümaxã nüxũ pixu nax naxoexũ nax ñoma wüxi i ngexũ i ngeãẽcürüxũ chixexũ naxügüxũ! ¡Rü namaxã nüxũ pixu nax nüxna yaxĩgachixũ i ngẽma tupananetagü i nüxũ nangechaũgüxũ!

[3]Rü ngẽxguma taxũtáma nüxũ naxoegu i ngẽma tupananetachicünaxãgü rü tá nüxna chanayaxu i guxũma i nüxṹ ngẽxmagüxũ. Rü ngẽma nachixũane rü noxri nangoxgurüxũ tá chayaxĩxẽxẽ nax taxuxũma nüxṹ ngẽxmaxũ. Rü ñoma naxnücüane i ngearü dexááxṹrüxũ tá chayaxĩxẽxẽ nax ngẽmaãcü taxawamaxã nayuexũcax i ngẽma choxna ixĩgachixũ.

[4]Rü taxũtáma namaxã chixãũxãchi i norü duũxũgü, erü ngẽma duũxũgü rü ñoma ngexũ i ngeãẽcüwa ngóexṹrüxũ nixĩgü.

[5]Rü pechixũane rü ñoma wüxi i nge i ngeãẽcürüxũ taxuwama name. Rü ngĩma rü ngĩgürügü: “Paxa tá naxcax chadau i ngẽma chomaxã maxẽxũ, erü ngẽmagü nixĩ i choxna naxãgüxũ i paũ rü dexá rü chauxchiru i carnérutaxanaxcax rü línuchinaxcax rü chíxũ rü axexũ”, ngĩgürügü.

[6]Rü ngẽmacax i choma rü tá tuxugümaxã chanapota i ngĩrü nama rü tá ngĩxũ íchapoxexũ nax tama nüxũ yangauxũcax i ngẽma nama i nagu yaxũxũ.

[7]Rü tá nawe irüxũ i ngẽma yatügü i namaxã namaxũxũ rü tá naxcax idau, natürü taxũtáma nüxũ iyangau. Rü ngẽmacax düxwa tá ngĩãẽwa ngĩgürügü: “Naxcax tá chataegu ya yimá nüxíraũcü ya chaute yerü gumámaxã nixĩ ga mexũ choxũ ngupetüxũ ñuxmaarü yexera”, ngĩgürügü.

[8]Natürü nümagü i ngẽma Iraétanüxũ rü ngẽma ngeruxũ nixĩgü nax tama nüxũ nacuaxgüégaxũ nax choma yixĩxũ ga nüxna chanaxãxũ i trigu rü bínu rü chíxũ rü diẽru rü úiru. Natürü nümagü rü yema diẽrumaxã rü úirumaxã nanaxügü ga norü tupananetagü ga Baáchicünaxãgü.

[9]Rü ngẽmacax i choma rü ngẽxguma norü buxwa nanguxgu rü tá chanade i ngẽma chorü trigu rü chorü bínu. Rü tá chanade i ngẽma naxchiru i carnérutaxanaxcax rü línuchinaxcax i nüxna chaxãchiréxũ nax tama nangexchiruxũcax.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10Rü ngẽma norü tupananetagüpe̲xewa tá chanapuxũ̃ i guxũ̃táma i ngẽma nüxna chaxãxũ̃. Rü ngẽmaãcü tá chanaxãneexẽxẽ i ngẽma duũ̃xũ̃gü, rü taxúetama choxna tanachu̲xu.

11Rü ngẽxguma nawa nanguxgu i norü petagü i ngũ̃chigaarü ngunexũ̃gu naxügüxũ̃ rü ngẽma petagü i tauemacü ya ngexwacaxũ̃cügu naxügüxũ̃ rü guxũ̃ma i ngẽma togü i norü petagü, rü marü taxũ̃táma nataãẽgü, erü choma rü tá ngẽxma nüxũ̃ chayacua̲xẽxẽ i norü taãxẽ.

12Rü ngẽma duũ̃xũ̃gü nüxũ̃ nacua̲xgügu nax norü tupananetagü yixĩxũ̃ i nüxna naxãxũ̃ i ngẽma norü igunecü rü úbanecügu. Natürü i choma rü tá chayanaxoxẽxẽ rü maxẽnecüxũ̃ tá chayaxĩxẽxẽ. Rü ngẽma naeũ̃gü i naixnecücüã̲xgü tá nanango̲xgü i ngẽma duũ̃xũ̃gü.

13Rü tá chanapoxcue i ngẽma duũ̃xũ̃gü naxca̲x ga yema ngunexũ̃gü ga nagu norü tupananeta ga Baáchicüna̲xãgüca̲x pumarate̲xe yagugüxũ̃. Rü yexguma rü ãneramaxã rü nachagümaxã nügü ninga̲xãẽgü nax nüxũ̃ yacua̲xüũ̃güxũ̃ca̲x ga yema norü tupananeta ga Baáchicüna̲xãgü. Rü yemaca̲x choxũ̃ inarüngümae. Rü chomax ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ̃ chixuxũ̃ i ngẽma ==ñanagürü.

### Tupana rü tá Iraéanecüã̲xgüaxũ̃ nüxũ̃ narüngüma i norü pecadugü

14Rü ñanagürü ta: —Natürü i chomax, rü wena tá chaugüna chayapuexẽxẽ i ngẽma Iraéanecüã̲xgü. Rü chianexũ̃wa tá chanagagü nax ngéma mea namaxã chidexaxũ̃ca̲x rü wenaxarü choxũ̃ nangechaũ̃güxũ̃ca̲x.

15Rü choma rü wena táxarü nüxũ̃ chanatáeguxẽxẽ i norü úbanecügü, rü ngẽma doxonexũ̃ i Acóxarü metachinüanexũ̃ ga noxri Guxchaxũ̃chicagu ãégaxũ̃ rü Taãẽchicaxũ̃ tá chayanguxuchixẽxẽ. Rü ngẽma naanewa tá choxũ̃ nangechaũ̃gü i ngẽma Iraéanecüã̲xgü yexguma Equítuanewa ínachoxũ̃gurüxũ̃.

16Rü ngẽxguma rü tá: “Pa Cuxũ̃ Tangechaxũ̃cüx”, ñanagürügü choxũ̃ rü tama “Pa Torü Yora i Baáx”, ñanagürügü. Rü choma i Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ̃ chixuxũ̃ i ngẽma.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Rü tá nüxna chanachu̱xu nax tagutáma wena namaxã nadexaãchigüxũca̱x i ngẽma tupananeta i Baágüéga.

18Rü ngẽma ngunexũgügu rü ngẽma Iraéanecüã̱xgüxũ tá charüngũxẽxẽxũ. Rü ngẽma naeũgü i düraexũ, rü werigü, rü ãxtapegü rü tá ichanangüxmüexẽxẽ nax tama ngẽma duũxũgüxũ nachixeãẽgüxũca̱x. Rü tá ichanaxoxẽxẽ ya würagü rü taragü. Rü ngẽma norü uanügü rü tá ichanangüxmüexẽxẽ nax tama wena naxca̱x íyaxũãchixũca̱x, rü ngẽmaãcü i chorü duũxũgü rü nataãẽgüxũca̱x.

19Rü ngẽmaãcü, Pa Iraéanecüã̱xgüx, choma rü tá wena pexũ chade nax guxũgutáma choxrü pixĩgüxũca̱x. Rü ngẽmaãcü tá aixcümaxũchi choxrü pixĩgü ngẽma mugü nüxũ ixuxũrüxũ, erü poraãcü pexũ changechaũ.

20Rü chorü duũxũgüxüchi tá pexũ chixĩgüxẽxẽ, rü tagutáma pexũ íchawogü. Rü ngẽxguma i pema rü tá choxũ pecua̱x nax perü Tupana chixĩxũ.

21-22Rü choma ya perü Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma, Pa Iraéanecüã̱xgüx. Rü ngẽxguma nawa nanguxgu i ngẽma ngunexũ rü choma rü tá chanapuxẽxẽ nax ngẽmaãcü naxügüxũca̱x i penetügü rü namuxũca̱x i ngẽma trigugü rü bínugü rü chíxũgü. Rü ngẽmaãcü Yereéarü metachinüanexũwa wena táxarü mea nayae i nanetügü.

23Rü choma rü wena táxarü chorü naanewa chanangexmagüxẽxẽ i chorü duũxũgü. Rü wena táxarü choxṹ nangechaũtümüxũgü. Rü pema i chorü duũxũgü i Iraéanecüã̱xgümaxã tá nüxũ chixu rü ñachagürü tá: “Pema rü marü chorü duũxũgü pixĩgü”, ñachagürü tá. Rü ngẽxguma i pemax rü ñaperügü tá: “Cuma nixĩ i torü Tupana quixĩxũ”, ñaperügü tá ==ñanagürü ya Tupana.

## Ochéa 3

### Ochéa rü naxma̱xmaxã inarüngüxmü

1Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü wenaxarü chomaxã nidexa rü ñanagürü choxũ: —¡Ngéma naxũ rü wenaxarü ngĩxca̱x yadau i wüxi i nge i cumücümaxã pexũ, rü cugüxũtawa ngĩxũ naga rü ngĩxũ nangechaxũ! Rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngẽxgumarüxũ i choma ya Cori ya Tupana rü ngẽma Iraéanecüãxgüxũ changechaũama woo i nümagü rü choxna nixĩgachi rü naxcax narümemae nax ngẽma tupananetachicünaxãgüwe naxĩxũ rü nangõxgüãxũ i ngẽma maixcuraxũgü i namaxã nüxũ yacuaxüũgüxũ ==ñanagürü ga Tupana.

2Rü yexguma ga choma ga Ochéa rü chomücüxũtawa ngĩxcax chataxe i wüxi i nge. Rü 15 tachinü ga diẽru rü 330 litrugü ga chebádagu nixĩ ga choxũ naxãtanüxũ.

3Rü ñachagürü ngĩxũ: —Mucütáma ya taunecü choxrü quixĩ. Rü tama name nax cungeãẽxũ rü nai ya yatüna cugü nax cuxãxũ. Rü choma rü tá ta cumaxã chixaixcüma nax mea chamaxũxũ ==ñachagürü.

4Rü yemaacü ga Tupana rü yema Iraéanecüãxgüxũ nüxũ nacuaxẽxẽ i taxacü tá namaxã ngupetüxũ. Rü mucü ya taunecü rü to i nachixũanegügu tá nawoone rü to i nachixũanearü ãẽxgacü rü tá namaxã inacuax. Rü ngẽmacax i ngẽma Iraéanecüãxgü rü tá nüxũ nataxuma i noxrütama ãẽxgacü, rü bai i ãẽxgacü nane, rü bai i norü chacherdótegü, rü bai i norü chacherdótegüchiru, rü bai i norü ãmarearü guruügü, rü bai i norü tupanachicünaxãgü.

5Natürü ngẽmawena i nüma i Iraéanecüãxgü rü nachixũanecax tá nawoegu rü tá Cori ya Tupanaga naxĩnüe. Rü tá Dabítaacax nadaugü nax norü ãẽxgacü yixĩxũcax. Rü ngẽma ngunexũgü i nawa iyacuaxgüxũgu rü Cori ya Tupanacax tá naxĩ, rü nüxũ tá nicuaxüũgü naxcax i guxũma i norü ngũxẽẽgü ya Tupana tá nüxna ãxũ.

## Ochéa 4

### Cori ya Tupana rü Iraéanecüãxgümaxã nanu

1Pa Iraéanecüãxgüx ¡iperüxĩnüe i ngẽma pemaxã nüxũ yaxuxũ ya Cori ya Tupana! Nüma rü pemaxã nanu, erü petanüwa rü marü tataxuma ya texé ya tümamücümaxã ixaixcümáxe, rü bai ya texé ya aixcüma naxũxe i ngẽma Tupanamaxã nüxũ tixuxũ, rü bai ya texé ya aixcüma Tupanaxũ cuáxe.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2]Rü tamuxũchi ya natücaxma Tupanaégagu ixunetaxe rü nataxüchi i dora, rü máeta, rü ngĩx, rü namu i nai i ngexũmaxã ipegüxũ, rü nügü daixũ, rü máetagüechaxũ.

[3]Rü ngẽmacax i ñaa nachixũane rü poraãcü ngechaũ nüxṹ nangux rü naanegüwa rü taxuxũma narüxü. Rü duũxũgü rü nidaxawee rü nayue, rü ngẽxgumarüxũ ta i ngẽma naeũgü i naixnecücüax rü werigü rü choxnigü i márcüax rü nigúetanü.

### Cori ya Tupana rü chacherdótegüxũ nixugü

[4]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Dücax, Pa Chacherdótex, cugagu nixĩ i ngẽma guxchaxũ i nagu nanguxũ i ngẽma cuchixũane. Rü tama name i toguena cunaxu i ngẽma chixexũ.

[5]Rü cuma rü ngunecü tátama nagu cungu i ngẽma guxchaxũ. Rü nüma ya yima orearü uruũneta rü chütacü cuxrüxũtátama nagu nangu. Rü choma rü tá chanadai i curü duũxũgü.

[6]Rü chorü duũxũgü rü chixexũgu nayi rü nayue erü tama chorü mugüxũ nacuaxgü. Rü ngẽma rü cugagu nixĩ, Pa Chacherdótex, erü cuma rü ta nüxũ cuxo i chorü mugü. Rü ngẽmacax i choma rü ta cuxũ chaxo nax chorü chacherdóte quixĩxũ. Erü cumax rü nüxũ icurüngüma i chorü ucuxẽgü rü ngẽmacax i choma rü tá ta nüxũ icharüngüma i ngẽma cutaagü.

[7]Rü ngẽxguma yexera yamuxgu i ngẽma chacherdótegü, rü yexera chixexũ chopexewa naxügü. Nümagü rü choxna nixĩgachi rü tama chauga naxĩnüe. Rü ngẽmacax i choma rü taxũtáma namaxã chataãxẽ rü tá chanaxãneexẽxẽ.

[8]Rü nüma i ngẽma chacherdótegü rü duũxũgüarü pecadumaxã nataãẽgü erü ngẽxguma ngẽma duũxũgü norü pecadugücax ngéma nagagügu ga naxũnagü nax chacherdóte nadaixũcax rü ínaguxũcax i ngẽma ãmaregü, rü ngẽxguma i nüma i chacherdótegü rü naxãwemügü rü mea nachibüe.

[9]Rü ngẽmacax i choma rü duũxũgüxũ chapoxcuexũrüxũ tátama chanapoxcue i ngẽma chacherdótegü naxcax i nacüma i chixexũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[10]Rü ngẽma chacherdótegü rü marü choxna naxĩgü, rü ngẽmacax rü woo nachibüegu rü tá nataiyaeama. Rü woo ngexũgü i ngĩxũnemaxã taxegüxũmaxã namaxẽxũgu, rü tagutáma naxãxacügü.

[11]Rü ngẽma nax ngexũ i ngĩxũnemaxã taxegüxũmaxã namaxẽxũgagu rü ñuxũchi nax bínumaxã nangãxẽxũgagu rü chorü duũxũgü nüxũ inarüngümae i ngẽma mexũ i ĩnü.

[12]Rü ngẽma chorü duũxũgü rü ínatüe erü naxchicünaxãgü i nainaxcaxmare ixĩgüxũna nacagü nachiga i taxacü tá yixcüra ngupetüxũ. Rü naxũnearü ngúchaũ, rü nüxũ napora, rü ngẽmagagu ngexũgü i ngĩxũnemaxã taxegüxũmaxã namaxẽ rü ngẽmaãcü choxna nixĩgachitanü.

[13]Rü maxpűnegüwa rü ngẽma naigü i taxũarü gáuxchipetawa norü tupananetagücax ínanagugü i pumaratexegü rü norü ãmaregü. Rü ngẽmacax pexacügü rü peneãxgü rü ngeãẽgüxũ nixĩgü.

[14]Natürü i choma rü taxũtáma chanapoxcue i ngẽma pexacügü rü ngẽma peneãxgü naxcax nax togü i yatügümaxã namaxẽxũ, erü pemax rü ta namaxã pemaxẽ i ngẽma togü i ngexũgü i ngẽxguma ngẽma tupananetagüxũ picuaxüũgügu. Rü ngẽmaãcü ngẽma duũxũgü i cuax nüxű taxuxũ rü guxchaxũgu nayi.

[15]Pa Iraéanecüãxgüx, pema rü woo nüxũ picuaxüũgüamagu i ngẽma tupananetagü, natürü tama chanaxwaxe nax ngẽma Yudáanecüãxgü rü ta nagu naxĩxũ i ngẽma nacümagü i chixexũ. ¡Rü taxű i nüxũ picuaxüũgüxũ i ngẽma naxchicünaxãgü i Guirigáwa rü Bex-abéũwa ngẽxmagüxũ! ¡Rü taxű i chauégagu ipexunetaxũ!

[16]Rü ngẽma Iraéanecüãxgüx, rü marü tama chauga naxĩnüechaũ ñoma wüxi i wocaxacü i tama íyapuxchaũxũrüxũ. ¿Ñuxãcü tá chanachibüexẽxẽ nawa i naane i maxẽ i mexũ nawa rüxügüxũ ñoma carnéruxacügüxũ chachibüexẽẽxũrüxũ?

[17-18]Ngẽma Iraéanecüãxgü rü tama nüxũ narüxoechaũ nax nüxũ yacuaxüũgüxũ i ngẽma tupananetachicünaxãgü. ¡Ngexrüma nax nüxicatama


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

inarüchó! Rü nangãxẽ rü naxcạ̃x nadaugü i ngẽma ngexũ̃gü i ngĩxũ̃nemaxã taxegüxũ̃ rü namaxã namaxẽ. Rü ngẽma mexũ̃arü yexera naxcạ̃x nadaugü i ngẽma chixexũ̃.

[19]Rü wüxi ya buanecü ya tacü tá nayagagü. Rü ngẽma nax ngẽma tupananetachicünạ̃xãgüxũ̃mare yacuạ̃xüũ̃güxũ̃gagu rü tá naxãnee ==ñanagürü ya Tupana.

## Ochéa 5

[1-2]Rü Cori ya Tupana rü ñanagürü ta: —¡Choxú̃ iperüxĩnüe, Pa Chacherdótegüx! ¡Rü choxũ̃ iperüxĩnüe, Pa Iraéanecüạ̃xgüx! ¡Rü choxũ̃ iperüxĩnüe Pa Ãẽxgacügütanüxũ̃ i Iraéanemaxã Icuạ̃xgüxũ̃! Choma rü tá pexũ̃ chapoxcue erü peyawomüxẽẽgü i chorü duũ̃xũ̃gü, rü yexeraãcü chixexũ̃gu penayixẽxẽ i ngẽma Iraéanecüạ̃xgü. Rü pemax, rü penamu nax yima ngutaquẹ̃xepataũ̃gü ya Mispáwa rü Tabóxwa ngẽxmagünewa tupananetagüxũ̃ yacuạ̃xüũ̃güxũ̃.

[3]Pa Iraéanecüạ̃xgüx, choma rü mea nüxũ̃ chacuạ̃x i ngẽma perü chixexũ̃gü. Rü pemax, Pa Efraíũ̃tanüxũ̃x, ñoma wüxi i ngexũ̃ i ngĩxũ̃nemaxã taxexũ̃rüxũ̃ pixĩgü. Rü pemax, Pa Iraéanecüạ̃xgüx, rü pegütama chixexũ̃gu peyixẽxẽ.

[4]Rü ngẽma chixexũ̃ i nagu namaxẽxũ̃ i Iraéanecüạ̃xgü rü ngẽma nixĩ i nüxú̃ nanaguxchaxẽẽxũ̃ nax norü Tupanacạ̃x nawoeguxũ̃. Rü tama nüxũ̃ narüxoechaũ̃ nax norü tupananetagüxũ̃ yacuạ̃xüũ̃güxũ̃ rü ngẽmacạ̃x nüxú̃ naguxcha nax Tupanaxũ̃ nacuạ̃xüũ̃güxũ̃.

[5]Rü ngẽma Iraéanecüạ̃xgü rü nügü nicuạ̃xüũ̃gü rü nügü ínarütagü. Rü ngẽmagagu rü tá naxcạ̃x ínangu i guxchaxũ̃. Rü ngẽma Efraíũ̃tanüxũ̃ rü norü chixexũ̃gu tátama nayi. Rü ngẽma Yudáanecüạ̃xgü rü tá ta noxrütama chixexũ̃gu nayi.

[6]Natürü wüxi i ngunexũ̃gu rü tá Cori ya Tupanacạ̃x nadaugü rü naxcạ̃x tá nanadai rü nayagu i ãmaregü i wocagü rü carnérugü. Natürü taxũtáma nüxũ̃ inayangaugü erü nüma ya Tupana rü marü nüxna nixũgachi.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]Rü nümagü i Iraétanüxũ̃ rü tama Cori ya Tupanaxũ̃ nangechaũ̃gü. Rü togüaxṹ ãxãcüxũ̃rüxũ̃ nixĩgü erü tupananetagüxũ̃ nicua̱xüũ̃gü. Rü ngẽmagagu wüxitama ya tauemacügu rü ngẽma norü naanewa ngẽxmagüxũ̃ i nanetügü rü tá nayue.

**Tupana rü tá Iraéanecüã̱xgüxũ̃ rü Yudáanecüã̱xgüxũ̃ napoxcu**

[8]¡Rü Guibeáwa peyacue ya cornéta, rü Ramáwa rü ta peyacue nax nangutaque̱xegüxũ̃ca̱x i duũ̃xũ̃gü! ¡Rü Bex-abéũ̃wa rü tagaãcü duũ̃xũ̃gümaxã nüxũ̃ pixu nax nügü namexẽẽgüxũ̃ca̱x nax daiwa naxĩxũ̃ca̱x! ¡Rü Bẽyamíũ̃tanüxũ̃maxã nüxũ̃ pixu nax nügü namexẽxẽgüxũ̃ca̱x!

[9]Pa Iraétanüxũ̃x, ngẽma pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ rü aixcüma tá nixĩ iyanguxũ̃. Rü ngẽxguma nawa nanguxgu nax pexũ̃ chapoxcuxũ̃ rü ngẽma Efraíũ̃ane rü natüchixica tá ínayaxü ==ñanagürü.

[10]Rü ñanagürü ta: —Ngẽma Yudáanearü ãẽ̱xgacügü, rü ñoma naaneca̱x ngĩ́xũ̃rüxũ̃ nixĩgü erü Iraéanegu nachocu. Rü ngẽmaca̱x chorü numaxã tá poraãcü chanapoxcue.

[11]Rü ngẽma Efraíũ̃tanüxũ̃ rü guxchaxũ̃wa nangẽxmagü erü tama naga naxĩnüe i chorü mugü rü nüxũ̃ nicua̱xüũ̃güama i ngẽma tupananetagü.

[12]Rü ngẽmaca̱x i choma rü tá chayanaxoxẽxẽ i ngẽma Efraíũ̃tanüxũ̃ rü Yudáanecüã̱xgü. Rü ñoma mürapewa i nawe ngṍxũ̃rüxũ̃ tá nixĩgü.

[13]Rü ngẽxguma Efraíũ̃tanüxũ̃ rü Yudáanecüã̱xgü nüxũ̃ daugügu nax taxũ̃ i guxchawa nangẽxmagüxũ̃, rü Efraíũ̃tanüxũ̃ rü tá Achíriaanearü ãẽ̱xgacüna ngũ̃xẽẽca̱x nayacagü. Natürü nüma i Achíriaanearü ãẽ̱xgacü rü taxũtáma nüxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ.

[14]Rü choma rü ñoma wüxi i leóũ̃rüxũ̃ tá naxca̱x chixũ i ngẽma Efraíũ̃tanüxũ̃ rü Yudáanecüã̱xgü. Rü wüxi i leóũ̃xacürüxũ̃ tá nüxna chayuxu rü tá nagu chawagü. Rü nawena yáxũ̃wa tá chanaga rü taxúetátama choxna tanapu.

[15]Rü ñu̱xũchi chopataca̱x tá chataegu, rü ngéma tá changexma ñu̱xmatáta nümatama nüxũ̃ yacua̱xãchitanü nax chixexũ̃ naxügüxũ̃. Rü ngẽxguma ngúxũ̃ yangegügu rü tá aixcüma cha̱u̱xca̱x nada̱u̱xgu ==ñanagürü ga Tupana.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

## Ochéa 6

### Iraéanecüg̱xgü nüxũ̃ nixugüe nax Cori ya Tupanacg̱x tá nawoeguxũ̃

[1]Rü Tupana rü ñanagürü ta: —Ngẽma Iraéanecüg̱xgü rü ñanagürügü tá: “Pa Chomücügüx, ¡ngĩxã guxãma Cori ya Tupanacg̱x tawoegu! Rü woo nümatama tüxũ̃ nawoone rü guxchaxũ̃ tüxna naxã, natürü wena táxarü tüxũ̃ nawoeguxẽxẽ nax ngẽmaãcü itaãẽgüxũ̃cg̱x. Rü nüma rü ngúxũ̃ tüxũ̃ ningexẽẽgü, natürü tá tüxũ̃́ inanaxoxẽxẽ i ngẽma ngúxũ̃ i ingegüxũ̃.

[2]Rü ngẽmaãcü paxa tá inayanaxoxẽxẽ i ngẽma ngúxũ̃ i ingegüxũ̃ rü tá tüxũ̃ ínarüdagüxẽxẽ nax mea napẹxewa imaxẽxũ̃cg̱x.

[3]¡Rü ngĩxã pora taxüe nax aixcüma Cori ya Tupanaxũ̃ icuáxũ̃cg̱x rü naga ixĩnüexũ̃cg̱x! Rü nüma ya Cori ya Tupana rü aixcüma tá taxcg̱x ínangu ñoma üg̱xcü guxũ̃guma ínguxũ̃rüxũ̃ rü ñoma pucü guxũ̃guma waixũ̃mü iwaimüanexẽẽcürüxũ̃”, ñanagürügü tá ==ñanagürü ya Tupana.

### Cori ya Tupana rü Iraéanecüg̱xgüxũ̃ nangãxũ̃

[4]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü: —¿Tg̱xacü tá pemaxã chaxü Pa Efraíũ̃tanüxũ̃x? ¿Rü tg̱xacü tá pemaxã chaxü Pa Yudáanecüg̱xgüx? Rü ngẽma nax choxũ̃ pengechaxũ̃xũ̃ rü ñoma caixanexũ̃ i ẽxũ̃wa paxaãchi ngóxũ̃rüxũ̃ nixĩ, rü yima cherena ya ngunetüxũ̃ paxaãchi rüngucürüxũ̃ nixĩ.

[5]Rü yema chorü orearü uruũ̃gü ga petanüwa chamugüxũ̃wa pemaxã nüxũ̃ chixu nax pexũ̃ tá chapoxcuxũ̃, natürü ga pema rü tama iperüxĩnüe rü yemacg̱x pexũ̃ chadai. Rü yemaacü chorü poxcu rü aixcüma pewa nangu ñoma ngóonexũ̃ irügoxũ̃rüxũ̃.

[6]Rü ngẽma choma pexũ̃́ chanaxwg̱xexũ̃ nixĩ nax aixcüma choxũ̃ pengechaũ̃xũ̃, rü ngexrüma nax tg̱xacürü naxũ̃nagü chg̱ụxcg̱x pedaixũ̃. Rü ngẽma chanaxwg̱xexũ̃ nixĩ nax aixcüma choxũ̃ pecuáxũ̃ nax perü Tupana chixĩxũ̃ rü ngexrüma i tg̱xacürü ãmare i chg̱ụxcg̱x nax ípeguxũ̃.

[7]Natürü i pemax i chorü duũ̃xũ̃gü nax pixĩgüxũ̃ rü Adáũ̃rüũ̃tama pixĩgü. Rü tama chauga pexĩnüe rü tama peyanguxẽxẽ i ngẽma uneta i chomaxã pexüxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]Rü ngẽma duũxũgü i ĩane ya Garaáxcüg̱xgü rü chixexũarü üruũgü nixĩgü rü máetatanüxũ nixĩgü.

[9]Rü ngẽma chacherdótegü rü ngı́tg̱xagüxũ nixĩgü erü Chiquéũwa daxũ i namagu tüxũ nang̱ixgü rü tüxũ nimg̱xgü ya yíxema duũxẽ ya ngéma üpetüxe.

[10]Iraéanewa rü nüxũ chadau i ngẽma chixexũchixũ. Ngẽma Efraíũtanüxũ rü tupananetagüxũ nicug̱xüũgü. Rü guxũma i ngẽma Iraéanecüg̱xgü rü ta ngẽxgumarüxũ nixĩgü.

[11]Rü pemax, Pa Yudáanecüg̱xgüx, rü marü nüxũ chaxuneta i ngẽma ngunexũ i nagu tá pexũ chapoxcuexũ. Natürü ngẽmawena rü ngẽma chorü duũxũgü rü tá nachixũanecg̱x nawoegu ==ñanagürü ya Tupana.

## Ochéa 7

[1]Rü Tupana rü ñanagürü: —Chomax, rü yexguma chanamexẽẽgu ga chorü duũxũgü ga Iraéanecüg̱xgü rü mea nango̱x ga Efraíũtanüxũarü chixexũ rü Chamáriaarü duũxũgüarü pecadugü. Erü guxũma i nümagü rü nidorae rü duũxũgüxũ nawomüxẽxẽ. Rü ñoma ngı́tg̱xagüxũrüxũ ĩpatagügu nachocu nax nangı̱xgüxũcg̱x. Rü ĩanearü namagüwa duũxẽgüna nanapuxũ i tümaarü ngẽmaxũgü.

[2]Rü nümagü rü tama nagu narüxĩnüe nax choma nüxũ chadauxũ i guxũma i ngẽma chixexũgü i naxügüxũ. Rü ngẽma norü chixexũgagu tá nixĩ i chanapoxcuexũ, erü meama nüxũ chadau i guxũma i ngẽma naxügüxũ.

### Nacüma i chixexũ i ãẽxgacügü nagu ĩxũ

[3]Rü nüma i duũxũgü rü norü diẽrumaxã rü womüxẽẽmaxã nanataãẽxẽxẽ i norü ãẽxgacü rü norü ngũxẽẽruũgü.

[4]Rü guxũma i nümagü rü ñoma wüxi i yatü i to i ngexũcg̱x naxmg̱xna ixũgachixũrüxũ choxna nixĩgachi. Rü wüxi i paũarü üruxũ rü nayanaixẽxẽ i norü paũarü guruxũ. Rü ngẽxguma nanañumü i norü paũchara rü ínayanguxẽxẽ nax yapuxgüxũ rü yoxni nanaiecha i norü paũarü guruxũ. Rü ngẽxgumarüxũ ta nixĩ i ngẽma duũxũgü erü tama nixogü i norü ngúchaũ nax chixexũ naxügüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5Rü ngẽxguma nawa nanguxgu nax peta naxüxũ i nachixũanearü ãẽxgacü, rü ngẽma norü ngũxẽẽruũgü rü bínumaxã nanangãxẽẽgü. Rü nüma ya ãẽxgacü rü norü ngãxũmaxã nüxũ narümoxẽ i duũxũgü i nüxũ cugüexũ.

6Natürü nümagü i ngẽma norü ngũxẽẽruũgü rü ñoma paũarü guruxũ i naiechaxũrüxũ nixĩgü nax ãẽxgacümaxã nanueechaxũ. Rü nagu narüxĩnüe nax ñuxãcü tá yamạ̃xgüãxũ. Rü chütacü napee, natürü moxũãcü wena nagu narüxĩnüe nax ñuxãcü tá yamạ̃xgüãxũ.

7Rü guxũma i nümagü rü ñoma paũarü guruxũ i naiechaxũrüxũ nixĩgü nax norü ãẽxgacügümaxã nanueechaxũ. Rü guxũma i norü ãẽxgacügüxũ nadai. Natürü taxuxũma i ngẽma ãẽxgacügü rü chorü ngũxẽẽcạ̃x ínaca.

### Iraéanecüạ̃xgü rü Tupanana nixĩgachitanü

8Rü ngẽma Iraéanecüạ̃xgü i Efraíũtanüxũ rü togü ga nachixũanecüạ̃x i tama choxṹ yaxõgüxũmaxã naxãmücügü. Rü ngẽmacạ̃x ñoma paũ i rüngạ̃xmaecüwaxũrüxũ nixĩgü.

9Rü ngẽma to i nachixũanecüạ̃xgü rü naechita nüxna nanayaxu i ngẽma Efraíũtanüxũarü pora. Rü düxwa napuxerumare i ngẽma Efraíũtanüxũ, natürü tama nüxũ nacuạ̃xégagü nax marü yangearü poraáxũ.

10Rü woo choma rü Iraéanecüạ̃xgüarü Tupana nax chixĩxũ rü tama chạ̃uxcạ̃x nawoegu rü tama chạ̃uxcạ̃x nadaugü. Rü ngẽma nax nügü yacuạ̃xüũgüxũgagu rü tama chạ̃uxcạ̃x nawoegu.

11Rü ngẽma Iraéanecüạ̃xgü i Efraíũtanüxũ rü ñoma muxtucu i nu ne nañaxũ rü ngearü cuááxũrüxũ nixĩgü. Rü ngẽmacạ̃x Equítuanecüạ̃xgüna ngũxẽẽcạ̃x nacagü, rü ñu̱xũchi Achíriaanecüạ̃xgüna ngũxẽẽcạ̃x nacagü.

12Natürü ngẽxguma ngẽma ngũxẽẽcạ̃x nadaugügu rü choma rü tá íchanayauxũ ñoma werigü yütagu íyauxũxũrüxũ. Rü ñu̱xũchi tá chanapoxcue nagagu i ngẽma norü chixexũgü.

13Rü taxũ i ãũcümaxũ tá nixĩ naxcạ̃x i ngẽma chorü duũxũgü yerü choxna nixĩgachitanü. Rü tá guxchaxũ naxcạ̃x ínangu erü tama chauga naxĩnüechaũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Rü choma rü íchamemarechirẹx nax íchananguxũ̃xẽẽxũ̃cạx, natürü i nümagü rü tama chomaxã nixaicümagü rü doraxũ̃ chomaxã nixugümare.

14Rü ngẽxguma yadạxaweegu rü ngúxũ̃ yangegügu, rü norü pechicaxũ̃güwa ngũ̃xẽẽcạx choxna nacagüe, natürü tama aixcüma norü ngúchaũ̃maxã choxna nacagüe. Rü nügü nayapiexẽxẽ nax ngẽmaãcü trígucạx rü bínucạx ínacagüxũ̃cạx. Natürü tama aixcüma chauga naxĩnüe.

15Rü choma rü mea chanangúexẽxẽ rü pora nüxna chaxã, natürü i nümagü rü chixexũ̃gu chomaxã narüxĩnüe.

16Rü tama chạụxcạx naxĩ rü ñoma würa ya wũ̃xũ̃nerüxũ̃ nixĩgü. Rü naxchicünạxãgücạxama nawoegu nax nüxũ̃ yacuạxüũ̃güxũ̃cạx. Rü ngẽma norü ãẽ̱xgacügü rü nügü nicuạxüũ̃gü rü nügü ínarüporae, natürü daigu tá nayuemare. Rü ngẽxguma i ngẽma Equítuanecüã̱xgü rü tá nüxũ̃ nacugüe ==ñanagürü ya Tupana.

## Ochéa 8

### Iraéanecüã̱xgü rü tupananetagüxũ̃ nicuạxüũ̃gü rü ngẽmacạx tá napoxcue

1Rü ñanagürü ta: —¡Pa Dauxũ̃taeruxũ̃x, nagu icue i curü cornéta! Erü ñoma wüxi i ĩyü i nawemü tüxũ̃ iyaxuxũ̃rüxũ̃ ñomama nixĩ i ngẽma uanügü i chorü duũ̃xũ̃güarü daiwa ĩxũ̃. Rü ngẽma guxchaxũ̃ tá naxcạx ínangu i chorü duũ̃xũ̃gü erü tama nayanguxẽẽgü i ngẽma uneta ga namaxã chaxüxũ̃ rü tama naga naxĩnüe i chorü mugü.

2Rü ngẽxguma ngẽma guxchaxũ̃ tá naxcạx ínguxgu rü aita tá chạụxcạx naxüe rü ñanagürügü tá: “¡Aixcümaxũ̃chi nixĩ i Iraétanüxũ̃arü Tupana quixĩxũ̃!” ñanagürügü tá.

3Natürü nüma i ngẽma Iraéanecüã̱xgü rü nüxũ̃ naxoe i ngẽma mexũ̃. Rü ngẽmacạx i norü uanügü rü tá nawe ningẽxũ̃tanügü.

4Rü ngẽma duũ̃xũ̃gü rü ngẽxguma nachixũ̃anearü ãẽ̱xgacügüxũ̃ naxunetagügu rü tama choxna nacagü. Rü ngẽxguma nüxũ̃ naxunetagügu i ngẽma tá namaxã icuạxgüxũ̃, rü tama chorü ucụxẽcạx ínacagü. Rü nügücạx


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nanaxügü i naxchicünaxãgü i úirunaxcax rü diẽrumünaxcax. Rü ngẽmamaxã nügütama nachixexẽẽgü.

5Pa Chamáriacüãxgüx, ¡marütama nax pecadu pexüexũ! Choma rü pemaxã chanu erü nüxũ picuaxüũgü i ngẽma wocaxacüchicünaxã i Chamáriawa ngẽxmaxũ. ¿Rü ñuxguratáta chopexewa pegü pimexẽẽgüxũ?

6¡Pa Iraéanecüãxgüx, ngẽma wocaxacüchicünaxã i Chamáriawa ngẽxmaxũ rü tama aixcüma Tupana nixĩ. Rü wüxi i yatü i ngẽmaxũarü üruũxũ cuáxũ nanaxümare. Natürü i choma rü tá íraxũgu chanapuxãchixẽxẽ.

7Rü ngẽma chixexũ i nagu naxĩxũ i ngẽma Iraéanecüãxgü rü natücaxmamare nixĩ rü ñoma buanecürüxũ nixĩ. Rü choma rü tá naxcax íchananguxẽxẽ i wüxi ya tacü ya buanecü ya íxãũxẽmacü. Rü ngẽma norü naanegüwa rü taxũtáma nixo i norü trigu rü taxũtáma nangẽxma i norü arína. Rü ngẽxguma ngürüãchi nüxṹ yaxoxgu, rü to i nachixũanecüãx tá namaxã naxãwemügü.

8Rü ngẽma Iraéanecüãxgü rü to i nachixũanemexẽwa tá nangẽxmagü. Rü ngẽma togü i nachixũanecüãxgü rü tá nüxũ nacugüe rü taxuwama nanamexẽxẽ.

9Rü ngẽma Iraéanecüãxgü rü choxna nixĩgachi. Rü ñoma wüxi i búru i naixnecücüãx i nu ne naxũmarexũrüxũ nixĩgü. Rü ngẽma Efraíũtanüxũ rü Achíriaanewa naxĩ nax naxcax nadaugüxũcax i norü ngũxẽxẽ. Rü ngéma nanana i norü ãmaregü nax ngẽmaãcü Achíriaane nüxũ rüngũxẽẽgüxũcax.

10Natürü woo ngẽma Achíriaanecüãxgüaxṹ naxütanügüãxgu natürü choma rü ngẽma togü i nachixũanegügu tá chanawoone. Rü ñuxre ya taunecü rü taxũtáma nüxṹ nangẽxma i noxrütama ãẽxgacügü.

11Rü ngẽmaãcü tá nüxũ nangupetü i ngẽma Iraéanecüãxgü nagagu i ngẽma muxũ i norü tupananetagüarü ãmarechicagü i nawa pecadu naxügüxũ.

12Rü choma rü nüxna chanaxã i muxũma i chorü mugü, natürü i nümagü rü nüxũ naxoe.

13Rü nümagü rü norü me nixĩ nax ãmare chauxcax nadaixũ rü nax nangõxgüãxũ i namachi i ngẽma naxũnagü i chauxcax ínaguxũ. Natürü i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

choma ya Cori ya Tupana rü tama namaxã chataãxẽ. Rü choma rü nüxũ̃ chacuax i ngẽma norü pecadugü, rü ngẽmacax tá chanapoxcue rü wena táxarü Equítuanecüãxgümexẽwa chanangexmagüxẽxẽ.

14Ngẽma Iraétanüxũ̃ rü nanaxü ya ĩpatagü ya mexẽchine, natürü choxũ̃ inarüngümae nax choma yixĩxũ̃ i chanangóexẽẽxũ̃. Rü ngẽma Yudáanecüãxgü rü nanaxü ga muxũ̃nema ya ĩanegü ya meama ípoxegugüne. Natürü i choma rü tá íchanagu ya guxũ̃nema ya yima ĩanegü ==ñanagürü ya Tupana.

## Ochéa 9

### Ochéa rü nüxũ̃ nixu nax Tupana rü tá Iraéanecüãxgüxũ̃ napoxcuxũ̃

1Rü Ochéa rü ñanagürü: —Pa Iraéanecüãxgüx, ¡taxű i petaãẽgüxũ̃! ¡Taxũ i perü taãẽmaxã peyuxnagütanüxũ̃ naxrüxũ̃ i ngẽma togü i nachixũ̃anecüãxgü! Pema rü taxũ̃ i chixexũ̃ pexü erü nüxna pixĩgachitanü ya perü Tupana rü tupananetagüxũ̃mare picuaxüũ̃gü. Rü ñoma ngexũ̃gü i naxũ̃nemaxã taxexũ̃rüxũ̃ pixĩgü, erü guxũ̃ma i nachicagü i trigu nawa pepúxũ̃ pexű̃ nangúchaũ̃ nax penayauxtanüxũ̃ naxcax i ngẽma chixexũ̃ i pexüxũ̃.

2Rü ngẽmacax, Pa Iraéanecüãxgüx, rü nataxutama i perü trigugü rü perü bínu. Rü ngẽma ngexwacaxũ̃xũ̃ i perü bínu rü taxũtáma ningu.

3Rü pemax, Pa Iraéanecüãxgüx, rü wena táxarü Equítuanecax pewoegu. Rü Achíriaanewa tá penangõx i õna ya Tupana pexna chuxuxũ̃. Rü marü taxũtáma nawa pemaxẽ i ngẽma naane ya Tupana pexna ãxũ̃.

4Rü ngéma rü tá pexű̃ nataxu i bínu nax Tupanaarü ãmareétügu penabaxũ̃cax. Rü ngẽma íxraxũ̃ i paũ i pengőxũ̃ rü ngechaũ̃ãcü tá penangõx ñoma texé yuxgurüxũ̃. Rü texé ya yíxema nangõxgüe rü tá Tupanapexewa tixãũ̃ãchi rü taxucürüwama Tupanapata ya taxũ̃newa tangugü.

5Rü ngẽma ípewoonexũ̃wa rü tá pexű̃ naguxcha nax penaxüchigaxũ̃ i ngẽma perü petagü i namaxã Tupanaxũ̃ picuaxüũ̃güxũ̃.

6Rü ngẽxguma naxchaxwa pibuxmügu i ngẽma poxcu rü ngẽma Equítuanecüãxgü rü tá pexũ̃ ínayauxũ̃, rü norü ĩane ya Ménfigu tá pexũ̃


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nataxgü. Rü ngẽma perü meruũgü i diẽrumünaxcax rü yima pepatachicawa rü naxcu rü chuchuxũ tá narüxügü.

7Pa Iraéanecüãxgüx, marü nawa nangu i ngẽma ngunexũgü nax Tupana pexũ napoxcuexũ naxcax i perü chixexũgü i taxüchixũ. Rü pemax, Pa Iraéanecüãxgüx, rü tá nüxũ pecuax nax marü pexcax ínanguxũ i ngẽma perü poxcu. Pema rü ñaperügügü: “Ngẽma orearü uruxũ rü nangeãxẽmare, rü tama naãxẽxũ nacuax”, ñaperügügü. Natürü ngẽmaãcü pidexagü erü perü chixexũmaxã penapagü rü poraãcü naxchi pexai ya yimá orearü uruxũ.

8Pa Iraéanecüãxgüx i Efraíũtanüxũx, Tupana rü pexcax nua nanamu ya yimá norü orearü uruxũ nax pemaxã nüxũ yaxuxũcax i ngẽma ãũcümaxũ. Natürü i pemax rü toxyepexe naxcax pexü. Rü woo i Tupanapata ya taxũnewa rü naxchi pexaie.

9Rü ngẽma perü chixexũgü rü nataxüchi naxrüũtama ga yema Guibeáwa ngupetüxũ. Natürü Tupana rü taxũtáma nüxũ narüngüma i ngẽma perü chixexũgü rü perü pecadugü rü ngẽmacax tá pexũ napoxcue ==ñanagürü.

### Iraéanecüãxgü rü ngúxũ tá ningegü nagagu i norü pecadugü

10Rü Tupana rü ñanagürü: —Yexguma noxri Iraéxũ ichayangauxgu, rü poraãcü chataãẽxũchi ñoma wüxi i duũxũ i chianexũwa úbaxũ yangauxũrüxũ. Rü ngẽma perü oxigü rü ñoma nüxíra i buxuxũ i igunecüarü orüxũ nixĩgü nax chauxcax namexũ. Natürü yexguma Baá-peúwa nangugügu rü yema tupananeta ga Baáxũ nicuaxüũgü. Rü nügü nixãũãchi naxrüxũ i ngẽma naxchicünaxãgü i nüxũ nangechaũgüxũ.

11Rü ngẽma nax yamuxũ i Iraéanecüãxgü rü ñoma wüxi i weri igoexũrüxũ tá nüxna inarütaxu. Rü naxmaxgü rü taxũtáma tauemacü tüxũ inarütaxu rü taxũtáma titacharaxũ rü taxũtáma tixíraxacügü.

12Rü woo ngẽxguma yaxãxacügügu, rü choma rü tá nüxna chanayaxu i norü maxũ rü tá nayue. Rü ngẽxguma nüxna chixũgachigu i ngẽma Iraéanecüãxgü rü naxcax rü tá wüxi i taxũ i ngechaũ nixĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[13]Rü nüxũ chadau i ngẽma Iraéanecüa̱xgü nax wüxi i naane i mexũwa nangẽxmagüxũ, yema Tíruanecüa̱xgürüxũ. Natürü ngẽma Iraéanecüa̱xgü rü yuwa tá nanamugü i naxacügü ==ñanagürü.

[14]Rü Ochéa rü ñanagürü: —¡Pa Chorü Tupanax, ẽcü napoxcue i ngẽma duũxũgü! ¡Rü ẽcü yangexacügüxẽxẽ i ngẽma naxma̱xgü! ¡Rü ngẽxguma ngürüãchi yaxãxacügu, rü ẽcü yangegünenígüxẽxẽgü! ==ñanagürü.

### Tupana rü Iraéanecüa̱xgümaxã nanu

[15]Tupana rü ñanagürü: —Pemax, Pa Iraéanecüa̱xgüx, rü Guirigáwa nixĩ ga penaxüxũ ga naguxũraũxũ ga chixexũ. Rü yéma nixĩ ga ichaxügüxũ nax pexchi chaxaixũ. Rü ngẽma perü chixexũgagu rü tá pexũ íchawoxũ i chorü naanewa. Rü marü taxũtáma pexũ changechaũ erü guxũma i perü ãẽxgacügü rü tama chauga naxĩnüe.

[16]Rü pemax, Pa Iraéanecüa̱xgüx, rü guxchaxũwa pengẽxmagü, rü ñoma wüxi i nai i marü ipaxchuma̱xãxũ rü marü tama oxũrüxũ pixĩgü! ¡Rü woo pixãxacügügu, rü choma rü tá chanayuexẽxẽ! ==ñanagürü ya Tupana.

[17]Rü ñanagürü ga Ochéa: —Ngẽma duũxũgü rü tama chorü Tupanaga naxĩnüechaũ. Rü ngẽmaca̱x i nüma ya Tupana rü tá nüxũ naxo. Rü togü i nachixũanegügu tá nanawoone, rü ngéma rü tá nu ne nanaxĩmare ==ñanagürü.

## Ochéa 10

### Nagu tá napogüe i ngẽma ãmarearü guruũgü i Iraéanecüa̱xgü norü tupanachicüna̱xãgüca̱x naxügüxũ

[1]Rü Ochéa rü ñanagürü: —Ngẽma Iraéanecüa̱xgü rü ñoma úba i muarü oõxũrüxũ nixĩgü. Natürü yexguma Tupana yexera nüxũ rüngũxẽẽgu ga yema Iraéanecüa̱xgü, rü yexera norü tupananetagüca̱x ãmarearü guruxũ naxügü. Rü yexguma yexera namexgu ga nachixũane rü yexera nanamexẽẽgü ga guma nutagü ga namaxã natupanaa̱xgücü.

[2]Ngẽma Iraéanecüa̱xgü rü namuarü ĩnüa̱xgü, rü tama Tupanaguxica narüxĩnüe. Rü ngẽmaca̱x i ñu̱xma rü ngẽma norü chixexũgagu rü tá napoxcue. Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá inanaxoxẽxẽ i ngẽma ãmarearü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

guruũgü i norü tupananetagücax naxügüxũ. Rü tá nayapuexẽxẽ i ngẽma nutagü i nüxũ yacuaxüũgüxũ.

3Natürü nüma i ngẽma duũxũgü rü ñanagürügü tá: “Nataxuma ya tórü ãẽxgacü nagagu nax tama Cori ya Tupanaxũ ingechaũgüxũ. ¿Natürü taxacüwa chi tüxṹ namexũ i wüxi ya ãẽxgacü?

4Rü yexũ̃cürü nidexaechamare rü natücaxmamare tamaxã inaxuneta rü nanaxunagü i mugü natürü taguma nayanguxẽẽgü. Rü ngẽmacax i tatanüwa rü duũxũgü rü nügümaxã nanue rü ñoma wüxi i nanetü i nawa iyuxũ̃rüxũ nangẽxma i chixexũ i tatanüwa”, ñanagürügü.

5Rü ñuxma i ngẽma Chamáriaanecüãx i duũxũgü rü niduxrue, rü naxauxe naxcax i ngẽma wocaxacüchicünaxã i Bex-abéũwa rütaxuxũ. Rü naxcax nangechaũgü i duũxũgü rü ngẽma chacherdótegü erü marü narütaxu ga yema namaxã nataãẽgüxũ.

6Rü ngẽma wocaxacüchicünaxã i Iraéanecüãxgü nüxũ icuaxüũgüxũ rü Achíriaanearü churaragü rü nachixũanewa tá nanangegü nax norü ãẽxgacüna naxãgüãxũ̃cax. Rü tá naxãnee i ngẽma Efraíũtanüxũ, yerü marü nataxuma ga norü naxchicünaxã ga nüxṹ yacuaxüũgüxũ. Rü ngẽxgumarüxũ ta i guxũ̃ma i ngẽma Iraéanecüãxgü rü ãne tá ningegü.

7Rü ngẽma Chamáriaanearü ãẽxgacü rü tá narütaxu ñoma wüxi i naixtüchi i dexá ichaxẽẽxũ̃rüxũ.

8Rü tá nagu napogüe i napatagü i ngẽma tupananetagü ga Iraéanecüãxgü chixexũ nawa ügüxũ. Rü ngẽma norü ãmarearü guruũgüétüwa tá narüxügü i chuxchuxũgü rü toragü. Rü nüma i ngẽma duũxũgü rü tá ngẽma ngüchitaerugüxũ ñanagürügü: “¡Toétüwa pebuemügü!” ñanagürügü. Rü yima maxpű́negüxũ tá ñanagürügü: “¡Toétügu peyi!” ñanagürügü ==ñanagürü ga Ochéa.

### Tupana rü Iraéanecüãxgümaxã poxcu naxuegu

9Rü Tupana rü ñanagürü: —Pa Iraétanüxũ̃x, pema rü tama nüxũ perüxoe nax chixexũ pexügüxũ. Rü yexguma Guibeáwa penaxügügumama nixĩ nax


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pecadu pexügüechaxũ̃, rü ñu̱xma rü ta rü tama nüxũ̃ perüxoeéga. Rü ngẽmagagu rü Guibeágu tá daigu nayue i ngẽma chixexũ̃gu maxẽxũ̃.

[10]Rü choma rü ngẽma ngunexũ̃ i chanaxwa̱xexũ̃gu tá chanapoxcu i ngẽma Iraéanecüã̱xgü. Rü ngẽma ngunexũ̃gu rü tá naxca̱x naxĩtaque̱xegü i ngẽma togü i nachixũ̃anegü nax ínayauxũ̃ãxũ̃ca̱x. Rü ngẽmaãcü tá chanapoxcu i ngẽma Iraéanecüã̱xgü naxca̱x i norü chixexũ̃gü.

[11]Ngẽma Iraéanecüã̱xgü rü ñoma wüxi i woca i puracüruxũ̃ i ngexwaca yáxũ̃rüxũ̃ nixĩ nax tauxchaxũ̃ i puracü i tríguarü puwa napuracüxũ̃. Natürü i ñu̱xma rü tá guxchaxũ̃wa chanangexmagüxẽxẽ i ngẽma Iraéanecüã̱xgü. Rü ngẽma Yudáanecüã̱xgü rü ta rü taxũtáma na̱xcha̱xwa nibuxmü i ngẽma guxchaxũ̃gü.

[12]Choma rü marüchire̱x pemaxã nüxũ̃ chixu rü ñachagürü pexũ̃: “Ngẽxguma aixcüma mexũ̃ pexügügu rü tá pexna nangu i chorü ngechaũ̃. ¡Penamexẽxẽ i perü maxũ̃! Erü marü nawa nangu nax cha̱u̱xca̱x pedaugüxũ̃ ñu̱xmatáta petanüwa changu nax peétügu chayabaxũ̃ca̱x i chorü pora i namaxã pexũ̃ íchapoxũ̃xũ̃”, ñachagürü.

[13]Natürü i pema rü nagu pemaxẽ i chixexũ̃, rü ngẽma ne naxũ nax chixri pegümaxã ipecuáxũ̃ rü doragu nax pemaxẽxũ̃. Rü pema rü pegü namaxã íperüpora i ngẽma muxũ̃ i perü churaragü rü yimá peweũ̃gü ya daiwa namaxã pexĩxũ̃ne.

[14]Rü ñu̱xmax rü tá inaxügü i ngẽma dai rü ngẽmaca̱x nanaxĩ̱xãchiãẽgü i duũ̃xũ̃gü. Rü guxũ̃ma ya yima ĩanearü poxeguxũ̃tápü̱xgü rü tá niwa̱xgü. Rü yema ĩane ga Bex-abéwa ngupetüxũ̃ ga yexguma ãẽ̱xgacü ga Charmáũ̃ nadaixgurüxũ̃ tá nixĩgü. Rü yexguma ga guxema mamagü rü tümanegümaxã tayue.

[15]Rü pemax, Pa Betécüã̱xgü, rü ngẽxgumarüxũ̃ tátama pexũ̃ nangupetü erü ngẽma perü chixexũ̃gü rü nataxüchi. Rü ngẽma Iraéanearü ãẽ̱xgacü rü marü yangunechaũ̃gu tá nayu ==ñanagürü.

## Ochéa 11


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

### Tupana rü nüxũ nangechaũama i norü duũxũgü i tama naga ĩnüexũ

[1]Rü Tupana rü ñanagürü ta: —Rü yexguma noxri nangóegu ga chorü duũxũgü ga Iraétanüxũ, rü choma rü nüxũ changechaũ yerü chauxacügü nixĩgü. Rü yemacax íchananguxũxẽxẽ ga Equítuanewa.

[2]Natürü yexguma yexeraãcü naxcax chacagu nax chowe naxĩxũcax, rü nüma ga Iraétanüxũ rü yexeraãcü choxna nixĩgachi. Rü nüma ga chorü duũxũgü rü tupananetagücax ínanagu ga ãmaregü rü ngẽmachicünaxãgücax ínanagu ga pumaratexe.

[3]Choma nixĩ ga yema Efraíũtanüxũmaxã ichacuáxũ ga yexguma noxri tauta nüxũ nacuaxgügu ga ñuxãcü tá napugüãxũ ga ñaa naane. Rü chanangúexẽxẽ nax ñuxãcü tá inaxĩxũ. Rü choxmexmaxã nüxũ chingĩ natürü ga nümagü rü tama nüxũ nacuaxgü nax choma yixĩxũ ga nüxna chadauxũ.

[4]Rü nüxũ changechaũ rü chaugücax chayagagü nax chanameãẽxũcax ñoma buxũgü i maiexũrüxũ. Rü naxcax ichayarümaxãchi nax chanachibüexẽẽxũcax.

[5]Natürü i nümagü rü tama chauxcax nawoeguchaũ. Rü ngẽmacax woo taxũtáma Equítuanecax nawoegu natürü Achíriaanemexẽwa tá nangẽxmagü, erü tama chauxcax nawoeguchaũ.

[6]Rü norü uanügü rü tá taramaxã Iraéanearü ĩanegücax ínayaxüãchi. Rü tá nagu napogüe ya yima ĩanegüarü poxeguxũ. Rü ngẽmaãcü tá namaxã nangupetü yerü choxna nixĩgachi nax norü tupananetagüwe naxĩxũcax.

[7]Rü nüma i ngẽma chorü duũxũgü rü nanaxügüama nax choxna yaxĩgachixũ. Rü tagaãcü nayumüxẽgüchirex, natürü taxúema tanangãxũ, erü nawe narüxĩama i ngẽma tupananetagü i taxucürüwa nüxũ rüngũxẽẽxũ.

[8]Natürü taxucürüwa pexna chixũgachi, Pa Efraíũtanüxũx. Rü taxucürüwa pexũ íchawogü, Pa Iraéanecüãxgüx. Rü taxucürüwa pexũ chadai yexgumarüxũ ga yema Axmácüãxgüxũ chadaixgurüxũ. Rü taxucürüwama pexũ charüxoxẽxẽ guma ĩane ga Cheboíũxũ charüxoxẽẽxũrüxũ. Erü daa


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

chorü maxũnewa rü pexũ changechaũ rü íchamemare nax choxṹ pengechaũtümüxũgüxũ.

9Rü marü taxũtáma wena pemaxã chanu, Pa Efraíũtanüxũx, rü taxũtáma wena pexũ chadai, erü choma rü tama duũxũmare chixĩ. Rü choma ya Tupana ya Üünecü nax chixĩxũ rü petanüwa chamaxũ. Rü tama perü daiwa nixĩ i nua chaxũxũ.

10Rü choma rü ñoma wüxi i leóũrüxũ tá chataga rü chorü duũxũgü rü tá chauga naxĩnüe. Rü ngẽxguma tagaãcü naxca̱x chacaxgu rü nümagü rü nidu̱xruãcüma tá oéstewaama ne naxĩ.

11Rü ñoma werigürüxũ tá nidu̱xruãcü Equítuanewa ne naxĩ. Rü ñoma muxtucurüxũ Achíriaanewa tá ne naxĩ. Rü choma rü tá wena napatagüwa chanagagü nax wena nawa yamaxẽxũca̱x. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma ==ñanagürü.

### Iraéanecüa̱xgüarü pecadu

12Rü ñanagürü ta: —Ngẽma Efraíũtanüxũx, rü guxũguma chope̱xewa nidorata̱xagü. Rü ngẽma Iraéanecüa̱xgü rü guxũguma choxũ nawomüxẽẽgü. Rü ngẽma Yudáanecüa̱xgü rü choxna nixĩgachi, rü ñu̱xma rü norü tupananetagüxũ nicua̱xüũgü ==ñanagürü.

## Ochéa 12

1Ngẽma Iraéanecüa̱xgü rü natüca̱xma guxũ i ngunexũgu ngẽma nachixũanegü i éstewa ngẽxmagüxũarü ngũxẽẽca̱x nadau. Rü yexera nidorata̱xagü rü nimáetagü. Rü Achíriaanecüa̱xgümaxã nanaxü i unetagü, rü Equítuanewa nanamugü i ãmare i chíxũ nax ngẽmaãcü Equítuanecüa̱xgü nüxũ rüngũxẽẽgüxũca̱x.

2Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ngẽma Yudáanecüa̱xgümaxã nanu. Rü nacümagü i chixexũgagu rü tá ngẽma Acóbutanüxũxũ napoxcu. Rü ngẽmaãcü tá nayangutanüxẽẽgü naxca̱x ga yema norü chixexũ ga naxügüxũ.

3Rü nũxcümacürüwa naxũpa nax nabuxũ ga perü o̱xi ga Acóbu, rü naenexẽxũ nanapuchica. Rü yexguma marü naya̱xgu rü Tupanamaxã nügü nawogü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[4]Rü nüma ga Acóbu rü Tupanaarü duũxũ ga daxũcüa̲xmaxã nügü nawogü, rü Acóbu narüporamae. Rü nüma ga Acóbu rü naxaxu rü Tupanaarü ngũxẽẽca̲x ínaca. Rü Tupana rü Betégu Acóbuxũ nangau, rü yéma Acóbumaxã nidexa.

[5]Rü yemaacü Cori ya Tupana ya Guxũétüwa Ngẽxmacümaxã nidexa.

[6]¡Pa Iraétanüxũx, Tupanaca̲x pewoegu! ¡Rü aixcüma nüxũ pengechaũgü rü nüxṹxicatama peyaxõgü!

[7]Rü Tupana rü Iraétanüxũxũ ñanarügü: —Pemax rü taxetanüxũ i womüxẽẽwa̲xegüxũ pixĩgü. Rü ngẽmaca̲x yimá perü yáruxũ ya tama mecümaxã nüxṹ pengĩ̲x i duũxũgü.

[8]Rü nagu perüxĩnüe nax ngẽmaãcü pimuarü diẽrua̲xũchi, rü taxúetama pexũ cuáxũ nax naxca̲x pengíãcüma pexṹ nangẽxmaxũ i perü ngẽmaxũgü.

[9]Rü yexguma Equítuanewa peyexmagügucürüwatama nixĩ nax choma rü perü Tupana chixĩxũ. Rü choma rü wena tá chianexũgu düxenügügu pexũ chapegüxẽxẽ, yexguma chianexũgu pexũ chigagügurüxũ.

[10]Rü choma rü mue̲xpü̲xcüna chanango̲xetüxẽxẽ i chorü orearü uruũgü rü namaxã chidexa. Rü ngẽma chorü orearü uruũgüwa ta̲xacügu ixuxũ i oremaxã pemaxã chidexa.

[11]Rü Garaáxanewa nangẽxma i muxũma i tupananetagümare, natürü ngẽmagü rü natüca̲xmamare nixĩgü. Rü Guirigáwa rü tupananetagüca̲x nanadai rü nayagu ga muxũma ga woca i yatüxũ. Natürü ngẽma norü ãmarearü guruũgüarü nutagü rü naanegügu tá nixãũxchitachigümare ==ñanagürü.

[12]Rü perü o̲xi ga Acóbu ga Iraé rü Aráũarü naanewa naña nax yexma yaxãmaxũca̲x. Rü carnérugüarü dauruũwa napuracü.

[13]Rü Tupana rü wüxi ga norü orearü uruũmaxã Equítuanewa ínananguxũxẽxẽ ga norü duũxũgü. Rü Tupana rü yema orearü uruũmaxã nüxna nadau ga yema Iraétanüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[14]Natürü i ñu̱xma i ngẽma Iraétanüxũ̃ rü Tupanaxũ̃ nanuxẽẽgü. Rü ngẽmaca̱x i nüma rü tá nanapoxcue nagagu ga yema máetagü rü yema togü ga chixexũ̃gü ga naxügüxũ̃.

## Ochéa 13

### Tupana rü tá nanapoxcu i Iraéanecüã̱xgü

[1]Rü ũ̃pa ga yexguma yema Efraíũ̃tanüxũ̃ idexagügu rü yema togü ga Iraétücumügü rü meama naga naxĩnüe. Natürü yexguma nüma ga Efraíũ̃tanüxũ̃ rü tupananeta ga Baáxũ̃ yacua̱xüũ̃gügu, rü yexma nayacua̱x ga norü pora.

[2]Rü pema rü ñu̱xma rü ta pecadu nixüetanüama. Rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i naxchicüna̱xãarü üxũ̃ cua̱xgüxũ̃ namugü nax diẽrumüwa naxügüãxũ̃ca̱x i wocachicüna̱xãgü. Rü nümagü i ngẽma naxchicüna̱xãarü üwa puracüexũ̃ rü nümagü nanaxwa̱xegüxũ̃ãcü nanaxügü. Rü ngẽma tupananetagüca̱x buxe tüxũ̃ nigugü rü nüxũ̃ nachúxgü ga yema wocaxacüchicüna̱xãgü.

[3]Rü ngẽmaca̱x i ngẽma duũ̃xũ̃gü rü tá ngürüãchimare narüxogü, ngẽma caixanexũ̃ i pa̱xmama rücaxixũ̃rüxũ̃. Rü ñoma cherena i ngunetüxũ̃ ínguxũ̃rüxũ̃ tá narüxogü. Rü ñoma wüxi i naixatü i marü ipaxũ̃ i buanecü ngextá cuemarexũ̃rüxũ̃ tá narütaxu rü ñoma üxüarü caxixũ̃rüxũ̃ tá narüxo.

[4]Rü Tupana rü ñanagürü: —Pa Iraétanüxũ̃x, yexguma Equítuanewa peyexmagügucürüwa rü chomatama nixĩ i perü Tupana chixĩxũ̃. Rü tama chanaxwa̱xe nax ta̱xacürü tomaxã petupanaãxũ̃, erü chaxicatama nixĩ i perü Tupana rü nataxuma i to i perü poxũ̃ruxũ̃ ixĩxũ̃.

[5]Rü choma nixĩ ga pexna chadauxũ̃ ga yexguma yema chianexũ̃wa peyexmagügu.

[6]Rü pexna chanaxã ga õna rü meama pechibüe, natürü pema rü pegü picua̱xüũ̃gü rü choxũ̃ perüngümae.

[7]Rü ngẽmaca̱x i choma rü ñoma wüxi i leóũ̃rüxũ̃ tá pexca̱x chixĩ, rü ñoma wüxi i ai i cúãcüma namawa pexũ̃ nangu̱xẽẽxũ̃rüxũ̃ tá pexca̱x chixĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]Rü tá pexca̲x chixũ ñoma wüxi i osu i ngexũ̲ i naxacügü nüxna tüxũ̲ napuxũ̲rüxũ̲ rü tá pegu chagáugüe i perü maxũ̲newa. Rü ñoma wüxi i leóũ̲rüxũ̲ rü tá pexũ̲ changõ̲xcu rü wüxi i naeũ̲ idüraxũ̲rüxũ̲ tá pegu chawagü.

[9]Pa Iraéanecüã̲xgüx, ñu̲xmax rü tá pexũ̲ chadai rü taxúetama pexũ̲ ítapoxũ̲.

[10]¿Rü ngexũ̲ yixĩxũ̲ i pechixũ̲anearü ãẽ̲xgacü nax pexũ̲ ínapoxũ̲xũca̲x i perü ĩanegüwa? Rü pema rü ngẽma pemaxã icua̲xgüxũ̲na naxca̲x peca nax pexṹ nangẽxmaxũ̲ca̲x i perü ãẽ̲xgacügü ¿natürü ngexũ̲ yixĩxũ̲ i ngẽma pemaxã icua̲xgüxũ̲ i ñu̲xmax?

[11]Rü pemaxã chanuãcü pexna chanamu i perü ãẽ̲xgacügü, rü pemaxã chanuãcü wena pexna chanapuxũ̲.

[12]Rü choma rü wüxi i poperagu chanaxümatü i guxũ̲ma i Efraíũ̲tanüxũ̲arü chixexũ̲. Rü meama namaxã changuxũ̲ i ngẽma popera.

[13]Pa Iraéanecüã̲xgüx, pema rü tama peãẽxũ̲ pecua̲x. Rü ñoma wüxi i buxũ̲ i íxrachaũ̲xũ̲ rü chixri ixüxũ̲rüxũ̲ pixĩgü nax tama chauga pexĩnüechaũ̲xũ̲.

[14]¿Rü pema nagu perüxĩnüegu nax pexmaxũ̲wa tá pexũ̲ íchanguxũ̲xẽxẽxũ̲? ¿Rü pema nagu perüxĩnüegu nax yuwa tá pexũ̲ íchanguxũ̲xẽxẽxũ̲? ¿Rü cumax, Pa Yux, rü ngexũ̲ nixĩ i curü pora? ¿Rü cumax, Pa Naxmaxũ̲x, rü ngexũ̲ nixĩ i curü pora? Rü ñu̲xmax i choma rü marü taxũtáma choxṹ nangechaũ̲tümüxũ̲gü i ñaa duũ̲xũ̲gü.

[15]Rü woo ñoma maxẽ i baxcaxũ̲rüxũ̲ mea nüxũ̲ naxüpetügu i ngẽma Iraéanecüã̲xgü i ñu̲xmax, natürü tá naxca̲x ínangu i wüxi i buanecü i éstewaama ne ũcü. Rü yimá buanecü ya poracü ya chianexũ̲wa ne ũcü, rü tá nayachegüxẽxẽ i natüacügü rü bairawegü. Rü ngẽxguma i ngẽma Iraéanecüã̲xgüarü uanügü rü tá nanade i guxũ̲ma i norü meruũ̲gü.

[16]Rü choma rü tá chanapoxcue i ngẽma Chamáriacüã̲xgü erü tama chauga naxĩnüe. Rü norü uanügü rü tá taramaxã nanadai. Rü yíxema buxegü rü tá waixũ̲mügu tüxũ̲ nichi̲xgü. Rü yíxema ngexegü ya itacharaũ̲güxe rü tá tüxũ̲ nachuxnagü ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

## Ochéa 14

### Ochéa rü Iraéanecüg̱xgüxũ̄ nacg̱a̱xũ̄ nax Cori ya Tupanacg̱x nawoeguxũ̄

[1]Pa Iraéanecüg̱xgüx, pema nax perü chixexũ̄gagu guxchaxũ̄gu peyixũ̄x ¡rü naxcg̱x pewoegu ya Cori ya perü Tupana!

[2]Rü name nax ñaãcü peyumüxẽgüxũ̄ rü ñaperügügü: —¡Pa Torü Cori ya Tupanax, rü toxũ̄́ nüxũ̄ irüngüma i guxũ̄ma i torü chixexũ̄gü! ¡Rü mea toxũ̄́ nayaxu i ñaa torü cua̱xüxũ̄ i cuxna taxãxũ̄!

[3]Rü marü nüxũ̄ tacua̱x rü ngẽma Achíriaanecüg̱xgü rü tama aixcüma toxũ̄ ínapoxũ̄. Rü woo chi cowarumaxã tibuxmügu rü taxũchima tamaxẽ. Rü ngẽmacg̱x i ñu̱xma rü marü taxũtáma namaxã tatupanag̱̃x i tg̱xacürü naxchicüng̱axã i tomatama taxüxũ̄. Erü toma nax tangearü yoraáxũ̄ rü cuxicatama nixĩ i aixcüma cuxũ̄́ tangechaũ̄tümüxũ̄güxũ̄ = =ñaperügügü tá.

### Cori ya Tupana rü Iraéanecüg̱xgümaxã inaxuneta nax ngexwacg̱xũ̄xũ̄ i maxũ̄ tá nüxna naxãxũ̄

[4]Rü ñanagürü ya Cori ya Tupana: —Ngẽma duũ̄xũ̄gü i tama chauga ĩnüexũ̄ rü tá chaugümaxã ichanangüxmüexẽxẽ. Rü tá nüxũ̄ changechaũ̄ama woo tamachire̱x ngẽma nixĩ i norü natanü. Erü marü choxũ̄ nangupetü nax namaxã chanuxũ̄.

[5]Rü ñu̱xma i choma rü tá nüxũ̄ charüngũ̄xẽxẽxũ̄ i ngẽma Iraéanecüg̱xgü ñoma cherena ya nanetügüxũ̄ iwaixẽẽcürüxũ̄. Rü ngẽma Iraéanecüg̱xgü rü tá nataãẽgü ñoma putüra i líriu meama ixãchacuxũ̄rüxũ̄. Rü yima mg̱xpṹne ya Líbanuarü ocayiwagü ya guxũ̄guma ngẽxmaechanerüxũ̄ tá nixĩ i ngẽma Iraéanecüg̱xgü nax guxũ̄gutáma nachixũ̄anewa nangẽxmagüxũ̄.

[6]Rü ñoma oribu itaetaxũ̄ rü ibaxcaxũ̄rüxũ̄ rü tá meama nüxũ̄ naxüpetü i ngẽma Iraéanecüg̱xgü i nachixũ̄anewa. Rü ngẽma nachixũ̄ane rü duũ̄xũ̄güarü taãẽxẽẽruxũ̄ tá nixĩ ñoma Líbanuarü ocayiwaemarüxũ̄.

[7]Rü ngẽma Iraéanecüg̱xgü rü wena tá cho̱xme̱xwa nangẽxmagü rü tá nüxna chadau. Rü ñoma trigurüxũ̄ rü úbarüxũ̄ tá nimu. Rü yimá bínu ya Líbanucüg̱xrüxũ̄ tá natachigagü i ngẽma Iraéanecüg̱xgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]Rü Efraíũ̃tanüxũ̃ rü tá ñanagürügü: “Marü taxuwama choxũ̃ name i ngẽma tupananetachicünaxãgü”, ñanagürügü tá. Rü choma rü tá nüxũ̃ charüngũ̃xẽxẽ rü nüxna chadau i chorü duũ̃xũ̃gü. Rü guxũ̃gutáma namaxã chamecüma ñoma wüxi i pinu i guxũ̃guma yauxtanüxũ̃rüxũ̃. Rü chorü duũ̃xũ̃gü rü chaugu tá nüxũ̃ nayangau i maxũ̃ i mexũ̃ ==ñanagürü.

### Norü guxi ñaa ore

[9]Rü yíxema cuax tüxũ̃ ngẽxmaxe rü yíxema aixcüma tümaãẽxũ̃ cuáxe rü name i naga taxĩnü i ñaa ore. Rü ngẽma nacüma ya Cori ya Tupana rü aixcüma nawexgu. Rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i aixcüma naga ĩnüexũ̃, rü ngẽma nacümagu naxĩ. Natürü ngẽma tama Tupanaga ĩnüexũ̃cax, rü ngẽma nacüma rü wüxi i guxchaxũ̃ nixĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

# Yoé

## Yoé 1

### Munügü rü Iraétanüxũarü nanetügü nangǫ̲xgü

[1]Ñaa nixĩ ga Cori ya Tupanaarü ore ga Petué nane ga Yoémaxã nüxũ yaxuxũ.

[2-4]Guxũma ga perü nanetügü rü munü pexṹ nanangǫ̲x. Rü yema taxũ ga munügü íyaxüxẽẽgüxũ rü yema munügü ga ixíraxũ nanangǫ̲xgü. Rü dücax, Pa Yaxgua̲xgü rü Guxãma i Pemax i Ñaa Nachixũanecüa̲xgüx, rü pexna chaca ¿rü ñuxgu nüxũ pedauxũ ga wüxi ga chixexũ ga ñaarüxũ ixĩxũ? Rü nũxcüma ga penatügü rü taguma nüxũ tadau i ngẽma ñu̲xma pexũ ngupetüxũ. Rü ngẽmaca̲x name i pexacügümaxã nüxũ pixu i ngẽma ñu̲xma pexũ ngupetüxũ, rü nümagü rü tá naxacügümaxã nüxũ nixugügü, rü petaagü rü naxacügümaxã ta nüxũ nixugügü.

[5]Pa Ngãxẽwa̲xexũx ¡rü peba̲ixãchie! ¡Pexauxe, Pa Bínuarü Axruũgüx! Erü ngẽma úbatüxũ rü tá inayarütaxu.

[6]Erü ngẽma munügü rü ñoma muxũchixũ i churaragü i poraexũrüxũ chauchixũanegu nachocu. Rü napütagü rü ñoma leóũpütagürüxũ nixĩgü.

[7]Rü ngẽma munügü rü tórü úbanecügu rü tórü igunecügu nawagüe rü nayangeatüxẽxẽ rü ngẽmaãcü nacho̲xtanümare i nachacüxü.

[8]Rü chorü duũxũgü rü naxauxe ngĩrüxũ i wüxi i pacü i ngechaũchirugu icu̲xcü erü ngẽma ngextü̲xücü i namaxã naxãtechaũxũ rü nayu.

[9]Rü ngẽma chacherdótegü rü naxauxe erü Tupanapata ya taxũnewa rü marü nataxuma i trigute̲xe rü bínu nax ngẽma Cori ya Tupanana naxãmaregüxũca̲x.

[10]Rü ngẽma naanegü rü nachianemare rü ngẽma waixũmü rü nipamare. Rü ngẽma trigugü rü nayue, rü ngẽma úbanecügü rü nipagü, rü ngẽma oribunecügü rü narüñexgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]Rü pema nax naanewa pepuracüexũ rü penatoxũ ga úbagü rü trigugü rü chebádagü ¡rü poraãcü pengechaũgüãcüma pexauxe! Erü ngẽma trigu rü chebáda ga petogüxũ rü pexṹ nayue, rü ngẽmacax taxuxũma pibuxgü.

[12]Rü perü úbanecügü rü nipagü rü nayue ga perü igunecü. Rü nipagü ga perü orixgü ga boxragü, rü cucugü, rü mansánagü rü guxũma ga perü nanetügü ga peanewa yexmagüxũ. Rü yemaacü nüxṹ inarüxo ga norü taãxẽ ga guxũma ga duũxũgü.

### Name i Tupanaarü ngechaũcax nadaugü

[13]Rü pemax, Pa Chacherdótegü i Tupanaarü Ãmarearü Guruxũmaxã Icuaxgüxex, rü name nixĩ i naxchiru i témüxũgu picuxgü, rü pexauxe, erü perü Tupanapata ya taxũnewa rü marü nataxuma i trigu rü bínu i perü ãmareruxũ ixĩxũ.

[14]¡Rü naxcax pengẽma i guxũma i duũxũgü nax aureãcüma nayumüxẽgüxũcax! ¡Rü Cori ya Tupanapata ya taxũnegu penangutaquexexẽxẽ i perü ãẽxgacügü i yaxguãxgü, rü guxũma i duũxũgü i ñaa nachixũanecüãxgü! ¡Rü ngéma perü yumüxẽwa Tupanana peca nax pexũ nangũxẽxẽxũcax!

[15]Erü marü ningaica i Tupanaarü poxcu. Rü ngẽma ngunexũ rü poraãcü tá naxãũcüma erü Yimá Guxãétüwa Ngẽxmacü rü tá taxũ i poxcu taxcax ínanguxẽxẽ.

[16]Rü yema munügü rü tapexewatama tüxna nanapu ga tawemü rü yemaacü inarüxo ga Tupanapata ya taxũnewa nax itaãẽgüxũ.

[17]Rü guma nanetüchire rü nayue ga yema ínatogüxũwa. Rü yema trigu rü inayarüxo. Rü guma ĩpatagü ga nanetü nagu gücune rü marü ningeãcu rü nichixe.

[18]Rü taiyamaxã narüdoxe i wocagü. Rü natücaxmamare maxẽ ne nadaugü i wocagü, rü ngẽma carnérugü rü niyuetanü.

[19]Rü cuxna chaca, Pa Corix, erü yima maxẽgü i ngextá taxúema íxãpataxũwa rüxügücü, rü ñuxũchi ngẽma naigü i naanewa rüxügüxũ rü üxüxũ ínanagu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[20]Rü woo i ngẽma naeũgü i naixnecücüa̲x rü cuxna nacagüe, erü nayachegü i natügü, rü ña̲xũchi üxü ínanagu ya yima maxẽgü.

## Yoé 2

### Munügü i naanegü chixexẽxẽxũ

[1-2]¡Rü yima ma̲xpűne ya Chióũwa peyacue ya cornéta! ¡Rü yima ma̲xpűne ya Tupanapata nawa ngẽxmanewa rü tagaãcü peyacue ya cornéta ya ãũcümaxũxũ ixüxũne! ¡Rü muũmaxã pida̲xrue i guxãma i pema i Yudáanewa pemaxẽxũ! Erü Cori ya Tupanaarü ngunexũ rü marü ningaica. Rü ngẽma ngunexũ rü taxũ i waanexũ tá nixĩ. Rü tá narüxcaixane rü caixanexũ i pamüemaxũ tá nangẽxma. Rü muxũchixũ i munügü tá ínangugü. Rü ñoma wüxitücumü i churaragü i poraexũ rü muxũchixũrüxũ tá nixĩgü. Rü ñoma ngexwaca yangunegu rü guxũwama ma̲xpűneétüwa nangu nax yangóonexũ rü ngẽxgumarüxũ tá nixĩgü nax guxũwama nangugüxũ i ngẽma munügü. Rü nũxcüma rü taguma ngẽxgumarüxũ ixĩxũxũ tadau, rü tagutáma wena nüxũ tadau i ta̲xacü i nangexgumaraxũxũ.

[3]Rü ngẽma munügü rü ñoma üxüema i guxũma ixaxẽẽxũrüxũ nixĩgü. Rü napẹxewa rü ñoma üxüema i guxũma ĩxãchigüxẽẽxũrüxũ nixĩgü. Rü naweama rü ngẽxgumarüũtama nixĩ. Rü naxũpa nax ngéma nangugüxũ i ngẽma munügü rü ngẽma naane rü ñoma Edéũrüxũ namexẽchi. Natürü nawena rü wüxi i nachica i chianexũ nixĩ. Rü ngẽma munügü rü taxuxũma ínayaxüxẽẽgü.

[4]Rü nanacowarugüraxũ, rü ñoma churaragü i cowarugüétügu ĩxũrüxũ paxãma nixü.

[5]Rü ngẽma naga i ngẽxguma máxpü̲xanexũwa ínaxüãchigu rü ñoma carugü i daiwexũ ãgatanügurüxũ nixĩ i naga. Rü ñoma naixatügü i ngẽxguma üxüemawa yawocuxgu rü ipechaxũrüxũ nixĩ ga naga. Rü ñoma wüxitücumü i churaragü i poraexũ i wüxigu ichimaxũrüxũ nixĩgü.

[6]Rü duũxũgü rü muũmaxã tá nida̲xrue i ngẽxguma nüxũ nadaugügu. Rü guxũma nayacho̲xõchichametügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]Rü ngẽma munügü rü ñoma churaragü i tama muũwa̱xegüxũ̃ i daiwa ĩxũ̃rüxũ̃ ínaxüãchi. Rü ĩanearü poxeguxũ̃wa naxĩgü rü we̱xgu naxĩmare. Rü tama ngextáama naxĩmare.

[8]Rü tama nügümaxã inarüxü, rü wüxichigü rü namaxũ̃gutama nixũchigü. Rü woo duũ̃xũ̃gü yama̱xgügu natürü we̱xgu naxĩãma.

[9]Rü ĩanegu nachocu, rü norü poxeguruṹétügu naxĩgü. Rü ĩpatagügu nichocuetanü, rü ñoma ngı́ta̱xagüxũ̃rüxũ̃ beũ̃tánagüwa nichocuetanü.

[10]Rü ngẽma munügüpe̱xewa rü naxĩã̱xãchi i ñoma i naane rü caixanexũ̃gü. Rü üa̱xcü rü tauemacü rü tá nixogü. Rü woramacurigü rü ẽxtagü rü taxũtáma ninaigü.

[11]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nape̱xegu nixũ i ngẽma munügü i ñoma muxũchixũ̃ i churaragürüxũ̃ ixĩxũ̃. Rü nüma ya Tupana rü tagaãcü nanamu i ngẽma munügü, rü nüma rü naga naxĩnüe. Rü ngẽma nax namuxũchixũ̃ rü taxucürüwama texé tayaxugü. Rü poraãcü naxãũcüma i ngẽma ngunexũ̃ i nagu Tupana tüxũ̃ poxcuexũ̃, rü taxúema tapora nax ítayachaxãchixẽẽxũ̃.

### Nüma ya Cori ya Tupana rü nüxű̃ nangechaũ̃tümüxũ̃ i duũ̃xũ̃gü

[12]Natürü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Ñu̱xma rü chanaxwa̱xe nax guxũ̃ma i perü ngúchaũ̃maxã cha̱u̱xca̱x pewoeguxũ̃. ¡Rü cha̱u̱xca̱x pexaureegü rü pegümaxã pengechaxũ̃gü rü pexauxe! ==ñanagürü.

[13]Rü ngẽmaca̱x i ñu̱xma rü name nixĩ i naxca̱x pewoegu ya Cori ya Tupana. Rü natüca̱xmamare nixĩ nax perü ngechaũ̃maxã pegüchirugu pegáugüexũ̃. Erü ngẽma nüma nanaxwa̱xexũ̃ nixĩ nax aixcüma nüxũ̃ perüxoexũ̃ i perü chixexũ̃. Erü nüma ya Cori ya Tupana rü namecüma rü nüxű̃ pengechaũ̃tümüxũ̃, rü yáxna pemaxã naxĩnü, erü pexũ̃ nangechaũ̃. Rü nüma rü ínamemare nax íyachaxãchixẽẽãxũ̃ i ngẽma poxcu i pemaxã naxueguxũ̃.

[14]Rü ngẽxguma aixcüma naxca̱x pewoegu̱xgu rü ngürüãchi tá ínayachaxãchi nax pexũ̃ napoxcuexũ̃. Rü tá pexũ̃ narüngũ̃xẽxẽ nax wena naxügüxũca̱x i perü trigu rü úbagü nax ngẽmaãcü pexű̃ nangẽxmaxũca̱x i perü ãmaregü i tá nüxna pexãgüxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Rü pemax, Pa Chacherdótegüx ¡yima maxpűne ya Chióű̃ ya Tupanapata nawa ngẽxmanewa peyacue ya trompetagü nax ngẽmaãcü naxcax pecaxű̃cax i duű̃xű̃gü! ¡Rü penaxunagü nax aureãcüma nayumüxẽgüxű̃cax!

16¡Rü penangutaquexexẽxẽ i ngẽma Tupanaarü duű̃xű̃gü, Pa Chacherdótegüx, nax Tupanapexewa peyamexẽxẽgüxű̃cax i yaxű̃gu, rü buxű̃gü rü woo i ngẽma buxű̃gü i maiexű̃! ¡Rü ngẽxgumarüxű̃ ta i ngẽma ngexwaca ingĩgüxű̃, rü norü ucapuwa ípenachoxű̃xẽxẽ!

17¡Rü pexauxe, Pa Chacherdótegüx i Tupanaarü Puracümaxã Icuaxgüxex, rü ãmarearü guruűpexewa Tupanamaxã nüxű̃ pixu rü ñaperügügü nüxű̃! —¡Nüxű̃ nangechaxű̃ i ñaa curü duű̃xű̃gü, Pa Torü Corix ya Tupanax! ¡Rü taxű́ i cunangexrüxű̃ nax togü nüxű̃ cugüexű̃! ¡Rü taxű́ i cunangexrüxű̃ nax togü i nachixű̃anecüãxgü namaxã icuáxű̃! ¡Rü taxű́ i cunangexrüxű̃ i ngẽma tama yaxõgüxű̃ nax curü duű̃xű̃güxű̃ nacugüexű̃ ñaxű̃maxã!: “¿Ngexcü ya yimá perü Tupana?” ñaxű̃maxã nacugüexű̃ ==ñaperügügü.

### Tupana rü norü duű̃xű̃güxű̃ nangãxű̃ erü nüxű́ nangechaű̃tümüxű̃gü

18Rü ñuxũchi ga nüma ga Cori ya Tupana rü nüxű́ nangechaű̃tümüxű̃gü ga norü duű̃xű̃gü yerü poraãcü nüxű̃ nangechaű̃.

19Rü nüma rü ñanagürü nüxű̃: —Rü tá pexna chanaxã i trigu rü bínu rü chíxű̃ ñuxmatáta mea pexű́ yangu. Rü marü taxũtáma wena pexű̃ changexrü nax tama pexű̃ nacugüexű̃cax i ngẽma togü i nachixű̃anecüãxgü i tama choxű́ yaxõgüxű̃.

20Rü tá pexna chayaxĩgachixẽxẽ i ngẽma munügü ga nórtewaama ne ĩxű̃, rü tá ngextá ínachianexű̃wa chanamugü. Rü ngẽma napexegu ĩxű̃ rü nataxa i ngearü maxű̃áxű̃wa tá chanawoű̃. Rü ngẽma wixweama ügüxű̃ rü Már i Mediteráneuwa tá chanawoű̃. Rü ngẽxma tá niyixe rü tá ngéma nayixanegü. Rü ngẽmaãcü tá poraãcü pexű̃ charüngű̃xẽxẽxű̃ ==ñanagürü ga Cori ya Tupana.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[21]Rü ngẽmacax, Pa Duũxũgü rü Guxũma i Taxacü i Ñoma i Naanewa Maxẽxũx, ¡rü petaãẽgü rü taxṹ i pemuũexũ! Erü nüma ya Cori ya Tupana rü taxũ i mexũgü tá pexcax nangoxẽxẽ.

[22]¡Rü taxṹ i pemuũexũ Pa Naeũgüx! Erü ngẽma pebüchitaxũ rü tá wena narüxügü rü nabaxca. Rü ngẽma nanetügü i orixgü rü tá nixo. Rü tá namuxũchi i igunecü rü úbagü.

[23]¡Rü petaãxẽgü, Pa Chióũcüãxgü! ¡Rü namaxã petaãẽgü ya Cori ya Tupana! Yerü pexcax nanapuxẽxẽ ga yexguma meama nawa nanguxgu nax mucücax napuxẽẽãxũ rü taunecücax napuxẽẽãxũ yema noxri mea napuxẽẽãxgurüxũ.

[24]Rü ngẽmaãcü tá mea pexṹ nixo i trigu rü poraãcü tá nata ya perü bínu rü chíxũ.

[25]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü pexũ: —Choma rü tá pexṹ chanatáeguxẽxẽ ga yema penetügü ga ñuxre ga taunecü pexṹ nax nangóoxũ ga yema munügü ga yéma chamugüxũ.

[26]Rü ñuxma rü tá meatama pechibüe i pemax ñuxmatáta mea pexṹ yangu. Rü choxũ tá picuaxüũgü naxcax ga yema taxũ ga mexũ ga pexcax chaxüxũ. Rü tagutáma wena texé pexũ taxãneexẽxẽ Pa Chorü Duũxũgüx.

[27]Rü pemax, Pa Iraétanüxũx, rü tá nüxũ picuaxãchitanü nax choma ya Cori rü aixcüma petanüwa changexmaxũ rü chaxicatama yixĩxũ i perü Tupana chixĩxũ. Rü tagutáma wena texé pexũ taxãneexẽxẽ, Pa Chorü Duũxũgüx ==ñanagürü.

### Tupana rü ñoma i naanewa tá nanamu i Naãxẽ ya Üünexũ

[28]Rü ñanagürü ta: —Rü nawena i ngẽma pemaxã nüxũ chixuxũ rü tá guxũma i duũxũgücax núma chanamu i Chauãxẽ. Rü ngẽma penegü rü pexacügü rü tá chorü orexũ nixugüe. Rü ngẽma yaxũ i duũxũgü rü tá nixãnegügü. Rü ngẽma ngextüxüxũgü rü tá nüxũ nadaugü i ẽxũguxũ i taguma texé nüxũ dauxũ.

[29]Rü woo i perü puracütanüxũ rü pexũtaxũgü rü tá nüxna chananguxẽxẽ i Chauãxẽ i Üünexũ i ngẽma ngunexũgügu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

30Rü daxũwa rü tá chanangoxẽxẽ i taxacü i taguma texé nüxũ dauxũ. Rü ñoma i naanewa rü tá poraãcü nagü inaba. Rü tá nixa ya ĩanegü. Rü ngéma rü tá taxũ i caxixũ naxĩnagüema.

31Rü yimá üaxcü rü tá nixo rü yimá tauemacü rü ñoma nagürüxũ tá naduema naxũpa i ngẽma ngunexũ i nagu tá chanapoxcuxũ i ñoma i naane. Rü ngẽma ngunexũ rü tá poraãcü naxãũcüma = =ñanagürü.

32Natürü guxãma ya texé ya aixcüma Tupanaga ĩnüxe rü taxũtáma tapoxcue. Erü yima maxpũne ya Chióũ ya Yerucharéũwa ngẽxmanewa tá nangox ya yimá Maxẽxẽxẽruxũ yema Cori ya Tupana pemaxã inaxunetaxũrüxũ. Rü yíxema nüma tüxũ nidexechixe rü taxũtáma tapoxcue.

## Yoé 3

1Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Rü ngẽxguma tá ínanguxgu i ngẽma ngunexũ rü tá chanawoeguxẽxẽ i ngẽma Yerucharéũcüãxgü rü Yudáanecüãxgü ga togü ga nachixũanegügu woonexũ.

2Rü wüxigu tá chanangutaquexexẽxẽ i guxũma i ngẽma togü i nachixũanecüãxgü i duũxũgü, rü Yochapáxarü doxonexũwa tá chanagagü. Rü ngéma tá nixĩ i nüxna naxcax chacagüxũ ga yema chixexũ ga chorü duũxũgü ga Iraécüãxgümaxã naxügüxũ. Yerü guxũ ga nachixũanegügu nanawoone ga Iraétanüxũ, rü ñuxũchi ngẽma togü nügü nayanu ga yema chorü naane.

3Rü ngẽma togü i nachixũanecüãxgü i duũxũgü rü sortéuãcü nügü nayanu ga chorü duũxũgü, rü tümamaxã nataxegü ga buxegü ga iyatüxe rü ingexe. Rü yemawena ga guxema buxegütanü rü bínugu rü ngexũgü ga ngĩxũnegümaxã taxexũgu tüxũ naguxẽẽgü ga guxema diẽru.

### Cori ya Tupana rü tá nanapoxcue i ngẽma togü i nachixũanegü

4¿Rü taxacü ẽxna nixĩ i chomaxã penaxwaxegüxũ i pemax, Pa Tírucüãxgü, rü Chidóũcüãxgü, rü Firitéugü? ¿Ẽxna chomaxã pegü pedaixchaũ? ¿Ẽxna penaxwaxe nax taxacü pexũ chaxütanüxũ? Choma rü paxatáma poxcu pexcax íchanguxẽxẽ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5Pemax rü naxca̱x choxū́ pengī̱xgü ga chorü diẽrumü rü chorü úiru. Rü ñu̱xũchi perü tupananetapatagüwa penana ga yema chorü yemaxū̃gü.

6Rü yáxū̃wama penagagü ga yema Yudáanecüã̱xgü rü Yerucharéū̃cüã̱xgü, rü ñu̱xũchi puracütanüxū̃xū̃ Griégugüxū̃ namaxã petaxegü.

7Natürü i choma rü ngẽma nachixū̃ane i nagu namaxã petaxegüxū̃wa tá íchayagaxū̃. Rü ngẽxguma i choma rü yematama ga ngúxū̃ ga nüxū̃ pingexẽẽgüxū̃ tá pexū̃ chingexẽxẽ.

8Rü Yudíugüxū̃ tá tümamaxã chataxe ya yíxema penegü rü pexacügü nax ngẽmaãcü i ngẽma Yudíugü rü ngẽma duū̃xū̃gü i yáxū̃guxū̃ i naanegu ãchiū̃güxū̃ i Chabéugüxū̃ tümamaxã nataxegüxū̃ca̱x. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i pemaxã nüxū̃ chixuxū̃ i ngẽma ==ñanagürü.

9Rü name nixĩ i guxū̃ i nachixū̃anecüã̱xgümaxã nüxū̃ pixuxū̃ i ñaa ore. ¡Rü daica̱x pegü ípemexẽxẽ! ¡Rü penanutaque̱xe i perü churaragü! ¡Rü nua naxĩ rü inaxĩãchi i ngẽma churaragü!

10¡Rü ngẽma perü lampagüwa taragü pexügü! ¡Rü perü tríguarü wiiruū̃güwa wocaegü pexügü! Rü yíxema tama poraxe rü name i ñatagürü: “Choma rü chapora”, ñatagürü.

11Rü guxãma i pemax, Pa Nachixū̃anegü i Ngaicamagüxū̃x ¡rü paxa nua pexĩ rü nuxã peyangutaque̱xe! Rü woo i ngẽma nachixū̃ane i tama daigu rüxĩnüxū̃ rü name nax daiwa naxũxū̃.

12¡Pegü pemexẽxẽgü, Pa Nachixū̃anegüx, rü Yochapáxarü doxonexū̃wa pexĩ! Erü ngéma tá nixĩ i Cori ya Tupana i norü chixexū̃güca̱x nüxna naca̱xaxū̃ i guxū̃ma i ngẽma nachixū̃anegü i Iraéanena ngaicamagüxū̃.

13Rü yema nax poraãcü chixexū̃ naxügüxū̃, rü marü norü ngunexū̃wa nangu i ngẽma nachixū̃anegü nax penadaixū̃ ñoma trigu norü ngunexū̃wa nanguxgu nax yachexexū̃rüxū̃. Rü nagu pepugüe i ngẽma nachixū̃anegü ñoma úbagü bínuca̱x ipumüxū̃rüxū̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

14Rü marü muxũma i duũxũgü ngẽma doxonexũgu nangutaquẹxegü, erü marü ningaica i ngẽma ngunexũ i nagu Cori ya Tupana tá namaxã naxueguxũ i ngẽma nachixũanegüarü poxcu.

15Rü tá nixogü ya üạxcü rü tauemacü. Rü taxũtáma marü ninaigü i ẽxtagü.

16Nüma ya Cori ya Tupana rü ngẽxguma yima mạxpűne ya Chióũ ya Yerucharéũwa ngẽxmanewa yadexaxgu, rü ngẽma naga rü ñoma duruanexũrüxũ nixĩ. Rü ngẽxguma i ngẽma daxũguxũ i naane rü ñoma i naane rü niduxru. Natürü i nüma ya Cori ya Tupana rü wüxi i poxũruxũ nixĩ naxcạx i Iraétanüxũ i norü duũxũgü ixĩgüxũ.

### Cori ya Tupana rü Yudáanearü duũxũgümaxã mexũ naxuegu

17Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Pemax rü tá nüxũ picuạxãchitanü nax choma i perü Cori ya Tupana rü yima chorü mạxpűne ya Üünene ya Chióũwa chamaxũxũ. Rü yima ĩane ya Yerucharéũ rü wüxi ya ĩane ya üünene tá nixĩ. Rü tagutáma wena to i nachixũanecüạxgü nagu nachocu.

18Rü ngẽma ngunexũgu rü yima mạxpűnegüwa tá nangẽxma ya tacü ya bínu rü lechi ñoma dexárüxũ. Rü Yudáanearü natügüwa rü tá nata i norü dexá. Rü yima chopata ya taxũnewa rü tá nichuxchu i wüxi i dexá i tá Chitíũarü doxonexũwa yawaianexẽẽxũ.

19Rü Equítuane rü tá nachixe, rü Edóũane rü wüxi i naane i ngextá taxúema íxãpataxũwarüxũ tá nixĩ. Yerü Yudáchixũanecạx ínayaxüãchi rü nanadai ga duũxũgü ga taxuxũma chixexũ ügüxũ.

20-21Rü ngẽmacạx i choma rü tümacạx chanu rü tá chanadai i ngẽma Equítuanecüạxgü rü Edóũanecüạxgü, rü taxũtáma namaxã chixãũxãchi i ngẽma chorü duũxũgüxũ daixũ. Natürü ngẽma Yudáane rü yima Yerucharéũarü ĩane rü guxũgutáma duũxũgü nawa namaxẽ. Rü choma ya Cori ya Tupana rü nawa tá chamaxũ ya yima mạxpűne ya Chióũ ya Yerucharéũwa ngẽxmane ==ñanagürü ga Cori ya Tupana.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

# Amúx

## Amúx 1

### Tupana rü tá nanapoxcu i ngẽma nachixũanegü i Iraéanena ngaicamagüxũ

[1]Ñaa nixĩ ga yema ore ga gumá carnérugüarü dauruxũ ga Amú ga Tecóacüãxmaxã nüxũ yaxuxũ ga Tupana ga Iraéanecüãxgüchiga. Rü yema nangupetü taxre ga taunecü naxũpa ga yema ĩãxãchiane ga yexguma Uchía Yudáanewa ãẽxgacü ixĩxgu, rü Yeruboáũ ga Yoá nane ãẽxgacü ixĩxgu ga Iraéanewa.

[2]Nüma ya Cori ya Tupana rü ngẽxguma yima mąxpűne ya Chióũ ya Yerucharéũwa ngẽxmanewa yadexaxgu, rü naga rü ñoma duruanexũrüxũ nixĩ. Rü ngẽxguma ya yima maxẽ ya carnérugüchitaxũwa ngẽxmacü rü nipagü rü yima mąxpűne ya Carmérutapẹxewa rü nipaane.

[3]Rü Cori ya Tupana rü nüxũ nixu rü ñanagürü: —Ngẽma Damácucüãxgü rü poraãcü chixexũ naxügü rü ngẽmacąx taxũtáma íchayachaxãchi nax chapoxcuexũ, yerü nüma rü nanadai ga chorü duũxũgü ga Garaáxcüãxgü ñoma fierumenąxãmaxã tąxacü ipoxũrüxũ.

[4]Rü ngẽmacąx i ngẽma Damácuarü ãẽxgacü ya Achaé rü tá chayagu ya napata. Rü ngẽmatama üxüemamaxã rü tá nixae ya napatagü i ãẽxgacü i Achaé nane i Ben-adáxũ.

[5]Rü tá chayaponaama i Damácuarü poxeguxũarü ĩãx. Rü tá chayamąx i norü ãẽxgacü i Bicax-abéũwa ãẽxgacü ixĩxũ. Rü ngẽxgumarüxũ tá ta chayamąx i norü ãẽxgacü i Bex-edéũwa ãẽxgacü ixĩxũ. Rü norü uanügü rü tá Quíruwa nanagagü i ngẽma Chíriacüãxgü ==ñanagürü ya Cori ya Tupana.

[6]Rü Cori ya Tupana rü ñanagürü ta: —Ngẽma Gáchacüãxgü rü poraãcü chixexũ naxügü rü ngẽmacąx taxũtáma íchayachaxãchi nax chanapoxcuexũ. Yerü nüma ga Gáchacüãxgü rü ínanayauxũ ga wüxi ga ĩaneãcu ga duũxũgü, rü ñụxũchi Edóũcüãxgüxũ tümamaxã nayataxegü norü puracütanüxũruxũ.

[7]Rü ngẽmacąx tá üxümaxã chayagu i Gáchaarü poxeguxũgü. Rü ngẽma üxüema tá nixĩ i norü ãẽxgacüpatagü ixaexẽẽxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]Rü tá chayamax̱ ya ĩane ya Adúxarü ãẽxgacü, rü ngẽxgumarüxũ̃ tá ta chayamax̱ ya ĩane ya Acharóũ̃arü ãẽxgacü. Rü guxũ̃ i chorü poramaxã tá ichayanaxoxẽxẽ ya yima Ecróũ̃. Rü taxuxũ̃táma i Firitéu íchayaxüxẽxẽ nax chanadaixũ̃ ==ñanagürü ya Cori ya Tupana.

[9]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü ta: —Ngẽma Tírucüãxgü rü poraãcü chixexũ̃ naxügü rü ngẽmacax̱ taxũ̃táma íchayachaxãchi nax chanapoxcuexũ̃. Yerü nüma ga yema Tírucüãxgü rü woo nügümaxã nanaxuegu nax nügü tá nangũ̃xẽẽgüxũ̃, natürü nüma i Tírucüãxgü rü Edóũ̃cüãxgüxũ̃ tümamaxã nataxegüama ga ñuxre ga ĩaneãcugü ga guxema tümamaxã inaxügagüchiréxe

[10]Rü ngẽmacax̱ tá üxümaxã chayagu i Tíruarü poxeguxũ̃gü. Rü ngẽma üxüema tá nixĩ i norü ãẽxgacüpatagü ixaexẽẽxũ̃ ==ñanagürü ya Cori ya Tupana.

[11]Rü Cori ya Tupana rü ñanagürü ta: —Yema Edóũ̃cüãxgü rü poraãcü chixexũ̃ naxügü rü ngẽmacax̱ taxũ̃táma íchayachaxãchi nax chanapoxcuexũ̃. Yerü yema natanüxũ̃ ga Iraétanüxũ̃we nangegü taramaxã rü tama nüxṹ nangechaxũ̃tümüxũ̃güãcüma nanadaiama. Yerü poraãcü namaxã nanue rü tama namaxã narüngüxmügü.

[12]Rü ngẽmacax̱ tá üxümaxã chayagu i Temáũ̃ane. Rü ngẽma üxüema tá nixĩ ya yima Bochráarü ãẽxgacüpatagü iguxũ̃ne ==ñanagürü ga Cori ya Tupana.

[13]Rü ñanagürü ya Cori ya Tupana: —Ngẽma Amóũ̃cüãx rü poraãcü chixexũ̃ naxügü rü ngẽmacax̱ taxũ̃táma íchayachaxãchi nax chanapoxcuexũ̃. Yerü yema norü ĩnügü nixĩ nax nüxũ̃ natanetagüchaũ̃ ga yema norü naanegü. Rü yemacax̱ tüxũ̃ narüwítepütüwegü ga guxema ngexegü ga itacharaũ̃güxẽ ga Garaáxcüãxgü.

[14]Rü ngẽmacax̱ tá üxümaxã chayagu i Rabáarü poxeguxũ̃gü. Rü wüxi i ngunexũ̃ i nagu yaduruanexũ̃ rü nagu nawaanexũ̃ rü ngẽxguma nügü ínadaiyane tá nixĩ i üxüemamaxã íchanaguxũ̃ ya yima norü ãẽxgacüpatagü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Rü ngẽma norü ãẽxgacü rü to i nachixũanewa tá nanaga wüxigu namaxã i norü ngũxẽẽruũgü ==ñanagürü ya Cori ya Tupana.

## Amúx 2

1Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Ngẽma Moácüã̲xgü rü poraãcü chixexũ naxügü rü ngẽmacã̲x taxũtáma íchayachaxãchi nax chanapoxcuexũ. Yerü nümagü rü guma Edóũarü ãẽxgacüchinã̲xã ínagu rü ñu̲xmata tanimacamare yixĩ.

2Rü ngẽmacã̲x tá üxümaxã chayagu i Moáane. Rü ngẽma üxüema tá nixĩ i yima norü ãẽxgacü ya Querióxpatagüwa nguxũ. Rü ngẽxguma yacuegügu ya cornéta rü duũxũgü tagaãcü nixáicha nax nügü nadã̲i̲xũ, rü ngẽma Moátanüxũ rü ngẽxma tá nayue.

3Rü norü duũxũgüpẽxewa tá íchanatã̲xüchi i ngẽma norü ãẽxgacü. Rü wüxigu norü ngũxẽẽruũgümaxã tá chanadai ==ñanagürü ya Cori ya Tupana.

4Rü ñanagürü ta ya Cori ya Tupana: —Ngẽma Yudáanecüã̲xgü rü poraãcü chixexũ naxügü rü ngẽmacã̲x taxũtáma íchayachaxãchi nax chanapoxcuexũ. Yerü nüma rü tama nanayaugü ga yema chorü ucu̲xẽgü, rü ñu̲xũchi tama naga naxĩnüe ga yema chorü mugü. Rü nüxũ nicuã̲xüũgü ga yematama naxchicünã̲xãgü ga norü o̲xigü nüxũ icuã̲xüũgüxũ.

5Rü ngẽmacã̲x tá üxümaxã chayagu i Yudáane. Rü ngẽma üxüema tá nixĩ i yima Yerucharéũarü ãẽxgacüpatagü iguxũ ==ñanagürü ga Cori ya Tupana.

### Iraétanüxũarü poxcuchiga

6Rü ñanagürü ya Cori ya Tupana: —Pema i Iraétanüxũ rü poraãcü chixexũ pexügü. Rü tümamaxã petaxe ya yíxema taxuxũma i chixexũ üchiréxe. Rü ngẽxgumarüxũ ta wüxi i chapatutanüxexpü̲x tümamaxã petaxe ya yíxema ngearü diẽruáxẽ. Rü ngẽmacã̲x taxũtáma íchayachaxãchi nax pexũ chapoxcuxũ, Pa Iraétanüxũx.

7Rü chixri namaxã pecuã̲xgü i ngẽma chixeparagüxũ. Rü tama tümaétüwa pidexagü ya yíxema taxuxũma tüxṹ ngẽxmagüxe. Rü ngẽma papa rü ngẽma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nane rü wüxitama i ngexũmaxã namaxẽ. Rü ngẽmaãcü penaxãũãchixẽxẽ i chauéga i üünexũ̃.

8Rü ngexṹrüüxũ̃ i ãmarearü guruṹcüwawa nagu pecagü i tümachirugü ya yixema pexṹ tangetanüxṹcax tüxna peyaxuxũ̃. Rü penangõx i ngẽma õnagü i tupananetachicünaxãgüxũ̃ namaxã picuaxüṹgüxũ̃. Rü naxcax petaxe ya bínu ngĩmaxã i ngẽma diẽru i womüxẽẽãcüma duṹxṹgüxṹtawa ngĩxũ̃ peyaucü nax perü tupananetagüpatawa peyaxaxgüxṹcax ya yima bínu.

9Natürü ga choma rü chanadaixichi ga yema Amoréutanüxũ̃ ga ñoma ocayiwagürüxũ̃ imáchanexũ̃ rü ñoma castañagürüxũ̃ iporaexũ̃. Rü yemaacü chanaxü nax pexṹ chanatauchaxẽẽxṹcax nax nagu pechocuxṹcax i ñaa naane.

10Rü choma nixĩ ga Equítuanewa pexũ̃ íchagaxṹxũ̃, rü 40 ga taunecü ínachianexṹgu pexũ̃ chigagü nax pexna chanaxãxṹcax ga Amoréutanüxṹarü naane.

11Rü pemax, Pa Iraétanüxṹx, rü taxuacüma ipeyacux nax petanüwa nüxũ̃ chaxunetaxũ̃ ga chorü orearü uruṹgü rü chaugücax chanade ga ñuxre ga perü ngextüxücügü nax Nacharéugü i tama bínu yaxaxgüxũ̃ yixĩgüxṹcax ==ñanagürü ya Cori ya Tupana.

12Rü ñanagürü ta: —Natürü ga pema rü penamu ga yema Nacharéugü nax bínu yaxaxgüãxṹcax. Rü yema chorü orearü uruṹgü rü nüxna penachuxu nax chorü orexũ̃ yaxugüexũ̃.

13Rü ngẽmacax i chomax rü tá ngúxũ̃ pexũ̃ chingegüxẽxẽ rü ngẽmamaxã tá pixãĩnetanücüxü ñoma wüxi i caretíya i trigumaxã ããcuxũ̃ rü norü yamaxã ãgaxṹrüxũ̃.

14Rü woo yíxema ibuxmüxẽ rü taxuacüma ngẽma poxcuchaxwa tibuxmü. Rü yíxema rüporamaechiréxe rü tá tangearü poraax rü taxúetama tügü ítapoxũ̃ woo ya yíxema tama muṹxe.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Rü ngẽma würaarü maxruxũ rü taxũtáma yáxna chomaxã naxĩnü. Rü woo i ngẽma paxa iñaxũ rü taxucürüwa chauxchaxwa niña, rü bai i tá namaxũ i ngẽma cowarumaxã iñaxũ.

16Rü ngẽma ngunexũgu rü ngẽma yexeraãcü nügü írüporaxũ rü tá ngexchiruãcüma niña ==ñanagürü ya Cori ya Tupana.

## Amúx 3

### Tupanaarü orearü uruũarü puracüchiga

1Pa Iraétanüxũx ¡nüxũ pexĩnüe i ngẽma Cori ya Tupana nüxũ ixuxũ i pechiga i guxãma i pema nax Equítuanewa pexũ ínagaxũxũ!

2Rü ñanagürü: —Dücax, rü natanüwa i guxũma i duũxũgü i ñoma i naanewa maxẽxũ rü pexũxicatama nixĩ ga chaxunetaxũ nax chorü duũxũgü pixĩgüxũcax. Rü ngẽmacax yexeraãcü tá pexna naxcax chaca i guxũma ga yema chixexũ ga pexügüxũ.

3Rü ngẽxguma taxre i duũxũgü wüxigu ĩxgu rü ngẽmawa nüxũ tacuax nax wüxigu naxĩnüexũ.

4Rü ngẽxguma naixnecüwa yangunecüxügu i wüxi i leóũ rü ngẽmawa nüxũ tacuax nax ngẽxma naxãẽũxũ. Rü ngẽxguma wüxi i leóũacü naxmaxũwa yangunecüxügu rü ngẽmawa nüxũ tacuax nax taxacü ngẽxma yayaxuxũ.

5Rü taxũtáma wüxi ya yütagu nangu i wüxi i weri ega nangebügu ya yüxta. Rü ngẽxguma waixũmüanewa naxãgagu ya yima yüxta rü ngẽmawa nüxũ tacuax nax naxãẽũxũ.

6Rü ngẽxguma ĩanewa yacuegüãgu ya cornéta rü ngẽmawa duũxũgü nüxũ nacuax nax nangẽxmaxũ i ãũcümaxũ. Rü ngẽxguma taxacürü guxchaxũ ngupetügu i ĩanewa rü nüxũ tacuax nax Cori ya Tupana yixĩxũ i ngéma namuxũ i ngẽma guxchaxũ.

7Rü nüma ya Cori ya Tupana rü taguma taxacü naxü ega tama noxri norü orearü uruxũgümaxã nüxũ yaxuxgu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]¿Rü texé ya tama muũmaxã idu̱xruxe ega ngẽxguma wüxi i leóũ ingũ̱xunecüxügu? ¿Rü texé ya tama Tupanaégagu idexaxe ega nüma tüxũ namuxgu nax tidexaxũca̱x?

### Ĩane ya Chamária rü tá nagu napogüe

[9]¡Rü Adúxarü ãẽ̱xgacüpatagüwa, rü Equítuanearü ãẽ̱xgacüpatagüwa penaxunagü i ñaa chorü ore i ñaxũ: “Rü yima ma̱xpűnegü ya ĩane ya Chamária nagu üxũ̄newa pexĩ! ¡Rü nüxũ peda̱u̱x i ngẽma guxchaxũgü ya yima ĩanewa ngẽxmaxũ rü ngẽma dai i ngéma ngẽxmaxũ!”

[10]Rü ngẽma duũxũgü rü tama naãẽxũ nacua̱xgüéga nax mexũ naxügüxũ. Rü napatagü ya mexẽchínegu nananu ga yema namáetagüãcüma naxca̱x nangĩ̱xgüxũ ==ñanagürü ya Cori ya Tupana.

[11]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü ta: —Wüxi i to i nachixũane rü tá pemaxã narüxuanü. Rü norü churaragü rü tá pechixũanegu nachocu. Rü tá perü ĩanexũ ínachomaeguãchi. Rü ngẽma perü poxũchica rü tá nagu napogüe. Rü yima ãẽ̱xgacüpatagü rü tá nanadeãcu ==ñanagürü.

[12]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü ta: —Ñoma wüxi i carnéruarü dauruxũ i leóũa̱xwa taxre ya carnéruparagü rü carnéruchinüpe̱xe itúxuchixũrüxũ tá nixĩ nax yabuxmüxũ i ngẽma Iraétanüxũ i Chamáriawa ngẽxmagüxũ i ñu̱xma taãẽãcüma norü pechica i mexẽchixũcüwagu cagüxũ ==ñanagürü.

[13-14]Rü Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü ñanagürü: —¡Iperüxĩnüe i pemax! ¡Rü Acóbutanüxũmaxã nüxũ pixu! Rü ngẽma ngunexũ i nagu Iraétanüxũna norü chixexũgüca̱x nüxna chacaxgu, rü tá nagu chapogü i ngẽma norü tupananetagüarü ãmarearü guruũgü i Betéwa ngẽxmagüxũ. Rü nagu tá chapogü i ngẽma ãmarearü guruũchata̱xcuregü rü waixũmüanegu tá nayi.

[15]Rü nagu tá chapogü ya yima perü gáuanexũpatagü rü yima perü naianexũpatagü. Rü tá nagu chapogü ya yima pepatagü ya marfíxmaxã nga̱xãẽne rü yima pepatagü ya itaxũne ==ñanagürü ya Cori ya Tupana.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

## Amúx 4

### Woo nax napoxcuechirexũ i Iraétanüxũ rü tama inaxĩnüechaũ

[1]¡Iperüxĩnüe, Pa Ngexũgü i Íngüexũ i Chamáriawa Maxẽxũx! Pema rü chixri tümamaxã ipecuax ya yíxema ngearü diẽruãxgüxe. Rü yíxema ngũxẽẽcax pexna caxemaxã rü chixri tümamaxã pixĩxgü. Rü petegüxũ pemu nax perü axruxũ ya bínuwa naxĩxũcax.

[2]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü marü norü üüneégagu pemaxã nanaxuegu rü ñanagürü: —Tá ínangu i ngunexũ i pexũ yawẽxgüraxũãcüma pexũ yagagüxũ, rü yíxema penegü rü tá poxwamaxã tüxũ niwẽxgüraxũ.

[3]Rü wüxigu tá pixĩxchimüũãcü ngẽma perü ĩanetapüx íyaponagüxũwa pexũ ínagaxũ. Rü ñuxũchi maxpṹne ya Ermóũguama tá pexũ nigagü ==ñanagürü ya Cori ya Tupana.

### Cori ya Tupana rü Betéwa, rü Guirigáwa nanamugü ga yema Chamáriaanecüãxgü ga ngexũgü

[4]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü: —¡Betéwa rü Guirigáwa pexĩ, rü ngéma yexera i chixexũ peyaxüx! ¡Rü ẽxṹwa ngéma penana i perü carnérugü nax perü tupananetagücax peyaguxũcax! ¡Rü wüxichigü i tomaepüx i ngunexũgu ngéma penana i perü diésmu naxcax i perü tupananetagü!

[5]¡Rü pema i Iraétanüxũ rü paũ i ngearü puxẽẽruṹãxũ naxcax pigu i perü tupananetagü, rü ñuxũchi guxṹwama nüxũ pixuchiga i ngẽma ãmaregü i perü ngúchaũmaxã pexãgüxũ! Erü ngẽma nixĩ i pema penaxwãxexũ ==ñanagürü ya Cori ya Tupana.

### Woo napoxcue i Iraétanüxũ rü tama Tupanaga naxĩnüe

[6]Rü choma nixĩ ga taiya pexcax íchanguxẽẽxũ ga guxũnema ga perü ĩanegüwa. Rü choma nixĩ ga pexṹ chanatauxẽẽxũ ga õna ga guxũnema ga perü ĩanexacügüwa. Natürü woo nax yema pexcax íchanguxẽẽxũ rü tama chauxcax pewoegu. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i pemaxã nüxũ chixuxũ i ngẽma.

[7]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Choma rü tomaepüx ga tauemacü pexchaxwa íchayachaxãchixẽxẽ ga pucü naxũpa nax peyabuxgüxũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ga penetügü. Rü wüxi ga ĩanewa rü chanapuxẽxẽ rü nai ya ĩanewa rü tama. Rü wüxi ga naanewa rü napu rü to ga naanewa rü nipamare yerü nataxuma ga dexá.

[8]Rü duũxũgü rü ĩanegügu nixĩgüetanü nax dexácax nadaugüxũ, natürü taxuxũma ga taxũ ga dexáxũ inayangaugü nax yemaacü nüxṹ yanguxũcax nax yatax̃awaexũ. Natürü woo yema pexũ nax ngupetüxũ ga pemax rü tama chax̃uxcax̃ pewoegu ==ñanagürü ya Cori ya Tupana.

[9]Rü ñanagürü ta: —Buanecü ga naiemacü rü naweanegü pexcax̃ íchanguxẽxẽ rü yemaacü narüñexgü ga penetügü rü perü úbanecü. Rü munügü nanangõx ga perü igunecü rü perü oribunecü. Natürü ga pemax rü woo yema pexũ nax ngupetüxũ rü tama chax̃uxcax̃ pewoegu ==ñanagürü ya Cori ya Tupana.

[10]—Rü pexcax̃ íchanangugüxẽxẽ ga naweane yema Equítuanecax̃ íchanguxẽẽgurüxũ. Rü chanayexrü ga perü ngextüxücügü nax perü uanügü daigu nadax̃ixũcax̃. Rü chanayexrü nax perü uanügü yagagüxũcax̃ ga perü cowarugü. Rü yema pegü ípedax̃ixũwa pexũ chanapaxẽxẽ ga yema yuexũarü yixixũ. Natürü ga pema rü tama chax̃uxcax̃ pewoegu. Rü choma i Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma.

[11]Rü wüxi ga taxũ ga guxchaxũ pexcax̃ íchanguxẽxẽ yema Chodómacax̃ rü Gomóracax̃ íchanguxẽẽxũrüxũ. Rü pema rü ñoma nai i üxüwa ixaxũ rü nawa íyaxuchixũrüxũ pixĩgü. Natürü ga pema rü tama chax̃uxcax̃ pewoegu ==ñanagürü ya Cori ya Tupana.

[12]—Rü ngẽmacax̃, Pa Iraétanüxũx, rü ngẽxgumarüxũ tá ta pemaxã chanaxü. Rü ñũxma nax ngẽmaãcü tá pexũ chapoxcuexũ, rü name nixĩ i pegü pemexẽxẽgü nax perü Tupanaxũ peyangauxũcax ==ñanagürü ya Cori ya Tupana.

[13]Rü choma rü Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü nixĩ i chauéga. Rü choma nixĩ i max̃púnegü rü buanecü changõxẽẽxũ. Rü choma nixĩ i yatüxũ nüxũ chacuax̃ẽẽxũ i ngẽma nagu charüxĩnüxũ. Rü choma nixĩ i waanexũxũ chayanguxuchixẽẽxũ i ngóonexũ. Rü choma nixĩ i ñoma i naanearü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

máxpüxanexũgu chixũgüxũ. Rü Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü nixĩ i chauéga.

## Amúx 5

### Tupana rü Iraétanüxũna naxu nax naxcax nawoeguxũcax

[1]Nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü: —¡Pa Iraétanüxũx, nüxũ pexĩnüe i ñaa chorü ore! ¡Rü nüxũ pexĩnüe i ñaa poraãcü changechaũãcüma pemaxã nüxũ chixuxũ!

[2]Rü ngẽma Iraéane ga noxri mexẽchixũ rü marü chixexũgu nangu rü taxucürüwa ínarüda. Rü chixexũwa nangẽxma rü marü tataxuma nax texé ínadaxẽẽxũ rü namexẽẽxũ ==ñanagürü.

[3]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü Iraétanüxũxũ ñanagürü: —Rü ngẽxguma wüxi ya ĩane rü 1,000 i yatü daiwa namugügu rü 100 ica tátama nixĩ i maxẽxũ woeguxũ. Rü ngẽxguma wüxi ya ĩane rü 100 ngéma mugügu rü 10 ica tátama nixĩ i woeguxũ ==ñanagürü.

[4]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü Iraétanüxũxũ ñanagürü: —¡Chaũxcax pexĩ rü tá pemaxẽ!

[5]¡Rü taxű i Betéarü tupananetachicünaxãcax peyadauxũ! ¡Rü taxű i Guirigáwa pexĩxũ! ¡Rü taxű i Bechébagu pichocuxũ! Erü ngẽma Guirigácüãxgü rü to i naanewa tá nagagü, rü yima Beté rü tá nagu napogüe ==ñanagürü.

[6]¡Cori ya Tupanacax pewoegu rü tá pemaxẽ! Rü ngẽxguma taxũtáma naxcax pewoeguxgu, rü nüma rü tá Iraéanewa nanamu ya üxü. Rü Betéarü ĩanewa rü nataxutama nax texé yaxoxẽẽxũ.

[7]Rü ngẽma duũxũgü i pexũtawa ĩxũ nax penamexẽẽxũcax i norü guxchaxũgü rü pema, Pa Ãẽxgacügüx, rü tama aixcüma nüxű penamexẽxẽ. Rü ngẽmacax tama nataãxẽ i duũxũgü erü tama mugü nüxũ ixuxũãcüma penaxü.

[8]Rü nüma ya Cori ya Tupana nixĩ ga naxüxũ i ngẽma ẽxtagütücumü i Préyadegu ãégaxũ rü ngẽma ẽxtagütücumü i Orióũgu ãégaxũ. Rü ngẽxguma nachütagu rü nüma ínananguxẽxẽ i ngóonexũ. Rü ngẽxguma nangóonegu rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nüma rü ínananguxẽxẽ i chütaxũ. Rü nüma nixĩ i caixanexũxũ yanguxuchixẽẽãxũ i már arü dexá nax dauxũ naxĩxũcax rü ñuxũchi ñoma i naanegu nax napuxẽẽãxũcax. Rü naéga rü Cori ya Tupana nixĩ.

9Rü nüma nixĩ i yawaxgüxẽẽãxũ ya yima ĩanearü poxeguxũgü rü nagu napogüxũ i norü poxũchicaxũgü.

10¡Rü pegümaxã pengechaxũgü i pema nax tümachi pexaixũ ya yíxema ãẽxgacüpexewa ínapoxṹxe i ngẽma duũxũ i aixcümaxũ ixuxũ! Rü pema rü tüxũ pexoe ya yíxema aixcümaxũ ixuxe.

11Rü pemax, Pa Ãẽxgacügüx, rü chixri tümamaxã ipecuax ya yíxema ingearü diẽruáxẽ. Rü naétü tüxna peca nax tümaarü trigumaxã pexṹ tanaxütanüxũcax naxcax nax penamexẽẽgüxũ i tümaarü guxchagü. Rü ngẽmacax i pema rü taxũtáma nawa pemaxẽ ya yima ĩpatagü ya nutagümaxã pexüxũne, rü bai tá peyaxagüxũ ya yimá bínu i peanegu petogüxũ i úbagüwaxũcü.

12Choma nüxũ chacuax nax nataxũ i perü chixexũgü, Pa Ãẽxgacügüx. Rü ngẽma perü pecadugü rü tama inayacuax. Rü ngẽxguma duũxũgü pepexewa norü guxchaxũgü yamexẽẽgüchaũgu, rü yíxema aixcümaxũ ixuxe rü tama tüxṹ ipexĩnüe. Natürü nüxṹ ipexĩnüe i ngẽma diẽrumaxã pexṹ naxütanüxũ nax naétüwaama pechogüxũcax. Rü ngẽmaãcü i pemax, Pa Ãẽxgacügüx, rü ngẽxma tüxṹ ipeyanaxoxẽxẽ i ngẽma guxchaxũ i pexũtawa naxcax taxũxũ ya yíxema ngearü diẽruáxẽ.

13Rü ngẽmacax ya yíxema tümaãẽxũ cuáxe rü tangeãxmare erü ñomaũcüxü rü nataxüchi i chixexũ.

14Rü dücax, Pa Ãẽxgacügüx, rü name nixĩ i mexũ pexü rü nüxũ perüxoe i ngẽma chixexũ, rü tá pemaxẽ. Rü ngẽmaãcü tá aixcüma Tupanapexewa pime ngẽma pegü pixugüxũrüxũ. Rü nüma ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü aixcüma tá petanüwa nangẽxma.

15¡Rü naxchi pexaie i ngẽma chixexũ! ¡Rü nüxũ pengechaxũ i ngẽma mexũ! ¡Rü aixcüma mea penamexẽxẽ i tümaarü guxchaxũ i ngẽxguma texé


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pepe̲xewa tayamexẽxẽchaũ̃gu! Rü bexmana ngẽmaãcü tá nixĩ ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü tümamaxã yaxãũxãchixũ̃ ya yíxema Iraétanüxũ̃ ya íyaxügüxe.

16-17Rü ñanagürü ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü: —Ngẽxguma tá ngéma chaxũxgu nax chayapoxcuexũ̃ca̲x i ngẽma duũ̃xũ̃gü i chixexũ̃gu maxẽxũ̃ rü guxũ̃ ya ĩanegüarü plazagüwa rü duũ̃xũ̃gü tá naxauxe. Rü namagüwa rü duũ̃xũ̃gü rü tá nixaixcha erü poraãcü nüxú̲ nangu̲x. Rü tá tümaca̲x nangema ya yíxema naanewa puracüexe. Rü ngẽxgumarüxũ̃ tá ta naxca̲x nangema i ngẽma auxewa diẽru ngĩxũ̃ yauxgüxũ̃. Rü guxũ̃ma i úbanecügüwa rü tá naxauxe i duũ̃xũ̃gü i ngẽxguma petanüwa chaxũxgu nax pexũ̃ chapoxcuexũ̃ca̲x ==ñanagürü ya Cori ya Tupana.

18¡Rü pegümaxã pengechaxũ̃ i pema i penaxwa̲xexũ̃ nax paxa petanüwa changuxũ̃! Natürü tama nüxũ̃ pecua̲x nax ta̲xacü tá pexũ̃ ngupetüxũ̃ i ngẽma ngunexũ̃gu. Rü ngẽma ngunexũ̃gu rü tá nawaane rü taxũtáma nangóone.

19Rü ngẽma ngunexũ̃ rü ñoma texé wüxi i leóũ̃cha̲xwa iñaxgu rü wüxi i osumaxã itarüñaxũ̃rüxũ̃ tá nixĩ. Rü ngẽma ngunexũ̃, rü ñoma wüxíe rü tümapatagu taxücu rü naxtapü̲xgu tingõgügu rü ãxtape tüxũ̃ ngṍxũ̃rüxũ̃ tá nixĩ.

20Rü ngẽma ngunexũ̃ ya Tupana nagu pexũ̃ poxcuexũ̃ rü wüxi i ngunexũ̃ i ẽanexũ̃ tá nixĩ i pexca̲x, rü marü taxũtáma ngóonexũ̃wa pengẽxmagü. Rü poraãcü tá pexca̲x nawaanexũ̃chi rü bai i wüxi i ta̲xacürü ngóonexũ̃ tá nangẽxma.

21Rü Cori ya Tupana rü ñanagürü pexũ̃: —Choma rü naxchi chaxai rü nüxũ̃ chaxo i ngẽma taxũ̃ i peta i chauégagu pexüxũ̃. Rü tama namaxã chataãxẽ i ngẽma perü ngutaque̲xegü i cha̲u̲xca̲x pexüxũ̃.

22Rü tama chanaxwa̲xe i naxũ̃nagü cha̲u̲xca̲x nax ípeguxũ̃. Rü woo i ngẽma perü ãmare i trigu rü tama chanaxwa̲xe. Rü taxũtáma chanayaxu i ngẽma wocaxacügü i ngüexũ̃ i cha̲u̲xca̲x pedaixũ̃ nax ngẽmamaxã choxũ̃ perüngüxmüexẽẽxũ̃ca̲x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[23]¡Rü choxna pixĩgachi namaxã i ngẽma perü wiyaegü i namaxã choxĩ penaxocáũ̃marexũ̃! Tama nüxũ̃ chaxĩnügachaũ̃ i ngẽma perü paxetaruxũ̃ i árpagü.

[24]Natürü ngẽma pexṹ̃ chanaxwa̱xexũ̃ nixĩ nax guxũ̃guma pemücügümaxã pixaixcümaxũ̃ ñoma natü i guxũ̃guma nagoxũ̃chiüechaxũ̃rüxũ̃. Rü chanaxwa̱xe i ñoma dexá i chuxchuxũ̃ i taguma gúxũ̃rüxũ̃ guxũ̃guma mexũ̃ nax pexüxũ̃.

[25]Rü dücax, Pa Iraétanüxũ̃, rü yexguma 40 ga taunecü ínachianexũ̃wa peyexmagügu, rü tama cha̱u̱xca̱xicatama penadai rü ípenagu ga naxũ̃nagü. Rü tama choxnaxicatama ãmare pexãgü.

[26]Natürü peyanaama ta ga yema perü tupananetachicüna̱xãgü ga Chicúx rü woramacurichicüna̱xã ga Quiyú ga pematama pexüxũ̃ nax nüxũ̃ picua̱xüũ̃güxũ̃ca̱x. Rü ñu̱xma rü ta rü ngẽmaãcü penaxü.

[27]Rü ngẽmaca̱x i choma rü ĩane ya Damácuarü yáxũ̃wa tá pexũ̃ chawogü. Rü choma ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü nixĩ i ngẽma ñachaxũ̃. Rü ngẽma nixĩ i chauéga ==ñanagürü.

## Amúx 6

### Taxũ̃ i guxchaxũ̃ tá naxca̱x ínangu i Iraétanüxũ̃

[1]—¡Pegümaxã pengechaxũ̃gü, Pa Chióũ̃cüã̱x! Pema rü perü ĩanena perüyoũ̃ rü petaãxẽgü erü nagu perüxĩnüe rü taxuxũ̃táma pexũ̃ nangupetü. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta ¡pegümaxã pengechaxũ̃gü i pema i Chamáriaarü ĩanena rüyoũ̃xẽ! Pema rü nagu perüxĩnüe nax naporaxũ̃ ya yima ĩane rü ngẽmaca̱x taxuxũ̃táma pexũ̃ nangupetü. Rü pema i Iraéanecüã̱x rü ngẽma ĩanearü ãẽ̱xgacügüaxṹ̃ peyaxõ erü nagu perüxĩnüe rü tá pexũ̃ ínapoxũ̃gü.

[2]¡Rü ĩane ya Canéxwa pexĩ, rü ngéma nüxũ̃ peda̱u̱x i ngẽma ngéma ngupetüxũ̃! ¡Rü ĩane ya taxũ̃ne ya Amáwa pexĩ rü ñu̱xũchi yima Firitéugüarü ĩane ya Gáxca̱x perüchoũ̃! ¿Ẽ̱xna pema nagu perüxĩnüegu rü ngẽma nachixũ̃anecüã̱xgüxũ̃ perüporamaegü? ¿Ẽ̱xna pema nagu perüxĩnüegu rü ngẽma nachixũ̃anegüxũ̃ narütamae i perü naane?


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[3]Pema rü tama nagu perüxĩnüe i ngẽma ngunexũ̃ i nagu tá poxcu pexca̱x ínguxũ̃. Natürü ngẽma perü chixexũ̃gü rü nayangaicaxẽxẽ i ngẽma ngunexũ̃ i nagu tá pexũ̃ nada̱i̱xũ̃ i perü uanügü.

[4]Pema rü perü pechicagü i marfíxmaxã nanga̱xãẽxũ̃wa pepee, rü perü toruxũ̃ i mexẽchixũ̃gu pecagü, rü ngẽxma perüngũ̃gü. Rü ngéma penango̱x i õna i mexẽchixũ̃ i carnéruxacümachi rü wocaxacü i ngüexũ̃machi.

[5]Rü perü árpagümaxã pepaxetagü natürü tama pexṹ̃ naxuegu. Rü Dabíxũ̃ peyadauxũ̃ nax perü paxetaruũ̃gü ípexüxũ̃xũ̃.

[6]Rü taxũ̃ i pexpáxũ̃wa peyaxaxgü ya bínu. Rü pumara i yixichixũ̃maxã pegü peyixemagü. Natürü tama nagu perüxĩnüe i ngẽma pechixũ̃ane nax chixexũ̃gu nanguxũ̃.

[7]Rü pexíra tá nixĩ i to i nachixũ̃anewa pexũ̃ nagagüxũ̃ i perü uanügü nax norü puracütanüxũ̃ pixĩgüxũ̃ca̱x. Rü ngẽxma tá nayacua̱x nax penaxüxũ̃ i taxũ̃ i perü õna i nawa picuxcuxũ̃ ==ñanagürü.

[8]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nügüégagu nanaxuegu. Rü Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü nüxũ̃ nixu rü ñanagürü: —Choma rü naxchi chaxai nax nügü yacua̱xüũ̃güxũ̃ i ngẽma Acóbuarü duũ̃xũ̃gü. Rü tama namaxã chataãxẽ ya yima norü ãẽ̱xgacüpatagü ya mexẽchine. Rü norü uanügüme̱xẽwa tá chanangexmagüxẽxẽ ya yima norü ĩane namaxã i guxũ̃ma i ngẽma nawa ngẽxmaxũ̃ ==ñanagürü.

[9]Rü ngẽxguma wüxi ya ĩpatawa rü 10 i yatü íyaxüxgu rü ngẽma 10 rü tá nayue.

[10]Rü poraãcü tá nata i muũ̃ i ngẽxguma texe nayaxugu i ngẽma naxũ̃ne i yuxũ̃ i tümatanüxũ̃ nax yima ĩpatawa ítanange̱xechixũ̃ca̱x nax tayaguxũ̃ca̱x. Rü tá ngẽma to i tümatanüxũ̃ i aixepewa ngẽxmaxũ̃na taca rü ñatagürü tá nüxũ̃: —¿Tangexma ya toguxe i aixepewa ngẽxmaxe? ==ñatagürü tá nüxũ̃. Rü ngẽma to rü tá tüxũ̃ nangãxũ̃ rü ñanagürü: —Taxúema ==ñanagürü tá. Rü ngẽma nüxna tacaxũ̃ rü tá ñanagürü: —¡Írüngea̱x, rü taxũtá i Cori ya Tupanaégamaxã cuwáxũ̃! ==ñanagürü tá.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]Erü nüma ya Cori ya Tupana rü tá nanamu nax yima ĩpatagü ya itaxũnegu rü ĩpatagü ya íxranegu napogüexũ. Rü guxũnetáma ya ĩpatagü rü tá nachitaxũxica ínayaxügü.

[12]¿Rü nüxű̃ natauxchaxũ nax nutapütawa dauxũ naxĩgüxũ i cowarugü? ¿Ẽxna natauxchaxũ i márwa nax naxaimüaneãxũ i wocagü? Natürü i pema rü ngẽma mugü i duũxũgüarü ngũxẽẽruxũ ixĩxũ rü dairuxũ peyanguxuchixẽxẽ. Rü ngẽma aixcüma mexũ rü pema rü guxchaxũxũ peyanguxuchixẽxẽ.

[13]Pemax rü petaãẽgü yerü nüxũ perüporamae ga guma ĩanexacü ga Lo Debáx. Rü ngẽxgumarüxũ ta ñaperügügü: —Torü poramaxã nixĩ ga nüxũ rüporamaexũ ga guma ĩanexacü ga Carnayíũ ==ñaperügügü.

[14]Rü ngẽmacax, Pa Iraétanüxũx, rü choma ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü pemaxã nüxũ chixu rü ñachagürü: —Choma rü tá petanüwa chanamugü i wüxi i nachixũanecüãxgü i poraãcü chixri tá pemaxã icuáxũ. Rü nórtewaama rü yima ĩane ya Lebó Amáwa tá inanaxügüe rü ñuxmata natü i Arabáwa nangugü i súrwaama ==ñanagürü ya Cori ya Tupana.

## Amúx 7

### Ngoxetü i munügüchiga

[1]Ñaa nixĩ ga yema Cori ya Tupana choxũ wéxũ. Rü nawena nax ãẽxgacücax nabuxgüãxũ ga nanetüarü o rü yexwacax naxügügu ga maxẽ rü nüxũ chadau ga Cori ya Tupana nax munügü ínangugüxẽẽxũ.

[2]Rü yexguma nüxũ chadauxgu ga yema munügü nax nangõxgüãxũ ga guxcüma ga guma maxẽ ga yexwacax ügücü, rü Cori ya Tupanaxũ ñachagürü: —¡Pa Cori ya Tupanax, ẽcü toxũ nangechaxũ! ¿Taxacümaxã tá tamaxẽxũ i toma i curü duũxũgü i Acóbutanüxũ nax tanoxrexüchixũ? ==ñachagürü.

[3]Rü yexguma nüma ga Cori ya Tupana rü nüxű̃ nangechaxũtümüxũ ga yema duũxũgü. Rü tama nayanguxẽxẽ ya yema nagu naxĩnüxũ, rü ñanagürü: —¡Ngẽma rü taxũtáma nangupetü! ==ñanagürü.

### Ngoxetü i üxüchiga


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

4Rü ñaa nixĩ ga yema Cori ya Tupana choxũ wéxũ. Rü nüxũ chadau nax ñoma ga naanewa namuaxũ ga wüxi ga üxüema ga ãũcümaxũ nax yemamaxã napoxcueãxũca̱x ga duũxũgü. Rü yema üxüema rü nayachexẽxẽ ga yema már, rü ñu̱xũchi duũxũgüarü naanegü ínagu.

5Rü yexguma ga choma rü Cori ya Tupanaxũ ñachagürü: —¡Pa Cori ya Tupanax, ẽcü toxũ nangechaxũ rü íyachaxãchi i ngẽma poxcu! ¿Rü ta̱xacümaxã tá tamaxẽxũ i tomax i curü duũxũgü i Acóbutanüxũ nax tanoxrexüchixũ? ==ñachagürü.

6Rü yexguma nüma ga Cori ya Tupana rü nüxṹ nangechaxũtümüxũ ga yema duũxũgü. Rü tama nayanguxẽxẽ ga yema nagu naxĩnüxũ, rü ñanagürü: —¡Ngẽma rü ta rü taxũtáma nangupetü! ==ñanagürü.

### Ĩxtapu̱xarü ngugüruũxũ nadau ga Amúx

7Rü ñu̱xũchi ñaa ta nixĩ ga Cori ya Tupana choxũ wéxũ. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü wüxi ga ĩxtapu̱xcüwagu nachi. Rü nanange ga wüxi ga ĩxtapu̱xarü ngugüruxũ ga nawa nüxũ icuáxũ nax mea ínatoxũ.

8Rü yexguma ga nüma rü choxna naca rü ñanagürü: —¿Ta̱xacü nixĩ i nüxũ cudauxũ, Pa Amúx? ==ñanagürü choxũ. Rü yexguma ga choma rü ñachagürü nüxũ: —Wüxi i ĩxtapu̱xarü ngugüruxũ i nawa nüxũ icuáxũ nax mea ínatoxũ ==ñachagürü. Rü yexguma ga nüma rü choxũ ñanagürü: —Rü ñaa ĩxtapu̱xarü ngugüruxũmaxã tá nixĩ i nüxũ chacuáxũ rü aixcüma nawe̱xguxũ i nacüma i ngẽma chorü duũxũgü i Iraétanüxũ. Rü taxũtáma nüxṹ nüxũ charüngüma ega chixexũgu namaxẽgu.

9Rü ngẽma ãmarearü guruũgü i nawa Iraétanüxũ norü tupananetagüca̱x ãmaregü igugüxũ rü tá chayanaxoxẽxẽ. Rü yima Iraétanüxũarü tupananetagüpataxũgü rü nagu tá chipogügü. Rü taramaxã tá chanadai i ngẽma Yeruboáũtanüxũ ==ñanagürü ga Cori ya Tupana.

### Amachía rü Amúxũ napoxcuchaũ

10Rü Amachía nixĩ ga chacherdóte ga Betéwa. Rü yexguma nüxũ nacua̱xgu ga yema Amú nüxũ ixuxũ, rü paxãma wüxi ga norü orearü ngeruũxũ Iraéanearü ãe̱xgacü ga Yeruboáũxũtawa namu nax namaxã nüxũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yanaxuxũca̱x ga ore ga ñaxũ: —Amú rü Iraécüã̱xgü i duũxũgütanügu nixũgüchigü rü cumaxã nananuexẽxẽ, Pa Ãẽ̱xgacüx. Rü curü duũxũgü rü marü tama yáxna namaxã naxĩnüe nax ngẽmaãcü yadexaxũ.

[11]Erü ñanagürü: “Yeruboáũ rü taramaxã tá nayu, rü guxũtáma i Iraécüã̱xgü i duũxũgü rü to i nachixũanewa tá nanagagü” ==ñanagürü.

[12]Rü yemawena ga Amachía rü Amúxũ namu rü ñanagürü: —¡Ínaxũxũ i nua, Pa Orearü Uruxũx! Rü ngẽxguma cunaxwa̱xegu nax cuxṹ naxãtanüxũ i ngẽma orexũ nax quixuxũ ¡ẽcü Yudáanewa naxũ rü ngéma nüxũ ixu i ngẽma ore!

[13]Rü tama chanaxwa̱xe i nua Betéwa nüxũ quixuxũ i ngẽma ore. Erü nua nixĩ i nangẽxmaxũ i ñaa nachixũanearü ãẽ̱xgacüarü ãmarearü guruxũ. Rü ñu̱xũchi nua nixĩ i nangẽxmaxũ i ñaa nachixũanearü tupauca ya taxũne ==ñanagürü.

[14]Natürü ga Amú rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Choma rü tama nixĩ i orearü uruxũ chixĩxũ, rü bai nax orearü uruxũ nane chixĩxũ. Choma rü carnérugüarü dauruxũmare chixĩ, rü ñu̱xũchi namaxã chataxe i dauxchitacüã̱x i iguarü o. Rü ngẽmaãcü nixĩ i chayaxuxũ i chorü diẽru.

[15]Natürü ya Cori ya Tupana rü choxna nanayaxu nax carnérugüarü dauruxũ chixĩxũ. Rü ñanagürü choxũ: “¡Ngéma naxũ rü chauégagu chorü duũxũgü i Iraéanecüã̱xgümaxã nüxũ yarüxu i chorü ore!” ñanagürü.

[16]Rü ngẽmaca̱x ¡írüxĩnü i ngẽma Cori ya Tupanaarü ore! Rü cuma rü ñacurügü choxũ: “¡Taxṹ i Tupanaégagu poxcu namaxã cuxuegu i ngẽma Iraétanüxũ, rü bai i ta̱xacürü chixexũxũ quixu nachiga i ngẽma Ichaátaagü!” ñacurügü.

[17]Natürü i ñu̱xma rü ñaa nixĩ i ngẽma ore i Cori ya Tupana cumaxã nüxũ ixuxũ, rü ñanagürü: “Cuxma̱x rü daa ĩanewa tátama ngexũ i ngeãẽxũ tixĩ. Rü ngẽma cunegü i iyatüxũ rü ñu̱xũchi yíxema cuxacügü ya ingexe rü taramaxã tá tüxũ nadai. Rü ngẽma cuanegü rü ngẽma uanügü rü sortéuãcüma tá nügü nayanu. Rü cuma rü duũxũgü i tama Tupanaxũ cua̱xgüxũarü nachixũanegu


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tá cuyayu. Rü norü uanügü i ngẽma Iraétanüxũ̃ rü Iraéanearü yáxũ̃wa tá nanagagü” ==ñanagürü ya Cori ya Tupana.

## Amúx 8

### Cori ya Tupana rü Amúxũ̃ nanawe̲x ga wüxi ga pexchi ga ori̲x ga idauxũ̃maxã ããcuxũ̃

1-2Ñaa nixĩ ga yema Cori ya Tupana choxũ̃ wéxũ̃. Rü nayexma ga wüxi ga pexchi ga ori̲x ga idauxũ̃maxã ããcuxũ̃. Rü nüma ya Cori ya Tupana rü choxna naca rü ñanagürü choxũ̃: —¿Pa Amúx, ta̲xacü nixĩ i nüxũ̃ cudauxũ̃? ==ñanagürü. Rü choma chanangãxũ̃ rü ñachagürü nüxũ̃: —Wüxi i pexchi i ori̲x i dauxüchixũ̃maxã ããcuxũ̃ ==ñachagürü. Rü yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü ñanagürü choxũ̃: —Ngẽma chorü duũ̃xũ̃gü i Iraétanüxũ̃ rü ñoma ori̲x i daxuchixũ̃rüxũ̃ nixĩgü. Rü marü nangupetüxüchiama i norü chixexũ̃. Rü ngẽmaca̲x marü nawa nangu nax taxũtáma wena nüxũ̃́ nüxũ̃ charüngümaxũ̃ i norü chixexũ̃ ==ñanagürü.

3Rü ñanagürü ta: —Ngẽma ngunexũ̃gu rü ngẽma ãe̲xgacüpatawa taãẽãcü nax nawiyaegüxũ̃ rü tá ngechaũ̃xũ̃ nananguxuchi. Erü ngẽma ngunexũ̃gü rü muxũ̃tama i duũ̃xũ̃gü nayue. Rü bexma tá düxétüguama ínanawoxũ̃ i ngẽma yuexũ̃ ==ñanagürü ya Cori ya Tupana.

### Ningaica i ngẽma Iraétanüxũ̃arü poxcu

4Rü Cori ya Tupana rü ñanagürü: —¡Nüxũ̃ pexĩnüe i pemax nax chixri tümamaxã pixĩgüxũ̃ ya yíxema taxuxũ̃ma tüxũ̃́ ngẽxmagüxe rü tüxũ̃ pedaixũ̃ ya yíxema ingearü diẽrua̲xgüxe i ñaa nachixũ̃anewa ngẽxmagüxe!

5Rü pegüna pecagü rü ñaperügügü: “¿Ñuxgu tá nangupetüxũ̃ i ngẽma ngexwacaxũ̃cü ya tauemacüarü peta nax ngẽmaãcü wena namaxã itaxegüxũ̃ca̲x ya tórü trigugü? ¿Rü ñuxgu tá nangupetüxũ̃ i ngẽma ngũ̃xchigaarü ngunexũ̃ nax wena namaxã itaxegüxũ̃ca̲x ya tórü trigugü?” ñaperügügü. Rü pema rü chixecü ya yáruxũ̃wa ipenayá i perü trigugü. Rü íxraxũ̃ i ngugüruxũ̃wa penangugü i ngẽma trigu Rü naétü nagu perüxĩnüe nax penatatanüxẽẽxũ̃ i perü trigugü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[6]Rü ngẽma ngearü diẽruã̲xgüxũ̃ rü penaxwa̲xe nax pexũ̃ nügümaxã nataxegüxũ̃ nax ngẽmaãcü naxütanügüãxũ̃ca̲x i ngẽma diẽru i pexũ̃ nangetanügüxũ̃ woo taxre i chapatu nangetanügügu. Rü woo ngẽma triguchã̲xmügü rü namaxã petaxegü = =ñanagürü

[7]Rü ñanagürü ta: —Choma ya perü Cori ya Tupana rü Acóbuégagu pemaxã nüxũ̃ chixu rü tagutáma nüxũ̃ charüngüma ga yema chixexũ̃ ga pexügüxũ̃.

[8]Rü ngẽmaca̲x i ñoma i naane rü tá nixĩã̲xcüxü rü norü duũ̃xũ̃gü rü tá naxauxe. Rü ñaa naane rü tá naxĩnagüxũ̃ rü ínarüxĩĩxũ̃ ñoma taxtü i Níruarü yuape ya tacürüxũ̃

[9]Rü choma i Cori ya Tupana rü pemaxã nüxũ̃ chixu rü ñachagürü: “Rü ngẽma ngunexũ̃gu rü tá tocuchigu chayaxoxẽxẽ ya üa̲xcü. Rü woo ngunecü rü tá chanawaanexẽxẽ i ñoma i naane.

[10]Rü ngẽma perü petachigagü rü ngechaũ̃xũ̃ tá chayanguxuchixẽxẽ erü yuexũ̃ca̲x tá pexauxe. Rü ngẽma perü wiyaegü rü ngechaũ̃arü wiyaexũ̃ tá chayanguxuchixẽẽgü. Rü ngechaũ̃chirugu tá pexũ̃ chicu̲xgüxẽxẽ. Rü ngechaũ̃maxã tá pegü pibaierugü. Rü yíxema tümane i nügümaxã wüxicacü i yuxũ̃ca̲x auxexũ̃rüxũ̃ tá pexauxe. Rü guxũ̃táma taxũ̃ i guxchaxũ̃gu nayagu”, ñachagürü.

[11]Rü choma ya Cori ya Tupana rü pemaxã nüxũ̃ chixu rü ñachagürü: “Rü ñoma i naanewa tá ínangu i ngunexũ̃gü i nagu tá taiya íchanguxẽxẽxũ̃. Rü taxũtáma nixĩ i paũca̲x nax petaiyaexũ̃ rüe̲xna dexáca̲x nax pita̲xawaexũ̃, natürü Cori ya Tupanaarü orexũ̃ nax pexĩnüexũ̃ca̲x tá nixĩ i petaiyaexũ̃.

[12]Rü tá nu ne nanaxĩ i duũ̃xũ̃gü nax naxca̲x nadaugüxũ̃ i Cori ya Tupanaarü ore. Rü Már ya Ngearü Maxũ̃ãxũ̃wa tá inanaxügüe rü ñu̲xmata Már i Mediteráneuwa nangugü. Rü ngéma rü nórtewa tá naxĩ rü ñu̲xmata éstewa tá nangugü nax naxca̲x nadaugüxũ̃ i Cori ya Tupanaarü ore, natürü taxũtáma nüxũ̃ inayangaugü.

[13]Rü pacügü i mechametücü rü ngextu̲xücügü ya poraecü rü ta̲xawamaxã tá niyuãchitanü i ngẽma ngunexũ̃gu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

14Rü ngẽma duũxũgü i Chamáriaarü tupananetagüaxṹ yaxõgüxũ, rü tá inayayitanü rü tagutáma ínarüdagü. Rü ngẽxgumarüxũ tá ta namaxã nangupetü i ngẽma Dáũtanüxũ i norü tupananetagüaxṹ yaxõgüxũ rü ngẽma Bechébacüãxgü i norü tupananetagüaxṹ yaxõgüxũ” ==ñanagürü.

## Amúx 9

### Taxúetama nawa tiña i Tupanaarü poxcu

1Nüxũ chadau ga Cori ya Tupana. Rü nüma rü ngẽma tupananetagüarü ãmarearü guruũxũtagu nachi, rü ñanagürü choxũ: —¡Daa tupananetapataarü caxtagüerugu napogü nax duũxũgüétü nangutaũxũcax rü ngẽxma nayuexũcax! Rü ngẽma maxẽxũ rü woo nabuxmügu rü norü uanügü tá taramaxã nanadai. Rü ngẽmaãcü taxuxũtáma niña.

2Rü woo waixũmüarü ãxmaxũgu yacux̱gügu rü ngéma tá íchanawoxũama. Rü woo maxpṹnetapexegu naxĩgügu rü ngéma rü tá íchanaxĩgüxẽxẽama.

3Rü woo maxpṹnetapexe ya Carmérugu yanacux̱gügu, rü choma rü tá ngẽxma naxcax chayadauama. Rü ngẽxguma mártamagu yanacux̱gügu, rü choma rü tá chanamu i naeũ i taxüchixũ i düraxũ i márcüãx nax ngẽxma nagu nawagüxũcax.

4Rü ngẽxguma norü uanügü nachixũanegüwa nagagügu, rü choma rü tá ngémacüãxũ chamu nax taramaxã nadaiaxũcax. Choma rü guxũgutáma poxcumaxã nüxũ chadawenü rü tama taxacürü mexũmaxã ==ñanagürü.

5Rü yimá Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü ngẽxguma ñoma i naanexũ yangógügu rü tá inagü i ngẽma waixũmü, rü tá naxauxe i guxũma i duũxũgü i nawa maxẽxũ. Rü ñaa naane rü tá naxĩnagüxũ rü ínarüxĩĩxũ ñoma taxtü i Níruarü yuape ya tacürüxũ.

6Rü nüma ya Cori ya Tupana rü dauxũguxũ i naanegu nanaxü ya napata ya mexẽchine. Rü nanaxü i ngẽma ngoxmaanexũ i yáuxũ i ñoma i naaneétüwa ngẽxmaxũ. Rü nüma rü dauxũ nanaxĩxẽxẽ i már arü dexá rü ñuxũchi ñoma i naanegu nanapuxẽxẽ. Rü Cori ya Tupana nixĩ i naéga.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Pa Iraétanüxũx, chopexewa rü pewüxigumare namaxã i ngẽma Etiopíaanecüãxgü. Rü yema nax Equítuanewa pexũ íchagaxũrüxũ nixĩ ga Crétawa íchanagaxũxũ ga Firitéugü, rü Quíruwa íchanagaxũxũ ga Araméutanüxũ ==ñanagürü.

[8]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nüxũ nadawenü i ñaa Iraétanüxũ i chixexũgu imaxẽxũ rü ngẽmacax ñanagürü: —Choma rü ñaa naanewa tá ichayanaxoxẽxẽ i ngẽma Acóbutanüxũ. Natürü taxũtáma ichayanaxoxẽẽxũchi. Rü choma ya Cori ya Tupana nüxũ chixu i ngẽma.

[9]Rü tá chanamu nax nawooneãxũcax i ngẽma Iraétanüxũ i chixexũgu maxẽxũ ngẽxgumarüxũ i trigu i norü papetüxũwa ipapetüxũ nax ínayixũcax i ngẽma norü üxaxũ. Natürü yima mexũne ya napüxüchire rü taxunetáma waixũmügu nangu.

[10]Rü chorü duũxũgütanüwa rü taragu tá nayue i guxũtáma i ngẽma i chixexũgu maxẽxũ rü ñagüxũ: “Rü taxuxũtáma tüxũ nangupetü i ngẽma ãũcümaxũ rü taxũtáma tawa nangu”, ñagüxũ ==ñanagürü.

### Tupana tá wena ínanadaxẽxẽ i Iraéane nax noxrirüxũ wena naporaxũcax

[11]Rü Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Pa Iraétanüxũx, yexguma ãẽxgacü ga Dabí pechixũanemaxã icuaxgu, rü naporaxüchi. Natürü i ñuxma rü pechixũane rü ñoma wüxi ya ĩpata ya rüngutaxũnerüxũ nixĩ. Natürü tá nawa nangu i ngunexũ nax wena íchanadaxẽẽxũ i pechixũane nax noxrirüxũ wena naporaxũcax.

[12]Rü ngẽmaãcü, Pa Iraétanüxũx, rü pexrü tá nixĩ i ngẽma íyaxüxũ i Edóũane rü guxũma i ngẽma nachixũanegü ga ũpa Iraétanüxũmexẽwa yexmagüxũ. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i ngẽma ñachaxũ. Rü choma rü tá chayanguxẽxẽ i ngẽma ==ñanagürü.

[13]Rü ñanagürü ta: —Rü ngẽma ngunexũgügu rü poraãcü tá nixo i perü trigu. Rü ngẽxguma taxũta yagúegu nax penabuxuxũ i perü trigu rü ngẽma perü naane rü marü táxarü name nax wena nagu petoexũ. Rü ngẽxguma taxũta yagúegu nax penabuxuxũ i perü úbagü rü ngẽma perü naane rü marü íname


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nax perü trigu nagu petoxũ. Rü guxũnema ya yima maxpűnegüwa rü ngüchitaeruxũgüwa rü tá nata i perü bínu ñoma dexárüxũ.

14Rü choma rü tá wena nachixũanecax chanawoeguxẽxẽ i ngẽma chorü duũxũgü i Iraétanüxũ. Rü nümagü rü tá nayamexẽxẽ ya yima norü ĩanegü ga nagu nüxű napogüene rü yimawa tá namaxẽ. Rü tá norü úbanecü naxügü rü ngẽma úbatüxũ i bínuwa tá naxaxegü. Rü nanetümaxã tá natoegü rü ngẽmaarü o tá nangõxgü.

15Rü norü naanewa tá chanangexmagüxẽxẽ i ngẽma Iraétanüxũ, rü tagutáma texé nawa ítanawoxũ i ngẽma norü naane i choma nüxna chaxãxũ. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

# Abdía

## Abdía 1

### Tupana rü tá Edóũanecüą̃xgüxũ̃ naxãneexẽxẽ

[1]Nangọxetü ga Adía, rü Cori ya Tupana nüxũ̃ nüxũ̃ nacuą̃xẽxẽ nax tą̃xacü tá nüxũ̃ ngupetüxũ̃ ga Edóũane. Rü nüma ga Adía rü duũ̃xũ̃gümaxã nüxũ̃ nixu rü ñanagürü: —Marü nüxũ̃ taxĩnüe ga Cori ya Tupanaarü ore yerü guxũ̃ ga nachixũ̃anewa nanamu ga norü orearü uruxũ̃ nax namaxã nüxũ̃ yaxugüxũ̃cą̃x: "¡Ngĩxã itaxĩãchi nax Edóũanecüą̃xmaxã yigü idą̃ixũ̃cą̃x!" ==ñanagürü.

[2]Rü nüma ya Tupana rü Edóũanecüą̃xgüxũ̃ ñanagürü: —Tá pexũ̃ chaxãneexẽxẽ napẹ̱xewa i ngẽma togü i nachixũ̃anegü rü taxuwatáma pexũ̃ chamexẽxẽ.

[3]Rü pemax, Pa Edóũanecüą̃xgüx, rü pegütama pewomüxẽxẽ, erü perü poramaxã pegü picuą̃xüxũ̃. Pema rü ínanutaanexũ̃wa pengẽxmagü i mą̃xpűneanewa. Rü ngẽmacą̃x nagu perüxĩnüe rü taxúetama pexũ̃ tarüporamae.

[4]Natürü woo ñoma ĩyürüxũ̃ daxũwaxũ̃chi pengẽxmagügu rü mą̃xpűnetapẹ̱xegu pexãchiũ̃gu ñoma ĩyürüxũ̃, rü ngéma tá pexũ̃ charüyį̱xẽxẽ ==ñanagürü ga Cori ya Tupana.

[5]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Ngẽxguma ngẽma ngítą̃xagüxũ̃ rü chütacü curü ngẽmaxũ̃cą̃x nangį̱xgügu, rü taxũchima guxũ̃ma i curü ngẽmaxũ̃gücą̃x nangį̱xgü. Rü ngẽxguma cuanewa nangugügu i úbaarü oarü buxruũ̃gü nax nabugüãxũ̃cą̃x i curü úbaarü o rü tá ñuxretama i curü úbaarü oxyą̃xa cuanewa nayaxüxẽẽgü. Natürü ngẽma curü uanügü rü ngẽxguma cuxcą̃x íyaxüãchigu rü taxúexũ̃táma ngéma nayaxüxẽxẽ.

[6]¡Dücax, nüxũ̃ nadau i ñụxma nax guxũ̃ma i curü ngẽmaxũ̃gücą̃x cuxű̃ nangį̱xgüxũ̃, Pa Edóũanecüą̃xgüx i Echaútanüxũ̃x! Rü cuxű̃ naxcą̃x nangį̱xgü i guxũ̃ma i curü ngẽmaxũ̃gü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

7Rü guxũma ga yema nachixũanegü ga cuxũ ípoxũgüchiréxũ, rü ñu̱xma rü curü naanewa cuxũ ínata̱xüchigü. Rü woo ngẽma cumücügüxüchi ixĩgüxũ rü cumaxã narüxuanügü. Rü ngẽma cumücügü i nagu cuyaxõxũ rü guxchaxũ cuxca̱x ínanguxẽxẽ. ¡Pa Edóũx, cuma rü tama cua̱x cuxṹ nangẽxma! ==ñanagürü ga Tupana.

8Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü ta: —Rü ngẽma ngunexũ i nagu tá chanapoxcuxũ i Edóũanecüa̱xgü rü choma rü tá chanadai i norü duũxũgü i nüxũ icua̱xüchixũ. Rü nüxna tá chanayaxu i norü cua̱x i ngẽma duũxũgü i Echaúarü ma̱xpṹanewa ngẽxmagüxũ.

9Rü ĩane ya Temáũarü churaragü rü norü muũmaxã tá nidu̱xrue. Rü Echaúarü máxpü̱xanexũwa rü guxũtáma nayue rü taxũtáma maxũxũ i duũxũgü ínayaxü.

### Nagagutama chixexũgu nayi ga Edóũtanüxũ

10Rü pemax, Pa Edóũanecüa̱xgüx, chixri namaxã pechopetü ga petanüxũ ga Acóbutanüxũ rü penadai. Rü ngẽmaca̱x tá pexũ chaxãneexẽxẽ rü tá pexũ chadaixüchi.

11Rü yexguma yema Iraétanüxũarü uanügüarü churaragü Yerucharéũarü poxeguxũarü ĩa̱xgu pogüegu, rü nachocuxgu nax nadeaxũca̱x ga norü yemaxũgü, rü pemax, Pa Edóũcüa̱xgüx, rü yéma nüxũ perüdaunümare. Rü yexguma norü uanügü nügümaxã yatoyegu ga yema Iraétanüxũarü yemaxũgü ga nadexũ rü pema rü ta yema uanügütanüwa peyexmagü.

12Rü yema ngunexũ ga guxchaxũ nüxũ ngupetüxũgu ga peenexẽgü ga Acóbutanüxũ, rü pemax, Pa Echaútanüxũ, rü taxũchima name ga namaxã petaãẽgüama ga yema nüxũ ngupetüxũ. Rü yema ngunexũ ga guxchaxũwa nagu nayexmagüxũgu ga Yudáanecüa̱xgü, rü taxũchima name ga pemax petaãẽgüama namaxã ga yema nüxũ ngupetüxũ. Rü yexguma ngúxũwa nayexmagügu rü pema rü taxũchima name ga nüxũ pecugüeama.

13Rü pema rü taxũchima name ga nagu pechocu ga chorü ĩane ga Yerucharéũ ga yexguma guxchaxũwa nayexmayane. Rü taxũchima name ga petaãẽgüama namaxã ga yema guxchaxũgü ga nüxũ ngupetüxũ. Rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

taxũchima name ga naxca̱x pengí̱e ga norü yemaxũgü ga yexguma guxchaxũwa nayexmayane.

14Rü yema ngunexũ ga nagu ngúxũ íyangegüxũgu rü pema rü taxũchima name ga yema namagü ga nügüwa ídapetüxũwa tüxũ penanguxẽxẽ nax tüxũ pedaixũca̱x ga guxema ibuxmüxẽ. Rü yema ngunexũ ga nagu ngúxũ tingegüxũ ga guxema tümaarü uanügücha̱xwa ĩgüxe rü pema rü taxũchima name ga tüxũ ípeyauxũ nax nüxna tüxũ pemugüxũca̱x ga tümaarü uanügü.

15Rü yema chixexũ ga petanüxũ ga Iraétanüxũca̱x pexüxũ rü ngẽmatátama pemaxã nangupetü. Erü ngẽma nixĩ i perü natanü naxca̱x ga yema chixexũ ga pexüxũ. Rü marü ningaica i ngẽma ngunexũ i nagu Cori ya Tupana tá napoxcuexũ i guxũma i nachixũanegü ==ñanagürü.

16Rü ñanagürü ta: —Pema, Pa Iraétanüxũx, rü chorü ma̱xpűne ga chopata nawa yexmanewa rü poraãcü ngúxũ pingegü. Rü ngẽxgumarüxũ tá ta i ngẽma to i nachixũanegü rü ngúxũ ningegü rü ngẽmaãcü tá inayarüxogü. Rü ñoma taguma ñoma i naanewa nax nangóexũrüxũ tá nixĩgü.

17Natürü Chióũarü ma̱xpűne ya chopata nawa yexmane rü wüxi i nachica i üünexũ nixĩ. Rü ngéma tá naxĩ i duũxũgü nax ngẽma ãũcümaxũwa yabuxmüxũca̱x. Rü ngẽma Acóbutanüxũ rü wena táxarü nanayauxgü i norü naanegü.

18Rü ngẽma Acóbutaagü rü Yúchetaagü rü ñoma üxü rü üxüemarüxũ tá nixĩgü. Rü ngẽma Echaútaagü rü ñoma maxẽ ya pacürüxũ tá nixĩgü, rü tá ínanagu. Rü taxũtáma i Echaútaxa namaxũ. Rü choma ya Cori ya Tupana rü marü ngẽmaãcü namaxã chanaxuegu ==ñanagürü.

### Iraétanüxũ rü wena tá nachixũaneca̱x nawoegu

19Rü ngẽma Iraétanüxũ i Négueanewa ngẽxmagüxũ rü tá Echaútanüxũarü máxpu̱xanexũgu nachocu. Rü ngẽma Iraétanüxũ i doxonexũwa ngẽxmagüxũ rü tá Firitéugüarü naanegu nachocu. Rü nagu tá ta nachocu i ngẽma Efraíũtanüxũarü naane rü Chamáriaarü naane. Rü ngẽma Bẽyamíũtanüxũ rü nügüaxű tá nanayauxgü i Garaáxane.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[20]Rü ngẽma muxũchixũ̃ i Iraétanüxũ̃ ga to ga nachixũ̃anewa gagüxũ̃ rü tá nanayauxgü i Cananéugüarü naane rü ñu̱xmatáta ĩane ya Charétawa nangu. Rü ngẽma duũ̃xũ̃gü ga Yerucharéũ̃wa ínagaxũ̃güxũ̃ rü ĩane ga Cheparáwa nagagüxũ̃ rü noxrügü tá nixĩ ya yima ĩanegü ya Négueanewa ngẽxmagüne.

[21]Rü ngẽma Iraétanüxũ̃ ga norü uanügüxũ̃ rüporamaegüxũ̃ rü tá naxca̱x nawoegu ya yima ma̱xpṹne ya Chióũ̃ nax ngéma namaxã inacua̱xgüxũ̃ca̱x i ngẽma máxpü̱xanexũ̃ i Echaútanüxũ̃arü ixĩxũ̃. Rü nüma ya Cori ya Tupana tá nixĩ i guxũ̃arü ãẽ̱xgacü yixĩxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

# Yoná

## Yoná 1

### Tupanachạxwa nixũ ga Yoná

[1]Nüma ga Cori ya Tupana rü Amitái nane ga Yonámaxã nidexa rü ñanagürü:

[2]—¡Ẽcü inaxũãchi rü nawa naxũ ya yima ĩane ya taxũ̃ne ya Nínibe rü norü duũ̃xũ̃gümaxã nüxũ̃ ixu rü tá chanapoxcue! Erü chauxũ̃tawa nanguchiga nax poraãcü chixexũ̃ naxügüxũ̃ ==ñanagürü.

[3]Natürü nüma ga Yoná rü tama Tupanaga naxĩnü, rü naxcạx nadau nax ñuxãcü naxchạxwa yaxũxũ̃. Rü yemacạx Yópearü türewa naxũ, rü yexma nüxũ̃ inayangau ga wüxi ga wapuru ga ixũãchichaxũ̃ne ga Tárchixwa ũxũne. Rü gumawa nanaxütanü nax yexma yaxũxũ̃cạx.

[4]Natürü nüma ga Cori ya Tupana rü wüxi ga buanecü ga tacü inanaxṹxẽxẽ ga yexguma már arü ngãxũ̃tüwa nanguxgu. Rü guma wapuru rü ñoma yapuxchaũ̃xũ̃rüxũ̃ nixĩ, yerü nataxüchi ga yuape.

[5]Rü yema norü duũ̃xũ̃gü ga guma wapuru rü poraãcü namuũ̃e, rü yemacạx wüxichigü norü tupanaarü ngũ̃xẽẽcạx ínaca. Rü yema nax iyangüãchixũ̃cạx ga guma wapuru rü ínanawoxũ̃ ga guxũ̃ma ga yema naãcu. Natürü nüma ga Yoná rü guma wapuruarü aixepegu naxücu rü yéma nayape.

[6]Rü nüma ga wapuruarü capitáũ̃ rü yéma Yoná ípexũ̃wa naxũ rü ñanagürü nüxũ̃: —¿Tạxacü ngéma cuxü Pa Pexwạxexũ̃x? ¡Írüda rü curü Tupanana naca! Rü bexmana nüxṹ ingechaũ̃tümüxũ̃gü nax tama iyuexũ̃cạx ==ñanagürü.

[7]Rü yoxni ga yema norü duũ̃xũ̃gü ga guma wapuru rü nügümaxã ñanagürügü: —Ngĩxã tanañanagü i wüxi i diẽru nax ngẽmaãcü nüxũ̃ icuáxũ̃cạx nax texégagu yixĩxũ̃ nax guxchaxũ̃ tüxũ̃ ngupetüxũ̃ ==ñanagürügü. Rü nanañanagügü, rü Yonágu nangu nax nagagu yixĩxũ̃ ga yema nüxũ̃ ngupetüxũ̃.

[8]Rü nümagü rü nüxna nacagüe rü ñanagürügü nüxũ̃: —¡Tomaxã nüxũ̃ ixu rü tạxacücạx nixĩ i taxcạx ínanguxũ̃ i ñaa guxchaxũ̃! ¿Rü tạxacü nixĩ i curü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

puracü i naxca̲x nua cuxũxũ̃? ¿Rü nge̲xtácüã̲x quixĩ? ¿Rü ta̲xacü nixĩ i cuchixũ̃ane? ¿Rü ta̲xacürü duũ̃xũ̃ quixĩ? ==ñanagürügü.

9Rü nüma ga Yoná rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Choma rü Iraétanüxũ̃ chixĩ. Rü Cori ya Tupana i daxũguxũ̃ i naanearü üruxũ̃ rü már arü üruxũ̃ rü ñoma i naanearü üruũ̃axṹ̃ nixĩ i chayaxõxũ̃ rü nüxũ̃ chicua̲xüxũ̃ ==ñanagürü.

10Rü ñu̲xũchi nüma ga Yoná rü meama guma wapuruarü duũ̃xũ̃gümaxã nüxũ̃ nixu nax Cori ya Tupanacha̲xwa nax yaxũxũ̃. Rü yexguma yemaxũ̃ naxĩnüegu ga nümagü, rü nüxũ̃ nadaugü ga yema már ga nax yexeraãcü nayuapexũ̃, rü poraãcü namuũ̃e. Rü nüxna nacagüe rü ñanagürügü:

11—¿Tu̲xcüũ̃ ngẽmaãcü cunaxü? ¿Rü ta̲xacü tá cumaxã taxüexũ̃ i ñu̲xmax nax íyachaxãchixũ̃ca̲x ya yima yuape? ==ñanagürügü.

12Rü nüma ga Yoná rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —¡Ẽcü choxũ̃ ípetáe nachiũ̃wa i ñaa már! Rü ngẽxguma rü tá ínayachaxãchi ya yuape. Rü choma rü nüxũ̃ chacua̲x nax chaugagu yixĩxũ̃ ya daa buanecü ya tacü i nuxã pexũ̃ naxüxũ̃ ==ñanagürü.

13Rü nümagü ga yema wapuruarü duũ̃xũ̃gü rü poraãcü inixãgü nax naxãnacüwa nangugüxũ̃ca̲x, natürü tama yéma nangugü yerü ga már rü yexeraãcü poraãcü nayuape.

14Rü yexguma ga nümagü rü Cori ya Tupanana nacagüe rü ñanagürügü: —Pa Cori Pa Tupanax ¡Taxṹ̃ i nuxã toxũ̃ cuyuexẽxẽxũ̃ nagagu i ñaa yatü! Rü ngẽxguma chi taxuxũ̃ma i chixexũ̃ naxu̲xgux rü ¡taxṹ̃ i cuyatoguãchixẽxẽxũ̃ nax nayuxũ̃! Erü cumax, Pa Corix, Pa Tupanax, rü cunaxü i ta̲xacü i cuma cunaxwa̲xexũ̃ãcüma ==ñanagürügü.

15Rü yema ñagüguwena rü márwa Yonáxũ̃ nataegu, rü ínayachaxãchi ga yuape.

16Rü yexguma yemaxũ̃ nadaugügu ga yema wapuruarü duũ̃xũ̃gü rü poraãcü Cori ya Tupanaxũ̃ nicua̲xüũ̃gü rü naxca̲x nayama̲xgü ga wüxi ga naxũ̃na rü nayagugü. Rü Tupanamaxã inaxunetagü nax naga tá naxĩnüexũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Rü yoxni ga nüma ga Cori ya Tupana rü yéma nanamu ga wüxi ga choxni ga taxüchixũ nax Yonáxũ ínagaxũca̲x. Rü nüma ga Yoná rü tomaepü̲x ga ngunexũ rü tomaepü̲x ga chütaxũ yema choxni ga taxüchixüãnüwa nayexma.

## Yoná 2

### Yonáarü yumüxẽchiga

1Rü nüma ga Yoná rü yéma choxni ga taxüchixüãnüwa Cori ya Tupanamaxã nidexa rü ñanagürü:

2—Pa Corix, yexguma poraãcü ãũcümaxũwa chayexmagu, rü cuxna chaca nax choxũ curüngũxẽxẽxũca̲x. Rü cuma rü choxũ cungãxũ. Rü yexguma márwa chayexmagu rü nagu charüxĩnü rü marü tá chayu. Natürü yéma cuxna chaca rü choxũ cuxĩnü.

3Rü yéa már ímátamaxũwa choxũ cutáe, rü yema dexáarü poraxũchíüxũgu changu. Rü gumá yuape ga taxüchicü ga icunaxüxẽẽcü rü chauétügu niñaxũchíü.

4Rü nagu charüxĩnü rü marü cugüxũtawa choxũ ícuta̲xüchi. Rü nüxũ chacua̲xgu rü tagutáma wena nüxũ chadau ya cupata ya üünene.

5Rü dexáarü ngãxũwa chayexma rü chauétü niñaxũchíüxüchi ga dexá. Rü yema norü mureru rü chaueruwa nayaxũ̲xgü.

6Rü yema mártamagu changu rü choma nagu charüxĩnügu rü marü taguchima yéma íchanguxuchi. Natürü cumax, Pa Cori Pa Chorü Tupanax, rü choxũ ícuyaxuchi nawa ga yu.

7Rü yexguma nagu charüxĩnügu ga marü nax chingo̲xochixũ nax chayuxũca̲x, rü cuxna chacua̲xãchi, Pa Cori Pa Tupanax, rü cumaxã chidexa. Rü yema chorü yumüxẽ rü yima cupata ya üünene ya nawa cungexmanewa nangu.

8-9Rü ngẽma duũxũgü i naxchicüna̲xãgüxũ icua̲xüũgüxũ, rü tama cumaxã nixaixcümagü. Natürü i chomax rü tá moxẽ cuxna chaxã rü tá cuxca̲x chayagu i ãmaregü. Rü tá chayanguxẽxẽ ga yema cumaxã ichaxunetaxũ. Rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

cuxicatama nixĩ, Pa Corix, Pa Tupanax, i nüxũ cucuáxũ nax choxũ cumaxẽẽxũ ==ñanagürü.

10Rü yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü yema choxni ga taxüchixũãnüwa nanaxoxégaxẽxẽ nax Yonáxũ ínaxoxochixũcax márpechinügu.

## Yoná 3

### Nínibecüãxgü rü nüxũ narüxoe ga nacümagü ga chixexũ rü Tupanacax nadaugü

1Rü wenaxarü Yonámaxã nidexa ga Cori ya Tupana rü ñanagürü nüxũ:

2—¡Ẽcü yima taxũne ya ĩane ya Nínibewa naxũ rü duũxũgümaxã nüxũ ixu i ngẽma tá cumaxã nüxũ chixuxũ! ==ñanagürü.

3Rü nüma ga Yoná rü Tupanaga naxĩnü rü inaxũãchi nax Nínibewa naxũxũcax. Rü guma Nínibearü ĩane rü tomaepüx ga ngunexũ ninge nax nagu yaxũãgüchigüxũ.

4Rü nüma ga Yoná rü guma ĩanegu naxücu rü guxũma ga yema ngunexũ rü nagu nixũãgüchigü, rü tagaãcü ñaxũmaxã yexma nicaechigü: —Rü 40 i ngunexũwa nanguxgu rü Tupana tá nayanaxoxẽxẽ ya daa ĩane ya Nínibe ==ñanagürü.

5Rü yexguma yemaxũ naxĩnüegu ga yema Nínibecüãx ga duũxũgü ga iyaexũ rü buxũgü, rü Tupanaaxṹ nayaxõgü. Rü nanaxunagügü nax Tupanacax naxaureexũ rü nagu yacüxgüxũ ga naxchirugü ga témüxũ, yerü poraãcü nügümaxã nangechaũgü.

6Rü yexguma Nínibearü ãẽxgacüxũtawa nanguxgu ga yema dexa, rü nüma rü norü tochicaxũwa inachi rü ínacuxuchi ga norü ãẽxgacüchiru rü témüxũ ga naxchirugu nicüx rü waixũmüarü ãtẽxexũwa narütomare.

7Rü ñüxũchi nüma ga ãẽxgacü rü norü ngũxẽẽruũgüxũ namu nax naxunagügüãxũcax ga aurechiga. Rü ñanagürügü: —¡Taxúetama texé tachibü! ¡Rü ngẽxgumarüxũ ta rü taxúetama texé tanachibüexẽxẽ rü tayaxaxegüxẽxẽ i tümaarü wocagü rü carnérugü! ==ñanagürügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]Rü yexgumarüxũ̃ ta nanaxunagü ga ãẽxgacüarü ore ga ñaxũ̃: —¡Guxãma i pemax, Pa Duũ̃xũ̃güx, rü témüxũ̃ i naxchirugu picu̱xgü rü ngẽmaãcü ípenawẹ̱x nax pegümaxã pengechaũ̃güxũ̃! ¡Rü aixcüma Tupanana pecagü rü namaxã nüxũ̃ pixu i perü chixexũ̃gü! ¡Rü wüxichigü i pemax rü nüxũ̃ perüxoe i pecüma i chixexũ̃ rü ngẽma nax pegü pedaixũ̃ rü pemáetawa̱xegüxũ̃!

[9]Rü bexmana ngẽxguma ya Tupana rü tá nüxṹ ingechaũ̃tümüxũ̃gü rü tá narüngüxmü nax tamaxã nanuxũ̃, rü taxũ̃táma tüxũ̃ nadai = =ñanagürügü.

[10]Rü Tupana rü nüxũ̃ nadau ga yema Nínibecüa̱x ga duũ̃xũ̃gü ügüxũ̃ nax ñuxãcü nüxũ̃ naxoexũ̃ ga nacüma ga chixexũ̃. Rü yemaca̱x ga nüma ga Tupana rü ínayachaxãchi ga yema poxcu ga noxri namaxã naxueguxũ̃.

## Yoná 4

### Nanu ga Yoná

[1]Rü tama Yonáãẽwa name ga yema mexũ̃ ga Nínibecüa̱xmaxã naxüxũ̃ ga Tupana rü poraãcü nanu.

[2]Rü yemaca̱x ñaãcü nayumüxẽ: —Dücax, Pa Cori Pa Tupanax, rü ngẽma ñu̱xma Nínibewa ngupetüxũ̃ nixĩ ga yema nüxũ̃ chixuxũ̃ ga yexguma chauchixũ̃anewatama chayexmagu. Rü yemaca̱x nixĩ ga cuxcha̱xwa chixũxũ̃tá̱ax nax Tárchixwa chaxũxũ̃ca̱x, yerü nüxũ̃ chacua̱x rü cuma rü wüxi ya Tupana ya mecümacü rü ngechaũ̃wa̱xecü quixĩ rü tama paxa cunu. Rü ngẽma curü ngechaũ̃ rü nataxüchi. Rü ngẽmaca̱x woo texémaxã poxcu cuxuegu̱xgu rü paxãma nagu curüxĩnü, rü tama tüxũ̃ cupoxcu ega nüxũ̃ tarüxoegu i tümacüma i chixexũ̃.

[3]Rü ngẽmaca̱x Pa Cori Pa Tupanax, rü chanaxwa̱xe nax noxtacüma choxna cunayaxuxũ̃ i ñaa chorü maxũ̃. Erü cha̱u̱xca̱x narümemae nax chayuxũ̃ rü tama nax chamaxechaxũ̃ = =ñanagürü.

[4]Natürü nüma ga Cori ya Tupana rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —¿Cuxṹ namexũ̃ nax ngẽmaãcü cunuxũ̃? = =ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[5]Rü nüma ga Yoná rü ínaxũxũ nawa ga guma ĩane. Rü guma ĩanearü éstewaama naxũ rü yexma nanaxü ga norü düxenü ga naixatünaxca̲x. Rü yéma nüxũ̃ nadawenü rü tá ta̲xacü nüxũ̃ ngupetü ga guma ĩane.

[6]Rü nüma ga Tupana rü naxca̲x yéma nanaxüxẽxẽ ga wüxi ga nanetü ga ãátüxũ̃ nax yemamaxã naga̲u̲xchipetaxũ̃ca̲x, rü tama nangechaũ̃xũ̃ca̲x. Rü nüma ga Yoná rü poraãcü yemamaxã nataãxẽ.

[7]Natürü ga moxũ̃ãcü yangunegu rü Tupana yéma nanamu ga wüxi ga õxmi nax yema yawaemaxũ̃ãxũ̃ca̲x, rü narüñexẽ.

[8]Rü yexguma üa̲xcü ngunagügu rü Tupana yéma nanamu ga wüxi ga buanecü ga naiemacü ga éstewaama ne bucü. Rü nüma ga üa̲xcü rü Yonáerugu nabáxi rü yemaacü poraãcü nüxṹ nangu̲xema rü namaxã nayuéga yerü poraãcü nangu̲xema. Rü yemaca̲x ñanagürü: —Narümemae nixĩ nax noxtacüma chayuxũ̃ rü tama nax chamaxũ̃xũ̃ ==ñanagürü.

[9]Natürü nüma ga Tupana rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —¿Cuxca̲x rü namexũ̃ nax ngẽmaãcü cunuxũ̃ nagagu nax nayumaxũ̃xũ̃ i ngẽma nanetü? ==ñanagürü. Rü nüma ga Yoná rü Tupanaxũ̃ nangãxũ̃ rü ñanagürü: —Ngẽmáacüx, cha̲u̲xca̲x name i ngẽma, erü ngẽma chorü numaxã chayuxchaũ̃ ==ñanagürü.

[10]Rü yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü nüxũ̃: —Cuma rü tama icunato ga yema nanetü rü tama cunayaxẽxẽ. Rü wüxitama ga chütaxũ̃ rü nango̲x rü to ga chütaxũ̃ rü marü nayu. Natürü i cumax rü cuxṹ nangu̲x nax nayuxũ̃.

[11]Rü dücax, choma rü yexeraãcü choxṹ nangu̲x nax nayuexũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i Nínibecüã̲xgü, erü yima ĩanewa nangẽxmagü i 120,000 i buxũ̃gü i taxuxũ̃ma i chixexũ̃ ügüxũ̃ rü muxũ̃ma i naxũ̃nagü ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

# Miquéa

## Miquéa 1

### Miquéa nüxũ nixu nax Tupana tá napoxcuxũ ga Chamáriacüa̱xgü

[1]Rü yexguma Yudáanearü ãe̱xgacügü yixĩgügu ga Yotáũ̃ rü Achák rü Echequía, rü yexguma nixĩ ga Cori ya Tupana ga Miquéa ga Moréchecüa̱xũ̃ nawéaxũ̃ ga yema guxchaxũ̃gü ga ĩane ga Chamáriaca̱x tá ínguxũ̃ rü ĩane ga Yerucharéũ̃ca̱x tá ínguxũ̃.

[2]Rü nüma ga Miquéa rü ñanagürü: —¡Pa Guxãma i Ñaa Nachixũ̃anecüa̱xgüx i Duũ̃xũ̃güx, rü iperüxĩnüe i ñaa ore! Rü nüma ya Cori ya Tupana rü napata ya üünenewa tá pexũ̃ nixu.

[3]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá ngẽma ínangexmaxũ̃wa ínaxũxũ, rü ma̱xpűneétügu yaxũãcüma tá nua naxũ.

[4]Rü yima nawa yangachigüne ya ma̱xpűnegü rü tá nadexe ñoma wera i guxũ̃rüxũ̃, rü tá narüpüxtegü ñoma dexá i poraũ̃chiüxũ̃ ngategü üxũ̃rüxũ̃. Rü ngẽmaãcü tá nixĩ i ngẽxguma núma naxũxgu ya Tupana.

[5]¿Rü tü̱xcüũ̃ pexũ̃ nixugü? Rü pexũ̃ nixugü erü nüma nüxũ̃ nacua̱x i ngẽma chixexũ̃ i pexüxũ̃ rü tama naga nax pexĩnüexũ̃ i pema i Acóbutaagü i Iraéanecüa̱x i Chamáriaarü ĩanewa ngẽxmagüxe. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta nüxũ̃ nacua̱x nax pema i Yudáanecüãx rü Yerucharéũ̃wa tupananetachicüna̱xãgüxũ̃ picua̱xüũ̃güxũ̃.

[6]Rü ngẽmaca̱x i nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü: “Yima ĩane ya Chamária rü tá nagu chapogü rü naxtapü̱xgüarü nutagü rü tá nügüétü nayi. Rü ngẽma nachica ga yima ĩane rü úbanecügüxũ̃ tá nananguxuchi. Rü yima nutagü ya namaxã ínapoxegune ya yima ĩane, rü tá doxonexũ̃gu nawoonemare. Rü ngẽmaãcü tá nango̱x ya yima nutagü ya naxtapü̱xarü ügü.

[7]Rü guxũ̃ma i ngẽma norü tupananetachicüna̱xãgü rü tá nipue. Rü guxũ̃ma i ngẽma norü naigü i namaxã natupana̱a̱xgüxũ̃ rü tá ínagu. Rü ngẽma diẽru i ngẽma Iraétanüxũ̃ norü tupananetachicüna̱xãgüxũ̃ namaxã icua̱xüũ̃güxũ̃, rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

norü uanügü rü nachixũanewa tá nanana nax ngéma norü tupanachicünaxãxgüxũ namaxã yacuaxüũgüxũ” = =ñanagürü ga Miquéa.

### Miquéa rü norü ngechaũmaxã naxaxu

8Rü Miquéa rü ñanagürü ta: —Ngẽmacax taxũ i chorü ngechaũmaxã tá chaxaxu, rü ngearü chapatuãxẽ rü ngexchiruxe tá chixũ, rü airu i dauxchitacüãxrüxũ tá chaxaxu rü ngẽma abetrúxacürüxũ aita tá chaxü.

9Erü ngẽma Chamáriacüãxgüarü chixexũ rü nataxüchi rü taxúema tanamexẽxẽ. Rü yima ĩane rü tagutáma wena noxrirüxũ nixĩ. Rü ngẽma norü chixexũ rü Yudáanewa nangu rü ñuxmata nawa nangu ya yima ĩane ya Yerucharéũ i chautanüxũ nagu ãchiũne.

10¡Taxṹ i Gáxarü ĩanewa nüxũ pixuxũ i ngẽma Iraétanüxũ tá ngupetüxũ rü taxṹ i pexauxexũ! ¡Rü ĩane i Bex-reafáarü ãtexeanexũgu pegü pidixgüxũ nagagu i ngẽma ngúxũ i pingegüxũ!

11Pa Cháficüãxgüx, pema rü tá to i nachixũanewa pexũ nagagü rü ngéma ngexchirugüãcüma rü ãneãcüma tá pexũ nacugüe. Rü ngẽma Chaanáũcüãxgü rü taxũtáma ínachoxũ nax pexũ nangũxẽẽxũcax. Rü ĩane ga Bex-échewa rü tá naxauxe i duũxũgü, natürü taxũtáma pexũ narüngũxẽxẽ.

12Rü ngẽma Maróxcüãxgü i duũxũgü rü ngẽma ngúxũ i yangegüxũmaxã tá nügü narüxãũxũgü. Rü ínananguxẽẽgü nax texé nüxũ rüngũxẽẽgüxũ erü nüma ya Cori ya Tupana rü marü Yerucharéũcax íxücuxũwa nanangugüxẽxẽ i ngẽma ĩanearü uanügü,

13Pa Láquicüãxgüx, pema rü Iraétanüxũrüxũ tama Tupanaga pexĩnüexũ. Rü pema nixĩ ga chixexũgu penayixẽẽxũ ga yema Chióũcüãxgü. ¡Ẽcü perü carugüwa penangacu i cowarugü nax paxa pibuxmüxũcax!

14¡Rü wüxicana nüxũ ípeyarüngümae ya Moréche-gáx! Rü yima ĩane ya Achíx rü Iraéanearü ãẽxgacügüarü toxyepexeruxũ tá nixĩ = =ñanagürü.

15Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nüxũ nixu rü ñanagürü: —Pema nax ĩane ya Marechágu pexãpatagüxũ rü wena tá pexcax ngéma chanamu i wüxi i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ãẽxgacü i pexũ íyauxũxũ. Rü woo ngẽma Iraétanüxũ i poraexũ rü tá nạxchạxwa nibuxmü rü ngẽma ãxmaxũ i Aduráũgu ãégaxũgu tá nicụxgü.

16Rü pemax, Pa Chióũcüạ̃xgü i duũxũgü, ¡rü pegü pidügüpụ̈xüeru erü ngechaũwa tá pengẽxmagü nagagu i ngẽma pexacügü i poraãcü nüxũ pengechaxũgüxũ! ¡Rü pegü pidügüpụ̈xüeru ñụxmata ẽxcharüxũ pibạ̈ixeru! Erü ngẽma penegü rü pexacügü rü tá to i nachixũanewa nanagagü ==ñanagürü ya Cori ya Tupana.

## Miquéa 2

### Diẽruạ̃xgüxũarü chixexũ

1Rü wüxi i ngechaũ nixĩ naxcạx i ngẽma duũxũgü i woo naxchiãũwa rü chixexũgu rüxĩnüexũ. Rü ngẽxguma yangunegu rü nayanguxẽxẽ i ngẽma nagu naxĩnüexũ erü nadiẽruạ̃xgü.

2Rü nüxṹ nangúchaũgü i toguxearü naanegü, rü nügüxṹ nanayauxgü. Rü nüxṹ nangúchaũgü i toguxepatagü rü tüxna nanayauxgü. Rü chixri nanaxütanü rü ngẽmaãcü tüxna nayapu ya tümapata. Rü ngẽmaãcü tangepata rü tangeane ya yíxema norü yora tümaãcügümaxã.

3Rü ngẽmacạx ya Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Choma rü ta choxṹ nangẽxma i wüxi i ĩnü i perü guxchaxũcạx tá ixĩxũ. Rü pexcạx tá íchananguxẽxẽ i wüxi i guxchaxũ i taxucürüwa nạxchạxwa pibuxmüxũ. Rü ngẽmaãcü taxũtáma pegü picuạxüũgüãcü ipeyarüxĩĩxũ, erü taxũ i guxchaxũ tá pexcạx ínangu.

4Rü ngẽma ngunexũgu rü perü uanügü i pexũ igagüxũ rü ngechaũarü wiyaegu tá pexcạx nawiyaegü. Rü pexũ nacugüãcüma tá ñaãcü nawiyaegü: “Aixcümaxũchi taxuwama time. Rü yíxema i Cori ya Tupanaarü duũxũgü rü togü i duũxũgümẹxẽwa tangexmagü rü taxúema taétüwa tachogü. Rü ngẽma taanegü rü nügü nayanugü i ngẽma tüxũ igagüxũ”, ngẽmaãcü tá nawiyaegü ==ñanagürü ya Tupana.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5—Natürü ngẽxguma nachixũanecax nawoeguxgu i chorü duũxũgü rü pema i ñuxma diẽruãxgüxe rü tá pengearü naaneãx i natanüwa ==ñanagürü ya Tupana.

### Orearü uruũgünetachiga

6Rü pemax, Pa Orearü Uruũgünetax, rü ñaperügügü: —Tama torü me nixĩ i tomaxã nua nüxũ cuyarüxu i ngẽma ore i ãũcümaxũchiga. Erü ngẽma guxchaxũ i nüxũ quixuxũ rü tagutáma towa nangu ==ñaperügügü.

7¿Ẽxna toma i Acóbutaagü nax tixĩgüxũ rü Tupana rü chixexũ tomaxã naxuegu? ¿Ẽxna ya Tupana rü marü nüxũ narüxo nax yáxna tomaxã naxĩnüxũ? ¿Rü ngẽmaãcü ẽxna yixĩxũ i nacüma ya Tupana? ¿Tama ẽxna i tüxũ nangũxẽxẽxũ i Tupanaarü ore ya yíxema aixcüma mea nagu maxẽxe?

8Rü pemax, Pa Ãẽxgacügüx, rü Tupana rü ñanagürü pexũ: —Pema rü namaxã perüxuanü i ngẽma chorü duũxũgü. Rü yixema churaragü i daiwa ne ĩxẽ rü tataãẽgü erü nagu tarüxĩnüe rü tümapatawa rü marü taxuxũtáma taxacürü guxchaxũ tüxũ nangupetü. Natürü ngẽxguma ítangugügu rü pema rü tüxna penapu i tümachiru i mexũ.

9Rü pema nax ãẽxgacügü pixĩgüxũ rü yíxema ngexegüna penapu ya yima tümapata ya nügümaxã tüxṹ wüxicane. Rü yíxema tümaxacügü rü nawa tüxũ ípewoxũ ya yima ĩpata i tüxna chaxãxũne.

10¡Rü ẽcü ipechigü, Pa Ãẽxgacügüx i Chixexũgüx, rü ípechoxũ i nua! Rü daa ĩane rü taxũtáma nawa pengẽxmagüecha. Erü ngẽma chixexũ i nua pexüxũ rü nataxüchi, rü ngẽmacax i guxũma i ñaa ĩane rü tá inayarüxo.

11Rü ngẽxguma chi ínanguxgu i wüxi i orearü uruũneta i doraxũmare ixuxũ, rü ñaxgu: “Rü ñuxma rü choma rü chanaxunagü rü marü name i peyaxaxüxũ i bínu rü tooma i axchixügü”, ñaxgu, rü pexcax rü ngẽma nixĩ i wüxi i mexũma i orearü uruxũ ixĩxũ ==ñanagürü ya Tupana.

### Tupana rü nanaxuegu nax norü duũxũgüxũ tá ínanguxũxẽxẽxũ

12Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Choma rü tá chanangutaquexexẽxẽ i guxũma i Acóbutanüxũ. Rü ñoma carnérugü i wüxiwa ingexmagüxẽẽxũrüxũ rü tá chanade i ngẽma íyaxügüxũ i Iraétanüxũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

i aixcüma chauga ĩnüexũ̃. Rü woo taxũtáma namu natürü ñoma namuxũ̃rüxũ̃ tá tagaãcüma naxãũgatanü.

[13]Rü chomatama ya Cori ya Tupana ya Iraétanüxũ̃arü Ãe̲xgacü rü nape̲xegu tá chixũ, rü tá naxca̲x chayaxümachigü nax nüxṹ natauxchaxũ̃ca̲x nax norü uanügüarü ĩanearü ĩã̲xwa ínachoxũ̃xũ̃ ==ñanagürü ya Cori ya Tupana.

## Miquéa 3

### Ore i ãe̲xgacügü i chixexũ̃chiga

[1]Rü choma i Miquéa rü ñachagürü: —¡Iperüxĩnüe, Pa Iraétanüxũ̃arü Ãe̲xgacügüx! ¿Ẽ̲xna natüca̲xmamare nixĩ i nüxũ̃ pecuáxũ̃ i ngẽma mexũ̃ rü ngẽma chixexũ̃?

[2-3]Pema rü naxchi pexai i ngẽma mexũ̃ rü perü me nixĩ i ngẽma chixexũ̃. Rü pema rü ñoma woca imáxũ̃rüxũ̃ pixĩgü namaxã i chorü duũ̃xũ̃gü. Rü pema rü ñoma woca icauxcha̲xmüxũ̃rüũ̃ãcü namaxã ipecua̲x. Rü peyacua̲i̲xgü rü ñoma namachi i íxraxũ̃gu chexexũ̃ nax imuxraxũ̃rüxũ̃ namaxã pechopetü i ngẽma chorü duũ̃xũ̃gü.

[4]Rü wüxi i ngunexũ̃ rü tá nüxna pecagü ya Cori ya Tupana nax pexũ̃ nangũ̃xẽẽxũ̃ca̲x, natürü i nüma rü taxũtáma pexũ̃ nangãxũ̃. Rü ngẽxguma i nüma rü tá pexcha̲xwa inicu̲x nagagu i ngẽma chixexũ̃ i pexügüxũ̃.

[5]Rü ngẽma chorü duũ̃xũ̃gü rü nacüma i chixexũ̃gu naxĩ nagagu i ngẽma orearü uruũ̃güneta i doramaxã nangúexẽẽxũ̃. Rü yíxema õna nüxna ãxe rü ngẽma orearü uruũ̃güneta taãxẽ tümamaxã naxuegu. Natürü yíxema tama õna nüxna ãxe rü dai tümamaxã naxuegu.

[6]Rü pemax i orearü uruũ̃güneta rü chütacü rü marü taxũtáma pengo̲xetügü. Rü ngẽxguma rü marü taxũtáma nüxũ̃ pecua̲x i ngẽma Tupana nagu rüxĩnüxũ̃. Rü ñoma üa̲xcü rütaxuxũ̃rüxũ̃ tá inarütaxu nax pengo̲xetüxũ̃ rü taxũtáma Tupana pexũ̃ nüxũ̃ nacua̲xẽxẽ i ngẽma tá ngupetüxũ̃.

[7]Rü ngẽma orearü uruũ̃güneta, rü ngẽma yuüexũ̃ rü taxũtáma nataãẽgü erü cugüruxũ̃ tá nixĩgü. Rü guxũ̃táma i nümagü rü tá nachianegümare i ngẽxguma tama nayauxgüãgu i Tupanaarü ngãxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]Natürü Cori ya Tupanaãxẽ ya Üünecü rü cuax choxna naxã rü mexũ̃ i nacüma choxna naxã rü pora choxna naxã nax tama chamuũ̃xũ̃cax ega Iraétanüxũ̃maxã nüxũ̃ chixuxgu nax nataxũ̃ i ngẽma norü chixexũ̃gü i Tupanapexewa naxügüxũ̃ rü naétü nax namaxã nanuexũ̃.

[9]¡Iperüxĩnüe i pema i Iraéanearü Ãẽxgacügüx rü pema i Iraétanüxũ̃maxã icuaxgüxe! Pema rü naxchi pexaie i ngẽma mexũ̃, rü ñuxũchi ípeyatoxẽxẽ i ngẽma mexũ̃.

[10]Rü Yerucharéũ̃wa rü Chióũ̃wa penadai i duũ̃xũ̃gü rü nüxna penapu i norü naane nax nagu penaxüxũ̃cax ya pepatagü ya itaxũ̃ne.

[11]Rü daa ĩanearü guxchaxũ̃arü mexẽẽruũ̃gü rü ngẽma nüxũ̃́ naxütanüxũ̃ga nixĩ i naxĩnüexũ̃. Rü ngẽma chacherdótegü rü ngẽxguma nüxũ̃́ tanaxütanüguxicatama tüxũ̃ nangúexẽxẽ. Rü ngẽma orearü uruũ̃güneta rü ngẽxguma nüxũ̃́ naxãtanüguxicatama tamaxã nüxũ̃ nixu i taxacü tá yixcüra naxüpetü. Rü nüxũ̃ nixu nax Tupanaégagu yixĩxũ̃ nax yadexagüxũ̃, rü ñanagürügü: “Cori ya Tupana rü nataxũ̃tagu rü taxuxũ̃táma i chixexũ̃ tüxũ̃ nangupetü”, ñanagürügü.

[12]Pa Ãẽxgacügüx, pegagu rü yima maxpṹne ya Chióũ̃ rü wüxi i naane i ngẽxma maxẽmaxã rüxümarexũ̃ tá nixĩ. Rü yima ĩane ya Yerucharéũ̃ rü naxtapüxgüxica tá ngẽxma naxãũxchita ==ñanagürü.

## Miquéa 4

### Tupana rü tá duũ̃xũ̃gümaxã narüngüxmü

(Is. 2.2-4)

[1]Rü ngẽma nawa iyacuáxũ̃ i ngunexũ̃gügu rü tá nawa nangu nax yima maxpṹne ya Tupanapata ya taxũ̃ne nagu üxũ̃ne rü tá guxũ̃nema ya naigü ya maxpṹnegüarü yexera natachiga. Erü ngéma Tupanapatawa tá naxĩ i guxũ̃ma i nachixũ̃anecüãxgü i duũ̃xũ̃gü nax nüxũ̃ yacuaxüũ̃güxũ̃cax.

[2]Rü muxũchixũ̃tama i duũ̃xũ̃gü tá ngéma nangugü rü ñanagürügü tá: —¡Nua pexĩ rü ngĩxã daa maxpṹnewa dauxũ̃ taxĩgü nax nawa ingugüxũ̃cax ya yima Acóbutanüxũ̃arü Tupanapata ya taxũ̃ne nax nüma tüxũ̃ nangúexẽẽxũ̃cax i ngẽma mexũ̃ i nacüma nax ngẽmagu ixĩxũ̃cax! ==ñanagürügü tá. Erü daa


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

maxpűne ya Chióűwa tá nixĩ ya Cori ya Tupana i tüxű nangúexẽxẽxű. Rü Yerucharéűwa tá nixĩ i ne naxũxű i norü ore.

3Rü nüma ya Cori ya Tupana tá nixĩ i namexẽxẽãxű i nachixűanegüarü guxchaxűgü rü woo i ngẽma nachixűanegü i yáxűwa ngẽxmagüxűarü guxchaxűgü. Rü ngẽma duűxűgü rü aiegumüaneruxű tá nayaxĩgüxẽxẽ i norü taragü, rü yima norü wocaxegü, rü tríguarü buxruxű tá nayaxĩgüxẽxẽ. Rü taxuxũtáma to i nachixűane rü wena naxãxnegü nax togümaxã nügü nadaixűcax rü taxúetama texé tanangúexẽxẽ i daixchiga.

4Rü guxãtáma taxũtáma muűeãcü tamaxẽ. Rü wüxíechigü rü tá tümaarü úbapechitagu, rü tümaarü igunecüpechitagu tarüngű. Rü ñaa ore rü noxrütama nixĩ ya yimá Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü.

5Rü ngẽma togü i nachixűanecüax i duűxűgü rü noxrütama tupanagüga naxĩnüe, natürü i yixema rü guxűgutáma naga taxĩnüe ya yimá tórü Cori ya Tupana.

### Tupana tá ínananguxűxẽxẽ i norü duűxűgü

6Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Yixcüra rü tá nachixűanecax chanawoeguxẽxẽ i ngẽma chorü duűxűgü i Iraétanüxűgü. Rü wüxiwa tá chanangexmagüxẽxẽ i ngẽma noxri to ga nachixűanegu woonexű rü turaexű rü ipaexű.

7Rü ngẽma Iraétanüxűgü i to i nachixűanewa woeguxű rü ngẽma Yerucharéűwa yaxűgüxűmaxã tá wena ichanachixẽxẽ i wüxi i nachixűane i poraxű. Rü choma ya Tupana rü yima maxpűne ya Chióűwa guxűgutáma namaxã ichacuax i ngẽma chorü duűxűgü.

8Rü cumax, Pa Yerucharéű i Iraétanüxűarü Poxűchicaxű Ixĩxẽ i Maxpűne ya Chióűwa, rü wena táxarü guxű i togü i Iraéanearü ĩanegüétüwa cungexma. Rü cuwa tá nixĩ i nangẽxmaxű i ñaa nachixűanearü ãẽxgacü ==ñanagürü ya Tupana.

### Iraétanüxű rü Babiróniaanewa tá nagagü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

9Natürü i ñu̱xma, Pa Yerucharéũ̃x, ¿rü ta̱xacücа̱x ñoma wüxi ya ngexe ya íxraxacüchaũ̃xerüxũ̃ aita cuxü? ¿Ẽ̱xna aixta cuxü erü cuwa rü marü nataxuma i curü ãẽ̱xgacü? ¿Ẽ̱xna marü nayu i ngẽma curü ucu̱xẽruxũ̃?

10Pa Ĩane ya Chióũ̃x, ¡ínaxã̱ũ̱xcüta rü aita naxü ñoma wüxi ya ngexe ya íxraxacüchaũ̃xerüxũ̃! Erü ngẽma curü duũ̃xũ̃gü rü cuwa tá ínachoxũ̃ rü ngürüanegumare yapexũ̃tanüãcü tá Babiróniawa nangugü. Natürü wüxi i ngunexũ̃ rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá ngéma norü uanügümẽ̱xẽ̃wa ínananguxũ̃xẽ̃xẽ̃ i curü duũ̃xũ̃gü.

11Ñu̱xma rü marü muxũ̃ i nachixũ̃anecüã̱xgü cuxca̱x nügü nanutaquẽ̱xegü rü ñanagürügü: —Rü tá tataãxẽ̃gü i ngẽ̃xguma nüxũ̃ idaugügu nax guxchaxũ̃gu nanguxũ̃ i Yerucharéũ̃ = =ñanagürügü.

12Natürü ngẽma nachixũ̃anecüã̱xgü rü tama nüxũ̃ nacua̱xgü i ngẽma Tupanaarü ĩnü, rü ñu̱xũchi ngẽma naãẽ̃wa nagu naxĩnüxũ̃. Rü tama nüxũ̃ nacua̱xgü nax nüma ya Cori ya Tupana rü ñoma trigune ínapogüãxũ̃gu nutaquẽ̱xexũ̃rüxũ̃ tá wüxigu nananutaquẽ̱xe i ngẽma nachixũ̃anecüã̱xgü nax napoxcueãxũ̃ca̱x.

13¡Inachi rü nadai, Pa Ĩane ya Chióũ̃x! Erü choma ya Cori ya Tupana rü ñachagürü: —Choma rü tá cuxna chanaxã i pora nax ñoma wüxi i woca i yatüxũ̃ i fierumaxã ãxchata̱xcurexũ̃ rü bróũ̃chemaxã ixãpatüxũ̃rüxũ̃ cunada̱i̱xũ̃ca̱x i muxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü. Cuma rü tá nüxna cunapuxũ̃ i ngẽma norü ngẽmaxũ̃gü i chixexũ̃wa nayauxgüxũ̃, rü ñu̱xũchi tá choxna cunana i choma nax guxũ̃ i naanemaxã ichacuáxũ̃ = =ñachagürü i choma ya Cori ya Tupana.

## Miquéa 5

1¡Rü ñu̱xma, Pa Yerucharéũ̃x, ínamexẽ̃xẽ̃ i curü poxũ̃ruxũ̃! Erü marü cuxũ̃ ínachomaeguãchi i curü uanügü. Rü poraãcü tá ngúxũ̃ nüxũ̃ ningexẽ̃ẽgü ya yimá Iraétanüxũ̃arü ãẽ̱xgacü.

### Tupana rü Beréũ̃wa tá nanango̱xẽ̃xẽ̃ i wüxi ya ãẽ̱xgacü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2]Rü cumax, Pa Beréũ i Efráta, rü woo wüxi ya ĩane ya íxrane quixĩ natanüwa ya guxũnema ya Yudáanecüa̱x ya ĩanegü, natürü cugu tá nixĩ i nabuxũ ya yimá Iraéanecüa̱xgüarü ãe̱xgacü ya woetama marü ngẽxmaechacü.

[3]Rü ñu̱xma ya Cori ya Tupana rü norü duũxũgüna nixũgachi nax norü uanügü namaxã icuáxũca̱x ñu̱xmatáta naxíxraxacü i ngẽma nge i wüxi ya ngĩne tá ngĩxṹ ngẽxmacü. Rü ngẽxguma tá nixĩ i ngẽma Iraétanüxũ i to i nachixũanegügu woonexũ rü tá nachixũaneca̱x nawoeguxũ nax wüxiwa nangẽxmagüxũca̱x namaxã i natanüxũ ga nachixũanewatama yaxṹgüxũ.

[4]Rü nüma ya yimá Iraétanüxũarü ãe̱xgacü ya ínguxchaũcü rü Cori ya Tupanaarü poramaxã rü norü üünemaxã tá ngẽma norü duũxũgümaxã inacua̱x. Rü ngẽma norü duũxũgü rü taxuca̱xtama namuũe erü norü pora ya yima ãe̱xgacü rü guxũ i naanewa tá nangu.

[5]Rü nüma ya yimá ãe̱xgacü rü tá nanangüxmüexẽxẽ i duũxũgü. Rü ngẽxguma ngẽma Achíriaanecüa̱xgü tachixũanegu chocuxgu nax nagu napogüexũca̱x i tórü ĩanegü ya ípoxegugüne rü yima tórü ãe̱xgacü tá naxca̱x inanamuãchitanü i 7 i duũxũgüarü dauruũgü rü 8 i Iraétanüxũarü ãe̱xgacügü.

[6]Rü nümagü tá nixĩ i norü taramaxã Nimróxchixũane i Achíriaanemaxã inacua̱xgüxũ. Rü tá tüxũ ínanguxũxẽxẽ naxme̱xwa i ngẽma Achíriaanecüa̱xgü i tórü naanearü üyexũ chopetüxũ nax tüxna napugüãxũca̱x i tórü naane.

### Iraétanüxũ i íyaxügüxũchiga

[7]Rü ngẽxguma i ngẽma Iraétanüxũ i íyaxügüxũ i ñu̱xma togü i nachixũanegütanüwa ngẽxmagüxũ, rü Tupana rü tá namaxã inacua̱x ñoma cherenamaxã rü pucü i maxẽétügu puxũmaxã inacuáxũrüxũ. Rü taxũtáma nanaxwa̱xegü nax duũxũgüarü ngũxẽẽca̱x nadaugüxũ erü Tupana tá nixĩ i nüxũ rüngũxẽẽcü.

[8]Rü ngẽxguma i ngẽma Iraéanecüa̱xgü i íyaxügüxũ i ñu̱xma togü i nachixũanegütanüwa ngẽxmagüxũ, rü tá ngẽma togü i nachixũanegüxũ narüporamae ñoma leóũ rü togü i naeũgüxũ rüporamaexũrüxũ. Rü ñoma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

leóũacü i carnérutanüwa ngẽxmaxũ rü carnérugüxũ íyauxũxũ rü taxúema tüxũ iñaxẽẽxũrüxũ tá nixĩgü i ngẽma Iraétanüxũ.

9Rü ngẽmaãcü i cumax, Pa Chorü Corix, rü tá cunadai i guxũma i curü uanügü.

10Rü Cori ya Tupana rü Iraétanüxũxũ ñanagürü: —Ngẽma ngunexũgu rü tá chanadai i perü cowarugü, rü ñu̱xũchi tá nagu chipogügü ya perü carugü ya daiwexũ.

11Rü tá nagu chipogügü ya yima perü ĩanegü, rü guxũtáma ya yima ĩanegüarü poxeguxũ rü tá chayawa̱xgüxẽxẽ.

12Rü tá chanadai i ngẽma perü yuüexũ rü taxuxũtáma i yuüxũ íchayaxüxẽxẽ.

13Rü tá nagu chapogü i perü tupananetachicüna̱xãgü rü perü nutapütagü i pexca̱x üünexũ nax taguma wena nüxũ picua̱xüũgüxũca̱x i ngẽma tupananetachicüna̱xãgü i pematama pexügüxũ.

14Rü tá chanapuxũ i ngẽma perü naigü i namaxã petupana̱xgüxũ rü ñu̱xũchi wüxicana tá ichayanaxoxẽxẽ ya yima perü ĩanegü ya nawa ngẽxmagüne i perü tupananetagü.

15Rü chorü numaxã tá chanapoxcue i ngẽma togü i nachixũanegüarü duũxũgü i tama chauga ĩnüechaũxũ ==ñanagürü ya Cori ya Tupana.

## Miquéa 6

### Cori ya Tupana rü Iraétanüxũmaxã nanu

1¡Nüxũ pexĩnüe i ngẽma ñu̱xma Cori ya Tupana nüxũ ixuxũ i ñaxũ: —Inachi rü ma̱xpűnegümaxã nüxũ ixu i ngẽma curü guxchaxũgü nax yima ma̱xpűnegü nüxũ ĩnüexũca̱x i ngẽma cuga! ==ñaxũ.

2Rü pema, Pa Ma̱xpűnegü ya Taxũne rü Íxrane, ¡iperüxĩnüe! Erü Cori ya Tupana rü pepe̱xewa tá nüxũ nixu i norü duũxũgü i Iraétanüxũarü chixexũ.

3Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü: —¡Choxũ pengãxũ, Pa Chorü Duũxũgüx! ¿Ta̱xacürü chixexũ pepe̱xewa chaxü? ¿Ẽxna ta̱xacüwa pexũ chachixewex?


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[4]Rü choma nixĩ ga Equítuanewa pexṹ íchagaxṹxṹ rü yema duṹxṹgümẹxẽwa pexṹ íchanguxṹxẽẽxṹ. Rü choma nixĩ ga petanüwa chamugüxṹ ga Moiché, rü Aróṹ, rü María nax pemaxã inacuạxgüxṹcạx.

[5]¡Pa Chorü Duṹxṹgüx, nüxna pecuạxãchie i ngẽma Baláx ga Moáarü ãẹ̃xgacü nagu rüxĩnüxṹ, rü ñụxũchi yema norü ngãxṹ ga Balaáṹ ga Beúx nane nüxna ãxṹ! Rü yexguma Chitíũ̃wa pengugügu nax Guirigáwaama pexĩxṹcạx, rü choma nixĩ ga pora pexna chaxãxṹ nax nüxṹ perüporamaegüxṹcạx ga perü uanügü ==ñanagürü ya Tupana.

### Ngẽma Cori ya Tupana duṹxṹgüaxṹ́ naxwạxexṹ

[6]¿Rü tạxacümaxã tá nüxṹ chayarücuạxüxṹ ya yimá Cori ya Tupana ya daxũcüã̱x? ¿Ẽ̱xna wocaxacügü i wüxi ya taunecü nüxṹ́ ngẽxmagüxṹ tá naxcạx íchaguxṹ nax ngẽmamaxã nüxṹ chicuạxüṹxṹcạx?

[7]¿Rü tá nataãẽxṹ ya Cori ya Tupana ega ngẽxguma 1,000 i carnérugü naxcạx íchaguxgu rüẹxna 10,000 natügü i chíxṹ naxcạx chiguxgu? ¿Rü tá nataãẽxṹ ega ngẽxguma chorü chixexṹgagu naxcạx chayaguxgu ya yimá chaune ya yacü?

[8]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü marü cumaxã nüxṹ nixu, Pa Duṹxṹx, i tạxacü nixĩ i napẹxewa mexṹ rü tạxacü nixĩ i ngẽma cuxṹ́ nanaxwạxexṹ. Rü ngẽma cuxṹ́ nanaxwạxexṹ nixĩ nax mexṹ cuxüxṹ rü quixaixcümaxṹ rü curü Tupanaga nax cuxĩnüxṹ rü tama cugü quicuạxüxṹ.

### Tupana tá nanapoxcue i duṹxṹgü naxcạx i norü chixexṹ

[9-10]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü naxcạx naca i Yerucharéũ̃cüã̱xgü. Rü ngẽma duṹxṹgü i naãẽxṹ cuáxṹ nixĩ i aixcüma naga ĩnüexṹ. Rü nüma rü ñanagürü: —¡Iperüxĩnüe, Pa Yerucharéũ̃cüã̱xgü rü yima ĩanearü ucụxẽruxṹgü! Rü ngẽma duṹxṹgü i chixexṹgu maxẽxṹpatawa nangẽxma i ngẽmaxṹgü i chixexũ̃wa nayaxuxṹ. Rü ngéma nangẽxma i norü yáruxṹ i chixexṹ i naxchi chaxaixṹ.

[11]¿Rü ñuxãcü tá nüxṹ changechaṹxṹ i ngẽma ngíxwạxexṹ i yáruũ̃maxã puracüxṹ?


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

12Rü ngẽma diẽruãxgüxũ̃ i daa ĩanegu ãpatagüxũ̃ rü poraãcü duẽxẽgüxṹ nangí̵e. Rü guxũ̃ma i daa ĩanewa maxẽxũ̃ rü doratãxaxgüxũ̃ rü womüxẽẽwãxegüxũ̃ nixĩgü.

13Rü ngẽmacãx tá pexũ̃ chapoxcue, rü ngẽma perü chixexũ̃gagu tá pexũ̃ chadai.

14Rü tá pechibüe natürü taxũtáma pengãxcharaũ̃gü rü tá petaiyaama. Rü perü õnagü tá pede, natürü taxuwatáma pexṹ name i ngẽma. Rü woo íxraxũ̃maxã penguxũ̃gu rü daiwa tá pexna chanapuxũ̃xẽxẽ.

15Rü tá petoe, natürü taxũtáma penabuxu i norü o. Rü tá penawaxi i ngẽma oribugü, natürü taxũtáma pexcãx nixĩ i norü chíxũ̃. Rü tá penamãĩxtüxũ̃ i ngẽma úbagü, natürü taxũtáma peyaxaxgü i norü bínu.

16Erü nagu pexĩ ga yema mugü rü nacümagü ga chixexũ̃ ga nagu naxĩxũ̃ ga ãẽxgacügü ga Omrí rü Acáxtanüxũ̃. Rü pema rü yema nümagü namaxẽxũ̃ãcütama pemaxẽ. Rü ngẽmacãx, Pa Yerucharéũ̃x, rü choma rü tá curü uanügüna cuxũ̃ chaxã nax cugu napogüexũ̃cãx. Rü ngẽma curü duũ̃xũ̃gü rü togü tá nüxũ̃ nacugüe rü ãne tá ningegü ==ñanagürü.

## Miquéa 7

### Iraétanüxũ̃arü ãẽxgacügü rü chixri norü duũ̃xũ̃gümaxã inacuãx

1Rü choma i Miquéa rü ñoma ngẽma nanetügüarü buxgüwena nanetü tayadauxũ̃rüxũ̃ chixĩ. Rü taxuxũ̃ma ichayangau i úbagü rü igugü i changṍxchaũ̃chiréxũ̃.

2Rü ñoma i naanewa rü marü nataxuma i duũ̃xũ̃gü i mexũ̃gu rüxĩnüexũ̃ rü Tupanamaxã ixaixcümagüxũ̃. Rü wüxichigü rü naxcãx nadau nax ñuxãcü guxchaxũ̃ toguecãx naxüxũ̃. Rü ngẽxguma guxchaxũ̃ ngẽxmagu, rü guxũ̃ma rü ínamemare nax nügü nadãĩxũ̃.

3Rü nümagü rü nüxũ̃ nicuãxüchi nax naxügüãxũ̃ i guxchaxũ̃gü. Rü ngẽma ãẽxgacügü rü naxcãx ínacagü nax nüxṹ naxütanügüãxũ̃. Rü ãẽxgacügü i guxchaxũ̃arü mexẽẽruũ̃gü rü ngẽma nüxṹ naxütanüxṹétüwaama naxü. Rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngẽma diẽruã̲xũ̃chixũ̃ rü nanaxügü i ngẽma nagu naxĩnüexũ̃ rü ngẽmaãcü nanachixexẽxẽ ya ĩane.

[4]Rü ngẽmatanüwa rü ngẽma rümemaexũ̃ rü ñoma wüxi i tuxurüxũ̃ nixĩ. Rü ngẽma yexera mecümaxũ̃ rü ñoma wüxi i chuxchuxũ̃etarüxũ̃ nixĩ. Natürü tá ínangu i ngunexũ̃ i nagu Tupana tá norü chixexũ̃cã̲x nüxna cã̲xũ̃. Rü ngẽma ngunexũ̃gu rü taxũtáma nüxũ̃ nacuã̲xgü nax tã̲xacü tá naxüexũ̃.

[5]¡Rü taxṹ i ngẽma curü ngaicamagu pexũ̃ i duũ̃xũ̃axṹ cuyaxõxũ̃, rü taxṹ i cumücügu cuyaxõxũ̃! ¡Rü cugüna nadau i ngẽxguma cuxmã̲xmaxã quidexagu!

[6]Rü ngẽma nanegü rü tauxũ̃táma nanatüga naxĩnüe, rü ngẽma ingexũ̃ i naxacügü rü naémaxã tá nanue. Rü ngẽma naneã̲xgü rü nã̲xẽgüchi tá naxai. Rü ngẽma tümaarü uanü ixĩgüxũ̃ rü tümatanüxũ̃tama nixĩgü.

### Tupana rü tüxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ

[7]Natürü i chomax rü Cori ya Tupanaaxṹ tá chayaxõõma. Rü tá nüxṹ chayaxõ ya yimá Tupana ya chorü poxũ̃ruxũ̃ ixĩcü. Rü nüma rü tá choxũ̃ naxĩnü.

[8]Pa Chorü Uanüx ¡taxṹ i cutaãxẽxũ̃ nax guxchaxũ̃ choxũ̃ ngupetüxũ̃! Erü woo ichayanguxgu, natürü wena táxarü ícharüdaama. Rü woo ẽanexũ̃wa changexmagu i ñu̲xmax, rü nümatama ya Cori ya Tupana rü chorü omü nixĩ.

[9]Rü aixcüma chixexũ̃ chaxü Cori ya Tupanapẽxewa, rü ngẽmacã̲x ñu̲xma nax choxũ̃ napoxcuxũ̃ rü tá yáxna namaxã chaxĩnü. Rü nüma rü tá choxũ̃ ínapoxũ̃ nüxna i chorü uanü, rü tá nanapoxcu naxcã̲x i ngẽma chixexũ̃ i chopẽxewa naxüxũ̃. Rü nüma ya Tupana rü tá ẽanexũ̃wa choxũ̃ ínanguxuchixẽxẽ rü ngóonexũ̃wa tá choxũ̃ naga. Rü tá choxũ̃ nanawẽx nax ñuxãcü tá chorü uanüxũ̃ choxũ̃ naporamaexẽẽxũ̃.

[10]Rü ñu̲xũchi nüma i ngẽma chorü uanü rü tá nüxũ̃ nadau i ñuxãcü Tupana choxũ̃ rüngũ̃xẽẽxũ̃ rü ngẽmacã̲x tá poraãcü naxãnee. Rü nüma i ngẽma chorü uanü rü choxũ̃ ñanagürüchirẽx: —¿Ngexcü nixĩ ya yimá curü Cori ya Tupana? ==ñanagürüchirẽx. Natürü wüxi i ngunexũ̃ rü tá chataãxẽ i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngẽxguma nüxũ chada̱u̱xgu nax nagu napúgüxũ i chorü uanü ñoma namaarü ãcharaxũgu napúgüxũrüxũ.

[11]Pa Yerucharéũx, marü ínanguchaũ i ngẽma ngunexũ i nagu tá namexẽẽxũ i curü poxeguxũ, rü nagu tá nüxũ natanetaxũ i ngẽma curü üyeanegü.

[12]Marü tá nawa nangu i ngẽma ngunexũ i nagu cuwa tá naxĩxũ i guxũtáma i nachixũanecüa̱xgü. Rü Achíriaanewa rü ña̱u̱xmata Equítuanewa tá ne naxĩ nax cuwa naxĩxũ. Rü natü i Níruwa rü ña̱u̱xmata natü ya Eufrátewa tá ne naxĩ nax cuwa naxĩxũ. Rü guxũma i márpechinüwa tá ne naxĩ rü guxũnema ya ma̱xpűneanegüwa tá ne naxĩ nax cuwa naxĩxũca̱x.

[13]Rü ngẽma togüarü naanegü rü chianexũ tá nananguxuchi nagagu i ngẽma norü duũxũgüarü chixexũgü.

[14]¡Pa Cori ya Tupanax, curü naixmena̱xãmaxã nüxna nadau i ngẽma curü duũxũgü i curü carnérugü ixĩgüxũ! Ña̱u̱xma rü nüxicatama naixnecüwa nangẽxmagü i naane i mexũwa. ¡Ẽcü ũparüxũ Bacháũanewa rü Garaáxanewa nagagü i ngextá õna íngẽxmaxũwa!

[15]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Choma rü tá ichanawe̱x i taxũ i mexũ i chorü poramaxã chaxüxũ yexguma Equítuanewa pexũ íchanguxũxẽẽgurüxũ = =ñanagürü.

[16]Rü ngẽmaãcü i ngẽma togü i nachixũanegüarü duũxũgü rü tá nüxũ nadaugü i ngẽma taxũ i mexũgü i curü poramaxã cuxüxũ. Rü ngẽxguma i nümagü rü tá cupe̱xewa naxãnee rü tá nangea̱xgümare rü tá nügü narüdütamachi̱xẽgü.

[17]Rü ngẽma duũxũgü rü ñoma ãxtaperüxũ waixũmüte̱xe tá nadexgü, ngẽma togü i waixũmügu nügü itúgüxũrüxũ. Rü ngẽma íyacu̱xgüxũwa tá ínachoxũ rü norü muũmaxã tá cuxca̱x naxĩ, Pa Cori, Pa Torü Tupanax.

### Cori ya Tupana rü norü duũxũgüaxű nüxũ narüngüma i norü chixexũgü

[18]Rü nataxuma i to ya Tupana i curüxũ ixĩxũ, erü cuma rü nüxű nüxũ curüngũma i ngẽma norü chixexũgü, rü tama nagu curüxĩnüecha i ngẽma chixexũgü i cupe̱xewa naxügüxũ i ngẽma noxre i curü duũxũ i íyaxügüxũ. Cuma rü toxũ cunawe̱x i curü ngechaũ, rü tama guxũguma tomaxã cunuecha.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[19]¡Ẽcü wena cuxű̃ tangechaűtümüűgü rü toxű̃ iyanaxoxẽxẽ i ngẽma torü chixexűgü! ¡Ẽcü mártamawa yatáe i ngẽma torü pecadugü!

[20]¡Pa Corix, ẽcü guxűguma toxű̃ rüngűxẽxẽ rü toxű̃ nangechaxű̃ yema torü o̲xigü ga Abraáűmaxã rü Acóbumaxã cunaxueguxű̃rüxű̃!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

# Naúũ̃

## Naúũ̃ 1

### Nanu ga Tupana

[1]Ñaa nixĩ ga yema ore ga Naúũ̃ ga Ercúcüa̱x Tupanaxũ̃tawa nayaxuxũ̃ ga yexguma nango̱xetügu. Rü yema ore rü ĩane ga Nínibearü poxcuchiga nixĩ.

[2]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü poraãcü nüxṹ tachu̱xu ya yíxema nüxũ̃ ngechaũ̃güxe rü tüxũ̃ napoxcue ya yíxema tama naga ĩnüxe. Rü ngẽma norü uanügümaxã rü nanu.

[3]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü woo nax naporaxũ̃ natürü yáxna duũ̃xũ̃gümaxã naxĩnü. Natürü yíxema chixexũ̃ ṹxe rü tama nüxũ̃ narüngüma nax tüxũ̃ napoxcuxũ̃. Rü nüma rü yimá poracü ya buanecügu nixũ. Rü ngẽma caixanexũ̃gü rü nacutügüarü caixanexũ̃ nixĩgü.

[4]Rü ngẽxguma ngẽma márxũ̃ namuxgu nax yachexũ̃ca̱x rü nipachitama i már. Rü nayachegüxẽxẽ i guxũ̃ma i natügü. Rü Bacháũ̃anewa rü ma̱xpṹne i Carméruwa rü nipagüane rü narüñẽẽxgü i nanetügü. Rü Líbanuanewa ngẽxmagüxũ̃ i putüragü rü ta narüñexgü.

[5]Rü yima ma̱xpṹnegü rü na̱xcha̱xwa nidu̱xrugü rü nape̱xewa inagü. Rü guxũ̃ma i ñoma i naane rü guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü i nawa maxẽxũ̃ rü nape̱xewa niyoyogü norü muũ̃maxã.

[6]¿Rü texé tá yáxna namaxã taxĩnü ega tümamaxã nanuxgu ya Tupana? ¿Rü texé tá namaxã tapora i ngẽma norü nu? Erü ngẽma norü nu rü ñoma üxüemaarü naiemaxũ̃rüxũ̃ nixĩ. Rü nape̱xewa rü narüngṹxtegü ya yimá nutagü ya taxüchicü.

[7]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü namecüma. Rü ngẽxguma guxchaxũ̃ ínguxgu rü nüma nixĩ i tüxna nadauxũ̃. Rü nüma rü tüxũ̃ ínapoxũ̃ ya yíxema nüxṹ yaxõgüxe.

[8]Natürü yíxema tama naga ĩnüexe rü tá tüxũ̃ nadai ñoma dexá tümaétü iñaxũ̃chiüxũ̃rüxũ̃. Rü yíxema norü uanügü rü ẽanexũ̃wa tá tangexmagü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[9]¿Rü ta̱xacürü chixexũ̃ nixĩ i Cori ya Tupanape̱xewa nagu perüxĩnüexũ̃? Rü nüma rü noxtacüma tá inayanaxoxẽxẽ i ngẽma nagu perüxĩnüexũ̃. Rü ngẽxma tá nayacua̱x nax namaxã perüxuanügüxũ̃.

[10]Rü pema i bínumaxã ngaxexe rü ñoma tuxu i wüxigu inutaque̱xexũ̃rüxũ̃ pixĩgü, rü ñoma maxẽ i pagüxũ̃rüxũ̃ tá pixae.

[11]Pa Nínibex, cuwa nixĩ ga nangóxũ̃ i ngẽma ãe̱xgacü i chixexũ̃gu rüxĩnüxũ̃ nape̱xewa ya Cori ya Tupana. Rü nüma i ngẽma ãe̱xgacü rü wüxi i ucu̱xẽruxũ̃ i chixexũ̃ nixĩ.

[12]Rü ngẽmaca̱x ya Cori ya Tupana rü norü duũ̃xũ̃güxũ̃ ñanagürü: —Rü woo naporae rü namu i ngẽma Achíriaanecüã̱xgü, natürü tá chanadai rü tá inarüxo. Rü choma Pa Yudáanecüã̱xgüx, rü poraãcü ngúxũ̃ pexũ̃ chingexẽxẽ. Natürü marü taxũtáma wena ngẽmaãcü pemaxã chixĩ.

[13]Rü cuxũ̃ tá íchanguxuchixẽxẽ nawa i ngẽma guxchaxũ̃ i taxũ̃ i nawa cungexmaxũ̃. Rü tá nagu chacagü i ngẽma guxchaxũ̃ i ñoma cadénarüxũ̃ cuxũ̃ ináixũ̃ ==ñanagürü.

[14]Rü Cori ya Tupana rü Nínibearü ãe̱xgacüxũ̃ ñanagürü: —Cuma rü taxũtáma cuxũ̃́ nangema i cutaagü i nüxí cuchicüxü ãe̱xgacü ixĩgüxũ̃. Rü yima curü tupaucawa ngẽxmagüxũ̃ i curü tupananetachicüna̱xãgü rü tá nagu chipogügü. Rü ngẽxma tátama cuxũ̃ chata̱x, erü cuma rü wüxi i duũ̃xũ̃ i chixexũ̃arü üruxũ̃ quixĩ ==ñanagürü.

### Naxunagü nax Nínibe rü tá nagu yanachixexũ̃

[15]Dücax, Pa Yudáanecüã̱xgü, marü máxpü̱xanexũ̃wa ne naxũ ya yima orearü uruxũ̃ i mexũ̃ i orexũ̃ nua yarüxucü. ¡Penaxüchiga i perü petagü rü peyanguxẽxẽ i ngẽma unetagü i Tupanamaxã pexüxũ̃! Rü tagutáma wena pexca̱x ínayaxüãchi i ngẽma chixexũ̃arü üruũ̃gü, erü marü inarüxo.

## Naúũ̃ 2

[1]Pa Nínibecüã̱xgüx, ngẽma tá pexũ̃ yadaixũ̃ rü marü pexca̱x inaxĩãchi. ¡Rü perü daxũtaeruũ̃chicawa penamugü i perü daxũtaeruũ̃gü! ¡Rü perü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

namagüwa rü pedauxũtaegü! ¡Rü pegüxünegu penaxṹ i perü tara! ¡Rü penanutaquexe i perü churaragü nax perü uanügümaxã pegü pedaixũcax!

[2]Erü nüma ya Cori ya Tupana rü wena tá ínanadagüxẽxẽ i ngẽma Acóbutanüxũ nax noxrirüxũ naporaexũcax. Yerü yexguma nadeãcugüagu ga Iraéane rü Yudáane rü ñoma úbane ga ngechacüxüxũrüxũãcü yéma nanataxgü.

[3]Rü ngẽma perü uanügüarü poxũruxũ rü nadáutachinü, rü nidáuxchiru i norü churaragü. Rü ínamemare nax pexcax íyaxüãchixũ. Rü yima norü carugü rü ñoma üxüarü yauraemarüxũ nixĩgü. Rü ngẽma norü cowarugü rü nanaxĩxãchiãẽtanü.

[4]Rü perü uanügüarü carugü rü nuãcü perü ĩanearü namagügu ínaxüüxũ. Rü norü numaxã plázagügu ínayaxüegu namaxã ya norü carugü. Rü yima norü carugü rü ñoma ắxwe i yauxraxũrüxũ nixĩgü. Rü ngẽxguma poraãcü naxüpetügu rü baixbeanexũrüxũ nixĩgü.

[5]Rü nüma ya pechixũanearü ãẽxgacü rü norü churaragüerugücax naca. Rü norü churaragü rü ñuxãẽãcü ínaxüãchi. Rü nügümaxã narüxü nax naxtapüxna yadaugüxũcax.

[6]Rü ngẽma norü uanügücax rü marü natauxcha nax nachocuxũ erü ngẽma naxtapüxarü ĩãx i natüwaama üxũ rü niwãxna, rü marü taxucürüwama ínayachaxãchixẽẽgü i ngẽma dexá. Rü ngẽmacax ya yima ãẽxgacüpata rü niwax.

[7]Rü ngẽma ãẽxgacü naxmax rü to i nachixũanewa ngĩxũ nagagü namaxã i ngĩxũtaxũgü. Rü ñoma muxtucurüxũ iyaxaxunetanü rü ngĩgü napaxremügüãcüma ixauxe.

[8]Rü Nínibecüãxgü rü nibuxmü naxrüxũ i natüarü dexá i tama íyachaxãchixũ ega yawãxnagu i norü poyexũruxũ. Rü duũxũgü rü tagaãcü nüxna nacagüe rü ñanagürügü: —¡Ípeyachaxãchitanü! ¡Pegü peyawoegu! = =ñanagürügü. Natürü taxuxũma nügü nawoegu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[9]Rü norü uanügüarü churaragü rü tagaãcü ñanagürügü: —¡Penade i norü diẽrumü rü norü úirugü! Rü ngẽma nax namuxũchixũ i Nínibecüa̲xgüarü ngẽmaxũgü rü tama nagu̲xéga = =ñanagürügü.

[10]Rü Nínibe rü tá nagu napogüe rü nataxutama i duũxũgü. Rü nachicaxicatama ínayaxü. Rü norü duũxũgü rü poraãcü tá namuũe. Rü tá nidu̲xruxparagü. Rü tá ningearü poraa̲x, rü tá nayacho̲xõchichametügü.

[11]Rü yima ĩane ya Nínibe rü ñoma leóũ maxũrüxũ nixĩ ga noxri. Rü guma ĩanewa nixĩ ga norü duũxũgü rü naxacügümaxã taãẽãcüma namaxẽxũ ñoma leóũgü rü naxacügümaxã naxmaxũwa namaxẽxũrüxũ. Rü taxúema tanachixewe. ¿Natürü ta̲xacü yixĩxũ i ñu̲xma nüxũ ngupetüxũ ya yima ĩane, rü ta̲xacü yixĩxũ i nawa yaxűgüxũ?

[12]¿Rü ñu̲xma rü ngexũ yixĩxũ i ngẽma perü pora ga noxri namaxã perü uanügüxũ pedaixũ, ñoma leóũ naeũxũ imáxũrüxũ? Rü pema rü pegü peyanu ga norü yemaxũgü ga yema duũxũgü ga peda̲i̲xũ ñoma leóũ naxma̲xmaxã rü naxacügümaxã nügü yanuxũrüxũ i ngẽma naeũmachi. Rü pema rü peyapaxẽxẽ ya pepatagü namaxã ga yema yemaxũgü ga perü uanügüna pepuxũxũ ñoma leóũ rü ngẽma naeũmachi i nüxű́ íyaxüxũmaxã naxma̲xũ yapaxẽẽxũrüxũ.

[13]Rü Cori ya Tupana ya Guxãxétüwa Ngẽxmacü rü ĩane ya Nínibemaxã nanaxuegu rü ñanagürü: —Daxe chixĩ i choma rü cuxca̲x nua chaxũ. Rü tá íchanagu i curü carugü i dairuxũ, rü tanimacaxũ tá chayaxĩxẽẽgü. Rü tá chanadai i cuxacügü rü ngẽxma tá nixĩ i yanaxoxũ nax curü naanewa nangí́xta̲xagüxũ. Rü taxũtáma texé nüxũ taxĩnü i curü ãẽ̲xgacüarü orearü ngeruũgü = =ñanagürü.

## Naúũ 3

### Nínibe rü tá nagu napogü

[1]¡Cugümaxã nangechaũ, Pa Ĩane ya Máetane! Rü cuma rü doramaxã rü daimaxã cunapa. Rü ngẽma nax cuwa nangí́ta̲xagüxũ rü tama inayacua̲x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2]Rü ñu̱xma rü marü cuwa nüxũ̃ taxĩnüe nax cowarugüxũ̃ nacua̱i̱xnetagüxũ̃ rü naxãgatanüxũ̃ i caruchicugü. Rü nüxũ̃ taxĩnüe nax naxãgaxũ̃ i cowarucutügü rü carugü i dairuũ̃gü.

[3]Rü ngẽma churaragü i cowarugu ĩxũ̃ rü niyauratanücüxü i norü taragü rü norü wocaegü. Rü nüxũ̃ tadaugü i muxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü i napíexũ̃. Rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i yuexũ̃ rü nügüétüwa narünuxcue rü namaxã nidamare. Rü ngẽmaca̱x i ngẽma ibuxmüxũ̃ rü ngẽma yuexũ̃gu narüpucutügü.

[4]Rü ngẽma tá cuxũ̃ naxüpetü nagagu nax poraãcü cunawomüxẽ̃xũ̃ i ngẽma togü i nachixũ̃anegü. Rü cumax, Pa Nínevex, rü ñoma ngexũ̃ i mechametüxũ̃ i ngĩxũ̃nemaxã taxexũ̃rüxũ̃ chixexũ̃ cuxü. Rü cuwa namu i curü yuüxũ̃ rü namu i chixexũ̃arü üxũ̃ cua̱xgüxũ̃. Rü ngẽma chixexũ̃gümaxã cunawomüxẽxẽ i ngẽma togü i nachixũ̃anegü.

[5]Rü Cori ya Tupana ya Guxãxétüwa Ngẽxmacü rü ĩane ya Nínibemaxã nanaxuegu rü ñanagürü: —Daxe chixĩ i choma rü cuxca̱x nua chaxũ. Rü cuchiwegu tá cuxũ̃ changenagüpa̱x nax nangóxũca̱x i curü chixexũ̃ rü ngẽma togü i nachixũ̃anegü nüxũ̃ dauxũca̱x i ngẽma ãne i chixexũ̃ i cuwa ngẽxmaxũ̃.

[6]Rü tá cuxũ̃ chaxãũãchixẽxẽ nax cuxãneexũca̱x rü ngẽmaãcü guxũ̃ i duũ̃xũ̃gü cuxũ̃ cugüexũca̱x.

[7]Rü guxũ̃ma i ngẽma cuxũ̃ daugüxũ̃ rü tá cuxcha̱xwa nibuxmü rü ñanagürügü tá: “Nínibe rü marü nachixe. ¿Rü texé tá namaxã tixauxãchi? ¿Rü ngexta tá nüxũ̃ iyangauxũ̃ i wüxi i duũ̃xũ̃ i tá nataãẽxẽxẽxũ̃?” ñanagürügü tá.

[8]¿Ẽxna cuma nüxũ̃ cucua̱xgu rü nüxũ̃ curümemaexũ̃ ya yima ĩane ya Téba ya taxtü i Níruarü ngãxũ̃wa ngẽxmane i wüxi i capaxũwa? Rü ngẽma dexá rü norü poxeguxũ̃ruxũ̃ nixĩ nax tama nüxna nangugüxũca̱x i norü uanügü.

[9]Rü yema Etiopíaane rü Equítuane nixĩ ga yema Tébaarü poxũ̃ruũ̃gü ixĩgüxũ̃. Rü yema Fúxane rü Líbiaane rü Tébaarü ngũ̃xẽẽruũ̃gü nixĩgü.

[10]Natürü ga yema Tébacüã̱xgü rü to ga nachixũ̃anecüã̱xgü nayagagü. Rü yema norü buxũ̃gü rü namaarü poãchigu tüxũ̃ nichi̱xgü. Rü yema yatügü ga


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

guma ĩanewa tachigagüxũ, rü norü uanügü rü sortéuãcüma nügü nayanu. Rü guma ĩanearü ãẽxgacügü rü cadénamaxã ínayachotagü.

[11]Rü cumax, Pa Nínibex, rü curü uanügü rü tá curü duũxũgüxũ nanaxĩxãchiãẽxẽẽgü rü ñoma duũxũgü i ngãxẽxũrüxũ tá nixĩgü. Rü tá naxcax nadau nax ngexta yacuxgüxũ naxchaxwa i norü uanügü.

[12]Rü guxũma i curü ĩanearü poxeguxũ i curü poxũruũgü ixĩgüxũ rü tá niwaxgü. Rü ñoma igunegü i poraãcü ogüxũrüxũ nixĩgü. Rü ngẽxguma nüxũ ingoxogügu i ngẽma igugü rü ngẽma norü o rü ngẽma nangõxgüxũaxgu nayi. Rü ngẽxgumarüxũ tá nixĩ i curü duũxũgü.

[13]Rü curü churaragü rü curü uanügüpexewa rü ñoma ngexũgürüxũ nixĩgü. Rü cuchixũanewa ngẽxmagüne ya ĩanegüarü ĩãxgü rü curü uanügücax rü nangeenügümare. Rü ngẽma norü wãxtaruũgü rü nixae.

### Poxũruũgü i natücaxmamare ixĩxũ

[14]¡Rü dexá penutaquexe nax pexṹ nangẽxmaxũcax i ngẽxguma perü uanügü pexũ íchomaeguãchigu! ¡Rü penamexẽxẽ i perü ĩanearü poxeguxũgü! ¡Rü mucü ya ladriyu ípexüxũ nax mea ípenapoxeguxũcax rü nataixũcax i perü ĩanearü poxeguxũ!

[15]Natürü woo ngẽma pexügügu rü ngẽma üxüema rü tá pexũ nigu. Rü tá taramaxã pexũ nadaixichi ñoma munügü nanetü ngṍxũrüxũ. ¡Rü pegü pimuxẽxẽ nax munügürüxũ pemuxũcax!

[16]Rü perü taxetanüxũ rü ñuxma rü namuxũchi ngẽma ẽxtagü i daxũwa ngẽxmagüxũrüxũ. Natürü ngẽma taxetanüxũ rü ñoma munügü i nanetü ngṍxũ rü ñuxũchi ibuxmüxũrüxũ tá nixĩ nax naxĩgüxũ.

[17]Rü ngẽma perü dauruũgü i pemaxã icuaxgüxũ rü ngẽma munügürüxũ tá naxĩgü. Rü ngẽxgumarüxũ ta i perü churaragüerugü rü ngẽma muxũ i naixchinawerüxũ nixĩgü. Rü ngẽxguma gáuane ínguxgu rü ĩxtapüxgu nayarüwaxgü, rü ngẽxguma üaxcü ibáxichigu rü nixüüxũ rü taxúema nüxũ tacuax nax ngexta nabuxmüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[18]Pa Achíriaanearü Ãe̲xgacüx, curü ngũ̃xẽẽruũ̃gü rü napee. Rü ngẽma curü churaragümaxã icua̲xgüxũ̃ rü ta rü napee. Rü curü churaragü rü ma̲xpűneanegu nawoonemare rü taxúema wüxiwa tanagagü.

[19]Pa Nínibex, ngẽma nax cunapíxũ̃ rü nangearü üxũ̃a̲x. Rü ngẽma curü o̲xri rü nataxuma i norü üxũ̃. Rü guxũ̃ma i ngẽma togü i duũ̃xũ̃gü i nüxũ̃ cuáxchigagüxũ̃ nax chixexũ̃ cuxũ̃ ngupetüxũ̃ rü norü taãẽmaxã tá napexme̲xgü. Erü nataxuma ga nachixũ̃ane ga nawa iñaxũ̃ ga yema chixexũ̃ ga guxũ̃guma cuxüxũ̃ = = ñanagürü ya Cori ya Tupana.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

# Abacú

## Abacú 1

### Abacú rü naxca̱x nidexa nax chixexũ̃ ngupetüxũ̃

[1]Ñaa nixĩ ga yema ore ga Cori ya Tupana norü orearü uruxũ̃ ga Abacúmaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃ ga yexguma nango̱xetügu.

[2]Rü nüma ga Abacú rü ñanagürü: —Pa Corix ¿ñuxguxüratáta nixĩ i choxũ̃ cuxĩnüxũ̃ nax yexũ̃cürü tagaãcü cuxna chacaechaxũ̃ nax toxũ̃ curüngũ̃xẽẽxũ̃ca̱x? Natürü i cuma rü tama choxũ̃ cuxĩnü. ¿Rü ñuxguxüratáta i tagaãcü cumaxã nüxũ̃ chixuechaxũ̃ naxca̱x nax yanaxoxũ̃ca̱x i ngẽma dai i totanüwa ngẽxmaxũ̃? Natürü i cuma rü tama nua cuxũ nax nawa toxũ̃ ícunguxũ̃xẽẽxũ̃ca̱x.

[3]¿Rü tu̱xcüũ̃ choxũ̃ nüxũ̃ cudauxẽxẽ i ñaa taxũ̃ i guxchaxũ̃ rü chixexũ̃ i guxũ̃wama ngẽxmaxũ̃? Rü choxũ̃ ínachomaegu i duũ̃xũ̃gü i chixexũ̃ ügüxũ̃ rü máetagüxũ̃. Rü guxũ̃wama i duũ̃xũ̃gü rü nügümaxã nanue rü nügü nadai.

[4]Rü duũ̃xũ̃gü rü tama aixcüma nagu namaxẽ i ngẽma Tupanaarü mugü rü tochixũ̃anearü mugü. Rü ngẽma mugü i duũ̃xũ̃güétüwa idexaxũ̃ rü tama naga naxĩnüe. Rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i chixexũ̃gu maxẽxũ̃ rü tüxũ̃ napoxcu ya yíxema mexũ̃ ügüxe. Rü ngẽmaãcü ínayatoxẽẽgü i ngẽma aixcüma we̱xguxũ̃ ==ñanagürü.

### Cori ya Tupanaarü ngãxũ̃ga

[5]Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Abacúxũ̃ nangãxũ̃ rü ñanagürü: —¡Dücax, nüxũ̃ pedau i ngẽma nachixũ̃anegü i pexũ̃ íchomaeguãchixũ̃ nax ta̱xacü nüxũ̃ ngupetüxũ̃! ¡Rü nüxũ̃ pedau rü peba̱i̱xãchie! Erü ngẽma tá chaxüxũ̃ rü pema rü taxũchima peyaxõgü woo ega texé pemaxã nüxũ̃ ixuxgu.

[6]Rü choma rü tá ichanachigüxẽxẽ i ngẽma Cadéuanecüã̱xgü nax guxũ̃wama dai naxügüxũ̃ca̱x. Rü nümagü rü duũ̃xũ̃gü i tama togü i duũ̃xũ̃güxũ̃ ngechaũ̃güxũ̃ nixĩgü, rü ínamemaregü nax nayauxanegüãxũ̃ca̱x i ngẽma naanegü i tama noxrü ixĩxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]Rü niporaxüchi rü nixãũcümaxũ̃chi, rü ngẽma norü mugüxicatama nixĩ i naga naxĩnüexũ̃. Rü tama naga naxĩnüe i togü i mugü.

[8]Rü norü cowarugü rü aixũ̃ narüporamaegü, rü naixnecücüa̱x i airugüarü yexera nidürae. Rü norü churaragü i cowarugu ĩxũ̃ rü muxũ̃ inaxĩ. Rü nümagü rü ñoma ĩyü i naeũ̃ca̱x yáxũ̃wa ne ñaxũ̃rüxũ̃ nixĩgü.

[9]Rü ngexta íyaxĩẽtanüxũ̃wa rü nayachixexẽẽgü i guxũ̃ma rü muũ̃ ínanguxẽẽgü. Rü yíxema duũ̃xẽgü ya tüxũ̃ ínayauxũ̃xe rü tamuxũchi ñoma naxnücü ya márpechinüwa ngẽxmacürüxũ̃.

[10]Rü nümagü rü to i nachixũ̃anegüarü ãẽ̱xgacügügu nidaucüraxũ̃ rü nüxũ̃ nacugüe i ngẽma duũ̃xũ̃gü i tachigagüxũ̃. Rü nüxũ̃ nacugüe i ngẽma ĩanearü poxeguxũ̃tápü̱x erü nacüwawa rü waixũ̃mümaxã nanagünagügü nax ngẽmaãcü nagu nachocuxũ̃ca̱x rü yapugüãxũ̃ca̱x ya yima ĩane.

[11]Rü ngexta ínachopetüxũ̃wa rü ñoma buanecü ya poraemacü rü íxã̱ũ̱xẽmacürüxũ̃ nixĩgü. Rü nümagü rü norü poragutama nayaxõgü, rü taxuxũ̃ma i ta̱xacürü tomaxã natupanaã̱xgü ==ñanagürü.

### Abacú rü wenaxarü naxca̱x nidexa nax chixexũ̃ ngupetüxũ̃

[12]Dücax, Pa Corix, Pa Chorü Tupanax ¿tama ẽ̱xna i cuma i guxũ̃guma cungexmaechaxũ̃? Erü cuma rü üünecü rü taguma yucü quixĩ. Pa Corix, Pa Chorü Poxũ̃ruxũ̃x, cuma nixĩ i pora nüxna cuxãxũ̃ i ngẽma Cadéugü nax nawa cuyanguxẽẽxũ̃ca̱x i ngẽma poxcu i tomaxã cuxueguxũ̃.

[13]Rü cumax, Pa Tupanax, nax aixcüma üünecü quixĩxũ̃ rü tama yáxna namaxã cuxĩnü i ngẽma chixexũ̃ rü tama namaxã cutaãxẽ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i chixexũ̃ ügüxũ̃. ¿Rü ñuxũcürüwa i cunangexrü rü taxu ñacurügümare i ñu̱xma nax toxũ̃ nada̱ixũ̃ i ngẽma Cadéuanecüã̱xgü i torü yexera chixexũ̃ ügüxũ̃?

[14]¿Rü ta̱xacüca̱x nixĩ i cuma i ñoma choxnigü i márwa ngẽxmagüxũ̃ rü naeũ̃gü i ngearü ãẽ̱xgacüáxũ̃rüxũ̃ tomaxã quixĩxũ̃?


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Rü ngẽma Cadéugü rü to i nachixũanecüa̲xgüxũ ínayauxũ, ñoma wüxi i choxniexũ norü poxwamaxã rüe̲xna norü püchamaxã choxni íyauxũrüxũ. Rü ngẽxguma wüxigu nanuãgu i choxni rü nüma rü nataãxẽ.

16Rü ngẽmaca̲x i ngẽma choxniexũ rü norü püchaxũ rü norü poxwaxũ nicua̲xüxũ rü ãmaregü rü pumarate̲xe naxca̲x ínagu. Rü moxẽ nüxna naxã ya norü poxwa rü norü pücha, erü ngẽma poxwagagu rü püchagagu nixĩ i mexũ i õna nangṍxũ rü taguma nangewemüxũ.

17¿Rü yadaxẽẽgüãxũ tá i ngẽma Cadéugü nax ñoma püchagu choxni iyaxuxũrüxũ duũxũgüxũ ínayauxũxũ? ¿Rü yadaxẽẽgüãxũ tá nax tama nüxṹ nangechaũtümüxũãcüma nadaiãcuãxũ i wüxichigü i nachixũanegü?

## Abacú 2

### Ore ga Cori ya Tupana Abacúxũ nüxũ cua̲xẽẽxũ

1Nüma ga Abacú rü ñanagürü: —Choma rü tá íchaxuãxẽ, ñoma wüxi i dauxũtaexũrüxũ, nax ngẽmaãcü nüxũ chacuáxũca̲x rü ta̲xacümaxã tá choxũ nangãxũ ya Tupana naxca̲x i ngẽma naxca̲x íchaca̲xaxũ = =ñachagürü.

2Rü nüma ga Cori ya Tupana rü choxũ nangãxũ rü ñanagürü: —¡Wüxi i mürapewatachinügu naxümatü i ngẽma tá cuxũ chawéxũ nax ngẽmaãcü tauxchaãcü duũxũgü nüxũ daumatüxũca̲x!

3Rü ñu̲xma rü taxũta nawa nangu nax yanguxũ ga yema cuxũ chawéxũ. Natürü taxũtáma nangupetümare nax yanguxũ. ¡Cumax rü mea ínanguxẽxẽ ega woo tama paxa yanguxgu! Erü aixcüma tá ningu i ngẽxguma norü ngunexũwa nanguxgux.

4¡Rü naxümatü i ñaa ore! “Ngẽma duũxũgü i chixexũ ügüxũ rü nügü nicua̲xüũgü. Natürü yíxema chope̲xewa imexe rü tá tamaxẽ erü chomaxã tixaixcümagü” = =ñanagürü.

### Ngẽma Cadéuanecüa̲xgümaxã tá ngupetüxũchiga

5Rü ngẽma Cadéuanecüa̲xgü rü nügü nicua̲xüũgü rü nanaxwa̲xegü nax ngẽma togü i duũxũgümaxã inacua̲xgüxũ. Rü ngẽmaca̲x guxũguma naxca̲x nadaugü nax nügüme̲xẽwa nangẽxmagüxẽẽãxũca̲x i ngẽma togü i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nachixũanegü woo ngẽma naxügüxũ rü guxchaxũ naxca̲x ínanguxẽxẽ. Rü nümagü i ngẽma Cadéuanecüã̲xgü rü ñoma yurüxũ rü naxmaxũrüxũ taguma nüxú̲ ningu i ngẽma naxme̲xwa ngẽxmagüxũ. Rü nanaxwa̲xe nax guxũma i nachixũanegü naxme̲xwa ngẽxmagüxũ nax ngẽmaãcü guxũma i duũxũgümaxã inacu̲axgüxũca̲x.

[6]Natürü guxũma i ngẽma nachixũanegü i ngẽma Cadéuanecüã̲xgü nügüme̲xẽwa ngẽxmagüxẽẽxũ rü tá wüxi i ngunexũgu ngẽma Cadéuanecüã̲xgüxũ nacugüe. Rü wiyaeãcüma tá ñanagürügü: —¡Cugümaxã nangechaũ erü ngẽma naxca̲x cungíxũmaxã cumuarü diẽruã̲x! ¿Rü ñuxguxüratáta nixĩ i nüxũ curüxoxũ nax cungíechaxũ nax ngẽmaãcü cumuarü diẽruáxũ? = =ñanagürügü.

[7]Rü ngẽxguma taxũtáma nagu ícurüxĩnügu rü ngẽma duũxũgü i nüxú̲ cungíxũ, rü tá cuxũtawa nangugü. Rü nümagü rü tá muũmaxã cuxũ nidu̲xruxẽẽgü rü tá cuxna nanapuxũ i guxũma i ngẽma cuxú̲ ngẽxmaxũ.

[8]Dücax, Pa Cadéuanecüã̲xgü, pema rü muxũma ga nachixũanegümaxã poraãcü chixexũ pexü, rü penadeãcu ga norü ĩanegü. Natürü i ñu̲xmax rü ngẽma nachixũanegü rü tá pexca̲x nügü nanutaque̲xe rü tá nüxí perü ĩanegü nadeãcugü yema pema penadeãcuxũrüxũ. Rü ngẽmaãcü tá nüxú̲ peyangutanüxẽxẽ ga yema máeta ga norü ĩanegüwa pexüxũ.

[9]¡Rü pegümaxã pengechaũ, i pema nax naxca̲x pengĩxũmaxã penaxüãcuxũ ya pepata nax ngẽmamaxã pegü ípepoxũgüxũca̲x na̲xcha̲xwa i guxũma i ãũcümaxũgü!

[10]Natürü ngẽma chixexũ i pexüxũwa rü taxũ i ãne tá pegüca̲x ípenguxẽxẽ. Rü ngẽxguma peyanaxoxẽẽgügu i muxũma i nachixũanegü rü pegüca̲xtátama ípenangu̲xẽxẽ i taxũ i chixexũ.

[11]Rü woo yima omütagü rü nutagü i perü ĩanegüarü poxeguxũwa ngẽxmagüxũ rü tá pechiga aixta naxüe nax pexũ yaxugüexũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[12]Rü wüxi i taxũ̃ i ãũcümaxũ̃wa pengẽxmagü, Pa Cadéuanecüãxgüx, yerü penadai ga duũ̃xũ̃gü rü penapuxũ̃ ga norü yemaxũ̃gü nax yemaacü perü ĩanegü pexügüxũ̃cax.

[13]Rü nüma ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü tá nayanaxoxẽxẽ i ngẽma perü puracü i natücaxma nagu pipaexũ̃. Erü guxũ̃ma i ngẽma pexüxũ̃ rü üxüwa tá nayagu.

[14]Rü ngẽma Cori ya Tupanaarü üüne rü tá ñoma i naane namaxã nanapa ñoma már nax meama dexámaxã yapaxũ̃rüxũ̃.

[15]¡Rü pegümaxã pengechaũ̃, Pa Cadéugüx! Erü perü chixexũ̃maxã penachixexẽxẽ i ngẽma nachixũ̃anegü i pexna ngaicamagüxũ̃ ñoma bínumaxã penangaxexẽẽxũ̃rüxũ̃. Rü ngẽmaãcü pepexewa ãne nüxũ̃ pingexẽẽgü ñoma wüxi i duũ̃xũ̃ i ngexchiruãcüma ãne ingexũ̃rüxũ̃.

[16]Rü woo duũ̃xũ̃gü pexũ̃ nicuaxüũ̃gü i ñuxmax, natürü nawa tá nangu nax taxũ̃ i ãne tá pingegüxũ̃. Erü nüma ya Cori ya Tupana rü tá duũ̃xũ̃güpexewa pexũ̃ naxãneexẽxẽ ñoma wüxi i duũ̃xũ̃ i ngexchiruãcüma ãne ingexũ̃rüxũ̃. Rü ngẽmaãcü perü taãxẽ rü ãnexũ̃ tá pexũ̃́ nananguxuchi.

[17]Rü yema chixexũ̃ ga Líbanuarü máxpüxanexũ̃wa pexüxũ̃ rü tá pegutátama nangu. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta pegutátama nangu i ngẽma nax penadaixũ̃ ga yema naeũ̃gü ga yéma yexmagüxũ̃. Rü ngẽma guxchaxũ̃gü rü tá pegu nangu nagagu nax nagu pepogüexũ̃ ga yema nachixũ̃anearü ĩanegü rü penadaixũ̃ ga norü duũ̃xũ̃gü.

[18]Rü wüxi i naxchicünaxã i naiwa üxũ̃ ¿rü taxacüwa namexũ̃ ega marü yanguxgu? ¿Rü taxacüwa namexũ̃ i wüxi i tupananetachicünaxã i wüxi i doramare ixĩxũ̃? Rü ngẽma tupananetachicünaxãgü rü tama nidexagü. ¿Rü ñuxãcü nüxũ̃́ yaxõõxũ̃ ya yima yatü ya nümatama naxücü i ngẽma naxchicünaxã?

[19]Rü wüxi i ngechaũ̃ nixĩ i tümacax ya yíxema norü üruxũ̃ erü ñatagürü nüxũ̃: ¡Nabaixãchi! ñatagürü, rü wüxi ya nuta ya tama idexacüxũ̃ tamu rü ñatagürü: ¡Inachi! ñatagürü. ¿Rü duũ̃xũ̃gümaxã yadexagüxũ̃ yixĩxũ̃ i ngẽma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

naxchicünaxãgü? Tama nidexagü erü ningearü maxũãx woo nax úirumaxã rü diẽrumümaxã yaxãxũnexũ.

[20]Natürü nüma ya Cori ya Tupana ya Maxũcü rü napata ya üünenewa nangẽxma. Rü guxãma i pema i ñoma i naanecüãx rü name nixĩ i napexewa pechianegümare.

## Abacú 3

### Abacúarü yumüxẽ

[1]Rü ñaa nixĩ ga norü yumüxẽ ga orearü uruxũ ga Abacú.

[2]Pa Corix, Pa Tupanax, ngẽma nüxũ chaxĩnüxũ i cuchiga rü nachiga ga guxũma ga yema cuxüxũ rü poraãcü muũ choxna naxã erü cuxüünexüchi. ¡Rü towa naxü ga yema mexũ ga ũpa cuxüxũ nax ngẽmaãcü i toma rü ta nüxũ tadaugüxũcax! Rü woo tomaxã nax cunuxũ, natürü ¡toxũ nawexama nax ñuxãcü cuxṹ tangechaũ̃tümüxũgüxũ!

[3]Rü nüxũ chadau ya Cori ya Tupana i Temáũanewa ne naxũxũ nawa ya yima Paráũarü maxpṹne. Rü dauxũguxũ i naane rü norü üünemaxã nanapá. Rü guxũma i ñoma i naanewa ngẽxmagüxũ rü nüxũ nicuaxüũgü.

[4]Rü baixbeanexũgu ngéma ne naxũ. Rü naxmexwa ínaxũxũ i omüema. Rü ngẽmawa nangox i ngẽma norü pora.

[5]Rü napexegu nixũ i daxaweanegü i ãũcümaxũgü, rü naweama ne naxũ i üxü i poraxüchixũ.

[6]Rü ngẽxguma iyachiãchigu ya nüma ya Tupana, rü ñoma i naane rü nidụxruane. Rü ngẽxguma ñoma i naanegu nadawenügu rü ngẽma nachixũanegü rü naxĩãxãchigü, rü yima nũxcümaũgüne ya maxpṹnegü rü nabu rü nangĩãchi. Natürü ngẽma Cori ya Tupana nagu rüxĩnüxũ rü taguma inarüxo.

[7]Rü choma i Abacú rü nüxũ chadau i duũxũgü i ĩane ya Cucháũcüãxgü i chixexũgu yixũ. Rü nüxũ chadau i ngẽma Madiáũanecüãxgü i norü muũmaxã naxããchipütagüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]¿Pa Corix, namaxã cunu ẽxna i ngẽma natügü? ¿Rü ngẽxgumarüxũ ta ẽxna namaxã cunu i ngẽma már? ¿Rü ngẽmacax curü cowarugügu quitoe rü ngẽxma márétügu namaxã cuyarüñaũxũwetaũxũ rü nagu quixũxũ ya yima curü caru ya guxũguma namaxã curüporamaene?

[9]Rü curü würa rü ínamemare nax cunamaxgüxũcax ya guxũnema ya cuxnegü. Rü ñoma i naane rü natügümaxã cunawaixcuane.

[10]Rü ngẽxguma cuxũ nadaugügu ya maxpűnegü rü nidux̱ruxe. Rü dauxũguxũ i naanewa rü tacü ya pucü narüngu. Rü ngẽma már i mátamaxũ rü poraãcü naxãũgaãchi namaxã ya norü yuape ya tacü.

[11]Rü yima üaxcü rü yima tauemacü rü ínayachaxãchigü i ngẽxguma nüxũ nadaugügu ya yima cuxnegü ya iyauracüügüne rü curü wocae ya iyauracüücü.

[12]Rü curü numaxã rü guxũma i ñoma i naanegu ícuyaxüegu. Rü curü numaxã nixĩ i nagu cupúgüexũ i ngẽma nachixũanegü.

[13]Rü cuma rü dauxũwa ícuxũxũ nax curü duũxũgüxũ ícupoxũxũcax, rü nüxũ nax curüngũxẽẽxũcax ya yimá ãẽxgacü ya cumatama nüxũ cuxunetacü. Rü cuma rü cuyamax i ngẽma ãẽxgacü i chixexũ üxũ rü nagu cupogü i nachixũane ñoma wüxi ya ĩpatagu ipogüxũrüxũ.

[14]Rü cumax, Pa Tupanax, rü noxrütama naxnegümaxã cuyamax ga yema ãẽxgacü ga chixexũ üxũ ga yexguma norü churaragümaxã curü duũxũgücax íyaxüãchigu nax ñoma buanecü ya taxüchicürüxũ nawoonexẽẽãxũcax ga curü duũxũgü ga tama poraexũ nax nügü ínapoxũgüxũ.

[15]Rü cuma rü curü cowarugümaxã nagu ícuyagoegu i ngẽma már rü ngẽmaãcü poraãcü cunayuapexẽxẽ i ngẽma taxüchixũ i norü dexá.

[16]Rü yexguma nüxũ chaxĩnügu ga yema ãũcümaxũ i tá cuxüxũ rü chamuũ, rü poraãcü chidux̱ruchicüra. Rü taxucürüwa ichachi rü guxũma i chauxune rü ínayaturaãchi. Natürü woo ngẽmaãcü nax yixĩxũ rü mea tá íchananguxẽxẽ i ngẽma ngunexũ ya Tupana tá nagu guxchaxũ naxcax ínguxẽẽxũ i ngẽma churaragü i chixexũ tamaxã ügüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17-18Rü woo i ngẽma igunecü rü yangechacugu, rü woo i ngẽma úba rü ngẽma oribu rü nangearü õo̲xgu, rü woo ngẽma naanegüwa rü nataxuxguma i ori̲x i buxgüxũ̃, rü woo nayuegu i ngẽma carnérugü i nachitaxũ̃wa, rü woo marü nataxuxguma i wocagü i naxpüũ̃wa, natürü i choma rü taãẽãcüma ta nüxũ̃ chicua̲xüxũ̃ ya Cori ya Tupana ya chorü maxẽẽruxũ̃.

19Erü nüma ya Cori ya Tupana rü pora choxna naxã, rü ñoma wüxi i cowü i poraxũ̃rüxũ̃ choxũ̃ naporaxẽxẽ. Rü wüxi ya ma̲xpúneétüwa tá choxũ̃ naga rü ngéma tá choxna nadau nax taxuxũ̃ma choxũ̃ naxüpetüxũ̃ca̲x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

# Chofonía

## Chofonía 1

### Tupana rü Yudáanecüą̃xgüxũ̃ tá napoxcu

[1]Ñaa nixĩ ga ore ga Cori ya Tupana Chofoníamaxã nüxũ̃ ixuxũ̃ ga yexguma Yochía ga Amóũ̃ nane ãę̃xgacü ixĩxgu ga Yudáanewa. Rü nüma ga Chofonía rü Cúchi nane nixĩ, rü Cúchi rü Guedaría nane nixĩ, rü Guedaría rü Amaría nane nixĩ, rü Amaría rü Echequía nane nixĩ.

[2]Rü ngẽma norü ore i Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Noxtacüma tá ichayanaxoxẽxẽ i guxũ̃ma i tą̃xacü i ñoma i naanewa ngẽxmagüxũ̃.

[3]Rü tá ichayanaxoxẽxẽ i duũ̃xũ̃gü, rü naeũ̃gü, rü ngẽxgumarüxũ̃ tá ta i werigü, rü choxnigü. Rü tá naxcą̃x íchayagoõchi i ngẽma chixexũ̃arü üruũ̃gü, rü tá chanadai. Rü tá ichayanaxoxẽxẽ i guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü i ñoma i naanewa, rü taxuxũ̃táma ínayaxü = =ñanagürü. Rü ngẽma nixĩ i nüxũ̃ yaxuxũ̃ ya Cori ya Tupana.

[4]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü ta: —Yudáanecüą̃xétü tá poxcumaxã chawéxmę̱x. Rü ngẽxgumarüxũ̃ tá ta poxcumaxã naétü chawéxmę̱x i guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü i Yerucharéũ̃wa maxẽxũ̃. Rü tá ichayanaxoxẽxẽ i ngẽma tupananeta i Baáchicüną̱xã namaxã i norü tupaucagü rü norü chacherdótegü. Rü woo i naégagü i ngẽma chacherdótegü rü tá ichayanaxoxẽxẽ nax taxúema nüxna cuą̱xãchixũ̃cą̱x.

[5]Rü tá chanadai i ngẽma duũ̃xũ̃gü i napataétügu ĩgüxũ̃ nax ngéma nüxũ̃ yacuą̱xüũ̃güxũ̃cą̱x ya üą̱xcü rü tauemacü rü woramacurigü. Rü ngẽxgumarüxũ̃ tá ta chanadai i ngẽma choxũ̃ icuą̱xüũ̃güxũ̃ rü naétü norü tupananeta i Mircóũ̃xũ̃ icuą̱xüũ̃güxũ̃

[6]Rü ngẽxgumarüxũ̃ tá ta ichayanaxoxẽxẽ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i choxna ixĩgachixũ̃, rü tama chą̱u̱xcą̱x daugüxũ̃ rü tama choxna cagüexũ̃ ega tą̃xacü nanaxwą̱xegügu = =ñanagürü tá.

[7]¡Rü Cori ya Tupanapę̱xewa perüchianegü! Erü ngẽma norü ngunexũ̃ i ãũcümaxũ̃ i nagu tá napoxcuexũ̃ i ngẽma chixexũ̃ ügüxũ̃ rü marü ningaica.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Rü nüma rü marü nüxna naxu i ngẽma to i nachixũanecüa̱x nax nadaiaxũca̱x i ngẽma nüxna ixĩgachitanüxũ.

8Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Ngẽma ngunexũ i nagu tá nadaiaxũ i ngẽma duũxũgü rü tá chanapoxcue i ngẽma Yudáanearü ãe̱xgacügü rü ngẽma ãe̱xgacügü nanegü rü guxũma i ngẽma chorü duũxũgü i to i nachixũanearü tupananetaxũ icua̱xüügüxũ.

9Rü ngẽma ngunexũgu rü tá chanapoxcue i ngẽma ĩpatagügu ichocuetanüxũ nax nangíexũca̱x, rü ngẽma diẽru i napuxũmaxã rü womüxẽẽãcü nayauxgüxũmaxã nanapáxẽẽgü ya norü tupananetapata ==ñanagürü.

10Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü ta: —Ngẽma ngunexũgu rü tá nüxũ taxĩnüe i duũxũgü i aita üexũ nax ngũxẽẽca̱x ínacagüxũ i Choxnigüarü ĩã̱xwa. Rü yima Ngexwacaxũ ya Ĩanewa ngẽxmagüxũ i duũxũgü rü tá ta aita naxüe. Rü ngẽxgumarüxũ tá ta nüxũ taxĩnüe nax tagaãcü nawĩẽmügüxũ ya yima ma̱xpṹnegü.

11¡Pexauxe, Pa Duũxũgü i Mercáduwa Taxegüxũx! Erü guxũtáma i taxetanüxũ rü tá nayue, Rü guxũma i ngẽma diẽrumaxã puracüexũ rü tá inayarüxogü.

12Rü ngẽma ngunexũgu rü choma ya Tupana rü omügümaxã guxũwama i Yerucharéũwa tá mea naxca̱x chadau i ngẽma duũxũgü i chixexũ ügüxũ. Rü tá chanapoxcue i ngẽma duũxũgü i ñoma bínu ya marü tama ichicacürüxũ ixĩgüxũ. Rü nümagü rü inarüchomare rü taxuguma narüxĩnüe. Rü nügümaxãtama ñanagürügü: “Nüma ya Cori ya Tupana rü taxuxũtáma i mexũ rüe̱xna chixexũ tamaxã naxü”, ñanagürügü.

13Rü ngẽmaca̱x i norü uanügü rü tá nüxna nanapuxũ i norü ngẽmaxũgü. Rü yima napatagü rü tá nagu napogüe. Rü tá naxüpatagü, natürü taxũtáma nümagü nawa namaxẽ. Rü tá úba inatogü, natürü taxũtáma nüma norü bínu nixaxgü ==ñanagürü ya Tupana.

14¡Rü marü ningaica i ngẽma Cori ya Tupanaarü ngunexũ i ãũcümaxũ! ¡Marü ningaica erü nüma rü paxatáma ínangu! Rü ngẽma ngunexũ i Cori ya Tupana


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nua nagu ũxũgu rü tá nüxũ taxĩnüe i nagagü i poraãcü ngechaũ gagüxũ. Rü woo ngẽma nügü írüporaexũ rü tá tagaãcü naxauxe.

15Rü ngẽma ngunexũ rü Tupana tá nayanguxẽxẽ i norü nu. Rü ngẽma duũxũgü rü tá nanaxi̱xãchiãẽgü rü ngúxũ tá ningegü. Rü norü uanügü rü tá nagu napogüe ya yima norü ĩanegü. Rü poraãcü tá nawaane rü narücaixane. Rü ngẽmaãcü guxũwama tá naxẽane.

16Rü ngẽma ngunexũgu rü norü uanügü rü tá yima ĩanegü ya ípoxegugüneca̱x ínayaxüãchi. Rü daica̱x tá nayacue i norü cornétagü rü aixta tá naxüe. Rü nagu tá napogüe ya yima ĩanegüarü poxeguxũ rü norü dauxũtaechicagü i máchanexũ.

17Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Rü tá chanaxi̱xãchiãẽtanüxẽxẽ i ngẽma duũxũgü. Rü ñoma ngẽma nangexetüxũrüxũ tá inaxĩ erü chope̱xewa chixexũ naxügü. Rü yimá nagü rü tá naba ñoma waixũmüte̱xe igüxüxũrüxũ. Rü ngẽma namachi i ngẽma yuexũ rü tá naũrüxũ ngẽxma nanuquegü ==ñanagürü ya Cori ya Tupana.

18Rü ngẽma Cori ya Tupanaarü ngunexũ i ãũcümaxũ i nagu norü numaxã duũxũgüxũ napoxcuexũ, rü woo i norü diẽru rü woo i norü úiru rü taũxtáma naétüwa nachogü, erü ngẽma Cori ya Tupanaarü poxcu i üxüema rü guxũtáma i nachixũanexũ nigu. Rü guxũtáma i ngẽma duũxũgü i ñoma i naanewa maxẽxũ rü wüxiũcüxü tá inayarüxo.

## Chofonía 2

1¡Pengutaque̱xegüx, Pa Duũxũgü i Tama Ãnexũ Cua̱xgüxũx!

2¡Nüxũ perüxoe i ngẽma perü chixexũ i Tupanape̱xewa pexügüxũ! ¡Rü naga pexĩnüe ñoma rü ta nangema i ngunexũ naxũpa nax pexũ ínawogüxũ ñoma maxẽchapa̱xa buanecü ngexta cuegüxũrüxũ, rü naxũpa nax nawa nanguxũ i ngẽma ngunexũ i ãũcümaxũ i norü numaxã nagu pexũ napoxcuexũ ya Cori ya Tupana!

3Rü ngẽmaca̱x name nixĩ i Cori ya Tupanaca̱x pedaugü, Pa Guxãma i Aixcüma Nape̱xewa Mecümagüxe rü Naga Ĩnüexe i Norü Mugüx. ¡Rü nape̱xewa


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pixaixcümagü rü tama pegü picuaxüũgü! Rü bexmana ngẽmaãcü nüma ya Cori ya Tupana rü tá pexṹ ínapoxṹ i ngẽma ngunexṹ i nagu norü numaxã poxcu ínanguxẽẽxṹ.

### Poxcu i ngẽma nachixũanegücax tá inguxṹ

[4]Rü tá nachianemare ya yima ĩane ya Gácha. Rü yima ĩane ya Acharóṹ rü tá nangeãcumare. Rü ngẽma Adúxwa maxẽxṹ i duṹxṹgü rü ngunecü tátama ínawoxṹ. Rü ngẽma Ecróũwa maxẽxṹ rü guxṹtáma ínawoxṹ.

[5]¡Rü pegümaxã pengechaxṹgü, Pa Crétacüãxgü i Duṹxṹgü i Márpechinügu Ãpatagüxṹx! Rü nüma ya Tupana rü pemaxã nanaxuegu i ñaa poxcu rü ñanagürü: —Pa Canaáũane i Firitéugüchiane Ixĩxṹ, rü tá chanadai i curü duṹxṹgü rü taxũtáma íchayaxüxẽxẽ i bai i wüxi.

[6]Rü ngẽma nachixṹane i márcutüwa ngẽxmaxṹarü naane rü maxẽmaxã tá narüxü. Rü ngẽma carnérugüarü dauruṹgü rü ngẽxma tá nangutaquexegü namaxã i norü carnérugü. Rü ngẽxma tá nayaxüxpüxṹ i norü carnérugü ==ñanagürü.

[7]Rü ngẽma Yudátanüxṹ i duṹxṹgü i íyaxügüxṹ rü ngẽxguma Tupana nüxṹ rüngṹxẽẽgu rü tá nanayauxgü i ngẽma naane i márpechinüwa ngẽxmaxṹ. Rü ngéma tá nanachibüexẽxẽ i norü carnérugü, rü chütacü tá nagu nape ya yima ĩpatagü i Acharóṹwa ngẽxmagüne.

### Tupana tá nanapoxcue i Moátanüxṹ rü Amóṹtanüxṹ

[8-9]Rü nüma ya Cori ya Iraétanüxṹarü Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü ñanagürü: —Marü nüxṹ chaxĩnü nax ñuxãcü ngẽma Moátanüxṹ rü Amóṹtanüxṹ chorü duṹxṹgüchiga chixri yadexagüxṹ. Erü nümagü rü chorü duṹxṹgümaxã naguxchigagü rü tümaarü naanegu nachocu. Rü ngẽmacax i choma rü chauégagutama nüxṹ chixu rü tá chayanaxoxẽxẽ i ngẽma Moátanüxṹ rü Amóṹtanüxṹ guma ĩanegü ga Chodómarüxṹ rü Gomórarüxṹ. Rü ngẽma norü naane rü tá chuxchuxṹnecü chayanguxuchixẽxẽ. Rü tá nayucüraane rü taxuxṹtáma i taxacürü nanetü nawa narüxü, rü guxṹgutáma nachipetüanemare. Rü ngẽma chorü duṹxṹgü i to i nachixṹanewa gagüxṹwa


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

íyaxügüxũ rü tá nügüxṹ nanayauxgü i ngẽma Moátanüxũarü naane rü ngẽma Amóũ̃tanüxũarü naane ==ñanagürü.

10Rü ngẽma tá nixĩ i ngẽma Moátanüxũarü poxcu rü Amóũ̃tanüxũarü poxcu nagagu nax Cori ya Tupanaarü duũ̃xũ̃gümaxã naguxchigagüxũ̃, rü ñu̱xũchi nüxũ̃ nacugüexũ̃ i ngẽma Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacüarü duũ̃xũ̃gü.

11Rü nüma ya Cori ya Tupana rü poraãcü tá namaxã nanu. Rü nagu tá nipogügü i ngẽma nachixũ̃anearü tupananetachicüna̱xãgü. Rü ñu̱xũchi guxũ̃ i nachixũ̃anegüwa rü tá Cori ya Tupanaxũ̃ nicua̱xüũ̃gü, rü woo ngẽma duũ̃xũ̃gü i capaxũgüwa maxẽxũ̃ rü tá nüxũ̃ nicua̱xüũ̃gü.

12Rü ngẽxgumarüxũ̃ tá ta i pemax, Pa Etiopíaanecüã̱xgüx, rü Cori ya Tupanaarü taragu tá peyue.

13Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nórteguama tá nawéxme̱x nax iyanaxoxẽẽãxũca̱x i Achíriaane. Rü yima ĩane ya Nínibe rü tá nanangeãcuxẽẽmare, rü wüxi i chianexũ̃ i ípamarexũ̃xũ̃ tá nayangucuchixẽxẽ.

14Rü ngẽma napatagüarü poxeguxũ̃ i mürapewagü rü tá ínanapoxũ̃gü. Rü yima ĩpatamachixũ̃gu tá nixĩ i nacagüxũ̃ i carnérugü rü naguxũ̃raũ̃xũ̃ i naeũ̃gü i tama iyapuexũ̃. Rü ngẽma ngú rü ngẽma ñaxĩ rü yima ĩpatagüarü caxtape̱xegu tá napegü. Rü ngẽma ngurucugü rü norü beũ̃tánagüwa tá narüdoxe.

15Rü ngẽma tá nüxũ̃ nangupetü ya yima ĩane ya nügü írütaxũ̃ne rü norü poragu yaxõxũ̃ne. Rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i nawa maxẽxũ̃ rü ñaãcü nidexagü rü ñanagürügü: “Taxuxũ̃ma i nachixũ̃ane i ñoma i naanewa ngẽxmaxũ̃maxã nawüxigu i tochixũ̃ane”, ñanagürügü. Natürü yima ĩane rü tá nangeãcu rü ngẽmaca̱x naeũ̃gü i idüraexũ̃ tá nawa namaxẽ. Rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i norü ngaicamana chopetüxũ̃ rü tá nüxũ̃ nacugüe rü nanexáerugü.

## Chofonía 3

### Ngẽma duũ̃xũ̃gü i Yerucharéũ̃wa yaxṹgüxũ̃ rü tá Tupanaaxṹ nayaxõgü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Wüxi i ngechaũ nixĩ i cuxca̲x, Pa Yerucharéũx, erü curü duũxũgü rü tama Tupanaga naxĩnüe rü chixri togü i duũxũgümaxã inacua̲xgü. Rü ñu̲xma rü Tupanape̲xewa cuxãũãchi.

[2]Rü tama Cori ya Tupanaarü ucu̲xẽ cuyaxu rü tama curü me nixĩ nax cuxũ naxucu̲xẽxũ. Rü tama Cori ya Tupanaaxṹ cuyaxõ rü tama nüxna cungaicamachaũ.

[3]Rü ngẽma curü ãe̲xgacügü i cumaxã icua̲xgüxũ rü ñoma leóũgü i ngĩnetanücüüxũrüxũ nixĩgü. Rü ngẽma curü ãe̲xgacügü i guxchaxũgüarü mexẽẽruũgü rü ñoma airugü i ínachianexũwa maxẽxũrüxũ nixĩgü. Rü ñoma airugü i guxũma ngṍxũ rü bai i naxchina̲xã i norü moxũãcüruxũ íyaxüxẽẽxũrüxũ nixĩgü i ngẽma curü ãe̲xgacügü i guxchaxũgüarü mexẽẽruũgü.

[4]Rü ngẽma orearü uruũgü i cuwa ngẽxmagüxũ rü nügü nicua̲xüũgü rü nacuechitawa̲xegü. Rü ngẽma curü chacherdótegü rü nanaxãũãchigü i ngẽma nachica i üünexũ. Rü ínayatoxẽẽgü i Cori ya Tupanaarü mugü.

[5]Natürü nüma ya Cori ya Tupana rü yima ĩanewa nangẽxma. Rü nüma rü mexũ naxü rü tama i chixexũ. Rü wüxichigü i ngunexũgu rü meama duũxũgümaxã inacua̲x. Natürü ngẽma chixexũ üxũ rü tama ãnexũ nacua̲x.

[6]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Marü ichayanaxoxẽxẽ i muxũma i togü i nachixũanegü. Rü yima ĩanegüarü daxũtaechicagü rü norü poxeguxũtápü̲xgü rü chayawa̲xgüxẽxẽ. Rü yima ĩanegüarü namagü rü chanachianexẽẽgümare, rü taxuxũma i duũxũ nagu nixũ. Rü yima norü ĩanegü ya ichianemarenewa rü taxuxũma i duũxũ ínayaxü rü bai i wüxi.

[7]Rü ngẽmaca̲x nagu charüxĩnü rü chaugümaxã ñachagürü: “Rü ngẽxguma ngẽma Yerucharéũcüã̲xgü nüxũ ĩnüegu ga yema naigü ga ĩanegümaxã chaxüxũ, rü tá choxũ namuũe rü tá nanayauxgü i chorü ucu̲xẽgü rü ngẽmaãcü taxũtáma yima norü ĩanemaxã chanaxü ga yema noxri marü namaxã chaxueguchiréxũ”, chaugümaxã ñachagürü. Natürü ngẽma duũxũgü i cuwa maxẽxũ rü nañu̲xãẽgü nax naguxũraũxũ i chixexũ naxügüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]¡Rü ngẽmacax choxṹ ípeyanguxẽxẽ ñuxmata nawa nangu i ngẽma ngunexṹ i nagu tá pexna naxcax chacaxṹ i perü chixexṹgü! Rü choma ya Cori ya Tupana rü ñachagürü: “Wüxigu tá chanangutaquexexẽxẽ i guxṹma i nachixṹanecüãxgü rü guxṹma i ãẽxgacügü nax chanapoxcuexṹcax naxcax i ngẽma chixexṹ i naxügüxṹ. Rü guxṹtáma i ñoma i naane rü tá inayarüxo rü ngẽma chorü üxüema tá nayagu”, ñachagürü.

[9]Rü ngẽxguma tá ngẽma ngunexṹ ínguxgu rü mexṹ i oremaxã tá chayadexagüxẽxẽ i duṹxṹgü nax ngẽmaãcü guxṹma i nümagü norü yumüxẽwa chomaxã yadexagüxṹcax rü guxṹma wüxigu choxṹ́ napuracüexṹcax.

[10]Rü ngẽma Etiopíaanearü natügüarü tocutügu woonexṹ i chorü duṹxṹgü rü nua tá naxĩ norü ãmaregümaxã. Rü choxna tá nayacagü nax nüxṹ charüngṹxẽxẽxṹcax.

[11]Rü ngẽma ngunexṹgu, Pa Chorü Duṹxṹgüx, rü taxũtáma naxcax pexãnee ga yema chixexṹ ga noxri chopexewa pexügüxṹ ga yexguma tama chauga pexĩnüegu. Erü choma rü tá Yerucharéṹna chayaxĩgachitanüxẽxẽ i ngẽma nügü icuaxüṹgüxṹ rü nügü írütagüxṹ. Rü ngẽmaãcü tagutáma yima chorü maxpű́ne ya üünenewa nangẽxmagü i ngẽma ãẽxgacügü i nügü írütagüxṹ.

[12]“Pa Yerucharéṹx, cuwa tá chayaxügüxẽxẽ i ñuxre i duṹxṹgü i mecümaxṹ i tama nügü icuaxüṹgüxṹ. Rü nümagü rü tá choxṹ́ nayaxõgü.

[13]Rü ngẽma Iraétanüxṹ i Yerucharéṹwa yaxű́güxṹ rü taxũtáma chixri natanüxṹmaxã inacuax, rü taxũtáma doraxṹ nixugüe rü tagutáma texéxṹ nawomüxẽẽgü. Rü mea tá ínachibüe, rü tama namuṹeãcüma tá inarüngṹgü” ==ñanagürü.

### Tupana rü tá nanataãẽxẽxẽ i Yerucharéṹcüãxgü

[14]¡Pewiyaegü, Pa Duṹxṹgü i Chióṹcüãx! ¡Rü taãẽãcü picagüxṹ, Pa Iraéanecüãxgüx! ¡Rü petaãxẽ, Pa Yerucharéṹcüãxgüx, rü aixcüma perü maxṹnewa petaãẽgü!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Erü nüma ya Cori ya Tupana rü marü ínayachaxãchi nawa i ngẽma poxcu i pemaxã naxueguxũ rü marü ínanawoxũ i ngẽma perü uanügü. Rü nüma ya Cori ya Tupana ya Iraétanüxũarü ãe̲xgacü rü petanüwa nangẽxma, rü ngẽmace̲ax marü taxuce̲axma pemuũe.

16Rü ngẽma ngunexũgu rü duũxũgü rü Yerucharéũcüã̲xgümaxã tá nüxũ nixu rü ñanagürügü tá: —¡Petaãxẽgü, Pa Chióũcüã̲xgü, rü taxú̃ i pemuũexũ! ¡Rü taxú̃ i pegü peturaexẽẽxũ!

17-18Erü nüma ya Cori ya perü Tupana ixĩcü, rü petanüwa nangẽxma, rü nüma rü poracü nixĩ, rü pexũ tá namaxẽxẽxẽ. Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá pemaxã nataãxẽ. Rü ngẽma pexũ nax nangechaxũxũgagu rü ngexwace̲axũxũ i maxũ tá pexna naxã. Rü ngẽma nax pemaxã nataãẽxũ rü nüma ya Tupana rü norü taãẽmaxã tá nawiyae ñoma petachigaarü ngunexũgurüxũ ==ñanagürügü tá. Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Choma rü tá pexũ íchanguxũxẽxẽ nawa i ngẽma chixexũ i pexũ ãxũnexũ. Rü nawa tá pexũ íchanguxũxẽxẽ i ngẽma ãne i peétüwa ngẽxmaxũ.

19Ngẽma ngunexũgu rü tá chanadai i guxũma i ngẽma chixri pemaxã icue̲axgüxũ. Rü tá pexũ charüngũxẽxẽxũ i pema nax pengearü poxũruṹãxũ, ñoma wüxi i carnéru ibüyeparaxũ i ngearü poxüã́xũrüxũ. Rü pema nax pewoonexũ rü tá wena pexũ chanutaque̲xe. Rü ngẽma naanegü i ngextá duũxũgü pexũ ixoexũwa rü tá pexũ chatachigaxẽxẽ.

20Rü ngẽma ngunexũgügu rü pechixũanegu tá pexũ changutaque̲xexẽxẽ. Rü ngẽma perü naanewa rü tá pexũ charüngũxẽxẽxũ nax wena mea pexũ nangupetüxũce̲ax. Rü ngẽmaãcü tá petachiga nape̲xewa i guxũma i duũxũgü i ñoma i naanewa ngẽxmagüxũ. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

# Aguéu

## Aguéu 1

### Tupana rü duũxũgüna namaxã nacua̲xãchi nax naxügüã̲xũca̲x ya napata

[1]Rü yexguma taxre ga taunecü ãẽ̲xgacü yixĩxgu ga Daríu, rü norü 6 ga tauemacüarü ügügu, rü nüma ga Cori ya Tupana rü norü orearü uruxũ̃ ga Aguéuwa nidexa. Rü nüxna nanaxã ga ore ga Yudáanecüã̲xarü ãẽ̲xgacü ga Chorobabé ga Charatié naneca̲x ixĩxũ̃ rü chacherdótegüarü ãẽ̲xgacü ga Yochué ga Yochadáx naneca̲x ixĩxũ̃.

[2-3]Rü ñaa nixĩ ga yema ore ga Aguéuwa nüxũ̃ yaxuxũ̃ ga nüma ga Cori ya Tupana ya Guxũ̃étüwa Ngẽxmacü, rü ñanagürü: —Ñaa duũxũgü rü nüxũ̃ nixugüe nax taxũta nawa nanguxũ̃ i ngẽma ngunexũ̃ nax wena naxügüã̲xũca̲x ya chopata ya taxũ̃ne.

[4]¿Ẽ̲xna pexicatama penaxwa̲xexũ̃ nax mexũ̃ne ya ĩpatawa pemaxẽxũ̃, rü yoxni ya yima chopata ya taxũ̃ne rü naxtapü̲x nügüétügu yixũ̃ nax nachixexũ̃?

[5]Rü chomax ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü pemaxã nüxũ̃ chixu: “¡Mea nagu perüxĩnüe i pecümagü!”

[6]Rü pema rü muxũ̃ma i penetü petogü natürü noxretama i norü o pibuxgü. Pechibüe natürü tama pexṹ ningu, rü pexaxegü natürü pita̲xawaeama. Rü pegü pidüxgü natürü taguma penaiwe. Rü yíxema puracüxe rü tanayauxtanü i tümaarü puracü natürü paxãma tüxṹ nagu. Rü ñoma choca irügáuxũgu tananúcuxũ̃rüxũ̃ nixĩ.

[7]Rü choma ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmaxe, rü pemaxã nüxũ̃ chixu: “¡Mea nagu perüxĩnüe i pecümagü!”

[8]¡Rü dauxchitawa pexĩ rü ngéma mürapewa pede! ¡Rü nua penana rü ngẽmamaxã wena penaxü̲x ya yima chopata ya taxũ̃ne! Rü choma rü tá taãẽãcü ngéma changexma rü ngéma tá ichanawe̲x i chorü üüne.

[9]Rü pemax rü poraãcü pepuracüe nax pexṹ nangẽxmaxũca̲x i muxũ̃ i perü nanetüarü o, natürü noxretama nixĩ i ngẽma pibuxgüxũ̃. Rü ngẽma penetüarü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

o i pechiũgu namaxã penguxũxũ rü wüxi i cue ñaxũmaxã ichayanatauxẽxẽ. ¿Rü tu̱xcüũ ngẽmaãcü nixĩ? Erü yima chopata rü naxtapu̱xica nügüétü nayi nax nachixexũ rü pemax rü pepataca̱xica pexoegaãxẽ. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma.

10Rü ngẽmaca̱x nixĩ i tama pexca̱x chanapuxẽẽxũ rü ngẽma waixũmü rü tama mea pexṹ nayaxẽẽxũ i penetügü.

11Rü choma nixĩ ga íchananguxẽẽxũ ga yema guxchaxũ nax yapagüanexũ ga peanegüwa rü ma̱xpṹnegüwa, rü trigunecüwa, rü úbanecüwa, rü oribunecüwa rü guxũma ga ta̱xacü ga petogüxũnecüwa. Rü yema nax yapagüanexũgagu rü pexca̱x ínangu ga taiya rü perü wocagüca̱x rü ta ==ñanagürü ga Tupana.

12Rü nüma ga Chorobabé rü Yochué rü guxũma ga togü ga duũxũgü rü aixcüma Tupanaga naxĩnüe yerü namuũe ga yexguma nüxũ naxĩnüegu ga yema ore ga Cori ya Tupana Aguéuwa nüxũ ixuxũ.

13Rü yexguma ga nüma ga Aguéu ga Cori ya Tupanaarü orearü uruxũ, rü Cori ya Tupanaégagu duũxũgümaxã nidexa rü ñanagürü: —Nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü pexũ: “Choma ya Cori ya Tupana rü pexũtawa changexma” ==ñanagürü.

14Rü yemaacü nüma ga Cori ya Tupana rü nanataãẽxẽxẽ ga Chorobabé ga Yudáanecüa̱xarü ã̱ẽxgacü, rü Yochué ga chacherdótegüarü ã̱ẽxgacü rü guxũma ga yema togü ga duũxũgü. Rü yexguma ga nümagü rü yéma naxĩ rü inanaxügüe nax naxügüãxũ ga guma napata ga taxũne ga Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü.

15Rü yexguma taxre ga taunecü Pérchiaarü ã̱ẽxgacü yixĩxgu ga Daríu, rü meama norü 6 ga tauemacüarü 24 ga ngunexũgu nixĩ ga inaxügüãxũ ga nax wena namexẽẽgüãxũ ga guma Tupanapata.

## Aguéu 2

### Ngexwacaxũne ya Tupanapata ya taxũne rü namexẽchi


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Rü guma 7 ga tauemacü rü norü 21 ga ngunexũgu, rü nüma ga Cori ya Tupana rü wenaxarü norü orearü uruxũ ga Aguéumaxã nidexa.

[2]Rü nanamu nax Chorobabémaxã, rü Yochuémaxã, rü guxũma ga yema togü ga duũxũgümaxã nüxũ yaxuxũca̲x ga norü ore ga ñaxũ:

[3]—¿Texé i petanüwa rü nüxna cua̲xãchixũ ga nax nañuxraxũxũ ga chopata ga taxũne ga noxrix? Rü guma rü namexẽchi. Natürü ñu̲xma nax nüxũ pedauxũ rü taxuwama name.

[4]¡Natürü nataãxẽ, Pa Chorobabé! ¡Rü nataãxẽ, Pa Yochué ya Chacherdótegüarü Ãẽxgacüx! ¡Rü petaãẽgü Pa Guxũma i Duũxũgüx! ¡Rü pora pexüe rü pepuracüe! Erü choma ya perü Cori ya Tupana rü pexũtawa changexma.

[5]Rü yexguma Equítuanewa ínachoxũgu ga perü o̲xigü rü ichaxuneta rü ngẽma Chauãxẽ rü guxũgutáma pexũ naxümücü. Rü ngẽmaca̲x taxuca̲xma pemuũe i ñu̲xmax.

[6-8]Erü íxraxũ nataxu nax chanaxĩã̲xãchixẽẽxũ i daxũguxũ i naane, rü ñoma i naane, rü ngẽma már, rü ngẽma waixũmüane. Rü ngẽmaãcü tá chanamuũexẽxẽ i guxũma i nachixũanegü. Rü ngẽma togü i nachixũanegüarü duũxũgü rü nua tá nanana i norü diẽrugü rü úirugü. Rü ngẽmaãcü ya daa chopata ya taxũne rü tá namexẽchi. Rü choma ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma erü choxrü nixĩ i guxũma i diẽrugü rü úirugü.

[9]Rü ñu̲xma nax wena namexẽẽxũ ya daa chopata ya taxũne rü yexguma noxri nax̲ü̲xguarü yexera tá namexẽchi. Rü ngẽxguma rü tá ichayanaxoxẽxẽ i guxũma i nu i ñaa nachicawa, rü nua tá petaãẽgü. Rü choma ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma = = ñanagürü.

### Tupana rü nayangagü ga yema duũxũgü ga chixri maxẽxũ

[10-12]Rü gumátama norü taxre ga taunecü ga nagu ãẽxgacü yixĩxgu ga Daríu, rü norü 9 ga tauemacüarü 24 ga ngunexũgu, rü nüma ga Cori ya Tupana rü norü orearü uruxũ ga Aguéumaxã nidexa. Rü nüma ga Cori ya Tupana ya


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Guxãétüwa Ngẽxmacü rü Aguéuxũ namu nax naégagu chacherdótegüna nacax̲axaxũcax̲ nachiga ga yema norü mugü, rü ñanagürü: —Rü ngẽxguma chi wüxi ya yatü rü naxchirumaxã nuquexãcüma yangeãgu i namachi i Tupanana naxãgüxũ, rü chi ngẽma naxchiru i nagu yangeãxũ rü paũmaxã, rüex̲na namachimaxã, rüex̲na bínumaxã, rüex̲na chíxũmaxã rüex̲na ngexũrüũxũ i tomare i õnamaxã yanañagu i ngẽma naxchiru, ¿rü chi ngẽmacax̲ marü naxüünexũ i ngẽma õna? ==ñanagürü. Rü yema chacherdótegü nanangãxũgü rü ñanagürügü: —Tama ==ñanagürügü.

13Rü yexguma ga nüma ga Aguéu rü nüxna nicachigüama rü ñanagürü: —¿Rü ngẽxguma chi texe wüxi i yuxũxũ ingógügu rü ngẽmacax̲ Tupanapex̲ewa taxãũãchigu rü ngẽxguma chi nawena nüxũ tingõgügu i ngexũrüũxũ i Tupanapataarü ngẽmaxũgü rü tama ẽxna Tupanapex̲ewa naxãũãchi i ngẽma ngẽmaxũgü? ==ñanagürü. Rü nümagü ga yema chacherdótegü rü nanangãxũgü rü ñanagürügü: —Ngẽmaãcü ==ñanagürügü.

14Rü yexguma ga nüma ga Aguéu rü ñanagürü: —Cori ya Tupana rü ñanagürü: “Rü ngẽmatama nüxũ nangupetü i ñaa duũxũgü i chopex̲ewa ixãũãchixũ. Rü guxũma i ngẽma choxna naxãgüxũ rü guxũma i tax̲acü i naxügüxũ rü chopex̲ewa rü nixãũãchi.

15Rü ñux̲ma rü name nixĩ i nagu perüxĩnüexũ nax chopex̲ewa pegü pimexẽẽgüxũ naxũpa nax ipenaxügüxũ nax wena penamexẽẽxũ ya yimá chopata ya taxũne.

16¿Rü tax̲acü yixĩxũ ga yema pexũ ngupetüxũ? Rü yexguma texé petanüwa nagu rüxĩnügu rü tümaanewa rü 20 püx̲ü ga trigu tá tüxṹ ínanguxuchi, natürü yexguma tanabuxugu rü 10 püxũxicatama tüxṹ ínanguxuchi. Rü yexguma texé petanüwa nagu rüxĩnügu rü tümaanewa rü 50 ga tüxũ ga bínu tá tüxṹ ínanguxuchi natürü yexguma bínu taxüx̲gu rü 20 ga tüxũxicatama tüxṹ ínanguxuchi.

17Rü yemaacü pexũ nangupetü yerü choma rü dax̲aweanegümaxã rü gáuxũpüx̲ümaxã chanadai ga yema perü nanetügüarü o ga poraãcü naxcax̲


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pepuracüexũ. Natürü ga pemax rü tama chaux̲cax̲ pewoegu ga yexguma. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i pemaxã nüxũ chixuxũ i ngẽma.

18-19Rü ñux̲ma daa taunecüarü 9 ya tauemacüarü 24 i ngunexũgu nixĩchirex̲ i ipenaxügüxũ nax penanucuxũ ya yimá nutagü ya namaxã inaxügüne ya chopata ya taxũne. ¡Rü dücax, rü mea penangugü! Rü woo i ñux̲max rü tama mea nixo i perü trigu, rü úbagü, rü igunecü, rü boxragü rü oribugü, natürü i ñux̲mawena rü tá pexũ charüngũxẽxẽxũ rü tagutáma pexṹ nataxu i ngẽma penetügüarü o” ==ñanagürü ya Tupana.

### Cori ya Tupana rü mexũ Chorobabémaxã naxuegu

20-21Rü gumatama tauemacüarü 24 ga ngunexũgu rü Cori ya Tupana rü wena Aguéumaxã nidexa rü ñanagürü: —¡Chorobabé i Yudáanearü ãex̲gacü ixĩcümaxã nüxũ ixu i ñaa ore i ñaxũ! “Choma rü tá chanaxĩãx̲ãchixẽxẽ i daxũguxũ i naane rü ñoma i naane.

22Rü guxũma i ñoma i naanewa ngẽxmagüxũ i nachixũanegüarü ãex̲gacügü rü tá ichayanaxoxẽxẽ i norü pora. Rü tá nagu chapogü i ngẽma ãex̲gacügüarü tochicaxũgü. Rü tá chanangüegutanü i norü carugü i daiwexũ wüxigu namaxã i norü ũxẽẽruũgü. Rü tá nayue i norü cowarugü wüxigu namaxã i ngẽma nagu ĩxũ. Rü wüxichigü rü tá naenexẽarü taragu tátama nayu.

23Natürü i cuma nax chorü duũ quixĩxũ, Pa Chorobabé i Charatié Nanex, rü ngẽma ngunexũgu rü choma rü tá cuxna chadau ngẽma chorü ãnera i chauéga nawa ngẽxmaxũrüxũ, yerü choma nixĩ ga cuxũ chaxunetaxũ. Rü choma i Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü nixĩ i cumaxã nüxũ chixuxũ i ngẽma” ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

# Chacaría

## Chacaría 1

### Cori ya Tupana rü norü duũxũgüna naxu nax naxca̱x nawoeguxũca̱x

[1]Rü yexguma marü taxre ga taunecü ãẽxgacü yixĩxgu ga Daríu rü meama norü 8 ga tauemacügu, rü nüma ga Cori ya Tupana rü Chacaríamaxã nidexa. Rü nüma ga Chacaría rü Berequía nane nixĩ rü Idú nixĩ ga norü o̱xi. Rü Tupana rü ñanagürü nüxũ:

[2]—Choma ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü, rü poraãcü namaxã chanu ga yema perü o̱xigü.

[3]Rü ngẽmaca̱x i ñu̱xmax, Pa Chacaríax, rü chanaxwa̱xe i cutanüxũmaxã nüxũ quixu i ñaa chauga i ñaxũ: “¡Cha̱u̱xca̱x pewoegu! Rü choma rü tá pexca̱x chataegu. Rü choma i Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü nixĩ i ngẽma ñachaxũ.

[4]Rü tama name nax yema perü o̱xigürüxũ pixĩgüxũ. Yerü yexguma nüxna chaxãgagu ga chorü orearü uruũgü nax namaxã nüxũ yaxugüxũca̱x ga chauga nax nüxũ naxoexũca̱x ga chixexũ ga nacümagü rü chixri nax namaxẽxũ, natürü ga nümagü ga perü o̱xigü rü tama chauga naxĩnüechaũ rü tama choxũ nacua̱xgüchaũ. Rü choma i Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma.

[5]¿Natürü i ñu̱xma rü ngexũgü yixĩxũ ga yema perü o̱xigü? Rü chorü orearü uruũgü rü ta rü marü nayue.

[6]Natürü yema chorü ore rü yema chorü mugü ga chorü orearü uruũgüme̱xẽgu chaxüxũ, rü perü o̱xigüwa nangu. Rü ñuxre ga nümagü rü cha̱u̱xca̱x nawoegu, rü naxca̱x ínicua̱xgü ga chixexũ nax naxügüxũ, rü ñanagürügü: ‘Rü aixcüma nüma ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü ngẽma tórü chixexũãcütama tüxũ napoxcue’, ñanagürügü” ==ñanagürü ga Tupana.

### Chacaría nango̱xetü rü duũxũgü i cowaruétüwa rütogüxũxũ nadau


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]Rü yexguma marü taxre ga taunecü ãe̲xgacü yixĩxgu ga Daríu rü meama norü 11 ga tauemacügu, rü nüma ga Cori ya Tupana rü chomaxã nidexa i chomax i orearü uruxũ i Chacaría i Berequía nane ya Idútaxa nax chixĩxũ.

[8]Rü wüxi ga chütaxũgu rü changoxetü rü nüxũ chadau ga wüxi ga duũxũ ga dauxũcüa̲x ga cowaru ga dauxũétügu aunagüxũ. Rü wüxi ga ngatewa yexmaxũ ga naixtanüpechitawa nayachaxãchi, norü cowarumaxã. Rü yemaweama nayexmagü ga wüxitücumü ga cowaru ga idauxũ, rü to ga idáuxraxũ rü to ga icómüxũ.

[9]Rü choma rü yema daxũcüa̲x ga cowaruétügu aunagüxũna chaca rü ñachagürü: —Pa Corix ¿rü ta̲xacügü nixĩ i ngẽma togü i cowaruétügu augüxũ? ==ñachagürü. Rü nüma ga yema daxũcüa̲x ga chomaxã idexaxũ, rü choxũ nangãxũ rü ñanagürü: —Choma rü tá cumaxã nüxũ chixu nax ta̲xacügü yixĩgüxũ ==ñanagürü.

[10]Rü yexguma ga yema duũxũ ga daxũcüa̲x ga naixtanüpechitagu chíxũ rü ñanagürü choxũ: —Ñaagü nixĩ i Cori ya Tupana nua mugüxũ nax ñoma i naanegu íyachoeguxũca̲x ==ñanagürü.

[11]Rü yexguma ga yema togü ga cowaruétügu augüxũ, rü Cori ya Tupanaarü duũxũ ga naixtanüpechitagu chíxũmaxã nidexagü rü ñanagürügü: —Guxũwama i ñoma i naanegu ítayachoegu, rü guxũma i duũxũgü rü nügümaxã ínataãẽgü, rü taxuxũma i ta̲xacü i guxchaxũxũ itayangaugü ==ñanagürügü.

[12]Rü nüma ga yema Cori ya Tupanaarü duũxũ ga daxũcüa̲x rü ñanagürü: —Pa Corix, Pa Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacüx, rü marü 70 ya taunecüwa nangu nax Yerucharéũmaxã rü ngẽma togü i Yudáanearü ĩanegümaxã cunuxũ. ¿Rü ñuxre ya taunecü taxuxũ nax wenaxarü cuxṹ nangechaũtümüxũgüxũ? ==ñanagürü.

[13]Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nüxũ nangechaxũãcüma mea yema daxũcüa̲x ga duũxũ ga chomaxã idexaxũxũ nangãxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[14]Rü yexguma ga nüma ga daxũcüa̱x rü choxũ namu nax guxũma i duũxũgümaxã nüxũ chixuxũca̱x i norü ore ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü ñanagürü: —Choma rü nüxũ changechaxũxũchi ya Yerucharéũ rü yima ma̱xpṹne ya Chióũ.

[15]Rü yexguma ñuxre ga taunecü namaxã chanuxgu ga chorü ĩane rü poxcu namaxã chaxuegu ga yema Yerucharéũcüa̱xgü. Natürü yema togü ga nachixũanegücüa̱x ga yéma chamugüxũ rü nanangupetüxẽxẽ ga yema poxcu ga Yerucharéũmaxã chaxueguxũ. Rü ngẽmaca̱x poraãcü namaxã chanu i ngẽma togü i nachixũanegü i nügü írüporaexũ rü taxuguma rüxĩnüexũ.

[16]Natürü ngẽma choxṹ nangechaũtümüxũgagu ya Yerucharéũ, rü naxca̱x chataegu. Rü tá nüxṹ chanangúchaũxẽxẽ i norü duũxũgü nax wena namexẽẽgüãxũca̱x ya chopata ya taxũne, rü guxũnema ya yima ĩane ==ñanagürü ga Tupana.

[17]Rü yema daxũcüa̱x rü ñanagürü ta choxũ: —Rü ñaa tá nixĩ i to i ore i tá nüxũ quixuxũ: “Rü nüma ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü ñanagürü: ‘Choma rü tá wena nüxũ charüngũxẽxẽxũ ya yima chorü ĩanegü nax yamexũca̱x rü mea iyaxĩxũca̱x. Rü wena tá chanataãẽxẽxẽ ya Chióũ. Rü wena tá chanaxunagü nax choxrü ĩane yixĩxũ ya Yerucharéũ’ ” ==ñanagürü.

### Chacaría nüxũ nadau ga ãgümücü ga naxchata̱xcure rü ãgümücü ga duũxũgü ga fieruwa puracüexũ

[18]Rü yemawena rü wena chango̱xetü rü nüxũ chadau ga ãgümücü ga naxchata̱xcure.

[19]Rü nüxna chaca ga yema Tupanaarü duũxũ ga daxũcüa̱x ga chomaxã idexaxũ rü ñacharügü: —¿Ñaa naxchata̱xcuregü rü ta̱xacüchiga nixĩ? ==ñacharügü. Rü yexguma nüma ga yema Tupanaarü duũxũ ga daxũcüa̱x rü choxũ nangãxũ rü ñanagürü: —Ñaa naxchata̱xcuregü rü nachiga nixĩ i ngẽma togü i nachixũanecüa̱xgü i norü poramaxã guxũ i naanegu Yudáanecüa̱xgüxũ rü Iraéanecüa̱xgüxũ rü Yerucharéũcüa̱xgüxũ woonexũ ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[20-21]Rü yemawena Tupana choxũ̃ nanawe̲x ga ãgümücü ga duũ̃xũ̃gü ga fieruwa puracüexũ̃. Rü yexguma ga choma rü nüxna chaca rü ñacharügü: —¿Ta̲xacüwa nua naxĩ i ñaa duũ̃xũ̃gü i fieruwa puracüexũ̃? ==ñacharügü. Rü yexguma ga nüma rü choxũ̃ nangãxũ̃ rü ñanagürü: —Ñaa duũ̃xũ̃gü i fieruwa puracüexũ̃ rü nua naxĩ nax namuũ̃exẽẽãxũ̃ca̲x rü nüxna nayauxgüãxũ̃ca̲x i norü pora i ngẽma nachixũ̃anegü ga nügü írüporaexũ̃ ga Yudáanewa ĩxũ̃ nax nawooneãxũ̃ca̲x ga norü duũ̃xũ̃gü ==ñanagürü.

## Chacaría 2

### Nango̲xetü ga Chacaría rü nüxũ̃ nadau ga wüxi ga yatü ga Yerucharéũ̃xũ̃ nguxũ̃

[1]Rü yemawena rü wena chango̲xetü. Rü nüxũ̃ chadau ga wüxi ga yatü ga chope̲xegu chíxũ̃. Rü naxme̲xwa nanange ga wüxi ga naixũ̃ta ga nguruxũ̃.

[2]Rü nüxna chaca rü ñacharügü: —¿Ngextá cuxũ? ==ñacharügü. Rü nüma rü choxũ̃ nangãxũ̃ rü ñanagürü: —Chanangu tá ya yima ĩane ya Yerucharéũ̃ nax nüxũ̃ chacuáxũ̃ca̲x nax ñuxre ya metru yixĩxũ̃ i norü ma̲x rü norü ta ==ñanagürü.

[3]Rü yexguma choxna yaxũgachigu ga yema orearü ngeruxũ̃ i daxũcüã̲x ga chomaxã idexaxũ̃ rü naxca̲x nixũ ga wüxi ga to ga orearü ngeruxũ̃ i daxũcüã̲x.

[4]Rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Namaxã nüxũ̃ ixu i ngẽma ngextu̲xücü i nangexũ̃ i ngẽma nguruxũ̃, rü ñacurügü tá nüxũ̃: “Yima ĩane ya Yerucharéũ̃ rü taxũtáma ínapoxegu erü tá namuxũchi i norü duũ̃xũ̃gü rü wocagü. Rü ngẽmaca̲x taxucürüwama ínapoxegu.

[5]Natürü Tupana rü nüxũ̃ nixu rü ñanagürü: ‘Chomatama tá nixĩ i norü poxeguxũ̃ruxũ̃ i üxüemanaxca̲x chixĩxũ̃. Rü yima ĩanearü ngãxũ̃wa tá chanango̲xẽxẽ i chorü pora rü chorü üüne’ ” ==ñanagürü ya Tupana.

### Tupana rü tá norü ĩanexũ̃ ínapoxũ̃

[6-7]Rü nüma ya Tupana rü ñanagürü: —Choma nixĩ ga guxũ̃ma ga togü ga nachixũ̃anegügu pexũ̃ chawoonexũ̃. Natürü i ñu̲xmax rü pexũ̃ chamu nax nawa ípechoxũ̃xũ̃ ya yima ĩane ya Babirónia rü Chióũ̃ca̲x piwoeguxũ̃. ¡Rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pibuxmü i naxmẽxwa i ngẽma nachixũane i nórtewa ngẽxmaxũ! Rü choma ya Iraéanearü Tupana nixĩ i pexũ chamuxũ ==ñanagürü.

8-9Rü Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü nixĩ ya nua choxũ mucü nax nüxũ chixuxũcãx i norü ore nachiga i ngẽma nachixũanegü ga pexũ ígagüxũ perü yemaxũgümaxã. Rü Tupana rü ñanagürü: —Yíxema texé chorü duũxũgüxũ dauxe, rü ñoma chauxetügu tarüxuxũrüxũ tixĩ. Rü ngẽmacãx i choma rü tá chanapoxcue i guxũma i ngẽma nachixũanegü. Rü choma rü tá ngẽma norü mugüruũxũ chamu nax naxcãx nangĩxgüxũcãx i ngẽma nachixũanegüarü ngẽmaxũgü ==ñanagürü ya Tupana. Rü ngẽmaãcü ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü tá inanawẽx i norü pora. Rü ngẽmaãcü i pema rü tá nüxũ picuãxãchitanü nax nüma yixĩxũ i choxũ namuxũ nax pemaxã nüxũ chixuxũcãx i norü ore.

10Rü nüma ya Cori ya Tupana rü Iraétanüxũxũ ñanagürü: —Pa Chióũcüãxgüx, ¡taãẽmaxã pewiyaegü, erü choma rü tá petanüwa chamaxũ! ==ñanagürü.

11Rü ngẽxguma nawa nanguxgu i ngẽma ngunexũ rü muxũtama i nachixũanegü rü tá Cori ya Tupanawe narüxĩ. Rü nüma rü ñanagürü tá: —Ngẽma nachixũanegüarü duũxũgü rü tá chorü duũxũgü nixĩgü. Rü choma rü tá natanüwa chamaxũ ==ñanagürü. Rü ngẽmaãcü i pema rü tá nüxũ picuãxãchitanü nax nüma yixĩxũ i choxũ namuxũ nax pemaxã nüxũ chixuxũcãx i norü ore.

12Rü ngẽxguma i ngẽma Yudáane rü wena tá Cori ya Tupanaarü naane nixĩ. Rü ngẽxgumarüxũ ta ya yima ĩane ya Yerucharéũ rü Tupana rü wena tá nüxũ naxuneta nax norü ĩane yixĩxũcãx.

13Rü name nax Cori ya Tupanapẽxewa narüchianegüxũ i guxũma i ñoma i naanearü duũxũgü. Erü nüma rü nachica i üünexũwa ne naxũ nax tatanüwa naxũxũcãx.

## Chacaría 3

### Wüxi i ngexwacãxũxũ i naxchiru chacherdóte i Yochuéna naxã


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Rü yexguma changoxetügu rü nüma ga Cori ya Tupana rü choxũ nanawex ga Yochué ga chacherdótegüarü ãẽxgacü. Rü nüma ga Yochué rü Cori ya Tupanaarü duũxũ ga daxũcüãxpexegu nachi. Rü Yochuéarü tügünecüwawa nayexma ga Chataná ga nüxũ ixugüchaũxũ.

[2]Rü nüma ga yema Tupanaarü duũxũ i daxũcüãx rü Chatanáxũ ñanagürü: —¡Nüma ya Cori ya Tupana cuxũ nangax! ¡Rü yimátama Cori ya Tupana ya Yerucharéũxũ ngechaxũcü rü cuxũ nangax! Erü ñaa yatü rü ñoma wüxi ya ắxwe ya üxüétüwa yaxuxcürüxũ Babiróniawa taeguxũ nixĩ ==ñanagürü.

[3]Rü nüma ga Yochué rü poraãcü naxãũãchichiru rü yemaacü Cori ya Tupanaarü duũxũpexegu nachi.

[4]Rü yexguma ga yema daxũcüãx ga duũxũ rü noxrü ngũxẽẽruũgüxũ namu rü ñanagürü: —Ngẽma ãũãchixũ i Yochuéchiru ¡rü ípenacuxuchix! ==ñanagürü. Rü ñuxũchi Yochuéxũ ñanagürü: —¡Dücax! rü marü cuxna chanayaxu i ngẽma curü pecadu rü ñuxma rü tá ngaxãẽchirugu cuxũ chicuxẽxẽ ==ñanagürü.

[5]Rü yexgumatama norü ngũxẽẽruũgüxũ namu nax Yochuéxũ yanaixerugüxũcax namaxã ga wüxi ga ngemataxũ ga naxchirutachinü. Rü yemawena rü ngaxãẽchirugu nayacuxẽẽgü. Rü nüma ga yema daxũcüãx rü yexmatama nachiecha.

[6]Rü ñuxũchi ga nüma ga Cori ya Tupanaarü duũxũ ga daxũcüãx rü Yochuéxũ ñanagürü:

[7]—Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü ñanagürü cuxũ: “¡Chaucümagu ixũ rü yanguxẽxẽ i guxũma i ngẽma cumaxã nüxũ chixuxũ! Rü ngẽxguma ngẽmaãcü cunaxüxgu, rü cuxmexgu tá chanaxṹ ya chopata ya taxũne rü naaxtü nax nüxna cudauxũcax. Rü tá cuxna chanaxã i cuchica i natanüwa i ñaa chorü duũxũgü i daxũcüãx i choxṹ puracüexũ.

[8]¡Rü dücax, Pa Yochuéx, rü mea rüxĩnü i cuma nax chacherdótegüarü ãẽxgacü quixĩxũ! Rü ngẽxgumarüxũ ta i cumücügü rü name nax mea inaxĩnüexũ, erü pema rü wüxi i cuaxruxũ pixĩgü nachiga ya yíxema tá nua


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

chanaxũxẽxẽcü. Erü paxa tá nua petanüwa chanamu i wüxi i choxrü duũxũ i Dabítaxa i perü ãẽxgacü tá ixĩcü.

9Rü chomax rü Yochuépẽxegu chanaxṹ ya wüxi ya nuta ya 7 i nacüwa nüxṹ ngẽxmacü. Rü chomatátama yima nutagu chanaxümatü i ore. Rü ñũxũchi i choma rü wüxitatama i ngunexũ̃gu nüxna chanayaxu i norü pecadu i ñaa nachixũ̃ane.

10Rü ngẽxguma ngẽma ngunexũ̃wa nanguxgu rü tá pegüna pixugü nax perü úbagüpechitawa rü perü igunecügüpechitawa pegümaxã petaãẽgüxũ̃cãx. Rü choma ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü nixĩ i nüxũ̃ chixuxũ̃ i ngẽma” = =ñanagürü.

## Chacaría 4

### Chacaría nangõxetü rü nüxũ̃ nadau ga wüxi ga omüarü üruxũ̃ rü taxre ga oribugü

1Rü yema orearü ngeruxũ̃ i daxũcüãx rü wena chãũxcãx nataegu rü chomaxã nidexa. Rü choxũ̃ ínabãixgü ñoma pewa ibaixãchigurüxũ̃.

2Rü choxna naca rü ñanagürü: —¿Tãxacüxũ̃ cudauxũ̃? = =ñanagürü. Rü choma rü chanangãxũ̃ rü ñachagürü: —Choma rü nüxũ̃ chadau i wüxi i omüarü üruxũ̃ i úirunaxcãx i dauxũ̃wa nüxṹ ngẽxmaxũ̃ i norü oribuarü chixũ̃paxũ̃. Rü ngẽma chixũ̃paxũ̃wa ne nadagü i 7 i norü omüchiraũ̃ i nawa yanãixgüxũ̃.

3Rü ngẽma omüxũ̃tawa narüxügü i taxre i oribugü rü wüxi i norü tügünecüwawa rü to i norü tõxwecüwawa = =ñachagürü nüxũ̃.

4Rü yexguma ga choma rü nüxna chaca ga yema daxũcüãx ga chomaxã idexaxũ̃ rü ñachagürü: —Pa Choxrü Corix ¿tãxacüchiga nixĩ i ngẽma? = =ñachagürü.

5Rü nüma ga daxũcüãx rü choxũ̃ nangãxũ̃ rü ñanagürü. —¿Tama ẽxna i nüxũ̃ cucuãx nax tãxacüchiga yixĩxũ̃? = =ñanagürü. Rü choma chanangãxũ̃ga ñachagürü: —Tama nüxũ̃ chacuãx, Pa Corix = =ñachagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[6]Rü nüma ga daxũcüa̱x rü nayadaxẽxẽ ga nax yadexaxĩ rü ñanagürü: —Rü ñaa nixĩ i Cori ya Tupanaarü ore i Chorobabéca̱x ixĩxĩ i ñaxĩ: “Tama churaragüarü poramaxã rü bai i ta̱xacürü to i poramaxã, natürü Chauãẽarü poramaxã tá naxü ya chopata ya taxũne” ==ñanagürü ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü.

[7]Rü woo ñoma taxũne ya ma̱xpűnerüxĩ yixĩxgu i ngẽma guxchaxũgü nax tama inaxügüãxũca̱x ya yima Tupanapata, natürü Chorobabépe̱xewa rü tá inayarüxo i ngẽma guxchaxũgü ñoma wüxi ya ma̱xpűne rüdõõchixẽẽxũrüxĩ. Rü nümatama ya Chorobabé rü tá nayaxűcuchi ya yimá nuta ya nawa iyacuácü nax yanguxũca̱x ya yima Tupanapata. Rü ngẽxguma yanguxgu rü nüma i duũxũgü rü tagaãcü ñanagürügü tá: “Namexẽchi, namexẽchi ya yima Tupanapata!” ñanagürügü tá.

[8]Rü yemawena ga nüma ga yema daxũcüa̱x rü chomaxã nüxĩ nixu ga to ga ore ga Tupanawa ne ũxĩ ga ñaxĩ:

[9]—Chorobabé nixĩ ga inanucü ga guma nuta ga naxtapu̱xarü ügü ya daa Tupanapata ya taxũne rü nüma tátama nixĩ i yangu̱xẽẽãxũ ==ñaxĩ. Rü ngẽmawa tá nüxĩ pecua̱x i pemax nax Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü yixĩxĩ i núma choxĩ muxĩ.

[10]—Rü yexguma noxri inaxügügu ga yema chopataarü puracü rü yema duũxũgü ga tama aixcüma yaxõgüxĩ nax yanguxĩ tá, rü ñu̱xma nax nüxĩ nadaugüxĩ i Chorobabé nax yanguxẽẽxĩ, rü tá nataãẽgü ==ñanagürü. Rü yemawena ga yema daxũcüa̱x rü ñanagürü ta: —Rü ngẽma 7 i omügü rü nachiga nixĩ i Cori ya Tupanaxetügü i guxĩ i ñaa naanegu rüdaunüne ==ñanagürü.

[11]Rü choma rü nüxna chaca rü ñachagürü: —¿Rü ta̱xacüchiga nixĩ i ñaa taxre i oribune i ñaa omücüwawa ngẽxmagüxũ? ==ñachagürü.

[12]Rü yexgumarüxĩ ta nüxna chaca rü ñacharügü: —Rü ngẽma taxre i oribuchacüxü i nacüwagu nuxĩ i ngẽma taxre i omüchiraũgü i úirunaxca̱x i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nagu yayáxũ i ngẽma oribuarü chíxũ nax yanaixgüxũcax i omü ¿rü taxacüchiga nixĩ i ngẽma taxre i oribuchacüxü? ==ñacharügü.

13Rü yexguma nüma ga yema Tupanaarü orearü ngeruxũ ga daxũcüãx rü choxũ nangãxũ rü ñanagürü: —¿Ẽxna tama nüxũ cucuax nax taxacüchiga yixĩxũ? ==ñanagürü. Rü yexguma ga choma rü chanangãxũ rü ñacharügü: —Tama nüxũ chacuax, Pa Corix ==ñacharügü.

14Rü nüma ga yema daxũcüãx rü choxũ nangãxũ rü ñanagürü: —Ngẽma taxre ya oribune rü nachiga nixĩ i ngẽma taxre i duũxũgü i marü chíxũmaxã íbaeruxũ nax nümagü rü nüxṹ napuracüexũcax ya Tupana ya ñoma i naanearü yora ixĩcü ==ñanagürü.

## Chacaría 5

### Chacaría rü nangoxetü rü nüxũ nadau ga wüxi ga popera ga ãmatüxũ

1Rü wena changoxetü rü nüxũ chadau ga wüxi ga popera ga ãmatüxũ ga dauxũgu chüxüxũ.

2Rü yexguma ga yema Tupanaarü orearü ngeruxũ i dauxũcüãx rü choxna naca rü ñanagürü: —Pa Chacaríax, ¿taxacü yixĩxũ i ngẽma nüxũ cudauxũ? ==ñanagürü. Rü yexguma ga choma rü chanangãxũ rü ñacharügü: —Nüxũ chadau i wüxi i popera i ãmatüxũ i dauxũgu chüxüxũ. Rü ngẽma popera rü 9 metru nixĩ i norü max, rü 4 metruarü ngãxũ nixĩ i norü tatachinü ==ñacharügü.

3Rü yexguma ga nüma rü ñanagürü: —Ngẽma popera rü nachiga nixĩ i ngẽma poxcu i guxũma i ñoma i naanecax tá ínguxũ. Rü wüxicüwagu naxümatü i norü poxcu i ngẽma ngíxtaxagüxũ. Rü ngẽma tocüwagu naxümatü i norü poxcu i ngẽma Tupanaégagu idorataxagüxũ.

4Rü ngẽma poxcu rü tá ngẽma ngĩtaxagüxũpatawa nangu rü ngẽma Tupanaégagu idorataxagüxũpatawa nangu. Rü ngéma poxcu rü napatawa tá nangẽxma ñuxmatáta yanaxo ya yima napataarü omütagü rü nutagü. Rü Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü nixĩ i naxueguxũ i ngẽma ==ñanagürü.

### Wenaxarü nangoxetü ga Chacaría rü nüxũ nadau ga wüxi ga pexchi ga tacü rü wüxi ga nge nawa yexmacü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[5]Rü yemawena ga yema Tupanaarü orearü ngeruxũ i daxũcüg̱x ga chomaxã idexaxũ rü cha̱u̱xca̱x nixũ rü ñanagürü choxũ: —¡Dücax, nüxũ nadau i ngẽma ñu̱xma ngóxũ! ==ñanagürü.

[6]Rü yexguma ga choma rü nüxna chaca rü ñacharügü: —¿Ta̱xacü nixĩ i ngẽma? ==ñacharügü. Rü yexguma ga nüma rü choxũ nangãxũ rü ñanagürü: —Ngẽma nüxũ cudauxũ i pexchi i taxũ rü tríguarü nguruxũ nixĩ, rü ngẽmamaxã nixĩ ya Tupana inangugüaxũ i norü pecadugü i ngẽma duũxũgü i ñoma i naanewa maxẽxũ ==ñanagürü.

[7]Rü gumá pexchi rü nüxṹ nayexma ga naxátaxũ ga plomunaxca̱x. Rü nüma ga Tupanaarü duũxũ rü nayawãxna ga gumá pexchi rü yéma aixepewa nüxũ chadau ga wüxi ga nge ga yéma rütoxũ.

[8]Rü yexguma nüma ga yema Tupanaarü orearü ngeruxũ i daxũcüg̱x rü choxũ ñanagürü: —Ngẽma nge rü ngẽma pecaduchiga nixĩ ==ñanagürü. Rü yexguma ga yema nge rü íixũxũchaũ, natürü nüma ga yema Tupanaarü orearü ngeruxũ rü ngĩxũ nimucuchiama rü ngĩxũ narüngataxũ namaxã ga yema naxátaxũ ga plomunaxca̱x.

[9]Rü choma rü wena chadaunagü rü nüxũ chadau ga taxre ga ngexũ ga yéma ngóxũ. Rü nümagü rü ñoma cowaruxũ nixãxpe̱xatü. Rü naxügü rü nayangegü ga gumá pexchi.

[10]Rü nüxna chaca ga yema Tupanaarü duũxũ ga daxũcüg̱x ga chomaxã idexaxũ rü ñacharügü: —¿Ngextá nanangegü ya yima pexchi? ==ñacharügü.

[11]Rü yexguma nüma ga yema Tupanaarü orearü ngeruxũ i daxũcüg̱x rü choxũ nangãxũ rü ñanagürü: —Babiróniaanewa nanangegü erü ngẽxma tá nanaxügü ya wüxi ya napata. Rü ngẽxguma marü yanguxgu ya yima napata, rü wüxi i norü nachicaétügu tá nanaxúgü ya yima pexchi ==ñanagürü.

## Chacaría 6

### Nango̱xetü ga Chacaría rü nüxũ nadau ga ãgümücü ga carugü ga daiweũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Rü wena chango̱xetü rü nüxũ̃ chadau ga ãgümücü ga carugü ga daiweũ̃ ixĩgüne. Rü guma carugü rü taxre ga ma̱xpűnegü ga bróũ̃chenaxca̱xarü ngãxũ̃wa nangóe.

[2]Rü wüxi ga guma caru rü cowarugü ga idauxũ̃ inayatú. Rü guma norü taxre ga caru rü cowarugü ga iwaxüxũ̃ inayatú.

[3]Rü guma norü tomaepü̱x ga caru rü cowarugü ga icómüxũ̃ inayatú. Rü guma norü ãgümücü ga caru rü cowarugü ga waxüxũ̃maxã rü cómüxũ̃maxã ãmatüxũ̃ inayatú.

[4]Rü nüxna chaca ga yema Tupanaarü orearü ngeruxũ̃ i daxũ̃cüa̱x ga chomaxã idexaxũ̃ rü ñacharügü: —Pa Chorü Corix, ¿Ta̱xacüchiga nixĩ ya yima carugü? = =ñacharügü.

[5]Rü yexguma nüma ga yema Tupanaarü orearü ngeruxũ̃ i daxũ̃cüa̱x rü choxũ̃ nangãxũ̃ rü ñanagürü: —Yima carugü rü nachiga nixĩ ya yimá ãgümücü ya buanecügü ya Cori ya Tupana ya guxũ̃ma i ñoma i naanearü yorape̱xewa ixĩãchicü.

[6]Rü yima caru ya cowarugü iwaxüxũ̃ itúgüne rü ngẽma nachixũ̃ane i nórtewa ngẽxmaxũ̃waama naxũ. Rü yima caru ya cowarugü icómüxũ̃ itúgüne rü ngẽma nachixũ̃ane i oéstewa ngẽxmaxũ̃waama naxũ. Rü yima caru ya cowarugü i ãmatüxũ̃ itúgüne rü ngẽma nachixũ̃ane i súrwa ngẽxmaxũ̃waama naxũ = =ñanagürü.

[7]Rü yema cowarugü ga iporaexũ̃ rü nañu̱xãẽgü nax guxũ̃ i naanegu íyachoeguxũ̃. Rü nüma ga yema Tupanaarü duũ̃xũ̃ ga daxũ̃cüa̱x rü nüxũ̃ ñanagürü: —¡Ẽcü paxa guxũ̃ i naanegu ípeyachoegu! = =ñanagürü. Rü nüma ga yema cowarugü rü yemaacü nanaxügü.

[8]Rü yemawena rü nüma ga yema Tupanaarü orearü ngeruxũ̃ i daxũ̃cüa̱x rü choxũ̃ ñanagürü: —Dücax, rü ngẽma cowarugü i ngẽma nachixũ̃ane i nórtewa ngẽxmaxũ̃waama ĩxũ̃, rü ngéma naxĩ nax ngẽma nachixũ̃anewa Tupanaxũ̃ yanangüxmüxẽẽgüxũ̃ca̱x = =ñanagürü.

**Yochuéarü nga̱xcueruxũ̃chiga**


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

9Rü nüma ga Cori ya Tupana rü chomaxã nüxũ nixu ga ore ga ñaxũ:

10—¡Ñu̱xmatama Chofonía nane ya Yochíapatawa naxũ! Erü yimáxũtawa nixĩ i nangugüxũ i ngẽma Babiróniaanewa ne ĩxũ i Yedái rü Tobía rü ñu̱xũchi Yedaía.

11¡Rü naxũtawa naxca̱x ínaca i ngẽma úiru rü diẽrumü i Babiróniawa ne nangegüxũ! Rü ngẽma úiruwa rü diẽrumüwa tá cunaxü i wüxi i nga̱xcueruxũ, rü ngẽmamaxã tá cunanga̱xcueru ya yima chacherdotegüarü ãe̱xgacü ya Yochué ya Yochadáx nane.

12-13Rü Yochuémaxã nüxũ ixu rü ñacurügü nüxũ: “Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü ñanagürü cuxũ: ‘Choma rü tá nua nüxũ chaxuneta i wüxi i yatü nax wena naxüaxũca̱x ya chopata ya taxũne. Rü naéga i ngẽma yatü rü Wena Namexẽẽcü, tá nixĩ. Rü nüma rü tá ãe̱xgacü nixĩ rü nagu tá nicu̱x i ãe̱xgacüchiru. Rü norü tochicaxũwa tá narüto rü ngéma tá duũxũgümaxã inacua̱x. Rü nacüwawa tá narüto i wüxi i chacherdóte. Rü ngẽma taxre rü tá nügüga naxĩnüe rü tá nügümaxã nataãẽgü’ ” ==ñacurügü nüxũ.

14Rü ngẽmawena rü chanaxwa̱xe nax Tupanapata ya taxũnegu cunaxṹxũ i ngẽma nga̱xcueruxũ. Rü ngẽmawa rü guxũgutáma nüxna nacua̱xãchie i Yedái rü Tobía rü Yedaía rü ñu̱xũchi Yochía i Chofonía nane.

15Rü ngẽxguma tá Cori ya Tupanaga pexĩnüegu, rü nua tá naxĩ i togü i duũxũgü i yáxũwa ne ĩxũ, rü pexũ tá narüngũxẽẽgü nawa i Tupanapata ya taxũnearü mexẽxẽ. Rü ngẽxguma tá yanguxgu i ngẽma rü pema rü tá nüxũ pecua̱x nax Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü yixĩxũ i nua choxũ muxũ nax pemaxã nüxũ chixuxũca̱x i norü ore.

## Chacaría 7

### Aure i tama aixcüma mexũ

1Rü yexguma ãgümücü ga taunecü inguxgu nax Pérchiaarü ãe̱xgacü yixĩxũ ga Daríu, rü meama norü 9 ga tauemacü ga Quichéugu ãégacüarü ãgümücü ga ngunexũgu, rü Cori ya Tupana rü norü Orearü uruxũ ga Chacaríamaxã nidexa.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2-3]Rü yexgumaxũcüü rü yema duũxũgü ga Betéwa maxẽxũ rü nanamu ga Charéche rü Requéũ-mérex namaxã ga ñuxre ga norü duũxũgü nax Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacüpata ya taxũnewa naxĩxũca̲x nax yema Tupanaarü orearü uruũgüna rü chacherdótegüna nacagüxũ i aurechiga. Rü ñanagürügü: —¿Namexũ yixĩxũ nax norü wüxime̲e̲xpü̲xarü tauemacügu torü ngechaũmaxã taxaurexũ, yimá gucü ya taunecügu taxügüxũrüxũ? ==ñanagürügü.

[4]Rü yexguma ga Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü chomaxã nidexa rü ñanagürü:

[5]—Pa Chacaríax, ¡namaxã nüxũ ixu i guxũma i duũxũgü i ñaa nachixũanewa maxẽxũ rü ñu̲xũchi ya chacherdótegü rü ñacurügü nüxũ!: “Ñu̲xma i pema rü marü 70 ya taunecü pingegü nax norü wüxime̲e̲xpü̲x ya tauemacügu rü norü 7 ya tauemacügü pexauregüxũ, natürü tama aixcüma cha̲u̲xca̲x nixĩ ga pexauregüxũ.

[6]Yerü yexguma pechibüegu rü pexaxegügu rü pegüguxicatama perüxĩnüeãcü penaxü” ==ñanagürü.

[7]¿Rü ñaa ore rü tama ẽ̲xna yematama ore yixĩxũ ga ũpacürüwa Cori ya Tupana norü orearü uruũgüwa pemaxã nüxũ ixuxũ ga yexguma Yerucharéũ rü mexũwa yexmagu rü duũxũgümaxã napaxgu rü yexgumarüxũ ta ga guma ĩanegü ga Yerucharéũcüwawa yexmagüne rü yema Négueanewa rü yema doxonexũwa duũxũgümaxã napaxgu?

### Tama Tupanaga naxĩnüexũgagu rü to ga nachixũanewa nanagagü

[8-9]Rü Cori ya Tupana rü norü orearü uruxũ ga Chacaríamaxã nidexa rü ñanagürü: —Ngẽma pexṹ chanaxwa̲xexũ nixĩ nax mea duũxũgümaxã ipecuáxũ rü namaxã pemecümaxũ rü wüxichigü pegüxṹ pengechaxũtümüxũgüxũ.

[10]Rü tama chanaxwa̲xe nax chixeãcü tümamaxã pixĩgüxũ ya yíxema yutegüxe rü yíxema taxcutagü rü yíxema to i nachixũanecüa̲x i petanüwa ngẽxmagüxe


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

rü yíxema ngearü diẽruãxgüxe. ¡Rü taxṹ i nagu perüxĩnüexũ̃ nax ñuxãcü tá pegümaxã chixexũ̃ pexügüxũ̃! ==ñanagürü.

[11]Natürü nüma ga duũ̃xũ̃gü rü tama naga naxĩnüe ga yema Tupanaarü ucu̱xẽ. Rü guxũ̃ma rü na̱xcha̱xwa nidaugachitanü rü nügü nangauxchixẽgüxẽxẽ nax tama nüxũ̃ naxĩnüexũ̃ca̱x.

[12]Rü ñoma nuta i diamánterüxũ̃ nügü nataiarü maxũ̃nea̱xgü nax tama naga naxĩnüexũ̃ca̱x ga yema Tupanaarü ucu̱xẽ rü norü mugü ga Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü Naãxẽ ya Üünecüwa rü nũxcümaũ̃güxũ̃ ga norü orearü uruũ̃gümaxã nüxũ̃ ixuxũ̃. Rü yemaca̱x ga Cori ya Tupana rü düxwa poraãcü namaxã nanu.

[13-14]Rü ñanagürü: —Ñu̱xma nax tama chauga naxĩnüechaũ̃xũ̃ i ngẽxguma namaxã chidexagu, rü choma rü taxũtáma nüxũ̃ chaxĩnü ega ta̱xacüca̱x choxna nacagüegu. Rü yemaca̱x ñoma buanecü ga íxa̱ũ̱xẽmacürüxũ̃ düxwa yema togü ga nachixũ̃anegü ga tama nüxũ̃ nacua̱xgüxũ̃gu chanawoone. Rü nawena ga yema norü naane rü chianexũ̃xũ̃ nayanguxuchi. Rü yema norü naane ga noxri namexẽchi rü nümagütama chianexũ̃xũ̃ nayangucuchixẽxẽ ==ñanagürü ga Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü.

## Chacaría 8

### Cori ya Tupanaarü uneta

[1]Rü nüma ga Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü ñaa orexũ̃ chomaxã nixu, rü ñanagürü:

[2]—Ñaa nixĩ i ore i choma i Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmaxe nüxũ̃ chixuxũ̃ rü ñachagürü: “Nüxũ̃ changechaũ̃ ya yima ma̱xpűne ya Chióũ̃ rü ngẽmaca̱x poraãcü choxṹ nachu̱xu rü naxca̱x chanu”, ñacharügü.

[3]Rü ñachagürü ta: “Choma rü Yerucharéũ̃ca̱x tá chataegu nax ngéma chamaxũ̃xũ̃ca̱x. Rü ngẽxguma chataeguxgu rü yima ĩane ya Yerucharéũ̃ rü Ĩane ya Chauga Ĩnünemaxã tá nanaxugü. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta ya yima chorü ma̱xpűne ya Chióũ̃, rü Ma̱xpűne ya Üünenemaxã tá nanaxugü”, ñachagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[4]Rü choma i Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmaxe rü ñachagürü: “Rü yíxema yaxguą̃xgü i yatüxũ̃gü rü ngexũ̃gü rü woo nax tayaexũ̃ rü tümaarü caxũ̃xũ̃maxã wena táxarü Yerucharéũ̃arü plazagüwa taxĩ nax ngéma tayarütogüxũ̃cą̃x rü tataãẽgüxũ̃cą̃x.

[5]Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta i buxũ̃gü i yatüxũ̃gü rü ngexũ̃gü, rü tá nanapaxẽxẽ i Yerucharéũ̃arü plazagü rü ngéma tá naxĩnücą̃xwą̃xegü.

[6]Rü ngẽxguma ngẽmaãcü wena namexgu ya Yerucharéũ̃ rü chorü duũ̃xũ̃gü i núma yaxügüxũ̃ rü tá nabą̃ixãchie, erü taguma nagu narüxĩnüe nax wena tá namexũ̃ ya yima ĩane. Natürü chą̃uxcą̃x rü taxuxũ̃ma naguxcha i ngẽma. Rü choma i Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmaxe nixĩ i nüxũ̃ chixuxũ̃ i ngẽma.

[7]Rü choma rü tá íchananguxũ̃xẽxẽ i chorü duũ̃xũ̃gü naxmẹ̄xwa i ngẽma nachixũ̃ane i éstewaama ngẽxmaxũ̃ rü ngẽma nachixũ̃ane i oéstewaama ngẽxmaxũ̃.

[8]Rü ngẽma chorü duũ̃xũ̃gü rü Yerucharéũ̃wa tá chanagagü nax ngéma namaxẽxũ̃cą̃x. Rü nümagü rü tá chorü duũ̃xũ̃gü nixĩgü, rü choma rü tá norü Tupana ya ixaixcümacü chixĩ rü mea namaxã tá ichacuą̃x” ==ñachagürü.

[9]Rü nüma ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü ñanagürü pexũ̃: — Pema rü yexguma noxritama nanucugu ga guma nutagü ga chopata ya taxũ̃nearü ügü rü yexgumaxũ̃cüxütama nixĩ ga nüxũ̃ pexĩnüexũ̃ ga chauga ga chorü orearü uruũ̃güwa pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃. ¡Rü ñụxma rü pora pexüe nax mea peyanguxẽẽxũ̃cą̃x i ngẽma puracü!

[10]Rü yexguma taxũta inaxügügu ga chopataarü puracü rü nataxuma i perü natanü naxcą̃x i perü puracü rü perü wocagüarü puracü. Rü yema perü uanügügagu rü ãũcümaxũ̃wa pengẽxmagü. Rü chomatama rü pegümaxã pexũ̃ chanuexẽxẽ.

[11]Natürü i ñụxma rü tümacą̃x ya yíxema daa ĩane ya Yerucharéũ̃wa íyaxügüxe, rü taxũtáma yema ngunexũ̃gü ga ngupetügüxũ̃rüxũ̃ pemaxã chixĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Rü choma ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmaxe nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma.

12Erü petanüwa rü tá nangẽxma i meãxẽ. Rü ngẽma perü úbanecü rü tá meama nixo. Rü dauxũguxũ i naanewa tá narüngu ya pucü nax ngẽmaãcü i penetügü i peanewa ipetogüxũ namuarü oṍxũca̱x. Rü ngẽma duṹxũgü i daa ĩanewa íyaxügüxũna tá chanaxã i guxũma i ngẽma nax noxrü yixĩxũca̱x.

13Rü pemax, Pa Yudáanecüã̱xgüx rü Pa Iraéanecüã̱xgüx, rü woo nax chixexũ pemaxã naxuegugüxũ i ngẽma togü i nachixũ̃anegü, natürü i choma rü tá pexũ íchanguxṹxẽxẽ. Rü pema rü ngẽma togü i nachixũ̃anegüarü ngṹxẽẽruṹgü tá pixĩgü. ¡Rü ngẽmaca̱x pora pexüe rü taxṹ i pemuṹexṹ! = =ñanagürü.

14Rü Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü ñanagürü: —Pa Yudáanecüã̱xgüx rü Pa Yerucharéṹcüã̱xgüx, yema perü o̱xigü rü choxũ nanuxẽẽgü rü yemaca̱x noxtacüma chanapoxcue.

15Natürü i ñu̱xma rü aixcüma tá pexũ charüngṹxẽxẽxṹ, Pa Yudáanecüã̱xgüx rü Pa Yerucharéṹcüã̱xgüx. ¡Rü ngẽmaca̱x, taxṹ i pemuṹexṹ!

16Rü ñaa nixĩ i chanaxwa̱xexũ nax penaxüxṹ: “Rü name nixĩ i guxũguma aixcümaxũ pegümaxã pixugü. Rü ngẽxguma ãẽ̱xgacüpe̱xewa guxchaxũgü pemexẽẽgu rü penaxwa̱xe nax aixcümaxũ pixugüxũ nax ngẽxma yanaxoxũca̱x i ngẽma guxchaxũ.

17Rü tama name nax pegüca̱x chixexũ pexügüxũ, rü tama name nax ãẽ̱xgacügüpe̱xewa doraxũ pixugüxũ, erü guxũma i ngẽma rü naxchi chaxai. Rü choma ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma” = =ñanagürü.

18-19Rü Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü wena chomaxã nidexa, rü ñanagürü: —Pa Yudátanüxṹx, ngẽxguma norü 4, rü norü 5, rü norü 7, rü norü 10 ya tauemacügu tama pechibüeãcüma cha̱u̱xca̱x pexauregü, rü name nax taãẽãcüma penaxüchiga i ngẽma. ¡Nagu pexĩ i ngẽma aixcüma ixĩxũ, rü taãẽãcü pegü pengechaxũgüx! = =ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[20]Rü nüma ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü ñanagürü: —Muxũma i togü i nachixũanegüarü ĩanegücüãẍ rü tá nua naxĩ nax choxũ yacuạxüũgüxũcạx.

[21]Rü wüxi ya ĩanecüãẍgü rü tá nai ya ĩanecüãẍgüna naxugüe rü ñanagürügü tá: “¡Ngĩxã Tupanapatawa taxĩ, rü ngĩxã norü ngũxẽẽcạx ítacagü ya yima Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü!” ñanagürügü tá. Rü ngẽma togü i duũxũgü rü tá nanangãxũgü rü ñanagürügü tá: “Toma rü tá ta ngéma taxĩ”, ñanagürügü tá.

[22]Rü ngẽmaãcü tá muxũtama i duũxũgü i muxũ i nachixũanewa ne ĩxũ rü Yerucharéũwa tá naxĩ nax chạụxcạx yadaugüxũcạx nax nüxũ charüngũxẽxẽxũcạx.

[23]Rü ngẽxguma nawa nanguxgu i ngẽma ngunexũgü rü 10 i yatügü i to i nachixũanewa ne ĩxũ rü tá wüxi i yudiucạx nadaugü rü naxchirugu yangĩgüãcü tá nüxũ ñanagürügü: “Cuwe tarüxĩxchaũ i Yerucharéũwa, erü nüxũ taxĩnüchiga nax Tupana rü petanüwa nangẽxmaxũ”, ñanagürügü tá ==ñanagürü ga Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü.

## Chacaría 9

### Nachixũanegü i Iraéanearü ngaicamagüxũarü poxcu

[1]Ñaa nixĩ i Cori ya Tupanaarü ore i ĩane ya Damácuchiga: —Guxũma i Iraétanüxũ i duũxũgü rü Cori ya Tupanaarü nixĩgü, rü ngẽxgumarüxũ ta ya yima ĩanegü ya Chíriaanewa ngẽxmagüne rü Cori ya Tupanaarü nixĩgü.

[2]Rü ngẽxgumarüxũ ta Cori ya Tupanaarü nixĩgü ya yima ĩane ya Amá ya Chíriaarü üyewa ngẽxmane rü yima ĩanegü ya Tíru rü Chidóũ guxũma i norü duũxũgü i nüxũ icuạxüchixũmaxã.

[3]Rü yima ĩane ya Tírucüãẍgü rü norü ĩane ínapoxegugü rü ñụxũchi úiru rü diẽrumü nanutaquẹxegü ñoma texé waixũmüchara nutaquẹxexũrüxũ.

[4]Natürü guxũma i ngẽma nanutaquẹxegüxũ rü Cori ya Tupana rü tá nüxna nanade. Rü márwa tá nanawoũ i guxũma i norü ngẽmaxũgü rü ñụxũchi tá nayagu ya norü ĩane.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[5]Rü ngẽxguma ngẽmaxũ̃ nadaugügu ya yima ĩane ya Acharóũ̃cüã̱xgü rü tá naba̱i̱xãchie. Rü yima ĩane ya Gáchacüã̱xgü rü tá poraãcü ngúxũ̃ ningegü. Rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i Ecróũ̃cüã̱xgü rü poraãcü tá nanaxĩ̱xãchiãẽgü. Rü yima ĩane ya Gácha rü tá nangearü ãẽ̱xgacüã̱x rü yima ĩane ya Acharóũ̃ rü tá nangearü duũ̃xũ̃güã̱x.

[6]Rü ĩane ya Adúxwa rü tá naguxũ̃raũ̃marexũ̃ i duũ̃xũ̃gü nawa namaxẽ. Rü ngẽmaãcü tá chanaxãnexẽxẽ ya yima norü ĩane ya nügü namaxã yacua̱xüũ̃güne i Firitéugü.

[7]Rü naa̱xwa rü tá chayapu i ngẽma namachi i nagüáxũ̃ i nango̱xgüxũ̃. Rü ñu̱xũchi napütatanüwa tá chayapu i ngẽma õna i chu̱xuxũ̃. Natürü ngẽma Firitéugütanüwa rü tá nangẽxma i ñuxre i duũ̃xũ̃gü i choxrü ixĩgüxũ̃. Rü nümagü rü tá Yudáanewa ãẽ̱xgacügü nixĩgü. Rü ngẽma Ecróũ̃cüã̱xgü rü tá yema Yebuchéugüxũ̃ ngupetüxũ̃rüxũ̃ nüxũ̃ nangupetü.

[8]Choma rü íchamemare nax íchanapoxũ̃xũ̃ i ngẽma chorü duũ̃xũ̃gü napẽ̱xewa i ngẽma norü uanügü. Rü ngẽma to i nachixũ̃anearü ãẽ̱xgacü i noxri chixri namaxã icuáxũ̃ rü tagutáma wena namaxã inacua̱x. Erü ñu̱xma rü chomaxũ̃chima nüxna chadau i chorü duũ̃xũ̃gü ==ñanagürü.

### Iraétanüxũ̃ tá nüxũ̃ nangẽxma ya norü ãẽ̱xgacü ya mecü

[9]¡Rü poraãcü petaãẽgü, Pa Chióũ̃cüã̱xgü! ¡Rü perü taãẽmaxã pewiyaegü, Pa Yerucharéũ̃cüã̱xgüx! Erü pexca̱x tá ínangu ya perü ãẽ̱xgacü ya poracü ya mea pemaxã icuácü. Natürü i nüma rü tama nügü yacua̱xüxũ̃ãcüma ínangu. Rü wüxi i búruxacüétügumare ínangu.

[10]Rü nüma rü tá inayanaxoxẽxẽ i Efraíũ̃tanüxũ̃arü daiweũ̃gü rü Yerucharéũ̃arü churaragüarü cowarugü rü yima würagü ya dai namaxã naxügüne. Rü guxũ̃ i nachixũ̃anegüca̱x tá nanaxunagü i mexũ̃ i ĩnü. Rü tá namaxã inacua̱x i ngẽma naane i Már i Mediteráneuwa ixügüxũ̃ rü ñu̱xmata taxtü i Dauchíüxũ̃wa nangu. Rü ngẽma naane i taxtü i Eufrátewa ixügüxũ̃maxã tá inacua̱x rü ñu̱xmata guxũ̃wama i ñoma i naanewa nangu.

### Wena tá naporae i Iraétanüxũ̃


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]Rü ñanagürü ya Cori ya Tupana: —Pa Yerucharéũcüg̱xgü ngẽma uneta i nagümaxã chomaxã pexüxũgagu rü choma rü tá íchananguxũxẽxẽ i ngẽma perü duũxũgü i Babiróniaanegu poxcuexũ ñoma wüxi i ãxmaxũ i ngearü dexáxáxũgu poxcuexũ̃rüxũ.

[12]Rü pema i ñu̱xma yáxũgu pepoxcuexũ, natürü ípenangu̱xẽẽama nax perü ĩanec̱ax tá pewoeguxũ. ¡Rü ẽcü perü ĩanec̱ax pewoegu! Rü pemaxã nüxũ chixu rü pema i poraãcü ngúxũ nax pingegüxũ rü ngẽmaarü yexera tá poraãcü pexũ charüngũxẽxẽxũ.

[13]Rü choxṹ nangẽxma i Yudátanüxũ i ñoma chorü würa ya dairuũ̃rüxũ ixĩgüxũ rü ngẽma Efraíũtanüxũ rü ñoma chuxchirüxũ nixĩgü. Rü cumax, Pa Chióũx, rü ñoma tara i taxrewa ãmaguxũ̃rüxũ tá cuxũ chixĩxẽxẽ. Rü ngẽma duũxũgü i cuwa ngẽxmagüxũ rü tá chanaporaxẽxẽ nax Griégugüchixũanecüg̱xgüxũ nada̱ixũc̱ax = =ñanagürü.

[14]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá norü duũxũgütanüwa nügü nawe̱x. Rü ngẽxguma nama̱xgüãgu i norü chuxchigü rü ñoma ãẽmacürüxũ tá nixĩgü. Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá nagu nicue i norü trompéta. Rü ñoma buanecü ya tacü ya súrwaama ne ũcügurüxũ̃ tá nixũ.

[15]Rü Cori ya Tupana ya Guxãxétüwa Ngẽxmacü rü tá norü duũ̃xũgüna nadau. Rü norü duũ̃xũgü rü tá nawa nangagü ya yima nutagü i norü uanügüarü maxgütaeruũ̃chire̱x. Rü nüxchiama tá norü uanügüxũ nadai. Rü tá nanaxüchixü nax naporamaegüxũ̃. Rü bínumaxã tá nanapagü i nümagü, ñoma nagümaxã napaxẽẽxũ̃rüxũ ya yima tacháũgü nax ngẽma ãmarearü guruũ̃arü cugüpe̱xegu nabagüãxũc̱ax.

[16]Rü ngẽma ngunexũ̃gu rü Cori ya norü Tupana rü tá norü duũ̃xũgüxũ̃ ínapoxũ̃ ñoma carnérugüxũ̃ ínapoxũ̃xũ̃rüxũ̃. Rü norü duũ̃xũgü rü ñoma ngg̱xcueruũ̃arü nutaxacügürüxũ̃ tá niyauratanücüxü.

[17]Rü ngẽma nachixũ̃ane rü tá namexẽchi. Rü ngẽma nax namuarü trigug̱xgü rü bínug̱xgü rü ngẽma ngextu̱xücügü rü pacügü rü tá mea nayae.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

## Chacaría 10

### Tupana rü Yudátanüxũgümaxã rü Efraíũtanüxũmaxã inaxuneta

[1]¡Ngẽxguma yapaanegu rü Cori ya Tupanana peca nax pexca̲x napuxẽẽãxũca̲x! Rü nüma ya Cori ya nango̲xẽẽcü i ba̲i̲xbeane rü tacü ya pucü tá pexca̲x ínanguxẽxẽ. Rü peanewa rü tá nanaxüxẽxẽ ya maxẽ.

[2]Rü ngẽma tupananetachicüna̲xgüarü ore rü doramare nixĩ. Rü ngẽma nüxũ nadaugüxũ i ngẽma ẽxũguxũarü uruũgü rü tagutáma ningu. Rü nanegümaxã duũxũgüxũ nawomüxẽẽgü rü ngẽma norü ore i pexũ namaxã nataãẽxẽẽxũ rü natüca̲xmamare nixĩ. Rü ngẽmaca̲x nixĩ i duũxũgü rü tama aixcüma cua̲xwa nangugüxũ rü nu ne naxĩmarexũ ñoma carnérugü i ngearü dauruũáxũrüxũ.

[3]Rü ngẽmaca̲x ñanagürü ya Cori: —Choma rü namaxã chanu i ngẽma perü ãẽ̲xgacügü i pemaxã icua̲xgüxũ rü tá chanapoxcue = =ñanagürü. Rü Cori ya Guxãxétüwa Ngẽxmacü ya norü duũxũgüna daucü rü Yudátanüxũxũ tá naporaexẽxẽ ñoma cowaru i daica̲x poraexũrüxũ.

[4]Rü Yudátanüxũtanüwa tá nangóe i poraexũ i ãẽ̲xgacügü i chorü duũxũgümaxã tá icua̲xgüxũ. Rü nümagü rü narüxũ tá nixĩgü ya yimá nuta ya nüxíra yaxṹcuchicü nax naxüaxũca̲x ya wüxi ya ĩpata ya taxũne. Rü ñoma norü tairuxũ ya yima ĩpata ya naxchirunaxca̲xrüxũ tá nixĩgü. Rü ñoma würa i daica̲x mexũrüxũ tá nixĩgü ya yima ãẽ̲xgacügü,

[5]Rü nümagü rü tá ñoma churaragü i ãcharaxũgu nügü da̲i̲xũrüxũ nixĩgü. Rü tá naporae, erü Cori ya Tupana rü natanüwa nangẽxma. Rü ngẽmaãcü tá nanaxãnexẽxẽ i norü uanügüarü churaragü i cowarugu ĩxũ.

[6]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Choma rü tá chanaporaexẽxẽ i Yudátanüxũ. Rü tá íchanapoxũ i Yúchetanüxũ. Rü wenaxarü nachixũaneca̲x tá chanawoeguxẽxẽ erü choxṹ nangechaũtümüxũgü. Rü nümagü rü wenatáxarü ñoma taguma nüxũ chaxoxũrüxũ chomaxã nixĩgü. Erü choma rü norü Cori ya Tupana chixĩ, rü nüxũ chaxĩnü i norü yumüxẽgü.

[7]Rü Efraíũtanüxũ rü ñoma churara i poraxũrüxũ tá nixĩgü. Rü norü maxũnewa rü tá nataãẽgü ñoma bínu yaxãgügurüxũ. Rü ngẽmaxũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nadaugügu i nanegü rü naxacügü rü tá ta nataãẽgü. Rü ngẽma Cori naxca̱x ügüxũca̱x tá nixĩ i nataãẽgüxũ.

[8]Rü choma rü tá naxca̱x changema rü wüxiwa tá chanagagü, yerü choma nixĩ ga íchananguxũxẽẽxũ. Rü nümagü rü wena tá nimu noxrirüxũ.

[9]Rü choma nixĩ ga togü ga nachixũanegügu chanawoonexũ. Natürü woo nax yáxũwa nangẽxmagüxũ rü tá choxna nacua̱xãchie. Rü wüxi i ngunexũgu rü tá nanegümaxã rü naxacügümaxã nachixũaneca̱x nawoegu.

[10]Rü choma rü tá Equítuanewa rü Achíriaanewa íchanagaxũ. Rü Garaáxanewa rü Líbanuanewa tá chanagagü. Rü ngẽma nax namuxũchiamaxũ i nümagü rü nachica rü tá naxca̱x inayataxu.

[11]Rü ngẽma már i Equítuanewa ngẽxmaxũwa rü tá nichoũ. Rü norü yuape rü tá ichayanaxoxẽxẽ. Rü taxtü i Níru rü tá chayapachitamaxẽxẽ. Rü Achíriaanecüa̱xgü i nügü icua̱xüũgüxũ rü tá chanaxãneexẽxẽ. Rü tá ichanaxoxẽxẽ i Equítuanearü pora.

[12]Rü choma rü tá pora nüxna chaxã rü chauégagu tá ínaxĩ. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i pexũ ngẽma ñachaxũ ==ñanagürü.

## Chacaría 11

[1]Pa Líbanux, ¡yawãxna i curü ĩa̱x nax ngẽma üxüema ínaguxũca̱x i curü ocayiwagü!

[2]¡Naxaxu, Pa Pinux, erü marü niwa̱x i ngẽma ocayiwagü, rü ngẽma naigü i mexẽchixũ rü marü nixae! ¡Aita pexüe, Pa Naigü i Taxũgü i Bacháũanewa Ngẽxmagüxũ, erü ngẽma naixnecü rü niye!

[3]Rü ngẽma carnérugüarü dauruũgü rü tagaãcü naxauxe erü yimá maxẽ ya imexẽchicü rü marü nixae. Rü nüxũ naxĩnüe i ngẽma leóũ nax yanginetanücüüxũ, erü ngẽma naixnecügü i natü i Yudáũcutüwa ngẽxmagüxũ rü marü nixae.

**Taxre i carnérugüarü dauruũgü**


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[4]Ñaa nixĩ i ngẽma Cori ya chorü Tupana chomaxã nüxũ ixuxũ. Rü ñanagürü: —¡Nüxna nadau i ngẽma carnérugü i norü daichicawa gagüchaũxũ!

[5]Rü ngẽma duũxũgü i naxca̱x taxegüxũ rü tama nüxṹ taxãũxãchitümüũãcü tüxũ nadai. Rü ngẽma carnérugümaxã taxegüxũ rü ñanagürügü: “¡Moxẽ ya Cori erü marü chadiẽrua̱x!” ñanagürügü. Rü woo i ngẽma carnérugüarü dauruũgü rü tama nüxṹ taxãũãchitümüxũ ya yíxema norü carnérugü.

[6]Rü ngẽxgumarüxũ ta i ngẽma duũxũgü i ñaa nachixũanewa maxẽxũ rü taxũtáma choxṹ nangechaũtümüxũgü. Rü to i nachixũanemẹxẽgu rü ngẽmaarü ãẽxgacümẹxẽgu tá chanayixẽxẽ. Rü ngẽma ãẽxgacü rü tá nanachixexẽxẽ i ñaa nachixũane. Rü ngẽxguma i choma rü taxúexũtáma naxmẹxwa íchapoxũ. Rü choma i Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma ==ñanagürü.

[7]Rü ngẽxguma i choma i Chacaría rü nüxna chadau i ngẽma carnérugü i norü daixchicawa nagagüchaũxũ. Rü yexera nüxna chadau i ngẽma carnérugü i rüturamaegüxũ. Rü taxre i naixmenaxãca̱x chadau. Rü wüxi rü Ngũxẽẽgu chanaxüéga, rü ngẽma to rü Wüxiwa Íngexmagüxũgu chanaxüéga. Rü ñu̱xũchi nüxna chadau i ngẽma carnérugü.

[8]Rü wüxi ga tauemacügutama rü íchanawoxũ ga tomaepü̱x ga norü dauruũgü, yerü tama yáxna namaxã chaxĩnü, rü chauxchi naxaie.

[9]Rü yema carnérugüxũ ñacharügü: —¡Tagutáma wena pexna chadau! ¡Ega ngẽxguma ngexũrüüxũ yuxgu rü noxtacüma nayu̱x! ¡Rü ngẽxguma texé yama̱xgu, rü noxtacüma yamáa! ¡Rü ngẽma maxẽxũ íyaxügüxũ rü noxtacüma nügü nango̱xcu ==ñachagürü.

[10]Rü yexguma rü chanayaxu ga chorü naixmena̱xã ya Ngũxẽẽgu ãégane. Rü chayabüye. Rü yema rü wüxi ga cua̱xruxũ nixĩ nax iyanaxoxũ ga yema Tupanaarü uneta ga guxũma ga nachixũanegümaxã naxüxũ.

[11]Rü yema ngunexũgu inarüxo ga yema uneta. Rü yema carnérugümaxã taxegüxũ rü choxũ inangugügü. Rü yexguma nüxũ nicua̱xãchitanü nax Cori ya Tupana yixĩxũ ga nawa idexacü ga yema chaxüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[12]Rü ngẽxguma rü ñacharügü: —Ngẽxguma pexca̱x namexgu, ¡rü chorü puracüca̱x choxṹ penaxütanü! Natürü ega tama perü me yixĩxgu, ¡rü ngexrüma choxṹ penaxütanüxũ! = =ñacharügü. Rü choxṹ nanaxütanügü ga 30 tachinü ga diẽru.

[13]Rü nüma ga Cori ya Tupana rü choxũ ñanagürü: —¡Ngĩxũ nayaxu i ngẽma diẽru i naxca̱x mecü nax choxṹ ngĩmaxã naxütanügücü, rü ngẽma üwechixũ i chopata ya taxũnewa ngẽxmaxũpe̱xegu ngĩxũ yawotanü! = =ñanagürü. Rü yexguma ga choma rü ngĩxũ chayaxu ga yema diẽru rü Tupanapatawa yexmaxũ ga üwechixũpe̱xegu ngĩxũ chayawotanü.

[14]Rü yemawena chayabüye ga guma nai ga chorü naixmena̱xã ga Wüxiwa Ingexmagüxũgu ãégane. Rü yema rü wüxi ga cua̱xruxũ nixĩ nax iyanaxoxũ ga yema nügü nax nangechaxũgüxũ ga Yudátanüxũ namaxã ga yema togü ga Iraétanüxũ.

[15]Rü Cori rü choxũ ñanagürü: —¡Ñu̱xma rü yema carnérugüarü dauruxũ ga tama mea norü carnérugüna dauxũãcü cugü ixĩxẽxẽ.

[16]Erü choma rü tá ñaa nachixũanegu chanamu i wüxi i dauruxũ i tama norü carnéru i inaxüanemarexũgu rüxĩnüxũ. Rü taxũtáma naxca̱x nadau i ngẽma rütaxuxũ. Rü taxũtáma nanaxüxũ i ngẽma napíxũ. Rü taxũtáma nanaxüwemü i ngẽma turaexũ. Natürü tá nayama̱x i ngẽma rüngümaexũ rü meatama tüxũ nango̱x. Rü taxuxũtáma tümamachi ínayaxüxẽxẽ woo tümapatügü.

[17]¡Rü nügümaxã nangechaũ i ngẽma carnéruarü dauruxũ i tama mea norü carnérugüna dauxũ rü tüxũ ngéma wogümarexũ! Rü norü poxcu tá nixĩ nax tara i taxrewa ãmaguxũmaxã nacachacüüxũ rü nacaxetüxũ i norü tügünexetüwa! Rü tá ninachacüxü rü norü tügünexetüwa rü tá nangexetü. ¡Rü ngẽmaãcü ya nachacüxü rü tá nipamare rü tá nangexetü i norü tügünexetüwa! = =ñanagürü.

## Chacaría 12

### Tupana rü tá nüxna nadau ya Yerucharéũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Ñaa nixĩ i Cori ya Tupanaarü ore nachiga i Iraétanüxũ. Rü nüma ya Cori ya Tupana nixĩ i nangoxẽẽãxũ i daxũguxũ i naane rü naxüaxũ i ngẽma ñoma i naane nagu üxũ rü yatüna maxũ naxãxũ, rü ñanagürü:

[2]—Choma rü tá chanaporaxẽxẽ ya Yerucharéũ. Rü yima ĩane rü ñoma wüxi i axepáxũ i bínumaxã ããcuxũrüxũ tá nixĩ naxcax i guxũma i ngẽma nachixũanegü i nüxna ngaicamagüxũ. Erü ngẽma ngunexũ i nagu naxcax íyaxüãchixũ rü ñoma nangãxẽxũrüxũ tá naturae. Rü ngẽxguma Yerucharéũcax íyaxüãchigu rü tá ta naxcax ínayaxüãchi ya yima náigü ya ĩanegü ya Yudáanewa ngẽxmagüne.

[3]Rü ngẽma ngunexũgu rü Yerucharéũ rü wüxi ya nuta ya yaxüchicüxũ tá chayanguxuchixẽxẽ naxchaxwa i ngẽma togü i nachixũanegü. Rü tüxchiama tá tayapix ya texé ya nangenagüchaũxe. Rü guxũma i ngẽma nachixũanegü rü tá nügü nanutaquexegü nax Yerucharéũmaxã nügü nadaixũcax.

[4]Natürü ngẽma ngunexũgu rü choma rü tá chayabuxmüxẽxẽ i norü uanügüarü cowarugü rü tá chanaxãũãẽxẽxẽ i ngẽma churaragü i nagu ĩxũ. Rü Yudátanüxũ rü tá nüxna chadau. Rü guxũma i ngẽma togü i nachixũanegüarü cowarugü rü tá chayangexetüxẽxẽ.

[5]Rü ngẽxguma ngẽmaxũ nadaugügu i Yudáanearü ãẽxgacügü rü nügümaxã tá ñanagürügü: “Cori ya Guxãxétüwa Ngẽxmacü nixĩ i Yerucharéũcüãxgüarü Tupana, rü nüma nixĩ i pora nüxna naxãxũ”, ñanagürügü.

[6]Rü ngẽma ngunexũgu rü Yudátanüxũarü ãẽxgacügü rü ñoma wüxi i üxü i yauxraxũrüxũ tá nixĩgü. Rü ñoma üxü i triguchapaxawa iyaauxraxũrüxũ tá nixĩgü. Rü tá nanadai i guxũma i ngẽma nachixũanegü i norü tügünecüwawa nüxna ngaixcamagüxũ rü ngẽma toxwecüwawa ngaixcamagüxũ. Natürü ngẽma Yerucharéũcüãxgü rü wena tá norü ĩanecax nawoegu rü nawa tá namaxẽ.

[7]Natürü choma nax Cori chixĩxũ rü tá nüxíra íchanapoxũ ya yima náigü ya ĩanegü ya Yudáanewa ngẽxmagüne rü yimágüwena ya Yerucharéũ nax


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngẽmaãcü i ngẽma Dabítanüxũ rü Yerucharéũcüa̱xgü rü tama nagu naxĩnüexũca̱x nax ngẽma togü i Yudátanüxũarü yexera yaxĩgüxũ.

8Rü choma i Cori nax chixĩxũ rü tá nüxna chadau i guxũma i ngẽma duũxũgü i Yerucharéũwa maxẽxũ. Rü ngẽma duũxũgü i turaexũ rü tá nipora ñoma ãẽxgacü ga Dabírüxũ. Rü ngẽma Dabítanüxũ rü tá ñoma Tupanarüxũ naporae rü ñoma Cori ya Tupanaarü orearü ngeruxũ i ngẽma duũxũgüpẽxegu ixũxũrüxũ tá naporae.

9Rü ngẽma ngunexũgügu rü tá chanadai i ngexũrüüxũmare i nachixũanecüa̱xgü i Yerucharéũca̱x íyaxüãchixũ.

10Rü ngẽma Dabítaagütanüwa rü Yerucharéũcüa̱xgütanüwa tá chanamu i Chauãxẽ i Üünexũ nax yamecümaxũca̱x rü nayumüxẽgüwa̱xegüxũca̱x i ngẽma Dabítanüxũ rü ngẽma Yerucharéũcüa̱xgü. Rü ngẽxguma tá nüxũ nadaugügu ya yima nacanapacütüxũgüãcü rü tá nangechaũgü. Rü naxca̱x tá naxauxe ñoma wüxi i nane i nügümaxã wüxicacüca̱x naxauxexũrüxũ. Rü ñoma nüxíraũcü ya nane yu̱xguca̱x naxauxegurüxũ tá naxca̱x naxauxe.

11Rü ngẽma ngunexũgu rü ĩane ya Yerucharéũwa rü tá taxũ i ngechaũ ínangu yexguma Yudáanearü ãẽxgacü ga Adáx-rimóũ ga Meguíduarü doxonexũgu yu̱xgurüxũ.

12Rü wüxichigü ya ĩpatawa rü tá poraãcü nangechaxũgü. Rü Dabítaagü rü naxma̱xgümaxã wüxigu tá nangechaũgü. Rü ngẽxgumarüxũ tá ta i Natáũtaagü rü naxma̱xgümaxã wüxigu tá nangechaxũgü.

13Rü ngẽma Lebítaagü rü naxma̱xgümaxã wüxigu tá nangechaũgü. Rü ngẽxgumarüxũ ta i Chimítaagü rü naxma̱xgümaxã wüxigu tá nangechaxũgü.

14Rü ngẽxgumarüxũ ta i guxũma i ngẽma duũxũgü i íyaxügüxũ rü wüxichigü ya ĩpatawa ngẽxmagüxũ rü naxma̱xgümaxã wüxigu tá nangechaxũgü ==ñanagürü.

## Chacaría 13


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü ta: —Ngẽma ngunexũgu rü tá ningẽnaxũ i wüxi i dexáarü chuchuxũ nax ngẽmawa Dabítaagü rü Yerucharéũcüa̱xgü nügü iyauxgüxũca̱x i norü pecadugü rü norü ãũãchixũgü.

[2]Rü guxũwama i ñaa nachixũanewa rü tá ichayanaxoxẽxẽ i woo i naégagü i ngẽma tupananetachicüna̱xãgü nax ngẽmaãcü tama nüxũ yacua̱xüũgüxũca̱x i duũxũgü. Rü ñaa nachixũanewa rü ngẽxgumarüxũ tá ta ichayanaxoxẽxẽ i ngẽma tupananetagüarü orearü uruũgü rü guxũma i chixexũ i naãẽgü. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i ngẽma ñachaxũ.

[3]Rü ngẽxguma chi tangexmagu ya wüxi ya Tupanaarü orearü uruxũneta i nüxũ ixuxechaxũ i ore i tama Tupanaarü ore ixĩxũ, rü tümanatü rü tümaé tá ñanagürügü tüxũ: “Cuma rü name nax cuyuxũ erü ngẽma ore i nüxũ quixuxũ rü doramare nixĩ rü tama aixcüma Cori ya Tupanaarü ore nixĩ!” ñanagürügü. Rü tümanatü rü tümaé tátama tüxũ nacana i ngẽxguma tügü tixuxgu nax Tupanaarü orearü uruxũ tixĩxũ.

[4]Rü ngẽma ngunexũgu rü ngẽma orearü uruũgünetagü rü tá naxãnee nax nüxũ yaxugüxũ i ngẽma nanegüwa nüxũ nadaugüxũ erü doramare nixĩ. Rü taxũtáma Tupanaarü orearü uruũgüchiru i carnéruch̲axmüũnaxca̱xgu nicu̱x nax ngẽmaãcü doramare ixĩxũ i orexũ yaxuxũca̱x.

[5]Rü wüxichigü rü tá ñanagürü: “Choma rü tama orearü uruxũ chixĩ rü chabuxgutama naanewa chapuracü”, ñanagürü tá.

[6]Rü ngẽxguma texé nüxna cagu: “¿Rü tu̱xcüũ cuwitüxüne?” rü nüma rü ñaãcü tá tüxũ nangãxũ: “Chomücüpatagu choxũ nawigü” = =ñanagürü.

### Nüma ya Cori nixĩ ya chorü Tupana ixĩcü

[7]Rü Cori ya Tupana ya Guxãxétüwa Ngẽxmacü rü ñanagürü: —¡Pa Tara i Taxrewa Ãmaguxũx, rü naxca̱x ixũ i chorü carnéruarü dauruxũ rü ngẽma chorü ngũxẽẽruxũ! ¡Rü yama̱x ya yima carnéruarü dauruxũ nax nawoonexũca̱x i carnérugü! Rü choma rü tá chanadai i ngẽma carnéruxacügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]Rü guxũma i ñaa nachixũanewa maxẽxũ i duũxũgü rü ngẽma norü tomaepu̱xarü üyetanüwa rü taxre i üye tá nayue. Rü wüxi i norü üyexicatama tá namaxẽ.

[9]Rü ngẽma duũxũgü i íyaxügüxũ rü tá nüxũ chaxü, ñoma diẽrumü i üxüwa idexexũ nax ínayixũca̱x i norü ãũãchixũrüxũ. Rü ñoma úiru i üxüwa idexexũ nax ínayixũca̱x i norü ãũãchixũrüxũ tá nüxũ chaxü i ngẽma duũxũgü. Rü ngẽxguma i nümagü rü tá choxna nacagüe rü choma rü tá chanangãxũ. Rü ñachagürü tá: “Nümagü rü chorü duũxũgü nixĩgü”, ñachagürü. Rü nümagü rü ñanagürügü tá: “Nüma ya Cori rü tórü Tupana nixĩ”, ñanagürügü tá. Rü choma ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma ==ñanagürü.

## Chacaría 14

### Yerucharéũ rü tá norü uanügüxũ narüporamaegü

[1]Rü marü ningaica i ngẽma ngunexũ i nagu Cori ya Tupana tá cuxũ poxcuxũ, Pa Yerucharéũcüa̱xgüx. Rü ngẽxguma ínanguxgu, rü perü uanügü rü pepe̱xewa tátama nügü nayanu i perü ngẽmaxũgü i pexna napuxũxũ.

[2]¡Rü dücax! Pa Yerucharéũcüa̱xgüx, rü ngẽma ngunexũgu rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá guxũ i nachixũanecüa̱xgüxũ nangutaque̱xexẽxẽ nax pemaxã nügü nada̱i̱xũca̱x. Rü nagu tá nachocu ya yima perü ĩane, rü wüxichigü ya ĩpatagü rü tá nanadeãcu. Rü ngea̱xgü rü tá tüxũ ínayauxũ rü tá tümamaxã namaxẽ. Rü ngãxũ i petanüxũ rü tá nayagagü. Rü ngẽma norü to i ngãxũxica tá ngéma nayaxügü.

[3]Natürü ngẽmawena i nüma ya Cori ya Tupana rü tá ngẽma nachixũanegümaxã nügü nadai ñoma churaragü norü uanügümaxã nügü daixgurüxũ.

[4]Rü ngẽma ngunexũgu rü nüma ya Cori ya Tupana rü nagu tá nachi ya yima Oribuarü Ma̱xpṹne ya Yerucharéũarü to̱xma̱xtawa ngẽxmane i norü éstecüwawa. Rü tá narüngüte ya yima ma̱xpṹne. Rü wüxi i norü ngãxũ rü tá nórtewaama naxũgachi rü ngẽma to i norü ngãxũ rü tá súrwaama naxũgachi.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Rü ngẽmaãcü tá nango̲x i wüxi i taxũ̃ i ngate i éstewaama ne daxũ̃ rü oéstewaama daxũ̃.

5Rü pema rü ngẽma ngategu tá pibuxmü nax pixüxũ̃ca̲x. Erü ngẽma ngate rü tá nida ñu̲xmata Acháxwa nangu i norü tocüwawa ya yima ma̲xpṹne. Rü ngẽmaãcü tá pibuxmü naxrüxũ̃ ga perü o̲xigü ga yexguma ĩã̲xãchianecha̲xwa nabuxmügu ga yexguma Uchía ãẽ̲xgacü ixĩxgu ga Yudáanewa. Rü Cori ya Tupana rü tá núma naxũ namaxã i guxũ̃ma i ngẽma üünegüxũ̃.

6Rü ngẽma ngunexũ̃gu rü taxũtáma nagáuane, rü taxũtáma nangẽxma i gáuxũ̃te̲xe.

7Rü ngẽma tá nixĩ i wüxi i ngunexũ̃ i mexẽchixũ̃ i tama to i ngunexũ̃maxã nawüxiguxũ̃. Rü Tupanaxicatama nüxũ̃ nacua̲x i ñuxãcü tá nax yixĩxũ̃ i ngẽma ngunexũ̃. Rü ngẽma ngunexũ̃ rü taxũtáma nangẽxma i chütaxũ̃, erü guxũ̃gutáma nangóoneecha.

8Rü ngẽxguma rü Yerucharéũ̃wa tá ne naya̲x i wüxi i dexá i mechiüxũ̃ i woo mucü ínguxgu rü woo taunecü ínguxgu iyáxũ̃. Rü ngãxũ̃ i ngẽma dexá rü tá Már i Ngearü Maxũ̃áxũ̃wa naya̲x. Rü ngẽma to i norü ngãxũ̃ i dexá rü tá Már i Mediteráneuwa naya̲x.

9Rü ngẽma ngunexũ̃gu rü nüma ya Cori ya Tupana rü ãẽ̲xgacü tá nixĩ nawa i ñoma i naane. Rü nüxica tátama nixĩ ya Tupana yixĩxũ̃ rü nataxutama i to i naéga i duũ̃xũ̃gü nüxũ̃ icua̲xüũ̃güxũ̃.

10Rü guxũ̃ma i nachixũ̃ane rü naane i metachinüxũ̃ tá nayanguxuchi. Rü Guebáwa tá inaxügü rü ñu̲xmata Rimóũ̃wa nangu nax naane i meama i weanexũ̃ yixĩxũ̃ i Yerucharéũ̃arü súrwa ngẽxmaxũ̃. Rü Yerucharéũ̃ rü máxpü̲xanexũ̃wa tá nangẽxma. Rü duũ̃xũ̃gü rü tá ngẽxma naxãchiũ̃gü. Rü Bẽyamíũ̃arü ĩã̲xwa inaxügü nax yaxüchixũ̃güxũ̃ ñu̲xmata ngẽma nüxíraxũ̃xũ̃ i ĩã̲xwa nangu rü ñu̲xmata naxtapü̲x íyapoõchixũ̃ i ĩã̲xwa nangu nax yaxüchixũ̃güxũ̃. Rü ngéma rü tá nida ñu̲xmata Ananéarü dauxũ̃taechicawa nangu. Rü ngéma tá nidaama ñu̲xmata ãẽ̲xgacüarü úbaarü ma̲i̲xgütüxũ̃wa nangu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]Rü yima ĩane ya Yerucharéũ̃ rü tá namuarü duũ̃xũ̃gü̱ã̱x, rü taxũtáma wenaxarü norü uanügü nagu napogüe. Rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i nagu ãpatagüxũ̃ rü tá taãẽxãcü nawa namaxẽ.

[12]Natürü ga yema nachixũ̃anegü ga Yerucharéũ̃cü̱ã̱xgüxũ̃ daixũ̃ rü Cori ya Tupana tá poraãcü nanapoxcue. Rü maxãcü tátama niyixemachi, rü naxetüchicawa tá niyixe, rü na̱ã̱xwa rü tá niyixarü conü̱ã̱xgü.

[13]Rü ngẽma ngunexũ̃gu ya Cori ya Tupana rü tá nanamuũ̃exẽxẽ i ngẽma togü i nachixũ̃anecü̱ã̱xgü. Rü wüxichigü rü tá namücüchacüüwa nichũ̱xüx nax nügü nada̱i̱xũ̃ca̱x.

[14]Rü ngẽxguma i ngẽma Yudáanecü̱ã̱xgü rü Yerucharéũ̃wa tá naxĩ nax ngẽma nachixũ̃anegü i Yerucharéũ̃na ngaicamagüxũ̃maxã nügü nada̱i̱xũ̃ca̱x. Rü tá nüxna nanapuxũ̃ i muxũ̃ma i norü ngẽmaxũ̃gü ngẽxgumarüxũ̃ i norü diẽrumü rü norü úiru rü naxchirugü.

[15]Rü ngẽma da̱xaweane i namaxã ida̱xawexũ̃ i norü uanügü rü ngẽmatátama nixĩ i norü cowarugü namaxã ida̱xaweexũ̃. Rü ngẽxgumarüxũ̃ tá ta namaxã nida̱xawe i norü caméyugü rü norü mulagü rü norü búrugü rü guxũ̃ma i ngẽma togü i naxũ̃nagü i ngẽma ínapegüxũ̃wa nüxṹ ngẽxmagüxũ̃.

[16]Rü yema uanügü ga ũ̃pa Yerucharéũ̃maxã nügü daixũ̃ rü íyaxügüxũ̃, rü guxcüma ya taunecügu tá Yerucharéũ̃wa naxĩ̃xũ̃ nax Ãẽ̱xgacü ya Cori ya Tupana ya Guxãxétüwa Ngẽxmacüxũ̃ nayanacu̱a̱xüũ̃güxũ̃ca̱x rü naxüchigagüãxũ̃ca̱x i düxenüchigaarü peta.

[17]Rü ngẽxguma chi ngexũ̃rüüxũ̃ i nachixũ̃ane i ñoma i naanewa ngẽxmagüxũ̃ tama Cori ya Tupana ya Guxãxétüwa Ngẽxmacüarü cua̱xüũ̃wa naxũxgu i Yerucharéũ̃wa, rü Tupana rü taxũtáma norü naanegu nanapuxẽxẽ.

[18]Rü ngẽxguma Equítuanecü̱ã̱xgü rü tama ngéma naxĩxgu, rü Cori ya Tupana rü taxũtáma norü naanegu nanapuxẽxẽ. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta i ngexũ̃rüüxũ̃ i to i nachixũ̃ane i tama düxenügüchigaarü petawa ũxũ̃ rü Tupana rü tá da̱xaweane naxca̱x ínanguxẽxẽ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

19Rü ngẽmaãcü tá nixĩ nax napoxcuxũ̃ i Equítuanecüã̲xgü i duũ̃xũ̃gü rü ngẽma to i nachixũ̃anecüã̲xgü i duũ̃xũ̃gü i tama düxenügüchigaarü petawa ĩxũ̃.

20Rü ngẽma ngunexũ̃gu rü ngẽma cowarugünaawa rütugüxũ̃ i campanaxacügü rü ñaxũ̃ tá nagu naxümatü Coriarü Ixĩxũ̃, ñaxũ̃. Rü ngẽma buetaregü i Tupanapata ya taxũ̃newa ngẽxmagüxũ̃ rü tá nixüüne ngẽma tacháũgü i ãmarearü guruũ̃pẽ̲xegu nuxũ̃rüxũ̃.

21Rü guxũ̃ma i ngẽma buetaregü i Yerucharéũ̃wa rü Yudáanewa ngẽxmagüxũ̃, rü Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacüarü tá nixĩgü. Rü texé ya naxũ̃na Tupanacã̲x imáxẽ, rü yimawa tá tanamuxra i ngẽma namachi i Cori ya Tupanana taxãxũ̃. Rü ngẽma ngunexũ̃gu rü marü taxũtáma Cori ya Tupana ya Guxãxétüwa Ngẽxmacüpata ya taxũ̃newa texé tã̲xacümaxã ngéma tataxe.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

# Maraquía

## Maraquía 1

### Iraétanüxũxũ nangechaũ ya Tupana

[1]Rü ñaa nixĩ i ore i Cori ya Tupana Iraétanüxũmaxã nüxũ ixuxũ nawa ya norü orearü uruxũ ya Maraquía.

[2-3]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Choma rü pexũ changechaũ ==ñanagürü. Natürü i pemax rü penangãxũ rü ñapegürügü nüxũ: —¿Ñuxãcü nüxũ tacuax nax toxũ cungechaxũxũ? ==ñapegürügü nüxũ. Rü nüma ya Cori ya Tupana rü pexũ nangãxũ rü ñanagürü: —Choma rü guma nũxcümaũcü ga perü oxi ga Acóbuxũ changechaũ rü ngẽmawa pexũ chanawẽx nax poraãcü pexũ changechaũxũ. Rü woo nügüenexẽgü nax yixĩgüxũ, natürü Acóbuxũ changechaũ rü Echaúxũ chaxo. Rü tama Echaúmaxã chataãxẽ rü yemacax norü naane i máxpüxanexũ nax yixĩxũ rü chianexũxũ chananguxuchixẽxẽ, rü naeũgü i düraexũ nawa changexmagüxẽxẽ ==ñanagürü.

[4]Rü ngẽxguma ngẽma Edóũcüãx i Echaú nataagü rü woo ñagügu: —Yixemagü rü marüchirẽx itarüxogü, natürü wena tá ítanadaxẽẽãma i tachixũane ==ñagügu, natürü nüma ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü ñaãcü tá nanangãxũ rü ñanagürü: —Woo penamexẽẽgu i ngẽma pechixũane, natürü choma rü tá wena ichanaxoxẽxẽ. Rü ngẽma perü naane rü Chixexũ i Nachixũanemaxã, tá nanaxugü i duũxũgü. Rü Duũxũgü ya Tupana Namaxã Nuxũmaxã tá pexũ naxugü.

[5]Rü pemax rü pexetümaxã tá nüxũ pedau i ngẽma nüxũ chixuxũ. Rü ngẽxguma i pema rü tá ñaperügügü: “Cori ya Tupana rü nataxüchi. Rü ngẽma norü pora rü Iraéanearü üyeanearü yexerawa nangu”, ñaperügügü tá ==ñanagürü.

### Cori ya Tupana rü chacherdótegüxũ ningagü

[6]Rü nüma ya Cori ya Tupana ya Guxũétüwa Ngẽxmacü rü chacherdótegüxũ ñanagürü: —Ngẽma buxũgü rü nanatügüxũ nangechaũ, rü ngẽma naxũtaxũgü rü norü coriga naxĩnü. Rü choma nax Penatü chixĩxũ ¿rü tüxcüũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

i tama choxũ pengechaũxũ? Rü choma nax perü Cori chixĩxũ ¿rü tu̱xcüũ i tama chauga pexĩnüexũ? Natürü i pemax rü choxũ pexo, rü naétü ñaperügügü: “¿Ta̱xacüwa i cuxũ taxoxũ?” ñaperügügü.

[7]Rü pema rü chorü ãmaregüarü guruũwa penana i ãmaregü i tama imexũ, rü ngẽxguma rü ípeca rü ñaperügügüama: “¿Ta̱xacüwa i chixexũ cumaxã taxüexũ?” ñaperügügü. Dücax, pema rü chixexũ chope̱xewa pexüe erü chorü ãmarechicawa penana i ãmare i tama imexũ.

[8]¿Ẽxna tama pexca̱x nachixe ega woo naxũna i ngexetüxũ rüe̱xna ngemaeparaxũ rüe̱xna ida̱xawexũ cha̱u̱xca̱x piguxgu? ¡Rü ẽcü perü ãẽ̱xgacügüxũtawa penana nax ngẽmaãcü nüxũ pecuáxũca̱x rü aixcüma taãẽãcü pexṹ nayauxgüã i ngẽma perü ãmaregü! ==ñanagürü ya Tupana ya Guxũétüwa Ngẽxmacü.

[9]Rü ñanagürü ta: —Dücax, Pa Chacherdótegüx, Tupanana peca nax nüxṹ pengechaũtümüxũxũca̱x Natürü ngẽxguma chixemarexũ i ãmaregü nüxna pixãgügu ¡rü taxũtáma nagu perüxĩnüe nax ngẽmamaxã nataãẽxũ i nümax! ==ñanagürü ya Tupana ya Guxũétüwa Ngẽxmacü.

[10]Rü nüma ya Cori ya Tupana ya Guxũétüwa Ngẽxmacü rü pexũ ñanagürü: —Chierüx texé i petanüwa tanawãxtagu ya chopata ya taxũnearü ĩã̱xgü nax tama natüca̱xmamare chorü ãmarearü guruũwa yayauraxũca̱x ya üxü. Erü choma rü tama pemaxã chataãxẽ, rü ngẽmaca̱x taxuxũtáma i perü ãmaregü i choxna pexãgüxũ tá pexṹ chayaxu.

[11]Rü guxũma i nachixũanegü i ñoma i naanecüã̱x rü duũxũgü choxũ nicua̱xüũgü, rü pumarate̱xe cha̱u̱xca̱x nigugü rü ãmare choxna naxãgü.

[12]Natürü i pema rü choxũ pinuxẽxẽ erü tama nüxũ pengechaxũ i ngẽma chorü ãmarearü guruxũ i chorü mecha ixĩxũ. Rü ngẽmaca̱x i ãmare i tama mexũ cha̱u̱xca̱x nawa pigugü.

[13]Rü pema rü ñaperügügü: “Marü tipae nax tanaxüechaxũ i ngẽma puracü”, ñaperügügü. Rü ngẽmaca̱x choxũ pexoe. Rü ngẽmaétüwa rü pema rü nagu


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

perüxĩnüe nax namaxã chataãẽxũ̃ i ngẽma naxũ̃na i naxca̱x pengĩ́xũ̃ rü woca i chixri ixũxũ̃ rüe̱xna ida̱xawexũ̃ i choxũ̃ namaxã pexãmareã́xũ̃.

[14]¡Rü guxchaxũ̃ namaxã chaxuegu i ngẽma idorata̱xáxũ̃ i chomaxã nüxũ̃ ixuxũ̃ nax naxũ̃natanüwa tá wüxi i naxũ̃na i mexũ̃ choxna muxũ̃, natürü chixemarexũ̃ nixĩ i cha̱u̱xca̱x yamáxũ̃! Rü choma nixĩ i Ãẽ̱xgacü ya Guxãétüwa Changexmaxũ̃, rü choxũ̃ nixĩ i namuũ̃exũ̃ i guxũ̃ma i nachixũ̃anecüã̱xgü ==ñanagürü ya Tupana ya Guxũ̃étüwa Ngẽxmacü.

## Maraquía 2

### Tupana rü chacherdótegüxũ̃ naxuxcu̱xẽ

[1]Rü nüma ya Tupana rü ñanagürü: —Ñu̱xmax, Pa Chacherdótegüx, rü ñaa nixĩ i chorü ucu̱xẽ i pexca̱x ixĩxũ̃:

[2]“Rü dücax, rü name nixĩ i chauga pexĩnüe. Rü chanaxwa̱xe i aixcüma choxũ̃ pengechaũ̃gü. Rü ngẽxguma taxũtáma chauga pexĩnüegu rü choma rü tá guxchaxũ̃ pemaxã chaxuegu. Rü ñu̱xma nax tama aixcüma choxũ̃ pengechaũ̃güxũ̃ rü ngẽma perü natanü i peyauxgüxũ̃ naxca̱x nax chacherdótegü pixĩgüxũ̃ rü choma rü tá perü guxchaxũ̃ruxũ̃ chayanguxuchixẽxẽ” ==ñanagürü ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü.

[3]Rü ñanagürüama: —Choma rü tá pexna chanayaxu i ngẽma puracü ga pexna chaxãxũ̃. Rü pechiwegu tá chanawogü ya yima naũ̃ i ngẽma naxũ̃nagü i cha̱u̱xca̱x pedaixũ̃. Rü wüxigu yima naũ̃maxã tá pexũ̃ íchawoxũ̃ i pemax.

[4]Rü ngẽmaãcü düxwa tá nüxũ̃ pecua̱x nax chomax yixĩxũ̃ i pexna chaxãxũ̃ i ñaa ucu̱xẽ nax naxca̱x pewoeguxũ̃ca̱x i ngẽma chorü mugü ga perü o̱xigü ga Lebítanüxũ̃maxã nüxũ̃ chixuxũ̃. Rü choma ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmaxe nixĩ i nüxũ̃ chixuxũ̃ i ngẽma.

[5]Rü yema chorü uneta ga Lebítanüxũ̃maxã chaxueguxũ̃ rü yemaacü ichaxuneta nax nüxṹ nayexmaxũ̃ca̱x ga maxũ̃ rü taãxẽ. Rü perü o̱xigü ga Lebítanüxũ̃ rü chomaxã nüxũ̃ nixugüe rü tá chauga nax naxĩnüexũ̃ rü choxũ̃ yacua̱xüũ̃güxũ̃. Rü nümagü rü aixcüma yemaacü nanaxügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[6]Rü nümagü ga perü o̲xigü ga Lebítanüxũ̃ rü ore i aixcüma ixĩxũ̃maxã nanangúexẽxẽ ga duũ̃xũ̃gü rü taguma chixexũ̃maxã nayaxucu̲xẽgü. Rü nümagü ga perü o̲xigü ga Lebítanüxũ̃ rü aixcüma chomaxã naxãmücügü rü togümaxã tataãẽgü. Rü muxẽma ga duẽxẽgü tüxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ nax chixexũ̃na tixĩgachixũ̃ca̲x.

[7]Rü wüxi i chacherdótearü puracü nixĩ nax duũ̃xẽgü tüxũ̃ nangúexẽẽxũ̃ nax choxũ̃ tacua̲xgüxũ̃ca̲x. Rü ngẽmaca̲x name nax guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü naxũ̃tawa ĩxũ̃ nax tüxũ̃ nangúexẽẽxũ̃ca̲x, erü choma nax guxãétüwa changexmaxũ̃ rü nüxũ̃ chaxuneta nax chorü orearü uruũ̃gü yixĩgüxũ̃ca̲x.

[8]Natürü i pemax, Pa Chacherdótegüx, rü nüxna pixĩgachi i ngẽma ore i mexũ̃. Rü ngẽma perü ngu̲xẽẽtaemaxã muxẽma ya duũ̃xẽgü chixexũ̃gu tüxũ̃ peyixẽxẽ. Rü ngẽmaãcü i pemax rü ípeyatóxẽxẽ ga yema uneta ga perü o̲xigü ga Lebítanüxũ̃maxã nüxũ̃ chixuxũ̃.

[9]Rü ñu̲xma i pema rü tama chauga pexĩnüe rü naétü ñuxre i duũ̃xũ̃gümaxãxica pemecüma rü tama guxãma wüxigu mea tüxũ̃ pengúexẽxẽ. Rü ngẽmaca̲x i choma rü pemaxã chanaxuegu nax guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü rü chixexũ̃maxã pexũ̃ nadaunüxũ̃ca̲x rü pexũ̃ naxoexũ̃ca̲x ==ngẽma ñachagürü i chomax ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa ngẽxmaxe.

### Tama Tupanamaxã nixaixcümagü ga Yudátanüxũ̃

[10]¿Rü tama e̲xna i guxãma i yixema rü wüxitama nixĩ ya Tanatü ya Tupana ya guxãxũ̃ma ücü? ¿Rü tu̲xcüũ̃ i pema rü tama pegümaxã pixaixcümagü ya wüxíechigü? Rü ngẽma pexüxũ̃maxã nagu peyanachixexẽxẽ ga yema uneta ga Tupana perü o̲xigümaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃.

[11]Rü ngẽma Yudátanüxũ̃ rü tama Tupanaga naxĩnüe, rü taxũ̃ i chixexũ̃ naxügü i Yerucharéũ̃wa rü Iraéanewa. Rü yima Tupanapata ya üünene ya nüma nüxũ̃ nangechaxũ̃ne rü nagu nayanachixexẽẽgü, erü ngẽma yatügü i Yudátanüxũ̃ rü ngexũ̃gü i tupananetagüxũ̃ icua̲xüũ̃güxũ̃maxã nixãxma̲xgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[12]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü chierüna nua tachixũanewa iyanaxoxẽẽãgu i ngẽma duũxũgü i chixexũ ügüxũ, rü nüetama ega woo tạxacürü duũxũ yixĩxgu rü woo ãmare ngéma Tupanapatawa nangexgu.

[13]Rü pema nax ngexũgü i tupananetaxũ icuạxüũgüxũmaxã ixãxmạxgüxe, rü naétü pegüxũetümaxã peyawaixẽxẽ i Cori ya Tupanaarü ãmarearü guruxũ. Rü taxũ i perü ngechaũmaxã pexauxe erü nüma ya Cori ya Tupana rü tama namaxã nataãxẽ i ngẽma perü ãmaregü.

[14]Rü pemax rü ípecagüama rü ñaperügügü: —¿Tụ̈xcüũ̈ tüxna nixũgachi ya Tupana? ==ñaperügügü. Rü pemaxã tá nüxũ chixu nax tụ̈xcüũ̈ nax yixĩxũ, erü nüma ya Cori ya Tupana rü nüxũ nadau i ngẽma chixexũ i cuxüxũ namaxã ga yema uneta ga ngĩmaxã nüxũ quixuxũ ga yema nge ga ngĩmaxã quingĩcü ga yexguma cungextụ̈xügu. Rü cumücü iyixĩ, rü nüxũ quixu nax ngĩmaxã tá quixaixcümaxũ.

[15]¿Rü tama ẽxna yimátama Tupana yixĩxũ ya naxücü i taxũne rü taãxẽ? ¿Rü tạxacü nixĩ i pexṹ nanaxwạxexũ ya Tupana? Rü ngẽma pexṹ nanaxwạxexũ nixĩ nax noxrü yixĩgüxũ i ngẽma pexacügü. ¡Rü mea nüxna pedạụx i perü maxũ! Rü tama name i nüxũ icuyarüngüma ga yema uneta ga cuxmạxmaxã nüxũ quixuxũ ga yexguma cungextụ̈xügu ngĩmaxã cuxãxmạxgu.

[16]Rü nüma ya Cori ya Iraétanüxũarü Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü ñanagürü: —¡Nüxna pedạụx i perü maxũ! Rü tama name nax pexmạxẽchita chixri pemaxẽxũ. Rü choma rü tama namaxã chataãxẽ i ngẽma yatü i naxmạxũ ítáxũ rü ngẽmaãcü nachixexẽẽxũ i norü maxũ ==ñanagürü.

[17]Rü pema rü perü dexamaxã marü düxwa peyapaxẽxẽ ya Tupana. Rü ngẽmaétüwa i pemax rü ípecagüama rü ñaperügügü: —¿Rü ñuxũ ñatarügügü i tomax rü ngẽmacạx tayapaxẽẽxũ nax toxũ naxĩnüxũ? ==ñaperügügü. Rü pema rü ñaperügügü: —Nüma ya Cori ya Tupana rü namaxã nataãxẽ i ngẽma duũxũgü i chixexũ ügüxũ rü taxũtáma nanapoxcue ==ñaperügügü. ¿Tama ẽxna peyaxõgü nax Tupana rü aixcümacü yixĩxũ?

## Maraquía 3


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

### Tupana rü tá nanapoxcue i ngẽma chixexũ̃ ügüxũ̃

[1]Nüma ya Cori ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü ñanagürü pexũ̃: —Choma rü chaugüpe̲xe tá chayamu i chorü orearü ngeruxũ̃ nax yoxni chauxũ̃pa nügü íyamexẽẽgüxũ̃ca̲x i chomaxũ̃. Rü yimá Cori ya naxca̲x peda̲u̲xcü rü ngürüãchi tá napata ya taxũ̃negu naxücu. Rü ngẽmaãcü tá ínangu ya yimá perü maxẽxẽẽruxũ̃ ga Tupana nüxũ̃ ixucü ga yexguma perü o̲xigümaxã inaxunetagu = =ñanagürü.

[2]¿Natürü texé tá namaxã tapora ya yimá Cori i ngẽma ngunexũ̃ i nagu ínanguxũ̃? ¿Rü texé tá nape̲xegu tachiama? Erü ngẽxguma ínanguxgu rü ñoma wüxi i üxüemaãcü tá ínangu nax yamexẽẽgüãxũ̃ca̲x i tórü maxũ̃. Rü ñoma wüxi ya chaũrüxũ̃ tá inanayi̲xẽxẽ i guxũ̃ma i tórü ãũãchixũ̃.

[3]Rü nüma ya Cori rü tá ínarüto nax ínapigüãxũ̃ca̲x i norü chixexũ̃ i ngẽma chacherdótegü i Lebítanüxũ̃, ñoma diẽrumü rü úiru norü üxaxũ̃ca̲x üxüwa iguxũ̃rüxũ̃. Rü ngẽmawena rü tá marü name i ngẽma chacherdótegü nax Cori ya Tupana naxwa̲xexũ̃ãcü ngéma nape̲xewa nangegüãxũ̃ i norü ãmaregü.

[4]Rü ngẽxguma i nüma ya Cori ya Tupana rü tá namaxã nataãxẽ i ngẽma Yudátanüxũ̃arü ãmaregü rü Yerucharéũ̃cüã̲xarü ãmaregü yexguma noxri duũ̃xũ̃güarü ãmaregümaxã nataãẽgurüxũ̃.

[5]Rü nüma ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü ñanagürü: —Choma rü tá aixcüma pexna chaca i perü chixexũ̃ca̲x. Rü chomatátama nüxũ̃ chixugüe i ngẽma yuüexũ̃, rü ngẽma nai i ngexũ̃maxã maxẽxũ̃, rü ngẽma doramaxã nügü ípoxũ̃xũ̃, rü ngẽma norü puracütanüxũ̃maxã rü ngẽma yutegüxemaxã, rü ngẽma taxcutagümaxã chixri icua̲xgüxũ̃. Rü ngẽxgumarüxũ̃ tá ta nüxũ̃ chixugüe i ngẽma chixri tümamaxã icua̲xgüxũ̃ ya duũ̃xẽgü ya to i nachixũ̃anecüã̲xgü, rü ngẽma tama chauga ĩnüexũ̃ = =ñanagürü.

### Ngẽma diésmu rü ãmaregü i Tupanaarü ixĩxũ̃

[6]Rü ñanagürü: —Choma nixĩ ya Cori ya Tupana chixĩxũ̃. Rü taguma naxüchicüxü i chorü uneta. Rü ngẽmaca̲x i pemax, Pa Acóbutanüxũ̃x, rü tama iperüxo.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]Pema rü chorü mugüna pixĩgachitanü, yema nũxcümaũ̃xũ̃ ga perü o̲xigü choxna ixĩgachixũ̃rüxũ̃. Rü tama naga pexĩnüechaũ̃ i ngẽma chorü mugü. Rü ñu̲xma i chomax i Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmaxe rü ñachagürü pexũ̃: “¡Cha̲u̲xca̲x pewoegu! Rü choma rü tá pexca̲x chataegu”, ñachagürü. Natürü i pemax rü ñaperügügü: “¿Ta̲xacüca̲x chi i cuxca̲x tawoeguxũ̃?” ñaperügügü.

[8]Rü ñu̲xma i choma rü pexna chaca: “¿Ẽxna namexũ̃ yixĩxũ̃ i wüxi i duũ̃xũ̃ rü choxũ̃́ nangíxũ̃? Rü dücax i pemax, rü aixcüma nixĩ i choxũ̃́ pengíexũ̃. Rü ngẽxguma rü ta rü ípecagüamaxũ̃ rü ñapegügüxũ̃: ‘¿Rü ta̲xacüwa i cuxũ̃́ tangíexũ̃?’ ñapegügüxũ̃. Rü dücax, rü choxũ̃́ pengíe nawa i ngẽma diésmugü rü ãmaregü i choxrü ixĩxũ̃.

[9]Rü guxãma i pema i ñaa nachixũ̃anecüã̲xgü rü choxũ̃́ pengíe, rü ngẽmaca̲x tá chixexũ̃ pemaxã chaxuegu. Rü choma i Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmaxe nüxũ̃ chixu i ngẽma.

[10]¡Rü chopata ya taxũ̃nearü diẽruchixũ̃gu peyaxṹ i ngẽma diẽru i choxrü ixĩxũ̃! Rü ngẽmaãcü tá nangema i õna i chopatawa. ¡Rü dücax, choxũ̃ pexũ̲x! Rü ngẽmaãcü tá nüxũ̃ pedau nax dauxũ̃guxũ̃ i naanearü beũ̃tána chiwãxnaxũ̃ rü peaneétügu chanapuxẽẽxũ̃ ya pucü.

[11]Rü penetü rü tá mea nixo erü choma tá nüxna chadau nax taxuxũ̃táma i naweane rü da̲xaweane nachixexẽẽxũ̃ i ngẽma penetügüarü o rü perü úbanecügu.

[12]Rü guxũ̃táma i ngẽma togü i nachixũ̃anegü rü tá pexũ̃ nixuchigagü nax ípetaãẽgüxũ̃ erü pemax rü tá pexṹ nangẽxma i wüxi i nachixũ̃ane i mexẽchixũ̃”. Rü choma i Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmaxe nüxũ̃ chixu i ngẽma ==ñanagürü.

### Tupanaaxṹ nangechaũ̃tümüxũ̃ i norü duũ̃xũ̃gü

[13]Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ñanagürü: —Pemax rü poraãcü chixexũ̃ chomaxã pixugüe. Rü ngẽxguma rü ta ípecaama rü ñaperügügü: “¿Ta̲xacürü chixexũ̃ nixĩ i cumaxã tixugüxũ̃?” ñapegürügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[14]Rü ñaa nixĩ i ngẽma nüxũ pixuxũ: “Taxuwama name i Tupanaaxṹ nax ipuracüexũ. ¿Rü tạxacürü mexũ tayaxu i ngẽxguma naxụ̈xgu i ngẽma nüma tüxũ namuxũ? ¿Rü tạxacüwa tüxṹ name nax ingechaũgüxũ ega tạxacürü chixexũ ixügügu napẹxewa ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü?

[15]Rü yixema rü nüxũ tadau i ngẽma duũxũgü i nügü írütagüxũ rü nataãẽgü. Rü ngẽma chixexũarü üruũgü rü guxũma i tạxacü i naxügüxũwa rü mea nüxṹ ínanguxuchi. Rü woo Tupanaxũ naxügügu rü taxuxũma i poxcu naxcạx ínangu”, ñaperügügü = =ñanagürü ga Tupana.

[16]Natürü yema duũxũgü ga Tupanaga ĩnüexũ rü wüxichigü namücümaxã nidexa ga Cori ya Tupanachiga. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü inarüxĩnü ga yema nüxũ yaxugüxũ. Rü Tupanapẹxewa rü wüxi ga poperagu nanaxümatü ga naéga ga yema duũxũgü ga naga ĩnüexũ rü namaxã taãẽgüxũ.

[17]Rü nüma ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü ñanagürü: —Choma rü íchanamexẽxẽ i wüxi i ngunexũ i nagu tá chạụxcạx nawoeguxũ nax wena chorü duũxũgü yixĩgüxũcạx i Iraétanüxũ. Rü ñoma wüxi i papa i nane i nüxṹ puracüxũxũ ngechaũxũrüxũ, rü ngẽmaãcü tá choxṹ nangechaũtümüxũgü.

[18]Rü ngẽxguma i pemax rü tá nüxũ picuạxãchitanü nax tama nawüxiguxũ i ngẽma mexũ ügüxũ namaxã i ngẽma chixexũ ügüxũ. Rü ngẽxgumarüxũ ta i ngẽma choxũ icuạxüũgüxũ rü tama namaxã nawüxigu i ngẽma tama choxũ icuạxüũgüxũ = =ñanagürü ya Tupana.

## Maraquía 4

### Ngunexũ i Cori ya Tupana nagu tá ínguxũchiga

[1]Rü nüma ya Cori ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü ñanagürü: —Rü ningaica i ngẽma ngunexũ i ãũcümaxũ i nagu tá chanapoxcuexũ i ngẽma chixexũ ügüxũ ñoma üxüemawa yaxaexũrüxũ. Rü guxũma i ngẽma duũxũgü i nügü írütagüxũ rü chixexũ ügüxũ rü ñoma maxẽ i pacü i üxüxétüwa yatạxcuchichapạxacürüxũ tá nixĩgü. Rü ngẽma ngunexũgu rü guxũtáma nixae rü taxuxũtáma ínayaxügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2]Natürü i pemax nax aixcüma choxũ pengechaũgüxũ rü chaucüma tá meama pewa nango̲x ñoma üa̲xcü nangóanexẽẽxũrüxũ rü taãxẽ ixãxũrüxũ. Rü pemax rü taãẽmaxã tá piyuxnagütanü ñoma wocaxacügü naxpüũwa iyayi̲xũrüxũ.

[3]Rü ngẽma ngunexũ i ãũcümaxũ i nagu chapoxcuexũ i ngẽma chixexũ ügüxũ rü pema rü nawa tá pengagü i ngẽma chixexũ ügüxũ ñoma waixũmüte̲xewa pengagüxũrüxũ.

[4]¡Rü nüxna picua̲xãchi ga yema mugü ga chorü duũ ga Moichéna chaxãxũ ga ma̲xpűne ga Chinaíwa! Rü yema ucu̲xẽgü rü mugü rü guxũma ga Iraétanüxũca̲x nixĩ nax nümagü naga naxĩnüexũca̲x.

[5]Rü dücax, nua tá pexca̲x chanamu ya chorü orearü uruxũ ya Ería naxũpa i ngẽma ngunexũ i ãũcümaxũ i nagu chapoxcuexũ i ngẽma chixexũ ügüxũ.

[6]Rü nüma ya Ería rü duũxũgümaxã tá nüxũ nixu i chorü ore nax papagü rü nanegümaxã nangüxmüexũca̲x, rü nüma i nanegü rü nanatügümaxã nangüxmüexũca̲x. Erü ngẽxguma tama nügümaxã nangümüegu rü chixexũ naxüeamagu rü choma rü tá ngéma chaxũ rü noxtacüma tá chanapoxcue i ngẽma duũxũgü, rü noxtacüma tá chayanaxoxẽxẽ i ngẽma nachixũane ==ñanagürü ya Cori ya Tupana.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

# Ticuna - All Bible

## Matéu

### Matéu 1

#### Ngechuchu ya Cristu natanüwa ngóxũ ga duũxũgüchiga

(Lc. 3.23-38)

[1]Ñaa nixĩ ga yema nũxcümaũgüxũ ga duũxũgü ga Ngechuchu ya Cristu natanüwa ngóxũ. Rü yematanüwa rü Dabí nixĩ ga wüxi, rü Abraáũ nixĩ ga to.

[2]Rü Abraáũ rü Ichaánatü nixĩ. Rü Ichaá rü Acóbunatü nixĩ. Rü Acóbu rü Yudánatü rü guxũma ga Yudáenexẽgünatü nixĩ.

[3]Rü Yudá rü Fárenatü rü Chéranatü nixĩ. Rü Tamára iyixĩ ga naé ga yema taxre. Rü Fáre rü Eróũnatü nixĩ. Rü Eróũ rü Aráũnatü nixĩ.

[4]Rü Aráũ rü Aminadánatü nixĩ. Rü Aminadá rü Nachóũnatü nixĩ. Rü Nachóũ rü Charmóũnatü nixĩ.

[5]Rü Charmóũ rü Boónatü nixĩ. Rü Raá iyixĩ ga naé. Rü Boó rü Obéxnatü nixĩ, rü naé rü Rux iyixĩ. Rü Obéx rü Ichaxínatü nixĩ.

[6]Rü Ichaxí rü ãẽxgacü ga Dabínatü nixĩ. Rü ãẽxgacü ga Dabí rü Charomóũnatü nixĩ. Rü Bechabé ga Uría namaxchirex ixĩcü iyixĩ ga naé ga Charomóũ.

[7]Rü Charomóũ rü Roboáũnatü nixĩ. Rü Roboáũ rü Abíanatü nixĩ. Rü Abía rü Achánatü nixĩ.

[8]Rü Achá rü Yochapánatü nixĩ. Rü Yochapáx rü Yoráũnatü nixĩ. Rü Yoráũ rü Uchíanatü nixĩ.

[9]Rü Uchía rü Yotáũnatü nixĩ. Rü Yotáũ rü Acáxnatü nixĩ. Rü Acáx rü Echequíanatü nixĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[10]Rü Echequía rü Manachénatü nixĩ. Rü Manaché rü Amóũ̃natü nixĩ. Rü Amóũ̃ rü Yochíanatü nixĩ.

[11]Rü Yochía rü Yeconíanatü rü Yeconíaenexẽgünatü nixĩ. Rü yexguma nixĩ ga Yudíugüxũ̃ Babiróniaanewa nagagüxũ̃.

[12]Rü nawena nax Babiróniawa Yudíugüxũ̃ nagagüxũ̃, rü Yeconía rü Charatiénatü nixĩ. Rü Charatié rü Chorobabénatü nixĩ

[13]Rü Chorobabé rü Abiúnatü nixĩ. Rü Abiú rü Eriaquíũ̃natü nixĩ. Rü Eriaquíũ̃ rü Achónatü nixĩ.

[14]Rü Achó rü Chadóxnatü nixĩ. Rü Chadóx rü Aquíũ̃natü nixĩ. Rü Aquíũ̃ rü Eriúxnatü nixĩ.

[15]Rü Eriúx rü Ereachánatü nixĩ. Rü Ereachá rü Matáũ̃natü nixĩ. Rü Matáũ̃ rü Acóbunatü nixĩ.

[16]Rü Acóbu rü Yúchenatü nixĩ. Rü Yúche rü María ngĩte nixĩ. Rü ngĩma ga María rü naé iyixĩ ga Ngechuchu ya Cristu.

[17]Rü yemaacü Abraáũ̃wa inaxügü ga yema duũ̃xũ̃gü rü 14 nixĩ ñu̱xmata Dabíwa nangu. Rü yemawena to ga 14 inaxügü ga Dabíwa rü ñu̱xmata Babiróniawa Yudíugüxũ̃ nagagüguwa nangu. Rü yemawena to ga 14 inaxügü ga yexguma Babiróniawa Yudíugüxũ̃ nagagüguwena rü ñu̱xmata Cristu buxguwa nangu.

### Ngechuchu ya Cristuarü buxchiga
(Lc. 2.1-7)

[18]Rü ñaãcü nixĩ ga yexguma nabuxgu ga Ngechuchu ya Cristu. Rü naé ga María rü marü Yúchemaxã ixãtechaũ̃. Natürü naxũ̃pa ga nügüna nax nangugüxũ̃ rü marü Tupanaãxẽ i Üünexũ̃arü pora ngĩxũ̃ nabáxi rü yemaca̱x ixãxacü.

[19]Rü Yúche ga María ngĩtechaũ̃ ixĩcü rü wüxi ga yatü ga aixcümacü nixĩ. Rü yemaca̱x tama nanango̱xẽẽchaũ̃ ga yema nax naxãxacüxũ̃ ga María. Rü nagu narüxĩnü ga bexmamare ngĩxũ̃ nax ínatáxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[20]Rü yexguma yemagu ínaxĩnüyane, rü wüxi ga daxũcüa̱x ga Tupanaarü orearü ngeruxũ, rü nanegüwa naxca̱x nango̱x rü namaxã nidexa. Rü ñanagürü nüxũ: —Pa Yúche Pa Dabítanüxũx, ¡taxű i ngĩxũ cuxoxũ i María nax ngĩmaxã cuxãmaxũ! Erü Tupanaãxẽ ya Üünecü ngĩxna nangu rü ngẽmaca̱x nixĩ i naxãxacüxũ.

[21]Rü ngĩma tá ngĩxű̃ nangẽxma ya wüxi ya ngĩne, rü cuma rü tá Ngechuchugu cunaxüéga. Rü ngẽma naéga rü “maxẽẽruxũ”, ñaxũchiga nixĩ, erü nüma tá norü pecadugüwa ínananguxũxẽxẽ i norü duũxũgü ==ñanagürü.

[22]Rü guxũma ga yema orearü ngeruxũ nüxũ ixuxũãcü nangupetü nax yanguxũca̱x ga Cori ya Tupanaarü ore ga nũxcümaũxũ ga norü orearü uruũwa nüxũ yaxuxũ ga ñaxũ:

[23]“Rü tá tauemacü ngĩxũ inayarütaxu i ngẽma nge i taguma yatüxũ cua̱xcü. Rü tá nayatü. Rü Emanué tá nixĩ i naéga. Rü ngẽma naéga rü ‘Tupana rü tatanüwa nangẽxma’, ñaxũchiga nixĩ”, ñanagürü.

[24]Rü yexguma pewa naba̱i̱xãchigu ga Yúche, rü nanaxü ga yema Tupanaarü orearü ngeruxũ ga daxũcüa̱x namaxã nüxũ ixuxũ. Rü Maríamaxã naxãxma̱x.

[25]Natürü taguma ngĩxũnexũ nacua̱x ñu̱xmata nabu ga gumá ngĩne. Rü Ngechuchugu nanaxüéga.

## Matéu 2

### Ngechuchuxũ ínayadaugü ga yatügü ga nüxũ cua̱xüchigüxũ ga éstewa ne ĩxũ

[1]Rü Ngechuchu rü Yudéaanewa yexmane ga ĩane ga Beréũgu nabu ga yexguma Eróde ãẽxgacü ixĩxgu ga yema nachixũanewa. Rü yexguma nixĩ ga ĩane ga Yerucharéũwa nangugüxũ ga ñuxre ga yatügü ga nüxũ cua̱xüchigüxũ ga woramacuriwa ngúexũ ga éstewa ne ĩxũ.

[2]Rü duũxũgüna nacagüe, rü ñanagürügü: —¿Ngextá nixĩ i nangẽxmaxũ ya yimá Yudíugüarü ãẽxgacü ya ngexwaca bucü? Toma rü yéama éstewa nüxũ tadau nax nangóxũ ya norü woramacuri rü ngẽmaca̱x núma taxĩ nax nüxũ tayarücua̱xüũgüxũca̱x ==ñanagürügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[3]Rü yexguma yemachigaxũ̃ nacua̱xgu ga ãẽ̱xgacü ga Eróde rü poraãcü naxoegaãxẽ. Rü guxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü ga Yerucharéũ̃cüã̱xgü rü ta naxoegaãẽgü.

[4]Rü yexguma ga ãẽ̱xgacü ga Eróde rü naxca̱x nangema ga guxũ̃ma ga chacherdótegüarü ãẽ̱xgacügü rü yema ngúexẽẽruũ̃gü ga Tupanaarü mugüwa ngu̱xẽẽtaegüxũ̃. Rü nüxna naca, rü ñanagürü: —¿Ngexta tá nixĩ i nabuégaxũ̃ ya Cristu? ==ñanagürü.

[5]Rü nümagü nanangãxũ̃gü, rü ñanagürügü: —Nua Yudéaanewa ngẽxmane ya ĩane ya Beréũ̃gu tá nixĩ i nabuxũ̃. Yerü yemaacü nanaxümatü ga Tupanaarü orearü uruxũ̃.

[6]Rü nüma rü ñanagürü: “Cumax, Pa Ĩane Pa Beréũ̃ ya Yudáanewa Ngẽxmanex, rü cuma rü tama wüxi ya ngexnerüxünemare ya ĩane quixĩ natanüwa ya yima ĩanegü ya itaxũ̃ne ya Yudáanewa ngẽxmagüne. Erü cugu tá nabu ya wüxi ya ãẽ̱xgacü i tá chorü duũ̃xũ̃gü i Iraétanüxũ̃maxã icuácü”, ==ñanagürü.

[7]Rü yexguma ga ãẽ̱xgacü ga Eróde rü bexma nüxica naxca̱x nangema ga yema yatügü ga nüxũ̃ cua̱xüchigüxũ̃ ga éstewa ne ĩxũ̃. Rü nüxna naca nax ta̱xacürü ngunexũ̃ yixĩxũ̃ ga nangóxũ̃ ga gumá woramacuri.

[8]Rü ñu̱xũchi ga Eróde rü Beréũ̃wa nanamugü ga yema yatügü ga éstewa ne ĩxũ̃. Rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Ngéma pexĩ rü mea naxca̱x peyada̱u̱x i ngẽma buxũ̃! ¡Rü ngẽxguma nüxũ̃ ipeyangauxgu, rü chomaxã nüxũ̃ pixu nax choma rü ta ngéma chaxũxũ̃ca̱x, nax nüxũ̃ chayarücua̱xüxũ̃xũ̃ca̱x i ngẽma buxũ̃! ==ñanagürü.

[9]Rü yexguma yema orexũ̃ naxĩnüeguwena, rü inaxĩãchi ga yema yatügü. Rü gumá woramacuri ga noxri éstewa nüxũ̃ nadaugücü rü nape̱xegu nixũchigü rü ñu̱xmata gumá bucü ga Ngechuchu íyexmaxũ̃étüwa nangu. Rü yéma nayachaxãchi.

[10]Rü yexguma gumá woramacurixũ̃ nadaugügu ga yema yatügü, rü poraãcü nataãẽgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]Rü nagu nachocu ga gumá ĩ ga nawa nayexmane ga gumá bucü, rü yexma nüxũ nayangau ngĩmaxã ga naé ga María. Rü gumá bucüpe̲xegu nacaxápü̲xügü, rü nüxũ nicua̲xüũgü. Rü ñu̲xũchi nayawãxna ga norü ãmarechixũgü, rü gumá bucüna nanaxãmaregü ga úiru rü pumarate̲xe rü míra.

[12]Rü yemawena ga yema yatügü rü nanegüwa Tupana nayaxucu̲xẽgü nax tama Eródeca̲x nawoeguxũca̲x. Rü yemaca̲x to ga namagu nachixũaneca̲x nawoegu.

### Equítuanewa nabuxmü ga Yúche rü María

[13]Rü yexguma marü íyaxĩxguwena ga yema yatügü, rü wüxi ga daxũcüã̲x ga Tupanaarü orearü ngeruxũ, rü nanegüwa Yúcheca̲x nango̲x, rü ñanagürü nüxũ: —¡Naba̲i̲xãchi rü írüda! ¡Rü ínaxũxũ namaxã ya yimá bucü rü naé rü Equítuanewa naxũ! ¡Rü ngéma pengẽxmagü ñu̲xmatáta choma cumaxã nüxũ chixu nax ñuxgu tá cutaeguxũ! Erü ãẽ̲xgacü i Eróde rü yimá bucüca̲x tá nadau nax yamáãxũca̲x ==ñanagürü nüxũ.

[14]Rü yexguma ga Yúche rü naba̲i̲xãchi rü ínarüda. Rü yexgumatama chütacü namaxã inaxũãchi ga gumá bucü ga Ngechuchu rü naé. Rü Equítuanewa naxĩ.

[15]Rü Equítuanewa nayexmagü ñu̲xmata nayu̲x ga ãẽ̲xgacü ga Eróde. Rü yemaacü nangupetü nax yanguxũca̲x ga Tupanaarü ore ga nũxcümaũcü ga norü orearü uruxũ nüxũ ixuxũ ga ñaxũ: “Naxca̲x changema ya Chaune nax Equítuanena nataeguxũca̲x”, ñaxũ ga yema ore.

### Eróde norü churaragüxũ namu nax tüxũ nada̲i̲xũca̲x ga buxegü

[16]Rü yexguma ãẽ̲xgacü ga Eróde nüxũ cua̲xgu ga to ga namagu nax nawoeguxũ ga yema yatügü ga nüxũ cua̲xüchigüxũ ga éstewa ne ĩxũ, rü poraãcü nanu. Rü Beréũwa nanamugü ga norü churaragü nax guxũ ga yema naanewa tüxũ nada̲i̲xũca̲x ga guxãma ga guxema buxegü ga iyatüxe ga yexwaca̲x buexe rü ñu̲xmata taxre ga taunecü tüxṹ yexmagüxewa nangu. Yerü yema yatügü ga éstewa ne ĩxũ rü marü nüxũ nixugügü rü taxre ga taunecü nixĩ ga noxri nax nangóxũ ga gumá woramacuri.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Rü yemaacü ningu ga yema ore ga Tupanaarü orearü uruxũ ga Yeremía ümatüxũ ga ñaxũ:

18“Ramáwa nüxũ taxĩnü i wüxi i naga i poraãcü ngechaũgaãcüma axuxũ. Rü Raqué iyixĩ i ngĩxacügücax poraãcü axuxcü. Rü tama inaxwax nax texé ngĩxũ taãẽxẽẽxũ, erü nayue i ngĩxacügü”, ñanagürü ga yema ore.

19Natürü yexguma marü nayuxguwena ga ãẽxgacü ga Eróde, rü wüxi ga daxũcüãx ga Tupanaarü orearü ngeruxũ rü nanegüwa Yúchecax nangox ga Equítuanewa. Rü ñanagürü nüxũ:

20—Pa Yúchex, ¡írüda, rü pechiũanecax pewoegu namaxã ya yimá bucü rü naé! Erü marü nayue i ngẽma yamaxgüchaxũxũ ya yimá bucü ==ñanagürü.

21Rü yexguma ga Yúche rü ínarüda, rü Iraéanecax nataegu wüxigu namaxã ga gumá bucü rü naé.

22Natürü yexguma Yúche nüxũ cuáchigagu nax Aqueránu ãẽxgacüxũ ingucuchixũ nanatü ga Eródechicüü ga Yudéaanewa, rü namuũ ga Yúche ga yéma nax naxũxũ. Yerü Tupana rü nanegüwa nanaxucuxẽ nax tama yéma Yudéaanewa naxũxũcax. Rü yemacax Gariréaanewa naxũ.

23Rü yexguma Gariréaanewa nanguxgu, rü ĩane ga Nacharétuwa naxũ. Rü yexma naxãchiũ nax yanguxũcax ga yema ore ga nũxcümaũgüxũ ga Tupanaarü orearü uruũgü nüxũ ixugüxũ ga ñaxũ: “Ngechuchu ya Cristu rü Nacharétucüãxmaxã tá nanaxugü”, ñaxũ.

## Matéu 3

### Cuáũ ga báiũxẽẽruxũ nüxũ nixu ga Tupanaarü ore ga chianexũ ga taxúema íxãpataxũwa

(Mr. 1.1-8; Lc. 3.1-9, 15-17; Jn. 1.19-28)

1Rü yexgumaũcüü, rü Cuáũ ga báiũxẽẽruxũ inanaxügü ga Tupanaarü orexũ nax yaxuxũ ga Yudéaanearü chianexũwa ga taxúema íxãpataxũwa.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2]Rü duũxũgümaxã nüxũ nixu rü ñanagürü: —¡Nüxũ perüxoe i pecüma i chixexũ! Erü Tupana ya dauxũwa ãẽxgacü ixĩcü rü marü ningaica nax perü ãẽxgacü yixĩxũcạx = =ñanagürü.

[3]Rü gumá Cuáũ ga báiũxẽẽruũchiga nixĩ ga naxümatüaxũ ga nũxcümaũcü ga Tupanaarü orearü uruxũ ga Ichaía ga yexguma ñaxgu: “Ínachianexũwa tá nangẽxma i wüxi i naga i ngéma tagaãcü ñaxũ: ‘¡Coricạx penamexẽxẽx i nama naxũpa nax ínanguxũ! ¡Rü naxcạx ipeyanawẹxãchixẽxẽx i nama!’ ” ñaxũ.

[4]Rü naxchiru ga Cuáũ rü caméyutạxanaxcạx nixĩ, rü norü goyexũ rü naxchạxmünaxcạx nixĩ. Rü munümaxã rü beruremaxã naxãwemü.

[5]Rü yéma Cuáũxũtawa inayarüxĩnüegüxũ ga duũxũgü ga Yerucharéũcüạx, rü duũxũgü ga guxũ ga Yudéaanewa ne ĩxũ, rü duũxũgü ga natü ga Yudáũarü ngaicamagu ãchiũgüxũ.

[6]Rü guxema duũxẽgü ga nüxũ ixugüxe ga tümaarü pecadugü, rü Cuáũ rü tüxũ ínabaiũxẽxẽ ga natü ga Yudáũwa.

[7]Natürü yexguma Cuáũ nüxũ dạụxgu ga naxũtawa nax nangugüxũ ga muxũma ga ãẽxgacügü ga Parichéugü rü Chaduchéugü nax ínabaiũxẽẽãxũcạx, rü Cuáũ ñanagürü nüxũ: “Pa Ãxtapearü Duũxũgüx, ¿rü texé pemaxã nüxũ tixu nax nạxchạxwa pibuxmüxũ i Tupanaarü poxcu i ãũcümaxũ i marü pexcạx ingaicaxũ?

[8]¡Rü name nixĩ nax Tupana naxwạxexũãcüma pemaxẽxũ nax ngẽmaãcü guxũma i duũxũgü nüxũ nadaugüxũcạx nax aixcüma marü nüxũ perüxoexũ i ngẽma pecüma i chixexũ!

[9]Rü tama name i pegüãẽwa nagu perüxĩnüe rü pegümaxã ñaperügügü: ‘Yixema rü Abraáũtaagü tixĩgü rü ngẽmacạx ya Tupana rü taxũtáma tüxũ napoxcue’, ñaperügügü. Rü pemaxã nüxũ chixu rü ngẽxguma Tupana naxwạxegu, rü nüxũ natauxcha nax daa nutawa Abraáũtaagü nanguxũxẽẽxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10Rü Tupanaarü yuema rü marü íimemare nax naxchúmaxãgu nadaxũxũcax i ngẽma nanetügü i tama mexũ. Rü guxũma i nanetügü i chixearü oóxũ rü tá nadaxũ, rü ñuxũchi tá üxüwa niwocu.

11Choma rü dexáwamare pexũ íchabaiũxẽxẽ nax nüxũ perüxoexũ i pecüma i chixexũ. Natürü yimá choweama ne ũcü rü choxũ narüporamaexũchi. Rü choma rü napexewa rü taxuwama chame rü bai i norü chapatuarü ngewa chamexũ. Rü nüma rü üxüemaãcü tá petanüwa nanamu i Tupanaãxẽ ya Üünecü.

12Rü nüma rü marü ínamemare nax ñoma i naanewa yadexechiãxũcax i norü duũxũgü ñoma wüxi i yatü trigu naatüna idexechixũrüxũ. Rü ngẽmaãcü tá nayadexechi i ngẽma noxrü ixĩgüxũ nax naxũtawa nangẽxmagüxũcax, natürü ngẽma tama noxrü ixĩgüxũ rü tá ínanagu nawa ya yimá üxü ya taguma ixoxũne", ñanagürü ga Cuáũ.

### Ngechuchuarü baiechiga

(Mr. 1.9-11; Lc. 3.21-22)

13Rü nüma ga Ngechuchu rü Gariréaanewa inaxũãchi, rü natü ga Yudáũwa naxũ nax Cuáũ ínabaiexẽẽxũcax.

14Rü nüma ga Cuáũ rü tama Ngechuchuxũ ínabaiexẽẽchaũ ga noxri. Rü ñanagürü nüxũ: —Choxũwaxi nixĩ i namexũ nax ícubaiexẽẽxũ. ¿Rü ñuxãcü i cuma i chauxũtawa cuxũxũ nax choma cuxũ íchabaiexẽẽxũcax? ==ñanagürü.

15Natürü ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —Name nixĩ i choxũ ícubaiexẽẽxũ i ñuxmax. Erü name nixĩ i tayanguxẽẽxũ i guxũma i ngẽma Tupana tüxũ muxũ ==ñanagürü. Rü yexguma ga Cuáũ rü: —Ngũ ==ñanagürü.

16Rü yexguma marü Cuáũ Ngechuchuxũ íbaiexẽẽguwena, rü dexáwa ínaxũãchigu ga Ngechuchu. Rü yexgumatama niwãxna ga daxũguxũ ga naane, rü Ngechuchu nüxũ nadau ga Tupanaãxẽ ya Üünecü ga wüxi ga muxtucurüxũ nax inagoxũ rü nüxna nax nanguxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Rü daxũwa inanaxũ ga wüxi ga naga ga ñaxũ̃: “Daa nixĩ ya Chaune ya nüxũ̃ changechaũ̃xũ̃chicü, rü poraãcü namaxã chataãẽxũ̃chicü”, ñaxũ̃.

## Matéu 4

### Ngechuchuxũ̃ naxü ga Chataná

(Mr. 1.12-13; Lc. 4.1-13)

1Rü yemawena rü Tupanaãxẽ ya Üünecü rü wüxi ga chianexũ̃ ga ngextá taxúema íxãpataxũ̃wa Ngechuchuxũ̃ naga nax yéma Chataná nüxũ̃ üxũ̃cax.

2Rü 40 ga ngunexũ̃ rü 40 ga chütaxũ̃ taguma nachibü. Rü yemawena rü nataiya.

3Rü yexguma ga ngoxo ga Chataná rü Ngechuchuxũ̃tawa nangu, nax nüxũ̃ naxüxũ̃cax. Rü ñanagürü nüxũ̃: —Ega aixcüma Tupana Nane quixĩxgu, ¡rü daa nutagüxũ̃ namu nax paũxũ̃ nanguxũ̃xũ̃cax! ==ñanagürü ga Chataná.

4Natürü Ngechuchu nanangãxũ̃, rü ñanagürü: —Tupanaarü ore i ümatüxũ̃ rü ñanagürü: “Taũtáma paũxica nanamaxẽxẽxẽ i duũ̃xũ̃gü, natürü guxũ̃ma i ore ya Tupana nüxũ̃ ixuxũ̃ nixĩ i duũ̃xũ̃güxũ̃ maxẽxẽẽxũ̃”, ==ñanagürü.

5Rü yexguma ga ngoxo ga Chataná rü guma ĩane ga üünene ga Yerucharéũ̃wa nanaga. Rü gumá Tupanapata ga taxũ̃nepexegu nanamunagü.

6Rü ñanagürü nüxũ̃: —Ega aixcüma Tupana Nane quixĩxgu, ¡rü nua cugü rütáe! Erü Tupanaarü ore i ümatüxũ̃wa rü ñanagürü: “Tupana tá nanamu i norü orearü ngeruũ̃gü i daxũcüãx nax cuxna nadaugüxũ̃cax. Rü naxmexmaxã tá cuxũ̃ niyauxgü nax tama nutagu cunguxũ̃cax”, ==ñanagürü.

7Rü Ngechuchu nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Tupanaarü ore i ümatüxũ̃ rü ñanagürü ta: “¡Tama name nax nüxũ̃ cuxüxũ̃ ya Cori ya curü Tupana!” ==ñanagürü.

8Rü yexguma ga nüma ga ngoxo ga Chataná rü wüxi ga maxpṹne ga máchanexũ̃chinewa nanaga. Rü yéma Ngechuchuxũ̃ nanawex ga guxũ̃nema ga ñoma ga naanecüãx ga nachixũ̃anegü nax ñuxãcü yamexẽchixũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

9Rü Chataná rü ñanagürü nüxũ: —Choma chi cuxna chanaxã i guxũma i ngẽma cuxũ chawéxũ i ngẽxguma chi chopexegu cucaxápüxügu rü choxũ quicuaxüxũxgu = =ñanagürü.

10Rü nüma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —¡Choxna ixũgachi, Pa Chatanáx! Erü Tupanaarü ore i ümatüxũ rü ñanagürü: "¡Nüxũ icuaxüxũ ya Cori ya curü Tupana, rü yimágaxicatama naxĩnü!" = =ñanagürü.

11Rü yexguma ga ngoxo ga Chataná rü Ngechuchuna nixũgachi. Rü Ngechuchuxũtawa nangugü ga ñuxre ga daxũcüax ga Tupanaarü orearü ngeruũgü. Rü Ngechuchuna nadaugü rü nüxũ narüngũxẽẽgü.

### Ngechuchu inanaxügü ga ore nax yaxuxũ ga Gariréaanewa
(Mr. 1.14-15; Lc. 4.14-15)

12Rü yexguma Ngechuchu nüxũ ĩnügu nax napoxcuxũ ga Cuáũ ga báiũxẽẽruxũ, rü Gariréaanewa naxũ.

13Natürü tama ĩane ga Nacharétugu narüxãũx. Rü ĩane ga Capernáũwa naxũ nax yexma yaxãchiũxũcax. Rü guma ĩane rü naxtaxa ga Gariréacutüwa nayexma ga Chaburóũanewa rü Netaríanewa.

14Rü yema nangupetü nax yanguxũcax ga ore ga nũxcümaũcü ga Tupanaarü orearü uruxũ ga Ichaía ümatüxũ ga ñaxũ:

15-16"Yema duũxũgü ga noxri ẽanexũwa yexmagüxũ, rü nüxũ nadaugü ga wüxi ga omü ga poraãcü nangóonexẽẽxũ. Rü Chaburóũarü naanewa rü Netaríarü naanewa, rü Yudáũarü tocutüwa rü ngẽma nama i márcutüwa nadaxũwa, rü Gariréaanewa i ngextá duũxũgü i tama Yudíugü ixĩgüxũ ixãchiũgüxũwa rü duũxũgü ga noxri ẽanexũwa yexmagüxũ nüxũ nadaugü ga wüxi ga omü ga poraãcü nangóonexẽẽxũ. Rü yema duũxũgüxũ nabáxi ga yema omü", ñanagürü ga yema Ichaíaarü ore.

17Rü yexguma nixĩ ga inaxügüãxũ ga Ngechuchu nax nüxũ yaxuxũ ga ore ga ñaxũ: —¡Nüxũ perüxoe i pecüma i chixexũ! Erü Tupana ya daxũwa ãexgacü ixĩcü rü marü ningaica nax perü ãexgacü yixĩxũcax = =ñanagürü.

### Ngechuchu rü naxcax naca ga ãgümücü ga püchaetanüxũ
(Mr. 1.16-20; Lc. 5.1-11)


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

18Rü yexguma naxtaxa ga Gariréaanacügu yaxũxgu ga Ngechuchu, rü yéma nüxũ nadau ga taxre ga yatü ga nügüenexẽgü ixĩgüxũ. Rü wüxi rü Chimóũ ga Pedrugu ãégaxũ nixĩ. Rü to rü Andrégu ãégaxũ nixĩ. Rü nümagü rü ínapüchaegü, yerü woetama püchaetanüxũ nixĩgü.

19Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —¡Chowe perüxĩ! Rü choma rü tá pexũ chamu nax chauxũtawa penagagüxũca̱x i duũxũgü ==ñanagürü.

20Rü yexgumatama ga yema taxre, rü yéma nanawogü ga norü püchagü. Rü Ngechuchuwe narüxĩ.

21Rü yéamaxũra naxũ ga Ngechuchu, rü yéma nüxũ nadau ga to ga taxre ga nügüenexẽgü ga Chantiágu rü Cuáũ. Rü nümagü rü Chebedéu nanegü nixĩ. Rü nanatümaxã wüxi ga naweũwa nayexmagü. Rü yéma norü püchagü ínarüngáitagü. Rü Ngechuchu naxca̱x naca.

22Rü yexgumatama yéma naweũmaxã tüxũ nata̱xgü ga nanatü. Rü Ngechuchuwe narüxĩ.

### Ngechuchu nanangúexẽxẽ ga muxũma ga duũxũgü

(Lc. 6.17-19)

23Rü guxũ ga Gariréaanegu nixũgüchigü ga Ngechuchu. Rü wüxichigü ga ĩanewa, rü duũxũgüarü ngutaque̱xepataũwa ningu̱xẽẽtaechigü. Rü duũxũgümaxã nüxũ nixuchigü ga ore ga mexũ nax ãe̱xgacü yixĩxũ ya Tupana. Rü yema duũxũgü ga ida̱xaweexũ rü nanameexẽxẽ nawa ga guxũma ga norü da̱xawegü rü norü ngu̱xunegü.

24Rü duũxũgü rü Ngechuchuchigaxũ nixugügü ga guxũma ga Chíriaanewa. Rü naxũtawa nanagagü ga naguxũraũxũ ga da̱xaweanemaxã idaaweexũ. Rü nayexma ga duũxũgü ga ngúanemaxã idaaweexũ, rü duũxũgü ga poraãcü naxũnewa nangúexũ, rü duũxũgü ga ngo̱xo nawa yexmaxũ, rü duũxũgü ga óxwaa̱xgüxũ, rü duũxũgü ga nawãĩxãchigüxũ. Rü Ngechuchu nanameexẽxẽ ga guxũma ga yema.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

25Rü Ngechuchuwe narüxĩ ga muxũma ga duũxũgü ga Gariréaanecüa̱x, rü Decaporíchiuanecüa̱x rü Yerucharéũcüa̱x, rü Yudéaanecüa̱x, rü Yudáũarü tocutücüa̱x.

## Matéu 5

### Ngechuchu rü ma̱xpűnewa nüxũ nixu ga Tupanaarü ore

1Rü yexguma Ngechuchu nüxũ da̱u̱xgu ga yema muxũma ga duũxũgü, rü wüxi ga ma̱xpűnegu naxĩnagü namaxã ga norü ngúexũgü. Rü yéma narüto, rü norü ngúexũgü nüxũ ínachomaeguãchi.

### Ngechuchu rü duũxũgümaxã mexũ naxuegu

(Lc. 6.20-23)

2Rü nüma ga Ngechuchu rü inanaxügü ga nax nangúexẽẽãxũ ga duũxũgü, rü ñanagürü:

3"Tataãẽgü ya yíxema nüxũ icua̱xãchitanüxe i tümaarü pecadu rü Tupanawe rüxĩxe, erü tümaca̱x nixĩ i daxũguxũ i naane ya Tupana ãẽ̱xgacü ixĩxũwa.

4Tataãẽgü ya yíxema ngúxũ ngegüxe, erü Tupana tá tüxũ nataãẽgüxẽxẽ.

5Tataãẽgü ya yíxema tama tügü icua̱xüxũgüxe, erü tá tanayauxgü i ñoma i naane nax norü yixĩxũca̱x.

6Tataãẽgü ya yíxema poraãcü tüxű́ nangúchaũgüxe nax Tupanape̱xewa mexũ taxügüxũ, erü Tupana tá tüxna nanaxã i ngẽma mexũ i tüxű́ ngúchaũgüxũ.

7Tataãẽgü ya yíxema togü tüxű́ ngechaxũ̃tümüxũgüxe, erü tümagü rü tá ta Tupanaaxű́ tangechaxũ̃tümüxũgü.

8Tataãẽgü ya yíxema tama chixexũgu rüxĩnüexe, erü yíxema tá tixĩgü ya Tupanaxũ daugüxe.

9Tataãẽgü ya yíxema chogüruxũ ixĩgüxe, erü Tupana rü nanegümaxã tá tüxũ naxu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[10]Tataãẽgü ya yíxema duũ̃xũ̃gü tümachi aiexe naxca̱x nax Tupana naxwa̱xexũ̃ãcü tamaxẽxũ̃. Erü tümaca̱x nixĩ i daxũguxũ̃ i naane ya Tupana ãẽ̱xgacü ixĩxũ̃wa.

[11]¡Petaãẽgü ngẽxguma chaugagu duũ̃xũ̃gü chixexũ̃ pemaxã ixugüegu, rü chixri pemaxã inacua̱xgügu, rü guxũ̃raxũ̃xũ̃ i dora pechigaxũ̃ yaxugüegu!

[12]¡Rü petaãxẽgüama rü tama pexoegaãẽgü! Erü daxũguxũ̃ i naanewa tá penayauxgü i wüxi i perü ãmare i mexẽchixũ̃. Rü ngẽma ñu̱xma pexũ̃ ngupetüxũ̃rüxũ̃ nixĩ ga nüxũ̃ nangupetüxũ̃ ga nũxcümaũ̃güxũ̃ ga Tupanaarü orearü uruũ̃gü.

### Yucürarüxũ̃ rü omürüxũ̃ pixĩgü i ñoma i naanewa

(Mr. 9.50; Lc. 14.34-35)

[13]Pema rü ñoma yucürarüxũ̃ pixĩgü i ñoma i naanewa. Natürü ngẽxguma chi nangeacagu ya yucüra, ¿ta̱xacüwa chi i namexũ̃ i ngẽxgumax? Rü taxuwama name, rü ítanata̱xmare, rü duũ̃xũ̃gü nawa nangagü.

[14]Pema rü ñoma i naanecüã̱xarü nangóonexẽẽruxũ̃ pixĩgü. Rü wüxi ya ĩane ya wüxi ya ma̱xpűnewa ngẽxmane, rü taxuacüma inicu̱x.

[15]Rü taxúema wüxi i omüwa tanangixichi nax wüxi i caichaũtüũ̃gu tayaxűcuchixũ̃ca̱x. Natürü wüxi i omüwa tanangixichi nax norü űchicaxũ̃gu tanaxűnagüxũ̃ca̱x, nax ngéma tüxũ̃ nabáxixũ̃ca̱x ya guxãma ya yima ĩwa ngẽxmagüxe.

[16]Rü name nixĩ i duũ̃xũ̃güpe̱xewa mea pemaxẽxũ̃. Rü ngẽxguma i pema rü duũ̃xũ̃güca̱x rü ñoma omügürüxũ̃ pixĩgü. Rü ngẽmaãcü i duũ̃xũ̃gü rü tá nüxũ̃ nadaugü i ngẽma mexũ̃ i pexüxũ̃, rü tá nüxũ̃ nicua̱xüũ̃gü ya Penatü ya daxũwa ngẽxmacü.

### Ngechuchu nanangúexẽxẽ ga mugüchiga

[17]Tama name i nagu perüxĩnüe nax núma chaxũxũ̃ nax ichayanaxoxẽẽxũ̃ca̱x i Tupanaarü mugü rü yema ore ga nũxcümaũ̃güxũ̃ ga Tupanaarü orearü uruũ̃gü namaxã ngu̱xẽẽtaegüxũ̃. Erü choma rü tama nua chaxũ nax ichayanaxoxẽẽxũ̃ca̱x i ngẽma mugü, natürü nua chaxũ nax mea chayanguxẽẽxũ̃ca̱x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

18Rü aixcüma pemaxã nüxũ̃ chixu, rü ñu̱xma nax nangẽxmagüxũ̃ i daxũguxũ̃ i naane rü ñoma i naane rü bai i írarüwa tá naxüchicüxü i ngẽma mugü ñu̱xmatáta yangu i guxũ̃ma i ngẽma mugü nüxũ̃ ixuxũ̃.

19Rü yíxema tama naga ĩnüxe i ngẽma mugü, rü woo naxíragu i ngẽma mu, rü duũ̃xũ̃güxũ̃ tangúexẽẽgu nax tama naga naxĩnüexũ̃ca̱x, rü yíxema rü tá guxũ̃arü yexera wixweama tata̱x ya Tupana ãẽ̱xgacü ixĩxũ̃wa. Natürü yíxema naga ĩnüxe i Tupanaarü mugü rü nangúexẽẽ́xẽ i duũ̃xũ̃gü nax naga naxĩnüexũ̃ca̱x, rü yíxema rü tá tatachiga ya Tupana ãẽ̱xgacü ixĩxũ̃wa.

20Rü pemaxã nüxũ̃ chixu, rü ngẽxguma tama Parichéugüxũ̃ perüyexeragu rü tama mugüwa ngu̱xẽẽtaegüxũ̃xũ̃ perüyexeragu nax Tupanaga pexĩnüexũ̃, rü tagutáma Tupana íngẽxmaxũ̃wa pichocu.

### Ngechuchu nanangúexẽxẽ nax tama namexũ̃ nax texé tümaẽnexẽmaxã nuxũ̃

(Lc. 12.57-59)

21Pema rü marü nüxũ̃ pexĩnüe ga Moichéarü ore ga nũxcümaũ̃güxũ̃ ga duũ̃xũ̃gümaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃ ga ñaxũ̃: ‘¡Taxű́ i pemáetagüxũ̃! Erü texé yamáetaxe rü tá tapoxcu’, ñaxũ̃.

22Natürü choma rü pemaxã nüxũ̃ chixu rü texé ya tümaenexẽmaxã nuxẽ, rü tá tapoxcu. Rü texé ya chixexũ̃ tümaenexẽmaxã ixugüxe, rü ãẽ̱xgacügüpe̱xewa tá tüxũ̃ nagagü nax tüxũ̃ napoxcuxũ̃ca̱x. Rü texé ya tümaenexẽmaxã naxueguxe nax tayamáxchaũ̃xũ̃, rü tá tapoxcu nagu ya yimá üxü ya taguma ixoxũ̃ne.

23-24Rü ngẽxguma Tupanapatawa cunangexgu i curü diẽru, rü ngéma nüxna cucua̱xãchigu nax ta̱xacücа̱x cumaxã nanuxũ̃ i cuenexẽ, ¡rü ngẽxma Tupanapatagutama naxű́ i ngẽma curü ãmare i Tupanana cuxãxchaũ̃xũ̃! ¡Rü cuenexẽxũ̃tawa naxũ, rü namaxã yamexẽẽxíra i ngẽma cuxchi nax naxaixũ̃! Rü ngẽmawena rü marü name i Tupanapatacа̱x cutaegu nax Tupanana cuyaxãxũ̃ca̱x i curü diẽru.

25Rü ngẽxguma chi texé cuxũ̃ íxuaxũ̃gu, rü ãẽ̱xgacüxũ̃tawa cuxũ̃ tagaxgu, rü name nixĩ i namawatama tüxũ̃ curüngüxmüxẽxẽ nax tama ãẽ̱xgacüpe̱xewa cuxũ̃ tagaxũ̃ca̱x. Erü ngẽxguma ãẽ̱xgacüxũ̃tawa cunguxgu, rü nüma ya


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ãẽxgacü rü tá purichíana cuxũ namu, rü nüma i purachía rü tá poxcupataũgu cuxũ nitaxcuchi.

26Rü aixcüma cumaxã nüxũ chixu rü taxũtáma ngẽma poxcupataũwa ícunguxuchi ñuxmatáta ngĩxũ cuxütanü i guxcü i ngẽma diẽru i nüxṹ ngĩxũ cungetanücü.

### Tama name nax wüxi i ngexũmaxã chixexũgu rüxĩnüxũ

27Pema rü marü nüxũ pexĩnüe ga yema mu ga ñaxũ: '¡Tama name i nai i ngemaxã cumaxũ!' ñaxũ.

28Natürü choma rü pemaxã nüxũ chixu, rü texé ya wüxi ya ngexũxũ dawenüxẽ rü tüxṹ nangúchaũxe nax ngĩmaxã tamaxũxũ, rü tümaãẽwa marü ngĩmaxã tamaxũ.

29Rü ngẽxguma chi yima curü tügünexetü pecadu cuxũ üxẽẽgu rü ¡noxtacüma nayaxu rü yáxũgu naña! Erü narümemae nixĩ nax yimá cuxetüxicatama iyarütaxuxũ rü tama guxũ i cuxune nawa itaxcuchixũcax ya yimá üxü ya taguma ixoxũne.

30Rü ngẽxguma chi yimá curü tügünemexẽ pecadu cuxũ üxẽẽgu, rü name nixĩ i noxtacüma ícunadae rü yáxũgu cuyaña. Erü narümemae nixĩ nax yimá cuxmexicatama iyarütaxuxũ nax tama guxũ i cuxune iyarütaxuxũcax nagu ya yimá üxü ya taguma ixoxũne.

### Ngechuchu namaxã nangúexẽẽtae nax tama namexũ nax texé tümamaxũ ítáxũ

(Mt. 19.9; Mr. 10.11-12; Lc. 16.18)

31Moiché rü ũpa nüxũ nixu rü yíxema tümamaxũ ítáxe, rü tanaxwaxe i ngĩxna tanaxã i wüxi i popera i nawa nüxũ tixuxũ nax marü ngĩxũ ítatáxũ.

32Natürü choma rü pemaxã nüxũ chixu, rü ngẽxguma wüxi ya yatü naxmaxũ ítaxgu, rü chi tama nai ya yatümaxã namaxũgagu yixĩxgu, rü ãũcümaxũwa ngĩxũ tangẽxmaxẽxẽ erü ngẽmaãcü ngürüãchi pecadu ixü. Rü yíxema ngĩmaxã ãmaxe i wüxi i nge i marü ngĩte ngĩxũ ítaxcü, rü tüma rü ta pecadu taxü.

### Ngechuchu namaxã nangúexẽẽtae ga unetachiga


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[33]Pema rü marü nüxũ pexĩnüe ga ore ga Moiché nũxcümaũgüxũ ga duũxũgümaxã nüxũ yaxuxũ ga ñaxũ: ‘Ngẽxguma Tupanamaxã icuxunetagu, rü name i cuyanguxẽxẽ i ngẽma curü uneta i namaxã nüxũ quixuxũ’, ñaxũ.

[34]Natürü choma rü pemaxã nüxũ chixu rü tama name i tạxacüégagu ipexuneta. Rü tama name i daxũguxũ i naaneégagu ipexuneta, erü ngẽma nixĩ i norü tochicaxũ ya Tupana.

[35]Rü tama name i ñoma i naaneégagu ipexuneta, erü Tupanaarü cuaixcutüchica nixĩ. Rü tama name i Yerucharéũégagu ipexuneta, erü norü ĩane nixĩ ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü.

[36]Rü tama name i cueruégagu icuxuneta, erü woo wüxitama i cuyae rü taxucürüwa cunamu nax nachóxũcạx rüẹxna nawaxũcạx.

[37]Rü ngẽxguma icuxunetagu rü narümemae nixĩ i: ‘Ngũ, tá chanaxü’, ñaperügü, rüẹxna: ‘Taxũtáma chanaxü’, ñaperügü. Erü guxũma i to i ore i namaxã icuxunetaxũ, rü ngọxo i Chatanáwa ne ũxũ nixĩ.

### Tama name i taxütanü ega texe guxchaxũ tamaxã üxgu

(Lc. 6.29-30)

[38]Pema rü marü nüxũ pexĩnüe ga yema mu ga ñaxũ: ‘Ngẽxguma texé wüxi ya duũxẽxũ icháixetüxẽẽgu, rü tüxũ rü ta ticháixetüxẽxẽ. Rü texé wüxi ya duũxẽxũ ibüepütagu rü tüxũ rü ta tibüepüta’, ñaxũ.

[39]Natürü choma rü pemaxã nüxũ chixu rü tama name i pegütama ípepoxũ nüxna i duũxũ i chixexũ pemaxã üxũ. Rü ngẽxguma texé cuxũ pechiwegu, rü name i curü tochiwe rü ta icunaxã nax ngéma rü ta cuxũ napechiwexũcạx.

[40]Rü ngẽxguma texé cuxũ íyaxuaxũgu nax cuxna tayapụxuxũcạx i curü daxũ, rü name nixĩ i curü gáuxũchiru rü ta noxtacüma tüxna cunaxã.

[41]Rü ngẽxguma texé cuxũ muxgu nax wüxi i quirumétru tạxacü cuxũ ingexẽẽxũ, rü name i taxre i quirumétru tüxṹ cuyange.

[42]Rü ngẽxguma texé wüxi i curü ngẽmaxũcạx cuxna caxgu, rü name i tüxna cunaxã. Rü tama name nax tüxna cunachụxuxũ i curü ngẽmaxũgü ega texé paxaãchi cuxna naxcạx caxgu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

### Name i nüxũ̃ tangechaũ̃ i tórü uanügü
(Lc. 6.27-28, 32-36)

43Pema rü marü nüxũ̃ pexĩnüe ga yema mu ga ñaxũ̃: '¡Nüxũ̃ nangechaũ̃ i cumücü, rü naxchi naxai i curü uanü!' ñaxũ̃.

44Natürü i choma rü pemaxã nüxũ̃ chixu rü: ¡Nüxũ̃ pengechaũ̃ i perü uanügü! ¡Rü naxca̱x peyumüxẽ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i chixexũ̃maxã pewe ingẽxũ̃tanüxũ̃!

45Rü ngẽxguma ngẽmaãcü pemaxẽgu rü aixcüma tá Penatü ya daxũgucü nanegü pixĩgü. Erü nüma rü inanabáixẽxẽ ya üa̱xcü naxca̱x i mexũ̃ i duũ̃xũ̃gü rü chixexũ̃ i duũ̃xũ̃gü. Rü nanapuxẽxẽ naxca̱x i duũ̃xũ̃gü i mea maxẽxũ̃ rü duũ̃xũ̃gü i chixri maxẽxũ̃.

46Rü ngẽxguma chi ngẽma duũ̃xũ̃gü i pexũ̃ ngechaũ̃güxũ̃xicatama pengechaũ̃gügu, ¿rü ta̱xacürü ãmare tá Tupanaxũ̃tawa peyauxgü? ¿Tama e̱xna ngẽmatama naxügüxũ̃ i ngẽma yatügü i ãe̱xgacüca̱x diẽru ngĩxũ̃ ideetanüxũ̃?

47Rü ngẽxguma chi peenexẽgüxũ̃xicatama perümoxẽgu, rü guxũ̃ i duũ̃xũ̃gürüũ̃tama pixĩgü. Erü woo ngẽma duũ̃xũ̃gü i tama Tupanaxũ̃ cua̱xgüxũ̃, rü ngẽxgumarüũ̃tama nanaxügü.

48Rü ngẽmaca̱x penaxwa̱xe nax aixcüma namexũ̃ i perü maxũ̃ naxrüxũ̃ ya Penatü ya Tupana ya aixcüma mearü maxũ̃ãcü.

## Matéu 6

### Ngẽxguma tüxũ̃ curüngũ̃xẽẽgu ya yíxema tüxũ̃ nataxúxe, rü name i bexma cunaxü

1Rü ngẽxguma ta̱xacürü mexũ̃ pexu̱xgu, rü name i pexuãxẽ nax tama duũ̃xũ̃güpe̱xewa penaxüxũ̃ i ngẽma nax duũ̃xũ̃gü pexũ̃ dauxũca̱x rü pexũ̃ yacua̱xüũ̃güxũca̱x. Erü ngẽxguma duũ̃xũ̃gü pexũ̃ icua̱xüũ̃güxũca̱x mexũ̃ pexu̱xgu, rü Penatü ya daxũgucü rü taxũtáma ãmare pexna naxã.

2Rü ngẽxguma texéxũ̃ curüngũ̃xẽẽgu, rü tama name i nüxũ̃ quixuchigaxũ̃ i ngẽma cuxüxũ̃, naxrüxũ̃ i ngẽma nügü írümegünetaxũ̃. Erü nümagü rü norü me nixĩ i ngutaque̱xepataũ̃güwa rü ĩanegüarü namagüwa nüxũ̃ nixuchigagü i ngẽma mexũ̃ i naxügüxũ̃. Rü ngẽmaãcü nanaxügü nax duũ̃xũ̃gü mea


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nachiga idexagüxũca̱x. Natürü choma rü aixcüma pemaxã nüxũ chixu rü ngẽma nax duũxũgü nüxũ icua̱xüũgüxũ nixĩ i norü ãmare.

3-4Natürü i cuma rü ngẽxguma tüxũ curüngũxẽẽgu ya yíxema tüxṹ nataxúxe, rü name i bexma cunaxü. Rü woo cumücüxüchi rü tama name i nüxũ nax nacuáxũ i ngẽma cuxüxũ. Rü Cunatü ya Daxũgucü ya nüxũ daucü i ngẽma bexma cuxüxũ, rü tá cuxna nanaxã i curü ãmare.

### Ngechuchu nanangúexẽxẽ ga yumüxẽchiga
(Lc. 11.2-4)

5Rü ngẽxguma peyumüxẽgügu, rü tama name i ngẽma nügü írümegünetaxũrüxũ pixĩgü. Erü nümagü rü ngẽxguma nayumüxẽgügu, rü norü me nixĩ nax chiãcü nayumüxẽgüxũ i ngutaque̱xepataũgüwa rü ĩanegüarü namagüwa nax duũxũgü nüxũ daugüxũca̱x. Rü aixcüma pemaxã nüxũ chixu rü ngẽma nax duũxũgü nüxũ daugüxũxicatama nixĩ i norü ãmare.

6Natürü ngẽxguma cuyumüxẽgu, rü name nixĩ i curü ucapugu cuxücu, rü cunawãxta i curü ĩã̱x, rü ngéma quidexa namaxã ya Cunatü ya cumaxãxicatama ngéma ngẽxmacü. Rü ngẽxguma ya yimá Cunatü ya nüxũ daucü i ngẽma bexma cuxüxũ, rü tá cuxna nanaxã i curü ãmare.

7Rü tama name i natüca̱xma cunama̱xẽxẽ i curü yumüxẽ naxrüxũ i ngẽma duũxũgü i tama Tupanaxũ cua̱xgüxũ. Erü nümagü rü nagu narüxĩnüe rü ngẽma nax nama̱xẽẽgüãxũca̱x i norü yumüxẽ rü Tupana tá nüxũ naxĩnü.

8Rü tama name i ngẽma duũxũgürüxũ pixĩgü, erü woo tauta naxca̱x ípecaxgu rü Penatü rü marü nüxũ nacua̱x nax ta̱xacü pexṹ taxuxũ.

9Rü ngẽmaca̱x rü ñaãcü tá peyumüxẽgü i pemax: ‘Pa Tonatü ya Daxũgucüx, üünecü nixĩ i cuéga.

10¡Rü núma naxũ nax torü ãẽ̱xgacü quixĩxũca̱x! Rü tanaxwa̱xe i curü ngúchaũ nax cuxüxũ i ñoma i naanewa ngẽxgumarüxũ i daxũguxũ i naanewa nax curü ngúchaũ cuxüxũrüxũ.

11¡Rü toxna naxã i torü paũ i ñoma i ngunexũca̱x ixĩxũ!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

12¡Rü toxű̃ nüxũ̃ irüngüma i ngẽma torü chixexũ̃ i taxüxũ̃ ngẽxgumarüxũ̃ i toma rü tüxű̃ nüxũ̃ tarüngũ̃maexũ̃rüxũ̃ ya yíxema chixexũ̃ tomaxã ügüxe!

13¡Rü toxna nadau nax tama chixexũ̃gu tayixũ̃ca̱x! ¡Rü naxme̱xwa toxũ̃ ínanguxũ̃xẽxẽ i ngẽma chixexũ̃arü üruxũ̃! Erü cuma rü guxũ̃guma torü ãẽ̱xgacü quixĩ, rü guxũ̃étüwa cungexma, rü cumecümaxũ̃chi. Améũ̃'.

14Rü ngẽxguma pema nüxű̃ nüxũ̃ perüngümagu i ngẽma chixexũ̃ i togü pemaxã ügüxũ̃, rü Penatü ya daxũgucü rü tá ta pexű̃ nüxũ̃ inarüngüma i perü pecadugü.

15Natürü ngẽxguma tama nüxű̃ nüxũ̃ perüngümagu i ngẽma chixexũ̃ i togü pemaxã ügüxũ̃, rü Penatü ya daxũgucü rü taũtáma pexű̃ nüxũ̃ narüngüma i perü pecadugü.

### Ngechuchu nanangúexẽxẽ ga aurechiga

16Rü ngẽxguma tama pechibüeãcüma peyumũ̃xẽgügu rü tama name i pegü pengechaũ̃chíwexẽẽgü naxrüxũ̃ i ngẽma nügü írümegünetaxũ̃rüxũ̃. Erü nümagü rü ngẽmaãcü nanaxügü nax togü nüxũ̃ nax daugüxũ̃ca̱x i ngẽma nax Tupanaca̱x naxaureexũ̃. Rü aixcüma pemaxã nüxũ̃ chixu rü ngẽma nax duũ̃xũ̃gü nüxũ̃ daugüxũ̃xicatama nixĩ i norü ãmare.

17Natürü ngẽxguma cuma rü tama cuchibüãcüma cuyumüxẽgu rü name i mea cugü cuyauxchiwe rü mea cugü curüxĩxẽeru.

18Rü ngẽxguma i duũ̃xũ̃gü rü taxũtáma nüxũ̃ nacua̱xgü nax tama cuchibüãcü cuyumüxẽxũ̃. Rü Cunatü ya bexma cuxũ̃tawa ngẽxmacüxicatama tá cuxũ̃ nadau, rü tá cuxna nanaxã i curü ãmare naxca̱x i ngẽma bexma cuxüxũ̃.

### Tórü ngẽmaxũ̃gü i daxũguxũ̃ i naanewa

(Lc. 12.33-34)

19Rü tama name i pegüca̱x penanutaque̱xe i muxũ̃ma i perü ngẽmaxũ̃gü i ñoma i naanewa. Erü ñoma i naanewa rü naxãũ̃tanü, rü naweane paxãma nanachixexẽxẽ, rü ngẽmagagu inayarüxo i perü ngẽmaxũ̃gü, rü ngí̵ta̱xagüxũ̃ rü naxca̱x nangĩ̱xgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[20]Rü narümemae nixĩ i penamuxẽxẽ i perü ngẽmaxũgü i daxũguxũ i naanewa i ngextá naweane tama ínachixexẽẽxũwa rü tama naxãũtanüwa rü ngı́tạxagüxũ tama íchocuxũwa nax naxcạx nangı̃xgüxũcạx.

[21]Erü ngextá ínangexmaxũwa i perü ngẽmaxũgü, rü ngẽxma nixĩ i perüxĩnüexũ.

### Taxũnearü omüchiga
(Lc. 11.34-36)

[22]Cuxetügü rü cuxunearü omügü nixĩ. Rü ngẽxguma yima cuxetügü yamexgu rü guxũma i cuxune rü ngóonexũwa tá nangẽxma.

[23]Natürü ngẽxguma tama yamexgu ya cuxetügü rü guxũma i cuxune rü ẽanexũwa nangẽxma. Rü ngẽxguma ngẽma ngóonexũ i cuwa ngẽxmaxũ yaxoxgu rü tá cuxcạx nawaane. Rü ngẽma waanexũ rü tá nawaanexũchi.

### Taxucürüwa Tupanaaxṹ cupuracü ega yexera curü diẽruguama curüxĩnügu
(Lc. 16.13)

[24]Taxucürüwa wüxíe rü tataxrearü coriạx. Erü wüxi i tümaarü cori rü tá nüxũ tangechaũ rü ngẽma to rü tá naxchi taxai. Rü naga tá taxĩnü i ngẽma wüxi rü ngẽma to rü taũtáma naga taxĩnü. Rü taxucürüwa Tupanaaxṹ cupuracü ega yexera curü diẽruguama curüxĩnügu.

### Tupana rü naxacügüna nadau
(Lc. 12.22-31)

[25]Rü dücax, pemaxã nüxũ chixu rü: ¡Taxṹ i pexoegaãẽgüxũ naxcạx nax tạxacü tá pengõxgüxũ rü tạxacü tá pixaxgüxũ, rü tạxacümaxã tá pexãxchirugüxũ! ¿Tama ẽxna perü maxũ rü õnaarü yexera namexũ, rü pexene rü naxchiruarü yexera namexũ?

[26]¡Dücax penangugü i werigü i tama toegüchiréxũ, rü tama nanetüarü o ibuxgüxũ, rü ngepatagüxũ nax namaxã nanguxũgüxũcạx i norü õna! Natürü Penatü ya Daxũgucü rü nanaxüwemü i ngẽma werigü. Rü pema rü Tupanapẹxewa rü guxũma i werigüarü yexera pixĩgü.

[27]¿Rü texé i petanüwa rü woo poraãcü taxoegaãẽgu rü ngẽmaãcü tá itanamạxãchixẽxẽ i tümaarü maxũ i wüxi i ora?


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[28]¿Rü ta̱xacücа̱x pexoegaãẽgü naxca̱x i pexchiru? ¡Dücax penangugü i ngẽma putüragü i ngextámare yaexũ̃ i tama puracüexũ̃, rü tama nügü üxchirugüxũ̃!

[29]Natürü pemaxã nüxũ̃ chixu rü woo gumá ãẽxgacü ga Charomóũ̃ ga tatanüxũ̃ ga naxchirumaxã ãxchirucü rü taguma wüxi ga putürachacurüxũ̃ nixĩ ga naxchiru.

[30]Rü ngẽxguma Tupana ngẽmaãcü nanga̱xãẽgu i ngẽma putüragü i ñu̱xma ngẽxmagüxũ̃ rü moxũ̃ rü marü taxuxũ̃, rü yexera tá pexna nadau i pemax, Pa Duũ̃xũ̃gü i Tama Mea Yaxõgüxũ̃x.

[31]Rü ngẽmaca̱x tama name i pexoegaãẽgü rü ñaperügügü: '¿Ta̱xacü tá tango̱xgü?' rüe̱xna '¿ta̱xacü tá tixaxgü?' rüe̱xna '¿ta̱xacümaxã tá taxãxchirugü?' ñaperügügü.

[32]Erü ngẽma duũ̃xũ̃gü i tama yaxõgüxũ̃ rü naxca̱x naxoegaãẽgü i guxũ̃ma i ngẽma nüxṹ taxuxũ̃. Natürü i pema rü pexṹ nangẽxma ya Penatü ya Daxũgucü ya nüechama nüxũ̃ cuácü i guxũ̃ma i ngẽma pexṹ taxuxũ̃.

[33]Rü ngẽmaca̱x guxũ̃arü yexera penaxwa̱xe nax naga pexĩnüexũ̃ ya Tupana ya daxũwa ãẽxgacü ixĩcü, rü penaxüxũ̃ i ngẽma nüma pexṹ nanaxwa̱xexũ̃. Rü ngẽxguma i nüma rü naétü tá pexna nanaxã i guxũ̃ma i ngẽma pexṹ taxuxũ̃.

[34]¡Taxṹ i naxca̱x pexoegaãẽgü i ngẽma moxũ̃ tá üpetüxũ̃! Erü moxũ̃arü ngunexũ̃ rü tá nüxṹ nangẽxma i norü guxchaxũ̃gü i namaxã ínanguxũ̃. Erü wüxichigü i ngunexũ̃ rü nüxṹ nangẽxma i noxrütama guxchaxũ̃gü", ñanagürü.

## Matéu 7

### Tama name i toguxexũ̃ tixu

(Lc. 6.37-38, 41-42)

[1]Rü Ngechuchu rü ñanagürü ta: "¡Taxṹ i toguxexũ̃ pixuxũ̃ nax tama togü pexũ̃ ixuxüca̱x!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2]Erü ngẽxgumarüxũ̃ nax toguxexũ̃ pixuxũ̃ rü togü tá pexũ̃ nixu. Rü ngẽma dexa i namaxã tüxũ̃ pixuxũ̃, rü ngẽmatama dexamaxã tá pexũ̃ tixu.

[3]¿Rü tu̱xcüũ̃ i nüxũ̃ cudawenüxũ̃ i ngẽma íxraxũ̃ i norü üxaxetü ya cuenexẽ rü tama nagu curüxĩnügu i ngẽma naixpüta i cuxetüwa ngẽxmaxũ̃?

[4]Rü ngẽxguma cuxetüwatama nangẽxmagu i wüxi i naixpüta ¿rü ñuxãcü i cuenexẽxũ̃ cuchixewexũ̃, rü ñacuxũ̃ nüxũ̃: 'Pa Chauenexẽx, cuxũ̃ chanayauxchaũ̃ i ngẽma curü üxaxetüxũ̃', ñacuxũ̃?

[5]Pa Duũ̃xũ̃ i Nügü Írümenetaxũ̃, rü name nixĩ i cunayauxíra i ngẽma naixpüta i cuxetüwatama ngẽxmaxũ̃, rü ngẽmaãcü tá mea nüxũ̃ cudau nax cunayaxuxũ̃ca̱x i ngẽma cuenexẽarü üxaetüxũ̃.

[6]Rü tama name i Tupanaarü ore i üünexũ̃maxã penachixewe i ngẽma duũ̃xũ̃gü i tama yaxõgüchaũ̃xũ̃, erü ngürüãchi ngẽmaca̱x tá pexũ̃ nadai. Rü tama name i Tupanaarü oremaxã penachixewe i ngẽma duũ̃xũ̃gü i tama nüxũ̃ cua̱xgüchaũ̃xũ̃, erü tá ínanata̱xgü.

**¡Naxca̱x ínaca, rü naxca̱x nadau, rü nüxna nacagü!**
(Lc. 6.31; 11.9-13)

[7]¡Tupanana naxca̱x peca! Rü nüma tá pexna nanaxã. ¡Rü naxũ̃tagu naxca̱x pedau! Rü tá nüxũ̃ ipeyangau. ¡Rü norü ĩã̱xwa nüxna pecagü! Rü tá pexca̱x nayawãxna.

[8]Erü guxãma ya yíxema naxca̱x íca̱xaxe, rü tanayaxu. Rü guxãma ya naxca̱x dauxe, rü nüxũ̃ itayangau. Rü guxãma ya yíxema norü ĩã̱xwa nüxna cagüxe, rü tá tümaca̱x nayawãxna.

[9]Rü dücax i pemax, rü ngẽxguma chi wüxi i pexacü paũca̱x ícaxgu, rü ¿ñuxãcü chi wüxi ya nuta nüxna pexãxũ̃?

[10]Rü ngẽxguma chi choxnica̱x pexna nacaxgu rü ¿ñuxãcü chi i ãxtape nüxna pexãxũ̃?

[11]Rü pema nax pichixecümachiréxũ̃ rü nüxũ̃ pecua̱x nax mexũ̃ pexacügüna pexãxũ̃. Rü Penatü ya daxũgucü rü tá perü yexera mexũ̃ tüxna naxã ya yíxema nüxna naxca̱x ca̱xaxe i ngẽma mexũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

12Rü pemaxã nüxũ̃ chixu, rü ngẽma mexũ̃ i pema penaxwa̲xexũ̃ nax togü pemaxã naxüxũ̃, rü name i ngẽmatama mexũ̃ togümaxã pexü. Erü ngẽma nixĩ i Tupanaarü mugüwa ngóxũ̃ rü norü orearü uruũ̃gü nüxũ̃ ixugüxũ̃.

### Ĩa̲x i íxraxũ̃chiga
(Lc. 13.24)

13Name i ngẽma ĩa̲x i íxraxũ̃waama pichocu. Erü ngẽma ĩa̲x i taxũ̃ rü ngẽma nama i tamaxũ̃ rü yuwa tüxũ̃ naga, rü muxũchixũ̃ma i duũ̃xũ̃gü nagu naxĩ.

14Natürü marü naxíra i ngẽma ĩa̲x rü naxímaxũ̃ i ngẽma nama i maxũ̃wa tüxũ̃ gaxũ̃, rü noxretama nixĩ i duũ̃xũ̃gü i nüxũ̃ iyangaugüxũ̃.

### Wüxi i nanetü rü norü owa nixĩ i nüxũ̃ icuáxũ̃
(Lc. 6.43-44)

15Rü naxca̲x pexuãẽgü i ngẽma dorata̲a̲xgüxũ̃ i nügü ixugünetaxũ̃ nax Tupanaarü orearü uruũ̃gü yixĩgüxũ̃. Erü nümagü rü ñoma carnérugü i tama ãũcümaxũ̃rüxũ̃ pepe̲xewa nügü nixĩgüxẽxẽ, natürü norü ĩnüwa rü ñoma dauxchitacüa̲x i airugü i düraexũ̃rüxũ̃ nixĩgü.

16Rü pema rü nacümawa tá nüxũ̃ pecua̲x i ngẽma duũ̃xũ̃gü, ngẽxgumarüxũ̃ i wüxichigü i nanetügü rü norü owa nax nüxũ̃ icuáxũ̃rüxũ̃, rü aixcüma name rüe̲xna tama. Rü wüxi i torawa rü taxucürüwama úbagü tayaxu. Rü wüxi i chuchuxũ̃wa rü taxucürüwama ori̲x i igu tayaxu.

17Erü guxũ̃ma i nanetü i mexũ̃ rü name i norü o. Natürü ngẽma nanetü i chixexũ̃ rü nachixe i norü o.

18Rü wüxi i nanetü i mexũ̃ rü taxucürüwama nachixe i norü o. Rü wüxi i nanetü i chixexũ̃ rü taxucürüwama name i norü o.

19Rü guxũ̃ma i nanetü i tama mexũ̃ i norü o rü tayadaxüchi rü üxüwa tayata̲xcuchi.

20Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta nacümawa tá nüxũ̃ pecua̲x i ngẽma Tupanaarü orearü uruũ̃güneta ixĩgüxũ̃.

### Taxũtáma guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü nichocu i Tupana ãe̲xgacü ixĩxũ̃wa
(Lc. 13.25-27)

21Rü tama guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü i nügü ixugüxũ̃ nax chorü duũ̃xũ̃gü yixĩgüxũ̃ rü tá nichocu i ngextá Tupana ãe̲xgacü ixĩxũ̃wa. Rü yíxema aixcüma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Chaunatü ya dauxũgucüarü ngúchaũ ügüxexicatama tá tixĩ i ngéma ichocuxe.

22Rü ngẽxguma nawa nanguxgu i ngẽma ngunexũ i nagu Tupana duũxũgüxũ ícagüxũ, rü muxũma i duũxũgü rü choxũ tá ñanagürügü: ‘Pa Corix, toma rü duũxũgümaxã nüxũ tixu i curü ore, rü cuégagu ítanawoxũ i ngo̱xogü, rü cuégagu tanaxü i muxũma i mexũ i taxũ’, ñanagürügü tá.

23Natürü ngẽxguma i choma rü tá ñachagürü nüxũ: ‘Taguma pexũ chacua̱x nax chorü duũxũgü pixĩgüxũ. ¡Rü choxna pixĩgachi i pema i chixexũarü üruũgü!’ ñachagürü tá.

### Yatü i Cristuga ĩnüxũ rü yatü i tama Cristuga ĩnüxũchiga

(Mr. 1.22; Lc. 6.47-49)

24Rü ngẽmaca̱x ya yíxema choxũ ĩnüxe rü naxṹxe i ngẽma choma tüxũ chamuxũ, rü wüxi ga yatü ga mea naãẽxũ cuácü ga nuta ga tacüétügu üpatacürüxũ tixĩ.

25Rü pucü ga tacü ínangu, rü narübaigü ga natügü, rü nixũũchi ga tacü ga buanecügü rü gumá ĩgu nanguema. Natürü gumá ĩ rü tama niwa̱xtaũ yerü nutaétügu naxṹ.

26Natürü yíxema choxũ ĩnüxẽ rü tama naxṹxe i ngẽma choma tüxũ chamuxũ, rü wüxi ga yatü ga tama naãẽxũ cuácü ga naxnücügumare üpatacürüxũ tixĩ.

27Rü pucü ga tacü ínangu, rü narübaigü ga natügü, rü tacü ga buanecügü nixũũchi rü nagu nanguema ga gumá ĩ, rü niwa̱xtaũ. Rü yexma nayarüxo ga guma ĩ”, ñanagürü ga Ngechuchu.

28Rü yexguma yagúegagu ga Ngechuchu, rü duũxũgü rü naba̱i̱xãchiãẽgü namaxã ga norü ngúexẽẽtae.

29Yerü nüma rü Tupanaarü poramaxã nanangúexẽxẽ, rü tama yema ngúexẽẽruũgü ga mugüwa ngu̱xẽẽtaegüxũrüxũ nixĩ.

## Matéu 8

### Ngechuchu rü wüxi ga rüchaxüneáxũca̱x nayataanexẽxẽ

(Mr. 1.40-45; Lc. 5.12-16)


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Rü yexguma guma maxpűnewa yanaxüegu ga Ngechuchu, rü muxũma ga duũxũgü nawe narüxĩ.

[2]Rü Ngechuchucax nixũ ga wüxi ga yatü ga chaxünemaxã idaxawecü. Rü Ngechuchupexegu nayacaxắpüxü, rü ñanagürü nüxũ: —Pa Corix, ngẽxguma chi cuma cunaxwaxegu, rü chi cuxũ natauxcha nax choxũ curümexẽẽxũ ==ñanagürü.

[3]Rü yexguma ga Ngechuchu rü nüxũ ningõgü, rü ñanagürü nüxũ: —Ngũ, chanaxwaxe. ¡Rüme! ==ñanagürü. Rü yexguma yema ñaxgu ga Ngechuchu, rü naxcax nitaane ga gumá yatü ga rüchaxünecü.

[4]Rü Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —¡Dücax, taxű i texémaxã nüxũ quixuxũ i ngẽma cuxũ üpetüxũ! ¡Natürü ngéma chacherdótexũtawa naxũ, rü nüxũ cugü yawex! ¡Rü ngéma nange i ngẽma ãmare ga Moiché tüxũ muxũ nax wüxi i cuaxruxũ yixĩxũcax nax curümexũ! ==ñanagürü.

### Ngechuchu rü Rómacüax ga churaragüarü ãẽxgacüarü duũxũxũ narümexẽxẽ

(Lc. 7.1-10; Jn. 4.43-54)

[5-6]Rü yexguma Capernáũwa nanguxgu ga Ngechuchu, rü wüxi ga churaragüeru ga capitáũ ga Rómacüax rü Ngechuchucax nixũ. Rü nüxũ nacaaxũ, rü ñanagürü: —Pa Corix, chorü duũxũ rü nanawãĩxãchi. Rü ngürücarewa nangẽxma i chopatawa, rü poraãcüxũchima ngúxũ ninge ==ñanagürü.

[7]Rü Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —Marü tá ngéma chaxũ nax naxcax chayataanexẽẽxũcax ==ñanagürü.

[8]Natürü nüma ga capitáũ nanangãxũ, rü ñanagürü: —Pa Corix, choma rü taxuwama chame nax chopatagu nax cuxücuxũcax. Rü chanaxwaxe nax curü orewaxicatama nüxũ quixuxũ, rü tá naxcax nitaane i chorü duũxũ.

[9]Erü choma rü ta rü chorü ãẽxgacümexẽwa changexma. Rü choxmexwa nangẽxmagü ta i ñuxre i churaragü. Rü ngẽxguma chanamuxgu i wüxi nax ngextá naxũxũcax, rü ngéma naxũ. Rü ngẽxguma chaugüxũtawa naxcax


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

changemagu i to, rü chauxũtawa nangu. Rü ngẽxguma chorü duũxũxũ chamuxgu nax tạxacü naxüxũcạx, rü choxṹ nanaxü ==ñanagürü.

10Rü yexguma yemaxũ naxĩnügu ga Ngechuchu rü nabạixãchiãxẽ. Rü ñanagürü nüxũ ga yema duũxũgü ga nawe rüxĩxũ: —Aixcüma pemaxã nüxũ chixu rü taxuxũma i Iraétanüxũgütanüwa nüxũ ichayangau i wüxi i duũxũ i ñaa yatürüxũ aixcüma yaxõxũ.

11Rü choma rü pemaxã nüxũ chixu rü muxũchixũ i duũxũgü rü tá éstewa rü oéstewa ne naxĩ. Rü daxũwa ya Tupana ãẽxgacü ixĩxũwa tá wüxigu nachibüe namaxã ya Abraáũ rü Ichaá, rü Acóbu.

12Natürü muxũma i Iraétanüxũ rü taxũtáma nichocu i ngextá Tupana ãẽxgacü íxĩxũwa. Rü ẽanexũwa tá nawogü. Rü ngéma tá naxauxe, rü tá nixṹxchapütagü ==ñanagürü.

13Rü yexguma ga Ngechuchu rü yema capitáũxũ ñanagürü: —¡Cupatacạx nataegu! Rü marü naxcạx nitaane i curü duũxũ, erü cuyaxõ nax naxcạx yataanexũ ==ñanagürü. Rü yexgumatama naxcạx nitaane ga yema capitáũarü duũxũ.

### Ngechuchu rü Pedru nạxẽcạx nayataanexẽxẽ

(Mr. 1.29-31; Lc. 4.38-39)

14Rü Pedrupatawa naxũ ga Ngechuchu. Rü yéma ngĩxũ nadau ga Pedru nạxẽ ga ngürücaregu cacü yerü iyaxaxũne.

15Rü Ngechuchu ngĩxmẹxgu ningõgü, rü yexgumatama igạụxãchi ga yema nax yaxaxũnexũ. Rü írüda ga ngĩmax. Rü ñụxũchi naxcạx inamexẽxẽ ga õna.

### Ngechuchu rü muxũma ga idạxaweexũcạx nayataanexẽxẽ

(Mr. 1.32-34; Lc. 4.40-41)

16Rü yexguma marü yanaxücuchaũgu ga üạxcü, rü Ngechuchuxũtawa nanagagü ga muxũma ga duũxũgü ga ngọxoạ̃xgüxũ. Rü wüxitama ga oremaxã Ngechuchu ínanawoxũ ga yema ngọxogü. Rü nanamexẽxẽ ta ga guxũma ga yema togü ga idạxaweexũ.

17Rü yemaacü Ngechuchu nayanguxẽxẽ ga yema ore ga nũxcümaũcü ga Tupanaarü orearü uruxũ ga Ichaía nüxũ ixuxũ ga ñaxũ: “Nüma rü tüxũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

naporaexẽxẽ i ngẽxguma ituraegu, rü tüxũ narümeexẽxẽ i ngẽxguma idạxaweegu”, ñaxũ.

### Duũxũgü ga Ngechuchuwe rüxĩxchaũxũchiga
(Lc. 9.57-62)

18Rü yexguma Ngechuchu nüxũ daụxgu ga muxũma ga duũxũgü nax nüxũ íchomaeguãchixũ, rü norü ngúexũgümaxã nüxũ nixu, rü ñanagürü: —¡Ngĩxã, naxtaxaarü tocutüwa taxĩ! ==ñanagürü.

19Rü wüxi ga ngúexẽẽruxũ ga mugüwa ngụxẽẽtaexũ, rü Ngechuchucạx nixũ, rü ñanagürü nüxũ: —Pa Ngúexẽẽruxũ Pa Ngechuchux, cuwe charüxũxchaũ i ngextá cuma ícuxũxũ̃wa ==ñanagürü.

20Ngechuchu nanangãxũ rü ñanagürü: —Ngowagü rü nüxṹ nangẽxma i naxmaũgü, rü werigü rü nüxṹ nangẽxma i naxchiãũgü. Natürü yimá Tupana Nane ya duũxũ̃xũ ixĩcü, rü nataxuma i tạxacü i nagu yacuxeruxũ ==ñanagürü.

21Rü wüxi ga to ga norü ngúexũ ixĩxũ, rü ñanagürü nüxũ̃: —Pa Corix, cuwe charüxũxchaũ̃, natürü chanaxwạxe i chaunatü tüxũ ichayatạxíra ==ñanagürü.

22Rü Ngechuchu nanangãxũ̃, rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Noxtacüma chowe rüxũ! Rü nüe i ngẽma cutanüxũ̃ i tama yaxõgüxũ̃ iyatạxgü i ngẽma yuexũ̃ ==ñanagürü.

### Ngechuchu rü buanecüxũ̃ rü yuapexũ̃ ínayachaxãchixẽxẽ
(Mr. 4.35-41; Lc. 8.22-25)

23Rü yexguma ga Ngechuchu rü wüxi ga nguegu nixüe. Rü norü ngúexũ̃gü rü ta ínayaxümücügü, rü inaxĩãchi.

24Rü ngürüãchi naxtaxaarü ngãxũ̃tügu nüxũ̃ naxṹ ga wüxi ga buanecü ga taxüchicü. Rü gumá nguewa rü niyaucuchichigü ga dexá. Natürü ga Ngechuchu rü nape.

25Rü yexguma ga norü ngúexũ̃gü rü ínanabạixgügü, rü ñanagürügü nüxũ̃: —Pa Corix, ¡toxũ̃ rüngũ̃xẽxẽ, erü ngẽmama itabaxũ̃gü! ==ñanagürügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[26]Rü Ngechuchu nanangãxũ̃, rü ñanagürü nüxũ̃: —Pa Duũ̃xũ̃gü i Tama Aixcüma Yaxõgüxũ̃x, ¿tũ̱xcüũ̃ pemuũ̃e? ==ñanagürü. Rü yexguma ga Ngechuchu rü ínarüda, rü buanecüna rü yuapena nachogü. Rü ínayachaxãchi ga buanecü, rü inayarüxo ga yuape, rü ínachaxanemare.

[27]Rü nümagü ga norü ngúexũ̃gü rü nabai̱xãchiãẽgü, rü nügümaxã ñanagürügü: —¿Ta̱xacü ẽ̱xna nixĩ i ñaa yatü rü woo ya buanecü rü yuape rü naga naxĩnüexũ̃? ==ñanagürügü.

### Yatügü ga Gadáracüã̱x ga ngo̱xogü nawa yexmagüxũ̃

(Mr. 5.1-20; Lc. 8.26-39)

[28]Yexguma Ngechuchu rü norü ngúexũ̃gü naxtaxaarü tocutüwa ngugügu ga Gadáraarü naanewa, rü Ngechuchuca̱x yéma nibuxmü ga taxre ga yatügü ga duũ̃xẽchíque̱xetanügu yarüxauchigütanüxũ̃. Rü yema taxre rü ningo̱xoã̱x, rü nidüraexüchi. Rü yemaca̱x taxucürüwama texé yéma namawa taxüpetü.

[29]Rü yema taxre rü aita naxüe, rü ñanagürügü: —¿Tũ̱xcüũ̃ toxũ̃ nua cuyachixewe, Pa Ngechuchu ya Tupana Nanex? ¿Ẽ̱xna nua cuxũ nax toxũ̃ ícuyawoxũ̃xũ̃ca̱x tauta nawa nanguyane nax Tupana toxũ̃ poxcuexũ̃? ==ñanagürügü.

[30]Rü yema nachicaarü ngaicamana nachibüe ga muxũ̃ma ga cuchigü.

[31]Rü yema ngo̱xogü rü Ngechuchuxũ̃ naca̱a̱xũ̃gü, rü ñanagürügü: —Ngẽxguma toxũ̃ ícuwoxũ̃gu, ¡rü ngẽma cuchigügu toxũ̃ nachocuxẽxẽ! ==ñanagürügü.

[32]Rü yexguma ga Ngechuchu, rü ñanagürü nüxũ̃: —Ẽcü, ¡ngẽmagu peyachocu! ==ñanagürü. Rü yexguma ga yema ngo̱xogü rü ínachoxũ̃ nawa ga yema taxre ga yatügü, rü yema cuchigügu nayachocu. Rü guxũ̃ma ga yema cuchigü rü inaxũ̃ãchi, rü ma̱xpṹxũ̃wa nayarüyuxgü, rü yexma naxtaxagu nayi.

[33]Rü yema cuchigüarü dauruũ̃gü rü nabai̱xãchiãẽgü, rü ĩanewa nabuxmü. Rü yexguma ĩanewa nangugügu, rü nüxũ̃ nixugügü ga guxũ̃ma ga yema ngupetüxũ̃ ga ñuxãcü naxca̱x nax yataanegüxũ̃ ga yema taxre ga yatügü ga ngo̱xoã̱xgüxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[34]Rü yexguma ga guxũma ga yema ĩanecüa̱x ga duũxũgü, rü Ngechuchuxũtawa naxĩ. Rü yexguma Ngechuchuxũ nadaugügu, rü nüxũ nacaa̱xũgü nax ínaxũxũxũca̱x ga yema norü naanewa.

## Matéu 9

### Ngechuchu rü wüxi ga yatü ga nawãĩxãchixũca̱x nayataanexẽxẽ

(Mr. 2.1-12; Lc. 5.17-26)

[1]Rü yexguma ga Ngechuchu rü wüxi ga nguegu nixüe. Rü naxtaxaarü tocutüwa naxũ, rü noxrütama ĩanewa nangu.

[2]Rü yéma guma ĩanewa rü duũxũgü rü Ngechuchuxũtawa nanangetaũgü ga wüxi ga yatü ga nawãĩxãchicü. Rü yexguma Ngechuchu nüxũ da̱u̱xgu nax aixcüma yaxõgüãxũ ga yema duũxũgü, rü ñanagürü nüxũ ga gumá ida̱xawecü: —¡Nataãxẽ, Pa Chaunex! Erü curü pecadugü rü marü cuxṹ nüxũ narüngüma = =ñanagürü.

[3]Rü yéma nayexma ga ñuxre ga ngúexẽẽruũgü ga mugüwa ngu̱xẽẽtaegüxũ. Rü nümagü rü naãẽgüwa ñanagürügü: —¿Ñaa yatü rü chixexũ Tupanamaxã nixugü? = =ñanagürügü.

[4]Natürü ga Ngechuchu rü nüxũ nacua̱xama ga yema naãẽwa nagu naxĩnüexũ. Rü yemaca̱x ñanagürü nüxũ: —¿Tu̱xcüũ chixexũgu perüxĩnüe?

[5]¿Ta̱xacü nixĩ i ngẽma rütauxchamaexũ nax namaxã nüxũ ixuxũ ya daa nawãĩxãchicü: “Curü pecadugü rü marü cuxṹ nüxũ narüngüma”, rüe̱xna: “¡Inachi rü íixũ!” ñagüxũ nüxũ?

[6]Natürü i ñu̱xma rü tá pexũ nüxũ nadauxẽxẽ ya yimá Tupana Nane ya duũxũxũ ixĩcü nax ñoma i naanewa nüxṹ nangẽxma i pora nax duũxũgüaxṹ nüxũ yanangümaxũca̱x i norü pecadugü = =ñanagürü. Rü yexguma rü ñanagürü nüxũ ga gumá nawãĩxãchicü: —¡Inachi, rü nayaxu i curü caruxũ, rü cupatawa naxũ! = =ñanagürü.

[7]Rü yexgumatama ga gumá nawãĩxãchicü rü inachi, rü napatawa naxũ.

[8]Rü yexguma yemaxũ nadaugügu ga duũxũgü, rü poraãcü namuũe. Rü Tupanaxũ nicua̱xüũgü, rü ñanagürügü: —Moxẽ, Pa Tupanax, erü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

cunaporaxẽxẽ i ñaa yatü nax ngẽmaãcü mexũ̃ toxca̱x naxüxũ̃ca̱x ==ñanagürügü.

### Matéuca̱x naca ga Ngechuchu
(Mr. 2.13-17; Lc. 5.27-32)

9Rü yéma inaxũãchi ga Ngechuchu. Rü nüxũ̃ nadau ga wüxi ga yatü ga Matéugu ãégaxũ̃ ga yéma rütoxũ̃ ga Rómaarü ãẽ̱xgacüca̱x diẽru ngĩxũ̃ ínayauxgüxũ̃wa, yerü woetama yemawa napuracü. Rü Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Chowe rüxũ! ==ñanagürü. Rü yexguma ga Matéu rü inachi, rü nawe narüxũ.

10Rü Mateupatawa naxũ ga Ngechuchu, rü yéma nachibü. Rü ínangugü ta ga muxũ̃ma ga togü ga duũ̃xũ̃gü ga Rómaarü ãẽ̱xgacüca̱x diẽru ngĩxũ̃ yauxgüxũ̃wa puracüexũ̃, rü togü ga duũ̃xũ̃gü ga taxúema nacümamaxã taãẽgüxũ̃. Rü yema duũ̃xũ̃gü rü yéma mechawa narütogü namaxã ga Ngechuchu rü norü ngúexũ̃gü.

11Natürü yexguma yemaxũ̃ nadaugügu ga Parichéugü, rü Ngechuchuarü ngúexũ̃güna nacagü, rü ñanagürügü: —¿Ñuxãcü i perü ngúexẽẽruxũ̃ rü namaxã nachibü i ngẽma duũ̃xũ̃gü i Rómaarü ãẽ̱xgacüca̱x diẽru ngĩxũ̃ yauxgüxũ̃ rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i pecadua̱xgüxũ̃? ==ñanagürügü.

12Rü yexguma yemaxũ̃ naxĩnügu ga Ngechuchu, rü ñanagürü nüxũ̃ ga Parichéugü: —Ngẽma tama ida̱xaweexũ̃ rü tama nanaxwa̱xegü ya dutúru, natürü ngẽma ida̱xaweexũ̃ nixĩ i naxwa̱xegüxũ̃.

13¡Rü ípixĩ, rü nawa pengúe i Tupanaarü ore i ümatüxũ̃ i ñaxũ̃: “Choma rü tama chanaxwa̱xe i cha̱u̱xca̱x peyama̱x rü peyagu i carnérugü, natürü ngẽma chanaxwa̱xexũ̃ nixĩ nax togü pexũ̃́ ngechaxũ̃tümüxũ̃güxũ̃”, ñaxũ̃! Choma rü tama núma chaxũ nax naxca̱x chayaca̱xaxũ̃ca̱x i ngẽma ingearü pecaduáxũ̃, natürü núma chaxũ nax naxca̱x chayaca̱xaxũ̃ca̱x i ngẽma pecadua̱xgüxũ̃ ==ñanagürü.

### Ngechuchuna nacagüe ga aurechiga
(Mr. 2.18-22; Lc. 5.33-39)

14Rü yexguma ga Cuáũ̃ ga baiũ̃xẽẽruũ̃arü ngúexũ̃gü, rü Ngechuchuca̱x naxĩ, rü nüxna nacagüe, rü ñanagürügü: —Toma i Cuáũ̃arü ngúexũ̃gü nax


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tixĩgüxũ rü nümagü i Parichéugü rü muẽxpüxcüna tama tachibüeãcüma tayumüxẽgü. ¿Rü tüxcüũ i curü ngúexũgü rü tama toxrüxũ tama nachibüeãcüma nayumüxẽgü? ==ñanagürügü.

15Rü Ngechuchu nanangãxũ rü ñanagürü: —¿Ẽxna wüxi i ngĩgüarü petawa rü pexcax namexũ nax nangechaũgüxũ rü naxaureexũ i ngẽma nüxna naxugüxũ ega natanüwa nangẽxmagu i ngẽma ngexwaca ãmaxũ? Natürü wüxi i ngunexũgu rü ngẽma yatü i ngexwaca ãmaxũ rü tá namücügüna nayagagü. Rü ngẽma ngunexũgu tá nixĩ i aixcüma naxaureexũ i namücügü.

16Rü taxúema tanapaita i wüxi i naxchiru i ngauxũ namaxã i wüxi i naxchirutüchi i ngexwacaxũxũ i tauta nañaãchimüxũ. Erü ngẽxguma nayaxugu i ngẽma naxchiru rü tá nügü ínanañaãchi i ngẽma naxchirutüchi i ngexwacaxũxũ, rü tá nanagáuxẽxẽ i ngẽma wexachiru. Rü noxriarü yexera tá nixĩ nax nagáuxũ i ngẽma wexachiru.

17Rü ngẽxgumarüxũ ta rü taxúema ngexwacaxũcü ya bínu rü nagu tayabacuchi i wüxi i naxchixũ i marü ngauxũ i naxchaxmünaxcax. Erü ngẽxguma ngẽmaãcü naxüxgu rü yimá bínu ya ngexwacaxũcü rü tá narüngu, rü tá nayawãĩxẽxẽ i ngẽma naxchixũ i ngauxũ i naxchaxmünaxcax. Rü ngẽxma tá inayarüxo ya bínu rü ngẽma naxchixũ rü ta. Rü ngẽmacax tanaxwaxe ya ngexwacaxũcü ya bínu rü ngexwacaxũxũ i naxchiũgu tayabacuchi. Rü ngẽmaãcü ya yimá bínu rü ngẽma naxchixũ rü taxũtáma inayarüxo ==ñanagürü ga Ngechuchu.

### Yáiruxacüchiga rü yema nge ga Ngechuchuchirugu ingógücüchiga

(Mr. 5.21-43; Lc. 8.40-56)

18Rü yexguma ínangúexẽẽtaeyane ga Ngechuchu, rü naxũtawa nangu ga wüxi ga Yudíugüarü ãẽxgacü. Rü Ngechuchupexegu nayacaxápüxü, rü ñanagürü nüxũ: —Pa Corix, chauxacü rü ngexwaca iyu. Natürü ngẽxguma chi ngéma cuxũxgu rü ngĩxũ quingõgügu, rü wena chixarü imaxũ ==ñanagürü.

19Rü inachi ga Ngechuchu, rü norü ngúexũgümaxã yema ãẽxgacüwe narüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[20]Rü yexguma namagu yaxũxyane rü wüxi ga ngecü ga 12 ga taunecü ãgüechacü rü Ngechuchuweama ne ixũ. Rü naxpechinüchirugu iyangõgü.

[21]Yerü ngĩma rü nagu irüxĩnü rü yexguma chi naxchirupechinügu yangõgümaregu, rü chi ngĩxcax nitaane.

[22]Natürü nüma ga Ngechuchu rü nügü ínidau, rü ngĩxũ nadau ga yema nge. Rü ñanagürü ngĩxũ: —¡Nataãxẽ, Pa Chauxacüix! Marü cuxcax nitaane, erü cuyaxõ = =ñanagürü. Rü yexgumatama ngĩxcax nitaane.

[23]Rü yexguma yema ãẽxgacüpatawa nanguxgu ga Ngechuchu, rü nüxũ nadau ga paxetatanüxũ ga marü nax ínamemaregüxũ nax ngĩxũ iyataxgüxũ ga yema bucü. Rü ga duũxũgü rü nixáicha rü naxauxe.

[24]Rü Ngechuchu ñanagürü nüxũ ga yema duũxũgü: —¡Ípechoxũ i nua! Erü ngẽma bucü rü tama iyu. Rü ipemare = =ñanagürü. Natürü nümagü ga duũxũgü rü Ngechuchuxũ nacugüeama.

[25]Rü yexguma Ngechuchu ínachoxũxẽẽgu ga duũxũgü, rü yema bucüarü ucapugu naxücu. Rü ngĩxmexgu nayayauxãchi, rü yexgumatama íirüda ga ngĩmax.

[26]Rü guxũwama ga yema naanewa, rü duũxũgü nüxũ nixuchigagü ga yema Ngechuchu üxũ.

### Ngechuchu naxcax nayataanexẽxẽ ga taxre ga yatü ga ingexetüxũ

[27]Rü yexguma yéma ínaxũũxgu ga Ngechuchu, rü taxre ga ngexetüxũ nawe narüxĩ. Rü tagaãcü ñanagürügü: —Pa Ngechuchux, Pa Dabítanüxũx, ¡cuxṹ tangechaũ̃tümüxũgü! = =ñanagürügü.

[28]Yexguma Ngechuchu gumá ĩ ga nagu napexũnegu naxücuxgu, rü naxcax naxĩ ga yema taxre ga ngexetüxũ. Rü Ngechuchu nüxna naca, rü ñanagürü: —¿Peyaxõgüxũ yixĩxũ nax chaporaxũ nax pexũ charümeexẽẽxũcax? = =ñanagürü. Rü nümagü nanangãxũgü, rü ñanagürügü: —Ngũ, Pa Corix, tayaxõgü = =ñanagürügü.

[29]Rü yexguma ga Ngechuchu rü naxẽtügügu ningõgü, rü ñanagürü nüxũ: —¡Cü, pexcax yataane, erü peyaxõgü! = =ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

30Rü naxcax nitaanegü. Rü Ngechuchu rü poraãcü nayaxucuxẽgü nax
taxúemaama nüxũ nax yaxugüxũcax ga yema nüxũ ngupetüxũ.

31Natürü yema taxre rü yexguma yéma ínachoxũgu rü guxũwama ga yema
naanewa rü nüxũ nixugüeama ga yema Ngechuchu üxũ.

### Ngechuchu rü naxcax nayataanexẽxẽ ga wüxi ga yatü ga tama idexacü

32Rü yexguma yema taxre ga yatü íchoxũyane, rü ñuxre ga duũxũgü rü
Ngechuchuxũtawa nanagagü ga wüxi ga yatü ga tama idexacü yerü ngoxo
nawa nayexma.

33Rü Ngechuchu ínanataxüchi ga yema ngoxo. Rü yexgumatama inanaxügü
ga nax yadexaxũ ga gumá yatü. Rü nümagü ga duũxũgü rü nabaixãchiãẽgü.
Rü ñanagürügü: —Taguma nüxũ tadau i nua tachiũanewa i taxacü i ñaarüxũ
ixĩxũ ==ñanagürügü.

34Natürü ga Parichéugü rü ñanagürügü: —Ñaa yatü rü ngoxogüarü ãẽxgacü
i Chatanáarü poramaxã nixĩ i ínawoxũãxũ i ngoxogü ==ñanagürügü.

### Ngechuchuaxű̃ nangechaũtümüxũgü ga duũxũgü

35Rü Ngechuchu rü guxũnema ga ĩanegügu rü ĩanexacügügu nixũgüchigü.
Rü wüxichigü ga ĩanewa, rü ngutaquexepataũwa ninguxẽẽtaechigü. Rü
duũxũgümaxã nüxũ nixuchigü ga ore ga mexũ ga ãẽxgacü nax yixĩxũ ya
Tupana. Rü nanameexẽxẽ ga duũxũgü ga idaxaweexũ. Rü woo nañuxraũxũ
ga norü daxawe nüxű̃ yexmaxũ, rü nanameexẽxẽ.

36Rü yexguma Ngechuchu nüxũ dauxgu ga yema muxũma ga duũxũgü ga
naxũtawa ngugüxũ, rü nüxű̃ nangechaũtümüũgü. Yerü carnérugü ga ngearü
dauruũáxũrüxũ nanaxĩxãchiãẽgü, rü tama nataãẽgü.

37Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ ga norü ngúexũgü: —
Aixcüma pemaxã nüxũ chixu rü nangẽxma i muxũchixũ i duũxũgü i
ímemaregüxũ nax yaxõgüãxũ i Tupanaarü ore. Natürü nanoxreexpüx i
puracütanüxũ nax namaxã nüxũ yaxugüxũcax i ngẽma mexũ i ore.

38Rü ngẽmacax name nax duũxũgüarü yora ya Tupanana naxcax pecaxũ i
perü yumüxẽwa nax yamugüãxũcax i norü puracütanüxũ i orearü uruũgü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nax ngẽma duũ̃xũ̃gümaxã nüxũ̃ yaxugüxũ̃cax i norü ore i mexũ̃ ==ñanagürü ga Ngechuchu.

## Matéu 10

### Ngechuchu nanade ga 12 ga norü ngúexũ̃gü nax tóxnamana namugüãxũ̃cax

(Mr. 3.13-19; Lc. 6.12-16)

[1]Rü yexguma ga Ngechuchu, rü yema 12 ga norü ngúexũ̃gücax naca. Rü nüxna naxãga rü nanaporaexẽxẽ nax ínawoxũ̃ãxũ̃cax ga ngoxogü rü nameexẽẽãxũ̃cax ga duũ̃xũ̃gü ga idaxaweexũ̃ ga woo nañuxraũ̃xũ̃ ga daxawe nüxũ̃́ yexmagüxũ̃.

[2]Rü ñaa nixĩ ga naégagü ga yema 12 ga Ngechuchuarü ngúexũ̃gü ga imugüxũ̃. Rü yema nüxíra naxcax nacaxaxũ̃ nixĩ ga Chimóũ̃ ga Pedrugu ãégaxũ̃. Rü to nixĩ ga Pedruenexẽ ga André. Rü to nixĩ ga Chantiágu, rü to nixĩ ga Chantiáguenexẽ ga Cuáũ̃. Rü yema taxre rü Chebedéu nanegü nixĩgü.

[3]Rü togü nixĩ ga Ferípe, rü Barturumé, rü Tumáchi, rü Matéu ga Rómaarü ãẽxgacücax diẽruarü yauxwa puracüchirécü. Rü togü nixĩ ga Chantiágu ga Arupéu nane, rü Tadéu.

[4]Rü to nixĩ ga Chimóũ̃ ga Poraãẽxũ̃. Rü to nixĩ ga Yúda ga Icharióte ga bexma Ngechuchuxũ̃ íxuaxũ̃xũ̃.

### Ngechuchu rü norü ngúexũ̃güxũ̃ nimugü nax nüxũ̃ yanaxugüexũ̃cax ga Tupanaarü ore

(Mr. 6.7-13; Lc. 9.1-6)

[5]Rü Ngechuchu nayamugü ga yema 12 ga norü ngúexũ̃gü. Rü nüxna naxãga, rü ñanagürü: "¡Taxũtáma natanüwa pexĩ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i tama Yudíugü ixĩgüxũ̃! ¡Rü taxũtáma Chamáriacüax i duũ̃xũ̃güarü ĩanegüwa pexĩ!

[6]Natürü natanüwa pexĩ i ngẽma Iraétanüxũ̃gü i ñoma carnérugürüxũ̃ iyarütauxexũ̃.

[7]¡Rü ngéma natanüwa nüxũ̃ peyarüxu nax marü yangaicaxũ̃ nax norü ãẽxgacü yixĩxũ̃ ya Tupana ya daxũwa ãẽxgacü ixĩcü!

[8]¡Rü penameexẽxẽ i ngẽma idaxaweexũ̃! ¡Rü wena penamaxẽxẽẽx i ngẽma marü yuexũ̃! ¡Rü penameexẽxẽ i ngẽma chaxünemaxã idaxaweexũ̃! Rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngẽma ngo̱xoã̱xgüxũ̃ ¡rü nawa ípenawoxũ̃! Rü tama name i penaxãtanü ega texéxũ̃ perümexẽẽgu, erü ngẽma pora i pexṹ ngẽxmaxũ̃ rü pexṹ nangetanümare.

9-10¡Rü taxũtáma ípingearü diẽruã̱xgü, rü bai i perü choca i perü ngẽmaxũ̃güchixũ̃! ¡Rü bai i to i pexchiru, rü bai i to i perü chapatu, rü bai ya perü naixmena̱xã ípinge! Erü wüxi i puracütanüxũ̃ rü name nax nachibüxẽẽxũ̃.

11Rü ngẽxguma wüxi ya ĩanewa rüe̱xna wüxi ya ĩanexacüwa pengugügu i pemax, ¡rü naxca̱x peda̱u̱x i wüxi i duũ̃xũ̃ i mecümaxũ̃! ¡Rü ngẽmaxũ̃tagu perücho ñu̱xmatáta ipexĩãchi i ngẽma ĩanewa!

12¡Rü ngẽxguma yima ĩpatagu pechocuxgu, rü mea nüxũ̃ perümoxẽgü i ngẽma duũ̃xũ̃gü! Rü: ‘¡Tupana pexũ̃ rüngũ̃xẽxẽ!’ ñaperügügü nüxũ̃.

13Rü ngẽxguma ngẽma duũ̃xũ̃gü mea pexũ̃ nayaxugu rü Tupana tá nüxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ. Natürü ngẽxguma tama mea pexũ̃ nayaxugu rü pexrütama tá nixĩ i ngẽma Tupanaarü ngũ̃xẽxẽ.

14Rü ngẽxguma wüxi ya ĩwa rüe̱xna wüxi ya ĩanewa tama mea pexũ̃ nayauxgügu rü tama nüxũ̃ naxĩnüechaũ̃gu i perü ore, ¡rü ípechoxũ̃ nawa ya yima ĩpata rüe̱xna yima ĩane! Rü ngẽxguma ípechoxũ̃gu, ¡rü ngẽxma penapagü i perü üxaxũ̃cutü!

15Rü aixcüma pemaxã nüxũ̃ chixu rü ngẽma ngunexũ̃ i nagu Tupana nüxũ̃ ícagüxũ̃ i duũ̃xũ̃gü, rü Gomóracüã̱x rü Chodómacüã̱x i duũ̃xũ̃güarü yexera Tupana tá nanapoxcue i ngẽma duũ̃xũ̃gü i tama mea pexũ̃ yauxgüxũ̃.

### Ãũcümaxũ̃maxã tá pewé ningẽxũ̃tanü i duũ̃xũ̃gü

16Dücax, choma rü ñoma carnérugü i airugü i düraexũ̃tanüwa imugüxũ̃rüxũ̃ pexũ̃ chamugü. ¡Rü ngẽmaca̱x penaxwa̱xe i ãxtapegürüxũ̃ pexuãẽgü, natürü muxtucugürüxũ̃ taxuxũ̃ma i chixexũ̃ pexügü!

17¡Rü pegüna pedaugü! Erü duũ̃xũ̃gü rü tá pexũ̃ ínayauxũ̃, rü ãẽ̱xgacügüxũ̃tawa tá pexũ̃ nagagü nax pexũ̃ napoxcuexũ̃ca̱x. Rü ngutaque̱xepataũ̃gügu tá pexũ̃ nicua̱i̱xgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[18]Rü chaugagu tá ãẽxgacügüpẽxewa pexũ̃ nagagü. Rü ngẽmaãcü tá pexãchica nax chauchiga pidexagüxũ̃ napẽxewa i ngẽma ãẽxgacügü rü napẽxewa i ngẽma tama Yudíugü ixĩgüxũ̃.

[19]Natürü ngẽxguma ãẽxgacügüpẽxewa pexũ̃ nagagügu nax pexũ̃ napoxcuexũ̃cãx, ¡rü taxucãxtama pexoegaãẽgü nax tãxacümaxã tá penangãxũ̃xũ̃ rüẽxna tãxacüxũ̃ tá namaxã pixuxũ̃! Erü ngẽxguma nawa nanguxgu nax pidexagüxũ̃, rü Tupana tá pexũ̃ nangũxẽxẽ nax tãxacüxũ̃ tá namaxã pixuxũ̃.

[20]Rü taxũtáma pema nixĩ i pidexagüxũ̃, natürü Tupanaãxẽ ya Üünecü tá nixĩ i pewa idexaxũ̃.

[21]Rü nügüenexẽgüwa rü tá nügü ínaxuaxũ̃gü nax ãẽxgacügü yamãxgüxũ̃cãx. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta i nanatügü rü tá naxacügüxũ̃ ínaxuaxũ̃gü, rü naxacügü rü tá nanatügüxũ̃ ínaxuaxũ̃gü nax ãẽxgacügü tüxũ̃ daĩxũ̃cãx.

[22]Rü chaugagu tá guxũ̃ i duũ̃xũ̃gü pexchi naxaie. Natürü yíxema aixcüma yaxṍxe rü tama choxũ̃ ítáxe, rü yíxema tá tixĩ ya nayaxúxe i maxũ̃ i taguma gúxũ̃.

[23]Rü ngẽxguma wüxi ya ĩanewa duũ̃xũ̃gü pexũ̃ daĩxchaũ̃gu, rü name nixĩ i pibuxmü ya yima ĩanewa, rü nai ya ĩanewa pexĩ. Rü aixcüma pemaxã nüxũ̃ chixu rü Tupana Nane ya duũ̃xũ̃xũ̃ ixĩcü rü tá nataegu naxũ̃pa nax guxũ̃ne ya Iraéanearü ĩanegüwa pengugüxũ̃.

[24]Rü taxuxũ̃ma i wüxi i ngúexũ̃ rü norü ngúexẽẽruũ̃xũ̃ narüyexera. Rü taxuxũ̃ma i wüxi i coriarü duũ̃xũ̃ rü norü corixũ̃ narüyexera.

[25]Rü ngẽma norü ngúexẽẽruũ̃xũ̃ üpetüxũ̃rüxũ̃ tátama nüxũ̃ naxüpetü i ngẽma norü ngúexũ̃. Rü ngẽma norü corixũ̃ üpetüxũ̃rüxũ̃ tátama nüxũ̃ naxüpetü i ngẽma norü duũ̃xũ̃. Rü ngẽxguma duũ̃xũ̃gü rü ngõxo i Beechebú choxũ̃ wogügu, ¿rü ñuxãcü tá pexũ̃ naxu i pemax?

### Name nixĩ nax Tupanaxũ̃ pemuũ̃exũ̃

(Lc. 12.2-7)


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[26]Rü ngẽmacax ¡taxű i nüxũ pemuũexũ i duũxũgü! Erü guxũma i tax̲acü i cúãcü üxũ rü tá nango̲xoma. Rü guxũma i ñu̲xma ẽxũguxũ, rü yixcüra rü duũxũgü tá nüxũ nacua̲xgüama.

[27]Rü guxũma i ngẽma bexma pemaxã nüxũ chixuxũ, ¡rü mea duũxũgüca̲x penango̲xẽxẽ! Rü guxũma i ngẽma pemaxãxicatama nüxũ chixuxũ, ¡rü tagaãcü guxũ i duũxũgümaxã nüxũ pixu!

[28]¡Rü taxű i nüxũ pemuũexũ i ngẽma duũxũgü i taxũnexũ imáxũ! Erü taxucürüwa nayama̲x i taãxẽ. Natürü name nixĩ i nüxũ pemuũe ya yimá Tupana. Erü nüma nüxű́ nangẽxma i pora nax napoxcuãxũca̲x i pexene rü peãxẽ rü ta nagu ya yimá üxü ya taguma ixoxũne.

[29]¿Tama ẽxna wüxitachinü i diẽrugu namaxã itaxexũ i taxre i werixacügü? Natürü bai i wüxi i ngẽma werixacü rü ñaxtüanegu nangu ega tama nanaxwa̲xegu ya Penatü ya Tupana.

[30]Rü woo i peyae rü Tupana nayaxugü i wüxichigü, rü nüxũ nacua̲x nax ñuxre ngẽxmaxũ.

[31]Rü ngẽmaca̲x ¡taxű i pemuũexũ! Erü pema rü muxũma i weriacügüarü yexeraxüchi peme i Tupanape̲xewa.

### Yíxema duũxũgüpe̲xewa tügü ixuxe nax Ngechuchu ya Cristuarü duũxũgü tixĩxũ

(Lc. 12.8-9)

[32]Rü guxãma ya texé ya duũxũgüpe̲xewa tügü ixuxe nax chorü duũxũ tixĩxũ, rü choma rü tá ta Chaunatü ya daxũgucüpe̲xewa tüxũ chixu nax chorü duũxũ tixĩxũ i tümax.

[33]Natürü texé ya duũxũgüpe̲xewa tügü ixuxe nax tama chorü duũxũ tixĩxũ, rü choma rü tá ta Chaunatü ya daxũgucüpe̲xewa tüxũ chixu nax tama chorü duũxũ tixĩxũ i tümax.

### Ngechuchugagu nitoye i duũxũgü

(Lc. 12.51-53; 14.26-27)


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

34¡Rü taxű i nagu perüxĩnüexũ̃ nax núma chaxũxũ̃ nax wüxigu naxĩnüexũ̃cạ̃x i guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü! Natürü pemaxã nüxũ̃ chixu rü núma chaxũ̃ nax chaugagu yatoyexũ̃cạ̃x i duũ̃xũ̃gü.

35Rü nua chaxũ̃ nax wüxi ya yatü rü tama nanatümaxã wüxigu naxĩnüxũ̃cạ̃x, rü wüxi i paxũ̃ rü tama naémaxã wüxigu naxĩnüxũ̃cạ̃x, rü wüxi i naneạ̃x rü tama ngĩ̃xẽmaxã wüxigu naxĩnüxũ̃cạ̃x.

36Rü ngẽmaãcü wüxi ya ĩwa, rü nügütanüxũ̃maxã tátama naxuanüạ̃xgü.

37Rü yíxema choxũ̃ nax tangechaũ̃xũ̃arü yexera tümanatüxũ̃ rüẹ̃xna tümaéxũ̃ ngechaũ̃xe, rü taxucürüwama chorü duũ̃xũ̃ tixĩ. Rü yíxema choxũ̃ nax tangechaũ̃xũ̃arü yexera tümanexũ̃ rüẹ̃xna tümaxacüxũ̃ ngechaũ̃xe, rü taxucürüwama chorü duũ̃xũ̃ tixĩ.

38Rü yíxema tama yáxna namaxã ĩnüxe i ngẽma guxchaxũ̃gü i chaugagu tümacạ̃x ínguxũ̃ rü tama chowe rüxũxe, rü taxucürüwama chorü duũ̃xũ̃ tixĩ.

39Rü texé tama chạ̃ụ̃xcạ̃x inaxãxe i tümaarü maxũ̃ rü tá itanatauxẽxẽ. Natürü texé chạ̃ụ̃xcạ̃x inaxãxe i tümaarü maxũ̃ rü tá tanayaxu i maxũ̃ i taguma gúxũ̃.

### Ãmarechiga
(Mr. 9.41)

40Rü texé ya mea pexũ̃ yaxúxe rü choxũ̃ nixĩ i tayaxuxũ̃. Rü texé ya choxũ̃ yaxúxe rü yimá núma choxũ̃ mucü ya Chaunatüxũ̃ nixĩ i tayaxuxũ̃.

41Rü texé ya wüxi i Tupanaarü orearü uruũ̃xũ̃ yaxúxe erü orearü uruxũ̃ nixĩ, rü tá ngẽmatama ãmare i wüxi i orearü uruxũ̃ yaxuxũ̃raxũ̃xũ̃ tátama tayaxu. Rü texé ya wüxi i yatü i mecümaxũ̃xũ̃ yaxúxe erü namecüma, rü tá ngẽmatama ãmare i wüxi i yatü i mecümaxũ̃ yaxuxũ̃raxũ̃xũ̃ tayaxu.

42Rü texé ya wüxi i pochíyuãcu i dexá i gạ̃ụ̃xchiüxũ̃ nüxna ãxe i wüxi i ñaa chorü duũ̃xũ̃gü, rü aixcümaxũ̃chi tá tanayaxu i tümaarü ãmare, erü wüxi i chorü duũ̃xũ̃xũ̃ tarüngũ̃xẽxẽ”, ñanagürü ga Ngechuchu.

## Matéu 11

### Cuáũ̃ ga báiũ̃xẽẽruxũ̃ nanamu ga ñuxre ga norü duũ̃xũ̃gü nax Ngechuchuxũ̃tawa íyadaugüxũ̃cạ̃x
(Lc. 7.18-35)


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Rü yexguma Ngechuchu nüxũ rüchauxgu nax yaxucu̲xẽgüãxũ ga yema 12 ga norü ngúexũgü, rü inaxũãchi ga yema nachicawa nax duũxũgüxũ nangúexẽẽxũca̲x rü nüxũ yaxuchigüxũca̲x ga ore ga mexũ nawa ga guxũnema ga ĩanegü ga yema naanewa yexmagüne.

[2-3]Rü Cuáũ ga báiũxẽẽruxũ rü poxcupataxũwa nayexma. Rü nüxũ nacuáxchiga ga yema Ngechuchu üxũ. Rü yemaca̲x ga Cuáũ rü Ngechuchuxũtawa nanamugü ga ñuxre ga norü duũxũgü nax nüxna yacagüxũca̲x. Rü nümagü rü Ngechuchuxũ ñanagürügü: —¿Cuma yixĩxũ i Cristu i cuxũ ítananguxẽẽxũ, rü ẽxna to tá yixĩxũ i Cristu i ítananguxẽẽxũ? ==ñanagürügü.

[4]Rü Ngechuchu nanangãxũ rü ñanagürü nüxũ ga yema duũxũgü: —¡Pewoegu rü Cuáũmaxã nüxũ peyarüxu i ngẽma pematama nua nüxũ pedaugüxũ rü nüxũ pexĩnüexũ!

[5]¡Rü Cuáũmaxã nüxũ pixu rü ngẽma ngexetügüxũ rü marü nidauchigü, rü ngẽma ichixeparaxũ rü marü inachigü, rü ngẽma chaxüne̲a̲xgüxũ rü marü naxca̲x nitaanegü, rü ngẽma ngauchi̲xẽgüxũ rü marü ningo̲xnamachixẽgü, rü ngẽma yuexũ rü wenaxarü namaxẽ, rü ngẽma ngearü diẽrua̲xgüxũ rü marü namaxã nüxũ tixu i Tupanaarü ore i mexũ!

[6]Rü tataãxẽ ya yíxema nüxũ dauxe i ngẽma chaxüxũ rü tama nüxũ rüxoxe nax choxṹ tayaxõxũ ==ñanagürü ga Ngechuchu.

[7]Rü yexguma nawoegu̲xgu ga yema Cuáũarü duũxũgü, rü Ngechuchu inanaxügü ga gumá Cuáũchiga nax yadexaxũ. Rü ñanagürü nüxũ ga duũxũgü: “¿Ta̲xacü nixĩ ga pema ípeyadaugüxũ ga naxnücüanewa ga taxúema íxãpataxũwa? ¿Ẽxna wüxi ga yatü i ñoma dexne i buanecümaxã núxwa̲xüchixũrüxũ ixĩxũ?

[8]Rü yexguma tama gumá ípeyadaugügu, ¿rü ta̲xacü nixĩ ga ípeyadaugüxũ? ¿Ẽxna wüxi ga yatü ga mea nügü nga̲xãẽxũ nixĩ ga ípeyadaugüxũ? Pema nüxũ pecua̲x i ngẽma mea nügü nga̲xãẽgüxũ rü ãẽxgacügüpatagüwa nangẽxmagü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[9]¿Tạxacü nixĩ ga ípeyadaugüxũ̃? ¿Ẽxna wüxi ga Tupanaarü orearü uruxũ̃? Rü aixcüma pemaxã nüxũ̃ chixu rü yema nixĩ ga ípeyadaugüxũ̃. Rü nüma ya Cuáũ̃ rü to i Tupanaarü orearü uruxũ̃arü yexera nixĩ.

[10]Erü Cuáũ̃chiga nixĩ ga naxümatüxũ̃ ga yema Tupanaarü ore ga ñaxũ̃: ‘Cupẹxegu chayamu i chorü orearü ngeruxũ̃ nax cuxũ̃pa namexẽẽãxũ̃cạx i curü nama’, ñaxũ̃.

[11]Rü aixcüma pemaxã nüxũ̃ chixu rü guxũ̃ i duũ̃xũ̃gütanüwa rü nataxuma i Tupanaarü orearü uruxũ̃ i Cuáũ̃arü yexera ixĩxũ̃. Natürü yíxema wixwe üxe ya Tupana ãẽxgacü ixĩxũ̃wa rü Cuáũ̃arü yexera tixĩ.

[12]Rü yexguma noxri Cuáũ̃ ya báiũ̃xẽẽruxũ̃ ínguxgu ñụxmata ñoma i ngunexũ̃wa nangu rü woo nangẽxmagu i guxchaxũ̃gü, natürü Tupana ya daxũwa ãẽxgacü ixĩcüarü ore rü nüxũ̃ nixugüeama rü muxũ̃ma i duũ̃xũ̃gu pora naxüe nax nayauxgüãxũ̃cạx.

[13]Rü guxũ̃ma ga Tupanaarü orearü uruũ̃gü, rü yema mugü ga Moiché ümatüxũ̃wa rü nüxũ̃ nixuchigagü rü tá ínanguxũ̃ ya Cristu nax ãẽxgacü yixĩxũ̃cạx. Rü yemaacü nixĩ ñụxmata ínangu ga Cuáũ̃.

[14]Rü ngẽxguma chi peyaxõgüchaũ̃gu i ñaa chorü ore, rü pemaxã nüxũ̃ chixu rü Cuáũ̃ ya báiũ̃xẽẽruxũ̃ nixĩ ya yimá Ería ga ípenangụxẽẽcü.

[15]Rü yíxema ãchịxẽgüxe, ¡rü naga taxĩnüe i ngẽma ore!” ñanagürü.

[16]Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu: “¿Tạxacügu tá chanangu i ñaa duũ̃xũ̃gü i ñụxma maxẽxũ̃? Erü ñaa duũ̃xũ̃gü rü taxumaama nataãẽgü ngẽxgumarüxũ̃ i ñuxre i buxũ̃gü i nügümaxã ĩã̱xtüwa rütogüxũ̃, rü íxĩnücạxwạxegüxũ̃, rü tagaãcü namücügüxũ̃ ñagüxũ̃:

[17]‘Marü wowerumaxã pexcạx tapaxetagü, natürü tama ípixũ̃ãchitanüxũ̃. Rü marü ngechaũ̃ i wiyaegu pexcạx tawiyaegü, natürü tama pexauxe’, ñagüxũ̃. Rü ngẽma buxũ̃gürüxũ̃ nixĩ i ñaa duũ̃xũ̃gü.

[18]Rü núma naxũ ga Cuáũ̃ rü naxaure rü tama nachibü rü tama bínu nayaxaxü. Rü yexguma nüma i duũ̃xũ̃gü rü: ‘Nangọxoã̱x’, ñanagürügü nüxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

19Rü ñu̱xũchi núma naxũ ya Tupana Nane ya duũ̃xũ̃xũ̃ ixĩcü rü õna nangõ̱x rü bínu nayaxaxü. Rü ngẽxguma i nüma i duũ̃xũ̃gü rü taanüxũ̃chixũ̃ rü ngãxwa̱xexũ̃ nüxũ̃ nawogüe. Rü nüxũ̃ nixugüe rü pecadua̱xgüxũ̃maxã naxãmücü, rü namaxã naxãmücü i ngẽma duũ̃xũ̃gü i Rómaarü ãẽ̱xgacücа̱x diẽru ngĩxũ̃ ideetanüxũ̃. Natürü Tupanaarü cua̱x rü tümawa nango̱x ya yíxema aixcüma mexũ̃ üxe", ñanagürü ga Ngechuchu.

### Ĩanegü ga tama Tupanaga ĩnüene
(Lc. 10.13-15)

20Rü yexguma ga Ngechuchu rü inanaxügü nax yangagüãxũ̃ ga gumá ĩanegücüa̱x ga ngextá yexeraãcü Tupanaarü poramaxã taxũ̃ ga mexũ̃gü ínaxüxũ̃wa. Rü nayangagü yerü yema duũ̃xũ̃gü rü tama nüxũ̃ narüxoe ga norü chixexũ̃ rü tama Tupanaaxũ̃́ nayaxõgüchaũ̃.

21Rü ñanagürü ga Ngechuchu: "Wüxi i ngechaũ̃ nixĩ i pexca̱x, Pa Corachíũ̃cüa̱x rü Pa Bechaídacüa̱x. Yerü yexguma chi Tíruarü ĩanewa rü Chidóũ̃arü ĩanewa chanaxüxgu ga yema mexũ̃gü ga cua̱xruũ̃gü ga Tupanaarü poramaxã petanüwa chaxüxũ̃, rü woo ga nax poraãcü yachixexũ̃ ga yema duũ̃xũ̃gü, rü nũxcümama chitama nüxũ̃ narüxoe ga yema nacüma ga chixexũ̃, rü poraãcüxüchi chi nügümaxã nangechaũ̃gü rü naxauxe, yerü chi nügü nicua̱xãchitanü nax yapecadua̱xgüxũ̃.

22Natürü pemaxã nüxũ̃ chixu rü ngẽma ngunexũ̃ ya Tupana nagu napoxcuexũ̃ i pecadua̱xgüxũ̃, rü ngẽma ngunexũ̃gu rü ngẽma Tírucüa̱x rü Chidóũ̃cüa̱xarü yexera tá pexũ̃ napoxcue i pemax, Pa Corachíũ̃cüa̱x rü Bechaídacüa̱x.

23Rü pemax, Pa Capernáũ̃cüa̱x, ¿rü pema nagu perüxĩnüegu rü daxũguxũ̃ i naanewa tá pengugüxũ̃? Pemaxã nüxũ̃ chixu rü naanetüũ̃wa i ngextá Tupana Chatanáxũ̃ ípoxcuxũ̃wa tá nixĩ i pewogüxũ̃. Rü yexguma chi Chodómaarü ĩanewa chanaxüxgu ga yema mexũ̃gü ga cua̱xruũ̃gü ga Tupanaarü poramaxã petanüwa chaxüxũ̃, rü guma ĩane ga nũxcüma norü pecadugagu iyarüxoxũ̃ne rü ñu̱xma rü chita nangẽxma.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[24]Natürü pemaxã nüxũ̃ chixu rü ngẽma ngunexũ̃ ya Tupana nagu napoxcuexũ̃ i pecaduq̱̃xgüxũ̃, rü ngẽma ngunexũ̃gu rü Chodómacüq̱̃xarü yexera tá pexũ̃ napoxcue i pemax, Pa Capernáũ̃cüq̱̃x", ñanagürü.

### Chq̱u̱xcq̱x pexĩ nax chauxũ̃tagu perüngũ̃ẽxũ̃cq̱x
(Lc. 10.21-22)

[25]Rü yexguma rü ñaãcü nayumüxẽ ga Ngechuchu, rü ñanagürü: "Pa Chaunatü ya Daxũguxũ̃ i Naane rü Ñoma i Naanearü Yorax, cuxũ̃ chicuq̱̃xüxũ̃, erü ñaa chorü ngúexũ̃güxũ̃ nüxũ̃ cucuq̱̃xẽxẽ i ñaa ore i naxchq̱̃xwa iquicúxũ̃ i duũ̃xũ̃gü i ñoma i naanewa nüxũ̃ cuq̱̃xüchigüxũ̃.

[26]Rü moxẽ cuxna chaxã, Pa Chaunatüx, erü cuma cunaxwq̱̃xe nax ngẽmaãcü cunaxüxũ̃", ñanagürü.

[27]Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu: "Chaunatü choxna nanaxã i guxũ̃ma i tq̱̃xacü i nüxũ̃́ ngẽxmaxũ̃. Rü Chaunatüxicatama choxũ̃ nacuq̱̃x nax texé chixĩxũ̃ i choma i Nane. Rü tama guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü aixcüma nüxũ̃ nacuq̱̃x ya Chaunatü. Rü choma ya Nane, rü ñu̱xũchi ngẽma duũ̃xũ̃gü i Chaunatüxũ̃ nüxũ̃ chacuq̱̃xẽẽchaũ̃xũ̃xicatama nixĩ i aixcüma Chaunatüxũ̃ cuq̱̃xgüxũ̃.

[28]¡Rü nua chauxũ̃tawa pexĩ i guxãma i pema ya ipaexe nagagu i perü guxchaxũ̃gü rü perü ĩxãchiãẽgü! Rü choma rü tá pexũ̃ icharüngũ̃güxẽxẽ.

[29]¡Rü ñu̱xũchi penayaxu i chorü ucu̱xẽgü rü naxcq̱̃x pedauxũ̃taegü i chaucüma! Erü choma rü yáxna pemaxã chaxĩnü rü tama chaugü chicuq̱̃xüxũ̃. Rü ngẽmaãcü tá nüxna iperüngügü i perü guxchaxũ̃gü.

[30]Erü ngẽma pexũ̃ chamuxũ̃ rü natauxcha nax naga pexĩnüexũ̃. Rü ngẽma pexũ̃́ chanaxwq̱̃xexũ̃ rü tama naguxcha nax penaxüxũ̃", ñanagürü ga Ngechuchu.

## Matéu 12

### Ngechuchuarü ngúexũ̃gü rü trigu nicauetanü ga ngũ̃chigaarü ngunexũ̃gu
(Mr. 2.23-28; Lc. 6.1-5)

[1]Rü wüxi ga ngũ̃xchigaarü ngunexũ̃gu rü Ngechuchu rü norü ngúexũ̃gümaxã trigunecüwa nachopetü. Rü yema norü ngúexũ̃gü rü nataiyae, rü yemacq̱̃x inanaxügüe nax trigu yacãũ̃etanüxũ̃ rü yangṍetanüãxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2]Rü yexguma yemaxũ̃ nadaugügu ga Parichéugü rü ñanagürügü Ngechuchuxũ̃: —Dücax i curü ngúexũ̃gü rü chixexũ̃ naxügü. Erü ngũ̃xchigaarü ngunexũ̃gu nanaxügü i ngẽma ngũ̃chigaarü ngunexũ̃gu chu̱xuxũ̃ ==ñanagürügü.

[3]Rü Ngechuchu nanangãxũ̃, rü ñanagürü: —¿Taguma ẽ̱xna poperawa nüxũ̃ pedau ga yema naxüxũ̃ ga ãẽ̱xgacü ga Dabí ga yexguma nataiya̱xgu ga nüma rü namücügü?

[4]Rü Tupanapatagu naxücu rü nanango̱xgü ga yema paũ ga üünexũ̃ ga Dabíca̱x rü namücügüca̱x chu̱xuxũ̃. Yerü yema paũ rü chacherdótegüca̱xicatama nixĩ.

[5]Rü pemax, Pa Parichéugüx ¿taguma ẽ̱xna nawa pengúe ga yema ore ga mugüpanegu Moiché ümatüxũ̃ ga ñaxũ̃: “Tama pecadu naxügü i chacherdótegü i ngẽxguma ngũ̃xchigaarü ngunexũ̃gu Tupanapata ya taxũ̃newa napuracüegu?” ñaxũ̃.

[6]Natürü pemaxã nüxũ̃ chixu rü nua petanüwa nangẽxma i wüxi i Tupanapata ya taxũ̃nearü yexera ixĩxũ̃ i Tupanape̱xewa.

[7]Natürü pema rü tama nüxũ̃ pecua̱x i ñuxũ ñaxũ̃chiga nixĩ i ngẽma Tupanaarü ore i ümatüxũ̃ i ñaxũ̃: “Choma rü tama chanaxwa̱xe i cha̱u̱xca̱x penadai rü peyagu i carnérugü, natürü ngẽma chanaxwaxexũ̃ nixĩ nax duũ̃xũ̃gü pexũ̃́ nangechaũ̃tümüxũ̃güxũ̃”, ñaxũ̃. Rü ngẽxguma chi aixcüma nüxũ̃ pecua̱xgu i ngẽma ore, rü taxũchima chixri nachiga pidexagü i ñaa chorü ngúexũ̃gü i taxuxũ̃ma i chixexũ̃ ügüxũ̃ i Tupanape̱xewa.

[8]Rü Tupana Nane ya duũ̃xũ̃xũ̃ ixĩcü, rü aixcüma ngũ̃xchigaarü yora nixĩ ==ñanagürü ga Ngechuchu.

### Wüxi ga yatü ga yumécüchiga
(Mr. 3.1-6; Lc. 6.6-11)

[9]Rü yexguma yema nachicana yaxũgachigu ga Ngechuchu, rü guma ĩanearü ngutaque̱xepataũ̃gu naxücu.

[10]Rü yéma nayexma ga wüxi ga yatü ga wüxichacüüwa yumécü. Rü nümagü ga Parichéugü rü naxca̱x nadaugü ga ñuxãcü norü ãẽ̱xgacügüxũ̃tawa


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Ngechuchuxũ nax ínaxuaxũgüxũ. Rü yemacax Ngechuchuna nacagüe, rü ñanagürügü: —¿Namexũ yixĩxũ nax texé naxcax yataanexẽẽxũ i wüxi i daxawexũ i ngũxchigaarü ngunexũgu? ==ñanagürügü.

11Rü Ngechuchu nanangãxũ, rü ñanagürü: —¿Texé i petanüwa rü ngẽxguma chi ngũxchigaarü ngunexũgu wüxi i perü carnéru puchugu nguxgu, rü taux ẽxna i ngẽxgumatama ípeyadaugüxũ rü ípenatúxuchixũ woo ngũxchigaarü ngunexũ yixĩxgu?

12Natürü Tupanapexewa rü wüxi i duũxũ rü poraãcüxüchima wüxi i carnéruarü yexera nixĩ. Rü ngẽmacax name nixĩ i mexũ taxü i woo ngũxchigaarü ngunexũ yixĩxgu ==ñanagürü.

13Rü ñuxũchi ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ ga gumá yatü ga yumécü: —¡Iyarüwexãchimexẽ! ==ñanagürü. Rü gumá yatü rü inayarüwexãchimexẽ, rü yexgumatama narümemex, rü nai ga naxmex ga mexũnerüxũ nixĩ.

14Rü yexguma yemaxũ nadaugügu ga Parichéugü, rü ínachoxũ ga yéma. Rü inanaxügüe nax naxcax nadaugüxũ nax ñuxãcü tá Ngechuchuxũ yamaxgüxũ.

### Ichaíaarü ore ga Ngechuchuchiga

15Rü yexguma Ngechuchu nüxũ cuáchigagu nax Parichéugü yamaxgüchaxũxũ, rü ínaxũxũ ga guma ĩanewa. Rü muxũma ga duũxũgü nawe narüxĩ. Rü nüma ga Ngechuchu rü nanameexẽxẽ ga guxũma ga yema duũxũgü ga idaxaweexũ.

16Rü duũxũgüna naxãga nax tama nüxũ yaxugüexũcax nax texe yixĩxũ ga nümax.

17Rü yemaacü nanaxü ga Ngechuchu nax yanguxẽẽãxũcax ga yema ore ga Tupanaarü orearü uruxũ ga Ichaía nüxũ ixuxũ ga ñaxũ:

18“Daa nixĩ ya chorü duũ ya chomatama nüxũ chaxunetacü rü nüxũ changechaũcü rü namaxã chataãẽxũchicü. Rü nüxna tá chanamu i Chauãxẽ i Üünexũ. Rü nüma rü ngẽma duũxũgü i tama Yudíugü ixĩgüxũmaxã tá nüxũ nixu i ore i mexũ i aixcüma ixĩxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

19Rü tagutáma texémaxã niporagacüü rü tama texémaxã nipura. Rü tagutáma ĩanearü namagüwa nüxũ taxĩnü nax natagaxũ.

20Rü yimá dexne ya ibüyecü rü taxũtáma nayabüyexüchi. Rü ngẽma omü i íxrarüwatama ngéma icaixquexũ rü taxũtáma nayaxoxẽẽxũchi. Rü mea tá duũxũgümaxã inacua̱x ñu̱xmatáta guxũ i chixexũxũ naporamae.

21Rü guxũma i duũxũgü i ñoma i naanecüa̱x rü tá naxca̱x naxĩ nax nayauxgüãxũca̱x i norü maxũ i taguma gúxũ", ñanagürü ga Ichaía.

### Parichéugü rü Ngechuchuxũ nixugüe nax ngo̱xoarü poramaxã napuracüxũ

(Mr. 3.20-30; Lc. 11.14-23; 12.10)

22Rü Ngechuchuxũtawa nanagagü ga wüxi ga yatü ga ngexetücü ga tama idexacü ga ngo̱xo nawa yexmacü. Rü Ngechuchu nayadauuchixẽxẽ rü nayadexaxẽxẽ.

23Rü guxũma ga duũxũgü rü naba̱i̱xãchiãẽgü ga yexguma yemaxũ nadaugügu. Rü ñanagürügü: —¿Taux ẽxna daa yixĩxũ ya Dabí nane ya Cristu? ==ñanagürügü.

24Natürü yema Parichéugü ga yéma yexmagüxũ rü yexguma yemaxũ naxĩnüegu, rü ñanagürügü: —Ñaa yatü i Ngechuchu, rü ngo̱xogünatü i Beechebúarü poramaxã nixĩ i ínawoxũãxũ i ngo̱xogü ==ñanagürügü.

25Natürü nüma ga Ngechuchu rü nüxũ nacua̱xama ga ta̱xacügu nax naxĩnüexũ. Rü yemaca̱x ñanagürü nüxũ: —Ngẽxguma chi wüxi i nachixũanecüa̱x i duũxũgü nügü itoyegu rü nügütanüwa chitama nügü nadaixgu, rü nügü chitama nagu̱xẽxẽ. Rü ngẽxguma chi wüxi ya ĩanecüa̱x rüẽxna wüxi ya ĩcüa̱x nügümaxã itoyegu rü nügü nadaixgu, rü nügü chitama nagu̱xẽxẽ.

26Rü ngẽxguma chi Chataná nügütama ítaxüchigu rü nügütama yama̱xgu, ¿rü ñuxãcü chi poracüecha yixĩxũ?

27Rü pemax, Pa Parichéugüx, rü choxũ pixuxgu rü Beechebúarü poramaxã íchanawoxũ i ngo̱xogü. Natürü ngẽxguma chi Beechebúarü poramaxã íchanawoxũgu i ngo̱xogü, ¿rü texéarü poramaxã nixĩ i perü ngúexũgü rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ínawoxũãxũ i ngo̲xogü? Rü dücax, rü ngẽma perü ngúexũgütama nixĩ i pexca̲x nango̲xẽẽxũ nax ípetüexũ.

28Natürü pemaxã nüxũ chixu rü aixcüma Tupanaãxẽ i Üünexũarü poramaxã nixĩ i íchanawoxũxũ i ngo̲xogü. Rü ngẽmawa pexũ nüxũ chacua̲xẽxẽ nax marü núma petanüwa nanguxũ ya Tupana, nax perü ãẽxgacü yixĩxũca̲x.

29¿Rü ñuxãcü texé wüxi ya yatü ya poracüpatagu taxücu nax tanapuxũxũca̲x i norü ngẽmaxũgü, ega tama tayana̲i̲xíragu i noxrix? Rü ngẽxguma tayana̲i̲xíraguxicatama nixĩ i nüxna tanapuxũxũ i norü ngẽmaxũgü ya yimá yatü ya poracü.

30Rü yíxema tama choxũ ngechaũxe rü chauxchi taxai. Rü yíxema tama choxũ rüngũxexẽ́xẽ nax Tupanaca̲x tananutaque̲xexũ i duũxũgü rü cha̲u̲xchawa tanangianexẽxẽ.

31Rü ngẽmaca̲x pemaxã nüxũ chixu rü Tupana tá nüxṹ nüxũ narüngüma i guxũma i pecadugü i duũxũgü ügüxũ rü guxũma i norü dexagü i chixexũ. Natürü yíxema Tupanaãxẽ i Üünexũmaxã ta̲xacü ixugüxe, rü Tupana rü tagutáma tüxṹ nüxũ narüngüma i ngẽma chixexũ.

32Rü guxãma ya texé ya chixexũ namaxã ixugüxe ya Tupana Nane ya duũxũxũ ixĩcü rü Tupana tá tüxṹ nüxũ narüngüma i ngẽma. Natürü texé ya Tupanaãxẽ i Üünexũmaxã chixexũ ixugüxe, rü Tupana rü tagutáma tüxṹ nüxũ narüngüma i ngẽma, rü bai i ñoma i naanewa, rü bai i daxũguxũ i naanewa.

### Wüxi i nanetü rü norü owa nixĩ i nüxũ icuáxũ nax ta̲xacürü nanetü yixĩxũ

(Lc. 6.43-45)

33Rü ngẽxguma wüxi i nanetü rü namexgu, rü norü o rü ta name. Natürü ngẽxguma wüxi i nanetü rü nachixegu, rü norü o rü ta nachixe. Rü wüxi i nanetü rü norü owa nixĩ i nüxũ icuáxũ rü aixcüma name rüe̲xna tama.

34Pa Ãxtapearü Duũxũgüx, ¿ñuxãcü i mexũ i orexũ pixuxũ ega pematama rü pichixecümagu? Erü ngẽma ore i pea̲xmaxã nüxũ pixuxũ rü peãxẽwa nixĩ i ne naxũxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

35Wüxi ya mecü ya yatü rü mexũ̃ i orexũ̃ nixu, erü naãxẽwa rü aixcüma mexũ̃gu narüxĩnü. Natürü wüxi i yatü i chixecümaxũ̃ rü chixexũ̃ i orexũ̃ nixu, erü naãẽwa rü chixexũ̃gu narüxĩnü.

36Rü choma pemaxã nüxũ̃ chixu rü ngẽma ngunexũ̃ ya Tupana duũ̃xũ̃güxũ̃ nagu icagüxũ̃ rü tá guxũ̃ i duũ̃xũ̃güna naca naxca̱x i guxũ̃ma i ore i chixexũ̃ i nüxũ̃ yaxuxũ̃ i ñoma i naanewa.

37Erü curü dexa i mexũ̃ca̱x rü Tupana tá cumaxã nanaxuegu nax tama chixexũ̃ cuxüxũ̃, natürü curü dexa i chixexũ̃ca̱x rü tá cuxũ̃ napoxcu ==ñanagürü ga Ngechuchu.

### Parichéugü naxca̱x ínacagü ga to ga cua̱xruxũ̃ ga Tupanaarü poramaxã üxũ̃

(Mr. 8.12; Lc. 11.29-32)

38Rü ñuxre ga Parichéugü rü Yudíugüarü ngúexẽẽruũ̃gü ga ore ga mugüwa ngu̱xẽẽtaegüxũ̃ rü ñanagürügü Ngechuchuxũ̃: —Pa Ngúexẽẽruxũ̃x, cuxũ̃ tadauxchaũ̃ nax cunaxüxũ̃ i wüxi i cua̱xruxũ̃ i Tupanaarü poramaxã cuxüxũ̃ ==ñanagürügü.

39Rü Ngechuchu nanangãxũ̃, rü ñanagürü: —Ñaa duũ̃xũ̃gü i chixecümagüxũ̃ i tama yaxõgüxũ̃ rü naxca̱x ínacagü i wüxi i cua̱xruxũ̃ i Tupanaarü poramaxã üxũ̃. Natürü yema cua̱xruxũ̃ ga Tupanaarü orearü uruxũ̃ ga Yonáwa üxũ̃xicatama nixĩ i tá nüxũ̃ chawéxũ̃. Rü taxuxũ̃táma i to i cua̱xruxũ̃ tá nüxũ̃ chadauxẽxẽ i ñaa duũ̃xũ̃gü.

40Rü yexgumarüxũ̃ ga Yoná ga tomaepu̱x ga ngunexũ̃ rü tomaepu̱x ga chütaxũ̃ choxni ga taxũ̃ãnüwa nax nayexmaxũ̃ rü ngẽxgumarüxũ̃ tá ta nixĩ ya Tupana Nane ya duũ̃xũ̃xũ̃ ixĩcü i tomaepu̱x i ngunexũ̃ rü tomaepu̱x i chütaxũ̃ naxma̱xũ̃ i nagu yaxṹcuchixũ̃wa nangẽxmaxũ̃.

41Rü ngẽxguma Tupana duũ̃xũ̃güna caxgux i norü pecaduchiga, rü nüma i Nínibecüã̱xgü rü tá inachigü rü Tupanape̱xewa tá ínanaxuaxũ̃gü i ñaa duũ̃xũ̃gü i ñu̱xma maxẽxũ̃. Yerü nümagü ga Nínibecüã̱x rü nüxũ̃ narüxoe ga nacümagü ga chixexũ̃ ga yexguma Yoná namaxã nüxũ̃ ixuxgu ga Tupanaarü ore. Natürü ñu̱xma nua petanüwa nangẽxma i wüxi i Yonáarü yexera ixĩcü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

42Rü ngẽxguma Tupana duũ̃xũ̃güna caxgux i norü pecaduchiga, rü ngĩma ga súr-anewa ãẽ̲xgacü ixĩcü rü tá íirüda, rü tá pexũ̃ íixũãxũ̃. Yerü ngĩma rü yáxũ̃wa ne ĩxũ̃ nax ãẽ̲xgacü ga Charomóũ̃xũ̃ íyadauxũ̃cạ̲x rü nüxũ̃ naxĩnüxũ̃cạ̲x ga norü ngu̲xẽẽtae ga cuạ̲xmaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃. Natürü pemaxã nüxũ̃ chixu rü nua petanüwa nangẽxma i wüxi ya Charomóũ̃arü yexera ixĩcü.

### Ngo̲xo i taeguxũ̃chiga
(Lc. 11.24-26)

43-44Rü ngẽxguma wüxi i ngo̲xo rü wüxi ya yatüwa ínaxũũ̃xgu, rü dauxchitawa i ngextá taxúema íxãpataxũ̃wa rü nu ne nanaxũmare. Rü naxcạ̲x nadau nax ngexta nax nangũ̃xũ̃cạ̲x. Rü ngẽxguma taxuguma nüxũ̃ iyangauxgu nax ngexta nangüxũ̃, rü nagu narüxĩnü nax wena nataeguxũ̃ naxcạ̲x ya yimá yatü ga noxri nawa ínaxũxũchirécü. Rü ngẽxguma nataeguxgu, rü nüxũ̃ inayangau ya yimá yatü nax ñoma wüxi ya ĩ ya ingeãcune rü mexẽéne rü mea nabixichinerüxũ̃ nax yixĩxũ̃.

45Rü ngẽma ngo̲xo rü ínixũ rü naxcạ̲x nayadau i to i 7 i ngo̲xogü i norü yexera chixexũ̃. Rü guxũ̃ma i ngẽma rü yimá yatügu nayachocu, rü ngẽxma naxãchiũ̃gü. Rü ngẽxguma ya yimá yatü rü noxriarü yexera nachixe. Rü ngẽxgumarüxũ̃ tá ta nüxũ̃ naxüpetü i ñaa duũ̃xũ̃gü i chixecümaxũ̃ ==ñanagürü ga Ngechuchu.

### Ngechuchuarü mama rü naenexẽgüchiga
(Mr. 3.31-35; Lc. 8.19-21)

46Rü yexguma duũ̃xũ̃gümaxã íyadexayane ga Ngechuchu, rü yéma tangu ga naé rü naenexẽgü, erü Ngechuchumaxã tidexagüchaũ̃. Rü ĩpataarü düxétügu tarücho.

47Rü wüxi ga duũ̃xũ̃ Ngechuchumaxã nüxũ̃ nixu, rü ñanagürü: —Yéa düxétüwa tangexma ya cué rü cuenexẽgü, rü cumaxã tidexagüchaũ̃ ==ñanagürü nüxũ̃.

48Natürü Ngechuchu nanangãxũ̃ ga yema duũ̃xũ̃ ga namaxã nüxũ̃ ixuxũ̃ ga yema ore, rü ñanagürü nüxũ̃: —¿Texé tixĩ ya chaué? ¿Rü texégü tixĩ ya chauenexẽgü? ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

49Rü yexguma ga Ngechuchu rü norü ngúexũ̃güxũ̃ naxuneta, rü ñanagürü: —Dücax, daxe tixĩ ya chaué, rü daagü nixĩ ya chauenexẽgü.

50Erü guxãma ya texé ya naxṹxe i Chaunatü ya daxũgucüarü ngúchaũ̃, rü yíxema tixĩ ya chauenexẽ rü chaueya̱x rü chaué ==ñanagürü ga Ngechuchu.

## Matéu 13

### Ore ga toecügu ixuxũ̃

(Mr. 4.1-9; Lc. 8.4-8)

1Rü yematama ngunexũ̃gu ga Ngechuchu rü ínaxũxũ nawa ga gumá ĩ ga nagu napexũ̃ne. Rü naxtaxaanacüwa nayarüto.

2Rü muxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü rü yéma naxca̱x nangutaque̱xegü. Rü yemaca̱x düxwa wüxi ga nguegu nixüe ga Ngechuchu, rü gumá nguewa narüto. Rü guxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü rü yexma naxnücüte̱xegu nachigü.

3Rü yexguma ga Ngechuchu rü muxũ̃ma ga ore ga cua̱xruũ̃wa nanangúexẽxẽ ga duũ̃xũ̃gü. Rü norü ngu̱xẽẽtaewa rü ñanagürü: —Wüxi ga yatü ga toecü rü triguchiremaxã nanagüane.

4Rü yexguma triguchiremaxã natoegu rü namaxã nagüaneãgu, rü ñuxre ga gumá triguchire rü namacüwagu nayi. Rü ínangugü ga werigü, rü nanawecu.

5Rü náigü ga triguchire rü nutatanügu nayi ga ngextá ínachixcaxũ̃wa ga waixũ̃mü. Rü paxa narüxügü ga gumá triguchire, yerü ga waixũ̃mü rü tama nayaxcü.

6Natürü yexguma nangunagügu ga üa̱xcü, rü narüñẽxgü ga yema trigu Rü nayue yerü tama poraãcü nixãma̱xã.

7Guma náigü ga triguchire rü chuxchuxũ̃necügu nayi. Rü yexguma nayaegu ga chuxchuxũ̃gü, rü yema triguxũ̃ inawocu.

8Natürü náigü ga triguchire rü mexũ̃ ga waixũ̃mügu nayi. Rü yexguma nayaegu rü muxũ̃ma ga trigu nawa ínanguxuchi. Rü nümaxũ̃neya̱xawa rü 100 pü̱xü ínanguxuchi ga norü o, rü náiya̱xawa rü 60, rü náiya̱xawa rü 30.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[9]Rü yíxema ãchi̱xẽgüxe, ¡rü nüxũ̃ taxĩnüe i ñaa ore! = =ñanagürü.

### Tu̱xcüũ̃ cua̱xruũ̃gügu nixu ga ore
(Mr. 4.10-12; Lc. 8.9-10)

[10]Rü yexguma ga norü ngúexũ̃gü rü Ngechuchuca̱x naxĩ, rü nüxna nacagüe, rü ñanagürügü: —Pa Corix, ¿Tu̱xcüũ̃ i cua̱xruũ̃gügu cuyaxuãcü cunangúexẽẽxũ̃ i ñaa duũ̃xũ̃gü? = =ñanagürügü.

[11]Rü Ngechuchu nanangãxũ̃, rü ñanagürü nüxũ̃: —Tupana rü pexũ̃xicatama nüxũ̃ nacua̱xẽxẽ i ngẽma ẽxũ̃guxũ̃ nax ñuxãcü ãe̱xgacü yixĩxũ̃ i daxũguxũ̃ i naanewa. Natürü ngẽma togü i duũ̃xũ̃gü rü tama nüxũ̃ nüxũ̃ nacua̱xẽxẽ i ngẽmachiga.

[12]Rü yíxema aixcüma naga ĩnüxe i chorü ore, rü tá yexera i cua̱x tüxṹ nangẽxma. Rü ngẽmaãcü tá nata i tümaarü cua̱x. Natürü yíxema tama naga ĩnüxe i ñaa ore rü tá tüxna nanayaxu i ngẽma íxraxũ̃ i cua̱x i tüxṹ ngẽxmachiréxũ̃.

[13]Rü ngẽmaca̱x nixĩ i ore i cua̱xruũ̃maxã chanangúexẽẽxũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü. Erü nümagü rü woo nüxũ̃ nadaugügu, rü ñoma tama nüxũ̃ nadaugüxũ̃rüxũ̃ nixĩgü. Rü woo nüxũ̃ naxĩnüegu, rü ñoma tama nüxũ̃ naxĩnüexũ̃rüxũ̃ nixĩgü. Rü tama nüxũ̃ nacua̱xgüéga.

[14]Rü aixcüma ngẽma duũ̃xũ̃güchiga nixĩ ga yema Tupanaarü ore ga nũxcüma nüxũ̃ yaxuxũ̃ ga orearü uruxũ̃ ga Ichaía ga ñaxũ̃: “Rü ngẽma duũ̃xũ̃gü rü aixcüma tá nüxũ̃ naxĩnüe, natürü taxũtáma nüxũ̃ nacua̱xgü nax ta̱xacüchiga yixĩxũ̃ i ngẽma nüxũ̃ naxĩnüexũ̃. Rü aixcüma tá nüxũ̃ nadaugü, natürü taxũtáma nüxũ̃ nacua̱xgü nax ta̱xacüchiga yixĩxũ̃ i ngẽma nüxũ̃ nadaugüxũ̃.

[15]Erü ngẽma duũ̃xũ̃gü rü tama nüxũ̃ nacua̱xgüchaũ̃ i chorü ore, rü ñoma napetamachi̱xegüxũ̃rüxũ̃ nixĩgü rü naxcha̱xwa napexetügü nax tama nüxũ̃ nadaugüxũ̃ca̱x i ngẽma mexũ̃ i naxca̱x chaxüxũ̃. Rü tama nüxũ̃ naxĩnüechaũ̃ i chorü ore, rü tama nüxũ̃ nacua̱xgüchaũ̃ nax choma chanaxwa̱xexũ̃ãcüma namaxẽxũ̃, rü tama cha̱u̱xca̱x nadaugüchaũ̃ nax choma naxca̱x chayataanexẽẽgüxũ̃ca̱x”, = =ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu: —Natürü pemax, Pa Chorü Ngúexũgüx, rü petaãẽgü erü pexetügümaxãtama nüxũ pedaugü i ngẽma chaxüxũ rü pexmachi̱xẽmaxãtama nüxũ pexĩnüe i chorü ore.

17Rü aixcüma pemaxã nüxũ chixu rü muxũchixũ ga Tupanaarü orearü uruũgü rü muxũchixũ ga duũxũgü ga imecümaxũ, rü nüxũ nadaugüchaũ i ngẽma ñu̱xma chauxũtawa nüxũ pedaugüxũ. Natürü tama nüxũ nadaugü. Rü nüxũ naxĩnüechaũ i ngẽma ore i ñu̱xma chauxũtawa nüxũ pexĩnüexũ. Natürü tama nüxũ naxĩnüe = =ñanagürü.

### Ngechuchu rü mea nanango̱xẽxẽ ga yema ore ga toecüchigagu yaxuxũ

(Mr. 4.13-20; Lc. 8.11-15)

18Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu: —¡Dücax, iperüxĩnüe nax ñuxũ ñaxũchiga yixĩxũ i ngẽma ore i cua̱xruxũ i toecüchiga!

19Rü gumá triguchire ga namagu yixũnerüxũ tixĩgü ya yíxema nüxũ ĩnüexe i ore i mexũ nax ñuxãcü ãẽ̱xgacü yixĩxũ ya Tupana, natürü tama nüxũ cua̱xgüxe i ñuxũ ñaxũchiga nax yixĩxũ i ngẽma ore. Rü tümaxũtawa nangu i Chataná, rü tüxũ nüxũ inarüngümaxẽxẽ i ngẽma ore i tümaãẽwa ngẽxmaxũ.

20Rü gumá triguchire ga nutatanügu yixũnerüxũ nixĩ i ngẽma duũxũgü i nüxũ ĩnüexũ i ngẽma ore i mexũ rü taãẽãcüma nayauxgüxũ.

21Natürü ngẽma nax tama aixcüma nagu naxĩnüexũ i ngẽma ore, rü paxaãchitama nayaxõgü, rü yixcüra ngẽxguma ngẽma oregagu guxchaxũgü nüxũ üpetügu rüe̱xna duũxũgü naxchi aiegu, rü ínanata̱xgü i ngẽma ore.

22Rü gumá triguchire ga tuxunecügu yixũnerüxũ nixĩ i ngẽma duũxũgü i Tupanaarü orexũ ĩnüexũ rü yaxõgüxũ. Natürü ñoma i naanearü ngẽmaxũgüca̱x nadaugü, rü ngẽmaguama narüxĩnüe, rü ngẽmaca̱x düxwa nüxũ inarüngümae i ngẽma ore. Rü guxũma i ngẽma rü Tupanaarü orexũ nüxũ narüxoxẽxẽ nax tama aixcüma mea Tupanawe naxĩxũca̱x i ngẽma duũxũgü.

23Natürü gumá triguchire ga mexũ ga waixũmügu yixũnerüxũ nixĩ i ngẽma duũxũgü i nüxũ ĩnüexũ i Tupanaarü ore, rü nüxũ cua̱xgüxũ i ta̱xacüchiga


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nax yixĩxũ, rü naga ĩnüexũ rü mea naxca̱x maxẽxũ. Rü tümaxe rü gumá trigu ga 100 pü̱xü nawa ínguxuchinerüxũ tixĩ. Rü tümaxe rü gumá 60 pü̱xü nawa ínguxuchinerüxũ tixĩ. Rü tümaxe rü gumá 30 pü̱xü nawa ínguxuchinerüxũ tixĩ ==ñanagürü ga Ngechuchu.

### Ore ga natüane ga trigutanüwa rüxügüxũchiga

24Rü Ngechuchu rü to ga ore ga cua̱xruxũxũ duũxũgümaxã nixu, rü ñanagürü: —Nüma ya Tupana rü ñoma wüxi ga yatü ga mexũne ga triguchire naanegu tocürüxũ nixĩ.

25Natürü yexguma napeyane ga gumá yatü rü wüxi ga norü uanü ga naxchi aixũ rü yéma naanewa naxũ. Rü naechita yexma trigunecügu nayatogü ga chixexũ ga natüane. Rü ñu̱xũchi ínixũ.

26Rü yexguma naxügügu ga trigu rü nayaegu rü yexwacax yaxo̱xgu, rü yema natüane rü ta yéma natanüwa nayae rü nango̱x.

27Rü yexguma ga gumá yatüarü puracütanüxũ, rü namaxã nüxũ nayarüxugü, rü ñanagürügü: “Pa Corix, cuma rü cuanegu rü triguxica ngẽxma cuto. ¿Natürü ñuxãcü i ñu̱xma rü chixexũ i natüane rü ta ngéma naxügüxũ?” ñanagürügü.

28Rü yexguma ga yema naanearü yora, rü ñanagürü nüxũ: “Wüxi i chorü uanü i chauxchi aixũ nixĩ i ngéma ngexũ wagüxũ”, ñanagürü. Rü yexguma ga norü duũxũgü rü nüxna nacagü, rü ñanagürügü: “Pa Corix, ¿cunaxwa̱xexũ nax tanabéxũ i ngẽma chixexũ i natüane?” ñanagürügü.

29Natürü nüma ga norü cori rü ñanagürü nüxũ ga yema norü puracütanüxügü: “¡Nüetama nangẽxmagü! Erü ngẽxguma chi penabe̱xgu, rü ngürüãchi trigumaxã chi penangauxẽxẽ nax penabéxũ.

30Rü narümemae nixĩ i nüetama ngéma nayae ñu̱xmatáta tríguarü buxgüwa nangu. Rü ngẽxguma rü ngéma tá chanamugü i chorü puracütanüxũ, rü tá nanabe̱xíra i ngẽma chixexũ i natüane. Rü tá ínanagoxũcüta, rü ñu̱xũchi tá ínanagu. Rü ngẽmawena tá nayabuxgü i trigu, rü chorü trigupatagu tá choxũ namaxã nanguxũgü” ==ñanagürü.

### Ore ga motachachiregu ixuxũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

(Mr. 4.30-32; Lc. 13.18-19)

31Rü Ngechuchu rü to ga ore ga cuạxruxũ̃ duũ̃xũ̃gümaxã nixu, rü ñanagürü: —Tupanaarü ore rü ñoma wüxi ya motachachire ya wüxi ya yatü naanegu toxũ̃nerüxũ̃ nixĩ.

32Rü woo naxíraxüchichirẹx ya yima naxchire, natürü ngẽxguma naxüxgu rü nayạxgu, rü wüxi i nanetü i taetaxũ̃ nixĩ. Rü ngẽmacạx i werigü rü natanüwa naxĩ, rü ngẽxma nayarüxüxchiãũ̃gü = =ñanagürü.

### Ore ga paũarü pụxẽẽruũ̃gu ixuxũ̃

(Lc. 13.20-21)

33Rü Ngechuchu rü to ga ore ga cuạxruxũ̃ duũ̃xũ̃gümaxã nixu, rü ñanagürü: —Guxũ̃wama nangu nax ãẹ̃xgacü yixĩxũ̃ ya Tupana. Rü ñoma íxraxũ̃ i paũarü pụxẽẽruxũ̃ i wüxi i nge taxũ̃ i paũchara namaxã ipụxẽẽxũ̃rüxũ̃ nixĩ nax guxũ̃wama nanguxũ̃ = =ñanagürü ga Ngechuchu.

### Cuạxruũ̃gu ixuxũ̃ ga oremaxã nangụxẽẽtae ga Ngechuchu

(Mr. 4.33-34)

34Rü guxũ̃ma ga yema ore ga Ngechuchu duũ̃xũ̃gümaxã nüxũ̃ ixuxũ̃, rü cuạxruũ̃gu yaxuãcüma namaxã nüxũ̃ nixu. Rü yemaacüxicatama nixĩ ga namaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃.

35Rü yemaacü nayanguxẽxẽ ga Tupanaarü ore ga norü orearü uruxũ̃ ga Ichaía ümatüxũ̃ ga ñaxũ̃: “Choma rü cuạxruũ̃gu ixuxũ̃ i oremaxã tá duũ̃xũ̃gümaxã chidexa. Rü tá namaxã chanangọ̃xẽxẽ i ngẽma cuạx ga noxri naane ixügügumama ẽxũ̃guxũ̃”, ñaxũ̃.

### Ngechuchu nanangọ̃xẽxẽ nachiga ga yema chixexũ̃ ga natüane ga trigutanüwa rüxügüxũ̃

36Rü Ngechuchu ínayamugü ga duũ̃xũ̃gü, rü gumá ĩ ga nagu napexũ̃negu naxücu. Rü norü ngúexũ̃gü rü yéma naxcạx naxĩ, rü ñanagürügü nüxũ̃: —Pa Corix, ¡tomaxã nangọ̃xẽxẽ nax tạxacüchiga yixĩxũ̃ i ngẽma chixexũ̃ i natüanegu ixuxũ̃ i ore! = =ñanagürügü.

37Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ̃: —Rü yima mexũ̃ i trigumaxã toecü, rü nüma nixĩ ya Tupana Nane ya duũ̃xũ̃xũ̃ ixĩcü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[38]Rü ngẽma naane i nagu natoexũ̃, rü ñoma i naane nixĩ. Rü ngẽma mexũ̃ne ya triguchire rü ngẽma nixĩ i duũ̃xũ̃gü i Tupanaarü ixĩgüxũ̃. Rü ngẽma chixexũ̃ i natüane, rü ngẽma nixĩ i duũ̃xũ̃gü i Chatanáarü ixĩgüxũ̃.

[39]Rü ngẽma norü uanü i chixexũ̃ i natüanemaxã toexũ̃, rü ngẽma nixĩ i Chataná. Rü ngẽma ngunexũ̃ i nagu nabuxuxũ̃ i trigu rü naanearü guxchiga nixĩ. Rü ngẽma puracütanüxũ̃ i tríguarü buxwa puracüexũ̃, rü Tupanaarü orearü ngeruũ̃gü i daxũcüã̲x nixĩgü.

[40]Rü ngẽma chixexũ̃ i natüane nax nabéxũ̃ rü ñu̲xũchi nax ínaguxũ̃, rü ngẽxgumarüxũ̃ tá ta nixĩ i naanearü gu̲xgu.

[41]Rü nüma ya Tupana Nane ya duũ̃xũ̃xũ̃ ixĩcü, rü tá nanamu i norü orearü ngeruũ̃gü i daxũcüã̲x nax norü duũ̃xũ̃tanüwa ínawoxũ̃ãxũ̃ca̲x i ngẽma duũ̃xũ̃gü i togua̲xũ̃ chixexũ̃gu yixẽẽxũ̃ rü ngẽma chixexũ̃ ügüxũ̃.

[42]Rü tá üxüxétüwa nayawocu. Rü ngéma tá naxauxe rü tá nixṹxchapütagü.

[43]Natürü guxũ̃ma i ngẽma duũ̃xũ̃gü i Tupanaga ĩnüexũ̃, rü tá üa̲xcürüxũ̃ inabaixgü i ngextá Tanatü ya Tupana ãẽ̲xgacü ixĩxũ̃wa. Rü yíxema ãchi̲xẽgüxe, ¡rü nüxũ̃ taxĩnüe i ngẽma ore! ==ñanagürü.

### Ore ga taxũ̃ ga diẽru ga icúxũ̃gu ixuxũ̃

[44]Rü Ngechuchu rü to ga ore ga cua̲xruxũ̃ duũ̃xũ̃gümaxã nixu, rü ñanagürü: —Tupana ãẽ̲xgacü íyixĩxũ̃wa rü namexẽchi. Rü ñoma wüxi i úiru i wüxi i naanegu icúxũ̃rüxũ̃ nixĩ. Rü wüxi ya yatü rü ngẽxguma nüxũ̃ iyangauxgu i ngẽma úiru, rü paxa wena ngẽma naanegu nayacu̲x. Rü norü taãẽmaxã napatawa naxũ rü namaxã nataxe i guxũ̃ma i norü ngẽmaxũ̃gü nax naxca̲x nataxexũ̃ca̲x i ngẽma naane nax noxrü yixĩxũ̃ca̲x i ngẽma úiru ==ñanagürü.

### Ore ga nutaxacü ga nga̲xãẽruxũ̃ ga tatanücügu ixuxũ̃

[45]Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu: —Tupana ãẽ̲xgacü íyixĩxũ̃wa rü namexẽchi. Rü duũ̃xũ̃gü rü poraãcü naxca̲x nadaugü ñoma wüxi i taxetanüxũ̃ i nutaxacügü ya ngã̲xãẽruũ̃ca̲x dauxũ̃rüxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

46Rü ngẽma taxetanüxũ̃ rü ngẽxguma düxwa nüxũ̃ iyangauxgu ya wüxi ya nuta ya ngaxãẽruxũ̃ ya guxũ̃arü yexera mexẽchicü, rü napatawa naxũ̃ rü namaxã nataxe i guxũ̃ma i norü ngẽmaxũ̃gü nax naxcax nataxexũ̃cax ya yimá nuta ya mexẽchicü, nax noxrü yixĩxũ̃cax.

### Ore ga püchagu ixuxũ̃

47Rü Tupana ãẽxgacü íyixĩxũ̃wa rü wüxi i pücha i nataxawa namaxã ipüchaexũ̃rüxũ̃ nixĩ nax naguxũ̃raũ̃xũ̃ i choxni namaxã iyaxuxũ̃.

48Rü ngẽxguma naxããcuxgu i ngẽma pücha, rü ngẽma püchaetanüxũ̃ rü naxnecüpechinügu ínanatúãchigü. Rü ngéma narütogü rü nayadexechi i ngẽma mexũ̃ i choxni, rü pexchigu nananucu. Rü ngẽma tama ingőxũ̃ i choxni rü ínanawogü.

49-50Rü ngẽxgumarüxũ̃ tá nixĩ i ngẽxguma naguxgu i naane. Erü Tupanaarü orearü ngeruũ̃gü i daxũcüãx, rü núma tá naxĩ. Rü tá nayadexechi i ngẽma mexũ̃ i duũ̃xũ̃gü nüxna i ngẽma ichixexũ̃. Rü ngẽma ichixexũ̃ rü tá üxüxétüwa nayawocu. Rü ngéma tá naxauxe, rü tá nixűxchapütagü ==ñanagürü ga Ngechuchu.

### Ngexwacaxũ̃güxũ̃ rü nüxcümaũ̃güxũ̃ i ngẽmaxũ̃güchiga

51Rü yexguma ga Ngechuchu rü norü ngúexũ̃güna naca, rü ñanagürü: —¿Nüxũ̃ pecuáxũ̃ yixĩxũ̃ nax taxacüchiga yixĩxũ̃ i ngẽma pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃? ==ñanagürü. Rü nümagü nanangãxũ̃gü rü ñanagürügü: —Ngẽmáacüx, Pa Corix, nüxũ̃ tacuax ==ñanagürügü.

52Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ̃: —Rü guxũ̃ma i ngúexẽẽruxũ̃ i Tupanaarü mugüwa nguxẽẽtaexũ̃ rü nanaxwaxe nax mea nüxũ̃ nacuáxũ̃ i ngẽma nüxcümaũ̃xũ̃ i Tupanaarü ore rü ñaa ngexwacaxũ̃xũ̃ i chorü ore, ngẽxgumarüxũ̃ i wüxi i yatü i norü taxepatawa duũ̃xũ̃gücax inawéxũ̃ i norü ngẽmaxũ̃gü i ngexwacaxũ̃güxũ̃ rü norü ngẽmaxũ̃gü i nüxcümaũ̃güxũ̃ ==ñanagürü ga Ngechuchu.

### Ngechuchu rü Nacharétuwa nayexma

(Mr. 6.1-6; Lc. 4.16-30)


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

53Rü yexguma Ngechuchu nüxũ rüchauxgu ga yema ore ga cua̱xruũgüxũ nax yaxuxũ, rü inaxũãchi ga yéma.

54Rü guma ĩane ga nawa nayaxũne ga Nacharétuwa naxũ. Rü guma ĩanearü ngutaque̱xepataũgu naxücu rü yéma nanangúexẽxẽ ga duũxũgü. Rü yema duũxũgü rü naba̱i̱xãchiãẽgü namaxã ga norü ore. Rü ñanagürügü: —¿Ngextá nüxũ nacua̱x i ngẽma ngu̱xẽẽtae? ¿Rü ñuxãcü nüxũ nacua̱x nax naxüaxũ i ngẽma mexũgü i taxũgü i Tupanaarü poramaxã naxüxũ?

55¿Taux e̱xna i daa yixĩxũ ya corapina ya Yúche nane i María ngĩne, ya Chantiágu rü Yúche rü Chimóũ rü Yúda naenexẽ ixĩcü?

56¿Rü taux e̱xna i naeya̱xgü rü nuxma tatanügu naxãchiũgüxũ? ¿Rü ngẽxguma i ngextá yixĩxũ i naya̱u̱xãxũ i ngẽma nüxũ nacuáxũ? ==ñanagürügü.

57Rü yemaca̱x ga duũxũgü rü tama nüxű́ inarüxĩnüẽchaũ. Natürü Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —Tóxnamana i duũxũgü rü namaxã nataãxẽ i Tupanaarü orearü uruxũ. Natürü norü naanewa rü napatawa rü tama namaxã nataãẽgü ==ñanagürü.

58Rü yema duũxũgütanüwa rü tama nanaxü ga muxũma ga mexũgü ga Tupanaarü poramaxã naxüxũ, yerü yema duũxũgü rü tama nüxű́ nayaxõgüchaũ.

## Matéu 14

### Nayu ga Cuáũ ga báiũxẽẽruxũ

(Mr. 6.14-29; Lc. 9.7-9)

1Rü yexgumaxũcüü ga Eróde ga Gariréaanearü ãe̱xgacü rü nüxũ naxĩnü ga yema duũxũgü nüxũ ixuxũ ga Ngechuchuchiga.

2Rü Eróde rü norü duũxũgümaxã ñanagürü: —Yimá nixĩ ya Cuáũ ga báiũxẽẽruxũ rü marü wena namaxũ. Rü ngẽmaca̱x nüxű́ nangẽxma i pora nax naxüaxũ i ngẽma mexũgü i Tupanaarü poramaxã naxüxũ ==ñanagürü.

3Rü yema ñanagürü, yerü nümatama ga Eróde rü ũpaacü norü churaragüxũ namu nax Cuáũxũ yayauxgüxũca̱x rü cadénamaxã yana̱i̱xgüãcüma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

poxcupataũwa nagagüãxũca̲x. Rü yemaacü nanaxü ga Eróde, yerü yemaacü naxca̲x íica ga naxma̲x ga Erodía ga naenexẽ ga Ferípe naxma̲xchire̲x ixĩcü.

4Rü Eróde rü Cuáümaxã nanu yerü ga Cuáũ rü ñanagürü nüxũ: —Tama name nax cuxuma̲xmaxã cuxãmaxũ ==ñanagürü.

5Rü Eróde rü Cuáũxũ nimáxchaũ, natürü duũxũgüxũ namuũ, yerü guxũma ga duũxũgü rü nagu narüxĩnüe rü aixcüma Tupanaarü orearü uruxũ nax yixĩxũ ga Cuáũ.

6Natürü yexguma norü taunecüarü ngunexũwa nanguxgu ga Eróde rü wüxi ga peta naxü. Rü yema petawa rü Erodíaxacü rü íyayüxparachigüxũ nape̲xewa ga yema petatanüxũ. Rü nüma ga ãe̲xgacü ga Eróde rü poraãcü norü me nixĩ ga yema naxüxũ ga naxacürücü.

7Rü yemaca̲x ngĩmaxã inaxuneta rü ñanagürü ngĩxũ: —¡Choxna naxca̲x naca i ngẽma cunaxwa̲xexũ, rü aixcüma tá cuxna chanaxã! ==ñanagürü.

8Rü yexguma ga ngĩma rü ngĩéxũtawa ixũ, rü ngĩéna iyaca, rü ngĩgürügü: —Pa Ma, ¿ta̲xacü i cunaxwa̲xexũ nax naxca̲x íchaca̲xaxũ? ==ngĩgürügü. Rü ngĩé ngĩxũ ingãxũ, rü ngĩgürügü: —¡Naxca̲x ínaca i Cuáũ ya báiũxẽẽruũeru! ==ngĩgürügü ga ngĩé. Rü yexguma ga yema pacü rü ngĩgürügü nüxũ ga Eróde: —Chanaxwa̲xe i wüxi ya poratugu choxna cunaxã i naeru i Cuáũ ya báiũxẽẽruxũ ==ngĩgürügü.

9Rü yexguma ga ãe̲xgacü ga Eróde rü inayarümaãchi namaxã ga yema ore, natürü norü unetaca̲x rü norü petatanüxũca̲x rü tama ngĩxũ nawomüxẽẽchaũ. Rü nanamu ga ñuxre ga norü churaragü nax ngĩxna naxãgüãxũca̲x ga yema naxca̲x ínacaxũ.

10Rü yemaacü poxcupataũwa nanamu nax yéma Cuáũxũ yanadaeeruxũca̲x.

11Rü yemawena wüxi ga poratugu ngĩxũtawa nanange ga Cuáũeru, rü yema pacüna nayaxã. Rü ngĩma rü ñu̲xũchi ngĩéna iyaxã.

12Rü yexguma ga Cuáũarü ngúexũgü rü yéma naxĩ, rü nayangegü ga naxũne, rü inayata̲xgü. Rü yemawena rü Ngechuchumaxã nüxũ nayarüxugüe.

**Ngechuchu rü nanachibüexẽxẽ ga 5,000 ga yatügü**


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

(Mr. 6.30-44; Lc. 9.10-17; Jn. 6.1-14)

13Rü yexguma yemaxũ nacuáchigagu ga Ngechuchu, rü nüxicatama wüxi ga nguegu nixüe, rü ínaxũxũ ga yéma. Rü wüxi ga nachica ga taxúema íxãpataxũwa naxũ. Natürü ga duũxũgü rü nüxũ nacuaxgüama ga ngextá nax naxũxũ. Rü ínachoxũ ga norü ĩanegüwa, rü dauxchitagu nawe narüxĩ.

14Rü yexguma nguewa ínaxüegu ga Ngechuchu rü nüxũ nadau ga yema muxũma ga duũxũgü. Rü nüxṹ nangechaũtümüũgü. Rü nanameexẽxẽ ga yema duũxũgü ga idaxaweexũ ga naxcax yéma nagagüxũ.

15Rü yexguma marü nachütachaũgu rü Ngechuchucax naxĩ ga norü ngúexũgü, rü ñanagürügü nüxũ: —Marü nachütachaũ, rü ñuxũchi taxúema nuxma taxãpata i nua. Rü name nixĩ i ícuyamugü i ñaa duũxũgü nax ĩanexacügü ya ngaicamana ngẽxmagünewa naxĩxũcax, rü ngéma norü õnacax yataxegüxũcax ==ñanagürügü.

16Natürü ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —Taxuacüma nawoegu. ¡Rü pematama penachibüexẽxẽ! ==ñanagürü.

17Rü nümagü nanangãxũgü, rü ñanagürügü: —Natürü nua rü wüximeexpüx i paũ rü taxre i choxnixicatama toxṹ nangẽxma ==ñanagürügü.

18Rü Ngechuchu nanangãxũ rü ñanagürü: —¡Nua chauxũtawa penana! ==ñanagürü.

19Rü yexguma ga Ngechuchu rü duũxũgüxũ namu nax maxẽtexewa natogüxũcax. Rü ñuxũchi nanade ga yema wüximeexpüx ga paũ rü yema taxre ga choxnigü. Rü daxũgu nadawenüãcüma Tupanana moxẽ naxã, rü ñuxũchi inanabücu ga yema paũgü. Rü norü ngúexũgüna nanana, rü nümagü rü duũxũgüxũ nayanu.

20Rü guxũma ga yema duũxũgü rü meama nachibüe. Rü yemawena rü 12 ga pexchigü nanapagü namaxã ga yema paũtüchi rü choxnichipexegü ga íyaxügüxũ.

21Rü yema yéma chibüexũ rü 5,000 ga yatügü nixĩ, natürü ga ngexũgü rü buxũgü rü tama nayaxugü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

## Dexáétügu nixũ ga Ngechuchu
(Mr. 6.45-52; Jn. 6.16-21)

22Rü yemawena ga Ngechuchu rü duũxũgüxũ íyamugüyane rü wüxi ga nguegu nayachoũxẽxẽ ga norü ngúexũgü nax yoxni naxtaxaarü tocutüwa naxĩxũca̲x.

23Rü yexguma duũxũgüxũ íyamugüguwena rü guma ma̲xpűnewa ínaxũãchi ga Ngechuchu nax nüxica yéma yayumüxẽxũca̲x. Rü yexma nüxicatama nachütaũ.

24Natürü ga norü ngúexũgü rü naxtaxaarü ngãxũtüchíügu nixãgü ga yexguma. Rü tacü ga buanecü ga nawaama cuecü yexma nüxũ naxű, rü poraãcü nayuape.

25Rü yexguma marü yangunechaũgu rü norü ngúexũgüwe inaxũãchi ga Ngechuchu. Rü dexáchiüétügu nixũ naxca̲x ga norü ngúexũgü.

26Rü yexguma norü ngúexũgü nüxũ daugügu ga dexáchiüétügu nax yaxũxũ, rü poraãcü naba̲i̲xãchiãẽgü. Rü norü muũmaxã aita naxüe, rü ñanagürügü: —Wüxi i naxchi̲ximare nixĩ = =ñanagürügü.

27Natürü ga Ngechuchu rü namaxã nidexa rü ñanagürü nüxũ: —¡Peporae! rü choma chixĩ. ¡Rü taxű i pemuũexũ! = =ñanagürü.

28Rü yexguma ga Pedru rü Ngechuchumaxã nidexa rü ñanagürü: —Pa Corix, ega chi cuma quixĩxgu, ¡rü choxũ namu nax choma rü ta dexáétügu chixũxũca̲x rü cuxũtawa nax chaxũxũca̲x! = =ñanagürü.

29Rü Ngechuchu ñanagürü nüxũ: —Ẽcü ¡nua naxũ! = =ñanagürü. Rü yexguma ga Pedru rü ínaxüe ga nguewa. Rü inanaxügü ga dexáétügu nax yaxũxũ nax Ngechuchuxũtawa naxũxũca̲x.

30Natürü yexguma nüxũ yacua̲xãchigu ga nax naporaxũ ga buanecü rü namuũ, rü inanaxügü nax dexáchiügu nanguxũ. Rü aita naxü rü ñanagürü: —Pa Corix, ¡choxũ rüngũxẽxẽ! = =ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

31Rü yexgumatama ga Ngechuchu rü Pedrume̲xẽgu nayayauxãchi, rü ñanagürü nüxũ̃: —Cuma rü írarüwatama cuyaxõ. ¿Rü tu̲xcüũ̃ tama aixcüma cuyaxõ? = =ñanagürü.

32Rü yexguma nguegu yachoũ̃gu ga Ngechuchu rü Pedru, rü nangupetü ga gumá buanecü.

33Rü guxũ̃ma ga norü ngúexũ̃gü ga nguewa yexmagüxũ̃ rü Ngechuchupe̲xegu nacaxápu̲xügü rü nüxũ̃ nicua̲xüũ̃gü, rü ñanagürügü nüxũ̃: —Aixcümaxũ̃chi cuma nixĩ ya Tupana Nane quixĩxũ̃ = =ñanagürügü.

### Yenecharéxanewa Ngechuchu nanameexẽxẽ ga ida̲xaweexũ̃

(Mr. 6.53-56)

34Rü yexguma marü yanguũ̃gu ga naxtaxawa, rü Yenecharéxanewa nangugü rü yéma ínachoũ̃.

35Rü yexguma yema duũ̃xũ̃gü ga yémacüa̲x nüxũ̃ icua̲xãchitanügu nax Ngechuchu yixĩxũ̃ ga gumá, rü guxũ̃ma ga yema naanewa nanguchiga ga yéma nax nayexmaxũ̃ ga Ngechuchu. Rü yemaca̲x naxũ̃tawa nanagagü ga yema ida̲xaweexũ̃.

36Rü Ngechuchuxũ̃ naca̲a̲xũ̃gü nax naxchirupechinügumare yangógügüxũ̃ca̲x. Rü guxũ̃ma ga yema naxchirupechinügu ingógügüxũ̃ rü narümexe.

## Matéu 15

### Ngẽma Tupanape̲xewa duũ̃xũ̃güxũ̃ chixexẽẽxũ̃chiga

(Mr. 7.1-23)

1Rü Ngechuchuca̲x naxĩ ga ñuxre ga Parichéugü rü ngúexẽẽruũ̃gü ga mugüwa ngu̲xẽẽtaegüxũ̃ ga Yerucharéũ̃wa ne ĩxũ̃. Rü Ngechuchuna nacagü, rü ñanagürügü:

2—¿Tu̲xcüũ̃ i curü ngúexũ̃gü rü tama nagu naxĩ i nũxcümaũ̃güxũ̃ i tórü o̲xigücüma? ¿Rü tu̲xcüũ̃ tama nayanguxẽẽgü i ngẽma nacüma nax Tupanaca̲x naya̲u̲xme̲xgüxũ̃ naxũ̃pa nax nachibüexũ̃? = =ñanagürügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[3]Natürü ga Ngechuchu rü nüxna naca ga yema Parichéugü rü ngúexẽẽruũgü, rü ñanagürü nüxũ: —¿Rü tu̱xcüũ i pema rü nüxũ pexo i Tupanaarü mu nax nagu pexĩxũca̱x i pecümagütama?

[4]Erü Tupana rü norü orewa rü ñanagürü: "¡Tüxũ nangechaũ ya cunatü rü cué!" ñanagürü. Rü ngẽma orewa rü ñanagürü ta: "Rü texé ya tümanatümaxã rüe̱xna tümaémaxã guxchigaxe rü name i noxtacüma yu tümamaxã naxuegu", ñanagürü.

[5]Natürü pema rü nüxũ pixu nax namexũ ega wüxi ya yatü nanatüxũ rüe̱xna naéũ ñaxgu: "Taxucürüwa cuxũ charüngũxẽẽxũ erü guxũma i chorü ngẽmaxũgü rü marü Tupanana chanaxã", ñaxgu.

[6]Rü ngẽxguma texé ngẽma ñagügu rü pexca̱x rü marü namexũ nax tama tümanatüxũ rü tümaéxũ tarüngũxẽẽxũ. Rü ngẽmaãcü ipeyanaxoxẽxẽ i Tupanaarü mu nax nagu pexĩxũca̱x i pecümagütama.

[7]Pemax, Pa Duũxũgüpe̱xewa Mea Maxẽnetaxũx, aixcüma nixĩ ga yema ore ga Tupanaarü orearü uruxũ ga Ichaía pechiga ümatüxũ ga ñaxũ:

[8]"Ñaa duũxũgü rü naa̱xmaxãmare choxũ nicua̱xüũgü. Natürü naãẽwa rü tama aixcüma chaugu narüxĩnüe.

[9]Rü taxuwama name nax choxũ yacua̱xüũgüxũ. Erü guxũma i norü ngu̱xẽẽtae rü yatügüarü mugümare nixĩ rü tama aixcüma chorü mu nixĩ", ñaxũ = =ñanagürü ga Ngechuchu.

[10]Rü ñu̱xũchi ga Ngechuchu rü duũxũgüca̱x naca, rü ñanagürü nüxũ: —¡Mea iperüxĩnüe i ñaa chorü ore, rü nüxũ pecuá nax ta̱xacüchiga yixĩxũ!

[11]Ngẽma õna i duũxũgü ngõxũ rü tama ngẽma nixĩ i napecadua̱xẽẽgüxũ. Natürü ngẽma ore i chixexũ i nüxũ yaxugüxũ, rü ngẽmawaxi nixĩ i napecadua̱xũ = =ñanagürü.

[12]Rü ñu̱xũchi ga norü ngúexũgü rü naxca̱x naxĩ, rü ñanagürügü nüxũ: —¿Pa Corix, nüxũ cucuáxũ nax Parichéugü rü naãẽwa nangúxũ i ngẽxguma nüxũ naxĩnüegu i ngẽma ore i nüxũ quixuxũ? = =ñanagürügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[13]Natürü nüma ga Ngechuchu rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü nüxũ̃: —Guxũ̃ma i ngẽma nanetü i tama Chaunatü ya dauxũ̃gucü itoxũ̃ rü tá nanabe̲x.

[14]Rü nüetama i ngẽma Parichéugü, erü nümagü rü namaarü cua̲xruũ̃gü i ngexetüxũ̃ nixĩgü. Rü ngẽxguma wüxi i ngexetüxũ̃ rü naxrüxũ̃ ngexetüxũ̃maxã inacua̲xgu rü ngürüãchi ngẽma taxre rü wüxi i ãxmaxũ̃gu tá nügümaxã nayayicu = =ñanagürü.

[15]Rü ñu̲xũchi ga Pedru rü Ngechuchuna naca, rü ñanagürü: —¡Tomaxã mea nango̲xẽxẽ nax ñuxũ ñaxũ̃chiga yixĩxũ̃ i ngẽma ore i tomaxã nüxũ̃ quixuxũ̃! = =ñanagürü.

[16]Rü Ngechuchu nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —¿E̲xna pema rü ta tama nüxũ̃ pecua̲x i ngẽma ore nax ta̲xacüchiga yixĩxũ̃?

[17]¿Tama e̲xna nüxũ̃ pecua̲x rü guxũ̃ma i ngẽma õna i duũ̃xũ̃gü ngṍxũ̃ rü naanüwa naxũ, rü yixcama naxũ̃newa ínaxũxũ?

[18]Natürü guxũ̃ma i ngẽma ore i duũ̃xũ̃gü nüxũ̃ ixuxũ̃ rü naãẽwa nixĩ i ne naxũxũ̃. Rü ngẽma ore i chixexũ̃ waxi nixĩ i napecadua̲xẽẽgüxũ̃ i duũ̃xũ̃gü.

[19]Erü naãẽwa nixĩ i chixexũ̃gu naxĩnüexũ̃ i duũ̃xũ̃gü. Rü ngéma ne naxũ nax namáetaxũ̃, rü to i ngexũ̃ i ãtéxũ̃maxã nax inapexũ̃, rü nax nangeãẽmarexũ̃, rü nax nangĩ́xũ̃, rü nax yadorata̲xáxũ̃, rü nax naguxchigawa̲xexũ̃.

[20]Rü guxũ̃ma i ngẽma chixexũ̃ waxi nixĩ i duũ̃xũ̃güxũ̃ pecadua̲xẽẽxũ̃. Natürü ngẽma nax tama naya̲u̲xme̲xgüxũ̃ naxũ̃pa nax nachibüexũ̃, rü ngẽma rü tama nanapecadua̲xẽxẽ i duũ̃xũ̃gü = =ñanagürü.

### Wüxi ga ngecü ga to ga nachixũ̃anecüa̲x ga Ngechuchuaxũ̃ yaxo̲xcüchiga

(Mr. 7.24-30)

[21]Rü yexguma yéma inaxũãchigu ga Ngechuchu, rü Tíruane rü Chidóũ̃anewa naxũ.

[22]Rü Ngechuchuxũ̃tawa ingu ga wüxi ga ngecü ga Canaáũ̃cüa̲x ga Tíruanegu ãchiũ̃cü. Rü tagaãcü ngĩgürügü nüxũ̃: —Pa Cori Pa Dabítanüxũ̃x, ¡cuxṹ changechaũ̃tümüxũ̃! Erü chauxacüwa nangẽxma i wüxi i ngo̲xo i poraãcü ngúxũ̃ ngĩxũ̃ ingexẽẽxũ̃ = =ngĩgürügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[23]Natürü ga Ngechuchu rü tama ngĩxũ̃ nangãxũ̃. Rü düxwa ga norü ngúexũ̃gü rü naxca̱x naxĩ, rü Ngechuchuxũ̃ naca̱a̱xũ̃gü, rü ñanagürügü: —Pa Corix ¡Ngĩmaxã nüxũ̃ ixu i ngẽma nge rü íyaxũ, erü tawe iyacaechigü! ==ñanagürügü.

[24]Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü: —Tupana núma choxũ̃ namu naxca̱x i ngẽma Iraétanüxũ̃gü i rütauxexũ̃ rü tama togüca̱x nixĩ i nua choxũ̃ namuxũ̃ ==ñanagürü.

[25]Natürü ngĩma ga yema nge ga tama Yudíu ixĩcü rü Ngechuchuca̱x iyaxũ. Rü napa̱xegu iyacaxáp̃üxü, rü ngĩgürügü nüxũ̃: —Pa Corix ¡choxũ̃ rüngũ̃xẽxẽ! ==ngĩgürügü.

[26]Natürü Ngechuchu rü ñanagürü: —Tama name i ta̱xacügüna tanapu i õna nax airugüna naxãxũ̃ca̱x ==ñanagürü.

[27]Natürü ngĩma ga yema nge rü ngĩgürügü: —Aixcüma nixĩ i curü ore, Pa Corix, natürü airugü rü ta norü yoraarü õnatüchi i mechawa rüyixixũ̃ nango̱x ==ngĩgürügü.

[28]Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü ngĩxũ̃: —Pa Ngecüx, aixcümaxũ̃chi cuyaxõ. Marü tá chanaxü i ngẽma cuma cunaxwa̱xexũ̃ ==ñanagürü. Rü yexgumatama ngĩxca̱x nitaane ga ngĩxacü.

### Ngechuchu nanameexẽxẽ ga muxũ̃ma ga ida̱xaweexũ̃

[29]Rü yemawena ga Ngechuchu rü inaxũãchi ga yema naanewa, rü naxtaxa ga Gariréacutüwa naxũ. Rü ñu̱xũchi wüxi ga ma̱xpṹnewa ínaxũ̃ãchi, rü yéma nayarüto.

[30]Rü muxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü naxũ̃tawa nangugü. Rü yéma naxũ̃tawa nanagagü ga duũ̃xũ̃gü ga ichixeparagüxũ̃, rü ngexetügüxũ̃, rü chixechacüügüxũ̃, rü tama idexagüxũ̃, rü muxũ̃ma ga togü ga ida̱xaweexũ̃. Rü Ngechuchupa̱xegu nayamugü. Rü nüma ga Ngechuchu rü nanameexẽxẽ.

[31]Rü nüma ga duũ̃xũ̃gü rü poraãcü nabaixãchiãẽgü ga yexguma nüxũ̃ nadaugügu ga yema noxri tama idexagüxũ̃ rü marü nax yadexagüxũ̃, rü yema noxri chixechacüügüxũ̃ rü marü naxca̱x nax yataanegüxũ̃, rü yema


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

noxri chixeparagüxũ rü marü nax yaxĩxũ, rü yema noxri ngexetügüxũ rü marü nax yadauchigüxũ. Rü yemacax ga yema duũxũgü rü inanaxügüe nax Iraétanüxũarü Tupanaxũ yacuaxüũgüxũ.

### Ngechuchu nanachibüexẽxẽ ga 4,000 ga yatügü

(Mr. 8.1-10)

32Rü nüma ga Ngechuchu rü norü ngúexũgücax naca, rü ñanagürü nüxũ: —Choxṹ nangechaũ̃tümüũgü i ñaa duũxũgü, erü marü tomaepüx i ngunexũ nua chauxũtawa nangẽxmagü, rü nüxṹ nataxuma i norü õna. Rü taxuacüma ngẽmaãcümare nachiũwa chanamugü, erü ngürüãchi namagu tá nayaturae ==ñanagürü.

33Rü norü ngúexũgü rü ñanagürügü nüxũ: —¿Natürü ngextá tá tanayaxu i õna naxcax i guxũma i ñaa duũxũgü? Erü taxúema nuxma taxãpata i nua ==ñanagürügü.

34Rü Ngechuchu nüxna naca, rü ñanagürü: —¿Ñuxre i paũ pexṹ nangẽxma i pemax? ==ñanagürü. Rü nanangãxũgü, rü ñanagürügü: —Toxṹ nangẽxma i 7 i paũ rü noxretama i choxnixacügüxicatama ==ñanagürügü.

35Rü yexguma ga Ngechuchu rü duũxũgüxũ namu nax ñaxtüanewa natogüxũcax.

36Rü nanade ga yema 7 ga paũ rü yema choxnigü. Rü Tupanana moxẽ naxã. Rü ñuxũchi inanabücu. Rü norü ngúexũgüna nanana nax duũxũgüxũ yanuaxũcax.

37Rü guxũma ga duũxũgü rü meama nachibüe. Rü yemawena rü 7 ga pexchigü nanapagü namaxã ga yema paũtüchigü rü choxnichipexegü ga íyaxügüxũ.

38Rü yema yéma chibüexũ rü 4,000 ga yatügü nixĩ, natürü ga ngexũgü rü buxũgü rü tama nayaxugü.

39Rü yemawena ga Ngechuchu rü duũxũgüxũ ínimugü. Rü ñuxũchi wüxi ga nguegu nixüe, rü Magadáũarü naanewa naxũ.

## Matéu 16


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

### Parichéugü rü Chaduchéugü naxcạx ínacagü nax nüxũ nüxũ nadauxẽxẽgüxũcạx ga wüxi ga cuạxruxũ ga Tupanaarü poramaxã naxüxũ

(Mr. 8.11-13; Lc. 12.54-56)

[1]Nüma ga Parichéugü rü Chaduchéugü rü Ngechuchuxũ ínayadaugü. Rü Ngechuchuna nacagüe nax nüxũ nüxũ nadauxẽẽxũcạx ga wüxi ga cuạxruxũ ga Tupanaarü poramaxã naxüxũ, yerü nüxũ naxügüchaũmare.

[2]Natürü nüma ga Ngechuchu rü nanangãxũ, rü ñanagürü nüxũ: —Pema rü yáuanecü rü ñaperügügü: “Name tá nixĩ i moxũarü ngunexũ, erü nadáutüweane”, ñaperügügü.

[3]Rü ngẽxguma pạxmama nadáutüweanegu rü nacaixanegu, rü: “Tá nachixeane i ñaa ngunexũ”, ñaperügügü. Rü pema nüxũ pecuạx nax penangugüxũ i ñuxgu tá nameanexũ rü ñuxgu tá nachixeanexũ. ¿Rü ñuxãcü i tama nüxũ pecuáxũ nax tạxacüchiga yixĩxũ i ngẽma cuạxruũgü i ñụxma chauxũtawa nüxũ pedauxũ? ==ñanagürü.

[4]Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu: —Ñaa duũxũgü i chixecümagüxũ rü tama yaxõgüxũ rü naxcạx ínacagü i wüxi i cuạxruxũ i Tupanaarü poramaxã üxũ. Natürü yema cuạxruxũ ga Tupanaarü orearü uruxũ ga Yonáwa üxũxicatama nixĩ i tá nüxũ chawéxũ. Rü taxuxũtáma i to i cuạxruxũ tá nüxũ chadauxẽxẽ i ñaa duũxũgü ==ñanagürü ga Ngechuchu. Rü ñụxũchi nüxna yéma nixũ rü inaxũãchi.

### Parichéugüarü rü Chaduchéugüarü paũarü puxẽẽruũchiga

(Mr. 8.14-21)

[5]Rü yexguma naxtaxaarü tocutüwa naxĩxgu ga norü ngúexũgü, rü nüxũ inarüngũmae nax norü paũ íyangegüxũ.

[6]Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —¡Dücax, pexuãẽgü naxcạx i Parichéugüarü rü Chaduchéugüarü paũarü pụxẽẽruxũ! ==ñanagürü.

[7]Rü yema norü ngúexũgü rü inanaxügüe nax nügümaxã ñagüxũ: —Ngẽma ñanagürü tüxũ, erü tama paũ ítingegü ==ñanagürügü.

[8]Natürü ga Ngechuchu rü nüxũ nacuạxama nax yemaacü nügümaxã yadexagüxũ ga norü ngúexũgü. Rü yemacạx ñanagürü nüxũ: —“¿Tụ̈xcüũ, tüxṹ nataxu i paũ”, ñaperügügü? Pema rü tama aixcüma peyaxõgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

9¿Tama ẽxna nüxũ pecuaxgüéga rü nüxna pecuaxãchie ga yema wüximeẽexpüx ga paũ ga yema 5,000 ga yatügücax ichabücuxũ? ¿Rü ñuxre ga pexchi penaxüãcuxũ namaxã ga yema naxchipexegü ga íyaxügüxũ?

10¿Rü tama ẽxna nüxna pecuaxãchie ga yema 7 ga paũ ga yema 4,000 ga yatügücax ichabücuxũ? ¿Rü ñuxre ga pexchi penaxüãcuxũ namaxã ga yema naxchipexegü ga íyaxügüxũ?

11¿Rü ñuxãcü nixĩ i tama nüxũ pecuáxũ i tama paũchiga nax chidexaxũ i ngẽxguma ñachagu: "¡Pexũãẽgü naxcax i Parichéugüarü rü Chaduchéugüarü paũarü puxẽẽruxũ!" ñachagu? ==ñanagürü ga Ngechuchu.

12Rü yexguma ga norü ngúexũgü rü nüxũ nacuaxgü nax tama paũarü puxẽẽruũchiga nax yadexaxũ ga Ngechuchu, natürü Parichéugüarü rü Chaduchéugüarü nguxẽẽtaechiga yixĩxũ ga yadexaxũ.

### Pedru nanangoxẽxẽ nax Cristu yixĩxũ ga Ngechuchu

(Mr. 8.27-30; Lc. 9.18-21)

13Rü yexguma Checharéa ga Pirípuanewa nanguxgu ga Ngechuchu, rü norü ngúexũgüna naca, rü ñanagürü: —¿Ñuxũ ñaxũ i duũxũgü i nachiga nax texé yixĩxũ ya Tupana Nane ya duũxũxũ ixĩcü? ==ñanagürü.

14Rü nüma ga norü ngúexũgü rü nanangãxũ rü ñanagürügü: —Nangexma i duũxũgü rü: "Cuáũ ya báiũxẽẽruxũ quixĩ", ñagüxũ. Rü togü rü: "Ería quixĩ", ñagüxũ. Rü togü rü: "Yeremía quixĩ", ñagüxũ. Rü togü rü: "Wüxi ga nũxcümaũcü ga Tupanaarü orearü uruxũ quixĩ", ñagüxũ ==ñanagürügü.

15Rü yexguma ga Ngechuchu rü nüxna naca rü ñanagürü: —¿Rü pema rü ñuxũ ñapegüxũ choxũ nax texé chixĩxũ? ==ñanagürü.

16Rü Chimóũ ga Pedru nanangãxũ, rü ñanagürü nüxũ: —Cuma nixĩ i Cristu ya Tupana ya Maxũcü Nane quixĩxũ ==ñanagürü.

17Rü Ngechuchu nanangãxũ rü ñanagürü nüxũ: —Cuma rü aixcüma cutaãxẽ, Pa Chimóũ, Pa Yoná Nanex, erü taxuxũma i duũxũ nixĩ i cuxũ nüxũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

cua̱xẽẽxũ̃ i ngẽma, natürü Chaunatü ya daxũgucü nixĩ ya cuxũ̃ nüxũ̃ cua̱xẽẽcü nax Nane chixĩxũ̃.

18Rü choma cumaxã nüxũ̃ chixu rü cuma rü Pedru quixĩ. Rü ngẽma cuéga rü “nuta”, ñaxũ̃chiga nixĩ. Rü cuma tá nixĩ i chorü duũ̃xũ̃gümaxã icucuáxũ̃. Rü ngẽma yuarü pora rü taxũtáma nüxũ̃ narüyexera i ngẽma chorü duũ̃xũ̃gü.

19Rü choma rü tá cuxna chanaxã i pora nax chorü duũ̃xũ̃gümaxã icucuáxũ̃ca̱x ya Tupana ãe̱xgacü ixĩxũ̃wa. Rü yíxema tama cuxũ̃́ irüxĩnüxe i ñoma i naanewa rü taxũtáma Tupana ãe̱xgacü ixĩxũ̃wa tichocu. Natürü yíxema cuxũ̃́ irüxĩnüxe i ñoma i naanewa rü Tupana ãe̱xgacü ixĩxũ̃wa tá tangugü = =ñanagürü.

20Rü yexguma ga Ngechuchu rü norü ngúexũ̃gümaxã nüxũ̃ nixu, rü ñanagürü: —¡Taxúemaxã tá nüxũ̃ pixu nax choma rü Cristu chixĩxũ̃! = =ñanagürü.

### Ngechuchu nanaxunagü ga norü yu

(Mr. 8.31—9.1; Lc. 9.22-27)

21Rü yemawena inanaxügü nax norü ngúexũ̃gümaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃ ga yema tá nüxũ̃ üpetüxũ̃. Rü ñanagürü: —Choma rü Yerucharéũ̃wa tá chaxũ. Rü ngéma poraãcü ngúxũ̃ tá choxũ̃ ningexẽẽgü i Yudíugüarü ãe̱xgacügü rü chacherdótegüarü ãe̱xgacügü rü ngẽma ngúexẽẽruũ̃gü i mugüwa ngu̱xẽẽtaegüxũ̃, rü tá choxũ̃ nima̱xgü. Natürü ngẽma tomaepü̱x i ngunexũ̃gu rü wena táxarü ícharüda = =ñanagürü.

22Rü yexguma ga Pedru rü nüxica noxrüwama Ngechuchuxũ̃ naga, rü inanaxügü ga nax naxucu̱xẽãxũ̃, rü ñanagürü: —Pa Corix, tama name nax ngẽmaãcü quidexaxũ̃. Rü taxũtáma ngẽma nüxũ̃ quixuxũ̃ cuxũ̃ nangupetü i cumax = =ñanagürü.

23Natürü ga Ngechuchu rü Pedruca̱x nadauegu, rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Choxna ixũgachi, Pa Chatanáx, erü chixexũ̃gu choxũ̃ cungu̱xẽẽchaũ̃! Rü tama Tupana nagu rüxĩnüxũ̃gu curüxĩnü, rü yatügü nagu rüxĩnüxũ̃gumare curüxĩnü i cumax = =ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[24]Rü yexguma ga Ngechuchu rü norü ngúexũ̄güxũ̄ ñanagürü: —Rü ngẽxguma texé chowe rüxũxchaũ̄gu, ¡ẽcü nüxũ̄ tarüxo i tümaarü ngúchaũ̄, rü namaxã tapora i ngẽma guxchaxũ̄gü i tümacax́nguxũ̄, rü ngẽmaétüwa chowe tarüxũ!

[25]Erü yíxema tama chauxcax́ inaxãxẽ i tümaarü maxũ̄ rü tá itanatauxẽxẽ. Natürü texé ya chauxcax́ inaxãxe i tümaarü maxũ̄ rü tá tanayaxu i maxũ̄ i taguma gúxũ̄.

[26]Rü ¿Taxacüwa i nüxṹ namexũ̄ ya wüxi ya yatü ega nayauxãgu i guxũ̄ma i ñoma i naanewa ngẽxmaxũ̄ natürü iyanatauxẽẽãgu i norü maxũ̄? Erü taxucürüwama wüxi ya yatü rü norü diẽrumaxã naxcax́ nataxe i norü maxũ̄.

[27]Erü Tupana Nane ya duũ̄xũ̄xũ̄ ixĩcü rü wena táxarü núma naxũ. Rü Chaunatü ya Tupanaarü poramaxã rü daxũcüax̃ i orearü ngeruũ̄gümaxã tá ínangu. Rü ngẽxguma tá nixĩ i nüxṹ naxütanüãxũ̄ i wüxichigü i duũ̄xũ̄ naxcax́ i ngẽma naxüxũ̄.

[28]Rü aixcüma pemaxã nüxũ̄ chixu rü nangẽxma i ñuxre i duũ̄xũ̄gü i núma ngẽxmagüxũ̄ rü taxũtáma nayu ñuxmatáta nüxũ̄ nadaugü nax núma naxũxũ̄ ya Tupana Nane ya duũ̄xũ̄xũ̄ ixĩcü nax guxũ̄arü ãẽxgacü ya poracü yixĩxũ̄cax́ ==ñanagürü ga Ngechuchu.

## Matéu 17

### Ngechuchu rü toraxũ̄ãcü nangox

(Mr. 9.2-13; Lc. 9.28-36)

[1]Rü 6 ga ngunexũ̄wena rü Ngechuchu ínayagagü ga Pedru rü Chantiágu rü Cuáũ̄ ga Chantiáguenexẽ. Rü wüxi ga maxpúnewa namaxã naxũ. Rü nüxicatama yéma nayexmagü.

[2]Rü yéma yema ngúexũ̄güpexewa rü toraxũ̄ãcü nangox ga Ngechuchu. Rü üaxcürüxũ̄ niyauracüxü ga nachiwe. Rü naxchiru rü nacómüxũ̄chi, rü ñoma ngóonexũ̄rüxũ̄ nixĩ.

[3]Rü ñuxũchi yéma naxcax́ nangõxgü ga Moiché rü Ería. Rü Ngechuchumaxã yéma nidexagü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[4]Rü yexguma ga Pedru rü ñanagürü Ngechuchuxũ̃: —Pa Corix, name nixĩ nua tangexmagü. Rü ngẽxguma cunaxwa̱xegu rü tá tanaxü ya tomaepũ̱x ya düxenü, rü wüxi ya cuxca̱x, rü nai ya Moichéca̱x, rü nai ya Eríaca̱x ==ñanagürü.

[5]Rü yexguma íyadexayane ga Pedru rü wüxi ga caixanexũ̃ ga nangóonexẽẽxũ̃ rü natanügu nayangã̱ixema. Rü yema caixanexũ̃wa inanaxũ ga wüxi ga naga ga ñaxũ̃: —Daa nixĩ ya Chaune ya nüxũ̃ changechaũ̃xũ̃chicü rü namaxã chataãẽxũ̃chicü. ¡Rü naga pexĩnüe! ==ñanagürü.

[6]Rü yexguma yemaxũ̃ naxĩnüegu ga yema ngúexũ̃gü, rü ñaxtüanegu nanangücuchitanü, yerü poraãcü namuũ̃e.

[7]Natürü ga Ngechuchu rü naxca̱x nixũ, rü nüxũ̃ ningõgüchigü, rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Ipechigü rü taxú̱ i pemuũ̃exũ̃! ==ñanagürü.

[8]Rü yexguma wenaxarü nadaunagütanügu, rü Ngechuchuxũ̃xicatama nadaugü rü taxúema ga toguxexũ̃ nadaugü.

[9]Rü yexguma ínaxĩgügu ga guma ma̱xpú̃newa, rü Ngechuchu nayaxucu̱xẽgü nax taxúemaama nüxũ̃ yaxugüexũ̃ca̱x ga yema yéma nüxũ̃ nadaugüxũ̃, ñu̱xmatáta yuwa ínadaxgu rü wena namaxũ̃gu.

[10]Rü ñu̱xũchi ga yema norü ngúexũ̃gü rü Ngechuchuna nacagü, rü ñanagürügü: —¿Tũ̱xcüũ̃ i ngẽma mugüwa ngu̱xẽẽtaegüxũ̃ rü ñanagürügü: “Ería tá nixĩ ya nüxíra cuxũ̃pa nua ũcü?” ==ñanagürügü.

[11]Rü Ngechuchu nanangãxũ̃, rü ñanagürü: —Aixcüma nixĩ nax Ería nüxíra núma ũxũ̃ nax chauxũ̃pa yamexẽẽãxũ̃ca̱x i guxũ̃ma.

[12]Natürü choma pemaxã nüxũ̃ chixu, rü Ería rü marü núma naxũ, natürü nüma ga duũ̃xũ̃gü rü tama nüxũ̃ nacua̱xgü nax texe yixĩxũ̃. Rü guxũ̃ma ga yema nüma ga duũ̃xũ̃gü nanaxwa̱xegüxũ̃ nixĩ nax ngúxũ̃ nüxũ̃ ningexẽẽgüxũ̃. Rü ngẽxgumarüxũ̃ tá ta nixĩ nax ngúxũ̃ nüxũ̃ yangexẽxẽgüxũ̃ ya Tupana Nane ya duũ̃xũ̃xũ̃ ixĩcü ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[13]Rü yexguma ga yema ngúexũ̃gü rü nüxũ̃ nicua̱xãchitanü ga Cuáũ̃ ga báiũ̃xẽẽruũ̃chiga nax yixĩxũ̃ ga yema Ngechuchu namaxã nüxũ̃ ixuxũ̃.

### Ngechuchu nanamexẽxẽ ga wüxi ga bucü ga ngo̱xo nawa yexmacü

(Mr. 9.14-29; Lc. 9.37-43)

[14]Rü yexguma duũ̃xũ̃gü íyexmaxũ̃wa nangugügu, rü wüxi ga yatü Ngechuchuca̱x nixũ. Rü nape̱xegu nayacaxápü̱xü rü ñanagürü nüxũ̃:

[15]—Pa Corix, ¡cuxṹ nangechaũ̃tümüxũ̃ ya chaune! Erü mue̱xpü̱xcüna ngo̱xo nanaxãũãẽxẽxẽ, rü poraãcü ngúxũ̃ ninge. Rü mue̱xpü̱xcüna üxüxétügu nayangu, rüe̱xna dexágu nayangu.

[16]Rü nua curü ngúexũ̃güxũ̃tawa chanaga, natürü nümagü rü tama nüxũ̃ nacua̱xgü nax namexẽẽgüaxṹ = =ñanagürü.

[17]Rü yexguma Ngechuchu nanangãxũ̃, rü ñanagürü nüxũ̃ ga yema duũ̃xũ̃gü ga yéma yexmagüxũ̃: —Pa Duũ̃xũ̃gü i Tama Yaxõgüxũ̃ i Chixri Maxẽxũ̃, ¿ñuxguratáta i pemaxã chanuxmaxũ̃ rü yáxna pemaxã chaxĩnüxũ̃? ¡Nua penaga ya yimá bucü! = =ñanagürü.

[18]Rü Ngechuchu nananga ga yema ngo̱xo ga gumá bucüwa yexmaxũ̃. Rü yemaacü ínanata̱xüchi ga yema ngo̱xo. Rü yexgumatama naxca̱x nitaane ga gumá bucü.

[19]Rü yemawena ga norü ngúexũ̃gü rü noxrüwama Ngechuchumaxã nidexagü. Rü nüxna nacagüe, rü ñanagürügü nüxũ̃: —Pa Corix, ¿tü̱xcüũ̃ i toma rü taxuacüma ítanata̱xüchi i ngẽma ngo̱xo? = =ñanagürügü.

[20]Rü Ngechuchu nanangãxũ̃, rü ñanagürü nüxũ̃: —Pema rü taxuacüma ípenata̱xüchi erü tama aixcüma peyaxõgü. Rü aixcüma pemaxã nüxũ̃ chixu, rü ngẽxguma chi woo wüxi ya motachachirerüxũ̃ naxíraxũ̃chigu i perü õ, rü chi daa ma̱xpűnemaxã nüxũ̃ pixuxgu nax yaxũgachixũca̱x, rü chi pega naxĩnü. Rü taxuxũ̃chima pexṹ naguxcha ega aixcüma peyaxõgügu.

[21]Natürü ñaarüxũ̃ i ngo̱xo rü tama ínaxũxũ̃ ega tama ixaureãcüma iyumüxẽgu = =ñanagürü.

### Ngechuchu rü wenaxarü nanaxunagü ga norü yuxchiga

(Mr. 9.30-32; Lc. 9.43-45)


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[22]Rü yexguma norü ngúexũ̄gümaxã Gariréaarü naanegu yaxũxgu ga Ngechuchu, rü norü ngúexũ̄gümaxã nüxũ̄ nixu, rü ñanagürü: —Tupana Nane ya duũ̄xũ̄xũ̄ ixĩcü, rü tá duũ̄xũ̄gümẹxẽgu nangu.

[23]Rü tá nayamạxgü, natürü tomaepụ̈x i ngunexũ̄guwena rü wena táxarü namaxũ̄ ==ñanagürü. Rü yexguma yema orexũ̄ naxĩnüegu ga norü ngúexũ̄gü, rü poraãcü nangechaũ̄gü.

### Ngechuchu ngĩxũ̄ inaxã ga yema diẽru ga Tupanapata ga taxũ̄necạx ngĩxũ̄ nayauxgücü

[24]Ngechuchu rü norü ngúexũ̄gümaxã Capernáũ̄arü ĩanewa naxĩ. Rü yexguma yéma nangugügu rü Pedruxũ̄ ínayadaugü ga yema yatügü ga Tupanapata ga taxũ̄necạx diẽru ngĩxũ̄ yauxgüxũ̄. Rü Pedruna nacagüe rü ñanagürügü: —¿Yimá curü Cori rü tama ẽxna ngĩxũ̄ inaxã i ngẽma diẽru i Tupanapata ya taxũ̄necạx ixĩcü? ==ñanagürügü.

[25]Rü Pedru nanangãxũ̄, rü ñanagürü: —Ngẽmáacü nanaxütanü ==ñanagürü. Rü yixcama ga yexguma ĩxgu naxücụxgu ga Pedru, rü Ngechuchuxíra Pedrumaxã nidexa, rü ñanagürü nüxũ̄: —¿Ñuxũ ñacuxũ̄ i cumax, Pa Chimóũ̄x, rü ngextá nixĩ i nayauxgüãxũ̄ i norü diẽru i guxũ̄ i nachixũ̄anegüarü ãẽxgacügü? ¿Cuxcạx i nügütanüwatama rü ẽxna togü i duũ̄xũ̄gütanüwa? ==ñanagürü.

[26]Rü Pedru nanangãxũ̄, rü ñanagürü: —Ngẽma togü i duũ̄xũ̄gütanüwa nixĩ i nayauxgüãxũ̄ ==ñanagürü. Rü ñụxũchi Ngechuchu nanangãxũ̄ rü ñanagürü: —Rü ngẽxguma ngẽmaãcü yixĩxgu, rü yixema nax Tupanaarü ixĩgüxũ̄ rü taxucạxma tanaxütanügü.

[27]Natürü ngẽma nax taxúema tamaxã nuxũ̄cạx, rü chanaxwạxe i cuyaxütanüxũ̄ i ngẽma diẽru. ¡Rü yea naxtaxawa naxũ, rü ngéma yapoxwaxe! ¡Rü ngẽma nüxíraxũ̄xũ̄ i choxni i cunapoxwaũ̄xũ̄ rü naạ̄xwa tá nüxũ̄ icuyangau i wüxi i diẽru i nagu mexũ̄ nax yangutanüxẽẽxũ̄cạx i chạụxcạx rü cuxcạx rü ta! ¡Rü Tupanapatawa nange i ngẽma diẽru, rü yaxütanü! ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

# Matéu 18

## ¿Texé tá tixĩ ya guxãarü yexera ixĩxẽ?

(Mr. 9.33-37; Lc. 9.46-48)

1Rü yexguma ga norü ngúexũgü rü Ngechuchucax naxĩ rü nüxna nacagüe, rü ñanagürügü: —¿Pa Corix, texé tá tixĩ ya guxũarü yexera ixĩxẽ i ngẽma Tupana ãẽxgacü ixĩxũwa? ==ñanagürügü.

2Rü yexguma ga Ngechuchu rü wüxi ga buxũcax naca, rü norü ngúexũgüarü ngãxũtanügu nanachixẽxẽ.

3Rü ñuxũchi ñanagürü nüxũ: —Dücax, aixcüma pemaxã nüxũ chixu, rü ngẽxguma tama nüxũ perüxoegu i ngẽma nax togüarü yexera pegü pixĩgüxẽẽchaũxũ rü ñuxũchi tama ñaa buxũrüxũ pegü íperüxíragu, rü taxucürüwa pichocu ya Tupana ãẽxgacü ixĩxũwa.

4Rü aixcüma yíxema tama tügü icuaxüxũxẽ rü ñaa buxũrüxũ ixĩxẽ, rü yíxema tá tixĩ ya guxũarü yexera ixĩxẽ ya Tupana ãẽxgacü ixĩxũwa.

5Rü texé ya chauégagu mea nayaxúxe i wüxi i buxũ i ñaarüxũ ixĩxũ rü choxũ nixĩ i tayaxuxũ.

## Naxãũcüma nixĩ nax pecadugu inguxũ

(Mr. 9.42-48; Lc. 17.1-2)

6Rü texé ya pecadugu nanguxeéxẽ i wüxi i ñaa buxũgü i choxṹ yaxõgüxũ rü tümacax rü narümemae chi nixĩ nax noxtacüma wüxi ya nuta tümanaãwa nayangacuchixũ, rü ñuxũchi naxtaxa ya mátamanewa tüxũ yatáexũ nax ngẽxma tayuxũcax.

7Wüxi i taxũ i ngechaũ nixĩ nax ñoma i naanewa nangẽxmaxũ i muxũma i chixexũgü i duũxũgüxũ chixexẽẽxũ. Rü guxũgutáma nangẽxma i ngẽma chixexũgü, natürü wüxi i ngechaũxũchi nixĩ naxcax i ngẽma yatü i toguegüxũ pecadugu yixẽẽxũ.

8Rü ngẽmacax i ngẽxguma chi cuxmex rüexna cucutü pecadugu cuxũ nguxẽẽgu, rü name nixĩ i noxtacüma ícunadae rü yáxũgu cuyaña. Erü narümemae nixĩ i cuboxmexãcüma rüexna cubocutüãcüma nax cunayaxuxũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

i curü maxũ i taguma guxũ nax tama guxũne ya cuxmẽxmaxã rüẽxna guxũne ya cucutümaxã üxü ya taguma ixoxũnewa quitãxcuchixũcãx.

9Rü ngẽxguma chi cuxetü pecadugu cuxũ nguxẽẽgu, rü name nixĩ i ícunacaxüchi, rü yáxũgu cunaña. Erü narümemae nixĩ i wüxixetümaxã nax cunayaxuxũ i curü maxũ i taguma guxũ nax tama guxũne ya cuxetümaxã yima üxü ya taguma ixoxũnewa quitãxcuchixũcãx.

### Ore ga carnéru ga iyarütaxuxũgu ixuxũ

(Lc. 15.3-7)

10Rü tama name i nüxũ pexoõx i wüxi i buxũ i ñaarüxũ choxṹ yaxõxũ. Erü ngẽma norü dauruũgü i orearü ngeruũgü i daxũcüãx rü guxũguma Chaunatü ya daxũgucüpẽxewa nangẽxmagü nax ngéma ngẽma buxũgüétüwa nachogüxũcãx.

11Rü Tupana Nane ya duũxũxũ ixĩcü rü núma naxũ nax naétüwa nachogüxũcãx i ngẽma iyarütauxexũ.

12¿Rü ñuxũ ñapegüxũ i pemax ega wüxi ya yatü rü nüxṹ nangẽxmagu i 100 i carnérugü rü wüxi nüxṹ iyarütáuxgu? ¿Taux ẽxna i nachitaxũgu namugüãxũ i ngẽma 99, rü ñũxũchi naxcãx yadauxũ i ngẽma nüxṹ iyarütaxuxũ?

13Rü ngẽxguma nüxũ iyangauxgu, rü namaxã nataãẽxũchi i ngẽma carnéru. Rü woo guxũguma namaxã nataãxẽ i ngẽma 99 i tama iyarütauxexũ, natürü yexeraãcü naxcãx nataãxẽ i ngẽma wüxi i iyarütaxuxũ, erü marü nüxũ inayangau.

14Rü ngẽxgumarüxũ ta ya Penatü ya daxũgucü rü tama nanaxwãxe nax iyanataxuxũ i wüxi i ñaa buxũgü.

### Name i nüxṹ nüxũ tarüngüma i ngẽma guxchaxũ i taenexẽ taxcãx üxũ

(Lc. 17.3)

15Rü ngẽxguma cuenexẽ chixexũ cuxcãx ínguxẽẽgu, rü name nixĩ i nüxicatama namaxã quidexa. ¡Rü naxucũxẽ, rü nüxna nüxũ nacuãxãchixẽxẽ i ngẽma chixexũ i cuxcãx ínanguxẽẽxũ! Rü ngẽxguma cuga naxĩnügu, rü cuma rü marü wenaxarü mexũcãx cunatáeguxẽxẽ i ngẽma cuenexẽ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16Natürü ngẽxguma tama cuga naxĩnügu i ngẽma cuenexẽ, rü name nixĩ i naxca̱x cuca i wüxi rüe̱xna taxre i to i duũxũgü nax ngẽmamaxã wüxigu namaxã pidexagüxũca̱x rü penaxucu̱xẽgüxũca̱x i ngẽma cuenexẽ.

17Rü ngẽxguma tama nüxú̱ inaxĩnügu i ngẽma to i taxre i duũxũgü, rü name nixĩ i guxũ i yaxõgüxũmaxã nüxũ quixu nax ngẽma cuenexẽmaxã yadexagüxũca̱x. Rü ngẽxguma tama nüxú̱ inaxĩnügu i ngẽma yaxõgüxũarü ucu̱xẽ, rü name nixĩ i wüxi i duũxũ i tama yaxõxũgu rüe̱xna wüxi i duũxũ i Rómaarü ãe̱xgacüca̱x diẽru ngĩxũ yaxuxũgu namaxã curüxĩnü.

18Rü aixcüma pemaxã nüxũ chixu rü yíxema núma ñoma i naanewa tama pexú̱ irüxĩnüxe i perü ucu̱xẽ rü taxũtáma Tupana ãe̱xgacü ixĩxũwa tixücu. Natürü yíxema mea pexú̱ irüxĩnüxe i perü ucu̱xẽ rü aixcüma ngéma tá tangu.

19Rü pemaxã nüxũ chixu rü ngẽxguma taxre i pema i núma ñoma i naanewa rü wüxigu ta̱xacüca̱x ípecaxgu i Chaunatü ya daxũgucüxũtawa, rü nüma ya Chaunatü rü tá pexna nanaxã.

20Erü ngextá taxre rüe̱xna tomaepü̱x i duũxũgü chauégagu íngutaque̱xexũwa, rü choma rü ta norü ngãxũtanüwa changexma ==ñanagürü.

21Rü yexguma ga Pedru rü Ngechuchuca̱x nixũ, rü nüxna naca, rü ñanagürü: —¿Pa Corix, ngẽxguma chauenexẽ chixexũ cha̱u̱xca̱x ínguxẽẽgu, rü ñuxree̱xpü̱xcüna i namexũ nax nüxú̱ nüxũ charüngümaxũ naxca̱x i ngẽma chixexũ i cha̱u̱xca̱x ínanguxẽẽxũ? ¿Rü marü namexũ ega 7 e̱xpü̱xcüna yixĩxgu nax nüxú̱ nüxũ charüngümaxũ? ==ñanagürü.

22Rü Ngechuchu nanangãxũ rü ñanagürü: —Tama name i 7 e̱xpü̱xcünaxicatama nüxú̱ nüxũ curüngũ̃ma i ngẽma chixexũ i cuxca̱x ínanguxẽẽxũ. Rü name nixĩ nax 70 e̱xpü̱xcüna i 7 wa nanguxũ nax nüxú̱ nüxũ curüngũ̃maxũ ==ñanagürü.

### Ãe̱xgacüarü duũxũ ga tama namücüarü ngetanüxũ irüngümaxẽ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[23]Rü Ngechuchu rü ñanagürü: —Rü ngẽma Tupana ãẽxgacü ixĩxũ̃wa rü nanangẽxgumaraxũ̃ i wüxi ga nachixũ̃anearü ãẽxgacü ga norü duũ̃xũ̃gü ga nüxṹ nangetanügüxũ̃maxã namexẽẽchaũ̃xũ̃ ga norü ngetanü.

[24]Rü yexguma inaxügüãgu ga mea nüxũ̃ nax yadaugüxũ̃ ga yema nüxṹ nangetanügüxũ̃pane, rü naxũ̃tawa nanagagü ga wüxi ga norü duũ̃xũ̃ ga taxüchicü ga diẽru nüxṹ ngĩxũ̃ ngetanüxũ̃.

[25]Natürü yema norü duũ̃xũ̃ rü nangearü diẽruã̱x, rü taxuacüma norü ãẽxgacüaxṹ nanaxütanü. Rü yemacã̱x ga yema ãẽxgacü rü norü churaragüxũ̃ namu nax mugüruxũ̃ namaxã nataxegüxũ̃cã̱x ga yema yatü, wüxigu tümamaxã ga naxmã̱x rü naxacügü rü norü yemaxũ̃gü, nax yemaacü naxütanüãxũ̃cã̱x ga norü ngetanü.

[26]Rü yexguma ga yema norü duũ̃xũ̃ rü norü ãẽxgacüpẽxegu nacaxáp̃üxü, rü nüxũ̃ nacã̱ã̱xũ̃, rü ñanagürü: “Pa Corix ¡choxũ̃ nangechaũ̃! Rü marü tá chapuracü, rü tá cuxṹ chanaxütanü i guxũ̃ma”, ñanagürü.

[27]Rü yema norü ãẽxgacüaxṹ nangechaũ̃tümüxũ̃, rü yemacã̱x namaxã nüxũ̃ nixu ga marü tama nüxṹ nax naxütanüãxũ̃cã̱x ga yema norü ngetanü. Rü ñu̱xũchi ínananguxuchixẽxẽ.

[28]Natürü yexgumatama yéma ãẽxgacüxũ̃tawa ínaxũ̃ũxgu ga yema yatü, rü nüxũ̃ inayangau ga wüxi ga namücü ga írarüwatama nüxṹ nangetanüxũ̃. Rü yema yatü rü nüxna natüxüe, rü nananu̱xnaxã, rü ñanagürü nüxũ̃: “¡Choxṹ ngĩxũ̃ naxütanü i ngẽma diẽru i choxṹ ngĩxũ̃ cungetanücü!” ñanagürü.

[29]Rü yexguma ga yema namücü rü yema yatüpẽxegu nacaxáp̃üxü, rü nüxũ̃ nacã̱ã̱xũ̃, rü ñanagürü: “Pa Chomücüx, ¡yáxna chomaxã naxĩnü! Rü marü tá cuxṹ chanaxütanü i guxũ̃ma i ngẽma cuxṹ changetanüxũ̃”, ñanagürü.

[30]Natürü ga nüma ga yema yatü rü tama nüxũ̃ nacuáxchaũ̃ ga yema ore. Rü poxcupataũ̃gu tüxũ̃ napoxcuama ñu̱xmata nüxṹ tanaxütanü ga yema nüxṹ tangetanüxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[31]Rü yexguma yema togü ga ãẽxgacüarü duũ̃xũ̃gü nüxũ̃ daugügu ga yema naxüxũ̃ ga yema yatü, rü poraãcü naãxẽwa nangu̱x. Rü norü corixũ̃tawa naxĩ rü nüxũ̃ nayarüxugüe ga guxũ̃ma ga yema ngupetüxũ̃.

[32]Rü yexguma ga ãẽxgacü rü nanamu nax naxũ̃tawa nagagüãxũ̃ca̱x ga yema yatü. Rü ñanagürü nüxũ̃: “Wüxi i chixexũ̃ i duũ̃xũ̃ quixĩ. Choma rü cuxṹ̃ nüxũ̃ changechaũ̃ ga yema choxṹ̃ cungetanüxũ̃, erü choxũ̃ cuca̱a̱xũ̃ nax tama cuxũ̃ chapoxcuxũ̃ca̱x.

[33]Rü cuma rü chita nüxṹ̃ nüxũ̃ cungechaũ̃ i ngẽma cumücü i cuxṹ̃ nangetanüxũ̃, yexgumarüxũ̃ ga choma rü cuxṹ̃ nüxũ̃ nax changechaũ̃xũ̃rüxũ̃ ga yema choxṹ̃ cungetanüxũ̃”, ñanagürü nüxũ̃.

[34]Rü poraãcü nanu ga yema ãẽxgacü. Rü nanamu nax napoxcugüãxũ̃ca̱x ga yema yatü ñu̱xmata guxũ̃ nüxṹ̃ naxütanü ga yema nüxṹ̃ nangetanüxũ̃ ==ñanagürü ga Ngechuchu.

[35]Rü ñu̱xũchi ñanagürü ta: —Rü ngẽxgumarüxũ̃ tá pemaxã nanaxü ya Chaunatü ya daxũgucü i ngẽxguma tama wüxichigü aixcüma peenexẽgüaxṹ̃ nüxũ̃ perüngümaegu i ngẽma chixexũ̃ i pexca̱x ínanguẽẽxũ̃ ==ñanagürü.

## Matéu 19

### Parichéugü rü Ngechuchuna nacagüe i táxma̱xchiga

(Mr. 10.1-12; Lc. 16.18)

[1]Rü yemaxũ̃ yaxuxguwena ga Ngechuchu rü Gariréaarü naanewa inaxũãchi rü Yudéaanewa naxũ ga natü ga Yudáũ̃arü tocutüwa.

[2]Rü muxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü nawe narüxĩ, rü nüma ga Ngechuchu rü yéma nanameexẽxẽ ga yema ida̱xaweexũ̃.

[3]Rü ñuxre ga Parichéugü rü Ngechuchuca̱x naxĩ nax pecadugu nanguxẽẽgüãxũ̃ca̱x. Rü nüxna nacagüe rü ñanagürügü: —¿Cuxca̱x namexũ̃ i wüxi i yatü nax ínatáxma̱xmarexũ̃ ega naxma̱x rü ngexũ̃rüüxũ̃ i guxchaxũ̃ taxũ̱xgu? ==ñanagürügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[4]Rü Ngechuchu nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —¿Taguma ẽxna nawa pengúe i ngẽma Tupanaarü ore i ümatüxũ̃ i nüxũ̃ ixuxũ̃ rü yexguma noxri Tupana naxu̱xgu ga duũ̃xũ̃gü, rü yatüxũ̃ rü ngecüxũ̃ nax naxüxũ̃?

[5]Rü yemaca̱x ga Tupana rü ñanagürü: “Nüma ya yatü rü tá nanatüna rü naéna nixũgachi nax naxma̱xmaxã inaxáũ̃xũ̃ca̱x. Rü ngẽmaãcü i ngẽma taxre rü ñoma wüxitama i duũ̃xũ̃rüxũ̃ tá nixĩgü”.

[6]Rü ngẽmaãcü tama taxre nixĩ, rü wüxitama nixĩ. Rü ngẽmaca̱x tama name nax texé nügüna tayaxĩgachitanüxẽxẽ i ngẽma taxre ya Tupana nügüna mugüxũ̃ ==ñanagürü.

[7]Rü yexguma Ngechuchuna nacagüe rü ñanagürügü: —¿Tu̱xcüũ̃ nixĩ ga Moiché ga duũ̃xũ̃gümaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃ rü ngẽxguma texé tümama̱xũ̃ ítáxchaũ̃gu rü name nixĩ i wüxi i popera i ta̱xgüpane ngĩxna taxã, rü ñu̱xũchi ngĩxũ̃ ítata̱x? ñaxũ̃ ==ñanagürügü.

[8]Rü Ngechuchu nanangãxũ̃, rü ñanagürü nüxũ̃: —Pema rü duũ̃xũ̃gü i tama ixĩnüechaũ̃xũ̃ pixĩgü. Rü yemaca̱x ga Moiché rü pexṹ nanatauxchaxẽxẽ nax pexma̱xũ̃ ípetáxũ̃. Natürü noxriarü ügügu rü tama yemaacü nixĩ.

[9]Rü choma pemaxã nüxũ̃ chixu rü tama name nax texé tümama̱xũ̃ ítáxũ̃ ega ngĩma rü tama nai ya yatümaxã namaxũ̃xũ̃gagu yixĩxgu. Rü yimá yatü rü ngẽxguma nai i ngexũ̃maxã naxãxma̱xgu, rü pecadu naxü. Rü texé ya ngĩmaxã ãmaxe i ngẽma nge i ngĩte ngĩxũ̃ íta̱xcü, rü pecadu taxü ==ñanagürü ga Ngechuchu.

[10]Rü ñu̱xũchi ga norü ngúexũ̃gü rü ñanagürügü nüxũ̃: —Ega ngẽmaãcü yixĩxgu rü name i noxtacüma tama naxãxma̱x ya yatü rü tama ixãte i nge ==ñanagürügü.

[11]Rü Ngechuchu norü ngúexũ̃güxũ̃ nangãxũ̃ rü ñanagürü: —Taxucürüwa guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü nüxũ̃ nacua̱x i ta̱xacüchiga nax yixĩxũ̃ i ngẽma ngu̱xẽẽtae. Natürü yíxema Tupana tüxũ̃ nüxũ̃ cua̱xexẽ́xẽxicatama tixĩ ya nüxũ̃ cua̱xgüxe.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[12]Rü nangẽxma i naguxũraũxũ i guxchaxũ nax tama naxãmaxũca̲x ya yatü. Erü nümaxũ i yatü rü woetama taxucürüwa naxãxma̲x erü norü bucüma nangepü̲xüchare. Rü nümaxũ i yatü rü taxucürüwa naxãxma̲x erü nayauxpü̲xücharee. Rü togü tama naxãxma̲x erü Tupanaarü ngúchaũxicatama naxügüchaũ. Rü texé ya ngẽmaãcü máxchaũxẽ rü marü name i ngẽmaãcü tamaxũ = =ñanagürü ga Ngechuchu.

### Ngechuchu rü buxũgümaxã mexũ naxuegu
(Mr. 10.13-16; Lc. 18.15-17)

[13]Rü duũxũgü rü Ngechuchuxũtawa nanagagü ga ñuxre ga buxũgü nax Ngechuchu naétügu numéxũca̲x rü naxca̲x nayumüxẽxũca̲x. Natürü Ngechuchuarü ngúexũgü rü inanaxügüe nax yangagüãxũ ga yema duũxũgü ga Ngechuchuxũtawa buxũgüxũ gagüxũ.

[14]Natürü ga Ngechuchu rü norü ngúexũgüxũ ñanagürü: —¡Taxű i nüxna penachu̲xuxũ! Erü Tupana ãẽxgacü ixĩxũwa rü tümaca̲x nixĩ ya yíxema ñaa buxũgürüxũ ixĩgüxe = =ñanagürü.

[15]Rü ñu̲xũchi ga Ngechuchu rü yema buxũgüétü nanuxme̲x. Rü yemawena inaxũãchi ga yéma.

### Wüxi ga ngextü̲xücü ga diẽruã̲xũchicü Ngechuchuna naca
(Mr. 10.17-31; Lc. 18.18-30)

[16]Rü wüxi ga ngextü̲xücü rü Ngechuchuxũtawa nangu, rü nüxna naca, rü ñanagürü: —Pa Ngúexẽẽruxũ ya Mecüx, ¿ta̲xacürü mexũ tá chaxüxũ nax chanayaxuxũca̲x i maxũ i taguma gúxũ? = =ñanagürü.

[17]Rü Ngechuchu nanangãxũ rü ñanagürü nüxũ: —¿Tü̲xcüũ̃ “Mecü”, ñacurügü choxũ? Erü Tupanaxicatama nixĩ ya mecü ixĩcü, rü nataxuma i to. Natürü ngẽxguma cunayauxchaũgu i maxũ i taguma gúxũ, rü ¡naga naxĩnü i Tupanaarü mugü! = =ñanagürü.

[18]Rü yexguma ga gumá ngextü̲xücü rü ñanagürü: —¿Ngexũrüüxũ i Tupanaarü mugü tá nixĩ i naga chaxĩnüxũ? = =ñanagürü. Rü Ngechuchu nanangãxũ rü ñanagürü nüxũ: —¡Taxũtáma cumáeta, rü taxũtáma nai i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngemaxã cumaxũ̃, rü taxũtáma cungı́ta̱a̱x, rü taxũtáma doraxũ̃ quixu i togüchiga!

19¡Rü tümaga naxĩnü ya cunatü rü cué, rü nüxũ̃ nangechaũ̃ i cumücügü ngẽma nax cugü cungechaũ̃xũ̃rüxũ̃! ==ñanagürü.

20Rü yexguma ga gumá ngextũ̱xücü rü ñanagürü: —Guxũ̃ma i ngẽma mugü i nüxũ̃ quixuxũ̃ rü woetama chorü bucüma mea chayanguxẽxẽ. ¿Rü ta̱xacürü to tá chaxü nax choxṹ̃ nangẽxmaxũ̃ca̱x i maxũ̃ i taguma gúxũ̃? ==ñanagürü.

21Rü Ngechuchu nanangãxũ̃ rü ñanagürü nüxũ̃: —Ega aixcüma Tupanape̱xewa mecü quixĩxchaũ̃gu, rü name nixĩ i namaxã cutaxe i guxũ̃ma i curü ngẽmaxũ̃gü rü togü i ngearü diẽruã̱xgüxũ̃na cunaxã i ngẽma curü natanü. Rü ngẽxguma tá cuxṹ̃ nangẽxma i cuchica i daxũguxũ̃ i naanewa. Rü ñu̱xũchi marü name i chowe curüxũ ==ñanagürü.

22Natürü yexguma yemaxũ̃ naxĩnügu ga gumá ngextũ̱xücü rü poraãcü nangechaũ̃, yerü namu ga norü yemaxũ̃gü.

23Rü yexguma ga Ngechuchu rü norü ngúexũ̃güxũ̃ ñanagürü: —Aixcüma pemaxã nüxũ̃ chixu rü naguxchaxüchi nixĩ nax wüxi i duũ̃xũ̃ i diẽruã̱xũ̃chixũ̃ rü Tupana ãẽ̱xgacü ixĩxũ̃wa nax nanguxũ̃.

24Rü aixcüma pemaxã nüxũ̃ chixu rü naguxchaxüchi nax wüxi i caméyu rü wüxi ya ucumaxetüwa naxüpetüxũ̃. Rü yexera nüxṹ̃ naguxcha naxca̱x i wüxi i duũ̃xũ̃ i diẽruã̱xũ̃chixũ̃ nax yaxücuxũ̃ i ngextá Tupana ãẽ̱xgacü ixĩxũ̃wa ==ñanagürü.

25Rü yexguma yemaxũ̃ naxĩnüegu ga norü ngúexũ̃gü rü poraãcü naba̱ixãchiãẽgü. Rü nügüna nacagüe rü ñanagürügü: —¿Rü texé tá tixĩ ya nayaxúxe i maxũ̃ i taguma gúxũ̃? ==ñanagürügü.

26Rü Ngechuchu nüxũ̃ nadawenü rü ñanagürü nüxũ̃: —Duũ̃xũ̃gü rü taxuacüma nügü namaxẽxẽ, natürü Tupanaaxṹ̃ rü guxũ̃ma natauxcha ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[27]Rü yexguma ga Pedru rü ñanagürü nüxũ̃: —Pa Corix, toma rü marü ítanawogü ga guxũ̃ma ga torü yemaxũ̃gü nax cuwe tarüxĩxũ̃cax. ¿Rü taxacü tá nixĩ i torü natanü i ñuxmax? ==ñanagürü.

[28]Rü Ngechuchu nanangãxũ̃ rü ñanagürü nüxũ̃: —Aixcüma pemaxã nüxũ̃ chixu rü ngẽma ngunexũ̃ ya Tupana nagu nangexwacaxũ̃xẽẽxũ̃ i guxũ̃ma, rü Tupana Nane ya duũ̃xũ̃xũ̃ ixĩcü rü norü tochica i mexẽchixũ̃wa tá narüto. Rü pema i 12 i chorü ngúexũ̃gü nax chowe perüxĩxũ̃, rü pema rü tá ta pexũ̃́ nangẽxma i perü tochicaxũ̃ i chauxũ̃tawa. Rü ngéma tá perütogü nax namaxã ipecuáxũ̃cax i ngẽma 12 i Iraétücumügü.

[29]Rü guxãma ya yíxema tümapata chauxcax ítáxe, rüexna tümaenexẽgüxũ̃ rü tümaeyaxgüxũ̃ chauxcax ítáxe, rüexna tümanatüxũ̃ rü tümaéxũ̃ chauxcax ítáxe, rüexna tümamaxũ̃ rü tümaxacügüxũ̃ rü tümaarü naane chauxcax ítáxe, rü 100 expüxcüna i ngẽma noxri tüxũ̃́ ngẽxmaxũ̃arü yexera tá tayaxu. Rü naétü tá tanayaxu i maxũ̃ i taguma gúxũ̃.

[30]Natürü muxũ̃ma i nümaxũ̃ i ñoma i naanewa duũ̃xũ̃gü wixpexewa ügüxẽẽxũ̃, rü daxũguxũ̃ i naanewa rü Tupana tá wixweama nanaxügüxẽxẽ. Rü muxũ̃ma i nümaxũ̃ i ñoma i naanewa duũ̃xũ̃gü wixweama ügüxẽẽxũ̃, rü daxũguxũ̃ i naanewa rü Tupana tá wixpexewa nanaxügüxẽxẽ.

## Matéu 20

### Ore ga puracütanüxũ̃gu ixuxũ̃

[1]Rü ngẽma Tupana ãexgacü ixĩxũ̃wa rü nanangẽxgumaraxũ̃ ga wüxi ga úbanecüarü yora ga paxmama puracütanüxũ̃cax yadaucü nax norü úbanecüwa napuracüexũ̃cax.

[2]Rü yema puracütanüxũ̃maxã nanamexẽxẽ nax wüxitachinü ga diẽru tá nüxũ̃́ nax naxütanüãxũ̃ ga wüxichigü ga ngunexũ̃. Rü ñuxũchi norü úbanecüwa nanamugü nax yéma yapuracüexũ̃cax.

[3]Rü yixcama ga 9 arü oragu rü wenaxarü plazawa ínayadau. Rü yexma nüxũ̃ nayangau ga ñuxre ga yatügü ga ngearü puracüxãxũ̃́.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[4]Rü ñanagürü nüxũ̃: “¡Ngéma chorü úbanecüwa peyapuracüe! Rü mea tá pexṹ chanaxütanü”, ñanagürü. Rü nümagü rü yéma naxĩ.

[5]Rü yema úbanecüarü yora rü tocuchigu rü wenaxarü togü ga puracütanüxũ̃ca̱x nayadau. Rü 3 arü oragu ga yáuanecü rü wenaxarü ta nayadau.

[6]Rü yixcama ga 5 arü oragu ga yáuanecü rü wenaxarü plazawa ínayadau. Rü yexma nüxũ̃ nayangau ga ñuxre ga yatügü ga ngearü puracüáxũ̃. Rü ñanagürü nüxũ̃: “¿Tü̱xcüũ̃ i pema rü nuxã perüchomare i guxũ̃ i ñoma i ngunexũ̃gu, rü tama pepuracüe?” ñanagürü.

[7]Rü nümagü nanangãxũ̃gü, rü ñanagürügü nüxũ̃: “Tama tapuracüe erü taxúema toxca̱x tadau nax tüxṹ tapuracüexũ̃ca̱x”, ñanagürügü. Rü yexguma ga yema úbanecüarü yora rü ñanagürü nüxũ̃: “¡Pema rü ta ngéma chorü úbanecüwa pexĩ rü peyapuracüe! Rü mea tá pexṹ chanaxütanü”, ñanagürü.

[8]Rü yexguma marü nachütagu rü yema úbanecüarü yora, rü naxca̱x naca ga norü puracütanüxũ̃arü dauruxũ̃, rü ñanagürü nüxũ̃: “¡Naxca̱x naca i ngẽma puracütanüxũ̃. Rü nüxíra nüxṹ naxütanü i ngẽma wixwena ngéma ĩxũ̃, rü nawa tá icuyacua̱xẽxẽ i ngẽma nüxíra ngéma puracüexũ̃!” ñanagürü.

[9]Rü yéma naxĩ ga yema puracütanüxũ̃ ga 5 arü oragu ga yáuanecü inaxügüexũ̃ nax napuracüexũ̃. Rü wüxichigü ngĩxũ̃ nayauxgü ga wüxitachinü ga diẽru.

[10]Rü yemawena rü yéma naxĩ ga yema puracütanüxũ̃ ga nüxíra puracüexũ̃. Rü nümagü nagu naxĩnüegu rü yexera tá ngĩxũ̃ nayauxgü ga diẽru, natürü nümagü rü ta ngĩxũ̃ nayauxgü ga wüxitachinü ga diẽru ga wüxichigü.

[11]Rü yexguma ngĩxũ̃ nayauxgügu, rü inanaxügüe ga chixri nax yadexagüxũ̃ nachiga ga yema úbanecüarü yora.

[12]Rü nügümaxã ñanagürügü: “Yixema rü guxũ̃ i ngunexũ̃gu üa̱xcüxetüwa tapuracüe, natürü i ñaa puracütanüxũ̃ i wixwena íngugüxũ̃ rü wüxi i oratama napuracüe. Natürü ngẽma tüxṹ naxütanüxũ̃expü̱xtama nüxṹ nanaxütanü”, ñanagürügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[13]Natürü ga yema úbanecüarü yora rü wüxi ga yema puracütanüxũ̃xũ̃ nangãxũ̃, rü ñanagürü nüxũ̃: “Pa Chomücüx, tama cuxṹ changĩ̱x. ¿Tama ẽ̱xna i wüxitachinügu yixĩxũ̃ ga chomaxã cunamexẽẽxũ̃ nax cuxṹ chanaxütanüxũ̃ i ngẽma puracü?

[14]¡Ñaa nixĩ i curü diẽru, rü íxũ! Natürü ngẽma puracütanüxũ̃ i wüxi i oratama puracüexũ̃, rü choma nüxna ngĩxũ̃ chaxãxchaũ̃ i ngẽma cuxna ngĩxũ̃ chaxãcüẹ̱xpü̱x.

[15]¿Tama ẽ̱xna name i ngẽma choma chanaxwa̱xexũ̃ãcü ngĩmaxã nax chaxüxũ̃ i chorü diẽru? ¿Rü ẽ̱xna quixãũxãchi erü ngẽmaãcü chamecüma?” ñanagürü.

[16]Rü yíxema ñu̱xma duũ̃xũ̃gü wixweama tüxũ̃ ügüxexẽ́xẽ, rü daxũguxũ̃ i naanewa rü Tupana tá wixpẹ̱xewa tüxũ̃ naxṹgüxẽxẽ. Rü yíxema ñu̱xma duũ̃xũ̃gü wixpẹ̱xewa tüxũ̃ ügüxexẽ́xẽ rü daxũguxũ̃ i naanewa rü Tupana tá wixweama tüxũ̃ naxṹgüxẽxẽ. Erü Tupana rü muxũchiena naxu, natürü noxretama tixĩ ya yíxema tüxũ̃ nadexe ==ñanagürü ga Ngechuchu.

**Ngechuchu rü wenaxarü nanaxunagü ga norü yuxchiga**
(Mr. 10.32-34; Lc. 18.31-34)

[17]Rü yexguma namagu yaxũxgu ga Ngechuchu ga Yerucharéũ̃wa nax naxũxũ̃ rü nüxrüwama naxca̱x naca ga yema 12 ga norü ngúexũ̃gü, rü ñanagürü nüxũ̃:

[18]—Pema nüxũ̃ pecua̱x nax marü yangaicaxũ̃ nax Yerucharéũ̃wa ingugüxũ̃. Rü ngéma rü tá chacherdótegüarü ãẽ̱xgacügüna rü ngúexẽẽruũ̃gü i mugüwa ngu̱xẽẽtaegüxũ̃na nanamugü ya yimá Tupana Nane ya duũ̃xũ̃xũ̃ ixĩcü. Rü nümagü rü tá chomaxã nanaxuegugü nax chayuxũ̃ca̱x.

[19]Rü tá to i nachixũ̃anecüã̱xna nanamugü. Rü tá nüxũ̃ nacugüe rü nanacua̱i̱xgü rü ñu̱xũchi tá curuchawa nayapotagü nax ngẽxma nayuxũ̃ca̱x. Natürü tomaepü̱x i ngunexũ̃guwena rü tá wenaxarü namaxũ̃ ==ñanagürü.

**Wüxi ga ngũ̃xẽẽca̱x íica ga Chantiáguarü rü Cuáũ̃arü mama**
(Mr. 10.35-40)


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[20]Rü yéma iyexma ga naé ga Chantiágu rü Cuáũ̃ ga Chebedéu nanegü. Rü ngĩma rü Ngechuchucax iyaxũ namaxã ga yema taxre ga ngĩnegü. Rü Ngechuchupexegu iyacaxắpüxü, rü wüxi ga ngũ̃xẽẽcax nüxna iyaca.

[21]Rü nüma ga Ngechuchu rü ngĩxna naca, rü ñanagürü: —¿Taxacü nixĩ i cunaxwaxexũ̃? ==ñanagürü. Rü ngĩma inangãxũ̃ rü ngĩgürügü: —Pa Corix, ngẽxguma ãexgacüxũ̃ quingucuchigu rü chanaxwaxe i cunamu nax wüxi i ñaa chaune rü curü tügünecüwawa nax natoxũ̃, rü ngẽma to i curü toxwecüwawa nax natoxũ̃ ==ngĩgürügü.

[22]Natürü Ngechuchu ngĩxũ̃ nangãxũ̃ rü ñanagürü: —Pema rü tama nüxũ̃ pecuax nax taxacücax ípecaxũ̃. ¿Namaxã chi peporaexũ̃ i ngẽma ngúxũ̃ i tá chingexũ̃? ==ñanagürü. Rü nümagü nanangãxũ̃gü rü ñanagürügü: —Ngẽmáacü namaxã tá taporae ==ñanagürügü.

[23]Rü Ngechuchu nanangãxũ̃ rü ñanagürü nüxũ̃: —Aixcüma tá nixĩ i chauxrüxũ̃ ngúxũ̃ pingegüxũ̃. Natürü ngẽma chorü tügünecüwawa rü chorü toxwecüwawa nax perütogüxũ̃cax, rü tama choxmexwa nangẽxma nax pexna chanaxãxũ̃. Rü Chaunatümexẽwa nixĩ nax nangẽxmaxũ̃ i ngẽma, rü nüma tá tüxna nanaxã ya yíxema tümacax íyixĩxẽ ==ñanagürü.

[24]Rü yexguma yemaxũ̃ naxĩnüegu ga yema togü ga 10 ga Ngechuchuarü ngúexũ̃gü, rü Chantiágumaxã rü Cuáũ̃maxã nanue.

[25]Natürü Ngechuchu naxcax naca rü ñanagürü nüxũ̃: —Pema nüxũ̃ pecuax rü ngẽma nachixũ̃anegüarü ãexgacügü rü tama nüxũ̃ nangechaxũ̃ãcüma namaxã inacuax i norü duũ̃xũ̃gü. Rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i pora nüxũ̃́ ngẽxmagüxũ̃ rü duũ̃xũ̃güétüwa nügü naxügüxẽxẽ.

[26]Natürü taxũtáma ngẽmaãcü nixĩ i petanüwa. Rü ngẽxguma texé i petanüwa naxwaxegu nax togüétüwa tangexmaxũ̃, rü name nax guxãarü ngũ̃xẽẽruxũ̃ tixĩxũ̃.

[27]Rü ngẽxguma texé i petanüwa naxwaxegu nax tümamücügüétüwa tangexmaxũ̃, rü name nixĩ i tümamücügüarü mugüruxũ̃ tixĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[28]Yerü Tupana Nane ya duũxũxũ ixĩcü rü tama nüxũ nangũxẽẽgüxũca̲x núma naxũ. Natürü núma naxũ nax duũxũgüxũ yanangũxẽẽxũca̲x rü naxca̲x inaxããxũca̲x i norü maxũ, nax ngẽmaãcü muxũma i duũxũgüarü maxũ naxütanüxũca̲x = =ñanagürü.

### Ngechuchu nanameexẽxẽ ga taxre ga ngexetügüxũ

(Mr. 10.46-52; Lc. 18.35-43)

[29]Rü yexguma Ngechuchu norü ngúexũgümaxã Yericúarü ĩanewa íchoxũgu, rü muxũma ga duũxũgü nawe narüxĩ.

[30]Rü yéma namacüwawa narütogü ga taxre ga ingexetüxũ. Rü yexguma nüxũ naxĩnüegu nax Ngechuchu yéma üpetüxũ, rü tagaãcü Ngechuchuna nacagüe, rü ñanagürügü: —Pa Corix, Pa Dabítanüxũx, ¡Cuxṹ tangechaũ̃tümüxũgü! = =ñanagürügü.

[31]Rü yema duũxũgü ga Ngechuchuwe rüxĩxũ rü nayangagü nax iyanangea̲xgüxũca̲x. Natürü nümagü ga yema ingexetüxũ rü yexeraãcü Ngechuchuna nacagüe, rü ñanagürügü: —Pa Corix, Pa Dabítanüxũx, ¡cuxṹ tangechaũ̃tümüxũgü! = =ñanagürügü.

[32]Rü yexguma ga Ngechuchu rü yéma nayachaxãchi rü naxca̲x naca ga yema ingexetüxũ. Rü nüxna naca rü ñanagürü: —¿Ta̲xacü penaxwa̲xe nax pexca̲x chaxüxũ? = =ñanagürü.

[33]Rü nümagü nanangãxũgü rü ñanagürügü: —Pa Corix, tanaxwa̲xe nax toxũ quidauchigüxẽẽxũ = =ñanagürügü.

[34]Rü yexguma ga Ngechuchu rü nüxṹ nangechaũ̃tümüxũgü, rü naxetügügu ningõgü. Rü yexgumatama nidauchigü, rü Ngechuchuwe narüxĩ.

## Matéu 21

### Yerucharéũ̃gu naxücu ga Ngechuchu

(Mr. 11.1-11; Lc. 19.28-40; Jn. 12.12-19)

[1]Rü yexguma marü yangaicagügu ga Yerucharéũ̃wa nax nangugüxũ, rü nawa nangugü ga guma ĩane ga Bexchagué ga Oribunecüarü Ma̲xpűnewa yexmane. Rü Ngechuchu nanamu ga taxre ga norü ngúexũgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2]Rü ñanagürü nüxũ: —¡Gua tórü tọxmạxtawa ngẽxmane ya ĩanexacüwa pexĩ! Rü ngẽxma tá ngĩxũ pengau i wüxi i búru i ngẽxma ngãxũcü namaxã i wüxi i ngĩxacü i yatüxũ i ngĩxũtagu irüxáũxũ. ¡Rü ngĩxũ piwẽxũ, rü nua chauxũtawa ngĩxũ pega namaxã i ngĩxacü!

[3]Rü ngẽxguma texé pexna caxgux nax tạxacücạx ngĩxũ piwẽxũxũ, ¡rü tümamaxã nüxũ pixu rü ñapegügü: “Torü Cori nangĩxwạxe namaxã i ngĩxacü, natürü paxa tá ngĩxũ natáeguxẽxẽ namaxã i ngĩxacü”, ñapegügü tüxũ! ==ñanagürü.

[4]Rü yema nangupetü nax yanguxũcạx ga yema ore ga nũxcüma Tupanaarü orearü uruxũ ümatüxũ ga ñaxũ:

[5]“¡Chióũcüạ̃xgümaxã nüxũ pixu rü ñapegü! ‘¡Dücax ya perü ãẹ̃xgacü ya nua pexũtawa ũcü! Rü nüma rü tama nügü yacuạxüũ̃ãcü ínangu, rü wüxi i búruxacüétügumare naxaunagüãcü ínangu’ ”, ñanagürü ga yema ore.

[6]Rü yexguma ga yema taxre ga norü ngúexũ̃gü rü yéma naxĩ, rü nanaxügü ga yema Ngechuchu namaxã nüxũ ixuxũ.

[7]Rü Ngechuchuxũtawa ngĩxũ nagagü ga yema búru ngĩxacümaxã. Rü yema norü ngúexũ̃gü rü naxchirumaxã nanachạxatagü ga yema ngĩxacü, rü ñụxũchi ga Ngechuchu rü natagu naxaunagü.

[8]Rü yema muxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü ga nawe rüxĩxũ rü naxchirumaxã nayachama ga nama. Rü togü rü naixtanü nadaũ̃gü rü yemamaxã nayachama ga nama.

[9]Rü yema duũ̃xũ̃gü ga napẹxegu ĩxũ, rü yema wixweama ãgüxũ, rü tagaãcü ñanagürügü: —¡Namaxũ ya daa Dabítaxa! ¡Rü namecümaxüchi ya daa Tupanaégagu núma ũcü! ¡Rü pema rü ta, Pa Dauxũ̃cüạ̃x, rü nüxũ picuạxüũ̃gü ya Tupana! ==ñanagürügü.

[10]Rü yexguma Ngechuchu Yerucharéũ̃gu naxücụxgu, rü guxũ̃ma ga yema ĩanecüạ̃x rü nanaxĩxãchiãẽgü, rü ñanagürügü: —¿Texé nixĩ ya daa? ==ñanagürügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]Rü yema Ngechuchuwe rüxĩxũ̃ ga duũ̃xũ̃gü rü nanangãxũ̃gü rü ñanagürügü: —Daa nixĩ ya Tupanaarü orearü uruxũ̃ ya Ngechuchu ya Gariréaanewa ngẽxmane ya ĩane ya Nacharétucüa̱x ixĩcü = =ñanagürügü.

### Ngechuchu rü Tupanapata ga taxũ̃newa ínanawoxũ̃ ga duũ̃xũ̃gü ga yéma taxegüxũ̃

(Mr. 11.15-19; Lc. 19.45-48; Jn. 2.13-22)

[12]Rü Tupanapata ga taxũ̃nea̱xtügu naxücu ga Ngechuchu, rü ínanawoxũ̃ ga yema yéma taxegüxũ̃. Rü nanangüegutanü ga norü mechagü ga yema duũ̃xũ̃gü ga diẽrumaxã taxegüxũ̃ rü yema diẽruca̱x taxegüxũ̃ rü yema muxtucugümaxã taxegüxũ̃.

[13]Rü ñanagürü nüxũ̃ ga yema duũ̃xũ̃gü: —Tupanaarü ore i ümatüxũ̃wa rü ñanagürü: “Chopata rü yumüxẽpataxũ̃ nixĩ”. Natürü pema rü ngítaxaxgüxũ̃pataxũ̃ peyaxĩxẽxẽ = =ñanagürü.

[14]Rü yéma Tupanapata ga taxũ̃newa Ngechuchuca̱x naxĩ ga ñuxre ga ingexetügüxũ̃ rü ichixeparagüxũ̃. Rü Ngechuchu nanameexẽxẽ.

[15]Natürü ga chacherdótegüarü ãẽ̱xgacügü rü ngúexẽẽruũ̃gü ga mugüwa ngu̱xẽẽtaegüxũ̃, rü nüxũ̃ nadaugü ga yema mexũ̃gü ga Tupanaarü poramaxã naxüxũ̃ ga Ngechuchu. Rü buxũ̃güxũ̃ naxĩnüe nax Tupanapata ga taxũ̃newa ñagüxũ̃: —¡Namaxũ̃ ya daa Ngechuchu ya Dabítaxa! = =ñagüxũ̃. Rü yemaca̱x ga yema chacherdótegüarü ãẽ̱xgacügü rü ngúexẽẽruũ̃gü rü nanue.

[16]Rü ñanagürügü Ngechuchuxũ̃: —¿Nüxũ̃ cuxĩnüxũ̃ i ngẽma ore i buxũ̃gü namaxã ngéma icagüexũ̃? = =ñanagürügü. Rü Ngechuchu nanangãxũ̃, rü ñanagürü: —Ngũ̃, nüxũ̃ chaxĩnü. ¿Natürü taguma ẽ̱xna nawa pengúe i Tupanaarü ore i buxũ̃güchiga ümatüxũ̃ i ñaxũ̃: “Ngẽma buxũ̃gü i íxraxũ̃ rü õxchanagü rü tá ta cuxũ̃ nicua̱xüũ̃gü”, ñaxũ̃? = =ñanagürü.

[17]Rü yexguma ga Ngechuchu rü nüxna yéma nixũ, rü ñu̱xũchi ínaxũxũ ga guma ĩanewa. Rü ĩane ga Betániawa naxũ, rü yexma nayape.

### Ngechuchu rü ori̱x ga igunecü ga ngearü oṍxũ̃maxã guxchaxũ̃ naxuegu

(Mr. 11.12-14, 20-25)

[18]Rü moxũ̃ãcü ga pa̱xmama rü wenaxarü Yerucharéũ̃ca̱x nataegu ga Ngechuchu, rü nataiya.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

19Rü namacüwawa nüxũ̃ nadau ga wüxi ga nanetü ga igunecü. Rü naxca̱x nixũ, natürü taxuxũ̃ma ga norü oxũ̃ inayangau, rü naatüxicaxũ̃ inayangau. Rü yemaca̱x ñanagürü nüxũ̃ ga yema nanetü: —Tagutáma wena cuxo̱x = =ñanagürü. Rü yexgumatama narüñexẽ ga yema nanetü.

20Rü yexguma yemaxũ̃ nadaugügu ga norü ngúexũ̃gü, rü naba̱i̱xãchiãẽgü. Rü Ngechuchuna nacagüe rü ñanagürügü: —¿Ñuxãcü i ñaa nanetü i paxãma nañexẽxũ̃? = =ñanagürügü.

21Rü Ngechuchu nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Pemaxã nüxũ̃ chixu rü ngẽxguma chi aixcüma peyaxõgügu rü tama ngẽma igunecümaxã chaxüxũ̃xica chi pexü, natürü ngẽmaarü yexeraxũ̃ chi pexü. Rü ngẽxguma chi daa ma̱xpṹnexũ̃ ñapegügu: ¡Ixũgachi i nua rü márwa cugü yatáe!, ñapegügu nüxũ̃, rü pega chi naxĩnü.

22Rü guxũ̃ma i ngẽma naxca̱x ípeca̱xaxũ̃ i perü yumüxẽwa, rü tá penayauxgü ega aixcüma peyaxõgüãcüma naxca̱x ípeca̱xgu = =ñanagürü.

### Ngechuchuna nacagüe rü: ¿texé cuxũ̃ tamu nax Tupanapatawa cungu̱xẽẽtaexũ̃?

(Mr. 11.27-33; Lc. 20.1-8)

23Rü yema ñaxguwena ga Ngechuchu rü Tupanapata ga taxũ̃negu naxücu. Rü yexguma yéma ínangu̱ẽẽtaeyane rü naxca̱x naxĩ ga chacherdótegüarü ãẽ̱xgacügü rü Yudíugüarü ãẽ̱xgacügü. Rü Ngechuchuna nacagüe rü ñanagürügü: —¿Texégagu cunaxü i ngẽma nua cuxüxũ̃? ¿Rü texé cuxna taxãga nax cunaxüxũ̃ca̱x i ngẽma? = =ñanagürügü.

24-25Rü Ngechuchu nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Choma rü tá ta pexna chaca, rü ngẽxguma choxũ̃ pengãxũ̃gu i ngẽma pexna naxca̱x chaca̱xaxũ̃, rü choma rü tá ta pemaxã nüxũ̃ chixu nax texé choxũ̃ muxũ̃ nax nua changu̱xẽẽtaexũ̃. ¿Rü texé tanamu ga Cuáũ̃ ga báiũ̃xẽẽruxũ̃ nax duũ̃xũ̃güxũ̃ ínabaiũ̃xẽẽxũ̃ca̱x? ¿Tupana yixĩxũ̃ ga namucü rü ẽ̱xna wüxi i duũ̃xũ̃mare? = =ñanagürü. Rü yexguma ga yema ãẽ̱xgacügü rü inanaxügüe ga nügümaxã nax yaporagatanücüüxũ̃. Rü nügümaxãtama ñanagürügü: —¿Ñuxũ ñagügüxũ̃ tá? Erü ngẽxguma chi nüxũ̃ ixuxgu nax Tupana núma namuxũ̃ rü nüma rü tá ñanagürü tüxũ̃: “¿Rü tu̱xcüũ̃ ga tama nüxũ̃́ peyaxõgüxũ̃?” ñanagürü tá.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[26]Rü ngẽxguma chi nüxũ ixuxgu nax yatügümare núma namuxũ rü taxca̱x rü tá naxãũcüma, erü duũxũgü tá tüxũ nadai. Erü guxũma i duũxũgü rü nayaxõgü nax Tupana yixĩxũ ga Cuáũxũ núma muxũ ==ñanagürügü.

[27]Rü yemaca̱x Ngechuchuxũ nangãxũgü rü ñanagürügü: —Tama nüxũ tacua̱x nax texé núma namuxũ ga Cuáũ ga báiũxẽẽruxũ ==ñanagürügü. Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —Choma rü tá ta taxũtáma pemaxã nüxũ chixu nax texé choxũ muxũ nax chanaxüxũ i ngẽma choxna naxca̱x peca̱xaxũ ==ñanagürü.

### Ore ga taxre ga nanegügu ixuxũ

[28]Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu —¿Ñuxũ ñapegüxũ naxca̱x i ñaa ore i tá pemaxã nüxũ chixuxũ? Rü wüxi ga yatü rü nüxṹ nayexma ga taxre ga nane. Rü wüxi ga gumá nanemaxã nüxũ nixu rü ñanagürü nüxũ: “Pa Chaunex, chanaxwa̱xe i yea chorü úbanecüwa cuyapuracü”, ñanagürü.

[29]Rü gumá nane nanangãxũ rü ñanagürü: “Chaxo nax ngéma chaxũxũ”, ñanagürü. Natürü yixcama nagu narüxĩnü rü yéma naxũ rü nayapuracü.

[30]Rü yixcüra ga gumá nanatü rü nai ga nanemaxã nidexa, rü ñanagürü nüxũ: “Pa Chaunex, chanaxwa̱xe i yea chorü úbanecüwa cuyapuracü”, ñanagürü. Rü gumá nane nanangãxũ rü ñanagürü: “Marü name, Pa Pax, rü ngéma tá chaxũ”, ñanagürü. Natürü tama nixaixcüma nax yéma yapuracüxũ.

[31]Rü ñu̱xma, Pa Chacherdótegüarü Ãẽxgacügü rü Yudíugüarü Ãẽxgacügüx, ¡rü chomaxã nüxũ pixu rü ngexcürüücü ga gumá taxre ga nane ga aixcüma naxücü ga yema nanatü naxwa̱xexũ! ==ñanagürü. Rü nümagü nanangãxũgü rü ñanagürügü: —Gumá nüxíra namuãcü nixĩ ga naga ĩnücü ==ñanagürügü. Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —Aixcüma pemaxã nüxũ chixu rü ngẽma yatügü i Rómaarü ãẽxgacüca̱x diẽru ngĩxũ dexũ rü ngẽma ngexũgü i naxũnemaxã taxexũ tá nixĩ i nüxíra pexũpa ichocuxũ ya Tupana ãẽxgacü íxĩxũwa.

[32]Yerü Cuáũ ga báiũxẽẽruxũ rü núma naxũ nax pemaxã nüxũ yaxuxũca̱x nax ñuxãcü tá pemaxẽxũ, natürü ga pema rü tama nüxṹ peyaxõgü. Natürü ga yema yatügü ga Rómaarü ãẽxgacüca̱x diẽru ngĩxũ dexũ rü yema ngexũgü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ga naxũnemaxã taxexgüxũ rü Cuáũaxű́ nayaxõgü. Natürü ga pema rü woo nüxũ nax pedaugüxũ nax yaxõgüãxũ, rü tama nüxũ perüxoechaũ i pecüma i chixexũ nax peyaxõgüxũca̲x ==ñanagürü.

### Chixexũ ga puracütanüxũgu ixuxũ ga ore

(Mr. 12.1-12; Lc. 20.9-19)

[33]Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu: —Chanaxwa̲xe i iperüxĩnüe i ñaa to i ore i cua̲xruxũ i tá pemaxã nüxũ chixuxũ. Rü nayexma ga wüxi ga yatü ga nüxű́ nayexmacü ga wüxi ga norü naane. Rü yexma nanato ga muxũma ga ori̲x ga úba. Rü ñu̲xũchi ínanapoxegu, rü nanaxü ga wüxi ga úbaarü yauxtüũchica rü wüxi ga dauxũtaechica. Rü ñu̲xũchi ñuxre ga puracütanüxũna nanaxã nax nümagü namaxã inacua̲xgüxũca̲x. Rü ñu̲xũchi ga yema naanearü yora rü wüxi ga to ga nachixũane ga yáxũguxũwa naxũ.

[34]Rü yexguma úbaarü buxgüwa nanguxgu, rü yema naanearü yora rü yéma nanamugü ga ñuxre ga norü duũxũgü nax yema puracütanüxũna ngĩxca̲x yaca̲xaxũca̲x ga yema úbatanü ga norü yorana ücü.

[35]Natürü ga yema puracütanüxũ rü ínanayauxũ ga yema coriarü duũxũgü. Rü nanacua̲i̲xgü ga wüxi, rü to rü nayama̲xgü, rü yema to rü nutamaxã ínanamuxũchigü.

[36]Rü yema naanearü yora rü wenaxarü noxriarü yexera rümumaexũ ga norü duũxũgü yéma namugü. Natürü ga yema puracütanüxũ rü yema togürüũtama nayacua̲i̲xgü rü nayadai.

[37]Rü düxwa ga yema naanearü yora rü nanexũchixũ yéma namu yerü nüma nagu naxĩnügu rü chi nanega naxĩnüe ga yema puracütanüxũ.

[38]Natürü yexguma yema cori nanexũ nadaugügu ga yema puracütanüxũ, rü nügümaxã ñanagürügü: “Ngẽmaarü tá nixĩ i ñaa naane i yixcama. ¡Rü ngĩxã tayama̲xgü nax tóxrü yixĩxũca̲x!” ñanagürügü.

[39]Rü nayayauxgü, rü úbanecüarü tóxnamana nanagagü, rü yexma nayama̲xgü ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

40Rü yexguma ga Ngechuchu rü yema chacherdótegüarü ãẽxgacügüna naca
rü ñanagürü: —¿Rü ngẽxguma ínanguxgu i ngẽma naanearü yora, rü tạxacü
tá yema puracütanüxũmaxã naxü? ==ñanagürü.

41Rü yema chacherdótegüarü ãẽxgacügü rü Ngechuchuxũ nangãxũgü, rü
ñanagürügü: —Ngẽma naanearü yora rü tama nüxű nangechaũtümüũãcüma
tá nanadai i ngẽma puracütanüxũ i chixri maxẽxũ. Rü ñụxũchi tá nüxna
nüxũ nadauxẽxẽ i togü i puracütanüxũ i mea namaxã ngĩxũ itoyexũ i diẽru
i úbatanü i ngẽxguma norü buxguwa nanguxgu ==ñanagürügü.

42Rü Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —¿Taguma ẽxna nawa pengúe i
Tupanaarü ore i ümatüxũ? Erü ngẽmawa rü ñanagürü: “Yimá nuta ya
ĩpataarü üruũgü nüxũ oecü rü ñụxma rü yimá nuta nixĩ ya nüxíra ixücuchicü
nax namaxã inaxügüãxũcạx ya ĩpata. Rü tórü Cori ya Tupana nixĩ ga naxücü
ga yema, rü ñụxma rü taxcạx namexẽchi”, ñanagürü i ngẽma ore.

43Rü ngẽmacạx pemaxã nüxũ chixu rü taxũtáma pexãchica ya Tupana
ãẽxgacü ixĩxũwa, rü ngẽma duũxũgü i aixcüma Tupanaga ĩnüexũ rü nüxű
puracüexũna tá naxã i ngẽma nachica ya Tupana ãẽxgacü ixĩxũwa.

44Rü yimá nuta ega texé namaxã yarüñaxgu rü tá itapoũgü. Rü yíxema
tümaétügu nanguxe ya yimá nuta, rü tá tüxũ niñaixmü ==ñanagürü ga
Ngechuchu.

45Rü yexguma ga chacherdótegüarü ãẽxgacügü rü Parichéugü nüxũ ĩnüegu
ga yema ore ga cuạxruxũ ga Ngechuchu namaxã nüxũ ixuxũ, rü nüxũ
nicuạxãchitanü ga nachiga nax yixĩxũ ga yema ore.

46Rü yexguma ga yema ãẽxgacügü rü Ngechuchuxũ niyauxgüchaũ. Natürü
taxucürüwama nayayauxgü yerü duũxũgüxũ namuũe, yerü ga duũxũgü rü
nayaxõgü ga aixcüma Tupanaarü orearü uruxũ nax yixĩxũ ga Ngechuchu.

## Matéu 22

### Ore ga ngĩgüarü petagu ixuxũ
(Lc. 14.15-24)


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Rü Ngechuchu rü wenaxarü ore ga cua̱xruũgu ixuxũmaxã nanangúexẽxẽ. Rü ñanagürü nüxũ:

[2]—Rü daxũwa ya Tupana ãe̱xgacü ixĩxũwa rü nanangẽxgumaraxũ ga wüxi ga nachixũanearü ãe̱xgacü ga nanearü ngĩgü üchiücürüxũ nixĩ.

[3]Rü norü duũxũgüxũ namu nax naxca̱x yaca̱xaxũca̱x ga yema duũxũgü ga marü ũpaacü nüxna naxuxũ. Natürü yema duũxũgü ga marü nüxna naxuchiréxũ rü tama yéma naxĩxchaũ.

[4]Rü nüma ga ãe̱xgacü rü wenaxarü togü ga norü duũxũgüxũ yéma namugü. Rü ñanagürü nüxũ: “¡Ngéma pexĩ naxũtawa i ngẽma duũxũgü i nüxna chaxuchiréxũ, rü namaxã nüxũ peyarüxu rü marü íname i chorü õna i taxũ. Rü marü chanadai i chorü wocagü i ingüexũ rü guxũma marü ínamemare. Rü chanaxwa̱xe i paxa nua naxĩ naxca̱x i ñaa chorü peta!” ñanagürü.

[5]Natürü yema duũxũgü ga nüxna naxuchiréxũ rü tama naga naxĩnüe. Rü wüxi rü naanewa naxũ, rü to rü norü taxepataũwa naxũ.

[6]Rü ga togü rü yema ãe̱xgacüarü duũxũgüxũ ínayauxũ rü nayacua̱i̱xgü ñu̱xmata nayuexẽẽã.

[7]Rü yexguma ga gumá ãe̱xgacü rü poraãcü nanu. Rü norü churaragüxũ yéma namugü nax yadaiãxũca̱x ga yema duũxũgü ga máetagüxũ, rü nax yagugüãxũca̱x ga gumá norü ĩane.

[8]Rü ñu̱xũchi ñanagürü nüxũ ga norü duũxũgü: “Guxũma i chorü peta rü marü ínamemare. Natürü ga yema duũxũgü ga nüxna chaxuchiréxũ rü woetama nüxũ chaxo nax nua naxĩxũca̱x.

[9]¡Rü yea ĩanearü namagü i taxũwa pexĩ, rü nüxna peyaxu i guxũ i duũxũgü i ngéma nüxũ pedauxũ, nax núma chorü petawa naxĩxũca̱x!” ñanagürü.

[10]Rü yema ãe̱xgacüarü duũxũgü rü ĩanearü namagüwa naxĩ. Rü nüxna nixuetanü ga guxũma ga duũxũgü ga mexũgü rü chixexũgü ga nüxũ iyangaugüxũ. Rü yemaacü duũxũgü ga nüxna naxuxũmaxã nanapa ga gumá ãe̱xgacüpata.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]Rü yexguma gumá ãẽxgacü yema ucapugu ücuxgu nax íyadauxũca̱x ga yema duũxũgü ga nüxna naxuxũ, rü yéma nüxũ nadau ga wüxi ga yatü ga tama petachirugu icúxũ.

[12]Rü ñanagürü nüxũ: “Pa Chomücüx ¿ñuxãcü i tama petachirugu icúãcü nuxã cuxücu?” ñanagürü. Natürü nüma ga yema yatü rü nangea̱xmare.

[13]Rü yexguma ga gumá ãẽxgacü rü ñanagürü nüxũ ga yema norü duũxũgü: “¡Mea peyana̱ĩxpara rü peyana̱ixchacüxügü i ñaa yatü, rü yéama düxétüwa i ínaxẽanexũwa peyatá! Rü ngéma tá narüdoxü rü tá nixṹxchapüta erü poraãcü tá nüxṹ nangu̱x”, ñanagürü.

[14]Rü Tupana rü muxũchiena naxu, natürü noxretama tixĩ ya yíxema Tupana tüxũ dexe ==ñanagürü ga Ngechuchu.

### Diẽru i ãẽxgacüna ngĩxũ ixãcüchiga

(Mr. 12.13-17; Lc. 20.20-26)

[15]Rü yexguma ga Parichéugü rü nixĩgachi ga yéma. Rü noxrüwama nügümaxã nayarüdexagü rü naxca̱x nadaugü nax ñuxãcü tá chixexũgu Ngechuchuxũ nanguxẽxẽgüxũca̱x rü ñu̱xũchi ãẽxgacüxũtawa nax ínaxuaxũgüãxũca̱x.

[16]Rü yemaca̱x Ngechuchuxũtawa nanamugü ga ñuxre ga norü duũxũgü wüxigu namaxã ga ñuxre ga Eródearü duũxũgü nax Ngechuchumaxã nüxũ yanaxugüexũca̱x ga ore, rü ñanagürügü: —Pa Ngúexẽxẽruxũx, nüxũ tacua̱x rü aixcüma nixĩ i ngẽma nüxũ quixuxũ. Rü aixcüma cunangúexẽxẽ i duũxũgü nax Tupana naxwa̱xexũãcüma namaxẽxũca̱x. Rü tama duũxũgügamare cuxĩnü, erü tama norü düxétüxũnegu cudawenü, natürü nacüma nixĩ i cungugüxũ.

[17]¡Rü tomaxã nüxũ ixu! Rü ngẽma diẽru ya ãẽxgacü ya Rómacüã̱x totanüwa ngĩxũ yaxucü, ¿rü namexũ yixĩxũ nax nüxna ngĩxũ taxãxũ rü ẽxna tama? ==ñanagürügü.

[18]Natürü Ngechuchu nüxũ nacua̱xama nax chixexũgu naxĩnüexũ ga yema duũxũgü. Rü yemaca̱x ñanagürü nüxũ: —Pa Duũxũgüpe̱xewa Mea Maxẽnetaxũx ¿tu̱xcüũ chixexũgu choxũ penguxẽxẽgüchaũxũ?


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

19¡Choxũ ngĩxũ pewé i wüxi i diẽru i ngĩmaxã ãẽxgacüaxű penaxütanücü! ==ñanagürü. Rü yéma naxũtawa ngĩxũ nangegü ga wüxitachinü ga diẽru.

20Rü yexguma Ngechuchu ngĩxũ dạ̃uxgu, rü nüxna naca, rü ñanagürü —¿Texéchicünạ̃xã rü texéége nixĩ i ngĩgu üxũ? ==ñanagürü.

21Rü nümagü nanangãxũgü, rü ñanagürügü: —Rómacüạ̃x ya ãẽxgacü ya tacüchicünạ̃xã nixĩ ==ñanagürügü. Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —¡Ãẽxgacüna ngĩxũ pexã i ngẽma ãẽxgacüarü ixĩcü, rü Tupanana ngĩxũ pexã i ngẽma Tupanaarü ixĩcü! ==ñanagürü.

22Rü yexguma yema orexũ naxĩnüegu, rü nabạ̃ixãchiãẽgü. Rü Ngechuchuna ínixĩ.

### Ngechuchuna nacagüe rü yuwa ínadagü i duũxũgü

(Mr. 12.18-27; Lc. 20.27-40)

23Rü yematama ngunexũgu rü ñuxre ga Chaduchéugü rü Ngechuchuxũtawa naxĩ. Rü nümagü nixĩ ga nüxũ yaxugüexũ nax yuexũ rü tagutáma wena namaxẽxũ. Rü yemacạ̃x Ngechuchuna nacagüe, rü ñanagürügü:

24—Pa Ngúexẽxẽruxũx, Moiché nüxũ ixuxgu rü ngẽxguma wüxi ya yatü naxãxmạ̃x rü nangexacüyane nayụ̃xgu, rü name nixĩ i naenexẽtama ngĩmaxã naxãxmạ̃x i ngẽma yutecü i naxümạ̃x, nax ngẽmaãcü naxãxacüxũcạ̃x nüxű ya yimá naenexẽ ya marü yucü ==ñanagürü ga yema ore.

25Rü ñanagürügü ta ga Chaduchéugü: —Nayexma ga totanüwa ga 7 ga nügüenexẽ. Rü naxãxmạ̃x ga gumá yacü, natürü tauta naxãxacüyane nayu. Rü yexguma ga nai ga naenexẽ nüxĩ́ ngĩmaxã naxãxmạ̃x ga yema ngecü.

26Rü gumá rü ta nayu, rü nangexacü. Rü yexguma rü nai ga naenexẽ nüxĩ́ ngĩmaxã naxãxmạ̃x. Rü yemaacü guxcüma ga gumá 7 ga nügüenexẽ rü ngĩmaxã naxãxmạ̃x ga yema nge. Rü guxcüma nayue tauta naxãxacüyane.

27Rü yemawena rü ngĩma rü ta iyu ga yema nge.

28Rü ngẽxguma yuexũ wena maxẽgu, ¿rü ngexcürüücü ga gumá 7 ga nügüenexẽ naxmạ̃x tá iyixĩ i ngẽma nge? Yerü guxcüma ga gumá 7 ga nügüenexẽ ngĩmaxã naxãxmạ̃x ==ñanagürügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[29]Rü yexguma ga Ngechuchu rü nanangãxũ̃, rü ñanagürü: —Pema rü ípetüe erü tama nüxũ̃ pecua̲x i Tupanaarü ore i ümatüxũ̃, rü tama nüxũ̃ pecua̲x i ñuxãcü nax yixĩxũ̃ i Tupanaarü pora.

[30]Rü ngẽxguma yuexũ̃wena maxẽgu rü taxúetama tixãxma̲xgü rüe̲xna tixãtegü. Erü daxũcüa̲x i Tupanaarü orearü ngeruũ̃gürüxũ̃ tá tixĩgü i ngẽxguma.

[31]Pema choxna peca i yuexũ̃arü dagüchiga. ¿Natürü tama e̲xna nawa pengúe i Tupanaarü ore i ümatüxũ̃ i ngextá Tupanatama ngẽmachigaxũ̃ pemaxã íyaxuxũ̃wa? Erü ngéma rü ñanagürü ya Tupana:

[32]“Choma nixĩ i Abraáũ̃arü Tupana, rü Ichaáarü Tupana, rü Acóbuarü Tupana”, ñanagürü. Rü ngẽma orewa nüxũ̃ tacua̲x rü woo ñoma i naanewa nayuegu i duũ̃xũ̃gü, natürü Tupanaca̲x rü tama nayue rü guxũ̃guma namaxẽ ==ñanagürü ga Ngechuchu.

[33]Rü yexguma yemaxũ̃ naxĩnüegu ga duũ̃xũ̃gü, rü guxũ̃ma naba̲i̲xãchiãẽgü namaxã ga norü ngu̲xẽẽtae ga Ngechuchu.

### Tupanaarü mu i guxũ̃ i norü mugüarü yexera ixĩxũ̃

(Mr. 12.28-34)

[34]Rü Parichéugü rü yexguma nüxũ̃ naxĩnüegu ga ñuxãcü Ngechuchu rü Chaduchéugüxũ̃ nax iyanangea̲xgüxẽẽxũ̃ rü nangutaque̲xegü.

[35]Rü wüxi ga yema Parichéugü ga ore ga mugüwa ngu̲xẽẽtaexũ̃ rü Ngechuchuxũ̃ chixexũ̃gu nangu̲xẽẽchaũ̃. Rü yemaca̲x Ngechuchuna naca rü ñanagürü:

[36]—Pa Ngúexẽxẽruxũ̃x, ¿ngexũ̃rüüxũ̃ i Tupanaarü mu nixĩ i guxũ̃ i norü mugüarü yexera ixĩxũ̃? ==ñanagürü.

[37]Rü Ngechuchu nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Ngẽma Tupanaarü mu i guxũ̃ i norü mugüarü yexera ixĩxũ̃, rü ñanagürü: “¡Nüxũ̃ nangechaũ̃ ya Cori ya curü Tupana i guxũ̃ne ya curü maxũ̃nemaxã, rü guxũ̃ i cuãẽmaxã, rü guxũ̃ i nagu curüxĩnüxũ̃maxã!” ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[38]Rü ngẽma nixĩ i Tupanaarü mu i guxũ̃ i norü mugüarü yexera ixĩxũ̃. Rü ngẽma nixĩ i nüxíraxũ̃xũ̃ i norü mu ga duũ̃xũ̃güna naxãxũ̃ ga Tupana.

[39]Rü ngẽma norü taxre i Tupanaarü mu, rü ngẽma nüxíraxũ̃xũ̃ i norü murüũ̃tama nixĩ, rü ñanagürü: "¡Nüxũ̃ nangechaũ̃ i cumücü ngẽma cugütama cungechaũ̃xũ̃rüxũ̃!" ñanagürü.

[40]Rü ngẽma taxre i Tupanaarü mugüwa nixĩ i inaxügüxũ̃ i guxũ̃ma i Tupanaarü mugü ga Moiché ümatüxũ̃ rü Tupanaarü orearü uruũ̃gü namaxã ngu̱xẽẽtaegüxũ̃ ==ñanagürü.

### ¿Texé nane yixĩxũ̃ ya Cristu?

(Mr. 12.35-37; Lc. 20.41-44)

[41-42]Rü yexguma ínangutaqu̱exeyane ga Parichéugü, rü Ngechuchu nüxna naca, rü ñanagürü: —¿Ñuxũ ñapegüxũ̃ i pema nüxũ̃ ya Cristu? ¿Rü texé nane yixĩxũ̃? ==ñanagürü. Rü nümagü ga Parichéugü rü nanangãxũ̃gü rü ñanagürügü: —Cristu rü nũxcümaũ̃cü ga ãẽ̱xgacü ga Dabítaxa nixĩ ==ñanagürügü.

[43]Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü: —¿Tü̱xcüũ̃ ga Dabí ga norü Corimaxã naxuaxũ̃ ga Cristu ga yexguma Tupanaãxẽ ga Üünexũ̃ Dabíxũ̃ idexaxẽxẽgu? Yerü ga Dabí rü ñanagürü:

[44]"Tupana rü chorü Cori ya Cristuxũ̃ ñanagürü: '¡Nua chorü tügünecüwawa rüto ñu̱xmatáta nüxũ̃ cuxũ̃ charüporamaexẽxẽ i curü uanügü nax namaxã icucuáxũ̃ca̱x!' "

[45]¿Natürü ñuxũcürüwa i Dabítaxa yixĩxũ̃ ya Cristu ega nümatama ga Dabí rü norü Corimaxã naxuãgu? ==ñanagürü ga Ngechuchu.

[46]Rü taxumaama nanangãxũ̃güéga ga yema Parichéugü, rü bai ga wüxi ga oremaxã. Rü yemawena rü guxũ̃ma namuũ̃e nax Ngechuchuna nacagüexũ̃.

## Matéu 23

### Ngechuchu ínanaxuaxũ̃ ga Parichéugü rü ngúexẽẽruũ̃gü ga Moichéarü mugüwa ngu̱xẽẽtaegüxũ̃

(Mr. 12.38-40; Lc. 11.37-54; 20.45-47)

[1]Rü yemawena ga Ngechuchu rü duũ̃xũ̃güxũ̃ rü norü ngúexũ̃güxũ̃ ñanagürü:


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2]—Ngẽma ngúexẽẽruũgü i mugüwa nguxẽẽtaegüxũ rü ngẽma Parichéugü, rü meama nüxũ nacuaxgü ga Tupanaarü ore ga Moiché ümatüxũ.

[3]Rü ngẽmacax name i naga pexĩnüe i guxũma i ngẽma pemaxã nüxũ yaxugüxũ. Natürü tama name i nüma namaxẽxũãcüma pemaxẽ, erü nüma nüxũ nixugü i mexũ i ore natürü chixri namaxẽ.

[4]Rü nüma rü duũxũgüxũ namu nax naga naxĩnüexũcax i mugü i guxchaxũ i taxucürüwama texé yáxna namaxã ĩnüxũ. Natürü woo duũxũgüxũ namu nax naga naxĩnüexũcax i ngẽma mugü, rü nümagü i ngẽma ngúexẽẽruũgü rü ngẽma Parichéugü rü bai i írarüwa naga naxĩnüexũ i ngẽma mugü.

[5]Rü nümagü rü mea namaeneta, rü guxũma i ngẽma naxügüxũ, rü nanaxügü nax duũxũgü nüxũ daugüxũcax. Rü nacatüwa rü nachacüügüwa nayanaixcuchigü i Tupanaarü ore i ãxchiũxũ. Rü naxchirupechinüwa nanapaicu i bopüxüxũ i ngãxãẽruũgü.

[6]Rü petagüarü õnawa rü ngẽma ngúexẽẽruũgü i mugüwa nguxẽẽtaegüxũ rü ngẽma Parichéugü rü nanaxwaxegü i õnaarü yoraxũtawa nax natogüxũ nax duũxũgü ngéma nüxũ rüdaunüxũcax. Rü ngutaquexepataũgüwa rü nanaxwaxegü nax napexewa ügüxũ i naxmaxwexegüwa natogüxũ.

[7]Rü ĩanearü plazagüwa rü nanaxwaxegü nax duũxũgü mea nüxũ rümoxẽgüxũ. Rü nanaxwaxegü nax duũxũgü rü: “Pa Ngúexẽẽruxũx”, ñagüxũ nüxũ.

[8]¡Natürü i pemax, Pa Chorü Duũxũgüx, rü taxũtáma penaxwaxe nax duũxũgü “Pa Ngúexẽẽruxũ”, ñagüxũ pexũ! Erü guxãma i pema rü pegüenexẽgü pixĩgü, rü wüxixicatama nixĩ ya perü Ngúexẽẽruxũ ixĩcü.

[9]Rü tama name i ñoma i naanewa texéxũ, Pa Tonatüx, ñapegürü. Erü wüxixicatama nixĩ ya Penatü, rü nüma rü daxũwa nangẽxma.

[10]Rü tama name i texé: “Pa Ngúexẽẽruxũ”, ñatarügü pexũ. Erü choma i Cristuxicatama nixĩ i perü Ngúexẽẽruxũ chixĩxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]Rü yíxema petanüwa nüxũ rücuạxmaexe rü tanaxwạxe nax tümamücügüarü ngũxẽẽruxũ tixĩxũ.

[12]Erü yíxema tügü írütaxe rü Tupana tá tüxũ naxãnexẽxẽ. Natürü yíxema tügü írüxíraxe, rü Tupana tá tüxũ nicuạxüxũ.

[13]Pa Ngúexẽẽruũgü i Mugüwa Ngụxẽẽtaegüxũ rü Pa Parichéugüx, pema rü duũxũgüpẹxewa mea pemaxẽneta. Rü wüxi i ngechaũ nixĩ i pexcạx erü duũxũgüaxű́ penaguxchaxẽxẽ nax Tupanaxũtawa nangugüxũcạx. Rü woo i pema rü taxũtáma ngẽxma pechocu, natürü nüxű́ penaguxchaxẽxẽ nax ngẽxma nachocuxũcạx i ngẽma togü i nüxű́ nangúchaũxũ nax ngẽxma nachocuxũ.

[14]Pa Ngúexẽẽruũgü i Mugüwa Ngụxẽẽtaegüxũ rü Pa Parichéugüx, pema nixĩ i duũxũgüpẹxewa mea pemaxẽnetaxũ. Rü wüxi i ngechaũ nixĩ i pexcạx erü tüxna penapuxũ ya tümapata ya yíxema yutegüxe. Rü ñụxũchi penamạxẽxẽ i perü yumüxẽgü nax duũxũgü nagu rüxĩnüegu rü aixcüma mexũ i Tupanaarü duũxũgü nax pixĩgüxũ. Rü ngẽmacạx pema tá nixĩ i togü i duũxũgüarü yexera pepoxcuexũ.

[15]Pa Ngúexẽxẽruũgü i Mugüwa Ngụxẽẽtaegüxũ rü Pa Parichéugüx, pema rü duũxũgüpẹxewa mea pemaxẽneta. Rü wüxi i ngechaũ nixĩ i pexcạx erü guxũwama pexĩ nax naxcạx pedauxũ nax wüxitama ya duũxẽ pexrüxũ ixĩxũcạx. Rü ngẽxguma marü pexũ tanguxũxgu, rü tüxũ pechixexẽxẽ nax düxwa taxreẹxpụ̈xcüna perü yexera ãũcümaxũwa tangexmaxũcạx.

[16]Pa Ngúexẽẽruũgü i Mugüwa Ngụxẽẽtaegüxũ rü Pa Parichéugüx, pema rü ñoma cuạxruũgü i ngexetüxũrüxũ pixĩgü. Rü wüxi i ngechaũ nixĩ i pexcạx, erü ñaperügügü: “Ngẽxguma texé ya Tupanapata ya taxũneégagu ixunetagu, rü nüetama nixĩ ega tama tayangụxẽẽgu i ngẽma tümaarü uneta”, ñaperügügü. Natürü ngẽxguma texé Tupanapata ya taxũnearü úiruégagu ixunetagu, rü ñaperügügü: “Tanaxwạxe i aixcüma tayanguxẽxẽ i ngẽma tümaarü uneta”, ñaperügügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Pema rü pengeãẽgü rü ñoma pengexetügüxũ̃rüxũ̃ pixĩgü. ¿Pexca̱x rü ta̱xacü nixĩ i yexera rümemaexũ̃, Tupanapata ya taxũ̃nearü úiru rüe̱xna nümatama ya Tupanapata ya taxũ̃ne ya nagagu naxüünene i ngẽma úiru?

18Rü pema rü ñaperügügü ta: “Rü ngẽxguma texé ya Tupanapataarü ãmarearü guruũ̃égagu ixunetagu, rü nüetama nixĩ ega tama tayangu̱xẽẽgu i ngẽma tümaarü uneta. Natürü ngẽxguma texé Tupanapataarü ãmarearü guruũ̃wa ngẽxmaxũ̃ i ãmareégagu ixunetagu, rü tanaxwa̱xe i aixcüma tayanguxẽxẽ i ngẽma tümaarü uneta”, ñaperügügü.

19Pema rü pengeãẽgü rü ñoma pengexetügüxũ̃rüxũ̃ pixĩgü. ¿Pexca̱x rü ta̱xacü nixĩ i yexera rümemaexũ̃, rü ngẽma ãmare i ãmarearü guruũ̃wa ngẽxmaxũ̃ rüe̱xna nümatama ya ãmarearü guruxũ̃ i nagagu naxüünexũ̃ i ngẽma ãmare?

20Erü yíxema ngẽma ãmarearü guruũ̃égagu ixunetaxe, rü tama ngẽma guruũ̃égaguxicatama itaxuneta, natürü ngẽma ãmarearü guruũ̃étüwa ngẽxmaxũ̃ i ãmareégagu rü ta itaxuneta.

21Rü yíxema Tupanapata ya taxũ̃neégagu ixunetaxe, rü tama yimá Tupanapata ya taxũ̃neégaguxicatama itaxuneta, natürü Tupana ya ngéma maxũ̃cüégagu rü ta itaxuneta.

22Rü yíxema daxũguxũ̃ i naaneégagu ixunetaxe, rü Tupanaarü toruũ̃égagu rü ta itaxuneta, rü ngẽxgumarüxũ̃ ta Tupana ya ngéma rütocüégagu rü ta itaxuneta.

23Pa Ngúexẽẽruũ̃gü i Mugüwa Ngu̱xẽẽtaegüxũ̃ rü Pa Parichéugüx, pema rü duũ̃xũ̃güpe̱xewa mea pemaxẽneta. Pema rü perü mentawa rü aníswa rü comínuwa rü Tupanana penaxã i ngẽma diésmu i nüxna üxũ̃, natürü tama naga pexĩnüe i Tupanaarü mugü i guxũ̃ i mugüarü yexera ixĩxũ̃. Rü wüxi i ngechaũ̃ nixĩ i pexca̱x erü tama mea duũ̃xũ̃gümaxã ipecua̱x, rü tama pexũ̃́ nangechaũ̃tümüũ̃gü, rü tama Tupanamaxã pixaixcümagü. Rü ngẽma mexũ̃gü nixĩ ya Tupana naxwa̱xexũ̃ nax penaxüxũ̃. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

name nax Tupanaga pexĩnüexũ̃ rü nüxna penaxãxũ̃ i ngẽma diésmu i nüxna üxũ̃.

24Pa Cua̱xruũ̃gü i Ngexetügüxũ̃x, pema rü guxũ̃ma i mugü i woo íraxüchixũ̃ rü meama penaxaure, natürü tama Tupana naxwa̱xexũ̃ãcüma pemaxẽ. Pema rü ñoma duũ̃xũ̃ i wüxi i tunüca̱x norü axexũ̃ bapetüxũ̃ rü ñu̱xũchi wüxi i caméyu íga̱xaxũ̃rüxũ̃ pixĩgü.

25Pa Ngúexẽẽruũ̃gü i Mugüwa Ngu̱xẽẽtaegüxũ̃ rü Pa Parichéugüx, pema rü duũ̃xũ̃güpe̱xewa mea pemaxẽneta. Rü wüxi i ngechaũ̃ nixĩ i pexca̱x, erü ñoma wüxi i axepáũ̃ rüe̱xna wüxi ya poratu i düxétüwaxicatama mexũ̃rüxũ̃ pixĩgü. Rü pema rü perü düxétüxũ̃newaxicatama pegü pimexẽxẽ, natürü perü maxũ̃wa rü poraãcü pichixe. Erü penawomüxẽẽãcüma naxca̱x pengĩx i duũ̃xũ̃güarü ngẽmaxũ̃gü, rü pegüguxicatama perüxĩnüe.

26Pa Parichéugü i Ñoma Ngexetüxũ̃rüxũ̃ Ixĩgüxũ̃x, name nixĩ i pegü pimexẽxẽ i perü aixepewa i perü maxũ̃wa. Rü ngẽxguma tá nixĩ i perü düxétüwa rü ta pimexũ̃.

27-28Pa Ngúexẽẽruũ̃gü i Mugüwa Ngu̱xẽẽtaegüxũ̃ rü Pa Parichéugüx, pema rü duũ̃xũ̃güpe̱xewa mea pemaxẽneta. Rü wüxi i ngechaũ̃ nixĩ i pexca̱x, erü ñoma yuetachique̱xegü i düxétüwa cómüxũ̃maxã chauxetügüxũ̃ natürü aixepewa rü yuetachina̱xãmaxã rü naguxũ̃raũ̃xũ̃ i ãũãchixũ̃maxã napagüxũ̃rüxũ̃ pixĩgü. Erü perü düxétüwa i duũ̃xũ̃gü nüxũ̃ ídaugüxũ̃waxicatama pime, natürü perü aixepewa i perü ĩnüwa nangẽxma i naguxũ̃raũ̃xũ̃ i chixexũ̃.

29Rü wüxi i ngechaũ̃ nixĩ i pexca̱x, Pa Ngúexẽxẽruũ̃gü i Mugüwa Ngu̱xẽẽtaegüxũ̃ rü Pa Parichéugüx, pema rü duũ̃xũ̃güpe̱xewa mea pemaxẽneta. Rü yema nũxcümaũ̃güxũ̃ ga Tupanaarü orearü uruũ̃güchique̱xegüétüwa penatoxẽxẽ i norü cua̱xruxũ̃gü, rü peyamecagü ga naxchique̱xegü ga yema duũ̃xũ̃gü ga imexũ̃ ga yuexũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

30Rü ñu̱xũchi ñaperügügü: “Rü yexguma chi nũxcümaũ̃güxũ̃ ga tórü o̱xigü maxẽyane imaxẽgu, rü taxũchima nüxũ̃ tarüngũ̃xẽxẽ nax nadaiaxũ̃ ga yema nũxcümaũ̃güxũ̃ ga Tupanaarü orearü uruũ̃gü”, ñaperügügü.

31Rü ngẽma oremaxã rü pegü pengo̱xẽxẽ nax nataagü pixĩgüxũ̃ ga yema duũ̃xũ̃gü ga nũxcümaũ̃güxũ̃ ga Tupanaarü orearü uruũ̃güxũ̃ daixũ̃.

32¡Ẽcüx, noxtacüma peyanguxẽxe̱x ga yema chixexũ̃ ga nũxcümaũ̃güxũ̃ ga perü o̱xigü ügüexũ̃!

33Pa Ãxtapearü Duũ̃xũ̃güx, pema rü poraãcü pichixe. ¿Ñuxãcü tá naxcha̱xwa pibuxmü ya yimá üxü ya taguma ixoxũ̃ne?

34Rü ngẽmaca̱x i choma rü tá pexũ̃tawa chanamugü i Tupanaarü orearü uruũ̃gü, rü yatügü i mexũ̃gü i nüxũ̃ cua̱xüchigüxũ̃, rü ngúexẽẽruũ̃gü i mexũ̃gü. Natürü pema rü tá penadai i ñuxre, rü togü rü curuchawa tá peyapotagü, rü togü rü ngutaque̱xepataũ̃gügu tá peyacua̱i̱xgü, rü togü rü ĩanechigüwa tá nawe pingẽxũ̃tanü.

35Rü ngẽmaca̱x Tupana tá pexũ̃ napoxcue naxca̱x i guxũ̃ma ga norü duũ̃xũ̃gü ga imexũ̃gü ga perü o̱xigü daixũ̃. Rü Abéwa nixĩ ga inaxügüãxũ̃ ga nax nadaiaxũ̃. Rü Chacaría ga Berequía nane ga Tupanapatape̱xegu ga ãmarearü guruũ̃xũ̃tagu peyama̱xgücügu nixĩ ga iyacuáxũ̃.

36Rü aixcüma pemaxã nüxũ̃ chixu rü guxũ̃ma ga yema chixexũ̃gü ga naxügüxũ̃ca̱x rü Tupana tá nanapoxcue i duũ̃xũ̃gü i ñu̱xma maxẽxũ̃ ==ñanagürü ga Ngechuchu.

### Ngechuchu rü Yerucharéũ̃cüa̱x ga duũ̃xũ̃güca̱x naxaxu

(Lc. 13.34-35)

37Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu: —Pa Yerucharéũ̃cüa̱x, pema penadai i Tupanaarü orearü uruũ̃gü, rü nutamaxã ípenamuxũchigü i ngẽma orearü ngeruũ̃gü ya Tupana pexũ̃tawa mugüxũ̃. Rü ñuxreexpü̱xcüna wüxigu chaugüxũ̃tagu pexũ̃ chanutaque̱xexẽẽchaũ̃ ñoma wüxi i ota i naxacüxegü nügütüũ̃gu tüxũ̃ nutaque̱xexũ̃rüxũ̃. Natürü pema rü tama penaxwa̱xe.

38Dücax i ñu̱xma ya perü Tupanapata ya taxũ̃ne, rü Tupana tá nüxna nixũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[39]Rü pemaxã nüxũ̃ chixu rü taxũtáma wena choxũ̃ pedau ñu̱xmatáta daxũguxũ̃ i naanewa ne chaxũ. Rü ngẽxguma rü tá choxũ̃ pedaugü rü tá ñaperügügü: “Namexẽchi ya yimá Cori ya Tupana núma namucü”, ñaperügügü tá = =ñanagürü ga Ngechuchu.

## Matéu 24

### Ngechuchu nanaxunagü nax Tupanapata ga taxũ̃ne rü tá nagu napogüexũ̃

(Mr. 13.1-2; Lc. 21.5-6)

[1]Rü yexguma Tupanapata ga taxũ̃newa ínaxũũxgu ga Ngechuchu, rü norü ngúexũ̃gü naxca̱x naxĩ nax nüxũ̃ nawegüãxũ̃ca̱x ga gumá Tupanapata ya taxũ̃nearü ĩpatagü.

[2]Natürü Ngechuchu rü ñanagürü: —¿Nüxũ̃ pedauxũ̃ ya guxũ̃nema ya yima ĩpatagü? Natürü pemaxã nüxũ̃ chixu rü aixcüma guxũ̃nema ya daa ĩpatagü rü tá nagu napogüe. Rü naxtapü̱xarü nutagü rü taxucütama nügüétü naxüxüra, rü bai ya wüxi = =ñanagürü.

### Cua̱xruũ̃gü i tá nüxũ̃ idauxũ̃ naxũ̃pa nax nagúxũ̃ i naane

(Mr. 13.3-23; Lc. 17.22-24; 21.7-24)

[3]Rü ñu̱xũchi Oribunecüarü Ma̱xpṹnewa naxĩ. Rü yexguma guma ma̱xpṹnewa nato̱xgu ga Ngechuchu rü norü ngúexũ̃gü naxũ̃tawa naxĩ nax nüxicatama nüxna nacagüexũ̃ca̱x. Rü ñanagürügü: —Tanaxwa̱xe i tomaxã nüxũ̃ quixu nax ñuxgu tá nangupetüxũ̃ i ngẽma nüxũ̃ quixuxũ̃. ¿Rü ta̱xacü tá nixĩ i norü cua̱xruxũ̃ i nawa nüxũ̃ tacuáxũ̃ nax wena núma cuxũxũ̃ rü nagúxũ̃ i naane? = =ñanagürügü.

[4]Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Pexũãẽgü nax taxúema pexũ̃ womüxẽẽxũ̃ca̱x!

[5]Erü muxũchixũ̃ tá chauégagu ínangugü, rü ñanagürügü tá: “Choma nixĩ i Cristu”, ñanagürügü tá. Rü muxũ̃ma i duũ̃xũ̃güxũ̃ tá nawomüxẽẽgü.

[6]Rü tá nüxũ̃ pexĩnüechiga nax nügü nada̱i̱xũ̃ i ñuxre i nachixũ̃anegü rü nügü nax nadaixchaũ̃xũ̃ i togü i nachixũ̃anegü. ¡Natürü taxũtáma ngẽmaca̱x peba̱i̱xãchiãẽgü! Erü woetama ngẽmaãcü tátama nangupetü i noxrix. Natürü taxũtáma naanearü gu̱x nixĩ i ngẽma.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]Erü wüxi i nachixũane rü to i nachixũanemaxã tá nügü nadai. Rü wüxi i ãẽxgacü rü to i ãẽxgacümaxã tá nanu, rü norü churaragü rü ngẽma to i ãẽxgacüarü churaragümaxã tá nügü nadai. Rü tá taiya nangụx, rü tá nataxüchi i dạxaweanegü, rü muxũma i nachicagüwa rü tá naxĩãxãchiane.

[8]Rü guxũma i ngẽma pemaxã nüxũ chixuxũ, rü ngẽma nixĩ i norü ügümare i ngẽma ngúxũ i tá ínguxũ.

[9]Rü ngẽxguma i perü uanügü rü tá pexũ ínayauxũ nax pexũ yacuạịxgüxũcạx rü pexũ nadạịxũcạx. Rü guxũma i duũxũgü rü tá chaugagu pexchi naxaie.

[10]Rü ngẽxguma rü muxũchixũ i chorü duũxũgü rü tá nüxũ narüxoe nax choxṹ yaxõgüãxũ, rü nügütanüwa rü tá nügüchi naxaie. Rü nügüechita tá ãẽxgacüxũtawa nügü ínayaxuaxũgü.

[11]Rü muxũchixũ i orearü uruũgüneta tá ínangugü. Rü tá nüxũ nixugügü nax Tupana yixĩxũ ya núma namugücü nax nüxũ yaxugüxũcạx i ore. Rü ngẽmaãcü tá muxũchixũ i duũxũgüxũ nawomüxẽẽgü.

[12]Rü poraãcü tá nangẽxma i chixexũ, rü ngẽmagagu rü muxũchixũtama i duũxũgü rü taxũtáma nügü nangechaũgü.

[13]Natürü yíxema naétüwa mea Tupanaaxṹ yaxõõmáxẽ rü yíxema tá tixĩ ya aixcüma nayaxúxe i maxũ i taguma gúxũ.

[14]Rü ngẽma Tupanaarü ore i mexũ rü guxũ i naanewa tá nüxũ nixugügü nax guxũ i duũxũgü nüxũ nacuạxgüxũcạx. Rü ngẽmawena tá nixĩ i nagúxũ i naane.

[15]Rü nũxcümaũcü ga Tupanaarü orearü uruxũ ga Danié nachiga nanaxümatü i ngẽma chixexũ i Tupanapẹxewa poraãcü ãũãchixũ i tá ínguxũ. Rü ngẽxguma nüxũ pedạụxgu nax Tupanapata ya taxũne ya üünenewa nangóxũ i ngẽma chixexũ i Tupanapẹxewa chixexũchixũ, rü yíxema nawa ngúxe rü name nixĩ i nüxũ tacuạx nax tạxacüchiga yixĩxũ.

[16]Rü ngẽxguma ngẽma ngọxgu, rü ngẽma Yudéaanewa ngẽxmagüxũ i duũxũgü rü nanaxwạxe nax mạxpṹneanewa nabuxmüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[17]Rü ngẽma ngunexũ̃gu ega texé tümapataétüwa ngẽxmagu, rü tama name i tümapatagu tayangaxi nax tümaarü ngẽmaxũ̃ tayayaxuxũ̃cax.

[18]Rü texé ya tümaanewa ngẽxmaxe rü tama name i tümapatacax tataegu nax tümachirugü tayayaxuxũ̃cax.

[19]Rü ngẽma ngunexũ̃gügu rü wüxi i ngechaũ̃ tá nixĩ i tümacax ya yíxema ngexegü ya itacharaũ̃güxe rü yíxema imaixacügüxe.

[20]¡Rü Tupanana naxcax peca i perü yumüxẽwa nax tama gáuane ixüyane rüexna ngũ̃xchigaarü ngunexũ̃guyane pexcax ínanguxũ̃ i ngẽma chixexũ̃!

[21]Erü ngẽma ngunexũ̃gügu rü poraãcü tá nangẽxma i ngúxũ̃ ga noxri naane ixügügumama taguma yexmaxũ̃, rü ngẽmawena rü tagutáma wena nangẽxma.

[22]Rü ngẽxguma Tupana tama nanoxrexẽẽgu i ngẽma ngunexũ̃gü, rü taxúetama tamaxũ̃. Natürü Tupana tá nananoxrexẽxẽ i ngẽma ngunexũ̃gü tümacax ya yíxema nüma tüxũ̃ nadexe.

[23]Rü ngẽxguma texé pexũ̃ ñagügu: “Dücax, daa nixĩ ya Cristu”, ñagügu, rüexna: “Gua nixĩ ya Cristu”, ñagügu, ¡rü tama name i nüxṹ peyaxõgü!

[24]Erü Cristunetagü rü Tupanaarü orearü uruũ̃netagü tá ínangugü. Rü tá nanaxügü i muxũ̃ma i cuaxruũ̃gü i taxũ̃gü. Rü ngẽxguma nüxṹ natauxchagu, rü ngẽmamaxã tá tüxũ̃ nawomüxẽẽgü rü woo ya yíxema duũ̃xẽgü ya Tupana tüxũ̃ dexe.

[25]Dücax, naxũ̃pa nax nangupetüxũ̃ i guxũ̃ma i ngẽma ngúxũ̃, rü choma rü marü pemaxã nüxũ̃ chixu i ngẽma.

[26]Rü ngẽmacax i ngẽxguma duũ̃xũ̃gü ñagügu pexũ̃: “Dücax, yea taxúema íxãpataxũ̃wa nangẽxma ya Cristu”, ñagügu, rü tama name i ngéma pexĩ. Rü ngẽxguma ñagügu pexũ̃: “Dücax, nua ucapuwa nangẽxma ya Cristu”, ñagügu, rü tama name i nüxṹ peyaxõgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[27]Erü ñoma wüxi i baixbeanexũ̃ i éstewaama rü ñuxmata oéstewaama nguxũ̃rüxũ̃ tá nixĩ i ngẽxguma wenaxarü núma naxũxgu ya Tupana Nane ya duũ̃xũ̃xũ̃ ixĩcü.

[28]Rü duũ̃xũ̃gü rü tá chauxcax nangutaqueexegü ñoma ẽxchagü nawemücax ngutaqueexexũ̃rüxũ̃.

### Ñuxãcü tá nixĩ i ngẽxguma nataeguxgu ya Tupana Nane ya duũ̃xũ̃xũ̃ ixĩcü

(Mr. 13.24-37; Lc. 17.26-30, 34-36; 21.25-33)

[29]Rü nawena i ngẽma ngúxũ̃gü rü tá nixo ya üaxcü, rü taxũtáma inabaxi ya tauemacü. Rü woramacurigü rü ẽxtagü rü tá narüyi. Rü guxũ̃ma i daxũwa ngẽxmagüxũ̃ rü tá naxĩãxãchitanü rü tá nu ne nanaxĩmare.

[30]Rü ñuxũchi duũ̃xũ̃gü tá nüxũ̃ nadaugü nax daxũwa ne nachüxüxũ̃ ya Tupana Nane ya duũ̃xũ̃xũ̃ ixĩcü. Rü guxũ̃ i nachixũ̃anecüãx i duũ̃xũ̃gü rü tá naxauxe. Rü tá nüxũ̃ nadaugü ya Tupana Nane ya duũ̃xũ̃xũ̃ ixĩcü i ngẽxguma taxũ̃ i norü poramaxã rü ngóonexũ̃maxã caixanexũ̃gügu ínachüxüxüegu.

[31]Rü nüma rü tá nanamu i norü orearü ngeruũ̃gü i daxũcüãx nax yacuegüãxũ̃cax ya norü cornétagü nax ngẽmaãcü naxĩtaqueexexẽẽãxũ̃cax i guxũ̃ma i ngẽma duũ̃xũ̃gü i nadexũ̃ i guxũ̃wama ngẽxmagüxũ̃ ñuxmata naane iyacuáxũ̃wa ngẽxmagüxũ̃.

[32]¡Iperüxĩnüe i ñaa ore i cuaxruxũ̃ i orix i igunecüchiga, rü naxcax pengúe! Rü ngẽxguma ngexwacaxũ̃xũ̃ i nachacüügü iyarüyixgu rü naxüátügu, rü ngẽmawa nüxũ̃ pecuax nax paxa tá taunecü yixĩxũ̃.

[33]Rü ngẽmaãcü tá nixĩ i ngẽxguma nagúxchaũ̃gu i naane. Erü ngẽxguma nüxũ̃ pedauxgu nax nangupetüxũ̃ i guxũ̃ma i ngẽma pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃, rü ngẽmawa tá nüxũ̃ pecuax nax marü yangaicaxüchixũ̃ nax ínanguxũ̃ ya Tupana Nane ya duũ̃xũ̃xũ̃ ixĩcü.

[34]Rü aixcüma pemaxã nüxũ̃ chixu rü guxũ̃ma i ngẽma nüxũ̃ chixuxũ̃ rü tá nangupetü naxũ̃pa nax nayuexũ̃ i duũ̃xũ̃gü i ñuxma maxẽxũ̃.

[35]Rü ñoma i naane rü ngẽma daxũwa nüxũ̃ idauxũ̃ rü tá nagux. Natürü chorü ore rü tagutáma inayarüxo rü aixcüma tá ningu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[36]Natürü ngẽma ngunexũ̃ rü ora i nagu tá nangupetüxũ̃ i ngẽma pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃, rü Chaunatü ya Tupanaxicatama nüxũ̃ nacua̱x nax ñuxgu tá nangupetüxũ̃ i ngẽma, rü taxúema ya togue nüxũ̃ tacua̱x. Rü woo i norü orearü ngeruũ̃gü i daxũcüã̱x rü tama nüxũ̃ nacua̱xgü, rü woo ya Tupana Nane rü tama nüxũ̃ nacua̱x nax ñuxgu tá nangupetüxũ̃ i ngẽma.

[37]Rü yexgumarüxũ̃ ga duũ̃xũ̃güxũ̃ ngupetüxũ̃ ga yexguma Noé maxũ̃gu, rü ngẽxgumarüxũ̃ tá ta nüxũ̃ nangupetü i ngẽxguma ínanguxgu ya Tupana Nane nax duũ̃xũ̃xũ̃ ixĩcü.

[38]Rü yexguma, naxũ̃pa ga gumá mucü ga taxüchicü ga guxũ̃wama inanguanexẽẽcü, rü ga duũ̃xũ̃gü rü nachibüe, rü naxaxegü, rü nixãma̱xgü rü nixütexacügü ñu̱xmata nawa nangu ga yema ngunexũ̃ ga Noé nagu naweũ̃gu ixüexũ̃.

[39]Rü yexguma duũ̃xũ̃gü tama nagu irüxĩnüegu ga yema tá nüxũ̃ ngupetüxũ̃, rü ínangu ga gumá mucü ga taxüchicü ga yema duũ̃xũ̃güxũ̃ daicü. Rü ngẽxgumarüxũ̃ tá ta nixĩ i ngẽxguma wenaxarü núma naxũxgu ya Tupana Nane ya duũ̃xũ̃xũ̃ ixĩcü.

[40]Rü ngẽma ngunexũ̃gu rü taxre i yatügü rü wüxi i naanewa tá nügümaxã nangẽxmagü. Rü wüxi tá nixĩ ya Tupana igaxũ̃ rü ngẽma to rü tá ngéma nata̱x.

[41]Rü taxre i ngexũ̃gü tá nügümaxã ínacaegü. Rü wüxi tá nixĩ ya Tupana igaxũ̃ rü ngẽma to rü tá ngéma nata̱x.

[42]¡Pexũãxẽgü! Erü tama nüxũ̃ pecua̱x i ta̱xacürü ora tá ínangu i perü Cori.

[43]¡Rü nagu perüxĩnüe! Rü ngẽxguma chi wüxi i ĩpataarü yora nüxũ̃ cua̱xgu nax ta̱xacürü oragu tá ínanguxũ̃ i ngítã̱xaxũ̃ rü taxũchima nape. Erü nüxna chi nadau ya napata nax tama ngẽxma naxücuxũ̃ca̱x i ngẽma ngítã̱xaxũ̃ nax ta̱xacüca̱x ngéma yangíxũ̃ca̱x.

[44]Rü ngẽmaca̱x name nixĩ i pexuãẽgü i pemax. Erü ngẽma ngunexũ̃ i tama nagu íperüxĩnüexũ̃gu tá nixĩ i ngürüãchi ínanguxũ̃ ya Tupana Nane ya duũ̃xũ̃xũ̃ ixĩcü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

### Duũxũ ga mea norü coriga ïnüxũ rü to ga tama mea norü coriga ïnüxũchiga
(Lc. 12.41-48)

45¿Rü texé tixĩxũ ya tümaarü coriarü duũxũ ya aixcüma yanguxẽ́ẽ́xẽ rü tümaãẽxũ cuáxe? ¿Tama ẽxna yíxema tixĩxũ ya tümaarü cori tüxna ãgaxe nax mea nüxna tadauxũc̲ax rü mea oragu tanachibüexẽxẽxũc̲ax i norü duũxũgü?

46Rü tataãxẽ ya yíxema coriarü duũxẽ ega ngẽxguma ínanguxgu i tümaarü cori rü tüxũ iyangạ̲u̲xe nax meama ítanaxüxũ i ngẽma puracü i nagu tüxũ namuxũ.

47Rü aixcüma pemaxã nüxũ chixu rü ngẽma tümaarü cori rü tá guxũma i norü ngẽmaxũgüarü dauruũxũ tá tüxũ nixĩxẽxẽ.

48-50Natürü ngẽxguma chi ngẽma coriarü duũxũ rü wüxi i yatü i chixexũ yixĩxgu, rü chi nagu naxĩnügu nax taxũtáma paxa ínanguxũ i norü cori, rü chi inaxügüãgu nax chixri namuãxũ i namücügü i norü coriarü duũxũgü, rü chi ngãxẽxũtanügu naxãxgu nax namaxã nachibüxũc̲ax rü naxaxexũc̲ax, rü ngürüãchi ngẽma ngunexũ rü ngẽma ora i tama nagu ínangu̲xuxẽẽãgu rü tá ínangu i norü cori.

51Rü poraãcü tá nanapoxcu i ngẽma norü duũxũ, ngẽma nügü írümegünetaxũ̃xũ nax napoxcuexũ̃rüxũ̃. Rü ngéma tá narüdoxü rü nixṹxchapüta ==ñanagürü.

## Matéu 25

### Ore ga 10 ga pacügu ixuxũ

1Rü ñanagürü ga Ngechuchu: —Pemaxã tá nüxũ chixu i wüxi i ore nax nawa nüxũ pecuáxũc̲ax i ñuxãcü tá duũxũgüarü ãẽ̲xgacü nax yixĩxũ ya Tupana i ngẽxguma ínanguxgu. Rü iyexma ga 10 ga pacü ga ngĩrü daparinamaxã ngĩgüarü petawa ĩcü nax yaxümücügüãxũc̲ax ga gumá yatü ga ingĩxchaũ̃cü.

2Rü 5 ga yema pacü rü tama íxuãxẽgü. Rü yema nai ga 5 ga pacü rü meama íxuãxẽgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[3]Rü yema tama uãxẽgücü, rü yexguma ngĩrü daparina íyangegügu rü tama to ga ngĩrü queruyinu ta iyangegü.

[4]Natürü ga yema uãxẽgücü rü to ga ngĩrü queruyinu ta iyangegü.

[5]Natürü ga gumá yatü ga ingĩxchaũ̃cü rü tama paxa ínangu. Rü düxwa ga yema pacügü rü ipee yerü iyaxtae.

[6]Rü yexguma ngãxũ̃cüüwa nanguxgu, rü yema pacügü nüxũ̃ ixĩnüe ga wüxi ga naga ga ñaxũ̃: “Domama nixĩ ya yimá yatü ya ingĩxchaũ̃cü. ¡Rü íperüdagü, rü ípeyadaugü!” ñaxũ̃.

[7]Rü guxcüma ga yema pacügü rü íirüdagü, rü iyamexẽẽgü ga ngĩrü daparinagü.

[8]Rü yexguma ga yema 5 ga pacügü ga tama uãxẽgücü rü ngĩgürügügü ngĩxũ̃ ga yema pacügü ga uãxẽgücü: “¡Íxraxũ̃ i perü queruyinu toxna pexã, erü torü omügü rü nixogü!” ngĩgürügügü.

[9]Natürü ga yema pacügü ga uãxẽgücü rü ngĩxũ̃ ingãxũ̃gü, rü ngĩgürügügü: “Taxucürüwa pexna tanaxã, erü ngẽxguma chi pexna tanaxãxgu rü taxũchima ningu i toxca̱x rü pexca̱x. Rü ngẽmaca̱x narümemae nixĩ i ngextá namaxã ínataxegüxũ̃wa pegüxũ̃́ nawa pexĩ”, ngĩgürügügü.

[10]Natürü yexguma ga yema 5 ga pacügü ga tama uãxẽgücü ngĩrü queruyinuwa naxĩyane, rü ínangu ga gumá yatü ga ingĩxchaũ̃cü. Rü ga yema pacügü ga uãxẽgücü rü iyachocu nawa ga gumá ĩ ga nawa iyangĩxũ̃ne. Rü ñu̱xũchi nanawãxta ga ĩã̱x.

[11]Rü yemawena íingugü ga yema pacügü ga tama uãxẽgücü, rü ngĩgürügügü: “¡Pa Corix, Pa Corix, toxca̱x yawãxna i ĩã̱x!” ngĩgürügügü.

[12]Natürü nüma ga cori, rü ngĩxũ̃ nangãxũ̃, rü ñanagürü: “Pemaxã nüxũ̃ chixu rü aixcüma tama pexũ̃ chacua̱x nax texégü pixĩgüxũ̃” ==ñanagürü.

[13]Rü ñu̱xũchi ñanagürü ga Ngechuchu: —¡Pexũãẽgü! Erü tama nüxũ̃ pecua̱x i ta̱xacürü ngunexũ̃ rü ta̱xacürü ora tá ínangu ya Tupana Nane ya duũ̃xũ̃xũ̃ ixĩcü ==ñanagürü.

**Ore ga diẽrugu ixuxũ̃**


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

(Lc. 19.11-27)

14Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu: —Ngẽma Tupana nax duũxũgüarü ãẽxgacü yixĩxũ, rü nanangẽxgumaraxũ ga wüxi ga yatü ga ixũãchichaũcü ga to ga nachixũanewa nax naxũxũca̲x. Rü nüma ga gumá yatü rü norü duũxũgüca̲x naca, rü nüxna inaxã ga diẽru nax nüxṹ ngĩxna nadaugüxũca̲x.

15Rü wüxi ga yema norü duũxũna ngĩxũ naxã ga 5,000 tachinü ga diẽru. Rü yema tona ngĩxũ naxã ga 2,000 tachinü ga diẽru. Rü yema tona ngĩxũ naxã ga 1,000 tachinü ga diẽru. Rü nanangugü ga wüxichigüarü cua̲x rü yemaacü wüxichigüna ngĩxũ inaxã ga yema diẽru. Rü ñu̲xũchi inaxũãchi ga yema cori nax to ga nachixũanewa naxũxũca̲x.

16Rü yema norü duũxũ ga 5,000 tachinü ga diẽru ngĩxũ yaxuxũ, rü ngĩmaxã napuracü, rü nai ga 5,000 tachinü ngĩmaxã nayaxu.

17Rü yexgumarüxũ ta ga yema norü duũxũ ga 2,000 tachinü ga diẽru ngĩxũ yaxuxũ, rü ngĩmaxã napuracü, rü nai ga 2,000 tachinü ngĩmaxã nayaxu.

18Natürü ga yema norü duũxũ ga 1,000 tachinü ga diẽru ngĩxũ yaxuxũ, rü ngĩmaxã ínixũ. Rü ngĩxũ nixaixmaũ, rü yexma ngĩxũ nata̲x ga yema norü coriarü diẽru.

19Rü nũxcüma nataegu ga yema duũxũgüarü cori. Rü yexguma ínanguxgu rü inanaxügü ga norü duũxũgümaxã nax namexẽẽãxũ ga norü diẽruchiga.

20Rü yéma naxũ ga yema norü duũxũ ga 5,000 tachinü ga diẽru ngĩxũ yaxuxũ. Rü yema diẽruétü ngĩxũ inaxã ga nai ga 5,000 tachinü ga diẽru. Rü ñanagürü: “Pa Corix, cuma rü choxna cunaxã ga 5,000 tachinü ga diẽru. Marü ngĩmaxã chapuracü rü ngĩmaxã cuxṹ ngĩxũ chayaxu i ñaa nai i 5,000 tachinü”, ñanagürü.

21Rü norü cori rü ñanagürü nüxũ: “Pa Chorü Duũxũx, wüxi i mexẽchixũ quixĩ, rü meama cupuracü. Rü mea nüxna cudau ga yema noxre ga diẽru ga cuxna ngĩxũ chaxãcü, rü meama ngĩmaxã cupuracü. Rü ngẽmaca̲x i ñu̲xma rü tá rümumaecüna cuxũ chadauxẽxẽ. ¡Rü ixücu i chopatawa rü ngĩxã tataãẽgü!” ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[22]Rü yemawena ínangu ga yema to ga norü duũxũ ga 2,000 tachinü ga diẽru ngĩxũ yaxuxũ. Rü ñanagürü: “Pa Corix, ñaa iyixĩ ga yema 2,000 tachinü ga diẽru ga choxna ngĩxũ cuxãcü. Marü ngĩmaxã chapuracü rü ngĩmaxã cuxṹ ngĩxũ chayaxu i nai i 2,000 tachinü. Rü ñaa iyixĩ”, ñanagürü.

[23]Rü norü cori rü ñanagürü nüxũ: “Pa Chorü Duũxũx, wüxi i mexẽchixũ quixĩ, rü meama cupuracü. Rü mea nüxna cudau ga yema noxre ga diẽru ga cuxna ngĩxũ chaxãcü, rü meama ngĩmaxã cupuracü. Rü ngẽmacax̲ i ñux̲max rü tá rümumaecüna cuxũ chadauxẽxẽ. ¡Rü ixücu i chopatawa rü ngĩxã tataãxẽgü!” ñanagürü.

[24]Natürü yexguma norü corixũtawa nanguxgu ga yema norü duũxũ ga 1,000 tachinü ga diẽru ngĩxũ yaxuxũ, rü norü corixũ ñanagürü: “Pa Corix, choma nüxũ chacuax̲ rü wüxi i yatü i aüxũ quixĩ. Rü cunayaxu i nanetüarü o i ngextá tama ícutoexũwa, rü cunabuxarü oõx̲ i nanetü i tama icutoxũ.

[25]Rü yemacax̲ chamuũ. Rü waixũmügu ngĩxũ chixaixmaũ rü ngĩxũ ichatax̲. Natürü ñaa iyixĩ i ngẽma curü diẽru”, ñanagürü.

[26]Rü yexguma ga norü cori rü nanangãxũ rü ñanagürü: “Pa Chorü Duũxũx, wüxi i chixexũ rü oxũ i chorü duũxũ quixĩ. Rü cuma meama nüxũ cucuax̲ rü ngextá tama íchatoexũwa rü chanayaxu i nanetüarü o, rü chanabuxarü oõx̲ i nanetü i tama ichatoxũ.

[27]Rü yemacax̲ narümemae chi nixĩ ga bancugu choxṹ ngĩmaxã nax cunguxũxũ ga chorü diẽru nax ngéma choxṹ ngĩxũ yamuxẽẽgüxũcax̲, rü ngẽmaãcü mucü ngĩxũ nax chayaxuxũcax̲ i ngẽxguma íchanguxgu”, ñanagürü.

[28]Rü yexguma ga yema cori rü nanamu ga yema togü ga norü duũxũgü ga yéma yexmagüxũ, rü ñanagürü nüxũ: “¡Nüxna ngĩxũ peyaux̲ i ngẽma diẽru, rü ngẽma yatü i 10,000 i diẽru nüxṹ ngẽxmaxũna ngĩxũ pexã!

[29]Erü yíxema tüxṹ nangẽxmacü rü yexera tá tüxna ngĩxũ taxã, rü ngẽmaãcü tá tüxṹ imuxũchi. Natürü yíxema tüxṹ nataux̲cü rü woo ngẽma noxre i tüxṹ ngẽxmacü rü tá tüxna ngĩxũ tayaxu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

30¡Rü yéama düxétüwa poraãcü ínaxẽanexũ̃wa peyatá i ñaa chorü duũ̃xũ̃ i taxuwama mexũ̃! Rü ngéma tá narüdoxü rü tá nixṹ̃xchapüta” = =ñanagürü.

### Naanearü gu̱xgu rü Cristupe̱xegu tá nangutaque̱xegü i guxũ̃ i nachixũ̃anecüã̱x i duũ̃xũ̃gü nax yadexechiãxũ̃ca̱x i ngẽma mexũ̃gü rü nax napoxcueãxũ̃ca̱x i ngẽma chixexũ̃gü

31Rü ñanagürü ga Ngechuchu: —Ngẽxguma wenaxarü núma naxũxgu ya Tupana Nane ya duũ̃xũ̃xũ̃ ixĩcü, rü norü tochica i mexẽchixũ̃wa tá narüto. Rü norü orearü ngeruũ̃gü i daxũcüã̱x rü tá nanaxümücügü.

32Rü guxũ̃ i nachixũ̃anecüã̱x i duũ̃xũ̃gü rü tá nape̱xegu nangutaque̱xegü. Rü nüma rü tá nayadexechi, ñoma wüxi i carnéruarü dauruxũ̃ i norü carnérugü rü chíbugü nüxrüguma mugüxũ̃rüxũ̃.

33Rü ngẽma carnérugü ixĩgüxũ̃ rü norü tügünecüwawa tá nanangexmagüxẽxẽ. Rü ngẽma cabragü ixĩgüxũ̃ rü norü to̱xwecüwawa tá nanangexmagüxẽxẽ.

34Rü ngẽxguma i nüma ya Ãẽ̱xgacü rü tá ñanarügü nüxũ̃ i ngẽma norü tügünecüwawa ngẽxmagüxũ̃: “¡Nua pexĩ i pemax ya Chaunatü mexũ̃ pemaxã uegugüxe! ¡Rü nüma ãẽ̱xgacü íyixĩxũ̃wa pichocu rü penayaxu i pechica ga noxritama naane naxũ̱xgu pexca̱x namexẽẽxũ̃!

35Rü ngẽmaãcü tá pemaxã namecüma yerü yexguma chataiyaxgu rü pema rü choxũ̃ pechibüxẽxẽ. Rü yexguma chita̱xawagu rü choxũ̃ pexaxexẽxẽ. Rü yexguma tama nüxũ̃ pecua̱xgu nax texé chixĩxũ̃ rü mea choxũ̃ peyauxgü ga pepatawa.

36Rü yexguma changexchirugu rü choxũ̃ pexüxchiru. Rü yexguma chida̱xawegu rü choxũ̃ perüngũ̃xẽxẽ. Rü yexguma poxcupataũ̃wa chayexmagu rü choxũ̃ ípeyadau”, ñanarügü tá nüxũ̃.

37Rü ngẽxguma i ngẽma duũ̃xũ̃gü i chadexũ̃ rü ñanagürügü tá nüxũ̃: “Pa Corix, ¿ñuxgu ga cuxũ̃ tadauxũ̃ ga nax cutaiyaxũ̃ rü cuxũ̃ tachibüxẽxẽxũ̃? ¿Rü ñuxgu ga cuxũ̃ tadauxũ̃ ga nax quita̱xawaxũ̃ rü cuxũ̃ taxaxẽxẽxũ̃?

38¿Rü ñuxgu ga tochixũ̃wa cunguxũ̃ rü mea cuxũ̃ tayauxgüxũ̃ ga woo tama cuxũ̃ tacua̱xgügu? ¿Rü ñuxgu ga cungexchiruxũ̃ rü cuxũ̃ taxüxchirugüxũ̃?


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[39]¿Rü ñuxgu ga cuxĩ tadaugüxĩ nax quidaxawexĩ rü ẽxna poxcupataũwa cuyexmaxĩ rü cuxĩ ítayadaugüxĩ?” ñanagürügü tá.

[40]Rü nüma i Ãẽxgacü rü tá nanangãxĩ, rü ñanagürü tá: “Aixcüma pemaxã nüxĩ chixu rü yexguma nüxĩ perüngũxẽxẽgügu i ngẽma chorü duũxĩ i yexeraãcü ngearü ngẽmaxṹáxĩ, rü choxĩ nixĩ ga perüngũxẽxẽgüxĩ”, ñanagürü tá nüxĩ.

[41]Rü ñuxũchi i Ãẽxgacü, rü ñanagürü tá nüxĩ i ngẽma toxwewa ngẽxmagüxĩ: “¡Choxna pixĩgachi i pema i perü chixexṹcax poxcuexe! ¡Rü ngéma pexĩ nawa ya yimá üxü ya taguma ixoxṹne ya Tupana ímexẽ́ẽne naxcax i ngoxo i Chataná rü norü duũxṹgü!

[42]Yerü yexguma chataiyaxgu rü pema rü tama choxĩ pechibüxẽxẽ. Rü yexguma chitaxawagu rü tama choxĩ pexaxẽxẽ.

[43]Rü yexguma tama nüxĩ pecuaxgu nax texé chixĩxĩ rü tama choxĩ peyauxgü ga pepatawa. Rü yexguma changexchirugu rü tama choxĩ pexüxchirugü. Rü yexguma chidaxawegu rü poxcupataũwa chayexmagu rü tama choxĩ ípeyadaugü”, ñanagürü tá nüxĩ.

[44]Rü ngẽxguma i nümagü rü ñanagürügü tá: “Pa Corix, ¿Ñuxgu ga cuxĩ tadaugüxĩ ga nax cutaiyaxĩ, rü ẽxna nax quitaxawaxĩ, rü ẽxna nax cungexchiruxĩ, rü ẽxna quidaxawexĩ, rü ẽxna poxcupataũwa nax cuyexmaxĩ, rü tama cuxĩ tarüngũxẽxẽgüxĩ?” ñanagürügü tá.

[45]Rü nüma i Ãẽxgacü rü tá nanangãxĩ, rü ñanarügü tá nüxĩ: “Aixcüma pemaxã nüxĩ chixu rü yexguma tama nüxĩ perüngũxẽxẽgügu ga wüxi ga duũxĩ ga yexeraãcü ngearü ngẽmaxṹáxĩ, rü choxĩ nixĩ ga tama perüngũxẽẽxĩ”, ñanarügü tá nüxĩ.

[46]Rü ngẽma duũxṹgü rü tá poxcu i taguma gúxṹwa naxĩ. Natürü ngẽma duũxṹgü i aixcüma mea Tupanacax maxẽxĩ rü tá nanayauxgü i maxĩ i taguma gúxĩ ==ñanagürü ga Ngechuchu.

## Matéu 26


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

### Yudíugüarü ãẽxgacügü naxcạx nadaugü nax ñuxãcü Ngechuchuxũ yayauxgüxũ

(Mr. 14.1-2; Lc. 22.1-2; Jn. 11.45-53)

[1]Rü yexguma Ngechuchu nüxũ rüchauxgu ga yema orexũ nax yaxuxũ, rü ñanagürü norü ngúexũgüxũ:

[2]—Pema nüxũ pecuạx rü taxre i ngunexũ nataxu nax nawa nanguxũ i Üpetüchigaarü peta. Rü ngẽxguma tá nixĩ iyayauxgüãxũ ya Tupana Nane ya duũxũxũ ixĩcü nax curuchawa yapotagüãxũcạx = =ñanagürü.

[3]Rü yema ngunexũgügu rü chacherdótegüarü ãẽxgacü ga Caipápatawa nangutaquẹxegü ga norü ngũxẽẽruũgü ga chacherdótegü, rü yema ngúexẽẽruũgü ga mugüwa ngụxẽẽtaegüxũ, rü Yudíugüarü ãẽxgacügü.

[4]Rü yema ngutaquẹxewa nügümaxã nanamexẽẽgü nax womüxẽẽãcüma Ngechuchuxũ yayauxgüxũ nax yamạxgüãxũcạx.

[5]Natürü nügümaxã ñanagürügü: —Taxucürüwa i ñụxma petagu tayayauxgü, erü duũxũgü rü tá tamaxã nanue = =ñanagürügü.

### Wüxi ga nge rü Ngechuchuerugu inaba ga pumara

(Mr. 14.3-9; Jn. 12.1-8)

[6]Rü Ngechuchu rü Betániawa nayexma napatawa ga Chimóũ ga rüchaxünecümaxã naxugüxũ.

[7]Rü yexguma mechawa ínayexmayane ga Ngechuchu, rü wüxi ga nge rü naxcạx yéma iyaxũ namaxã ga wüxiwexũ ga pumara ga tatanüxũchixũ ga mexẽchicü ga butiyamaxã ãchiũxũ. Rü ngĩma rü naerugu inaba ga yema pumara.

[8]Rü yexguma yemaxũ nadaugügu ga Ngechuchuarü ngúexũgü, rü naãxẽwa nangụx, rü inanaxügüe ga nax ñagüxũ. —¿Tụ̃xcüũ ngẽxma inaxaiyaxũ i ngẽma pumara?

[9]Rü narümemae chi nixĩ i tatanüxũgu namaxã itaxe, rü ñụxũchi ngẽma diẽrumaxã nüxũ rüngũxẽxẽ i ngẽma duũxũgü i ngearü diẽruạ̃xgüxũ = =ñanagürügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[10]Rü Ngechuchu nüxũ̃ naxĩnü, rü ñanagürü nüxũ̃: —¿Tu̱xcüũ̃ ngĩxũ̃ pechixewe i ñaa nge? Erü ngẽma chomaxã naxüxũ̃ rü wüxi i mexũ̃ nixĩ.

[11]Ngẽma ngearü diẽrua̱xgüxũ̃ rü guxũ̃gutáma petanüwa nangẽxmagü. Natürü choma rü taxũtáma guxũ̃gu petanüwa changexma.

[12]Rü ngẽma chomaxã naxüxũ̃ i ñaa ngecü nax chaxunegu nabaãxũ̃ i ngẽma pumara, rü chaxune i yuxũ̃arü mexẽẽruxũ̃ nixĩ nax ngẽmaãcü choxũ̃ inata̱xgüxũ̃ca̱x.

[13]Rü aixcüma pemaxã nüxũ̃ chixu rü guxũ̃ i naanewa i ngextá duũ̃xũ̃gü nüxũ̃ íxugügüxũ̃wa i Tupanaarü ore, rü ñaa ngecü chomaxã üxũ̃ rü tá ta nüxũ̃ nixugügü. Rü ngẽmaãcü tá ngĩxna nacua̱xãchie i duũ̃xũ̃gü ==ñanagürü ga Ngechuchu.

### Yúda rü ãe̱xgacügümaxã nanamexẽxẽ nax Ngechuchuxũ̃ yayauxgüxũ̃ca̱x

(Mr. 14.10-11; Lc. 22.3-6)

[14]Rü ñu̱xũchi wüxi ga Ngechuchuarü ngúexũ̃ ga Yúda ga Icharióteguãégaxũ̃ rü chacherdótegüarü ãe̱xgacügüxũ̃tawa naxũ.

[15]Rü Yúda rü ñanagürü nüxũ̃: —¿Ñuxre tá choxũ̃́ penaxütanüxũ̃ i ngẽxguma pexũ̃́ chanatauxchaxẽxẽgu nax Ngechuchuxũ̃ piyauxgüxũ̃ca̱x? ==ñanagürü. Rü yexguma ga yema chacherdótegüarü ãe̱xgacügü rü 30 tachinü ga diẽru nüxũ̃́ nanaxütanügü.

[16]Rü nüma ga Yúda rü yexgumama inanaxügü ga naxca̱x nax nadauxũ̃ ga ñuxãcü nüxũ̃́ nax natauxchaxẽẽgüãxũ̃ nax Ngechuchuxũ̃ yayauxgüxũ̃ca̱x.

### Cori ya Nechuchuarü õnachiga

(Mr. 14.12-25; Lc. 22.7-23; Jn. 13.21-30; 1 Co. 11.23-26)

[17]Rü nüxíraxũ̃ ga ngunexũ̃ ga nagu inaxügüxũ̃ ga yema peta ga paũ ga ngearü pu̱xẽẽruṹãxũ̃ nagu nango̱xgüxũ̃, rü norü ngúexũgü rü Ngechuchuca̱x naxĩ, rü ñanagürügü nüxũ̃: —¿Ngextá i cunaxwa̱xexũ̃ nax tanamexẽxẽxũ̃ i nachica i nawa nango̱xgüxũ̃ i õna i Üpetüchigaarü petagu? ==ñanagürügü.

[18]Rü nüma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Ngéma ĩanewa pexĩ, rü yimá yatü i nüxũ̃ pecuácüpatawa pexĩ! ¡Rü namaxã nüxũ̃ pixu rü ñapegügü: “Torü Ngúexẽẽruxũ̃ rü ñanagürü: ‘Marü ningaicaxüchi nax chayuxũ̃, rü nua


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

cupatawa chorü ngúexũ̃gümaxã chanangupetüxẽxẽchaũ̃ i Üpetüchigaarü peta' " ==ñapegügü tá nüxũ̃!

19Rü yéma naxĩ ga yema norü ngúexũ̃gü. Rü yema Ngechuchu namaxã nüxũ̃ ixuxũ̃rüxũ̃ nanaxügü. Rü nanamexẽxẽgü ga yema õna ga Üpetüchigaarü petagu tá nangõxgüxũ̃.

20Rü yexguma nachütagu rü yéma mechawa narüto ga Ngechuchu namaxã ga yema 12 ga norü ngúexũ̃gü.

21Rü yexguma ínachibüeyane, rü Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ̃: —Aixcüma pemaxã nüxũ̃ chixu rü wüxíe i petanüwa tá tixĩ ya bexma chauechita choxũ̃ íyaxuaxũ̃xe ==ñanagürü.

22Rü yexguma ga nümagü ga norü ngúexũ̃gü rü poraãcü nangechaũ̃gü. Rü wüxichigü nüxna nicachigü, rü ñanagürügü: —Pa Corix, ¿choma ẽxna tá chixĩxũ̃ ya yíxema cuxũ̃ íyaxuaxũ̃xe? ==ñanagürügü.

23Rü nüma ga Ngechuchu nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Ngẽma yimátama poratuwa wüxigu chomaxã yawaixẽẽxũ̃ i norü paũ, rü ngẽma tá nixĩ i chauechita choxũ̃ íyaxuaxũ̃xũ̃.

24Rü Tupana Nane ya duũ̃xũ̃xũ̃ ixĩcü rü tá nayu ngẽxgumarüxũ̃ i Tupanaarü ore i ümatüxũ̃ nüxũ̃ ixuxũ̃rüxũ̃. Natürü wüxi i ngechaũ̃xũ̃chi nixĩ naxcax̲ i ngẽma yatü i ínaxuaxũ̃xũ̃. Rü narümemae chi nixĩ ga noxtacüma taxũchima nax nabuxũ̃ ==ñanagürü.

25Rü nüma ga Yúda ga naechita íyaxuaxũ̃xũ̃, rü ñanagürü: —Pa Ngúexẽẽruxũ̃x, ¿ẽxna choma tá chixĩxũ̃? ==ñanagürü. Rü Ngechuchu nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Cugümare quixu nax cuma tá quixĩxũ̃ ==ñanagürü.

26Rü yexguma ínachibüeyane rü Ngechuchu nanayaxu ga wüxi ga paũ. Rü Tupanana moxẽ naxã, rü inanabücu, rü norü ngúexũ̃güxũ̃ nayanu. Rü ñanagürü: —¡Penayaxu rü penangő! Ñaa rü chaxune nixĩ ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

27Rü ñu̱xũchi nanayaxu ga wüxi ga copu ga bínumaxã ããcuxũ̃. Rü Tupanana moxẽ naxca̱x inaxã. Rü ñu̱xũchi norü ngúexũ̃güna nanaxã, rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Guxãma i pema rü ñaa copuwa peyaxa̱xü̱x ya bínu!

28Erü daa bínu rü chaugü nixĩ. Rü yimámaxã Tupana duũ̃xũ̃güxũ̃ nanawe̱x nax aixcüma yixĩxũ̃ i norü uneta. Rü yimá chaugü rü muxũ̃ma i duũ̃xũ̃güca̱x nixĩ i nabaxũ̃ nax Tupana nüxũ̃́ nüxũ̃ irüngümaxũ̃ca̱x i norü pecadugü.

29Rü pemaxã nüxũ̃ chixu rü tagutáma wena bínu chayaxaxü ñu̱xmatáta Chaunatü ya Tupana ãe̱xgacü ixĩxũ̃wa ngexwacaxũ̃cü ya bínu pemaxã chayaxaxü ==ñanagürü.

### Ngechuchu nüxũ̃ nixu rü Pedru rü tá nügü nixã nax norü ngúexũ̃ yixĩxũ̃

(Mr. 14.26-31; Lc. 22.31-34; Jn. 13.36-38)

30Rü nawena nax nawiyaegüxũ̃ ga wüxi ga Tupanaarü wiyae, rü gumá Ma̱xpṹne ga Oribunecügu ãéganewa naxĩ.

31Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ̃ ga norü ngúexũ̃gü: —Guxãma i pema rü tá choxũ̃ ípeta̱xgü i ñoma i chütaxũ̃gu. Erü Tupanaarü ore i ümatüxũ̃wa rü ñanagürü: “Tá chayama̱x ya carnéruarü dauruxũ̃, rü tá nanaxüanemare i carnérugü”, ñanagürü i ngẽma ore.

32Natürü ngẽxguma marü yuwa ícharüdaxguwena, rü tá chaxíra pexũ̃pa Gariréaanewa chaxũ ==ñanagürü.

33Rü yexguma ga Pedru rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Rü woo guxũ̃ma i togü cuxũ̃ íta̱xgu, natürü i chomax rü taxũtáma cuxũ̃ íchata̱x ==ñanagürü.

34Rü Ngechuchu ñanagürü nüxũ̃: —Aixcüma cumaxã nüxũ̃ chixu rü ñomatama i chütaxũ̃gu rü naxũ̃pa nax ota ica̱xaxũ̃, rü tomaepü̱xcüna tá cugü quixã nax chorü duũ̃xũ̃ quixĩxũ̃ ==ñanagürü.

35Rü Pedru nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Rü woo wüxigu cumaxã chayu̱xgu rü taxũtáma chaugü chixã nax curü duũ̃xũ̃ chixĩxũ̃ ==ñanagürü. Rü guxũ̃ma ga togü ga norü ngúexũ̃gü rü ta yema ñanagürügü.

### Ngechuchu rü Yechemaníwa nayayumüxẽ

(Mr. 14.32-42; Lc. 22.39-46)


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[36]Rü Ngechuchu rü norü ngúexũgümaxã nawa nangugü ga wüxi ga nachica ga Yechemanígu ãégaxũ. Rü Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —¡Nua perütogü! Rü paxa yoxni yéa chayayumüxẽ ==ñanagürü.

[37]Rü Ngechuchu ínayagagü ga Pedru rü Chebedéu nanegü ga Chantiágu rü Cuáũ. Rü Ngechuchucax inaxügü nax poraãcü nangechaũxũ rü naxĩxãchiãẽxũ.

[38]Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —Poraãcü changechaũ rü nagu charüxĩnü rü ngẽmamaxã tá chayu. ¡Rü nuxã perücho i pemax, rü chauxrüxũ ipedaue! ==ñanagürü.

[39]Rü yexguma ga Ngechuchu rü yéaxüra naxũ. Rü waixũmüanegu nanangücuchi. Rü nayumüxẽ rü ñanagürü: —Pa Chaunatüx, ngẽxguma cuma cunaxwaxegu, ¡rü nüxna choxũ ínanguxuchixẽxẽ i ñaa ngúxũ i tá chingexũ! Natürü chanaxwaxe i curütama ngúchaũ cuxü rü tama i choxrü ==ñanagürü.

[40]Rü yemawena ga Ngechuchu rü nataegu ga yema norü ngúexũgü íyexmagüxũwa. Rü nüxũ inayangau nax ínapeexũ. Rü ñanagürü Pedruxũ: —Pa Pedrux, ¿tama ẽxna namaxã peporae nax wüxi i ora chomaxã ipedauexũ?

[41]¡Rü ipedaue rü Tupanana naxcax peca nax pexũ nangũxẽẽxũcax nax tama choxũ ípetáxũcax! Erü aixcüma peãẽwa rü ípememare nax ngúxũ pingegüxũ, natürü pexene rü natura ==ñanagürü ga Ngechuchu.

[42]Rü yexguma rü wenaxarü noxri ínayumüxẽxũwa naxũ ga Ngechuchu. Rü ñaãcü nayumüxẽ, rü ñanagürü: —Pa Chaunatüx, ngẽxguma tama cunaxwaxegu nax nawa choxũ ícunguxuchixẽẽxũ i ñaa ngúxũ i tá chingexũ, rü marü name i ngẽma cuma cunaxwaxexũãcüma chomaxã cunaxü ==ñanagürü.

[43]Rü yexguma wenaxarü norü ngúexũgü íyexmagüxũwa naxũxgu, rü nüxũ inayangau nax ínapeexũ, yerü poraãcü nayaxtaexüchi.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

44Rü yéma nüxna nixũ, rü norü tomaepu̱xcüna wenaxarü noxriãcütama nayayumüxẽ.

45Rü yemawena rü norü ngúexũgü íyexmagüxũwa naxũ. Rü ñanagürü nüxũ: —¿Ñu̱xma rü ta pepee rü iperüngüe? Marü nawa nangu i ora nax norü uanügü yayauxgüxũ ya Tupana Nane ya duũxũxũ ixĩcü, rü tá pecaduã̱xgüxũna nanamugü.

46¡Ipechigü rü ngĩxã ítixĩ! Erü marü ningaica i ngẽma choxũ íyaxuaxũxũ ==ñanagürü.

### Ngechuchuxũ niyauxgü
(Mr. 14.43-50; Lc. 22.47-53; Jn. 18.2-11)

47Rü yexguma íyadexayane ga Ngechuchu, rü ínangu ga Yúda ga norü ngúexũchire̱x ixĩxũ. Rü nawe narüxĩ ga muxũma ga duũxũgü ga taramaxã rü naimaxã ixãxnexũ. Rü yema nixĩ ga duũxũgü ga chacherdótegüarü ãẽ̱xgacügü rü Yudíugüarü ãẽ̱xgacügü yéma mugüxũ.

48Rü nüma ga Yúda ga ínaxuaxũxũ rü marü yema duũxũgümaxã nanamexẽxẽ, rü ñanagürü: —Ngẽma nüxũ chachúxuxũ tá nixĩ ya Ngechuchu. Rü ngẽma tá nixĩ i piyauxgüxũ ==ñanagürü.

49Rü yexguma Ngechuchuca̱x nixũ, rü ñanagürü nüxũ: —Nuxmae Pa Ngúexẽẽruxũx ==ñanagürü. Rü ñu̱xũchi nüxũ nachúxu.

50Rü Ngechuchu nanangãxũ rü ñanagürü: —Pa Chomücüx, ¿ta̱xacüwa nua cuxũ? ==ñanagürü. Rü yexgumatama ga yema duũxũgü ga Yúdawe rüxĩxũ rü Ngechuchuca̱x naxĩ rü nayayauxgü.

51Rü yexguma ga wüxi ga Ngechuchumücü rü ngĩxũ nanawe̱xechi ga norü tara, rü chacherdótegüarü ãẽ̱xgacüarü duũxũxũ ínadaepachinü.

52Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü: —¡Naxchiũgu yaxúcuchi i curü tara! Erü guxãma ya yíxema taramaxã nuẽxe, rü taragu tátama tayue.

53¿Tama ẽ̱xna nüxũ cucua̱x rü ngẽxguma chi choma chanaxwa̱xegu, rü Chaunatüna chi naxca̱x chaca nax choxú núma namugüãxũca̱x i 12 i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

natücumügü i muxuchixũ̄ i norü orearü ngeruũ̄gü i daxũcüa̱x nax choxũ̄ yanangũ̄xẽẽgüxũ̄ca̱x?

54Natürü ngẽxguma chi ngẽma chaxüxgu, rü ¿ñuxãcü chi ningu i Tupanaarü ore i ümatüxũ̄ i nüxũ̄ ixuxũ̄ nax choma rü tá chayuxũ̄? ==ñanagürü.

55Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ̄ ga yema duũ̄xũ̄gü: —¿Tü̱xcüũ̄ taragü rü naixmena̱xãgümaxã cha̱u̱xca̱x nua pexĩ nax choxũ̄ peyarüyauxgüxũ̄ca̱x ñoma wüxi i ngítа̱xaxũ̄rüxũ̄? Rü guxũ̄ ga ngunexũ̄gu rü Tupanapata ya taxũ̄newa changu̱xẽẽtae, natürü taguma yexma choxũ̄ piyauxgü.

56Natürü guxũ̄ma i ñaa ñu̱xma ngupetüxũ̄, rü ngẽmaãcü nangupetü nax yanguxũ̄ca̱x i Tupanaarü ore ga nũxcümaũ̄güxũ̄ ga norü orearü uruũ̄gü ümatügüxũ̄ ==ñanagürü. Rü yexguma ga guxũ̄ma ga norü ngúexũ̄gü rü nüxna nibuxmü. Rü nüxicatama yéma nanata̱xgü ga Ngechuchu.

### Ãẽxgacügüpẽxewa Ngechuchuxũ̄ nagagü
(Mr. 14.53-65; Lc. 22.54-55, 63-71; Jn. 18.12-14, 19-24)

57Rü Caipá ga chacherdótegüarü ãẽxgacüxũ̄tawa Ngechuchuxũ̄ nagagü ga yema duũ̄xũ̄gü ga yayauxgüxũ̄. Rü yexma nixĩ ga nangutaque̱xegüxũ̄ ga ngúexẽẽruũ̄gü ga ore ga mugüwa ngu̱xẽẽtaegüxũ̄ rü Yudíugüarü ãẽxgacügü.

58Natürü ga Pedru rü yáxũ̄gu nawe nixãchigü ñu̱xmata chacherdótegüarü ãẽxgacü ga Caipáxũ̄tawa nangu. Rü purichíagü ga Tupanapata ga taxũ̄nearü dauruũ̄gümaxã yéma ĩã̱xtüwa narüto, yerü nüxũ̄ nadauxchaũ̄ ga ta̱xacü tá Ngechuchumaxã naxügüxũ̄.

59Rü yema chacherdótegüarü ãẽxgacügü rü guxũ̄ma ga Yudíugüarü ãẽxgacügü rü naxca̱x nadaugü ga wüxi ga ore ga doramare ixĩxũ̄ nax yemamaxã Ngechuchuxũ̄ ínaxuaxũ̄güxũ̄ca̱x nax yama̱xgüãxũ̄ca̱x.

60-61Natürü woo muxũ̄ma ga duũ̄xũ̄gü doraxũ̄mare nachigaxũ̄ yéma yarüxugüe, natürü taxuxũ̄ma ga chixexũ̄ inayangaugü ga naxca̱x tá yama̱xgüãxũ̄. Rü düxwa yéma naxĩ ga taxre ga yatügü ga doraxũ̄mare yéma yarüxugüxũ̄. Rü ñanagürügü: —Toma nüxũ̄ taxĩnüe i ñaa yatü rü ñanagürü:


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

“Nagu tá chapogü ya daa Tupanapata ya taxũne, rü tomaepu̱x i ngunexũgu tá wenaxarü íchanadaxẽxẽ” ==ñanagürügü.

62Rü yexguma ga chacherdótegüarü ãẽxgacü ga Caipá rü inachi, rü ñanagürü Ngechuchuxũ: —¿Rü ta̱xacümaxã cunangãxũ i ñu̱xmax? ¿Rü ñuxũ ñaxũ yixĩxũ i ngẽma cuchiga i nüxũ yaxugüexũ? ==ñanagürü.

63Natürü ga Ngechuchu rü nangea̱xmare. Rü yemaca̱x ga chacherdótegüarü ãẽxgacü ga Caipá rü ñanagürü nüxũ: —Tupana ya Maxũcüégagu cuxũ chamu nax aixcüma tomaxã nüxũ quixuxũ nax texé quixĩxũ. ¿Rü cuma ẽxna i Cristu ya Tupana Nane quixĩxũ? ==ñanagürü.

64Rü Ngechuchu nanangãxũ rü ñanagürü: —Ngẽma nüxũ quixuxũ chixĩ. Rü pemaxã nüxũ chixu rü tá nüxũ pedaugü ya Tupana Nane ya duũxũxũ ixĩcü i ngẽxguma Nanatü ya Guxũétüwa Ngẽxmacüarü tügünecüwawa rütocü rü ngẽxguma caixanexũgu wenaxarü núma naxũxgu ==ñanagürü.

65Rü yexguma ga nüma ga chacherdótegüarü ãẽxgacü rü norü numaxã nügüchirugu nagáugü. Rü ñanagürü: —Ñaa yatü rü chixexũ Tupanamaxã nixugü. Rü taxuca̱xma marü tanaxwa̱xe i to i duũxũgüarü ore. Rü pematama marü nüxũ pexĩnüe nax ñuxãcü chixexũmaxã nax yadexaxũ.

66¿Rü ñuxũ ñapegüxũ i pemax? ==ñanagürü. Rü nümagü ga togü ga ãẽxgacügü rü nanangãxũgü rü ñanagürügü: —Ngẽmáacü chixexũ naxü. Rü name nixĩ i noxtacüma nayu ==ñanagürügü.

67Rü yexguma rü Ngechuchuchiwewa nacua̱ixgüe. Rü nüxna nanacua̱ixcagü. Rü togü rü nanapegüchiwegü.

68Rü ñanagürügü: —Pa Cristux, ¡nüxũ nacua̱x nax texé cuxũ pegüchiwegüxũ rü cuxna nacua̱ixcagüxũ! ==ñanagürügü.

### Pedru rü nügü nixã nax Ngechuchuxũ nacuáxũ

(Mr. 14.66-72; Lc. 22.56-62; Jn. 18.15-18, 25-27)

69Rü yoxni ga Pedru rü ãẽxgacüpataa̱xtüwa narüto. Rü wüxi ga pacü ga ãẽxgacüarü duũxũ ixĩcü, rü Pedruca̱x iyaxũ. Rü ngĩgürügü nüxũ: —Cuma rü ta namücü quixĩ i ngẽma Ngechuchu i Gariréaanecüã̱x ==ngĩgürügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[70]Natürü ga Pedru rü guxũ̃ ga yema duũ̃xũ̃güpe̲xewa rü nügü nixã nax Ngechuchuarü duũ̃xũ̃ yixĩxũ̃, rü ñanagürü: —Choma rü tama nüxũ̃ chacua̲x i ta̲xacüchiga nixĩ i ngẽma nüxũ̃ quixuxũ̃ ==ñanagürü.

[71]Rü yexguma marü yema ĩpataa̲xtüarü ĩã̲xwa ínaxũũxgu ga Pedru, rü nai ga pacü nüxũ̃ idau. Rü ngĩgürügü namaxã ga yema duũ̃xũ̃gü ga yéma yexmagüxũ̃: —Ñaa yatü rü Ngechuchu ya Nacharétucüã̲xmücü nixĩ ==ngĩgürügü.

[72]Natürü ga Pedru rü wenaxarü nügü nixã nax Ngechuchuarü duũ̃xũ̃ yixĩxũ̃. Rü ñanagürü: —Choma rü Tupanaégagu cumaxã nüxũ̃ chixu rü tama nüxũ̃ chacua̲x i ngẽma yatü ==ñanagürü.

[73]Rü yixcamaxũ̃ra rü yema duũ̃xũ̃gü ga yéma yexmagüxũ̃ rü Pedruca̲x naxĩ, rü ñanagürügü nüxũ̃: —Aixcüma nixĩ i cuma rü ta rü ngẽma Ngechuchutanüxũ̃ quixĩxũ̃, erü wüxi i Gariréaanecüã̲x idexaxũ̃rüxũ̃ quidexa ==ñanagürügü.

[74]Rü nüma ga Pedru rü poraãcü nügü nixã, rü ñanagürü nüxũ̃: —Choma rü Tupanaégagu pemaxã nüxũ̃ chixu rü tama nüxũ̃ chacua̲x i ngẽma yatü ==ñanagürü. Rü yexgumatama nica ga ota.

[75]Rü nüma ga Pedru rü yexguma nüxna nacua̲xãchi ga yema ore ga Ngechuchu namaxã nüxũ̃ ixuxũ̃ ga ñaxũ̃: “Rü naxũ̃pa nax ota ica̲xaxũ̃, rü cuma rü tomaepü̲xcüna tá cugü quixã nax chorü duũ̃xũ̃ quixĩxũ̃”, ñaxũ̃. Rü ínaxũxũ ga Pedru rü poraãcüxüchima naxaxu.

## Matéu 27

### Yudíugüarü ãẽ̲xgacügü rü Pirátuxũ̃tawa nanagagü ga Ngechuchu

(Mr. 15.1; Lc. 23.1-2; Jn. 18.28-32)

[1]Rü yexguma yangunegu rü guxũ̃ma ga chacherdótegüarü ãẽ̲xgacügü rü Yudíugüarü ãẽ̲xgacügü, rü nügümaxã nanamexẽẽgü nax ñuxãcü Ngechuchuxũ̃ yama̲xgüxũ̃.

[2]Rü nayana̲ixgüchacüügü rü yemaacü ãẽ̲xgacü ga Pirátuxũ̃tawa nanagagü. Pirátu nixĩ ga Rómacüã̲x ga ãẽ̲xgacü ga Yudéaanemaxã icuácü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

### Nayu ga Yúda

3Rü nüma ga Yúda ga Ngechuchuxũ íyaxuaxũxũ rü yexguma nüxũ nada̲u̲xgu nax Ngechuchumaxã yu naxuegugüxũ rü poraãcü nüxṹ nangu̲x ga yema chixexũ ga nümatama naxüxũ. Rü yéma naxũ naxũ̃tawa ga yema chacherdótegüarü ãẽ̲xgacügü rü yema Yudíugüarü ãẽ̲xgacügü. Rü ngĩxũ nayatáeguxẽxẽ ga yema 30 tachinü ga diẽru ga nüxna ngĩxũ naxãgücü.

4Rü ñanagürü nüxũ: —Choma rü marü chixexũ chaxü, erü naechita íchayaxuaxũ i wüxi i yatü i taxuxũma i chixexũ üxũ, rü ñu̲xma rü tá ngẽmagagu nayu ==ñanagürü. Natürü nümagü ga ãẽ̲xgacügü rü nanangãxũgü, rü ñanagürügü: —Toma rü tama nüxũ tacuáxchaũ i ngẽma. Cugagutama nixĩ, rü cuma i nüxũ cucuáxũ nax ñuxãcü cugümaxã cunamexẽxẽxũ i ngẽma ==ñanagürügü.

5Rü yexguma ga Yúda rü yexma Tupanapata ga taxũ̃nechiãgu ngĩxũ nawotanü ga yema diẽru. Rü ñu̲xũchi ínixũ rü nügü nayawẽxnaxã.

6Rü nüma ga chacherdótegüarü ãẽ̲xgacügü rü ngĩxũ̃ nade ga yema diẽru. Rü ñanagürügü: —Taxucürüwa Tupanapataarü diẽruchixũ̃gu ngĩxũ̃ tanu i ñaa diẽru, erü ngẽmamaxã tanaxütanü i ngẽma yatü i tá yuxũ̃ ==ñanagürügü.

7Rü ñu̲xũchi nügümaxã nanamexẽ̃gü nax yema diẽrumaxã naxca̲x nataxegüxũ̃ca̲x ga wüxi ga naane ga Üwechiruũ̃arü Naanegu ãégaxũ̃ nax yemagu nata̲xgüãxũ̃ca̲x ga yema duũ̃xũgü ga togü ga nachixũ̃anecüã̲x ixĩgüxũ̃.

8Rü ngẽmaca̲x ñu̲xmarüta Nagüchitaxũ̃ga naxãéga i ngẽma naane.

9Rü yemaacü ningu ga Tupanaarü ore ga orearü uruxũ̃ ga Yeremía nũxcümaxũ̃chima nüxũ̃ ixuxũ̃ ga ñaxũ̃: “Nümagü ngĩxũ̃ nade ga yema 30 tachinü ga diẽru ga Cristutanü ga Iraétanüxũ̃ ngĩxũ̃ ixãgücü.

10Rü yema diẽrumaxã naxca̲x nataxegü ga wüxi ga naane ga ‘Üwechiruũ̃arü Naanegu’, ãégaxũ̃, yema Cori ya Tupana chomaxã nüxũ̃ ixuxũ̃rüxũ̃”, ñaxũ̃.

### Pirátupẽ̲xewa nayexma ga Ngechuchu

(Mr. 15.2-5; Lc. 23.3-5; Jn. 18.33-38)


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]Rü ãẽxgacü ga Pirátuxũtawa Ngechuchuxũ nagagü. Rü nüma ga Pirátu rü Ngechuchuna naca, rü ñanagürü: —¿Cuma quixĩxũ i Yudíugüarü Ãẽxgacü? ==ñanagürü. Rü Ngechuchu nanangãxũ, rü ñanagürü: —Ngẽma nüxũ quixuxũ chixĩ i chomax ==ñanagürü.

[12]Rü Ngechuchuxũ ínaxuaxũgü ga chacherdótegüarü ãẽxgacügü rü Yudíugüarü ãẽxgacügü. Natürü ga Ngechuchu rü taxuxũmaama nanangãxũ.

[13]Rü yexguma ga Pirátu rü ñanagürü: —¿Tama ẽxna nüxũ cuxĩnü i ngẽma ore i namaxã cuxũ ínaxuaxũgüxũ? ==ñanagürü.

[14]Natürü ga Ngechuchu rü taxuxũmaama nanangãxũ. Rü yemacax poraãcü nabaixãchiãxẽ ga ãẽxgacü ga Pirátu.

### Pirátu rü Ngechuchumaxã nanaxuegu nax nayuxũcax

(Mr. 15.6-20; Lc. 23.13-25; Jn. 18.38—19.16)

[15]Rü guxũguma ga yema Üpetüchigaarü petagu, rü Pirátu ínananguxuchixẽẽxũ ga wüxi ga poxcuxũ ga duũxũgü naxcax ícagüxũ, yerü yema nixĩ ga nacüma.

[16]Rü yéma nayexma ga wüxi ga poxcuxũ ga tachigaxũ ga Barabágu ãégaxũ.

[17]Rü yexguma yéma nangutaquẽxegügu ga duũxũgü, rü Pirátu nüxna naca, rü ñanagürü: —¿Rü ngexũrüüxũ i penaxwaxexũ nax íchananguxuchixẽxẽxũ? ¿Penaxwaxexũ nax Barabáxũ íchananguxuchixẽxẽxũ rüẽxna Ngechuchu ya Cristumaxã naxugüxũxũ íchananguxuchixẽxẽxũ? ==ñanagürü.

[18]Rü yema ñanagürü ga Pirátu yerü nüxũ nacuax ga yema Yudíugüarü ãẽxgacügü rü norü auxãchimaxãmare Ngechuchuxũ yéma nagagüxũ.

[19]Rü yexguma norü tochicawa natoxgu ga Pirátu, rü naxmax yéma imuga, rü ngĩgürügü: —Tama name i cunapoxcu i ngẽma yatü i taxuxũma i chixexũ üxũ. Yerü nagagu ĩnex chütacü rü poraãcü chachixenegü ==ngĩgürügü.

[20]Natürü yema chacherdótegüarü ãẽxgacügü rü Yudíugüarü ãẽxgacügü, rü duũxũgüxũ naxucuxẽgü nax naxcax ínacagüxũcax nax Barabáxũ ínanguxuchixẽẽxũ rü Ngechuchuxũ nayuxẽẽxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[21]Rü ãẽxgacü ga Pirátu rü wenaxarü duũxũgüna naca, rü ñanagürü: —¿Ngexũrüüxũ i ngẽma taxrewa i pema penaxwa̲xexũ nax íchananguxuchixẽẽxũ? ==ñanagürü. Rü nümagü ga duũxũgü nanangãxũgü, rü ñanagürügü: —Tanaxwa̲xe i Barabáxũ ícunguxuchixẽxẽ ==ñanagürügü.

[22]Rü yexguma ga ãẽxgacü ga Pirátu rü yema duũxũgüna naca, rü ñanagürü: —¿Ta̲xacü tá chaxüxũ namaxã i ngẽma Ngechuchu i Cristugu ãégaxũ? ==ñanagürü. Rü guxũma ga duũxũgü rü nanangãxũgü, rü ñanagürügü: —¡Curuchawa yapota! ==ñanagürügü.

[23]Rü yexguma ga Pirátu rü ñanagürü nüxũ: —¿Natürü ta̲xacürü chixexũ naxü? ==ñanagürü. Natürü ga nümagü ga duũxũgü rü wenaxarü tagaãcü ñanagürügü: —¡Curuchawa yapota! ==ñanagürügü.

[24]Rü yexguma Pirátu nüxũ da̲u̲xgu ga marü taxucürüwama Ngechuchuxũ nax ínanguxuchixẽẽxũ, yerü ga duũxũgü rü marü nanaxĩxãchiãẽgüchaũ, rü yemaca̲x wüxi ga norü duũxũxũ namu ga dexá naxũtawa nax tanangexũca̲x. Rü nügü naya̲u̲xme̲x ga Pirátu nape̲xewa ga guxũma ga yema duũxũgü. Rü ñanagürü: —Tama chaugagu tá nixĩ i nax nayuxũ i ñaa yatü i taxuxũma i chixexũ üxũ. Rü pegagu tátama nixĩ ==ñanagürü.

[25]Rü guxũma ga yema duũxũgü nanangãxũgü, rü ñanagürügü: —Togagu rü toxocügügagu tá nixĩ i nayuxũ ==ñanagürügü.

[26]Rü yexguma ga Pirátu rü Barabáxũ ínanguxuchixẽxẽ. Rü ñu̲xũchi norü churaragüxũ namu nax Ngechuchuxũ nacua̲i̲xgüxũca̲x, rü yemawena curuchawa nax yanapotagüãxũca̲x.

[27]Rü ñu̲xũchi ga yema churaragü rü Pirátupataarü aixepewa Ngechuchuxũ nagagü. Rü yexma Ngechuchuxũtagu nanangutaque̲xexẽxẽ ga guxũma ga churaragü.

[28]Rü ñu̲xũchi Ngechuchuxũ ínacuxuchigü, rü wüxi ga máxũ ga naxchiru ga daucharaxũgu nayacu̲xẽẽgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[29]Rü naeruwa nayangaxcuchigü ga wüxi ga ngaxcueruxĩ ga chuchuxũwa naxügüxĩ. Rü wüxi ga naixmenaxãxãcüxĩ nüxũ nayayauxãchixẽxẽ ga norü tügünemexẽwa. Rü ñuxũchi napexegu nacaxắpüxügü, rü nüxĩ nacugüe, rü ñanagürügü: —¡Namaxũx ya Yudíugüarü Ãexgacü! = =ñanagürügü.

[30]Rü nanacuaixgüe. Rü nüxna nanayauxgü ga guma naixmenaxãxãcü, rü naeruwa namaxã nanacuaixcagü.

[31]Rü yexguma nüxĩ nacugüeguwena rü ínanacuxuchigü ga yema naxchiru ga daucharaxĩ. Rü wenaxarü naxchirugutama nayacuxẽẽgü. Rü ñuxũchi nayagagü nax curuchawa yanapotagüãxũcax.

### Ngechuchuxĩ curuchawa nipotagü
(Mr. 15.21-32; Lc. 23.26-43; Jn. 19.17-27)

[32]Rü yexguma yéma inaxĩãchigu, rü nüxĩ nadaugü ga wüxi ga yatü ga Chirénecüax ga Chimóũgu ãégacü. Rü gumá yatüxĩ ngĩxĩ ningexẽẽgü ga yema curucha.

[33]Rü nawa nangugü ga wüxi ga nachica ga Górgutagu ãégaxĩ. Rü ngẽma naéga rü “Duũxẽeruchinaxã”, ñaxũchiga nixĩ.

[34]Rü nüxna nanaxãgü ga bínu ga tuxchanamaxã ãéxũcü nax yaxaxãxũcax. Rü Ngechuchu nüxĩ naxaxneta, natürü tama nayaxaxü.

[35]Rü yexguma marü curuchawa yapotagüãguwena, rü yema churaragü rü nanade ga Ngechuchuchiru. Rü ñuxũchi wüxi ga diẽru ngĩxĩ nañanagügü nax yemawa nüxĩ nacuaxgüxũcax nax ngexũrüüxĩ ga Ngechuchuchiru tá nayauxgüxĩ ga wüxichigü.

[36]Rü ñuxũchi yéma narütogü ga churaragü nax Ngechuchuna yéma nadaugüxũcax.

[37]Rü norü curuchatapexewa nayapocuchigü ga wüxi ga mürapewa ga ãégatachinüxĩ ga nüxĩ ixuxĩ ga taxacücax Ngechuchuxĩ curuchawa yapotagüxĩ. Rü yema mürapewagu ümatüxĩ rü ñanagürü: “Daa nixĩ ya Ngechuchu ya Yudíugüarü Ãexgacü”, ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

38Rü yexgumarüxũ̃ ta curuchawa nayapotagü ga taxre ga ngı́xta̱xagüxũ̃. Rü wüxi rü Ngechuchuarü tügünecüwawa naxü, rü to ga norü to̱xwecüwawa.

39-40Rü yema duũ̃xũ̃gü ga yéma chopetüxũ̃, rü Ngechuchumaxã naguxchigagü, rü nanexãerugüãcüma ñanagürügü: —Dücax, cuma rü nagu cupogüchaũ̃ ya Tupanapata ya taxũ̃ne, rü tomaepü̱x i ngunexũ̃gu wenaxarü ícunadaxẽẽchaũ̃. ¡Cugütama namaxẽxẽ i ñu̱xmax! Rü ngẽxguma chi aixcüma Tupana Nane quixĩxgu, rü ¡írüxĩ i curuchawa! ==ñanagürügü.

41Rü yexgumarüxũ̃ ta Ngechuchuxũ̃ nacugüe ga chacherdótegüarü ãe̱xgacügü, rü ngúexẽẽruũ̃gü ga mugüwa ngu̱xẽẽtaegüxũ̃, rü Parichéugü, rü Yudíugüarü ãe̱xgacügü. Rü ñanagürügü:

42—Nüma rü togüxũ̃ namaxẽxẽxẽ natürü i ñu̱xma rü tama nüxũ̃ nacua̱x nax nügütama namaxẽxẽxũ̃. Rü ngẽxguma chi aixcüma Iraétanüxũ̃arü Ãe̱xgacü yixĩxgu, ¡rü ñu̱xma rü ínaxĩ̱x i curuchawa nax nüxṹ yaxõgüxũ̃ca̱x!

43Rü nüma ya Ngechuchu nagu naxĩnügu rü Tupana tá nüxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ. Ẽcü, ñu̱xma rü Tupana nüxũ̃ rüngũ̃xẽxẽ ega aixcüma nüxũ̃ nangũ̃xẽẽchaũ̃gu. ¿Tama e̱xna nümatama tamaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃ nax Tupana Nane yixĩxũ̃? ==ñanagürügü.

44Rü woo ga yema ngı́ta̱xagüxũ̃ ga naxrüxũ̃ curuchawa ipotagüxũ̃, rü namaxã naguxchigagü.

### Nayu ga Ngechuchu
(Mr. 15.33-41; Lc. 23.44-49; Jn. 19.28-30)

45Rü tocuchigu inaxügü rü ñu̱xmata tomaepü̱xarü orawa nangu nax naxẽanexũ̃ ga guxũ̃ ga naanewa.

46Rü yema tomaepü̱xarü oragu rü Ngechuchu rü tagaãcü aita naxü, rü ñanagürü: —Erí, Erí, ¿damá chabátani? ==ñanagürü. Rü ngẽma rü ñaxũ̃chiga nixĩ: “Pa Chorü Tupanax, Pa Chorü Tupanax, ¿tü̱xcüũ̃ choxna quixũgachixũ̃?” ñaxũ̃chiga nixĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

47Rü nümaxũ ga duũxũgü ga yéma yexmagüxũ rü nüxũ naxĩnüe, rü ñanagürügü: —Ñaa yatü rü nũxcümaũcü ga Tupanaarü orearü uruxũ ga Eríacax naca ==ñanagürügü.

48Rü yexgumatama rü wüxi ga yema duũxũgü ga yéma yexmagüxũ rü inañaãchi rü Ngechuchuxũtawa nanange ga wüxi ga tüaxmü ga bínu ga marü ngúchiaxüchicümaxã yawaixẽẽxũ. Rü wüxi ga dexnewa nayanaix. Rü ñuxũchi Ngechuchuaxgu nanawex nax nüxũ natuxuxũcax.

49Natürü ga yema togü ga duũxũgü ga yéma yexmagüxũ rü ñanagürügü: —Yixrüma. Rü ngĩxã itarüdaunü rü aixcüma tá Ería nua ũ nax nüxũ yanangũxẽẽxũcax ==ñanagürügü.

50Rü wenaxarü tagaãcü aita naxü ga Ngechuchu, rü nayu.

51Rü yema oragu ga Tupanapata ga taxũnearü tüyemachiãxũ rü taxregu narügáute. Rü daxũwa inanaxügü ga nax nagáutexũ rü ñuxmata ñaxtüwa nangu. Rü naxĩãxãchiane, rü narüngúxtegü ga nutagü ga itacü.

52Rü yuetamaũgü rü ningẽnagü. Rü wena namaxẽ ga muxũma ga duũxũgü ga yuechiréxũ ga Tupanaaxṹ yaxõgüxũ.

53Rü naxmaũwa ínachoxũ ga yema duũxũgü ga wena maxẽxũ. Rü yexguma Ngechuchu wena maxũguwena, rü Yerucharéũwa naxĩ. Rü muxũma ga duũxũgü nüxũ nadaugü.

54Rü yema churaragüarü ãẽxgacü rü norü churaragü ga Ngechuchuna ídaugüxũ, rü yexguma nüxũ nadaugügu nax naxĩãxãchianexũ rü guxũma ga yema ngupetüxũ rü poraãcü namuũe, rü ñanagürügü: —Aixcüma nixĩ ya daa yatü ya Tupana Nane nax yixĩxũ ==ñanagürügü.

55Rü iyexmagü ga mucüma ga ngecügü ga yéma yáxũwa nüxũ rüdaunücü. Rü yexguma Gariréaanewa ne naxũxgu ga Ngechuchu rü yema ngecügü iyixĩ ga Ngechuchuwe rüxĩcü rü ümücügücü rü nüxũ rüngũxẽẽgücü.

56Rü yema ngecügütanüwa iyexma ga María ga Madarénacüãx, rü María ga Chantiágu rü Yúche naé, rü Chebedéu namax ga Chantiágu rü Cuáũ naé.

### Ngechuchu rü naxmaũgu nayaxṹcuchigü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

(Mr. 15.42-47; Lc. 23.50-56; Jn. 19.38-42)

57Rü yexguma marü nachütachaũgu, rü yéma nangu ga wüxi ga yatü ga Arimatéacüa̱x ga taarü diẽruácü ga Yúchegu ãégacü. Rü nüma rü ta Ngechuchuarü ngúetanüxũ nügü nixĩxẽxẽ.

58Rü nüma ga Yúche rü Pirátuxũtawa naxũ rü nüxna naxca̱x nayaca ga Ngechuchuxũne. Rü Pirátu nanamu nax nüxna naxãgüãxũca̱x ga Ngechuchuxũne.

59Rü Yúche nanayaxu ga Ngechuchuxũne ga curuchawa. Rü wüxi ga naxcháp enüxũ ga ngemataxũmaxã nananuque.

60Rü yema naxmaxũ ga yexwaca̱xüxũ ga Yúche nügüca̱xtama yacaxmaxẽẽxũ ga nuta ga taxüchicügu, rü yemagu nayaxúcuchi ga Ngechuchuxũne. Rü ñu̱xũchi nanangũxtaũ namaxã ga wüxi ga nuta ga taxüchicü. Rü yemawena rü ínixũ.

61Natürü María ga Madarénacüa̱x rü nai ga María rü yéma Ngechuchumaũarü to̱xma̱xtawa irütogü.

### Purichíagü nüxna nadaugü ga yema naxmaxũ ga Ngechuchuxũ nagu yaxúcuchigüxũ

62Natürü moxũãcü ga ngũxchigaarü ngunexũgu rü yema chacherdótegüarü ãẽxgacügü rü Parichéugü rü Pirátuxũtawa naxĩ.

63Rü ñanagürügü nüxũ: —Pa Corix, nüxna tacua̱xãchie ga yema yatü ga Ngechuchu ga idorata̱xáxũ rü yexguma namaxũgu rü ñanagürü tomaxã: “Ngẽxguma chayu̱xgu rü tomaepü̱x i ngunexũguwena rü wena táxarü ícharüda”, ñanagürü tomaxã.

64Rü ngẽmaca̱x tanaxwa̱xe i churaragü ngéma cumugü nax nüxna yadaugüxũca̱x i ngẽma naxmaxũ ñu̱xmatáta tomaepü̱x i ngunexũwa nangu nax tama chütacü ngéma naxĩxũca̱x i norü ngúexũgü nax yayauxgüãxũca̱x i naxũne rü ñu̱xũchi duũxũgümaxã nüxũ nax yaxugüxũca̱x nax marü wena namaxũxũ. Erü ngẽxguma chi ngẽmaãcü yixĩxgu, rü noxriarü yexera tá nixĩ nax duũxũgüxũ nawomüxẽẽxũ = =ñanagürügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

65Rü Pirátu ñanagürü nüxũ: —Ngẽãgü nixĩ i churaragü i pexca̱x. ¡Ẽcü ngéma namaxã pexĩ nax meama pema penaxwa̱xexũãcüma nüxna pedaugüxũca̱x i naxmaxũ! ==ñanagürü.

66Rü yema churaragümaxã yéma naxĩ, rü meama nayataixẽẽgü ga gumá nuta ga Ngechuchumaxũ namaxã rünguxtaũcü. Rü nanaxüarü cua̱xruũã̱xgü nax taxúema naechita ínaxügachigüxũca̱x ga gumá nuta. Rü ñu̱xũchi yexma nanamugü ga churaragü nax nüxna nadaugüxũca̱x.

## Matéu 28

### Yuwa ínarüda ga Ngechuchu
(Mr. 16.1-8; Lc. 24.1-12; Jn. 20.1-10)

1Rü ngũchigaarü ngunexũguwena ga yüxüarü pa̱xmama, rü yéma naxmaũwa íiyadaugü ga María ga Madarénacüã̱x rü nai ga María.

2Rü ngürüãchi poraãcü naxĩã̱xãchiane, yerü wüxi ga daxũcüã̱x ga Cori ya Tupanaarü orearü ngeruxũ ínarüxĩ, rü naxmaũwa nangu rü ínananguxgachi ga gumá nuta ga namaxã nangũxtaũcü ga yema naxmaxũ. Rü ñu̱xũchi gumá nutaétüwa narüto.

3Rü yema orearü ngeruxũ rü wüxi ga ba̱ixbeanexũ̃rüxũ niyauracüxü. Rü nacómüxũchi ga naxchiru.

4Rü yexguma yemaxũ nadaugügu ga churaragü rü norü muũ̃maxã nidu̱xruxe, rü yexma niyuãchitanü.

5Rü yexguma ga yema orearü ngeruxũ, rü ñanagürü ngĩxũ ga yema ngecügü: —¡Taxű i pemuũexũ! Choma nüxũ chacua̱x rü naxca̱x pedaugü ya Ngechuchu ga gumá curuchawa yapotagüãcü.

6Nataxuma i nua, erü marü wena namaxũ, yema nüma ũpa pemaxã nüxũ yaxuxũ̃rüxũ. ¡Rü nua pexĩ, rü ípeyada̱u̱x i naxmaxũ i ngẽma inaxügüãxũ̃wa ga naxũ̃ne!

7¡Rü paxa ípixĩ, rü norü ngúexũgümaxã nüxũ peyarüxugüe rü marü ínarüda rü wena namaxũ ya Ngechuchu! Rü ñu̱xma rü marü pexũ̃pa nüxíra


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Gariréaanewa naxũ i nümax. Rü ngéma tá nixĩ i nüxũ̃ peyadauxũ̃. Rü ngẽma nixĩ i ore i pemaxã nüxũ̃ chayarüxuxũ̃ ==ñanagürü.

8Rü yexguma ga yema ngecügü rü paxãma nüxna íiyaxĩ ga yema naxmaxũ̃. Rü imuũ̃ẽ, natürü itaãẽgü ta. Rü poraãcü ixũ̃ãchi nax Ngechuchuarü ngúexũ̃gümaxã nüxũ̃ nax yanaxugüexũ̃ca̱x ga yema ore ga daxũcüã̱x ngĩmaxã nüxũ̃ ixuxũ̃.

9Rü yexguma inaxũ̃ãchiyane, rü ngürüãchi yéma ngĩxca̱x nango̱x ga Ngechuchu, rü ngĩxũ̃ narümoxẽ. Rü ngĩmagü rü Ngechuchuca̱x iyabuxmü rü nüxũ̃ iyacua̱xüũ̃gü, rü naparawa ina̱i̱xãchitanü.

10Rü nüma ga Ngechuchu rü ñanagürü ngĩxũ̃: —¡Taxṹ i pemuũ̃exũ̃! ¡Rü ípixĩ rü chauenexẽgü i chorü ngúexũ̃gümaxã nüxũ̃ peyarüxu rü Gariréaanewa naxĩ! Rü ngéma tá nixĩ i choxũ̃ nadaugüxũ̃ ==ñanagürü.

### Churaragü rü chacherdótegüarü ãẽ̱xgacügümaxã nüxũ̃ nayarüxugüe ga yema ngupetüxũ̃

11Rü yexguma ga yema ngecügü rü namagu naxĩyane, rü ñuxre ga churaragü ga yéma naxmaũ̃wa dauxũ̃taegüxũ̃ rü Yerucharéũ̃wa naxĩ. Rü chacherdótegüarü ãẽ̱xgacügümaxã nüxũ̃ nayarüxugüe ga guxũ̃ma ga yema ngupetüxũ̃.

12Rü yema chacherdótegüarü ãẽ̱xgacügü rü namaxã nayarüdexagü ga Yudíugüarü ãẽ̱xgacügü. Rü nügümaxã nanamexẽẽgü ga ta̱xacümaxã tá churaragüxũ̃ nax yaxucu̱xẽgüxũ̃. Rü ñu̱xũchi nüxna ngĩxũ̃ naxãgü ga tacü ga diẽru.

13Rü namaxã nüxũ̃ nixugüe rü ñanagürügü: —¡Pema rü ñaperügügü tá: “Ngẽxguma chütacü tapeeyane, rü norü ngúexũ̃gü toechita ngéma naxĩ rü nayayauxgü ga naxũ̃ne”, ñaperügügü tá!

14Rü ngẽxguma ãẽ̱xgacü ya Pirátu tá nüxũ̃ cua̱xgu i ngẽma ngupetüxũ̃, rü toma rü tá namaxã tidexagü rü namaxã tá tanamexẽxẽ nax taxuxũ̃ma pemaxã naxüxũ̃ca̱x ==ñanagürügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Rü yexguma ga yema churaragü rü ngĩxũ̃ nayauxgü ga yema diẽru. Rü yema ãẽxgacügü namaxã nüxũ̃ ixugüxũ̃rüxũ̃ duũ̃xũ̃gümaxã nüxũ̃ nixugüe. Rü ñu̱xma rü ta ngẽmatama dexa nixĩ i nüxũ̃ yaxugüxũ̃ i Yudíugü.

### Ngechuchu nanamu ga norü ngúexũ̃gü

(Mr. 16.15-18; Lc. 24.36-49; Jn. 20.19-23)

16Rü yema 11 ga Ngechuchuarü ngúexũ̃gü rü Gariréaanewa naxĩ ga guma ma̱xpṹne ga Ngechuchu namaxã nüxũ̃ ixuxũ̃newa.

17Rü yexguma Ngechuchuxũ̃ nadaugügu rü nüxũ̃ nicua̱xüũ̃gü, woo ñuxre ga norü ngúexũ̃gü rü tama aixcüma nayaxõgü nax Ngechuchu yixĩxũ̃.

18Rü yexguma ga Ngechuchu rü naxca̱x nixũ, rü ñanagürü nüxũ̃: —Tupana rü guxũ̃ma i pora choxna naxã nax daxũguxũ̃ i naanemaxã rü ñoma i naanemaxã ichacuáxũ̃ca̱x.

19Rü ñu̱xma rü chanaxwa̱xe i guxũ̃ i nachixũ̃anewa pexĩ i guxũ̃ i duũ̃xũ̃gütanüwa. ¡Rü chorü duũ̃xũ̃güxũ̃ peyaxĩgüxẽxẽ̱x! ¡Rü ípenabaiũ̃xẽxẽ chauégagu rü Chaunatüégagu rü Naãxẽ ya Üünexũ̃égagu!

20¡Rü penangúexẽxẽ nax naga naxĩnüexũ̃ca̱x i guxũ̃ma i ngẽma pexũ̃ chamuxũ̃! Rü dücax, guxũ̃gutáma pexũ̃tawa changexmaecha ñu̱xmatáta nagú i naane ==ñanagürü ga Ngechuchu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

# Márcu

## Márcu 1

### Cuáũ ga báiũxẽẽruxũ nüxũ nixu ga Tupanaarü ore ga chianexũ ga taxúema íxãpataxũwa

(Mt. 3.1-12; Lc. 3.1-9, 15-17; Jn. 1.19-28)

[1]Ñaa nixĩ i norü ügü i ore i mexũ ya Ngechuchu ya Cristu ya Tupana Nanechiga.

[2]Rü nũxcümaũcü ga Tupanaarü orearü uruxũ ga Ichaía ümatüxũ ga Tupanaarü ore, rü ñanagürü: “Cupe̲xegu chayamu i chorü orearü ngeruxũ nax namexẽxẽãxũca̲x i cumaũ.

[3]Rü dauxchitawa i taxúema íxãpataxũwa rü tá nangẽxma i wüxi i duũxũ i ngéma tagaãcü ñaxũ: ‘¡Corica̲x penamexẽxẽ i nama! ¡Naxcax peyanawe̲xãchixẽxẽ i nama!’ ” ñaxũ.

[4]Rü Cuáũ rü chianexũwa ga taxúema íxãpataxũwa nango̲x rü yéma ínanabaiũxẽxẽ ga duũxũgü. Rü namaxã nüxũ nixu nax Tupanaca̲x nawoeguxũ rü ínabaiũxũ nax Tupana nüxṹ nüxũ narüngũmaxũca̲x ga norü pecadugü.

[5]Rü guxũma ga duũxũgü ga Yudéaanecüã̲x rü Yerucharéũcüã̲x rü yéma Cuáũxũtawa naxĩĩxũ nax iyanaxĩnüẽxũca̲x. Rü nüxũ nixugüe ga norü pecadugü, rü nüma ga Cuáũ rü natü ga Yudáũwa ínanabaiũxẽxẽ.

[6]Rü naxchiru ga Cuáũ rü caméyuta̲xanaxca̲x nixĩ, rü norü goyexũ rü naxcha̲xmüũnaxca̲x nixĩ. Rü beruremaxã rü munümaxã naxãwemü.

[7]Rü Cuáũ rü yema nüxũ yaxuxũ ga orewa, rü ñanagürü: —Choweama tá ínangu ya wüxi ya poraãcü choxũ rüyexeracü. Rü choma rü taxuwama chame rü bai nax ichayarümaxãchixũ nax íchayawẽxũca̲x i norü chapatucunügü.

[8]Choma rü dexáwamare pexũ íchabaiũxẽxẽ, natürü nüma rü tá Tupanaãxẽ ya Üünecü pexna nanguxẽxẽ ==ñanagürü ga Cuáũ.

### Ngechuchuarü baiechiga

(Mt. 3.13-17; Lc. 3.21-22)


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[9]Rü yema ngunexũgügu, rü Ngechuchu rü ínaxũxũ nawa ga guma ĩane ga Nacharétu ga Gariréaanewa yexmane. Rü Cuáũ̃ rü natü ga Yudáũ̃wa ínanabaiexẽxẽ.

[10]Rü yexguma dexáwa ínaxũ̃ãchigu, rü Ngechuchu nüxũ̃ nadau nax yangenaxũ̃ ga daxũwa. Rü yema Tupanaãxẽ ya Üünecü rü wüxi ga muxtucurüxũ̃ inanago, rü Ngechuchuna nangu.

[11]Rü daxũwa inanaxũ ga wüxi ga naga ga ñaxũ̃: —Cuma nixĩ i Chaune i cuxũ̃ changechaũ̃xũ̃chixũ̃ rü cumaxã chataãẽxũ̃ ==ñaxũ̃.

### Ngechuchuxũ̃ naxü ga Chataná

(Mt. 4.1-11; Lc. 4.1-13)

[12]Rü yemawena rü Tupanaãxẽ ya Üünecü rü chianexũ̃wa ga ngextá taxúema íxãpataxũ̃wa Ngechuchuxũ̃ naga.

[13]Rü yéma nayexma ga 40 ga ngunexũ̃. Rü naeũ̃gü ga idüraexũ̃ íyexmagüxũ̃wa nayexma, rü ngo̱xo ga Chataná rü nüxũ̃ naxü. Natürü Tupanaarü orearü ngeruũ̃gü ga daxũcüã̱x rü Ngechuchuxũ̃ narüngũ̃xẽẽgü.

### Ngechuchu rü Gariréaanewa inanaxügü ga norü puracü

(Mt. 4.12-17; Lc. 4.14-15)

[14]Rü nawena nax Cuáũ̃xũ̃ napoxcugüxũ̃, rü Gariréaanewa naxũ ga Ngechuchu nax yéma nüxũ̃ yanaxuxũ̃cã̱x ga Tupanaarü ore i mexũ̃.

[15]Rü ñanagürü: —Marü nawa nangu i ngunexũ̃ ga Tupana nagu unetaxũ̃. Rü marü pexna nangaicama nax perü ãẽ̱xgacü yixĩxũ̃. ¡Rü nüxũ̃ perüxoe i pecüma i chixexũ̃ rü peyaxõgü i norü ore i mexũ̃! ==ñanagürü.

### Ngechuchu rü ãgümücü ga püchaetanüxũ̃cã̱x naca

(Mt. 4.18-22; Lc. 5.1-11)

[16]Rü yexguma naxtaxa ga Gariréaanacügu yaxũxgu ga Ngechuchu, rü yéma nüxũ̃ nadau ga Chimóũ̃ rü naenexẽ ga André. Rü nümagü rü woetama püchaetanüxũ̃ nixĩgü rü yéma naxtaxawa napüchaegü.

[17]Rü Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ̃: “¡Chowe perüxĩ rü tá pexũ̃ charüngũ̃xẽxẽxũ̃ nax chauxũ̃tawa penagagüxũ̃cã̱x i duũ̃xũ̃gü!” ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

18Rü yexgumatama ga yema taxre, rü yéma nanawogü ga norü püchagü. Rü Ngechuchuwe narüxĩ.

19Rü yéamaxũra naxũ ga Ngechuchu, rü yéma nüxũ nadau ga Chantiágu rü naenexẽ ga Cuáũ. Rü nümagü rü Chebedéu nanegü nixĩgü. Rü wüxi ga nguewa nayexmagü, rü yéma ínanangáitagü ga norü püchagü.

20Rü Ngechuchu rü naxcax naca. Rü nümagü rü yéma nguewa tüxũ natax̱gü ga nanatü ga Chebedéu namaxã ga tümaarü puracütanüxũ, rü Ngechuchuwe narüxĩ.

### Wüxi ga yatü ga ngox̱o nawa yexmaxũchiga
(Lc. 4.31-37)

21Rü ĩane ga Capernáũwa nangugü. Rü yexguma ngũxchigaarü ngunexũwa nanguxgu, rü Ngechuchu rü ngutaquex̱epataũwa naxũ rü inanaxügü ga nax nangúexẽẽtaexũ.

22Rü duũxũgü rü nabax̱ixãchiãẽgü namaxã ga norü ngux̱ẽẽtae, yerü aixcüma Tupanaarü poramaxã mea nanangúexẽxẽ rü tama ngúexẽẽruũgü ga Moichéarü mugüwa ngux̱ẽẽtaegüxũrüxũ nixĩ.

23-24Rü guma ĩanearü ngutaquex̱epataũwa nayexma ga wüxi ga yatü ga ngox̱o nawa yexmaxũ. Rü aita yéma naxü, rü ñanagürü: —¿Tüxcüũ totanüwa cuxũ, Pa Ngechuchu Pa Nacharétucüax̱? ¿Nua cuxũ nax toxũ cuyadax̱ixũcax̱? Choma rü cuxũ chacuax̱ nax Tupana Nane ya Üünecü quixĩxũ = =ñanagürü.

25Rü Ngechuchu nananga ga yema ngox̱o, rü ñanagürü: —¡Iyarüngeax̱ rü ínaxũxũ nawa ya yimá yatü! = =ñanagürü.

26Rü yexguma ga yema ngox̱o rü gumá yatüxũ niyoyoxẽxẽ, rü tagaãcü aita naxüãcüma nawa ínaxũxũ.

27Rü guxũma ga duũxũgü rü nabax̱ixãchiãẽgü, rü nügüna nicachigü rü ñanagürügü: —¿Tax̱acü nixĩ i ñaa? Maneca wüxi i ngexwacax̱ũxũ i ngux̱ẽẽtae nixĩ. Nüma rü aixcüma Tupanaarü poramaxã mea nangux̱ẽẽtae. Rü woo i ngox̱ogü rü naga naxĩnüe i ngẽxguma namuãgu = =ñanagürügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[28]Rü yemaacü paxa guxũma ga Gariréaanewa nangu ga Ngechuchuchiga.

### Ngechuchu rü Chimóũ ga Pedru na̲xẽca̲x nayataanexẽxẽ
(Mt. 8.14-15; Lc. 4.38-39)

[29]Rü yexguma ngutaque̲xepataũwa ínaxũxũxgu ga Ngechuchu, rü Chantiágumaxã rü Cuáümaxã Chimóũ rü Andrépatawa naxũ.

[30]Rü Chimóũ na̲xẽ rü ngürücarewa iyexma, yerü iyaxaxüne. Rü Ngechuchumaxã ngĩxũ nixugüe.

[31]Rü ngĩxca̲x nixũ, rü ngĩxme̲xgu nayayauxãchi, rü ngĩxũ ínarüdaxẽxẽ. Rü yexgumatama iga̲u̲xãchi ga nax yaxaxünexũ. Rü íirüda, rü inaxügü ga naxca̲x nax namexẽẽãxũ ga õna.

### Ngechuchu rü muxũma ga ida̲xaweexũca̲x nayataanexẽxẽ
(Mt. 8.16-17; Lc. 4.40-41)

[32]Rü yexguma marü yanaxücu̲xgu ga üa̲xcü nax nachütaxũ, rü Ngechuchuxũtawa nanagagü ga guxũma ga duũxũgü ga ida̲xaweexũ rü yema ingo̲xoa̲xgüxũ.

[33]Rü guxũma ga yema ĩanecüa̲x rü yexma gumá ĩpataarü ĩa̲xgu naxca̲x nangutaque̲xegü.

[34]Rü nüma nanameexẽxẽ ga muxũma ga duũxũgü ga naguxũraũxũ ga da̲xawemaxã ida̲xaweexũ. Rü ínanawoxũ ga muxũma ga ngo̲xogü, natürü nüxna nanachu̲xu nax yadexagüxũ, yerü nümagü ga ngo̲xogü rü nüxũ nacua̲xgü nax texé yixĩxũ ga nümax.

### Ngechuchu rü nüxũ nixuchigü ga ore ga ngutaque̲xepataũgüwa
(Lc. 4.42-44)

[35]Rü ngunetüxũ ga tauta yangóonegu, rü inaxũãchi ga Ngechuchu. Rü ínaxũxũ ga ĩpatawa, rü wüxi ga nachica ga taxúema íxãpataxũwa naxũ nax yéma yayumüxẽxũca̲x.

[36]Rü Chimóũ rü namücügümaxã Ngechuchuca̲x nayadaugü.

[37]Rü yexguma nüxũ iyangaugügu, rü ñanagürügü nüxũ: —Guxũma i duũxũgü rü cuxca̲x nadaugü = =ñanagürügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

38Natürü ga nüma rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Ngĩxã rü tóxnamana taxĩ náigü ya ĩanexacügü ya ngaicamagünewa nax ngéma rü ta nüxũ̃ chixuxũ̃cax i ore i mexũ̃! Erü woetama ngẽmacax núma chaxũ̃ ==ñanagürü.

39Rü yemaacü ga Ngechuchu rü guxũ̃ma ga Gariréaanegu nixũãgüchigü. Rü wüxichigü ga ĩanearü ngutaquexepataũ̃wa rü nüxũ̃ nixuchigü ga ore ga mexũ̃, rü ínayawoxũ̃ẽtanü ga ngoxogü.

### Ngechuchu rü wüxi ga rüchaxünexũ̃cax nayataanexẽxẽ

(Mt. 8.1-4; Lc. 5.12-16)

40Rü Ngechuchucax nixũ ga wüxi ga yatü ga chaxünemaxã idaxawexũ̃. Rü napexegu nayacaxápüxü rü ñanagürü nüxũ̃: —Pa Corix, ngẽxguma cunaxwaxegu nax choxũ̃ curümexẽxẽxũ̃, rü cuxṹ natauxcha nax chauxcax cuyataanexẽxẽxũ̃ ==ñanagürü.

41Rü Ngechuchuaxṹ nangechaũ̃tümüxũ̃ ga gumá yatü. Rü nüxũ̃ ningõgü rü ñanagürü nüxũ̃: —Ngũ̃, chanaxwaxe. Marü curüme ==ñanagürü.

42Rü yexgumatama nüxṹ inayarüxo ga nax nachaxũ̃nexũ̃ ga gumá yatü. Rü meama naxcax nitaane.

43-44Rü Ngechuchu rü yexgumatama ínayamu. Rü meama nanaxucuxẽ rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Dücax, taxũtáma texémaxã nüxũ̃ quixu! ¡Natürü ngéma chacherdótexũ̃tawa naxũ, rü cugü nüxũ̃ yadauxẽxẽ! ¡Rü curü mexẽẽcax nüxna yaxuaxũ̃ i curü ãmare ga yema Moiché tüxũ̃ muxũ̃ nax nüxũ̃ nacuáxũ̃cax nax curümexũ̃ nawa i curü daxawe! ==ñanagürü.

45Natürü nüma ga gumá yatü rü ínixũ rü inanaxügü nax guxãmaama nüxũ̃ yaxuxũ̃ ga yema nüxũ̃ ngupetüxũ̃. Rü yemacax ga Ngechuchu rü marü taxucürüwa ngóxũ̃wama duũ̃xũ̃güpexewa ĩanegügu naxücu. Natürü chianexũ̃gu i duũ̃xũ̃gü ítaxuxũ̃gu narüxãũx. Rü woo chianexũ̃gu nax naxáũxũ̃ natürü yéma naxcax naxĩĩxũ̃ãma ga duũ̃xũ̃gü ga guxũ̃anewa ne ĩxũ̃.

## Márcu 2

### Ngechuchu rü wüxi ga yatü ga nawãĩxãchicücax nayataanexẽxẽ

(Mt. 9.1-8; Lc. 5.17-26)


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1-2]Rü yixcama ga ñuxre ga ngunexũwena rü wenaxarü Capernáũgu naxücu ga Ngechuchu. Rü yexguma duũxũgü nüxũ cuáchigagügu nax marü gumá ĩpata ga nawa nayexmanewa nayexmaxũ, rü yexma nangutaquexegü ga muxũma ga duũxũgü. Rü düxwa duũxũgümaxã nanapá ga naaxtü ga gumá ĩpata. Rü nüma ga Ngechuchu rü namaxã nüxũ nixu ga ore i mexũ.

[3]Rü yéma nangugü ga ãgümücü ga yatügü, rü yéma Ngechuchucax nanangetaũgü ga wüxi ga nawãĩxãchicü.

[4]Natürü namuxũchi ga duũxũgü, rü taxucürüwama Ngechuchuxũtawa nangugü. Rü yemacax ínanapogüétü ga gumá ĩpata ga Ngechuchu íyexmaxũwa. Rü yéma norü caruxũgu ínanachüxüxüetaũgü ga gumá nawãĩxãchicü.

[5]Rü yexguma Ngechuchu nüxũ daüxgu nax aixcüma yaxõgüãxũ ga yema duũxũgü ga yéma nangetaũgüxũ, rü ñanagürü nüxũ ga gumá nawãĩxãchicü: —Pa Chaunex, curü pecadugü rü marü cuxṹ nüxũ charüngüma ==ñanagürü.

[6-7]Natürü ñuxre ga ngúexẽẽruũgü ga Moichéarü mugüwa nguxẽẽtaegüxũ rü yéma narütogü. Rü naãxẽwa ñaxũgu narüxĩnüe: —¿Ñuxãcü tama namuũ nax ngẽmaãcü yadexaxũ? Rü Tupanapexewa rü wüxi i taxũ i chixexũ nixĩ i ngẽma nüxũ yaxuxũ. Erü Tupanaxicatama nixĩ ya duũxũgüarü pecaduxũ irüngümacü ==ñaxũgu narüxĩnüe.

[8]Natürü yexgumatama ga Ngechuchu rü nüxũ nicuaxãchi ga yema nagu naxĩnüexũ. Rü yemacax nüxna naca rü ñanagürü nüxũ: —¿Tüxcüũ ngẽmagu perüxĩnüe i pemax?

[9]¿Taxacü nixĩ i rütauchamaexũ nax namaxã nüxũ ixuxũ ya daa nawãĩxãchicü: “Curü pecadugü rü marü cuxṹ nüxũ charüngüma”, rü ẽxna: “¡Inachi, rü nayaxu i curü caruxũ, rü íixũ!” ñaxũ?

[10-11]Natürü ñuxma rü tá pexũ nüxũ chadauxẽxẽ nax Tupana Nane ya duũxũxũ ixĩcü, rü nüxṹ nangẽxma i pora nax duũxũgüaxṹ nüxũ iyanangümaxũ i norü pecadugü ==ñanagürü. Rü ñuxũchi gumá


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nawãĩxãchicüxũ̃ ñanagürü: —Cumaxã nüxũ̃ chixu rü ¡inachi, rü nayaxu i curü caruxũ̃, rü cupatawa naxũ! ==ñanagürü.

12Rü yexgumatama inachi ga gumá nawãĩxãchicü. Rü nanayaxu ga norü caruxũ̃, rü ínaxũxũ napẹxewa ga guxũ̃ma ga yema duũ̃xũ̃gü ga yéma yexmagüxũ̃. Rü yemacạx ga yema duũ̃xũ̃gü rü nabạixãchiãẽgü, rü Tupanaxũ̃ nicuạxüũ̃gü, rü ñanagürügü: —Taguma nüxũ̃ tadau i tạxacü i ñaarüxũ̃ ixĩxũ̃ ==ñanagürügü.

### Lebícạx naca ga Ngechuchu
(Mt. 9.9-13; Lc. 5.27-32)

13Rü yemawena ga Ngechuchu rü wenaxarü naxtaxacutüwa naxũ. Rü muxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü rü yéma naxcạx naxĩ. Rü nüma rü nanangúexẽxẽ.

14Rü yexguma yéma naxüpetügu ga Ngechuchu, rü yéma nüxũ̃ nadau ga Lebí ga Arupéu nane. Rü nüma ga Lebí rü yéma narüto nawa ga yema nachica ga duũ̃xũ̃güna diẽru ngĩxũ̃ ínayaxuxũ̃wa naxcạx ga Rómacüạ̃xarü ãẹ̃xgacü, yerü woetama yema nixĩ ga norü puracü. Rü Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Chowe rüxũ! ==ñanagürü. Rü inachi ga Lebí, rü nawe narüxũ.

15Rü yéma Lebípatawa nachibü ga Ngechuchu. Rü yéma nachibüe ga muxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü ga Lebírüxũ̃ Rómaarü ãẹ̃xgacücạx diẽru ngĩxũ̃ yauxgüxũ̃. Rü nayexmagü ta ga togü ga duũ̃xũ̃gü ga taxúema nacümamaxã taãẽgüxũ̃ ga yéma mechawa rütogüxũ̃ namaxã ga Ngechuchu rü norü ngúexũ̃gü. Yerü namu ga yema nawe rüxĩxũ̃.

16Rü yéma nayexmagü ta ga ñuxre ga Parichéugü rü ngúexẽẽruũ̃gü ga Moichéarü mugüwa nguẹxẽẽtaegüxũ̃. Rü yexguma nüxũ̃ nadaugügu ga yema togümaxã nax nachibüxũ̃ ga Ngechuchu, rü norü ngúexũ̃güna nacagü, rü ñanagürügü: —¿Ñuxãcü i perü ngúexẽẽruxũ̃ rü namaxã nachibü i ngẽma duũ̃xũ̃gü i Rómaarü ãẹ̃xgacücạx diẽru ngĩxũ̃ yauxgüxũ̃ rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i pecaduạ̃xgüxũ̃? ==ñanagürügü.

17Rü yexguma yemaxũ̃ naxĩnügu ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ̃: —Ngẽma tama idạxaweexũ̃ rü tama nanaxwạxe ya dutúru, natürü ngẽma idạxaweexũ̃


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nixĩ i naxwa̱xegüxũ̃ ya dutúru. Choma rü tama ngẽma mexũ̃güca̱x núma chaxũ, natürü núma chaxũ nax nüxna chaxuxũ̃ca̱x i ngẽma pecaduã̱xgüxũ̃ ==ñanagürü.

### Ngechuchuna aurechigaca̱x nacagüe
(Mt. 9.14-17; Lc. 5.33-39)

18Rü wüxi ga ngunexũ̃gu rü Cuáũ̃ ga baiũ̃xẽẽruũ̃arü ngúexũ̃gü rü Parichéugüarü ngúexũ̃gü rü tama nachibüe yerü Tupanaca̱x naxauree. Rü ñuxre ga duũ̃xũ̃gü, rü Ngechuchuxũ̃tawa naxĩ rü nüxna nayacagüe, rü ñanagürügü: —Ngẽma Cuáũ̃arü ngúexũ̃gü rü Parichéugüarü ngúexũ̃gü rü naxauree. ¿Rü tü̱xcüũ̃ i curü ngúexũ̃gü i tama naxaureexũ̃? ==ñanagürügü.

19Rü Ngechuchu nanangãxũ̃ rü ñanagürü nüxũ̃: —¿Ẽ̱xna wüxi i ngĩgüarü petawa rü pexca̱x namexũ̃ nax naxaureexũ̃ i ngẽma nüxna naxugüxũ̃ ega natanüwa nangẽxmagu i ngẽma yatü i ngexwaca ãmaxũ̃? Pemaxã nüxũ̃ chixu rü ngẽxguma natanüwa nangẽxmayane i ngẽma yatü i ngexwaca ãmaxũ̃ rü taxucürüwama naxauree i ngẽma nüxna naxugüxũ̃.

20Natürü wüxi i ngunexũ̃ rü ngẽma yatü i ngexwaca ãmaxũ̃ rü namücügüna tá nayagagü. Rü ngẽma ngunexũ̃gu tá nixĩ i naxaureexũ̃.

21Rü taxúema tanapaita i wüxi i naxchiru i ngauxũ̃ namaxã i wüxi i naxchirutüchi i ngexwaca̱xũ̃xũ̃ i tauta nañaãchimüxũ̃. Erü ngẽxguma nayaxugu i ngẽma naxchiru rü tá nügü ínanañaãchi i ngẽma naxchirutüchi i ngexwaca̱xũ̃xũ̃, rü tá yexera nanagáuxẽxẽ i ngẽma ngauxũ̃ i naxchiru.

22Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta taxúema ngexwacaxũ̃cü ya bínu rü wüxi i marü ngauxũ̃ i naxchixũ̃ i naxcha̱xmünaxca̱xgu tayabacuchi. Erü ngẽxguma ngẽmaãcü naxü̱xgu rü yimá bínu ya ngexwacaxũ̃cü rü narüngu, rü tá nayawã̱ĩ̱xẽxẽ i ngẽma naxchixũ̃ i ngauxũ̃ i naxcha̱xmünaxca̱x. Rü ngẽxma tá inayarüxo ya bínu rü naxchixũ̃ rü ta. Rü ngẽmaca̱x tanaxwa̱xe ya ngexwacaxũ̃cü ya bínu rü ngexwaca̱xũ̃xũ̃ i naxchiũ̃gu tayabacuchi ==ñanagürü ga Ngechuchu.

### Ngechuchuarü ngúexũ̃gü rü trigu nicauetanü ga ngũ̃xchigaarü ngunexũ̃gu
(Mt. 12.1-8; Lc. 6.1-5)


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[23]Wüxi ga ngũxchigaarü ngunexũgu rü Ngechuchu rü norü ngúexũgümaxã trigunecüwa nachopetü. Rü nümagü ga norü ngúexũgü rü inaxĩãcüma inanaxügüe ga trigu nax yacãũetanüxũ.

[24]Rü yema Parichéugü rü Ngechuchuna nacagü rü ñanagürügü: —Dücax ¿tu̱xcüũ i curü ngúexũgü rü nanaxügü i ngẽma ngũxchigaarü ngunexũgu chu̱xuxũ nax naxüxũ? ==ñanagürügü.

[25]Natürü nüma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —¿Taguma e̱xna poperawa nüxũ pedau ga ta̱xacü nax naxüxũ ga ãe̱xgacü ga Dabí rü natanüxũ ga yexguma õna nüxú̱ taxu̱xgu rü nataiyaegu?

[26]Rü yexguma chacherdótegüarü ãe̱xgacü yixĩxgu ga Abiatáru, rü Dabí rü Tupanapatagu naxücu. Rü nanango̱x ga yema paũ ga üünexũ ga chacherdótegüca̱xicatama ixĩxũ. Rü nüma ga Dabí rü natanüxũmaxã rü ta nangau ga yema paũ ==ñanagürü.

[27]Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu: —Ngẽma ngũxchigaarü ngunexũ rü duũxũgüca̱x nixĩ ga naxüxũ. Rü tama ngũxchigaarü ngunexũca̱x nixĩ ga naxüxũ ga duũxũgü.

[28]Rü ngẽmaca̱x ya Tupana Nane ya duũxũxũ ixĩcü rü woo ngũxchigaarü ngunexũ rü namaxã inacua̱x ==ñanagürü.

## Márcu 3

### Wüxi ga yatü ga yumécüchiga

(Mt. 12.9-14; Lc. 6.6-11)

[1]Rü wenaxarü ngutaque̱xepataũgu naxücu ga Ngechuchu. Rü yéma nayexma ga wüxi ga yatü ga norü wüxichacüüwa yumécü.

[2]Rü Parichéugü, rü Ngechuchuxũ nangugügü rü tá namexẽxẽã ga ngũxchigaarü ngunexũgu, nax yemaacü nüxú̱ nayexmaxũca̱x ga ta̱xacüca̱x nax ínaxuaxũgüãxũ.

[3]Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ ga gumá yumécü: —¡Írüda, rü nuxã ngãxũtanügu yachi! ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[4]Rü yexguma ga Ngechuchu rü yema togü ga yéma yexmagüxũna naca, rü ñanagürü nüxũ: —¿Tạxacü nixĩ i mexũ nax naxüxũ i ngũxchigaarü ngunexũgu? ¿Namexũ nax naxüxũ i mexũ rü ẽxna chixexũ? ¿Rü namexũ nax namaxẽxẽxũ rü ẽxna yamáxũ? ==ñanagürü. Natürü ga nümagü rü yexma nayarüngeạxgümare.

[5]Rü nüma ga Ngechuchu rü nuchametüãcüma nüxũ nadauwenü ga yema nüxũ íchomaeguãchixũ. Rü nangechaũ yerü tama inaxĩnüechaũ ga yema duũxũgü. Rü gumá yatüxũ ñanagürü: —¡Iyanawẹxãchixẽxẽ ya cuxmẹx! ==ñanagürü. Rü yexguma ga gumá yatü rü nügü inayarüwẹxãchimẹxẽxẽxẽ. Rü yexgumatama rü narümexmẹx.

[6]Natürü nüma ga Parichéugü rü ínachoxũ rü Eródetanüxũmaxã inanaxügüe nax naxcạx nadaugüxũ nax ñuxãcü tá Ngechuchuxũ yamạxgüxũ.

### Naxtaxacutüwa Ngechuchucạx nangutaquẹxegü ga muxũma ga duũxũgü

[7]Rü Ngechuchu rü norü ngúexũgümaxã naxtaxacutüwa naxũ. Rü muxũma ga duũxũgü ga Gariréaanecüạx rü nawe narüxĩ.

[8]Rü yexguma nüxũ nacuáchigagügu ga guxũma ga yema mexũgü ga naxüxũ ga Ngechuchu, rü naxcạx naxĩtaquẹxe ga muxũma ga duũxũgü ga Yudéaanecüạx, rü Yerucharéũcüạx, rü Iduméaanecüạx, rü Yudáũarü tocutücüạx rü Tíruanecüạx rü Chidóũanecüạx.

[9]Rü yemacạx ga Ngechuchu rü norü ngúexũgüxũ namu nax wüxi ga ngue naxcạx namexẽẽgüxũcạx nax tama yéma yaxũxtügüãxũcạx ga yema muxũma ga duũxũgü.

[10]Yerü nüma rü nanameexẽxẽ ga muxũma, rü yemacạx guxũma ga yema idạxaweexũ rü naxcạx naxĩ nax Ngechuchuxũ yangógügüxũcạx.

[11]Rü yexguma yema ngọxoạ̃xgüxũ ga duũxũgü Ngechuchuxũ daugügu, rü napẹxegu nacaxápụ̈xügü rü tagaãcü ñanagürügü: —Cuma nixĩ ya Tupana Nane quixĩxũ ==ñanagürügü.

[12]Natürü nüma ga Ngechuchu rü poraãcü nayaxucụxẽgü nax tama duũxũgümaxã nüxũ yaxugüexũcạx nax texé yixĩxũ ga nümax.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

### Ngechuchu nanade ga 12 ga norü ngúexũgü nax tóxnamana namugüãxũca̲x
(Mt. 10.1-4; Lc. 6.12-16)

13Rü yemawena ga Ngechuchu rü wüxi ga ma̲xpũnewa ínaxũãchi. Rü yéma naxca̲x naca ga yema ngúexũgü ga nüma nanaxwa̲xexũ. Rü naxũtagu naxĩtaque̲xegü.

14Rü yematanüwa nayadexechi ga 12 ga norü ngúexũgü nax namücügü yaxĩgüxũca̲x rü norü orearü uwa namugüãxũca̲x. Rü yemagü rü imugüxũgu nanaxüéga.

15Rü pora nüxna naxã nax Tupanaarü poramaxã ínawoxũãxũca̲x ga ngo̲xogü.

16Rü ñaagü nixĩ ga naéga ga yema 12 ga norü ngúexũgü ga nadexũ. Rü wüxi nixĩ ga Chimóũ ga Pedrugu naxüégaxũ.

17Rü togü nixĩ ga Chantiágu rü naenexẽ ga Cuáũ. Rü nümagü rü Chebedéu nanegü nixĩgü. Rü Ngechuchu rü Boanéregu nanaxüéga. Rü ngẽma naéga rü “Duruanexũ Nanegü”, ñaxũchiga nixĩ.

18Rü togü nixĩ ga André, rü Ferípe, rü Barturumé, rü Matéu, rü Tumáchi, rü Chantiágu ga Arupéu nane, rü Tadéu, rü Chimóũ ga Poraãẽxũ.

19Rü to nixĩ ga Yúda ga Icharióte ga bexma Ngechuchuxũ íxuaxũxũ.

### Ngechuchuxũ nixugüe nax ngo̲xoarü poramaxã napuracüxũ
(Mt. 12.22-32; Lc. 11.14-23; 12.10)

20Rü yemawena rü wüxi ga ĩpatagu naxücu ga Ngechuchu. Rü wenaxarü yexma nangutaque̲xegü ga muxũma ga duũxũgü. Rü yemaca̲x woo nax nachibüexũca̲x rü nangechicagü ga nüma rü norü ngúexũgü.

21Rü yexguma yemaxũ nacua̲xgügu ga natanüxũ ga Ngechuchu, rü ínayadaugü nax yagagüãxũca̲x, yerü nüxũ nixugügü rü: —Naxãũãẽmare ==ñanagürügü.

22Rü yexgumarüxũ ta ga yema ngúexẽẽruũgü ga Moichéarü mugüwa ngu̲xẽẽtaegüxũ ga Yerucharéũwa ne ĩxũ, rü ñanagürügü: —Ñaa yatü i Ngechuchu, rü ngo̲xogünatü i Beechebúarü poramaxã nixĩ i ínawoxũãxũ i ngo̲xogü ==ñanagürügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[23]Natürü ga Ngechuchu rü naxca̱x naca ga yema ngúexẽẽruũgü. Rü wüxi ga ore ga cua̱xruũxũ namaxã nixu, rü ñanagürü: —¿Rü ñuxãcü i Chataná i nügütama ínata̱xüchixũ?

[24]Rü ngẽxguma chi wüxi i nachixũanecüa̱x i duũxũgü rü nügü yatoyegu rü nügütanüxũwatama nügü nadaixgu, rü taxuacüma natai i ngẽma nachixũane.

[25]Rü ngẽxguma chi wüxi ya ĩpatacüa̱x nügüchi aiegu rü nügü nadaixgu, rü taxuacüma wüxiwa nangẽxmagü.

[26]Rü ngẽxgumarüxũ chi ta nixĩ i Chataná ega nügümaxã nanuxgu rü nügü yama̱xgu, rü taxuacü chima natai i nümax, rü chi ngẽxma narüxo.

[27]Rü taxuacüma texé wüxi ya yatü ya poracüpatagu taxücu nax nüxna tanapuxũxũca̱x i norü ngẽmaxũgü, ega tama tayana̱ixíragu. Erü ngẽmaãcüxica tá nixĩ i tüxũ nanguxũxũ nax tanapuxũxũ i norü ngẽmaxũgü.

[28]Rü aixcüma pemaxã nüxũ chixu rü Tupana tá duũxũgüaxṹ nüxũ narüngüma i guxũma i norü pecadugü rü guxũma i chixexũ i namaxã yadexagüxũ.

[29]Natürü texé ya chixexũ namaxã ixugüxe i Tupanaãxẽ ya Üünecü, rü Tupana rü tagutáma tüxṹ nüxũ narüngüma i ngẽma chixexũ. Rü guxũgutáma chixexũwa tangexma ==ñanagürü.

[30]Rü yema ñanagürü ga Ngechuchu, yerü yema ngúexẽẽruũgü ga Moichéarü mugüwa ngu̱xẽẽtaegüxũ rü: “Nango̱xoa̱x”, ñanagürügü nüxũ.

### Ngechuchuarü mama rü naenexẽgüchiga
(Mt. 12.46-50; Lc. 8.19-21)

[31]Rü yexgumayane rü ítangugü ga Ngechuchuarü mama rü naenexẽgü. Natürü ĩpataa̱xtügu tarücho, rü naxca̱x yéma tangemagü.

[32]Rü yema duũxũgü ga Ngechuchuxũ íchomaeguãchixũ, rü ñanagürügü nüxũ: —Curü mama rü cuenexẽgü rü cueya̱xgü, rü yea düxétüwa tangexmagü, rü cuxca̱x tadaugü ==ñanagürügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[33]Rü nüma nanangãxũ̃, rü ñanagürü: —¿Texé tixĩ ya chaué rü chauenexẽgü? = =ñanagürü.

[34]Rü yema nüxũ̃ íchomaeguãchixũ̃xũ̃ nadawenüãcüma ñanagürü: —Daxegü tixĩ ya chaué rü chauenexẽgü.

[35]Erü guxãma ya texé ya naxṹxe i Tupanaarü ngúchaũ̃, rü yíxema tixĩ ya chauenexẽ rü chaueya̱x rü chaué = =ñanagürü.

## Márcu 4

### Ore ga toecügu ixuxũ̃
(Mt. 13.1-9; Lc. 8.4-8)

[1]Rü wenaxarü inanaxügü ga Ngechuchu ga nax nangúexẽẽãxũ̃ ga duũ̃xũ̃gü ga gumá naxtaxaanacüwa. Rü muxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü yexma naxca̱x nangutaque̱xegü. Rü yemaca̱x düxwa wüxi ga ngue ga yéma naxtaxawa yexmanegu nixüe ga Ngechuchu, rü gumáwa narüto. Rü yema duũ̃xũ̃gü rü naxtaxaanacügu narücho.

[2-3]Rü yexguma ga Ngechuchu rü inanaxügü ga muxũ̃ma ga ore ga cua̱xruũ̃wa nax nangúexẽẽãxũ̃ ga duũ̃xũ̃gü. Rü norü ngu̱xẽẽtaewa rü ñanagürü: —¡Dücax, iperüxĩnüe i ñaa ore! Wüxi ga yatü ga toecü rü tríguarü towa naxũ.

[4]Rü yexguma triguchiremaxã natoegu, rü namaxã nanagüane. Rü ñuxre ga triguchire rü namacüwagu nayi. Rü ínangugü ga werigü, rü nanawecu.

[5]Rü náigü ga triguchire rü nutatanügu nayi ga ngextá ínachicaxũ̃wa ga waixũ̃mü. Rü paxa narüxügü ga gumá triguchire, yerü ga waixũ̃mü rü tama nayaxcü.

[6]Natürü yexguma nangunagügu ga üa̱xcü, rü narüñexgü ga yema trigu Rü nayue, yerü tama poraãcü nixãma̱xã.

[7]Rü náigü ga triguchire rü chuchuxũ̃necügu nayi. Rü yexguma nayaegu ga chuxchuxũ̃, rü gumá triguxũ̃ inawocu, rü yemaca̱x tama nixo.

[8]Natürü náigü ga triguchire rü mexũ̃ ga waixũ̃mügu nayi. Rü meama nayae, rü muxũ̃ma ga trigu nawa ínanguxuchi. Rü nümaxũ̃neya̱xawa rü 30 pü̱xü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ínanguxuchi ga norü o, rü náigüya̱xawa rü 60 pü̱xü ínanguxuchi ga norü o, rü náigüya̱xawa rü 100 pü̱xü ínanguxuchi = =ñanagürü.

9Rü ñu̱xũchi ñanagürü ta: —Rü yíxema ãchi̱xẽgüxe, ¡rü nüxũ̃ taxĩnüe i ñaa ore! = =ñanagürü.

### Ta̱xacüchiga nixĩ ga yema ore ga cua̱xruũ̃gügu ixuxũ̃
(Mt. 13.10-17; Lc. 8.9-10)

10Rü yemawena ga yexguma nanüxĩca yéma yaxüãchigu ga Ngechuchu, rü yema duũ̃xũ̃gü ga norü ngaicamawa yexmagüxũ̃ wüxigu namaxã ga norü ngúexũ̃gü, rü nüxna nacagüe nax ta̱xacüchiga yixĩxũ̃ ga yema ore ga cua̱xruũ̃gu ixuxũ̃.

11-12Rü nüma nanangãxũ̃ rü ñanagürü nüxũ̃: —Tupana rü pexũ̃xicatama nüxũ̃ nacua̱xẽxẽ i ngẽma ẽxũ̃guxũ̃ nax ñuxãcü ãẽ̱xgacü nax yixĩxũ̃ i nümax. Natürü ngẽma togü i duũ̃xũ̃gü rü cua̱xruũ̃gu chayaxuãcüma namaxã nüxũ̃ chixu i ngẽma ore, erü woo nüxũ̃ nadaugügu rü ñoma tama nüxũ̃ nadaugüxũ̃rüxũ̃ nixĩgü, rü woo nüxũ̃ naxĩnüegu rü ñoma tama nüxũ̃ naxĩnüexũ̃rüxũ̃ nixĩgü. Rü ngẽmaca̱x cua̱xruxũ̃gu namaxã nüxũ̃ chixu i ore erü tama nüxũ̃ narüxoechaũ̃ i nacüma i chixexũ̃ nax Tupana nüxṹ̃ nüxũ̃ rüngũ̃maxũ̃ca̱x i norü pecadugü = =ñanagürü.

### Ngechuchu rü mea nanango̱xẽxẽ ga yema ore ga cua̱xruxũ̃ ga toecüchigagu ixuxũ̃
(Mt. 13.18-23; Lc. 8.11-15)

13Rü Ngechuchu ñanagürü nüxũ̃: —¿Ẽ̱xna, pema rü ta tama nüxũ̃ pecua̱xgü nax ta̱xacüchiga yixĩxũ̃ i ngẽma ore i cua̱xruxũ̃gu ixuxũ̃? ¿Rü ñuxãcü tá nüxũ̃ pecua̱xgü i guxũ̃ma i ngẽma togü i ore i cua̱xruxũ̃gügu ixuxũ̃?

14Rü yíxema toexe, rü yíxema tixĩ ya nüxũ̃ ixuxe i ore i mexũ̃.

15Rü nangẽxma i duũ̃xũ̃gü i yima triguchire ga namacüwagu yixũ̃nerüxũ̃ ixĩgüxũ̃. Rü ngẽmagü nixĩ i nüxũ̃ ĩnüexũ̃ i ore i mexũ̃, natürü yixcama marü nüxũ̃ naxĩnüeguwena, rü ngéma nangu i Chataná rü nüxna nanapu i ngẽma ore i mexũ̃ i marü yaxõgüchiréxũ̃.

16Rü togü i duũ̃xũ̃gü rü yima triguchire ga nutatanügu yixũ̃nerüxũ̃ nixĩgü. Rü ngẽmagü nixĩ i nüxũ̃ ĩnüexũ̃ i ore i mexũ̃, rü taãẽãcüma nayauxgüxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Natürü tama aixcüma nagu narüxĩnüe i ngẽma ore, rü paxaãchitama nayaxõgü. Rü ngẽmacax ngẽxguma ngẽma oregagu guxchaxũ̃gü naxcax ínguxgu rüexna duũ̃xũ̃gü naxchi aiegu, rü nüxũ̃ narüxoe i ngẽma ore i noxri yaxõgüxũ̃.

18-19Rü togü i duũ̃xũ̃gü rü ñoma triguchire ga chuchuxũ̃necügu yixũ̃nerüxũ̃ nixĩgü. Ngẽmagü rü nüxũ̃ naxĩnüe i ngẽma ore i mexũ̃, natürü ñoma i naanearü ngẽmaxũ̃gücax naxoegaãẽgü rü norü diẽruguama narüxĩnüe rü ngẽma nanawomüxẽẽgü. Rü nanaxwax̃egü nax nüxṹ nangẽxmaxũ̃ i muxũ̃ma i to i norü ngẽmaxũ̃gü. Rü guxũ̃ma i ngẽma rü nüxũ̃ nüxũ̃ inayarüngümaexẽxẽ i ngẽma ore i mexũ̃ rü nüxũ̃ nüxũ̃ narüxoexẽxẽ nax tama naxügüax̃ũ̃cax i ngẽma mexũ̃ ya Tupana nüxṹ naxwax̃exũ̃.

20Natürü nangẽxma i togü i duũ̃xũ̃gü i yimá triguchire i mexũ̃ i waixũ̃mügu yixũ̃nerüxũ̃ ixĩgüxũ̃. Ngẽmagü nixĩ i nüxũ̃ ĩnüexũ̃ i ore i mexũ̃ rü nayauxgüxũ̃ rü Tupana naxwax̃exũ̃ãcüma mea maxẽxũ̃. Rü tümaxe rü gumá trigu ga 30 püxü nawa ínguxuchinerüxũ̃ tixĩgü. Rü tümaxe rü gumá 60 püxü nawa ínguxuchinerüxũ̃ tixĩgü. Rü tümaxe rü gumá 100 püxü nawa ínguxuchinerüxũ̃ tixĩgü ==ñanagürü.

### Ore ga Omügu ixuxũ̃

(Lc. 8.16-18)

21Rü yexgumarüxũ̃ ta ñanagürü nüxũ̃: —¿Ẽxna nawa tanangixichi i wüxi i omü nax wüxi i caichaũtüũ̃gu rü ẽxna wüxi i pechicatüũ̃gu yaxúcuchixũ̃cax? Tama ngẽmaãcü nixĩ, erü wüxi i omü rü dauxnagu tanaxṹnagü nax ngéma inabaxixũ̃cax.

22Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta i guxũ̃ma i taxacü i cúxũ̃, rü yixcüra rü duũ̃xũ̃gü rü tá nüxũ̃ nacuaxgüama. Rü guxũ̃ma i ngẽma ñuxma duũ̃xũ̃gücax ẽxũ̃guxũ̃ rü tá nangoxoma i yixcüra.

23Rü yíxema ãchixẽgüxe, ¡rü nüxũ̃ taxĩnüe i ngẽma ore! ==ñanagürü.

24Rü ñanagürü ta nüxũ̃: —¡Mea naga pexĩnüe i ngẽma nüxũ̃ pexĩnüexũ̃! Rü ngẽxguma pema aixcüma naga pexĩnüegu i ngẽma nüxũ̃ pexĩnüexũ̃ rü Tupana rü tá aixcüma pexna nanaxã i cuax. Rü yexera i cuax tá pexna naxã.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

25Rü pemaxã nüxũ̃ chixu, rü texé ya aixcüma naga ĩnüxẽ i ñaa ore i mexũ̃ rü Tupana rü yexeraãcü tá tüxũ̃ nüxũ̃ nacua̱xẽxẽ. Natürü yíxema tama naga ĩnüxe i ñaa ore rü Tupana rü tá tüxna nanayaxu i ngẽma íxraxũ̃ i cua̱x i tüxṹ ngẽxmachiréxũ̃ ==ñanagürü.

### Ore ga triguchire ga rüxüxũ̃gu ixuxũ̃

26Rü Ngechuchu rü ñanagürü ta: —Pemaxã tá nüxũ̃ chixu i wüxi i ore i cua̱xruxũ̃ nax nüxũ̃ pecuáxũ̃ca̱x nax ñuxãcü ãẽ̱xgacü nax yixĩxũ̃ ya Tupana. Rü wüxi ya yatü rü waixũ̃mügu nanato ya triguchire.

27Rü nüma ya yatü rü chütacü nape rü moxũ̃ãcü ínarüda, rü yoxni ya yima triguchire rü narüxü rü niyachigü. Natürü nüma ya yatü rü tama nüxũ̃ nacua̱x i ñuxãcü nax naxüxũ̃ rü nax nayaxũ̃.

28Rü ngẽmaãcü i ngẽma waixũ̃mü rü nüechamatama nanaxüxẽxẽ ya yimá triguchire. Rü naatügüxíra narüxügü, rü yixcama i nachacu, rü ngẽmawena nachacuwa nango̱x i norü o.

29Rü ngẽxguma marü yadauxgu i ngẽma norü o, rü nanabuxu erü marü nawa nangu i norü buxgü ==ñanagürü.

### Ore ga motachachiregu ixuxũ̃

(Mt. 13.31-32; Lc. 13.18-19)

30Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu: —Tupana ãẽ̱xgacü íyixĩxũ̃wa ¿rü nanata̱xacüraxũ̃? ¿Rü ta̱xacügu tá tanangu?

31-32Rü ñoma wüxi ya motachachire ya waixũ̃mügu itoxũ̃nerüxũ̃ nixĩ. Rü woo guxũ̃nema ya nanetüchirexũ̃ narüxíramae, natürü ngẽxguma inatoxgu, rü narüxü rü naya ñu̱xmata guxũ̃ma i togü i nanetüxũ̃ i íxraxũ̃xũ̃ narüyexera. Rü nachacüxü rü nita, rü woo werigü rü natanügu nixüachiãũ̃ ==ñanagürü.

### Cua̱xruũ̃gu ixuxũ̃ ga oremaxã nidexa ga Ngechuchu

(Mt. 13.34-35)

33Rü Ngechuchu rü yemaacü nanangúexẽxẽ ga muxũ̃ma ga cua̱xruũ̃gü ga ñaarüxũ̃ ixĩgüxũ̃ ñu̱xmata nüxũ̃ yacua̱xãchitanü ga duũ̃xũ̃gü nax ta̱xacüchiga yixĩgüxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[34]Rü ore ga cuaxruũgu ixuxũixicatama nixĩ ga norü nguxẽẽtae. Rü yixcama ga yexguma nanüxicagügu, rü norü ngúexũgücax meama nanangoxẽxẽ ga guxũma.

### Ngechuchu rü buanecüxũ rü yuapexũ ínayachaxãchixẽxẽ
(Mt. 8.23-27; Lc. 8.22-25)

[35]Rü yematama ngunexũgu ga marü nachütachaũgu, rü Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ ga norü ngúexũgü: —¡Ngĩxã rü naxtaxaarü tocutüwa taxĩ! ==ñanagürü.

[36]Rü yéma yema duũxũgüna inaxĩãchi. Rü norü ngúexũgü rü Ngechuchuxũ nigagü nagu ga guma ngue ga marü nawa nayexmane. Rü yexgumarüxũ ta ga togü ga duũxũgü rü naigü ga nguegügu ínayaxümücügü.

[37]Rü yexguma yaxãũyane rü inaxű ga wüxi ga buanecü ga taxüchicü, rü yemacax nataxüchi ga yuape. Rü gumá nguegu niyauxcuchi ga dexá, rü yexma nabaxũgüchaũ.

[38]Natürü ga Ngechuchu rü guma nguechinüwa wüxi ga cüxeruũgu naca, rü yéma nape. Rü ínanabaixgügü, rü ñanagürügü nüxũ: —Pa Ngúexẽxẽruxũx, ¿ẽxna cuxű nanataxuraxũma nax nuxma ibaxũgüxũ? ==ñanagürügü.

[39]Rü yexguma ínarüda ga Ngechuchu. Rü buanecüna nachogü rü ñanagürü nüxũ ga guma naxtaxa: —¡Iyarüchiane rü íyachaxãchi! ==ñanagürü. Rü ínayachaxãchi ga buanecü rü guxũwama ínachaxanemare.

[40]Rü yemawena ga Ngechuchu rü norü ngúexũgüxũ ñanagürü: —¿Tüxcüũ ngẽmaãcü poraãcü pemuũẽ? ¿Ẽxna ñuxma rü ta tama aixcüma peyaxõgü? ==ñanagürü.

[41]Natürü nümagü ga norü ngúexũgü rü poraãcü namuũe. Rü nügüna nacagüe rü ñanagürügü: “¿Texé nixĩ ya daa rü aixrücü ya buanecü rü yuape rü naga naxĩnüexũ?” ñanagürügü.

## Márcu 5

### Yatü ga Gadáracüãx ga ngoxo nawa yexmagüxũ
(Mt. 8.28-34; Lc. 8.26-39)


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Rü naxtaxaarü tocutüwa nangugü ga Gadáraanewa.

[2-3]Rü yexguma marü nguewa ínaxüegu, rü yéma Ngechuchucax nixũ ga wüxi ga yatü ga ngoxo nawa yexmaxĩ. Rü yema yatü rü duĩxẽgüchíquexewa ne naxũ, yerü yexma nixĩ ga yanaxauchigünexĩxũ. Rü taxúexũma nanguxĩ nax tayanáixĩ, woo cadénamaxã.

[4]Rü woo muẽxpüxcüna cadénamaxã nayanaixparagü rü nayanaixchacüügü, natürü nüma rü guxĩguma íraxĩgu inanacauĩgüama, rü yemaacü taxúexũma nanguxĩ.

[5]Rü ngunecü rü chütacü rü yuetachiquexetanügu rü maxpűnegügu narüxũũxĩ. Rü yexma nanacaeane, rü nutamaxã nügügu napogü.

[6]Natürü yexguma yáxĩgutama Ngechuchuxĩ nadauxgu, rü naxcax inañaãchi, rü napexegu nayacaxápüxü.

[7]Rü aita naxüãcüma ñanagürü nüxĩ: —¿Tüxcüĩ nua choxĩ cuyachixewe, Pa Ngechuchux ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü Nanex? Rü Tupanaégagu cuxĩ chacaaxĩ nax tama ngúxĩ choxĩ quingexẽẽxĩ ==ñanagürü.

[8]Rü yemaacü nidexa ga yema ngoxo yerü Ngechuchu rü marü ñanagürü nüxĩ: —Pa Ngoxox, ¡ínaxũxĩ nawa ya yimá yatü! ==ñanagürü.

[9]Rü yexguma ga Ngechuchu rü nüxna naca, rü: —¿Taxacü nixĩ i cuéga? ==ñanagürü. Rü nüma ga ngoxo nanangãxĩ, rü ñanagürü: —Muxũchixĩ nixĩ i chauéga, erü tamu i tomax ==ñanagürü.

[10]Rü poraãcü Ngechuchuxĩ nacaaxĩgü nax tama ínawoxĩãxũcax ga yema naanewa.

[11]Rü yema nachicaarü ngaicamana ga maxpűnepechinüwa rü nayexmagü ga muxũma ga cuchigü ga yéma chibüexĩ.

[12]Rü yemacax ga yema ngoxogü rü Ngechuchuxĩ nacaaxĩgü, rü ñanagürügü: —¡Ngéma cuchitanüwa toxĩ namugü nax nagu tachocuxũcax! ==ñanagürügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

13Rü Ngechuchu rü: —Ngũ̃ ==ñanagürü. Rü yexguma ga yema ngo̱xogü rü gumá yatüwa ínachoxũ̃, rü yema cuchigügu nayachocu. Rü yema cuchigü ga 2,000 ixĩgüxũ̃ rü inaxũ̃ãchi, rü naxtaxacutüarü ma̱xpűxũ̃wa nayarüyuxgü. Rü yexma nayi.

14Rü yema cuchigüarü dauruũ̃gü rü ĩanewa nabuxmü. Rü ĩanewa rü yema ĩanearü ngaicamana ipeagüxũ̃ ga duũ̃xũ̃gütanüwa nüxũ̃ nayarüxugügü ga yema üpetüxũ̃. Rü ga duũ̃xũ̃gü rü ínayadaugü ga yema ngupetüxũ̃.

15Rü yexguma Ngechuchu íyexmaxũ̃wa nangugügu, rü yéma nüxũ̃ nadaugü ga gumá yatü ga ngo̱xo nawa yexmagüchirécü. Rü yéma narüto, rü naxãxchiru, rü meama naãxẽxũ̃ nacua̱x. Rü poraãcü naba̱ixãchiãẽgü ga duũ̃xũ̃gü.

16Rü yema cuchigüarü dauruũ̃gü ga nüxũ̃ daugüxũ̃ ga yema ngupetüxũ̃ rü yema duũ̃xũ̃gümaxã nüxũ̃ nixugüe ga guxũ̃ma ga yema ngupetüxũ̃ namaxã ga gumá yatü ga ngo̱xo nawa yexmagüchirécü, rü yema ngupetüxũ̃ namaxã ga yema cuchigü.

17Rü yexguma yemaxũ̃ naxĩnüegu ga duũ̃xũ̃gü, rü inanaxügüe ga Ngechuchuxũ̃ nax naca̱a̱xũ̃güxũ̃ nax ínaxũxũxũ̃ca̱x ga yema naanewa.

18Rü yexguma wenaxarü nguegu yaxüegu ga Ngechuchu, rü gumá yatü ga ngo̱xoã̱xchirécü, rü nüxũ̃ naca̱a̱xũ̃ nax Ngechuchuwe naxũxũ̃ca̱x.

19Natürü ga Ngechuchu rü tama nanaxwa̱xe, rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Cuchiũ̃wa naxũ rü cutanüxũ̃maxã nüxũ̃ yarüxu i guxũ̃ma i ngẽma cuxca̱x naxüxũ̃ ya Cori ya Tupana, rü ñuxãcü nüxű̃ nax cungechaũ̃tümüxũ̃! ==ñanagürü.

20Rü nüma ga gumá yatü rü ínixũ. Rü inanaxügü ga guxũ̃ma ga Decaporíchiuanewa yexmagüne ga ĩanegüwa nüxũ̃ nax yaxuxũ̃ ga yema Ngechuchu naxca̱x üxũ̃. Rü guxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü rü naba̱ixãchiãẽgü.

### Yáiruxacüchiga rü yema nge ga Ngechuchuchirugu ingógücüchiga
(Mt. 9.18-26; Lc. 8.40-56)


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[21]Rü yexguma nguegu naxtaxaarü tocutüwa nataeguxgu ga Ngechuchu, rü muxũma ga duũxũgü rü naxcax yexma nangutaquexegü. Rü nüma rü naxtaxapechinüwa nayexma.

[22]Rü yexguma yéma nayexmayane, rü yéma naxũtawa nangu ga wüxi ga norü ngutaquexepataũarü ãẽxgacü ga Yáirugu ãégacü. Rü yexguma Ngechuchuxũ nadauxgu, rü napexegu nanangücuchi.

[23]Rü poraãcü nüxũ nacaaxũ, rü ñanagürü nüxũ: —Chauxacü rü ituraxüchi. Rü chanaxwaxe i ngéma cuxũ nax ngĩxũ cuyarüngõgüxũcax nax ngĩxcax yataanexũcax rü namaxũxũcax = =ñanagürü.

[24]Rü yexguma ga Ngechuchu rü nawe narüxũ. Rü muxũma ga duũxũgü ínayaxümücügü. Rü yéma nayaxũxtügü.

[25]Rü yema muxũ ga duũxũgütanüwa iyexma ga wüxi ga nge ga 12 ga taunecü ãgüechacü.

[26]Rü muxũma ga dutúrugü ngĩxũ naxüxũgü rü poraãcü ngúxũ ngĩxũ ningexẽẽgü. Rü yemaacü natücaxma ngĩxũ iguxẽxẽ ga guxcü ga ngĩrü diẽru. Natürü tama ngĩxcax nitaane, rü niyexeraguchigü ga ngĩrü daxawe.

[27]Rü ũpa rü marü Ngechuchuxũ ixĩnüchiga rü yemacax yema muxũma ga duũxũgütanüwa naweama ne ixũ rü Ngechuchuchirugu iyangõgü.

[28]Yerü ñaxũgu irüxĩnü: —Ngẽxguma chi naxchiruxũmare chingõgügu, rü chi chauxcax nitaane = =ñaxũgu irüxĩnü.

[29]Rü yexgumatama ínayachaxãchi ga ngĩgü, rü nüxũ iyacuaxãchi ga ngĩxĩnewa nax marü ngĩxcax yataanexũ.

[30]Natürü ga Ngechuchu rü nüxũ nicuaxãchi nax nawa ínaxũxũxũ ga pora. Rü naxcax nadauegu ga yema muxũma ga duũxũgü, rü nüxna naca, rü ñanagürü: —¿Texé tixĩ ya chauxchirugu ingõgüxe? = =ñanagürü.

[31]Rü norü ngúexũgü nanangãxũgü, rü ñanagürügü: —Cuma nüxũ cudau nax muxũ i duũxũgü ngéma cuxũ yaxũxtügüxũ rü ngẽxguma rü ta: “¿Texé ya choxũ ingõgüxe?” ñacuxũ = =ñanagürügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[32]Natürü ga Ngechuchu rü nüxũ nidaugüãchi nax tüxũ nadauxũcax nax texé tixĩxũ ya yíxema nüxũ ingõgüxe.

[33]Rü yexguma ga yema nge rü ngĩrü muũmaxã iyadurux rü naxũtawa ixũ, yerü nüxũ icuax ga yema ngĩxũ ngupetüxũ. Rü napexegu iyacaxápüxü, rü aixcüma namaxã nüxũ iyaxu nax ngĩma yixĩxũ nax naxchirupechinügu yangõxũ.

[34]Rü nüma ga Ngechuchu rü ñanagürü ngĩxũ: —Pa Chauxacüx, curüme erü cuyaxõ. ¡Rü taãẽãcü íixũ, erü marü curü daxawewa cuxcax nitaane! ==ñanagürü.

[35]Rü yexguma íyadexayane, yéma nangugü ga ñuxre ga natanüxũ ga guma ngutaquexepataũarü ãẽxgacü rü ñanagürügü nüxũ: —Cuxacü rü marü iyu. ¿Tüxcüũ nüxũ cuchixeweecha ya Ngúexẽẽruxũ? ==ñanagürügü.

[36]Natürü ga Ngechuchu rü tama naga naxĩnü ga yema duũxũgüarü dexa. Rü yemacax guma ngutaquexepataũarü ãẽxgacüxũ ñanagürü: —¡Taxű i cumuũxũ! ¡Rü yaxõmare! ==ñanagürü.

[37]Rü yexguma ga Ngechuchu rü ínayagagü ga Pedru rü Chantiágu rü Cuáũ ga Chantiáguenexẽ. Natürü tama nanaxwaxe nax texé ga togue nawe rüxĩxũ.

[38]Rü yexguma guma ngutaquexepataũarü ãẽxgacüpatawa nangugügu, rü Ngechuchu nüxũ nadau nax íyacuxcuxũ rü poraãcü aita naxüeãcüma naxauxexũ ga duũxũgü.

[39]Rü gumá ĩpatagu naxücu ga Ngechuchu, rü ñanagürü: —¿Tüxcüũ ípicuxcu rü ngẽmaãcü pexauxe? Ngẽma bucü rü tama iyu. Rü ipemare ==ñanagürü.

[40]Rü nüxũ nacugüeama ga duũxũgü. Natürü nüma ga Ngechuchu rü ĩãxtüwa nanamugü ga guxũma. Rü ngĩnatümaxã rü ngĩémaxã, rü yema íyaxümücügüxũmaxã nixücu ga ínayexmaxũwa ga yema bucü.

[41]Rü ngĩxmexgu nayayauxãchi, rü ñanagürü ngĩxũ: —Tarita cumi ==ñanagürü. Rü ngẽma ore rü ñaxũchiga nixĩ: “¡Írüda, Pa Bucü, ñacharügü cuxũ!” ñaxũchiga nixĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

42Rü yexgumatama ga yema bucü ga 12 ga taunecü ngĩxű yexmacü, rü íirüda rü iyaxũ. Rü poraãcü nabaixãchiãẽgü ga duũxũgü.

43Natürü ga Ngechuchu rü poraãcü nüxna nanachuxu nax nüxũ yaxugüexũcax ga yema ngupetüxũ. Rü ñuxũchi nanamu nax ngĩxũ naxüwemügüxũcax ga yema bucü.

## Márcu 6

### Nacharétuwa nayexma ga Ngechuchu

(Mt. 13.53-58; Lc. 4.16-30)

1Rü yéma inaxũãchi ga Ngechuchu, rü norü ĩane ga Nacharétuwa naxũ. Rü norü ngúexũgü rü nawe narüxĩ.

2Rü yexguma ngũxchigaarü ngunexũwa nanguxgu rü inanaxügü nax nangúexẽẽtaexũ ga ngutaquexepataũwa. Rü yema muxũma ga duũxũgü ga yéma irüxĩnüexũ, rü nabaixãchiãẽgü. Rü nügüna nacagüe rü ñanagürügü: —¿Ngextá naxcax nangux i guxũma i ngẽma nguxẽẽtae? ¿Rü ngextá nanayaxu i ngẽma cuax? ¿Rü ñuxãcü nanaxü i ngẽma mexũgü i taxũgü i naxüxũ?

3¿Taux ẽxna ñaa yixĩxũ i corapina i Ngechuchu i María ngĩne, i Chantiágu rü Yúche rü Chimóũ rü Yúdaenexẽ ixĩxũ? ¿Rü taux ẽxna i naeyaxgü i nuxma tatanügu naxãchiũgüxũ? ==ñanagürügü. Rü yemacax ga yema duũxũgü rü tama nüxű nayaxõgü.

4Natürü ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —Wüxi i Tupanaarü orearü uruxũ rü guxũwama i duũxũgü rü nüxũ nicuaxüũgü. Natürü norü ĩanewatama rü natanüxũtanüwatama rü napatawatama rü tama aixcüma namaxã nataãẽgü ==ñanagürü.

5Rü yemacax taxuacüma yéma nanaxü ga muxũma ga mexũgü ga Tupanaarü poramaxã naxüxũ. Rü noxretama ga duũxũgü ga idaxaweexũxũxicatama ningõgü nax naxcax yataanegüxũcax.

6Rü nabaixãchiãxẽ ga Ngechuchu, yerü yema duũxũgü rü tama nüxű nayaxõgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

### Ngechuchu rü norü ngúexũ̃güxũ̃ nimugü
(Mt. 10.5-15; Lc. 9.1-6)

Rü Ngechuchu rü guma ngaicamagüne ga ĩanexacügügu nixũgüchigü, rü nayangúexẽẽtanü ga duũ̃xũ̃gü.

7Rü namaxã nangutaqu̱exe ga yema 12 ga norü ngúexũ̃gü, rü inanaxügü nax taxrechigü inamuãchitanüãxũ̃. Rü nüxna nanaxã ga pora nax ínawoxũ̃ãxũ̃ca̱x ga ngo̱xogü.

8Rü nüxna naxãga nax taxuxũ̃ma íyangegüxũ̃ca̱x ga norü namawaxũ̃, rü bai ga choca rü bai ga paũ̃ rü bai ga norü diẽru. Rü nanaxwa̱xe nax norü naixmena̱xãxicatama íyangegüxũ̃.

9Rü namaxã nüxũ̃ nixu nax nacuaixcuxũ̃ ga norü chapatu. Natürü tama nanaxwa̱xe ga taxre ga naxchiru nax íyangegüxũ̃.

10Rü ñanagürü nüxũ̃: —Rü ngẽxguma wüxi ya ĩxgu pechocuxgu, ¡rü ngẽxma pepegü ñu̱xmata ipexĩãchi̱x nawa ya yima ĩane!

11Rü ngẽxguma wüxi ya ĩanewa tama mea pexũ̃ nayauxgüchaũ̃gu rü tama pexṹ̃ inaxĩnüẽchaũ̃gu, ¡rü ípechoxũ̃ i ngéma! Rü ngẽxguma ipexĩãchigu, ¡rü ipenapagü i perü üxaxũ̃cutü nax ngẽmawa nüxũ̃ nacua̱xgüxũ̃ca̱x nax nataxũ̃ tá i norü poxcu i ngẽxguma nagu̱xgu i naane! ==ñanagürü.

12Rü yexguma inaxĩãchi ga norü ngúexũ̃gü. Rü duũ̃xũ̃gümaxã nüxũ̃ nixugüe nax nüxũ̃ naxoexũ̃ca̱x ga nacüma ga chixexũ̃ rü Tupanaca̱x nadaugüxũ̃.

13Rü ínanawoxũ̃ ga muxũ̃ma ga ngo̱xogü. Rü chíxũ̃maxã yachagüãcüma nanameexẽxẽ ga muxũ̃ma ga ida̱xaweexũ̃.

### Nayu ga Cuáũ̃ ga báiũ̃xẽxẽruxũ̃
(Mt. 14.1-12; Lc. 9.7-9)

14Rü Ngechuchuchigaxũ̃ naxĩnü ga ãẽ̱xgacü ga Eróde, yerü guxũ̃wama duũ̃xũ̃gü poraãcü nachiga nidexagü. Rü yexguma ga Eróde rü ñanagürü: —Rü ngẽma Ngechuchu nixĩ i Cuáũ̃ i báiũ̃xẽẽruxũ̃ ixĩxũ̃ rü wena namaxũ̃, rü ngẽmaca̱x nixĩ i nüxṹ̃ nangẽxmaxũ̃ i pora nax naxüaxũ̃ca̱x i ngẽma taxũ̃ i mexũ̃gü i Tupanaarü poramaxã naxüxũ̃ ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Natürü ga togü rü ñanagürügü: —Orearü uruxũ̃ ga Ería nixĩ = =ñanagürügü. Rü togü rü ñanagürügü: —Wüxi i Tupanaarü orearü uruxũ̃ i nũxcümaũ̃güxũ̃ i orearü uruũ̃gürüxũ̃ ixĩxũ̃ nixĩ = =ñanagürügü.

16Natürü yexguma yemaxũ̃ naxĩnügu ga Eróde, rü ñanagürü: —Rü ngẽma nixĩ i Cuáũ̃ ga chorü churaragüxũ̃ chidaeruxẽẽxũ̃, rü ñu̱xma rü wenaxarü namaxũ̃ = =ñanagürü.

17Rü yema ñanagürü ga Eróde yerü ũ̃pa Cuáũ̃xũ̃ niyaxu rü poxcupataũ̃gu cadénamaxã nayachota. Rü yemaacü nanaxü ngĩgagu ga Erodía ga naenexẽ ga Ferípema̱xchire̱x ixĩcü. Natürü ga Eróde rü ngĩmaxã naxãxma̱x.

18Rü ũ̃paacü ga Cuáũ̃ rü Eródemaxã ñanagürü: —Tama name i cuxma̱xũ̃ ngĩxũ̃ quixĩxẽxẽ i cuenexẽma̱x = =ñanagürü.

19Rü yemaca̱x ga Erodía rü poraãcü Cuáũ̃chi ixai, rü inaxwa̱xe nax yamáaxũ̃, natürü taxucürüwa íiyama̱x.

20Yerü ngĩte ga Eróde rü Cuáũ̃xũ̃ namuũ̃, yerü nüxũ̃ nacua̱xchire̱x nax wüxi ga yatü ga mecü rü üünecü nax yixĩxũ̃, rü yemaca̱x nixĩ ga naétüwa nachogüxũ̃. Rü yexguma Cuáũ̃arü orexũ̃ naxĩnügu ga Eróde, rü naxoegaãxẽ, natürü mea nüxũ̃́ inarüxĩnü.

21Natürü wüxi ga ngunexũ̃ nawa nangu nax ngĩxũ̃́ natauxchaxũ̃ nax yamáaxũ̃ca̱x ga Cuáũ̃, ga yexguma Eródearü taunecüarü ngunexũ̃wa nanguxgu rü wüxi ga peta ga taxũ̃ naxu̱xgu naxca̱x ga norü ñatügumaegüxũ̃ ga ãe̱xgacügü, rü norü churaragüarü ãe̱xgacügü rü yema Gariréaanecüa̱x ga tachigagüxũ̃.

22Rü yema petawa íyaxücü ga Erodíaxacü, rü yema petatanüxũ̃pe̱xewa íyañaãchixũ̃chigü. Rü poraãcü norü me iyixĩ ga Eróde rü norü petatanüxũ̃. Rü yemaca̱x ga nüma ga ãe̱xgacü ga Eróde rü ñanagürü ngĩxũ̃ ga yema pacü: —¡Choxna naxca̱x naca i ta̱xacü i cunaxwa̱xexũ̃, rü tá cuxna chanaxã! = =ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[23]Rü aixcümaxũchi ngĩmaxã inaxuneta, rü ñanagürü: —Ngexũrüüxũ i tạxacü i choxna naxcạx cucaxũ rü tá cuxna chanaxã, woo ngãxũgu i chorü naane yixĩxgu ==ñanagürü.

[24]Rü nüxna iyaxũgachi, rü ngĩéna iyaca, rü ngĩgürügü: —¿Tạxacü i cunaxwạxexũ nax naxcạx íchacạxaxũ? ==ngĩgürügü. Rü ngĩé ngĩxũ ingãxũ, rü ngĩgürügü: —¡Naxcạx ínaca i Cuáũ ya báiũxẽẽruũeru! ==ngĩgürügü.

[25]Rü yexgumatama ga yema pacü rü paxa íyaxücü ga ãẹ̃xgacüxũtawa rü ngĩgürügü: —Chanaxwạxe i ñụ̃xmatama paxa wüxi ya poratugu choxna cunaxã i Cuáũ ya báiũxẽẽruũeru ==ngĩgürügü.

[26]Rü nüma ga ãẹ̃xgacü rü poraãcü inayarümaãchi, natürü yema norü petatanüxũpẹxewa marü ngĩmaxã nax inaxunetaxũcạx, rü tama ngĩxũ nawomüxẽẽchaũ.

[27]Rü yemacạx ga Eróde rü yexgumatama yéma ínapoxcuxũwa nanamu ga wüxi ga churara nax naxũtawa nangeaxũcạx ga Cuáũeru.

[28]Rü poxcupataũwa naxũ ga yema churara, rü Cuáũxũ nidaeru. Rü wüxi ga poratugu yema pacüna nanaxã. Rü ngĩma rü ngĩéna iyaxã.

[29]Rü yexguma yemaxũ nacuáchigagügu ga norü ngúexũgü ga Cuáũ, rü yéma poxcupataũwa nayayauxgü ga naxũne, rü inayatạxgü.

### Ngechuchu rü nanachibüexẽxẽ ga 5,000 ga yatügü

(Mt. 14.13-21; Lc. 9.10-17; Jn. 6.1-14)

[30]Rü yemawena rü yema norü ngúexũgü ga yamugüxũ rü Ngechuchumaxã nangutaquẹxegü. Rü namaxã nüxũ nixugüe ga guxũma ga yema naxügüxũ rü yema nangụxẽẽtaegüxũ.

[31]Rü Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —¡Nua pexĩ, rü ngĩxã wüxi i nachica i ngextá taxúema íxãpataxũwa taxĩ, nax paxaãchi ngẽxma yarüngũgüxũcạx! ==ñanagürü. Rü yema ñanagürü yerü namu ga duũxũgü ga ingugütanücüüxũ rü woeguxũ. Rü yemacạx ga Ngechuchu rü norü ngúexũgü rü woo nax nachibüexũcạx rü nangechicagü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[32]Rü yemacax wüxi ga nguegu nichoũ, rü noxrüwama wüxi ga nachica ga taxúema íxãpataxũwa naxĩ.

[33]Natürü muxũma ga duũxũgü nüxũ nadaugü ga yexguma inaxĩãchigu, rü nüxũ nacuaxgü ga texégü nax yixĩxũ. Rü yemacax guxũne ga gumá ĩanegücüãx ga duũxũgü, rü dauxchitagu nibuxmü rü napexegu nayayi.

[34]Rü yexguma nguewa ínaxüegu ga Ngechuchu, rü nüxũ nadau ga yema muxũma ga duũxũgü. Rü nüxű́ nangechaũtümüũgü yerü ñoma carnérugü ga ngearü dauruũãxgüxũrüxũ nixĩgü. Rü inanaxügü nax nangúexẽẽãxũ ga muxũma ga ore.

[35]Rü yexguma marü nayáuanegu, rü norü ngúexũgü rü naxcax naxĩ, rü ñanagürügü: —Marü nayáuanexũchi rü ñaa rü wüxi i nachica i taxúema nagu ãpataxũ nixĩ.

[36]Rü ngẽmacax name nixĩ i ícuyamugü i duũxũgü nax naanewa ipeagüxũ i duũxũgüxũtawa rü ĩanexacügü ya ngaicamagunewa naxĩxũcax nax ngéma norü õnacax yataxegüxũcax ==ñanagürügü.

[37]Natürü ga Ngechuchu rü nanangãxũ, rü ñanagürü nüxũ: —¡Pematama penaxüwemü! ==ñanagürü. Rü nümagü nanangãxũgü rü ñanagürügü: —¿Ẽxna cunaxwaxe i 200 tachinü i diẽru nagúxũ i paũcax nüxű́ tayataxexũ nax ngẽmamaxã tanachibüexẽẽxũcax? ==ñanagürügü.

[38]Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —¿Ñuxre i paũ pexű́ nangẽxma? ¡Rü ípeyadauux! ==ñanagürü. Rü yexguma íyadaugüãgu, rü ñanagürügü nüxũ: —Toxű́ nangẽxma i wüximeexpüx i paũ rü taxre i choxni ==ñanagürügü.

[39]Rü yexguma ga Ngechuchu rü norü ngúexũgüxũ namu nax ñuxrechigü duũxũgüxũ ínatogüxẽẽxũcax ga maxẽtexewa.

[40]Rü ínarütogü ga 100 chigü rü 50 chigü ga duũxũgü.

[41]Rü yexguma ga Ngechuchu rü nanade ga yema wüximeexpüx ga paũ rü yema taxre ga choxni. Rü daxũguxũ ga naanegu nadawenüãcüma Tupanana moxẽ naxã. Rü inanabücu ga yema paũ, rü norü ngúexũgüna nanana nax


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yema duũxũgüxũ yanuxũcax. Rü yema taxre ga choxni rü ta guxũma ga yema duũxũgüxũ nayanu.

42Rü guxũma nachibüe ñuxmata meama nüxṹ yangu.

43Rü yemawena rü 12 ga pexchigü nanapagü namaxã ga yema paũtüchi rü choxnichipexegü ga íyaxügüxũ

44Rü yema yéma paũgü ngõxgüxũ rü 5,000 ga yatügü nixĩ.

### Dexáétügu nixũ ga Ngechuchu

(Mt. 14.22-27; Jn. 6.16-21)

45Rü yemawena ga Ngechuchu rü wüxi ga nguegu nayachoũxẽxẽ ga norü ngúexũgü nax nüxíra naxtaxaarü tocutüwa Bechaídawa naxĩxũcax. Rü yexgumayane ga nüma rü duũxũgüxũ ínimugü.

46Rü yexguma duũxũgüxũ íyamugüguwena, rü maxpűnewa naxũ ga Ngechuchu nax yéma yayumüxẽxũcax.

47Rü yexguma marü nachütagu, rü naxtaxaarü ngãxũtüwa nayexmagü ga norü ngúexũgü. Rü Ngechuchu rü nüxicatama dauxchitawa nayaxũãchi.

48Rü nüxũ nadau nax guxchaãcüma yaxãgüxũ ga norü ngúexũgü, yerü ga buanecü rü nawaama nabuxuchi. Rü yexguma marü yangunechaũgu, rü Ngechuchu rü dexáétügu nawe narüxũ. Natürü ñoma nüxũ naxüpetüchaũxũrüxũ nügü nixĩxẽxẽ.

49-50Rü yexguma norü ngúexũgü nüxũ daugügu ga dexáétügu nax yaxũxũ, rü nagu narüxĩnüe ga wüxi ga naxchixímare nax yixĩxũ. Rü yemacax aita naxüe, yerü guxũma nüxũ nadaugü rü poraãcü nabaixãchiãẽgü. Natürü yexgumatama ga Ngechuchu rü namaxã nidexa rü ñanagürü nüxũ: — ¡Peporae! Rü chomachirextama chixĩ. ¡Taxű i pemuũexũ! = =ñanagürü.

51-52Rü nguegu nixüe, rü inarüxo ga buanecü. Natürü nümagü ga norü ngúexũgü rü nabaixãchiãẽgümare yerü woo nüxũ nax nadaugüxũ ga yema mexũ ga Tupanaarü poramaxã naxüxũ ga Ngechuchu ga yexguma yema paũ yamuxẽẽgu, natürü tama nüxna nacuaxãchie nax Tupana Nane nax yixĩxũ yerü nüxṹ naguxcha nax yaxõgüãxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

### Yenecharéxanewa Ngechuchu nanameexẽxẽ ga idạxaweexũ̃

(Mt. 14.34-36)

53Rü yexguma marü yanguũ̃gu ga naxtaxawa, rü Yenecharéxanewa nangugü. Rü yexma naxãnacügu nanangãxũ̃gü ga naweũ̃.

54Rü yexguma nguewa ínachoũ̃gu, rü yexgumatama ga duũ̃xũ̃gü rü nüxũ̃ nicuạxãchitanü ga Ngechuchu nax yixĩxũ̃.

55Rü guxũ̃ma ga yema naanewa nabuxmü ga yema duũ̃xũ̃gü. Rü yexguma nüxũ̃ naxĩnüegu nax yéma nayexmaxũ̃ ga Ngechuchu, rü yéma norü caruũ̃gügu naxcạx nanagagü ga idạxaweexũ̃.

56Rü guxũ̃wama ga ngextá íyanguchigüxũ̃wa ga Ngechuchu, ga ĩanexacügüwa rü ĩanegüwa, rü naanegüwa, rü yexma namacüwagu naxcạx nayamugü ga idạxaweexũ̃. Rü nüxũ̃ nacạạxũ̃gü nax tama nüxna nachúxãxũ̃cạx nax naxchirupechinügumare yangõgügüxũ̃cạx. Rü guxũ̃ma ga yema nüxũ̃ ingõgüexũ̃, rü naxcạx nitaanegü.

## Márcu 7

### Ngẽma Tupanapẹxewa duũ̃xũ̃güxũ̃ chixexẽxẽxũ̃

(Mt. 15.1-20)

1Rü Ngechuchucạx naxĩ ga Parichéugü namaxã ga ñuxre ga ngúexẽẽruũ̃gü ga mugüwa ngụxẽẽtaegüxũ̃ ga Yerucharéũ̃wa ne ĩxũ̃.

2Rü yexguma nüxũ̃ nadaugügu nax ñuxre ga Ngechuchuarü ngúexũ̃gü tama nayạụxmẹxgüãcüma nachibüexũ̃ rü chixri nachiga nidexagü, yerü yema ngúexũ̃gü rü tama nagu naxĩ ga yema Yudíugücüma nax nayạụxmẹxgüxũ̃ nax Tupanapẹxewa yamexũ̃cạx naxũ̃pa nax nachibüexũ̃.

3Rü nümagü ga Parichéugü rü guxũ̃ma ga yema togü ga Yudíugü rü nagu naxĩ ga norü ọxigücüma nax nayạụxmẹxgüxíraxũ̃ nax Tupanapẹxewa yamexũ̃cạx naxũ̃pa nax nachibüexũ̃.

4Rü yexguma taxepataũ̃wa ne naxĩxgu ga nümagü rü tama nachibüe ga yexguma tama nügü nayạụxmẹxíragügu. Rü nayexmagü ta ga muxũ̃ma ga togü ga nacümagü ga nagu naxĩxũ̃. Rü yema nixĩ nax mea nayauxgüãxũ̃ i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

naxpáxũgü rü norü baepáxũgü rü norü paneragü ga cobrenaxca̱x rü norü pechicaxũgü nax Tupanape̱xewa yamexũca̱x.

5Rü yema Parichéugü rü yema ngúexẽẽruũgü ga mugüwa ngu̱xẽẽtaegüxũ rü yemaca̱x nixĩ ga Ngechuchuna nacagüexũ, rü ñanagürügü: —¿Tü̱xcüũ i curü ngúexũgü i tama nagu naxĩxũ i ngẽma tórü o̱xigücüma rü tama torüxũ naya̱u̱xme̱xgüxũ naxũpa nax nachibüexũ? = =ñanagürügü.

6Natürü Ngechuchu nanangãxũ rü ñanagürü: —Pa Mea Maxẽnetagüxũx, rü pechiga nixĩ ga yema Tupanaarü ore ga norü orearü uruxũ ga Ichaía nüxũ ixuxũ ga ñaxũ: “Ñaa duũxũgü rü naxa̱xmaxãmare choxũ nicua̱xüũgü, natürü naãxẽwa rü tama chaugu narüxĩnüe.

7Rü taxuwama name nax choxũ yacua̱xüũgüxũ. Erü guxũma i ngẽma norü ngu̱xẽẽtae rü yatügüarü mugümare nixĩgü”, ñaxũ.

8Rü pema rü nüxũ perüxoe i Tupanaarü mugü nax nagu pexĩxũca̱x i ngẽma duũxũgücümamare ixĩxũ = =ñanagürü.

9Rü yexgumarüxũ ta ñanagürü nüxũ: —Pema rü nüxũ perüxoe i Tupanaarü mugü nax nagu pexĩxũca̱x i pecümagütama.

10Yerü ga Moiché rü ñanagürü: “¡Tüxũ nangechaũ ya cunatü rü cué!” ñanagürü. Rü ñanagürü ta: “Texé ya tümanatümaxã rüe̱xna tümaémaxã chixexũ ixugüxe, rü tá yu tümamaxã naxuegu”, ñanagürü.

11Natürü pema rü ñaperügügü: “Marü name ega wüxi ya yatü nanatüxũ rü naéxũ ñaxgu: ‘Taxucürüwama chorü ngẽmaxũmaxã cuxũ charüngũxẽẽxũ, erü guxũma i chorü ngẽmaxũ rü marü Tupanana chanaxã’ ”, ñanagürü.

12Rü ngẽxguma texé ngẽma ñagügu, rü pexca̱x rü marü namexũ nax tama tümanatüxũ rü tümaéxũ tarüngũxẽẽxũ.

13Rü ngẽmaãcü ipeyanaxoxẽxẽ i Tupanaarü mugü, nax nagu pexĩxũca̱x i pecümagü i togüwa pexüexẽẽxũ. Rü ngẽxgumarüxũ ta muxũma i to i pecümagü i ngẽmarüxũ ixĩxũgu pexĩ = =ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

14Rü yexgumawena duũxũgücax naca ga Ngechuchu, rü ñanagürü nüxũ: —¡Mea choxṹ iperüxĩnüe, rü nüxũ pecuá i ñaa chorü ore!

15Rü taxuxũma i taxacü i düxétüwa ne ũxũ rü taaxwa ixücuxũ nixĩ i Tupanapexewa tüxũ chixexẽẽxũ. Natürü ngẽma taãẽwa ne ũxũ, rü ngẽmawaxi nixĩ i tüxũ chixexẽxẽxũ i Tupanapexewa.

16Rü ngẽxguma pixãchixẽgu, ¡rü nüxũ pexĩnüe i ngẽma ore! ==ñanagürü.

17Rü yexguma Ngechuchu duũxũgüna ixũgachigu rü ĩpatagu naxücuxgu, rü norü ngúexũgü nüxna nacagü nachiga ga yema nguxẽẽtae.

18Rü nüma rü ñanagürü nüxũ: —¿Ẽxna pema rü ta tama nüxũ pecuax i ngẽma? ¿Ẽxna tama i nüxũ pecuáxũ nax taxuxũma i taxacü i düxétüwa ne ũxũ rü taaxwa ixücuxũ yixĩxũ i Tupanapexewa tüxũ chixexẽẽxũ?

19Erü guxũma i ngẽma düxétüwa ne ũxũ rü taaxwa ixücuxũ, rü tama taãẽwa nangu. Natürü taanüwa naxũmare nax yixcama taxünewa ínaxũxũxũcax ==ñanagürü. Rü yemaacü nüxũ nixu nax guxũma i õna rü namexũ nax nangṍxũ.

20Rü ñanagürü ta: —Rü ngẽma duũxũãẽwa ne ũxũ, rü ngẽmawaxi nixĩ i Tupanapexewa nachixexẽẽxũ i ngẽma duũxũ.

21-22Erü norü aixepewa i naãxẽwa ne naxĩ i muxũma i chixexũgü ngẽxgumarüxũ nax chixexũgu naxĩnüxũ, rü naxũnearü ngúchaũgu nax namaxũxũ, rü nangí́xũ, rü namáetaxũ, rü nai i ngexũmaxã namaxũxũ, rü togüarü ngẽmaxũ nüxṹ ngúchaũxũ, rü chixexũgu namaxũxũ, rü nawomüxẽẽwaxexũ, rü chixexũ i nacümagü, rü naxauxãchiwaxexũ, rü naxoregütaxáxũ, rü nügü yacuaxüxũxũ, rü tama mea naãxẽxũ nacuáxũ.

23Rü guxũma i ngẽma chixexũgü rü duũxũarü aixepewa nixĩ i ne naxĩxũ, rü ngẽma nixĩ i Tupanapexewa nachixexẽẽxũ ==ñanagürü.

### Wüxi ga ngecü ga to ga nachixũanecüax ga Ngechuchuaxṹ yaxõcüchiga

(Mt. 15.21-28)


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[24]Rü yemawena rü Tíruanewa naxũ ga Ngechuchu. Rü yéma wüxi ga ĩpatagu naxücu, natürü tama nanaxwa̱xe nax texé nüxũ̃ cuáxũ̃ ga yéma nax nanguxũ̃. Natürü taxuacüma nügü inicu̱x.

[25]Rü paxa nüxũ̃ icuáchiga ga wüxi ga nge ga ngĩxacüwa ngo̱xo yexmacü. Rü yéma ixũ, rü Ngechuchupe̱xegu iyacaxápü̱xü.

[26]Rü yema nge rü tama Yudíu iyixĩ rü to ga nachixũ̃anecüa̱x ga Chirofeníchiacüa̱x iyixĩ. Rü Ngechuchuca̱x iyaxũ, rü nüxũ̃ ica̱a̱xũ̃ nax ngĩxacüwa ínata̱xüchiãxũ̃ca̱x ga yema ngo̱xo.

[27]Natürü ga Ngechuchu rü ñanagürü ngĩxũ̃: —Name nixĩ i ta̱xacügüxũ̃xíra tachibüexẽxẽ. Erü tama name i ta̱xacügüna tanayaxu i norü õna nax airugüna naxãxũ̃ca̱x ==ñanagürü.

[28]Natürü ngĩma ga yema nge rü inangãxũ̃, rü ngĩgürügü: —Aixcüma nixĩ i curü ore, Pa Corix, natürü woo airugü rü ta nanango̱x i ngẽma õnatüchi i mechatüũ̃gu nayixẽẽxũ̃ i ngẽma ĩpataarü yoraxacügü ==ngĩgürügü.

[29]Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü ngĩxũ̃: —Aixcüma name nixĩ i ngẽma nüxũ̃ quixuxũ̃. Rü marü name i cutaegu, erü ngẽma ngo̱xo rü marü ínaxũxũ ngĩwa i cuxacü ==ñanagürü.

[30]Rü yexguma ngĩpatawa nanguxgu ga yema nge, rü ngürücarewa ngĩxũ̃ iyanguéxũ̃ ga yema ngĩxacü. Rü yema ngo̱xo rü marü ngĩwa ínaxũxũ.

### Ngechuchu nanamexẽxẽ ga wüxi ga yatü ga ngauchie̱xcü rü moxũ̃cü

[31]Rü Tíruanewa ínaxũxũ ga Ngechuchu. Rü Chidóũ̃wa naxüpetü, rü ñu̱xũchi Gariréaarü naxtaxawa nangu ga Decaporíchiuanewa.

[32]Rü yéma naxũ̃tawa nanagagü ga wüxi ga yatü ga ngauchie̱xcü rü moxũ̃cü. Rü nüxna nacagü ga nüxũ̃ nax yangõgüxũ̃ca̱x.

[33]Rü yexguma ga Ngechuchu rü noxrüwama duũ̃xũ̃güna nanaga. Rü naxmachixẽgu nixuxme̱x, rü naxbü̱xágümaxã nügü yawaixme̱xẽẽãcüma norü conügu ningõgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

34Rü yemawena rü daxũ nadawenüãcüma yáxna narüngü, rü gumá yatüxũ̃ ñanagürü: —¡Efatá! ==ñanagürü. Rü ngẽma rü: "¡Ingoxna, Pa Naxmachixẽ!" ñaxũ̃chiga nixĩ.

35Rü yexgumatama ningo̱xnamachi̱xẽ ga gumá ngauchi̱xẽxcü, rü norü conü rü marü narüme rü mea nidexa.

36Rü Ngechuchu rü duũ̃xũ̃güxũ̃ namu nax taxúemaama nüxũ̃ yaxugüexũ̃ca̱x. Natürü yexguma yexeraãcü duũ̃xũ̃güna nachúxãgu ga nax taxúemaama nüxũ̃ yaxugüexũ̃ca̱x ga nachiga rü yexeraãcü nüxũ̃ nixugüeama.

37Rü poraãcü naba̱i̱xãchiãẽgü ga duũ̃xũ̃gü, rü ñanagürügü: —Guxũ̃ma i ngẽma naxüxũ̃ rü namexẽchi. Rü woo ngauxchi̱xẽgüxũ̃ rü nayango̱xnamachi̱xẽxẽẽgü, rü ngea̱xgüxũ̃ rü nayadexagüxẽxẽ ==ñanagürügü.

## Márcu 8

### Ngechuchu nanachibüexẽxẽ ga 4,000 ga duũ̃xũ̃gü

(Mt. 15.32-39)

1Wüxi ga ngunexũ̃gu wenaxarü naxca̱x naxĩtaque̱xe ga muxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü, rü nüxṹ nataxuma ga norü õnagü. Rü Ngechuchu rü norü ngúexũ̃güca̱x naca, rü ñanagürü nüxũ̃:

2—Choxṹ nangechaũ̃tümüxũ̃gü i ñaa duũ̃xũ̃gü, erü marü tomaepü̱x i ngunexũ̃ nua chauxũ̃tawa nangẽxmagü, rü nataxuma i nawemü i nango̱xgüxũ̃.

3Rü ngẽxguma chi ngẽmaãcümare íchayamugügu, rü chi ngürüãchi namagu tá nayaturae, erü nümaxũ̃gü rü yáxũ̃wama ne naxĩ ==ñanagürü.

4Rü norü ngúexũ̃gü rü nanangãxũ̃gü, rü ñanagürügü: —¿Natürü ñuxãcü tá tanachibüexẽxẽ i núma i ngextá taxúema íxãpataxũ̃wa? ==ñanagürügü.

5Rü Ngechuchu nüxna naca, rü ñanagürü: —¿Ñuxre i paũ̃ pexṹ nangẽxma i pemax? ==ñanagürü. Rü nümagü nanangãxũ̃gü, rü ñanagürügü: —Toxṹ nangẽxma i 7 i paũ̃ ==ñanagürügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

6Rü ñu̱xũchi ga Ngechuchu rü duũ̃xũ̃güxũ̃ namu nax ñaxtüanewa natogüxũ̃ca̱x. Rü nanade ga yema 7 ga paũ, rü Tupanana moxẽ naxã. Rü ñu̱xũchi inanabücu, rü norü ngúexũ̃güna nanana. Rü nümagü rü duũ̃xũ̃güxũ̃ nayanu.

7Rü nüxũ̃́ nayexma ta ga ñuxre ga choxnixacügü. Rü Ngechuchu rü Tupanana moxẽ naxã, rü ñu̱xũchi norü ngúexũ̃güxũ̃ namu nax iyanuãxũ̃ca̱x.

8Rü guxũ̃ma ga yema duũ̃xũ̃gü rü meama nachibüe ñu̱xmata mea nüxṹ yangu. Rü 7 ga pexchi nanapagü namaxã ga yema natüchigü ga íyaxügüxũ̃.

9Rü yema duũ̃xũ̃gü ga yéma chibüexũ̃ rü wixguta̱ax 4,000 nixĩ. Rü yemawena ga Ngechuchu rü duũ̃xũ̃güxũ̃ ínimugü.

10Rü ñu̱xũchi wüxi ga nguegu nixüe namaxã ga norü ngúexũ̃gü, rü Damanútaanewa naxũ.

### Parichéugü naxca̱x ínacagü ga wüxi ga cua̱xruxũ̃ ga Tupanaarü poramaxã üxũ̃

(Mt. 16.1-4; Lc. 12.54-56)

11Rü Ngechuchuxũ̃tawa nangugü ga Parichéugü, rü inanaxügüe ga nax namaxã yaporagatanücüüxũ̃. Rü nüxna nacagüe nax nüxũ̃ nüxũ̃ nadauxẽẽxũ̃ca̱x ga wüxi ga cua̱xruxũ̃ ga Tupanaarü poramaxã naxüxũ̃, nax yemaacü nüxũ̃ naxügüxũ̃ca̱x, rü nüxũ̃ nacua̱xgüxũ̃ca̱x rü aixcüma Tupana Nane yixĩxũ̃.

12Rü Ngechuchu rü poraãcü yáxna narüngü, rü ñanagürü: —¿Tu̱xcüũ̃ i ñaa duũ̃xũ̃gü naxca̱x ínacagü i wüxi i cua̱xruxũ̃ i Tupanaarü poramaxã üxũ̃? Rü aixcüma pemaxã nüxũ̃ chixu rü bai i wüxi i cua̱xruxũ̃ tá nüxũ̃ chawe̱x ==ñanagürü.

13Rü yema ñaxguwena, rü nüxna yéma nixũ ga yema duũ̃xũ̃gü. Rü wenaxarü nguegu nixüe rü naxtaxaarü tocutüwa naxũ.

### Parichéuarü paũarü pu̱xẽẽruxũ̃chiga

(Mt. 16.5-12)

14Natürü ga norü ngúexũ̃gü rü nüxũ̃ inayarüngümae ga norü õna nax íyangegüxũ̃, rü wüxixicatama ga paũ nüxṹ nayexma ga nguewa.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Rü yexguma ga Ngechuchu rü nayaxucu̲xẽgü, rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Dücax, pexuãxẽ naxca̲x i Parichéugüarü rü Eródearü paũarü pu̲xẽxẽruxũ̃! = =ñanagürü.

16Rü yema norü ngúexũ̃gü rü inanaxügüe nax nügümaxã ñagüxũ̃: —Ngẽma ñanagürü tüxũ̃ erü tama paũ ta ítingegü = =ñanagürügü.

17Natürü ga Ngechuchu rü nüxũ̃ nacua̲xama nax yema ñagüxũ̃, rü yemaca̲x ñanagürü nüxũ̃: —¿Tu̲xcüũ̃ “Tangearü paũa̲x”, ñaperügügü? ¿E̲xna ñu̲xma rü ta tama nüxũ̃ pecua̲xgü rü tama nüxũ̃ picua̲xãchitanü nax ta̲xacüchiga yixĩxũ̃ i ngẽma nüxũ̃ chixuxũ̃? ¿E̲xna pexca̲x naxẽxũ̃gu i ngẽma?

18Pema rü pexãxẽtügüchire̲x, ¿rü ñuxãcü i tama nüxũ̃ pedauxũ̃? Rü pexãxmachi̲xẽgüchire̲x, ¿rü ñuxãcü i tama nüxũ̃ pexĩnüexũ̃? ¿E̲xna tama nüxna pecua̲xãchie ga yexguma chayamuẽxẽgu ga yema paũ rü choxni?

19Rü yexguma yema 5,000 ga duũ̃xũ̃gü ga iyatüxũ̃xũ̃ chayanuxgu ga yema wüxime̲e̲xpu̲x ga paũ, ¿rü ñuxre ga pexchigü yixĩxũ̃ ga napagücü ga yexguma penadexgu ga yema íyaxügüxũ̃? = =ñanagürü. Rü nümagü nanangãxũ̃gü rü ñanagürügü: —12 ga pexchigü = =ñanagürügü.

20Rü ñu̲xũchi ñanagürü ta ga Ngechuchu: —Rü yexguma yema 4,000 ga duũ̃xũ̃güxũ̃ chayanuxgu ga yema 7 ga paũ, ¿rü ñuxre ga pexchigü yixĩxũ̃ ga napagücü ga yexguma penadexgu ga yema íyaxügüxũ̃? = =ñanagürü. Rü nanangãxũ̃gü rü ñanagürügü: —7 ga pexchigü = =ñanagürügü.

21Rü yexguma rü ñanagürü nüxũ̃: —¿Rü ñu̲xma rü ta taxũtáma nüxũ̃ pecua̲xgüégaxũ̃? = =ñanagürü.

### Ngechuchu rü Bechaídawa nanamexẽxẽ ga wüxi ga ngexetücü

22Rü yemawena rü Bechaídaarü ĩanewa nangugü. Rü yéma Ngechuchuxũ̃tawa nanagagü ga wüxi ga ngexetücü. Rü nüxũ̃ naca̲a̲xũ̃gü nax nüxũ̃ yangõgüxũ̃ca̲x.

23Rü Ngechuchu rü gumá ngexetücüme̲xẽgu nayayauxãchi, rü ĩanearü yéamaxũ̃ra nanaga. Rü yéma naxbu̲xágümaxã nayawaixetüxẽxẽ, rü ñu̲xũchi naxetügu ningõgü, rü nüxna naca rü marü ta̲xacüxũ̃ nadau.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[24]Rü yexguma ga gumá ngexetücü rü inanaxügü ga nax yadauchixũ̃. Rü ñanagürü: —Nüxũ̃ chadau i duũ̃xũ̃gü i ñoma naigü ixĩxũ̃nerüxũ̃ ixĩgüxũ̃ ==ñanagürü.

[25]Rü yexguma ga Ngechuchu rü wenaxarü naxetügu ningõgü. Rü nüma ga gumá yatü rü meama inadawenü. Rü naxca̲x nitaane rü meama naxca̲x nango̲x ga guxũ̃ma.

[26]Rü yemawena ga Ngechuchu rü napatawa nanamu. Rü namaxã nüxũ̃ nixu nax tama ĩaneca̲x nataeguxũ̃.

### Pedru nüxũ̃ nixu nax Cristu yixĩxũ̃ ya Ngechuchu
(Mt. 16.13-20; Lc. 9.18-21)

[27]Rü yemawena rü Checharéa ga Pirípuanewa yexmane ga ĩanexacügüwa naxũ ga Ngechuchu namaxã ga norü ngúexũ̃gü. Rü namawa rü Ngechuchu rü norü ngúexũ̃güna naca, rü ñanagürü nüxũ̃: —¿Ñuxũ ñagüxũ̃ i duũ̃xũ̃gü i chauchiga nax texé chixĩxũ̃ i chomax? ==ñanagürü.

[28]Rü norü ngúexũ̃gü nanangãxũ̃gü rü ñanagürügü: —Nangexma i duũ̃xũ̃gü rü: “Cuáũ̃ ya báiũ̃xẽẽruxũ̃ quixĩ”, ñagüxũ̃, rü togü i: “Ería quixĩ”, ñagüxũ̃, rü togü rü: “Wüxi ga nũxcümaũ̃cü ga Tupanaarü orearü uruxũ̃ quixĩ”, ñagüxũ̃ ==ñanagürügü.

[29]Rü nüma ga Ngechuchu rü nüxna naca rü ñanagürü: —¿Rü pema i ñuxũ ñapegügüxũ̃ choxũ̃ nax texé chixĩxũ̃? ==ñanagürü. Rü Pedru nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Cuma nixĩ i Cristu quixĩxũ̃ ==ñanagürü.

[30]Rü yexguma ga Ngechuchu rü norü ngúexũ̃güxũ̃ namu nax taxúemaama nüxũ̃ yaxugüexũ̃ca̲x ga yema ore ga nachiga.

### Ngechuchu nanaxunagü ga norü yuchiga
(Mt. 16.21-28; Lc. 9.22-27)

[31]Rü yemawena rü Ngechuchu inanaxügü ga norü ngúexũ̃gümaxã nüxũ̃ nax yaxuxũ̃ ga ta̲xacü tá nüxũ̃ nax üpetüxũ̃. Rü ñanagürü nüxũ̃: —Yimá Tupana Nane nax duũ̃xũ̃xũ̃ ixĩcü, rü poraãcü ngúxũ̃ tá ninge. Rü tá nüxũ̃ naxoe i Yudíugüarü ãẽ̲xgacügü, rü chacherdótegüarü ãẽ̲xgacügü, rü ngẽma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngúexẽẽruũgü i Moichéarü mugüwa nguxẽẽtaegüxũ. Rü tá nayamaxgü, natürü tomaepüx i ngunexũgu rü wena táxarü namaxũ ==ñanagürü.

32Rü yema ore rü meama namaxã nanangoxẽxẽ. Natürü ga Pedru rü nüxica noxrüwama Ngechuchuxũ naga, rü inanaxügü nax naxucuxẽãxũ nax tama yemaacü yadexaxũcax.

33Natürü ga Ngechuchu rü nadauegu, rü norü ngúexũgüxũ nadawenü. Rü Pedruxũ nanga, rü ñanagürü: —¡Choxna ixũgachi, Pa Chatanáx! Cuma rü tama Tupana nagu rüxĩnüxũgu curüxĩnü, rü yatügü nagu rüxĩnüxũgumare curüxĩnü ==ñanagürü.

34Rü yexguma ga Ngechuchu rü norü ngúexũgücax rü duũxũgücax naca. Rü ñanagürü nüxũ: —Rü ngẽxguma texé chowe rüxũxchaũgu, ¡ẽcü nüxũ tarüxo i tümaarü ngúchaũ, rü namaxã tapora i ngẽma guxchaxũgü i tümacax ínguxũ, rü ngẽmaétüwa chowe tarüxũ!

35Erü yíxema tama chauxcax inaxãxẽ i tümaarü maxũ rü tá itanatauxẽxẽ. Natürü yíxema chaugagu rü ore i mexũgagu yuxe, rü tá tanayaxu i maxũ i taguma gúxũ.

36¿Rü taxacüwa nüxṹ namexũ ya yatü ega ngẽxguma nayauxãgu i guxũma i ñoma i naanearü ngẽmaxũgü, natürü norü maxũ iyanatauxẽẽgu?

37Rü ngẽxgumarüxũ ta, ¿rü ñuxre i diẽru iyangu nax ngẽmamaxã naxcax nataxexũcax i norü maxũ i wüxi ya yatü?

38Rü ngẽxguma texé i ñaa duũxũgü i pecaduãxgüxũ i tama yaxõgüxüpexewa chauxcax ãnegu rü naxcax taxãneegu i chorü ore, rü choma ya Tupana Nane nax duũxũxũ chixĩxũ rü tá ta tümacax chaxãne i ngẽxguma Chaunatüarü poramaxã rü norü orearü ngeruũgü i daxũcüãx i üünegüxũmaxã wenaxarü núma chaxũxgu ==ñanagürü.

## Márcu 9

1Rü yexgumarüxũ ta ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —Aixcüma pemaxã nüxũ chixu rü ñuxre i duũxũgü i nua ngẽxmagüxũ rü taxũtáma nayue


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ñu̱xmatáta nüxũ̃ nadaugü nax norü poramaxã núma nanguxũ̃ ya Tupana ya guxũ̃arü ãẽ̱xgacü ixĩcü = =ñanagürü.

### Ngechuchu rü toraxũ̃ãcü nango̱x
(Mt. 17.1-13; Lc. 9.28-36)

2Rü 6 ga ngunexũ̃guwena rü Ngechuchu rü wüxi ga ma̱xpűnewa naxũ. Rü ínayagagü ga Pedru rü Chantiágu rü Cuáũ̃xicatama. Rü yéma yema ngúexũ̃güpe̱xewa toraxũ̃ãcü nango̱x ga Ngechuchu.

3Rü niyauracüxü ga naxchiru rü nacómüxũ̃chi. Rü nataxuma i yauxchiruxũ̃ i ñoma i naanewa i nüxũ̃ cuáxũ̃ nax ngẽmaãcü nacómüxẽẽãxũ̃.

4Rü nüma ga yema ngúexũ̃gü rü nüxũ̃ nadaugü ga Ería rü Moiché ga yéma Ngechuchumaxã idexagüxũ̃.

5Rü yexguma ga Pedru rü ñanagürü Ngechuchuxũ̃: —Pa Ngúexẽxẽruxũ̃, namexẽchi nixĩ nax nua ingẽxmagüxũ̃. Rü tá tanaxü ya tomaepü̱x ya düxenü, rü wüxi ya cuxca̱x, rü nai ya Moichéca̱x, rü nai ya Eríaca̱x = =ñanagürü.

6Rü yema nax poraãcü naba̱i̱xãchiãẽgüxũ̃ ga yema ngúexũ̃gü, rü yemaca̱x ga Pedru rü tama nüxũ̃ nacua̱x ga nax ñuxũ̃ ñaxũ̃.

7Rü yexgumatama wüxi ga caixanexũ̃ ínarüxĩ, rü natanügu nayanga̱i̱xema. Rü yema caixanexũ̃wa inanaxũ ga wüxi ga naga ga ñaxũ̃: —Daa nixĩ ya Chaune ya nüxũ̃ changechaũ̃xũchicü. ¡Rü naga pexĩnüe! = =ñaxũ̃.

8Rü yexgumatama nügücüwagu ínadaueguãchitanü, rü taxúexũ̃ma ga toguxexũ̃ nadaugü, rü Ngechuchuxũ̃xicatama.

9Rü yexguma ínaxĩgügu nawa ga guma ma̱xpűne, rü Ngechuchu nüxna naxãga nax taxúemaama nüxũ̃ yaxugüexũ̃ ga yema yéma nüxũ̃ nadaugüxũ̃, ñu̱xmatáta yuwa ínadaxgu ga nümax.

10Rü yemaca̱x ga yema ngúexũ̃gü rü bexma nüxica nüxũ̃ nacua̱xgü ga yema nüxũ̃ nadaugüxũ̃. Natürü nügüna nacagüe nax ta̱xacüchiga yixĩxũ̃ ga yema Ngechuchuarü ore ga ñaxũ̃: “Yuwa ínadaxgu”, ñaxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]Rü ñu̱xũchi ga yema norü ngúexũ̃gü rü Ngechuchuna nacagü, rü ñanagürügü: —¿Tũ̱xcüũ̃ i ngẽma ngúexẽẽruũ̃gü i mugüwa ngu̱xẽẽtaegüxũ̃ rü ñanagürügü: “Ería tá nixĩ ya nüxíra cuxũ̃pa núma ũcü?” ==ñanagürügü.

[12]Rü Ngechuchu nanangãxũ̃, rü ñanagürü nüxũ̃: —Aixcüma nixĩ i Ería tá nüxíra núma naxũxũ̃ nax chauxũ̃pa namexẽxẽãxũ̃ca̱x i guxũ̃ma. ¿Natürü tũ̱xcüũ̃ i ore i ümatüxũ̃wa i ñaxũ̃: “Tupana Nane ya duũ̃xũ̃xũ̃ ixĩcü rü tá ngúxũ̃ ninge, rü duũ̃xũ̃gü rü tá nüxũ̃ naxoe”, ñaxũ̃?

[13]Natürü i choma rü pemaxã nüxũ̃ chixu, rü Ería rü marü núma naxũ. Natürü ga duũ̃xũ̃gü rü nümagü nanaxwa̱xegüxũ̃ãcüma poraãcü chixri namaxã nachopetü, yexgumarüxũ̃ ga ore ga ümatüxũ̃wa nüxũ̃ yaxuxũ̃rüxũ̃ ==ñanagürü.

### Ngechuchu nanamexẽxẽ ga wüxi ga buxũ̃ ga ngo̱xo nawa yexmaxũ̃

(Mt. 17.14-21; Lc. 9.37-43)

[14]Rü yexguma yema togü ga norü ngúexũ̃gütanüwa nangugügu, rü yéma nüxũ̃ nadaugü ga muxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü ga yema ngúexũ̃güxũ̃ íchomaeguãchixũ̃. Rü ñuxre ga ngúexẽẽruũ̃gü ga Moichéarü mugüwa ngu̱xẽẽtaegüxũ̃, rü yéma niporagatanücüü namaxã ga yema ngúexũ̃gü.

[15]Rü yexguma Ngechuchuxũ̃ nadaugügu ga yema muxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü, rü poraãcü naba̱i̱xãchiãẽgü. Rü guxũ̃ma naxca̱x nibuxmü nax nüxũ̃ yanamõxẽgüxũ̃ca̱x.

[16]Rü nüma ga Ngechuchu rü nüxna naca, rü ñanagürü nüxũ̃: —¿Ta̱xacü nixĩ i naxca̱x ípiporagatanücüüxũ̃? ==ñanagürü.

[17]Rü wüxi ga yema duũ̃xũ̃gü ga yéma yexmagüxũ̃ rü nanangãxũ̃, rü ñanagürü: —Pa Ngúexẽxẽruxũ̃, nua cuxca̱x tüxũ̃ chaga ya chaune, erü tümawa nangẽxma i wüxi i ngo̱xo i tüxũ̃ ngegaxẽẽxũ̃.

[18]Rü ngextá ítangexmaxũ̃wa rü ngẽxguma tüxũ̃ naxüxgu rü waixũ̃müanegu tüxũ̃ naña. Rü tarüchia̱x, rü tixṹ̱xchapüta, rü ngẽxma tiyuãchi. Rü marü nüxũ̃ chaca̱a̱xũ̃ i curü ngúexũ̃gü nax tümawa ínata̱xüchigüãxũ̃ca̱x i ngẽma ngo̱xo, natürü tama nüxṹ̱ inaxĩnü ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[19]Rü Ngechuchu nanangãxũ̃, rü ñanagürü: —Pa Duũ̃xũ̃gü i Tama Yaxõgüxũ̃, ¿ñuxguratáta i pemaxã chanuxmaxũ̃ rü yáxna pemaxã chaxĩnüxũ̃? ¡Nua penaga ya yimá bucü! ==ñanagürü.

[20]Rü Ngechuchuxũ̃tawa nanagagü ga gumá bucü. Natürü yexguma Ngechuchuxũ̃ nada̱u̱xgu ga yema ngo̱xo, rü gumá bucüxũ̃ niyuãchixẽxẽ. Rü yexma ñaxtüanegu nayangu. Rü yexma nidixegugü, rü narüchia̱x.

[21]Rü Ngechuchu rü gumá bucünatüna naca, rü ñanagürü: —¿Rü ñuxgumama nixĩ ga naxca̱x inaxügüxũ̃ ga yema? ==ñanagürü. Rü gumá bucünatü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Nabuxgumamatama.

[22]Rü mue̱xpü̱xcüna i ngẽma ngo̱xo rü üxüxétügu rü dexágu nanañaũ̃xũ̃ nax ngẽmaãcü yamáaxũ̃ca̱x. Rü ngẽmaca̱x ega cumaxã nanguxũ̃gu nax ta̱xacü toxca̱x cuxüxũ̃, ¡rü cuxũ̃́ tangechaũ̃tümüxũ̃gü, rü toxũ̃ rüngũ̃xẽxẽ! ==ñanagürü.

[23]Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ̃: —¿Rü tü̱xcüũ̃ “ega chomaxã nanguũ̃xgu”, ñacurügü? Erü guxũ̃ma natauxcha tümaca̱x ya yíxema yaxő́xe ==ñanagürü.

[24]Rü yexguma ga gumá bucünatü rü tagaãcü ñatarügü: —Chayaxõ. ¡Choxũ̃ rüngũ̃xẽxẽ nax yexeraãcü chayaxõxũ̃ca̱x! ==ñatarügü.

[25]Rü yexguma Ngechuchu nüxũ̃ da̱u̱xgu nax muxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü marü yexma ngutaque̱xexũ̃, rü nananga ga yema ngo̱xo. Rü ñanagürü nüxũ̃: —Pa Ngo̱xo i Ngegaxẽxẽruxũ̃ rü Ngauchi̱xẽxẽẽruxũ̃, ¡choma cuxũ̃ chamu nax nawa ícuxũxũxũ̃ ya daa bucü, rü tagutáma wena nagu cuyaxücuxũ̃! ==ñanagürü.

[26]Rü yexguma ga yema ngo̱xo rü aita naxü, rü wenaxarü gumá bucüxũ̃ niyuãchixẽxẽ. Rü ñu̱xũchi nawa ínaxũxũ, rü ñoma nayuxuchixũ̃rüxũ̃ yéma nanata̱x. Rü yemaca̱x ga muxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü rü ñanagürügü: —Marü nayuxuchi nixĩ ==ñanagürügü.

[27]Natürü ga Ngechuchu rü naxme̱xgu nayayauxãchi, rü ínanadaxẽxẽ. Rü nüma ga gumá bucü rü inachi.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[28]Rü yemawena ga Ngechuchu rü wüxi ga ĩpatagu nayaxücu namaxã ga norü ngúexũgü. Rü yéma nüxica nüxna nacagü, rü ñanagürügü nüxũ: —Pa Corix, ¿tu̱xcüũ i toma rü taxuacüma ítanata̱xüchi i ngẽma ngo̱xo? = =ñanagürügü.

[29]Rü Ngechuchu nanangãxũ rü ñanagürü: —Tama ngẽmaãcümare ítanata̱xüchi i ngẽmarüxũ ixĩxũ i ngo̱xo. Natürü tanaxwa̱xe i Tupanana tanaxuaxũ i tórü yumüxẽwa nax nüma ínata̱xüchiãxũca̱x. Rü ngẽmaãcüxicatama nixĩ i ínaxũxũxũ = =ñanagürü.

### Ngechuchu rü wenaxarü nanaxunagü ga norü yuchiga

(Mt. 17.22-23; Lc. 9.43-45)

[30-31]Rü yéma inaxĩãchi rü Gariréaanewa nachopetü. Natürü ga Ngechuchu rü tama nanaxwa̱xe nax texé nüxũ cuáxũ nax yéma nayexmaxũ, yerü norü ngúexũgüxũ ínangúexẽxẽ. Rü ñanagürü nüxũ: —Tupana Nane ya duũxũxũ ixĩcü, rü tá nayayauxgü rü tá nayama̱xgü. Natürü tomaepu̱x i ngunexũgu rü wena tá ínarüda = =ñanagürü.

[32]Natürü nüma ga yema ngúexũgü rü tama nüxũ nacua̱xgü ga ta̱xacüchiga nax yixĩxũ ga yema ore, rü namuũe ga nüxna nax nacagüexũ.

### ¿Texé tá tixĩ ya guxãarü yexera ixĩxe?

(Mt. 18.1-5; Lc. 9.46-48)

[33]Rü Capernáũarü ĩanewa nangugü. Rü yexguma ĩxwa nayexmagügu, rü Ngechuchu nüxna naca, rü ñanagürü: —¿Rü ta̱xacü nixĩ ga pegümaxã naxca̱x piporagaetanüxũ ga namawa? = =ñanagürü.

[34]Natürü ga nümagü rü nangea̱xgümare, yerü ga namawa rü nachigagu nügümaxã niporagaetanü rü texé tixĩxũ ya natanüwa rüyexeramaexe.

[35]Rü yexguma ga Ngechuchu rü ínarüto, rü naxca̱x naca ga yema 12 ga norü ngúexũgü, rü ñanagürü nüxũ: —Rü ngẽxguma texé naxwa̱xegu nax guxãétüwa taxüxũ, rü name nixĩ i wixweama taxü rü guxãarü ngũxẽẽruxũ tixĩ = =ñanagürü.

[36]Rü yemawena norü ngãxũtanügu nayachixẽxẽ ga wüxi ga buxũ. Rü ñu̱xũchi nüxna nana̱i̱xãchiãcüma ñanagürü:


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[37]—Rü texé ya chauégagu mea nayaxúxe i wüxi i buxũ i ñaarüxũ, rü choxũ nixĩ i tayaxuxũ. Rü texé ya choxũ yaxúxe, rü tama choxũxicatama tayaxu, natürü yimá núma choxũ mucü ya Chaunatüxũ rü ta nixĩ i tayaxuxũ ==ñanagürü.

### Yíxema tama guxchaxũ tüxna ãxe rü tatanüxũ tixĩ
(Mt. 10.42; Lc. 9.49-50)

[38]Rü yexguma ga Cuáũ rü ñanagürü nüxũ: —Pa Ngúexẽxẽruxũ, nüxũ tadau ga wüxi ga yatü ga cuégagu ngo̱xogü íwoxũxũ. Natürü toma rü nüxna tanachu̱xu ga yema, yerü tama tatanüxũ nixĩ ga nümax ==ñanagürü.

[39]Natürü Ngechuchu nanangãxũ, rü ñanagürü: —Tama name i nüxna nax penachu̱xuxũ. Erü texé ya chauégagu naxṹxe i wüxi i mexũ i Tupanaarü poramaxã üxũ, rü taxucürüwama yixcama chixri chauchiga tidexa.

[40]Erü yíxema tama guxchaxũ tüxna ãxe rü tatanüxũ tixĩ.

[41]Rü yíxema woo wüxitama i pochíyuãcu i dexá pexna ãxẽ naxca̱x nax chorü duũxũgü pixĩgüxũ, rü aixcüma pemaxã nüxũ chixu rü tá tüxṹ nangẽxma i tümaarü ãmare ==ñanagürü.

### Naxãũcüma nax texéxũ pecadugu ingu̱xẽxẽxũ
(Mt. 18.6-9; Lc. 17.1-2)

[42]Rü ñanagürü ta: —Texé ya pecadugu nanguxeéxẽ i wüxi i ñaa buxũgü i choxṹ yaxõxũ, rü tümaca̱x rü narümemae nixĩ i noxtacüma wüxi ya nuta ya tacü tümanaxãwa tayangacuchi, rü ngẽmaãcü márwa tüxũ tayatáe.

[43-44]Rü ngẽxguma chi wüxi ya cuxme̱x pecadugu cuxũ nguxẽẽgu, rü name nixĩ i noxtacüma ícunadae. Erü narümemae nixĩ i cuboxme̱xãcüma cunayaxu i curü maxũ, rü tama guxũne ya cuxme̱x ya mexũnemaxã nawa quita̱xcuchixũca̱x ya yima üxü ya taguma ixoxũne.

[45-46]Rü ngẽxguma chi wüxi ya cucutü pecadugu cuxũ nguxẽẽgu, rü name nixĩ i noxtacüma ícunadae. Erü narümemae nixĩ i cubocutüãcüma cunayaxu i curü maxũ, rü tama guxũne ya cucutü ya mexũnemaxã nawa quita̱xcuchixũca̱x ya yimá üxü ya taguma ixoxũne.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

47-48Rü ngẽxguma chi wüxi ya cuétü pecadugu cuxũ̃ nguxẽẽgu, rü name nixĩ i noxtacüma ícunacaxüchi. Erü narümemae nixĩ i wüxitama ya cuxetümaxã Tupana ãẽxgacü ixĩxũ̃wa quixücu, rü tama guxũ̃ne ya cuétü ya mexũ̃nemaxã nawa quitaxcuchixũ̃cax ya yimá üxü ya taguma ixoxũ̃ne i ngextá õxmigü taguma íyuexũ̃wa.

49Rü guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü rü guxchaxũ̃wa tá nachopetü ñoma üxüwa nachopetüxũ̃rüxũ̃.

50Name ya yucüra. Natürü ngẽxguma chi nangeacagu, ¿rü ñuxãcü tá wenaxarü naxããca? ¡Rü mea pegüna pedaugü nax ñoma yucüra ya mecürüxũ̃ pimexũ̃cax rü guxãma i pema rü aixcüma pegü pengechaxũ̃güãcüma pemaxẽxũ̃cax! ==ñanagürü.

## Márcu 10

### Tama namexũ̃ nax texé tümamaxũ̃ ítáxũ̃

(Mt. 19.1-12; Lc. 16.18)

1Rü Ngechuchu rü Capernáũ̃arü ĩanewa inaxũãchi. Rü Yudéaanewa naxũ rü nawa nangu ga yema naane ga natü ga Yudáũ̃arü tocutüwa yexmaxũ̃. Rü wenaxarü naxcax nangutaquexegü ga duũ̃xũ̃gü. Rü nüma rü inanaxügü nax guxũ̃gurüxũ̃ nangúexẽẽãxũ̃.

2Rü ñuxre ga Parichéugü rü naxcax naxĩ nax chixexũ̃gu nanguxẽẽgüãxũ̃cax. Rü yemacax nüxna nacagüe, rü ñanagürügü: —¿Namexũ̃ i wüxi ya yatü rü naxmaxũ̃ ínatáxũ̃? ==ñanagürügü.

3Rü nüma nanangãxũ̃, rü ñanagürü nüxũ̃: —¿Rü taxacü yixĩxũ̃ ga Moiché pexũ̃ muxũ̃? ==ñanagürü.

4Rü nümagü nanangãxũ̃gü, rü ñanagürügü: —Moiché nüxũ̃ nixu nax tama nachuxuxũ̃ nax wüxi ya yatü rü ínatámaxũ̃, ega wüxi i popera i taxgüpane ngĩxna naxãxgu ==ñanagürügü.

5Rü yexguma ga Ngechuchu rü nanangãxũ̃, rü ñanagürü nüxũ̃: —Pema rü taxúega pexĩnüe rü yemacax nixĩ ga Moiché ga tama pexna nachúãxũ̃ nax pexmaxũ̃ ípetáxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[6]Natürü noxriarü ügügu, rü Tupana nanaxü ga yatüxũ rü ngexũ.

[7]Rü ngẽmacạx ya yatü rü tá nanatüna rü naéna nixũgachi nax naxmạxmaxã inaxắũxũcạx.

[8]Rü ngẽmaãcü i ngẽma taxre rü ñoma wüxitama i duũxũrüxũ tá nixĩgü. Rü marü taxũtáma taxre nixĩ, erü wüxi tátama nixĩ.

[9]Rü ngẽmacạx tama name nax texé nügüna tayaxĩgachixẽẽxũ i ngẽma taxre ya Tupana nügüna mugüxũ ==ñanagürü.

[10]Rü yexguma marü ĩpatawa nangugügu, rü norü ngúexũgü wenaxarü nüxna nacagüe naxcạx ga yema ngụxẽẽtae.

[11]Rü Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —Rü yíxema tümamạxũ ítáxe rü nai i ngexũmaxã ãmaxe rü pecadu taxü ngĩxũtawa i ngẽma noxriũcü i tümamạx.

[12]Rü ngẽxgumarüxũ ta, ega wüxi i nge ítạxtegu rü nai ya yatümaxã naxãtegu, rü ngĩma rü ta pecadu ixü ==ñanagürü.

### Ngechuchu rü buxũgümaxã mexũ naxuegu

(Mt. 19.13-15; Lc. 18.15-17)

[13]Rü yéma Ngechuchuxũtawa tüxũ nagagü ta ga ñuxre ga buxegü nax tüxũ yangógügüxũcạx. Natürü ga yema norü ngúexũgü rü inanaxügüe ga tüxũ nax yangagüxũ ga guxema tümaxacügü Ngechuchuxũtawa gagüxe.

[14]Rü yexguma yemaxũ nadạụxgu ga Ngechuchu, rü naãxẽwa nangụx, rü ñanagürü nüxũ: —Chanaxwạxe i chauxũtawa naxĩ i buxũgü. ¡Rü taxű i nüxna penachụxuxũ! Erü Tupana ãẽxgacü ixĩxũwa rü tümacạx nixĩ ya yíxema ñaa buxũgürüxũ taxuxũma i chixexũxũ icuáxe.

[15]Rü aixcüma pemaxã nüxũ chixu rü texé ya tama wüxi i buxũrüxũ Tupanaxũ yaxúxe nax tümaarü ãẽxgacü yixĩxũcạx, rü taxũtáma nagu taxücu ya Tupana ãẽxgacü íyixĩxũwa ==ñanagürü.

[16]Rü nüma rü tüxũ naganagütanü ga guxema buạxta, rü tümaerugügu naxűxmẹxãcüma ñanagürü tüxũ: —¡Tupana pexũ rüngũxẽxẽ! ==ñanagürü.

### Wüxi ga yatü ga diẽruạ̃xũchixũ Ngechuchumaxã nidexa

(Mt. 19.16-30; Lc. 18.18-30)


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[17]Rü yexguma marü inaxũãchichaũgu ga Ngechuchu, rü yéma naxca̱x niña ga wüxi ga yatü. Rü napẹ̱xegu nayacaxápu̱xü, rü nüxna naca rü ñanagürü nüxũ̃: —Pa Ngúexẽxẽruxũ̃ ya Mecü, ¿ta̱xacü tá chaxüxũ̃ nax chanayaxuxũca̱x i maxũ̃ i taguma gúxũ̃? ==ñanagürü.

[18]Rü Ngechuchu nanangãxũ̃, rü ñanagürü nüxũ̃: —¿Tu̱xcüũ̃, “Mecü”, ñacurügü choxũ̃? Erü Tupanaxicatama nixĩ ya mecü ixĩcü, rü nataxuma i to.

[19]Cuma rü marü nüxũ̃ cucua̱x i Tupanaarü mugü i ñaxũ̃: “¡Taxũtáma cumáeta, rü taxũtáma nai i ngexũ̃maxã icupe, rü taxũtáma cungítaa̱x, rü taxũtáma doraxũ̃ quixu i togüchiga, rü taxũtáma texéxũ̃ cuwomüxẽxẽ, rü tümaga naxĩnü ya cunatü rü cué!” ñaxũ̃ ==ñanagürü.

[20]Rü yexguma ga gumá yatü rü ñanagürü nüxũ̃: —Pa Ngúexẽxẽruxũ̃, chorü bucümatama mea chanaxaure i guxũ̃ma i ngẽma mugü i nüxũ̃ quixuxũ̃ ==ñanagürü.

[21]Rü yexguma ga Ngechuchu rü nüxũ̃ nangechaũ̃ãcüma nüxũ̃ nadawenü, rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Rü wüxixicatama cuxú̱ nataxu. ¡Rü íixũ, rü namaxã yataxe i guxũ̃ma i curü ngẽmaxũ̃gü, rü ñu̱xũchi togü i ngearü ngẽmaxũ̃a̱xgüxũ̃na naxã i ngẽma curü natanü! Rü ngẽmaãcü tá cuxú̱ nangẽxma i cuchica i daxũguxũ̃ i naanewa. Rü ngẽmawena rü marü name i chowe curüxũ ==ñanagürü.

[22]Natürü nüma ga gumá yatü rü nanaxĩxãchiãxẽ ga yexguma nüxũ̃ naxĩnügu ga yema ore. Rü nangechaũ̃ãcüma ínixũ, yerü namuxũchi ga norü yemaxũ̃gü.

[23]Rü Ngechuchu rü nüxũ̃ nidaugüãchi, rü ñanagürü norü ngúexũ̃güxũ̃: —Naguxchaxüchi tá nixĩ nax Tupana ãẹ̱xgacü íyixĩxũ̃wa yachocuxũ̃ i ngẽma diẽrua̱xũ̃chigüxũ̃ ==ñanagürü.

[24]Rü naba̱i̱xãchiãẽgü ga norü ngúexũ̃gü namaxã ga yema ore. Natürü ga Ngechuchu rü wenaxarü namaxã nüxũ̃ nixu, rü ñanagürü: —Pa Chaunegüx, wüxi i guxchaxüchixũ̃ nixĩ nax Tupana ãẹ̱xgacü íyixĩxũ̃wa ixücuxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

25Rü aixcüma pemaxã nüxũ̃ chixu rü ñoma wüxi i caméyu nax taxucürüwama wüxi ya ucumaxetüwa naxüpetüxũ̃arü yexera narüguxchamae naxca̲x i wüxi i duũ̃xũ̃ i diẽrua̲xũ̃chixũ̃ nax yaxücuxũ̃ i ngextá Tupana ãẽ̲xgacü íyixĩxũ̃wa ==ñanagürü.

26Rü yexguma yemaxũ̃ naxĩnüegu ga norü ngúexũ̃gü, rü yexeraãcü naba̲i̲xãchiãẽgü. Rü nügüna nacagüe, rü ñanagürügü: —¿Rü texé tá ẽ̲xna tixĩ ya nawa ichocuxe ya Tupana ãẽ̲xgacü ixĩxũ̃wa? ==ñanagürügü.

27Rü Ngechuchu rü nüxũ̃ nadawenü, rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü nüxũ̃: —Yatügü rü taxuacüma nügü namaxẽxẽ, natürü Tupanaaxú̲̃ rü natauxcha i ngẽma, erü Tupanaca̲x rü nataxuma i ta̲xacü i guxchaxũ̃ ==ñanagürü.

28Rü yexguma inanaxügü ga Pedru nax yadexaxũ̃, rü ñanagürü nüxũ̃: —Toma rü marü yéma tanawogü ga guxũ̃ma ga torü yemaxũ̃gü nax cuwe tarüxĩxũ̃ca̲x ==ñanagürü.

29-30Rü Ngechuchu nanangãxũ̃, rü ñanagürü: —Aixcüma pemaxã nüxũ̃ chixu rü texé ya chaugagu rü ore i maxẽxẽxẽruũ̃gagu tümapatana, rüẽ̲xna tümaenexẽgüna, rüẽ̲xna tümaeya̲xgüna, rüẽ̲xna tümaéna, rüẽ̲xna tümanatüna, rüẽ̲xna tümaxacügüwa, rüẽ̲xna tümaanegüna ngéma ixũxẽ, rü tá tanayaxu i tümaarü natanü. Rü aixcüma ñu̲xma i ñoma i naanewa rü tá tanayaxu i 100 ẽ̲xpü̲xcüna ya tümapatagü, rü tümaenexẽgü, rü tümaeya̲xgü, rü tümaégu, rü tümaxacügü, rü tümaanegü. Natürü ngẽxgumarüxũ̃ tá ta tanayaxu i ngúxũ̃gü i togü tá tüxũ̃ ingexẽẽgüxũ̃. Natürü yixcamaxũ̃ra i daxũguxũ̃ i naanewa rü tá tanayaxu i maxũ̃ i taguma gúxũ̃.

31Natürü muxũ̃ma i nümaxũ̃ i ñu̲xma ñoma i naanewa duũ̃xũ̃gü wixpẽ̲xewa ügüxẽẽxũ̃, rü daxũguxũ̃ i naanewa rü Tupana tá wixweama nanaxügüxẽxẽ. Rü muxũ̃ma i nümaxũ̃ i ñu̲xma ñoma i naanewa duũ̃xũ̃gü wixweama ügüxẽẽxũ̃, rü daxũguxũ̃ i naanewa rü Tupana tá wixpẽ̲xewa nanaxügüxẽxẽ ==ñanagürü.

### Ngechuchu rü wenaxarü norü yuchigaxũ̃ nixu

(Mt. 20.17-19; Lc. 18.31-34)


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[32]Rü Yerucharéũwaama naxĩ. Rü nüma ga Ngechuchu rü norü ngúexũgüpe̲xegu nixũ. Rü nümagü rü naba̲i̲xãchiãẽgü, rü yema togü ga duũxũgü ga wixweama ãgüxũ rü namuũe. Rü Ngechuchu rü wenaxarü noxrüwama naxca̲x naca ga yema 12 ga norü ngúexũgü. Rü inanaxügü nax namaxã nüxũ yaxuxũ ga ta̲xacü tá nüxũ ngupetüxũ.

[33]Rü ñanagürü nüxũ: —Pema nüxũ pecua̲x nax marü ingaicaxũ nax Yerucharéũwa ingugüxũ. Rü ngéma rü Tupana Nane ya duũxũxũ ixĩcü rü tá chacherdótegüarü ãe̲xgacügüna rü mugüwa ngúexẽẽtaegüxũna nanamugü. Rü nümagü rü tá yu namaxã naxuegugü, rü ñu̲xũchi tá ngẽma Rómacüã̲xgüna nanamugü.

[34]Rü ngẽmagü tá nagu nidauxcüraxũgü. Rü tá nüxna nacua̲i̲xgüe, rü tá nanacua̲i̲xgü, rü tá nayama̲xgü. Natürü tomaepü̲x i ngunexũguwena rü tá wena namaxũ = =ñanagürü.

### Chantiágu rü Cuáũ rü wüxi ga ngũxẽxẽca̲x ínacagü
(Mt. 20.20-28)

[35]Rü Ngechuchuca̲x naxĩ ga Chantiágu rü Cuáũ ga Chebedéu nanegü, rü ñanagürügü nüxũ: —Pa Ngúexẽxẽruxũ, tanaxwa̲xe i toxca̲x cunaxü i ngẽma ngũxẽxẽ i naxca̲x tá cuxna tacaxũ = =ñanagürügü.

[36]Rü nüma rü nüxna naca, rü ñanagürü: —¿Ta̲xacü nixĩ i penaxwa̲xexũ nax pexca̲x chanaxüxũ? = =ñanagürü.

[37]Rü ñanagürügü: —Rü ngẽxguma ãe̲xgacüxũ quingucuchigu, rü tanaxwa̲xe nax wüxíe i toma rü curü tügünecüwawa tarütoxũ, rü togue i curü to̲xwecüwawa = =ñanagürügü.

[38]Rü Ngechuchu nanangãxũ, rü ñanagürü nüxũ: —Pema rü tama nüxũ pecua̲x nax ta̲xacüca̲x ípecaxũ. ¿Rü pexṹ chi natauxchaxũ nax peyaxaxüxũ i ngẽma axexũ i üxchíüxũ i choma tá chixaxüxũ? ¿Rü namaxã chi peporaexũ i ngẽma ngúxũ i tá chingexũ? = =ñanagürü.

[39]Rü nümagü nanangãxũgü rü ñanagürügü: —Ngẽmáacüx, namaxã tá taporae = =ñanagürügü. Rü Ngechuchu nanangãxũ, rü ñanagürü nüxũ: —


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Aixcüma tá nixĩ i chauxrüxũ peyaxaxüxũ i ngẽma axexũ i üxchíüxũ rü chauxrüxũ ngúxũ nax pingegüxũ.

40Natürü ngẽma chorü tügünecüwawa rü chorü tọxwecüwawa nax perütogüxũcạx, rü tama chọxmẹxwa nangẽxma nax pexna chanaxãxũ, erü Chaunatü tá tüxna nanaxã ya yíxema tümacạx íyixĩxẽ ==ñanagürü.

41Rü yexguma yemaxũ naxĩnüegu ga yema togü ga 10 ga ngúexũgü, rü Chantiágumaxã rü Cuáũmaxã nanue.

42Natürü Ngechuchu naxcạx naca rü ñanagürü nüxũ: —Pema nüxũ pecuạx i togü i nachixũanegüwa rü nangẽxmagü i ãẽxgacügü i nagu naxĩnüegu nax namexũ nax nuãcü namaxã inacuáxũ i norü duũxũgü. Rü ngẽma duũxũgü i pora nüxṹ ngẽxmagüxũ rü duũxũgüétüwa nügü naxügüxẽxẽ.

43Natürü taxũtáma ngẽmaãcü nixĩ i petanüwa. Erü ngẽxguma petanüwa texé naxwạxegu nax togüétüwa tangexmaxũ, rü name nixĩ i tümamücügüarü mugüruxũ tixĩxũ.

44Rü ngẽxguma texé i petanüwa naxwạxegu nax tümamücügüeru nax tixĩxũ, rü name nixĩ i tümamücügüarü mugüruxũ tixĩxũ.

45Rü woo ya Tupana Nane ya duũxũxũ ixĩcü, rü tama nüxũ nangũxẽẽgüxũcạx núma naxũ. Natürü núma naxũ nax duũxũgüxũ yanangũxẽẽxũcạx rü naxcạx inaxããxũcạx i norü maxũ, nax ngẽmaãcü muxũma i duũxũgüarü maxũ naxütanüxũcạx ==ñanagürü.

### Bartiméo ga ngexetücüxũ narümexẽxẽ ga Ngechuchu

(Mt. 20.29-34; Lc. 18.35-43)

46Rü Yericúarü ĩanewa nangugü. Rü Ngechuchuwe narüxĩ ga norü ngúexũgü rü muxũma ga togü ga duũxũgü. Rü yexguma guma ĩanewa ínachoxũgu, rü yéma namacüwawa narüto ga wüxi ga ngexetücü ga Bartiméo ga Timéo nane.

47Rü yexguma gumá ngexetücü nüxũ ĩnügu ga Ngechuchu ga Nacharétucüạx nax yixĩxũ ga gumá yéma üpetücü, rü inanaxügü ga tagaãcü aita nax


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

naxüxũ, rü: —Pa Ngechuchu ya Dabí Nanex, ¡cuxṹ changechaũ̃tümüxũ̃! ==ñanagürü.

48Natürü muxũma ga yema duũ̃xũ̃gü rü ínanangaxüchigüama nax yanangeáxũ̃ca̱x. Natürü ga nüma rü yexeraãcü tagaãcü aita naxüama, ñaxũ̃maxã: —Pa Dabí Nanex, ¡cuxṹ changechaũ̃tümüxũ̃! ==ñaxũ̃maxã.

49Rü yexguma ga nüma ga Ngechuchu rü inayachiãchi, rü ñanagürü: —¡Naxca̱x peca! ==ñanagürü. Rü gumá ngexetücüca̱x nacagü, rü ñanagürügü: —¡Nataãxẽ rü inachi! Rü cuxca̱x nixĩ i naca̱xaxũ̃ ==ñanagürügü.

50Rü gumá ngexetücü rü yexa nanaña ga norü gáuxũ̃chiru. Rü inayuxnagü rü Ngechuchuca̱x nixũ.

51Rü Ngechuchu nüxna naca, rü ñanagürü nüxũ̃: —¿Ta̱xacü nixĩ i cunaxwa̱xexũ̃ nax cuxca̱x chaxüxũ̃? ==ñanagürü. Rü nüma ga gumá ngexetücü, rü nanangãxũ̃, rü ñanagürü: —Pa Ngúexẽxẽruxũ̃, chanaxwa̱xe nax chidauuchixũ̃ ==ñanagürü.

52Rü yexguma ga Ngechuchu, rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Ẽcü, nataegu! Rü marü cuxca̱x nitaane erü cuyaxõ ==ñanagürü. Rü yexgumatama ga gumá ngexetücü rü nidauuchi, rü Ngechuchuwe narüxũ ga namawa.

## Márcu 11

### Ngechuchu rü Yerucharéũ̃gu naxücu

(Mt. 21.1-11; Lc. 19.28-40; Jn. 12.12-19)

1Rü marü Yerucharéũ̃arü ngaicamana nangugü ga Oribunecüarü Ma̱xpṹnearü ngaicamana yexmagüne ga ĩanexacügü ga Bexchagué rü Betánia. Rü yexguma yéma nangugügu, rü Ngechuchu nanamu ga taxre ga norü ngúexũ̃gü.

2Rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Gua tórü to̱xma̱xtawa ngẽxmane ya ĩanexacüwa pexĩ! Rü ngẽxguma nawa pengugügu, rü ngẽxma tá nüxũ̃ peyangau i wüxi i búru i ngẽxma ngãxũ̃xũ̃ i taguma texé natagu aunagüxũ̃. ¡Rü peyawẽxũ̃ rü nua penaga!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[3]Rü ngẽxguma texé pexna caxgux nax tạxacücạx peyawẽxũ̃xũ̃ i ngẽma búru, ¡rü tümamaxã nüxũ̃ pixu rü ñapegügü: “Torü Cori nanaxwạxe, rü ñụxma tátama nanatáeguxẽxẽ”, ñapegügü ==ñanagürü!

[4]Rü yéma naxĩ ga yema taxre ga ngúexũ̃gü. Rü namacüwagu nüxũ̃ nayangaugü ga wüxi ga búru ga wüxi ga ĩpataarü ĩã̱xũ̃tagu ngãxũ̃xũ̃.

[5]Rü ñuxre ga duũ̃xũ̃gü ga yéma yexmagüxũ̃ rü nüxna nacagüe, rü ñanagürügü: —¿Tạxacü ípexüe? ¿Rü tụ̈xcüũ̃ peyawẽxũ̃ i ngẽma búru? ==ñanagürügü.

[6]Rü nümagü ga yema ngúexũ̃gü, rü yema ore ga Ngechuchu namaxã nüxũ̃ ixuxũ̃ãcü nanangãxũ̃gü. Rü yemacạx tama nüxna nanachụxgü nax yagagüãxũ̃.

[7]Rü natagu nanachagümü ga naxchirugü. Rü yemaacü Ngechuchuxũ̃tawa nanagagü. Rü nüma ga Ngechuchu rü natagu naxaunagü.

[8]Rü muxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü rü naxchirumaxãtama nayachạxamagü. Rü togü rü naixatügü ga naanewa nadaũ̃xũ̃maxã nayachạxamagü.

[9]Rü yema duũ̃xũ̃gü ga napẹxegu ãgüxũ̃ rü yema togü ga wixweama ãgüxũ̃, rü tagaãcü ñanagürügü: —Cuxũ̃ ticuạxüũ̃gü. Rü namecüma ya daa Tupanaégagu núma ũcü.

[10]Rü ãẽxgacü ya Dabírüxũ̃ namecümaxüchi ya daa ãẽxgacü ya núma ngucü. ¡Rü pema rü ta, Pa Daxũcüã̱x, rü nüxũ̃ picuạxüũ̃gü ya Tupana! ==ñanagürügü.

[11]Rü Yerucharéũ̃gu naxücu ga Ngechuchu, rü Tupanapata ga taxũ̃necạx nixũ. Rü meama guxũ̃wama inanadauaxũ̃ne. Rü ñụxũchi yema norü 12 ga ngúexũ̃gümaxã Betániaarü ĩanecạx nataegu, yerü marü nayáuane.

### Ngechuchu rü orị̈x ga igunecü ga ngearü oőxũ̃maxã chixexũ̃ naxuegu
(Mt. 21.18-19)

[12]Rü moxũ̃ãcü yexguma Betániawa inaxĩãchigu ga Ngechuchu rü nataiya.

[13]Rü yáxũ̃gu nüxũ̃ nadau ga wüxi ga nanetü ga igunecü ga ãátüxũ̃. Rü nüma ga Ngechuchu rü naxcạx nixũ nax íyadauãxũ̃cạx rü aixcüma nayexmạx ga


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

norü o. Natürü yexguma naxũ̃tawa nanguxgu, rü taxuxũ̃ma ga norü o inayangau, rü naatüxũ̃xicatama, yerü taxũta norü owa nangu.

14Rü yexguma rü ñanagürü igunecüxũ̃: —¡Tagutáma texé wena cuxũ̃ tamúarü oo̲x! ==ñanagürü. Rü norü ngúexũ̃gü rü nüxũ̃ naxĩnüe ga yema.

### Ngechuchu ínanawoxũ̃ ga yema Tupanapata ga taxũ̃newa taxegüxũ̃ ga duũ̃xũ̃gü

(Mt. 21.12-17; Lc. 19.45-48; Jn. 2.13-22)

15Rü yexguma Yerucharéũ̃wa nangugügu, rü Ngechuchu rü Tupanapata ga taxũ̃nea̲xtügu naxücu. Rü inanaxügü ga nax ínawoxũ̃ãxũ̃ ga yema yéma ta̲xacümaxã taxegüxũ̃ rü naxca̲x taxegüxũ̃. Rü nanangüegutanü ga norü mechagü ga yema duũ̃xũ̃gü ga togü ga nachixũ̃anecüã̲xarü diẽru ngĩxũ̃ üchicüügüxũ̃ rü muxtucumaxã taxegüxũ̃.

16Rü nanachu̲xu nax texé tümaarü taxeruxũ̃ yéma ngexũ̃ ga Tupanapata ga taxũ̃nea̲xtüwa.

17Rü inanaxügü nax nangúexẽẽtaexũ̃, rü ñanagürü: —Tupanaarü ore i ümatüxũ̃wa rü: “Chopata rü yumüxẽpataxũ̃ tá nixĩ naxca̲x i guxũ̃ma i nachixũ̃anecüã̲xgü”, ñanagürü. Natürü i pema rü ngítaa̲xgüxũ̃pataxũ̃ peyaxĩxẽxẽ ==ñanagürü.

18Natürü yexguma yemaxũ̃ naxĩnüegu ga chacherdótegüarü ãẽ̲xgacügü rü ngúexẽẽruũ̃gü ga Moichéarü mugüwa ngu̲xẽẽtaegüxũ̃, rü inanaxügüe ga naxca̲x nax nadaugüxũ̃ ga ñuxãcü Ngechuchuxũ̃ nax yama̲xgüxũ̃. Natürü duũ̃xũ̃güxũ̃ namuũ̃e, rü yemaca̲x taxucürüwama duũ̃xũ̃güpe̲xegu nayayauxgü. Yerü nüma ga duũ̃xũ̃gü rü namaxã nataãẽgü ga yema Ngechuchuarü ngu̲xẽẽtae.

19Natürü yexguma marü nachütachaũ̃gu, rü Ngechuchu rü norü ngúexũ̃gümaxã ínachoxũ̃ nawa ga guma ĩane.

### Narüñexẽ ga yema igunecü ga ngearü oṍxũ̃

(Mt. 21.20-22)

20Rü moxũ̃ãcü pa̲xmama rü igunecüxũ̃tawa nachopetü. Rü yéma nüxũ̃ nadaugü nax nañexẽxũ̃ ñu̲xmata naxchúma̲xãwa nangu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

21Rü yexguma ga Pedru rü nüxna nacuạxãchi ga yema ĩneacü ngupetüxũ̃, rü ñanagürü Ngechuchuxũ̃: —Pa Ngúexẽxẽruxũ̃x, dücax i yea igunecü ga chixexũ̃ namaxã cuxueguxũ̃, rü marü narüñexẽ ==ñanagürü.

22Rü Ngechuchu nanangãxũ̃, rü ñanagürü: —¡Nüxṹ peyaxõgü ya Tupana!

23Rü aixcüma pemaxã nüxũ̃ chixu rü ngẽxguma chi texé tama chixri yaxõõcüma daa mạxpṹnexũ̃ ñagügu: “Ixũgachi i nua rü márwa cugü yatáe”, ñagügu, rü chi tümaga naxĩnü ega aixcüma tayaxõõcüma ngẽmaãcü namaxã nüxũ̃ tixuxgu.

24Rü ngẽmacạx pemaxã nüxũ̃ chixu rü guxũ̃ma i tạxacü i naxcạx ípecaxũ̃ i perü yumüxẽwa, rü name nax peyaxõgüxũ̃ nax marü penayaxuxũ̃, rü tá penayaxu.

25Rü ngẽxguma peyumüxẽgügu, natürü nangẽxmagu i tạxacürü guxchaxũ̃ i toguemaxã pexṹ ngẽxmaxũ̃, rü name i tüxṹ nüxũ̃ perüngũ̃ma i ngẽma nax Penatü ya daxũgucü rü ta pexṹ nüxũ̃ iyanangümaxũ̃cạx i perü pecadugü.

26Natürü ngẽxguma pema tama tüxṹ nüxũ̃ perüngümagu i ngẽma guxchaxũ̃ i toguemaxã pexṹ ngẽxmaxũ̃, rü Penatü ya daxũgucü rü taxũtáma pexṹ nüxũ̃ narüngüma i perü pecadugü ==ñanagürü.

### Texéarü mugagu Tupanapatawa nangụxẽxẽtaexũ̃ ga Ngechuchu

(Mt. 21.23-27; Lc. 20.1-8)

27Rü yemawena rü Yerucharéũ̃cạx nawoegu. Rü yexguma Ngechuchu Tupanapata ga taxũ̃negu ixũgüchigüyane, rü naxcạx naxĩ ga chacherdótegüarü ãẹ̃xgacügü, rü ngúexẽẽruũ̃gü ga Moichéarü mugüwa ngụxẽẽtaegüxũ̃, rü Yudíugüarü ãẹ̃xgacügü.

28Rü nüxna nacagüe, rü ñanagürügü: —¿Texéarü mugagu nixĩ i cunaxüxũ̃ i ngẽma núma cuxüxũ̃? ¿Rü texé cuxũ̃ tamu nax cunaxüxũ̃cạx i ngẽma? ==ñanagürügü.

29-30Rü yexguma ga Ngechuchu rü nanangãxũ̃, rü ñanagürü nüxũ̃: —Choma rü tá ta pexna chaca, rü ngẽxguma choxũ̃ pengãxũ̃gu i ngẽma pexna naxcạx chacaxũ̃, rü choma rü tá ta pemaxã nüxũ̃ chixu nax texé choxũ̃ muxũ̃ nax chanaxüxũ̃cạx i ngẽma chaxüxũ̃. ¿Rü texé tanamu ga Cuáũ̃ nax duũ̃xũ̃güxũ̃


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ínabaiũxẽẽxũ? ¿Rü Tupana yixĩxũ ga namucü rü ẽxna duũxũgümare? ==ñanagürü.

31Rü yexguma ga nümagü rü inanaxügüe ga nügümaxã nax yaporagatanücüüxũ, rü ñanagürügü: —Rü ngẽxguma chi: “Tupana núma nanamu”, ñagügügu, rü nüma rü chi ñanagürü tüxũ: “¿Tu̱xcüũ ga tama nüxṹ peyaxõgüxũ?” ñanagürü chi tüxũ.

32¿Rü ñuxũcürüwa rü: “Yatügümare núma nanamu”, ñatarügügü tá? ==ñanagürügü. Rü yema ñanagürügü yerü duũxũgüxũ namuũe. Yerü guxũma ga duũxũgü rü nayaxõgü nax Tupana yixĩxũ ga namuxũ ga Cuáũ nax nüxũ yaxuxũca̱x ga norü ore.

33Rü yemaca̱x Ngechuchuxũ nangãxũgü, rü ñanagürügü: —Tama nüxũ tacua̱x nax texé núma namuxũ ga Cuáũ ga báiũxẽẽruxũ ==ñanagürügü. Rü yexguma ga Ngechuchu rü nanangãxũ rü ñanagürü nüxũ: —Choma rü ta taxũtáma pemaxã nüxũ chixu nax texé choxũ muxũ nax chanaxüxũ i ngẽma choxna naxca̱x pecaxũ ==ñanagürü.

## Márcu 12

### Ore i puracütanüxũ i chixexũgügu ixuxũ

(Mt. 21.33-46; Lc. 20.9-19)

1Rü Ngechuchu rü inanaxügü ga ore ga cua̱xruũgügu ixuxũmaxã nax nangúexẽẽtaexũ. Rü ñanagürü nüxũ: —Nayexma ga wüxi ga yatü ga norü naanegu úbanecü ücü. Rü ínanapoxegu, rü nanaxü ga wüxi ga úbaarü yauxtüxũruxũ, rü wüxi ga dauxũtaechica nax yemawa nax dauxũtaegüxũca̱x. Rü ñu̱xũchi ñuxre ga puracütanüxũna nanaxã nax nümagü namaxã inacua̱xgüxũca̱x. Rü ñu̱xũchi ga yema naanearü yora rü to ga nachixũanewa naxũ.

2Rü yexguma nawa nanguxgu nax yadauxũ ga úbagü, rü gumá yatü rü yema puracütanüxũxũtawa nanamu ga wüxi ga norü duũxũ nax naxca̱x íyaca̱xaxũca̱x ga yema úbagü ga nüxna üxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[3]Natürü yema puracütanüxũ rü nayayauxgü, rü nanacua̱ixgü ga gumá yatüarü duũxũ. Rü taxuxũma ga úbagü nüxna naxãgü, rü yemaacü ínayamugü.

[4]Rü yexguma ga gumá yatü rü to ga norü duũxũ yéma namu. Natürü ga yema puracütanüxũ rü nayama̱xerugü, rü namaxã naguxchigagü.

[5]Rü yexguma to ga norü duũxũ yéma namu. Natürü nayama̱xgü. Rü yemawena, rü yéma nanamugü ga muxũma ga togü ga norü duũxũgü. Natürü ga yema puracütanüxũ rü nayacua̱ixgü ga ñuxre, rü togü rü nanadai.

[6]Rü yexguma rü nüxṹ ínayaxü ga nanexũchi ga poraãcü nüxũ nangechaũcü. Rü düxwa gumá nanexũ yéma namu, yerü nüma nagu naxĩnügu rü chi nanega naxĩnüe ga yema puracütanüxũ.

[7]Natürü yexguma gumá cori nanexũ nadaugügu ga yema puracütanüxũ, rü nügümaxã ñanagürügü: “Ngẽmaarü tá nixĩ i ñaa naane i yixcama. ¡Rü ngĩxã tayama̱xgü nax tóxrü nax yixĩxũca̱x!” ñanagürügü.

[8]Rü yemaacü nayayauxgü, rü nayama̱xgü. Rü yema úbanecüpechinüwa nayata̱xgü ga naxũne.

[9]Rü ñu̱xma rü pexna chaca, ¿pexca̱x rü ta̱xacü tá naxü ya yimá úbanecüarü yora namaxã i ngẽma puracütanüxũ i chixexũgü? Rü dücax, rü ngéma tá naxũ, rü tá nanadai i ngẽma puracütanüxũ, rü togüna tá nanaxã i ngẽma úbanecü.

[10]¿Taguma e̱xna nawa pengúe i Tupanaarü ore i ümatüxũ? Erü ngẽmawa rü ñanagürü: “Yimá nuta ya ĩpataarü üruũgü nüxũ oecü, rü ñu̱xma rü yimátama nixĩ ya nüxíra ixücuchicü nax namaxã inaxügüãxũca̱x ya ĩpata.

[11]Rü tórü Cori ya Tupana nixĩ ga naxücü ga yema, rü ñu̱xma rü taxca̱x rü namexẽchi” = =ñanagürü i ngẽma ore.

[12]Rü yexguma ga yema chacherdótegüarü ãe̱xgacügü, rü ngúexẽẽruũgü ga Moichéarü mugüwa ngu̱xẽẽtaegüxũ, rü Yudíugüarü ãe̱xgacügü, rü Ngechuchuxũ niyauxgüchaũ. Yerü nüxũ nacua̱xgü ga nachiga nax yixĩxũ ga


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yema ore ga cuaxruũgu yaxuxũ. Natürü duũxũgüxũ namuũe rü yemacax taxuxũma namaxã naxüe. Rü nüxna yéma ínixĩmare.

### Ãẽxgacüna üxũ i diẽruchiga
(Mt. 22.15-22; Lc. 20.20-26)

13Rü Ngechuchuxũtawa nanamugü ga ñuxre ga Parichéugü rü Eródetanüxũ nax Ngechuchuna nacagüxũcax rü ngürüãchi chixri nangaxũgüãgu yemacax ãẽxgacüxũtawa ínaxuaxũgüãxũcax.

14Rü nümagü rü naxũtawa naxĩ, rü ñanagürügü nüxũ: —Pa Ngúexẽxẽruxũ, nüxũ tacuax rü aixcüma nixĩ i ngẽma nüxũ quixuxũ i ore. Rü tama duũxũgügamare cuxĩnü, erü tama norü düxétüxũnegu cudawenü, natürü nacüma nixĩ i cungugüxũ. Rü aixcüma cunangúexẽxẽ i duũxũgü nax Tupana naxwaxexũãcüma namaxẽxũcax. ¡Tomaxã nüxũ ixu! Rü ngẽma diẽru ya ãẽxgacü ya Rómacüãx totanüwa ngĩxũ yaxucü ¿rü namexũ yixĩxũ nax nüxna ngĩxũ taxãxũ, rü ẽxna tama? ==ñanagürügü.

15Natürü ga Ngechuchu rü nüxũ nacuaxama nax chixexũgu namaxã naxĩnüexũ ga yema duũxũgü woo mea namaxã nax yanadexagüxũ. Rü yemacax ñanagürü nüxũ: —¿Tüxcüũ chixexũgu choxũ penguxẽẽchaũxũ? ¡Nua ngĩxũ pinge i wüxitachinü i diẽru nax ngĩxũ chadauxũcax! ==ñanagürü.

16Rü yéma naxũtawa ngĩxũ nangegü ga wüxitachinü ga diẽru. Rü Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —¿Texéchicünaxã rü texéége nixĩ i ngĩgu üxũ? ==ñanagürü. Rü nümagü nanangãxũgü, rü ñanagürügü: —Rómacüãx ya ãẽxgacüchicünaxã nixĩ ==ñanagürügü.

17Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —¡Ãẽxgacüna ngĩxũ pexã i ngẽma ãẽxgacüarü ixĩcü, rü Tupanana ngĩxũ pexã i ngẽma Tupanaarü ixĩcü! ==ñanagürü. Rü yexguma yema orexũ naxĩnüegu, rü namaxã nabaixãchiãẽgü.

### Ngechuchuna nacagüe rü aixcüma wena tá namaxẽ i duũxũgü
(Mt. 22.23-33; Lc. 20.27-40)


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

18Rü yemawena rü Ngechuchuxũtawa ínayadaugü ga ñuxre ga Chaduchéugü. Rü nümagü nixĩ i nüxũ yaxugüexũ nax tagutáma wena namaxẽxũ i yuexũ. Rü yemacax Ngechuchuna nayacagüe, rü ñanagürügü:

19—Pa Ngúexẽxẽruxũ, Moichéarü mugüwa rü ñanagürü: “Rü ngẽxguma wüxi ya yatü naxmax ngexacüyane nayuxgu, rü name nixĩ i naenexẽtama ngĩmaxã naxãxmax i ngẽma yutecü i naxümax, nax ngẽmaãcü naxãxacüxũcax ya naenexẽ ga marü yucü”, ñanagürü ga yema ore.

20Dücax, nayexma ga 7 ga nügüenexẽgü. Rü naxãxmax ga gumá yacü, natürü tauta naxãxacüyane nayu.

21-22Rü yexguma ga nai ga naenexẽ nüxĩ́ ngĩmaxã naxãxmax ga yema ngecü, natürü gumá rü ta nayu rü nangexacü. Rü yexguma ga gumá norü tomaepüx ga naenexẽ nüxĩ́ ngĩmaxã naxãxmax, natürü yexgumarüũtama nüxũ̃ nangupetü. Rü yemaacü guxcüma ga gumá 7 ga nügüenexẽgü rü ngĩmaxã naxãxmax ga yema nge. Rü guxcüma nayue tauta naxãxacüyane. Rü düxwa ngĩma rü ta iyu ga yema nge.

23Rü dücax, ngẽxguma yuexũ̃wena maxẽgu, ¿rü ngexcürüücü naxmax tá iyixĩ i ngẽma nge? Yerü guxcüma ga gumá 7 ga nügüenexẽgü ngĩmaxã naxãxmax ==ñanagürügü.

24Rü yexguma ga Ngechuchu rü nanangãxũ, rü ñanagürü nüxũ̃: —Pema rü ípetüe erü tama nüxũ̃ pecuax i Tupanaarü ore i ümatüxũ, rü tama nüxũ̃ pecuax nax naporaxũ̃ ya Tupana.

25Rü ngẽxguma yuexũ̃ wena maxẽgu, rü taxúetama tixãxmaxgü rüexna tixãtegü. Erü daxũcüax i Tupanaarü orearü ngeruũ̃gürüxũ̃ tá tixĩgü i ngẽxguma.

26Pema choxna peca i yuexũ̃arü dagüchiga. ¿Natürü tama ẽxna nawa pengúe i Tupanaarü ore ga Moiché ümatüxũ̃ ga boetaxũ̃ ga nai ga iyauxratanüxũ̃ íyaxuxũ̃wa? Erü yema orewa rü Moichéxũ̃ ñanagürü ga Tupana: “Choma nixĩ i Abraáũ̃arü Tupana, rü Ichaáarü Tupana, rü Acóbuarü Tupana”, ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[27]Rü ngẽma orewa nüxũ tacua̲x rü woo ngẽma maxẽxũ rü woo ngẽma yuexũ rü Tupanaca̲x guxũma namaxẽ. Rü ngẽmaãcü i pema rü poraãcü ípetüe ==ñanagürü.

### Ngẽma Tupanaarü mu i guxũ i togü i norü mugüxũ rüyexeramaexũ
(Mt. 22.34-40)

[28]Rü wüxi ga ngúexẽẽruxũ ga Moichéarü mugüwa ngu̲xẽẽtaexũ, rü nüxũ naxĩnü nax Ngechuchumaxã íyaporagatanücüüxũ ga yema Chaduchéugü. Rü nüma ga yema ngúexẽẽruxũ rü nüxũ nicua̲xãchi nax meama nangãxũãxũ ga Ngechuchu. Rü yemaca̲x Ngechuchuca̲x nixũ, rü nüxna naca, rü ñanagürü nüxũ: —Pa Ngúexẽxẽruxũ, ¿ngexũrüüxũ i Tupanaarü mu nixĩ i guxũ i norü mugüarü yexera ixĩxũ? ==ñanagürü.

[29]Rü Ngechuchu nanangãxũ, rü ñanagürü: —Ngẽma Tupanaarü mu i guxũ i norü mugüarü yexera ixĩxũ, rü ñaa nixĩ, rü ñanagürü: "¡Iperüxĩnüe, Pa Iraétanüxũ! Rü nüma ya Cori ya tórü Tupana, rü yixicatama nixĩ ya tórü Cori.

[30]¡Rü nüxũ nangechaũ ya Cori ya curü Tupana guxũne ya curü maxũnemaxã, rü guxũ i cuãẽmaxã, rü guxũ i nagu curüxĩnüxũmaxã, rü guxũ i curü poramaxã!" ñanagürü.

[31]Rü ngẽma norü taxre i Tupanaarü mu, rü ñanagürü: "¡Rü nüxũ nangechaũ i cumücü nax cugü cungechaũxũrüxũ!" ñanagürü. Rü nataxuma i to i Tupanaarü mu i ngẽmagüarü yexera ixĩxũ ==ñanagürü.

[32]Rü yexguma ga yema ngúexẽẽruxũ ga mugüwa ngu̲xẽẽtaexũ, rü ñanagürü Ngechuchuxũ: —Marü name, Pa Ngúexẽxẽruxũ, erü aixcüma nixĩ i ngẽma nüxũ quixuxũ nax wüxixicatama nax yixĩxũ ya Tupana, rü nataxuma ya nai.

[33]Rü ngẽma Tupanaxũ nax ingechaũxũ guxũne ya tórü maxũnemaxã, rü guxũ i nagu rüxĩnüxũmaxã, rü guxũ i tórü poramaxã, rü nüxũ nax ingechaũxũ i tamücü i yigü nax ingechaũxũrüxũ, rü ngẽma rü guxũma i carnérugü i Tupanaca̲x ida̲i̲xũ rü íguxũarü yexera narümemae ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[34]Rü yexguma Ngechuchu nüxũ da̱u̱xgu ga mexũgu nax naxĩnüãcüma nax nangãxũãxũ ga yema ngúexẽẽruxũ ga mugüwa ngu̱xẽẽtaexũ, rü ñanagürü nüxũ: —Marü tama taxũ cuxṹ nataxu nax cunayaxuxũ ya Tupana nax curü ãẽ̱xgacü yixĩxũca̱x ==ñanagürü. Rü yemawena rü marü taxúema tügü taporaxẽxẽ nax nüxna ticachigüxũca̱x.

### ¿Texé nane yixĩxũ ya Cristu?

(Mt. 22.41-46; Lc. 20.41-44)

[35]Rü yexguma Tupanapata ga taxũnewa ínangúexẽẽtaeyane ga Ngechuchu, rü duũxũgüna naca, rü ñanagürü: —¿Tü̱xcüũ nixĩ i ngẽma ngúexẽxẽruũgü i mugüwa ngu̱xẽẽtaegüxũ i ñagüxũ: “Yimá Cristu rü nũxcümaũcü ga ãẽ̱xgacü ga Dabítaxa nixĩ”, ñagüxũ?

[36]¿Rü ñuxãcü i ngẽmaãcü yadexagüxũ? Yerü nümatama ga Dabí, rü yexguma Tupanaãxẽ ya Üünecü naãxẽwa idexaxgu rü ñanagürü: “Cori ya Tupana rü chorü Corixũ ñanagürü: ‘¡Nua chorü tügünecüwawa rüto ñu̱xmatáta nüxũ charüporamae i curü uanügü nax cuga naxĩnüexũca̱x!’ ” ñanagürü ga yema orewa.

[37]¿Natürü ñuxũcürüwa i Dabítaxa yixĩxũ ya Cristu, ega nümatama ga Dabí, rü norü Corimaxã naxuãgu? ==ñanagürü. Rü yema muxũma ga duũxũgü ga yéma yexmagüxũ, rü taãẽãcüma Ngechuchuaxṹ inarüxĩnüe.

### Ngechuchu nüxũ nixu nax tama yamearü maxũã̱xgüxũ ga yema ngúexẽxẽruũgü ga Moichéarü mugüwa ngu̱xẽẽtaegüxũ

(Mt. 23.1-36; Lc. 11.37-54; 20.45-47)

[38]Ngechuchu rü norü ngu̱xẽẽtaewa rü ñanagürü: —¡Pexũãxẽgü naxca̱x i ngẽma ngúexẽẽruũgü i Moichéarü mugüwa ngu̱xẽẽtaegüxũ! Erü nümagü rü norü me nixĩ i mámüxũ i naxchirumaxã naxĩaneãxũ. Rü nanaxwa̱xegü nax ĩanearü plazagüwa duũxũgü mea nüxũ rümoxẽgüxũ.

[39]Rü ngutaque̱xepataũgüwa rü norü me nixĩ i ngẽma naxma̱xwe̱xegü i nape̱xewa ügüxũwa nax natogüxũ. Rü õnagüwa rü ngẽma õnaarü yoraxũtawa ügüxũ i nachicaca̱x nadaugü.

[40]Natürü tüxna nanapuxũ ya tümapatagü ya yíxema yutegüxe. Rü ñu̱xũchi nanama̱xẽxẽ i norü yumüxẽgü nax duũxũgü nagu rüxĩnüexũca̱x nax


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

aixcüma mexũgü yaxĩgüxũ. Natürü nümagü tá nixĩ i yexeraãcü napoxcuexũ ==ñanagürü.

### Yutecü ga ngearü diẽruq̃xcü ga Tupanacq̃x diẽru ngĩxũ ixãcü
(Lc. 21.1-4)

41Wüxicana ga Ngechuchu rü Tupanapataarü diẽruchiũarü tọxmq̃xtawa narüto. Rü yéma inadawenü ga ñuxãcü duũxũgü yexma ngĩxũ yanaxücuchigüxũ ga norü diẽrugü. Rü muxũma ga duũxũgü ga idiẽruq̃xgüxũ rü yexma ngĩxũ nayarüxücuchigü ga muxũchicü ga norü diẽru.

42Rü ngürü yéma ingu ga wüxi ga yutecü ga ngearü diẽruq̃xcü. Rü ngĩma rü wüxi ga yema diẽruchixũgu ngĩxũ iyarüxücuchi ga taxretachinü ga diẽruxacü ga ítanücü.

43Rü yexguma ga Ngechuchu rü norü ngúexũgücq̃x naca, rü ñanagürü nüxũ: —Aixcüma pemaxã nüxũ chixu rü ñaa ngecü i yutecü i ngearü diẽruq̃xcü, rü guxũ i ngẽma togü i diẽruchixũgu diẽru ngĩxũ ixücuchigüxũarü yexera ngĩxũ ixã.

44Erü guxũma i ngẽma togü rü ngĩxũ inaxãgü i ngẽma nüxu̍̃ íyaxügücü. Natürü ngĩma ngĩxu̍̃ natauxyane ngĩxũ ixã i guxcüma i ngĩxu̍̃ ngẽxmacü i ngĩrü õnatanü ==ñanagürü.

## Márcu 13

### Ngechuchu nüxũ nixu nax Tupanapata ga taxũnegu tá napogüexũ
(Mt. 24.1-2; Lc. 21.5-6)

1Rü yexguma Tupanapata ga taxũnewa ínaxũxũxgu ga Ngechuchu, rü wüxi ga norü ngúexũ rü ñanagürü nüxũ: —Pa Ngúexẽxẽruxũ ¡dücax nimexẽchi ya daa Tupanapataarü ĩpatagü ya taxũnegü rü naxtapq̃xarü nutagü! ==ñanagürü.

2Natürü Ngechuchu nanangãxũ, rü ñanagürü: —Pema nüxũ pedaugü ya guxũnema ya yima Tupanapataarü ĩpatagü ya taxũnegü. Natürü pemaxã nüxũ chixu rü aixcüma guxũnema ya yima ĩpatagü rü tá nagu napogüe. Rü norü nutagü rü taxucütama nügüétü nanu, rü bai ya wüxi ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

## Cuaxruũgü tá íngugüxũ naxũpa nax nagúxũ i naane

(Mt. 24.3-28; Lc. 21.7-24; 17.22-24)

3-4Rü yemawena rü Oribunecüarü Maxpűne ga Tupanapata ga taxũnearü toxmaxtawa yexmanewa naxĩ. Rü yéma narüto ga Ngechuchu. Rü Pedru rü Chantiágu rü Cuáũ rü André rü naxũtawa naxĩ nax noxrüwama nüxna nacagüexũcax. Rü ñanagürügü: —Tanaxwaxe i tomaxã nüxũ quixu nax ñuxgu tá nangupetüxũ i ngẽma nüxũ quixuxũ. ¿Rü taxacü tá nixĩ i norü cuaxruxũ i nawa nüxũ tacuáxũ ega nawa tá nanguxgu i ngẽma? ==ñanagürügü.

5Rü yexguma ga Ngechuchu rü nanangãxũ rü ñanagürü nüxũ: —¡Pexũãẽgü nax taxúema pexũ womüxẽẽxũcax!

6Erü muxũchixũ i duũxũgü rü tá ínangugü, rü chauégagu ñanagürügü tá: “Choma nixĩ i Cristu”, ñanagürügü tá. Rü muxũchixũ i duũxũgüxũ tá nawomüxẽxẽ.

7Rü ngẽxguma nüxũ pexĩnüegu nax nügü nadaixũ i nachixũanegü i ngaicamagüxũ rü togü i nachixũanegü i yáxũgugüxũ, ¡rü taxũtáma ngẽmacax pebaixãchiãẽgü! Erü woetama ngẽmaãcü tá nangupetü. Natürü taxũta naanearü gux nixĩ i ngẽma.

8Erü wüxi i nachixũane rü to i nachixũanemaxã tá nügü nadai. Rü wüxi ya ãẽxgacüarü churaragü rü to i ãẽxgacüarü churaragümaxã tá nügü nadai. Rü muxũma i nachicawa rü tá naxĩãxãchiane. Rü tá taiya nangux. Natürü guxũma i ngẽma rü norü ügümare nixĩ i ngẽma ngúxũ i tá ínguxũ.

9¡Rü mea pegüna pedaugü! Erü ãẽxgacügüpexewa tá pexũ nagagü, rü ngutaquexepataũgügu tá pexũ nicuaixgü. Rü nachixũanegüarü ãẽxgacügüpexewa tá pexũ nagagü naxcax nax chorü duũxũgü pixĩgüxũ. Natürü ngẽmaãcü tá pexṹ natauxcha nax ngẽma ãẽxgacügümaxã nüxũ pixuxũ i chauchiga.

10Natürü naxũpa nax nagúxũ i naane rü tá nüxũ nixugüe i Tupanaarü ore i guxũ i nachixũanegüwa.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]Natürü ngẽxguma ãẽ̱xgacügüpe̱xewa pexũ̃ nagagügu, ¡rü taxũtáma pexoegaãẽgü naxca̱x nax ta̱xacümaxã tá penangãxũ̃xũ̃! ¡Rü namaxã nüxũ̃ pixu i ngẽma ore i ngẽxgumatama Tupana pexna ãxũ̃ nax nüxũ̃ pixuxũca̱x! Erü taxũtáma pema nixĩ nax pidexagüxũ̃, natürü Tupanaãxẽ ya Üünecü tá nixĩ i pewa idexaxũ̃.

[12]Rü nügüenexẽgüwa tátama ãẽ̱xgacügüxũ̃tawa nügü ínayaxuaxũ̃gü nax ngẽmaãcü tüxũ̃ nada̱i̱xũca̱x. Rü ngẽxgumarüxũ̃ tá ta i papagü rü mamagü rü tá naxacügüxũ̃ ínayaxuaxũ̃gü. Rü nümagü i naxacügü rü tá nanatügümaxã rü naégümaxã nanue, rü tá tüxũ̃ ínayaxuaxũ̃gü nax ãẽ̱xgacügü tüxũ̃ nada̱i̱xũca̱x.

[13]Rü guxũ̃ i duũ̃xũ̃gü tá pexchi naxaie naxca̱x nax chorü duũ̃xũ̃gü pixĩgüxũ̃. Natürü yíxema ngẽmaétüwa mea Tupanaaxṹ yaxõõmáxẽ, rü yíxema tá tixĩ ya aixcüma nayaxúxe i maxũ̃ i taguma gúxũ̃.

[14]Rü ngẽxguma nüxũ̃ peda̱u̱xgu i ngẽma ãũãchixũ̃ i ãũcümaxũ̃chixũ̃ i chixexẽẽruxũ̃ i ngextá tama ínaxwa̱xexũ̃wa nax nangẽxmaxũ̃, rü ngẽxguma ya yíxema Yudéaanewa ngẽxmagüxe rü tanaxwa̱xe i ma̱xpűneanewa tabuxmü. (Rü texé ya yíxema nüxũ̃ daumatüxe, rü name nixĩ i mea nagu tarüxĩnü i ngẽma.)

[15]Rü ngẽma ngunexũ̃gu texé tümapataa̱xtüwa ngẽxmagu, rü tama name i tümapatagu tayangaxi nax ta̱xacü i tümaarü ngẽmaxũ̃ tayayaxuxũca̱x.

[16]Rü texé ya tümaanewa ngẽxmaxe rü tama name i tümapataca̱x tataegu nax tümachirugü tayayaxuxũ̃ca̱x.

[17]Rü ngẽma ngunexũ̃gügu, rü wüxi i ngechaũ̃ tá nixĩ i tümaca̱x ya yíxema ngexegü ya itacharaũ̃güxe rü yíxema mãĩxãcügüxe.

[18]¡Rü Tupanana naxca̱x peca i perü yumüxẽwa nax tama gáuane ixüyane pexũ̃ nax nangupetüxũ̃ca̱x i ngẽma chixexũ̃!

[19]Erü ngẽma ngunexũ̃gügu rü poraãcü tá nangẽxma i ngúxũ̃ ga noxri Tupana naane ixügügumama taguma yexmaxũ̃, rü ngẽmawena rü tagutáma nangẽxma.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[20]Rü ngẽxguma Tupana tama nanoxrexẽẽgu i ngẽma ngunexũ̃gü, rü taxúetama tamaxũ̃. Natürü Tupana rü marü nananoxrexẽxẽ i ngẽma ngunexũ̃gü erü tüxũ̃ nangechaũ̃ ya yíxema noxrüxũ̃ tüxũ̃ nadexe.

[21]Rü ngẽxguma texé pexũ̃ ñagügu: “Dücax, daa nixĩ ya Cristu”, ñagügu, rüẹxna: “Gua nixĩ ya Cristu”, ñagügu, ¡rü taxű́ i nüxű́ peyaxõgüxũ̃!

[22]Erü Cristunetagü rü Tupanaarü orearü uruũ̃netagü tá ínangugü. Rü tá nanaxügü i muxũ̃ma i cuạxruũ̃gü i taxũ̃gü. Rü ngẽmaãcü, ega nüxű́ natauxchagu, rü tá tüxũ̃ nawomüxẽẽgü woo ya yíxema duũ̃xẽgü ya Tupanatama tüxũ̃ dexe.

[23]¡Pexũãxẽgü! Erü guxũ̃ma i ngẽma tá ngupetüxũ̃, rü marü naxũ̃pa pemaxã nüxũ̃ chixu.

### Ñuxãcü tá nixĩ i ngẽxguma nataeguxgu ya Tupana Nane ya duũ̃xũ̃xũ̃ ixĩcü

(Mt. 24.29-35, 42, 44; Lc. 21.25-36)

[24]Natürü marü nangupetügu i ngẽma ngúxũ̃gü, rü ngẽma ngunexũ̃gügu rü tá nixo ya üạxcü rü taxũtáma inabaxi ya tauemacü.

[25]Rü woramacurigü rü ẽxtagü rü tá narüyi. Rü guxũ̃ma i daxũwa nüxũ̃ idauxũ̃ rü tá naxĩãxãchitanü.

[26]Rü ngẽxguma i duũ̃xũ̃gü rü tá nüxũ̃ nadaugü ya Tupana Nane ya duũ̃xũ̃xũ̃ ixĩcü nax caixanexũ̃gu ínaxĩxũ̃ i guxũ̃ma i norü poramaxã rü norü ngóonexũ̃maxã.

[27]Rü tá nanamu i norü orearü ngeruũ̃gü i daxũcüãx nax tüxũ̃ nanutaquẹxexũ̃cạx ya yíxema Tupana tüxũ̃ idexechixe ya guxũ̃wama ngẽxmagüxe ñụxmatáta ñoma i naane íyacuáxũ̃wa nangu rü daxũguxũ̃ íyacuáxũ̃wa nangu.

[28]¡Iperüxĩnüe i ñaa ngụxẽẽtae i nanetü i igunecüchiga, rü naxcạx pengúe! Rü ngẽxguma ngexwacạxũ̃xũ̃ i nachacüüxacügü iyarüyixgu rü naxüátügu, rü ngẽmawa nüxũ̃ pecuạx nax paxa tá taunecü yixĩxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[29]Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta, rü ngẽxguma nüxũ̃ pedaa̲uxgu nax nangupetüxũ̃ i ngẽma pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃, rü ngẽmawa tá nüxũ̃ pecua̲x nax paxa tá ínanguxũ̃ ya Tupana Nane ya duũ̃xũ̃xũ̃ ixĩcü.

[30]Rü guxũ̃ma i ngẽma ña̲uxma pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ rü aixcüma tá nangupetü naxũ̃pa nax nayuexũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i ña̲uxma maxẽxũ̃.

[31]Dauxũ̃guxũ̃ i naane rü ñoma i naane rü tá inayarüxo. Natürü chorü ore rü tagutáma inayarüxo, rü aixcüma tá ningu.

[32]Natürü ngẽma ngunexũ̃ rü ngẽma ora i nagu tá ínanguxũ̃ i ngẽma pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃, rü Tanatü ya Tupanaxicatama nixĩ ya nüxũ̃ nacuácü i ñuxgu tá ínanguxũ̃ i ngẽma, rü taxúema ya togue nüxũ̃ tacua̲x. Rü woo i norü orearü ngeruũ̃gü i daxũcüa̲x rü tama nüxũ̃ nacua̲xgü, rü woo ya Tupana Nane ya duũ̃xũ̃xũ̃ ixĩcü rü tama nüxũ̃ nacua̲x nax ñuxgu tá ínanguxũ̃ i ngẽma.

[33]Rü ngẽmaca̲x, ¡ipedaue rü pexuãẽgü! Erü tama nüxũ̃ pecua̲x i ta̲xacürü ora tá ínangu i ngẽma pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃.

[34]Rü guxũ̃ma i ngẽma pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃, rü ñoma wüxi ga yatü ga ixũãchichaũ̃cü nax to ga nachixũ̃anewa naxũxũ̃ca̲xrüxũ̃ nixĩ. Rü yemaca̲x norü puracütanüxũ̃na naxãga nax mea nüxna nadaugüxũ̃ca̲x ga gumá napata. Rü ña̲uxũchi wüxichigüna nanaxã ga norü puracü. Rü yema ĩã̲xarü dauruxũ̃ rü nagu nanamu nax mea nadauxũ̃taegüxũ̃ca̲x.

[35-36]¡Rü ngẽmaca̲x i pema rü name nax ípexuãxẽgüxũ̃! Erü tama nüxũ̃ pecua̲x i ñuxgu tá ínangu ya yimá cori ya ĩpataarü yora, rü bexmana noxri nachütagu, rüe̲xna ngãxũ̃cüügu, rüe̲xna ota ícaxgu, rüe̲xna noxri yangóonegu. ¡Rü ngẽmaca̲x ipedaue nax ngürüãchi ínanguxgu tama ípepeeyane pexũ̃ nax íyanguéũ̃xũ̃ca̲x!

[37]Rü ngẽma ore i pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃, rü guxũ̃ i duũ̃xũ̃güca̲x nixĩ. ¡Rü ipedaueecha! ==ñanagürü.

## Márcu 14

### Naxca̲x nadaugü nax ñuxãcü Ngechuchuxũ̃ yayauxgüxũ̃


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

(Mt. 26.1-5; Lc. 22.1-2; Jn. 11.45-53)

[1]Rü taxre ga ngunexũ nataxu nax nawa nanguxũ ga Yudíugüarü peta ga Üpetüchiga ga nagu nangõxgüãxũ ga paũ ga ngearü pu̱xẽẽruṹãxũ. Rü nümagü ga chacherdótegüarü ãẽxgacügü rü ngúexẽẽruũgü ga mugüwa ngu̱xẽẽtaegüxũ rü naxca̱x nadaugü nax ñuxãcü bexma duũxũgüechita Ngechuchuxũ yayauxgüxũ nax yama̱xgüãxũca̱x.

[2]Yerü nümaxũ rü ñanagürügü: —Taxucürüwama ñu̱xma petagu tayayauxgü, erü duũxũgü rü tá tamaxã nanue ==ñanagürügü.

### Wüxi ga nge rü Ngechuchuerugu inaba ga pumara

(Mt. 26.6-13; Jn. 12.1-8)

[3]Rü Ngechuchu rü Betániawa naxũ napatawa ga Chimóũ ga rüchaxünecümaxã naxugüãcü. Rü yexguma mechawa natoyane, rü yéma ingu ga wüxi ga ngecü ga wüxiwexũ ga pumara ga yixichixũ ga tatanüxũchixũ yéma ngecü. Rü iyapoyenágu ga yema pumarachixũ ga nuta ga mexẽchicünaxca̱x, rü Ngechuchuerugu inaba ga yema pumara.

[4]Natürü ñuxre ga yema yéma yexmagüxũ rü nanue naxca̱x ga yema naxüxũ ga yema ngecü, rü nügümaxã ñanagürügü: —¿Tu̱xcüũ ngẽxma inaxaiyaxũ i ngẽma pumara?

[5]Rü narümemae chi nixĩ i 300 tachinü i diẽrugu namaxã itaxe, rü ñu̱xũchi ngẽma diẽrumaxã nüxũ rüngũxẽxẽ i ngẽma duũxũgü i ngearü diẽrua̱xgüxũ ==ñanagürügü. Rü yemaacü ngĩchiga nidexagü ga yema nge.

[6]Natürü ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —¡Ngexrüma! ¿Tu̱xcüũ ngĩxũ pechixewe? Erü ngẽma chomaxã naxüxũ, rü wüxi i mexũ nixĩ.

[7]Rü ngẽma ngearü diẽrua̱xgüxũ rü guxũgutáma petanüwa nangẽxmagü, rü ngẽmaãcü pexṹ natauxcha nax nüxũ perüngũxẽẽxũ i ngẽxguma penaxwa̱xegu. Natürü i choma rü taxũtáma guxũgu petanüwa changexma.

[8]Rü ñaa nge rü inaxü i guxũma i ngẽma ngĩxṹ tauxchaxũ, rü ngẽmaca̱x yoxni choxũ ipumaraxũne naxũpa nax ichatáxũ.

[9]Rü aixcüma pemaxã nüxũ chixu rü guxũ i naanewa i ngextá duũxũgü nüxũ íxugügüxũwa i ore i maxẽxẽẽruxũ, rü ngẽma ñaa ngecü chomaxã üxũ rü tá


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ta nüxũ nixugügü. Rü ngẽmaãcü tá ngĩxna nacua̱xãchie i duũxũgü ==ñanagürü ga Ngechuchu.

### Yúda rü ãe̱xgacügümaxã nanamexẽxẽ nax ñuxãcü tá Ngechuchuxũ yayauxgüxũca̱x

(Mt. 26.14-16; Lc. 22.3-6)

10Rü Yúda ga Icharióte ga wüxi ga yema 12 ga ngúexũtanüxũ ixĩxũ, rü Yudíugüarü chacherdótegüarü ãe̱xgacügütanüwa naxũ nax namaxã yamexẽẽãxũca̱x nax ñuxãcü tá Ngechuchuxũ yayauxgüxũca̱x.

11Rü yexguma yemaxũ naxĩnüegu, rü nümagü ga yema ãe̱xgacügü rü nataãẽgü. Rü diẽru Yúdana ngĩxũ naxuaxũgü. Rü yexgumama inanaxügü ga Yúda ga naxca̱x nax nadauxũ ga ñuxãcü nüxṹ nax natauxchaxẽẽgüãxũ nax duũxũgüechita Ngechuchuxũ yayauxgüxũca̱x.

### Coriarü õnachiga

(Mt. 26.17-29; Lc. 22.7-23; Jn. 13.21-30; 1 Co. 11.23-26)

12Rü nawa nangu ga ngunexũ ga nagu inaxügüxũ ga yema peta ga paũ ga ngearü pu̱xẽẽruṹáxũ nagu nango̱xgüxũ. Rü yema nixĩ ga ngunexũ ga nagu carnéruxacü naxca̱x yama̱xgüxũ ga Üpetüchigaarü peta. Rü yexguma ga norü ngúexũgü rü Ngechuchuna nacagüe, rü ñanagürügü: —¿Ngextá cunaxwa̱xe nax tanamexẽxẽxũ i õna i Üpetüchigaarü petagu ingṍxũ? ==ñanagürügü.

13Rü yexguma ga nüma rü nanamu ga taxre ga norü ngúexũgü, rü ñanagürü nüxũ: —¡Ẽcüx, yea ĩanewa pexĩ! Rü ngẽxma tá nüxũ peyangau i wüxi i yatü i wüxi ya tũxũ ya dexámaxã ããcuxe ngẽxma tüxũ ingexũ. ¡Rü nawe perüxĩ!

14¡Rü yima ĩpata ya nagu yaxücune i ngẽma yatü, rü yima ĩarü yoramaxã nüxũ pixu, rü ñapegügü nüxũ: “Torü ngúexẽẽruxũ nüxũ nacuáxchaũ nax ngexũ yixĩxũ i ngẽma ucapu i norü ngúexũgümaxã tá nawa nachibüxũ i Üpetüchigaarü õnagu”, ñapegügü nüxũ!

15Rü nüma tá pexũ nüxũ nadauxẽxẽ i wüxi i ucapu i taxũ i marü mea mexẽẽxũ i norü daxũchiũwa ngẽxmaxũ. ¡Rü ngéma penamexẽxe̱x i tórü õna i Üpetüchigaca̱x ixĩxũ! ==ñanagürü nüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16Rü inaxĩãchi ga yema taxre ga ngúexũ̃gü, rü ĩanewa naxĩ. Rü yexma nüxũ̃ inayangaugü ga guxũ̃ma yema Ngechuchu namaxã nüxũ̃ ixuxũ̃rüxũ̃. Rü yéma nanamexẽxẽ ga õna ga Üpetüchigaca̱x ixĩxũ̃.

17Rü yexguma marü nachütachaũ̃gu, rü ínangu ga Ngechuchu namaxã ga yema 12 ga norü ngúexũ̃gü.

18Rü yexguma mechawa ínachibüeyane, rü Ngechuchu rü ñanagürü: —Aixcüma pemaxã nüxũ̃ chixu rü wüxíe ya petanüwa i ñu̱xma chomaxã nua chibüxe tá tixĩ ya bexma choxũ̃ íyaxuaxũ̃xe = =ñanagürü.

19Rü yexguma ga nümagü ga norü ngúexũ̃gü rü poraãcü nangechaũ̃gü. Rü inanaxügüe nax wüxichigü nüxna icachigüxũ̃, rü ñanagürügü: —Pa Corix, ¿choma tá chixĩxũ̃ i cuxũ̃ íchayaxuaxũ̃xũ̃? = =ñanagürügü.

20Rü nüma ga Ngechuchu nanangãxũ̃ rü ñanagürü nüxũ̃: —Wüxi i pema i 12 tanüwa i daatama poratuwa norü paũ iwaixẽẽxũ̃ tá nixĩ i choxũ̃ íyaxuaxũ̃xũ̃.

21Rü Tupana Nane ya duũ̃xũ̃xũ̃ ixĩcü, rü tá nayu ngẽma Tupanaarü ore i ümatüxũ̃ nüxũ̃ ixuxũ̃rüxũ̃. Natürü wüxi i ngechaũ̃xũ̃chi nixĩ naxca̱x i ngẽma yatü i choxũ̃ íyaxuaxũ̃xũ̃. Rü narümemae chi nixĩ ga noxtacüma taxũchima nax nabuxũ̃ = =ñanagürü.

22Rü yexguma ínachibüeyane, rü Ngechuchu nanayaxu ga paũ. Rü Tupanana moxẽ naxã, rü inanabücu, rü norü ngúexũ̃güxũ̃ nayanu. Rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Penayaxu̱x i ñaa paũ! Rü ngẽma rü chaxunechiga nixĩ = =ñanagürü.

23Rü yemawena nanayaxu ga wüxi ga copu ga bínumaxã ããcuxũ̃. Rü yexgumarüxũ̃ ta Tupanana moxẽ naxca̱x naxãxíra, rü ñu̱xũchi norü ngúexũ̃güna nanaxã. Rü guxũ̃ma nawa naxaxegü.

24Rü ñanagürü nüxũ̃: —Daa bínu ya chaugü i muxũ̃ma i duũ̃xũ̃güca̱x ibacüchiga nixĩ. Rü yimáwa Tupana nanango̱xẽxẽ nax aixcüma yixĩxũ̃ i norü uneta.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[25]Rü aixcüma pemaxã nüxũ̃ chixu rü taxũtáma wena chayaxaxü ya daa bínu ñu̱xmatáta Tupana ãẽ̱xgacü ixĩxũ̃wa bínu ya ngexwacaxũ̃cü chayaxaxü ==ñanagürü.

### Ngechuchu nüxũ̃ nixu rü Pedru rü tá nügü nixã nax norü ngúexũ̃ yixĩxũ̃

(Mt. 26.30-35; Lc. 22.31-34; Jn. 13.36-38)

[26]Rü ñu̱xũchi Tupanaarü wiyaegu nawiyaegü. Rü yemawena rü Oribunecüarü Ma̱xpűnewa naxĩ.

[27]Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ̃: —Guxãma i pema rü tá choxũ̃ ípeta̱xgü. Erü ngẽmaãcü nüxũ̃ nixu i Tupanaarü ore i ümatüxũ̃ i ñaxũ̃: "Tá chayama̱x ya carnéruarü dauruxũ̃, rü tá nanaxüanemare i carnérugü", ñaxũ̃.

[28]Natürü ngẽxguma marü yuwa ícharüdaxguwena, rü chaxíra tá pexũ̃pa Gariréaanewa chaxũ ==ñanagürü.

[29]Rü yexguma ga Pedru rü ñanagürü nüxũ̃: —Woo guxũ̃ma i togü cuxũ̃ íta̱xgu, rü choma rü taxũtáma cuxũ̃ íchata̱x ==ñanagürü.

[30]Rü Ngechuchu nanangãxũ̃ rü ñanagürü nüxũ̃: —Aixcüma cumaxã nüxũ̃ chixu rü ñomatama i chütaxũ̃gu rü naxũ̃pa nax taxree̱xpü̱xcüna yacaxũ̃ i ota, rü tomaepü̱xcüna tá cugü quixã nax chorü duũ̃xũ̃ quixĩxũ̃ ==ñanagürü.

[31]Natürü nüma ga Pedru rü ñanagürüama: —Woo wüxigu cumaxã chayu̱xgu, rü taxũtáma chaugü chixã nax curü duũ̃xũ̃ chixĩxũ̃ ==ñanagürü. Rü guxũ̃ma ga togü ga norü ngúexũ̃gü rü ta yema ñanagürügü.

### Ngechuchu rü Yechemaníwa nayayumüxẽ

(Mt. 26.36-46; Lc. 22.39-46)

[32]Rü yemawena rü Ngechuchu rü wüxigu norü ngúexũ̃gümaxã nawa naxĩ ga wüxi ga nachica ga Yechemanígu ãégaxũ̃. Rü Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Nua perütogü rü choma rü tá yoxni yea chayayumüxẽ! ==ñanagürü.

[33]Rü ñu̱xũchi ínayagagü ga Pedru, rü Chantiágu, rü Cuáũ̃. Rü naxca̱x inaxügü ga nax poraãcü nangechaũ̃xũ̃ rü naxĩ̱xãchiãẽxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[34]Rü yexguma rü ñanagürü nüxũ: —Poraãcü changechaũ rü chanaxīxãchiãxẽ, rü nagu charüxĩnü nax ngẽmamaxã tá chayuxũ. ¡Rü nuxã perücho i pemax, rü ipedaue! ==ñanagürü.

[35]Rü yexguma ga Ngechuchu rü yéaxüra naxũ. Rü ñaxtüanegu nanangücuchi. Rü Tupanana naxca̱x naca rü ngẽxguma chi Tupanaarü ngúchaũ yixĩxgu nax nawa ínanguxuchixẽẽãxüca̱x i ngẽma ngúxũ i tá yangexũ.

[36]Rü norü yumüxẽwa rü ñanagürü: —Pa Chaunatüx, cuxca̱x rü guxũma natauxcha. ¡Rü nüxna choxũ ínanguxuchixẽxẽ i ñaa ngúxũ i tá cha̱u̱xca̱x ínguxũ! Natürü chanaxwa̱xe i curü ngúchaũ cuxü rü tama i choxrü ==ñanagürü.

[37]Rü ña̱u̱xũchi nataegu ga norü ngúexũgü íyexmagüxũwa. Rü nüxũ inayangau nax ínapeexũ. Rü ñanagürü Pedruxũ: —Pa Chimóũ, ¿ícupe? ¿Tama e̱xna namaxã cupora nax icudauxũ, rü bai i wüxi i ora?

[38]¡Rü ipedaue, rü Tupanana naxca̱x peca nax pexũ nangũxẽxẽxüca̱x nax tama choxũ ípetáxüca̱x i ngẽxguma guxchaxũ pexca̱x ínguxgu! Erü aixcüma peãxẽwa rü ípememare, natürü pexene nixĩ i ngẽma turaxũ ==ñanagürü.

[39]Rü wenaxarü ínixũ, rü noxrirüũtama nayayumüxẽ.

[40]Rü yexguma wenaxarü norü ngúexũgüca̱x nataeguxgu, rü nüxũ inayangau nax wenaxarü ínapeexũ, yerü poraãcü nayaxtaexüchi. Rü yemaca̱x ga nümagü rü tama nüxũ nacua̱xgü nax ta̱xacümaxã tá nangãxũgüaxũ.

[41]Rü norü tomaepu̱xcüna wenaxarü norü ngúexũgüca̱x nataegu, rü ñanagürü nüxũ: —¿Ña̱u̱xma rü ta e̱xna ípepeeama rü iperüngüeama? ¡Rü marütama! Erü Tupana Nane nax duũxũxũ ixĩcü rü marü nawa nangu i ora nax yayauxgüãxũ nax pecadua̱xgüxũna namugüãxũ.

[42]¡Rü ipechigü, rü ngĩxã ítixĩ! Erü ñomama nixĩ i ngẽma choxũ íyaxuaxũxũ ==ñanagürü.

### Ngechuchuxũ niyauxgü
(Mt. 26.47-56; Lc. 22.47-53; Jn. 18.2-11)


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

43Rü yexguma íyadexayane ga Ngechuchu, rü ínangu ga Yúda ga norü ngúexũchirẹx ixĩxũ. Rü nawe narüxĩ ga muxũma ga duũxũgü ga taramaxã rü naimaxã ixãxnexũ. Rü yema nixĩ ga duũxũgü ga yéma namugüxũ ga chacherdótegüarü ãẽxgacügü rü ngúexẽẽruũgü ga mugüwa ngụxẽẽtaegüxũarü ãẽxgacügü rü Yudíugüarü ãẽxgacügü.

44Rü Yúda ga ínaxuaxũxũ rü marü yema duũxũgümaxã nanamexẽxẽ, rü ñanagürü: —Ngẽma nüxũ chachúxuxũ nixĩ ya Ngechuchu. Rü ngẽma tá nixĩ i piyauxgüxũ rü mea peyanáiãcüma peyagagüxũ ==ñanagürü.

45Rü yemaacü Ngechuchucạx nixũ, rü ñanagürü nüxũ: —Pa Ngúexẽxẽruxũ ==ñanagürü. Rü ñụxũchi nanachúxu.

46Rü yexgumatama Ngechuchuxũ niyauxgü.

47Natürü wüxi ga Ngechuchutanüxũ nanawẹxechi ga norü tara, rü yemamaxã chacherdótegüarü ãẽxgacüarü duũxũxũ ínadaepachinü.

48Rü yexguma ga Ngechuchu rü yema duũxũgüna naca, rü ñanagürü nüxũ: —¿Tụ̈xcüũ taragü rü naixmenạxãgümaxã chạụxcạx nua pexĩ nax choxũ peyarüyauxgüxũcạx ñoma wüxi i ngítạxaxũ chixĩxũrüxũ?

49Rü guxũ ga ngunexũgu rü petanüwa chayexma ga yexguma Tupanapata ga taxũnewa changụxẽẽtaegu, rü taguma choxũ piyauxgü. Natürü ñaa ñụxma ngupetüxũ, rü nangupetü nax yanguxũcạx i Tupanaarü ore i ümatüxũ ==ñanagürü.

50Rü yexguma ga guxũma ga norü ngúexũgü rü nüxna nibuxmü. Rü nüxicatama yéma nanatạxgü ga Ngechuchu.

51Natürü wüxi ga ngextụ̈xücü ga düxruũmaaxica nügü nuquecü nawe nixũchigü. Rü yema duũxũgü rü nayayauxgü.

52Natürü nüma rü nüxũ ningẹx ga yema düxruxũ, rü yemaacü ngexchiruãcüma niña.

### Ãẽxgacügüpẹxewa Ngechuchuxũ nagagü

(Mt. 26.57-68; Lc. 22.54-55, 63-71; Jn. 18.12-14, 19-24)


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[53]Rü yexguma ga yema duũxũgü rü chacherdótegüarü ãẽxgacüpẽxewa nanagagü ga Ngechuchu. Rü yexma nangutaquẽxegü ga guxũma ga yema togü ga chacherdótegü ga ãẽxgacügü ixĩgüxũ, rü yema Yudíugüarü ãẽxgacügü, rü yema ngúexẽẽruũgü ga mugüwa nguxẽẽtaegüarü ãẽxgacügü.

[54]Natürü ga Pedru rü yáxũgu nawe nixãchigü ñuxmata gumá chacherdótegüarü ãẽxgacüpataaxtüwa nangu. Rü purichíagü ga Tupanapata ga taxũnearü dauruũgümaxã yéma ĩãxtüwa narüto. Rü nügü yéma nanaixũ üxüxũtawa.

[55]Rü yema chacherdótegüarü ãẽxgacügü rü guxũma ga yema ãẽxgacütücumü rü naxcax nadaugü nax ñuxãcü tá yu Ngechuchumaxã naxuegugüxũ. Natürü taxucürüwa nüxũ inayangaugü ga taxacücax tá nax yamaxgüãxũ.

[56]Yerü woo muxũma ga duũxũgü rü nüxũ nixugüe ga doramare ga nachiga, natürü nügütanüwatama rü tama nawüxigu ga norü ore.

[57-58]Rü ñuxre ga togü inachigü rü doraxũmare nixugüe ga Ngechuchuchiga. Rü ñanagürügü: —Toma nüxũ taxĩnüe nax ñaxũ: “Tá chanangutaũxẽxẽ ya daa Tupanapata ya taxũne ya duũxũgü üxũne. Rü tomaepüx i ngunexũgu tá chanaxü ya nai ya tama duũxũgü üxũne”, ñaxũ ==ñanagürügü.

[59]Natürü woo yema oremaxã, rü tama nawüxiguéga ga norü ore.

[60]Rü yexguma ga gumá chacherdótegüarü ãẽxgacü rü guxũpẽxewa inachi. Rü Ngechuchuna naca, rü ñanagürü: —¿Ẽxna taxuxũmaxã cunangãxũ i ñuxmax? ¿Rü taxacü nixĩ i ngẽma nüxũ yaxugüxũ i cuchiga? ==ñanagürü.

[61]Natürü ga Ngechuchu rü nangeaxmare, rü taxuxũmaama nanangãxũ. Rü yemacax ga nüma ga chacherdótegüarü ãẽxgacü rü wenaxarü nüxna naca, rü ñanagürü: —¿Cuma yixĩxũ ya Cristu ya Nane ya Tupana ya duũxũgü nüxũ icuaxüũgücü quixĩxũ? ==ñanagürü.

[62]Rü Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —Ngũ. Ngẽma nüxũ quixuxũ chixĩ. Rü tá nüxũ pedau ya Tupana Nane ya duũxũxũ ixĩcü i ngẽxguma Tupana ya


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Guxũétüwa Ngẽxmacüarü tügünecüwawa natọxgu i ngẽxguma caixanexũgu núma naxũxgu ==ñanagürü.

63Rü yexguma ga yema chacherdótegüarü ãẹ̃xgacü rü norü numaxã nügüchirugu nagáugü. Rü ñanagürü: —¿Tụ̃xcüũ̃ tanaxwạxe i to i duũ̃xũ̃gü i nüxũ̃ ixugüxũ̃ i nachiga?

64Rü pematama marü nüxũ̃ pexĩnüe nax Tupanachiga chixri yadexaxũ̃. ¿Rü ñuxũ ñapegüxũ̃ i ñụxmax? ==ñanagürü. Rü guxũ̃ma wüxigu narüxĩnüe rü: —Aixcüma nixĩ nax chixexũ̃ naxüxũ̃ rü namexũ̃ nax nayuxũ̃ ==ñanagürügü.

65Rü ñuxre ga nümagü rü inanaxügüe ga nüxna nax nacuạịxgüexũ̃. Rü nanatüxetügü rü ñụxũchi nüxũ̃ nidagügü ñaxũ̃maxã: —¡Nüxũ̃ nacuạx nax texé cuxũ̃ idagüxũ̃! ==ñanagürügü. Rü yema Tupanapata ga taxũ̃nearü dauruũ̃gü ga purichíagü rü nanapechiwegü.

### Pedru rü nügü nixa nax Ngechuchuxũ̃ nacuáxũ̃

(Mt. 26.69-75; Lc. 22.56-62; Jn. 18.15-18, 25-29)

66Rü yoxni ga Pedru rü ñaxtüwa ãẹ̃xgacüpataạxtüwa nayexma. Rü yexgumayane yéma ingu ga wüxi ga pacü ga gumá ãẹ̃xgacüarü duũ̃xũ̃ ixĩcü.

67Rü yexguma Pedruxũ̃ nadạụxgu ga yéma üxüxũ̃tawa nügü nax nanaixũ̃xũ̃, rü mea nüxũ̃ idawenü, rü ngĩgürügü nüxũ̃: —Cuma rü ta namücü quixĩ i ngẽma Ngechuchu i Nacharétucüạ̃x ==ngĩgürügü.

68Natürü ga Pedru rü nügü nixã rü ñanagürü: —Choma rü tama nüxũ̃ chacuạx ya yimá. Rü tama nüxũ̃ chacuạx i tạxacüchiga nixĩ i ngẽma nüxũ̃ quixuxũ̃ ==ñanagürü. Rü yexguma ga nüma rü gumá ĩpataạxtüarü düxétüwa naxũ ga norü ĩạ̃xwa. Rü yexgumatama nica ga ota.

69Natürü ga yema pacü rü wenaxarü Pedruxũ̃ idau, rü inaxügü ga yema togümaxã nüxũ̃ nax yaxuxũ̃, rü ngĩgürügü: —Ñaa rü wüxi i natanüxũ̃ nixĩ ==ngĩgürügü.

70Natürü nüma ga Pedru rü wenaxarü nügü nixã. Rü yixcamaxũ̃ra rü yema duũ̃xũ̃gü ga yéma yexmagüxũ̃ rü wenaxarü ñanagürügü nüxũ̃: —Aixcüma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nixĩ nax cuma rü ta ngẽma Ngechuchutanüxũ̃ nax quixĩxũ̃, erü wüxi i Gariréaanecüg̱̃x idexaxũ̃rüxũ̃ quidexa ==ñanagürügü.

71Rü yexguma ga Pedru rü inanaxügü nax nügü yaxãxũ̃, rü ñanagürü: —Aixcüma tama nüxũ̃ chacug̱̃x i ngẽma yatü i nachiga pidexagüxũ̃. Rü ngẽxguma doraxũ̃ chixuxgu rü ¡Tupana choxũ̃ poxcux! ==ñanagürü.

72Rü yexgumatama norü taxreeg̱̃xpüxcüna nica ga ota. Rü yexguma ga Pedru rü nüxna nacug̱̃xãchi ga yema ore ga ũpaacü Ngechuchu namaxã nüxũ̃ ixuxũ̃ ga ñaxũ̃: “Naxũ̃pa nax taxreeg̱̃xpüxcüna ota icg̱̃xaxũ̃, rü cuma rü tá tomaepüxcüna cugü quixã nax chorü duũ̃xũ̃ quixĩxũ̃”, ñaxũ̃. Rü yexguma ga Pedru rü poraãcüxüchima naxaxu.

## Márcu 15

### Pirátupeg̱̃xewa nayexma ga Ngechuchu

(Mt. 27.1-2, 11-14; Lc. 23.1-5; Jn. 18.28-38)

1Rü yexguma yangunegu, rü nangutaqueg̱̃xegü ga yema chacherdótegüarü ãeg̱̃xgacügü rü Yudíugüarü ãeg̱̃xgacügü rü ngúexẽẽruũ̃gü ga mugüwa ngug̱̃xẽẽtaegüxũ̃arü ãeg̱̃xgacügü rü guxũ̃ma ga yema ãeg̱̃xgacütücumü. Rü Ngechuchuxũ̃ yanag̱̃ixgüchacüüãcüma ãeg̱̃xgacü ga Pirátuxũ̃tawa nanagagü.

2Rü nüma ga Pirátu rü Ngechuchuna naca rü ñanagürü: —¿Cuma quixĩxũ̃ i Yudíugüarü ãeg̱̃xgacü? ==ñanagürü. Rü Ngechuchu nanangãxũ̃, rü ñanagürü: —Yimá nüxũ̃ quixucü chixĩ ==ñanagürü.

3-4Natürü yema chacherdótegüarü ãeg̱̃xgacügü rü muxũ̃ i chixexũ̃maxã ínanaxuaxũ̃gü, rü yemacg̱̃x ga Pirátu rü wenaxarü Ngechuchuna naca, rü ñanagürü: —¿Ẽg̱̃xna taxuxũ̃maama choxũ̃ cungãxũ̃? ¡Dücax i ñuxre i chixexũ̃maxã cuxũ̃ ínaxuaxũ̃gü! ==ñanagürü.

5Natürü ga Ngechuchu rü taxuxũ̃maama nanangãxũ̃. Rü yemacg̱̃x ga Pirátu rü poraãcü nabag̱̃ixãchiãxẽ.

### Pirátu rü yu Ngechuchumaxã naxuegu

(Mt. 27.15-31; Lc. 23.13-25; Jn. 18.38—19.16)


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[6]Rü gucü ga taunecügu ga yexguma yema Üpetüchigaarü petawa nanguxgu rü Pirátu ínananguxuchixẽẽxũ ga wüxi ga poxcuxũ ga duũxũgü naxca̲x ícagüxũ, yerü yema nixĩ ga nacüma.

[7]Rü wüxi ga yatü ga Barabágu ãégaxũ, rü poxcupataũgu napoxcu wüxigu namaxã ga togü ga natanüxũ ga máetagüxũ ga yexguma ãẽ̲xgacümaxã nanuegu.

[8]Rü nüma ga duũxũgü rü yéma Pirátuxũtawa naxĩ. Rü inanaxügüe ga Pirátuna nax nacagüexũ nax naxca̲x yangéãxũca̲x ga wüxi ga poxcuxũ aixrügumarüxũ.

[9]Rü Pirátu nanangãxũ, rü ñanagürü: —¿Penaxwa̲xexũ nax pexca̲x íchananguxuchixẽẽxũ ya yimá Ngechuchu ya duũxũgü Yudíugüarü ãẽ̲xgacümaxã naxugüãcü? ==ñanagürü.

[10]Rü yema ñanagürü ga Pirátu yerü nüxũ nacua̲x nax yema chacherdótegüarü ãẽ̲xgacügü rü norü auxãchigümaxã yixĩxũ ga Ngechuchu nüxna yamugüãxũ.

[11]Natürü ga yema chacherdótegüarü ãẽ̲xgacügü rü duũxũgüxũ namugü nax naxca̲x ínacagüxũ nax Barabáxũ yangéxũca̲x.

[12]Rü yexguma ga Pirátu rü nüxna naca, rü ñanagürü: —¿Rü ta̲xacü nixĩ i penaxwa̲xexũ nax chanaxüxũ namaxã ya yimá Yudíugüarü Ãẽ̲xgacügu pexüégacü? ==ñanagürü.

[13]Rü nümagü ga duũxũgü rü tagaãcü nanangãxũgü, rü ñanagürügü: —¡Curuchawa yapota! ==ñanagürügü.

[14]Rü yexguma ga Pirátu rü ñanagürü nüxũ: —¿Natürü ta̲xacürü chixexũ naxü? ==ñanagürü. Natürü ga nümagü rü wenaxarü tagaãcü ñanagürügü: —¡Curuchawa yapota! ==ñanagürügü.

[15]Rü yexguma ga Pirátu rü Barabáxũ ínanguxuchixẽxẽ, yerü duũxũgüxũ nataãẽxẽẽchaũ. Rü ñu̲xũchi norü churaragüxũ namu nax Ngechuchuxũ nacua̲ixgüxũca̲x rü ñu̲xũchi curuchawa yanapotagüãxũca̲x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16Rü yexguma ga nümagü ga churaragü rü ãẽxgacüpataa̲xtüwa nanagagü. Rü yéma nanangutaqueexexẽxẽ ga guxũma ga namücügü ga churaragü.

17Rü ñu̲xũchi ga yema churaragü rü wüxi ga daucharaxũ ga naxchiru ga máxũgu nayacu̲xẽẽgü. Rü naeruwa nayanga̲xcuchigü ga wüxi ga nga̲xcueruxũ ga chuchuxũwa naxügüxũ.

18Rü yemawena inanaxügüe nax tagaãcü ñagüxũ: —¡Namaxũ ya Yudíugüarü Ãẽxgacü! ==ñagüxũ.

19Rü wüxi ga naixmena̲xãmaxã naeruwa nanacua̲i̲xcagü, rü nüxna nacua̲i̲xgüe. Rü napexegu nacaxápü̲xügü rü nüxũ nicua̲xüügüneta.

20Rü yexguma yemaacü nagu yadauxcüraxũgüguwena, rü ínanacu̲xuchigü ga yema naxchiru ga daucharaxũ. Rü wenaxarü naxchirugutama nayacu̲xẽẽgü. Rü ñu̲xũchi ínanagaxüchigü nax curuchawa yanapotagüãxũca̲x.

## Ngechuchuxũ curuchawa nipotagü

(Mt. 27.32-44; Lc. 23.26-43; Jn. 19.17-27)

21Rü yéma naxüpetü ga wüxi ga yatü ga Chirénecüa̲x ga Chimóũgu ãégacü ga Areyándru rü Rúfu nanatü ixĩcü ga naanewa ne ũcü. Rü yexguma yéma naxüpetügu rü yema churaragü rü gumá yatüxũ ngĩxũ ningexẽẽgü ga Ngechuchuarü curucha.

22Rü Ngechuchuxũ nawa nagagü ga wüxi ga nachica ga Górgutagu ãégaxũ. Rü yema naéga rü: Duũxẽeruchitaxũ, ñaxũchiga nixĩ.

23Rü nüxna nanaxãgü ga bínu ga míramaxã ãéũ̃cü. Natürü nüma ga Ngechuchu rü tama nayaxaxü.

24Rü yemawena curuchawa nayapotagü. Rü nümagü ga churaragü rü wüxi ga diẽru ngĩxũ nañanagügü nax yemaacü nügümaxã yatoyeãxũca̲x ga Ngechuchuchiru, rü nüxũ nacua̲xgüxũca̲x nax ta̲xacü tá yangexũ ga wüxichigü.

25Rü pa̲xmama meama 9 arü ora nixĩ ga yexguma curuchawa yapotagüãxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[26]Rü yéma nayapocuchi ga wüxi ga mürapewa ga ãégatachinüxũ̃ ga nüxũ̃ ixuxũ̃ ga tạxacücạx curuchawa nax yapotagüãxũ̃. Rü yema naéga ga mürapewagu üxũ̃, rü ñanagürü: “Yudíugüarü Ãẹ̃xgacü”, ñanagürü.

[27]Rü naxrüxũ̃ curuchawa nayapotagü ga taxre ga máetagüxũ̃ rü wüxi ga norü tügünecüwawa rü to ga norü tọxwecüwawa.

[28]Rü yemaacü ningu ga Tupanaarü ore ga ümatüxũ̃ ga ñaxũ̃: “Ngẽma chixexũ̃arü üruũ̃gümaxã napoxcu”, ñaxũ̃.

[29-30]Rü yema duũ̃xũ̃gü ga yéma chopetüxũ̃, rü Ngechuchumaxã naguxchigagü, rü nanexãerugüãcüma ñanagürügü: —¡Dücax! Cuma cunangutaũ̃xẽẽéga ya Tupanapata ya taxũ̃ne, rü tomaepụ̈x i ngunexũ̃gu wenaxarü ícunadaxẽẽéga. ¡Ẽcü! ¡Cugütama namaxẽxẽ i ñụxmax, rü írüxĩ i curuchawa! = =ñanagürügü.

[31]Rü yexgumarüxũ̃ ta Ngechuchuxũ̃ nacugüecüraxũ̃ ga chacherdótegüarü ãẹ̃xgacügü, rü ngúexẽẽruũ̃gü ga mugüwa ngụxẽẽtaegüxũ̃. Rü ñanagürügü: —Nüma rü togüxũ̃ namaxẽxẽxẽ, natürü taxucürüwama nügütama namaxẽxẽ.

[32]¡Ñụxma rü ínaxĩx i curuchawa i ngẽma Cristu i Iraétanüxũarü Ãẹ̃xgacü nax nüxũ̃ idaugüxũ̃cạx rü nüxũ̃́ yaxõgüxũ̃cạx! = =ñanagürügü. Rü woo ga yema máetagüxũ̃ ga naxrüxũ̃ curuchawa ipotagüxũ̃, rü namaxã naguxchigagü.

### Nayu ga Ngechuchu
(Mt. 27.45-56; Lc. 23.44-49; Jn. 19.28-30)

[33]Rü yexguma tocuchiwa nanguxgu, rü guxũ̃ ga naanewa naxẽane ñụxmata yáuanecü tomaepụ̈xarü orawa nangu.

[34]Rü yematama oragu rü tagaãcü aita naxü ga Ngechuchu, rü ñanagürü: —Erí, Erí, ¿damá chabátani? = =ñanagürü. Rü ngẽma rü ñaxũ̃chiga nixĩ: “Pa Chorü Tupanax, Pa Chorü Tupanax ¿tụ̈xcüũ̃ choxna quixũgachixũ̃?” ñaxũ̃chiga nixĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

35Rü nümaxũ ga duũxũgü ga yéma yexmagüxũ, rü nüxũ naxĩnüe rü ñanagürügü: —¡Dücax, nüxũ pexĩnüe! Nũxcümaũcü ga Tupanaarü orearü uruxũ ga Eríacax naca ==ñanagürügü.

36Rü yexguma rü wüxi ga yema duũxũgü ga yéma yexmagüxũ, rü inañaãchi rü wüxi ga tüaxmü niwaixẽxẽ namaxã ga bínu ga marü ngúchiaxüchicü. Rü wüxi ga dexnewa nayanaix, rü ñuxũchi Ngechuchuaxgu nanawex nax nüxũ natuxuxũcax. Rü yema togüxũ ñanagürügü: —¡Yixrüma! ¡Ngĩxã rü itarüdaunü rü aixcüma tá Ería nua ũ nax curuchawa ínaxüexẽẽãxũcax! ==ñanagürügü.

37Natürü nüma ga Ngechuchu rü tagaãcü aita naxü, rü ñuxũchi nayu.

38Rü yexguma ga Tupanapata ga taxũnearü tüyemachiãxũ rü taxregu narügáute. Rü daxũwa inaxügü ga nax nagáutexũ rü ñuxmata ñaxtüwa nangu.

39Rü gumá churaragüarü capitáũ ga Rómacüax ga Ngechuchupexewa yexmacü, rü yexguma nüxũ nadauxgu nax nayuxũ, rü ñanagürü: —Aixcüma nixĩ ya daa yatü ya Tupana Nane nax yixĩxũ ==ñanagürü.

40Rü iyexmagü ta ga ñuxre ga ngecügü ga yéma yáxũwa nüxũ rüdaunücü. Rü yematanüwa iyexmagü ga María ga Madarénacüax, rü Charumé, rü María ga Yúche rü Chantiágu ga rübumaecü naé.

41Rü yema ngecügü iyixĩ ga Ngechuchuxũ íixümücügücü rü nüxũ rüngũxẽẽgücü ga yexguma Gariréaanewa nayexmagu. Rü yexgumarüxũ ta yéma iyexmagü ga mucüma ga naigü ga ngecügü ga Ngechuchuwe rüxĩcü ga yexguma Yerucharéũwa naxũxgu.

### Ngechuchu rü naxmaxũgu nayanaxücuchigü

(Mt. 27.57-61; Lc. 23.50-56; Jn. 19.38-42)

42-43Rü yexguma marü nachütachaũgu ga yema ngunexũ ga Yudíugü nagu nügü imexẽẽgüxũ naxcax ga ngũxchigaarü ngunexũ, rü noxtacüma Pirátuxũtawa naxũ ga Yúche ga Arimatéacüax. Rü gumá Yúche rü Yudíugüarü ãẽxgacügütücumüwa naxü, rü natanüwa ga yema ãẽxgacügü rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

poraãcü tachigacü nixĩ. Rü nüma rü ta ínananguxẽxẽ nax Tupana norü ãẽxgacü yixĩxũcax. Rü Pirátuxũtawa naxcax ínayaca ga Ngechuchuxũne.

44Rü nabaixãchiãxẽ ga Pirátu ga marü nax nayuxũ ga Ngechuchu. Rü norü churaragüarü capitáũcax nangema nax nüxna nacaxaxũcax nax ñuxgumama yixĩxũ ga marü nax nayuxũ.

45Rü yexguma norü churaragüarü capitáũ namaxã nüxũ ixuxgu ga marü nayuxũ, rü nüma ga Pirátu rü Yúchena nanaxã ga naxũne.

46Rü yexguma ga Yúche rü naxcax nataxe ga wüxi ga naxcháp enüxũ ga línuchinaxcax. Rü curuchawa nanaxüe ga Ngechuchuxũne, rü yema naxcháp enüxũmaxã nananuque. Rü wüxi ga nuta ga tacü ga ũpaacü yacaxmaũcügu nayanaxücuchi. Rü ñuxũchi wüxi ga nuta ga tacümaxã nanangutaũ.

47Rü María ga Madarénacüax rü María ga Yúche naé rü nüxũ irüdaunü ga ngexta nax yanaxücuchigüãxũ.

## Márcu 16

### Wenaxarü namaxũ ga Ngechuchu

(Mt. 28.1-10; Lc. 24.1-12; Jn. 20.1-10)

1Ngũchigaarü ngunexũguwena, rü María ga Madarénacüax, rü Charumé, rü María ga Chantiágu naé naxcax itaxegü ga pumara nax namaxã nachaãxũcax ga Ngechuchuxũne.

2Rü paxmamaxũchi ga noxri üaxcü iyarügoxgu ga yüxüarü ngunexũgu, rü yema ngecügü rü íiyadaugü ga yema naxmaxũ ga nagu yanaxücuchigüãxũwa.

3Rü ngĩgü ngĩgürügügü: —¿Texé tá taxcax ítanaxügachi ya yimá nuta ya namaxã nangũxtaũcü? ==ngĩgürügügü.

4Natürü yexguma meama nüxũ nadaunügu, rü nüxũ idaugü ga marü nax ínaxügachixũ ga gumá nuta ga tacü ga namaxã nangũxtaũcü ga yema naxmaxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5Rü yexguma nagu nachocugu ga yema naxmạxũ̃, rü nüxũ̃ idaugü ga wüxi ga ngextụ̈xücü ga mạxchiruxũ̃ ga cómüchiruxũ̃ ga yéma naxmạxũ̃arü tügünecüwawa rütoxũ̃. Rü poraãcü ibaixãchiãẽgü ga yema ngecügü.

6Natürü nüma rü ñanagürü ngĩxũ̃: —¡Taxű i pebạixãchiexũ̃! Pema rü naxcạx pedaugü ya Ngechuchu ya Nacharétucüạ̃x ga gumá curuchawa yapotagüãcü. Marü wena namaxũ̃, rü nataxuma i nua. ¡Dücax, mea nüxũ̃ pedạụx i ñaa nachica ga nagu naxügüãxũ̃!

7¡Rü paxa ípixĩ rü Pedrumaxã rü ngẽma togü i ngúexũ̃gümaxã nüxũ̃ peyarüxugüe, rü ñapegügü nüxũ̃: “Nüma ya Ngechuchu rü marü nüxíra pexũ̃pa Gariréaanewa naxũ. Rü ngéma tá nüxũ̃ peyadaugü ngẽma pemaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃rüxũ̃”, ñapegügü nüxũ̃! ==ñanagürü.

8Rü yexguma ga yema ngecügü rü nüxna íiyabuxmü ga yema naxmạxũ̃, yerü ngĩrü muũ̃ẽmaxã poraãcü iyadụxruxe. Rü taxúemaama nüxũ̃ iyaxugügü, yerü poraãcü imuũ̃e.

### Ngechuchu rü ngĩxcạx nangọx ga María ga Madarénacüạ̃x

(Jn. 20.11-18)

9Rü yexguma Ngechuchu yuwa írüdaxguwena ga noxri yangunegu ga yüxüarü ngunexũ̃gu, rü ngĩxcạxíra nangọx ga María ga Madarénacüạ̃x ga ngĩwa ínawoxũ̃ãcü ga 7 ga ngọxogü.

10Rü ngĩma rü íiyaxũ, rü namaxã nüxũ̃ iyarüxu ga yema Ngechuchumücügü ga ingechaũ̃güxũ̃ rü íxauxexũ̃.

11Natürü ga nümagü rü tama nayaxõgüchaũ̃ ga yexguma nüxũ̃ naxĩnüegu nax namaxũ̃xũ̃ ga Ngechuchu rü nax nüxũ̃ nadauxũ̃ ga ngĩmax.

### Ngechuchu rü taxre ga norü ngúexũ̃gücạx nangọx

(Lc. 24.13-35)

12Rü yemawena ga Ngechuchu rü nügü nanatoraxũ̃xẽxẽ naxcạx ga yema taxre ga norü ngúexũ̃gü ga yexguma nama ga naanewaama nadaxũ̃gu naxĩxgu.

13Rü nümagü rü nawoegu, rü yema togü ga ngúexũ̃gümaxã nüxũ̃ nayarüxugü. Natürü yemagüaxű rü ta tama nayaxõgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

14Rü yemawena ga Ngechuchu rü naxca̲x nango̲x ga yema 11 ga norü
ngúexũ̃gü ga yexguma mechawa ínachibüeyane. Rü nayangagü naxca̲x nax
tama aixcüma yaxõgüãxũ̃ rü tama nüxṹ inaxĩnüexũ̃ ga yema marü nüxũ̃
daugüxũ̃. Yerü nümagü ga yema ngúexũ̃gü rü tama nüxṹ nayaxõgüchaũ̃ ga
yema nüxũ̃ daugüxũ̃ ga marü wena nax namaxũ̃xũ̃.

### Ngechuchu nanamu ga norü ngúexũ̃gü

(Mt. 28.16-20; Lc. 24.36-49; Jn. 20.19-23)

15Rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Guxũ̃ i naanewa pexĩ rü guxũ̃ i duũ̃xũ̃gümaxã nüxũ̃
peyarüxu i ore i mexũ̃!

16Rü yíxema yaxṍxe rü íbaiexe rü tá tüxṹ nangẽxma i maxũ̃ i taguma gúxũ̃.
Natürü yíxema tama yaxṍxe rü tá tapoxcu.

17Rü ñaa tá nixĩ i cua̲xruũ̃gü i nawa nüxũ̃ icuáxũ̃ i ngẽma yaxõgüxũ̃. Rü
chauégagu tá ínanawoxũ̃ i ngo̲xogü. Rü ngexwaca̲xũ̃xũ̃ i nagagüwa tá
nidexagü.

18Rü naxme̲xmaxã tá nüxũ̃ nayayauxãchi i ãxtapegü. Rü ngẽxguma
yaxaxgüãgu i ta̲xacü i nawa iyuxũ̃, rü taxũ̃táma nanachixexẽxẽ. Rü tá tüxũ̃
ningõgügü ya ida̲xaweexe rü tá tümaca̲x nitaanegü = =ñanagürü.

### Ngechuchu rü daxũguxũ̃ ga naanewa naxũ

(Lc. 24.50-53)

19Rü nüma ga Cori ga Ngechuchu rü yexguma norü ngúexũ̃gümaxã
yadexaxguwena, rü Tupana rü daxũguxũ̃ ga naanewa nanaga. Rü Tupanaarü
tügünecüwawa nayarüto.

20Rü nümagü ga norü ngúexũ̃gü rü inaxĩãchi nax guxũ̃wama nüxũ̃
yanaxugüexũ̃ ga ore i mexũ̃. Rü nüma ga Cori rü nüxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ, rü
nanango̲xẽxẽ nax aixcüma yixĩxũ̃ ga yema ore, yerü wüxigu namaxã
napuracü nax naxügüã̲xũ̃ca̲x ga mexũ̃gü ga taxũ̃gü ga Tupanaarü poramaxã
naxügüxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

# Luca

## Luca 1

### Norü ügü i ore ga Ngechuchuchiga

[1-2]Pa Mecü Pa Teóquirux, nayexma ga tạxacü ga totanüwa ngupetüxũ. Rü muxũma ga duũxũgü rü marü nanaxümatügü nachiga ga yema totanüwa ngupetüxũ yexgumarüxũ ga tomaxã nüxũ nax yaxugüexũ ga yema duũxũgü ga Ngechuchuxũ daugüxũ ga yexguma noxritama inaxügüãgu ga norü puracü. Rü yema duũxũgüxũ nixĩ ga namuxũ nax nüxũ yaxugüexũcạx ga norü ore.

[3-4]Rü ngẽmacạx, Pa Teóquirux, rü choma rü ta meama naxcạx íchaca nachiga ga guxũma ga yema Ngechuchu üxũ ga yexguma noxritama inaxügüãgu ga norü puracü. Rü ñụxma rü chaụxcạx name nax meama cuxcạx chanaxümatüxũ i ngẽmachiga nax meama nüxũ cucuáxũcạx nax aixcüma yixĩxũ ga yema ore ga marü cuxũ nangụxẽẽgüxũ.

### Tupanaarü orearü ngeruxũ i daxũcüạ̃x nüxũ nixu ga Cuáũ ga báiũẽxẽruxũarü buxchiga

[5]Rü yexguma Eróde ãẹ̃xgacü ixĩxgu ga Yudéaanewa, rü yéma nayexma ga wüxi ga Yudíugüarü chacherdóte ga Chacaríagu ãégacü. Rü chacherdóte ga Abíatanüxũ nixĩ ga nümax. Rü naxmạxéga rü Erichabé nixĩ. Rü tüma rü chacherdóte ga Aróũtanüxũ tixĩ.

[6]Rü nüma ga Chacaría rü naxmạx ga Erichabé rü meama Tupanapẹxewa, namaxẽ rü aixcüma naga naxĩnüe ga norü mugü. Rü yemaacü taxucürüwa texé chixri nachiga tidexagü

[7]Natürü nangexacügü yerü naxmạx ga Erichabé rü ingexacü. Rü ñụxũchi ga nümagü rü marü yaxguạ̃xgü nixĩgü.

[8]Rü wüxi ga ngunexũgu rü yema chacherdótegütücumü ga Chacaría natanüwa üxũgu nangu nax Tupanapataarü puracü naxügüxũcạx.

[9]Rü yema chacherdótegü rü nacüma nixĩ nax nüxũ naxunetagüxũ ga wüxi ga natanüxũ nax Tupanapata ga taxũnearü aixepegu naxücuxũcạx rü yéma Tupanacạx nax yaguãxũcạx ga pumaratẹxe. Rü yema ngunexũgu rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Chacaríagu nangu nax Tupanapataarü aixepegu naxücuxũcax nax yéma yaguãxũcax ga pumaratexe.

10Rü yema pumaratexe íyaguyane rü guxũma ga duũxũgü ga düxétüwa yexmagüxũ rü ínayumüxẽgü.

11Rü ngürüãchi Chacaríacax nangox ga wüxi ga Tupanaarü orearü ngeruxũ ga daxũcüãx. Rü yema pumaratexearü guruũarü tügünecüwagu nachi.

12Rü yexguma Chacaría nüxũ dauxgu ga yema Tupanaarü orearü ngeruxũ ga daxũcüãx, rü nabaixãchiãxẽ, rü poraãcü namuũ.

13Natürü yema daxũcüãx ga Tupanaarü orearü ngeruxũ rü ñanagürü nüxũ: —Pa Chacaríax, ¡taxű i cumuũxũ! Erü Tupana rü marü nüxũ naxĩnü i curü yumüxẽ. Rü cuxmax i Erichabé rü cuxű́ tá ixãxãcü, rü Cuáũgu tá cunaxüéga.

14Rü cuma rü tá poraãcü cutaãẽxũchi i ngẽxguma nabuxgu. Rü muxũma i togü i duũxũgü rü tá ta nataãẽgü.

15Erü yimá cune rü Tupanapexewa rü tá wüxi ya tachigacü nixĩ. Rü taxũtáma bínu nayaxaxü, rü taxuxũma i to i taxacürü ngúchixáxũ tá nixaxü. Rü naxũpa nax nabuxũ rü Tupanaãxẽ ya Üünecü rü tá nawa nangẽxma.

16Rü nüma rü tá norü Cori ya Tupanacax nanawoeguxẽxẽ i muxũma i Iraétanüxũ.

17Rü nüma ya Cuáũ rü tá Cori ya Cristupexegu nixũ. Rü Tupanaarü orearü uruxũ ga Eríarüxũ tá nüxű́ nangẽxma i Tupanaãxẽ i poraxũ, rü tá nüxũ narüngũxẽxẽ i papagü nax naxacügümaxã nangüxmüexũcax. Rü tá nüxũ narüngũxẽxẽ i ngẽma tama Tupanaga ĩnüechaũxũ nax Tupanaga naxĩnüexũcax. Rü ngẽmaãcü tá duũxũgüxũ nimexẽẽgü nax Cori ya Cristuxũ nayauxgüxũcax ==ñanagürü ga yema daxũcüãx.

18Rü Chacaría rü yema daxũcüãxna naca, rü ñanagürü: —¿Ñuxãcü tá nüxũ chacuáxũ nax aixcüma tá naxãxacüxũ i choxmax? Erü marü chayaxüchi i chomax rü ngĩma rü ta marü iya ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[19]Rü Chacaríaxũ̃ nangãxũ̃ ga yema daxũcüa̱x, rü ñanagürü: —Choma nixĩ i Gábi i Tupanaarü puracü chaxüxũ̃. Rü nüma nixĩ i núma choxũ̃ namuxũ̃ nax cumaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ca̱x i ñaa ore i mexũ̃.

[20]Natürü ñu̱xma i cuma rü tama choxṹ̃ cuyaxõ i ngẽma ore i cumaxã nüxũ̃ chixuxũ̃. Rü ngẽmaca̱x i ñu̱xma rü tá cungega. Rü taxũtáma quidexa ñu̱xmatáta nabu i ngẽma cune. Rü ngẽma cumaxã nüxũ̃ chixuxũ̃, rü aixcüma tá ningu nagu i ngẽma ngunexũ̃ ya Tupana nüxũ̃ unetaxũ̃ ==ñanagürü.

[21]Rü yoxni ga duũ̃xũ̃gü rü Tupanapataarü düxétüwa Chacaríaxũ̃ nananguxẽẽgü. Rü nügüna nacagüe ga ta̱xacüca̱x nax tama paxa yéma ínaxũxũxũ̃.

[22]Rü yexguma Chacaría Tupanapatawa íxũũxgu, rü taxucürüwa duũ̃xũ̃gümaxã nidexa, yerü nangega. Rü nümagü ga duũ̃xũ̃gü rü nüxũ̃ nicua̱xãchitanü nax ta̱xacüxũ̃ nadauxũ̃ ga Chacaría ga Tupanapataarü aixepena. Rü Chacaría rü naxme̱xmaxã duũ̃xũ̃güxũ̃ nüxũ̃ nacua̱xẽxẽ ga yema nüxũ̃ üpetüxũ̃, yerü nangega.

[23]Rü yexguma Chacaría nagu̱xẽẽgu nax naxüaxũ̃ ga Tupanaarü puracü ga Tupanapatawa, rü napataca̱x nataegu.

[24]Rü yemawena rü Chacaría naxma̱x ga Erichabé rü ixãxãcü. Rü ngĩpatagu irüxá̃ũẽcha, rü wüxime̱e̱xpü̱x ga tauemacü taguma düxétüwa ixũ.

[25]Rü ngĩxicatama ngĩgürügü: —Cori ya Tupana rü poraãcü choxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ. Rü ñu̱xma rü marü taxũtáma chixri chauchiga nidexagü i duũ̃xũ̃gü naxca̱x nax changexacüxũ̃ ==ngĩgürügü.

### Wüxi ga Tupanaarü orearü ngeruxũ̃ ga daxũcüa̱x nüxũ̃ nixu ga Ngechuchuarü buxchiga

[26]Rü yexguma 6 ga tauemacü marü ngĩxṹ̃ mexgu ga Erichabé nax naxãxacüxũ̃, rü Tupana rü Gariréaanewa yexmane ga ĩane ga Nacharétuwa nanamu ga norü orearü ngeruxũ̃ ga Gábi.

[27]Rü Gábi rü ngĩxũ̃tawa naxũ ga wüxi ga pacü ga taguma yatü ngĩmaxã maxũ̃cü. Rü María nixĩ ga ngĩéga. Rü ngĩma rü ixãtechaũ̃ namaxã ga wüxi


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ga yatü ga Yúchegu ãégacü. Rü nüma ga Yúche rü nũxcümaũcü ga ãe̲xgacü ga Dabítanüxũ nixĩ.

28Rü yema nachica ga María nawa yexmaxũgu naxücu ga Gábi, rü ñanagürü ngĩxũ: —Nuxmae Pa Maríax. Tupana rü poraãcü cumaxã nataãxẽ, rü cuxũtawa nangẽxma. Rü guxũ i ngexũgüarü yexera marü cuxũ narüngũxẽxẽ ==ñanagürü.

29Natürü yexguma María nüxũ da̲u̲xgu ga yema daxũcüa̲x ga Gábi, rü namaxã ibaixãchiãxẽ ga yema norü ore ga ngĩmaxã nüxũ yaxuxũ. Rü ngĩgüãẽwa nagu irüxĩnü ga tu̲xcüũ yemaacü ngĩxũ nax namoxẽxũ.

30Rü yexguma ga Gábi rü ñanagürü ngĩxũ: —Pa Maríax, ¡taxű i cumuũxũ! Erü Tupana rü poraãcü cumaxã nataãxẽ.

31Rü ñu̲xma rü tá tauemacü cuxũ inayarütaxu, rü tá cuxãxãcü, rü tá nayatü i cuxacü. Rü Ngechuchugu tá cunaxüéga.

32Rü nüma rü wüxi ya ãe̲xgacü ya tachigacü tá nixĩ. Rü Tupana ya Guxũétüwa Ngẽxmacü Nane tá nixĩ i naéga. Rü Cori ya Tupana rü tá norü o̲xi ga Dabírüxũ ãe̲xgacüxũ nayaxĩxẽxẽ.

33Rü nüma rü guxũgutáma Acóbutanüxũarü ãe̲xgacü nixĩ. Rü tagutáma ínanguxuchi nax norü ãe̲xgacü yixĩxũ ==ñanagürü.

34Rü yexguma ga María rü Gábina ica, rü ngĩgürügü: —¿Ñuxãcü tá nixĩ i ngẽma nax chaxãxacüxũ, erü tauxta chaxãte? ==ngĩgürügü.

35Rü nüma ga daxũcüa̲x ga Gábi rü ngĩxũ nangãxũ, rü ñanagürü: —Tupanaãxẽ ya Üünecü tá cuxna nangu. Rü Tupana ya Guxũétüwa Ngẽxmacüarü pora rü wüxi i caixanexũrüxũ tá cugu nayanga̲i̲xema. Rü ngẽmaca̲x ngẽma cune rü Üünecü ya Tupana Nanemaxã tá nanaxugü i duũxũgü.

36Rü cutanüxũ i Erichabé rü marü ixãxacü woo marü yaxgua̲xchire̲x nax yixĩxũ. Rü woo i duũxũgü rü: “Tagutáma ixãxacü”, ñanagürügü ngĩxũ, natürü i ñu̲xma rü marü 6 ya tauemacü ngĩxű name nax marü naxãxacüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

37Erü Tupanaaxű rü taxuxűma naguxcha ==ñanagürü.

38Rü yexguma ga María rü ngĩgürügü: —Chorü Cori ya Tupanaarü duűxű chixĩ i chomax. Rü marü name i chomaxã nanaxü i ngẽma chomaxã nüxű quixuxűãcüma ==ngĩgürügü. Rü yexguma ngĩxna ínixũ ga yema Tupanaarü orearü ngeruxű ga daxũcüax̲.

### María rü Erichabéxűtagu inaxũane

39Rü yema ngunexűgügu rü María rü paxãma nawa ixũ ga guma ĩane ga Chacaríapata nawa yexmane ga Yudéaanearü máxpüxanexűwa.

40Rü Chacaríapatawa ingu, rü íyaxücü, rü Erichabéxű irümoxẽ.

41Rü yexguma Erichabé nüxű ĩnügu ga Maríaarü moxẽ, rü ngĩrü õxchana ga ngĩãnüwa yexmaxű rü nixĩax̲cüxü. Rü Tupanaãxẽ ya Üünecü rü Erichabéna nangu.

42Rü yexguma ga Erichabé rü tagaãcü Maríaxű ngĩgürügü: —Guxű i ngexűgüarü yexera Tupana cuxű narüngűxẽxẽ. Rü ngẽxgumarüxű ta cunexű narüngűxẽxẽ.

43¿Tax̲acüwa chame nax nua chauxűtagu cunaxũanexű, Pa Chorü Cori Naéx?

44Erü ngẽxguma nüxű chaxĩnügu i curü moxẽ, rü chauxacü i chauanüwa ngẽxmaxű rü norü taãẽmaxã nixĩax̲cüxü.

45Cuma rü cutaãxẽ erü nüxű cuyaxõ i norü ore ya Tupana. Rü ngẽmac̲ax Tupana tá nayanguxẽxẽ i ngẽma ore i cumaxã nüxű yaxuxű ==ngĩgürügü ga Erichabé.

46Rü yexguma ga María rü ngĩgürügü: —Choma rü chauãẽwa poraãcü Tupanaxű chicuax̲üxű.

47Rü chorü Cori ya chorü Maxẽxẽruűmaxã chataãẽxűchi.

48Rü woo wüxi i Tupanaarü duűxű i taxuwama mecü chixĩ, natürü Tupana rü chaugu narüxĩnü. Rü ñux̲maűcüü i duűxűgü rü taãẽcümaxã guxűgutáma choxű naxugüe.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[49]Erü Tupana ya Guxũétüwa Ngẽxmacü rü taxũ i mexũ chaụxcaụx naxü. Rü ngẽma naéga ya Tupana rü naxüüne.

[50]Rü nüma ya Tupana rü guxũgutáma nüxṹ tangechaũtümüũgü ya guxãma ya yíxema aixcüma nüxũ cuaụxüũgüxe.

[51]Rü guxũ ga norü poramaxã inayanaxoxẽxẽ ga yema nagu naxĩnüexũ ga yema nügütama icuaụxüũgüxũ.

[52]Rü marü ínanawoxũ ga yema ãẽxgacügü ga nügü icuaụxüũgüxũ. Natürü guxema duũxẽgü ga tama tügü icuaụxüũgüxe, rü poraãcü tüxũ narüngũxẽxẽ.

[53]Rü guxema taiyaexe, rü muxũma ga mexũgü tüxna naxã. Natürü guxema muarü diẽruãxgüxe rü ngẽãcumẹxẽãcüma tüxũ ínimugü.

[54]Rü poraãcü nüxũ narüngũxẽxẽ ga norü duũ ga Iraé. Rü nayanguxẽxẽ ga norü uneta nax guxũgutáma nüxṹ nangechaũtümüxũgüxũ ga tórü ọxigü rü Abráũ rü nataagü.

[55]Yerü yemaacü inaxuneta namaxã ga tórü ọxigü rü Abraáũ rü nataagü nax guxũgutáma nüxṹ nangechaũtümüxũgüxũ ==ngĩgürügü ga María.

[56]Rü tomaepụx ga tauemacü Erichabéxũtagu irüxãụ̃x ga María. Rü ñụxũchi ngĩpataca̱x itaegu.

### Cuáũ ga báiũẽxẽruxũarü buxchiga

[57]Rü nawa nangu ga ngunexũ nax naxíraxacüxũ ga Erichabé. Rü nayatü ga ngĩne.

[58]Rü yexguma nüxũ nacuaụxgügu nax Tupana ngĩmaxã mecümaxũ, rü ngĩrü ngaicamagu pegüxũ ga duũxũgü rü ngĩtanüxũ rü ngĩxũ ínayadaugü, rü ngĩxũ narümoxẽgü rü ngĩxũ nayataãẽgüxẽxẽ.

[59]Rü 8 ga ngunexũguwena rü ínayawíechaụxmüũpẹxechiraũgü ga gumá ngĩne. Rü nanatü ga Chacaríagu nanaxüégagüchaũ ga duũxũgü.

[60]Natürü naé ga Erichabé rü tama inaxwaụxe. Rü ngĩgürügü: —Narümemae nixĩ i Cuáũgu tanaxüéga ==ngĩgürügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[61]Rü duũxũgü rü ñanagürügü ngĩxũ: —¿Tu̱xcüũ cunaxwa̱xe i ngẽma naéga? Erü cutanüxũtanüwa rü tataxuma ya texé ya ngẽmagu ãégaxe ==ñanagürügü.

[62]Rü yexguma ga duũxũgü rü naxme̱xwa nanatü ga Chacaríana nacagüe ga ta̱xacürü naégagu tá nax naxüégaaxũ.

[63]Rü yexguma ga Chacaría rü wüxi ga mürapewaxacüca̱x ínaca nax yexma naxümatüaxũca̱x ga naéga. Rü yexma nanaxümatü, rü ñanagürü: “Cuáũ tá nixĩ i naéga”, ñanagürü ga namatü. Rü guxũma ga duũxũgü rü naba̱i̱xãchiãẽgü.

[64]Rü yexgumatama wenaxarü nidexa ga Chacaría. Rü inanaxügü ga Tupanaxũ nax yacua̱xüxũxũ.

[65]Rü yemaca̱x guxũma ga yema duũxũgü ga norü ngaicamagu ãpatagüxũ rü poraãcü naba̱i̱xãchiãẽgü. Rü guxũwama ga yema Yudéaanearü máxpu̱xanexũwa rü duũxũgü nüxũ nixuchigagü ga yema ngupetüxũ.

[66]Rü guxũma ga duũxũgü ga nüxũ ĩnüexũ ga yema ngupetüxũ, rü nügüãẽwa nagu narüxĩnüeecha, rü ñanagürügü: —¿Ta̱xacü tá nixĩ i ngẽma buxũ? Erü Tupana rü aixcüma naxũtawa nangẽxma ==ñanagürügü.

### Chacaría rü Tupanaxũ nicua̱xüxũ

[67]Rü nanatü ga Chacaríana nangu ga Tupanaãxẽ ya Üünecü. Rü nüxũ nixu ga yema ore ga Tupana namaxã nüxũ ixuxũ.

[68]Rü ñanagürü: “Namecümaxüchi ya tórü Cori ga tórü o̱xi ga Iraéarü Tupana. Erü núma tatanüwa nangu nax tüxũ nangũxẽẽxũca̱x i yixema i norü duũxũgü nax ixĩgüxũ.

[69]Rü ngẽmaca̱x tüxna nanamu ya wüxi ya maxẽxẽẽruxũ ya poracü ga nũxcümaũcü ga norü duũ ga Dabítaxa ixĩcü.

[70]Rü yemaacü nixĩ ga Tupana duũxũgümaxã inaxunetaxũ nawa ga norü orearü uruũgü ga üünegüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[71]Rü yema orearü uruũgüwa nüxũ nixu rü tá tüxũ ínanguxũxẽxẽ naxmẹxwa i tórü uanügü rü guxũma i ngẽma taxchi aiexũ.

[72]Rü nũxcümaũgüxe ga tórü ọxigümaxã nüxũ nixu nax nüxű tangechaũtümüũgüxũ rü tagutáma nüxũ inarüngüma ga yema norü uneta ga tümamaxã naxüxũ.

[73-75]Rü yema nixĩ ga norü uneta ga nũxcümaũcü ga tórü ọxi ga Abraáũmaxã naxüxũ ga Tupana. Rü namaxã nüxũ nixu rü tá tüxũ nangũxẽxẽxũ nax tama imuũeãcüma imaxẽxũ. Rü nüxũ nixu rü tórü uanügümẹxẽwa tá tüxũ ínanguxũxẽxẽ nax mea nüma nanaxwạxexũãcüma naxüxũcạx i norü puracü rü mea napẹxewa imaxẽxũcạx i guxũguma nax imaxẽxũgu", ñanagürü ga Chacaría.

[76]Rü ñanagürü ta: "Cumax, Pa Chaunex, rü Tupana ya guxũétüwa ngẽxmacüarü orearü uruxũmaxã tá cuxũ naxugü. Erü cuma rü tá napẹxe quixũ ya Cori nax yoxni duũxũgümaxã nüxũ quixuxũcạx i nachiga naxũpa nax ínanguxũ.

[77]Cumax, Pa Chaunex, rü Coriarü duũxũgümaxã tá nüxũ quixu nax Tupana tá nüxű nüxũ irüngümaxẽ i norü pecadugü nax ngẽmaãcü nüxű nangẽxmaxũcạx i maxũ i taguma gúxũ.

[78-79]Tórü Tupana rü poraãcü nüxű tangechaũtümüxũgü. Rü ngẽmacạx ñoma ngexwacạxũxũ i ngunexũarü üạxcü ngóxũrüxũ daxũguxũ i naanewa taxcạx ne nanamu i ñoma i naanearü nangóonexẽẽruxũ i ngexwacạxũxũ nax nangóonetanüxẽxẽãxũcạx i ngẽma duũxũgü i ẽanexũ i ãũcümaxũwa ngẽxmagüxũ. Rü nüma tá tüxũ narüngũxẽxẽ nax Tupanamaxã rüngüxmüe", ñanagürü ga Chacaría.

[80]Rü gumá bucü rü niyachigü rü wüxichigü ga ngunexũgu yexeraãcü Tupanagu narüxĩnü rü naxcạx namaxũ. Rü chianexũ ga taxúema íxãpataxũwa nayexma ñụxmata nawa nangu ga yema ngunexũ ga Iraétanüxũcạx nügü nangọxẽẽxũ.

## Luca 2


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

## Ngechuchuarü buxchiga
(Mt. 1.18-25)

[1]Rü yexguma Augútu ãẽxgacü ixĩxgu ga Rómawa, rü nanaxunagü nax yaxugüãxũ̃ ga guxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü ga norü naanewa yexmagüxũ̃.

[2]Rü yexguma Quirínu ãẽxgacü ixĩxgu ga Chíriaarü naanewa rü nanaxü ga yema nüxíraxũ̃xũ̃ ga duũ̃xũ̃güarü ugü.

[3]Rü guxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü rü norü ĩane ga nagu nabuxũ̃newa nixĩchigü nax yéma yaxugüãxũ̃cax.

[4-5]Rü yemacax ga Yúche rü Gariréaanewa yexmane ga ĩane ga Nacharétuwa inaxũãchi, rü Yudéaanewa yexmane ga ĩane ga Beréũ̃wa naxũ. Rü gumá nixĩ ga ĩane ga nũxcümaũ̃cü ga ãẽxgacü ga Dabí nagu buxũ̃ne. Rü nüma ga Yúche rü Dabítanüxũ̃ nixĩ rü yemacax Beréũ̃wa naxũ nax yaxugüxũ̃cax wüxigu ngĩmaxã ga María ga ngĩmaxã naxãxmaxchaũ̃cü. Natürü ga María rü itacharaũ̃ nax naxãxacüxũ̃.

[6]Rü yexguma Beréũ̃wa nayexmagüyane, ngĩxna nangu ga ngĩrü ngunexũ̃ nax naxíraxacüxũ̃ ga María.

[7]Rü yexma nabu ga nüxíraũ̃cü ga ngĩne. Rü naxcháp̃enüxũ̃maxã inanuque. Rü wüxi ga wocaarü chibüchicagu inacanagüxẽxẽ, yerü guma ĩanearü pegüpataũ̃ rü naxããcu.

### Tupanaarü orearü ngeruũ̃gü ga daxũcüãx rü carnérugüarü dauruũ̃cax nangox

[8]Rü Beréũ̃arü ngaicamana nayexmagü ga ñuxre ga carnérugüarü dauruũ̃gü ga chütacü nachitaxũ̃wa norü carnérugüna ídaugüxũ̃.

[9]Rü ngürüãchi yema carnérugüarü dauruũ̃gücax nangox ga wüxi ga daxũcüãx ga Cori ya Tupanaarü orearü ngeruxũ̃. Rü Tupanaarü üünemaxã guxũ̃wama nangóone. Rü yema carnérugüarü dauruũ̃gü rü poraãcü namuũ̃e.

[10]Natürü yema orearü ngeruxũ̃ ga daxũcüãx, rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Taxṹ i pemuũ̃exũ̃! Erü pexcax nua chanange i wüxi i ore i taãẽxẽẽruxũ̃ i guxũ̃ i duũ̃xũ̃gücax ixĩxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]Erü ñu̱xma rü Dabíarü ĩane ya Beréũgu nabu ya wüxi ya maxẽxẽẽruxũ. Rü nüma rü Cori ya Cristu nixĩ.

[12]Rü ñaa tá nixĩ i perü cua̱xruxũ. Rü tá nüxũ ipeyangau ya wüxi ya bucü ya naxcháp enüxũmaxã nuquecü ya wocaarü chibüchicagu cacü = = ñanagürü.

[13]Rü ngürüãchi yema daxũcüa̱x ga orearü ngeruũxũtawa nango̱x ga muxũma ga togü ga daxũcüa̱x ga orearü ngeruũgü. Rü Tupanaxũ nicua̱xüũgü, rü ñanagürügü:

[14]—¡Tupanaxũ picua̱xüxũgü i pemax i daxũguxũ i naanewa pengẽxmagüxũ! ¡Rü pegümaxã iperüngüxmüe i pemax i ñoma i naanecüa̱x ya Tupana pemaxã taãxẽgüxe! = = ñanagürügü.

[15]Rü nawena nax daxũwa naxĩxũ ga yema orearü ngeruũgü, rü yema carnérugüarü dauruũgü rü nügümaxã ñanagürügü: —¡Ngĩxã Beréũwa ítayadau i ngẽma ngupetüxũ i Cori ya Tupana tüxũ nüxũ cua̱xẽxẽxũ! = = ñanagürügü.

[16]Rü paxa inaxĩãchi rü Beréũwa naxĩ. Rü yexma nüxũ inayangaugü ga Yúche rü María rü gumá bucü ga wocaarü chibüchicagu cacü.

[17]Rü nawena nax gumá bucüxũ nadaugüxũ, rü duũxũgümaxã nüxũ nixugüe ga yema ore ga Tupanaarü orearü ngeruũgü ga daxũcüa̱x namaxã nüxũ ixugüxũ ga gumá bucüchiga.

[18]Rü guxũma ga duũxũgü ga nüxũ ĩnüexũ ga yema carnérugüarü dauruũgüarü ore rü namaxã naba̱i̱xãchiãẽgü.

[19]Natürü ga María rü inayaxu ga guxũma ga yema ngupetüxũ rü ngĩãẽgu namaxã inguxũ rü nagu irüxĩnüecha.

[20]Rü nawoegu ga yema carnérugüarü dauruũgü. Rü taãẽãcüma Tupanaxũ nicua̱xüũgü naxca̱x ga guxũma ga yema nüxũ naxĩnüexũ rü nüxũ nadaugüxũ, yerü guxũma ga yema orearü ngeruũgü ga daxũcüa̱x namaxã nüxũ ixuxũãcüma nüxũ nadaugü.

### Bucü ga Ngechuchu rü Tupanapata ga taxũnewa nanagagü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[21]Rü yexguma 8 ga ngunexũ nüxṹ yexmagu ga bucü, rü ínanawíechạxmüüpẹxechiraũgü. Rü Ngechuchugu nanaxüégagü. Rü yematama nixĩ ga naéga ga daxũcüạ̃x ga Tupanaarü orearü ngeruxũ Maríamaxã nüxũ ixuxũ ga yexguma tauta namaxã naxãxacügu.

[22]Rü yexguma marü yanguxgu ga yema ngunexũ nax Tupanapatawa Tupanapẹxewa nügü yamexẽẽgüxũ rü yéma naxĩ nax yemaacü Tupanapẹxewa yanguxẽẽgüãxũcạx ga yema Moichéarü mugü nüxũ ixuxũrüxũ. Rü Yerucharéũwa ga Tupanapatawa nanagagü ga gumá bucü nax Tupanana namugüãxũcạx.

[23]Rü yemaacü nanaxügü yerü Tupanaarü mugüwa naxümatü, rü ñanagürü: “Ngẽxguma wüxi i nge rü nayatügu i nüxíraxũxũ i ngĩxacü, rü name i Cori ya Tupanana inamu”, ñanagürü.

[24]Rü yéma naxĩ rü yéma nanagagü ga taxre ga muxtucugü ga yexwacạx yaexũ, nax Tupanacạx nadaiaxũcạx ga chacherdótegü ga Tupanapatawa, yerü yema ñanagürü ga Tupanaarü mugüwa.

[25-26]Rü yexgumaũcüxü Yerucharéũgu naxãchiũ ga wüxi ga yatü ga Chimeóũgu ãégacü. Rü wüxi ga yatü ga mecümacü nixĩ ga nümax, rü aixcüma Tupanaxũ ngechaũcü nixĩ. Rü nüma rü ínananguẹxẽxẽ nax ínanguxũ ya Iraétanüxũarü nguxũxẽẽruxũ. Rü Tupanaãxẽ ya Üünecü rü Chimeóũwa nayexma, rü nüxũ nüxũ nacuạxẽxẽ nax taxũtáma nayuxũ ega tama nüxũ nadauxíragu ya Cristu ya Cori ya Tupana nüxũ unetacü.

[27]Rü yema ngunexũgu rü Tupanapatawa Chimeóũxũ naxũxẽxẽ ga Tupanaãxẽ ya Üünecü. Rü yéma nayexma ga Chimeóũ ga yexguma Yúche rü María Tupanapata ga taxũnewa nagagügu ga gumá bucü ga Ngechuchu nax Tupanana namugüãxũcạx nax yemaacü yanguxẽẽgüãxũcạx ga Moichéarü mu.

[28]Rü nüma ga Chimeóũ rü Ngechuchuxũ naganagü rü ñanagürü:

[29]“Pa Corix, ñụxma rü marü name nax taãxẽãcü choxũ quigaxũ, erü marü cuyanguxẽxẽ ga yema chomaxã icuxunetaxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

30-31Rü chauxetümaxã nüxũ̃ chadau ya daa maxẽxẽẽruxũ̃ ya guxũ̃ i duũ̃xũ̃gücax núma cunamucü.

32Rü nüma tá nixĩ i norü ngóonexẽẽruxũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i tama Iraétanüxũ̃ ixĩgüxũ̃. Rü daa bucü rü curü duũ̃xũ̃gü i Iraétanüxũ̃arü poraxẽẽruxũ̃ tá nixĩ", ñanagürü.

33Rü Yúche rü María rü nabaixãchiãẽgü namaxã ga Chimeóũ̃arü ore ga gumá bucüchiga nüxũ̃ yaxuxũ̃.

34Rü yexguma ga Chimeóũ̃ rü Tupanana naca nax nüxũ̃ nangũ̃xẽẽxũ̃cax ga Yúche rü María rü gumá bucü. Rü ñanagürü ngĩxũ̃ ga María ga Ngechuchu naé: "Dücax, daa bucü rü tá nanamaxẽxẽxẽ i muxũ̃ma i Iraétanüxũ̃, natürü ngẽma nüxũ̃ oexũ̃ rü tá inayarütauxe. Rü nüma rü wüxi i cuaxruxũ̃ tá nixĩ, rü muxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü rü tá nüxũ̃ naxoe.

35Rü nüma tá nanangoxẽxẽãma i ngẽma naãxẽwa nagu naxĩnüexũ̃ i muxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü. Natürü ngẽma nüxũ̃ tá ngupetüxũ̃gagu rü ngúxũ̃ tá quinge, Pa Maríax, ñoma wüxi i tara i curü maxũ̃newa yarüwáxũ̃rüxũ̃", ñanagürü.

36Rü yéma ta iyexma ga wüxi ga ngecü ga Tupanaarü orearü uruxũ̃. Rü Ána nixĩ ga ngĩéga. Rü Penuéxacü iyixĩ, rü Achétücumüwa ixü. Rü marü yaxguãxũ̃chi iyixĩ. Rü yexguma napaxüchigutama ixãte. Natürü 7 ga taunecüguxicatama ngĩtexũ̃tawa iyexma, yerü nayu ga ngĩte.

37Rü yemaacü wüxi ga yutecü ga yaxguãxũ̃chi iyixĩ, rü 84 nixĩ ga ngĩrü taunecü. Rü taguma Tupanapata ga taxũ̃newa íixũxũ. Rü guxũ̃guma ngunecü rü chütacü rü naxaureãcüma iyumüxẽecha. Rü yemaacü Tupanaxũ̃ iyacuaxüxũ̃.

38Rü yexguma Chimeóũ̃ idexayane, rü yéma ingu ga Ána, rü Tupanana moxẽ ixã. Rü iinaxügü ga bucü ga Ngechuchuchiga nax yadexaxũ̃ napexewa ga guxũ̃ma ga yema duũ̃xũ̃gü ga ínanguxuxẽẽgüxũ̃ nax norü uanümexẽwa ínanguxuchixũ̃ ga Yerucharéũ̃.

## Ĩane ga Nacharétucax nawoegu


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

39Rü yexguma marü yanguxẽẽgüãgu ga guxũma ga yema Tupanaarü mugü nüxũ ixuxũ, rü Yúche rü María rü naxca̲x nawoegu ga norü ĩane ga Nacharétu ga Gariréaanewa yexmane.

40Rü gumá bucü rü niyachigü, rü yexeraãcü niporachigü, rü yexeraãcü nüxũ nicuáchigü. Rü Tupana rü namaxã nataãxẽ rü nüxũ narüngũxẽxẽ.

### Bucü ga Ngechuchu rü Tupanapata ga taxũnewa naxo

41Nanatü rü naé rü gucü ga taunecügu Yerucharéũwa taxĩĩxũ naxca̲x ga Üpetüchigaarü peta.

42Rü yexguma Ngechuchu 12 ga taunecü nüxṹ yexmagu, rü wüxigu nanatümaxã rü naémaxã Yerucharéũwa naxĩ, yerü yema nixĩ ga nacüma naxca̲x ga Üpetüchigaarü peta.

43Rü yexguma yagúechigagu ga Üpetüchigaarü peta, rü tümachiũca̲x tawoegu ga nanatü rü naé. Natürü ga Ngechuchu rü tümaechita tüxna Yerucharéũgu narüxa̲ũ̲x.

44Rü tüma nüxũ tacua̲xgügu rü yema muxũ ga duũxũgü ga tümaweama ne ixĩxũtanügu naxã ga Ngechuchu. Rü yemaacü marü itaxĩ ga wüxi ga ngunexũ. Natürü yexguma naxca̲x tadaugügu tümatanüxũtanügu rü yéma tüxũ cua̲xgüxũtanügu rü tama nüxũ itayangaugü.

45Rü yemaca̲x wenaxarü Yerucharéũca̲x tawoegu nax yexma naxca̲x tayadaugüxũca̲x.

46Rü tomaepü̲x ga ngunexũguwena Ngechuchuxũ itayangaugü ga Tupanapata ga taxũnegu. Rü yéma narüto natanüwa ga yema ngúexẽẽruũgü ga Tupanaarü mugüwa ngu̲xẽẽtaegüxũ, rü inarüxĩnü ga norü ngu̲xẽẽtae, rü nüxna nicachigü.

47Rü guxũma ga yema duũxũgü ga Ngechuchuxũ ĩnüexũ, rü namaxã naba̲i̲xãchiãẽgü ga norü cua̲x rü norü ngãxũga.

48Rü yexguma nanatü rü naé nüxũ daugügu rü taba̲i̲xãchiãẽgü. Rü naé rü ñatarügü nüxũ: —Pa Chaunex, ¿tü̲xcüũ tomaxã ngexũ cuwagü? Cunatü rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

choma rü poraãcü cuxca̲x taxoegaãẽãcüma cuxca̲x tadaugüecha ==ñatarügü.

49Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü: —¿Tü̲xcüῖ cha̲u̲xca̲x pedaugü? ¿Tama ẽ̲xna nüxῖ pecua̲x nax woetama Chaunatüpatawa tá changexmaxῖ? ==ñanagürü.

50Natürü ga tümagü rü tama nüxῖ tacua̲xgüéga ga yema tümamaxã nüxῖ yaxuxῖ.

51Rü yexguma ga Ngechuchu rü tümawe nataegu ga Nacharétuwa. Rü guxῖguma mea tümaga naxĩnüecha. Rü naé ga María rü ngĩãẽwa nagu irüxĩnüecha ga guxῖma ga yema ngupetüxῖ.

52Rü niyachigü ga Ngechuchu, rü yexeraãcü nüxῖ nicuáchigü. Rü Tupana rü namaxã nataãxẽ, rü guxῖma ga duῖxῖgü rü ta namaxã nataãẽgü.

## Luca 3

### Cuáῖ ga báiῖxẽẽruxῖ nüxῖ nixu ga Tupanaarü ore

(Mt. 3.1-12; Mr. 1.1-8; Jn. 1.19-28)

1Rü yexguma Tibériu 15 ga taunecü Rómaarü ãẽ̲xgacü yixĩxgu, rü Pónchiu Pirátu rü Yudéaanearü ãẽ̲xgacü nixĩ, rü Eróde rü Gariréaanearü ãẽ̲xgacü nixĩ, rü naenexẽ ga Ferípe rü Itúreaane rü Traconíteanearü ãẽ̲xgacü nixĩ, rü Lichánia rü Abiríniaanearü ãẽ̲xgacü nixĩ.

2Rü yexguma ga Aná rü Caipá rü chacherdótegüarü ãẽ̲xgacügü nixĩgü. Rü yexguma nixĩ ga Chacaría nane ga Cuáῖmaxã yadexaxῖ ga Tupana ga chianexῖ ga taxúema íxãpataxῖwa.

3Rü guxῖma ga yema naanegü ga Yudáῖcutüarü ngaicamana yexmagüxῖgu nixῖgüchigü ga Cuáῖ. Rü duῖxῖgümaxã nüxῖ nixuchigü nax nüxῖ naxoexῖca̲x ga nacümagü ga chixexῖ rü ínabaiῖxῖca̲x nax yemaacü Tupana nüxῖ́ nüxῖ rüngῖmaxῖca̲x ga norü pecadugü.

4Rü yemaacü gumá nῖxcümaῖcü ga Tupanaarü orearü uruxῖ ga Ichaía naxümatüxῖãcü ningu. Yerü ñanagürü: “Ngẽma chianexῖ i ngextá taxúema


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

íxãpataxũ̃wa rü tá nangẽxma i wüxi i naga i ngéma tagaãcü ñaxũ̃: ‘¡Coricax penamexẽxẽ i nama! ¡Naxcax peyanawexãchixẽxẽ i nama!’

5Rü guxũ̃ma i ngẽma ngatexũ̃gü rü tá nanagütagü, rü guxũ̃ma ya yima maxpűnegü rü ngüchitaerugü rü tá nayadoxochigüxẽxẽ. Rü ngẽma nama i wũ̃xũ̃ rü tá nayanawẽxãchixẽxẽ, rü ngẽma ínaxãxmaagüxũ̃wa rü tá nanagütagü.

6Rü guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü rü tá nüxũ̃ nadaugü ya yimá maxẽxẽxẽruxũ̃ ya Tupana núma namucü”, ñanagürü ga Ichaía ümatüxũ̃ ga ore.

7Rü yexguma Cuáũ̃xũ̃tawa naxĩxgu ga duũ̃xũ̃gü nax ínabaiũ̃xẽẽãxũ̃cax, rü nüma ga Cuáũ̃ rü ñanagürüama nüxũ̃: —Pa Ãxtapearü Duũ̃xũ̃güx ¿Texé pemaxã nüxũ̃ tixu nax naxchaxwa tá pibuxmüxũ̃ i ngẽma poxcu i marü ingaicaxũ̃?

8¡Rü mea pemaxẽ nax ngẽmaãcü guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü nüxũ̃ daugüxũ̃cax nax aixcüma marü nüxũ̃ perüxoexũ̃ i pecüma i chixexũ̃! Rü tama name i ñaperügügü: “Taxũ̃táma Tupana toxũ̃ napoxcue, erü Abraáũ̃tanüxũ̃ tixĩgü”, ñaperügügü. Erü tama ngẽmacax nixĩ ya Tupana i duũ̃xũ̃güxũ̃ namaxẽẽxũ̃. Rü pemaxã nüxũ̃ chixu rü ngẽxguma Tupana naxwaxegu rü tama nüxũ̃́ naguxcha nax daa nutawa Abraáũ̃tanüxũ̃ nanguxũ̃xẽẽxũ̃.

9Tupanaarü yuema rü marü íimemare nax yadaxũ̃ãxũ̃cax i ngẽma nanetügü i tama mexũ̃. Rü guxũ̃ma i nanetügü i chixearü oőxũ̃ rü tá nadaxũ̃, rü ñuxũchi üxüwa tá ínagu ==ñanagürü ga Cuáũ̃.

10Rü yexguma ga duũ̃xũ̃gü rü Cuáũ̃na nacagü, rü ñanagürügü: —¿Taxacü ẽxna nixĩ i mexũ̃ nax tanaxüxũ̃? ==ñanagürügü.

11Rü Cuáũ̃ rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Yíxema taxrechiruxe rü name nixĩ ya yíxema tüxũ̃́ nataxúxena tanaxã i wüxi. Rü yíxema õnaáxẽ rü name nixĩ i yíxema tüxũ̃́ nataxúxemaxã tangau i tümaarü õna ==ñanagürü.

12Rü Cuáũ̃xũ̃tawa naxĩ ta ga ñuxre ga yatügü ga Rómaarü ãẽxgacücax diẽru ngĩxũ̃ ideetanüxũ̃. Rü nanaxwaxegü ga Cuáũ̃ nax ínabaiũ̃xẽẽxũ̃. Rü Cuáũ̃na


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nacagü, rü ñanagürügü: —Pa Ngúexẽxẽruxũ̃, ¿Ta̱xacü nixĩ i mexũ̃ nax tanaxüxũ̃ i tomax? = =ñanagürügü.

[13]Rü Cuáũ̃ rü ñanagürü nüxũ̃: —Tama name i ãẽ̱xgacü pemaxã nüxũ̃ ixuxũ̃arü yexera penayauxgü i diẽru i duũ̃xũ̃güxũ̃tawa = =ñanagürü.

[14]Rü ñuxre ga churaragü rü ta Cuáũ̃na nacagüe, rü ñanagürügü: —¿Toma rü ta̱xacü nixĩ i mexũ̃ nax tanaxüxũ̃? = =ñanagürügü. Rü nanangãxũ̃ ga Cuáũ̃ rü ñanagürü: —Tama name i texéxũ̃ pexãxũneãcüma tümaarü ngẽmaxũ̃gü pepuxũ̃. Rü tama name i ta̱xacürü doraxũ̃ tümachigaxũ̃ pixu. Rü name nixĩ i ngẽma diẽru i ãẽ̱xgacü pexũ̃́ ngĩmaxã naxütanücümaxã petaãẽgü rü tama yexeracücax ípeca = =ñanagürü.

[15]Rü yexguma ga duũ̃xũ̃gü rü poraãcü ínananguxẽẽgü nax paxa ínanguxũ̃ ga Tupana Nane ga Cristu. Rü nagu narüxĩnüe rü bexmana Cuáũ̃ rü Cristu nax yixĩxũ̃.

[16]Natürü ga Cuáũ̃ rü guxãxũ̃ ñanagürü: —Aixcüma i choma rü dexáwamare pexũ̃ íchabaiũ̃xẽxẽ, natürü tá ínangu i to i Tupanaarü orearü uruxũ̃, rü nüma tá pexna nananguxẽxẽ i Tupanaãxẽ ya Üünecü wüxi i üxüemarüxũ̃. Erü nüma rü choxũ̃ narüyexera nax naporaxũ̃. Rü choma rü napexewa rü taxuwama chame rü bai i norü chapatucunüarü wẽgüwa chame.

[17]Rü nüma rü ínamemare nax yadexechiãxũ̃ca̱x i norü duũ̃xũ̃gü ñoma trigu naatüna idexechixũ̃rüxũ̃. Rü ngẽmaãcü tá nayadexechi i ngẽma noxrü ixĩgüxũ̃ nax naxũ̃tawa nangẽxmagüxũ̃ca̱x, natürü ngẽma tama noxrü ixĩgüxũ̃, rü tá ínanagu nawa ya yima üxü ya taguma ixoxũ̃ne = =ñanagürü.

[18]Rü yema oremaxã rü muxũ̃ma ga to ga ucuxẽgümaxã, rü Cuáũ̃ duũ̃xũ̃gümaxã nüxũ̃ nixu ga ore ga mexũ̃ ga Ngechuchuchiga.

[19]Rü Cuáũ̃ rü ãẽ̱xgacü ga Eródexũ̃ naxoregü, yerü ngĩmaxã naxãxma̱x ga Erodía ga naenexẽ ga Ferípe naxma̱x. Rü yexgumarüxũ̃ ta nüxũ̃ naxoregü naxca̱x ga yema togü ga chixexũ̃ ga naxüxũ̃.

[20]Natürü ga Eróde rü tama Cuáũ̃ga naxĩnü. Rü yexeraxũ̃ ga chixexũ̃ naxü, yerü poxcupataũ̃wa Cuáũ̃xũ̃ namu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

### Ngechuchuarü baiechiga
(Mt. 3.13-17; Mr. 1.9-11)

21Rü yexguma taxũta napoxcugu ga Cuáũ̃, rü guxũ̃ ga duũ̃xũ̃güxũ̃ ínabaiũ̃xẽẽyane, rü yexguma ta nixĩ ga Ngechuchuxũ̃ ínabaiexẽẽxũ̃. Rü yexguma Ngechuchu íyumüxẽyane rü ningena ga daxũguxũ̃ ga naane.

22Rü Tupanaãxẽ ya Üünecü rü wüxi ga muxtucurüxũ̃ inanago rü Ngechuchuna nangu. Rü daxũwa inanaxũ ga wüxi ga naga ga ñaxũ̃: —Cuma nixĩ, Pa Chaunex, i cuxũ̃ changechaũ̃xũ̃chixũ̃ rü cumaxã chataãẽxũ̃ ==ñaxũ̃.

### Ngechuchu ya Cristu natanüwa ngóxũ̃ ga duũ̃xũ̃güchiga
(Mt. 1.1-17)

23Ngechuchu rü 30 ga taunecü nüxũ̃́ nayexma ga yexguma inaxügüãgu nax duũ̃xũ̃gümaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃ ga norü ore. Rü duũ̃xũ̃gü nagu narüxĩnüe nax Yúche nane yixĩxũ̃ ga Ngechuchu. Rü Yúche rü Erí nane nixĩ.

24Rü Erí rü Matáx nane nixĩ. Rü Matáx rü Lebí nane nixĩ. Rü Lebí rü Merequí nane nixĩ. Rü Merequí rü Yanái nane nixĩ. Rü Yanái rü Yúche nane nixĩ.

25Rü Yúche rü Matatía nane nixĩ. Rü Matatía rü Amú nane nixĩ. Rü Amú rü Naúũ̃ nane nixĩ. Rü Naúũ̃ rü Echí nane nixĩ. Rü Echí rü Nagái nane nixĩ.

26Rü Nagái rü Máax nane nixĩ. Rü Máax rü Matatía nane nixĩ. Rü Matatía rü Chemeí nane nixĩ. Rü Chemeí rü Yuchéx nane nixĩ. Rü Yuchéx rü Yoiadá nane nixĩ.

27Rü Yoiadá rü Yoanáũ̃ nane nixĩ. Rü Yoanáũ̃ rü Rechá nane nixĩ. Rü Rechá rü Chorobabé nane nixĩ. Rü Chorobabé rü Charatié nane nixĩ. Rü Charatié rü Nerí nane nixĩ.

28Rü Nerí rü Merequí nane nixĩ. Rü Merequí rü Adí nane nixĩ. Rü Adí rü Cocháũ̃ nane nixĩ. Rü Cocháũ̃ rü Elmadáũ̃ nane nixĩ. Rü Elmadáũ̃ rü Éx nane nixĩ.

29Rü Éx rü Yechú nane nixĩ. Rü Yechú rü Eriéche nane nixĩ. Rü Eriéche rü Yoríũ̃ nane nixĩ. Rü Yoríũ̃ rü Matáx nane nixĩ. Rü Matáx rü Lebí nane nixĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

30Rü Lebí rü Chimeóũ nane nixĩ. Rü Chimeóũ rü Yudá nane nixĩ. Rü Yudá rü Yúche nane nixĩ. Rü Yúche rü Yonáũ nane nixĩ. Rü Yonáũ rü Eriaquíũ nane nixĩ.

31Rü Eriaquíũ rü Meréa nane nixĩ. Rü Meréa rü Mená nane nixĩ. Rü Mená rü Matáta nane nixĩ. Rü Matáta rü Natáũ nane nixĩ. Rü Natáũ rü Dabí nane nixĩ.

32Rü Dabí rü Ichaxí nane nixĩ. Rü Ichaxí rü Obéx nane nixĩ. Rü Obéx rü Boó nane nixĩ. Rü Boó rü Chéra nane nixĩ. Rü Chéra rü Nachóũ nane nixĩ.

33Rü Nachóũ rü Aminadá nane nixĩ. Rü Aminadá rü Amíũ nane nixĩ. Rü Amíũ rü Arní nane nixĩ. Rü Arní rü Eróũ nane nixĩ. Rü Eróũ rü Fáre nane nixĩ. Rü Fáre rü Yudá nane nixĩ.

34Rü Yudá rü Acóbu nane nixĩ. Rü Acóbu rü Ichaá nane nixĩ. Rü Ichaá rü Abraáũ nane nixĩ. Rü Abraáũ rü Téra nane nixĩ. Rü Téra rü Nacóx nane nixĩ.

35Rü Nacóx rü Cherúx nane nixĩ. Rü Cherúx rü Ragáu nane nixĩ. Rü Ragáu rü Pérex nane nixĩ. Rü Pérex rü Ébe nane nixĩ. Rü Ébe rü Chéra nane nixĩ.

36Rü Chéra rü Caináũ nane nixĩ. Rü Caináũ rü Arpacháx nane nixĩ. Rü Arpacháx rü Chéũ nane nixĩ. Rü Chéũ rü Noé nane nixĩ. Noé rü Laméx nane nixĩ.

37Rü Laméx rü Matucharéũ nane nixĩ. Rü Matucharéũ rü Enóx nane nixĩ. Rü Enóx rü Yérex nane nixĩ. Rü Yérex rü Mararéx nane nixĩ. Rü Mararéx rü Caináũ nane nixĩ.

38Rü Caináũ rü Enóx nane nixĩ. Rü Enóx rü Chéx nane nixĩ. Rü Chéx rü Adáũ nane nixĩ. Rü Adáũ rü Tupana nane nixĩ.

## Luca 4

### Ngechuchuxũ naxü ga Chataná

(Mt. 4.1-11; Mr. 1.12-13)

1Ngechuchuwa nayexma ga Tupanaãxẽ ya Üünecü. Rü yexguma Yudáũchíüwa ínaxũãchigu ga Ngechuchu, rü Tupanaãxẽ ya Üünecü rü chianexũwa nanaga ga ngextá taxúema íxãpataxũwa.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2]Rü yéma nayexma ga 40 ga ngunexũ̃. Rü ngo̱xo ga Chataná rü nüxũ̃ naxü. Rü yexguma yéma nayexmagu rü taguma nachibü. Rü yemawena rü nataiya.

[3]Rü yexguma ga ngo̱xo ga Chataná rü ñanagürü nüxũ̃: —Ega aixcüma Tupana Nane quixĩxgu, rü ¡daa nutamaxã nüxũ̃ ixu nax paũxũ̃ nanguxuchixũ̃ca̱x! ==ñanagürü ga Chataná.

[4]Rü Ngechuchu nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Tupanaarü ore i ümatüxũ̃wa rü ñanagürü: “Taxũtáma õnamaxãxica namaxẽ i duũ̃xũ̃gü, natürü guxũ̃ma i Tupanaarü ore nixĩ i namaxẽxẽẽxũ̃”, ==ñanagürü.

[5]Rü yexguma ga ngo̱xo ga Chataná rü wüxi ga ma̱xpűnechitaeruwa nanaga. Rü yéma paxaãchi nüxũ̃ nüxũ̃ nadauxẽxẽ ga guxũ̃ma ga nachixũ̃anegü ga ñoma ga naanecüa̱x.

[6]Rü Chataná rü ñanagürü nüxũ̃: —Choma rü chi cuxna chanaxã i pora nax guxũ̃ma i ñaa nachixũ̃anegümaxã rü norü ngẽmaxũ̃gümaxã icucuáxũ̃ca̱x. Erü choxrü nixĩ i guxũ̃ma i ñaagü, rü tüxna chanaxã ya texé ya chanaxwa̱xe nax tüxna nax chanaxãxũ̃.

[7]Rü ngẽxguma chi chope̱xegu cucaxa̋pü̱xügu rü choxũ̃ quicua̱xüűgu rü cuxrü chi nixĩ i guxũ̃ma i ñaa cuxũ̃ chawéxũ̃ ==ñanagürü.

[8]Natürü ga Ngechuchu rü nanangãxũ̃, rü ñanagürü: —¡Choxna ixũgachi! Pa Chatanáx. Erü Tupanaarü ore i ümatüxũ̃wa rü ñanagürü: “¡Nüxũ̃ icua̱xüxũ̃ ya Cori ya curü Tupana, rü yimáaxűxicatama napuracü!” ==ñanagürü.

[9]Rü yexguma ga ngo̱xo ga Chataná rü Yerucharéũ̃wa nanaga. Rü Tupanapata ga taxũ̃netape̱xegu nanamunagü. Rü ñanagürü nüxũ̃: —Ega aixcüma Tupana Nane quixĩxgu, rü ¡nua cugü rütáe!

[10]Erü Tupanaarü ore i ümatüxũ̃wa rü ñanagürü: “Tupana tá nanamu i norü orearü ngẽruũ̃gü i daxũcüa̱x nax cuxna nadaugüxũ̃ca̱x.

[11]Rü naxme̱xmaxã tá cuxũ̃ niyauxgü nax tama wüxi ya nutagu cunguxũ̃ca̱x”, ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[12]Rü Ngechuchu nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Tupanaarü ore i ümatüxũ̃wa rü ñanagürü ta: “¡Tama name i nüxũ̃ nax cuxüxũ̃ ya Cori ya curü Tupana!” ==ñanagürü.

[13]Rü yexguma marü taxucürüwama Ngechuchuxũ̃ naxũ̱xgu, rü nüma ga Chataná rü nüxna niña ñu̱xmata nüxũ̃́ natauxcha nax wena nüxũ̃ naxüxũ̃.

### Ngechuchu rü Gariréaanewa inanaxügü ga norü puracü

(Mt. 4.12-17; Mr. 1.14-15)

[14]Rü Ngechuchu rü Gariréaanecax nataegu. Rü Tupanaãxẽ i Üünexũ̃arü pora rü nawa nayexma. Rü ga duũ̃xũ̃gü rü nachiga nidexagü ga guxũ̃ ga yema naanewa.

[15]Rü wüxichigü ga ĩanearü ngutaquexepataũ̃güwa nangu̱xẽẽtae. Rü guxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü rü namaxã nataãẽgü rü nüxũ̃ nicuaxüũ̃gü.

### Nacharétuwa nayexma ga Ngechuchu

(Mt. 13.53-58; Mr. 6.1-6)

[16]Rü Nacharétuwa naxũ ga Ngechuchu. Rü gumá nixĩ ga ĩane ga nanatü rü naé nawa nayaxẽẽgüne. Rü ngũ̃xchigaarü ngunexũ̃gu rü ngutaquexepataũ̃gu naxücu, yerü yema nixĩ ga nacüma ga guxũ̃ ga ngũ̃xchigaarü ngunexũ̃gu. Rü yéma inachi rü duũ̃xũ̃gücax nüxũ̃ nadaumatü ga Tupanaarü ore ga ümatüxũ̃.

[17]Rü nüxna nanaxãgü ga popera ga Tupanaarü orearü uruxũ̃ ga Ichaía ümatüxũ̃. Rü yexguma yangenaátüãgu, rü nüxũ̃ inayangau ga ínaxümatüxũ̃wa ga ore ga ñaxũ̃:

[18]“Cori ya Tupanaãxẽ rü chowa nangẽxma. Rü nüma rü choxũ̃ naxuneta nax nüxũ̃ chixuxũ̃cax i ore i mexũ̃ namaxã i ngẽma duũ̃xũ̃gü i ngearü diẽrua̱xgüxũ̃. Rü choxũ̃ namu nax yema duũ̃xũ̃gü ga norü uanügü to ga nachixũanewa gagüxũ̃maxã nüxũ̃ chixuxũ̃cax rü tá nax ínanguxũ̃xũ̃. Rü choxũ̃ namu nax ngẽma ingexetügüxũ̃ chidauuchixẽẽxũ̃cax rü nax íchananguxũ̃xẽẽxũ̃cax i ngẽma duũ̃xũ̃gü i togümexẽwa ngẽxmagüxũ̃.

[19]Rü núma choxũ̃ namu nax duũ̃xũ̃gümaxã nüxũ̃ chixuxũ̃cax nax Tupana tá nüxũ̃ rüngũ̃xẽẽxũ̃”, ñanagürü ga yema ore.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[20]Rü yexguma ga Ngechuchu rü nanadixcumü ga yema popera. Rü ngutaquẹxepataũarü dauruũna nanaxã rü ñụxũchi ínarüto. Natürü guxũma ga yema ngutaquẹxepataũwa yexmagüxũ ga duũxũgü rü nüxũ narüdaunüecha.

[21]Rü yexguma ga Ngechuchu rü inanaxügü nax yadexaxũ, rü ñanagürü: “Ñụxmatama nixĩ i pepẹxewa Tupana yanguxẽxẽxũ i ñaa ore ga Ichaía ümatüxũ”, ñanagürü.

[22]Rü guxũma ga duũxũgü rü mea Ngechuchuchiga nidexagü. Rü nabạixãchiãẽgü namaxã ga yema ore ga mexũ ga namaxã nüxũ yaxuxũ. Rü nügüna nacagü rü ñanagürügü: “¿Taux ẽxna daa yixĩxũ ya Yúche nane?” ñanagürügü.

[23]Rü Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —Choma nüxũ chacuạx rü tá chomaxã penaxuxuchi i ngẽma ore i ñaxũ: “Pa Dutúrux ¡Cugütama rümexẽxẽ!” ñaxũ. Rüẹxna tá choxũ ñaperügügü: “Yema mexũ ga taxũ ga nüxũ taxĩnüexũ ga Tupanaarü poramaxã cuxüxũ ga Capernáũwa, rü tanaxwạxe i nua curü ĩanewa rü ta nax cunaxüxũ”, ñaperügügü tá ==ñanagürü.

[24]Rü nayadaxẽxẽ ga Ngechuchu nax yadexaxũ rü ñanagürü: —Aixcüma pemaxã nüxũ chixu rü guxũma i Tupanaarü orearü uruxũ, rü norü ĩanewatama i duũxũgü rü tama mea nanayauxgü.

[25]Rü aixcüma pemaxã nüxũ chixu rü Iraéanewa rü nayexma ga muxũchixũma ga ngexũgü ga iyutegüxũ ga yexguma Ería maxũgu. Rü yexguma nixĩ ga tomaepụ̈x ga taunecüarü ngãxũ rü taguma napuxũ, rü poraãcü nangúxũ ga taiya ga guxũ ga nachixũanewa.

[26]Natürü ga Tupana rü tama wüxi ga Iraéanecüạ̈x ga yutecüxũtawa Eríaxũ namu. Natürü ngĩxũtawa nanamu ga yema yutecü ga Charétacüạ̈x ga Chidóũarü ĩanearü ngaicamagu ãchiũcü.

[27]Rü yexguma namaxũxgu ga Erichéu, rü Iraéanewa nayexmagü ta ga muxũma ga duũxũgü ga chaxünemaxã idạxaweexũ. Natürü taxuxũma ga yema idạxaweexũ ga Iraéanewa yexmagüxũ rü naxcạx nitaane. Rü Naamáũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ga Chíriaanecüãxicatama nixĩ ga gumá naxcax yataanecü ==ñanagürü ga Ngechuchu.

28Rü yexguma yema orexũ naxĩnüegu, rü guxũma ga yema duũxũgü ga guma ngutaquexepataũwa yexmagüxũ rü poraãcü naxcax nanue.

29Rü inachigü ga duũxũgü rü Ngechuchuxũ ínataxüchigü ga guma ĩanewa. Rü guma maxpűne ga guma ĩane nawa yexmanechitaeruwa nanagagü nax yéma yanataegüãxũcax.

30Natürü ga Ngechuchu rü norü ngãxũtanüwa ínaxũxũãma, rü ínixũ.

### Wüxi ga yatü ga ngoxo nawa yexmaxũchiga
(Mr. 1.21-28)

31Rü yexguma ga Ngechuchu rü Gariréaanearü ĩane ga Capernáũwa naxũ. Rü ngũxchigaarü ngunexũgu yéma duũxũgüxũ nangúexẽxẽ.

32Rü duũxũgü rü nabaixãchiãẽgü namaxã ga norü nguxẽẽtae, yerü Tupanaarü poramaxã nidexa.

33Rü guma ngutaquexepataũwa nayexma ga wüxi ga yatü ga ngoxo nawa yexmaxũ. Rü aita yéma naxü, rü ñanagürü:

34—¡Toxna ixũgachi! ¿Tüxcüũ totanüwa cuxũ, Pa Ngechuchux, Pa Nacharétucüãx? ¿Nua cuxũ nax toxũ cudaixũcax? Choma cuxũ chacuax nax Tupana Nane ya Üünecü nax quixĩxũ ==ñanagürü.

35Rü Ngechuchu nananga ga yema ngoxo rü ñanagürü: —¡Iyarüngeax rü ínaxũxũ nawa ya yimá yatü! ==ñanagürü. Rü yexguma ga yema ngoxo rü duũxũgüpexegu nayanguxẽxẽ ga gumá yatü, rü nawa ínaxũxũ. Natürü tama nanapixẽxẽ.

36Rü guxũma ga duũxũgü rü nabaixãchiãẽgü. Rü nügümücügümaxãchigü nachiga nidexagü, rü ñanagürügü: —¿Taxacürü ore nixĩ i ngẽma? Erü ñaa yatü rü aixcüma ngẽma ngoxogümaxã inacuax rü poraãcü nanamu. Rü nümagü rü naga naxĩnüe, rü ínachoxũ ==ñanagürügü.

37Rü guxũwama ga yema naanewa rü Ngechuchuchigaxũ nixugüe ga duũxũgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

### Ngechuchu rü Chimóũ̃ ga Pedru nạ̄xẽcạ̄x nayataanexẽxẽ
(Mt. 8.14-15; Mr. 1.29-31)

38Rü guma ngutaquẹ̄xepataũ̃wa ínaxũxũ ga Ngechuchu rü Chimóũ̃patawa naxũ. Rü Chimóũ̃ nạ̄xẽ rü poraãcü iyaxaxüne. Rü Ngechuchuna nacagüe ga ngĩxcạ̄x nax yataanexẽẽãxũ̃cạ̄x.

39Rü nüma rü ngĩxũ̃tagu nayachi rü narümạ̄xãchi rü nananga ga yema axüne. Rü yexgumatama igạ̄ụ̄xãchi ga nax yaxaxünexũ̃. Rü yexgumatama íirüda, rü naxcạ̄x inamexẽxẽ ga õna.

### Ngechuchu rü muxũ̃ma ga idạ̄xaweexũ̃cạ̄x nayataanexẽxẽ
(Mt. 8.16-17; Mr. 1.32-34)

40Rü yexguma marü yanaxücuchaũ̃gu ga üạ̄xcü, rü Ngechuchuxũ̃tawa nanagagü ga guxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü ga naguxũ̃raũ̃xũ̃ ga dạ̄xaweanemaxã idạ̄xaweexũ̃. Rü Ngechuchu rü wüxichigü ga yema duũ̃xũ̃güxũ̃ ningõgü, rü yemaacü naxcạ̄x nayataanexẽẽchigü.

41Rü nanameexẽxẽ ga muxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü ga idạ̄xaweexũ̃ ga ngọ̄xo nawa yexmagüxũ̃. Rü yema ngọ̄xogü rü aita naxüe, rü ñanagürügü: —Cuma nixĩ ya Tupana Nane quixĩxũ̃ ==ñanagürügü. Natürü ga Ngechuchu rü nayangagü ga yema ngọ̄xogü. Rü nüxna nanachụ̄xu ga nax yadexagüxũ̃, yerü yema ngọ̄xogü rü nüxũ̃ nacuạ̄xgü nax Cristu yixĩxũ̃.

### Ngechuchu rü nanaxunagü ga ore ga mexũ̃ ga ngutaquẹ̄xepataũ̃wachigü
(Mr. 1.35-39)

42Rü yexguma noxri yangóonegu rü yema ĩanewa ínaxũxũ ga Ngechuchu. Rü wüxi ga nachica ga taxúema íxãpataxũ̃wa naxũ. Natürü ga duũ̃xũ̃gü rü naxcạ̄x nadaugü rü düxwa naxũ̃tawa nangugü. Rü nüxũ̃ nacạ̄ạ̄xũ̃gü ga tama nax ínaxũxũxũ̃cạ̄x ga yema norü naanewa.

43Natürü ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ̃: —Taxucürüwama petanügu charüxáũ̃echa erü chanaxwạ̄xe nax náigü ya ĩanegüwa ngẽxmagüxũ̃ i duũ̃xũ̃gümaxã rü ta nüxũ̃ chixuxũ̃ nax ãẹ̄xgacü yixĩxũ̃ ya Tupana. Erü woetama ngẽmacạ̄x núma choxũ̃ namu ==ñanagürü.

44Rü yemaacü Ngechuchu nüxũ̃ nixuchigü ga ore ga ngutaquẹ̄xepataũ̃güwachigü ga Yudéaanewa.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

# Luca 5

## Muxũma ga choxni nax ínayauxũxũchiga
(Mt. 4.18-22; Mr. 1.16-20)

1Rü wüxicana ga yexguma naxtaxa ga Guenecharéxanacüwa nayexmagu ga Ngechuchu, rü muxũma ga duũxũgü rü naxũtawa nangugü. Rü düxwa yéma nayaxãũxtügü, yerü nüxũ naxĩnüechaũ ga Tupanaarü ore.

2Rü Ngechuchu yéma nüxũ nadau ga taxre ga ngue ga ingeãcune. Rü gumá nguegü rü naxnecüpechinüwa nanadagü, yerü ga püchaetanüxũ rü nüxna yéma ínachoũ, yerü norü pücha niyauxgü.

3Rü Chimóũarü nguegu nixüe ga Ngechuchu. Rü namaxã nüxũ nixu nax naxpechinüarü ngãxũtüwaxüra nangeaxũca̱x. Rü gumá nguewa narüto ga Ngechuchu. Rü yéma inanaxügü ga duũxũgüxũ nax nangúexẽẽxũ.

4Rü yexguma yagúegagu ga Ngechuchu nax yadexaxũ, rü Chimóũxũ ñanagürü: —¡Yea ínamatamaxũwa namaxã naxã ya daa ngue. Rü ngéma penatáe i perü pücha nax choxnita piyauxgüxũca̱x! ==ñanagürü.

5Rü Chimóũ nanangãxũ, rü ñanagürü nüxũ: —Pa Ngúexẽxẽruxũ, ngewa̱x rü guxũ i chütaxũ rü tapüchae, natürü taxuxũma i choxni tiyaxu. Natürü ñu̱xma nax choxũ cumuxũ rü wena táxarü íchanatáe i chorü pücha ==ñanagürü.

6Rü yexguma ínatáegüãgu ga norü pücha, rü muxũma ga choxni ínayauxũ. Rü düxwa narügáuxchaũ ga norü pücha yerü namuxũchi ga choxni.

7Rü naxme̱xmaxã nai ga nguewa yexmagüxũ ga natanüxũca̱x nacagü nax nüxũ yanangũxẽẽgüxũca̱x. Rü yéma naxĩ ga yema natanüxũ ga naxca̱x nacagüxũ. Rü nanaxüãcugü ga gumá taxre ga ngue rü wixguta̱x inangutaũgü yerü namuxũchi ga choxni.

8Rü yexguma yemaxũ nada̱u̱xgu ga Chimóũ ga Pedru, rü Ngechuchupe̱xegu nayacaxápu̱xü, rü ñanagürü nüxũ: —¡Choxna ixũgachi! Pa Corix. Erü choma rü wüxi i duũxũ i pecaduáxũ chixĩ ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[9]Rü yema ñanagürü ga Chimóũ̃ yerü nüma rü guxũ̃ma ga natanüxũ̃ rü namaxã nabaixãchiãẽgü ga yema muxũ̃ma ga choxni nax ínayauxũ̃xũ̃.

[10]Rü nabaixãchiãẽgü ta ga Chimóũ̃mücügü ga Chantiágu rü Cuáũ̃ ga Chebedéu nanegü. Natürü Ngechuchu rü Chimóũ̃xũ̃ ñanagürü: —¡Taxű̃ i cumuũ̃xũ̃! Erü ñuxmacürüwa rü tá chauxũ̃tawa cunagagü i duũ̃xũ̃gü ==ñanagürü.

[11]Rü yexguma naxãnacüwa namaxã nangugügu ga naweũ̃gü, rü yéma nanawogü ga norü guxũ̃ma rü Ngechuchuwe narüxĩ.

### Ngechuchu rü wüxi ga rüchaxünexũ̃caax nayataanexẽxẽ

(Mt. 8.1-4; Mr. 1.40-45)

[12]Rü yexguma wüxi ga yéma yexmagüne ga ĩanewa nayexmagu ga Ngechuchu, rü yéma naxũ̃tawa nangu ga wüxi ga yatü ga chaxünemaxã idaxawexũ̃. Rü yexguma Ngechuchuxũ̃ nadauxgu rü napexegu nayacaxá̃püxü rü yexma nanangücuchi. Rü Ngechuchuxũ̃ nacaaxũ̃, rü ñanagürü: —Pa Corix, ngẽxguma cuma cunaxwaxegu, rü cuxű̃ natauxcha nax choxũ̃ curümexẽẽxũ̃ nawa i chorü daxawe ==ñanagürü.

[13]Rü yexguma ga Ngechuchu rü nüxũ̃ ningõgü, rü ñanagürü nüxũ̃: —Ngũ̃, chanaxwaxe. ¡Rüme! ==ñanagürü. Rü yexguma yema ñaxgu ga Ngechuchu, rü naxcax nitaane ga yema yatü ga chaxüneáxũ̃.

[14]Rü Ngechuchu nanaxucuxẽ rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Dücax, taxúematama nüxũ̃ quixu, natürü chacherdótexũ̃ cugü yadauxẽxẽ nax curümexũ̃! ¡Rü yanguxẽxẽ i ngẽma Moiché nüxũ̃ ixuxũ̃ nax duũ̃xũ̃gü nüxũ̃ cuáxũ̃cax nax marü curümexũ̃ nawa i curü daxawe! ==ñanagürü.

[15]Natürü ga Ngechuchuchiga rü guxũ̃wama ninguchigüama. Rü muxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü rü naxcax naxĩtaquexegü nax norü orexũ̃ naxĩnüexũ̃cax, rü naxcax nax yataanexẽẽãxũ̃cax ga norü daxawegüwa.

[16]Natürü Ngechuchu rü ñuxguacü rü taxúema íxãpataxũ̃wa naxũũ̃xũ̃. Rü yéma nayayumüxẽxũ̃.

### Ngechuchu rü wüxi ga yatü ga nawãĩxãchicücax nayataanexẽxẽ

(Mt. 9.1-8; Mr. 2.1-12)


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Rü wüxi ga ngunexũ Ngechuchu íngu̱xẽẽtaeyane, rü yéma narütogü ga ñuxre ga Parichéugü rü ñuxre ga ngúexẽẽruũgü ga Moichéarü mugümaxã ngu̱xẽẽtaegüxũ ga guxũ ga Gariréaanearü ĩanexacügüwa ne ĩxũ, rü Yudéaanewa ne ĩxũ, rü Yerucharéũwa ne ĩxũ. Rü Tupana rü poraãcü Ngechuchuwa inanawe̱x ga norü pora rü muxũma ga ida̱xaweexũ narümeexẽxẽ.

18Rü Ngechuchuxũtawa nangugü ga ñuxre ga yatügü, rü naxca̱x yéma nanangetaũgü ga wüxi ga yatü ga nawãĩxãchicü. Rü ĩpatagu nanangecuchitaxũgüchaũ nax Ngechuchupe̱xegu yaxütaũgüãxũca̱x.

19Natürü taxuacüma yexma nanangecuchitaxũgü, yerü namuxũchi ga duũxũgü. Rü yemaca̱x ĩétügu naxĩgü. Rü meama Ngechuchu íyexmaxũétüwa ínanapogüãũgü ga gumá ĩpata. Rü yéma duũxũgütanüwa Ngechuchupe̱xewa ínanachu̱xüxüetaũgü ga gumá nawãĩxãchicü.

20Rü yexguma Ngechuchu nüxũ da̱u̱xgu nax aixcüma nüxṹ yaxõgüãxũ ga yema yatügü ga nawãĩxãchicüxũ yéma rüchu̱xüxüetaũgüxũ, rü ñanagürü gumá nawãĩxãchicüxũ: —Pa Yatüx, marü cuxṹ nüxũ charüngüma i curü pecadugü = =ñanagürü.

21Natürü yema ngúexẽẽruũgü ga Moichéarü mugümaxã ngu̱xẽẽtaegüxũ rü yema Parichéugü, rü nagu narüxĩnüe, rü nügüãẽwa ñanagürügü: —¿Ta̱xacü nixĩ i ñaa yatü rü ngẽmaca̱x Tupanape̱xewa chixexũ yaxugüxũ? Erü taxúema pora tüxṹ nangẽxma nax duũxũgüaxṹ pecaduxũ tangechaũxũ. Rü Tupanaxicatama nixĩ ya nüxṹ nangẽxmacü i ngẽma pora = =ñanagürügü naãxẽwa.

22Natürü ga Ngechuchu rü nüxũ nacua̱xama ga ta̱xacügu nax naxĩnüexũ. Rü yemaca̱x ñanagürü nüxũ: —¿Tu̱xcüũ ngẽmagu perüxĩnüe i pemax?

23¿Ta̱xacü nixĩ irütauxchamaexũ nax namaxã nüxũ ixuxũ ya daa yatü ya nawãĩxãchicü: “Curü pecadugü rü marü cuxṹ nüxũ charüngüma”, rü e̱xna: “¡Inachi rü íixũ!” ñagüxũ nüxũ?


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[24]Natürü ñu̱xma rü tá pexũ̃ nüxũ̃ chacua̱xẽxẽ nax Tupana Nane ya duũ̃xũ̃xũ̃ ixĩcü rü ñoma i naanewa nüxṹ nangẽxma i pora nax duũ̃xũ̃güaxṹ nüxũ̃ narüngũ̃maxũ̃ca̱x i norü pecadugü ==ñanagürü. Rü yexguma yema ñaxguwena rü gumá nawãĩxãchicüxũ̃ ñanagürü: —Cumaxã nüxũ̃ chixu rü ¡inachi, rü nayaxu i curü caruxũ̃, rü cupatawa naxũ! ==ñanagürü.

[25]Rü yexgumatama guxũ̃ ga duũ̃xũ̃güpe̱xewa inachi ga gumá nawãĩxãchicü. Rü nanayaxu ga norü caruxũ̃ ga nagu nacaxũ̃. Rü Tupanaxũ̃ yacua̱xüũ̃ãcüma napatawa naxũ.

[26]Rü guxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü rü naba̱i̱xãchiãẽgü. Rü Tupanaxũ̃ nicua̱xüũ̃gü. Rü poraãcü namuũ̃eãcüma ñanagürügü: —Ñu̱xma rü aixcüma nüxũ̃ tadaugü i mexẽchixũ̃gü i Tupanaarü poramaxã naxügüxũ̃ ==ñanagürügü.

### Lebíca̱x naca ga Ngechuchu

(Mt. 9.9-13; Mr. 2.13-17)

[27]Rü yemawena ga Ngechuchu rü ínaxũxũ ga gumá ĩwa. Rü wüxi ga yatü ga Rómaarü ãe̱xgacüca̱x diẽru ngĩxũ̃ ideexũ̃xũ̃tawa naxüpetü. Rü gumá yatü rü Lebí nixĩ ga naéga. Rü yéma diẽru ngĩxũ̃ ínadexũ̃wa narüto. Rü Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Chowe rüxũ! ==ñanagürü.

[28]Rü inachi ga Lebí, rü yéma nanata̱x ga guxũ̃ma, rü Ngechuchuwe narüxũ.

[29]Rü yixcama ga Lebí rü napatawa Ngechuchuca̱x nanaxü ga wüxi ga taxũ̃ ga õna. Rü muxũ̃ma ga yatügü ga Lebírüxũ̃ diẽruarü degüwa puracüexũ̃, rü muxũ̃ma ga togü ga duũ̃xũ̃gü rü ta yéma mechawa narütogü.

[30]Natürü ga yema Parichéugü rü yema ngúexẽẽruũ̃gü ga Moichéarü mugümaxã ngu̱xẽẽtaegüxũ̃, rü Ngechuchuarü ngúexũ̃güxũ̃ nixugü. Rü nüxna nacagü rü ñanagürügü: —¿Tü̱xcüũ̃ namaxã pechibüe rü namaxã pexaxegü i ngẽma yatügü i Rómaarü ãe̱xgacüca̱x diẽru ngĩxũ̃ dexũ̃ rü ngẽma pecadua̱xgüxũ̃? ==ñanagürügü.

[31]Rü Ngechuchu nanangãxũ̃, rü ñanagürü nüxũ̃: —Ngẽma tama ida̱xaweexũ̃ rü taxuca̱xma dutúru nanaxwa̱xegü, natürü ngẽma ida̱xaweexũ̃ nixĩ i dutúru naxwa̱xegüxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[32]Choma rü tama duũxũgü i mexũgu maxẽxũca̲x nixĩ i núma chaxũxũ, natürü ngẽma pecaduã̲xgüxũca̲x nixĩ i núma chaxũxũ nax ngẽmaãcü nüxũ naxoexũca̲x i nacümagü i chixexũ rü Tupanawe naxĩxũca̲x ==ñanagürü.

### Ngechuchuna nacagüe ga aurechiga
(Mt. 9.14-17; Mr. 2.18-22)

[33]Rü nümaxũ ga duũxũgü rü Ngechuchuna nacagüe, rü ñanagürügü: —Cuáũ ya baiũxẽẽruũarü ngúexũgü rü Parichéugüarü ngúexũgü rü muẽ̲xpü̲xcüna Tupanaca̲x naxauree rü nayumüxẽgü. Natürü i curü ngúexũgü, rü tama naxauree. Rü nachibüe rü naxaxegümare ==ñanagürügü.

[34]Natürü ga Ngechuchu rü nanangãxũ, rü ñanagürü: —¿Ẽ̲xna wüxi i ngĩgüarü petawa rü pexca̲x namexũ nax penaxaurexẽẽxũ i ngẽma nüxna naxugüxũ ega natanüwa nangẽxmagu i ngẽma yatü i ngexwacax ãmaxũ?

[35]Natürü wüxi i ngunexũ rü ngẽma yatü i ngexwaca ãmaxũ, rü tá namücügüna nayagagü. Rü ngẽma ngunexũgu tá nixĩ i aixcüma naxaureexũ i namücügü ==ñanagürü.

[36]Rü yexguma ga Ngechuchu rü namaxã nüxũ nixu ga wüxi ga ore, rü ñanagürü: —Taxúema wüxi i ngexwaca̲xũxũ i naxchiru tiyo nax namaxã tanapaitaxũca̲x i wüxi i naxchiru i marü nga̲xauxũ. Erü ngẽxguma ngẽmaãcü tanaxü̲xgu rü tanachixexẽxẽ i ngẽma naxchiru i ngexwaca̲xũxũ. Rü ñu̲xũchi ngẽma natüchi i ngexwaca̲xũxũ rü tama nüxũ nayatãũxũ i ngẽma naxchiru i marü nga̲xauxũ.

[37]Rü ngẽxgumarüxũ ta rü taxúema ngexwaca̲xũcü ya bínu rü nagu tayabacuchi i wüxi i naxchixũ i marü nga̲xauxũ i naxcha̲xmünaxca̲x. Erü ngẽxguma ngẽmaãcü naxü̲xgu rü yimá bínu ya ngexwaca̲xũcü rü tá narüngu, rü tá nayawã̲ĩxẽxẽ i ngẽma naxchixũ i nga̲xauxũ i naxcha̲xmünaxca̲x. Rü ngẽxma tá nayarütaxu ya bínu rü ngẽma naxchixũ rü ta.

[38]Rü ngẽmaca̲x tanaxwa̲xe nax yimá ngexwacaxũcü ya bínu rü ngexwaca̲xũxũ i naxchixũ i naxcha̲xmünaxca̲xgu yabacuchixũ. Rü ngẽmaãcü rü taxuxũtáma inayarütaxu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

39Rü yíxema tümamaxã yaxũxe nax taunecüãcü ya bínu tayaxaxüxũ rü tama tüxũ nangúchaũ ya yimá bínu ya ngexwacaxũcü ya maixcuracü. Erü ñanagürü: “yimá bínu ya taunecüãcü nixĩ i yexera rüchi̱xmaecü” ==ñanagürü.

## Luca 6

### Ngechuchuarü ngúexũgü rü trigu nicauetanü ga ngũxchigaarü ngunexũgu

(Mt. 12.1-8; Mr. 2.23-28)

1Rü wüxi ga ngũxchigaarü ngunexũgu rü Ngechuchu rü norü ngúexũgümaxã trigunecüwa nachopetü. Rü norü ngúexũgü rü inaxĩãcüma yoxocüne trigu nicãũtanü. Rü naxme̱xmaxã nanadaxi ga trigu rü nayangõẽtanü.

2Rü ñuxre ga Parichéugü rü yema ngúexũgüna nacagü, rü ñanagürügü: —¿Tü̱xcüũ ngũxchigaarü ngunexũgu penabuxu i trigu? Erü ngũxchigaarü ngunexũgu rü nachu̱xu nax texé puracüxũ ==ñanagürügü.

3Rü Ngechuchu nanangãxũ, rü ñanagürü: —¿Taguma ẽ̱xna poperawa nüxũ pedau ga yema naxüxũ ga ãẽ̱xgacü ga Dabí ga yexguma nataiyagu ga nüma rü natanüxũ

4rü Tupanapatagu naxücu rü nanayaxu ga yema paũ ga üünexũ ga chu̱xuxũ nax ngexerüxemare nangõxũ? Rü chacherdótegüca̱xicatama nixĩ. Natürü ga Dabí rü nanayaxu ga yema paũ rü nanangõ̱x rü natanüxũmaxã nangau ==ñanagürü ga Ngechuchu.

5Rü ñanagürü ta: —Tupana Nane ya duũxũxũ ixĩcü rü ngũxchigaarü ngunexũmaxã inacua̱x ==ñanagürü.

### Wüxi ga yatü ga yumécüchiga

(Mt. 12.9-14; Mr. 3.1-6)

6Rü to ga ngũxchigaarü ngunexũgu rü Ngechuchu rü ngutaque̱xepataũgu naxücu. Rü inanaxügü nax nangu̱xẽẽtaexũ. Rü yéma nayexma ga wüxi ga yatü ga norü tügünewa yumécü.

7Rü yema ngúexẽẽruũgü ga Moichéarü mugüwa ngu̱xẽẽtaegüxũ rü yema Parichéugü, rü Ngechuchuxũ nangugügü rü tá ngũxchigaarü ngunexũgu


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

gumá yumécüxũ namexẽxẽ, yerü naxca̲x nadaugü nax ãẽ̲xgacügüxũtawa ínaxuaxũgüãxũ.

8Natürü nüma ga Ngechuchu rü nüxũ nacua̲x ga yema naãxẽwa nagu naxĩnüexũ ga yema yatügü. Rü yemaca̲x gumá yumécüxũ ñanagürü: —¡Írüda rü nuxã ngãxũtanügu yachi! ==ñanagürü. Rü gumá yumécü rü inachi rü norü ngãxũtanügu nayachi.

9Rü yexguma ga Ngechuchu rü nüxna naca ga yema Parichéugü rü yema mugüwa ngu̲xẽẽtaegüxũ, rü ñanagürü nüxũ: —¿Ta̲xacü nixĩ i mexũ nax naxüxũ i ngũxchigaarü ngunexũgu? ¿Mexũ rü ẽ̲xna chixexũ? ¿Rü pexca̲x namexũ nax namaxẽxẽxũ rü ẽ̲xna yamáxũ? ==ñanagürü.

10Rü yexguma Ngechuchu nüxũ nidaugüãchi ga yema duũxũgü ga nüxũ íchomaeguãchixũ. Rü gumá yumécüxũ ñanagürü: —¡Iyanawe̲xãchixẽxẽ ya cuxme̲x! ==ñanagürü. Rü gumá yatü rü nügü inayarüwe̲xãchime̲xẽxẽxẽ, rü narümeme̲x.

11Natürü nümagü ga yema Parichéugü rü ngúexẽẽruũgü ga Moichéarü mugüwa ngu̲xẽẽtaegüxũ, rü poraãcü nanue. Rü nügü nixucu̲xẽgü nax ñuxãcü tá Ngechuchuxũ ínaxuaxũgüxũ.

### Ngechuchu nanade ga yema 12 ga norü ngúexũgü nax tóxnamana namugüãxũca̲x

(Mt. 10.1-4; Mr. 3.13-19)

12Rü yexguma ga Ngechuchu rü wüxi ga ma̲xpűnewa naxũ nax yéma yayumüxẽxũca̲x. Rü guxũ ga yema chütaxũgu rü norü yumüxẽwa Tupanamaxã nidexa.

13Rü yexguma yangóonegu, rü Ngechuchu norü ngúexũgüca̲x naca. Rü natanüwa nayadexechi ga 12. Rü orearü ngeruũgügu nanaxüéga.

14Rü yema yatügü ga nadexũ rü Chimóũ ga Pedrugu nanaxüéga nixĩ ga wüxi. Rü to nixĩ ga André ga Chimóũ naenexẽ, rü Chantiágu rü Cuáũ, rü Ferípe, rü Barturumé,

15rü Matéu, rü Tumáchi, rü Chantiágu ga Arupéu nane rü Chimóũ ga Poraãẽxũ,


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16rü Yúda ga Chantiágu nane, rü Yúda ga Icharióte ga yixcama Ngechuchuxũ íxuaxũxũ.

### Ngechuchu rü muxũma ga duũxũgüxũ nangúexẽxẽ
(Mt. 4.23-25)

17Rü Ngechuchu rü yema yatügü ga nadexũmaxã ínarüxĩgü nawa ga guma mạxpűne. Rü wüxi ga nachica ga ínametachinüanexũwa nayachaxãchitanü. Rü yéma nayexmagü ga muxũma ga duũxũgü ga guxũ ga Yudéaanewa ne ĩxũ, rü Yerucharéũwa ne ĩxũ, rü Márcutüwa ga Chidóũwa rü Tíruwa ne ĩxũ. Rü yéma naxĩ yerü Ngechuchuxũ naxĩnüechaũ, rü nanaxwạxegü nax nameexẽẽãxũ ga norü dạxawegüwa.

18Rü yema duũxũgü ga chixexũ ga naãxẽ nawa yexmagüxũ rü ta naxcạx nitaanegü.

19Rü guxũma ga duũxũgü rü Ngechuchuxũ ningõgügüchaũ, yerü nawa ixũxũxũ ga poramaxã nanameexẽxẽ.

### Duũxũgü i taãẽgüxũchiga rü duũxũgü i ngechaũgüxũchiga
(Mt. 5.1-12)

20Rü yexguma Ngechuchu rü norü ngúexũgüxũ nadawenü, rü ñanagürü nüxũ: —¡Petaãxẽgü i pemax ya ingearü diẽruạ̃xgüxe! Erü Tupana ãẹ̃xgacü ixĩxũwa rü pexű̃ nangẽxma i pechica.

21¡Rü petaãxẽgü i pemax i ñụxma taiyaexe! Erü yixcama rü tá meama pingãxcharaũgü. ¡Rü petaãxẽgü i pemax i ñụxma ngechaũgüxe! Erü yixcama rü tá taãẽãcüma pecugüe.

22¡Rü petaãxẽgü i pemax i ngẽxguma duũxũgü pexchi aiegu, rü pexũ ínawoxũgu, rü chixexũ pemaxã yaxugüegu, rü Tupana Nane ya duũxũxũ ixĩcügagu chixri pechiga yadexagügu!

23Rü ngẽxguma ngẽma pexũ üpetügu, rü ¡petaãxẽgüama rü tama pexoegaãẽgü! Erü daxũguxũ i naanewa rü tá penayauxgü i wüxi i perü ãmare i mexẽchixũ. Rü dücax, ñaa duũxũgü i ñụxma pexchi aiexũarü ọxigü rü yexgumarüxũ ta nixĩ ga naxchi nax naxaiexũ ga Tupanaarü orearü uruũgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[24]Natürü wüxi i ngechaũ tá nixĩ i pexca̱x i pema ya muarü diẽrua̱xgüxe, erü ñoma i naanewa rü marü pexṹ nangẽxma i perü taãxẽ.

[25]Rü wüxi i ngechaũ tá nixĩ i pexca̱x i pemax i ña̱xmax mea chibüexe erü tá petaiyae. Rü wüxi i ngechaũ tá nixĩ i pexca̱x i pemax i ña̱xmax marü cugüexe, erü yixcama rü perü ngechaũmaxã tá pexauxe.

[26]Rü wüxi i ngechaũ tá nixĩ i pexca̱x i ngẽxguma guxũma i duũxũgü pexũ icua̱xüũgügu. Erü ngẽma duũxũgü i ña̱xmax pexũ icua̱xüũgüxũarü o̱xigü rü yexgumarüxũ ta nüxũ nicua̱xüũgü ga yema orearü uruũgüneta.

### ¡Nüxũ pengechaũ i ngẽma pemaxã rüxuanügüxũ!

(Mt. 5.38-48; 7.12)

[27]Natürü i pema i ña̱xmax choxũ pexĩnüexũ rü pemaxã nüxũ chixu rü: ¡Nüxũ pengechaũ i ngẽma pemaxã rüxuanügüxũ! ¡Rü namaxã pemecüma i ngẽma pexchi aiexũ!

[28]¡Rü naxca̱x ípeca i Tupanaarü ngũxẽxẽ naxca̱x i ngẽma pemaxã guxchigagüxũ! ¡Rü naxca̱x peyumüxẽgü i ngẽma chixri pechiga idexagüxũ!

[29]Rü ngẽxguma texé cuxũ pechiwegu rü name nixĩ i tüxna cunaxã i curü tochiwe nax ngéma rü ta cuxũ tapechiwexũca̱x. Rü ngẽxguma texé cuxũ napuxgu i curü gáuxũchiru, rü name nixĩ i tüxna cunaxã ta i curü dauxũ.

[30]¡Rü ngẽxguma texé curü ngẽmaxũca̱x cuxna caxgux, rü tüxna naxã! Rü ngẽxguma texé cuxna yapuxgu i curü ngẽmaxũ, rü tama name i naxca̱x cungema.

[31]Rü ngẽma mexũ i penaxwa̱xexũ nax togü pemaxã naxüxũ, rü name nixĩ i ngẽma mexũ namaxã pexü.

[32]Rü ngẽxguma pemax rü ngẽma duũxũgü i pexũ ngechaũxũxũxicatama pengechaũgu, rü ¿ta̱xacüwa namexũ i ngẽma? Erü ngẽma pecadua̱xgüxũ rü ngẽmaãcü nanaxügü.

[33]Rü ngẽxguma ngẽma duũxũgü i cuxũ rüngũxẽẽxũxicatama curüngũxẽẽgu, rü ¿ta̱xacüwa namexũ i ngẽma? Erü ngẽma pecadua̱xgüxũ rü ngẽmaãcü nanaxügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[34]Rü ngẽxguma ngẽma duũxũgü i diẽruáxũnaxicatama cunaxãxgu i curü diẽru, rü ¿tạxacüwa namexũ i ngẽma? Erü ngẽma pecaduạ̃xgüxũ rü ngẽmaãcü nanaxügü, erü nüxũ nacuạ̃xgü rü tá nüxṹ nanatáeguxẽxẽ i ngẽma diẽru.

[35]Natürü i pema rü name nixĩ i nüxũ pengechaũ i ngẽma pemaxã rüxuanügüxũ, rü nüxũ perüngũxẽxẽ. Rü ngẽxguma tạ̃xacücạ̃x pexna nacaxgu, rü name nixĩ i nüxna penaxã woo ngürüãchi taxũtáma pexṹ natáeguxẽẽãgu. Erü ngẽxguma ngẽmaãcü penaxụ̃xgu, rü Tupana ya Guxũétüwa Ngẽxmacü rü ngẽmaarü yexera tá pexṹ nanatáeguxẽxẽ, rü naxacügü tá pixĩgü. Erü nüma rü namaxã rü ta namecüma i ngẽma taguma moxẽ nüxna ãgüxũ rü ngẽma chixecümagüxũ.

[36]Rü name nixĩ i pexṹ nangechaũtümüxũgü i ngẽma togü, ngẽma Penatü ya Tupanaaxṹ pengechaxũtümüxũgüxũrüxũ.

### Tama name i nüxũ pixu i togü

(Mt. 7.1-5)

[37]¡Rü taxṹ i togüxũ pixuxũ! Rü ngẽxguma ya Tupana rü taxũtáma pexũ nixu. ¡Rü taxṹ i Tupanaarü poxcu namaxã pexueguxũ i togü! Rü ngẽxguma ya Tupana rü taxũtáma poxcu pemaxã naxuegu. ¡Rü nüxṹ nüxũ perüngümae i norü chixexũ i togü! Rü ngẽxguma ya Tupana rü tá pexṹ nüxũ narüngüma i perü chixexũ.

[38]¡Rü togüna penaxã! Rü ngẽxguma ya Tupana rü tá pexna nanaxã. Rü ñoma wüxi i choca i meama napaxũrüxũ rü meama ipoocuxũrüxũ tá Tupana pexna nanaxã. Rü ngẽxguma taxũ togüna pexãxgu rü Tupana rü ngẽxgumarüxũ tá ta taxũ pexna naxã ==ñanagürü.

[39]Rü Ngechuchu rü norü ngúexũgümaxã nüxũ nixu ga ñaa cuạ̃xruxũ, rü ñanagürü: —¿Ñuxãcü i wüxi i ngexetüxũ rü to i ngexetüxũmaxã inacuạ̃x? Erü ngẽma taxre i ngexetüxũ rü wüxi i ãxmaxũgu tá nügümaxã nayayicu.

[40]Rü taxuxũma i ngúexũ rü norü ngúexẽẽruũxũ narüyexera. Natürü ngẽxguma mea nangụ̃xgu rü tá naxrüxũ nixĩ ya norü ngúexẽẽruxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

41 ¿Rü tu̱xcüũ i nüxũ cudawenüxũ i ngẽma íxraxũ i norü üxaxetü ya cuenexẽ,
rü tama nagu curüxĩnügu i ngẽma naixpüta i cuxetüwa ngẽxmaxũ?

42 Rü ngẽxguma tama nagu curüxĩnügu i ngẽma naixpüta i cuxetüwa
ngẽxmaxũ ¿rü ñuxũcürüwa i cuenexẽxũ cuchixewexũ, rü ñacuxũ nüxũ: “Pa
Chauenexẽx, cuxũ chanayauxchaũ i ngẽma curü üxaxetüxũ”, ñacuxũ? Pa
Duũxũ i Mea Maxnetaxũx, name nixĩ i cunayauxíra i ngẽma naixpüta i
cuxetüwatama ngẽxmaxũ, rü ngẽmaãcü tá mea nüxũ cudau nax
cunayaxuxũca̱x i ngẽma cuenexẽarü üxaetüxũ.

### Wüxi i nanetü rü norü owa nixĩ i nüxũ icuáxũ

(Mt. 7.17-20; 12.34-35)

43 Nataxuma i nanetü i mexũ i chixearü oóxũ. Rü nataxuma i nanetü i chixexũ
i mearü oóxũ.

44 Rü wüxichigü i nanetü rü norü owa nixĩ i nüxũ icuáxũ. Rü wüxi i torawa
rü taxucürüwa wüxi i ori̱x i mexũ tayaxu. Rü wüxi i chuchuxũwa rü
taxucürüwa úba tayaxu.

45 Rü wüxi ya mecü ya yatü rü mexũ i orexũ nixu, erü naãxẽwa rü aixcüma
mexũgu narüxĩnü. Natürü wüxi i yatü i chixecümaxũ rü chixexũ i orexũ
nixu, erü chixexũgu narüxĩnü. Rü ngẽma naãxẽwa ngẽxmaxũ i chixexũ nixĩ
i nüxũ yaxuxũ.

### Ĩpata ya nutaétügu üxũne rü ĩpata ya naxnücüétügu üxũnechiga

(Mt. 7.24-27)

46 ¿Tu̱xcüũ i pemax rü: “Pa Torü Corix”, ñaperügü choxũ, natürü tama
penaxü i ngẽma pemaxã nüxũ chixuxũ?

47 Rü ñu̱xma rü tá pemaxã nüxũ chixu nax ñuxãcü tixĩxũ ya yíxema chowe
rüxũxẽ rü choxũ ĩnüxe rü naxṹxe i ngẽma tümamaxã nüxũ chixuxũ.

48 Rü tüma rü wüxi ga yatü ga üpatacü rü yama̱xmaũcü ga norü caxta
ñu̱xmata nutawa nangucürüxũ tixĩ. Rü yexguma nama̱xgu ga taxtü rü
yabaixũgu ga napata, rü woo nax naporaũchíüxũ, rü tama niwa̱xtaũ, yerü
meama inapugüarü caxtã̱x ga guma ĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

49Natürü yíxema nüxũ ĩnümarexe i chorü ore natürü tama naxúxe i ngẽma tümamaxã nüxũ chixuxũ, rü wüxi ga yatü ga naxnücüétügumare üpatacürüxũ tixĩ. Rü yexguma namaxgu ga taxtü, rü nibaixũ ga napata, rü naporaxũchíü. Rü niwaxtaũ ga napata, rü yexma nayarüxo ga guma ĩ ==ñanagürü.

## Luca 7

### Ngechuchu rü Rómacüax ga churaragüarü ãẽxgacüarü duũxũxũ narümexẽxẽ

(Mt. 8.5-13; Jn. 4.43-54)

1Rü yexguma nüxũ nachauxgu ga duũxũgümaxã nax yadexaxũ ga Ngechuchu, rü Capernáũwa naxũ.

2Rü yéma nayexma ga wüxi ga churaragüarü capitáũ ga Rómacüax. Rü gumá capitáũ rü nüxṹ nayexma ga wüxi ga norü duũxũ ga poraãcü nüxũ nangechaũxũ. Rü yema norü duũxũ rü nidaxawe, rü naturaxüchi.

3Rü yexguma Ngechuchuxũ naxĩnüchigagu ga gumá capitáũ, rü Ngechuchuxũtawa nanamugü ga ñuxre ga Yudíugüarü ãẽxgacügü. Rü ñanagürü nüxũ: —¡Ngéma Ngechuchuxũtawa pexĩ nax nüxũ pecaaxũgüxũcax nax núma chopatawa naxũxũcax nax chorü duũxũcax yanataanexẽẽãxũcax! ==ñanagürü.

4Rü Ngechuchuxũtawa naxĩ, rü poraãcü nüxũ nacaaxũgü, rü ñanagürügü: —Name nixĩ i nüxũ curüngũxẽxẽ ya torü capitáũ.

5Erü nüma ya torü capitáũ rü guxũ i Yudíugüxũ nangechaũ. Rü nümatama nanaxütanü nax naxügüãxũcax ga tórü ngutaquexepataxũ ==ñanagürügü.

6Rü yexguma ga Ngechuchu rü nawe narüxũ. Natürü yexguma marü capitáũpataxũ yangaicagu, rü nüma ga capitáũ rü Ngechuchucax yéma nanamu ga ñuxre ga namücügü nax namaxã nüxũ yanaxugüxũcax ga norü ore ga ñaxũ: —Pa Corix, tama cuxũ chachixewechaũ nax chopatawa cunguxũ erü choma rü taxuwama chame nax chopatagu cuxücuxũ.

7Rü ngẽmacax nixĩ i tama chomatama cuxcax chayacaxaxũ. Rü chanaxwaxe i curü orewaxicatama nüxũ quixu nax naxcax yataanexũ i chorü duũxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]Erü choma rü ta chorü ãẽxgacümẹxẽwa changexma, rü chọxmẹxwa nangẽxmagü ta i ñuxre i churaragü. Rü ngẽxguma chanamuxgu i wüxi nax ngextá naxũxũcạx, rü ngéma naxũ. Rü ngẽxguma chaugüxũtawa naxcạx changemagu i to, rü chauxũtawa nangu. Rü ngẽxguma chorü duũxũxũ chamuxgu nax tạxacü naxüxũcạx, rü choxṹ nanaxü ==ñanagürü.

[9]Rü nüma ga Ngechuchu rü yexguma nüxũ naxĩnügu ga yema capitáũarü ore rü nabạixãchiãxẽ. Rü yema duũxũgü ga nawe rüxĩxũxũ nadawenü, rü ñanagürü: —Aixcüma pemaxã nüxũ chixu rü taxuxũma i Iraétanüxũgütanüwa nüxũ ichayangau i wüxi i duũxũ i ngẽma yatürüxũ aixcüma yaxõxũ ==ñanagürü.

[10]Rü yexguma nawoegugu ga yema capitáũmücügü ga Ngechuchuxũtawa namugüxũ, rü nüxũ inayangaugü ga marü naxcạx nax yataanexũ ga yema capitáũarü duũxũ.

### Ngechuchu ínanadaxẽxẽ ga wüxi ga yutecü ngĩne

[11]Rü yemawena ga Ngechuchu rü wüxi ga ĩane ga Naíũ̃gu ãéganewa naxũ. Rü nawe narüxĩ ga norü ngúexũ̃gü, rü muxũ̃ma ga togü ga duũxũ̃gü.

[12]Rü yexguma guma ĩanearü ngaicamana nanguxgu, rü tüxũ̃ nadau ga wüxi ga yueta ga tạxgüwa tüxũ̃ nangegüxe. Rü guxema yuetaarü mama rü tayute rü gumá yucü rü guxicatama nixĩ ga tümane ixĩcü. Rü muxũ̃ma ga duũxũ̃gü ga gumá ĩanecüạ̃x rü tüxũ̃ ínixümücügü.

[13]Rü yexguma Cori ga Ngechuchu gumá yucüarü mamaxũ̃ dạụxgu, rü nüxṹ ingechaũ̃tümüxũ̃. Rü ñanagürü ngĩxũ̃: —¡Taxṹ i cuxaxuxũ̃! ==ñanagürü.

[14]Rü yexguma ga Ngechuchu rü yuetacạx nixũ, rü nüxũ̃ ningõgü ga tümachiũ̃. Rü yema tüxũ̃ ingetaũ̃güxũ̃ rü tümamaxã inayachiãchitanü. Rü ñanagürü ga Ngechuchu tüxũ̃ ga guxema yueta: —Pa Ngextụ̈xücüx, ¡írüda! ==ñanagürü.

[15]Rü yexguma ga gumá yuchirẹxcü rü ínarüto, rü inanaxügü nax yadexaxũ̃. Rü Ngechuchu rü naéxũ̃tawa nanamu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16Rü yexguma yemaxũ nadaugügu ga duũxũgü, rü guxũma namuũe. Rü
inanaxügüe ga Tupanaxũ nax yacuaxüũgüxũ. Rü ñanagürügü: —Wüxi i
Tupanaarü orearü uruxũ i poraxũ tatanüwa nangox ==ñanagürügü. Rü
ñanagürügü ta: —Tupana nua naxũ nax norü duũxũgüxũ yanangũxẽẽxũcax
==ñanagürügü.

17Rü guxũma ga Yudéaanewa rü norü ngaicamana, rü duũxũgü nüxũ
nacuáchigagü ga yema Ngechuchu üxũ.

### Cuáũ ga baiũẽxẽruxũ rü Ngechuchuxũtawa nanamugü ga taxre ga norü duũxũgü

(Mt. 11.2-19)

18Rü Cuáũ ga baiũẽẽruxũ rü nüxũ nacuáchiga ga guxũma ga yema
Ngechuchu üxũ, yerü norü ngúexũgü ga Cuáũ rü namaxã nüxũ nixugü. Rü
yemacax ga Cuáũ rü taxre ga norü ngúexũgücax nangema.

19Rü Ngechuchuxũtawa nanamugü. Rü Cuáũ rü ñanagürü nüxũ: —¡Ngéma
pexĩ rü Ngechuchuna peca rü ñapegügü nüxũ: "¿Cuma yixĩxũ i Cristu i cuxũ
ítananguxẽẽxũ, rü ẽxna to tá yixĩxũ i Cristu?" ==ñapegügü nüxũ!

20Rü yema yatügü ga Cuáũ Ngechuchuxũtawa mugüxũ, rü Ngechuchucax
naxĩ. Rü ñanagürügü nüxũ: —Cuáũ ya báiũxẽẽruxũ núma cuxũtawa toxũ
namugü nax cuxna tayacagüxũcax rü ¿aixcüma cuma quixĩxũ i Cristu ya
núma nguxchaũcü, rü ẽxna to tá yixĩxũ i Cristu? ==ñanagürügü.

21Rü yexgumatama Ngechuchuxũtawa nangugügu ga Cuáũarü ngúexũgü, rü
Ngechuchu nanameexẽxẽ ga muxũma ga duũxũgü ga naguxũraũxũ ga
daxawemaxã idaxaweexũ rü yema ingoxoáxũ. Rü nayadauuchigüxẽxẽ ga
muxũma ga ingexetüxũ.

22Rü yemacax Ngechuchu nanangãxũ rü ñanagürü: —¡Pewoegu rü
Cuáũmaxã nüxũ peyarüxu i ngẽma pematama nüxũ pedauxũ rü nüxũ
pexĩnüexũ! ¡Rü namaxã nüxũ pixu i ngẽma ingexetüxũ rü marü
nidauuchigü, rü ngẽma ichixeparaxũ rü marü inachigü, rü ngẽma
chaxüneãxgüxũ rü marü naxcax nitaanegü, rü ngẽma ngauchixẽgüxũ rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

marü ningo̱xnamachixẽgü, rü ngẽma yuexũ̃ rü wenaxarü namaxẽ, rü ngẽma ingearü diẽru ã̱xgüxũ̃maxã marü nüxũ̃ tixu i Tupanaarü ore i mexũ̃!

[23]Rü tataãxẽ ya yíxema choxṹ yaxṍxe rü tama choxũ̃ ítáxe = =ñanagürü ga Ngechuchu.

[24]Rü yexguma nawoegu̱xgu ga yema duũ̃xũ̃gü ga Cuáũ̃ yéma mugüxũ̃, rü Ngechuchu inanaxügü ga gumá Cuáũ̃chiga nax yadexaxũ̃. Rü duũ̃xũ̃gümaxã nüxũ̃ nixu, rü ñanagürü: —¿Ta̱xacü nixĩ ga pema ípeyadaugüxũ̃ ga chianexũ̃wa ga taxúema íxãpataxũ̃wa? ¿Ẽ̱xna wüxi ga dexne ga buanecü yaxĩã̱xtanücüüxẽxẽcürüxũ̃ nixĩ ga ípeyadaugüxũ̃?

[25]Rü yexguma tama gumá ípeyadaugügu, ¿rü ta̱xacü nixĩ ga ípeyadaugüxũ̃? ¿Ẽ̱xna wüxi ga yatü ga nügü nga̱xãẽcü ípeyadaugü? Pema nüxũ̃ pecua̱x i ngẽma nügü nga̱xãẽgüxũ̃ rü nachixũ̃anegüarü ãẽ̱xgacügüpatawa nangẽxmagü, rü taxuca̱xma chianexũ̃wa nangẽxmagü.

[26]¿Ta̱xacü ẽ̱xna nixĩ ga ípeyadaugüxũ̃? ¿Ẽ̱xna wüxi ga Tupanaarü orearü uruxũ̃? Ngẽmáacü aixcüma yema nixĩ ga ípeyadaugüxũ̃. Rü pemaxã nüxũ̃ chixu rü Cuáũ̃ ya báiũ̃xẽẽruxũ̃ rü wüxi i Tupanaarü orearü uruxũ̃arü yexera nixĩ.

[27]Rü Cuáũ̃chiga nixĩ ga naxümatüxũ̃ ga yema Tupanaarü ore ga ñaxũ̃: “Cupẽ̱xegu chayamu i chorü orearü ngeruxũ̃ nax cuxca̱x namexẽxẽãxũ̃ca̱x i cumaxũ̃”, ñaxũ̃.

[28]Rü pemaxã nüxũ̃ chixu rü guxũ̃ i duũ̃xũ̃gütanüwa rü nataxuma i Tupanaarü orearü uruxũ̃ i Cuáũ̃ ya baiũ̃ẽẽruũ̃arü yexera. Natürü yíxema Tupana ãẽ̱xgacü ixĩxũ̃wa guxũ̃arü yexera taxuxũ̃ma ixĩxẽ, rü Cuáũ̃arü yexera tixĩ = =ñanagürü.

[29]Rü guxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü rü woo yema yatügü ga Rómaarü ãẽ̱xgacüca̱x diẽru ngĩxũ̃ ideetanüxũ̃, rü yexguma nüxũ̃ naxĩnüegu ga Cuáũ̃arü ore rü ínabaiũ̃, rü Tupanaxũ̃ nicua̱xüũ̃gü yerü nüxũ̃ nicua̱xãchitanü nax aixcüma mecü yixĩxũ̃ ya Tupana.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

30Natürü yema Parichéugü rü yema ngúexẽẽruũgü ga Moichéarü mugüwa ngu̱xẽẽtaegüxũ rü tama nanaxwa̱xegü nax Cuáũ ínabaiũxẽẽxũ. Rü yemaacü nüxũ naxoe ga yema mexũ ga Tupana naxca̱x nagu rüxĩnüxũ.

31Rü nüma ga Cori ya Ngechuchu rü ñanagürü: —¿Ta̱xacügu tá chanangu i ñomaũcüü maxẽxũ i duũxũgü? ¿Rü ta̱xacürüxũ nixĩgü?

32Rü ñaa duũxũgü rü taxuxũmaama nataãẽgü ngẽxgumarüxũ i ngẽma buxũgü i plazawa rütogüxũ, rü íxĩnüca̱xwa̱xegüxũ, rü tagaãcü namücügüxũ ñagüxũ: “Marü wowerumaxã pexca̱x tapaxetagü natürü tama ípixũãchitanüxũ. Rü marü ngechaũxũ i wiyaegu pexca̱x tawiyaegü natürü tama pexauxe”, ñagüxũ. Rü ngẽma buxũgürüxũ taxuxũmaama nataãẽgü i ñomaũcüü i duũxũgü.

33Yerü ga Cuáũ ga baiũẽxẽruxũ rü núma naxũ, rü tama paũ nango̱x rü tama bínu nayaxaxü. Rü yexguma ga pema rü: “Nango̱xoa̱x”, ñaperügügü nüxũ.

34Rü ñu̱xũchi núma naxũ ya Tupana Nane nax duũxũxũ ixĩcü, rü õna nango̱x rü bínu nayaxaxü. Rü ngẽxguma i pema rü ñaperügügü nüxũ: “Nataanüxũchi rü nangãxwa̱xe, rü pecadua̱xgüxũ i duũxũgümaxã naxãmücü, rü yatügü i Rómaarü ãẽ̱xgacüca̱x diẽru ngĩxũ ideetanüxũmaxã naxãmücü”, ñaperügügü nüxũ.

35Natürü Tupanaarü cua̱x rü meama nango̱x tümawa ya yíxema aixcüma nawe rüxĩxe ==ñanagürü ga Ngechuchu.

### Ngechuchu rü Parichéu ga Chimóũpatawa nayexma

36Rü wüxi ga Parichéu rü Ngechuchuna naxu nax napatawa nachibüxũca̱x. Rü yéma naxũ ga Ngechuchu rü yema Parichéuarü mechawa nayarüto.

37Rü wüxi ga ngecü ga chixexũgu maxũcü ga gumá ĩanecüa̱x, rü yexguma nüxũ nacuáchigagu nax Parichéupatawa tá nax nachibüxũ ga Ngechuchu, rü yéma ixũ. Rü yéma inange ga wüxi ga pumara ga yixixũ ga wüxi ga butiya ga nutanaxca̱xmaxã ãxchiũxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[38]Rü naxauxãcüma Ngechuchucutüxũtawa iyarütoxõchi. Rü ngĩxgüxũxetümaxã iyawaicutüxẽxẽ. Rü ngĩyaemaxã ínapicutü, rü inachúxcutü. Rü ñu̱xũchi yema pumaramaxã inachacutü.

[39]Rü yexguma yemaxũ nada̱u̱xgu ga yema Parichéu ga Ngechuchuna uxũ, rü naãxẽwa nagu narüxĩnü rü nügümaxãtama ñanagürü: —Ngẽxguma chi ñaa Ngechuchu rü aixcüma wüxi i Tupanaarü orearü uruxũ yixĩxgu, rü chi nüxũ nacua̱x nax ta̱xacü yixĩxũ i ñaa ngexũ i nüxũ ingõgüxũ rü chi nüxũ nacua̱x nax wüxi i ngexũ i chixexũgu maxũxũ yixĩxũ ==ñanagürü ga naãxẽwa.

[40]Rü yexguma ga Ngechuchu rü Parichéuxũ ñanagürü: —Pa Chimóũ, choxṹ nangẽxma i wüxi i ore i cumaxã nüxũ chixuxchaũxũ ==ñanagürü. Rü nüma ga Parichéu rü Ngechuchuxũ nangãxũ, rü ñanagürü: —¡Ẽcü, chomaxã nüxũ ixu, Pa Ngúexẽxẽruxũ! ==ñanagürü.

[41]Rü ñanagürü ga Ngechuchu: —Taxre ga yatügü rü wüxi ga corixũtawa nanangetanü. Rü wüxi nanangetanü ga 500 tachinü ga diẽru rü to nanangetanü ga 50 tachinü.

[42]Natürü yema taxre rü taxuacü nanaxütanü ga norü ngetanü. Rü yemaca̱x düxwa yema norü cori rü nüxṹ nüxũ narüngüma ga yema nüxṹ nax nangetanügüãxũ. Rü ñu̱xmax, Pa Chimóũ, rü ¡chomaxã nüxũ ixu! rü ¿ngexũrüüxũ ga yema taxre ga yatügü rü yexeraãcü norü corixũ nangechaũ? ==ñanagürü.

[43]Rü Ngechuchuxũ nangãxũ ga Chimóũ, rü ñanagürü: —Cha̱u̱xca̱x ga yema yexeraãcü nüxṹ nangetanüxũ nixĩ ga yexeraãcü norü corixũ ngechaũxũ ==ñanagürü. Rü Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —Ngẽmáacü aixcüma nüma nixĩ ==ñanagürü.

[44]Rü yexguma ga Ngechuchu rü ngĩxũ nadawenü ga yema ngecü, rü ñanagürü Chimóũxũ: —¿Ngĩxũ cudauxũ i ñaa ngecü? Rü cupatagu chaxücu i chomax, Pa Chimóũ, natürü tama dexá choxna ta cuxã chorü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yauxcutüruxũ̃. Natürü ñaa ngecü rü ngĩxgüxũ̃xetümaxã choxũ̃ iyawaicutüxẽxẽ, rü ngĩyaemaxã choxũ̃ íipicutü.

45Cuma rü tama choxũ̃ cuchúxu i noxri choxũ̃ curümoxẽgu, natürü ngĩma i ñaa ngecü rü noxri núma changuxgumama rü choxũ̃ iyachúxcutüchigü.

46Cuma rü tama pumaramaxã choxũ̃ cuchaeru, natürü ngĩma i ñaa ngecü rü chaucutügu inaba i pumara.

47Rü ngẽmacax woo namu i ngĩrü pecadugü, natürü Tupana ngĩxũ̃́ nüxũ̃ narüngüma i guxũ̃ma, erü ngĩma rü aixcüma choxũ̃ ingechaũ̃. Rü ngẽxguma wüxi i íxraxũ̃ i guxchaxũ̃ texéaxũ̃́ nüxũ̃ rüngũ̃magu rü naxíra i tümaarü ngechaũ̃ ==ñanagürü.

48Rü yexguma ga Ngechuchu rü yema ngecüxũ̃ ñanagürü: —Curü pecadugü rü marü cuxũ̃́ nüxũ̃ changechaũ̃ ==ñanagürü.

49Rü yema togü ga yéma mechawa rütogüxũ̃, rü inanaxügü ga nügümaxã nax yadexagüxũ̃. Rü ñanagürügü: —¿Taxacü nixĩ i ñaa yatü, rü ngẽmacax duũ̃xũ̃güaxũ̃́ pecaduxũ̃ iyanangümaxũ̃? ==ñanagürügü.

50Natürü ga Ngechuchu rü ñanagürü ngĩxũ̃ ga yema ngecü: —Curü õgagu rü marü nüxna ícunguxuchi i curü pecadugü. ¡Rü taãẽãcüma nataegu! ==ñanagürü.

## Luca 8

### Ngexũ̃gü ga Ngechuchuxũ̃ rüngũ̃xẽẽgüxũ̃

1Rü yemawena ga Ngechuchu rü Gariréaanearü ĩanegügu nixũãgüchigü. Rü duũ̃xũ̃gümaxã nüxũ̃ nixuchigü ga Tupanaarü ore nax ñuxãcü ãẽxgacü yixĩxũ̃ ya Tupana. Rü ínayaxümücügü ga yema 12 ga norü ngúexũ̃gü.

2Rü yexgumarüxũ̃ ta íiyaxümücügü ga ñuxre ga ngecügü ga ũ̃paacü ngoxogü ngĩwa ínawoxũ̃cü rü ngĩrü daxawewa ngĩxũ̃ nameexẽẽgücü. Rü yematanüwa iyexma ga María ga Madarénacüãxmaxã ngĩxũ̃ naxugücü ga ũ̃paacü Ngechuchu 7 ga ngoxogü ngĩwa ínawoxũ̃cü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[3]Rü yéma iyexma ta ga Cuána ga Cúchu naxmax. Rü Cúchu nixĩ ga ãẽxgacü ga Eródearü ngũxẽẽruxũ. Rü yéma iyexmagü ta ga Chuchána rü mucüma ga náigü ga ngecügü ga ngĩrü diẽrumaxã Ngechuchuxũ rüngũxẽẽgücü.

### Ore ga toecügu ixuxũ
(Mt. 13.1-9; Mr. 4.1-9)

[4]Rü muxũma ga yema ĩanegücüãx ga duũxũgü, rü Ngechuchuxũtawa ínayadaugü. Rü yexma nangutaquexegü ga muxũma ga duũxũgü. Rü Ngechuchu namaxã nüxũ nixu ga ñaa ore ga cuaxruxũ, rü ñanagürü nüxũ:

[5]—Wüxi ga yatü ga toecü rü triguchiremaxã nanagüane. Rü yexguma triguchiremaxã nagüaneãgu rü ñuxre ga triguchire, rü namagu nayi. Rü duũxũgü nawa nangagü, rü werigü rü nanawecu.

[6]Rü náigü ga triguchire rü nutatanügu nayi. Rü yexguma naxügügu ga gumá triguchire, rü nipagü rü nayuemare, yerü nataxuma ga norü waianexũ.

[7]Rü náigü ga triguchire rü tuxunecügu nayi. Natürü yexguma nayaegu ga tuxugü rü gumá triguxũ inawocu rü nanadai.

[8]Natürü náigü ga triguchire rü mexũ ga waixũmügu nayi. Rü yemacax ga yexguma nayaegu rü muxũma ga trigu nawa ínanguxuchi. Rü wüxipüxü ga triguwa ínanguxuchi ga 100 püxü ga trigu ==ñanagürü. Rü yemawena rü Ngechuchu tagaãcü ñanagürü nüxũ ga duũxũgü: —Rü yíxema ãchixẽgüxe, rü ¡nüxũ taxĩnüe i ngẽma ore! ==ñanagürü.

### Taxacüchiga nixĩ ga yema ore ga cuaxruũgügu ixuxũ
(Mt. 13.10-17; Mr. 4.10-12)

[9]Rü yexguma ga norü ngúexũgü rü nüxna nacagüe nax taxacüchiga yixĩxũ ga yema ore ga toecügu ixuxũ.

[10]Rü Ngechuchu ñanagürü nüxũ: —Tupana nanaxwaxe nax pemaxã nüxũ chixuxũ nax taxacüchiga yixĩxũ i ngẽma ore i ẽxũguxũ i ñuxãcü ãẽxgacü nax yixĩxũ i nümax. Natürü ngẽma togü i duũxũgü rü cuaxruũgügu chayaxuãcüma namaxã nüxũ chixu i ore. Rü ngẽxguma woo nüxũ nadaugügu rü ñoma tama nüxũ nadaugüxũrüxũ nixĩgü, rü woo nüxũ naxĩnüegu rü ñoma tama nüxũ naxĩnüexũrüxũ nixĩgü ==ñanagürü.

### Ngechuchu rü mea nanangoxẽxẽ ga yema ore ga toecüchigagu yaxuxũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

(Mt. 13.18-23; Mr. 4.13-20)

[11]Rü Ngechuchu rü ñanagürü: —Ngẽma ore i toecüchigagu pemaxã chixuxũ rü ñaachiga nixĩ. Rü ngẽma triguchire rü Tupanaarü orechiga nixĩ.

[12]Rü gumá triguchire ga namagu yixũnerüxũ nixĩ i duũxũgü i ngẽma orexũ ĩnüexũ. Natürü Chataná rü ngẽma duũxũgüxũ nüxũ inayarüngümaexẽxẽ i ngẽma ore, nax tama yaxõgüãxũcax rü tama nayauxgüãxũcax i maxũ i taguma gúxũ.

[13]Rü gumá triguchire ga nutatanügu yixũne, rü ngẽma nixĩ i duũxũgü i nüxũ ĩnüexũ i Tupanaarü ore rü taãẽãcü nayauxgüxũ. Natürü tama aixcüma nagu narüxĩnüe i ngẽma ore rü paxaãchi nayaxõgü, rü yixcüra guxchaxũ nüxũ üpetügu, rü nüxũ narüxoe.

[14]Rü gumá triguchire ga tuxunecügu yixũne, rü ngẽma nixĩ i duũxũgü i Tupanaarü orexũ ĩnüexũ rü yaxõgüxũ. Natürü norü ngẽmaxũgücax naxoegaãẽgü, rü norü diẽruguama narüxĩnüe rü tama nüxũ narüxoechaũ i ñoma i naanearü ngúchaũgü. Rü ngẽmagagu düxwa taxuxũma Tupanacax naxü.

[15]Natürü gumá triguchire ga mexũ ga waixũmügu yixũne, rü ngẽma nixĩ i duũxũgü i aixcüma taãẽãcü nayauxgüxũ i Tupanaarü ore, rü naga ĩnüexũ, rü mea naxcax maxẽxũ. Rü ngẽma nixĩ i duũxũgü i aixcüma Tupanawe rüxĩxũ rü naxügüxũ i ngẽma nüma nanaxwaxexũ.

### Cuaxruxũ ga Omügu ixuxũ

(Mr. 4.21-25)

[16]Taxúema wüxi i omüwa tanangixichi nax tanatüxpechitaxũcax rüexna tümaarü pechicatüügu tayaxúcuchixũcax. Natürü ngóxũgu tanaxú nax tüxũ nabáxixũcax ya yíxema ngẽxma chocuxe.

[17]Rü ngẽxgumarüxũ ta guxũma i taxacü i cúãcü üxũ rü yixcüra duũxũgü tá nüxũ nacuaxgü. Rü guxũma i taxacü i ẽxũguxũ rü yixcüra tá nangoxoma.

[18]¡Mea iperüxĩnüe i ñuxmax! Erü texé ya nüxũ cuáxe rü naga ĩnüxe i ngẽma ore i mexũ, rü Tupana rü tá yexeraxũ i cuax tüxna naxã. Natürü yíxema


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tama naga ĩnüxe i ngẽma ore, rü woo ngẽma cua̲x i nagu tarüxĩnüxũ nax tüxṹ nangẽxmaxũ rü tá tüxna nanayaxu ==ñanagürü.

### Ngechuchuarü mama rü naenexẽgüchiga
(Mt. 12.46-50; Mr. 3.31-35)

19Rü naé ga Ngechuchu rü naenexẽgü, rü yema Ngechuchu íyexmaxũwa tangugü. Natürü taxuacü naxũtawaxüchi tangugü, yerü namuxũchi ga duũxũgü.

20Rü wüxi ga duũxũ Ngechuchumaxã nüxũ nixu, rü ñanagürü: —Yéa düxétüwa tangexma ya cué rü cuenexẽgü, rü cuxũ tadaugüchaũ ==ñanagürü.

21Natürü nüma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ ga duũxũgü: —Yíxema nüxũ ĩnüexe i Tupanaarü ore rü nagu maxẽxe rü yíxema tixĩ ya chaué rü chauenexẽgü ixĩgüxe ==ñanagürü.

### Ngechuchu rü buanecüxũ rü yuapexũ ínayachaxãchixẽxẽ
(Mt. 8.23-27; Mr. 4.35-41)

22Rü wüxi ga ngunexũgu ga Ngechuchu rü norü ngúexũgümaxã wüxi ga nguegu nichoũ. Rü ñanagürü nüxũ: —¡Ngĩxã naxtaxaarü tocutüwa taxĩ! ==ñanagürü. Rü inaxĩãchi.

23Rü yexguma yaxãũyane rü nipechigü ga Ngechuchu. Rü ngürüãchi yexma nüxũ naxü ga wüxi ga tacü ga buanecü. Rü gumá nguewa rü niyauxcuchichigü ga dexá. Rü marü inayangutaũgüchaũ.

24Rü yemaca̲x nüma ga norü ngúexũgü rü Ngechuchuxũ nacagü nax naba̲ixãchixũca̲x. Rü ñanagürügü nüxũ: —Pa Ngúexẽẽruxũx, ngẽmama itabaxũgü ==ñanagürügü. Rü yexguma ga Ngechuchu rü ínarüda, rü buanecüxũ rü yuapexũ nanga. Rü ínayachaxãchi ga buanecü, rü inayarüxo ga yuape, rü ínachaxanemare.

25Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ ga norü ngúexũgü: —¿Ta̲xacü pexũ naxüpetü rü ngẽmaca̲x tama mea peyaxõgüxũ? ==ñanagürü. Natürü ga nümagü rü naba̲ixãchiãẽgü. Rü nügüna nicachigü,


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

rü ñanagürügü: —¿Tạxacü ẽxna nixĩ i ñaa yatü rü ngẽmacạx ại̱xrücü ya buanecü rü yuape rü naga naxĩnüexũ̃? ==ñanagürügü.

### Yatü ga Gadáracüạ̃x ga ngọxogü nawa yexmagüxũ̃

(Mt. 8.28-34; Mr. 5.1-20)

[26]Rü düxwa Gadáraanewa nangugü ga naxtaxaarü tocutüwa ga Gariréaanearü tọxmạxtawa yexmaxũ̃.

[27]Rü yexguma marü nguewa ínaxüegu ga Ngechuchu, rü naxcạx nixũ ga wüxi ga yatü ga gumá ĩanecüạ̃x ga mucü ga taunecü ngọxogü nawa yexmagücü. Rü guxũ̃guma nangexchiruecha. Rü tama wüxi ya ĩpatawa nayexma, rü duũ̃xẽchíquẹxetanügu nayarüxauxchigünexũ̃.

[28]Rü yexguma Ngechuchuxũ̃ nadạ̱uxgu, rü napẹxegu nayacaxắpü̱xü. Rü aita naxüãcüma ñanagürü: —¿Tü̱xcüũ̃ nua choxũ̃ cuyachixewe, Pa Ngechuchux, Pa Tupana ya Guxũ̃étüwa Ngẽxmacü Nanex? Rü cuxũ̃ chacạạxũ̃ nax tama ngúxũ̃ choxũ̃ quingexẽxẽxũ̃ ==ñanagürü.

[29]Rü yema ñanagürü yerü Ngechuchu marü nanamu ga yema ngọxogü nax ínachoxũ̃xũ̃cạx. Rü muẹ̃xpü̱xcüna rü gumá yatüxũ̃ naxãũãẽxẽẽxũ̃ ga yema ngọxogü. Rü duũ̃xũ̃gü rü cadénamaxã nayanại̱xchacüügüxũ̃ rü nayanại̱xparagüxũ̃ nax taxuwama naxũxũ̃cạx. Natürü nüma rü nagu nacaugüama ga cadénagü. Rü yema ngọxogü rü chianexũ̃wa ga taxúema íxãpataxũ̃wa nanagagü.

[30]Rü Ngechuchu nüxna naca rü ñanagürü: —¿Tạxacü nixĩ i cuéga? ==ñanagürü. Rü nüma rü Ngechuchuxũ̃ nangãxũ̃, rü ñanagürü: —Muxũchixũ̃ nixĩ i chauéga ==ñanagürü. Rü yema ñanagürü yerü namuxũchi ga yema ngọxogü ga gumá yatügu chocuxũ̃.

[31]Rü yema ngọxogü rü Ngechuchuna nacagü ga tama ngẽma ãxmaxũ̃ i taguma iyacuáxũ̃gu nax nawocuãxũ̃cạx.

[32]Rü guma mạxpűnearü tuãchiwa nayexmagü ga muxũ̃ma ga cuchigü ga yéma chibüexũ̃. Rü yemacạx ga yema ngọxogü rü Ngechuchuxũ̃ nacạạxũ̃gü nax yema cuchigügu nayachocuxũ̃cạx. Rü Ngechuchu rü: —Ngũ̃ ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

33Rü yexguma ga yema ngo̱xogü rü gumá yatüwa ínachoxũ̄ rü yema cuchigügu nayachocu. Rü guxũ̄ma ga yema cuchigü rü inaxũ̄ãchi, rü naxtaxacutüarü ma̱xpűxũ̄wa nayarüyuxgü, rü yexma nayi.

34Rü yexguma yema cuchigüarü dauruũ̄gü nüxũ̄ daugügu ga yema ngupetüxũ̄, rü naba̱i̱xãchiãẽgü rü ínibuxmü. Rü ĩanewa nüxũ̄ nayarüxugüe, rü yema ĩanearü ngaicamana ipeagüxũ̄ ga duũ̄xũ̄gütanüwa rü ta nüxũ̄ nixugügü.

35Rü ga duũ̄xũ̄gü rü ínayadaugü ga yema ngupetüxũ̄. Rü yexguma Ngechuchuxũ̄tawa nangugügu, rü yéma nüxũ̄ nadaugü ga gumá yatü ga ngo̱xoā̱xchirécü. Rü Ngechuchucutüxũ̄tawa narüto, rü marü tama naxãũãẽ. Rü namuũ̄e ga duũ̄xũ̄gü.

36Rü yema duũ̄xũ̄gü ga nüxũ̄ daugüxũ̄ ga yema ngupetüxũ̄, rü yema togümaxã nüxũ̄ nixugügü nax ñuxãcü Ngechuchu namexẽẽxũ̄ ga gumá yatü ga ngo̱xoā̱xchirécü.

37Rü yexguma yemaxũ̄ naxĩnüegu, rü guxũ̄ma ga yema Gadáraanecüā̱x ga duũ̄xũ̄gü, rü Ngechuchuxũ̄ naca̱a̱xũ̄gü nax ínaxũxũxũ̄ca̱x ga yema naanewa, yerü poraãcü namuũ̄e. Rü yemaca̱x ga Ngechuchu rü nguegu nixüe, rü inaxũãchi.

38Rü gumá yatü ga ngo̱xoā̱xchirécü rü Ngechuchuxũ̄ naca̱a̱xũ̄ nax nawe naxũxũ̄ca̱x. Natürü ga Ngechuchu rü nanamu ga yexma nax naxá̱ũxũ̄ca̱x, rü ñanagürü nüxũ̄:

39—¡Cuchiũ̄wa naxũ, rü duũ̄xũ̄gümaxã nüxũ̄ yarüxu ga ta̱xacü cuxca̱x nax naxüxũ̄ ga Tupana! = =ñanagürü. Rü ínixũ ga gumá yatü, rü guxũ̄ma ga yema ĩanecüā̱x ga duũ̄xũ̄gümaxã nüxũ̄ nayarüxu ga yema Ngechuchu naxca̱x üxũ̄.

### Yáiruxacüchiga rü yema nge ga Ngechuchuchirugu ingógücüchiga
(Mt. 9.18-26; Mr. 5.21-43)

40Rü yexguma Ngechuchu wenaxarü taegugu ga naxtaxaarü tocutüwa, rü duũ̄xũ̄gü rü taãẽãcüma nanayauxgü, yerü guxũ̄ma ínananguxẽẽgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

41Rü yéma Ngechuchuxũ̃tawa nangu ga wüxi ga yatü ga Yáiru ga naéga. Rü nüma ga Yáiru rü ngutaquẹxepataũ̃arü ãẽ̃xgacü nixĩ. Rü Ngechuchupẹxegu nayacaxá̃pũ̱xü rü nüxũ̃ nacạạxũ̃ nax napatawa naxũxũ̃cạx.

42Yerü nüxú̱̃ iyexma ga wüxitama ga naxacü, rü iyadạxawe, rü ituraxüchi. Rü ngĩma rü 12 ga taunecü ngĩxú̱̃ nayexma. Rü yexguma Yáirupatawa naxũxgu ga Ngechuchu, rü muxũchixũ̃ ga duũ̃xũ̃gü nawe narüxĩ, rü ínayaxũxtügü.

43Rü yema duũ̃xũ̃gütanüwa iyexma ga wüxi ga ngecü ga 12 ga taunecü ãgüechacü. Rü yemamaxã iyadạxaweecha. Rü dutúrugüxũ̃tagu ngĩxũ̃ iguẹxẽxẽ ga guxcü ga ngĩrü diẽru, natürü taxuxũ̃ma ngĩxcạx nayataanexẽxẽ.

44Rü yema ngecü rü Ngechuchuweama ne ĩxũ̃, rü naxpechinüchirugu iyangõgü. Rü yexgumatama ínayachaxãchi ga nax naxãgüxũ̃.

45Rü yexguma ga Ngechuchu rü duũ̃xũ̃güna naca, rü ñanagürü: —¿Texé tixĩ ya choxũ̃ ingõgüxe? ==ñanagürü. Rü guxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü rü: —Taxúema ==ñanagürügü. Rü yexguma ga Pedru rü namücügü rü ñanagürügü: —Pa Ngúexẽẽruxũ̃x, cuma nüxũ̃ cudau i ñuxre i duũ̃xũ̃gü ngéma cuxũ̃ nax nayaxũxtügüxũ̃, rü ngẽxguma rü ta: “¿Texé ya choxũ̃ ingõgüxe?” ñacuxũ̃ ==ñanagürügü.

46Natürü ga Ngechuchu rü ñanagürü: —Ngẽmáacü wüxíe choxũ̃ tingõgü, erü nüxũ̃ chicuạxãchi nax chowa ínaxũxũxũ̃ i pora ==ñanagürü.

47Rü yexguma nangọxomagu nax nüxũ̃ nacuạxamaxũ̃ ga Ngechuchu ga yema nüxũ̃ nax yangõgüxũ̃, rü yadụxruxãcüma naxũ̃tawa ixũ ga yema ngecü. Rü napẹxegu iyacaxá̃pũ̱xü. Rü guxũ̃ ga duũ̃xũ̃güpẹxewa namaxã nüxũ̃ iyaxu ga tạxacücạx nüxũ̃ nax yangõgüxũ̃, rü yexgumatama ngĩxcạx nax yataanexũ̃.

48Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü ngĩxũ̃: —Pa Chauxacüx, cuxcạx nitaane, erü cuyaxõ. ¡Rü taãẽãcü íixũ! ==ñanagürü.

49Rü yexguma íyadexayane ga Ngechuchu, rü yéma nangu ga wüxi ga duũ̃xũ̃ ga yema ngutaquẹxepataũ̃arü ãẽ̃xgacümaxã nüxũ̃ yarüxuxũ̃, rü ñanagürü:


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

—Cuxacü rü marü iyu. ¡Rü taxű i cuyachixewechigüxű̃ ya Ngúexẽẽruxű̃! ==ñanagürü.

50Natürü yexguma yema orexű̃ naxĩnügu ga Ngechuchu, rü ñanagürü Yáiruxű̃: —¡Taxű i cuxoegaãẽxű̃! ¡Rü yaxõmare! Rü cuxacü rü tá ngĩxca̱x nitaane ==ñanagürü.

51Rü yexguma Yáirupatawa nangugügu, rü Ngechuchu nayachocuxẽxẽ ga Pedru rü Chantiágu rü Cuáű̃ rü ngĩnatü rü ngĩé ga yema bucü ga yuxcü. Natürü tama nanaxwa̱xe nax togü yexma chocuxű̃.

52Rü guxű̃ma ga duű̃xű̃gü ga yéma yexmagüxű̃ rü naxauxe rü ngĩxca̱x nangechaű̃gü. Natürü Ngechuchu rü ñanagürü nüxű̃: —¡Taxű i pexauxexű̃! Erü ngẽma bucü rü tama nixĩ i nayuxű̃. Rü ipemare ==ñanagürü.

53Natürü ga yema duű̃xű̃gü rü Ngechuchuxű̃ nacugüeama, yerü ngĩxű̃ nadaugü nax aixcüma marü nayuxű̃.

54Rü yexguma ga Ngechuchu rü ngĩxme̱xgu nayayauxãchi, rü tagaãcü ñanagürü: —Pa Bucüx, ¡írüda! ==ñanagürü.

55Rü yexguma ga ngĩma rü wena imaxű̃, rü yexgumatama íirüda. Rü Ngechuchu nanamu nax ngĩxű̃ naxüwemügüxűca̱x.

56Rü ngĩnatü rü ngĩé ga yema bucü, rü poraãcü taba̱i̱xãchiãẽgü. Natürü Ngechuchu rü tüxű̃ namu nax taxúemaxã nüxű̃ nax tixuxűca̱x ga yema ngupetüxű̃.

## Luca 9

### Ngechuchu norü ngúexű̃güxű̃ namu nax nüxű̃ yanaxugüexűca̱x ga Tupanaarü ore

(Mt. 10.5-15; Mr. 6.7-13)

1Rü Ngechuchu rü nanangutaque̱xexẽxẽ ga yema 12 ga norü ngúexű̃gü. Rü pora nüxna naxã rü nüxna naxãga nax ínawoxű̃ãxűca̱x ga naguxű̃raű̃xű̃ ga ngo̱xogü, rü nax nameexẽẽãxűca̱x ga duű̃xű̃gü ga ida̱xaweexű̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2]Rü nayamugü nax duũxũgümaxã nüxũ yaxugüexũca̲x ga ore ga mexũ nax ñuxãcü ãẽxgacü yixĩxũ ya Tupana, rü nax nameexẽẽãxũca̲x ga duũxũgü ga ida̲xaweexũ.

[3]Rü ñanagürü nüxũ: —¡Rü taxuxũtáma ípinge i perü namawaxũ, rü bai ya perü caxũchigüxũ ya naixmena̲xã, rü bai i perü choca, rü bai i perü paũ, rü bai i perü diẽru. Rü wüxitama i pexchiru ípinge, rü tama i taxre!

[4]Rü ngẽxguma wüxi ya ĩanewa pengugügu, ¡rü wüxi ya ĩpatagutama perücho rü ñu̲xmata ipexĩãchi nawa ya yima ĩane!

[5]Rü ngẽxguma chi wüxi ya ĩanewa tama pexũ nayauxgügu ¡rü ípechoxũ nawa ya yima ĩane! Rü ngẽxguma ngéma ipexĩãchigu ¡rü ipepagücutü i perü üxaxũcutü nax ngẽmawa nüxũ nacua̲xgüxũca̲x nax chixexũ naxügüxũ i ngẽma duũxũgü! ==ñanagürü.

[6]Rü inaxĩãchi, rü guxũma ga ĩanexacügüwa naxĩ. Rü nüxũ nixugüetanü ga Tupanaarü ore ga mexũ. Rü guxũwama nanameexẽẽtanü ga duũxũgü ga ida̲xaweexũ.

### Eróde rü naxoegaãxẽ yerü tama nüxũ nacua̲x nax texé yixĩxũ ga Ngechuchu

(Mt. 14.1-12; Mr. 6.14-29)

[7]Rü Gariréaanearü ãẽxgacü ga Eróde, rü nüxũ nacuáchiga ga guxũma ga yema Ngechuchu üxũ. Rü poraãcü naxoegaãẽ ga Eróde, yerü nümaxũ ga duũxũgü rü ñanagürügü: —Cuáũ ya báiũxẽẽruxũ nixĩ ya yimá rü marü wena namaxũ ==ñanagürügü.

[8]Natürü togü rü ñanagürügü: —Nũxcümaũcü ga Tupanaarü orearü uruxũ ga Ería nixĩ, rü wena nango̲x ==ñanagürügü. Rü togü rü ñanagürügü: —Nai ga nũxcümaũcü ga Tupanaarü orearü uruxũ nixĩ, rü wena namaxũ ==ñanagürügü.

[9]Natürü Eróde rü ñanagürü: —Chomatama chanamu nax Cuáũxũ yadaeruxũca̲x. ¿Rü ta̲xacü ẽxna nixĩ i ngẽma yatü i duũxũgü ngẽmaãcü poraãcü nüxũ ixuchigagüechaxũ? ==ñanagürü. Rü Eróde rü nüxũ nangúchaũ nax Ngechuchuxũ nadauxũ.

### Ngechuchu rü nanachibüexẽxẽ ga 5,000 ga yatügü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

(Mt. 14.13-21; Mr. 6.30-44; Jn. 6.1-14)

10Rü yexguma nawoegu̱xgu ga yema Ngechuchuarü ngúexũ̄gü ga yamugüxũ̄, rü Ngechuchumaxã nüxũ̄ nixugüe ga yema naxügüxũ̄. Rü nüma ga Ngechuchu rü yema norü ngúexũ̄gümaxã nixũgachi, rü Bechaídaarü ĩanewa namaxã naxũ.

11Natürü yexguma duũ̄xũ̄gü nüxũ̄ cua̱xgügu ga ngextá nax nayexmaxũ̄, rü Ngechuchuwe narüxĩ. Rü Ngechuchu rü meama yema duũ̄xũ̄güxũ̄ nayaxu, rü namaxã nüxũ̄ nixu nax ñuxãcü ãe̱xgacü yixĩxũ̄ ya Tupana. Rü nanameexẽxẽ ga yema duũ̄xũ̄gü ga ida̱xaweexũ̄.

12Rü yexguma marü nayáuanegu, rü Ngechuchuca̱x naxĩ ga yema 12 ga ngúexũ̄gü ga yamugüxũ̄. Rü ñanagürügü nüxũ̄: —¡Íyamugü i ñaa duũ̄xũ̄gü nax ĩanexacügü rü naanegü ya ngaicamana ngẽxmagünewa nax naxĩxũ̄ca̱x, rü ngẽxma nax napegüxũ̄ca̱x rü norü õnaca̱x yataxegüxũ̄ca̱x! Erü nua íngẽxmagüxũ̄wa rü nataxuma i ta̱xacürü õna = =ñanagürügü.

13Natürü Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ̄: —¡Pematama penaxüwemü! = =ñanagürü. Rü nanangãxũ̄gü, rü ñanagürügü: —Wüxime̱e̱xpü̱x i paũ rü taxre i choxnixicatama toxú̱ nangẽxma. ¿Ẽ̱xna cunaxwa̱xe nax naxca̱x tayataxegüxũ̄ i õna naxca̱x i guxũ̄ma i ñaa duũ̄xũ̄gü? = =ñanagürügü.

14Rü 5,000 ga yatügü nixĩ ga yema yéma yexmagüxũ̄. Natürü Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ̄ ga norü ngúexũ̄gü: —¡Ẽcü ípenatogüxẽxe̱x i 50 chigü i wüxi tücumüwa! = =ñanagürü.

15Rü yemaacü nanaxügü ga norü ngúexũ̄gü. Rü mea ínanatogüxẽxẽ ga guxũ̄ma ga duũ̄xũ̄gü.

16Rü yexguma ga Ngechuchu rü nanade ga yema wüxime̱e̱xpü̱x ga paũ rü yema taxre ga choxni. Rü daxũgu nadawenüãcüma Tupanana moxẽ naxã, rü ñu̱xũchi inanabücu ga yema paũ rü choxni. Rü norü ngúexũ̄güna nanaxã nax nüxũ̄ yanuaxũ̄ca̱x ga yema duũ̄xũ̄gü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Rü guxũma ga yema duũxũgü rü meama nachibüe. Rü yemawena rü 12 ga pexchigü nanapágüama namaxã ga yema paũchipe̲xegü rü choxnichipe̲xegü ga íyaxügüxũ.

### Pedru nanango̲xẽxẽ nax Cristu yixĩxũ ga Ngechuchu
(Mt. 16.13-19; Mr. 8.27-29)

18Rü wüxi ga ngunexũ rü Ngechuchu norü ngúexũgümaxã noxrüwama yayumüxẽgu, rü nüma rü norü ngúexũgüna naca, rü ñanagürü: —¿Ñuxũ ñaxũ i duũxũgü i chauchiga i choma nax texé chixĩxũ? ==ñanagürü.

19Rü norü ngúexũgü nanangãxũgü rü ñanagürügü: —Nangexma i duũxũgü rü: “Cuáũ ya báiũxẽẽruxũ quixĩ”, ñagüxũ, rü togü rü: “Ería quixĩ”, ñagüxũ, rü togü rü: “Wüxi ga nũxcümaũcü ga Tupanaarü orearü uruxũ i wena maxũcü quixĩ”, ñagüxũ ==ñanagürügü.

20Rü yexguma Ngechuchu nüxna naca rü ñanagürü: —Rü pemax, ¿ñuxũ ñapegüxũ choxũ nax texé chixĩxũ? ==ñanagürü. Rü Pedru nanangãxũ rü ñanagürü: —Cuma nixĩ ya Cristu ya Tupana núma cumuxũ ==ñanagürü.

### Ngechuchu nüxũ nixu ga norü yuxchiga
(Mt. 16.20-28; Mr. 8.30—9.1)

21Rü Ngechuchu rü nayaxucu̲xẽgü ga norü ngúexũgü nax taxúemaama nüxũ yaxugüexũca̲x nax nüma rü Cristu yixĩxũ.

22Rü ñanagürü nüxũ ga norü ngúexũgü: —Tupana Nane ya duũxũxũ ixĩcü rü poraãcü ngúxũ tá ninge. Rü tá nüxũ naxõõ̲xgü i Yudíugüarü ãe̲xgacügü, rü chacherdótegüarü ãe̲xgacügü, rü ngẽma ngúexẽẽruũgü i Moichéarü mugüwa ngu̲xẽẽtaegüxũ. Rü tá nayama̲xgü, natürü tomaepü̲x i ngunexũgu rü wena táxarü namaxũ ==ñanagürü.

23Rü yemawena rü guxũma ga norü ngúexũgüxũ ñanagürü: —Rü ngẽxguma texé chowe rüxũxchaũgu, ¡ẽcü nüxũ tarüxo i tümaarü ngúchaũ, rü yáxna namaxã taxĩnü i ngẽma guxchaxũgü i tümaca̲x ínguxũ i wüxichigü i ngunexũgu, rü ñu̲xũchi chowe tarüxũ!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[24]Erü yíxema tama chaụxcax inaxãxẽ i tümaarü maxũ̃ rü tá itanatauxẽxẽ. Natürü texé ya chaụxcax inaxãxẽ i tümaarü maxũ̃ rü tá tanayaxu i maxũ̃ i taguma gúxũ̃.

[25]¿Rü taxacüwa nüxṹ namexũ̃ ya wüxi ya yatü ega nayauxãgu i guxũ̃ma i ñoma i naanewa ngẽxmagüxũ̃, natürü iyanatauxẽẽãgu i norü maxũ̃?

[26]Rü ngẽxguma texé chaụxcax ãnegu rü naxcax taxãneegu i chorü ore, rü Tupana Nane ya duũ̃xũ̃xũ̃ ixĩcü rü tá ta tümacax naxãne i ngẽxguma norü üünemaxã rü Nanatüarü üünemaxã rü norü orearü ngeruũ̃gü i üünexũ̃maxã núma naxũxgu.

[27]Rü aixcüma pemaxã nüxũ̃ chixu rü ñuxre i duũ̃xũ̃gü i nua ngẽxmagüxũ̃ rü taxũtáma nayu ñụxmatáta nüxũ̃ nadaugü nax ñuxãcü ãẹ̃xgacü yixĩxũ̃ ya Tupana ==ñanagürü.

### Ngechuchu rü toraxũ̃ãcü nangọx
(Mt. 17.1-8; Mr. 9.2-8)

[28]Rü 8 ga ngunexũ̃guwena nax yema ñaxũ̃, rü Ngechuchu rü wüxi ga maxpűnewa naxũ nax yéma yayumüxẽxũ̃cax. Rü ínayaxümücügü ga Pedru rü Chantiágu rü Cuáũ̃.

[29]Rü yexguma ínayumüxẽyane ga Ngechuchu rü nachiwe rü ngürüãchi niyauracüxü, rü naxchiru rü ta niyauracüxü, rü poraãcüxüchima nacómü.

[30]Rü yéma nangọx ga taxre ga yatügü ga Ngechuchumaxã idexagüxũ̃. Rü Moiché nixĩ ga wüxi, rü Ería nixĩ ga to.

[31]Rü yema taxre íyexmagüxũ̃wa rü poraãcüxüchi nangóone. Rü ínidexagü nachiga ga ñuxãcü Yerucharéũ̃gu tá nax nayuxũ̃ ga Ngechuchu.

[32]Rü Pedru rü namücügü rü woo poraãcü nax nayaxtaegüxũ̃, rü tama napee. Rü nüxũ̃ nadaugü nax poraãcü nangóonexũ̃ naxũ̃tawa ga Ngechuchu rü yema taxre ga yatügü ga namaxã yexmagüxũ̃.

[33]Rü yexguma yema taxre ga yatügü Ngechuchuna ixĩgachigu, rü Pedru rü ñanagürü Ngechuchuxũ̃: “Pa Ngúexẽẽruxũ̃x, namexẽchi nixĩ nax nua ingẽxmagüxũ̃. Rü tá tanaxü ya tomaepụ̈x ya düxenü, rü wüxi ya cuxcax, rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nai ya Moichécax, rü nai ya Eríacax”, ñanagürü. Natürü ga Pedru rü tama nüxũ nacuax nax ñuxũ ñaxũ yerü poraãcü nanaxĩxãchiãxẽ.

34Rü yexguma íyadexayane ga Pedru, rü wüxi ga caixanexũ natanügu nayangaixema. Rü yexguma yema caixanexũ natanügu yangaixemagu rü poraãcü namuũe ga yema ngúexũgü.

35Rü yema caixanexũwa inanaxũ ga wüxi ga naga ga ñaxũ: “Daa nixĩ ya Chaune ya nüxũ changechaũxũchicü. ¡Rü naga pexĩnüe!” ñaxũ.

36Rü yexguma yanachianegu ga yema naga rü Ngechuchuxicatama yéma nayaxű. Rü nüma ga yema ngúexũgü rü yema ngunexũgügu taguma texémaxã nüxũ nixugüe ga yema nüxũ nadaugüxũ rü nüxicatama nüxũ nacuaxgü.

### Ngechuchu nanamexẽxẽ ga wüxi ga bucü ga ngoxo nawa yexmacü

(Mt. 17.14-21; Mr. 9.14-29)

37Rü yexguma moxũãcü guma maxpűnewa yanachoũgu, rü muxũma ga duũxũgü yéma Ngechuchucax naxĩ.

38-39Rü yema duũxũgütanüwa rü wüxi ga yatü tagaãcü Ngechuchuxũ ñanagürü: —Pa Ngúexẽxẽruxũ, ¡choxũ rüngũxẽxẽ, rü tüxũ nadau ya chaune ya tügümaxã choxű wüxicáxe! Rü wüxi i ngoxo tümawa nangẽxma. Rü ngẽxguma tüxũ naxüxgu, rü aita tüxũ naxüxẽxẽ, rü tüxũ naxãũãẽxẽxẽ, rü tüxũ narüchiaxẽxẽ. Rü ngẽma ngoxo rü poraãcü ngúxũ tüxũ ningexẽxẽ, rü tama tüxũ ningéxchaũ.

40Rü marü nüxũ chacaaxũ i curü ngúexũgü nax tümawa ínataxüchigüãxũcax i ngẽma ngoxo, natürü tama nüxű inaxĩnü ==ñanagürü.

41Rü yexguma Ngechuchu nanangãxũ, rü ñanagürü: —Pa Duũxũgü i Tama Yaxõgüxũx rü Chixexũgu Rüxĩnüexũx, ¿Ñuxguratáta i pemaxã chanuxmaxũ rü yáxna pemaxã chaxĩnüxũ? ¡Nua naga ya cune! ==ñanagürü.

42Natürü yexguma Ngechuchuxũtawa nanguxgu ga gumá bucü, rü yema ngoxo rü gumá bucüxũ ñaxtüanegu nayanguxẽxẽ, rü nanaxãũãẽxẽxẽ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Natürü Ngechuchu nananga ga yema ngo̱xo, rü nanamexẽxẽ ga gumá bucü. Rü ñu̱xũchi nanatüxũtawa nanamu.

43Rü guxũma ga yema duũxũgü rü nabai̱xãchiãẽgü ga yexguma nüxũ nadaugügu ga ñuxãcü nax naporaxũ ya Tupana.

### Ngechuchu rü wenaxarü nüxũ nixu ga norü yuxchiga

(Mt. 17.22-23; Mr. 9.30-32)

Rü yexguma yema duũxũgü namaxã bai̱xãchieyane ga yema Ngechuchu üxũ, rü nüma rü norü ngúexũgüxũ ñanagürü:

44—¡Mea iperüxĩnüe i ñaa pemaxã nüxũ chixuxũ! ¡Rü taxṹ i nüxũ ipeyarüngümaexũ! Rü Tupana Nane ya duũxũxũ ixĩcü, rü tá duũxũgümẽxẽgu nangu̱xẽẽãxũ ==ñanagürü.

45Natürü ga norü ngúexũgü rü tama nüxũ nacua̱xgüéga ga yema namaxã nüxũ yaxuxũ yerü Tupana rü tama naxca̱x nanango̱xẽxẽ ga yema ore nax mea nüxũ nacua̱xgüxũca̱x. Rü naétü namuũe nax Ngechuchuna nacagüexũ nax mea namaxã nango̱xẽẽãxũca̱x ga yema namaxã nüxũ yaxuxũ.

### ¿Texé tá tixĩ ya guxãarü yexera ixĩxẽ?

(Mt. 18.1-5; Mr. 9.33-37)

46Rü yexguma ga norü ngúexũgü rü inanaxügüe nax nügümaxã yaporagatanücüüxũ nachiga nax texé tá tixĩxũ ya natanüwa guxãarü yexera ixĩxẽ.

47Natürü Ngechuchu rü nüxũ nacua̱xama ga yema norü ngúexũgü nagu rüxĩnüexũ. Rü yemaca̱x wüxi ga buxũ nügüxũtawa naga, rü nügüxũtagu nayachixẽxẽ.

48Rü ñanagürü nüxũ ga norü ngúexũgü: —Texé ya chauégagu ñaa buxũxũ yaxúxe, rü choxũ nixĩ i tayaxuxũ. Rü yíxema choxũ yaxúxe, rü Chaunatü ya núma choxũ mucüxũ rü ta tayaxu. Rü yíxema guxãarü yexera tügü írüxíraxe, rü yíxema tixĩ ya guxãarü yexera ixĩxẽ ==ñanagürü.

### Texé ya tama taxchi aixe rü tórü ngũxẽẽruxũ tixĩ

(Mr. 9.38-40)


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

49Rü yexguma ga Cuáũ̃ rü ñanagürü nüxũ̃: —Pa Ngúexẽẽruxũ̃x, nüxũ̃ tadau ga wüxi ga yatü ga cuégagu ngo̱xogü íwoxũ̃xũ̃. Rü toma nüxna tanachu̱xu ga yema yerü tama tatanüxũ̃ nixĩ ga nümax ==ñanagürü.

50Natürü Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ̃: —Tama name i nüxna nax penachu̱xuxũ̃. Erü texé ya tama taxchi aixe, rü tórü ngũ̃xẽẽruxũ̃ tixĩ ==ñanagürü.

### Ngechuchu nayangagü ga Chantiágu rü Cuáũ̃

51Rü yexguma marü yangaicagu ga Ngechuchu nax daxũguxũ̃ ga naanewa naxũxũ̃, rü tama namuũ̃ãcüma inaxũãchi nax Yerucharéũ̃wa naxũxũ̃.

52Rü nügüpe̱xegu nayamugü ga ñuxre ga norü orearü ngeruũ̃gü. Rü nümagü rü nawa naxĩ ga wüxi ga ĩanexacü ga Chamáriaanewa yexmane, nax yexma naxca̱x yadaugüxũca̱x ga wüxi ga ĩpata nax Ngechuchu nagu pexũ̃nexũ̃.

53Natürü yema Chamáriaanecüã̱x rü tama nanayauxgüchaũ̃, yerü nüxũ̃ nacua̱xgü nax Yerucharéũ̃wa tá naxũxũ̃.

54Rü yexguma yemaxũ̃ nadaugügu ga norü ngúexũ̃gü ga Chantiágu rü Cuáũ̃, rü ñanagürügü Ngechuchuxũ̃: —Pa Corix, ¿cunaxwa̱xexũ̃ nax Tupanana naxca̱x tacaxũ̃ nax daxũwa ne namuaxũca̱x ya üxü nax nagu̱xẽẽãxũca̱x i guxũ̃ma i ñaa duũ̃xũ̃gü, yema nũxcümaũ̃cü ga Tupanaarü orearü uruxũ̃ ga Ería üxũ̃rüxũ̃? ==ñanagürügü.

55Rü yexguma ga Ngechuchu rü nüxũ̃ nadawenü, rü nayangagü.

56Rü yexguma rü nai ga ĩanexacüwa naxĩ.

### Duũ̃xũ̃gü ga Ngechuchuwe rüxĩxchaũ̃xũ̃chiga

(Mt. 8.19-22)

57Rü yexguma namagu naxĩxgu rü wüxi ga yatü Ngechuchuxũ̃ ñanagürü: —Pa Corix, cuwe charüxũxchaũ̃ i ngextá cuma ícuxũxũ̃wa ==ñanagürü.

58Rü Ngechuchu nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Ngowagü rü nüxũ̱ nangẽxma i naxmaxũ̃gü, rü werigü rü nüxũ̱ nangẽxma i naxchiãũ̃gü, natürü Tupana Nane ya duũ̃xũ̃xũ̃ ixĩcü, rü nataxuma i nachica i ngextá nagu yacuxeruxũ̃ ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

59Rü Ngechuchu ñanagürü nüxũ̃ ga wüxi ga to ga yatü: —¡Chowe rüxũ! = =ñanagürü. Natürü nüma ga yema yatü rü ñanagürü nüxũ̃: —Pa Corix, noxri chanaxwa̲xe i chaunatüxũ̃ ichayata̲xíra = =ñanagürü.

60Rü Ngechuchu nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Nüe ngẽma cutanüxũ̃ i tama yaxõgüxũ̃ iyata̲xgü i ngẽma yuexũ̃, natürü i cuma rü name nax nüxũ̃ cuyarüxuxũ̃ i Tupanaarü ore nax ñuxãcü guxãarü ãe̲xgacü nax yixĩxũ̃ i nümax = =ñanagürü.

61Rü wüxi ga to ga duũ̃xũ̃ rü ñanagürü nuxũ̃: —Pa Corix, cuwe charüxũxchaũ̃, natürü chanaxwa̲xe i nüxũ̃ chayarümoxẽxíra i ngẽma chopatacüa̲xgü = =ñanagürü.

62Natürü Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ̃: —Texé ya yíxema inaxügüxe nax Tupanaarü puracüwa tapuracüxũ̃, natürü tümaarü ngẽmaxũ̃guama rüxĩnüxe, rü tama tame nax Tupanaarü puracü taxüxũ̃ = =ñanagürü.

## Luca 10

### Ngechuchu nayamugü ga 72 ga norü ngúexũ̃gü

1Rü yemawena ga Cori ya Ngechuchu rü nayadexechi ga 72 ga to ga norü ngúexũ̃gü. Rü taxrechigü yoxni nügüpe̲xegu nayamugü nax nawa naxĩxũ̃ca̲x ga guxũ̃nema ga gumá ĩanegü rü nachicagü ga Ngechuchu nawa ũxchaũ̃güne.

2Rü ñanagürü nüxũ̃: —Aixcümaxũ̃chi nangẽxma i muxũchixũ̃ i duũ̃xũ̃gü i ímemaregüxũ̃ nax yaxõgüãxũ̃ natürü ngẽma Tupanaarü orearü uwa puracüexũ̃ rü noxretama nixĩ. Rü ngẽmaca̲x name i perü yumüxẽwa nüxna peca ya Tupana ya puracüarü yora ixĩcü nax ngẽma norü puracüwa namugüãxũ̃ca̲x i togü i puracütanüxũ̃ nax nüxũ̃ yaxugüxũ̃ca̲x i norü ore.

3¡Rü ipexĩãchi rü ngéma pexĩ! Rü dücax, ñoma carnérugü i aigütanüwa imugüxũ̃rüxũ̃ nixĩ i pexũ̃ chimugüxũ̃.

4¡Rü taxũtáma choca ípinge, rü bai i perü diẽru, rü bai i perü chapatu! Rü tama chanaxwa̲xe i namagu penuxcü i ngẽxguma namawa texéxũ̃ perümoxẽgügu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5Rü ngẽxguma wüxi ya ĩpatawa pengugügu, rü ñaaãcü tá nüxũ̃ perümoxẽgü i ngẽma duũ̃xũ̃gü: “¡Petaãxẽ erü Tupana rü napetanügu!” ñaperügügü tá.

6Rü ngẽxguma ngéma nangẽxmagu i duũ̃xũ̃gü i Tupanaxũ̃ cua̱xgüchaũ̃xũ̃ rü Tupana rü tá nüxna nanaxã i taãxẽ. Natürü ngẽxguma ngéma nataxuxgu i duũ̃xũ̃gü i Tupanaxũ̃ cua̱xgüchaũ̃xũ̃, rü ngẽma Tupanaarü taãxẽ rü pexrütama tá nixĩ.

7¡Rü wüxi ya ĩpatagutama perücho, rü ngéma pechibüe rü peyaxaxu̱x i ngẽma nüxṹ ngẽxmaxũ̃ i ngẽma ĩpatacüa̱xgü! Erü wüxi i puracütanüxũ̃ rü name nixĩ nax naya̱u̱xãxũ̃ i norü natanü naxca̱x i norü puracü. Rü yima ĩanewa pengẽxmagüyane rü tama chanaxwa̱xe i nai ya ĩgu peyapegü.

8Rü ngẽxguma wüxi ya ĩane ya nawa mea pexũ̃ nayaxunewa pengugügu, ¡rü penango̱x i ngẽma õna i pexna naxãgüxũ̃!

9¡Rü penameexẽxẽ i ngẽma ida̱xaweexũ̃ ya yima ĩanewa ngẽxmagüxũ̃! ¡Rü namaxã nüxũ̃ pixu rü ñapegügü nüxũ̃: “Tupana ya Ãẽ̱xgacü ixĩcü rü marü pexna nangaicama”, ñapegügü nüxũ̃!

10Natürü ega nawa pengugügu ya wüxi ya ĩane i ngextá duũ̃xũ̃gü tama mea pexũ̃ íyauxgüxũ̃wa, ¡rü yima ĩanearü namagu ípechoxũ̃ rü ñapegügü nüxũ̃ i ngẽma ĩanecüa̱x!:

11“Rü woo ñaa perü ĩanearü üxaxũ̃ i tocutüwa yaxũxũ̃, rü itanapagü, nax ngẽmawa nüxũ̃ pecuáxũ̃ca̱x nax Tupana rü tama pemaxã nataãẽxũ̃. ¡Natürü tama nüxũ̃ ipeyarüngümae nax marü pexna nangaicamachiréxũ̃ ya Tupana nax perü ãẽ̱xgacü yixĩxũ̃”, ñaperügügü tá nüxũ̃ i ngẽma ĩanecüa̱x!

12Rü pemaxã nüxũ̃ chixu rü ngẽma ngunexũ̃ i nagu nagúxũ̃ i naane, rü Chodómacüa̱x i duũ̃xũ̃güarü yexera Tupana tá nanapoxcue i ngẽma duũ̃xũ̃gü i tama mea pexũ̃ yauxgüxũ̃.

### Ĩanegü ga tama Tupanaga ĩnüene
(Mt. 11.20-24)

13Rü wüxi i ngechaũ̃ nixĩ i pexca̱x, Pa Corachíũ̃cüa̱x rü Bechaídacüa̱x i Duũ̃xũ̃güx. Yerü yexguma chi Tíruarü ĩanewa rü Chidóũ̃arü ĩanewa chanaxüxgu ga yema mexũ̃gü ga cua̱xruũ̃gü ga Tupanaarü poramaxã


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

petanüwa chaxüxũ, rü woo nax poraãcü yachixexũ ga yema Tírucüa̲x rü Chidóũcüa̲x ga duũxũgü rü nũxcümama chitama nüxũ narüxoe ga nacüma ga chixexũ, rü poraãcü chi nügümaxã nangechaũgü rü naxauxe, yerü chi nügü nicua̲xãchitanü nax yapecaduã̲xgüxũ.

14Natürü pemaxã nüxũ chixu rü ngẽma ngunexũ ya Tupana nagu napoxcuexũ i pecaduã̲xgüxũ, rü ngẽma ngunexũgu rü Tírucüã̲xarü yexera rü Chidóũcüã̲xarü yexera tá pexũ napoxcue i pemax, Pa Corachíũcüã̲x rü Pa Bechaídacüã̲x.

15Rü pemax, Pa Capernáũcüã̲xgü i Duũxũgüx ¿ẽ̲xna pema nagu perüxĩnüegu rü daxũguxũ i naanewa tá pexĩxũ? Pemaxã nüxũ chixu rü poxcuchicaxũ i naanetüũwa tá nixĩ i pewogüxũ ==ñanagürü.

16Rü ñu̲xũchi norü ngúexũgüxũ ñanagürü: —Rü yíxema pega ĩnüexe, rü chauga rü ta taxĩnüe. Natürü yíxema tama pega ĩnüexe, rü chauga rü ta tama taxĩnüe. Rü yíxema tama chauga ĩnüexe, rü tama naga taxĩnüe ya Chaunatü ya núma choxũ mucü ==ñanagürü ga Ngechuchu.

### Nawoegu ga yema 72 ga Ngechuchuarü ngúexũgü

17Rü taãẽãcüma nawoegu ga yema 72 ga norü ngúexũgü ga yamugüxũ. Rü ñanagürügü nüxũ: —Pa Corix, ngẽxguma cuégagu tidexagügu, rü aixrüxũ i ngo̲xogü rü toga naxĩnüe ==ñanagürügü.

18Rü Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —Ngẽmáacü aixcüma nixĩ. Yerü nüxũ chadau ga Chataná ga daxũguxũ ga naanewa nax nanguxũ wüxi ga ãẽmacürüxũ.

19Rü choma rü marü pexna chanaxã ga pora nax tama ta̲xacürü chixexũ pemaxã naxügüxũca̲x ega woo ãxtapegüwa rüẽ̲xna tuxchinawegüwa pengagügu. Rü yexgumarüxũ ta pexna chanaxã ga pora nax nüxũ perüyexeraxũca̲x i guxũma i Chatanáarü pora nax tama ta̲xacürü chixexũ pemaxã naxüxũca̲x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[20]¡Natürü taxū́ i petaãẽgüxū̃ naxca̱x i ngẽma nax pega naxĩnüexū̃ i ngo̱xogü! Rü name nixĩ i petaãẽgü naxca̱x nax marü naxümatüxū̃ i peéga i Tupanaarü poperawa i daxũguxū̃ i naanewa = =ñanagürü.

### Ngechuchu rü nataãxẽ
(Mt. 11.25-27; 13.16-17)

[21]Rü yexgumatama ga Tupanaãxẽ ga Üünexū̃ rü poraãcü Ngechuchuxū̃ nataãẽxẽxẽ. Rü ñanagürü ga Ngechuchu: —Pa Chaunatüx, Pa Dauxū̃guxū̃ i Naane rü Ñoma i Naanearü Yorax, cuxū̃ chicua̱xüxū̃, yerü ñaa chorü ngúexū̃güxū̃ nüxū̃ cucua̱xẽxẽ i ngẽma ore ga na̱xcha̱xwa quicúxū̃ i ngẽma duū̃xū̃gü i ñoma i naanewa nüxū̃ cua̱xüchigüxū̃. Rü yemaacü cunaxü, Pa Chaunatüx yerü yemaacü nixĩ ga cunaxwa̱xexū̃ = =ñanagürü.

[22]Rü ñanagürü ga Ngechuchu: —Chaunatü rü marü choxna nanaxã ga guxū̃ma. Rü taxúema ya toguxe nüxū̃ tacua̱x nax texe yixĩxū̃ ya Tupana Nane rü Nanatüxicatama nixĩ i aixcüma nüxū̃ cuácü. Rü taxúema ya toguxe nüxū̃ tacua̱x nax texe yixĩxū̃ ya Nanatü, rü nüma ya Nanexicatama nixĩ ya nüxū̃ cuácü. Rü ngẽxgumarüxū̃ ta yíxema Nane tüxū̃ nüxū̃ nacua̱xẽẽchaū̃güxe nixĩ i aixcüma Nanatüxū̃ cua̱xgüxe = =ñanagürü.

[23]Rü yexguma norü ngúexū̃güxū̃ nadawenü, rü namaxãxica ñanagürü: —Tataãẽgü ya yíxema tümaxetümaxã nüxū̃ daugüxe i ñaa ñu̱xma pema nüxū̃ pedaugüxū̃.

[24]Erü pemaxã nüxū̃ chixu, rü muxū̃ma ga nũxcümaū̃güxū̃ ga Tupanaarü orearü uruū̃gü rü nachixū̃anegüarü ãẽ̱xgacügü, rü nüxū́ nangúchaū̃ nax nüxū̃ nadaugüxū̃ i ñaa ñu̱xma pema chauxū̃tawa nüxū̃ pedaugüxū̃. Natürü tama nüxū̃ nadaugü. Rü nüxū́ nangúchaū̃ nax nüxū̃ naxĩnüexū̃ i ñaa ñu̱xma pema chauxū̃tawa nüxū̃ pexĩnüexū̃. Natürü tama nüxū̃ naxĩnüe = =ñanagürü.

### Ore ga mecü ga Chamáriacüã̱xgu ixuxū̃

[25]Rü yexguma inachi ga wüxi ga ngúexẽẽruxū̃ ga Moichéarü mugüwa ngu̱xẽẽtaexū̃, rü Ngechuchuxū̃tawa naxũ nax namaxã yanadexaxū̃ca̱x. Rü Ngechuchuxū̃ naxüxchaū̃, rü yemaca̱x nüxna naca rü ñanagürü: —Pa


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Ngúexẽẽruxũ̃ ya Ngechuchux, ¿Tạxacü nixĩ i mexũ̃ nax chanaxüxũ̃ nax choxṹ nangẽxmaxũ̃cạx i maxũ̃ i taguma gúxũ̃? ==ñanagürü.

[26]Rü Ngechuchu nanangãxũ̃, rü ñanagürü: —¿Ñuxũ ñaxũ̃ i ngẽma ore i Moichéarü mugüwa ümatüxũ̃? ¿Rü tạxacüxũ̃ i cumaxã yaxuxũ̃? ==ñanagürü.

[27]Rü yema ngúexẽẽruxũ̃ ga Moichéarü mugüwa ngụxẽẽtaexũ̃, rü Ngechuchuxũ̃ nangãxũ̃, rü ñanagürü: —¡Nüxũ̃ nangechaũ̃ ya Cori ya curü Tupana i guxũ̃ma i curü maxũ̃maxã, rü guxũ̃ i cuãẽmaxã, rü guxũ̃ i curü poramaxã, rü guxũ̃ i nagu curüxĩnüxũ̃maxã! ¡Rü nüxũ̃ nangechaũ̃ i cumücü ngẽma nax cugütama cungechaũ̃xũ̃rüxũ̃! ==ñanagürü.

[28]Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ̃: —Ngẽma ore i choxũ̃ namaxã cungãxũ̃xũ̃ rü marü name. Rü ngẽxguma ngẽma ore quinguxẽẽ̱xgu, rü tá cunayaxu i maxũ̃ i taguma gúxũ̃ ==ñanagürü.

[29]Natürü ga yema ngúexẽẽruxũ̃ ga Moichéarü mugüwa ngụxẽẽtaexũ̃, rü nügüétüwa nachogüchaũ̃. Rü yemacạx Ngechuchuna naca, rü ñanagürü: —¿Rü texé tixĩ ya chomücü? ==ñanagürü.

[30]Rü yexguma ga Ngechuchu rü nanangãxũ̃, rü ñanagürü nüxũ̃: —Wüxi ga yatü Yerucharéũ̃wa ne naxũ, rü Yericúwa naxũ. Rü namagu nüxũ̃ nangaugü ga ngı́tạxagüxũ̃. Rü guxũ̃ma ga norü yemaxũ̃cạx nangı̱̃xgü, rü aixrüxũ̃ ga naxchiru rü ta naxcạx nangı̱̃xgü. Rü nanacuạı̱̃xgü, rü nayayuãchixẽẽgü, rü yemaacü yéma nanatạxgü.

[31]Rü yematama namawa naxüpetü ga wüxi ga Yudíugüarü chacherdóte. Natürü yexguma yema yatüxũ̃ nadạụ̱xgu rü nüxũ̃ yéma naxüpetümare.

[32]Rü yéma naxüpetü ta ga wüxi ga Lebítanüxũ̃, rü yexguma yema yatüxũ̃ nadạụ̱xgu, rü nüma rü ta nüxũ̃ naxüpetümare.

[33]Natürü yixcüra rü wüxi ga Chamáriaanecüạ̃x ga yatü rü yematama namawa naxüpetü. Rü yexguma gumá yatüxũ̃ nadạụ̱xgu rü nüxṹ nangechaũ̃tümüxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

34Rü gumá yatücax nixũ. Rü chíxũ̃maxã rü bínumaxã nanaxüxũ̃ ga norü oxrigü, rü meama nayanaixgü ga yema norü oxrigü. Rü ñuxũchi norü búrugu nanamunagü, rü wüxi ga pegüchicawa nanaga. Rü yéma nüxna nadau.

35Rü moxũ̃ãcü ga yexguma inaxũãchigu ga yema Chamáriaanecüãx, rü ngĩxũ̃ nayaxu ga taxretachinü ga norü diẽru, rü yema pegüchicaarü yorana ngĩxũ̃ naxã. Rü ñanagürü nüxũ̃: “¡Nüxna nadau i ñaa yatü! Rü ngẽxguma yexeragu naxãtanügu nax nua nangẽxmaxũ̃, rü choma tá cuxṹ chanaxütanü i ngẽxguma chataeguxgu” ==ñanagürü.

36Rü ñanagürü ga Ngechuchu nüxũ̃: —Ñuxma chanaxwaxe i chomaxã nüxũ̃ quixu i ngexũ̃rüüxũ̃ nixĩ ga yema tomaepüxtanüwa ga aixcüma namücü ixĩxũ̃ ga yema yatü ga ngítaxagüxũ̃ imaxgüxũ̃ ==ñanagürü ga Ngechuchu.

37Rü yexguma ga yema ngúexẽẽruxũ̃ ga Moichéarü mugüwa nguxẽẽtaexũ̃ rü ñanagürü: —Yema Chamáriaanecüãx nixĩ ga yema yatümücü ixĩxũ̃, yerü nüxṹ nangechaũ̃tümüxũ̃ ==ñanagürü. Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Ñuxma rü íixũ rü yema Chamáriaanecüãx üxũ̃rüxũ̃ naxü! ==ñanagürü nüxũ̃.

### Márta rü Maríapatawa nangu ga Ngechuchu

38Rü yexguma Ngechuchu namagu ixũxgu norü ngúexũ̃gümaxã, rü wüxi ga ĩanexacüwa nangu. Rü yéma guma ĩanexacüwa rü wüxi ga nge ga Mártagu ãégacü ngĩgüpatawa inanguxẽxe.

39Rü Martaaxṹ iyexma ga wüxi ga ngĩeyax ga Maríagu ãégacü. Rü ngĩma rü Ngechuchucutüxũ̃tawa irüto nax inaxĩnüxũ̃cax ga Ngechuchuarü ore.

40Natürü ga Márta rü itaarü puracüãx rü yemaacü ngĩrü puracüguama irüxĩnü. Rü yemacax Ngechuchucax iyaxũ, rü ngĩgürügü nüxũ̃: —Pa Corix, ¿tama ẽxna nagu curüxĩnü i ngẽma nax chataarü puracüáxũ̃ rü ngẽma chaueyax rü choxnaxica nax natáãxũ̃ i guxũ̃ma i ngẽma puracü? ¡Rü namaxã nüxũ̃ ixu nax choxũ̃ nangũ̃xẽxẽxũ̃cax! ==ngĩgürügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

41Natürü Ngechuchu rü ngĩxũ̃ nangãxũ̃, rü ñanagürü ngĩxũ̃: —Pa Mártax, Pa Mártax, cuma rü poraãcü curü puracügu curüxĩnü, rü naxca̲x cuxoegaãxẽ.

42Natürü wüxixicatama nixĩ i guxũ̃arü yexera i mexũ̃ nax nagu curüxĩnüxũ̃. Rü María iyixĩ i nayaxucü i ngẽma rümemaxũ̃. Rü taxúetama tá ngĩxna tayanuxũ̃ i ngẽma ==ñanagürü ga Ngechuchu.

## Luca 11

### Ngechuchu nanangúexẽxẽ ga yumüxẽchiga

(Mt. 6.9-15; 7.7-11)

1Rü wüxicana wüxi ga nachicawa nayumüxẽ ga Ngechuchu. Rü yexguma nüxũ̃ nachauxgu, rü wüxi ga norü ngúexũ̃ rü ñanagürü nüxũ̃: —Pa Corix ¡toxũ̃ nangúexẽxẽ nax tayumüxẽgüxũ̃, yema Cuáũ̃ ga báiũ̃xẽẽruxũ̃ norü ngúexũ̃güxũ̃ nangúexẽẽxũ̃rüxũ̃! ==ñanagürü.

2Rü Ngechuchu ñanagürü nüxũ̃: —Rü ngẽxguma peyumüxẽgügu rü ñaperügügü tá: “Pa Tonatü ya Dauxũ̃gucüx, rü aixcüma Üünecü quixĩ i cumax. ¡Rü núma naxũ nax torü ãe̲xgacü quixĩxũ̃ca̲x! Rü tanaxwa̲xe i curü ngúchaũ̃ nax naxügüxũ̃ i duũ̃xũ̃gü i ñoma i naanewa, ngẽma daxũguxũ̃ i naanewa nax curü ngúchaũ̃ ínaxügüxũ̃rüxũ̃.

3¡Rü toxna naxã i torü õna i wüxichigü i ngunexũ̃ca̲x ixĩxũ̃!

4¡Rü toxũ̃́ nüxũ̃ irüngüma i torü pecadugü! Erü toma rü ta tüxũ̃́ nüxũ̃ itarüngüma ya guxãma ya yíxema guxchaxũ̃ toxca̲x ínguxẽẽgüxe. ¡Rü taxṹ i chixexũ̃pe̲xewa toxũ̃ cuwogüxũ̃ nax tama nagu tayixũ̃ca̲x!” ==ñanagürü.

5Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu: —Ngẽxguma chi wüxíe i pema rü tüxũ̃́ nangẽxmagu i wüxi i tümamücü, rü chi ngãxũ̃cüxü napatawa taxũxgu rü nüxna tayacaxgu rü ñatarügü nüxũ̃: “Pa Chomücüx, ¡tomaepü̲x i paũ choxna naxã!

6Erü wüxi i chomücü rü yáxũ̃wa ne naxũ, rü ngexwaca chopatawa nangu. Rü choma rü changearü õnaã̲x, rü taxuxũ̃maama chanachibüxẽxẽ”, ñatagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]Rü ngẽma tümamücü i napatawa ngẽxmaxũ̃, rü chi tüxũ̃ nangãxũ̃gu rü ñaxgu: “¡Taxű́ i choxũ̃ cuchixewexũ̃! Chorü ĩa̱x rü marü narüwãxta, rü choma rü chauxacügü rü ngürücarewa tangexmagü. Rü taxucürüwa ícharüda nax ta̱xacü cuxna nax chaxãxũ̃ca̱x”, ñaxgu chi tüxũ̃.

[8]Rü pemaxã nüxũ̃ chixu, rü ngẽma nax tümamücü yixĩxũ̃ca̱x rü taxũtáma ínarüda nax ta̱xacü tüxna naxãxũ̃ca̱x. Natürü tá ínarüda nax tama tanachixeweechaxũ̃ca̱x, rü tá tüxna nanaxã i guxũ̃ma i ta̱xacü i tanaxwa̱xexũ̃.

[9]Rü ngẽmaca̱x pemaxã nüxũ̃ chixu rü: ¡Naxca̱x ípeca! Rü Tupana rü tá pexna nanaxã. ¡Rü Tupanaxũ̃tawa naxca̱x peda̱u̱x i norü ngũ̃xẽxẽ! Rü tá nüxũ̃ ipeyangau. ¡Rü ĩa̱xwa nüxna pecagü! Rü tá pexca̱x nayawãxna i ĩa̱x.

[10]Erü guxãma ya yíxema naxca̱x íca̱xe rü tanayaxu, rü guxãma ya naxca̱x dauxe rü nüxũ̃ itayangau. Rü guxãma ya ĩa̱xwa nüxna cagüxe, rü tümaca̱x tá nayawãxna i ĩa̱x.

[11]¿Rü ñuxãcü i wüxi i pema nax papagü pixĩgüxũ̃ rü ngẽxguma cune paũca̱x cuxna caxgux rü nuta nüxna cuxã, rü ngẽxguma choxnica̱x cuxna caxgux rü ãxtape nüxna cuxã?

[12]¿Rü texé i petanüwa rü cunena cunaxã i tuxchinawe ega wüxi ya otacharaũca̱x cuxna nacaxgu?

[13]Rü pema nax pichixecümachiréxũ̃ rü nüxũ̃ pecua̱x nax mexũ̃ i ãmare pexacügüna pexãxũ̃. Natürü Penatü ya Dauxũ̃gucü rü ngẽmaarü yexera i memaexũ̃ tá inaxã, rü tá tüxna nanamu i Naãxẽ ya Üünexũ̃ ya yíxema naxca̱x íca̱xe ==ñanagürü ga Ngechuchu.

### Ngechuchuxũ̃ nixugüe nax ngo̱xoarü poramaxã napuracüxũ̃

(Mt. 12.22-30; Mr. 3.20-27)

[14]Rü Ngechuchu ínanata̱xüchi ga wüxi ga ngo̱xo ga wüxi ga yatüxũ̃ ngegaxẽẽxũ̃. Rü yexguma ínaxũ̃ũxgu ga yema ngo̱xo rü gumá yatü rü nidexa. Rü guxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü rü naba̱i̱xãchiãẽgü ga yexguma yemaxũ̃ nadaugügu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Natürü ñuxre ga duũ̃xũ̃gü rü ñanagürügü: —Ñaa yatü i Ngechuchu, rü Beechebú i ngo̱xogüarü ãẽ̱xgacüarü poramaxã nixĩ i ínanawoxũ̃ãxũ̃ i ngo̱xogü ==ñanagürügü.

16Natürü ga togü rü Ngechuchuxũ̃ naxügüchaxũ̃, rü yemaca̱x naxca̱x ínacagü nax nüxũ̃ nawéaxũ̃ ga wüxi ga cua̱xruxũ̃ ga daxũcüã̱x nax yemawa nüxũ̃ nacua̱xgüxũ̃ rü aixcüma Cristu yixĩ.

17Natürü nüma ga Ngechuchu rü nüxũ̃ nacua̱xama nax chixexũ̃gu naxĩnüexũ̃, rü yemaca̱x ñanagürü nüxũ̃: —Ngẽxguma chi wüxi i nachixũ̃anecüã̱x i duũ̃xũ̃gü nügü itoyegu rü nügütanüwa chitama nügü nadaixgu, rü nügüchitama nagu̱xẽxẽ. Rü ngẽxguma chi wüxi ya ĩpatacüã̱x nügümaxã nueechagu rü nügü nadaixgu, rü nügü chitama nagu̱xẽxẽ.

18¿Rü ngẽxguma chi Chataná nügümaxãtama nuxgu, rü nügütama yama̱xgu, rü ñuxãcü chi i ãẽ̱xgacüecha yixĩxũ̃? Rü ngẽma ñachagürü, erü pema choxũ̃ pixuxgu rü Beechebúarü poramaxã íchanawoxũ̃ i ngo̱xogü.

19Natürü ngẽxguma chi Chatanáarü poramaxã íchanawoxũ̃gu i ngo̱xogü, rü perü ngúexũ̃gü rü chita Chatanáarü poramaxã ínanawoxũ̃ i ngo̱xogü. Rü ngẽmawa mea nüxũ̃ tacua̱x nax pema rü ípetüexũ̃.

20Natürü pemaxã nüxũ̃ chixu rü aixcüma Tupanaarü poramaxã nixĩ i íchanawoxũ̃xũ̃ i ngo̱xogü. Rü ngẽmawa pexũ̃ nüxũ̃ chacua̱xẽxẽ nax núma petanüwa nanguxũ̃ ya Tupana nax ãẽ̱xgacü yixĩxũ̃ca̱x.

21Rü ngẽxguma wüxi ya yatü ya poracü rü meama nügü naxüxnegu rü nüxna nada̱u̱xgu ya napata, rü taxúetama naxca̱x tangĩ̱x i norü ngẽmaxũ̃gü i napatawa ngẽxmagüxũ̃.

22Natürü ngẽxguma ínanguxgu i to i yatü i nüxũ̃ rüporamaexũ̃, rü nüxũ̃ nayexeragu, rü tá nüxna nanapuxũ̃ ya naxne ya nügü namaxã ínaporane, rü tá nüxna nanapuxũ̃ i guxũ̃ma i norü ngẽmaxũ̃gü, rü tá nayana.

23Yíxema tama chauétüwa üxe rü chauxchi taxai. Rü yíxema tama choxũ̃ rüngũ̃xẽẽ́xẽ nax Tupanaca̱x tayagagüxũ̃ i duũ̃xũ̃gü rü cha̱u̱xcha̱xwa tanangianexẽxẽ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

### Naãxẽ ya chixexũ̃ i taeguxũ̃chiga
(Mt. 12.43-45)

24Rü ngẽxguma wüxi i naãxẽ i chixexũ̃ rü wüxi ya yatüwa ínaxũ̃ũ̃xgu, rü chianexũ̃gu nanañaane, rü naxca̱x nadau nax ngextá nanguxũ̃. Rü ngẽxguma taxuguma nangũ̃égagu, rü nügü ínicua̱x rü ñanagürü: “Naxca̱x tá chataegu ya yimá yatü ga noxri nawa íchaxũ̃xũ̃chirécü”, ñanagürü.

25Rü ngẽxguma nataegu̱xgu, rü yimá yatüxũ̃ inayangau nax ñoma wüxi ya ĩ ya mexẽéne rü mea nabixichinerüxũ̃ nax yixĩxũ̃.

26Rü ínixũ rü naxca̱x nayadau i to i 7 i naãxẽgü i chixexũ̃ i norü yexera i chixexũ̃. Rü guxũ̃ma i ngẽma naãxẽ i chixexũ̃gü rü wüxigu yimá yatügu nachocu, rü ngẽxma naxãchiũ̃gü. Rü ngẽxguma ya yimá yatü rü noxriarü yexera nachixe = =ñanagürü.

### Taãxẽ i aixcüma ixĩxũ̃chiga

27Rü yemaxũ̃ íyaxuyane, rü wüxi ga ngecü rü duũ̃xũ̃gütanüwa tagaãcü ngĩgürügü: —Tataãxẽ ya yíxema tügüanüwa cuxũ̃ yaxexẽ́xẽ rü tügü nixũ̃wa cuxũ̃ maixe = =ngĩgürügü.

28Natürü ga Ngechuchu rü ñanagürü: —Yexeraãcü tataãxẽgü ya yíxema nüxũ̃ ĩnüexe i Tupanaarü ore rü naga ĩnüexe = =ñanagürü.

### Duũ̃xũ̃gü ga tama yaxõgüchaũ̃xũ̃ rü naxca̱x ínacagüama ga to ga cua̱xruxũ̃ ga Tupanaarü poramaxã üxũ̃
(Mt. 12.38-42; Mr. 8.12)

29Rü nimuetanü ga duũ̃xũ̃gü ga Ngechuchuxũ̃tawa ngutaque̱xegüxũ̃. Rü inanaxügü ga Ngechuchu ga namaxã nax yadexaxũ̃. Rü ñanagürü: —Ñaa duũ̃xũ̃gü i chixecümaxũ̃ i ñomaũ̃cüü maxẽxũ̃ rü naxca̱x ínacagü i wüxi i cua̱xruxũ̃ i Tupanaarü poramaxã üxũ̃. Natürü Tupana rü wüxixicatama i cua̱xruxũ̃ tá nüxũ̃ nawe̱x. Rü yema cua̱xruxũ̃ ga Tupana Yonáwa duũ̃xũ̃güxũ̃ wéxũ̃rüxũ̃ tá nixĩ i nüxũ̃ nawéxũ̃.

30Rü yexgumarüxũ̃ ga Yoná rü wüxi ga cua̱xruxũ̃ nax yixĩxũ̃ naxca̱x ga Nínibecüã̱x ga duũ̃xũ̃gü, rü ngẽxgumarüxũ̃ tá ta nixĩ ya Tupana Nane ya duũ̃xũ̃xũ̃ ixĩcü nax wüxi i cua̱xruxũ̃ tá yixĩxũ̃ naxca̱x i ñomaũ̃cüü maxẽxũ̃ i duũ̃xũ̃gü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[31]Rü ngẽma ngunexũ̃ i nagu Tupana tá guxũ̃ma i duũ̃xũ̃güna cạ̃xaxũ̃, rü ngẽxguma nüxna nacaxgu i ñomaũ̃cüü maxẽxũ̃ i duũ̃xũ̃gü, rü ngĩma ga nũxcümaũ̃cü ga Chabáanearü ãẹ̃xgacü tá íirüda rü tá íinaxuaxũ̃ i ngẽma ñomaũ̃cüü maxẽxũ̃ i duũ̃xũ̃gü. Yerü ngĩma rü yáxũ̃waxüchi ne ixũ nax ãẹ̃xgacü ga Charomóũ̃xũ̃ naxĩnüxũ̃cạ̃x ga ñuxãcü poraãcü nüxũ̃ nax nacuạ̃xüchixũ̃. Natürü ñụ̃xma nua petanüwa nangẽxma i wüxi i Charomóũ̃arü yexera ixĩcü.

[32]Rü ngẽma ngunexũ̃ i nagu Tupana tá guxũ̃ma i duũ̃xũ̃güna cạ̃xaxũ̃, rü ngẽxguma nüxna nacaxgu i ñomaũ̃cüü maxẽxũ̃ i duũ̃xũ̃gü, rü yema Nínibecüã̃x ga duũ̃xũ̃gü rü tá inachigü rü tá ínanaxuaxũ̃gü i ñomaũ̃cüü maxẽxũ̃ i duũ̃xũ̃gü. Yerü nümagü ga Nínibecüã̃xgü ga duũ̃xũ̃gü rü nüxũ̃ narüxoe ga nacümagü ga chixexũ̃ ga yexguma Yoná namaxã nüxũ̃ ixuxgu ga Tupanaarü ore. Natürü ñụ̃xma nua petanüwa nangẽxma ya wüxi ya Yonáarü yexera ixĩcü.

### Taxũ̃nearü omüchiga

(Mt. 5.15; 6.22-23)

[33]Taxúema wüxi i omüwa tanangixichi nax tayacúxũ̃cạ̃x rüẹ̃xna wüxi i caechaũ̃tüũ̃gu tayaxṹcuchixũ̃cạ̃x. Natürü norü ṹchicaruũ̃gu tanaxṹnagü nax ngéma tüxũ̃ nabáxixũ̃cạ̃x ya yíxema duũ̃xẽgü ya yimá ĩgu chocuxe.

[34]Cuxetügü rü ñoma wüxi i omürüxũ̃ nixĩ̃ i cuxunecạ̃x. Rü ngẽxguma cuxetügümaxã mexũ̃cạ̃x cudạ̃ụ̃xgu rü guxũ̃ma i cuxune rü ngóonexũ̃wa nangẽxma. Natürü ngẽxguma cuxetügümaxã ñoma i naanearü ngúchaũ̃cạ̃x cudạ̃ụ̃xgu, rü guxũ̃ma i cuxune rü ẽanexũ̃wa nangẽxma.

[35]¡Mea cugüna nadau nax tama ẽanexũ̃xũ̃ nanguxuchixũ̃cạ̃x i ngẽma ngóonexũ̃ i cuwa ngẽxmaxũ̃.

[36]Ngẽxguma ngóonexũ̃wa cungexmagu rü cuwa natauxgu i ẽanexũ̃, rü curü maxũ̃ rü mexũ̃wa tá nangẽxma ñoma wüxi i omü i cuxũ̃ báxixũ̃rüxũ̃ ==ñanagürü.

### Ngechuchu rü duũ̃xũ̃gütanüwa ínanaxuaxũ̃ ga Parichéugü rü ngúexẽẽruũ̃gü ga Moichéarü mugüwa ngụ̃xẽẽtaegüxũ̃

(Mt. 23.1-36; Mr. 12.38-40; Lc. 20.45-47)


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[37]Rü yexguma nüxũ nachauxgu ga nax yadexaxũ ga Ngechuchu rü wüxi ga Parichéu nüxna naxu nax napatawa yachibüxũca̲x. Rü yema Parichéupatawa naxũ, rü mechawa nayarüto.

[38]Rü yema Parichéu rü naba̲i̲xãchiãxẽ ga yexguma Ngechuchuxũ nada̲u̲xgu nax tama yangu̲xẽẽãxũ ga yema nacümagü nax naya̲u̲xméxũ naxũpa nax nachibüexũ.

[39]Natürü nüma ga Cori ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —Pema i Parichéugü rü ñoma pochíyu rü poratu i düxétüwaxicatama iyaxuxũrüxũ pixĩgü. Natürü perü ĩnüwa rü ngĩ̲xgu rü chixexũgu perüxĩnüe.

[40]Pa Naechitamare Maxẽxũx, ¿tama ẽ̲xna nüxũ pecua̲x nax gumá Tupana ga naxücü i ngẽma tórü düxétüxũnewa ngẽxmaxũ, rü gumátama yixĩxũ ga naxücü ga tórü maxũ i tórü aixepewa ngẽxmaxũ?

[41]Rü name nixĩ i curü diẽruwa ngẽma ngearü diẽrua̲xgüxũna penaxã. Rü ngẽmaãcü tá pime i guxũwama.

[42]Natürü wüxi i ngechaũ nixĩ i pexca̲x, Pa Parichéugüx, erü pema rü ngẽma penetügü i mentawa rü rúdawa rü berdúrawa rü Tupanana penaxã i ngẽma nüxna üxũ, natürü tama tümagu perüxĩnüe ya yíxema ngearü diẽrua̲xgüxe rü tama aixcüma Tupanaxũ pengechaxũgü. Rü name i Tupanana penaxã i ngẽma nüxna üxũ, rü naétü name i ngẽma ngearü diẽrua̲xgüxũna penaxã i perü diẽru.

[43]Rü wüxi i ngechaũ nixĩ i pexca̲x, Pa Parichéugüx, erü pema rü ngutaque̲xepataũgüwa rü perü me nixĩ nax ngẽma naxma̲xwe̲xegü i nape̲xewa ügüxũwa perütogüxũ. Rü ĩanearü namagüwa rü penaxwaxegü nax duũxũgü mea pexũ rümoxẽgüxũ.

[44]Rü wüxi i ngechaũ nixĩ i pexca̲x, erü taxuwama peme. Rü ñoma yuetamaũgü i tama nüxũ idauxũ i duũxũgü naechitamare naétüwa chopetüxũrüxũ pixĩgü ==ñanagürü ga Ngechuchu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

45Rü wüxi ga ngúexẽẽruxũ̃ ga Moichéarü mugüwa nguxẽẽtaexũ̃, rü Ngechuchuxũ̃ nangãxũ̃ rü ñanagürü: —Pa Ngúexẽẽruxũ̃x, ngẽma nüxũ̃ quixuxũ̃, rü toxũ̃́ nangu erü tochiga ta nixĩ = =ñanagürü.

46Natürü Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ̃: —Wüxi i ngechaũ̃ nixĩ i pexca̱x, Pa Ngúexẽẽruũ̃gü i Moichéarü Mugüwa Nguxẽẽtaegüxũ̃ erü penamu i duũ̃xũ̃gü nax naga naxĩnüexũ̃ca̱x i ngẽma Moichéarü mugü i guxchaxũ̃ i taxucürüwama texé naga ĩnüxũ̃ rü woo i pema rü bai i írarüwa naga nax pexĩnüechaũ̃xũ̃.

47Rü wüxi i ngechaũ̃ nixĩ i pexca̱x, erü peyamexẽẽgü i tümachiquexegü ga guxema nũxcümaũ̃güxũ̃ ga Tupanaarü orearü uruũ̃gü ga perü o̱xigü tüxũ̃ daixe.

48Rü ngẽmawa nüxũ̃ tacua̱x nax pema rü ta ipexãgüxũ̃ nawa ga yema chixexũ̃ ga perü o̱xigü ügüxũ̃. Yerü nümagü rü tüxũ̃ nadai ga guxema Tupanaarü orearü uruũ̃gü, rü ñu̱xma i pema rü peyamexẽẽgü i tümachiquexegü.

49Rü yemaca̱x nixĩ ga Tupana ga ñaxũ̃: “Ngẽma duũ̃xũ̃gütanüwa tá chanamugü i chorü orearü uruũ̃gü rü chorü orearü ngeruũ̃gü. Natürü ngẽma duũ̃xũ̃gü rü tá nanadai i nümaxũ̃ i chorü orearü uruũ̃gü rü chorü orearü ngeruũ̃gü, rü togü rü tá nawe ningẽxũ̃tanü”, = =ñanagürü ga Tupana.

50-51Rü ñanagürü ga Ngechuchu: —Rü pemaxã nüxũ̃ chixu rü Tupana tá nayapeguãchixẽxẽ i pema i ñu̱xma maxẽxe, erü pema rü ta perü o̱xigücümagu pexĩ. Nümagü rü noxritama naanearü ügügumama rü nanadai ga muxũ̃ma ga Tupanaarü orearü uruũ̃gü. Rü nüxíra nayama̱xgü ga Abé rü gumáwena nayadaietanü ga muxũ̃ma ga togü ñu̱xmata Chacaría ga Tupanapatagu yama̱xgüãcüwa nangu. Rü guxũ̃ma ga yema orearü uruũ̃gü ga perü o̱xigü daixũ̃ca̱x rü Tupana tá pexna naca, erü pema rü ta perü o̱xigürüũ̃tama pixĩgü, rü tama nüxũ̃ perüxoechaũ̃ i ngẽma chixexũ̃ i pexüxũ̃.

52Rü wüxi i ngechaũ̃ nixĩ i pexca̱x, Pa Ngúexẽẽruũ̃gü i Moichéarü Mugüwa Nguxẽẽtaegüxũ̃ erü duũ̃xũ̃gücha̱xwa ipeyacu̱x i Tupanaarü ore i aixcüma ixĩxũ̃ i pematama tama pixõgüxũ̃. Rü nüxna penachu̱xu i togü i duũ̃xũ̃gü i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

aixcüma yaxõgüchaũxũ nax nümagü rü ta tama yaxõgüãxũcax ==ñanagürü ga Ngechuchu.

53-54Rü yexguma Ngechuchu yema ñaxgu, rü yema ngúexẽẽruũgü ga Moichéarü mugüwa nguxẽẽtaegüxũ rü yema Parichéugü rü poraãcü Ngechuchumaxã nanue. Rü muxũma ga cagü ga guxchaxũmaxã inanaxügüe nax nüxna nacagüexũ nax yemaacü chi nüxũ iyangaugüxũcax nax Ngechuchu chixri nangaxũgüxũ nax yemamaxã norü ãẽxgacügüxũtawa Ngechuchuxũ íyaxuaxũgüxũcax.

## Luca 12

### Ngechuchu nanangúexẽxẽ nachiga i ngẽma mea imaxnetaxũ

(Mt. 10.26-27)

1Rü yoxni yexma nangutaquexegü ga muxũchixũ ga duũxũgü. Rü yema nax namuxũchixũcax rü düxwa nügü nicuxnetaetanü. Rü Ngechuchu inanaxügü ga norü ngúexũgümaxãxíra nax yadexaxũ, rü ñanagürü: —¡Pexũãxẽgü naxcax i ngẽma Parichéugücüma! Erü duũxũgüpexewa mea namaxẽneta, natürü naãxẽwa rü chixexũgu narüxĩnüe.

2Natürü guxũma i taxacü i cúãcü üxũ rü tá nangoxoma. Rü guxũma i ngẽma icúxũ rü duũxũgü rü ta nüxũ nacuaxgüama.

3Rü ngẽmacax guxũma i ngẽma ore i ẽanexũwa cúãcü nüxũ pixuxũ rü ngẽxguma nangóonegu rü duũxũgü tá nüxũ naxĩnüe. Rü ngẽma ore i ucapuarü aixepewa cúãcü nüxũ pixuxũ, rü yixcüra tagaãcüma guxãpexewa tá nüxũ nixu.

### Name nixĩ nax Tupanaxũ pemuũexũ

(Mt. 10.28-31)

4Rü ngẽmacax i pemax, Pa Chomücügüx, rü pemaxã nüxũ chixu rü tama name i nüxũ pemuũe i ngẽma duũxũgü i pexũ daixchaũxũ. Erü taxünexũxicatama nimaxgü, natürü taxucürüwama taãẽxũ nimaxgü.

5Natürü pemaxã tá nüxũ chixu nax texéxũ penaxwaxexũ nax pemuũexũ. Rü name i nüxũ pemuũe ya Tupana, erü nüma nüxṹ nangẽxma i pora nax


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yamáaxũ i pexene, rü nawena nax pepoxcueãxũ nagu ya yimá üxü ya taguma ixoxũne. ¡Rü yimá Tupanaxũ tá nixĩ i pemuũexũ!

6¿Tama ẽxna taxretachinü i diẽruxacügu namaxã petaxe i wüximẽẽxpüx i werixacügü? Natürü Tupana rü tama tüxũ inayarüngüma i bai i wüxi ya yíxema werixacügü.

7Rü woo i peyaegü rü Tupana nüxũ nacuãx nax ñuxre i peyae ngẽxmaxũ. Rü ngẽmacãx, ¡taxű i pexoegaãẽgüxũ! Erü pema rü muxũma i weriacügüarü yexeraxüchi pexũ nangechaũ ya Tupana.

### Yíxema duũxũgüpẽxewa tügü ixuxe nax Ngechuchu ya Cristuarü duũxũ tixĩxũ

(Mt. 10.19-20, 32-33; 12.32)

8Rü pemaxã nüxũ chixu rü guxãma ya texé i ñoma i naanewa duũxũgüpẽxewa tügü ixuxe nax chorü duũxũ tixĩxũ, rü Tupana Nane nax duũxũxũ ixĩcü, rü Tupanaarü orearü ngeruũgü i daxũcüãxpẽxewa rü tá tüxũ nixu nax norü duũxũ tixĩxũ i tümax.

9Natürü texé ya ñoma i naanewa duũxũgüpẽxewa tügü ixuxe nax tama chorü duũxũ tixĩxũ, rü choma rü Tupanaarü orearü ngeruũgü i daxũcüãxpẽxewa rü tá tüxũ chixu nax tama chorü duũxũ tixĩxũ i tümax.

10Rü guxãma ya texé ya chixri nachiga idexaxe ya Tupana Nane nax duũxũxũ ixĩcü, rü Tupana tá tüxű nüxũ nangechaũ i ngẽma. Natürü texé ya Tupanaãxẽ i Üünexũchiga chixri idexaxe, rü Tupana rü taxũtáma tüxű nüxũ narüngüma i ngẽma.

11Rü ngẽxguma ngutaquẽxepataũgüwa rüẽxna ãẽxgacügüpẽxewa pexũ nagagügu nax pexũ napoxcuexũcãx, rü ¡taxű i pexoegaãẽgüxũ nax tãxacümaxã tá penangãxũxũ rüẽxna tãxacüxũ tá namaxã pixuxũ!

12Erü ngẽxguma nawa nanguxgu nax pidexagüxũ, rü Tupanaãxẽ ya Üünexũ tá pexũ nangũxẽxẽ nax tãxacüxũ tá namaxã pixuxũ ==ñanagürü ga Ngechuchu.

### Wüxi i guxchaxũ nixĩ nax imuarü diẽruáxũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[13]Rü yema duũxũgütanüwa rü wüxi ga yatü Ngechuchuxũ ñanagürü: —Pa Ngúexẽxẽruxũ, ¡namaxã nüxũ ixu ya chauenexẽ rü choxna naxãã i ngẽma chaunatü ga yucüarü ngẽmaxũ i choxna üxũ! ==ñanagürü.

[14]Natürü Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —Pa Yatüx, ¿texé perü ãẽxgacüxũ choxũ tingucuchixẽxẽ nax chayatoyexũca̲x i ngẽma penatüarü ngẽmaxũgü? ==ñanagürü.

[15]Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu: —¡Pexuãxẽ nax tama pexű̃ nangúchaũ̃xũca̲x i togüarü ngẽmaxũ! Erü wüxi i duũ̃xũ rü tama ngẽma nax namuarü ngẽmaxṹáxũca̲x nixĩ i nayau̲xãxũ i norü maxũ ==ñanagürü.

[16]Rü yexguma wüxi ga ore ga cua̲xruxũ̃xũ namaxã nixu, rü ñanagürü: —Nayexma ga wüxi ga yatü ga muarü diẽruácü, rü guxũ̃ma ga yema nanetügü ga naanegu natogüxũ rü meama nüxű́ nixo.

[17]Rü gumá yatü rü nagu narüxĩnü rü naãxẽwa ñanagürü: “¿Ta̲xacü tá chaxüxũ i ñu̲xmax? Erü nataxuma i chorü nachica i ngextá namaxã nax changuxũ̃xũ i chaunetügüarü o”, ñanagürü.

[18]Rü naãxẽwa ñanagürü: “Marü nüxũ chacua̲x nax ta̲xacü tá chaxüxũ. Rü nagu tá chapogü ya guxũnema ya chorü ĩpatagü ga nagu namaxã changuxũne ga chaunetügüarü o. Rü nai ya taxüragüne tá chaxü nax ngẽxma namaxã changuxũ̃xũca̲x i guxũ̃ma i chaunetügüarü o rü guxũ̃ma i chorü ngẽmaxũgü.

[19]Rü ngẽxguma marü namexgu i guxũ̃ma, rü chaugümaxã tá ñacharügü: ‘Ñu̲xma rü tá icharüngũ̃ rü mea tá chachibü rü mea chaxaxe rü ngẽmaãcü tá chataãxẽ. Erü namuxũchi i chorü ngẽmaxũgü, rü mucüma ya taunecü tá choxű́ natai’, ñacharügü tá chaugümaxã”.

[20]Natürü Tupana rü ñanagürü nüxũ: “Pa Yatüx, cungeãẽmare i cumax erü ñoma i chütaxũgu tátama cuyu. Rü ngẽma curü ngẽmaxũgü i namaxã cunguxũ̃xũ, rü ¿texéarü tá nixĩ i ngẽxguma?” ñanagürü ga Tupana.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[21]Rü ngẽxgumarüxũ tá ta namaxã nangupetü i ngẽma duũxũgü i nügücaxtama norü ngẽmaxũgümaxã nguxũxũ rü tama nügü ímexẽẽxũ i Tupanapexewa ==ñanagürü ga Ngechuchu.

### Tupana rü naxacügüna nadau
(Mt. 6.25-34)

[22]Rü yemawena rü norü ngúexũgüxũ ñanagürü ga Ngechuchu: —Pemaxã nüxũ chixu ¡rü taxű i pexoegaãxẽgüxũ naxcax i taxacü tá nax pengőxũ rü taxacümaxã tá pixãxchiruxũ!

[23]Erü perü maxũ rü õnaarü yexera nixĩ, rü pexene rü naxchiruarü yexera nixĩ.

[24]¡Dücax penangugü i ngurucugü i tama toegüchiréxũ, rü tama nanetüarü o ibuxgüxũ rü ngepatagüxũ nax ngexta namaxã nanguxũgüxũcax i norü õna! Natürü Tupana rü nanaxüwemü. Rü pema rü Tupanacax rü poraãcü guxũma i ngurucugüarü yexera pixĩgü.

[25]Rü taxuwama name nax pexoegaãẽgüxũ. Erü taxucürüwama i wüxíe i pema rü wüxi i ora pematama nüxũ pemaxneta i perü maxũ woo poraãcü naxcax pexoegaãẽgügu.

[26]Rü ngẽxguma tama pemaxã nanguxũgu nax penaxüxũ i ngẽma íraxchiréxũ nax wüxi i ora nüxũ pemaxnetaxũ i perü maxũ, rü ¿tüxcüũ naxcax pexoegaãxẽgüxũ i ngẽma pexű taxuxũ?

[27]¡Dücax penangugü i ngẽma putüragü i líriugü nax ñuxãcü nayaexũ! Rü tama napuracüexũ, rü tama nügü üxchirugüxũ. Natürü woo gumá ãẽxgacü ga Charomóũ ga nax namexẽchixũ ga naxchiru rü taguma wüxi ga putürachacuarü mexũrüxũ nixĩ ga naxchiru.

[28]Rü marü nüxũ pedau i ñuxãcü Tupana nax nangaxãẽxũ i putüragü i ñuxma naanewa rüxügümarexũ natürü moxũ rü marü taxuxũ. Rü ngẽxguma Tupana ngẽmaãcü nangaxãẽgu i putüragü, rü pema rü tá ngẽmaarü yexera pexchiru pexna naxã, Pa Duũxũgü i Írarüwatama Yaxõgüxũx.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[29]Rü ngẽmacax tama name i pexoegaãxẽ naxcax i taxacü tá pengőxũ rü taxacü tá pixaxüxũ.

[30]Erü ñoma i naanecüãx i duũxũgü rü naxcax nadaugü i guxũma i ngẽma pemaxã nüxũ chixuxũ. Natürü pema rü pexű́ nangẽxma ya Penatü ya Tupana ya nüechama nüxũ cuácü nax pexű́ nataxuxũ i guxũma i ngẽma.

[31]Rü ngẽmacax narümemae nixĩ nax Tupanaarü ngúchaũcax pedaugüxũ nax perü ãẽxgacü yixĩxũcax. Rü ñuxũchi nüma rü tá pexna nanaxã i guxũma i taxacü i pexű́ taxuxũ.

### Maxũ i daxũguxũ i naanewachiga
(Mt. 6.19-21)

[32]¡Taxű́ i pemuũexũ, Pa Chauxacügüx! Pema rü noxretama pixĩgü natürü Penatü ya Tupana rü norü ngúchaũ nixĩ nax pexna naxããxũ i pechica i ngextá nüma ãẽxgacü íyixĩxũwa.

[33]¡Rü namaxã petaxe i perü ngẽmaxũgü i pexű́ ngẽmagüxũ, rü togü i duũxũgü i nüxű́ nataxuxũna penaxã i ngẽma diẽru! Rü ngẽmaãcü tá pegüxű́ penangexmaxẽxẽ i perü ngẽmaxũgü i taguma pexű́ ngauxũ rü taguma gúxũ i daxũguxũ i naanewa i ngextá ngítaxagüxũ tama íyaxücuxũwa rü naweane tama ínachixexẽẽxũwa.

[34]Erü ngextá ínangexmaxũwa i perü ngẽmaxũgü, rü ngẽxma nixĩ i perüxĩnüexũ.

### Name nixĩ i yigü ítamexẽẽgü naxũpa nax ínanguxũ ya Cristu

[35-36]Rü name nixĩ i wüxi i coriarü duũxũgü i norü corixũ ínanguxuxẽẽgüxũrüxũ pixĩgü. Rü ngẽxguma norü cori rü wüxi i ngĩgüarü petawa ne naxũxgu rü nümagü rü ínamemare namaxã i naxchiru i mea ígotaxũ rü norü omügü rü ninaigü! Rü ngẽxguma norü cori ĩãxwa inacagügu, rü paxa naxcax nayawãxnagü i ĩãx.

[37]Rü nataãẽgü i ngẽma duũxũgü i idauexũ íyanguéxũgu i ngẽxguma ínanguxgu i norü cori. Rü pemaxã nüxũ chixu rü ngẽma cori rü norü mechawa tátama nanatogüxẽxẽ i ngẽma norü duũxũgü i nüxũ ínanguxuxẽẽgüxũ. Rü nüma tátama ngẽma norü duũxũgüxũ inaxüwemü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

38Rü woo ngãxũ̃cüxü ínanguxgu rüẹxna marü yangunechaũ̃gu rü nataãẽgü i ngẽma coriarü duũ̃xũ̃gü ega inadauegu i ngẽxguma ínanguxgu i norü cori.

39Rü ngẽxguma chi wüxi ya ĩpataarü yora nüxũ̃ cuạxgu i ngẽma ora i nagu tá ínanguxũ̃ i ngı́tạxaxũ̃, rü taxũchima nape. Rü chi nüxna nadau ya napata nax tama yawãxnaãxũ̃cạx rü tama nüxũ̃ nangı́xũ̃cạx.

40Rü pema rü ta penaxwạxe nax ípememarexũ̃. Erü ngürüãchi tama nagu íperüxĩnüeyane tá ínangu ya Tupana Nane ya duũ̃xũ̃xũ̃ ixĩcü = =ñanagürü ga Ngechuchu.

**Wüxi ga duũ̃xũ̃ ga mea norü coriga ĩnüxũ̃ rü to ga tama norü coriga ĩnüxũ̃chiga**
(Mt. 24.45-51)

41Rü yexguma ga Pedru rü Ngechuchuna naca rü ñanagürü: —¿Pa Corix, toxcạxicatama nixĩ i ñaa ore i cuạxruxũ̃ i tomaxã nüxũ̃ quixuxũ̃, rü ẹ̃xna guxũ̃ i duũ̃xũ̃gücạx yixĩxũ̃? = =ñanagürü.

42Rü ñanagürü ga Cori ga Ngechuchu: —¿Rü texé tixĩxũ̃ ya yíxema tümaarü coriarü duũ̃xẽ ya mea yanguxexẽ́xẽ i tümaarü puracü rü mea tümaãẽxũ̃ cuáxe rü tümaarü cori tüxna ãgaxe nax mea nüxna tadauxũ̃cạx i norü duũ̃xũ̃gü rü mea oragu tanachibüexẽẽxũ̃cạx?

43Rü tataãxẽ ya yíxema coriarü duũ̃xẽ ya mea nüxna dauxe ya napata, rü ngẽxguma ínanguxgu i tümaarü cori rü tüxũ̃ íyanguéxũ̃gu nax meama ítanaxüxũ̃ i ngẽma puracü i nagu tüxũ̃ namuxũ̃.

44Rü aixcüma pemaxã nüxũ̃ chixu rü ngẽma tümaarü cori rü tá guxũ̃ma i norü ngẽmaxũ̃güarü dauruũ̃xũ̃ tüxũ̃ nixĩxẽxẽ.

45-46Natürü ngẽxguma chi ngẽma duũ̃xũ̃ nagu rüxĩnügu rü norü cori rü tama paxa nax ínanguxũ̃, rü inaxügüãgu nax chixri namuaxũ̃ i natanüxũ̃ i yatüxũ̃gü rü ngexũ̃gü, rü peta naxụ̈xgu rü nachibügu, rü naxaxegu, rü nügü nangãxẽẽgu, rü ngürüãchi ngẽma ngunexũ̃ rü ngẽma ora i tama nagu ínanguxẽẽãxũ̃gu tá ínangu i norü cori. Rü poraãcüxüchi tá nanapoxcu namaxã i ngẽma poxcu i ngẽma tama yaxõgüxũ̃xũ̃ namaxã napoxcuxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

47Rü ngẽma coriarü duũxũ̃ i nüxũ̃ cua̱xchiréxũ̃ nax ta̱xacü nanaxwa̱xexũ̃ i norü cori, natürü tama yanguxẽẽxũ̃ rü tama norü coriga ĩnüxũ̃, rü tá poraãcü nanacua̱xi.

48Natürü ngẽma coriarü duũxũ̃ i tama nagu naxĩnüãcüma chixexũ̃ naxü, rü tá napoxcuama, natürü írarüwa tá nanacua̱xi. Rü texé ya Tupana muxũ̃ma tüxna ãxẽ, rü muxũ̃ca̱x tá tüxna naca. Rü texé ya muxũ̃ma tüxũ̃ nadauxexẽ́xẽ rü yexeraxũ̃ca̱x tá tüxna naca.

### Ngechuchugagu nixĩ i yatoyexũ̃ i duũxũ̃gü

(Mt. 10.34-36)

49Núma chaxũ nax ñoma i naanewa duũxũ̃güxũ̃ chidauchitanüxẽẽxũ̃ca̱x. Rü chierüx aixcüma marü yadauchitanügu.

50Rü choma rü tá poraãcü ngúxũ̃ chinge, rü chanaxĩ̱xãchiãxẽ ñu̱xmatáta yangu i ngẽma.

51¿Ẽxna nagu perüxĩnüe nax núma chaxuxũ̃ nax ichayanaxoxẽẽxũ̃ca̱x i nu i ñoma i naanewa? Rü pemaxã nüxũ̃ chixu rü núma chaxũ nax chaugagu yatoyexũ̃ca̱x i duũxũ̃gü.

52Erü ñu̱xmawena ega wüxi ya ĩpatawa nangẽxmagu i wüximẹ̱ẹ̱xpü̱x i duũxũ̃gü, rü tomaepü̱x tá choxṹ nayaxõgü rü taxre i tama, rüẹ̱xna taxre tá choxṹ nayaxõgü rü tomaepü̱x i tama.

53Rü papa rü tá nayaxõ rü nane rü tama nayaxõ, rüẹ̱xna nane rü tá nayaxõ natürü nanatü rü tama nayaxõ. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta i mama rü tá iyaxõ rü ngĩxacü rü tama iyaxõ, rüẹ̱xna ngĩxacü rü tá iyaxõ rü ngĩé rü tama iyaxõ. Rü ngĩ̱xẽ rü tá iyaxõ rü ngĩneã̱x rü tama iyaxõ, rüẹ̱xna ngĩneã̱x rü tá iyaxõ rü ngĩ̱xẽ rü tama iyaxõ ==ñanagürü ga Ngechuchu.

### Cua̱xruũ̃gü i nachiga i ta̱xacü tá nangupetüxũ̃

(Mt. 16.1-4; Mr. 8.11-13)

54Rü Ngechuchu ñanagürü ta nüxũ̃ ga duũxũ̃gü: —Ngẽxguma nüxũ̃ peda̱u̱xgu nax oéstewa naxẽãchianexũ̃, rü nüxũ̃ pixu tá nax napuxũ̃. Rü aixcüma ngẽmaãcü nixĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

55Rü ngẽxguma buanecü súrwa ne ũxgu rü nüxũ pixu rü tá nanaiane. Rü aixcüma ngẽmaãcü nixĩ.

56Pa Duũxũgüx i Mea Maxẽnetaxũ, pema nüxũ pecua̲x nax ñuxãcü penangugüxũ ega tá napuxgu rüe̲xna tá nangu̲xetügu. ¿Rü ñuxãcü i ñu̲xma i tama nüxũ pecuáxũ nax Tupana yixĩxũ ya petanüwa ngucü?

### Name nixĩ nax curüngũxmüxũ namaxã i curü uanü
(Mt. 5.25-26)

57¿Rü tü̲xcüũ tama penayauxchaũ i ngẽma mexũ ya Tupana pexṹ naxwa̲xexũ nax nagu pexĩxũ?

58Rü ngẽxguma chi wüxíe wüxi i ngetanüca̲x cuxũ íxuaxũgu rü ãe̲xgacüxũtawa cuxũ tagaxgu, rü name nixĩ i namawatama tüxũ icurüngüxmüxẽxẽ nax tama ãe̲xgacüpe̲xewa cuxũ tagaxũca̲x. Erü wüxicana nax ãe̲xgacüxũtawa cunguxũ rü ãe̲xgacü tá purichíagüna cuxũ namu. Rü purichíagü tá cuxũ napoxcu.

59Rü cumaxã nüxũ chixu rü ngẽxma poxcuchicagu tá curüxã̲ũ̲x ñu̲xmatáta ngĩxũ cuxütanü i guxcü i diẽru i nüxṹ ngĩxũ cungetanücü ==ñanagürü ga Ngechuchu.

## Luca 13

### Yíxema tama nüxũ rüxoxe i tümacüma i chixexũ rü itarütaxu

1Rü yexgumaxũcüü rü Ngechuchuxũtawa nangugü ga ñuxre ga duũxũgü. Rü Ngechuchumaxã nüxũ nixugü nax ãe̲xgacü ga Pirátu rü norü churaragüxũ namuxũ nax nadaiaxũca̲x ga ñuxre ga Gariréaanecüã̲x ga yatügü ga yexguma norü carnérugü Tupanaca̲x nadaixgu ga napatawa.

2Rü Ngechuchu nüxna naca rü ñanagürü nüxũ: —¿Pema nagu perüxĩnüegu rü yemaacü nüxũ nangupetü ga yema yatügü, yerü yema togü ga Gariréaanecüã̲xarü yexera nipecaduã̲xgü?

3Pemaxã nüxũ chixu rü tama nixĩ. Rü ngẽxguma chi pema rü tama nüxũ perüxoegu i pecüma i chixexũ, rü guxãma i pema rü tá ipeyarütauxe.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[4]¿Rü ẽxna pema nagu perüxĩnüegu rü guxũ̃ ga Yerucharéũ̃cüã̲xarü yexera nipecaduã̲xgü ga yema 18 ga yatügü ga yuexũ̃ ga yexguma Chiloéwa yexmaxũ̃ ga dauxũ̃taechica namaxã iwã̲xgu?

[5]Pemaxã nüxũ̃ chixu rü tama nixĩ. Rü ngẽxguma chi pema rü tama nüxũ̃ perüxoegu i pecüma i chixexũ̃, rü guxãma i pema rü tá ipeyarütauxe = =ñanagürü ga Ngechuchu.

### Ore ga nanetü ga igu ga ngearü õṍxũ̃gu ixuxũ̃

[6]Rü nüma ga Ngechuchu rü nüxũ̃ nixu ga wüxi ga ore ga igugü ixuxũ̃, rü ñanagürü: —Rü wüxi ga yatü nüxũ̃́ nayexma ga wüxi ga úbanecü. Rü yexma nanato ga wüxi ga igu. Rü nüma ga gumá yatü rü ínayadauuxũ̃ ga yema igu rü naxõõ̲x, natürü taxuxũ̃ma ga norü oxũ̃ inayangau.

[7]Rü yemacã̲x yema norü duũ̃xũ̃ ga norü naanena dauxũ̃xũ̃ ñanagürü: “Dücax, tomaepü̲x ya taunecü guxũ̃guma íchayadauxũ̃ i ñaa igu, rü taguma naxo. Rü ngẽmacã̲x chanaxwã̲xe nax cuyadaxüchixũ̃ nax tama natücã̲xma nua naanewa naxĩaneã̲xũ̃cã̲x”, ñanagürü nüxũ̃.

[8]Natürü ga yema norü duũ̃xũ̃ ga norü naanena dauxũ̃, rü norü corixũ̃ nangãxũ̃, rü ñanagürü: “Pa Corix, ¡nüetama doma taunecüxicatama nangexmã̲x! Rü tá chanaxaimüanepṹne rü waxmüanexũ̃maxã tá chanagüpüne.

[9]Rü bexmana ngẽxguma ngẽma chaxüxgu rü tá naxo. Natürü ngẽxguma taxũtáma naxo̲xgu rü tá chayadaxüchi” = =ñanagürü.

### Ngechuchu rü ngũ̃xchigaarü ngunexũ̃gu ngĩxcã̲x nayataanexẽxẽ ga wüxi ga ngecü ga pücã̲xwecü

[10]Rü wüxi ga ngũ̃xchigaarü ngunexũ̃gu rü Ngechuchu nangu̲xẽẽtae ga wüxi ga ngutaque̲xepataũ̃wa.

[11]Rü yéma iyexma ga wüxi ga ngecü ga 18 ga taunecü idã̲xawecü. Rü ipücã̲xwe yerü wüxi ga ngo̲xo ngĩxũ̃ napücã̲xwexẽxẽ, rü taxuacüma iyarüwe̲xãchi.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

12Rü yexguma Ngechuchu ngĩxũ̃ da̱u̱xgu rü ngĩxca̱x naca, rü ñanagürü ngĩxũ̃: —Pa Ngecüx, ñu̱xma rü marü cuxca̱x nitaane i curü da̱xawewa ==ñanagürü.

13Rü yexguma rü ngĩxũ̃ ningõgü, rü yexgumatama iyarüwe̱xãchiwemüxũ̃, rü inaxügü nax Tupanaxũ̃ yacua̱xüxũ̃xũ̃.

14Natürü yema ngutaque̱xepataũ̃arü ãẽ̱xgacü rü nanu, yerü Ngechuchu rü ngũ̃xchigaarü ngunexũ̃gu ngĩxũ̃ narümexẽxẽ ga yema nge. Rü yemaca̱x ga yema ãẽ̱xgacü rü ñanagürü duũ̃xũ̃güxũ̃: —Nangexma i 6 i ngunexũ̃ i nagu namexũ̃ nax ipuracüexũ̃. Rü ngẽma ngunexũ̃gügu nixĩ i namexũ̃ nax nua pexĩxũ̃ nax pegü peyarümexẽẽgüxũ̃ca̱x rü tama i ngũ̃xchigaarü ngunexũ̃gu ==ñanagürü.

15Rü yexguma ga Cori ga Ngechuchu rü nanangãxũ̃, rü ñanagürü: —Pa Duũ̃xũ̃güx i Mea Maxẽnetaxũ̃x, ¿Tama ẽ̱xna guxã i pema rü ngũ̃xchigaarü ngunexũ̃gu peyawẽxũ̃ i perü woca rü ẽ̱xna perü búru nax peyaxaxexẽxẽxũ̃ca̱x?

16Rü ñaa ngecü i Abraáũ̃tanüxũ̃ iyicü, rü Chataná rü 18 ya taunecü ngĩxũ̃ ninai namaxã i ñaa da̱xawe. ¿Rü taux ẽ̱xna i namexũ̃ i ngũ̃xchigaarü ngunexũ̃gu nax nawa ngĩxũ̃ íchanguxuchixẽẽxũ̃ i ngĩrü da̱xawe? ==ñanagürü.

17Rü yexguma yema ñaxgu ga Ngechuchu, rü guxũ̃ma ga norü uanügü rü poraãcü naxãnee. Natürü guxũ̃ma ga togü ga duũ̃xũ̃gü rü nataãẽgü ga yexguma nüxũ̃ nadaugügu ga yema mexũ̃gü ga Ngechuchu üxũ̃.

### Ore i motachachiregu ixuxũ̃

(Mt. 13.31-32; Mr. 4.30-32)

18Rü ñanagürü ga Ngechuchu: —¿Ñuxãcü nixĩ i ãẽ̱xgacü nax yixĩxũ̃ ya Tupana, rü nañuxraũ̃xũ̃ i nüma ãẽ̱xgacü íyixĩxũ̃wa? ¿Rü ta̱xacügu tá chanangu?

19Wüxi ya motachachire ya wüxi ya yatü naanegu toxũ̃nerüxũ̃ nixĩ. Rü woo naxíraxüchichire̱x ya naxchire natürü ngẽxguma naxüxgu rü naya̱xgu rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

wüxi i nanetü i taetaxũ nixĩ. Rü ngẽmacạx i werigü rü natanügu nixüachiãũ ==ñanagürü.

### Ore i paũarü pụxẽẽruũgu ixuxũ
(Mt. 13.33)

20Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu: —¿Ñuxãcü nixĩ ya Tupana ãẹ̃xgacü íyixĩxũ̃wa? ¿Rü tạxacügu tá chanangu?

21Rü ñoma paũarü pụxẽẽruũ̃rüxũ nixĩ. Rü wüxi i ngecü rü íraxũ̃tama i paũarü pụxẽẽruũ̃maxã inaxüéũ̃ i taxũ̃ i ngĩrü paũchara. Rü ngẽma paũarü pụxẽẽruxũ̃ rü woo naxíra rü nayapuxẽxẽ i guxũ̃ma i ngĩrü paũchara ==ñanagürü ga Ngechuchu.

### Ĩạ̃x i íraxũ̃chiga
(Mt. 7.13-14, 21-23)

22Rü yexguma Yerucharéũ̃wa naxũxgu ga Ngechuchu rü gumá namawa yexmagüxũ̃ ga ĩanegüwa rü ĩanexacügüwa rü duũ̃xũ̃güxũ̃ ninguụxexẽẽtaechigü.

23Rü wüxi ga duũ̃xũ̃ nüxna naca rü ñanagürü: —Pa Corix ¿ẹ̃xna noxretátama nixĩ i ngẽma nayauxgüxũ̃ i maxũ̃ i taguma gúxũ̃? ==ñanagürü. Rü nüma ga Ngechuchu nanangãxũ̃, rü ñanagürü:

24—Dauxũ̃guxũ̃ i naanearü ĩạ̃x rü naxíraxüchi. ¡Rü paxa naxcạx pedau nax nawa pichocuxũ̃cạx! Erü pemaxã nüxũ̃ chixu rü muxũchixũ̃ma i duũ̃xũ̃gü tá nüxũ̃́ nangúchaũ̃ nax nawa yachocuxũ̃, natürü taxũtáma nawa nangu nax nawa yachocuxũ̃.

25Erü ngẽxguma ngẽma ĩarü yora írüdaxgu nax yanawãxtaũ̃xũ̃cạx i ĩạ̃x, rü pema i düxétüwa ngẽxmagüxe rü tá nüxna pecagü nax pexcạx yanawãxnaũ̃xũ̃cạx i ĩạ̃x. Rü ñaperügügü tá: “Pa Corix, ¡paxa toxcạx yawãxna i ĩạ̃x!” ñaperügügü tá. Natürü nüma i cori rü tá pexũ̃ nangãxũ̃, rü ñanagürü tá: “Tama pexũ̃ chacuạx nax Ngẹxtácüạ̃x pixĩgüxũ̃”, ñanagürü tá pexũ̃.

26Rü ngẽxguma rü tá ñaperügügü nüxũ̃: “Cumaxãchirẹx wüxiwa tachibüe rü taxaxegü. Rü toxũ̃ cungúexẽxẽ ga torü ĩanearü namagüwa”, ñaperügügü tá.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[27]Natürü nüma rü tá pexũ̃ nangãxũ̃ rü ñanagürü tá: “Marü pemaxã nüxũ̃ chixu rü tama pexũ̃ chacua̱x nax ngextácüã̱xgü pixĩgüxũ̃. ¡Rü ípixĩ i nua chauxũ̃tawa i guxãma i pemax, Pa Chixexũ̃gu Maxẽxũ̃x!” ñanagürü tá.

[28]Rü ngéma tá pexauxe, rü tá pixṹ́xchapütagü i ngẽxguma nüxũ̃ peda̱u̱xgu i Abraáũ̃ rü Ichaá rü Acóbu rü guxũ̃ma i Tupanaarü orearü uruũ̃gü nax Tupana ãẽ̱xgacü ixĩxũ̃wa nangẽxmagüxũ̃ rü pema rü nüxna ípewoxũ̃xũ̃.

[29]Erü nórtewa rü súrwa rü éstewa rü oéstewa tá ne naxĩ i duũ̃xũ̃gü nax Tupana ãẽ̱xgacü ixĩxũ̃wa nangẽxmagüxũ̃. Rü ngéma mechawa tá narütogü nax nachibüexũ̃ca̱x.

[30]Rü tá nangẽxma i nümaxũ̃ i ñoma i naanewa duũ̃xũ̃gü nüxũ̃ oexũ̃, natürü daxũguxũ̃ i naanewa rü Tupana tá wixpẽ̱xewa nanaxügüxẽxẽ. Rü tá nangẽxma i nümaxũ̃ i ñoma i naanewa duũ̃xũ̃gü nüxũ̃ icua̱xüũ̃güxũ̃, natürü daxũguxũ̃ i naanewa rü Tupana rü tá wixweama nanaxügüxẽxẽ ==ñanagürü ga Ngechuchu.

### Ngechuchu naxaxu naxca̱x i duũ̃xũ̃gü i Yerucharéũ̃wa maxẽxũ̃

(Mt. 23.37-39)

[31]Rü yematama ngunexũ̃gu rü Ngechuchuxũ̃tawa nangugü ga ñuxre ga Parichéugü. Rü ñanagürügü Ngechuchuxũ̃: —¡Íixũ i nua! Erü ãẽ̱xgacü ya Eróde rü cuxũ̃ nimáchaũ̃ ==ñanagürügü.

[32]Natürü nüma ga Ngechuchu nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —¡Naxũ̃tawa pexĩ i ngẽma yatü i nüxũ̃ cua̱xüchixũ̃ nax duũ̃xũ̃güxũ̃ nawomüxẽẽxũ̃, rü namaxã nüxũ̃ pixu rü ñu̱xma rü moxũ̃ rü tá íchanawoxũ̃ i ngo̱xogü, rü tá chanameexẽxẽ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i ida̱xaweexũ̃, rü pa̱xmaacü tá chanagu̱xẽxẽ!

[33]Natürü chanaxwa̱xe i ichixũchigü i ñu̱xma rü moxũ̃ rü pa̱xmaacü ñu̱xmatáta Yerucharéũ̃wa changu. Erü Yerucharéũ̃gu nixĩ i nax nayuexũ̃ i guxũ̃ma i Tupanaarü orearü uruũ̃gü.

[34]Rü dücax, Pa Yerücharéũ̃cüã̱x, pema peyadaietanü i Tupanaarü orearü uruũ̃gü, rü nutamaxã ípenamuxũchigü i Tupanaarü orearü ngeruũ̃gü i pexca̱x núma namugüxũ̃. Rü ñuxreẽxpü̱xcüna wüxigu chaugüxũ̃tagu pexũ̃


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

chanutaquexexẽẽchaũ̃, ñoma wüxi i ota ya naxacüãx nügütüũ̃gu tüxũ̃ nutaquexexũ̃rüxũ̃. Natürü pema rü tama penaxwaxe.

35Dücax ya perü ĩane, rü Tupana tá ínanatax. Rü pemaxã nüxũ̃ chixu rü taxũtáma wena choxũ̃ pedau ñuxmatáta ngẽma ngunexũ̃ i nagu ñapegügüxũ̃: “Namexẽchi nixĩ ya yimá Cori ya Tupanaégagu núma ũcü”, ñapegügü ==ñanagürü ga Ngechuchu.

## Luca 14

### Ngechuchu rü naxcax nayataanexẽxẽ ga wüxi ga yatü ga dexámaxã ipuxunexũ̃

1Rü wüxi ga ngũ̃xchigaarü ngunexũ̃gu rü Ngechuchu rü wüxi ga Parichéugüarü ãẽxgacüpatawa nayachibü. Rü yéma nayexmagü ga togü ga Parichéugü ga yéma bexma Ngechuchuxũ̃ ngugüexũ̃.

2Rü yéma nayexma ta ga wüxi ga yatü ga idaxawexũ̃ ga dexámaxã ipuxunexũ̃.

3Rü yexguma ga Ngechuchu rü yema ngúexẽẽruũ̃gü ga Moichéarü mugüwa nguxẽẽtaegüxũ̃na rü Parichéugüna naca, rü ñanagürü: —¿Pexcax namexũ̃ ega ngũ̃xchigaarü ngunexũ̃gu naxcax chayataanexẽxẽgu i wüxi i idaxawexũ̃? ==ñanagürü.

4Natürü ga nümagü rü nangeaxgümare. Rü yexguma ga Ngechuchu rü naxmexgu nayayauxãchi ga yema idaxawexũ̃, rü nanamexẽxẽ. Rü namaxã nüxũ̃ nixu nax íyaxũxũ̃cax.

5Rü ñuxũchi ñanagürü Parichéugüxũ̃: —¿Texé i pemax i ngẽxguma perü búru rü ẽxna perü woca puchugu nagoxgu, rü taux ẽxna i ngẽxgumatama ípeyadauxũ̃ rü ípeyatúãchixũ̃ i woo ngũ̃xchigaarü ngunexũ̃ yixĩxgu? ==ñanagürü.

6Rü nümagü rü taxuxũ̃maama Ngechuchuxũ̃ nangãxũ̃gü.

### Duũ̃xũ̃gü ga ngĩgüarü petawa nüxna naxugüxũ̃chiga

7Rü yexguma mechawa natogüchaũ̃gu ga yema nüxna naxugüxũ̃, rü Ngechuchu nüxũ̃ nadau nax wüxichigü rü ĩarü yoraxũ̃tawaxüchi


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

natoxchaũxũ. Rü yexguma yemaxũ nada̲u̲xgu rü nayaxuc̲u̲xẽgü, rü ñanagürü:

8—Ngẽxguma texé cuxna uxgu i wüxi i ngĩgüarü petawa, rü tama name i petaarü yoraxũtawaxüchi üxũ i naxma̲xwe̲xewa cuyarüto. Erü yixcüra ngürüãchi tá ínangu i to i nüxna naxuxũ i curü yexera tachigaxũ.

9Rü ngẽma petaarü yora i pexna uxũ, rü tá cumaxã nüxũ nayarüxu nax icuchixũca̲x i ngẽma nachicawa nax ngéma natoxẽẽãxũca̲x i ngẽma to i curü yexera ixĩxũ. Rü ngẽxguma i cumax rü poraãcü cuxãneãcüma rü nawa iyacuáxũ i naxma̲xwe̲xewa tá cuyarüto.

10Rü narümemae ega texé cuxna uxgu, rü nawa iyacuáxũ i naxma̲xwe̲xewa curüto. Rü ngẽxguma i ngẽma petaarü yora i cuxna uxũ rü ñanagürü tá cuxũ: “Pa Chomücüx, ¡nua chauxũtawa yarüto!” ñanagürü tá cuxũ. Rü ngẽmaãcü ngẽma petaarü yora rü wüxi i mexũ tá cumaxã naxü nape̲xewa i guxũma i ngẽma togü i duũxũgü i nüxna naxuxũ i cumaxã ngéma rütogüxũ.

11Erü texé ya tügü írütaxe rü Tupana tá tüxũ naxãnexẽxẽ. Natürü texé ya tügü írüxíraxe rü Tupana tá tüxũ nicua̲xüxũ ==ñanagürü ga Ngechuchu.

12Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu nüxũ ga yema yatü ga nüxna uxũ: —Rü ngẽxguma wüxi i õnaca̲x rüe̲xna petaca̲x texéna cuxũxchaũgu, rü tama name i nüxna cuxu i cumücügü, rü bai i cuenexẽgü, rü bai i cutanüxũ, rü bai i curü ngaicamagu pegüxũ i duũxũgü i diẽrua̲xgüxũ. Erü nümagü rü tá nüxĩ́ cuxna naxugüe, rü ngẽmaãcü tá cuxṹ nanaxütanügü.

13Natürü ngẽxguma wüxi i peta cuxu̲xgu, rü narümemae nixĩ i nüxna cuxu i duũxũgü i ngearü diẽrua̲xgüxũ, rü duũxũgü i taxucürüwama puracüexũ, rü ngẽma ichixeparagüxũ, rü ngẽma ingexetügüxũ.

14Rü tá cutaãẽxũchi i ngẽxguma erü nümagü rü taxucürüwa cuxṹ nanaxütanügü. Natürü tá cunayaxu i curü natanü i ngẽxguma wena namaxẽgu i Tupanaarü duũxũgü i mexũ ==ñanagürü.

### Ore i taxũ i õnagu ixuxũ
(Mt. 22.1-10)


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Rü yexguma yemaxũ naxĩnügu ga wüxi ga yatü ga mechawa rütoxũ rü Ngechuchuxũ ñanagürü: —Rü tataãxẽ ya yíxema Tupana ãẽxgacü ixĩxũwa chibüxe = =ñanagürü.

16Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —Wüxi ga yatü nanaxü ga wüxi ga õna ga taxũ. Rü norü duũxũxũ namu nax nüxna yaxuxũcax ga muxũma ga duũxũgü.

17Rü yexguma marü namexgu ga norü õna, rü wena norü duũxũxũ namu nax yema duũxũgü ga marü nüxna naxugüxũmaxã nüxũ nax yanaxuxũcax nax marü namemarexũ ga norü õna, rü paxa yéma nax naxĩxũcax.

18Natürü guxũma ga yema nüxna naxugüxũ, rü inanaxügü nax nügü ínaxuegüxũ. Rü yema nüxíra nüxna naxuxũ rü ñanagürü: “Ngexwacatama naxcax chataxe i wüxi i naane. Rü paxa tá íchayadau. ¡Rü namaxã nüxũ ixu i cori rü taxucürüwama ngéma chaxũ!” ñanagürü.

19Rü yema to rü ñanagürü: “10 i wocagü i puracüruũcax chataxe, rü tá ngẽmaxũ chaxü. ¡Rü namaxã nüxũ ixu i cori rü taxucürüwama ngéma chaxũ!” ñanagürü.

20Rü to rü ñanagürü: “Ngexwacatama chaxãmax rü ngẽmacax taxucürüwama ngéma chaxũ”, ñanagürü.

21Rü yexguma nataeguxgu ga yema coriarü duũxũ, rü norü corimaxã nüxũ nixu ga guxũma ga yema ore. Rü yexguma ga norü cori rü nanu, rü ñanagürü nüxũ ga norü duũxũ: “¡Paxa ngéma ĩanearü namagüwa rü namaxacügüwa naxũ, rü nua nagagü i ngẽma duũxũgü i ngearü diẽruãxgüxũ, rü ngẽma duũxũgü i taxucürüwama puracüexũ, rü ngẽma ichixeparagüxũ, rü ngẽma ingexetügüxũ!” ñanagürü.

22Rü yixcamaxũra ga yema coriarü duũxũ rü norü corixũ ñanagürü: “Pa Corix, marü chanaxü i ngẽma chomaxã nüxũ quixuxũ, natürü naxãchicaaneãmatama i nua cupatawa”, ñanagürü.

23Rü yexguma ga norü cori rü ñanagürü nüxũ: “¡Paxa ngéma nama i taxũgüwa rü nama i íraxũgüwa naxũ, rü nua nagagü i togü i duũxũgü nax


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nuxã chopatagu nachocuxũca̲x, rü ngẽmaãcü nax naxããcuxũca̲x ya daa chopata!

24Erü pemaxã nüxũ chixu rü taxuxũma ga yema nüxíra nüxna chaxuxũ rü nua chorü õnawa tá nachibüe” = =ñanagürü.

### Tama natauxcha nax Cristuwe rüxũxũ

(Mt. 10.37-38)

25Rü muxũchixũma ga duũxũgü Ngechuchuwe narüxĩ. Rü Ngechuchu rü nadauegu rü ñanagürü nüxũ:

26—Rü ngẽxguma texé chowe rüxũxchaũgu, rü tanaxwa̲xe i choxũ tangechaũ tümanatüarü yexera, rü tümaéarü yexera, rü tümama̲xarü yexera, rü tümaxacügüarü yexera, rü tümaenexẽgüarü yexera, rü tümaeya̲xgüarü yexera, rü tümaarü maxũarü yexera rü ta. Rü ngẽxguma tama ngẽmaãcü choxũ tangechaũgu rü taxucürüwama aixcüma chorü ngúexũ tixĩ.

27Rü yíxema nüxũ oxe nax chaugagu ngúxũ tingeãcüma chowe tarüxũxũ, rü taxucürüwama chorü ngúexũ tixĩ.

28Rü ngẽxguma chi wüxíe i petanüwa rü wüxi ya ĩpata ya taxũne taxüxchaũgu, ¿rü tama e̲xna i tanangugüxíraxũ nax ñuxre i diẽrugu tá tüxṹ naxãtanüxũ? Rü ngẽmawa nüxũ tacua̲x rü marü tüxṹ yangu i ngẽma tümaarü diẽru i tüxṹ ngẽxmacü nax tayanguxẽẽxũca̲x ya yimá ĩ.

29Erü ngẽxguma chi tama mea tanangugügu i tümaarü diẽru nax ñuxregu tá naxãtanüxũ ya yima ĩ, rü norü caxtaxica chi itapugügu rü taxucürüwa chi tayanguxẽẽgu i ngẽma puracü, rü guxũma i duũxũgü i nüxũ daugüxũ i ngẽma tümaarü puracü rü tá tüxũ nacugüe.

30Rü ñanagürügü tá: “Ngẽma yatü inanaxügü nax naxüpataxũ, natürü taxucürüwama nayanguxẽxẽ”, ñanagürügü tá.

31Rü ngẽxguma wüxi i nachixũanearü ãe̲xgacü rü to i nachixũanearü ãe̲xgacümaxã nügü nadaixchaũgu, ¿rü tama e̲xna i noxri inangugüãxũ rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10,000 i churaragü rü marü nüxū́ yangu nax nügü nada̱i̱xū̃ca̱x namaxã i norü uanü i 20,000 i churaragü nüxū́ ngẽxmaxū̃?

32Rü ngẽxguma nangugüãgu nax tama yanguxū̃ i norü churaragü rü, ¿taux ẽ̱xna i ngẽxguma yáxū̃wa nangẽxmagutama i norü uanü, rü naxū̃tawa namugüãxū̃ i norü orearü ngeruū̃gü, rü namaxã nüxū̃ nax yanaxugüexū̃ca̱x nax nügümaxã nangüxmüexū̃?

33Rü ngẽxgumarüxū̃ tá ta nixĩ i pemax, erü ngẽxguma ngexerüxüxe i petanüwa tama ngéma tanawogügu i guxū̃ma i tüxū́ ngẽxmaxū̃ nax chowe tarüxũxū̃ca̱x, rü taxucürüwama aixcüma chorü ngúexū̃ tixĩ.

### Ngẽxguma nangeacagu ya yucüra rü taxuwama name

(Mt. 5.13; Mr. 9.50)

34Name ya yucüra. Natürü ngẽxguma chi nangeacagu, ¿rü ñuxãcü tá wenaxarü naxããcaxū̃?

35Rü taxuwama name. Rü woo waixū̃müarü wamüanexẽẽruū̃ca̱x rü tama name. Rü ítanata̱xmare. Rü yíxema ãchi̱xẽgüxe, ¡rü nüxū̃ taxĩnüe i ngẽma ore! ==ñanagürü.

## Luca 15

### Ore i carnéru i iyarütaxuxū̃gu ixuxū̃

(Mt. 18.10-14)

1Rü Ngechuchuca̱x naxĩ ga muxū̃ma ga duū̃xū̃gü ga Rómaarü ãẽ̱xgacüca̱x diẽru ngĩxū̃ ideetanüxū̃, rü duū̃xū̃gü ga chixexū̃ ga nacümagu ĩxū̃, yerü nüxū̃ naxĩnüechaū̃ ga norü ore.

2Rü yemaca̱x ga Parichéugü rü ngúexẽẽruū̃gü ga Moichéarü mugüwa ngu̱xẽẽtaegüxū̃, rü Ngechuchuxū̃ nixugüe, rü ñanagürügü: —Ñaa yatü rü norü me nixĩ i pecaduã̱xgüxū̃maxã naxãmücüxū̃, rü namaxã nachibüxū̃ ==ñanagürügü.

3Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñaa ore ga cua̱xruxū̃xū̃ namaxã nixu, rü ñanagürü:

4—¿Texé i petanüwa rü ngẽxguma tüxū́ nangẽxmagu i 100 i tümaarü carnérugü rü wüxi tüxū́ iyarütaxu̱xgu, rü taux ẽ̱xna i nachitaxū̃wa


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tanawogüxũ i ngẽma 99, rü naxca̲x tayadauxũ i ngẽma tüxṹ iyarütaxuxũ ñu̲xmata nüxũ itayangau?

5Rü ngẽxguma nüxũ itayangauxgu rü taãẽãcüma tügüãtügu tayaga.

6Rü ngẽxguma tümapatawa tanguxgu, rü tanangutaque̲xexẽxẽ i tümamücügü, rü duũxũgü i tümaarü ngaicamagu pegüxũ, rü nüxũ ñatagürü: “¡Wüxigu chomaxã petaãxẽgü, Pa Chomücügüx! Erü marü nüxũ ichayangau i ngẽma chorü carnéru ga iyarütaxuxũ”, ñatagürü.

7Rü pemaxã nüxũ chixu rü daxũguxũ i naanewa rü naxca̲x nataãẽgü i 99 i duũxũgü i marü Tupanaarü ixĩgüxũ, natürü yexera naxca̲x nataãẽgü i ngẽma wüxi i pecaduáxũ i nüxũ rüxoxũ i nacüma i chixexũ rü Tupanaaxṹ yaxõxũ.

### Ore ga diẽru ga iyarütaxu̲xcügu ixuxũ

8Rü ngẽxguma chi wüxi i ngecüaxṹ nangẽxmagu i 10 tachinü i diẽru i tatanüxũ, rü wüxi ngĩxṹ iyarütaxu̲xgu, ¿rü taux e̲xna i omüwa nangĩxichiãxũ rü nabixichiãxũ ya ngĩpata, rü meama ngĩxca̲x nadauxũ ñu̲xmata ngĩxũ iyangau?

9Rü ngẽxguma ngĩxũ iyangauxgu, rü inangutaque̲xexẽxẽ i ngĩmücügü i ngexũgü rü ngĩtanüxũ i ngĩrü ngaicamagu pegüxũ, rü nüxũ ngĩgürügü: “¡Wüxigu chomaxã petaãxẽgü, Pa Chomücügüx! Erü marü ngĩxũ ichayangau i ngẽma chorü diẽru ga iyarütaxu̲xcü”, ngĩgürügü.

10Rü pemaxã nüxũ chixu rü ngẽxgumarüxũ ta nataãẽgü i daxũcüã̲x i Tupanaarü orearü ngeruũgü i ngẽxguma wüxi i duũxũ i pecaduáxũ nüxũ rüxoxgu i nacüma i chixexũ rü Tupanaaxṹ yaxõõgu ==ñanagürü ga Ngechuchu.

### Ore ga wüxi ga ngextu̲xücü ga nanatüna ixũcügu ixuxũ

11Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu: —Nayexma ga wüxi ga yatü ga taxre ga nane nüxṹ yexmacü.

12Rü gumá rübumaecü, rü nanatüxũ ñanagürü: “Pa Pax, ¡choxna naxã i ngẽma curü ngẽmaxũgü i choxna üxũ!” ñanagürü. Rü yexguma ga nanatü rü yema taxre ga nanemaxã nayatoye ga norü yemaxũgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[13]Rü ñuxre ga ngunexũguwena rü gumá nane ga rübumaecü rü nananutaquexe ga guxũma ga norü yemaxũgü rü namaxã nataxe. Rü yema diẽrumaxã to ga nachixũanewa naxũ. Rü chixri yéma namaxũ, rü yemaacü ngĩxũ naguxẽxẽ ga guxcüma ga norü diẽru.

[14]Natürü yexguma marü ngĩxũ naguxẽẽguwena ga guxcüma ga norü diẽru, rü poraãcü nataxu ga õna ga yema nachixũanewa. Rü yemacax ga gumá ngextüxücü rü inanaxügü nax taiya nüxű́ ngúxũ.

[15]Rü yexguma norü puracücax nadau naxũtagu ga wüxi ga yatü ga yema nachixũanecüãx. Rü nüma ga yema yatü rü norü naanewa nanamu nax yéma norü cuchigüna yadauxũcax.

[16]Rü düxwa nüxű́ nachixéga ga yema cuchiwemü, yerü poraãcü nataiyaxüchi. Natürü taxúema õna nüxna taxã.

[17]Rü yexguma naãxẽwa nagu narüxĩnü, rü ñanagürü: "¿Ñuxre i chaunatüarü puracütanüxũ rü nüxű́ nangẽxma i õna rü nüxű́ ínayaxü? Rü choma i nua rü taiyamaxã tá nuxma chayu.

[18]Rü chaunatücax tá chataegu, rü ñachagürü tá tüxũ: 'Pa Papax, marü chixexũ Tupanapexewa chaxü rü cupexewa rü ta.

[19]Rü marü tama chame nax chaune, ñacuxũ choxũ. ¡Rü wüxi i curü puracütanüxũxũ choxũ ixĩxẽxẽ!' ñacharügü tá tüxũ ya chaunatü", ñanagürü.

[20]Rü inaxũãchi rü nanatüpatacax nataegu. Rü yexguma yangaicagu ga nanatüpata, rü yáxũgu nüxũ tadau ga nanatü, rü tüxű́ nangechaũtümüxũ. Rü naxcax tiña, rü nüxna tanaixãchi, rü nüxũ tachúxu.

[21]Rü yexguma ga nüma ga tümane rü ñanagürü tüxũ: "Pa Papax, marü chixexũ Tupanapexewa chaxü, rü cupexewa rü ta. Rü ngẽmacax marü tama name nax 'chaune', ñacuxũ choxũ", ñanagürü.

[22]Natürü tüma ga nanatü rü tümaarü duũxũgüxũ ñatarügü: "¡Paxa nua penange i naxchiru i mexẽchixũ rü peyacuxcuchix! ¡Rü wüxi i ãnera ta


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

naxmẹxwa ngĩxũ̃ pingạxcuchi! ¡Rü chapatu rü ta nua penge, rü peyacuaixcuchi!

23¡Rü peyayaxụx i ngẽma wocaxacü i rüngũ̃maexũ̃, rü peyamá, rü ngĩxã namaxã tachibüe rü tapetae!

24Erü daa chaune rü chạụxcạx rü marü nayu, natürü maxũ̃cü chạụxcạx ínangu. Rü marü inayarütauxchirẹx, rü wenaxarü nangọx", ñanagürü. Rü yexguma inanaxügüe nax napetaegüxũ̃.

25Rü yoxni ga gumá nane ga rüyamaẽcü, rü naanewa nayexma. Rü yexguma nataeguxgu rü marü ĩarü ngaicamana nanguxgu, rü nüxũ̃ naxĩnü nax ínapaxetagüxũ̃ rü íyaxũ̃ãchitanüxũ̃xũ̃.

26Rü wüxi ga nanatüarü duũ̃xũ̃cạx naca, rü nüxna naca nax tạxacü ínaxüexũ̃ ga ĩwa.

27Rü yema nanatüarü duũ̃xũ̃ rü nanangãxũ̃, rü ñanagürü: "Cuenexẽ rü marü ínangu. Rü ngẽmacạx cunatü toxũ̃ tamu nax tayamáxũ̃cạx i ngẽma wocaxacü i rüngũ̃maexũ̃, erü cuenexẽ rü mecü ínangu rü tama nidạxawe", ñanagürü nüxũ̃.

28Natürü ga gumá naenexẽ ga rüyamaẽcü rü nanu, rü tama ĩgu naxücuchaũ̃. Rü yemacạx düxwa ga nanatü rü naxcạx ítaxũxũ, rü nüxũ̃ tayacạxaxũ̃ nax yaxücuxũ̃cạx.

29Rü nüma rü ñanagürü tüxũ̃ ga nanatü: "Cuma nüxũ̃ cucuạx ñuxre ya taunecü cuxũ̃́ chapuracü, rü taguma chixri cuga chaxĩnü. Rü bai i ñuxgu wüxicana wüxi i chíbuxacü choxna cumu nax chomücügümaxã chapetaexũ̃cạx.

30Natürü ñụxma nax ínanguxũ̃ i ngẽma cune i chixri curü diẽru ngĩxũ̃ gụxẽẽxũ̃ nagu i ngexũ̃gü i naxũ̃nemaxã taxexũ̃, rü naxcạx cuyamạx i ngẽma wocaxacü i rüngũ̃maexũ̃", ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

31Rü yexguma ga nanatü rü ñatarügü nüxũ: “Pa Chaunex, cuma rü guxũguma chauxũtawa cungexma, rü guxũma i chorü ngẽmaxũgü rü cuxrü nixĩ.

32Natürü ñu̱xma rü name nixĩ nax ipetaãxẽgüxũ rü itaãẽgüxũ erü cuenexẽ ga gumá cha̱u̱xca̱x rü marü yucü, rü maxũcü taxca̱x ínangu. Rü woo tüxna inayarütaxu, rü wenaxarü taxca̱x nango̱x” ==ñatarügü.

## Luca 16

### Ore ga yatü ga chixri norü coriarü yemaxũna dauxũgu ixuxũ

1Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu norü ngúexũgüxũ: —Nayexma ga wüxi ga cori ga muarü diẽrua̱xũchixũ. Rü nüxṹ nayexma ga wüxi ga norü duũxũ ga norü yemaxũarü dauruxũ. Natürü togü ga duũxũgü rü norü corimaxã nüxũ nixugü nax yema norü duũxũ rü chixri norü yemaxũna nax nadauxũ.

2Rü yexguma ga yema cori rü yema norü duũxũca̱x naca, rü ñanagürü nüxũ: “Dücax, cuchigaxũ chomaxã nixugügü i duũxũgü. ¿Rü ta̱xacü nixĩ i ngẽma? ¡Rü chomaxã nüxũ ixu rü ñuxãcü nixĩ i curü puracü, erü marü taxũtáma chorü ngẽmaxũarü dauruũxũ cuxũ chixĩxẽxẽ!” ñanagürü nüxũ.

3Rü yexguma ga yema coriarü duũxũ rü nagu narüxĩnü, rü nügüãẽwa ñanagürü: “¿Ta̱xacü tá chaxü i ñu̱xmax, erü chorü cori rü marü choxũ ínata̱xüchi i ngẽma chorü puracüwa? Tama chapora nax naanewa chapuracüxũca̱x, rü chaxãne nax diẽruca̱x íchaca̱xaxũ nüxna i togü.

4Rü marü nüxũ chacua̱x nax ta̱xacü tá chaxüxũ nax choxṹ nangẽxmaxũca̱x nax texé tümapatawa choxũ yaxuxũ i ngẽxguma changearü puracüa̱xgu”, ñanagürü.

5Rü yexguma ga nüma rü nügüxũtawa naxca̱x nangema ga wüxichigü ga yema duũxũgü ga norü coriaxṹ nangetanügüxũ. Rü yema nüxíra naxũtawa ũxũna naca, rü ñanagürü: “¿Ñuxre i nüxṹ cungetanüxũ i chorü cori?” ñanagürü.

6Rü nüma nanangãxũ, rü ñanagürü: “Nüxṹ chanangetanü i 100 i bidóũ i chíxũ”, ñanagürü. Rü yema coriarü duũxũ rü ñanagürü nüxũ: “Ñaa nixĩ i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngẽma popera i curü ngetanü nawa ngóxũ. ¡Rü paxa írüto rü to i popera naxü, rü 50 i bidóũguxicatama naxü i curü ngetanü!” ñanagürü.

7Rü yemawena rü yema to ga duũxũ ga norü coriaxű nangetanüxũna naca, rü ñanagürü: “¿Cuma rü ñuxre yixĩxũ i nüxű cungetanüxũ i chorü cori?” ñanagürü. Rü nüma rü nanangãxũ, rü ñanagürü: “Nüxű chanangetanü i 100 i choca i trigu”, ñanagürü. Rü yema coriarü duũxũ rü ñanagürü nüxũ: “Ñaa nixĩ i popera i curü ngetanü nawa ngóxũ. ¡Rü paxa írüto rü to i popera naxü rü 80 i chocaguxicatama naxü i curü ngetanü!” ñanagürü.

8Rü norü cori rü nüxũ nicua̱xũama ga yema norü duũxũ ga chixexũ, yerü nüxũ nadau nax nüxũ nacua̱xüchixũ nax duũxũgüaxű nangúchaũẽẽãxũ ega ta̱xacü naxu̱xgu. Rü pemaxã nüxũ chixu rü ñoma i naanecüa̱x i duũxũgü, rü ngẽma yaxõgüxũarü yexera paxa naxca̱x nadaugü nax duũxũgüaxű nangúchaũxẽẽãxũ ega ta̱xacü naxu̱xgu.

9Rü pemaxã nüxũ chixu rü ngẽma diẽru i tama aixcüma mexũ i ñoma i naanewa pexű ngẽxmaxũ rü name nixĩ i ngẽmamaxã nüxű penangúchaũxẽxẽ i duũxũgü nax Tupanaxũtawa nangugüxũ. Rü ngẽmaãcü i ngẽxguma nagu̱xgu i ngẽma ñoma i naanewa pexű ngẽxmaxũ rü peyuegu, rü tá pexű nangẽxma ya pemücügü ya pexũ yaxugüxũ i daxũguxũ i naanewa.

10Yíxema mea namaxã icuáxe ega woo noxretama tümame̱xẽwa ngẽxmagu, rü ngẽxguma muxũma tümame̱xẽwa ngẽxmagu rü tá ta mea namaxã itacua̱x. Natürü yíxema chixri namaxã icuáxe ega noxretama tümame̱xẽwa ngẽxmagu, rü ngẽxguma muxũma tümame̱xẽwa ngẽxmagu rü ngẽxgumarüxũ tá ta chixri namaxã itacua̱x.

11Rü ngẽxguma tama mea namaxã ipecua̱xgux i ngẽma diẽru i tama aixcüma mexũ i pexme̱xwa ngẽxmaxũ i ñoma i naanewa, ¿rü texé tá pexme̱xgu tanaxű i ngẽma aixcüma mexũ i Tupanaarü ixĩxũ?

12Rü ngẽxguma tama mea namaxã ipecua̱xgu i ngẽma togüarü ixĩxũ, ¿rü texé tá pexna tanaxã i ngẽma pexna üxũ?


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[13]Taxucürüwama i wüxi i duũxũ rü nataxrearü coriãx. Erü wüxi i norü corichi rü tá naxai, rü ngẽma to rü tá nüxũ nangechaũ. Rüẽxna wüxicax rü tá mea napuracü rü ngẽma to rü tá nüxũ naxo. Rü pema rü taxucürüwama Tupanacax pemaxẽ ega perü diẽruguama perüxĩnüegu ==ñanagürü ga Ngechuchu.

[14]Natürü ga yema Parichéugü rü poraãcü norü diẽruguama narüxĩnüe. Rü yemacax Ngechuchuxũ nacugüe ga yexguma nüxũ naxĩnüegu ga guxũma ga yema ore.

[15]Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —Pema rü duũxũgüpẽxewa mea pemaxẽneta, natürü Tupana pexũ nacuax nax taxacügu perüxĩnüexũ. Rü woo duũxũgü pexũ nicuaxüũgü naxcax i ngẽma pexüxũ, natürü Tupana rü naãxẽwa nangux i ngẽma ==ñanagürü ga Ngechuchu.

### Ore i taãẽxẽẽruũchiga

[16]Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü: —Tupana duũxũgüna nanaxã ga norü mugü ga Moiché namaxã ngúexẽxẽtaexũ, rü ñuxũchi norü orearü uruũgüarü mugü nax nagu naxĩxũcax ga duũxũgü ñuxmata ínangu ga Cuáũ ga baiũẽẽruxũ. Rü yemawena nixĩ ga naxunagüxũ i ore i taãẽxẽẽruxũ nax nüma ya Tupana rü ãẽxgacü yixĩxũ. Rü ñuxma rü guxũma i duũxũgü rü poraãcü nügü naporaexẽxẽ nax yachocuxũcax i nüma ínangexmaxũwa.

[17]Natürü ngẽma Tupanaarü mugü rü taxucürüwama texé itayanaxoxẽxẽ rü bai i wüxi i íxraxũ. Rü narütauxchamae nixĩ nax iyanaxoxũ i daxũguxũ i naane rü ñoma i naane.

### Ngechuchu namaxã nangúexẽẽtae nax tama namexũ nax texé tümamaxũ ítáxũ

(Mt. 19.1-12; Mr. 10.1-12)

[18]Ngẽxguma wüxi ya yatü ítámaxgu rü nai i ngexũmaxã naxãxmaxgu rü Tupanapẽxewa pecadu naxü. Rü texé ya yíxema ngĩmaxã ãmaxe i wüxi i nge i ngĩte ngĩxũ ítaxcü, rü Tupanapẽxewa pecadu taxü.

### Yatü ga diẽruãxũchixũchiga rü Lácharo ga ngearü diẽruácüchiga


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[19]Nayexma ga wüxi ga yatü ga diẽruãxũchixũ ga guxũguma mexẽchixũ ga naxchirugu icúxũ. Rü guxũ ga ngunexũgu rü taxũma ga õna naxü rü napetaexũ.

[20]Rü nayexma ta ga wüxi ga yatü ga ngearü diẽruácü ga rüxoxoxnecü ga Lácharogu ãégacü. Rü guxũguma yema diẽruãxũchixũpataaxwa nayarütooxũ.

[21]Rü gumá Lácharo rü nanangõxchaũ ga yema õnatüchi ga yema yatü ga diẽruãxũchixũarü mechawa rüyixixũ. Rü naxcax naxĩ ga airugü, rü nanawearü oxriãxgü.

[22]Rü wüxi ga ngunexũ nayu ga gumá ngearü diẽruácü, rü daxũcüãx ga Tupanaarü orearü ngeruũgü rü daxũguxũ ga naanewa nanagagü nax wüxiwa Abraáũxũtawa nayexmaxũcax. Rü nayu ta ga yema yatü ga noxri diẽruãxũchixũ, rü inayataxgü.

[23]Rü ngẽma nachica ya Tupana ngoxogüxũ nagu poxcuxũwa naxũ ga yema yatü ga noxri diẽruãxũchixũ rü yéma poraãcü ngúxũ ninge. Rü daxũ nadau, rü yáxũgu Abraáũxũ nadau nax Lácharomaxã wüxiwa nayexmaxũ.

[24]Rü yexguma ga yema yatü ga noxri diẽruãxũchixũ rü aita naxü rü ñanagürü: “Pa Oxi Pa Abraáũx, ¡cuxṹ changechaũtümüxũ, rü nua namu ya Lácharo nax dexámaxã nügü yawaixpexemexẽãcüma choxũ yanawaixpexearü conüáxũcax! Erü poraãcü choxṹ nangux i nua üxüwa”, ñanagürü.

[25]Natürü Abraáũ rü ñanagürü nüxũ: “Pa Chaunex, ¡nüxna nacuaxãchi nax taxuxũma cuxṹ taxuxũ ga yexguma cumaxũxgu! Natürü Lácharo rü poraãcü guxchaxũwa nayexma. Rü ngẽmacax i ñuxma rü nua mexũwa nangẽxma i Lácharo, rü cuma rü ngéma poxcuchicawa ngúxũ quinge.

[26]Rü ñuxũchi nangẽxma i wüxi i taxüchixũ i ãxmaxũ i tórü ngãxũwa üxũ. Rü ngẽmacax ega númacüãx ngéma ĩxchaũgu, rü taxucürüwama ngéma nangugü. Rü woo ngémacüãx núma ĩxchaũgu rü taxucürüwama núma naxĩ”, ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

27Rü yexguma ga yema yatü ga noxri diẽruãxũchixũ̃ rü ñanagürü: “Cuxũ̃ chacãaxũ̃, Pa Ọxi, Pa Abraáũ̃x, nax chaunatüpatawa cunamuxũ̃cãx ya Lácharo.

28Erü ngéma nangẽxmagü ya wüximẽẽxpũ̈x ya chauenexẽgü. Rü chanaxwãxe nax namaxã nüxũ̃ nax yanaxuxũ̃cãx nax tama nua ñaa poxcuchica i poraãcü choxṹ ínangúxũ̃wa naxĩxũ̃cãx”, ñanagürü.

29Natürü ga Abraáũ̃ rü ñanagürü nüxũ̃: “Cuenexẽgü nüxṹ nangẽxma i Tupanaarü mugü ga Moiché ümatüxũ̃ rü yema ore ga nũxcümaũ̃güxũ̃ ga Tupanaarü orearü uruũ̃gü ümatüxũ̃. Rü name nixĩ i ngẽma orega nax naxĩnüexũ̃”, ñanagürü.

30Rü yexguma ga yema yatü ga noxri diẽruãxũchixũ̃ rü Abraáũ̃xũ̃ nangãxũ̃, rü ñanagürü: “Ngẽmáacüx, Pa Ọxi, Pa Abraáũ̃x, natürü ngẽxguma chi wüxi i duũ̃xũ̃ i yuchiréxũ̃ ngéma ũxgu rü namaxã nüxũ̃ yanaxuxgu, rü chi nüxũ̃ narüxoe i nacüma i chixexũ̃”, ñanagürü.

31Natürü Abraáũ̃, rü ñanagürü nüxũ̃: “Ngẽxguma tama naga naxĩnüegu ga yema ore ga Moiché ümatüxũ̃ rü yema ore ga nũxcümaũ̃güxũ̃ ga Tupanaarü orearü uruũ̃gü ümatüxũ̃, rü woo chi wüxi i marü yuwa írüdaxũ̃ i duũ̃xũ̃ ngéma ũxgu, rü namaxã nüxũ̃ yanaxuxgu i ore, rü taxũchima nüxṹ nayaxõgü” ==ñanagürü.

## Luca 17

### Naxãũcüma nixĩ nax pecadugu inguxũ̃

(Mt. 18.6-7, 21-22; Mr. 9.42)

1Rü Ngechuchu rü norü ngúexũ̃güxũ̃ ñanagürü: —Rü guxũ̃gutáma nangẽxma i tãxacü i duũ̃xũ̃güxũ̃ pecaduãxẽẽxũ̃. Natürü wüxi i ngechaũ̃ nixĩ tümacãx ya yíxema duũ̃xẽ ya togüxũ̃ pecadugu yixexẽ́xẽ.

2-3Rü tümacãx rü narümemae nixĩ nax tümanaxãwa yangacuchixũ̃ ya wüxi ya nuta ya tacü rü ngẽmaãcü natüwa tüxũ̃ nax itáexũ̃ naxũ̃pa nax pecadugu tananguxẽẽxũ̃ i wüxi i ñaa chorü duũ̃xũ̃gü ya ngexwaca yaxõgüxũ̃. ¡Rü ngẽmacãx name nixĩ i pexuãxẽgü i pemax! Rü ngẽxguma wüxi i cuenexẽ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

chixexũ uxgu rü ¡mea naxuxcu̱xẽ! Rü ngẽxguma nüxũ naxoxgu i nacüma i chixexũ rü ¡nüxṹ nüxũ irüngüma i ngẽma chixexũ i naxüxũ!

[4]Rü woo 7 e̱xpü̱xcüna chixexũ cuxcha̱xwa naxü̱xgu i wüxi i ngunexũgu, rü ngẽxguma 7 e̱xpü̱xcüna cuxna yacaxgu nax nüxṹ nüxũ curüngũmaxũca̱x, rü name nixĩ i nüxṹ nüxũ curüngũma i ngẽma chixexũ i naxüxũ ==ñanagürü ga Ngechuchu.

### Napora i õ

[5]Rü norü ngúexũgü ga norü orearü uwa namugüxũ rü ñanagürügü: —Pa Corix, ¡toxũ rüngũxẽxẽ nax yexeraãcü tayaxõgüxũca̱x! ==ñanagürügü.

[6]Rü yexguma ga Cori ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ ga norü ngúexũgü: —Rü ngẽxguma chi woo wüxi i motachachirerüxũ naxíraxüchigu i perü õ, rü daa nai rü chi pega naxĩnü ega ñapegügu: "¡Cugü nabe̱x i nua rü már-chiügu cugü yato!" ñapegügu, rü chi pega naxĩnü.

### Wüxi i ngũxẽxẽruũarü puracüchiga

[7]Ngẽxguma chi wüxíe i pema tüxṹ nangẽxmagu i wüxi i tümaarü duũxũ i tümaanewa ne ũxũ i aimüanewa puracüxũ rüe̱xna carnéruarü dauwa, rü tüma rü taxũtáma ñatagürü nüxũ: ¡Paxa mechawa rüto nax cuchibüxũca̱x! ñatagürü.

[8]Natürü ñatagürü tá nüxũ: ¡Paxa cha̱u̱xca̱x naxüwemü nax chachibüxũca̱x rü chaxaxexũca̱x! Rü ngẽmawena rü marü name nax cuchibüxũ rü cuxaxexũ, ñatagürü tá.

[9]Rü norü cori rü tama moxẽ nüxna naxã naxca̱x nax naxüaxũ i ngẽma nüxũ naxüxẽẽxũ.

[10]Rü ngẽxgumarüxũ ta i pemax, rü ngẽxguma peyanguxẽẽgu i guxũma i ngẽma Tupana pexũ muxũ, rü tá ñaperügügü: "Puracütanüxũmare i taxuwama imexũ tixĩgü, erü ngẽma tüxũ namuxũ tinguxẽẽgümare", ñaperügügü ==ñanagürü ga Ngechuchu.

### Ngechuchu nanameexẽxẽ ga 10 ga yatügü ga chaxüne̱a̱xgüxũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]Rü yexguma namagu yaxũxgu ga Ngechuchu ga Yerucharéũwa nax naxũxũ, rü Chamáriaane rü Gariréaane nügümaxã íxüyéxũwa naxüpetü.

[12]Rü yexguma wüxi ga ĩanexacüwa nanguxgu, rü yexma napexegu nayayi ga 10 ga yatügü ga chaxünemaxã idaxaweexũ. Rü yáxũgu nüxṹ nachigü.

[13]Rü tagaãcü ñanagürügü nüxũ: —Pa Ngechuchux, Pa Ngúexẽxẽruxũ, ¡cuxṹ tangechaũ̃tümüxũ̃gü! ==ñanagürügü.

[14]Rü yexguma Ngechuchu nüxũ dauxgu, rü ñanagürü nüxũ: —¡Yéa chacherdótegüxũ̃tawa pexĩ, rü nüxũ pegü peyawexgü! ==ñanagürü. Rü yema yatügü rü yexguma namagu naxĩyane, rü naxcax nitaanetanü.

[15]Natürü natanüwa rü nayexma ga wüxi ga Ngechuchucax taeguxũ ga yexguma marü nügü nadauxgu nax naxcax yataanexũ. Rü tagaãcü Tupanaxũ nicuaxüxũ̃chigü.

[16]Rü Ngechuchupexegu nanangücuchi rü moxẽ nüxna naxã. Rü yema yatü rü Chamáriaanecüax nixĩ.

[17]Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü: —¿Taux ẽxna i 10 chirex pixĩgüxũ nax pexcax chayataanexẽẽgüxũ? ¿Ngexũ̃gü nixĩ i ngẽma togü i 9 i yatügü?

[18]¿Rü ñaa to i nachixũ̃anecüax i duũ̃xũ̃xicatama nixĩ i taeguxũ nax Tupanaxũ yacuaxüxũ̃xũ̃cax? ==ñanagürü.

[19]Rü ñuxũchi gumá yatüxũ ñanagürü: —¡Inachi rü íixũ! Cuxcax nitaane, erü cuyaxõ ==ñanagürü.

### Ñuxãcü tá nixĩ i ngẽxguma ínanguxgu ya Tupana nax ãẽxgacü yixĩxũ

(Mt. 24.23-28, 36-41)

[20]Rü Parichéugü rü Ngechuchuna nacagü, rü ñanagürügü: —¿Ñuxgu tá nixĩ nax yangucuchixũ ya Tupana nax ãẽxgacü yixĩxũ̃cax i núma? ==ñanagürügü. Rü Ngechuchu nanangãxũ, rü ñanagürü: —Norü nguchiga ya Tupana rü taxũtáma nüxũ tacuax nax taxacürü ngunexũ̃gu tá ínanguxũ.

[21]Rü taxuacüma ñaperügügü: “Daa nixĩ”, rüexna “Gua nixĩ”, ñaperügügü. Erü marü petanüwa nangu ya Tupana nax ãẽxgacü yixĩxũ̃cax ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[22]Rü yexguma norü ngúexũ̃güxũ̃ ñanagürü: —Rü tá pexca̱x ínangu i ngunexũ̃ i nagu tá nüxũ̃ pedaugüchaũ̃xũ̃ ya Tupana Nane ya duũ̃xũ̃xũ̃ ixĩcü woo wüxi i paxaãchica̱x yixĩxgu. Natürü taxũtáma nüxũ̃ pedaugü i ngẽxguma.

[23]Rü duũ̃xũ̃gü rü tá ñanagürügü pexũ̃: “Daa nixĩ ya Cristu”, rüe̱xna, “Gua nixĩ ya Cristu”, ñanagürügü tá. Natürü i pemax ¡rü taxũtáma nüxṹ peyaxõgü, rü taxũtáma nawe perüxĩ!

[24]Rü ngẽxguma ínanguxgu ya Tupana Nane ya duũ̃xũ̃xũ̃ ixĩcü, rü wüxi i ãẽmacü i guxũ̃anegu báxixũ̃rüxũ̃ tá nixĩ.

[25]Natürü i nüma rü poraãcü tá ngúxũ̃ ningexira, rü ñoma i naanecüa̱x i duũ̃xũ̃gü i ñu̱xma maxẽxũ̃ rü tá nüxũ̃ naxoe.

[26]Rü yexgumarüxũ̃ ga duũ̃xũ̃gü nax chixri namaxẽxũ̃ ga yexguma Noé maxũ̃gu, rü ngẽxgumarüxũ̃ tá ta chixri namaxẽ i duũ̃xũ̃gü i ngẽxguma ínanguxgu ya Tupana Nane ya duũ̃xũ̃xũ̃ ixĩcü.

[27]Rü yexguma ga duũ̃xũ̃gü rü nachibüe, rü naxaxegü, rü nixãma̱xgü, rü nixütexacügü ñu̱xmata nawa nangu ga yema ngunexũ̃ ga Noé naweũ̃gu nagu ixüexũ̃. Rü ínangu ga mucü ga taxüchicü, rü guxũ̃ma ga yema duũ̃xũ̃gü rü nayue.

[28]Rü yexgumarüxũ̃ ta nangupetü ga yexguma nũxcümaũ̃cü ga Lox maxũ̃gu. Rü duũ̃xũ̃gü rü nachibüe, rü naxaxegü, rü naxca̱x nataxegü, rü namaxã nataxegü, rü nixüanegü rü nitoegü, rü nixüpatagü.

[29]Natürü yexguma Lox ixũxũgu nawa ga guma ĩane ga Chodóma, rü daxũwa narüyi ga üxü ga achúfremaxã ãéũ̃xũ̃, rü nanadai ga guxũ̃ma ga yema duũ̃xũ̃gü.

[30]Rü ngẽxgumarüxũ̃ tá nixĩ i ngẽxguma ínanguxgu ya Tupana Nane ya duũ̃xũ̃xũ̃ ixĩcü.

[31]Rü ngẽma ngunexũ̃gu rü texé tama tümapataarü aixepewa ngẽxmagu, rü tama name i tümapatagu tayangaxi nax tümaarü ngẽmaxũ̃gü tayatoxũ̃ca̱x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Rü texé ya tümaanewa ngẽxmaxẽ, rü tama name i tümapatacax tataegu nax taxacü ngéma tayayaxuxũcax.

32Rü nüxna pecuaxãchie nax taxacü ngĩxũ üpetüxũ ga Lox naxmax nax nayuxũ ga yexguma ngĩgüweama nadauxgu.

33Erü yíxema tama chauxcax inaxãxẽ i tümaarü maxũ rü tá itanatauxẽxẽ. Natürü texé ya chauxcax inaxãxẽ i tümaarü maxũ rü tá tanayaxu i maxũ i taguma gúxũ.

34Rü pemaxã nüxũ chixu rü ngẽma chütaxũgu rü wüxi i ngürücarewa tá nangẽxmagü i taxre i duũxũgü. Rü wüxi tá niga, rü ngẽma to rü tá ngéma natax.

35Rü taxre i ngexũgü tá nügümaxã ínacaegü. Rü wüxi tá niga rü ngẽma to rü tá ngéma natax.

36Rü taxre i yatügü rü wüxi i naanewa tá nangẽxmagü. Rü wüxi tá niga rü ngẽma to rü tá ngéma natax ==ñanagürü ga Ngechuchu.

37Rü yemaxũ naxĩnüegu ga norü ngúexũgü, rü Ngechuchuna nacagü, rü ñanagürügü: —Pa Corix, ¿ngextá tá nixĩ i nangupetüxũ i ngẽma nüxũ quixuxũ? ==ñanagürügü. Rü nüma ga Ngechuchu rü nanangãxũ, rü ñanagürü: —Rü ngẽma yuxũ íngexmaxũgu tá nangutaquexegü i ngurucugü ==ñanagürü.

## Luca 18

### Ore ga ãẽxgacügu rü yutecügu ixuxũ

1Ngechuchu rü wüxi ga to ga cuaxruxũ namaxã nixu nax yemawa nangúexẽẽãxũcax nax taguma nüxũ naxoexũcax nax nayumüxẽgüxũ.

2Rü ñanagürü nüxũ ga norü ngúexũgü: —Wüxi ga ĩanewa nayexma ga wüxi ga ãẽxgacü ga guxchaxũarü mexẽẽruxũ ga tama Tupanaga ĩnüxũ rü taxúexũma ngechaũxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[3]Rü gumá ĩanewatama iyexma ga wüxi ga nge ga yutecü ga ngĩxʉ̃ nayexmacü ga wüxi ga guxcha namaxã ga to ga duʉ̃xʉ̃. Rü yemacax yema ãẽxgacüxʉ̃tawa ixũecha nax ngĩxʉ̃ namexẽẽãxʉ̃cax ga yema guxcha.

[4]Rü muẽxpʉ̈xcüna yéma ixũũxʉ̃, natürü yema ãẽxgacü rü tama ngĩxʉ̃ narüngʉ̃xẽẽchaʉ̃. Natürü düxwa nagu narüxĩnü ga yema ãẽxgacü rü naãxẽwa ñanagürü: “Choma rü tama Tupanaxʉ̃ changechaʉ̃, rü taxúexʉ̃ma changechaʉ̃.

[5]Natürü ngẽma choxʉ̃ nax nachixeweechaxʉ̃cax i ñaa nge, rü noxtacüma tá ngĩxʉ̃ charüngʉ̃xẽxẽxʉ̃ nax tama yeʉ̃cürü choxʉ̃ nachixeweechaxʉ̃cax” ==ñanagürü.

[6]Rü Cori ga Ngechuchu rü ñanagürü: —Yema nixĩ ga norü ore ga yema ãẽxgacü ga chixexʉ̃.

[7]¿Taux ẽxna ya Tupana rü paxa tüxʉ̃ ínapoxʉ̃xʉ̃ ya yíxema duʉ̃xẽ ya tüxʉ̃ nayaxúxe i ngẽxguma chütacü rü ngunecü rü norü ngʉ̃xẽẽcax nüxna tacaxgu i tümaarü yumüxẽwa?

[8]Rü pemaxã nüxʉ̃ chixu rü Tupana rü paxatáma tüxʉ̃ narüngʉ̃xẽxẽ. Natürü ngẽxguma wenaxarü núma naxũxgu ya Tupana Nane duʉ̃xʉ̃xʉ̃ ixĩcü, ¿rü ñuxre i duʉ̃xʉ̃gü i aixcüma yaxõgüxʉ̃xʉ̃ tá inayangau i ñoma i naanewa? ==ñanagürü ga Ngechuchu.

### Ore ga Parichéugu ixuxʉ̃ rü yatü ga ãẽxgacücax diẽru ngĩxʉ̃ dexʉ̃gu ixuxʉ̃

[9]Rü Ngechuchu rü nüxʉ̃ nixu ga ñaa ore nachiga ga yema duʉ̃xʉ̃gü ga nügü írümegünetaxʉ̃ rü tama togüxʉ̃ cuáxchaʉ̃güxʉ̃.

[10]Rü ñanagürü: —Taxre ga yatü rü Tupanapata ga taxʉ̃newa nayayumüxẽgü. Rü wüxi rü Parichéu nixĩ, rü yema to rü wüxi ga yatü ga Rómaarü ãẽxgacücax diẽru ngĩxʉ̃ dexʉ̃ nixĩ.

[11]Rü yema Parichéu rü yexma nachi, rü ñaaãcü nayumüxẽ: “Pa Tupanax, moxẽ cuxna chaxã erü tama togürüxʉ̃ chixexʉ̃ chaxü, rü tama ngẽmagürüxʉ̃ changʉ́tax, rü tama chixri chamaxʉ̃, rü tama nai i ngexʉ̃maxã ichape. Rü bai i ñaa yatü i Rómaarü ãẽxgacücax diẽru ngĩxʉ̃ dexʉ̃rüxʉ̃ chixĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[12]Choma rü guxcü ya yüxügu rü taxreẹxpụ̈xcüna chaxaure rü tama chachibü nax cugu charüxĩnüxũ̃cạx. Rü chorü diẽruwa rü guxũ̃guma mea cuxna chanaxã i ngẽma diésmu i cuxna üxũ̃", ñanagürü.

[13]Natürü ga gumá yatü ga Rómaarü ãẹ̃xgacücạx diẽru ngĩxũ̃ decü, rü yáxũ̃gu narüxạ̃ụ̃x. Rü namuũ̃ ga daxũ nax nadawenüxũ̃, rü yema norü ngechaũ̃maxã nügü napaxremü, rü ñanagürü: "Pa Tupanax, ¡Cuxṹ changechaũ̃tümüxũ̃! Erü wüxi i pecaduáxũ̃ chixĩ", ñanagürü ga gumá yatü.

[14]Rü pemaxã nüxũ̃ chixu rü gumá yatü ga Rómaarü ãẹ̃xgacücạx diẽru ngĩxũ̃ decü rü yexguma napatacạx nataeguxgu rü Tupana rü marü nüxṹ narüngüma i norü pecadugü. Natürü yema Parichéu rü Tupana rü tama nüxṹ narüngüma i norü pecadugü. Erü texé ya tügü icuạxüxũ̃xe rü Tupana tá tüxũ̃ naxãnexẽxẽ. Natürü texé ya tama tügü icuạxüxũ̃xe rü Tupana rü tá tüxũ̃ nicuạxüxũ̃ ==ñanagürü ga Ngechuchu.

### Ngechuchu rü mea buạ̃xgüxũ̃ nayaxu
(Mt. 19.13-15; Mr. 10.13-16)

[15]Rü yéma Ngechuchuxũ̃tawa tüxũ̃ tagagü ta ga buạ̃xgü nax tüxũ̃ yangõgüchigüxũ̃cạx. Natürü yexguma norü ngúexũ̃gü yemaxũ̃ daugügu rü tüxũ̃ ningagü ga guxema tümaxacüegü Ngechuchuxũ̃tawa tüxũ̃ gagüxe.

[16]Natürü Ngechuchu rü nügüxũ̃tawa tümacạx naca ga guxema buạ̃xta rü ñanagürü norü ngúexũ̃güxũ̃: —Chanaxwạxe i chauxũ̃tawa naxĩ i buxũ̃gü. ¡Rü taxṹ i nüxna penachụxuxũ̃! Erü Tupana ãẹ̃xgacü ixĩxũ̃wa rü tümacạx nixĩ ya yíxema ñaa buxũ̃gürüxũ̃ ixĩgüxe.

[17]Aixcüma pemaxã nüxũ̃ chixu rü texé ya tama wüxi i buxũ̃rüxũ̃ Tupanaxũ̃ yaxúxe nax tümaarü ãẹ̃xgacü yixĩxũ̃cạx, rü tagutáma nagu taxücu ya Tupana ãẹ̃xgacü ixĩxũ̃wa ==ñanagürü ga Ngechuchu.

### Wüxi ga yatü ga diẽruạ̃xũ̃chicü Ngechuchumaxã nidexa
(Mt. 19.16-30; Mr. 10.17-31)

[18]Rü wüxi ga yema Yudíugüarü ãẹ̃xgacü rü Ngechuchuna naca rü ñanagürü: —Pa Ngúexẽxẽruxũ̃ ya Mecüx, ¿tạxacü tá chaxüxũ̃ nax chanayaxuxũ̃cạx i maxũ̃ i taguma gúxũ̃? ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[19]Rü Ngechuchu nanangãxũ̃ rü ñanagürü nüxũ̃: —¿Tu̱xcüũ̃ “Mecü”, ñacurügü choxũ̃? Erü Tupanaxicatama nixĩ ya mecü ixĩcü, rü nataxuma i to.

[20]Marü nüxũ̃ cucuáxũ̃ i Tupanaarü mugü i ñaxũ̃: “¡Taxũtáma nai i ngexũ̃maxã icupe, rü taxũtáma cumáeta, rü taxũtáma cungítau̱au̱x, rü taxũtáma doraxũ̃ quixu i togüchiga, rü tümaga naxĩnü ya cunatü rü cué!” ==ñaxũ̃.

[21]Rü yexguma ga gumá yatü rü ñanagürü: —Woetama chorü bucüma meama chayanguxẽxẽ i guxũ̃ma i ngẽma mugü i nüxũ̃ quixuxũ̃ ==ñanagürü.

[22]Rü yemaxũ̃ naxĩnügu ga Ngechuchu rü ñanagürü: —Wüxixicatama cuxṹ nataxu, rü ngẽma nixĩ nax namaxã cutaxexũ̃ i guxũ̃ma i curü ngẽmaxũ̃gü rü ngẽma ngearü diẽru̱au̱xgüxũ̃na naxã i curü natanü. Rü ngẽxguma rü tá cuxṹ nangẽxma i cuchica i daxũguxũ̃ i naanewa. Rü ñu̱xũchi marü name i chowe curüxũ ==ñanagürü.

[23]Natürü yemaxũ̃ naxĩnügu ga gumá yatü rü poraãcü inayarümaãchi, yerü namuarü diẽru̱au̱xũ̃chi.

[24]Rü yexguma Ngechuchu nüxũ̃ dau̱u̱xgu ga ñuxãcü nax nangechaũ̃xũ̃, rü ñanagürü nüxũ̃ ga norü ngúexũ̃gü: —Naguxchaxüchi nixĩ nax Tupana ãẽ̱xgacü ixĩxũ̃wa yachocuxũ̃ i ngẽma diẽru̱au̱xũ̃chigüxũ̃.

[25]Rü dücax, wüxi i caméyu rü poraãcü nüxṹ naguxcha nax wüxi ya ucumaxetüwa naxüpetü. Rü wüxi i duũ̃xũ̃ i diẽru̱au̱xũ̃chixũ̃ rü yexera nüxṹ naguxcha nax Tupana ãẽ̱xgacü ixĩxũ̃wa yaxücuxũ̃ ==ñanagürü.

[26]Rü yexguma yemaxũ̃ naxĩnüegu ga duũ̃xũ̃gü rü ñanagürügü: —¿Ẽ̱xna texé tá nayaxúxe i maxũ̃ i taguma gúxũ̃? ==ñanagürügü.

[27]Rü Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ̃: —Duũ̃xũ̃gü rü taxuacüma nügü namaxẽxẽ, natürü Tupanaaxṹ rü natauxcha nax namaxẽxẽxẽãxũ̃ ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[28]Rü Pedru ñanagürü Ngechuchuxũ̃: —Pa Corix, toma rü yéma tanawogü ga guxũ̃ma ga torü yemaxũ̃gü nax cuwe tarüxĩxũ̃cax ==ñanagürü.

[29-30]Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ̃ ga norü ngúexũ̃gü: —Aixcüma pemaxã nüxũ̃ chixu rü texé ya Tupanacax tümapatana, rüexna tümanatüna, rüexna tümaéna, rüexna tümaenexẽgüna, rüexna tümaeyaxgüna, rüexna tümamaxna, rüexna tümaxacügüna ngéma ixũxe nax Tupanaaxṹ tapuracüxũ̃cax, rü ñoma i naanewa tátama ngẽma nüxna tixũxũ̃arü yexeraxũ̃ tayaxu. Rü daxũguxũ̃ i naanewa rü tá ta tanayaxu i maxũ̃ i taguma gúxũ̃ ==ñanagürü.

### Ngechuchu rü wenaxarü nanaxunagü ga norü yuxchiga
(Mt. 20.17-19; Mr. 10.32-34)

[31]Rü Ngechuchu rü noxrüwama naxcax naca ga norü ngúexũ̃gü, rü ñanagürü nüxũ̃: —Ñuxma rü Yerucharéũ̃wa tá taxĩ nax ngéma yanguxũ̃cax i guxũ̃ma ga yema ore ga nũxcümaũ̃güxũ̃ ga Tupanaarü orearü uruũ̃gü ümatüxũ̃ ga nachiga ya Tupana Nane ya duũ̃xũ̃xũ̃ ixĩcü.

[32]Rü Yerucharéũ̃cüãx rü to i nachixũ̃anecüãx i duũ̃xũ̃güna tá nanamugü. Rü ngẽma duũ̃xũ̃gü rü tá nagu nidauxcüraxũ̃gü, rü tá namaxã naguxchigagü, rü tá nachiwewa nacuaixgü.

[33]Rü tá nanacuaixgü, rü yixcüra rü tá nayamaxgü. Natürü tomaepüx i ngunexũ̃guwena rü tá wena namaxũ̃ ==ñanagürü.

[34]Natürü yema norü ngúexũ̃gü rü tama nüxũ̃ nacuaxgüéga nax taxacüchiga yixĩxũ̃ ga yema ore ga namaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃. Yerü poraãcü nüxṹ naguxcha nax nüxũ̃ nacuaxgüxũ̃.

### Ngechuchu nanamexẽxẽ ga wüxi ga ngexetücü ga Yericúwa
(Mt. 20.29-34; Mr. 10.46-52)

[35]Rü yexguma Ngechuchu Yericúxũ̃ ingaicagu, rü yéma namacüwawa narüto ga wüxi ga yatü ga ngexetücü ga diẽrucax yéma iwémecü.

[36]Rü yexguma gumá ngexetücü nüxũ̃ ĩnügu ga muxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü nax yéma chopetüxũ̃, rü duũ̃xũ̃güna naca ga taxacü nax ngupetüxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[37]Rü nanangãxũ̃gü, rü ñanagürügü: —Ngechuchu ya Nacharétucüa̲x nua naxüpetü = =ñanagürügü.

[38]Rü yexguma ga gumá ngexetücü rü tagaãcü ñanagürü: —Pa Ngechuchux, Pa Dabítanüxũ̃x, ¡cuxṹ changechaũ̃tümüxũ̃! = =ñanagürü.

[39]Rü yema duũ̃xũ̃gü ga Ngechuchupe̲xegu ĩxũ̃, rü nanangagü nax yanangeáxũ̃ca̲x. Natürü nüma rü yexeraãcü tagaãcü ñanagürü: —Pa Dabítanüxũ̃x, ¡cuxṹ changechaũ̃tümüxũ̃! = =ñanagürüama.

[40]Rü nüma ga Ngechuchu rü yexma nayachiãchi, rü duũ̃xũ̃güxũ̃ namu nax naxũ̃tawa nagagüãxũ̃ca̲x. Rü yexguma marü naxũ̃tawa nanguxgu, rü gumá ngexetücüna naca, rü ñanagürü:

[41]—¿Ta̲xacü i cunaxwa̲xexũ̃ nax cuxca̲x chanaxüxũ̃? = =ñanagürü. Rü gumá ngexetücü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Pa Corix, chanaxwa̲xe nax choxũ̃ quidauuchixẽẽxũ̃ = =ñanagürü.

[42]Rü Ngechuchu ñanagürü nüxũ̃ —¡Idauuchi! Rü marü cuxca̲x nitaane erü cuyaxõ = =ñanagürü.

[43]Rü yexgumatama nidauuchi ga gumá ngexetücü, rü Ngechuchuwe narüxũ, rü Tupanaxũ̃ nicua̲xüxũ̃chigü. Rü guxũma ga duũ̃xũ̃gü ga nüxũ̃ daugüxũ̃ ga yema ngupetüxũ̃, rü yexgumarüxũ̃ ta Tupanaxũ̃ nicua̲xüũ̃gü.

## Luca 19

### Ngechuchu rü Chaquéuchiga

[1]Rü Ngechuchu rü Yericúgu naxücu rü nawa naxüpetü.

[2]Rü yexma naxãchiũ̃ ga wüxi ga yatü ga diẽrua̲xũ̃chixũ̃ ga Chaquéugu ãégaxũ̃. Rü nüma nixĩ ga naeru ga yema yatügü ga Rómaarü ãe̲xgacüca̲x diẽru ngĩxũ̃ ideetanüxũ̃.

[3]Rü yema Chaquéu rü poraãcü nüxṹ nangúchaũ̃ nax Ngechuchuxũ̃ nadauxũ̃, natürü taxucürüwa nüxũ̃ nadau, yerü namuxũchi ga duũ̃xũ̃gü, rü ñu̲xũchi nanuxchanexũ̃chi ga nümax.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[4]Rü yemacax Ngechuchupexegu nayangu, rü namacüwawa wüxi ga naixtanügu naxĩnagü nax Ngechuchuxũ nadauxũcax ga yéma naxüpetügu.

[5]Rü yexguma yéma naxüpetügu ga Ngechuchu, rü natanügu nadaunagü ga guma nai. Rü ñanagürü nüxũ: —Pa Chaquéux, ¡paxa írüxĩ i ngéma! Erü cupatagu tá chape i ñuxma ==ñanagürü.

[6]Rü paxa ínarüxĩ ga Chaquéu, rü taãẽãcü Ngechuchuxũ nayaxu.

[7]Rü yexguma yemaxũ nadaugügu ga duũxũgü, rü guxũma inanaxügüe ga chixri Ngechuchuchiga nax yadexagüxũ. Rü ñanagürügü: —¿Ñuxãcü i nüma rü wüxi i duũxũ i pecaduáxũpatawa nangu? ==ñanagürügü.

[8]Rü yexguma ga Chaquéu rü inachi rü ñanagürü Ngechuchuxũ: —Dücax, Pa Corix, choma rü ngẽma ngearü diẽruãxgüxũna tá chanaxã i ngãxũgu i guxũma i chorü ngẽmaxũgü. Rü ngẽxguma chi texé tüxũ chawomüxẽẽãcüma tüxṹ changíxgu, rü ãgümücüexpüxcüna tá tüxṹ ngĩxũ chatáeguxẽxẽ i ngẽma tümaarü diẽru ==ñanagürü.

[9]Rü Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —Ñoma i ngunexũgu cupatawa nangu i maxũ i taguma gúxũ, erü cuma rü ta rü Abraáũrüxũ cuyaxõ.

[10]Rü Tupana Nane ya duũxũxũ ixĩcü, rü ñoma i naanewa naxũ nax naxcax yadauxũcax i ngẽma duũxũgü i iyarütauxexũ nax namaxẽxẽẽãxũcax ==ñanagürü.

### Ore i diẽrugu ixuxũ
(Mt. 25.14-30)

[11]Rü yexguma Ngechuchuarü orexũ inaxĩnüeyane ga duũxũgü, rü nüma ga Ngechuchu rü wüxi ga to ga ore ga cuaxruxũxũ namaxã nixu, yerü marü Yerucharéũxũ ningaica, rü duũxũgü nagu rüxĩnüegu rü paxa tá ínangu ya Tupana nax ãẽxgacü yixĩxũcax.

[12]Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —Nayexma ga wüxi ga yatü ga ãẽxgacü nane ixĩcü. Rü nüma rü yáxũwa naxũ ga to ga nachixũanewa nax yéma nüxũ yaxúcuchigüãxũcax ga norü ngaxcueruxũ nax nüma rü gumá nawa ne naxũxũne ga ĩanearü ãẽxgacü yixĩxũcax.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[13]Rü naxũpa nax inaxũãchixũ, rü naxca̱x nangema ga 10 ga norü duũxũgü. Rü wüxichigüna ngĩxũ naxã ga tacü ga diẽru. Rü ñanagürü nüxũ: “¡Ngĩmaxã pepuracüe rü ngĩxũ pimuxẽxẽ i ñaa diẽru ñu̱xmatáta chataegu!” ñanagürü.

[14]Natürü yema ĩanecüa̱x ga duũxũgü rü naxchi naxaie ga gumá yatü. Rü yemaca̱x nawenaãma nayamugü ga ñuxre ga orearü ngeruũgü nax nachixũanearü ãe̱xgacümaxã nüxũ yanaxugüxũca̱x nax tama nanaxwa̱xegüxũ nax norü ãe̱xgacüxũ nax yixĩxũca̱x ga gumá yatü.

[15]Natürü nachixũanearü ãe̱xgacü rü nayangucuchixẽẽãma ga gumá yatü. Rü ñu̱xũchi nüma ga gumá yatü rü norü ĩaneca̱x nataegu nax yéma ãe̱xgacü nax yixĩxũca̱x. Rü yexguma ínanguxgu rü naxca̱x nangema ga yema 10 ga norü duũxũgü ga diẽru nüxna ngĩxũ naxãxũ, yerü nüxũ nacuáxchaũ nax ñuxrechigü ngĩxũ nax yamuxẽẽxũ ga norü diẽru.

[16]Rü yema nüxíra diẽru nüxna ngĩxũ naxãxũ rü norü corixũtawa nangu, rü ñanagürü: “Pa Corix, curü diẽru rü 10 e̱xpu̱xcüna ngĩxũ chimuxẽxẽ”, ñanagürü.

[17]Rü gumá yatü ga yexwacax ãe̱xgacüxũ ingucuchicü rü nanangãxũ, rü ñanagürü: “Wüxi i mexũ i chorü duũxũ quixĩ. Aixcüma meama namaxã cupuracü i ngẽma íxraxũ i diẽru i cuxna chaxãxũ. Rü ñu̱xma rü 10 ya ĩanegüarü ãe̱xgacüxũ tá cuxũ chixĩxẽxẽ”, ñanagürü.

[18]Rü yéma nangu ga to ga norü duũxũ, rü ñanagürü: “Pa Corix, curü diẽru rü wüxime̱e̱xpu̱xcüna ngĩxũ chimuxẽxẽ”, ñanagürü.

[19]Rü norü cori nanangãxũ rü ñanagürü nüxũ: “Cuma rü wüxime̱e̱xpu̱x ya ĩanegüarü ãe̱xgacüxũ tá cuxũ chixĩxẽxẽ”, ñanagürü.

[20]Rü yéma nangu ga to ga norü duũxũ rü ñanagürü nüxũ: “Pa Corix, ñaa iyixĩ i curü diẽru. Rü wüxi ya dechugu ngĩxũ chanuque, rü ngẽmaãcü ngĩmaxã changuxũ.

[21]Yerü cuxca̱x chamuũ, erü wüxi i yatü i aüxũ quixĩ. Rü cunayauxtanü i ngẽma tama cuxrü ixĩxũ, rü cunayaxu i nanetüarü o i ngextá tama cuma ícutoexũwa”.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

22Rü yexguma ga gumá ãẽxgacü rü ñanagürü nüxũ̃: “Wüxi i chorü duũ̃xũ̃ i chixexũ̃ quixĩ i cumax. Rü curü oretama nixĩ i cuxũ̃ ixuxũ̃ nax cuchixexũ̃. Marü nüxũ̃ cucuạxchirẹx nax chaxaüxũ̃, rü chanayauxtanüxũ̃ i ngẽma tama choxrü ixĩxũ̃, rü tama ichatoexũ̃wa chanayaxu i nanetüarü o.

23¿Natürü tụ̈xcüü̃ tama bancugu choxṹ ngĩmaxã cunguxũ̃ i chorü diẽru nax ngéma choxṹ ngĩxũ̃ yamuxẽẽgüxũ̃cạx, rü ngẽmaãcü mucü ngĩxũ̃ nax chayaxuxũ̃cạx i ngẽxguma íchanguxgu?” ñanagürü.

24Rü yexguma ga nüma ga yema ãẽxgacü rü yema yexmagüxũ̃maxã nüxũ̃ nixu, rü ñanagürü: “¡Nüxna ngĩxũ̃ peyaxu i ngẽma diẽru, rü ngẽma 10 i diẽru nüxṹ ngẽxmaxũ̃wa ngĩxũ̃ pexã!” ñanagürü.

25Rü nümagü rü nanangãxũ̃gü, rü ñanagürügü: “Natürü, Pa Corix, nüma rü marü nüxṹ ingẽxma i 10 i diẽru”, ñanagürügü.

26Rü gumá ãẽxgacü nanangãxũ̃, rü ñanagürü: “Pemaxã nüxũ̃ chixu rü yíxema tüxṹ nangẽxmacü rü yexera tá tüxna ngĩxũ̃ taxã. Natürü yíxema tüxṹ nataụxcü rü woo ngẽma noxre i tüxṹ ngẽxmacü rü tá tüxna ngĩxũ̃ tayaxu.

27Rü yema chorü uanügü ga tama naxwạxegüxũ̃ nax norü ãẽxgacüxũ̃ chixĩxũ̃, ¡rü nua penagagü, rü nua chopexegu peyadai!” ==ñanagürü.

### Ngechuchu rü Yerucharéũ̃gu naxücu

(Mt. 21.1-11; Mr. 11.1-11; Jn. 12.12-19)

28Rü yema orexũ̃ yaxuxguwena ga Ngechuchu, rü inixũchigü ga Yerucharéũ̃wa nax naxũxũ̃.

29Rü yexguma marü nawa nangugüchaũ̃gu ga gumá ĩanegü ga Bexchagué rü Betánia ga Oribunecüarü Mạxpṹnearü ngaicamana yexmagüne, rü Ngechuchu nanamu ga taxre ga norü ngúexũ̃gü.

30Rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Gua ĩanexacüwa pexĩ! Rü ngẽxma tá nüxũ̃ peyangau i wüxi i búru i ngexwaca yáxũ̃ i ngẽxma ngãxũ̃xũ̃ i taguma texé natagu aunagüxũ̃. ¡Rü peyawẽxũ̃, rü nua penaga!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[31]Rü ngẽxguma texé pexna caxgux nax tạxacücạx peyawẽxũ̃xũ̃ i ngẽma búru, ¡rü tümamaxã nüxũ̃ pixu rü ñapegügü: “Torü Cori nanaxwạxe” = =ñapegügü tüxũ̃!

[32]Rü yéma naxĩ ga yema taxre ga norü ngúexũ̃gü. Rü yexma nüxũ̃ nayangau ga yema búru yema Ngechuchu namaxã nüxũ̃ ixuxũ̃rüxũ̃.

[33]Rü yexguma yawẽxũ̃güãgu ga yema búru, rü norü yoragü rü yema ngúexũ̃güna nacagüe, rü ñanagürügü: —¿Tụ̈xcüũ̃ peyawẽxũ̃ i ngẽma búru? = =ñanagürügü.

[34]Rü nümagü nanangãxũ̃gü, rü ñanagürügü: —Rü tayawẽxũ̃ erü torü Cori nanaxwạxe = =ñanagürügü.

[35]Rü Ngechuchuxũ̃tawa nanagagü ga yema búru. Rü yema norü ngúexũ̃gü rü norü gáuxũ̃chirumaxã nanatütagü. Rü ñụxũchi Ngechuchuxũ̃ natagu naxaunagüxẽẽgü.

[36]Rü duũ̃xũ̃gü rü Ngechuchupẹxewa norü gáuxũ̃chirumaxã nayachamagü ga nama.

[37]Rü yexguma inaxügüãgu nax ínaxĩgüxũ̃ nawa ga yema nama ga Oribunecüarü Mạxpűnewa yarüdaexũ̃, rü guxũ̃ma ga yema duũ̃xũ̃gü ga nawe rüxĩxũ̃ rü inanaxügü ga taãẽãcüma aita nax naxüexũ̃ rü tagaãcü Tupanaxũ̃ nax yacuạxüũ̃güxũ̃ naxcạx ga guxũ̃ma ga yema cuạxruũ̃gü ga taxũ̃ ga nüxũ̃ nadaugüxũ̃ ga Tupanaarü poramaxã naxüxũ̃ ga Ngechuchu.

[38]Rü ñanagürügü: —¡Namecümaxüchi ya daa ãẽxgacü ya Tupanaégagu núma ũcü! ¡Rü pema rü ta, Pa Dauxũ̃cüạ̃x, rü petaãxẽgü rü nüxũ̃ picuạxüũ̃gü ya Tupana! = =ñanagürügü.

[39]Rü yéma duũ̃xũ̃gütanüwa nayexmagü ga ñuxre ga Parichéugü. Rü ñanagürügü Ngechuchuxũ̃: —Pa Ngúexẽẽruxũ̃x, ¡Yanachianegüxẽxẽ i ngẽma cuwe rüxĩxũ̃ i duũ̃xũ̃gü! = =ñanagürügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

40Natürü Ngechuchu nanangãxũ̃ rü ñanagürü nüxũ̃: —Pemaxã nüxũ̃ chixu rü ngẽxguma chi iyanangea̱xgügu i ñaa duũ̃xũ̃gü, rü daa nutagü ya namacüwawa ngẽxmagücü rü chi nüxí aita naxüe ==ñanagürü.

41Rü yexguma Yerucharéũ̃arü ngaicamana nanguxgu ga Ngechuchu, rü gumá ĩanec̱ax naxaxu.

42Rü ñanagürü: —Pa Yerucharéũ̃cüã̱xgü, chierüx ñoma i ngunexũ̃gu nüxũ̃ pecua̱xgu nax texé aixcüma taãxẽ pexna ãxũ̃. Natürü ngẽma rü pexc̱ax naxẽxũ̃gu i ñu̱xma, rü taxuacüma nüxũ̃ pecua̱x.

43Rü tá guxchaxũ̃gü pexũ̃ naxüpetü. Rü perü uanügü rü perü ĩanearü guxũ̃cüwawa tá nanagünagüane nax nawa nachopetüxũ̃c̱ax i naxtapu̱x. Rü norü churaragü tá perü ĩanexũ̃ ínachomaeguãchi, rü guxũ̃cüwawa tá pexc̱ax nichocu.

44Rü tá nagu napogüe ya perü ĩane, rü tá pexũ̃ nadai. Rü taxucütama ya nuta ngextá nügüxétü nanugüxüra i perü ĩanearü poxeguxũ̃tápu̱x. Rü ngẽmaãcü tá pexũ̃ naxüpetü, yerü tama nüxũ̃ pecua̱xgüchaũ̃ ga yexguma Tupana pexũ̃ íyada̱u̱xgu ==ñanagürü.

### Ngechuchu rü Tupanapata ga taxũ̃newa ínanawoxũ̃ ga duũ̃xũ̃gü ga yéma taxegüxũ̃

(Mt. 21.12-17; Mr. 11.15-19; Jn. 2.13-22)

45Rü yemawena ga Ngechuchu rü Tupanapata ga taxũ̃nea̱xtügu naxücu. Rü yéma inanaxügü nax ínawoxũ̃ãxũ̃ ga yema duũ̃xũ̃gü ga Tupanapataa̱xtüwa taxegüxũ̃.

46Rü Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ̃: —Tupanaarü ore i ümatüxũ̃wa rü ñanagürü: “Chopata rü yumüxẽpataxũ̃ nixĩ”, ñanagürü. Natürü pema rü ngítạxaxgüxũ̃pataxũ̃ peyaxĩxẽxẽ ==ñanagürü.

47Rü guxũ̃ ga ngunexũ̃gu rü Tupanapata ga taxũ̃newa nayanguxẽẽtae ga Ngechuchu. Natürü yema chacherdótegüarü ãẽ̱xgacügü, rü ngúexẽẽruũ̃gü ga Moichéarü mugüwa ngu̱xẽẽtaegüxũ̃, rü Yerucharéũ̃arü ãẽ̱xgacügü, rü naxc̱ax nadaugü nax ñuxãcü tá yama̱xgüãxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

48Natürü taxucürüwa ta̲xacü namaxã naxügü, yerü guxũma ga duũxũgü rü namaxã nataãẽgü, rü mea inarüxĩnüe ga norü ore.

## Luca 20

### Ngechuchuna nacagü nax texéarü oregagu Tupanapatawa nangu̲xẽxẽtaexũ

(Mt. 21.23-27; Mr. 11.27-33)

1Wüxi ga ngunexũ ga yexguma Ngechuchu Tupanapata ga taxũnewa duũxũgüxũ íngúexẽẽgu namaxã ga Tupanaarü ore, rü yexgumayane yéma nangugü ga chacherdótegüarü ã̲xgacügü, rü ngúexẽẽruũgü ga Moichéarü mugüwa ngu̲xẽẽtaegüxũ, rü Yudíugüarü ã̲xgacügü.

2Rü Ngechuchuxũ ñanagürügü: —¿Texéarü mugagu nixĩ i cunaxüxũ i ngẽma núma cuxüxũ? ¿Rü texé cuxũ tamu nax cunaxüxũca̲x i ngẽma? ==ñanagürügü.

3Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —Choma rü tá ta pexna chaca, rü chanaxwa̲xe i choxũ pengãxũgü.

4¿Rü texé tanamu ga Cuáũ nax duũxũgüxũ ínabaiũẽẽxũca̲x? ¿Pexca̲x rü Tupana yixĩxũ ga namucü rü ẽ̲xna duũxũgümare? ==ñanagürü.

5Rü yexguma ga yema nüxna cagüxũ rü inanaxügüe ga nügümaxã nax yaporagatanücüüxũ. Rü nügümaxãtama ñanagürügü: —¿Ñuxũ ñagügüxũ tá? Erü ngẽxguma chi: “Tupana núma nanamu”, ñagügu, rü nüma rü chi ñanagürü tüxũ: “¿Rü tü̲xcüũ ga tama nüxṹ peyaxõgüxũ?” ñanagürü chi tüxũ.

6Rü ngẽxguma chi ñagügu: “Yatügümare nua nanamu”, ñagügu, rü nüma i duũxũgü chi nutamaxã tüxũ ínamuxũchigü rü tüxũ chi nadai. Erü guxũma i duũxũgü rü nüxũ nacua̲xgü nax Tupana yixĩxũ ga Cuáũxũ mucü ==ñanagürügü

7Rü Ngechuchuxũ nangãxũgü rü ñanagürügü: —Tama nüxũ tacua̲x nax texé núma namuxũ ga Cuáũ ga baiũẽẽruxũ ==ñanagürügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ̃: —Choma rü ta taxũtáma pemaxã nüxũ̃ chixu nax texé choxũ̃ muxũ̃ nax chanaxüxũ̃cax i ngẽma choxna naxcax pecaxũ̃ ==ñanagürü.

### Ore ga puracütanüxũ̃ ga ichixexũ̃chiga

(Mt. 21.33-44; Mr. 12.1-11)

[9]Rü inanaxügü ga Ngechuchu ga duũ̃xũ̃gümaxã nax yadexaxũ̃. Rü ñaa ore ga cuaxruxũ̃xũ̃ namaxã nixu, rü ñanagürü: —Nayexma ga wüxi ga yatü ga wüxi ga úbanecü ücü ga norü naanewa. Rü ñuxũchi ñuxre ga puracütanüxũ̃na nanaxã nax nüxna nadaugüxũ̃cax rü yixcama norü yoramaxã nax yayauxyegüãxũ̃cax ga yema norü o. Rü ñuxũchi ga gumá yatü rü tóxnamana naxũ rü tama paxa nataegu.

[10]Rü yexguma nawa nanguxgu nax yadauxũ̃ ga yema úbagü, rü gumá yatü rü yema puracütanüxũ̃xũ̃tawa nanamu ga wüxi ga norü duũ̃xũ̃ nax naxcax íyacaxaxũ̃cax ga yema úbagü ga nüxna üxũ̃. Natürü yema puracütanüxũ̃ rü nanacuaixgü ga gumá yatüarü duũ̃xũ̃, rü taxuxũ̃ma ga úba nüxna naxãgü. Rü yemaacü ínayamugü.

[11]Rü yexguma ga gumá yatü rü wenaxarü to ga norü duũ̃xũ̃ yéma ta namu. Natürü ga yema puracütanüxũ̃ rü chixexũ̃ namaxã nixugüe, rü nanacuaixgü, rü taxuxũ̃ma ga úba nüxna naxãgü. Rü yemaacü ínayamugü.

[12]Rü wenaxarü to ga norü duũ̃xũ̃ yéma namu ga gumá yatü. Natürü ga yema puracütanüxũ̃ rü nanapixẽxẽ, rü ínanataxüchigü ga yema naanewa.

[13]Rü düxwa ñanagürü ga gumá naanearü yora: “¿Taxacü tá chaxüxũ̃ i ñuxmax? Rü name nixĩ i chaune ya nüxũ̃ changechaũ̃cü ngéma chanamu. Rü ngẽxguma nüxũ̃ nadaugügu rü bexmana naga tá naxĩnüe”, ñanagürü.

[14]Natürü ga yema puracütanüxũ̃ rü yexguma gumá yatü nanexũ̃ nadaugügu, rü nügümaxã ñanagürügü: “Ñaaarü tá nixĩ i ñaa naane i yixcama. ¡Rü ngĩxã tayamaxgü nax tóxrü nax yixĩxũ̃cax!” ñanagürügü.

[15]Rü ínanataxüchigü ga yema naanewa, rü nayamaxgü ==ñanagürü ga Ngechuchu. Rü yexguma ga Ngechuchu rü duũ̃xũ̃güna naca, rü ñanagürü:


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

—¿Tạxacü tá ngẽma puracütanüxũ̃maxã naxü i ngẽma naanearü yora i ñụxmax?

16Rü ngéma tá naxũ rü tá nanadai i ngẽma puracütanüxũ̃, rü togüna tá nanaxã i norü naane ==ñanagürü ga Ngechuchu. Rü yexguma yemaxũ̃ naxĩnüegu ga duũ̃xũ̃gü rü ñanagürügü: —Chierüx Tupana toxũ̃ ípoxũ̃ nax tama toxũ̃ naxüpetüxũ̃cạx i ngẽma ==ñanagürügü.

17Natürü Ngechuchu rü nüxũ̃ nadawenü, rü ñanagürü nüxũ̃: —¿Natürü ñuxũ ñaxũ̃chiga nixĩ i ngẽma Tupanaarü ore i ümatüxũ̃ i ñaxũ̃?: “Yimá nuta ya ĩarü üruũ̃gü nüxũ̃ oechirécü, rü ñụxma rü yimátama nuta nixĩ ya nüxíra yaxṹcuchigüãcü i ngẽma ĩpataarü üruũ̃gü”, ==ñaxũ̃.

18Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu: —Texé ya yimá nutaétügu nguxe, rü tá itapoũ̃gü. Rü yíxema tümaétügu nanguxe ya yimá nuta, rü tá tüxũ̃ niñaĩxmü ==ñanagürü ga Ngechuchu.

19Rü nüma ga yema chacherdótegüarü ãẽxgacügü rü ngúexẽẽruũ̃gü ga Moichéarü mugüwa ngụxẽẽtaegüxũ̃, rü yexgumatama Ngechuchuxũ̃ niyauxgüchaũ̃. Yerü nüxũ̃ nacuạxgü ga nachiga nax yixĩxũ̃ ga yema ore ga cuạxruxũ̃ ga nüxũ̃ yaxuxũ̃. Natürü tama nayayauxgü, yerü duũ̃xũ̃güxũ̃ namuũ̃e.

### Ãẽxgacüna üxũ̃ i diẽruchiga
(Mt. 22.15-22; Mr. 12.13-17)

20Rü yema chacherdótegüarü ãẽxgacügü rü Ngechuchuxũ̃tawa nanamugü ga ñuxre ga norü duũ̃xũ̃gü nax mexũ̃ ga duũ̃xũ̃gürüxũ̃ yéma iyanaxĩnüẽxũ̃cạx ga norü ngụxẽẽtae, natürü naxcạx nax nadaugüxũ̃cạx nax norü ngụxẽẽtaegagu nachixũ̃anearü ãẽxgacüxũ̃tawa Ngechuchuxũ̃ ínaxuaxũ̃güxũ̃cạx.

21Rü yemacạx Ngechuchuna nacagü rü ñanagürügü: —Pa Ngúexẽxẽruxũ̃, toma nüxũ̃ tacuạx rü aixcüma nixĩ i ngẽma nüxũ̃ quixuxũ̃ rü ngẽma namaxã cungúexẽẽtaexũ̃. Rü tama duũ̃xũ̃arü düxétüxũ̃negu cudawenü erü nacüma nixĩ i cungugüxũ̃. Rü aixcüma cunangúexẽxẽ i duũ̃xũ̃gü nax Tupana naxwạxexũ̃ãcüma namaxẽxũ̃cạx.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

22Rü dücax, ngẽma diẽru i ãẽxgacü ya Rómacüãx naxwaxexũ nax tanaxütanüxũ, ¿rü namexũ yixĩxũ nax nüxṹ tanaxütanüxũ rü ẽxna tama? ==ñanagürügü.

23Natürü Ngechuchu nüxũ nacuaxama nax chixexũgu naxĩnüexũ ga yema duũxũgü, rü yemacax ñanagürü nüxũ: —¿Tüxcüũ i chixexũgu choxũ penguxẽẽchaũ?

24¡Choxũ ngĩxũ pewé i wüxi i diẽru nax ngĩxũ chadauxũcax! ¿Rü texéchicünaxã rü texéége ngĩgu üxũ? ==ñanagürü. Rü nanangãxũgü rü ñanagürügü: —Rómacüãx ya ãẽxgacü ya tacüchicünaxã nixĩ ==ñanagürügü.

25Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —¡Ãẽxgacüna ngĩxũ pexã i ngẽma ãẽxgacüarü ixĩcü, rü Tupanana ngĩxũ pexã i ngẽma Tupanaarü ixĩcü! ==ñanagürü.

26Rü yema Ngechuchuarü nguxẽẽtae ga duũxũgümaxã nüxũ yaxuxũwa rü taxuxũma ga chixexũ inayangaugü nax yemagagu yayaugüãxũcax. Rü yexguma nüxũ naxĩnüegu ga norü ngãxũga rü nabaixãchiãẽgü rü narüngeaxgümare.

### Chaduchéugü rü Ngechuchuna nacagüe rü aixcüma wena tá namaxẽ i yuexũgü

(Mt. 22.23-33; Mr. 12.18-27)

27Rü Ngechuchuxũtawa ínayadaugü ga ñuxre ga Chaduchéugü. Rü nümagü rü tama nayaxõgü nax wena namaxẽxũ i yuexũ. Rü yemacax Ngechuchuxũ ñanagürügü:

28—Pa Ngúexẽxẽruxũ, Moichéarü mugüwa rü ñanagürü: “Ngẽxguma wüxi ya yatü naxmax ngexacüyane nayuxgu, rü name nixĩ i naenexẽtama ngĩmaxã naxãxmax i ngẽma yutecü i naxümax, nax ngẽmaãcü naxãxacüxũcax nüxṹ ya naenexẽ ya marü yucü”, ==ñanagürü i ngẽma ore.

29Rü ñanagürügü ta ga Chaduchéugü: —Nayexma ga 7 ga nügüenexẽ. Rü naxãxmax ga gumá yacü, natürü tauta naxãxacüyane nayu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

30Rü yexguma nai ga naenexẽ nüxí ngĩmaxã naxãxma̲x ga yema ngecü. Rü gumá rü ta nayu, rü nangexacüyane.

31Rü yexguma rü nai ga naenexẽ nüxí ngĩmaxã naxãxma̲x. Rü yemaacü guxcüma ga gumá 7 ga nügüenexẽgü rü ngĩmaxã naxãxma̲x ga yema nge. Rü guxcüma nayue tauta naxãxacüyane.

32Rü ngĩma rü ta düxwa iyu ga yema nge.

33Rü ngẽxguma yuexũ̃ wena maxẽgu, ¿rü ngecürüücü naxma̲x tá iyixĩ i ngẽma nge? Yerü yexguma namaxẽgu rü guxcüma ga gumá 7 ga nügüenexẽ ngĩmaxã naxãxma̲x ==ñanagürügü.

34Rü yexguma ga Ngechuchu rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Ñoma i naanewa rü yatügü rü nixãma̲xgü rü ngexũ̃gü rü nixãtegü.

35Natürü ngẽma duũ̃xũ̃gü i Tupanape̲xewa mexũ̃ nax wena namaxẽxũ̃ nax daxũguxũ̃ i naanewa naxĩxũ̃ca̲x rü ngéma rü taxũtáma nixãma̲xgü rü ẽ̲xna nixãtegü.

36Erü ngéma rü tagutáma nayue. Rü daxũcüã̲x i Tupanaarü orearü ngeruũ̃gürüxũ̃ tá nixĩgü. Rü aixcüma Tupanaxacügü tá nixĩgü erü yuwa ínarüdagü.

37Rü yema ore ga naixacüchigawa rü Moiché tüxũ̃ nüxũ̃ nacua̲xẽxẽ rü yuexũ̃ rü tá wena nax namaxẽxũ̃. Erü yema orewa, rü ñanagürü ga Cori ga Tupana: “Choma nixĩ i Abraáũ̃arü Tupana, rü Ichaáarü Tupana, rü Acóbuarü Tupana”, ñanagürü.

38Rü ngẽmawa nüxũ̃ tacua̲x rü Tupana rü tama yuexũ̃arü Tupana nixĩ, erü Tupanaca̲x rü guxũ̃ma namaxẽ ==ñanagürü.

39Rü yexguma ga ñuxre ga ngúexẽẽruũ̃gü ga Moichéarü mugüwa ngu̲xẽẽtaegüxũ̃ rü ñanagürügü: —Aixcüma meama nüxũ̃ quixu, Pa Ngúexẽxẽruxũ̃ ==ñanagürügü.

40Rü yemawena rü marü namuũ̃e nax ta̲xacüca̲x Ngechuchuna nacagüexũ̃.

### ¿Texé nane nixĩ ya Cristu?

(Mt. 22.41-46; Mr. 12.35-37)


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

41Rü Ngechuchu rü duũxũgüna naca rü ñanagürü nüxũ: —¿Tu̱xcüũ duũxũgü nüxũ nixugüe rü Cristu rü nũxcümaũcü ga ãe̱xgacü ga Dabítaxa nixĩ?

42-43Yerü nüma ga Dabí rü Wiyaegüarü poperawa ñaaãcü nanaxümatü: “Cori ya Tupana rü chorü Corixũ ñanagürü: ‘¡Nua chorü tügünecüwawa rüto, ñu̱xmatáta cuxme̱xwa chanangẽxmagüxẽxẽ i curü uanügü nax namaxã icucuáxũca̱x!’ ” ==ñanagürü.

44Rü ñanagürü ga Ngechuchu: —¿Ñuxũcürüwa i Dabítaxa yixĩxũ ya Cristu ega nümatama ga Dabí rü norü Corimaxã naxuãgu? ==ñanagürü.

### Ngechuchu nüxũ nixu nax nügü ínamegünetaxũ ga yema ngúexẽẽruũgü ga Moichéarü mugüwa ngu̱xẽẽtaegüxũ

(Mt. 23.1-36; Mr. 12.38-40; Lc. 11.37-54)

45Rü guxũma ga duũxũgü rü yéma inarüxĩnüe ga yexguma Ngechuchu norü ngúexũgüxũ ñaxgu:

46—¡Pexũãẽgü naxca̱x i ngẽma ngúexẽẽruũgü i Moichéarü mugüwa ngu̱xẽẽtaegüxũ! Erü nümagü rü norü me nixĩ i mexũ i naxchirumaxã nax naxĩaneãxũ. Rü ĩanearü plazagüwa nanaxwa̱xegü nax duũxũgü mea nüxũ rümoxẽgüxũ. Rü ngutaque̱xepataũgüwa rü norü me nixĩ i ngẽma nape̱xewa ügüxũ ga naxmaxwe̱xewa nax natogüxũ. Rü õna i taxũwa rü ngẽma õnaarü yoraxũtawa ügüxũ i nachicaca̱x nadaugü.

47Rü tüxũ nawomüxẽẽgüãcüma tüxna nanapuxũ ya tümapatagü ya yíxema yutegüxe. Rü ñu̱xũchi nanama̱xẽxẽ i norü yumüxẽgü nax duũxũgü nagu rüxĩnüexũca̱x nax aixcüma mexũgü yixĩgüxũ. Natürü nümagü tá nixĩ i yexeraãcü napoxcuexũ ==ñanagürü.

## Luca 21

### Yutecüarü ãmare i Tupanana naxãxũ

(Mr. 12.41-44)

1Rü yexguma Tupanapatawa nayexmagu ga Ngechuchu, rü yéma nüxũ nadau ga duũxũgü ga idiẽruáxũ ga Tupanapataarü diẽruchixũgu ngĩxũ naxũgüxũ ga norü ãmare ga diẽru.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2]Rü ngĩxũ̃ nadau ta ga wüxi ga ngecü ga yutecü ga ngearü diẽruã̱xcü ga Tupanapataarü diẽruchixũ̃gu taxretachinü ga íraxüchicü ga diẽru ngĩxũ̃ ixücuchicü.

[3]Rü ñanagürü ga Ngechuchu: —Aixcüma pemaxã nüxũ̃ chixu rü ñaa ngecü i yutecü i ngearü diẽruã̱xcü rü guxũ̃ i togü i diẽru ngĩxũ̃ ixãgüxũ̃arü yexera ngĩxũ̃ ixã.

[4]Erü guxũ̃ma i togü rü ngĩxũ̃ inaxã i ngẽma nüxṹ̃ íyaxügücü. Natürü ngĩma ngĩxṹ̃ natauxyane ngĩxũ̃ ixã i guxcüma i ngĩxṹ̃ ngẽxmacü i ngĩrü õnatanü ==ñanagürü.

### Ngechuchu nüxũ̃ nixu nax Tupanapata ga taxũ̃negu tá napogüexũ̃

(Mt. 24.1-2; Mr. 13.1-2)

[5]Rü ñuxre ga norü ngúexũ̃gü rü nidexagü nachiga ga Tupanapata rü ñuxãcü nax namexẽchixũ̃ ga naxtapü̱x ga nutanaxcã̱xgü, rü nax namexẽchixũ̃ ga guxũ̃ma ga gumá Tupanapata ga taxũ̃nearü ngã̱xãẽruũ̃gü ga duũ̃xũ̃gü nüxna ãmarexũ̃. Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü:

[6]—Rü nawa tá nangu i ngunexũ̃gü i guxũ̃netama ya daa Tupanapata ya nüxũ̃ pedauxũ̃ne, rü tá nagu napogüe. Rü naxtapü̱xarü nutagü rü taxucütama nügüétü naxüxüra, rü bai ya wüxi ==ñanagürü.

### Cuã̱xruũ̃gü i tá nüxũ̃ idauxũ̃ naxũ̃pa nax nagúxũ̃ i naane

(Mt. 24.3-28; Mr. 13.3-23)

[7]Rü yexguma ga norü ngúexũ̃gü rü Ngechuchuna nacagü, rü ñanagürügü: —Pa Ngúexẽẽruxũ̃x, ¿ñuxgu tá nixĩ i nangupetüxũ̃ i ngẽma nüxũ̃ quixuxũ̃? ¿Rü tã̱xacüwa tá nüxũ̃ tacuã̱x nax paxa tá nangupetüxũ̃ i ngẽma? ==ñanagürügü.

[8]Rü Ngechuchu rü ñanagürü: —¡Pexũ̃axẽgü nax taxuxũ̃táma pexũ̃ womüxẽẽxũ̃cã̱x! Erü muxũchixũ̃ tá chauégagu ínangugü rü ñanagürügü tá: “Choma nixĩ i Cristu, rü paxa tá nagu̱x i naane”, ñanagürügü tá. ¡Natürü taxũtáma nüxṹ̃ peyaxõgü!

[9]Rü ngẽxguma tá nüxũ̃ pexĩnüegu nax nügü nadai̱xũ̃ i wüxi i nachixũ̃ane to i nachixũ̃anemaxã, rüẽ̱xna nüxũ̃ pexĩnüegu nax wüxi i nachixũ̃anewatama


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

rü duũxũgü rü norü ãẽxgacümaxã nügü nada̲ixũ, ¡rü taxũtáma peba̲ixãchie! Erü ngẽmaãcü tá nangupetü i noxrix. Natürü taxũta naanearü gu̲x nixĩ i ngẽma.

10Erü wüxi i ãẽxgacüarü churaragü rü to i ãẽxgacüarü churaragümaxã tá nügü nadai. Rü wüxi i nachixũane rü to i nachixũanemaxã tá nügü nadai.

11Rü nümaxũ i nachixũanegüwa rü poraãcü tá naxĩã̲xãchiane, rü poraãcü tá nangu̲x i taiya, rü tá nataxüchi i da̲xaweane. Rü duũxũgü rü daxũwa tá nüxũ nadaugü i ta̲xacü i namaxã naba̲ixãchiexũ rü taxũ i cua̲xruũgü.

12Natürü naxũpa i guxũma i ngẽma rü duũxũgü tá pexũ ínayauxũ, rü tá pewe ningẽxũtanü. Rü ngutaque̲xepataũgüwa tá pexũ nagagü nax ngéma pexna nacagüxũca̲x, rü tá pexũ napoxcue. Rü nachixũanegüarü ãẽxgacügüpe̲xewa tá pexũ nagagü, nagagu nax chorü duũxũgü pixĩgüxũ.

13Rü ngẽmaãcü tá pexṹ natauxcha nax ãẽxgacügümaxã nüxũ pixuxũ i chauchiga.

14Rü ngẽxguma tá ngéma pexũ nagagügu, ¡rü taxṹ i pexoegaãẽgüxũ naxca̲x nax ta̲xacümaxã tá penangãxũxũ nax pegüétüwa pechogüxũca̲x!

15Erü choma tá pexũ charüngũxẽxẽxũ nax nüxũ pecuáxũca̲x nax ta̲xacümaxã penangãxũxũ i perü uanügü. Rü nümagü rü taxũtáma nüxũ nacua̲xgü nax ta̲xacümaxã pexũ nangãxũgüxũ i ngẽxguma.

16Natürü i pema rü woo penatügü, rü peégü, rü peenexẽgü, rü peeya̲xgü, rü petanüxũ, rü pemücügü rü tá napeechitaegü nax ãẽxgacügüxũtawa pexũ íyaxuaxũgüxũ. Rü ñuxre i pemax rü tá pexũ nadai.

17Rü guxũ i naanewa rü duũxũgü tá pexchi naxaie nagagu nax chorü duũxũgü pixĩgüxũ.

18Natürü woo ta̲xacü pexũ üpetügu rü Tupaname̲xẽwa tá pengẽxmagü, rü nüma tá pexũ ínapoxũ rü bai i wüxi i peyae tá inayarütaxu.

19Rü ngẽxguma aixcüma peyaxõgüamagu rü tama choxũ ípeta̲xgu, rü tá penayauxgü i maxũ i taguma gúxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[20]Rü ngẽxguma nüxũ pedaũxgu nax perü uanügüarü churaragü Yerucharéũxũ íchomaeguãchixũ, rü ngẽmawa tá nüxũ pecuax nax paxa tá nagu napogüexũ ya yima ĩane.

[21]Rü yíxema Yudéaanewa ngẽxmagüxe rü name nixĩ i maxpũneanewa tabuxmü. Rü yíxema Yerucharéũwa ngẽxmagüxe rü tanaxwaxe nax paxa ítachoxũxũ. Rü yíxema tümaanewa ngẽxmagüxe rü tama name nax ĩanecax tawoeguxũ.

[22]Erü ngẽma ngunexũgügu tá ínangu i Tupanaarü poxcu. Rü ngẽmaãcü tá nayanguxẽxẽ i guxũma i ngẽma norü ore i ümatüxũwa nüxũ yaxuxũ.

[23]Rü ngẽma ngunexũgügu rü tá poraãcü tüxṹ naguxcha ya yíxema ngexegü ya itacharaũgüxe rü yíxema imaixacügüxe. Erü tá nangẽxma i taxũ i ngúxũ, rü Tupana rü poraãcü tá nanapoxcue i ngẽma duũxũgü.

[24]Rü norü uanügü rü taramaxã tá nanadai i ñuxre. Rü togü, rü tá ínanayauxũ nax to i nachixũanewa nagagüãxũcax. Rü ñuxũchi i ngẽma norü uanügü rü tá nagu napogüe ya yima ĩane ya Yerucharéũ. Rü ngẽmaãcü tá nangupetü ñuxmatáta nawa nangu i ngẽma ngunexũ i nagu Tupana ínawoxũxũ i ngẽma uanügü.

### Tupana Nanearü taeguchiga
(Mt. 24.29-35, 42-44; Mr. 13.24-37)

[25]Rü ngẽxguma rü tá nangox i cuaxruxũgü. Rü üaxcü rü tauemacü rü woramacurigü rü tá nixĩgachitanü i nachicawa. Rü guxũ i nachixũanegüwa rü duũxũgü rü tá nanaxĩxãchiãẽtanü rü tá nabaixãchie i ngẽxguma poraãcü naxãũgaãchigu i már arü yuapegü.

[26]Rü duũxũgü rü norü muũmaxã tá niyuãchitanü i ngẽxguma nüxũ nadaugügu i ngẽma tá üpetüxũ i ñoma i naanewa. Erü woo guxũma i taxacü i daxũwa nüxũ idauxũ rü tá naxĩãxãchitanü rü tá nu ne nanaxĩmare.

[27]Rü ngẽxguma rü guxũ i duũxũgü i ñoma i naanecüãx rü tá nüxũ nadaugü ya Tupana Nane ya duũxũxũ ixĩcü i ngẽxguma norü poramaxã rü ngóonexũmaxã caixanexũgügu ínanguxgu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[28]Rü ngẽxguma inaxügügu nax naxüpetüxũ i ngẽma pemaxã nüxũ chixuxũ, rü name nixĩ nax petaãẽgüxũ rü mea pedaunagüxũ, erü paxa tá íchangu nax pexũ íchanguxũẽxẽxũca̲x = =ñanagürü.

[29]Rü yemawena rü wüxi ga ore ga cua̲xruxũxũ namaxã nixu ga Ngechuchu, rü ñanagürü: —¡Dücax penangugü i igunecü rüẹxna ngexũrüüxũmare i to i naigü!

[30]Rü ngẽxguma nüxũ peda̲u̲xgu nax ngexwaca naxüátüxũ, rü ngẽmawa nüxũ pecua̲x nax paxa tá taunecüwa nanguxũ.

[31]Rü ngẽxgumarüxũ ta i ngẽxguma nüxũ peda̲u̲xgu nax nangupetüxũ i ngẽma pemaxã nüxũ chixuxũ, rü ngẽmawa tá nüxũ pecua̲x nax paxa tá ínanguxũ ya Tupana nax ãẽxgacü yixĩxũca̲x.

[32]Aixcüma pemaxã nüxũ chixu rü guxũma i ngẽma nüxũ chixuxũ rü tá ningu naxũpa nax nayuexũ i ngẽma duũxũgü i ngẽxguma maxẽxũ.

[33]Dauxũguxũ i naane rü ñoma i naane rü tá nagu̲x. Natürü chorü ore rü tagutáma inayarüxo.

[34]¡Pexũãxẽgü nax tama ta̲xacürü chixexũgagu düxwa nüxũ perüxoexũ nax peyaxõgüxũ! Rü ngẽmaca̲x penaxwa̲xe nax pegüna pedaugüxũ nax tama pengãxẽxũ rüẹxna ñoma i naanearü ngúchaũgu perüxĩnüexũ. Erü ngürüãchi ngẽmagu íperüxĩnüeyane tá íchangu.

[35]Rü ñoma wüxi ya yüta ya ngürüãchi ta̲xacü iyaxúnerüxũ tá nixĩ naxca̲x i guxũma i duũxũgü i ñoma i naanecüã̲x i ngẽxguma wenaxarü núma chaxũxgu.

[36]Rü ngẽmaca̲x name nixĩ i pegü ípemexẽẽgü. ¡Rü guxũguma peyumüxẽgü nax ngẽmaãcü tama pexũ naxüpetüxũca̲x i guxũma i ngẽma ãũcümaxũgü i tá íngugüxũ, rü aixcüma pimexũca̲x i ngẽxguma napẹxewa pengugügu ya Tupana Nane ya duũxũxũ ixĩcü! = =ñanagürü ga Ngechuchu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

37Rü nüma ga Ngechuchu rü guxũ ga ngunexũgügu Tupanapata ga taxũnewa duũxũgüxũ nangúexẽxẽ. Rü chütacü rü guma Mạxpűne ga Oribunecügu ãéganegu nayapeexũ.

38Rü guxũma ga duũxũgü rü pạxmamaxũchi Tupanapata ga taxũnewa nangugüxũ nax Ngechuchuxũ naxĩnüexũcạx.

## Luca 22

### Ãẹ̃xgacügü naxcạx nadaugü nax ñuxãcü Ngechuchuxũ yayauxgüxũ

(Mt. 26.1-5, 14-16; Mr. 14.1-2, 10-11; Jn. 11.45-53)

1Rü marü ningaica ga Yudíugüarü peta ga Üpetüchiga ga nagu nangọ̃xgüãxũ ga paũ ga ngearü pụxẽẽruüấxũ.

2Rü ga chacherdótegüarü ãẹ̃xgacügü rü ngúexẽẽruũ̃gü ga Moichéarü mugüwa ngụxẽẽtaegüxũ rü naxcạx nadaugü nax ñuxãcü duũxũ̃güechita Ngechuchuxũ yamạxgüxũ, yerü duũxũ̃güxũ namuũe.

3Rü yexguma ga Chataná rü Yúda ga Icharióteguu nangaxi. Rü nüma ga Yúda rü yema 12 ga Ngechuchuarü ngúexũ̃tanüxũchirẹx nixĩ.

4Rü nüma ga Yúda rü naxũ̃tawa naxũ ga chacherdótegüarü ãẹ̃xgacügü rü Tupanapata ga taxũnearü purichíagüarü ãẹ̃xgacügü. Rü namaxã nüxũ̃ nixu nax ñuxãcü tá Ngechuchuxũ̃ inamuxũ̃.

5Rü nümagü ga yema ãẹ̃xgacügü rü nataãẽgü. Rü diẽru Yúdana ngĩxũ̃ naxuaxũ̃gü.

6Rü nüma ga Yúda rü ngĩxũ̃ nayaxu ga yema diẽru. Rü inanaxügü nax naxcạx nadauxũ̃ ga yema ora ga duũxũ̃gü nagu taxuxũ̃gu Ngechuchuxũ̃ inamuxũ̃ nüxna ga ãẹ̃xgacügü.

### Üpetüchigaarü õnawa nachibü ga Ngechuchu

(Mt. 26.17-29; Mr. 14.12-25; Jn. 13.21-30; 1 Co. 11.23-26)

7Rü nawa nangu ga yema petaarü ngunexũ̃ ga nagu nangọ̃xgüãxũ̃ ga paũ ga ngearü pụxẽẽruüấxũ. Rü yema nixĩ ga ngunexũ̃ ga nagu carnéruxacü yamạxgüxũ̃ naxcạx ga Üpetüchigaarü peta.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]Rü Ngechuchu nanamu ga Pedru rü Cuáũ̃, rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Peyamexẽ̱ẽ̱x i tórü õna i Üpetüchigaca̱x! = =ñanagürü.

[9]Rü nümagü rü Ngechuchuna nacagüe rü ñanagürügü: —¿Ngextá i cunaxwa̱xexũ̃ nax tanamexẽẽxũ̃? = =ñanagürügü.

[10]Rü Ngechuchu nanangãxũ̃, rü ñanagürü: —Ngẽxguma Yerucharéũ̃wa pengugügu rü ngẽxma tá nüxũ̃ peyangau i wüxi ya yatü i wüxi i tũ̃xũ̃ i dexámaxã ããcucü ngĩxũ̃ ingexũ̃. ¡Rü nawe perüxĩ ñu̱xmata yimá ĩpata ga nagu naxücunewa pengugü!

[11]¡Rü yimá ĩpata ya nagu yaxücune ya yimá yatü, rü yimá ĩarü yoramaxã nüxũ̃ pixu rü ñapegügü nüxũ̃: “Torü ngúexẽẽruxũ̃ rü nüxũ̃ nacuáxchaũ̃ nax ngexũ̃rüüxũ̃ yixĩxũ̃ i ngẽma ucapu i norü ngúexũ̃gümaxã tá nawa nachibüxũ̃ i Üpetüchigaarü õnaca̱x”, ñapegügü nüxũ̃!

[12]Rü tá pexũ̃ nüxũ̃ nadauxẽxẽ i wüxi i ucapu i taxũ̃ i marü mexẽẽxũ̃ i norü daxũchiũ̃wa ngẽxmaxũ̃. ¡Rü ngẽmawa tá penamexẽxẽ i ngẽma õna i Üpetüchigaca̱x ixĩxũ̃! = =ñanagürü nüxũ̃.

[13]Rü yéma naxĩ ga nümagü rü nüxũ̃ inayangaugü ga guxũ̃ma yema Ngechuchu namaxã nüxũ̃ ixuxũ̃rüxũ̃. Rü yéma nanamexẽẽgü ga õna ga Üpetüchigaca̱x ixĩxũ̃.

[14]Rü yexguma nawa nanguxgu ga ora nax nachibüexũ̃, rü mechawa narüto ga Ngechuchu namaxã ga norü ngúexũ̃gü.

[15]Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü: —Ñuxãcü poraãcü choxũ̃́ nangúchaũ̃ nax pemaxã chachibüxũ̃ i ñaa Üpetüchigaarü õnawa naxũ̃pa nax chayuxũ̃.

[16]Natürü pemaxã nüxũ̃ chixu rü taxũtáma wenaxarü Üpetüchigaarü õnawa chachibü, ñu̱xmatáta chowa yangu i Tupana ãẽ̱xgacü ixĩxũ̃wa = =ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Rü yexguma nanayaxu ga wüxi ga copu ga bínumaxã ããcuxũ̃. Rü Tupanana moxẽ naxã, rü ñu̱xũchi ñanagürü nüxũ̃ ga norü ngúexũ̃gü: —¡Peyaxaxü ya daa bínu, rü pegümaxã pengau!

18Erü pemaxã nüxũ̃ chixu rü tagutáma wena chayaxaxü ya bínu ñu̱xmatáta nua naxũ ya Tupana nax ñoma i naanemaxã inacuáxũ̃ca̱x ==ñanagürü.

19Rü nanayaxu ta ga pañ, rü Tupanana moxẽ naxca̱x naxã. Rü ñu̱xũchi inanabücu, rü norü ngúexũ̃güna nanaxã. Rü ñanagürü nüxũ̃: —Ñaa pañ rü chaxune i pexca̱x yuxũ̃chiga nixĩ. ¡Rü ñaawena rü ñaãcü tá penaxü nax choxna pecua̱xãchiexũ̃ca̱x! ==ñanagürü.

20Rü marü chibüwena rü nanayaxu ga copu ga bínumaxã ããcuxũ̃, rü ñanagürü: —Daa bínu rü Tupanaarü uneta i ngexwacaxũ̃xũ̃arü cua̱xruxũ̃ nixĩ. Rü chaugü ya pexca̱x ibacüwa Tupana pexũ̃ nüxũ̃ nadauxẽxẽ nax aixcüma yixĩxũ̃ i ngẽma norü uneta.

21Natürü ngẽma yatü i chauechita ã̱e̱xgacügüna choxũ̃ muxchaũ̃xũ̃, rü nua mechawa tamaxã narüto i ñu̱xmax.

22Rü Tupana Nane ya duũ̃xũ̃xũ̃ ixĩcü, rü Tupana ixunetaxũ̃rüxũ̃ tá nayu. Natürü wüxi i ngechaũ̃xũ̃chi tá nixĩ naxca̱x i ngẽma yatü i ã̱e̱xgacügüna namuxũ̃ ==ñanagürü.

23Rü yexguma ga norü ngúexũ̃gü rü inanaxügüe ga nügüna nax nacagüexũ̃, rü ñanagürügü: —¿Texé tá tixĩ ya yíxema naechita ã̱e̱xgacügüna namuxe? ==ñanagürügü.

### Norü ngúexũ̃gü rü nügüna nacagüe nax texé tá tixĩxũ̃ ya guxãxũ̃ rüyexeraxe i natanüwa

24Rü yexguma ga yema ngúexũ̃gü rü nügümaxã niporagatanücüü nachiga nax texé tá tixĩxũ̃ ya natanüwa guxãarü yexera ixĩxẽ.

25Natürü ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ̃: —Ñoma i naanewa rü ngẽma nachixũ̃anegüarü ã̱e̱xgacügü rü poragaãcü norü duũ̃xũ̃güxũ̃ namu. Rü ngẽma ã̱e̱xgacügü ga duũ̃xũ̃gümaxã inacua̱xgüxũ̃ rü nügü yaxugügu rü duũ̃xũ̃güarü ngũ̃xẽẽruxũ̃ nixĩgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[26]¡Natürü pemax rü taxũtáma ngẽxgumarüxũ pixĩgü! Rü ngẽxguma texé naxwa̱xegu nax guxãarü yexera tixĩxũ i petanüwa, rü name nixĩ nax guxũma i tümamücügüga taxĩnü. Rü texé naxwa̱xegu nax tümamücügüeru tixĩxũ, rü name i guxãarü ngũxẽẽruxũ tixĩ.

[27]¿Rü ñoma i naanewa rü texé tixĩ ya yexera ixĩxẽ? ¿Rü ngẽma mechawa rütoxũ nax nachibüxũca̱x rüe̱xna ngẽma ixüwemüxũ? ¿Rü tama e̱xna ngẽma mechawa rütoxũ nixĩ? Natürü tatanüwa rü tama ngẽmaãcü nixĩ, erü choma i perü cori nax chixĩxũ rü perü ngũxẽẽruxũ chixĩ.

[28]Rü pema nixĩ ga guxũguma pechauxũtagugüxũ ga yexguma guxchaxũwa chayexmagu rü ngúxũ chingexgu.

[29]Rü ngẽmaca̱x i choma rü ãe̱xgacügüxũ pexũ chixĩgüxẽxẽ yema Chaunatü ãe̱xgacüxũ choxũ ingucuchixẽẽxũrüxũ.

[30]Rü ngẽmaãcü ãe̱xgacü íchixĩxũwa rü chomaxã tá pechibüe rü tá pexaxegü. Rü ãe̱xgacügüca̱x ixĩxũ i toruũwa tá perütogü nax nüxna pecagüxũca̱x i ngẽma 12 i Iraétücumügü ==ñanagürü.

### Ngechuchu nüxũ nixu nax Pedru tá yaxãxũ nax norü ngúexũ yixĩxũ

(Mt. 26.31-35; Mr. 14.27-31; Jn. 13.36-38)

[31]Rü Pedruxũ ñanagürü ta ga Cori ga Ngechuchu: —Pa Chimóũx, Pa Chimóũx, Chataná rü Tupanana naca nax ñoma triguxũ idüagüxũrüxũ pemaxã yixĩxũca̱x.

[32]Natürü choma rü Chaunatüxũ cuxca̱x chaca̱a̱xũ nax tama nüxũ curüxoxũca̱x nax cuyaxõxũ. Rü ngẽmaca̱x i cumax, Pa Pedru, rü ngẽxguma cha̱u̱xca̱x cutaegu̱xgu, rü chanaxwa̱xe i nüxũ curüngũxẽxẽ i cumücügü nax tama nüxũ naxoexũca̱x nax yaxõgüãxũ ==ñanagürü.

[33]Rü ñanagürü ga Pedru: —Pa Corix, choma rü marü íchamemare nax wüxigu cumaxã nax chapoxcuxũ rü e̱xna wüxigu cumaxã nax chayuxũ ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[34]Natürü Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ̃: —Pa Pedrux, cumaxã nüxũ̃ chixu rü ñomatama i chütaxũ̃gu naxũ̃pa nax ota icax̲axũ̃, rü cuma rü tomaepü̲xcüna tá nüxũ̃ quixu nax tama choxũ̃ cucuáxũ̃ ==ñanagürü.

### Marü ningaica nax ngúxũ̃ yangexũ̃ ga Ngechuchu

[35]Rü yexguma ga Ngechuchu rü norü ngúexũ̃güna naca, rü ñanagürü: —Yexguma pexũ̃ chimugügu ngearü chocax̲ãxgüxemaxã rü ngearü diẽrux̲ãxgüxemaxã rü ngearü chapatux̲ãxgüxemaxã, ¿rü tax̲acü pexṹ̃ taxuxũ̃ ga yexguma? ==ñanagürü. Rü nümagü nanangãxũ̃gü rü ñanagürügü: —Taxuxũ̃ma ==ñanagürügü.

[36]Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ̃: —Natürü ñu̲xma rü texé ya petanüwa ya chocaá̃xẽ rü tanaxwax̲e nax ítayangexũ̃, rü tümaarü diẽruchixũ̃ rü ta. Rü ngẽxguma texé ngearü tarax̲ãxgu rü tanaxwax̲e i namaxã tataxe i tümaarü gáuxũ̃chiru nax tümaarü taracax̲ tataxexũ̃cax̲.

[37]Erü pemaxã nüxũ̃ chixu rü chowa tá ningu i ngẽma Tupanaarü ore i ümatüxũ̃ i ñaxũ̃: “Wüxi i máetaxũ̃rüxũ̃ tá namaxã inacux̲axgü”, ñaxũ̃. Erü guxũ̃ma i ngẽma chauchiga ümatüxũ̃ i Tupanaarü ore i ümatüxũ̃wa rü aixcüma tá ningu ==ñanagürü.

[38]Rü yexguma ga norü ngúexũ̃gü rü ñanagürügü: —Pa Corix, nua nangẽxma i taxre i tara ==ñanagürügü. Rü nüma ga Ngechuchu rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Marü ningu i ngẽma ==ñanagürü.

### Ngechuchu rü Yechemaníwa nayayumüxẽ

(Mt. 26.36-46; Mr. 14.32-42)

[39]Rü yexguma ga Ngechuchu rü ínaxũxũ ga guma ĩanewa. Rü Oribunecüarü Max̲pűnewa naxũ, yerü woetama nacüma nixĩ ga yéma nax naxũ̃ũxũ̃. Rü norü ngúexũ̃gü rü nawe narüxĩ.

[40]Rü yexguma yema nachicawa nanguxgu, rü norü ngúexũ̃güxũ̃ ñanagürü: —¡Tupanana naxcax̲ peca nax pexũ̃ nangũ̃xẽxẽxũcax̲ nax tama chixexũ̃gu peyi̲xixũcax̲ i ngẽxguma Chataná pexũ̃ üxgu! ==ñanagürü.

[41]Rü yexguma ga Ngechuchu rü yéamaxũ̃ra norü ngúexũ̃güna naxũ. Rü yexma nacaxá̃pü̲xü rü nayumüxẽ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[42]Rü ñanagürü: —Pa Chaunatüx, ngẽxguma cuma cunaxwa̲xegu, ¡rü nawa choxũ ínanguxuchixẽxẽ i ñaa ngúxũ i tá chingexũ! Natürü chanaxwa̲xe i curü ngúchaũ cuxü rü tama i choxrü = =ñanagürü.

[43]Rü yexguma nayumüxẽgu rü wüxi ga daxũcüa̲x ga Tupanaarü orearü ngeruxũ rü naxca̲x nango̲x, rü nanaporaxẽxẽ.

[44]Rü yema nax poraãcü nanaxi̲xãchiãẽxũ ga Ngechuchu, rü yemaca̲x yexeraãcü nayumüxẽ, rü nanaxaiyaãchi. Rü ñoma nagü waixũmüanewa ichuruxũrüxũ nixĩ ga norü aiyacü.

[45]Rü yema ínayumüxẽxũwa rü inachi, rü norü ngúexũgütanüwa naxũ. Rü nüxũ inayangau nax ínapeexũ yerü norü ngechaũmaxã düxwa nayaxtae.

[46]Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —¿Tü̲xcüũ ípepee? ¡Íperüdagü rü Tupanana naxca̲x peca nax pexũ nangũxẽẽxũca̲x nax tama chixexũgu peyi̲xũca̲x! = =ñanagürü.

### Ngechuchuxũ niyauxgü
(Mt. 26.47-56; Mr. 14.43-50; Jn. 18.2-11)

[47]Rü yexguma íyadexayane ga Ngechuchu, rü yéma nangugü ga muxũma ga duũxũgü. Rü Yúda ga Ngechuchuarü ngúexũchire̲x ixĩxũ nixĩ ga naxũpe̲xexũ. Rü Ngechuchuca̲x nixũ nax nüxũ nachúxãcüma nüxũ namoxẽxũca̲x.

[48]Rü Ngechuchu rü ñanagürü: —Pa Yúdax, ¿tü̲xcüũ wüxi i chúxumaxã cunaechitae ya Tupana nane ya duũxũxũ ixĩcü? = =ñanagürü.

[49]Rü yema togü ga Ngechuchuarü ngúexũgü ga naxũtawa yexmagüxũ, rü yexguma nüxũ nadaugügu ga yema ngupetüxũ rü ñanagürügü nüxũ: —Pa Corix, ¿cunaxwa̲xexũ nax taramaxã tanada̲i̲xũ? = =ñanagürügü.

[50]Rü wüxi ga Ngechuchuarü ngúexũ rü chacherdótegüarü ãẽxgacüarü duũxũxũ nanapi̲xẽxẽ, rü ínanadae ga norü tügünepachinü.

[51]Natürü Ngechuchu rü ñanagürü: —¡Ngexrüma nax pegü namaxã peda̲i̲xũ! = =ñanagürü. Rü yexguma ga Ngechuchu rü yema yatü ga ídaepachinüxũxũ ningõgü, rü nanamexẽxẽ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

52Rü Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ̃ ga yema chacherdótegüarü ãẽxgacügü, rü Tupanapata ga taxũ̃nearü purichíagüarü ãẽxgacügü, rü Yudíugüarü ãẽxgacügü ga norü yauxwa yéma ĩxũ̃: —¿Tũ̱xcüũ̃ taragümaxã rü naixmena̱xãgümaxã cha̱u̱xca̱x nua pexĩ ñoma wüxi i ngítа̱xaxũ̃ chixĩxũ̃rüxũ̃?

53Rü guxũ̃ ga ngunexũ̃gu ga yexguma petanüwa chayexmagu ga Tupanapata ga taxũ̃newa, rü tama choxũ̃ piyauxgü. Natürü marü nawa nangu nax pexṹ natauxchaxũ̃ nax choxũ̃ piyauxgüxũ̃, erü ñoma nixĩ i perü ora i nagu pemaxã naporaxũ̃ i Chataná = =ñanagürü.

### Pedru nayaxã nax Ngechuchuxũ̃ nacuáxũ̃

(Mt. 26.57-58, 69-75; Mr. 14.53-54, 66-72; Jn. 18.12-18, 25-27)

54Rü Ngechuchuxũ̃ niyauxgü, rü chacherdótegüarü ãẽxgacüpatawa nanagagü. Rü Pedru rü nawe narüxũ, natürü yáxũ̃guma nüxṹ nixũchigü.

55Rü yéma chacherdótegüarü ãẽxgacüpata̱axtüarü ngãxũ̃wa, rü purichíagü nanaxügü ga wüxi ga üxü. Rü nüxũ̃ ínachomaeguãchi. Rü Pedru rü ta yéma natanüwa narüto.

56Rü yexguma yéma üxücutüwa nato̱xgu ga Pedru, rü wüxi ga ngecü ga ãẽxgacüarü duũ̃xũ̃ nüxũ̃ idau. Rü meama nüxũ̃ idawenü, rü ngĩgürügü: —Ñaa yatü rü Ngechuchutanüxũ̃ nixĩ = =ngĩgürügü.

57Natürü ga Pedru rü nügü nixã, rü ñanagürü: —Pa Ngecüx, choma rü tama nüxũ̃ chacua̱x ya yimá Ngechuchu = =ñanagürü.

58Natürü yixcamaxũ̃ra rü to ga duũ̃xũ̃ Pedruxũ̃ nadau, rü ñanagürü nüxũ̃: —Cuma rü ta Ngechuchutanüxũ̃ quixĩ = =ñanagürü. Natürü ga Pedru rü ñanagürü: —Tama nixĩ, Pa Yatüx. Tama nixĩ i natanüxũ̃ chixĩxũ̃ = =ñanagürü.

59Rü wüxi ga ora ngupetüguwena rü to ga duũ̃xũ̃ rü nüxĩ́ ñanagürüama: —Aixcümaxũ̃chi ñaa yatü rü Ngechuchutanüxũ̃ nixĩ, erü wüxi i Gariréaanecüã̱xrüxũ̃ nidexa = =ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

60Rü yexguma ga Pedru rü ñanagürü: —Pa Yatüx, tama nüxũ chacuax nax taxacüchigaxũ quixuxũ ==ñanagürü. Rü yexgumatama Pedru idexayane rü nica ga ota.

61Rü yexguma ga Cori ga Ngechuchu rü Pedrucax nügü ínidau. Rü nüma ga Pedru rü nüxna nacuaxãchi ga yema ore ga Cori ga Ngechuchu namaxã nüxũ ixuxũ ga ñaxũ: “Ñomatama i chütaxũgu naxũpa nax ota icaxaxũ, rü tomaepüxcüna tá cugü quixã nax chorü duũxũ quixĩxũ”, ñaxũ.

62Rü yexguma ga Pedru rü ínaxũxũ ga yéma. Rü poraãcüxüchi naxaxu.

### Ngechuchugu nidauxcüraxũgü

(Mt. 26.67-68; Mr. 14.65)

63Rü yema yatügü ga Ngechuchuna daugüxũ, rü nagu nidauxcüraxũgü, rü nüxna nanacuaixcagüxũ.

64Rü nayadüxetügü, rü nachiwegu nidagügü, rü ñanagürügü: —¡Nüxũ nacuax nax texé cuxũ nax idagüxũ! ==ñanagürügü.

65Rü muxũma ga to ga ore ga chixexũ namaxã nixugüe.

### Ãẽxgacütücumüpẽxewa nanagagü ga Ngechuchu

(Mt. 26.59-66; Mr. 14.55-64; Jn. 18.19-24)

66Rü yexguma yangunegu rü nangutaquẽxegü ga yema Yudíugüarü ãẽxgacügü, rü chacherdótegüarü ãẽxgacügü, rü ngúexẽẽruũgü ga Moichéarü mugüwa nguxẽẽtaegüxũ. Rü ñuxũchi yema ãẽxgacütücumüpẽxewa Ngechuchuxũ nagagü. Rü yéma Ngechuchuna nacagü, rü ñanagürügü:

67—Toma rü nüxũ tacuáxchaũ ¿rü cuma quixĩxũ i Cristu rü ẽxna tama? ==ñanagürügü. Rü Ngechuchu nanangãxũ rü ñanagürü: —Ngẽxguma chi pemaxã nüxũ chixuxgu nax choma chixĩxũ i Cristu, rü taxũchima choxṹ peyaxõgü.

68Rü ngẽxguma chi pexna chacaxgu nax taxacücax choxna pecaxũ, rü taxũchima choxũ pengãxũga, rü taxũchima choxũ pingẽxgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

69Natürü ñu̱xmawena rü Tupana Nane ya duũxũxũ ixĩcü rü Nanatü ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacüarü tügünecüwawa tá narüto ==ñanagürü.

70Rü yexguma guxũma ga yema ãẽ̱xgacügü rü nüxna nacagü, rü ñanagürügü: —¿Ẽ̱xna cuma quixĩxũ ya Tupana Nane? ==ñanagürügü. Rü Ngechuchu nanangãxũ, rü ñanagürü: —Pematama marü nüxũ pixu nax Tupana nane chixĩxũ ==ñanagürü.

71Rü yexguma ga yema ãẽ̱xgacügü rü nügümaxã ñanagürügü: —Ñu̱xma rü marü taxuca̱xma naxca̱x tadau i to i duũxũgü i nüxũ ixuxũ i ñaa yatüchiga. Erü yíxematama marü naã̱xwatama nüxũ taxĩnüe i norü ore nax ñuxũ ñaxũ ==ñanagürügü.

## Luca 23

### Pirátupẽ̱xewa nayexma ga Ngechuchu

(Mt. 27.1-2, 11-14; Mr. 15.1-5; Jn. 18.28-38)

1Rü guxũma ga yema ãẽ̱xgacügü rü inachigü, rü ãẽ̱xgacü ga Rómacüã̱x ga Pirátuxũtawa Ngechuchuxũ nagagü.

2Rü yéma Pirátupẽ̱xewa inanaxügüe nax Ngechuchuxũ yaxugüexũ. Rü ñanagürügü: —Ñaa yatü rü nüxũ itayangaugü nax nanuexẽẽãxũ i torü duũxũgü. Rü nüxũ nixu nax tama namexũ nax ãẽ̱xgacü ya Rómawa ngẽxmacüaxṹ tanaxütanüxũ i diẽru. Rü nügü nixu nax nüma yixĩxũ i torü ãẽ̱xgacü i Cristu ==ñanagürügü.

3Rü yexguma ga Pirátu rü Ngechuchuna naca rü ñanagürü: —¿Cuma quixĩxũ i Yudíugüarü ãẽ̱xgacü? ==ñanagürü. Rü Ngechuchu nanangãxũ rü ñanagürü: —Ngẽma nüxũ quixuxũ chixĩ i chomax ==ñanagürü.

4Rü yexguma ga Pirátu rü ñanagürü nüxũ ga yema chacherdótegüarü ãẽ̱xgacügü rü togü ga duũxũgü: —Cha̱u̱xca̱x rü taxuxũma i chixexũ naxü i ñaa yatü ==ñanagürü.

5Natürü nümagü rü yexeraãcü Ngechuchuxũ nixugüeama, rü ñanagürügü: —Nüma rü guxũma i Yudéaanewa rü norü ngu̱xẽẽtaemaxã nananuexẽxẽ i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

duũxũgü. Rü Gariréaanewa inanaxügü ga yemaacü nax duũxũgüxũ nangúexẽẽxũ, rü ngẽmaãcü nanaxü ñu̱xmata núma Yudéaanewa nangu ==ñanagürügü.

### Ãe̱xgacü ga Eródepe̱xewa nayexma ga Ngechuchu

6Rü yexguma yemaxũ naxĩnügu ga Pirátu, rü duũxũgüna naca rü aixcüma Gariréaanecüã̱x yixĩ ga Ngechuchu.

7Rü yexguma Pirátu nüxũ ĩnügu ga aixcüma Gariréaanecüã̱x nax yixĩxũ ga Ngechuchu rü Gariréaanearü ãe̱xgacü ga Eródexũtawa nanamu, yerü yema ngunexũgügu rü Yerucharéũwa nayexma ga Eróde.

8Rü yexguma Ngechuchuxũ nada̱u̱xgu ga Eróde rü nataãẽxũchi. Yerü ũpaamaãcü poraãcü nüxũ nadauxchaũ, yerü nüxũ naxĩnü ga nachiga. Rü ínananguxẽxẽ nax nüxũ nadauxũ nax nape̱xewa naxüaxũ ga wüxi ga mexũ ga taxũ ga Tupanaarü poramaxã naxüxũ.

9Rü mue̱xpu̱xcüna Ngechuchuna naca ga Eróde. Natürü Ngechuchu rü tama nanangãxũ.

10Rü yéma nayexmagü ta ga chacherdótegüarü ãe̱xgacügü rü yema ngúexẽẽruũgü ga Moichéarü mugüwa ngu̱xẽẽtaegüxũ. Rü nümagü rü poraãcü Ngechuchuxũ ínaxuaxũgü.

11Rü yexguma ga Eróde rü norü churaragü rü poraãcü chixri Ngechuchumaxã nachopetü, rü nagu nidauxcüraxũgü. Rü wüxi ga naxchiru ga mexẽchixũgu nayacu̱xẽẽgü nax nüxũ nacugüexũca̱x. Rü yemawena ga Eróde rü wenaxarü Pirátuxũta Ngechuchuxũ namu.

12Rü woo ũpaacü ga Pirátu rü Eródemaxã nügüchi nax naxaiexũ, natürü yema ngunexũgu nixĩ ga nügümaxã nangüxmüexũ.

### Pirátu rü Ngechuchumaxã nanaxuegu nax nayuxũca̱x

(Mt. 27.15-26; Mr. 15.6-15; Jn. 18.39—19.16)

13Rü yexguma ga Pirátu rü nanangutaque̱xexẽxẽ ga yema chacherdótegüarü ãe̱xgacügü, rü yema Yudíugüarü ãe̱xgacügü, rü guxũma ga duũxũgü ga yéma yexmagüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[14]Rü Pirátu ñanagürü nüxũ: —Pema nua chaụxcax penaga i ñaa yatü, rü nüxũ pixu nax nanuexẽẽãxũ i duũxũgü. Natürü pepẹxewa nüxna chaca i ngẽmachiga rü taxuxũma nawa ichayangau i ngẽma chixexũ i naxcax ípenaxuaxũxũ.

[15]Rü Eróde rü ta taxuxũma nawa inayangau i ngẽma chixexũ, rü ngẽmacax wenaxarü taxcax nanamuegu. Rü dücax, taxuxũma i chixexũ naxü nax ngẽmagagu nayuxũcax.

[16]Rü ngẽmacax chorü churaragüxũ tá chamu nax nacuaịxgüãxũcax, rü ñụxũchi tá chayangẹx = =ñanagürü.

[17](Rü nüma ga Pirátu rü guxũguma ga yexguma yema petawa nanguuxũgu rü duũxũgüxũ nataãẽxẽẽchaũ namaxã ga nax yangẹxãxũ ga wüxi ga poxcuxũ.)

[18]Natürü guxũma ga yema duũxũgü rü wüxigu inanaxügüe ga aita nax naxüexũ. Rü ñanagürügü: —¡Yamax i ngẽma Ngechuchu! ¡Rü Barabáxũ ínanguxuchixẽxẽ! = =ñanagürügü.

[19]Rü yema Barabá rü napoxcu yerü ũpaacü Yerucharéũwa ãẽxgacümaxã nananuexẽxẽ ga duũxũgü, rü ñụxũchi namáeta.

[20]Natürü ga Pirátu rü wenaxarü duũxũgümaxã nidexa, yerü nüma rü Ngechuchuxũ ningéxchaũ.

[21]Natürü ga nümagü rü yexeraãcü aita naxüe rü ñanagürügü: —¡Curuchawa yapota! ¡Curuchawa yapota! = =ñanagürügü.

[22]Rü Pirátu norü tomaepüxcüna duũxũgümaxã nidexa, rü ñanagürü: —Dücax, ¿taxacürü chixexũ ẽxna naxü? Choma rü taxuxũma i chixexũxũ nawa ichayangau nax ngẽmacax chanayuxẽẽxũ. Rü chorü churaragüxũ tá chamu nax nacuaịxgüãxũcax, rü ñụxũchi tá chayangẹx = =ñanagürü.

[23]Natürü nümagü rü yexeraãcü aita naxüeama, rü naxcax ínacagü nax curuchawa yapotaãxũcax. Rü yema nax nayexeragüamaxũ ga nümagü rü düxwa ga Pirátu rü naga naxĩnü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[24]Rü nüma ga Pirátu rü norü churaragüxũ namu nax naxügüa̱xũca̱x ga yema duũxũgü naxwa̱xegüxũ.

[25]Rü Barabáxũ ninge̱x, yerü yema nixĩ ga nümagü naxca̱x ícagüxũ. Rü yema Barabá nixĩ ga poxcuxũ naxca̱x nax duũxũgüxũ ãe̱xgacümaxã nanuẽxẽẽxũ rü namáetaxũ. Rü yexguma ga Pirátu rü nüxna Ngechuchuxũ namu nax namaxã naxügüa̱xũca̱x ga yema nümagü nanaxwa̱xegüxũ.

### Ngechuchuxũ curuchawa nipotagü
(Mt. 27.32-44; Mr. 15.21-32; Jn. 19.17-27)

[26]Rü Ngechuchuxũ nigagü nax curuchawa yanapotagüãxũca̱x. Rü yexguma yagagüãyane, rü yexma namagu nüxũ nangaugü ga wüxi ga yatü ga Chirénecüa̱x ga naanewa ne ũcü. Rü Chimóũ nixĩ ga naéga. Rü Chimóũxũ niyauxgü, rü naatügu ngĩxũ naxúnagügü ga curucha nax Ngechuchuwe ngĩxũ nangexũca̱x.

[27]Rü muxũma ga duũxũgü rü nawe narüxĩ. Rü yema duũxũgütanüwa nayexmagü ga muxũma ga ngexũgü ga auxexũ rü aita üexũ, yerü Ngechuchuca̱x nangechaũgü.

[28]Natürü ga Ngechuchu rü yema ngexũgüxũ nadawenü, rü ñanagürü nüxũ: —Pa Ngecügüx, Pa Yerucharéũcüa̱x ¡taxú i cha̱u̱xca̱x pexauxexũ, natürü pegüca̱xtama pexauxe rü pexacügüca̱x!

[29]Erü nawa tá nangu i ngunexũgü i nagu ñagüxũ tá i duũxũgü: “Tataãẽgü ya yíxema ngexegü ya taxuacüma ãxacügüxe, rü taguma íxraxacügüxe, rü taguma mãĩxãcügüxe”, ñagüxũ.

[30]Rü ngẽxguma ínangugügu i ngẽma ngunexũgü rü duũxũgü rü tá ma̱xpúnegüxũ naca̱a̱xũgü rü ñanagürügü tá: “¡Toétügu rübuemü!” ñanagürügü tá. Rü tá ngüchitaerugüxũxũ naca̱a̱xũgü, rü ñanagürügü tá: “¡Toxũ idüxétügü!” ñanagürügü tá.

[31]Rü ñu̱xma nax ñaa chixexũ chomaxã naxügüxũ woo taxuxũma i chixexũ chaxüchiréxũ, ¿rü ñuxãcü tá namaxã nachopetü i ngẽma duũxũgü i aixcüma chixexũ ügüxũ? ==ñanagürü ga Ngechuchu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[32]Rü yéma nanagagü ta ga taxre ga ngítaxagüxũ ga máetagüxũ nax Ngechuchurüxũ curuchawa yanapotagüãxũcax.

[33]Rü yexguma nawa nangugügu ga yema nachica ga Duũxẽeruchinaxãgu ãégaxũ, rü yéma curuchawa Ngechuchuxũ nipotagü. Rü yema taxre ga máetagüxũ rü ta Ngechuchurüxũ curuchawa nipotagü, wüxi ga norü tügünecüwawa rü to ga norü toxwecüwawa.

[34]Rü yexguma Ngechuchuxũ curuchawa íyapotagüyane, rü ñanagürü ga Ngechuchu: —Pa Chaunatüx, ¡nüxũ nangechaũ i ñaa duũxũgü, erü tama nüxũ nacuaxgü nax taxacürü chixexũ naxüexũ! ==ñanagürü. Rü yema churaragü rü nanade ga Ngechuchuchiru. Rü ñuxũchi wüxi ga diẽru ngĩxũ nañanagügü nax yemawa nüxũ nacuaxgüxũcax nax texéarü tá yixĩxũ ga yema Ngechuchuchiru.

[35]Rü yema duũxũgü rü yéma inarüdaunü. Natürü yema Yudíugüarü ãẽxgacügü rü Ngechuchuxũ nacugüe, rü ñanagürügü: —Nüma rü togüxũ namaxẽxẽxẽ. ¡Ẽcü, ñuxma rü nügütama namaxẽxẽ ega aixcüma Cristu ya Tupana nüxũ unetacü yixĩxgu! ==ñanagürügü.

[36]Rü yema churaragü rü ta Ngechuchuxũ nacugüe. Rü naxũtawa naxĩ, rü nüxna nanaxã ga bínu ga üxchíücü.

[37]Rü ñanagürügü nüxũ: —Ega Yudíugüarü ãẽxgacü quixĩxgu, ¡rü cugütama rüngũxẽxẽ i ñuxmax, nax ícunguxuchixũcax! ==ñanagürügü.

[38]Rü norü curuchatapexewa nipota ga wüxi ga mürapewaxacü ga ãégatachinüxũ ga Griégugügawa rü Rómacüãxgügawa rü Yudíugügawa ümatüxũ ga ñaxũ: “Daa nixĩ ya Yudíugüarü Ãẽxgacü”, ñaxũ.

[39]Rü wüxi ga yema máẽtaxũ ga naxrüxũ curuchawa ipotaxũ rü Ngechuchumaxã naguxchiga, rü ñanagürü: —Ega aixcüma Cristu quixĩxgu, ¡rü cugütama rüngũxẽxẽ nax ícunguxuchixũcax, rü toxũ rü ta rüngũxẽxẽ nax ítanguxũxũcax! ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

40Natürü ga yema to ga máẽtaxũ̃ rü namücüxũ̃ ínangaxüchiama, rü ñanagürü nüxũ̃: —Cuma rü naxrüxũ̃ nax curuchawa quipotachiréxũ̃, ¿rü ngẽxguma rü ta tama Tupanaxũ̃ cumuũ̃xũ̃?

41Yixema rü name nixĩ nax ngúxũ̃ ingegüxũ̃ erü tagagutama nixĩ i ngúxũ̃ ingegüxũ̃ erü ngẽma nixĩ i tórü natanü naxca̱x ga yema chixexũ̃ ga ixügüxũ̃. Natürü daa yatü rü taxuxũ̃ma i chixexũ̃ naxü = = ñanagürü.

42Rü yexguma rü ñanagürü: —Pa Ngechuchux, ¡choxna nacua̱xãchi i ngẽxguma wenaxarü núma cuxũxgu rü ãe̱xgacüxũ̃ ícunguxgu! = = ñanagürü.

43Rü Ngechuchu nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Aixcüma cumaxã nüxũ̃ chixu rü ñomatátama i ngunexũ̃gu chomaxã cungexma i daxũguxũ̃ i naanewa = = ñanagürü.

### Nayu ga Ngechuchu
(Mt. 27.45-56; Mr. 15.33-41; Jn. 19.28-30)

44Rü yexguma tocuchiwa nanguxgu rü guxũ̃wama naxẽane ñu̱xmata tomaepü̱xarü orawa nangu ga yáuanecü.

45Rü ga üa̱xcü rü nixo. Rü Tupanapata ga taxũ̃nearü tüyemachiũ̃xũ̃ rü ngãxũ̃gu narügáute.

46Rü yexguma ga Ngechuchu rü poraãcü aita naxü rü ñanagürü: —Pa Chaunatüx, cuxme̱xwa chanange̱x i chauãxẽ = = ñanagürü. Rü yema ñaxguwena rü nayu.

47Rü yexguma yema churaragüarü ãe̱xgacü ga Rómacüa̱x nüxũ̃ da̱u̱xgu ga yema ngupetüxũ̃, rü Tupanaxũ̃ nicua̱xüxũ̃, rü ñanagürü: —Aixcüma ñaa yatü rü taxuxũ̃ma i chixexũ̃ naxü = = ñanagürü.

48Rü guxũ̃ma ga yema duũ̃xũ̃gü ga yéma yexmagüxũ̃ rü nüxũ̃ daugüxũ̃ ga yema ngupetüxũ̃, rü norü ngechaũ̃maxã nügü napaxremügü rü yemaacü napataca̱x nawoegu.

49Natürü guxũ̃ma ga yema duũ̃xũ̃gü ga Ngechuchuxũ̃ cua̱xgüxũ̃ rü yáxũ̃watama nüxũ̃ narüdaunü ga yema ngupetüxũ̃. Rü yema


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

duũxũgütanüwa iyexmagü ga yema ngecügü ga Ngechuchuwe rüxĩcü ga yexguma Gariréaanewa ne naxũxgu.

### Ngechuchu rü naxmaũgu nayanaxücuchigü
(Mt. 27.57-61; Mr. 15.42-47; Jn. 19.38-42)

50-51Rü nayexma ga wüxi ga yatü ga Yudéaanewa yexmane ga ĩane ga Arimatéacüa̱x, rü Yúche nixĩ ga naéga. Rü nüma rü natanüxũ nixĩ ga yema Yudíugüarü Ãe̱xgacügütücumü, natürü tama norü me nixĩ ga yema Ngechuchumaxã naxügüxũ ga yema togü ga namücügü ga ãe̱xgacügü. Rü nüma rü poraãcü ínananguxẽxẽ nax ínanguxũ ga Tupana nax ãe̱xgacü yixĩxücax.

52Rü nüma ga Yúche rü Pirátuxũtawa naxũ, rü Ngechuchuxũnecax ínayaca.

53Rü curuchawa nayayaxu ga Ngechuchuxũne, rü wüxi ga naxcháp enüxũ ga línunaxcaxmaxã nananuquegü. Rü wüxi ga nuta ga tacüwa yacaxmaxũxũgu nayanaxücuchi. Rü yema naxmaxũ rü nayexwacaxũ, rü taguma texéxũ nagu yaxűcuchigüxũ nixĩ.

54Rü yema nixĩ ga ngunexũ ga nagu Yudíugü nügü imexẽẽgüxũ naxcax ga ngũxchigaarü ngunexũ. Rü yexguma marü nayáuane, rü íxraxũ nataxu nax inaxügüxũ ga ngũxchigaarü ngunexũ.

55Rü yema ngecügü ga Ngechuchumaxã Gariréaanewa ne ĩcü, rü Ngechuchuxũ íyaxűcuchigüxũwa ixĩ, rü nüxũ idaugü ga naxmaxũ nax ñuxãcü yaxűcuchigüãxũ ga naxũne.

56Rü yexguma ngĩpatawa nangugügu, rü ínamexẽẽgü ga pumara rü chíxũ. Rü irüngũgü ga ngũxchigaarü ngunexũgu, yerü yema nixĩ ga Tupanaarü mu.

## Luca 24

### Yuwa ínarüda ga Ngechuchu
(Mt. 28.1-10; Mr. 16.1-8; Jn. 20.1-10)

1Rü pa̱xmamaxũchi ga yüxüarü ngunexũgu, rü yema ngecügü rü wenaxarü naxmaxũwa íiyadaugü. Rü yéma inangegü ga yema pumara ga yamexẽẽgüxũ. Rü naigü ga ngecügü rü ta ngĩxũ íiyaxümücügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2]Rü yexguma yéma nangugügu, rü nüxũ iiyangaugü ga marü nax ínaxügachixũ ga gumá nuta ga naxmaxũarü ngũxtaruxũ.

[3]Rü yexma nagu ichocu, natürü taxuxũma idaugü ga naxũne ga Cori ga Ngechuchu.

[4]Rü yema ngecügü rü poraãcü ibaixãchiãẽgü, rü tama nüxũ icua̲xgüéga ga ta̲xacü nax naxügüxũ. Rü ngürüãchi nüxũ idaugü ga taxre ga yatügü ga ngĩxũtagu chigüxũ ga poraãcü iyaurachirutanücüüxũ.

[5]Rü yema ngecügü rü waixũmüanegu iyangücuchigü, yerü poraãcü imuũe. Rü yemaca̲x ga yema yatügü rü ñanagürügü ngĩxũ: —¿Tü̲xcüũ nuxã yuexũtanũgu naxca̲x peyadau ya yimá maxũcü?

[6]Nataxuma i nua ya Ngechuchu, erü marü wena namaxũ. ¡Rü nüxna pecua̲xãchie ga yema ore ga pemaxã nüxũ yaxuxũ ga yexguma Gariréaanewa nayexmagu!

[7]Yerü pemaxã nüxũ nixu ga ñuxãcü Tupana Nane ya duũxũxũ ixĩcü tá pecadua̲xgüxũna nanamugü. Rü nümagü rü tá curuchawa nayapotagü rü tomaepü̲x i ngunexũgu tá wena namaxũ ==ñanagürügü ga yema yatügü.

[8]Rü yexguma ga yema ngecügü rü nüxna icua̲xãchie ga yema Ngechuchuarü ore.

[9]Rü nüxna iwoegu ga yema naxmaxũ. Rü yema 11 ga Ngechuchuarü ngúexũgümaxã rü yema togü ga yaxõgüxũmaxã nüxũ iyarüxugüe ga guxũma ga yema nüxũ nadaugüxũ.

[10]Rü María ga Madarénacüa̲x, rü Cuána, rü María ga Chantiágu naé, rü naigü ga ngecügü iyixĩ ga wüxigu Ngechuchuarü ngúexũgüxũtawa nangegücü ga yema ore.

[11]Natürü yema ngúexũgüca̲x rü wüxi i ngeãẽmare nixĩ ga yema ore, rü tama ngĩxṹ nayaxõgüchaũ.

[12]Natürü ga Pedru rü nañaãchi, rü ínayadau ga naxmaxũwa. Rü yexguma nagu yadaucuchigu ga naxmaxũ, rü nüxũ nadau ga yema naxchápenüxũgü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ga wüxicüwagu nax nanuxũ. Rü poraãcü nabaixãchiãxẽ namaxã ga yema ngupetüxũ, rü baixãchiãẽãcüma napatacax nataegu.

### Emaúarü namawa nangox ga Ngechuchu
(Mr. 16.12-13)

13Rü yema ngunexũgutama rü taxre ga yema Ngechuchuarü ngúexũgü rü wüxi ga ĩane ga Emaúwa naxĩ. Rü norü yáxũ ga guma ĩane rü 11 ga quirumétru nixĩ nüxna ga Yerucharéũ.

14Rü yexguma namagu naxĩyane, rü nachigagu nidexatanü ga guxũma ga yema ngupetüxũ.

15Rü yexguma yemachigagu iyadexatanüyane, rü nümatama ga Ngechuchu rü ngürüãchi naxcax yéma nixũ, rü natanügu nixũchigü.

16Natürü yema ngúexũgü rü woo Ngechuchuxũ nadaugü, rü tama nüxũ nacuaxgüéga nax Ngechuchu yixĩxũ, yerü nayexma ga taxacü ga nüxũ naguxchaxẽẽxũ.

17Rü yexguma ga Ngechuchu, rü yema taxre ga ngúexũgüna naca, rü ñanagürü: —¿Taxacüchiga nixĩ i pidexatanüxũ nax nuxã namagu pexĩxũ? ¿Rü taxacücax nixĩ i pengechaũgüxũ? ==ñanagürü.

18Rü wüxi ga yema ngúexũ ga Creofáxgu ãégaxũ nanangãxũ, rü ñanagürü: —¿Ẽxna cuxicatama nixĩ i Yerucharéũgu naxũanexẽ i tama nüxũ cucuáxũ i ngẽma ngéma ngupetüxũ i ñaa ngunexũgügu? ==ñanagürü.

19Rü yexguma ga nüma ga Ngechuchu rü nüxna naca rü ñanagürü: —¿Taxacü nangupetü ga Yerucharéũwa? ==ñanagürü. Rü nanangãxũgü ga yema ngúexũgü, rü ñanagürügü: —Poraãcü chixexũ nüxũ naxüpetü ga Ngechuchu ga Nacharétucüax. Nüma ga Ngechuchu rü Tupanaarü orearü uruxũ ga poracü nixĩ. Rü Tupanapexewa rü duũxũgüpexewa nanaxü ga taxũ ga cuaxruũgü rü mea duũxũgüxũ nangúexẽxẽ.

20Natürü ga chacherdótegüarü ãẽxgacügü rü tórü ãẽxgacügü rü nayayauxgü. Rü Rómacüax ga ãẽxgacügüna nanamugü nax curuchawa yapotagüãxũcax, rü yemaacü nayamaxgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[21]Toma nüxũ tacuạxgu rü nüma chi nixĩ i tomaxã naporaxũ nax ínanguxuchixũcạx i Iraéane nüxna i Rómacüạ̃xarü ãẹ̃xgacü. Rü ñụxma rü marü tomaepụ̈x i ngunexũ nawena nixĩ nax yamạxgüãxũ.

[22-23]Natürü tama ngexicatama nixĩ, yerü ñuxre ga ngexũgü ga totanüxũ rü pạxmamaxũchi ínayadaugü ga naxmaxũwa, rü tama nüxũ inayangaugü ga naxũne ga gumá Ngechuchu. Rü yemacạx ga yema ngexũgü rü toxcạx nawoegu, rü tomaxã nüxũ nayarüxugüe ga nüxũ nax nadaugüxũ ga Tupanaarü orearü ngeruũgü ga daxũcüạ̃x. Rü yema daxũcüạ̃xgü rü namaxã nüxũ nixugügü ga Ngechuchu rü nax namaxũxũ. Rü yemaacü ga yema ngexũgü rü toxũ ínayabaixgügü.

[24]Rü yexguma yema ngexũgüarü orexũ taxĩnüegu, rü ñuxre ga tomücügü rü naxmaxũwa ínayadaugü. Rü yema ngexũgü nüxũ ixugüxũrüxũ nüxũ inayangaugü ga naxmaxũ. Natürü tama Ngechuchuxũ nadaugü ==ñanagürügü.

[25]Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —Pema rü petaieru nax nüxũ pecuáxũ rü peyaxõgüxũ i ngẽma ore ga nũxcümaũgüxũ ga Tupanaarü orearü uruũgü nüxũ ixugüexũ.

[26]¿Rü tama ẹ̃xna nüxũ pecuạx ga yema ngúxũ tá nax yangexũ ga Cristu naxũpa nax daxũguxũ i naanewa naxũxũ, nax ngéma ãẹ̃xgacü yixĩxũcạx? ==ñanagürü.

[27]Rü yexguma inanaxügü ga namaxã nax nangọxẽẽãxũ ga guxũma ga Tupanaarü ore ga nachiga ümatüxũ. Rü yema Tupanaarü ore ga Moiché ümatüxũmaxã inanaxügü. Rü ñụxũchi namaxã nüxũ nixu ga guxũma ga yema Tupanaarü ore ga nũxcümaũgüxũ ga Tupanaarü orearü uruũgü ümatügüxũ.

[28]Rü yexguma yema ĩane ga Emaúwa nangugügu, rü Ngechuchu rü nümaxũ tóxnamana nügü naxũxẽẽneta.

[29]Natürü ga yema ngúexũgü rü nüxũ nacạạxũgü nax yexma naxáũxũcạx, rü ñanagürügü: —¡Nuxma toxũtagu nape, erü marü nayáuane, rü paxa tá


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nachüta! ==ñanagürügü. Rü yexguma ga Ngechuchu rü nawe yexma narüxa̱ũ̱x.

30Rü yexguma chibüca̱x wüxiwa mechawa natogügu, rü Ngechuchu nanayaxu ga paũ. Rü Tupanana moxẽ naxca̱x naxã. Rü ñu̱xũchi inanabücu, rü wüxichigüna nanaxã.

31Rü yexgumatama naãxẽxũ̃ nicua̱xãchitanü. Rü nüxũ̃ nacua̱xgü nax gumá yixĩxũ̃ ga Ngechuchu. Natürü yexgumatama ngürüãchi inayarütaxu ga nümax.

32Rü yema taxre ga ngúexũ̃gü rü nügümaxã ñanagürügü: —¿Tama e̱xna ga itaãẽgüxũ̃ ga tórü maxũ̃newa ga yexguma namawa tamaxã yadexaxgu rü tamaxã nango̱xẽẽãgu ga Tupanaarü ore i ümatüxũ̃? ==ñanagürügü.

33Rü yexgumatama ga yema taxre ga ngúexũ̃gü rü inaxĩãchi ga Yerucharéũca̱x nax nawoeguxũ̃. Rü yexma nüxũ̃ nayangau ga nax ínangutaque̱xegüxũ̃ ga yema 11 ga Ngechuchuarü ngúexũ̃gü rü togü ga natanüxũ̃.

34Rü yema duũ̃xũ̃gü ga íngutaque̱xegüxũ̃ rü ñanagürügü nüxũ̃: —Aixcüma nixĩ i marü wena namaxũ̃xũ̃ ya Cori ya Ngechuchu. Rü Chimóũ̃ ga Pedru rü marü nüxũ̃ nadau ==ñanagürügü.

35Rü yexguma ga yema taxre ga ngúexũ̃gü rü ta nüxũ̃ nixugügü ga yema nüxũ̃ ngupetüxũ̃ ga namawa, rü ñuxãcü nüxũ̃ nax yacua̱xãchitanüxũ̃ ga gumá nax yixĩxũ̃ ga Ngechuchu ga yexguma paũ inabücu̱xgu.

### Ngechuchu rü norü ngúexũ̃güca̱x nango̱x
(Mt. 28.16-20; Mr. 16.14-18; Jn. 20.19-23)

36Rü yexguma yemaacü íyadexagüyane, rü ngürüãchi norü ngãxũ̃tanügu nachi ga Ngechuchu. Rü nüxũ̃ narümoxẽ, rü ñanagürü: —Nuxmae Pa Chorü Duũ̃xũ̃güx ==ñanagürü.

37Natürü nümagü rü naba̱i̱xãchiãẽgü, rü poraãcü namuũ̃e, yerü nagu naxĩnüegu rü wüxi ga naxchi̱ximare nadaugü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[38]Natürü ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —¿Tu̱xcüũ pebaixãchiãẽgü rü tama peyaxõgü nax choma chixĩxũ?

[39]¡Dücax, nüxũ peda̱u̱x ya cho̱xme̱xgü rü chaucutügü! Rü chomatama chixĩ. ¡Rü choxũ pingógü rü mea choxũ perüdaunü! Erü wüxi i naxchi̱xi rü tama choxũ pedauxũrüxũ naxãmachi rü naxãxchina̱xã = =ñanagürü.

[40]Rü yema ñaxguwena, rü nüxũ nanawe̱x ga naxme̱x rü nacutü.

[41]Natürü ga yema duũxũgü rü yexguma rü ta tama nüxṹ nayaxõgü, yerü naba̱ixãchiãẽgü rü nataãẽgü. Rü yemaca̱x ga Ngechuchu rü nüxna naca rü ñanagürü nüxũ: —¿Pexṹ nangẽxmaxũ i õna i nua? = =ñanagürü.

[42]Rü yexguma nüxna nanaxãgü ga wüxi ga choxni ga iguxũchipe̱xe rü wüxiwexũ ga berure.

[43]Rü nüma ga Ngechuchu rü nanayaxu. Rü yema duũxũgüpe̱xewa nanango̱x.

[44]Rü ñu̱xũchi ñanagürü nüxũ: —Rü yema choxũ ngupetüxũ rü yema nixĩ ga pemaxã nüxũ chixuxũ ga yexguma tauta chayu̱xgu rü petanüwa chayexmagu. Yerü yexguma rü pemaxã nüxũ chixu rü ñacharügü: “Aixcüma tá ningu i guxũma i Tupanaarü ore i chauchiga ümatüxũ i wiyaegüarü poperawa, rü Moiché ümatüxũ i mugüwa, rü ore i nũxcümaũgüxũ ga Tupanaarü orearü uruũgü ümatüxũwa” = =ñacharügüchire̱x pexũ.

[45]Rü yemaacü namaxã nanango̱xẽxẽ ga Tupanaarü ore ga ümatüxũ.

[46]Rü ñanagürü nüxũ: —Tupanaarü ore i ümatüxũwa rü nüxũ nixu rü yimá Cristu rü tá nayu, rü tomaepu̱x i ngunexũgu rü tá wena namaxũ.

[47]Rü yematama ore i ümatüxũwa nüxũ nixu rü yimá Cristuégagu tá nixĩ i nüxũ yaxugüxũ i ore i mexũ. Rü Yerucharéũwa tá inaxügü i ngẽma ñu̱xmatáta guxũ i naanewa nangu nax ngẽmaãcü duũxũgü nüxũ rüxoexũca̱x i nacüma i chixexũ nax Tupana nüxṹ nüxũ rüngũmaxũca̱x i norü pecadugü.

[48]Rü ñu̱xma rü pema tá nixĩ i duũxũgümaxã nüxũ pixugüxũ ga yema chauxũtawa nüxũ pedaugüxũ rü nüxũ pexĩnüexũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[49]Rü dücax, choma rü pexca̲x tá chanamu i Naãxẽ ya Üünexũ̃ i Chaunatü pexca̲x namaxã ixunetaxũ̃. Natürü chanaxwa̲xe i númatátama daa ĩane ya Yerucharéũ̃wa pengẽxmagü, ñu̲xmatáta penayauxgü i ngẽma Tupanaãxẽ ya Üünecü i daxũwa ne ũxũ̃ i tá pexũ̃ poraexẽẽxũ̃ ==ñanagürü.

### Ngechuchu rü daxũguxũ̃ ga naanewa naxũ

(Mr. 16.19-20)

[50]Rü yexguma ga Ngechuchu rü Yerucharéũ̃arü tóxnamana norü ngúexũ̃güxũ̃ nagagü, ñu̲xmata Betániaarü ngaicamana nangugü. Rü yéma norü ngúexũ̃güétü nawéme̲x, rü Tupanana naca nax nüxũ̃ nangũ̃xẽẽxũca̲x.

[51]Rü yexguma yema ngúexũ̃güca̲x nayumüxẽguwena rü nüxna nayachu̲xüxãchi. Rü Tupana rü daxũguxũ̃ ga naanewa nanaga.

[52]Rü nümagü ga norü ngúexũ̃gü rü Ngechuchuxũ̃ nicua̲xüũ̃gü. Rü ñu̲xũchi taãẽãcüma Yerucharéũ̃ca̲x nawoegu.

[53]Rü guxũ̃guma Tupanapata ga taxũ̃newa naxĩ̃ixũ̃, rü yéma Tupanaxũ̃ nicua̲xüũ̃gü. Rü ngẽmaãcü yixĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

# Cuáũ

## Cuáũ 1

### Tupana Nane ya duũxũxũ ixĩcüchiga

[1]Naxũpa ga guxũma, rü marü nayexma ga Tupana Nane. Rü Tupanamaxã nayexma rü woetama Tupana nixĩ ga nümax. Nüma rü Tupanaarü Ore nixĩ i naéga.

[2]Rü naxũpa ga guxũma rü nüma ga Tupana Nane rü Tupanaxũtawatama nayexma.

[3]Rü Tupana rü Nanemaxã nixĩ ga naxüxũ ga guxũma. Rü nataxuma i tạxacü i ngẽxmaxũ i tama namaxã üxũ.

[4]Rü Nane nixĩ i namaxẽxẽẽãxũ i guxũma i ñụxma maxẽxũ. Rü ngẽma norü maxũ rü omü i duũxũgücạx nangóonexẽẽxũ nixĩ.

[5]Rü ngẽma omü rü ẽanexũwa inabaxi rü ngẽma ẽanexũ rü taxuacüma nayaxoxẽxẽ.

[6-7]Rü nayexma ga wüxi ga yatü ga Cuáũ ga baiũẽẽruũgu ãégacü. Rü gumá nixĩ ga Tupana núma namucü nax duũxũgümaxã nüxũ yaxuxũcạx nachiga ga gumá nangóonexẽẽruxũ nax yemaacü guxãma nüxṹ yaxõgüxũcạx.

[8]Rü nüma ga Cuáũ rü tama Tupana Nane ya duũxũgüarü nangóonexẽẽruxũ nixĩ. Natürü nüma nixĩ ga Tupana núma namuxũ nax nüxũ yaxuxũcạx ga nachiga ga gumá nangóonexẽẽruxũ.

[9]Rü ñoma ga naanewa nangu ya Tupana Nane ya omü ixĩcü ya guxũma i duũxũgücạx nangóonexẽẽcü.

[10]Rü nüma ga gumá Nane ga Tupanaarü Oregu ãégacü rü ñoma ga naanewa nayexma. Rü woo Nanatü ya Tupana rü namaxã nanaxü ga ñoma ga naane, natürü ñoma ga naanecüạ̃x ga duũxũgü rü tama nüxũ nacuạxgü nax texé yixĩxũ.

[11]Nua noxrütama naanewa nangu, natürü norü duũxũgü ga Iraétanüxũ rü tama nanayauxgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[12]Natürü guxema nayauxgüxe rü nüxű́ yaxõgüxe rü tüxű̃ nade nax Tupanaxacügü tixĩgüxű̃.

[13]Rü ñu̱xma rü Tupanaxacügü tixĩgü ya guxema yaxõgüxe. Rü tama ñoma ga naanewa nax tabuexű̃gagu nixĩ nax Tupanaxacügü tixĩgüxű̃ rü tama tümanatügüarü ngúchaű̃gagu nixĩ. Natürü i ñu̱xma rü Tupanaxacügü tixĩgü yerü Naneaxű́ tayaxõgü rü yemaca̱x ga Tupana rü naxacügüxű̃ tüxű̃ nixĩgüxẽxẽ.

[14]Rü nüma ya yimá Nane ya Tupanaarü Oregu ãégacü rü duű̃xű̃xű̃ nügü nixĩxẽxẽ. Rü totanüwa namaxű̃ rü nüxű̃ tadaugü ga norü üüne ga Nanatüxű̃tawa nayaxuxű̃, yerü Nane ga nügümaxã wüxicacü nixĩ. Rü nüma ga Nane rü poraãcü duű̃xű̃güxű̃ nangechaxű̃ rü aixcüma nixĩ ga norü ore.

[15]Rü gumáchigaxű̃ nixĩ ga yaxuxű̃ ga Cuáű̃ ga yexguma ñaxgu: —Daa nixĩ ga gumá pemaxã nüxű̃ chixuchigacü ga yexguma ñachagu: “Rü yimá choweama ne ũcü rü choxű̃ rüyexeracü nixĩ, yerü woetama marü nayexma ga tauta chabuxgu ga chomax” = =ñanagürü ga Cuáű̃.

[16]Rü Tupana Nanearü ngechaű̃ i taxű̃gagu nixĩ i nayauxgüxű̃ i muxű̃ma i norü ngű̃xẽẽgü.

[17]Rü Moichéxű̃ nixĩ ga namuxű̃ ga Tupana nax tüxű̃ nangúexẽẽxű̃ca̱x ga norü mugü. Natürü Ngechuchu ya Cristuxű̃ nixĩ ga namuxű̃ nax tüxű̃ nangúexẽẽxű̃ca̱x nax yigü ingechaű̃güxű̃ rü nagu imaxẽxű̃ca̱x i norü ore i aixcüma ixĩxű̃.

[18]Taguma texé ñuxgu nüxű̃ tadau ga Tupana. Natürü Nane ya nügümaxã wüxicacü nixĩ ya tüxű̃ nüxű̃ cua̱xẽẽcü. Rü yimá Nane rü Tupanaxű̃chi nixĩ, rü Nanatümaxã wüxiwa nangẽxmagü.

### Cuáű̃ ga baiű̃ẽẽruxű̃ rü nüxű̃ nixu ga Ngechuchu ya Cristuchiga

(Mt. 3.11-12; Mr. 1.7-8; Lc. 3.15-17)

[19]Rü yema Yudíugüarü ã̱exgacügü ga Yerucharéű̃cüa̱x rü Cuáű̃ ga baiű̃ẽẽruű̃xű̃tawa nanamugü ga chacherdótegü rü Lebítanüxű̃ nax nüxna yacagüexű̃ca̱x nax texe yixĩxű̃ ga nümax.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[20]Rü nüma ga Cuáũ̃ rü meama nügü nixu, rü ñanagürü: —Tama nixĩ̃ i Cristu chixĩ̃xũ̃ i chomax ==ñanagürü.

[21]Rü wenaxarü nüxna nacagü rü ñanagürügü: —¿Texé ẽxna quixĩ̃? ¿Ẽxna cuma ga nũxcümaũ̃cü ga Tupanaarü orearü uruxũ̃ ga Ería quixĩ̃xũ̃? ==ñanagürügü. Rü Cuáũ̃ nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Tama Ería chixĩ̃ ==ñanagürü. Rü nümagü rü wenaxarü nüxna nacagüe rü ñanagürügü: —¿Ẽxna cuma quixĩ̃xũ̃ ya yimá orearü uruxũ̃ ga Moiché nüxũ̃ ixucü ga ínguxchaũ̃cü? ==ñanagürügü. Rü Cuáũ̃ nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Tama yimá chixĩ̃ ==ñanagürü.

[22]Rü yexguma ñanagürügüama: —¿Ẽxna texé quixĩ̃xũ̃? Erü tanaxwa̱xe i ngẽma núma toxũ̃ mugüxũ̃xũ̃tawa tanange i curü ngãxũ̃ga. ¿Rü ñuxũ̃ ñacuxũ̃ i ñu̱xma nax texé quixĩ̃xũ̃? ==ñanagürügü.

[23]Rü Cuáũ̃ nanangãxũ̃ rü ñanagürü nüxũ̃: —Choma nixĩ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃ i chianexũ̃wa rü taxúema íxãpataxũ̃wa tagaãcü ñachaxũ̃: “¡Nüxũ̃ perüxoe i pecüma i chixexũ̃ rü ipeyanawe̱xãchixẽẽ̱x i nama naxca̱x ya Cori!” ñachaxũ̃, gumá nũxcümaũ̃cü ga orearü uruxũ̃ ga Ichaía nüxũ̃ ixuxũ̃rüxũ̃ ==ñanagürü.

[24-25]Rü yexguma ga yema duũ̃xũ̃gü ga Parichéugü yéma mugüxũ̃ ga Cuáũ̃maxã nax yanadexagüxũ̃ca̱x rü wenaxarü nüxna nacagüe, rü ñanagürügü: —Rü ngẽxguma tama Cristu quixĩ̃xgu, rü tama Ería quixĩ̃xgu, rü tama yimá orearü uruxũ̃ ya ínguxchaũ̃cü quixĩ̃xgu, ¿rü tu̱xcüũ̃ i duũ̃xũ̃güxũ̃ ícubaiũ̃xẽẽxũ̃ i ñu̱xmax? ==ñanagürügü nüxũ̃.

[26-27]Rü Cuáũ̃ nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Choma rü dexáwamare íchanabaiũ̃xẽxẽ i duũ̃xũ̃gü. Natürü petanüwa nangẽxma ya yimá tama nüxũ̃ pecuácü ya choweama ne ũcü. Rü choma rü nape̱xewa rü taxuwama chame, rü bai i norü chapatucunügüarü wẽgüwa chame ==ñanagürü ga Cuáũ̃.

[28]Rü yema nachica ga Betániagu ãégaxũ̃wa nixĩ̃ ga Cuáũ̃ ga nüxũ̃ yaxuxũ̃ ga yema ore. Rü yema Betánia rü natü ga Yudáũ̃arü tocutüwa nayexma. Rü yéma nixĩ̃ ga Cuáũ̃ ga duũ̃xũ̃güxũ̃ ínabaiũ̃xẽẽxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

### Ngechuchu nixĩ ga Tupana núma namucü nax duũxũgüarü pecaducax nayuxũcax

29Rü moxũãcü ga Cuáũ rü Ngechuchuxũ nadau ga naxcax nax yaxũxũ. Rü ñanagürü ga Cuáũ: —¡Dücax! Daa nixĩ ya yimá Tupanaarü Carnéruxacü ya núma namuãcü nax yanaxoxẽẽãxũcax i ñoma i naanecüãx i duũxũgüarü pecadugü.

30Rü choma rü daa Ngechuchuchigaxũ nixĩ ga chixuxũ ga yexguma ñachagu: “Rü choweama ne naxũ ya wüxi ya chorü yexeracü, yerü nüma rü woetama nayexma ga tauta chabuxgu ga chomax”, ñachagu.

31Rü chomatama ga noxri rü tama nüxũ chacuax nax texe yixĩxũ ga nümax. Natürü núma dexáwamare duũxũgüxũ íchabaiũẽẽtanüxũ nax tatanüxũ i Iraétanüxũgü nüxũ cuaxgüxũcax nax texé yixĩxũ ya yimá Cristu ==ñanagürü.

32Rü ñanagürü ta ga Cuáũ: —Chomatama nüxũ chadau ga Tupanaãxẽ ya Üünecü ga yexguma wüxi ga muxtucurüxũ daxũwa ínaxĩxgu rü Ngechuchuétügu yanawaxgu.

33Choma rü noxri tama nüxũ chacuax ga texe nax yixĩxũ ga nümax. Natürü ga Tupana ga choxũ mucü nax dexáwamare duũxũgüxũ íchabaiũxẽẽxũ, rü ñanagürü choxũ: “Yimá nüxũ cudaucü nax Chauãxẽ i Üünexũ naétügu írüxĩxũ, rü yimá tá nixĩ ya Chauãxẽ i Üünexũ duũxũgüna nguxẽẽcü”, ñanagürü choxũ.

34Choma rü marü yimá Ngechuchuxũ chadau rü pemaxã nüxũ chixu nax nüma rü aixcüma Tupana Nane yixĩxũ ==ñanagürü.

### Nüxíraxũxũ ga norü ngúexũgü ga Ngechuchu

35Moxũãcü ga Cuáũ rü wenaxarü yéma nayexma namaxã ga taxre ga norü ngúexũgü.

36Rü yexguma Ngechuchuxũ nadauxgu ga yéma nax naxüpetüxũ, rü Cuáũ rü ñanagürü: —¡Dücax! Yimá nixĩ ya Tupanaarü Carnéruxacü ya núma namucü nax pecaducax nayuxũcax ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

37Rü yema taxre ga Cuáũarü ngúexũgü rü nüxũ naxĩnüe ga yexguma yema ñaxgu. Rü Ngechuchuwe narüxĩ.

38Rü nügü ínidau ga Ngechuchu, rü nüxũ nadau ga nawe nax naxĩxũ ga yema taxre. Rü nüxna naca rü ñanagürü nüxũ: —¿Tạxacücạx pedau? ==ñanagürü. Rü nümagü rü ñanarügügü: —Pa Ngúexẽẽruxũx, ¿ngexta nixĩ icupexũ? ==ñanagürügü.

39Rü Ngechuchu nanangãxũ, rü ñanagürü nüxũ: —¡Chowe perüxĩ rü ípeyadạ̱ux! ==ñanagürü. Rü nawe narüxĩ, rü nüxũ nadaugü nax ngexta napexũ. Rü yexguma yéma nangugügu rü yexma naxũtagu narücho, yerü marü ãgümücüarü orawa nangu nax nayáuanexũ.

40Rü wüxi ga yema taxretanüwa ga Cuáũ ga baiũẽẽruũxũ ĩnüxũ ga Ngechuchuwe rüxũxũ rü André nixĩ. Rü nüma rü Chimóũ ga Pedruenexẽ nixĩ.

41Rü yexgumatama ga André, rü naenexẽ ga Chimóũcạx nayadau. Rü ñanagürü nüxũ: —Rü marü nüxũ itayangau ya yimá nũxcüma Tupana nüxũ unetacü ga Cristu ==ñanagürü.

42Rü yemawena, rü Ngechuchu íyexmaxũwa Chimóũxũ naga ga André. Rü yexguma Ngechuchu Chimóũxũ dạ̱uxgu, rü ñanagürü nüxũ: —Cuma nixĩ i Chimóũ i Cuáũ nane quixĩxũ. Natürü ñụ̱xmawena rü Nuta tá nixĩ i cuéga ==ñanagürü. Rü ngẽma naéga rü Pedru ñaxũchiga nixĩ.

### Ngechuchu rü naxcạx naca ga Ferípe rü Natanaé

43Rü moxũãcü ga Ngechuchu rü nügü namexẽxẽ nax Gariréaanewa naxũxũcạx. Rü yéma Ferípexũ nadau rü ñanagürü nüxũ: —¡Chowe rüxũ! ==ñanagürü.

44Rü nüma ga Ferípe rü ĩane ga Bechaídacüạ̃x nixĩ. Rü yémacüạ̃xgü ta nixĩ ga André rü Pedru.

45Rü Ferípe rü Natanaécạx nayadau, rü ñanagürü nüxũ: —Marü nüxũ itayangau ya yimá Cristu ga Moiché nachiga naxümatücü ga mugüarü poperawa, rü nũxcümaũgüxũ ga Tupanaarü Orearü uruũgü ta nachiga


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

naxümatügücü. Yimá nixĩ ya Yúche nane ya Ngechuchu ya Nacharétucüãx ==ñanagürü.

46Rü ñanagürü ga Natanaé: —¿Ñuxãcü i tãxacürü mexũ̃ i Nacharétuwa ne ũxũ̃? ==ñanagürü. Rü Ferípe nanangãxũ̃, rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Dücax, ngĩxã rü ítayadau! ==ñanagürü.

47Rü yexguma Ngechuchu Natanaéxũ̃ dãũxgu ga naxcãx nax yaxũxũ̃, rü ñanagürü: —¡Dücax! Yéa ne naxũ i wüxi i yatü i aixcüma Iraétanüxũ̃ ixĩxũ̃ i aixcüma ngearü chixexũ̃ãxũ̃ ==ñanagürü.

48Rü yexguma ga Natanaé rü Ngechuchuna naca, rü ñanagürü nüxũ̃: —¿Ñuxãcü i choxũ̃ cucuáxũ̃? ==ñanagürü. Rü Ngechuchu nanangãxũ̃ rü ñanagürü nüxũ̃: —Naxũ̃pa nax Ferípe cuxcãx cãxaxũ̃, rü choma rü cuxũ̃ chadau ga yexguma orix ga igutüũ̃gu curüxãũ̃xgux ==ñanagürü.

49Rü Natanaé nanangãxũ̃ rü ñanagürü nüxũ̃: —Pa Ngúexẽxẽruxũ̃, cuma rü Tupana Nane quixĩ. Rü cuma nixĩ i guxũ̃ma i Iraétanüxũ̃arü Ãẽxgacü quixĩxũ̃ ==ñanagürü.

50Rü Ngechuchu nanangãxũ̃, rü ñanagürü nüxũ̃: —Cuma rü choxũ̃́ cuyaxõ erü cumaxã nüxũ̃ chixu nax igutüũ̃wa cuxũ̃ nax chadauxũ̃. Natürü ngẽma ñũxma nüxũ̃ cudauxũ̃arü yexera tá nixĩ i nüxũ̃ cudauxũ̃ i yixcüra ==ñanagürü.

51Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu: —Aixcüma pemaxã nüxũ̃ chixu rü tá nüxũ̃ pedaugü nax yawãxnaxũ̃ i daxũguxũ̃ i naane. Rü tá nüxũ̃ pedaugü i Tupanaarü orearü ngeruũ̃gü i daxũcüãx i ngéma ĩgüxũ̃ rü írüxĩgüxũ̃ i naétüwa ya Tupana Nane ya duũ̃xũ̃xũ̃ ixĩcü ==ñanagürü.

## Cuáũ̃ 2

### Ngĩarü peta ga ĩane ga Canáwa üxũ̃ ga Gariréaanewa

1Rü yexguma marü tomaepüx ga ngunexũ̃ Gariréaanearü ĩane ga Canáwa nayexmagu ga Ngechuchu, rü nayexma ga wüxi ga ngĩarü peta. Rü yemawa ngĩxna naxugü ga naé ga Ngechuchu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2]Rü Ngechuchuna naxugüe namaxã ga norü ngúexũ̃gü nax yéma naxĩxũ̃cg̱ax.

[3]Rü nagu̱x ga norü axexũ̃ ga bínu. Rü Ngechuchu naé ngĩgürügü nüxũ̃ ga Ngechuchu: —Marü nagúarü bínuã̱xgü ==ngĩgürügü.

[4]Natürü Ngechuchu ngĩxũ̃ nangãxũ̃, rü ñanagürü: —Pa Mamax, ¿tü̱xcüũ̃ chomaxã nüxũ̃ quixu i ngẽma? Erü tauta nawa nangu nax chanaxüxũ̃cg̱ax i tg̱axacürü mexũ̃ i Tupanaarü poramaxã chaxüxũ̃ ==ñanagürü.

[5]Natürü ga ngĩma ga naé rü ngĩgürügü nüxũ̃ ga yema baegüxũ̃ namaxã ga bínuchíü: —¡Penaxü̱x i guxũ̃ma i ngẽma nüma pemaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃! ==ngĩgürügü.

[6]Rü yéma iyexma ga 6 ga tũ̃xũ̃ ga nutagü ngĩxcg̱ax. Rü wüxichigü ga yema tũ̃xũ̃wa rü yexma name ga 50 rüe̱xna 70 litrugü ga dexá. Rü yema tũ̃xũ̃gü iyixĩ ga yema Yudíugü ngĩxũ̃ ixügüãcugücü ga yexguma dexámaxã nügü yayg̱u̱xme̱xgüchaũ̃gu nax Tupanacg̱ax nügü yamexẽẽgüxũ̃cg̱ax.

[7]Rü Ngechuchu rü yema baegüxũ̃xũ̃ namu, rü ñanagürü: —¡Dexámaxã ngĩxũ̃ pixügüãcu i ñaa tũ̃xũ̃gü! ==ñanagürü. Rü nümagü ga yema baegüxũ̃ rü meama ngĩxũ̃ nixügüãcu.

[8]Rü Ngechuchu ñanagürü nüxũ̃: —Rü ñu̱xma chanaxwg̱axe i íxraxũ̃ peyaxu, rü petaarü yoraxũ̃tawa penange ==ñanagürü. Rü yemaacü nanaxügü ga yema baegüxũ̃.

[9]Rü yema petaarü yora nüxũ̃ naxaxneta ga yema dexá ga bínuxũ̃ nanguxuchixũ̃. Natürü tama nüxũ̃ nacug̱ax nax ngextá nayauxgüãxũ̃. Rü yema baegüxũ̃xicatama nixĩ ga nüxũ̃ cug̱axgüxũ̃ ga dexámare nax yixĩxũ̃ ga noxrix. Rü yexgumatama ga yema petaarü yora rü yema yatü ga ingíxũ̃cg̱ax naca.

[10]Rü ñanagürü nüxũ̃: —Guxũ̃ i naanewa rü duũ̃xũ̃gü rü noxri rü namaxã nabae ya mecü ya bínu. Rü ngẽxguma marü meama guxũ̃ma axegügu i ngẽma nüxna naxuxũ̃, rü ngẽmawena rü nüxna nanaxã ya ngexcürüücümare ya bínu. Natürü i cuma rü marü nagúxchaũ̃gu i peta, rü mexẽchicü ya bínumaxãtama cuyaxaxegüxẽxẽ i duũ̃xũ̃gü ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]Rü guma Gariréaanewa yexmane ga ĩane ga Canáwa nixĩ ga yema naxüxũ ga Ngechuchu. Rü yema nixĩ ga nüxíraxũxũ ga cua̲xruxũ ga Tupanaarü poramaxã üxũ ga nawa nügü inawéxũ ga Tupana Nane nax yixĩxũ. Rü nüma ga norü ngúexũgü rü nüxṹ nayaxõgü.

[12]Rü yemawena rü Capernáũ̃ ga ĩanewa naxũ ga Ngechuchu. Rü naé rü naenexẽgü rü norü ngúexũgü rü ta ínayaxümücügü. Rü yéma guma ĩanewa nayexmagü ga ñuxre ga ngunexũ̃.

### Ngechuchu rü Tupanapata ga taxũ̃newa ínanawoxũ̃ ga yema duũ̃xũ̃gü ga yéma taxegüxũ̃

(Mt. 21.12-13; Mr. 11.15-18; Lc. 19.45-46)

[13]Rü marü ningaica ga Yudíugüarü peta ga Üpetüchiga. Rü yemaca̲x ga Ngechuchu rü Yerucharéũ̃wa naxũ.

[14]Rü yexma Tupanapata ga taxũ̃negu nüxũ̃ nayangau ga duũ̃xũ̃gü ga yéma norü wocagümaxã rü carnérugümaxã rü muxtucugümaxã taxegüxũ̃. Rü yéma nüxũ̃ nadau ta ga duũ̃xũ̃gü ga diẽru ngĩxũ̃ üchicüügüxũ̃ ga yéma rütogüxũ̃.

[15]Rü yexguma yemaxũ̃ nada̲u̲xgu ga Ngechuchu, rü nanaxü ga wüxi ga cua̲i̲xruxũ̃ ga naxcha̲xmünaxca̲x. Rü yemamaxã Tupanapata ga taxũ̃nea̲xtüwa ínanawoxũ̃ ga yema duũ̃xũ̃gü guxũ̃ma ga norü carnérugümaxã rü wocagümaxã. Rü yema diẽru ngĩxũ̃ üchicüügüxũ̃arü diẽru rü ñaxtüanegu ngĩxũ̃ narüwoũ̃. Rü norü mechagü rü ta nüxũ̃ nawoneta.

[16]Rü yema muxtucugümaxã taxegüxũ̃xũ̃ ñanagürü: —¡Ípeyana i ngẽma perü muxtucugü i nua! Tama name i taxepataũ̃xũ̃ peyaxĩxẽxẽ ya daa Chaunatüpata ==ñanagürü.

[17]Rü yexguma ga norü ngúexũ̃gü rü nüxna nacua̲xãchie ga nũxcümaũ̃xũ̃ ga ümatüxũ̃ ga ñaxũ̃: “Chauxchi naxaie erü chanachu̲xu nax ta̲xacürü chixexũ̃ naxügüxũ̃ i Tupanapatawa”, ñaxũ̃.

[18]Rü yexguma ga yema Yudíugüarü ãẽ̲xgacügü rü Ngechuchuna nacagü, rü ñanagürügü: —¿Ta̲xacürü cua̲xruxũ̃xũ̃ tá toxũ̃ cudauxẽxẽ nax nawa nüxũ̃


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tacuáxũcax nax aixcüma Tupana yixĩxũ ya cuxũ mucü nax ícunawoxũxũcax i ñaa duũxũgü i nua? ==ñanagürügü.

19Rü Ngechuchu nanangãxũ, rü ñanagürü: —¡Nagu pepogüe ya daa Tupanapata ya taxũne! Rü choma rü tomaepüx i ngunexũgu rü tá wena íchanadaxẽxẽ ==ñanagürü.

20Rü yexguma ga yema Yudíugüarü ãẽxgacügü rü nanangãxũgü, rü ñanagürügü: —Rü 46 ga taunecü nawa napuracüe ga duũxũgü nax naxügüãxũcax ga daa Tupanapata ya taxũne. ¿Rü ñuxãcü tá i cuma i tomaepüx i ngunexũ tátama wena ícunadaxẽẽxũ? ==ñanagürügü.

21Natürü gumá Tupanapata ga taxũne ga Ngechuchu nachiga idexane rü naxũnechigatama nixĩ.

22Rü yemacax ga norü ngúexũgü, rü yexguma Ngechuchu yuwa írüdaxgu, rü nüxna nacuaxãchie ga yema ore ga Ngechuchu nüxũ ixuxũ. Rü aixcüma nayaxõgü ga yema ore ga nüxũ yaxuxũ rü yema Tupanaarü ore ga nũxcümaũgüxũ ga orearü uruũgü Ngechuchuchiga ümatügüxũ.

### Ngechuchu rü nüxũ nacuax i duũxũgüarü ĩnü

23Rü yexguma Ngechuchu Üpetüchigaarü petacax Yerucharéũwa yexmagu, rü muxũma ga duũxũgü rü nüxṹ nayaxõgü, yerü nüxũ nadaugü ga yema taxũ ga mexũgü ga Tupanaarü poramaxã naxüxũ.

24Natürü nüma ga Ngechuchu rü tama yema duũxũgüaxṹ nayaxõ, yerü woetama marü nüxũ nacuax ga taxacügu nax naxĩnüexũ ga guxũma ga yema duũxũgü.

25Rü yemacax ga nüma rü taxucaxma texé namaxã nüxũ tixu nax taxacügu naxĩnüexũ ga yema duũxũgü. Yerü nümatama marü nüxũ nacuax nax taxacügu naxĩnüexũ ga naãxẽwa ga wüxichigü.

## Cuáũ 3

### Ngechuchuxũtagu nanaxũane ga Nicodému


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Nayexma ga wüxi ga Parichéu ga Nicodémugu ãégacü. Rü nüma rü wüxi ga ãẽxgacü ga tachigacü nixĩ ga Yudíugütanüwa.

[2]Rü gumá Nicodému rü Ngechuchuxũ̃tagu nanaxũane ga chütacü. Rü ñanagürü nüxũ̃: —Pa Ngúexẽxẽruxũ̃, toma nüxũ̃ tacuax nax aixcüma Tupana núma cuxũ̃ muxũ̃ nax toxũ̃ cungúexẽẽxũ̃cax. Erü taxucürüwa texé cuxrüxũ̃ tanaxü i ngẽma taxũ̃ i mexũ̃gü i Tupanaarü poramaxã üxũ̃, ega tama Tupana tümaxũ̃tawa ngẽxmagu = =ñanagürü.

[3]Rü Ngechuchu nanangãxũ̃ rü ñanagürü nüxũ̃: —Aixcüma cumaxã nüxũ̃ chixu, rü yíxema tama wenaxarü buxe rü taxucürüwama Tupana ãẽxgacü ixĩxũ̃wa tangu = =ñanagürü.

[4]Rü Nicodému rü Ngechuchuna naca, rü ñanagürü nüxũ̃: —¿Natürü ñuxãcü i wüxi i yatü i marü yáxũ̃ i wena nabuxũ̃? ¿Ẽxna wena naéanügu naxücuxũ̃ rü ngẽmaãcü wena nabuxũ̃? = =ñanagürü.

[5]Rü Ngechuchu nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Rü aixcüma cumaxã nüxũ̃ chixu rü yíxema tama nüxũ̃ rüxoxe i tümaarü pecadu rü íbaie rü tama Tupanaãxẽ i Üünexũ̃wa nayaxúxe i maxũ̃ i ngexwacaxũ̃xũ̃, rü taxucürüwama Tupana ãẽxgacü ixĩxũ̃wa tixücu.

[6]Yíxema duũ̃xũ̃wa buxe rü duũ̃xũ̃tama tixĩ. Natürü yíxema Naãxẽ ya Üünexũ̃wa nayaxúxe i maxũ̃ i ngexwacaxũ̃xũ̃, rü Tupanaxacü tixĩ.

[7]¡Taxṹ i cubaixãchixũ̃ nax cumaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ nax Tupana naxwaxexũ̃ nax wena nabuexũ̃ i duũ̃xũ̃gü nax nüma ãẽxgacü íyaxĩxũ̃wa yachocuxũ̃cax!

[8]Yimá buanecü rü ínanaxwaxexũ̃wa nabu. Rü nüxũ̃ cuxĩnü i naga, natürü tama nüxũ̃ cucuax nax ngextáama ne naxũ̃xũ̃ rü ngextáama nax naxũ̃xũ̃. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta tixĩgü ya guxãma ya yíxema Naãxẽ ya Üünexũ̃wa nayaxúxe i maxũ̃ i ngexwacaxũ̃xũ̃ = =ñanagürü.

[9]Rü Nicodému wenaxarü Ngechuchuna naca, rü ñanagürü: —¿Natürü ñuxãcü nixĩ i ngẽma? = =ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[10]Rü Ngechuchu nanangãxũ̃, rü ñanagürü nüxũ̃: —Cuma rü Iraétanüxũ̃arü ngúexẽẽruxũ̃ quixĩ. ¿Rü ñuxãcü i cuma i tama nüxũ̃ cucuáxũ̃ i ngẽma cumaxã nüxũ̃ chixuxũ̃?

[11]Aixcüma cumaxã nüxũ̃ chixu rü toma rü namaxã tidexagü i ngẽma nüxũ̃ tacuáxũ̃. Rü norü uruxũ̃ tixĩgü i ngẽma nüxũ̃ tadaugüxũ̃. Natürü i pema rü tama toxṹ peyaxõgü i ngẽma pemaxã nüxũ̃ tixuxũ̃.

[12]Rü ñu̱xma nax tama choxṹ peyaxõgüxũ̃ i ngẽxguma pemaxã nüxũ̃ chixuxgu i ngẽma ñoma i naanewa ngẽmaxũ̃chiga, rü ¿ñuxãcü tá peyaxõgüxũ̃ ega pemaxã nüxũ̃ chixuxgu i ngẽma daxũguxũ̃ i naanewa ngẽmaxũ̃chiga?

[13]Taguma texé daxũguxũ̃ i naanewa taxũ. Natürü Tupana Nane nax duũ̃xũ̃xũ̃ ixĩcüxicatama nixĩ ya ngéma ne ũcü rü ngéma tá ũcü.

[14-15]Rü yexgumarüxũ̃ ga Moiché chianexũ̃wa wüxi ga naigu naxúnagüãxũ̃ ga yema ãxtape ga bróũ̃chenaxca̱x, rü ngẽxgumarüxũ̃ tá ta ya Tupana Nane i duũ̃xũ̃xũ̃ ixĩcü. Rü wüxi i naigu tá nanaxünagügü i duũ̃xũ̃gü nax guxãma ya texé ya nüxṹ yaxõgüxe rü tüxṹ nangẽxmaxũ̃ca̱x i maxũ̃ i taguma gúxũ̃.

### Tupana rü poraãcü nüxũ̃ nangechaũ̃ i ñoma i naanecüa̱x

[16]Rü Tupana rü poraãcü nüxũ̃ nangechaũ̃ i ñoma i naanecüa̱x i duũ̃xũ̃gü. Rü yemaca̱x inanamu ga Nane ga nügümaxã wüxicacü nax guxãma ya texé ya nüxṹ yaxõgüxe rü tama itarütauxexũ̃ca̱x rü tüxṹ nangẽxmaxũ̃ca̱x i maxũ̃ i taguma gúxũ̃.

[17]Yerü ga Tupana rü tama ñoma ga naanewa nanamu ga Nane nax poxcu duũ̃xũ̃gümaxã naxueguxũ̃ca̱x. Natürü núma nanamu ga Nane nax duũ̃xũ̃güxũ̃ namaxẽxẽẽxũ̃ca̱x.

[18]Rü yíxema Tupana Naneaxṹ yaxṍxe, rü Tupana rü tama poxcu tümamaxã naxuegu. Natürü yíxema tama nüxṹ yaxṍxe, rü marü poxcu tümamaxã naxuegu, erü tama nüxṹ tayaxõ ya yimá Tupana Nane ya nügümaxã wüxicacü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

19Rü yíxema tama nüxű̃ yaxõgüxe, rü Tupana rü marü poxcu tümamaxã naxuegu, yerü yexguma ñoma ga naanewa nanguxgu ga Nane ya duũxũgüarü nangóonexẽẽruxũ̃, rü tama nüxű̃ tayaxõgüchaxũ̃. Natürü yexera tümaarü me nixĩ nax ẽanexũ̃wa tayexmagüxũ̃ rü chixexũ̃ taxügüxũ̃.

20Guxãma ya yíxema chixexũ̃ ügüxe rü naxchi taxaixe i ngóonexũ̃. Rü tama nüxna tangaicamagüchaũ̃ erü tama tanaxwa̱xe nax nangóxũ̃ i ngẽma chixexũ̃ i ítaxügüxũ̃.

21Natürü yíxema aixcüma Tupanaarü ore nüxũ̃ ixuxũ̃ãcüma mea maxẽxe rü nüxna tangaicama i ngẽma ngóonexũ̃ nax mea nangóxũ̃ca̱x nax Tupanaarü ngúchaũ̃ãcüma nax yixĩxũ̃ i guxũ̃ma i ngẽma taxügüxũ̃ ==ñanagürü.

### Cuáũ̃ ga báiũ̃xẽẽruxũ̃ rü wenaxarü nüxũ̃ nixu ga Ngechuchuchiga

22Rü yemawena rü norü ngúexũ̃gümaxã Yudéaanewa naxũ ga Ngechuchu. Rü ñuxre ga ngunexũ̃ namaxã yéma nayexma rü duũxũ̃güxũ̃ ínabaiũ̃xẽẽgü.

23Rü Cuáũ̃ ga baiũ̃ẽẽruxũ̃ rü Enóũ̃arü ĩanewa ga Charíũ̃arü ngaicamana rü ínanabaiũ̃ẽxẽ ta ga duũ̃xũ̃gü, yerü yéma nayexma ga taxũ̃ ga dexá. Rü yema yéma íngugüetanüxũ̃ ga duũ̃xũ̃gü, rü Cuáũ̃ ínayabaiũ̃xẽẽtanü.

24Rü yemaacü nangupetü naxũ̃pa nax poxcupataũ̃gu yata̱xcuchixũ̃ ga Cuáũ̃.

25Rü ñuxre ga Cuáũ̃arü ngúexũ̃gü rü wüxi ga Yudíumaxã niporagatanücüü nachiga ga ñuxãcü tá Tupanaca̱x nügü yamexẽẽgüxũ̃ ga duũ̃xũ̃gü.

26Rü Cuáũ̃maxã nüxũ̃ nayarüxugüe, rü ñanagürügü: —Pa Ngúexẽẽruxũ̃, gumá yatü ga tomaxã nüxũ̃ quixucü rü cumaxã yexmacü ga natü ga Yudáũ̃arü tocutüwa, rü yimá rü ñu̱xma rü duũ̃xũ̃güxũ̃ ínabaiũ̃ẽxẽ, rü guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü rü nawe narüxĩ ==ñanagürügü.

27Rü Cuáũ̃ nanangãxũ̃ rü ñanagürü nüxũ̃: —Taxúema ta̱xacü tüxű̃ nangẽxma ega Tupana tama tüxna naxãxgu.

28Pematama rü marü choxũ̃ pexĩnüe ga yexguma ñachagu: “Choma rü tama Cristu chixĩ. Natürü choma chixĩ ya Tupana yimá Cristupe̱xegu choxũ̃ imuxũ̃ nax nüxũ̃ chixuxũ̃ca̱x i nachiga”, ñachagu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[29]Rü wüxi i ngĩgüwa rü yimá yatü ya ingĩcü rü naxma̲xarü yora nixĩ. Rü yimá yatümücü i naxũ̃tawa ngẽxmaxũ̃ rü nüxṹ inarüxĩnü i norü ore. Rü nataãxẽ i ngẽxguma nüxũ̃ naxĩnügu nax yadexaxũ̃. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta i choma rü aixcüma Cristumaxã chataãẽxũ̃chi i ñu̲xmax.

[30]Nüma rü tá yexeraãcü nitachigachigü, natürü i choma rü tá ínarüxĩchigü i chauchiga.

### Yimá daxũwa ne ũxcüchiga

[31]Rü yimá Cristu ya daxũwa ne ũcü rü guxãétüwa nangẽxma. Natürü i choma rü ñoma i naanewa changexma, rü ñoma i naanecüa̲x chixĩ, rü ngẽma ñoma i naanewa ngẽxmaxũ̃chigaxũ̃ chixu. Natürü i nüma ya Cristu ya daxũwa ne ũcü, rü guxãétüwa nangẽxma.

[32]Rü nüma rü tamaxã nüxũ̃ nixuchiga ga yema nüxũ̃ nadauxũ̃ rü nüxũ̃ naxĩnüxũ̃. Natürü noxretama nüxṹ nayaxõgü i ngẽma nüxũ̃ yaxuxũ̃.

[33]Natürü ngẽxguma texé nüxṹ yaxõxgu i norü ore, rü tanango̲xẽxẽ nax aixcüma yixĩxũ̃ i ngẽma Tupana nüxũ̃ ixuxũ̃.

[34]Rü yimá Tupana núma namucü, rü Tupanaarü orexũ̃ nixu. Erü Tupana rü nüxna nanamu i Naãxẽ ya Üünexũ̃ nax guxũ̃guma naxũ̃tawa nangẽxmaxũ̃ca̲x.

[35]Rü Tanatü ya Tupana rü Nanexũ̃ nangechaũ̃, rü marü naxme̲xwa nanangẽxmaxẽxẽ i guxũ̃ma.

[36]Rü yíxema Tupana Naneaxṹ yaxṍxe rü tüxṹ nangẽxma i maxũ̃ i taguma gúxũ̃. Natürü yíxema tama nüxṹ yaxõxchaũ̃xẽ ya Tupana Nane, rü taxũ̃táma tüxṹ nangẽxma i ngẽma maxũ̃ i taguma gúxũ̃. Natürü tá tanayaxu i ngẽma ãũcümaxũ̃ i poxcu ya Tupana tá namaxã tüxũ̃ poxcuxũ̃ ==ñanagürü ga Cuáũ̃ ga baiũ̃ẽẽruxũ̃.

## Cuáũ̃ 4

### Ngechuchu rü Chamáriaanecüa̲x ga ngecü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Rü Parichéugü rü nüxũ̃ nacuáchigagü ga Ngechuchu rü Cuáũ̃arü yexera nüxũ̃ nax nayexmaxũ̃ ga norü ngúexũ̃gü, rü norü yexera duũ̃xũ̃güxũ̃ nax ínabaiũ̃ẽ̃xũ̃.

[2]Natürü tama Ngechuchu nixĩ ga ínabaiũ̃ẽ̃cü ga duũ̃xũ̃gü. Rü norü ngúexũ̃gü nixĩ ga ínabaiũ̃ẽ̃xũ̃.

[3]Rü yexguma Ngechuchu nüxũ̃ cua̱xgu nax Parichéugü nüxũ̃ cuáchigaxũ̃ ga yema Ngechuchu üxũ̃, rü nüma ga Ngechuchu rü ínaxũ̃xũ̃ ga Yudéaanewa rü Gariréaaneca̱x nataegu.

[4]Natürü yema nama ga nagu yaxũ̃xũ̃ rü Chamáriaanewa nadapetü.

[5]Rü yemaca̱x nawa nangu ga wüxi ga Chamáriaanearü ĩane ga Chicáx. Rü guma ĩanearü ngaicamana nayexma ga yema naane ga Acóbu nane ga Yúchena ãxũ̃.

[6]Rü yema naanewa nayexma ga Acóbuarü Puchu. Rü poraãcü nipa ga Ngechuchu ga namagu nax yaxũ̃xũ̃, rü yemaca̱x gumá puchuxũ̃tawa narüto. Rü tocuchiwa nanguxchaũ̃ ga yexguma.

[7-8]Rü norü ngúexũ̃gü rü guma ĩanewa naxĩ nax norü õnaca̱x yataxegüxũ̃ca̱x. Rü yexgumayane rü gumá puchuwa ingu ga wüxi ga ngecü ga Chamáriaanecüa̱x ga dexáwa ũcü. Rü Ngechuchu rü ñanagürü ngĩxũ̃: —¡Íxraxũ̃ i dexá choxna naxã! ==ñanagürü.

[9]Natürü ga Yudíugü rü tama Chamáriaanecüa̱xmaxã nataãẽgü rü yemaca̱x ga yema nge rü inangãxũ̃ rü ngĩgürügü nüxũ̃: —¿Ñuxãcü i cuma nax Yudíu quixĩxũ̃ i dexáca̱x choxna cucaxũ̃ i choma nax Chamáriaanecüa̱x chixĩxũ̃? ==ngĩgürügü.

[10]Rü Ngechuchu ngĩxũ̃ nangãxũ̃, rü ñanagürü: —Ngẽxguma chi nüxũ̃ cucua̱xgu i ngẽma Tupana cuxna ãxchaũ̃xũ̃, rü chi nüxũ̃ cucua̱xgu nax texé yixĩxũ̃ ya yimá dexáca̱x cuxna cacü, rü cuma rü chi nüxna cuca i dexá, rü nüma rü chi cuxna nanaxã i dexá i maxũ̃ nawa ngẽxmaxũ̃ ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]Rü yema ngecü inangãxũ̃, rü ngĩgürügü nüxũ̃: —Pa Corix, ¿ñuxãcü tá dexá ta cuyaxu? Erü daa puchu rü namátamaxũ̃chi rü cuxũ̃ nataxuma nax tạxacümaxã cunayaxuxũ̃ i dexá. ¿Rü ngextá tá cunayaxuxũ̃ i ngẽma dexá i maxũ̃ nawa ngẽxmaxũ̃ nax choxna cunaxãxũ̃cạx?

[12]Nũxcümaũ̃cü ga torü ọxi ga Acóbu toxcạx núma Chamáriaanewa nanatạx ga daa puchu. Rü gumáwa nixĩ ga naxaxexũ̃ ga nüma rü nanegü rü norü wocagü. ¿Rü ñuxãcü i cumax i norü yexera quixĩxũ̃? ==ngĩgürügü.

[13]Rü Ngechuchu ngĩxũ̃ nangãxũ̃, rü ñanagürü: —Rü guxãma ya texé ya daa puchuarü dexáwa axexe, rü wena táxarü titạxawae.

[14]Natürü texé ya yíxema choma tá tüxna chaxãxũ̃ i dexáwa axexe, rü tagutáma wena titạxawa. Erü ngẽma dexá i choma tá tüxna chaxãxũ̃ rü wüxi ya puchu ya guxũ̃guma ibaibecürüxũ̃ tá nixĩ i tümawa, erü ngẽma dexáwa nangẽxma i maxũ̃ i taguma gúxũ̃ ==ñanagürü.

[15]Rü ngĩma ga yema nge rü inangãxũ̃ rü ngĩgürügü: —Pa Corix, ¡choxna naxã i ngẽma dexá nax taguma wena chitạxawaxũ̃cạx, rü taguma wena daa puchuwa dexáwa chaxũxũ̃cạx! ==ngĩgürügü.

[16]Rü Ngechuchu ñanagürü ngĩxũ̃: —¡Íyadau ya cute, rü naxcạx yaca, rü nua pexĩ! ==ñanagürü.

[17]Rü yema ngecü rü inangãxũ̃, rü ngĩgürügü nüxũ̃: —Nataxuma ya chaute ==ngĩgürügü. Rü Ngechuchu ñanagürü ngĩxũ̃: —Aixcüma nixĩ i ngẽma nüxũ̃ quixuxũ̃ nax nataxuxũ̃ma ya cute.

[18]Yerü wüximẹẹxpüxchirẹx nixĩ ga cute, rü yimá ñụxma cuxũ̃tawa ngẽxmacü rü tama aixcüma cutexüchi nixĩ. Rü ngẽmacạx aixcüma nixĩ i curü ore i chomaxã nüxũ̃ quixuxũ̃ ==ñanagürü.

[19]Rü yexguma yemaxũ̃ naxĩnügu ga yema ngecü, rü ngĩgürügü: —Pa Corix, nüxũ̃ chicuạxãchi rü cuma rü wüxi i Tupanaarü orearü uruxũ̃ quixĩ.

[20]Nũxcümaũ̃güxũ̃ ga torü ọxigü ga Chamáriaanecüạ̃xgü rü daa mạxpṹne ga Guerichíũ̃wa Tupanaxũ̃ nicuạxüũ̃gü. Natürü i pemax i Yudíugü rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ñaperügügü: “Yerucharéũ̃ nixĩ i nachica i mexũ̃ i ngextá Tupanaxũ̃ ticua̱xüũ̃gü” = =ñaperügügü.

21-22Rü Ngechuchu ngĩxũ̃ nangãxũ̃ rü ñanagürü: —Pemax i Chamáriaanecüã̱xgü rü tama aixcüma nüxũ̃ pecua̱xgü ya yimá nüxũ̃ picua̱xüũ̃gücü. Natürü toma i Yudíugü rü aixcüma nüxũ̃ tacua̱x ya yimá nüxũ̃ ticua̱xüũ̃gücü, erü Yudíugügagu nixĩ ya Tupana namaxẽxẽẽxũ̃ i duũ̃xũ̃gü. ¡Choxũ̃́ yaxõ, Pa Ngecüx! Rü aixcüma tá ínangu i ngunexũ̃ nax taxũtáma daa ma̱xpűnewa rüẹxna Yerucharéũ̃wa nüxũ̃ nax picua̱xüũ̃güxũ̃ ya Tanatü ya Tupana.

23Natürü ningaica rü marü norü orawa nangu nax yíxema aixcüma Tupanaxũ̃ icua̱xüũ̃güxe rü tá Tupanaãxẽ i Üünexũ̃arü ngũ̃xẽẽmaxã aixcüma mea nüxũ̃ ticua̱xüũ̃güxũ̃, erü ngẽmaãcü nixĩ ya Tupana nanaxwa̱xexũ̃ nax nüxũ̃ ticua̱xüũ̃güxũ̃.

24Erü Tupana rü Naãxẽ nixĩ. Rü ngẽmaca̱x yíxema nüxũ̃ icua̱xüũ̃güxe rü tanaxwa̱xe nax guxũ̃ma i tümaãẽmaxã rü tümaarü maxũ̃maxã aixcüma mea nüxũ̃ ticua̱xüũ̃güxũ̃ = =ñanagürü.

25Rü yema ngecü inangãxũ̃ rü ngĩgürügü: —Choma nüxũ̃ chacua̱x rü tá ñoma i naanewa nangu ya yimá Cristu ya Tupana nüxũ̃ unetacü. Rü ngẽxguma yimá núma ũxgu rü tá tamaxã nanango̱xẽxẽ i guxũ̃ma i Tupanachiga = =ngĩgürügü.

26Rü Ngechuchu rü ñanagürü ngĩxũ̃: —Choma nax cumaxã chidexaxũ̃, rü yimá chixĩ = =ñanagürü.

27Rü yexguma íyadexayane rü ínangugü ga norü ngúexũ̃gü. Rü naba̱i̱xãchiãẽgü yerü ga Ngechuchu rü wüxi ga ngecümaxã ínidexa. Natürü taxuxũ̃ma nügü naporaxẽxẽ nax nüxna nacagüxũ̃ nax ta̱xacü ngĩmaxã nanaxwa̱xexũ̃ rü ta̱xacüchiga yixĩxũ̃ nax ngĩmaxã íyadexaxũ̃.

28Rü yexguma ga yema ngecü rü yéma ngĩxũ̃ ita̱x ga ngĩrü tũ̃xũ̃. Rü ĩanewa ixũ nax duũ̃xũ̃gümaxã nüxũ̃ yanaxuxũ̃ca̱x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[29]Rü ngĩgürügü: —¡Ngĩxã rü ítayadaugü i wüxi i yatü i chomaxã nüxũ̃ ixuxũ̃ ga guxũ̃ma ga yema chaxüxũ̃! ¿Taux ẽ̱xna yimá yixĩxũ̃ ya Cristu? ==ngĩgürügü.

[30]Rü inaxĩãchi ga yema ĩanecüã̱x, rü Ngechuchu íyexmaxũ̃wa naxĩ.

[31]Rü yoxni ga norü ngúexũ̃gü rü Ngechuchuxũ̃ nachixewegü nax nachibüxũ̃cã̱x.

[32]Natürü ga nüma rü ñanagürü nüxũ̃: —Choma rü choxṹ̃ nangẽxma i chowemü i pema tama nüxũ̃ pecuáxũ̃ ==ñanagürü.

[33]Rü yexguma ga norü ngúexũ̃gü rü nügüna nacagüe, rü ñanarügügü: —Bexmana marü texé nua tanange i nawemü ==ñanarügügü.

[34]Natürü ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ̃: —Chorü õna nixĩ nax chanaxüxũ̃ i norü ngúchaũ̃ ya yimá nua choxũ̃ mucü, rü nax chayanguxẽẽxũ̃ i norü puracü.

[35]Rü pema rü ñaperügügü: “Ãgümücü ya tauemacü nataxu nax yabuxgṹxũ̃ i trigu”, ñaperügügü. Natürü i choma rü ñacharügü pexũ̃: “¡Dücax i nanetügüarü o erü marü nidau rü marü nawa nangu nax yabuxgṹxũ̃!”

[36]Rü yíxema Tupanacã̱x nadexe i duũ̃xũ̃gü rü tá tanayaxu i tümaarü natanü. Rü guxũ̃ma i ngẽma duũ̃xũ̃gü i tüxṹ̃ irüxĩnüexũ̃ rü tá nanayauxgü i maxũ̃ i taguma gúxũ̃. Rü ngẽmaãcü ya yíxema tüxíra ngẽma duũ̃xũ̃gümaxã Tupanaarü orexũ̃ ixuxe rü yíxema yixcama ngẽma duũ̃xũ̃güxũ̃ Tupanacã̱x dexe rü wüxigu tá tataãẽgü.

[37]Rü aixcüma nixĩ i ngẽma ore i ñaxũ̃: “Wüxíe tixĩ ya namaxã toexe i Tupanaarü ore rü toguxe tixĩ ya yíxema Tupanacã̱x duũ̃xũ̃güxũ̃ dexe”, ñaxũ̃.

[38]Rü choma rü pexũ̃ chamu nax Tupanacã̱x duũ̃xũ̃güxũ̃ pedexũ̃ woo marü togü nüxíra napuracüe nax duũ̃xũ̃gümaxã nüxũ̃ yaxugüexũ̃ i Tupanaarü ore. Rü pema nixĩ ga yema duũ̃xũ̃güxũ̃ pedexũ̃ Tupanacã̱x. Rü yemaacü ga pemax rü peyoxniẽ nawa ga togüarü puracü ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

39Rü muxũma ga gumá ĩanecüg̱x ga Chamáriaanewa yexmane rü
Ngechuchuaxṹ nayaxõgü, yerü nayaxõgü ga yema ore ga yema ngecü
namaxã nüxũ ixuxũ ga yexguma ngĩxgu: “Guxũma ga tg̱xacü ga ũpa chaxüxũ
rü chomaxã nüxũ nixu”, ngĩxgu.

40Rü yemacg̱x ga yema Chamáriaanecüg̱xgü rü yexguma Ngechuchuxũtawa
nangugügu rü nüxũ nacg̱g̱axũgü ga yexma natanügu nax naxáũxũcg̱x. Rü
taxre ga ngunexũ yexma natanügu narüxg̱ũ̱x ga Ngechuchu.

41Rü muxũma ga togü ga Chamáriaanecüg̱xgü rü Ngechuchuaxṹ nayaxõgü
ga yexguma nüxũ naxĩnüegu ga yema norü ore ga nümatama nüxũ yaxuxũ.

42Rü yexguma ga yema duũxũgü rü ñanagürügü ngĩxũ ga yema ngecü: —
Ñu̱xma waxi nixĩ i aixcüma nüxṹ tayaxõgüxũ erü tomatama nüxũ taxĩnüe i
ngẽma norü ore i tomaxã nüxũ yaxuxũ. Rü ngẽmawa nüxũ tacug̱x nax
aixcüma yimá yixĩxũ ya Cristu ya ñoma i naanecüg̱x i duũxũgüarü
maxẽxẽxẽruxũ. Rü tama ngẽma cuma tomaxã nüxũ quixuxũcg̱xicatama
tayaxõgü ==ñanagürügü.

### Ngechuchu rü nanamexẽxẽ ga wüxi ga ãg̱xgacü nane
(Mt. 8.5-13; Lc. 7.1-10)

43Rü yema taxre ga ngunexũguwena ga Ngechuchu rü inaxũãchi ga
Chamáriaanewa nax Gariréaanewa naxũxũcg̱x.

44Rü nümatama ga Ngechuchu rü ũpaacü rü ñanagürü: —Wüxi i Tupanaarü
orearü uruxũ, rü norü naanewatama i duũxũgü rü tama mea nanayauxgü
==ñanagürü.

45Natürü yexguma Gariréaanewa nanguxgu ga Ngechuchu, rü yema
Gariréaanecüg̱x ga duũxũgü rü meama nanayauxgü. Yerü nümagü rü ta
Yerucharéũwa naxĩ naxcg̱x ga Üpetüchigaarü peta, rü yéma nüxũ nadaugü
ga yema taxũ ga mexũgü ga Tupanaarü poramaxã naxüxũ ga Ngechuchu.

46Rü nüma ga Ngechuchu rü wena nawa naxũ ga ĩane ga Caná ga
Gariréaanewa yexmane. Rü guma ĩanewa nixĩ ga bínuxũ nanguxuchixẽẽãxũ
ga dexá. Rü ĩane ga Capernáũwa nayexma ga wüxi ga yatü ga ãg̱xgacü ga
réiarü ngũxẽẽruxũ. Rü nane rü nidg̱xawe.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

47Rü yexguma gumá yatü ga ãẽxgacü ga réiarü ngũ̃xẽẽruxũ̃ nüxũ̃ cuáchigagu nax ínanguxũ̃ ga Ngechuchu ga Yudéaanewa nax ne naxũ̃xũ̃ rü Gariréaanewa nanguxũ̃, rü gumá yatü rü naxũ̃tawa naxũ̃. Rü nüxũ̃ nayacaxaxũ̃ nax napatawa naxũ̃xũ̃cax, rü naxcax nax yanataanexẽẽãxũ̃cax ga gumá nane ga marü turaxüchicü.

48Rü Ngechuchu nanangãxũ̃, rü ñanagürü nüxũ̃: —Pema rü tama peyaxõgü ega tama nüxũ̃ pedauxíragu i cuaxruũ̃gü i Tupanaarü poramaxã üxũ̃ ==ñanagürü.

49Natürü ga gumá yatü ga ãẽxgacü ga réiarü ngũ̃xẽẽruxũ̃ rü ñanagürü nüxũ̃: —Pa Corix, ¡paxa chowe rüxũ naxũ̃pa nax nayuxũ̃ ya chaune! ==ñanagürü.

50Rü Ngechuchu nanangãxũ̃ rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Nataegu i cupatawa! Erü cune rü marü naxcax nitaane ==ñanagürü. Rü gumá yatü ga ãẽxgacü ga réiarü ngũ̃xẽẽruxũ̃ rü nayaxõ ga yema ore ga Ngechuchu namaxã nüxũ̃ ixuxũ̃. Rü napatacax nataegu.

51Rü yexguma napatawa nanguxchaũ̃gu ga gumá ãẽxgacü, rü norü duũ̃xũ̃gü napexegu nayayi, rü ñanagürügü nüxũ̃: —Cune rü marü naxcax nitaane rü namaxũ̃ ==ñanagürügü.

52Rü yexguma rü norü duũ̃xũ̃güna naca, rü ñanagürü nüxũ̃: —¿Taxacürü oragu inaxügüxũ̃ nax naxcax yataanexũ̃? ==ñanagürü. Rü yema norü duũ̃xũ̃gü nanangãxũ̃ rü ñanagürügü: —Ĩnex tocuchiguwena nixĩ ga nüxũ̃ nangupetüxũ̃ ga nax yaxaxünexũ̃ ==ñanagürügü.

53Rü gumá bucü nanatü rü nüxna nacuaxãchi nax yema oragu yixĩxũ̃ ga Ngechuchu ga ñaxũ̃ nüxũ̃: “Cune rü marü naxcax nitaane”, ñaxũ̃. Rü nüma ga gumá yatü ga ãẽxgacü ga réiarü ngũ̃xẽẽruxũ̃ rü guxũ̃ma ga napatacüax rü Ngechuchuaxũ̃́ nayaxõgü.

54Rü yexguma Yudéaanewa ne naxũxgu ga Ngechuchu, rü yema nixĩ ga norü taxre ga cuaxruxũ̃ ga Tupanaarü poramaxã duũ̃xũ̃güxũ̃ nawéxũ̃ ga Gariréaanewa.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

## Cuáũ̃ 5

### Ngechuchu rü Bechatáwa nanamexẽxẽ ga wüxi ga yatü ga idạ̈xawexũ̃

[1]Rü ñuxre ga ngunexũ̃gü ngupetüguwena rü nayexma ga wüxi ga Yudíugüarü peta ga nagu Tupanaxũ̃ yacuạ̈xüũ̃güxũ̃. Rü yemacạ̈x ga Ngechuchu rü Yerucharéũ̃cạ̈x nataegu.

[2]Rü guma ĩanearü poxeguxũ̃arü ĩã̱x ga Carnéruarü Choxũ̃chicagu ãégaxũ̃arü ngaicamana nayexma ga wüxi ga puchu ga Yudíugügawa Bechatágu ãégacü. Rü gumá puchuanacüwa nayexma ga wüximẹ̈ẹ̈xpü̱x ga norü ücuchicagü ga ãxpataũ̃étügüxũ̃.

[3]Rü yema ücuchicagügu nacagü ga muxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü ga idạ̈xaweexũ̃. Rü nümaxũ̃ rü nangexetügü, rü togü rü nachixeparagü, rü togü rü nanawãĩxãchigü. Rü yema idạ̈xaweexũ̃ rü yéma nananguxẽẽgü ga gumá puchu rü nax naxĩã̱xãchichíüxũ̃.

[4]Yerü ñuxguacü rü gumá puchugu ínarüxĩĩxũ̃ ga wüxi ga daxũcüã̱x ga Tupanaarü orearü ngeruxũ̃, rü nayaxĩã̱xchíücüüxẽẽxũ̃. Rü guxema tüxíra tügü yéma táexe nachiũ̃wa ga gumá puchu ga yexguma yaxĩã̱xchíücüügu, rü tümacạ̈x nitaane woo ga ngexũ̃rüüxũ̃mare ga dạ̈xawe tüxũ̃́ yexmaxẽ.

[5]Rü yéma natanüwa nayexma ga wüxi ga yatü ga marü 38 ga taunecü idạ̈xawecü.

[6]Rü yexguma Ngechuchu nüxũ̃ dạ̈ụ̈xgu ga gumá yatü ga yexma nax nacạ̈xaxũ̃, rü nüxũ̃ nacuạ̈x nax marü mucüma ga taunecü nax yadạ̈xawexũ̃. Rü yemacạ̈x nüxna naca rü ñanagürü nüxũ̃: —¿Cunaxwạ̈xexũ̃ i cuxcạ̈x nax yataanexũ̃? ==ñanagürü.

[7]Rü Ngechuchuxũ̃ nangãxũ̃ ga gumá idạ̈xawecü, rü ñanagürü: —Pa Corix, tataxuma ya texé ya choxũ̃ rüngũ̃xexẽ́xẽ nax ngéma choxũ̃ tatáexũ̃cạ̈x i ngẽxguma naxĩã̱xãchichíügu ya daa puchu. Rü guxũ̃guma i ngẽxguma ngéma chaugü chataechaũ̃gu, rü yoxni i to rü marü nüxíra nügü ngéma natáe ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]Rü Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Inachi, rü nayaxu i curü caruxũ̃, rü íxũ! ==ñanagürü.

[9-10]Rü yexgumatama naxca̱x nitaane ga gumá yatü. Rü nanayaxu ga norü caruxũ̃, rü ínixũ. Natürü ga yema ngunexũ̃ rü ngũ̃xchigaarü ngunexũ̃ nixĩ. Rü yemaca̱x ga Yudíugüarü ãe̱xgacügü rü ñanagürügü nüxũ̃ ga gumá yatü ga naxca̱x itaanecü: —Ñoma nixĩ i ngũ̃xchigaarü ngunexũ̃, rü ngẽmaca̱x nachu̱xu nax cuyangexũ̃ i curü caruxũ̃ ==ñanagürügü.

[11]Natürü ga gumá yatü rü yema ãe̱xgacügüxũ̃ nangãxũ̃, rü ñanagürü: —Yimá choxũ̃ rümexẽẽcü rü ñanagürü choxũ̃: "¡Nayaxu i curü caruxũ̃ rü íxũ!" ==ñanagürü.

[12]Rü yexguma ga yema ãe̱xgacügü rü nüxna nacagü, rü ñanagürügü: —¿Texé ngẽma ñatarügü cuxũ̃: "¡Nayaxu i curü caruxũ̃ rü íxũ!" ñatarügü cuxũ̃? ==ñanagürügü.

[13]Natürü ga gumá yatü rü tama nüxũ̃ nacua̱x ga texé naxca̱x nax yataanexẽẽxũ̃, yerü namuxũchi ga duũ̃xũ̃gü ga yéma, rü nüma ga Ngechuchu rü duũ̃xũ̃güna nixũgachi.

[14]Natürü yixcama ga Ngechuchu rü Tupanapata ga taxũ̃negu nüxũ̃ nayangau ga gumá yatü, rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Dücax i ñu̱xma marü cuxca̱x nax yataanexũ̃, rü taxũtáma wena chixexũ̃ cuxü nax tama namaxã quida̱xawexũ̃ca̱x i wüxi i da̱xawe i ngẽma marü cuxũ̃ ngupetüxũ̃arü yexera ixĩxũ̃! ==ñanagürü.

[15]Rü ínixũ ga gumá yatü, rü Yudíugüarü ãe̱xgacügümaxã nüxũ̃ nayarüxu nax Ngechuchu yixĩxũ̃ ga gumá namexẽẽcü.

[16]Rü yemaca̱x ga yema ãe̱xgacügü rü Ngechuchuca̱x nadaugü nax yama̱xgüãxũ̃ca̱x, yerü ngũ̃xchigaarü ngunexũ̃gu napuracü.

[17]Natürü ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ̃: —Chaunatü ya Tupana rü guxũ̃ i ngunexũ̃gu napuracü rü mexũ̃ naxü. Rü ngẽmaca̱x i choma rü ta naxrüxũ̃ chapuracü ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

18Rü yemacax ga yema Yudíugüarü ãẽxgacügü rü yexeraãcü Ngechuchuxũ nimaxgüchaũ. Yerü tama nanaxaure ga ngũxchigaarü ngunexũ rü naétü nüxũ nixu nax Nanatüxüchi yixĩxũ ya Tupana, rü yemaacü nügü nixu nax Tupanamaxã nawüxiguxũ.

### Nüma ga Tupana nixĩ ga Nanena naxãgaxũ

19Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ ga yema ãẽxgacügü: — Aixcüma pemaxã nüxũ chixu rü Tupana Nane ya duũxũxũ ixĩcü rü tama norü poramaxã nixĩ i taxacü inaxüxũ. Natürü ngẽma nüxũ nadauxũ i nanatü üxũxicatama nixĩ i naxüxũ. Rü guxũma i ngẽma nanatü üxũ, rü Nane rü ta nanaxü.

20Nüma ya Nanatü ya Tupana rü Nanexũ nangechaũ, rü ngẽmacax nüxũ nüxũ nadauxẽxẽ i guxũma i taxacü i nüma naxüxũ. Rü ngẽma ñuxma nüxũ nüxũ nadauxẽẽxũarü yexera tá yixcüra nüxũ nüxũ nadauxẽxẽ. Rü ngẽxguma ngẽmaxũ pedaugügu, rü tá namaxã pebaixãchie.

21Rü Nanatü rü ínanadagüxẽxẽ i yuexũ rü wena nanamaxẽxẽxẽ. Rü ngẽxgumarüxũ ta i Nane rü tüxna nanaxã i maxũ ya yíxema natümawaxéxe nax tüxna naxãxũ.

22-23Rü tama Nanatü nixĩ ya duũxũgüxũ icagücü i norü maxũchiga. Natürü Nanexũ nixĩ i namuxũ nax duũxũgüxũ yacagüxũ, nax Nanexũ yacuaxüũgüxũcax i duũxũgü, ngẽma Nanatüxũ nax yacuaxüũgüxũrüxũ. Rü yíxema tama Nanexũ icuaxüxṹxẽ, rü tama nüxũ ticuaxüxũ ta ya Nanatü ya Nanexũ nua mucü.

24Aixcüma pemaxã nüxũ chixu rü yíxema texé ya choxṹ irüxĩnüxe i chorü ore, rü nüxṹ yaxṍxe ya yimá Chaunatü ya núma choxũ mucü, rü tüxṹ nangẽxma i maxũ i taguma gúxũ. Rü Chaunatü rü taxũtáma tümamaxã nanaxuegu nax tapoxcuxũ, erü marü nüxna ítanguxuchi nax tayuxũ, rü tüxṹ nangẽxma i maxũ i taguma gúxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

25Rü aixcüma pemaxã nüxũ̃ chixu rü nawa tá nangu i ora rü ñu̱xmatama nixĩ nax Tupana Nanega tá naxĩnüexũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i yuexũ̃. Rü yíxema Tupana Nanega ĩnüexe rü tá tamaxẽ.

26Nüma ya Nanatü rü nüxṹ nangẽxma i pora nax namaxẽxẽẽãxũ̃ca̱x i duũ̃xũ̃gü. Rü ngẽma pora rü Nanena nanaxã nax nüma rü ta duũ̃xũ̃güxũ̃ namaxẽxẽxẽxũ̃ca̱x.

27Rü nüma ya Tupana rü Nanena naxãga nax duũ̃xũ̃güna naca̱xaxũ̃ca̱x i norü maxũ̃chiga, erü nüma rü Nane ya duũ̃xũ̃xũ̃ ixĩcü nixĩ.

28¡Taxṹ i peba̱i̱xãchiexũ̃ namaxã i ngẽma ore i pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃! Erü tá ínangu i ora i nagu guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü i yuexũ̃ rü tá nüxũ̃ naxĩnüexũ̃ i Nanega.

29Rü naxmaũ̃güwa tá ínachoxũ̃ i ngẽma yuexũ̃. Rü ngẽma mea maxẽxũ̃, rü tá ínarüdagü nax nayauxgüãxũ̃ca̱x i maxũ̃ i taguma gúxũ̃. Natürü ngẽma chixexũ̃ ügüxũ̃, rü tá ínarüdagü nax napoxcuexũ̃ca̱x.

### Nawa nüxũ̃ icuáxũ̃ nax Tupana yixĩxũ̃ ga Ngechuchuna ãgacü

30Choma rü taxucürüwa ta̱xacü chaxü chauechamatama ega tama choxũ̃ naxüxẽẽãgu ya Chaunatü. Rü Chaunatü chomaxã nüxũ̃ ixuxũ̃ãcüma nixĩ i nüxna chacaxũ̃ i duũ̃xũ̃gü i norü maxũ̃chiga. Rü ngẽxguma nüxna chacaxgu rü aixcüma meama chanangugü i duũ̃xũ̃gü. Erü tama choxrütama ngúchaũ̃ nixĩ i ngẽma chaxüxũ̃, natürü Chaunatü ya nua choxũ̃ mucüarü ngúchaũ̃ nixĩ i ngẽma chaxüxũ̃.

31Rü ngẽxguma chi choma chauchigaxũ̃tama chixuxgu rü taxuwama name i ngẽma chauchiga.

32Natürü nangẽxma i to i chauchigaxũ̃ ixuxũ̃. Rü nüxũ̃ chacua̱x rü ngẽma ore i chauchiga nüxũ̃ yaxuxũ̃ rü aixcüma nixĩ.

33Pemax, Pa Yudíugüarü Ãẽxgacügüx, rü Cuáũ̃ ya baiũ̃ẽẽruũ̃xũ̃tawa penamugü ga perü duũ̃xũ̃gü nax nüxũ̃ pecuáxũ̃ca̱x ga chauchiga. Rü yema ore ga Cuáũ̃ pexũ̃ namaxã ngãxũ̃xũ̃ rü aixcüma nixĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[34]Natürü i choma rü tama wüxi i yatümẽxẽwa changexma nax ngẽma chauétüwa chogüxũcãx. Natürü pemaxã nüxũ chixu i ngẽma ore nax peyaxõgüxũcãx rü penayauxgüxũcãx i maxũ i taguma gúxũ.

[35]Cuáũ rü wüxi ga omü ga iyãũxracüüxũ rü pexũ báxixũrüxũ nixĩ. Rü pema rü paxaãchi namaxã petaãẽgü.

[36]Natürü nangẽxma i tãxacü i Cuáũarü orearü yexera chauétüwa íchogüxũ. Rü ngẽma nixĩ ga yema cuãxruũgü ga Chaunatü choxũ muxũ nax norü poramaxã chanaxüxũcãx. Rü yemawa pexũ nüxũ chadauxẽxẽ nax aixcüma Chaunatü ya Tupana yixĩxũ ga núma choxũ mucü.

[37]Rü ngẽxgumarüxũ ta ya Chaunatü ga gumá núma choxũ mucü, rü marü chauétüwa nachogü, woo taguma nüxũ pexĩnüe ga naga rü taguma nüxũ pedau.

[38]Rü ngẽma Chaunatüarü ore rü tama peãẽwa nixücu, erü tama nüx̃ũ peyaxõgü ya yimá Chaunatü núma namucü.

[39-40]Pema meama nawa pengúe i Tupanaarü ore i ümatüxũ, erü nagu perüxĩnüe rü ngẽmawa tá nüxũ ipeyangau i perü maxũ i taguma gúxũ. Natürü woo ngẽmatama Tupanaarü ore i ümatüxũwa rü chauchiga mea nax yadexaxũ, natürü i pemax, rü tama choxṹ peyaxõgüchaũ nax ngẽmaãcü penayauxgüxũcãx i ngẽma maxũ.

[41-42]Rü choma rü tama chanaxwãxe nax choxũ picuãxüũgüxũ erü meama pexũ chacuãx, rü nüxũ chacuãx nax tama aixcüma Tupanaxũ pengechaũgüxũ.

[43]Chaunatü ya Tupana nixĩ ga núma choxũ mucü, natürü i pema rü tama choxũ peyauxgüchaũ. Natürü ngẽxguma chi tomare i yatü nagagutama núma ũxgu, rü ngẽma chi nixĩ i taãxẽãcüma peyauxgüxũ.

[44]¿Rü ñuxãcü chi choxṹ peyaxõgü ega naxcãx pedaugügu nax duũxũgü pemaxã taãxẽxũ rü tama naxcãx pedaugügu nax Tupana ya nügümaxã wüxicacü pemaxã taãxẽxũ?


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

45¡Taxű i nagu perüxĩnüexũ̃ nax choma tá yixĩxũ̃ nax pexũ̃ chixugüxũ̃ i Chaunatüpe̲xewa! Erü Moiché ga gumá nüxű̃ peyaxõgücü tátama nixĩ ya yimá pexũ̃ ixugücü i Chaunatüpe̲xewa.

46Natürü ngẽxguma chi peyaxõgügu i ngẽma ore ga Moiché ümatüxũ̃, rü choxű̃ rü chi ta peyaxõgü. Yerü ga Moiché rü chauchiga nixĩ ga norü poperagu naxümatüxũ̃.

47Natürü ngẽxguma tama peyaxõgügu i ngẽma Moiché ümatüxũ̃ i ore, ¿rü ñuxãcü tá peyaxõgü i ngẽma ore i choma pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃? ==ñanagürü ga Ngechuchu.

## Cuáũ̃ 6

### Ngechuchu rü nanachibüexẽxẽ ga 5,000 ga yatügü

(Mt. 14.13-21; Mr. 6.30-44; Lc. 9.10-17)

1Rü yemawena ga Ngechuchu rü naxtaxa ga Gariréaarü tocutüwa naxũ. Rü norü toéga ga gumá naxtaxa rü Tibéria nixĩ.

2Rü muxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü rü Ngechuchuwe narüxĩ. Yerü marü nüxũ̃ nadaugü ga yema cua̲xruũ̃gü ga Tupanaarü poramaxã naxüxũ̃ ga yexguma duũ̃xũ̃gü ga ida̲xaweegüxũ̃ca̲x yataanexẽẽgüãgu.

3Rü yexguma ga Ngechuchu rü wüxi ga ma̲xpű́newa ínaxũ̃ãchi. Rü yéma narüto namaxã ga norü ngúexũ̃gü.

4Rü marü ningaica ga yema Yudíugüarü peta ga Üpetüchiga.

5Rü yexguma Ngechuchu nüxũ̃ dawenügu rü nüxũ̃ nadau ga yema muxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü ga nawe rüxĩxũ̃. Rü Ferípena naca, rü ñanagürü: —¿Rü ngextá tá naxca̲x tataxe i paũ naxca̲x i ñaa duũ̃xũ̃gü nax nachibüexũ̃ca̲x? ==ñanagürü.

6Rü yema ore Ferípexũ̃ ñanagürü yerü nüxũ̃ nacuáxchaũ̃ ga ta̲xacümaxã tá nax nangãxũ̃ãxũ̃. Natürü nümatama ga Ngechuchu rü marü nüxũ̃ nacua̲x ga ta̲xacü tá nax naxüxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

7Rü yexguma Ngechuchuxũ̃ nangãxũ̃ ga Ferípe, rü ñanagürü: —Woo chi naxca̱x itaxegügu i 200 i diẽru naguxũ̃ i paũ, rü taxũchima nüxṹ ningu ega woo wüxichigüna íxraxũ̃ ĩxãchigügügu ==ñanagürü.

8-9Rü yexguma ga André ga Ngechuchuarü ngúexũ̃ ga Pedru ga Chimóũ̃ naenexẽ, rü ñanagürü: —Nua nangẽxma i wüxi i buxũ̃ rü nüxṹ nangẽxma i 5 i paũ i chebádanaxca̱x rü taxre ta i choxni. ¿Natürü ta̱xacüwa name i ngẽma naxca̱x i ñaa muxũchixũ̃ i duũ̃xũ̃gü? ==ñanagürü.

10Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü: —¡Ẽcü, namaxã nüxũ̃ pixu i duũ̃xũ̃gü nax ínatogüxũ̃ca̱x! ==ñanagürü. Rü yema nachicawa rü nameta̱xeane ga gumá maxẽ. Rü gumáta̱xewa narütogü ga duũ̃xũ̃gü. Rü 5,000wa nangu ga yexguma yatügüxica ixugügu.

11Rü yexguma ga Ngechuchu rü nanade ga yema paũgü, rü Tupanana moxẽ naxã. Rü yemawena rü norü ngúexũ̃güxũ̃ nayanu nax yema duũ̃xũ̃gü ga yéma rütogüxũ̃xũ̃ yanuaxũ̃ca̱x. Rü yexgumarüxũ̃ ta ga choxni rü nüxũ̃ nayanu. Rü meama nachibüe ga guxũ̃ma ga yema duũ̃xũ̃gü.

12Rü yexguma marü mea nachibüegu ga guxũ̃ma, rü Ngechuchu norü ngúexũ̃güxũ̃ namu rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Penade i ngẽma naxchipa̱xegü i íyaxügüxũ̃ nax tama naxaiya̱xũ̃xũ̃ca̱x! ==ñanagürü.

13Rü yema norü ngúexũ̃gü rü nanade ga yema naxchipa̱xegü ga yema 5 ga paũwa íyaxüxũ̃, rü 12 ga pexchi namaxã nanaxüãcugü.

14Rü yexguma yema duũ̃xũ̃gü nüxũ̃ daugügu ga yema cua̱xruxũ̃ ga Tupanaarü poramaxã naxüxũ̃ ga Ngechuchu, rü ñanagürügü: —Aixcümaxũ̃chi daa nixĩ ya Tupanaarü orearü uruxũ̃ ga gumá ínanguxẽẽcü ==ñanagürügü.

15Natürü ga Ngechuchu rü nüxũ̃ nicua̱xãchi nax norü ãa̱xgacüxũ̃ yangucuchixẽẽgüchaũ̃axũ̃ ga yema duũ̃xũ̃gü. Rü yemaca̱x nüxna nixũgachi rü yéamaxũ̃ra naxũ nawa ga guma ma̱xpṹne nax nüxicatama nayexmaxũ̃ca̱x.

## Dexáétügu nixũ ga Ngechuchu

(Mt. 14.22-27; Mr. 6.45-52)


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16Rü yexguma marü nachütagu, rü yema Ngechuchuarü ngúexũgü rü
wenaxarü naxtaxacutüwa naxĩ.

17Rü poraãcü naxẽane, rü tama ínangu ga Ngechuchu. Rü yemacax wüxi ga
ngue ga taxũnegu nichoũ, rü inaxĩãchi nax tocutüwa naxĩxũ ga Capernáũarü
ĩanewa nax nangugüxũcax.

18Rü yexguma yaxãũyane rü inaxṹ ga tacü ga buanecü. Rü yemacax poraãcü
nayuape.

19Rü yexguma marü 5 ga quirumétru yaxãgügu, rü Ngechuchuxũ nadaugü
nax dexáchiüétügu yaxũxũ. Rü nüma ga norü ngúexũgü rü poraãcü namuũe.

20Natürü nüma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —Choma chixĩ. ¡Rü taxṹ
ipemuũexũ! ==ñanagürü.

21Rü yexguma ga nüma ga norü ngúexũgü rü taãẽãcüma Ngechuchuxũ
nayauxgü ga naweũwa. Rü yexgumatama ínangugü ga yema ínaxĩxũwa.

### Ngechuchucax nadaugü ga duũxũgü

22Rü moxũãcü ga yema duũxũgü ga naxtaxaarü tocutügu rüchoxũ, rü nüxũ
nicuaxãchitanü nax Ngechuchuarü ngúexũgü rü nagu naxĩxũ ga guma ngue
ga taxũne ga nügümaxã wüxicane. Rü nüxũ nacuaxgü ta nax Ngechuchu rü
tama nawe naxũxũ.

23Rü yexguma yemagu ínaxĩnüeyane, rü yoxocüne ínangugü ga náigü ga
ngue ga itaxũne ga ĩane ga Tibériawa ne ĩxũne. Rü norü ngaicamana
nangugü ga yema nachica ga ngextá Ngechuchu ínachibüexẽẽxũwa ga yema
muxũma ga duũxũgü ga yexguma moxẽ inaxãxgu naxcax ga yema paũ.

24Rü yexguma yema duũxũgü nüxũ daugügu nax yéma natauxexũma ga
Ngechuchu rü norü ngúexũgü, rü guma nguegügu nichoũ nax Capernáũarü
ĩanegu Ngechuchucax yadaugüxũ.

### Ngechuchu nixĩ i paũ i maxũ tüxna ãxũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[25]Rü yexguma guma naxtaxaarü tocutüwa nangugügu ga yema duũxũgü, rü Ngechuchuxũ yexma nayangaugü. Rü nüxna nacagüe, rü ñanagürügü: —Pa Ngúexẽxẽruxũ, ¿ñuxgu nixĩ i nua cunguxũ? ==ñanagürügü.

[26]Rü Ngechuchu nanangãxũ, rü ñanagürü nüxũ: —Aixcüma pemaxã nüxũ chixu rü cha̱u̱xca̱x pedaugü yerü meama pechibüe nawa ga yema õna ga pexna chaxãxũ. Rü tama yema cua̱xruxũgü ga nüxũ pedauxũ ga Tupanaarü poramaxã chaxüxũxũca̱x nixĩ i cha̱u̱xca̱x pedaugüxũ.

[27]¡Taxű i naxca̱x pexoegaãẽgüxũ i õna i paxãma gúxũ! Rü narümemae nixĩ i naxca̱x pexoegaãẽgü i ngẽma õna i maxũ i taguma gúxũ pexna ãxũ. Rü ngẽma nixĩ i maxũ ya Tupana Nane ya duũxũxũ ixĩcü tá pexna ãxũ, erü Chaunatü ya Tupana rü marü nanango̱xẽxẽ nax aixcüma Nane chixĩxũ ==ñanagürü.

[28]Rü yexguma ga nümagü rü nüxna nacagü, rü ñanagürügü: —¿Ta̱xacü tá taxüe nax tayanguxẽẽxũca̱x i ngẽma Tupana toxű́ naxwa̱xexũ? ==ñanagürügü.

[29]Rü Ngechuchu nanangãxũ rü ñanagürü nüxũ: —Rü ngẽma nüma ya Tupana nanaxwa̱xexũ nixĩ nax nüxű́ peyaxõgüxũ ya yimá Nane ya núma namuãcü ==ñanagürü.

[30]Rü yexguma ga nümagü rü nüxna nacagü, rü ñanagürügü nüxũ: —¿Ta̱xacürü cua̱xruxũxũ tá toxũ cudauxẽxẽ nax cuxű́ tayaxõgüxũca̱x nax aixcüma Cristu quixĩxũ? ¿Rü ta̱xacü i to i mexũ tá toxca̱x cuxü i ñu̱xmax?

[31]Yerü nũxcümaũgüxũ ga tórü o̱xigü, rü chianexũwa ga taxúema íxãpataxũwa nanango̱xgü ga yema paũ ga maná. Rü Tupanaarü ore i ümatüxũwa rü ñanagürü: “Moiché rü daxũcüa̱x ga paũmaxã nanachibüexẽxẽ ga duũxũgü”, ==ñanagürü i ngẽma orewa.

[32]Rü Ngechuchu nanangãxũ rü ñanagürü nüxũ: —Aixcüma pemaxã nüxũ chixu rü tama nixĩ ga Moiché yixĩxũ ga nüxna naxãxũ ga yema paũ ga daxũcüa̱x, natürü Chaunatü ga Tupana nixĩ ga nüxna naxãcü. Rü nüma nixĩ i ñu̱xma i pexna naxããxũ i ngẽma paũ i aixcüma ixĩxũ i daxũwa ne ũxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[33]Erü ngẽma paũ ya Tupana ixãxũ̃, rü yimá Nane ya daxũguxũ̃ i naanewa ne ũcü nixĩ. Rü nüma nixĩ i maxũ̃ nüxna naxãxũ̃ i ñoma i naanecüa̲x i duũ̃xũ̃gü ==ñanagürü.

[34]Rü nümagü ga duũ̃xũ̃gü rü ñanagürügü nüxũ̃: —Pa Corix, ¡guxũ̃guma toxna naxã i ngẽma paũ! ==ñanagürügü.

[35]Rü Ngechuchu ñanagürü nüxũ̃: —Choma nixĩ i ngẽma paũ i maxẽxẽẽruxũ̃ chixĩxũ̃. Rü yíxema texé ya chowe rüxũxẽ rü tagutáma tataiya. Rü texé ya choxṹ̃ yaxṍxe rü tagutáma tita̲xawa.

[36]Natürü marü pemaxã nüxũ̃ chixu rü woo nax choxũ̃ pedaugüxũ̃ rü tama choxṹ̃ peyaxõgü.

[37]Rü guxãma ya yíxema duũ̃xẽgü ya Chaunatü choxna tüxũ̃ mugüxe rü chorü duũ̃xũ̃gü tixĩgü. Rü texé ya choxṹ̃ yaxõgüxe rü taxũtáma tüxũ̃ chaxoo̲x.

[38]Yerü tama choxrütama ngúchaũ̃ nax chaxüxũ̃ca̲x nixĩ nax daxũguxũ̃ ga naanewa ne chaxũxũ̃. Natürü núma chaxũ nax chanaxüxũ̃ca̲x i norü ngúchaũ̃ ya Chaunatü ya núma choxũ̃ mucü.

[39]Rü ngẽma norü ngúchaũ̃ ya Chaunatü ya Tupana ya núma choxũ̃ mucü nixĩ nax taxúexũ̃ma ichayarütauxẽẽxũ̃ ya yíxema choxna tüxũ̃ namugüxe. Rü ngẽma nanaxwa̲xexũ̃ nixĩ nax tüxũ̃ yuwa ícharüdagüxẽẽxũ̃ i naanearü gu̲xgu.

[40]Rü Chaunatü ya Tupanaarü ngúchaũ̃ nixĩ nax guxãma ya texé ya Nanexũ̃ daugüxe rü nüxṹ̃ yaxõgüxe tüxṹ̃ nangẽxmaxũ̃ i maxũ̃ i taguma gúxũ̃. Erü choma tá nixĩ i tüxũ̃ ícharüdagüxẽẽxũ̃ i naanearü gu̲xgu ==ñanagürü.

[41]Rü yexguma yema orexũ̃ naxĩnüegu ga yema Yudíugü, rü inanaxügüe nax Ngechuchuchiga chixri yadexagüxũ̃, yerü ñanagürü ga Ngechuchu: —Choma nixĩ i paũ i daxũguxũ̃ i naanewa ne chaxũxũ̃ ==ñanagürü.

[42]Rü ñanagürügü: —¿Taux e̲xna ñaa yixĩxũ̃ i Ngechuchu i Yúche nane? Rü yixema rü tüxũ̃ tacua̲x ya nanatü rü naé. ¿Rü ñuxãcü i nüma i “Daxũwa ne naxũxũ̃”, ñaxũ̃? ==ñanagürügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[43]Rü Ngechuchu ñanagürü nüxũ̃: —¡Nüxũ̃ perüxoe nax chixri chauchiga pidexagüxũ̃!

[44]Taxúema chauxũ̃tawa tangu ega tama choxna tüxũ̃ namuxgu ya Chaunatü ga gumá núma choxũ̃ mucü. Rü texé ya chauxũ̃tawa ngugüxe rü choma rü tá wena tüxũ̃ chamaxẽxẽxẽ i naanearü gu̱xgu.

[45]Nũxcümaũ̃güxũ̃ ga Tupanaarü orearü uruũ̃güarü poperawa naxümatü i ore i ñaxũ̃: “Tupana tá guxãxũ̃ nangúexẽxẽ”, ñaxũ̃. Rü ngẽmaca̱x guxãma ya texé ya Chaunatüxũ̃ ĩnüxẽ rü naxũ̃tawa ngúxe, rü chauxũ̃tawa taxĩ.

[46]Taguma texé Chaunatü ya Tupanaxũ̃ tadau. Rü chaxicatama nixĩ i nüxũ̃ chadauxũ̃ erü naxũ̃tawa ne chaxũ.

[47]Aixcüma pemaxã nüxũ̃ chixu rü yíxema choxṹ yaxṍxe rü tüxṹ nangẽxma i maxũ̃ i taguma gúxũ̃.

[48]Choma nixĩ i paũ i maxẽxẽxẽruxũ̃ chixĩxũ̃.

[49]Rü nũxcümaũ̃güxũ̃ ga perü o̱xigü rü chianexũ̃wa ga taxúema íxãpataxũ̃wa nanango̱x ga yema paũ ga maná ga Tupana nüxna ãxũ̃. Natürü woo nanango̱xgü ga yema paũ rü nayueamatama.

[50]Natürü ñaa paũ i pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ i daxũwa ne ũxũ̃ rü chomatama chixĩ. Rü guxãma ya texé ya choxũ̃ yaxúxe ñoma paũ tangṍxũ̃rüxũ̃ rü tá namaxecha.

[51]Chomatama nixĩ i paũ i maxẽxẽxẽruxũ̃ i daxũwa ne chaxũxũ̃. Rü texé ya ñaa paũ ngṍxe rü guxũ̃gutáma namaxecha. Erü ngẽma paũ i choma tüxna chaxãxũ̃ rü chaxunetama nixĩ. Rü ichanaxã i chaxune nax namaxẽxũ̃ca̱x i ñoma i naanecüa̱x i duũ̃xũ̃gü ==ñanagürü ga Ngechuchu.

[52]Rü yexguma ga yema Yudíugü rü poragaãcü nügümaxã nidexagü, rü ñanagürügü: —¿Ñuxãcü tá i ñaa yatü i naxũ̃ne tátama tüxũ̃ nango̱xẽẽxũ̃? ==ñanagürügü.

[53]Rü Ngechuchu ñanagürü nüxũ̃: —Rü choma rü aixcüma pemaxã nüxũ̃ chixu rü ngẽxguma pema rü tama namaxã pexãwemügügu i naxũ̃ne ya yimá


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tupana Nane ya duũxũxũ ixĩcü rü tama nawa pexaxegügu ya nagü, rü taxũtáma pexṹ nangẽxma i maxũ̃ i taguma gúxũ̃.

54Texé ya chaxunemaxã ãwemüxẽ rü chaugüwa axexe rü tüxṹ nangẽxma i maxũ̃ i taguma gúxũ̃. Erü choma rü tá tüxũ̃ chamaxẽxẽ ega naanearü gu̱xgu.

55Erü chaxune rü õnaxũ̃chi nixĩ rü chaugü rü axexũ̃xũ̃chi nixĩ.

56Texé ya chaxunemaxã ãwemüxe rü chaugüwa axexe rü chowa tayaxu̱x rü choma i tümawa.

57Chaunatü ga núma choxũ̃ mucü rü namaxũ̃. Rü nüma choxna nanaxã i maxũ̃. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta i choma rü tá tüxna chanaxã i maxũ̃ ya yíxema choxũ̃ yaxúxe rü choxṹ yaxṍxe.

58Marü pemaxã nüxũ̃ chixu nax choma rü paũ i daxũwa ne ũxũ̃ chixĩxũ̃. Natürü choma rü tama yema paũ ga maná ga nũxcümaũ̃güxũ̃ ga perü o̱xigü ngõ̱xgüxũ̃rüxũ̃ chixĩ. Yerü woo ga yema paũ nax nangõ̱xgüxũ̃ ga perü o̱xigü rü nayueamatama. Natürü texé ya choxũ̃ yaxúxe, ñoma paũ tangṍxũ̃rüxũ̃, rü choxṹ yaxṍxe rü guxũ̃gutáma tamaxũ̃ = =ñanagürü.

59Rü Ngechuchu rü duũxũ̃gümaxã nüxũ̃ nixu ga yema ore ga yexguma nangúexẽẽãgu ga Yudíugüarü ngutaque̱xepataũ̃wa ga Capernáũ̃wa.

### Ngechuchuarü orewa nangẽxma i maxũ̃ i taguma gúxũ̃

60Rü yexguma nüxũ̃ naxĩnüegu ga yema ngu̱xẽẽtae, rü muxũ̃ma ga yema duũxũ̃gü ga nawe rüxĩxũ̃ rü ñanagürügü: —Ngẽma tamaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃, rü naguxchaxüchi nax nüxũ̃ icuáxũ̃ nax ñuxũ ñaxũ̃. ¿Ñuxãcü texé tüxṹ natauxcha nax naga taxĩnüxũ̃? = =ñanagürügü.

61Natürü ga Ngechuchu rü nüxũ̃ nacua̱xama ga yemaacü nügümaxã nax íyadexagüxũ̃ naxca̱x ga yema ngu̱xẽẽtae, rü yemaca̱x nüxna naca, rü ñanagürü: —¿Ẽxna peãxẽwa nangu̱x i ngẽma ore?

62Rü ngẽxguma peãẽwa nangu̱xgu i ngẽma ore i pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃, rü ¿ta̱xacügu chi perüxĩnüexũ̃ ega nüxũ̃ peda̱u̱xgu nax wenaxarü daxũwa naxũxũ̃ ya Tupana Nane ya duũxũ̃xũ̃ ixĩcü nax noxri ne naxũxũ̃wa naxũxũ̃?


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[63]Tupanaãxẽ ya Üünecü nixĩ i inaxãxũ̃ i maxũ̃ i taguma gúxũ̃. Rü tama pexene nixĩ i pexũ̃ maxẽxẽẽxũ̃. Rü ngẽma ore i pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ rü peãxẽc̱ax nixĩ, rü ngẽma orewa nangẽxma i maxũ̃ i taguma gúxũ̃.

[64]Natürü tangexma i petanüwa ya ñuxre ya tama yaxõgüxe = =ñanagürü. Rü yema ñanagürü ga Ngechuchu yerü noxriarü ügügumama marü nüxũ̃ nacuax̱ ga texé tá nüxṹ nax yaxõgüxũ̃, rü texé tá cúãcü ínaxuaxũ̃xũ̃.

[65]Rü ñanagürü ta: —Rü ngẽmac̱ax marü pemaxã nüxũ̃ chixu rü taxuacüma texé chauxũ̃tawa tangu ega tama Chaunatü chauxũ̃tawa tüxũ̃ muxgu = =ñanagürü.

[66]Rü yexgumacürüwa inanaxügüe ga nüxna nax yaxĩgachixũ̃ ga muxũ̃ma ga yema duũ̃xũ̃gü ga noxri nawe rüxĩchiréxũ̃. Rü marü tama nawe ínaxĩĩxũ̃.

[67]Rü yexguma ga Ngechuchu rü norü 12 ga ngúexũ̃güna naca, rü ñanagürü nüxũ̃: —¿Ẽxna pema rü tá ta choxna pixĩgachitanüchaũ̃? = =ñanagürü.

[68]Natürü Chimóũ̃ ga Pedru rü nanangãxũ̃, rü ñanagürü: —Pa Corix, ¿Texéxũ̃tawa chi taxĩxũ̃ ega cuxna tixĩgachitanügu? Erü cuma rü cuxṹ nangẽxma i ore i nawa nangẽxmaxũ̃ i maxũ̃ i taguma gúxũ̃.

[69]Toma rü marü cuxṹ tayaxõgü, rü nüxũ̃ tacuax̱ nax cuma quixĩxũ̃ ya Cristu ya Üünecü ya Tupana Nane = =ñanagürü.

[70]Rü Ngechuchu nüxũ̃ nangãxũ̃, rü ñanagürü: —¿Taux ẽxna choma yixĩxũ̃ ga pexũ̃ chidexechixũ̃ ga pemax ga 12? Natürü petanüwa nangẽxma i wüxi i Chatanáarü duũ̃xũ̃ ixĩxũ̃ = =ñanagürü.

[71]Rü Yúda ga Icharióte ga Chimóũ̃ nanechiga nixĩ ga yadexaxũ̃ ga Ngechuchu. Yerü Yúda tá cúãcü ínanaxuaxũ̃ woo ga nüma rü wüxi ga yema 12 ga Ngechuchuarü ngúexũ̃tanüxũ̃ nixĩ.

## Cuáũ̃ 7

### Ngechuchuenexẽgü rü tama nüxṹ nayaxõgü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Rü yemawena ga Ngechuchu rü Gariréaanewa yexmagüne ga ĩanegügu nixũãgüchigü. Rü tama Yudéaanewa nayexmachaũ̃ yerü yémacüa̱x ga Yudíugüarü ãẽxgacügü rü naxca̱x nadaugü nax yama̱xgüãxũ̃ca̱x.

[2]Natürü marü ningaica ga yema Yudíugüarü peta ga Düxenügüarü Petagu naxãégaxũ̃ ga nagu norü düxenügü yaxúgüxũ̃.

[3]Rü yemaca̱x ga naenexẽgü ga Ngechuchu rü ñanagürügü nüxũ̃: —Tama name i nuxã Gariréaanegu curüxa̱ũ̱x. Rü name nixĩ i petaca̱x Yudéaanewa cuxũ, nax ngẽma duũ̃xũ̃gü i cuwe rüxĩxũ̃ i ngéma ngẽxmagüxũ̃ nüxũ̃ daugüxũ̃ca̱x i ngẽma cua̱xruũ̃gü i mexũ̃gü i Tupanaarü poramaxã cuxüxũ̃.

[4]Erü ngẽxguma chi wüxi ya yatü rü duũ̃xũ̃güxũ̃ nügü nacua̱xẽẽchaũ̃gu rü tama cúãcü nanaxü i ta̱xacü i naxüxũ̃. Rü ñu̱xma nax cunaxüxũ̃ i muxũ̃ma i mexũ̃gü i Tupanaarü poramaxã cuxüxũ̃, rü name nixĩ i guxũ̃ i duũ̃xũ̃güpe̱xewa cunaxü = =ñanagürügü.

[5]Rü yema ñanagürügü ga naenexẽgü yerü woo ga nümagü rü ta tama nüxú̃ nayaxõgü.

[6]Rü yexguma ga Ngechuchu rü nanangãxũ̃, rü ñanagürü nüxũ̃: —Tauta nawa nangu i ora nax ngẽma petawa chaxũxũ̃. Natürü pexca̱x rü ngexũ̃rüüxũ̃mare i ora nixĩ i mexũ̃ nax ngéma pexĩxũ̃.

[7]Ngẽma duũ̃xũ̃gü i ñoma i naanecüa̱x rü tama pexchi naxaie. Natürü chauxchi naxaie erü chanango̱xẽxẽ nax nachixexũ̃ i ngẽma naxügüxũ̃.

[8]Name nixĩ i ngẽma petawa pexĩ i pemax. Natürü i chomax, rü tauta ngéma chaxũ erü tauta nawa nangu i ora i nagu ngéma chaxũxũ̃ = =ñanagürü ga Ngechuchu.

[9]Rü yexguma yema ñaxguwena, rü Gariréaanegu narüxa̱ũ̱x.

### Ngechuchu rü Düxenügüarü Petawa naxũ

[10]Natürü nawena ga naenexẽgü nax petawa naxĩxũ̃, rü Ngechuchu rü cúãcü yéma naxũ. Rü tama duũ̃xũ̃güxũ̃ nügü nadauxẽxẽ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]Rü yema Yudíugüarü ãẽxgacügü rü Ngechuchucax nadaugü ga yema petawa, rü ñanagürügü: —¿Ngextá nangẽxma i ngẽma yatü? ==ñanagürügü.

[12]Rü yema duũxũgü ga yéma yexmagüxũ, rü nügütanüwa poraãcü Ngechuchuchiga nidexagü. Rü ñuxre ga yema duũxũgü rü ñanagürügü: —Yimá rü wüxi ya yatü ya mecü nixĩ ==ñanagürügü. Natürü ga togü rü ñanagürügü: —Ngẽma yatü rü tama name erü duũxũgüxũ nawomüxẽxẽ ==ñanagürügü.

[13]Natürü taxuxũma ga duũxũgü rü mea togüpexewa Ngechuchuxũ nicuaxüũgüchaũ, yerü yema Yudíugüarü ãẽxgacügüxũ namuũe.

[14]Rü yexguma marü yema petaarü ngãxũwa nanguxgu, rü Ngechuchu rü Tupanapata ga taxũnegu naxücu. Rü inanaxügü nax nanguxẽẽtaexũ.

[15]Rü yema Yudíugüarü ãẽxgacügü, rü nabaixãchie namaxã ga yema ore ga Ngechuchu nüxũ ixuxũ. Rü ñanagürügü: —¿Ñuxãcü i ngẽmaãcü poraãcü nüxũ nacuáxũ, rü taguma ngextá nangux? ==ñanagürügü.

[16]Rü Ngechuchu nanangãxũ rü ñanagürü nüxũ: —Ñaa chorü nguxẽẽtae rü tama choxrü nixĩ, erü Chaunatü ya núma choxũ mucüarü nixĩ.

[17]Ngẽxguma texé naxüxchaũgu i Tupanaarü ngúchaũ rü tá nüxũ tacuax rü aixcüma Tupanaxũtawa chanayaxu i ngẽma chorü nguxẽẽtae rü ẽxna chaugüxũtawatama chanayaxu i ngẽma.

[18]Yíxema tügütama ixuchigaxe rü naxcax tadau nax duũxũgü tüxũ icuaxüũgüxũ. Natürü yíxema naxcax dauxe nax nüxũ ticuaxüxũ ya yimá tüxũ mucü, rü aixcüma nixĩ i tümaarü ore. Rü tama dora nixĩ i ngẽma nüxũ tixuxũ.

[19]¿Tama ẽxna aixcüma yixĩxũ ga Tupanaarü mugü ga Moiché pexna ãxũ? Natürü taxúema i pema naga pexĩnüe i ngẽma mugü. ¿Rü ñuxma rü tüxcüũ nixĩ i choxũ pimaxgüchaũxũ? ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[20]Rü yema duũxũgü nanangãxũgü, rü ñanagürügü: —Cuma rü ngo̱xo cuwa nangẽxmamare. ¿Ẽ̱xna texé cuxũ tima̱xgüchaũ? ==ñanagürügü.

[21]Natürü ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —Choma rü ngũxchigaarü ngunexũgu chanamexẽxẽ ga wüxi ga yatü. Rü guxãma i pemax rü penuãẽgü naxca̱x ga yema wüxitama ga mexũ ga ngũxchigaarü ngunexũgu chaxüxũ.

[22]Natürü i pemax, rü tama nagu pexĩ ga Moichéarü mugü, erü ngũxchigaarü ngunexũgu pepuracüe. Rü Moiché pemaxã nüxũ nixu nax tüxũ ípewíecha̱xmüũpe̱xechiraũxũ ya guxãma ya yatüxe ya buxe. (Natürü tama Moiché nixĩ ga inaxügücü ga yema, yerü nũxcümaũgüxũ ga perü o̱xigüwa nixĩ ga ne naxũxũ.) Rü ñu̱xmax i pemax, rü tüxũ ípewiecha̱xmüũpe̱xechiraũ ya guxãma ya buxe ya yatüxe woo ngũxchigaarü ngunexũ yixĩxgu.

[23]Rü ngẽmaãcü i pemax rü ngũxchigaarü ngunexũgu buxexũ ípewiecha̱xmüũpe̱xechiraũ erü naga pexĩnüechaũ i Moichéarü mugü. ¿Rü ñu̱xma rü tü̱xcüũ yixĩxũ i chomaxã penuexũ naxca̱x nax ngũxchigaarü ngunexũgu chanamexẽẽxũ i wüxi ya yatü ya ida̱xawecü?

[24]Rü ngẽmaca̱x tama name i tama nüxũ pecua̱xãcüma penangugümare i ngẽma chaxüxũ. Rü penaxwa̱xe i mea nagu perüxĩnüeãcü aixcüma mea penangugü ==ñanagürü ga Ngechuchu.

### Ngechuchu rü Tupana Nane nixĩ

[25]Rü ñuxre ga yema duũxũgü ga Yerucharéũgu ãchiũgüxũ rü nügüna nacagüe, rü ñanagürügü: —¿Taux ẽ̱xna daa yixĩxũ ya yimá yatü ya ãẽ̱xgacügü naxca̱x daugücü nax yama̱xgüãxũca̱x?

[26]¡Dücax! Gua nixĩ rü yea guxũ i duũxũgüpe̱xewa nidexa rü taxúema ñuxũ ñatarügü nüxũ. ¿Taux ẽ̱xna i tórü ãẽ̱xgacügü i marü nüxṹ yaxõgüãxũ nax aixcüma Cristu yixĩxũ i nümax?

[27]Natürü i yixema rü nüxũ tacua̱xgü nax ngextá ne naxũxũ i nüma. Natürü ngẽxguma aixcüma Cristu núma ũxgu rü taxúetama nüxũ tacua̱x nax ngextá ne naxũxũ ==ñanagürügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[28]Rü nüma ga Ngechuchu rü Tupanapata ga taxũnewa ínanangúexẽxẽ ga duũxũgü. Rü tagaãcü ñanagürü: —Pema rü marü choxũ pecua̱x rü nüxũ pecua̱x nax ngextá ne chaxũxũ. Natürü tama chaugagu núma chaxũ. Rü núma chaxũ yerü núma choxũ namu ya yimá Tupana ya aixcümacü ixĩcü. Natürü i pema rü tama nüxũ pecua̱x.

[29]Rü yimá Tupana nixĩ ya núma choxũ namucü. Rü choma rü meama nüxũ chacua̱x yerü naxũtawa nixĩ i ne chaxũxũ ==ñanagürü.

[30]Rü yexguma ga yema ãẽxgacügü rü Ngechuchuxũ niyauxgüchaũ. Natürü taxuxũma nayayauxgü, yerü tauta nawa nangu ga ora nax yayauxgüãxũ rü yama̱xgüãxũca̱x.

[31]Natürü muxũma ga duũxũgü rü nüxṹ nayaxõgü. Rü ñanagürügü: —¿Ngẽxguma ínanguxgu ya Cristu rü ta̱xacürü cua̱xruxũ i daa yatü üxũarü yexera tá naxü? ==ñanagürügü.

### Parichéugü rü Ngechuchuxũ niyauxgüchaũ

[32]Rü yema Parichéugü rü duũxũgüxũ naxĩnüe nax Ngechuchuchiga yadexagüxũ. Rü yemaca̱x ga yema Parichéugü rü yema chacherdótegüarü ãẽxgacügü rü nanamugü ga ñuxre ga Tupanapata ga taxũnearü purichíagü nax Ngechuchuxũ yanayauxgüxũca̱x.

[33]Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —Paxaãchi tátama nixĩ i petanüwa changexmaxũ, rü ñu̱xũchi tá chataegu naxũtawa ya yimá núma choxũ mucü.

[34]Pema rü tá cha̱u̱xca̱x pedaugü, natürü taxũtáma choxũ ipeyangaugü. Erü ngẽma tá íchangexmaxũwa rü taxuacü ngéma pengugü ==ñanagürü nüxũ

[35]Rü yexguma ga yema Yudíugüarü ãẽxgacügü rü nügüna nacagüe, rü ñanagürügü: —¿Ngextá tá naxũ ega taxuacütáma nüxũ iyarüngaugügu? ¿Ẽxna ngẽma Yudíugü i to i nachixũanewa ngẽxmagüxũtanüwa tá naxũ nax ngẽma tama Yudíugü ixĩgüxũxũ yangúexẽẽxũca̱x?


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

36¿Rü tạxacüchiga nixĩ nax ngẽma ñaxũ̃: “Tá chạụxcạx pedaugü natürü taxũtáma choxũ̃ ipeyangaugü, erü taxuacütáma ngéma pexĩ i ngẽma tá íchangexmaxũ̃wa”, ñaxũ̃? ==ñanagürügü.

### Dexá i maxẽẽruũ̃chiga nidexa ga Ngechuchu

37Rü yema nawa iyacuáxũ̃ ga petaarü ngunexũ̃ nixĩ ga guxũ̃ ga togü ga ngunexũ̃arü yexera rümemaexũ̃. Rü yema ngunexũ̃gu nixĩ ga inachixũ̃ ga Ngechuchu rü tagaãcü ñaxũ̃: —Ngẽxguma texé itạxawaxgu rü ¡nua chauxũ̃tawa taxũ rü tayaxaxe!

38Rü texé ya choxũ̃́ yaxṍxe rü ñoma natürüxũ̃ tümawa tá ínayaxüchi i dexá i maxẽẽruxũ̃, ngẽma Tupanaarü ore i ümatüxũ̃ nüxũ̃ ixuxũ̃rüxũ̃ ==ñanagürü.

39Rü yexguma yema ñaxgu ga Ngechuchu rü nüxũ̃ nixu nax guxũ̃ma ga yema nüxũ̃́ yaxõgüxũ̃ rü tá nayauxgüãxũ̃ i Naãxẽ ya Üünexũ̃. Natürü tama yexgumatama nanayauxgü, yerü tauta wenaxarü daxũguxũ̃ ga naanecạx nataegu ga Ngechuchu nax guxũ̃arü ãẽxgacü yixĩxũ̃cạx.

### Ngechuchugagu nügü nitoye ga duũ̃xũ̃gü

40Rü nümaxũ̃ ga yema duũ̃xũ̃gü rü yexguma nüxũ̃ naxĩnüegu ga yema Ngechuchu nüxũ̃ ixuxũ̃, rü ñanagürügü: —Aixcüma daa yatü nixĩ ya yimá Tupanaarü orearü uruxũ̃ ya ínanguxẽẽcü ==ñanagürügü.

41Rü togü rü ñanagürügü: —Daa nixĩ ya Cristu ==ñanagürügü. Natürü togü rü ñanagürügü: —Tama nixĩ, erü taxũtáma Gariréaanecüạx nixĩ ya Cristu.

42Erü Tupanaarü ore i ümatüxũ̃wa rü ñanagürü: “Cristu rü tá Dabítaxa nixĩ, rü tá nangọx nawa ya yima ĩane ya Beréũ̃ ga Dabí íbuxũ̃wa”, ==ñanagürügü.

43Rü yemaacü Ngechuchugagu nügü nitoye ga duũ̃xũ̃gü.

44Rü ñuxre ga yema duũ̃xũ̃gü rü Ngechuchuxũ̃ niyauxgüchaũ̃, natürü taxuxũ̃ma nayayauxgü.

### Yudíugüarü ãẽxgacügü rü tama Ngechuchuaxũ̃́ nayaxõgü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

45Rü yema Tupanapata ga taxũnearü purichíagü, rü Parichéugücax rü chacherdótegüarü ãẽxgacügücax nawoegu. Rü yema ãẽxgacügü rü nüxna nacagü, rü ñanagürügü: —¿Tüxcüũ tama nua penaga? ==ñanagürügü.

46Rü yema purichíagü rü nanangãxũgü rü ñanagürügü: —Taguma texé tidexa i ngẽma yatü idexaxũrüxũ ==ñanagürügü.

47Rü yexguma ga Parichéugü rü ñanagürügü nüxũ: —¿Ẽxna pema rü ta pexũ nawomüxẽxẽ i nümax?

48Dücax, rü taxúema i tomax i Parichéugü rü taxuxũma i tórü ãẽxgacügü rü nüxṹ nayaxõgü i ngẽma Ngechuchu.

49Natürü ñaa duũxũgü i tama Tupanaarü mugüxũ cuaxgüxũ rü marü nachixexũgugü ==ñanagürügü.

50Natürü Nicodému ga Parichéu ixĩcü ga wüxicana Ngechuchuxũtagu naxũanecü, rü ñanagürü nüxũ:

51—Ngẽma tórü mugü i ümatüxũwa rü ñanagürü: “Taxuacüma wüxi i yatüxũ tapoxcu ega tama nüxũ ixĩnüexíragu i norü dexa nax nüxũ icuáxũcax nax taxacücax napoxcuxũ” ==ñanagürü.

52Rü yexguma ga natanüxũ rü nanangãxũgü, rü ñanagürügü nüxũ: —¿Ẽxna cuma rü ta Gariréaanecüãx quixĩ? ¡Nawa nangux i Tupanaarü ore i ümatüxũ rü ngéma tá nüxũ cudau rü taxuxũtáma i Tupanaarü orearü uruxũ i Gariréaanewa ne ũxũ! ==ñanagürügü.

53Rü yexguma ga wüxichigü rü nachiũwa naxĩ.

## Cuáũ 8

### Nge ga ãtecü ga nai ga yatümaxã ngeãẽcü

1Rü Ngechuchu rü Oribunecügu ãégane ga maxpű́newa naxũ.

2Rü moxũãcü ga yexguma yangunegu, rü wenaxarü Tupanapata ga taxũnecax nataegu. Rü nüma ga duũxũgü rü naxcax naxĩ. Rü nüma ga Ngechuchu rü ínarüto, rü inanaxügü nax nangúexẽẽãxũ ga duũxũgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[3]Rü yema ngúexẽẽruũgü ga Moichéarü mugüwa ngu̱xẽẽtaegüxũ rü Parichéugü, rü Ngechuchuxũtawa ngĩxũ nagagü ga wüxi ga nge ga ãtecü ga ngĩxũ nadaugücü ga nai ga yatümaxã nax inapexũ. Rü guxũma ga yema duũxũgü ga yéma yexmagüxũpe̱xegu ngĩxũ nayachixẽẽgü.

[4]Rü Ngechuchuxũ ñanagürügü: —Pa Ngúexẽẽruxũx, ñaa nge i ãtecü rü ngĩxũ itayangau nax nai ya yatümaxã nax inapexũ.

[5]Moichéarü mugüwa tamaxã nüxũ nixu nax nutamaxã ínamuxũchiãcüma yamáxũ i wüxi i ngexũ i ngẽmaãcü maxũxũ. ¿Ñuxũ ñacuxũ i cuma i ñu̱xmax? ==ñanagürügü.

[6]Rü yema ñanagürügü ga nümagü, yerü Ngechuchuxũ guxchaxũgu nangu̱xẽẽgüchaũ nax nüxṹ nayexmaxũca̱x ga ta̱xacüca̱x nax ínaxuaxũgüãxũ. Natürü ga Ngechuchu rü inayarümaxãchi rü inanaxügü ga naxme̱xmaxã waixũmüwa nax naxümatüaxũ.

[7]Natürü yema Parichéugü rü nüxũ naca̱a̱xũgüama, rü yemaca̱x düxwa wenaxarü nadaunagü ga Ngechuchu, rü ñanagürü nüxũ: —Ngexerüxe i petanüwa ya ngearü pecaduáxẽ rü tüxíra nuta ngĩxũ tanaña ==ñanagürü.

[8]Rü wenaxarü inayarümaxãchi ga Ngechuchu rü naxme̱xmaxã nanaxümatü ga waixũmüwa.

[9]Natürü yexguma nüxũ naxĩnüegu ga yema ore ga Parichéugü rü inanaxügüe ga nügü yawüxíxũ nax ínachoxũxũ. Rü yaxgua̱xgüwa inaxügü nax ínachoxũxũ rü düxwa guxũma ínachoxũ. Rü yexguma marü guxũma ga Parichéugü íchoũxgu, rü Ngechuchu rü yema ngecüxicatama yéma duũxũgüpe̱xewa nayaxügü.

[10]Rü yexguma ga Ngechuchu rü wena nadaunagü. Rü ngĩxna naca rü ñanagürü ngĩxũ: —Pa Ngecüx, ¿Ngexũgü nixĩ i ngẽma cuxũ ixugüexũ rü yu cumaxã uegugüxũ? ==ñanagürü.

[11]Rü ngĩma rü ngĩgürügü nüxũ: —Taxuxũma Pa Corix ==ngĩgürügü. Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü ngĩxũ: —Choma rü ta tama poxcu


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

cumaxã chaxuegu. Rü ñu̱xma rü marü name i íquixũ rü tama wena pecadu cuxü = =ñanagürü.

### Ngechuchu rü ñoma i naanearü ngóonexẽẽruxũ̃ nixĩ

12Rü wenaxarü duũ̃xũ̃gümaxã nidexa ga Ngechuchu, rü ñanagürü nüxũ̃: —Choma nixĩ i ñoma i naanexarü nangóonexẽẽruxũ̃. Rü yíxema chowe rüxũxẽ rü taxũtáma ẽanexũ̃wa tangexma rü tá tüxũ̃́ nangẽxma i ngóonexũ̃ i maxũ̃ tüxna ãxũ̃ = =ñanagürü.

13Rü yexguma ga Parichéugü rü ñanagürügü nüxũ̃: —Cuma rü cugüchigaxũ̃tama quixu. Rü ngẽma cuchiga i nüxũ̃ quixuxũ̃ rü taxuwama name = =ñanagürügü.

14Rü Ngechuchu nanangãxũ̃ rü ñanagürü nüxũ̃: —Rü ngẽma ore i chauchiga nüxũ̃ chixuxũ̃ rü aixcüma nixĩ woo chomatama yixĩxgu i namaxã chaugüétüwa chidexaxũ̃. Erü choma rü nüxũ̃ chacua̱x i ngextá ne chaxũxũ̃, rü ngextá tá chaxũxũ̃. Natürü i pema rü tama nüxũ̃ pecua̱x nax ngextá ne chaxũxũ̃ rü tama nüxũ̃ pecua̱x nax ngextá tá chaxũxũ̃.

15Pema rü ñoma i naanecüã̱x i duũ̃xũ̃gü nagu rüxĩnüexũ̃ãcüma choxũ̃ pengugü. Natürü i choma rü taxúexũ̃ma changugü.

16Natürü ngẽxguma chi texéxũ̃ changugügu rü aixcüma meama tüxũ̃ changugü. Erü tama chaxicatama tüxũ̃ changugü, natürü yimá Chaunatü ga núma choxũ̃ mucümaxã nixĩ i wüxigu tüxũ̃ tangugüxũ̃.

17Rü ngẽma mugü ga Moiché ümatüxũ̃ i nagu pexĩxũ̃, rü ñanagürü: “Ngẽxguma taxre i duũ̃xũ̃gü rü ngẽmatama orexũ̃ yaxugügu, rü ngẽmawa ãẽ̱xgacü nüxũ̃ nacua̱x nax aixcüma yixĩxũ̃ i ngẽma nüxũ̃ yaxugüexũ̃”, ñanagürü.

18Rü dücax, choma nixĩ i wüxi i chauchigaxũ̃ chixuxũ̃ rü Chaunatü ga núma choxũ̃ mucü nixĩ ya nai = =ñanagürü.

19Rü yexguma ga nümagü rü nüxna nacagüe rü ñanagürügü: —¿Ngexcü ya yimá Cunatü? = =ñanagürügü. Rü Ngechuchu nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Pema rü tama choxũ̃ pecua̱x rü tama Chaunatüxũ̃ pecua̱x. Rü ngẽxguma chi


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

choxũ pecuaxgügu nax texé chixĩxũ rü Chaunatüxũ rü chi ta pecuax ==ñanagürü.

20Rü yema orexũ nixu ga Ngechuchu ga yexguma Tupanapata ga taxũnewa nanguxẽẽtaegu naxũtawa ga yema diẽruchixũgü. Natürü taxuxũma Ngechuchuxũ niyauxgü, yerü tauta nawa nangu ga ora nax yayauxgüãxũ.

### Ngechuchu rü Parichéugümaxã nüxũ nixu rü ngextá nüma ínaxũxũwa rü taxucürüwa ngéma nangugü

21Rü Ngechuchu rü wenaxarü namaxã nüxũ nixu, rü ñanagürü: —Choma rü tá pexna chixũ i núma, rü pema rü tá chauxcax pedaugü, natürü tá perü pecadugu peyue. Rü ngextá íchaxũxũwa rü taxucürüwama ngéma pengugü ==ñanagürü.

22Rü yexguma ga yema Yudíugü rü ñanagürügü: —¿Ẽxna nügü tátama nimax rü ngẽmacax tamaxã nüxũ yaxuxũ nax taxucürüwama ngẽma ínaxũxũwa ixĩxũ i yixema? ==ñanagürügü.

23Rü Ngechuchu ñanagürü nüxũ: —Pema rü ñoma i naanecüãx i duũxũgü pixĩgü, natürü i choma rü daxũcüãx chixĩ. Pema rü ñoma i naanearü duũxũgü pixĩgü, natürü i choma rü tama ñoma i naanecüãx chixĩ.

24Rü ngẽmacax pemaxã nüxũ chixu rü tá perü pecadugu peyue. Erü ngẽxguma tama choxṹ peyaxõgügu nax choma chixĩxũ ya Cristu, rü perü pecadugu tá peyue ==ñanagürü.

25Rü yexguma nüxna nacagüe, rü ñanagürügü: —¿Natürü texé quixĩ i cumax? ==ñanagürügü. Rü Ngechuchu nanangãxũ, rü ñanagürü: —Marü noxritama pemaxã nüxũ chixu nax texé chixĩxũ.

26Rü choma rü choxṹ nangẽxma i muxũma i ore i pemaxã nüxũ chixuxchaũxũ rü taxacücax pexna chacaxũ. Natürü yimá Chaunatü ga núma choxũ mucüarü ore rü aixcüma nixĩ. Rü ngẽmatama ore i Chaunatüxũtawa nüxũ chaxĩnüxũ nixĩ i ñoma i naanecüãx i duũxũgümaxã nüxũ chixuxũ ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[27]Natürü nümagü rü tama nüxũ nacua̲xgüéga nax Nanatü ya Tupanachiga yixĩxũ nax yema ñaxũ ga Ngechuchu.

[28]Rü yemaca̲x ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —Ngẽxguma curuchawa peyapotagügu ya Tupana Nane ya duũxũxũ ixĩcü, rü tá nüxũ picua̲xãchitanü nax Cristu chixĩxũ. Rü tá nüxũ pecua̲x nax taxuxũma chauechamatama chaxüxũ. Rü ngẽma Chaunatü choxũ ngu̲xẽẽxũxicatama nixĩ i nüxũ chixuxũ.

[29]Yimá núma choxũ mucü ya Chaunatü rü chauxũtawa nangẽxma. Rü taguma choxna nixũgachi, erü choma rü guxũguma chanaxü i ngẽma norü ngúchaũ ixĩxũ ==ñanagürü.

[30]Rü yexguma yema ñaxgu ga Ngechuchu rü muxũma ga duũxũgü nüxṹ nayaxõgü.

### Tupanaxacügü ixĩgüxechiga, rü pecadutüũwa ngẽxmagüxechiga

[31]Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ ga yema Yudíugü ga nüxṹ yaxõgüxũ: —Ngẽxguma pema meama peyaxõgüechagu i ngẽma pemaxã nüxũ chixuxũ, rü aixcümaxũchi tá chorü ngúexũgü pixĩgü.

[32]Rü tá nüxũ pecua̲x i ore i aixcüma ixĩxũ. Rü ngẽma ore i aixcüma ixĩxũ tá pexũ ínanguxũxẽxẽ ==ñanagürü.

[33]Rü nümagü rü Ngechuchuxũ nangãxũgü, rü ñanagürügü: —Toma rü nũxcümaũcü ga torü o̲xi ga Abraáũtaxa tixĩgü rü taguma texéme̲xẽwa tangexmagü. ¿Ñuxãcü i cumax rü tá ítanguxũxũ, ñacuxũ? ==ñanagürügü.

[34]Rü Ngechuchu ñanagürü nüxũ: —Aixcüma pemaxã nüxũ chixu rü guxãma ya pecaduáxẽ rü pecadutüũwa tangexmagü.

[35]Wüxi i coriarü mugüruxũ rü tama guxũguma norü coripatacüa̲x nixĩ. Natürü wüxi i cori nane rü guxũguma nanatü nane nixĩ.

[36]Rü ngẽxguma Tupana Nane pecaduna pexũ ínanguxũxẽẽgu, rü aixcüma tá nüxna ípenguũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[37]Marü nüxũ̃ chacua̱x nax Abraáũ̃taxa pixĩgüxũ̃ i pemax. Natürü choxũ̃ pima̱xgüchaũ̃ erü tama aixcüma peyaxõgü i ngẽma ore i pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃.

[38]Choma rü yema Chaunatü choxũ̃ wéxũ̃ nixĩ i pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃. Rü name i pema rü ta penaxü i ngẽma Penatüchiga nüxũ̃ pexĩnüexũ̃ ==ñanagürü ga Ngechuchu.

[39]Rü nümagü rü Ngechuchuxũ̃ nangãxũ̃ rü ñanagürügü: —Torü o̱xi nixĩ ga Abráũ̃ ==ñanagürügü. Natürü Ngechuchu nanangãxũ̃ rü ñanagürü nüxũ̃: —Ngẽxguma chi aixcüma Abraáũ̃taxa pixĩgügu rü chi Abráũ̃ üxũ̃rüxũ̃ penaxü.

[40]Natürü woo pemaxã nüxũ̃ chixu i ore i aixcüma ixĩxũ̃ ga Chaunatü ga Tupana choxũ̃ ngu̱xẽẽxũ̃, rü pema rü choxũ̃ pima̱xgüchaũ̃. Natürü ga Abraáũ̃ rü taguma yemaacü nanaxü.

[41]Pema rü penaxü i penatücümatama ==ñanagürü. Rü yexguma ga nümagü rü ñanagürügü: —Toma rü tama tangürüwaũ̃gümare, rü toxṹ nangẽxma ya wüxitama ya Tonatü. Rü yimá nixĩ ya Tupana ==ñanagürügü.

[42]Rü Ngechuchu nanangãxũ̃, rü ñanagürü nüxũ̃: —Ngẽxguma chi aixcüma Tupana yixĩxgu ya penatü rü choxũ̃ chi pengechaũ̃, erü choma rü Tupanaxũ̃tawa nixĩ i ne chaxũxũ̃, rü ngẽmaca̱x chanuxma. Rü tama chauechamatama núma chaxũ, natürü núma chaxũ yerü Chaunatü ya Tupana núma choxũ̃ namu.

[43]¿Tu̱xcüũ̃ tama nüxũ̃ pecua̱xéga i ngẽma pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃? Pexṹ naguxcha erü woetama tama iperüxĩnüechaũ̃ i ngẽma pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ i ore.

[44]Penatü rü chataná nixĩ rü pema rü naxacügü pixĩgü. Rü ngẽmaca̱x penaxü i ngẽma nüma pexṹ nanaxwa̱xexũ̃. Rü ngẽma chataná rü noxriarü ügügumama wüxi i máẽtaxũ̃ nixĩ. Rü taguma ore i aixcümaxũ̃gu narüxĩnü rü taguma ore i aixcümaxũ̃ nixu. Rü ngẽxguma yadexaxgu rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

doraxũ̃xicatama nixu, erü nüma rü wüxi i doratạ̃xáxũ̃ nixĩ. Rü guxũ̃ma i doratạ̃xaxũ̃natü nixĩ.

45Natürü i choma nax ore i aixcümaxũ̃ chixuxũ̃, rü pema rü tama choxṹ̃ peyaxõgüchaũ̃.

46¿Texé ya petanüwa choxũ̃ dauxe nax pecadu chaxüxũ̃? Rü ñụ̃xma nax nüxũ̃ chixuxũ̃ i ore i aixcüma ixĩxũ̃, rü ¿tụ̃xcüũ̃ tama choxṹ̃ peyaxõgü?

47Yíxema Tupanaarü duũ̃xũ̃ ixĩxẽ rü itarüxĩnü i Tupanaarü ore. Natürü i pema rü tama Tupanaarü duũ̃xũ̃gü pixĩgü, rü ngẽmacạ̃x nixĩ i tama iperüxĩnüechaũ̃xũ̃ i Tupanaarü ore ==ñanagürü.

### Tauta nangọ̃xgu ga Abráũ̃ rü Cristu rü marü nayexma

48Rü yexguma ga yema Yudíugü rü ñanagürügü nüxũ̃: —Aixcüma nixĩ ga yema torü ore ga yexguma ñatagügügu: “Cuma rü wüxi i Chamáriaanecüạ̃x quixĩ, rü ngọ̃xo cuwa nangẽxma”, ñatagügügu ==ñanagürügü.

49Rü Ngechuchu nanangãxũ̃, rü ñanagürü nüxũ̃: —Chowa rü nataxuma i ngọ̃xo. Rü ngẽma chaxüxũ̃ nixĩ nax Chaunatüxũ̃ chicuạ̃xüxũ̃xũ̃, natürü i pema rü chixri chauchiga pidexagü.

50Choma rü tama naxcạ̃x chadau nax texé choxũ̃ icuạ̃xüũ̃güxũ̃. Natürü Tupana nixĩ ya naxwạ̃xecü nax duũ̃xũ̃gü choxũ̃ icuạ̃xüũ̃güxũ̃. Rü nüma tá nanapoxcue i ngẽma chauxchi aiexũ̃.

51Aixcüma pemaxã nüxũ̃ chixu, rü texé ya naga ĩnüxe i ngẽma tümamaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ rü guxũ̃gutáma namaxecha ==ñanagürü.

52Rü yexguma ga yema Yudíugü, rü Ngechuchuxũ̃ nangãxũ̃gü, rü ñanagürügü: —Ñụ̃xma rü meaxũ̃chima nüxũ̃ tacuạ̃x nax cuwa nangẽxmaxũ̃ i wüxi i ngọ̃xo. Yerü ga Abraáũ̃ rü guxũ̃ma ga nũxcümaũ̃güxũ̃ ga Tupanaarü orearü uruũ̃gü rü nayue. Natürü cuma rü ñụ̃xma tomaxã nüxũ̃ quixu rü texé ya naga ĩnüxe i ngẽma curü ore rü guxũ̃gutáma namaxecha.

53¿Ẽxna cuma rü tórü ọ̃xi ga Abraáũ̃arü yexera quixĩ? Yerü nüma rü nayu rü guxũ̃ma ga nũxcümaũ̃güxũ̃ ga Tupanaarü orearü uruũ̃gü rü ta nayue. ¿Rü cugücạ̃x rü texé quixĩ? ==ñanagürügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

54Rü Ngechuchu nanangãxũ̃, rü ñanagürü nüxũ̃: —Ega chaugü chitama chicua̲xüũ̃gu rü ngẽma rü taxuwama name. Natürü yimá choxũ̃ icua̲xüxũ̃cü rü Chaunatü nixĩ. Rü yimá Chaunatütama nixĩ ya nüxũ̃ pixucü nax perü Tupana yixĩxũ̃.

55Natürü i pema rü tama nüxũ̃ pecua̲x ya Chaunatü ya Tupana. Natürü i choma rü ngẽmáacü nüxũ̃ chacua̲x. Rü ngẽxguma chi: “Tama nüxũ̃ chacua̲x”, ñachagu, rü pexrüxũ̃ chi wüxi i dorata̲xáxũ̃ chixĩ. Natürü i choma rü aixcüma nüxũ̃ chacua̲x ya Chaunatü ya Tupana, rü naga chaxĩnü i norü ore.

56Perü o̲xi ga Abraáũ̃ rü nataãxẽ yerü aixcüma nayaxõ rü tá nax íchanguxũ̃ i ñoma i naanewa. Rü yemaxũ̃ nacua̲x rü yemaca̲x nataãxẽ ==ñanagürü ga Ngechuchu.

57Rü yexguma ga yema Yudíugü rü Ngechuchuxũ̃ nangãxũ̃gü, rü ñanagürügü: —Cuma rü tauta 50 ya taunecü cuxũ̃ nangẽxma. ¿Rü ñuxãcü Abraáũ̃xũ̃ cudau? ==ñanagürügü.

58Rü Ngechuchu nanangãxũ̃ rü ñanagürü nüxũ̃: —Aixcüma pemaxã nüxũ̃ chixu rü tauta Abraáũ̃ ngo̲xgu rü choma rü marü chayexma ==ñanagürü.

59Rü yexguma ga nümagü rü nutane nanayauxgü nax gumámaxã ínamuxũchigüãxũ̃ca̲x. Natürü ga Ngechuchu rü na̲xcha̲xwa inicu̲x. Rü yemaacü ínaxũxũ nawa ga gumá Tupanapata ga taxũ̃ne.

## Cuáũ̃ 9

### Ngechuchu nanamexẽxẽ ga wüxi ga yatü ga norü bucüma ngexetücü

1Rü yexguma namagu yaxũxgu ga Ngechuchu, rü yéma nüxũ̃ nadau ga wüxi ga yatü ga woetama norü bucüma ngexetücü.

2Rü norü ngúexũ̃gü rü nüxna nacagü, rü ñanagürügü: —Pa Ngúexẽẽruxũ̃x, ¿Tü̲xcüũ̃ ngexetüãcüma nabu ya daa yatü? ¿Ẽ̲xna nanatü rü naéarü pecadugagu rü ẽ̲xna noxrütama pecadugagu? ==ñanagürügü.

3Rü Ngechuchu nüxũ̃ nangãxũ̃, rü ñanagürü nüxũ̃: —Tama norü pecadugagu rü tama i nanatü rü naéarü pecadugagu nixĩ i ngẽmaãcü nabuxũ̃. Natürü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngẽmaãcü nabu nax nawa nüxũ pedauxũca̲x nax Tupana nüxṹ nangẽxmaxũ i pora nax namexẽẽãxũ.

4Rü ñoma rü ta nangune rü name nixĩ nax naxüxũ i norü puracü ya yimá núma choxũ mucü. Erü paxa tá nachüta rü ngẽxguma rü taxucürüwama texé tapuracü.

5Rü ñu̲xma nax ñoma i naanewa changexmaxũ rü ñoma i naanearü nangóonexẽẽruxũ chixĩ = = ñanagürü.

6Rü yexguma yema ñaxguwena rü Ngechuchu waixũmüanewa nacuaxi. Rü yema waixũmü ga iwaixũmaxã nanachaxetü ga gumá yatü ga ngexetücü.

7Rü yexguma gumá ngexetücüxũ ñanagürü: —¡Chiloéarü puchuwa naxũ rü ngéma dexámaxã cugü yayauxetü! = = ñanagürü. (Rü ngẽma naéga i Chiloé rü “Tüxũ muxũ”, ñaxũchiga nixĩ.) Rü yéma naxũ ga gumá ngexetücü rü dexámaxã nügü naya̲u̲xetü. Rü yexguma nataeguxgu rü marü nidauuchixetü.

8Rü yexguma ga yema duũxũgü ga gumá ngexetücüpataarü ngaicamagu pegüxũ rü yema duũxũgü ga ũpaacü nüxũ daugüxũ ga nax nangexetüxũ, rü ñanagürügü: —¿Taux e̲xna i ñaa yixĩxũ i ngẽma yatü i ngexetüchiréxũ i duũxũgüxũ diẽruca̲x ca̲a̲xũxũ? = = ñanagürügü.

9Rü nümaxũ rü ñanagürügü: —Ngẽmáacü nüma nixĩ = = ñanagürügü. Rü togü rü ñanagürügü: —Tama nixĩ i ngẽma yixĩxũ, natürü nanangẽxgumaraũxũchi = = ñanagürügü. Natürü nümatama ga gumá yatü ga ngexetüchire̲xcü, rü ñanagürü: —Ngẽmáacü choma chixĩ = = ñanagürü.

10Rü yexguma ga yema duũxũgü rü nüxna nacagü rü ñanagürügü: —¿Rü ñuxãcü nixĩ i marü quidauuchixũ i ñu̲xmax? = = ñanagürügü.

11Rü nüma nanangãxũ rü ñanagürü: —Yimá yatü ya Ngechuchugu ãégacü rü yimá waixũmüanewa nacuaxi. Rü yema waixũmü ga iwaixũmaxã choxũ nachaxetü. Rü ñanagürü choxũ: “¡Yéa Chiloéarü puchuwa naxũ rü ngéma dexámaxã cugü yayauxetü!” ñanagürü choxũ. Rü yéma chaxũ, rü yexguma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

dexámaxã chaugü chayauxetügu rü chidauuchi ==ñanagürü ga gumá yatü.

12Rü yexguma nüxna nacagüe, rü ñanagürügü: —¿Ngextá nangẽxma i ñu̱xma ya yimá yatü ya cuxũ̄ rümexẽxẽcü? ==ñanagürügü. Rü nüma ga gumá yatü ga ngexetüchire̱xcü rü ñanagürü: —Tama nüxũ̄ chacua̱x ==ñanagürü.

### Parichéugü rü gumá ngexetücü ga Ngechuchu namexẽxẽcüna nacagüe

13-14Natürü yema ngunexũ̄ ga Ngechuchu nagu namexẽẽxũ̄ ga gumá ngexetücü, rü ngũ̄xchigaarü ngunexũ̄ nixĩ. Rü yemaca̱x ga duũ̄xũ̄gü rü Parichéugüxũ̄tawa nanagagü ga gumá yatü ga ngexetüchire̱xcü.

15Rü yexguma ga yema Parichéugü rü nüxna nacagüe ga gumá yatü, rü ñanagürügü: —¿Ñuxãcü i marü curümexetüxũ̄ i ñu̱xmax? ==ñanagürügü. Rü nüma nanangãxũ̄ rü ñanagürü: —Waixũ̄mü ga naxbü̱xágümaxã yawaixẽẽxũ̄maxã choxũ̄ nachaxetü, rü ñu̱xũchi dexámaxã chaugü chayayauxetü, rü ngẽmaca̱x marü chidauuchi ==ñanagürü.

16Rü yexguma ga ñuxre ga Parichéugü rü ñanagürügü: —Yema yatü ga cuxũ̄ rümexẽẽxũ̄ rü tama Tupanaarü duũ̄xũ̄ nixĩ, erü tama nanaxaure i ngũ̄xchigaarü ngunexũ̄ ==ñanagürügü. Natürü togü ga Parichéugü rü ñanagürügü: —¿Ñuxãcü nanaxü i ngẽma cua̱xruxũ̄ i mexũ̄ ega wüxi i pecaduáxũ̄ yixĩxgux? ==ñanagürügü. Rü yemaacü nügü nitoye ga nagu naxĩnüexũ̄wa ga yema Parichéugü.

17Rü wena nüxna nacagüe ga gumá yatü ga ngexetüchire̱xcü, rü ñanagürügü: —¿Natürü cuma rü ñuxũ ñacuxũ̄ nachiga i ngẽma yatü ga cuxũ̄ rümexẽẽxũ̄? ==ñanagürügü. Rü nüma nanangãxũ̄, rü ñanagürü: —Cha̱u̱xca̱x rü wüxi i Tupanaarü orearü uruxũ̄ nixĩ ==ñanagürü.

18Natürü ga yema Yudíugü rü tama nüxṹ nayaxõgüchaũ̄ ga nüma nax yixĩxũ̄ nax nangexetüchiréxũ̄, rü ñu̱xma rü marü nax yadauuchixũ̄. Rü yemaca̱x ga yema Yudíugü rü tümaca̱x nangemagü ga nanatü rü naé ga gumá yatü ga rümexetücü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[19]Rü tüxna nacagü, rü ñanagürügü: —¿Daa yixĩxũ̃ ga gumá pene ga nüxũ̃ pixucü ga woetama ngexetüãcü bucü? ¿Ñuxãcü i ñu̱xma i yadauuchixũ̃? = =ñanagürügü.

[20]Rü nanatü rü naé tanangãxũ̃gü rü ñatarügügü: —Ngẽmáacü nüxũ̃ tacua̱x rü daa nixĩ ya tone ga ngexetüãcüma bucü.

[21]Natürü tama nüxũ̃ tacua̱x ga ñuxãcü nax yadauuchixũ̃ i ñu̱xmax. Rü tama nüxũ̃ tacua̱x nax texé namexetüxẽẽxũ̃. ¡Ẽcü nüxnatama pecagü! Erü nüma rü marü naya, rü nümatama pemaxã nüxũ̃ nax yaxuxũ̃ca̱x = =ñatarügügü.

[22]Rü yema ñatarügügü ga nanatü rü naé, yerü tamuũ̃e. Yerü ga Yudíugü rü marü nügümaxã nanamexẽxẽgü nax tüxũ̃ ínata̱xüchigüxũ̃ca̱x ga ngutaque̱xepataũ̃wa ga texé ga Ngechuchuaxṹ yaxṍxe nax Cristu yixĩxũ̃.

[23]Rü yemaca̱x nixĩ ga nanatü rü naé ga ñatagügüxũ̃: “¡Ẽcü, nüxnatama pecagü! Erü nüma rü marü naya rü nümatama pemaxã nüxũ̃ nax yaxuxũ̃ca̱x”, ñatagügüxũ̃.

[24]Rü yexguma ga yema Yudíugü rü wenaxarü naxca̱x nacagü ga gumá ngexetüchire̱xcü. Rü ñanagürügü nüxũ̃: —Rü ñu̱xma tanaxwa̱xe i Tupanape̱xewa rü aixcüma tomaxã nüxũ̃ quixu nax texé cuxũ̃ rümexẽẽxũ̃. Erü toma rü meama nüxũ̃ tacua̱x i ngẽma Ngechuchu rü wüxi i pecaduáxũ̃ nax yixĩxũ̃ = =ñanagürügü.

[25]Rü nüma nanangãxũ̃ rü ñanagürü nüxũ̃: —Choma rü tama nüxũ̃ chacua̱x ega wüxi i pecaduáxũ̃ yixĩxgu rü e̱xna tama. Rü ngẽma nüxũ̃ chacuáxũ̃ nixĩ nax changexetüxũ̃ ga noxrix rü ñu̱xma rü nax chidauuchixũ̃ = =ñanagürü.

[26]Rü wenaxarü nüxna nacagüe, rü ñanagürügü: —¿Rü ta̱xacü nixĩ ga cumaxã naxüxũ̃? ¿Rü ñuxãcü ga naxüaxũ̃ ga cuxũ̃ nax yadauuchixetüxẽẽxũ̃ca̱x? = =ñanagürügü.

[27]Rü nanangãxũ̃ rü ñanagürü nüxũ̃: —Marü pemaxã nüxũ̃ chixu, rü tama choxṹ iperüxĩnüechaũ̃. ¿Tu̱xcüũ̃ penaxwa̱xe nax wena pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃? ¿E̱xna pema rü ta nüxṹ peyaxõgüchaũ̃? = =ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[28]Rü yexguma ga yema Yudíugü gumá yatümaxã chixexũ̃ nixugüe, rü ñanagürügü: —Cuma erü nixĩ i nüxṹ cuyaxõxũ̃ i ngẽma yatü, natürü i toma rü Moichéaxṹ nixĩ i tayaxõgüxũ̃.

[29]Toma rü nüxũ̃ tacua̱x ga Tupana rü aixcüma Moichémaxã nax yadexaxũ̃, natürü ngẽma Ngechuchu rü tama nüxũ̃ tacua̱x nax ngextá ne naxũxũ̃ ==ñanagürügü.

[30]Rü gumá yatü nanangãxũ̃, rü ñanagürü nüxũ̃: —¿Ñuxãcü nixĩ i ngẽma? Nüma rü marü choxũ̃ narümexetüxẽxẽ, natürü ¿ñuxãcü i pema i tama nüxũ̃ pecuáxũ̃ nax ngextá ne naxũxũ̃?

[31]Rü guxãma rü meama nüxũ̃ tacua̱x rü Tupana tama nüxũ̃ naxĩnü i pecadua̱xgüxũ̃arü yumüxẽ. Natürü Tupana rü tüxṹ nüxũ̃ naxĩnü i tümaarü yumüxẽ ya yíxema nüxũ̃ icua̱xüxũ̃güxe rü naxṹxe i Tupanaarü ngúchaũ̃.

[32]Taguma ñuxgu nüxũ̃ taxĩnüchiga i wüxi i yatü nax yadauuchixẽẽãxũ̃ i wüxi i duũ̃xũ̃ i norü bucüma ngexetüxũ̃.

[33]Rü ngẽxguma chi tama Tupana núma namuxgu ya daa yatü ya choxũ̃ rümexẽẽcü, rü taxuacü chi mexũ̃ naxü ==ñanagürü ga gumá yatü ga ngexetüchire̱xcü.

[34]Rü yexguma ga yema Yudíugüarü ãe̱xgacügü, rü ñanagürügü nüxũ̃: —Cuma nax pecadugu cubuxũ̃, ¿rü ñuxãcü cunaxwa̱xe nax toxũ̃ cungúexẽẽchaũ̃xũ̃? ==ñanagürügü. Rü ñu̱xũchi ínanata̱xüchigü ga ngutaque̱xepataũ̃wa.

### Duũ̃xũ̃gü i tama yaxõgüxũ̃ rü ngexetüxũ̃rüxũ̃ nixĩgü

[35]Rü Ngechuchu rü nüxũ̃ nacuáchiga nax ínata̱xüchigüãxũ̃ ga gumá ngexetüchire̱xcü. Rü yexguma nüxũ̃ nada̱u̱xgu, rü ñanagürü nüxũ̃: —¿Nüxṹ cuyaxõxũ̃ ya Tupana Nane ya duũ̃xũ̃xũ̃ ixĩcü? ==ñanagürü.

[36]Rü yexguma ga nüma rü Ngechuchuxũ̃ nangãxũ̃ rü ñanagürü: —Pa Corix, ¡chomaxã nüxũ̃ ixu nax texe yixĩxũ̃ nax nüxṹ chayaxõxũ̃ca̱x! ==ñanagürü.

[37]Rü Ngechuchu nanangãxũ̃, rü ñanagürü: —Marü nüxũ̃ cudau ya Tupana Nane. Rü nüma nixĩ i cumaxã íyadexaxũ̃ ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

38Rü yexguma ga gumá yatü ga ngexetüchirexcü rü Ngechuchupexegu nacaxā́püxü, rü nüxũ̃ nicuaxüxũ̃, rü ñanagürü nüxũ̃: —Ngẽmáacü cuxṹ chayaxõ, Pa Corix ==ñanagürü.

39Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü: —Ñoma i naanewa chaxũ nax chayadexechixũ̃cax i chorü duũ̃xũ̃gü nüxna i ngẽma tama choxrü ixĩgüxũ̃. Rü nua chaxũ nax ngẽma ngexetügüxũ̃ nayadauuchigüxũ̃ rü ngẽma idauuchixetügüxũ̃ rü ngexetügüxũ̃rüxũ̃ nax yixĩgüxũ̃ ==ñanagürü.

40Rü ñuxre ga Parichéugü ga yéma Ngechuchumaxã yexmagüxũ̃, rü yexguma yema orexũ̃ naxĩnüegu, rü Ngechuchuna nacagü, rü ñanagürügü: —¿Ẽxna toma rü ta tama Tupanaxũ̃ tacuaxgü ñacuxũ̃? ==ñanagürügü.

41Rü Ngechuchu nanangãxũ̃ rü ñanagürü nüxũ̃: —Ngẽxguma chi ngexetügüxũ̃ pixĩgügu rü taxũchima pegagu nixĩ nax pepecaduãxgüxũ̃. Natürü ngẽma nax pegü pixuxũ̃ nax pidauuchixũ̃ rü ngẽmacax pegagutama nixĩ nax pepecaduãxgüxũ̃ ==ñanagürü.

## Cuáũ̃ 10

### Carnérugüarü dauruxũ̃chiga

1Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü: —Rü aixcüma pemaxã nüxũ̃ chixu rü ngẽma yatü i tama carnérupṹxũ̃arü ĩãxwa ixücuxũ̃ rü wüxi i ngĩ́taxaxũ̃ nixĩ i ngẽma, erü ngextámare nixücu.

2Natürü ngẽma carnérupṹxũ̃arü ĩãxwa meama ixücuxũ̃, rü ngẽma nixĩ i norü dauruũ̃xũ̃chi i carnérugü.

3Rü ngẽma yatü i carnérupṹxũ̃arü ĩãxna dauxũ̃ rü nayawãxna i ĩãx nax yaxücuxũ̃cax i carnérugüarü dauruxũ̃. Rü nüma i carnérugü rü nüxũ̃ nacuaxgü i naga i ngẽma norü dauruxũ̃. Rü ngẽma norü dauruxũ̃ rü wüxichigü i norü carnéru rü naégamaxã naxcax naca nax ínamuxũ̃ãxũ̃cax i naxpüũ̃wa.

4Rü ngẽxguma ínamuxũ̃ãxgu i guxũ̃ma i norü carnérugü, rü nüma i norü dauruxũ̃ rü napexegu nixũchigü. Rü nümagü i carnérugü rü nawe narüxĩ, erü nüxũ̃ nacuaxgü i naga.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[5]Natürü ngẽxguma wüxi i yatü i tama aixcüma norü dauruxũ̃ ixĩxũ̃, rü tama nawe narüxĩ i ngẽma carnérugü. Rü nüxna naxĩgü, erü tama nüxũ̃ nacua̱xgü i naga i ngẽma tama norü dauruxũ̃ ixĩxũ̃ ==ñanagürü ga Ngechuchu.

[6]Rü Ngechuchu rü duũ̃xũ̃gümaxã nüxũ̃ nixu ga yema ore ga cua̱xruxũ̃, natürü nüma ga duũ̃xũ̃gü rü tama nüxũ̃ nacua̱xgüéga ga ta̱xacüchiga nax yixĩxũ̃.

### Ngechuchu rü mecü ya dauruxũ̃ nixĩ

[7]Rü yexguma ga Ngechuchu rü wenaxarü ñanagürü nüxũ̃: —Aixcüma pemaxã nüxũ̃ chixu rü choma nixĩ i carnérupṹxũ̃arü ĩã̱x i nawa yachocuxũ̃ i carnérugü.

[8]Guxũ̃ma ga yema nüxíra núma ĩxũ̃ rü ngítã̱xagüxũ̃ rü máetagüxũ̃ nixĩgü. Natürü yema carnérugü rü tama naga naxĩnüe.

[9]Choma nixĩ i ĩã̱x. Rü texé ya chowa ixücuxe rü tá tamaxũ̃. Rü mexũ̃wa tá tangexma ngẽxgumarüxũ̃ i wüxi i carnéru i naxpüũ̃gu ücuxũ̃ rü ixũxũxũ̃ rü mecü ya maxẽxũ̃ iyangauxũ̃.

[10]Ngẽma ngítã̱xaxũ̃ rü núma naxũ nax yangíxũ̃ca̱x rü namáetaxũ̃ca̱x rü nachixexẽẽãxũ̃ca̱x. Rü ngẽmaca̱xicatama núma naxũ. Natürü i choma rü núma chaxũ nax chanamaxẽxẽẽxũ̃ca̱x i duũ̃xũ̃gü nax aixcüma nüxṹ nangẽxmaxũ̃ca̱x i maxũ̃ i taguma gúxũ̃.

[11]Choma nixĩ i carnéruarü dauruxũ̃ ya mecü chixĩxũ̃. Rü wüxi i carnéruarü dauruxũ̃ ya mecü rü norü carnérugüxũ̃ ínapoxũ̃ rü ñu̱xmata naxca̱x nayu̱x.

[12]Natürü ngẽma diẽruca̱xmare puracüxũ̃, rü ngẽxguma aixũ̃ nada̱u̱xgu rü carnérugüna ngéma niña. Rü ngẽmaãcü nanaxü erü tama aixcüma norü dauruxũ̃ nixĩ i nüma, rü tama noxrü nixĩ i ngẽma carnérugü. Rü ngẽma ai rü carnérugüxũ̃ ínayauxũ̃ rü ngẽxma tüxũ̃ naxüanexẽẽmare.

[13]Rü ngẽma yatü rü niña, erü norü diẽruca̱xicatama ngéma napuracü. Rü tama aixcüma carnérugügu narüxĩnü.

[14-15]Choma nixĩ i carnérugüarü dauruxũ̃ ya mecü chixĩxũ̃. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ya Chaunatü nax choxũ̃ nacuáxũ̃ rü choma rü Chaunatüxũ̃ nax chacuáxũ̃, rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngẽxgumarüxũ̃ ta nüxũ̃ chacua̱x i chorü carnérugü, rü nümagü rü choxũ̃ nacua̱xgü. Rü choma rü naxca̱x chayu i chorü carnérugü.

16Rü choxṹ nangẽxmagü ta i togü i carnérugü i tama ñaa naxpüũ̈wa ngẽxmagüxũ̃. Rü ngẽmagü rü tá ta nua chanagagü, rü tá chauga naxĩnüe. Rü wüxitücumü tátama nixĩ rü choma tátama nixĩ i norü dauruxũ̃ chixĩxũ̃.

17Chaunatü rü choxũ̃ nangechaũ̃, erü chorü carnérugüca̱x chayu rü wena táxarü chamaxũ̃.

18Taxúema choxũ̃ tayuxẽxẽ, natürü chomatama chorü ngúchaũ̃maatama ichanaxã i chorü maxũ̃. Erü cho̱xme̱xwa nangẽxma nax ichanaxãxũ̃ca̱x, rü wena nax chanayaxuxũ̃ca̱x, yerü yemaacü choxũ̃ namu ga Chaunatü ==ñanagürü.

19Rü yexguma yema orexũ̃ naxĩnüegu ga yema Yudíugü rü wenaxarü nügü nitoye ga yema nagu naxĩnüexũ̃wa.

20Rü muxũ̃ma ga nümagü rü ñanagürügü: —¿Tu̱xcüũ̃ nüxṹ iperüxĩnüe i ñaa yatü i ngeãẽxũ̃ i ngo̱xo nawa ngẽxmaxũ̃? ==ñanagürügü.

21Natürü ga togü rü ñanagürügü: —Taxuxũ̃ma i yatü i ngo̱xo nawa ngẽxmaxũ̃ rü ñaarüxũ̃ mea nidexa. ¿Ñuxãcü i wüxi i yatü i ngo̱xo nawa ngẽxmaxũ̃ rü tüxũ̃ narümexetüxẽxẽ ya wüxi ya ngexetüxe? ==ñanagürügü.

### Yudíugü rü Ngechuchuxũ̃ naxoe

22Rü nawa nangu ga yema peta ga gucü ga taunecügu Tupanapata ga taxũ̃neca̱x naxügüxũ̃ ga Yudíugü nax nüxna nacua̱xãchigüxũ̃ca̱x ga yema ngunexũ̃ ga nagu yanguxũ̃ ga gumá Tupanapata. Rü nagáuane ga Yerucharéũ̃wa ga yexguma.

23Rü gumá Tupanapata ga taxũ̃newa nayexma ga wüxi ga chopetüchica ga Charomóũ̃arü Chopetüchicagu ãégaxũ̃. Rü yemagu nixũ ga Ngechuchu.

24Rü yema Yudíugü rü nüxũ̃ ínachomaeguãchi, rü ñanagürügü nüxũ̃: —¿Ñuxguratáta tomaxã quixaixcüma nax cugü quixuxũ̃ nax texé nax quixĩxũ̃? Ega aixcüma cuma rü Cristu quixĩxgu, rü ¡mea noxtacüma tomaxã nüxũ̃ ixu! ==ñanagürügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[25]Rü Ngechuchu nanangãxũ̃, rü ñanagürü nüxũ̃: —Marü pemaxã nüxũ̃ chixu, natürü i pema rü tama choxṹ peyaxõgü. Guxũ̃ma i ngẽma chaxüxũ̃ rü Chaunatüarü poramaxã nixĩ i chanaxüxũ̃, rü ngẽmawa meama pexũ̃ nüxũ̃ chadauxẽxẽ nax choma rü Cristu nax chixĩxũ̃.

[26]Natürü pema rü tama peyaxõgü, erü tama chorü carnérugütanüxũ̃ pixĩgü.

[27]Chorü carnérugü rü nüxũ̃ nacua̱x i chauga, rü choma rü chorü carnérugüxũ̃ chacua̱x, rü nüma rü chowe narüxĩ.

[28]Rü choma rü nüxna chanaxã i maxũ̃ i taguma gúxũ̃. Rü nümagü rü tagutáma inayarütauxe, rü taxúetama choxna tanapuxũ̃ i cho̱xme̱xwa.

[29]Rü Chaunatü rü guxũ̃arü yexera naporaxüchi. Rü yíxema carnérugü ya nüma choxna tüxũ̃ namugüxe rü taxúema nüxna tüxũ̃ tapuxũ̃.

[30]Chaunatü rü choma rü wüxitama tixĩgü ==ñanagürü.

[31]Rü yexguma ga yema Yudíugü rü wenaxarü nutane nanayauxgü nax gumámaxã Ngechuchuxũ̃ ínamuxũchigüxũ̃ca̱x.

[32]Natürü ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ̃: —Pepe̱xewa chanaxü i muxũ̃ma i mexũ̃gü i Chaunatüarü poramaxã chaxüxũ̃. ¿Rü ngexũ̃rüüxũ̃ i ngẽma mexũ̃ i chaxüxũ̃ca̱x nixĩ i choxũ̃ nutamaxã ípemuxũchichaũ̃xũ̃? ==ñanagürü.

[33]Rü yema Yudíugü rü Ngechuchuxũ̃ nangãxũ̃gü, rü ñanagürügü: —Tama wüxi i puracü i mexũ̃ca̱x cuxũ̃ ítamuxũchigüchaũ̃. Natürü cuxũ̃ ítamuxũchigüchaũ̃ erü ngẽma nüxũ̃ quixuxũ̃ rü Tupanaaxṹ nangu̱x. Cuma rü wüxi i duũ̃xũ̃mare quixĩ natürü cugü ícurü Tupana ==ñanagürügü.

[34]Rü nüma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ̃: —Perü mugüpanewa rü naxümatü i Tupanaarü ore i ñaxũ̃: “Choma rü nüxũ̃ chixu nax tupanagü pixĩgüxũ̃”, ñaxũ̃.

[35]Rü ngẽmaãcü Tupanaarü orewa rü nüxũ̃ nixu nax tupanagü tixĩgüxũ̃ ya guxãma ya yíxema nayauxgüxe i norü ore. Rü nüxũ̃ tacua̱x rü taxucürüwama texé itayanaxoxẽxẽ i ngẽma Tupanaarü ore i ümatüxũ̃wa nüxũ̃ yaxuxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

36Rü Tupana choxũ naxuneta nax chanaxüxũca̲x i norü puracü rü ñoma ga naanewa choxũ namu. ¿Rü ñuxãcü i nagu perüxĩnüexũ nax Tupanaaxű chananguxẽẽxũ i ngẽxguma Tupana Nane chixĩxũ, ñachagu pemaxã?

37Rü ngẽxguma chi tama chanaxüxgu i ngẽma mexũ i Chaunatü üxũ, rü marü name nax tama choxű peyaxõgüxũ.

38Natürü ngẽxguma chanaxüxgu i ngẽma Chaunatü üxũ, rü woo tama choxű peyaxõgügu, rü chanaxwa̲xe i nüxű peyaxõgü i ngẽma mexũgü i Chaunatüarü poramaxã chaxüxũ. Erü ngẽmawa tá nüxũ pecua̲x nax Chaunatü rü chowa nangẽxmaxũ rü choma i nawa changexmaxũ ==ñanagürü.

39Rü wenaxarü Ngechuchuxũ niyauxgüchaũ ga yema Yudíugü. Natürü nüma ga Ngechuchu rü na̲xcha̲xwa niña.

40Rü yexguma ga Ngechuchu rü Yudáũarü tocutüca̲x nataegu. Rü yema nachica ga Cuáũ duũxũgüxũ ũpaacü nawa íbaiũxẽẽxũgu narüxa̲ũ̲x.

41Rü muxũma ga duũxũgü rü Ngechuchuxũ ínayadaugü, rü ñanagürügü: —Cuáũ rü taxuxũma ga mexũ ga cua̲xruxũ naxü ga Tupanaarü poramaxã. Natürü guxũma ga ore ga Cuáũ tamaxã nüxũ ixuxũ ga ñaa yatüchiga rü aixcüma nixĩ ==ñanagürügü.

42Rü yema nachicawa rü muxũma ga duũxũgü rü Ngechuchuaxű nayaxõgü.

## Cuáũ 11

### Lácharoarü yuxchiga

1Nayexma ga wüxi ga yatü ga ida̲xawecü ga Lácharogu ãégacü. Rü naeya̲xgü ga María rü Márta rü ĩane ga Betániacüa̲x nixĩgü.

2Rü yema María iyixĩ ga Cori ga Ngechuchucutügu pumara bacü rü ñuxũchi ngĩyaemaxã ínapicutücü. Rü gumá Lácharo ga ida̲xawecü nixĩ ga ngĩenexẽ.

3Rü poraãcü nida̲xawe ga Lácharo. Rü yemaca̲x ga naeya̲xgü, rü Ngechuchuxũtawa imugagü, rü ngĩgürügügü: “Pa Corix, cumücü ya Lácharo ya nüxũ cungechaũcü rü nida̲xawe”, ngĩgürügügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[4]Rü yexguma yema orexũ̃ naxĩnügu ga Ngechuchu, rü ñanagürü: —Ngẽma dạ̲xawe rü taxũtáma yumaxã inayacuạ̲x. Natürü nidạ̲xawe nax duũ̃xũ̃gü nüxũ̃ nadaugüxũ̃cạ̲x nax aixcüma naporaxũ̃ ya Tupana rü aixcüma choma i Nane rü ta nax chaporaxũ̃ ==ñanagürü.

[5]Rü Ngechuchu poraãcü Maríaxũ̃ rü Mártaxũ̃ rü Lácharoxũ̃ nangechaũ̃.

[6]Natürü yexguma nüxũ̃ naxĩnügu ga nax yadạ̲xawexũ̃ ga Lácharo, rü tama paxa ínayadau. Rü yema ínayexmaxũ̃wa rü taxre ga ngunexũ̃ yexma narüxạ̲ũ̲xama.

[7]Rü yemawena rü norü ngúexũ̃güxũ̃ ñanagürü: —¡Ngĩxã rü wena Yudéaanewa taxĩ! ==ñanagürü.

[8]Rü norü ngúexũ̃gü rü ñanarügügü nüxũ̃: —Pa Ngúexẽẽruxũ̃x, yexwacạ̲xtama nixĩ ga yémacüạ̲x ga Yudíugü ga nutamaxã cuxũ̃ ínamuxũchigüchaũ̃xũ̃. ¿Rü tụ̲xcüũ̃ wena ngéma cuxũxchaũ̃ i ñụ̲xmax? ==ñanarügügü.

[9]Rü Ngechuchu rü norü ngúexũ̃gümaxã nüxũ̃ nixu rü ñanagürü nüxũ̃: —¿Taux ẹ̲xna i wüxi i ngunexũ̃ rü 12 i ora nüxũ̃́ ngẽxmaxũ̃? Ngẽxguma texé ngunecü ixũxgu rü tama tạ̲xacümaxã itayarüña, erü tümacạ̲x nangóone.

[10]Natürü ngẽxguma wüxíe chütacü ixũxgu rü ngẽmáacü tạ̲xacümaxã itayarüña, erü tümacạ̲x naxẽane ==ñanagürü.

[11]Rü yemawena ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ̃: —Tamücü ya Lácharo rü napemare. Natürü i ñụ̲xma rü tá chayabaixãchixẽxẽ ==ñanagürü.

[12]Rü yexguma ga norü ngúexũ̃gü rü ñanarügügü: —Pa Corix, ega napemaregu, rü ngẽmawa nüxũ̃ tacuạ̲x nax naxcạ̲x tá yataanexũ̃ ==ñanarügügü.

[13]Natürü ga Ngechuchu rü nüxũ̃ nixu ga Lácharo rü marü nax nayuxũ̃. Natürü norü ngúexũ̃gü rü nagu naxĩnüegu nax napemarexũ̃chigaxũ̃ namaxã nixu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

14Rü yexguma ga Ngechuchu rü meama namaxã nüxũ̃ nixu rü ñanagürü: —Lácharo rü marü nayu.

15Natürü choma rü chataãxẽ nax tama ngéma changexmaxũ̃, erü ngẽmaãcü nixĩ i namemaexũ̃ i pexca̱x nax choxṹ peyaxõgüxũ̃ca̱x. ¡Rü ngĩxã rü ítayadaugü! ==ñanagürü.

16Rü yéma nayexma ga Tumáchi ga Wüxigu Buexũ̃ ga Taxree̱xpüxũ̃maxã naxugüxũ̃. Rü nüma ga Tumáchi rü yema namücügüxũ̃ ñanagürü: —¡Ngĩxã i yixema rü ta ngéma taxĩ nax wüxigu Ngechuchumaxã iyuexũ̃ca̱x! ==ñanagürü.

### Ngechuchu nixĩ i yuexũ̃güarü Maxẽxẽxẽruxũ̃

17Rü yexguma Ngechuchu Betániawa nguxgu, rü marü ãgümücü ga ngunexũ̃ nangupetü nax iyata̱xgüãxũ̃ ga Lácharo.

18Rü gumá Betánia rü Yerucharéũ̃arü ngaicamana nayexma. Rü tomaepü̱x ga quirumétru nixĩ ga norü yáxũ̃.

19Rü muxũ̃ma ga Yudíugü rü Lácharoeya̱x ga Márta rü Maríaxũ̃tawa naxĩ nax ngĩxũ̃ yataãẽxẽẽgüaxũ̃ca̱x, yerü nayu ga ngĩenexẽ.

20Rü yexguma Márta nüxũ̃ cua̱xgu ga marü nax ínanguxũ̃ ga Ngechuchu, rü nüxũ̃ iyatüxãchi. Natürü ga María rü ĩxgutama irüxã̱ü̱x.

21Rü Márta rü ngĩgürügü nüxũ̃ ga Ngechuchu: —Pa Corix, yexguma chi cuma cunuma̱xgu rü taxũchima nayu ga chauenexẽ.

22Natürü choma nüxũ̃ chacua̱x rü woo i ñu̱xma nax nayuxũ̃, rü Tupana tá cuxna nanaxã i guxũ̃ma i ta̱xacü i naxca̱x ícuca̱xaxũ̃ ==ngĩgürügü.

23Rü Ngechuchu ngĩxũ̃ nangãxũ̃ rü ñanagürü: —Cuenexẽ rü wena tá namaxũ̃ ==ñanagürü.

24Rü Márta ngĩgürügü nüxũ̃: —Ngẽmáacü nüxũ̃ chacua̱x rü wena tá namaxũ̃ i ngẽxguma nagu̱xgu i naane rü ngẽxguma wena namaxẽgu i guxũ̃ma i yuexũ̃ ==ngĩgürügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

25Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü: —Choma nixĩ i íchanadagüxẽẽxũ̃ i yuexũ̃gü, rü wena chanamaxẽxẽẽxũ̃. Rü yíxema choxṹ yaxṍxe rü woo tayu̱xgu rü tá wenaxarü tamaxũ̃.

26Rü guxãma ya texé ya maxṹxẽ rü choxṹ yaxṍxe, rü guxũ̃gutáma tamaxũ̃. ¿Cuyaxõxũ̃ yixĩxũ̃ i ngẽma? ==ñanagürü ga Ngechuchu.

27Rü ngĩma rü ngĩgürügü nüxũ̃: —Ngũ̃, Pa Corix, choma rü chayaxõ nax cuma rü Tupana Nane ya Cristu ga ítananguxẽẽgü nax quixĩxũ̃ ==ngĩgürügü.

### Lácharo itáxũ̃wa naxaxu ga Ngechuchu

28Rü yema ñaxguwena rü Márta rü ngĩeya̱x ga Maríaca̱x iyaca. Rü bexma ngĩmaxã nüxũ̃ iyarüxu, rü ngĩgürügü: —Marü nua nangu ya Ngúexẽẽruxũ̃ ya Ngechuchu, rü choxũ̃ cuxca̱x nayacaxẽxẽ ==ngĩgürügü.

29Rü yexguma María nüxũ̃ ĩnügu ga marü yéma nax nanguxũ̃ ga Ngechuchu, rü paxa ichi, rü Ngechuchuxũ̃ íiyadau.

30Rü Ngechuchu rü tauta ĩanewa nangu ga yexguma, rü yema nachica ga Márta nüxũ̃ ídauxũ̃watama nixĩ ga nayexmaxũ̃.

31Rü Maríapatawa nayexma ga ñuxre ga yémacüa̱x ga Yudíugü ga ngĩxũ̃ yéma taãẽxẽẽgüxũ̃. Rü yexguma ngĩxũ̃ nadaugügu ga paxa nax inachixũ̃ nax ínaxũxũxũ̃, rü ngĩwe narüxĩ. Yerü nüma nüxũ̃ nacua̱xgügu rü yéma Lácharo itáxũ̃wa ixũ nax yéma yaxaxuxũca̱x.

32Rü yexguma Ngechuchuxũ̃tawa nanguxgu ga María, rü napexegu iyacaxá̱pü̱xü, rü ngĩgürügü: —Pa Corix, yexguma chi cuma cunuxmagu rü taxũchima nayu ga chauenexẽ ya Lácharo ==ngĩgürügü.

33Rü yexguma Ngechuchu ngĩxũ̃ da̱u̱xgu ga nax naxaxuxũ̃ rü nax naxauxexũ̃ ga yema Yudíugü ga ngĩwe rüxĩxũ̃, rü poraãcü ngechaũ̃ nüxṹ nangu̱x.

34Rü Ngechuchu nüxna naca rü ñanagürü: —¿Ngexta nixĩ i ipenatáxũ̃? ==ñanagürü. Rü nümagü nanangãxũ̃ rü ñanagürügü: —Pa Corix, ¡dücax, nua naxũ rü íyadau! ==ñanagürügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

35Rü naxaxu ga Ngechuchu.

36Rü yema Yudíugü rü ñanagürügü: —¡Dücax ñuxãcü poraãcü Lácharoxũ̃ nangechaũ̃! ==ñanagürügü.

37Natürü ñuxre ga yema Yudíugü rü ñanagürügü: —Daa nixĩ ga gumá yatü ga ngexetücüxũ̃ rümexẽẽcü. ¿Rü tu̱xcüũ̃ taxucürüwa ta̱xacürü mexũ̃ Lácharoca̱x naxü nax tama nayuxũ̃ca̱x? ==ñanagürügü.

### Wenaxarü namaxũ̃ ga Lácharo

38Rü Ngechuchu poraãcü ngechaũ̃ nüxũ̃́ nangu̱x rü Lácharomaxũ̃ca̱x nixũ. Rü wüxi ga ma̱xpṹnearü ãxmaxũ̃ nixĩ ga yema naxma̱xũ̃. Rü nayexma ga wüxi ga nuta ga tacü ga norü ngũxtaũ̃ruxũ̃.

39Rü Ngechuchu rü ñanagürü: —¡Ípenangu̱xgachi̱x ya yimá nuta ya namaxã nangũxtaũ̃cü! ==ñanagürü. Natürü ga Márta ga Lácharoeya̱x rü ngĩgürügü: —Pa Corix, cuxá marü nayixane nixĩ, erü marü ãgümücü i ngunexũ̃ naétü nixĩ nax nayuxũ̃ ==ngĩgürügü.

40Natürü ga Ngechuchu rü ñanagürü ngĩxũ̃: —¿Taux e̱xna i marü cumaxã nüxũ̃ chixuchiréxũ̃ rü ngẽxguma cuyaxõxgu rü tá nüxũ̃ cudau i ngẽma mexũ̃ ya Tupana norü poramaxã naxüxũ̃? ==ñanagürü.

41Rü yexguma ínananguxgachigü ga gumá nuta. Rü Ngechuchu daxũgu nadawenüãcüma ñanagürü: —Pa Chaunatü, moxẽ cuxna chaxã erü marü choxũ̃ cuxĩnü.

42Choma nüxũ̃ chacua̱x rü guxũ̃guma choxũ̃ cuxĩnü. Natürü moxẽ cuxna chaxã i ñu̱xma erü chanaxwa̱xe i ñaa duũ̃xũ̃gü nax yaxõgüãxũ̃ nax cuma núma choxũ̃ cumuxũ̃ ==ñanagürü.

43Rü yexguma yema ñaxguwena, rü tagaãcü ñanagürü: —Pa Lácharox, ¡ínaxũxũ i ngéma! ==ñanagürü.

44Rü ínaxũxũ ga Lácharo ga ina̱i̱xgüchacüücü rü ina̱i̱xgüparacü. Rü wüxi ga naxchirumaxã nayana̱i̱xchametügü. Rü Ngechuchu ñanagürü nüxũ̃ ga duũ̃xũ̃gü: —¡Ípeyawẽgü nax iyaxũxũca̱x! ==ñanagürü.

### Yudíugü naxca̱x nadaugü nax Ngechuchuxũ̃ yayauxgüxũca̱x


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

(Mt. 26.1-5; Mr. 14.1-2; Lc. 22.1-2)

45Rü yema Yudíugü ga Maríawe rüxĩxũ̃ rü nüxũ̃ nadaugü ga yema Ngechuchu üxũ̃, rü muxũ̃ma nüxṹ nayaxõgü ga yexguma nüxũ̃ nadaugügu ga yema naxüxũ̃.

46Natürü ñuxre ga yema Yudíugü rü Parichéugümaxã nüxũ̃ nayarüxugü ga yema Ngechuchu üxũ̃.

47Rü yexguma ga yema Parichéugü rü chacherdótegüarü ãe̱xgacügü rü nangutaque̱xegü namaxã ga guxũ̃ma ga yema yatügü ga ãe̱xgacügütücumüwa ügüxũ̃. Rü ñanagürügü: —¿Ta̱xacü tá taxüe? Erü ñaa yatü i Ngechuchu rü nanaxü i muxũ̃ma i mexũ̃ i cua̱xruũ̃gü.

48Ngẽxguma chi tama yayauxgügu, rü guxũ̃táma i duũ̃xũ̃gü rü tá nüxṹ nayaxõgü, rü Rómacüã̱xgüarü churaragü rü núma chi naxĩ rü nagu napogüe ya tórü Tupanapata ya taxũ̃ne, rü nayanaxoxẽxẽ i tachiũ̃ane ==ñanagürügü.

49Natürü wüxi ga yema chacherdótegütanüxũ̃ ga Caipágu ãégaxũ̃ rü gumá taunecügu rü chacherdótegüarü ãe̱xgacü nixĩ. Rü nüma rü yema togüxũ̃ ñanagürü: —Pemax rü taxuxũ̃ma pecua̱x.

50¿Ẽxna tama nüxũ̃ pecua̱x rü namemaexũ̃ nax wüxitama i yatü guxũ̃ma i duũ̃xũ̃ca̱x yuxũ̃ nax tama nayuexũ̃ca̱x i guxũ̃ma i tachiũ̃anecüã̱x i duũ̃xũ̃gü? ==ñanagürü.

51Natürü ga Caipá rü tama nüechama yema ñanagürü, yerü gumá taunecügu rü nüma nixĩ ga chacherdótegüarü ãe̱xgacü yixĩxũ̃. Rü yemaca̱x rü Tupana nixĩ ga Caipáwa idexacü ga yexguma nüxũ̃ yaxuxgu nax Ngechuchu rü guxũ̃ma i Yudíugüca̱x tá nax nayuxũ̃.

52Rü yema orewa rü nanango̱xẽxẽ nax tama Yudíugüca̱xicatama tá nax nayuxũ̃, natürü tá nayu naxca̱x i guxũ̃ma i Tupanaarü duũ̃xũ̃gü i ñoma i naanegu woonexũ̃, nax wüxiwa nangẽxmagüxũ̃ca̱x.

53Rü yema ngunexũ̃gucürüwa nixĩ ga inaxügüeãxũ̃ ga yema Yudíugüarü ãe̱xgacügü nax nagu naxĩnüexũ̃ ga ñuxãcü tá nax Ngechuchuxũ̃ yama̱xgüxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

54Rü yemacax ga Ngechuchu rü marü tama yema Yudíugü ímuxũtanüwa nayexma. Rü ínaxũxũ ga Yudéaanewa, rü wüxi ga ĩanexacü ga Efraíũgu ãéganewa naxũ. Rü guma ĩane rü nüxna nangaicama ga yema chianexũ ga taxúema nagu ãpataxũ. Rü yexma narücho namaxã ga norü ngúexũgü.

55Rü marü ningaica ga yema Yudíugüarü peta ga Üpetüchiga. Rü yemacax muxũma ga duũxũgü ga nai ga ĩanecüãx rü Yerucharéũwa naxĩ nax Tupanacax nügü yamexẽẽgüxũcax naxũpa ga yema peta.

56Rü Ngechuchucax nadaugü ga duũxũgü. Rü Tupanapata ga taxũnewa nügüna nicagüetanü, rü ñanagürügü: —¿Ñuxũ ñapegüxũ i pemax? ¿Ñoma i petawa tá naxũxũ rü ẽxna tama? ==ñanagürügü.

57Rü yema Parichéugü rü chacherdótegüarü ãẽxgacügü rü duũxũgüna naxãgagü, rü ñanagürügü: —Ngẽxguma ngextá nüxũ pedaugügu i ngẽma Ngechuchu, ¡rü tomaxã nüxũ peyarüxu nax tayayauxgüxũcax! ==ñanagürügü.

## Cuáũ 12

### Wüxi ga nge rü Ngechuchucutügu pumara iba

(Mt. 26.6-13; Mr. 14.3-9)

1Rü 6 ga ngunexũ naxũpa ga Üpetüchigaarü peta, rü Ngechuchu rü Betániawa naxũ. Rü guma ĩane nixĩ ga nagu naxãchiũne ga Lácharo ga Ngechuchu wena namaxẽẽcü.

2Rü yéma Lácharopatawa Ngechuchucax nanaxügü ga wüxi ga õna. Rü natanüwa ga yema mechawa yexmagüxũ rü Lácharo nixĩ ga Ngechuchuxũtawaama chibücü. Rü Márta iyixĩ ga inaxűcü ga õna.

3Rü yexguma ga María rü yéma inange ga 300 gramu nagu ga pumara ga nardo ga tatanüxũ. Rü Ngechuchuxũ namaxã iyixcutü. Rü ñuxũchi ngĩyaemaxã íinapicutü. Rü guxũwama ga gumá ĩpata rü nayixmachĩã namaxã ga yema pumara.

4-5Rü yexguma wüxi ga Ngechuchuarü ngúexũ ga Yúda ga Icharióte ga yixcama Ngechuchuxũ íxuaxũxũ, rü ñanagürü: —¿Tüxcüũ tama tatanüxũgu


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

namaxã itaxe i ngẽma pumara nax ngẽma diẽrumaxã nüxũ nangũxẽẽxũca̲x i ngẽma duũxũgü i ngearü diẽrua̲xgüxũ? ==ñanagürü.

6Natürü ga Yúda rü tama aixcüma nagu narüxĩnü ga yema ngearü diẽrua̲xgüxũ. Natürü yema ñanagürü yerü nüma rü wüxi ga ngítaxaxũ nixĩ. Rü naxme̲xwa nayexma ga yema choca ga diẽru nagu naxúgüxũ ga Ngechuchu rü norü ngúexũgü. Rü Yúda rü ñuxguacü rü noxrüxũtama ngĩxne nangĩxĩxũ.

7Rü yexguma ga Ngechuchu rü Yúdaxũ ñanagürü: —¡Taxú i ngĩxũ cuchixewexũ! Erü choma rü paxa tá chayu rü tá ichata̲x. Rü ngẽmaca̲x nixĩ i ngẽma pumaramaxã choxũ nachaxũ.

8Ngẽma ngearü diẽrua̲xgüxũ rü guxũgutáma petanüwa nangẽxmagü. Natürü i choma rü taxũtáma guxũgu petanüwa changexma ==ñanagürü.

### Chacherdótegüarü ãẽxgacügü rü nügümaxã nanamexẽẽgü nax Lácharoxũ yama̲xgüxũ

9Rü muxũma ga Yudíugü rü nüxũ nacuáchiga ga Betániawa nax nayexmaxũ ga Ngechuchu. Rü yéma naxĩ nax nüxũ nadaugüxũca̲x. Rü tama Ngechuchuxũxicatama nadaugüchaũ natürü nüxũ nadaugüchaũ ta ga Lácharo ga Ngechuchu wena namaxẽẽcü.

10Rü yexguma ga chacherdótegüarü ãẽxgacügü rü nügümaxã nanamexẽẽgü ga Lácharoxũ rü ta nax yama̲xgüxũca̲x.

11Yerü Lácharogagu nixĩ ga muxũma ga Yudíugü ga Ngechuchuaxũ yaxõgüãxũ rü yema chacherdótegüna naxĩgüxũ.

### Ngechuchu rü Yerucharéũgu naxücu
(Mt. 21.1-11; Mr. 11.1-11; Lc. 19.28-40)

12Rü muxũma ga duũxũgü rü Yerucharéũwa naxĩ naxca̲x ga Üpetüchigaarü peta. Rü moxũãcü duũxũgü nüxũ nacuáchigagü ga Ngechuchu rü guma ĩanewa nax nanguxchaũxũ.

13Rü yexguma moruátüta nadaũgü rü yemamaxã Ngechuchuxũ nayatüxgütanüãchi. Rü tagaãcü ñanagürügü: —¡Namaxũ! ¡Namecümaxüchi


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ya daa Tupanaégagu núma ũcü! ¡Namecümaxüchi ya daa Iraétanüxũ̃arü Ãẽ̱xgacü! ==ñanagürügü.

14Rü Ngechuchu nüxũ̃ nadau ga wüxi ga búru, rü naétügu naxaunagü, yema Tupanaarü ore ga ümatüxũ̃ nüxũ̃ ixuxũ̃rüxũ̃:

15“¡Taxṹ i pemuũ̃exũ̃, Pa Chióũ̃cüã̱xgüx! ¡Rü iperüdaunü nax wüxi i búru i íraxũ̃étügu ngéma ne naxũxũ̃ ya perü ãẽ̱xgacü!” ñanagürü ga yema ore.

16Rü noxri ga norü ngúexũ̃gü rü tama nüxũ̃ nacua̱xgü ga Ngechuchuchiga nax yixĩxũ̃ ga yema ore. Natürü nawena ga yexguma marü Ngechuchu daxũwa ũxgu, rü yexguma nixĩ ga nüxna nacua̱xãchiexũ̃ ga guxũ̃ma ga yema Ngechuchuxũ̃ ngupetüxũ̃, rü yema Tupanaarü ore ümatüxũ̃ãcü nüxũ̃ nax nangupetüxũ̃.

17Rü yema duũ̃xũ̃gü ga Ngechuchuxũ̃tawa yexmagüxũ̃ ga yexguma Lácharoca̱x nacaxgu nax ínaxũxũxũ̃ca̱x ga naxmaxũ̃wa rü yuwa ínadaxẽẽãgu, rü yema duũ̃xũ̃gü rü nüxũ̃ nixugüe ga yema nüxũ̃ nadaugüxũ̃.

18Rü yemaca̱x nixĩ ga duũ̃xũ̃gü ga Ngechuchuxũ̃ yatüxãchitanüxũ̃ nax nayauxgüãxũ̃ca̱x, yerü nüxũ̃ nacuáchigagü ga yema taxũ̃ ga mexũ̃ ga Tupanaarü poramaxã naxüxũ̃.

19Natürü ga yema Parichéugü rü nügümaxã ñanagürügü: —Marü nüxũ̃ pedauxũ̃ i ñu̱xma nax taxucürüwama ta̱xacü namaxã ixüxũ̃. ¡Rü dücax, guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü rü nawe narüxĩ! ==ñanagürügü.

### Griégugü rü Ngechuchuxũ̃ nadaugüchaũ̃

20Rü yema duũ̃xũ̃gü ga petaca̱x Yerucharéũ̃wa ĩxũ̃ nax yéma Tupanaxũ̃ nax yanacua̱xüũ̃güxũ̃ca̱x, rü natanüwa nayexma ga ñuxre ga Griégugü.

21Rü yema Griégugü rü Ferípeca̱x naxĩ. Rü nüma ga Ferípe rü Gariréaanearü ĩane ga Bechaídacüã̱x nixĩ. Rü yema Griégugü rü nüxũ̃ naca̱a̱xũ̃gü rü ñanagürügü: —Pa Corix, nüxũ̃ tadaugüchaũ̃ ya Ngechuchu ==ñanagürügü.

22Rü Ferípe rü Andrémaxã nüxũ̃ nayarüxu. Rü yema taxre rü wüxigu Ngechuchuxũ̃tawa naxĩ, rü namaxã nüxũ̃ nayarüxugü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[23]Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ̃: —Marü nawa nangu nax nayuxũ̃ ya Tupana Nane ya duũ̃xũ̃xũ̃ ixĩcü nax wenaxarü Nanatüxũ̃tawa naxũxũ̃cax.

[24]Rü aixcüma pemaxã nüxũ̃ chixu rü ngẽxguma chi wüxipüxü i triguchire tama waixũ̃müanegu nguxgu rü nayuxgu rü wüxipüxüechatama nixĩ. Natürü ngẽxguma waixũ̃mügu nanguxgu rü nayuxgu rü ngéma naxüxgu rü namuxũchi i norü o.

[25]Rü pemaxã nüxũ̃ chixu rü texé tama chauxcax inaxãxẽ i tümaarü maxũ̃ rü tá itanatauxẽxẽ. Natürü texé ya ñoma i naanewa chauxcax inaxãxẽ i tümaarü maxũ̃ rü tá tanayaxu i maxũ̃ i taguma gúxũ̃.

[26]Rü ngẽxguma texé choxṹ puracüchaũ̃gu rü name nixĩ i chowe tarüxũ. Rü ngẽma choma tá íchangexmaxũ̃wa rü ngéma rü tá ta tangexma i tümax. Rü ngẽxguma texé choxṹ puracügu rü Chaunatü ya Tupana rü tá tümamaxã nataãxẽ ==ñanagürü.

### Ngechuchu nüxũ̃ nixu ga norü yuxchiga

[27]Rü Ngechuchu ñanagürü: —Rü ñuxma rü poraãcü changechaũ̃ rü chanaxĩxãchiãxẽ. ¿Rü taxacüxũ̃ tá Chaunatümaxã chixuxũ̃? Taxucürüwa namaxã nüxũ̃ chixu nax choxũ̃ ínanguxuchixẽẽxũ̃cax nax tama chayuxũ̃cax, erü woetama ngẽmacax núma chaxũ ==ñanagürü.

[28]Rü ñanagürü: —Pa Chaunatüx, ¡Duũ̃xũ̃güpexewa inawex i curü pora! ==ñanagürü. Rü yexguma nüxũ̃ naxĩnüe ga wüxi ga naga ga daxũwa inaxũxũ̃ ga ñaxũ̃: —Marü ichanawex i chorü pora, rü wena táxarü ichanawex i chorü pora ==ñanagürü ga yema naga.

[29]Rü yema duũ̃xũ̃gü ga yéma yexmagüxũ̃ ga nüxũ̃ ĩnüexũ̃ ga yema naga, rü ñanagürügü: —Wüxi i duruanexũ̃ nixĩ ==ñanagürügü. Natürü togü rü ñanagürügü: —Wüxi i Tupanaarü orearü ngeruxũ̃ i daxũcüãx nixĩ i namaxã idexaxũ̃ ==ñanagürügü.

[30]Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ̃: —Tama chauxcax nixĩ i nüxũ̃ pexĩnüexũ̃ i ngẽma naga. Rü pexcaxtama nixĩ i nüxũ̃ pexĩnüexũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

31Rü ñu̱xma tá nixĩ i napoxcuexũ̃ i duũ̃xũ̃gü naxca̱x i norü pecadugü. Rü ñu̱xma tá nixĩ i ínata̱xüchixũ̃ i ngẽma ñoma i naanewa poraxũ̃ i Chataná.

32Rü ngẽxguma curuchawa chipotagu rü chaugüxũ̃tawa tá chanagagü i guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü = =ñanagürü ga Ngechuchu.

33Rü yema orewa duũ̃xũ̃güxũ̃ nüxũ̃ nacua̱xẽxẽ ga ñuxãcü tá nax nayuxũ̃.

34Rü yema duũ̃xũ̃gü nanangãxũ̃gü, rü ñanagürügü: —Ngẽma mugü i ümatüxũ̃wa nüxũ̃ tadaugü nax guxũ̃gutáma namaxechaxũ̃ ya Cristu. ¿Rü ñuxãcü i cuma rü ñacurügü: “Tupana Nane ya duũ̃xũ̃xũ̃ ixĩcü rü curuchawa tá nipota”, ñacurügü? ¿Rü texé tixĩ ya yíxema Tupana Nane ya duũ̃xũ̃xũ̃ ixĩxẽ? = =ñanagürügü.

35Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ̃: —Choma rü paxaãchica̱xicatama petanüwa changexma nax ñoma wüxi i omürüxũ̃ pexũ̃ chabáxixũ̃ca̱x. Rü ñoma rü ta petanüwa changexmaxũ̃ rü name nixĩ nax choxũ̃́ peyaxõgüxũ̃ naxũ̃pa nax ẽanexũ̃wa pengẽxmagüxũ̃. Erü yíxema ẽanexũ̃wa ngẽxmaxe rü tama nüxũ̃ tacua̱x nax ngextá taxuxũ̃.

36Rü ñoma rü ta petanüwa changexma rü name nixĩ i paxa choxũ̃́ peyaxõgü nax chorü ngóonexũ̃wa pengẽxmagüxũ̃ca̱x = =ñanagürü. Rü yema ñaxguwena rü nüxna nixũgachi ga Ngechuchu. Rü na̱xcha̱xwa tóxnamana naxũ.

### Ta̱xacüca̱x nixĩ ga Yudíugü ga tama Ngechuchuaxũ̃́ yaxõgüãxũ̃

37Rü woo ga Ngechuchu rü duũ̃xũ̃güpe̱xewa nanaxü ga muxũ̃ma ga taxũ̃ ga mexũ̃ ga cua̱xruũ̃gü ga Tupanaarü poramaxã naxüxũ̃, natürü yexguma rü ta tama nüxũ̃́ nayaxõgü ga duũ̃xũ̃gü.

38Rü yemaacü ningu ga yema ore ga Ichaía ümatüxũ̃ ga ñaxũ̃: “Pa Corix, ¿texé yaxõxũ̃ ga yema ore ga nüxũ̃ ixuxũ̃? ¿Rü texéca̱x nango̱xẽẽãxũ̃ ga norü pora ga Tupana?” ñaxũ̃.

39-40Rü yemaacü ga yema duũ̃xũ̃gü rü tama nayaxõgü yema Ichaía ümatüxũ̃wa nüxũ̃ yaxuxũ̃rüxũ̃, rü: “Yema duũ̃xũ̃gü rü tama nüxũ̃ nadaugüchaũ̃ rü tama nayaxõgüchaũ̃ rü tama Tupanaca̱x nawoeguchaũ̃. Rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yemacax ga Tupana rü nüxna nixũ nax tama nüxĩ nadaugüxũcax rü tama yaxõgüãxũcax rü tama naxcax nawoeguxũcax nax nüma nüxna naxããxũcax i maxĩ i ngexwacaxũxĩ", ñaxĩ.

41Rü yema ñanagürü ga Ichaía yerü yexguma nangoxetügu marü nüxĩ nadau nax aixcüma ãẽxgacü ya poracü yixĩxĩ ya Ngechuchu ya Cristu. Rü yemacax yemaacü nachiga nidexa.

42Natürü muxũma ga yema Yudíugü rü Ngechuchuaxĩ́ nayaxõgü, rü woo ga ñuxre ga ãẽxgacügü rü ta nayaxõgü, natürü tama nügü nixugüchaũ̃ ga duũ̃xũ̃güpexewa, yerü Parichéugüxĩ namuũ̃e nax tama ngutaquexepataũ̃wa ínawoxũ̃xũ̃cax.

43Rü yemaacü tama nügü nixugüchaũ̃, yerü norü me nixĩ nax duũ̃xũ̃gü namaxã taãẽgüxĩ rü tama aixcüma naxcax nadaugü nax Tupana namaxã taãẽxĩ.

### Texé ya tama Ngechuchuarü oreaxĩ́ yaxṍxe rü tá tapoxcu

44Rü tagaãcü ñanagürü ga Ngechuchu: —Texé ya choxĩ́ yaxṍxe rü tama choxĩ́xicatama tayaxõ. Natürü Chaunatü ya núma choxũ mucüaxĩ́ rü ta tayaxõ.

45Rü texé ya choxũ̃ dauxe, rü Chaunatü ya núma choxũ̃ mucüxũ̃ rü ta tadau.

46Choma nax nangóonexẽẽruxũ̃ chixĩxũ̃, rü ñoma i naanewa chaxũ nax guxãma ya texé ya choxĩ́ yaxõgüxe rü tama ẽanexũ̃wa tangexmagüxũ̃cax.

47Natürü ngẽxguma texé nüxũ̃ ĩnügu i chorü ore rü tama tayaxõxgu rü tama choma nixĩ i tüxũ̃ chapoxcuxũ̃. Erü tama ñoma i naanewa changu nax chanapoxcuexũ̃cax i duũ̃xũ̃gü, natürü núma chaxũ nax chanamaxẽxẽẽxũ̃cax.

48Yíxema tama choxĩ́ yaxṍxe rü tama chauga ĩnüxe rü marü tüxĩ́ nangẽxma nax taxacücax tapoxcuxũ̃. Erü ngẽma ore i nüxũ̃ chixuxũ̃gagu tátama nixĩ i tapoxcuxũ̃ i naanearü guxgu, erü tama tayaxõ i ngẽma ore i nüxũ̃ chixuxũ̃.

49Tama chaugagutama chidexa, natürü yimá Chaunatü ya núma choxũ̃ mucü, rü yimá nixĩ i chomaxã nüxũ̃ ixucü nax taxacüxũ̃ tá duũ̃xũ̃gümaxã chixuxũ̃ rü ñuxãcü tá chanangúexẽẽxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[50]Rü nüxũ chacuax nax Chaunatüarü orewa nangẽxmaxũ i maxũ i taguma gúxũ. Rü ngẽmacax i ngẽma ore i nüxũ chixuxũ, rü ngẽmatama ore nixĩ i Chaunatü choxũ muxũ nax nüxũ chixuxũ ==ñanagürü ga Ngechuchu.

## Cuáũ 13

### Ngechuchu rü norü ngúexũgüxũ niyauxgücutü

[1]Rü marü íxraxũ nataxu nax nawa nanguxũ ga yema Yudíugüarü peta ga Üpetüchiga. Rü Ngechuchu nüxũ nacuax nax marü nawa nanguxũ nax ñoma ga naanewa yaxũxũ rü wenaxarü Nanatüxũtawa nax naxũxũ. Rü nüma rü guxũguma tüxũ nangechaũ ga guxema noxrü ixĩgüxe ga ñoma i naanewa ngẽxmagüxe.

[2-4]Natürü ga Chataná rü marü Yúda ga Chimóũ ga Icharióte nanena nangu nax bexma Ngechuchuxũ ínaxuaxũxũcax. Rü Ngechuchu rü marü nüxũ nacuax ga Nanatüxũtawa nax ne naxũxũ rü wena táxarü Nanatücax nax nataeguxũ. Rü nüxũ nacuax ga Nanatü rü naxmexgu nax naxüaxũ ga guxũma ga pora. Rü yemacax ga yema chütaxũgu ga yexguma mechawa ínachibüeyane, rü inachi ga Ngechuchu. Rü ínacuxuchi ga norü gáuxũchiru, rü wüxi ga tuayamaxã nügü nigoye.

[5]Rü ñuxũchi yauxmexũpáxũgu dexá ta naba, rü nayayauxgücutü ga norü ngúexũgü Rü gumá tuaya ga namaxã nügü yagoyecümaxã ínanapigücutü.

[6]Rü yexguma Chimóũ ga Pedruxũ nayauxcutüchaũgu rü ñanagürü ga Pedru: —Pa Corix, ¿ñuxãcü tá i cuma i choxũ cuyauxcutüxũ? ==ñanagürü.

[7]Rü Ngechuchu nanangãxũ rü ñanagürü: —Ñuxma rü tama nüxũ cucuax i tüxcüũ nax chanaxüxũ i ñaa, natürü yixcama rü tá nüxũ cucuax ==ñanagürü.

[8]Natürü ga Pedru rü ñanagürü: —Choma rü taxũtáma chanaxwaxe nax choxũ cuyauxcutüxũ ==ñanagürü. Rü Ngechuchu nanangãxũ rü ñanagürü nüxũ: —Ngẽxguma tama cuxũ chayauxcutügu, rü taxũtáma choxrü quixĩ ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[9]Rü yexguma ga Chimóũ̃ ga Pedru rü ñanagürü nüxũ̃: —Pa Corix, ¡Tama choxũ̃ cuyauxcutüxicatama! Natürü chanaxwa̱xe i choxũ̃ cuya̱u̱xme̱x rü choxũ̃ cuyauxeru ta = =ñanagürü.

[10]Natürü Ngechuchu nanangãxũ̃ rü ñanagürü nüxũ̃: —Texé ya ngexwaca aiyaxe rü tanaxwa̱xe i tümacutüxicatama tayaxu, erü guxũ̃wama tangemata. Rü pema rü marü pingematagü, natürü tama guxãma aixcüma tingemata = =ñanagürü.

[11]Rü Ngechuchu nüxũ̃ nacua̱x nax texé tá bexma ínaxuaxũ̃xũ̃, rü yemaca̱x ñanagürü nüxũ̃: —Natürü tama guxãma aixcüma tingemata = =ñaxũ̃.

[12]Rü yexguma norü ngúexũ̃güxũ̃ yayauxgücutüguwena, rü Ngechuchu wena nicu̱xcuchi ga norü gáuxũ̃chiru. Rü wenaxarü mechawa narüto. Rü ñanagürü nüxũ̃: —¿Nüxũ̃ pecuáxũ̃ yixĩxũ̃ i ngẽma chaxüxũ̃?

[13]Pema rü: “Pa Ngúexẽxẽruxũ̃”, rü “Pa Corix”, ñaperügü choxũ̃. Rü marü name i ngẽma ñaperügü, erü aixcüma ngẽma chixĩ.

[14]Rü ñu̱xma i choma nax perü ngúexẽẽruxũ̃ chixĩxũ̃ rü perü Cori chixĩxũ̃, rü pexũ̃ chiyauxgücutü. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta i pema rü name i wüxichigü i pemücüxũ̃ piyauxgücutü.

[15]Choma rü pexũ̃ nüxũ̃ chadauxẽxẽ nax ñuxãcü tá penaxüxũ̃ nax pema rü ta ngẽma pemaxã chaxüxũ̃ãcü penaxüxũ̃ca̱x.

[16]Rü aixcüma pemaxã nüxũ̃ chixu rü taxuxũ̃ma i wüxi i coriarü duũ̃xũ̃ rü norü coriétüwa nügü nangẽxmaxẽxẽ. Rü taxuxũ̃ma i ãe̱xgacüarü orearü ngeruxũ̃ i norü ãe̱xgacü i namuxũ̃étüwa nügü nangẽxmaxẽxẽ.

[17]Rü ngẽxguma nüxũ̃ pecua̱xgu i chorü ore rü penaxu̱xgu i ngẽma pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃, rü aixcüma tá petaãẽgü.

[18]Rü tama guxãma i pechiga nixĩ i chidexaxũ̃. Erü choma rü tüxũ̃ chacua̱x rü texégü tixĩ ya yíxema tüxũ̃ chidexechixe. Natürü tá ningu i ngẽma Tupanaarü ore i ümatüxũ̃ i ñaxũ̃: “Yíxema chomaxã chibüxe rü chomaxã tarüxuanü”, ñaxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

19Natürü naxũpa nax nangupetüxũ i ngẽma, rü pemaxã nüxũ chixu nax
ngẽxguma nangupetügu peyaxõgüxũca̱x nax choma rü Cristu chixĩxũ.

20Aixcüma pemaxã nüxũ chixu rü texé mea tüxũ yaxúxe ya yíxema choma
ngéma tüxũ chamuxẽ, rü choxũ nixĩ i tayaxuxũ. Rü texé ya choxũ yaxúxe,
rü Chaunatü ga núma choxũ mucüxũ nixĩ i tayaxuxũ ==ñanagürü ga
Ngechuchu.

### Ngechuchu nüxũ nixu rü Yúda tá nixĩ i bexma ínaxuaxũxũ

(Mt. 26.20-25; Mr. 14.17-21; Lc. 22.21-23)

21Rü yexguma yema ñaxguwena ga Ngechuchu rü poraãcü ngechaũ nüxṹ
nangu̱x, rü meama nananango̱xẽxẽ, rü ñanagürü: —Aixcüma pemaxã nüxũ
chixu rü wüxíe i petanüwa tá nixĩ i bexma choxũ íxuaxũxũ ==ñanagürü.

22Rü yexguma ga norü ngúexũgü rü wüxichigü nügüna nadaugü, rü tama
nüxũ nacua̱xgü nax texéchiga yema ñaxũ.

23Rü wüxi ga norü ngúexũ ga poraãcü nüxũ nangechaũxũ rü yexguma
nachibüeyane rü Ngechuchucüwawa narüto.

24Rü Chimóũ ga Pedru rü bexma nüxũ naxuneta ga yema Ngechuchucüwawa
rütoxũ nax Ngechuchuna naca̱xaxũca̱x nax texé tixĩxũ ya yíxema.

25Rü yexguma ga nüma rü yexeraãcü Ngechuchuna nangaicama rü nüxna
naca, rü ñanagürü: —Pa Corix, ¿texé tá tixĩ ya yíxema? ==ñanagürü.

26Rü Ngechuchu nanangãxũ, rü ñanagürü: —Wüxi i paũarü bücuxũ tá
íchacúe, rü yíxema tüxna chanaxãxẽ, rü yíxema tá tixĩ ==ñanagürü. Rü
yexguma ínanacúe ga wüxi ga paũarü bücuxũ rü Yúda ga Icharióte ga
Chimóũ nanena nanaxã.

27Rü yexguma Yúda nayaxugu ga yema paũarü bücuxũ rü yexgumatama
ngo̱xo ga Chataná rü Yúdagu naxücu. Rü yexguma ga Ngechuchu rü
ñanagürü nüxũ: —Ngẽma cuxüxchaũxũ, ¡rü paxa naxü! ==ñanagürü.

28Natürü taxuxũma ga mechawa chibüexũ nüxũ nacua̱xgü nax ta̱xacüchiga
yixĩxũ nax yema ñaxũ ga Ngechuchu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[29]Rü nüma ga Yúda rü diẽruchiũarü dauruxũ nixĩ. Rü yemacax ñuxre ga nümagü rü nagu narüxĩnüe nax Ngechuchu rü taxewa namuaxũ nax taxacücax yataxexũcax naxcax ga peta, rüexna duũxũgü ga ngearü diẽruáxũna ngĩxũ nax naxãxũcax ga diẽru.

[30]Rü yexguma Yúda nayaxugu ga yema paũ, rü ínaxũxũ ga yema ucapuwa. Rü marü nachüta ga yexguma.

### Ngechuchu norü ngúexũgümaxã nüxũ nixu ga yexwacaxüxũ ga norü mu

[31]Rü yexguma Yúda íxũxguwena, rü Ngechuchu rü ñanagürü: —Rü ñuxma rü tá nangox i norü pora ya Tupana Nane ya duũxũxũ ixĩcü. Rü yimáwa tá nixĩ i nangoxẽẽãxũ ya Tupana i norü pora.

[32]Rü ngẽxguma yimá Tupana Nane nangoxẽexgu i Tupanaarü pora, rü ngẽxgumarüxũ tá ta ya Tupana rü nanangoxẽxẽ i Nanearü pora. Rü paxa tá nixĩ i ngẽma.

[33]Pa Chauxacügüx, taxũtáma muxũ i ngunexũ petanüwa changexma. Rü pema rü tá chauxcax pedaugü, natürü ngẽma choma íchaxũxũwa rü taxucürüwama ngéma pexĩ. Rü ñaatama ore nixĩ ga marü Yudíugümaxã nüxũ chixuxũ, rü ñuxma rü pemaxã rü ta nüxũ chixu.

[34]Rü pemaxã nüxũ chixu i wüxi i ngexwacaxũxũ i mu. Rü ngẽma pexũ chamuxũ nixĩ i pemücügüxũ nax pengechaũxũ i wüxichigü. Rü ngẽma nax choma pexũ changechaũxũrüxũ, rü chanaxwaxe i wüxichigü i pema rü pemücügüxũ pengechaũgü.

[35]Rü ngẽxguma wüxichigü pemücügüxũ pengechaũgu, rü guxũma i duũxũgü tá nüxũ nicuaxãchitanü nax chorü ngúexũgü pixĩgüxũ ==ñanagürü.

### Ngechuchu nüxũ nixu rü Pedru rü taxũtáma nügü nixu nax norü ngúexũ yixĩxũ

(Mt. 26.31-35; Mr. 14.27-31; Lc. 22.31-34)

[36]Rü Chimóũ ga Pedru rü Ngechuchuna naca, rü ñanagürü: —Pa Corix ¿ngextá tá cuxũ? ==ñanagürü. Rü Ngechuchu nanangãxũ, rü ñanagürü: —Ngéma íchaxũxũwa rü taxucürüwa chowe curüxũ i ñuxmax. Natürü yixcama rü ngẽmáacü tá chowe curüxũ ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

37Rü yexguma ga Pedru rü ñanagürü: —Pa Corix, ¿tũ̱xcüü̃ taxucürüwa cuwe charüxũ i ñu̱xmax? Erü marü íchamemare nax cuxca̱x nax chayuxũ̃ ==ñanagürü.

38Rü Ngechuchu nanangãxũ̃, rü ñanagürü: —¿Rü aixcüma yixĩxũ̃ i marü ícumemarexũ̃ nax cha̱u̱xca̱x cuyuxũ̃? Aixcüma cumaxã nüxũ̃ chixu rü taxũta yacaxgu ya ota, rü tomaepũ̱xcüna tá nüxũ̃ quixu nax tama choxũ̃ cucuáxũ̃ ==ñanagürü ga Ngechuchu.

## Cuáũ̃ 14

### Ngechuchu nixĩ i nama i Nanatüxũ̃tawa nadaxũ̃

1Rü Ngechuchu rü ñanagürü: —¡Taxú̃ i penaxĩ̱xãchiãẽgüxũ̃ i pemax! ¡Tupanaaxú̃ peyaxõgü rü choxú̃ rü ta peyaxõgü!

2Chaunatüpatawa nangẽxma i muxũchixũ̃ma i ucapugü. Ngẽxguma chi nataxuxguma, rü taxũchima pemaxã nüxũ̃ chixu. Rü ngéma tá chaxũ nax pexca̱x chayamexẽẽxũ̃ i pechicagü.

3Rü ngẽxguma ngéma chaxũxgu rü choxú̃ namexgu i wüxi i pechica, rü wena táxarü núma chaxũ. Rü pexũ̃ tá chayagagü nax ngẽma íchangexmaxũ̃wa pengẽxmagüxũ̃ca̱x.

4Rü pema rü marü nüxũ̃ pecua̱x i nama i ngẽma íchaxũxũ̃wa nadaxũ̃ ==ñanagürü ga Ngechuchu.

5Rü Tumáchi rü ñanagürü: —Pa Corix, tama nüxũ̃ tacua̱x nax ngextá cuxũxũ̃. ¿Rü ñuxãcü tá i nüxũ̃ tacuáxũ̃ i ngẽma nama? ==ñanagürü.

6Rü Ngechuchu nanangãxũ̃, rü ñanagürü: —Choma nixĩ i nama i Chaunatüxũ̃tawa nadaxũ̃. Rü ngẽma nüxũ̃ chixuxũ̃ rü aixcüma nixĩ. Rü choma nixĩ i duũ̃xũ̃güxũ̃ chamaxẽxẽẽxũ̃. Rü chaugaguxicatama nixĩ i Chaunatüxũ̃tawa nangugüxũ̃ i duũ̃xũ̃gü.

7Rü ñu̱xma nax choxũ̃ pecuáxũ̃, rü Chaunatüxũ̃ rü ta pecua̱xgü. Rü ñu̱xmaũ̃cüü nixĩ i Chaunatüxũ̃ pecuáxũ̃, erü marü nüxũ̃ pedaugü ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]Rü yexguma ga Ferípe rü ñanagürü: —Pa Corix, ¡Toxũ nüxũ nadauxẽxẽ ya Cunatü! Rü ngexicatama nixĩ i tanaxwa̱xexũ =—ñanagürü.

[9]Rü Ngechuchu nanangãxũ, rü ñanagürü: —Pa Ferípex, ¿ñuxre ya taunecü marü petanüwa changexma rü ñu̱xma rü ta tama choxũ cucuáxũ? Yíxema choxũ dauxe rü Chaunatüxũ rü ta tadau. ¿Rü tu̱xcüũ i ngẽxguma rü ta cunaxwa̱xexũ i pexũ nüxũ nax chadauxẽẽxũ ya Chaunatü?

[10]¿Tama e̱xna cuyaxõ nax choma rü Chaunatümaxã rü wüxitama tixĩgüxũ? Rü guxũma i ngẽma pemaxã nüxũ chixuxũ rü tama chauechama nüxũ chixu. Erü yimá Chaunatü ya wüxiwa chomaxã ngẽxmacü, rü yimá nixĩ ya chowa naxücü i guxũma i noxrütama puracü.

[11]Chanaxwa̱xe i choxṹ peyaxõgü nax choma rü Chaunatümaxã wüxitama tixĩgüxũ. Natürü woo tama ngẽma pixõgügu rü chanaxwa̱xe nax choxṹ peyaxõgüxũ naxca̱x i ngẽma mexũgü i norü poramaxã chaxüxũ.

[12]Aixcüma pemaxã nüxũ chixu rü yíxema choxṹ yaxṍxe rü tá tanaxü i ngẽma choma chaxüxũ. Rü ngẽma chaxüxũarü yexera tá taxü, erü choma rü tá Chaunatüxũtawa chaxũ.

[13]Rü guxũma i ta̱xacü i chauégagu Tupanaxũtawa naxca̱x ípecaxũ rü tá pexna chanaxã. Rü ngẽmaãcü tá chanaxü nax chaugagu nangóxũca̱x i Chaunatüarü pora.

[14]Rü choma tá chanaxü i guxũma i ta̱xacü i chauégagu choxna naxca̱x pecaxũ.

### Ngechuchu rü norü ngúexũgümaxã nüxũ nixu nax naxca̱x tá namuaxũ i Naãxẽ ya Üünexũ

[15]Rü ngẽxguma aixcüma choxũ pengechaũgu, rü naga tá pexĩnüe i chorü mugü.

[16]Rü choma tá Chaunatüna naxca̱x chaca nax núma pexca̱x namuaxũca̱x i to i perü ngũxẽẽruxũ i Naãxẽ ya Üünexũ, nax guxũgutáma petanüwa nangẽxmaxũca̱x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Rü nüma i Naãxẽ ya Üünexũ̃ tá nixĩ i pexca̱x nango̱xẽẽãxũ̃ i ore i aixcüma ixĩxũ̃. Rü ñoma i naanecüã̱x i duũ̃xũ̃gü rü taxucürüwama nanayauxgü, erü tama nüxũ̃ nadaugü rü tama nüxũ̃ nacua̱xgü. Natürü i pema rü marü nüxũ̃ pecua̱x, erü nüma rü petanüwa nangẽxma. Rü guxũ̃gutáma pewa nangẽxma.

18Rü taxũtáma núma pexũ̃ chawogümare i chomax, erü wena táxarü pexca̱x chataegu, nax petanüwa changexmaxũ̃ca̱x.

19Rü paxa tá nixĩ nax taxũtáma choxũ̃ nadaugüxũ̃ i ñoma i naanecüã̱x i duũ̃xũ̃gü. Natürü i pema rü tá choxũ̃ pedaugü. Rü choma rü chamaxũ̃ rü ngẽmaca̱x tá pemaxẽ i pema.

20Rü ngẽxguma yuwa ícharüdaxgu rü wena chamaxũ̱xgu, rü ngẽxguma tá nüxũ̃ picua̱xãchitanü nax choma rü Chaunatüwa changexmaxũ̃ rü pema i chowa pengẽxmagüxũ̃ rü choma i pewa changexmaxũ̃.

21Yíxema texé ya nüxũ̃ cuáxe rü naga ĩnüxe i chorü mugü, rü tanango̱xẽxẽ nax aixcüma choxũ̃ tangechaũ̃xũ̃. Rü Chaunatü tá tüxũ̃ nangechaũ̃ ya yíxema choxũ̃ ngechaũ̃xe, rü choma rü tá ta tüxũ̃ changechaũ̃. Rü chaugü tá tüxũ̃ chawe̱x ==ñanagürü ga Ngechuchu.

22Rü yema to ga Ngechuchuarü ngúexũ̃ ga Yúdagu ãégaxũ̃ (tama Yúda ga Icharióte), rü Ngechuchuna naca rü ñanagürü: —Pa Corix, ¿tũ̱xcüũ̃ toxũ̃ cugü cuwe̱x, rü tama ñoma i naanecüã̱x i duũ̃xũ̃güxũ̃ cugü cuwe̱x? ==ñanagürü.

23Rü Ngechuchu nanangãxũ̃, rü ñanagürü: —Yíxema choxũ̃ ngechaũ̃xe rü naga taxĩnü i ngẽma ore i tümamaxã nüxũ̃ chixuxũ̃. Rü Chaunatü tá tüxũ̃ nangechaũ̃. Rü choma rü Chaunatümaxã wüxigu tümaxũ̃tawa tá tangexmagü.

24Yíxema tama choxũ̃ ngechaũ̃xe rü tama naga taxĩnü i ngẽma chorü ore. Rü ngẽma ore i chauxũ̃tawa nüxũ̃ pexĩnüexũ̃ rü tama chorü ore nixĩ, natürü yimá Chaunatü ya núma choxũ̃ mucüarü ore nixĩ.

25Ñoma rü ta petanüwa changexma rü ngẽmaca̱x pemaxã nüxũ̃ chixu i guxũ̃ma i ngẽma ore i nüxũ̃ chixuxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[26]Natürü Chaunatü rü tá chauégagu núma nanamu i Naãxẽ ya Üünexũ̃ nax pexũ̃ nangũ̃xẽẽxũ̃cax. Rü nüma i Naãxẽ ya Üünexũ̃ tá pexũ̃ nangúexẽxẽ i guxũ̃ma, rü tá nüxna pexũ̃ nacuaxãchixẽxẽ i guxũ̃ma i ore ga pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃.

[27]Rü ñuxma nax pexna íchixũ̃xũ̃, rü pexna chanaxã i taãxẽ. Natürü ngẽma taãxẽ i pexna chaxãxũ̃, rü tama ñoma i naanecüãx pexna ãxũ̃ i taãẽrüxũ̃ nixĩ. Rü tama chanaxwaxe i penaxĩ̃xãchiãẽgü rü pemuũ̃e.

[28]Marü pemaxã nüxũ̃ chixu nax pexna tá íchixũ̃xũ̃ rü wena táxarü pexcax chataeguxũ̃ nax pemaxã changexmaxũ̃cax. Rü choxũ̃ pexĩnüe ga yexguma yema ñachagu. Rü ngẽxguma aixcüma choxũ̃ pengechaũ̃gu rü tá petaãẽgü i ngẽxguma nüxũ̃ pecuaxgu nax Chaunatücax chataeguxũ̃, erü Chaunatü rü chorü yexera nixĩ.

[29]Rü naxũ̃pa nax ínanguxũ̃ i ngẽma tá ngupetüxũ̃, rü pemaxã nüxũ̃ chixu nax choxṹ peyaxõgüxũ̃cax i ngẽxguma ínanguxgu.

[30]Marü taxũtáma muxũ̃ i orexũ̃ pemaxã chixu, erü marü paxa tá ínangu i Chataná i ñoma i naanemaxã icuáxũ̃. Natürü nüma rü taxuwama choxũ̃ narüyexera.

[31]Natürü ngẽma tá choxũ̃ ngupetüxũ̃, rü ngẽmaãcü tá nixĩ nax guxũ̃ma i ñoma i naanecüãx i duũ̃xũ̃gü nüxũ̃ nacuáxũ̃cax nax choma rü Chaunatüxũ̃ changechaũ̃xũ̃, rü chanaxüxũ̃ i ngẽma nüma choxũ̃ namuxũ̃. ¡Rü ipechigü, rü ngĩxã ítixĩ! ==ñanagürü ga Ngechuchu.

## Cuáũ̃ 15

### Úbanegu nügü nangu ga Ngechuchu

[1]Rü ñanagürü ga Ngechuchu: —Choma nixĩ i ngẽma úbane i aixcüma ixĩxũ̃. Rü Chaunatü nixĩ ya nüxna daucü i ngẽma úba.

[2]Rü ngẽma úbachacüxü i tama choxṹ oxũ̃, rü norü yora rü nayadae. Natürü ngẽma nachacüxü i oxũ̃, rü mea nanamexẽẽtanü nax yexeraãcü poraãcü naxoxũ̃cax.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[3]Pema rü marü pime, yerü naga pexĩnüe ga yema ore ga pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃.

[4]Rü name nixĩ i guxũ̃guma chowa peyaxũ̱xgü, ngẽma nax choma rü pewa chayaxú̱xũ̃rüxũ̃. Erü wüxi i úbachacüxü rü tama nüxica naxo, ega tama nanewa yaxũxgux. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta i pema rü taxuacüma ta̱xacü cha̱u̱xca̱x pexü, ega tama chowa peyaxũ̱xgüechagu.

[5]Choma nixĩ i úbane, rü pema i nachacüügü. Rü yíxema chowa yaxú̱ẽchaxe rü choma i tümawa, rü aixcüma tá namu i norü o. Natürü ngẽxguma tama chowa peyaxũ̱xgüechagu, rü taxucürüwama ta̱xacü pexüe.

[6]Rü texé ya tama chowa yaxú̱ẽchaxe rü tá ítata̱xüchi. Rü wüxi i úbachacüxü i daexũ̃ rü ipaxũ̃ rü üxüwa iguxũ̃rüxũ̃ tá tixĩ.

[7]Rü ngẽxguma chowa peyaxũ̱xgüechagu rü taguma nüxũ̃ ipeyarüngümaegu i ngẽma ore i pexũ̃ changúexẽẽxũ̃, rü marü name i naxca̱x ípeca i ta̱xacü i penaxwa̱xexũ̃, rü choma rü tá pexna chanaxã.

[8]Rü ngẽxguma muxũ̃ i duũ̃xũ̃gü cha̱u̱xca̱x pegagügu, rü ngẽmawa tá nango̱x i Chaunatüarü pora. Rü ngẽmaãcü i pema rü aixcüma chorü ngúexũ̃gü tá pixĩgü.

[9]Choma rü pexũ̃ changechaũ̃ ngẽma Chaunatü choxũ̃ ngechaũ̃xũ̃rüxũ̃. Rü chanaxwa̱xe i aixcüma guxũ̃guma choxũ̃ pengechaxũ̃ ngẽma pexũ̃ changechaũ̃xũ̃rüxũ̃

[10]Choma rü naga chaxĩnü i Chaunatüarü mugü rü nüma rü guxũ̃guma choxũ̃ nangechaũ̃. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta ega naga pexĩnüegu i chorü mugü, rü guxũ̃gutáma pexũ̃ changechaũ̃.

[11]Choma rü pemaxã nüxũ̃ chixu i ngẽma nax chauxrüxũ̃ petaãẽgüxũ̃ca̱x. Rü ngẽxguma i pema rü tá aixcüma petaãẽgü.

[12]Rü choma pexũ̃ chamu nax pemücügüxũ̃ pengechaũ̃güxũ̃ca̱x, ngẽma choma nax pexũ̃ changechaũ̃xũ̃rüxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[13]Rü ngẽxguma wüxíe aixcüma tümamücüxũ ngechaũgu, rü woo tümaarü maxũ tümamücücax itaxã. Rü nataxuma i to i ngechaũ i ngẽmaarü yexera ixĩxũ.

[14]Pema rü chomücügü pixĩgü i ngẽxguma chauga pexĩnüegu.

[15]Choma rü marü tama chorü mugüruũãcü pexũ chaxu. Erü wüxi i mugüruxũ rü tama nüxũ nacuax i ngẽma norü cori üxũ. Natürü ñuxma rü chomücügümaxã pexũ chaxu, yerü pexũ nüxũ chacuaxẽxẽ ga guxũma ga ore ga Chaunatü chomaxã nüxũ ixuxũ.

[16]Pema rü tama pexíra chauxcax pedaugü, natürü chaxíra nixĩ ga pexcax chadauxũ rü pexũ chamuxũ nax ngéma pexĩxũcax rü nüxũ pixuxũcax i chorü ore nax chauxũtawa penagagüxũcax i muxũma i duũxũgü, rü nümagü rü guxũguma choxṹ yaxõgüãxũcax. Rü ñuxũchi Chaunatü ya Tupana tá pexna nanaxã i guxũma i taxacü i chauégagu nüxna naxcax pecaxũ.

[17]Rü ngẽma nixĩ i pexũ chamuxũ nax pemücügüxũ pengechaũgüxũcax.

### Ñoma i naanecüax i duũxũgü rü Ngechuchuchi rü norü ngúexũgüchi naxaie

[18]Ngẽxguma ñoma i naanecüax i duũxũgü pexchi aiegu, rü ¡nüxna pecuaxãchie nax chaxíra chauxchi naxaiexũ!

[19]Rü ngẽxguma chi ñoma i naanecüax i duũxũgürüxũ pixĩgügu, rü ñoma i naanecüax i duũxũgü rü chi pexũ nangechaũgü ngẽma natanüxũxũ nax nangechaũgüxũrüxũ. Natürü choma nixĩ ga pexcax chadauxũ natanüwa ga ñoma ga naanecüax ga duũxũgü. Rü ngẽmacax nixĩ i pexchi naxaiexũ, erü marü tama naxrüxũ pixĩgü.

[20]¡Nüxna pecuaxãchie ga pemaxã ñachagu: “Taxuxũma i wüxi i coriarü duũxũ rü norü coriétüwa nügü nangẽxmaxẽxẽ”, ñachagu! Rü yema nax chauxchi nax naxaiexũ, rü pexchi rü tá ta naxaie. Rü yexguma chi chauga naxĩnüegu rü ñuxma rü chi ta pega naxĩnüe.

[21]Rü ngẽmaãcü ta chaugagu pexchi naxaie i ñoma i naanecüax i duũxũgü erü tama nüxũ nacuaxgü ya Chaunatü ga núma choxũ mucü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

22Rü ngẽxguma chi choma tama namaxã chanangoxẽẽgu nax chixri namaxẽxũ, rü taxũchima nüxũ nacuaxgü ga pecadu nax naxügüxũ. Natürü ñuxma namaxã nüxũ nax chixuxũ nax chixri namaxẽxũ, rü ngẽmacax i ñuxma rü taxuacüma nüxũ nixugü nax yangearü pecaduáxũ.

23Rü guxũma i chauxchi aiexũ rü Chaunatüchi rü ta naxaie.

24Rü ngẽxguma chi taxũchima ngẽma duũxũgüpexewa Tupanaarü poramaxã chanaxüxgu i ngẽma cuaxruũgü i taguma texé ya togue üxũ, rü taxũchima ninaguãchi nax yapecaduáxũ. Natürü marü nüxũ nadaugü i ngẽma cuaxruũgü i Tupanaarü poramaxã chaxüxũ, rü ngẽxguma rü ta chauxchi naxaieama rü Chaunatüchi rü ta naxaie.

25Natürü ngẽma nangupetü nax yanguxũcax i ngẽma ore i norü mugüpanegu ümatüxũ i ñaxũ: “Chauxchi naxaie woo taxuxũma i chixexũ chaxüxgu”, ñaxũ.

26Natürü choma rü Chaunatüégagu tá pexcax núma chanamu i perü Ngũxẽẽruxũ ya Naãxẽ ya Üünecü i tá pexũ nüxũ cuaxẽxẽxũ i ore i aixcüma ixĩxũ. Rü ngẽxguma ínanguxgu rü nüma tá meama pemaxã nüxũ nixu i chauchiga.

27Rü pema rü tá ta chauchigaxũ pixugüe, yerü noxri ichanaxügügu ga duũxũgümaxã nüxũ nax chixuxũ ga chorü ore, rü woetama marü chauxũtawa peyexmagü ==ñanagürü ga Ngechuchu.

## Cuáũ 16

1Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —Pemaxã nüxũ chixu i ñaa ore nax tama nüxũ perüxoexũcax nax choxũ peyaxõgüxũ.

2Rü ngutaquexepataũgüwa tá pexũ ínawoxũ. Rü tá nawa nangu nax texé pexũ daixũ rü tá nagu tarüxĩnü nax ngẽmaãcü mexũ Tupanacax taxüxũ.

3Rü ngẽmaãcü tá pemaxã namaxẽ i duũxũgü, erü taguma nüxũ nacuaxgü ya Chaunatü, rü taguma choxũ nacuaxgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[4]Rü pemaxã nüxũ̃ chixu i ñaa ore i ñu̱xmax, nax nüxna pecua̱xãchiexũ̃ca̱x i ngẽxguma tá ngẽmaãcü pexũ̃ nangupetügu. Noxri rü tama pemaxã nüxũ̃ chixu i ñaa ore, yerü petanüwa chayexma.

### Tupanaãxẽ ya Üünexũ̃arü puracüchiga

[5]Rü ñu̱xma rü tá pexna íchixũ nax Chaunatü ga núma choxũ̃ mucüxũ̃tawa nax changexmaxũ̃ca̱x. Rü pema rü taxúema choxna peca nax ngextá tá chaxũxũ̃.

[6]Rü ñu̱xma rü poraãcü pengechaũ̃güama erü pemaxã nüxũ̃ chixu i ngẽma ore.

[7]Natürü aixcüma pemaxã nüxũ̃ chixu rü pexca̱x narümemae nixĩ nax Chaunatüca̱x chataeguxũ̃. Rü ngẽxguma chi tama Chaunatüxũ̃tawa chaxũxgu rü taxũchima núma naxũ ya Naãxẽ ya Üünecü ya perü ngũ̃xẽẽruxũ̃. Natürü ngẽxguma ngéma chaxũxgu rü choma tá núma chanamu.

[8]Rü ngẽxguma núma naxũxgu ya Naãxẽ ya Üünecü rü tá ñoma i naanecüã̱x i duũ̃xũ̃güxũ̃ nüxũ̃ nacua̱xẽxẽ nax texé pecadugu maxẽxũ̃, rü texé tama pecadugu maxẽxũ̃, rü texé tá Tupana tüxũ̃ poxcuxũ̃.

[9]Rü nüma ya Naãxẽ ya Üünecü tá duũ̃xũ̃güxũ̃ nüxũ̃ nacua̱xẽxẽ nax yíxema tama choxṹ yaxõgüxe rü pecadugu tamaxẽ.

[10]Rü nüma ya Naãxẽ ya Üünecü tá duũ̃xũ̃güxũ̃ nüxũ̃ nacua̱xẽxẽ nax texé tixĩxũ̃ ya Tupanape̱xewa mexẽ. Rü choma rü tá Chaunatüxũ̃tawa chaxũ, rü pema rü marü taxũtáma choxũ̃ pedaugü.

[11]Rü Naãxẽ ya Üünexũ̃ tá duũ̃xũ̃güxũ̃ nüxũ̃ nacua̱xẽxẽ nax texé tixĩxũ̃ ya yíxema Tupana marü poxcu tümamaxã naxueguxe. Rü nüma nixĩ i Chataná i ñoma i naanemaxã icuáxũ̃.

[12]Choma rü choxṹ nangẽxma i muxũ̃ma i to i ore i pemaxã nüxũ̃ chixuxchaũ̃chiréxũ̃. Natürü ngẽxguma chi pemaxã nüxũ̃ chixuxgu rü taxũchima nüxũ̃ pecua̱xgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[13]Rü ngẽxguma núma naxũxgu i Tupanaãxẽ ya Üünexũ̃ i aixcüma ixĩxũ̃, rü nüma tá pexũ̃ nangúexẽxẽ i guxũ̃ma i ore i aixcüma ixĩxũ̃. Erü nüma rü tama nüechama tá nidexa, natürü ngẽma ore i Chaunatüxũ̃tawa rü chauxũ̃tawa nüxũ̃ naxĩnüxũ̃ tá nixĩ i nüxũ̃ yaxuxũ̃. Rü tá pexũ̃ nüxũ̃ nacua̱xẽxẽ i guxũ̃ma i ta̱xacü i yixcüra tá ngupetüxũ̃.

[14]Rü nüma rü tá chauxũ̃tawa nanayaxu i chorü ngu̱xẽẽtae, rü ñu̱xũchi tá pexũ̃ namaxã nangúexẽxẽ. Rü ngẽmaãcü tá choxũ̃ nicua̱xüxũ̃.

[15]Guxũ̃ma i Chaunatüaxṹ̃ ngẽxmaxũ̃ rü choxrü ta nixĩ. Ngẽmaca̱x pemaxã nüxũ̃ chixu rü Naãxẽ ya Üünexũ̃ rü chauxũ̃tawa tá nanayaxu i chorü ngu̱xẽẽtae, rü ñu̱xũchi pexũ̃ tá namaxã nangúexẽxẽ.

[16]Rü paxaãchi taxũtáma choxũ̃ pedau. Natürü yixcüra rü wena táxarü choxũ̃ pedau erü Chaunatüxũ̃tawa tá chaxũ == ñanagürü ga Ngechuchu.

### Ngẽma ngechaũ̃ rü yixcüama rü tá taãẽxũ̃ nananguxuchi

[17]Rü yexguma ñuxre ga Ngechuchuarü ngúexũ̃gü rü nügüna nacagü, rü ñanarügügü: —¿Ta̱xacüchiga nixĩ nax ngẽma ñaxũ̃: “Paxaãchi taxũtáma choxũ̃ pedau. Natürü yixcüra rü wena táxarü choxũ̃ pedau”, ñaxũ̃? ¿Rü ta̱xacüchiga nixĩ nax ngẽma ñaxũ̃: “Choma rü Chaunatüxũ̃tawa tá chaxũ”, ñaxũ̃?

[18]¿Rü ta̱xacüchiga ta nixĩ nax ñaxũ̃: “Rü paxaãchi taxũtáma choxũ̃ pedaugü”, ñaxũ̃? Rü yixema rü tama nüxũ̃ tacua̱x nax ta̱xacüchigaxũ̃ tamaxã yaxuxũ̃ == ñanarügügü.

[19]Rü Ngechuchu rü nüxũ̃ nacua̱xama nax nüxna nacagüchaũ̃xũ̃. Rü yemaca̱x ga nüma rü ñanagürü nüxũ̃: —Choma rü marü pemaxã nüxũ̃ chixu rü paxaãchi taxũtáma choxũ̃ pedau, natürü yixcüra rü wena táxarü choxũ̃ pedau. ¿E̱xna ngẽma dexaca̱xtama i pegüna pecagüxũ̃?

[20]Rü aixcüma pemaxã nüxũ̃ chixu rü pema rü tá pexauxe, rü tá pengechaũ̃gü. Rü yoxni ñoma i naanecüa̱x i duũ̃xũ̃gü rü tá nataãẽgü. Natürü woo pema tá pengechaũ̃gü, rü ngẽma perü ngechaũ̃ rü tá taãẽxũ̃ nananguxuchi.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[21]Ngẽxguma wüxi i nge íxraxacüchaũgu rü inaxĩxãchiãẽ, erü inguxneca. Natürü ngẽxguma marü nabuxgu ya ngĩxacü, rü nüxũ iyarüngüma nax poraãcü ngĩxṹ nax nangu̱xchiréxũ i noxrix, erü tümamaxã itaãxẽ ya ngĩxacü.

[22]Rü ngẽxgumarüxũ tá pexũ nangupetü i pemax, erü ñu̱xma rü penaxĩxãchiãẽgü. Natürü wena táxarü chataegu nax pexũ íchayadauxũcax. Rü ngẽxguma rü tá pexṹ nangẽxma i wüxi i taãxẽ i taxucürüwama texé pexna yaxuxũ.

[23]Rü ngẽxguma tá ínanguxgu i ngẽma ngunexũ nax yanguxũ i ñaa pemaxã nüxũ chixuxũ, rü taxucaxtama taxacücax choxna pecagü, erü Chaunatü tá pexna nanaxã i guxũma i chauégagu nüxna naxcax pecaxũ.

[24]Ñu̱xmarüta i pema rü taxuxũcaxma chauégagu ípecagü. ¡Naxcax ípeca rü tá penayaxu i ngẽma naxcax ípecaxũ! Rü ngẽmaãcü tá aixcüma petaãẽgü.

### Ngechuchu rü marü nüxũ narüyexera i guxũma i ñoma i naanearü chixexũ

[25]Ñu̱xma rü cuaxruũgügu chayaxuãcüma pemaxã nüxũ chixu i ore. Natürü nawa tá nangu i ngunexũ i marü taxũtáma ngẽmaãcü pemaxã nüxũ chixu. Rü ngẽxguma rü tá noxtacüma mea pemaxã chanangõxẽxẽ i Chaunatüchiga.

[26-27]Rü ngẽma ngunexũgu i pema rü Chaunatüxũtawa tá chauégagu naxcax ípeca i taxacü i penaxwaxexũ. Rü taxucaxma tüxcüũ choma tá Chaunatüxũtawa pexṹ naxcax íchaca, erü nümatama ya Chaunatü rü woetama pexũ nangechaũ, erü pema rü choxũ pengechaũ rü peyaxõgü nax Chaunatüxũtawa ne chaxũxũ.

[28]Chaunatüxũtawa ne chaxũ nax ñoma ga naanewa chaxũxũcax. Rü ñu̱xma rü tá nüxna chataegu i ñoma i naane nax wenaxarü Chaunatüxũtawa chaxũxũcax = =ñanagürü.

[29]Rü yexguma ga norü ngúexũgü rü ñanarügügü: —Ñu̱xmawaxi nixĩ i meaxũchima tomaxã cunangõxẽxẽxũ i curü ore i tomaxã nüxũ quixuxũ. Rü tama cuaxruũgügu cuyaxuãcüma tomaxã nüxũ quixu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

30Rü ñu̱xma rü nüxũ̃ tacua̱x nax aixcüma guxũ̃xũ̃ma cucuáxũ̃. Rü taxuacüma tũ̱xcüũ̃ texé cuxna taca. Rü ngẽmaca̱x nixĩ i tayaxõgüxũ̃ nax aixcüma Tupanaxũ̃tawa ne cuxũxũ̃ ==ñanarügügü.

31Rü Ngechuchu nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —¿Ẽ̱xna ñu̱xma waxi i aixcüma peyaxõgüxũ̃?

32Rü nawa tá nangu i ngunexũ̃ rü ñu̱xmatátama nixĩ i nax pegü pewoonexũ̃. Rü wüxichigü i pema rü tá pepatawa pexĩ, rü chaxica tá nua choxũ̃ peta̱x. Natürü tama chaxica changexma, erü Chaunatü rü chauxũ̃tawa nangẽxma.

33Rü guxũ̃ma i ñaa ore rü pemaxã nüxũ̃ chixu nax chaugagu petaãẽgüxũ̃ca̱x. Rü ñoma i naanewa rü tá ngúxũ̃ pinge. ¡Natürü peporae! Erü choma rü marü nüxũ̃ charüyexera i guxũ̃ma i ñoma i naane ==ñanagürü.

## Cuáũ̃ 17

### Ngechuchu rü norü ngúexũ̃güca̱x nayumüxẽ

1Rü yema ñaxguwena rü Ngechuchu daxũgu nadawenü, rü ñanagürü: —Pa Chaunatüx, marü nawa nangu i ngunexũ̃ nax duũ̃xũ̃güarü pecaduca̱x chayuxũ̃. Rü chanaxwa̱xe nax duũ̃xũ̃güxũ̃ nüxũ̃ cucua̱xẽẽxũ̃ nax choma rü aixcüma Cune chixĩxũ̃. Rü ngẽmaãcü i choma rü tá nüxũ̃ nüxũ̃ chacua̱xẽxẽ nax cuma rü aixcüma Tupana nax quixĩxũ̃.

2Erü marü choxna cuxãga nax guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gümaxã ichacuáxũ̃ca̱x rü nax chanamaxẽxẽẽxũ̃ca̱x i guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü i choxna cumugüxũ̃.

3Rü ngẽma duũ̃xũ̃gü tá nüxũ̃́ nangẽxma i maxũ̃ i taguma gúxũ̃ ega cuxũ̃́ yaxõgüãgu nax cuxicatama Tupana nax quixĩxũ̃, rü choxũ̃́ yaxõgüãgu nax choma rü Cristu ga núma choxũ̃ cumucü nax chixĩxũ̃.

4Choma rü ñoma i naanewa marü duũ̃xũ̃güxũ̃ nüxũ̃ chadauxẽxẽ nax cuma rü Tupana ya poraxüchicü quixĩxũ̃, rü chayanguxẽxẽ i guxũ̃ma i puracü ga nawa choxũ̃ cumuxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[5]Rü ñu̱xma Pa Chaunatüix, rü chanaxwa̱xe i cugüxũ̃tawa choxũ̃ cungexmaxẽxẽ nax choxũ̃́ nangẽxmaxũ̃ca̱x ga yematama pora ga cumaxã choxũ̃́ yexmaxũ̃ ga noxri tauta naane uxgu.

[6]Rü yema duũ̃xũ̃gü ga cuma quidexechixũ̃ ga ñoma ga naanewa nax choxna cumugüxũ̃ca̱x rü marü namaxã nüxũ̃ chixu nax texé quixĩxũ̃ i cumax. Rü ngẽma duũ̃xũ̃gü rü woetama cuxrügü nixĩgü rü cuma nixĩ ga choxna cunamugüxũ̃. Rü nüma rü marü naga naxĩnüe i curü ore.

[7]Rü ñu̱xma rü marü nüxũ̃ nacua̱x rü guxũ̃ma i ngẽma choxna cuxãxũ̃, rü aixcüma cuxũ̃tawa ne naxũ.

[8]Rü choma rü marü namaxã nüxũ̃ chixu ga curü ore ga chomaxã nüxũ̃ quixuxũ̃. Rü nüma rü marü nayaxõgü i ngẽma ore. Rü nüxũ̃ nicua̱xãchitanü nax aixcüma cuxũ̃tawa ne chaxũxũ̃ i chomax. Rü nayaxõgü nax cuma núma choxũ̃ cumuxũ̃.

[9]Rü ngẽmaca̱x cuxna chaca nax nüxũ̃ curüngũ̃xẽẽxũ̃ca̱x. Rü tama cuxna chaca nax nüxũ̃ curüngũ̃xẽẽxũ̃ca̱x i ñoma i naanecüã̱x i duũ̃xũ̃gü, natürü cuxna chaca nax nüxũ̃ curüngũ̃xẽẽxũ̃ca̱x i ngẽma choxna cumugüxũ̃, erü curü duũ̃xũ̃gü nixĩgü.

[10]Rü guxũ̃ma i choxrü ixĩgüxũ̃ rü cuxrü nixĩgü. Rü ngẽma cuxrü ixĩgüxũ̃ rü choxrü nixĩgü. Rü ngẽmagagu duũ̃xũ̃gü choxũ̃ nicua̱xüũ̃gü.

[11]Choma rü marü taxũtáma ñoma i naanewa changexmaecha, natürü nümagü rü ñoma i naanewa tá nangẽxmagü i ngẽxguma cuxũ̃tawa chaxũyane. Pa Chaunatü ya Üünecüx, rü chanaxwa̱xe nax curü pora ga choxna cuxãxũ̃maxã nüxna cudauxũ̃ i ngẽma choxna cumugüxũ̃, nax ngẽmaãcü wüxitama yaxĩgüxũ̃ca̱x ngẽma cuma rü choma nax wüxitama ixĩgüxũ̃rüxũ̃.

[12]Rü yexguma ñoma ga naanewa natanüwa chayexmagu, rü curü pora ga choxna cuxãxũ̃maxã nüxna chadau rü íchanapoxũ̃. Rü taxuxũ̃ma inarütaxu. Rü yema woetama marü irütaxuxũ̃xicatama inarütaxu nax yanguxũ̃ca̱x i curü ore i ümatüxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[13]Rü ñu̱xma rü cuxũ̱tawa chaxũ. Natürü ñoma i naanewa changexmayane rü nüxũ̱ chixu i ñaa curü ore nax nümagü rü ta nüxṹ nangẽxmaxũ̱ca̱x i ngẽma taãxẽ i aixcüma ixĩxũ̱ i choxṹ ngẽxmaxũ̱.

[14]Choma rü marü namaxã nüxũ̱ chixu i curü ore. Natürü ñoma i naanecüa̱x i duũ̱xũ̱gü rü naxchi naxaie, erü tama naxrüxũ̱ nixĩgü, ngẽxgumarüxũ̱ i choma rü tama ñoma i naanecüa̱xrüxũ̱ chixĩ.

[15]Tama cuxna naxca̱x chaca nax cuyagagüxũ̱ca̱x i ñoma i naanewa. Natürü cuxna chaca nax ícunapoxũ̱xũ̱ca̱x nüxna i ngo̱xo i Chataná.

[16]Choma rü tama ñoma i naanecüa̱x chixĩ. Rü nümagü rü ta chauxrüxũ̱ tama ñoma i naanecüa̱x nixĩgü.

[17]Curü ore rü aixcüma nixĩ. Rü chanaxwa̱xe i curü oremaxã cuyamexẽxẽ i ngẽma choxna cumugüxũ̱ nax aixcüma cupe̱xewa yaxüünexũ̱ca̱x.

[18]Rü yexgumarüxũ̱ ga ñoma ga naanecüa̱x ga duũ̱xũ̱gütanüwa choxũ̱ nax cumuxũ̱, rü ngẽxgumarüxũ̱ ta i choma rü ñoma i naanecüa̱x i duũ̱xũ̱gütanüwa chanamugü i ngẽma choxna cumugüxũ̱.

[19]Rü ngẽma choxna cumugüxũ̱ca̱x chaugü ichaxã nax nümagü rü ta curü ore i aixcüma ixĩxũ̱ca̱x nügü inaxãgüxũ̱.

[20]Rü tama ñaa choxna cumugüxũ̱ca̱xicatama cuxũ̱ chaca̱a̱xũ̱. Natürü cuxũ̱ chaca̱a̱xũ̱ naxca̱x i ngẽma yixcüra tá choxṹ yaxõgüxũ̱ i ngẽxguma nüxũ̱ naxĩnüegu i chorü ore naxũ̱tawa i ngẽma choxna cumugüxũ̱.

[21]Rü cuxna chaca nax guxũ̱ma i ngẽma choxna cumugüxũ̱ rü wüxitama yaxĩgüxũ̱ca̱x ngẽma cuma rü choma nax wüxitama ixĩgüxũ̱rüxũ̱. Rü ngẽxgumarüxũ̱ ta cuxna chaca nax nümagü rü wüxitama tamaxã yaxĩgüxũ̱ nax ngẽmaãcü i ñoma i naanecüa̱x i duũ̱xũ̱gü yaxõgüxũ̱ca̱x nax cuma núma choxũ̱ cumuxũ̱.

[22]Rü choma rü marü nüxna chanaxã i ngẽmatama pora i cuma choxna cuxãxũ̱ nax ngẽmaãcü wüxitama yaxĩgüxũ̱ca̱x ngẽma cuma rü choma nax wüxitama ixĩgüxũ̱rüxũ̱.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[23]Rü chanaxwa̱xe nax ngẽma choxna cumugüxũ̃wa changexmaxũ̃ rü cuma i chowa nax cungexmaxũ̃ nax ngẽmaãcü aixcüma wüxitama ixĩgüxũ̃ca̱x i yixema. Rü ngẽmaãcü i ñoma i naanecüã̱x i duũ̃xũ̃gü rü tá nüxũ̃ nicua̱xãchitanü nax cuma núma choxũ̃ cumuxũ̃. Rü tá nüxũ̃ nicua̱xãchitanü nax cuma nüxũ̃ cungechaũ̃xũ̃ i ngẽma choxna cumugüxũ̃ ngẽma choxũ̃ cungechaũ̃xũ̃rüxũ̃.

[24]Pa Chaunatüx, cuma choxna cunamugü i ñaa ngúexũ̃gü. Rü chanaxwa̱xe i chauxũ̃tawa nangẽxmagü i ngéma tá íchangexmaxũ̃wa, nax nüxũ̃ nadaugüxũ̃ca̱x i chorü pora ga choxna cuxãxũ̃. Yerü choxũ̃ cungechaũ̃ ga yexguma tauta naane ixügügumama.

[25]Pa Chaunatü ya Aixcümacüx, ñoma i naanecüã̱x i duũ̃xũ̃gü rü tama cuxũ̃ nacua̱xgü. Natürü choma rü cuxũ̃ chacua̱x. Rü ngẽma choxna cumugüxũ̃ rü ta marü nüxũ̃ nacua̱xgü nax cuma núma choxũ̃ cumuxũ̃.

[26]Rü ngẽma choxna cumugüxũ̃maxã marü cuxũ̃ chixu nax texé quixĩxũ̃. Rü guxũ̃gutáma namaxã cuxũ̃ chixuecha nax ngẽma ngechaũ̃ i namaxã choxũ̃ cungechaxũ̃xũ̃ rü nawa nangẽxmaxũ̃ca̱x rü choma rü nawa nax changexmaxũ̃ca̱x ==ñanagürü ga Ngechuchu.

## Cuáũ̃ 18

### Ngechuchuxũ̃ niyauxgü

(Mt. 26.47-56; Mr. 14.43-50; Lc. 22.47-53)

[1]Rü yema ñaxguwena ga Ngechuchu rü norü ngúexũ̃gümaxã inaxũãchi, nax Chedróũ̃arü doxonexũ̃arü tocutüwa naxũxũ̃ca̱x. Rü yéma nayexma ga wüxi ga nanetünecü. Rü yemawa naxũ ga Ngechuchu norü ngúexũ̃gümaxã.

[2]Rü Yúda ga yema bexma Ngechuchuxũ̃ íyaxuaxũ̃xũ̃ rü nüxũ̃ nacua̱x ga yema nachica, yerü Ngechuchu rü mue̱xpü̱xcüna yéma norü ngúexũ̃gümaxã nangutaque̱xexũ̃.

[3]Rü yéma nangu ga Yúda namaxã ga ñuxre ga churaragü rü ñuxre ga Tupanapata ga taxũ̃nearü purichíagü ga yéma namugüxũ̃ ga


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

chacherdótegüarü ãẽxgacügü rü Parichéugü. Rü nixãxne, rü yéma nanangegü ga omügü.

4Natürü ga Ngechuchu rü marü nüxũ̃ nacuax ga guxũ̃ma ga yema tá nüxũ̃ nax ngupetüxũ̃. Rü yemacax naxcax nixũ, rü nüxna naca, rü ñanagürü: —¿Texécax nixĩ i pedaugüxũ̃? ==ñanagürü.

5Rü nümagü rü Ngechuchuxũ̃ nangãxũ̃gü, rü ñanagürügü: —Nacharétucüãx i Ngechuchucax nixĩ i tadaugüxũ̃ ==ñanagürügü. Rü Ngechuchu nanangãxũ̃, rü ñanagürü: —Choma chixĩ ==ñanagürü. Rü Yúda ga bexma ínaxuaxũ̃xũ̃ rü yema churaragütanüwa nayexma.

6Rü yexguma yema ñaxgu ga Ngechuchu: “Choma chixĩ”, ñaxgu, rü nügüweama nacaixũ̃tanü ga yema churaragü, rü yexma nayayi.

7Rü yexguma ga Ngechuchu rü wena nüxna naca, rü ñanagürü: —¿Texécax nixĩ i pedaugüxũ̃? ==ñanagürü. Rü nümagü rü nanangãxũ̃gü rü ñanagürügü: —Nacharétucüãx i Ngechuchucax nixĩ i tadaugüxũ̃ ==ñanagürügü.

8Rü Ngechuchu rü wenaxarü ñanagürü nüxũ̃: —Marü pemaxã nüxũ̃ chixu rü choma chixĩ. Rü ngẽxguma chauxcax pedaugügu rü ¡ípeyaxĩxẽxẽ i ñaa chorü ngúexũ̃gü! ==ñanagürü.

9Rü yemaacü nangupetü nax yanguxũ̃cax ga norü ore ga nümatama ga Ngechuchu nüxũ̃ yaxuxũ̃ ga ñaxgu: “Yíxema Chaunatü choxna tüxũ̃ mugüxe rü taxúetama itayarütauxe”, ñaxgu.

10Rü Chimóũ̃ ga Pedru rü nüxṹ iyexma ga wüxi ga tara. Rü ngĩxũ̃ nayaxu rü yemamaxã ínanadae ga norü tügünepachinü ga chacherdótegüarü ãẽxgacüarü duũ̃xũ̃ ga Mácugu ãégaxũ̃.

11Natürü ga Ngechuchu rü Pedruxũ̃ ñanagürü: —¡Ngĩxchixũ̃gu ngĩxũ̃ ixücuchi i curü tara! ¿Tama ẽxna nüxũ̃ cucuax nax choma rü tá ngúxũ̃ chingexũ̃ ngẽma Chaunatü chomaxã naxueguxũ̃rüxũ̃? ==ñanagürü.

### Anápatawa Ngechuchuxũ̃ nagagü

(Mt. 26.57-58; Mr. 14.53-54; Lc. 22.54)


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

12Rü yexguma ga yema churaragüarü ãẽxgacü rü norü churaragümaxã rü yema Yudíugü ga Tupanapata ga taxũnearü purichíagümaxã, rü Ngechuchuxũ niyauxgü. Rü nayanaixchacüügü.

13Rü noxri rü ãẽxgacü ga Anápatawa nanagagü. Rü Aná rü Caipánaxtü nixĩ. Rü gumá taunecügu ga Caipá rü chacherdótegüaru ãẽxgacü nixĩ.

14Rü yema Caipá nixĩ ga ũpaacü yema Yudíugüarü ãẽxgacügümaxã nüxũ ixuxũ nax namemaexũ nax wüxitama ga yatü rü guxũma ga Yudíugücax nax nayuxũ.

### Pedru rü Ngechuchuxũ nixã
(Mt. 26.69-70; Mr. 14.66-68; Lc. 22.55-57)

15Rü Chimóũ ga Pedru rü to ga ngúexũmaxã Ngechuchuwe narüxĩ. Rü yema chacherdótegüarü ãẽxgacü rü nüxũ nacuax ga yema to ga ngúexũ. Rü yemacax ga yema to ga ngúexũ rü wüxigu Ngechuchumaxã nixücu ga ãẽxgacüpataaxtüwa.

16Natürü ga Pedru rü ĩãxarü düxétügutama narüxãũx. Rü yemacax ínaxũxũ ga yema to ga ngúexũ, rü yema ĩãxarü dauruxũ ga ngecümaxã nayarüdexa rü yexguma Pedruxũ iyamucuchi.

17Rü yexguma ga yema ngecü ga ĩãxarü dauruxũ, rü Pedruna ica, rü ngĩgürügü: —¿Tama ẽxna cuma rü ta wüxi i norü ngúexũ quixĩxũ i ngẽma yatü i yayauxgüxũ? ==ngĩgürügü. Rü Pedru ngĩxũ nangãxũ, rü ñanagürü: —Tama nixĩ ==ñanagürü.

18Rü yéma ĩãxtüwa rü ãẽxgacüarü duũxũgü rü Tupanapata ga taxũne purichíagü rü nanaxügü ga wüxi ga üxü, yerü nagáuane. Rü gumá üxüxétüarü ngaicamagu nachigü, rü yéma nügü ninaixũgü. Rü Pedru rü ta yéma nügü nanaixũ naxetüwa ga gumá üxü.

### Chacherdótegüarü ãẽxgacü rü Ngechuchuna naca
(Mt. 26.59-66; Mr. 14.55-64; Lc. 22.66-71)

19Rü yema chacherdótegüarü ãẽxgacü rü inanaxügü nax Ngechuchuna nacaxaxũ norü ngúexũgüchiga rü norü nguxẽẽtaechiga.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[20]Rü Ngechuchu ñanagürü nüxũ: —Choma rü guxũ ga duũxũgüpe̲xewa nüxũ chixu ga chorü ore. Rü ngutaque̲xepataũgüwa rü Tupanapata ya taxũnewa i ngextá guxũma i Yudíugü íngutaque̲xegüxũwa chanangúexẽxẽ ga duũxũgü. Rü yemaacü taxuxũma ichicu̲x ga chorü ore.

[21]¿Rü tu̲xcüũ i choxna cucaxũ i ñu̲xmax? Ẽcü, ¡nüxna naca i ngẽma duũxũgü ga nüxũ ĩnüexũ ga chorü ore! Rü nümagü tá cumaxã nüxũ nixugüe ga ta̲xacüchigaxũ namaxã chixuxũ. Erü nümagü rü nüxũ nacua̲xgü ga guxũma ga yema namaxã nüxũ chixuxũ ==ñanagürü.

[22]Rü yexguma Ngechuchu yema ñaxgu, rü wüxi ga Tupanapata ga taxũnearü purichía ga naxũtagu chíxũ, rü Ngechuchuxũ napechiwe. Rü ñanagürü nüxũ: —¿Tu̲xcüũ ngẽmaãcü cunangãxũ ya daa chacherdótegüarü ãe̲xgacü? ==ñanagürü.

[23]Rü Ngechuchu nanangãxũ rü ñanagürü: —Rü ngẽxguma ta̲xacürü chixexũxũ chixuxgu, ¡rü nüxũ ixu nax ta̲xacürü chixexũ yixĩxũ i nüxũ chixuxũ! Natürü ngẽxguma chorü ore rü aixcüma yixĩxgu, rü ¿tu̲xcüũ i choxũ cupechiwexũ? ==ñanagürü.

[24]Rü yexguma ga Aná rü Ngechuchuxũ yanáiãcüma chacherdótegüarü ãe̲xgacü ga Caipáxũtawa nanamu.

### Pedru rü wenaxarü Ngechuchuxũ nixã

(Mt. 26.71-75; Mr. 14.69-72; Lc. 22.58-62)

[25]Rü yoxni ga Pedru rü üxüarü ngaicamagu nachiecha, rü yéma nügü nanaixũãma. Rü yema yéma yexmagüxũ rü nüxna nacagüe, rü ñanagürügü: —¿Tama e̲xna cuma rü ta norü ngúexũ quixĩxũ i ngẽma yatü i yayauxgüxũ? ==ñanagürügü. Natürü ga Pedru rü tama nügü nixu, rü ñanagürü: —Tama nixĩ ==ñanagürü.

[26]Rü yéma nayexma ga wüxi ga chacherdótegüarü ãe̲xgacüarü duũxũ. Rü yema rü Pedru ídaechinüxũtanüxũ nixĩ. Rü Pedruna naca, rü ñanagürü: —¿Tama e̲xna cuma yixĩxũ ga nanetünecüwa Ngechuchumaxã cuxũ chadauxũ? ==ñanagürü.

[27]Rü Pedru rü wena tama nügü nixu. Rü yexgumatama nica ga ota.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

## Ngechuchu rü Pirátupe̲xewa nayexma

(Mt. 27.1-2, 11-14; Mr. 15.1-5; Lc. 23.1-5)

[28]Rü yexguma Ngechuchumaxã nüxũ̃ nachauegu ga nüxna nax nacagüxũ̃, rü Caipápatawa ínanagaxüchigü rü Yudéaanearü ãe̲xgacü ga Rómacüa̲xpatawa nanagagü. Natürü marü ningóonechaũ̃ ga yexguma rü yemaca̲x ga yema Yudíugü rü tama gumá ãe̲xgacüpatagu nachocu, yerü Yudíugüarü mugü nüxũ̃ nixu rü pecadu nixĩ nax wüxi ga Rómacüa̲xpatagu nax nachocuxũ̃ ga yema ngunexũ̃gu. Rü yemaacü tama Tupanape̲xewa nügü nixüxaarü maxũ̃a̲xẽẽgüchaũ̃, yerü yexguma nügü yaxüxaarü maxũ̃a̲xẽẽgügu, rü taxucürüwa nanango̲xgü ga õna ga Üpetüchigaarü petaca̲x namexẽẽxũ̃.

[29]Rü yemaca̲x ga gumá ãe̲xgacü ga Rómacüa̲x ga Pirátu rü napatawa ínaxũxũ nax duũ̃xũ̃gümaxã yadexaxũ̃ca̲x. Rü ñanagürü nüxũ̃: —¿Ta̲xacüca̲x ípenaxuaxũ̃ ya daa yatü? ==ñanagürü.

[30]Rü nüma ga duũ̃xũ̃gü rü Pirátuxũ̃ nangãxũ̃gü, rü ñanagürügü: —Ngẽxguma chi tama wüxi i taxũ̃ i chixexũ̃ naxu̲xgu, rü taxũchima cuxũ̃tawa tanaga ==ñanagürügü.

[31]Rü yexguma ga Pirátu rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Ẽcü perü ãe̲xgacügüxũ̃tawa penaga, rü perü mugü pemaxã nüxũ̃ ixuxũ̃ãcüma penapoxcux! ==ñanagürü. Natürü ga yema Yudíugü rü Pirátuxũ̃ nangãxũ̃gü, rü ñanagürügü: —Natürü pema i Rómacüa̲xgü rü marü toxna penachu̲xu nax texéxũ̃ tima̲xgüxũ̃ tümaarü chixexũ̃ca̲x ==ñanagürügü.

[32]Rü yemaacü ningu ga yema ore ga Ngechuchu ũ̃paacü nüxũ̃ ixuxũ̃ nax ñuxãcü tá nayuxũ̃.

[33]Rü Pirátu rü wenaxarü napatagu naxücu, rü Ngechuchuca̲x nangema. Rü nüxna naca, rü ñanagürü: —¿Cuma yixĩxũ̃ i Yudíugüarü Ãe̲xgacü quixĩxũ̃? ==ñanagürü.

[34]Rü Ngechuchu ñanagürü nüxũ̃: —¿Cuechamatama i nagu curüxĩnüxũ̃ nax ngẽmaãcü choxna cucaxũ̃, rüe̲xna togü marü cumaxã nüxũ̃ nixu nax ngẽmaãcü choxna cucaxũ̃ca̲x? ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[35]Rü Pirátu Ngechuchuxũ̃ nangãxũ̃, rü ñanagürü: —¿Ẽxna cuma nagu curüxĩnügu rü Yudíu chixĩ? Rü ngẽma cuchixũ̃anecüãxgü rü chacherdótegüarü ãẽxgacügütama nixĩ i chauxũ̃tawa cuxũ̃ gagüxũ̃. ¿Ẽxna tạxacürü chixexũ̃ cuxü? = =ñanagürü.

[36]Rü yexguma ga Ngechuchu rü nanangãxũ̃, rü ñanagürü: —Choma rü tama ñoma i naanewa ãẽxgacü chixĩ. Rü ngẽxguma chi ñoma i naanewa ãẽxgacü chixĩxgu, rü chorü duũ̃xũ̃gü rü chi Yudíugüarü ãẽxgacügümaxã nügü nadai rü taxũchima choxũ̃ niyauxgü i ngẽxguma. Natürü tama ñoma i naanewa ãẽxgacü chixĩ = =ñanagürü.

[37]Rü yexguma ga Pirátu rü ñanagürü nüxũ̃: —¿Ẽxna wüxi i nachixũ̃anearü ãẽxgacü quixĩ i cumax? = =ñanagürü. Rü Ngechuchu nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —Cumatama marü nüxũ̃ quixu nax ãẽxgacü chixĩxũ̃. Rü choma rü chabu rü ñoma ga naanewa chaxũ nax duũ̃xũ̃gümaxã nüxũ̃ chayarüxuxũ̃cạx i ore i aixcüma ixĩxũ̃. Rü guxãma ya yíxema ya yaxõgüxe i ngẽma ore i aixcüma ixĩxũ̃, rü choxũ̃́ itarüxĩnüe = =ñanagürü.

[38]Rü Pirátu rü ñanagürü nüxũ̃: —¿Tạxacü nixĩ i ngẽma ore i aixcüma ixĩxũ̃? = =ñanagürü. Rü Ngechuchuna nacaxguwena ga Pirátu, rü wenaxarü Yudíugümaxã nayarüdexa. Rü ñanagürü nüxũ̃: —Taxuxũ̃ma i chixexũ̃xũ̃ nawa chadau i ñaa yatü.

[39]Natürü guxũ̃guma i ngẽxguma Üpetüchigaarü petawa nanguxgu, rü pecüma nixĩ nax íchananguxuchixẽẽxũ̃ i wüxi i poxcuxũ̃. ¿Rü penaxwạxexũ̃ nax pexcạx íchananguxuchixẽẽxũ̃ i ñaa perü ãẽxgacü, Pa Yudíugüx? = =ñanagürü.

[40]Rü yexguma ga guxũ̃ma ga yema duũ̃xũ̃gü, rü tagaãcü aita naxüe, rü ñanagürügü: —Tama tanaxwạxe nax cuyangéxũ̃ i ngẽma yatü. Rü Barabá waxi nixĩ i tanaxwạxexũ̃ nax cuyangéxũ̃ = =ñanagürügü. Rü yema Barabá rü wüxi ga máẽtaxũ̃ nixĩ.

## Cuáũ̃ 19

### Ngechuchumaxã yu naxuegugü
(Mt. 27.15-31; Mr. 15.6-20; Lc. 23.13-25)


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Rü yexguma ga Pirátu rü churaragüxũ namu nax Ngechuchuxũ nacuaixgüxũcax.

[2]Rü yema churaragü rü chuchuxũwa nanaxügü ga wüxi ga boxũ, rü ñuxũchi Ngechuchueruwa nayangaxcuchigü. Rü wüxi ga máxũ ga naxchiru ga dauxcharaxũgu nayacuxẽẽgü.

[3]Rü ñuxũchi naxcax naxĩ, rü nüxũ nacugüeãcüma ñanagürügü nüxũ: —¡Namaxũ, Pa Yudíugüarü Ãẽxgacüx! ==ñanagürügü. Rü nanapechiwegü.

[4]Rü Pirátu rü wenaxarü düxétüwa naxũ, rü Yudíugüxũ ñanagürü: —¡Dücax! Nua pepexewa chanaga nax nüxũ pecuáxũcax nax taxuxũma i chixexũ nawa chadauxũ ==ñanagürü.

[5]Rü yexguma ínaxũxũxgu ga Ngechuchu rü naeruwa nayexma ga yema ngaxcueruxũ ga chuchuxũnaxcax rü nagu nayacuxẽẽgü ga yema mámüxũ ga naxchiru ga daucharaxũ. Rü yexguma ga Pirátu rü Yudíugüxũ ñanagürü: —Daa nixĩ ya yimá yatü ==ñanagürü.

[6]Natürü yexguma Ngechuchuxũ nadaugügu ga chacherdótegüarü ãẽxgacügü rü Tupanapata ga taxũnearü purichíagü, rü inanaxügüe ga aita nax naxüexũ. Rü ñanagürügü: —¡Curuchawa yapota! ¡Curuchawa yapota! ==ñanagürügü. Rü Pirátu rü ñanagürü nüxũ: —¡Ẽcü, peyaga rü pematama curuchawa peyapota! Erü choma rü taxuxũma i chixexũxũ nawa chadau ==ñanagürü.

[7]Natürü ga yema Yudíugü rü Pirátuxũ nangãxũgü, rü ñanagürügü: —Toma toxṹ nangẽxma i wüxi i torü mu. Rü ngẽma torü mu toxũ nüxũ nacuaxẽxẽ nax namexũ nax nayuxũ i ñaa yatü, yerü nüma rü nügü nixu nax Tupana Nane yixĩxũ ==ñanagürügü.

[8]Rü yexguma yemaxũ naxĩnügu ga Pirátu, rü yexera namuũ.

[9]Rü wena Ngechuchumaxã napatagu naxücu. Rü yéma Ngechuchuna nayaca, rü ñanagürü: —¿Ngextácüãx quixĩ i cumax? ==ñanagürü. Natürü ga Ngechuchu rü tama nanangãxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[10]Rü yexguma ga Pirátu rü Ngechuchuxũ ñanagürü: —¿Ẽxna taxũtáma choxũ cungãxũ? ¿Taxű ẽxna i nüxũ cucuáxũ nax choxmẽxwa cungexmaxũ nax curuchawa cuxũ chipotaxũ rüẽxna cuxũ nax íchanguxuchixẽẽxũ? ==ñanagürü.

[11]Rü Ngechuchu nanangãxũ, rü ñanagürü: —Taxũchima cuxmẽxwa changexma ega tama Tupana naxwãxegu. Rü ngẽmacãx i ngẽma cuxna choxũ muxũ rü curü yexera poraãcü napecaduãx ==ñanagürü.

[12]Rü yemawena rü Pirátu nagu narüxĩnü ga ñuxãcü Ngechuchuxũ nax ínanguxuchixẽẽxégaxũ. Natürü yema Yudíugü rü poraãcü aita naxüe, rü ñanagürügü: —Ngẽxguma tá ícunanguxuchixẽẽxgu rü tama curü ãẽxgacü ya Chécharuxũ cungechaũ. Erü ngexerüxe ya ãẽxgacüxũ tügü ingucuchixẽẽxẽ, rü Rómacüãx ya ãẽxgacü ya Chécharuarü uanü tixĩ ==ñanagürügü.

[13]Rü yexguma yemaxũ naxĩnügu ga Pirátu, rü churaragüxũ namu nax Ngechuchuxũ ínagaxüchigüxũ. Rü nüma ga Pirátu rü norü toruxũwa narüto ga ngextá duũxũgü ga poxcuexũna nacãxaxũ. Rü yema nachica rü Yudíugügawa rü Gabatágu nixĩ ga naéga. Rü yema naéga rü “Nutagümaxã tüétüxũ”, ñaxũchiga nixĩ.

[14]Rü wüxi ga ngunexũ nataxu nax Üpetüchigaarü petawa nanguxũ, rü marü tocuchiwa nangu. Rü Pirátu rü Yudíugüxũ ñanagürü: —¡Daa nixĩ ya yimá perü ãẽxgacü! ==ñanagürü.

[15]Natürü ga nümagü rü aita naxüe, rü ñanagürügü: —Tanaxwãxe nax nayuxũ. Rü ¡curuchawa yapota! ==ñanagürügü. Rü Pirátu nüxna naca rü ñanagürü nüxũ: —¿Ñuxãcü i choma rü ichanamu nax curuchawa yapotagüãxũcãx ya perü ãẽxgacü? ==ñanagürü. Natürü ga chacherdótegüarü ãẽxgacügü rü Pirátuxũ nangãxũgü, rü ñanagürügü: —Yimá ãẽxgacü ya Chécharu ya Rómawa ngẽxmacü rü yimá nixĩ ya torü ãẽxgacü, rü nataxuma i to ==ñanagürügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16Rü yexguma ga Pirátu rü yema Yudíugüna Ngechuchuxũ namu nax
curuchawa yapotagüãxũca̲x. Rü nümagü rü nayagagü.

### Curuchawa Ngechuchuxũ nipotagü
(Mt. 27.32-44; Mr. 15.21-32; Lc. 23.26-43)

17Rü ínaxũxũ ga Ngechuchu, rü norü curucha ngĩxũ ininge. Rü nachica ga
“Duẽxẽerugu”, ãégaxũwa naxũ. Rü yema nachica rü Górguta nixĩ ga naéga
ga Yudíugügawa.

18Rü yéma curuchawa Ngechuchuxũ nayarüpotagü. Rü Ngechuchurüxũ
curuchawa nayapotagü ga taxre ga to ga yatügü, rü wüxi ga norü
tügünecüwawa rü to ga norü to̲xwecüwawa.

19Rü Pirátu rü churaragüxũ namu nax Ngechuchuarü curuchatape̲xewa
yapocuchigüãxũca̲x ga wüxi ga mürapewaxacü ga ãégatachinüxũ ga ñaxũ:
“Ngechuchu ya Nacharétucüã̲x ya Yudíugüarü Ãe̲xgacü”, ñaxũ.

20Rü yema nachica ga Ngechuchuxũ curuchawa íyanapotagüxũ, rü ĩanearü
ngaicamana nayexma. Rü yemaca̲x muxũma ga yema Yudíugü nüxũ
nadaumatü ga yema namatü ga mürapewaxacügu üxũ ga Yudíugügawa rü
Griégugügawa rü Rómacüã̲xgügawa.

21Rü yemaca̲x ga yema Yudíugüarü chacherdótegüarü ãe̲xgacügü rü
Pirátuxũ ñanagürügü: —Toma rü tama tanaxwa̲xe i cunaxümatü i
“Yudíugüarü Ãe̲xgacü”, ñaxũ. Rü narümemae nixĩ i cunaxümatü rü
ñacurügü: “Nügü ixucü nax Yudíugüarü Ãe̲xgacü yixĩxũ” ==ñacurügü.

22Natürü Pirátu nanangãxũ rü ñanagürü: —Ngẽma chaxümatüxũ rü marü
ngẽxma naxümatü ==ñanagürü.

23Rü nawena nax curuchawa Ngechuchuxũ yapotagüxũ, rü nüma ga
churaragü, rü nanade ga Ngechuchuchiru. Rü yema ãgümücü ga churaragü
rü nügümaxã nayatoye ga naxchiru. Rü nanayauxgü ta ga norü gáuxũchiru
ga máxũ. Natürü taxuwama narünga̲i̲xte, yerü woetama yemaacü naxü.

24Rü yemaca̲x ga yema churaragü rü nügümaxã ñanagürügü: —¡Taxũtáma
nagu tagáugüe! Rü narümemae naxca̲x ngĩxũ tañanagügü i wüxi i diẽru nax
ngẽmawa nüxũ icua̲xgüxũca̲x nax texéarü tá yixĩxũ ==ñanagürügü. Rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yemaacü ningu ga Tupanaarü ore ga ümatüxũ ga ñaxũ: “Nügümaxã nayatoye i chauxchiru, rü naxca̱x ngĩxũ tanañanagügü i wüxi i diẽru”, ñaxũ. Rü aixcüma yemaacü nixĩ ga naxügüãxũ ga churaragü.

25Rü Ngechuchuarü curuchapünewa iyexma ga naé ga María, rü ngĩeya̱x, rü María ga Creofáx naxma̱x, rü María ga Madarénacüa̱x.

26Rü yexguma Ngechuchu naéũ da̱u̱xgu nax ngĩxũtagu nachixũ ga yema norü ngúexũ ga poraãcü nüxũ nangechaxũxũ, rü ñanagürü ngĩxũ: —Pa Mamax, yimá nixĩ ya cune ==ñanagürü.

27Rü yemawena, rü ñanagürü nüxũ ga yema ngúexũ: —Ngẽma iyixĩ i cué ==ñanagürü. Rü yemawena napatawa ngĩxũ nayaxu. Rü naxũtawa iyexmaecha.

### Nayu ga Ngechuchu

(Mt. 27.45-56; Mr. 15.33-41; Lc. 23.44-49)

28Rü Ngechuchu nüxũ nacua̱x nax marü yangu̱xẽẽãxũ ga guxũma ga yema Nanatü namaxã nüxũ ixuxũ. Rü yema Tupanaarü ore ga ümatüxũ nax yanguxẽẽxũca̱x, rü ñanagürü: —Chita̱xawa ==ñanagürü.

29Rü yéma iyexma ga wüxi ga baepáxũ ga bínu ga marü üxchiücümaxã ããcuxũ. Rü wüxi ga tüa̱xmü gumá bínumaxã niwaixẽẽgü, rü wüxi ga dexnemena̱xãwa nayana̱i̱x. Rü yemamaxã naã̱xgu nanawe̱xgü.

30Rü Ngechuchu nayaxaxü ga gumá bínu ga üxchíücü rü ñanagürü: —Marü ningu i guxũma ==ñanagürü. Rü ñu̱xũchi inayarümaxãchi, rü nayu.

### Wüxi ga churara rü wocaemaxã Ngechuchuxũ nacanapacütüxũ

31Natürü ga yema Yudíugü rü tama nanaxwa̱xegü nax curuchagüwa nayexmagüxũ ga yema naxũnegü. Yerü moxũãcü rü ngũxchigaarü ngunexũ nixĩ. Rü yema Yudíugüca̱x rü yema nixĩ ga guxũ ga ngũxchigaarü ngunexũarü yexera ga üünexũ, yerü norü peta ga Üpetüchigaarü ügü nixĩ. Rü yemaca̱x Pirátuna naxca̱x nacagü nax churaragü yéma namugüxũca̱x nax yapoyeparagüãxũca̱x nax paxa nayuexũca̱x ga yema curuchawa ipotagüxũ, rü paxa nax nadeaxũca̱x ga curuchawa naxũpa ga ngũxchigaarü ngunexũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[32]Rü yéma naxĩ ga churaragü rü inanapoeparagü ga yema taxre ga yatügü ga Ngechuchurüxũ yéma curuchawa ipotagüxũ.

[33]Rü Ngechuchucax naxĩ ga churaragü, natürü nüxũ nadaugü nax marü nayuxũ. Rü yemacax tama nayapoyeparagü.

[34]Natürü wüxi ga churara rü Ngechuchuxũ nacanapacütüxũ. Rü yexgumatama ínayaxüchi ga nagü rü dexá.

[35]Rü choma i Cuáũ rü nüxũ chadau i guxũma i ngẽma pemaxã nüxũ chixuxũ. Rü aixcüma nixĩ i ñaa chorü ore. Rü chomatama nüxũ chacuax nax aixcüma yixĩxũ, rü ngẽmacax pemaxã nüxũ chixu nax pema rü ta peyaxõgüxũcax.

[36]Rü yema nangupetü nax yanguxũcax i Tupanaarü ore i ümatüxũ i ñaxũ: “Rü taxunetáma ya naxchinaxã nipoyegü”, ñaxũ.

[37]Rü tóxnamana i Tupanaarü ore i ümatüxũwa rü ñanagürü: “Tá nüxũ narüdaunü ya yimá nacanapacütüxũgüãcü”, ñanagürü.

### Ngechuchuxũ nutaarü ãxmaxũgu narüxũcuchigü

(Mt. 27.57-61; Mr. 15.42-47; Lc. 23.50-56)

[38]Rü nayexma ga wüxi ga yatü ga Arimatéacüax ga Yúchegu ãégacü. Rü nüma rü ta Ngechuchuaxṹ nayaxõ, natürü cúãcü nayaxõ yerü natanüxũ ga Yudíugüarü ãẽxgacügüxũ namuũ. Rü gumá nixĩ ga Pirátuna yacacü nax nayauxãxũcax ga Ngechuchuxũne. Rü Pirátu rü: —Ngũ ==ñanagürü. Rü yexguma ga Yúche rü yéma naxũ ga curuchawa íyapotaxũwa, rü curuchawa nayayaxu ga naxũne ga Ngechuchu.

[39]Rü yexgumarüxũ ta yéma nangu ga Nicodému ga ũpaacü chütacü Ngechuchuxũtagu naxũanecü. Rü yéma nanange ga 30 quíru naguxũ ga pumara ga yixichixũ nax Ngechuchuxũ namaxã nachaxũnegüxũcax.

[40]Rü yemaacü ga Yúche rü Nicodému rü curuchawa nanayauxgü ga naxũne ga Ngechuchu. Rü naxchápenüxũ ga marü pumaracharaxũmaxã nananuquegü. Yerü yema nixĩ ga nacüma ga Yudíugü ga yexguma wüxi ga yueta tüxũ inataxgügu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

41Rü yema nachica ga Ngechuchu curuchawa ípotaxũ̃wa nayexma ga wüxi ga nanetünecü. Rü yema nanetünecüwa nayexma ga wüxi ga naxma̱xũ̃ ga yexwaca̱xüxũ̃ ga taguma texéxũ̃ nagu yaxṹcuchigüxũ̃.

42Rü yema naxmaxũ̃gu nixĩ ga yaxṹcuchigüãxũ̃ ga Ngechuchuxũ̃ne, yerü nangaicama ga yema naxma̱xũ̃, rü naétü paxa tá ningune ga Yudíugüarü ngũ̃xchigaarü ngunexũ̃.

## Cuáũ̃ 20

### Wena namaxũ̃ ga Ngechuchu

(Mt. 28.1-10; Mr. 16.1-8; Lc. 24.1-12)

1Rü yüxüarü pa̱xmamaxũ̃chi ga tauta mea yangóonegu, rü María ga Madarénacüã̱x rü Ngechuchuxũ̃ íyaxṹcuchigüxũ̃wa ixũ. Rü nüxũ̃ idau ga gumá nuta ga Ngechuchumaxũ̃ namaxã rünguxtaũ̃cü, rü marü nax ínaxügachixũ̃.

2Rü yexgumatama iñaãchi, rü Chimóũ̃ ga Pedruxũ̃tawa rü yema to ga ngúexũ̃ ga Ngechuchu poraãcü nüxũ̃ ngechaxũ̃xũ̃xũ̃tawa iña. Rü ngĩgürügü nüxũ̃: —Marü nanayauxgü ya Cori ya Ngechuchu i naxmaxũ̃wa. Rü tama nüxũ̃ tacua̱x nax ngextá nangegüãxũ̃ rü naxügüãxũ̃ ==ngĩgürügü.

3Rü yexguma ga Pedru rü yema to ga ngúexũ̃ rü Ngechuchuxũ̃ íyaxṹcuchigüxũ̃wa naxĩ.

4Rü wüxigu inaxũ̃ãchi, natürü ga yema to ga ngúexũ̃ rü poraãcü Pedruarü yexera inañaãchi. Rü nüxíra Ngechuchuxũ̃ íyaxṹcuchigüxũ̃wa nangu.

5Rü inayarümaxãchi nax nagu yadaucuchixũ̃ca̱x. Rü nüxũ̃ nadau ga yema naxchápenüxũ̃ ga namaxã nanúquegüaxũ̃ nax yexma naxüxũ̃. Natürü tama aixepegu naxücu.

6Rü naweama ínangu ga Chimóũ̃ ga Pedru. Rü nüma rü yema naxmaxũ̃gu naxücu. Rü nüma rü ta nüxũ̃ nadau ga yema naxchápenüxũ̃gü ga yexma nuxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]Rü nüxũ nadau ta ga yema naxcháp̃enüxũ ga Ngechuchuxũ namaxã nanúquegüxũ ga meama dixcumüxũ ga nüxrüguma üxũ. Rü tama wüxigu namaxã nanu ga yema naxcháp̃enüxũ ga namaxã nanúquegüaxũ.

[8]Rü yexguma ga yema to ga ngúexũ ga nüxíra yéma nguxũ, rü nüma rü ta nixücu. Rü nüxũ nadau ga guxũma, rü nayaxõ nax marü wena namaxũ̃xũ ga Ngechuchu.

[9]Yerü yexguma rü ta rü tama nüxũ nacua̲xgü ga yema Tupanaarü ore nüxũ ixuxũ nax Ngechuchu rü wena tá namaxũ̃xũ.

[10]Rü yexguma ga yema ngúexũ̃gü rü napataca̲x nawoegu.

### Ngechuchu rü ngĩxca̲x nango̲x ga María ga Madarénacüã̲x

(Mt. 16.9-11)

[11]Natürü ga María ga Madarénacüã̲x rü yéma ixaxu naxũ̃tawa ga yema naxma̲xũ ga Ngechuchuxũ nagu yaxűcuchigüxũ. Rü naxauxãcüma iyarümaxãchi, rü nagu iyadaucuchi ga naxma̲xũ.

[12]Rü nüxũ idau ga taxre ga daxũcüã̲x ga Tupanaarü orearü ngeruũ̃gü ga icómüchiruxũ. Rü Ngechuchuxũ̃ne ixűchiréxũ̃wa narütogü, rü wüxi ga naeru ixüxũ̃waama rü to ga nacütawaama.

[13]Rü yema daxũcüã̲x rü ngĩxna nacagüe, rü ñanagürügü: —Pa Ngecüx, ¿ta̲xacüca̲x cuxaxu? ==ñanagürügü. Rü ngĩma rü inangãxũ, rü ngĩgürügü: —Chaxaxu erü nayangegü i naxũ̃ne ya Cori ya Ngechuchu, rü tama nüxũ chacua̲x nax ngexta naxügüãxũ ==ngĩgürügü.

[14]Rü yexguma yema ngĩxgu, rü ngĩgüweama idau. Rü nüxũ idau ga Ngechuchu ga ngĩxũ̃tagu nax nachixũ. Natürü tama nüxũ icua̲x nax Ngechuchu yixĩxũ ga gumá.

[15]Rü yexguma ga Ngechuchu rü ngĩxna naca, rü ñanagürü: —Pa Ngecüx, ¿ta̲xacüca̲x cuxaxu? ¿Rü texéca̲x nixĩ i cudauxũ? ==ñanagürü. Rü ngĩma nüxũ nacua̲xgu rü yema nixĩ ga yema nanetünecüarü dauruxũ. Rü yemaca̲x ngĩgürügü nüxũ: —Pa Corix, ega cuma cuyange̲xgu i naxũ̃ne ya Ngechuchu,


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

rü ¡chomaxã nüxũ̃ ixu nax ngexta cunaxüxũ̃ nax choma íchayadauxũ̃cax! ==ngĩgürügü.

16Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü ngĩxũ̃: —Pa Maríax ==ñanagürü. Rü ngĩma rü naxcax idaueguãchi, rü Yudíugügawa ngĩgürügü nüxũ̃: —Pa Rabúnix ==ngĩgürügü. Rü ngẽma rü “Pa Ngúexẽẽruxũ̃”, ñaxũ̃chiga nixĩ.

17Rü Ngechuchu rü ñanagürü ngĩxũ̃: —¡Taxṹ i choxũ̃ quingõgüxũ̃, erü tauta Chaunatüxũ̃tawa chaxũ! ¡Natürü ngéma chauenexẽgütanüwa naxũ rü namaxã nüxũ̃ yarüxu nax choma rü tá Chaunatü ya Tupana ya Penatü ya Tupanaxũ̃tawa chaxũ̃xũ̃! ==ñanagürü.

18Rü yexguma ga María ga Madarénacüax rü yema ngúexügümaxã nüxũ̃ iyarüxu nax marü nüxũ̃ nadauxũ̃ ga Cori ga Ngechuchu. Rü ñuxũchi namaxã nüxũ̃ iyaxu ga yema ore ga Ngechuchu ngĩmaxã nüxũ̃ ixuxũ̃.

### Norü ngúexũ̃gücax nangox ga Ngechuchu

(Mt. 28.16-20; Mr. 16.14-18; Lc. 24.36-49)

19Rü yema yüxüarü ngunexũ̃arü chütacü, rü nangutaquexegü ga Ngechuchuarü ngúexũ̃gü. Rü nügü narüwãxtaũ̃gü, yerü yema Yudíugüarü ãẽxgacügüxũ̃ namuũe. Rü Ngechuchu rü ngürüãchi yéma nangox, rü norü ngãxũ̃tanügu nachi. Rü nüxũ̃ narümoxẽ, rü ñanagürü: —¡Petaãẽgü! ==ñanagürü.

20Rü yema ñaxguwena rü nügü nawémex, rü nügü nawépacütüxũ̃. Rü nüma ga norü ngúexũ̃gü rü nataãẽgü, yerü nüxũ̃ nadaugü ga gumá norü Cori.

21Rü yexguma rü wenaxarü ñanagürü nüxũ̃: —¡Petaãẽgü! Rü yema Chaunatü núma choxũ̃ nax muxũ̃rüxũ̃ tátama nixĩ i pexũ̃ chamuxũ̃ i chomax ==ñanagürü.

22Rü yexguma rü naétü “cue”, ñanagürü ga Ngechuchu. Rü ñuxũchi ñanagürü nüxũ̃: —¡Penayauxgü i Tupanaãxẽ ya Üünecü!

23Rü ngẽxguma duũ̃xũ̃gü nüxũ̃ rüxoegu i norü pecadugü, rü pema rü pexũ̃́ nangẽxma i pora nax namaxã nüxũ̃ pixuxũ̃ nax Tupana marü nüxũ̃́ nüxũ̃ rüngũ̃maxũ̃ i norü pecadugü. Natürü ngẽxguma duũ̃xũ̃gü tama nüxũ̃


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

rüxoegu i norü pecadugü, rü pema rü pexṹ nangẽxma i pora nax namaxã nüxũ pixuxũ nax norü pecadugüwatama nangẽxmagüxũ ==ñanagürü ga Ngechuchu.

### Tumáchi nüxũ nadau ga Cori ga wena maxũcü

[24]Natürü Tumáchi ga wüxi ga yema 12 ga Ngechuchuarü ngúexũtanüxũ ga Wüxigu Buexũmaxã naxugüxũ, rü nataxuma natanüwa ga yema togü ga ngúexũgü ga yexguma Ngechuchu naxca̱x ngo̱xgu.

[25]Rü yixcama ga yema togü ga ngúexũgü rü Tumachimaxã nüxũ nixugüe, rü ñanarügügü: —Marü nüxũ tadau ya Cori ya Ngechuchu ==ñanarügügü. Natürü ga Tumáchi rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Ngẽxguma tama nüxũ chada̱u̱xgu i norü itapuamaxũ i naxme̱xwa ngẽxmaxũ rü tama nagu chixuxgu i ngẽma itapuamaxũ rü ngẽma norü canapacütüxũ, rü taxũtáma chayaxõ i ngẽma ore i chomaxã nüxũ pixuxũ ==ñanagürü.

[26]Rü 8 ga ngunexũguwena rü wenaxarü nangutaque̱xegü ga yema ngúexũgü ga wüxi ga ĩpatawa. Rü natanüwa nayexma ga Tumáchi ga yexguma. Rü woo nax nawãxtaxũ ga ĩã̱x, rü ngürüãchi yéma nango̱x ga Ngechuchu, rü norü ngãxũtanügu nachi. Rü nüxũ narümoxẽ, rü ñanagürü: —¡Petaãẽgü! ==ñanagürü.

[27]Rü yexguma Tumáchixũ ñanagürü ga Ngechuchu: —¡Nagu ixu i ñaa chorü itapuamaxũ i cho̱xme̱xwa ngẽxmaxũ, rü nüxũ nadau ya daa cho̱xme̱x! ¡Rü nagu ixu i chorü canapacütüxũ! ¡Rü tama name nax tama cuyaxõxũ! ¡Rü yaxõ! ==ñanagürü.

[28]Rü yexguma ga Tumáchi rü Ngechuchuxũ nangãxũ, rü ñanagürü: —Pa Chorü Corix, cuma nixĩ i chorü Tupana quixĩxũ ==ñanagürü.

[29]Rü Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —Pa Tumáchix, cuma cuyaxõ erü choxũ cudau. Natürü tataãẽgü ya yíxema tama choxũ daugüãcüma yaxõgüxe ==ñanagürü.

### Ta̱xacücа̱x naxümatü i ñaa popera


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

30Rü Ngechuchu rü norü ngúexũgüpe̲xewa nanaxü ga muxũma ga to ga cua̲xruũgü i Tupanaarü poramaxã naxüxũ i tama ñaa poperagu ümatüxũ.

31Natürü guxũma ga yema Ngechuchu üxũ rü ñaa poperagu naxümatü nax peyaxõgüxũca̲x nax Ngechuchu rü Tupana Nane ya Cristu nax yixĩxũ rü ngẽxguma nüxṹ peyaxõgügu pexṹ nangẽxmaxũca̲x i maxũ i taguma gúxũ.

## Cuáũ 21

### Ngechuchu rü 7 ga norü ngúexũgüca̲x nango̲x

1Rü yemawena ga Ngechuchu rü wenaxarü norü ngúexũgüca̲x nango̲x ga naxtaxa ga Tibériaanacüwa. Rü ñaãcü nixĩ ga naxca̲x nangóxũ.

2Rü wüxiwa nayexmagü ga Chimóũ ga Pedru, rü Tumáchi ga Wüxigu Buexũmaxã naxugüxũ, rü Natanaé ga Gariréaanegune ga ĩane ga Canácüã̲x, rü Chebedéu nanegü rü taxre ga to ga Ngechuchuarü ngúexũgü.

3Rü Chimóũ ga Pedru rü ñanagürü nüxũ: —Tá chayapüchae = =ñanagürü. Rü yexguma ga yema togü ga ngúexũgü rü nanangãxũgü, rü ñanarügügü nüxũ: —Toma rü tá ta cuwe tarüxĩ = =ñanarügügü. Rü yéma naxĩ, rü wüxi ga nguegu nichoũ. Natürü yema chütaxũgu rü taxuxũma ga choxni niyauxgü.

4Rü yexguma noxri yangóonegu rü Ngechuchu naxca̲x nango̲x ga naxtaxaanacüwa. Natürü ga nüma ga norü ngúexũgü rü tama nüxũ nacua̲xgü nax Ngechuchu yixĩxũ.

5Rü yexguma ga Ngechuchu rü nüxna naca, rü ñanagürü nüxũ: —Pa Ngextü̲xücügüx, ¿taxuxũma i perü choxni? = =ñanagürü. Rü nümagü rü nanangãxũgü rü ñanarügügü: —Taxuxũma = =ñanarügügü.

6Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —¡Peweũarü tügünecüwawaama penatáe i perü pücha! rü tá ípenayauxũ i choxni = =ñanagürü. Rü yémaama nanatáegü ga norü pücha, rü taxucürüwa ínanatúãchigü, yerü muxũchixũ ga choxni niyauxgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]Rü yexguma ga yema ngúexũ̃ ga Ngechuchu poraãcü nüxũ̃ ngechaũ̃xũ̃ rü Chimóũ̃ ga Pedruxũ̃ ñanagürü: —Yimá nixĩ ya Cori ya Ngechuchu ==ñanagürü. Rü yexguma yemaxũ̃ naxĩnügu ga Pedru ga gumá nax yixĩxũ̃ ga Cori, rü nicuxcuchi ga naxchiru yerü noxri rü ínacuxuchi. Rü natüchíüwa nayuxu, rü naxãnacüwa nawẽxẽ.

[8]Rü yema togü ga natanüxũ̃ rü nguemaãtama naxãnacüwa naxãgü. Rü yéma nanatúgü ga yema pücha ga choxnimaxã ããcuxũ̃, yerü 100 metruxicatama nataxu nax naxãnacüwa nangugüxũ̃.

[9]Rü yexguma nguewa ínachoũ̃gu rü yéma nüxũ̃ nadaugü ga wüxi ga üxü. Rü naétügu naxṹ ga wüxi ga choxni, rü nayexma ta ga wüxi ga paũ.

[10]Rü Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Nuata penge i ñuxre i ngẽma choxni i ípeyauxũ̃xũ̃! ==ñanagürü.

[11]Rü Chimóũ̃ ga Pedru rü nguegu nixüe. Rü yema püchamaxã naxnecügu ínanatúãchiwetaxũ̃ ga choxni ga ínayauxũ̃xũ̃. Rü 153 ga choxni ga ítáxũ̃ nayexma nawa ga yema pücha. Rü woo nax namuxũchixũ̃, rü tama narügáu ga pücha.

[12]Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Nua pexĩ rü peyachibüe! ==ñanagürü. Rü taxuxũ̃ma ga norü ngúexũ̃gü rü nüxna nacaxchaũ̃ nax texé yixĩxũ̃ ga nümax, yerü marü nüxũ̃ nacua̲xgü nax gumá yixĩxũ̃ ga Cori ga Ngechuchu.

[13]Rü yexguma ga Ngechuchu rü naxũ̃tawa naxũ. Rü nanayaxu ga paũ rü wüxichigüna nanaxã. Rü yexgumarüxũ̃ ta ga choxni rü nüxna nanaxã.

[14]Rü yema nixĩ ga norü tomaepü̲xcüna nax norü ngúexũ̃güca̲x nangóxũ̃ ga Ngechuchu nawena nax yuwa ínadaxũ̃.

### Ngechuchu rü Chimóũ̃ ga Pedrumaxã nidexa

[15]Rü yexguma chibüewa yangugüguwena rü Ngechuchu rü Chimóũ̃ ga Pedruna naca, rü ñanagürü: —Pa Chimóũ̃ Pa Cuáũ̃ Nanex, ¿aixcüma choxũ̃ cungechaũ̃xũ̃ i ñaa cumücügüxũ̃ nax cungechaũ̃xũ̃arü yexera? ==ñanagürü. Rü Pedru nanangãxũ̃, rü ñanagürü: —Ngũ̃, Pa Corix, cuma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nüxũ cucuax nax cuxũ changechaũxũ ==ñanagürü. Rü Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —¡Nüxna nadau i chorü duũxũgü i ñoma carnéruxacügürüxũ ixĩgüxũ! ==ñanagürü.

16Rü wenaxarü Pedruna naca, rü ñanagürü: —Pa Chimóũ Pa Cuáũ Nanex, ¿aixcüma i choxũ cungechaũxũ? ==ñanagürü. Rü Pedru nanangãxũ, rü ñanagürü: —Ngũ, Pa Corix, cuma nüxũ cucuax nax cuxũ changechaũxũ ==ñanagürü. Rü Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —Ẽcü, ¡nüxna nadau i chorü duũxũgü i ñoma carnérugürüxũ ixĩgüxũ! ==ñanagürü.

17Rü norü tomaepüxcüna Pedruna naca, rü ñanagürü: —Pa Chimóũ Pa Cuáũ Nanex, ¿aixcümaxũchi yixĩxũ i choxũ cungechaũxũ? ==ñanagürü. Rü yexguma ga Pedru rü nangechaũ, yerü norü tomaepüxcüna Ngechuchu nüxna naca rü aixcüma nüxũ nangechaũ. Rü ñanagürü ga Pedru: —Pa Corix, cuma nüxũ cucuax i guxũma. Rü cuma nüxũ cucuax nax aixcümaxũchi cuxũ changechaũxũ ==ñanagürü. Rü Ngechuchu ñanagürü nüxũ: —Ẽcü, ¡nüxna nadau i chorü duũxũgü i ñoma carnérugürüxũ ixĩgüxũ!

18Rü aixcüma cumaxã nüxũ chixu rü yexguma cungextüxügu rü cugü quicuxcuchi nax ngextá cuma ícunaxwaxexũwa cuxũxũcax. Natürü ngẽxguma yaxguax quixĩxgu rü tá quixuuchichacüxü nax toguxe cuxũ icuxcuchixũcax. Rü ngẽma tama cuma ícunaxwaxexũwa tá cuxũ nagagü ==ñanagürü.

19Rü Ngechuchu rü yema ñanagürü nax nüxũ nüxũ nacuaxẽẽxũcax nax ñuxãcü tá nayuxũ ga Pedru nax yemaacü Tupanaxũ nataxẽẽxũcax. Rü yemawena ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —¡Chowe rüxũ! ==ñanagürü.

### Yema ngúexũ ga Ngechuchu poraãcü nüxũ ngechaũxũchiga

20Rü yexguma nügüweama nadauxgu ga Pedru rü nüxũ nadau nax naweama ne naxũxũ ga yema ngúexũ ga Ngechuchu poraãcü nüxũ ngechaũxũ. Rü nüma nixĩ ga chibüwa Ngechuchucüwawa natoxũ rü nüxna nacaxaxũ rü ñaxũ: “Pa Corix, ¿texé tá tixĩ ya yíxema bexma cuxũ íxuaxũxẽ?” ñaxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[21]Rü yexguma Pedru yema ngúexũ̃xũ̃ da̱u̱xgu rü Ngechuchuna naca, rü ñanagürü: —Pa Corix, ¿ñaa curü ngúexũ̃ rü ta̱xacü tá nüxũ̃ üpetüxũ̃? = =ñanagürü.

[22]Rü Ngechuchu nanangãxũ̃, rü ñanagürü nüxũ̃: —Ngẽxguma choma chanaxwa̱xegu nax namaxũ̃xũ̃ ñu̱xmatáta wena núma chaxũ, ¿rü tü̱xcüũ̃ i nagu curüxĩnüxũ̃ i ngẽma? Rü cuma ¡rü chowe rüxũ! = =ñanagürü.

[23]Rü yexguma yemaxũ̃ naxĩnüegu ga namücügü, rü nagu narüxĩnüe nax taxũtáma nayuxũ̃ ga yema ngúexũ̃. Natürü Ngechuchu rü tama nüxũ̃ nixu ga taxũtáma nax nayuxũ̃. Natürü ñanagürümare: “Ngẽxguma choma chanaxwa̱xegu nax namaxũ̃xũ̃ ñu̱xmatáta wena núma chaxũ, ¿rü tü̱xcüũ̃ i nagu curüxĩnüxũ̃ i ngẽma?” ñanagürümare.

[24]Rü yema ngúexũ̃ ga Ngechuchu nachiga idexaxũ̃ nixĩ ga nüxũ̃ dauxũ̃ ga guxũ̃ma ga ñaa nüxũ̃ yaxuxũ̃ rü nachiga naxümatüaxũ̃. Rü nüxũ̃ tacua̱x nax aixcüma yixĩxũ̃ i ngẽma nüxũ̃ yaxuxũ̃.

[25]Rü nayexma ga to ga muxũchixũ̃ma ga Ngechuchu üxũ̃. Rü ngẽxguma chi naxümatügu i guxũ̃ma ga yema naxüxũ̃chiga, rü nagu charüxĩnügu rü taxũchima ñoma i naanegu ningu i ngẽma poperagü i ngẽma Ngechuchu üxũ̃chiga ixümatügu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

# Ngechuchuarü ngúexũgü ga yamugüxũarü puracüchiga

## Ngechuchuarü ngúexũgü ga yamugüxũarü puracüchiga 1

### Tupana inaxuneta rü tá ínangu i Naãxẽ ya Üünexũ

[1-2]Pa Mecü Pa Teóquirux, nüxíra chaxümatüxũ ga poperawa chanaxümatü nachiga ga guxũma ga Ngechuchu üxũ rü duũxũgüxũ namaxã nangúexẽẽxũ ga noxritama inaxügüãgu ga norü puracü ñu̱xmata yema ngunexũ ga Tupana daxũguxũ ga naanewa nagaxgu. Rü naxũpa nax daxũguxũ ga naanewa naxũxũ ga Ngechuchu rü Tupanaãxẽ i Üünexũarü ngũxẽẽmaxã nayaxugücu̱xẽ ga yema norü ngúexũgü ga yadexechixũ rü yamugüchaũxũ. Rü namaxã nüxũ nixu ga ta̱xacü tá nax naxüexũ.

[3]Rü yexguma marü yuwa ínadaxguwena ga nüma ga Ngechuchu rü 40 ga ngunexũgu nügü nango̱xẽẽxũ naxca̱x ga norü ngúexũgü rü muxũma ga togü ga nüxṹ yaxõgüxũ nax yemaacü nüxũ nacua̱xgüxũca̱x nax aixcüma wena namaxũxũ. Rü namaxã nüxũ nixu nachiga ya Tupana ãẽxgacü íyixĩxũwa.

[4]Rü yexguma yema ngúexũgü ga yamugüxũtanüwa nayexmagu ga Ngechuchu, rü namaxã nüxũ nixu nax tama nüxna naxĩxũca̱x ga Yerucharéũ. Rü ñanagürü nüxũ: —¡Ípenangu̱xẽẽx nax yanguxũca̱x i ngẽma Tupanaarü uneta nachiga i Naãxẽ ya Üünexũ ga pemaxã nüxũ chixuchigaxũ!

[5]Aixcüma nixĩ ga Cuáũ rü dexáwa duũxũgüxũ ínabaiũxẽẽxũ, natürü taxũtáma muxũ i ngunexũ nangupetü nax Tupanaãxẽ ya Üünecü tá pexna nguxũ = =ñanagürü.

### Dauxũguxũ ga naanewa naxũ ga Ngechuchu

[6]Rü yema duũxũgü ga Ngechuchuxũtagu ngutaque̱xegüxũ rü nüxna naca rü ñanagürügü nüxũ: —Pa Corix, ¿ẽxna ñu̱xma tá nixĩ i marü ícunawoxũxũ i nua tochixũanewa i torü uanügüarü churaragü nax wenaxarü tomatama namaxã itacuáxũca̱x i ñaa Iraéane? = =ñanagürügü.

[7]Rü Ngechuchu nanangãxũ, rü ñanagürü: —Pema rü taxuca̱xma nüxũ pecuáxchaũ i ñuxgu tá nixĩ i ngẽma ngunexũ i choxna naxca̱x pecaxũ, erü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Chaunatüxicatama nüxṹ nangẽxma i pora nax nüxũ̃ naxunetaxũ̃ i ngẽma ngunexũ̃.

8Natürü ngẽxguma pexna nanguxgu i Tupanaãxẽ ya Üünecü, rü tá pexũ̃ naporaexẽxẽ. Rü tá ípechoxũ̃ nax nüxũ̃ peyarüxugüexũ̃ca̱x i chauchiga i Yerucharéũ̃wa, rü guxũ̃ma i Yudéaanewa, rü Chamáriaanewa, rü ñu̱xmatáta guxũ̃ i naanewa nangu = =ñanagürü.

9Rü yexguma yema ñaxguwena rü nüxũ̃ ínadaunüyane ga norü ngúexũ̃gü, rü Tupana rü daxũguxũ̃ ga naanewa Ngechuchuxũ̃ naga. Rü wüxi ga caixanexũ̃gu nayaxücu, rü yemaacü tama wenaxarü nüxũ̃ nadaugü.

10Rü yexguma Ngechuchuxũ̃ ínadaunüyane ga daxũwa nax naxũxũ̃, rü ngürüãchi natanüwa nango̱x ga taxre ga yatü ga icómüchiruxũ̃.

11Rü ñanagürügü nüxũ̃: —Pa Yatügü i Gariréaanecüã̱x, ¿tü̱xcüü̃ daxũgu íperüdaunü? Erü daatama Ngechuchu ga petanüwa yexmacü rü ñu̱xma Tupana daxũwa nagacü, rü ngẽma ñu̱xma nüxũ̃ nax pedauxũ̃ nax daxũwa naxũxũ̃, rü ngẽmaãcü tátama nixĩ i wena núma naxũxũ̃ = =ñanagürügü.

### Yúdachicüü nanayauxgü ga Matía

12Rü yema ngúexũ̃gü ga Ngechuchu imugüxũ̃ nax Tupanaarü puracü naxügüxũ̃ca̱x, rü nüxna ínixĩ ga guma ma̱xpṹne ga Oribunecügu ãégane. Rü Yerucharéũ̃ca̱x nawoegu. Rü guma ĩanearü yáxũ̃ nüxna ga guma ma̱xpṹne rü wüxi ga quirumétru nixĩ.

13Rü yexguma Yerucharéũ̃arü ĩanewa nangugügu, rü nagu nachocu ga gumá ĩ ga nagu napegüne. Rü dauxna naxĩgü naxca̱x ga yema ucapu ga taxũ̃ ga nagu napegüxũ̃. Rü nümagü nixĩ ga Pedru, rü Cuáũ̃, rü Chantiágu, rü André, rü Ferípe, rü Tumáchi, rü Barturumé, rü Matéu, rü Chantiágu ga Arupéu nane, rü Chimóũ̃ ga Iporaãẽcüücü, rü Yúda ga Chantiágu naenexẽ.

14Rü guxũ̃ma ga nümagü rü guxũ̃guma nangutaque̱xegüxũ̃ nax wüxigu nayumüxẽgüxũ̃ca̱x namaxã ga Ngechuchuenexẽgü, rü ngĩmaxã ga María ga Ngechuchu naé, rü ñuxre ga togü ga ngexũ̃gü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Rü yema ngunexũgügu ga yexguma nangutaque̲xegügu ga yema yaxõgüxũ ga maneca 120 ixĩgüxũ rü Pedru rü inachi ga norü ngãxũtanüwa, rü ñanagürü:

16—Pa Chomücügüx, marü ningu ga yema Tupanaãxẽ ya Üünecü nũxcüma Dabíxũ muxũ nax naxümatüaxũca̲x nachiga ga Yúda ga namaarü cua̲xruxũ ixĩxũ naxca̲x ga yema duũxũgü ga Ngechuchuxũ iyauxgüxũ.

17Rü tatanüxũchire̲x nixĩ ga Yúda, rü nüma rü ta taxrüxũ ñaa Tupanaarü puracüwa napuracü ga noxrix.

18(Rü yema diẽru ga norü chixexũca̲x nüxna ãxũmaxã naxca̲x nataxe ga wüxi ga naane. Rü yemawena rü naerumaxã inanago rü niwáĩpütüwe rü ínayixũ ga guxũma ga naũnüta.

19Rü nüxũ nacuáchigagü ga guxũma ga Yerucharéũcüa̲x, rü yemaca̲x Achédamagu nanaxüéga ga yema naane. Rü ngẽma rü “Nagüchitaxũ”, ñaxũchiga nixĩ.)

20Rü Wiyaegüarü poperawa yemachiga nanaxümatü ga Dabí, rü ñanagürü: “Yixrüma rü ngéma natá ya napata, rü taxúema nagu pex”, ñanagürü. Rü tóxnamana i ngẽma poperawa rü ñanagürü ta: “Rü name nixĩ nax toguxe nayaxuxũ i nachica”, ñanagürü i Wiyaegüpanewa.

21-22Rü nua tatanüwa nangẽxmagü i ñuxre i yatügü ga guxũguma tüxũ ümücügüxũ ga yexguma tatanüwa nanuxmagu ga Cori ga Ngechuchu. Rü nümagü rü tüxũ naxümücügü ga noxritama Cuáũ Ngechuchuxũ íbaiexẽẽgu rü ñu̲xmata yema ngunexũ ga daxũwa naxũxgu. Rü name nixĩ i ngẽma yatügütanüwa nax nayaxuxũ i wüxi nax tamücü yixĩxũca̲x rü tarüxũ nüxũ yaxuxũca̲x nax wena namaxũxũ ya Ngechuchu = =ñanagürü.

23Rü yemawena rü nüxũ naxunetagü ga taxre ga yatügü. Rü wüxi nixĩ ga Yúche ga Bachabámaxã naxugüxũ. Rü nüma rü to ga namaxã naxugüãxũ nixĩ ga Ixaixcümacü. Rü Matía nixĩ ga to.

24-25Rü ñaãcü nayumüxẽgü: —Pa Corix, cuma nüxũ cucua̲x i guxũma i duũxũgüarü maxũ. ¡Rü ñu̲xma rü toxũ nawe̲x i ngexũrüüxũ i ñaa taxrewa


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nixĩ i cunaxwa̲xexũ̃ nax cunamuxũ̃ca̲x nax naxüaxũ̃ca̲x i ñaa puracü ga Yúda ítáxũ̃ ga yexguma norü poxcuwa naxũxgu! ==ñanagürügü.

[26]Rü wüxi ga diẽru ngĩxũ̃ nañanagügü nax yemawa nüxũ̃ nacua̲xgüxũ̃ca̲x ga ngexũ̃rüüxũ̃ ga yema taxre tá nax ixücuxũ̃. Rü Matíagu nangu nax yaxücuxũ̃. Rü yexgumatama rü yema 11 ga ngúexũ̃gü ga Ngechuchu imugüxũ̃tanügu naxã ga Matía.

## Ngechuchuarü ngúexũ̃gü ga yamugüxũ̃arü puracüchiga 2

### Ínangu ga Tupanaãxẽ ya Üünecü

[1]Rü yexguma nawa nanguxgu ga yema Yudíugüarü peta ga Pẽntecostégu ãégaxũ̃, rü yema ngunexũ̃gu rü guxũ̃ma ga yema yaxõgüxũ̃ rü wüxi ga nachicagu nangutaque̲xegü.

[2]Rü ngürüãchi daxũwa ne naxũ ga wüxi ga naga ñoma wüxi ya buanecü ya taxüchicü i cuxcuxũ̃rüxũ̃. Rü guma ĩ ga nawa nayexmagünegu nayaxũga.

[3]Rü naxca̲x nango̲x ga üxüema ga ñoma naconügüraũ̃xũ̃. Rü yema üxüema rü nügüna nixĩgü, rü wüxichigü ga yema yaxõgüxũ̃na ninguchigü.

[4]Rü guxũ̃ma ga yema yexmagüxũ̃ rü Tupanaãxẽ ya Üünecü nüxna nangu. Rü inanaxügüe nax to ga nagawa yadexagüxũ̃ yema Naãxẽ ya Üünecü naxwa̲xexũ̃ãcüma.

[5]Rü yema ngunexũ̃gügu rü Yerucharéũ̃wa nayexmagü ga muxũ̃ma ga tóxnamana ne ĩxũ̃ ga Yudíugü ga Tupanaga ĩnüexũ̃ ga guxũ̃ ga togü ga nachixũ̃anewa ne ĩxũ̃.

[6]Rü yexguma nüxũ̃ naxĩnüegu ga ñuxãcü nax yadexagüxũ̃ ga yema yaxõgüxũ̃, rü nangutaque̲xegü ga muxũ̃ma ga yema duũ̃xũ̃gü ga to ga nachixũ̃anewa ne ĩxũ̃. Rü naba̲i̲xãchie ga yema duũ̃xũ̃gü yerü nüxũ̃ naxĩnüe ga yema yaxõgüxũ̃ nax yema to ga nachixũ̃anecüã̲xgawa yadexagüxũ̃.

[7]Rü yema nax poraãcü naba̲i̲xãchiexũ̃ca̲x, rü nügümaxã rü ñanagürügü: —¿Tama ẽxna Gariréaanecüã̲x yixĩgüxũ̃ i guxũ̃ i ñaa duũ̃xũ̃gü i tagawa idexagüxũ̃?


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

8¿Rü ñuxãcü ẽxna i nüxũ ixĩnüexũ i wüxichigü i yixema i taga i nawa iyaexũwa nax yadexagüxũ?

9-11Yixema tixĩgü i Pártiaanecüãx, rü Médiaanecüãx, rü Eráũanecüãx, rü Mechopotámiaanecüãx, rü Yudéaanecüãx, rü Capadochíaanecüãx, rü Póntoanecüãx, rü Áchiaarü naanecüãx, rü Fríquiaanecüãx, rü Panfíriaanecüãx, rü Equítuanecüãx, rü Líbiaanecüãx ga Chiréneanearü ngaicama maxẽxũ. Rü tatanüwa nangẽxma i Rómacüãx i Yudíugü ixĩgüxũ rü togü i Rómacüãx i tama Yudíugü ixĩgüxũ natürü Yudíugücümagu ĩxũ. Rü tatanüwa nangẽxmagü ta i duũxũgü i Crétaanewa rü Arábiaarü naanewa ne ĩxũ. Rü guxãma nüxũ taxĩnüe i ñaa ngúexũgü nax tagawa yadexagüxũ, rü tagawa nüxũ yaxugüxũ nachiga ga yema mexũgü ga Tupana norü poramaxã üxũ ==ñanagürügü.

12Rü guxũma poraãcü nabaixãchiãẽgü rü tama nüxũ nacuaxgü nax taxacü yixĩxũ ga yema ngupetüxũ. Rü yemacax nügüna nacagüe, rü ñanagürügü: —¿Taxacüchiga nixĩ i guxũma i ñaa? ==ñanagürügü.

13Natürü ga togü rü nüxũ nacugüecüraxũ, rü ñanagürügü: —Nangãxẽmare rü ngẽmacax nixĩ i ngẽmaãcü yadexagüxũ ==ñanagürügü.

## Pedruarü dexa

14Rü yexguma inachi ga Pedru namaxã ga yema 11 ga namücügü, rü tagaãcüma ñanagürü: —Pa Yudíugü i Yerucharéũgu naxĩanexũ rü Pa Nuacüãxgüx, ¡rü dücax, mea iperüxĩnüe i ñaa tá pemaxã nüxũ chixuxũ!

15Rü ñaa chomücügü rü tama nangãxe i pema nagu perüxĩnüexũrüxũ, erü paxmamatama nixĩ rü ngexwaca 9 arü orawa nangu.

16Natürü ñaa ñuxma nüxũ pedauxũ nixĩ ga yema Tupanaarü orearü uruxũ ga Yoé marü nüxũ ixuchigaxũ ga yexguma ñaxgux:

17“Rü ñanagürü ya Tupana: ‘Ngẽma nawa iyacuáxũ i ngunexũgügu rü guxũ i duũxũgütanüwa tá chanamu i Chauãxẽ ya Üünecü. Rü penegü rü pexacügü rü tá nüxũ nixugügü i chorü ore. Rü choma rü tá chayangoxetüxẽxẽ i perü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngextu̱xüxũgü, rü tá nüxũ nadaugü i ngẽma tá nüxũ chawéxũ. Rü perü yagua̱xgümaxã tá chidexa i nanegüwa.

18Rü ngẽma ngunexũgügu rü chorü duũxũgütanüwa tá chanamu i Chauãxẽ ya Üünecü, rü nümagü tá nüxũ nixugügü i chorü ore.

19Rü daxũwa tá ichanawe̱x i taxũ i cua̱xruũgü i chorü poramaxã chango̱xẽẽxũ. Rü ñoma i naanewa tá ichanawe̱x i cua̱xruũgü i nagü, rü üxüema, rü caixanexũ.

20Rü üa̱xcü rü tá nixoema rü tauemacü rü tá nagürüxũ naduema naxũpa nax wenaxarü núma naxũxũ ya Cori. Rü ngẽma ngunexũ i nagu núma naxũxũ, rü wüxi i ngunexũ i poraãcü ãũcümaxũ tá nixĩ.

21Rü guxãma ya yíxema Corina caxe nax tüxũ nangũxẽẽxũca̱x, rü tá tamaxẽ’ ”, ==ñanagürü ga yema orewa.

22Rü ñanagürü ta ga Pedru: —Pa Duũxũgü Pa Iraétanüxũx, ¡iperüxĩnüe i ñaa ore! Rü pema rü meama nüxũ pecua̱x rü Ngechuchu ga Nacharétucüa̱x rü gumá nixĩ ga Tupana pepe̱xewa pora nüxna ãcü. Rü nüma ga Tupana rü nüxũ nanaxüxẽxẽ ga muxũma ga mexũgü ga cua̱xruũgü. Rü pema rü meama nüxũ pecua̱x i ngẽma.

23Rü Tupana pexna nanamu ga gumá Ngechuchu, yerü yema nixĩ ga nagu naxĩnüxũ. Rü nüma ga Tupana rü woetama nüxũ nacua̱x nax pecaduca̱x tá nayuxũ. Rü pema rü penamu ga yatügü ga tama yaxõgüxũ nax curuchawa yapotagüãxũca̱x. Rü yemaacü peyama̱xgü.

24Rü woo nayuchire̱x natürü tama yexma nayacua̱x, yerü Tupana wena nanamaxẽxẽ. Rü yemaacü ga yema yu rü taxuacüma nüxũ narüporamae.

25Rü nüma ga ãe̱xgacü ga Dabí rü Ngechuchuchigagu nidexa, rü ñanagürü: “Guxũguma nachauxũtagu ya Cori ya Tupana rü choxũ narüngũxẽxẽ nax taxuca̱xma chaxoegaãẽxũca̱x.

26Rü ngẽmaca̱x chataãxẽ rü taãẽãcü chawiyae. Rü choma chayaxõ nax mexũwa tá chaxũxũ i ngẽxguma chayu̱xgu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[27]Erü cuma taxũtáma yuexũ̄tanüwa choxũ̄ cutax, rü taxũtáma cunaxwaxe nax yayixixũ̄ i chauxune i choma ya Cune ya Üünecü nax chixĩxũ̄.

[28]Marü choxũ̄ nüxũ̄ cucuaxẽxẽ i ngẽma nama i maxũ̄ i taguma gúxũ̄wa nguxũ̄, rü tá poraãcü choxũ̄ cutaãẽxẽxẽ i ngẽxguma cuxũ̄tawa changexmagu” ==ñanagürü ga Dabí.

[29]Rü ñanagürü ga Pedru: —Pa Chauenexẽgüx, aixcüma pemaxã nüxũ̄ chixu nax nayuxũ̄ ga nũxcümaũ̄cü ga tórü ãẽxgacü ga Dabí, rü marü inatax, rü ñuxma rü ta tatanüwa nangẽxma i naxmaxũ̄.

[30]Natürü nüma ga Dabí rü wüxi ga Tupanaarü orearü uruxũ̄ nixĩ. Rü yemacax nüxũ̄ nacuax rü wüxi ga nataxa tá nixĩ i ãẽxgacü ya Cristuxũ̄ ingucuchicü, yerü ga Tupana rü yemaacü namaxã inaxuneta.

[31]Rü yemacax ga nũxcümaxũ̄chima ga Dabí rü ñoma marü nüxũ̄ nadauxũ̄rüxũ̄ nüxũ̄ nixu rü Cristu rü tá yuwa ínarüda rü taxũtáma naxmaxũ̄wa nayexmaecha rü taxũtáma niyixi i naxũ̄ne.

[32]Rü ñuxma ya Tupana rü marü wena nanamaxẽxẽ ga gumá Ngechuchu, rü guxãma ga toma rü nüxũ̄ tadaugü nax wena namaxũ̄xũ̄, rü ngẽmacax pemaxã nüxũ̄ tixuchiga.

[33]Rü Tupana rü daxũguxũ̄ ga naanewa nanaga nax norü tügünecüwawa yanatoxũ̄cax. Rü Tanatü ya Tupana rü marü nüxna nanamu ga Naãxẽ ya Üünecü ga nũxcüma nüxũ̄ yaxuxũ̄ rü tá nua nax namuaxũ̄. Rü ñuxma ya yimá Ngechuchu rü núma totanüwa nanamu i ngẽma Naãxẽ ya Üünecü. Rü ngẽma Naãxẽ nua üxũ̄ nixĩ i ñuxma nüxũ̄ pedauxũ̄ rü nüxũ̄ pexĩnüexũ̄.

[34-35]Rü taguma daxũwa naxũ ga Dabí, natürü nümatama rü ñanagürü: “Tupana rü chorü Corimaxã nüxũ̄ nixu rü ñanagürü: ‘¡Chorü tügünecüwawa rüto ñuxmatáta cuxmexwa chanangexmagüxẽxẽ i curü uanügü!’ ” ==ñanagürü.

[36]Rü ñanagürü ga Pedru: —Name nixĩ i guxãma i pema i Iraétanüxũ̄ nax nüxũ̄ pecuaxgüxũ̄ rü gumá Ngechuchu ga curuchawa peyapotacü, rü Tupana rü marü perü Cori ya Cristuxũ̄ nayaxĩxẽxẽ ==ñanagürü ga Pedru.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

37Rü yexguma yemaxũ naxĩnüegu ga yema duũxũgü ga yéma yexmagüxũ, rü poraãcü nanaxi̱xãchiãẽgü. Rü Pedruna nacagüe, rü yema togü ga Pedrumücügüna rü ta nacagüe, rü ñanagürügü: —Pa Toenexẽgüx, ¿ta̱xacü tá taxüexũ i ñu̱xmax? = =ñanagürügü.

38Rü Pedru nanangãxũ, rü ñanagürü: —¡Nüxũ perüxoe i pecüma i chixexũ rü Tupanaca̱x pedaugüe rü Ngechuchuégagu ípebaiũ nax pexṹ nüxũ nangũmaxũca̱x i perü pecadugü ya Tupana! Rü Tupana tá pexna nanamu i Naãxẽ ya Üünecü.

39Rü ñaa Tupanaarü uneta, rü pexca̱x nixĩ, rü pexacügüca̱x, rü guxũ i duũxũgü i yáxũwa ngẽxmagüxũca̱x nixĩ. Erü guxũ i duũxũgü i tórü Cori ya Tupana nügüxũtawa naxca̱x ca̱xaxũca̱x nixĩ i ngẽma uneta = =ñanagürü ga Pedru.

40Rü yema oremaxã rü muxũma ga to ga oremaxã nayaxucu̱xẽgü ga Pedru, rü ñanagürü: —¡Nüxna pixĩgachi i ngẽma duũxũgü i chixexũ ügüxũ nax pema rü tama chixexũ pexügüxũca̱x! = =ñanagürü.

41Rü yema duũxũgü ga naga ĩnüexũ ga yema ore ga Pedru namaxã nüxũ ixuxũ, rü ínabaiũ. Rü yema ngunexũgu rü poraãcü nayexera ga nax yamuxũ ga yema yaxõgüxũ. Rü 3,000 ga duũxũgü nixĩ ga Ngechuchuaxṹ yaxõgüxũ ga yexguma.

42Rü yema yexwacax yaxõgüxũ rü guxũguma inarüxĩnüe ga yema ngúexũgü ga Ngechuchu imugüxũarü ngu̱xẽẽtae. Rü mea nügümaxã nangaugü ga norü yemaxũgü. Rü guxũguma nayumüxẽgüxũ rü chibüca̱x nangutaque̱xegüxũ.

### Yema yaxõgüxũ rü aixcüma nügü nangechaxũgü

43Rü yema ngúexũgü ga Ngechuchu imugüxũ rü nanaxügü ga muxũma ga mexũgü ga Tupanaarü poramaxã naxügüxũ. Rü yexguma yemaxũ nadaugügu ga togü ga duũxũgü, rü poraãcü naba̱i̱xãchie ga guxũma.

44Rü guxũma ga yema yaxõgüxũ, rü wüxigu narüxĩnüe. Rü mea nügümaxã nangaugü ga norü yemaxũgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

45Rü namaxã nataxegüxũ̃ ga norü naanegü rü guxũ̃ma ga togü ga norü yemaxũ̃gü. Rü nügümaxã ngĩxũ̃ nitoyegüxũ̃ ga yema diẽru yexgumarüxũ̃ nax tạxacü nüxṹ taxuxũ̃ ga wüxichigü.

46Rü guxũ̃ ga ngunexũ̃gu Tupanapata ga taxũ̃newa nangutaquẹxegüxũ̃, rü chibücạx nangutaquẹxegüxũ̃ ga napatagüwa. Rü taãẽãcüma nügümaxã nachibüe.

47Rü guxũ̃guma Tupanaxũ̃ nicuạxüũ̃güxũ̃. Rü guxũ̃ma ga yema ĩanecüạ̃x rü nüxũ̃ nangechaũ̃gü ga yema yaxõgüxũ̃. Rü wüxichigü ga ngunexũ̃gu rü nimuetanü ga yaxõgüxũ̃, yerü nüma ga Cori rü nüxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ nax yaxõgüãxũ̃cạx rü nayauxgüãxũ̃cạx ga maxũ̃ i taguma gúxũ̃.

## Ngechuchuarü ngúexũ̃gü ga yamugüxũ̃arü puracüchiga 3

### Naxcạx nitaane ga wüxi ga yatü ga chixeparacü

1Rü wüxi ga ngunexũ̃gu ga Pedru rü Cuáũ̃ rü tomaepụ̈xarü oragu ga yáuanecü rü Tupanapata ga taxũ̃newa naxĩ, yerü yema nixĩ ga yumüxẽarü ora.

2Rü yéma gumá Tupanapatawa nayexma ga wüxi ga yatü ga norü bucümatama chixeparacü. Rü guxũ̃ ga ngunexũ̃gu rü natanüxũ̃ rü gumá Tupanapataarü ĩạ̃x ga Mexẽchixũ̃gu ãégaxũ̃gu nayamugüxũ̃, nax yéma diẽrucạx ínacạxaxũ̃cạx nüxna ga duũ̃xũ̃gü ga gumá Tupanapata ga taxũ̃negu chocuxũ̃.

3Rü yexguma Pedru rü Cuáũ̃xũ̃ nadạụxgu ga Tupanapata ga taxũ̃negu nax nachocuxũ̃, rü gumá chixeparacü rü nüxũ̃ nawémẹx rü diẽrucạx nüxna naca.

4Rü Pedru rü Cuáũ̃ meama nüxũ̃ narüdaunü, rü Pedru rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Toxũ̃ nadawenü! ==ñanagürü.

5Rü nüma ga yatü rü nüxũ̃ nadawenü, yerü nüma nüxũ̃ nacuạxgu rü chi tạxacü nüxna naxãgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[6]Natürü ga Pedru rü ñanagürü nüxũ̃: —Choxṹ nataxuma i diẽru rü úiru. Natürü ngẽma choxṹ ngẽxmaxũ̃ tá cuxna chaxã. Rü naégagu ya Ngechuchu ya Cristu ya Nacharétucüa̱x cuxũ̃ chamu, rü ¡inachi rü ixũ! = =ñanagürü.

[7]Rü yema ñaxguwena ga Pedru, rü norü tügünemẹxẽgu nayayauxãchi, rü inanachixẽxẽ. Rü yexgumatama naporae ga nacutügü rü naxmẹxtüũ̃gü.

[8]Rü nayuxnagü rü inachi, rü inanaxügü nax iyaxũxũ̃. Rü Pedruwe rü Cuáũ̃we Tupanapata ga taxũ̃negu naxücu. Rü nanayuxnagüane rü Tupanaxũ̃ nicua̱xüxũ̃.

[9]Rü guxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü nüxũ̃ nadaugü nax íyaxũxũ̃ rü Tupanaxũ̃ yacua̱xüxũ̃xũ̃.

[10]Rü poraãcü naba̱i̱xãchie ga duũ̃xũ̃gü naxca̱x ga yema nüxũ̃ ngupetüxũ̃ ga gumá yatü. Yerü nüxũ̃ nacua̱xgü nax gumá yixĩxũ̃ ga Tupanapata ga taxũ̃nearü ĩã̱x ga Mexẽchixũ̃gu ãégaxũ̃wa rütooxũ̃cü rü yéma diẽruca̱x ícacü.

### Tupanapatacüwawa yexmaxũ̃ ga chopetüchica ga Charomóũ̃arü Üpetüchicagu ãégaxũ̃wa nidexa ga Pedru

[11]Rü gumá chixeparachirécü ga marü naxca̱x yataanecü, rü tama Pedruna rü Cuáũ̃na nixũgachichaũ̃. Rü gumá Tupanapata ga taxũ̃necüwawa nayexma ga wüxi ga chopetüchica ga “Charomóũ̃arü Üpetüchicagu”, ãégaxũ̃. Rü yema chopetüchicawa rü Pedruca̱x rü Cuáũ̃ca̱x naxĩtaquẹxe ga guxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü, yerü poraãcü naba̱i̱xãchie.

[12]Rü yexguma Pedru nüxũ̃ da̱u̱xgu ga yema duũ̃xũ̃gü ga yéma naxca̱x ĩtaquẹxegüxũ̃, rü ñanagürü nüxũ̃: —Pa Chautanüxũ̃ i Iraétanüxũ̃güx, ¿Tu̱xcüũ̃ peba̱i̱xãchie namaxã i ngẽma ñaa yatümaxã ngupetüxũ̃? ¿Rü tu̱xcüũ̃ toxũ̃ perüdaunü ñoma torü poramaxã rü torü mexũ̃maxã tanamexẽẽxũ̃rüxũ̃?

[13]Tórü o̱xigü ga Abraáũ̃ rü Ichaá rü Acóbu rü togü ga tórü o̱xigü rü nüxṹ nayaxõgü ga Tupana. Rü yimátama Tupana nixĩ ya ñu̱xma Ngechuchuxũ̃ tachigaxẽẽcü, nax guxũ̃arü yexera yixĩxũca̱x. Rü gumátama Ngechuchu ya Tupanaarü ngũ̃xẽẽruxũ̃ ixĩcü nixĩ ga pema ãẹ̃xgacü ga Pirátuxũ̃tawa


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

penagagücü. Rü yexguma nüxũ yangéxchaũgu ga Pirátu, rü pema rü tama penaxwa̱xegü nax yange̱xãxũ.

14Pema rü tama penaxwa̱xe nax ínanguxuchixũ ga gumá Üünecü ga aixcüma mecü ga Ngechuchu, natürü naxca̱x ípeca nax pexca̱x ínanguxuchixẽẽãxũca̱x ga wüxi ga máẽtaxũ.

15Rü yemaacü pematama peyama̱xgü ga gumá Ngechuchu ya tüxũ maxẽxẽẽcü. Natürü ga Tupana rü wena nanamaxẽxẽ. Rü toma nixĩ ga nüxũ tadaugüxũ ga wena nax namaxũxũ.

16Rü ñaa yatü ga chixeparachiréxũ i pema nüxũ pedauxũ rü nüxũ pecuáxũ rü marü naxca̱x nitaane erü Ngechuchuaxṹ nayaxõ. Rü ngẽma Ngechuchuaxṹ nax yaxõõxũca̱x nixĩ i naxca̱x yataanexũ i ñaa yatü ga chixeparachiréxũ ngẽma ñu̱xma guxãma i pema nüxũ nax pedauxũ.

17Rü dücax i ñu̱xma Pa Chauenexẽgüx, rü yexguma pema rü wüxigu perü ãe̱xgacügümaxã peyama̱xgügu ga Ngechuchu, rü tama nüxũ pecua̱xgü ga ta̱xacü nax pexüexũ.

18Natürü ga Tupana rü yemaacü nayanguxẽxẽ ga yema uneta ga nũxcüma nümatama nüxũ yaxuxũ nawa ga guxũma ga norü orearü uruũgü. Yerü yema norü ore ga ümatüxũwa rü ñanagürü: “Cristu rü tá ngúxũ ninge”, ñanagürü.

19Rü ngẽmaca̱x, Pa Chauenexẽgüx, rü name nixĩ i nüxũ perüxoe i pecüma i chixexũ, rü Tupanaca̱x pexĩ, rü peyaxõgü nax nüma pexṹ ínapiãxũca̱x i perü pecadugü.

20Rü ngẽxguma i nüma rü tá pexũ nataãẽgüxẽxẽ, rü tá núma nanamu ya Ngechuchu ga noxritama naane ixügügu rü pexca̱x nüxũ naxunetacü nax perü ãe̱xgacü ya Cristu yixĩxũca̱x.

21Natürü i ñu̱xma rü Tupana nanaxwa̱xe i daxũguxũ i naanegu nax naxáũxũ ya Ngechuchu ñu̱xmatáta nüma ya Tupana wena namexẽẽãgu i guxũma i ñoma i naanewa ngẽxmaxũ. Yerü yemaacü nixĩ ga nüxũ yaxuxũ ga Tupana nawa ga nũxcümaũgüxũ ga norü orearü uruũgü ga ixüünexũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

22Rü Moiché rü tórü o̲xigümaxã nüxũ̃ nixu rü ñanagürü: “Perü Cori ya Tupana rü petanüwa tá nüxũ̃ naxuneta i wüxi i norü orearü uruxũ̃ i chauxrüxũ̃ ixĩxũ̃. Rü name nixĩ nax naga pexĩnüexũ̃ i guxũ̃ma i ngẽma pemaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃.

23Rü texé ya tatanüwa tama naga ĩnüxe i ngẽma orearü uruxũ̃, rü tá tüxũ̃ ínata̲xüchi i tatanüwa”, ñanagürü ga Moiché.

24Rü Tupanaarü orearü uruxũ̃ ga Chamué rü guxũ̃ma ga togü ga Tupanaarü orearü uruũ̃gü ga naweama ügüxũ̃ rü ta nüxũ̃ nixugüe ga ta̲xacü tá naxüpetüxũ̃ i ñomaũ̃cüü.

25Rü nũxcümaxũ̃chima ga Tupana rü tórü o̲xi ga Abraáũ̃maxã nüxũ̃ nixu rü ñanagürü: “Wüxi i cutaxa tá nixĩ i nüxũ̃ rüngũ̃xẽẽxũ̃ i guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü i ñoma i naanecüa̲x”, ñanagürü. Rü yemaacü ta Tupana inaxuneta nawa ga nũxcümaũ̃güxũ̃ ga norü orearü uruũ̃gü. Rü pemaxã nüxũ̃ chixu i ñu̲xma, rü pexca̲x nixĩ ga yema unetagü ga nũxcümaũ̃güxũ̃ ga orearü uruũ̃güwa tórü o̲xigümaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃ ga Tupana.

26Rü yexguma Tupana wena namaxẽẽgu ga Nane ga Ngechuchu rü petanüwaxíra nanamu nax pexũ̃ nangũ̃xẽxẽxũ̃ca̲x, erü nanaxwa̲xe i wüxichigü i pemax nax nüxũ̃ perüxoexũ̃ i pecümagü i chixexũ̃ rü aixcüma peyaxõgüxũ̃ ==ñanagürü ga Pedru.

## Ngechuchuarü ngúexũ̃gü ga yamugüxũ̃arü puracüchiga 4

### Ãẽ̲xgacügüpe̲xewa nayexmagü ga Pedru rü Cuáũ̃

1Rü yexguma duũ̃xũ̃gümaxã íyadexagüyane ga Pedru rü Cuáũ̃, rü yéma nangugü ga chacherdótegü namaxã ga gumá Tupanapata ga taxũ̃nearü purichíagüarü ãẽ̲xgacü, rü Chaduchéugü.

2Rü nümagü ga yemagü rü Pedrumaxã rü Cuáũ̃maxã nanue yerü duũ̃xũ̃güxũ̃ nangúexẽxẽ nax wena namaxũ̃xũ̃ ga Ngechuchu, rü ngẽxgumarüxũ̃ tá ta wena namaxẽxũ̃ i guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü i marü yuexũ̃.

3Rü ínanayauxũ̃, rü poxcupataũ̃gu nanawocu ñu̲xmata moxũ̃ãcü, yerü marü nayáuane.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[4]Natürü muxũma ga yema duũxũgü ga nüxũ ĩnüexũ ga yema Tupanaarü ore rü nayaxõgü. Rü wixguxüchi 5,000 wa nangu ga yatüxũxica ixugügu.

[5]Rü moxũãcü Yerucharéũwa nangutaquẽxegü ga Yudíugüarü ãẽxgacügü namaxã ga chacherdótegü ga ãẽxgacügü ixĩgüxũ, rü ngúexẽẽruũgü ga mugüwa nguxẽẽtaegüxũ.

[6]Rü yéma nayexma ga Aná ga chacherdótegüarü ãẽxgacü ixĩcü, rü Caipá, rü Cuáũ, rü Areyándru, rü guxũma ga yema chacherdótegü ga Anátanüxũ ixĩgüxũ.

[7]Rü nanamu nax naxũtawa nagagüãxũcax ga Pedru rü Cuáũ. Rü yexma norü ngãxũtanügu nanachigüxẽxẽ rü nüxna nacagü, rü ñanagürügü: —¿Texé pexũ tamu, rü texé pexna tanaxã i pora nax penamexẽẽxũ i ñaa yatü? ==ñanagürügü.

[8-9]Rü Pedruwa nayexma ga Tupanaãxẽ ga Üünecü, rü yemacax ga Pedru rü nanangãxũ, rü ñanagürü: —Pa Yudíuarü Ãẽxgacügüx, rü Pa Chacherdótegüarü Ãẽxgacügüx, rü ñuxma toxna peca naxcax nax ñuxãcü namexũ i ñaa chixeparachiréxũ erü nüxũ pecuáxchaũ nax texé naxcax yataanexẽxẽxũ.

[10]Rü ñuxma tá pemaxã nüxũ tixu nax nüxũ pecuáxũcax i guxãma i pemax, rü nüxũ nacuaxgüxũcax i guxũma i tatanüxũ i Iraétanüxũ. Rü ñaa yatü i ñuxma pepẽxewa ngẽxmaxũ rü Ngechuchu ya Cristu ya Nacharétucüãx nixĩ ga namexẽẽcü. Rü gumá nixĩ ga pema curuchawa peyapotacü rü peyuxẽẽcü. Natürü ga Tupana rü wena nanamaxẽxẽ.

[11]Rü gumátama Ngechuchu nixĩ ga pema nüxũ pexoecü. Natürü ga Tupana rü nayamucuchi nax guxũarü ãẽxgacü yixĩxũcax.

[12]Rü yimá Ngechuchuxicatama nixĩ ya tórü maxẽxẽxẽruxũ, erü yixicatama nixĩ ga Tupana nüxũ unetacü i ñoma i naanewa nax tüxũ namaxẽxẽẽxũcax ==ñanagürü ga Pedru.

[13]Rü yexguma yema ãẽxgacügü nüxũ daugügu ga ñuxãcü tama muũẽãcüma nax yadexagüxũ ga Pedru rü Cuáũ, rü nabaixãchie, yerü nüxũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nicuaxãchitanü ga tama mea poperaxũ nax yacuáxũ rü puracütanüxũmare yixĩgüxũ. Rü nüxũ nicuaxãchitanü nax Ngechuchuarü ngúexũgü yixĩgüxũ.

14Rü ñuxũchi nüxũ nadaugü ta ga gumá yatü ga rümecü ga Pedru rü Cuáũxũtagu nax nachixũ. Rü yemacax ga yema ãẽxgacügü rü taxuacüma ñuxũ ñanagürügü nachiga ga yema ngupetüxũ.

15Rü yexguma ga yema ãẽxgacügü rü ínanamuxũ ga yema ínangutaqueexegüxũwa, rü nüxicatama nügümaxã nidexagü.

16Rü ñanagürügü: —¿Taxacü tá namaxã ixüexũ i ñaa yatügü? Erü guxũma i Yerucharéũcüãx i duũxũgü rü nüxũ nacuaxgü i ngẽma mexũ i taxũ i naxügüxũ, rü taxuacüma itayacux.

17Natürü ngẽma nax tama yexeraãcü duũxũgütanüwa nanguchigaxũcax i ngẽma ngupetüxũ, ¡rü ngĩxã tanaxãxũnegü nax ñuxmawena rü taxúemaama ngẽma Ngechuchuégagu yadexagüxũcax! ==ñanagürügü.

18Rü wenaxarü Pedrucax rü Cuáũcax nacagü, rü nüxna naxãga nax tama Ngechuchuégaxũ yaxugüxũcax, rü bai i texéxũ nax nangúexẽẽxũcax i nachiga.

19Natürü ga Pedru rü Cuáũ rü nanangãxũgü, rü ñanagürügü: —¡Nagu perüxĩnüe i pematama! ¿Rü namexũ i Tupanapexewa nax pega taxĩnüexũ rü ẽxna Tupanaga taxĩnüexũ?

20Erü toma rü taxuacüma nüxũ tarüxoe nax nüxũ tixuxũ ga yema nüxũ tadaugüxũ rü nüxũ taxĩnüexũ ==ñanagürügü.

21Rü yexguma ga yema ãẽxgacügü rü nayaxãxũnegü rü yemaacü ínayamugü. Rü nataxuma ga taxacücax nax napoxcueãxũ rü ñuxũchi duũxũgüxũ namuũe, yerü guxũma ga duũxũgü rü Tupanaxũ nicuaxüügü naxcax ga yema nüxũ ngupetüxũ ga gumá yatü ga chixeparacü.

22Rü gumá yatü ga Tupanaarü poramaxã naxcax itaanecü, rü 40 arü yexera nixĩ ga norü taunecü.

### Yema yaxõgüxũ rü Tupanaarü ngũxẽxẽcax ínacagü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[23]Rü yexguma marü ínamuxũ̱xgu, rü Pedru rü Cuáũ̃ rü namücügü íyexmagüxũ̃wa naxĩ. Rü namaxã nüxũ̃ nixugüe ga guxũ̃ma ga yema ore ga Yudíugüarü ã̱xgacügü rü chacherdótegüarü ã̱xgacügü namaxã nüxũ̃ ixuxũ̃.

[24]Rü yexguma Pedruxũ̃ rü Cuáũ̃xũ̃ naxĩnüegu ga namücügü, rü guxũ̃ma wüxigu nayumüxẽgü rü Tupanamaxã nidexagü rü ñanagürügü: —Pa Corix, cuma cunaxü ga daxũguxũ̃ ga naane rü ñoma ga naane, rü már, rü guxũ̃ma i ta̱xacü i nawa ngẽxmaxũ̃.

[25]Rü cumatama nixĩ ga nũxcüma Cuãxẽ ya Üünecüxũ̃ cumuxũ̃ nax curü ngũ̃xẽẽruxũ̃ ga Dabíwa yanadexaxũ̃ca̱x ga yexguma ñaxgu: “¿Tü̱xcüũ̃ ínanue i ñoma i naanecüã̱x i duũ̃xũgü i tama yaxõgüxũ̃? ¿Rü tü̱xcüũ̃ ngẽma natüca̱xmamare ixĩgüxũ̃gu narüxĩnüe i nachixũ̃anecüã̱xgü?

[26]Ngẽma nachixũ̃anegüarü ã̱xgacügü rü Tupanamaxã nanue, rü nügümaxã nangutaque̱xegü nax wüxigu nügümaxã nagu naxĩnüexũ̃ca̱x nax ñuxãcü tá nüxũ̃ nax nayexeragüxũ̃ca̱x ya Cori ya Tupana rü Nane ya nüxũ̃ naxunetacü ya Cristu”, ñanagürü ga Dabíwa.

[27]Rü aixcüma nixĩ, Pa Tupanax, ga daa ĩanewa ga ã̱xgacügü ga Eróde rü Pirátu nax nügümaxã nangutaque̱xegüxũ̃ namaxã ga to ga nachixũ̃anegücüã̱x rü totanüxũ̃ ga Iraétanüxũ̃, nax yama̱xgüãxũ̃ca̱x ya curü ngũ̃xẽẽruxũ̃ ya üünecü ya Ngechuchu ya cuma nüxũ̃ cuxunetacü nax Cristu yixĩxũ̃ca̱x.

[28]Rü yemaacü ga yema ã̱xgacügü rü nayanguxẽxẽ ga guxũ̃ma ga yema cuma nũxcümama nagu curüxĩnüxũ̃ rü nüxũ̃ quixuxũ̃ rü tá nax yanguxũ̃.

[29]¡Rü ñu̱xma, Pa Corix, cuma nüxũ̃ cucua̱x nax ñuxãcü toxũ̃ naxãxũnegüxũ̃! Toma nixĩ i curü ngũ̃xẽẽruũ̃gü rü tanaxwa̱xe nax toxũ̃ cuporaexẽxẽxũ̃ nax tama tamuũ̃eãcüma nüxũ̃ tixuxũ̃ca̱x i curü ore.

[30]¡Rü curü poramaxã nameexẽxẽ i duũ̃xũgü i ida̱xaweexũ̃! ¡Rü duũ̃xũgüxũ̃ nawe̱x i cua̱xruũ̃gü i curü poramaxã cuxüxũ̃ i naégagu ya curü ngũ̃xẽẽruxũ̃ ya üünecü ya Ngechuchu! ==ñanagürügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

31Rü yexguma yumüxẽwa nüxũ̃ nachauegu, rü gumá ĩpata ga nawa
nangutaque̲xegüne rü naxĩã̲xãchi. Rü Tupanaãxẽ ya Üünecü rü nüxna nangu
ga guxũ̃ma. Rü tama namuũ̃eãcüma nüxũ̃ nixugüe ga Tupanaarü ore.

### Yema yaxõgüxũ̃arü yemaxũ̃gü rü guxũ̃arü nixĩ

32Rü namu ga yema yaxõgüxũ̃. Rü guxũ̃ma rü wüxigu narüxĩnüe. Rü
taxuxũ̃ma nagu narüxĩnü nax noxrüxicatama yixĩxũ̃ ga norü yemaxũ̃gü,
natürü guxũ̃ma ga ta̲xacü nüxṹ yexmaxũ̃ rü guxãarü nixĩ.

33Rü yema ngúexũ̃gü ga Ngechuchu imugüxũ̃ nax Tupanaarü puracü
naxügüxũ̃ca̲x, rü Tupanaarü poramaxã nüxũ̃ nixugüe nax wena namaxũ̃xũ̃
ga Cori ga Ngechuchu. Rü Tupana rü poraãcü nüxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ ga guxũ̃ma
ga yema yaxõgüxũ̃.

34-35Rü natanüwa rü nataxuma ga wüxi ga nüxṹ nataxuxũ̃, yerü guxũ̃ma ga
yema nüxṹ yexmaxũ̃ ga naanegü rüe̲xna ĩpatagü, rü namaxã nataxegü. Rü
yema diẽru ga ngĩxũ̃ nayauxgücü, rü yema ngúexũ̃gü ga Ngechuchu
imugüxũ̃na ngĩxũ̃ nayaxãgü. Rü nümagü rü wüxichigüna ngĩxũ̃ naxã naxca̲x
ga yema nüxṹ taxuxũ̃ ga wüxichigü.

36Rü nayexma ga wüxi ga yatü ga Lebítanüxũ̃ ga Chíperecüã̲x ga Yúchegu
ãégacü. Rü yema ngúexũ̃gü ga Ngechuchu imugüxũ̃ nax Tupanaarü puracü
naxügüxũ̃ca̲x rü Bernabémaxã nanaxugü. Rü ngẽma naéga, rü:
“Taãẽxẽẽruxũ̃”, ñaxũ̃chiga nixĩ.

37Rü nüma ga Bernabé rü nüxṹ nayexma ga wüxi ga naane, rü namaxã
nataxe. Rü yema ngúexũ̃gü ga Ngechuchu imugüxũ̃xũ̃tawa ngĩxũ̃ nana ga
yema diẽru.

## Ngechuchuarü ngúexũ̃gü ga yamugüxũ̃arü puracüchiga 5

### Ananía rü Chafíraarü pecaduchiga

1Rü nayexma ga wüxi ga yatü ga Ananíagu ãégaxũ̃ rü Chafíra ga nama̲x. Rü
nümagü rü namaxã nataxegü ga wüxi ga norü naane.

2Natürü nüma ga Ananía rü naxma̲xmaxã wüxigu nagu narüxĩnüe nax
nügüxṹ ngĩxne nayauxgüxũ̃ ga ñuxre ga yema naanetanü. Rü ñu̲xũchi yema


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngúexũgü ga Ngechuchu imugüxũxũtawa ngĩxũ nangegü ga yema nai ga diẽru.

3Rü yexguma ga Pedru rü ñanagürü nüxũ: —Pa Ananíax, ¿tu̱xcüũ ngo̱xo i Chatanága cuxĩnü rü Tupanaãxẽ i Üünecümaxã quidora, rü cugüxṹ ngĩxne cuyaxu i ñuxre i ngẽma curü naanetanü?

4¿E̱xna yexguma tauta namaxã cutaxegu, rü tama e̱xna cuxrü yixĩxũ ga yema naane? ¿Rü yexguma namaxã cutaxegu, tama e̱xna cuxrü yixĩxũ ga yema diẽru? ¿Tu̱xcüũ i cunaxüxũ i ñaa? Tama yatügümaxã quidora, natürü Tupanamaxã nixĩ i quidoraxũ ==ñanagürü ga Pedru.

5Rü yexguma yema orexũ naxĩnügu ga Ananía, rü yu̱xcüma inayangu. Rü poraãcüxüchima namuũe ga guxũma ga yema duũxũgü ga yexguma yemaxũ nacuáchigagügu.

6Rü ñuxre ga yéma yexmagüxũ ga ngextu̱xüxũgü rü nananuquegü ga naxũne, rü inayata̱xgü.

7Rü tomaepu̱x ga ora ngupetügu rü íingu ga Ananía nama̱x. Rü yexma ixücu natürü tama nüxũ icua̱x ga ta̱xacü nax ngupetüxũ.

8Rü Pedru ngĩxna naca, rü ñanagürü: —¿Yema natanü ga nagu pexunetaxũgu yixĩxũ ga namaxã petaxegüxũ ga perü naane? ==ñanagürü. Rü ngĩma rü: —Ngũ, ngẽxgumaepu̱xgu nixĩ ==ngĩgürügü.

9Rü Pedru rü ñanagürü ngĩxũ: —¿Tu̱xcüũ pegümaxã ngẽmaãcü wüxigu perüxĩnüe nax namaxã pidoraexũca̱x i Tupanaãxẽ ya Üünecü? ¡Dücax! Ngẽma cutexũ iyata̱xgüxũ rü marü ínangugü, rü ñu̱xma rü cuxũ rü tá ta ngéma nangegü ==ñanagürü.

10Rü yexgumatama yu̱xcüma Pedrupe̱xegu iyangu. Rü yexguma nachocuxgu ga yema ngextu̱xüxũgü, rü yu̱xcüma ngĩxũ inayangaugü. Rü ngĩxũ nayauxgü, rü ngĩtexũtagutama ngĩxũ nayata̱xgü.

11Rü yexguma nüxũ nacua̱xgügu ga yema ngupetüxũ, rü guxũma ga yema yaxõgüxũ rü yema togü ga duũxũgü rü ta poraãcüxüchima namuũe.

**Yema ngúexũgü rü Tupanaarü poramaxã nanaxügü ga muxũma ga cua̱xruũgü**


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

12Rü yema ngúexũgü ga Ngechuchu imugüxũ, rü duũxũgüpe̲xewa nanaxügü ga muxũma ga cua̲xruũgü rü mexũgü ga Tupanaarü poramaxã naxügüxũ. Rü guxũma ga yema yaxõgüxũ rü guxũguma nangutaque̲xegüxũ nawa ga yema Tupanapatawa yexmaxũ ga chopetüchica ga Charomóũarü Üpetüchicagu ãégaxũ.

13Rü yema togü ga duũxũgü ga tama yaxõgüxũ rü namuũe nax yema yaxõgüxũtanügu naxãgüxũ, natürü poraãcü yema yaxõgüxũxũ nangechaũgü.

14Rü nimuetanü ga yema yaxõgüxũ yerü muxũma ga duũxũgü ga yatüxũgü rü ngexũgü rü Coriaxṹ nayaxõgüetanü.

15Rü nüma ga duũxũgü rü ĩanearü namagügu nayamugüxũ ga ida̲xaweexũ norü pechicaxũgümaxã rü norü caruũgümaxã nax yexguma Pedru yéma üpetügu, rü naxchipetamare nüxna nguxũca̲x.

16Rü yexgumarüxũ ta ga Yerucharéũna ngaicamagüne ga ĩanegüwa ne ĩxũ ga duũxũgü, rü muxũma rü Yerucharéũwa nanagagü ga yema ida̲xaweexũ rü yema ngo̲xoã̲xgüxũ. Rü guxũma naxca̲x nitaanegü.

### Pedruwe rü Cuáũwe ningẽxũtanü ga chacherdótegü

17Rü yexguma ga gumá chacherdótegüarü ãe̲xgacü rü guxũma ga yema natanüxũ ga Chaduchéugü rü poraãcü nixãũxãchigü.

18Rü yemaca̲x norü purichíagüxũ namu nax yema ngúexũgüxũ ínayauxũxũca̲x. Rü ĩanearü poxcupataũgu nanapoxcue.

19Natürü Coriarü orearü ngeruxũ ga daxũcüã̲x naxca̲x nayawãxna ga yema poxcupataũarü ĩã̲xgü ga chütacü. Rü ínanamuxũ, rü ñanagürü nüxũ:

20—¡Ngéma Tupanapata ya taxũnewa pexĩ, rü guxũ i duũxũgümaxã nüxũ pixu nax ñuxãcü Tupana inaxãxũ i ngexwaca̲xũxũ i maxũ! ==ñanagürü.

21Rü yexguma ga yema ngúexũgü ga Ngechuchu imugüxũ rü naga naxĩnüe ga yema ore. Rü moxũãcü ga pa̲xmamaxũchi rü Tupanapata ga taxũnewa naxĩ, rü duũxũgüxũ nangúexẽxẽ. Rü yoxni ga nüma ga chacherdótegüarü ãe̲xgacü rü natanüxũ, rü naxca̲x nangemagü ga guxũma ga yema


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Iraétanüxũarü ãẽxgacügü ga ãẽxgacügütücumüwa ügüxũ nax namaxã nangutaquẽxexũcãx. Rü poxcupataũwa nanamugü ga purichíagü nax yagagüãxũcãx ga yema ngúexũgü ga Ngechuchu imugüxũ.

22-23Natürü yexguma poxcupataũwa nangugügu ga yema purichíagü, rü taxuxũxũma inayangaugü. Rü nayawoegu, rü nüxũ nayarüxugüe, rü ñanagürügü: —Yimá poxcupataũ rü narüwãxta, rü meama nataichirẽx, rü purichíagü nüxna nadaugü i naãxwa. Natürü ngẽxguma tayawãxnagu, rü taxuxũxũma itayangaugü i aixepewa ==ñanagürügü.

24Rü yexguma yema orexũ naxĩnüegu ga yema chacherdótegüaru ãẽxgacü rü yema togü ga chacherdótegü ga ãẽxgacügü ixĩgüxũ rü yema Tupanapata ga taxũnearü purichíagüarü ãẽxgacü rü guxũma nabãĩxãchie yerü tama nüxũ nacuãxgü ga ngextá tá nax nanguxũ ga guxũma ga yema rü ñuxãcü tá nax iyanaxoxẽxẽgüaxũ.

25Rü yexguma yemagu ínaxĩnüeyane rü yéma nangu ga wüxi ga yatü, rü namaxã nüxũ nixu, rü ñanagürü: —Ngẽma yatügü i pepoxcuechiréxũ, rü Tupanapata ya taxũnewa nangẽxmagü, rü duũxũgüxũ ínangúexẽxẽ ==ñanagürü.

26Rü yéma naxĩ ga Tupanapataarü purichíagüarü ãẽxgacü wüxigu namaxã ga norü purichíagü nax yagagüãxũcãx. Natürü meamare yema ngúexũgüxũ nigagü yerü namuũe nax duũxũgü nutamaxã yamuxũtanüxũ.

27Rü yexguma namaxã ínangugügu, rü yema ãẽxgacügüpẽxewa nanagagü. Rü yema chacherdótegüarü ãẽxgacü rü ñanagürü nüxũ:

28—Marü poraãcü pexna tanachũxu nax tama ngẽma Ngechuchuégamaxã pengúexẽẽtaexũcãx. Natürü i pema rü guxũne ya Yerucharéũcüãxũ namaxã pengúexẽxẽ i Ngechuchuchiga, rü ñũxũchi toxna penaxuxchaũ nax togagu nayuxũ ga yema Ngechuchu ==ñanagürü.

29Rü Pedru rü wüxigu namücügümaxã nanangãxũgü, rü ñanagürügü: —Narümemae nixĩ nax Tupanaga taxĩnüexũ rü tama i yatügüga taxĩnüexũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[30]Gumá Tupana ga nũxcümaũgüxũ ga tórü o̲xigü nüxṹ yaxõgücü, rü gumá nixĩ ga wena namaxẽxẽcü ga Ngechuchu ga pema peyamácü ga yexguma curuchawa peyapotagügu.

[31]Natürü Tupana rü nüxũ nicua̲xüxũ, rü nügüarü tügünecüwawa nanatoxẽxẽ. Rü duũxũgüarü Ãe̲xgacü rü Maxẽxẽxẽruxũ nayangucuchixẽxẽ nax Iraétanüxũxũ nangũxẽxẽxũca̲x nax nüxũ naxoexũca̲x i norü chixexũgü, rü Tupana nüxṹ nüxũ rüngũmaxũca̲x i norü pecadugü.

[32]Rü toma rü nüxũ tacua̲x nax aixcüma yixĩxũ i guxũma i ngẽma pemaxã nüxũ tixuxũ erü tomatama nüxũ tadaugü ga yema Ngechuchu üxũ. Rü Tupana rü tüxna nanamu ya Naãxẽ ya Üünecü ya yíxema naga ĩnüexe. Rü Tupanaãxẽ ya Üünecü rü towa inanawe̲x nax aixcüma yixĩxũ i ngẽma pemaxã nüxũ tixuxũ = =ñanagürügü.

[33]Rü yexguma yemaxũ naxĩnüegu ga yema ãe̲xgacügü, rü poraãcüxüchima nanue, rü nanadaixchaũ.

[34]Natürü yema ãe̲xgacügütanüwa nayexma ga wüxi ga Parichéu ga Gamarié ga naéga. Rü nüma rü meama nanangúexẽxẽ ga Tupanaarü mugü. Rü guxũma ga duũxũgü rü nüxũ nangechaũgü. Rü nüma ga Gamarié inachi rü nanamu nax paxaãchi ínamuxũãxũca̲x ga yema ngúexũgü ga Ngechuchu imugüxũ.

[35]Rü ñu̲xũchi namücügü ga ãe̲xgacügümaxã nüxũ nixu rü ñanagürü: —Pa Chautanüxũx i Iraétanüxũx, ¡pexuãẽgü nax ta̲xacü tá namaxã pexüexũ i ñaa yatügü!

[36]Rü nüxna pecua̲xãchie ga ũpa ga ñuxãcü ãe̲xgacüxũ nügü ningucuchixẽẽchaũ ga Teudá. Rü nügütama nixu nax wüxi ga nüxũ cuácü nax yixĩxũ. Rü 400 ga yatügü nawe narüxĩ. Natürü nayama̲xgü, rü nayu. Rü guxũma ga yema nawe rüxĩxũ rü nangĩãchi, rü yexma nayarüxo ga guxũma.

[37]Rü yixcüra yexguma tachiũanearü ãe̲xgacü duũxũgüxũ ixugügu, rü Yúda ga Gariréaanecüa̲x rü ãe̲xgacüxũ nügü ningucuchixẽẽchaũ. Rü duũxũgüxũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nixucu̱xẽgü, rü nümaxũ̃ ga duũ̃xũ̃gü rü nawe narüxĩ. Natürü yemaxũ̃ rü ta nima̱xgü rü nayu. Rü guxũ̃ma ga yema nawe rüxĩxũ̃ rü nangĩãchi.

38Rü ngẽmaca̱x i ñu̱xma rü pexũ̃ chaxucu̱xẽ nax peyange̱xgüxũ̃ i ñaa yatügü, rü tama penapoxcuexũ̃. Erü ngẽxguma nagagutama yixĩxgu i ngẽma nüma naxügüxũ̃, rü tá inayarüxo.

39Natürü ngẽxguma Tupanaarü yixĩxgu i ñaa naxügüxũ̃, rü taxuacüma ipeyanaxoxẽxẽ. ¡Rü pexuãẽgü nax tama ngürüãchi Tupanamaxã yixĩxũ̃ i penuexũ̃! ==ñanagürü. Rü guxũ̃ma ga yema ãe̱xgacügü rü naga naxĩnüe ga yema norü ucu̱xẽ.

40Rü ñu̱xũchi nanachocuxẽxẽ ga yema ngúexũ̃gü ga Ngechuchu imugüxũ̃. Rü nayacua̱ixgü. Rü nüxna naxãga nax tama Ngechuchuchiga yadexagüxũ̃ca̱x. Rü yemawena rü nayange̱xgü.

41Rü yema ãe̱xgacügüna ínixĩ ga yema ngúexũ̃gü. Rü nataãẽgü yerü woetama Tupana nanaxwa̱xe nax yemaacü Ngechuchuca̱x ngúxũ̃ yangegüxũ̃.

42Rü guxũ̃ ga ngunexũ̃gu Tupanapata ga taxũ̃newa rü ĩpatagüwa nanangúexẽẽãma, rü nüxũ̃ nixugüetanü ga ore ga mexũ̃ nax Ngechuchu rü Cristu nax yixĩxũ̃.

## Ngechuchuarü ngúexũ̃gü ga yamugüxũ̃arü puracüchiga 6

### Nüxũ̃ naxuneta ga 7 ga yatügü nax nüxũ̃ nangũ̃xẽẽgüxũ̃ca̱x ga Tupanaarü puracüwa

1Rü yema ngunexũ̃gügu rü yexeraãcü nimuetanü ga yema duũ̃xũ̃gü ga yaxõgüxũ̃. Rü natanüwa nayexmagü ga Yudíugü ga Griégugawa idexagüxũ̃. Rü nayexma ta ga yaxõgüxũ̃ ga Yudíugü ga woetama nagawa idexagüxũ̃. Rü yema yaxõgüxũ̃ ga Griégugawa idexagüxũ̃ rü nidexagüecha nachigagu ga yema yaxõgüxũ̃ ga Yudiugügawa idexagüxũ̃, rü ñanagürügü: —Totanüwa yutegüxe rü tama mea õna tüxna naxãgüxũ̃ i ngẽxguma õna inaxãgüũ̱xgu i wüxichigü i ngunexũ̃gu ==ñanagürügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2]Rü yexguma ga yema 12 ga ngúexũgü ga Ngechuchu imugüxũ rü guxũma ga yema yaxõgüxũxũ nangutaquẹxexẽẽgü, rü ñanagürügü nüxũ: —Tama name nax toma ítanangéxũ i Tupanaarü orearü uchiga nax õnamaxã itacuáxũcạx.

[3]Rü ngẽmacạx, Pa Tomücügüx, rü ¡Naxcạx pedạụx i petanüwa ya 7 ya yatügü ya guxãma nüxũ ngechaũgüxũ, rü mea naãxẽxũ cuáxũ, rü aixcüma Tupanaãxẽ ya Üünecü nawa ngẽxmagüxũ! Rü toma tá nüxna tanaxã i ngẽma puracü nax nümagü õnamaxã inacuạxgüxũcạx.

[4]Rü ngẽxguma i toma rü yumüxẽwa rü Tupanaarü orearü uchigawaxicatama tá tapuracüe = =ñanagürügü.

[5]Rü yexguma ga guxũma ga yema duũxũgü rü: —Ngũ = =ñanagürügü naxcạx ga yema ore. Rü nüxũ naxunetagü ga Estébaũ ga mea yaxõcü rü aixcüma Tupanaãxẽ ya Üünecü nawa yexmacü, rü Ferípe, rü Pócoro, rü Nicanúru, rü Timóũ rü Pármenax, rü Nicuráchi ga Antioquíacüạ̃x ga yexguma taxũta Ngechuchuaxṹ yaxõõgu rü Yudíugücümagu ixũcü.

[6]Rü yema ngúexũgü ga Ngechuchu imugüxũxũtawa nanagagü. Rü nümagü rü naxmẹxgümaxã nüxũ yangõgüãcüma namaxã nayumüxẽgü.

[7]Rü yema Tupanaarü ore rü yexeraãcü tóxnamana ninguchigü. Rü poraãcü nimuetanü ga yema yaxõgüxũ ga Yerucharéũwa. Rü woo muxũ ga chacherdótegü rü ta nayaxõgü.

### Estébaũxũ niyauxgü

[8]Rü Estébaũ nixĩ ga wüxi ga yatü ga Tupana poraãcü nüxũ rüngũxẽxẽcü rü naporaxẽẽcü nax duũxũgütanüwa naxüaxũcạx ga mexũgü ga taxũgü rü cuạxruũgü ga Tupanaarü poramaxã naxüxũ.

[9]Rü wüxi ga ngutaquẹxepataxũ ga Ínguxũxũarü Ngutaquẹxepataũgu ãéganearü duũxũgü, rü wüxigu namaxã ga ñuxre ga duũxũgü ga Chiréneanewa, rü Areyandríaanewa, rü Chiríchiaanewa, rü Áchiaarü naanewa ne ĩxũ rü inanaxügüe nax Estébaũmaxã iyaporagatanücüüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[10]Natürü taxuacüma Estébaxũxũ narüyexeragü, yerü nüma ga Estébaũ rü nidexa namaxã ga yema cua̲x ga Tupanaãxẽ ya Üünecü nüxna ãxũ.

[11]Rü yexguma ga yema duũxũgü rü togüaxṹ nanaxütanügü nax Estébaũchiga doraxũ yaxugüxũca̲x. Rü yema idoraexũ rü ñanagürügü: —Toma nüxũ taxĩnüegu, rü Moichéchiga rü Tupanachiga chixexũ i orexũ nixu i Estébaũ ==ñanagürügü.

[12]Rü yemaacü nananuexẽxẽ ga duũxũgü, rü Yudíugüarü ãe̲xgacügü, rü yema ngúexẽxẽruũgü ga mugüwa ngu̲xẽẽtaegüxũ. Rü yemaca̲x ga nümagü rü Estébaũca̲x ínayaxüãchi, rü nayayauxgü, rü Ãe̲xgacügüarü Ngutaque̲xewa nanagagü.

[13]Rü naxca̲x nadaugü ta ga yatügü ga doraxũ ixugüemarexũ, rü yema rü ñanagürügü: —Ñaa yatü rü taguma ínayachaxãchi nax chixexũmaxã yadexaxũ nachigagu ya daa Tupanapata ya taxũne rü nachigagu i Tupanaarü mugü.

[14]Rü toma rü nüxũ taxĩnüe rü ñanagürü: “Yimá Ngechuchu ya Nacharétucüa̲x rü tá nanangutaũxẽxẽ ya daa Tupanapata ya taxũne, rü tá inayanaxoxẽxẽ i nacümagü ga Moiché tüxna ãxũ” ==ñanagürügü.

[15]Rü yexguma Estébaũxũ nadaunügu ga guxũma ga yema ãe̲xgacügü ga yéma rütogüxũ, rü nüxũ nadaugü ga nachametü rü wüxi ga daxũcüa̲x ga orearü ngeruũchametürüxũ nax yixĩxũ.

## Ngechuchuarü ngúexũgü ga yamugüxũarü puracüchiga 7

### Estébaũarü ore

[1]Rü nüma ga chacherdótegüarü ãe̲xgacü, rü Estébaũna naca rü ñanagürü: —¿Aixcüma yixĩxũ i ñaa ore i nüxũ yaxugüexũ? ==ñanagürü.

[2]Rü Estébaũ nanangãxũ, rü ñanagürü: —Pa Chautanüxũ Pa Ãe̲xgacügüx, ¡Choxṹ iperüxĩnüe! Gumá Tupana ya mexẽchicü, rü nũxcümaũcü ga tórü o̲xi ga Abraáũca̲x nango̲x ga yexguma Mechopotámiaarü naanegu naxãchiũgu rü taxũta Aráũarü naanewa naxũxgu nax yexma yaxãchiũxũca̲x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[3]Rü Tupana rü ñanagürü nüxũ̃: “¡Nüxna ixũ i cuchixũ̃ane rü cutanüxũ̃, rü ngẽma choma tá cuxũ̃ nüxũ̃ chadauxẽẽxũ̃ i naanewa naxũ!” ñanagürü.

[4]Rü yexguma ínaxũxũ ga Abraáũ̃ nawa ga yema Cadéuanecüg̱xgüarü naane, rü Aráũ̃arü naanegu nayaxãchiũ̃. Rü yexguma nanatü yuxguwena, rü ñoma ga naane i ñu̱xma nagu pexãchiũ̃xũ̃wa naxũ, yerü Tupana núma nanaga.

[5]Natürü yexguma rü ta taxuxũ̃ma ga noxrüxüchi ga naane nüxna naxã ga Tupana i ñoma i naanewa, rü bai ga íxraxũ̃ ga noxrüxüchi ga naane. Natürü Abraáũ̃maxã inaxuneta nax yixcaama tá nüxna naxããxũ̃ ga norü naane nax yexguma marü nayu̱xguwena rü nataagüarü yixĩxũ̃cg̱ax. Rü yemaacü Abraáũ̃maxã inaxuneta ga woo nax nangexacüxũ̃ ga yexguma.

[6]Rü Abraáũ̃xũ̃ ñanagürü ga Tupana: “Ngẽma cutaagü rü to i nachixũ̃ane i tama noxrü ixĩxũ̃wa tá nangẽxmagü. Rü ngẽma nachixũ̃anecüg̱x i duũ̃xũ̃gü rü norü mugüruxũ̃ tá nayaxĩgüxẽxẽ. Rü ngẽma nachixũ̃anecüg̱x rü 400 ya taunecü tá chixri namaxã inacug̱x i cutaagü.

[7]Natürü choma rü tá chanapoxcue i ngẽma nachixũ̃anecüg̱x i duũ̃xũ̃gü i cutaagü norü mugüruũ̃xũ̃ yaxĩgüxẽẽxũ̃. Rü ngẽmawena i cutaagü rü tá ínachoxũ̃ nawa i ngẽma nachixũ̃ane, rü nua ñaa nachicawa tá choxũ̃ nicug̱xüũ̃gü”, ñanagürü ga Tupana.

[8]Rü nüma ga Tupana rü Abraáũ̃maxã wüxi ga cug̱xruxũ̃ inaxṹ, rü ñanagürü nüxũ̃: “Choma rü tá cuxũ̃ charüngũ̃xẽxẽxũ̃ ega cuma rü guxũ̃ma i cutanüxũ̃ ípewiũ̃chg̱xmüũ̃pe̱xechiraũ̃gu. Rü ngẽma tá nixĩ i cug̱xruxũ̃ i yigümaxã imexẽxẽxũ̃”, ñanagürü ga Tupana. Rü yemacg̱ax ga yexguma nabuxgu ga nane ga Ichaá, rü yexguma 8 ga norü ngunexũ̃wa nanguxgu, rü nüma ga Abraáũ̃ rü ínanawíechg̱xmüpe̱xechiraũ̃. Rü yexguma marü nayg̱axgu ga Ichaá rü nabu ga nane ga Acóbu, rü nüma ga Ichaá rü ínanawíechg̱xmüpe̱xechiraũ̃. Rü yixcama marü nayg̱axgu ga Acóbu rü nüxṹ nayexma ga 12 ga nanegü. Rü nüma ga Acóbu rü ínanawíũ̃chg̱xmüũ̃pe̱xechiraũ̃ ga guxũ̃ma ga yema 12 ga nanegü. Rü yema 12 ga nanegü nixĩ ga norü o̱xigü ga yema 12 ga natücumü ga Iraétanüxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[9-10]Rü yema 12 ga Acóbu nanegü ga tórü o̲xigü ixĩgüxũ̃tanüwa rü wüxi rü Yúche nixĩ. Natürü naenexẽgü ga gumá Yúche rü nixãũxãchie. Rü yemac̲ax Equítuarü naanewa ĩxũ̃ ga taxetanüxũ̃xũ̃ Yúchemaxã nataxegü nax Equítuarü naanewa nagagüãxũ̃c̲ax. Natürü Tupana rü Yúchemaxã nayexma, rü nüxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ ga yexguma guxchaxũ̃wa nayexmagu. Rü nüma ga Tupana rü Yúchena nanaxã ga cu̲ax, rü yemac̲ax ga Equítuanearü ãẽ̲xgacü ga Faraóũ̃ rü Yúchemaxã nataãxẽ. Rü nüma ga Faraóũ̃ rü ãẽ̲xgacüxũ̃ nayangucuchixẽxẽ nax napatamaxã rü guxũ̃ma ga yema nachixũ̃anemaxã inacuáxũ̃c̲ax.

[11]Rü yexgumaũ̃cüxü nayexma ga taiya ga guxũ̃ ga Equítuarü naanewa rü Canaáũ̃arü naanewa. Rü poraãcü taiya nüxṹ nangu̲x ga duũ̃xũ̃gü. Rü yemac̲ax ga yema nũxcümaũ̃güxũ̃ ga tórü o̲xigü rü nüxṹ nataxu ga nabü ga Canaáũ̃arü naanewa.

[12]Natürü yexguma nüxũ̃ nacuáchigagu ga Acóbu nax nayexmaxũ̃ ga nabü ga Equítuanewa, rü yéma nanamugü ga nanegü ga gumá tórü o̲xigü ixĩgüxũ̃. Rü yema nixĩ ga norü ügü nax nabüc̲ax Equítuanewa naxĩxũ̃.

[13]Rü yexguma marü nagu̲xgu ga nabü rü wenaxarü Equítuanewa naxĩ ga naenexẽgü. Rü yexguma nixĩ ga nügü yaxuxũ̃ ga Yúche naenexẽgümaxã. Rü yemaacü nüxũ̃ nacu̲ax ga Faraóũ̃ ga ta̲xacürü duũ̃xũ̃ nax yixĩxũ̃ ga Yúche.

[14]Rü yixcaamaxũ̃ra ga Yúche rü tümac̲ax nangema ga nanatü rü guxũ̃ma ga natanüxũ̃. Rü 75wa nangu ga yema duũ̃xũ̃gü ga Yúchetanüxũ̃ ga Equítuanewa gagüxũ̃.

[15]Rü yemaacü Equítuanewa naxũ ga Acóbu nax yexma yaxãchiũ̃xũ̃c̲ax. Rü yexma nayu ga nümax. Rü yexma nayue ta ga nanegü ga tórü o̲xigü.

[16]Rü yexguma nayu̲xgu ga Acóbu, rü Chiquéũ̃wa nanangegü ga naxũ̃ne nax yexma yata̲xgüãxũ̃c̲ax nagu ga yema naxma̲xũ̃ ga Abraáũ̃ diẽrumaxã naxc̲ax taxexũ̃ ga Amóx nanegüxũ̃tawa ga Chiquéũ̃wa.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Rü yexguma yangaicaxgu nax yanguxũ̃ ga Tupanaarü uneta ga Abraáũ̃maxã nüxũ̃ yaxuxũ̃, rü poraãcü nimu ga tatanüxũ̃ ga Iraétanüxũ̃ ga Equítuanewa.

18Rü yexguma ningucuchi ga wüxi ga to ga Equítuanearü ãẽ̱xgacü ga tama Yúchechigaxũ̃ cuáxũ̃.

19Rü yema ãẽ̱xgacü rü tatanüxũ̃xũ̃ nawomüxẽxẽ rü chixri tümamaxã inacua̱x ga guxema nũxcümaũ̃güxe ga tórü o̱xigü. Rü tüxũ̃ namu nax tüxũ̃ ítawogüxũ̃ ga guxema tümaxacü iyatüxe ga yexwacax buexe nax tayuexũ̃ca̱x.

20Rü yexgumaũ̃cüxü nabu ga Moiché, rü Tupanaaxũ̃́ nangúchaũ̃. Rü naé rü nanatü rü tomaepü̱x ga tauemacü nüxna tadaugü ga tümapatawa.

21Rü yexguma düxwa ítanata̱xgügu, rü Faraóũ̃xacü inayaxu, rü ñoma ngĩnexüchirüxũ̃ inayaxẽxẽ.

22Rü yemaacü Moichéxũ̃ nangu̱xẽẽgü ga guxũ̃ma ga Equítuanecüã̱xarü cua̱x. Rü nüma ga Moiché rü norü dexawa rü yema naxüxũ̃wa rü wüxi ga yatü ga poracü nixĩ.

23Rü yexguma 40 ga taunecü nüxũ̃́ yexmagu ga Moiché rü nagu narüxĩnü ga natanüxũ̃ ga Iraétanüxũ̃gu nax naxũaneãxũ̃.

24Rü nüxũ̃ nadau ga wüxi ga Equítuanecüã̱x ga wüxi ga Iraétanüxũ̃xũ̃ nax nacua̱xixũ̃. Rü yemaca̱x ga Moiché rü yema Iraétanüxũ̃étüwa ínayuxu, rü yema Equítuanecüã̱xũ̃ nima̱x rü nanayuxẽxẽ.

25Rü nüma ga Moiché nagu rüxĩnügu rü chi natanüxũ̃ ga Iraétanüxũ̃ rü chi nüxũ̃ nacua̱xgü nax Tupana yéma namuxũ̃ nax ínanguxũ̃xẽẽãxũ̃ca̱x. Natürü tama nüxũ̃ nacua̱xgü ga yema natanüxũ̃.

26Rü moxũ̃ãcü ga Moiché rü nüxũ̃ nadau ga to ga taxre ga Iraétanüxũ̃ ga nügü yexma daixũ̃, rü nüxna nachogüchaũ̃. Rü ñanagürü nüxũ̃: “Pema rü pegütanüxũ̃ pixĩgü. ¿Rü tü̱xcüũ̃ pegü pedai i pemax?” ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[27]Rü yexguma ga yema namücüxũ icuaxixũ rü Moichéxũ nataxneta, rü ñanagürü nüxũ: “¿Texé cuxũ tamu nax toeru quixĩxũcax rü tomaxã icucuáxũcax?

[28]¿Ẽxna choxũ quimáxchaũ yema ĩnex quimáxũ ga Equítuanecüãxrüxũ?” ñanagürü.

[29]Rü yexguma yemaxũ naxĩnügu ga Moiché, rü niña ga yema naanewa. Rü Madiáũanewa naxũ. Rü yema nachixũane ga tama noxrü ixĩxũgu nayaxãchiũ. Rü yexma naxãxmax rü nabu ga taxre ga nanegü.

[30]Rü 40 ga taunecüguwena rü yema chianexũ ga Chinaí ga maxpűnearü ngaicamana, rü wüxi ga naixeta ga yéma iyauxraxũwa Moichécax nangox ga wüxi ga Tupanaarü orearü ngeruxũ ga daxũcüãx.

[31]Rü nabaixãchi ga Moiché ga yexguma nüxũ nadauxgu. Rü naxcax nixũ rü nüxna nangaicama nax mea nüxũ nadaxũcax. Rü yexguma Moichémaxã nidexa ga Cori ga Tupana, rü ñanagürü nüxũ:

[32]“Choma nixĩ i curü oxigüarü Tupana chixĩxũ, rü Abraáũ rü Ichaá rü Acóbuarü Tupana chixĩxũ”, ñanagürü. Rü yexguma ga Moiché rü inanaxügü ga norü muũmaxã nax yaduxruxũ. Rü namuũ ga yexma nax nadawenüxũ.

[33]Rü yexguma ga Cori ga Tupana rü ñanagürü nüxũ: “¡Ínacuaixũ i curü chapatu erü ñaa naane i nagu cuchixũ rü naxüüne!

[34]Choma rü ngóxũwama nüxũ chadau i ñuxãcü poraãcü ngúxũ nax yangegüxũ i chorü duũxũgü i Equítuanewa. Rü nüxũ chaxĩnü nax naxauxexũ. Rü ngẽmacax núma chaxũ nax íchananguxũxẽxẽxũcax. ¡Nua naxũ nax Equítuanewa cuxũ chamuxũcax!” ñanagürü ga Tupana.

[35]Rü woo ga noxri ga nümagü ga natanüxũ rü gumá Moichéxũ naxoe ga yexguma ñagügu: “¿Rü texé cuxũ tamu nax toeru quixĩxũcax rü tomaxã icucuáxũcax?” ñagügu. Natürü ga Tupana rü yéma nanamuama nax yema duũxũgüxũ ínanguxũxẽxẽxũcax rü norü ãẽxgacü nax yixĩxũcax. Rü yemaacü Moichéxũ namu ga Tupana ga yexguma naxũtawa namuãgu ga yema norü orearü ngeruxũ ga yema naixeta ga iyauxraxũwa naxcax nangoxgu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[36]Rü nümatama ga Moiché nixĩ ga Equítuarü naanewa ínagaxũ̃xũ̃ ga nũxcümaũ̃güxũ̃ ga tórü o̲xigü. Rü Equítuanewa, rü Dauchíüxũ̃ ga Márwa, rü chianexũ̃wa inanawe̲x ga cua̲xruũ̃gü, rü nanaxü ga mexũ̃ ga taxũ̃gü ga Tupanaarü poramaxã naxüxũ̃. Rü nüma ga Moiché rü yemaacü 40 ga taunecü nüxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ ga yema duũ̃xũ̃gü.

[37]Rü nümatama ga Moiché nixĩ ga tatanüxũ̃ ga Iraétanüxũ̃maxã ñaxũ̃: “Tupana rü yixcüra tá petanüwa nüxũ̃ naxuneta i wüxi i norü orearü uruxũ̃ i chaurüxũ̃ ixĩxũ̃”, ñanagürü.

[38]Rü nümatama ga Moiché nixĩ ga nũxcümaũ̃güxũ̃ ga tórü o̲xigümaxã nangutaque̲xexũ̃ ga yema chianexũ̃wa. Rü tórü o̲xigümaxã nayexma ga Chinaí ga ma̲xpűnewa ga yexguma namaxã yadexaxgu ga Tupanaarü orearü ngeruxũ̃ ga daxũcüa̲x. Rü nümatama ga Moiché nixĩ ga naya̲u̲xãxũ̃ ga Tupanaarü ore i maxẽxẽẽruxũ̃ nax nüxí̵ tüxna naxããxũ̃ca̲x.

[39]Natürü ga tórü o̲xigü rü tama naga naxĩnüechaũ̃ ga gumá Moiché. Rü nüxũ̃ naxoo̲xgüama, rü Equítuaneca̲x nawoeguchaũ̃.

[40]Rü tórü o̲xigü rü Moichéenexẽ ga Aróũ̃xũ̃ ñanagürügü: “¡Rü toxca̲x naxü i tupanachicüna̲xãgü nax nawe tarüxĩxũ̃ca̲x! Erü tama nüxũ̃ tacua̲xgü i ta̲xacü nüxũ̃ nax üpetüxũ̃ i ngẽma Moiché ga Equítuanewa tüxũ̃ ígaxũ̃xũ̃”, ñanagürügü.

[41]Rü yexguma nanaxügü ga wüxi ga wocaxacüchicüna̲xã norü tupanaxũ̃. Rü ñu̲xũchi naxca̲x nanadai ga ñuxre ga carnérugü nax yemamaxã nüxũ̃ yacua̲xüũ̃güxũ̃ca̲x. Rü wüxi ga peta naxca̲x naxügü ga yema wocaxacüchicüna̲xã ga nümatama naxügüxũ̃.

[42]Rü yemaca̲x ga Tupana rü nüxna nixũgachi ga yema duũ̃xũ̃gü. Rü ínanawogü nax woramacurixũ̃, rü üa̲xcüxũ̃ rü tauemacüxũ̃ yacua̲xüũ̃güxũ̃ca̲x. Yerü yemaacü Tupanaarü orearü uruũ̃güarü poperagu naxümatü, rü ñanagürü: “Pemax, Pa Iraétanüxũ̃, ¿Cha̲u̲xca̲x yixĩxũ̃ ga penadaixũ̃ ga carnérugü ga yexguma 40 ga taunecü chianexũ̃wa peyexmagügu?


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[43]Natürü ga pemax, rü ngextá ípexĩxũ̃wa rü ípeyangeetanü ga napata ga yema tupananeta ga Molóx rü yema tupananeta ga Refáũ̃arü woramacurichicünaxã. Rü yemaacü pegüwe ípenangeexũ̃ ga yema tupananetachicünaxãgü ga pematama pexügüxũ̃ nax nüxũ̃ picuaxüũ̃güxũ̃cax. Rü ngẽmacax i ñuxma rü perü naanewa tá pexũ̃ íchawoxũ̃ rü yáxũ̃wa i Babiróniaanearü yexerawa tá pexũ̃ chamugü", ñanagürü ga yema orearü uruũ̃güpanewa.

[44]Rü yema chianexũ̃wa rü tórü oxigü nüxũ̃́ nayexma ga Tupanapata ga naxchirunaxcax. Rü gumágu nixĩ ga namaxã nanguxũ̃güxũ̃ ga Tupanaarü mugü ga nutagu ümatüxũ̃. Rü gumá ĩpata ga naxchirunaxcax nixĩ ga Moichéxũ̃ nawéxũ̃ne ga Tupana ga ñuxãcü tá nax naxüaxũ̃.

[45]Rü yexguma nayuxguwena ga Moiché, rü Yochué ningucuchi ga ãẽxgacü nax yixĩxũ̃. Rü tórü oxigü rü nua tórü naanewa nanangegü ga gumá ĩpata ga naxchirunaxcax ga yexguma Yochuémaxã napugüãgu ga ñaa naane nüxna ga yema duũ̃xũ̃gü ga Tupana íwoxũ̃xũ̃ napẽxewa ga tórü oxigü. Rü núma nayexma ga gumá ĩpata rü ñuxmata Dabí ingucuchigu nax ãẽxgacü yixĩxũ̃.

[46]Rü gumá ãẽxgacü ga Dabí rü Tupana rü poraãcü namaxã nataãxẽ. Rü nüma ga Dabí rü nüxna naxcax naca nax naxüaxũ̃cax ga wüxi ga napata naxcax ga gumá Acóbuarü Tupana.

[47]Natürü Dabí nane ga Charomóũ̃ nixĩ ga naxücü ga gumá Tupanapata ga taxũ̃ne ga Tupanacax ixĩxũ̃ne.

[48]Natürü ya Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacü rü tama duũ̃xũ̃gü üxũ̃ne ya Tupanapatagümaxã naxãpata. Rü yemacax ga Tupana rü nũxcüma ga norü orearü uruũ̃wa rü ñanagürü:

[49-50]"Choma rü daxũguxũ̃ i naane nixĩ i chorü tochicaxũ̃ ixĩxũ̃ rü ñoma i naane nixĩ i chorü chicutüruxũ̃ ixĩxũ̃. ¿Rü ñuxũcürüwa i nagu perüxĩnüexũ̃ nax penaxüxũ̃ ya wüxi ya chopata ya chaugu mexũ̃ne?" ñanagürü ga Cori ya Tupana. Rü ñanagürü ta ga Tupana: "¿Tama ẽxna choma yixĩxũ̃


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ichanaxüxũ ga guxũma i tạxacü i ngẽxmaxũ? ¿Rü ñuxãcü chi penaxüxũ i wüxi i nachica i nagu charüngũxũ?” = =ñanagürü ga norü orewa.

51Rü ñanagürü ga Estébaũ: —Dücax Pa Ãẹ̃xgacügüx, pema rü guxũguma nüxũ pexoe i Tupanaarü ore, rü tama iperüxĩnüechaũ. Rü peãẽwa rü tama peyaxõgüchaũ. Rü pema rü guxũguma Tupanaãxẽ ya Üünecümaxã penueecha. Rü ngẽmaãcü i pema rü yema nũxcümaũgüxũ ga perü ọxigürüũtama pixĩgü.

52Rü perü ọxigü rü chixri namaxã inacuạxgü ga guxũma ga Tupanaarü orearü uruũgü. Rü nanadai ga yema orearü uruũgü ga nüxũ ixuchigagüxũ nax núma tá naxũxũ ga gumá mecü ya Ngechuchu. Rü yexguma ínanguxgu ga gumá Ngechuchu rü pema rü Pirátupẹ̃xewa ípenaxuaxũ rü peyamạx.

53Rü pema rü Tupanaarü orearü ngeruũgü ga daxũcüạ̃xũtawa penayaxu ga Tupanaarü mugü, natürü tama naga pexĩnüe = =ñanagürü ga Estébaũ.

### Nayu ga Estébaũ

54Rü yexguma nüxũ naxĩnüegu ga yema ore, rü nanuexüchi ga yema ãẹ̃xgacügü. Rü norü numaxã Estébaũcạx nixṹxchapütagü.

55Natürü ga Estébaũ rü aixcüma Tupanaãxẽ ya Üünecü nawa nayexma. Rü daxũ nadawenü, rü nüxũ nadau ga Tupanaarü üüne. Rü nüxũ nadau ga Ngechuchu ga Tupanaarü tügünecüwagu chicü.

56Rü yexguma rü ñanagürü: —Nüxũ chadau nax yangọxnaãchixũ i naanetüwe, rü nüxũ chadau ya Tupana Nane ya duũxũxũ ixĩcü ya Nanatüarü tügünecüwagu chicü = =ñanagürü ga Estébaũ.

57Natürü nümagü rü nügü narütütamachị̃xẽgü, rü tagaãcü aixta naxüeãcüma wüxigu nüxna nayụ̃xgu.

58Rü ínanagaxüchigü ga ĩanewa, rü nutagümaxã ínanamuxũchigü. Rü yéma nayexma ga wüxi ga ngextụ̃xüxũ ga Chaurugu ãégaxũ. Rü yemaxũ nanawotanü ga norü gáuxũchirugü ga ínacuxuchigüxũ ga yema duũxũgü ga Estébaũxũ íxuaxũgüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[59]Rü yexguma nutamaxã ínamuxũchigüãguyane, rü nayumüxẽ ga Estébaũ̃ rü ñanagürü: —Pa Cori Pa Ngechuchux, ¡Nayaxu i chauãxẽ! ==ñanagürü.

[60]Rü yemawena rü inacaxá̱pu̱xü, rü tagaãcü aixta naxü, rü ñanagürü: —Pa Cori Pa Tupanax, ¡Taxṹ i ñaa pecaduca̱x cunapoxcuexũ̃ i ñaa duũ̃xũ̃gü! ==ñanagürü. Rü yexguma yema ñaxguwena rü nayu.

## Ngechuchuarü ngúexũ̃gü ga yamugüxũ̃arü puracüchiga 8

### Chauru rü guxema yaxõgüxewe ningechigü nax tüxũ̃ napoxcuexũ̃ca̱x

[1]Rü Chauru rü yéma nayexma rü norü me nixĩ ga Estébaũ̃xũ̃ nax yama̱xgüxũ̃. Rü yematama ngunexũ̃gu rü inanaxügü nax poraãcü nawe yangexũ̃tanüxũ̃ ga yema yaxõgüxũ̃ ga Yerucharéũ̃wa yexmagüxũ̃. Rü düxwa ga guxũ̃ma rü Yudéaanegu rü Chamáriaanegu nügü nawoone. Rü yema ngúexũ̃gü ga Ngechuchu imugüxũ̃xicatama ínayaxügü ga Yerucharéũ̃wa.

[2]Rü ñuxre ga yatügü ga meama Tupanaaxṹ̃ yaxõgüxũ̃ rü nanayauxgü ga Estébaũ̃xũ̃ne, rü inanata̱xgü rü poraãcü naxca̱x naxauxe.

[3]Rü nüma ga Chauru rü yoxni guxema yaxõgüxewe ningechigü. Rü tümapatagu nixücuchigü nax tüxũ̃ ínayauxũ̃xũ̃ca̱x. Rü yéma tüxũ̃ ínatúxũ̃ ga yatügü rü ngexegü, rü ñu̱xũchi poxcupataũ̃gu tüxũ̃ nawocu.

### Ferípe rü Chamáriawa nüxũ̃ nixuchiga ga Tupanaarü ore

[4]Rü yema yaxõgüxũ̃ ga Chauruch̲axwa ibuxmüxũ̃ ga Yerucharéũ̃wa, rü guxũ̃wama ga ngextá ínaxĩxũ̃wa rü nüxũ̃ nixuchigagü nax Ngechuchu tüxũ̃ maxẽxẽ̃xũ̃.

[5]Rü Ferípe rü ĩane ga Chamáriawa naxũ, rü yéma inanaxügü ga Cristuchigaxũ̃ nax yaxuxũ̃.

[6]Rü yema duũ̃xũ̃gü ga Chamáriacü̱a̱x, rü Ferípeca̱x nangutaque̱xegü. Rü guxũ̃ma meama inarüxĩnüe ga yema ore ga namaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃, yerü nüxũ̃ nadaugü ga yema cua̱xruũ̃gü ga Tupanaarü poramaxã naxüxũ̃ ga Ferípe.

[7]Rü muxẽma ga duũ̃xẽgü ga ngo̱xogü tümawa yexmaxẽ rü tümaca̱x nitaanegü. Rü yema ngo̱xogü rü tagaãcü aita naxüeãcüma tümawa


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ínachoxῖ̃. Rü yexgumarüxῖ̃ ta rü muxẽma ga nawãĩxãchigüxe rü chixeparagüxe rü tümacax nitaanegü.

8Rü yemacax poraãcü nataãẽgü ga guxῦ̃ma ga duῦ̃xῦ̃gü ga guma ĩane ga Chamáriawa.

9Natürü guma ĩanewa nayexma ga wüxi ga yatü ga Chimóῦ̃gu ãégaxῖ̃ ga ñuxre ga taunecü norü yuümaxã duῦ̃xῦ̃güxῖ̃ womüxẽẽxῖ̃ ga guma ĩanewa. Rü nügü nixu nax wüxi ga taxacüxῖ̃ cuáxῖ̃ nax yixĩxῖ̃.

10Rü guxῦ̃ma meama nüxῦ́̃ inarüxĩnüe woo ga buxῦ̃gü rü yáxῦ̃gu. Rü ñanagürügü: —Ñaa yatü rü aixcüma nüxῦ́̃ nangẽxma i Tupanaarü pora i taxῖ̃ ==ñanagürügü.

11Rü Chimóῖ̃ ga naxĩnüe ga duῦ̃xῦ̃gü, yerü mucüma ga taunecü rü norü yuümaxã nanawomüxẽxẽ.

12Natürü yexguma yema duῦ̃xῦ̃gü yaxõgügu ga yema ore ga Ferípe namaxã nüxῖ̃ ixuxῖ̃ ga Ngechuchu ya Cristuchiga rü ñuxãcü ãẽxgacü nax yixĩxῖ̃ ya Tupana, rü muxῦ̃ma ga yatüxῦ̃gü rü ngexῦ̃gü rü ínabaiῖ̃.

13Rü nümatama ga Chimóῖ̃ rü ta nayaxõ, rü ínabaie. Rü inanaxügü ga Ferípexῖ̃ nax naxümücüxῖ̃. Rü yexguma nüxῖ̃ nadaux̱gu ga yema cuax̱ruῦ̃gü rü mexῦ̃gü ga taxῖ̃ ga Tupanaarü poramaxã naxüxῖ̃ ga Ferípe, rü poraãcü nabax̱ixãchiãxẽ ga Chimóῖ̃.

14Rü yema Ngechuchuarü ngúexῦ̃gü ga Yerucharéῦ̃wa yexmagüxῖ̃ rü yexguma nüxῖ̃ naxĩnüegu nax mea nayauxgüãxῖ̃ ga Tupanaarü ore ga Chamáriawa, rü yemacax yéma nanamugü ga Pedru rü Cuáῖ̃.

15Rü yexguma Chamáriawa nangugügu ga Pedru rü Cuáῖ̃, rü naxcax nayumüxẽgü ga yema yexwacax yaxõgüxῖ̃ ga duῦ̃xῦ̃gü, nax nayauxgüãxῦ̃cax ga Tupanaãxẽ ya Üünecü.

16Yerü yexguma noxri yaxõgüãgu ga yema duῦ̃xῦ̃gü rü Ferípe marü ínanabaiῦ̃xẽxẽ naégagu ga Cori ya Ngechuchu, natürü taxῦ̃natama nangu ga Tupanaãxẽ ya Üünecü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Rü yemacax ga Pedru rü Cuáũ̃ rü naétügu naxṹxmexgü ga yema yaxõgüxũ̃, rü yexguma nanayauxgü ga Tupanaãxẽ ya Üünecü.

18-19Rü nüma ga Chimóũ̃ rü nüxũ̃ nadau nax duũ̃xũ̃güna nanguxũ̃ ga Tupanaãxẽ ya Üünecü ga yexguma Pedru rü Cuáũ̃ naétügu ṹxmexgügu ga yema duũ̃xũ̃gü ga yaxõgüxũ̃. Rü yemacax diẽru Pedruna rü Cuáũ̃na ngĩxũ̃ naxãxchaũ̃ ga Chimóũ̃ rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Choxna rü ta penaxã i ngẽma pora, nax yíxema tüxũ̃ chingõgüxe rü ta tüxna nanguxũ̃cax i Tupanaãxẽ ya Üünecü! ==ñanagürü.

20Rü yexguma ga Pedru rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Cumaxã iyanataxux i curü diẽru, erü ngĩmaxã naxcax cutaxechaũ̃ i Naãxẽ ya Üünecü ya Tupana tüxna mumarexũ̃!

21Cumax rü taxucürüwama cunayaxu i ngẽma pora, erü curü maxũ̃ rü tama name i Tupanapexewa.

22¡Nüxũ̃ rüxo i ngẽma curü chixexũ̃, rü Tupanana naca nax cuxṹ nüxũ̃ rüngũ̃maxũ̃cax! Rü bexmana tá cuxṹ nüxũ̃ iyanangũ̃ma i ngẽma chixexũ̃ i cuãxẽwa nagu curüxĩnüxũ̃.

23Erü nüxũ̃ chacuax rü poraãcü quixãũxãchiwaxe rü aigu curüxĩnü, rü ngẽma chixexũ̃ rü cumaxã inacuax rü ñoma cupoxcuxũ̃rüxũ̃ cuxũ̃ nixĩxẽxẽ ==ñanagürü.

24Rü Chimóũ̃ nanangãxũ̃, rü ñanagürü: —¡Chauxcax peyumüxẽgü rü Tupanana chauxcax peca nax tama choxũ̃ nangupetüxũ̃cax i ngẽma nüxũ̃ pixuxũ̃! ==ñanagürü.

25Rü Pedru rü Cuáũ̃ rü yema Chamáriaanecüãx ga duũ̃xũ̃gümaxã nüxũ̃ nixugüe ga Cori ga Ngechuchuchiga, rü namaxã nüxũ̃ nixugüe ga Tupanaarü ore. Rü yemawena rü Yerucharéũ̃cax nawoegu. Rü namawa rü muxũ̃ne ga Chamáriaanewa yexmane ga ĩanexacügüwa rü nüxũ̃ nixuetanü ga Tupanaarü ore i mexũ̃.

### Ferípe rü namagu nüxũ̃ nangau ga wüxi ga ãẽxgacü ga Etiopíaanecüãx


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[26]Rü yemawena, rü Tupanaarü orearü ngeruxũ ga daxũcüa̱x rü Ferípemaxã nüxũ nixu, rü ñanagürü: —¡Paxa inaxũãchi rü súrwaama naxũ nawa i ngẽma nama i Yerucharéũ̃wa ne daxũ rü Gáchawa iyarügoxũ̃! = =ñanagürü. Rü ngẽma nixĩ i nama i chianexũ̃wa dapetüxũ̃ i ngextá taxúema íxãpataxũ̃wa.

[27]Rü inaxũãchi ga Ferípe rü yema namawa naxũ. Rü yexma nüxũ̃ nangau ga wüxi ga yatü ga Etiopíaanecüa̱x ga ĩneacü Yerucharéũ̃wa ũxũ̃ nax Tupanaxũ̃ yanacua̱xüũ̃xũca̱x. Rü nüma rü Etiopíaaneanearü ãe̱xgacüarü ngũ̃xẽẽruxũ̃ nixĩ, rü ãe̱xgacüarü diẽruarü dauruxũ̃ nixĩ.

[28]Rü nüma rü nachixũ̃aneca̱x nataegu, rü norü caru ga cowaru itúchigünewa narüto. Rü nawa ningúchigü ga yema ore ga Tupanaarü orearü uruxũ̃ ga Ichaía ümatüxũ̃.

[29]Rü Tupanaãxẽ ya Üünecü rü Ferípexũ̃ ñanagürü: —¡Paxa naxca̱x ixũ i ngẽma caru! = =ñanagürü.

[30]Rü nüma ga Ferípe rü paxa yema caruca̱x nixũ. Rü yexguma naxũ̃tawa nanguxgu rü nüxũ̃ naxĩnü nax Tupanaarü orearü uruxũ̃ ga Ichaía ümatüxũ̃ ga orewa nangúxũ̃ ga yema ãe̱xgacü. Rü yexguma ga Ferípe rü nüxna naca rü ñanagürü nüxũ̃: —¿Nüxũ̃ cucuáxũ̃ i ta̱xacüchiga nax yixĩxũ̃ i ngẽma nawa cungúxũ̃? = =ñanagürü.

[31]Rü nüma ga ãe̱xgacü ga Etiopíaanecüa̱x rü nanangãxũ̃, rü ñanagürü: —¿Ñuxũcürüwa i nüxũ̃ chacuáxũ̃ ega taxúema chomaxã inanguxũ̃xẽẽgux? = =ñanagürü. Rü Ferípeca̱x naca nax naweũ̃gu naxĩnagüxũca̱x rü naxũ̃tawa nax natoxũca̱x.

[32]Rü yema nawa yanguchigüxũ̃ ga Tupanaarü ore ga ümatüxũ̃, rü ñanagürü: “Ñoma wüxi i carnéru i norü ma̱xwa nagagüxũ̃rüũ̃ãcü nayagagü. Rü wüxi i carnéruxacü i ngẽma yayoxta̱xagüxũ̃pe̱xewa tama aita üxũ̃rüxũ̃ nachianemare, rü taxu ñanagürü.

[33]Rü yexguma duũ̃xũ̃gü chixri nachiga idexagügu, rü taxúema naétüwa tachogü. ¿Rü texé tá nachiga tidexa ga natanüwa? Yerü nayama̱xgü nax


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nataxuxũca̲x i norü maxũ i ñoma i naanewa”, ñanagürü ga yema ore ga nawa nangúxũ.

34Rü Ferípena naca ga yema ãe̲xgacü ga Etiopíaanecüa̲x, rü ñanagürü: —¡Chomaxã nüxũ ixu! ¿Rü texéchiga nixĩ ga yadexaxũ ga yema Tupanaarü orearü uruxũ? ¿Nügüchigatama rü e̲xna toguechiga? ==ñanagürü.

35Rü yexguma nanangãxũ ga Ferípe. Rü yematama ore ga ümatüxũmaxã inanaxügü nax namaxã nüxũ yaxuxũ ga ore i mexũ ga Ngechuchuchiga.

36Rü niñaxwetaũgü, rü dexá íyexmaxũwa nangugü. Rü ñanagürü ga yema ãe̲xgacü: —Nua nangẽxma i dexá. ¿Rü tama e̲xna inamexũ nax nua choxũ ícubaiexẽxẽxũ? ==ñanagürü.

37Rü ñanagürü ga Ferípe: —Ngẽxguma aixcüma meama cuyaxõxgu, rü marü name nax cuxũ íchabaiexẽxẽxũ ==ñanagürü. Rü nanangãxũ ga yema ãe̲xgacü, rü ñanagürü: —Ngẽmáacü chayaxõ nax Ngechuchu ya Cristu yixĩxũ ya Tupana Nane ==ñanagürü.

38Rü yexguma ínayachaxãchixẽxẽ ga norü caru, rü wüxigu dexáchíüwa nachoũ. Rü Ferípe ínanabaiexẽxẽ ga yema ãe̲xgacü.

39Rü yexguma dexáwa ínachoõchigu, rü Tupanaãxẽ ya Üünecü rü Ferípexũ niga. Rü yema ãe̲xgacü rü marü tama wena Ferípexũ nadau. Natürü taãẽãcü namagu nixũ.

40Natürü Achótuwa nayango̲x ga Ferípe. Rü yema ĩanewa inaxũãchi, rü nüxũ nixuchigü ga ore i mexũ ga guxũma ga ĩanewa ñu̲xmata Checharéawa nangu.

## Ngechuchuarü ngúexũgü ga yamugüxũarü puracüchiga 9

### Ngechuchuaxű nayaxõ ga Chauru

(Hch. 22.6-16; 26.12-18)

1-2Rü yoxni ga Chauru rü daimaxã nayaxãxũnegü ga yema duũxũgü ga Cori ga Ngechuchuaxű yaxõgüxũ. Rü yemaca̲x chacherdótegüaru ãe̲xgacüxũtawa naxũ nax nüxna naca̲xaxũca̲x naxca̲x ga popera ga nüxna ãgaxũ nax Damácuwa yexmagüne ga Yudíugüarü ngutaque̲xepataũgu


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yaxűcuchigüxűca̲x rü yexma tüxű ínayauxűxűca̲x ga guxema yaxõgüxe ga yatüxe rü ngexegü nax Yerucharéűwa tüxű nagagüxűca̲x rü yexma tüxű yapoxcuexűca̲x.

3Natürü yexguma marü Damácuxű yangaicagu, rü ngürüãchi meama nüxű nabáxi ga wüxi ga omü ga poraxű ga daxũwa ibáxixű.

4Rü ñaxtüanegu nayangu ga Chauru, rü nüxű naxĩnü ga wüxi ga naga ga nüxna cagüxű ga ñaxű: —Pa Chaurux, Pa Chaurux, ¿tü̲xcüű chowe quingẽchigü? = =ñaxű.

5Rü Chauru nanangãxű, rü ñanagürü: —¿Rü texé quixĩ, Pa Corix? = =ñanagürü. Rü nüma ga Cori rü nanangãxű rü ñanagürü: —Choma nixĩ ya Ngechuchu, rü chowe nixĩ i quingẽchigüxű.

6¡Rü inachi, rü ngéma Damácuarü ĩanewa naxũ! Rü ngéma rü wüxi ya yatü tá cumaxã nüxű nixu nax ta̲xacü tá cuxüxű = =ñanagürü.

7Rü yema yatügü ga Chauruxű íxümücügüxű, rü naba̲i̲xãchie, yerü nüxű naxĩnüe ga yema naga natürü taxúexűma nadaugü.

8Rü ñu̲xũchi inachi ga Chauru ga ñaxtüanewa ga íyanguxűwa. Rü nidauchixetü, natürü taxuxűma nadau yerü nixoxetü. Rü yemaca̲x ga namücügü, rü nachacüügu nayayauxãchi, rü yemaacü Damácuwa nanagagü.

9Rü tomaepü̲x ga ngunexű yéma nayexma, rü nangexetü, rü tama nachibü, rü tama naxaxe.

10Rü Damácuwa nayexma ga wüxi ga yatü ga Ngechuchuaxű́ yaxõxű ga Ananía ga naéga. Rü Cori ya Ngechuchu rü Ananíaxű nango̲xetüxẽxẽ, rü ñanagürü nüxű: —Pa Ananíax = =ñanagürü. Rü nüma ga Ananía nanangãxű, rü ñanagürü: —Daxe chixĩ, Pa Corix = =ñanagürü.

11-12Rü nüma ga Cori nanangãxű, rü ñanagürü: —¡Dücax, ngẽma nama i Mea i Wéxűgu ãégaxűwa naxũ! ¡Rü ngéma Yúdapatawa naxca̲x ínaca i wüxi i yatü i Társucüa̲x i Chaurugu ãégaxű! Rü nüma rü ngéma ínayumüxẽ rü nango̲xetü rü nüxű nadau i wüxi i yatü i Ananíagu ãégaxű i ngẽxma ücuxű


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

rü naxetügu ümexũ̃ nax wena yadauuchixũ̃cax ==ñanagürü ga Cori ya Tupana.

13Rü yexguma yemaxũ̃ naxĩnügu ga Ananía, rü ñanagürü: —Pa Corix, muxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü chomaxã nüxũ̃ nixu i ngẽma yatüchiga nax ñuxre i chixexũ̃ i curü duũ̃xũ̃gücax ínanguxẽẽxũ̃ i Yerucharéũ̃wa.

14Rü ñuxma rü chacherdótegüarü ãẽxgacügüarü mumaxã núma naxũ nax ínayauxũ̃ãxũ̃cax i guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü i cuégagu yumüxẽgüxũ̃ ==ñanagürü.

15Natürü nüma ga Cori rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Ngéma naxũ! Erü choma chanayaxu i ngẽma yatü nax choxũ̃ yaxuchigaxũ̃cax namaxã i togü i nachixũ̃anecüãxgü i duũ̃xũ̃gü rü norü ãẽxgacügü, rü ngẽma Iraétanüxũ̃.

16Rü choma tá nüxũ̃ nüxũ̃ chadauxẽxẽ i ñuxre i ngúxũ̃ tá chauxcax yangexũ̃ ==ñanagürü ga Cori.

17Rü gumá ĩpata ga Chauru nawa yexmanewa naxũ ga Ananía. Rü nagu naxücu, rü Chauruétügu naxṹxmex, rü ñanagürü nüxũ̃: —Pa Chauenexẽ, Pa Chaurux, nüma ya Cori ya Ngechuchu ga gumá namawa cuxcax ngócü ga yexguma núma cuxũxgu, rü núma choxũ̃ namu nax wenaxarü quidauuchixũ̃cax, rü cuxna nanguxũ̃cax i Naãxẽ ya Üünecü ==ñanagürü.

18Rü yexgumatama rü ñoma nachoxnichipaxraxũ̃xũ̃ naxetüwa ínayi, rü yexgumatama wenaxarü mea nidauuchixetü. Rü yexguma inachi ga Chauru, rü Ananía ínanabaiexẽxẽ.

19Rü yemawena nachibü, rü wenaxarü napora. Rü ñuxre ga ngunexũ̃gu yexma Damácugu narüxãũx namaxã ga yema yaxõgüxũ̃ ga yexma ãchiũ̃güxũ̃.

### Chauru rü Damácuwa nüxũ̃ nixu ga Ngechuchuchiga

20Rü yexguma ga Chauru rü inanaxügü nax ngutaquexepataũ̃güwa nüxũ̃ yaxuchigaxũ̃ nax Ngechuchu yixĩxũ̃ ya Tupana Nane.

21Rü guxũ̃ma ga yema nüxũ̃ ĩnüexũ̃ rü poraãcü nabaixãchie, rü ñanagürügü: —¿Tama ẽxna ñaa yatü yixĩxũ̃ ga Yerucharéũ̃wa íyayauxũ̃güxũ̃ ga guxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü ga Ngechuchuaxṹ yaxõgüxũ̃? ¿Rü tama ẽxna ñaatama yixĩxũ̃ i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngẽma nua ũxũ̃ nax ínayauxũ̃xãxũ̃cax rü ñuxũchi chacherdótegüarü ãẽxgacüxũ̃tawa nagagüãxũ̃cax i duũ̃xũ̃gü i yaxõgüxũ̃? = = ñanagürügü.

22Natürü ga Chauru rü guxũ̃ ga ngunexũ̃gu yexeraãcü tama namuũ̃ãcüma nüxũ̃ nixuchigaama ga ore ga Ngechuchuchiga. Rü inayanangeaxgüxẽxẽ ga yema Yudíugü ga Damácuwa yexmagüxũ̃, yerü meama nanangoxẽxẽ nax Cristu yixĩxũ̃ ga Ngechuchu.

### Chauru rü Yudíugüchaxwa niña

23Rü marü muxũ̃ma ga ngunexũ̃gü ngupetüguwena rü yema Yudíugü rü wüxigu nügümaxã nagu narüxĩnüe nax Chauruxũ̃ yamaxgüxũ̃cax.

24Natürü nüma ga Chauru rü nüxũ̃ nacuáchiga nax yamaxgüchaũ̃ãxũ̃. Rü yema Yudíugü rü ngunecü rü chütacü rü guma ĩanearü poxeguxũ̃arü ĩãxgügu Chauruxũ̃ nanaĩxgüxũ̃ nax yamaxgüãxũ̃cax.

25Natürü ga Chauruarü ngúexũ̃gü rü chütacü rü wüxi ga pexchi ga tacügu guma ĩanearü poxeguxũ̃tápüxétüwa ínanachüxüxüetaũ̃gü, rü yemaacü niña ga Chauru.

### Yerucharéũ̃wa nayexma ga Chauru

26Rü yexguma Yerucharéũ̃wa nanguxgu ga Chauru, rü yema yaxõgüxũ̃maxã nangutaqueexechaũ̃. Natürü yema yaxõgüxũ̃ rü nüxũ̃ namuũ̃e, yerü nüma nüxũ̃ nacuaxgügu rü tama aixcüma Ngechuchuaxũ̃́ nayaxõ.

27Natürü Bernabé rü yema ngúexũ̃gü ga Ngechuchu imugüxũ̃tanüwa nanaga. Rü yema ngúexũ̃gümaxã nüxũ̃ nixu nax Cori ya Ngechuchuxũ̃ nadauxũ̃ ga Chauru ga namawa, rü Cori namaxã idexaxũ̃. Rü nüxũ̃ nixu ta nax Damácuwa rü tama namuũ̃ãcüma nüxũ̃ yaxuxũ̃ ga Ngechuchuchiga.

28Rü yemaacü ga Chauru rü Yerucharéũ̃gu narüxãũx. Rü yema ngúexũ̃gü ga Tupana imugüxũ̃tanügu naxã. Rü tama namuũ̃ãcüma Cori ya Ngechuchuchigaxũ̃ nixuchigü.

29Rü yema Yudíugü ga Griégugawa idexagüxũ̃maxã nidexaxũ̃ ga Chauru, rü Ngechuchuchigagu nügümaxã nayaporagaexũ̃. Natürü ga nümagü rü naxcax nadaugü nax ñuxãcü tá nax yamaxgüãxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

30Rü yexguma nüxũ yacua̱xãchitanügu ga yema togü ga yaxõgüxũ, rü Checharéawa Chauruxũ nagagü. Rü yexguma yéma nangugügu rü Társuwa nanamugü.

31Rü yema yaxõgüxũ ga guxũma ga Yudéaanewa, rü Gariréaanewa rü Chamáriaanewa rü taãẽwa nayexmagü, rü yexeraãcü nayaxõgüetanü. Rü Cori ya Tupanaga naxĩnüe rü nüxũ namuũe. Rü Tupanaãxẽ ya Üünecüarü ngũxẽẽmaxã nimuetanü.

### Eneã rü narüme

32Rü Pedru rü yema yaxõgüxũtanügu nixũgüchigü. Rü yema ĩane ga Lidágu ãchiũgüxũ ga yaxõgüxũtanüwa rü ta nangu.

33Rü yexma nüxũ nayangau ga wüxi ga yatü ga Eneãgu ãégacü ga 8 ga taunecü norü pechicagu cacü, yerü nanawãĩxãchi.

34Rü Pedru ñanagürü nüxũ: —Pa Eneãx, Ngechuchu ya Cristu cuxũ narümexẽxẽ. ¡Inachi rü namexẽxẽ i cuxchapenüxũ! ==ñanagürü. Rü yexgumatama inachi.

35Rü guxũma ga yema Lidácüa̱xgü rü Charóũcüa̱xgü rü nüxũ nadaugü nax inachixũ ga gumá yatü, rü nüxũ narüxoe ga nacümagü ga chixexũ, rü Cori ya Ngechuchuwe narüxĩ.

### Wena imaxũ ga Dorca

36Rü yexgumaũcüxü ga ĩane ga Yópewa rü iyexma ga wüxi ga ngecü ga yaxo̱xcü ga Tabitá ga ngĩéga. Rü ngẽma naéga rü Griégugawa rü Dórca ñaxũchiga nixĩ. Rü ngĩma rü wüxi ga ngecü ga ngũxẽẽwa̱xecü iyixĩ, rü guxũguma nüxũ irüngüxẽxẽ ga yema duũxũgü ga ta̱xacü nüxṹ taxuxũ.

37Rü yexgumaũcüxü iyada̱xawe ga Dorca, rü iyu, rü ngĩmücügü nanamexẽxẽ ga ngĩxĩne. Rü ĩpataarü daxũchiũwa yexmaxũ ga ucapugu nanaxúgü ga ngĩxĩne.

38Rü Yópearü ngaicamana nayexma ga guma ĩane ga Lidá ga Pedru nawa yexmane. Rü yema yaxõgüxũ ga Yópecüa̱x rü nüxũ nacua̱xgü nax Lidáwa


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nayexmaxũ̃ ga Pedru. Rü Lidáwa nanamugü ga taxre ga yatü nax Pedrucax̲ yacagüxũ̃cax̲ ñaxũ̃maxã: —¡Paxa Yópewa naxũ! = =ñaxũ̃maxã.

39Rü nüma ga Pedru rü nawe narüxũ. Rü yexguma Yópewa nanguxgu, rü yema ucapu ga yema yueta nawa yexmaxũ̃wa nanagagü. Rü guxũ̃ma ga yutegüxũ̃ rü Pedruxũ̃ ínachomaeguãchi, rü naxauxe, rü nüxũ̃ nayawégü ga yema naxchirugü ga Tabitá nüxṹ íxüxũ̃xũ̃ ga yexguma namaxũ̃gu.

40Rü Pedru rü düxétüwa nanamugü ga guxũ̃ma ga yema duũ̃xũ̃gü. Rü inacaxápü̱xü, rü nayumüxẽ. Rü ñu̱xũchi ngĩxcax̲ nadauegu ga yema yuxcü, rü ñanagürü: —Pa Tabitáx, ¡Írüda! = =ñanagürü. Rü yexguma ga ngĩma rü iyadauuchixetü. Rü yexguma Pedruxũ̃ nada̱u̱xgu, rü íirüto.

41Rü yexguma ngĩxme̱xgu nayayauxãchi, rü ngĩxũ̃ inachixẽxẽ. Rü ñu̱xũchi naxcax̲ naca ga yema yaxõgüxũ̃ rü yema yutegüxũ̃, rü maxũ̃cü nüxũ̃ ngĩxũ̃ nawe̱x.

42Rü guxũ̃ma ga yema duũ̃xũ̃gü ga Yópewa yexmagüxũ̃ rü nüxũ̃ nacuáchigagü ga yema. Rü Cori ya Ngechuchuaxṹ nayaxõgü ga muxũ̃ma.

43Rü muxũ̃ma ga ngunexũ̃ Yópegu narüxa̱ũ̱x ga Pedru napatagu ga Chimóũ̃ ga naxcha̱xmüarü paxẽẽwa puracüxũ̃.

## Ngechuchuarü ngúexũ̃gü ga yamugüxũ̃arü puracüchiga 10

### Pedru rü Cornériuchiga

1Ĩane ga Checharéawa nayexma ga wüxi ga yatü ga Cornériugu ãégacü. Rü nüma rü norü capitáũ̃ nixĩ ga 100 ga churaragü ga Itáriaanetücumügu ãégaxũ̃.

2Rü nüma nixĩ ga wüxi ga yatü ga meama Tupanaaxṹ yaxõcü. Rü wüxigu naxma̱xmaxã rü naxacügümaxã Tupanaxũ̃ nangechaũ̃gü. Rü mucüma ga norü diẽrumaxã nüxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ ga duũ̃xũ̃gü ga Yudíugü ga ingearü diẽrua̱xgüxũ̃. Rü guxũ̃guma nayumüxẽ rü Tupanamaxã nidexa.

3Rü wüxi ga ngunexũ̃ ga yexguma tomaepü̱xarü orawa nanguxchaũ̃gu ga yáuanecü, rü nango̱xetü. Rü meama nüxũ̃ nadau ga wüxi ga Tupanaarü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

orearü ngeruxũ ga daxũcüa̱x ga yema ucapu ga nawa nayexmaxũgu ücuxũ. Rü ñanagürü nüxũ: —Pa Cornériux = =ñanagürü.

4Rü nüma ga Cornériu rü meama nüxũ nadawenü, rü poraãcü namuũãcüma nüxna naca, rü ñanagürü: —¿Ta̱xacü cunaxwa̱xe, Pa Corix? = =ñanagürü. Rü nanangãxũ ga yema orearü ngeruxũ ga daxũcüa̱x, rü ñanagürü: —Curü yumüxẽgü rü Tupana marü cuxűũ nüxũ naxĩnü, rü cumaxã nataãxẽ nax nüxũ curüngũxẽẽxũ i duũxũgü i ngearü diẽrua̱xgüxũ.

5¡Rü chanaxwa̱xe i Yópewa cunamugü i ñuxre i yatügü nax naxca̱x yacagüxũca̱x i wüxi i yatü i Chimóũ i Pedrugu ãégaxũ!

6Rü to i Chimóũ i naxcha̱xmüarü paxẽẽwa puracüxũpatawa nangẽxma rü ngẽxma nape. Rü yimá napata rü márcutüwa nangẽxma = =ñanagürü.

7Rü yexguma nüxna iyanataxuxgu ga yema orearü ngeruxũ ga namaxã yéma idexaxũ, rü Cornériu rü naxca̱x naca ga taxre ga norü puracütanüxũ rü wüxi ga churara ga mea naga ĩnüxũ rü aixcüma Tupanaaxűũ yaxõxũ.

8Rü namaxã nüxũ nixu ga guxũma ga yema nüxũ nadauxũ, rü ñu̱xũchi Yópewa nanamugü.

9Rü moxũãcü ga yexguma namagu naxĩyane ga yema duũxũgü ga Cornériu yéma mugüxũ, rü yexguma marü Yópexũ yangaicagügu, rü Pedru rü daxũ naxĩ ga ĩpataétüwa nax yéma nayumüxẽxũca̱x. Rü tocuchiarü oragu nixĩ ga yexguma.

10Rü nataiya, rü nüxűũ nachi̱xéga ga nax nachibüxũ. Rü yexguma norü õna ínaxügüyane, rü nango̱xetü ga Pedru.

11Rü nüxũ nadau ga nax yango̱xnaxũ ga naanetüwe, rü yéma ínarüxĩ ga wüxi ga ñoma naxcháp enüxũrüxũ ixĩxũ. Rü norü ãgümücüpe̱xewa naxãtu̱xü, rü yemaacü ínarüchüxüe ñu̱xmata ñaxtüanewa nangu.

12Rü yemagu ínarüchu̱xüxüetaũ ga naguxũraũxũ ga naeũgü, rü ãxtapegü, rü werigü i tama nango̱xgüxũ ga Yudíugü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[13]Rü Pedru nüxũ naxĩnü ga wüxi ga naga ga nüxũ ñaxũ: —Pa Pedrux ¡Inachi, rü ta imax, rü nangõx! ==ñaxũ.

[14]Rü Pedru nanangãxũ rü ñanagürü: —Taxucürüwa nixĩ, Pa Corix, erü taguma chananagõx i taxacü i toxcax ãũãchixũ ==ñanagürü.

[15]Rü yexguma ga yema naga, rü wenaxarü ñanagürü: —Ngẽma choma chamexẽẽxũ rü tama name i ãũãchi nüxũ cuwogü ==ñanagürü.

[16]Rü tomaepüxcüna yemaacü nangupetü. Rü yexguma wenaxarü daxũ nachüxüxnagü ga yema naxcháp enüxũ namaxã ga guxũma ga nawa yexmagüxũ.

[17]Rü poraãcü nagu narüxĩnü ga Pedru ga taxacüchiga nax yixĩxũ ga yema nüxũ nadauxũ ga yexguma nangoxetügu. Rü yemagu ínaxĩnüyane, rü gumá ĩpataaxwa nangugü ga yema yatügü ga Cornériu yéma mugüxũ ga naxcax ícaetanüxũ ga Chimóũpata.

[18]Rü yéma naxcax ínacagü rü aixcüma yexma nape ga wüxi ga yatü ga Chimóũ ga Pedrugu ãégaxũ.

[19]Rü Pedru nagu írüxĩnüyane ga yema nüxũ nadauxũ ga yexguma nangoxetügu, rü Tupanaãxẽ ya Üünecü rü ñanagürü nüxũ: —Ngẽãgü nixĩ i tomaepüx i yatügü i cuxcax daugüxũ.

[20]¡Inachi, rü írüxĩ, rü tama cuxoegaãẽãcüma nawe rüxũ! Erü choma nixĩ i núma chanamugüxũ ==ñanagürü.

[21]Rü yexguma naxcax ínarüxĩ ga Pedru, rü ñanagürü nüxũ ga yema yatügü: —Choma nixĩ i chauxcax pedaugüxũ. ¿Rü taxacüwa nua pexĩ? ==ñanagürü.

[22]Rü nümagü nanangãxũgü, rü ñanagürügü: —Capitáũ ya Cornériuxũtawa ne taxĩ rü nüma nixĩ i nua toxũ namugüxũ. Rü wüxi ya yatü ya mecü nixĩ, rü Tupanaxũ nangechaũ. Rü guxũma i Yudíugü nüxũ nangechaũ i nümax. Rü wüxi ga Tupanaarü orearü ngeruxũ ga daxũcüax nanamu nax cuxcax


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

toxĩ yacaxẽẽxũcax ga Cornériu rü napatawa cuxũxũcax rü nüxĩ nax naxĩnüxũcax i curü ore ==ñanagürügü.

23Rü yexguma nanachocuxẽxẽ ga Pedru, rü yexma nanapegüxẽxẽ ga yema chütaxũgu. Rü moxũãcü inaxĩãchi rü nawe narüxũ ga Pedru. Rü ínayaxümücügü ga ñuxre ga Yópecüax ga yaxõgüxĩ.

24Rü moxũãcü Checharéawa nangugü ga ngextá Cornériu ínanguxẽẽxũwa namaxã ga guxũma ga natanüxĩ rü namücügü ga nüxĩ nangechaũgüxĩ ga nüxna naxuxĩ.

25Rü yexguma Cornériupatawa nanguxgu ga Pedru, rü ĩãxtüwa naxcax naxũ ga Cornériu, rü Pedrupexegu nayacaxắpüxü, rü nüxĩ nicuaxüxĩ.

26Natürü ga Pedru rü inanachixẽxẽ rü ñanagürü: —¡Inachi! Rü choma rü ta cuxrüxĩ duũxũmare chixĩ rü tama Tupana chixĩ ==ñanagürü.

27Rü nügümaxã yadexagüãcüma rü wüxigu nichocu. Rü Pedru yéma namaxã inayarüxũ ga muxũma ga duũxũgü ga yexma ngutaquexegüxĩ.

28Rü yexguma ga Pedru rü ñanagürü nüxĩ ga yema duũxũgü ga yexma ngutaquexegüxĩ: —Pema nüxĩ pecuax i toma i Yudíugücax rü nangẽxma i torü mugü i toxna nachuxuxĩ nax pemaxã tangutaquexegüxĩ, rü pepatagu nax tachocuxĩ. Natürü Tupana choxĩ nangoxetüxẽxẽ rü choxĩ nüxĩ nadauxẽxẽ nax tama namexĩ nax nagu charüxĩnüxĩ nax tama Tupanapexewa timexĩ ya yíxema tama Yudíugü ixĩgüxe.

29Rü ngẽmacax tama chaxoõcüma núma chaxũ i ngẽxguma chauxcax pengemagu. Rü ñuxma rü chanaxwaxe i chomaxã nüxĩ pixu nax taxacücax chauxcax pengemaxĩ ==ñanagürü.

30Rü Cornériu nanangãxĩ, rü ñanagürü: —Marü ãgümücü i ngunexĩ nangupetü ga ñúxgumaãcü ga tomaepüxarü oragu ga yáuanecü, rü nua chopatawa chayumüxẽ erü guxũguma ngẽmaãcü chanaxü. Rü yexguma chayumüxẽgu rü changoxetü, rü chauxcax nangox ga wüxi ga yatü ga iyaurachirucüüxĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

31Rü ñanagürü choxũ: “Pa Cornériux, Tupana marü nüxũ naxĩnü i curü yumüxẽ rü cumaxã nataãxẽ naxca̱x nax nüxũ curüngũxẽẽxũ i ngẽma duũxũgü i ngearü diẽrua̱xgüxũ.

32¡Rü Yópewa namugü i ñuxre i yatügü nax naxca̱x yacagüxũca̱x i Chimóũ i Pedrugu ãégaxũ! Rü to i Chimóũ i naxcha̱xmüarü paxẽẽwa puracüxũpatagu pexũ. Rü yimá napata rü márcutüwa nangẽxma”, ñanagürü choxũ.

33Rü yemaca̱x rü yexgumatama paxa cuxca̱x yéma chanamugü, rü cuma rü mexũ toxca̱x cuxü erü núma cuxũ. Rü ñu̱xma i guxãma i toma rü Tupanape̱xewa tangexmagü. Rü nüxũ taxĩnüechaũ i guxũma i ngẽma ore i Cori namaxã núma cuxũ muxũ nax tomaxã nüxũ quixuxũca̱x ==ñanagürü ga Cornériu.

### Pedru rü Cornériupatawa nüxũ nixu ga Ngechuchuchiga

34Rü yexguma inanaxügü ga Pedru ga nax yadexaxũ, rü ñanagürü: —Ñu̱xma waxi nixĩ i nüxũ chacuáxũ nax Tupanaca̱x nawüxiguxũ i guxũma i duũxũgü, rü guxãxũ̃ma nangechaxũ̃xũ.

35Rü nüma rü wüxichigü i nachixũanewa nanade i ngẽma duũxũgü i naga ĩnüexũ rü mexũ ügüxũ.

36Rü nüma ga Tupana rü Iraétanüxũ̃tanüwaxíra nanamu ga norü ore rü nüxũ nixu ga yema ore ga mexũ nax nüma rü duũxũgümaxã nangüxmüxũ i ngẽxguma Ngechuchu ya Cristu ya guxãarü Cori ixĩcüaxṹ yaxõgüãgu.

37Pema rü meama nüxũ pecua̱x nax ta̱xacü ngupetüxũ ga guxũwama ga Yudíugüarü naanewa. Rü noxri ga Cuáũ rü nüxũ nixu nax Tupana naxwa̱xexũ nax ínabaiũxũ ga duũxũgü. Rü yemawena ga Ngechuchu rü Gariréaanewa inanaxügü ga duũxũgümaxã nüxũ nax yaxuxũ ga ore i mexũ.

38Rü pema nüxũ pecua̱x nax Tupana naporaxẽẽxũ ga Ngechuchu ya Nacharétucüã̱x rü nüxna namuaxũ ga Naãxẽ ya Üünecü. Rü nüma ga Ngechuchu rü mexũ naxü ga yema íyaxũgüxũ̃wa, rü nanameexẽxẽ ga guxũma ga yema ngo̱xome̱xẽwa yexmagüxũ, yerü Tupana nüxũ narüngũxẽxẽ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

39Rü toma nixĩ ga nüxũ tadaugüxũ rü nüxũ tixuchigaxũ i guxũma ga yema naxüxũ ga Ngechuchu ga Yudéaanewa rü Yerucharéũarü ĩanewa. Rü yemawena rü curuchawa nayapotagü rü nayamaxgü.

40Natürü ga Tupana rü tomaepüx ga ngunexũ ngupetügu rü wena nanamaxẽxẽ rü toxcax nanangoxẽxẽ.

41Natürü tama guxũ ga duũxũgücax nangox. Rü toxcaxicatama nangox ga toma ga ũpamama Tupana toxũ dexe nax nüxũ tixuxũcax i Ngechuchuchiga. Rü yexguma marü yuwa ínadaxguwena rü namaxã tachibüe rü namaxã taxaxegü.

42Rü nümatama ga Ngechuchu toxũ nimugü nax duũxũgümaxã nüxũ tixuxũcax ga norü ore rü namaxã nüxũ tixuxũcax nax Tupana marü ãẽxgacüxũ yangucuchixẽẽxũ nax guxũ i duũxũgü i maxẽxũ rü yuexũxũ yacagüxũ naxcax i norü maxũchiga.

43Rü guxũma ga yema nũxcümaũgüxũ ga Tupanaarü orearü uruũgü rü Ngechuchuchigaxũ nixugü nax yíxema nüxṹ yaxõgüxe rü Tupana tá tüxṹ nüxũ irüngümaxẽ i tümaarü pecadugü = =ñanagürügü.

### Tupanaãxẽ ya Üünecü rü yema duũxũgü ga tama Yudíugü ixĩgüxũtanüwa nangu

44Rü yexguma íyadexayane ga Pedru, rü Tupanaãxẽ ya Üünecü nüxna nangu ga guxũma ga yema yéma irüxĩnüexũ ga yema ore.

45Rü yema yaxõgüxũ ga Yudíugü ga Pedrumaxã yéma ĩxũ, rü poraãcü nabaixãchiãẽgü, yerü Tupanaãxẽ ya Üünecü rü nüxna nangu ga yema tama Yudíugü ixĩgüxũ.

46Rü nüxũ naxĩnüe nax to ga nagawachigü yadexagüxũ rü Tupanaxũ yacuaxüũgüxũ.

47Rü yexguma ga Pedru rü ñanagürü: —¿Ẽxna nangẽxmaxũ nax texé nüxna nachuxuxũ nax ínabaiũxũ i ñaa duũxũgü i marü taxrüxũ Tupanaãxẽ ya Üünecü nüxna nguxũ? = =ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

48Rü nanamu nax Ngechuchu ya Cristuégagu ínabaiũxũ ga yema duũxũgü ga yexwacax yaxõgüxũ. Rü yexguma Pedruxũ nacạạxũgü nax yexma naxắũxũcạx ga ñuxre ga ngunexũ.

## Ngechuchuarü ngúexũgü ga yamugüxũarü puracüchiga 11

### Pedru rü Yerucharéũwa yexmagüxũ ga yaxõgüxũmaxã nüxũ nixu ga yema ngupetüxũ ga Checharéawa

1Yema ngúexũgü ga Ngechuchu imugüxũ rü yema yaxõgüxũ ga Yudéagugüxũ, rü nüxũ nacuáchigagü nax yema tama Yudíugü ixĩgüxũ rü ta nayauxgüãxũ ga Tupanaarü ore.

2Natürü yexguma Yerucharéũwa nanguxgu ga Pedru, rü ñuxre ga Yudíugü ga yaxõgüxũ rü Pedruchiga nidexagü.

3Rü ñanagürügü: —¿Rü tụ̈xcüũ natanüwa cuxũ i ngẽma tama Yudíugü ixĩgüxũ, rü namaxã cuchibü? = =ñanagürügü.

4Rü Pedru meama namaxã nüxũ nixu ga guxũma ga yema ngupetüxũ, rü ñanagürü nüxũ:

5—Choma rü Yópearü ĩanewa chayexma, rü yexguma íchayumüxẽyane, rü changọxetü. Rü nüxũ chadau ga wüxi ga naxcháp enüxũrüxũ ixĩxũ ga norü ãgümücüpẹxewa ãtüxüxũ ga írüchüxüxüexũ ñụxmata chauxũtawa nangu.

6Rü meama nüxũ chadawenü nax nüxũ chadauxũcạx nax tạxacü yexmaxũ ga aixepewa. Rü nüxũ chadau ga naeũgü ga ixãgümücüparaxũ rü naeũgü ga idüraexũ, rü ãxtapegü rü werigü.

7Rü nüxũ chaxĩnü ga wüxi ga naga ga choxũ ñaxũ: “¡Inachi! Pa Pedrux. ¡Rü ta imạx, rü nangọx!” ñaxũ.

8Natürü choma chanangãxũ, rü ñacharügü: “Taxucürüwa nixĩ, Pa Corix, erü taguma chanangọx i tạxacü i toxcạx ãũãchixũ”, ñacharügü.

9Rü yexguma wenaxarü ñanagürü choxũ ga yema naga ga daxũwa inaxũxũ: “Ngẽma Tupana mexẽxẽxũ, rü tama name i ãũãchi nüxũ cuwogü”, ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[10]Rü tomaepüxcüna yemaacü nangupetü, rü yexguma wenaxarü daxũ nachüxüxnagü ga yema naxcháp̃enüxũ̃ namaxã ga guxũ̃ma ga nawa yexmagüxũ̃.

[11]Rü yexgumatama gumá ĩ ga nawa chayexmanewa nangugü ga tomaepüx ga yatügü ga Checharéawa ne mugüxũ̃ ga chauxcax daugüxũ̃.

[12]Rü Tupanaãxẽ ya Üünecü choxũ̃ namu nax nawe charüxũxũ̃cax woo tama Yudíugü nax yixĩgüxũ̃ ga yema duũ̃xũ̃gü. Rü chomaxã ta yéma naxĩ ga ñaa 6 ga yaxõgüxũ̃. Rü napatawa tangugü ga gumá yatü ga Cornériu, rü yexma tachocu.

[13]Rü tomaxã nüxũ̃ nixu nax napatawa nüxũ̃ nadauxũ̃ ga Tupanaarü orearü ngeruxũ̃ ga daxũcüãx ga yexma chíxũ̃ ga ñaxũ̃ nüxũ̃: "¡Yópewa namugü i yatügü nax naxcax yacagüxũ̃cax i Chimóũ̃ i Pedrugu ãégaxũ̃!

[14]Rü nüma tá cumaxã nüxũ̃ nixu nax ñuxãcü tá cuma rü guxũ̃ i cupatacüãxmaxã penayaxuxũ̃ i maxũ̃ i taguma gúxũ̃", ñanagürü ga yema daxũcüãx.

[15]Rü choma ga Pedru rü yexguma ichanaxügügu nax chidexaxũ̃, rü nüxna nangu ga Tupanaãxẽ ya Üünecü, yexgumarüxũ̃ ga noxri tüxna nanguxgurüxũ̃.

[16]Rü yexguma ga choma rü nüxna chacuaxãchi ga Cori ya Ngechuchuarü ore ga yexguma ñaxgu: "Aixcüma nixĩ ga Cuáũ̃ ga dexáwamare ínabaiũ̃xẽẽãxũ̃, natürü i pema rü Tupanaãxẽ ya Üünecü tá pexna nangu", ñaxgu.

[17]Rü pema nüxũ̃ pecuax nax ñuxãcü Tupana tüxna nanguxẽẽxũ̃ ga Naãxẽ ya Üünecü i yixema nax Cori ya Ngechuchu ya Cristuaxũ̃́ yaxõgüxũ̃. Rü ñuxma nax taxrüxũ̃ Tupana yema duũ̃xũ̃güna nanguxẽẽxũ̃ ga Naãxẽ ya Üünecü, ¿rü ñuxũcürüwa i choma i nüxũ̃ chaxoxũ̃ nax naga chaxĩnüxũ̃ ya Tupana? ==ñanagürü ga Pedru.

[18]Rü yexguma yema orexũ̃ naxĩnüegu ga yema yaxõgüxũ̃ ga Yerucharéũ̃cüãx, rü nachianegümare. Rü Tupanaxũ̃ nicuaxüũ̃gü. Rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ñanagürügü: —Rü ngẽmawa nüxũ tacuax nax Tupana tüxũ dexũ ya yíxema woo tama Yudíugü ixĩgüxe. Rü ngẽxguma nüxũ tarüxoegu i tümaarü chixexũ rü Tupanacax tadaugügu, rü nüma tüxna nanaxã i maxũ i taguma gúxũ ==ñanagürügü.

### Yaxõgüxũ ga Antioquíawa yexmagüxũchiga

19Rü yexguma Estébaũ yuxguwena, rü inanaxügüe nax yema yaxõgüxũwe yangexũtanüxũ. Rü yemacax nügü nawoone. Rü Feníchiawa, rü Chíperewa rü Antioquíawa nabuxmü. Rü yéma nüxũ nixugüe ga ore ga mexũ ga Ngechuchuchiga. Natürü Yudíugümaxãxicatama nüxũ nixugüe ga yema ore rü tama ga togümaxã.

20Natürü yéma Antioquíawa nangugü ta ga ñuxre ga togü ga yaxõgüxũ ga Chíperecüãx, rü Chirénecüãx. Rü nümagü rü yema tama Yudíugü ixĩgüxũmaxã rü ta nüxũ nixugüe ga ore i mexũ ga Cori ya Ngechuchuchiga.

21Rü Tupana nüxũ narüngũxẽxẽ, rü nanaporaexẽxẽ. Rü yemacax muxũma ga yema duũxũgü rü nüxũ narüxoe ga nũxcümaũxũ ga nacümagü, rü Cori ya Ngechuchuaxṹ nayaxõgü.

22Rü yexguma yemaxũ nacuáchigagügu ga yema yaxõgüxũ ga Yerucharéũwa yexmagüxũ, rü Antioquíawa nanamugü ga Bernabé.

23Rü yexguma yéma nanguxgu ga Bernabé, rü nüxũ nadau nax ñuxãcü Tupana nüxũ rüngũxẽẽxũ ga yema yaxõgüxũ ga Antioquíacüãx, rü poraãcü namaxã nataãxẽ. Rü nayaxucuxẽgü ga guxũma nax meama Cori ya Ngechuchuwe naxĩãmaxũcax, rü taguma nüxũ naxoexũcax.

24Yerü nüma ga Bernabé rü wüxi ga yatü ga mecü nixĩ. Rü aixcüma Tupanaãxẽ ya Üünecü rü nawa nayexma. Rü nüma rü napora ga norü õwa. Rü muxũchixũma ga duũxũgü rü Cori ya Ngechuchucax naxĩ rü nüxṹ nayaxõgü.

25Rü yemawena ga Bernabé rü Társuwa naxũ nax Chaurucax yadauxũcax.

26Rü yexguma nüxũ iyangauxgu, rü Antioquíawa nanaga. Rü wüxi ga taunecü wüxiwa yéma nayexmagü namaxã ga yema yaxõgüxũ. Rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nanangúexẽxẽ ga muxũchixũma ga duũxũgü. Rü Antioquíawa nixĩ ga inaxügüxũ nax Cristutanüxũmaxã nax naxugüãxũ ga yema yaxõgüxũ.

27Rü yexgumaũcüxü Yerucharéũwa ne naxĩ ga ñuxre ga Tupanaarü orearü uruũgü, rü Antioquíawa naxĩ.

28Rü natanüwa nayexma ga wüxi ga orearü uruxũ ga Agábu ga naéga. Rü wüxi ga ngutaquẹxewa rü inachi ga Agábu rü Tupanaãxẽ ya Üünecü nanamu nax yadexaxũ, rü nüxũ nixu nax wüxi i taiya i taxũ tá ínguxũ i guxũ i nachixũanegüwa. Rü aixcüma ínangu ga yema taiya ga yexguma Cláudiu rü Rómaarü ãẽxgacü ixĩxgu.

29Rü yexguma ga yema yaxõgüxũ ga Antioquíawa yexmagüxũ, rü marü wüxigu nagu narüxĩnüe nax yéma ngĩxũ namugüxũcạx ga diẽru nax nüxũ nangũxẽẽgüxũcạx ga yema yaxõgüxũ ga Yudéaanegu ãchiũgüxũ. Rü wüxichigü ngĩxũ inaxã ga diẽru yexgumarüxũ ga ñuxre ga nüxṹ yexmacü.

30Rü yemaacü nanaxügü. Rü Bernabé rü Chaurumaxã yéma ngĩxũ namugü ga yema diẽru naxcạx ga yema yaxõgüxũarü ãẽxgacügü ga Yudéaanewa yexmagüxũ.

## Ngechuchuarü ngúexũgü ga yamugüxũarü puracüchiga 12

### Ãẽxgacü ga Eróde rü Chantiáguxũ nimạx rü Pedruxũ napoxcu

1Rü yexgumaũcüxü inanaxügü ga ãẽxgacü ga Eróde nax ínayauxũãxũ ga ñuxre ga yaxõgüxũ ga Yerucharéũcüạ̃x nax napoxcuexũcạx.

2Rü norü churaragüxũ namu nax taramaxã Chantiágu ga Cuáũenexẽxũ yamạxgüxũcạx.

3Rü yexguma nüxũ nadạụxgu ga Eróde nax norü me yixĩxũ ga Yudíugü ga yema nax naxüxũ, rü norü churaragüxũ namu nax Pedruxũ rü ta yayauxgüxũcạx. Rü yema nangupetü nagu ga Yudíugüarü peta ga Üpetüchiga ga paũ ga ngearü pụxẽẽruṹãxũ nagu nangọ̃xgüxũ.

4Rü yexguma Pedruxũ yayauxgügu, rü poxcupataũgu nayatạxcuchi. Rü ñụxũchi ga Eróde rü nanamu ga ãgümücütücumü ga norü churaragü nax nüxna nadaugüxũcạx. Rü wüxitücumüwachigü rü nayexma ga ãgümücü ga


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

churaragü. Rü yemaacü nanaxü ga Eróde, yerü nagu narüxĩnü ga yema petawena guxũ ga duũxũgüpe̲xewa nax nagaãxũca̲x ga Pedru nax yama̲xgüãxũca̲x.

5Rü yemaacü ga Pedru rü poxcupataũwa nayexma rü churaragü rü meama nüxna nadaugü. Natürü ga yema yaxõgüxũ ga Yerucharéũcüa̲x rü poraãcü nayumüxẽgü, rü Tupanana naxca̲x nacagü.

### Tupana rü Pedruxũ ínanguxuchixẽxẽ ga poxcupataũwa

6Rü yematama ga chütaxũgu naxũpa ga yema ngunexũ ga Eróde duũxũgüpe̲xewa nagaxchaũxũ, rü taxre ga churaragüarü ngãxũwa nape ga Pedru. Rü taxre ga cadénamaxã nichotachacüxü. Rü togü ga churaragü ga dauxũtaexũ nüxna nadaugü ga poxcupataũarü ĩa̲x.

7Rü ngürüãchi yema poxcupataũwa nango̲x ga wüxi ga Coriarü orearü ngeruxũ ga daxũcüa̲x. Rü poraãcü nangóone ga gumá poxcupataũwa. Rü yema orearü ngeruxũ rü Pedruxũ nacu̲xagü, rü nanabaixãchixẽxẽ. Rü ñanagürü: —¡Paxãma írüda! = =ñanagürü. Rü yexgumatama íniwẽgü ga gumá cadéna ga Pedru namaxã ichotachacüücü.

8Rü Pedruxũ ñanagürü ga yema orearü ngeruxũ: —¡Icu̲xcuchichiru rü nacua̲ixcu i curü chapatu! = =ñanagürü. Rü yemaacü nanaxü ga Pedru. Rü ñanagürü ta: —¡Icu̲xcuchi i curü gáuxũchiru, rü chowe rüxũ! = =ñanagürü.

9Rü nawe narüxũ ga Pedru. Rü tama nüxũ nacua̲x ga aixcüma nax yixĩxũ ga yema orearü ngeruxũ namaxã üxũ. Rü naxca̲x rü nango̲xetümare.

10Rü nüxũ nachopetü ga nüxíraxũxũ ga dauxũtaexũ, rü ñu̲xũchi ga yema to ga dauxũtaexũ. Rü yexguma nawa nangugügu ga yema ĩa̲x ga fierumena̲xãnaxca̲x ga ĩanearü namawa üxũ, rü nüechama niwãxna. Rü ínachoxũ. Rü yexguma marü to ga namawa nangugügu, rü nüxna inayarütaxu ga yema orearü ngeruxũ.

11Rü yexguma nüxũ nicua̲xãchi ga Pedru, rü nügümaxã ñanagürü: —Ñu̲xma waxi i nüxũ chacuáxũ nax aixcüma Cori ya Tupana núma namuxũ i norü orearü ngeruxũ nax Eródeme̲xẽwa choxũ napuxũ, rü nawa choxũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ínanguxuchixẽẽxũ i guxũma i ngẽma chomaxã naxügüchaũxũ i ngẽma Yudíugü i tama yaxõgüxũ ==ñanagürü.

12Rü yexguma yemaxũ yacuaxãchigu ga Pedru, rü ngĩpatawa naxũ ga wüxi ga ngecü ga Maríagu ãégacü. Rü ngĩma iyixĩ ga Cuáũ ga Márcu naé. Rü yéma nangutaquexegü ga muxũma ga duũxũgü ga yéma yumüxẽgüxũ.

13Rü ĩãxtüarü poxeguxũarü ĩãxwa, rü: —Tu tu tu ==ñanagürü ga Pedru. Rü wüxi ga pacü ga Róde ga ngĩéga íiyadau.

14Rü yexguma nagawa nüxũ nacuaxgu nax Pedru yixĩxũ, rü ngĩrü taãẽmaxã tama iyawãxna ga ĩãx rü íiyañamare nax nüxũ yanaxuxũcax nax Pedru yixĩxũ ga ĩãxtüarü ĩãxgu chicü.

15Rü yema yexmagüxũ rü: —Cungeãẽmare ==ñanagürügü ngĩxũ. Natürü ngĩma rü: —Aixcüma nixĩ ==ngĩgürügü. Rü yexguma ñanagürügü: —Maneca tama nüma nixĩ. Rü norü dauruxũ i daxũcüãxmare nixĩ ==ñanagürügü.

16Natürü ga Pedru rü yoxni ĩãxwa: —Tu tu tu ==ñanagürüama. Rü yexguma naxcax yawãxnaãgu rü nüxũ nadaugügu nax Pedru yixĩxũ, rü nabaixãchie.

17Natürü nüma naxunagümexẽ, rü naxmexmaxã nayanachianexẽẽgü. Rü namaxã nüxũ nixu nax ñuxãcü Cori ínanguxuchixẽẽxũ ga poxcupataũwa. Rü ñanagürü ta: —¡Chantiágumaxã rü ngẽma togü i yaxõgüxũmaxã nüxũ pixu i ngẽma ore! ==ñanagürü. Rü yexguma inaxũãchi, rü tóxnamana naxũ.

18Rü yexguma yangunegu, rü yema churaragü ga poxcupataũwa dauxũtaegüxũ rü poraãcü nanaxĩxãchiãẽgü yerü tama nüxũ nacuaxgü ga taxacü nax ngupetüxũ namaxã ga Pedru.

19Rü yemacax ga Eróde rü yema churaragüxũ namu nax Pedrucax yadaugüxũcax. Rü yexguma taxuxũma iyangaugügu, rü Eróde rü yema churaragügutama nayanguxẽxẽ nax nayuexũcax. Rü yemawena ga Eróde rü ínaxũxũ ga Yudéaanewa, rü Checharéagu nayaxãchiũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

### Nayu ga Eróde

[20]Rü Eróde rü namaxã nanu ga Tírucüa̲xgü rü Chidóũcüa̲xgü. Natürü ga yema Tírucüa̲xgü rü Chidóũcüa̲xgü rü naxca̲x nadaugü nax ñuxãcü Eródexũ nangüxmüxẽẽgüxũ, yerü Eródechiũanewa nixĩ ga nayauxgüãxũ ga nabü. Rü yemaca̲x ga yema Tírucüa̲xgü rü Chidóũcüa̲xgü rü wüxi ga Eródearü ngũxẽẽruxũ ga Bátumaxã naxãmücügü nax nüxũ nangũxẽẽxũca̲x nax Eródemaxã yadexagüxũca̲x.

[21]Rü Eróde rü namaxã inaxuneta ga wüxi ga ngunexũ nax namaxã yadexaxũca̲x. Rü yexguma yema ngunexũ ga nagu inaxunetaxũwa nanguxgu, rü yema Tírucüa̲x rü Chidóũcüa̲x rü Eródexũtawa nangugü. Rü nicuxcuchi ga Eróde ga norü ãẽxgacüchiru, rü norü tochicaxũwa narüto, rü duũxũgümaxã nüxũ nixu ga norü ore ga nagu naxĩnüxũ.

[22]Rü yexguma ga guxũma ga yema duũxũgü rü tagaãcü ñanagürügü: —Ñaa ãẽxgacü rü tama duũxũarü dexárüxũ nixĩ i norü dexa, natürü ñoma Tupanaarü dexárüxũ nixĩ ==ñanagürügü.

[23]Natürü nüma ga Eróde rü tama Tupanana moxẽ naxã naxca̲x ga norü ngũxẽxẽ ga yexguma duũxũgümaxã yadexagu. Rü yemaca̲x wüxi ga Tupanaarü orearü ngeruxũ ga daxũcüa̲x rü yexgumatama Eródexũ nida̲xawexẽxẽ. Rü õxmigü nanango̲x, rü yemamaxã nayu.

[24]Rü yoxni ga yema yaxõgüxũ rü guxũwama nüxũ nixugüe ga Cori ya Tupanaarü ore. Rü yemaacü guxũwama ninguchigü.

[25]Rü yexguma marü yanguxẽẽãgu ga norü puracü ga Chauru rü Bernabé, rü ínachoxũ ga Yerucharéũwa, rü wenaxarü Antioquíaca̲x nawoegu. Rü nayagagü ga Cuáũ ga Márcugu ãégacü.

## Ngechuchuarü ngúexũgü ga yamugüxũarü puracüchiga 13

### Bernabé rü Chauru rü inanaxügüe ga to ga nachixũanewa nax nangegüãxũ ga Tupanaarü ore

[1]Rü yema yaxõgüxũ ga Antioquíawa yexmagüxũtanüwa rü nayexma ga ñuxre ga yatügü ga Tupanaarü orearü uruũgü, rü ñuxre ga yatügü ga Tupanaarü orewa ngu̲xẽẽtaegüxũ. Rü yematanüwa nayexma ga Bernabé, rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Chimóũ ga Waxwégu ãégaxũ, rü Lúchiu ga Chirénecüa̱x, rü Menaéũ ga wüxigu Gariréaanearü ãe̱xgacü ga Eródemaxã yaexũ, rü Chauru.

[2]Rü wüxi ga ngunexũ ga yexguma Corica̱x ínangutaque̱xegügu rü tama nachibüeãcüma ínayumüxẽgüguyane, rü Tupanaãxẽ ya Üünecü rü ñanagürü nüxũ: —¡Choxna penamugü i Chauru rü Bernabé nax naxügüa̱xũca̱x i ngẽma puracü i choma nawa chanamugüchaũxũ! = =ñanagürü.

[3]Rü yexguma nüxũ nachauegu nax tama nachibüeãcüma nayumüxẽgüxũ, rü Chauru rü Bernabéétügu naxűxme̱xgü ga yema yaxõgüxũ, rü ñu̱xũchi inanamuãchitanü nax naxügüa̱xũca̱x ga Tupanaarü puracü.

### Chiprewa naxĩ ga Bernabé rü Chauru

[4-5]Rü Tupanaãxẽ ya Üünecü rü inanamuãchitanü ga Bernabé rü Chauru. Rü ĩane ga Cheleúchiawa naxĩ, rü gumáarü türewa inaxĩãchi, rü capaxũ ga Chíperewa naxĩ. Rü Cuáũ ga Márcu nawe narüxũ nax nüxũ nangũxẽẽxũca̱x. Rü yexguma Chíperearü ĩane ga Charamínaarü türewa nangugügu, rü inanaxügüe ga nüxũ nax yaxugüxũ ga Tupanaarü ore ga Yudíugüarü ngutaque̱xepataũgüwa.

[6]Rü guxũgu nixĩãgütanü ga yema capaxũwa ñu̱xmata ĩane ga Pápuwa nangugü. Rü yéma namaxã inayarüxĩ ga wüxi ga Yudíu ga yuüxũ ga Bar-ngechúchugu ãégaxũ. Rü nüma rü wüxi ga orearü uruũneta nixĩ.

[7]Rü yema capaxũarü ãe̱xgacü rü Chérquiu ga Paurugu naxãéga. Rü nüma rü wüxi ga yatü ga mea naãxẽxũ cuácü nixĩ. Rü yema yuüxũ rü gumá ãe̱xgacüarü ngũxẽẽruxũ nixĩ. Rü nüma ga ãe̱xgacü rü norü duũxũgüxũ namu nax Chauru rü Bernabéca̱x yacagüxũca̱x, yerü nüxũ naxĩnüchaũ ga Tupanaarü ore.

[8]Natürü yema yuüxũ, ga Griégugawa Erimínugu ãégaxũ, rü tama nanaxwa̱xe nax Tupanaarü orexũ yaxugüxũ ga Chauru rü Bernabé. Yerü tama nanaxwa̱xe nax yaxõõxũ ga gumá ãe̱xgacü.

[9-10]Natürü ga Chauru ga Paurugu ta ãégaxũ, rü Tupanaãxẽ ya Üünecü nawa nayexma. Rü nüma ga Pauru rü meama nüxũ nadawenü ga yema yuüxũ, rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ñanagürü nüxũ: —Pa Idorata̲xáxũ, Pa Ngo̲xo Nanex, cuma rü chixexũxicatama cuxüxchaũ, rü naxchi cuxai i guxũma i mexũ. ¿Ñuxgura tá ta i nüxũ curüxoxũ nax ícuyatoxẽẽxũ i Cori ya Tupanaarü ore i aixcüma ixĩxũ?

11Ñu̲xmatátama cuxũ napoxcu ya Cori ya Tupana. Rü tá cungexetü, rü ñuxre i ngunexũ rü taxũtáma nüxũ cudau ya üa̲xcü ==ñanagürü. Rü yexgumatama naxca̲x naxẽanexũchi ga yema yuüxũ, rü naxme̲xmaxã nadaugü nax texé naxme̲xgu yayauxãchixũca̲x rü namaxã ítixũxũca̲x.

12Rü yexguma yemaxũ nada̲u̲xgu ga yema capaxũarü ãe̲xgacü rü nayaxõ ga Tupanaarü ore, yerü namaxã naba̲i̲xãchi ga yema Pauru rü Bernabé nangu̲xẽẽxũ ga Cori ya Tupanachiga.

### Pauru rü Bernabé rü Pichídiaanewa yexmane ga ĩane ga Antioquíawa nangugü

13Rü Pápuwa inaxĩãchi ga Pauru namücügümaxã. Rü nixãũ ga márwa rü Panfíriaanewa yexmane ga ĩane ga Pérguewa nangugü. Natürü ga Cuáũ ga Márcu rü yéma nüxna naxo, rü Yerucharéũca̲x nataegu.

14Rü Pérguewa inaxĩãchi ga Pauru rü Bernabé, rü Pichídiaanewa yexmane ga ĩane ga Antioquíawa nangugü. Rü ngũxchigaarü ngunexũgu rü Yudíugüarü ngutaque̲xepataũgu nachocu, rü yéma narütogü.

15Rü yema ngutaque̲xewa nüxũ nadaumatügü ga Tupanaarü mugü ga Moiché ümatüxũ rü yema ore ga Tupanaarü orearü uruũgü ümatüxũ. Rü yemawena, rü guma ngutaque̲xepataũarü ãe̲xgacügü, rü Bernabéna rü Pauruna nacagü, rü ñanagürügü: —Pa Toenexẽgüx, ngẽxguma pexṹ nangẽxmagu i perü ore i taãẽxẽẽruxũ i toxca̲x rü marü name i ñu̲xma tomaxã nüxũ pixu ==ñanagürügü.

16Rü yexguma inachi ga Pauru, rü naxunagüme̲xẽ nax iyanachianexũca̲x ga duũxũgü. Rü yexguma duũxũgümaxã nidexa, rü ñanagürü: —Pa Chautanüxũx i Iraétanüxũx rü Guxãma i Pema i To i Nachixũanecüa̲x Ixĩgüxe i Tupanaxũ Ngechaũgüxex, rü ¡iperüxĩnüe!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Yimá tórü Tupana i yixema i Iraétanüxũ̃, rü tüxũ̃ nade ga nũxcümaũ̃güxe ga tórü o̲xigü nax tüxũ̃ nangũ̃xẽẽxũ̃ca̲x. Rü poraãcü tüxũ̃ nimuxẽxẽ ga yexguma to ga nachixũ̃ane ga Equítuanewa tayexmagügu. Rü yemaacü wüxi ga natücumü ga muxũ̃ tüxũ̃ nixĩgüxẽxẽ. Rü yemawena, rü norü poramaxã tüxũ̃ ínagaxũ̃ ga yema naanewa.

18Rü chianexũ̃wa tüxũ̃ nagagü. Rü yéma 40 ga taunecü Tupana yáxna namaxã naxĩnü ga tümacüma ga chixexũ̃ ga guxema tórü o̲xigü.

19Rü yemawena Tupana nanadai ga 7 ga natücumügü ga Canaáũ̃anecüã̲xgü nax tórü o̲xigüna naxããxũ̃ca̲x ga yema naanegü nax tümaarü yaxĩgüxũ̃ca̲x

20Rü 450 ga taunecü tüxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ. Rü yemawena rü tüxna nanamu ga ãẽ̲xgacügü ga dauruũ̃gü ñu̲xmata Tupanaarü orearü uruxũ̃ ga Chamué ingucuchi̲x.

21Rü yexguma ga duũ̃xũ̃gü rü Tupanana naxca̲x nacagü ga wüxi ga ãẽ̲xgacü ga réi nax namaxã inacuáxũ̃ca̲x. Rü Tupana rü nüxna nanamu ga Chaú ga Chíx nane ga Bẽyamíũ̃tanüxũ̃ ixĩcü. Rü nüma rü 40 ga taunecü nüxna nadau ga yema duũ̃xũ̃gü.

22Rü yemawena ga Tupana rü ínanata̲xüchi ga Chaú, rü Dabíxũ̃ naxuneta nax gumá Iraétanüxũ̃arü ãẽ̲xgacü yixĩxũ̃ca̲x. Rü Dabíxũ̃ nixuchiga ga Tupana, rü ñanagürü: “Nüxũ̃ chadau rü Dabí ya Ichaxí nane rü wüxi ya yatü ya poraãcü choxṹ ngúchaũ̃cü nixĩ. Rü nüma tá nanaxü i guxũ̃ma i ngẽma choma chanaxwa̲xexũ̃”, ñanagürü ga Tupana.

23Rü nũxcüma ga Tupana rü marü inaxuneta rü wüxi i Dabítaxa tá nixĩ i Cristu ixĩxũ̃, rü tá nanamaxẽxẽxẽ i Iraétanüxũ̃. Rü Ngechuchu nixĩ ga gumá Maxẽxẽẽruxũ̃ ga tórü o̲xigümaxã nüxũ̃ yaxucü ga Tupana.

24Natürü naxũ̃pa nax ínanguxũ̃ ga Ngechuchu, rü Cuáũ̃ ga baiũ̃ẽẽruxũ̃ rü guxũ̃ma ga Iraétanüxũ̃maxã nüxũ̃ nixuchiga ga ore i mexũ̃ rü ñanagürü: “Name nixĩ i nüxũ̃ perüxoe i pecüma i chixexũ̃, rü Tupanaca̲x pewoegu, rü ípebaiũ̃”, ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

25Rü yexguma marü yangaicaxgu nax nayuxũ̃ ga Cuáũ̃, rü ñanagürü: “Tama choma nixĩ ya yimá pema nagu perüxĩnüecü ya Cristu chixĩxũ̃. Natürü choweama ne naxũ ya yimá aixcüma Cristu ixĩcü. Rü choma rü napẹxewa taxuwama chame, rü bai i norü chapatucunüarü wẽgüwaxüra chame” ==ñanagürü ga Cuáũ̃.

26Rü ñanagürü ga Pauru —Pa Chautanüxũ̃ i Abraáũ̃taagüx, rü Guxãma i Pema i To i nachixũ̃anecüã̱x i Tupanaga Ĩnüexex, rü pexca̱x nixĩ i ñaa ore i tüxũ̃ maxẽxẽẽxũ̃.

27Rü aixcüma yema Yerucharéũ̃cüã̱xgü ga duũ̃xũ̃gü rü yema norü ãẽxgacügü rü tama nüxũ̃ nacua̱xgü nax Tupana Nane yixĩxũ̃ ga Ngechuchu. Rü tama mea nüxũ̃ nacua̱xgü nax ta̱xacüchiga yixĩxũ̃ ga yema ore ga nũxcümaũ̃güxũ̃ ga Tupanaarü orearü uruũ̃gü ümatüxũ̃ i ñu̱xma perü ngutaquẹxepataũ̃wa nüxũ̃ pedaumatügüxũ̃ i wüxichigü i ngũ̃xchigaarü ngunexũ̃gu. Rü yema duũ̃xũ̃gü ga Ngechuchuxũ̃ ima̱xgüxũ̃ rü nawa ningu ga yema ore ga nũxcüma ümatüxũ̃.

28Rü woo taxuxũ̃ma ga ta̱xacü ga chixexũ̃ nawa inayangaugü nax nayuxẽẽãxũ̃ca̱x, natürü Pirátuna naxca̱x nacagü nax yamáaxũ̃ca̱x.

29Rü yexguma yanguxgu ga guxũ̃ma ga yema ore ga Tupanaarü orearü uruũ̃gü ümatüxũ̃ ga Ngechuchuchiga, rü nanayauxgü ga naxũ̃ne ga curuchawa, rü wüxi ga naxmaxũ̃gu nayanaxücuchigü.

30Natürü woo marü nax nayuxũ̃, rü Tupana rü wena nanamaxẽxẽ.

31Rü nüma ga Ngechuchu rü muxũ̃ma ga ngunexũ̃ naxca̱x nango̱x ga yema duũ̃xũ̃gü ga nawe rüxĩxũ̃ ga yexguma Gariréaanewa ne naxũxgu rü Yerucharéũ̃wa naxũxgu. Rü ngẽma duũ̃xũ̃gü nixĩ i ñu̱xma i guxũ̃ i duũ̃xũ̃gümaxã nüxũ̃ ixugüxũ̃ i nachiga.

32-33Rü ngẽmaãcü i toma rü núma tangugü nax pemaxã nüxũ̃ tixuxũ̃ca̱x i ngẽma ore i aixcüma mexũ̃. Rü dücax, rü yema uneta ga nũxcümaũ̃güxũ̃ ga tórü o̱xigümaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃ ga Tupana, rü taxca̱x nayanguxẽxẽ ga yexguma Ngechuchuxũ̃ wena namaxẽẽgu. Rü wiyaegüpanewa i norü taxre


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

i capíturuwa rü ngẽmachiga nüxũ nixu i ngẽxguma: “Cuma nixĩ i Chaune, rü choma nixĩ i Cunatü chixĩxũ”, ñaxgu.

34Rü Tupana rü nũxcüma marü nüxũ nixu nax wena tá namaxẽẽãxũ ga Ngechuchu nax tama yayixixũca̱x ga naxũne. Rü norü orewa rü ñanagürü: “Choma rü tá chayanguxẽxẽ ga yema unetagü i üünegüxũ i aixcüma ixĩgüxũ ga nũxcüma Dabímaxã nüxũ chixuxũ”, ñanagürü.

35Rü ngẽmaca̱x tóxnamana i Tupanaarü orewa rü ñanagürü ta: “Tama cunaxwa̱xe nax yayixixũ i naxũne ya Yimá Üünecü”, ñanagürü.

36Rü yexguma namaxũxgu ga Dabí, rü nüxũ narüngũxẽxẽ ga norü duũxũgü, yexgumarüxũ ga Tupana namuxũ. Natürü nayu, rü nanatüxũtagu rü naéxũtagu nata̱x ga naxũne, rü niyixi.

37Natürü gumá Tupana wena namaxẽẽcü ga Ngechuchu rü tama niyixi ga naxũne.

38Rü ñu̱xmax, Pa Chauenexẽgüx, rü chanaxwa̱xe i nüxũ pecua̱x rü yimátama Ngechuchugagu Tupana tüxṹ nüxũ narüngüma i tórü pecadugü ngẽxgumarüxũ i pemaxã nüxũ tixuxũ̃rüxũ.

39Rü ñu̱xma ya guxãma ya yíxema nüxṹ yaxõgüxe, rü Ngechuchugagu Tupana tüxṹ nüxũ narüngüma i guxũma ga yema pecadugü ga noxri taxucürüwa tüxṹ nüxũ yanangümaxũ ga yexguma nagu taxĩxgu ga yema mugü ga Moiché ümatüxũ.

40Rü pexuãẽgü nax tama pegu nanguxũca̱x i ngẽma poxcu i Tupanaarü orearü uruũ̃gü nüxũ ixuchigaxũ ga yexguma ñagügu:

41“Rü dücax, Pa Duũxũgü i Tupanaarü Orexũ Cugüexũx, rü tá peba̱i̱xãchie rü tá peyue, erü pema pemaxẽyane rü tá chanaxü i ta̱xacü i taxũ i taxũtáma pixõgüxũ i woo texé pemaxã nüxũ ixuxgu” ==ñanagürü ga Pauru.

42Rü yexguma gumá Yudíugüarü ngutaque̱xepataũwa ínachoxũ̃gu ga Pauru rü namücügü, rü yema duũxũgü ga tama Yudíugü ixĩgüxũ rü nüxũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nacaaxũgü nax to ga ngũxchigaarü ngunexũgu rü wenaxarü yemachigaxũtama namaxã yaxuxũcax.

43Rü yexguma marü nüxũ nachauegu nax nangutaquexegüxũ, rü Pauruwe rü Bernabéwe narüxĩ ga muxũma ga Yudíugü rü muxũma ga togü ga duũxũgü ga tama Yudíugü ixĩgüxũ natürü Yudíugürüxũ Tupanaaxű yaxõgüxũ. Rü Pauru rü Bernabé rü namaxã nidexagü rü nayaxucuxẽgü nax tama nüxũ naxoexũcax nax nagu naxĩxũ ga yema Tupanaarü ngechaũ.

44Rü yema to ga ngũxchigaarü ngunexũgu, rü wixgutaax guxũma ga yema ĩanecüãx nangutaquexegü nax inaxĩnüexũcax ga Tupanaarü ore.

45Natürü yexguma yema Yudíugü nüxũ daugügu ga yema muxũchixũ ga duũxũgü ga Paurucax ngutaquexegüxũ rü poraãcü nixãũxãchie. Rü inanaxügüe nax Pauruxũ nachoxũgagüxũ rü namaxã naguxchigagüxũ.

46Natürü ga Pauru rü Bernabé rü tama namuũeãcüma yema Yudíugüxũ nangãxũgü, rü ñanagürügü: —Tupana nanaxwaxe nax pemaxãxíra nüxũ tixuxũ i norü ore. Natürü ñuxma nax nüxũ pexoexũ i ngẽma ore rü tama penayauxgüchaũxũ i maxũ i taguma gúxũ, rü ngẽmacax i ñuxmax i toma rü tá ngẽma tama Yudíugü ixĩgüxũtanüwa taxĩ.

47Yerü yemaacü toxũ namu ga Cori, rü ñanagürü: “Duũxũgü i tama Yudíugü ixĩgüxũarü nangóonexẽẽruxũ marü cuxũ chixĩxẽxẽ, nax guxũwama i ñoma i naanewa cunangexũcax i chorü ore i maxẽxẽẽruxũ”, ==ñanagürü.

48Rü yexguma yema orexũ naxĩnüegu ga yema duũxũgü ga tama Yudíugü ixĩgüxũ, rü nataãẽgü rü ñanagürügü: —Namexẽchi nixĩ i ñaa Cori ya Tupanaarü ore ==ñanagürügü. Rü nayaxõgü ga guxũma ga yema duũxũgü ga Tupana marü nüxũ unetaxũ nax nayauxgüãxũcax i maxũ i taguma gúxũ.

49Rü yemaacü guxũwama ga yema naanewa nüxũ nixugüetanü ga Cori ya Tupanaarü ore.

50Natürü yema Yudíugü ga tama Ngechuchuaxű yaxõgüchaũxũ, rü chixexũmaxã nayaxuxcuxẽgü ga yema ngexũgü ga tachigagüxũ ga


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Yudíugücümagu ĩxũ rü ñu̱xũchi nayaxuxcu̱xẽgü ga guma ĩanearü ãẽ̱xgacügü nax Pauruxũ rü Bernabéxũ ínawoxũ̃xũca̱x ga yema naanewa.

51Rü yexguma ga Pauru rü Bernabé rü inapagücutü ga norü üxaxũ̃cutü nax yemawa nüxũ yacua̱xãchitanüxũca̱x ga norü chixexũ ga yema ĩanecüã̱xgü ga duũ̃xũ̃gü. Rü ñu̱xũchi ga Pauru rü Bernabé rü ĩane ga Icóniowa naxĩ.

52Natürü yema yaxõgüxũ ga guma ĩane ga Antioquíawa yexmagüxũ rü poraãcü Tupanamaxã nataãẽgü, rü Naãxẽ ya Üünexũ rü aixcüma nawa nayexma.

## Ngechuchuarü ngúexũ̃gü ga yamugüxũ̃arü puracüchiga 14

### Pauru rü Bernabé rü ĩane ga Icóniowa nayexmagü

1Rü Icóniowa rü wüxigu Yudíugüarü ngutaque̱xepataũ̃gu nachocu ga Pauru rü Bernabé. Rü meama nüxũ nixuchiga ga Tupanaarü ore rü yemaacü nayaxõgü ga muxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü ga Yudíugü rü yema tama Yudíugü ixĩgüxũ.

2Natürü yema Yudíugü ga tama Ngechuchuaxṹ yaxõgüxũ, rü chixexũ̃maxã nayaxucu̱xẽgü ga yema tama Yudíugü ixĩgüxũ nax yema yaxõgüxũ̃chi naxaiexũ̃ca̱x.

3Natürü muxũ̃ma ga ngunexũ yexma narüchooma ga Pauru rü Bernabé. Rü Corina nayoũ̃ãcüma rü tama namuũ̃eãcüma duũ̃xũ̃gümaxã nüxũ nixugüeama ga Cori ya Tupanaarü ore ga norü ngechaxũ̃chiga. Rü nüma ga Cori rü namaxã nataãẽxũ ga yema ore ga Pauru rü Bernabé nüxũ ixugüexũ, rü yemaca̱x nüxna nanaxã ga pora nax naxügüã̱xũ̃ca̱x ga cua̱xruũ̃gü rü mexũ̃gü ga Tupanaarü poramaxã naxügüxũ.

4Natürü ga gumá ĩanecüã̱x ga duũ̃xũ̃gü rü nitoye. Rü nümaxũ rü yema Yudíugüwaama naxügü rü togü rü Pauru rü Bernabéwaama naxügü.

5Rü yexguma ga yema Yudíugü rü yema tama Yudíugü ixĩgüxũ, rü guma ĩanearü ãẽ̱xgacügümaxã wüxigu nagu narüxĩnüe nax Pauruxũ rü Bernabéxũ yayauxgüxũ nax nutamaxã ínamuxũchigüãxũca̱x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

6-7Natürü yexguma nüxũ nacuáchigagügu ga Pauru rü Bernabé, rü nibuxmü. Rü Licóniaanewa yexmane ga ĩanegü ga Lístrawa rü Dérbewa naxĩ. Rü gumá ĩanegüwa rü ñu̱xũchi gumá ĩanexacügü ga norü ngaicamana yexmagünewa nüxũ nixugüetanü ga ore ga mexũ.

### Lístrawa rü nutagümaxã Pauruxũ ínamuxũchigü

8-9Rü yéma Lístrawa nayexma ga wüxi ga yatü ga norü bucüma ínapogücutücü. Rü yéma narüto rü inarüxĩnü ga yema Pauru nüxũ ixuxũ ga ore. Rü Pauru rü meama nüxũ nadawenü, rü nüxũ nadau nax yaxõõxũ nax naxca̱x yataanexũca̱x.

10Rü yexguma ga Pauru rü tagaãcü ñanagürü nüxũ: —¡Inachi, rü meama ínangacutü! ==ñanagürü. Rü yexguma inayuxnagü ga gumá yatü, rü inanaxügü nax iyaxũxũ.

11Rü yexguma yema muxũma ga duũxũgü nüxũ daugügu ga yema nax naxüxũ ga Pauru, rü tagaãcü yema Licóniagawa nidexagü, rü ñanagürügü: —Tupanagü i naduũxũgüraxũxũ ínarüxĩgü, rü tatanüwa nangugü ==ñanagürügü.

12Rü Bernabé rü tupana ga Chéumaxã nanaxüégagü. Rü Pauru rü tupana ga Érmexmaxã nanaxüégagü yerü nüma nixĩ ga yadexaxũ.

13Rü guma ĩane íxücuxũwa nayexma ga tupana ga Chéuarü tupauca. Rü gumá tupaucaarü chacherdóte rü yéma nanagagü ga wocagü ga iyatüxũ ga putüramaxã nga̱xãẽgüxũ. Rü nüma ga chacherdóte rü duũxũgü rü nanadaixchaũ ga yema wocagü naxca̱x ga Pauru rü Bernabé nax yemamaxã nüxũ yacua̱xüũgüxũca̱x.

14Natürü yexguma nüxũ yacua̱xãchitanügu ga Bernabé rü Pauru, rü naxchirugu nagáugüe rü yema muxũma ga duũxũgütanügu nayaxücu, rü ñaxũmaxã aita naxüe:

15—Pa Yatügüx, ¿tu̱xcüũ toxca̱x penaxü i ngẽma? Toma rü pexrüxũ duũxũgümare tixĩgü. Rü nua taxĩ nax pemaxã nüxũ tayarüxuxũca̱x nax nüxũ perüxoexũca̱x i ngẽma pecüma i taxuwama mexũ rü nüxũ̃ peyaxõgüxũca̱x


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ya Tupana ya Maxũ̃cü ga naxücü i daxũguxũ̃ i naane, rü ñoma i naane, rü ngẽma már rü guxũ̃ma i nawa ngẽxmaxũ̃.

16Rü nũxcüma nixĩ ga Tupana ga yáxna namaxã naxĩnüxũ̃ ga duũ̃xũ̃gü ga woo nümagü nanaxwa̱xegüxũ̃ naxügügu.

17Natürü nüma ga Tupana rü taguma nüxũ̃ narüchau nax duũ̃xũ̃güxũ̃ nangũ̃xẽẽxũ̃. Rü yemaacü nügü tüxũ̃ nacua̱xẽxẽ nax aixcüma Tupana yixĩxũ̃ i nümax. Rü nümatama nixĩ i núma namuaxũ̃ ya pucü rü mea pexũ̃́ nayaexẽẽãxũ̃ i penetügü. Rü nüma nixĩ i pexna naxããxũ̃ i pewemü nax ngẽmaãcü petaãẽgüxũ̃ca̱x ==ñanagürügü ga Pauru rü Bernabé.

18Natürü woo yema orexũ̃ namaxã nax yaxugüxũ̃ rü poraãcü nüxũ̃́ naguxcha ga Pauru rü Bernabé nax nüxna nachu̱xgüaxũ̃ ga duũ̃xũ̃gü nax tama naxca̱x nadaiaxũ̃ca̱x ga yema wocagü nax yemamaxã nüxũ̃ yacua̱xüũ̃güxũ̃ca̱x.

19Natürü yexgumayane rü ínangugü ga ñuxre ga Yudíugü ga Antioquíawa rü Icóniowa ne ĩxũ̃. Rü chixexũ̃maxã nayaxucu̱xẽgü ga yema muxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü nax tama Pauruga rü Bernabéga naxĩnüexũ̃ca̱x, rü namaxã nanuexũ̃ca̱x. Rü yemaca̱x ga yema duũ̃xũ̃gü rü nutamaxã Pauruxũ̃ ínamuxũchigü, rü ĩanearü ĩxpemawa nanatúchigügü, yerü nüma nüxũ̃ nacua̱xgügu rü marü nayu.

20Natürü yexguma yema yaxõgüxũ̃ naxũ̃tawa ngutaque̱xegu, rü inachi ga Pauru, rü wenaxarü nagu naxücu ga guma ĩane. Rü moxũ̃ãcü inaxũãchi ga yéma, rü Bernabémaxã Dérbewa naxũ.

21Rü guma ĩanewa nüxũ̃ nixugüe ga ore i mexũ̃, rü muxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü nayaxõgü. Rü yemawena rü wenaxarü naxca̱x nawoegu ga Lístra, rü Icónio, rü Antioquía.

22Rü gumá ĩanegüwa rü yema yaxõgüxũ̃xũ̃ nixucu̱xẽgü, rü nüxũ̃́ nanangúchaũ̃xẽẽgü nax guxũ̃guma mea yaxõgüãxũ̃ca̱x. Rü namaxã nüxũ̃ nixugüe, rü ñanagürügü: —Ngẽma Tupana ãe̱xgacü ixĩxũ̃wa nax ixücuxũ̃ca̱x, rü tanaxwa̱xe i muxũ̃ma i guxchaxũ̃gümaxã yáxna taxĩnüexũ̃ i ñoma i naanewa ==ñanagürügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[23]Rü Pauru rü Bernabé rü wüxichigü ga yema yaxõgüxũ̃tücumüwa nüxũ̃ nixunetatanü ga ñuxre ga yatügü nax yema yaxõgüxũ̃arü ãẽ̲xgacügü yixĩgüxũ̃ca̲x. Rü tama nachibüeãcüma naxca̲x nayumüxẽgü. Rü yimá Cori ya Tupana ga nüxṹ yaxõgüãcüna nanaxuaxũ̃gü ga yema yaxõgüxũ̃arü ãẽ̲xgacügü.

### Pauru rü Bernabé rü naxca̲x nawoegu ga ĩane ga Antioquía ga Chíriaanewa yexmane

[24]Rü Pichídiaanewa nichopetü, rü Panfíriaanewa nangugü.

[25]Rü ĩane ga Pérguewa nüxũ̃ nixugüe ga Tupanaarü ore, rü ñu̲xũchi ĩane ga Ataríawa naxĩ.

[26]Rü yéma rü wüxi ga wapurugu nichoũ̃ nax gumá Chíriaanewa yexmane ga ĩane ga Antioquíaca̲x nawoeguxũ̃ca̲x. Rü guma ĩane ga Antioquíawa nixĩ ga duũ̃xũ̃gü Tupanaarü ngechaxũ̃na namugüxũ̃ ga Pauru rü Bernabé nax naxügüã̲xũ̃ca̲x ga yema puracü i marü yanguxẽẽgüxũ̃.

[27]Rü yexguma ínangugügu ga Pauru rü Bernabé, rü nanangutaque̲xexẽxẽ ga guxũ̃ma ga yema duũ̃xũ̃gü ga yaxõgüxũ̃. Rü namaxã nüxũ̃ nixugügü ga guxũ̃ma ga ñuxãcü Tupana poraãcü nüxũ̃ nax rüngũ̃xẽẽxũ̃. Rü yexgumarüxũ̃ ta namaxã nüxũ̃ nixugügü nax yaxõgüãxũ̃ ga yema duũ̃xũ̃gü ga tama Yudíugü ixĩgüxũ̃, yerü Tupana nüxṹ nanatauxchaxẽxẽ nax yaxõgüãxũ̃ca̲x.

[28]Rü muxũ̃ma ga ngunexũ̃ yema yaxõgüxũ̃tanüwa nayexmagü ga Pauru rü Bernabé.

## Ngechuchuarü ngúexũ̃gü ga yamugüxũ̃arü puracüchiga 15

### Yerucharéũ̃wa nangutaque̲xegü

[1]Rü yexgumaũ̃cüxü rü nayexma ga ñuxre ga duũ̃xũ̃gü ga Yudéaanewa ne ĩxũ̃ ga Antioquíawa ngugüxũ̃. Rü nümagü inanaxügüe ga tüxũ̃ nax nangúexẽẽxũ̃ ga guxema yaxõgüxe ga Antioquíacüã̲x, rü ñanagürügü: —Ngẽxguma tama pegü ípewiũ̃cha̲xmüüpe̲xechiraũ̃gu yema Moiché tüxũ̃ muxũ̃rüxũ̃ rü taxuacüma pexṹ nangẽxma i maxũ̃ i taguma gúxũ̃ ==ñanagürügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2]Natürü ga Pauru rü Bernabé rü tama norü me nixĩ ga yema, rü yemacax poraãcü nügü namaxã tachoxũgagü ga yema duũxũgü ga Yudéaanewa ne ĩxũ. Rü düxwa Pauruxũ rü Bernabéxũ rü ñuxre ga togü ga Antioquíacüãx ga yaxõgüxũxũ naxunetagü nax Yerucharéũwa naxĩxũcax nax yema ngúexũgü ga Ngechuchu imugüxũmaxã rü yema yaxõgüxũarü ãẽxgacügümaxã yamexẽẽgüãxũcax ga yemachiga.

[3]Rü yemaacü ga yema yaxõgüxũ ga Antioquíacüãx rü Yerucharéũwa nanamugü ga yema yatügü nax naxcax íyacagüxũcax rü yamexẽẽgüãxũcax ga yema wiechaxmüũpẽxechiraũchiga. Rü Feníchiaanewa rü Chamáriaanewa nachopetü ga Pauru rü Bernabé. Rü yéma rü duũxũgümaxã nüxũ nixugüe nax yema tama Yudíugü ixĩgüxũ rü nüxũ nax naxoexũ ga nũxcümaũxũ ga nacümagü nax Tupanawe naxĩxũcax. Rü yema oremaxã poraãcü nanataãẽxẽẽgü ga guxũma ga yema yaxõgüxũ.

[4]Rü Yerucharéũwa nangugü ga Pauru rü Bernabé. Rü yema yaxõgüxũ rü yema ngúexũgü ga Ngechuchu imugüxũ rü yema yaxõgüxũarü ãẽxgacügü rü meama nanayauxgü. Rü nüma ga Pauru rü Bernabé rü meama namaxã nüxũ nixugügü ga guxũma ga yema Tupana nawa üxũ ga yexguma duũxũgümaxã nüxũ yaxugügügu ga norü ore.

[5]Natürü ñuxre ga Parichéugü ga Ngechuchuaxṹ yaxõgüxũ, rü inachigü, rü ñanagürügü: —Name nixĩ nax nügü ínawiũchaxmüũpẽxechiraũgüxũ i ngẽma tama Yudíugü ixĩgüxũ i ngexwaca yaxõgüxũ, ngẽma Moichéarü mugü nüxũ ixuxũrüxũ ==ñanagürügü.

[6]Rü yexguma nangutaquẽxegü ga yema ngúexũgü ga Ngechuchu imugüxũ rü yema yaxõgüxũarü ãẽxgacügü nax namexẽẽgüãxũcax ga yema ore.

[7]Rü nawena nax poraãcü nügümaxã yaporagatanücüüxũ, rü inachi ga Pedru, rü ñanagürü nüxũ: —Pa Chauenexẽgüx, pema nüxũ pecuax nax ũpamama Tupana choxũ yaxuxũ ga petanüwa nax yema duũxũgü i tama Yudíugü ixĩgüxũmaxã nüxũ chixuxũcax i ngẽma ore i mexũ i Ngechuchuchiga, nax nümagü rü ta yaxõgüãxũcax.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]Rü yimá Tupana ya guxãarü maxũ̈xũ̈ cuácü rü tüxũ̈ nüxũ̈ nadauxẽxẽ nax nadeaxũ̈ i ngẽma duũ̈xũ̈gü i tama Yudíugü ixĩgüxũ̈, yerü nüxna nanamu ga Naãxẽ ya Üünecü yema tüxna namuaxũ̈rüxũ̈.

[9]Rü Tupanapexewa rü yixema i Yudíugü rü namaxã tawüxigu i ngẽma tama Yudíugü ixĩgüxũ̈. Yerü nümagü rü ta Tupana nüxṹ nüxũ̈ narüngüma ga norü pecadugü ga yexguma Ngechuchuaxṹ yaxõgüãgu.

[10]¿Rü ñuxma rü taxacücax Tupanaxũ̈ penuxẽẽchaũ̈, rü tüxcüũ̈ penaxwaxe nax ngẽma ngexwaca yaxõgüxũ̈ nagu ĩxũ̈ i ngẽma nũxcümaũ̈xũ̈ i nacümagü i yixema tama tüxṹ tauxchaxũ̈ nax nagu ixĩxũ̈ rü woo i tórü oxigü rü tama nüxṹ tauxchaxũ̈ nax nagu naxĩxũ̈?

[11]Natürü yixema rü tayaxõgü nax tórü Cori ya Ngechuchuarü ngechaxũ̈gagu yixĩxũ̈ nax tüxṹ nangẽxmaxũ̈ i maxũ̈ i taguma guxũ̈. Rü ngẽxgumarüxũ̈ ta nixĩ naxcax i tama Yudíugü ixĩgüxũ̈ ==ñanagürü ga Pedru.

[12]Rü inanaxügü ga Bernabé rü Pauru nax yadexagüxũ̈. Rü guxũ̈ma ga yema duũ̈xũ̈gü rü inarüchianegü rü inarüxĩnüemare. Rü Bernabé rü Pauru rü namaxã nüxũ̈ nixugüe nax ñuxãcü Tupana nüxũ̈ rüngũ̈xẽẽgüxũ̈ nax naxügüãxũ̈cax ga mexũ̈gü rü cuaxruũ̈gü ga Tupanaarü poramaxã naxügüxũ̈ natanüwa ga yema duũ̈xũ̈gü ga tama Yudíugü ixĩgüxũ̈.

[13]Rü yexguma Bernabé rü Pauru igúegagügu, rü nüxí nidexa ga Chantiágu, rü ñanagürü: —Pa Chauenexẽgüx, ¡choxṹ iperüxĩnüe!

[14]Pedru i Chimóũ̈ rü tamaxã nüxũ̈ nixu nax ñuxãcü Tupana inaxügüxũ̈ nax nüxũ̈ nangũ̈xẽẽxũ̈ ga yema duũ̈xũ̈gü i tama Yudíugü ixĩgüxũ̈. Rü tamaxã nüxũ̈ nixu ta nax ñuxãcü Tupana yema duũ̈xũ̈gütanüwa nadeaxũ̈ ga ñuxre ga duũ̈xũ̈gü nax noxrü yixĩgüxũ̈cax.

[15]Rü ngẽma Pedru nüxũ̈ ixuxũ̈ rü namaxã nawüxigu ga yema ore ga nũxcümaũ̈güxũ̈ ga orearü uruũ̈gü ümatügüxũ̈ ga ñaxũ̈:

[16]“Rü ngẽmawena rü tá chataegu, rü tá nüxũ̈ charüngũ̈xẽxẽ i Dabítaagü i Yudíugü. Rü woo nawoonemare i ñuxmax, natürü wena táxarü wüxiwa chanaxĩxẽxẽ, rü tá íchanadagüxẽxẽ nax noxrirüxũ̈ naporaexũ̈cax.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Rü ngẽmaãcü tá nüxũ̃ charüngũ̃xẽxẽxũ̃ nax ngẽma duũ̃xũ̃gü i tama Yudíugü ixĩgüxũ̃ rü cha̱u̱xca̱x nadaugüxũ̃ca̱x, wüxigu namaxã i chorü duũ̃xũ̃gü i Yudíugü i choma chadexũ̃.

18Rü yemaacü nüxũ̃ nixu ga nüma ga Cori ya Tupana ga nũxcümama tüxũ̃ nüxũ̃ cua̱xẽẽcü ga yema” ==ñanagürü ga yema ore ga nũxcüma ümatüxũ̃.

19Rü ñanagürü ga Chantiágu: —Rü ngẽmaca̱x, Pa Chauenexẽgüx, rü cha̱u̱xca̱x rü tama name nax ngẽma nacümagü i guxchaxũ̃maxã nüxũ̃ ichixewexũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i tama Yudíugü ixĩgüxũ̃ i nüxũ̃ rüxoexũ̃ i nũxcümaũ̃xũ̃ i nacümagü nax Tupanawe naxĩxũ̃ca̱x.

20Rü narümemae nixĩ i naxca̱x tanaxümatü i popera, rü ngẽmawa namaxã nüxũ̃ tixu: – Tama name nax nango̱xgüãxũ̃ i naxũ̃nagümachi i duũ̃xũ̃gü norü tupananetachicüna̱xãgüca̱x daixũ̃. – Rü tama name nax nai i ngexũ̃maxã rü ẽ̱xna nai ya yatümaxã inapexũ̃. – Rü tama name nax nango̱xgüãxũ̃ i namachi i ngẽma naeũ̃ rüẽ̱xna naxũ̃na i wẽxnaxãxũ̃ rüẽ̱xna natügu nguxũ̃. – Rü tama name nax nango̱xgüãxũ̃ ya nagü. Rü ngexicatama nixĩ i inaxwa̱xexũ̃ nax naxca̱x naxümatüxũ̃ i ngẽma yaxõgüxũ̃ i Antioquíawa ngẽxmagüxũ̃.

21Yerü woetama nũxcümama wüxichigü ga ĩanewa nayexma ga duũ̃xũ̃ ga namaxã ngu̱xẽẽtaexũ̃ ga yema Moichéarü mugü ga ngutaque̱xepataũ̃güwa nadaumatüxũ̃ ga wüxichigü ga ngũ̃chigaarü ngunexũ̃gu ==ñanagürü ga Chantiágu.

### Popera ga yema duũ̃xũ̃gü ga tama Yudíugü ixĩgüxũ̃ca̱x ümatüxũ̃

22Rü yema ore rü norü me nixĩ ga yema ngúexũ̃gü ga Ngechuchu imugüxũ̃, rü yema yaxõgüxũ̃arü ãẽ̱xgacügü, rü guxũ̃ma ga yema yaxõgüxũ̃. Rü nügümaxã ñanagürügü: —¡Ngĩxã tatanüwa nüxũ̃ taxuneta ya taxre ya tamücügü nax Antioquíawa namugüxũ̃ca̱x namaxã ya Pauru rü Bernabé! ==ñanagürügü. Rü nüxũ̃ naxunetagü ga Yúda ga Barchabágu ãégaxũ̃ rü Chíra. Rü nümagü ga Yúda rü Chíra rü ãẽ̱xgacügü nixĩ ga natanüwa ga yema yaxõgüxũ̃ ga Yerucharéũ̃wa yexmagüxũ̃.

23Rü namaxã yéma nanamugü ga popera ga ñaxũ̃: “Pa Toenexẽgü i Tama Yudíugü Ixĩgüxe i Antioquíagu rü Chíriaanegu rü Chiríchiaanegu


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Ãchiũgüxe, rü toma i peenexẽgü ya Ngechuchu toxũ imugüxe rü toma i yaxõgüxũarü ãẽxgacügü ixĩgüxe, rü pexũ tarümoxẽgü.

24Rü nüxũ tacuáchigagü rü ñuxre ga duũxũgü ga núma ne ĩxũ rü woo tama toma yéma tanamugü natürü nümagü rü yéma naxĩ rü Moichéarü mugümaxã pexũ nachixewegü rü yemaacü pexũ ínatüexẽxẽ.

25Rü yemacax guxãma ga toma rü wüxigu nagu tarüxĩnüe nax totanüwa nüxũ taxunetaxũ ga taxre ga taenexẽgü nax pexcax ngéma tanamugüxũcax namaxã i taenexẽgü i nüxũ ingechaũgüxũ i Bernabé rü Pauru.

26Rü nümagü i Bernabé rü Pauru nixĩ ga poraãcü ãũcümaxũwa nayexmagüxũ naxcax ga tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu.

27Rü ngẽmacax pexcax ngéma tanamugü i Yúda rü Chíra nax nümagüxüchi pemaxã nüxũ yaxugüxũcax rü pemaxã nangoxẽẽgüãxũcax i guxũma i ngẽma poperagu pexcax taxümatüxũ.

28-29Erü Tupanaãxẽ i Üünexũcax name, rü toxcax rü ta name nax ñaa ãgümücü i mugüxicatama peyanguxẽẽxũ: – Tama name nax penangőxũ i naxũnagümachi i tupananetachicünaxãgücax daixũ. – Rü tama name nax penangőxũ i namachi i ngẽma naxũnagü i wẽxnaxãxũ. – Rü tama name nax penangőxũ ya nagü. – Rü tama name nax nai i ngexũmaxã rüexna nai ya yatümaxã ipepexũ. Rü mexũ tá pexügü ega penaxauregu i ngẽma mugü. Rü nuama pexna”, ñanagürü ga yema ore ga naxümatügüxũ.

30Rü natanüxũxũ namoxẽgüguwena, rü inaxĩãchi ga yema yéma mugüxũ, rü Antioquíawa naxĩ. Rü yexguma yéma nangugügu rü nanangutaqueexexẽxẽ ga guxũma ga yema yaxõgüxũ ga duũxũgü, rü nüxna nanaxãgü ga yema popera.

31Rü yema yaxõgüxũ ga Antioquíawa yexmagüxũ rü yexguma yema poperaxũ nadaumatügügu rü nataãẽgü namaxã ga yema ucuxẽgü ga yexma ümatüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

32Rü Yúda rü Chíra ga Tupanaarü orearü uruũgü nax yixĩgüxũ, rü muxũma ga oremaxã nayaxucu̱xẽgü ga yema yaxõgüxũ, rü nüxũ narüngũxẽxẽ nax yexeraãcü yaxõgüãxũcu̱x.

33Rü marü ñuxre ga ngunexũ yéma nayexmagüguwena, rü ínixĩ. Rü yema yaxõgüxũ ga Antioquíacüã̱x, rü taãẽãcüma Yúdaxũ rü Chíraxũ narümoxẽgü rü meama ínayamugü nax naxcu̱x nawoeguxũcu̱x ga yema Yerucharéũcüã̱x ga noxri natanüwa namugüxũ.

34Natürü ga Chíra rü nagu narüxĩnü nax yexma Antioquíagu naxáũxũ, rü yemacu̱x Yudáxicatama Yerucharéũcu̱x nataegu.

35Rü Pauru rü Bernabé rü ta yexma narücho. Rü wüxigu namaxã ga muxũma ga togü, rü nanangúexẽxẽ ga duũxũgü, rü namaxã nüxũ nixugügü ga Cori ya Tupanaarü ore i mexũ.

### Pauru rü wenaxarü inaxũãchi ga to ga nachixũanegüwa nax nangeaxũ ga Tupanaarü ore

36Rü yexguma marü ñuxre ga tauemacü ngupetügu, rü nüma ga Pauru rü ñanagürü Bernabéxũ: —¡Ngĩxã wenaxarü natanügu tanaxĩane i ngẽma yaxõgüxũ i guxũne ya ĩane ga ngextá nüxũ ixüchigüxũwa ga Cori ya Tupanaarü ore nax nüxũ icuáxũcu̱x nax ñuxãcü nüxũ ínangupetügüxũ! ==ñanagürü.

37Rü Bernabé rü nayagaxchaũ ta ga Cuáũ ga Márcu.

38Natürü ga Pauru rü tama nanaxwa̱xe nax yagaãxũ, yerü Panfíriawa nüxna naxo ga noxri, rü tama ínayaxümücü ga yema puracüwa.

39Rü poraãcü nügümaxã niporagatanücüü naxcu̱x ga yema, rü düxwa nügüna nixĩgü. Rü Bernabé nayaga ga Márcu, rü Chíperearü capaxũwa naxũ.

40Natürü ga Pauru rü Chíraxũ niga. Rü yema Antioquíacüã̱x ga yaxõgüxũ rü naxcu̱x nayumüxẽgü nax Tupana nüxũ rüngũxẽẽgüxũcu̱x. Rü yexguma inaxĩãchi.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

41Rü Chíriaanewa rü Chiríchiaanewa nachopetü, rü yéma Tupanaarü oremaxã nanataãẽxẽẽgü ga yema yaxõgüxũ̃.

## Ngechuchuarü ngúexũ̃gü ga yamugüxũ̃arü puracüchiga 16

### Pauruwe rü Chírawe narüxũ ga Timutéu

1Rü Dérbewa rü Lístrawa nangugü ga Pauru rü Chíra. Rü yéma nayexma ga wüxi ga yaxõcü ga Timutéugu ãégacü. Rü naé rü wüxi ga Yudíu ga yaxṍxe tixĩ. Rü nanatü rü wüxi ga Griégu nixĩ.

2Rü guxũ̃ma ga yema yaxõgüxũ̃ ga Lístrawa rü Icóniowa yexmagüxũ̃, rü mea Timutéuchiga nidexagü

3Rü Pauru rü nanaxwa̱xe nax Timutéu íyaxümücüxũ̃. Natürü naxũ̃pa nax yagaãxũ̃ rü ínanawíecha̱xmüpe̱xechiraũ̃, yerü yemaacü nanaxwa̱xegü ga yema Yudíugü ga yema naanewa yexmagüxũ̃. Yerü guxũ̃ma nüxũ̃ nacua̱xgü nax Griégu yixĩxũ̃ ga nanatü.

4Rü guxũ̃nema ga gumá ĩanegü ga nawa nachopetünewa, rü duũ̃xũ̃gümaxã nüxũ̃ nixugüetanü ga yema ucu̱xẽgü ga nüxũ̃ yaxugüxũ̃ ga yema ngúexũ̃gü ga Ngechuchu imugüxũ̃ rü yema Yerucharéũ̃cüã̱x ga yaxõgüxũ̃arü ãẽ̱xgacügü.

5Rü yemaacü yexeraãcü nayaxõgü ga guxũ̃ma ga yema yaxõgüxũ̃, rü guxũ̃ ga ngunexũ̃ rü nimuetanü ga yema yexwacax yaxõgüxũ̃.

### Pauru nango̱xetü rü wüxi ga yatü ga Machedóniaanecüã̱xũ̃ nadau

6Rü Áchiaanewa naxĩxchaũ̃ nax yéma nüxũ̃ yaxugüxũ̃ca̱x ga ore i mexũ̃. Natürü Tupanaãxẽ ya Üünecü rü nüxna nanachu̱xu ga yema. Rü yemaca̱x Fríquiaanewa rü Gárataanewaama nachopetü.

7Rü Míchiaarü naanewa nangugü, rü yéma nagu narüxĩnüe nax Bitíniaarü naanewa naxĩxũ̃. Natürü yéma rü ta Tupanaãxẽ ya Üünecü nüxna nanachu̱xu nax tama yéma naxĩxũ̃ca̱x.

8Rü yemaca̱x Míchiaanewa nachopetümare rü ĩane ga Tróawa nangugü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[9]Rü yema chütaxũgu rü Pauru nangoxetü rü nüxũ nadau ga wüxi ga yatü ga Machedóniacüãx ga napexegu chicü. Rü nüxũ nacaãxũ, ñaxũmaxã: —¡Machedóniawa naxũ, rü toxũ rüngũxẽxẽ! ==ñaxũmaxã.

[10]Rü yexguma yemaxũ nadaũxgu ga Pauru, rü yexgumatama togü tamexẽẽgü nax Machedóniawa taxĩxũcax. Yerü nüxũ tacuaxgü rü aixcüma nixĩ ga Tupana toxcax caxaxũ nax yema duũxũgümaxã nüxũ tixuxũcax ga ore i mexũ.

### Pirípuwa nayexmagü ga Pauru rü Chíra

[11]Rü Tróaarü türewa itaxĩãchi, rü capaxũ ga Chamotáchiucax wexgu taxĩ. Rü moxũãcü Neáporiwa tangugü.

[12]Rü yéma rü dauxchitagu taxĩ rü Pirípuwa tangugü. Rü gumá nixĩ ya Rómacüãxgüarü ĩane ga Machedóniaanegu naxügüne. Rü gumá nixĩ ga guxũne ga ĩanearü tamaene ga yema naanewa. Rü yéma tayexmagü ga ñuxre ga ngunexũgü.

[13]Rü ngũxchigaarü ngunexũgu, rü guma ĩane iyacuáxũwa taxĩ ga natüpechinüwa, yerü nagu tarüxĩnüegu rü yéma nayexma ga Yudíugüarü yumüxẽchica. Rü yéma tarütogü, rü namaxã tidexagü ga ñuxre ga ngexũgü ga yéma ngutaquexegüxũ, rü namaxã nüxũ tixugü ga Tupanaarü ore.

[14]Rü yéma iyexma ga wüxi ga ngecü ga Lídia ga ngĩéga ga Tupanaxũ icuaxüxũcü. Rü Tiatíra ga ĩanecüãx iyixĩ. Rü dauxracharaxũ ga naxchirumaxã itaxe yerü yema nixĩ ga ngĩrü puracü. Rü ngĩma rü meama yéma irüxĩnü, yerü nüma ga Cori ya Tupana rü ngĩxṹ nanangúchaũxẽxẽ nax mea inaxĩnüxũcax ga yema ore ga Pauru nüxũ ixuxũ.

[15]Rü yemawena rü ñuxũchi íibaie wüxigu namaxã ga guxũma ga ngĩtanüxũ. Rü yixcaama rü toxũ icaaxũ ñaxũmaxã: —Ngẽxguma pema choxũ pedaũxgu nax aixcüma Coriaxṹ chayaxõxũ, rü marü name ega chopatagu peyapegügu ==ngĩgürügü. Rü yéma toxũ ixĩxẽxẽ.

[16]Rü wüxi ga ngunexũgu ga yexguma yumüxẽwa taxĩxgu ga tomax, rü yexma ngĩxũ tayangau ga wüxi ga pacü ga ngoxo ngĩwa yexmacü. Rü yema


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pacü rü corigü ngĩxmẹxwa diẽru ngĩxũ̃ nayauxgü, yerü ngĩma rü duũ̃xũ̃gümaxã nüxũ̃ iyaxu nax tạxacü tá yixcüra nangupetüxũ̃. Rü yemacạx ga duũ̃xũ̃gü rü diẽrumaxã ngĩxũ̃́ nanaxütanü, rü yemagu poraãcü diẽru ngĩxũ̃ iyaxu naxcạx ga ngĩrü corigü.

17Rü ngĩma towe ingẽ ga toma rü Pauru, rü tagaãcü ngĩgürügü: —Ñaa yatügü rü Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacüarü duũ̃xũ̃gü nixĩgü, rü pemaxã nüxũ̃ nixu i maxũ̃ i taguma gúxũ̃chiga = =ngĩgürügü.

18Rü yemaacü iyixĩ ga muxũ̃ma ga ngunexũ̃gu. Rü düxwa nüxũ̃́ nawạxtümüxũ̃ ga Pauru, rü ngĩxcạx nadauegu, rü ñanagürü nüxũ̃ ga yema ngọxo ga ngĩwa yexmaxũ̃: —Ngechuchu ya Cristuégagu cuxũ̃ chamu, nax ngĩwa ícuxũ̃xũ̃xũ̃cạx = =ñanagürü. Rü yexgumatama ngĩwa ínaxũ̃xũ̃ ga yema ngọxo.

19Rü yexguma ngĩrü corigü nüxũ̃ daugügu nax marü tama ngĩgagu diẽru ngĩxũ̃ nax nayauxgüxũ̃, rü Pauruxũ̃ rü Chíraxũ̃ ínayauxũ̃, rü ãẽ̃xgacügüpẹxewa nanagagü ga guma ĩanearü plazawa.

20Rü ãẽ̃xgacügüna nanaxuaxũ̃ ga yema ngĩrü corigü, rü ñanagürügü: —Ñaa Yudíugü rü tórü ĩanewa nananuexẽ̃xẽ̃ i duũ̃xũ̃gü.

21Rü tüxũ̃ nangúexẽ̃xẽ̃ nax naxaurexũ̃cạx i nacümagü i tüxna chụxuxũ̃ i yixema i Rómacüãxgü = =ñanagürügü.

22Rü yexguma ga yema ĩanecüãx rü nanue, rü Pauruna rü Chírana nayụxgu. Rü yema ãẽ̃xgacügü nanamu nax ínacuxũ̃ãxũ̃cạx rü naixmenạxãmaxã yacuạịxgüãxũ̃cạx.

23Rü yexguma marü poraãcü yacuạịxgüãguwena, rü poxcupataũ̃gu nanawocu. Rü nüxna naxãga ga yema poxcupataũ̃arü dauruxũ̃ nax meama nüxna nadauxũ̃cạx.

24Rü yexguma yemaxũ̃ naxĩnügu ga yema dauruxũ̃, rü poxcupataũ̃arü aixepeguxüchixũ̃ ga ucapugu nanawocu, rü meama nayachotaparagü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[25]Natürü ngãxũcüügu rü nayumüxẽgü ga Pauru rü Chíra, rü nawiyaegü rü Tupanaxũ nicua̱xüũgü. Rü yema togü ga poxcuexũ rü nüxũ naxĩnüe.

[26]Rü ngürüãchi poraãcü naxĩã̱xãchiane, rü naxĩã̱xãchitanü ga norü poxeguxũgü ga gumá poxcupataũ. Rü yexgumatama niwãxnagü ga guxũma ga norü ĩã̱xgü. Rü guxũma ga yema poxcuexũarü cadénaparagü rü niwẽgü.

[27]Rü pewa naba̱i̱xãchi ga yema poxcupataũarü dauruxũ. Rü yexguma nüxũ nada̱u̱xgu ga nax yawãxnagüxũ ga ĩã̱xgü ga gumá poxcupataũ rü nanayaxu ga norü tara nax nügü yamáxũca̱x, yerü nüma nüxũ nacua̱xgu rü marü nibuxmü ga yema poxcuexũ.

[28]Natürü tagaãcü aixta naxü ga Pauru, rü ñanagürü nüxũ: —¡Taxű i cugü quimáxũ! Rü guxãma i toma rü tanuxmagü = =ñanagürü.

[29]Rü yexguma ga yema poxcupataũarü dauruxũ rü naxca̱x ínaca ga wüxi ga omü, rü inañaãchiãcüma yema duũxũgü ípoxcuexũgu nayangaxi, rü yadu̱xruxãcüma Paurupe̱xegu rü Chírape̱xegu nayacaxápü̱xü.

[30]Rü yexguma ĩã̱xtüwa Pauruxũ rü Chíraxũ nagagü, rü ñanagürü nüxũ: —Pa Corigüx, ¿Ta̱xacü tá chaxüxũ i choma nax choxű nangẽxmaxũca̱x i maxũ i taguma gúxũ? = =ñanagürü.

[31]Rü nümagü rü nanangãxũgü rü ñanagürügü nüxũ: —¡Nüxű yaxõ ya Cori ya Ngechuchu, rü tá cuxű nangẽxma i maxũ i taguma gúxũ i cuma rü guxũ i cupatacüã̱x! = =ñanagürügü.

[32]Rü ñu̱xũchi namaxã rü guxũma ga yema napatacüã̱xgümaxã rü ta nüxũ nixugüe ga Cori ya Tupanaarü ore.

[33]Rü yematama oragu ga chütacü, rü nüma ga yema poxcupataũarü dauruxũ nayayauxgü ga norü o̱xrigü ga Pauru rü Chíra. Rü yemawena rü ñu̱xũchi ínabaie wüxigu naxma̱xmaxã rü naxacügümaxã.

[34]Rü ñu̱xũchi ga nüma ga poxcupataũarü dauruxũ rü napatawa Pauruxũ rü Chíraxũ nagagü. Rü õna nüxna naxã rü nataãxẽ ga nüma rü guxũma ga napatacüã̱xgü ta, yerü Tupanaaxű nayaxõgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

35Rü moxũ̃ãcü pa̱xmama rü yema ĩanearü ãẽ̱xgacügü rü yema poxcupataũ̃arü dauruũ̃xũ̃tawa nanamugü ga purichíagü nax namaxã nüxũ̃ yanaxugüxũ̃ca̱x nax Pauruxũ̃ rü Chíraxũ̃ ínamuxũ̃xũ̃ca̱x.

36Rü yexguma ga yema poxcupataũ̃arü dauruxũ̃ rü ñanagürü Pauruxũ̃: —Ngẽma ãẽ̱xgacügü rü nua nanamugü i ore nax pexũ̃ íchamuxũ̃xũ̃ca̱x. ¡Rü ẽcü ípechoxũ̃, rü mea ípixĩ! = =ñanagürü.

37Natürü ga Pauru rü ñanagürü nüxũ̃ ga yema purichíagü: —Toma nax Rómacüã̱xgü tixĩgüxũ̃, rü ngẽma ãẽ̱xgacügü rü tama toxna nacaxíraãcüma toxũ̃ nicua̱i̱xgü nape̱xewa i guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü, rü ñu̱xũchi poxcupataũ̃gu toxũ̃ nawocu. Rü ñu̱xma rü cúãcü toxũ̃ ínamuxũ̃chaũ̃. Rü taxũtáma ngẽmaãcü nixĩ. ¡Rü ẽcü nümatama i ãẽ̱xgacügü núma naxĩ nax nümatama toxũ̃ íyamuxũ̃xũ̃ca̱x! = =ñanagürü ga Pauru.

38Rü yexguma ga yema purichíagü rü ãẽ̱xgacügümaxã nüxũ̃ nayarüxugüe ga yema ore. Rü poraãcü naba̱i̱xãchie ga yema ãẽ̱xgacügü ga yexguma nüxũ̃ naxĩnüegu nax Rómacüã̱xũ̃chi yixĩgüxũ̃ ga Pauru rü Chíra.

39Rü yéma naxĩ, rü Pauruna rü Chírana nayacagü nax nüxũ̃́ nüxũ̃ iyanangümaexũ̃ca̱x ga yema namaxã naxügüxũ̃. Rü ínanamuxũ̃, rü nüxũ̃ naca̱a̱xũ̃gü nax nawa ínachoxũ̃xũ̃ca̱x ga guma ĩane.

40Rü yexguma poxcupataũ̃wa ínachoxũ̃gu ga Pauru rü Chíra, rü Lídiapatawa naxĩ. Rü yema yaxõgüxũ̃maxã nangutaque̱xegü, rü nayaxucu̱xẽgü, rü Tupanaarü oremaxã nanataãẽxẽẽgü. Rü ñu̱xũchi yemawena rü inaxĩãchi.

## Ngechuchuarü ngúexũ̃gü ga yamugüxũ̃arü puracüchiga 17

### Paurumaxã rü Chíramaxã nanue ga duũ̃xũ̃gü ga Techarónicawa

1Rü ĩanegü ga Anfípori rü Aporóniawa nachopetü ga Pauru rü Chíra, rü ñu̱xũchi ĩane ga Techarónicawa nangugü. Rü yéma nayexma ga wüxi ga ngutaque̱xepataxũ̃ ga Yudíugüarü.

2Rü guma ngutaque̱xepataũ̃wa naxũũxũ̃ ga Pauru, yerü woetama yema nixĩ ga nacüma. Rü tomaepü̱x ga ngũ̃xchigaarü ngunexũ̃gu rü Tupanaarü ore ga ümatüxũ̃chiga yema Yudíugümaxã yéma nidexa.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[3]Rü meama naxca̲x nanango̲xẽxẽ ga yema ore, rü namaxã nüxũ̃ nixu nax ta̲xacüca̲x nayuxũ̃ ga Cristu rü tü̲xcüũ̃ wena nax namaxũ̃xũ̃. Rü ñanagürü: —Yimá Ngechuchu i pemaxã nüxũ̃ chixuchigacü, rü yimá nixĩ i aixcüma Cristu ixĩcü = =ñanagürü ga Pauru.

[4]Rü ñuxre ga Yudíugü ga yéma yexmagüxũ̃ rü nayaxõgü, rü Pauru rü Chíratanügu naxãgü. Rü yexgumarüxũ̃ ta Ngechuchuaxṹ̃ nayaxõgü ga muxũ̃ma ga Griégugü ga Tupanaxũ̃ icua̲xüũ̃güxũ̃. Rü muxũ̃ma ga ngexũ̃gü ga tachigagüxũ̃ rü ta nayaxõgü.

[5]Rü yemaca̲x ga yema Yudíugü ga tama yaxõgüxũ̃, rü nixãũxãchigü. Rü nanaxĩtaque̲xexẽxẽ ga ñuxre ga yatügü ga chixexũ̃gu maxẽxũ̃ ga oexũ̃ ga ĩanearü namagüwa yexmagüxũ̃. Rü yema Yudíugü rü yema oexũ̃xũ̃ naxucu̲xẽgü nax yema ĩanecüã̲x ga duũ̃xũ̃güxũ̃ nanuexẽẽxũ̃ca̲x. Rü Yachóũ̃patawa nabuxmü ga yema duũ̃xũ̃gü nax Pauruca̲x rü Chíraca̲x nadaugüxũ̃ca̲x, yerü yema muxũ̃ma ga duũ̃xũ̃güpe̲xewa nanagagüchaũ̃.

[6]Natürü yexguma tama yexma nüxũ̃ yangaugügu, rü Yachóũ̃xũ̃ niyauxgü, rü ñuxre ga yaxõgüxũ̃xũ̃ rü ta ínayauxũ̃. Rü nayagáuxũ̃tanü, rü guma ĩanearü ãe̲xgacügüpe̲xewa nanagagü. Rü tagaãcü ñanagürügü: —Ngẽma Pauru rü Chíra i guxũ̃ i naanewa duũ̃xũ̃güxũ̃ chixexẽẽgüxũ̃, rü núma rü ta nangugü.

[7]Rü Yachóũ̃ nixĩ ga nayaxuxũ̃ ga napatawa. Rü guxũ̃ma i ngẽma yaxõgüxũ̃ rü tama naga naxĩnüechaũ̃ i tórü ãe̲xgacü ya Rómawa ngẽxmacüarü mugü, erü nüxũ̃ nixugüe rü nangẽxma i to i ãe̲xgacü i Ngechuchu = =ñanagürügü ga yema chixexũ̃gü ga yatügü.

[8]Rü yexguma yemaxũ̃ naxĩnüegu ga duũ̃xũ̃gü rü guma ĩanearü ãe̲xgacügü rü poraãcü nanue.

[9]Natürü ga Yachóũ̃ rü namücügü rü diẽrumaxã nügü naxütanügü, rü yemaca̲x nayange̲xgü.

### Pauru rü Chíra rü Beréawa nayexmagü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[10]Rü yematama ga chütaxũgu rü yema yaxõgüxũ ga Techarónicacüa̲x rü ĩane ga Beréawa nanamugü ga Pauru rü Chíra. Rü yexguma yéma nangugügu, rü Yudíugüarü ngutaque̲xepataũwa naxĩ.

[11]Rü yema togü ga Yudíugü ga Techarónicawa yexmagüxũarü yexera narümemaegü ga yema Yudíugü ga Beréacüa̲x. Rü norü ngúchaũmaxã meama nanayauxgü ga yema ore. Rü guxũ ga ngunexũgu rü Tupanaarü ore ga ümatüxũwa nangúe nax mea nüxũ nacua̲xgüxũca̲x rü aixcüma yixĩ ga yema ore ga Pauru rü Chíra namaxã nüxũ ixugüxũ.

[12]Rü muxũma ga yema Beréacüa̲x ga Yudíugü rü Ngechuchuaxṹ nayaxõgü. Rü yexgumarüxũ ta ga muxũma ga Griégugü ga yatüxũgü rü ngexũgü ga tachigagüxũ, rü nayaxõgü.

[13]Natürü yexguma yema Yudíugü ga Techarónicacüa̲x nüxũ cuáchigagügu nax Beréawa rü ta nüxũ nax yaxuxũ ga Tupanaarü ore ga Pauru, rü yéma naxĩ, rü nananuexẽxẽ ga yema ĩanecüa̲x ga duũxũgü.

[14]Natürü yexguma yemaxũ nacuáchigagügu ga yema yaxõgüxũ, rü paxãma Pauruxũ ínaxũxũxẽẽgü ga guma ĩanewa rü ñu̲xmata márpechinüwa nangugü. Natürü ga Chíra rü Timutéu rü Beréagu narücho.

[15]Rü yema duũxũgü ga Pauruxũ íxümücügüxũ, rü wapurugu ínayaxümücügü ñu̲xmata ĩane ga Aténawa nangugü, rü ñu̲xũchi Beréaca̲x nawoegu. Rü Pauru rü yema duũxũgüxũ yéma namuga nax paxa naxũtawa naxĩxũca̲x ga Chíra rü Timutéu.

### Aténawa nayexma ga Pauru

[16]Rü yexguma Pauru rü Aténawa Chíraxũ rü Timutéuxũ nangu̲xẽẽgu, rü tama nataãẽcüraxũ yerü nüxũ nadau nax guxũwama ga guma ĩanewa rü poraãcü naxchicüna̲xãmaxãmare natupanaa̲xgüxũ.

[17]Rü yemaca̲x ga Pauru rü Yudíugüarü ngutaque̲xepataũwa Cristuchigaxũ nixu namaxã ga yema Yudíugü rü namaxã ga yema togü ga tama Yudíugü ixĩgüxũ ga Tupanaxũ icua̲xüũgüxũ. Rü guxũ ga ngunexũgu rü ĩanearü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

plazawa rü ta Cristuchigaxũ nixu namaxã ga yema duũxũgü ga yéma ãmücüwa ĩxũ.

18Rü nayexmagü ta ga ñuxre ga yatügü ga Epicúriugüarü ngu̱xẽẽtaewa ngúexũ, rü togü ga Etóicugüarü ngu̱xẽẽtaewa ngúexũ. Rü nümagü rü inanaxügüe ga Paurumaxã nax yanaxutagagüxũ. Rü ñuxre ga nümagü rü ñanagürügü: —¿Rü ta̱xacü nixĩ i nüxũ yaxuxũ i ñaa yatü i idexaechamarexũ? ==ñanagürügü. Rü togü nanangãxũgü, rü ñanagürügü: —Maneca wüxi i to i nachixũanecüa̱xarü tupanagüarü orearü uruxũ nixĩ ==ñanagürügü. Rü yemaacü nidexagü ga yema duũxũgü, yerü Pauru rü nüxũ nixu ga ore ga mexũ ga Ngechuchuchiga rü wena nax namaxũxũchiga.

19Rü düxwa norü ãe̱xgacügüarü ngutaque̱xechica ga Areópagu ãégaxũwa nanagagü. Rü yéma nüxna nacagü, rü ñanagürügü nüxũ: —Toma nüxũ tacuáxchaũ nax ta̱xacürü ngu̱xẽẽtae i ngexwaca̱xũxũ yixĩxũ i ngẽma namaxã cungu̱xẽẽtaexũ.

20Erü toxca̱x rü wüxi i taguma nüxũ taxĩnüexũ nixĩ i ngẽma ore, rü nüxũ tacuáxchaũ nax ta̱xacüchiga yixĩxũ i ngẽma nüxũ quixuxũ ==ñanagürügü.

21Rü yemaacü nidexagü, yerü guxũma ga Aténacüa̱x rü yema to ga nachixũanecüa̱xgü ga yexma ãchiũgüxũ, rü woetama norü me nixĩ nax nüxũ naxĩnüexũ ga yexwaca̱xüxũ ga oregü rü nachiga nax yadexagüxũ. Rü yexicagu narüxĩnüe.

22Rü yemaca̱x ga Pauru rü inachi norü ngãxũtanüwa ga yema duũxũgü ga yema Areópagu ngutaque̱xegüxũ, rü ñanagürü: —Pa Aténacüa̱xgüx, nüxũ chadau nax poraãcü perü tupanagügu perüxĩnüexũ.

23Erü ngẽxguma perü ngutaque̱xechicagüwa chixüpetüchigügu, rü nüxũ chadau i naxchicüna̱xãgü i nüxũ picua̱xüũgüxũ. Rü wüxi i nachicawa namaxã chayarüxũ i wüxi i Tupanaarü ãmarearü guruxũ i nagu ümatüxũ i naéga i ñaxũ: “Tupana ya tama nüxũ icuácü”, ñaxũ. Rü yimá Tupana ya tama nüxũ pecuáãcüma nüxũ picua̱xüũgücü nixĩ ya choma pemaxã nüxũ chixuchigacü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[24]Rü gumá Tupana ga naxücü ga ñaa naane rü guxũma i nawa ngẽxmagüxũ, rü nüma nixĩ i norü yora yixĩxũ i daxũguxũ i naane rü ñoma i naane. Rü ngẽmacax nüma rü tama duũxũgü üxũne ya Tupanapatagügu naxãchiũ.

[25]Rü nüma ya Tupana rü taxucaxma nanaxwaxe i texéarü ngũxẽxẽ erü taxuxũma nüxṹ nataxu. Rü nüma nixĩ i guxãna naxããxũ i maxũ, rü buanecü ya namaxã ingũãtanücüücü rü guxũma i taxacü i togü ñuxma ngẽxmagüxũ.

[26]Nüma rü wüxi ga duũxũwatama nanaxü ga guxũma ga duũxũgü nax guxũ i naanewa nangẽxmagüxũcax. Rü nüma inaxuneta i ñuxgu tá nax nabuxũ i duũxũgü rü ngexta tá naxãchiũxũ i wüxichigü.

[27-28]Rü yemaacü nanaxü ga Tupana nax duũxũgü naxcax daugüxũcax rü ñoma ẽanexũwa taxacücax idaugüxũrüxũ ngürüãchi nüxũ iyangaugüxũcax. Natürü nüma ya Tupana rü woetama guxũguma tüxna nangaicamachirex. Erü nagagu nixĩ i imaxẽxũ rü ixĩãxtanücüüxũ rü ingóexũ, ngẽxgumarüxũ i ñuxre i perü poperaarü ümatüruũgü i poetagü nüxũ ixuxũrüxũ rü ñanagürügü: “Tupanaxacü tixĩgü”, ñanagürügü.

[29]Rü ñuxma nax Tupanaxacügü ixĩgüxũ, rü tama name i nagu tarüxĩnüe rü Tupana rü wüxi i naxchicünaxã i úirumüwa rü ẽxna diẽrumüwa rü ẽxna nutawa ixüxũrüxũ nixĩ. Erü guxũma i ngẽma naxchicünaxãgü rü nümatama i duũxũgü nagu naxĩnüexũãcüma nanaxügü.

[30]Rü nũxcüma ga duũxũgü rü naechitamare ínatüe, natürü nüma ga Tupana rü namaxã yáxna naxĩnü. Natürü i ñuxma ya Tupana rü nanamu i duũxũgü i guxũwama nax naxcax nadaugüxũ. Rü nanamu nax nüxũ naxoexũ i nacüma i chixexũgü.

[31]Yerü nüma ga Tupana rü marü nüxũ naxuneta i wüxi i ngunexũ i nagu tá aixcüma guxũ i ñoma i naanecüãx i duũxũgüna nacaxaxũ i norü maxũchiga. Rü marü nüxũ naxuneta ya wüxi ya yatü ya Ngechuchu, rü yimá tá nixĩ ya duũxũgüna cacü. Rü Tupana rü guxãxũma nüxũ nacuaxẽxẽ ga yema ga yexguma Ngechuchuxũ wena namaxẽẽgu ==ñanagürü ga Pauru.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

32Rü yexguma yema nax wena namaxẽxũchigaxũ naxĩnüegu ga duũxũgü, rü ñuxre ga nümagü rü Pauruxũ nacugüe. Natürü ga togü rü ñanagürügü: — To i ngunexũgu tá wena cuxṹ itarüxĩnüe i ngẽmachiga = =ñanagürügü.

33Rü yexguma ga Pauru rü natanüwa ínaxũxũ.

34Natürü ñuxre ga duũxũgü rü Pauruwe narüxĩ, rü Ngechuchuaxṹ nayaxõgü. Rü natanüwa nayexma ga Dioníchiu ga wüxi ga Areópagutanüxũ, rü wüxi ga ngecü ga Dámari ga ngĩéga. Rü ñuxre ga togü rü ta nayaxõgü.

## Ngechuchuarü ngúexũgü ga yamugüxũarü puracüchiga 18

### Coríntiuwa nayexma ga Pauru

1Rü yemawena rü Aténawa inaxũãchi ga Pauru, rü ĩane ga Coríntiuwa naxũ.

2Rü yéma namaxã inayarüxũ ga wüxi ga Yudíu ga Aquíragu ãégaxũ. Nüma rü Póntoanecüa̱x nixĩ, rü yexwacax Itáriaanewa ne naxũ ngĩmaxã ga naxma̱x ga Prichíra. Rü yéma Coríntiuwa nayexma, yerü Rómaarü ãe̱xgacü ga Cláudiu nanamu nax Rómawa ínachoxũxũca̱x ga guxũma ga Yudíugü. Rü Pauru rü Aquíraxũtagu nanaxũane.

3Rü nüma ga Pauru rü Aquírarüxũ rü Prichírarüxũ nüxũ nacua̱x nax naxchirunaxca̱x ga düxenüarü üwa napuracüxũ. Rü yemaca̱x ga Pauru rü naxũtagu narüxa̱ũ̱x nax wüxigu nügümaxã napuracüexũca̱x.

4Rü guxũ ga ngũxchigaarü ngunexũgu rü Yudíugüarü ngutaque̱xepataũwa naxũũxũ ga Pauru, rü duũxũgümaxã nidexaxũ, rü nayaxucu̱xẽgüxũ. Rü yexgumarüxũ ta nayaxucu̱xẽgüxũ ga yema duũxũgü ga tama Yudíugü ixĩgüxũ.

5Rü yexguma Chíra rü Timutéu Coríntiuwa ngugügu ga Machedóniawa ne ĩxũ, rü nüma ga Pauru inanaxügü nax guxũ ga ngunexũ nüxũ yaxuxũ ga Tupanaarü ore. Rü meama Yudíugüxũ nangúexẽxẽ nax Ngechuchu rü aixcüma Cristu yixĩxũ.

6Natürü nümagü ga yema Yudíugü rü inanaxügüe ga Paurumaxã nax nanuexũ rü namaxã naguxchigagüxũ. Rü yexguma inapamüchiru ga Pauru. Rü yema nixĩ ga wüxi ga cua̱xruxũ naxca̱x ga yema duũxũgü nax yemawa


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nüxũ yacuạxãchitanüxũcạx ga norü chixexũ. Rü ñanagürü nüxũ: —Pegagu tátama nixĩ nax ipeyarütauxexũ, rü marü tama chaugagu nixĩ. Rü ñomaũcüü i choma rü tá ngẽma tama Yudíugü ixĩgüxũtanüwa chaxũ ==ñanagürü ga Pauru.

7Rü ínaxũxũ ga guma ngutaquẹxepataũwa. Rü yéma nayexma ga wüxi ga yatü ga Tíchiu ga Yúchugu ãégaxũ. Rü nüma rü Tupanaxũ nangechaũ rü yexma ngutaquẹxepataũcüwagu naxãpata. Rü yemaxũtawa naxũ ga Pauru, rü yexma nape.

8Rü Críspo ga ngutaquẹxepataũarü ãẽxgacü rü naxmạx rü guxũma ga naxacügü rü Cori ya Ngechuchuaxṹ nayaxõgü. Rü yexgumarüxũ ta muxũma ga Coríntiucüãxgü rü nayaxõgü ga yexguma nüxũ naxĩnüegu ga yema ore, rü ínabaiũ.

9Rü wüxi ga chütaxũ rü nangọxetü ga Pauru. Rü Cori ya Tupana namaxã nidexa, rü ñanagürü: —¡Taxṹ i cumuũxũ! ¡Rü nüxũ ixuama i chorü ore! ¡Rü taxṹ i curüchianexũ!

10Erü choma rü cuxũtagu changẽxma. Rü taxúetama chixexũ cumaxã taxü erü daa ĩanewa rü choxṹ nangẽxma i muxũma i chorü duũxũgü ==ñanagürü ga Tupana.

11Rü yemacạx wüxi ga taunecüarü ngãxũ Coríntiuwa nayexma ga Pauru. Rü yéma yema duũxũgütanüwa namaxã nangúexẽẽtae ga Tupanaarü ore.

12Natürü yexguma Acáyaanearü ãẽxgacü yixĩxgu ga Garióũ, rü yema Yudíugü rü wüxigu Pauruxũ niyauxgü, rü ãẽxgacüpẹxewa nanagagü.

13Rü ñanagürügü nüxũ ga gumá ãẽxgacü: —Ñaa yatü rü duũxũgüxũ naxuxcụxẽ nax tama torü mugü nüxũ ixuxũãcüma Tupanaxũ yacuạxüũgüxũcạx ==ñanagürügü.

14Rü Pauru marü nachonagüchaũ, natürü nüma ga ãẽxgacü ga Garióũ rü yema Yudíugüxũ nangãxũ, rü ñanagürü: —Rü ngẽxguma chi wüxi i taxũ i chixexũ naxụ̈xgu, rüẹxna namáẽtagu, rü ngẽxguma chi nixĩ i choma i pexṹ ichaxĩnüxũ, Pa Yudíugüx.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Natürü ngẽma pecümachiga rü perü mugüchiga rü perü ngu̱xẽẽtaechiga nax yixĩxũ̃, rü choma rü tama nüxũ̃ chacuáxchaũ̃ i ngẽma. ¡Rü pematama penamexẽxẽ̱x! Rü choma rü tama ngẽmachigaarü ãẽ̱xgacü chixĩxchaũ̃ = =ñanagürü.

16Rü yexguma ínanawoxũ̃ ga yéma.

17Rü yexguma ga yema duũ̃xũ̃gü rü Chótenexũ̃ niyauxgü. Rü nüma rü Yudíugüarü ngutaque̱xepataũ̃arü ãẽ̱xgacü nixĩ. Rü yema duũ̃xũ̃gü rü yexmatama ãẽ̱xgacü ga Garióũ̃pe̱xegu Chótenexũ̃ nacua̱i̱xgü. Natürü nüma ga Garióũ̃ rü taxu ñanagürümare.

### Pauru rü Antioquíaca̱x nataegu, rü ñu̱xũchi wenaxarü inaxũãchi nax norü tomaepũ̱xcüna to ga nachixũ̃anegüwa nangeaxũ̃ ga Tupanaarü ore

18Rü yemawena rü muxũ̃ma ga ngunexũ̃ yéma Coríntiuwa nayexma ga Pauru. Rü yixcaama nüxũ̃ narümoxẽ ga yema yaxõgüxũ̃ rü nüxna inaxũãchi. Rü ĩane ga Chencréawa naxũ namaxã ga Prichíra rü Aquíra. Rü Chencréawa naxũ̃pa nax yachoũ̃xũ̃, rü nügü nidüpũ̱xüeru ga Pauru yerü marü nayanguxẽxẽ ga wüxi ga uneta ga Tupanamaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃. Rü ñu̱xũchi Chencréaarü türewa wüxi ga wapurugu nichoũ̃ nax Chíriaanewa naxĩxũ̃ca̱x.

19Rü yexguma Epéchiuwa nangugügu, rü Pauru nüxna nixũgachi ga Prichíra rü Aquíra, rü Yudíugüarü ngutaque̱xepataũ̃wa naxũ. Rü yéma namaxã nidexa ga yema Yudíugü ga guma ngutaque̱xepataũ̃wa ngutaque̱xegüxũ̃xũ̃.

20Rü yema Yudíugü, rü nüxũ̃ naca̱a̱xũ̃gü nax muxũ̃ma ga ngunexũ̃gü yexma naxã̱ũxũ̃ca̱x, natürü ga nüma ga Pauru rü tama nanaxwa̱xe.

21Rü yemaca̱x nüxũ̃ narümoxẽ, rü ñanagürü nüxũ̃: —Rü ngẽxguma Tupana naxwa̱xegu, rü wena táxarü pexca̱x chataegu = =ñanagürü. Rü yemawena rü Epéchiuarü türewa nayarüxüe, rü inaxũãchi.

22Rü Checharéaarü türewa nangu, rü yéma ínaxüe. Rü ñu̱xũchi Yerucharéũ̃wa naxũ nax nüxũ̃ yanamoxẽxũ̃ca̱x ga yema yaxõgüxũ̃ ga yéma yexmagüxũ̃. Rü ñu̱xũchi Antioquíawa naxũ.

23Rü yexguma marü ñuxre ga ngunexũ̃ yéma Antioquíawa nayexmagu, rü wenaxarü inaxũãchi ga Pauru nax wüxichigü ga ĩane ga Gárataanewa rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Fríquiaanewa yexmagünewa íyadauxũca̲x rü yataãẽxẽẽgüaxũca̲x ga guxũma ga yema yaxõgüxũ ga guma ĩanegüwa yexmagüxũ.

### Apóru rü Epéchiuwa nüxũ nixu ga Tupanaarü ore

[24]Rü yexgumaũcüxü rü Epéchiuwa nangu ga wüxi ga Yudíu ga Apórugu ãégaxũ. Rü nüma rü ĩane ga Areyandríacüa̲x nixĩ, rü nüxṹ natauxcha nax duũxũgüpe̲xewa yadexaxũ. Rü meama nüxũ nacua̲x ga Tupanaarü ore i ümatüxũ.

[25]Rü nüma ga Apóru rü mea nüxũ nacua̲x ga Cuáũ ga baiũẽẽruũarü ngu̲xẽẽtae ga Cori ga Ngechuchuchiga. Rü nataãẽãcüma nidexa rü norü ngúchaũmaxã nanangúexẽxẽ ga Ngechuchuchiga. Natürü Cuáũarü baiũẽẽchigaxicatama nixĩ ga nüxũ nacuáxũ.

[26]Rü nüma ga Apóru rü tama namuũãcüma inanaxügü nax yadexaxũ ga Yudíugüarü ngutaque̲xepataũwa. Natürü yexguma Apóruxũ naxĩnüegu ga Prichíra rü Aquíra, rü napatawa nanagagü nax yexeraãcü namaxã inanguxũxẽẽãxũca̲x ga Ngechuchuchiga.

[27]Rü yexguma Acáyaanewa naxũxchaũgu ga Apóru, rü yema yaxõgüxũ ga Epéchiucüa̲x nüxũ narüngũxẽẽgü. Rü popera yéma namugü naxca̲x ga yema yaxõgüxũ ga Acáyaanecüa̲x nax mea Apóruxũ nayauxgüxũca̲x. Rü yexguma Acáyaanewa nanguxgu ga Apóru rü poraãcü nüxũ narüngũxẽxẽ ga yema duũxũgü ga Tupanaarü ngechaũgagu Ngechuchuaxṹ yaxõgüxũ.

[28]Rü guxũ ga duũxũgüpe̲xewa nüxũ nüxũ naxĩnüxẽxẽ nax aixcüma ínatüexũ ga yema Yudíugü ga tama Ngechuchuxũ cua̲xgüchaũxũ. Rü nümagü ga Yudíugü rü taxucürüwama nayaxãgü ga yema Apóru nüxũ ixuxũ, yerü ga nüma ga Apóru rü Tupanaarü ore ga ümatüxũwa meama nüxũ nanawe̲x nax Ngechuchu rü aixcüma Cristu yixĩxũ.

## Ngechuchuarü ngúexũgü ga yamugüxũarü puracüchiga 19

### Epéchiuwa nayexma ga Pauru


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Rü yexguma Coríntiuwa nayexmayane ga Apóru, rü Pauru rü naxpüxanegu idaxũ ga namawa nixüpetü, rü Epéchiuwa nangu. Rü yexma nüxũ nayangau ga ñuxre ga yaxõgüxũ.

[2]Rü nüxna naca, rü ñanagürü nüxũ: —¿Marü penayaxuxũ ga Tupanaãxẽ ya Üünecü ga yexguma peyaxõgügu? ==ñanagürü. Rü nümagü nanangãxũ, rü ñanagürügü: —Tama. Taguma nüxũ taxĩnüechiga nax taxacü yixĩxũ i Tupanaãxẽ ya Üünecü ==ñanagürügü.

[3]Rü yexguma ga Pauru rü nüxna naca rü ñanagürü nüxũ: —¿Texéaxű peyaxõgüxũ ga yexguma ípebaiũgu? ==ñanagürü. Rü nümagü nanangãxũ, rü ñanagürügü: —Toma nüxű tayaxõ ga yema Cuáũ ga baiũxẽẽruũarü ngüxẽẽtae ==ñanagürügü.

[4]Rü yexguma ga Pauru rü ñanagürü nüxũ: —Cuáũ ínanabaiũxẽxẽ ga yema duũxũgü ga nüxũ rüxoexũ ga nacüma ga chixexũ rü Tupanacax daugüxũ. Natürü yema duũxũgümaxã nüxũ nixu ta nax nüxű yaxõgüãxũcax ga Ngechuchu ga naweama ne ũcü ==ñanagürü ga Pauru.

[5]Rü yexguma yemaxũ naxĩnüegu ga yema yaxõgüxũ ga Epéchiuwa yexmagüxũ rü ínabaiũ naégagu ga Cori ya Ngechuchu.

[6]Rü yexguma Pauru rü yema yaxõgüxũétügu naxűxmexgu, rü nüxna nangu ga Tupanaãxẽ ya Üünecü, rü to ga nagawachigü nidexagü, rü nüxũ nixugüe ga Tupanaarü ore.

[7]Rü 12 ga yatügü nixĩgü ga yema yaxõgüxũ.

[8]Rü tomaepüx ga tauemacü yéma nayexma ga Pauru. Rü Yudíugüarü ngutaquexepataũwa naxũũxũ rü tama namuũãcüma nüxũ nixuuxũ ga Tupanaarü ore. Rü nanangúexẽxẽ nax aixcüma ãexgacü yixĩxũ ya Tupana, rü nüxű nanangúchaũxẽxẽ nax Ngechuchuaxű yaxõgüãxũcax.

[9]Natürü nayexma ga ñuxre ga duũxũgü ga tama nüxũ cuaxgüchaũxũ rü tama yaxõgüchaũxũ. Rü nümagü inanaxügüe nax yema muxũma ga duũxũgüpexewa chixexũ yaxugüexũ nachigagu ga Cori ya Ngechuchu. Rü yemacax ga Pauru rü nüxna nixũgachi, rü tóxnamana nanagagü ga yema


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yaxõgüxũ̃ nawa ga wüxi ga ngutaque̲xepataxũ̃ ga Tiránuarü ngúepataũ̃ ga naéga. Rü guxũ̃ ga ngunexũ̃gu namaxã nüxũ̃ nixuchiga ga ore i mexũ̃.

10Rü yemaacü nanaxü ga taxre ga taunecü, rü yemaacü guxũ̃ma ga Áchiaanecüã̲xgü ga Yudíugü rü Griégugü rü nüxũ̃ naxĩnüe ga Cori ya Tupanaarü ore.

11Rü Tupana rü Pauruxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ nax naxüaxũ̃ ga taxũ̃gü ga cua̲xruũ̃gü ga Tupanaarü poramaxã naxüxũ̃.

12Rü a̲ixrücü ga norü dechugü ga Pauru rü naxchirugü rü duũ̃xũ̃gü rü yema ida̲xaweexũ̃xũ̃tawa nanangegü. Rü yexguma yema ida̲xaweexũ̃ nüxũ̃ ingógügügu ga yema naxchiru rü ẽ̲xna dechu, rü naxca̲x nitaanegü. Rü yema duũ̃xũ̃gü ga ngo̲xoã̲xgüxũ̃ rü ta naxca̲x nitaanegü.

13Natürü nayexma ga ñuxre ga Yudíugü ga ĩanearü namagüwa ixĩẽtanüxũ̃ rü duũ̃xũ̃güwa ínawoxũ̃xũ̃ ga ngo̲xogü. Rü nüxũ̃ naxügü nax Cori ya Ngechuchuégagu ínawoxũ̃ãxũ̃ ga ngo̲xogü. Rü ñanagürügü: —Ngechuchu ya Pauru nüxũ̃ ixuchigacüégagu pexũ̃ tamu nax ípechoxũ̃xũ̃ca̲x ==ñanagürügü ga yema Yudíugü.

14Rü yema nixĩ ga naxügüxũ̃ ga yema 7 ga nanegü ga yema Yudíu ga Echébagu ãégaxũ̃. Rü nüma ga Echéba rü chacherdótegüarü ãẽ̲xgacü nixĩ.

15Natürü wüxi ga ngunexũ̃gu ga yexguma wüxi ga ngo̲xoxũ̃ ínata̲xüchigüchaũ̃gu, rü yema ngo̲xo nanangãxũ̃, rü ñanagürü: —Nüxũ̃ chacua̲x ya Ngechuchu, rü nüxũ̃ chacua̲x ya Pauru nax texé yixĩxũ̃. ¿Natürü i pema rü texégü pixĩgü? ==ñanagürü.

16Rü yexguma ga yema yatü ga ngo̲xoã́xũ̃ rü yema duũ̃xũ̃gü ga ínata̲xüchigüchaũ̃xũ̃na nayuxu, rü nüxũ̃ narüporamae ga guxũ̃ma rü ínanagáuũ̃xũ̃negü. Rü yemaacü ngexchiruxũ̃ma rü napíexũ̃ma nibuxmü ga gumá ĩwa.

17Rü guxũ̃ma ga Yudíugü rü Griégugü ga Epéchiuwa yexmagüxũ̃ rü nüxũ̃ nacuáchiga ga yema. Rü poraãcü namuũ̃e ga guxũ̃ma. Rü yemaacü yexeraãcü natachiga ga naéga ga Cori ga Ngechuchu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

18Rü muxũma ga yema yaxõgüxũ rü yéma ningugüetanü, rü guxũ ga duũxũgüpe̲xewa nüxũ nixugüe ga guxũma ga norü chixexũ ga ũpa naxügüxũ.

19Rü muxũma ga yema iyuüechiréxũ, rü yéma nanana ga norü yuüpane ga nawa nangúexũ, rü guxãpe̲xewa ínanagu. Rü yexguma nangugügüãgu ga natanü ga yema yuüpanegü, rü 50,000 tachinü ga diẽru ga tatanüxũwa nangu ga natanü.

20Rü yemaacü ga Cori ya Tupanaarü ore, rü yexeraãcü nixũchigü, rü yexeraãcü duũxũgü nüxũ nadau nax naporaxũ ga yema ore.

21Rü yemawena ga Pauru, rü nagu narüxĩnü ga Machedóniaanewa rü Acáyaanewaxíra nax naxũxũ, rü ñu̲xũchi Yerucharéũwa nax naxũxũ. Rü ñanagürü: —Yerucharéũwa tá chaxũ, rü yixcaama rü Rómawa rü tá ta chaxũ ==ñanagürü.

22Rü yemaca̲x nügüpe̲xegu Machedóniaanewa nanamugü ga taxre ga norü ngũxẽẽruxũ ga Timutéu rü Erástu. Natürü nüma ga Pauru rü ñuxre ga ngunexũ Áchiaanegu narüxa̲ũ̲x.

### Nanue ga duũxũgü ga Epéchiuwa

23Rü yexgumaũcüxü ga Epéchiuwa rü nanue ga duũxũgü nachigagu ga Cori ya Tupanaarü ore.

24Rü yemaacü naxüpetü nagagu ga wüxi ga yatü ga diẽrumüwa puracüxũ ga Demétriugu ãégaxũ. Rü nüma rü diẽrumüwa ínanaxüxũ ga tupana ga Artemíchaarü tupaucachicüna̲xãgü. Rü nüma ga Demétriu rü norü puracütanüxũ rü taxũ ga diẽru nayauxgü nawa ga yema puracü.

25Rü nüma ga Demétriu rü nanangutaque̲xexẽxẽ ga norü puracütanüxũ namaxã ga yema togü ga yemawa puracüexũ, rü ñanagürü nüxũ: —Pa Chomücügüx, pema rü mea nüxũ pecua̲x nax ñaa puracüwa nixĩ i nayauxgüxũ i tórü diẽru.

26Rü marü nüxũ pedaugü rü nüxũ pexĩnüe nax ngẽma Pauru yaxucu̲xẽgüxũ i duũxũgü, rü namaxã nüxũ yaxuxũ nax tama aixcüma tupanagü yixĩxũ i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngẽma tupanagü i yixema ixügüxũ. Rü ngẽmaãcü muxũma i duũxũgüxũ nüxũ narüxoexẽxẽ nax tama tórü tupanagüaxṹ yaxõgüãxũca̱x. Rü tama núma Epéchiuwaxicatama ngexũ nawagü natürü wixguxüchi guxũ i Áchiaanewa ngẽmaãcü chixri nayaxucu̱xẽgü i duũxũgü.

27Rü pema nüxũ pecua̱x rü tórü puracücа̱x rü naxãũcüma i ngẽma. Rü wüxi i chixexũ ta nixĩ naxca̱x i tórü tupana i Artemíchaarü tupauca ya taxũne. Rü ñu̱xma rü muxũma i duũxũgü rü ngĩxũ nangechaũ i Artemícha i guxũ i Áchiaanewa rü guxũ i naanewa. Natürü ngẽma Pauruarü ucu̱xẽgagu rü düxwa taxuxũtáma ngĩxũ nangechaũ i duũxũgü, rü ngẽmaãcü tá düxwa inarüxo i tórü puracü ==ñanagürü ga Demétriu.

28Rü yexguma yemaxũ naxĩnüegu, rü poraãcü nanue, rü tagaãcü ñanagürügü: —¡Namaxũ i Epéchiucüã̱xgüarü tupana i Artemícha! ==ñanagürügü.

29Rü guxũma ga yema ĩanecüã̱xgü rü poraãcü yexma nanaxĩ̱xãchitanüãxẽ. Rü ínanayauxũ ga Gáyu rü Aristárcu ga Machedóniaanecüã̱xgü ga Paurumücügü, rü guma ĩanearü estádiuwa nanagauxũtanü.

30Rü Pauru rü ta yexma naxücuchaũ nax yema duũxũgümaxã yadexaxũca̱x, natürü yema yaxõgüxũ nüxna nanachu̱xu ga yexma nax naxücuxũ.

31Rü yema Áchiaanearü ãẽ̱xgacügütanüwa rü nayexma ga ñuxre ga Paurumücügü ixĩgüxũ. Rü nümagü rü ta Pauruxũtawa namugagü nax tama yema estadiugu naxücuxũca̱x.

32Rü yoxni ga duũxũgü ga yema ínangutaque̱xegüxũwa rü nümaxũ rü wüxi ga oremaxã aita naxüe, rü togü rü to ga oremaxã aita naxüe. Yerü poraãcü nanue ga guxũma ga yema duũxũgü ga yéma ngutaque̱xegüxũ. Rü muxũma rü tama nüxũ nacua̱xgü ga ta̱xacücа̱x nax nangutaque̱xegüxũ.

33Natürü yéma nayexma ga wüxi ga Yudíu ga Areyándrugu ãégaxũ. Rü yema togü ga Yudíugü rü namaxã nüxũ nixu ga ta̱xacücа̱x nax nangutaque̱xexũ. Rü duũxũgüpe̱xewa nanamugü nax yadexaxũca̱x rü naétüwa nachogüxũca̱x ga yema Yudíugü ga yéma yexmagüxũ. Rü nüma ga Areyándru rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

naxunagümẹxẽ nax iyanachianegüxũcạx ga duũxũgü, nax namaxã yadexaxũcạx.

[34]Natürü yexguma nüxũ yacuạxãchitanügu ga Areyándru rü Yudíu nax yixĩxũ, rü guxũma ga yema duũxũgü rü wüxigu tagaãcü aita naxüe. Rü taxre ga ora ninge ga nax tagaãcü ñagüxũ: —¡Namaxũ i Epéchiucüạxgüarü tupana i Artemícha! ==ñagüxũ.

[35]Rü düxwa yema ĩanearü ãẽxgacü nanachiãchixẽxẽ ga yema muxũma ga duũxũgü, rü ñanagürü nüxũ: —Pa Epéchiucüạxgüx, guxũma i duũxũgü nüxũ nacuạx nax daa ĩane rü tórü tupana i tacü i Artemíchaarü tupauca ya taxũnearü dauruxũ nax yixĩxũ. Rü guxũma nüxũ nacuạx nax núma tüxű nangẽxmaxũ i Artemíchachicünạxã i daxũwa rünguxũ.

[36]Rü ñụxma nax guxũma nüxũ cuáxũ nax aixcüma yixĩxũ i ngẽma, rü name nixĩ nax pechiãchixũ, rü taxuxũma i chixexũ pexüexũ.

[37]Erü ñaa yatügü i nua pegagüxũ, rü taxuxũma i chixexũ ngĩmaxã naxügü i tórü tupana, rü tama chixexũ nixugüe ngĩchigagu.

[38]Rü ngẽxguma chi Demétriu rü ngẽma namücügü i namaxã napuracüexũ rü nüxű nangẽxmagu i tạxacü i tama norü me ixĩxũ, rü nangẽxma i ngutaquẹxechicagü i ngextá ãẽxgacügü duũxũgüxũ ícagüxũwa. Rü name nixĩ nax ngéma ãẽxgacügüpẹxewa namexẽxẽãxũ i tạxacü i tama norü me ixĩxũ.

[39]Rü ngẽxguma nangẽxmagu i tạxacü i to i perü guxchaxũgü, rü name nixĩ i ĩanearü ãẽxgacügüarü ngutaquẹxewa penamexẽxẽ i ngẽma.

[40]Erü ngẽma ñụxma ngupetüxũgagu rü ãũcümaxũwa tangexmagü rü ngürüãchi ãẽxgacü ya tacümaxã tá tüxũ nixugüe nax guxchaxũcạx idaugüxũ. Rü aixcüma taxumaama tanangãxũ i ãẽxgacü ega tüxna nacaxgu naxcạx i ñaa nax penuexũ ==ñanagürü.

[41]Rü yexguma marü yema ñaxguwena, rü ínayamugü ga yema duũxũgü.

## Ngechuchuarü ngúexũgü ga yamugüxũarü puracüchiga 20

### Machedóniaanewa rü Griégugüchiũanewa naxũ ga Pauru


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Rü yexguma marü nangupetügu ga yema nax ínanuexũ ga duũxũgü, rü Pauru naxca̲x nangema ga yema yaxõgüxũ nax yaxucu̲xẽgüãxũca̲x. Rü yexguma marü namaxã nüxũ nachaugu, rü nüxũ narümoxẽ, rü inaxũãchi ga Machedóniaanewa nax naxũxũ.

[2]Rü yexguma yema naanewa naxüpetügu, rü taãẽxũ ga oremaxã nayaxucu̲xẽgü ga yema yaxõgüxũ ga wüxichigü ga ĩanewa yexmagüxũ. Rü yemaacü Griégugüchiũanewa nangu.

[3]Rü yéma nayexma ga tomaepü̲x ga tauemacü. Rü yexguma marü inaxũãchichaũgu ga Chíriaanewa nax naxũxũ, rü tama wapurugu nixũ yerü nüxũ nacuáchiga nax Yudíugü yama̲xgüchaxũxũ. Rü yemaca̲x nagu narüxĩnü ga dauxchitagu nax nataeguxũ, rü wenaxarü Machedóniaanewa nax naxüpetüxũ.

[4]Rü ínayaxümücügü ga Chópatro ga Beréacüã̲x ga Píru nane, rü Aristárcu rü Segundu ga Techarónicacüã̲xgü, rü Gáyu ga Dérbecüã̲x, rü Timutéu, rü Tíquicu, rü Trófimu ga Áchiaanecüã̲xgü.

[5]Rü yema yatügü rü nüxíra topẹ̲xegu naxãgü, rü Tróawa toxũ nayarüngu̲xẽẽgü.

[6]Rü nawena ga yema Yudíugüarü peta ga Üpetüchiga ga paũ ga ngearü pu̲xẽẽruũãxũ nagu nangõ̲xgüxũ, rü wapurugu Pirípuwa itaxĩãchi. Rü wüxime̲e̲xpü̲x ga ngunexũ ngupetügu, rü Tróagu nüxũ tayangaugü ga yema topẹ̲xegu ãgüxũ. Rü yexma tarücho ga 7 ga ngunexũ.

### Tróagu nanaxũane ga Pauru

[7]Rü yema yüxüarü ngunexũgu rü tangutaque̲xegü namaxã ga yema yaxõgüxũ nax tanangṍxũca̲x ga paũ ga bücuxũ yema Ngechuchu toxũ ngúexẽẽxũrüxũ. Rü yema yaxõgüxũmaxã nidexa ga Pauru. Rü nanama̲xẽxẽ ga norü dexa ñu̲xmata ngãxũcüwa nangu, yerü moxũãcü inaxũãchichaũ.

[8-9]Rü guma ĩpataarü tomaepü̲xchiũwa yexmaxũ ga ucapuwa tangutaque̲xegü. Rü namu ga omü ga yéma naigüxũ. Rü nayexma ga wüxi ga ngextü̲xücü ga Eutícu ga naéga. Rü yéma wüxi ga beũtánawa narüto.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Natürü ga Pauruarü dexa, rü poraãcü namax. Rü yemacax ga gumá ngextüxücü rü poraãcü nayaxta, rü düxwa nipeãchi rü gumá ĩpataarü tomaepüxchiũwa yexmaxũ ga ucapuarü beũtánawa narüngu, rü ñaxtüanegu nangu. Rü yéma yucüma nanayauxgü.

10Rü ínarüxĩ ga Pauru, rü gumá ngextüxücüétügu nayangücuchi rü nüxna nanaixãchi. Rü ñuxũchi duũxũgüxũ ñanagürü: —¡Taxű i pebaixãchiexũ, erü namaxũ nixĩ! ==ñanagürü.

11Rü yexguma wenaxarü daxũ naxĩ, rü inanabücu ga yema paũ, rü nanangõx. Rü wenaxarü nidexa ñuxmata yangune, rü yexguma inaxũãchi.

12Rü gumá ngextüxücü rü maxũcü napatawa nanagagü. Rü yemacax poraãcü nataãẽgü ga guxũma ga yema yaxõgüxũ ga Tróawa yexmagüxũ.

### Tróawa inaxũãchi ga Pauru rü Mirétuwa naxũ

13Rü Pauru rü dauxchitagu nixũchaũ ñuxmata ĩane ga Áchuwa nangu yerü yemaacü tomaxã inaxuneta. Natürü ga toma rü toxíra wapurugu itaxĩãchi ñuxmata Áchuwa tangugü nax yéma Pauruxũ tigaexũcax.

14Rü yexguma Áchugu Pauruxũ itayangauxgu, rü yéma toxũ nixüe. Rü tachopetü ga yéma ñuxmata Miterénewa tangugü.

15Rü yéma itaxĩãchi rü moxũãcü Quíuarü toxmaxtawa tachopetü. Rü yemaarü moxũãcü Chámoarü türewa tangugü. Rü yemaarü moxũãcüama Mirétuwa tangugü.

16Rü yemaacü ítixĩ yerü ga Pauru rü tama Áchiaanegu nanuxcüchaũ. Yerü nanaxwaxe nax paxa Yerucharéũwa nanguxũ naxcax ga Pẽntecostéarü ngunexũ. Rü yemacax nagu narüxĩnü nax tama Epéchiugu íyadauxũ.

### Yaxõgüxũarü ãẽxgacügü ga Epéchiucüãxmaxã nidexa ga Pauru

17Natürü yexguma Mirétuwa tangugügu rü Epéchiuwa naxcax namuga ga Pauru nax naxũtawa naxĩxũcax ga yema yaxõgüxũarü ãẽxgacügü ga Epéchiucüãx.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[18]Rü yexguma Pauruxũtawa nangugügu, rü nüma rü ñanagürü nüxũ: — Pema nüxũ pecua̲x nax mea pepe̲xewa chamaxũxũ ga yexguma noxritama nua Áchiaanewa chaxũxgumama.

[19]Rü guxũguma ga yexguma petanüwa chayexmagu, rü meama chanaxü ga Cori ya Tupanaarü puracü, rü taguma chaugü chicua̲xüxũ. Rü woo mue̲xpu̲xcüna poraãcü changechaũgu, nagagu ga yema chixexũ ga chomaxã naxügüchaũxũ ga Yudíugü, natürü naétüwa chanaxüama ga yema puracü.

[20]Rü taguma íchayachaxãchi ga pemaxã nüxũ nax chixuxũ ga guxũma ga yema ore ga perü mexũca̲x ixĩxũ. Rü guxũ ga duũxũgüpe̲xewa, rü pepatagüwa rü ta pexũ changúexẽxẽ ga yema ore.

[21]Rü Yudíugümaxã rü yema tama Yudíugü ixĩgüxũmaxã nüxũ chixu nax namexũ nax nüxũ naxoexũca̲x ga norü chixexũgü rü Tupanaga naxĩnüexũca̲x, rü nüxṹ nax yaxõgüãxũca̲x ga tórü Cori ya Ngechuchu.

[22]Rü ñu̲xma rü Yerucharéũwa chaxũ erü Tupanaãxẽ ya Üünecü rü ngéma choxũ namu. Natürü tama nüxũ chacua̲x nax ta̲xacü tá choxũ üpetüxũ i ngéma.

[23]Rü ngẽma nüxũ chacuáxũ nixĩ nax Tupanaãxẽ ya Üünecü chomaxã nüxũ ixuxũ nax guxũnema ya ĩane i ngextá íchixũgüxũwa rü tá choxũ napoxcuexũ rü ngúxũ tá chingexũ. Rü ngexicatama nixĩ i nüxũ chacuáxũ.

[24]Natürü tama ngẽma ãũcümaxũgu charüxĩnü erü nüetama nixĩ ega woo chayu̲xgu. Natürü ngẽma chanaxwa̲xexũ nixĩ nax taãẽãcüma chapuracüamaxũ nax mea chayanguxẽẽxũca̲x i ngẽma puracü ga tórü Cori ya Ngechuchu choxna ãxũ rü nüxũ chixuxũca̲x i norü ore i Tupanaarü ngechaxũchiga.

[25]Rü ñu̲xma rü marü nüxũ chacua̲x rü tagutáma wena choxũ pedaugü i bai i wüxi i pema ga marü pemaxã nüxũ chixuxe nax aixcüma ãe̲xgacü yixĩxũ ya Tupana.

[26]Rü ngẽmaca̲x i ñoma i ngunexũgu rü pemaxã nüxũ chixu rü marü tama chaugagu nixĩ ega texé petanüwa iyarütaxu̲xgu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[27]Erü marü meama pemaxã nüxũ chixu i guxũma i ngẽma Tupana pexṹ naxwa̱xexũ, rü taxuxũma ichicu̱x.

[28]Rü ngẽmaca̱x i ñu̱xma rü penaxwa̱xe nax pexuãẽgüxũ rü mea nüxna pedaugüxũ i guxũma i yaxõgüxũ i petanüwa ngẽxmagüxũ. Erü ngẽma nixĩ i Tupanaãxẽ ya Üünecü nagu pexũ mugüxũ nax nüxna pedaugüxũca̱x i ngẽma Tupanaarü duũxũgü i yaxõgüxũ ya Ngechuchu nagümaxãtama naxca̱x taxexũ.

[29]Choma nüxũ chacua̱x rü ngẽxguma íchixũxgu, rü chowena tá pexca̱x nua naxĩ i togü i duũxũgü. Rü tá nanachixexẽxẽchaũ i ngẽma yaxõgüxũ ñoma airugü i idüraexũ i carnérugüxũ ngĩãchixẽẽxũrüxũ.

[30]Rü woo petanüwa tátama nangẽxmagü i nümaxũ i tá doramaremaxã nangúexẽẽxũ i ngẽma yaxõgüxũ nax nügüwe naxĩxẽẽãxũca̱x.

[31]¡Pegüna pedaugü, rü nüxna pecua̱xãchie nax tomaepu̱x ga taunecügu rü ngunecü rü chütacü taguma íchayachaxãchixũ nax chaxauxãcüma pexũ chixucu̱xẽgüxũ ga wüxichigü!

[32]Rü ñu̱xmax, Pa Chauenexẽgüx, rü Tupanana pexũ chamugü. Rü chanaxwa̱xe i naga pexĩnüe i norü ore i tüxũ nüxũ cua̱xẽẽxũ nax aixcüma poraãcü tüxũ nangechaũxũ. Erü ngẽma norü ore tá pexũ naporaexẽxẽ nax tórü Coricax pemaxẽxũca̱x rü pexṹ nangẽxmaxũca̱x i pechica namaxã i guxũma i duũxũgü ya Tupana dexũ.

[33]Choma rü taxuguma chaugüca̱x chanaxwa̱xe ga texéarü diẽru rü texéchiru.

[34]Rü pematama mea nüxũ pecua̱x nax daa cho̱xme̱xmaxã chapuracüxũ naxca̱x ga yema choxṹ taxuxũ rü chomücügüaxṹ taxuxũ.

[35]Rü guxũguma mea pexũ changúexẽxẽ nax ngẽmaãcü pepuracüexũ nax nüxũ perüngũxẽẽxũca̱x i ngẽma duũxũgü i nüxṹ nataxuxũ. Rü name nixĩ nax nüxna pecua̱xãchiexũ i Cori ya Ngechuchuarü ore ga nümatama ñaxũ: “Rü narümemae nixĩ i pema nax toguxena penaxãxũ rü tama i tüma pexna nax tanaxãxũ” ==ñaxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[36]Rü yexguma yema ñaxguwena ga Pauru, rü inacaxáp̱üxü rü wüxigu guxũmaxã nayumüxẽ.

[37]Rü guxũma poraãcü naxauxe, rü Pauruna naṉ̃ĩ̱xãchigü, rü nüxũ nachúxgü.

[38]Yerü poraãcü nangechaũe naxca̱x ga yema ore ga namaxã nüxũ yaxuxũ ga: “Marü tagutáma wena choxũ pedaugü”, ñaxũ. Rü nümagü ínayaxümücügü ñu̱xmata wapuruwa nangu.

## Ngechuchuarü ngúexũgü ga yamugüxũarü puracüchiga 21

### Yerucharéũwa naxũ ga Pauru

[1]Rü yexguma nüxna itaxĩãchi ga yema yaxõgüxũ, rü wapurugu tichoũ. Rü capaxũ ga Cosca̱x noxtacüma tixãũ. Rü moxũãcü rü Ródawa taxĩ. Rü yéma itaxĩãchi, rü Pátarawa tangugü.

[2]Rü yexma nüxũ tayangau ga wüxi ga wapuru ga Feníchiawa ũxũne. Rü nagu tichoũ, rü itaxĩãchi.

[3]Rü yixcaamaxũra nüxũ tadaugü ga Chípere. Rü torü to̱xwecüwawaama naxṹ, rü nüxũ tachopetü. Rü itiñaxwetaxũ ñu̱xmata Chíriaanewa tangugü. Rü Tíruwa ítachoũ yerü yéma nixĩ ga ínanuũãcuxũ ga gumá wapuru.

[4]Rü yexma nüxũ tayangau ga yémacüa̱x ga yaxõgüxũ, rü 7 ga ngunexũ yéma natanüwa tayexmagü. Rü Tupanaãxẽ ya Üünecü nayadexagüxẽxẽ ga yema yaxõgüxũ, rü Pauruxũ ñanagürügü: —¡Taxṹ i Yerucharéũwa cuxũxũ! ==ñanagürügü.

[5]Natürü yexguma nangupetügu ga yema 7 ga ngunexũgü, rü itaxĩãchi. Rü yema yaxõgüxũ rü towe narüxĩ. Rü naxma̱xmaxãchigü rü naxacügümaxãchigü toxũ ínixümücügü ga guxũma ñu̱xmata guma ĩanearü türewa tangugü. Rü yexma naxnecügu tacaxgüáp̱üxü, rü tayumüxẽgü.

[6]Rü yexguma ga toma rü nüxũ tarümoxẽgü, rü tichoũ ga wapuruwa. Rü nümagü rü napataca̱x nawoegu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]Rü toma rü Tíruwa itaxĩãchi rü Toremáidawa tangugü. Rü yéma ítachoũ̃, yerü yexma nayacua̲x ga wapurugu nax taxĩxũ̃. Rü nüxũ̃ tarümoxẽgü ga yema yaxõgüxũ̃ ga yéma yexmagüxũ̃, rü wüxi ga ngunexũ̃ natanügu tarücho.

[8]Rü moxũ̃ãcü itaxĩãchi ga yéma, rü Checharéawa tangugü. Rü Ferípe ga Tupanaarü orearü uruũ̃patawa taxĩ. Rü Ferípe nixĩ ga wüxi ga yema 7 ga norü ngũ̃xẽẽruũ̃gü ga Ngechuchuarü ngúexũ̃gü ga yamugüxũ̃. Rü yexma Ferípexũ̃tagu tapegü.

[9]Rü nüma nüxũ̃́ iyexma ga ãgümücü ga naxacügü ga taguma ixãtecü ga Tupanaarü orexũ̃ ixugüecü.

[10]Rü yexguma marü ñuxre ga ngunexũ̃ yéma tayexmagügu, rü Yudéaanewa ne naxũ ga wüxi ga Tupanaarü orearü uruxũ̃ ga Agábugu ãégaxũ̃.

[11]Rü yexguma toxũ̃tawa nanguxgu ga Agábu, rü nanayaxu ga Pauruarü goyexũ̃. Rü namaxã nügü ninã̲ĩ̲xgücutü, rü nügü nináĩme̲x, rü ñanagürü: —Tupanaãxẽ ya Üünecü marü chomaxã nidexa rü ñanagürü: “Rü ñaãcü tá nayana̲i̲xgü i Yudíugü i Yerucharéũ̃wa i ñaa goyexũ̃arü yora. Rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i tama Yudíugü ixĩgüxũ̃na tá nanamugü” ==ñanagürü.

[12]Rü yexguma yema orexũ̃ taxĩnüegu, rü toma rü yema Checharéacüã̲xgümaxã Pauruxũ̃ taca̲a̲xũ̃gü ga tama Yerucharéũ̃wa nax naxũxũ̃ca̲x.

[13]Natürü nüma ga Pauru rü toxũ̃ nangãxũ̃ rü ñanagürü: —¿Tü̲xcüũ̃ pexauxe rü choxũ̃ pengechaũ̃xẽxẽ? Choma rü íchamemare nax chinaíxũ̃. Rü íchamemare ta nax Yerucharéũ̃gu chayuxũ̃ naxca̲x ya Cori ya Ngechuchu ==ñanagürü.

[14]Rü yexguma marü taxuacüma tanachu̲xugu, rü tachianemare, rü ñatarügü: —¡Ẽcü yangu i Cori ya Tupanaarü ngúchaũ̃! ==ñatarügügü.

[15]Rü yemawena rü togü tamexẽẽgü, rü Yerucharéũ̃wa taxĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16Rü towe narüxĩ ga ñuxre ga yaxõgüxũ̃ ga Checharéacüa̱xgü, rü Machóũ̃patawa toxũ̃ nagagü. Rü nüma nixĩ ga wüxi ga Chíperecüa̱x ga ũ̃pamama woetama yaxõxũ̃. Rü naxũ̃tagu tapegüxũ̃.

### Chantiáguxũ̃tagu nanaxũane ga Pauru

17Rü yexguma Yerucharéũ̃wa tangugügu, rü yema yaxõgüxũ̃ rü taãẽãcüma toxũ̃ nayauxgü.

18Rü moxũ̃ãcü ga Pauru rü tomaxã Chantiáguxũ̃tagu nanaxũane. Rü yéma nayexmagü ga guxũ̃ma ga yema yaxõgüxũ̃arü ãe̱xgacügü.

19Rü nüxũ̃ narümoxẽ ga Pauru, rü ñu̱xũchi meama namaxã nüxũ̃ nixu ga guxũ̃ma ga yema Tupana nawa üxũ̃ ga yexguma yema tama Yudíugü ixĩgüxũ̃maxã nüxũ̃ yaxuxgu ga Tupanaarü ore.

20Rü yexguma Pauruarü orexũ̃ naxĩnüegu ga yema yaxõgüxũ̃arü ãe̱xgacügü, rü Tupanaxũ̃ nicua̱xüũ̃gü. Rü ñanagürügü Pauruxũ̃: —Dücax, Pa Toenexẽx, cuma nüxũ̃ cucua̱x rü nangẽxma i muxũchixũ̃ i Yudíugü i yaxõgüxũ̃. Rü guxũ̃ma i nümagü rü nanaxwa̱xegü nax nagu naxĩxũ̃ i ngẽma mugü ga Moiché ümatüxũ̃.

21Natürü ga togü rü marü namaxã nüxũ̃ nixugügü nax cuma rü cunangúexẽẽxũ̃ i guxũ̃ma i Yudíugü i togü i nachixũ̃anewa ngẽxmagüxũ̃, nax tama naga naxĩnüexũ̃ca̱x i ngẽma mugü ga Moiché ümatüxũ̃. Rü marü namaxã nüxũ̃ nixugügü nax cunangúexẽẽxũ̃ nax tama tüxũ̃ ínawiũ̃cha̱xmüũ̃pe̱xechiraũ̃xũ̃ca̱x ya nanegü, rü tama naga naxĩnüexũ̃ca̱x i tacümagü ga Moiché tüxũ̃ muxũ̃.

22¿Ta̱xacü tá ixüexũ̃ i ñu̱xmax? Erü ngẽma duũ̃xũ̃gü rü aixcüma tá nüxũ̃ nacua̱xgü nax marü nua cunguxũ̃.

23¡Rü ngẽmaca̱x name nixĩ nax cunaxüxũ̃ i ngẽma tá cumaxã nüxũ̃ tixuxũ̃! Nua totanüwa nangẽxma i ãgümücü i yatügü i yanguxẽẽchaũ̃xũ̃ i wüxi i uneta i Tupanamaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃.

24¡Ngéma Tupanapata ya taxũ̃newa nagagü, rü wüxigu namaxã yanguxẽxẽ i ngẽma tacüma ga Moiché tüxna ãxũ̃, rü Tupanape̱xewa pegü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

peyamexẽxẽgü! ¡Rü nüxű̃ naxütanü i ñuxregu nüxű̃ naxãtanü nax yadüpu̱xüerugüxũ̃ca̱x i ngẽma yatügü nax ngẽmaãcü yanguxẽẽgüãxũ̃ca̱x i norü unetagü! Rü ngẽmawa rü guxũ̃ma i ngẽma Yudíugü rü tá nüxũ̃ nacua̱xgü nax aixcüma cuma rü ta naga cuxĩnüxũ̃xũ̃ i ngẽma mugü ga Moiché ümatüxũ̃ rü tama aixcüma nax yixĩxũ̃ ga yema ore ga cuchiga nüxũ̃ yaxugüexũ̃.

25Rü ñu̱xũchi ngẽma yaxõgüxũ̃ i tama Yudíugü ixĩgüxũ̃, rü marü naxca̱x tanaxümatü ga torü ore nax tama nango̱xgüãxũ̃ca̱x i namachi i togü norü tupanachicüna̱xãca̱x daixũ̃, rü tama nax nango̱xgüãxũ̃ca̱x ya nagü, rü tama nango̱xgüãxũ̃ca̱x i naeũ̃gü rü e̱xna naxũ̃nagü i wẽxnaxãxũ̃, rü tama nai i ngexũ̃maxã rü e̱xna nai ya yatümaxã inapexũ̃ca̱x ==ñanagürügü.

### Tupanapata ga taxũ̃negu Pauruxũ̃ niyauxgü

26Rü yexguma ga Pauru rü yéma Tupanapata ga taxũ̃newa nanagagü ga yema ãgümücü ga yatügü. Rü moxũ̃ãcü rü Tupanape̱xewa nügü namexẽxẽ ga Pauru wüxigu namaxã ga yema yatügü. Rü ñu̱xũchi gumá Tupanapatagu namaxã naxücu nax chacherdótemaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃ca̱x nax 7 ga ngunexũ̃gu tá yixĩxũ̃ nax yanguxẽẽgüãxũ̃ ga yema norü uneta ga Tupanamaxã nüxũ̃ yaxugüxũ̃, rü yemawena rü tá inaxãgüãxũ̃ ga norü ãmaregü ga Tupanaxũ̃ namaxã yacua̱xüügüxũ̃ ga wüxichigü.

27Rü yexguma marü nagúxchaũ̃gu ga yema 7 ga ngunexũ̃, rü ñuxre ga Yudíugü ga Áchiaanecüã̱xgü rü Pauruxũ̃ nadaugü ga Tupanapata ga taxũ̃newa. Rü yema Yudíugü rü duũ̃xũ̃güxũ̃ nanuexẽxẽ nax Pauruxũ̃ yayauxgüxũ̃ca̱x. Rü yemaca̱x Pauruna nayu̱xgu.

28Rü tagaãcü aita naxüe ñaxũ̃maxã: —Pa Tomücügü Pa Iraétanüxũ̃güx, ¡Paxa toxũ̃ perüngũ̃xẽxẽx! Ñaa nixĩ i ngẽma yatü i guxũ̃wama yangúexẽẽchigüxũ̃ i duũ̃xũ̃gü nax taxchi naxaiexũ̃ca̱x i yixema i Iraétanüxũ̃, rü naxchi nax naxaiexũ̃ca̱x i ngẽma mugü ga Moiché ümatüxũ̃ rü naxchi naxaiexũ̃ca̱x ya daa Tupanapata ya taxũ̃ne. Rü naétü i ñu̱xmax rü nuxã daa Tupanapata ya taxũ̃negu nanamucu i ñuxre i duũ̃xũ̃gü i tama tacümagu ĩxũ̃, rü ngẽmaãcü nanaxüxaxẽxẽ i ñaa nachica i üünexũ̃ ==ñanagürügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[29]Rü yema ñanagürügü yerü ũpaacü Yerucharéũwa Paurumaxã nüxũ nadaugü ga Trófimu ga Epéchiucüa̱x ga tama Yudíu ixĩxũ. Rü nüxũ nacua̱xgügu rü Pauru rü Tupanapata ga taxũnegu nanaxücuxẽxẽ.

[30]Rü guxũma ga yema ĩanecüa̱xgü rü poraãcü nanue. Rü Tupanapata ga taxũneca̱x nibuxmü, rü Pauruxũ niyauxgü, rü Tupanapataarü ĩa̱xtüwa nanatúchigügü. Rü yexguma paxa nanawãxtagü ga gumá Tupanapataarü ĩa̱xgü.

[31]Rü yexguma Pauruxũ yama̱xgüchaũgu ga duũxũgü, rü Rómacüa̱x ga churaragüarü ãe̱xgacüxũtawa nanguchiga ga ore nax guxũwama ga Yerucharéũwa rü nanuexũ ga duũxũgü.

[32]Rü yexgumatama ga gumá churaragüarü ãe̱xgacü rü nanangutaque̱xexẽxẽ ga yema norü capitáũgü namaxã ga norü churaragü, rü paxa yema duũxũgü íyexmagüxũwa naxĩ. Rü yexguma gumá ãe̱xgacüxũ rü yema churaragüxũ nadaugügu ga duũxũgü, rü ínayachaxãchigü nax Pauruxũ yama̱xgüxũ.

[33]Rü yexguma ga gumá ãe̱xgacü rü Paruca̱x nixũ rü nayayaxu. Rü nanamu nax taxre ga cadénamaxã yana̱i̱xgüãxũca̱x. Rü nüxna naca nax texé yixĩxũ, rü ta̱xacü naxüxũ.

[34]Natürü yema muxũma ga duũxũgü rü toxica ga oremaxã aita naxüe ga wüxichigü. Rü yexguma taxuacüma mea nüxũ nacua̱xgu ga ta̱xacüca̱x nax nanuexũ, rü gumá ãe̱xgacü rü nanamu nax churaragüpatawa Pauruxũ nagagüxũ.

[35-36]Rü yexguma churaragüpataarü toxõõnewa nanguxgu ga Pauru, rü churaragü nayangetaũgü na̱xcha̱xwa ga yema muxũma ga duũxũgü, yerü nanuexüchi, rü nawe nicaetanü rü ñanagürügü: —¡Yama̱xũchi! ==ñanagürügü.

### Pauru rü duũxũgüpe̱xewa nügüétüwa nidexa

[37]Rü yexguma marü churaragüpatagu yamucuchigüchaũãgu, rü Pauru rü Griégugawa gumá ãe̱xgacüna naca rü ñanagürü: —¿Cuxũ namexũ nax


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

cumaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ i wüxi i ore? ==ñanagürü. Rü nüma ga ãẽxgacü nanangãxũ̃ rü ñanagürü: —¿Ẽxna nüxũ̃ cucua̱x nax Griégugawa quidexaxũ̃?

38¿Tama ẽxna cuma yixĩxũ̃ i ngẽma Equítuanecüã̱x ga ũpaxüra duũ̃xũ̃güxũ̃ cunuexẽxẽxũ̃ nax ãẽxgacümaxã nügü nada̱ixũ̃ca̱x rü ñu̱xũchi chianexũ̃wa ga cunagagüxũ̃ ga 4,000 ga yatügü ga máẽtaxũ̃gü? ==ñanagürü.

39Rü yexguma ga Pauru rü nanangãxũ̃, rü ñanagürü: —Choma rü Yudíu chixĩ, rü Társucüã̱x chixĩ. Rü Chiríchiaanewa rü yima ĩane rü tachigane nixĩ. Rü ngẽxguma curü me yixĩxgu, rü cuxna chaca nax duũ̃xũ̃gümaxã chidexaxũ̃ca̱x ==ñanagürü.

40Rü yexguma ga gumá ãẽxgacü rü: —Ngũ̃ ==ñanagürü. Rü nüma ga Pauru, rü churaragüpataarü toxõõnegu nachinagü, rü naxunagümẽxẽ nax nachiãchixũ̃ca̱x ga duũ̃xũ̃gü. Rü yexguma nachiãchiegu, rü Yudíugawa nidexa, rü ñanagürü nüxũ̃:

## Ngechuchuarü ngúexũ̃gü ga yamugüxũ̃arü puracüchiga 22

1—Pa Chautanüxũ̃x Pa Iraétanüxũ̃x, ¡rü choxṹ iperüxĩnüe i ngẽma ñu̱xma tá pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ nax chaugüétüwa chidexaxũ̃ca̱x! ==ñanagürü.

2Rü yexguma nüxũ̃ naxĩnüegu nax Yudíugawa namaxã yadexaxũ̃, rü yexeraãcü inayarüchianegü. Rü yexguma ga Pauru, rü ñanagürü:

3—Choma rü Yudíu chixĩ, rü Chiríchiaanearü ĩane ga Társugu chabu. Natürü daa ĩane ya Yerucharéũ̃wa chaya, rü Gamarié nixĩ ga chorü ngu̱xẽẽruxũ̃. Rü meama nawa changu̱x ga guxũ̃ma ga mugü ga nũxcümaũ̃güxũ̃ ga tórü o̱xigü nagu ĩxũ̃. Rü guxũ̃guma naxca̱x chadau nax guxũ̃ma i chorü ngúchaũ̃maxã Tupanaaxṹ chapuracüxũ̃, ngẽxgumarüxũ̃ i guxãma i pemax i ñu̱xmax.

4Rü choma ga ũpa rü poraãcü nawe chingẽchigü ga yema Ngechuchuaxṹ yaxõgüxũ̃ nax chanadaixũ̃ca̱x. Rü íchanayauxũ̃, rü chanapoxcue ga muxũ̃ma ga yema yaxõgüxũ̃ ga yatüxũ̃gü rü ngexũ̃gü.

5Rü nüma ya chacherdótegüaru ãẽxgacü rü guxũ̃ma ya Tupanapata ya taxũ̃nearü ãẽxgacügü rü nüxũ̃ nacua̱xgü nax aixcüma yixĩxũ̃ i ñaa chorü ore.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Yerü nümagü rü choxna nanaxã ga popera nax choxũ̃ nangũ̃xẽ̃güxũ̃cax ga tatanüxũ̃ ga Yudíugü ga Damácuwa yexmagüxũ̃. Rü yéma Damácuwa chaxũ nax naxcax chayadauxũ̃cax ga yema Ngechuchuaxṹ̃ yaxõgüxũ̃, rü nua Yerucharéũ̃wa nax chanagagüxũ̃cax rü chanapoxcuexũ̃cax.

### Pauru nüxũ̃ nixu nax ñuxãcü Ngechuchuaxṹ̃ yaxõõxũ̃

[6]Natürü yexguma namagu chixũyane rü marü chingaicaxgu ga Damácuwa nax changuxũ̃, rü meama tocuchigu nixĩ ga yexguma. Rü ngürüãchi wüxi ga omü ga poraxũ̃ ga daxũwa ne báxixũ̃ rü choxũ̃ nabáxi.

[7]Rü ñaxtüanegu chayangu, rü nüxũ̃ chaxĩnü ga wüxi ga naga ga ñaxũ̃ choxũ̃: “Pa Chaurux, Pa Chaurux, ¿tüxcüũ̃ i chowe quingẽchigüxũ̃?” ñaxũ̃.

[8]Rü yexguma ga choma rü chanangãxũ̃, rü ñacharügü: “¿Rü texé quixĩ Pa Corix?” ñacharügü. Rü nüma ga yema naga rü choxũ̃ nangãxũ̃, rü ñanagürü: “Choma nixĩ ya Ngechuchu ya Nacharétucüãx, rü chorü duũ̃xũ̃gü nixĩ i ngẽma nawe quingẽchigüxũ̃”, ñanagürü choxũ̃.

[9]Rü yema chomücügü rü nüxũ̃ nadaugü ga yema omü, rü nabaixãchiãẽgü, natürü tama nüxũ̃ naxĩnüe ga yema naga ga chomaxã idexaxũ̃.

[10]Rü nüxna chaca, rü ñacharügü ga chomax: “¿Rü taxacü tá chaxüxũ̃, Pa Corix?” ñacharügü. Rü yexguma ñanagürü choxũ̃ ga Cori: “¡Írüda, rü inachi, rü Damácuwa naxũ! Rü ngéma wüxi ya yatü tá cumaxã nüxũ̃ nixu nax taxacü tá cuxüxũ̃”, ñanagürü ga nüma ga Cori.

[11]Rü yexguma ga choma rü yema omüemamaxã chixoxetü, rü yemacax ga yema chomücügü rü chauchacüügu yangĩgüãcüma choxũ̃ nigagü, rü yemaacü Damácuwa changu.

[12]Rü yéma nayexma ga wüxi ga yatü ga Ananíagu ãégacü. Rü nüma nixĩ ga wüxi ga yatü ga aixcüma Tupanaga ĩnücü, rü nüma rü meama nayanguxẽxẽ ga yema mugü ga Moiché ümatüxũ̃. Rü guxũ̃ma ga Yudíugü ga Damácuwa yexmagüxũ̃, rü mea nachiga nidexagü.

[13]Rü nüma ga Ananía rü choxũ̃ ínayadau. Rü yexguma chauxũ̃tawa nanguxgu rü ñanagürü choxũ̃: “Pa Chauenexẽ, Pa Chaurux, ¡wenaxarü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ingo̱xnaxẽtü!” ñanagürü. Rü yexgumatama wenaxarü chingo̱xnaxetü rü meama nüxũ̃ chadau.

14Rü yexguma ñanagürü ta: “Yimá Tupana ya nũxcümaũ̃güxũ̃ ga tórü o̱xigüarü Tupana cuxũ̃ naxuneta nax nüxũ̃ cucuáxũ̃ca̱x i norü ngúchaũ̃, rü nüxũ̃ cudauxũ̃ca̱x ya yimá Cristu ya aixcümacü, rü naã̱xwatama nüxũ̃ cuxĩnüxũ̃ca̱x i naga.

15Erü cuma tá nixĩ i guxũ̃ i duũ̃xũ̃gümaxã nüxũ̃ quixuchigaxũ̃ nax Tupanaxũ̃ cudauxũ̃ rü nüxũ̃ cuxĩnüxũ̃.

16¡Rü ñu̱xma rü marü taxuxũ̃ma i ta̱xacü ícunangu̱xẽxẽ! ¡Rü írüda rü ínabaie! ¡Rü Cori ya Ngechuchuégagu naxca̱x ínaca nax cuxṹ nüxũ̃ nangũ̃maxũ̃ca̱x i curü pecadugü!” ñanagürü choxũ̃.

### Pauru nüxũ̃ nixu nax Tupana namuxũ̃ nax yema tama Yudíugü ixĩgüxũ̃tanüwa naxũxũ̃ca̱x

17-18Rü yexguma Yerucharéũ̃ca̱x chataeguxgu, rü Tupanapata ya taxũ̃newa chaxũ nax yéma chayumüxẽxũ̃ca̱x. Rü chango̱xetü, rü nüxũ̃ chadau ga Cori ya Tupana. Rü ñanagürü choxũ̃: “¡Napaxaãxẽ, rü inaxũãchi i nua Yerucharéũ̃wa! Erü duũ̃xũ̃gü rü taxũtáma naga naxĩnüe i ngẽma ore i chauchiga nüxũ̃ quixuxũ̃”, ñanagürü.

19Rü choma chanangãxũ̃, rü ñacharügü nüxũ̃: “Pa Corix, nüma i duũ̃xũ̃gü rü nüxũ̃ nacua̱xgü nax choma yixĩxũ̃ ga guxũ̃ne ga ngutaque̱xepataũ̃güwa chaxũxũ̃ rü íchanayauxũ̃xũ̃ rü chanapoxcuexũ̃ rü chayacuaixgüxũ̃ ga yema cuxṹ yaxõgüxũ̃.

20Rü yexguma yama̱xgüãgu ga gumá curü duũ̃ ga Estébaũ̃ ga curü orearü uruxũ̃, rü chomatama yéma chayexma, rü chorü me nixĩ ga nax yama̱xgüãxũ̃. Rü choma nixĩ ga nüxna chadauxũ̃ ga naxchiru ga yema yama̱xgüxũ̃”, ñacharügü nüxũ̃.

21Natürü nüma ga Cori rü ñanagürü choxũ̃: “¡Paxa cugü namexẽxẽ rü inaxũãchi! Erü yáxũ̃guxũ̃ i nachixũ̃anegüwa tá cuxũ̃ chamu i duũ̃xũ̃gü i tama Yudíugü ixĩgüxũ̃tanüwa” ==ñanagürü.

### Churaragüarü ãe̱xgacüme̱xẽwa nayexma ga Pauru


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[22]Rü yexguma Pauru yema ñaxgu rü yexma nayacuaxẽẽgü nax mea nüxű̃ inaxĩnüexű̃ ga yema duűxű̃gü. Rü yexguma aita naxüeãcüma ñanagürügü: —¡Noxtacüma yamax! Rü name nixĩ nax nayuxű̃ rü ngẽxma nax yanaxoxű̃ ==ñanagürügü.

[23]Rü yexguma aita naxüegu, rü nanapaãmügü ga naxchiru, rü ãtexeanexű̃ daxũ niwogütanücüü.

[24]Rü yexguma yemaxű̃ nadauxgu ga churaragüarü ãẽxgacü, rü nanamu ga churaragüpatagu nax yamucuchigüãxűcax ga Pauru. Rü nanamu nax nacuaixgüãxűcax nax nüxű̃ yaxuxűcax nax taxacücax yixĩxű̃ nax ngẽmaãcü nachigamaxã aita naxüexű̃ i duűxű̃gü.

[25]Rü yexguma marü yanaixgüãgu nax nacuaixgüãxűcax, rü Pauru nüxna naca ga yema capitáű̃ ga yéma yexmaxű̃, rü ñanagürü: —¿Ẽxna pexmexwa nangẽxma nax penacuaxixű̃ i wüxi i Rómacüãx ega tama nüxna pecaxiragu? ==ñanagürü.

[26]Rü yexguma yemaxű̃ naxĩnügu ga capitáű̃, rü gumá churaragüarü ãẽxgacüxűtawa naxũ, rü namaxã nüxű̃ nixu, rü ñanagürü: —¿Taxacü tá cuxü? Erü ñaa yatü rü Rómacüãx nixĩ ==ñanagürü.

[27]Rü yexguma ga gumá churaragüarü ãẽxgacü, rü Paurucax nixũ, rü nüxna naca rü ñanagürü nüxű̃: —¿Aixcüma yixĩxű̃ nax Rómacüãx quixĩxű̃ i cumax? ==ñanagürü. Rü nüma ga Pauru nanangãxű̃, rü: —Ngű̃ ==ñanagürü.

[28]Rü yexguma ga gumá churaragüarü ãẽxgacü rü nanangãxű̃, rü ñanagürü: —Choma rü poraãcü choxű̃ naxãtanü nax Rómacüãx chaugü chixĩxẽxẽxű̃ ==ñanagürü. Rü yexguma ga Pauru rü nanangãxű̃ rü ñanagürü: —Natürü i choma rü woetama chorü bucüma Rómacüãx chixĩ ==ñanagürü.

[29]Rü yexgumatama nüxna nixĩgachi ga yema Pauruxű̃ cuaixgüchaűxű̃. Rü nümatama ga yema churaragüarü ãẽxgacü rü yexguma nüxű̃ nacuaxgu ga Rómacüãx nax yixĩxű̃ ga Pauru, rü namuű̃ yerü marü cadénamaxã nayanaixgü.

### Yudíugüarü ãẽxgacügütücumüpexewa nayexma ga Pauru


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

30Rü yema churaragüarü ãẽxgacü meama nüxũ̃ nacuáxchaũ̃ ga tạxacücạx nax ínaxuaxũ̃güãxũ̃ ga yema Yudíugü. Rü yemacạx ga moxũ̃ãcü rü nanamu nax nangutaquẹxegüxũ̃cạx ga chacherdótegüarü ãẽxgacügü rü guxũ̃ma ga yema ãẽxgacügütücumü ga Yudíugüarü. Rü nayawẽgü ga Pauruarü cadéna rü yéma ãẽxgacügüpẹxewa nanagagü.

## Ngechuchuarü ngúexũ̃gü ga yamugüxũ̃arü puracüchiga 23

1Rü Pauru meama nüxũ̃ nadawenü ga yema Yudíugüarü ãẽxgacügütücumü, rü ñanagürü nüxũ̃: —Pa Chautanüxũ̃x, chomatama nüxũ̃ chacuạx nax guxũ̃guma mea chamaxũ̃ ga Tupanapẹxewa ñụxmata ñoma i ngunexũ̃wa nangu ==ñanagürü.

2Rü yexguma ga yema chacherdótegüaru ãẽxgacü ga Ananía rü nanamu ga yema Pauruarü ngaicamana yexmagüxũ̃ nax naãxwa tayamạxgüxũ̃cạx.

3Rü yexguma ga Pauru rü ñanagürü nüxũ̃: —Tupana tá cuxũ̃ napéạx, Pa Ãẽxgacüx. Cuma rü düxétüwaxica cume natürü aixepena rü nachixe i curü maxũ̃. Rü ñụxma rü ngéma curüto nax Moiché ümatüxũ̃ i mugü nüxũ̃ ixuxũ̃ãcüma choxna cucaxũ̃cạx. Natürü chixexũ̃ cuxü erü cumatama rü tama naga cuxĩnü i ngẽma Tupana tüxũ̃ muxũ̃ rü cunamu nax choxũ̃ napéạxũ̃cạx ==ñanagürü ga Pauru.

4Rü yexguma ga yema yexmagüxũ̃ rü ñanagürügü: —¿Tụ̈xcüũ̃ i ngẽmaãcü tạxacü namaxã quixugüxũ̃ i chacherdótegüaru ãẽxgacü ya Tupana nüxũ̃ unetacü? ==ñanagürügü.

5Rü Pauru nanangãxũ̃, rü ñanagürü: —Tama nüxũ̃ chacuạx, Pa Chautanüxũ̃x, nax chacherdótegüaru ãẽxgacü yixĩxũ̃. Erü Tupanaarü ore i ümatüxũ̃wa nüxũ̃ tadau rü ñanagürü: “¡Tama curü ãẽxgacümaxã chixexũ̃ quixugü!” ==ñanagürü.

6Rü yexguma Pauru nüxũ̃ cuạxgu nax Chaduchéugü yixĩxũ̃ ga nümaxũ̃ ga ãẽxgacügü rü togü rü Parichéugü nax yixĩxũ̃, rü yema ãẽxgacügüpẹxewa tagaãcüma ñanagürü: —Pa Chautanüxũ̃x, choma rü Parichéu chixĩ, rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Parichéu nane chixĩ. Rü choma rü chayaxõ nax wena tá namaxẽxũ̃ i yuexũ̃, rü ngẽmagagu choxũ̃ ípexuãũ̃gü i ñu̱xmax = =ñanagürü.

7Rü yexguma yema ñaxgu ga Pauru, rü yema Parichéugü rü Chaduchéugü rü inanaxügüe ga nügümaxã nax iyaporagaexũ̃, rü yexma nügü nitoye ga yema ngutaque̱xewa.

8Erü ngẽma Chaduchéugü nagu rüxĩnüegu rü tama wena namaxẽ i ngẽma yuexũ̃, rü nataxuma i orearü ngeruũ̃gü i daxũcüa̱x, rü nataxuma i naãxẽgü. Natürü ngẽma Parichéugü rü nayaxõgü nax nangẽxmaxũ̃ i guxũ̃ma i ngẽma.

9Rü yemaca̱x guxũ̃ma aita naxüe. Rü ñu̱xũchi ñuxre ga ngúexẽẽruũ̃gü ga Moichéarü mugüwa ngu̱xẽẽtaegüxũ̃ ga Parichéugütücumüwa ügüxũ̃ rü inachigü, rü ñanagürügü: —Toxca̱x rü taxuxũ̃ma i chixexũ̃ naxü i ñaa yatü i Pauru. Bexmana wüxi i naãxẽ namaxã nidexa rü e̱xna wüxi i orearü ngeruxũ̃ i daxũcüa̱x = =ñanagürügü.

10Rü yexeraãcü ninuetanü ga yema duũ̃xũ̃gü. Rü yemaca̱x naxoegaãxẽ ga gumá churaragüarü ãe̱xgacü nax Paurugu nagáugügüchaũ̃xũ̃. Rü norü churaragüxũ̃ namu nax yéma duũ̃xũ̃gütanüwa Pauruxũ̃ napugüxũ̃ca̱x rü wena churaragüpatawa nax nagagüãxũ̃ca̱x.

11Rü moxũ̃ãcüarü chütaxũ̃gu Paurucax nango̱x ga Cori ga Tupana, rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Cugü naporaxẽxẽ! Rü ngẽxgumarüxũ̃ i núma Yerucharéũ̃wa choxũ̃ nax quixuchigaxũ̃, rü ngẽxgumarüxũ̃ tá ta nixĩ i Rómawa nax choxũ̃ quixuchigaxũ̃ = =ñanagürü ga Tupana.

### Yudíugü naxca̱x nadaugü nax Pauruxũ̃ yama̱xgüxũ̃

12Rü moxũ̃ãcü, rü ñuxre ga Yudíugü rü nügümaxã inaxunetagü nax taxũtáma nachibüexũ̃ rü naxaxegüxũ̃ ñu̱xmatáta Pauruxũ̃ yama̱xgü. Rü ñanagürügü: —Tachixexũ̃gugü tá ega ta̱xacü ingo̱xgügu naxũ̃pa nax yamáxũ̃ i Pauru = =ñanagürügü.

13Rü 40 arü yexera ga yatügü nixĩ ga yema nügümaxã ixunetagüxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[14]Rü chacherdótegüarü ãẽxgacügütanüwa rü Yudíugüarü ãẽxgacügütanüwa naxĩ, rü ñanagürügü nüxũ̃: —Marü togümaxã itaxuneta rü tachixexũ̃gugü tá ega tạxacü tangõxgügu naxũ̃pa nax tayamáxũ̃ i Pauru.

[15]Rü name nixĩ i pema rü ngẽma togü i pexrüxũ̃ ãẽxgacügütücumüwa ügüxũ̃, rü churaragüarü ãẽxgacüna naxcạx peyacagü nax wena moxũ̃ pepẽxewa nagagüãxũ̃cạx i Pauru. ¡Rü namaxã nüxũ̃ pixu nax penaxwạxexũ̃ nax mea nüxũ̃ pecuáxchaũ̃xũ̃ i nachiga! Rü toma rü tá marü ítamemare nax namagu tayamáxũ̃cạx naxũ̃pa nax ínanguxũ̃ ==ñanagürügü.

[16]Natürü ngĩne ga Paurueyạx rü nüxũ̃ nacuáchiga ga Pauruxũ̃ nax yamạxgüchaxũ̃xũ̃, rü yemacạx churaragüpatawa naxũ nax Paurumaxã nüxũ̃ yanaxuxũ̃cạx.

[17]Rü Pauru naxcạx naca ga wüxi ga capitáũ̃, rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Curü ãẽxgacüxũ̃tawa naga i ñaa ngextụ̈xüxũ̃, erü nüxũ̃́ nangẽxma i ore i namaxã nüxũ̃ yaxuxchaũ̃xũ̃! ==ñanagürü.

[18]Rü yema capitáũ̃ rü norü ãẽxgacüxũ̃tawa nanaga ga yema ngextụ̈xüxũ̃. Rü ñanagürü nüxũ̃: —Ngẽma poxcuxũ̃ i Pauru rü chạụxcạx naca, rü choxna naca nax nua cuxũ̃tawa chanagaxũ̃cạx i ñaa ngextụ̈xüxũ̃, erü nüxũ̃́ nangẽxma i ore i cumaxã nüxũ̃ yaxuxchaũ̃xũ̃ ==ñanagürü.

[19]Rü naxmẽxgu yayauxãchiãcüma tóxnamana nanaga ga ãẽxgacü, rü yéma nüxna naca rü ñanagürü: —¿Tạxacü yixĩxũ̃ i ngẽma chomaxã nüxũ̃ quixuxchaũ̃xũ̃? ==ñanagürü.

[20]Rü nüma ga ngextụ̈xüxũ̃ nanangãxũ̃, rü ñanagürü: —Ngẽma Yudíugü, rü nügümaxã inaxunetagü nax cuxna naxcạx nacagüxũ̃cạx nax moxũ̃ Yudíugüarü ãẽxgacügütücumüpẽxewa nax cunagaxũ̃cạx i Pauru erü mea nüxũ̃ nacuạxgüchaũ̃xũ̃ i nachiga.

[21]¡Natürü taxũtáma nüxũ̃́ cuyaxõ! Erü 40 arü yexera i yatügü rü marü nügümaxã inaxunetagü, rü ñanagürügü: “Tachixexũ̃gugü tá ega tạxacü ingõxgügu rüẽxna ixaxegügu naxũ̃pa nax yamáxũ̃ i Pauru”, ñanagürügü. Rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ñu̱xma rü marü ínamemaregü nax namagu nana̱ixgüaxũ̃, rü curü orexicatama nixĩ i ñu̱xma ínangu̱xuxẽẽgüxũ̃ ==ñanagürü.

22Rü yexguma ga yema churaragüarü ãẽ̱xgacü rü ínayamu ga yema ngextu̱xüxũ̃, rü nüxna naxãga nax taxúemaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃ nax namaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃ ga yemachiga.

### Ãẽ̱xgacü ga Férixũ̃tawa Pauruxũ̃ namu

23Rü yexguma ga gumá ãẽ̱xgacü rü taxre ga norü capitáũ̃ca̱x naca, rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Penamexẽxẽ i 200 i churaragü i nacutümare ĩxũ̃, rü 70 i churaragü i cowarutagu ĩxũ̃, rü 200 i churaragü i wocaemaxã ixãxnexũ̃ nax 9 arü oragu i chütacü Checharéawa naxĩxũ̃ca̱x!

24¡Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta penamexẽxẽ i ñuxre i cowarugü i Pauruca̱x nax tórü ãẽ̱xgacü i Férixũ̃tawa naxũxũ̃ca̱x rü taxuxũ̃ma nüxũ̃ üpetüxũ̃ca̱x i namawa! ==ñanagürü.

25Rü yema capitáũ̃gümaxã yéma nanamu ga wüxi ga popera ga ñaxũ̃:

26“Choma i Cláudiu Líchiu, rü cuxũ̃ charümoxẽ Pa Ãẽ̱xgacü ya Mecüxüchi Pa Férix.

27Rü yimá yatü ya cuxca̱x ngéma chanamucü, rü Yudíugü nayayauxgü rü wixguxüchi taa̱x nayama̱xgü. Natürü yexguma nüxũ̃ chacuáchigagu nax Rómacüã̱x nax yixĩxũ̃, rü yéma chaxũ chorü churaragümaxã, rü nüxna chanapu.

28Rü nüxũ̃ chacuáxchaũ̃ ga ta̱xacü ga chixexũ̃maxã nax ínaxuaxũ̃güãxũ̃, rü yemaca̱x Yudíugüarü ãẽ̱xgacügütücumüpe̱xewa chanaga.

29Rü yexguma nüxũ̃ chacua̱x nax Yudíugüarü mugüchigaca̱xmare nax ínaxuaxũ̃güãxũ̃. Natürü taxuxũ̃ma ga chixexũ̃ naxü nax tu̱xcüũ̃ yama̱xgüchaũ̃ãxũ̃ rü napoxcugüãxũ̃.

30Natürü yexguma nüxũ̃ chacuáchigagu nax nügümaxã inaxunetaxũ̃ ga Yudíugü nax yama̱xgüãxũ̃ca̱x, rü yexgumatama nagu charüxĩnü nax cuxũ̃tawa chanamuxũ̃. Rü yema ínaxuaxũ̃güxũ̃, rü namaxã tá nüxũ̃ chixu


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nax cuxũtawa naxĩxũ rü cumaxã nüxũ nax yanaxugüxũca̲x nax ta̲xacücа̲x ínaxuaxũgüãxũ", ñanagürü.

31Rü yema chütaxũgu inaxĩãchi ga yema churaragü, yexgumarüxũ ga norü ãe̲xgacü namuxũrüxũ. Rü Pauruxũ nigagü ñu̲xmata Antípatiwa nangugü.

32Rü moxũãcü nawoegu ga yema churaragü ga nacutümare ĩxũ rü naxpataũwa naxĩ. Rü yema churaragü ga cowarutagu ĩxũ, rü Paurumaxã inaxĩãma.

33Rü yexguma Checharéawa nangugügu, rü ãe̲xgacü ga Férina nanaxã ga yema popera, rü Pauruxũ rü ta inamugü.

34Rü yexguma nüma ga ãe̲xgacü ga Férix nüxũ daumatügu ga yema popera, rü Pauruna naca ga nge̲xtácüa̲x nax yixĩxũ. Rü yexguma nüxũ nacua̲xgu nax Chiríchiaanecüa̲x yixĩxũ, rü ñanagürü nüxũ:

35—Cuxű́ tá icharüxĩnü i ngẽxguma ínangugügu i ngẽma cuxũ íxuaxũgüxũ ==ñanagürü. Rü yexguma nanamu ga churaragü nax wüxi ga ucapu ga ãe̲xgacü ga Eródepatawa yexmaxũwa nüxna nax nadaugüxũca̲x.

## Ngechuchuarü ngúexũgü ga yamugüxũarü puracüchiga 24

### Pauru rü ãe̲xgacü ga Férixpe̲xewa nügüétüwa nidexa

1Rü wüxime̲e̲xpü̲x ga ngunexũ ngupetügu, rü Yerucharéũwa ne naxũ ga chacherdótegüarü ãe̲xgacü ga Ananía, namaxã ga ñuxre ga Yudíugüarü ãe̲xgacügü rü wüxi ga yatü ga meama dexaxũ cuáxũ ga Téturu ga naéga. Rü nümagü rü ãe̲xgacü ga Férixũtawa naxĩ nax namaxã nüxũ yanaxugüxũca̲x ga tü̲xcüũ Pauruxũ nax ínaxuaxũgüxũ.

2Rü yexguma Pauruxũ yéma nagagügu, rü inanaxügü ga Téturu ga nüxũ nax yaxuxũ, rü ñanagürü: —Moxẽxũchima i cuma, Pa Ãe̲xgacü Pa Férix, erü cugagu nixĩ i meama toxũ naxüpetüxũ i nua. Rü cugagu nixĩ i nua ñoma i nachixüanewa toxű́ nangẽxmaxũ i muxũma i mexũgü.

3Rü moxẽ cuxna taxã erü guxũwama guxũguma cuxũtawa tanayauxgü i guxũma i ngẽma mexũgü, Pa Mecü ya Ãe̲xgacü, Pa Férix.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[4]Natürü tama yexeraãcü cuxũ nua chanuxcüxẽẽxchaũ. Rü ngẽmacax cuxna chaca nax paxaãchi toxṹ icurüxĩnüxũ.

[5]Rü marü nüxũ tadau nax ñaa yatü rü wüxi i daxaweanerüxũ nax yixĩxũ. Erü guxũ i naanewa norü nguxẽẽtaemaxã nügü nayatoyexẽxẽ i Yudíugü. Rü nüma rü naeru nixĩ i ngẽma duũxũgü i nüxṹ yaxõgüxũ i Ngechuchu i Nacharétucüax.

[6]Rü ñaa yatü rü taxacü i chuxuxũ nawa naxüxchaũ ya torü Tupanapata ya taxũne. Rü yemacax tayayaugüama. Rü torü mugü tomaxã nüxũ ixuxũãcüma nüxna tacagüchaũ.

[7]Natürü ínangu ga Líchiu ga churaragüarü ãẽxgacü, rü muxũma ga norü churaragümaxã toxna nanapu.

[8]Rü ñuxma rü marü name i cumatama nüxna cuca i ngẽma Pauru nax nüxũ cucuáxũcax nax aixcüma yixĩxũ i guxũma i ngẽma naxcax ítanaxuaxũgüxũ i tomax ==ñanagürü.

[9]Rü yema Yudíugü ga yéma yexmagüxũ rü ta rü: —Aixcüma nixĩ i ngẽma ore ==ñanagürügü.

[10]Rü yexguma ga gumá ãẽxgacü ga Férix rü naxmexmaxã Pauruxũ naxuneta nax yadexaxũcax. Rü yexguma ga Pauru, rü ñanagürü: —Chorü taãẽmaxã cupexewa chaugüétüwa chidexa, erü nüxũ chacuax nax mucüma ga taunecü ñoma i nachixũanearü ãẽxgacü nax quixĩxũ.

[11]Marü name i cumatama naxcax nüxna cuca i duũxũgü, erü 12 i ngunexũxicatama nangupetü nax Yerucharéũwa changuxũ nax Tupanaxũ chayarücuaxüxũxũcax.

[12]Rü ngẽma Yudíugü rü taguma choxũ nadaugü nax texémaxã chiporagacüüxũ, rü chananuexẽẽxũ i duũxũgü, rü bai ga Tupanapata ga taxũnewa, rü bai ga ngutaquexepataũgüwa, rü bai ga ĩanewa.

[13]Rü ñuxma taxucürüwama cuxũ nanawexgü nax taxacürü chixexũ yixĩxũ i ngẽma naxcax choxũ ínaxuaxũgüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[14]Natürü ngẽma ñu̱xma cumaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ nixĩ nax chorü o̱xigüarü Tupanaaxṹ chapuracüxũ̃ yema Ngechuchu ya Cristu toxũ̃ muxũ̃ãcü. Rü ngẽma nixĩ i nüma i Yudíugü nüxũ̃ ixugügu nax tomare i ore yixĩxũ̃. Rü choma rü nüxṹ chayaxõ i guxũ̃ma i ngẽma mugü ga Moiché ümatüxũ̃ rü guxũ̃ma i Tupanaarü ore ga nũxcümaũ̃güxũ̃ ga norü orearü uruũ̃gü ümatügüxũ̃.

[15]Rü choma rü ta yema nũxcümaũ̃güxũ̃rüxũ̃ Tupanaaxṹ chayaxõ. Rü naxrüxũ̃ chayaxõ rü tá wena nax namaxẽxũ̃ i ngẽma yuexũ̃ i mexũ̃gü rü chixexũ̃gü.

[16]Rü ngẽmaca̱x nixĩ i guxũ̃guma mea chaugüna chadauxũ̃ nax chauãẽwa mexũ̃gu charüxĩnüxũ̃ i Tupanape̱xewa rü duũ̃xũ̃güpe̱xewa.

[17]Rü nawena nax ñuxre ga taunecü togü ga nachixũ̃anegu chixũgüxũ̃, rü wenaxarü chauchixũ̃aneca̱x chataegu nax nua chanangexũ̃ca̱x ga diẽru nax namaxã nüxũ̃ charüngũ̃xẽẽxũ̃ i chautanüxũ̃ i Yudíugü i nüxṹ nataxuxũ̃, rü Tupanana chanaxãxũ̃ca̱x i chorü ãmaregü.

[18-19]Rü nawena nax chaugü chamexẽẽxũ̃ ga Tupanape̱xewa, rü choma rü Tupanapata ya taxũ̃newa Tupanana chanaxã ga chorü ãmaregü. Rü tama muxũ̃ ga duũ̃xũ̃gümaxã chayexma, rü tama chananuexẽxẽ ga duũ̃xũ̃gü. Rü yexguma nixĩ nax ñuxre ga Yudíugü ga Áchiaanecüã̱x choxũ̃ daugüxũ̃ ga Tupanapata ya taxũ̃newa. Rü ngẽmagü chi nixĩ i ñu̱xma nua ĩxũ̃ nax choxũ̃ ínaxuaxũ̃güxũ̃ca̱x ega ta̱xacürü chixexũ̃ chowa nadaugügu.

[20]Rü ngẽxguma yema Áchiaanecüã̱x tama ta̱xacü nüxṹ ngẽxmagu nax choxũ̃ ínaxuaxũ̃güxũ̃ca̱x, ¡rü ẽcü ñaa nuxmagüxũ̃ rü cumaxã nüxũ̃ yaxugü nax ta̱xacürü chixexũ̃ chowa nadaugüxũ̃ ga yexguma Yudíugüarü ãẽ̱xgacügütücumüpe̱xewa chayexmagu!

[21]Rü ñaxũ̃xicatama nixĩ ga chorü ore ga tagaãcü namaxã chachonagüxũ̃ ga yexguma yema ãẽ̱xgacügüpe̱xewa chayexmagu: “Rü ñu̱xma rü choxna pecagü erü choma chayaxõ i wena tá nax namaxẽxũ̃ i yuexũ̃”, ñacharügü ga yexguma ==ñanagürü ga Pauru.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

22Natürü yexguma ãẽxgacü ga Férix nüxũ̃ ĩnügu ga yema Pauruarü ore rü ínayachaxãchi nax Pauruna nacax̲axaxũ̃. Yerü nüma ga Férix rü woetama marü mea nüxũ̃ nacuax̲ ga yema Cristuaxṹ yaxõgüxũ̃chiga. Rü ñux̲ũchi yema Yudíugüxũ̃ ñanagürü: —Ngẽxguma churaragüarü ãẽxgacü ya Líchiu núma ũxgu, rü tá meama nüxũ̃ chacuax̲ i ngẽma naxcax̲ ípenaxuaxũ̃xũ̃ ==ñanagürü.

23Rü yexguma ga Férix rü norü capitáũ̃xũ̃ namu nax Pauruna nadauxũ̃cax̲. Natürü nüxṹ nanatauxchaxẽxẽ nax naxũ̃tagu naxĩaneãxũ̃ ga namücügü, rü nüxũ̃ nax nangũ̃xẽẽgüxũ̃.

24Rü ñuxre ga ngunexũ̃ marü ngupetügu rü wena yéma naxũ ga Férix ngĩmaxã ga naxmax̲ ga Drusíla ga Yudíu ixĩcü. Rü Paurucax̲ nayacaxẽxẽ, rü nüxũ̃ naxĩnü ga yema ore ga Pauru namaxã nüxũ̃ ixuxũ̃ ga Cristuaxṹ nax yaxõxũ̃chiga.

25Natürü yexguma Pauru namaxã nüxũ̃ ixuxgu nax Tupana naxwax̲exũ̃ nax mea imaxũ̃xũ̃ rü nanaxwax̲exũ̃ nax tórü maxũ̃maxã mea icuáxũ̃ rü wüxi i ngunexũ̃ Tupana tá tüxna nacax̲axaxũ̃ i tórü maxũ̃chiga, rü yexguma ga Férix rü poraãcü nabax̲ixãchi. Rü ñanagürü nüxũ̃: —¡Ẽcü íixũ i ñux̲max! Rü ngẽxguma ñuxguacü icharüxãũ̃xmaregu, rü wena táxarü cuxcax̲ changema ==ñanagürü.

26Rü yema ñanagürü ga Férix, yerü ínananguxẽxẽ nax Pauru chi diẽru nüxna ixãxũ̃ nax yangéãxũ̃cax̲. Rü yemacax̲ muẽxpüxcüna naxcax̲ nangemaxũ̃, nax namaxã yadexaxũ̃cax̲.

27Rü taxre ga taunecü yemaacü nixĩ. Rü ínanguxuchi ga Férix nax ãẽxgacü yixĩxũ̃, rü nachicüü ningucuchi ga Pórchiu ga Féstu. Natürü nüma ga Férix, rü Yudíugümaxã nügü namecümaxẽẽchaũ̃, rü yemacax̲ tama Pauruxũ̃ ínanguxuchixẽẽ.

## Ngechuchuarü ngúexũ̃gü ga yamugüxũ̃arü puracüchiga 25

### Ãẽxgacü ga Féstupẽxewa nayexma ga Pauru


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Rü Checharéawa nangu ga Féstu nax yéma ãẽxgacüxũ yaxücuxũcax. Rü yexguma marü tomaepüx ga ngunexũ yéma nayexmagu, rü wenaxarü inaxũãchi, rü Yerucharéũwa naxũ.

[2]Rü yéma Yerucharéũwa rü yema chacherdótegüarü ãẽxgacügü rü Yudíugüarü ãẽxgacügü rü Pauruxũ ínaxuaxũgü Féstupexewa.

[3]Rü naxcax ínacagü nax Yerucharéũwa Pauruxũ namuxũcax. Yerü nümagü rü nagu narüxĩnüe nax namagu yacuxéũgüãxũ nax yexma yamaxgüãxũcax.

[4]Natürü ga Féstu rü nanangãxũ, rü ñanagürü: —Checharéagu napoxcu i Pauru, rü choma rü tá paxa ngéma Checharéawa chaxũ.

[5]Rü ngẽmacax name nixĩ i perü ãẽxgacügü rü chowe narüxĩ i Checharéawa, rü ngẽxguma taxacürü chixexũ naxüxgu i ngẽma yatü, rü ngéma tá nixĩ i chomaxã nüxũ pixugüxũ ==ñanagürü.

[6]Rü 8 rüexna 10 ga ngunexũ Yerucharéũwa nayexma ga Féstu, rü ñuxũchi Checharéacax nataegu. Rü yexguma ínanguxguarü moxũãcü rü yema nachica ga ngextá duũxũgüna ínacaxũwa naxũ, rü yéma nayarüto norü tochicaxũwa. Rü Paurucax nangema nax yéma napexewa nagagüãxũcax.

[7]Rü yexguma yexma yaxücuxgu ga Pauru, rü yema Yudíugü ga Yerucharéũwa ne ĩxũ, rü naxcax naxĩ. Rü muxũma ga chixexũgümaxã ínanaxuaxũgü. Natürü yema chixexũgü ga namaxã Pauruxũ ínaxuaxũgüxũ rü taxuxũma ga yemamaxã inanawexgü nax aixcüma yixĩxũ.

[8]Rü yexguma ga Pauru rü nanangãxũ, rü ñanagürü: —Pa Ãẽxgacüx, taxuxũma ga chixexũ namaxã chixugü ga yema mugü ga Moiché ümatüxũ, rü bai ga Tupanapata ya taxũnemaxã, rü bai ga Rómaarü ãẽxgacü ya Chécharumaxã ==ñanagürü.

[9]Natürü nüma ga Féstu rü Yudíugümaxã nügü namecümaxẽẽchaũ, rü yemacax Pauruna naca, rü ñanagürü nüxũ: —¿Cunaxwaxexũ nax Yerucharéũwa cuxũxũ nax ngéma cuxna chacaxũcax naxcax i guxũma i ngẽma naxcax cuxũ ínaxuaxũgüxũ? ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[10]Rü yexguma ga Pauru rü nanangãxũ, rü ñanagürü: —Choma rü cupe̲xewa changexma nax cuma choxna cucaxũca̲x, erü cuma nixĩ i cuxũ naxunetaxũ i Rómaarü ãe̲xgacü ya Chécharu nax ãe̲xgacü quixĩxũ i núma. Rü ngẽmaca̲x chanaxwa̲xe i nua choxna cuca. Erü taxuxũma i chixexũ chaxü i Yudíugüpe̲xewa ngẽma i cuma rü meama nüxũ cucua̲x.

[11]Ngẽxguma chi aixcüma chixexũ chaxüxgu rü marü name nax naxca̲x choxũ yama̲xgüxũ, rü tama chaugü chinuxũ nax chayuxũ. Natürü ngẽxguma nataxuxguma i ta̲xacü i aixcüma ixĩxũ i ngẽma naxca̲x choxũ ínaxuaxũgüxũ, rü taxuacüma texé Yudíugüna choxũ tamu. Rü naxca̲x íchaca nax nümatama ya Rómaarü ãe̲xgacü ya Chécharu choxna naca̲xaxũca̲x ==ñanagürü ga Pauru.

[12]Rü yexguma ga Féstu rü norü ucu̲xẽruũgümaxã nidexa, rü ñu̲xũchi ñanagürü Pauruxũ: —Marü naxca̲x ícuca nax Rómaarü ãe̲xgacü ya Chécharu cuxna caxũca̲x. Ẽcü, ñu̲xma rü naxũtawa tá cuxũ chamu ==ñanagürü.

### Ãe̲xgacü ga Agrípape̲xewa nayexma ga Pauru

[13]Rü ñuxre ga ngunexũ ngupetügu, rü Checharéawa nangugü ga Yudíugüarü ãe̲xgacü ga Agrípa rü naeya̲x ga Bereníche, nax Féstuxũ yanamõxẽgüxũca̲x.

[14]Rü marü ñuxre ga ngunexũ yéma nayexmagügu, rü yemaca̲x Agrípamaxã nüxũ nixu ga Féstu ga Pauruchiga, rü ñanagürü: —Nua nangẽxma i wüxi i yatü i poxcuxũ ga Férix tama ínguxuchixẽẽxũ.

[15]Rü yexguma choma Yerucharéũwa chayexmagu, rü chacherdótegüarü ãe̲xgacügü rü Yudíugüarü ãe̲xgacügü rü ínanaxuaxũgü, rü naxca̲x ínacagü nax namaxã chanaxueguxũca̲x nax yama̲xgüãxũ.

[16]Rü choma chanangãxũ, rü tama tocüma nixĩ i toma i Rómacüã̲xgü nax tayamáxũ i wüxi i duũxũ ega tama nügüétüwa yadexaxíragu nape̲xewa i ngẽma ínaxuaxũgüxũ.

[17]Rü yemaca̲x ga yexguma núma nangugügu ga yema Yudíugü, rü yexgumaarü moxũãcü rü chorü tochicaxũwa chitocuchi nax nüxna chacaxũca̲x nachiga ga yema, rü yéma naxca̲x changema ga yema yatü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[18]Natürü ga yema Yudíugü ga ínaxuaxũgüxũ, rü taxuxũma ga tạxacü ga chixexũ ga choma nagu charüxĩnüxũmaxã ínanaxuaxũgü.

[19]Natürü norü Tupanachiga rü wüxi ga yatü ga Ngechuchuchiga nixĩ ga yema nagu yadexagüxũ. Rü nüma ga Yudíugü nüxũ nixugü nax nayuxũ ga yema Ngechuchu, natürü Pauru nüxũ ixuxgu rü marü wena namaxũ.

[20]Rü choma nax tama nüxũ chacuáxũ nax ñuxãcü tá chanamexẽẽxũ ga yema guxchaxũ, rü yemacạx nüxna chaca ga Pauru rü nanaxwạxe nax Yerucharéũwa naxũxũ, nax yéma nüxna chacaxũcạx.

[21]Natürü nüma ga Pauru naxcạx ínaca nax Rómaarü ãẽxgacü ya Chécharupẹxewa naxũxũ nax nümatama ya ãẽxgacü ya Chécharu nüxna caxũcạx. Rü yemacạx chanamu nax mea nüxna nadaugüxũcạx ñụxmata choma Rómaarü ãẽxgacü ya Chécharuxũtawa chanamux = =ñanagürü.

[22]Rü yexguma ga Agrípa rü ñanagürü Féstuxũ: —Choma rü ta nüxũ chaxĩnüchaũ i norü ore i ngẽma yatü = =ñanagürü. Rü Féstu nanangãxũ rü ñanagürü: —Moxũ tátama nüxũ cuxĩnü = =ñanagürü.

[23]Rü moxũãcü yema ucapu ga ãẽxgacügü íngutaquẹxegüxũwa nangugü ga Agrípa rü Bereníche rü nügü ínatagüãcüma nichocu. Rü namaxã ínangugü ta ga churaragüarü ãẽxgacügü rü yema ĩanecüạ̃xgü ga tachigaxũ. Rü ñụxũchi Paurucạx nangema ga Féstu nax yema ãẽxgacügüpẹxewa nagagüãxũcạx.

[24]Rü ñanagürü ga Féstu: —Pa Ãẽxgacü Pa Agrípax, rü Pa Guxãma i Pema ya Nuxmagüxex, ñaa nixĩ i ngẽma yatü i nachigamaxã yadexagüxũ i guxũma i Yudíugü. Rü chopẹxewa ínanaxuaxũgü ga Yerucharéũwa rü núma Checharéawa rü ta. Rü guxũguma tagaãcüma choxna naxcạx nacagü nax nayuxũcạx.

[25]Natürü i choma rü taxuxũma i tạxacü i chixexũ i naxüxũ nawa chadau nax naxcạx yamáxũ. Natürü nüma ga Pauru rü naxcạx ínaca nax Rómaarü ãẽxgacü ya Chécharu nüxna cạxaxũ, rü ngẽmacạx nagu charüxĩnü nax ngéma chanamuxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[26]Natürü taxuxũma choxṹ nangẽxma i ore i nachiga i aixcüma ixĩxũ nax chorü ãẽxgacü ya Chécharucax chanaxümatüxũcax. Rü ngẽmacax chanamu nax nua pepexewa nagagüãxũcax, rü cuxcax nixĩ, Pa Ãẽxgacü Pa Agrípax, nax nüxna cucaxũcax, nax nüxũ chacuáxũcax i taxacü tá chaxümatüxũ naxcax ya ãẽxgacü ya Chécharu.

[27]Erü chauxcax rü tama name nax ãẽxgacü ya Chécharuxũtawa chanamuxũ i wüxi i poxcuxũ ega tama chanaxümatügu nachiga nax taxacücax ínaxuaxũgüãxũ ==ñanagürü.

## Ngechuchuarü ngúexũgü ga yamugüxũarü puracüchiga 26

### Pauru rü ãẽxgacü ga Agrípapexewa nügüétüwa nidexa

[1]Rü yexguma ga Agrípa rü ñanagürü Pauruxũ: —Marü name i ñuxma i cugüétüwa quidexa ==ñanagürü. Rü yexguma naxunagümexẽ ga Pauru, rü inanaxügü ga nügüétüwa nax yadexaxũ, rü ñanagürü:

[2]—Chataãxẽ, Pa Ãẽxgacü Pa Agrípax, nax cupexewa chidexaxũ i ñuxma nax chaugüétüwa chachogüxũcax naxcax i guxũma i ngẽma choxũ ínaxuaxũgüxũ i ngẽma chautanüxũ i Yudíugü.

[3]Rü yexeraãcü chataãxẽ erü cuma rü meama nüxũ cucuax i guxũma i tocüma i toma i Yudíugü, rü guxũma i ngẽma naxcax yadexagüxũ i chautanüxũ. Rü ngẽmacax cuxna chaca nax mea choxṹ icurüxĩnüxũcax.

### Pauruarü maxũ naxũpa nax Ngechuchuaxṹ yaxõõxũ

[4]Rü guxũma i ngẽma chautanüxũ i Yudíugü rü nüxũ nacuaxgü nax ñuxãcü natanüwa chamaxũxũ ga chauchixũanewa rü Yerucharéũwa ga yexguma changextüxügu.

[5]Rü ngẽxguma ngẽma Yudíugü chauchiga idexagüchaũgu, rü nüma nüxũ nacuaxgü nax choma rü woetama Parichéu chixĩxũ. Rü toma i Parichéugü tixĩ i guxũma i totanüxũ i Yudíugüarü yexera nax poraãcü nagu taxĩxũ i ngẽma ore i tixõgüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

6Rü ñu̱xma i ngẽma chautanüxũ̃ i Yudíugü rü choxũ̃ ínaxuaxũ̃gü naxca̱x nax nüxṹ chayaxõxũ̃ ga yema ore ga Tupana nũxcümaũ̃güxũ̃ ga torü o̱xigümaxã ixunetaxũ̃ nax Cristu tá núma nguxũ̃.

7Rü guxũ̃ma i ngẽma 12 tücumügü ga Iraétanüxũ̃ i Yudíugü rü ínananguu̱xẽẽgü nax yanguxũ̃ i ngẽma uneta. Rü ngẽmaca̱x guxũ̃guma i ngunecü rü chütacü rü Tupanaxũ̃ nicua̱xüxũ̃gü. Rü choma rü ta íchananguxẽxẽ nax yanguxũ̃ i ngẽma uneta, rü ngẽmaca̱x nixĩ, Pa Ãe̱xgacüx, i ñu̱xma i choxũ̃ ínaxuaxũ̃güxũ̃ i ngẽma chautanüxũ̃ i Yudíugü.

8¿Rü tu̱xcüũ̃ tama peyaxõgü nax Tupana wena namaxẽxẽxẽxũ̃ i ngẽma yuexũ̃?

### Pauru rü nüxũ̃ nixu nax yema yaxõgüxũ̃we yangẽchigüxũ̃

9Rü noxri ga choma rü ta rü nagu charüxĩnü nax chayanaxoxẽẽxũ̃ ga yema Ngechuchu ya Nacharétucüa̱xaxṹ yaxõgüxũ̃.

10Rü yemaca̱x nawe chingẽchigü ga yema yaxõgüxũ̃ ga Yerucharéũ̃wa yexmagüxũ̃. Rü chacherdótegüarü ãe̱xgacügü choxna naxãgagü nax chanapoxcuexũ̃ca̱x ga yema yaxõgüxũ̃. Rü yexma chanapoxcue ga muxũ̃ma. Rü yexguma chautanüxũ̃ ga Yudíugü nadaixgu ga yema yaxõgüxũ̃, rü choma rü chorü me nixĩ.

11Rü mue̱xpu̱xcüna chanapoxcue nax nüxũ̃ naxoexũ̃ca̱x ga yema nax yaxõgüãxũ̃. Rü yemaacü chanaxü ga guxũ̃nema ga ngutaque̱xepataũ̃güwa. Rü poraãcü naxchi chaxai ga yema yaxõgüxũ̃, rü yemaca̱x nawe chingẽchigü ñu̱xmata to ga nachixũ̃anecüa̱x ga ĩanegüwa changu.

### Pauru rü wenaxarü nüxũ̃ nixu ga ñuxãcü nax yaxõõxũ̃ ga noxrix

12Rü yemaca̱x Damácuwa chaxũ nax yema yaxõgüxũ̃xũ̃ íchayayauxũ̃xũca̱x. Yerü ga chacherdótegüarü ãe̱xgacügü rü choxna naxãga rü choxũ̃ namu nax íchayayauxũ̃xũca̱x ga yema yaxõgüxũ̃.

13Rü yexguma namagu taxĩyane, Pa Ãe̱xgacüx, rü yexguma meama tocuchiwa nanguxgu, rü nüxũ̃ chadau ga wüxi ga omü ga daxũwa ibáxixũ̃


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ga üa̲xcüarü yexera nangóonexẽẽxũ̃. Rü choxũ̃ nabáxi rü yema chomücügüxũ̃ rü ta nabáxi.

14Rü guxãma ga toma rü ñaxtüanegu tayayi. Rü choma rü nüxũ̃ chaxĩnü ga wüxi ga naga ga Yudíugawa choxũ̃ ñaxũ̃: “Pa Chaurux, Pa Chaurux, ¿tü̲xcüũ̃ i chowe quingẽchigüxũ̃? Poraãcü cugütama cuchixexẽxẽ ñoma wüxi i ta̲xacü i ãmaguxũ̃gu cucuxuxũ̃rüxũ̃”, ñanagürü choxũ̃.

15Rü choma chanangãxũ̃, rü ñacharügü: “¿Texé quixĩ, Pa Corix?” ñacharügü. Rü nüma ga Cori rü ñanagürü choxũ̃: “Choma nixĩ ya Ngechuchu rü chorü duũ̃xũ̃gü nixĩ i ngẽma nawe quingẽchigüxũ̃.

16¡Natürü írüda rü inachi! Rü marü cuxca̲x chango̲x i ñu̲xmax, erü cuxũ̃ chayaxu nax choxũ̃́ cupuracüxũca̲x rü nüxũ̃ quixuchigaxũca̲x i ngẽma ñu̲xma nax choxũ̃ cudauxũ̃ rü ngẽma yixcüra tá chauxũ̃tawa nüxũ̃ cudauxũ̃.

17Rü tá cuxna chadau naxcha̲xwa i cutanüxũ̃ i Yudíugü rü ngẽma tama Yudíugü ixĩgüxũ̃ i natanüwa cuxũ̃ chamuxũ̃.

18Rü cuxũ̃ chamu nax ngẽma duũ̃xũ̃güxũ̃ choxũ̃ cucua̲xẽẽxũca̲x rü nüxũ̃ naxoexũca̲x i nacüma i chixexũ̃gü rü chauga naxĩnüexũca̲x. Rü cuxũ̃ chamu nax Chatanáme̲xẽwa ícunanguxũ̃xẽẽxũca̲x i ngẽma duũ̃xũ̃gü nax chowe naxĩxũca̲x rü choxũ̃́ yaxõgüãxũca̲x nax choma nüxũ̃́ nüxũ̃ icharüngümaxũca̲x i norü pecadugü, rü nüxũ̃́ nangẽxmaxũca̲x i nachica natanüwa i guxũ̃ma i chorü duũ̃xũ̃gü i üünegüxũ̃”, ñanagürü choxũ̃ ga Cori.

### Pauru rü naga naxĩnü ga yema Ngechuchu namaxã nüxũ̃ ixuxũ̃

19Rü chomax, Pa Ã̲xgacü Pa Agrípax, rü naga chaxĩnü ga yema naga ga daxũwa inaxũxũ̃.

20Rü noxri Damácucüã̲xgümaxã nüxũ̃ chixuchiga ga Tupanaarü ore. Rü yemawena Yerucharéũ̃cüã̲xgümaxã nüxũ̃ chixuchiga. Rü ñu̲xũchi guxũ̃ ga Yudéaanewa nüxũ̃ chixuchiga. Rü yexgumarüxũ̃ yema tama Yudíugü ixĩgüxũ̃maxã nüxũ̃ chixu. Rü ñacharügü: “¡Nüxũ̃ perüxoe i pecüma i chixexũ̃gü, rü Tupanaca̲x pedaugü, rü mea pemaxẽ nax duũ̃xũ̃gü nüxũ̃ daugüxũca̲x nax aixcüma peyaxõgüxũ̃!” ñacharügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[21]Rü yemacax nixĩ ga Yudíugü Tupanapata ya taxũnegu choxũ yayauxgüxũ rü choxũ yamaxgüchaũxũ.

[22-23]Natürü Tupana choxũ narüngũxẽxẽ rü ngẽmacax taguma íchayachaxãchi nax guxũma i duũxũgümaxã nüxũ chixuxũ i Tupanaarü ore rü woo buxũ rü yáxũ. Rü namaxã nüxũ chixu ga yema ore ga nũxcümaũgüxũ ga Tupanaarü orearü uruũgü rü Moiché nüxũ ixugüxũ nax ngúxũ tá yangexũ ya Cristu rü tá nax nayuxũ, natürü yemawena rü nüma tá yixĩxũ ga nüxíra yuwa ínadaxũ nax tatanüxũ i Yudíugümaxã rü ngẽma to i duũxũgü i tama Yudíugü ixĩgüxũmaxã nüxũ yaxuxũcax i ore i tüxũ maxẽxẽẽxũ. Rü taguma tomare ga ore duũxũgümaxã chixu ==ñanagürü ga Pauru.

### Pauru rü Agrípaaxṹ nanangúchaũxẽxẽ nax yaxõõxũ

[24]Rü yexguma yemaacü nügüétüwa yadexaxgu ga Pauru, rü ñanagürü ga Féstu tagaãcüma: —Cungẽãxẽmare Pa Paurux. Rü ngẽma nax yeũcürü cungúechaũ, rü düxwa nawa cungeãxẽ ==ñanagürü.

[25]Natürü ga Pauru rü nanangãxũ, rü ñanagürü: —Tama changẽãxẽ Pa Ãẽxgacüx, Pa Féstux. Erü ñaa ore i nüxũ chixuxũ, rü aixcümaxũchi nixĩ.

[26]Rü daa ãẽxgacü ya Agrípa rü meama nüxũ nacuax i guxũma i ngẽma pemaxã nüxũ chixuxũ. Rü ngẽmacax tama chamuũãcüma chorü taãẽmaxã napexewa nüxũ chixu, erü nüxũ chacuax nax nüma rü ta nüxũ nacuáxũ i taxacüchiga nax yixĩxũ i guxũma i ñaa ore. Rü tama ngextámare cúãcü naxüpetü i ngẽma.

[27]¿Cuyaxõxũ, Pa Agrípax, i ngẽma Tupanaarü orearü uruũgü nüxũ ixuxũ? Choma nüxũ chacuax rü cuyaxõ ==ñanagürü ga Pauru.

[28]Rü Pauruxũ nangãxũ ga Agrípa, rü ñanagürü: —¿Ẽxna cuma nagu curüxĩnügu rü ngẽmaãcü noxre i curü oremaxã Cristuaxṹ choxũ cuyaxõxẽẽxũ? ==ñanagürü.

[29]Rü ñanagürü ga Pauru: —Woo noxre i oremaxã rü woo muxũ i oremaxã rü Tupana nanaxwaxe nax cuyaxõxũ. Rü tama i cuxicatama, natürü guxũma i ñaa nua choxũ ĩnüexũ rü ta, rü Tupana nanaxwaxe nax chauxrüxũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yixĩgüxũ̃, natürü tama chauxrüxũ̃ daa cadénagümaxã nax yana̱ixgüxũ̃ ==ñanagürü ga Pauru.

30Rü yexguma inachigü ga Agrípa, rü Féstu, rü Bereníche, rü guxũ̈ma ga yema namaxã yéma rütogüxũ̃.

31Rü yexguma ga nümagü rü noxrüwama naxĩ nax yéma nügümaxã Pauruchiga yadexagüxũ̃ca̱x. Rü ñanagürügü: —Ngẽma yatü, rü taxuxũ̈ma i chixexũ̃ naxü nax naxca̱x yamáxũ̃ rü taxuca̱xma tü̱xcüũ̃ napoxcu ==ñanagürügü.

32Rü Féstuxũ̃ ñanagürü ga Agrípa: —Ngẽxguma chi tama nümatama naxca̱x ínaca̱xgu nax Rómaarü ãẽ̱xgacü ya Chécharu nüxna caxũ̃ca̱x, rü chi ínanguxuchi ==ñanagürü.

## Ngechuchuarü ngúexũ̃gü ga yamugüxũ̃arü puracüchiga 27

### Pauruxũ̃ Rómawa namugü

1Rü yema ãẽ̱xgacügü rü düxwa nagu narüxĩnüe nax Itáriaanewa toxũ̃ namugüxũ̃. Rü norü churaragüarü capitáũ̃na nanamu ga Pauru namaxã ga ñuxre ga togü ga poxcuexũ̃. Rü gumá capitáũ̃ rü Yúriu nixĩ ga naéga, rü norü churaragütücumü rü “Ãẽ̱xgacü ya Chécharuarü Dauruũ̃gü”, nixĩ ga naéga.

2Rü nagu tichoũ̃ ga wüxi ga wapuru ga buanecümaxã ixũxũ̃ne ga Adamítiuwa ne ũxũ̃ne ga Áchiaarü ĩanegüwa ũxchaxũ̃ne. Rü towe ta nixüe ga Aristárcu ga Machedóniaanecüã̱x ga ĩane ga Techarónicawa ne ũxũ̃.

3Rü moxũ̃ãcü rü Chidóũ̃arü türewa tangugü. Rü Paurumaxã namecüma ga capitáũ̃ ga Yúriu rü ínanaxüexẽxẽ ga Pauru nax yémacüã̱x ga namücügüxũ̃tagu naxũ̃ãneaxũ̃ca̱x rü nüxũ̃ nangũ̃xẽẽgüxũ̃ca̱x.

4Rü yéma itaxĩãchi. Rü Chíperearü capaxũarü tocüwaguama taxĩ, na̱xcha̱xwa ga buanecü, yerü towaama nabu.

5Rü yéma Chíperewa tixãũ̃ ga már rü Chiríchiaanecutüwa tarüyicu. Rü yemacutügu taxĩ, rü Panfíriaanewa tachopetü rü ñu̱xmata Líchiaanewa yexmane ga ĩane ga Mírawa tangugü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

6Rü yema capitáũ̃ yexma nüxũ̃ nayangau ga wüxi ga wapuru ga Areyandríawa ne ũxũ̃ne ga Itáriaanewa ũxũ̃ne. Rü gumágu toxũ̃ nichoũ̃xẽxẽ, rü tomaxã inaxũãchi.

7Natürü írarüwatama itiñaxwetaxũ̃ ga muxũ̃ma ga ngunexũ̃gu, rü guxchaãcüma Chenídoarü tọxmạxtawa tangugü. Natürü towaama nabuema ga buanecü, rü yemacạx capaxũ ga Charmónaarü tọxmạxtawa tachopetü rü capaxũ ga Crétaxũ̃ ítachoeguãchi.

8Rü guxchaãcüma nacutügu taxĩ ga yema capaxũ, rü wüxi ga nachica ga Mexũ̃ ga Türegu ãégaxũ̃wa tangugü. Rü ĩane ga Lachéaarü ngaicamana nayexma.

9Natürü marü poraãcü tanuxcü nax itaxĩxũ̃, rü marü naxãũcüma nax itaxĩãmaxũ̃ yerü marü nawa nangu ga gumá tauemacügü ga nagu nagáuanexũ̃. Rü yemacạx ga Pauru rü nayaxucụxẽ ga duũ̃xũ̃gü, rü ñanagürü:

10—Pa Chomücügüx, nüxũ̃ chacuạx i ngẽxguma chi ixĩãmagu, rü tá naxãũcüma. Rü daa wapuru rü tá inayarütaxu namaxã i guxũ̃ma i naãcu. Rü ngürüãchi i yixema rü tá ta tayue ==ñanagürü.

11Natürü yema churaragüarü capitáũ̃ rü yexeraãcü gumá wapuruarü yoragaama naxĩnü, rü marinerugüarü capitáũ̃gaama naxĩnü, rü tama aixcüma Pauruga naxĩnü.

12Natürü yema türe rü tama name ga yéma nax tanangupetüxẽẽxũ̃ ga gáuanexũ̃. Rü yemacạx wixguxüchi guxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü nagu narüxĩnüe rü narümemae nixĩ nax itaxĩãchixũ̃ ga yéma. Rü nanaxwạxegü ga chi Feníchewa nax tangugüxũ̃ nax yéma tanangupetüxẽẽxũ̃ ga gáuanexũ̃, yerü yema nixĩ ga wüxi ga Crétaarü türe ga mexũ̃ ga tama poraãcü buanecü nawa nguxũ̃.

### Már arü ngãxũ̃tügu nüxũ̃ naxṹ ga buanecü ga tacü

13Rü inanaxügü nax meama topẹxewaama nabuxũ̃ ga buanecü ga súrwa ne ũcü, rü yemacạx ga nümagü ga marinérugü rü nüxũ̃ nacuạxgügu rü chi mea


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ítangugü ga yema ítaxĩxũ̃wa. Rü yemacax itaxĩãchi, rü nacutüarü ngaicamagu taxĩ ga yema Crétaarü capaxũ.

14-15Natürü yexgumatama ngürüãchi wüxi ga buanecü ga taxüchicü ga capaxũarü tocüwawa ne ũcü ngãxũ̃tüwaama nanacue ga gumá wapuru. Rü taxuacüma itixũtaũ̃ nawaama ga buanecü. Rü yemacax düxwa ítayachaxãchi nax tanatoxchinüxũ̃, rü toxũ̃ ínicuetaũ̃.

16Rü wüxi ga capaxũxãcü ga Cáudagu ãégaxũ̃arü tocüwawaama tachopetü ga ngextá tama poraãcü íyabuaxũ̃wa. Rü yéma poraãcü tapuracüe nax gumá wapurugu tanatúnagüxũ̃ ga norü ngue ga yatúchigüne.

17Rü yexguma marü natunagügüãgu ga gumá ngue, rü napanaxãgü ga tanütaxũ̃maxã nayanaixgütüwe ga gumá wapuru. Rü ñuxũchi nayawẽgü ga yema naxchirutachinügü ga namaxã yacuetaũ̃xũ̃ ga noxrix, yerü namuũ̃e ga nax Chírutearü naxnecüwa yanangaixtaũ̃güxũ̃. Rü yema buanecü toxũ̃ nicuetaũ̃mare.

18Rü moxũ̃ãcü ga buanecü rü tama nangupetüéga, rü yemacax inanaxügü nax ínawoũ̃ãcuãxũ̃ ga gumá wapuru.

19Rü norü tomaepüx ga ngunexũ̃gu, rü naxmexmaxãtama ínanawoũ̃ ga yema natüxügü ga gumá wapuru, rü guxũ̃ma ga to ga norü yemaxũ̃gü.

20Rü muxũ̃ma ga ngunexũ̃gu, rü tama nangox ga üaxcü rü ẽxtagü, rü tama nangupetüéga ga gumá buanecü ga taxüchicü. Rü düxwa nagu tarüxĩnüe nax marü taxũtáma tamaxẽxũ̃.

21Rü yexguma marü muxũ̃ma ga ngunexũ̃ tingegügu ga tama nax tachibüexũ̃, rü yexguma guxũ̃ma ga yema duũ̃xũgütanüwa inachi ga Pauru, rü ñanagürü: —Narümemae chi nixĩ, Pa Chomücügüx, nax chauga pexĩnüexũ̃, rü taxũchima nax ixĩãchixũ̃ ga Crétawa, rü taxũchima ñuxmarüxũ̃ tüxũ̃ naxüpetü i ñaa ãũcümaxũ̃ rü taxuxũ̃chima i chixexũ̃ tüxũ̃ nangupetü.

22Natürü ¡petaãẽgü! erü wapuruxica tá inayarütaxu, natürü i yixema rü taxúetama tayue.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[23]Erü ngewa̱xarü chütaxũ̃gu ya Tupana ya nüxṹ chapuracücü ya chorü Cori ixĩcü rü núma nanamu i wüxi i norü orearü uruxũ̃ i daxũcüã̱x i cha̱u̱xca̱x ngóxũ̃.

[24]Rü ñanagürü choxũ̃: “¡Taxṹ i cumuũ̃xũ̃, Pa Paurux! Erü Rómaarü ãẽxgacü ya Chécharupe̱xewa tá cungu, rü cugagu tá Tupana nanamaxẽxẽxẽ i guxũ̃ma i ngẽma cumücügü i cumaxã ngẽxma wapurugu ĩxũ̃”, ñanagürü choxũ̃.

[25]Rü ngẽmaca̱x, Pa Chomücügüx, ¡rü petaãẽgü! erü choma rü aixcüma Tupanaaxṹ chayaxõ, rü aixcüma tá nixĩ i ngẽmaãcü tá nangupetüxũ̃ ngẽxgumarüxũ̃ i ngẽma daxũcüã̱x chomaxã nüxũ̃ ixuxũ̃.

[26]Natürü wüxi i capaxũwa tá tayarücüxcuchitaũ̃gü ==ñanagürü ga Pauru.

[27]Rü yexguma taxre ga yüxü tingexgu nax itaxĩxũ̃, rü Már ga Ariáticuwa tayexmagü, yerü ga buanecü rü nuxica toxũ̃ nacuetaũ̃. Rü ngãxũ̃cüügu nüxũ̃ nicua̱xãchitanü ga yema marinérugü nax naxãnacüwa tangugüchaũ̃xũ̃.

[28]Rü ínanataegü ga norü ngugütamaruxũ̃ rü 36 ga metru nixĩ ga norü mátama. Rü yexguma marü írarüwa yáxũ̃guxüra itaxĩxgu rü wenaxarü nanangugütamagü, rü 27 ga metru nixĩ ga norü mátama ga yexguma.

[29]Rü namuũ̃e ga nax nutamaxã yanañaxtaxũ̃güxũ̃ ga naxãnacüwa, rü yemaca̱x gumá wapuruchinüwa ínanawoũ̃ ga ãgümücü ga anclagü ga napanaxãmaxã ixãtu̱xüxũ̃ nax yemaacü íyachaxãchigüxẽẽãxũ̃ca̱x ga gumá wapuru. Rü nayumüxẽgü nax paxa yangunexũ̃ca̱x.

[30]Natürü ga yema marinérugü rü nibuxmüchaũ̃ ga gumá wapuruwa, rü yemaca̱x nanawãĩxẽgü ga gumá wapuruarü ngue, rü ñanagürügü: —Ngẽma wapurupe̱xearü anclagü tá ítawoũ̃ nax nataixũ̃ca̱x ya wapuru ==ñanagürügüneta.

[31]Natürü ga Pauru rü churaragüarü capitáũ̃maxã rü norü churaragümaxã nüxũ̃ nixu rü ñanagürü: —Ngẽxguma ñaa marinérugü rü taxũtáma nuxã wapurugu nachoxgu, rü guxãma i pema rü tá peyue ==ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[32]Rü yexguma ga yema churaragü rü nayadaecunügü ga gumá ngue, rü nananguxẽẽgü.

[33]Rü yexguma marü yangunechaũgu, rü Pauru nayaxucu̲xẽgü ga guxũma nax nachibüexũca̲x, rü ñanagürü: —Taxre i yüxü nixĩ i ñu̲xma nax taguma aixrügumarüxũ pechibüexũ, rü bai i ta̲xacü nax pengõxũ yerü poraãcü pexoegaãẽgü.

[34]Rü ñu̲xma rü pemaxã nüxũ chixu nax pechibüexũ nax peporaexũca̲x, rü taxuxũma pexũ üpetüxũca̲x. Erü taxúetama itayarütaxu rü bai i wüxi i peyaexüra inayarütaxu ==ñanagürü.

[35]Rü yexguma marü yema ñaxgu, rü nanayaxu ga wüxi ga paũ, rü Tupanana moxẽ naxã nape̲xewa ga guxũma. Rü inanabücu ga yema paũ, rü inanaxügü nax nangõoxũ.

[36]Rü yexguma nataãẽgü ga guxũma, rü nümagü rü ta nachibüe.

[37]Rü 276 tixĩgü ga guxãma ga toma ga gumá wapurugu ĩxẽ.

[38]Rü yexguma marü nangãxegu, rü ínanawoũ ga yema trigu ga wapuru namaxã ããcuxũ nax nangünagüxũca̲x ga gumá wapuru.

### Inangu ga gumá wapuru

[39]Rü yexguma yangunegu, rü yema marinérugü tama nüxũ nacuáane ga yéma. Natürü nüxũ nadaugü ga wüxi ga axcuchixũ ga naxnücüpechinüãxũ, rü nagu narüxĩnüe ga yéma nax yanangaixẽẽgüãxũ ga guma wapuru.

[40]Rü yexguma nanadaũ ga norü ngãxũxũ ga anclagü, rü márwa nanawogü. Rü nayawẽgü ga norü toxchinüxũarü na̲i̲xruũgü, rü inananga ga yema nape̲xewa üxũ ga naxchirutachinü ga namaxã iticuetaũxũ. Rü itanaxügü ga nüxũ nax tingaicaxũ ga yema naxnücüpechinü.

[41]Natürü wüxi ga naxnücüarü nuxtamaxũwa tayarüngaixtaũ. Rü yéma naxnecüwa nayarüwápe̲xe ga guma wapuru rü marü tama yéma itaxĩãchi. Rü yoxni ga nachinüwa, rü yuape nayapuxẽxẽ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

42Rü yema churaragü rü nagu narüxĩnüe nax nadaiaxũ̃ ga yema poxcuexũ̃ nax taxuxũ̃ma iñaxũ̃cax ga yexguma naxãnacüwa nangugügu.

43-44Natürü yema norü capitáũ̃ ga churaragü, rü Pauruxũ̃ namaxẽẽchaũ̃, rü yemacax tama nanaxwaxe nax nadaiaxũ̃ ga yema poxcuexũ̃. Natürü nanamu nax yema ixãnüxũ̃ rü nüxíra ínayuxgüxũ̃ nax naxãnacüwa nawẽxgüxũ̃cax, rü yema togü rü mürapewagügu rüexna yema wapurutüchigügu mea nax ínachoũ̃xũ̃cax. Rü yemaacü guxãma meama naxãnacüwa tangugü.

## Ngechuchuarü ngúexũ̃gü ga yamugüxũ̃arü puracüchiga 28

### Capaxũ ga Máltawa nayexma ga Pauru

1Rü yexguma meama naxãnacüwa tangugügu ga guxãma, rü yexguma nüxũ̃ tacuaxgü nax Málta yixĩxũ̃ ga naéga ga yema capaxũ.

2Rü yema yémacüãxgü ga duũ̃xũ̃gü rü meama toxũ̃ nayauxgü ga guxãma. Rü nanangixtagü ga wüxi ga üxü ga taxũ̃ne. Rü toxcax nacagü ga guxãma nax yéma togü tanaixũ̃güxũ̃cax, yerü napu rü nagáuane.

3Rü Pauru nanadetaquexe ga ñuxre ga naichacüügü, rü üxüxétüwa nayawocu. Natürü yexguma yéma yawocuãgu, rü üxüarü naiemaxũ̃chaxwa inayago ga wüxi ga ãxtape. Rü Paurumexẽwa nayuxu, rü yéma nayarütuãchi.

4Rü yexguma yema yémacüãxgü nüxũ̃ daugügu ga yema ãxtape ga Paurumexẽwa nax natuxũ̃, rü nügümaxã ñanagürügü: —Ñaa yatü rü maneca wüxi i máẽtaxũ̃ nixĩ. Rü woo márwa yuwa nax yañaxũ̃, natürü Tupana tama nanamaxẽẽchaũ̃ ==ñanagürügü.

5Natürü gumá üxüxétügu nanamaxũ̃ ga yema ãxtape, rü taxuxũ̃ma nüxũ̃ naxüpetü ga Pauru.

6Natürü guxũ̃ma ga yema duũ̃xũ̃gü rü ínananguxẽẽgü rü tá nacha ya naxmex rüexna ngürüãchi nayux. Rü marü nũxcüxürama ga yema nüxũ̃ nax nadaunüxũ̃ rü taxuxũ̃ma nüxũ̃ nax üpetüxũ̃, rü düxwa togu narüxĩnüe rü inanaxügüe nax ñagüxũ̃: —Maneca wüxi ya tupana nixĩ ==ñagüxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]Rü yema nachicaarü ngaicamana nayexma ga norü naane ga yema capaxũarü ãẽxgacü ga Púbiru ga naéga. Rü nüma meama toxũ nayaxu, rü yexma toxũ napegüxẽxẽ ga tomaepu̱x ga ngunexũ. Rü tomaxã namecümaxüchi.

[8]Rü guxema Púbiru nanatü rü ngürücarewa tayexma, yerü tixaxüne rü taduũ. Rü tüxũ ínayadau ga Pauru, rü tümamaxã nayumüxẽ, rü tümaétügu naxű́xme̱x, rü tüxũ narümexẽxẽ.

[9]Rü yexguma yemaxũ nadaugügu, rü Paurucax yéma naxĩ ta ga guxũma ga togü ga ida̱xaweexũ ga yema capaxũcüã̱x, rü narümexe.

[10]Rü nümagü ga yema duũxũgü ga capaxũcüã̱x rü meama toxna nadau rü toxũ narüngũxẽẽgü. Rü yexguma itaxĩãchigu, rü toxna nananagü ga guxũma ga tanaxwa̱xexũ ga torü namawaxũ ga õna.

### Rómawa nangu ga Pauru

[11]Rü tomaepu̱x ga tauemacü yéma capaxũwa tayexmagü. Rü ñu̱xũchi nagu tichoũ ga wüxi ga wapuru ga yema capaxũwa gáuanexũ ngupetüxẽxé́ne. Rü Areyandríacüã̱x nixĩ ga gumá wapuru. Rü napexewa nayexmagü ga taxre ga norü tupanachicüna̱xãgü ga Cátugu rü Pórugu ãégagüxũ.

[12]Rü Chiracúchaarü türewa tangugü, rü tomaepu̱x ga ngunexũ yéma tayexmagü.

[13]Rü yéma itaxĩãchi, rü nacutüarü ngaicamagu taxĩ ñu̱xmata Requíuwa tangugü. Rü moxũãcü ínangu ga wüxi ga buanecü ga súrwaama ne bucü rü toxũ inicuetaũ. Rü yemaarü moxũãcüama rü Pochuóriwa tangugü.

[14-15]Rü yexma Pochuórigu nüxũ tayangau ga ñuxre ga duũxũgü ga yaxõgüxũ. Rü toxna naxu nax wüxi ga yüxü yexma naxũtagu tarüchoxũca̱x. Rü marü wüxi ga yüxü ngupetügu rü itaxĩãchi nax namagu Rómawa taxĩxũca̱x. Rü marü toxũ nacuáchigagü ga yema yaxõgüxũ ga Rómacüã̱x. Rü yema nama ga Ápiugu ãégaxũgu naxĩ nax yexma toxũ yangaugüxũca̱x. Rü Ápiuarü Ngüechicawa rü Tomaepu̱x ga Pechicawa toxũ narüngũxẽẽgü. Rü yexguma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Pauru nüxũ dạ̲uxgu ga yema yaxõgüxũ, rü Tupanana moxẽ naxã rü poraãcü nataãxẽ. Rü yemaacü Rómawa tangugü.

16Rü yexguma Rómawa tangugügu rü wüxi ga ĩpatawa nananguxẽẽgü ga Pauru nüxica namaxã ga wüxi ga churara ga nüxna dauxũ.

### Rómawa nayexma ga Pauru

17Rü tomaepü̲x ga ngunexũ marü yéma nayexmagu, rü Pauru naxca̲x nangema ga yema Yudíugüarü ãẽ̲xgacügü ga Rómawa yexmagüxũ. Rü yexguma nangutaque̲xegügu, rü ñanagürü ga Pauru nüxũ: —Chomax, Pa Chauenexẽgüx, rü taxuxũma i chixexũ chaxü namaxã i tatanüxũ, rü bai i nũxcümaũgüxũ i tórü o̲xigücümagümaxã. Natürü Yerucharéũgu choxũ niyauxgü ga tatanüxũ, rü Rómacüã̲x ga churaragüna choxũ namugü.

18Rü yexguma marü choxna nacagüegu ga Rómacüã̲xgü, rü choxũ ningexgüchaũ, yerü taxuxũma ga ta̲xacü ga chixexũ chowa nadaugü nax choxũ yama̲xgüxũca̲x.

19Natürü yema tatanüxũ ga Yudíugü rü nayamuẽtanü nax tama choxũ yange̲xgüxũca̲x. Rü yemaca̲x düxwa naxca̲x íchaca nax nümatama ya Rómaarü ãẽ̲xgacü ya Chécharu choxna caxũca̲x. Natürü tama tatanüxũxũ íchaxuaxũxũca̲x nixĩ ga yemaca̲x íchaca̲xaxũ.

20Rü ngẽmaca̲x nixĩ i pexca̲x nua changemaxũ nax pexũ chadauxũca̲x rü pemaxã chidexaxũca̲x. Pema nüxũ pecua̲x rü yixema i Iraétanüxũ rü ítananguxẽxẽ nax ínanguxũ ya Cristu. Rü yimá Cristuca̲x nixĩ i choma i ñu̲xma i daa cadénamaxã chináixũ ==ñanagürü.

21Rü nümagü nanangãxũgü, rü ñanagürügü: —Toma rü taxuxũma i popera i Yudéawa ne muxũ i cuchiga ümatüxũ tayauxgü. Rü ngẽma taenexẽgü i ngéma ne ĩxũ rü núma ngugüxũ rü bai i wüxi i nüxũ ixuxũ i ta̲xacürü ore i chixexũ i cuchiga.

22Rü cuxũtawa nüxũ taxĩnüechaũ rü ¿ñuxũ ñacuxũ i cumax? Erü nüxũ tacua̲xgü rü guxũwama i Yudíugü rü chixri nachiga nidexagü i ngẽma ore i ngexwaca̲xũxũ i Ngechuchuchiga ==ñanagürügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[23]Rü yexguma Paurumaxã inaxunetagü ga wüxi ga ngunexũ̃, rü napatawa naxĩ ga muxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü. Rü Pauru namaxã nüxũ̃ nixu ga Tupanaarü ore ga ñuxãcü ãe̲xgacü nax yixĩxũ̃ ya Tupana. Rü pa̲xmama inanaxügü, rü ñu̲xmata nachütaxũ̃ rü nüxũ̃́ nanangúchaũ̃xẽxẽ ga yema duũ̃xũ̃gü nax Ngechuchuaxũ̃́ yaxõgüãxũ̃ca̲x. Rü yemaca̲x Moiché ümatüxũ̃ ga mugüwa rü nüxcümaũ̃güxũ̃ ga Tupanaarü orearü uruũ̃gü ümatüxũ̃ ga orewa namaxã nüxũ̃ nixu ga Ngechuchuchiga.

[24]Rü nümaxũ̃ rü nayaxõgü ga yema Pauru namaxã nüxũ̃ ixuxũ̃, natürü ga togü rü tama nayaxõgü.

[25]Rü yexguma tama wüxigu naxĩnüegu ga yema duũ̃xũ̃gü, rü inanaxügü nax íyaxĩxũ̃. Rü yemaca̲x ga Pauru rü ñanagürü nüxũ̃: —Mea perü o̲xigümaxã nidexa ga Tupanaãxẽ ya Üünecü ga yexguma Ichaíaxũ̃ yadexaxẽẽgu rü ñaxgu:

[26]“¡Ngéma naxũ, rü ngẽma duũ̃xũ̃gümaxã nüxũ̃ yarüxu rü ñacurügü tá nüxũ̃: ‘Rü woo nüxũ̃ naxĩnüegu rü taxũtáma nüxũ̃ nacua̲xgü nax ta̲xacüchiga yixĩxũ̃ i ngẽma nüxũ̃ naxĩnüexũ̃! Rü woo nüxũ̃ nadaugügu rü taxũtáma nüxũ̃ nacua̲xgü nax ta̲xacüchiga yixĩxũ̃ i ngẽma nüxũ̃ nadaugüxũ̃.

[27]Erü naãxẽ i ngẽma duũ̃xũ̃gü rü chixexũ̃maxã nanapa, rü naxmachixẽ rü narüdüxtagü, rü naxetügü rü ninuxgü. Rü ngẽmaãcü nangupetü nax tama nüxũ̃ nadaugüxũ̃ca̲x rü tama nüxũ̃ naxĩnüexũ̃ca̲x rü tama chauga naxĩnüexũ̃ca̲x rü tama cha̲u̲xca̲x nawoeguxũ̃ca̲x nax ngẽmaãcü choma naxca̲x chayataanexẽẽgüxũ̃ca̲x’ ”, ==ñanagürü ga Tupanaãxẽ ya Üünecü.

[28]Rü ñanagürü ta ga Pauru: —Rü name nixĩ nax nüxũ̃ pecuáxũ̃ nax ñu̲xmawena ngẽma tama Yudíugü ixĩgüxũ̃maxã nüxũ̃ ixuxũ̃ i ñaa Tupanaarü ore i tüxũ̃ maxẽxẽẽxũ̃. Rü nümagü tá nixĩ i aixcüma inaxĩnüexũ̃ ==ñanagürü.

[29]Rü yexguma Pauru yema ñaxgu, rü ínixĩ ga yema Yudíugü, rü poraãcü nügümaxã íniporagatanücüü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

30Rü taxre ga taunecü ga mecü yéma nayexma ga Pauru nawa ga guma ĩpata ga naxütanüne nax nagu napexũ̃cax̲. Rü yéma meama nanayaxu ga guxũ̃ma ga yema duũ̃xũ̃gü ga naxũ̃tawa íyadaugüxũ̃.

31Rü nüxũ̃ nixuchiga ga ñuxãcü ãẽ̲xgacü nax yixĩxũ̃ ga Tupana. Rü meama nanangúexẽxẽ ga Cori ya Ngechuchu ya Cristuchiga. Rü taxúema nüxũ̃́ tanaguxchaxẽxẽ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

# Rómawa

## Rómawa 1

### Pauru rü nüxũ narümoxẽ ga yema yaxõgüxũ ga Rómawa yexmagüxũ

[1]Pa Chauenexẽgüx rü Pa Chaueya̲xgü ya Rómacüã̲xgüx, choma i Pauru nixĩ i pexca̲x chanaxümatüxũ i ñaa popera. Rü choma nixĩ ya Ngechuchu ya Cristuarü duũxũ chixĩxũ. Rü choxũ nixĩ ga nayaxuxũ nax choxũ yamuxũca̲x nax duũxũgümaxã nüxũ chixuxũca̲x i norü ore i mexũ.

[2]Rü Tupana rü nũxcümaũgüxũ ga norü orearü uruũgü ümatüxũ i ore i üünexũwa inaxuneta nax nua tá namuaxũ ya Nane ya Cristu.

[3]Rü ñaa ore i mexũ rü tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristuchiga nixĩ. Rü nüma rü woo Tupana Nane nax yixĩxũ, natürü duũxũgürüxũ nabu ga yexguma ñoma ga naanewa nanguxgu. Rü ãẽxgacü ga Dabítaxawa nixĩ ga ínanguxũ.

[4]Natürü nümatama ya Ngechuchu rü üünecü nixĩ. Rü yexguma Tupanaãxẽarü poramaxã yuwa ínadaxgu rü Tupana tüxũ nüxũ nadauxẽxẽ nax aixcüma Nanexũchi nax yixĩxũ.

[5]Rü Ngechuchu ga Cristugagu Tupana chomaxã namecüma rü choxũ naxuneta nax norü puracü chaxüxũca̲x. Rü yemaca̲x Ngechuchuégagu choxũ namu nax guxũ i nachixũanewa nüxũ chixuxũca̲x i norü ore nax yaxõgüãxũca̲x i duũxũgü rü Tupanaga naxĩnüexũca̲x.

[6-7]Rü pemax rü ta, Pa Rómacüã̲xgüx, rü ngẽma duũxũgütanüxũ pixĩgü. Rü nüma ya Tupana rü pexũ nangechaũ rü marü pexũ naxuneta nax Ngechuchu ya Cristuarü duũxũgü pixĩgüxũ rü natanüxũ pixĩgüxũca̲x i ngẽma norü duũxũgü i üünegüxũ. Rü ñu̲xmax, Pa Chauenexẽgü i Rómacüã̲xgüx, rü chanaxwa̲xe i Tanatü ya Tupana rü tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu poraãcü pexũ narüngũxẽxẽ rü pexna nanaxã i norü taãxẽ.

### Pauru rü nüxṹ nangúchaũ nax íyadauãxũ ga yema yaxõgüxũ ga Rómawa yexmagüxũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]Rü ñu̱xma rü Ngechuchu ya Cristuégagu Tupanana moxẽ pexca̱x chaxã i wüxichigü i pema. Erü guxũ i naanewa rü duũxũgü nüxũ nixugügü nax aixcüma Cristuaxṹ peyaxõgüxũ.

[9]Rü Tupanaaxṹ nixĩ i guxũma i chorü ngúchaũmaxã chapuracüxũ rü nüxũ chixuxũ i norü ore i mexũ i Nanechiga. Rü nüma ya Tupana choxũ nadau rü nüxũ nacua̱x nax guxũguma pexca̱x chayumüxẽxũ.

[10]Rü guxũguma nüxna chaca nax petanüwa choxũ namuxũca̱x ega norü ngúchaũ yixĩxgu nax pexũ íchayadauxũca̱x.

[11]Erü aixcüma choxṹ nangúchaũ nax pexũ chadauxũ rü pemaxã nüxũ chixuxũ i Tupanaarü ore nax yexeraãcü peporaexũca̱x i perü õwa.

[12]Rü ngẽxguma wüxiwa ingẽxmagügu rü tá yigüaxṹ tanangúchaũxẽxẽ namaxã i ngẽma õ i pema pexṹ ngẽxmaxũ rü choma choxṹ ngẽxmaxũ

[13]Pa Chauenexẽgüx, chanaxwa̱xe i nüxũ pecua̱x nax mue̱xpü̱xcüna pexũ íchayadauxchaũxũ, natürü ñu̱xmarüta rü choxṹ naguxcha. Natürü ngéma petanüwa chaxũxchaũ, erü chanaxwa̱xe nax petanüwa nüxũ chixuxũ i Tupanaarü ore nax ngẽmaãcü yaxõgüãxũca̱x i duũxũgü i taxũta yaxõgüxũ, yexgumarüxũ nax yaxõgüãxũ ga togü ga duũxũgü ga tama Yudíugü ixĩgüxũ.

[14]Rü nümatama ya Tupana choxũ namu nax guxũ i duũxũgümaxã nüxũ chixuxũca̱x i norü ore. Rü woo ngẽma poperaxũ icuáxũ rü woo ngẽma tama poperaxũ icuáxũ, rü woo ngẽma cua̱x nüxṹ ngẽxmaxũ rü woo ngẽma tama cua̱x nüxṹ ngẽxmaxũ rü Tupana nanaxwa̱xe nax ngẽmagümaxã nüxũ chixuxũ i norü ore.

[15]Rü ngẽmaca̱x, Pa Chauenexẽgü i Rómagu Ãchiũgüxũ, rü choma rü poraãcü choxṹ nangúchaũ nax pemaxã rü ta nüxũ chixuxũca̱x i Tupanaarü ore i mexũ.

### Tupanaarü ore rü napora

[16]Rü taxuca̱xma naxca̱x chaxãne i ngẽma ore i mexũ. Erü ngẽma ore rü Tupanaarü pora nixĩ. Rü guxãma ya yíxema ya nüxũ ĩnüxe rü Cristuaxṹ yaxõgüxe rü tüxṹ nangẽxma i maxũ i taguma gúxũ. Rü ngẽma maxũ, rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Yudíugücaxchirex nixĩ, natürü i ñuxma rü guxũma i ngẽma tama Yudíugü ixĩgüxũcax rü ta nixĩ.

17Rü ngẽma norü orewa nixĩ ya Tupana tamaxã nüxũ yaxuxũ nax tórü õgaguxicatama yixĩxũ nax napexewa imexũ. Erü norü ore i ümatüxũwa rü ñanagürü: “Yíxema tümaarü õgagu Tupanapexewa mexẽ, rü tüxṹ nangẽxma i maxũ i taguma gúxũ”, ñanagürü.

### Duũxũgü rü nagagutama nixĩ i napoxcuexũ

18Rü Tupana rü norü numaxã daxũguxũ i naanewa ne nanamu i norü poxcu naxcax i guxũma i ngẽma duũxũgü i tama naga ĩnüexũ rü chixexũgu maxẽxũ rü ngẽma norü chixexũmaxã togüaxṹ naguxchaxẽẽgüxũ nax tama yaxõgüãxũcax i ngẽma ore i aixcüma ixĩxũ.

19Rü ngẽma duũxũgü i chixexũ ügüxũ rü mea nüxũ nacuaxgüchirex nax ñuxãcü yixĩxũ ya Tupana yerü nümatama ga Tupana rü marü nüxũ nüxũ nadauxẽxẽ ga yema.

20Rü woo tama nüxũ idaugügu ya Tupana, natürü guxũma i ngẽma naxüxũwa nixĩ i nangóxũ. Rü yexguma noxri naane naxüxgumama nixĩ ga meama duũxũgüxũ nüxũ nadauxẽẽxũ nax aixcüma Tupana nax yixĩxũ rü guxũguma nax naporaxũ. Rü ngẽmacax i ngẽma duũxũgü i chixexũ ügüxũ, rü taxucürüwama taxacümaxã nügü ínapoxũgü i Tupanapexewa.

21Yerü woo nüxũ nacuaxgüchirex nax ñuxãcü yixĩxũ ga Tupana, natürü tama nanayauxgüchaũ nax norü Tupana yixĩxũcax, rü bai nax moxẽ nüxna naxãgüxũ. Natürü yema taxuwama mexũguama narüxĩnüe, rü yemaacü naechitamare namaxẽ rü yexeraãcü chixexũgu narüxĩnüe.

22-23Rü nügü yaxugüegu rü duũxũgü i nüxũ icuáxũ nixĩgü natürü taxuguma narüxĩnüe. Yerü nüxna nixĩgachitanü ga Tupana ya mexẽchicü ya taguma yucü, nax nawe naxĩxũcax ga duũxũgü i yuxwaxexũchicünaxãgü, rü werigüchicünaxãgü, rü naẽũgüchicünaxãgü, rü ãxtapegüchicünaxãgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[24]Rü yemacax ga Tupana rü düxwa nüxna nixũgachi ga yema duũxũgü nax naxügüãxũcax ga guxũma ga yema chixexũ ga nüxṹ ngúchaũgüxũ rü nügümaxã nax naxügüãxũcax ga naxũnearü ngúchaũgü i ãne tüxna ãxũ.

[25]Rü yemaacü ga yema duũxũgü rü nüxna nixĩgachi ga gumá aixcüma Tupana ixĩcü nax nüxũ yacuaxüũgüxũcax ga yema nüma ga Tupana nangoxẽẽxũ. Rü tama nüxũ nicuaxüũgü ya Tupana ya guxũguma mecü nax nüxũ yacuaxüũgüxũ. Rü ngẽmaãcü yixĩ.

[26]Rü yemacax ga Tupana rü düxwa nanayexrü ga yema duũxũgü nax naxügüãxũcax ga naxũnearü ngúchaũ i ãne tüxna ãxũ. Rü ngexũgü rü naxrüxũ ngexũgümaxãtama namaxẽ rü tama yatügümaxã.

[27]Rü yexgumarüxũ ta ga yatügü rü naxrüxũ yatüxũmaxãtama namaxẽ, rü tama ngexũmaxã. Rü yema naxũnearü ngúchaũ ga chixexũgü rü nüxũ napora nax naxrüxũ yatüxũmaxã namaxẽxũ. Rü yemaacü ga yema yatügü rü nügümaxã nanaxügü ga yema naxũnearü ngúchaũ i ãne tüxna ãxũ, rü düxwa yemagagu nidaxawee rü naturaxũnegü.

[28]Rü yema nax tama Tupanaxũ nacuaxgüchaũxũ, rü yemacax ga nüma ga Tupana rü düxwa nanayexrü ga yema duũxũgü nax norü chixexũgu naxĩnüexũcax rü naxügüãxũcax ga yema chixexũ.

[29]Rü düxwa ga yema duũxũgü rü guxũraũxũ ga chixexũgu narüxĩnüe. Rü tama aixcüma mea naxmaxmaxã rü natemaxã namaxẽ. Rü naxaü rü nügüna nananugüchaũ i guxũma. Rü chixexũgu namaxẽ. Rü nixãũxãchiwaxegü, rü namáetagü, rü nanuewaxegü, rü nawomüxẽẽwaxegü, rü naxũnearü ngúchaũ nüxũ napora, rü Taxúegama naxĩnüe, rü nixoregütaaxgü.

[30]Rü chixexũmaxã toguãxũ nixugüe, rü Tupanachi naxaie, rü toguãxmaxã naguxchigagü. Rü nügügu naxĩnüegu rü togüarü yexera nixĩgü, rü nügü nicuaxüũgü. Rü naxcax nadaugü nax yexera chixexũ naxügüxũ. Rü tama nanatüga rü naéga naxĩnüechaũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[31]Rü tama inarüxĩnüechaũ̃. Rü tama aixcüma nayanguxẽxẽ i ngẽma nüxũ̃ yaxugüxũ̃. Rü taxúexũ̃ma nangechaũ̃gü. Rü tama toguã̲x nüxũ̃ tangechaũ̃tümüũ̃gü.

[32]Rü nümagü i ngẽma duũ̃xũ̃gü rü meama nüxũ̃ nacuã̲xgüchire̲x rü Tupana rü marü namaxã nanaxuegu nax noxtacüma nayuexũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i ngẽmaãcü maxẽxũ̃. Natürü woo meama nüxũ̃ nacuã̲xgüchire̲x i guxũ̃ma i ngẽma, natürü nanaxügüama i ngẽma chixexũ̃, rü nataãẽgü ega togü naxü̲xgu.

## Rómawa 2

### Tupana tama inatü i ngẽxguma poxcu namaxã naxueguxgu i ngẽma duũ̃xũ̃gü i chixexũ̃ ügüxũ̃

[1]Rü ngẽmaca̲x, Pa Duũ̃xũ̃x, rü woo texé quixĩxgu rü taxuacüma Tupanape̲xewa cugüétüwa cuchogü ega togüxũ̃ quixuxgu. Erü ngẽxguma togüxũ̃ quixuxgu nax nachixexũ̃ rü cugütama chixexũ̃gu cungu̲xẽxẽ, erü cuma nax cumücüxũ̃ quixuxũ̃ rü cuma rü ta cunaxü i ngẽma chixexũ̃ i cumücüxũ̃ naxca̲x quixuxũ̃.

[2]Rü nüxũ̃ tacua̲x rü Tupana tama inatü i ngẽxguma poxcu namaxã naxueguxgu i ngẽma duũ̃xũ̃gü i ngẽma chixexũ̃ ügüxũ̃.

[3]Rü dücax, Pa Duũ̃xũ̃x, rü ngẽxguma togüxũ̃ quixuxgu, natürü cuma rü ta cunaxü̲xgu i ngẽmatama chixexũ̃ i nüma naxüxũ̃, ¿rü ñuxũcürüwa nagu curüxĩnüxũ̃ nax Tupanacha̲xwa tá iquiñaxũ̃ nax tama cuxũ̃ napoxcuxũ̃ca̲x?

[4]¿Rü tü̲xcüũ̃ nüxũ̃ cuxo i ngẽma mexũ̃ ya Tupana cuxca̲x üxũ̃? Nüma rü poraãcüxüchi cumaxã namecüma rü yáxna cumaxã naxĩnü rü tama paxa curü chixexũ̃ca̲x cuxũ̃ napoxcuchaũ̃. ¿Rü tü̲xcüũ̃ tama nagu curüxĩnü nax Tupana ngẽmaãcü cumaxã mecümaxũ̃ nax nüxũ̃ curüxoxũ̃ca̲x i curü chixexũ̃ rü naxca̲x nax cumaxũ̃xũ̃ca̲x?

[5]Natürü cuma rü tama Tupanaxũ̃ cucuáxchaũ̃ rü tama nüxũ̃ curüxoxchaũ̃ i curü chixexũ̃. Rü ngẽmaãcü cugüca̲xtama cunayexeraxẽxẽ i curü poxcu i tá


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

cuyaxuxũ i ngẽma ngunexũ i nagu Tupana norü numaxã napoxcuexũ i ngẽma chixexũ ügüxũ.

6Rü ngẽma ngunexũ tá nixĩ ya Tupana nüxṹ yaxütanüxũ i wüxichigü i duũxũgü naxca̱x i ngẽma naxügüxũ.

7Rü maxũ i taguma guxũmaxã Tupana tá tüxṹ nanaxütanü ya yíxema guxũguma mexũ taxügüãcüma naxca̱x daugüxe nax Tupana tümamaxã taãẽxũ rü naxca̱x daugüxe nax Tupanaxũtawa tangugüxũ.

8Natürü Tupana tá tümamaxã nanu rü tá tüxũ napoxcu ya yíxema tama naga ĩnüechaũxũ i ore i aixcüma ixĩxũ rü naxca̱x daugüxe nax chixexũ taxügüxũ.

9Rü guxũma i ngẽma duũxũgü i chixexũ ügüxũ rü tá ngúxũ ningegü rü poraãcü tá guxchaxũwa nangẽxmagü. Rü ngẽma Yudíugü i chixexũ ügüxũxíra tá nixĩ ya Tupana poxcuexũ. Rü ngẽxgumarüxũ tá ta napoxcue i ngẽma tama Yudíugü ixĩgüxũ i chixexũ ügüxũ.

10Natürü ngẽma duũxũgü i mexũ ügüxũ rü Tupana tá nanatachigaxẽxẽ, rü tá nüxũ nicua̱xüxũ, rü tá nanataãẽgüxẽxẽ. Rü ngẽma Yudíugüxíra tá nixĩ i nüxũ yacua̱xüũgüxũ. Rü ngẽxgumarüxũ tá ta nüxũ nicua̱xüũgü i ngẽma tama Yudíugü ixĩgüxũ i mexũ ügüxũ.

11Erü Tupanape̱xewa rü nawüxigu i ngẽma duũxũgü i Yudíugü ixĩgüxũ rü ngẽma tama Yudíugü ixĩgüxũ. Rü guxãma ya texé ya chixexũ ügüxe rü tá tanayaxu i tümaarü poxcu, natürü guxãma ya texé ya mexũ ügüxe rü tá Tupana tümamaxã nataãxẽ.

12Rü guxũma i duũxũgü i pecadu ügüxũ i tama nüxũ cua̱xgüxũ i ngẽma mugü ga Moiché ümatüxũ, rü tá inayarütauxe. Rü ngẽxgumarüxũ ta i guxũma i ngẽma pecaduã̱xgüxũ i nüxũ cua̱xgüxũ i ngẽma mugü ga Moiché ümatüxũ, rü ngẽma mugü nüxũ ixuxũãcüma Tupana tá nanapoxcue.

13Erü tama Tupanape̱xewa nime i ngẽma duũxũgü i nüxũ ĩnüemarexũ natürü tama nagu maxẽxũ i norü mugü. Natürü ngẽma duũxũgü i Tupanaarü mugüga ĩnüexũ nixĩ i aixcüma Tupanape̱xewa imexũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

14Dücax, i ngẽma duũxũgü i tama Yudíugü ixĩgüxũ. Nümagü rü tama nüxũ nacua̱xgü i Tupanaarü mugü. Natürü ngẽxguma nüechamatama naxügümareãgu i ngẽma Tupana tüxũ muxũ, rü tüxũ nüxũ nadauxẽxẽ nax nüxũ nacua̱xgüxũ i ta̱xacü nax yixĩxũ i mexũ rü ta̱xacü nax yixĩxũ i chixexũ, woo tama nüxũ nax nacua̱xgüchiréxũ i Tupanaarü mugü.

15Erü nacümagüwatama nixĩ i tüxũ nüxũ nadauxẽẽxũ nax nüxũ nacua̱xgüxũ nax ta̱xacü yixĩxũ i mexũ rü ta̱xacü nax yixĩxũ i chixexũ. Rü ngẽma duũxũgü rü ngẽxguma chixexũ naxügügu, rü naãxẽwatama nixĩ i nüxũ nacua̱xgüxũ nax nachixexũ i ngẽma naxügüxũ. Rü ngẽxgumarüxũ ta i ngẽxguma mexũ naxügügu, rü naãxẽwatama nixĩ i nüxũ nacua̱xgüxũ nax namexũ i ngẽma naxügüxũ.

16Rü ngẽma ngunexũ i nagu guxũma i duũxũgüxũ yacagüxũ ya Tupana rü Ngechuchu ya Cristuxũ tá namu nax duũxũgüxũ yacagüxũca̱x naxca̱x i ngẽma cúãcü naxügüxũ. Rü Tupanaarü ore i pemaxã nüxũ chixuxũ nixĩ i tüxũ nüxũ cua̱xẽẽxũ i ngẽma.

### Yudíugüchiga rü mugü ga Moiché ümatüxũchiga

17Natürü pema Pa Chauenexẽgü Pa Yudíugüx, rü ñaperügügü: “Toma rü Yudíugü tixĩgü rü meama nüxũ tacua̱x i Tupanaarü mugü ga Moiché ümatüxũ”, ñaperügügü. Rü ngẽmaãcü Tupanamaxã pegü picua̱xüũgü erü nagu perüxĩnüe nax Tupana pexũ nangechaũxũ erü Yudíugü pixĩgü.

18Rü nüxũ pixu nax meama nüxũ pecuáxũ i ta̱xacü nixĩ i Tupanaarü ngúchaũ rü ta̱xacü nixĩ i mexũ rü ta̱xacü nixĩ i chixexũ. Erü Tupanaarü mugüwa naxca̱x pengúe nax nüxũ pecuáxũ i ngẽma aixcüma mexũ.

19Rü pema rü ñaperügügü: “Toma rü meama nüxũ tacua̱x nax tanaxucu̱xẽxũ i ngẽma togü i duũxũgü i tama Tupanaxũ cua̱xgüxũ. Rü meama nüxũ tacua̱x nax itayanawe̱xãchixẽẽxũ i ngẽma togü i chixexũwa ngẽxmagüxũ”, ñaperügügü.

20Rü pema nagu perüxĩnüe rü nüxũ pecua̱x nax penaxucu̱xẽxũ i ngẽma togü i duũxũgü i tama Tupanaxũ cua̱xgüxũ rü penangúexẽẽxũ i ngẽma duũxũgü i ngexwaca yaxõgüxũ. Rü ngẽmaãcü nagu perüxĩnüe erü Tupanaarü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

mugüwa pengúe rü ngẽmacax meama nüxũ pecuax i taxacü nixĩ i mexũ rü taxacü nixĩ i ore i aixcüma ixĩxũ.

21Rü dücax, Pa Chauenexẽgü Pa Yudíugüx, pema nax togüxũ pengúexẽẽxũ, ¿rü tüxcüũ tama pegütama pengúexẽxẽ? Pema nüxũ pixu nax tama namexũ nax ingíxũ, ¿rü tüxcüũ i pema pengíexũ?

22Rü pema nüxũ pixu nax tama namexũ nax nai i ngexümaxã ipexũ, ¿rü tüxcüũ i pema i ngẽmaãcü pemaxẽxũ? Rü pema nax naxchi pexaiexũ i ngẽma tupananetachicünaxãgü, ¿rü tüxcüũ i naxcax pengíxũ i norü tupaucagüarü ngẽmaxũgü?

23Pema rü pegü picuaxüũgü erü mea nüxũ pecuaxgü i Tupanaarü mugü. Natürü Tupanapexewa chixexũ pexüe, erü tama naga pexĩnüe i ngẽma pexũ namuxũ i norü mugüwa.

24Rü ngẽmacax i Tupanaarü ore i ümatüxũwa rü ñanagürü: “Rü pegagu nixĩ nax chixri Tupanachiga yadexagüxũ i ngẽma duũxũgü i tama Yudíugü ixĩgüxũ”, ñanagürü.

25Pema i Yudíugü rü pegü ípewíechaxmüũpexechiraũgüxũ nax Tupanaarü duũxũgü pixĩgüxũcax. Rü ngẽma rü name ega aixcüma naga pexĩnüegu i Tupanaarü mugü. Natürü ngẽxguma tama naga pexĩnüegu i Tupanaarü mugü rü natücaxmamare nixĩ nax pegü ípewíechaxmüũpexechiraũgüxũ.

26Rü ngẽma tama Yudíugü ixĩgüxũ i tama nügü íwíechaxmüũpexechiraũgüxũ, rü woo tama ngẽma naxügügu natürü Tupanaarü duũxũgü tá nixĩgü ega naga naxĩnüegu i norü mugü.

27Rü dücax, Pa Chauenexẽgü Pa Yudíugüx, rü ngẽma duũxũgü i tama Yudíugü ixĩgüxũ i tama íwíechaxmüũpexechiraũgüxũ natürü naga ĩnüexũ i Tupanaarü mugü, rü ngẽma duũxũ rü tá Tupanapexewa pexũ nixu. Erü pema rü tama naga pexĩnüe i Tupanaarü mugü rü woochirex nax nüxũ pecuáxũ i ngẽma mugü, rü woochirex nax ípewíechaxmüũpexechiraũgüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[28]Rü dücax, rü tama ngẽma nax Yudíugüxacügü pixĩgüxũca̲x nixĩ nax aixcüma Tupanaxacügü pixĩgüxũ. Rü tama ngẽma nax ípewíecha̲xmüũpe̲xechiraũgüxũca̲x nixĩ nax Tupanaarü duũxũgü pixĩgüxũ.

[29]Erü yíxema aixcüma tümaãxẽwa Tupanaga ĩnüxe tixĩ ya aixcüma Tupanaxacü ixĩxẽ. Rü ngẽxguma aixcüma taãẽwa yaxõ̲xgu nixĩ i aixcüma Tupanaarü duũxũgü ixĩxũ. Rü Tupanaãxẽ ya Üünecü nixĩ i tüxũ rüngũxẽẽxũ nax yaxõxũca̲x, rü tama ngẽma mugü ga Moiché ümatüxũ. Rü yíxema aixcüma Tupanaarü ixĩxẽ, rü Tupana rü tümamaxã nataãxẽ woo duũxũgü tama tümamaxã taãẽgügu.

## Rómawa 3

[1]¿Rü ñu̲xma rü ta̲xacüwa tüxṹ namexũ̃ nax Yudíugü ixĩgüxũ̃? ¿Rü ta̲xacüwa namexũ̃ nax íiwíecha̲xmüpe̲xechiraũgüxũ̃?

[2]Rü poraãcüxüchima tüxṹ name nax Yudíugü ixĩgüxũ. Yerü nüma ga Tupana rü tüxnaxíra nixĩ ga naxããxũ ga norü ore.

[3]¿Rü ta̲xacü tá ngupetüxũ̃ i ñu̲xmax ega ñuxre i tatanüxũ̃ i Yudíugü rü tama mea yanguxẽxẽgüãgu i ngẽma Tupana tüxũ̃ muxũ̃? ¿Rü pexca̲x rü ngẽmaca̲x taxũtáma yanguxẽẽãxũ̃ ya Tupana i ngẽma tamaxã inaxunetaxũ̃?

[4]Rü tama ngẽmaãcü nixĩ. Erü woo guxũ̃ i duũxũgü rü yadorata̲a̲xgügu, natürü Tupana rü taguma nidora rü guxũguma nayanguxẽxẽ i ngẽma nüma tamaxã inaxunetaxũ̃. Rü yemaca̲x norü ore ga Dabí ümatüxũwa rü ñanagürü: “Cumax, Pa Tupanax, rü aixcüma nixĩ i curü ore i nüxũ̃ quixuxũ̃. Rü ngẽxguma cuxũ̃ tangugügu rü nüxũ̃ tadaugü nax aixcüma cuyanguxẽẽxũ̃ i ngẽma nüxũ̃ quixuxũ̃”, ñanagürü.

[5]Natürü duũxũgü rü ínatüe erü ñanagürügü: “Rü nüetama nixĩ nax chixexũ̃ ixügüxũ̃ erü ngẽmaãcü nango̲x nax namecümaxũ̃ ya Tupana”, ñanagürügü. Rü ñanagürügü ta: “Rü ngẽxguma chi tórü chixexũgagu nango̲xgu nax aixcüma namecümaxũ̃ ya Tupana, rü tama name ya Tupana ega tórü chixexũca̲x tüxũ̃ napoxcuegu”, ñanagürügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

6Natürü ngẽma ñaxũgu nax naxĩnüexũ i duũxũgü rü poraãcü ínatüe, erü tama ngẽmaãcü nixĩ. Erü ngẽxguma chi tama yaxaixcümagu ya Tupana, ¿rü ñuxãcü chi i duũxũgüna yacagüxũ i naanearü gu̱xgu?

7Natürü i duũxũgü rü ñanagürügü: “Rü ngẽxguma chi chorü chixexũgagu nango̱xgu nax aixcüma namecümaxũ ya Tupana, ¿rü tü̱xcüũ yixĩxũ i choxna naca̱xaxũ naxca̱x i chorü chixexũ rü choxũ napoxcuxũ naxca̱x i chorü pecadugü?” ñanagürügü.

8Natürü ngẽma ñaxũgu nax naxĩnüexũ i duũxũgü rü poraãcü ínatüe. Erü ngẽxguma chi aixcüma yixĩxgu i ngẽma nagu naxĩnüexũ i duũxũgü, rü chi narümemae nixĩ nax yexeraãcü chixexũ naxügüxũ nax yexeraãcü mexũ nax ínguxuchixũca̱x. Rü dücax, Pa Chauenexẽgüx, nangẽxma i chixexũ i duũxũgü i choxũ ügagümarexũ i nüxũ ixugüexũ nax ngẽma yixĩxũ i chorü ngu̱xẽẽtae. Natürü ngẽma duũxũgü i ngẽma ñagüxũ rü nagagu tátama napoxcue.

### Guxãma i yixema rü tipecaduã̱xgü

9¿Rü ñuxãcü nixĩ i ñu̱xmax? ¿Pexca̱x rü yixema i Yudíugü rü togü i duũxũgüarü yexera Tupanape̱xewa imexũ? Pemaxã nüxũ chixu rü tama ngẽmaãcü nixĩ. Erü guxãma i yixema i Yudíugü rü guxũma i ngẽma tama Yudíugü ixĩgüxũ, rü tipecaduã̱xgü.

10Erü Tupanaarü ore i ümatüxũwa rü ñanagürü: “Rü tataxuma ya texé ya aixcüma Tupanape̱xewa mexẽ, rü bai ya wüxíe.

11Rü tataxuma ya texé ya aixcüma tümaãẽxũ cuáxe. Rü tataxuma ya texé ya aixcüma Tupanaca̱x dauxe.

12Rü guxũma i duũxũgü rü chixexũwaama naxĩ, rü guxũma wüxigu chixexũgu narüxĩnüe. Rü nataxuma ya texé ya mexũ üxe, rü bai i wüxi.

13Rü tümaã̱x rü ñoma yuetamaxũ ingenaxũrüxũ nixĩ nax nawa ínaxũxũxũ i chixexũ. Rü tümaarü conümaxã rü poraãcü tidorae. Rü ngẽma tümaarü dexa rü ñoma ãxtapeguchatarüxũ nixĩ nax togüxũ nachixexẽẽxũ.

14Rü tümaã̱x rü chixexũ i oremaxã rü numaxã nanapa.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Rü ítamemare nax duũxẽxũ timáxũ.

16Rü ngextá ítaxũxũwa rü duũxũgüxũ tachixexẽxẽ rü tanangechaũxẽxẽ.

17Rü tama nüxũ tacuax nax duũxũgümaxã tataãẽxũ rü nüxũ tangechaxũxũ.

18Rü tama nüxũ tacuax nax Tupanaxũ tamuũxũ", ñanagürü i ngẽma ore i ümatüxũwa.

19Rü nüxũ tacuax rü guxũma i ngẽma Tupanaarü mugü nüxũ ixuxũ rü guxũma i duũxũgücax nixĩ erü guxũma rü Tupanaarü mugütüxũwa nangẽxmagü. Rü ngẽmacax taxucürüwa texé tügüétüwa tachogü i ngẽxguma Tupana tüxũ icagügu i tümaarü pecaduchiga.

20Rü ñuxma nax taxúema aixcüma naga ĩnüexũ i ngẽma mugü, rü ngẽmacax taxucürüwama texé tügü tixu nax ngẽma mugü taxaurexũgagu Tupanapexewa tamexũ. Erü ngẽma mugü tüxũ nüxũ cuaxẽẽxũ nixĩ nax ipecaduãxgüxũ.

### Tórü õgagu nixĩ i Tupana tüxna naxãxũ i maxũ

21-22Rü ñuxma nax taxucürüwama Tupanapexewa tüxũ yamexẽẽxũ i ngẽma mugü, rü ngẽmacax ya Tupana rü tüxũ nüxũ nacuaxẽxẽ nax Cristuaxṹ yaxõgüxũgagu nixĩ i tüxũ yamexẽẽgüxũ. Rü yema mugü ga Moiché ümatüxũ rü yema ore ga nũxcümaũgüxũ ga orearü uruũgü ümatüxũ rü nüxũ nixu nax Tupanapexewa yamexũ i guxũma i ngẽma Ngechuchu ya Cristuaxṹ yaxõgüxũ woo Yudíugü rü woo ngẽma tama Yudíugü ixĩgüxũ. Erü Tupanapexewa rü nawüxigumare.

23Rü guxãma rü pecadu taxü rü ngẽmacax nüxna tayáxũgugü ya Tupana ya üünecü.

24Natürü Tupana rü tamaxã namecüma rü yemacax tüxṹ nangetanüãcüma tüxũ nimexẽẽgü nax napexewa imexũcax. Erü Ngechuchu ya Cristu marü tüxṹ nanaxütanü ga tórü pecadugü nax tama ipoxcuexũcax.

25-26Rü Tupana nanamu ga Cristu nax nayuxũcax rü yemaacü tórü pecadu naxütanüxũcax. Rü ngẽxguma Cristuaxṹ yaxõgügu rü Tupana tüxṹ nüxũ narüngüma i tórü pecadugü. Rü ngẽmaãcü Tupana tüxũ nüxũ nadauxẽxẽ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nax Cristugagu yixĩxũ̃ i tüxũ̃ yamexẽẽgüxũ̃. Rü nüma ya Tupana rü tüxṹ nüxũ̃ narüngüma ga tórü pecadugü ga ũ̃pa ixügüxũ̃ yerü yáxna tamaxã naxĩnü. Rü ñu̱xma rü tüxũ̃ nanawéxchaũ̃ nax Cristugagu yixĩxũ̃ nax tüxũ̃ yamexẽẽgüxũ̃ nax napẹxewa imexũ̃ca̱x. Nüma rü aixcüma mecü nixĩ rü tüxũ̃ nimexẽẽgü ya guxãma ya yíxema Ngechuchuaxṹ yaxõgüxe.

27Rü ngẽmaca̱x i ñu̱xma rü taxucürüwama yigü ticua̱xüũ̃gü rü nüxũ̃ tixu nax yigütama imexẽẽgüxũ̃ i Tupanapẹxewa. Rü tama ngẽma nax naxauregüxũ̃ca̱x i ngẽma mugü nixĩ i imexũ̃, natürü Tupanapẹxewa time i ñu̱xma, erü Cristuaxṹ tayaxõgü.

28Rü yixema nüxũ̃ tacua̱x rü ngẽxguma Cristuaxṹ yaxõgügu nixĩ i Tupanapẹxewa imexũ̃, rü tama ngẽma mugü nax ixauregüxũ̃ca̱x nixĩ i napẹxewa imexũ̃.

29¿Ẽxna Tupana rü Yudíugüarü Tupanaxicatama nixĩ? ¿Ẽxna tama ngẽma togü i duũ̃xũ̃gü i tama Yudíugü ixĩgüxũ̃arü Tupana yixĩxũ̃? Aixcüma pemaxã nüxũ̃ chixu rü ngẽma togü i duũ̃xũ̃gü i tama Yudíugü ixĩgüxũ̃arü Tupana rü ta nixĩ.

30Nüxũ̃ tacua̱x nax wüxitama yixĩxũ̃ ya Tupana. Rü nüma nixĩ i nügüpẹxewa yamexẽẽgüãxũ̃ i guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü i Cristuaxṹ yaxõgüxũ̃ woo Yudíugü rü woo i tama Yudíugü ixĩgüxũ̃.

31Rü ñu̱xma nax Cristuaxṹ yaxõgüxũ̃, rü bexmana nagu perüxĩnüe nax taxuwama namexũ̃ i ngẽma mugü ga Moiché ümatüxũ̃. Natürü tama ngẽmaãcü nixĩ. Erü ñu̱xma nax Cristuaxṹ yaxõgüxũ̃ rü aixcüma tayanguxẽxẽ i ngẽma mugü.

## Rómawa 4

### Abráũ̃ rü norü õgagu Tupanapẹxewa name

1¿Rü ñu̱xma rü ñuxũ ñagüxũ̃ tá i nachiga ga nũxcümaũ̃cü ga tórü o̱xi ga Abráũ̃? ¿Rü tu̱xcüũ̃ yixĩxũ̃ ga Tupana nüxũ̃ ixuxũ̃ ga Abraáũ̃ rü mecü nax yixĩxũ̃?


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2-3]Rü dücax, yexguma chi tạxacürü mexũ̃ nax naxüxũ̃cạx Tupanapẹxewa namexgu ga Abraáũ̃ rü chi yemacạx nügü nicuạxüxũ̃, natürü tama yemacạx Tupanapẹxewa name. Erü Tupanaarü ore i ümatüxũ̃wa rü ñanagürü: “Abraáũ̃ rü Tupanaaxṹ nayaxõ, rü yemacạx Tupana nüxũ̃ nixu nax namexũ̃”, ñanagürü i ngẽma ore.

[4]Rü ngẽxguma texéaxṹ wüxi i puracü ütanügu rü tümaarü puracütanü nixĩ i ngẽma, rü tama tümaarü ãmare nixĩ.

[5]Rü ngẽmacạx ngẽxguma texé yaxõ̱xgu, rü tama tạxacürü mexũ̃ nax naxüxũ̃cạx nixĩ i Tupanapẹxewa tamexũ̃, natürü Tupanapẹxewa tame erü tayaxõ. Rü ngẽmaãcü Tupana tüxũ̃ nayaxu ya yíxema yaxṍxe woo taxuxũ̃ma i tạxacürü mexũ̃ taxü̱xgu.

[6]Rü nũxcümaũ̃cü ga ãẽ̱xgacü ga Dabí rü nüxũ̃ nixu nax tataãẽxũ̃ ga guxema duũ̃xẽ ga Tupana tümaarü õgagu tüxũ̃ ixuxe nax tamexũ̃ woo tama tạxacürü mexũ̃ taxü̱xgu nax Tupanapẹxewa tamexũ̃cạx.

[7]Rü nüma ga Dabí rü ñanagürü: “Tataãẽgü ya yíxema duũ̃xẽgü ya Tupana tümaarü chixexũ̃güxũ̃ yanangũ̃maxẽ rü tama tümaarü pecadugügu naxĩnügüxe.

[8]Rü aixcüma tataãxẽ ya yíxema duũ̃xẽ ya Tupana tama tüxṹ nagu naxĩnüxẽ i tümaarü pecadu”, ñanagürü ga Dabí.

[9]Rü dücax, ¿pexcạx rü ngẽma taãxẽ rü Yudíugücạxicatama yixĩxũ̃, rüẹxna ngẽma togü i duũ̃xũ̃gücạx rü ta yixĩxũ̃? Rü marü pemaxã nüxũ̃ tixu rü Tupanapẹxewa name ga Abraáũ̃ yerü nayaxõ. Rü yemacạx Tupana nüxũ̃ nixu nax namexũ̃.

[10]¿Natürü ñuxgu nixĩ ga Abraáũ̃xũ̃ nayaxuxũ̃? ¿Ẽ̱xna marü ínawíechạxmüũ̃pẹxechiraũ̃guwena, rüẹxna naxũ̃pa ga nax ínawíechạxmüũ̃pẹxechiraũ̃xũ̃? Rü pemaxã nüxũ̃ chixu rü naxũ̃pa nixĩ nax Tupana nayaxuxũ̃ ga Abráũ̃.

[11]Rü Tupana nayaxuxguwena nixĩ ga ínawíechạxmüũ̃pẹxechiraũ̃xũ̃ ga Abráũ̃. Rü yema nixĩ ga norü cuạxruxũ̃ ga nawa nüxũ̃ nacuáxũ̃ nax aixcüma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tupana marü nayaxuxũ rü nüxũ nadauxũ nax namexũ yerü nüxṹ nayaxõ. Rü ngẽmacax i ñuxma ya Abráũ rü tümanatü yixĩxũ ya guxãma ya yíxema yaxõgüxe woo tama ítawíechaxmüũpexechiraũgügu. Rü ngẽmaãcü ya Tupana rü tüxũ nayaxu ya guxãma ya yíxema yaxõgüxe, rü tüxũ nadau nax timexũ erü tayaxõgü.

12Rü ngẽxgumarüxũ ta ya Abráũ rü tümanatü nixĩ ya guxãma ya yíxema íwíechaxmüũpexechiraũgüxe rü Abraáũrüxũ yaxõgüxe. Natürü tama ngẽma nax tügü ítawíechaxmüũpexechiraũgüxũcax nixĩ i tümanatü yixĩxũ. Natürü tümanatü nixĩ erü tayaxõgü yexgumarüxũ nax yaxõõxũ ga nüma ga tanatü ga Abráũ naxũpa nax ínawíechaxmüũpexechiraũxũ.

### Abraáũ rü Tupanaaxṹ nayaxõ rü yemacax Tupana nayanguxẽxẽ ga norü uneta ga Abraáũmaxã nüxũ yaxuxũ

13Rü Tupana rü Abraáũmaxã inaxuneta nax nüma ya Abraáũ rü guxũma i nataagü rü tá nax nayauxgüãxũ i ñoma i naane nax noxrü yixĩxũcax. Natürü tama yema nax Abráũ mugü inguxẽẽxũcax nixĩ ga Tupana Abraáũmaxã ixunetaxũ. Natürü namaxã inaxuneta yerü Abraáũ nayaxõ, rü yemacax Tupanapexewa name.

14Natürü ngẽxguma chi ngẽma duũxũgü i mugü auregüxũcaxicatama yixĩxgu i ngẽma Tupanaarü uneta, rü natücaxmamare chi nixĩ i ngẽma nax yaxõgüxũ, rü chi ngẽma Tupanaarü uneta rü taxuwama name.

15Nüxũ tacuax rü ngẽma mugü ga Moiché ümatüxũ rü poxcuwa tüxũ naga erü taxúema aixcüma mea tayanguxẽxẽ. Natürü yexguma chi nataxuxguma ga yema mugü rü tataxuchima nax texé chixri yanguxẽẽxũ.

16Rü yexguma Tupana Abraáũmaxã ixunetagu nax nüxũ tá nangũxẽẽxũ, rü Abraáũarü õgagu nixĩ ga namaxã inaxunetaxũ. Rü ngẽmacax i guxãma i yixema nax Abraáũrüxũ yaxõgüxũ rü taxcax ta nixĩ ga yema Tupanaarü uneta ga Abraáũmaxã nüxũ yaxuxũ. Rü ngẽmawa nüxũ tacuax rü tama yíxema mugü auregüxecaxicatama nixĩ i ngẽma Tupanaarü uneta, natürü guxãma ya yíxema Abraáũrüxũ Tupanaaxṹ yaxõgüxecax ta nixĩ. Rü ñuxma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

rü guxãma i yixema nax Abraáũrüxũ mea yaxõgüxũ rü Abraáũxacügü tixĩgü rü nüma rü tanatü nixĩ i Tupanapẹxewa yerü nüxíra nayaxõ.

17Rü Tupanaarü ore i ümatüxũwa rü Abraáũchigaxũ nixu rü ñanagürü: “Muxũma i duũxũgünatü tá cuxũ chixĩxẽxẽ”, ñanagürü. Rü Abraáũ rü Tupanaaxű nayaxõ, rü yemacạx Tupana nayanguxẽxẽ ga norü uneta ga namaxã nüxũ yaxuxũ. Rü yimá Tupana nixĩ ya wena namaxẽxẽẽcü i yuexũ. Rü yimátama nixĩ ya naxücü i ngẽma woo ñụxma taxuxũ.

18Rü nüma ga Abraáũ rü aixcüma nayaxõ ga yexguma Tupana nüxũ ñaxgu: “Tá namuxũchi i cutaagü”, ñaxgu. Rü woo ga Abraáũ ga marü yaxguạ̃xũchichirẹx nax yixĩxũ rü nax nangexacüxũ, natürü nayaxõõma ga yema Tupanaarü uneta rü mea ínananguụxẽxẽ nax wüxi ga nane tá nüxű yexmaxũ. Rü yemaacü ningu nax muxũma i duũxũgünatü yixĩxũ, yema Tupana namaxã nüxũ ixuxũrüxũ.

19Rü Abraáũ rü wixguxüchi 100 ga taunecü nüxű nayexma ga yexguma. Natürü tama inayarümaãchi ga nax yaxõõxũ woo nüxũ nax nacuáxũ ga paxa tá nax nayuexũ ga nüma rü namạx ga Chára rü marü poraãcü nangupetüarü taunecüạ̃xgüxũ nax naxãxacügüxũcạx.

20Rü yemaacü ga Abraáũ rü nayaxõõma nax nüxű tá nayexmaxũ ga wüxi ga nane yema Tupana namaxã ixunetaxũrüxũ. Rü tama nagu narüxĩnü nax Tupana ngürüãchi nawomüxẽẽxũ. Natürü yexeraãcü Tupanaaxű nayaxõõma, rü nüxũ nicuạ̃xüxũ.

21Rü aixcümaxũchi nayaxõ nax naporaxũ ya Tupana nax yanguxẽẽãxũcạx i guxũma i ngẽma norü uneta.

22Rü yemacạx ga Tupana rü nüxũ nixu nax napẹxewa namexũ ga Abraáũ. Yerü Tupana nüxũ nadau nax aixcüma nüxű yaxõõxũ.

23Rü tama Abraáũchigaxicatama nixĩ ga naxümatüxũ ga Tupanaarü ore ga ñaxũ: “Tupana rü nüxũ nixu nax napẹxewa namexũ ga Abraáũ, yerü nüxũ nadau nax aixcüma nüxű nax yaxõõxũ”, ñaxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[24]Natürü guxãma i yixema nax yaxõgüxũ̃chiga ta nixĩ i ngẽma ore. Erü Tupana rü tórü õgagu tüxũ̃ nade nax napẹ̲xewa imexũ̃ i yixema i nüxṹ nax yaxõgüxũ̃ ya yimá yuwa tórü Cori ya Ngechuchuxũ̃ írüdaxẽẽcü.

[25]Rü Ngechuchuxũ̃ nixĩ ga namuxũ̃ ga Tupana nax tórü pecaducạ̲x nayuxũ̃cạ̲x. Rü ñụ̲xũchi nüma ga Tupana rü wenaxarü Ngechuchuxũ̃ ínarüdaxẽxẽ nax nagagu imexũ̃cạ̲x i Tupanapẹ̲xewa.

## Rómawa 5

### Ñụ̲xma rü Tupanapẹ̲xewa time erü Cristuaxṹ tayaxõgü

[1]Rü ñụ̲xma rü Tupanapẹ̲xewa time erü tayaxõgü. Rü ngẽmacạ̲x marü tama Tupanamaxã taxuanüã̲xgü i ñụ̲xmax, erü tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu rü marü tamaxã nanangüxmüexẽxẽ ya Tupana.

[2]Rü Cristugagu nixĩ nax tamaxã namecümaxũ̃ ya Tupana i ñụ̲xmax erü tayaxõgü. Rü nüxũ̃ tacuạ̲x rü guxũ̃gutáma tamaxã namecüma. Rü tataãẽgü erü nüxũ̃ tacuạ̲x nax tüxṹ tá nangẽxmaxũ̃ i tachica i mexũ̃ i Tupanaxũ̃tawa.

[3]Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta tataãẽgü i woo ngúxũ̃ ingegügu. Erü nüxũ̃ tacuạ̲x rü ngẽma ngúxũ̃ rü tüxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ nax yexeraãcü iporaexũ̃ rü yáxna namaxã ixĩnüexũ̃cạ̲x.

[4]Rü ngẽxguma yáxna namaxã ixĩnüegu i ngẽma ngúxũ̃ rü Tupana rü tamaxã nataãxẽ. Rü ngẽma nax tamaxã nataãẽxũ̃ rü ngẽmacạ̲x mea ítananguxẽxẽ nax tüxṹ tá nangẽxmaxũ̃ i tachica i mexũ̃ i Tupanaxũ̃tawa.

[5]Rü ñụ̲xma nax ínanguxẽẽxũ̃ nax tüxṹ tá nangẽxmaxũ̃ i tachica i Tupanaxũ̃tawa, rü ngẽmacạ̲x taxucạ̲xma tangechaũ̃gü. Erü Tupana rü poraãcü tüxũ̃ nangechaũ̃. Rü ngẽma Naãxẽ ya Üünexũ̃ i tüxna namuxũ̃ nixĩ i tüxũ̃ nüxũ̃ cuạ̲xẽẽxũ̃ i ngẽma.

[6]Rü yexguma taxucürüwama yigütama imaxẽxẽẽgu, rü nawa nangu nax Tupana yanguxẽẽxũ̃ ga yema norü uneta. Rü yexguma nixĩ ga ñoma ga naanewa namuaxũ̃ ga Cristu nax pecaduã̲xgüxũ̃cạ̲x nayuxũ̃cạ̲x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]Rü tama natauxcha nax wüxíe rü to i duũxũcạx tayuxũ, woo wüxi i duũxũ i mexũcạx yixĩxgu. Rü woo tangexmagu ya texé ya naxcạx yuchaũchiréxe i wüxi i duũxũ i aixcüma mexẽchixũ, natürü tama tüxṹ natauxcha i ngẽma.

[8]Natürü Tupana tüxũ nüxũ nadauxẽxẽ nax tüxũ nangechaũxũ yerü yexguma ipecaduạ̃xgügu nixĩ ga taxcạx nayuxũ ga Cristu.

[9]Rü ñụxma rü Tupanapẹxewa time yerü taxcạx nayu ga Cristu. Rü ngẽmacạx meama nüxũ tacuạx nax nüma rü aixcüma tá tüxũ ínanguxũxẽxẽxũ nax tama ipoxcuexũcạx.

[10]Rü yexguma norü uanügü ixĩgügu, rü nümatama ga Tupana rü nügümaxã tüxũ inarüngũxmüexẽxẽ ga yexguma nayụxgu ga Nane. Rü ñụxma nax marü namaxã irüngüxmüexũ, rü yexeraãcü nüxũ tacuạx nax tüxṹ nangẽxmaxũ i maxũ i taguma gúxũ nagagu nax namaxũxũ i nüma ya Nane.

[11]Rü tama ngexicatama nixĩ. Natürü i ñụxma rü tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristugagu rü Tupanamaxã tataãẽgü, yerü Cristugagu nixĩ ga Tupana ga tamaxã nangüxmüxũ.

### Adáũchiga rü Cristuchiga

[12]Rü nüxíraũcü ga yatü ga Adáũgagu nixĩ ga guxũma ga duũxũgüwa nanguxũ ga pecadu. Rü pecadugagu ínangu i yu. Rü yemaacü guxũma ga duũxũgüwa naxüe nax nayuexũ, yerü guxũma nipecaduạ̃x.

[13]Rü naxũpa nax Tupana Moichéna naxãxũ ga yema mugü ga naxümatüxũ, rü woetama marü nipecaduạ̃xgü ga duũxũgü. Natürü yexguma tauta nayexmagu ga yema mugü, rü taxucürüwa texé duũxũgüxũ tixu nax tama naga naxĩnüexũ ga yema mugü.

[14]Natürü yema duũxũgü ga Adáũwena buexũ ñụxmata Tupana Moichéna naxãxgu ga yema mugü rü nayue yerü pecadu naxügü. Rü naxũpa nax nayexmaxũ ga yema Moichéarü mugü rü napecaduạ̃xgü ga duũxũgü rü yemacạx Adáũrüxũ nayue. Rü Adáũwa inaxügü nax nayuexũ ga duũxũgü, natürü Cristuwa inaxügü nax nayaxuxũ i maxũ i taguma gúxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Natürü yema chixexũ̃ ga Adáũ̃ üxũ̃ rü tama namaxã nawüxigu i ngẽma ãmare ga Tupana tüxna ãxũ̃. Rü aixcüma nixĩ ga wüxi ga yatüarü chixexũ̃gagu nax nayuexũ̃ i guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü. Natürü aixcüma ta nixĩ i wüxi ya yatügagu Tupana ngetanüãcüma tüxna naxãxũ̃ i wüxi i ãmare i yexera rümemaexũ̃chixũ̃. Rü ngẽma nixĩ nax Ngechuchu ya Cristugagu Tupana nüxũ̃ irüngümaxẽ i duũ̃xũ̃güarü pecadugü.

16Rü yema pecadu ga Adáũ̃ üxũ̃ rü tama namaxã nawüxigu i ngẽma ãmare ga Tupana tüxna ãxũ̃. Yerü wüxitama ga pecadugagu, Tupana poxcu namaxã naxuegu i guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü. Natürü Ngechuchu ya Cristugagu rü Tupana duũ̃xũ̃güaxṹ nüxũ̃ narüngüma i norü pecadugü woo namuxũchigu. Rü ngẽmaãcü napẹxewa nime.

17Rü wüxitama ga yatü ga Adáũ̃arü pecadugagu rü ngẽma yu rü guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gümaxã inacuạx. Natürü Tupana rü ngẽmaarü yexera tamaxã namecüma rü tüxṹ nangetanüãcüma tüxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ nax napẹxewa imexũ̃cạx. Rü ñụxma guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü ya Tupana imexẽẽxũ̃, rü ngẽxguma Ngechuchu ya Cristuaxṹ yaxõgüãgu rü nüxṹ nangẽxma i maxũ̃ i taguma guxũ̃.

18Rü yema Adáũ̃arü pecadu rü poxcuwa nanagagü ga guxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü. Natürü yema mexũ̃ ga Ngechuchu ya Cristu üxũ̃ rü pecaduwa ínananguxũ̃xẽxẽ i guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü i yaxõgüxũ̃, rü nüxna nanaxã i maxũ̃ i taguma gúxũ̃.

19Rü gumá nüxíraũ̃cü ga yatü ga Adáũ̃ rü tama Tupanaga naxĩnü. Rü yemaacü wüxitama ga yatügagu rü muxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü rü nipecaduạx. Natürü gumá yatü ga Ngechuchu, rü mea Tupanaga naxĩnü. Rü gumágagu rü muxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü rü tá nime i Tupanapẹxewa.

20Rü Tupana rü Moichéna nanaxã ga norü mugü nax duũ̃xũ̃güxũ̃ nüxũ̃ nacuạxẽẽxũ̃cạx nax poraãcü yapecaduáxũ̃. Natürü yexguma yexeraãcü pecadu naxügügu ga duũ̃xũ̃gü, rü yexeraãcü Tupanaaxṹ nangechaũ̃tümüũ̃gü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[21]Rü ñu̱xma woo pecadugagu nax iyuexũ̃, natürü guxũ̃guma Tupanaaxṹ tangechaũ̃tümüũ̃gü. Rü ngẽmaãcü pecaduwa tüxũ̃ ínanguxũ̃xẽxẽ nax napẹxewa imexũ̃ca̱x rü tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristugagu tüxṹ nangẽxmaxũ̃ca̱x i maxũ̃ i taguma gúxũ̃.

## Rómawa 6

### Ñu̱xma rü tama pecadu ixügüxũ̃ca̱x nixĩ i imaxẽxũ̃, natürü Cristuca̱x nixĩ i imaxẽxũ̃

[1]Rü ñu̱xma nax Tupanaaxṹ ingechaũ̃tümüxũ̃güxũ̃, ¿rü ñuxãcü tá imaxẽxũ̃ i ñu̱xmax? ¿Rü pexca̱x rü namexũ̃ nax pecadu ixügüechaxũ̃ nax yexeraãcü Tupanaaxṹ ingechaũ̃tümüxũ̃güxũ̃ca̱x?

[2]Rü dücax, tama ngẽmaãcü nixĩ. Erü ñu̱xma pecaduchạxwa rü ñoma iyuexũ̃rüxũ̃ tixĩgü, erü marü tama naga taxĩnüe. Rü ngẽmaca̱x tama name i yeũ̃cürü pecadu taxügüecha.

[3]¿Tama ẽxna nüxũ̃ pecua̱x nax ta̱xacücа̱x yixĩxũ̃ nax íibaiũ̃xũ̃? Rü ítabaiũ̃ nax ngẽmaãcü duũ̃xũ̃güxũ̃ nawéxũ̃ca̱x nax aixcüma Ngechuchu ya Cristuarü duũ̃xũ̃gü ixĩgüxũ̃. Rü yexguma íibaiũ̃gu, rü nüma nayuxũ̃rüxũ̃ yexma nayu ga tacüma ga nũxcümaũ̃xũ̃.

[4]Rü yexguma íibaiũ̃gu, rü Cristu yuxũ̃rüxũ̃ yexma nayu ga tacüma ga nũxcümaũ̃xũ̃, rü Cristu itáxũ̃rüxũ̃ inata̱x ga yema tacüma ga nũxcümaũ̃xũ̃. Rü yemaacü naxüpetü nax wena imaxẽxũ̃ca̱x rü tüxṹ nangẽxmaxũ̃ca̱x i maxũ̃ i ngexwaca̱xũ̃xũ̃, yexgumarüxũ̃ ga Ngechuchu nax yuwa írüdaxũ̃ rü wena namaxũ̃xũ̃ ga yexguma Nanatü ga Tupana norü poramaxã ínadaxẽ̃gu.

[5]Rü ñu̱xma nax Cristumaxã wüxigu nayuxũ̃ ga tacüma ga nũxcümaũ̃xũ̃, rü nüxũ̃ tacua̱x nax aixcüma Cristumaxã tüxṹ nangẽxmaxũ̃ i maxũ̃ i ngexwaca̱xũ̃xũ̃.

[6]Rü nüxũ̃ tacua̱x rü yema tórü maxũ̃ ga nũxcümaũ̃xũ̃ rü Cristumaxã wüxigu curuchagu nayu nax yexma yanaxoxũ̃ca̱x ga yema tacüma ga chixexũ̃. Rü ñu̱xma rü tama pecadutüũ̃wa tangexmagü, rü ngẽmaca̱x marü tama naga taxĩnüe.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]Erü yíxema yuxe rü marü tama pecadutüũwa tangexma nax yeũcürü pecadu taxüechaxũca̲x.

[8]Rü ñu̲xma nax Cristumaxã nayuxũ ga tórü maxũ ga nũxcümaũxũ, rü nüxũ tacua̲x nax Cristurüxũ tüxṹ nangẽxmaxũ i maxũ i ngexwaca̲xũxũ.

[9]Rü nüxũ tacua̲x rü ñu̲xma nax yuwa ínadaxũ ya Cristu, rü tagutáma wena nayu. Yerü nüma rü marü yema yuxũ narüyexera, rü ngẽmaca̲x i ngẽma yu rü marü tama Cristumaxã inacua̲x.

[10]Rü yexguma nayu̲xgu ga Cristu rü yexma wüxicana ningutanü ga guxũma ga duũxũgüarü pecadugü. Rü ñu̲xma nax namaxũxũ, rü Tupanaca̲x nixĩ i namaxũxũ nax Tupanaarü ngúchaũ naxüxũca̲x.

[11]Rü ngẽxgumarüxũ ta i pema rü name nixĩ i pegügu perüxĩnüe nax marü pecaduchaxwa peyuexũ rü Tupanaca̲x pemaxẽxũ, erü Ngechuchu ya Cristuarü duũxũgü pixĩgü.

[12]Rü ngẽmaca̲x rü tama name i pecadutüũwa pegü pengẽxmagüxẽxẽ nax pemaxã inacuáxũca̲x. Rü tama name i penaxüchica i pecadu nax pexenearü ngúchaũgü i chixexũ pexũ naxüxẽẽxũca̲x.

[13]Rü tama name i pecaduna penaxãgü i pexene nax ngẽmamaxã chixexũ pexügüxũca̲x. Rü name nixĩ i Tupanana pegü pexãgü, erü ñoma duũxũgü i yuexũ rü wena maxẽxũrüxũ pixĩgü. Rü ngẽmaca̲x name nixĩ i Tupanana penaxãgü i pexene nax ngẽmamaxã napẹxewa mexũ pexügüxũca̲x.

[14]Rü ñu̲xma rü marü tama pecadutüũwa pengẽxmagü nax pemaxã inacuáxũca̲x. Rü yexguma yema mugü ga Moiché ümatüxũwe perüxĩxgu, rü pemaxã inacua̲x ga pecadu. Natürü i ñu̲xma rü Tupana pemaxã namecüma, rü nüma nixĩ i pemaxã inacuáxũ i ñu̲xmax.

### Ngẽxguma wüxi i duũxũmẹxẽwa yigü ingẽxmagüxẽxẽgu, rü ngẽmaga nixĩ i ixĩnüexũ

[15]Rü ñu̲xma nax tama yema Moiché ümatüxũ ga mugütüũwa ingẽxmagüxũ, rü ñu̲xma nax Tupana tamaxã mecümaxũ, ¿rü ñuxãcü tá imaxẽxũ? ¿Rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pexca̱x namexũ̃ nax yeũ̃cürü pecadu ixügüechaxũ̃? Rü dücax, tama name nax ngẽmaãcü imaxẽxũ̃.

16Rü pema rü meama nüxũ̃ pecua̱x rü ngẽxguma wüxi i corime̱xẽwa pegü pengẽxmagüxẽẽgu nax naga pexĩnüexũ̃ca̱x rü pema rü norü mugüruxũ̃ tá pixĩgü i ngẽma cori i naga pexĩnüexũ̃. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta nixĩ ega naga pexĩnüegu i ngẽma pecadu i yuwa pexũ̃ gagüxũ̃ rüe̱xna naga pexĩnüegu ya Tupana nax nape̱xewa pimexũ̃ca̱x.

17Natürü Tupanana moxẽ chaxã, yerü woo pecaduga nax pexĩnüexũ̃ ga noxri, natürü i ñu̱xma rü aixcüma naga pexĩnüe i ngẽma ngu̱xẽẽtae i marü pexũ̃ tangúexẽẽxũ̃ i Cristuchiga.

18Rü ñu̱xma rü pecaduna pexũ̃ ínanguxũ̃xẽxẽ ya Tupana nax norü puracütanüxũ̃ pixĩgüxũ̃ca̱x rü nape̱xewa pimexũ̃ca̱x

19Rü tauxchaxũ̃ i oremaxã pemaxã chidexaxũ̃ i ñu̱xmax, erü ngürüãchi taxũtáma nüxũ̃ pecua̱x i ta̱xacüchiga nax yixĩxũ̃ i ngẽma ore i pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃. Rü dücax, rü nũxcüma ipenaxã ga pexenegü nax namaxã penaxügüxũ̃ca̱x ga naguxũ̃raũ̃xũ̃ ga chixexũ̃. Natürü i ñu̱xma rü name nixĩ i Tupanana penaxã i pexenegü nax aixcüma nape̱xewa pimexũ̃ca̱x rü naxca̱xicatama pemaxẽxũ̃ca̱x.

20Rü yexguma pecadutüũ̃wa peyexmagügu, rü tama Tupanape̱xewa mexũ̃ pexügü rü tama naxca̱x pemaxẽ.

21¿Natürü ta̱xacüwa pexũ̃́ namexũ̃ ga yema chixexũ̃ ga ũ̃pa pexüxũ̃ rü ñu̱xma ãne pexna ãxũ̃? Yerü yema chixexũ̃ rü yuwamare pexũ̃ nagagü.

22Natürü ñu̱xma nax ngẽma pecaduna ípenguxũ̃xũ̃ rü marü Tupanaarü duũ̃xũ̃gü pixĩgü rü naxca̱x nixĩ i pemaxẽxũ̃. Rü ngẽma nixĩ i aixcüma pexũ̃́ mexũ̃ erü ngẽmagagu penayaxu i maxũ̃ i üünexũ̃ i ñu̱xma, rü ngẽmawena tá penayaxu i maxũ̃ i taguma gúxũ̃.

23Rü natanü i ngẽma pecadu tüxna ãxũ̃, rü yu nixĩ. Natürü ngẽma ãmare ya Tupana tüxna ãxũ̃ rü maxũ̃ i taguma guxũ̃ nixĩ i ngẽxguma tórü Cori ya Ngechuchuaxũ̃́ yaxõgügu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

## Rómawa 7

### Wüxi i nge i yutecü rü marü tama ngĩtemẹxẽwa ingẽxma

[1]Pa Chauenexẽgüx, pema nax nagu pexĩxũ̃ i ngẽma mugü, rü nüxũ̃ pecuạx rü ngẽxguma tamaxũ̃guxicatama nixĩ i ngẽma mugütüũ̃wa tangexmaxũ̃ ya duũ̃xẽ.

[2]Rü dücax, rü wüxi i nge i ãtecü rü ngĩtemẹxẽwa ingẽxma i ngẽxguma namaxyane ya ngĩte, erü ngẽma ñanagürü i ngẽma mugü. Natürü ngẽxguma nayụxgu ya ngĩte, rü marü tama ngĩtemẹxẽwa ingẽxma. Rü yema mugü ga ngĩtemẹxẽwa ngĩxũ̃ yexmaxẽẽxũ̃ ga noxri rü marü tama ngĩmaxã inacuạx.

[3]Rü ngẽmacạx i ngẽxguma namaxyane ya ngĩte rü to i yatümaxã inapexgu, rü pecadu ixü. Natürü ngẽxguma marü nayụxgu ya ngĩte, rü marü nüxna íinguxuchi i ngẽma mugü ga ngĩtemẹxẽwa ngĩxũ̃ yexmaxẽẽxũ̃ ga noxrix. Rü ngẽxguma wenaxarü naxãtegu rü taxuxũ̃ma i chixexũ̃ ixü.

[4]Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta i pemax, Pa Chauenexẽgüx, rü ngẽxguma Cristuaxũ̃́ peyaxõgügũ̃ rü Cristu nayuxũ̃rüxũ̃ nạxchạxwa peyue i ngẽma mugü. Rü ngẽmacạx i ñụxma rü marü tama ngẽma mugütüũ̃wa pengẽxmagü erü Cristu ga yuwa írüdacümẹxẽwa tangexmagü. Rü ngẽmaãcü Tupana tüxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ nax naxcạx imaxẽxũ̃cạx, rü norü ngúchaũ̃ ixügüxũ̃cạx.

[5]Rü yexguma pecadugu imaxẽgu rü tanaxü ga taxũ̃nearü ngúchaũ̃gü woo yema mugü tüxna nax nachụxuxũ̃ ga yema. Rü yexguma nüxũ̃ icuạxgu nax nachụxuxũ̃ ga yema pecadu ga ixüxũ̃, rü yexeraãcü tanaxüxchaũ̃. Rü yemaacü ga yema tórü pecadugü rü yuwa tüxũ̃ nagagü.

[6]Natürü i ñụxma rü marü tama ngẽma mugütüũ̃wa tangexmagü, erü Tupana rü marü nüxna tüxũ̃ ínanguxũ̃xẽxẽ. Rü ngẽmacạx i ñụxma rü ñoma duũ̃xũ̃gü i iyuexũ̃rüxũ̃ tixĩgü napẹxewa i ngẽma mugü, erü marü tama tamaxã inacuạx. Rü ñụxma rü marü nüxna ítanguxũ̃ i ngẽma mugü nax Tupanaarü ngúchaũ̃ ixügüxũ̃cạx rü naxcạx nax imaxẽxũ̃cạx namaxã i tórü maxũ̃ i ngexwacạxũ̃xũ̃ i Naãxẽ ya Üünexũ̃ tüxna ãxũ̃.

### Ngẽma pecadu i chowa ngẽxmaxũ̃ rü chomaxã inacuạx


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]¿Rü ñuxũ ñagüxũ tá i ñu̱xmax? ¿Rü pexca̱x rü pecadu yixĩxũ i ngẽma mugü? Dücax, tama pecadu nixĩ. Natürü yexguma chi yema mugü taxũchima choxũ nüxũ cua̱xẽẽgu nax ta̱xacü yixĩxũ i pecadu, rü taxũchima nüxũ chacua̱x i pecadu. Rü yexguma chi yema mugü rü taxũchima choxũ nüxũ cua̱xẽẽgu nax wüxi i pecadu yixĩxũ nax togua̱xarü ngẽmaxũ choxṹ ngúchaũ̃xũ, rü taxũchima nüxũ chacua̱x nax pecadu yixĩxũ i ngẽma.

[8]Natürü yexguma yema mugü choxũ nüxũ cua̱xẽẽgu nax nachixexũ nax togua̱xarü ngẽmaxũ choxṹ ngúchaũ̃xũ, rü nüma ga pecadu rü nayoxnie nax yexeraãcü choxṹ nax nangúchaũ̃xẽẽãxũ. Rü ngẽxguma chi nataxuxgu i ngẽma mugü, rü tataxuchima i norü pora i ngẽma pecadu.

[9-10]Rü noxri tauta yema mugüxũ chacua̱xgu, rü choma nagu charüxĩnügu rü chame. Natürü yexguma yema mugüxũ chacua̱xgu, rü nüxũ chicua̱xãchi nax pecadu chaxüxũ rü ngẽma pecaduca̱x rü tá chayuxũ. Rü yema mugü ga chanaxwa̱xexũ nax maxũ̃wa choxũ nagaxũ, rü yuwaama choxũ naga.

[11]Rü yexguma yema mugü choxũ nüxũ cua̱xẽẽgu nax nachixexũ ga yema pecadu, rü yexeraãcü choxṹ nangúchaũ̃ ga yema pecadu. Rü yemaacü ga yema pecadu rü choxũ nawomüxẽxẽ rü nayoxnie namaxã ga yema mugü nax yuwa choxũ nagaxũca̱x.

[12]Natürü yema mugü rü aixcüma naxüüne i Tupanape̱xewa. Rü guxũ̃ma i ngẽma Tupana tamaxã nüxũ ixuxũ rü naxüüne rü nixaixcüma rü name.

[13]¿Natürü ñuxãcü nixĩ i ngẽma i ñu̱xmax? ¿Ẽ̱xna yema mugü yixĩxũ ga yuwa choxũ gaxũ? Dücax, tama ngẽmaãcü nixĩ. Rü ngẽma pecadu nixĩ i Tupanaarü mugü i mexũ̃maxã yoxniẽxũ nax yuwa choxũ nagaxũca̱x. Rü yemaacü ga yema mugü i mexũ choxũ nüxũ nacua̱xẽxẽ nax poraãcü nachixexũ ga yema pecadu.

[14]Nüxũ tacua̱x i ngẽma mugü rü Tupanaãxẽ i Üünexũ̃wa ne naxũ. Natürü choma rü duũ̃xũ̃mare chixĩ, rü ngẽmaca̱x nixĩ i chomaxã inacuáxũ i ngẽma pecadu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Rü tama nüxũ chacuax nax taxacü choxũ üpetüxũ. Erü tama chanaxü i ngẽma mexũ i chanaxwaxexũ nax chaxüxũ, natürü ngẽma chixexũ i tama chanaxwaxexũ nax chaxüxũ rü ngẽmaama chaxü.

16Natürü i ñuxma nax chanaxüxũ i ngẽma tama chanaxwaxechiréxũ nax chaxüxũ, rü ngẽmawa nüxũ chicuaxãchi nax namexũ i ngẽma mugü.

17Rü ngẽmacax tama chauechama nixĩ i chanaxüxũ i ngẽma chixexũ. Natürü ngẽma pecadu i chowa ngẽxmaxũ nixĩ i chomaxã icuáxũ, rü ngẽma nixĩ i chixexũ choxũ üxẽẽxũ.

18Rü choma nüxũ chacuax rü wüxi i pecaduáxũ i duũxũmare chixĩ, rü ngẽmacax chowa rü nataxuma i taxacü i mexũ. Rü woo chanaxwaxe nax mexũ chaxüxũ, natürü tama chomaxã nanguxũ nax chanaxüxũ.

19Erü ngẽma mexũ i chanaxwaxexũ nax chaxüxũ, rü tama chanaxü. Natürü chanaxüama i ngẽma chixexũ i tama chanaxwaxexũ nax chanaxüxũ.

20Rü dücax, ñuxma nax chanaxüxũ i ngẽma chixexũ i tama chanaxwaxexũ nax chaxüxũ, rü meama nangox nax tama chauechama chanaxüxũ. Natürü ngẽma pecadu i chowa ngẽxmaxũ nixĩ i chomaxã icuáxũ rü chixexũ choxũ üxẽẽxũ.

21Rü ñuxma rü nüxũ chicuaxãchi rü ngẽxguma mexũ chaxüxchaũgu rü chixexũxicatama nixĩ i chaxüxũ.

22Choma rü chauãẽwa rü chorü me nixĩ i Tupanaarü mugü, rü naga chaxĩnüchaũ.

23Natürü ñaa chaxunewa rü nangẽxma i taxacü i tama naxüxchaũxũ i ngẽma chauãxẽ naxwaxexũ. Rü ngẽma pecadu i chowa ngẽxmaxũ nixĩ i chomaxã icuáxũ rü chixexũ choxũ üxẽẽxũ.

24-25Rü taxũ i ngechaũwa changexma. ¿Rü texé tá nüxna choxũ ítanguxuchixẽxẽ i ngẽma pecaduarü pora i chowa ngẽxmaxũ rü yuwa choxũ gaxchaũxũ? Rü Tupanana moxẽ chaxã erü tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu tá nixĩ i choxũ ínguxuchixẽẽcü. Rü ngẽmaãcü i choma rü chauãẽwa


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

chayanguxẽẽchaũ i Tupanaarü mugü, natürü ñoma i naanecüa̱x i chaxune rü nanaxüama i ngẽma pecadu naxwa̱xexũ.

## Rómawa 8

### Tupanaãxẽ ya Üünecü naxwa̱xexũãcüma tamaxẽ

[1]Rü ña̱xma ya Tupana rü marü taxuca̱xma nanapoxcue i ngẽma duũxũgü ya Ngechuchu ya Cristuarü duũxũgü ixĩgüxũ.

[2]Erü Tupanaãxẽ ya Üünecü ya Ngechuchu ya Cristugagu tüxũ maxẽxẽẽxũ, rü nüxna tüxũ ínanguxũxẽxẽ i pecadu nax tama yuwa tüxũ nagagüxũca̱x.

[3]Rü yemaacü Tupana nanaxü ga yema taxucürüwa naxüxũ ga yema mugü ga Moiché ümatüxũ. Erü taxúema namaxã tapora i tümaarü ngúchaũ nax chixexũ taxüxũ. Rü yemaca̱x ga Tupana rü ñoma ga naanewa nanamu ga Nane, rü duũxũ i pecaduáxũrüxũ nixĩ ga naxũne nax yemaacü pecadugagu nayuxũca̱x nax tama tamaxã naporaxũca̱x i ngẽma pecadu.

[4]Rü yemaacü Tupana Nanemaxã nanaxü nax tüxũ nangũxẽẽxũca̱x nax yanguxẽẽxũca̱x i ngẽma tüxũ namuxũ i ngẽma mugü. Rü ña̱xma rü tama ñoma i taxũne naxwa̱xexũãcüma tamaxẽ, natürü Tupanaãxẽ ya Üünecü naxwa̱xexũãcüma nixĩ i imaxẽxũ.

[5]Rü yíxema tümaxũne naxwa̱xexũãcüma maxẽxe, rü naxca̱x tadaugü i ñoma i naanearü ngúchaũgü. Natürü yíxema Tupanaãxẽ ya Üünecü naxwa̱xexũãcüma maxẽxe, rü ngẽma Tupanaãxẽ ya Üünecü naxwa̱xexũ nixĩ i naxca̱x tadaugüxũ.

[6]Rü ngẽma nax ñoma i naanearü ngúchaũca̱x idaugüxũ rü yuwa tüxũ nagagü. Natürü yíxema Tupanaãxẽ i Üünecüarü ngúchaũca̱x daugüxe rü tataãẽgü, rü tá tüxṹ nangẽxma i maxũ i taguma gúxũ.

[7]Rü yíxema tümaxũnearü ngúchaũca̱x daugüxe rü Tupanamaxã tarüxuanügü. Erü tama Tupanaarü mugüga taxĩnüe rü tama tayanguxẽxẽ.

[8]Rü ngẽmaca̱x ya yíxema tümaxũnearü ngúchaũwe rüxĩxe, rü taxucürüwa Tupanaarü ngúchaũ taxügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[9]Natürü i pemax, rü tama pexenearü ngúchaũgu pemaxẽ, erü Naãxẽ ya Üünecüarü ngúchaũgu nixĩ i pemaxẽxũ erü pewa namaxũ i Tupanaãxẽ ya Üünecü. Rü yíxema tama tüxṹ nangẽxmaxe i Cristuãxẽ rü tama Cristuarü duũxũ tixĩ.

[10]Natürü ngẽxguma pewa namaxũ̃xgu ya Cristu, rü peãxẽ rü namaxũ erü Cristugagu Tupana pexṹ nüxũ inayarüngüma i perü pecadugu. Rü woo i pexene rü pecadugagu tá nayuama, natürü peãxẽ rü Cristugagu tá namaxũ, erü Tupana pexũ nadau nax pimexũ.

[11]Rü ngẽxguma pewa namaxũ̃xgu i Naãxẽ ya yimá Tupana ga Ngechuchu ya Cristuxũ írüdaxẽẽcü, rü nümatama ya yimá Cristuxũ írüdaxẽẽcü tá wena nanamaxẽxẽ i pexene i yuxwa̱xexũ. Rü Naãxẽ ya Üünexũ i pewa maxũ̃xũ tá nixĩ i wena pexene maxẽẽxũ.

[12]Rü ngẽmaca̱x, Pa Chauenexẽgüx, rü tanaxwa̱xe i Tupanaarü ngúchaũ taxü, rü tama taxũ̃ne i pecaduáxũ̃arü ngúchaũ taxü.

[13]Erü ngẽxguma chi pexenearü ngúchaũ pexü̱xgu rü tá ipeyarütauxe. Natürü ngẽxguma Tupanaãxẽ ya Üünecüarü ngũ̃xẽẽmaxã ipeyanaxoxẽẽgu i ngẽma pexenearü ngúchaũ, rü aixcüma tá pexṹ nangẽxma i maxũ i taguma gúxũ.

[14]Erü guxãma ya yíxema Tupanaãxẽ ya Üünecü tümamaxã icuáxe, rü aixcüma Tupanaxacügü tixĩgü.

[15]Yerü pema rü tama penayauxgü ga wüxi ga naãxẽ i pexũ muũ̃ẽẽxũ. Natürü yema Naãxẽ ga peyauxgüxũ rü Tupanaxacügü pexũ nixĩgüxẽxẽ. Rü ngẽmatama Naãxẽ ya Üünexũ nixĩ i tüxũ rüngũ̃xẽẽxũ nax Tupanaxũ ñagüxũ: “Pa Papax”, ñagüxũ nüxũ.

[16]Rü ngẽmatama Naãxẽ ya Üünexũ nixĩ i aixcüma taãxẽwa tüxũ nüxũ cua̱xẽẽxũ nax Tupanaxacügü ixĩgüxũ.

[17]Rü yixema nax Tupanaxacügü ixĩgüxũ, rü nüxũ tacua̱x rü daxũguxũ i naanewa tá tanayaxu i ngẽma mexũgü ya Tupana tá tüxna ãxũ. Rü aixcüma Cristurüxũ tá tanayaxu i ngẽma mexũgü, erü naxrüxũ ngúxũ tingegü nax wüxigu nüma ínangexmaxũ̃wa ingexmagüxũca̱x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

### Ngẽma mexũ̃ i yixcüra tá nüxũ̃ idauxũ̃chiga

18Rü choma nagu charüxĩnü rü ngẽma ngúxũ̃ i ñu̱xma ñoma i naanewa ingegüxũ̃, rü taxuxũ̃ma nixĩ i ngẽxguma nagu nanguxgu i ngẽma mexũ̃ i yixcüra tá nüxũ̃ idauxũ̃ i ngẽxguma Cristumaxã ingẽxmagügu i daxũguxũ̃ i naanewa.

19Rü ñu̱xma rü guxũ̃ma i ta̱xacü ya Tupana üxũ̃ rü nanuãẽãcüma ínananguu̱xẽxẽ i ngẽma ngunexũ̃ i nagu Tupana tá guxũ̃pe̱xewa inawéxũ̃ nax naxacügü ixĩgüxũ̃.

20Rü nüxũ̃ tacua̱x rü yexguma pecadu naxu̱xgu ga gumá nüxíraũ̃cü ga yatü rü yexguma nixĩ ga nachixexũ̃ ga guxũ̃ma ga yema Tupana üxũ̃. Rü tama yema Tupana üxũ̃arü ngúchaũ̃ nixĩ ga yema, natürü yemaacü nüxũ̃ naxüpetü yerü ga Tupana rü yemaacü namaxã nanaxuegu ga yexguma pecadu naxu̱xgu ga gumá nüxíraũ̃cü ga yatü. Natürü i ñu̱xma rü guxũ̃ma ga yema Tupana üxũ̃ rü ínananguu̱xẽxẽ i ngẽma ngunexũ̃ i nagu Tupana tá namexẽẽxũ̃ i guxũ̃ma.

21Erü ngẽma ngunexũ̃ ya Tupana tá nagu nadexũ̃ i naxacügü nax naxũ̃tawa nangẽxmagüxũ̃ca̱x, rü ngẽxguma tá ta nixĩ i chixexũ̃wa ínanguxũ̃xẽẽãxũ̃ i guxũ̃ma ga yema nümatama naxüxũ̃. Rü ngẽmaãcü wenaxarü noxrirüxũ̃ tá name i guxũ̃ma.

22Rü nüxũ̃ tacua̱x rü ñaa naane rü guxũ̃ma i nawa ngẽxmaxũ̃ rü ñoma wüxi i nge i íxraxacüchaũ̃cürüxũ̃ poraãcü ngúxũ̃ ninge ñu̱xmatáta nawa nangu i ngẽma ngunexũ̃ i nagu Tupana wena nangexwacaxũ̃xẽẽxũ̃ i guxũ̃ma.

23Rü tama ñaa naanexicatama nixĩ i ngúxũ̃ ingexũ̃ i ñu̱xma, natürü yixema i tüxũ̃́ ngẽxmaxũ̃ i Tupanaãxẽ ya Üünexũ̃ rü ta ngúxũ̃ tingegü. Rü ñu̱xma nax tüxũ̃́ nangẽxmaxũ̃ i Naãxẽ ya Üünexũ̃ ya Tupana tüxna muxũ̃, rü ngẽma nixĩ i norü ügü i ngẽma mexũ̃gü ya Tupana tüxna ãxchaũ̃xũ̃ i daxũguxũ̃ i naanewa. Rü ñu̱xma rü ítananguu̱xẽxẽ nax Tupana tüxũ̃ dexũ̃ rü ngexwaca̱xũ̃xũ̃ i taxũ̃negü tüxna naxãxũ̃.

24Tupana rü marü tüxna nanaxã i maxũ̃ i taguma gúxũ̃ rü ñu̱xma ítananguu̱xẽxẽ nax naxũ̃tawa ingugüxũ̃. Natürü nüxũ̃ tacua̱x rü ngẽxguma chi


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

marü nüxũ idaugügu i ngẽma írüngu̱xẽẽgüxũ, rü taxuca̱xma tu̱xcüũ ítananguxẽẽgü. Erü ngẽma marü nüxũ idauxũ, rü taxuca̱xma ítananguxẽxẽ.

25Natürü ngẽxguma tauta nüxũ idaugügu i ngẽma írüngu̱xẽẽgüxũ, rü name nax mea ínangu̱xẽẽgüxũ ñu̱xmata nüxũ idaugü woo ngúxũ ingegügu.

26Rü ngẽxgumarüxũ ta Tupanaãxẽ tüxũ narüngũxẽxẽ nax iporaexũca̱x i ngẽxguma yarüturaegu nax ínangu̱xẽẽgüxũ. Rü yixema rü tama nüxũ tacua̱x nax mea Tupanamaxã idexagüxũ rü ta̱xacüca̱x iyumüxẽgüxũ. Natürü Naãxẽ ya Üünecü rü naxauxãcüma naga i tama nüxũ icuáxũmaxã Tupanamaxã nidexa rü taxca̱x nayumüxẽ.

27Rü Tupana ya mea nangugücü i torü ĩnü rü nüxũ nacua̱x nax ñuxũ ñaxũchiga yixĩxũ i ngẽma Naãxẽ ya Üünecü nüxũ ixuxũ. Erü ngẽma Naãxẽ ya Üünecü rü Tupanaarü ngúchaxũãcüma nüxũ naca̱a̱xũ tümaca̱x ya yíxema norü duũxũgü ixĩgüxe.

### Cristu rü tüxũ naporaexẽxẽ nax taxuxũma i guxchaxũgü tüxũ rüyexeraxũca̱x

28Rü nüxũ tacua̱x rü tümaarü mexũca̱x nixĩ ya Tupana ínangu̱xẽẽxũ i guxũma i ngẽma tüxũ üpetüxũ ya yíxema nüxũ ngechaũgüxe ga nüma nagu naxĩnüxũca̱x tüxũ nadexe.

29Rü woetama nũxcümama ga Tupana rü marü tüxũ nacua̱x nax texégü tá tixĩgüxũ ya yíxema noxrü ixĩgüxe. Rü woetama nũxcümama tüxũ nade nax Nanerüxũ timexũca̱x, rü Nane yixĩxũ ga nüxíra írüdacü natanüwa i muxũma i yaxõgüxũ.

30Rü guxema woetama nũxcümama Tupana tüxũ dexe, rü tümaca̱x naca nax noxrü tixĩgüxũca̱x. Rü guxema tümaca̱x naca̱xaxe, rü nügüca̱x tüxũ nimexẽẽgü. Rü guxema nügüca̱x tüxũ yamexẽẽgüxe, rü tüxna nanaxã i tümachica i nügüxũtawa.

31¿Rü ñuxũ ñagüxũ tá i ñu̱xma i ngẽmachiga? Rü ngẽxguma Tupana taétüwa üxgu, ¿rü texé tá nüxũ tarüyexera nax chixexũ tamaxã taxüxũca̱x?

32Nüma ga Tupana rü tama tüxna nayanuxũ ga Nanexũchi, natürü taxca̱x inanamu ga Nane nax taxca̱x nayuxũca̱x i guxãma i yixema. Rü ñu̱xma nax


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

taxca̲x inamuãxũ̃ ga Nane nax taxca̲x nayuxũ̃ca̲x, ¿rü taux ẽ̲xna tüxna naxããxũ̃ i guxũ̃ma i ngẽma inaxwa̲xexũ̃ nax mea naxca̲x imaxẽxũ̃ca̲x?

[33]¿Rü ñu̲xma rü texé tá Tupanape̲xewa tüxũ̃ tixugü nax ichixexũ̃? Erü Tupanatama nixĩ ya nügüpe̲xewa tüxũ̃ imexẽẽcü.

[34]¿Rü texé tá poxcu tamaxã ueguxũ̃ i ñu̲xmax? Yerü Ngechuchu ya Cristu nixĩ ga taxca̲x yucü nax tüxũ̃ yamexẽẽgüxũ̃ca̲x. Rü naétü yuwa ínarüda rü ñu̲xma rü Tupanaarü tügünecüwawa nangẽxma. Rü ngéma taétüwa nachogü.

[35]¿Rü ñu̲xma rü ta̲xacü tá Cristuna tüxũ̃ ixĩgachixẽẽxũ̃ nax tama tüxũ̃ nangechaũ̃xũ̃ca̲x? Rü Cristu rü taxũtáma nüxũ̃ narüchau nax tüxũ̃ nangechaũ̃xũ̃ woo ngúxũ̃ ingegügu, rüe̲xna guxchaxũ̃gü tüxṹ ngẽxmagu, rüe̲xna duũ̃xũ̃gü Cristugagu taxchi aiegu, rüe̲xna itaiyaegu, rüe̲xna ingexchirugügu, rüe̲xna ãũcümaxũ̃wa ingẽxmagügu, rüe̲xna duũ̃xũ̃gü tüxũ̃ daixchaũ̃gu.

[36]Rü guxũ̃guma ãũcümaxũ̃wa tangexmagü, ngẽma Tupanaarü ore i ümatüxũ̃ nüxũ̃ ixuxũ̃rüxũ̃. Erü ngẽma ore rü ñanagürü: “Rü cugagu duũ̃xũ̃gü toxũ̃ nadaixchaũ̃ rü duũ̃xũ̃güpe̲xewa rü ñoma carnérugü i daiwa nagagüxũ̃rüxũ̃ tixĩgü”, ñanagürü i ngẽma ore.

[37]Natürü woo guxũ̃ma i ngẽma tüxũ̃ nax ngupetüxũ̃, rü Ngechuchu ya Cristu ya tüxũ̃ ngechaũ̃cü, rü tüxũ̃ naporaexẽẽãma nax taxuxũ̃ma i guxchaxũ̃gü tüxũ̃ rüyexeraxũ̃ca̲x.

[38-39]Rü ngẽmaca̲x aixcüma chayaxõ nax taxuxũ̃ma i ta̲xacü tá Tupanana tüxũ̃ ixĩgachixẽẽxũ̃ nax tama tüxũ̃ nangechaũ̃xũ̃ca̲x. Rü woo iyuegu rü woo imaxẽgu, rü woo i orearü ngeruũ̃gü i daxũcüã̲x, rü woo ngo̲xogü, rü woo naãxẽ i chixexũ̃gü, rü woo ngẽma ñu̲xma nüxũ̃ idauxũ̃, rü woo ngẽma yixcüra tá nüxũ̃ idauxũ̃, rü woo i ngẽma daxũwa ngẽxmagüxũ̃, rü woo i ngẽma naanetüũwa ngẽxmagüxũ̃, rü woo i ta̲xacü Tupana üxũ̃, rü taxũtáma Tupanana tüxũ̃ nixĩgachixẽxẽ nax tama tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristugagu tüxũ̃ nangechaũ̃xũ̃ca̲x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

## Rómawa 9

### Tupana rü nanade i Iraétanüxũ nax norü duũxũgü yixĩgüxũcax

[1]Pa Chauenexẽgüx, pemaxã tá nüxũ chixu i wüxi i ore i aixcüma ixĩxũ, erü Cristuarü duũxũ chixĩ. Rü tama chidora. Rü chauãẽwatama nüxũ chacuax nax aixcüma nax yixĩxũ i ngẽma ore, erü Tupanaãxẽ ya Üünecü nixĩ i chauãẽmaxã icuáxũ.

[2]Rü poraãcü changechaũ, rü chorü maxũnewa nangúecha, erü tama nayaxõgü i chautanüxũ i Iraétanüxũ.

[3]Rü aixcüma pemaxã nüxũ chixu rü guxũguma ngẽma chautanüxũgu charüxĩnü, rü poraãcü chanaxwax nax Cristuaxṹ yaxõgüãxũ. Rü choma rü aixcüma íchamemare nax poxcuwa choxũ namuxũ ya Tupana rü Cristuna choxũ yaxũgachixẽẽxũ ega ngẽmaãcü chi nüxũ chayaxõgüxẽẽgu rü chanamaxẽxẽẽgu i ngẽma chautanüxũ i Iraétanüxũ.

[4]Rü nümagü rü chauxrüxũ Iraétanüxũ nixĩgü. Rü Tupana rü nũxcümaxũchima namaxã inaxuneta nax naxacügü yixĩgüxũcax. Rü Tupana rü norü üünemaxã natanüwa nayexma rü namaxã inaxuneta rü tá nüxũ narüngũxẽxẽ ega naga naxĩnüegu. Rü nüxna nanaxã ga yema mugü ga Moiché ümatüxũ. Rü nanangúexẽxẽ nax nüxũ yacuaxüũgüxũcax. Rü namaxã inaxuneta ga norü unetagü.

[5]Rü yema Moiché namaxã ixũxũ ga Iraétanüxũ rü yemataagü nixĩgü i ngẽma Yudíugü i ñuxma maxẽxũ. Rü ngẽma Yudíugütanügu nixĩ ga nabuxũ ga Cristu ya Tupanaxũchi ixĩcü ya Guxũétüwa Ngẽxmacü. Rü tanaxwaxe i guxũguma nüxũ ticuaxüũgü. Rü ngẽmaãcü yixĩ.

[6]Rü ñuxma rü woo tama guxũ i Yudíugü nax yaxõgüxũ, natürü taxucürüwama texé nüxũ tixu nax Tupana rü tama yanguxẽẽãxũ i norü uneta. Erü tama guxũma i Yudíugü rü aixcüma Tupanaarü duũxũgü nixĩgü.

[7]Rü tama guxũma i Abraáũtaagü rü aixcüma Tupanapexewa Abraáũtanüxũ nixĩgü. Yerü ga Tupana rü Abraáũmaxã nüxũ nixu, rü ñanagürü: “Cune ya Ichaátaagü tá nixĩ i aixcüma cutanüxũ ixĩgüxũ i chopexewa”, ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]Rü ngẽmawa meama nüxũ̃ tacua̱x rü tama ngẽma nax Abraáũ̃taagü tixĩgüxũ̃ca̱x nixĩ i Tupanaxacügü tixĩgüxũ̃. Natürü yíxema Tupanaarü uneta nüxũ̃ ixuxũ̃ãcüma yaxõgüxe, rü yíxema tixĩ ya aixcüma Abraáũ̃taagü ixĩgüxe i Tupanape̱xewa.

[9]Yerü naxũ̃pa ga nax nabuxũ̃ ga Abraáũ̃ nane ga Ichaá, rü yema Tupanaarü uneta ga Abraáũ̃maxã nüxũ̃ yaxuxũ̃, rü ñanagürü: “Nai ya taunecüarü ñúxgumaãcü tá wena nua chaxũ, rü cuxma̱x i Chára rü tá ixãxacü i ngẽxguma”, ñanagürü.

[10]Natürü tama Abraáũ̃maaxicatama nixĩ ga yadexaxũ̃ ga Tupana. Yerü tórü o̱xi ga Ichaá naxma̱x ga Rebéca rü ngĩteaxṹ ixãxãcü rü nataxree̱xpü̱x ga ngĩne.

[11-13]Natürü yexguma tauta nabuegu rü taxuxũ̃ma ga mexũ̃ rü e̱xna chixexũ̃ naxüegu ga yema ngĩnegü, rü Rebécamaxã nidexa ga Tupana, rü ñanagürü: “Rü ngẽma nüxíra buxũ̃ i cune, rü ngẽma wixweama buxũ̃arü duũ̃xũ̃ tá nixĩ”, ñanagürü ngĩxũ̃. Rü yema dexa rü namaxã nawüxigu i Tupanaarü ore i ümatüxũ̃ i ñaxũ̃: “Marü chanayaxu ya Acóbu, natürü nüxũ̃ chaxo ya Echaú”, ñaxũ̃. Rü yemaacü ga Tupana rü ngĩmaxã nanango̱xẽxẽ nax naxme̱xwa nangẽxmaxũ̃ nax tüxũ̃ nayaxuxũ̃ ya yíxema woetama nüxṹ ngúchaũ̃xẽ nax tümaca̱x naca̱xaxũ̃, tama nagu naxĩnüãcüma i ta̱xacürü mexũ̃ rü e̱xna ta̱xacürü chixexũ̃ nax taxüxũ̃.

[14]¿Rü ñuxũ ñagüxũ̃ i ñu̱xmax? ¿Pexca̱x rü Tupana rü chixexũ̃ naxüxũ̃? Rü dücax, tama chixexũ̃ naxü.

[15]Yerü norü orewa rü Tupana rü Moichéxũ̃ ñanagürü: “Ngẽxguma chi texémaxã chamecümachaũ̃gu, rü tümamaxã tá chamecüma. Rü choxṹ tá tangechaũ̃tümüxũ̃ ya yíxema choxṹ ngechaũ̃tümüũ̃chaũ̃xẽ”, ñanagürü.

[16]Rü ngẽmaãcü tama ngẽma tümatama tanaxwa̱xexũ̃gagu rü e̱xna ngẽma taxüxũ̃gagu nixĩ ya Tupana tüxũ̃ yaxuxũ̃ ya texé. Natürü tüxũ̃ nayaxu erü nüxṹ tangechaũ̃tümüxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Rü yexgumarüxũ ta ga Tupana rü norü ore i ümatüxũwa rü ñanagürü nüxũ ga Equítuanearü ãẽxgacü: “Choma rü ãẽxgacüxũ cuxũ chingucuchixẽxẽ nax cuwa duũxũgüxũ nüxũ chadauxẽẽxũca̱x i chorü pora. Rü ngẽmaãcü chanaxü nax guxũ i duũxũgü i guxũ i naanewa ngẽxmagüxũ, nüxũ cuáxũca̱x i chauchiga”, ñanagürü.

18Rü ngẽmaãcü ya Tupana rü nüxṹ tangechaũtümüxũ ya yíxema nüxṹ ngechaũtümüũchaũxẽ. Rü ngẽxguma tüxũ nataiãchiarü maxũã̱xẽẽchaũgu rü tüxũ nanataiãchiarü maxũã̱xẽxẽ.

19Natürü bexmana tá ñacurügü choxũ: “Rü ngẽxguma chi ngẽmaãcü yixĩxgu ya Tupana, ¿rü tü̱xcüũ nüxũ nixu nax tagagu yixĩxũ nax chixexũ ixügüxũ? ¿Rü texé tapora nax itayanaxoxẽẽxũca̱x i Tupanaarü ngúchaũ?” ñacurügü tá.

20Natürü Pa Yatüx, ¿texé quixĩ i cumax rü ngẽmaca̱x ngẽmaãcü Tupanaxũ cuyaxũgaxũ? ¿Cuxca̱x rüẽxna wüxi i tũxũ i waixũmüwa üxũ rü namexũ i ngẽma norü üruũmaxã nax ñaxũ? “¿Rü tü̱xcüũ ngẽmaãcü choxũ cuxü nax ngẽmaãcü chixĩxũca̱x i ñu̱xmax?” ñaxũ.

21Rü ngẽma üwechiruxũ rü waixũmüwa nanaxü i ta̱xacü i nüma naxüxchaũxũ. Rü ngẽxguma nanaxwa̱xegu, rü ngẽma waixũmüwa nanaxü i wüxi i nawechi nax norü meruxũ yixĩxũca̱x. Rü ngẽxguma nanaxwa̱xegu, rü ngẽmatama waixũmüwa nanaxü i wüxi i nawechi nax norü guxchirepáũ yixĩxũca̱x.

22Rü Tupana rü woo tüxũ nanawéxchaũ nax naporaxũ rü napoxcueãxũ i ngẽma chixexũ ügüxũ, natürü poraãcü yáxna namaxã naxĩnü, rü ngẽmaca̱x tama paxa nanapoxcue i ngẽma ímemaregüxũ nax napoxcuexũ.

23Natürü ga Tupana rü inanawéxchaũ nax poraãcü tamaxã namecümaxũ i yixema nax yaxõgüxũ. Rü ngẽmaca̱x nixĩ i nüxṹ ingechaũtümüxũgüxũ, rü nũxcümamatama tüxũ nadexũ nax naxũtawa ingexmagüxũca̱x i daxũguxũ i naanewa i ngextá ínamexechixũwa.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[24]Rü ngẽmaãcü i yixema nax Yudíugü ixĩgüxũ̃, rü tatanüwa Tupana tüxũ̃ nidexechi ya ñuxre nax norü duũ̃xũ̃gü tixĩgüxũ̃cax̲. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta i ngẽma tama Yudíugü ixĩgüxũ̃tanüwa rü nayadexechi i togü.

[25]Rü ngẽmacax̲ rü Tupanaarü ore ga Ochéa ümatüxũ̃wa rü ñanagürü: “Rü ngẽma tama chorü duũ̃xũ̃güchire̲x ixĩgüxũ̃, rü: ‘Pema rü chorü duũ̃xũ̃gü pixĩgü i ñu̲xmax’, ñacharügü tá nüxũ̃. Rü ngẽma tama Yudíugürüxũ̃ nüxũ̃ changechaũ̃chiréxũ̃, rü: ‘Pexũ̃ changechaũ̃ i ñu̲xmax’, ñacharügü tá nüxũ̃.

[26]Rü noxri ga Tupana rü yema duũ̃xũ̃gü ga tama Yudíugü ixĩgüxũ̃maxã nüxũ̃ nixu, rü ñanagürü nüxũ̃: ‘Pema rü tama chorü duũ̃xũ̃gü pixĩgü’, ñanagürü nüxũ̃. Natürü yematama nachica ga ngextá nüxũ̃ íyemañaxũ̃wa, rü wenaxarü yema duũ̃xũ̃gü ga tama Yudíugü ixĩgüxũ̃maxã nidexa ga Tupana ya Maxẽxẽẽruxũ̃, rü ñanagürü nüxũ̃: ‘Pema rü chauxacügü tá pixĩgü’, ñanagürü nüxũ̃”. Rü yema nixĩ ga Tupanaarü ore ga Ochéa ümatüxũ̃.

[27-28]Rü Iraétanüxũ̃chiga rü ta nidexa ga Tupanaarü orearü uruxũ̃ ga Ichaía rü ñanagürü: “Rü woo namuxũchichire̲x i Yudíugü yimá naxnücü ya márpechinüwa yimácürüxũ̃, natürü noxre tátama nixĩ i aixcüma nayauxgüxũ̃ i maxũ̃ i taguma gúxũ̃. Rü paxa tá ínangu ya tórü Cori nax napoxcueãxũ̃cax̲ i guxũ̃ma i ngẽma tama noxrü ixĩgüxũ̃”, ñanagürü ga Ichaía.

[29]Rü nümatama ga Ichaía, rü ñanagürü ga ũ̃pa: “Ngẽxguma chi nüma ya tórü Cori ya Guxũ̃étüwa Ngẽxmacü rü taxũchima íyaxügüxẽẽãgu i ñuxre i tatanüxũ̃ i Yudíugü, rü chi itayarüxoxochi, yexgumarüxũ̃ nax iyanaxogüxũ̃ ga gumá ĩanegü ga Chodóma rü Gomóra namaxã ga guxũ̃ma ga yema duũ̃xũ̃gü ga yéma yexmagüxũ̃”, ñanagürü ga Ichaía.

### Yudíugü rü tama nayaxõgüchaũ̃ i ore i mexũ̃ i Cristuchiga

[30]¿Rü ñuxũ ñagüxũ̃ i ñu̲xmax? Rü pemaxã nüxũ̃ chixu rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i tama Yudíugü ixĩgüxũ̃ ga tama Tupanacax̲ daugüxũ̃ ga noxrix, rü ngẽmatama duũ̃xũ̃gü nixĩ i ñu̲xma Tupanape̲xewa imexũ̃ yerü nayaxõgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

31Natürü yema Iraétanüxũ ga nagu ĩxũ ga yema Moichéarü mugü nax Tupanapẹxewa yamexũcạx, rü tama aixcüma napẹxewa nayamexẽxẽ ga norü maxũ.

32¿Rü tạxacücạx tama aixcüma Tupanapẹxewa nayamexẽxẽ ga norü maxũ? Yerü nümagü rü yema mugüguama naxĩ nax Tupanapẹxewa yamexũcạx, rü tama Tupanaaxű̃ nayaxõgüchaũ. Rü yemaacü nagu nayarüpucütü ga gumá nuta ya caixpetüruxũ.

33Rü ngẽmachiga nixĩ i Tupanaarü ore i ümatüxũ i ñaxũ: “Choma rü Chióũgu chanaxű̃ ya wüxi ya nuta ya Yudíugüarü guxcharuxũ ixĩcü. Rü ngẽma duũxũgü i nüxű̃ yaxõgüxũ, rü aixcüma tá namaxẽ”, ñanagürü.

## Rómawa 10

1Pa Chauenexẽgüx, ngẽma poraãcü chanaxwạxexũ rü chorü yumüxẽwa Tupanana naxcạx chacaxũ nixĩ nax guxũma i chautanüxũ i Yudíugü yaxõgüxũ rü ngẽmaãcü aixcüma Tupanaarü duũxũgü nax yixĩgüxũcạx.

2Rü pemaxã nüxũ chixu, rü nümagü i Yudíugü rü aixcüma nanaxügüchaũ i Tupanaarü ngúchaũ. Natürü ínatüe erü tama Cristuaxű̃ nayaxõgüchaũ nax ngẽmaãcü Tupanapẹxewa yamexũcạx.

3Rü woo Tupana ñoma ga naanewa nanamu ga Cristu nax gumágagu Tupanapẹxewa yamexũcạx i duũxũgü, natürü nümagü i Yudíugü rü tama nüxũ nacuạxgüchaũ i ngẽma. Rü nügütama nimexẽẽgüchaũ, rü ngẽmacạx nagu naxĩãma i ngẽma mugü ga Moiché ümatüxũ rü tama Cristuaxű̃ nayaxõgüchaũ nax nagagu Tupanapẹxewa yamexũcạx.

4Natürü nüma ga Cristu rü nayanguxẽxẽ ga yema mugü rü yemaacü inayanaxoxẽxẽ nax tama tamaxã inacuáxũcạx i ngẽma mugü. Rü yemaacü nanaxü ga Cristu nax guxũma i duũxũgü i nüxű̃ yaxõgüxũ rü aixcüma Tupanapẹxewa yamexũcạx.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[5]Rü Moiché nanaxümatü nachiga nax ñuxãcü Tupanapẹxewa tamexũ̃ ya wüxíe ega naga taxĩnügu i ngẽma mugü, rü ñanagürü: “Yíxema naga ĩnüxe i ngẽma mugü rü tá tamaxũ̃”, ñanagürü.

[6]Natürü ñụxma rü Tupanapẹxewa time ega Cristuaxṹ yaxõgügu. Rü ngẽmacạx taxucạxma i cuãẽwa rü ñacurügü: “¿Texé tá daxũguxũ̃ i naanewa taxũ nax Cristucạx tayacạxaxũ̃ nax nua naxũxũcạx rü tüxũ̃ yanangũ̃xẽẽxũcạx nax imexũ̃cạx i Tupanapẹxewa?” ñacurügü.

[7]Rü taxucạxma cuãẽwa ñacurügü: “¿Texé tá yuexũ̃tanüwa taxũ nax ngẽxma Cristucạx tayadauxũ̃cạx nax nua tanagaxũ̃cạx?” ñacurügü.

[8]Erü tama ngẽmaãcü nixĩ i Cristucạx idauxũ̃, yerü yema ore ga Moiché ümatüxũ̃ rü ñanagürü: “Marü cuxũ̃tawa nangẽxma i Tupanaarü ore. Rü cuạxwa nangẽxma nax nüxũ̃ quixuxũ̃cạx. Rü cuãẽwa nangẽxma nax nagu curüxĩnüxũ̃cạx”, ñanagürü. Rü ñụxma Pa Chauenexẽgüx, rü ngẽmatama ore nixĩ i duũ̃xũgümaxã nüxũ̃ tixuxũ̃. Rü ngẽma ore nixĩ i pexũ̃ nüxũ̃ cuạxẽẽxũ̃ nax pexṹ nangẽxmaxũ̃ i maxũ̃ ega aixcüma peyaxõgügu.

[9]Erü ngẽxguma cuạxmaxã nüxũ̃ quixuxgu nax curü Cori yixĩxũ̃ ya Ngechuchu, rü ngẽxguma cuyaxõxgu nax yuwa Tupana ínadaxẽẽxũ̃, rü tá cuxṹ nangẽxma i maxũ̃ i taguma gúxũ̃.

[10]Erü ngẽxguma Ngechuchuaxṹ yaxõgügu nixĩ nax Tupanapẹxewa imexũ̃. Rü taạxmaxã nüxũ̃ tixu nax tórü Cori yixĩxũ̃ ya Ngechuchu, nax ngẽmaãcü nayaxuxũ̃cạx i maxũ̃ i taguma gúxũ̃.

[11]Rü Tupanaarü ore i ümatüxũ̃wa rü ñanagürü: “Yíxema Ngechuchuaxṹ yaxő́xe rü taxũtáma ãne tinge”, ñanagürü.

[12]Rü Tupanapẹxewa rü guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü rü nawüxigu. Rü woo Yudíugü yixĩxgu rü ẽxna woo tama Yudíugü yixĩxgu, natürü Tupanapẹxewa rü nawüxigu i guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü. Erü nüma ya tórü Cori, rü guxãarü Cori nixĩ. Rü nüma rü poraãcü tüxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ ya guxãma ya yíxema ya nüxna caxe nax tüxũ̃ namaxẽxẽẽxũcạx.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[13]Erü Tupanaarü ore i ümatüxũwa rü ñanagürü: “Guxãma ya yíxema tórü Corina caxe nax tüxna naxããxũca̲x i maxũ, rü tá tanayaxu i tümaarü maxũ i taguma gúxũ”, ñanagürü.

[14]¿Natürü ñuxãcü tá nüxna tacagü ya Cori, ega tama nüxṹ tayaxõgügu? ¿Rü ñuxãcü tá nüxṹ tayaxõgü, ega taguma nüxũ taxĩnüechigagu? ¿Rü ñuxãcü tá nüxũ taxĩnüechiga, ega taguma texé tümamaxã nüxũ ixugügu?

[15]¿Rü ñuxãcü tá texé nüxũ tixu i Cristuchiga ega taxúema tüxũ nüxũ yarüxuxẽẽgu? Rü ngẽmaca̲x nixĩ i Tupanaarü ore i ümatüxũ i ñaxũ: “Wüxi i taãxẽ nixĩ nax ínangugüxũ i ngẽma Tupanaarü orearü uruũgü nax duũxũgümaxã nüxũ yanaxugüxũ i ngẽma ore i mexũ i Cristuchiga”, ñaxũ.

[16]Natürü tama guxũma i duũxũgü nayaxõgü i ngẽma ore i mexũ. Rü Ichaía nüxũ ixuxũrüxũ nixĩ, rü ñanagürü: “Pa Corix, ¿texé yaxõxũ ga yema ore ga nüxũ ixuxũ?” ñanagürü.

[17]Dücax, rü ngẽma orexũ nax ixĩnüxũgagu nixĩ i yaxõxũ. Rü ngẽma ore rü Cristuarü ore nixĩ.

[18]Natürü i ñu̲xma rü pexna chaca, ¿ẽ̲xna ngẽma Yudíugü rü taguma nüxũ naxĩnüe i ngẽma ore i mexũ i Cristuchiga? Ngẽmáacü, marü nüxũ naxĩnüe. Erü Tupanaarü ore i ümatüxũwa rü ñanagürü: “Ngẽma Tupanaarü orearü uruũgü, rü guxũwama i ñoma i naanewa rü nüxũ nixugüe i norü ore”, ñanagürü i ngẽma ore.

[19]Natürü wena pexna chaca, ¿rü ngẽma Iraétanüxũ rü tama ẽ̲xna nüxũ nicua̲xãchitanü i ñu̲xmax? Ngẽmáacü, nüxũ nacua̲xgü. Yerü Tupanaarü ore ga Moiché ümatüxũwa rü ñanagürü: “Dücax, Pa Yudíugüx, choma rü tá chanamaxẽxẽxẽ i ngẽma duũxũgü i tama Yudíugü ixĩgüxũ, rü ngẽmaca̲x i pemax rü tá pixãũxãchigü. Rü ngẽxguma nüxũ charüngũxẽẽgu i ngẽma togü i duũxũgü i tama choxũ cua̲xgüchiréxũ, rü pema i Yudíugü rü tá penue erü nüxũ charüngũxẽẽxũ i ngẽma togü”, ñanagürü.

[20]Rü yemawena ga Ichaía, rü tama namuũ ga yema Yudíugümaxã nüxũ nax yaxuxũ ga yema Tupanaarü ore ga ñaxũ: “Rü ngẽma duũxũgü i tama


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Yudíugü ixĩgüxũ̃ i tama cha̱u̱xca̱x daugüxũ̃, rü choxũ̃ tá inayangaugü. Rü choma rü tá chaugü naxca̱x chango̱xẽxẽ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i tama cha̱u̱xca̱x ícagüchiréxũ̃”, ñaxũ̃.

[21]Rü Tupana rü Ichaíawa Iraétanüxũ̃chiga nidexa rü ñanagürü: “Guxũ̃ i ngunexũ̃gu rü nüxna chaxuecha i ngẽma duũ̃xũ̃gü i tama chauga ĩnüechaũ̃xũ̃ rü chomaxã nuexũ̃. Natürü tama choxṹ inarüxĩnüẽchaũ̃”, ñanagürü.

## Rómawa 11

### Nangexma i ñuxre i Yudíugü i Tupana dexũ̃

[1]Ñu̱xma pexna chaca rü, ¿ẽ̱xna pexca̱x rü Tupana rü marü nüxũ̃ naxo i norü duũ̃xũ̃gü i Iraétanüxũ̃gü? Tama nixĩ i nüxũ̃ naxoxũ̃. Erü choma i Pauru rü Yudíu chixĩ. Rü Abraáũ̃tanüxũ̃ chixĩ, rü Abraáũ̃taxa ya Bẽyamíũ̃tanüxũ̃ chixĩ.

[2]Rü nũxcümamatama Tupana Iraétanüxũ̃maxã inaxuneta nax norü duũ̃xũ̃gü yixĩgüxũ̃ca̱x, rü ñu̱xma rü tama Yudíugüxũ̃ naxo. ¿Tama ẽ̱xna nüxũ̃ pecua̱x nax ñuxũ ñaxũ̃ ga Tupanaarü orearü uruxũ̃ ga Ería? Rü Tupanaarü orewa nüxũ̃ tadaugü rü Ería rü Tupanape̱xewa poraãcü yema Yudíugüxũ̃ nixugü.

[3]Rü ñanagürü ga Ería: “Pa Corix, ngẽma Iraétanüxũ̃ rü marü nanadai i curü orearü uruũ̃gü. Rü nagu napogüe i ngẽma nachicagü i ngextá duũ̃xũ̃gü cuxũ̃ ícua̱xüũ̃güxũ̃wa. Rü chaxicatama íchayaxṹ. Rü choxũ̃ rü ta nima̱xgüchaũ̃”, ñanagürü ga Ería.

[4]Natürü Tupana nanangãxũ̃, rü ñanagürü: “Dücax, choma rü marü choxṹ nangẽxma i 7,000 i yatügü i chaugüxṹ chidexechixũ̃. Rü nümagü rü taguma nüxũ̃ nicua̱xüũ̃gü i ngẽma tupananetachicüna̱xã i Baá”, ñanagürü.

[5]Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta nixĩ i ñu̱xmax. Rü woo muxũ̃ma i Yudíugü tama nayaxõgü, natürü nangẽxma i ñuxre ya Tupana namaxã mecümaxũ̃gagu dexũ̃.

[6]Rü ñu̱xma nax Tupana tüxũ̃ ngechaũ̃xũ̃gagu tüxũ̃ nadexũ̃, rü taxucürüwama texé nüxũ̃ tixu nax ta̱xacürü mexũ̃ nax ixügüxũ̃gagu yixĩxũ̃ i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tüxũ nadexũ. Erü ngẽxguma chi tạxacürü mexũ ixügüxũgagu yixgu nax tüxũ nadexũ, rü natücạxmamare chi nixĩ nax nüxṹ ingechaũtümüxũgüxũ.

7¿Rü ñuxãcü yixĩxũ i ñụxmax? Rü ngẽma rümumaexũ i Iraétanüxũ rü tama nüxũ inayangaugü nax Tupanapẹxewa yamexũcạx. Natürü ngẽma noxretama i Iraétanüxũ ya Tupana dexũ, rü ngẽmagü nixĩ i nüxũ iyangaugüxũ nax napẹxewa yamexũcạx. Rü guxũma ga yema togü ga Iraétanüxũ rü tama naga naxĩnüe.

8Rü ngẽmachiga nixĩ i Tupanaarü ore i ümatüxũ i ñaxũ: “Tupana rü ngẽma duũxũgücạx ínananguxẽxẽ i wüxi i naãxẽ i nüxṹ naguxchaxẽẽxũ. Rü ngẽmacạx woo nüxũ nadaugügu i ngẽma ore i aixcüma ixĩxũ, rü tama nüxũ nacuạxgüéga. Rü woo nüxũ naxĩnüegu i ngẽma ore, rü tama nayaxõgü. Rü ñụxma rü ta ngẽmaãcü nixĩ”, ñanagürü.

9Rü Dabí rü ta rü ñanagürü: “Ngẽma duũxũgü rü norü õnagü i taxũgagu rü guxchaxũgügu tá nayi, rü ngẽmacạx tá napoxcue.

10Rü tá nixogüxetü nax taxuxũma nüxũ nadaugüxũcạx. Rü guxũgutáma narümataũgü”, ñanagürü.

### Tupana nanamaxẽxẽxẽ i ngẽma tama Yudíugü ixĩgüxũ

11Rü pexna chaca, rü ñụxma nax Cristuxũ naxoexũ i ngẽma Yudíugü, ¿rü pexcạx ẽxna rü ngẽmacạx ya Tupana rü tá nüxũ naxoxochixũ? Tama nüxũ naxo. Natürü ñụxma nax tama Cristuaxṹ yaxõgüãxũ i ngẽma Yudíugü, rü ngẽmacạx ya Tupana rü nüxũ narüngũxẽxẽ i ngẽma tama Yudíugü ixĩgüxũ nax nayauxgüãxũcạx i maxũ i taguma gúxũ. Rü ngẽmaãcü nanaxü ya Tupana nax yaxãũxãchiexũcạx i ngẽma Yudíugü.

12Rü ñụxma nax tama yaxõgüãxũ i Yudíugü, rü yemacạx ga Tupana rü nüxũ narüngũxẽxẽ ga yema tama Yudíugü ixĩgüxũ. Natürü ngẽxguma Tupanacạx nawoegụxgu i guxũma i Yudíugü, rü Tupana rü tá yexeraãcü nüxũ narüngũxẽxẽ i guxũma i ngẽma duũxũgü i tama Yudíugü ixĩgüxũ.

13-14Rü ñụxma Pa Duũxũgü i Tama Yudíugü Ixĩgüxũx, rü choxṹ nangẽxma i wüxi i ore i pemaxã nüxũ chixuxchaũxũ. Rü dücax, petanüwa nixĩ i choxũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

namuxũ ya Tupana nax pemaxã nüxũ chixuxũcax i norü ore. Rü ñuxma rü aixcüma mea chayanguxẽxẽ i ngẽma puracü, erü chanaxwax i ngẽma chautanüxũ i Yudíugü nax pexũ daugüxũcax nax Tupana pexũ rüngũxẽẽxũ. Rü ngẽmacax i ñuxre i nümagü, rü tá nüxṹ nangúchaũ nax Cristuaxṹ yaxõgüãxũ rü ngẽmaãcü nayauxgüãxũcax i maxũ i taguma gúxũ.

15Nüxũ tacuax rü ngẽma Yudíugü rü tama Cristuaxṹ nayaxõgüchaũ i ñuxmax. Rü ngẽmacax ya Tupana rü nanade i ngẽma tama Yudíugü ixĩgüxũ. ¿Natürü ñuxãcü tá nixĩ i ngẽxguma Tupana wena nadexgu i ngẽma Yudíugü? Rü wüxi i mexẽchixũ tá nixĩ, erü ñoma wüxi i duũxũ i yuxũ rü wenaxarü maxũxũrüxũ tá nixĩgü.

16Rü ngẽxguma naxüünegu i ngẽma nüxíraxũ i paũ i paũcharawa üxũ rü Tupanana ixãxũ, rü ñuxũchi guxũma i ngẽma paũchara rü naxüüne. Rü wüxi i nanetü rü ngẽxguma naxüünegu i naxchumaxãgü, rü nachacüügü rü ta rü nixüüne.

17Tupana nüxũ naxo ga yema Yudíugü ga tama yaxõgüchaũxũ. Rü ñoma wüxi i oribuchacüxü i idaexũrüxũ nixĩ ga yema Yudíugüxũ naxoxũ. Natürü nachicüü Tupana pexũ nade woo tama Yudíugü nax pixĩgüxũ. Rü wüxi i naixnecücüax i oribuchacüxü rü oribu ítoxũwa yarüñaxcuchixũrüxũ pixĩgü. Rü ñuxma i pema rü ta pexṹ nangẽxma i pechica natanüwa i ngẽma duũxũgü i Tupanaarü ixĩgüxũ. Erü Tupana rü pexũ narüngũxẽxẽ nax penayaxuxũcax i maxũ i taguma gúxũ.

18Natürü pema i tama Yudíugü nax pixĩgüxũ, rü tama name i pegü picuaxüũgü rü nüxũ pixu nax ngẽma Yudíugüarü yexera pixĩgüxũ. Rü ngẽxguma chi ngẽmaãcü pegü picuaxüũgüchaũgu, rü name nixĩ i nüxna pecuaxãchie nax tama petanüwa ne naxũxũ ga Cristu ya pexũ maxẽxẽẽcü, natürü Yudíugütanüwa nixĩ ga ne naxũxũ. Rü ngẽma Yudíugügagu nixĩ ya Tupana pexũ dexũ rü maxũ pexna ãxũ i ñuxmax.

19Natürü bexmana tá ñaperügügü: “Tupana rü marü nüxũ naxo ga yema Yudíugü rü yemacax nachicüü tüxũ nade”, ñaperügügü tá.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[20]Ngẽmáacü aixcüma nixĩ ga Tupana nüxũ oxũ ga yema Yudíugü yerü tama nayaxõgü. Rü ngẽma nax peyaxõgüxũca̱xicatama nixĩ i nachicüü Tupana pexũ dexũ i ñu̱xmax. Rü ngẽmaca̱x tama name i pegü picua̱xüũgü. ¡Rü Tupanaxũ pemuũe nax tama yema Yudíugüxũ üpetüxũrüxũ pexũ üpetüxũca̱x!

[21]Yerü yema Yudíugü ga noxri Tupanaarü ixĩgüxũ, rü Tupana nüxũ naxo yerü tama nayaxõgü. Rü yexguma yemaacü Tupana nüxũ oxgu ga yema duũxũgü rü pexũ rü tá ta naxo ega taxũtáma peyaxõgüechagu.

[22]Dücax, aixcüma namecüma ya Tupana. Natürü tama tüxũ naxüpetümare ya yíxema tama naga ĩnüxe. Rü nanapoxcue ga yema chixexũgu yixũ, natürü pemaxã namecüma i pema ega naga pexĩnüegu rü aixcüma nüxṹ peyaxõgügu. Natürü ngẽxguma tama peyaxõgüechagu rü tama nüma naxwa̱xexũãcüma pemaxẽgu, rü nüma rü pexũ rü tá ta naxo.

[23]Natürü ngẽxguma yaxõgüãgu i ngẽma Yudíugü, rü Tupana rü wena táxarü nanade, erü nüxṹ nangẽxma i pora nax wenaxarü nadeaxũca̱x ega aixcüma yaxõgüãgu.

[24]Rü pema nax tama Yudíugü pixĩgüxũ, rü tama Tupanaarü duũxũgü pixĩgü ga noxrix. Natürü Tupana pexũ nade nax noxrü pixĩgüxũca̱x. Rü ñu̱xma nax yemaacü Tupana pexũ dexũ, rü ngẽxguma yaxõgüãgu i ngẽma Yudíugü, rü Tupana rü pexũ nadexũarü yexera tá nanade i ngẽma Yudíugü, yerü woetama norü duũxũgüchire̱x nixĩgü ga noxrix.

### Wüxi i ngunexũ rü guxũma i Yudíugü tá nanayauxgü i maxũ i taguma gúxũ

[25]Pa Chauenexẽgü i Yaxõgüxũx, nangẽxma i wüxi i ore ga noxri tama duũxũgüxũ nüxũ nacua̱xẽẽxũ ga Tupana. Natürü chanaxwa̱xe i nüxũ pecua̱x i ngẽma ore nax tama nagu perüxĩnüexũca̱x nax duũxũgü i nüxũ cua̱xüchixũ pixĩgüxũ, rü pexicatama Tupana pexũ dexũ. Rü dücax, nangẽxmagü i Iraétanüxũ i tama yaxõgüchaũxũ. Rü ngẽmaãcü tá nixĩ ñu̱xmatáta yaxõgüã i guxũma i ngẽma tama Yudíu ixĩgüxũ ya Tupana dexũ.

[26]Natürü ngẽmawena rü guxũtáma i Iraétanüxũ rü tá ta nayaxõgü, rü tá nanayauxgü i maxũ i taguma gúxũ. Erü Tupanaarü ore i ümatüxũwa rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ñanagürü: “Yimá Cristu ya ínanguxũ̃xẽẽcü, rü Chióũ̃wa tá ne naxũ. Rü nüma rü tá ngẽma Iraétanüxũ̃güxũ̃ chixexũ̃wa ínanguxũ̃xẽxẽ.

27Rü aixcüma norü pecaduwa tá íchananguxũ̃xẽxẽ i ngẽma Yudíugü. Rü ngẽxguma tá nixĩ nax chayanguxẽẽxũ̃ i ngẽma chorü uneta”, ñanagürü ga Tupana.

28Natürü i nüma i Yudíugü rü Tupanamaxã narüxuanügü erü tama nayaxõgü i ngẽma ore i mexũ̃. Rü ngẽmaãcü naxüpetü nax pexṹ natauxchaxũ̃c̲ax nax peyaxõgüxũ̃c̲ax i pema i tama Yudíugü nax pixĩgüxũ̃. Natürü nüma ya Tupana rü ngẽma Yudíugüxũ̃ nangechaũ̃ama yerü nũxcümaũ̃güxũ̃ ga norü o̲xigümaxã nüxũ̃ nixu nax nüxũ̃ tá nangũ̃xẽẽxũ̃.

29Rü ngẽxguma Tupana texémaxã inaxunetagu nax ãmare tüxna naxãxũ̃, rü taguma nüxũ̃ inayarüngüma i ngẽma. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta i ngẽxguma texéc̲ax nacaxgu, rü taguma nüxũ̃ inayarüngüma.

30Rü pema nax tama Yudíugü pixĩgüxũ̃, rü ũ̃pa rü tama Tupanaga pexĩnüe. Natürü i ñu̲xma nax tama Tupanaga naxĩnüexũ̃ i ngẽma Yudíugü, rü ngẽmac̲ax Tupanaaxṹ pengechaũ̃tümüxũ̃gü erü peyaxõgü i pemax.

31Rü ngẽma pexũ̃ ngupetüxũ̃rüxũ̃ nixĩ i ngẽma Yudíugüxũ̃ nangupetüxũ̃. Nümagü rü tama Tupanaga naxĩnüe i ñu̲xmax, natürü ngẽmaãcü nüxũ̃ nangupetü nax Tupanaaxṹ pengechaũ̃tümüxũ̃güxũ̃c̲ax, rü nümagü rü ta Tupanaaxṹ nangechaũ̃tümüxũ̃güxũ̃c̲ax i ñu̲xmax.

32Yerü ga Tupana rü nüxũ̃ nadau nax guxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü rü wüxigu chixexũ̃wa nayexmagüxũ̃, rü tama naga naxĩnüe. Rü yemac̲ax ga Tupana rü wüxigu nüxṹ nangechaũ̃tümüũ̃gü i guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü.

33Rü guxũ̃ma i ngẽma Tupanaarü mexũ̃gü rü taxúema nüxũ̃ tacua̲x i norü mu. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta i norü cua̲x rü norü ĩnü rü taxúema nüxũ̃ tacua̲x i ngẽma. Rü taxúema nüxũ̃ tacua̲x i ngẽma nagu naxĩnüxũ̃ rü naxüxũ̃.

34¿Erü texé i tatanüwa nüxũ̃ tacua̲x i guxũ̃ma i ngẽma tórü Cori nagu rüxĩnüxũ̃? ¿Rü texé nüxũ̃ tacua̲x nax tanaxucu̲xẽxũ̃?


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

35¿Rü texé tạxacü tüxíra tórü Corina taxã, nax yixcaama nüxḯ tạxacü tüxna naxãxũcạx?

36Erü guxũma i tạxacü i ngẽxmaxũ rü Tupana nanaxü. Rü nagagu nixĩ ga nangóxũ. Rü nügücạx nixĩ ga naxüaxũ. Rü name nixĩ i guxũguma nüxũ ticuạxüũgü. Rü ngẽmaãcü yixĩ.

## Rómawa 12

### Pexũ chacạạxũ nax pegütama Tupanana pexãgüxũ nax wüxi i ãmare i maxũxũ nax pixĩgüxũcạx

1Rü dücax, Pa Chauenexẽgüx, Tupanaarü ngechaũgagu pexũ chacạạxũ nax Tupanana pegü pexãgüxũ nax norü ãmare i maxũxũ rü üünexũ i namaxã nataãẽxũ pixĩgüxũcạx. Rü ngẽmaãcü nixĩ i nanaxwạxexũ ya Tupana nax nüxũ picuạxüũgüxũ.

2Rü tama name i ñoma i naanecüạ̃x i duũxũgücümagu pexĩ. Natürü name nixĩ i Tupanana pegü pexãgü nax nüma pexũ naxüchicüüxũcạx rü ngexwacạxũxũ i peãxẽ pexṹ ngẽxmaxũcạx. Rü ngẽmaãcü tá nüxũ pecuạx i tạxacü nixĩ ya Tupana pexṹ naxwạxexũ, rü tạxacü nixĩ i napẹxewa mexũ, rü tạxacü nixĩ i namaxã nataãẽxũ rü tạxacü nixĩ i aixcüma mexũ.

3Rü Tupana ya chomaxã mecümacü, rü choxũ namu nax pemaxã nüxũ chixuxũcạx i guxãma i pemax nax tama namexũ nax texé i petanüwa tügü írütaxũ rü tügügu tarüxĩnüxũ nax togüarü yexera tixĩxũ. Natürü name nixĩ nax wüxichigü mea tügü ngugüarü maxũáxũ rü tügügu rüxĩnüxũ nax Tupana yixĩxũ i tüxna naxãxũ i tümaarü cuạx wüxigu namaxã i tümaarü õ.

4Rü dücax, rü taxũnewa nangẽxma i taeru rü tachacüxügü, rü taparagü rü muxũma i to i taxũnearü ngẽmaxũgü. Rü wüxichigü i ngẽma taxũnearü ngẽmaxũgü rü nüxṹ nangẽxma i noxrütama puracü.

5Rü ngẽxgumarüxũ ta i yixema nax yaxõgüxũ, rü woo nax imuxũ natürü Cristugagu wüxitama i natücumü tixĩgü. Rü ngẽmaãcü wüxichigü i yixema rü yigümücügü tixĩgü, erü wüxitücumü tixĩgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

6Rü wüxichigü i yixema, rü Tupana tüxna nanaxã i tórü cuax i nüma nanaxwaxexũ nax tüxű́ nangẽxmaxũ. Rü tanaxwaxe i meama nagu taxĩ i ngẽma cuax ya Tupana tüxna ãxũ. Rü ngẽxguma tüxna naxããgu i tórü cuax nax norü orearü uruxũ ixĩgüxũcax, rü name nixĩ i ngẽma õ i tüxű́ ngẽxmaxũmaxã tanaxü i ngẽma puracü.

7Rü ngẽxguma tüxna naxããgu i tórü cuax nax togüxũ rüngũxẽẽgüxũcax, rü name nixĩ i meama tanaxü i ngẽma. Rü ngẽxguma texéna naxããgu i tümaarü cuax nax duũxũgüxũ tangúexẽẽxũcax, rü name nixĩ i meama tanaxü i ngẽma.

8Rü yíxema nüxũ cuáxe nax Tupanaarü oremaxã duũxũgüxũ tataãẽxẽẽxũ, rü name nixĩ i meama tanaxü i ngẽma. Rü yíxema nüxũ cuáxe nax togümaxã tangauxũ i tümaarü ngẽmaxũgü, rü name nixĩ i tümaarü ngúchaũmaxã tanaxü i ngẽma. Rü yíxema ãẽxgacü ixĩxẽ rü name nixĩ i meama tayanguxẽxẽ i ngẽma puracü. Rü yíxema nüxũ cuáxe nax togü tüxű́ ngechaũtümüxũgüxũ, rü name nixĩ i taãẽãcüma tanaxü i ngẽma.

### Ñuxãcü nanaxwaxe nax namaxẽxũ i duũxũgü i Cristuaxű́ yaxõgüxũ

9Rü name nixĩ i aixcüma meama pegü pengechaũgü i wüxichigü. ¡Rü nüxũ pexo i guxũma i taxacü i chixexũ ixĩxũ! ¡Rü nagu pexĩ i ngẽma aixcüma mexũ ixĩxũ!

10Rü name nixĩ i wüxichigü pegü pengechaũgü, ñoma pegüenexẽxũchixũ pengechaũxũrüxũ. Rü name nixĩ i pegümaxã petaãẽxẽxẽ rü pegü perüngũxẽxẽ erü pegüenexẽ pixĩgü.

11Rü tama name i pexo. Natürü name nixĩ i perü ngúchaũmaxã penaxü i Cori ya Tupanaarü puracü.

12Rü name nixĩ i taãẽãcü ípenanguxẽxẽ ñuxmata penayaxu i ngẽma Cristu nüxũ unetaxũ. Rü ngẽxguma ngúxũ pexcax ínguxgu, rü name nixĩ i yáxna namaxã pexĩnüe. Rü name nixĩ i guxũguma peyumüxẽgü.

13Rü name nixĩ i nüxũ perüngũxẽxẽ i ngẽma yaxõgüxũ i nüxű́ nataxuxũ. ¡Rü mea penayaxu i ngẽma duũxũgü i pexũtagu naxĩanexũ!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[14]Rü ngẽxguma chi texé chixexũ̄ pexca̱x ínguxẽẽgu, rü name nixĩ i tümaca̱x peyumüxẽgü. Rü name nixĩ i Tupanana tümaca̱x peca nax tüxũ̄ nangũ̄xẽẽxũ̄ca̱x rü tama tüxũ̄ napoxcuxũ̄ca̱x.

[15]¡Rü wüxigu tümamaxã petaãxẽgü ya yíxema taãxẽgüxe! ¡Rü wüxigu tümamaxã pexauxe ya yíxema ngechaũ̄güxe rü auxexe!

[16]¡Rü pegü pengechaxũ̄gü i wüxichigü! Rü tama name i pegü picua̱xüũ̄gü. ¡Rü namaxã pegü pewüxiguxẽxẽ i ngẽma tama nügü icua̱xüũ̄güxũ̄! ¡Rü tama pegügu perüxĩnüe nax nüxũ̄ icua̱xüchigüxũ̄ pixĩgüxũ̄!

[17]Rü ngẽxguma texé chixexũ̄ pexca̱x ínguxẽẽgu, ¡rü taxú̱ i chixexũ̄maxã pexütanüxũ̄! Natürü name nixĩ i pegü peporaexẽxẽ nax mexũ̄ pexügüxũ̄ca̱x napẹxewa i guxũ̄ma i duũ̄xũ̄gü.

[18]¡Rü pegü peporaexẽxẽ nax guxũ̄ma i duũ̄xũ̄güxũ̄ pengechaxũ̄güxũ̄ rü ngẽmaãcü wüxigu namaxã petaãxẽgüxũ̄ca̱x!

[19]Pa Chauenexẽgü ya Pexũ̄ Changechaũ̄güxe, tama name i pegütama pexütanü ega texé ta̱xacürü chixexũ̄ pexca̱x ínguxẽẽgu. Natürü name nixĩ i Tupanamẹxẽgu penaxú̱ i ngẽma nax nüma napoxcuãxũ̄ca̱x. Erü Tupanaarü ore i ümatüxũ̄wa rü ñanagürü: “Cho̱xmẹxwa nangẽxma nax duũ̄xũ̄güxũ̄ chapoxcuxũ̄ i norü chixexũ̄ca̱x. Rü choma tá nüxú̱ chanaxütanü i ngẽma duũ̄xũ̄ i chixexũ̄ üxũ̄”, ñanagürü ya tórü Cori.

[20]Rü ngẽxguma ta̱xacürü chixexũ̄ cuxca̱x ínguxẽẽgu i togü, rü name nixĩ i nagu quixũ i Tupanaarü ore i ñaxũ̄, “Ngẽxguma curü uanü taiya̱xgu, ¡rü nachibüxẽxẽ! Rü ngẽxguma yata̱xawagu, ¡rü naxaxexẽxẽ! Erü ngẽxguma ngẽmaãcü cunaxü̱xgu, rü tá cunaxãnexẽxẽ”, ñaxũ̄.

[21]¡Rü naxuãẽ nax tama chixexũ̄gu cunguxũ̄ca̱x! Natürü name nixĩ i mexũ̄ i ĩnümaxã icuyanaxoxẽxẽ i ngẽma chixexũ̄.

## Rómawa 13

### Name nixĩ i ãẽ̱xgacüga taxĩnüe


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Name nixĩ i mea norü ãẽxgacüga naxĩnüe i guxũma i duũxũgü. Erü Tupana nixĩ ya nüxũ unetacü i guxũma i ãẽxgacügü. Rü nataxuma i ãẽxgacü i tama Tupana ingucuchixẽẽxũ.

[2]Rü ngẽmacax, texé ya tama tümaarü ãẽxgacüga ĩnüchaũxe, rü Tupanaga nixĩ i tama taxĩnüxũ. Rü yíxema tama naga ĩnüechaũxũ, rü tá tapoxcue.

[3]Erü ngẽma ãẽxgacügü rü tama ngẽma mexũ ügüxũarü poxcuruxũ nixĩ, natürü ngẽma chixexũ ügüxũarü poxcuruxũ nixĩ. Rü ngẽxguma cunaxwaxegu nax tama nüxũ cumuũxũ i wüxi i ãẽxgacü, rü name nixĩ i mea cumaxũ. Rü nüma i ãẽxgacü rü tá cumaxã nataãxẽ.

[4]Erü nüma i ãẽxgacü rü Tupanaarü ngũxẽẽruxũ nixĩ rü ngẽmacax nanamu nax cuxũ nangũxẽẽxũcax. Natürü ngẽxguma chixexũ cuxüxgu, rü ngẽxguma tá nixĩ i nüxũ cumuũxũ. Erü nüma i ãẽxgacü rü tama natücaxma nixĩ nax nüxṹ nangẽxmaxũ i pora nax cuxũ napoxcuxũ. Erü woetama Tupana nanamu nax napoxcuãxũcax i ngẽma duũxũ i chixexũ ügüxũ.

[5]Rü ngẽmacax name nixĩ i naga cuxĩnü i curü ãẽxgacügü. Rü tama ngẽma poxcuxũ nax cumuũxũcaxicatama nixĩ i namexũ nax naga cuxĩnüxũ, natürü name nixĩ i naga cuxĩnü erü cuãẽwa nüxũ cucuax rü ngẽma nixĩ i mexũ nax cunaxüxũ.

[6]Rü ngẽma ãẽxgacügü rü Tupanaaxṹ nixĩ i napuracüexũ i ngẽxguma naxüãgu i ngẽma puracü nax pemaxã inacuáxũ. Rü ngẽmacax name nax penaxütanüxũ i ngẽma diẽru i ãẽxgacügü nagu unetaxũ.

[7]Rü wüxichigü i ngẽma ãẽxgacügü, rü name nixĩ i nüxna penaxã i ngẽma nüxna üxũ. ¡Rü nüxṹ penaxütanü i ngẽma diẽru i perü ãẽxgacügü nagu unetaxũẽxpüx nax nüxṹ penaxütanüxũ! ¡Rü penaxüx i ngẽma ĩanearü puracü i perü ãẽxgacügü pexũ muxũ nax penaxüxũcax! ¡Rü nüxũ pengechaũgü rü naga pexĩnüe i ngẽma perü ãẽxgacügü! Erü ngẽma nixĩ i mexũ nax penaxüxũ.

[8]Rü tama name i texéaxṹ penangetanü. Rü ngẽma nax pegü pengechaxũxũxicatama nixĩ i perü ngetanü. Rü ngẽmacax ya yíxema


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

aixcüma tümamücüxũ ngechaũxe rü marü tayanguxẽxẽ i guxũma i ngẽma Tupana tüxũ muxũ.

9Rü Tupanaarü mugü rü ñanagürü: “¡Taxű i nai i ngexũmaxã cumaxũ! ¡Rü taxű i cumáeta! ¡Rü taxű i cungı̃x! ¡Rü taxű i toguą̃xarü ngẽmaxũ cuxű ngúchaũxũ!” ñanagürü. Natürü ngẽma mugü rü guxũma i togü i Tupanaarü mugümaxã rü wüxigu nanu nagu i norü ore i ñaxũ: “¡Rü nüxũ nangechaũ i cumücü nax cugütama cungechaũxũrüxũ!” ñaxũ.

10Rü yíxema tümamücüxũ ngechaũxe, rü taxuxũma i chixexũ namaxã taxü. Rü ngẽxguma tamücüxũ ingechaũgu, rü aixcüma tayanguxẽxẽ i Tupanaarü mugü.

11Rü name nixı̃ i penaxü i ngẽma mexũ ixı̃xũ erü paxa naxüpetü i ngẽma ngunexũgü i nagu imaxẽxũ. Rü name nixı̃ i pegü ípemexẽxẽ rü paxa penaxü i tórü Coriarü puracü. Erü ñų̱xma rü yema noxri yaxõgüguarü yexera ningaicamachigü i ngẽma ngunexũ i nagu tá taxcą̱x nataeguxũ ya tórü Cori.

12Rü woo nangẽxmagu i taxũ i chixexũ i ñoma ẽanexũrüxũ ixı̃xũ, natürü paxa tá ínangu ya Cristu nax nügüxũtawa tüxũ nagagüxũcą̱x. Rü ngẽmacą̱x name nixı̃ i nüxũ tarüxoe i guxũma i ngẽma chixexũ ixı̃xũ rü nagu taxı̃ i Tupanaarü ore i ñoma omürüxũ ixı̃xũ.

13Rü ngı̃xã mexũ taxügü rü Tupana naxwą̱xexũãcüma tamaxẽ. Rü tama namaxã taxãmücü i ngẽma duũxũgü i naxügüxũ i taxũ i petagü i nawa naxãũgatanüxũ rü nangãxexũ. Rü tama taxünearü ngúchaũwe tarüxı̃, rü tama to i chixexũ taxügü, rü bai nax yigü ichoxũgagüxũ, rü bai i ixauxãchiwą̱xexũ.

14Rü name i nacüma pexı̃ i tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu. Rü tama name i naxcą̱x pedau nax pexenearü ngúchaũgu pexı̃xũ.

## Rómawa 14

### Tama name i nüxũ quixu i cuenexẽ i yaxõxũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Ngẽxguma petanügu naxãxchaũgu i wüxi i pexenexẽ i turaxũ̃ i norü õwa, rü name nixĩ i mea penayaxu. Natürü tama name i namaxã pegü pechoxũ̃ga naxca̱x i Tupanaarü ore.

[2]Rü nangẽxma i ñuxre i taenexẽgü i nagu rüxĩnüexũ̃ nax namexũ̃ nax guxũ̃raũ̃xũ̃ i õna nango̱xgüxũ̃. Natürü nangẽxma i togü i taenexẽgü i turaexũ̃ i norü õwa i berdúragüxicatama nango̱xgüxũ̃.

[3]Rü pemaxã nüxũ̃ chixu rü yíxema guxũ̃ma i õna nangṍxe, rü tama name i nüxũ̃ taxoo̱x i ngẽma tama guxũ̃ i õna ngo̱xgüxũ̃. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta ya yíxema tama guxũ̃ma i õna ngṍxe, rü tama name nax nüxũ̃ tixuxũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i guxũ̃ i õna ngo̱xgüxũ̃, erü nümagü rü ta Tupanaarü duũ̃xũ̃gü nixĩgü.

[4]¿Rü texé quixĩ i cuma rü ngẽmaca̱x nüxũ̃ quixu i to i coriarü duũ̃xũ̃gü? Rü dücax, pemaxã nüxũ̃ chixu rü ngẽma norü cori tá nixĩ i nangugüxũ̃ rü aixcüma mexũ̃ naxü̱x i ngẽma norü duũ̃xũ̃, rüẹxna tama. Rü ngẽma duũ̃xũ̃ rü Tupanapẹxewa rü tá name, erü nüma ya tórü Cori ya Cristu rü nüxṹ nangẽxma i pora nax namexẽẽãxũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃.

[5]Rü dücax, nangẽxma i ñuxre i duũ̃xũ̃gü i nagu rüxĩnüexũ̃ nax ngũ̃xchigaarü ngunexũ̃ rü togü i ngunexũ̃arü yexera namexũ̃ nax nagu Tupanaxũ̃ yacua̱xüũ̃güxũ̃. Rü nangẽxma i togü i duũ̃xũ̃gü i nagu rüxĩnüexũ̃ nax guxũ̃ma i ngunexũ̃gü rü nawüxiguxũ̃ i Tupanapẹxewa. Natürü wüxichigü i yixema rü tanaxwa̱xe i mea taãẽwa nüxũ̃ tacua̱x nax aixcüma Tupanapẹxewa namexũ̃ i ngẽma tixõxũ̃.

[6]Rü yíxema duũ̃xẽ ya ta̱xacürü ngunexũ̃ Tupanaca̱x íxüxüchixe, rü ngẽmaãcü tanaxü nax ngẽma ngunexũ̃gu tórü Corixũ̃ ticua̱xüũ̃xũ̃ca̱x. Rü yíxema guxũ̃ i õna ngṍxe, rü ngẽmaãcü tanango̱x nax tórü Corixũ̃ ticua̱xüũ̃xũ̃ca̱x, rü Tupanana moxẽ taxã naxca̱x i ngẽma tangṍxũ̃. Rü yíxema tama guxũ̃ i õna ngṍxe, rü ngẽmaãcü tanaxü nax tórü Corixũ̃ ticua̱xüũ̃xũ̃ca̱x, rü tüma rü ta Tupanana moxẽ taxã naxca̱x i ngẽma tangṍxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]Rü ñu̱xma nax ñoma i naanewa imaxẽxũ̃, rü taxúema tügüca̱xtama tamaxũ̃ rüẽxna tügüca̱xtama tayu.

[8]Erü ñu̱xma nax imaxẽxũ̃, rü tórü Coriarü ngúchaũ̃ nax ixügüxũ̃ca̱x nixĩ i imaxẽxũ̃. Rü ngẽxguma iyuegu, rü ngẽma rü ta tórü Corimẽxẽwa nangẽxma. Rü ngẽmaãcü nüxũ̃ tadau rü woo imaxẽgu rü ẽ̱xna woo iyuegu, rü tórü Coriarü duũ̃xũ̃gü tixĩgü, rü naxmẽxwa tangexmagü.

[9]Rü yemaca̱x nixĩ ga nayuxũ̃ ga Cristu rü wenaxarü namaxũ̃xũ̃ nax tümaarü Cori yixĩxũ̃ca̱x ga guxãma ga guxema yaxõgüxe ga marü yuexe rü guxãma ya yíxema yaxõgüxe ya ñu̱xma rü ta maxẽxe.

[10]Rü ngẽmaca̱x Pa Chauenexẽx, ¿rü tü̱xcüũ̃ i nüxũ̃ quixuxũ̃ i cuenexẽ i yaxõxũ̃? Rü cumax, Pa To i Chauenexẽx, ¿rü tü̱xcüũ̃ i nüxũ̃ cuxoxũ̃ i cuenexẽ? Erü guxãtáma i yixema rü Tupanapẽxewa tá tangugü nax nüma tüxna naca̱xaxũ̃ca̱x i torü maxũ̃chiga.

[11]Erü Tupanaarü ore i ümatüxũ̃wa rü ñanagürü ya tórü Cori: “Chorü maxũ̃égagu nüxũ̃ chixu nax guxũ̃táma i duũ̃xũ̃gü rü tá chopexegu caxápü̱xügüxũ̃, rü guxũ̃táma choxũ̃ icua̱xüũ̃güxũ̃”, ñanagürü.

[12]Rü ngẽmaãcü nüxũ̃ tacua̱x nax wüxichigü i yixema rü aixcüma tá Tupanapẽxewa nax ingugüxũ̃ nax namaxã nüxũ̃ ixuxũ̃ca̱x i torü maxũ̃chiga rü ta̱xacü ixüxũ̃chiga.

### Tama name i chixexũ̃gu cunanguxẽxẽ i cuenexẽ i yaxõxũ̃

[13]Rü ngẽmaca̱x, Pa Chauenexẽgüx, rü tama name nax tamücügüxũ̃ ixuechaxũ̃. Rü narümemae nixĩ i nüxũ̃ perüxoe i guxũ̃ma i chixexũ̃ i peenexẽgüxũ̃ pecadugu yixẽẽxũ̃ rü ẽ̱xna norü õxũ̃ chixexẽẽxũ̃.

[14]Choma nüxũ̃ chacua̱x rü nataxuma i õna i Tupanapẽxewa chixexũ̃. Rü aixcümaxũ̃chi nüxũ̃ chacua̱x i ngẽma erü tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristuarü duũ̃xũ̃ chixĩ, rü nüma choxũ̃ nüxũ̃ nacua̱xẽxẽ i ngẽma. Natürü ngẽxguma chi texé nagu rüxĩnügu nax tama Tupanapẽxewa namexũ̃ i ta̱xacürü õna nax tangṍxũ̃, rü name nixĩ i noxtacüma tama nax tanangṍxũ̃ ega nagu tarüxĩnügu nax tama namexũ̃ i ngẽma.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Rü ngẽxguma ngẽma cungőxũgagu tümaãẽwa cunanguxẽẽxgu ya cuenexẽ, rü cumaxã nüxũ chixu rü tama name i ngẽmagagu chixexũgu tüxũ cunguxẽxẽ rü tüxũ icuyarütauxẽxẽ ya yíxema cuenexẽ ya Cristu tümacax yuxe.

16Rü ngẽmacax, woo cuxcax namexgu i ngẽma cuxüxũ, natürü tama name nax cunaxüamaxũ ega ngẽmacax togü cuxũ ixuxgu nax pecadu yixĩxũ i ngẽma cuxüxũ.

17Rü ngẽma Tupanapexewa nax imexũcax rü tama taxacürü õna nax ingőxũ rüexna taxacürü axexũ nax ixaxüxũgagu nixĩ. Natürü Tupanapexewa nax imexũcax rü tanaxwaxe i Naãxẽ ya Üünexũarü ngũxẽẽmaxã tayanguxẽxẽ i ngẽma Tupana naxwaxexũ, rü yigü tangechaũgü, rü aixcüma tataãẽgü napexewa ya Tupana.

18Rü yíxema ngẽmaãcü Cristucax maxűxẽ, rü Tupana rü tümamaxã nataãxẽ, rü duũxũgü rü ta tümamaxã nataãẽgü.

19Rü ngẽmacax, ¡ngĩxã pora taxü nax yigü ingechaxügüxũcax rü yigü rüngũxẽẽgüxũcax nax yexeraãcü Cristuaxű yaxõgüxũcax rü naxügüxũcax i ngẽma norü ngúchaũ ixĩxũ!

20Rü tama name i õna cungőxũgagu icuyanaxoxẽxẽ i Tupanaarü puracü i cuenexẽarü maxũwa. Rü aixcüma nixĩ i guxũma i õnagü i namexũ i Tupanapexewa. Natürü wüxi i chixexũ nixĩ ega ngẽma õna i ingőxũgagu chixexũgu nayixẽẽgu i taenexẽgü.

21Rü ngẽmacax tama name i cunangõx i namachi, rüexna cuyaxaxü ya bínu, rüexna cunaxü i taxacü i to, ega ngẽmagagu chixexũgu cunanguxẽẽxgu i cuenexẽ i yaxõxũ.

22Rü ngẽxguma cuma nagu curüxĩnügu nax namexũ nax cunangőxũ i ngexũrüüxũmare i õna, rü Tupanapexewa rü name nixĩ i cuxicatama nüxũ cucuax i ngẽma. Rü tataãxẽ ya yíxema tümaãẽwa nüxũ cuáxe nax Tupanapexewa namexũ i ngẽma taxüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

23Natürü ngẽxguma wüxíe nagu rüxĩnügu nax tama namexũ̃ i Tupanapẹxewa nax tạxacürü õna nax tangṍxũ̃, rü pemaxã nüxũ̃ chixu rü chixexũ̃ taxü ega tanangõxomagu, erü tümaãẽwa nagu tarüxĩnü nax tama aixcüma namexũ̃ i ngẽma taxüxũ̃. Rü guxũ̃ma i ngẽma tümaãẽwa nagu tarüxĩnüxũ̃ nax nachixexũ̃ rü aixcüma pecadu taxü ega tanaxüamagu.

## Rómawa 15

### Name nixĩ i cumücüxũ̃ cutaãxẽxẽxẽ

1Rü yixema nax iporaexũ̃ i tórü õwa, rü name nixĩ i nüxũ̃ tarüngũ̃xẽxẽ i ngẽma tamücügü i turaexũ̃ i norü õwa. Rü tama name i yigüguxicatama tarüxĩnüe rü tóxrütama ngúchaũ̃ taxügü.

2Natürü wüxichigü i yixema rü name nixĩ i taenexẽaxṹ tanangúchaũ̃xẽxẽ nax ngẽmaãcü nüxũ̃ rüngũ̃xẽẽxũ̃cạx nax yexeraãcü yaxõõxũ̃cạx.

3Yerü woo ga Cristu rü tama noxrütama ngúchaũ̃ naxü. Natürü nayanguxẽxẽ ga yema Tupanaarü ore ga ñaxũ̃: “Ngẽma duũ̃xũ̃gü i cumaxã guxchigagüxũ̃, rü chomaxã nixĩ i naguxchigagüxũ̃”, ñaxũ̃.

4Rü guxũ̃ma ga yema nũxcüma ümatüxũ̃ ga Tupanaarü orewa, rü naxümatü nax tüxũ̃ nangụxẽẽxũ̃cạx nax taguma nüxũ̃ rüxoexũ̃ ega woo tạxacürü guxchaxũ̃ taxcạx ínguxgu. Rü yema Tupanaarü ore rü naxümatü nax tüxũ̃ nataãẽxẽẽxũ̃cạx rü tüxũ̃ nüxũ̃ nacuạxẽẽxũ̃cạx nax aixcüma Tupanaarü ixĩgüxũ̃.

5Rü Tupana nixĩ ya tüxũ̃ rüngũ̃xẽẽcü nax yáxna namaxã ixĩnüexũ̃cạx i guxũ̃ma i guxchaxũ̃gü. Rü nüma nixĩ i pexũ̃ nataãẽxẽẽxũ̃ rü pexũ̃ rüngũ̃xẽẽxũ̃ nax wüxigu perüxĩnüexũ̃cạx ngẽma Ngechuchu ya Cristu pexṹ naxwạxexũ̃rüxũ̃.

6Rü chanaxwạxe nax ngẽmaãcü pemaxẽxũ̃ nax guxãma i pema rü wüxigu nüxũ̃ picuạxüũgüxũ̃cạx ya Tupana ya Nanatü ya tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu.

### Duũ̃xũ̃gü i tama Yudíugü ixĩgüxũ̃maxã nüxũ̃ nixu i ore i mexũ̃


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]Rü ngẽmacax, yema Cristu pexũ̃ nax dexũ̃rüxũ̃ rü name nixĩ i wüxichigü mea pegü peyaxu nax ngẽmaãcü Tupanaxũ̃ yacuaxüũ̃güxũ̃cax i duũ̃xũ̃gü.

[8]Rü pemaxã nüxũ̃ chixu rü Cristu núma naxũ nax Yudíugüxũ̃ yanangũ̃xẽẽxũ̃cax, nax yemaacü yanguxẽẽãxũ̃cax ga yema unetagü ga nũxcümaũ̃güxũ̃ ga tórü oxigümaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃ ga Tupana. Rü yemaacü ga Cristu rü tüxũ̃ nüxũ̃ nadauxẽxẽ nax aixcümacü nax yixĩxũ̃ ya Tupana rü aixcüma yanguxẽẽãxũ̃ i ngẽma norü uneta.

[9]Rü yexgumarüxũ̃ ta ga Cristu rü núma naxũ naxcax i ngẽma duũ̃xũ̃gü i tama Yudíugü ixĩgüxũ̃ nax nümagü rü ta Tupanaxũ̃ yacuaxüũ̃güxũ̃cax naxcax nax nüxṹ nangechaũ̃tümüxũ̃güxũ̃. Rü yemachiga nixĩ ga yema Tupanaarü ore ga Dabí ümatüxũ̃ ga ñaxũ̃: “Rü ngẽmacax guxũ̃ i nachixũ̃anecüãx i duũ̃xũ̃güpexewa tá cuxũ̃ chicuaxüxũ̃. Rü chorü wiyaemaxã rü tá cuégaxũ̃ chicuaxüxũ̃”, ñaxũ̃.

[10]Rü tóxnamana i Tupanaarü ore i ümatüxũ̃wa rü ñanagürü: “Pa Duũ̃xũ̃gü i Tama Yudíugü Ixĩgüxũ̃, rü name nixĩ i pema rü wüxigu chorü duũ̃xũ̃gü i Yudíugümaxã petaãxẽgü”, ñanagürü.

[11]Rü tóxnamana, rü ñanagürü ta: “¡Pa Guxũ̃ma i Nachixũ̃anecüãxgüx, rü Pa Guxũ̃ma i Duũ̃xũ̃gütücumügüx, rü Cori ya Tupanaxũ̃ picuaxüũ̃gü!” ñanagürü.

[12]Rü Ichaía rü ta nanaxümatü rü ñanagürü: “Yimá Dabí nanatü ya Ichaxíwa rü tá nangox i wüxi i nataxa nax guxũ̃ i nachixũ̃anegüarü ãẽxgacü yixĩxũ̃cax. Rü nümagü rü tá ínananguxẽxẽgü nax yimágagu Tupana nüxũ̃ rüngũ̃xẽxẽgüxũ̃cax”, ñanagürü.

[13]Rü ñuxma i pemax nax nüxṹ peyaxõgüxũ̃, rü chanaxwaxe nax poraãcü pexũ̃ nataãẽxẽxẽ ya yimá Tupana ya pexũ̃ tauxchaxẽẽcü nax Cristuxũ̃ ípenanguxẽẽgüxũ̃. Rü chanaxwaxe i Naãxẽ ya Üünexũ̃arü poramaxã Tupana pexũ̃ naporaexẽxẽ nax yexeraãcü Cristuxũ̃ ípenanguxẽẽgüxũ̃cax.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[14]Pa Chauenexẽgüx, meama nüxũ chacuax nax guxũ i duũxũgümaxã pemecümaxũ, rü aixcüma Tupanaxũ nax pecuáxũ. Rü nüxũ chacuax nax meama nüxũ pecuáxũ nax pegü pixucuxẽgüxũ.

[15]Natürü ñaa poperawa rü tama chamuũãcüma pexcax chanaxümatü i ñuxre i ucuxẽgü, erü tama chanaxwaxe i nüxũ ipeyarüngümae i ngẽma ucuxẽgü. Rü pexcax chanaxümatü i ngẽmachiga yerü Tupana chomaxã namecüma rü choxũ namu nax pexcax chanaxümatüxũcax.

[16]Rü nüma nixĩ ga choxũ namuxũ nax Ngechuchu ya Cristuarü puracü chaxüxũcax i natanüwa i ngẽma duũxũgü i tama Yudíugü ixĩgüxũ. Rü ngẽma puracü ga nawa choxũ namuxũ nixĩ nax ngẽma tama Yudíugü ixĩgüxũmaxã nüxũ chixuxũcax i ngẽma ore i mexũ, nax ngẽma duũxũgü rü wüxi i ãmare ya Tupana namaxã taãẽxũ i Naãxẽ ya Üünexũ imexẽẽgüxũ nax yixĩxũcax.

[17]Rü ngẽmacax Ngechuchu ya Cristugagu chataãxẽ namaxã i ngẽma puracü i Tupanaaxṹ chaxüxũ.

[18-19]Rü ñuxma rü yema Cristu chowa üxũxicatama tá nixĩ i nüxũ chixuxũ. Rü nüma nixĩ ga choxũ nangũxẽẽxũ nax Tupanaxũtawa chanagagüxũcax ga yema duũxũgü i tama Yudíugü ixĩgüxũ, nax nümagü rü ta Tupanaga naxĩnüexũcax. Rü yemaacü chorü oremaxã, rü chorü puracümaxã, rü cuaxruũgü ga taxũ ga Tupana üxũmaxã, rü Naãxẽ ya Üünexũarü poramaxã Tupanaxũtawa chanagagü ga yema duũxũgü. Rü yemaacü Yerucharéũwa ichanaxügü rü guxũwama ñuxmata Ilíriaarü naanewa meama chayanguxẽxẽ nax nüxũ chixuxũ ga yema ore i tüxũ maxẽxẽẽxũ i Cristuchiga.

[20]Rü yemaacü chapuracü nax nüxũ chixuxũcax i Tupanaarü ore i mexũ i ngextá taguma ñuxgu Cristuchigaxũ ínaxĩnüexũwa ga duũxũgü. Erü tama chanaxwaxe nax marü togü nüxũ íxuxũwa rü duũxũgü marü nüxũ ícuáxũwa nüxũ chixuxũ i ngẽma ore. Erü tama chanaxwaxe i chayoxnie i togüarü puracü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[21]Rü yemachiga nixĩ ga Tupanaarü ore ga Ichaía ümatüxũ̃ ga ñaxũ̃: “Yíxema taguma Cristuchigaxũ̃ cua̱xgüxe rü tá nüxũ̃ tadaugü. Rü yíxema taguma Cristuchigaxũ̃ ĩnüexe, rü tá nüxũ̃ tacua̱xgü i nachiga”, ñaxũ̃.

### Pauru rü Rómawa naxũxchaũ̃

[22]Rü yema tóxnamana nax chapuracüxũ̃ca̱x nixĩ ga taxucürüwa petanüwa chaxũxũ̃ woo mue̱xpü̱xcünachire̱x yéma chaxũxchaũ̃.

[23]Natürü ñu̱xma nax marü chanagu̱xẽẽxũ̃ i ngẽma puracü i tóxnamana, rü nagu charüxĩnü nax petanüwa chaxũxũ̃. Yerü ñuxgumamatama nixĩ ga nagu charüxĩnüechaxũ̃ nax petanüwa chaxũxchaũ̃xũ̃.

[24]Rü ngẽxguma Españawa chaxũxgu, rü nagu charüxĩnü nax woe pexũ̃tagu íchidauxũ̃. Rü nagu charüxĩnü nax ñuxre i ngunexũ̃ ngẽxma petanügu charüxa̱ũxũ̃. Rü wüxi i chorü taãxẽ tá nixĩ i ngẽma. Rü ngẽmawena rü chanaxwa̱xe i choxũ̃ perüngũ̃xẽxẽ nax Españawa chaxũxũ̃ca̱x.

[25]Natürü i ñu̱xma rü Yerucharéũ̃wa tá chaxũ, nax ngéma chanangexũ̃ca̱x i ñuxre i diẽru naxca̱x i taenexẽgü i ngéma ngẽxmagüxũ̃.

[26]Erü ngẽma taenexẽgü i yaxõgüxũ̃ i Machedóniaanewa rü Acáyaanewa ngẽxmagüxũ̃, rü norü ngúchaũ̃maxã nagu narüxĩnüe nax ngĩxũ̃ nanutaque̱xegüxũ̃ i ñuxre i diẽru nax ngẽmaãcü nüxũ̃ nangũ̃xẽẽgüxũ̃ca̱x i taenexẽgü i nüxṹ nataxuxũ̃ i Yerucharéũ̃wa ngẽxmagüxũ̃.

[27]Rü ngẽma taenexẽgü i Machedóniacüa̱x rü Acáyacüa̱x rü norü me nixĩ nax ngẽmaãcü naxügüãxũ̃. Rü ngẽma duũ̃xũ̃gü rü aixcüma nüxṹ nangẽxma i norü ngetanü i taenexẽgü i Yudíugütanüwa. Erü ngẽma taenexẽgü i Yudíugügagu nixĩ i ngẽma togü i duũ̃xũ̃gütanüwa nanguxũ̃ i Tupanaarü ore. Rü ñu̱xma rü name nixĩ i ngẽma togü i duũ̃xũ̃gü rü norü ngẽmaxũ̃maxã taenexẽgü i Yudíugü i yaxõgüxũ̃xũ̃ narüngũ̃xẽẽgü.

[28]Rü ngẽxguma chanagu̱xẽẽgu i ngẽma puracü, rü ngẽxguma taenexẽgü i Yudíugüna marü ngĩxũ̃ chaxãxgu i ngẽma diẽru, rü Españawa tá chaxũ. Rü ngẽxguma ngéma chaxũxgu, rü tá woe pexũ̃tagu íchidau.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[29]Rü nüxũ chacuax rü ngẽxguma petanüwa changuxgu, rü wüxigu tá tataãẽgü, erü nüma ya Cristu tá tüxũ nataãxẽxẽxẽ i ngẽxguma wüxiwa ingẽxmagügu.

[30]Pa Chauenexẽgüx, tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristuégagu, rü ngẽma ngechaũ i Tupanaãxẽ ya Üünecü tüxna ãxũégagu pexũ chacaaxũ nax Tupanana chauxcax pecaxũ i perü yumüxẽwa. Rü ngẽmaãcü tá choxũ perüngũxẽxẽ nawa i ñaa puracü ya Tupana choxna ãxũ.

[31]¡Rü Tupanana peca nax choxũ ínapoxũxũcax nüxna i ngẽma Yudíugü i Yudéaanewa ngẽxmagüxũ i tama yaxõgüxũ! ¡Rü nüxna peca naxcax i ngẽma taenexẽgü i yaxõgüxũ i Yerucharéũwa ngẽxmagüxũ, nax taãxẽãcü nayauxgüãxũcax i ngẽma diẽru i ngéma naxcax changexũ!

[32]Rü ngẽmaãcü ngẽxguma Tupana naxwaxegu, rü taãẽãcü tá petanüwa changu, nax wüxigu yigü itaãẽxẽẽgüxũcax.

[33]Rü chanaxwaxe nax Tupana ya tüxũ taãẽxẽẽcü pexũtawa nangẽxmaxũ i guxãma i pemax. Rü ngẽmaãcü yixĩ.

## Rómawa 16

### Pauru rü nüxũ narümoxẽ ga yema duũxũgü ga yaxõgüxũ ga Rómawa yexmagüxũ

[1]Rü ñuxma rü pemaxã nüxũ chixu rü petanüwa ixũxchaũ i taeyax i Fébe. Rü ngĩma rü Chencréaarü ĩanewa diaconícha iyixĩ rü nüxũ irüngüxẽxẽ i ngẽma yaxõgüxũ i ngéma ngẽxmagüxũ.

[2]Rü chanaxwaxe i mea ngĩxũ peyaxu, naégagu ya tórü Cori ya Ngechuchu, erü ngẽma nixĩ i mexũ nax penaxüxũ namaxã i guxũma i yaxõgüxũ. Rü chanaxwaxe i guxũma i taxacü i ngĩxṹ taxuxũwa rü ngĩxũ perüngũxẽxẽ, erü ngĩma rü poraãcü togüxũ irüngüxẽxẽ, rü choxũ rü ta irüngüxẽxẽ.

[3]¡Rü nüxũ perümoxẽgü i Prichíra rü Aquíra! Rü nümagü rü chomücügü nixĩgü ya Ngechuchu ya Cristuarü puracüwa.

[4]Rü nümagü rü ãũcümaxũwa nichocu nax chauétüwa nachogüexũcax nax tama chayuxũcax ga chomax. Rü ngẽmacax moxẽ nüxna chaxã. Rü tama


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

chaxicatama moxẽ naxca̱x nüxna chaxã, natürü moxẽ nüxna naxãgü ta i guxũma i taenexẽgü i yaxõgüxũ i tama Yudíugü ixĩgüxũ.

[5]¡Rü nüxũ perümoxẽgü ta i guxũma i taenexẽgü i Aquírapatawa ngutaque̱xegüüxũ! ¡Rü ngẽxgumarüxũ ta nüxũ perümoxẽgü ya chomücü ya nüxũ changechaũcü ya Epénetu! Rü nüma nixĩ ga nüxíra Cristuaxṹ yaxõõxũ ga Áchiaanewa.

[6]¡Rü ngĩxũ perümoxẽgü i María ga poraãcü petanüwa Tupanaaxṹ puracücü!

[7]¡Rü nüxũ perümoxẽgü i chautanüxũ i Andrónico rü Yúnia ga wüxigu chomaxã poxcuexũ! Rü nümagü nixĩ i yatügü i aixcüma Tupana imugüxũ i guxũma i yaxõgüxũ nüxũ ngechaũgüxũ. Rü nümagü rü nüxíra chauxũpa Cristuaxṹ nayaxõgü.

[8]¡Rü nüxũ perümoxẽgü ya Ampriáto ya chomücü ya nüxũ changechaũcü ya chauxrüxũ tórü Coriaxṹ yaxõcü!

[9]¡Rü nüxũ perümoxẽgü ya Urubáno ya tomücü ixĩcü i Cristuarü puracüwa! ¡Rü ngẽxgumarüxũ ta nüxũ perümoxẽgü ya Echatáqui ya nüxũ changechaũcü!

[10]¡Rü nüxũ perümoxẽgü ya Apére ya aixcüma tüxũ nüxũ dauxẽẽcü nax Cristuaxṹ yaxõõxũ! ¡Rü ngẽxgumarüxũ ta nüxũ perümoxẽgü i Aritóburotanüxũ!

[11]¡Rü nüxũ perümoxẽgü i chautanüxũ i Erodióũ! ¡Rü ngẽxgumarüxũ ta nüxũ perümoxẽgü i Nachíchutanüxũ i tórü Coriaxṹ yaxõgüxũ!

[12]¡Rü ngĩxũ perümoxẽgü i Triféna rü Trifócha! Rü ngĩmagü rü tórü Coriaxṹ ipuracüe. ¡Rü ngẽxgumarüxũ ta ngĩxũ perümoxẽgü i taeya̱x i Pérchide i ngĩxũ ingechaũgücü! Rü ngĩma rü marü poraãcü tórü Coriaxṹ ipuracü.

[13]¡Rü nüxũ perümoxẽgü ya Rúfu ya aixcüma mea tórü Coriaxṹ yaxõcü! ¡Rü ngẽxgumarüxũ ta ngĩxũ perümoxẽgü i naé ga chauérüxũ chomaxã ixĩcü!

[14]¡Rü nüxũ perümoxẽgü i Achíncrito, rü Fregónte, rü Érmex, rü Patróbax, rü Érmax, rü ngẽma togü i taenexẽgü i natanüwa ngẽxmagüxũ!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15¡Rü nüxũ̃ perümoxẽgü ta i Firórogo, rü Yúria, rü Neréo, rü naeya̱x, rü Orímpa, rü guxũ̃ma i taenexẽgü i yaxõgüxũ̃ i natanüwa ngẽxmagüxũ̃!

16Rü chanaxwa̱xe i pegü pengechaũ̃güãcüma pegü perümoxẽgü i wüxichigü. Rü guxũ̃ma i ngẽma yaxõgüxũ̃ i tóxnamana ngẽxmagüxũ̃, rü pexũ̃ narümoxẽgü.

17Pa Chauenexẽgüx, pexũ̃ chaca̱a̱xũ̃ nax pegüna pedaugüxũ̃ca̱x nüxna i ngẽma duũ̃xũ̃gü i pexũ̃ itoyechaũ̃xũ̃ rü chixexũ̃gu pexũ̃ yixẽẽchaũ̃xũ̃. Erü ngẽma duũ̃xũ̃güarü ngu̱xẽẽtae rü tama namaxã nawüxigu i ngẽma ngu̱xẽẽtae ga noxri peyauxgüxũ̃ ga yexguma noxri peyaxõgügu. Rü name nixĩ i noxtacüma nüxna pixĩgachi i ngẽma duũ̃xũ̃gü rü tama natanügu pexãgü.

18Erü ngẽma duũ̃xũ̃gü rü tama tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristuarü ngúchaũ̃ naxügü, natürü noxrütama ngúchaũ̃ nixĩ i naxügüxũ̃. Norü dexa ga maixcuraxũ̃maxã nayaxucu̱xẽgü i duũ̃xũ̃gü, rü ngẽmaãcü nanawomüxẽẽgü i ngẽma duũ̃xũ̃gü i tama mea nüxũ̃ cua̱xgüxũ̃.

19Rü guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü nüxũ̃ nacua̱xgü nax aixcüma mea Tupanaga pexĩnüexũ̃ i pemax. Rü ngẽmaca̱x pemaxã chataãxẽ i chomax. Rü chanaxwa̱xe nax mea nüxũ̃ pecuáxũ̃ i ta̱xacü nixĩ i mexũ̃ i Tupanape̱xewa nax penaxüxũ̃ca̱x i ngẽma. Natürü ngẽma Tupanape̱xewa chixexũ̃, rü ¡nüxna pixĩgachi nax tama nagu peyixũ̃ca̱x!

20Rü ngẽxguma ngẽmaãcü mea pemaxẽgu rü nüma ya Tupana ya tüxũ̃ taãẽxẽẽcü rü tá pexũ̃ naporaexẽxẽ nax aixcüma nüxũ̃ perüyexeraxũ̃ca̱x i Chataná. Rü chanaxwa̱xe i tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu pemaxã inarüxã̱ũ̱x rü pexũ̃ narüngũ̃xẽxẽ.

21Rü pexũ̃ narümoxẽ ya Timutéu ya chomücü ixĩcü i Tupanaarü puracüwa. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta pexũ̃ narümoxẽgü i chautanüxũ̃ i Lúchiu, rü Yachóũ̃ rü Chochípatru.

22Rü choma i Térchio nax chanaxümatüxũ̃ i ñaa popera, rü choma rü ta pexũ̃ charümoxẽ naégagu ya tórü Cori.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[23]Rü pexũ narümoxẽ ta ya Gáyu ya napatawa changexmacü. Rü nüma rü inanaxã ya daa napata nax nawa nangutaquẹxegüxũcạx i guxũma i yaxõgüxũ. Rü ngẽxgumarüxũ ta pexũ narümoxẽgü i Erástu i daa ĩanearü diẽruarü dauruxũ ixĩxũ, rü taenexẽ i Cuártu.

[24]Rü chanaxwạxe i tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu pexũ narüngũxẽxẽ i guxãma i pemax. Rü ngẽmaãcü yixĩ.

### Pauru rü Tupanaxũ yacuạxüũãcüma nanagụxẽxẽ i norü popera

[25-26]¡Rü ñụxmax, rü ngĩxã nüxũ ticuạxüũgü ya Tanatü ya Tupana! Rü nüma nüxṹ nangẽxma i pora nax pexũ naporaexẽẽxũcạx nax mea peyaxõgüamaxũcạx, ngẽma norü ore i tüxũ maxẽxẽẽxũ tamaxã nüxũ ixuxũrüxũ. Rü ngẽma nixĩ i ore i guxũwama nüxũ chixuxũ rü namaxã changúexẽẽtaexũ ya Ngechuchu ya Cristuchiga. Rü ngẽmatama ore i Cristuchiga rü taxchạxwa naxẽxũgu ga noxri, natürü i ñụxma ya Tupana rü marü tüxũ nüxũ nacuạxẽxẽ i ngẽma. Rü nũxcüma tauta naane uxgu rü Tupanaxicatama nüxũ nacuạx ga yema, natürü i ñụxma rü norü orearü uruũgü ümatüxũ ga orewa taxcạx nanangọxẽxẽ. Rü ngẽma ore rü namaxã nawüxigu ga yema ore ga nũxcüma nüxũ yaxuxũ ga Tupana ya guxũguma maxẽchacü. Rü ñụxma ya Tupana rü nanamugü i norü orearü uruũgü nax guxũma i nachixũanecüạ̃xgü i duũxũgümaxã nüxũ yaxugüexũcạx i ngẽma ore i Cristuchiga nax nüxṹ yaxõgüãxũcạx rü naga nax naxĩnüexũcạx.

[27]¡Rü ngĩxã guxũgutáma Ngechuchu ya Cristuégagu nüxũ ticuạxüũgü ya Tanatü ya Tupana ya nüxicatama Tupana ixĩcü rü nüxicatama nüxũ cuácü! Rü ngẽmaãcü yixĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

# 1 Coríntiuwa

## 1 Coríntiuwa 1

### Pauru rü nüxũ narümoxẽ ga yema yaxõgüxũ ga Coríntiuarü ĩanewa yexmagüxũ

[1-2]Pa Chauenexẽgü i Coríntiucüãxgüx i Yaxõgüxũx, choma i Pauru rü namaxã i taenexẽ i Chótene nixĩ i pexũ̃ tarümoxẽgüxũ̃. Rü choma nixĩ ya Tupana norü ngúchaũ̃maxã choxũ̃ yaxuxũ̃ nax Ngechuchu ya Cristu norü puracüwa choxũ̃ muxũ̃cax. Rü pema rü marü Tupanapexewa pixüüne yerü Ngechuchu ya Cristu marü pexũ̃ nixüünexẽxẽ. Rü Tupana rü marü pexũ̃ nade nax norü duũ̃xũ̃gü pixĩgüxũ̃cax wüxigu namaxã i guxũ̃ma i ngẽma duũ̃xũ̃gü i guxũ̃wama tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristuxũ̃ icuaxüũ̃güxũ̃. Rü nüma ya Ngechuchu ya tórü Cori ixĩcü, rü ngẽma duũ̃xũ̃güarü Cori rü ta nixĩ.

[3]Rü chanaxwaxe ya Tanatü ya Tupana rü tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu norü ngechaxũ̃gagu poraãcü pexũ̃ narüngũ̃xẽxẽ rü pexũ̃ nataãẽxẽxẽ.

### Tupana tüxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ erü Cristuarü duũ̃xũ̃gü tixĩgü

[4]Rü taguma nüxũ̃ charüchau nax Tupanana moxẽ pexcax chaxãxũ̃. Rü moxẽ nüxna chaxã naxcax i ngẽma ngũ̃xẽxẽ ya Ngechuchu ya Cristugagu Tupana pexna ãxũ̃.

[5]Yerü Cristugagu Tupana pexna nanamu ga Naãxẽ ya Üünexũ̃ nax pexũ̃ nangũ̃xẽẽxũ̃cax. Rü pexna nanaxã ga norü ore, rü naétü pexũ̃́ nanatauxchaxẽxẽ nax nüxũ̃ pecuáxũ̃cax nax ñuxũ̃ ñaxũ̃chiga yixĩxũ̃ i ngẽma norü ore.

[6]Rü yexguma nüxũ̃ pexĩnüegu ga yema ore ga Cristuchiga rü aixcüma peyaxõgü.

[7]Rü ñuxma nax ípenanguxẽẽxũ̃ nax wena táxarü núma naxũxũ̃ ya tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu, rü taxuxũ̃ma i Tupanaarü ngũ̃xẽxẽ pexũ̃́ nataxu.

[8]Rü Tupana rü tá pexna nadau ñuxmatáta nawa nangu i ngẽma ngunexũ̃ i Cristu nagu núma ũxũ̃. Rü tá pexũ̃ narüngũ̃xẽxẽ nax taxúema chixexũ̃maxã


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pexĩ ixugüxũca̱x i ngẽxguma wenaxarü núma naxũxgu ya tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu.

9Rü Tupana rü guxũguma nayanguxẽxẽ i norü uneta. Rü nüma nixĩ ga pexĩ nadexĩ nax wüxigu Nane ya tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristumaxã pexãmücügüxũca̱x.

### Nügü nitoye ga yema yaxõgüxũ

10Pa Chauenexẽgüx, tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristuégagu pexĩ chaca̱a̱xũ nax wüxigu perüxĩnüexũca̱x. Rü tama name i pegü pitoyex. Rü name nixĩ i aixcüma pegü pengechaũgü nax wüxigutama perüxĩnüexũca̱x.

11Pa Chauenexẽgüx, pemaxã nüxũ chixu i ngẽma ore, yerü Croétanüxũtanüwa nüxũ chacuáchiga nax pegümaxã penuexũ rü tama aixcüma wüxigu perüxĩnüexũ.

12Rü pemaxã nüxũ chixu i ngẽma erü ñuxre i pema rü ñaperügügü: “Choma rü Pauruwe charüxũ”, ñaperügügü. Rü togue rü: “Choma rü Apóruwe charüxũ”, ñaperügügü. Rü togue rü: “Choma rü Pedruwe charüxũ”, ñaperügügü. Rü togue rü: “Choma rü Cristuwe charüxũ”, ñaperügügü.

13¿Rü ñuxãcü nixĩ i ngẽma? ¿Pexca̱x rü Cristu rü marü niyauxye? ¿Ẽxna pema nüxũ pecua̱xgu rü choma i Pauru chixĩxũ ga curuchawa pexca̱x chipotaxũ rü chayuxũ? ¿Rü ẽxna pema nüxũ pecua̱xgu rü chauégagu yixĩxũ ga ípebaiũxũ?

14Rü Tupanana moxẽ chaxã, yerü taxúema pexũ íchabaiũxẽxẽ ga pemax. Rü Críspo rü Gáyuxicatama nixĩ ga íchabaiũxẽẽxũ.

15Rü ngẽmaca̱x taxucürüwa texé tügü tixu nax chauégagu ítabaiexũ.

16Rü to ga íchabaiũxẽẽxũ nixĩ ga Etéfanatanüxũ, natürü cha̱u̱xca̱x rü taxúema ga togue tüxũ íchabaiũxẽxẽ.

17Yerü nüma ga Cristu rü tama choxũ namu nax duũxũgüxũ íchabaiũxẽẽxũca̱x, natürü choxũ namu nax duũxũgümaxã nüxũ chixuxũca̱x i norü ore i mexũ. Rü nanaxwa̱xe i tauxchaxũ i oremaxã nüxũ chixu i ngẽma ore. Erü ngẽxguma chi ñoma nüxũ cua̱xüchixũrüxũ nüxũ chixuxgu i ngẽma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ore, rü ngürüãchi i duũxũgü rü tá chauguama narüxĩnüe rü tá nüxũ inayarüngümae nax Cristu yixĩxũ ga tüxũ maxẽxẽẽcü ga yexguma curuchagu nayu̱xgux.

### Cristuwa nixĩ ga Tupana inawéxũ ga norü pora rü norü cua̱x

18Rü ngẽma ore i nüxũ ixuxũ nax tórü pecaduca̱x curuchagu nayuxũ ya Cristu, rü wüxi i natüca̱xmamare nixĩ naxca̱x i ngẽma duũxũgü i poxcuwa ĩxũ. Natürü yixema nax Tupana tüxũ maxẽxẽẽxũ, rü taxca̱x rü ngẽma ore rü Tupanaarü pora nixĩ.

19Erü norü ore i ümatüxũwa rü ñanagürü ga Tupana: “Tá ichayanaxoxẽxẽ i norü cua̱x i ngẽma duũxũgü i nüxũ cua̱xüchigüxũ. Rü tá nüxna chanayaxu i norü cua̱x i ngẽma naãxẽxũ cua̱xgüxũ”, ñanagürü.

20Rü ñu̱xmax, Pa Chauenexẽgüx, ¿Tupanape̱xewa rü ta̱xacüwa namexũ i ngẽma duũxũgü i nüxũ cua̱xüchixũ? ¿Rü ta̱xacüwa namexũ i ngẽma ngúexẽẽxruũgü i Moiché ümatüxũ i mugüwa ngu̱xẽẽtaegüxũ? ¿Rü ta̱xacüwa namexũ i ngẽma duũxũgü i mea nüxũ cua̱xgüxũ i ñoma i naanearü cuáchigagu nax yadexagüxũ? Erü guxũma i ngẽma cua̱x rü duũxũgü nagu rüxĩnüemarexũ nixĩ, rü Tupanaca̱x rü taxuwama name.

21Natürü nüma ya Tupana ya guxũxũma cuácü, rü tama nanaxwa̱xe nax ñoma i naanecüã̱x i duũxũgüarü cua̱xgagu nax yixĩxũ i naxũtawa nangugüxũ i nümagü. Natürü nanaxwa̱xe nax ngẽma norü ore i mexũgagu nax yixĩxũ inamaxẽxẽẽãxũ i ngẽma duũxũgü i yaxõgüxũ woo ngẽma togü i duũxũgüca̱x rü natüca̱xmamare yixĩxgu i ngẽma ore.

22Ngẽma Yudíugü rü nüxũ nadaugüchaũ i cua̱xruũgü i Tupanaarü poramaxã üxũ. Rü ngẽma Griégugü rü naxca̱x nadaugü i ñoma i naanecüã̱x i duũxũgüarü cua̱x.

23Natürü ngẽma ore i toma nüxũ tixuxũ, rü Cristu ga curuchawa ipotacüchiga nixĩ. Rü ngẽma ore rü naãxẽwa nangu̱x i ngẽma Yudíugü. Rü ngẽma duũxũgü i tama Yudíugü ixĩgüxũca̱x rü wüxi i natüca̱xmamare nixĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[24]Natürü ngẽma duũxũgü ya Tupana dexũ i Yudíugü rüẽxna ngẽma tama Yudíugü ixĩgüxũ rü ngẽma duũxũgücax Tupana inanawẽx i norü pora rü norü cuax ga yexguma pecaducax nayuxgu ga Cristu.

[25]Rü yema Tupana üxũ ga yexguma nayuxgu ga Cristu rü duũxũgücax rü wüxi i ngeãẽmare nixĩ. Natürü ngẽma Tupana nagu rüxĩnüxũ rü guxũma i ñoma i naanecüãx i duũxũgüarü cuaxarü yexera nixĩ. Rü yexguma curuchagu nayuxgu ga Cristu rü duũxũgücax rü natura ga Tupana ga yexguma. Natürü yexguma nixĩ ga inawéãxũ nax duũxũgüarü yexera naporaxüchixũ.

[26]Pa Chauenexẽgüx, name nixĩ i nagu perüxĩnüe nax Tupana pexũ dexũ nax norü duũxũgü pixĩgüxũcax woo noxretama pixĩgü nax nüxũ pecuaxüchixũ ega duũxũgü pexũ ngugügu. Rü woo noxretama pixĩgü nax ãẽxgacügü pixĩgüxũ, rü woo noxretama pixĩgü i ngẽma itaarü diẽruáxũtanüxũ pixĩgüxũ, natürü Tupana rü pexũ nade nax norü duũxũgü pixĩgüxũcax.

[27]Rü woo ñoma i naanecüãx nagu narüxĩnüe nax pema rü duũxũgü i taxuwama mexũ pixĩgüxũ, natürü Tupana pexũ nade nax naxãnexũcax i ngẽma duũxũgü i nügügu rüxĩnüexũ nax nüxũ yacuaxüchixũ. Rü Tupana pexũ nade i pema nax duũxũgü pexũ ixugügu nax peturaexũ nax ngẽmaãcü naxãnexũcax i ngẽma duũxũgü i poraexũ.

[28]Rü Tupana nanade ga yema duũxũgü ga togü nüxũ oexũ, rü ñoma i naanewa taxuxũma ixĩgüxũ rü taxuxũma nüxṹ ngẽxmagüxũ. Rü yemaacü Tupana nanaxãneexẽxẽ i ngẽma duũxũgü i ñoma i naanewa tachigagüxũ.

[29]Rü ngẽmacax taxucürüwama texé tügü ticuaxüxũ i Tupanapexewa.

[30]Rü nümatama ga Tupana nixĩ ga Ngechuchu ya Cristuarü duũxũgüxũ pexũ yaxĩgüxẽẽxũ. Rü tatanüwa nanamu ga Cristu nax nüma rü Tupanaarü cuax taxcax yixĩxũcax. Rü Cristugagu nixĩ nax Tupana tüxũ dexũ rü tüxũ yamexẽẽxũ nax napexewa ixüünegüxũcax rü pecaduwa ínguxũxũcax.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

31Rü ngẽmacax i Tupanaarü ore i ümatüxũwa rü ñanagürü: “Rü ngẽxguma texé tügü icuaxüxũchaũgu rü name i tügü ticuaxüxũ naxcax i ngẽma tórü Cori ya Cristu üxũ”, ñanagürü.

## 1 Coríntiuwa 2

### Cristu ga curuchawa ipotacüchiga

1Pa Chauenexẽgüx, yexguma noxri petanüwa chaxũxgu nax pemaxã nüxũ chixuxũcax ga Tupanaarü ore i Cristuchiga, rü tama ñoma nüxũ cuaxüchixũrüũãcüma pemaxã chidexa, rü tama ore ga guxchaxũmaxã nixĩ ga pemaxã nüxũ chixuxũ.

2Yerü yexguma petanüwa chayexmagu, rü Cristuchigaxũxicatama nixĩ ga pemaxã chixuxũ. Rü taxuxũma ga taxacü ga to ga orexũ pemaxã chixu. Rü Ngechuchu ya Cristu ga curuchawa ipotacüchigaxicatama nixĩ ga pemaxã nüxũ chixuxũ.

3Rü yexguma petanüwa chayexmagu rü chauxcax rü nataxuma ga chorü pora rü pepexewa chorü muũmaxã chiduxrux.

4Rü yexguma pemaxã chidexagu rü pemaxã nüxũ chixuxgu ga Tupanaarü ore, rü tama ñoma nüxũ cuaxüchixũãcü pemaxã nüxũ chixu ga ore nax pexṹ chanangúchaũxẽẽxũcax rü peyaxõgüxũcax. Natürü Tupanaãxẽ i Üünexũarü ngũxẽẽmaxã rü Tupanaarü poramaxã nixĩ ga pexṹ chanangúchaũxẽẽxũ.

5Rü yemaacü Tupanaarü poramaxã pemaxã nüxũ chixu ga yema ore nax Tupanagagu yixĩxũ nax nüxṹ peyaxõgüxũ, rü tama ñoma i naanecüax i duũxũgüarü cuágagu nax yixĩxũ.

### Tupana rü Naãxẽ ya Üünexũwa nügü tüxũ nacuaxẽxẽ

6Natürü pemaxã nüxũ chixu, rü ngẽxguma natanüwa tangexmagu i ngẽma marü meama yaxõgüxũ, rü ngẽxguma nixĩ i nüxũ cuaxüchixũãcü tanangúexẽẽxũ i ngẽma ore. Natürü ngẽma cuax rü tama ñoma i naanewa ne naxũ, rü bai i ñoma i naanearü ãẽxgacügü i paxa tá iyarüxoxũwa ne naxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]Natürü ngẽma cuax rü Tupanawa nixĩ i ne naxũxũ. Rü ngẽma cuax nixĩ ga noxri tauta naane uxgu Tupanaxicatama nagu rüxĩnüxũ nax ñuxãcü tá tüxna naxããxũ i maxũ i taguma gúxũ.

[8]Natürü yema Tupana nagu rüxĩnüxũ, rü taxuxũma ga ñoma ga naanecüax ga ãẽxgacügü nüxũ nacuax. Yerü yexguma chi aixcüma nüxũ nacuaxgügu ga yema Tupana nagu rüxĩnüxũ rü taxũchima curuchawa nayapotagü ga tórü Cori ya Cristu.

[9]Rü ngẽmachiga nixĩ i Tupanaarü ore i ümatüxũwa i ñaxũ: “Rü ngẽma duũxũgü i Tupanaxũ ngechaũgüxũcax, rü nüma nanamexẽxẽ i taxacü i taxúema nüxũ dauxũ, rü taguma texé nüxũ ĩnüxũ, rü bai i texé nagu rüxĩnüxũ”, ñaxũ.

[10]Rü ngẽma nixĩ ya Tupana i Naãxẽ ya Üünexũarü ngũxẽẽmaxã tüxũ nüxũ cuaxẽẽxũ. Rü ngẽma Naãxẽ ya Üünexũ rü guxũxũma nacuax, rü aixrüxũ i ngẽma Tupanaxicatama nüxũ cuáxũ rü nüxũ nacuax.

[11]Rü duũxũgütanüwa rü ¿texé nüxũ tacuax nax taxacügu naxĩnüxũ i wüxichigü i duũxũ? Rü ngẽma naãxẽ i wüxichigü i duũxũwa ngẽxmaxũxicatama nixĩ i nüxũ cuáxũ i ngẽma nagu naxĩnüxũ. Rü ngẽxgumarüxũ ta Tupanaãxẽ i Üünexũxicatama nixĩ i nüxũ cuáxũ nax taxacügu naxĩnüxũ ya Tupana.

[12]Rü yixema rü tama ñoma i naanecüax i naãxẽ nixĩ ga iyauxgüxũ. Natürü tanayauxgü i ngẽma Naãxẽ ya Üünexũ ga Tupana taxcax núma muxũ nax nüxũ icuáxũcax i guxũma i ngẽma ngũxẽẽgü ga Tupana norü ngechaũmaxã tüxna ãxũ.

[13]Rü ñuxma nax pemaxã nüxũ tixuxũ i ngẽmachiga, rü Tupanaãxẽ ya Üünecü toxna ãxũ i oremaxã nixĩ i pemaxã nüxũ tixuxũ. Rü tama ore i torü cuaxwa tayaxuxũmaxã nixĩ i pemaxã nüxũ tixuxũ. Rü ngẽmaãcü Tupanaãxẽ i Üünexũarü oremaxã tayangoxẽxẽ i ngẽma Tupana nagu rüxĩnüxũ rü tüxṹ naxwaxexũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[14]Rü texé ya tama Tupanaãxẽ ya Üünecü tümawa ngẽxmaxẽ, rü taxucürüwa tanayaxu i ngẽma Tupanaãxẽ ya Üünecü tüxũ̃ ngu̱xẽẽxũ̃, erü tümaca̱x ya yíxema duũ̃xẽ rü natücа̱xmamare nixĩ. Rü tama nüxũ̃ tacua̱xéga erü yíxema Tupanaãxẽ ya Üünecü tümawa ngẽxmaxẽxicatama tixĩ ya nüxũ̃ cuáxe nax tananguguxũ̃ nax ta̱xacüchiga yixĩxũ̃ i ngẽma Tupanaãxẽ ya Üünecü tüxũ̃ ngu̱xẽẽxũ̃.

[15]Rü yíxema duũ̃xẽ ya Tupanaãxẽ ya Üünecü tümamaxã icuáxe, rü mea nüxũ̃ tacua̱x i guxũ̃ma i ngẽma mexũ̃ ya Tupana tüxũ̃́ naxwa̱xexũ̃. Rü taxucürüwa texé tümachiga chixexũ̃ tixu.

[16]Rü Tupanaarü ore i ümatüxũ̃wa rü ñanagürü: “¿Texé nüxũ̃ tacua̱x nax ta̱xacügu naxĩnüxũ̃ ya tórü Cori? ¿Rü texé nüxũ̃ tacua̱x nax Tupanaxũ̃ taxucu̱xẽxũ̃?” ñanagürü. Natürü yixema nixĩ i aixcüma nüxũ̃ icuáxũ̃ i ngẽma Cristu nagu rüxĩnüxũ̃.

## 1 Coríntiuwa 3

### Pauru rü Apóru rü wüxigu Tupanaaxũ̃́ napuracüe

[1]Pa Chauenexẽgüx, yexguma noxri petanüwa changuxgu, rü taxucürüwa duũ̃xũ̃gü i meama Tupanaxũ̃ cua̱xgüxũ̃rüxũ̃ãcü pemaxã nüxũ̃ chixu i Tupanaarü ore. Natürü duũ̃xũ̃gü ga yexwacax yaxõgüxũ̃rüũ̃ãcü pemaxã nüxũ̃ chixu yerü pema rü yexwacax peyaxõgü ga yexguma. Rü yemaca̱x yexwacax yaxõgüxũ̃rüũ̃ãcü pemaxã nüxũ̃ chixu ga Cristuchiga.

[2-3]Rü tauxchaxũ̃ ga oremaxã pexũ̃ changúexẽxẽ, ngẽxgumarüxũ̃ i wüxi i õxchana ega noxri nabuxgu rü naégünenixũ̃ ya tauxchaãcü yaxaxũ̃ne nüxna taxã. Rü yemaacü tauxchaxũ̃ ga oremaxã pemaxã nüxũ̃ chixu ga Tupanaarü ore ga noxrix, yerü taxucürüwa nüxũ̃ pecua̱xéga ga Tupanaarü ore ga yexera guxchaxũ̃. Rü ñu̱xma rü ta tama nüxũ̃ pecua̱xéga i ngẽma Tupanaarü ore i yexera guxchaxũ̃, erü ñoma tama yaxõgüxũ̃rüũ̃tama pemaxẽ. Rü dücax, ñu̱xma nax pixãũxãchiwa̱xegüxũ̃ rü pegümaxã penuexũ̃, rü ngẽmawa nango̱x nax ngẽma tama mea yaxõgüxũ̃rüũ̃tama pemaxẽxũ̃ rü ñoma i naanecüa̱x nagu rüxĩnüexũ̃ãcütama penaxüxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[4]Rü ngẽxguma petanüwa wüxíe ñagügu rü: “Choma rü Pauruwe charüxũ”, ñagügu, rü togue rü: “Choma rü Apóruwe charüxũ”, ñagügu, rü ngẽmawa nango̲x nax ngẽma duũ̃xũ̃gü i tama yaxõgüxũ̃ãcüma pemaxẽxũ̃.

[5]Rü ngẽxguma mea nagu rüxĩnüegu, ¿rü ta̲xacü chixĩ i choma i Paurux? rü ¿ta̲xacü nixĩ i nüma i Apórux? Toma rü Tupanaarü duũ̃xũ̃gümare tixĩgü, rü togagu nixĩ ga nüxṹ peyaxõgüxũ̃ ya Cori ya Ngechuchu. Rü wüxichigü ga toma rü tanaxü ga yema puracü ga tórü Cori toxna ãxũ̃.

[6]Rü chauxũ̃tawa nixĩ ga nüxũ̃ pexĩnüexũ̃ rü peyaxõgüxũ̃ ga Tupanaarü ore ga noxrix. Rü Apóru nixĩ ga pexũ̃ rüngũ̃xẽẽcü nax yexeraãcü mea peyaxõgüxũ̃ ga yema ore. Natürü Tupana nixĩ ga pexũ̃ maxẽxẽẽcü.

[7]Rü ngẽmaca̲x woo yíxema tüxíra duũ̃xũ̃gümaxã nüxũ̃ ixuxe i Tupanaarü ore rü woo yíxema wixwena yexeraãcü duũ̃xũ̃güxũ̃ ngúexẽẽ́xe, rü taxuxũ̃ma tixĩgü. Natürü Tupana nixĩ ya guxũ̃ma ücü, erü nüma nixĩ i duũ̃xũ̃güxũ̃ namaxẽxẽẽxũ̃.

[8]Rü ngẽmaãcü ya yíxema tüxíra duũ̃xũ̃gümaxã nüxũ̃ ixuxe i Tupanaarü ore, rü yíxema wixwena yexeraãcü duũ̃xũ̃güxũ̃ ngúexẽxẽ́xe rü tawüxigumare i ngẽma puracüwa. Natürü ngẽxgumarüxũ̃ nax tanaxüxũ̃ i ngẽma puracü, rü Tupana rü tá tüxṹ nanaxütanü ya wüxichigü.

[9]Rü toma rü wüxigu Tupanaaxṹ tapuracüe. Rü ngẽmaãcü nixĩ i perü maxũ̃wa napuracüxũ̃ ya Tupana nax nüma nanaxwa̲xexũ̃ãcüma noxrü pixĩgüxũ̃ca̲x.

[10]Rü choma nixĩ ga Tupana choxũ̃ muxũ̃ nax chaxíra pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ca̲x ga Cristuchiga. Rü togü nixĩ ga chowena yexeraãcü pexũ̃ ngúexẽẽxũ̃. Natürü guxãma ya texé ya naxṹxe i ñaa puracü rü name nixĩ i taxuãxẽ nax mea tanaxüxũ̃ca̲x.

[11]Rü ngẽma puracü rü Ngechuchu ya Cristu nixĩ ga inaxügücü, rü ngẽmaca̲x taxucürüwama texé toguena tanaxü i ngẽma puracü ga noxri Ngechuchu ya Cristu ixügüxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[12]Rü ñu̱xma nax Ngechuchu ya Cristu yixĩxũ̃ ga inaxügücü i ngẽma puracü rü wüxichigü i yixema rü tanaxwa̱xe i taxuãxẽ nax mea yanguxẽẽxũ̃ i ngẽma puracü i Cristu tüxna ãxũ̃. Erü yíxema aixcüma mea naxú̱xe i ngẽma puracü, rü ñoma wüxi i ĩpataarü üruxũ̃ i úirumü rü diẽrumü rü nuta ya mexẽchicümaxã üpataxũ̃rüxũ̃ tixĩ. Natürü yíxema tama aixcüma mea naxú̱xe i ngẽma puracü rü ñoma ĩpataarü üruxũ̃ i chixexũ̃ i nai rü naixatü rü dexnemena̱xãmaxã üpataxũ̃rüxũ̃ tixĩ.

[13]Natürü ngẽxguma nawa nanguxgu i ngẽma ngunexũ̃ i nagu Tupana tüxna ca̱xaxũ̃, rü tá nango̱x nax ñuxãcü wüxichigü i duũ̃xũ̃ naxüxũ̃ i Tupanaarü puracü. Erü ngẽma ngunexũ̃gu rü tá nangẽxma ya üxü ya taxüchine. Rü ñoma ta̱xacü üxüwa iguxũ̃rüxũ̃ tá nixĩ ya Tupana nüxũ̃ üxũ̃ i wüxichigü i duũ̃xũ̃arü puracü rü aixcüma name rüe̱xna tama.

[14]Rü yíxema aixcüma mea naxú̱xe i Cristuarü puracü, rü yimá ĩpata ya taixũ̃ne ya tama üxümaxã ixaxũ̃nerüxũ̃ tá nixĩ i ngẽma tümaarü puracü. Rü tá Tupanaxũ̃tawa tanayaxu i tümaarü natanü naxca̱x i ngẽma taxüxũ̃.

[15]Natürü yíxema tama aixcüma mea naxú̱xe i ngẽma puracü, rü yima ĩpata ya tama taixũ̃ne ya üxümaxã ixaxũ̃nerüxũ̃ tá nixĩ i ngẽma tümaarü puracü. Rü tá ngẽxma inayarüxomare i guxũ̃ma i ngẽma taxüxũ̃. Rü tüxicatama taxũ̃táma tixa ñoma wüxi i duũ̃xũ̃ i üxüemawa iyagoxũ̃rüxũ̃.

[16]¿Tama e̱xna nüxũ̃ pecua̱x nax Tupanapata pixĩgüxũ̃, rü nüma i Tupanaãxẽ pewa nax namaxũ̃xũ̃?

[17]Rü ngẽxguma texé Tupanapata chixexẽẽgu, rü Tupana tá tüxũ̃ napoxcu, erü Tupanapata ya nawa namaxũ̃ne rü naxüüne. Rü pematama nixĩ ya yimá Tupanapata nax pixĩgüxũ̃.

[18]Tama name i texé tügütama tawomüxẽxẽ. Rü ngẽxguma petanüwa texé tügügu rüxĩnügu nax aixcüma nüxũ̃ tacuáxũ̃ i ñoma i naanearü cua̱x, rü name nixĩ i ñoma taxuxũ̃ma tacuáxũ̃rüxũ̃ tügü tixĩxẽxẽ. Rü ngẽxguma tá nixĩ i wüxi i duũ̃xũ̃ i aixcüma nüxũ̃ cuáxe tixĩxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[19]Erü ñoma i naanearü cuax rü Tupanacax rü wüxi i ngeãẽmare nixĩ. Erü Tupanaarü ore i ümatüxũwa rü ñanagürü: “Ngẽma duũxũgü i nügügu rüxĩnüexũ nax norü cuaxmaxã duũxũgüxũ nawomüxẽẽxũ, rü Tupana rü tá ngẽmatama norü womüxẽẽgu nanayixẽxẽ”, ñanagürü.

[20]Rü Tupanaarü ore rü ñanagürü ta: “Tórü Cori ya Tupana rü nüxũ nacuax nax taxuwama namexũ i norü ĩnü i ngẽma duũxũgü i ñoma i naanearü cuaxmaxã tügü ticuaxüxũ”, ñanagürü.

[21]Rü ngẽmacax tama name i texé tügü ticuaxüxũ ega duũxũgüarü cuax tüxṹ ngẽxmagu. Erü Tupana rü marü pexna nanaxã i guxũma nax pexrü yixĩxũcax.

[22]Rü ngẽmacax i choma i Pauru, rü Apóru, rü Pedru rü ñoma i naane, rü tórü maxũ, rü tórü yu, rü ngẽma ñuxma ngẽxmaxũ rü ngẽma yixcüra tá ngẽxmaxũ, rü guxũma i ngẽma rü pexrü nixĩ.

[23]Rü pema rü Cristuarü pixĩgü, rü Cristu rü Tupanaarü nixĩ.

## 1 Coríntiuwa 4

### Ngechuchuarü ngúexũgü ga imugüxũarü puracüchiga

[1]Rü ngẽmacax tanaxwaxe i nagu perüxĩnüe nax Cristuarü puracütanüxũmare tixĩgüxũ. Rü nüma nixĩ i toxũ namuxũ nax pexũ tangúexẽẽxũcax ga yema ore ga noxri Tupanaxicatama nüxũ cuáxũ.

[2]Rü ngẽxguma texé wüxi i puracü tüxna ãxgu, rü name nixĩ i mea tayanguxẽxẽ i ngẽma puracü nax ngẽmaãcü tügü itawéxũcax nax wüxi i duũxũ i mexũ tixĩxũ.

[3]Rü ngẽmacax i ñuxma nax mea íchanaxüxũ i ngẽma puracü ya Tupana choxna ãxũ, rü taxucaxma chaxoegaãxẽ ega woo ngẽma puracüchigacax choxna pecagu, rüexna taxacürü ãẽxgacü choxna caxgux. Rü woo i chomatama rü taxuxũcaxma íchicuax nax ngextá chixri chanaxüxũ i ngẽma puracü.

[4]Natürü ñuxma nax chomatama nagu charüxĩnüxũ nax nataxuxũma i chorü chixexũ i Tupanapexewa, rü tama ngẽmacax Tupana choxũ nadau nax


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

changearü pecaduáxũ. Erü nümatama ya tórü Cori ya Tupana nixĩ ya choxũ cuáarü maxũãcü.

5Rü ngẽmacax tama name nax yaxtacüma texéxũ pengugüarü maxũáxũ. Natürü name nixĩ i ípenangux̃exẽ nax núma naxũxũ ya tórü Cori. Rü nüma tá nixĩ i nangoxẽẽãxũ i guxũma i ngẽma ñux̃ma icúxũ rü guxũma i ngẽma duũxũgü naãẽwa nagu rüxĩnüexũ. Rü ngẽxguma tá nixĩ ya Tupana i tüxũ yacuax̃üxũ ya wüxichigü ya yíxema aixcüma mexũ ügüxe.

6Pa Chauenexẽgüx, perü mexũcax nixĩ i pemaxã nüxũ tixuxũ i ngẽma ore nax Tupana naxwax̃exũãcüma pemaxẽxũcax. Rü choma rü Apóru nixĩ i perü cuax̃ruũgü tixĩgüxũ. Rü name nixĩ nax towa pengúexũ rü tama ípeyatóxẽẽxũ i Tupanaarü ore i marü ümatüxũ. Rü ngẽmaãcü taxũtáma texé tügü ticuax̃üxũ namaxã i wüxi i Tupanaarü orearü uruxũ rü ngẽma to rü tama.

7Rü ñux̃ma rü cuxna chaca, ¿rü texé tixĩ ya yíxema togüarü yexera cuxũ ixĩxexẽ́xẽ? Rü guxũma i ngẽma cuxṹ ngẽxmaxũ rü Tupana nixĩ ya cuxna naxãcü. Rü ñux̃ma nax Tupana cuxna naxãxũ i ngẽma cuxṹ ngẽxmaxũ ¿rü tüx̃cüũ cugü quicuax̃üxũ ñoma cumatama cugüna cunaxãxũrüxũ?

8Rü pegügu perüxĩnüegu rü marü pexṹ nangẽxma i guxũma i penaxwax̃exũ nax Tupanapex̃ewa pimexũcax. Rü pegügu perüxĩnüegu rü ñoma ãẽ̃xgacügü i taxũrüxũ pixĩgü, rü taxuxũma i ngũxẽxẽ toxũtawa penaxwax̃e. ¡Chierüx aixcüma Tupanapex̃ewa ãẽ̃xgacügü pixĩgügu nax toma rü ta wüxigu pemaxã ãẽ̃xgacügü nax tixĩgüxũcax!

9Rü toma nax Ngechuchu toxũ imugüxũ, rü chax̃ux̃cax rü Tupana rü wixwe toxũ nawogü. Rü ñoma poxcuexũ i yuwa ĩxũrüxũ tixĩgü. Rü ñoma i naanecüãxpex̃ewa, rü Tupanaarü orearü ngeruũgü i daxũcüãxpex̃ewa, rü yatügüpex̃ewa ñoma wüxi i cugürüxũ tixĩgü.

10Rü ñux̃ma rü Cristugagu taxuxũma icuáxũ toxũ nawogü i duũxũgü, natürü i pema rü Cristugagu pegu narüxĩnüe nax duũxũgü i nüxũ icuáxũ pixĩgüxũ. Rü duũxũgücax rü taturae, natürü i pema rü peporae. Rü duũxũgü toxũ naxo, natürü i pema rü pexũ nangechaũgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]Rü ñu̱xma rü ta tama inayacua̱x nax ngúxũ̃ tingegüxũ̃, rü taiya toxṹ nangu̱x, rü tita̱xawae, rü tangexchiru. Rü duũ̃xũ̃gü rü chixri tomaxã nachopetü, rü tangepata.

[12]Rü tipae nax yeũ̃cürü toxme̱xmaxã tapuracüexũ̃. Rü duũ̃xũ̃gü rü chixexũ̃ tomaxã nixugüe, natürü i toma rü mexũ̃ i oremaxã tanangãxũ̃gü. Rü towe ningẽxũ̃tanü, natürü yáxna namaxã taxĩnüe.

[13]Rü chixri tochiga nidexagü, natürü i toma rü mea nachiga tidexagü. Rü ñoma guxchirexũ̃ nadaugüxũ̃rüxũ̃ tomaxã nixĩgü, rü ñoma duũ̃xũ̃gü i taxuwama mexũ̃ãcü toxũ̃ nixĩgüxẽxẽ. Rü ñu̱xma rü ta ngẽmaãcütama tomaxã nixĩgü.

[14]Tama pexca̱x chanaxümatü i ngẽmachiga nax pexũ̃ chaxãneexẽẽxũca̱x. Natürü pexca̱x chanaxümatü nax pexũ̃ chixucu̱xẽgüxũca̱x chauxacügürüxũ̃ erü pexũ̃ changechaũ̃.

[15]Rü woo nangẽxmagu i 10,000 i perü ngu̱xẽẽruũ̃gü i Cristuchiga pexũ̃ ngúexẽẽxũ̃, natürü chaxicatama nixĩ i penatü chixĩxũ̃ i Tupanaarü orewa. Yerü chaxíra nixĩ ga pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ ga Tupanaarü ore i mexũ̃, rü chauxũ̃tawa nixĩ ga penayaxuxũ̃ ga Ngechuchu ya Cristu.

[16]Rü ngẽmaca̱x pexũ̃ chaca̱a̱xũ̃ nax chauxrüxũ̃ mea pemaxẽxũ̃.

[17]Rü ngẽmaca̱x pexũ̃tawa chanamu ya Timutéu ya poraãcü nüxũ̃ changechaũ̃cü. Rü nüma rü chaunerüxũ̃ nixĩ i Coriarü puracüwa, rü aixcüma mea nayanguxẽxẽ i guxũ̃ma i ngẽma nagu chanamuxũ̃. Rü nüma tá pexna nüxũ̃ nacua̱xãchixẽxẽ nax ñuxãcü Ngechuchu ya Cristupe̱xewa mea chamaxũ̃xũ̃ rü mea chanangúexẽẽxũ̃ ga yema yaxõgüxũ̃ ga natanügu chixũgüxũ̃.

[18]Rü ñuxre i pemax rü pegü picua̱xüũ̃gü, erü nagu perüxĩnüe nax tagutáma pexũ̃tawa íchayadauxũ̃.

[19]Natürü ngẽxguma tórü Cori ya Tupana naxwa̱xegu, rü paxa tá ngéma chaxũ nax pexũ̃ íchayadauxũ̃ca̱x. Rü ngẽxguma rü tá chomaxũ̃chi nüxũ̃ chadau rü aixcüma yixĩ nax nüxṹ nangẽxmaxũ̃ i Tupanaarü pora i ngẽma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

duũxũgü i nügü icuaxüũgüxũ, rüexna dexagümare yixĩ i ngẽma nüxũ yaxugügüxũ.

20Erü Tupana íngẽxmaxũwa rü tama dexagümare nixĩ, natürü ngéma nangox i Tupanaarü pora.

21¿Rü taxacü nixĩ i penaxwaxexũ i pemax? ¿Penaxwaxe nax pexũ chingagüxũ i ngẽxguma ngéma changuxgu, rüexna penaxwaxe nax pexũ changechaũãcüma rü pemaxã chamecümaãcüma pexũ nax íchayadauxũ?

## 1 Coríntiuwa 5

### Wüxi i yatü i chixri maxũchiga

1Rü duũxũgü nüxũ nixugügü rü wüxi i yatü i petanüwa rü naérücümaxãtama naxãxmax. Rü ngẽma nixĩ i pecadu i poraãcü chixexũchixũ, rü woo ngẽma duũxũgü i tama yaxõgüxũtanüwa rü tama ngẽmaãcü namaxẽ.

2¿Rü ñuxãcü i pema rü pegü picuaxüũgüamaxũ i ñuxma? Narümemae chi nixĩ nax pegümaxã pengechaũgüxũ. Rü ngẽma yatü i ngẽma chixexũ üxũ ¡rü ípenataxüchixũ i petanüwa!

3Rü woo tama petanüwa changexmagu i chomax, natürü chorü ĩnüwa guxũguma petanüwa changexma. Rü ñoma pexũtawa changexmaxũrüxũ rü tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristuégagu pemaxã nüxũ chixu nax petanüwa ípenataxüchixũ i ngẽma yatü.

4Rü ngẽxguma Cristuégagu pengutaquexegü rü choma rü tá ta petanüwa changexma i chauãẽwa. Rü nüma ya tórü Cori ya Ngechuchu rü tá napetanügu nax norü poramaxã pexũ naporaexẽẽxũcax.

5Rü ngẽmaãcü tórü Cori ya Ngechuchuégagu rü tá name nax Chatanána penamuxũ i ngẽma yatü nax Chataná ngúxũ nüxũ ingexẽẽxũcax i naxũne. Natürü naãxẽ rü tá namaxũ i ngẽxguma wena núma naxũxgu ya tórü Cori ya Ngechuchu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[6]¡Rü tama name i pema rü pegü picuạxüxũ̃ naxcạx i ngẽma pexüxũ̃! ¿Tama ẽxna nüxũ̃ pecuạx i ngẽma ore i ñaxũ̃: “Wüxi i íxraxũ̃ i paũarü pụxẽẽruxũ̃ rü taxũ̃ma i paũchara nipụxẽxẽ”, ñaxũ̃?

[7]Rü ngẽmacạx name nixĩ i nüxũ̃ perüxoe i guxũ̃ma i ngẽma nũxcümaũ̃xũ̃ i pecüma i pexũ̃ chixexẽẽxũ̃. Rü ngẽxguma ngẽma pexụ̈xgu, rü ñoma paũ i ngexwacạxũ̃xũ̃ i paũcharawa üxũ̃rüxũ̃ tá pixĩgü. Rü pema rü ñoma paũ i ngearü pụxẽẽruṹãxũ̃ i Üpetüchigaarü petawa ingṍxũ̃rüxũ̃ tá pime. Rü ñụxma i pema rü aixcüma ngexwacạxũ̃xũ̃ i duũ̃xũ̃gü pixĩgü, yerü Cristu rü tórü Üpetüchigaarü carnéru ixĩxũ̃ rü marü tórü pecaducạx nayu.

[8]Rü ngẽmacạx nüxũ̃ tarüxoe i nũxcümaũ̃xũ̃ i tacüma i chixexũ̃gü rü taxũ̃nearü ngúchaũ̃gü i ñoma paũ i pụxẽẽruxũ̃ãxũ̃rüxũ̃ ixĩxũ̃. Rü tanaxüchiga i tórü Üpetüchiga namaxã i tórü maxũ̃ i aixcüma mexũ̃ i ñoma paũ i ngearü pụxẽẽruxũ̃ãxũ̃rüxũ̃ ixĩxũ̃.

[9]Nüxíraxũ̃xũ̃ ga chorü poperawa rü pemaxã nüxũ̃ chixu nax tama namaxã pexãmücügüxũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i ngexũ̃gü i ngĩxũ̃nemaxã taxexũ̃we rüxĩxũ̃.

[10]Natürü yexguma yema ñachagu pexũ̃, rü tama pemaxã nüxũ̃ chixu nax nüxna pixĩgachitanüxũ̃chixũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i ñoma i naanewa ngexũ̃gü i ngĩxũ̃nemaxã taxexũ̃we rüxĩxũ̃, rüẹxna ngẽma duũ̃xũ̃gü i guxũ̃ma i tạxacü nügüna nugüchaũ̃güxũ̃, rüẹxna ngí́tạxagüxũ̃, rüẹxna ngẽma duũ̃xũ̃gü i tupananetachicünạxãxũ̃ icuạxüũ̃güxũ̃. Erü ngẽxguma chi nạxchạxwa ípechoũ̃gu i ngẽma duũ̃xũ̃gü, rü chi taxucürüwa i ñoma i naanewa pengẽxmagü.

[11]Natürü yexguma pemaxã nüxũ̃ chixuxgu nax tama namaxã pexãmücügüxũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i chixexũ̃gu maxẽxũ̃, rü nachiga chidexa i ngẽma duũ̃xũ̃ i nügü ixuxũ̃ nax peenexẽgü i yaxõxũ̃ nax yixĩxũ̃, natürü nai i ngexũ̃maxã maxũ̃xũ̃, rüẹxna aüxũ̃, rüẹxna tupananetachicünạxãxũ̃ icuạxüũ̃xũ̃, rüẹxna oregütạạxũ̃, rüẹxna ngãxẽwạxexũ̃, rüẹxna ngí́tạxaxũ̃. Rü ngẽma duũ̃xũ̃gü nixĩ i pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ nax tama namexũ̃ nax namaxã pexãmücügüxũ̃ rü bai i namaxã nax pechibüexũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

12-13Rü tama choxmẹxwa nangẽxma nax nüxna chacaxũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i tama Tupanaaxṹ yaxõgüxũ̃. Rü Tupana tá nixĩ ya nüxna cacü i ngẽma duũ̃xũ̃gü. Natürü i pema rü pemẹxwa nangẽxma nax nüxna pecaxũ̃ i ngẽma peenexẽgü i yaxõgüxũ̃ i tama mea maxẽxũ̃. Rü name nixĩ i petanüwa ípenamuxũchi i ngẽma yatü i chixexũ̃gu maxũ̃xũ̃.

## 1 Coríntiuwa 6

### Guxchaxũ̃gü i taenexẽmaxã tüxṹ ngẽxmaxũ̃chiga

1Rü ngẽxguma wüxíe i pema pexṹ nangẽxmagu i tạxacürü guxchaxũ̃ i wüxi i peenexẽ i yaxõxũ̃maxã, ¿rü tụ̈xcüũ̃ wüxi i ãẹ̃xgacü i tama yaxõxũ̃arü ngũ̃xẽẽcạx ípeyaca nax nüma pexṹ namexẽẽãxũ̃cạx i ngẽma perü guxchaxũ̃gü? ¿Rü tama ẽ̃xna inamexũ̃ i ngẽma peenexẽgü i yaxõgüxũ̃ nax pexṹ namexẽẽgüaxṹ i ngẽma perü guxchaxũ̃gü?

2¿Tama ẽ̃xna nüxũ̃ pecuạx nax yixema nax yaxõgüxũ̃ tá yixĩxũ̃ i naanearü gụ̈xgu nüxna icagüxũ̃ i guxũ̃ma i ñoma i naanecüãx i duũ̃xũ̃gü? Rü ñụ̈xma nax pema tá yixĩxũ̃ i ñoma i naanecüãx i duũ̃xũ̃güxũ̃ picagüxũ̃, ¿rü tụ̈xcüũ̃ taxucürüwa i pematama penamexẽxẽ i ngẽma perü guxchaxũ̃gü i íxrachiréxũ̃?

3¿Tama ẽ̃xna nüxũ̃ pecuạx rü woo ngẽma daxũcüãx i Tupanaarü orearü ngẽruũ̃gü, rü yixema tá yixĩxũ̃ i nüxũ̃ icagüxũ̃? Rü ngẽmacạx yexeraãcü pexmẹxwa nangẽxma nax penamexẽẽxũ̃ i ngẽma guxchaxũ̃gü i petanüwa ngẽxmagüxũ̃.

4Rü ngẽmacạx, ngẽxguma tạxacürü guxchaxũ̃ pexṹ ngẽxmagu i petanüwa, ¿rü tụ̈xcüũ̃ i ngẽma ãẹ̃xgacügü i tama yaxõgüxũ̃xũ̃tawa pegü ípeyaxuaxũ̃güxũ̃ nax pexṹ namexẽẽgüãxũ̃cạx i ngẽma?

5Rü pemaxã nüxũ̃ chixu i ngẽma ore nax pexãneexũ̃cạx. ¿Ẽ̃xna tataxuma i petanüwa ya wüxíe ya nüxũ̃ cuáxe nax tanamexẽẽxũ̃ i ngẽma guxchaxũ̃ i petanüwa ngẽxmaxũ̃?

6Rü pema rü tama pegümaxã penuẽxicatama, natürü naétü rü ãẹ̃xgacügü i tama yaxõgüxũ̃xũ̃tawa pexĩ nax penamexẽẽxũ̃cạx i ngẽma perü guxchaxũ̃gü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

7Rü ngẽma nax pegümaxã penuexũ̃, rü ngẽma rü poraãcü chixexũ̃ nixĩ. ¿Rü tu̱xcüũ̃ tama yáxna namaxã pexĩnüe i ngẽma guxchaxũ̃gü i peenexẽ pemaxã üxũ̃? ¿Rü tu̱xcüũ̃ tama namaxã peporae ega texé perü ngẽmaxũ̃ca̱x ngi̱xgux?

8Natürü i pemax, rü poraãcü chixexũ̃ pexüe, erü woo peenexẽgü i yaxõgüxũ̃axṹ rü ta pengi̱x.

9-10¿Tama e̱xna nüxũ̃ pecua̱x nax ngẽma duũ̃xũ̃gü i chixexũ̃ ügüxũ̃ rü nataxuxũ̃táma i nachica i Tupana ãe̱xgacü íyixĩxũ̃wa? ¡Rü tama name i pegütama pewomüxẽxẽgü! Erü Tupana ãe̱xgacü íyixĩxũ̃wa rü nataxutama i nachica i ngẽma duũ̃xũ̃gü i nai i ngexũ̃maxã ipexũ̃, rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i tupananetachicüna̱xãxũ̃ icua̱xüũ̃güxũ̃, rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i naxma̱xẽchita rüe̱xna nateechita ngeãẽxũ̃, rü ngẽma yatügü i naxrüxũ̃ yatüxũ̃maxã ngeãẽxũ̃, rü ngẽma ngexũ̃gü i naxrüxũ̃ ngexũ̃gümaxã ngeãẽxũ̃, rü ngẽma ngí́ta̱xagüxũ̃, rü ngẽma aüwa̱xegüxũ̃, rü ngẽma ngãxẽwa̱xegüxũ̃, rü ngẽma oregüta̱a̱xgüxũ̃, rü ngẽma womüxẽẽwa̱xegüxũ̃. Rü guxũ̃ma i ngẽmagü rü nataxutama i nachica i Tupana ãe̱xgacü íyixĩxũ̃wa.

11Rü yexgumarüũ̃tama pixĩgü ga ñuxre ga pema ga ũ̃pax. Natürü i ñu̱xma ya Tupana rü marü pexṹ ínanapi i perü chixexũ̃ nax noxrüxicatama pixĩgüxũ̃ca̱x. Rü ñu̱xma rü nape̱xewa pime yerü Naãxẽ ya Üünexũ̃ rü tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristuégagu marü perü pecaduna pexũ̃ ínanguxũ̃xẽxẽ.

### Taxũ̃ne rü naxüüne

12Rü ñuxre i pema rü ñaperügügü: “Marü name nax chanaxüxũ̃ i ngẽma chanaxwa̱xexũ̃”, ñaperügügü. Rü aixcüma nixĩ i ngẽma, natürü tama guxũ̃ i ngẽma ixügüxũ̃ rü tüxṹ name. Rü aixcüma nixĩ ya Tupana choxũ̃ ínguxuchixẽẽxũ̃ nax chanaxüxũ̃ca̱x i ngẽma mexũ̃ i chanaxwa̱xexũ̃, natürü tama name nax ta̱xacürü chixexũ̃gu chaugü changu̱xẽẽxũ̃ nax ngẽma chomaxã icuáxũ̃ca̱x.

13Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta rü ñuxre i duũ̃xũ̃gü rü ñanagürügü: “Õna rü taxũ̃neca̱x nixĩ, rü taxũ̃ne rü õnaca̱x nixĩ”, ñanagürügü. Rü aixcüma ngẽmaãcü nixĩ, natürü ya Tupana rü tá inayanaxoxẽxẽ i guxũ̃ma i ngẽma. Rü taxũ̃ne rü tama nai i ngexũ̃maxã namaxã nax ingẽãẽmarexũ̃ca̱x nixĩ. Erü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

taxũnemaxã nixĩ i inaxüxũ i tórü Coriarü ngúchaũ. Rü tórü Cori nixĩ ya taxũnearü yora.

14Rü nüma ya Tupana rü wena nanamaxẽxẽ ga tórü Cori ya Ngechuchu, rü ngẽxgumarüxũ tá ta norü poramaxã wena tüxũ namaxẽxẽxẽ.

15¿Rü tama ẽxna nüxũ pecuax nax ngẽma pexene rü Cristuarü nax yixĩxũ? ¿Rü ñuxãcü tá ngẽma chaxune i Cristuarü ixĩxũ rü wüxi i ngexũ i naxũnemaxã taxexũmaxã namaxũ? Taxucürüwama ngẽmaãcü nixĩ.

16¿Ẽxna tama nüxũ pecuax rü ngẽxguma wüxi i ngexũ i naxũnemaxã taxexũmaxã namaxũgu ya wüxi ya yatü rü ngẽma taxre i naxũne rü wüxitama i naxũne yixĩxũ? Erü Tupanaarü ore i ümatüxũwa rü ñanagürü: “Ngẽma taxre i naxũne rü wüxitama i naxũne tá nixĩ”, ñanagürü.

17Natürü ngẽxguma wüxi i duũxũ rü tórü Cori ya Cristuaxṹ yaxõõxgu, rü ngẽma naãxẽ i ngẽma duũxũ rü Cristuãẽmaxã wüxigutama narüxĩnüe.

18Rü ngẽmacax name nixĩ nax nüxũ perüxoexũ i pexenearü ngúchaũ nax pexüxũ. Rü guxũma i togü i pecadu i wüxi i duũxũ üxũ rü tama naxũnexũ nachixexẽxẽ. Natürü ngẽma nax nai i ngexũmaxã namaxũxũ rü ngẽmawaxi nixĩ i naxũnexũ chixexẽẽxũ.

19¿Tama ẽxna nüxũ pecuax i pexene rü Tupanaãxẽ i Üünexũpata nax yixĩxũ? Rü pegu nixĩ i naxãchiũxũ i Naãxẽ ya Üünexũ ya Tupana pexna muxũ. Rü ngẽmacax i pema rü tama pexenearü yora pixĩgü.

20Erü Tupana rü marü pexcax nataxe rü poraãcü nüxṹ petatanü. Rü ngẽmacax penaxwaxe i ngẽma pexenemaxã mea Tupanacax pemaxẽ rü nüxũ picuaxüũgü.

## 1 Coríntiuwa 7

### Ucuxẽgü i ãmaxchiga rü ãtechiga

1Rü ñuxma rü tá pexũ changãxũ ga yema ãmaxchiga ga choxna naxcax pecaxũ ga perü poperawa. Rü narümemae chi nixĩ i noxtacüma tama naxãxmax ya yatü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2]Natürü ngẽma nax naxũnearü ngúchaũ naxügümarexũ i duũxũgü, rü narümemae nixĩ i wüxichigü ya yatü rü naxãmaxũ, rü wüxichigü i nge rü naxãtexũ.

[3]Rü yimá yatü ya ãmacü rü tama name nax naxmạxna nügü yanuxũxũ. Rü ngẽma nge i ãtecü rü tama name nax ngĩtena ngĩgü yanuxũxũ.

[4]Erü ngẽma nge i ãtecü rü tama ngĩgüxũnearü yoratama iyixĩ, erü ngĩte nixĩ ya ngĩxĩnearü yora ixĩcü. Rü ngẽxgumarüxũ ta ya ngĩte rü tama nügüxũnearü yora nixĩ, erü naxmạx iyixĩ i naxũnearü yora ixĩcü.

[5]Rü tama name i wüxi ya yatü rü naxmạxna nügü ninuxũ, rü ẽxna wüxi i ngecü rü ngĩtena ngĩgü iyanuxũ, ega tama nügümaxã namexẽẽãgu nax ñuxre i ngunexũ tama nügümaxã namaxẽxũ naxcạx nax nayumüxẽgüxũ. Rü ngẽmawena rü name nixĩ nax wenaxarü noxrirüxũ nügümaxã namaxẽxũ nax tama Chataná nüxna ĩnüxũcạx nax chixexũgu nayixẽẽãxũcạx.

[6]Rü guxũma i ñaa ore i pemaxã nüxũ chixuxũ i ãmạxchiga rü ãtechiga rü tama wüxi i mu nixĩ i ngẽma. Natürü pexũ chaxucụxẽmare nax ngẽmaãcü mea pemaxẽxũcạx.

[7]Rü chomatama nagu charüxĩnü rü chierüx name nixĩ ega choma chamaxũxũrüxũ namaxẽgu i guxũma i duũxũgü. Natürü Tupana rü wüxichigü i duũxũna nanaxã i nacüma nax ñuxãcü namaxẽxũcạx rü ñuxãcü nagu naxĩnüxũcạx. Rü ngẽmacạx tama guxãma tawüxigu.

[8]Rü ngẽma ngemạxgüxũ rü ngetegüxũ rü yutegüxũ rü namaxã nüxũ chixu rü narümemae nixĩ i chauxrüxũ tama naxãxmạx rü tama naxãte.

[9]Natürü ngẽxguma wüxi i duũxũ taxucürüwa naxũnearü ngúchaũmaxã naporagu, rü name nixĩ nax naxãmaxũ rü ẽxna naxãtexũ. Erü narümemae nixĩ i noxtacüma naxãxmạx rü ẽxna naxãte nax tama naxũnearü ngúchaũgagu düxwa chixexũgu nanguxũ.

[10]Natürü yíxema marü ãmaxe rü ãtéxe, rü tümamaxã nüxũ chixu nax tama namexũ nax tümatexũ ítatáxũ. Rü ngẽma mu rü tórü Coriarü mu nixĩ, rü tama choxrü nixĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]Natürü ngẽxguma chi ngürüãchi wüxi i ngexũ̃ natexũ̃ ítaxgu, rü name nixĩ i noxtacüma nangete rü ẽxna wena natecax nataegu. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta ya yatü rü tama name i naxmaxũ̃ ínataxgu.

[12]Rü ñuxma rü choxṹ nangẽxma i wüxi i ore i tümacax ya yíxema ãmaxe ngĩmaxã i wüxi i nge i tama yaxõxcü. Rü ngẽma ore rü choxrütama nixĩ rü tama tórü Coriarü nixĩ. Rü ngẽxguma wüxi ya yatü ya õcü ngĩmaxã ãmaxgu i wüxi i nge i tama yaxõxcü, rü tama name i ngĩxũ̃ ínataxgu, ega ngĩma rü aixcüma namaxã naxãtechaũ̃gu.

[13]Rü ngẽxguma wüxi i nge i yaxõxcü ãtegu namaxã ya wüxi ya yatü ya tama yaxõcü, rü tama name i íinataxgu ya yimá ngĩte ega nüma ya yimá yatü rü aixcüma ngĩmaxã naxãxmaxchaũ̃gu.

[14]Rü yimá yatü ya tama yaxõcü, rü naxmax i yaxõxcügagu Tupana nüxũ̃ nacuax. Rü ngẽma ngecü i tama yaxõxcü, rü ngĩte ya yaxõcügagu Tupana ngĩxũ̃ nacuax. Erü ngẽxguma chi tama ngẽmaãcü yixĩxgu, rü chi ngẽma naxacügü rü Tupanapexewa rü duũ̃xũ̃gü i tama yaxõgüxũ̃ãcügürüxũ̃ tá nixĩgü. Natürü i ñuxma ya naxacügü rü marü Tupana tüxũ̃ nacuax.

[15]Natürü ngẽxguma wüxi ya yatü ya tama yaxõcü rü naxmaxũ̃ ítáxchaũ̃gu rü ¡noxtacüma ngĩxũ̃ ínataxgu! Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta ega ngẽma ngecü i tama yaxõcü rü ngĩtexũ̃ ítáxchaũ̃gu, rü ¡noxtacüma ngĩtexũ̃ ínataxgu! Rü ngẽxguma yimá yatü ya yaxõcü rü marü name ega wena naxãxmaxgu. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta i ngẽma ngecü i yaxõcü rü marü name ega wena naxãtegu. Erü pema nax peyaxõgüxũ̃ rü Tupana pexũ̃ nade nax pegü pengechaũ̃güxũ̃cax.

[16]¿Rü cumax, Pa Ngecü i Tupanaaxṹ Yaxõxcüix, tama ẽxna nüxũ̃ cucuax rü ngürüãchi cugagu Tupanaaxṹ yaxõõxũ̃ ya yimá cute? ¿Rü cumax, Pa Yatü i Tupanaaxṹ Yaxõxcüix, rü tama ẽxna nüxũ̃ cucuax rü ngürüãchi cugagu Tupanaaxṹ yaxõõxũ̃ i ngẽma cuxmax?

[17]Rü ñuxma rü pemaxã nüxũ̃ chixu rü nüma ga Tupana rü wüxichigü ga duũ̃xẽna nanaxã ga tümaarü cuax nax tümaarü maxũ̃maxã itacuáxũ̃cax rü mea tanaxüxũ̃cax i ngẽma puracü ga noxri tüxṹ yexmaxũ̃ ga tauta Tupana


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tümacax caxgux. Rü ngẽma nguxẽẽtae nixĩ i namaxã chanangúexẽẽxũ̃ i guxũ̃ma i yaxõgüxũ̃ i wüxichigü ya ngutaquexepataũ̃wa ngẽxmagüxũ̃.

18Rü ngẽxguma Tupana naxcax caxgux i wüxi i duũ̃xũ̃ i marü Yudíugürüxũ̃ íwiechaxmüũ̃pexechiraũ̃xũ̃, rü nüetama nixĩ ega ngẽmaãcütama yixĩxgu. Rü ngẽxguma Tupana nayauxgu i wüxi i duũ̃xũ̃ i tama íwiechaxmüũ̃pexechiraũ̃xũ̃, rü nüetama nixĩ ega ngẽmaãcütama yixĩxgu.

19Erü Tupanapexewa rü nüetama nixĩ ega wüxi i duũ̃xũ̃ rü ínawíechaxmüũ̃pexechiraũ̃gu rü ẽxna tama. Erü ngẽma Tupana aixcüma naxwaxexũ̃ nixĩ nax naga naxĩnüxũ̃ i wüxichigü i duũ̃xũ̃.

20Rü wüxichigü i duũ̃xũ̃ rü name nixĩ i nawatama napuracü ga yema puracü ga nüxṹ yexmaxũ̃ ga yexguma Tupana noxri naxcax caxgu.

21Rü yexguma wüxi ga coriarü mugüruxũ̃ quixĩyane Tupana cuxcax caxgu, rü tama name i ngẽmacax cuxoegaãxẽ. Natürü ngẽxguma cuxṹ natauxchagu nax nüxna ícunguxuchixũ̃ i ngẽma cori, rü marü name nax ícunguxuchixũ̃.

22Rü cuma nax mugüruxũ̃ quixĩxũ̃ ga yexguma Tupana cuxcax caxgux nax nüxṹ cuyaxõxũ̃cax rü ñuxma rü marü cume nax tórü Cori ya Cristuaxṹ cupuracüxũ̃. Rü cuma nax tama mugüruxũ̃ quixĩxũ̃ ga yexguma Tupana cuxcax caxgux, rü ñuxma rü Cristuarü mugüruxũ̃ quixĩ.

23Tupana rü marü pexcax nataxe rü poraãcü nüxṹ petatanü. ¡Rü ngẽmacax i ñuxma rü taxũtáma naga pexĩnüe i ngẽma duũ̃xũ̃gü i wenaxarü ñoma i naanearü ngúchaũ̃wa pexũ̃ gagüchaũ̃xũ̃!

24Pa Chauenexẽgüx, name nixĩ i wüxichigü i pema rü mea Tupanapexewa penaxüama ga yema puracü ga noxri pexṹ yexmaxũ̃ ga yexguma Tupana pexcax caxgux.

25Rü ñuxma rü tá pemaxã nüxũ̃ chixu nachiga i ngẽma ngemaxgüxũ̃ rü ngetegüxũ̃. Rü tórü Cori ya Ngechuchu rü taxuxũ̃ma i mu choxna naxã i ngẽmachiga. Natürü tá pemaxã nüxũ̃ chixu i chorü ĩnü. Erü choma nixĩ i wüxi i duũ̃xũ̃ ga nüxṹ changechaũ̃tümüũ̃ãcüma choxũ̃ nayaxuxũ̃ ga tórü Cori.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[26]Rü ngẽma ñu̱xma nüxũ̃ idauxũ̃ i guxchaxũ̃gügagu rü cha̱u̱xca̱x rü chi name i tama nixãma̱x i ngẽma yatügü i ngema̱xgüxũ̃.

[27]Rü ngẽxguma marü cuxãma̱xgu rü tama name i ngĩxũ̃ ícuta̱x. Natürü ngẽxguma cungema̱xgu rü name i tama cuxãma̱x.

[28]Natürü ngẽxguma cuxãma̱xgu rü tama pecadu nixĩ i ngẽma. Rü ngẽxguma wüxi i paxũ̃ ãtegu rü tama pecadu nixĩ i ngẽma. Natürü ngẽma ixãma̱xgüxũ̃ rü ixãtegüxũ̃ rü tá nayexera i norü guxchaxũ̃gü i ñoma i naanewa, rü ngẽma nixĩ i tama chanaxwa̱xexũ̃ nax nangupetüxũ̃.

[29]Pa Chauenexẽgüx, pemaxã nüxũ̃ chixu rü tama muxũ̃ i ngunexũ̃ tüxṹ nangẽxma nax naxüxũ̃ca̱x i Tupanaarü puracü. Rü ngẽmaca̱x ya yíxema ixãma̱xgüxe rü name nixĩ i mea tanaxügü i Tupanaarü puracü ñoma tangema̱xgüxũ̃rüxũ̃.

[30]Rü yíxema yutanügüxe rü tanaxwa̱xe nax ñoma ítapetaexũ̃ãcü tamaxẽxũ̃. Rü yixema peta ügüxe rü tanaxwa̱xe nax ñoma tayutanüxũ̃ãcü tamaxẽxũ̃. Rü yíxema itaxegüxe rü tanaxwa̱xe nax ñoma taxuxũ̃ma tüxṹ ngẽmaxũ̃ãcü tamaxẽxũ̃.

[31]Rü yíxema tüxṹ nangẽxmaxẽ i tümaarü ngẽmaxũ̃gü i ñoma i naanewa, rü tanaxwa̱xe nax ñoma taxuxũ̃ma tüxṹ ngẽmaxũ̃ãcü tamaxẽxũ̃. Erü ñoma i naane i ñu̱xma nüxũ̃ idauxũ̃ rü paxa tá nagu̱x.

[32]Rü chanaxwa̱xe nax perü oegaãẽgüwa pexũ̃ íchanguxũ̃xẽẽxũ̃. Rü ngẽxguma wüxi i yatü ngema̱xgu, rü Tupanaarü puracügu narüxĩnü rü nagu narüxĩnü nax Tupanaarü ngúchaũ̃ naxüxũ̃.

[33]Natürü ngẽxguma naxãxma̱xgu ya wüxi ya yatü, rü ñoma i naanearü ngẽmaxũ̃gü narüxĩnü rü nagu narüxĩnü nax ñuxãcü naxma̱xũ̃ nataãẽxẽẽxũ̃.

[34]Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta nixĩ i ngexũ̃gü. Rü ngẽma ngexũ̃ i ngetexũ̃ rü Tupanaarü puracügu narüxĩnü, erü marü Tupanana nügü naxã rü guxũ̃ i ngĩxũ̃nemaxã rü ngĩãxẽmaxã naxca̱x imaxũ̃. Natürü ngẽma ngexũ̃ i ãtéxũ̃ rü ñoma i naanearü ngẽmaxũ̃gügu narüxĩnü, rü nagu narüxĩnü nax ñuxãcü natexũ̃ nataãẽxẽẽxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

35Rü perü mexũcax nixĩ i pemaxã nüxũ chixuxũ i ngẽma, rü tama pexna nax chayanuxuxũcax nixĩ. Rü ngẽma ñacharügü nax mea pemaxẽxũcax i pemax, rü tauxchaãcü penaxüxũcax i tórü Coriarü puracü.

36Rü ngẽxguma texé nagu rüxĩnügu nax tümaxacü rü marü nax napaxũ, rü tümacax namexgu nax naxãtexũ, rü marü name i ngĩxũ taxüte ega aixcüma tümacax namexgu. Rü ngẽma nax naxãtexũ i tümaxacü rü tama pecadu nixĩ.

37Natürü ngẽxguma wüxi i yatü nüxṹ nangẽxmagu i norü pacü rü tama nanaxwaxegu nax ngĩxũ naxütexũ, rü ngẽma rü ta marü name. Erü naxmexwa ingẽxma rü taxucaxma texé tanachixewe nax ngĩxũ naxütexũcax.

38Rü ngẽmawa nüxũ tadau rü ngẽma yatü i naxacü ngĩxũ ütexũ rü mexũ naxü. Rü ngẽma yatü i tama naxacü ngĩxũ ütexũ rü yexeraxũ i mexũ naxü.

39Rü wüxi i nge i ãtecü rü ngĩtemexẽwa ingẽxma i ngẽxguma namaxũxgu ya ngĩte. Natürü ngẽxguma nayuxgu ya ngĩte, rü marü name ega to i yatü i ngĩma ngĩxṹ ngúchaũxũmaxã naxãtegu. Natürü inaxwaxe nax wüxi ya yatü ya yaxõcümaxã naxãtexũ.

40Natürü chauxcax rü yexeraãcü chi itaãxẽ i ngẽxguma chi taxũchima wena naxãtegu. Rü ngẽma ĩnü rü choxrütama nixĩ, natürü nagu charüxĩnü rü Tupanaãxẽ i Üünexũarü ĩnü ta nixĩ.

## 1 Coríntiuwa 8

### Tupananetachicünaxãgüna naxuaxũgüxũ ga õnachiga

1Ñuxma rü tá pemaxã nüxũ chixu i nachiga i namachi i ngẽma duũxũgü i tama Ngechuchuaxṹ yaxõgüxũ norü tupananetachicünaxãgücax daixũ. Rü aixcüma nixĩ i wüxichigü i yixema i meama nüxũ icuáxũ i ngẽmachiga. Natürü ngẽma nüxũ nax icuáxũgagu rü ñuxguacü rü yigü namaxã ticuaxüũgü. Natürü ngẽma nax yigü ingechaũxũ rü tüxũ narüngũxẽxẽ nax yexeraãcü mea yaxõgüxũ.

2Rü ngẽxguma chi texé tügügu rüxĩnügu nax nüxũ tacuáxũ, rü name nixĩ i tügügu tarüxĩnü nax tama aixcüma nüxũ tacuáxũ i guxũma i ngẽma cuax.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[3]Natürü ngẽxguma texé aixcüma Tupanaxũ̃ ngechaũ̃gu, rü Tupana rü tüxũ̃ nacua̱x.

[4]Rü ngẽma nax nangṍxũ̃ i ngẽma namachi i tupananetachicüna̱xãgüca̱x daixũ̃, rü meama nüxũ̃ tacua̱x nax taxuwama namexũ̃ i ngẽma tupananetachicüna̱xãgü, erü tama aixcüma Tupanaxũ̃chi nixĩgü. Erü wüxixicatama nixĩ ya Tupana ixĩcü, rü nataxuma i to.

[5-6]Rü woo duũ̃xũ̃gü namaxã tupanaã̱xgu rü namaxã coriã̱xgu i muxũ̃ma i ta̱xacü i ñoma i naanewa ngẽxmagüxũ̃ rü ta̱xacü i daxũguxũ̃ i naanewa ngẽxmagüxũ̃, natürü yixema nüxũ̃ tacua̱x nax wüxitama yixĩxũ̃ ya Tanatü ya Tupana ixĩcü. Rü nüma ya Tanatü nixĩ i naxüaxũ̃ i guxũ̃ma i ta̱xacü i ngẽxmaxũ̃, rü naxca̱x nixĩ i imaxẽxũ̃ i yixemax. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta nangẽxma i wüxitama ya tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu. Rü yimágagu nixĩ nax nangẽxmaxũ̃ i guxũ̃ma, rü yimágagu nixĩ i tüxṹ nangẽxmaxũ̃ i maxũ̃.

[7]Natürü tama guxũ̃ma i yaxõgüxũ̃ nüxũ̃ nacua̱x i ngẽmachiga. Rü ñuxre i nümagü rü namaxã nixü nax nango̱xgüãxũ̃ i namachi i ngẽma tupananetachicüna̱xãgüca̱x daixũ̃. Natürü naãxẽwa nagu narüxĩnüe nax chixexũ̃ naxügüxũ̃ i ngẽxguma nango̱xgüãgu i ngẽma naxũ̃namachi i togü i duũ̃xũ̃gü norü tupananetachicüna̱xãgüca̱x daixũ̃ nax nüxũ̃ namaxã yacua̱xüũ̃güxũ̃ca̱x.

[8]Rü yixema nüxũ̃ tacua̱x nax tama ta̱xacürü namachi nax ingṍxũ̃gagu yixĩxũ̃ nax Tupanape̱xewa imexũ̃ rüe̱xna ichixexũ̃.

[9]Natürü i pema i nüxũ̃ nax pecuáxũ̃ nax tama pecadu yixĩxũ̃ nax nangṍxũ̃ i ngẽma namachi, ¡rü pexuãẽgü erü ngürüãchi ngẽma nax pengṍxũ̃gagu chixexũ̃gu tá penayixẽxẽ i ngẽma peenexẽgü i taxũta aixcüma poraexũ̃ i norü õwa!

[10]Erü cuma nax mea Tupanaxũ̃ cucuáxũ̃, rü ngẽxguma chi cunango̱xgu i ngẽma namachi i ngextá tupananetachicüna̱xãgüxũ̃ íyacua̱xüũ̃güxũ̃wa, rü ngürüãchi wüxi i cuenexẽ i tauta mea Tupanaxũ̃ cuáxũ̃ tá cuxũ̃ nadau. Rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngürüãchi nüma rü tá ta nanangõx i ngẽma namachi woo naãxẽwa nagu naxĩnügu nax wüxi i chixexũ̃ yixĩxũ̃ nax nangṍxũ̃ i ngẽma namachi.

[11]Rü ngẽmaãcü i cuma nax mea Tupanaxũ̃ cucuáxũ̃, rü tá icuyanatauxẽxẽ i ngẽma cuenexẽ i Cristu naxcax yuxũ̃ i tauta mea Tupanaxũ̃ cuáxũ̃.

[12]Rü ngẽmacax i ngẽxguma chixexũ̃gu cunanguxẽẽgu i ngẽma cuenexẽ i tauta poraxũ̃ i norü õwa, rü Cristupexewa chixexũ̃ cuxü.

[13]Rü ngẽmacax i ngẽxguma ngẽma namachi i changṍxũ̃gagu chixexũ̃gu chananguxẽẽgu i chauenexẽ, rü narümemae nixĩ i tama ngẽma namachi i tupananetachicünaxãgücax daixũ̃ changõx nax tama pecadugu chananguxẽẽxũ̃cax i ngẽma chauenexẽ.

## 1 Coríntiuwa 9

### Yíxema Cristu tüxũ̃ muxe nax nüxṹ tapuracüxũ̃cax, rü tüxna naxṹ i tümaarü natanü

[1]Pemaxã nüxũ̃ chixu rü tórü Coritama nixĩ ya choxũ̃ yaxucü rü choxũ̃ mucü nax norü puracü chaxüxũ̃cax, rü ngẽmacax taxuxũ̃ma i duũ̃xũ̃gümexẽwa changexma i ñuxmax. Rü chomatama chauxetümaxã tórü Cori ya Ngechuchuxũ̃ chadau, rü ngẽma puracü i nüxṹ chaxüxũ̃gagu nixĩ i peyaxõgüxũ̃ i pemax.

[2]Rü woo togü i duũ̃xũ̃gü tama choxũ̃ cuaxgüchaũ̃gu nax tórü Cori choxũ̃ muxũ̃, natürü i pema rü meama nüxũ̃ pecuax nax nüma yixĩxũ̃ ga choxũ̃ namuxũ̃. Rü chauxũ̃tawa nixĩ ga tórü Coriaxṹ peyaxõgüxũ̃, rü ngẽmawa nüxũ̃ pecuax nax aixcüma yixĩxũ̃ nax nüma choxũ̃ namuxũ̃.

[3-4]Rü ñaa nixĩ i chorü dexa i namaxã chanangãxũ̃xũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i chauchiga idexagüxũ̃: “¿Ẽxna tama name nax duũ̃xũ̃gü choxna naxãxũ̃ i chorü õna rü chorü axexũ̃ naxcax i chorü puracü?

[5]¿Ẽxna tama i namexũ̃ nax wüxi i ngexũ̃ i yaxõxũ̃maxã nax chaxãmaxũ̃ nax chayagaxũ̃cax ngẽxgumarüxũ̃ nax naxãmaxũ̃ i Pedru, rü naenexẽgü ya tórü Cori, rü ngẽma togü i yatügü ya Tupana imugüxũ̃?


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[6]¿Rü ẽxna pema nagu perüxĩnüegu rü choma rü Bernabéxicatama i tama namexũ̃ nax toxũ̃ perüngũ̃xẽẽgüxũ̃ ngẽma togü i orearü uruũ̃güxũ̃ nax perüngũ̃xẽẽgüxũ̃rüxũ̃?

[7]¿Tạxacü rü duũ̃xũ̃ i churarawa ũxũ̃ i nügüxũ̃tama naxütanüxũ̃ i norü õna? ¿Rü tạxacürü duũ̃xũ̃ i úba itoxũ̃ i tama namúxũ̃ i norü o? ¿Rü tạxacürü duũ̃xũ̃ i carnérugüna dauxũ̃ i tama nagünenixũ̃ ne ixaxüxũ̃?”

[8]¡Rü ñụxma rü taxũtáma nagu perüxĩnüe nax chorü orexicatama yixĩxũ̃ i ñaa nüxũ̃ chixuxũ̃! Erü Tupanaarü ore ga Moiché ümatüxũ̃wa rü ta ngẽma ñanagürü.

[9]Erü ngẽma ore i ümatüxũ̃wa rü ñanagürü: “¡Ngẽma woca i tríguarü putẹxewa puracüxũ̃, rü taxũtáma cunawẽxnagu nax tama yimá triguwa nachibüxũ̃cạx!” ñanagürü i ngẽma ore. Rü nüxũ̃ tacuạx nax tama wocagügu naxĩnüxũ̃ ga Tupana ga yexguma yema ñaxgu.

[10]Natürü pemaxã nüxũ̃ chixu rü tagu nixĩ ga naxĩnüxũ̃ ga yexguma yema ñaxgu ga Tupana. Rü tachiga nixĩ ga naxümatüxũ̃ ga yema ore. Erü yíxema trigunecü ű́xe rü yíxema norü oarü pụxwa puracüxe, rü wüxigu ítananguxẽxẽ i norü o i tüxna üxũ̃.

[11]Rü toma rü wüxi ya nanetüchire ya itatoxũ̃nerüxũ̃ pemaxã nüxũ̃ tixu ga Tupanaarü ore. ¿Rü ñụxma rü tama ẽxna i pexcạx namexũ̃ nax toxna penaxãxũ̃ i tạxacü i toxũ̃́ taxuxũ̃?

[12]Rü ngẽxguma ngẽma togü i orearü uruũ̃gü petanüwa nayauxgügu i ngẽma nüxũ̃́ taxuxũ̃, rü toma rü yexera name nixĩ i petanüwa tanayaxu i ngẽma toxũ̃́ taxuxũ̃. Natürü i toma rü tama ngẽmaãcü tanaxü. Erü toma rü guxũ̃ i guxchaxũ̃maxã taporae nax tama pexũ̃́ tanaguxchaxẽẽxũcạx nax Cristuaxũ̃́ peyaxõgüxũ̃.

[13]Pema nüxũ̃ pecuạx rü guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü i Tupanapata ya taxũ̃newa puracüexũ̃, rü ngẽma õna ya yimá Tupanapata ya taxũ̃newa ngẽxmaxũ̃tama nangõxgü. Rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i Tupanapata ya taxũ̃negu Tupanacạx naxũ̃nagü daixũ̃, rü nanade i ñuxre i ngẽma namachi norü ngõxruxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[14]Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta ya yíxema nüxũ̃ ixugüxe i ore i tüxũ̃ maxẽxẽẽxũ̃, rü tórü Cori nüxũ̃ nixu rü name nixĩ i tanayauxtanü i ngẽma tümaarü puracü.

[15]Natürü i chomax rü taguma ngẽmaãcü chanaxü. Rü ñu̱xma nax pexca̱x chanaxümatüxũ̃ i ñaa popera, rü tama ta̱xacü choxna pexãxũ̃ca̱x nixĩ. Erü ngẽma nax taguma texéxũ̃tawa ta̱xacüca̱x íchacaxaxũ̃, rü wüxi i chorü taãxẽ nixĩ. Rü narümemae chi nixĩ nax chayuxũ̃ naxũ̃pa nax texé choxna nayaxuxũ̃ i ñaa taãxẽ i choxṹ ngẽxmaxũ̃.

[16]Rü ñu̱xma nax nüxũ̃ chixuxũ̃ i ngẽma ore i tüxũ̃ maxẽxẽẽxũ̃, rü taguma ngẽmaca̱x chaugü chicua̱xüxũ̃. Erü woetama ngẽma nixĩ i chorü puracü ga Tupana choxna ãxũ̃, rü ngẽmaca̱x taxucürüwama chanangexrü. Erü poraãcü chi chachixexũ̃gu i ngẽxguma taxũchima nüxũ̃ chixuxgu.

[17]Rü ngẽxguma chi chaugagu chitama chanaxüxgu i ngẽma puracü, rü nagu chi charüxĩnü nax choxṹ naxãtanüxũ̃. Natürü ngẽxguma Tupana choxũ̃ muxũ̃ãcüma chanaxüxgu, rü chanaxüama erü woetama ngẽma nixĩ i chorü puracü ga Tupana choxna ãxũ̃.

[18]¿Rü ñu̱xma rü ta̱xacü tá nixĩ i chorü natanü naxca̱x i ngẽma puracü i chaxüxũ̃? Rü chorü natanü nixĩ i ngẽma taãxẽ i chayaxuxũ̃ i ngẽxguma ngetanüãcüma nüxũ̃ chixuxgu i ngẽma ore i tüxũ̃ maxẽxẽẽxũ̃. Rü ngẽmaãcü woo name nax petanüwa chanayaxuxũ̃ i chorü natanü nax ngẽmamaxã chamaxũ̃xũ̃ca̱x, natürü taguma texéna naxca̱x chaca.

[19]Rü woo taxúxearü mugüruxũ̃ chixĩ i chomax, natürü guxãarü mugüruxũ̃ chaugü chixĩxẽxẽ, nax ngẽmaãcü muxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü Cristuaxṹ yaxõgüxũ̃ca̱x.

[20]Rü yexguma chautanüxũ̃ ga Yudíugütanüwa chayexmagu, rü namaxã chaugü chawüxiguxẽxẽ nax yemaacü nüxũ̃ charüngũ̃xẽẽxũ̃ca̱x nax Cristuaxṹ yaxõgüãxũ̃ca̱x. Rü woo tama yema Moiché ümatüxũ̃ ga mugütüũ̃wa changexmagu, natürü chayanguxẽẽãma i ngẽma mugü nax ngẽmaãcü Cristuxũ̃tawa chanagagüxũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i ñu̱xma rü ta nagu ĩxũ̃ i ngẽma mugü ga Moiché ümatüxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[21]Rü yexguma natanüwa chayexmagu ga yema duũxũgü ga tama Yudíugü ixĩgüxũ, rü yema duũxũgümaxã chaugü chawüxiguxẽxẽ nax yemaacü nüxũ charüngũxẽẽxũca̱x nax Cristuaxṹ yaxõgüãxũca̱x. Natürü taguma íchanange̱x i Tupanaarü mugü. Rü guxũguma Cristuarü mugütüũwa changexma.

[22]Rü yexguma natanüwa chayexmagu ga yema duũxũgü ga norü õwa turaexũ, rü choma rü ta yema duũxũgümaxã chaugü chawüxiguxẽxẽ, nax yemaacü nüxũ charüngũxẽẽxũca̱x nax Cristuaxṹ yaxõgüãxũca̱x. Rü yemaacü guxũma ga duũxũgürüxũ chaugü chixĩxẽxẽ, rü naguxũraũãcüma naxca̱x chadau nax yemaacü düxwa Tupanaxũtawa chanagagüxũca̱x ga ñuxre ga nümagü.

[23]Rü ngẽmaãcü nixĩ i chapuracüxũ nax guxũwama nanguxũca̱x i ngẽma ore i mexũ i tüxũ maxẽxẽẽxũ. Erü chanaxwa̱xe nax choma rü ta choxṹ nangẽxmaxũ i ngẽma maxũ i taguma gúxũ, naxrüxũ i guxũma i ngẽma duũxũgü i nüxṹ yaxõgüxũ.

[24]Pema rü meama nüxũ pecua̱x i wüxi i inüca i nawa iñaãchixũ rü muxũma inaxũãchi, natürü wüxixicatama nixĩ i ngẽma nüxíra ínguxũ rü nayaxuxũ i norü ãmare. Rü name nixĩ i pegüna pedau nax Tupana pexna naxãxũca̱x i ngẽma perü ãmare.

[25]Guxũma i ngẽma duũxũgü i nügü ngúexẽẽxũ naxca̱x i wüxi i inüca nax toguegüxũ naporamaexũca̱x, rü mea nügüna nadaugü nax ngẽmaãcü nayauxgüãxũca̱x i norü ãmare i paxaãchiruxũ ixĩxũ. Natürü yixema nax yaxõgüxũ rü yigüna tadaugü nax nayauxgüxũca̱x i tórü ãmare i taguma gúxũ.

[26]Rü ngẽmaca̱x i choma rü tama ñoma chauechitamare chiñaxũrüxũ chixĩ, rü tama ñoma ta̱xacü i nügü daixũ i ngürüanegumare idagüxũrüxũ chixĩ.

[27]Natürü mea chaugümaxã ichacua̱x nax taxuxũma i chaxünearü ngúchaũ chaxüxũca̱x. Erü tama chanaxwa̱xe i mexũmaxã togüxũ changu̱xẽẽmare rü ñu̱xũchi chixexũ chaxü rü ngẽmagagu tama chanayaxu i chorü ãmare.

## 1 Coríntiuwa 10


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

### Nayaxucu̱xẽgü nax tama nüxũ̃ yacua̱xüũ̃güxũ̃ca̱x i tupananetachicüna̱xãgü

[1]Pa Chauenexẽgüx, tama chanaxwa̱xe i nüxũ̃ perüngümae rü yexguma tórü o̱xigü Moichéwe rüxĩxgu rü wüxi ga caixanexũ̃ nayadüxü. Rü guxũ̃ma ga nümagü rü nawa nichoũ̃ ga yema Taxtü ga Dauchíüxũ̃.

[2]Rü guxũ̃ma ga yema duũ̃xũ̃gü rü yexguma wüxigu Moichémaxã yema caixanexũ̃pechitatüũ̃gu yaxĩxũ̃tanügu rü yema Taxtü ga Dauchíüxũ̃wa yachoũ̃gu, rü nügü nango̱xẽẽgü nax Moichéweama naxĩxũ̃.

[3]Rü yexgumarüxũ̃ ta ga guxũ̃ma ga yema duũ̃xũ̃gü nanango̱xgü ga yema paũ ga daxũwa rüyixixũ̃.

[4]Rü guxũ̃ma ga yema duũ̃xũ̃gü nayaxaxgü ga yema dexá ga Cristu nüxna ãxũ̃. Yerü Cristu rü yema duũ̃xũ̃güxũ̃ ínixümücü ga yema ínaxĩxũ̃wa, rü nüxna nanaxã ga yema dexá ga yaxaxgüxũ̃.

[5]Natürü yema rümumaexũ̃ ga duũ̃xũ̃gü rü tama Tupanaarü ngúchaũ̃ naxügü. Rü yemaca̱x yexma nayue rü yéma nawogü ga naxũ̃negü ga yema chianexũ̃wa.

[6]Rü guxũ̃ma ga yema nüxũ̃ ngupetüxũ̃ ga yema duũ̃xũ̃gü rü tórü cua̱xruxũ̃ nixĩ nax tama chixexũ̃ca̱xama idaugüxũ̃ naxrüxũ̃ ga tórü o̱xigü.

[7]Rü ngẽmaca̱x tama name i nüxũ̃ picua̱xüũ̃gü i ta̱xacürü tupananetachicüna̱xãgü, yexgumarüxũ̃ ga ñuxre ga nümagü naxügüxũ̃rüxũ̃. Erü Tupanaarü ore i ümatüxũ̃wa rü tórü o̱xigüchigaxũ̃ nixu rü ñanagürü: “Duũ̃xũ̃gü ínarütogü nax nachibüexũ̃ca̱x rü nax naxaxegüxũ̃ca̱x, rü ngẽmawena rü inachigü nax norü ngúchaũ̃ naxügüxũ̃ca̱x”, ñanagürü i ngẽma ore.

[8]Rü tama name i yixema rü nai i ngexũ̃maxã tamaxẽ yexgumarüxũ̃ ga ñuxre ga nümagü naxügüxũ̃rüxũ̃. Rü yemaca̱x wüxitama ga ngunexũ̃gu rü nayue ga 23,000.

[9]Rü tama name i nüxũ̃ taxü ya tórü Cori nax yáxna tamaxã naxĩnüxũ̃ yexgumarüxũ̃ ga ñuxre ga nümagü naxügüxũ̃rüxũ̃. Rü yemaca̱x nixĩ ga yema duũ̃xũ̃güxũ̃ nango̱xcuxũ̃ ga ãxtapegü rü nayuexũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[10]Rü tama name i chixri Tupanachiga pidexagü yema ñuxre ga nũxcümaũgüxũ ga tórü o̲xigü ügüxũrüxũ. Rü yemaca̲x ga Tupanaarü orearü ngeruxũ ga daxũcüa̲x rü nanadai.

[11]Rü guxũma ga yema nũxcümaũgüxũ ga tórü o̲xigüxũ ngupetüxũ, rü tórü cua̲xruxũ nixĩ. Rü naxümatü nax ngẽmawa nüxũ icuáxũca̲x nax ñuxãcü Tupana naxwa̲xexũ nax imaxẽxũ i yixema i ñomaũcüü.

[12]Rü ngẽmaca̲x ya yíxema tügügu rüxĩnüxe nax tamexũ, rü name nixĩ nax mea tügüna tadauxũ nax tama chixexũgu tanguxũca̲x.

[13]Rü taguma pexca̲x ínangu i ta̲xacürü ngúchaũ i chixexũ i taxucürüwama duũxũ yáxna namaxã ĩnüxũ. Rü name nixĩ i Tupanaaxṹ peyaxõ erü nüma rü taxũtáma nawa pexũ nawogü i ngúchaũgü i taxucürüwama yáxna namaxã pexĩnüexũ. Natürü ngẽxguma tá ngúchaũgü i chixexũ pexca̲x ínguxgu, rü nüma rü tá pexũ ínapoxũ nax tama nagu peyixũca̲x.

[14]Rü ngẽmaca̲x, Pa Chauenexẽgü ya Pexũ Changechaũgüxe, ¡rü nüxũ perüxoe i ngẽma nacümagü i tupananetachicüna̲xãgüca̲x naxügüxũ i ngẽma duũxũgü i tama yaxõgüxũ!

[15]Pemaxã nüxũ chixu i ngẽma ore, erü cha̲u̲xca̲x rü duũxũgü i nüxũ cuáxũ pixĩgü. Rü pema tátama penangugü i ngẽma pemaxã nüxũ chixuxũ rü aixcüma name rüe̲xna tama.

[16]Rü ngẽxguma õna i üünexũca̲x ingutaque̲xegügu, rü yaxaxgügu ya yimá bínu ya üünecü rü moxẽ naxca̲x ixãgügu, rü ngẽmaãcü yigü tawe̲x nax Cristu ya nagü taxca̲x ibacüwe rüxĩxũ. Rü ngẽxguma nango̲xgügu i ngẽma paũ i ibücuxũ, rü ngẽmaãcü yigü tawe̲x nax nawe rüxĩxũ ya Cristu ya naxũne taxca̲x ixãcü.

[17]Rü woo nax imuxũ i yixema, natürü wüxitama i paũ tango̲xgü. Rü ngẽmaãcü, woo nax imuxũ i yixema, natürü wüxitama i naxũne tixĩgü.

[18]¡Rü dücax i ngẽma Iraétanüxũgü i nango̲xgüxũ i ngẽma naxũnamachi i Tupanaca̲x nada̲ixũ! Rü ngẽxguma wüxigu nügümaxã nango̲xgüãgu, rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

guxũma i ngẽma nangõxgüxũ rü ngẽmaãcü ngẽma ãmarearü guruxũmaxã Tupanaarü nax yixĩgüxũ.

19Rü ñũxma nax ngẽma ñachaxũ, rü tama chanaxwãxe i nagu perüxĩnüe nax tãxacüwa namexũ i ngẽma tupananetachicünãxãgü rü tãxacüwa namexũ i ngẽma namachi i tupananetachicünãxãgücãx daixũ.

20Natürü pemaxã nüxũ chixu rü ngẽxguma ngẽma duũxũgü i tama Tupanaxũ cuãxgüxũ, norü tupananetachicünãxãgücãx nadaiãgu i tãxacürü naxũna, rü tama Tupanacãx nixĩ i nadaiaxũ, natürü ngõxogücãx nixĩ i nadaiaxũ. Rü tama chanaxwãxe i ngõxogütanüxũxũ pegü pixĩgüxẽxẽ.

21Rü pema nax peyaxaxgüxũ ya yimá bínu ya tórü Corixũ namaxã picuãxüũgücü rü taxucürüwama namaxã pexãmücü i ngẽma duũxũgü i ngõxgüwe rüxĩxũ. Rü pema nax tórü Coriarü mechawa penangṍxũ i ngẽma õna i nüxũ namaxã picuãxüũgüxũ rü taxucürüwama ngẽma duũxũgü i ngõxgüwe rüxĩxũarü mechawa rü ta peyachibüe.

22¿Rü ñuxũ ñapegüxũ i ñũxmax? ¿Ẽxna penanuxẽẽchaũ ya tórü Cori? ¿Ẽxna pexcãx rü nüxũ tarüporamaegü i yixemax?

### Name nixĩ i taenexẽarü mexũ̃cãx tadaugü rü tama i tóxrütama

23Pema rü ñaperügügü: “Marü ítanguxũ nax naxügüxũ̃cãx i tãxacü i inaxwãxegüxũ”, ñaperügügü. Rü aixcüma nixĩ i ngẽma, natürü tama tüxṹ name i guxũ̃ma i ngẽma ixügüchaũxũ. Rü aixcüma ítanguxũ nax naxügüxũ̃cãx i ngẽma inaxwãxexũ, natürü tama guxũ̃ma i ngẽma ixügüxũ tüxũ narüngũ̃xẽxẽ nax yexeraãcü yaxõgüxũ̃cãx.

24Rü tama name nixĩ i tóxrütama mexũ̃cãx tadaugü, natürü name nixĩ i togüarü mexũ̃cãx tadaugü.

25Rü marü name i penangõx i naguxũ̃raũxũ i namachi i namaxã nataxegüxũ, natürü taxucãxma tũxcüũ̃ naxcãx ípeca rü marü tupananetagüxũ̃ namaxã yacuãxüũgüxũ̃ i namachi yixĩ.

26Erü ñoma i naane rü guxũ̃ma i nawa ngẽxmaxũ, rü tórü Cori ya Tupanaarü nixĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[27]Rü ngẽxguma chi wüxi i duũxũ i tama yaxõxũ pexna uxgu nax naxũtawa peyachibüexũcax, rü chi ngéma pexĩxgu, rü marü name i penangõx i guxũma i õna i pepexegu yaxüxüchixũ. Rü taxucaxma tüxcüũ naxcax pexoegaãẽ rü nüxna peca nax taxacürü namachi nixĩ i pemaxã nangõxũ.

[28]Natürü ngẽxguma ngürüãchi wüxíe pemaxã nüxũ ixuxgu rü ñatagu: “Ñaa namachi rü tupananetachicünaxãgücax yamaxgüxũ i naxũnawa ne ũxũ nixĩ”, ñagügu, rü ngẽxguma i pema rü tama name nax penangõxũ i ngẽma namachi nax tama chixexũgu tüxũ penguxẽẽxũcax ya yíxema pemaxã nüxũ ixuxe, rü tama ngẽmacax taxoegaãẽxũcax rü nagu tarüxĩnüxũcax i tümax nax chixexũ cuxüxũ.

[29]Rü tama pechiga nixĩ i chidexaxũ i ngẽxguma: “Nax tama taxoegaãẽxũcax”, ñachagu. Natürü yíxema pemaxã nüxũ ixuxechiga nixĩ i chidexaxũ. Natürü bexmana ngürüãchi wüxi i yaxõxũ tá cuxna naca rü ñanagürü tá cuxũ: “¿Tüxcüũ i togü naxcax oegaãẽxũgagu choxna cunachuxu nax tama chanaxüxũ i taxacü i chanaxwaxexũ?

[30]Rü ngẽxguma chi Tupanana moxẽ chaxãxgu naxcax i ngẽma õna i changõxũ, ¿rü tüxcüũ i ngẽma õnacax choxũ quixu?” ñanagürü.

[31]Dücax, pemaxã nüxũ chixu rü name nixĩ i guxũma i ngẽma pexüxũmaxã Tupanaxũ picuaxüũgü. Rü ngẽxguma taxacü pengõxgügu, rüexna taxacü pixaxgügu rüexna taxacü i to pexügügu, rü name nixĩ i ngẽmamaxã Tupanaxũ picuaxüũgü.

[32]Rü tama name i penaxü i taxacü i togüxũ chixexũgu yixẽẽxũ, rü woo Yudíugü yixĩgügu rü ẽxna tama Yudíugü yixĩgügu, rü ẽxna yaxõgüxũ yixĩgügu.

[33]Rü choma rü guxũwama guxũxũma chataãẽxẽẽchaũ. Rü ngẽmacax tama chanaxü i ngẽma chomatama namaxã chataãẽxũ, natürü chanaxü i ngẽma togü namaxã taãẽxũ nax ngẽmaãcü nümagü rü ta nüxṹ nangúchaũ nax yaxõgüãxũ rü nayauxgüãxũ i maxũ i taguma gúxũ.

## 1 Coríntiuwa 11


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Rü name nixĩ i nagu pexĩ i chaucüma ngẽxgumarüxũ̃ i choma nax Cristucümagu chixũxũ̃rüxũ̃.

### Ngexũ̃gü rü ngutaquẹxewa name nixĩ i mexũ̃ i nacümagu naxĩxũ̃

[2]Pa Chauenexẽgüx, pemaxã chataãxẽ erü guxũ̃guma chaugu perüxĩnüe rü nagu pexĩ ga yema nguxẽẽtae ga pexũ̃ changúexẽẽxũ̃.

[3]Natürü chanaxwạxe i nüxũ̃ pecuạx nax Cristu rü wüxichigü i yatüeru nax yixĩxũ̃, rü nüma ya yatü rü naxmạxeru nax yixĩxũ̃ ngẽxgumarüxũ̃ ya Tupana rü Cristueru nax yixĩxũ̃.

[4]Rü ngẽmacạx i ngẽxguma chi wüxi ya yatü ngutaquẹxewa yumüxẽgu rü ẽxna Tupanaarü orexũ̃ yaxuxgu, rü chi tama ínangạxüchipatẹxegu, rü ngẽma rü wüxi i chixexũ̃ nixĩ i Cristupẹxewa naxüxũ̃.

[5]Natürü ngẽxguma chi wüxi i ngecü ngutaquẹxewa yumüxẽgu rü ẽxna Tupanaarü orexũ̃ yaxuxgu, rü chi tama ngĩgü natüerugu, rü ngẽma rü wüxi i chixexũ̃ nixĩ i ngĩtepẹxewa naxüxũ̃. Rü ñoma ngĩgü yadüeruxũ̃rüxũ̃ iyixĩ.

[6]Erü ngẽxguma chi tama ngĩgü natüeruchaũ̃gu, rü narümemae nixĩ i noxtacüma ngĩgü ibạịxeru. Natürü ngẽxguma chi wüxi i ngĩrü ãne yixĩxgu i ngẽma nax ngĩgü nabạịxeruxũ̃ rüẹxna ngĩgü yadüeruxũ̃, rü narümemae nixĩ i ngĩgü itüeru.

[7]Natürü yatügü rü tama name nax nügü natüerugüxũ̃. Yerü ga Tupana rü nügüraxũ̃ãcü nanaxü ga yatü rü Tupanachipeta nixĩ. Rü yimá yatüwa nixĩ i nangóxũ̃ nax ñuxãcü namexẽchixũ̃ ya Tupana. Rü ngẽma ngecüwa nixĩ i nangóxũ̃ nax ñuxãcü namexũ̃ ya yatü.

[8]Yerü yexguma noxri Tupana naxũ̈xgu ga yatü, rü tama ngecüwa nixĩ ga naxüaxũ̃. Rü ngĩmawaxi nixĩ ga yatüwa ngĩxũ̃ naxüxũ̃.

[9]Rü yatücạx nixĩ ga Tupana ngĩxũ̃ üxũ̃ ga ngecü, rü tama ngecücạx nixĩ ga Tupana naxüxũ̃ ga yatü.

[10]Rü ngẽmacạx name nixĩ i ngĩgü itüeru nax duũ̃xũ̃güpẹxewa rü Tupanaarü orearü ngeruũ̃gü i daxũcüã̄xgüpẹxewa nangóxũ̃cạx nax ngĩtemẹxẽwa nangẽxmaxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]Natürü Tupanapẹxewa rü taxuxũma nixĩ ya yatü ega nataxuxgu i ngecü. Rü ngẽxgumarüxũ ta i ngecü rü taxuxũma iyixĩ ega nataxuxguma ya yatü.

[12]Yerü yexguma noxri Tupana ngĩxũ üxgu ga ngecü, rü yatüwa nixĩ ga ngĩxũ naxüxũ. Rü ngẽxgumarüxũ ta ya yatü rü ngecüwa nixĩ i nabuxũ. Natürü Tupana nixĩ ya nangọxẽẽcü i guxũma i duũxũgü.

[13]Rü pematama tá penangugü rü name i wüxi i nge rü tama natüeruãcüma nayumüxẽxũ.

[14]Rü woetama tórü bucüma nixĩ i nüxũ nax icuáxũ nax wüxi i ãne yixĩxũ nax nügü namạxyaexẽẽxũ i wüxi i yatüxũ.

[15]Natürü ngecücạx rü wüxi i mexẽchixũ nixĩ nax namạxyaexũ. Erü Tupana rü ngĩxna nanaxã i ngĩyae nax ngẽmamaxã ngĩgü natüeruxũcạx.

[16]Natürü ngẽxguma chi texé ngẽmachiga tügü choxũgagügu, rü name nixĩ i nüxũ tacuạx nax ngẽmatama yixĩxũ i tacüma rü nacüma i guxũma i yaxõgüxũ i guxũnema ya Tupanapatagüwa.

### Duũxũgü rü chixri namaxã inacuạxgü ga Coriarü õna i üünexũ

[17]Rü ñụxma i ñaa popera i pexcạx chaxümatüxũwa rü pemaxã nüxũ chixu rü nangẽxma i wüxi i pecüma i chixexũ i tama namaxã chataãẽxũ. Erü chạụxcạx i ngẽma perü ngutaquẹxegü rü tama perü meruũgü nixĩgü, rü taxũ i guxchaxũ pexcạx ínanguxẽẽgü.

[18]Erü duũxũgü chomaxã nüxũ nixugügü rü ngẽxguma tórü Coricạx pengutaquẹxegüũxgu rü pegü pitoye. Rü chayaxõxõra nax aixcüma yixĩxũ i ngẽma nüxũ yaxugügüxũ.

[19]Choma rü nüxũ chacuạx nax woetama aixcüma yixĩxũ nax pegü pitoyexũ nax ngẽmawa nüxũ icuáxũcạx nax texégü tixĩxũ ya yíxema aixcüma Cristuarü duũxũgü ixĩgüxe.

[20]Rü ngẽma pegü nax pitoyexũgagu nixĩ nax tama aixcüma tórü Corixũ picuạxüũgüãcüma yixĩxũ i penangőxũ i tórü Coriarü Õna i Ũünexũ i ngẽxguma pengutaquẹxegüũxgu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[21]Erü ngẽxguma penangõxgu i ngẽma Õna i Üünexũ̃ rü wüxichigü rü peñuxãẽgü nax pexíra nax penayaxuxũ̃cax i ngẽma õna. Rü yoxni i ngẽma togü rü ngẽxma nataiyae, rü togü rü nayaxaxgü ya bínu ñuxmata nangãxe.

[22]¿Ẽxna pengechiũ̃gü rü ngẽmacax tama ngéma pechibüexũ̃ rü pexaxegüxũ̃? ¿Tüxcüũ̃ nüxũ̃ pexoe i ngẽma togü i yaxõgüxũ̃ rü penaxãneexẽxẽ i ngẽma yaxõgüxũ̃ i taxuxũma nüxũ̃ ngẽxmagüxũ̃? ¿Rü taxacüxũ̃ tá pemaxã chixu i ñuxmax? ¿Pexcax rü tá pemaxã chataãxẽxũ̃? Dücax, pemaxã nüxũ̃ chixu rü tama pemaxã chataãxẽ naxcax i ngẽma pexügüxũ̃.

### Tórü Coriarü Õna i Üünexũ̃chiga

(Mt. 26.26-29; Mr. 14.22-25; Lc. 22.14-20)

[23]Rü ngẽma nguxẽẽtae i pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ rü tórü Corixũ̃tawatama chanayaxu. Rü yexguma tórü Cori ga Ngechuchuxũ̃ ínaxuaxũ̃gu, rü yematama chütaxũ̃gu rü nüma rü nanayaxu ga wüxi ga paũ.

[24]Rü Tupanana moxẽ naxã, rü yemawena rü inanabücu, rü ñanagürü: “Ñaa nixĩ i chaxune i pexcax ichaxãxũ̃chiga. ¡Rü penangṍ i ñaa paũ nax ngẽmaãcü peãẽwa choxna pecuaxãchiexũ̃cax!” ñanagürü.

[25]Rü yexgumarüxũ̃ ta ga chibüwena rü Ngechuchu nanayaxu ga wüxi ga pochíyu ga bínuchíümaxã ããcuxũ̃, rü ñanagürü: “Daa bínu rü wüxi i cuaxruxũ̃ nixĩ nax ngexwaca Tupana duũ̃xũ̃gümaxã ixunetaxũ̃ i maxũ̃ i taguma gúxũ̃chiga. Rü chaugü ya pexcax ibacüwa nixĩ ya Tupana pexũ̃ nüxũ̃ cuaxẽẽxũ̃ i ngẽmachiga. Rü ngẽxguma penaxügüxũ̃gu nax daa bínu pixaxgüxũ̃ rü ngẽmaãcü tá penaxü nax choxna pecuaxãchiexũ̃cax”, ñanagürü ga Ngechuchu

[26]Rü guxũ̃guma i ngẽxguma penangõxgu i ñaa paũ rü peyaxaxgügu ya daa bínu rü ngẽmawa tá duũ̃xũ̃güxũ̃ nüxũ̃ pecuaxẽxẽ nax tórü pecaducax nayuxũ̃ ga tórü Cori. Rü ngẽmaãcü tá penaxü ñuxmatáta wena nataegu i nümax.

### Tórü Coriarü Õna i Üünexũ̃chiga

[27]Natürü ngẽxguma chi texé tama tamearü maxũ̃xãcüma tanangõxgu i Coriarü paũ i üünexũ̃ rü tayaxaxüxgu ya yimá bínu ya üünecü, rü pecadu taxü napexewa ya tórü Cori ya taxcax yucü rü nagü ibacü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[28]Rü ngẽmacax naxũpa nax tanangõxũ i ngẽma paũ rü nax tayaxaxüxũ ya yimá bínu, rü name nixĩ i wüxichigü mea tümaarü maxũ tangugü rü nataxuxma i taxacürü chixexũ i tümaarü maxũwa ngẽxmaxũ.

[29]Erü ngẽxguma tama tamearü maxũãcüma tanangõxgu rü tayaxaxüxgu, rü tügütama poxcuwa taga. Erü tama mea nagu tarüxĩnü nax tórü Corixũnechiga yixĩxũ i ngẽma paũ rü yimá bínu.

[30]Rü ngẽmacax nixĩ i muxũchixe i petanüwa rü pidaxaweexũ rü peturaexũ, rü ñuxre i togü rü marü nayuexũ.

[31]Natürü ngẽxguma chi tóxrütama maxũ tangugügu naxũpa nax nangõxũ i ngẽma Coriarü õna, rü nüma rü taxucax tüxũ napoxcue.

[32]Natürü ngẽxguma tórü Cori ñoma i tórü maxũwa tüxũ poxcugu, rü ngẽmaãcü tüxũ inayarüwexãchixẽxẽ nax tama yixcüra naanearü guxgu tüxũ napoxcuxũcax wüxigu namaxã i ngẽma duũxũgü i tama yaxõgüxũ.

[33]Rü ngẽmacax, Pa Chauenexẽgüx, ngẽxguma pengutaquexegügu nax penangõxũcax i ngẽma õna i üünexũ, rü name nixĩ i pegü ípenanguxẽxẽ nax guxãma wüxigu mea penangõxũcax.

[34]Rü ngẽxguma chi texé taiyaxgu, rü name nixĩ i tümapatawatama tachibü nax tama Tupana pexũ poxcuexũcax naxcax nax chixexũ pexügüxũ i perü ngutaquexegüwa. Rü ngẽma to i guxchaxũgü i pexṹ ngẽxmaxũ, rü choma rü tá chanamexẽxẽ i ngẽxguma petanüwa chaxũxgu.

## 1 Coríntiuwa 12

### Ngẽma cuax i Tupanaãxẽ ya Üünecü tüxna ãxũchiga

[1]Pa Chauenexẽgüx, chanaxwaxe i nüxũ pecuax nax ñuxãcü yixĩxũ i ngẽma cuax rü ngẽma tauxcha i Tupanaãxẽ ya Üünecü tüxna ãxũ.

[2]Rü pema meama nüxũ pecuax ga yexguma tauta Cristuaxṹ peyaxõgügu, rü pegü nüxna pexãgü ga tupananetachicünaxãgü ga tama idexaxũ.

[3]Rü ngẽmacax i ñuxma rü chanaxwaxe i mea nüxũ pecuax rü taxucürüwama texe ya Tupanaãxẽ ya Üünecü tümawa ngẽxmaxe rü chixri Ngechuchuchiga


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tidexa. Rü ngẽxgumarüxũ ta rü taxucürüwama texe ngürümare tüechama rü ñatarügü: “Ngechuchu rü tórü Cori nixĩ”, ñatarügü ega tama Tupanaãxẽ ya Üünecü tüxũ muxgu nax ngẽmaãcü tidexaxũca̱x.

[4]Rü ngẽma yaxõgüxũtanüwa rü nangẽxma i natoraũchigüxũ i cua̱x. Natürü wüxitama nixĩ i ngẽma Naãxẽ ya Üünexũ i tüxna naxãxũ i ngẽma cua̱x.

[5]Rü nangẽxma nax toraxũãcü Tupanaaxű́ ipuracüxũ, natürü yimá tórü Cori ya tüxna naxãcü i ngẽma puracügü rü wüxitama nixĩ.

[6]Rü Tupanaarü pora rü toraxũãcü nango̱x. Natürü wüxitama nixĩ ya yimá Tanatü ya tawa nango̱xẽẽcü i ngẽma norü pora.

[7]Rü Naãxẽ ya Üünexũ rü wüxíewachigü nanango̱xẽxẽ i Tupanaarü pora nax ngẽmaãcü guxãarü ngũxẽẽruxũ yixĩxũca̱x.

[8]Rü Naãxẽ ya Üünexũ rü tümaxũ nanaxã i tauxcha nax ucu̱xẽxũ tacuáxũca̱x. Rü ngẽmatama Naãxẽ ya Üünexũ rü toguxeaxű́ nanatauxchaxẽxẽ nax nüxũ tacuáxũ nax mea tangúexẽẽtaexũ i Tupanaarü ore.

[9]Rü toguxe rü ngẽmatama Naãxẽ ya Üünexũ tüxű́ nanatauxchaxẽxẽ nax Tupanaaxű́ tayaxõxũca̱x. Rü toguxe rü tüxna nanaxã i pora nax ngẽmamaxã naxca̱x tayataanegüxẽẽxũca̱x i ngẽma ida̱xaweexũ.

[10]Rü toguxe rü tüxna nanaxã i pora nax itanawéxũca̱x i cua̱xruũgü i Tupanaarü poramaxã üxũ. Rü toguxe rü tüxű́ nanatauxchaxẽxẽ nax nüxũ tixuxũca̱x i Tupanaarü ore. Rü toguxe rü tüxna nanaxã i cua̱x nax nüxũ tacuáxũca̱x i ta̱xacü yixĩxũ i ngo̱xogüarü ixĩxũ rü ta̱xacü yixĩxũ i Tupanaãxẽ i Üünexũarü ixĩxũ. Rü toguxe rü tüxna nanaxã i tauxcha nax ngẽma tama nüxũ tacuáxũ i nagawa tidexaxũca̱x. Rü toguxe rü tüxna nanaxã i cua̱x nax tanango̱xẽẽxũca̱x nax ta̱xacüchiga yixĩxũ nax tidexaxũ ya yíxema to i nagawa idexaxe.

[11]Rü guxũma i ngẽma rü Tupanaãxẽ i Üünexũtama nixĩ i naxüxũ. Rü nüma nixĩ i wüxichigü i duũxũna naxããxũ i ngẽma cua̱x i nüma nanaxwa̱xexũ nax nüxna naxããxũ.

### Guxũma i yaxõgüxũ rü wüxitama i naxũnewa naxügü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[12]Rü duũxũxũne rü woo muxũgu nixüye, natürü wüxitama i naxũne nixĩ. Rü ngẽxgumarüxũ ta i ngẽma Cristuaxṹ yaxõgüxũ rü woo namu, natürü wüxitama i naxũnewa naxügü.

[13]Rü yexguma íibaiũgu rü Tupanaãxẽ ya Üünecü rü wüxitama i naxũne tüxũ nixĩgüxẽxẽ. Rü woo Yudíugü nax ixĩgüxũ, rüẹxna tama Yudíugü nax ixĩgüxũ, rü woo mugüruxũ ixĩgügu, rüẹ̃xna taxúxemẹxẽwa ingẽxmagügu, natürü wüxitama i naxũne tüxũ nixĩgüxẽxẽ i nümax i Naãxẽ ya Üünexũ i nüxicatama ixĩxũ. Rü guxãma i yixema rü Tupana marü tüxna nananguxẽxẽ i ngẽma Naãxẽ ya Üünexũ.

[14]Wüxi i naxũne rü tama naxãmenạxãmare, natürü muxũgu nixüye.

[15]Rü ngẽxguma chi yimá nacutü ñaxgu: “Rü ñụxma nax tama naxmẹx chixĩxũ, rü ngẽmacạx tama ngẽma naxũnewa changexma”, ñaxgu, rü tama ngẽmacạx nüxũ narüxo nax ngẽma naxũnewa nangẽxmaxũ.

[16]Rü ngẽxguma chi yima naxpachinü ñaxgu: “Rü ñụxma nax tama naxetü chixĩxũ, rü ngẽmacạx tama naxũnewa changexma”, ñaxgu, rü tama ngẽmacạx nüxũ narüxo nax ngẽma naxũnewa nangẽxmaxũ.

[17]Rü ngẽxguma chi guxũma i naxũne rü naxetü yixĩxgu, ¿rü tạxacümaxã chi i nüxũ naxĩnüxũ i ngẽma naxũne? Rü ngẽxguma chi guxũma i naxũne rü naxmachixẽ yixĩxgu, ¿rü tạxacümaxã chi i nüxũ nawãxĩxũ?

[18]Natürü Tupana ga naxücü ga taxũne, rü ngextá nüma ínanaxwạxexũwa nanangexmaxẽxẽ i taeru rü tachacüxügü rü taparagü.

[19]Rü ngẽxguma chi nataxuxgu i norü üyechigü i taxũne rü chi naxãmenạxãmare.

[20]Rü ngẽma naxũne rü woo muxũgu nixüye, natürü wüxitama i naxũne nixĩ.

[21]Rü taxetü rü taxucürüwa taxmẹxũ ñanagürü: “Choma rü tama chacuxwạxe”, ñanagürü. Rü ngẽxgumarüxũ ta i taeru rü taxucürüwa tacutügüxũ ñanagürü: “Choma rü tama chapexwạxe”, ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[22]Natürü ngẽma nagu rüxĩnüegu rü yexeraãcü turaexũ̃ i taxünewa, rü ngẽma nixĩ i yexera nanaxwa̱xexũ̃ i taxũ̃ne.

[23]Rü ngẽma taxünewa yexeraãcü naxca̱x ixãnexũ̃, rü ngẽma nixĩ i yexera mea ixüxchiruxũ̃. Rü ngẽma taxũ̃newa ngẽxmaxũ̃ i tama inaxwa̱xexũ̃ nax nangóxũ̃, rü ngẽma nixĩ i yexera mea idüxüxũ̃.

[24]Natürü tama ngẽmaãcü tanaxü namaxã i ngẽma taxünewa ngẽxmaxũ̃ i guxãxũ̃ma iwéxũ̃. Rü ngẽmaãcü Tupana nanaxü i taxũ̃ne, nax yexeraãcü nüxna idauxũ̃ca̱x i ngẽma yexera naxca̱x ixãnexũ̃.

[25]Rü ngẽmaãcü Tupana nanaxü i taxũ̃ne nax wüxichigü i norü üye nügügu naxĩnüexũ̃ca̱x rü nügü nangüxẽẽgüxũ̃ca̱x.

[26]Rü ngẽxguma chi wüxi i ngẽma taxünearü üye nüxṹ ngu̱xgu, rü guxũ̃ma i ngẽma togü i natanüxũ̃ rü ta nüxṹ nangu̱x. Rü ngẽxguma chi wüxi i ngẽma taxünearü üye taãẽgu, rü guxũ̃ma i ngẽma togü i natanüxũ̃ rü ta nataãxẽgü.

[27]Rü ñu̱xma i wüxichigü i pemax, rü Cristuxũ̃nearü üye pixĩgü, rü wüxichigü rü naxũ̃newa pexügü.

[28]Rü ngẽmaca̱x ya Tupana rü nanaxwa̱xe nax mea nügü inanuxũ̃ i ngẽma yaxõgüxũ̃. Rü yíxema tüxíra tüxũ̃ naxunetagüxe tixĩ ya yíxema norü puracüwa tüxũ̃ namugüxe. Rü ngẽmawena tüxũ̃ naxuneta ya toguxegü nax nüxũ̃ tixugüxũ̃ca̱x i norü ore. Rü ngẽmawena tüxũ̃ naxuneta ya toguxegü nax duũ̃xũ̃güxũ̃ tangúexẽẽxũ̃ca̱x i norü ore. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta tüxũ̃ naxuneta ya toguxegü nax tanaxügüxũ̃ca̱x i cua̱xruũ̃gü i Tupanaarü poramaxã taxügüxũ̃, rü toguxegü rü tüxna nanaxã i cua̱x nax tanameexẽẽxũ̃ca̱x i ida̱xaweexũ̃, rü toguxegü rü tüxna nanaxã i cua̱x nax nüxũ̃ tarüngũ̃xẽẽgüxũ̃ca̱x i ngẽma togü, rü toguxegü rü tüxna nanaxã i cua̱x nax yaxõgüxũ̃arü ãẽ̱xgacügü tixĩgüxũ̃ca̱x. Rü toguxegü rü tüxna nanaxã i cua̱x nax ngẽma nagagü i tama nüxũ̃ tacuáxũ̃wa tidexagüxũ̃ca̱x.

[29]Rü tama guxãma Tupana tüxũ̃ imugüxe tixĩgü, rü tama guxãma Tupanaarü orearü uruxũ̃ tixĩgü. Rü tama guxãma norü orewa ngu̱xẽẽtaegüxe tixĩgü, rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tama guxãma nüxũ tacuax nax tanaxüxũ i cuaxruũgü i Tupanaarü poramaxã üxũ.

30Rü tama guxãma nüxũ tacuax nax tanameexẽẽxũ i duũxũgü i idaxaweexũ. Rü tama guxãma nüxũ tacuax nax nawa tidexagüxũ i wüxi i naga i tama nüxũ tacuáxũ. Rü tama guxãma nüxũ tacuax nax tanangoxẽẽxũ nax taxacüchiga yixĩxũ nax yadexaxũ i ngẽma duũxũgü i tama nüxũ nacuáxũ i nagawa idexaxũ.

31Rü name nixĩ i yexera naxcax pedauxgü nax Tupana pexna naxãxũcax i ngẽma cuax rü tauxchagü irümemaegüxũ.

### Yigü nax ingechaũgüxũchiga

Natürü i ñuxma rü tá pexũ changúexẽxẽ i taxacü nixĩ i guxũma i ngẽma pemaxã nüxũ chixuxũarü yexera rümemaexũ.

## 1 Coríntiuwa 13

1Rü woo togü i nagawa chidexagu, rü woo Tupanaarü orearü ngeruũgü i daxũcüãxgawa chidexagu, natürü ñoma wüxi i paxetaruxũ i ãgamarexũrüxũ chixĩ ega tama choxṹ nangẽxmagu i ngechaũ.

2Rü woo nüxũ chacuaxgu nax mea duũxũgümaxã nüxũ chixuxũ i Tupanaarü ore, rü woo nüxũ chacuaxgu i guxũma i taxacü i ẽxũguxũ i Tupanachiga, rü woo choxṹ natauxchagu nax chorü õmaxã chayaxĩgachixẽẽxũ ya maxpṹnegü, natürü taxuwama chame ega tama choxṹ nangẽxmagu i ngechaũ.

3Rü woo ngẽma duũxũgü i ngearü diẽruãxgüxũxũ chayanuxgu i guxũma i taxacü i choxṹ ngẽxmaxũ, rü woo Tupanaarü orecax chaugü ichaxãxgu nax üxüwa choxũ yagugüxũcax, rü taxuwama choxṹ name i ngẽma ega tama choxṹ nangẽxmagu i ngechaũ.

4Rü yíxema tüxṹ nangẽxmaxẽ i ngechaũ rü guxchaxũmaxã yáxna taxĩnü, rü tamecüma. Rü tama taxãũxãchiwaxe, rü tama togüxũ tügü tarüyexera, rü tama tügü ticuaxüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[5]Rü yíxema tüxʉ̃ nangẽxmaxẽ i ngechaũ rü tama taguxchigawa̱xe, rü tama tügüguxicatama tarüxĩnü, rü tama tanuxwa̱xe, rü tama nagu tarüxĩnüecha ega texé guxchaxũ tümamaxã uxgu.

[6]Rü tama namaxã tataãxẽ i chixexũgü, natürü namaxã tataãxẽ i ngẽma ore i aixcüma ixĩxũ.

[7]Rü yíxema aixcüma tüxʉ̃ nangẽxmaxẽ i ngechaũ rü nüxũ tarüngüma i guxũma i guxchaxũgü, rü guxũguma tayaxõ, rü guxũguma mexũgu tarüxĩnü, rü guxũma i guxchaxũgümaxã yáxna taxĩnü.

[8]Rü ngẽma ngechaũ rü tagutáma inayacua̱x. Natürü ngẽma nax nüxũ ixuxũ i Tupanaarü ore rü wüxi i ngunexũgu tá inayacua̱x. Rü ngẽma tama nüxũ icuáxũ i nagawa nax idexaxũ, rü tá ta inayacua̱x. Rü ngẽma cua̱x i ñu̱xma tüxʉ̃ ngẽxmaxũ rü wüxi i ngunexũgu rü marü taxuwatáma tüxʉ̃ name.

[9]Erü ngẽma tórü cua̱x i ñu̱xma tüxʉ̃ ngẽxmaxũ, rü tama ningu nax nüxũ icuáxũca̱x i guxũma i Tupanachiga. Rü ngẽxgumarüxũ ta i ngẽma norü orexũ nax ixuxũ, rü tama ningu i tórü cua̱x nax nüxũ ixuxũca̱x i guxũma i Tupanachiga.

[10]Rü guxũma i ngẽma cua̱x i ñu̱xma tüxʉ̃ ngẽxmaxũ rü tá inayarüxo i ngẽxguma Tupanape̱xewa ingugügu. Rü ngẽxguma i nüma rü tá guxũxũma tüxũ nacua̱xẽxẽ.

[11]Yexguma chabuxgu ga chomax, rü wüxi ga buxũrüxũ chidexa, rü buxũ nagu rüxĩnüxũgu charüxĩnü, rü tama mea chauãẽxũ chacua̱x. Natürü yexguma marü chaya̱xgu, rü nüxũ charüxo ga guxũma ga yema chorü bucüma.

[12]Rü ngẽma ñu̱xma nüxũ idauxũ i Tupanachiga, rü ñoma wüxi i worua ya üxachametüxewa yigü idauxũrüxũ nixĩ nax taxca̱x naxẽxũ. Natürü yixcüra rü tá aixcüma mea nüxũxüchi tadau ya Tupana. Rü ñu̱xma rü írarüwatama nüxũ chacua̱x i Tupanachiga. Natürü wüxi i ngunexũgu rü tá mea nüxũ chacua̱x i guxũma i nachiga, ngẽma nüma ya Tupana choxũ nacuáxũrüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

13Rü ñu̱xma rü nangẽxma i tomaepü̱x i nacümagü i guxũ̃gutáma ngẽxmaxũ̃. Rü wüxi nixĩ nax yaxõxũ̃, rü ngẽma to nixĩ nax ínangu̱xẽẽxũ̃ nax nataeguxũ̃ ya Cristu, rü ngẽma to nixĩ nax tüxṹ ngẽxmaxũ̃ i ngechaũ̃. Natürü ngẽma tomaepü̱xtanüwa rü ngẽma guxũ̃arü yexera rümemaexũ̃ nixĩ i ngẽma ngechaũ̃.

## 1 Coríntiuwa 14

### Ngẽma tama nüxũ̃ icuáxũ̃ i nagawa nax idexaxũ̃chiga

1¡Rü naxca̱x peda̱u̱x nax duũ̃xũ̃güxũ̃ pengechaũ̃güxũ̃! Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta name nixĩ i naxca̱x pedau i ngẽma cua̱xgü i Naãxẽ ya Üünexũ̃wa ne ĩxũ̃. Rü ngẽma cua̱x i yexeraãcü penaxwa̱xexũ̃ nixĩ nax pexṹ natauxchaxũ̃ nax nüxũ̃ pixuxũ̃ i Tupanaarü ore.

2Yíxema tama nüxũ̃ tacuáxũ̃ i nagawa idexaxe, rü Tupanamaxã nixĩ i tidexaxũ̃ rü tama i duũ̃xũ̃gümaxã, erü taxúema nüxũ̃ tacua̱x nax ñuxũ ñaxũ̃chiga yixĩxũ̃. Rü Tupanaãxẽ ya Üünecü nixĩ i tüxũ̃ idexaxẽẽxũ̃, natürü ngẽma ore i nüxũ̃ tixuxũ̃ rü ẽxũ̃guxũ̃ nixĩ.

3Natürü yíxema nüxũ̃ ixuxe i Tupanaarü ore rü ngẽma yaxõgüxũ̃arü ngũ̃xẽẽruxũ̃ tixĩ, erü ngẽma oremaxã nüxṹ tanangúchaũ̃xẽxẽ nax yexeraãcü yaxõgüãxũ̃ca̱x rü ngẽma oremaxã tanataãẽxẽxẽ i ngẽxguma guxchaxũ̃ nüxũ̃ üpetügu.

4Rü yíxema tama nüxũ̃ tacuáxũ̃ i nagawa idexaxe, rü tümaca̱xtama nixĩ i ngẽma nax yexeraãcü mea Tupanaaxṹ tayaxõxũ̃ca̱x. Natürü yíxema nüxũ̃ ixuxe i Tupanaarü ore rü nüxũ̃ tixu nax yexeraãcü Tupanaaxṹ yaxõgüãxũ̃ca̱x i guxũ̃ma i ngẽma yaxõgüxũ̃.

5Choma chierüx chanaxwa̱xe nax guxãma i pema rü ngẽma tama nüxũ̃ pecuáxũ̃ i nagawa nax pidexagüxũ̃. Natürü ngẽma yexeraãcü chanaxwa̱xexũ̃ nixĩ nax duũ̃xũ̃gümaxã nüxũ̃ pixuxũ̃ i Tupanaarü ore. Erü ngẽma nixĩ i to i nagawa idexaxũ̃arü yexera rümemaexũ̃ ega tataxu̱xgu nax texé nüxũ̃ ixuxũ̃ nax ta̱xacüchiga yixĩxũ̃ i ngẽma dexa i to i nagawa nüxũ̃ tixuxũ̃ nax ngẽmaãcü nüxũ̃ nangũ̃xẽẽxũ̃ca̱x i ngẽma yaxõgüxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[6]Rü dücax, Pa Chauenexẽgüx, rü ngẽxguma chi pexũ̃tawa chaxũxgu, rü chi to i nagawa chidexagu, ¿rü tạxacüwa chi pexṹ namexũ̃ i ngẽma? Natürü ngẽxguma chi pemaxã nüxũ̃ chixuxgu i ngẽma Tupana tüxũ̃ nüxũ̃ cuạxẽẽxũ̃, rü ẽxna ngẽma chomatama nüxũ̃ chacuáxũ̃ nax aixcüma yixĩxũ̃, rüẹxna ngẽma ẽxũ̃guxũ̃ i ñụxma Tupana tüxũ̃ nüxũ̃ cuạxẽẽxũ̃, rüẹxna tạxacürü to i ngụxẽẽtae i Tupanachiga, rü ngẽmawaxi nixĩ i pexṹ mexũ̃.

[7]¡Rü dücax ngẽma paxetaruxũ̃ i quena rü ẽxna árpa! Rü ngẽxguma ngéma naxãgamaregu rü tama ínaxueguãchigagu rü taxũchima nüxũ̃ tacuạx nax tạxacügu napaxüxũ̃.

[8]Rü ngẽma churaragü, rü ngẽxguma tama mea nangógagu ya yimá cornéta ya daixcạx naxcạx caxũ̃ne ¿rü ñuxãcü tá nügü namexẽxẽ nax nügü nadạịxũ̃cạx?

[9]Rü ngẽma nixĩ i pexũ̃ üpetüxũ̃ i pema i ñụxma. Rü ngẽxguma chi tama perü conümaxã nüxũ̃ pixuxgu i dexa i mea nüxũ̃ icuáxũ̃, ¿rü ñuxãcü tá nüxũ̃ tacuạx nax ñuxũ ñaxũ̃chiga yixĩxũ̃ i ngẽma nüxũ̃ pixuxũ̃? Rü ñoma ngürüanewa pidexagüxũ̃rüxũ̃ tá pixĩgü.

[10]Rü aixcüma nixĩ i namuxũ̃ i nagagü i ñoma i naanewa. Rü guxũ̃ma i ngẽma nagagü rü name naxcạx i ngẽma duũ̃xũ̃gü i nawa idexagüxũ̃.

[11]Natürü ngẽxguma chi tama nüxũ̃ chacuạxgu i ngẽma naga i to i duũ̃xũ̃ chomaxã nawa idexaxũ̃, rü ngẽma duũ̃xũ̃cạx rü to i nachixũ̃anecüạ̃x chixĩ, rü chạụxcạx rü to i nachixũ̃anecüạ̃x i duũ̃xũ̃ nixĩ i nümax.

[12]Choma nüxũ̃ chacuạx rü pema rü pexṹ nangúchaũ̃ nax pexṹ nangẽxmaxũ̃ i ngẽma cuạx i Tupanaãxẽ ya Üünecü tüxna ãxũ̃. Natürü name nixĩ i naxcạx pedau nax guxũ̃arü yexera pexna naxããxũ̃ i ngẽma cuạx i namaxã nüxũ̃ perüngũ̃xẽẽxũ̃ i guxũ̃ma i yaxõgüxũ̃ nax yexeraãcü mea Tupanaaxṹ yaxõgüãxũ̃cạx.

[13]Rü ngẽmacạx yíxema duũ̃xẽ ya taxúema nüxũ̃ cuáxũ̃ i nagawa idexaxe, rü name nixĩ i Tupanana naxcạx taca nax tüxna naxããxũ̃cạx i cuạx nax nüxũ̃ tixuxũ̃cạx nax tạxacüchiga yixĩxũ̃ i ngẽma to i nagawa nüxũ̃ tixuxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[14]Rü ngẽxguma chi taxúema nüxũ cuáxũ i nagawa chayumüxẽgu, rü chauãẽ nixĩ i ngẽma yumüxẽxũ. Natürü chomatama rü taxuxũma chacua̲x nax ta̲xacüchiga yixĩxũ i ngẽma chauãxẽarü yumüxẽ.

[15]¿Rü ñuxãcü tá chayumüxẽxũ i ñu̲xmax? Rü marü name nixĩ ega taxúema nüxũ cuáxũ i nagawa chayumüxẽgu, natürü chanaxwa̲xe i guxãma nüxũ cuáxũ i nagawa rü ta chayumüxẽ. Rü marü name nixĩ ega taxúema nüxũ cuáxũ i nagawa chawiyaegu, natürü chanaxwa̲xe i guxãma nüxũ cuáxũ i nagawa rü ta chawiyae.

[16]Erü ngẽxguma chi taxúema nüxũ cuáxũ i nagawa Tupanaxũ quicua̲xüũgu, rü yíxema duũxẽgü ya ngéma irüxĩnüexe, rü taxucürüwa cumaxã wüxigu Tupanaxũ ticua̲xüũgü, erü tama nüxũ tacua̲x nax ta̲xacüchiga yixĩxũ nax Tupanaxũ quicua̲xüxũxũ

[17]Rü woo ngẽma curü yumüxẽ rü namexẽchigu, natürü yíxema duũxẽgü ya ngéma irüxĩnüexe rü taxuxũma i mexũ nawa tayaxu ega to i nagawa cuyumüxẽgu.

[18]Tupanana moxẽ chaxã, erü perü yexera taxúema nüxũ cuáxũ i nagawa chidexa.

[19]Natürü woo 10,000 i ore i taxúema nüxũ cuáxũ i nagawa nax chidexaxũ, natürü ngẽma yaxõgüxũarü ngutaque̲xegüwa rü cha̲u̲xca̲x rü narümemae chi nixĩ ega woo wüxime̲xpü̲x i ore i meama nüxũ icuáxũwa namaxã nüxũ chixuxgu i Tupanaarü ore nax ngẽmaãcü ngẽmamaxã mea chanangúexẽẽxũca̲x.

[20]Pa Chauenexẽgüx, tama name i ñoma buxũgürüxũ nagu perüxĩnüe i ngẽma ore i pemaxã nüxũ chixuxũ. Rü narümemae nixĩ i ñoma buxũgürüxũ pegü pixĩgüxẽxẽ na̲xcha̲xwa i ngẽma chixexũ. Natürü ngẽma perü ĩnüwa rü penaxwa̲xe i duũxũgü i marü yáxũrüxũ mea nagu perüxĩnüe rü nagu pexĩ i ngẽma ore i pemaxã nüxũ chixuxũ.

[21]Tupanaarü ore ga ümatüxũ rü ñanagürü: “Tá chanamugü i to i nachixũanecüa̲x i duũxũgü nax to i nagawa yadexagüxũca̲x namaxã i chorü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

duũxũgü i Yudíugü. Natürü woo ngẽmaãcü chanaxüxgu, rü taxũtáma chauga naxĩnüe i ngẽma Yudíugü", ñanagürü ga Tupana.

22Rü ngẽmacax ngẽma nax to i nagawa idexaxũ, rü wüxi i cuaxruxũ nixĩ naxcax i ngẽma duũxũgü i tama yaxõgüxũ. Rü tama duũxũgü i marü yaxõgüxũcax nixĩ i ngẽma. Natürü ngẽma Tupanaarü orexũ nax ixuxũ, rü duũxũgü i marü yaxõgüxũcax nixĩ nax yexeraãcü mea Tupanaaxũ yaxõgüãxũcax. Rü tama duũxũgü i tama yaxõgüxũcax nixĩ i ngẽma.

23Rü ngẽxguma chi pema i yaxõgüxe pengutaquexegügu, rü guxã chima to i nagawa pidexagügu, ¿rü ñuxũ ñaxũ tá ega petanügu naxücuxgu i wüxi i duũxũ i ngéma iyarüxĩnüxũ rü ẽxna wüxi i duũxũ i tauta yaxõxũ? ¿Taux ẽxna i nagu tá naxĩnüxũ nax pexãũãẽgüxũ i pemax?

24Natürü ngẽxguma chi guxãma i pema nüxũ pixuxgu i Tupanaarü ore, rü chi petanügu naxücuxgu i wüxi i duũxũ i tama yaxõxũ rü ẽxna wüxi i duũxũ i ngéma iyarüxĩnüxũ, rü tá nüxũ naxĩnü i ngẽma Tupanaarü ore i nüxũ pixuxũ. Rü ngẽmaãcü tá nügü nicuaxãchi nax chixexũwa nangẽxmaxũ i norü maxũ. Rü tá nügügu tátama inarüxĩnü i ngẽxguma nüxũ naxĩnügu i ngẽma nüxũ pixugüexũ.

25Rü ngẽmaãcü tá nangox i ngẽma chixexũ i nüxicatama nüxũ nacuáxũ rü ngẽxma tá nacaxápüxü, rü tá Tupanaxũ nicuaxüxũ. Rü tá nüxũ nixu nax aixcüma Tupana petanüwa nangẽxmaxũ.

### Name nax meamare penaxüxũ i ngẽxguma pengutaquexegügu

26Dücax, Pa Chauenexẽgüx, ñuxma tá pemaxã nüxũ chixu nax ñuxãcü tá penaxüxũ ega ngẽxguma pengutaquexegügu. Rü ñuxre i pema rü marü name nax Tupanaarü wiyaegu pewiyaegüxũ, rü toguxe rü tanguxẽẽtaegüxũ, rü toguxe rü nüxũ tixuxũ i ngẽma ore ya Tupana tüxũ nüxũ cuaxẽẽxũ, rü toguxe rü nawa tidexagüxũ i naga i tama nüxũ tacuaxgüxũ, rü toguxe rü tanangoxẽẽgüxũ i ngẽma dexa i to i nagawa nüxũ yaxugüxũ. Natürü guxũma i ngẽma rü tanaxwaxe i ngẽma yaxõgüxũarü ngũxẽẽcax nax yixĩxũ, nax yexeraãcü yaxõgüãxũcax rü mea Tupanacax namaxẽxũcax.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[27]Rü ngẽxguma to i naga i pema tama nüxũ pecuáxũwa pidexagügu, rü name nixĩ i taxre rü ẽxna tomaepüxicatama tidexagü. Rü tanaxwa̱xe i wüxíexíra tidexa i noxri rü yixcama ya toguxe. Rü ngẽxguma chi texé to i nagawa idexaxgu, rü name nixĩ nax tangexmaxũ ya wüxíe ya nüxũ ixuchigüxe nax ta̱xacüchiga yixĩxũ i ngẽma ore i to i nagawa nüxũ tixuxũ.

[28]Natürü ngẽxguma chi tataxu̱xgu nax texé nüxũ ixuxũ nax ta̱xacüchiga yixĩxũ i ngẽma ore i to i nagawa nüxũ tixuxũ, rü narümemae nixĩ nax noxtacüma tama to i nagawa tidexagü i perü ngutaque̱xewa. Rü narümemae i wüxichigü tüxica Tupanamaxãxicatama bexma tidexa.

[29]Rü ngẽxgumarüxũ ta ngẽxguma pengutaque̱xegügu, rü name nixĩ i taxre rü ẽxna tomaepüxicatama nüxũ tixu i Tupanaarü ore. Rü ngẽma togü i ngutaque̱xetanüxũ rü name nixĩ nax mea nangugügüãxũ i ngẽma ore.

[30]Natürü ngẽxguma chi íyadexayane i wüxi i duũxũ, rü Tupana tümamaxã idexagu ya toguxe ya ngéma rütoxe, rü name nixĩ nax iyanachianexũ i ngẽma nüxíra idexaxũ nax tidexaxũca̱x ya yíxema duũxẽ ya Tupana tümamaxã idexaxe.

[31]Rü ngẽxguma texé Tupana tümamaxã idexagu, rü name nixĩ i wüxichigü ítananguxẽxẽ nax tümawa nanguxũ nax nüxũ tixuxũca̱x i ngẽma Tupana tümamaxã nuxũ ixuxũ i ore nax ngẽmaãcü i ngẽma yaxõgüxũ rü nüxũ nacua̱xgüxũca̱x nax ta̱xacüchiga yixĩxũ i ngẽma nüxũ tixuxũ rü nataãẽgüxũca̱x.

[32]Rü ngẽmaãcü tanaxwa̱xe i meama tügümaxã itacua̱x ya wüxichigü ya yíxema Tupana tümamaxã idexaxe.

[33-34]Erü perü ngutaque̱xegüwa rü Tupana nanaxwa̱xe nax mea penaxüxũ i guxũma, rü tama nanaxwa̱xe nax ngéma pexãũgatanüxũ rü pegü ípetüexẽẽxũ. Rü guxũma i ngẽma togü i yaxõgüxũarü ngutaque̱xegüwa rü marü nüxũ nayapue nax tama yadexagüxũ i ngexũgü. Rü name nixĩ i pema rü ta ngẽmaãcü penaxü, erü nachu̱xu nax yadexagüxũ i ngexũgü i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngutaquẹxegüwa. Rü name nixĩ nax yatügüga naxĩnüexũ̃ i ngexũ̃gü, ngẽma Tupanaarü ore tüxũ̃ muxũ̃rüxũ̃.

[35]Rü ngẽxguma chi wüxi i ngexũ̃ tạxacüxũ̃ nacuáxchaũ̃gu, rü name nixĩ i natena naca i nachiga i ngẽma. Erü wüxi i ãne nixĩ ega ngutaquẹxewa yadexaxgu i wüxi i ngexũ̃.

[36]Pa Coríntiucüạ̃xgüx, name nixĩ nax nüxna pecuạxãchiexũ̃ nax tama pewaxira ne naxũ̃xũ̃ i Tupanaarü ore. Rü tama pexicatama nixĩ i penayauxgüxũ̃ i ngẽma.

[37]Rü ngẽxguma chi texé tügügu rüxĩnügu nax Tupanaarü orearü uruxũ̃ tixĩxũ̃ rü ẹ̃xna tügügu tarüxĩnügu nax Tupanaãxẽ ya Üünecü tüxna naxãxũ̃ i tạxacürü cuạx, rü name nixĩ i nüxna tacuạxãchi nax tórü Coriarü mu yixĩxũ̃ i ñaa ore i pexcạx chaxümatüxũ̃.

[38]Natürü ngẽxguma chi texé tama nüxũ̃ cuáxchaũ̃gu i ngẽma pexcạx chaxümatüxũ̃, rü nüma ya Cori ya Tupana rü tama tüxũ̃ nacuạx.

[39]¡Rü ngẽmacạx, Pa Chauenexẽgüx, rü Tupanana naxcạx peca i cuạx nax meama nüxũ̃ pixuxũ̃cạx i norü ore! ¡Rü tama penachụxu nax to i nagawa yadexagüxũ̃ i duũ̃xũ̃gü!

[40]Rü perü ngutaquẹxegüwa, rü name nixĩ nax mea penaxüxũ̃ i guxũ̃ma. Rü tama name i ngéma pexãũgatanü rü pegü ípetüexẽxẽ.

## 1 Coríntiuwa 15

### Cristu nax yuwa írüdaxũ̃chiga

[1]Rü ñụxmax, Pa Chauenexẽgüx, rü chanaxwạxe i nüxna pecuạxãchie i ngẽma Tupanaarü ore i tüxũ̃ maxẽxẽ̃xũ̃ ga pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃. Rü yematama ore nixĩ ga pema peyauxgüxũ̃. Rü ñụxma rü ngẽmatama oregagu nixĩ i mea peyaxõgüxũ̃.

[2]Rü ngẽma oregagu nixĩ i pexũ̃́ nangẽxmaxũ̃ i maxũ̃ i taguma gúxũ̃, ega aixcüma guxũ̃guma peyaxõgügu. Natürü ngẽxguma tama guxũ̃guma peyaxõgügu, rü natücạxmamare nixĩ i ngẽma perü õ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[3]Rü yexguma noxri petanüwa changuxgu, rü yema nüxíra pexũ changu̱xẽẽxũ nixĩ ga yema ngu̱xẽẽtae ga choxũ namaxã nangu̱xẽẽgüxũ nax Cristu rü tórü pecaduca̱x nayuxũ, ngẽma Tupanaarü ore i ümatüxũwa nüxũ yaxuxũrüxũ.

[4]Rü yexgumarüxũ ta pexũ changúexẽxẽ nax inata̱xgüãxũ, rü norü tomaepü̱x ga ngunexũgu rü wena nax namaxũxũ, ngẽma Tupanaarü ore i ümatüxũwa nüxũ yaxuxũrüxũ.

[5]Rü yexgumarüxũ ta pexũ changúexẽxẽ nax Pedruca̱x nangóxũ ga Cristu, rü yixcüra norü ngúexũgü ga yamugüxũca̱x nangóxũ.

[6]Rü yemawena ga Cristu rü 500 arü yexera ga duũxũgü ga yaxõgüxũca̱x nango̱x. Rü muxũma i ngẽma duũxũgü rü ñu̱xma rü ta namaxẽ, natürü nümaxũ rü marü nayue.

[7]Rü yemawena rü Chantiáguca̱x nango̱x, rü yixcaama guxũma ga yema togü ga ngúexũgü ga imugüxũca̱x nango̱x.

[8]Rü düxwa chowa inayacua̱x ga cha̱u̱xca̱x rü ta nax nangóxũ, woo ngürüãchimare nixĩ ga yema, ngẽxgumarüxũ i wüxi i buxũ i taxũtáma norü ngunexũwa nanguyane buxũrüxũ.

[9]Rü choma rü guxũma i ngẽma togü ya Tupana imugüxũtüũwa chaxü. Rü ngẽmaca̱x tama name ya Tupana imuxũmaxã choxũ naxugü i duũxũgü, yerü nawe chingẽchigü ga Tupanaarü duũxũgü rü poraãcü chixexũ chaxü.

[10]Natürü ga Tupana rü chomaxã namecüma, rü ngẽmaca̱x i ñu̱xma rü choxũ pedau nax ta̱xacü chixĩxũ rü ñuxãcü nax chixĩxũ. Rü yema chomaxã nax namecümaxũ rü tama natüca̱xma nixĩ. Yerü choma rü guxũ ga togü ga yamugüxũarü yexera chanaxü ga Tupanaarü puracü. Natürü tama chauechama chanaxü ga yema puracü, natürü Tupana ga chomaxã mecümacü rü chomaxã puracücü nixĩ ga naxücü ga yema puracü nax nüxũ chixuxũca̱x ga norü ore.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]Natürü i ñu̱xma rü nüetama nixĩ ega woo choma chixĩxgu rü e̱xna togü yixĩxgu ga pemaxã nüxũ̃ ixuxũ̃ ga yema ore. Yerü yema ore ga pemaxã nüxũ̃ tixuxũ̃, rü Tupanaarü ore i tüxũ̃ maxẽxẽẽxũ̃ nixĩ, rü yema nixĩ ga pixõgüxũ̃.

### Wena tá namaxẽ i ngẽma yuexũ̃

[12]Marü pemaxã nüxũ̃ tixu nax Cristu rü yuwa ínadaxũ̃. ¿Rü tu̱xcüũ̃ ñuxre i pema rü ñaperügügü: “Yuexũ̃ rü tagutáma wena namaxẽ”, ñaperügügü?

[13]Rü ngẽxguma chi ngẽma yuexũ̃ rü taguchima wena namaxẽgu rü yimá Cristu rü taxũchima wena namaxũ̃.

[14]Rü yexguma chi Cristu tama wena maxũ̃gu, rü ngẽma ore i nüxũ̃ tixuxũ̃ i nachiga rü taxuwa chima name, rü natüca̱xmamare chi nixĩ i perü õ.

[15]Rü ngẽxguma chi ngẽmaãcü yixĩxgu, rü toma i Tupanaarü orearü uruũ̃gü rü dorata̱a̱xgüxũ̃ tixĩgü. Erü nüxũ̃ tixu nax Tupana Cristuxũ̃ wena maxẽẽxũ̃. Rü ngẽxguma chi tama aixcüma yixĩxgu nax wena namaxẽxũ̃ i yuexũ̃, rü chi wüxi i doramare nixĩ nax Tupana Cristuxũ̃ wena maxẽẽxũ̃.

[16]Rü ngẽxguma chi ngẽma yuexũ̃ rü taguchima wena namaxẽgu, rü Cristu rü chi ta taxũchima wena namaxũ̃.

[17]Rü yexguma chi Cristu tama wena maxũ̃gu, rü natüca̱xmamare chi nixĩ i peyaxõgüxũ̃, rü ñu̱xma rü chi ta perü pecadugagu ipeyarütauxe.

[18]Rü chi aixcüma yixĩxgu nax tama wena namaxẽxũ̃ i duũ̃xũ̃gü, rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i Cristuaxũ̃́ yaxõgüxũ̃ i marü yuexũ̃, rü chi ta taxũchima nüxũ̃́ nangẽxma i maxũ̃ i taguma gúxũ̃.

[19]Rü ngẽxguma chi ñoma i maxũ̃ca̱xicatama yixĩxgu nax Cristuaxũ̃́ yaxõgüxũ̃, rü chi guxũ̃ i togü i duũ̃xũ̃güarü yexera tangechaũ̃tümüũ̃gü.

[20]Natürü aixcümaxũ̃chi nixĩ ga Cristu ga yuwa nax ínadaxũ̃. Rü natanüwa i guxũ̃ma i ngẽma yuexũ̃ i yixcüra tá írüdagüxũ̃, rü Cristu nixĩ ga namaxã inaxügücü nax ínadaxũ̃, yerü nüma nixĩ ga nüxíra wena namaxũ̃xũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[21]Rü ngẽxgumarüxũ̃ nax wüxi ga yatügagu nayuexũ̃ ga duũ̃xũ̃gü, rü ngẽxgumarüxũ̃ ta nixĩ nax wüxi i yatügagu wena namaxẽxũ̃ i ngẽma marü yuexũ̃.

[22]Rü yexgumarüxũ̃ nax Adáũ̃gagu guxãma nayuexũ̃, rü ngẽxgumarüxũ̃ ta Cristugagu tá namaxẽxũ̃ i guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü i nüxṹ yaxõgüxũ̃.

[23]Natürü wüxichigü rü tá tümawa nangu nax wena tamaxũ̃xũ̃. Rü Cristu nixĩ ga nüxíra maxũ̃cü. Rü ngẽxguma wena núma naxũxgu i nümax, rü ngẽxguma tá nixĩ i wena namaxẽxũ̃ i norü duũ̃xũ̃gü.

[24]Rü ngẽmawena tá nixĩ i nagúxũ̃ i naane. Rü ngẽxguma tá nixĩ ya Cristu i nüxũ̃ naporamaexũ̃ i guxũ̃ma i norü uanügü i poraexũ̃. Rü ngẽxguma tá nixĩ i Nanatü ya Tupanana naxããxũ̃ i guxũ̃ma nax nüma namaxã inacuáxũ̃ca̱x.

[25]Erü nüma ya Cristu rü ãẽ̱xgacü tá nixĩ ñu̱xmatáta nüxũ̃ naporamae i guxũ̃ma i norü uanügü.

[26]Rü ngẽma nawa iyacuáxũ̃ i norü uanü i tá nüxũ̃ naporamaexũ̃, rü yu nixĩ.

[27]Yerü Tupana rü marü Cristume̱xẽwa nanayexmagüxẽxẽ ga guxũ̃ma. Natürü woo Tupanaarü ore nüxũ̃ ixuxgu nax Cristume̱xẽwa nangẽxmagüxũ̃ i guxũ̃ma, natürü nümatama ya Tupana rü tama Cristume̱xẽwa nangẽxma. Yerü nüma ga Tupana nixĩ ga Cristume̱xẽwa nayexmagüxẽẽãxũ̃ ga guxũ̃ma.

[28]Rü ngẽxguma guxũ̃ma Cristume̱xẽwa ngẽxmagügu, rü ñu̱xũchi nümatama ya Cristu ya Tupana Nane rü tá Nanatüme̱xẽwa nügü nangẽxmaxẽxẽ. Yerü nüma ga Tupana nixĩ ga Cristume̱xẽwa nayexmagüxẽẽãxũ̃ ga guxũ̃ma. Rü ngẽmaãcü ya Tupana rü guxũ̃maxã tá inacua̱x.

[29]Rü nangẽxma i ñuxre i duũ̃xũ̃gü i petanüwa i Tupanaégagu yuexũ̃chicüü íbaiũ̃xũ̃. ¿Rü tu̱xcüũ̃ ngẽma naxügü? Rü ngẽxguma chi tama wena namaxẽgu i duũ̃xũ̃gü i yuexũ̃, ¿rü tu̱xcüũ̃ ngẽma yuexũ̃chicüü ínabaiũ̃?

[30]¿Rü tu̱xcüũ̃ i toma rü guxũ̃guma ãũcümaxũ̃wa tangexmagü?

[31]Pemaxã nüxũ̃ chixu, Pa Chauenexẽgüx, rü guxũ̃ i ngunexũ̃gu rü ãũcümaxũ̃wa changexma, rü tama nüxũ̃ chacua̱x i ta̱xacürü ngunexũ̃gu


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tupanaarü oregagu tá nax chayuxũ. Rü ngẽma rü aixcümaxũchi nixĩ, ngẽxgumarüxũ nax aixcüma yixĩxũ nax choxṹ nangẽxmaxũ i wüxi i taãxẽ i taxũ i ñu̱xma nax tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristuaxṹ peyaxõgüxũ.

[32]Choma rü nua Epéchiuwa rü Tupanaarü orechigagu chorü uanügümaxã poraãcü togü tachoxũgagü. Rü ñoma naeũ i idüraexũmaxã togü tadaixũrüxũ tixĩgü. ¿Natürü ta̱xacüwa choxṹ namexũ ga yema ega chorü maxũ i ñoma i naanewa choxṹ ngẽxmaxũca̱xicatama yixĩxgu? Rü ngẽxguma chi aixcüma yixĩxgu nax tama wena namaxẽxũ i yuexũ, rü marü name i ñatarügügü: “¡Ngĩxã tachibüe rü taxaxegü, erü paxa tá tayue!” ñatarügügü.

[33]¡Natürü taxũtáma nawe perüxĩ i ngẽma duũxũgü i ngẽmaãcü chixri idexagüxũ! Erü aixcüma nixĩ i ngẽma ore i ñaxũ: “Rü texé ya chixexũ i duũxũmaxã ãmücüxe, rü tüxṹ inayanaxoxẽxẽ i tümacümagü i mexũ”, ñaxũ.

[34]Rü name nixĩ i mea pegüãẽgu perüxĩnüe rü nüxũ perüxoe i ngẽma perü chixexũgü. Rü wüxi i perü ãne nixĩ nax pemaxã nüxũ chixuxũ nax ñuxre i pemax rü tama aixcüma Tupanaxũ pecua̱xgüxũ.

### Ñuxãcü wena namaxẽ i yuexũgü

[35]Natürü ngürüãchi tá texé pexna taca rü ñatarügü pexũ: “¿Ñuxãcü tá wena namaxẽxũ i yuexũ? ¿Rü nañuxraũxũ i naxũnemaxã tá ínadagüxũ?” ñatarügü tá pexũ.

[36]Pa Duũxũ i Ngeãẽmarexũ, ¡rü dücax! Rü ngẽxguma wüxi ya nanetüchire itoxgu, rü nüma ya yimá naxchire rü nayu nax ngẽmaãcü naxüxũca̱x i ngẽma nanetü.

[37]Rü ngẽma waixũmügu itoxũ, rü tama marü nanetü ixĩxũ nixĩ, natürü naxchire nixĩ ya yimá itoxũne woo triguchire rü e̱xna ngexũrüüxũmare i to i nanetüchire yixĩxgu.

[38]Rü ngẽxguma marü inatoxguwena, rü Tupana nixĩ i yanaxüxẽẽcü ya yima naxchire nax nüma nanaxwa̱xexũãcüma yixĩxũca̱x i ngẽma nanetü.

[39]Rü tama guxũ i naxũnegü nawüxigu. Rü duũxẽxũne rü nanatoraxũ, rü naeũgüxũne rü to nixĩ, rü werigüxũne rü to nixĩ, rü choxnigüxũne rü to nixĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[40]Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta nangẽxma i naxũ̃negü i daxũguxũ̃ i naanecüa̱x, rü nangẽxma i naxũ̃negü i ñoma i naanecüa̱x. Rü ngẽma daxũguxũ̃ i naanecüa̱x i naxũ̃negü rü nüxṹ nangẽxma i noxrütama mexũ̃, rü ngẽma ñoma i naanecüa̱x i naxũ̃negü rü ta nüxṹ nangẽxma i noxrütama mexũ̃. Natürü tama nawüxigu i ngẽma norü mewa.

[41]Rü üa̱xcüarü ya̱u̱xracüü rü tama namaxã nawüxigu i tauemacüarü ya̱u̱xracüü. Rü woramacurigüarü ya̱u̱xracüü rü to nixĩ. Rü nügütanüwa ya woramacurigü, rü tama nawüxigu i norü ya̱u̱xracüüwa.

[42]Rü ngẽxgumarüxũ̃ tá ta naxüpetü namaxã i naxũ̃negü i ngẽma duũ̃xũ̃gü i yuexũ̃. Erü ngẽma naxũ̃ne i noxri nüxṹ ngẽxmaxũ̃ rü iyarüxoxwa̱xexũ̃ nixĩ. Natürü ngẽma naxũ̃ne i tá nüxṹ ngẽxmaxũ̃ i ngẽxguma wena namaxẽgu, rü ngẽma rü tagutáma inayarüxo.

[43]Rü ngẽma naxũ̃ne i ítáxũ̃ rü taxuwama name. Natürü ngẽma naxũ̃ne i wena maxũ̃xũ̃ rü naxüüne. Rü ngẽma naxũ̃ne i ítáxũ̃ rü natura, natürü ngẽma naxũ̃ne i wena maxũ̃xũ̃ rü napora.

[44]Rü itanata̱x i ngẽma naxũ̃ne i ñoma i naanecüa̱x ixĩxũ̃. Natürü ngẽxguma ínadaxgu, rü daxũcüa̱x i naxũ̃ne tá nixĩ. Rü ñu̱xma nax nangẽxmaxũ̃ i naxũ̃ne i ñoma i naanecüa̱x rü ngẽmawa nüxũ̃ tacua̱x nax nangẽxmaxũ̃ ta i naxũ̃ne i daxũcüa̱x.

[45]Tupanaarü ore i ümatüxũ̃wa rü ñanagürü: “Gumá nüxíraũ̃cü ga yatü ga Adáũ̃ rü nüxṹ nayexma ga ñoma ga naanecüa̱x ga naxũ̃ne ga paxaãchi maxũ̃xũ̃”, ñanagürü. Natürü ya Cristu rü daxũcüa̱x nixĩ. Rü nüma nixĩ i tüxna naxããxũ̃ i maxũ̃ i taguma gúxũ̃.

[46]Noxri rü tüxṹ nangẽxma i ñoma i naanecüa̱x i taxũ̃ne. Natürü yixcaama rü Tupana tá tüxna nanaxã i to i taxũ̃ne i daxũcüa̱x ixĩxũ̃.

[47]Gumá nüxíraũ̃cü ga yatü ga waixũ̃müwa ücü, rü ñoma ga naanecüa̱x nixĩ. Natürü tórü Cori ya Cristu rü daxũguxũ̃ i naanecüa̱x nixĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[48]Rü ngẽma taxũnegü i ñoma i naanewa tüxṹ ngẽxmaxũ̃, rü gumá Adáũ̃xũne ga waixũ̃müwa ücürüxũ̃ nixĩgü. Natürü ngẽma naxũnegü i daxũwa nüxṹ ngẽxmaxũ̃ i duũ̃xũ̃gü, rü Cristuxũnerüxũ̃ nixĩgü.

[49]Rü ngẽxgumarüxũ̃ nax Adáũ̃ ga waixũ̃müwa ücürüxũ̃ nax yixĩxũ̃ i taxũne, rü ngẽxgumarüxũ̃ tá ta Cristu ya daxũwa ngẽxmacürüxũ̃ nixĩ i taxũne i yixcüra.

[50]Rü dücax, Pa Chauenexẽgüx, pemaxã nüxũ̃ chixu rü ñaa taxũne i namachinaxca̱x rü naxchina̱xãnaxca̱x, rü taxucürüwa Tupana ãẽxgacü íyixĩxũ̃wa nangu. Erü ngẽma iyarüxoxũ̃, rü taxucürüwama Tupanaxũ̃tawa i ngextá taxuxũma íyarüxoxũ̃wa nixücu.

[51]Natürü chanaxwa̱xe nax nüxũ̃ pecuáxũ̃ i Tupanaarü ĩnü i ẽxũ̃guxũ̃ ga noxri nüxicatama nüxũ̃ nacuáxũ̃. Rü dücax, taxũtáma guxã tayue, natürü guxãxũ̃ne rü tá naxüchicüü.

[52]Rü ngürüãchimare wüxi i peãxetügu tá nixĩ i ngẽma nax naxüchicüüxũ̃ i taxũne i ngẽxguma naanearü guxgux naxãgagu ya cornéta. Rü tá naxãga ya yimá cornéta, rü ngẽxguma i ngẽma duũ̃xũ̃gü i yuexũ̃ rü tá ínarüdagü nax tagutáma wena nayuexũca̱x. Rü yixema nax imaxẽxũ̃ rü tá naxüchicüü i taxũnegü.

[53]Erü ngẽma taxũne i yixwa̱xexũ̃ rü tá namaxã naxüchicüü i wüxi i naxũne i taguma yixĩxũ̃. Rü taxũne i yuxwa̱xexũ̃ rü tá namaxã naxüchicüü i wüxi i naxũne i tagutáma yuxũ̃.

[54]Rü ngẽxguma ngẽmaãcü naxüchicüügu i taxũne i yuxwa̱xexũ̃, rü tüxṹ nangẽxmagu i taxũne i ngexwaca̱xũ̃xũ̃ i taguma yuxũ̃, rü ngẽxguma tá nixĩ i yanguxũ̃ i Tupanaarü ore i ümatüxũ̃ i ñaxũ̃: “Marü inayarüxo nax nayuexũ̃ i duũ̃xũ̃gü. Rü Tupana rü marü yuxũ̃ narüyexera.

[55]Rü dücax, Pa Yux, ¿ngexũ̃ i curü pora i namaxã toxũ̃ curüyexeraxũ̃? ¿Rü ngexũ̃ i ngẽma cuxne i namaxã toxũ̃ cuda̱i̱xũ̃?” ñanagürü i ngẽma Tupanaarü ore.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[56]Rü ngẽma naxne i yu, rü pecadu nixĩ. Erü ngẽma pecadu nixĩ i naporaxẽẽxũ i ngẽma yu nax tüxũ nada̲ixũca̲x. Rü ngẽma mugü ga Moiché ümatüxũ nixĩ i naporaxẽẽxũ i pecadu.

[57]Natürü name nixĩ i Tupanana moxẽ taxã yerü núma nanamu ga tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu nax ngẽma yuxũ tüxũ naporamaexẽẽxũca̲x.

[58]Rü ngẽmaca̲x, Pa Chauenexẽgü ya Pexũ Changechaũgüxex, rü name nixĩ i mea peyaxõgüama rü taguma ípenata̲x i Tupanaarü ore. Rü name nixĩ i guxũguma mea penaxü i tórü Coriarü puracü, erü pema nüxũ pecua̲x rü ngẽma puracü i nüxṹ pexüxũ, rü tama natüca̲xma nixĩ.

## 1 Coríntiuwa 16

### Yerucharéũwa yexmagüxũ ga yaxõgüxũca̲x ngĩxũ nanutaque̲xe ga diẽru

[1]Rü ñu̲xma tá pemaxã nüxũ chixu ngĩchiga i ngẽma diẽru i penutaque̲xexũ nax ngĩmaxã nüxũ perüngũxẽẽgüxũca̲x i taenexẽgü i yaxõgüxũ i Yudéaanewa ngẽxmagüxũ. Rü ngẽma yaxõgüxũ i Gárataanewa ngẽxmagüxũ rü marü namaxã nüxũ chixu nax ngĩxũ nanutaque̲xegüxũ i ngẽma diẽru. Rü chanaxwa̲xe i pema rü ta ngẽxgumarüxũ penaxü.

[2]Rü ngẽma diẽru i perü puracüwa ngĩxũ peyaxucüwa rü guxcü i yüxüarü ngunexũgu rü tá ngĩxũ pexã i ngẽma diẽru i Tupanaarü ixĩcü. Rü ngĩmaxã tá penguxũ nax tama ngẽxguma ngéma changuxguama ngĩxũ nax pedexũca̲x.

[3]Rü ngẽxguma petanüwa changuxgu, rü tá chanaxümatü i ñuxre i poperagü naxca̲x i taenexẽgü i Yerucharéũwa ngẽxmagüxũ. Rü ñu̲xũchi ngẽma poperamaxã tá Yerucharéũwa chanamugü i ngẽma duũxũgü i pema nüxũ pexunetaxũ nax ngéma ngĩxũ nangegüxũca̲x i ngẽma diẽru i taenexẽgüca̲x ngĩxũ penutaque̲xecü.

[4]Rü ngẽxguma chi choxṹ natauxchagu nax ngéma Yerucharéũwa chaxũxũ, rü nümagü rü tá wüxigu chomaxã ngéma naxĩ.

### Pauru nagu narüxĩnü nax Coríntiuwa naxũxũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5Choma rü Machedóniaanewa tá chaxüpetü nax íchayadauxũca̲x i taenexẽgü i ngéma ngẽxmagüxũ. Rü ngẽmawena rü tá petanüwa changu nax pexũ íchayadauxũca̲x.

6Rü ngürüãchi tá ñuxre i ngunexũgü ngẽxma petanügu charüxa̲ũ̲x, rü bexmana ngürüãchi ngéma petanüwa tá chanangupetüxẽxẽ ya yimá tauemacügü ya nagu nagáuanecü. Rü ngẽmawena rü marü name nax choxũ perüngũxẽẽgüxũ nax ngẽma íchaxũxchaũxũwa chaxũxũca̲x.

7Erü tama chanaxwa̲xe i paxaãchimare pexũ chadau. Natürü ngürüãchi muxũ i ngunexũgü petanügu charüxáũxchaũ ega chi norü ngúchaũ yixĩxgu ya tórü Cori.

8Natürü nua Epéchiuarü ĩanewa tá changexma ñu̲xmatáta Pẽntecostéarü ngunexũwa nangu.

9Erü nua rü tórü Cori poraãcü choxű́ nanatauxchaxẽxẽ nax nüxű́ chapuracüxũca̲x nax nüxű́ yaxõgüãxũca̲x i muxũma i duũxũgü woo namu i ngẽma tama naxwa̲xegüxũ nax nua chapuracüxũ.

10Rü ngẽxguma Timutéu petanüwa nguxgu, rü chanaxwa̲xe i meama penayaxu nax petanüwa nataãẽxũca̲x. Erü nüma rü ta chauxrüxũ tórü Coriaxű́ napuracü.

11Rü ngẽmaca̲x tama chanaxwa̲xe i texé petanüwa nüxũ taxoe. Natürü chanaxwa̲xe i nüxũ perüngũxẽxẽ nax taãẽãcüma nua Epéchiuwa choxũ íyadauxũca̲x. Erü poraãcü íchananguxẽxẽ nax nua nanguxũca̲x namaxã i ngẽma togü i taenexẽgü.

12Rü ngẽma taenexẽ i Apóru rü poraãcü nüxũ chaca̲a̲xũ nax petanüwa íyadauxũca̲x namaxã i ngẽma togü i taenexẽgü. Natürü tama ngéma naxũxchaũ i ñu̲xmax. Natürü ngẽxguma naxãchicagu rü tá ngéma naxũ.

### Pauru nüxũ narümoxẽ ga yema yaxõgüxũ

13¡Rü pexuãxẽgü nax taxuxũma i chixexũgu peyixũca̲x! ¡Rü meama peyaxõgüama woo ta̲xacü pexũ üpetügu! Rü name nixĩ i peporaeama rü taxuca̲xma pemuũe.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[14]Rü guxũma i ngẽma pexüxũ, rü name nixĩ i pegü pengechaũgüãcüma penaxü.

[15]Rü dücax, Pa Chauenexẽgüx, pema nüxũ pecua̲x nax Etéfanatanüxũ yixĩxũ ga nüxíra yaxõgüxũ ga Acáyaanewa. Rü meama nüxũ pecua̲xgü nax poraãcü taenexẽgü i yaxõgüxũxũ nax nangũxẽẽgüxũ.

[16]Rü chanaxwa̲xe i naga pexĩnüe i ngẽma duũxũgü i Etéfanatanüxũrüxũ ixĩgüxũ. Rü ngẽxgumarüxũ ta chanaxwa̲xe i naga pexĩnüe i guxũma i ngẽma duũxũgü i ñaa Tanatüarü puracüwa puracüexũ rü ngũxẽẽtaegüxũ.

[17-18]Rü ñu̲xma nax taxucürüwama chauxũtawa pengẽxmagüxũ, rü wüxi ga chorü taãxẽ nixĩ nax núma naxĩxũ ga taenexẽgü ga Etéfana rü Fortunátu rü Acáicu. Rü yema taenexẽgü ga núma ĩxũ rü pexũ nixuchigagü rü yemaacü choxũ nataãẽxẽẽgü ga yema pexũ nax nataãẽxẽẽgüxũrüxũ. Rü tanaxwa̲xe i naga pexĩnüe rü nüxũ pengechaũ i ngẽma duũxũgü i ngẽmagürüxũ ixĩgüxũ.

[19]Rü guxũma i taenexẽgü i yaxõgüxũ i Áchiaanearü ĩanegüwa ngẽxmagüxũ, rü moxẽ pexca̲x ngéma namugü. Rü Aquíra rü Prichíra rü guxũma i ngẽma yaxõgüxũ i Aquírapatawa ngutaque̲xegüxũ, rü moxẽ pexca̲x ngéma namugü naégagu ya tórü Cori.

[20]Rü guxũma i taenexẽgü i núma ngẽxmagüxũ rü moxẽ pexca̲x ngéma namu. Rü chanaxwa̲xe i wüxichigü i pemax rü pegü pengechaũgüãcüma pegü perümoxẽgü.

[21]Choma i Pauru rü cho̲xme̲xmaxãtama pexca̲x chanaxümatü i ñaa chorü moxẽ.

[22]Rü ngẽxguma chi texé tama tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristuxũ ngechaũgu, rü Tupana tá poxcu tümamaxã naxuegu. ¡Paxa nua naxũ, Pa Tórü Corix!

[23]Rü chanaxwa̲xe i tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu poraãcü pexũ narüngũxẽxẽ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[24]Rü guxãma i pemax, rü poraãcü pexῖ changechaῖãcüma pexῖ charümoxẽ naégagu ya tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu.

Tupanaarü Ore
© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

# 2 Coríntiuwa

## 2 Coríntiuwa 1

### Pauru nüxũ narümoxẽ ga yema yaxõgüxũ ga Coríntiuwa yexmagüxũ

[1]Pa Chauenexẽgü i Tupanaaxṹ Yaxõgüxũ i Coríntiuwa, rü Guxũma i Acáyaanewa Ngẽxmagüxũ, choma i Pauru nixĩ i pexũ charümoxẽxũ rü pexca̱x chanaxümatüxũ i ñaa popera wüxigu namaxã i taenexẽ i Timutéu. Rü choma nixĩ ya Tupana norü ngúchaũmaxã choxũ unetaxũ nax Ngechuchu ya Cristu choxũ imuxũca̱x nax norü orexũ chixuxũca̱x.

[2]Rü tanaxwa̱xe i Tanatü ya Tupana rü tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu pexũ nangechaxũ rü pexna nanaxã i norü taãxẽ.

### Pauru rü ngúxũ ninge

[3]Rü toma rü nüxũ ticua̱xüũgü ya Tupana ya Nanatü ya tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu. Erü nüma nixĩ i Tanatü i nüxṹ ingechaũtümüxũgüxũ rü nüma nixĩ i tórü Tupana ya guxũguma tüxũ taãẽxẽẽcü.

[4]Rü ngẽxguma ngúxũ tingegügu, rü nüma ya Tupana nixĩ i toxũ nataãẽxẽẽxũ nax toma rü ta tanataãẽxẽẽgüxũca̱x i ngẽma ngúxũ ingegüxũ. Rü ngẽmatama taãxẽ ya Tupana toxna naxãxũmaxã tanataãẽxẽẽgü i ngẽma togü.

[5]Rü ñu̱xma nax Cristurüxũ poraãcü ngúxũ tingegüxũ, rü ngẽxgumarüxũ ta nixĩ nax nümatama poraãcü toxũ nataãẽxẽẽxũ.

[6]Rü ñu̱xma nax ngúxũ tingegüxũ, rü ngẽmaãcü toxũ nangupetü nax pema rü ta pexṹ nangẽxmaxũca̱x i perü taãxẽ rü perü maxũ i taguma gúxũ. Rü ñu̱xma nax Tupana toxũ taãẽxẽẽxũ, rü ngẽmaãcü tomaxã nanaxü nax pema rü ta pexṹ nangẽxmaxũca̱x i perü taãxẽ rü yáxna namaxã pexĩnüexũca̱x i ngẽmatama ngúxũ i toma tingegüxũ.

[7]Toma rü aixcüma tayaxõgü nax pema rü tagutáma nüxũ perüxoexũ i Tupanaarü ore, erü nüxũ tacua̱x rü ñu̱xma nax toxrüxũ ngúxũ pingegüxũ, rü ngẽxgumarüxũ ta pexṹ nangẽxma i ngẽmatama taãxẽ i toxṹ ngẽxmaxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]Pa Toenexẽgüx, tanaxwa̱xe i nüxũ pecua̱x nax ñuxre ga guxchaxũgü toxũ ngupetüxũ ga Áchiaanewa. Rü yema nax poraãcü ngúxũ tingegüxũ, rü nagu tarüxĩnüe nax marü tama namaxã taporaexũ, rü düxwa nagu tarüxĩnüe nax marü taũtáma tamaxẽxũ.

[9]Rü marü nagu tarüxĩnüe rü ñoma yu tomaxã naxuegugüxũrüxũ tixĩgü. Natürü yemaacü toxũ naxüpetü, nax toxũ nangúexẽẽxũca̱x nax tama namexũ nax togünatama tarüyoũgüxũ rü namexũ nax nüxṹ tayaxõxũ ya Tupana ya ínadagüxẽẽcü i yuexũ.

[10]Rü Tupana rü toxũ ínanguxũxẽxẽ nawa ga yema guxchaxũ ga yuwa toxũ gagüchaũxũ. Rü ngẽxgumarüxũ tá ta toxũ ínanguxũxẽxẽ nawa i ñaa taxũ i guxchaxũ i ñu̱xma toxṹ ngẽxmaxũ. Rü aixcüma tayaxõgü nax nüma rü guxũgutáma ngẽmaãcü toxũ nangũxẽẽxũ.

[11]Natürü tanaxwa̱xe i pema rü perü yumüxẽmaxã toxũ perüngũxẽxẽ. Rü ngẽxguma ngẽmaãcü penaxu̱xgux, rü muxũma i duũxũgü rü tá Tupanana moxẽ naxãgü naxca̱x i ngẽma ngũxẽxẽ i nüma toxna naxãxũ.

### Tu̱xcüũ tama Coríntiuwa naxũ ga Pauru

[12]Rü ngẽma toxũ taãẽxẽẽxũ nixĩ nax toõxẽwa nüxũ tacuáxũ nax ñoma i naanewa rü aixcüma Tupana naxwa̱xexũãcüma mea tamaxẽxũ. Rü pepe̱xewa nixĩ ga guxũarü yexera yemaacü mea tamaxẽxũ. Natürü tocüma rü tama ñoma i naanecüã̱xarü cua̱xwa ne naxũ, erü Tupana ya toxũ ngechaũcü nixĩ ya nüxṹ tayaxõcü.

[13]Rü yema poperagü ga pexca̱x taxümatüxũ̃wa, rü nataxuma ga ta̱xacü ga pexṹ guxchaxũ nax nüxũ pedaumatüxũ rü nüxũ pecuáxũ. Rü chierüx meama nüxũ pecua̱xgu i guxũma i ngẽma pexca̱x taxümatüxũ.

[14]Rü ñu̱xma nax marü íxrarüwa toxũ pecuáxũ nax ñuxãcü tixĩgüxũ, rü ngẽxguma ínanguxgu ya tórü Cori ya Ngechuchu rü pema rü tá tomaxã petaãẽgü rü ngẽxgumarüxũ i toma rü tá ta pemaxã tataãxẽgü.

[15-16]Rü yemagu charüxĩnüãcü nixĩ ga noxri nagu charüxĩnü nax petanüwaxíra chaxũxũ nax pexũ íchayadauxũca̱x rü ngẽmaãcü pexũ nax


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

charüngũxẽẽxũca̱x. Rü nagu charüxĩnü rü ngẽxguma Machedóniaanewa chaxũxgu nax petanügu íchidauxũ, rü ngẽxguma chataeguxgu rü wenaxarü petanügu íchidauxũ. Rü ngẽxguma tá ningu nax taxre̱e̱xpü̱xcüna petanüwa chaxũxũ nax ngẽmaãcü pexṹ natauxchaxũca̱x nax choxũ perüngũxẽẽxũ nax Yudéaanewa chaxũxũca̱x.

17Bexmana pema nagu perüxĩnüegu rü tama mea nagu charüxĩnüãcü nixĩ i pemaxã nüxũ chixuxũ nax petanüwa chaxũxchaũxũ. ¿Ẽ̱xna pema nagu perüxĩnüegu rü ñoma wüxi i duũxũ i tama Tupanaaxṹ yaxõxũãcü nagu charüxĩnü rü “Ngũ̃”, ñachagürü rü ngẽxgumatama “Tama”, ñachagürü?

18Natürü Tupana toxũ nacua̱x nax aixcüma yixĩxũ i ngẽma nüxũ tixuxũ. Rü toma rü tama “Ngũ̃”, ñatagürü rü ngẽxgumatama “Tama”, ñatagürü.

19Erü yimá Ngechuchu ya Cristu ya Tupana Nane ya Chilbánu rü Timutéu rü choma pemaxã nüxũ tixuchigacü, rü tama “Ngũ̃”, ñanagürü rü ngẽxgumatama “Tama”, ñanagürü. Rü nüma rü aixcüma nayanguxẽxẽ i ngẽma nüxũ yaxuxũ.

20Rü Cristu nixĩ ya yimá yanguxẽẽcü ga guxũma ga yema unetagü ga Tupana nũxcüma nüxũ ixuxũ. Rü ngẽmaca̱x ngẽxguma Tupanaxũ icua̱xüũgügu, rü Ngechuchuégagu: “Ameũ̃”, ñatagürügü.

21Rü Tupana nixĩ ya toxũ poraexẽẽcü rü pexũ poraexẽẽcü nax tama Cristuna ixĩgachixũca̱x. Rü nümatama nixĩ ga nügüxṹ tüxũ nadexũ nax noxrü ixĩgüxũca̱x.

22Rü nüma ya Tupana rü tagu nanaxümatü i naéga erü tórü yora nixĩ. Rü nüma rü tüxna nanamu i Naãxẽ ya Üünexũ nax ngẽmawa nüxũ icuáxũca̱x nax aixcüma tá tüxna naxããxũ i ngẽma tamaxã inaxunetaxũ.

23Rü chorü maxũégagu pemaxã nüxũ chixu nax ñu̱xma rü ta taxũta Coríntiuwa chaxũxũ, yerü tama chanaxwa̱xe nax pexũ changechaũgüxẽẽxũ. Rü Tupana nüxũ nacua̱x nax aixcüma yixĩxũ ga yema.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[24]Rü toma rü tama pexũ̃ taxucu̱xegüecha nax Tupanaaxṹ peyaxõgüxũ̃, erü pema rü marü meama peyaxõgü. Natürü ngẽma tanaxwa̱xexũ̃ nixĩ nax pexũ̃ tarüngũ̃xẽẽgüxũ̃ nax yexeraãcü peporaexũ̃ca̱x i perü õwa.

## 2 Coríntiuwa 2

[1]Rü yemaca̱x nixĩ ga tama wena pexũ̃tawa chaxũ̃xũ̃, yerü tama chanaxwa̱xe nax pexũ̃ changechaũ̃xgüxẽẽxũ̃.

[2]Erü ngẽxguma chi pexũ̃ changechaũ̃xẽẽgu, ¿rü texé tá choxũ̃ tataãẽxẽxẽ? ¿Rü ñuxãcü tá choxũ̃ petaãẽxẽxẽ, ega pexũ̃ changechaũ̃xẽẽgu?

[3]Rü yemaca̱x nixĩ ga yemaacü pexca̱x popera chaxümatüxũ̃, yerü tama chanaxwa̱xe nax choxũ̃ pengechaũ̃xẽẽxũ̃ ga yexguma chi yéma chaxũ̃xgu, erü pema nixĩ i chanaxwa̱xexũ̃ nax choxũ̃ petaãẽxẽẽgüxũ̃. Rü aixcüma nagu charüxĩnü rü ngẽxguma choma chataãẽxgu rü pema rü tá ta petaãxẽgü.

[4]Rü yexguma pexca̱x chanaxümatügu ga yema popera, rü poraãcü chanaxi̱xãchiãxẽ, rü düxwa yema chorü ngechaũ̃maxã chaxaxu. Natürü tama pexca̱x chanaxümatü nax pexũ̃ changechaũ̃xẽẽxũ̃ca̱x, natürü pexca̱x chanaxümatü nax nüxũ̃ pecuáxũ̃ca̱x nax poraãcü pexũ̃ changechaũ̃xũ̃.

### Pauru rü nüxṹ nüxũ̃ inarüngüma ga yema guxchaxũ̃ ga Coríntiucüa̱x üxũ̃

[5]Rü yema yatü ga choxũ̃ ngechaũ̃xẽẽxũ̃, rü tama choxũ̃xicatama nangechaũ̃xẽxẽ, natürü pexũ̃ rü ta nangechaũ̃xẽxẽ i guxãma i pemax. Natürü tama chanaxwa̱xe nax yexerawa chananguxẽẽxũ̃ nax pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ i ngẽmachiga.

[6]Rü yema poxcu ga pema ga rümumae nüxna pexãxũ̃ ga yema duũ̃xũ̃, rü cha̱u̱xca̱x rü marü name nax ngexicatama yixĩxũ̃.

[7]Rü ngẽmaca̱x i ñu̱xma rü chanaxwa̱xe i nüxṹ nüxũ̃ iperüngüma i ngẽma chixexũ̃ i naxüxũ̃ rü nüxũ̃ perüngũ̃xẽxẽ nax ngẽma taxũ̃ i norü ngechaũ̃ rü tama yexeraxũ̃ i chixexũ̃wa nagaãxũ̃ca̱x.

[8]Rü ngẽmaca̱x pexũ̃ chaca̱a̱xũ̃ nax wenaxarü noxrirüxũ̃ nüxũ̃ penawéxũ̃ nax aixcüma nüxũ̃ pengechaũ̃güxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[9]Rü yemacax nixĩ ga yemachiga pexcax chanaxümatüxũ̃, yerü pexũ̃ chaxüxchaũ̃, rü nüxũ̃ chacuáxchaũ̃ rü marü aixcüma naga pexĩnüe ga yema pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃.

[10]Rü ñuxma pemaxã nüxũ̃ chixu rü yíxema pema tüxṹ nüxũ̃ iperüngümaxẽ i tümaarü chixexũ̃, rü choma rü tá ta tüxṹ nüxũ̃ icharüngüma. Rü ngẽxguma chi taxacürü chixexũ̃ tüxṹ nüxũ̃ icharüngümaxũ̃gu, rü pexcax nixĩ i Cristupexewa tüxṹ nüxũ̃ icharüngümaxũ̃ i ngẽma.

[11]Rü ngẽmaãcü chanaxü nax tama nayoxniexũ̃cax i Chataná nax chixexũ̃gu tüxũ̃ nayixẽẽxũ̃cax. Erü yixema rü meama nüxũ̃ tacuax i nacüma i Chataná rü ñuxãcü chixexũ̃gu tüxũ̃ nayixẽẽchaũ̃xũ̃.

### Tróaarü ĩanewa rü nanaxĩxãchiãxẽ ga Pauru

[12]Rü yexguma Tróaarü ĩanewa changuxgu nax nüxũ̃ chixuxũ̃cax ga Cristuarü ore, rü nüma ga Cori ya Tupana rü choxṹ nanatauxchaxẽxẽ nax yéma nüxṹ chapuracüxũ̃cax.

[13]Natürü tama aixcüma chataãxẽ ga yéma, yerü tama yexma nüxũ̃ chayangau ga taenexẽ ga Títo. Rü yemacax nüxũ̃ charümoxẽ ga yémacüãx ga duũ̃xũ̃gü, rü ichaxũãchi, rü Machedóniaanewa chaxũ.

### Cristu rü Pauruxũ̃ naporaxẽxẽ

[14]Rü Tupanana moxẽ taxãgü erü ñuxma nax Cristuarü duũ̃xũ̃gü tixĩgüxũ̃, rü nüma ya Tupana rü guxũ̃guma tomaxã nanaxũpexe. Rü nüma nixĩ i towa duũ̃xũ̃güxũ̃ nüxũ̃ nacuaxẽẽxũ̃ i norü ore. Rü ngẽma norü ore rü guxũ̃wama nangu, rü ñoma i naanewa rü ñoma wüxi i pumara i yixichixũ̃rüxũ̃ nixĩ.

[15]Erü toma rü ñoma pumara i Cristu Tupanana ãxũ̃rüxũ̃ tixĩgü, rü togagu guxũ̃wama nangu i norü ore natanüwa i ngẽma yaxõgüxũ̃ rü natanüwa i ngẽma tama yaxõgüxũ̃.

[16]Rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i tama yaxõgüxũ̃cax rü Tupanaarü ore rü ñoma wüxi i guxpaanexũ̃ i nayuexẽẽxũ̃rüxũ̃ nixĩ. Natürü ngẽma yaxõgüxũ̃cax rü ngẽma ore rü ñoma wüxi i pumaraema i namaxẽxẽẽxũ̃rüxũ̃ nixĩ. Rü ngẽmacax ¿texéaxṹ natauxcha nax nüxũ̃ tixuxũ̃ i ngẽma Tupanaarü ore?


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Rü toma rü tama Tupanaarü oregu diẽru ngĩxũ̃ tayaxu ngẽma muxũ̃ma i togü naxügüxũ̃rüxũ̃. Natürü Tupanapẹxewa rü aixcüma mea nüxũ̃ tixu i ngẽma norü ore, erü nüma toxũ̃ nimugü rü Cristuarü tixĩgü.

## 2 Coríntiuwa 3

### Tupanaarü uneta i ngexwacaxũ̃chiga

1Rü ñụxma nax pemaxã nüxũ̃ tixuxũ̃ nax aixcüma Tupana yixĩxũ̃ ga toxũ̃ mucü, rü bexmana tá nagu perüxĩnüe nax wenaxarü togüétüwa tidexagüxũ̃. ¿Ẽxna penaxwạxe nax wüxi i popera i cuạxruxũ̃ pexũ̃ tawéxũ̃ nax nawa nüxũ̃ pecuáxũ̃cạx nax aixcüma Tupanaarü orearü uruũ̃gü tixĩgüxũ̃? ¿Rü ẽxna penaxwạxe nax pexũ̃tawa naxcạx ítacạxaxũ̃ i poperagü nax ngẽmawa duũ̃xũ̃gü toxũ̃ cuáxũ̃cạx, naxrüxũ̃ i ngẽma togü?

2Rü pemaxã nüxũ̃ tixu rü tama tanaxwạxe i wüxi i popera nax duũ̃xũ̃gü toxũ̃ cuáxũ̃cạx, erü pematama nixĩ i ngẽma popera i toõxẽgu ümatüxũ̃. Rü pewa nixĩ i guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü nüxũ̃ daugüxũ̃ nax aixcüma mexũ̃ ga puracü taxüxũ̃ ga petanüwa.

3Rü ñụxma rü meama nangọx nax pema rü wüxi i popera i Cristutama ümatüxũ̃ pixĩgüxũ̃. Rü torü puracügagu nixĩ i ngẽma. Rü tama wüxi i popera i tíntamaxã ümatüxũ̃ pixĩgü, natürü ümatüxũ̃ ya Tupana ya Maxũ̃cüãxẽ i Üünexũ̃ ümatüxũ̃ pixĩgü. Rü ngẽma ümatüxũ̃ rü tama nutagu ümatüxũ̃ nixĩ, natürü duũ̃xũ̃güarü maxũ̃negu nixĩ i naxümatüxũ̃.

4Rü toma rü aixcüma tayaxõgü nax Cristugagu Tupana yixĩxũ̃ i toxũ̃ muxũ̃ nax tanaxüxũ̃cạx i norü puracü.

5Rü tama tóxrütama cuạxmaxã nixĩ i tanaxüxũ̃ i ngẽma puracü. Natürü guxũ̃ma i ngẽma taxüxũ̃ rü Tupanaarü ngũ̃xẽẽmaxã nixĩ i tanaxüxũ̃.

6Rü nümatama ya Tupana nixĩ i toxũ̃ nangúexẽẽxũ̃ nax nüxũ̃́ tapuracüexũ̃cạx rü nüxũ̃ tixuxũ̃cạx i ngẽma ngexwacạxũ̃xũ̃ i norü uneta i tama Moichéarü mugüwa ne daxũ̃ natürü Tupanaãxẽ i Üünexũ̃wa ne ũxũ̃. Rü yema mugü ga Moiché ümatüxũ̃ rü yuwa tüxũ̃ nagagü, natürü Tupanaãxẽ ya Üünecü rü tüxna nanaxã i maxũ̃ i taguma gúxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]Rü yema Moichéarü mugü ga yuwa tüxũ̃ gaxũ̃, rü nutagu nixĩ ga naxümatüxũ̃. Rü yexguma Moiché nayaxugu ga yema mugü, rü poraãcü niyą̲xaurachiwecüxü. Rü yemacą̲x ga yema Iraétanüxũ̃ rü taxucürüwama Moichéchiwegu narüdaunü yerü yema norü yą̲ų̲xrachiwe rü naporaxüchi woo nixochigü.

[8]Natürü yema Moichéarü mugüarü yexera narümemaexũ̃chi i ngẽma Tupanaarü uneta i ngexwacą̲xũ̃xũ̃ i Naãxẽ ya Üünexũ̃ tamaxã nüxũ̃ ixuxũ̃.

[9]Rü woo namexẽchi ga yexguma ínanguxgu ga yema mugü ga yuwa tüxũ̃ gagüxũ̃, natürü yexeraãcü namexẽchi nax naxunagüxũ̃ i ngẽma ore i Tupanapẹ̲xewa tüxũ̃ mexẽẽxũ̃.

[10]Rü yema mugü ga mexẽchixũ̃ ga yexguma ínanguxgu, rü ñų̲xma rü taxuwama name ega nügü nangugügu namaxã i ngẽma Tupanaarü uneta i ngexwacą̲xũ̃xũ̃ i yexeraãcü mexẽchixũ̃.

[11]Rü woo namexẽchi ga yema mugü ga yarüxochigüxũ̃, natürü yexeraãcü namexẽchi i ngẽma uneta i ngexwacą̲xũ̃xũ̃ i guxũ̃gutáma ixĩxũ̃.

[12]Rü ñų̲xma nax toxṹ̃ nangẽxmaxũ̃ i ngẽma Tupanaarü uneta i ngexwacą̲xũ̃xũ̃ i guxũ̃gutáma yixĩxũ̃, rü ngẽmacą̲x tama muũ̃ãcüma duũ̃xũ̃gümaxã nüxũ̃ tixuchiga.

[13]Rü yexguma Moiché nayaxugu ga Tupanaarü mugü, rü nügü nidüxchiwe nax Iraétanüxũ̃ tama nüxũ̃ daugüxũ̃cą̲x nax yaxochigüxũ̃ ga norü yą̲ų̲xrachiwecüü. Natürü i toma rü tama Moichérüxũ̃ tanaxü, erü tama duũ̃xũ̃güchą̲xwa itayacų̲x i ngẽma uneta i ngexwacą̲xũ̃xũ̃.

[14]Natürü yema Iraétanüxũ̃ ga Moichéxũ̃ íixümücügüxũ̃ rü tama nüxũ̃ nacuą̲xgüéga ga tą̲xacüchiga nax yixĩxũ̃ ga yema mugü. Rü ñų̲xma rü ta i ngẽma Yudíugü rü ngẽxguma nawa nangúegu i ngẽma mugü rü tama nüxũ̃ nacuą̲xgüéga. Erü naãxẽgüwa rü ñoma yadüxgüchiwexũ̃rüxũ̃ nixĩgü, rü ngẽma nixĩ i nüxṹ̃ naguxchaxẽẽxũ̃ nax nüxũ̃ nacuą̲xgüxũcą̲x i ngẽxguma nüxũ̃ nadaumatügügu i ngẽma mugü. Rü ñų̲xma rü ta tama nüxna


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ínanguéga i ngẽma nacüma i ñoma yadüxgüchiwexũ̃rüxũ̃ ixĩxũ̃, erü Cristuxicatama nixĩ ya yimá nüxna ínanguxẽẽcü.

15Rü ñu̱xma rü ta i ngẽma Yudíugü, rü ngẽxguma nawa nangúegu i ngẽma mugü ga Moiché tüxna ãxũ̃, rü nangẽxma i ta̱xacü i ñoma yadüxgüchiwexũ̃rüxũ̃ nüxũ̃́ naguxchaxẽẽxũ̃ nax tama nüxũ̃ nacua̱xgüxũ̃ca̱x nax ta̱xacüchiga yixĩxũ̃ i ngẽma mugü.

16Natürü ngẽxguma wüxi i duũ̃xũ̃ nüxũ̃ rüxoxgu i nacüma i chixexũ̃, rü tórü Coriaxũ̃́ yaxõõgu, rü ngẽxguma nixĩ i nüxna ínanguxũ̃ i ngẽma nüxũ̃́ naguxchaxẽẽxũ̃.

17Erü nüma ya tórü Cori ya Tupana rü Naãxẽ ya Üünexũ̃ rü wüxitama nixĩgü, rü ngextá ínangexmaxũ̃wa i Naãxẽ ya Üünexũ̃, rü nangẽxma i tauxcha nax Tupanana ingaicamagüxũ̃.

18Rü ngẽmaca̱x guxãma i yixema nax Cristuaxũ̃́ yaxõgüxũ̃ rü ñoma woruarüxũ̃ tixĩgü, rü tawa nango̱x nax ñuxãcü namexẽchixũ̃ ya tórü Cori, rü ñu̱xma rü nataxuma i ta̱xacü i tüxũ̃ idüxüxũ̃ naxcha̱xwa. Rü nüma ya tórü Cori i Naãxẽ ya Üünexũ̃ ixĩcü, rü guxũ̃guma yexeraãcü tüxũ̃ nimexẽẽchigü nax naxrüxũ̃ imexũ̃ca̱x.

## 2 Coríntiuwa 4

1Rü ngẽmaca̱x taguma nüxũ̃ tarüchau i ñaa puracü, erü Tupana ya nüxũ̃́ tangechaũ̃tümüũ̃cü nixĩ ga toxũ̃ mucü nax tanaxüxũ̃ca̱x i ñaa puracü nax nüxũ̃ tixuxũ̃ca̱x i norü ore.

2Rü yemaca̱x nüxũ̃ tarüxoe ga guxũ̃ma ga yema chixexũ̃ i ãne tüxna ãxũ̃ rü yema cúãcü üxũ̃. Rü tama tanawomüxẽẽãcüma nixĩ i namaxã nüxũ̃ tixuxũ̃ i ore rü tama tanaxüchicüü i ngẽma ore. Rü yema ore i aixcüma ixĩxũ̃xicatama nixĩ i nüxũ̃ tixuxũ̃. Rü ngẽmaãcü Tupanape̱xewa rü duũ̃xũ̃güpe̱xewa togü itawe̱x nax nüxũ̃ nacua̱xgüxũ̃ca̱x nax aixcüma yixĩxũ̃ i ngẽma nüxũ̃ tixuxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[3]Rü ngẽxguma chi texécax naguxchagu i ngẽma ore i mexũ̃ i nüxũ̃ tixuxũ̃, rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i iyarütauxexũ̃cax̲icatama nixĩ i naguxchaxũ̃.

[4]Erü nümagü nax tama yaxõgüãxũ̃, rü ñoma i naanearü ãẽxgacü i Chataná nixĩ i nüxṹ naguxchaxẽẽxũ̃ nax tama nüxũ̃ nacuax̲güxũ̃cax̲ i Cristu ya Üünecüarü ore i ñoma omürüxũ̃ poraãcü nangóonexẽẽxũ̃. Rü Cristuwa nixĩ i nügü nawéxũ̃ ya Tupana.

[5]Rü toma rü tama tochigaxũ̃tama nixĩ i tixugüxũ̃. Natürü nüxũ̃ tixu nax Ngechuchu ya Cristu rü tórü Cori yixĩxũ̃, rü toma rü Ngechuchugagu perü ngũ̃xẽẽruũ̃gümare tixĩgüxũ̃.

[6]Erü nümatama ya Tupana ga noxri naane naxüxgux rü ẽanexũ̃wa nanangoxẽxẽ ga ngóonexũ̃. Rü nümatama nixĩ i ñuxma i tüxũ̃ yangoxnaãẽxẽẽgüxũ̃ nax ngẽmawa nüxũ̃ icuáxũ̃cax̲ nax nüma rü naxüünexũ̃. Rü ngẽma norü üüne rü Ngechuchu ya Cristuchiwewa nixĩ i nangóxũ̃.

### Tayaxõgüama ega woo ngúxũ̃ ingegügu

[7]Rü ñuxma nax Ngechuchu ya Cristuxũ̃ icuáxũ̃, rü ngẽma cuax̲ rü taxũ̃ne i mairaxũ̃naxcax̲xwa nangẽxma, nax nangóxũ̃cax̲ nax Tupanawa ne naxũxũ̃ i ngẽma pora i tüxṹ ngẽxmaxũ̃ rü tama i tawa.

[8]Rü guxũ̃wama toxṹ nangẽxma i guxchaxũ̃gü, natürü taguma nüxũ̃ tarüchau i ñaa puracü. Rü woo poraãcü taxoegaãẽgügu, natürü taguma ítanangex̲ i ñaa puracü.

[9]Rü woo towe ingẽxũ̃tanügu i torü uanügü, natürü ya Tupana rü taguma toxũ̃ ínawogü. Rü woo duũ̃xũ̃gü toxũ̃ napíexẽẽgu, natürü tama tayue.

[10]Rü guxũ̃wama i ngextá ítaxĩxũ̃wa rü guxũ̃guma Ngechuchurüxũ̃ yuwa tangexmagü, natürü ngẽmaãcü itanawex̲ nax towa namaxũ̃xũ̃ ya Ngechuchu.

[11]Rü ñuxma nax tamaxẽxũ̃, rü guxũ̃ i ngunexũ̃gu rü Ngechuchugagu yuwa tangexmagü. Natürü ngẽmaãcü toxũ̃ naxüpetü nax Ngechuchu inawéxũ̃cax̲ i norü maxũ̃ nawa i ñaa toxone i yuxwax̲exũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[12]Rü ngẽmaãcü yuwa tangexmagü, natürü i pema rü maxũ̃ i taguma gúxũ̃wa pengẽxmagü.

[13]Tupanaarü ore i ümatüxũ̃wa rü ñanagürü: “Tupanaaxũ̃́ chayaxõ rü yemacax chidexa”, ñanagürü. Rü ngẽxgumarüũ̃tama tixĩgü i toma nax tayaxõgüxũ̃ rü Tupanachiga tidexagüxũ̃.

[14]Rü nüxũ̃ tacuax rü Tupana ga yuwa Cori ya Ngechuchuxũ̃ írüdaxẽẽcü, rü yimátama Tupana tá nixĩ ya wüxigu Ngechuchumaxã yuwa toxũ̃ írüdagüxẽẽcü. Rü wüxigu pemaxã tá nügüxũ̃tawa toxũ̃ nagagüxũ̃.

[15]Rü guxũ̃ma ga yema toxũ̃ ngupetüxũ̃ rü perü mexũ̃cax nixĩ nax yexeraãcü yamuetanüxũ̃cax i ngẽma duũ̃xũ̃gü ya Tupana nüxũ̃ rüngũ̃xẽẽgüxũ̃. Rü ngẽmaãcü tá düxwa namuxũchi i ngẽma duũ̃xũ̃gü i moxẽ Tupanana ãgüxũ̃ rü nüxũ̃ icuaxüũ̃güxũ̃.

[16]Rü ngẽmacax taguma nüxũ̃ tarüxoe nax nüxũ̃ tixuxũ̃ i ngẽma ore. Rü woo yayachigügu rü yaturachigügu i toxone, natürü toõxẽwa rü guxũ̃ i ngunexũ̃gu rü yexeraãcü tiporaetanü.

[17]Erü ngẽma ngúxũ̃ i ñuxma torü maxũ̃wa tingexũ̃, rü wüxi i paxaãchimare nixĩ rü paxa tá nangupetü. Natürü ngẽma ngúxũ̃gagu rü tá tanayaxu i wüxi i maxũ̃ i mexẽchixũ̃ i tagutáma gúxũ̃.

[18]Rü tama ngẽma ñuxma nüxũ̃ idauxũ̃gu nixĩ itarüxĩnüexũ̃, natürü nagu tarüxĩnüe i ngẽma ñuxma tama nüxũ̃ idauxũ̃. Erü ngẽma ñuxma nüxũ̃ idauxũ̃ rü tama natai, natürü ngẽma ñuxma tama nüxũ̃ idauxũ̃, rü guxũ̃gutáma nangẽxmaecha.

## 2 Coríntiuwa 5

[1]Nüxũ̃ tacuax rü ngẽxguma iyanaxoxgu i ñaa toxone i paxaãchi toxũ̃́ ngẽxmaxũ̃, rü daxũguxũ̃ i naanewa tá tanayaxu i wüxi i toxone i tagutáma iyarüxoxũ̃ i Tupanatama toxcax mexẽẽxũ̃ rü tama i duũ̃xũ̃gü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2]Rü ngẽmacạx i ñụxma i ñaa toxonewa tamaxẽyane rü yáxna tarüngü rü tama aixcüma tataãẽgü. Erü tanaxwạxe nax paxa toxḭ̃ nangẽxmaxṵ̃ i ngẽma toxone i daxũguxṵ̃ i naanewa tá toxḭ̃ ngẽxmaxṵ̃.

[3]Rü ngẽma toxone i daxũguxṵ̃ i naanewa tá toxḭ̃ ngẽxmaxṵ̃, rü ñoma wüxi i naxchirurüxṵ̃ tá nagu ticụxcuchi nax ngẽmaãcü tama tangẽxchiruxṵ̃cạx.

[4]Rü ñaa toxone i ñụxma toxḭ̃ ngẽxmaxṵ̃wa tamaxẽyane rü tanax̱ĩxãchiãẽgü rü yáxna tarüngü rü tama aixcüma tataãẽgü. Rü tama ítanatáxchaṵ̃ i toxone i ñoma i naanewa toxḭ̃ ngẽxmaxṵ̃, natürü tanaxwạxegü nax tanayaxuxṵ̃ i toxone i ngexwacạxṵ̃xṵ̃ nax ngẽmaãcü ngẽma maxṵ̃ i ngexwacạxṵ̃xṵ̃ iyanaxoxẽẽxṵ̃cạx i toxone i ñụxma toxḭ̃ ngẽxmaxṵ̃.

[5]Rü Tupana nixĩ ya toxṵ̃ imexẽẽcü naxcạx i ngẽma ngexwacạxṵ̃xṵ̃ i maxṵ̃ rü ngẽma ngexwacạxṵ̃xṵ̃ i toxone. Rü toxna nanamu ga Naãxẽ ya Üünexṵ̃ nax ngẽmawa nüxṵ̃ tacuáxṵ̃cạx nax aixcüma tá tanayaxuxṵ̃ i ngẽma ngexwacạxṵ̃xṵ̃ i maxṵ̃ rü ngẽma ngexwacạxṵ̃xṵ̃ i toxone.

[6]Rü ngẽmacạx taxucạxma taxoegaãẽgü. Erü nüxṵ̃ tacuạx rü ñụxma nax ñaa toxonewa tangexmagüxṵ̃ rü taxucürüwama tórü Corixṵ̃tawa tangexmagü i daxũguxṵ̃ i naanewa.

[7]Rü woo tama nüxṵ̃ tadaugügu ya yimá tórü Cori i ñụxmax, natürü tayaxõgü nax wüxi i ngunexṵ̃ rü tá nüxṵ̃ tadaugüxṵ̃.

[8]Rü ngẽmacạx taxucạxma taxoegaãẽgü ega tayuegu. Erü toxcạx rü narümemae nixĩ nax nüxna ítachoxṵ̃xṵ̃ i ñaa toxone, nax tórü Corixṵ̃tawa tangexmagüxṵ̃cạx.

[9]Rü ngẽmacạx, woo ñoma i toxonewa tangexmagügu rüẽxna tama nawa tangexmagügu, rü tanaxwạxe nax guxṵ̃guma tórü Coriarü ngúchaṵ̃ taxügüxṵ̃. Rü ngẽmacạx naxcạx tadaugü nax tanaxüxṵ̃ i ngẽma nanaxwạxexṵ̃ i nümax.

[10]Erü guxãtáma i yixema rü Cristupẹxewa tá tangugü nax wüxichigü nayaxuxṵ̃cạx i ngẽma tüxna üxṵ̃. Rü ngẽxgumarüxṵ̃ nax ñuxãcü mea


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

imaxẽxũ rüẹxna chixexũgu imaxẽxũ ga yexguma ñoma ga taxünewa iyexmagügu, rü ngẽmaãcü tá tüxna nanaxã ya wüxichigü.

### Cristu rü Tupanacạx tüxũ nigagü

[11]Toma rü aixcüma torü Corixũ tangechaxũ rü naga taxĩnüe. Rü ngẽmacạx norü orearü uwa tapuracüe rü tayaxucụxẽgü i duũxũgü nax yaxõgüãxũcạx. Rü nüma ya Tupana rü meama toxũ nacuạx, rü chierüna pema rü ta toxũ pecuạxgügux.

[12]Rü tama tanaxwạxe i wenaxarü pepẹxewa togüétüwa tidexagü, natürü pexũ tarüngũxẽẽchaũ nax pexṹ nangẽxmaxũcạx nax tạxacücạx tomaxã petaãẽgüxũ rü ngẽmaãcü penangãxũxũ i ngẽma duũxũgü i pepẹxewa nügü írümegünetaxũ natürü norü maxũwa rü tama ixaixcümagüxũ.

[13]Rü woo duũxũgü toxũ daugügu nax Tupanagu taxãũãẽgüxũ, rü nüetama nixĩ i ngẽma erü nümatama ya Tupana rü meama toxũ nacuạx. Natürü i pema rü meama toxũ pecuạx nax meama toõxẽxũ tacuáãcüma pemaxã nüxũ tixuxũ ga norü ore.

[14]Rü Cristu ya poraãcü toxũ ngechaũcü nixĩ ya ñụxma tomaxã icuácü, erü tayaxõgü nax nüma rü guxãarü pecaducạx nayuxũ nax yexma nayuxũcạx ga nũxcümaxũxũ ga tacüma ga chixexũ.

[15]Rü yemaacü guxũma ga duũxũgücạx nayu ga Cristu, nax ngẽma duũxũgü i maxẽxũ, rü tama nümatama nagu naxĩnüexũgu namaxẽxũcạx, natürü naxcạx nax namaxẽxũcạx ya Cristu ya naxcạx yucü rü wena írüdacü.

[16]Rü ngẽmacạx i toma rü tama ñoma i naanecüạ̃x i duũxũgü nagu rüxĩnüexũãcü nixĩ i nagu tarüxĩnüexũ. Rü woo ga ũpa rü duũxũgü nagu rüxĩnüexũãcü chixri Cristumaxã nagu tarüxĩnüe, natürü i ñụxma rü tama ngẽmaãcü namaxã nagu tarüxĩnüe.

[17]Rü ngẽxguma texé Cristuaxṹ yaxọ̃xgu, rü ngexwacạxũxũ i duũxũ tixĩ. Rü nũxcümaũxũ ga tümacüma rü marü tüxna inayarüxo, rü ngexwacạxũxũ i maxũ tüxṹ nangẽxma.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[18]Rü guxũma i ngẽma rü Tupana nixĩ ya naxücü rü Cristugagu nixĩ ga nügümaxã tüxũ iyanangüxmüexẽẽxũ. Rü ñu̱xma rü toxũ namu nax duũxũgümaxã nüxũ tixuxũ nax nümagü rü ta Tupanamaxã inangüxmüẽxũca̱x.

[19]Yerü ga Tupana rü Cristugagu nügümaxã duũxũgüxũ narüngüxmüexẽxẽ. Rü nüma rü tama duũxũgüarü pecadugü naxĩnüãcüma nanaxü ga yema. Rü ñu̱xma rü toxũ namu nax ngẽmachigaxũ duũxũgümaxã tixuxũ.

[20]Rü ngẽmaãcü Cristuarü orearü ngeruũgü tixĩgü, rü towa nixĩ ya Tupana pexũ ca̱a̱xũxũ nax namaxã iperüngüxmüexũca̱x. Rü ngẽmaca̱x Cristuégagu pexũ taca̱a̱xũgü nax Tupanamaxã iperüngüxmüexũca̱x.

[21]Cristu rü taguma pecadu naxü. Natürü tagagu nixĩ ga Tupana ga Cristuxũ naxütanüxẽẽãxũ i guxũma i tórü pecadugü nax yemaacü nagagu tüxũ ínanguxũxẽẽxũca̱x nawa i tórü pecadugü nax nape̱xewa imexũca̱x ya Tupana.

## 2 Coríntiuwa 6

[1]Rü ñu̱xma nax Tupanaarü ngũxẽẽruũgü tixĩgüxũ, rü pexũ taca̱a̱xũ nax tama nüxũ pexoexũca̱x ga yema ngechaũ ga Tupana pexca̱x ixãxũ.

[2]Erü Tupana rü norü ore i ümatüxũwa, rü ñanagürü: “Yexguma meama yema ngunexũwa nanguxgu nax choxũ peyaxuxũ, rü yexguma nixĩ ga pexũ chaxĩnüxũ. Rü yexguma nawa nanguxgu nax pexna chaxãxũ i maxũ i taguma gúxũ, rü yexguma nixĩ ga pexũ charüngũxẽẽxũ”, ñanagürü. Rü ñu̱xma nixĩ i namexũ nax Tupanaxũ peyaxuxũ, rü ñu̱xma nixĩ i ngẽma ngunexũ i pexna naxuaxũãxũ i maxũ i taguma gúxũ.

[3]Rü toma rü taguma texépe̱xewa chixri tamaxẽ nax taxuca̱xma texé chixri torü puracüchiga idexaxũca̱x.

[4-5]Rü guxũguma duũxũgüxũ nüxũ tadauxẽxẽ nax aixcüma Tupanaarü duũxũgü tixĩgüxũ. Rü ngẽmaca̱x yáxna namaxã taxĩnüe i ngẽxguma woo ngúxũ tingegügu, rüe̱xna ta̱xacü toxṹ taxu̱xgu, rüe̱xna ta̱xacürü guxchaxũ toxṹ ngẽxmagu, rüe̱xna toxũ yacua̱i̱xgügu, rüe̱xna toxũ napoxcuegu, rü e̱xna


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tomaxã nanuegu nax toxũ nada̲i̲xũca̲x. Rü poraãcü tapuracüe, rü ñuxguacü rü tama tapee, rü ñuxguacü rü taiya toxṹ nangu̲x. Natürü yáxna namaxã taxĩnüe i guxũma i ngẽma.

6Rü ngẽxgumarüxũ ta duũxũgüxũ nüxũ tadauxẽxẽ nax aixcüma mexũgu tarüxĩnüexũ, rü mea nüxũ tacuáxũ i Tupanaarü ore i aixcüma ixĩxũ, rü yáxna duũxũgümaxã taxĩnüexũ, rü namaxã tamecümaxũ. Rü duũxũgüxũ nüxũ tadauxẽxẽ nax towa nangẽxmaxũ i Tupanaãxẽ ya Üünecü rü ngẽmaca̲x aixcüma guxũ i duũxũgüxũ tangechaxũ.

7Rü duũxũgüxũ nüxũ tadauxẽxẽ nax aixcüma mea namaxã nüxũ tixu i ngẽma ore i aixcüma ixĩxũ, rü itanawe̲x i Tupanaarü pora i towa ngẽxmaxũ. Rü ngẽma toxne ixĩxũ, rü ngẽma nixĩ i torü maxũ i aixcüma mexũ. Rü ngẽmamaxã nixĩ i togü ítapoxũxũ i torü uanügüpe̲xewa.

8Rü duũxũgü rü ñuxguacü toxũ nicua̲xüũgü, rü ñuxguacü rü chixexũ tomaxã nixugüe. Rü ñuxguacü rü mea tochiga nidexagü, rü ñuxguacü rü chixri tochiga nidexagü. Rü ñoma dorata̲xáxũ toxũ nawogü, woo aixcüma yixĩxgu i ngẽma ore i nüxũ tixugüxũ,

9Rü ngẽma duũxũgü rü tama toxũ nacuáxũrüxũ tomaxã nixĩgü, woo nax meama toxũ nacua̲xgüchiréxũ. Rü guxũguma ãũcümaxũwa tangexmagü, erü toxũ nadaixchaũ, natürü naétüwa namaxẽama. Rü toxũ napoxcue, natürü tama toxũ nadaixichi.

10Rü woo tangechaũgügu, natürü guxũguma tataãẽgü. Rü woo ñoma i naanewa tama tamuarü ngẽmaxũã̲xgügu, natürü togagu muxũma i duũxũgü nanayauxgü i maxũ i taguma gúxũ. Rü woo taxuxũma toxṹ nangẽxma i ñoma i naanewa, natürü aixcüma toxṹ nangẽxma i guxũma.

11Pa Chauenexẽgü Pa Coríntiucüã̲xgüx, ngẽma ore i pemaxã nüxũ tixuxũ rü aixcüma nixĩ. Rü toma rü aixcüma pexũ tangechaũgü i torü maxũnewa.

12Rü toma rü tama pexũ taxoe, natürü pemawaxi nixĩ i tama toxũ pengechaxũgüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[13]Rü dücax, Pa Chauenexẽgüx, choma rü ñoma wüxi i papa naxacügüxũ̃ ca̱a̱xũ̃xũ̃rüxũ̃ pexũ̃ chaca̱a̱xũ̃ nax choxũ̃ pengechaũ̃güxũ̃ca̱x ngẽma choma pexũ̃ changechaũ̃xũ̃rüxũ̃.

**Tupana ya Maxũ̃cüpata tixĩgü**

[14]¡Rü taũtáma namaxã pexãmücü i ngẽma duũ̃xũ̃gü i tama yaxõgüxũ̃! Erü ngẽxguma chi namaxã pexãmücügu rü taxũtáma mea wüxigu perüxĩnüe. ¿Rü ñuxãcü nawüxiguxũ̃ i ngẽma mexũ̃ namaxã i ngẽma chixexũ̃? ¿Rü ñuxãcü nawüxiguxũ̃ i ngóonexũ̃ namaxã i ẽanexũ̃?

[15]¿Rü ñuxãcü nawüxiguxũ̃ ya Cristu namaxã i Chataná? ¿Rü ñuxãcü nawüxiguxũ̃ i wüxi i duũ̃xũ̃ i yaxõxũ̃ namaxã i wüxi i duũ̃xũ̃ i tama yaxõxũ̃?

[16]¿Rü ñuxãcü Tupanapatawa nangẽxmaxũ̃ i tupananetachicüna̱xãgü? Erü yixema rü Tupana ya Maxũ̃cüpata tixĩgü, rü tawa namaxũ̃ i nümax. Rü nümatama ya Tupana rü ñanagürü: “Ngẽma duũ̃xũ̃gütanüwa tá chamaxũ̃, rü natanügu tá chayarüxũũxũ̃. Rü norü Tupana tá chixĩ, rü nümagü rü tá chorü duũ̃xũ̃gü nixĩgü”, ñanagürü.

[17]Rü yemaca̱x ñanagürü ta ga tórü Cori: “¡Ípechoxũ̃ i natanüwa i ngẽma duũ̃xũ̃gü i tama chorü duũ̃xũ̃gü ixĩgüxũ̃! ¡Rü taxṹ i nüxũ̃ pingógüxũ̃ i ngẽma chope̱xewa ãũãchixũ̃! Rü choma rü tá pexũ̃ chayaxu.

[18]Rü choma rü Penatü tá chixĩ, rü pemax rü tá chaunegü rü chauxacügü pixĩgü”, ñanagürü ya tórü Cori ya Tupana ya Guxũ̃étüwa Ngẽxmacü.

## 2 Coríntiuwa 7

[1]Pa Chauenexẽgü ya Pexũ̃ Changechaũ̃güxex, ngẽmagü nixĩ i Tupanaarü unetagü i marü tüxṹ ngẽxmagüxũ̃. Rü ngẽmaca̱x tanaxwa̱xe nax yigüna idaugüxũ̃ nax tama taxünemaxã rü ẽ̱xna taãẽmaxã naxüxũ̃ca̱x i ngẽma Tupanape̱xewa tama mexũ̃. Rü tanaxwa̱xe i Tupanaxũ̃ imuũ̃exũ̃ rü nüxna yigü ixãgüxũ̃ nax naxca̱xicatama imaxẽxũ̃ca̱x.

**Pauru rü ngẽma Coríntiucüã̱xgümaxã nataãxẽ**


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2]Rü tanaxwa̱xe i toxũ̃ pengechaũ̃gü. Rü taxúxexũ̃ma tawomüxẽẽgü. Rü taxúeca̱x chixexũ̃ ítanguxẽxẽ. Rü taxúxexũ̃ma ngetanüãcü tapuracüxẽẽmare.

[3]Rü tama pexũ̃ chixuxũ̃ca̱x nixĩ i pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ i ngẽma. Yerü marü pemaxã nüxũ̃ chixu nax guxũ̃ i chorü maxũ̃nemaxã pexũ̃ changechaũ̃xũ̃. Rü ngẽma pexũ̃ nax changechaũ̃xũ̃gagu rü íchamemare nax wüxigu petanüwa chamaxũ̃xũ̃ rüẹxna wüxigu pemaxã chayuxũ̃.

[4]Rü ñu̱xma rü taxuca̱xma pexũ̃ chaxãneãcüma pemaxã chidexa, erü poraãcü pemaxã chataãxẽ. Rü woo ngúxũ̃ nax tingegüxũ̃, natürü ngẽmaétüwa rü taxũ̃ i ngúchaũ̃ choxṹ nangẽxma rü chataãẽama.

[5]Rü yexguma Machedóniaanewa tangugügucürüwa rü taguma itarüngügü. Yerü guxũ̃wama ga ngexta ítaxĩxũ̃wa rü nüxũ̃ itayangau ga guxchaxũ̃gü. Rü duũ̃xũ̃gü rü poraãcü toxṹ nanaguxchaxẽxẽ rü yemaca̱x poraãcü taxoegaãẽgü.

[6]Natürü ya Tupana ya tüxũ̃ taãẽxẽẽcü ya yíxema ngechaũ̃güxe, rü toxũ̃ rü ta nataãẽxẽxẽ ga yexguma toxũ̃tawa nanguxgu ga taenexẽ ga Títo.

[7]Rü tama yema toxũ̃tawa nax nanguxũ̃ca̱xicatama tataãẽgü, natürü tataãẽgü ta yerü ga pema rü poraãcü nüxṹ penangúchaũ̃xẽxẽ rü penataãẽxẽxẽ ga gumá taenexẽ ga Títo. Rü nüma ga Títo rü tomaxã nüxũ̃ nixu nax poraãcü penaxwa̱xexũ̃ nax toxũ̃ pedaugüxũ̃. Rü tomaxã nüxũ̃ nixu nax poraãcü toxca̱x pengechaũ̃güxũ̃, rü ñuxãcü cha̱u̱xca̱x pexoegaãẽgüxũ̃. Rü guxũ̃ma ga yema oremaxã rü yexeraãcü chataãxẽ.

[8]Choma nüxũ̃ chacua̱x rü yema popera ga pexca̱x chaxümatüxũ̃ rü pexũ̃ nangechaũ̃güxẽxẽ, natürü ñu̱xma rü marü tama naxca̱x changechaũ̃ nax chanaxümatüxũ̃ ga yema popera. Rü noxri rü yemaacü naxca̱x changechaũ̃ ga yexguma nüxũ̃ chacua̱xgu nax pexũ̃ nangechaũ̃güxẽẽxũ̃ ga yema popera ga yexguma penayauxgügu.

[9]Natürü i ñu̱xma rü chataãxẽ nax pexca̱x chanaxümatüxũ̃ ga yema popera. Rü tama yema nax pengechaũ̃güxũ̃ca̱x chataãxẽ, natürü chataãxẽ yerü yema


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

perü ngechaũgagu Tupanacax pewoegu. Rü yema ngechaũ rü Tupanaarü ngúchaũ nixĩ, rü yemaacü taxuxũma ga chixexũ pemaxã taxü ga yexguma pexcax tanaxümatügu ga yema popera.

10Rü ngẽma ngechaũ ya Tupana pexcax ínguxẽẽxũ, rü ngẽmagagu nüxũ perüxoe i pecüma i chixexũ rü penayaxu i maxũ i taguma gúxũ. Rü ngẽmacax taxucaxma tüxcüũ pexoegaãẽgü. Natürü ngẽma ngechaũ i ñoma i naanewa ngẽxmaxũ rü yuwa tüxũ naga.

11Rü yema ngechaũ ga Tupana pexcax ínguxẽẽxũ nawa ga yema popera ga pexcax chaxümatüxũ, rü dücax i ngẽma mexũ i nawa ínguxuchixũ. Yerü yema perü ngechaũgagu rü aixcüma nagu perüxĩnüe ga yema chixexũ ga petanüwa ngupetüxũ, rü meama chomaxã nüxũ pixu ga yema. Rü yema perü ngechaũgagu rü peãẽwa nangux ga yema chixexũ, rü poraãcü Tupanaxũ pemuũe. Rü yemacax penaxwaxe nax yéma chaxũxũ nax pexũ chayarüngũxẽẽxũcax, yerü penamexẽẽgüchaũ ga yema chixexũ. Rü yemacax ípenamuxuchi ga yema duũxũ ga chixexũ üxũ. Rü guxũ ga yemawa rü ipenawex nax tama pegagu yixĩxũ ga yema chixexũ ga ngupetüxũ.

12Rü yemacax, yexguma pexcax chanaxümatügu ga yema popera, rü tama yema duũxũ ga chixexũ üxũgu charüxĩnüãcü chanaxümatü, rü tama yema duũxũ ga napexewa chixexũ naxüxũgu charüxĩnüãcü chanaxümatü. Natürü chanaxümatü ga yema popera nax yemawa Tupanapexewa nüxna pecuaxãchiexũcax nax aixcüma toxũ pengechaũgüxũ.

13Rü yema nax toxũ pengechaũgüxũ, rü taãxẽ toxna naxã. Natürü yema taãẽarü yexera nixĩ ga yema taãxẽ ga toxṹ yexmaxũ ga yexguma nüxũ tadauxgu nax poraãcü pemaxã nataãẽxũ ga Títo. Rü aixcüma nixĩ nax guxãma ga pema rü wenaxarü penataãẽxẽẽxũ.

14Rü noxri tauta yéma naxũxgu ga Títo, rü namaxã nüxũ chixu nax aixcüma pemaxã chataãẽxũ. Rü ñuxma rü taxucaxma chaxãne, erü guxũma ga yema Títomaxã nüxũ chixuxũ ga pechiga rü aixcüma ngẽmaãcü nixĩ, yexgumarüxũ nax aixcüma yixĩxũ ga guxũma ga yema Tupanaarü ore ga pemaxã nüxũ tixuxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Rü ñu̱xma i Títo rü yexeraãcü pexũ̃ nangechaũ̃ i ngẽxguma nüxna nacua̱xãchigu nax ñuxãcü mea naga pexĩnüexũ̃ rü ñuxãcü nüxũ̃ pengechaũ̃ãcüma mea penayaxuxũ̃.

16Rü choma rü ta poraãcü pemaxã chataãẽxũ̃chi, erü nüxũ̃ chacua̱x nax aixcüma peyanguxẽẽxũ̃ ga guxũ̃ma ga yema pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃.

## 2 Coríntiuwa 8

### Yema yaxõgüxũ̃ rü woo tama namuarü diẽrua̱xgü, natürü togüxũ̃ narüngũ̃xẽxẽgü

1Ñu̱xmax, Pa Chauenexẽgüx, pemaxã nüxũ̃ tixuxchaũ̃ nax ñuxãcü Tupana natanüwa puracüxũ̃ i ngẽma yaxõgüxũ̃ i Machedóniaanearü ĩanegüwa ngẽxmagüxũ̃.

2Rü woo taxũ̃ ga guxchaxũ̃gü nüxṹ yexmagüxũ̃, natürü nataãẽgü. Rü woo tama namuarü diẽrua̱xgü, natürü yema nüxṹ yexmacü ga diẽrumaxã togüxũ̃ narüngũ̃xẽẽgü, ñoma nataarü diẽrua̱xgüxũ̃rüxũ̃.

3Rü choma nüxũ̃ chadau rü pemaxã nüxũ̃ chixu rü nümagü rü taãẽãcüma ngĩxũ̃ inaxãgü ga guxcüma ga diẽru ga nüxṹ tauxchacü nax ngĩxũ̃ inaxãgüxũ̃. Rü ngĩétü yexera taãẽãcüma ngĩxũ̃ inaxãgü.

4Rü poraãcü toxũ̃ nacaa̱xũ̃gü nax tama nüxna tanachu̱xuxũ̃ca̱x nax yemaacü yema togü ga taenexẽgüxũ̃ nangũ̃xẽẽgüxũ̃ca̱x.

5Rü yema nagu tarüxĩnüexũ̃arü yexera ngĩxũ̃ inaxãgü ga yema yaxõgüxũ̃ ga Machedóniaanecüa̱x. Yerü Tupananaxíra nügü naxãgü rü yemawena toxna nügü naxuaxũ̃gü nax toga naxĩnüexũ̃ca̱x, yema Tupana naxwa̱xexũ̃rüxũ̃.

6Rü yemaca̱x Títoxũ̃ tacaa̱xũ̃ nax wena petanüwa naxũxũ̃ca̱x nax ngĩxũ̃ pingu̱xẽẽxũ̃ca̱x ga yema diẽru ga marü pemaxã ngĩxũ̃ inaxügücü nax ngĩxũ̃ penutaque̱xexũ̃.

7Pema rü guxũ̃wama mea ipexĩ erü mea peyaxõgü, rü pexṹ natauxcha nax mea nüxũ̃ pixuxũ̃ i Tupanaarü ore erü mea nüxũ̃ pecua̱x nax ta̱xacüchiga yixĩxũ̃. Rü aixcüma togüxũ̃ perüngũ̃xẽẽchaũ̃, rü yema pexũ̃ tangúexẽẽxũ̃ãcüma pegü pengechaũ̃gü. Rü ñu̱xma rü ngẽxgumarüxũ̃ ta


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

penaxwa̱xe nax aixcüma mea ipexĩxũ̃ nawa i ngẽma mexũ̃ i nacüma nax diẽru ngĩxũ̃ ipexãxũ̃ naxca̱x i ngẽma taenexẽgü i nüxṹ nataxuxũ̃.

8Tama wüxi i mu nixĩ i ngẽma pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃. Natürü chanaxwa̱xemare nax nüxũ̃ pecuáxũ̃ nax ñuxãcü taãẽãcüma ngĩxũ̃ inaxãgüxũ̃ ga togü ga yaxõgüxũ̃. Rü pemaxã nüxũ̃ chixu i ngẽma nax pema rü ta ngĩxũ̃ ipexãgüxũ̃ca̱x i ngẽma diẽru i togü i taenexẽgüarü ngũ̃xẽẽca̱x ixĩcü, nax ngẽmaãcü ipenawéxũ̃ca̱x nax aixcüma nüxũ̃ pengechaũ̃güxũ̃.

9Erü pema rü marü nüxũ̃ pecua̱x nax ñuxãcü tamaxã namecümaxũ̃ ga tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu. Rü woo nüxṹ nayexma ga guxũ̃ma, natürü ñoma wüxi ga ngearü diẽruáxũ̃rüxũ̃ pexca̱x nügü nixĩxẽxẽ nax ngẽmaãcü pexṹ nangẽxmaxũ̃ca̱x i taxũ̃ i Tupanaarü ngũ̃xẽxẽ.

10Rü ñu̱xma rü perü mexũ̃ca̱x nixĩ i pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ i ngẽma diẽruarü nutaque̱xechiga. Rü taunecü ga ngupetücügutama nixĩ ga ipenaxügüxũ̃ nax ngĩxũ̃ penutaque̱xexũ̃. Rü yema rü aixcüma perü ngúchaũ̃maxã nixĩ ga penaxüxũ̃.

11Rü ñu̱xma rü yema noxri nax mea ipenaxügüxũ̃rüxũ̃, rü name nixĩ i taãẽãcüma rü perü ngúchaũ̃maxã peyangu̱xẽxẽ. Rü ngẽma diẽru i pexṹ ngẽxmacüwa rü name nixĩ nax noxrirüxũ̃ perü ngúchaũ̃maxã ngĩxũ̃ ipexãxũ̃ naxca̱x i ngẽma peenexẽgü i nüxṹ nataxuxũ̃.

12Erü ngẽxguma aixcüma wüxi ya duũ̃xẽ tümaarü ngúchaũ̃maxã ngẽma diẽru i tüxṹ ngẽxma̱xcüwa tümaenexẽca̱x ngĩxũ̃ itaxãxchaũ̃gu, rü Tupana rü taãẽãcüma ngĩxũ̃ nayaxu. Erü nüma ya Tupana rü tama tüxna ngĩxca̱x naca i ngẽma tüxṹ taxu̱xcü.

13Rü ngẽmaca̱x tama chanaxwa̱xe i ngẽma togüxũ̃ nax perüngũ̃xẽẽxũ̃gagu pexṹ nataxuxũ̃ i pemax. Rü tama tanaxwa̱xe nax wüxíe tüxṹ nataxuxũ̃ rü yíxema toguxe rü tüxṹ íyaxüxũ̃.

14Rü ñu̱xma nax pexṹ nangẽxmaxũ̃ i perü diẽru, rü name nixĩ i nüxũ̃ perüngũ̃xẽẽgü i ngẽma taenexẽgü i nüxṹ nataxuxũ̃. Rü ngẽxguma to i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngunexũgu i pema pexű nataxuxgu, rü nümagü rü tá nüxí nüxű nangẽxma nax pexũ nangũxẽẽgüxũca̲x. Rü ngẽmaãcü tá guxãtáma tawüxigu.

15Rü Tupanaarü ore i ümatüxũwa rü ñanagürü: “Guxema muxũma tüxű yexmaxẽ rü taxuxũma tüxű ínayaxü. Rü guxema noxretama tüxű yexmaxẽ rü tama tüxű inayataxu”, ñanagürü.

### Títo rü namücügüchiga

16Natürü Tupanana moxẽ chaxã, erü nüma rü Títoxũ nagu narüxĩnüxẽxẽ i ngẽmatama oegaãxẽ i choma pexca̲x choxű ngẽxmaxũ.

17Rü yexguma petanüwa chanamuxgu ga Títo rü: “Ngũ”, ñanagürü. Yerü nüma rü woetama poraãcü pegu narüxĩnü. Rü ngẽmaca̲x norü ngúchaũmaxã tá pexũ ínayadau i ñu̲xma.

18Rü wüxigu Títomaxã ngéma petanüwa tanamu i wüxi i taenexẽ i guxũma i yaxõgüxũ nüxũ ngechaũgüxũ, erü nüma rü aixcüma mea nüxũ nixu i Tupanaarü ore.

19Rü naétü ngẽma yaxõgüxũtücumügü rü ngẽma taenexẽxũ naxunetagü nax toxũ íyaxümücüxũca̲x rü toxũ nangũxẽẽxũca̲x i ngẽxguma Yerucharéũwa ngĩxũ tangexgu i ngẽma diẽru, nax ngẽmaãcü nüxũ ticua̲xüũgüxũca̲x ya tórü Cori, rü guxãma nüxũ daugüxũca̲x nax taãẽãcüma yigü rüngũxẽẽgüxũ.

20Rü wüxigu tomaxã ítayaga i ngẽma taenexẽ, erü tama tanaxwa̲xe i texé toxũ tixu ngĩxca̲x i ngẽma tacü i diẽru i taenexẽgüca̲x ngĩxũ inutaque̲xegücü.

21Rü tama Cori ya Tupanape̲xewaxicatama tanaxwa̲xe nax mea tanaxüxũ, natürü guxũ i duũxũgüpe̲xewa rü ta tanaxwa̲xe nax mea tanaxüxũ.

22Rü Títomaxã rü ngẽma togü i taenexẽgümaxã petanüwa tanamu i wüxi i to i taenexẽ i toxũ nüxũ dauxẽẽxũ nax aixcüma nüxű nangúchaũ nax naxüaxũ i Tupanaarü puracü. Rü ñu̲xma rü yexeraãcü petanüwa naxũxchaũ i nümax, erü pexű nayaxõ nax pema rü aixcüma togüxũ perüngũxẽẽgüxũ.

23Rü pemaxã nüxũ chixu rü nüma ya Títo rü chomücü ya wüxiwa chomaxã pexca̲x puracücü nixĩ. Rü ngẽma taxre i togü i taenexẽgü rü yatügü i ngẽma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yaxõgüxũ̈tücumügü ngéma mugüxũ̈ nixĩ. Rü nümagü rü aixcüma Cristuxũ̈ nangechaxũ̈gü.

24Rü ngẽmacax chanaxwaxe i ngẽma tomaepüx i taenexẽgüxũ̈ penawex nax aixcüma nüxũ̈ pengechaũ̈güxũ̈, nax ngẽmaãcü guxũ̈ma i ngẽma yaxõgüxũ̈tücumügü nüxũ̈ cuaxgüxũ̈cax, rü toma rü pemaxã tataãẽgüxũ̈.

## 2 Coríntiuwa 9

### Diẽru ga yema togü ga yaxõgüxũ̈cax ngĩxũ̈ inutaquexecüchiga

1Rü taxucaxma tüxcüũ̈ pexcax chanaxümatü ngĩchiga i ngẽma diẽru i ngĩxũ̈ penutaquexegücü naxcax i ngẽma taenexẽgü i yaxõgüxũ̈ i Yerucharéũ̈wa ngẽxmagüxũ̈.

2Erü marü nüxũ̈ chacuax rü perü ngúchaũ̈maxã ipenaxã i ngẽma diẽru. Rü guxũ̈guma taãẽãcüma ngẽma yaxõgüxũ̈ i Machedóniaanewa ngẽxmagüxũ̈maxã nüxũ̈ chixu nax ñuxãcü i pema i Acáyaanewa ngẽxmagüxe rü taunecü ga ngupetücügu marü ípememarexũ̈ nax ngĩxũ̈ ipexãgüxũ̈ i ngẽma diẽru. Rü yema rümumaexũ̈ ga yaxõgüxũ̈ ga Machedóniaanecüax, rü yexguma nüxũ̈ naxĩnüegu nax ñuxãcü taãẽãcüma togücax ngĩxũ̈ nax ipexãgüxũ̈ i perü diẽru, rü nümagü rü ta inanaxügü nax ngĩxũ̈ inaxãgüxũ̈.

3Rü ñuxma rü petanüwa chanamugü i ngẽma taenexẽgü nax nüxũ̈ nacuaxgüxũ̈cax nax aixcüma yixĩxũ̈ i ngẽma pechiga nüxũ̈ chixuxũ̈. Rü ñuxma rü pexcax chanaxümatü nax aixcüma ípememarexũ̈cax nax ngĩxũ̈ ipexãgüxũ̈ i ngẽma diẽru, ngẽma taenexẽgümaxã nüxũ̈ chixuxũ̈rüxũ̈.

4Erü ngẽxguma chi ñuxre i taenexẽgü i Machedóniaanecüax rü ngürüãchi chomaxã petanüwa naxĩxgu, rü tama chanaxwaxe nax pexũ̈ nax iyangauxũ̈ nax tama aixcüma ípememarexũ̈ nax ngĩxũ̈ ipexãxũ̈ i ngẽma diẽru. Rü toxũ̈́ rü chi wüxi i ãnexüchi nixĩ, erü marüchirex namaxã nüxũ̈ tixu nax pema rü aixcüma ípememarexũ̈ nax ngĩxũ̈ ipexãgüxũ̈ i ngẽma diẽru. Rü pexũ̈́ rü chi ta wüxi i ãnexüchi nixĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[5]Rü ngẽmacax nixĩ i chauxcax namexũ̃ nax naxcax íchacaxaxũ̃ i ngẽma taenexẽgü nax nüxíra petanüwa naxĩxũ̃cax rü nümatama pexũ̃ yanangũ̃xẽẽgüxũ̃cax nax ngĩxũ̃ penutaquexegüxũ̃cax i ngẽma diẽru ga ũ̃pamama ngĩxũ̃ pixucü. Rü ngẽmaãcü aixcüma tá íimemare i ngẽma diẽru i ngẽxguma ngéma changuxgu. Rü ngẽmaãcü togü tá nüxũ̃ nadaugü nax aixcüma perü ngúchaũ̃maxã yixĩxũ̃ nax ngĩxũ̃ ipexãgüxũ̃ rü tama aüãcüma.

[6]¡Rü nüxna pecuaxãchie i ngẽma dexa i ñaxũ̃: “Rü yíxema noxretama i nanetüchire itoxe, rü noxretama i norü o tayaxu. Natürü yíxema muxũ̃ i nanetüchire itoxe, rü muxũ̃ma i norü o tayaxu”, ñaxũ̃!

[7]Rü wüxichigü tanaxwaxe nax ngĩxũ̃ itaxãxũ̃ i ngẽma ngĩgu tarüxĩnücü nax ñuxre ngĩxũ̃ itaxãxchaũ̃xũ̃. Rü tama name i aüãcüma ngĩxũ̃ itaxã rü ẽxna texé tüxũ̃ muãcüma ngĩxũ̃ itaxã. Erü Tupana rü nüxũ̃ nangechaũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃ i taãẽãcüma ngĩxũ̃ ixãxũ̃.

[8]Rü Tupana rü nüxũ̃́ natauxcha nax mea pexna naxããxũ̃cax i norü ngũ̃xẽxẽ, nax guxũ̃guma pexũ̃́ nangẽxmaxũ̃cax i ngẽma pexcax mexũ̃ rü naétü nax pexũ̃́ íyaxüxũ̃cax nax togüxũ̃ namaxã perüngũ̃xẽẽgüxũ̃cax.

[9]Tupanaarü ore i ümatüxũ̃wa rü ñanagürü: “Yimá yatü ya nüxũ̃ rüngũ̃xẽẽcü i ngẽma ingearü diẽruáxũ̃, rü duũ̃xũ̃gü rü tá guxũ̃gutáma nüxna nacuaxãchie naxcax i ngẽma nacüma i mexũ̃”, ñanagürü.

[10]Tupana nixĩ ya tüxna naxãcü ya nanetüchire nax inatoxũ̃cax, rü tüxna naxãcü i õna nax nangṍxũ̃cax. Rü nüma tá nixĩ i pexna naxããxũ̃ ya guxũ̃nema ya nanetüchire ya penaxwaxene nax ipenatoxũ̃cax. Rü nüma tá nanaxüxẽxẽ rü nanayaxẽxẽ ya ngẽma nanetüchire. Rü tá nanamuxẽxẽ i norü o, nax muxũchixũ̃ nawa peyaxuxũ̃cax nax ngẽmamaxã togüxũ̃ perüngũ̃xẽẽgüxũ̃cax.

[11]Rü ngẽmaãcü i pema rü tá pexũ̃́ nangẽxma i guxũ̃ma i mexũ̃ nax tauxchaãcüma nüxũ̃ perüngũ̃xẽẽgüxũ̃cax i togü. Rü ngẽxguma ngẽma taenexẽgü i Yudéaanewa ngẽxmagüxũ̃xũ̃tawa ngĩxũ̃ tangegügu i ngẽma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

diẽru i naxcạx ngĩxũ̃ ipexãcü, rü nümagü rü tá poraãcü Tupanana moxẽ naxãgü ngĩxcạx.

12Erü ngẽxguma nüxna ngĩxũ̃ taxãxgu i ngẽma diẽru i nüxũ̃ ngĩmaxã perüngũ̃xẽẽgücü i ngẽma taenexẽgü, rü tama tạxacü i nüxṹ taxuxũ̃cạxicatama ta nixĩ, natürü naétü i nümagü i taenexẽgü rü perü ãmaregagu tá poraãcü Tupanana moxẽ naxãgü.

13Rü nümagü i ngẽma taenexẽgü i Yudéaanewa ngẽxmagüxũ̃ rü tá Tupanaxũ̃ nicuạxüũ̃gü, erü ngẽma perü ãmaremaxã tá nüxũ̃ penawẹx nax aixcüma naga pexĩnüexũ̃ i Cristuarü ore i mexũ̃. Rü nümagü rü tá Tupanana moxẽ naxãgü naxcạx i ngẽma perü ãmare i perü ngúchaũ̃maxã nüxna pexãgüxũ̃ rü guxũ̃ma i ngẽma togü i yaxõgüxũ̃na pexãgüxũ̃.

14Rü ngẽma taenexẽgü i Yudéaanewa ngẽxmagüxũ̃ rü naétü tá pexcạx nayumüxẽgü, erü pexũ̃ nangechaũ̃gü. Rü Tupanana moxẽ tá naxãgü, erü nüma ya Tupana pexṹ nanatauxchaxẽxẽ nax nüxũ̃ perüngũ̃xẽẽgüxũ̃cạx i ngẽma taenexẽgü i Yudéaanewa ngẽxmagüxũ̃.

15Rü ngẽmacạx i ñụxma rü Tupanana moxẽ taxã, yerü tüxna nanamu ga Nane nax tórü ãmare yixĩxũ̃cạx. Rü nataxuma i ore i nagu mexũ̃ nax nüxũ̃ ixuxũ̃cạx nax ñuxãcü namaxã itaãẽgüxũ̃ i ngẽma ãmare ya Tupana tüxna ãxũ̃.

## 2 Coríntiuwa 10

### Pauru rü ínanapoxũ̃ i norü puracü

1Rü ñụxma rü Cristuarü mecümagagu rü norü ngechaũ̃gagu, rü choma i Pauru rü pexũ̃ chacạạxũ̃ nax choxũ̃ íperüxĩnüexũ̃cạx. Erü nangẽxma i duũ̃xũ̃gü i nüxũ̃ ixugüxũ̃ nax pexũ̃ chamuũ̃xũ̃ ega pexũ̃tawa changexmagu natürü ngẽxguma pexna chayáxũ̃gu rü chaugü ícharüpora.

2Natürü ngẽxguma ngéma petanüwa chaxũ̃xgu, rü chierüx nataxuxguma nax tạxacücạx namaxã chaporagaxũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i petanüwa toxũ̃ ixuxũ̃ nax ñoma tama yaxõgüxũ̃rüxũ̃ tamaxẽxũ̃. Erü choma rü íchamemare nax namaxã chaporagaxũ̃ i ngẽma toxũ̃ ixuxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[3]Rü ngẽmáacü duũxũgü tixĩgü, natürü tama ñoma i naanecüa̲xrüxũ togü tadai i ngẽxguma ítanapoxũgu i Tupanaarü ore.

[4-5]Erü ngẽma toxne i namaxã ítanapoxũxũ i Tupanaarü ore rü tama ñoma i naanecüa̲x namaxã ãxnexũ nixĩ. Erü toma rü toxṹ nangẽxma i Tupanaarü pora nax ngẽmamaxã itayanaxoxẽẽxũca̲x i Chatanáarü pora rü itayanaxoxẽẽxũca̲x i guxũma i ngẽma ore i duũxũgüaxṹ naguxchaxẽẽxũ nax tama Tupanaaxṹ yaxõgüãxũca̲x. Rü guxũma i ta̲xacü i nagu naxĩnüexũ i ngẽma duũxũgü i chixexũ, rü Cristuna tanaxuaxũ nax nüma namaxã inacuáxũca̲x.

[6]Rü ngẽxguma marü mea Cristuga pexĩnüegu, rü toma rü ítamemare nax tüxũ ítarüwe̲xãchixẽẽxũ ya guxãma ya yíxema tama Cristuga ĩnüxe.

[7]¡Mea penangugü i ngẽma nüxũ pedauxũ! Rü ngẽxguma texé tügü cua̲xgu nax Cristuarü duũxũ tixĩxũ, rü name nixĩ i nüxũ tacua̲x nax toma rü ta Cristuarü duũxũgü tixĩgüxũ.

[8]Rü woo írarüwa chanangupetüxẽxẽ nax chaugü chicua̲xüxũxũ namaxã i ngẽma nax Tupana toxũ muxũ, natürü taxuca̲xma naxca̲x chaxãne. Erü aixcüma nüma ya Cori nixĩ ya toxũ mucü nax pexũ tarüngũxẽẽgüxũca̲x nax yexeraãcü mea peyaxõgüxũca̲x. Rü tama ta̲xacürü chixexũgu nax pexũ tayixẽẽxũca̲x nixĩ i toxũ namuxũ.

[9]Rü tama chanaxwa̲xe i nagu perüxĩnüe nax pexũ íchabaixgüchaũxũ namaxã i ngẽma poperagü i pexca̲x chaxümatüxũ.

[10]Rü nangẽxma i duũxũgü i nüxũ nixugüxũ nax chorü poperawaxicatama pexũ íchabaixgüxũ, natürü ngẽxguma pexũtawa changexmagu rü taxúexũma ichabáixgü nax chauga taxĩnüxũca̲x, ñaxũmaxã choxũ nixugüe.

[11]Natürü texé ya ngẽmaãcü idexáxe rü tanaxwa̲xe i mea nagu tarüxĩnü rü ngẽxguma pexna tayáxũgu torü poperawa pemaxã nüxũ tixuxũrüxũ tátama tixĩgü i ngẽxguma petanüwa tangexmagügu.

[12]Toma rü tama tanaxwa̲xe i togü namaxã tawüxiguxẽxẽ rü ẽxna nagu togü tangugü i ngẽma duũxũgü i nügütama icua̲xüũgüxũ. Nümagü rü nügütama


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nawomüxẽẽgü, erü nügügutama nügü nangugü rü nügümaxã nügü nawüxiguxẽxẽ.

13Natürü toma rü tama togü namaxã ticuạxüũgü i ngẽma yaxõgüxũ i tama toxmẹxwa ngẽxmagüxũ. Yerü Tupana nixĩ ga tomaxã nüxũ ixucü nax ngextá nanaxwạxexũ nax tapuracüexũ. Rü nüma nixĩ ga noxri Coríntiuwa ga petanüwa toxũ nangugüxẽẽxũ.

14Rü yemaacü toxíra nixĩ ga noxri petanüwa tangugüxũ nax pemaxã nüxũ tixuxũcạx ga yema Cristuarü ore. Rü ngẽmacạx i ñụxma nax petanüwa taxĩxũ, rü tama tanangupetüxẽxẽ ga yema Tupana tomaxã nüxũ ixuxũ, yerü nüma nixĩ ga toxũ namuxũ nax pexũ tarüngũxẽẽgüxũcạx.

15Rü ngẽmacạx tama togüarü puracümaxãmare nixĩ i togü ticuạxüũgüxũ. Rü tama nüxũ tachopetüchaũ i ngẽma Tupana nagu tomaxã unetaxũ, rü ngẽmacạx nixĩ i pexũ tangúexẽẽxũ. Rü ngẽma pexṹ tanaxwạxexũ nixĩ nax yexeraãcü nüxũ pecuáxũ i Tupanaarü ore nax ngẽmaãcü yexera peyaxõgüxũcạx.

16Rü ngẽxguma marü petanüwa tangugüguwena rü tanaxwạxe i ngẽma duũxũgü i perü yéamaxũra ngẽxmagüxũ i ngextá taguma texé nüxũ íixuxũwa taxĩ nax ngẽmamaxã rü ta nüxũ tixuxũcạx i ore i mexũ. Erü tama tanaxwạxe i togüarü puracümaxã togü ticuạxüũgü.

17Erü Tupanaarü ore i ümatüxũwa rü ñanagürü: “Rü ngẽxguma texé tügü icuạxüxũchaũgu, rü name nixĩ i tórü Corixũ ticuạxüxũ, erü nüma nixĩ i tüxũ nangũxẽẽxũ”, ñanagürü i ngẽma ore.

18Rü tama yíxema tügütama icuạxüxũxe tixĩ ya Tupanapẹxewa mexe, natürü yíxema tórü Cori tüxũ icuạxüxũxe tixĩ ya aixcüma Tupanapẹxewa mexe.

## 2 Coríntiuwa 11

### Pauru rü nüxũ nixuchiga ga yema orearü uruũgüneta

1Rü ñụxma i ngẽma tá pemaxã nüxũ chixuxũ, rü bexmana pexcạx rü wüxi i ngeãẽmare nixĩ. Rü chierüx choxṹ iperüxĩnüemaregu rü yáxna chomaxã pexĩnüegu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2]Rü ngẽma nax pexũ̃ chinuxuxũ̃ rü ngẽma rü Tupanawa ne naxũ. Rü choma nixĩ ga Cristuna pexũ̃ chamugüxũ̃ nax noxrüxicatama pixĩgüxũ̃cn̲ax. Rü ngẽmacn̲ax chanaxwn̲axe i ngearü chixexũ̃ãxẽ Cristuxũ̃ pexũ̃ chawẹ̲x ñoma wüxi i pacü i taguma yatüxũ̃ cun̲axcürüxũ̃.

[3]Natürü chaxoegaãxẽ erü yema ãxtape norü doramaxã Ébaxũ̃ nawomüxẽẽxũ̃rüxũ̃, ngürüãchi tá ta texé pexũ̃ tawomüxẽxẽ nax nüxũ̃ perüxoexũ̃cn̲ax nax Cristugu perüxĩnüexũ̃ rü naxcn̲axicatama nax pemaxẽxũ̃.

[4]Erü pema rü tauxchaãcü nixĩ nax pexũ̃ nawomüxẽẽgüxũ̃. Rü ngẽxguma ínangugügu i duũ̃xũ̃gü i pemaxã nüxũ̃ ixuxũ̃ i to i Ngechuchuchiga ya tama yimá toma nüxũ̃ tixuchigacü, rü pema rü nüxũ̃́ peyaxõgü i ngẽma duũ̃xũ̃gü. Rü pema rü taãẽãcüma penayaxu i to i naãxẽ i tama Tupanaãxẽ ya Üünecü ga marü peyaxuxũ̃ ixĩxũ̃. Rü peyaxõgü i to i ore i tama Tupanaarü ore i mexũ̃ ga noxri peyaxuxũ̃ ixĩxũ̃.

[5]Dücax, rü woo nawe perüxĩxgu i ngẽma togü i orearü uruũ̃güneta i nügü írütagüxũ̃, natürü chn̲aun̲xcn̲ax rü taxuwama choxũ̃ narüyexeragü.

[6]Rü woo tama choxũ̃́ nangẽxmagu i tauxcha nax duũ̃xũ̃güpẹ̲xewa chidexaxũ̃, natürü aixcüma mea nüxũ̃ chacun̲ax i ngẽma nachiga chidexaxũ̃. Rü guxũ̃guma guxũ̃ma i torü puracüwa marü pexũ̃ tanawẹ̲x nax aixcüma mea nüxũ̃ tacuáxũ̃ i ngẽma nachiga tidexagüxũ̃.

[7]¿Pexcn̲ax rü chixexũ̃ chaxü ga yexguma ngetanüãcüma pemaxã nüxũ̃ chixuxgu ga Tupanaarü ore i tüxũ̃ maxẽxẽẽxũ̃? Rü choma rü aixcüma chaugü ícharüxíraxũ̃ nax pexũ̃ chataxẽẽxũ̃cn̲ax i pemax.

[8]Rü aixcüma nixĩ nax yema togü ga yaxõgüxũ̃tanüwa ngĩxũ̃ chayaxuxũ̃ ga yema diẽru ga choxna ngĩxũ̃ naxãgücü nax yemamaxã petanüwa chapuracüxũ̃cn̲ax rü pexũ̃ charüngũ̃xẽẽxũ̃cn̲ax.

[9]Rü yexguma petanüwa chayexmagu rü aixcüma choxũ̃́ itaxu ga diẽru, natürü taguma texéna ngĩxcn̲ax chaca. Rü taenexẽgü ga Machedóniaanewa ne ĩxũ̃ rü choxna ngĩxũ̃ naxãgü ga yema choxũ̃́ taxun̲xcü. Rü yemaacü tama


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

petanüwa ngĩxca̱x íchaca ga yexguma. Rü ña̱xma rü ta tagutáma ta̱xacüca̱x pexna chaca.

10Rü meama nüxũ̃ chacua̱x nax aixcüma nüxũ̃ chacuáxũ̃ i ngẽma Cristuarü ore i aixcüma ixĩxũ̃. Rü ngẽma nixĩ i chorü taãxẽ ixĩxũ̃. Rü guxũ̃ i Acáyaanewa rü taxúetama choxna tanapu i ngẽma taãxẽ i choxṹ ngẽxmaxũ̃.

11¿Rü ta̱xacüca̱x yixĩxũ̃ i ngẽmaãcü chidexaxũ̃? ¿Ẽxna pexca̱x rü tama pexũ̃ changechaũ̃xũ̃ca̱x yixĩxũ̃ i ngẽmaãcü chidexaxũ̃? Dücax, pemaxã nüxũ̃ chixu rü Tupana nüxũ̃ nacua̱x nax aixcüma pexũ̃ changechaũ̃xũ̃.

12Rü ngẽmaca̱x tá petanüwa nüxũ̃ chixuama i Tupanaarü ore, nax taxucürüwa chixri chauchiga yadexagüxũ̃ca̱x i ngẽma orearü uruũ̃güneta i nügü ixuxũ̃ nax toxrüxũ̃ naxügüãxũ̃ i Tupanaarü puracü.

13Nümagü rü orearü uruũ̃güneta nixĩgü. Rü nügü nixugü nax Cristu yamugüxũ̃, rü ngẽmaãcü Tupanaarü orearü uruũ̃gu nügü nicu̱xgü rü duũ̃xũ̃güxũ̃ nawomüxẽẽgü.

14Rü ngẽma rü taxuca̱xma namaxã pebaixãchiãẽgü. Erü woo i Chataná rü ta rü Tupanaarü orearü ngeruũ̃gü i daxũcüã̱x i ya̱u̱xracüxũ̃rüũ̃ãcü nügü nango̱xẽxẽ.

15Rü ngẽmaca̱x woetama ngẽmaãcü nixĩgü i ngẽma duũ̃xũ̃gü i Chatanáaxṹ puracüexũ̃. Rü nümagü rü duũ̃xũ̃gü i mexũ̃ ügüxũ̃gu nügü nicu̱xgü. Natürü Tupana tá nanapoxcue naxca̱x i ngẽma chixexũ̃ i naxügüxũ̃.

### Pauru rü Ngechuchuarü puracüca̱x ngúxũ̃ ninge

16Rü wena pemaxã nüxũ̃ chixu rü tama chanaxwa̱xe i nagu perüxĩnüe nax wüxi i ãũãẽxũ̃ chixĩxũ̃. Natürü ngẽxguma chi ngẽmaãcü chomaxã nagu perüxĩnüegu, rü tama chanaxwa̱xe i choxna penachu̱xu nax ñoma wüxi i ãũãẽxũ̃rüxũ̃ chaugüétüwa chidexaxũ̃, nax ngẽmaãcü choma rü ta írarüwa chaugütama chicua̱xüxũ̃xũ̃ca̱x.

17Rü ña̱xma nax chaugüétüwa chidexaxũ̃ rü ngẽma rü tama tórü Coriarü mu nixĩ. Natürü ñoma wüxi i ãũãẽxũ̃ nügü icua̱xüxũ̃rüxũ̃ nixĩ i chidexaxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[18]Rü ñu̱xma nax nangẽxmaxũ̃ i muxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü i ñoma i naanewa nügü icua̱xüũ̃güxũ̃, rü choma rü tá ta chaugü chicua̱xüxũ̃.

[19]Pema rü peãẽxũ̃ pecua̱x, natürü taãẽãcüma yáxna namaxã pexĩnüe i ngẽma orearü uruũ̃güneta.

[20]Rü yáxna namaxã pexĩnüe i ngẽma duũ̃xũ̃gü i nügüxṹ̃ pexũ̃ puracüexẽẽxũ̃, rü ngẽma ngetanüãcüma pexũ̃ puracüexẽẽmarexũ̃, rü ngẽma pexũ̃ womüxẽẽgüxũ̃, rü ngẽma pexũ̃ oexũ̃, rü ngẽma pexũ̃ pechiwegüxũ̃.

[21]Rü woo ãne choxna naxã nax pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃, natürü cha̱u̱xca̱x rü tama aixcüma pexũ̃ tanawe̱x ga torü pora ga yexguma petanüwa tayexmagügu. Natürü ñu̱xma nax tama namuũ̃exũ̃ nax nügü yacua̱xüũ̃güxũ̃ i ngẽma orearü uruũ̃güneta, rü choma rü tá ta taxuca̱xma chamuũ̃ nax chaugüétüwa chidexaxũ̃ woo pexca̱x rü ñoma wüxi i ngeãẽxũ̃rüxũ̃ãcü chidexagu.

[22]Nümagü rü nügü yaxugügu rü Yudíugü nixĩgü. Natürü choma rü ta Yudíu chixĩ. Rü nümagü nügü yaxugügu rü Iraétanüxũ̃ nixĩgü. Natürü choma rü ta rü Iraétanüxũ̃ chixĩ. Rü nümagü rü nügü yaxugügu rü Abraáũ̃tanüxũ̃ nixĩgü. Natürü choma rü ta Abraáũ̃tanüxũ̃ chixĩ.

[23]Nümagü rü nügü yaxugügu rü Cristuaxṹ̃ napuracüe. Natürü choma rü norü yexera Cristuaxṹ̃ chapuracü. Rü ngẽma ñachagürü pexũ̃ woo pema nagu perüxĩnüegu nax ñoma wüxi i ãũãẽxũ̃rüxũ̃ chidexaxũ̃. Rü ngẽma duũ̃xũ̃güarü yexera poraãcü Tupanaaxṹ̃ chapuracü. Rü norü yexera Tupanaarü oreca̱x chapoxcu, rü norü yexera choxũ̃ nacua̱i̱xgü. Rü mue̱xpü̱xcüna ãũcümaxũ̃wa chayexma, yerü choxũ̃ nima̱xgüchaũ̃.

[24]Rü 5 e̱xpü̱xcüna nixĩ ga 39 ga cuaximaxã choxũ̃ nacua̱i̱xgüxũ̃ ga Yudíugü.

[25]Rü tomaepü̱xcüna nixĩ ga naimaxã choxũ̃ nacua̱i̱xgüxũ̃, rü wüxicana ga nutamaxã choxũ̃ ínamuxũchigüxũ̃. Rü tomaepü̱xcüna nixĩ ga guma wapuru ga nagu chixũxũ̃ne rü chomaxã inanguxũ̃. Rü wüxicana ga yexguma chomaxã inanguxgu ga wapuru rü wüxi ga chütaxũ̃ rü wüxi ga ngunexũ̃ chinge nax már arü ngãxũ̃tüwa chayexmaxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[26]Rü mue̱xpü̱xcüna tóxnamana chaxũ, rü natügü ga ãũcümaxũ̃wa chayexma, rü ãũcümaxũ̃ ga ngí̱ta̱xagüxũ̃ íyexmagüxũ̃wa chayexma. Rü woo Yudíugütanüwa, rü woo yema tama Yudíugü ixĩgüxũ̃tanüwa, rü woo ĩanegüwa, rü woo namagüwa, rü woo márwa rü ãũcümaxũ̃wa chayexma. Rü woo yema yaxõgünetaxũ̃tanüwa rü ãũcümaxũ̃wa chayexma.

[27]Rü poraãcü chataarü puracüã̱x, rü muxũchixũ̃ ga guxchaxũ̃gü choxũ̃ nangupetü. Rü mue̱xpü̱xcüna rü tama chape, rü chataiya, rü chita̱xawa. Rü mue̱xpü̱xcüna rü tama chachibü, rü choxũ̃ nanadeyu, rü choxũ̃́ nataxu ga chauxchiru.

[28]Rü guxũ̃ma i ngẽmaétüwa, rü guxũ̃ i ngunexũ̃gu rü chaxoegaãxẽ naxca̱x i guxũ̃ma i ngẽma yaxõgüxũ̃ i guxũ̃ i ĩanegüwa ngẽxmagüxũ̃.

[29]Rü ngẽxguma chi texé taturagu, rü choxũ̃́ rü ta nangu̱x. Rü ngẽxguma chi wüxíe texéxũ̃ pecadugu nguxẽẽgu, rü chauãẽwa nangu̱x i ngẽma.

[30]Natürü ngẽxguma chi chaugü chicua̱xüxũ̃chaũ̃gu, rü tá chaugü chicua̱xüxũ̃ naxca̱x nax chaturaxũ̃.

[31]Rü Tupana ya tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristunatü rü name nax guxũ̃guma nüxũ̃ icua̱xüũ̃güxũ̃. Rü nüma rü nüxũ̃ nacua̱x nax aixcüma yixĩxũ̃ i ngẽma nüxũ̃ chixuxũ̃.

[32]Rü yexguma Damácuwa chayexmagu, rü ãẽ̱xgacü ga Arétaarü ngũ̃xẽẽruxũ̃ ga gumá ĩanemaxã icuáxũ̃, rü norü churaragüxũ̃ namu nax nüxna nadaugüxũ̃ca̱x ga guma ĩanearü poxeguxũ̃arü ĩã̱xgü nax choxũ̃ yayauxgüxũ̃ca̱x.

[33]Natürü yema ĩanearü poxeguxũ̃arü beũ̃tánawa rü wüxi ga pexchigu choxũ̃ ínarüchü̱xüxüetaũ̃gü ga chomücügü. Rü yemaacü chiña na̱xcha̱xwa ga yema ãẽ̱xgacü.

## 2 Coríntiuwa 12

### Tupana rü Pauruxũ̃ nango̱xetüxẽxẽ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Taxuwama name nax yigü icuạxüũxũ̃. Natürü tá pemaxã nüxũ̃ chixuama nax ñuxãcü tórü Cori choxũ̃ nangọxetüxẽẽxũ̃ rü choxũ̃ nüxũ̃ nacuạxẽẽxũ̃ ga tạxacü ga ẽxũ̃guxũ̃.

[2]Rü 14 ga taunecü marü nangupetü nax Tupana daxũguxũ̃ ga naanewa ga nüma ínayexmaxũ̃wa nagaãxũ̃ ga wüxi ga yatü ga Cristuaxṹ puracüxũ̃. Natürü tama nüxũ̃ chacuạx rü naãxẽwaxicatama nixĩ ga yéma nagaãxũ̃, rüẹxna guxũ̃ ga naxũ̃nemaxã. Rü Tupanaxicatama nixĩ ya nüxũ̃ nacuácü i ngẽma.

[3-4]Rü aixcüma meama nüxũ̃ chacuạx nax daxũguxũ̃ ga naanewa nagaãxũ̃ ga Tupana ga nüma ínayexmaxũ̃wa, natürü tama nüxũ̃ chacuạx rü guxũ̃ ga naxũ̃nemaxã yéma nagaãxũ̃ rüẹxna naãxẽwa yéma nagaãxũ̃. Rü Tupanaxicatama nixĩ ya nüxũ̃ cuácü i ngẽma. Rü yéma daxũguxũ̃ ga naanewa nüxũ̃ naxĩnü ga ore ga ẽxũ̃guxũ̃ ga duũ̃xũ̃güna chụxuxũ̃ nax nüxũ̃ yaxugüxũ̃.

[5]Rü choma rü chi tüxũ̃ chicuạxüxũ̃ ya yíxema Tupana daxũwa tüxũ̃ gaxe, natürü taũtáma chaugütama chicuạxüxũ̃. Rü ngẽma ngúxũ̃ nax chingexũ̃maxãxicatama nixĩ i tá chaugü chicuạxüxũ̃.

[6]Natürü ngẽxguma chi chaugü chicuạxüxũ̃gu, rü taxũchima wüxi i ngeãẽmare nixĩ i ngẽma, erü aixcüma nixĩ i ngẽma nüxũ̃ chixuxũ̃. Natürü tama chaugü chicuạxüxũ̃ nax taxúema nagu rüxĩnüxũ̃cạx nax ngẽma chowa nüxũ̃ naxĩnüexũ̃arü yexera chixĩxũ̃ rü ngẽma chowa nüxũ̃ nadaugüxũ̃arü yexera chixĩxũ̃.

[7]Natürü tórü Cori rü tama nanaxwạxe i chaugü namaxã chicuạxüxũ̃ ga yema ẽxũ̃guxũ̃ ga mexẽchixũ̃ ga choxũ̃ nüxũ̃ nacuạxẽẽxũ̃. Rü yemacạx chaxunewa nangu ga wüxi ga choxṹ ngúxũ̃ ñoma wüxi ya tuxu chaxunewa ingaxixũ̃rüxũ̃. Rü yema rü ñoma wüxi ga Chatanáarü chuxchirüxũ̃ choxna nangu nax choxũ̃ nachixewexũ̃cạx nax tama chaugü chicuạxüxũ̃xũ̃cạx.

[8]Rü tomaepụ̈xcüna tórü Corina chaca nax choxṹ iyanaxoxẽẽãxũ̃cạx ga yema choxṹ ngúxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[9]Natürü nüma ya tórü Cori rü ñanagürü choxũ̃: “Choma cuxũ̃ changechaũ̃, rü ngexicatama nixĩ i cunaxwa̱xexũ̃. Rü choma rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i tama poraexũ̃wa nixĩ i chananga̱xẽẽxũ̃ i chorü pora”, ñanagürü choxũ̃. Rü ngẽmaca̱x chataãxẽ ega tama chaporagu. Erü ngẽxguma tama chaporagu rü ngẽxguma nixĩ i chowa inawéãxũ̃ i norü pora ya Cristu.

[10]Rü ngẽma nax Cristuxũ̃ nax changechaũ̃xũ̃gagu nixĩ i yáxna namaxã chaxĩnüxũ̃ ega woo chaturagu rü woo ta̱xacü chomaxã yaxugüegu i duũ̃xũ̃gü. Rü woo choxṹ nataxuxgu i chorü ngẽmaxũ̃gü, rü woo duũ̃xũ̃gü rü chowe yangexũ̃tanügu, rü woo guxchaxũ̃gü choxṹ ngẽxmagu rü Cristuca̱x rü yáxna namaxã chaxĩnü i guxũ̃ma i ngẽma. Erü ngẽxguma chaturagu, rü ngẽxguma nixĩ i yexeraãcü Cristu choxũ̃ poraxẽẽxũ̃.

### Pauru rü naxca̱x naxoegaãxẽ ga yema yaxõgüxũ̃ ga Coríntiuwa yexmagüxũ̃

[11]Bexmana ñoma wüxi i ãũãẽxũ̃rüxũ̃ chidexa, natürü pegagutama nixĩ i düxwa ngẽmaãcü chaugüétüwa chidexaxũ̃. Natürü pema chi nixĩ ga chauétüwa pidexagüxũ̃ rü tama i chomax. Rü woo taxuwama chame i chomax, natürü taxuwama choxũ̃ narüyexeragü i ngẽma orearü uruũ̃güneta i nawe perüxĩxũ̃.

[12]Rü yexguma petanüwa chayexmagu, rü yáxna pemaxã chaxĩnüãcüma pexũ̃ nüxũ̃ chadauxẽxẽ nax aixcüma Cristu choxũ̃ muxũ̃ nax nüxũ̃ chixuxũ̃ca̱x ga norü ore. Rü cua̱xruũ̃gümaxã rü mexũ̃gü ga Tupanaarü poramaxã üxũ̃ pexũ̃ nüxũ̃ chacua̱xẽxẽ nax aixcüma Cristu choxũ̃ muxũ̃.

[13]Rü yexguma petanüwa chayexmagu rü pemaxã chamecüma, yema guxũ̃ma ga togü ga yaxõgüxũ̃maxã nax chamecümaxũ̃rüũ̃tama. Natürü wüxiwaxicatama nixĩ ga íchatüxũ̃ yerü petanüwa rü tama ngĩxũ̃ chayaxu ga diẽru yema togü ga yaxõgüxũ̃tanüwa ngĩxũ̃ chayaxuxũ̃rüxũ̃. Rü chanaxwa̱xe i choxṹ nüxũ̃ perüngũ̃ma i ngẽma.

[14]Rü ñu̱xma rü marü íchamemare nax norü tomaepü̱xcüna pexũ̃ íchayadauxũ̃. Rü taxũtáma ta̱xacüca̱x pexna chayaca. Erü tama perü diẽruca̱x petanüwa chaxũ, natürü pexca̱xüchi nixĩ i ngéma chaxũxũ̃. Pema rü chauxacügü pixĩgü i Tupanaarü orewa. Rü tama naxacügü nixĩ i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nanatügücax nanutaquexexũ̃ i diẽru. Natürü papagü nixĩ i naxacügücax nanutaquexexũ̃ i diẽru.

15Rü choma rü íchamemare nax chorü ngúchaũ̃maxã pexcax ichanaxãxũ̃ i guxũ̃ma i taxacü i choxṹ ngẽxmaxũ̃ rü woo chaugütama rü ta nax ichaxãxũ̃ nax aixcüma peyaxõgüxũ̃cax. Natürü chauxcax rü ngẽxguma yexeraãcü pexũ̃ changechaũ̃gu, rü pema rü yexeraãcü choxũ̃ perüxoetanü.

16Rü nangẽxma i duũ̃xũ̃gü i petanüwa, rü woo nüxũ̃ nacuaxgü nax taguma taxacücax petanüwa íchacaxaxũ̃, natürü nüxũ̃ nixugüama nax pexũ̃ chawomüxẽẽãcüma perü diẽru ngĩxũ̃ chayaxuxũ̃.

17¿Ẽxna pema nagu perüxĩnüegu rü yema duũ̃xũ̃gü ga petanüwa chamugüxũ̃wa pexũ̃ chawomüxẽxẽ rü diẽru íchaca?

18Rü Títomaxã nüxũ̃ chixu nax petanüwa íyadauxũ̃cax. Rü namaxã yéma chanamu ga yema to ga taenexẽ. ¿Ẽxna pema nagu perüxĩnüegu ga Títo rü diẽrucax pexũ̃ yéma nayawomüxẽxẽ? ¿Tama ẽxna aixcüma yixĩxũ̃ nax chauxrüxũ̃ pemaxã namecümaxũ̃ rü mexũ̃gu naxĩnüxũ̃ ga Títox?

19Bexmana nagu perüxĩnüegu nax ngẽmaãcü tidexagüxũ̃ erü togüétüwatama tachogüchaũ̃. Natürü tama ngẽmagu tarüxĩnüe. Rü Tupanapexewa Cristuégagu pemaxã nüxũ̃ tixu i norü ore nax yexeraãcü Tupanaaxṹ peyaxõgüxũ̃cax rü yexeraãcü mea nax pemaxẽxũ̃cax, Pa Toenexẽgü ya Pexũ̃ Tangechaũ̃güxex.

20Erü chaxoegaãxẽ rü ngẽxguma wena pexũ̃ íchayadauxgu, rü ngürüãchi taxũtáma choma chanaxwaxexũ̃ãcüma pexũ̃ ichayangau, rü pema rü taxũtáma penaxwaxexũ̃ãcüma choxũ̃ pedaugü. Rü chaxoegaãxẽ erü ngürüãchi tá pexũ̃ ichayangau nax pegüchi ípexaiexũ̃, rü pegüarü ngẽmaxũ̃gücax pixãũxãchigüxũ̃, rü pegümaxã penuexũ̃, rü pegüguxicatama íperüxĩnüexũ̃, rü pexoregütaaxgüxũ̃, rü toguãxũ̃ pixuxũ̃, rü pegü picuaxüũ̃güxũ̃, rü chixexũ̃ ípexüexũ̃, rü ngẽmaãcü chixri ípemaxẽxũ̃.

21Rü chaxoegaãxẽ erü ngẽxguma wena petanüwa chaxũxgu, rü ngürüãchi Tupana tá pegagu choxũ̃ naxãnexẽxẽ rü choxũ̃ naxauxẽxẽ nagagu nax


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

muxũma i pemax rü marü ñuxgumama pecadu pexügüechaxũ, rü tama nüxũ perüxoechaũxũ nax Tupanapẽxewa chixexũ pexügüxũ, rü nai i ngexũmaxã nax pemaxẽxũ, rü togü i chixexũ nax pexügüxũ.

## 2 Coríntiuwa 13

### Pauru nayaxucu̱xẽ ga yema yaxõgüxũ ga Coríntiucüa̱x rü ñu̱xũchi nüxũ narümoxẽ

[1]Ñu̱xma rü norü tomaepü̱xcüna tá nixĩ nax petanüwa chaxũxũ. Rü Tupanaarü ore rü tamaxã nüxũ nixu rü ngẽxguma texé chixexũ uxgu, rü taxre rü ẽxna tomaepü̱x i duũxũgü tüxũ daugügu rü nüxũ yaxugügu nax aixcüma chixexũ taxüxũ, rü ngẽmawa tá nüxũ pecua̱x nax aixcüma yixĩxũ.

[2]Rü ñu̱xma nax woo pexna chayáxũguxũ rü yema ucu̱xẽ ga petanüwa pemaxã nüxũ chixuxũ rü wenaxarü pexna nüxũ chacua̱xãchixẽxẽ. Rü ngẽxguma tá wena petanüwa chaxũxgu rü aixcüma tá chanamexẽxẽ i guxũma i ngẽma chixexũ i ngéma ngẽxmaxũ. Rü taũtáma tüxũ chaxüpetümare ya yíxema woetama pecadu ügüechaxe rü guxãma ya yíxema chixri maxẽxe

[3]Rü pema rü ñu̱xma nax naxca̱x pedaugüxũ i wüxi i cua̱xruxũ nax nüxũ pecuáxũca̱x rü aixcüma Cristu chowa idexaxũ, rü nüma ya Cristu rü taxũtáma nüxũ naxüpetümare i perü chixexũ. Rü petanüwa tá nanango̱xẽxẽ i norü pora.

[4]Rü aixcüma nixĩ ga Cristu ga ñoma wüxi ga duũxũ ga turaxũrüxũ nügü yaxĩxẽẽxũ ga yexguma curuchawa yapotagu. Natürü i ñu̱xma rü Tupanaarü poragagu namaxũ. Rü ngẽxgumarüxũ ta i toma rü taturae i toxonewa. Natürü ñu̱xma nax norü duũxũgü tixĩgüxũ, rü Tupanaarü poragagu tá tamaxẽ nax pexũ tarüngũxẽẽgüxũca̱x.

[5]Rü name nixĩ i pegütama pengugü nax nüxũ pecuáxũca̱x rü aixcüma mea peyaxõgü. Rü name nixĩ i pegü pengugüarü maxũa̱x rü aixcüma Tupanapẽxewa pime. ¿Tama ẽxna nüxna pecua̱xãchie nax Ngechuchu ya


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Cristu rü pewa nangẽxmaxũ̃ ega tama perüyixgu i perü õwa i ngẽxguma guxchaxũ̃ pexca̱x ínguxgu?

6Rü chierüx nüxũ̃ pecua̱xgu nax toma rü tama tarüyixũ̃ i torü õwa.

7Rü Tupanana naxca̱x taca nax taxuxũ̃ma i chixexũ̃ pexügüxũ̃ca̱x. Rü tama duũ̃xũ̃güpe̱xewa togü ítarütagüxũ̃ca̱x nixĩ nax ngẽmaãcü tayumüxẽgüxũ̃. Natürü Tupanana naxca̱x taca i ngẽma nax aixcüma mea naxca̱x pemaxẽxũ̃ca̱x woo duũ̃xũ̃gü nagu rüxĩnüegu nax toma rü tarüyixũ̃ i torü õwa.

8Toma rü taxucürüwama chixri nachiga tidexagü i Tupanaarü ore i aixcüma ixĩxũ̃. Erü toma rü naétüwa tachogü i ngẽma ore i aixcüma mexũ̃.

9Rü toma rü tataãẽgü ega woo taturaegu nax pema peporaexũ̃ i perü maxũ̃wa. Rü Tupanana tá naxca̱x tacaama nax pexũ̃ naporaexẽẽxũ̃ca̱x i perü maxũ̃wa nax aixcüma mexũ̃ i norü duũ̃xũ̃gü pixĩgüxũ̃ca̱x.

10Rü naxũ̃pa nax pexũ̃ íchayadauxũ̃ nixĩ i pexca̱x chanaxümatüxũ̃ i ña̱a popera, nax ngẽxguma ngéma changuxgu rü nataxuxũ̃ca̱x i ta̱xacücа̱x pemaxã nax chaporagaxũ̃. Erü tórü Cori choxũ̃ namu nax pexũ̃ charüngũ̃xẽxẽxũ̃ca̱x nax yexeraãcü mea peyaxõgüxũ̃ca̱x. Rü tama chixexũ̃gu pexũ̃ yayixẽẽxũ̃ca̱x nixĩ i choxũ̃ namuxũ̃.

11Rü ñu̱xma nax ichayacua̱xẽẽxũ̃ i ña̱a popera, Pa Chauenexẽgüx, rü chanaxwa̱xe nax petaãẽgüxũ̃ rü naxca̱x pedaugüxũ̃ nax aixcüma mea Tupanape̱xe pemaxẽxũ̃. Rü name nixĩ i pegü petaãẽgüxẽẽxũ̃, rü wüxigu perüxĩnüexũ̃, rü yáxna pegümaxã pexĩnüexũ̃, rü aixcüma pegü pengechaũ̃güxũ̃. ¡Rü nüma ya Tupana ya tüxũ̃ ngechaũ̃cü rü tüxũ̃ rüngüxmüexẽẽcü, rü guxũ̃gutáma pemaxã inarüxa̱ũ̱x!

12Rü chanaxwa̱xe i wüxichigü i pema rü pegü pengechaũ̃güãcüma pegü perümoxẽgü.

13Rü guxũ̃ma i taenexẽgü i yaxõgüxũ̃ rü pexũ̃ narümoxẽgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[14]Rü ñu̱xma rü chanaxwa̱xe i tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu pexũ̃ narüngũ̃xẽxẽ, rü Tanatü ya Tupana rü pexũ̃ nangechaũ̃, rü Naãxẽ ya Üünexũ̃ rü guxũ̃guma pemaxã inarüxa̱ũ̱x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

# Gárataanewa

## Gárataanewa 1

### Pauru rü nüxũ narümoxẽ ga yema yaxõgüxũ ga Gárataanearü ĩanegüwa yexmagüxũ

[1-2]Pa Toenexẽgü i Yaxõgüxũ i Gárataanearü Ĩanegüwa Ngẽxmagüxũx, choma i Pauru rü namaxã i guxũma i taenexẽgü i nua chauxũtawa ngẽxmagüxũ nixĩ i pexũ tarümoxẽgüxũ rü pexca̱x tanaxümatüxũ i ñaa popera. Rü tama duũxũgü nixĩ ga choxũ unetagüxũ nax chanaxüxũca̱x i Tupanaarü puracü. Natürü nüma ya Tanatü ya Tupana ga Ngechuchuxũ írüdaxẽẽcü rü nümatama ya Ngechuchu ya Cristu nixĩ ga choxũ naxunetagüxũ.

[3]Rü chanaxwa̱xe i Tanatü ya Tupana rü tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu poraãcü pexũ nangechaxũ rü pexũ nataãẽgüxẽxẽ.

[4]Rü nüma ga tórü Cori ya Ngechuchu rü nügü inaxã nax tórü pecaduca̱x nayuxũca̱x nax nüxna tüxũ ínanguxũxẽẽxũca̱x i guxũma i ñoma i naanearü chixexũ, yerü yema nixĩ ga nanaxwa̱xexũ ga Tanatü ya Tupana.

[5]Rü ngẽmaca̱x name nax guxũgutáma Tupanaxũ icua̱xüũgüxũ. Rü ngẽmaãcü yixĩ.

### Nataxuma i to i ore i mexũ i tüxũ maxẽxẽxẽxũ

[6]Rü Cristuaxṹ pengechaũtümüxũgü, rü yemaca̱x nixĩ ga pexna naxuxũ ya Tupana nax penayaxuxũca̱x i maxũ i taguma gúxũ. Rü ñu̱xma rü poraãcü chaba̱i̱xãchiãxẽ, erü paxaxüchi Tupanana pixĩgachi, nax nawe perüxĩxũca̱x i to i ngu̱xẽẽtae i nagu perüxĩnüegu rü tá pexũ maxẽxẽxẽxũ.

[7]Rü nataxuma i to i ngu̱xẽẽtae i nawa nayaxuxũ i maxũ i taguma gúxũ. Natürü nangẽxma i ñuxre i duũxũgü i pexũ ítüexẽẽchaũxũ rü íyatoxẽẽgüchaũxũ i ngẽma ngu̱xẽẽtae i mexũ i Cristuchiga.

[8]Natürü ngẽxguma chi texé pexũ ngúexẽẽgu i wüxi i ore i tama namaxã wüxiguxũ i ngẽma ore i mexũ i toma pexũ tangúexẽẽxũ, rü name nixĩ i noxtacüma Tupana poxcu tümamaxã naxuegu. Rü woo choma chixĩxgu, rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ẽxna wüxi i Tupanaarü orearü ngeruxũ i daxũcüa̱x yixĩxgu i pexũ ngu̱xẽẽxũ i to i ore, rü name nixĩ i noxtacüma Tupana poxcu tümamaxã naxuegu.

9Rü ñu̱xma rü wena pemaxã nüxũ chixu ga yema noxri pemaxã nüxũ chixuxũ. Rü ngẽxguma chi texé pexũ ngúexẽẽgu i wüxi i to i ore i tama namaxã wüxiguxũ i ngẽma ore i mexũ ga peyaxuxũ, rü name nixĩ i noxtacüma Tupana poxcu tümamaxã naxuegu.

### Ñuxãcü Pauruxũ nayaxu ga Ngechuchu ya Cristu nax norü puracüwa namuãxũca̱x

10Rü choma rü tama naxca̱x chadau nax duũxũgü chomaxã taãẽgüxũ, natürü Tupana chomaxã taãẽxũca̱x nixĩ i chadauxũ. Erü ngẽxguma chi duũxũgüxũ chataãẽxẽẽchaũgu, rü taxũchima Cristuarü puracütanüxũ chixĩ.

11Natürü, Pa Chauenexẽgüx, chanaxwa̱xe i nüxũ pecua̱x nax ñaa ore i mexũ i nüxũ chixuxũ, rü tama duũxũgüãẽwa yixĩxũ nax ne naxũxũ.

12Rü choma rü tama wüxi ga duũxũxũtawa naxca̱x changu̱x i ngẽma ore. Natürü Ngechuchu ya Cristutama nixĩ ga choxũ nüxũ cua̱xẽẽcü.

13Pema rü marü nüxũ pexĩnüechiga nax ñuxãcü chamaxũxũ ga ũpa ga yexguma Yudíugücümagu chixũxgu. Rü nüxũ pexĩnüechiga nax poraãcü nawe chingẽchigüxũ ga guxũma ga Tupanaarü duũxũgü ga yaxõgüxũ nax yemaacü nüxũ nüxũ charüxoxẽẽxũca̱x nax Ngechuchuaxṹ yaxõgüãxũ.

14Rü muxũma ga chautanüxũ ga Yudíugü ga chorü nayaa̱xgüraũxũarü yexera nagu chixũ ga yema Yudíugücüma. Yerü norü yexera meama chayanguxẽxẽ ga nacümagü ga nũxcümaũgüxũ ga chorü o̱xigü nagu ĩxũ.

15-16Natürü yexguma taxũta chabuxgu, rü woetama Tupana choxũ naxuneta nax choxũ namuxũca̱x nax chanaxüxũca̱x i norü puracü. Rü nüma rü cha̱u̱xca̱x naca nax noxrü chixĩxũca̱x, yerü poraãcü choxũ nangechaũ. Rü yexguma Tupana naxwa̱xegu, rü choxũ nüxũ nacua̱xẽxẽ ga Nane ya Cristu. Rü yemaacü nanaxü nax ngẽma duũxũgü i tama Yudíugü ixĩgüxũmaxã nüxũ chixuxũca̱x nax Ngechuchugagu tüxṹ nangẽxmaxũ i maxũ i taguma gúxũ. Rü yexguma yemaacü Tupana choxũ nüxũ cua̱xẽẽgu ga Nane, rü taxúenama chayaca.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Rü bai ga Yerucharéũwa chaxũxũ nax nüxna chayacaxaxũcax ga yema
togü ga ngúexũgü ga nüxíra Tupana imugüxũ. Natürü ga choma rü
yexgumatama Arábiaanewa chaxũ. Rü yemawena, rü Damácuarü ĩanecax
chataegu.

18Rü tomaepüx ga taunecüguwena rü düxwa Yerucharéũwa chaxũ nax
Pedruxũ chacuáxũcax. Rü 15 ga ngunexũtama naxũtawa chayexma.

19Rü yéma nüxũ chadau ta ga Chantiágu ga tórü Cori naenexẽ. Natürü
taxuxũma ga togü ga ngúexũgü ga tórü Cori imugüxũxũ chadau.

20Rü Tupana choxũ nadau nax aixcüma yixĩxũ i ñaa ore i ñuxma pexcax
chaxümatüxũ.

21Rü yemawena, rü Chíriaanewa rü Chiríchiaanewa chaxũ.

22Natürü yema taenexẽgü ga Cristuaxṹ yaxõgüxũ ga Yudéaanewa
yexmagüxũ, rü taguma choxũxũchi nadaugü.

23Rü chauchigaxicatama nixĩ ga nüxũ naxĩnüexũ ga ore ga ñaxũ: “Ngẽma
Pauru ga ũpa tawe ingẽchigüxũ, rü ñuxma rü duũxũgümaxã nüxũ nixu i
Tupanaarü ore i mexũ ga noxri iyanaxoxẽẽchaũxũ”, ñaxũ.

24Rü yexguma ga yema duũxũgü rü Tupanaxũ nicuaxüũgü nagagu ga yema
Tupana chomaxã üxũ.

## Gárataanewa 2

### Yema togü ga ngúexũgü ga Tupana imugüxũ rü mea Pauruxũ nayauxgü

1Rü 14 ga taunecüwena, rü wenaxarü Yerucharéũwa chaxũ namaxã ga
Bernabé. Rü Títo rü ta íchayaga.

2Rü yéma chaxũ yerü Tupana choxũ nanawex nax nanaxwaxexũ nax yéma
chaxũxũ. Rü yéma Yerucharéũwa, rü yema yaxõgüxũarü ãẽxgacügümaxã
changutaquexe. Rü meama namaxã nüxũ chixu nachiga ga yema Tupanaarü
ore i mexũ ga yema duũxũgü i tama Yudíugü ixĩgüxũmaxã nüxũ chixuxũ.
Rü yexguma chaxica namaxã chayexmagu ga yema yaxõgüxũarü ãẽxgacügü
ga yexera nüxũ rücuaxmaegüxũ rü meama namaxã nüxũ chixu ga chorü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngu̱xẽẽtaechiga, yerü tama chanaxwa̱xe nax nagu naxĩnüexũ̃ nax natüca̱xmamare yixĩxũ̃ i ngẽma puracü i chaxüxũ̃.

[3]Rü yema yaxõgüxũ̃arü ãe̱xgacü rü norü me nixĩ ga yema namaxã nüxũ̃ chixuxũ̃. Rü yemaca̱x tama nanamu nax ínawiecha̱xmüũpe̱xechiraũ̃xũ̃ ga chomücü ga Títo woo Griégu nax yixĩxũ̃.

[4]Natürü nayexma ga ñuxre ga taenexẽgüneta ga bexmamare totanügu chocuxũ̃. Rü yemagü nixĩ ga naxwa̱xegüxũ̃ nax ínawíũ̃cha̱xmüũpe̱xechiraũ̃xũ̃ i ngẽma yaxõgüxũ̃ i tama Yudíugü ixĩgüxũ̃. Yerü nanangugüchaũ̃ rü aixcüma yixĩ nax Cristu nüxna tüxũ̃ ínguxũ̃xẽẽxũ̃ ga yema mugü ga Moiché ümatüxũ̃. Rü nanaxwa̱xegü nax wenaxarü nagu ixĩxũ̃ ga yema mugü ga guxchaxũ̃ ga Moiché ümatüxũ̃.

[5]Natürü bai ga írarüwa naga nax taxĩnüexũ̃ ga yema duũ̃xũ̃gü. Yerü tanaxwa̱xe nax guxũ̃guma naga pexĩnüexũ̃ i ngẽma ore i mexũ̃ i aixcüma ixĩxũ̃.

[6]Natürü yema yaxõgüxũ̃arü ãe̱xgacügü ga Yerucharéũ̃wa yexmagüxũ̃ rü yexguma nüxũ̃ naxĩnüegu ga yema chorü ngu̱xẽẽtae, rü namaxã nataãẽgü rü taxuxũ̃ma ga ta̱xacü ga togü ga mugü choxna naxãgü nax namaxã changúexẽẽtaexũ̃ca̱x. (Natürü tama yema nax ãe̱xgacügü yixĩgüxũ̃gu charüxĩnü, erü nüxũ̃ chacua̱x nax Tupanape̱xewa rü guxãma wüxiguxũ̃.)

[7]Natürü nümagü ga yema ãe̱xgacügü, rü nüxũ̃ nicua̱xãchigü nax choxũ̃ yixĩxũ̃ ga namuxũ̃ ga Tupana nax yema duũ̃xũ̃gü ga tama Yudíugü ixĩgüxũ̃maxã nüxũ̃ chixuxũ̃ca̱x ga norü ore i mexũ̃, yexgumarüxũ̃ ga Pedruxũ̃ nax namuxũ̃rüxũ̃ ga Tupana nax Yudíugümaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃ca̱x ga yema ore.

[8]Rü yimátama Tupana ga Pedruxũ̃ mucü nax Yudíugümaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃ca̱x ga ore i mexũ̃, rü yimátama Tupana nixĩ ga choxũ̃ mucü nax yema duũ̃xũ̃gü i tama Yudíugü ixĩgüxũ̃maxã nüxũ̃ chixuxũ̃ca̱x i ngẽma norü ore.

[9]Rü yemaca̱x ga Chantiágu rü Pedru rü Cuáũ̃ ga yaxõgüxũ̃arü ãe̱xgacügü, rü nüxũ̃ nicua̱xãchigü nax choxũ̃ naxunetaxũ̃ ga Tupana nax chanaxüxũ̃ca̱x i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

norü puracü. Rü yemacax ga yema ãẽxgacügü, rü toxmex niyauxãchigü ga choma rü Bernabé nax toxũ nüxũ nadauxẽẽgüxũcax nax aixcüma namücügü tixĩgüxũ i Tupanaarü puracüwa. Rü nümagü rü ta norü me nixĩ nax ngẽma duũxũgü i tama Yudíugü ixĩgüxũtanüwa nax tanaxüxũ i Tupanaarü puracü rü nümagü i Yudíugütanüwa.

10Rü yema namaxã toxũ naxucuxẽgüxũ nixĩ nax nüxũ tarüngũxẽẽgüxũcax ga yema yaxõgüxũ ga ngearü diẽruãxgüxũ. Rü yexicatama nixĩ ga toxna nüxũ nacuaxãchixẽẽxũ. Rü choma rü woetama ngẽma nixĩ i guxũguma marü chaxüxũ.

### Pauru rü Antioquíawa Pedruxũ naxuxcuxẽ

11Natürü yixcüra ga yexguma Antioquíawa naxũxgu ga Pedru, rü noxtacüma nüxũ nüxũ chaxĩnüxẽxẽ, yerü tama aixcüma name ga yema naxüxũ namaxã ga yema yaxõgüxũ ga tama Yudíugü ixĩgüxũ.

12Yerü noxri rü yema duũxũgü ga tama Yudíugü ixĩgüxũmaxã nachibü ga Pedru. Natürü yexguma yéma nangugügu ga ñuxre ga Yudíugü ga yaxõgüxũ ga Chantiágu yéma mugüxũ, rü Pedru rü marü tama yema duũxũgü ga tama Yudíugü ixĩgüxũmaxã nachibüchaũ. Rü Yudíugümaxãxicatama nachibü ga yexguma, yerü nüxũ namuũ ga yema Yudíugü ga yéma ngugüxũ ga nagu ĩxũ ga yema nacüma nax Tupanacax ínawíechaxmüũpexechiraũgüxũ.

13Rü yema togü ga Yudíugü ga yaxõgüxũ, rü yexguma nüxũ nadaugügu ga yema tama mexũ ga Pedru üxũ, rü nümagü rü ta nanaxügü ga yema. Rü düxwa ga Bernabé rü ta natanügu naxã ga yema ügüxũ.

14Natürü yexguma nüxũ chadauxgu nax tama Tupanaarü ore i mexũ tüxũ nguxẽẽxũãcüma namaxẽxũ ga yema yatügü, rü guxũ ga yaxõgüxũpexewa Pedruxũ nüxũ chaxĩnüxẽxẽ. Rü ñacharügü nüxũ: “Dücax i cuma nax Yudíuchirex quixĩxũ, rü ngẽma tama Yudíugü ixĩgüxũãcü cumaxũ. ¿Rü ñuxãcü i ñuxma i cunaxwaxexũ nax Yudíugücümagu naxĩxũ i ngẽma duũxũgü i tama Yudíugü ixĩgüxũ?” ñacharügü nüxũ.

### Yudíugü rü woo ngẽma duũxũgü i tama Yudíugü ixĩgüxũ rü norü õgagu nixĩ i nayauxgüãxũ i maxũ i taguma gúxũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Rü cumaxã nüxũ̃ chixu rü yixema rü woetama torü bucümatama Yudíugü tixĩgü rü tama ngẽma togü i duũ̃xũ̃gü i pecaduã̲xgüxũ̃ tixĩgü.

16Rü nüxũ̃ tacuã̲xgü rü yema mugü ga Moiché ümatüxũ̃ rü tama aixcüma tüxũ̃ nimexẽxẽ i Tupanape̲xewa, yerü taxúema aixcüma naga taxĩnüe ga yema mugü. Natürü i ñu̲xma rü Tupana tüxũ̃ nadau nax imexũ̃ erü Ngechuchu ya Cristuaxṹ tayaxõgü. Rü yemaca̲x i yixema rü Ngechuchu ya Cristuaxṹ tayaxõgü nax ngẽmagagu Tupana tüxũ̃ nadauxũ̃ nax imexũ̃. Rü ngẽmawa nüxũ̃ tacuã̲xgü rü tama ngẽma mugügagu nixĩ nax Tupanape̲xewa imexũ̃, erü taxúema aixcüma naga taxĩnü i ngẽma mugü nax ngẽmaãcü Tupanape̲xewa imexũ̃ca̲x.

17Rü ñu̲xma i yixema rü Cristuaxṹ tayaxõgü, rü ngẽmaca̲x nixĩ i Tupanape̲xewa imexũ̃. Natürü ngẽxguma chi wüxi i ngunexũ̃gu rü yixema nagu rüxĩnüegu rü Cristugagu nüxna taxĩgachi i ngẽma mugü rü ngẽmaca̲x tipecaduã̲xgü, rü ngürüãchi tá nagu tarüxĩnüe nax Cristu tüxũ̃ pecaduã̲xẽẽxũ̃. Natürü tama ngẽmaãcü nixĩ, erü Cristu rü tagutáma texéxũ̃ napecaduã̲xẽxẽ.

18Natürü ngẽxguma chi wenaxarü naxca̲x chataegugu i ngẽma nũxcümaũ̃güxũ̃ i mugü rü chi nüxũ̃ charüxoxgu nax Cristuaxṹ chayaxõxũ̃, rü chi aixcüma wüxi i pecaduáxũ̃ chixĩ.

19Yerü yexguma yema mugüwa changu̲xgu, rü düxwa nüxũ̃ chicuã̲xãchi nax tama yanguxũ̃ ga yema mugü nax choxũ̃ namexẽẽxũ̃ Tupanape̲xewa. Rü ngẽmaca̲x i ñu̲xma rü Cristuaxṹ chayaxõ nax Tupanape̲xewa chamexũ̃ca̲x rü naxca̲xicatama chamaxũ̃xũ̃ca̲x. Rü Cristu rü curuchagu nayu nax iyanaxoxũ̃ca̲x ga nũxcümaũ̃xũ̃ ga chorü maxũ̃ ga choxṹ yexmaxũ̃ ga yexguma yema mugügu chixũxgu.

20Rü choma rü wüxigu Cristumaxã curuchawa chipota. Rü ñu̲xma rü marü tama chaugümaxãtama ichacuã̲x, natürü Cristu nixĩ ya chomaxã icuácü erü chowa namaxũ̃. Rü ñu̲xma rü Tupana Nane ya Cristuaxṹ chayaxõõcüma nixĩ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

i chamaxũ̃xũ̃. Rü nüma nixĩ ga choxũ̃ nangechaũ̃xũ̃, rü nügü inaxãxũ̃ nax cha̱u̱xca̱x nayuxũ̃ca̱x.

[21]Rü tama nüxũ̃ chaxoxchaũ̃ i Tupanaarü ngechaũ̃. Rü yexguma chi yema mugügu ixĩxũ̃gagu Tupanape̱xewa imexgu, rü natüca̱xmamare chi nixĩ nax nayuxũ̃ ga Cristu.

## Gárataanewa 3

### Ñu̱xma rü tama ngẽma mugügu taxĩ erü marü Cristuaxṹ tayaxõgü

[1]Pa Chauenexẽgü i Gárataanecüã̱x, pema rü tama peãẽxũ̃ pecua̱x. Rü yexguma petanüwa tayexmagügu rü meama guxãpe̱xewa pemaxã nüxũ̃ tixu nax curuchagu taxca̱x nayuxũ̃ ga Ngechuchu ya Cristu. ¿Rü texé pexũ̃ tawomüxẽxẽ i ñu̱xma nax tama naga pexĩnüexũ̃ca̱x i ngẽma ore i aixcüma ixĩxũ̃ ga pemaxã nüxũ̃ tixuxũ̃?

[2]Rü ñu̱xma rü pexna chaca, rü chanaxwa̱xe nax choxũ̃ pengaxũ̃xũ̃. ¿Ẽ̱xna yema mugü nax pingu̱xẽxẽgüxũ̃gagu yixĩxũ̃ ga penayaxuxũ̃ ga Tupanaãxẽ ya Üünecü, rü ẽ̱xna ngẽma ore i mexũ̃ ga nüxũ̃ pexĩnüexũ̃ rü pixõgüxũ̃gagu yixĩxũ̃ ga penayaxuxũ̃?

[3]Pema rü tama peãẽxũ̃ pecua̱x. Noxri rü Cristuaxṹ peyaxõgü yerü Tupanaãxẽ ya Üünecü pewa napuracü. ¿Rü ñuxãcü i ñu̱xma i nagu perüxĩnüexũ̃ nax wena naxca̱x pewoeguxũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃güarü ĩnümare ixĩxũ̃?

[4]¿Ẽ̱xna natüca̱xmamare nixĩ ga yema mexũ̃ ga Tupana pexca̱x üxũ̃? Rü chierüx tama natüca̱xmamare yixĩxgu ga yema.

[5]Rü yexguma Tupana pexna namuxgu ga Naãxẽ ya Üünexũ̃, rü petanüwa naxüãgu ga taxũ̃ ga mexũ̃gü ga norü poramaxã naxüxũ̃, ¿rü ta̱xacügagu nixĩ ga naxüaxũ̃ ga yema? ¿Pexca̱x rü mugü nax pingu̱xẽẽxũ̃gagu yixĩxũ̃ ga Tupana naxüxũ̃ ga yema? Tama yemagagu nixĩ. Tupana rü petanüwa nanaxü ga yema taxũ̃ ga mexũ̃gü yerü nüxṹ peyaxõgü ga norü ore ga nüxũ̃ pexĩnüexũ̃.

[6]Rü dücax, torü o̱xi ga Abraáũ̃ rü Tupanaaxṹ nayaxõ, rü yemaca̱x Tupana nüxũ̃ nadau nax namexũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]Rü ngẽmawa nüxũ pecuax rü ngẽma duũxũgü i Tupanaaxṹ yaxõgüxũ nixĩ i aixcüma Abraáũ̈tanüxũ ixĩgüxũ i Tupanapexewa.

[8]Rü Tupanaarü ore i ümatüxũ̈wa rü nüxũ nixu nax Tupanapexewa yamexũ i ngẽma duũxũgü i yaxõgüxũ i woo tama Yudíugü ixĩgüxũ. Rü yemacax ga Tupana rü Abraáũ̈maxã nüxũ nixu ga ñaa ore i mexũ i ñaxũ: “Rü cugagu tá nüxũ charüngũ̈xẽxẽxũ i guxũ̃ma i nachixũ̈anecüax i duũxũgü”, ñaxũ.

[9]Rü ngẽmacax i ñuxma rü Tupana nüxũ nixu nax napexewa namexũ i guxũ̃ma i duũxũgü i yaxõgüxũ, yexgumarüxũ ga Abraáũ rü norü õgagu Tupanapexewa namexũ.

[10]Natürü chixexũ̈wa nangẽxmagü i guxũ̃ma i ngẽma nagu rüxĩnüexũ nax mugü yanguxẽẽgüxũgagu Tupanapexewa yamexũ. Erü Tupanaarü ore i ümatüxũ̈wa rü ñanagürü: “Rü guxũ̃ma i duũxũgü i tama aixcüma yanguxẽẽgüxũ i guxũ̃ma i ngẽma mugü i ümatüxũ, rü chixexũ̈wa nangẽxmagü”, ñanagürü.

[11]Rü ngẽmaãcü meama nangox nax tama ngẽma mugü inguxẽẽxũ̃cax yixĩxũ nax Tupanapexewa imexũ. Erü Tupanaarü ore i ümatüxũ̈wa rü ñanagürü: “Rü yíxema tümaarü õgagu Tupanapexewa mexẽ, rü yíxema tá tixĩ ya aixcüma tüxṹ nangẽxmaxẽ i maxũ i taguma gúxũ”, ñanagürü.

[12]Natürü ngẽma mugü rü tama ngẽma õwa ne naxũ. Erü Tupanaarü orewa rü ñanagürü: “Rü yíxema aixcüma naga ĩnüxe i guxũ̃ma i ngẽma mugü, rü ngẽmagagu tá tüxṹ nangẽxma i tümaarü maxũ”, ñanagürü.

[13]Natürü ga Cristu rü nawa tüxũ ínanguxũ̃xẽxẽ ga yema mugü ga chixexũ̃gu tüxũ yixẽẽxũ. Rü nüma ga Cristu rü chixexũ̈wa nügü nayexmaxẽxẽ ga yexguma curuchagu nayuxgu. Erü Tupanaarü ore i ümatüxũ̈wa, rü ñanagürü: “Rü guxãma ya yíxema wüxi i naiwa tüxũ natuxẽẽgüãcüma yuxe, rü chixexũ̈wa tangexma”, ñanagürü.

[14]Rü yemaacü curuchagu nayu ga Ngechuchu ya Cristu nax nüxũ nangũ̈xẽẽxũ̃cax i guxũ̃ma i ngẽma tama Yudíugü ixĩgüxũ, yema Tupana


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Abraáũmaxã ixunetaxũrüxũ. Rü ngẽmacax tórü õgagu guxãma tanayaxu i Tupanaãxẽ ya Üünecü ga Tupana tamaxã nüxũ ixuxũ.

### Tupanaarü uneta rü ngẽma mugüarü yexera name

15Pa Chauenexẽgüx, ñuxma rü tá pemaxã nüxũ chixu i wüxi i cuaxruxũ. Rü ngẽxguma wüxi ya yatü rü texémaxã taxacücax inaxunetagu, rü wüxi i poperagu nanaxümatü rü ñuxũchi naéga nagu naxümatü, rü ngẽmaãcü taxucürüwa texé itayanaxoxẽxẽ rü ẽxna tanaxüchicüü i ngẽma norü uneta.

16Rü dücax, rü yexgumarüũtama nixĩ ga nangupetüxũ ga yexguma Tupana rü Abraáũmaxã rü Abraáũtaamaxã inaxunetagu. Rü Tupanaarü ore i ümatüxũwa rü tama “Abraáũtaagü”, ñanagürü, yerü tama muxũma ga duũxũgüchiga nidexa. Natürü yema ore rü “Abraáũtaxa”, ñanagürümare, yerü wüxitama ga duũxũchiga nixĩ ga yadexaxũ. Rü yema rü Cristuchiga nixĩ.

17Rü ngẽmaãcü pemaxã chanangoxẽxẽ nax Tupana rü Abraáũmaxã namexẽẽãxũ rü namaxã inaxunetaxũ nax Cristugagu tá yixĩxũ i duũxũgüxũ nangũxẽẽxũ. Rü ngẽmacax i ñuxma rü yema Moiché ümatüxũ ga mugü ga 430 ga taunecü yema unetawena ínguxũ, rü taxucürüwama inayanaxoxẽxẽ ga yema Tupanaarü uneta ga Abraáũmaxã nüxũ yaxuxũ.

18Rü ngẽxguma chi yema mugügagu yixĩxgu nax Tupana inaxunetaxũ rü natücaxmamare chi nixĩ ga yema Tupanaarü uneta ga nüxíra Abraáũmaxã nüxũ yaxuxũ. Natürü aixcüma nixĩ nax ngetanüãcüma Abraáũmaxã nüxũ yaxuxũ ga yema uneta.

19Rü ñuxma rü ¿taxacüwa namexũ i ngẽma mugü ga Moiché ümatüxũ? Rü dücax, Tupana rü marü Abraáũmaxã inaxunetaguwena nixĩ ga inaxããxũ ga yema mugü, nax yemaacü duũxũgüxũ nüxũ nadauxẽẽxũcax ga norü pecadugü. Rü yemaacü nixĩ ñuxmata ínangu ga gumá Abraáũtaxa ya Cristu. Rü gumáchiga nixĩ ga Abraáũmaxã inaxunetaxũ ga Tupana ga noxrix. Rü yema mugü, rü Tupana rü norü orearü ngeruũgü ga daxũcüãxmaxãxíra nüxũ nixu. Rü yemagü nixĩ ga nüxí́ Moichémaxã nüxũ ixugüxũ, rü nüma ga Moiché rü duũxũgümaxã nüxũ nixu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[20]Natürü yexguma Tupana Abraáũ̃maxã ixunetagu, rü nümaxüchitama ga Tupana nixĩ ga Abraáũ̃maxã nüxũ̃ yaxuxũ̃ ga yema norü uneta. Rü tama togümaxãxíra nüxũ̃ nixu nax yemagü nüxĩ́ Abraáũ̃maxã nüxũ̃ ixugüexũ̃cax.

### Taxacücax duũ̃xũ̃güna nanaxã ga Tupana ga yema mugü

[21]¿Rü ñuxũ ñapegüxũ̃ i ñuxmax? ¿Pexcax ẽxna rü yema Moiché ümatüxũ̃ ga mugü rü inayanaxoxẽxẽ i Tupanaarü unetagü? Rü dücax, tama ngẽmaãcü nixĩ. Yerü yexguma chi naporagu ga yema mugü nax tüxna naxããxũ̃ i maxũ̃ i taguma gúxũ̃, rü chi Tupanapexewa time i ngẽxguma meama yanguxẽẽgu i ngẽma mugü.

[22]Natürü tama ngẽmaãcü nixĩ. Erü Tupanaarü ore i ümatüxũ̃wa nüxũ̃ tadau nax guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü rü pecadutüũ̃wa nangẽxmagüxũ̃. Rü ngẽmacax i ñuxma rü yíxema Ngechuchu ya Cristuaxṹ yaxõgüxexicatama tixĩ ya nayauxgüxe i ngẽma maxũ̃ i aixcüma mexũ̃ ya Tupana tamaxã ixunetaxũ̃.

[23]Rü yexguma tauta ínanguxgu ga Cristu nax nüxṹ yaxõgüxũ̃cax, rü mugütüũ̃wa tayexmagü rü tamaxã inacuax. Rü yemaacü tixĩgü rü ñuxmata Tupana taxcax ínanguxẽxẽ ga Ngechuchu ya Cristu nax nüxṹ yaxõgüxũ̃cax.

[24]Rü yemaacü ga yema mugü rü tamaxã inacuax ñuxmata ínangu ga Cristu nax nüxṹ yaxõgüxũ̃cax rü ngẽmaãcü Tupanapexewa imexũ̃cax.

[25]Natürü i ñuxma nax marü ínanguxũ̃ ya Cristu nax nüxṹ yaxõgüxũ̃cax, rü marü tama ngẽma mugütüũ̃wa tangexmagü. Rü ñuxma rü marü taxucaxma tüxcüũ̃ tamaxã inacuax i ngẽma mugü.

[26]Rü ñuxma nax Ngechuchu ya Cristuaxṹ peyaxõgüxũ̃, rü Tupanaxacügü pixĩgü i guxãma i pemax.

[27]Rü ñuxma nax Cristuégagu ípebaiũ̃xũ̃, rü Cristuarü pixĩgü, rü nüma rü pemaxã inacuax nax naxrüxũ̃ pixĩgüxũ̃cax.

[28]Rü ñuxma rü Tupanapexewa rü nüetama nixĩ ega woo Yudíugü pixĩgügu rü ẽxna tama. Rü nüetama ega woo wüxi i coriarü duũ̃xũ̃gü pixĩgügu rü ẽxna taxúearü duũ̃xũ̃gü pixĩgügu. Rü nüetama ega woo piyatügu rü ẽxna


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pingexgu. Erü ñu̲xma nax Ngechuchu ya Cristuarü duũ̃xũ̃gü nax pixĩgüxũ̃, rü wüxitama i duũ̃xũ̃ pixĩgü i guxãma i pemax.

29Rü ñu̲xma nax Cristuarü pixĩgüxũ̃, rü ngẽmaca̲x nixĩ i aixcüma Abraáũ̃taagü pixĩgü. Rü ngẽmaca̲x i pema rü tá ta penayaxu i guxũ̃ma ga yema Abraáũ̃maxã inaxunetaxũ̃ ga Tupana.

## Gárataanewa 4

1Rü dücax, ngẽxguma wüxi i buxũ̃ yunatügu, rü ngẽma buxũ̃ rü tama ngẽxgumatama nanayaxu i nanatüarü ngẽmaxũ̃gü. Rü woo guxũ̃ma i nanatüarü ngẽmaxũ̃arü yora yixĩxgu, natürü ngexũ̃rüüxũ̃ i nanatüarü mugüruũ̃mare nixĩ ñu̲xmata naya̲x.

2Rü ngẽmaca̲x nangẽxma i ngẽma buxũ̃arü dauruxũ̃ i namaxã icuáxũ̃ rü nüxũ̃́ nüxna dauxũ̃ i ngẽma nanatüarü ngẽmaxũ̃gü ñu̲xmata nawa nangu ya yimá taunecü ya noxri nanatü nagu unetacü nax ngẽma buxũ̃ rü nügümaxã inacuáxũ̃ca̲x.

3Rü yexgumarüxũ̃ ta nixĩ ga tamaxã nangupetüxũ̃ ga noxrix. Yerü yexguma tauta Cristuxũ̃ icua̲xgu, rü natüũ̃wa tayexmagü ga yema mugü i ñoma i naanemaxã icua̲xgüxũ̃.

4Natürü yexguma nawa nanguxgu ga yema ngunexũ̃ ga inaxunetaxũ̃ ga Tupana, rü núma nanamu ga Nane. Rü duũ̃xũ̃gürüxũ̃ wüxi ga ngewa nabu ga gumá Nane. Rü yema Moiché ümatüxũ̃ ga mugütüũ̃wa nayexma ga yexguma nabuxgu.

5Rü núma nangu ga Tupana Nane nax tüxũ̃ ínanguxũ̃xẽ̃xũ̃ca̲x i guxãma i yixema ga noxri mugütüũ̃wa nax iyexmagüxũ̃. Rü yemaacü tüxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ ga nüma ga Tupana Nane nax Nanatü ya Tupanamaxã tüxũ̃ yaxuxũ̃ca̲x nax aixcüma naxacügüxüchi ixĩgüxũ̃.

6Rü Tupana tüxna nanamu ga Naãxẽ ya Üünexũ̃ nax tüxũ̃ nüxũ̃ nadauxẽ̃xũ̃ca̲x nax aixcüma naxacügüxüchi ixĩgüxũ̃. Rü ngẽmaca̲x i ñu̲xma rü marü name i “Pa Chaunatüx”, ñatarügü nüxũ̃ ya Tupana.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]Rü ngẽmacax i ñuxma rü Tupanaxacüxüchi quixĩ, rü tama norü mugüruũmare quixĩ. Rü ñuxma nax naxacüxüchi quixĩxũ, rü norü ngúchaũ nixĩ nax Cristugagu cuxna naxããxũ i ngẽma maxũ i taguma gúxũ.

### Pauru rü naxcax naxoegaãxẽ ga yema yaxõgüxũ ga Gárataanewa yexmagüxũ

[8]Rü ũpa ga yexguma taxũta Tupanaxũ pecuaxgu, rü perü tupananetagütüũwa peyexmagü rü nüxũ picuaxüũgü ga yema tama aixcüma Tupana ixĩgüxũ.

[9]Natürü i ñuxma nax Tupanaxũ pecuáxũ rü nüma nax pexũ nacuáxũ, rü ¿tüxcüũ wena naxcax pewoeguchaũ i ngẽma mugü i ñoma i naanemaxã icuaxgüxũ? ¿Rü tüxcüũ penaxwaxe nax wena natüũwa pegü pengẽxmagüxẽẽxũ i ngẽma mugü i tama aixcüma poraexũ i natücaxmamare ixĩgüxũ?

[10]Rü dücax i pemax, rü ñuxma rü ta rü ngẽma nũxcümaũgüxũ i Yudíugücümagu pexĩãma woo Cristuaxṹ nax peyaxõgüxũ. Rü penaxaure i ñuxre i ngunexũgü rü ñuxre ya tauemacügü rü ñuxre ya taunecügü rü ñuxre i petagü, erü nagu perüxĩnüe nax ngẽmaãcü Tupanapexewa tá pimexũ.

[11]Rü ngẽmacax poraãcü chaxoegaãxẽ, erü ngürüãchi natücaxmamare tá nixĩ ga yema puracü ga petanüwa chaxüxũ.

[12]Pa Chauenexẽgüx, pexũ chacaxaxũ nax chauxrüxũ tama nagu pexĩxũ i ngẽma nacümagü i chixexũ. Rü ngẽxgumarüxũ nax pema nüxũ perüxoexũ i pecümagü i chixexũ, rü choma rü ta nüxũ charüxo nax ngẽma Yudíugüarü mugügu chixũxũ. Rü dücax, yexguma noxri petanüwa chayexmagu rü tama choxũ pexo, rü ngẽmacax chanaxwaxe i ñuxma rü ta chauga pexĩnüe.

[13]Rü pema rü marü nüxũ pecuax rü yexguma noxri pemaxã nüxũ chixuxgu ga Tupanaarü ore i mexũ, rü yema nax chidaxawexũgagu nixĩ ga petanügu charüxáũxũ rü pemaxã nüxũ chixuxũ ga Tupanaarü ore.

[14]Rü yema daxawe ga choxṹ yexmaxũ, rü woo pexcax rü wüxi ga guxchaxũ nixĩ, natürü tama choxũ pexo rü tama choxũ ípetaxüchi. Rü meama choxũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

peyauxgü ñoma wüxi ga Tupanaarü orearü ngeruxũ i daxũcüa̱xrüxũ. Rü ñoma Ngechuchu ya Cristu chixĩxũrüxũ, meama choxũ peyauxgü.

15¿Natürü ta̱xacü e̱xna nangupetü namaxã ga yema perü taãxẽ ga noxri pexṹ yexmaxũ? Erü pemaxã nüxũ chixu rü noxri petanüwa chayexmagu rü poraãcü chomaxã petaãẽgü. Rü yexguma chi pexṹ natauxchagu, rü chi pexetü peyaxu nax choxna penaxãxũca̱x, yerü yemaacü poraãcü chomaxã petaãẽgü ga yexguma.

16¿Rü ñu̱xmax rü pexca̱x rü perü uanü chixĩ, erü aixcüma chanango̱xẽxẽ i ngẽma guxchaxũgü i pexṹ ngẽxmaxũ?

17Rü ngẽma duũxũgü i pexũ ngúexẽẽxũ nax Yudíugücümagu pexĩxũca̱x, rü tama mexũ i ĩnümaxã pexũ nangúexẽxẽ, erü nümagü rü toxna pexũ nixĩgachixẽẽchaũ nax ngẽmaãcü naga pexĩnüexũca̱x.

18Rü ngẽma orearü uruũgü rü marü name nax pegu naxĩnüexũ, natürü nanaxwa̱xe nax perü mexũca̱x nadaugüxũ i guxũguma. Rü tama name nax petanüwa changexmaguxicatama perü mexũca̱x nax nadaugüxũ i ngẽma duũxũgü.

19Pa Chauxacügüx, wenaxarü ñoma wüxi i mama ngĩxacümaxã ngu̱xnecacürüxũ poraãcü pexca̱x ngúxũ chinge nax aixcüma mea Cristuaxṹ peyaxõgüxũca̱x rü aixcüma naxca̱x nax pemaxẽxũca̱x. Rü ngẽmaãcü tá chixĩ ñu̱xmatáta Cristu naxwa̱xexũrüxũ pixĩgü i perü maxũwa.

20Rü chierü petanüwa changexmagu i ñu̱xma nax mea pemaxã chidexaxũca̱x. Erü ñu̱xma nax pexna chayáxũguxũ rü tama nüxũ chacua̱x nax ñuxãcü tá pexũ charüngũxẽxẽxũ.

### Ore i cua̱xruxũ i Abraáũxũtaxũ ga Agáchiga rü naxma̱xũchi ga Chárachiga

21Rü pema nax ngẽma Moiché ümatüxũ i mugütüũwa pegü pengẽxmagüxẽẽchaũxũ, rü chanaxwa̱xe i chomaxã nüxũ pixu rü aixcüma nüxũ pecuá nax ñuxũ ñaxũ i ngẽma mugü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[22]Erü ngẽma mugüwa nüxũ tadau rü Abraáũ rü nüxűũ nayexma ga taxre ga nane. Rü wüxi ga nane rü naxũtaxũ ga Agáwa nüxűũ nayexma, rü nai ga nane rü naxma̲xũchi ga Chárawa nüxűũ nayexma.

[23]Rü gumá nane ga naxũtaxũwa nüxűũ yexmacü, rü nabu yerü yema nixĩ ga norü ngúchaũ ga Abráũ. Natürü gumá nane ga naxma̲xũchiwa nüxűũ yexmacü, rü nabu yerü yemaacü inaxuneta ga Tupana.

[24-25]Rü ngẽma orewa nangẽxma i cua̲xruũgü i pexca̲x chango̲xẽẽchaũxũ. Rü yema taxre ga ngexũgü rü taxre i cua̲xruũgü nixĩgü nax ngẽmawa nüxũ icuáxũca̲x nax ñuxãcü Tupana duũxũgüxũ rüngũxẽẽxũ nax naxũtawa nangugüxũca̲x. Rü yema nüxíraxũxũ ga norü ngũxẽxẽ nixĩ ga yexguma Chinaíarü ma̲xpűnewa Moichéna naxããgu ga norü mugü nax naga naxĩnüexũca̲x ga duũxũgü. Rü yema mugü ga Moichéna naxãxũ ga Chinaíwa rü Agá iyixĩ ga norü cua̲xruxũ. Rü yema nge ga Agá rü naxũtaxũ iyixĩ ga Abráũ rü yemaca̲x ga ngĩxacügü rü ngĩxrüũtama togütüũwa nayexmagü rü tama ínanguxũ. Rü yemaacü ga yema nge rü wüxi i cua̲xruxũ iyixĩ nachiga i ngẽma Yudíugü i ñu̲xma maxẽxũ rü ngẽma mugüwe rüxĩxũ. Erü nümagü rü ñu̲xma rü ta natüũwa nangẽxmagü i ngẽma mugü ga Moiché yaxuxũ ga ma̲xpűne ga Chinaí ya Arábiaanewa ngẽxmanewa. Rü ñu̲xma rü ta ngẽma mugügu naxĩ rü tama nüxũ narüxoe.

[26-28]Natürü yema nge ga Abráũ naxma̲xũchi rü tama Agárüxũ iyixĩ. Rü ngĩne ga Ichaá rü nabu yerü Tupanaaxűũ nayaxõ ga Abráũ ga yexguma Tupana namaxã nüxũ ixuxgu rü tá nax nüxűũ nangẽxmaxũ ga wüxi ga nane. Rü ñu̲xma Pa Chauenexẽgüx, yixema rü ta tayaxõ i ngẽma Tupana tamaxã ixunetaxũ. Rü ngẽmaca̲x i ñu̲xma rü tama ngẽma nũxcümaũgüxũ i mugütüũwa tangexmagü. Rü ngẽmaãcü Abráũ naxma̲xũchixacügürüxũ tixĩgü. Rü ngẽmaãcü nüxũ tadau nax aixcüma Tupana yanguxẽẽxũ i norü ore ga Abráũ naxma̲xũchichiga ümatüxũ i ñaxũ: “¡Nataãxẽ, Pa Ngecü i Ngexacücü! ¡Rü curü taãẽmaxã rüxáixnaxũ woo tagumachire̲x nax cuxãxãcüxũ! Erü tá cuxãxãcü, rü ngẽma ngexũ i cuxũtaxũ i cuteaxűũ ãxacüxũarü yexera tá cuxűũ nangẽxma i cuxacügü”, ñaxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[29]Natürü gumá Abráũ̃ nane ga naxũ̃taxũ̃wa nüxṹ yexmacü, rü naxchi naxai ga gumá Abráũ̃ nane ga Tupanaarü unetagagu bucü. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta i yixema nax Tupanaãxẽ i Üünexũ̃gagu tüxṹ nangẽxmaxũ̃ i maxũ̃, rü taxchi naxaxaie i ngẽma Yudíugü i naxwa̲xegüxũ̃ nax nagu ixĩxũ̃ i ngẽma mugü ga Moiché ümatüxũ̃.

[30]¿Natürü ñuxũ ñaxũ̃ i Tupanaarü ore i ümatüxũ̃wa? Rü dücax, ngẽmawa Abraáũ̃maxã nüxũ̃ nixu nax ngĩxũ̃ ínatáxũ̃ca̲x ga naxũ̃taxũ̃ ngĩnemaxã, yerü taxucürüwama yema naxũ̃taxũ̃waxũ̃cü ga nanemaxã nayayauxye ga norü yemaxũ̃ ga naxma̲xwaxũ̃cü ga nanearü tá ixĩxũ̃.

[31]Rü ngẽmaãcü, Pa Chauenexẽgüx, rü nüxũ̃ tadau rü tama Abráũ̃ naxũ̃taxũ̃xacügürüxũ̃ tixĩgü, erü tama ngẽma mugütüũ̃wa tangexmagü. Natürü Abráũ̃ naxma̲xwaxũ̃güxe tixĩgü, erü Tupanaarü unetagagu tüxṹ nangẽxma i tórü maxũ̃.

## Gárataanewa 5

### Cristu rü marü tüxũ̃ ínanguxũ̃xẽxẽ nax tama ngẽma mugütüũ̃wa ingexmagüxũ̃ca̲x

[1]Rü ñu̲xma ya Cristu rü marü tüxũ̃ ínanguxũ̃ẽxẽ nax tama ngẽma mugütüũ̃wa ingexmagüxũ̃ca̲x. Rü ngẽmaca̲x name nixĩ i pegüna pedaugü nax tama wena natüũ̃wa pegü pengẽxmagüxẽẽxũ̃ca̲x i ngẽma mugü.

[2]¡Rü choxṹ iperüxĩnüe! Rü choma i Pauru rü pemaxã nüxũ̃ chixu, rü ngẽxguma chi nagu pexĩxgu nax pegü ípewíecha̲xmüüpe̲xechiraũ̃xũ̃ nax ngẽmaãcü penayaxuxũ̃ca̲x i perü maxũ̃, rü ngẽxguma ya Cristu rü chi taxuwama pexṹ name.

[3]Rü wena pemaxã nüxũ̃ chixu rü ngexũ̃rüüxũ̃ i yatü i nügü íwíecha̲xmüüpe̲xechiraũ̃chaũ̃xũ̃ nax ngẽmaãcü Tupanape̲xewa namexũ̃ca̲x, rü name nixĩ i nüxna nacua̲xãchi nax taxucürüwa ngẽmaãcü naya̲u̲xãxũ̃ i norü maxũ̃ ega tama aixcüma naga naxĩnügu i guxũ̃ma i ngẽma mugü.

[4]Rü pema i nagu rüxĩnüexe nax Tupanape̲xewa pimexũ̃ ega nagu pexĩxgu i ngẽma mugü, rü pemaxã nüxũ̃ chixu rü marü Cristuna pixĩgachi. Rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngẽxgumarüxũ̃ ta nüxũ̃ pexoe i ngẽma ngechaũ̃ ga Tupana namaxã pexũ̃ ngechaũ̃xũ̃.

[5]Natürü yixema rü Tupanaãxẽ i Üünexũ̃arü ngũ̃xẽẽmaxã ítananguxẽxẽ nax Cristuaxṹ yaxõgüxũ̃gagu Tupanapexewa imexũ̃.

[6]Rü ngẽmacax i ñuxma nax Ngechuchu ya Cristuarü duũ̃xũ̃gü ixĩgüxũ̃, rü taxuwama name ega woo íiwíechaxmüpexechiraũ̃gu rüexna tama, erü tama ngẽma nixĩ i Tupanapexewa tüxũ̃ mexẽẽxũ̃. Rü ngẽma Tupana naxwaxexũ̃ i ñuxma nixĩ nax aixcüma yaxõgüxũ̃ rü ngẽmaãcü yigü nax ingechaũ̃güxũ̃.

[7]Pema rü meama ipenaxügü nax Cristuwe perüxĩxũ̃. ¿Rü texé pexṹ nüxũ̃ taxoox nax tama naga pexĩnüexũ̃cax i ngẽma ore i aixcüma ixĩxũ̃?

[8]Rü pemaxã nüxũ̃ chixu, rü tama Tupana ga noxri pexcax cacü nixĩ ya yimá pexṹ nüxũ̃ oócü.

[9]Rü wüxi i íxraxũ̃ i paũarü puxẽẽruxũ̃ rü guxũ̃ma i ngẽma paũchara nipuxẽxẽ.

[10]Choma rü chayaxõ nax tórü Cori tá pexũ̃ rüngũ̃xẽẽxũ̃ nax choma nagu charüxĩnüxũ̃gu perüxĩnüexũ̃cax. Natürü ngẽma duũ̃xũ̃ i pexũ̃ chixeãẽxẽẽxũ̃, rü Tupana rü tá nanapoxcu woo texé tixĩxgu.

[11]Rü dücax, Pa Chauenexẽgüx, rü ngẽxguma chi pexũ̃ changúexẽẽgu nax pegü ípewíũ̃chaxmüũ̃pexechiraũ̃xũ̃, rü ngẽma Yudíugü rü taxũchima chauxchi naxaie rü taxũchima chowe ingẽxũ̃tanü, erü taxũchima naãxẽwa nangux i ngẽma ore i nüxũ̃ chixuxũ̃ nachiga ya Cristu ga curuchagu taxcax yucü.

[12]Natürü ngẽma duũ̃xũ̃gü i pexũ̃ chixeãẽgüxũ̃ rü pexũ̃ ucuxẽgüxũ̃ nax pegü ípewíũ̃chaxmüũ̃pexechiraũ̃xũ̃cax, rü ¿tüxcüũ̃ ẽxna i nümagü i taxũ noxtacüma nügü yacaugüpüxücharexexũ̃ ta?

[13]Natürü pemax, Pa Chauenexẽgüx, rü Tupana pexcax naca nax ngẽma mugüna ípenguxũ̃xũ̃cax. Rü ñuxma nax nüxna ípenguxũ̃xũ̃, rü tama name i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngẽmacax pexenearü ngúchaũ̃ pexügü. Natürü name nixĩ nax pegü pengechaũ̃güxũ̃ rü ngẽmaãcü pegü perüngũ̃xẽẽgüxũ̃ i wüxichigü.

14Erü guxũ̃ma i Tupanaarü mugü rü wüxitama i muwa nüxũ̃ nixu rü ñanagürü: “¡Nüxũ̃ nangechaũ̃ i cumücü nax cugütama cungechaũ̃xũ̃rüxũ̃!” ñanagürü.

15¡Pexũãxẽgü! Erü ngẽxguma chi pegümaxã penuegu rü pegüchi pexaiegu, rü ngürüãchi tá pegü pewoone rü tá pegütama ipeyanaarüxoxẽxẽ.

### Ngẽma taxũ̃nearü ngúchaũ̃ rü tama Tupanaãxẽ i Üünexũ̃arü ngúchaũ̃maxã nawüxigu

16Rü ñuxma rü pemaxã nüxũ̃ chixu, rü name nixĩ i Tupanaãxẽ ya Üünecü naxwaxexũ̃ãcüma pemaxẽ. Rü ngẽxguma ngẽmaãcü pemaxẽgu, rü taxũtáma pexenearü ngúchaũ̃ pexügü.

17Erü ngẽma taxũ̃nearü ngúchaũ̃ rü tama Tupanaãxẽ i Üünexũ̃arü ngúchaũ̃maxã nawüxigu. Rü ngẽma Tupanaãxẽ i Üünexũ̃arü ngúchaũ̃ rü tama taxũ̃nearü ngúchaũ̃maxã nawüxigu. Erü ngẽma taxre i ngúchaũ̃gü, rü nügüchi naxaie erü wüxichigü rü tamaxã inacuáxchaũ̃. Rü ngẽmacax i pema rü taxucürüwa penaxü i ngẽma pematama penaxwaxexũ̃.

18Natürü ngẽxguma Tupanaãxẽ ya Üünecü pemaxã icuaxgux, rü marü tama ngẽma nũxcümaũ̃güxũ̃ i mugütüũ̃wa pengẽxmagü.

19Rü meama nangox nax ñuxãcü namaxẽxũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i naxũ̃nearü ngúchaũ̃ ügüxũ̃. Rü nümagü rü nai i ngexũ̃maxã namaxẽ, rü chixriãcü nügümaxã namaxẽ. Rü tama naxãnẽ nax ngẽmaãcü nügümaxã namaxẽxũ̃.

20Rü tupananetachicünaxãgüxũ̃ nicuaxüũ̃gü, rü yuücax nangúe, rü aigu narüxĩnüe, rü nachoxũ̃gawaxegü, rü taxacü ninuxũ̃waxegü, rü nanuxwaxegü, rü duũ̃xũ̃güxũ̃ naxucuxẽgü nax tama wüxigu naxĩnüexũ̃cax. Rü nayatoye i duũ̃xũ̃gü, rü nügü nixüxchimüũ̃gü.

21Rü nixãũxãchiwaxegü, rü nangãxẽwaxegü, rü nanaxügü i petagü i nawa chixexũ̃ naxügüxũ̃, rü nanaxügü i muxũ̃ma i togü i chixexũ̃gü i ngẽxgumarüxũ̃ ixĩxũ̃. Rü ngẽmacax, wena pemaxã nüxũ̃ chixu rü guxũ̃ma i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngẽma duũxũgü i ngẽmagu maxẽxũ, rü nataxutama i nachica ya Tupana ãẽxgacü íyixĩxũwa.

22Natürü ngẽxguma Tupanaãxẽ ya Üünecü tawa ngẽxmagu, rü yigü tangechaũgü, rü tataãẽgü, rü tama yigümaxã tanue, rü yáxna yigümaxã taxĩnüe, rü yigümaxã tamecümagü, rü yigü tarüngũxẽẽgü, rü tayanguxẽxẽ i ngẽma nüxũ ixuxũ rü aixcüma Tupanaaxṹ tayaxõgü.

23Rü ngẽxguma Tupanaãxẽ ya Üünecü tawa ngẽxmagu, rü tama yigü ítarüta, rü mea yigümaxã itacuax rü yigüna tadau nax tama chixexũgu iyixũcax. Rü nataxuma i mugü i nachuxuxũ i ngẽma nacümagü i mexũ.

24Rü ngẽma aixcüma Ngechuchu ya Cristuarü duũxũgü ixĩgüxũ, rü marü nüxũ narüxoe ga naxũnearü ngúchaũgü, rü guxũma ga yema ngúchaũgü ga tama mexũ.

25Rü ñuxma nax Tupanaãxẽ ya Üünecü tawa maxũxũ rü name nixĩ nax nüxna yigü ixãxũ nax nüma tamaxã inacuáxũcax.

26Rü tama name i yigü ticuaxüũgü rü yigü ítarüta rü bai nax togüxũ rüyexeragüchaũxũ, rü bai nax taxacücax ixãũxãchixũ.

## Gárataanewa 6

### Name i pegü perüngũxẽxẽgü

1Pa Chauenexẽgüx, ngẽxguma chi texéxũ pedauxgu nax taxacürü chixexũgu tanguxũ, rü pema nax Tupanaãxẽ ya Üünecü pewa ngẽxmaxũ, rü name nixĩ i tüxũ pengechaũãcüma tüxũ perüngũxẽxẽ nax itayarüwexãchixũcax. ¡Natürü pexuãẽgü i wüxichigü, nax pema rü ta tama ngẽma chixexũgu peyixũcax!

2¡Rü ngẽxguma texé petanüwa guxchaxũgü tüxṹ ngẽxmagu, rü pegü perüngũxẽxẽgü! Erü ngẽmaãcü tá peyanguxẽxẽ i ngẽma Cristu pexũ muxũ.

3Rü ngẽxguma texé nagu rüxĩnügu nax tachigacü tixĩxũ, rüẽxna woo taxuxũmachirex tixĩxgu, rü tügütama tawomüxẽxẽ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[4]Rü ngẽmacax i wüxichigü, rü name nixĩ i mea tügüarü maxũtama tangugü. Rü ngẽxguma namexgu i tümaarü maxũ, rü name nax tügümaxãtama tataãxẽ. Natürü taxucax̲ma tüxcüũ togüarü maxũwa tügü tangugü.

[5]Erü wüxichigü rü name nax tümaarü maxũna tadauxũ i Tupanapexewa.

[6]Rü yíxema nayaxúxe i ngüxẽẽtae i Tupanaarü orewa rü name nixĩ nax tümaarü ngüxẽẽruũmaxã tangauxũ i tümaarü ngẽmaxũgü.

[7]¡Rü pexuãxẽgü nax tama ípetüexũcax i perü maxũwa! Erü taxucürüwa texé Tupanaxũ tawomüxẽxẽ. Rü yíxema chixexũ ũxe, rü chixexũ tá tayaxu. Rü yíxema mexũ ũxe, rü mexũ tá nixĩ i tayaxuxũ.

[8]Rü yíxema tümaxũnearü ngúchaũ üxe, rü ngẽma tümaxũnearü ngúchaũ rü tá yuwa tüxũ naga. Natürü yíxema Tupanaãxẽ i Üünexũarü ngúchaũ üxe, rü ngẽma Tupanaãxẽ i Üünexũwa tá tanayaxu i maxũ i taguma gúxũ.

[9]Rü ngẽmacax tama name nax nüxũ rüchauexũ nax mexũ ixüexũ. Rü ngẽxguma tama nüxũ rüchauegu nax mexũ ixügüxũ, rü ngẽxguma Tupanaxũtawa ingugügu rü mexũ tá tayaxu.

[10]Rü ngẽmacax ngẽxguma tüxṹ natauxchagu nax taxacümaxã togüxũ rüngũxẽẽxũ, rü name nixĩ i guxãxũma tarüngũxẽxẽ. Natürü yexera tanaxwaxegü nax nüxũ rüngũxẽẽgüxũ i ngẽma taenexẽgü rü taeyaxgü i yaxõgüxũ.

### Pauru nayaxucüxẽgü ga yema yaxõgüxũ, rü ñüxũchi nüxũ narümoxẽ

[11]Rü nua tá ichanaxügü nax chomaxũchima choxmexmaxã pexcax chanaxümatüxũ i ñaa popera. ¡Rü dücax, nüxũ pedaux nax ñuxãcü natamatüxũ i ngẽma choma chaxümatüxũ!

[12]Rü ngẽma Yudíugü i pexũ ngúexẽẽxũ nax pegü ípewíechaxmüũpexechiraũgüxũcax, rü ngẽmaãcü pexũ namu erü nanataãẽxẽẽgüchaũ i ngẽma togü i Yudíugü nax tama naxchi naxaiexũcax nagagu nax Ngechuchu ya Cristu ga curuchagu yucüaxṹ nax yaxõgüãxũ.

[13]Erü woo i nümagü nax ínawíũchaxmüũpexechiraũxũ, rü tama nayanguxẽxẽ i guxũma i mugü. Natürü nümagü rü nanaxwaxegü nax pegü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ípewíũcha̱xmüũpe̱xechiraũxũ, nax yixcama nügü yacua̱xüũgüxũca̱x rü togü i Yudíugümaxã nüxũ nax yaxuxũca̱x nax pema rü ta naxrüxũ nagu pexĩxũ i ngẽma nũxcümaũgüxũ i mugü.

14Natürü i choma rü chaugü chicua̱xüxũ erü nüxṹ chayaxõ ya tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu ga curuchagu yucü. Rü ngẽmaca̱xicatama nixĩ i chaugü chicua̱xüüxũ. Rü ñu̱xma nax Cristu ga curuchagu yucüaxṹ chayaxõxũ, rü marü tama nagu charüxĩnü i ñoma i naane rü norü ngẽmaxũgü. Rü ngẽxgumarüxũ ta i ñoma i naane rü marü tama choxũ nacuáxchaũ.

15Erü ngẽxguma Ngechuchu ya Cristuarü duũxũgü ixĩgügu, rü Tupanape̱xewa rü taxuxũma nixĩ i ngẽma nax íiwíecha̱xmüpe̱xechiraũxũ rüe̱xna tama. Natürü ngẽma aixcüma nape̱xewa mexũ nixĩ nax naxüchicüüxũ i tórü maxũ nax ngexwaca̱xüxũ i duũxũgü ixĩgüxũca̱x.

16Rü Tupanana naxca̱x chaca nax pexũ nataãẽxẽẽgüxũca̱x rü nüxṹ pengechaũtümüxũgüxũca̱x i guxãma i pema i aixcüma yanguxẽẽgüxe i ngẽma pemaxã nüxũ chixuxũ, rü guxãma ya yíxema aixcüma Tupanaarü duũxũgü ixĩgüxe.

17Rü ñu̱xmawena rü tama chanaxwa̱xe nax texé ta̱xacürü guxchaxũgü choxna ãxũ. Erü choma rü aixcüma tórü Cori ya Ngechuchuarü duũxũ chixĩ. Rü ngẽma chorü o̱xrigüchica i chowa ngẽxmagüxũwa nüxũ pecua̱x nax aixcüma yixĩxũ i ngẽma.

18Pa Chauenexẽgüx, chanaxwa̱xe i tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu pexũ narüngũxẽxẽ rü pexũ nangechaũ i guxãma i pemax. Rü ngẽmaãcü yixĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

# Epéchiuwa

## Epéchiuwa 1

### Pauru rü nüxũ narümoxẽ ga yema yaxõgüxũ ga Epéchiuarü ĩanewa yexmagüxũ

[1]Pa Chauenexẽgü ya Epéchiuwa Ngẽxmagüxe, choma i Pauru pexca̱x chanaxümatü i ñaa popera. Rü choma nixĩ ya Tupana choxũ yaxuxũ nax Ngechuchu ya Cristu choxũ muxũca̱x nax nüxũ chixuxũca̱x i norü ore. Rü pexca̱x chanaxümatü i guxãma i pema ya Epéchiuarü ĩanewa ngẽxmagüxe ya Tupanaarü duũxũgü ixĩgüxe ya Ngechuchu ya Cristuaxṹ yaxõgüxe.

[2]Rü chanaxwa̱xe i pexũ nangechaxũ rü pexũ nataãẽxẽxẽ ya Tanatü ya Tupana rü tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu.

### Tupana rü tüxũ narüngũxẽxẽ erü Cristuarü duũxũgü tixĩgü

[3]Rü name nixĩ i nüxũ ticua̱xüũgü ya Tanatü ya Tupana ya tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristunatü ixĩcü. Erü nüma ya Tupana rü Cristugagu tüxna nanaxã i naguxũraũxũ i ngũxẽẽgü i üünexũ i daxũguxũ i naanewa taxca̱x ne namugüxũ.

[4-5]Rü taxũtáma naane uxgu, rü Cristugagu Tupana tüxũ nade nax ixüünegüxũca̱x rü nax nataxuxũca̱x i tórü chixexũ i napẹxewa. Rü nüma ya Tupana rü poraãcü tüxũ nangechaũ, rü yemaca̱x nũxcümamatama tüxũ naxuneta nax Ngechuchugagu naxacügüxũ tüxũ nadexũca̱x. Rü yemaacü nanaxü ga Tupana yerü yema nixĩ ga norü ngúchaũ.

[6]Rü yemaacü nanaxü ga Tupana nax guxũguma nüxũ icua̱xüũgüxũca̱x naxca̱x i norü ngechaũ rü norü mecüma ga yexguma taxca̱x núma namuãxgu ga Nane ya nüxũ nangechaũxũchicü.

[7]Rü Tupana rü poraãcü tüxũ nangechaũ, rü yemaca̱x nanamu ga Nane nax taxca̱x nayuxũ rü nagü ibaxũ nax yemaacü tüxũ ínanguxũxẽẽũca̱x rü tüxṹ nüxũ iyanangümaxũca̱x ga tórü pecadugü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]Rü yemaacü Tupana tüxũ nüxũ nadauxẽxẽ nax poraãcü tüxũ nangechaũxũ, rü yemaacü tüxna nanaxã ga taxũ ga cua̱x nax tüxṹ natauxchaxũcа̱x i norü ore rü taãẽxũ icuáxũcа̱x.

[9]Rü tüxũ nüxũ nacua̱xẽxẽ ga norü ngúchaũ ga noxri nüxicatama nüxũ nacuáxũ. Rü yema norü ngúchaũ ga nũxcümaxũchima Cristumaxã nagu naxĩnüxũ ga Tupana, rü yema nixĩ ga ñoma ga naanewa nax namuaxũ nax tüxũ yamaxẽxẽẽxũcа̱x.

[10]Rü ngẽxguma norü ngunexũ nawa nanguxgu i ngẽma Tupana nagu rüxĩnüxũ, rü tá Cristume̱xẽwa nanangexmaxẽxẽ i guxũma i daxũguxũ i naanewa ngẽxmaxũ rü guxũma i ñoma i naanewa ngẽxmaxũ.

[11]Yerü woetama nũxcüma ga Tupana rü tamaxã nanaxuegu nax Cristugagu tá nayauxgüxũ i maxũ i taguma gúxũ, yerü yema nixĩ ga nagu naxĩnüxũ ga Tupana ya norü ngúchaũãcü naxücü i guxũma.

[12]Rü yemaacü Tupana tamaxã nanaxuegu nax yixema i yixira Cristuaxṹ yaxõgüxe nüxũ icua̱xüũgüxũcа̱x naxcа̱x i norü pora i üünexũ.

[13]Rü yexgumarüxũ ta ga pema i Epéchiucüã̱xgü, rü yexguma nüxũ pexĩnüegu i ngẽma ore i aixcüma ixĩxũ i tüxũ maxẽxẽẽxũ, rü Cristuaxṹ peyaxõgü. Rü yexguma ga Tupana rü pexna nanamu ga Naãxẽ ya Üünexũ nax wüxi i cua̱xruxũ yixĩxũcа̱x nax aixcüma norü duũxũgü pixĩgüxũ.

[14]Rü ngẽma Naãxẽ ya Üünexũ ga Tupana tüxna muxũ, rü ngẽmawa nixĩ i nüxũ icuáxũ nax aixcüma Tupana tá tüxna naxãxũ i guxũma i ngẽma tamaxã inaxunetaxũ. Rü ngẽxguma wena núma naxũxgu ya Cristu nax nügüxũtawa tüxũ nagagüxũcа̱x rü aixcüma tá tanayaxu i guxũma i ngẽma Tupana tamaxã nüxũ ixuxũ. Rü ngẽmacа̱x nüxũ ticua̱xüũgü ya Tanatü ya Tupana ya Üünecü.

### Pauru rü yaxõgüxũcа̱x nayumüxẽ

[15-16]Rü ngẽmacа̱x, ñu̱xma nax nüxũ chacuáxũ nax aixcüma tórü Cori ya Ngechuchuaxṹ peyaxõgüxũ rü nax aixcüma nüxũ pengechaũgüxũ i guxũma i ngẽma togü i Tupanaarü ixĩgüxũ, rü ngẽmacа̱x taguma nüxũ charüchau


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nax Tupanana pexca̱x moxẽ chaxãxũ̃ rü pexna chacua̱xãchixũ̃ i chorü yumüxẽwa.

17Rü ngẽxguma namaxã chidexagu ya Tanatü ya Tupana ya Üünecü ya Nanatü ya tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu, rü naxca̱x nüxna chaca nax pexca̱x nango̱xẽẽxũ̃ i ngẽma cua̱x i Naãxẽ ya Üünexũ̃wa ne ũxũ̃ nax aixcüma Tupanaxũ̃ pecuáxũca̱x.

18Rü Tupanana naxca̱x chaca nax nümatama pexũ̃ yango̱xnaãẽxẽẽxũca̱x, nax nüxũ̃ pecuáxũca̱x nax ta̱xacü yixĩxũ̃ i ngẽma ípenangu̱xẽẽxũ̃ i naxca̱x pexca̱x naca̱xaxũ̃ rü pexũ̃ nadexũ̃. Rü nüxna naxca̱x chaca nax pexũ̃ nüxũ̃ nacua̱xẽẽxũca̱x nax namexẽchixũ̃ i ngẽma maxũ̃ i taguma gúxũ̃ i nüma norü duũ̃xũ̃güca̱x namexẽẽxũ̃ i daxũguxũ̃ i naanewa.

19-20Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta nüxna naxca̱x chaca nax pexũ̃ nüxũ̃ nacua̱xẽẽxũca̱x nax ñuxãcü naporaxüchixũ̃ i norü pora i tawa ngẽxmaxũ̃. Rü ngẽma poramaxã nixĩ ga yuwa Cristuxũ̃ ínadaxẽẽxũ̃ rü daxũguxũ̃ ga naanewa nagaãxũ̃ rü nügüarü tügünecüwawa yanatoxẽẽãxũ̃.

21Rü yemaacü guxũ̃étüwa nanayexmaxẽxẽ. Rü ngẽmaca̱x i ñu̱xma rü Cristume̱xẽwa nangẽxmagü i guxũ̃ma i daxũguxũ̃ i naanecüa̱x i ãe̱xgacügü rü guxũ̃ma i ñoma i naanecüa̱x i ãe̱xgacügü rü guxũ̃ma i pora i ñu̱xma ngẽxmagüxũ̃ rü guxũ̃ma i pora i yixcüra tá ngẽxmagüxũ̃.

22Rü yemaacü ga Tupana rü marü Cristume̱xẽwa nanayexmagüxẽxẽ ga guxũ̃ma. Rü yexgumarüxũ̃ ta Cristuxũ̃ ningucuchixẽxẽ nax guxũ̃ma i yaxõgüxũ̃eru nax yixĩxũca̱x.

23Rü ñu̱xma rü guxũ̃ma i yaxõgüxũ̃ rü wüxigu Cristume̱xẽwa nangẽxmagü rü nüma rü nawa nangẽxma. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta nawa nangẽxma i guxũ̃ma i ta̱xacü i ngẽxmagüxũ̃.

## Epéchiuwa 2

### Tamaxẽ erü Tupana tüxũ̃ nangechaũ̃

1Rü ũpa ga pema rü perü chixexũ̃gagu rü perü pecadugagu ñoma peyuexũ̃rüxũ̃ pixĩgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2]Yerü ga pemax rü nagu pexĩ ga yema chixexũ̃ i ñoma i naanecüa̱x i duũ̃xũ̃gü nagu ĩxũ̃. Rü pema rü naga pexĩnüe ga Chataná i ngo̱xogüarü ãe̱xgacü ixĩxũ̃. Rü nüma nixĩ i nüxṹ nangúchaũ̃xẽẽãxũ̃ nax chixexũ̃ naxügüxũ̃ca̱x i ngẽma duũ̃xũ̃gü i tama Tupanaga ĩnüexũ̃.

[3]Rü guxãma ga yixema rü yemaacü chixexũ̃gu tamaxẽ ga ũ̃pa. Rü tóxrütama ngúchaũ̃ ga chixexũ̃we tarüxĩ, rü nagu taxĩ ga yema taxũ̃ne naxwa̱xexũ̃ rü yema taãxẽ nagu rüxĩnüxũ̃. Rü yemagagu tüxna nangu i ngẽma poxcu ya Tupana norü numaxã mexẽẽxũ̃ naxca̱x i guxũ̃ma i ngẽma tama naga ĩnüexũ̃.

[4]Natürü ga Tupana rü poraãcü nüxṹ tangechaũ̃tümüũ̃gü rü poraãcü tüxũ̃ nangechaũ̃.

[5]Rü yemaca̱x, woo tórü pecadugagu ñoma iyuexũ̃rüxũ̃ tixĩgü, natürü ga Tupana rü tüxna nanaxã ga maxũ̃ ga yexguma Cristuxũ̃ ínadaxẽẽgu. Rü ñu̱xma rü pexṹ nangẽxma i maxũ̃ i taguma gúxũ̃, erü Tupana pemaxã namecüma.

[6]Rü yema nax Ngechuchu ya Cristuxũ̃ wena namaxũ̃rüxũ̃, rü tüxũ̃ rü ta namaxẽxẽxẽ ga Tupana. Rü yemaacü nanaxü nax yixema rü ta wüxigu Cristumaxã tüxũ̃ narütogüxẽxẽ i daxũguxũ̃ i naanewa.

[7]Rü yemaacü nanaxü ga Tupana erü yimá taunecügü ya íngugücügu tá duũ̃xũ̃güxũ̃ nanawe̱x nax aixcüma Cristugagu poraãcü tüxũ̃ nangechaũ̃xũ̃ rü tamaxã namecümaxũ̃.

[8]Rü Tupanaarü ngechaũ̃gagu penayaxu i maxũ̃ i taguma gúxũ̃ yerü peyaxõgü. Rü ngẽma maxũ̃ rü tama pegünatama penaxã, natürü Tupana nixĩ ga pexna naxãmarecü ga yema.

[9]Rü tama ta̱xacü i mexũ̃ i pexüxũ̃gagu nixĩ i pexṹ nangẽxmaxũ̃ i ngẽma maxũ̃, natürü Tupana nixĩ ya pexna naxãmarecü nax ngẽmaãcü taxúema tügü icua̱xüxũ̃xũ̃ca̱x.

[10]Rü Tupana nixĩ ga tüxũ̃ ngo̱xẽẽcü rü tüxũ̃ maxẽxẽẽcü. Rü ñu̱xma rü Cristugagu tüxna nanaxã i ngẽma maxũ̃ nax mexũ̃ ixügüxũ̃ca̱x. Rü ngẽmaãcü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

i ñu̱xma rü nagu taxĩ i ngẽma nacüma ga nũxcüma Tupana taxca̱x nagu rüxĩnüxũ.

### Cristu nixĩ ya yigümaxã tüxũ rüngüxmüexẽẽcü

11-12Rü ngẽmaca̱x i pemax nax tama Yudíugü pixĩgüxũ, rü name i nüxna pecua̱xãchie nax tama toma i Yudíugü i togü ítawíecha̱xmüũpe̱xechiraũgüxũrüxũ pexĩgüxũ ga noxri. Rü toma nüxũ tixugüe nax tama Tupanape̱xewa pimexũ yerü tama pegü ípewíecha̱xmüxũpe̱xechiraũgü. Rü yexguma ga pema rü tama Cristuxũ pecua̱xgü, rü Iraétanüxũna peyáxũgugü. Rü tama pexca̱x nixĩ ga yema unetagü ga Tupana Yudíugüna ãxũ. Rü ñoma ga naanewa pemaxẽmare, rü tama Tupanaxũ pecua̱x, rü taxuxũma ípenangu̱xẽxẽ.

13Natürü i ñu̱xma nax Ngechuchu ya Cristuaxṹ peyaxõgüxũ rü pexca̱x nagü nabaxẽẽãxũ, rü norü duũxũgü pixĩgü. Rü pema ga noxri Tupanana peyáxũgugü rü ñu̱xma rü nüxna pengaicamagü.

14Rü nüma ya Cristu nixĩ ga yigümaxã tüxũ nangüxmüexẽẽxũ. Rü ñu̱xma rü wüxitama i duũxũgü tüxũ nixĩgüxẽxẽ i toma i Yudíugü nax tixĩgüxũ rü pema i tama Yudíugü nax pixĩgüxũ. Rü nagu napogü ga yema toxyepe̱xe ga yigüna tüxũ yáxũguxẽẽxũ. Rü yexguma nayu̱xgu inayanaxoxẽxẽ nax yigüarü uanügü ixĩgüxũ.

15Rü nüma ya Cristu rü nayacua̱xẽxẽ ga yema nũxcümaũgüxũ ga mugü ga noxri natüũwa tayexmagüxũ. Rü nümatama rü wüxitama i duũxũgü i ngexwaca̱xũxũ tüxũ nixĩgüxẽxẽ i toma i Yudíugü nax tixĩgüxũ rü pema i tama Yudíugü nax pixĩgüxũ. Rü yemaacü yigümaxã tüxũ inarüngũxmũexẽxẽ.

16Rü yexguma curuchagu nayu̱xgu ga Cristu, rü inayanaxoxẽxẽ nax yigüchi ixaiexũ. Rü yemaacü Tupanamaxã tüxũ inarüngüxmüẽxẽxẽ, rü wüxitama i duũxũgüxũ tüxũ nixĩgüxẽxẽ.

17Rü yexguma Cristu núma ũxgu, rü taxca̱x núma nanange ga ore i mexũ ga marü yigümaxã rü Tupanamaxã nax rüngüxmüexũ. Rü yema ore rü toxca̱x


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nixĩ i toma i Yudíugü ga toxíra Tupanaxũ nax tacuáxũ. Rü yema ore rü pexca̲x rü ta nixĩ ga woo tama Tupanaxũ nax pecua̲xgüxũ ga noxrix.

18Rü ñu̲xma rü guxãma i yixema rü Cristugagu tüxṹ natauxcha nax Tanatü ya Tupanana ingaicamagüxũ. Rü ngẽmatama Naãxẽ ya Üünexũ nixĩ i tüxũ rüngũxẽẽxũ nax nüxna ingaicamagüxũca̲x ya Tanatü ya Tupana.

19Rü ngẽmaca̲x i pemax, rü woo tama Tupanaxũ pecua̲xgü ga noxrix, rü woo tama norü duũxũgü pixĩgü ga yexguma, natürü i ñu̲xmax rü tama ngẽmaãcü pixĩgü. Erü ñu̲xma rü natanüxũ pixĩgü i guxũma i ngẽma duũxũgü i Tupanaarü ixĩgüxũ. Rü aixcüma Tupanaxacügüxüchi pixĩgü i ñu̲xmax.

20Pema rü ñoma wüxi ya ĩpata ya mexũnerüxũ pixĩgü. Rü yima ĩpata namaxã ixügüne nixĩ i norü ngu̲xẽẽtae ga yema ngúexũgü ga Tupana imugüxũ rü yema norü orearü uruũgü. Rü nüma ya Cristu nixĩ ya yimá nüxíraũcü ya nuta ga naétüwa inaxügücü ya yimá ĩpata.

21Rü Cristu nixĩ i yaxüchigücü ya yima ĩpata ñu̲xmatáta mea yangu nax wüxi ya Tupanapata ya üünene nax yixĩxũca̲x.

22Rü ngẽmaãcü i pemax nax Cristuarü pixĩgüxũ, rü wüxigu wüxichigü i pemax rü Tupanapata i Naãxẽ ya Üünexũ nawa maxũne pixĩgü.

## Epéchiuwa 3

### Tupana rü Pauruxũ namu nax yema tama Yudíugü ixĩgüxũmaxã nüxũ yaxuxũca̲x i norü ore i mexũ

1Rü ñu̲xma i choma i Pauru rü chapoxcu erü Ngechuchu ya Cristuarü puracü chaxü nax pexũ charüngũxẽẽxũca̲x i pemax i tama Yudíugü nax pixĩgüxũ.

2Rü pemax, rü marü nüxũ pecuáchiga nax Tupana rü choxũ nangechaũxũca̲x choxũ namuxũ nax pemaxã nüxũ chixuxũca̲x ga norü ore i mexũ.

3Rü Tupana rü choxũ nüxũ nacua̲xẽxẽ ga norü ĩnü ga nüxicatama nüxũ nacuáxũ. Rü yemachiga nixĩ ga írarüwa marü pexca̲x chanaxümatüxũ ga noxrix.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[4]Rü ngẽxguma mea nawa pengúegu i ngẽma popera rü tá nüxũ pecua̲x nax aixcüma yixĩxũ ga yema ore ga noxri Tupana nüxicatama nüxũ cuáxũ nax Cristugagu duũxũgüxũ namaxẽxẽẽxũ.

[5]Rü yema ore ga nüxicatama nüxũ nacuáxũ ga Tupana rü taxúexũma nüxũ nacua̲xẽẽxũ ga noxrix. Natürü i ñu̲xma ya Tupana rü Naãxẽ ya Üünexũwa marü nanango̲xẽxẽ i ngẽma ore naxca̲x i Tupanaarü duũxũgü i üünexũ i yamugüxũ rü norü orearü uruũgü.

[6]Rü ngẽma ĩnü ga noxri Tupanaxicatama nüxũ cuáxũ nixĩ nax ngẽma ore i mexũmaxã Tupana nüxna uxũ i guxũma i duũxũgü i tama Yudíugü ixĩgüxũ nax Ngechuchu ya Cristuaxṹ yaxõgüãxũca̲x rü nayauxgüãxũca̲x i maxũ i taguma gúxũ. Rü ñu̲xma rü Cristugagu ngẽma duũxũgü i tama Yudíugü ixĩgüxũ rü Yudíugümaxã wüxitama i duũxũgü nixĩgü. Rü ngẽma tama Yudíugü ixĩgüxũca̲x nixĩ i ngẽma Tupanaarü unetagü ga noxri Iraétanüxũmaxã nüxũ yaxuxũ.

[7]Rü Tupana rü choxũ namu nax nüxũ chixuxũca̲x i ngẽma norü ore i mexũ, erü poraãcü nüxṹ changechaũtümüxũ rü chomaxã namecüma. Rü yemaacü chowa inanawe̲x ga taxũ ga norü pora.

[8]Rü chaugüca̲x rü choma nixĩ i guxũ i Tupanaarü duũxũgüarü ñaxtüwaama chaxüxũ. Natürü Tupana choxũ nangechaũ rü choxna nanaxã i ngẽma puracü i mexũ nax ngẽma tama Yudíugü ixĩgüxũmaxã nüxũ chixuxũca̲x ga yema mexũgü ga taguma iyagúxũ ga taxca̲x naxüxũ ga Cristu.

[9]Rü nüma ga Tupana ya guxũarü üruxũ ixĩcü, rü choxũ namu nax guxũ i duũxũgüxũ nüxũ chacua̲xẽẽxũca̲x i ngẽma norü ĩnü ga nũxcüma nüxicatama nüxũ nacuáxũ.

[10]Rü yemaacü choxũ namu ga Tupana nax ngẽma yaxõgüxũwa guxũma i ngẽma daxũcüã̲x i poraexũ rü guxũma i ngẽma daxũcüã̲x i ãẽ̲xgacügü ixĩgüxũ nüxũ cua̲xgüxũca̲x i Tupanaarü cua̲x i naguxũraxũãcü ngóxũ.

[11]Rü Tupana rü yemaacü nanaxü, yerü woetama nũxcüma nagu narüxĩnü nax tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristuwa tá yangu̲xẽẽãxũ ga yema norü ĩnü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

12Rü ñu̱xma nax Cristuarü duũ̈xũ̈gü ixĩgüxũ̈ rü nüxũ̈́ nax yaxõgüxũ̈, rü tüxũ̈́ natauxcha nax Tupanana ingaicamagüxũ̈ rü taxuca̱xma nüxũ̈ nax imuũ̈exũ̈.

13Rü ngẽmaca̱x i ñu̱xma nax pexca̱x ngúxũ̈ chingexũ̈ rü pexũ̈ chaca̱xaxũ̈ nax tama cha̱u̱xca̱x pexoegaãẽgüxũ̈ca̱x. Erü ngẽma ngúxũ̈ nax chingexũ̈ rü perü meruxũ̈ nixĩ i ngẽma.

### Cristu rü poraãcü tüxũ̈ nangechaũ̈

14Rü ngẽmaca̱x, ngẽxguma nagu charüxĩnügu i ngẽma Tanatü ya Tupana taxca̱x mexẽẽxũ̈, rü napẹxegu chacaxápu̱xü nax nüxũ̈ chicua̱xüxũ̈xũ̈ca̱x.

15Rü nüma nixĩ i Tanatü yixĩxũ̈ i guxãma i yixema nax norü duũ̈xũ̈gü ixĩgüxũ̈ i ñoma i naanewa rü daxũguxũ̈ i naanewa ngẽxmagüxũ̈.

16Rü nüxna chaca ya Tanatü nax guxũ̈ma i norü mexũ̈wa pexna naxããxũ̈ca̱x i ngẽma pora i Naãxẽ ya Üünexũ̈wa ne ũxũ̈ nax peãẽwa aixcüma peporaexũ̈ca̱x.

17-18Rü ngẽxgumarüxũ̈ ta nüxna naxca̱x chaca nax perü õgagu pewa namaxũ̈xũ̈ca̱x ya Cristu. Rü nüxna chaca nax ngẽma Tupanaarü ngechaũ̈ i pewa ngẽxmaxũ̈ca̱x rü pema rü wüxigu guxũ̈ma i yaxõgüxũ̈maxã nüxũ̈ pecuáxũ̈ nax ñuxãcü nataxüchixũ̈ i norü ngechaũ̈ i namaxã tüxũ̈ nangechaũ̈xũ̈ ya Cristu.

19Rü woo tama yanguxgu i tórü cua̱x nax nüxũ̈ icuáxũ̈ca̱x nax nañuxraũ̈xũ̈ i ngẽma ngechaũ̈ i namaxã Cristu tüxũ̈ ngechaũ̈xũ̈, natürü Tupanana naxca̱x chaca nax pexca̱x nango̱xẽẽãxũ̈ca̱x nax ñuxãcü nax yixĩxũ̈ i ngẽma ngechaũ̈ nax aixcüma pewa nangẽxmaxũ̈ i guxũ̈ma i Tupanacümagü.

20Rü ñu̱xma rü name nax nüxũ̈ icua̱xüũ̈güxũ̈ ya Tupana. Erü nüma rü nüxũ̈́ nangẽxma i pora nax tüxna naxããxũ̈ i ngẽma naxca̱x íicaxũ̈arü yexeraxüchi rü ngẽma nagu rüxĩnüexũ̈arü yexeraxüchi. Rü ngẽma norü pora i tawa ngẽxmaxũ̈maxã nixĩ i naxüaxũ̈ i guxũ̈ma i ngẽma.

21Rü ñu̱xma rü name nax guxũ̈ma i yaxõgüxũ̈ guxũ̈gutáma Tupanaxũ̈ nicua̱xüũ̈gü naxca̱x i ngẽma Ngechuchu ya Cristu üxũ̈. Rü ngẽmaãcü yixĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

## Epéchiuwa 4

### Tupanaãxẽ ya Üünecü rü wüxigutama tüxũ narüxĩnüexẽxẽ

[1]Rü ñu̱xma i choma nax Cristuaxṹ chapuracüxũgagu chapoxcuxũ, rü pexũ chaca̱xaxũ nax ngẽma duũ̃xũgü ga Tupana naxca̱x naca̱xaxũ̃rüxũ mea pemaxẽxũ. Rü pexca̱x nixĩ ga naca̱xaxũ ga Tupana nax norü duũ̃xũgü pixĩgüxũ̃ca̱x.

[2]Rü tama name i pegü íperütagü. Rü name nixĩ i pemecümagü rü yáxna pegümaxã pexĩnüe rü pegü pengechaũ̃gü.

[3]Rü name i wüxigu perüxĩnüe rü ñoma wüxitama i duũ̃xũ̃rüxũ pixĩgü ngẽma Tupanaãxẽ ya Üünecü naxwa̱xexũ̃rüxũ. Rü tama name i pegüchi pexaie rü pegü pitoye.

[4]Erü ñu̱xma nax Cristuarü duũ̃xũgü pixĩgüxũ, rü wüxitama i duũ̃xũ pixĩgü. Rü wüxitama nixĩ i Naãxẽ ya Üünexũ̃ i pewa ngẽxmaxũ̃. Rü ñu̱xma nax Tupana pexũ dexũ rü wüxitama i maxũ̃ i taguma gúxũ ípenangu̱xẽxẽ.

[5]Rü wüxitama nixĩ ya tórü Cori, rü wüxiaxṹtama nixĩ i yaxõgüxũ rü wüxica̱xtama nixĩ ga íibaiũ̃xũ.

[6]Rü wüxitama nixĩ ya Tupana ya guxãnatü ixĩcü. Rü nüma rü guxãétüwa nangẽxma, rü guxãxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ rü guxãwa namaxũ̃.

[7]Natürü wüxichigü i yixema rü tanayaxu i ngẽma cua̱xgü i Cristu tüxna ãxchaũ̃xũ.

[8]Rü ngẽmaca̱x i Tupanaarü ore i ümatüxũ̃wa rü ñanagürü: “Rü yexguma daxũguxũ̃ ga naanewa naxũxgu, rü yéma tüxũ̃ nagagü ga guxema marü tüxũ̃ ínanguxũ̃xẽxẽ. Rü duũ̃xũgüna nanaxã ga cua̱xgü”, ñanagürü i ngẽma ore.

[9]Rü ñu̱xma Pa Chauenexẽgüx, rü pexna chaca, rü ¿ta̱xacüchiga nixĩ i ngẽma ore i “Daxũwa naxũ”, ñaxũ̃? Rü dücax, ngẽmawa nüxũ̃ tacua̱x ga noxri rü ñoma ga naanegu nax ínaxĩxũ̃ ga nümax.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[10]Rü gumátama Cristu ga ñoma ga naanegu írüxĩcü, rü gumátama nixĩ ga daxũguxũ i naane ya Tupana íngẽxmaxũwa ũcü nax guxãétüwa nangẽxmaxũcạx rü guxũwama nangẽxmaxũcạx.

[11]Rü nümatama nixĩ ga guxema norü duũxẽgüna naxããxũ ga tümaarü cuạx rü tümaarü puracü. Rü tüxũ naxuneta ga ñuxre nax tóxnamana norü orexũ tayarüxugüxũcạx. Rü toguegü rü tüxna nanaxã ga cuạx nax duũxũgümaxã nüxũ tixuxũcạx i ngẽma norü ore. Rü toguegü rü tüxna nanaxã ga cuạx nax duũxũgüaxṹ tanangúchaũxẽẽxũ i Tupanaarü ore nax yaxõgüãxũcạx. Rü toguegü rü tüxna nanaxã ga cuạx nax ngẽma yaxõgüxũarü dauruũgü tixĩgüxũcạx. Rü toguegü rü tüxna nanaxã ga cuạx nax norü oremaxã tangúexẽẽtaegüxũcạx.

[12]Rü yemaacü norü duũxũgüxũ nangúexẽxẽ nax ngẽma yaxõgüxũxũ nangũxẽẽgüxũcạx nax ngẽmaãcü guxũma i ngẽma Cristuaxṹ yaxõgüxũ rü yexeraãcü nüxũ yacuáetanüxũcạx i norü ore rü naga ixĩnüexũ.

[13]Rü ngẽmaãcü guxãma ya yixema rü tá nawa tangugü nax wüxigu yaxõgüxũ rü Tupana Nanexũ icuáxũ. Rü ngẽmaãcü tá nawa tangugü nax aixcüma Cristurüxũ imexũ.

[14]Rü taũtáma ñoma buxũgürüxũ tixĩgü i tórü õwa. Rü ngẽxguma tạxacürü to i ngụxẽẽtaexũ ixĩnüegu rü taxũtáma naga taxĩnüe nax tama ñoma buanecü ngextámare cuecürüxũ tüxũ yaxĩgüxẽẽxũcạx. Rü taxũtáma nawe tarüxĩ i ngẽma duũxũgü i norü doramaxã tüxũ womüxẽẽgüxũ rü norü ngụxẽẽtaemaxã tüxũ ítüexẽẽchaũxũ.

[15]Natürü i toma rü yigü ingechaũgüãcüma nagu taxĩ i ngẽma ore i aixcüma ixĩxũ, nax ngẽmaãcü guxũwama yexeraãcü naxrüxũ ixĩgüxũcạx ya Cristu ya guxũma i yaxõgüxũarü ãẹ̃xgacü ixĩcü.

[16]Rü Cristu nixĩ i naeru i guxũma i nüxṹ yaxõgüxũ, rü nüma nixĩ i tümachicagu tüxũ yanuchigüxũ ya yíxema nüxṹ yaxõgüxe nax wüxigu tanaxüxũcạx i ngẽma puracü i tüxna naxãxũ i wüxichigü. Rü ngẽxguma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

wüxichigü Cristucax mea tanaxüxgu rü yigü ingechaxũgügu rü guxũma meama inixũ.

### Maxũ i ngexwacaxũxũ i Cristugagu tüxũ ngẽxmaxũ

17Rü ñuxma rü Cristuégagu pexũ chaxucuxẽ nax tama nagu pexĩxamaxũcax i ngẽma nacümagü i ngẽma duũxũgü i tama Tupanaxũ cuaxgüxũ i naechitamare maxẽxũ.

18Erü Chataná rü nanatoãẽgü i ngẽma duũxũgü nax chixexũgu naxĩnüexũcax. Rü ngẽmacax nüxṹ nataxuma i maxũ i taguma gúxũ i Tupanawa ne ũxũ, erü tama nüxũ nacuaxgüchaũ.

19Rü tama naxãnẽxẽ nax taxacürü chixexũ naxügüxũ, rü ngẽmacax nagu naxĩ rü nüxṹ nangúchaũ i naguxũraũxũ i chixexũgü nax naxügüxũ.

20Natürü i pema rü tama ngẽmaãcü nax pemaxẽxũcax nixĩ i Cristuaxṹ peyaxõgüxũ.

21Yerü pema rü marü mea nüxũ pexĩnüe ga Cristuchiga. Rü naxcax pengúe nax nüma pexṹ nanaxwaxexũãcü nax pemaxẽxũ, erü marü nüxũ pecuax i Ngechuchuarü ore i aixcüma ixĩxũ.

22Rü ngẽmacax name nixĩ i nüxũ perüxoe i ngẽma nũxcümaũxũ i pecümagü ga ũpa nagu pexĩxũ. Yerü yema nũxcümaũxũ ga perü maxũ rü nachixexüchi nagagu ga yema pexenearü ngúchaũgü i pexũ womüxẽẽxũ.

23Rü ngẽmacax i ñuxma nax Cristuarü pixĩgüxũ rü name nixĩ nax Tupanagu perüxĩnüexũ. Rü name nixĩ i Tupanana pegü pexãgü nax Naãxẽ ya Üünexũ nangexwacaxũxẽẽxũcax i perü ĩnü.

24Rü name i penayaxu i ngẽma ngexwacaxũxũ i nacüma ya Tupana pexcax mexẽẽxũ i nacümarüxũ ixĩxũ. Rü ngẽxguma aixcüma ngẽma nacümagu pexĩxgu rü nawexgu i perü maxũ rü ngẽmawa nataxuma i taxacürü chixexũ.

25Rü ngẽmacax i ñuxma nax Cristuarü pixĩgüxũ rü tama name nax pidoratãaxgüxũ. Natürü name nixĩ i wüxichigü rü tümamücümaxã aixcümaxũ tixu. Erü guxãma i yixema rü yigütanüxũ i yaxõgüxũ tixĩgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[26]Rü ngẽxguma tạxacücạx penúxgu rü ¡pegüna pedaugü nax tama pecadu pexüxũcạx! Rü name i ngẽmatama ngunexũgu perüngüxmü naxũpa nax yanaxücuxũ ya üạxcü.

[27]Rü pegüna pedaugü nax tama penaxüchicaxũcạx i Chataná.

[28]Rü ngẽxguma texé petanüwa ngítạạxgu, rü name nixĩ i nüxũ tarüxo i ngẽma. Rü name i tümamẹxẽmaxã mea tapuracü nax ngẽmaãcü tüxű́ nangẽxmaxũcạx i tümaarü diẽru nax toguxe ya tüxű́ nataxúxemaxã tangauxũcạx.

[29]Rü tama name i chixexũ i oremaxã pidexagü. Rü name i ore i mexũmaxãxicatama pidexagü nax ngẽma duũxũgü i pexũ ĩnüexũ yexeraãcü Tupanaga naxĩnüexũcạx rü nataãẽgüxũcạx.

[30]¡Rü pexuãxẽgü nax tama penangechaũxẽẽxũcạx i Tupanaãxẽ ya Üünecü! Erü yimá nixĩ ya Tupana pexna namucü nax nüxũ pecuáxũcạx nax aixcüma norü duũxũgü pixĩgüxũ ñụxmatáta ngẽma ngunexũ i nagu pexcạx núma naxũxũ ya Cristu.

[31]¡Rü nüxũ perüxoe nax nagu perüxĩnüexechaxũ ega texé tạxacürü chixexũ pexcạx uxgux! Rü ngẽxgumarüxũ ta name nixĩ nax nüxũ perüxoexũ nax pegüchi pexaiexũ, rü pegümaxã penuexũ, rü pegü nax pengaexũ, rü pegümaxã peguxchigagüxũ. Rü ngẽmaãcü name nax nüxũ perüxoexũ i guxũma i ngẽma chixexũ i dexagü.

[32]Rü name nixĩ i pegü perüngũxẽẽgü rü pegümaxã pemecümagü, rü pegüxű́ pengechaũtümüxũgü i wüxichigü. Rü ngẽxguma petanüwa texé tạxacürü chixexũ pexcạx ụxgu, rü name i tüxű́ nüxũ perüngũma ya wüxíechigü, yema Cristugagu Tupana pexű́ nüxũ rüngũmaxũrüxũ ga perü pecadugü.

## Epéchiuwa 5

### Name i mea namaxẽ i Tupanaxacügü

[1]Rü ñụxma rü Tupanaxacügü ya pexũ nangechaũgüxe pixĩgü. Rü ngẽmacạx name i naxcạx pedauxũtae nax naxrüxũ pimexũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2]Rü name i pegü pengechaũgü yema Cristu tüxũ ngechaũxũrüxũ. Rü nüma rü taxcạ̃x nügü inaxã rü taxcạ̃x nayu nax yemaacü Tupanacạ̃x wüxi i ãmare i chi̱xemaxũ yixĩxũcạ̃x.

[3]Rü ñu̱xma nax Tupanaarü duũxũgü pixĩgüxũ rü penaxwạ̃xe nax norü duũxũgü i üünexũrüxũ mea pemaxẽxũ. Rü ngẽmacạ̃x tama name nax to i ngẽxũmaxã pemaxẽxũ, rü ẽ̱xna penaxüxũ i tạ̃xacürü to i chixexũ, rü ẽ̱xna pexaüexũ. Rü bai tá nachiga pidexagüxũ i ngẽma chixexũgü.

[4]Rü tama name i tạ̃xacürü ore i ãũãchixũxũ pixu, rü ẽ̱xna tạ̃xacürü ore i taxuwama mexũxũ pixu, rü ẽ̱xna dexa i ãũchigaxũ i chixexũwa nadaxũxũ pixu. Erü ngẽma ore i chixexũgü rü taxuwama name. Rü narümemae nixĩ nax Tupanana moxẽ pexãgüxũ.

[5]Rü aixcüma pemaxã nüxũ chixu rü ngẽxguma texé nai i ngexũmaxã rü ẽ̱xna nai ya yatümaxã tamaxũgu, rüẽ̱xna tạ̃xacürü ãũãchixũ Tupanapẽ̱xewa taxũ̱xgu, rü ẽ̱xna taxaügu (rü yíxema ngẽma nacüma tüxṹ ngẽxmaxe rü düxwa namaxã tatupanaạ̃x) rü taxucürüwama taxãchica i ngextá tórü Cori ya Cristu rü Tanatü ya Tupana ãẽ̱xgacü íixĩxũwa.

[6]¡Rü ngẽxguma texé tạ̃xacürü ngu̱xẽẽtae i taxuwama mexũmaxã pexũ womüxẽxẽchaũgu rü taxú́ i naga pexĩnüexũ! Erü ngẽma ngu̱xẽẽtae i taxuwama mexũgagu tá nixĩ ya Tupana poraãcü napoxcuexũ i ngẽma duũxũgü i tama naga ĩnüexũ.

[7]Rü ngẽmacạ̃x tama name i namaxã pexãmücü rü naga pexĩnüe i ngẽma duũxũgü.

[8]Rü ũ̃pa ga pema rü ẽanexũwa pemaxẽ, yerü tama Tupanaxũ pecuạ̃x. Natürü i ñu̱xma nax Cori ya Tupanaxũ pecuáxũ, rü ngóonexũwa pemaxẽ. Rü ngẽmacạ̃x name i duũxũgü i ngóonexũwa ngẽxmagüxũ̃ãcü pemaxẽxũ.

[9]Erü ngẽma ngóonexũ nixĩ i nango̱xẽẽxũ i ngẽma mecüma, rü ngẽma wẹ̱xguxũ, rü ngẽma aixcüma ixĩxũ.

[10]¡Rü pegü pengugü rü naxcạ̃x pedaugü i ngẽma tórü Cori namaxã taãẽxũ!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]Rü tama name i pema rü ta nagu pexĩ i ngẽma chixexũ̃gü i taxuwama mexũ̃ i ngẽma togü i duũ̃xũ̃gü i ẽanexũ̃wa ngẽxmagüxũ̃ ügüxũ̃. Natürü narümemae nixĩ i penango̲xẽxẽ nax nachixexũ̃ i ngẽma naxügüxũ̃.

[12]Erü ngẽma chixexũ̃ i cúãcüma naxügüxũ̃ i ngẽma yatügü rü ngexũ̃gü, rü woo nachiga idexagümaregu rü wüxi i ãnexüchi nixĩ.

[13]Rü ngẽxguma ngẽma ngóonexũ̃wa nangẽxmagu i ngẽma chixexũ̃gü, rü mea tá nango̲x nax nachixexũ̃.

[14]Erü guxũ̃ma rü ngẽxguma ngóonexũ̃wa nangẽxmagu, rü meama nango̲x nax nañuxraxũ̃xũ̃. Rü ngẽmaca̲x i Tupanaarü orewa rü ñanagürü: “¡Naba̲i̲xãchi i cuma nax cupexũ̃, rü írüda i cumax nax icuyarütaxuxũ̃! Rü Cristu tá cuxca̲x nanangóonexẽxẽ”, ñanagürü i ngẽma ore.

[15]Rü ngẽmaca̲x name nixĩ i pegüna pedaugü rü mea pemaxẽ. ¡Rü taxú̱ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i naechitamare maxũ̃xũ̃ãcü pemaxẽxũ̃! Rü name nixĩ i duũ̃xũ̃gü i mea naãxẽxũ̃ cuáxũ̃ãcü pemaxẽxũ̃.

[16]¡Rü ñu̲xma nax Tupana pexú̱̃ natauxchaxẽẽxũ̃ rü peyoxniẽ nax penaxüxũ̃ i ngẽma nüma nanaxwa̲xexũ̃! Erü ñomaũ̃cüü rü muxũ̃ma i chixexũ̃gü ínangugü.

[17]Rü ñu̲xma rü tama name i duũ̃xũ̃gü i ngẽãẽmarexũ̃ãcü pemaxẽ. Rü name nixĩ nax nüxũ̃ pecuáxũ̃ i ta̲xacü nixĩ i tórü Cori pexú̱̃ naxwa̲xexũ̃ nax penaxüxũ̃.

[18]Rü tama name i pengãxẽ, erü ngẽma rü chixexũ̃wa tüxũ̃ nagagü i ngẽxguma ngẽmaãcü imaxẽgu. Natürü name nixĩ i Tupanaãẽ i Üünexũ̃na pegü pexãgü nax pewa nangẽxmaxũ̃ca̲x rü pemaxã inacuáxũ̃ca̲x.

[19]Rü name nixĩ i Tupanaarü orechigagu rü norü wiyaegügu pegümaxã pidexagü rü pegümaxã nüxũ̃ pixu. Rü name nixĩ i naguxũ̃raũ̃xũ̃ i norü wiyaegügu pewiyaegü, nax ngẽmaãcü guxũ̃ne ya perü maxũ̃nemaxã tórü Corixũ̃ picua̲xüügüxũca̲x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[20]Rü name nixĩ i guxũguma tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristuégagu Tanatü ya Tupanana moxẽ pexãgü naxca̱x i guxũma i norü ngũxẽxẽ.

### Ngẽma yaxõgüxũarü maxũchiga

[21]Rü ñu̱xma nax Cristuaxṹ peyaxõgüxũ rü nüxũ pengechaũgũxũ, rü name nixĩ i pegüga pexĩnüe i wüxichigü.

[22]Rü pemax, Pa Ngexũgüx, rü ngẽma nax tórü Coriga pexĩnüexũrüxũ rü name nixĩ nax petega pexĩnüexũ.

[23]Erü nüma ya yatü rü naxma̱xeru nixĩ, ngẽxgumarüxũ ya Cristu nax guxũma i yaxõgüxũeru nax yixĩxũ. Rü ngẽma yaxõgüxũ rü Cristuxũne nixĩgü, rü Cristu rü norü Maxẽxẽẽruxũ nixĩ.

[24]Rü ngẽxgumarüxũ nax Cristume̱xẽwa nangẽxmagüxũ i ngẽma yaxõgüxũ, rü ngẽxgumarüxũ ta i ngẽma ngexũgü rü name nax guxũguma natega naxĩnüexũ.

[25]Rü pemax, Pa Yatügüx, rü name i pema̱xũ pengechaũgü, yema nax Cristu guxũma i yaxõgüxũxũ nangechaũxũ rü norü maxũ naxca̱x inaxãxũrüxũ.

[26]Rü yemaacü nanaxü ga Cristu nax nügüxṹ tüxũ yaxüünexẽẽxũca̱x i guxãma i yixema nax yaxõgüxũ. Rü norü oremaxã rü ngẽma dexá i nawa íibaiũxũmaxã tüxũ nimexẽẽgü nax nape̱xewa imexũca̱x.

[27]Rü yemaacü tüxũ nimexẽxẽ nax nügütama tüxũ nawéxũca̱x nax aixcüma guxũwama imexũ rü nax nataxuxũma i ta̱xacü i tórü chixexũ rü bai i írarüwa. Rü yemaacü tüxũ nade nax ixüünegüxũca̱x rü guxũwama nape̱xewa imexũca̱x.

[28]Rü yema nax Cristu tüxũ nangechaũxũrüxũ, rü wüxichigü ya yatü rü nanaxwa̱xe nax naxma̱xũ nangechaũxũ ñoma nügüxũnexũ nax nangechaũxũrüxũ. Rü yíxema tümama̱xũ ngechaũxe rü tügütama nixĩ i tangechaũxũ.

[29]Erü tataxuma ya texé ya tümaxũnechi aixe, natürü tanaxüwemü rü meama nüxna tadau ngẽma Cristu guxũma i yaxõgüxũna dauxũrüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

30Rü guxãma i yixema nax yaxõgüxũ̃ rü Cristuxũ̃ne tixĩgü rü wüxigu naxũ̃newa taxügü.

31Rü ngẽmacax i Tupanaarü ore i ümatüxũ̃wa rü ñanagürü: “Wüxichigü ya yatü rü nanatüna rü naéna tá nixũgachi nax naxmaxmaxã nangẽxmaxũ̃cax. Rü ngẽmaãcü i ngẽma taxre rü wüxi tátama nixĩgü”, ñanagürü i ngẽma ore.

32Rü ngẽma orewa nangox i ngẽma ẽxũ̃guxũ̃ ga noxri Tupanaxicatama nüxũ̃ cuáxũ̃. Rü ngẽmagu chanangu nax Cristu rü ngẽma yaxõgüxũ̃ rü wüxitama yaxĩgüxũ̃.

33Natürü ngẽma ore rü pechiga ta nixĩ. Rü wüxichigü i pema i yatügü rü name nixĩ i pemaxũ̃ nax pengechaũ̃xũ̃ ngẽma pegütama nax pengechaũ̃xũ̃rüxũ̃. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta i pemax, i ngexũ̃gü rü penaxwaxe i petega pexĩnüe.

## Epéchiuwa 6

1Pa Buxũ̃güx, ñuxma nax Cristuarü pixĩgüxũ̃, rü name nixĩ i penatüga rü peéga pexĩnüe, erü ngẽma nixĩ i aixcüma mexũ̃.

2-3Yerü yema mugü ga Moiché ümatüxũ̃tanüwa rü yema mu ga nüxíraxũ̃xũ̃ wüxi ga unetamaxã Tupana nüxũ̃ ixuxũ̃, rü ñanagürü: “¡Tüxũ̃ nangechaũ̃ ya cunatü rü cué nax cutaãẽxũ̃cax rü namáxũ̃cax i curü maxũ̃ i ñoma i naanewa!” ñanagürü.

4Rü pemax, Pa Papagü rü Pa Mamagüx, rü tama name i penanuexẽxẽ i pexacügü. Rü name nixĩ i mea peyaxucuxẽgü rü naãxẽxũ̃ nüxũ̃ pecuaxẽxẽ rü penangúexẽxẽ i ngẽma tórü Coriarü ore.

5Rü pemax, Pa Mugüruũ̃güx, rü name nixĩ i mea naga pexĩnüe i ngẽma perü corigü i ñoma i naanewa ngẽxmagüxũ̃. Rü penaxwaxe i nüxũ̃ pengechaũ̃güãcüma rü nüxũ̃ pemuũ̃ẽãcüma mea naga pexĩnüe ñoma Cristuaxũ̃́ pepuracüexũ̃rüxũ̃.

6Rü tama name ega perü corigü pexũ̃ dawenüguxicatama mea nüxũ̃́ pepuracüe nax ngẽmaãcü pemaxã nataãẽxũ̃cax. Natürü ñuxma nax


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Cristuarü duũxũgü pixĩgüxũ, rü name nixĩ i guxũma i perü ngúchaũmaxã penaxü i ngẽma Tupana pexṹ naxwa̲xexũ.

7Rü ngẽma puracü i perü cori pexna ãxũ, rü name nixĩ i petaãẽãcüma penaxü, ñoma tórü Cori ya Ngechuchuaxṹ pepuracüexũ̃rüxũ. Erü aixcüma nüxṹ nixĩ i pepuracüexũ rü tama i duũxũgüaxṹ.

8Rü name nixĩ i ngẽmaãcü mea pepuracüe, erü nüxũ pecua̲x rü wüxichigü i pema rü woo wüxi i coriarü mugüruxũ pixĩgügu rü e̲xna taxúxearü mugüruxũ pixĩgügu, natürü tórü Cori ya Ngechuchu tá pexṹ nanaxütanü naxca̲x i ngẽma mexũ i pexüxũ.

9Rü pemax, Pa Corigüx, rü name nixĩ i ngẽxgumarüxũ ta mea namaxã ipecua̲x i perü duũxũgü. Rü tama name i ta̲xacürü chixexũmaxã penaxãũxũne. Rü nüxna pecua̲xãchie nax pema rü perü mugüruũgümaxã wüxigu tórü Cori ya daxũgucüme̲xẽwa pengẽxmagüxũ. Rü aixcüma guxãma i yixema rü tawüxigumare i nape̲xewa ya tórü Cori ya Cristu.

### Cristuarü duũxũgüarü poxũ̃ruxũgü na̲xcha̲xwa i Chataná

10Rü ñu̲xmax, Pa Chauenexẽgüx, rü name nixĩ i pegü peporaexẽxẽ namaxã i ngẽma pora i tórü Coriwa ne ũxũ.

11¡Rü pegü penaxṹ i guxũma i ngẽma poxũ̃ruxũgü ya Tupana pexna ãxũ nax ngẽmamaxã pegü ípepoxũ̃xũca̲x i ngẽxguma Chataná pexũ womüxẽxẽchaũgu!

12Erü tama duũxũgü i taxrüxũ ãmachixũ rü ãxchina̲xãxũmaxã nixĩ i yigü ida̲ixũ. Natürü ngẽma namaxã yigü ida̲ixũ nixĩ i Chatanáarü duũxũgü i ngo̲xogü i chixexũgü i poraexũ. Rü nümagü rü namaxã inacua̲x i ñoma i naanearü chixexũgü rü guxũwama daxũwa nangẽxmagü rü tüxũ narüporamaegüchaũ.

13Rü ngẽmaca̲x name nixĩ i penayauxgü i guxũma i ngẽma poxũ̃ruũgü ya Tupana pexna ãxũ, nax ngẽmaãcü pegü ípepoxũ̃xũca̲x i ngẽxguma ngẽma naãxẽgü pexũ nachixexẽẽchaũgu. Rü ngẽmaãcü taxũtáma pemaxã tapora i ngẽma naãxẽgü i chixexũ rü tá nüxũ perüporamaegü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[14]Rü ngẽmacax name nixĩ i mea pegüna pedaugü nax tama ngẽma perü uanümexẽgu peyixũcax. Rü Tupanaarü ore i aixcüma ixĩxũmaxã pegü pigoye. Rü pegü picuxcuchi i Tupanacüma i peremüarü poxũruxũ ixĩxũ.

[15]Rü mea picuaixcuchi nax ípememarexũcax nax nüxũ peyarüxugüexũcax i ore i mexũ i ngüxmüxẽẽruxũ.

[16]Rü ngẽma guxũarü yexera nixĩ nax peyaxõgüxũ, erü ngẽma perü õmaxã nixĩ i pegü ípepoxũgüxũ naxchaxwa ya Chatanáarü chuxchigü ya ãũcümane.

[17]Rü ñuxma nax pexṹ nangẽxmaxũ i maxũ i taguma gúxũ, rü name nixĩ i ngẽmamaxã pexãpatexe nax ngẽmamaxã pegü ípepoxũxũcax i peeruwa. Rü penayaxu i Tupanaarü ore i perü tara ixĩxũ i Naãxẽ ya Üünexũ pexna ãxũ.

[18]Rü name i guxũguma peyumüxẽgüxũ. ¡Rü guxũguma Tupanaãxẽ i Üünexũarü ngũxẽẽmaxã Tupanana peca! ¡Rü pexuãxẽ nax taguma nüxũ perüxoexũcax! Rü ngẽmaãcü name i naxcax peyumüxẽgü i guxũma i duũxũgü i Tupanaaxṹ yaxõgüxũ.

[19]Rü ngẽxgumarüxũ ta chanaxwaxe i chauxcax peyumüxẽgü nax Tupana choxũ rüngũxẽẽxũcax rü choxna naxããxũcax i ngẽma ore i nüma nanaxwaxexũ nax nüxũ chixuxũ. Rü chanaxwaxe i Tupanana naxcax peca nax choxũ naporaxẽẽxũcax nax tama chamuũãcüma nüxũ chixuxũcax rü mea chanangoxẽẽxũcax i ngẽma norü ore i Cristuchiga ga noxri ẽxũguxũ i ñuxma maxũ tüxna ãxũ.

[20]Rü Tupana rü choxṹ ningucuchixẽxẽ nax nachicüü duũxũgümaxã nüxũ chixuxũcax i norü ore. Rü ngẽma oregagu nixĩ i chapoxcuxũ i ñuxmax. ¡Rü chauxcax peyumüxẽgü nax tama chamuũãcüma nüxũ chixuxũcax i ngẽma norü ore!

### Pauru rü wenaxarü yema duũxũgüxũ narümoxẽ

[21]Rü taenexẽ ya nüxũ ingechaũcü ya Tíquicu, rü mecü ya chorü ngũxẽẽruxũ nixĩ i tórü Coriarü puracüwa. Rü nüma tá pemaxã nüxũ nixu i guxũma i chauchiga nax ñuxãcü choxũ naxüpetüxũ i nua.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[22]Rü ngẽmacax nixĩ i pexũ̃tawa chanamuxũ̃, nax pemaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃cax nax ñuxãcü toxũ̃ naxüpetüxũ̃ rü ngẽmaãcü pexũ̃ nataãẽxẽẽxũ̃cax.

[23]Pa Chauenexẽgü i Yaxõgüxũ̃x, chanaxwaxe nax Tanatü ya Tupana rü tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu pexũ̃ rüngũ̃xẽẽgüxũ̃ nax pegümaxã petaãẽgüxũ̃cax, rü pegü pengechaũ̃güxũ̃cax rü mea peyaxõgüxũ̃cax.

[24]Rü chanaxwaxe i Tanatü ya Tupana tüxũ̃ rüngũ̃xẽẽgü ya guxãma ya yíxema tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristuxũ̃ ngechaũ̃güxe. Rü ngẽmaãcü yixĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

# Pirípuwa

## Pirípuwa 1

### Pauru rü nüxũ narümoxẽ ga yema yaxõgüxũ ga Pirípuwa yexmagüxũ

[1]Pa Toenexẽgü ya Pirípuwa Ngẽxmagüxex, choma i Pauru rü namaxã i taenexẽ i Timutéu nixĩ i pexca̱x tanaxümatüxũ i ñaa popera. Rü toma rü Ngechuchu ya Cristuarü puracütanüxũ tixĩgü. Rü pexca̱x tanaxümatü i pema i yaxõgüxũarü ãẽxgacügü nax pixĩgüxũ, rü pema i Tupanapatawa ngũxẽẽruũgü nax pixĩgüxũ, rü guxãma i pema ya Ngechuchu ya Cristuaxṹ yaxõgüxe.

[2]Rü chanaxwa̱xe i Tanatü ya Tupana rü tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu poraãcü pexũ nangechaxũ rü pexũ nataãẽxẽxẽ.

### Pauru rü yema yaxõgüxũca̱x nayumüxẽ

[3]Rü guxũguma i ngẽxguma pexna chacua̱xãchigu rü chorü Tupanana moxẽ chaxã.

[4]Rü ngẽxguma chayumüxẽgux, rü guxũguma chataãẽãcüma pexca̱x chayumüxẽ i guxãma i pemax.

[5]Erü pema rü noxritama Tupanaarü orexũ pexĩnüegumama rü poraãcü choxũ perüngũxẽxẽ nax nüxũ chixuxũca̱x i norü ore i mexũ. Rü ñu̱xma rü ta choxũ perüngũxẽẽgüecha.

[6]Rü Tupana rü marü inanaxügü i wüxi i mexũ i puracü i perü maxũwa. Rü nüxũ chacua̱x rü nüma rü guxũgutáma nanaxüecha i ngẽma puracü ñu̱xmatáta yanguxẽẽã i ngẽxguma ínanguxgu ya Ngechuchu ya Cristu.

[7]Rü aixcüma name nax ngẽmaãcü pemaxã nagu charüxĩnüxũ i guxãma i pemax, erü poraãcü pexũ changechaũ rü Tupana rü wüxigu tüxũ narüngũxẽxẽ i guxãma i yixema. Rü woo ñu̱xma nax chapoxcuxũ rüe̱xna ega ãẽxgacügüpe̱xewa choxũ nagagügu, rü Tupana choxũ narüngũxẽxẽ i ngẽxguma norü oreétüwa chidexagu rü ãẽxgacügümaxã nüxũ chixuxgu nax ngẽma orewa yixĩxũ i nüxũ iyarünga̱u̱xũ i tórü maxũ i taguma gúxũ. Rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nüxũ chacuax rü ngẽma choxũ nangũxẽẽxũãcüma, rü pexũ rü ta narüngũxẽxẽ.

8Rü Tupana nüxũ nacuax nax poraãcü pexũ chadauxchaũxũ rü pexũ nax changechaũxũ i guxãma i pemax, ngẽma Ngechuchu ya Cristu pexũ nax ngechaũxũrüxũ.

9Rü chorü yumüxẽwa naxcax íchaca nax yexeraãcü pegü pengechaũgüxũcax nax yexeraãcü Tupanaxũ pecuáxũcax rü nüma yexeraãcü cuax pexna naxãxũ nax nüxũ pecuáxũcax nax mea naxcax pemaxẽxũ.

10Rü ngẽmaãcü pexcax chayumüxẽ erü chanaxwaxe nax mea penangugüxũ i taxacü nixĩ i aixcüma mexũ i Tupanapexewa. Rü chanaxwaxe nax aixcüma namexũ i perü maxũ nax taxucaxma taxacücax Tupana pexna caxũcax i ngẽxguma ínanguxgu ya Cristu.

11Rü naxcax íchaca nax Ngechuchu ya Cristu pexũ rüngũxẽẽxũcax nax aixcüma namexũcax i perü maxũ rü aixcüma penaxüxũcax i ngẽma Tupanapexewa mexũ nax ngẽmaãcü Tupanaga pexĩnüexũcax rü nüxũ picuaxüũgüxũcax.

### Cristugagu nixĩ i chamaxũxũ

12Pa Chauenexẽgüx, chanaxwaxe i nüxũ pecuax rü guxũma i ngẽma choxũ üpetüxũ, rü aixcüma ngẽmaãcü choxũ naxüpetü nax yexeraãcü natachigaxũcax i Tupanaarü ore i mexũ.

13Rü ñuxma rü guxũma i ngẽma churaragü i ãexgacüpataarü dauruũgü rü guxũma i ngẽma togü i ngéma ngẽxmagüxũ nüxũ nacuaxgü nax Cristucax nixĩ nax chapoxcuxũ.

14Rü ñuxma nax chapoxcuxũ rü ngẽma rümumaexũ i taenexẽgü i yaxõgüxũ rü nüxṹ nangúchaũ nax tama namuũeãcüma nüxũ yaxugüxũ i Tupanaarü ore.

15Rü aixcüma nixĩ i ñuxre i duũxũgü rü togüxũ nax yaxãũxãchixẽẽxũcaxmare nüxũ nixugüexũ i Cristuchiga, erü togüxũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

narüyexerachaũ. Natürü nangẽxma i togü i duũxũgü i aixcüma mexũgu naxĩnüeãcüma mea nüxũ ixugüexũ i ngẽma ore.

16Rü ñuxre i duũxũgü rü Cristuchigaxũ nixugüe erü choxũ nangechaũgü rü nüxũ nacuạxgü nax Tupana nuxma choxũ muxũ nax íchanapoxũxũcạx i norü ore.

17Natürü nangẽxma i togü i noxrütama ngúchaũcạx daugüxũ rü ngẽmacạx nüxũ ixugüexũ i ngẽma ore. Rü nümagü rü tama mexũgu narüxĩnüe, rü naxcạx nadaugü nax yexeraãcü choxṹ naguxchaxẽẽgüãxũ i ñụxma nax chapoxcuxũ.

18-19Natürü nüetama nixĩ ega woo ngẽmaãcü yixĩxgu. Erü woo mexũ i norü ngúchaũmaxã yixĩxgu rü ẽxna tama, natürü Cristuchigaxũ nixugüe. Rü ngẽma rü wüxi i taãxẽ nixĩ i chạụxcạx. Rü guxũgutáma chataãẽecha erü nüxũ chacuạx rü guxũma i ngẽma rü chorü mexũcạx tá nixĩ. Erü chạụxcạx peyumüxẽgü rü choxũ narüngũxẽxẽ ya Ngechuchu ya Cristuãxẽ.

20Rü ngẽma poraãcü chanaxwạxexũ nixĩ nax taguma tạxacürü chixexũ chaxüxũ nax taxucạxma chaugücạx chaxãnexũcạx. Rü chanaxwạxe i guxũguma íchamemare nax guxãpẹxewa tama chamuũãcüma Cristuchigaxũ chixuxũ. Rü ñụxma nax chamaxũxũ rü woo chayụxgu rü chanaxwạxe i guxũguma aixrügumarüũtama chaugagu Cristuxũ nicuạxüũgü i duũxũgü.

21Erü chạụxcạx rü Cristuarü ngúchaũ nax chaxüxũcạx nixĩ nax chamaxũxũ. Natürü ngẽxguma chayụxgu rü ngẽma rü ta name, erü Cristuxũtawa tá changexma i ngẽxguma.

22Rü ñụxma nax chamaxũxũ rü choxṹ natauxcha nax chanaxüxũ i tórü Coriarü puracü. Rü ngẽmacạx tama nüxũ chacuạx i tạxacü nixĩ i rümemaexũ i chạụxcạx, ngẽma nax chayuxũ rü ẽxna nax chamaxũxũ.

23Rü ngẽmacạx tama nüxũ chacuạx nax tạxacü yixĩxũ i chạụxcạx rümemaexũ i ngẽma taxrewa. Erü ñuxguacü rü chanaxwạxe nax chayuxũ nax Cristuxũtawa changexmaxũcạx. Rü ngẽma nixĩ i aixcüma yexera rümemaexũ i chạụxcạx.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[24]Natürü nagu charüxĩnü rü narümemae nixĩ nax pexca̲x rü ñoma i chaxunemaxãtama nax chamaxũ̃xũ̃ nax ngẽmaãcü pexũ̃ charüngũ̃xẽẽxũca̲x.

[25]Rü ñu̲xma nax mea nüxũ̃ chacuáxũ̃ nax pechoxwa̲xexũ̃, rü ngẽmawa nüxũ̃ chacua̲x nax taxũtáma paxa chayuxũ̃. Rü ngẽmaãcü tá chamaxãma nax pexũ̃ charüngũ̃xẽxẽxũca̲x nax yexeraãcü Cristuca̲x pemaxẽxũca̲x rü yexeraãcü taãẽãcüma nüxṹ peyaxõgüxũca̲x.

[26]Rü ngẽmaãcü wena táxarü petanüwa changexma. Rü ngẽxguma wena choxũ̃ pedaugügu rü aixcüma tá petaãẽgü, erü tá pexṹ nangẽxma nax ta̲xacüca̲x Ngechuchu ya Cristuxũ̃ picua̲xüũ̃güxũ̃.

[27]Rü ngẽma guxũ̃arü yexera rümemaexũ̃ nixĩ nax naxca̲x pedauxũ̃ nax mea pemaxẽxũ̃, ngẽma Cristuarü ore pemaxã nüxũ̃ ixuxũ̃rüxũ̃. Rü ngẽxguma petanüwa chaxũxgu rü e̲xna woo tama ngéma chaxũxgu, natürü nüxũ̃ chaxĩnüchaũ̃ nax guxãma wüxigu pegü peporaexẽẽxũ̃ nax taguma nüxũ̃ perüchauxũca̲x nax peyaxõgüxũ̃, rü ngẽmaãcü Tupanaaxṹ pepuracüexũ̃ nax yexeraãcü yaxũchigüxũca̲x i norü ore.

[28]¡Rü taxũtáma perü uanügüxũ̃ pemuũ̃e nax nüxũ̃ pixuxũ̃ i ngẽma ore! Rü ngẽma nax tama nüxũ̃ pemuũ̃exũ̃ rü ngẽma rü wüxi i cua̲xruxũ̃ tá nixĩ nüxṹ i perü uanügü. Rü ngẽmawa tá nüxũ̃ nacua̲xgü nax yuwa tá naxĩxũ̃ i nümagü natürü i pema rü tá maxũ̃wa nax pexĩxũ̃. Rü Tupana tá nixĩ ya pexũ̃ rüngũ̃xẽxẽcü nax tama nüxũ̃ pemuũ̃exũca̲x i ngẽma perü uanügü.

[29]Rü ñu̲xma nax Tupana pexũ̃ natauxchaxẽẽxũ̃ nax Cristuaxṹ peyaxõgüxũ̃, rü ngẽxgumarüxũ̃ tá ta pexna nanaxã i pora nax Cristuca̲x ngúxũ̃ pingegüxũ̃.

[30]Pema rü choma rü wüxigu Tupanaarü puracüwa tangexmagü, rü tanaxüama i ngẽma puracü woo texé tüxṹ naguxchaxẽẽgux. Rü ũ̃pa rü marü choxũ̃ pedau ga woo guxchaxũ̃ cha̲u̲xca̲x ínguxgu chanaxüamaxũ̃ i ngẽma puracü. Rü ñu̲xma rü ta nüxũ̃ picuáchiga nax chanaxüamaxũ̃ woo guxchaxũ̃gü nax cha̲u̲xca̲x íngugüxũ̃.

## Pirípuwa 2

### Cristu rü ñoma taxuxũ̃ma yixĩxũ̃rüxũ̃ nügü nixĩxẽxẽ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Rü ngẽmacax, Pa Chauenexẽgüx, rü ñuxma nax Cristuarü duũxũgü pixĩgüxũ, ¿rü aixcüma yixĩxũ i nüma pexũ nataãẽxẽẽxũ? ¿Rü aixcüma yixĩxũ i ngẽma taãẽmaxã togüxũ petaãxẽxẽxẽxũ? ¿Rü aixcüma yixĩxũ i Tupanaãxẽ ya Üünecü pexũtawa ngẽxmaxũ? ¿Rü aixcüma yixĩxũ i pegüxṹ pengechaũ̃tümüxũgüxũ̃?

[2]Rü ngẽxguma chi ngẽmaãcü yixĩxgu, rü chanaxwax̲e i guxãma wüxigu perüxĩnüe, rü aixcüma guxãma pegü pengechaũ̃gü, rü guxãma wüxitama i ĩnü pexṹ nangẽxma, rü guxãma wüxitama i ngúchaũcax̲ pedau. Rü ngẽxguma ngẽmaãcü pemaxẽgu rü wüxi i chorü taãxẽ tá nixĩ.

[3]Rü tama name nax togüarü yexera pegü pixĩgüxẽẽxũ rü pegü picuax̲üũ̃güxũ. Rü narümemae nixĩ i wüxichigü nagu perüxĩnüe nax ngẽma togü rü perü yexera yixĩgüxũ.

[4]¡Rü tama pegüguxicatama perüxĩnüe, natürü name nax ngẽma togügu perüxĩnüexũ rü pegü perüngũ̃xẽxẽgüxũ!

[5]Rü name nixĩ ga yema Ngechuchu ya Cristu nagu rüxĩnüxũ̃gu nax perüxĩnüexũ i pemax.

[6]Yerü nüma ga Cristu rü woo Tupanaxũ̃chi nax yixĩxũ, natürü tama nügü yéma ninuxũ.

[7-8]Rü yemacax̲ yéma nanatax̲ ga norü mexũ̃gü ga daxũguxũ̃ ga naanewa. Rü wüxi i mugüruxũ̃ nügü nixĩxẽxẽ. Rü ñoma wüxi i duũxũ̃rüxũ̃ ñoma ga naanegu nabu. Rü yexguma marü duũxũ̃ yixĩxgu ga nümax, rü ñoma taxuxũ̃ma yixĩxũ̃rüxũ̃ nügü nixĩxẽxẽ. Rü Tupanaga naxĩnü ñuxmata curuchagu nayu.

[9]Rü yemacax̲ ga Tupana rü guxũ̃étüwa nanangexmaxẽxẽ rü nayangucuchixẽxẽ nax guxũ̃ma i naégaétüwa nangẽxmaxũ̃cax̲.

[10]Rü yemaacü nanaxü ga Tupana nax Ngechuchupex̲egu tacaxá̃püxügüxũ̃cax̲ rü nüxũ̃ ticuax̲üũ̃güxũ̃cax̲ ya guxãma ya texé ya daxũguxũ̃ i naanewa


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngẽxmagüxe, rü guxãma i ñoma i naanewa ngẽxmagüxe, rü guxãma ya marü yuexe.

11Rü yemaacü Tupana ãẽxgacüxũ̃ nayaxĩxẽxẽ nax guxãma nüxũ̃ ixuxũ̃cn̲ax nax tórü Cori yixĩxũ̃ ya Ngechuchu ya Cristu rü ngẽmaãcü guxãma nüxũ̃ icun̲axüũ̃güxũ̃cn̲ax ya Tanatü ya Tupana.

### Cristuarü duũ̃xũ̃gü rü ñoma omügürüxũ̃ nixĩgü i natanüwa i ngẽma duũ̃xũ̃gü i tama yaxõgüxũ̃

12Rü ngẽmacn̲ax chanaxwn̲axe i chauga pexĩnüe, Pa Chauenexẽgü ya Pexũ̃ Changechaũ̃güxe. Rü yéma petanüwa chayexmagu chauga nax pexĩnüexũ̃arü yexera chanaxwn̲axe i chauga pexĩnüe i ñu̲xma nax tama petanüwa changexmaxũ̃. Rü chanaxwn̲axe i Tupanaxũ̃ pemuũ̃ẽãcüma pegü peporaexẽxẽ nax nawe perüxĩxũ̃ i ngẽma ore i maxũ̃ tüxna ãxũ̃.

13Erü Tupana nixĩ ya perü maxũ̃wa puracücü nax mexũ̃gu perüxĩnüexũ̃cn̲ax. Rü nüma nixĩ i pexũ̃ nangũ̃xẽẽxũ̃ nax naga pexĩnüexũ̃cn̲ax rü peyanguxẽẽxũ̃cn̲ax i ngẽma norü ngúchaũ̃.

14Rü guxũ̃ma i ngẽma Tupanacn̲ax pexüxũ̃wa rü tama name i oõcü penaxü rü tama name nax pegü naxcn̲ax pechoxũ̃gagüxũ̃.

15-16Rü name i ngẽmaãcü mea pemaxẽ nax taxúema tn̲axacürü chixexũ̃xũ̃ pewa iyangn̲u̲xũ̃cn̲ax. Rü penaxwn̲axe i Tupanaxacügü i mea maxẽxũ̃ pixĩgü i natanüwa i ngẽma duũ̃xũ̃gü i chixexũ̃ rü chixeãẽgümarexũ̃. Rü ngẽxguma ngẽma duũ̃xũ̃gümaxã nüxũ̃ pixugüyane i ngẽma ore i mexũ̃ i tüxũ̃ maxẽxẽẽxũ̃, rü natanüwa rü ñoma woramacurigü ya ẽanexũ̃wa ibáixgücürüxũ̃ tá pixĩgü. Rü ngẽmaãcü i ngẽxguma wena núma naxũxgu ya Cristu rü choma rü tá chataãxẽ, erü tá nüxũ̃ chadau nax tama natücn̲axmamare yixĩxũ̃ ga yema puracü ga petanüwa chaxüxũ̃.

17Rü ñu̲xma nax mea peyaxõgüxũ̃, rü ngẽma nixĩ i perü ãmare i Tupanana pexãxũ̃. Rü ngẽma nax mea yanguxũ̃cn̲ax i ngẽma perü ãmare i Tupanapẽxewa, rü choma rü íchamemare nax Tupanacn̲ax ichanaxãxũ̃ i chorü maxũ̃ rü chayuxũ̃. Rü ngẽmacn̲ax woo chayu̲xgu rü wüxi i taãxẽ tá nixĩ i chn̲au̲xcn̲ax. Rü chanaxwn̲axe i pemax rü ta wüxigu chomaxã petaãẽgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

18Rü ngẽmacax chanaxwaxe nax pema rü ta wüxigu chomaxã petaãẽgüxũ.

### Timutéu rü Epaporudítu

19Rü ngẽxguma tórü Cori ya Ngechuchu naxwaxegu rü paxa petanüwa chanamuxchaũ ya taenexẽ ya Timutéu nax nüma pexũ íyadauxũcax rü choma rü chataãẽxũcax i ngẽxguma núma nangeãgu i pechiga.

20Rü aixcüma nataxuma i to i chorü ngũxẽẽruxũ i Timutéurüxũ aixcüma pegu rüxĩnüxũ rü pexũ rüngũxẽẽchaũxũ.

21Erü guxũma i togü rü naxcax nadaugü i noxrütama ngúchaũgü, rü tama aixcüma nagu narüxĩnüe i ngẽma Ngechuchu ya Cristuarü ngúchaũ.

22Natürü i pema rü marü nüxũ pecuax nax ñuxãcü mea namaxũxũ i Timutéu, rü ñuxãcü choxũ nangũxẽẽxũ i Tupanaarü orearü uchigawa, ñoma wüxi i nane i nanatüxũ rüngũxẽẽxũrüxũ.

23Rü ngẽmacax i ngẽxguma nüxũ chacuaxgu nax taxacü tá choxũ üpetüxũ i núma, rü ñuxũchi ngéma petanüwa chanamuxchaũ i Timutéu nax pexũ íyadauxũcax.

24Rü ngẽxgumarüxũ ta chayaxõ nax nüma ya tórü Cori rü tá choxũ nangũxẽẽxũ nax chomatama ngéma petanüwa chaxũxũcax.

25Rü ngẽxgumarüxũ ta chauxcax name nixĩ i ngéma petanüwa chanamuxũ i taenexẽ i Epaporudítu. Rü nüma nixĩ ga pematama chauxcax núma penamuxũ nax choxũ nangũxẽẽxũcax. Rü nüma rü chomücü nixĩ i Tupanaarü puracüwa, rü poraãcü choxũ narüngũxẽxẽ i taxacü choxṹ taxuxũwa.

26Rü poraãcü nüxṹ nangúchaũ nax pexũ íyadauxũ i guxãma i pemax. Rü poraãcü naxoegaãẽ, yerü pema rü nüxũ pecuáchiga nax yadaxawexũ ga nümax.

27Rü aixcüma nixĩ ga nax yadaxawexũ, rü wixguxüchi taax nayu. Natürü Tupanaaxṹ nangechaũtümüxũ rü nüxṹ changechaũtümüxũ rü naxcax nayataanexẽxẽ nax tama yexeraãcü changechaũxũcax.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[28]Rü ngẽmacax rü yexeraãcü chanaxwaxe nax paxa petanüwa chanamuxũ i Epaporudítu, nax pema rü petaãẽgüxũcax i ngẽxguma wena nüxũ pedaugügu rü choma rü tama pexcax chaxoegaãxẽxũcax.

[29]Rü chanaxwaxe i tórü Coriégagu petaãẽgüãcüma mea penayaxu. Rü name nixĩ i nüxũ pengechaũgü i ngẽma duũxũgü i Epaporudíturüxũ ixĩgüxũ.

[30]Yerü nüma ga Epaporudítu rü yema nax poraãcü Cristuarü puracüwa napuracüxũ rü wixguxüchi taax nayu. Rü ãũcümaxũwa nügü nayexmaxẽxẽ nax pechicüxü choxũ nangũxẽẽxũcax.

## Pirípuwa 3

### Ngẽma nax Cristuxũ icuáxũ rü ngẽma nixĩ i guxũarü yexera rümemaexũ

[1]Rü ñuxma Pa Chauenexẽgüx, rü chanaxwaxe i petaãẽgü erü tórü Coriarü duũxũgü pixĩgü. Rü yema ore ga noxri pexcax chaxümatüxũ rü tama choxṹ nawaxtümüũ nax wena pexcax chanaxümatüxũ erü aixcüma pexṹ name i ngẽma ore.

[2]¡Rü pegüna pedauux nüxna i ngẽma duũxũgü i chixexũgu maxẽxũ, rü ngẽma orearü uruũgüneta, rü ngẽma nüxũ ixuxũ rü ngẽxguma tama yigü íiwíechaxmüxũpexechiraũgu rü taxucürüwama Tupanapexewa time!

[3]Natürü yíxema aixcüma Tupanapexewa imexe, rü yixema tixĩgü. Rü Tupanaxũ ticuaxüũgü i Naãxẽ ya Üünexũarü ngũxẽẽmaxã. Rü tataãẽgü erü Ngechuchu ya Cristuarü duũxũgü tixĩgü. Rü tama tayaxõgü nax ngẽma yigü íiwíechaxmüxũpexechiraũxũcax Tupanapexewa imexũ.

[4]Rü ngẽxguma chi aixcüma Tupanapexewa imexgu nawa i ngẽma nax íwiechaxmüũpexechiraũxũ, rü choma chi waxi nixĩ i guxũ i togüarü yexera choxṹ nangẽxma i taxacücax chayaxõxũ i ngẽma Yudíugücüma. Rü tataxuchima ya togue ya chorü yexera yaxṍxe i ngẽmachiga.

[5]Yerü yexguma 8 ga ngunexũ choxṹ yexmagu nax chabuxũ, rü choxũ ínawíechaxmüũpexechiraũgu, erü Iraétanüxũ i Bẽyamíũtanüxũ chixĩ. Rü chaunatü rü chaué rü Iraétanüxũ tixĩgü, rü ngẽmacax i choma rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Iraétanüxũxũchi chixĩ. Rü Parichéuchirẹx chixĩ rü meama chanaxaure ga yema Iraétanüxũgüarü mugü.

6Rü yema nax mea chayanguxẽẽchaũxũcạx ga yema Yudíugüarü mugü, rü yemacạx nawe chingẽchigü ga yema duũxũgü ga Ngechuchuaxṹ yaxõgüxũ. Rü yema nax aixcüma mea chanaxaurexũcạx ga yema mugü, rü yemacạx taxucürüwama texé choxũ tixu nax tama chaxaurexũ.

7Natürü guxũma ga yema ũpa chạụxcạx mexũ, rü ñụxma rü taxuwama choxṹ name yerü marü íchanatạx nax Cristuaxṹ chayaxõxũcạx.

8Rü ñụxma nax Ngechuchu ya Cristu ya chorü Corixũ chacuáxũ, rü chạụxcạx rü guxũma ga yema ũpa nagu chixũxũ rü taxuwama name. Rü guxũma ga yema mugü ga noxri nagu chixũxũ rü marü nüxũ charüxo nax Cristuwe charüxũxũcạx. Rü ñụxma nax Cristuwe charüxũxũ rü chạụxcạx rü ñoma guxchirerüxũ nixĩ ga yema ũpa nagu chixũxũ

9Rü yema nax Cristuarü duũxũ chixĩxũcạx nixĩ i nüxũ charüxoxũ ga yema Yudíugücümagü ga noxri nagu chixũxũ. Rü tama ngẽma nax chamecümaxũcạx rü ẽxna mugü chaxaurexũcạx nixĩ nax chamexũ i napẹxewa. Rü ñụxma rü Tupanapẹxewa chame erü Cristuaxṹ chayaxõ. Rü ngẽma nax Cristuaxṹ chayaxõxũcạx nixĩ i nügücạx choxũ namexẽẽxũ ya Tupana.

10-11Rü ngẽma ñụxma chanaxwạxexũ nixĩ nax aixcüma Cristuxũ chacuáxũ rü chowa nax nangẽxmaxũ i Tupanaarü pora ga wena Cristuxũ írüdaxẽẽxũ. Rü yema ngúxũ nax yangexũ ga nüma rü nax nayuxũ rü ngẽxgumarüütama i choma rü íchamemare nax naxcạx ngúxũ chingexũ rü naxcạx chayuxũ nax yixcaama choma rü ta yuwa ícharüdaxũcạx.

### Pauru nanaxwạxe nax Cristucạx namaxũxũ ñụxmatáta Tupanaxũtawa nangu

12Rü ñụxma rü tama chanaxwạxe i nagu perüxĩnüe nax guxũxũ chacuáxũ i Cristuchiga, rü ẽxna guxũwama nax chamexũ. Natürü naxcạx chadauama nax Ngechuchu ya Cristuarü ngúchaũ chaxüxũcạx, yerü yemacạx nixĩ ga nüma ga chạụxcạx nadauxũ ga noxrix.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[13]Pa Chauenexẽgüx, ñu̱xma rü tauxta nawa changu i ngẽma naxca̱x chadauxũ̃. Natürü ngẽma chaxüxũ̃ nixĩ nax nüxũ̃ charüngümaxũ̃ i guxũ̃ma ga yema noxri nagu chixũxũ̃. Rü ñu̱xma rü chaugü chaporaxẽxẽ nax nawa changuxũ̃ca̱x i ngẽma chope̱xewaama ngẽxmaxũ̃.

[14]Rü ngẽmaca̱x i ñu̱xma rü pora chaxü nax Cristuca̱x chamaxũ̃xũ̃ ñu̱xmatáta daxũguxũ̃ i naanewa changu. Erü chanayauxchaũ̃ i ngẽma ãmare ya Tupana daxũguxũ̃ i naanewa naxca̱x taxca̱x ngẽmaxũ̃ i yixema nax Ngechuchu ya Cristuarü duũ̃xũ̃gü ixĩgüxũ̃.

[15]Rü guxãma ya yíxema marü aixcüma Cristuaxũ̃́ yaxõgüxe, rü name nixĩ i ngẽmagutama tarüxĩnüe. Natürü ngẽxguma chi texé i petanüwa toõcü nagu tarüxĩnügu, rü Tupana tá tüxũ̃ nüxũ̃ nacua̱xẽxẽ i ngẽmachiga.

[16]Rü ngẽma inaxwa̱xexũ̃ nixĩ nax aixcüma nagu imaxẽxũ̃ i ngẽma ore i marü nüxũ̃ icuáxũ̃.

[17]Pa Chauenexẽgüx, chanaxwa̱xe i nagu pexĩ i ngẽma nacüma i mexũ̃ i pexũ̃ nüxũ̃ chadauxẽẽxũ̃. ¡Rü naxca̱x pedauxũ̃tae i nacüma i ngẽma togü i duũ̃xũ̃gü i toxrüxũ̃ mea maxẽxũ̃!

[18]Rü marü mue̱xpü̱xcüna pemaxã nüxũ̃ chixu, rü ñu̱xma rü chaxauxãcüma wena pemaxã nüxũ̃ chixu rü nangẽxma i muxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü i Cristuarü curuchaarü uanüãcüma maxẽxũ̃.

[19]Natürü ngẽma duũ̃xũ̃gü rü tá napoxcue. Rü ngẽma naxũ̃nearü ngúchaũ̃ nixĩ i namaxã natupanaa̱xgüxũ̃. Rü woo nüxũ̃ nacua̱xchire̱x nax wüxi i ãne nax yixĩxũ̃ i ngẽma chixexũ̃ i naxügüxũ̃, natürü nügü namaxã nicua̱xüũ̃gü. Rü ñoma i naanearü ngẽmaxũ̃guxicatama narüxĩnüe.

[20]Natürü i yixema rü daxũguxũ̃ i naanewa tüxũ̃́ nangẽxma i tachica. Rü ítananguxẽxẽ nax daxũguxũ̃ i naanewa taxca̱x ne naxũxũ̃ ya tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu ya tórü Maxẽxẽẽruxũ̃.

[21]Rü ñaa taxũ̃ne i yuxwa̱xexũ̃ rü nüma ya Cristu tá nanaxüchicüxü nax naxũ̃ne i üünexũ̃rüxũ̃ yixĩxũ̃ca̱x. Rü ngẽma norü pora i namaxã guxũ̃étüwa


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nangẽxmaxũmaxã tá nixĩ i naxüchicüüãxũ i ngẽma taxũne nax noxrürüxũ yixĩxũcax.

## Pirípuwa 4

### ¡Guxũguma tórü Cori ya Cristumaxã petaãẽgü!

[1]Pa Chauenexẽgüx ya Pexũ Changechaũgüxe, poraãcü pexũ chadauxchaũ. Rü pema ya pexũ changechaũgüxe rü chorü taãxẽ pixĩgü. Rü pema nixĩ i chorü ãmare ya Tupana choxna ãxũ pixĩgüxũ. Rü chanaxwaxe i guxũguma mea tórü Coriaxṹ peyaxõgü rü taguma nüxũ pexoe.

[2]Rü nüxũ chacaxaxũ i taeyaxgü i Ebódia rü Chíntique nax nügümaxã nangüxmüexũcax, erü nümagü rü tórü Coripexewa nügüeyaxgü nixĩgü.

[3]Rü cumax, Pa Chomücü ya Mecü i Wüxigu Tupanaarü Puracüwa Chomaxã Puracücüx, rü cuxna naxcax chaca nax nüxũ curüngũxẽẽxũcax i ngẽma taxre i taeyaxgü. Erü nümagü rü wüxigu chomaxã rü Creméntemaxã rü ngẽma togü i chomücügü i Tupanaarü poperawa marü ngoxégagüxũmaxã napuracüe i Tupanaarü orearü uwa.

[4]Rü chanaxwaxe nax guxũguma tórü Corimaxã petaãẽgü. Rü wena pemaxã nüxũ chixu, rü ¡petaãxẽgü!

[5]Rü chanaxwaxe i mea pemaxẽ nax guxũma i duũxũgü pexũ nacuaxgüxũcax nax aixcüma mexũ i duũxũgü pixĩgüxũ. ¡Rü nüxna pecuaxãchie nax tórü Cori rü paxa tá nataeguxũ nax núma naxũxũ!

[6]¡Rü taxucaxma penaxĩxãchiãẽgü! ¡Rü perü yumüxẽwa Tupanamaxã nüxũ pixu i guxũma i ngẽma pexũ ngupetüxũ! ¡Rü naxcax ípeca rü moxẽ nüxna pexã!

[7]Rü ngẽmaãcü nüma ya Tupana rü tá pexna nanaxã i norü taãxẽ i guxũma i taãxẽ i nüxũ icuáxũarü yexera mexẽchixũ. Rü ñuxma nax Ngechuchu ya Cristuarü duũxũgü pixĩgüxũ, rü ngẽma taãxẽ ya Tupana pexna ãxũ rü tá ínanapoxũ i perü maxũnegü rü perü ĩnügü nüxna i ngẽma chixexũ.

### Name nixĩ i nagu tarüxĩnüe i guxũma i ngẽma mexũ ixĩxũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]Rü ñu̱xma Pa Chauenexẽgüx, rü name nixĩ i nagu perüxĩnüe i guxũma i ngẽma ore i aixcüma ixĩxũ, rü guxũma i ngẽma nacüma i taxucürüwama texé chixri nachiga idexaxũ. Rü name nixĩ i nagu perüxĩnüe i guxũma i ngẽma ore i aixcüma mea iwéxũ, rü guxũma i ngẽma Tupanape̱xewa mexũ, rü guxũma i nacümagü i duũxũgü namaxã taãẽxũ, rü guxũma i ngẽma nacümagü i duũxũgü mea nachiga idexagüxũ. Rü ngẽmaãcü name nixĩ i nagu perüxĩnüe i guxũma i ngẽma nacümagü i mexũ nax nüxũ icua̱xüũgüxũ.

[9]Rü chanaxwa̱xe i aixcüma nagu pemaxẽ ga yema pexũ changúexẽẽxũ, rü yema pexũ namaxã chixucu̱xẽgüxũ, rü yema chauxũtawa nüxũ pexĩnüexũ, rü yema nüxũ pedauxũ nax chanaxüxũ. Rü ngẽxguma ngẽmaãcü penaxu̱xgu, rü petanüwa tá nangẽxma ya Tupana ya tamaxã irüngüxmücü rü tüxũ taãẽxẽẽcü.

### Pirípucüa̱x ga yaxõgüxũ rü diẽrumaxã Pauruxũ narüngũxẽxẽgü

[10]Rü ñu̱xma rü Corimaxã poraãcü chataãxẽ erü wenaxarü choxna pecua̱xãchie rü choxũ perüngũxẽxẽ. Rü choma nüxũ chacua̱x rü pema rü guxũguma choxũ perüngũxẽẽchaũ, natürü tama pexṹ nayexma ga tauxcha nax penaxüxũca̱x ga yema.

[11]Rü tama ngẽma nax ta̱xacü choxṹ taxuxũca̱x nixĩ i pemaxã nüxũ chixuxũ i ngẽmachiga. Erü choma rü woo ta̱xacü choxũ ngupetügu rü marü chomaxã nixü nax namaxã chataãẽxũ i ngẽma choxṹ ngẽxmaxũ.

[12]Rü nüxũ chacua̱x nax ñuxãcü yixĩxũ ega choxṹ nataxu̱xgu, rü ñuxãcü nax yixĩxũ ega choxṹ namuxgu. Rü marü chomaxã nixü nax namaxã chataãẽxũ i ngẽma choxṹ ngẽxmaxũ. Rü ngẽxguma changaxpütüwegu, rüe̱xna chataiyaxgu rü chataãxẽ. Rü ngẽxguma choxṹ namuxgu, rü e̱xna choxṹ nataxu̱xgu rü choma rü chataãxẽ.

[13]Rü Cristu nixĩ ya choxũ poraxẽẽcü, rü ngẽmaca̱x chomaxã nanguxũ nax chanaxüxũ i guxũma i ngẽma Tupana naxwa̱xexũ nax chanaxüxũ.

[14]Natürü ga pema rü wüxi ga mexũ choxṹ pexügü yerü choxũ perüngũxẽẽgü ga yexguma guxchaxũwa chayexmagu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Rü pemax, Pa Yaxõgüxũ i Pirípucüa̱x, rü meama nüxũ pecua̱x rü yexguma noxri Machedóniaanewa nüxũ chixuxgu ga Tupanaarü ore, rü yexguma yéma ichaxũãchigu, rü pexicatama nixĩ ga perü diẽrumaxã choxũ perüngũxẽẽgüxũ, rü nataxuma ga togü ga choxũ rüngũxẽẽgüxũ.

16Rü yexguma Techarónicaarü ĩanewa chayexmagu, rü pema rü taxree̱xpu̱xcüna yéma cha̱u̱xca̱x penamugü ga diẽru nax choxũ perüngũxẽẽgüxũca̱x.

17Rü ñu̱xma nax ngẽma ñachaxũ rü tama naxca̱x chadau nax wena diẽru choxna pexãxũ, natürü ngẽma aixcüma chanaxwa̱xexũ nixĩ nax Tupana pexṹ yamuxẽẽxũ i perü diẽru.

18Rü ñu̱xma rü marü choxṹ nangẽxma i guxũma i ta̱xacü i chanaxwa̱xexũ, rü aixcüma ngẽmaarü yexera choxṹ nangẽxma. Rü ñu̱xma nax Epaporudítu núma nangexũ i perü ãmare, rü taxuxũma choxṹ nataxu. Rü ngẽma perü ãmare i cha̱u̱xca̱x núma pemuxũ, rü Tupanape̱xewa rü ñoma wüxi i pumara i yixĩxũrüxũ nixĩ, rü nüma rü poraãcü namaxã nataãxẽ.

19Rü ngẽmaca̱x ya chorü Tupana rü guxũma i ngẽma mexũgü i nüxṹ ngẽxmaxũwa tá pexna nanaxã i guxũma i pexṹ taxuxũ. Rü ngẽmaãcü tá nanaxü erü Ngechuchu ya Cristuarü duũxũgü pixĩgü.

20Rü name nixĩ i guxũguma nüxũ ticua̱xüũgü ya Tanatü ya Tupana. Rü ngẽmaãcü yixĩ.

### Pauru rü norü moxẽmaxã nanagu̱xẽxẽ ga norü popera

21Rü chanaxwa̱xe i chauégagu nüxũ perümoxẽgü i guxũma i ngẽma Ngechuchu ya Cristuaxṹ yaxõgüxũ. Rü ngẽma taenexẽgü i chauxũtawa ngẽxmagüxũ rü pexũ narümoxẽgü.

22Rü ngẽxgumarüxũ ta pexũ narümoxẽgü i guxũma i ngẽma yaxõgüxũ i núma ngẽxmagüxũ. Rü ngẽma yexera pexũ rümoxẽgüxũ nixĩ i taenexẽgü i Rómaarü ãe̱xgacüpatawa puracüexũ.

23Rü chanaxwa̱xe i tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu pexũ narüngũxẽxẽ i guxãma i pemax. Rü ngẽmaãcü yixĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

# Coróchawa

## Coróchawa 1

### Pauru rü nüxũ narümoxẽ ga yema yaxõgüxũ ga Coróchawa yexmagüxũ

[1-2]Pa Chauenexẽgü ya Coróchaarü Ĩanewa Ngẽxmagüxex, choma i Pauru rü wüxigu namaxã i taenexẽ i Timutéu nixĩ i pexca̱x tanaxümatüxũ i ñaa popera. Rü choxũ nixĩ ga Tupana ga inamuãchixũ nax nüxũ chixuchigüxũca̱x ya Ngechuchu ya Cristuarü ore. Rü pexca̱x chanaxümatü i pema ya chauenexẽgü ya Tupanaarü duũxũgü ixĩgüxe ya Cristuaxṹ yaxõgüxe. Rü chanaxwa̱xe i Tanatü ya Tupana pexũ rüngũxẽẽxũ nax aixcüma pegü pengechaũgüxũca̱x rü petaãẽgüxũca̱x.

### Pauru rü yema yaxõgüxũca̱x nayumüxẽ

[3]Rü guxũguma i ngẽxguma pexca̱x tayumüxẽgügu, rü moxẽ nüxna taxã ya Tupana ya Nanatü ya tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu.

[4]Rü marü nüxũ tacuáchiga nax aixcüma Ngechuchu ya Cristuaxṹ peyaxõgüxũ, rü aixcüma nüxũ pengechaũgüxũ i guxũma i ngẽma duũxũgü i Tupanaarü ixĩgüxũ.

[5]Rü tataãẽgü erü pema rü ípenangu̱xẽxẽ i ngẽma Tupana pexca̱x ímexẽẽxũ i daxũguxũ i naanewa. Rü yemachiga nixĩ ga marü nüxũ pexĩnüexũ ga yexguma pemaxã nüxũ tixuxgu i Tupanaarü ore i aixcüma ixĩxũ.

[6]Rü ngẽmatama ore i mexũ ga pexũtawa nguxũ, rü guxũwama nangu i ñu̱xmax. Rü ngẽma ore rü guxũwama duũxũgüarü maxũxũ naxüchicüü, yema perü maxũxũ nax naxüchicüüxũrüxũ ga yexguma nüxũ pexĩnüegu nax Tupana pexũ ngechaũgüxũ rü nüxũ pecua̱xgügu nax aixcüma yixĩxũ ga yema norü ore.

[7]Rü yema ore nixĩ ga pexũ nangúexẽẽxũ ga Epáparu ya tomücü ya nüxũ tangechaũgücü ya wüxigu tomaxã Tupanaarü orewa puracücü. Nüma nixĩ i Cristuarü puracütanüxũ ya mecü ya ñu̱xma tochicüxü petanüwa ngẽxmacü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]Rü nüma ya Epáparu nixĩ i tomaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃ i pechiga nax ñuxãcü Tupanaãxẽ i Üünexũ̃arü ngũ̃xẽẽmaxã pegü pengechaũ̃güxũ̃.

[9]Rü ngẽmacax i toma ga noxritama pexũ̃ tacuáchigagu, rü taguma nüxũ̃ tarüchau nax pexcax tayumüxẽgüxũ̃. Rü guxũ̃guma Tupanana naxcax tacagü nax mea pexũ̃ nüxũ̃ nacuaxẽẽxũ̃cax i ngẽma norü ngúchaũ̃ nax penaxüxũ̃. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta nüxna naxcax taca nax pexna naxããxũ̃cax i naguxũ̃raũ̃xũ̃ i cuax i Naãxẽ ya Üünexũ̃wa ne ũxũ̃.

[10]Rü nüxna naxcax tacagü nax tórü Cori naxwaxexũ̃ãcüma pemaxẽxũ̃cax rü guxũ̃guma penaxüxũ̃cax i ngẽma nüma namaxã nataãẽxũ̃. Rü nüxna naxcax tacagü nax pexũ̃́ natauxchaxẽẽãxũ̃cax nax naguxũ̃raũ̃xũ̃ i mexũ̃ pexügüxũ̃cax, rü guxũ̃ i ngunexũ̃gu yexeraãcü Tupanaxũ̃ pecuáxũ̃cax.

[11]Rü nüxna naxcax tacagü nax norü pora i mexẽchixũ̃maxã pexũ̃ naporaexẽẽxũ̃cax nax ngẽmaãcü guxũ̃ma i guxchaxũ̃gümaxã peporaexũ̃cax rü yáxna namaxã pexĩnüexũ̃cax rü petaãẽgüxũ̃cax.

[12]Rü ngẽmaãcü penaxwaxe nax taãẽãcüma Tanatü ya Tupanana moxẽ pexãgüxũ̃, erü nüma pexũ̃ nimexẽẽgü nax pema rü ta penayauxgüxũ̃cax i ngẽma mexũ̃gü i nüma tá nüxna naxãxũ̃ i ngẽma norü duũ̃xũ̃gü ixĩgüxũ̃.

[13]Yerü nüma ga Tupana rü marü Chatanámexẽwa tüxũ̃ ínanguxũ̃xẽxẽ rü Nane ya nüxũ̃ nangechaũ̃cümexẽwa tüxũ̃ nangẽxmagüxẽxẽ.

[14]Rü gumá Nanegagu nixĩ ga tüxũ̃ namaxẽxẽẽxũ̃ rü tüxũ̃́ nüxũ̃ iyanangümaxũ̃ ga tórü pecadugü.

### Yexguma pecaducax nayuxgu ga Cristu rü Tupana nügümaxã nanangüxmüexẽxẽ ga duũ̃xũ̃gü

[15]Taguma texé Tupanaxũ̃ tadau, natürü nüma rü núma nanamu ga Nane nax duũ̃xũ̃gü nüxũ̃ daugüxũ̃cax rü nüxũ̃ nacuaxgüxũ̃cax nax ñuxãcü yixĩxũ̃ i nüma ya Tupana. Rü naxũ̃pa ga guxũ̃ma ga yema nangoxẽẽxũ̃, rü nüxíra marü nayexma ga Tupana Nane.

[16]Rü nüma ga Tupana rü wüxigu Nanemaxã nanangoxẽxẽ ga guxũ̃ma i daxũguxũ̃ i naanewa rü ñoma i naanewa ngẽxmagüxũ̃, rü guxũ̃ma i ngẽma nüxũ̃ idauxũ̃ rü ngẽma tama nüxũ̃ idauxũ̃. Rü yemaacü nanaxü ga guxũ̃ma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ga naãẽgü rü norü ãẽxgacügü i poraexũ̃ i tama nüxũ̃ idauxũ̃. Rü yemaacü Nanemaxã rü Nanecax nanaxü ga guxũma.

17Rü naxũpa ga guxũma, rü nüma ga Cristu rü marü nüxíra nayexma. Rü nüma nixĩ i mea inanuãxũ̃ i guxũma rü namaxã inacuáxũ̃.

18Rü nüma ya Cristu rü naeru nixĩ i guxũma i ngẽma yaxõgüxũ̃, rü nümagü rü Cristuxũne nixĩgü. Rü naxũpa ga guxũma rü Cristu rü woetama marü nayexma. Rü nüma nixĩ ga nüxíra yuwa ínadaxũ̃ nax guxũarü ãẽxgacü yixĩxũ̃cax.

19Rü nüma ga Tupana rü nanaxwaxe nax guxũma i norü pora rü Cristuwa nayexmaxũ̃.

20Rü Tupana rü ñoma ga naanewa nanamu ga Cristu nax curuchagu nayuxũ̃cax rü nagü inabaxẽãxũ̃cax. Rü gumá nagümaxã nixĩ ga Tupana ga nügümaxã inangüxmüexẽẽãxũ̃ ga guxũma i ñoma i naanewa ngẽxmaxũ̃ rü guxũma i daxũguxũ̃ i naanewa ngẽxmaxũ̃.

21Rü pema ga ũpa rü Tupanana peyaxũ̃gugü rü norü uanügü pixĩgü, yerü naxchi pexaie nagagu ga perü chixexũ̃gü ga nagu perüxĩnüexũ̃ rü nagu pemaxẽxũ̃.

22Natürü nüma ya Cristu rü yexguma curuchagu nayuxgu rü Tupanamaxã pexũ̃ inarüngũ̃xmüexẽxẽ. Rü yemaacü nanaxü ga Cristu nax nügüxũ̃tawa pexũ̃ nagagüxũ̃cax rü napẽxewa pimexũ̃cax rü nataxuxũ̃cax i perü chixexũ̃.

23Natürü ngéma nax pengugüxũ̃cax, rü penaxwaxe nax guxũguma aixcüma peyaxõgüxũ̃ rü taguma nüxũ̃ perüxoexũ̃ i ngẽma ore i mexũ̃ ga marü nüxũ̃ pexĩnüexũ̃ nachiga i ngẽma maxũ̃ i ípenanguxẽẽxũ̃. Rü ngẽmatama ore nixĩ i ñuxma gúxũ̃ i naanewa nüxũ̃ yaxugüexũ̃, rü choma i Pauru nixĩ i nawa chapuracüxũ̃ nax nüxũ̃ chixuxũ̃cax i ngẽma ore.

### Tupana rü Pauruxũ̃ namu nax guxũma ga yaxõgüxũ̃xũ̃ nangúexẽẽxũ̃cax

24Rü ñuxma nax pexcax ngúxũ̃ chingexũ̃ rü chataãxẽ erü nüxũ̃ chacuax rü ñaa chaxunemaxã choma rü ta chayanguxẽxẽ ga yema ngúxũ̃ ga Cristu ingexũ̃ naxcax i norü duũ̃xũ̃gü i yaxõgüxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

25Rü nüma ya Tupana rü choxũ namu nax naxca̱x chapuracüxũca̱x i guxũma i ngẽma yaxõgüxũ. Rü perü mexũca̱x nixĩ i choxũ namuxũ nax guxũwama nüxũ chixuxũca̱x i norü ore.

26-27Rü ngẽmaca̱x nüxũ chixu i ngẽma ore ga noxri ẽxũguxũ ga nũxcümaũgüxũ ga duũxũgü tama nüxũ cua̱xgüxũ. Natürü i ña̱xma ya Tupana rü norü duũxũgü i yaxõgüxũxũ nüxũ nacua̱xẽxẽ i ngẽma ore i guxũ i duũxũgüca̱x ixĩxũ. Rü ngẽma ore ga noxri ẽxũguxũ rü nüxũ nixu nax Cristu i petanüwa ngẽxmaxũgagu tá pexṹ nangẽxmaxũ i pechica i daxũguxũ i naanewa.

28Rü ña̱xma i toma rü Cristuchiga nixĩ i duũxũgümaxã nüxũ tixuxũ. Rü toma rü nüxũ tacuáãcüma tayaxuca̱xẽgü rü tanangúexẽxẽ i guxũma i duũxũgü nax Cristugagu yangearü chixexũáxũca̱x, rü ngẽmaãcü Tupanapẽxewa tanagagüxũca̱x.

29Rü ngẽmaca̱x woo guxchaxũgü cha̱a̱xca̱x ínguxgu rü poraãcü chapuracüama namaxã i ngẽma pora i chowa ngẽxmaxũ i Cristu choxna ãxũ.

## Coróchawa 2

1Pa Chauenexẽgüx, chanaxwa̱xe i nüxũ pecua̱x nax aixcüma poraãcü pexca̱x chapuracüxũ. Rü ngẽxgumarüxũ ta poraãcü chapuracü naxca̱x i ngẽma taenexẽgü i Laodichéaarü ĩanewa ngẽxmagüxũ rü guxũma i ngẽma togü i taguma choxũ daugüxũ.

2Rü ngẽmaãcü poraãcü chapuracü nax ngẽma duũxũgüaxṹ chanangúchaũxẽẽxũca̱x. Erü chanaxwa̱xe i guxũguma nügü nangechaũgü rü nüxṹ nangẽxma i ngẽma cua̱x i aixcüma ixĩxũ nax ngẽmaãcü meama nüxũ nacua̱xgüxũca̱x i ngẽma ẽxũguxũ ga noxri Tupanaxicatama nüxũ cuáxũ. Rü yimá rü Cristutama nixĩ.

3Rü nawa nixĩ i nangẽxmaxũ i guxũma i cua̱xgü i mexũ.

4Rü pemaxã nüxũ chixu i ngẽma, erü tama chanaxwa̱xe nax texé pexũ womüxẽẽgüxũ namaxã i ta̱xacürü ore i chixexũwa pexũ gagüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5Rü woo tama petanüwa nax changexmaxũ, natürü chauãẽwa rü poraãcü pegu charüxĩnü. Rü wüxi i chorü taãxẽ nixĩ nax nüxũ chacuáxũ nax mea pegümaxã ipecuáxũ rü tama nüxũ perüxoexũ nax Cristuaxű peyaxõgüxũ.

### Ñu̱xma nax Cristuarü ixĩgüxũ rü ngexwaca̱xũxũ i maxũ tüxű nangẽxma

6Rü ñu̱xma nax Ngechuchu ya Cristuxũ peyauxgüxũ nax perü Cori yixĩxũca̱x, rü name nixĩ i mea pemaxẽ i ngẽma aixcüma Cristuaxű yaxõgüxũrüxũ.

7Rü wüxi i nanetü i waixũmüwa meama yaxu̱xchúma̱xaxũrüxũ rü pema rü name nax meama Cristuwa peyaxu̱xgüxũ i perü õwa, yema pexũ tangúexẽẽxũrüxũ. Rü name nixĩ i guxũguma Tupanana moxẽ pexãgü.

8-9¡Rü naxca̱x pexuãẽgü i ngẽma duũxũgü i pexũ womüxẽẽgüchaũxũ namaxã i norü ore i tama aixcüma ixĩxũ rü taxuwama mexũ! Rü nümagü rü tama Cristuchigaxũ nixugü, natürü pexũ nangúexẽẽchaũ i ngẽma nũxcümaũgüxũ i nacümagü ga duũxũgü nagu ĩxũ rü ngẽma ngu̱xẽẽtaegü i ñoma i naanearü ixĩxũ. Natürü nüma ya Cristu rü Tupanaxũchi nixĩ rü guxũma i Tupanaarü pora rü Cristuwa nangẽxma.

10Rü ñu̱xmax, rü pewa nangẽxma i Tupanaarü pora erü Cristuarü pixĩgü. Rü nüma ya Cristu rü namaxã inacua̱x i guxũma i naãẽgüarü ãe̱xgacügü i iporaexũ.

11Rü ngẽma Yudíugü rü nügü ínawiecha̱xmüũpe̱xechiraũgu nax Tupanape̱xewa yamexũca̱x. Natürü ñu̱xma nax Cristuaxű peyaxõgüxũ rü tama ngẽma wiecha̱xmüũpe̱xechiraũgagu nixĩ nax Tupanape̱xewa pimexũ. Rü ñu̱xma rü nape̱xewa pime erü Cristu pexũ ínanguxũxẽxẽ nawa i pexenearü ngúchaũgü i chixexũ.

12Rü yexguma ípebaiũgu, rü Cristu itáxũrüxũ yexma nata̱x ga nũxcümaũxũ ga perü maxũ. Rü yema Cristu írüdaxũrüxũ rü pema rü ta penayaxu i maxũ i ngexwaca̱xũxũ, yerü peyaxõgü ga Tupanaarü pora ga namaxã Cristuxũ yuwa ínadaxẽẽxũ.

13Rü ũpa ga pema rü tama pexű nayexma ga maxũ i taguma gúxũ yerü pepecaduã̱xgü rü pexenearü ngúchaũ i chixexũgu pemaxẽ. Natürü i ñu̱xma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

rü Cristuxũ namaxẽẽxũrüxũ pexũ namaxẽxẽxẽ ya Tupana, erü Cristuarü duũxũgü pixĩgü. Rü Tupana rü marü Cristugagu pexṹ nüxũ narüngüma ga guxũma ga perü pecadugü.

14Rü yexguma Cristu curuchagu yu̱xgu nixĩ ga Tupana yexma yanaxoxẽẽxũ ga yema mugü ga Moiché ümatüxũ ga guxchaxũ tamaxã üxũ. Rü Tupana rü yemaacü nayanaxoxẽxẽ ga yema mugü ga yexguma curuchawa yapotagüãgu

15Rü yexguma curuchagu nayu̱xgu ga Cristu, rü yexguma nixĩ ga Tupana nüxna napuãxũ ga norü pora ga yema naãxẽgü ga iporaexũ. Rü yexguma nixĩ ga guxũ ga duũxũgüpe̱xewa naxãnexẽẽãxũ, ñoma wüxi i churaragüarü ãe̱xgacü i norü uanü i nüxũ naporamaexũxũ naxãnexẽẽxũrüxũ.

16Rü ñu̱xma rü taxuca̱xma tü̱xcüũ pexũ nixugüe i ngẽma Yudíugü naxca̱x i ngẽma õna i pengo̱xgüxũ rü ngẽma axexũ i pixaxgüxũ. Rü taxuca̱xma tü̱xcüũ pexũ nixugüe nachiga i ngẽma petaarü ngunexũgü i nümagü nagu naxauregüxũ, rü yimá tauemacügü ya ngexwacaxũcü i nagu naxauregüxũ, rü ngẽma ngũxchigaarü ngunexũgü i nagu naxauregüxũ.

17Rü aixcüma yema nũxcümaũgüxũ ga Yudíugü rü nanaxauregü ga yema nacümagü yerü ga Cristu rü tauta ínangu ga yexguma. Natürü i ñu̱xma rü marü ínangu ya Cristu rü tórü pecaduca̱x nayu nax tama nagu ixĩxũ i ngẽma nũxcümaũgüxũ i nacümagü.

18¡Rü taxṹ i naga pexĩnüexũ i ngẽma duũxũgü i pepe̱xewa nügü írüxíxragüxũ rü daxũcüa̱x i orearü ngeruũgüxũ icua̱xüũgüxũ! Nümagü rü nügü nixugüe nax yango̱xetügüxũ, rü ngẽmaãcü noxrütama ĩnügümaxã nügü nicua̱xüũgü.

19Natürü i nümagü rü tama aixcüma naga naxĩnüe ya yimá taeru ixĩcü ya Cristu. Rü nüma ya Cristu nixĩ i tüxũ yamuxẽẽxũ rü tüxũ naporaexẽẽxũ ya guxãma ya yíxema nüxṹ yaxõgüxe nax guxãma wüxigu tarüxĩnüexũca̱x ngẽma Tupana naxwa̱xexũrüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[20]Rü pema rü ñu̱xma nax Cristuaxũ̱ peyaxõgüxũ̱ rü marü tama name nax naga pexĩnüexũ̱ i ngẽma Yudíugüarü mugü. ¿Rü tũ̱xcüũ̱ nixĩ i ñoma i naanecüã̱xrüxũ̱ nagu pemaxẽxũ̱ i ngẽma Yudíugücümagü?

[21]Rü nümagü i Yudíugü rü nüxũ̱ nixugüe rü ñanagürügü: “Tama name i nüxũ̱ quingõgü i ngẽã, rü tama name i cunangõ̱x i yea, rü tama name i cunayaxu i ngẽma”, ñanagürügü.

[22]Natürü guxũ̃ma i ngẽma nacümagü rü paxa tá inayarüxo, erü duũ̃xũ̃güarü nixĩgü. Rü ngẽma pexũ̱ namuxũ̱ rü duũ̃xũ̃güarü mugümare nixĩ. Rü ngẽma pexũ̱ nangúexẽẽxũ̱ rü duũ̃xũ̃güarü ngu̱xẽẽtaemare nixĩ.

[23]Rü guxũ̃ma i ngẽma pexũ̱ namuxũ̱ rü pexca̱x namexcüraxũ̱ erü pexũ̱ naxucu̱xẽgü nax ta̱xacü pexauregüxũ̱ca̱x, rü tama pegü picua̱xüũ̃güxũ̱ca̱x, rü ngúxũ̃maxã pexenemaxã pecuáxũ̱ca̱x. Natürü guxũ̃ma i ngẽma mugü rü tama pexũ̱ narüngũ̃xẽxẽ nax nüxũ̱ perüxoexũ̱ca̱x i pexenearü ngúchaũ̃gü.

## Coróchawa 3

### Naxca̱x pedau i ngẽma mexũ̃gü i daxũguxũ̱ i naanewa ngẽxmaxũ̱

[1]Rü ñu̱xma nax Cristu wena maxũ̃xũ̃rüxũ̱ rü pema pexũ̱ nangẽxma i maxũ̱ i ngexwaca̱xũ̃xũ̱. Rü ngẽmaca̱x name nixĩ i naxca̱x pedau i ngẽma mexũ̃gü i daxũguxũ̱ i naanewa ngẽxmaxũ̱ i ngextá Cristu Tupanaarü tügünecüwawa írütoxũ̃wa.

[2]Rü name nixĩ i nagu perüxĩnüe i ngẽma daxũguxũ̱ i naanewa ngẽxmagüxũ̱ rü tama ngẽma ñoma i naanewa ngẽxmagüxũ̱.

[3]Yerü yema nũxcümaũ̃xũ̱ ga perü maxũ̱ rü marü nayu. Rü ñu̱xma rü Cristugagu Tupana pexna nanaxã i maxũ̱ i ngexwaca̱xũ̃xũ̱.

[4]Rü nümatama ya Cristu nixĩ i pexũ̱ namaxẽxẽẽxũ̱. Rü ngẽxguma wena núma naxũxgu, rü pema rü namaxã tá pengóe, rü naxrüxũ̱ tá pimexẽchi.

### Nũxcümaũ̃xũ̱ i maxũ̱ rü ngexwaca̱xũ̃xũ̱ i maxũ̱

[5]Rü ñu̱xma rü name nixĩ i nüxũ̱ perüxoe i guxũ̃ma i ñoma i naanearü chixexũ̱ i pewa ngẽxmaxũ̱. Rü tama name i pema̱xna nai i ngexũ̃maxã pemaxẽ, rü tama name i petena nai ya yatümaxã pemaxẽ. Rü tama name i penaxü i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pexenearü ngúchaũ rü bai i nagu perüxĩnüemarexũ. Rü tama name i pexű̃ nangúchaũ i tạxacürü to i chixexũ̃gü. Rü tama name i pexaüexũ, erü yíxema ngẽma nacüma tüxű̃ ngẽxmaxe rü namaxã tatupanaạ̃x.

[6]Rü ngẽma chixexũ̃gügagu tá ínangu i Tupanaarü poxcu naxcạx i ngẽma duũ̃xũ̃gü i tama naga ĩnüexũ̃.

[7]Rü pema ga ũ̃pa rü penaxü ga yema chixexũ̃gü, rü yemaacü pemaxẽ.

[8]¡Natürü i ñụxma rü nüxũ̃ perüxoe i guxũ̃ma i ngẽma nax pegüchi pexaiexũ̃, rü pegümaxã penuexũ̃, rü chixexũ̃gu pemaxẽxũ̃, rü pegümaxã peguxchigagüxũ̃, rü guxũ̃ma i ngẽma chixexũ̃ i dexa i nüxũ̃ pixuxũ̃!

[9]Rü tama name i pegümaxã pidorae, erü marü ípenatạx ga nũxcümaũ̃xũ̃ ga pecüma rü guxũ̃ma ga yema chixexũ̃gü ga ũ̃pa pexügüxũ̃.

[10]Rü ñụxma rü marü penayaxu i ngexwacạxũ̃xũ̃ i perü maxũ̃ rü ngexwacạxũ̃xũ̃ i duũ̃xũ̃gü pixĩgü. Rü guxũ̃ i ngunexũ̃gu rü Tupana pexũ̃ ningexwacaxũ̃xẽẽchigü nax yexeraãcü naxrüxũ̃ pimexũ̃cạx rü yexeraãcü nüxũ̃ pecuáxũ̃cạx ya Tanatü ya Tupana ya maxũ̃ tüxna ãcü.

[11]Rü ñụxma rü Tupanapẹxewa rü nüetama nixĩ ega Yudíu quixĩxgu rü ẽ̃xna tama. Rü nüetama nixĩ ega ícuwiechạxmüxũ̃pẹxechiraũ̃gu rü ẽ̃xna tama. Rü nüetama nixĩ ega tạxacürü nachixũ̃anecüạ̃x i duũ̃xũ̃ quixĩxgu, rü ẽ̃xna duũ̃xũ̃ i tama poperaxũ̃ icuáxũ̃ quixĩxgu. Rü nüetama nixĩ ega wüxi i mugüruxũ̃ quixĩxgu, rü ẽ̃xna taxúxearü duũ̃xũ̃ quixĩxgu. Erü ñụxma rü guxũ̃arü yexera tüxű̃ mexũ̃ nixĩ nax Cristu rü guxũ̃arü yora yixĩxũ̃ rü guxũ̃wa nangẽxmaxũ̃.

[12]Rü ñụxma ya Tupana rü pexũ̃ nangechaũ̃ i pema rü pexũ̃ nidexechi nax noxrü pixĩgüxũ̃cạx. Rü ngẽmacạx name nixĩ i nagu pexĩ i ngẽma mexũ̃ i nacümagü, rü pexű̃ nangechaũ̃tümüũ̃gü i duũ̃xũ̃gü, rü namaxã pemecümagü, rü taguma pegü picuạxüũ̃gü rü tama penuxwạxegü, rü yáxna pexĩnüe ega guxchaxũ̃ pexcạx ínguxgu.

[13]Rü name nixĩ i wüxichigü i pema pegümaxã yáxna pexĩnüe. Rü ngẽxguma chi pegümaxã penuegu, rü name nixĩ i pegüxű̃ nüxũ̃ perüngũ̃ma. Rü yexgumarüxũ̃ ga tórü Cori pexű̃ nüxũ̃ iyanangümaxũ̃ i perü chixexũ̃gü, rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngẽxgumarüxũ ta i pema rü name nixĩ i tüxṹ nüxũ iperüngüma i tümaarü guxchaxũgü.

14Rü guxũarü yexera mexũ nixĩ nax pegü pengechaũgüxũ. Erü ngẽxguma aixcüma pegü pengechaũgügu rü wüxigu tá perüxĩnüe, rü pegümaxã tá pemecümagü.

15Rü name nixĩ nax pewa nangẽxmaxũ i ngẽma taãxẽ i Cristu pexna ãxũ nax ngẽmaãcü aixcüma pegü pengechaũgüxũca̱x. Yerü yemaca̱x nixĩ ga Tupana pexũ dexũ nax wüxitama i duũxũgü pixĩgüxũca̱x rü mea wüxigu perüxĩnüexũca̱x. Rü name nixĩ i Tupanana moxẽ pexãgü.

16Rü name nixĩ i guxũguma peãẽwa nangẽxma i Cristuarü ore i taãxẽ pexna ãxũ. Rü name nixĩ i nüxũ pecuáãcüma ngẽma oremaxã pegü pengúexẽxẽ rü pegü pixucu̱xẽgü. Rü name nixĩ i Tupanana moxẽ pexãgüãcüma nagu pewiyaegü i naguxũraũxũ i norü wiyaegü.

17Rü guxũma i ngẽma pexüxũ rü nüxũ pixuxũ rü name nixĩ i tórü Cori ya Ngechuchuégagu penaxü rü naégagu Tanatü ya Tupanana moxẽ pexãgü.

### Ngẽma Tupana naxwa̱xexũ nax naxügüãxũ i ngẽma yaxõgüxũ

18Pa Ngexũgü i Ãtegüxũx, rü name nixĩ i petega pexĩnüe. Erü woetama ngẽma nixĩ i mexũ nax penaxüxũ erü tórü Cori ya Cristuarü duũxũgü pixĩgü.

19Pa Yatügü i Ãma̱xgüxũx, rü name nixĩ i ngĩxũ pengechaũgü i pema̱xgü. Rü tama name nax ngĩmaxã pechixecümagüxũ.

20Pa Buxũgüx, rü name nixĩ i guxũwama penatü rü peéga pexĩnüe, erü ngẽma nixĩ i namaxã nataãẽxũ ya tórü Cori.

21Pa Papágüx, rü tama name i penanuexẽxẽ i pexacügü. Erü ngẽxguma ngẽmaãcü penaxu̱xgux rü ngürüãchi tá nüxṹ nawa̱xtümüxũ i ngẽxguma cunaxucu̱xẽgu.

22Pa Duũxũgüx i Coria̱xgüxũx, rü name nixĩ i guxũwama naga pexĩnüe i perü corigü i ñoma i naanewa pemaxã icua̱xgüxũ. Rü tama name i pexũ nadaugüguxicatama mea pepuracüe nax ngẽmaãcü penataãẽxẽẽxũca̱x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Natürü name nixĩ i mexũ̃ i perü ngúchaũ̃maxã mea pepuracüe erü tórü Cori ya Tupanaxũ̃ pemuũ̃e.

[23]Rü guxũ̃ma i ngẽma perü puracü i pexüxũ̃wa rü name nixĩ i perü ngúchaũ̃maxã penaxü ñoma tórü Cori ya Cristuaxṹ pepuracüexũ̃rüxũ̃ rü tama i duũ̃xũ̃güaxṹ.

[24]Rü marü nüxũ̃ pecua̱x rü daxũguxũ̃ i naanewa rü tórü Cori ya Cristu tá pexna nanaxã i perü ãmare i maxũ̃ i taguma gúxũ̃. Erü yimá Cristu ya aixcüma perü Cori ixĩcüaxṹ nixĩ i pepuracüexũ̃.

[25]Natürü yíxema chixexũ̃ üxe rü tá ta tanayaxu i tümaarü natanü naxca̱x i ngẽma chixexũ̃ i taxüxũ̃, rü aixcüma Tupana tá tüxna naca naxca̱x i ngẽma taxüxũ̃. Erü nüma ya Tupana rü taxúexũ̃ma naxüpetümare.

## Coróchawa 4

[1]Rü pemax, Pa Corigüx, rü name nixĩ i perü duũ̃xũ̃gümaxã pemecümagüxũ̃, rü tama penawomüxẽ̃exũ̃. ¡Rü nüxna pecua̱xãchie nax pema rü ta pexṹ nangẽxmaxũ̃ ya perü Cori ya daxũgucü!

[2]¡Rü guxũ̃guma peyumüxẽgü! ¡Rü pexuãxẽgü nax tama nüxũ̃ iperüngümaexũ̃ca̱x nax Tupanana moxẽ pexãgüxũ̃!

[3]¡Rü toxca̱x rü ta peyumüxẽgü nax Tupana toxṹ natauxchaxẽxẽxũ̃ca̱x nax nüxũ̃ tixuxũ̃ca̱x i norü ore, rü meama duũ̃xũ̃güca̱x tanango̱xẽxẽxũ̃ca̱x i ngẽma ore ga noxri ẽxũ̃guxũ̃ i Cristuchiga! Rü ngẽma oreca̱x nixĩ i ñu̱xma ichapoxcuxũ̃.

[4]Rü chanaxwa̱xe i cha̱u̱xca̱x peyumüxẽgü nax mea duũ̃xũ̃güca̱x chanango̱xẽ̃exũ̃ i ngẽma ore, erü ngẽma nixĩ i mexũ̃ nax chanaxüxũ̃.

[5]¡Rü mea pemaxẽ nape̱xewa i ngẽma duũ̃xũ̃gü i tama yaxõgüxũ̃! ¡Rü ñu̱xma nax pexṹ natauxchaxũ̃, rü peyoxniẽ nax paxa penaxüxũ̃ i Tupanaarü puracü! ¡Rü taxṹ i perüchomarexũ̃!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[6]Rü ngẽxguma togü i duũxũgümaxã pidexagügu, rü name nixĩ i penataãẽxẽxẽ namaxã i ngẽma dexa i namaxã nüxũ pixuxũ. ¡Rü ngẽmaãcü mea penangãxũ i ngẽma pexna cạxũ nachiga i perü õ!

### Pauru rü wenaxarü yema duũxũgüxũ narümoxẽ

[7]Rü nüma ya taenexẽ ya Tíquicu ya nüxũ ingechaũgücü rü aixcüma choxũ narüngũxẽxẽ rü wüxigu chomaxã Cori ya Tupanaaxṹ napuracü. Rü nüma tá pemaxã nüxũ nixu i chauchiga.

[8]Rü ñụxma rü petanüwa chanamu nax pexũ nataãẽxẽẽxũcạx rü pemaxã nüxũ yaxuxũcạx nax ñuxãcü choxũ nangupetüxũ i chomax.

[9]Rü Tíquicumaxã petanüwa chanamu i Onéchimu, ya taenexẽ ya nüxũ ingechaũgücü ya aixcüma mea Tupanaarü puracü ücü. Rü nüma rü petanüxũ nixĩ. Rü nümagü tá nixĩ i pemaxã nüxũ yaxugüxũ nax tạxacü ngupetüxũ i núma.

[10]Rü pexũ narümoxẽ i Aristárcu i wüxigu chomaxã poxcuxũ. Rü ngẽxgumarüxũ ta pexũ narümoxẽ i Márcu i Bernabéenexẽ ixĩxũ. Rü marü pemaxã nüxũ chixu i Márcuchiga. Rü ngẽxguma tá petanüwa nanguxgu, rü chanaxwạxe nax mea penayauxgüxũ.

[11]Rü ngẽxgumarüxũ ta pexũ narümoxẽ ya taenexẽ ya Yechú ya Ixaixcümacügu ãégacü. Rü ngẽma tomaepụx i yatügü rü ngexicatama nixĩ i Yudíugü i yaxõgüxũ i wüxigu chomaxã puracüexũ i Tupanaarü puracüwa. Rü nümagü rü poraãcü choxũ nataãẽxẽẽgü.

[12]Rü ngẽxgumarüxũ ta pexũ narümoxẽ i Epáparu. Rü nüma rü petanüxũ nixĩ, rü aixcüma nanaxü i Cristuarü puracü. Rü nüma rü guxũguma norü yumüxẽwa Tupanaxũ nacạxaxũ pexcạx nax tama nüxna pixĩgachixũcạx i norü ore rü peyaxõgüamaxũcạx rü aixcüma penaxüxũcạx i ngẽma Tupanaarü ngúchaũ.

[13]Rü choma rü marü nüxũ chacuạx rü pemaxã nüxũ chixu i ñuxãcü Epáparu poraãcü pexcạx naxoegaãẽ rü naxcạx naxoegaãẽ i ngẽma taenexẽgü i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Laodichéaarü ĩanewa ngẽxmagüxũ̃ rü ngẽma Iráporiarü ĩanewa ngẽxmagüxũ̃.

14Rü Luca ya dutúru ixĩcü ya nüxũ̃ ingechaũ̃gücü, rü pexũ̃ narümoxẽ. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta pexũ̃ narümoxẽ i Dema.

15¡Rü chauégagu nüxũ̃ perümoxẽgü i taenexẽgü i Laodichéawa ngẽxmagüxũ̃! ¡Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta nüxũ̃ perümoxẽgü i Nínfa rü guxũ̃ma i taenexẽgü i yaxõgüxũ̃ i napatawa ngutaquẹxegüxũ̃!

16Rü ngẽxguma marü nüxũ̃ pedaumatügu i ñaa popera, rü chanaxwạxe i nawena Laodichéawa penamu nax ngémacüã̱x i taenexẽgü rü ta nüxũ̃ nadaumatügüxũ̃cạx. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta i ngẽma popera i Laodichéawa chamuxũ̃, rü ngẽxguma pexũ̃tawa nanguxgu rü chanaxwạxe i nüxũ̃ pedaumatügü.

17Rü chanaxwạxe i Ariquípumaxã nüxũ̃ pixu, rü ñapegürügü nüxũ̃: “¡Mea napuracü rü yanguxẽxẽ i ngẽma puracü i tórü Cori cuxna ãxũ̃!” ñapegürügü nüxũ̃.

18Choma i Pauru rü chọxmẹxmaxãtama pexcạx chanaxümatü i ñaa chorü moxẽ. ¡Rü nüxna pecuạxãchie nax chapoxcuxũ̃! Rü chanaxwạxe ya Tupana pexũ̃ narüngũ̃xẽxẽ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

# 1 Techarónicawa

## 1 Techarónicawa 1

### Pauru rü nüxũ narümoxẽ ga yema yaxõgüxũ ga Techarónicawa yexmagüxũ

[1]Pa Toenexẽgü i Techarónicawa Ngẽxmagüxũ i Tanatü ya Tupana rü Tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristuarü Duũxũgü Ixĩgüxũx, choma i Pauru rü namaxã i taenexẽgü i Chilbánu rü Timutéu nixĩ i pexca̲x tanaxümatüxũ i ñaa popera. Rü tanaxwa̲xe i Tanatü ya Tupana rü tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu pexũ narüngũxẽxẽ rü pexũ nataãẽxẽxẽ.

### Techarónicawa yexmagüxũ ga yaxõgüxũ rü wüxi ga cua̲xruxũ ga mexũ nixĩgü

[2]Rü torü yumüxẽwa rü guxũguma pexna tacua̲xãchigü, rü pexca̲x Tupanana moxẽ taxã.

[3]Rü guxũguma i ngẽxguma Tanatü ya Tupanamaxã tidexagügu, rü nüxna tacua̲xãchie nax aixcüma mea peyaxõgüãcüma penaxüxũ i Tupanaarü puracü, rü nüxũ pengechaũgüãcüma togüxũ perüngũxẽẽxũ. Rü mea ípenangu̲xẽẽxũ ya tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu rü ngẽmaca̲x yáxna namaxã pexĩnüe i ngẽma ngúxũ i ñu̲xma pingegüxũ.

[4]Pa Chauenexẽgüx ya Tupana Pexũ Ngechaũgüxex, nüxũ tacua̲x nax nümatama pexũ nadexũ nax norü duũxũgü pixĩgüxũca̲x.

[5]Rü yexguma pemaxã nüxũ tixuxgu ga Tupanaarü ore i tüxũ maxẽxẽẽxũ, rü tama toechama tidexagümare, yerü Tupanaãxẽ ya Üünecü toxũ narüngũxẽxẽ nax Tupanaarü poramaxã pemaxã nüxũ tixuxũ. Rü mea nüxũ tacuáãcüma pemaxã nüxũ tixu ga yema ore yerü toõxẽwatama nüxũ tacua̲x nax aixcüma yixĩxũ. Rü pematama meama nüxũ pecua̲x nax aixcüma mea pepe̲xewa tamaxẽxũ nax yemaacü pexũ tarüngũxẽẽgüxũca̲x.

[6]Rü pema rü meama nagu pexĩ ga yema pexũ tangúexẽẽxũ rü yema tüxũ nangúexẽẽxũ ga tórü Cori ya Ngechuchu. Rü ngẽma taãxẽ i Tupanaãxẽ ya Üünecü pexna ãxũmaxã penayauxgü ga yema ore ga woo yemaca̲x poraãcü ngúxũ nax pingegüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]Rü yemaacü ga pema rü wüxi ga cuaxruxũ ga mexũ pixĩgü naxcax ga guxũma ga yema yaxõgüxũ ga Machedóniaanewa rü Acáyaanewa yexmagüxũ.

[8]Rü pewa yema nax peyaxõgüxũgagu rü tórü Cori ya Ngechuchuarü ore rü guxũwama ninguchigü. Rü ngẽmacax i ñuxma rü Machedóniaanewa rü Acáyaanewa rü guxũwama nüxũ nacuaxgü nax aixcüma mea Tupanaaxű peyaxõgüxũ. Rü ngẽmacax marü taxucaxma tüxcüũ i toma rü namaxã nüxũ tixu i ngẽma ore i pechiga.

[9]Yerü nümagütama ga yema duũxũgü rü marü nüxũ nixugügü nax mea toxũ peyauxgüxũ ga yexguma petanüwa taxĩxgu. Rü nüxũ nixugügü nax nüxũ perüxoexũ ga perü tupananetachicünaxãgü nax Tupanaxũchi ya maxũcü rü ixaixcümacüwe perüxĩxũcax nax nüxű pepuracüexũcax.

[10]Rü nüxũ nixugügü ta nax aixcüma ípenanguxẽẽxũ nax wenaxarü tá daxũwa ne naxũxũ ya Ngechuchu ya Tupana Nane ga yuwa ínadaxẽẽãcü. Rü yimá Ngechuchu nixĩ ya tüxũ ínguxũxẽẽcü nüxna i ngẽma poxcu i ãũcümaxũ i tá ínguxũ.

## 1 Techarónicawa 2

### Pauruarü puracü ga Techarónicawa naxüxũ

[1]Pa Chauenexẽgüx, pematama nüxũ pecuax nax tama natücaxmamare yixĩxũ nax pexũtawa taxĩxũ.

[2]Rü pema marü nüxũ pecuax rü naxũpa ga pexũtawa nax tangugüxũ rü chixri tomaxã nachopetü ga Pirípucüãxgü rü tomaxã naguxchigagü. Natürü Tupana toxũ narüngũxẽxẽ nax pemaxã nüxũ tixuxũcax ga norü ore i tüxũ maxẽxẽẽxũ. Rü yemacax tama tamuũeãcüma pemaxã nüxũ tixu ga yema ore woo ga torü uanügü rü poraãcü toxű nax naguxchaxẽẽgüãxũ.

[3]Rü yexguma pemaxã nüxũ tixuxgu ga yema ore, rü tama ítatüeãcüma pemaxã nüxũ tixu. Rü tama chixexũ pemaxã taxügüchaũãcüma rü tama pexũ tawomüxẽẽgüchaũãcüma pemaxã nüxũ tixu ga yema ore.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[4]Yerü Tupana nixĩ ga toxũ̃ unetacü rü toxũ̃ mucü nax pemaxã nüxũ̃ tixuxũ̃cn̲x ga norü ore i tüxũ̃ maxẽxẽẽxũ̃. Rü yemacn̲x Tupana naxwn̲xexũ̃ãcüma pemaxã nüxũ̃ tixu ga yema ore. Rü tama duũ̃xũ̃güxũ̃mare nax tataãẽxẽẽgüxũ̃cn̲x pemaxã nüxũ̃ tixu, natürü nüxũ̃ tixu nax Tupanaxũ̃ tataãẽxẽẽgüxũ̃cn̲x. Rü nüma ya Tupana nixĩ i nangugüãxũ̃ i ngẽma nagu rüxĩnüexũ̃.

[5]Rü pema nüxũ̃ pecun̲x rü taguma pepe̲xewa pexũ̃ ticun̲xüũ̃gü nax toga pexĩnüexũ̃cn̲x, rü taguma pexũ̃ tawomüxẽẽgü nax ngĩxũ̃ tayauxgüxũ̃cn̲x ga perü diẽru. Rü Tupana nixĩ ya toxũ̃ daucü nax aixcüma yixĩxũ̃ i ngẽma nüxũ̃ chixuxũ̃.

[6]Rü taguma naxcn̲x tadaugü nax texé toxũ̃ icun̲xüũ̃güxũ̃, rü woo i pema rü bai i togü.

[7]Rü woo Cristutama nixĩ i toxũ̃ namuxũ̃ nax pemaxã itacuáxũ̃, natürü toma rü tama ñoma wüxi ga ãe̲xgacürüxũ̃ pemaxã tixĩgü. Rü meamare pemaxã itacun̲x, rü ñoma wüxi i mama i ngĩxacügüna mea dn̲u̲xcürüxũ̃ pemaxã tixĩgü.

[8]Rü poraãcü pexũ̃ tangechaũ̃, rü yemacn̲x pexna tanaxã ga Tupanaarü ore. Rü tama Tupanaarü orexicatama pexna taxãxchaũ̃ ga yexguma, natürü marü ítamemare nax pexcn̲x itanaxãxũ̃ i torü maxũ̃ rü ta, yerü poraãcü pexũ̃ tangechaũ̃gü.

[9]Pa Chauenexẽgüx, pema rü nüxna pecun̲xãchie nax ñuxãcü poraãcü tapuracüexũ̃ nax torü õnacn̲x tataxegüxũ̃cn̲x ga yexguma petanüwa tayexmagügu. Rü ngunecü rü woo chütacü tapuracüe nax taxúeãxũ̃ma wüxi ga guxchaxũ̃ tixĩgüxũ̃cn̲x ga yexguma petanüwa pemaxã nüxũ̃ tixuxgu ga Tupanaarü ore.

[10]Pema rü toxũ̃ pedaugü rü Tupana rü ta toxũ̃ nadau nax yexguma petanüwa tayexmagügu rü aixcüma mea Tupanape̲xewa tamaxẽ rü taguma pepe̲xewa chixexũ̃ taxügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]Rü ngẽxgumarüxũ ta pema nüxũ pecuax nax ñuxãcü pexṹ tanangúchaũxẽẽgüxũ rü pexũ tataãẽxẽẽgüxũ ga wüxichigü ñoma wüxi i papa i naxacügüxũ taãẽxẽẽgüxũrüxũ.

[12]Rü ngẽxgumarüxũ ta nüxũ pecuaxgü nax ñuxãcü pexũ taxucuxẽgüxũ nax mea Tupanapexewa pemaxẽxũcax. Rü nüma nixĩ i pexcax nangemaxũ nax nüma ãẽxgacü íyixĩxũwa pengugüxũcax nax ngéma mexũwa pengẽxmagüxũcax.

[13]Rü ngẽmacax guxũguma Tupanana moxẽ taxã, yerü yexguma noxri nüxũ pexĩnüegu ga yema norü ore ga pemaxã nüxũ tixuxũ, rü mea penayauxgü, yerü nüxũ pecuaxgü rü aixcüma Tupanaarü ore nixĩ rü tama duũxũgüarü oremare nixĩ. Rü yema Tupanaarü ore nixĩ ga naxüchicüüxũ ga perü maxũ i pema nax peyaxõgüxũ.

[14]Pa Chauenexẽgüx, nüxũ tacuax nax aixcüma ngúxũ pingegüxũ, yerü petanüxũtama rü chixri pemaxã nachopetü. Natürü yemaacütama nüxũ nangupetü ga Tupanaarü duũxũgü ga Ngechuchu ya Cristuaxṹ yaxõgüxũ ga Yudéaanewa yexmagüxũ. Yerü natanüxũtama ga Yudíugü rü chixri namaxã nachopetü.

[15]Rü yema Yudíugü nixĩ ga tórü Cori ga Ngechuchuxũ imaxgüxũ, yexgumarüxũ ga norü oxigü rü yema nüxíraxũgüxũ ga Tupanaarü orearü uruũgüxũ nax nadaixũrüxũ. Rü yema Yudíugü nixĩ ga towe ingẽxũtanüxũ. Rü nümagü rü tama Tupanaxũ nataãẽxẽẽgü rü guxũ i duũxũgümaxã narüxuanügü.

[16]Rü ngẽxguma ngẽma duũxũgü i tama Yudíugü ixĩgüxũmaxã nüxũ tixuxchaũgu i Tupanaarü ore nax nümagü rü ta nüxṹ nangẽxmagüxũcax i maxũ, rü ngẽma Yudíugü rü toxna nanachuxu. Rü ngẽmaãcü i ngẽma Yudíugü rü poraãcüxüchima chixexũ naxügü. Rü ngẽmacax i ñuxma rü düxwa marü nüxna nangu i ngẽma Tupanaarü poxcu i ãũcümaxũchixũ.

### Pauru rü nüxṹ nangúchaũ nax wenaxarü natanüwa naxũxũ ga yema yaxõgüxũ ga Techarónicawa yexmagüxũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Pa Chauenexẽgüx, yexguma pexna ítixĩxguwena, rü woo tama pexũ̃tawa nax tayexmagüxũ̃, natürü guxũ̃guma pegu tarüxĩnüe, rü poraãcü toxṹ nangúchaũ̃ nax pexũ̃tawa taxĩxũ̃ nax wenaxarü pexũ̃ ítayadaugüxũ̃cax.

18Rü aixcüma ngéma taxĩxchaũ̃. Rü chomatama muẽxpüxcüna chanaxwaxe nax ngéma petanüwa chaxũxũ̃, natürü Chataná rü toxṹ nanaguxchaxẽxẽ nax tama ngéma taxĩxũ̃cax.

19Natürü ngẽxguma wenaxarü núma naxũxgu ya tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu rü ¿texémaxã tá nixĩ i napexewa togü ticuaxüũ̃güxũ̃ rü tataãxẽgüxũ̃? Rü aixcüma pewa tá nixĩ i ítananguxẽẽxũ̃ nax tomaxã nataãẽxũ̃ i ngẽxguma wenaxarü núma naxũxgu.

20Rü aixcüma pemaxã tá nixĩ i togü ticuaxüũ̃güxũ̃ rü tataãẽgüxũ̃.

## 1 Techarónicawa 3

1Rü yexguma taxuacüma wenaxarü petanüwa taxĩxgu, rü düxwa nagu tarüxĩnüe nax toxicatama Aténagu tarüchoxũ̃.

2-3Rü nagu tarüxĩnüe nax pexũ̃tawa tanamuxũ̃ ga taenexẽ ga Timutéu nax pexũ̃ íyadauxũ̃cax. Rü nüma nixĩ i Tupanaarü puracütanüxũ̃ i wüxigu tomaxã puracüxũ̃ nax nüxũ̃ tixuxũ̃cax i ngẽma ore i mexũ̃ i Cristuchiga. Rü yéma petanüwa tanamu nax pexũ̃ nangũ̃xẽẽxũ̃cax nax yexeraãcü peyaxõgüxũ̃cax rü aixcüma petaãẽgüxũ̃cax rü yemaacü taguma texé ga petanüwa nüxũ̃ rüxoxũ̃cax ga yexguma yema guxchaxũ̃gü pexṹ yexmagu. Erü pematama marü nüxũ̃ pecuax nax guxãma i yixema nax yaxõgüxũ̃ rü ngúxũ̃ tá tingegü.

4Rü yexguma petanüwa tayexmagügu rü marü pemaxã nüxũ̃ tixu nax ngúxũ̃ tá pexcax ínguxũ̃. Rü pema marü nüxũ̃ pecuax nax aixcüma yemaacü pexũ̃ naxüpetüxũ̃.

5Rü yemacax ga yexguma marü tama yáxna namaxã chaxĩnügu nax tama pechigaxũ̃ chacuáxũ̃, rü yemacax düxwa Timutéuxũ̃ yéma petanüwa chamu nax pexna yacaxũ̃cax rü aixcüma yixĩx nax peyaxõgüamaxũ̃ i Tupanaarü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ore. Yerü chaxoegaãxẽ rü bexmana Chataná rü chixexũ̃gu pexũ̃ nayixẽxẽ, rü yemacax natücaxmamare chi nixĩ ga torü puracü ga petanüwa taxüxũ̃.

[6]Natürü ñuxma nax ínanguxũ̃ i Timutéu nax petanüwa ne naxũxũ̃, rü mexũ̃ i ore i pechiga ngéma ne nange. Rü tomaxã nüxũ̃ nixu nax mea peyaxõgüxũ̃ rü pegü pengechaũ̃güxũ̃. Rü tomaxã nüxũ̃ nixu nax guxũ̃guma toxũ̃ pengechaũ̃güãcüma toxna pecuaxãchiexũ̃. Rü tomaxã nüxũ̃ nixu ta nax poraãcü wena toxũ̃ pedaugüchaũ̃xũ̃ ngẽxgumarüxũ̃ i toma rü ta wena pexũ̃ tadaugüchaüxũ̃rüxũ̃.

[7]Rü ngẽmacax, Pa Chauenexẽgüx, rü woo guxchaxũ̃ toxṹ nax ngẽxmaxũ̃ rü ngúxũ̃ nax tingegüxũ̃, rü poraãcü toxũ̃ nataãẽxẽxẽ i ngẽma pexũ̃ nax tacuáchigaxũ̃ nax mea peyaxõgüamaxũ̃.

[8]Rü ñuxma nax nüxũ̃ tacuáchigaxũ̃ nax aixcüma mea tórü Coriaxṹ peyaxõgüamaxũ̃, rü poraãcü tataãẽgü.

[9]¿Rü ñuxãcü tá Tupanana moxẽ taxã naxcax i ngẽma taãxẽ i taxũ̃ i toxna pexãxũ̃? Erü aixcüma pegagu nixĩ i toxṹ nangẽxmaxũ̃ i wüxi i taãxẽ i taxũ̃ i napexewa ya Tupana.

[10]Rü ngunecü rü chütacü rü tayumüxẽgü, rü Tupanana naxcax tacagü nax petanüwa toxũ̃ nawoeguxẽẽxũcax nax wena pexũ̃ tadaugüxũcax rü pexũ̃ tarüngũ̃xẽẽgüxũcax nax yexeraãcü nüxṹ peyaxõgüxũcax.

[11]Rü poraãcü tanaxwaxegü nax Tanatü ya Tupana rü tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu toxũ̃ natauxchaxẽẽxũ̃ nax wena petanüwa ítayadaugüxũcax.

[12]Rü tanaxwaxegü nax tórü Cori ya Ngechuchu pexũ̃ rüngũ̃xẽẽxũ̃ nax yexeraãcü pegü pengechaũ̃güxũcax rü guxũ̃ i duũ̃xũ̃güxũ̃ nax pengechaũ̃güxũcax, ngẽxgumarüxũ̃ i toma rü poraãcü pexũ̃ nax tangechaũ̃güxũ̃rüxũ̃.

[13]Rü tanaxwaxegü nax tórü Cori ya Ngechuchu pexũ̃ rüngũ̃xẽẽxũ̃ nax peãẽwa aixcüma mea peyaxõgüxũcax rü norü duũ̃xũ̃gü i aixcüma mexũ̃gü nax pixĩgüxũcax rü nax nataxuxũcax i perü pecadugü i napexewa ya Tanatü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ya Tupana i ngẽxguma wena núma naxũxgu ya tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu namaxã i guxũma i ngẽma Tupanaarü Duũxũgü i Üünexũ. Rü ngẽmaãcü yixĩx.

## 1 Techarónicawa 4

### Maxũ i Tupanaxũ taãẽxẽẽxũchiga

[1]Ñu̱xma Pa Chauenexẽgüx, rü tórü Cori ya Ngechuchuégagu pexũ taca̱xaxũ rü pexũ tamu nax yema pexũ tangúexẽẽxũrüxũ wüxichigü i ngunexũgu yexeraãcü Tupanaca̱x mea pemaxẽxũ nax ngẽmaãcü penataãẽxẽẽxũca̱x ngẽma marü pexüxũrüxũ.

[2]Pema rü marü nüxũ pecua̱x ga yema torü ucu̱xẽgü ga tórü Cori ya Ngechuchu toxũ muxũ nax pexũ tangúexẽẽxũca̱x.

[3]Rü ngẽma Tupana naxwa̱xexũ nixĩ nax aixcüma namexũ i perü maxũ rü naxca̱xicatama nax pemaxẽxũ. ¡Rü taxú̱ i pexenearü ngúchaũ pexü rü nai i ngexũmaxã pemaxẽ!

[4]Rü wüxichigü tanaxwa̱xe nax aixcüma tümama̱xũ tangechaũxũ, rü ngĩmaxãxicatama nax tamaxũxũ.

[5]Rü tama name i nagu pemaexũ i ngẽma naxũnearü ngúchaũgü i nagu namaxẽxũ i ngẽma duũxũgü i tama Tupanaxũ cua̱xgüxũ.

[6]Rü tama name i texé tümaenexẽxũ tawomüxẽxẽ. Rü Tupana tá poraãcü tüxũ napoxcu ya guxãma ya yíxema ngẽmaãcü maxú̱xe, yema marü pemaxã nüxũ tixuxũrüxũ.

[7]Erü Tupana tüxũ nade nax mea imaxẽxũca̱x rü tama chixexũ ixügüxũca̱x.

[8]Rü ngẽmaca̱x ega texé tama naga ĩnügu i ñaa ngu̱xẽẽtaegü, rü tama wüxi i duũxũga nixĩ i tama taxĩnüxũ, natürü Tupanagatama nixĩ i tama taxĩnüxũ. Rü gumá nixĩ ga pexna namucü ga Naãxẽ ya Üünexũ.

[9]Rü ngẽma nax pegü pengechaũgüxũchiga, rü taxuca̱xma pexca̱x chanaxümatü i poperawa. Yerü Tupanatama nixĩ ga marü pexũ ngúexẽẽcü nax pegü pengechaũgüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[10]Rü aixcüma nixĩ i nüxũ pengechaũgüxũ i guxũma i taenexẽgü i Machedóniaanewa ngẽxmagüxũ. Natürü, Pa Toenexẽgüx, pexũ tacax̲axaxũgü nax yexeraãcü nüxũ pengechaũgüxũcax̲.

[11]¡Rü pora pexü nax mea pemaxẽxũcax̲ rü wüxichigü tümame̲xẽmaxã tümaarü puracü taxügüxũcax̲, yema marü pemaxã nüxũ tixuxũrüxũ!

[12]Rü ngẽxguma ngẽmaãcü pepuracüegu, rü ngẽma duũxũgü i tama yaxõgüxũ rü tá pexũ nangechaũgü, rü taxúeme̲xẽwa tá pengẽxmagü.

### Ñuxãcü tá nixĩ i ngẽxguma nataeguxgu ya tórü Cori

[13]Pa Chauenexẽgüx, tanaxwax̲e nax nüxũ pecuáxũ i tax̲acü tá namaxã naxüpetüxũ i ngẽma yuexũ nax tama pengechaũgüxũcax̲ naxrüxũ i ngẽma togü i duũxũgü i taxuxũma ínangu̲xuxẽẽgüxũ nax wena tá namaxẽxũ i ngẽma yuexũ.

[14]Rü yixema nax yaxõgüxũ nax Ngechuchu nayuxũ rü wena namaxṹxũ, rü ngẽxgumarüxũ ta tayaxõgü nax Tupana tá wüxigu Ngechuchumaxã ínadagüxẽxẽxũ i guxũma i ngẽma nüxṹ yaxõgüãcüma yuexũ.

[15]Rü ngẽmacax̲ pemaxã nüxũ tixu ga yema ngu̲xẽẽtae ga tórü Cori namaxã ngu̲xẽẽtaexũ. Rü ngẽxguma wena núma naxũxgu ya tórü Cori, rü yixema nax imaxẽxũ rü taxũtáma yixira ngẽma yuexũpe̲xegu taxĩ.

[16]Erü nümatama ya Cori rü daxũwa tá ínarüxĩ, rü tá nüxũ taxĩnüe i wüxi i naga i daxũwa inaxũxũ i tüxũ muxũ, rü naga i Tupanaarü orearü ngeruxũgüarü ãe̲xgacü. Rü tá nüxũ taxĩnüe nax yacuexũ ya Tupanaarü cornéta. Rü ngẽxguma i ngẽma yuexũ i Cristuaxṹ yaxõgüxũ rü tá nüxíra ínarüdagü.

[17]Rü ngẽmawena i yixema nax imaxẽxũ rü tá wüxigu caixanexũgu tüxũ nigagü namaxã i ngẽma duũxũgü i yuwa írüdagüxũ. Rü ngẽmaãcü tá daxũgu tórü Corixũ tayangaugü nax guxũgutáma naxũtawa ingexmagüxũcax̲.

[18]Rü ngẽmacax̲ chanaxwax̲e i ñaa oremaxã pegü petaãẽxẽẽgü.

## 1 Techarónicawa 5


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Natürü, Pa Chauenexẽgüx, rü ngẽma norü ngunexũ̃ rü taunecü i tá nagu nangupetüxũ̃ i ngẽma pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃, rü taxucạxma pexcạx chanaxümatü i ngẽmachiga.

[2]Erü pematama mea nüxũ̃ pecuạx rü ngẽma ngunexũ̃ i taxúema nagu ínangũxuxẽẽxũ̃gu tá nixĩ i ínanguxũ̃ ya tórü Cori ya Ngechuchu. Rü ñoma wüxi i ngítạxaxũ̃ i ngürüãchi chütacü ínguxũ̃rüxũ̃ tá nixĩ.

[3]Rü ngẽxguma duũ̃xũ̃gü nagu írüxĩnüegu nax guxũ̃ma mexũ̃ rü taxuxũ̃ma nüxũ̃ üpetüxũ̃, rü ngẽma ngunexũ̃gu rü ngürüãchi tá ínangu i taxũ̃ i guxchaxũ̃gü. Rü ñoma wüxi i ngecü i ãxacücü rü ngürüãchi ngĩxacümaxã ngụxnecacürüxũ̃ tá nixĩ nax taxúema naxchạxwa iñaxũ̃ i ngẽma.

[4]Natürü pemax, Pa Chauenexẽgüx, rü marü meama nüxũ̃ pecuạx i Cristuarü nguchiga. Rü ngẽmacạx taxucạxma ngürüãchi pexũ̃ ínayabaixgü ya Cori ya Ngechuchu ñoma wüxi i ngítạxáxũ̃ tüxũ̃ íbaixgüxũ̃rüxũ̃.

[5]Erü guxãma i pema rü Tupanaarü duũ̃xũ̃gü pixĩgü, rü ngẽmacạx ngóonexũ̃wa pengẽxmagü. Rü yixema rü tama ẽanexũ̃wa tangexmagü rü tama tanaxü i ngẽma chixexũ̃ i ẽanexũ̃wa üxũ̃.

[6]Rü ngẽmacạx tama name i taechita tamaxẽmare naxrüxũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i tama yaxõgüxũ̃. Rü name nixĩ i taxããẽgü, rü mea taãxẽgu tarüxĩnüe.

[7]Erü ngẽma duũ̃xũ̃gü i naechitamare maxẽxũ̃ rü ñoma duũ̃xũ̃gü i chütacü peexũ̃rüxũ̃ nixĩgü. Rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i axegüxũ̃ rü chütacü nixĩ i nügü nangãxẽxẽẽxũ̃.

[8]Rü yixema nax ngóonexũ̃wa ingẽxmagüxũ̃, rü tanaxwạxe i guxũ̃guma taxũãẽgü. Rü tanaxwạxe i tórü õmaxã rü tórü ngechaũ̃maxã rü tórü maxũ̃ i taguma gúxũ̃ i ínanguxẽẽxũ̃maxã yigü ítapoxũ̃gü ñoma wüxi i churara rü norü poxũ̃remüruxũ̃maxã rü napatẹxemaxã nügü ípoxũ̃xũ̃rüxũ̃.

[9]Erü Tupana rü tama tüxũ̃ nade nax tüxũ̃ napoxcuexũ̃cạx, natürü tüxũ̃ nade nax tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristugagu nayauxgüxũ̃cạx i maxũ̃ i taguma gúxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10Rü Ngechuchu ya Cristu rü taxca̲x nayu nax wüxigu namaxã imaxẽxũca̲x i daxũguxũ i naanewa. Rü woo marü iyueyane ínanguxgu rüẽ̲xna imaxẽyane ínanguxgu, rü wüxiwa tá namaxã tamaxẽ.

11Rü ngẽmaca̲x, Pa Chauenexẽgüx, rü name nixĩ i wüxichigü pegü petaãẽxẽẽgü rü pegü peporaexẽxẽ i perü õwa ngẽxgumarüxũ i ñu̲xma nax marü ípenaxügüxũ.

### Pauru rü nayaxucu̲xẽgü ga yema yaxõgüxũ

12Pa Chauenexẽgüx, pexũ taca̲xaxũgü nax nüxũ pengechaũgüxũ i ngẽma taenexẽgü i petanüwa puracüexũ rü pemaxã icua̲xgüxũ rü pexũ ngúexẽẽxũ i Cori ya Ngechuchuarü ore.

13Rü name nixĩ i namaxã petaãẽgü rü aixcüma nüxũ pengechaũgü i ngẽma taenexẽgü, erü nümagü nixĩ i pexũ nangũxẽẽgüxũ. Rü name nixĩ i pegü pengechaũgüãcüma pemaxẽ.

14Rü pemaxã nüxũ tixu ta nax penaxucu̲xẽgüxũ i ngẽma duũxũgü i oexũ i tama puracüechaũxũ. ¡Rü nüxṹ penangúchaũxẽẽgü i ngẽma duũxũgü i marü nüxũ rüxoechaũxũ nax yaxõgüãxũ! ¡Rü nüxũ perüngũxẽxẽgü i ngẽma duũxũgü i turaexũ i norü õwa! ¡Rü yáxna namaxã pexĩnüe i guxũma i ngẽma taenexẽgü!

15Rü ngẽxguma texé chixexũ pemaxã ü̲xgu, rü tama name i chixexũmaxã penataeguxẽxẽ. ¡Rü pora pexügü nax guxũguma mexũ pexügüxũ i pegütanüwa rü guxũma i ngẽma togütanüwa rü ta!

16Rü name nixĩ i guxũguma petaãẽgü.

17¡Rü guxũguma peyumüxẽgü!

18¡Rü woo ta̲xacü pexũ ngupetügu, rü Tupanana moxẽ pexãgü! Erü ngẽma nixĩ ya Tupana naxwa̲xexũ nax penaxüxũ i pema ya Ngechuchu ya Cristuarü duũxũgü nax pixĩgüxũ.

19Rü tama name i nüxũ pexoe i Tupanaãxẽ ya Üünecü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[20]Rü ngẽxguma norü orearü uruũwa pemaxã yadexaxgu ya Tupana rü tama name i nüxũ pexoe.

[21]Natürü name nixĩ i meama penangugü i guxũma i ore nax nüxũ pecuáxũca̱x rü aixcüma yixĩxũ i ngẽma ore rüe̱xna tama. ¡Rü ngẽma ore i aixcüma mexũixicatama pixõgü!

[22]¡Rü nüxna pixĩgachi i naguxũraũxũ i chixexũgü!

[23]Rü chanaxwa̱xe i nümatama ya Tupana ya tüxũ taãẽxẽẽcü pexũ imexẽxẽ nax aixcüma nape̱xewa pimexũca̱x. Rü chanaxwa̱xe i guxũwama pexna nadau i peãẽwa, rü perü ĩnüwa, rü pexenewa nax nataxuxũca̱x i ta̱xacü i perü chixexũ i ngẽxguma wenaxarü núma naxũxgu ya tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu.

[24]Rü nüma ya Tupana ya pexũ decü rü tá nayanguxẽxẽ i guxũma i ngẽma pemaxã nüxũ yaxuxũ.

### Pauru rü wenaxarü yema duũxũgüxũ narümoxẽ rü naxca̱x ínaca nax Cori ya Ngechuchu ya Cristu nüxũ rüngũxẽẽxũ ga yema yaxõgüxũ

[25]Pa Chauenexẽgüx, ¡Toxca̱x peyumüxẽgü!

[26]Rü chanaxwa̱xe i nüxũ pengechaũgüãcüma nüxũ perümoxẽgü i guxũma i taenexẽgü.

[27]Rü Cori ya Ngechuchuégagu pexũ chamu nax guxũ i taenexẽgüpe̱xewa nüxũ pedaumatüxũ i ñaa popera i pexca̱x ngéma chamuxũ.

[28]Rü chanaxwa̱xe i tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu pexũ narüngũxẽxẽ i guxãma i pemax.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

# 2 Techarónicawa

## 2 Techarónicawa 1

### Pauru rü nüxũ narümoxẽ ga yema yaxõgüxũ ga Techarónicawa yexmagüxũ

[1]Pa Toenexẽgü i Yaxõgüxũ i Techarónicawa Ngẽxmagüxũ, choma i Pauru namaxã i taenexẽgü i Chilbánu rü Timutéu nixĩ i tanaxümatüxũ i ñaa popera pexca̱x i pema i Tanatü ya Tupana rü tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristuarü duũxũgü ixĩgüxũ.

[2]Rü tanaxwa̱xe i Tanatü ya Tupana rü tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu pexũ rüngũxẽxẽ rü pexũ nataãẽxẽxẽ.

### Ngẽma chixexũ ügüxũ rü Tupana tá nanapoxcue i ngẽxguma wenaxarü núma naxũxgu ya Cristu

[3]Pa Toenexẽgüx, guxũguma Tupanana moxẽ pexca̱x taxã. Rü name nixĩ nax ngẽmaãcü tanaxüxũ, erü pema rü yexeraãcü peyaxõgüetanü, rü wüxichigü i pema rü yexeraãcü pegü pingechaũgüetanü.

[4]Rü ngẽmaca̱x tomatama taãẽãcüma pechigaxũ tixu natanüwa i ngẽma togü i Tupanaaxṹ yaxõgüxũ. Rü namaxã nüxũ tixu nax aixcüma mea peyaxõgüxũ, rü ñuxãcü namaxã peporaexũ woo pewe yangexũtanügu i ngẽma Yudíugü rü woo namuxgu i ngẽma ngúxũ i pexca̱x íngugüxũ.

[5]Rü ngẽma guxchaxũgü i pexca̱x ínguxũwa nüxũ tacua̱x nax Tupana pexũ íyamexẽẽgüxũ nax pichocuxũca̱x i ngextá nüma ãẽ̱xgacü íyixĩxũwa. Rü ngẽmaca̱x nixĩ i ngúxũ pingegüxũ i ñu̱xmax.

[6]Rü name nax Tupana ngúxũ nüxũ yangexẽẽgüxũ i ngẽma duũxũgü i ngúxũ pexũ ingegüxẽẽxũ.

[7]Rü pema i ñu̱xma ngúxũ pingegüxũ rü Tupana tá tüxũ inarüngũgüxẽxẽ. Rü ngẽma tá nanaxü ya Tupana i ngẽxguma üxüemagu daxũwa ne naxũxgu ya tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu wüxigu namaxã i norü orearü ngeruũgü i poraexũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]Rü núma tá naxũ i nüma ya tórü Cori ya Ngechuchu nax napoxcueãxũca̲x i ngẽma duũxũgü i tama Tupanaxũ cua̲xgüchaũxũ rü tama naga ĩnüexũ i ngẽma ore i mexũ i tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristuchiga.

[9]Rü ngẽma duũxũgü rü poxcu i taguma guxũgu tá inarütauxe, rü tórü Cori ya Ngechuchuarü yáxũwa tá nawogü. Rü ngéma rü tagutáma nüxũ nadaugü i tórü Cori ya Ngechuchuarü mexũ rü norü pora.

[10]Rü ngẽmaãcü tá ngẽma duũxũgümaxã nangupetü i ngẽxguma tórü Cori ya Ngechuchu núma ũxgu nax norü duũxũgü i üünexũ nüxũ icua̲xüũgüxũca̲x. Rü guxũma i yaxõgüxũ rü tá naba̲i̲xãchiãẽgü rü nataãẽgü i ngẽxguma nüxũ nadaugügu. Rü pema rü tá ta ngéma pengẽxmagü, yerü peyaxõgü ga yema Tupanaarü ore ga pemaxã nüxũ tixuxũ.

[11]Rü ngẽmaca̲x guxũguma pexca̲x tayumüxẽgü. Rü Tupanana taca nax nüma pexũ nadauxũ nax mexũ i norü duũxũgü pixĩgüxũ i ñu̲xma nax pexũ nadexũ. Rü ngẽxgumarüxũ ta nüxna taca nax nümatama norü poramaxã yanguxẽẽãxũca̲x i guxũma i ngẽma mexũ i peãẽwa nagu perüxĩnüexũ rü guxũma i ngẽma puracügü i perü õgagu pexüxũ.

[12]Rü ngẽxguma Tupana ngẽmaãcü pexũ rüngũxẽẽgu, rü perü maxũ i mexũgagu rü duũxũgü tá nüxũ nicua̲xüũgü ya tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu. Rü nümatama ya tórü Cori rü tá pemaxã nataãxẽ, erü nüma rü wüxigu Tanatü ya Tupanamaxã pexũ nangechaũgü.

## 2 Techarónicawa 2

### Pauru rü nanango̲xẽxẽ i ñuxãcü tá nax yixĩxũ i ngẽxguma ínanguxgu ya Cori ya Ngechuchu

[1-2]Rü ñu̲xma Pa Chauenexẽgüx, rü pemaxã nüxũ tixuxchaũ i nachiga ya tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu i ngẽxguma wena núma naxũxgu rü tüxũ nangutaque̲xexẽẽgügu nax wüxiwa namaxã ingexmagüxũca̲x. Rü pexũ taca̲xaxũ nax tama penaxüchicüüxũca̲x i perü ĩnü rü tama paxa peyaxõgüxũ i ta̲xacürü to i ore i tama toma pemaxã nüxũ tixuxũ ixĩxũ. Erü tama tanaxwa̲xe nax peba̲i̲xãchiãẽgüxũ ega texé pemaxã idoraegu rü pemaxã nüxũ ixuxgu nax marü ínanguxũ ya tórü Cori ya Ngechuchu. Rü ngẽxguma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

texé pemaxã nüxũ̃ ixuxgu nax nagu taxãnegüxũ̃ nax Cristu rü marü ínanguxũ̃, rü tama name i tümaga pexĩnüe. Rü woo pemaxã nüxũ̃ tixugügu nax tanayauxgüxũ̃ i wüxi i torü popera i nawa nüxũ̃ ixuxũ̃ nax marü wena ínanguxũ̃ ya tórü Cori ya Ngechuchu, ¡rü taũtáma tüxṹ̃ peyaxõgü!

[3]¡Rü taũtáma naga pexĩnüe i ngẽma duũ̃xũ̃gü i ngẽmaãcü pexũ̃ womüxẽẽgüchaũ̃xũ̃! Erü naxũ̃pa nax Ngechuchu núma ũxũ̃ rü tá ínangu i ngẽma yatü i Tupanaarü uanü ixĩxũ̃, rü tá nananuexẽxẽ i muxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü i yaxõgüchiréxũ̃. Natürü Tupana marü ngẽma yatümaxã nanaxuegu rü tá nax napoxcuxũ̃.

[4]Rü ngẽma Tupanaarü uanü rü tá Tupanamaxã rü guxũ̃ma i ngẽma Tupanaarü ixĩgüxũ̃maxã narüxuanü. Rü tá naxchi naxai i guxũ̃ma i ngẽmaxũ̃gü i namaxã Tupanaxũ̃ icua̱xüũ̃güxũ̃. Rü Tupanapata ya taxũ̃newa tá nayarüto ñoma Tupana yixĩxũ̃rüxũ̃. Rü nüma rü tá nügü nixu nax Tupana yixĩxũ̃.

[5]¿Tama ẽxna nüxna pecua̱xãchie ga yexguma petanüwa chayexmagu, rü marü meama pemaxã nüxũ̃ chixu nachiga ga yema?

[6]Rü pema marü nüxũ̃ pecua̱x nax ta̱xacücа̱x yixĩxũ̃ i tauta núma naxũxũ̃ i ngẽma Tupanaarü uanü. Tauta núma naxũ, erü tauta nawa nangu i ngẽma ngunexũ̃ i nagu nua naxũxũ̃.

[7]Rü ngẽma chixexũ̃ i bexma nagu naxĩnüxũ̃ i Tupanaarü uanü, rü marü inaxügü nax nagu namaxẽxũ̃ i duũ̃xũ̃gü. Natürü nümatama i ngẽma uanü rü taxũtá nango̱x ñu̱xmatáta ngẽma ínachaxãchixẽẽxũ̃ nüxna ixũgachi.

[8]Rü ngẽxguma ngẽma ínachaxãchixẽẽxũ̃ nüxna ixũgachigu, rü tá ínangu i ngẽma Tupanaarü uanü. Natürü nüma ya tórü Cori ya Ngechuchu rü ngẽxguma ínanguxgu rü wüxi i “cue”, ñaxũ̃maxã tá nayama̱x. Rü norü ya̱u̱xracüümaxã tá inayanaxoxẽxẽ i ngẽma norü uanü.

[9]Rü ngẽma Tupanamaxã rüxuanüáxũ̃, rü Chatanáarü ngũ̃xẽẽmaxã tá ínangu rü ngẽmaca̱x tá naporaxüchi. Rü tá nanaxü i naguxũ̃raũ̃xũ̃ i cua̱xruũ̃gü i Chatanáarü poramaxã naxüxũ̃ i namaxã duũ̃xũ̃güxũ̃ nawomüxẽẽxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10Rü naguxũraũxũ i chixexũ tá naxü nax nawomüxẽẽãxũcạ̃x i ngẽma duũxũgü i poxcuwa ĩxũ. Rü ngẽmaãcü tá nüxũ naxüpetü i ngẽma duũxũgü, yerü tama nanayauxgüchaũ rü tama nüxũ nangechaũgü i ngẽma Tupanaarü ore i aixcüma ixĩxũ i tüxũ maxẽxẽẽxũ.

11Rü ngẽmacạ̃x ya Tupana rü nanangexrü i ngẽma duũxũgü nax ínatüexũ̃cạ̃x rü yaxõgüãxũ̃cạ̃x i ngẽma doramare ixĩxũ.

12Rü ngẽmacạ̃x düxwa Tupana tá poxcu namaxã naxuegu i guxũ̃ma i ngẽma duũxũgü i tama yaxõgüchaũxũ i ngẽma ore i aixcüma ixĩxũ rü ñụ̃xũchi namaxã taãẽgüxũ i ngẽma chixexũ nax naxügüxũ.

### Tupana tüxũ nade nax tüxṹ nangẽxmaxũ̃cạ̃x i maxũ i taguma gúxũ

13Natürü, Pa Chauenexẽgüx i Tórü Cori ya Ngechuchu Pexũ Ngechaũgüxex, rü guxũ̃guma Tupanana moxẽ pexcạ̃x taxã yerü nüma ga Tupana rü noxritama naane ixügügumama pexũ nade nax pexíra penayauxgüxũ̃cạ̃x i maxũ i taguma gúxũ ga yexguma pexũ nangũ̃xẽẽgu ga Naãxẽ ya pexũ üünexẽẽxũ rü peyaxõgügu i ngẽma ore i aixcüma ixĩxũ.

14Rü yemacạ̃x Tupana pexcạ̃x naca ga yexguma pemaxã nüxũ tixuxgu ga norü ore i mexũ i tüxũ maxẽxẽẽxũ. Erü nüma nanaxwạ̃xe nax pexṹ nangẽxmaxũ̃cạ̃x i pechica i tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristuxũ̃tawa i ngextá ínamexẽchixũ̃wa.

15Rü ngẽmacạ̃x, Pa Chauenexẽgüx, rü chanaxwạ̃xe i mea peyaxõgüama rü tama nüxũ ipeyarüngümae ga yema ore ga tomatama pexũ tangúexẽẽxũ rü yema ore ga poperagu pexcạ̃x taxümatüxũ.

16Rü tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu rü Tanatü ya Tupana ya tüxũ ngechaũ̃cü rü guxũ̃guma taãxẽ tüxna ãcü rü marü tamaxã namecüma rü ngẽmacạ̃x tamaxã inaxuneta nax guxũ̃gutáma naxũ̃tawa ingẽxmagüxũ.

17Rü ngẽmacạ̃x tanaxwạ̃xe nax nüma pexũ nangũ̃xẽẽxũ nax guxũ̃guma petaãẽgüxũ̃cạ̃x rü mexũ i oremaxã pidexagüxũ̃cạ̃x rü mexũ pexügüxũ̃cạ̃x.

## 2 Techarónicawa 3

### Pauru naxcạ̃x ínaca nax naxcạ̃x nayumüxẽgüxũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Rü ñu̱xma Pa Chauenexẽgüx, rü chanaxwa̱xe nax toxca̱x peyumüxẽgüxũ̃ nax paxa guxũ̃wama nanguxũ̃ca̱x i tórü Cori ya Ngechuchuarü ore, rü duũ̃xũ̃gü norü ngúchaũ̃maxã nax nayauxgüxũ̃ca̱x yema pema nax penayauxgüxũ̃rüxũ̃.

[2]¡Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta toxca̱x peyumüxẽgü nax tama naxme̱xgu tayixũ̃ca̱x i ngẽma duũ̃xũ̃gü i chixexũ̃gu maxẽxũ̃! Erü tama guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü nayaxõgü.

[3]Rü nüma ya tórü Cori ya Ngechuchu rü aixcüma nayanguxẽxẽ i ngẽma tamaxã inaxunetaxũ̃. Rü nüma tá pexũ̃ naporaexẽxẽ rü pexna nadau nax tama chixexũ̃gu peyixũ̃ca̱x.

[4]Rü tórü Cori ya Ngechuchu toxũ̃ nüxũ̃ nacua̱xẽxẽ nax aixcüma penaxüxũ̃ i ngẽma pexũ̃ tamuxũ̃, rü guxũ̃gutáma penaxüechaxũ̃ i ngẽma pemaxã nüxũ̃ tixuxũ̃.

[5]Rü tanaxwa̱xe i tórü Cori ya Ngechuchu pexũ̃ narüngũ̃xẽxẽ nax pegü pengechaũ̃güxũ̃ca̱x, ngẽma Tupana tüxũ̃ ngechaũ̃xũ̃rüxũ̃. Rü naxca̱x ítaca nax pexũ̃ naporaexẽẽxũ̃ca̱x nax Cristurüxũ̃ namaxã peporaexũ̃ca̱x i ngẽma ngúxũ̃gü i pexca̱x íngugüxũ̃.

### Name nixĩ nax ipuracüexũ̃ i wüxichigü

[6]Pa Chauenexẽgüx, tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristuégagu pexũ̃ tamu nax nüxna pixĩgachixũ̃ca̱x i ngẽma yaxõxũ̃ i tama nagu ixũxũ̃ i ngẽma pexũ̃ tangúexẽẽxũ̃.

[7]Erü pema rü marü nüxũ̃ pecua̱x nax mea pemaxẽxũ̃ nax nagu pexĩxũ̃ca̱x i tocüma. Yerü toma ga yexguma petanüwa tayexmagügu rü tapuracüe, rü tama yexma tarüchomare.

[8]Rü toma rü taguma texéarü õna ngetanüãcüma tango̱x. Natürü ngunecü rü chütacü rü torü õnaca̱x tapuracüe nax tama wüxi ga guxchaxũ̃ pexũ̃́ tixĩgüxũ̃ca̱x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[9]Rü woochirẹx Tupanapẹxewa rü name nax perü ngũ̃xẽẽcạx ítacạxaxũ̃, natürü tama yemaacü tanaxü. Rü torü õnacạx tapuracüe, yerü pexũ̃ nüxũ̃ tadauxẽẽchaũ̃ ga tocüma nax pema rü ta nagu pexĩxũ̃cạx.

[10]Yerü yexguma petanüwa tayexmagügu, rü pemaxã nüxũ̃ tixu rü ñatarügügü: “Yíxema tama puracüchaũ̃xẽ, rü noxtacüma ngexrüma nixĩ nax tachibüxũ̃”, ñatarügügü.

[11]Rü ngẽmacạx pexcạx tanaxümatü i ngẽmachiga, erü nüxũ̃ tacuáchiga nax petanüwa nangẽxmaxũ̃ i ñuxre i duũ̃xũ̃gü i oexũ̃ i tama puracüechaũ̃xũ̃ rü ngẽma togue üxũ̃gu rüxĩnüexũ̃.

[12]Rü tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristuégagu tanamu rü tanaxucụxẽ nax napuracüexũ̃cạx i ngẽma duũ̃xũ̃gü nax nümatama norü õnacạx nataxegüxũ̃cạx.

[13]Natürü i pemax, Pa Chauenexẽgüx, tama name nax nüxũ̃ perüchauexũ̃ nax mexũ̃ pexügüxũ̃.

[14]Rü ngẽxguma texé tama naga ĩnügu i ñaa ore i poperawa pemaxã nüxũ̃ tixuxũ̃, rü name i penangugü nax texé tixĩxũ̃. Rü tama name i tümamaxã pexãmücü nax taxãneexũ̃cạx i tümax.

[15]¡Natürü taxũtáma tümamaxã perüxuanü! Rü name nixĩ i ñoma peenexẽxũ̃ pexucụxẽxũ̃rüxũ̃ mea tüxũ̃ pexucụxẽ.

### Pauru rü naxcạx ínaca nax Cori ya Ngechuchu nüxũ̃ rüngũ̃xẽẽxũ̃ ga yema yaxõgüxũ̃

[16]Rü chanaxwạxe i nümatama ya tóxrü Cori ya tóxrü ngüxmüxẽẽruxũ̃ guxũ̃guma i guxũ̃wama pexna nanaxã i norü taãxẽ. Rü chanaxwạxe nax petanüwa nangẽxmaxũ̃ i guxãma i pemax.

[17]Choma i Pauru rü chọxmẹxmaxãtama pexcạx chanaxümatü i ñaa chorü moxẽ. Rü ngẽmaãcü nixĩ i chanaxümatüxũ̃ rü chaugü nagu chaxümatüégaxũ̃ i guxũ̃ma i chorü popera.

[18]Rü chanaxwạxe i tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu pexũ̃ narüngũ̃xẽxẽ i guxãma i pemax.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

# 1 Timutéucax

## 1 Timutéucax 1

### Timutéuxũ narümoxẽ ga Pauru

[1-2]Pa Timutéux, cuxũ charümoxẽ. Rü choma i Pauru nixĩ i cuxcax chanaxümatüxũ i ñaa popera. Rü choxũ nixĩ i namuxũ ya Tupana ya tüxũ maxẽxẽẽcü rü tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu ya ínanguxẽẽgücü nax wena núma naxũxũ. Pa Timutéux, cuma rü chaune quixĩ i Tupanaarü orewa. Rü chanaxwaxe nax Tanatü ya Tupana rü tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu cuxna naxãxũ i norü ngũxẽxẽ rü norü ngechaũ rü norü taãxẽ.

### Timutéuxũ naxuxcuxẽ ga Pauru nachiga ga yema nguxẽẽtaegü ga tama aixcüma ixĩxũ

[3]Yexguma cuxna ichaxũãchigu nax Machedóniaanewa chaxũxũcax rü cumaxã nüxũ chixu nax Epéchiuarü ĩanegu curüxáũxũ nax nüxna cunachuxuxũcax i ngẽma duũxũgü i doramaãmare ngéma nguxẽẽtaegüxũ.

[4]Rü chanaxwaxe i ngẽma duũxũgümaxã nüxũ quixu nax nüxũ naxoexũcax nax namaxã nangúexẽẽãxũ i ngẽma nacümagü ga nũxcümaũgüxũ ga duũxũgü nagu ĩxũ. Rü ngẽma nguxẽẽtaegagu düxwa nügümaxã nanue i duũxũgü erü doramare nixĩ, rü tama aixcüma nüxũ narüngũxẽxẽ i duũxũgü nax mea Tupanaaxṹ yaxõgüãxũcax.

[5]Rü ngẽma ucuxẽ i cumaxã nüxũ chixuxũ rü nachiga nixĩ i ngẽma ngechaũ i wüxi ya maxũne ya ngearü chixexũáxũwa ne ũxũ, rü wüxi i ĩnü i mexũwa ne ũxũ, rü wüxi i õ i aixcüma ixĩxũwa ne ũxũ. Rü name nax ngẽma ngechaũmaxã yigü ingechaxũgüxũ.

[6]Natürü ñuxre i yaxõgüxũ rü marü nüxna nixĩgachi i Tupanaarü ore nax nawe naxĩxũcax i ngẽma nguxẽẽtae i taxuwama mexũ i nuwa nagagümarexũ.

[7]Erü nümagü tüxũ nangúexẽẽchaũ i ngẽma mugü ga Moiché ümatüxũ, natürü tama nüxũ nacuaxgü i taxacüchiga nax yixĩxũ i ngẽma nüxũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yaxugüexũ rü nangúexẽẽxũ woo nüma nagu naxĩnüegu rü meama nüxũ nacua̱xgü.

8Rü nüxũ tacua̱x rü ngẽma mugü ga Moiché ümatüxũ rü tüxṹ name ega Tupana naxwa̱xexũãcüma naga ixĩnüegu.

9-10Nüxũ tacua̱xgü rü guxũma i ngẽma mugü rü tama duũxũgü i mexũ ügüxũca̱x nixĩ. Rü ngẽma mugü rü naxca̱x nixĩ i ngẽma duũxũgü i tama irüxĩnüechaũxũ, rü ngẽma tama norü ãẽxgacüga ĩnüexũ, rü ngẽma chixexũgu maxẽxũ, rü ngẽma pecadua̱xgüxũ, rü ngẽma tama Tupanaga ĩnüexũ, rü ngẽma nanatüxũ rüẽxna naéxũ ima̱xgüxũ, rü guxũma i ngẽma máetagüxũ, rü ngẽma naxũnearü ngúchaũwe rüxĩxũ, rü ngẽma yatügü i naxrüxũ yatüxũmaxã maxẽxũ rü ngẽma ngexũgü i naxrüxũ ngẽxũmaxã maxẽxũ, rü ngẽma mugüruũgümaxã taxegüxũ, rü ngẽma idorata̱xaxgüxũ, rü ngẽma ãẽxgacügüpẽxewa idoragüxũ, rü guxũma i ngẽma chixexũ ügüxũ na̱xcha̱xwa i ngẽma ngu̱xẽẽtae i mexũ.

11Rü Tupanaarü ore i mexũ nixĩ i tüxũ ngu̱xẽẽxũ nachiga i ngẽma ngu̱xẽẽtae ya Tupana ya mecümaxüchicü naxca̱x choxũ muxũ.

### Pauru rü Tupanana moxẽ naxã yerü nüxṹ nüxũ narüngüma ga norü chixexũgü

12Rü moxẽ nüxna chaxã ya Ngechuchu ya Cristu ya tórü Cori ya choxũ naporaxẽẽcü. Yerü choxũ nangugü nax norü duũxũ i mexũ chixĩxũ. Rü yemaca̱x choxũ nayaxu nax nüxṹ chapuracüxũca̱x.

13Rü woo ga ũpa ga choma rü chixri nachiga chidexa ga Cristu, rü nawe chingẽchigü ga yema nüxṹ yaxõgüxũ rü chixexũ Cristumaxã chixugü, natürü ga Tupana rü nüxṹ changechaũtümüxũ, yerü tauta Cristuaxṹ chayaxõ rü tama nüxũ chacua̱x nax tama namexũ ga yema chaxüxũ.

14Rü yemaacü ga tórü Cori ya Ngechuchu rü poraãcü choxũ nangechaxũ rü choxũ narüngũxẽxẽ nax nüxṹ chayaxõxũca̱x rü nagagu guxũma i duũxũgüxũ changechaũxũca̱x.

15Rü ñaa ore i pemaxã nüxũ chixuxũ rü aixcümaxũchi nixĩ, rü name nax guxãma yaxõgüxũ. Rü aixcüma Ngechuchu ya Cristu rü ñoma ga naanewa


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nangu nax namaxẽxẽẽãxũcax i pecaduãxgüxũ. Rü ngẽmatanüwa rü choma nixĩ ga guxũarü yexera nax chixexũ chaxüxũ.

16Natürü Tupanaaxṹ changechaütümüxũ nax ngẽmaãcü chowa duũxũgüxũ nawéaxũcax ga ñuxãcü nüma ga Ngechuchu ya Cristu yáxna chomaxã nax naxĩnüxũ. Rü ngẽmaãcü wüxi i cuaxruxũ chixĩ naxcax i guxũma i duũxũgü nax nümagü rü ta nayaxõgüãxũcax rü nayauxgüãxũcax i maxũ i taguma gúxũ.

17Rü ñuxma tanaxwaxe i guxũgutáma nüxũ ticuaxüũgü rü tanataxẽẽgü ya yimá nüxicatama Tupana ixĩcü. Rü woo tama nüxũ tadaugü i ñuxma, natürü nüma rü guxũguma Tupana nixĩ. Rü ngẽmaãcü yixĩ.

18-19Pa Chaune, Pa Timutéux, ñaa nixĩ i chorü ore i cumaxã nüxũ chixuxũ. Rü ũpa ga yexguma Tupana yadexaxẽẽgu ga ñuxre ga taenexẽgü, rü nüxũ nixugügü nax cuma rü tá mexũ i Tupanaarü orearü uruxũ quixĩxũ. Rü ñuxma chanaxwaxe i yemagü nüxũ ixuxũrüxũ mexũ i curü õmaxã rü mexũ i curü ĩnümaxã cuyanguxẽxẽ i ngẽma puracü i mexũ ya Tupana nawa cuxũ muxũ. Ñuxre i yaxõgüxũ rü nüxũ narüxoe ga yema mexũ ga noxri nagu naxĩnüexũ rü ngẽmagagu i ñuxma düxwa nüxũ narüxoe nax Cristuaxṹ yaxõgüãxũ.

20Rü yema nixĩ ga nüxũ üpetüxũ ga Imenéu rü Areyándru. Rü düxwa choma Chatanána chanawogü ga yema taxre nax Chataná ngúxũ nüxũ ingexẽẽgüxũcax nax ngẽmawa nüxũ nacuaxgüxũcax nax tama namexũ nax chixri Tupanachiga yadexagüxũ.

## 1 Timutéucax 2

### Yumüxẽchiga

1Rü ñuxma rü tá pemaxã nüxũ chixu nax ñuxãcü namexũ nax peyumüxẽgüxũ. Rü ngẽma nüxíra naxcax peyumüxẽgüxũ tá nixĩ i guxũma i duũxũgü i ñoma i naanewa maxẽxũ. ¡Rü Tupanana naxcax peca nax nüxũ nangũxẽẽxũcax rü nüxṹ nüxũ narüngũmaxũcax i norü pecadugü! ¡Rü moxẽ nüxna pexã ya Tupana naxcax i norü ngũxẽxẽ i guxũ i duũxũgüna naxãxũ!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2]Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta name nixĩ i naxca̱x peyumüxẽ i guxũ̃ma i nachixũ̃anegüarü ãe̱xgacügü rü guxũ̃ma i norü ngũ̃xẽẽruũ̃gü i ãe̱xgacügü nax ngẽmaãcü itaãẽgüxũ̃ca̱x rü Tupanape̱xewa rü guxũ̃ i duũ̃xũ̃güpe̱xewa tüxũ̃́ nangẽxmaxũ̃ca̱x i wüxi i maxũ̃ i aixcüma mexũ̃.

[3]Rü ngẽma nixĩ i namaxã nataãẽxũ̃ ya yimá Tupana ya tüxũ̃ maxẽxẽẽcü.

[4]Erü nüma nanaxwa̱xe nax guxãma tüxũ̃́ nangẽxmaxũ̃ i maxũ̃ i taguma gúxũ̃ rü guxãma nüxũ̃ cuáxũ̃ i ngẽma ore i aixcüma ixĩxũ̃.

[5]Erü Tupana rü wüxitama nixĩ rü nataxuma i to. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta wüxitama nixĩ i Tupanape̱xewa taétüwa chogüxũ̃. Rü nüma nixĩ ya Ngechuchu ya Cristu ya Tupana Nane ga duũ̃xũ̃xũ̃ ixĩcü.

[6]Rü nüma ga Ngechuchu rü nügü inaxã rü nayu nax guxũ̃ i duũ̃xũ̃güxũ̃ naxütanüxũ̃ca̱x nax Tupanaxũ̃tawa nangugüxũ̃ca̱x. Rü yexguma Ngechuchu yu̱xgu nixĩ ga Tupana yanguxẽẽxũ̃ ga yema ũ̃paacü nüxũ̃ yaxuxũ̃ rü tá duũ̃xũ̃güxũ̃ namaxẽxẽxẽxũ̃.

[7]Rü Tupana choxũ̃ naxuneta nax norü orearü ngeruxũ̃ chixĩxũ̃ca̱x. Rü choxũ̃ namu nax chanangúexẽẽxũ̃ca̱x i ngẽma duũ̃xũ̃gü i tama Yudíugü ixĩgüxũ̃ nax nümagü rü ta yaxõgüãxũ̃ca̱x rü nüxũ̃ nacua̱xgüxũ̃ca̱x i ngẽma ore i aixcüma ixĩxũ̃. Rü ngẽma pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃, rü aixcüma nixĩ, rü tama chidora.

[8]Rü ñu̱xma chanaxwa̱xe i guxũ̃wama nayumüxẽgü i yatügü. Rü chanaxwa̱xe i ngearü pecaduã̱xãcüma naxugümẽxẽ. Rü tama name i nügümaxã nanueãcüma rüẽxna nügü nachoxũ̃gagüãcüma nayumüxẽgü.

[9]Rü chanaxwa̱xe i ngexũ̃gü rü meamare üxũ̃ i naxchirugu nicu̱xgü, rü meamare nügü namexẽẽyaegü, rü tama poraãcü nügü nanga̱xãẽgü úirumaxã rü meruxũ̃gümaxã rü naxchiru i tatanüxũ̃maxã.

[10]Rü name nixĩ i meamare Tupanaca̱x namaxẽ, rü mexũ̃ i puracü naxügü, erü ngẽmaãcü nanaxwa̱xegü nax namaxẽxũ̃ i ngẽma ngexũ̃gü i aixcüma Tupanaaxũ̃́ yaxõgüxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]Rü chanaxwa̲xe i ngexũ̃gü rü mea inaxĩnüe i ucu̲xẽgü. Rü tama name nax nachoxũ̃gawa̲xegüxũ̃.

[12]Erü ngexũ̃gü rü tama chanaxwa̲xe nax perü ngutaque̲xegüwa yatügüxũ̃ nangúexẽẽxũ̃, rü yatügüétüwa naxügüxũ̃. Rü name nixĩ i mea inarüxĩnüemare.

[13]Yerü Tupana rü Adáũ̃xũ̃xíra naxü rü yixcama ga Ébaxũ̃.

[14]Rü Chataná rü tama Adáũ̃xũ̃ nawomüxẽxẽ, natürü yema ngecüxũ̃ nixĩ ga nawomüxẽẽxũ̃. Rü yemaacü pecadugu ingu ga yema ngecü.

[15]Rü ngẽma ngexũ̃gü rü ngẽxguma naxãxãcügügu rü tá inayauxgü i maxũ̃ i taguma gúxũ̃ ega mea ngĩxacügümaxã inacua̲xgügu, rü aixcüma yaxõgüãgu, rü aixcüma duũ̃xũ̃güxũ̃ nangechaũ̃gu rü mea Tupanape̲xewa namaxẽgu.

## 1 Timutéuca̲x 3

### Yaxõgüxũ̃arü ãẽ̲xgacügüchiga

[1]Rü pemaxã nüxũ̃ chixuxchaũ̃ i wüxi i ore i aixcüma ixĩxũ̃. Rü ngẽxguma chi texé naxwa̲xegu nax yaxõgüxũ̃arü ãẽ̲xgacü tixĩxũ̃, rü mexũ̃ i puracü nixĩ i naxca̲x tadauxũ̃.

[2]Rü yíxema yaxõgüxũ̃arü ãẽ̲xgacü rü tanaxwa̲xe nax aixcüma mecü tixĩxũ̃ nax taxúema tümachiga chixri idexaxũ̃ca̲x. Rü tanaxwa̲xe i wüxixicatama tixĩ ya tümama̲x, rü aixcüma mea tamaxũ̃, rü mexũ̃gu tarüxĩnü, rü duũ̃xũ̃gü rü tüxũ̃ nangechaũ̃gü rü tümaga naxĩnüe. Rü tanaxwa̲xe i ítamemare nax duũ̃xũ̃güxũ̃ tayaxuxũ̃ i tümapatawa, rü ngẽxgumarüxũ̃ ta ítamemare nax duũ̃xũ̃güxũ̃ tangúexẽẽxũ̃.

[3]Rü tama name i wüxi i ngãxwa̲xexũ̃ rü nuwa̲xexũ̃ tixĩ. Rü tama name i tümaarü diẽruguama rüxĩnüxe tixĩ. Natürü name nixĩ i guxũ̃ i duũ̃xũ̃gümaxã yáxna taxĩnü rü namaxã tamecüma.

[4]Rü tanaxwa̲xe i meama tümachiũ̃maxã itacua̲x, rü tümaxacügü rü mea tümaga naxĩnüe, rü tüxũ̃ nangechaũ̃gü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[5]Erü ngẽxguma chi tama tümachiũ̃maxã mea itacua̱xgu rü ¿ñuxãcü tá ngẽma Tupanaaxṹ yaxõgüxũ̃maxã mea itacuáxũ̃?

[6]Rü yíxema ngẽma yaxõgüxũ̃maxã icuáxe rü tama name nax wüxi ya ngexwaca yaxṍxe tixĩxũ̃, erü ngürüãchi tá tügü ticua̱xüxũ̃ rü ngẽmagagu nagu tangu i ngẽma poxcu i Chatanáca̱x namexẽẽxũ̃ ya Tupana.

[7]Rü tanaxwa̱xe i woo i ngẽma tama yaxõgüxũ̃ rü tüxũ̃ nangechaũ̃gü nax taxúema chixri tümachiga idexagüxũ̃ca̱x rü tama Chataná chixexũ̃gu tüxũ̃ nangu̱xẽẽxũ̃ca̱x.

### Diácunugüchiga

[8]Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta i ngẽma diácunugü i Tupanapatawa ngũ̃xẽẽtaegüxũ̃, rü name nax duũ̃xũ̃gü nüxũ̃ ngechaũ̃güxũ̃ yaxĩgüxũ̃. Rü name i aixcüma nayanguxẽẽgü i ngẽma nüxũ̃ yaxugüexũ̃. Rü tama name i ngãxẽwa̱xexũ̃ nixĩgü rüe̱xna duũ̃xũ̃güxũ̃ nawomüxẽẽgüãcüma ngĩxũ̃ nayauxgüxũ̃ca̱x i diẽru.

[9]Rü ngẽma diácunugü rü tanaxwa̱xe nax aixcüma mea yaxõgüãxũ̃ i ngẽma ore i aixcüma ixĩxũ̃. Rü nanaxwa̱xe i nügüãẽwatama nüxũ̃ nacua̱xgü nax norü maxũ̃ rü aixcüma yamexũ̃ i Tupanape̱xewa.

[10]Rü tanaxwa̱xe i ngẽma diácunuarü puracüwa nüxũ̃ taxüxíra. Rü ngẽxguma mea yanguxẽẽgüãgu i ngẽma puracü, rü marü name i diácunugü yaxĩgüxũ̃.

[11]Rü naxma̱xgü i ngẽma yatügü i diácunugü, rü name nax duũ̃xũ̃gü nüxũ̃ ngechaũ̃güxũ̃ yaxĩgüxũ̃. Rü tama name i oregüta̱xaxgüxũ̃ nixĩgü, natürü tanaxwa̱xe i mea namaxẽ rü aixcüma nayanguxẽẽgü i guxũ̃ma i ngẽma nüxũ̃ yaxugüxũ̃.

[12]Rü ngẽma diácunugü rü tanaxwa̱xe i wüxixicatama tixĩ ya naxma̱x. Rü tanaxwa̱xe i meama napatacüã̱xgümaxã inacua̱x, rü naxacügü rü mea naga naxĩnüe.

[13]Rü ngẽma yatügü i diácunugü, rü ngẽxguma meama naxügüãgu i norü puracü i Tupanapatawa rü guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü tá nüxũ̃ nangechaũ̃gü. Rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ñu̱xũchi i nümagütama i ngẽma diácunugü, rü tá poraãcü nataãẽgü, erü Ngechuchu ya Cristuaxũ̱ nayaxõgü.

### Aixcüma nixĩ i ngẽma ore i Tupana tüxũ nüxũ cua̱xẽxẽxũ i Cristuchiga

14-15Rü chanaxwa̱xe i paxa ngéma cuxũtawa chaxũ nax cuxũ íchayadauxũca̱x. Natürü ngẽxguma chi tama paxa ngéma chaxũxgu, rü ngẽmaca̱x cuxca̱x chanaxümatü i ñaa popera nax nüxũ cucuáxũca̱x i ñuxãcü tá cugümaxã icucuáxũ napẹxewa i ngẽma duũxũgü i Tupanaaxũ̱ yaxõgüxũ. Erü nümagü nixĩ ya Tupana ya Maxũcüarü duũxũgü yaxĩgüxũ, rü nümagü nixĩ i ínapoxũgüãxũ i norü ore i aixcüma ixĩxũ.

16Rü nüxũ tacua̱x nax aixcüma yixĩxũ i ngẽma ore ga noxri ẽxũguxũ i ñu̱xma Tupana tüxũ nüxũ cua̱xẽẽxũ i Cristuchiga. Rü nüma ga Cristu rü duũxũxũ nügü nixĩxẽxẽ rü yemaacü nügü nango̱xẽxẽ ga yexguma ñoma ga naanewa nayexmagu. Rü Naãxẽ ya Üünexũ tüxũ nüxũ nacua̱xẽxẽ nax Cristu rü aixcüma Tupana yixĩxũ. Rü Tupanaarü orearü ngeruũgü i daxũcüa̱x nüxũ nadaugü. Rü ngẽma tama Yudíugü ixĩgüxũmaxã nüxũ nixuchigagü. Rü guxũwama i ñoma i naanewa rü nüxũ̱ nayaxõgü. Rü Nanatü rü wenaxarü daxũguxũ i naanewa nanaga.

## 1 Timutéuca̱x 4

### Duũxũgü i nüxũ rüxoexũ nax yaxõgüãxũchiga

1Tupanaãxẽ ya Üünecü rü meama nüxũ nixu rü ngẽxguma yangaicagu nax nagúxchaũxũ i naane rü nümaxũ i duũxũgü rü tá nüxũ narüxoe nax yaxõgüãxũ. Rü tá nawe narüxĩ i duũxũgü i nawomüxẽẽgüxũ i Chatanáarü ngu̱xẽẽtae nangúexẽẽxũ.

2Rü ngẽma duũxũgü i nüxũ rüxoexũ nax yaxõgüãxũ rü tá nüxũ̱ inarüxĩnüe i ngẽma duũxũgü i nawomüxẽẽgüxũ rü idorata̱xaxgüxũ. Erü ngẽma duũxũgü i dorata̱xaxgüxũ rü düxwa namaxã nixü nax chixexũguxicatama naxĩnüexũ.

3Rü ngẽma duũxũgü rü nanachu̱xu nax yangĩgüxũ i duũxũgü. Rü duũxũgüna nanachu̱xu nax nango̱xgüãxũ i ñuxre i õnagü rü woochire̱x Tupana nanaxü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

i guxũma i õnagü nax moxẽ naxca̱x inaxãgüãcüma nango̱xgüãxũca̱x i norü duũxũgü i yaxõgüxũ i norü orexũ cua̱xgüxũ.

4-5Natürü guxũma ya Tupana üxũ rü name. Rü taxuacüma nüxũ taxo ega Tupanana moxẽ naxca̱x ixãxíraãcüma nango̱xgu. Erü Tupanaarü ore rü ngẽma yumüxẽ rü nanaxüünexẽxẽ i ngẽma õna, rü ngẽmaca̱x name nax nangṍxũ.

### Ngechuchu ya Cristuarü mugüruxũ i mexũchiga

6Rü ngẽxguma ngẽma cumaxã nüxũ chixuxũ i oremaxã cunangúexẽẽgu i taenexẽ i yaxõgüxũ, rü Ngechuchu ya Cristuarü mugüruxũ ya mecü tá quixĩ. Rü ngẽxguma nawa cungúechagu i ngẽma ore i marü quixõxũ, rü ngẽxguma nagu quixũẽchagu i ngẽma mexũ i ngu̱xẽẽtae i marü nagu quixũxũ, rü ngẽxguma tá nixĩ i wüxi ya mecü ya Ngechuchu ya Cristuarü mugüruxũ quixĩxũ.

7Rü tama name nax naga cuxĩnüxũ i ñoma i naanecüã̱xarü ore i norü ĩnüwa ne ũxũ i tama aixcüma ixĩxũ. Natürü name nixĩ i guxũguma cugü cuporaxẽxẽ nax yexeraãcü Tupanaxũ cungechaũxũca̱x rü naxca̱x cumaxũxũca̱x.

8Rü wüxi i mexũ nixĩ nax yaxĩã̱xcüüxẽẽxũ i taxũne nax naporaxũca̱x. Natürü ngẽmaarü yexera narümemae nixĩ nax yigü iporaxẽẽxũ nax Tupanaga ixĩnüxũca̱x erü ngẽma rü guxũwama tüxṹ name i ñu̱xma nax imaxẽxũ rü guxũgutáma i daxũguxũ i naanewa rü ta.

9Rü aixcüma nixĩ i ngẽma ore i cumaxã nüxũ chixuxũ, rü name nixĩ i guxãma tayaxõgü.

10Rü ngẽmaca̱x nixĩ i ipuracüexũ rü yigü iporaãẽxẽẽxũ nax nüxũ ixuxũca̱x i ngẽma ore i mexũ, erü nüxṹ tayaxõgü ya tórü Tupana ya Maxũcü ya guxãarü Maxẽxẽẽruxũ ixĩcü, rü yexera ngẽma nüxṹ yaxõgüxũarü ixĩcü.

11Rü chanaxwa̱xe i cunangúexẽxẽ i ngẽma ore rü duũxũgüxũ cumu nax naga naxĩnüexũca̱x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[12]¡Mea cugüna nadau nax taxúema cuxũ naxoxũcạx naxcạx i ngẽma nax cungextụ̈xüxũ! Rü name nixĩ i wüxi i mexũ i cuạxruxũ quixĩ naxcạx i guxũma i ngẽma yaxõgüxũ. Rü ngẽmacạx cunaxwạxe i mexũ i oremaxã quidexa, rü mea duũxũgüpẹxewa cumaxũ, rü aixcüma nüxũ cungechaũ i guxũma i duũxũgü, rü mea Tupanaaxṹ cuyaxõ, rü napẹxewa mea cumaxũ.

[13]Rü chanaxwạxe i ngutaquẹxewa i duũxũgüpẹxewa nüxũ cudaumatü i Tupanaarü ore, rü duũxũgümaxã nüxũ quixu nax ñuxũ ñaxũchiga yixĩxũ. Rü chanaxwạxe i ngẽmaãcü cunangúexẽxẽ rü nüxṹ cunangúchaũxẽxẽ i ngẽma taenexẽgü ñụ̈xmatáta ngéma changu i chomax.

[14]Rü tama name i nüxũ curüngũma i ngẽma cuạx ga Tupana cuxna ãxũ ga yexguma yema yaxõgüxũarü ãẽxgacügü cuétü üxmẹxgüãcüma cumaxã nüxũ yaxugügu nax Tupana cuxna naxãxũ ga yema cuạx.

[15]¡Mea naxü i guxũma i ngẽma cumaxã nüxũ chixuxũ, nax ngẽmaãcü guxũ i duũxũgü nüxũ daugüxũcạx nax guxũ i ngunexũgu yexeraãcü mea Tupanacạx nax cumaxũxũ!

[16]¡Naxuãxẽ rü mea cugüna nadau rü mea nangúexẽxẽ i ngẽma ore rü mea naxüama i ngẽma puracü ya Tupana nagu cuxũ muxũ! Erü ngẽxguma mea cunaxụ̈xgu i ngẽma puracü, rü tá cunayaxu i maxũ i taguma gúxũ rü ngẽma cuxṹ irüxĩnüexũ rü tá ta nanayauxgü i ngẽma maxũ.

## 1 Timutéucạx 5

### ¡Nüxũ nangechaũ i ngẽma yaxõgüxũ!

[1]Tama name i cunanga i wüxi i yatü i cuxũ rüyamaẽxũ. Rü narümemae nixĩ i meama cunaxucụ̈xẽ ñoma cunatürüxũ. Rü ngẽma ngextụ̈xücügü rü name nixĩ i meama namaxã quidexa ñoma cuenexẽgüxüchirüxũ.

[2]Rü yíxema yáxe ya ngexegü rü name nixĩ i meama tümamaxã quidexa cuéxüchirüxũ. Rü ngẽxgumarüxũ ta i paxũgü rü name nixĩ i meama namaxã quidexamare wüxi i cueyạxüchirüxũ, rü tama name i chixexũgu namaxã curüxĩnü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[3]¡Tüxũ rüngũxẽxẽ ya yíxema yutegüxe ega aixcüma taxúema tüxũ rüngũxẽẽgu!

[4]Natürü ngẽxguma chi wüxi i yutecü ngĩxṹ nangẽxmagu i ngĩxacügü rü e̲xna ngĩtaagü, rü name nixĩ i nümagü ngĩxũ narüngũxẽẽgü rü ngĩxna nanaxã i ta̲xacü i ngĩxṹ taxuxũ. Erü Tupana nanaxwa̲xe nax ngĩtanüxũxíra ngĩxna daugüxũ nax ngẽmaãcü yangutanüxẽẽgüãxũca̲x ga yema naé nax nayaexẽẽxũ.

[5]Natürü name i ngẽma yaxõgüxũ tüxũ narüngũxẽẽgü ya yíxema yutexe ya tüxica irüxáũxe rü tüxṹ nataxúxe i tümatanüxũ, rü Tupanaxũtawaxicatama ítananguxẽxẽ i tümaarü ngũxẽxẽ, rü guxũguma chütacü rü ngunecü rü tayumüxẽ nax tüxũ nangũxẽẽxũca̲x ya Tupana.

[6]Natürü yíxema yutexe ya tümaarü ngúchaũgu rüxĩnüxe, rü Tupanape̲xewa rü ñoma tayuxṹrüxũ tixĩ.

[7]Rü ngẽma nixĩ i ore i tá cunangúexẽẽxũ i ngẽma yaxõgüxũ nax nügüna nadaugüxũca̲x nax taxúema chixri nachiga idexagüxũca̲x.

[8]Erü yíxema tama mea nüxna dauxe ya tümanatü rü tümaé rü tümatanüxũ rü tama aixcüma Tupanaaxṹ tayaxõ. Rü wüxi i tama yaxõxũarü yexera chixexũ tixĩ.

[9]Rü ngẽxguma chi wüxi i ngexũ i yutexũ naxca̲x ícaxgu nax ngẽma yaxõgüxũ ngĩxũ rüngũxẽẽgüxũca̲x rü tanaxwa̲xe i 60 ya taunecüarü yexera ngĩxṹ nangẽxma rü wüxitama nixĩ ga ngĩte.

[10]Rü tanaxwa̲xe i duũxũgü ngĩxũ nacua̲xgü nax wüxi i mexũ üxcü nax yixĩxũ, rü mea ngĩxãcüxũ yaexẽẽcü iyixĩ, rü mea ngĩpatawa duũxũgüxũ yaxucü iyixĩ, rü yaxõgüxũarü ngũxẽẽruxũ iyixĩ, rü da̲xaweexũarü ngũxẽẽruxũ iyixĩ. Rü ngẽmaãcü tanaxwa̲xe i guxũraxũxũ i mexũarü üruxũ iyixĩ.

[11]Natürü tama name i ngẽma poperawa nango̲x i ngĩégagü i ngẽma yutegüxũ ega tama 60 wa nanguxgu ya ngĩrü taunecügü. Erü ngẽma yutegüxũ i tama 60 wa nanguxgu ya ngĩrü taunecü, rü ngürüãchi ngĩrü ngúchaũ tá Cristuna ngĩxũ ixĩgachixẽxẽ, rü tá inaxwa̲xegü nax wena naxãtexũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[12]Rü duũxũgü tá chixri ngĩchiga nidexagü, erü tama aixcüma iyangu̱xẽxẽ ga yema Cristumaxã inaxunetaxũ ga noxrix.

[13]Rü ngĩmagü rü ĩpatawa iyaxĩxchigümare rü tama ipuracüechaũ. Rü tama ngẽmaxicatama ixügü, natürü düxwa ixoregütaxáx, rü guxũraxũxũ i ore i tama mexũ i togüchiga iyaxugü.

[14]Rü ngẽmaca̱x chanaxwa̱xe i ngẽma yutegüxũ i paxũgü nax wenaxarü naxãtegüxũ, rü naxãxãcügüxũ, rü mexũ i napataarü dauruũgü nax yixĩgüxũ. Rü ngẽmaãcü i ngẽma duũxũgü i tama yaxõgüxũ rü taxucürüwa chixri ngĩchiga nidexagü.

[15]Cumaxã nüxũ chixu i ñaa ore, erü ñuxre i yutegüxũ rü marü nüxna iyaxĩgachi i ore i mexũ nax Chatanáwe naxĩxũca̱x.

[16]Rü ngẽxguma chi wüxi ya yatü i yaxo̱xcü rüe̱xna wüxi ya ngecü i yaxo̱xcü rü ngĩxṹ nangẽxmagu i wüxi i ngĩtanüxũ i yutecü, rü name nixĩ i nümagütama ngĩxũ narüngũxẽẽgü nax ngẽmaãcü taxũtáma ngẽma yaxõgüxũarü puracü yixĩxũca̱x nax ngĩxna nadaugüxũ. Rü ngẽxguma tá nüxṹ natauxcha i ngẽma yaxõgüxũ nax ngĩxũ nangũxẽẽgüxũ i ngẽma yutecü i aixcüma ngĩxṹ nata̱uxcüma i ngĩtanüxũ i ngĩxũ rüngũxẽẽgüxũ.

[17]Rü ngẽma yaxõgüxũarü ãe̱xgacügü i aixcüma meama ngẽma yaxõgüxũmaxã icua̱xgüxũ, rü name nixĩ i ngẽma yaxõgüxũ aixcüma nüxũ nangechaũgü rü namaxã nataãẽgü. Rü yexera name i nüxũ nangechaũgü rü namaxã nataãẽgü i ngẽma Tupanaarü orexũ ixugüxũ rü nangúexẽẽxũ.

[18]Erü Tupanaarü orewa rü ñanagürü: “Tama name i nüxna taxaü i ngẽma woca i tríguarü pu̱xwa puracüxũ”, ñanagürü. Rü ñanagürü ta: “Wüxi i puracütanüxũ rü tanaxwa̱xe i nüxṹ nax naxütanüxũ i norü puracü”, ñanagürü i ngẽma Tupanaarü orewa.

[19]Rü ngẽxguma chi texé nüxũ ixuxgu nax chixexũ naxüxũ i wüxi i yaxõgüxũarü ãe̱xgacü, rü taxũtáma tüxṹ icuxĩnü ega nataxuxguma i taxre rüe̱xna tomaepü̱x i togü i duũxũgü i nüxũ daugüxũ nax aixcüma chixexũ naxüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[20]Natürü ngẽma yaxõgüxũarü ãẽxgacügü i aixcüma pecadugu maxẽxũ, rü name nixĩ i guxũ i yaxõgüxũpẽxewa cunaxucu̲xẽ, nax guxũma i ngẽma togü i yaxõgüxũarü ãẽxgacügü rü ta namuũexũca̲x nax naxügüãxũ i ta̲xacürü chixexũ.

[21]Rü ñu̲xma Tupanapẽxewa rü tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristupẽxewa rü ngẽma daxũcüa̲x i orearü ngeruũgü ya üünegüxũpẽxewa, rü cuxũ chamu nax naga cuxĩnüxũ i ñaa ore i cumaxã nüxũ chixuxũ. Rü chanaxwa̲xe i ngẽma cumaxã nüxũ chixuxũrüxũ mea cunaxucu̲xẽ i guxũma i ngẽma yaxõgüxũ rü nüetama ega woo texé tixĩxgu.

[22]Rü ngẽxguma texéxũ quingucuchixẽẽchaũgu nax ngẽma yaxõgüxũarü ãẽxgacü tixĩxũca̲x, ¡rü taxṹ i cuñuxãẽxũ nax namaxã cuyumüxẽxũ i wüxi i duũxũ i tama nüxũ cucuáxũ i norü maxũ! Natürü name nixĩ i noxri mea nagu curüxĩnü i ngẽma, erü ngürüãchi tá wüxi i duũxũ i pecadu üechaxũ quingucuchixẽxẽ, rü cugagu tá nixĩ, erü tama ícuxuãxẽ. ¡Rü mea cugüna nadau nax tama pecadugu cunguxũca̲x!

[23]Rü ngẽma nax cungu̲xnecaxũ i ñuxguacü, rü name nixĩ i írarüwa bínune cuyaxaxü, rü tama i dexáxicatama.

[24]Rü nangẽxma i duũxũgüarü pecadugü i noxtacüma ngóxũ naxũpa nax nüxna ica̲xaxũ. Natürü nangẽxma i to i pecadugü i nawena nax nüxna ica̲xaxũgu ngóxũ.

[25]Rü ngẽxgumarüxũ ta i ngẽma mexũ i duũxũgü ügüxũ rü meama nango̲x rü nüxũ tadaugü. Rü ngẽma chixexũ i duũxũgü ügüxũ rü tá nango̲xoma rü taxucürüwama guxũgu nicúecha.

## 1 Timutéuca̲x 6

[1]Guxãma ya yíxema yaxõgüxe ya mugüruxũgü ixĩgüxe, rü tanaxwa̲xe i tümaarü corigüga taxĩnüe rü nüxũ tangechaxũ nax ngẽmaãcü taxúema Tupanachiga rü tórü ngu̲xẽẽtaechiga chixri idexagüxũca̲x.

[2]Rü ngẽxguma chi ngẽma mugüruũgü rü naxrüxũ yaxõgüxũmaxã nacoria̲xgügu, rü tama tanaxwa̲xe i ngẽma nax nügüenexẽgü yaxĩgüxũca̲x


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nüxũ narüxoe nax nüxũ nangechaũgüxũ i norü corigü. Natürü narümemae nax yexeraãcü mea naga naxĩnüexũ rü nüxṹ napuracüexũ erü norü corigü rü naxrüxũ yaxõgüxũ nixĩgü rü naenexẽgü ya Tupana nüxũ ngechaũgüxũ nixĩgü. Pa Timutéux, chanaxwa̱xe i meama cunangúexẽxẽ i ngẽma cumaxã nüxũ chixuxũ, rü guxũma i yaxõgüxũpe̱xewa nüxũ quixu.

### Tupanaarü ore rü aixcüma tüxṹ name

3-4Rü ngẽxguma chi tangẽxmagu ya wüxíe ya namaxã tangu̱xẽẽtaegu i wüxi i ngu̱xẽẽtae i tama namaxã wüxiguxũ i tórü ngu̱xẽẽtae i aixcüma mexũ, rü tama namaxã wüxiguxũ i tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristuarü ngu̱xẽẽtae i mexũ, rü tama namaxã wüxiguxũ i ngẽma ngu̱xẽẽtae i Tupanaarü orewa ngóxũ, rü tügü ticua̱xüxũ rü taxuxũma tacua̱x. Rü ngẽmaca̱x ngexũrüüxũmare i dexaca̱x rü tachoxũgawa̱xe, rü tama texéga taxĩnüchaũ. Rü düxwa ñoma tida̱xawexũrüxũ tixĩ namaxã i ngẽma tümacüma. Rü ngẽmagagu rü taxãũxãchiwa̱xe, rü tanuxwa̱xe, rü taguxchigawa̱xe, rü taxúeãxũma tayaxõ.

5Rü ngẽmaãcü i ngẽma duũxũgü i chixeãẽgüxũ, rü nügümaxã nanueecha, rü tama nüxũ nacua̱xgü i ngẽma ore i aixcüma ixĩxũ, rü nagu narüxĩnüe rü Tupanaarü orewa yixĩxũ i diẽru ngĩxũ nayauxgüxũ.

6Rü aixcüma nixĩ i Tupanaarü orewa nüxũ iyarünga̱u̱xũ i taxũ i mexũ, natürü ngẽma mexũ rü tümaca̱x nixĩ ya yíxema namaxã taãẽgüxe i ngẽma marü tüxṹ ngẽxmaxũ.

7Rü yexguma noxri ixíraegu, rü taxuxũma ñoma i naanewa tange. Rü ngẽxguma iyuegu rü taxuxũtáma tinge.

8Rü ngẽmaca̱x ega tüxṹ nangẽxmagu i taxchiru rü tórü õna rü name nixĩ i ngẽmamaãtama tataãẽgü.

9Natürü ngẽma duũxũgü i diẽrua̱xgüchaũxũ, rü tama yáxna namaxã naxĩnüe i ngẽxguma ngẽma diẽruarü ngúchaũ nüxũ poragu. Rü ngẽmaca̱x nagu nayi i muxũma i ngúchaũgü i taxuwama nüxṹ mexũ i chixexũwa nagagüxũ. Rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngẽmacax düxwa i ngẽma duũxũgü rü poraãcü nachixe rü norü guxũmaãma inayarütauxe.

10Erü ngẽma nax diẽruguama rüxĩnüxũ rü ngẽma nixĩ i guxũma i chixexũgüarü ügü. Rü nangẽxma i ñuxre i yaxõgüxũ i diẽruguama rüxĩnüexũ rü ngẽmacax Tupanana nixĩgachi. Rü ngẽmaãcü nügünatama guxchaxũ naxãgü rü nügüxũtama ngechaũ nanguxẽẽgü.

### Tupanaaxṹ yaxõgüamaxũchiga

11Natürü cumax, Pa Timutéux, rü wüxi ya yatü ya Tupanaaxṹ yaxõcü quixĩ. ¡Rü ngẽmacax nüxna ixũgachi i guxũma i chixexũ! ¡Rü mea Tupanapexewa namaxũ, rü norü ngúchaũ naxü, rü mea nüxṹ yaxõ, rü nüxũ nangechaxũ i duũxũgü, rü cugü naporaxẽxẽ i ngẽxguma guxchaxũ cuxcax ínguxgu! Rü tama name i cugü quicuaxüxũ.

12¡Cugü naporaxẽxẽ nax mea cuyaxõõmaxũcax rü cunaxüamaxũcax i Tupanaarü puracü ega woo taxacürü guxchaxũ cuxũ üpetügu! ¡Rü cugüna nadau nax taguma cuxna iyanaxoxũcax i ngẽma maxũ i taguma gúxũ, yerü yema maxũcax nixĩ ga noxri Tupana cuxũ yaxuxũ ga yexguma muxũma ga duũxũgüpexewa nüxũ quixuxgu nax Ngechuchu ya Cristuaxṹ cuyaxõxũ!

13-14Rü ñuxma Pa Timutéux, rü napexewa ya Tupana ya guxũxũma maxẽxẽẽcü, rü napexewa ya Ngechuchu ya Cristu ga Pónchiu ga Pirátupexewa nüxũ ixucü nax aixcüma Nanatü ya Tupanaga naxĩnüxũ, rü cuxũ chamu nax naga cuxĩnüxũcax i ngẽma ore i cumaxã nüxũ chixuxũ nax taxúema taxacücax cuxũ oregüxũcax rü chixri cuchiga idexaxũcax. Rü chanaxwaxe i ngẽmaãcü cunaxü ñuxmatáta ínangu ya tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu.

15Erü ngẽma ngunexũ ya Tupana nagu naxwaxexũgu rü tá Cristuxũ nangoxẽxẽ. Erü nüma ya Tupana rü nüxicatama Tupana nixĩ, rü nüma nixĩ i aixcüma mecü yixĩxũ rü guxũétüwama nangẽxmaxũ, rü guxũ i ãẽxgacügüarü Ãẽxgacü yixĩxũ, rü guxũ i corigüarü Cori yixĩxũ.

16Rü nüxicatama nixĩ i guxũguma namaxechaxũ. Rü nüma rü poraãcü ínangóonexũwa namaxũ, rü taxucürüwa texé ngẽma ngóonexũna


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tangaicama. Taguma wüxi i duũxũ nüxũ nadau, rü taxuacüma texé nüxũ tadau. Rü name nax guxũma nüxũ icua̱xüũgüxũ, erü nüma rü guxũguma Ãẽ̱xgacü nixĩ. Rü ngẽmaãcü yixĩ.

17Rü yíxema muarü diẽruáxẽ i ñoma i naanewa, ¡rü tümamaxã nüxũ ixu nax tama ngẽmamaxã tügü ticua̱xüũgüxũca̱x rü tama nagu tarüxĩnüexũca̱x nax ngẽma tümaarü diẽruwa nüxũ itayangaugüxũ i tümaarü maxũ! Erü ngẽma diẽru rü paxa tá nagu̱x. Natürü narümemae nixĩ i Tupanaga taxĩnü, erü yimá nixĩ i tüxna naxãcü i maxũ rü guxũma i ngẽmaxũgü i inaxwa̱xexũ nax itaãẽgüxũca̱x.

18¡Rü namaxã nüxũ ixu i ngẽma muarü diẽrua̱xgüxũ nax mexũ naxügüxũca̱x! Rü ngẽmaãcü tá namu i ngẽma mexũgü i naxügüxũ. Rü tanaxwa̱xe nax ínamemaregüxũ nax togüna naxããxũ rü namaxã nangauxũ i norü ngẽmaxũgü.

19Rü ngẽmaãcü tá nüxṹ nangẽxma i norü mexũgü i daxũguxũ i naanewa, rü tá nanayauxgü i maxũ i aixcüma ixĩxũ i taguma gúxũ.

### Pauru rü inayacua̱xẽxẽ ga norü popera ga Timutéuca̱x naxümatüxũ

20Pa Timutéux, ¡mea naga naxĩnü i ngẽma ore i cumaxã nüxũ chixuxũ! Rü tama name nax icurüxĩnüxũ i ñoma i naanecüa̱xarü dexagümare i taxuwama mexũ. Rü tama name nax icurüxĩnüxũ i ngẽma ore i doramare ixĩxũ i duũxũgü nüxũ ixugügünetaxũ nax ore i nawa nüxũ icuáxũ yixĩxũ.

21Erü ñuxre i ngẽma nagu ĩxũ i ngẽma cua̱x i doramare ixĩxũ rü düxwa marü nüxũ narüxoe nax Tupanaaxṹ yaxõgüãxũ. Rü chanaxwa̱xe ya Tupana pexũ narüngũxẽxẽ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

# 2 Timutéucax

## 2 Timutéucax 1

### Timutéuxũ narümoxẽ ga Pauru

[1]Pa Timutéux, choma i Pauru nixĩ i cuxcax chanaxümatüxũ i ñaa popera. Rü choxũ nixĩ ga namuxũ ga Ngechuchu ya Cristu, yerü yemaacü nanaxwaxe ga Tupana. Rü nüma choxũ namu nax nüxũ chixuxũcax nax aixcüma tüxṹ nangẽxmaxũ i maxũ i taguma gúxũ, ega Ngechuchu ya Cristuaxṹ yaxõgügu.

[2]Pa Chaune, Pa Timutéux, cuxũ changechaũ rü chanaxwaxe nax Tanatü ya Tupana rü Ngechuchu ya Cristu ya tórü Cori cuxũ nangũxẽẽgüxũ rü nüxṹ cungechaũtümüũgüxũ rü cuxũ nataãẽxẽẽgüxũ.

### Tama name nax taxãneexũ nax Cristuchigaxũ ixuxũ

[3]Guxũguma i chütacü rü ngunecü rü cuxna chacuaxãchixũ i chorü yumüxẽwa, rü poraãcü cuxcax moxẽ Tupanana chaxã. Rü nüxṹ nixĩ i chapuracüxũ i mexũ i chauãẽmaxã, yexgumarüxũ ga nũxcümaũgüxũ ga chorü oxigü naxügüxũrüxũ.

[4]Choma rü nüxna chacuaxãchi nax poraãcü chauxcax cungechaũxũ rü chauxcax cuxaxuxũ ga yexguma cuxna íchixũxgu. Rü wenaxarü cuxũ chadauxchaũ nax aixcüma chataãẽxũcax.

[5]Erü nüxna chacuaxãchi nax ñuxãcü aixcüma Tupanaaxṹ cuyaxõxũ. Rü curü noxẽ ga Lóida rü cué ga Euníchia rü tüma rü woetama tüxíra Tupanaaxṹ tayaxõgü. Rü nüxũ chacuax nax cuma rü ta aixcüma cuyaxõxũ.

[6]Rü ngẽmacax cumaxã nüxũ chixu nax cugü cuporaxẽẽxũ nax yexeraãcü cunaxüamaxũcax i ngẽma Tupanaarü puracü ga naxcax cuxna naxããxũ ga cuax ga yexguma noxri cuétü chaxúxmexãcüma cumaxã chayumüxẽgu.

[7]Yerü Tupana rü tama tüxna nanamu ga wüxi ga naãxẽ i muũ tüxna ãxũ, natürü tüxna nanamu ga Naãxẽ ya Üünexũ nax tüxũ naporaexẽẽxũcax nax duũxũgüxũ íngechaũgüxũcax rü taãẽxũ icuáxũcax.

[8]Rü tama chanaxwaxe nax cuxãnexũ nax nüxũ quixuxũ i tórü Corichiga. Rü ngẽxgumarüxũ ta tama chanaxwaxe nax chauxcax cuxãnexũ i ñuxma nax


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

chapoxcuxũ naxca̱x i Tupanaarü ore. Rü name nixĩ i yáxna namaxã cuxĩnü i ngẽma ngúxũ i cuxca̱x ínguxũ nagagu i ngẽma ore i mexũ i nüxũ quixuxũ. Rü Tupana tá cuxũ naporaxẽxẽ.

9Rü Tupana tüxũ namaxẽxẽxẽ rü tüxũ nade nax naxca̱xicatama imaxẽxũca̱x. Natürü tama ta̱xacürü mexũ nax ixügüxũgagu nixĩ ga yemaacü tamaxã namecümaxũ ga Tupana. Natürü tamaxã namecüma yerü woetama yema nixĩ ga norü ngúchaũ rü naxũpa nax naane naxüxũ rü Ngechuchu ya Cristugagu tüxũ nangechaxũ.

10Rü yexguma ínanguxgu ga tórü Maxẽxẽẽruxũ ga Ngechuchu ya Cristu, rü yexguma nixĩ ga Tupana tüxũ nüxũ dauxẽẽxũ nax ñuxãcü poraãcü tüxũ nangechaũxũ. Rü Cristu nixĩ ga iyanaxoxẽẽcü ga yuarü pora, rü norü orewa tüxũ nüxũ nacua̱xẽxẽ nax yixema rü ta tüxú̱ nangẽxmaxũ i maxũ i taguma gúxũ ega nüxú̱ yaxõgügu.

11Rü Tupana choxũ naxuneta nax nüxũ chixuxũca̱x i norü ore. Rü choxũ namu nax ngẽma oremaxã chanangúexẽẽxũca̱x i duũxũgü.

12Rü ngẽmaca̱x nixĩ i ngúxũ chingexũ rü chapoxcuxũ i ñu̱xmax. Natürü tama naxca̱x chaxãne i ngẽma, erü choma nüxũ chacua̱x nax texéaxú̱ chayaxõxũ. Rü nüxũ chacua̱x nax naporaxũ i nüma nax nüxna nadauxũca̱x i ngẽma puracü i choxna naxãxũ ñu̱xmatáta ngẽma ngunexũ i nagu wena núma naxũxũ.

13Rü chanaxwa̱xe i meama nagu quixũ i ngẽma ngu̱xẽẽtae i mexũ ga chauxũtawa naxca̱x cungúxũ. Rü name nixĩ i cuyaxõõma rü nüxũ cungechaũ i guxũma i duũxũgü, erü Ngechuchu ya Cristuarü duũxũ quixĩ.

14Rü name nixĩ i Tupanaãxẽ ya Üünecü i tawa maxũxũarü ngũxẽẽmaxã ícunapoxũ i ngẽma ngu̱xẽẽtae i mexũ ya Tupana cuxna ãxũ.

15Cuma marü nüxũ cucua̱x rü guxũma ga yema yaxõgüxũ ga Áchiacüã̱x rü marü choxna naxĩgü. Rü yematanüwa nayexma ga Figuéru rü Emóquene.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[16]Onechíferu rü mue̲xpü̲xcüna choxũ̃ nataãẽxẽxẽ, rü tama cha̲u̲xca̲x naxãne i ngẽma nax chapoxcuxũ̃. Rü ngẽmaca̲x chanaxwa̲xe i tórü Coriaxṹ nangechaũ̃tümüũ̃gü i guxũ̃ma i natanüxũ̃ i Onechíferu.

[17]Rü yexguma noxritama Rómawa nanguxgu ga nümax, rü cha̲u̲xca̲x nadauecha rü ñu̲xmata choxũ̃ iyangau.

[18]Cuma meama nüxũ̃ cucua̲x nax poraãcü tüxũ̃ nangũ̃xẽẽxũ̃ ga Onechíferu ga Epéchiuarü ĩanewa. Rü ngẽmaca̲x chorü yumüxẽwa naxca̲x íchaca nax Tupanaaxṹ nangechaũ̃tümüxũ̃xũ̃ca̲x i ngẽxguma wena ñoma i naanewa naxũxgu ya tórü Cori ya Ngechuchu.

## 2 Timutéuca̲x 2

### Ngechuchu ya Cristuarü puracütanüxũ̃ i mexũ̃chiga

[1]Rü ñu̲xma, Pa Chaune, Pa Timutéux, ¡rü cugü naporaxẽxẽ namaxã i ngẽma pora ya Ngechuchu ya Cristu tüxna ãxũ̃!

[2]Yema ore ga chauxũ̃tawa nüxũ̃ cuxĩnüxũ̃ ga yexguma muxũ̃ma ga duũ̃xũ̃güpe̲xewa nüxũ̃ chixuxgu, rü chanaxwa̲xe i ñu̲xma cuxí ngẽma oremaxã cunangúexẽxẽ i togü i yatügü i mea naãẽxũ̃ cua̲xgüxũ̃ nax nüxí́ togüxũ̃ nangúexẽẽxũ̃ca̲x namaxã i ngẽma ore.

[3]Rü cuma nax Ngechuchu ya Cristuarü churara i mexũ̃ quixĩxũ̃, rü name nax ícumemarexũ̃ nax Ngechuchu ya Cristuarü oregagu ngúxũ̃ quingexũ̃.

[4]Rü wüxi i churara rü taxucürüwama to i puracü i tama churaraarü ixĩxũ̃gu narüxĩnü. Erü ngẽma norü ãe̲xgacü nagu namuxũ̃gu nixĩ i naxĩnüxũ̃ nax norü ãe̲xgacüxũ̃ nataãẽxẽẽxũ̃ca̲x.

[5]Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta wüxi i duũ̃xũ̃ i wüxi i ĩnücawa ixücuxũ̃, rü taxuacüma nanayaxu i norü ãmare ega tama nagu yaxũxgu i ngẽma ĩnũ̃caarü mugü.

[6]Rü yíxema naanewa puracüxe rü name nixĩ i tüxíra tanabuxu i tümanetüarü o.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]¡Rü nagu rüxĩnü i ñaa cumaxã nüxũ̃ chixuxũ̃! Erü nüma ya Cori ya Ngechuchu rü tá cuxũ̃ nüxũ̃ nacua̱xẽxẽ i guxũ̃ma i ngẽma cumaxã nüxũ̃ chixuxũ̃.

[8]¡Rü nüxna nacua̱xãchi ya Ngechuchu ya Cristu ya Dabítanüxũ̃ ga yuwa írüdacü! Rü yimáchiga nixĩ i ngẽma ore i mexũ̃ i duũ̃xũ̃gümaxã nüxũ̃ chixuxũ̃.

[9]Rü ngẽma Tupanaarü oregagu nixĩ i ngúxũ̃ nax chingexũ̃ rü ñoma wüxi i máetaxũ̃rüxũ̃ núma poxcupataũ̃wa cadénamaxã chichotaxũ̃. Natürü Tupanaarü ore, rü guxũ̃wama nanguama rü taxucürüwama texé tayachota.

[10]Rü ngẽmaca̱x yáxna namaxã chaxĩnü i ngẽma ngúxũ̃ i chingexũ̃ naxca̱x i ngẽma duũ̃xũ̃gü ya Tupana dexũ̃. Erü chanaxwa̱xe i nümagü rü ta Ngechuchu ya Cristuaxṹ nayaxõgü, rü ngẽmaãcü nax nayauxgüãxũ̃ca̱x i ngẽma maxũ̃ i mexũ̃ i taguma gúxũ̃.

[11]Rü ngẽma ore i cumaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ rü aixcüma nixĩ. Rü ngẽxguma Cristu yuxũ̃rüxũ̃ iyuegu, rü naxrüxũ̃ tá ta wena tamaxẽ nax nüma ínangexmaxũ̃wa imaxẽxũ̃ca̱x.

[12]Rü ngẽxguma ñoma i naanewa yáxna namaxã ixĩnüegu ega ngúxũ̃ ingexgu, rü daxũguxũ̃ i naanewa rü wüxigu namaxã tá ãẽ̱xgacügü tixĩgü. Natürü ngẽxguma tama Cristuxũ̃ icuáxchaũ̃gu i ñoma i naanewa, rü nüma rü tá ta taxũtáma tüxũ̃ nacuáxchaũ̃ i daxũguxũ̃ i naanewa.

[13]Natürü woo muẽ̱xpü̱xcüna yixema tama aixcüma yanguxẽẽgu i ngẽma Tupanamaxã ixunetaxũ̃, natürü nüma ya Tupana rü guxũ̃guma nayanguxẽxẽ i ngẽma tamaxã inaxunetaxũ̃, erü taxuacüma nügütama nawomüxẽxẽ.

### Wüxi i mexũ̃ i puracütanüxũ̃ i Tupana namaxã taãẽxũ̃chiga

[14]Rü ngẽma yaxõgüxũ̃ i cuxũ̃tawa ngẽxmagüxũ̃, rü name nixĩ i Tupanaégagu nüxna nüxũ̃ cucua̱xãchixẽxẽ nax tama ngẽma ore i taxuwama mexũ̃ca̱x nügümaxã nax yaporagatanücüüxũ̃ca̱x. Erü ngẽma rü guxchaxũ̃ ínanguxẽxẽ tümaca̱x ya yíxema nüxũ̃ ĩnüexe.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[15]¡Rü mea naxü i Tupanaarü puracü nax cumaxã nataãẽxũc̲ax i ngẽxguma nap̲exewa cunguxgux rü ngẽmaãcü taxuc̲axma cuxãnexũc̲ax i ngẽxguma nüma cuxna nacaxgu naxc̲ax i curü puracü! Rü ngẽmac̲ax name i aixcüma mea namaxã cungúexẽẽtae i ngẽma ore i mexũ̃ i aixcüma ixĩxũ̃.

[16]¡Rü nüxũ̃ rüxo i ñoma i naanecüã̲xarü dexagü i taxuwama mexũ̃! Erü ngẽma duũ̃xũgü i ngẽma dexagügu ĩxũ̃, rü guxũguma yexeraãcü chixexũgu nayi.

[17]Rü ngẽma norü ngu̲xẽẽtae i ngẽma duũ̃xũ̃gü, rü ñoma wüxi i da̲xaweane i tüxũ̃ iyixmachixẽẽxũ̃rüxũ̃ nixũchigü. Rü yema nixĩ ga nüxũ̃ ngupetüxũ̃ ga Imenéu rü Firétu.

[18]Yerü nümagü rü nidoragümare ga nüxũ̃ nax yaxugüexũ̃ rü marü nax nangupetüxũ̃ i yuetaarü dachiga. Rü yemaacü nanawomüxẽẽgü ga ñuxre ga duũ̃xũ̃gü nax tama noxrirüxũ̃ yaxõgüãxũc̲ax i Tupanaarü ore.

[19]Natürü Tupanaarü ore rü taguma inayarüxo rü taguma naxüchicüü. Rü ngẽma norü orewa rü ñanagürü: “Tórü Cori ya Tupana nüxũ̃ nacua̲x i texé tixĩ ya norü duũ̃xũ̃gü ixĩgüxe. Rü guxãma ya yíxema nüxũ̃ ixuxe nax Ngechuchu ya Cristu rü tümaarü Cori yixĩxũ̃, rü name nixĩ i nüxna tixĩgachi i guxũ̃ma i chixexũ̃”, ñanagürü i ngẽma norü orewa.

[20]Wüxi i duũ̃xũ̃ i diẽru̲ãxũchixũ̃ rü napatawa nangẽxma i poratu i úirunaxc̲ax rü diẽrumünaxc̲ax. Rü nangẽxma ta i poratu i nainaxc̲ax rü waixũ̃münaxc̲ax. Rü ngẽma poratu i úirunaxc̲ax rü diẽrumünaxc̲ax rü mexũ̃ i norü õnac̲ax nixĩ. Natürü ngẽma poratu i nainaxc̲ax rü waixũ̃münaxc̲ax rü guxchirechixũ̃ nixĩ.

[21]Rü ngẽxguma wüxi i yaxõxũ̃ nügüna dauxgu i norü maxũ̃wa rü nataxuxguma i norü chixexũ̃, rü ñoma wüxi i ngẽmaxũ̃ i mexẽchixũ̃rüxũ̃ nixĩ. Rü Tupanap̲exewa tá naxüüne rü tá nüxũ̃́ name nax naxüaxũc̲ax i naguxũraũ̃xũ̃ i puracü i mexũ̃.

[22]¡Nüxũ̃ rüxo i guxũ̃ma i ngẽma chixexũ̃ i ngextu̲xücügü nagu rüxĩnüexũ̃! ¡Rü mea Tupanap̲exewa namaxũ̃ rü nüxũ̃́ yaxõ! ¡Rü duũ̃xũ̃güxũ̃ nangechaũ̃


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

rü taxű i namaxã cunuxũ! ¡Rü Tupanapẹxewa mea namaxũ wüxigu namaxã i guxũma i ngẽma yaxõgüxũ i aixcüma Cori ya Tupanapẹxewa imexũ rü mexũ i norü ĩnümaxã yumüxẽgüxũ!

[23]¡Rü taxű i naga cuxĩnüxũ i ngẽma dexagü i taxuwama mexũ! Erü ngẽma dexagügagu rü duũxũgü rü düxwa nügümaxã nanue.

[24]Rü wüxi i Tupanaarü puracütanüxũ rü tama name nax texémaxã nucạx nadauxũ. Rü name nax guxãmaãma namecümaxũ rü ínamemarexũ nax yáxna namaxã naxĩnüãcüma duũxũgüxũ nangúexẽxẽ i Tupanaarü ore.

[25]Rü wüxi i Tupanaarü puracütanüxũ rü name nax yáxna namaxã naxĩnüãcüma mea nayaxucụxẽgüãxũ i ngẽma duũxũgü i tama irüxĩnüechaũxũ. Rü name i ínananguxẽxẽ nax Tupana nüxũ rüngũxẽẽgüxũ i ngẽma duũxũgü nax naxcạx nawoeguxũcạx rü nüxũ nacuạxãchitanüxũcạx i ngẽma ore i aixcüma ixĩxũ.

[26]Erü Tupana nanaxwạxe nax naãẽxũ yacuạxãchitanüxũ i ngẽma duũxũgü rü nạxchạxwa yabuxmüxũcạx i ngẽma chixexũ i ngọxo i Chataná nagu nayixẽẽxũ nax ngẽmaãcü norü ngúchaũ ngẽma duũxũgümaxã naxüxũcạx i Chataná.

## 2 Timutéucạx 3

### Duũxũgücüma i tá nagu naxĩxũ i ngẽxguma nagúxchaũgu i naane

[1]Rü chanaxwạxe i nüxũ cucuạx rü ngẽxguma nagúxchaũgu i naane rü tá ínangugü i ãũcümaxũgü rü guxchaxũgü naxcạx i duũxũgü.

[2]Rü duũxũgü rü tá nügüguxicatama narüxĩnüe, rü norü diẽruguama tá narüxĩnüe. Rü tá nügü nicuạxüũgü, rü chixexũgu tá namaxẽ. Rü chixri Tupanachiga tá nidexagü, rü taxũtáma nanatüga rü naéga naxĩnüe. Rü taxũtáma moxẽ inaxã i ngẽxguma Tupana nüxũ rüngũxẽẽgu, rü ngẽmaãcü tá nüxũ naxo i Tupanaarü ore.

[3]Rü taxúexũ tá nangechaũgü, rü taxúe tá nüxű nangechaũtümüũgü. Rü tá naxoregütạạxgü, rü taxũtáma yáxna namaxã naxĩnüe i naxũnearü ngúchaũgü. Rü tá nichixecüma, rü tá naxchi naxaie i guxũma i ngẽma mexũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

4Rü duũxũgüechitawa̲xegüxũ tá nixĩgü, rü nuewa̲xexũ tá nixĩgü, rü chixexũgu maxẽxũ tá nixĩgü. Rü norü ngúchaũca̲xama tá nadaugü, rü taxũtáma Tupanaxũ nacua̲xgüchaũ.

5Rü tá nügü nayaxõgünetaxẽxẽ natürü ngẽma norü chixexũ i naxügüxũwa tá nango̲xoma nax tama aixcüma yaxõgüãxũ i ngẽma ore i mexũ. Rü ngẽma duũxũgü i ngẽmaãcü maxẽxũ, rü tama name nax namaxã cuxãmücüxũ rü natanügu cuxãxũ.

6-7Erü ngẽma duũxũgütanüwa nangẽxmagü i nümaxũ i ĩpatagu ichocuetanüxũ. Rü norü ngu̲xẽẽtaemaxã nayawomüxẽẽgü i ngẽma ngexũgü i ngéma ngẽxmagüxũ i tama naãẽxũ icuáxũ rü chixri maxẽxũ. Rü ngẽma ngexũgü, rü norü ngúchaũgütama chixexũwa nanagagü, rü woo guxũguma nangúe natürü taguma aixcüma nüxũ nacua̲xgü i ngẽma ore i aixcüma ixĩxũ.

8Rü ngẽma duũxũgü i chixexũmaxã ngẽma ngexũgüxũ womüxẽẽgüxũ, rü chixexũguxicatama narüxĩnüe, rü tama aixcüma nayaxõgü i Tupanaarü ore. Rü naxchi naxaie i ngẽma ore i aixcüma ixĩxũ, naxrüxũ ga yema yuüxũgü ga Yane rü Yambré ga tama Moichéga ĩnüechaũxũ.

9Natürü taxũtáma muxũ i duũxũgü nüxṹ nayaxõgü i ngẽma duũxũgü i chixexũ. Erü guxũwama i duũxũgü rü tá nüxũ nicua̲xãchitanü nax wüxi i duũxũgü i chixexũgu rüxĩnüexũ rü ngeãẽmarexũ yixĩgüxũ naxrüxũ ga yema taxre ga tama Moichéga ĩnüechaũxũ.

### Timutéuxũ naxuxcu̲xẽ ga Pauru

10Natürü cumax, Pa Timutéux, marü nüxũ cucua̲x i ngẽma chorü ngu̲xẽẽtae, rü chaucüma, rü ngẽma nagu charüxĩnüxũ, rü ngẽma chorü õ, rü ñuxãcü nüxũ changechaũxũ ga yema yaxõgüxũ rü yáxna namaxã chaxĩnüxũ.

11Rü cuma nüxũ cucua̲x ga ñuxãcü chowe ningẽxũtanü ga duũxũgü rü ñuxãcü ngúxũ chinge ga yexguma Antioquíawa rü Icóniowa rü Lístrawa chayexmagu. Natürü yáxna namaxã chaxĩnü ga guxũma ga yema ngúxũ ga chingexũ. Rü tórü Cori ya Tupana rü choxũ ínapoxũ na̲xcha̲xwa i guxũma i ngẽma ngúxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[12]Rü aixcüma cumaxã nüxũ̃ chixu rü guxãma ya yíxema naxwa̱xegüxe nax Ngechuchu ya Cristuca̱x tamaxẽxũ̃, rü duũ̃xũ̃gü rü tá tümawe ningẽxũ̃tanü rü guxchaxũ̃ tá tümaca̱x ínangugü.

[13]Natürü ngẽma yatügü i chixexũ̃gu maxẽxũ̃ rü ngẽma idorata̱a̱xgüxũ̃ rü yexeraxũ̃ i chixexũ̃ tá naxügü. Erü nümagü rü tá togüxũ̃ nawomüxẽẽgü, rü ngẽxgumarüxũ̃ ta i ngẽma togü rü tá nayawomüxẽxẽgü.

[14]Natürü i cuma rü name nixĩ i guxũ̃guma mea nagu quixũ i ngẽma ore i marü naxca̱x cungúxũ̃. Erü cumatama rü nüxũ̃ cucua̱x nax aixcüma yixĩxũ̃ i ngẽma ore, rü nüxũ̃ cucua̱x nax texégü tixĩgüxũ̃ ga guxema namaxã cuxũ̃ ngu̱xẽẽgüxe.

[15]¡Rü nüxna nacua̱xãchi rü cubuxgumamatama nüxũ̃ cucua̱x i Tupanaarü ore i üünexũ̃! Rü ngẽma orewa nüxũ̃ cucua̱x rü ngẽxguma Ngechuchu ya Cristuaxṹ yaxõgügu nixĩ i tüxṹ nangẽxmaxũ̃ i maxũ̃ i taguma gúxũ̃.

[16]Rü guxũ̃ma i ngẽma Tupanaarü ore i ümatüxũ̃ rü nügüãẽwatama nanayaxu ga Tupana. Rü ngẽma ore rü name nax duũ̃xũ̃güxũ̃ namaxã ingúexẽẽxũ̃, rü namaxã yaxucu̱xẽgüxũ̃ rü namaxã iyanawe̱xãchixẽẽgüxũ̃, rü namaxã nangúexẽẽxũ̃ nax mea Tupanape̱xewa namaxẽxũ̃ca̱x.

[17]Rü ngẽma ore rü Tupanaarü duũ̃xũ̃na nanaxã i cua̱x nax mea naxüaxũ̃ca̱x i ngẽma Tupana naxwa̱xexũ̃ rü ínamemarexũ̃ nax naxüaxũ̃ i naguxũ̃raũ̃xũ̃ i mexũ̃.

## 2 Timutéuca̱x 4

[1-2]Nüma ya Ngechuchu ya Cristu ya núma tá ũcü nax nüxũ̃ yacagüxũ̃ca̱x i ngẽma duũ̃xũ̃gü i maxẽxũ̃ rü ngẽma marü yuechiréxũ̃, rü yimápe̱xewa rü Tupanape̱xewa cuxũ̃ chamu nax nüxũ̃ quixuxũ̃ca̱x i ngẽma ore i mexũ̃. Rü ngẽxguma cuxṹ natauxchagu rü woo tama cuxṹ natauxchagu, ¡rü nayoxnie nax nüxũ̃ quixuamaxũ̃ i ngẽma ore! Rü ngẽmaãcü chanaxwa̱xe nax icuyanawe̱xãchixẽẽgüxũ̃ rü mea cuyaxucu̱xẽgüxũ̃ rü nüxṹ cunangúchaũ̃xẽẽxũ̃ i duũ̃xũ̃gü. Rü name nixĩ i yáxna namaxã cuxĩnüãcüma mea cunangúexẽxẽ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[3]Erü yixcüra i duũxũgü rü taxũtáma nüxũ naxĩnüechaũ i ngẽma ngu̱xẽẽtae i mexũ. Erü ngẽma duũxũgü rü nichixecüma, rü ngẽmaca̱x naxca̱x nadaugü i norü ngúexẽẽruũgü i nüma nanaxwa̱xegüxũãcüma nangúexẽẽxũ.

[4]Rü taxũtáma nüxũ naxĩnüechaũ i ngẽma ore i aixcüma ixĩxũ. Rü ngẽma ore i doramare ixĩxũguama tá narüxĩnüe.

[5]¡Natürü cuma rü mea cugüna nadau, rü ínaxuãxẽ! ¡Rü namaxã napora i ngẽxguma ngúxũ cuxca̱x ínguxgu! ¡Rü nüxũ ixuama i ngẽma ore i mexũ i tüxũ maxẽxẽxẽxũ! ¡Rü mea yanguxẽxẽ i ngẽma puracü ya Tupana cuxna ãxũ!

[6]Rü choma rü taxũtáma muxũ i ngunexũ ñoma i naanewa changexma erü marü choxũ ningaica nax Tupanaarü puracügagu choxũ nax yama̱xgüxũ.

[7]Rü choma rü marü chayanguxẽxẽ i ngẽma puracü ya Tupana choxna ãxũ. Rü ñu̱xma nax chayanguxẽẽxũ i ngẽma puracü i choxna naxãxũ rü tama nüxũ charüxo nax chayaxõxũ.

[8]Rü ñu̱xma rü marü ínamemare i ngẽma ãmare i mexẽchixũ ya tórü Cori ya Ngechuchu ya ãẽ̱xgacü ya mecü tá choxna ãxũ i ngẽxguma wenaxarü ñoma i naanewa naxũxgu. Rü taxũtáma chaxica choxna nanaxã i ngẽma ãmare, natürü tá tüxna nanaxã ya guxãma ya yíxema tümaarü ngúchaũmaxã ínangu̱xuxẽẽgüxe nax wenaxarü núma naxũxũ.

### Timutéuxũ naxuxcu̱xẽ ga Pauru

[9]Cumaxã nüxũ chixu rü chanaxwa̱xe i paxa nua cuxũ, rü choxũ ícuyadau.

[10]Dema rü ñoma i naanearü ngẽmaxũgügu narüxĩnü rü choxna nixũ, rü ĩane ga Techarónicawa naxũ, Rü Crechénte rü Gárataanewa naxũ, rü Títo i Damáchiaanewa naxũ.

[11]Rü Lucaxicatama nixĩ i nua chauxũtawa ngẽxmaxũ. Rü chanaxwa̱xe i naxca̱x cudau i Márcu nax nua cunagaxũca̱x. Erü nüma rü cha̱u̱xca̱x name nax choxũ nangũxẽẽxũ i ñaa puracüwa.

[12]Rü Tíquicu rü ĩane ya Epéchiuwa chanamu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[13]Ngẽxguma nua cuxũxgu ¡rü nua nange i chorü gáuxũchiru i ĩane ya Tróawa chatáxũ ga Cárpupatawa! Rü chanaxwa̱xe i nua cunana i chorü poperagü. Rü guxũarü yexera chanaxwa̱xe nax nua cunanaxũ i ngẽma Tupanaarü ore i naxcha̱xmüüũgu ümatüxũ.

[14]Areyándru i buetare i cobrenaxca̱xarü üwa puracüxũ rü poraãcü guxchaxũ cha̱u̱xca̱x ínanguxẽxẽ. Natürü Tupana rü tá nüxũ nanaxütanü naxca̱x ga yema chixexũ ga naxüxũ.

[15]¡Mea cugüna nadau nax tama guxchaxũ cuxca̱x ínanguxẽẽxũca̱x! Erü poraãcü naxchi naxai i Tupanaarü ore i nüxũ ixugüxũ.

[16]Yexguma noxrixüchima ãe̱xgacügüpe̱xewa chaugüétüwa chidexagu rü taxúema choxũ tarüngũxẽxẽ. Guxũma choxna nibuxmü. Natürü tama chanaxwa̱xe ya Tupana rü nagu narüxĩnü i ngẽma.

[17]Natürü tórü Cori choxũ naporaxẽxẽ rü choxṹ nanatauxchaxẽxẽ nax mea nüxũ chixuxũca̱x ga norü ore i mexũ i tüxũ maxẽxẽẽxũ. Rü yemaacü guxũma ga yema duũxũgü ga tama Yudíugü ixĩgüxũ ga yéma yexmagüxũ rü nüxũ naxĩnüe ga yema ore. Rü yemaacü tórü Cori ya Ngechuchu choxna nadau nax tama yu chomaxã naxueguxũca̱x.

[18]Rü nüma ya tórü Cori tá choxũ ínanguxuchixẽxẽ nawa i guxũma i guxchaxũgü. Rü tá choxna nadau nax nüma ãe̱xgacü íyixĩxũwa choxũ nagaxũca̱x. Rü name i guxũguma nüxũ ticua̱xüũgü. Rü ngẽmaãcü yixĩ.

### Pauru rü wenaxarü Timutéuxũ narümoxẽ rü naxca̱x ínaca nax Cori ya Ngechuchu ya Cristu nüxũ rüngũxẽẽxũ

[19]Chanaxwa̱xe i chauégagu nüxũ curümoxẽ i Prichíra, rü Aquíra, rü Onechíferutanüxũ.

[20]Erástu rü ĩane ga Coríntiugu narüxã̱ũ̱x. Rü Trófimu rü ida̱xawexũma ĩane ga Mirétuwa chanata̱x.

[21]Rü naxũpa i gáuanexũ rü chanaxwa̱xe i nua cuxũ. Rü cuxũ narümoxẽgü i Eubúru, rü Pudénte, rü Línu, rü Cáuria, rü guxũma i taenexẽgü i yaxõgüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[22]Rü chanaxwa̲xe i tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu cumaxã nangẽxma. ¡Rü Tupana pexũ rüngũxẽxẽ ya guxãma i pemax!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

# Títocax

## Títocax 1

### Títoxũ narümoxẽ ga Pauru

[1-2]Pa Títox, choma i Pauru i Tupanaarü puracütanüxũ nixĩ i cuxcax chanaxümatüxũ i ñaa popera. Rü Ngechuchu ya Cristu nixĩ ga choxũ mucü nax ngẽma duũxũgü ya Tupana dexũmaxã nüxũ chixuxũcax i norü ore nax Tupanaaxṹ yaxõgüãxũcax rü nüxũ nacuaxgüxũcax i ngẽma norü ore i aixcüma ixĩxũ i tüxũ rüngũxẽẽxũ nax naxcax imaxẽxũcax. Rü ngẽmacax Tupanaaxṹ tayaxõgü erü tanayauxgüchaũ i ngẽma maxũ i taguma gúxũ. Rü ngẽma maxũ i taguma gúxũ nixĩ ga nũxcümaxũchima ga tauta naane ügu Tupana ya taguma idoracü nüxũ ixuxũ.

[3]Rü ñuxma rü marü nawa nangu nax Tupana tüxũ nüxũ cuaxẽẽxũ i ngẽma norü ore i mexũ i tüxũ maxẽxẽẽxũ. Rü ngẽmacax nümatama ya Tupana ya tórü Maxẽxẽxẽruxũ choxũ namu nax nüxũ chixuxũcax i ngẽma norü ore.

[4]Pa Títox, cuma rü chaune quixĩ i Tupanaarü orewa. Rü ñuxma rü chauxrüxũ cuyaxõ. Rü chanaxwaxe i cuxũ narüngũxẽẽgü rü cuxũ nataãẽxẽẽgü ya Tanatü ya Tupana rü Ngechuchu ya Cristu ya tórü Maxẽxẽxẽruxũ.

### Títoarü puracü ga yexguma Crétawa nayexmagu

[5]Rü yexguma Crétaarü capaxũwa cuxna íchixũxgu, rü cumaxã nüxũ chixu nax yema yaxõgüxũtanüwa cunaxüxũ ga yema puracü ga tama chinguxẽẽxũ ga yexguma cuxna yéma chataegugu. Rü yemacax cumaxã nüxũ chixu nax wüxichigü ya ĩanewa rü nüxũ cuxunetaxũ i yaxõgüxũarü ãẽxgacügü nax ngẽma yaxõgüxũmaxã inacuaxgüxũcax, yema cuxũ chamuxũrüxũ.

[6]Rü ngẽma yaxõgüxũarü ãẽxgacü, rü name i mea namaxũ nax taxúema chixri nachiga idexagüxũcax. Rü name i wüxitama tixĩ ya naxmax. Rü naxacügü rü name nax yaxõgüãxũ rü mea namaxẽxũ nax taxúema nüxũ ixuxũcax nax tama nanatüga naxĩnüexũ rü chixri namaxẽxũ.

[7]Erü yíxema yaxõgüxũarü ãẽxgacü ixĩxẽ, rü Tupanaarü puracümaxã nixĩ i tacuáxũ. Rü ngẽmacax tanaxwaxe i aixcüma mea tamaxũ. Rü tama name i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

wüxi i yatü i chixecümaxũ tixĩ rü chixexũgu rüxĩnüxũ tixĩ. Rü tama name nax tangãxũxũ, rü nucax tadauxũ, rü duũxũgüxũ tawomüxẽẽxũ norü diẽrucax.

[8]Natürü name nax duũxũgüxũ mea tayaxuxũ i tümapatawa, rü mexũgu tarüxĩnüxũ. Rü tanaxwax i wüxi i yatü i aixcüma tümaãẽxũ cuáxe tixĩ, rü duũxũgümaxã ixaixcümáxe tixĩ rü aixcüma Tupanaaxṹ yaxóxe tixĩ, rü mea tügümaxã icuáxe tixĩ.

[9]Rü yíxema yaxõgüxũarü ãẽxgacü ixĩxẽ rü name i mea nagu tixũ ga yema ore i aixcüma ixĩxũ ga tüxũ inguxẽẽxũ nax tüma rü ta togüxũ tangúexẽẽxũcax i ngẽma ore i mexũ, nax ngẽmaãcü nüxṹ tanangúchaũxẽẽxũcax nax yaxõgüãxũcax i ngẽma duũxũgü i tama yaxõgüchaũxũ.

[10]Erü nangẽxma i muxũma i duũxũgü i tama yaxõgüchaũxũ. Rü yexera nixĩ i ngẽma Yudíugü i naxwaxegüxũ nax nügü ínawiechaxmüüpexechiraũgüxũ i ngẽma yaxõgüxũ. Rü nümagü rü ore i taxuwama mexũxũ nixugügü, rü ngẽmaãcü duũxũgüxũ nawomüxẽẽgü.

[11]Natürü ngẽma duũxũgü i ngẽmaãcü chixri nguxẽẽtaegüxũ, rü chanaxwaxe i noxtacüma icuyanangeaxgüxẽxẽ. Erü muxũma i duũxũgüxũ nachixexẽẽgü rü ñuxmata ñuxre ya ĩpatawachigü rü nanachixexẽxẽ i guxũma i duũxũgü nax tama aixcüma Tupanaaxṹ yaxõgüãxũcax. Rü ngẽma ore i taxuwama mexũmaxã duũxũgüxũ nangúexẽxẽ nax ngẽmaãcü tüxũ nawomüxẽẽgüãcüma ngĩxũ nayauxgüxũcax i diẽru.

[12]Rü wüxi ga yematama capaxũcüãx ga norü orearü uruxũ nixĩ ga natanüxũxũtama ixuxũ rü ñanagürü: “Ñaa Crétacüãx i duũxũgü rü nidoratãaxgü, rü nidürae, rü nitaanü, rü nixoxochi”, ñanagürü.

[13-14]Rü aixcüma nixĩ ga yema ore ga nüxũ yaxuxũ ga yema yatü. Rü ngẽmacax chanaxwaxe i poraãcü cuyaxucuxẽgü i ngẽma yaxõgüxũ nax aixcüma yaxõgüãxũcax, rü tama nagu naxĩxũcax i ngẽma Yudíugücüma. Rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tama name nax naga naxĩnüexũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i tama nüxũ̃ cua̲xgüchaũ̃xũ̃ i ore i aixcüma ixĩxũ̃.

15Rü yíxema aixcüma Tupanaaxũ̃ yaxṍxe rü guxũ̃guma mexũ̃gu tarüxĩnü. Natürü ngẽma tama Tupanaaxũ̃ yaxõxũ̃, rü taxucürüwa mexũ̃gu narüxĩnü erü norü ĩnü rü naxãũ̃ãchi rü naãxẽwa chixexũ̃gu narüxĩnü.

16Rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i tama yaxõgüxũ̃ rü nügü yaxugügu rü Tupanaxũ̃ nacua̲xgü, natürü ngẽma naxügüxũ̃wa nüxũ̃ tacua̲x nax tama aixcüma Tupanaxũ̃ nacua̲xgüxũ̃. Rü nümagü rü Tupanape̲xewa nichixe, rü tama naga naxĩnüe, rü taxuwama name i ngẽma naxügüxũ̃.

## Títoca̲x 2

### Ngu̲xẽẽtae i aixcüma mexũ̃

1Natürü i cumax, Pa Títox, rü name i guxũ̃gutáma ngẽma mexũ̃ i ngu̲xẽẽtaemaxã cunangúexẽxẽ.

2¡Rü ngẽma yaxõgüxũ̃ i yaxũ̃ rü yaxucu̲xẽgü nax mea naãẽxũ̃ yacuáxũ̃ca̲x, rü taxúema chixri nachiga idexagüxũ̃ca̲x, rü mexũ̃gu naxĩnüexũ̃ca̲x! ¡Rü nangúexẽxẽ nax mea Tupanaaxũ̃ yaxõgüãxũ̃ca̲x, rü guxũ̃ i duũ̃xũ̃güxũ̃ nangechaũ̃güxũ̃ca̲x, rü yáxna namaxã naxĩnüexũ̃ca̲x ega woo ta̲xacürü guxchaxũ̃ naxca̲x ínguxgu!

3Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta chanaxwa̲xe i mea cuyaxucu̲xẽgü i ngẽma ngexũ̃gü i yáxũ̃ nax mea Tupanape̲xewa namaxẽxũ̃ca̲x. Rü tama name nax yaxoregüta̲a̲xgüxũ̃, rü nangãxẽwa̲xegüxũ̃. Rü name nixĩ i guxũ̃ i duũ̃xũ̃güpe̲xewa mea namaxẽ.

4-5Rü ngẽma ngexũ̃gü i yaxgua̲xgü rü name nixĩ i mea nax nangúexẽẽãxũ̃ i ngẽma ngexũ̃gü i paxũ̃gü nax aixcüma natexũ̃ rü naxacügüxũ̃ nangechaũ̃güxũ̃ca̲x, rü mea naãẽxũ̃ nacua̲xgüxũ̃ca̲x, rü mexũ̃guxicatama nax naxĩnüexũ̃ca̲x, rü mea napatana nadaugüxũ̃ca̲x, rü guxũ̃ i duũ̃xũ̃gümaxã namecümagüxũ̃ca̲x, rü aixcüma natega naxĩnüexũ̃ca̲x nax taxúema chixri Tupanaarü orechiga idexagüxũ̃ca̲x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[6]¡Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta meama yaxucu̱xẽgü i ngẽma ngextü̱xücügü nax aixcüma mea naãẽxũ̃ nacuáãcüma namaxẽxũ̃ca̱x!

[7]¡Rü cumax, Pa Títox, rü name i mea napẹ̱xewa cumaxũ̃ i guxũ̃ma i ngẽma yaxõgüxũ̃ nax ngẽmaãcü wüxi i norü cua̱xruxũ̃ i mexũ̃ quixĩxũ̃ca̱x! Rü ngẽxguma cunangúexẽẽgu, rü cunaxwa̱xe i mexũ̃gu curüxĩnüãcüma cunangúexẽxẽ rü tama ĩnücaãcüma namaxã nüxũ̃ quixu i ngẽma ore.

[8]Rü ngẽxguma ngẽmaãcü mea cunangúexẽẽgu i ngẽma ore i mexũ̃, rü taxúetama texé chixri nachiga tidexa. Rü ngẽxguma ya yíxema chixri tachiga idexagüchaũ̃xe rü tá taxãnee erü taxucürüwa ta̱xacürü chixexũ̃xũ̃ tixugü i tachiga.

[9]¡Rü meama yaxucu̱xẽgü i ngẽma yaxõgüxũ̃ i mugüruxũ̃ ixĩgüxũ̃! ¡Rü namaxã nüxũ̃ ixu nax guxũ̃guma mea norü coriga naxĩnüexũ̃ca̱x, rü norü corimaxã namecümagüxũ̃ca̱x, rü taguma norü corixũ̃ nachoxũ̃gagüxũ̃ca̱x!

[10]Rü tama name i norü coriaxṹ̃ nangĩ̱xgü, natürü nanaxwa̱xe i aixcüma meama norü corixũ̃ nangechaxũ̃gü rü tama nanawomüxẽẽgü. Rü ngẽxguma ngẽmaãcü namaxẽgu, rü guxũ̃ma i togü i duũ̃xũ̃gü rü tá nüxũ̃ nadaugü nax aixcüma namexẽchixũ̃ i ngẽma ore i duũ̃xũ̃güxũ̃ namaxã ingúexẽẽxũ̃ nachiga ya Tupana ya tórü Maxẽxẽẽruxũ̃.

[11]Tupana rü poraãcüxüchima tamaxã namecüma, rü yemaca̱x núma nanamu ga Nane nax guxũ̃ma i duũ̃xũ̃güaxṹ̃ nangẽxmaxũ̃ca̱x i maxũ̃ i taguma gúxũ̃.

[12]Rü Tupana rü tamaxã namecüma rü ngẽmawa nüxũ̃ tacua̱x nax namexũ̃ nax nüxũ̃ rüxoexũ̃ i ñoma i naanecüã̱xarü ngúchaũ̃gü rü guxũ̃ma i togü i chixexũ̃gü i napẹ̱xewa ixügüxũ̃. Rü ngẽma Tupana taxca̱x üxũ̃ tüxũ̃ nangu̱xẽxẽ nax mea yigümaxã icua̱xgüãcüma duũ̃xũ̃güpẹ̱xewa rü Tupanapẹ̱xewa mea imaxẽxũ̃ i ñoma i naanewa.

[13]Rü name nax ngẽmaãcü mea imaẽxũ̃ ñu̱xma nax ínangu̱xẽẽgüxũ̃ nax nataeguxũ̃ ya Ngechuchu ya Cristu ya tórü Maxẽxẽxẽruxũ̃ ya tórü Tupana ya tacü ixĩcü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[14]Rü nüma ga Ngechuchu rü taxcạx nayu nax tüxũ ínanguxũxẽẽxũcạx nawa i guxũma i chixexũ, rü mea tüxũ yamexẽẽgüxũcạx nax norü duũxũgü ixĩgüxũcạx rü guxũguma mexũ ixügüxũcạx.

[15]Rü ngẽma ore tá nixĩ i Tupanaarü poramaxã duũxũgüxũ namaxã cungúexẽẽxũ rü nüxű cunangúchaũxẽẽxũ rü namaxã cunaxucụxẽxũ nax Tupanacạx namaxẽxũcạx. Rü tama name nax texé cuxũ oxũ.

## Títocạx 3

### Ngẽma Tupana naxwạxexũ nax naxügüãxũ i ngẽma yaxõgüxũ

[1]Rü ngẽma yaxõgüxũ, ¡rü namaxã nüxũ ixu nax nachixũanearü ãẽxgacügüga naxĩnüexũ rü guxũma i ngẽma togü i ãẽxgacügüga naxĩnüexũcạx! ¡Rü yaxucụxẽgü nax ínamemaregüxũcạx nax naxügüạ̃xũcạx i guxũma i ngẽma mexũ ixĩxũ!

[2]Rü tama name i texéchiga chixri nidexagü rü texémaxã nanue. Natürü name nixĩ i guxũ i duũxũgümaxã namecümagü, rü guxũ i duũxũgüxũ nangechaũgü. Rü tama name i nügü nicuạxüũgü.

[3]Yerü ga ũpa ga yixema rü ta rü chixexũgu tamaxẽ, rü tama Tupanaga taxĩnüe. Rü itayarütauxe rü naguxũraũxũ i tórü ngúchaũ tamaxã inacuạx. Rü chixexũgu rüxĩnüeãcüma tamaxẽ rü taxãũxãchiwạxegü. Rü yigütanüwa yigüchi taxaie.

[4]Natürü nüma ya Tupana ya tórü Maxẽxẽxẽruxũ rü tüxũ nanawẹx i norü mecüma rü norü ngechaũ naxcạx i guxũma i duũxũgü.

[5]Rü woo tama tạxacürü mexũ nax ixügüxũ, natürü tüxũ namaxẽxẽxẽ yerü nüxű tangechaũtümüũgü. Rü Naãxẽ ya Üünexũarü poramaxã tüxũ namaxẽxẽxẽ, rü tüxű nanayauxgü i tórü pecadugü, rü tüxna nanaxã i ngexwacạxũxũ i tórü maxũ.

[6]Rü Ngechuchu ya Cristu ya tórü Maxẽxẽẽruũgagu rü Tupana rü guxũma ga norü ngúchaũmaxã tüxna nanamu ga Naãxẽ ya Üünexũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

7Rü yemaacü tamaxã namecüma rü tüxũ narüngũxẽxẽ ga Tupana nax napẹxewa imexũcạx rü nayauxgüxũcạx i ngẽma ãmare i maxũ i taguma gúxũ i írüngụxẽẽgüxũ.

8Rü guxũma i ngẽma marü cumaxã nüxũ chixuxũ rü aixcüma nixĩ. Rü ngẽmacạx chanaxwạxe i guxũguma nüxũ quixu i ngẽma ore nax aixcüma mexũ naxügüxũcạx i ngẽma duũxũgü i Tupanaaxṹ yaxõgüxũ. Erü ngẽma ore rü guxũwama name i guxãcạx.

9¡Natürü nüxna ixũgachi i ngẽma dexagü i taxuwama mexũ, rü ngẽma oregü i nũxcümaxũgüxũ i duũxũgüchigamare ixĩgüxũ! ¡Rü nüxna ixũgachi i ngẽma dexagü i duũxũgü nawa nügü ngaexũ rü naxcạx nügümaxã nuexũ nachiga i ngẽma mugü ga Moiché ümatüxũ! Erü guxũma i ngẽma rü taxuwama name, rü natücạxmamare nixĩ.

10Rü ngẽxguma chi petanüwa wüxíe tạxacürü ngụxẽẽtaemaxã ngẽma yaxõgüxũxũ titoyegu, rü name i wüxicana rüẹxna taxreẹxpụ̈xcüna tümacạx cuca rü tüxũ cuxucụxẽ nax tama ngexũ tawagüxũcạx. Rü ngẽxguma chi tama cuga taxĩnüchaũgu rü tanaxüamagu i ngẽma chixexũ rü name i noxtacüma tüxũ ícumuxũchi natanüwa i ngẽma yaxõgüxũ.

11Erü ngẽma chixexũ i taxüxũwa tá nangọx nax tachixeãẽxũ ya yíxema duũxẽ, rü tümaarü pecadugagutama nixĩ i tapoxcuxũ.

### Títoxũ naxuxcụxẽ ga Pauru

12Rü ngẽxguma cuxũtawa chanamuxgu i Artéma rü ẽxna Tíquicu, rü chanaxwạxe i paxa Nicaporíchiuwa cuxũ nax choxũ ícuyadauxũcạx. Erü ngéma tá nixĩ i chanangupetüxẽẽxũ ya yimá tauemacügü ya nagu nagáuanecü.

13Rü chanaxwạxe i nüxũ curüngũxẽxẽ i Chená i poxũruxũ i Rómaarü mugüxũ cuáxũ, rü Apóru nax paxa núma naxĩxũcạx. Rü chanaxwạxe i nüxna cunaxã i norü namawaxũ nax taxuxũma nüxṹ taxuxũcạx.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[14]Rü ngẽma taenexẽgü i yaxõgüxũ̃, rü name nixĩ i naxca̱x nangúe nax mexũ̃ naxügüxũ̃ rü togüxũ̃ nangũ̃xẽẽgüxũ̃ ega ta̱xacü nüxṹ taxu̱xgux. Rü ngẽmaãcü i ngẽma togü rü tá nayaxõgü.

### Pauru rü wenaxarü Títoxũ̃ narümoxẽ rü naxca̱x ínaca nax Tupana nüxũ̃ rüngũ̃xẽẽxũ̃ca̱x

[15]Rü guxũ̃ma i taenexẽgü i nua chauxũ̃tawa ngẽxmagüxũ̃ rü cuxũ̃ narümoxẽgü. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta i choma rü chanaxwa̱xe i nüxũ̃ curümoxẽ i taenexẽgü i yaxõgüxũ̃ i cuxũ̃tawa ngẽxmagüxũ̃. Rü chanaxwa̱xe ya Tupana poraãcü pexũ̃ narüngũ̃xẽxẽ i guxãma i pemax.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

# Filemúũcax

## Filemúũcax 1

### Pauru rü nüxũ narümoxẽ ga Filemúũ

[1]Pa Toenexẽ i Filemúũ̃ i Toxrüxũ̃ Tupanaarü Puracüwa Puracüxex, choma i Pauru rü taenexẽ i Timutéumaxã cuxcax tanaxümatü i ñaa popera. Rü choma rü nuxã chapoxcu nagagu nax nüxũ̃ chixuxũ̃ ya Ngechuchu ya Cristuarü ore.

[2]Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta naxcax tanaxümatü i guxũ̃ma i ngẽma taenexẽgü i cupatawa ngutaquexegüxũ̃, rü ngĩxcax i taeyax i Ápia, rü naxcax ya taenexẽ i Ariquípu i taxrüxũ̃ Tupanaarü puracüwa puracüxũ̃.

[3]Rü chanaxwaxe i Tanatü ya Tupana rü tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu pexũ̃ narüngũ̃xẽxẽ rü pexũ̃ nataãẽxẽxẽ.

### Filemúũ rü Ngechuchuaxṹ nayaxõ rü yema yaxõgüxũ̃xũ̃ nangechaũ̃

[4]Rü guxũ̃guma i ngẽxguma cuxna chacuaxãchigu i chorü yumüxẽwa, rü Tupanana moxẽ chaxã cuxcax.

[5]Erü nüxũ̃ chacuáchiga nax aixcüma nüxṹ cuyaxõxũ̃ ya tórü Cori ya Ngechuchu rü aixcüma nüxũ̃ cungechaũ̃xũ̃ i guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü i Tupanaarü ixĩgüxũ̃.

[6]Cuma rü toxrüxũ̃ Cristuaxṹ cuyaxõ. Rü ngẽmacax ngẽxguma chayumüxẽgu rü Tupanana naxcax chaca nax cuxna naxããxũ̃cax i cuax nax nüxũ̃ cucuáxũ̃cax i guxũ̃ma i ngẽma mexũ̃ i tüxṹ tauxchaxũ̃ nax naxüxũ̃ nagagu nax Ngechuchu ya Cristuaxṹ yaxõgüxũ̃.

[7]Rü choma rü poraãcü chataãẽxũ̃chi erü aixcüma nüxũ̃ cungechaũ̃ i ngẽma yaxõgüxũ̃. Erü cugagu nixĩ, Pa Chauenexẽx, nax nataãẽgüxũ̃ i ngẽma yaxõgüxũ̃.

### Pauru rü Filemúũna naca nax mea Onéchimuxũ̃ nayaxuxũ̃cax

[8]Rü ngẽmacax nangẽxma i wüxi i ngũ̃xẽxẽ i cuxũ̃tawa naxcax íchacaxchaũ̃xũ̃. Rü Cristu nixĩ ya choxũ̃ mucü rü ngẽmacax choxṹ nangẽxma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

i pora nax cuxũ chamuxũ nax cunaxüxũcạx i ngẽma ngũxẽxẽ i tá cumaxã nüxũ chixuxũ.

9Natürü tama chanaxwạxe i ngẽmaãcü cuxũ chamu, erü cuxũ changechaũ. Rü ngẽmacạx chạụxcạx narümemae nixĩ nax cuxũ chacạxaxũ naxcạx i ngẽma ngũxẽxẽ. Rü choma i Pauru rü marü chaya rü ñụxma rü Ngechuchu ya Cristucạx chapoxcu.

10Rü ngẽmacạx cuxna naxcạx chaca i wüxi i ngũxẽxẽ naxcạx i chaune i Onéchimu i nua poxcupataũwa chauxũtawa Cristuxũ yaxuxũ. Rü ngẽmacạx i ñụxma rü Tupanaarü orewa rü chaune nixĩ.

11Rü ũpa ga Onéchimu rü wüxi ga curü mugüruxũ ga taxuwama cuxṹ mexũ nixĩ. Natürü i ñụxma rü cuxṹ rü choxṹ rü ta name.

12Rü ñụxma rü cuxcạx chanatáeguxẽxẽ i nüma i Onéchimu. Rü chanaxwạxe i mea cunayaxu, ñoma choxũ cuyaxuxũrüxũ.

13Chierüx chanaxwạxe nax nuxma chauxũtagu naxắũxũ nax cuchicüxü choxũ nangũxẽẽxũcạx i ñụxma nax Tupanaarü orecạx chapoxcuxũ.

14Natürü tama chanaxwạxe nax chanaxüxũ i tạxacü i tama cuãẽguxũ. Erü ngẽma ngũxẽxẽ i cuxna naxcạx chacaxũ rü tama chanaxwạxe nax chorü mugagu cunaxüxũ, natürü chanaxwạxe i curü ngúchaũtama yixĩxũ i ngẽma.

15Rü bexmana Tupana nanaxwạxe nax paxaãchi cuxna yaxũxũ ga Onéchimu nax wenaxarü cuxcạx nataeguxũcạx rü ngẽmaãcü guxũgutáma cuxũtawa nangẽxmaxũcạx.

16Natürü i ñụxma rü tama ngexũrüüxũmare i curü mugüruũmare nixĩ, erü wüxi i curü mugüruũarü yexera nixĩ i ñụxmax, erü taenexẽ i nüxũ ingechaũxũ nixĩ. Rü aixcüma poraãcü nüxũ changechaũ i chomax, natürü chanaxwae i cuma rü yexeraãcü nüxũ cungechaũ. Erü ñụxma rü tama wüxi i curü mugüruũmare nixĩ, natürü wüxi i cuenexẽ i tórü Coriaxṹ yaxõxũ nixĩ i ñụxmax.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Rü ngẽmacax, rü ngẽxguma cuxcax rü aixcüma cuenexẽ nax chixĩxũ̃, rü chanaxwaxe i mea cunayaxu i Onéchimu, ñoma choxũ̃ cuyaxuxũ̃rüxũ̃.

18Rü ngẽxguma taxacürü chixexũ̃ cupexewa naxüxgu rüexna taxacü cuxṹ nangetanügu, rü chanaxwaxe i chomaxã nüxũ̃ quixu nax ñuxre yixĩxũ̃, nax cuxṹ chanaxütanüxũ̃cax.

19Rü chomatama i Pauru rü choxmexmaxãxũ̃chi chanaxümatü i ñaa popera. Rü aixcüma chomatama tá cuxṹ chanaxütanü. Rü taũtáma cuxna nüxũ̃ chacuaxãchixẽxẽ nax choxṹ cunangetanüxũ̃ i curü maxũ̃ i taguma gúxũ̃ i chaugagu Tupanaxũ̃tawa cuyaxuxũ̃.

20Rü ngẽmaãcü, Pa Chauenexẽ, rü chanaxwaxe nax tórü Cori i tüxũ̃ ngechaũ̃xũ̃gagu chauxcax cunaxü i ngẽma ngũ̃xẽxẽ. Rü chanaxwaxe i choxũ̃ cutaãẽxẽxẽ, erü chauenexẽ i Cristuaxṹ yaxõxũ̃ quixĩ.

21Rü cuxcax chanaxümatü i ñaa popera erü nüxũ̃ chacuax nax aixcüma chauga cuxĩnüxũ̃ rü tá cunaxüxũ̃ i ngẽma cuxna naxcax chacaxũ̃arü yexera.

22Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta chanaxwaxe nax chauxcax cunamexẽẽxũ̃ i wüxi i nachica i ngextá tá nawa changuxũ̃ i cuxũ̃tawa. Erü íchananguxẽxẽ nax Tupana tá nangãxũ̃xũ̃ i perü yumüxẽgü, rü tá choxũ̃ nangũ̃xẽxẽxũ̃ nax pexũ̃ íchayadauxũ̃cax.

### Pauru rü wenaxarü Filemúũ̃xũ̃ narümoxẽ rü naxcax ínaca nax Cori ya Ngechuchu ya Cristu nüxũ̃ rüngũ̃xẽẽxũ̃

23Rü moxẽ cuxcax ngéma namu i Epáparu. Rü nüma rü wüxigu chomaxã napoxcu naxcax ya Ngechuchu ya Cristu.

24Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta moxẽ cuxcax ngéma namugü i Márcu, rü Aristárcu, rü Dema rü Luca. Rü nümagü rü chomücügü nixĩgü i Tupanaarü puracüwa.

25Rü chanaxwaxe i tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu pexũ̃ narüngũ̃xẽxẽ i guxãma i pemax.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

# Yudíugü

## Yudíugü 1

### Tupana rü Nanewa tamaxã nidexa

[1]Nũxcüma ga Tupana rü mue̱xpü̱xcüna rü naguxũraũxũãcüma norü orearü uruũgüwa tórü o̱xigümaxã nidexa.

[2]Natürü i ñomaũcüxü ya Tupana rü Nanewatama nixĩ i tamaxã yadexaxũ. Rü Nanemaxã nixĩ ga naxüaxũ ga ñoma ga naane rü daxũguxũ ga naane rü üa̱xcü rü tauemacü rü woramacurigü. Rü ñu̱xũchi gumá Nanena nanana ga guxũma ga yema nax noxrü yixĩxũca̱x.

[3]Rü Nanewa nixĩ i nüxũ idauxũ nax ñuxãcü naxüünexũ i nüma ya Tupana. Rü nüma ya Nane, rü Nanatü ya Tupanarüũtama nixĩ. Rü ñu̱xma nax guxũarü ãe̱xgacü yixĩxũ ya Nane, rü nüma rü norü orearü poramaxã guxũmaama inacua̱x. Rü nüma ya Nane nixĩ ga taxca̱x nayuxũ nax nüxũ rüxoexũca̱x ga tórü pecadugü. Rü yemawena rü Nanatüxũtawa naxũ rü yéma Nanatüarü tügünecüwawa nayarüto.

### Tupana Nane rü guxũma i orearü ngeruũgü i daxũcüa̱xétüwa nangẽxma

[4]Rü ñu̱xma i nüma ya Nane rü guxũma i Tupanaarü orearü ngeruũgü i daxũcüa̱xétüwa nangẽxma yerü yemaacü nanaxuegu ga Nanatü.

[5]Rü Tupana rü taguma wüxi ga norü orearü ngẽruxũ i daxũcüa̱xchiga ñanagürü: “Cuma nixĩ i Chaune. Rü ñu̱xma chanango̱xẽxẽ nax aixcüma Chaune quixĩxũ”, ñanagürü. Rü taguma wüxi ga norü orearü ngẽruxũ i daxũcüa̱xchigü ñanagürü: “Choma nixĩ i Nanatü chixĩxũ rü nüma rü Chaune nixĩ”, ñanagürü.

[6]Natürü yexguma ñoma ga naanewa namuãgu ga Nane ya nüxíraũcü, rü ñanagürü ga Tupana: “Chanaxwa̱xe i guxũma i chorü orearü ngeruũgü i daxũcüa̱x rü nüxũ nicua̱xüũgü ya Chaune”, ñanagürü.

[7]Rü yexguma norü orearü ngeruũgü ga daxũcüa̱xchiga yadexaxgu ga Tupana, rü ñanagürü: “Choma rü chanamu i ngẽma chorü orearü ngeruũgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Rü ñoma buanecürüxũ rü ñoma üxüemarüxũ chayaxĩgüxẽxẽ nax naxügüa̱xũca̱x i chorü ngúchaũ”, ñanagürü.

8Natürü yexguma Nanechiga yadexaxgu ga Tupana rü ñanagürü: “Cuma nax chauxrüxũ Tupana quixĩxũ rü guxũgutáma ãe̱xgacü quixĩ, rü aixcüma meama guxũmaxã icucua̱x.

9Rü cuma rü nüxũ cungechaũ i ngẽma mexũ, rü naxchi cuxai i ngẽma chixexũ. Rü ngẽmaca̱x i choma nax Cunatü ya Tupana chixĩxũ rü guxãétüwa cuxũ changexmaxẽxẽ rü guxũ i cumücügüarü yexera cuxũ chataãẽxẽxẽ”, ñanagürü.

10Rü yexgumarüxũ ta Nanexũ ñanagürü ga Tupana: “Cuma nax guxũarü Cori quixĩxũ, rü noxriarü ügügumama ga yexguma nataxuxgutama ga ñoma ga naane, rü cuma nixĩ ga cunaxüxũ. Rü cumatama nixĩ ga cunaxüxũ ga üa̱xcü rü tauemacü rü guxũma ga woramacurigü.

11Rü guxũma i ngẽma rü tá inayarütaxu, natürü i cuma rü guxũgutáma cungexmaecha. Rü guxũma i ngẽma rü ñoma naxchirurüxũ tá nangaue.

12Rü ñoma wüxi i naxchiru i ngauxũ i ngéma ita̱xmarexũrüxũ tá ícunawogü i ñoma i naane rü guxũma i daxũwa nüxũ idauxũ. Rü to i ngexwacaxũxũmaxã tá cunaxüchicüü, ñoma wüxi i naxchiru i ngauxũ i ngexwacaxũxũmaxã ixüchicüüxũrüxũ. Natürü i cuma rü tá cunaxa̱i̱xrügumaraxũecha rü curü taunecü rü taguma nagu̱x”, ñanagürü ga Tupana.

13Rü Tupana rü taguma wüxi ga norü orearü ngeruũxũ ga daxũcüa̱xũ ñanagürü: “¡Nua chorü tügünecüwawa rüto ñu̱xmatáta guxũma i curü uanügüxũ cuxũ charüporamaexẽxẽ!” ñanagürü.

14Rü guxũma i Tupanaarü orearü ngeruũgü i daxũcüa̱x rü naãxẽgü i Tupanaaxṹ puracüexũ nixĩgü. Rü nüma ya Tupana rü nanamugü nax nüxũ yanangũxẽẽgüxũca̱x i guxũma i ngẽma duũxũgü ya Tupana naxwa̱xexũ nax nayauxgüãxũ i maxũ i taguma gúxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

## Yudíugü 2

### Tama name i nüxũ taxoe i ngẽma maxũ i Tupana tüxna ãxũ

[1]Rü ñu̱xma nax nüxũ icuáxũ nax guxũma i Tupanaarü orearü ngeruũgü i daxũcüã̱xarü yexera yixĩxũ ya Nane, rü ngẽmaca̱x name nax yexeraãcü mea naga ixĩnüexũ i ngẽma ore i Nanechiga nüxũ ixĩnüexũ nax tama nüxna ixĩgachixũca̱x nax yaxõgüxũ.

[2]Rü yexguma tauta Nane ya Cristuxũ núma namuxgu ga Tupana, rü norü orearü ngeruũgü ga daxũcüã̱xgüwa duũxũgümaxã nüxũ nixu ga norü mugü nax naga naxĩnüexũca̱x. Rü yema mugü rü aixcüma napora yerü guxũma ga yema tama naga ĩnüexũ, rü yema mugü nüxũ ixuxũãcüma Tupana nanapoxcue.

[3]Rü yexguma yemaacü napoxcueãgu ga yema duũxũgü ga tama naga ĩnüexũ, ¿rü ñuxũcürüwa i yixema i na̱xcha̱xwa ibuxmüxũ nax tama tüxũ napoxcuexũca̱x ega nüxũ ixoegu i ngẽma maxũ i mexẽchixũ i ñu̱xma Cristugagu tüxna uaxũxũ? Rü nümatama ya tórü Cori nixĩ ga nüxíra naxunagüãxũ ga yema maxũ, rü ñu̱xũchi yixcama nixĩ ga yema nüxũ ĩnüexũ ga nüxí́ mea tüxũ nüxũ nacua̱xẽẽxũ nax aixcüma yixĩxũ i tüxṹ nangẽxmaxũ i ngẽma maxũ.

[4]Rü nümatama ga Tupana rü ta taxca̱x nanango̱xẽxẽ nax aixcüma yixĩxũ i Cristugagu tüxṹ nangẽxmaxũ i ngẽma maxũ. Yerü nüma ga Tupana rü Naãxẽ ya Üünexũwa tüxũ nanawe̱x ga naguxũraũxũ ga taxũ ga mexũgü rü cua̱xruxũgü ga norü poramaxã naxüxũ yema nüma nanaxwa̱xexũãcüma.

### Tupana rü ñoma ga naanewa nanamu ga Ngechuchu ya Cristu nax taxrüxũ duũxũxũ yixĩxũca̱x

[5]Rü ngẽma naane i tá ínguxũ i pemaxã nüxũ tixuchigaxũ, rü Tupana rü taguma daxũcüã̱x ga norü orearü ngeruũgüna naxãga nax namaxã inacua̱xgüxũca̱x.

[6]Rü Tupanaarü ore i ümatüxũwa rü ñanagürü: “Pa Tupanax, ¿ta̱xacü nixĩ i duũxũgü rü ngẽmaca̱x nagu curüxĩnüxũ? ¿Rü ta̱xacüwa name rü ngẽmaca̱x naxca̱x cuxoegaãẽxũ?


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]Rü paxaãchi ngẽma orearü ngeruxũ̃ ga daxũcüg̱̃xgütüũ̃wa cunayexmaxẽxẽ ga duũ̃xũ̃gü, rü cunatachigaxẽxẽ rü yema cuxüxṹétüwa cunangexmaxẽxẽ nax namaxã inacuáxũ̃cg̱̃x.

[8]Rü naxmẹ̱xwa cunangexmaxẽxẽ i guxũ̃ma ga yema cuxüxũ̃", ñanagürü i ngẽma orewa. Rü yemaacü nixĩ ga Tupana ga naxmẹ̱xẽwa nayexmagüxẽẽãxũ̃ ga guxũ̃ma ga yema naxüxũ̃ ga Tupana. Rü nataxuma ga tg̱̃xacü ga tama naxmẹ̱xwa nayexmaxẽẽxũ̃. Natürü woo naxmẹ̱xwa nax nayexmagüxũ̃ ga guxũ̃ma, natürü ñũ̱xma rü tauta nüxũ̃ tadau nax guxũ̃ma rü naxmẹ̱xwa nangẽmagü.

[9]Natürü ngẽma nüxũ̃ idauxũ̃ nixĩ ya Ngechuchu. Rü yexguma Tupana ñoma ga naanewa namuãgu rü paxaãchi norü orearü ngeruũ̃gü ga daxũcüg̱̃xgüarü ñaxtüwaama nayexma. Natürü i ñũ̱xma ya Tupana rü Ngechuchuxũ̃ naporaxẽxẽ rü nanataxẽxẽ rü guxũ̃arü ãẽ̱xgacü nayaxĩxẽxẽ yerü ngúxũ̃ ninge rü guxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gücg̱̃x nayu. Rü nüma ga Tupana rü poraãcü duũ̃xũ̃güxũ̃ nangechaxũ̃ rü yemacg̱̃x nixĩ nax nayuxũ̃ ga Cristu nax yemaacü namaxẽxẽẽãxũ̃cg̱̃x i guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü.

[10]Rü nümatama ga Tupana nixĩ ga naxüaxũ̃ ga guxũ̃ma i ñũ̱xma ngẽxmaxũ̃ rü naxmẹ̱xwa nangẽxma i guxũ̃ma nax nüma nanaxwg̱̃xexũ̃ãcüma namaxã inacuáxũ̃cg̱̃x. Rü nüma ga Tupana rü nanaxwg̱̃xe nax guxũ̃ma i naxacügü nüxṹ nangẽxmaxũ̃cg̱̃x i nachica i mexũ̃ i naxũ̃tawa. Rü yemacg̱̃x ñoma ga naanewa nanamu ga Ngechuchu ya Cristu nax ngúxũ̃ yangexũ̃cg̱̃x rü duũ̃xũ̃gücg̱̃x nayuxũ̃cg̱̃x nax nüxṹ nangẽxmaxũ̃cg̱̃x i maxũ̃ i taguma gúxũ̃.

[11]Rü Ngechuchu nixĩ ya tüxũ̃ imexẽẽgücü nax Tupanapẹ̱xewa ixüünegüxũ̃cg̱̃x. Rü ñũ̱xma i nüma ya Ngechuchu ya tüxũ̃ imexẽẽgücü rü guxãma i yixema nax tüxũ̃ yaxüünexẽẽgüxũ̃ rü wüxitama nixĩ ya Tanatü. Rü ngẽmacg̱̃x nixĩ i nüma ya Ngechuchu ya Tupana Nane, rü tama taxcg̱̃x naxãnexũ̃ nax naenexẽgümaxã tüxũ̃ naxuxũ̃.

[12]Erü Tupanaarü ore i ümatüxũ̃wa rü ñanagürü ga Nane: "Pa Chaunatüx, choma rü chauenexẽgüxũ̃ tá nüxũ̃ chacug̱̃xexẽ i cuchiga. Rü norü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngutaquẹxegüwa rü tá cuxcạx chawiyae nax ngẽmaãcü cuxũ̃ chicuạxüxũ̃xũ̃cạx”, ñanagürü.

13Rü tóxnamana i Tupanaarü ore i ümatüxũ̃wa rü ñanagürü ta ga Nane: “Pa Chaunatüx, cuxṹ chayaxõ, erü nüxũ̃ chacuạx rü tá choxũ̃ curüngũ̃xẽxẽ”, ñanagürü. Rü ñanagürü ta: “Daxe chixĩ, Pa Chaunatüx, namaxã i cuxacügü i choxna cumugüxũ̃”, ñanagürü.

14Rü nüma ga Ngechuchu rü woo Tupana nax yixĩxũ̃ natürü duũ̃xũ̃rüxũ̃ãcü ñoma ga naanewa naxũ nax taxrüxũ̃ naxãmachixũ̃cạx rü naxãgüxũ̃cạx nax tachicüxü nayuxũ̃cạx rü yemaacü yanaxoxẽẽãxũ̃cạx ga Chatanáarü pora ga namaxã tüxũ̃ iyanatauxẽẽchaũ̃xũ̃.

15Rü yemaacü nanaxü ga Ngechuchu nax Chatanámẹxẽwa tüxũ̃ ínanguxũ̃xẽẽxũ̃cạx ga guxãma ga yíxema ga guxũ̃ ga tümaarü maxũ̃gu yucạx muũ̃xe.

16Rü yemacạx ñoma ga naanewa nangu ga Ngechuchu nax taxcạx nayuxũ̃cạx i guxãma i yixema nax Abraáũ̃rüxũ̃ yaxõgüxũ̃. Rü tama daxũcüạ̃x i orearü ngeruũ̃gücạx nayu, natürü taxcạx nixĩ ga núma naxũxũ̃ rü nayuxũ̃.

17Rü nüma ga Ngechuchu rü nanaxwạxe nax yixema i naenexẽgü ixĩgüxũ̃rüũ̃tama nügü yaxĩxẽẽxũ̃ nax yemaacü tórü chogüruxũ̃ ya mecümacü ya nüxṹ ingechaũ̃tümüxũ̃gücü yixĩxũ̃cạx i Tupanapẹxewa. Rü yemacạx nixĩ ga nügü inaxãxũ̃ rü nayuxũ̃ nax yemaacü Tupana duũ̃xũ̃güaxṹ nüxũ̃ irüngümaxũ̃cạx ga norü pecadugü.

18Rü yema nümatama ngúxũ̃ nax yangexũ̃ ga yexguma Chataná nüxna ĩnügu, rü ngẽmacạx i ñụxma rü nüxṹ natauxcha nax tüxũ̃ nangũ̃xẽẽxũ̃ ya yíxema Chataná tüxna ĩnüxe.

## Yudíugü 3

### Ngechuchu rü Moichéxũ̃ narüyexera

1Rü ñụxma Pa Chauenexẽgü ya Tupanapẹxewa Üünegüxe, rü pexũ̃ nixĩ ya Tupana i nadexũ̃ nax norü duũ̃xũ̃gü pixĩgüxũ̃cạx. Rü ngẽmacạx name nixĩ i mea nagu perüxĩnüe ya Ngechuchu ya Cristu ya Tupana núma namucü. Rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nüma ya Ngechuchu nixĩ i tórü chogüruxũ̃ i Tupanapẹxewa tüxũ̃ ixüünexẽẽcü. Rü yimáaxṹ nixĩ i yaxõgüxũ̃.

[2]Rü Tupana rü marü Ngechuchuxũ̃ naxuneta nax naxüaxũcạx ga yema puracü ga Tupana nüxna ãxũ̃. Rü nüma ga Ngechuchu rü aixcüma Nanatüga naxĩnü rü nayanguxẽxẽ ga yema puracü yexgumarüxũ̃ ga Moiché meama nax naxüxũ̃ ga yema puracü ga Tupana nüxna ãxũ̃ nax nüxna nadauxũcạx ga Tupanaarü duũ̃xũ̃gü ga Yudíugü.

[3]Rü woo ga noxri rü Moichéxũ̃ nitaégacüüxẽxẽ ga Tupana, natürü i ñụxma rü Moichéarü yexera Ngechuchuxũ̃ nixĩ i yataégacüüxẽẽxũ̃. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta ya wüxi ya ĩpata ya ngexwaca ixüxũ̃ne rü namaxã tataãxẽ, natürü ngẽma ĩpataarü üruxũ̃ nixĩ i yexera namaxã itaãẽxũ̃.

[4]Rü guxũ̃nema ya ĩpata rü nüxṹ nangẽxma i norü üruxũ̃. Natürü guxũ̃ma i ngẽma ñụxma ngẽxmaxũ̃, rü Tupana nixĩ ya naxücü.

[5]Rü Moiché rü wüxi ga Tupanaarü duũ̃ ga aixcüma mecü nixĩ yerü mea nüxna nadau ga Tupanaarü duũ̃xũ̃gü ga Yudíugü, yema Tupana namaxã nüxũ̃ ixuxũ̃rüxũ̃. Rü nüma ga Moiché nixĩ ga duũ̃xũ̃gümaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃ nax yixcüra Tupana tá nüxũ̃ rüngũ̃xẽẽxũ̃.

[6]Natürü nüma ya Ngechuchu rü Moichéarü yexera nixĩ erü Tupana Nanexũ̃chi nixĩ. Rü nüma nixĩ i nüxna nadauxũ̃ i guxũ̃ma i ngẽma Tupanaarü duũ̃xũ̃gü ixĩgüxũ̃. Rü yixema rü ta rü Tupanaarü duũ̃xũ̃gü tixĩgü ega aixcüma Ngechuchuaxṹ yaxõgügu rü taguma nüxũ̃ rüxoegu. Rü Tupana nanaxwạxe nax guxũ̃guma Ngechuchumaxã itaãẽgüxũ̃ erü nüxũ̃ tacuạx nax wüxi i ngunexũ̃ rü tá taxcạx nataeguxũ̃ nax wüxiwa namaxã ingexmagüxũcạx.

### Tupana nüxũ̃ nixu nax taxũtáma inangũ̃güxũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i tama naga ĩnüexũ̃

[7-8]Rü ngẽmacạx Tupanaarü ore i ümatüxũ̃wa rü Naãxẽ ya Üünexũ̃ rü ñanagürü: “Ñụxma nax nüxũ̃ pexĩnüexũ̃ i ngẽma Tupana pemaxã nüxũ̃ ixuxũ̃, rü tama name nax nüxũ̃ pexoexũ̃, yexgumarüxũ̃ ga yema duũ̃xũ̃gü ga


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tupanaxũ ügüxũ rü tama naga ĩnüexũ ga yexguma yema naane ga chianexũwa nayexmagügu”.

9Rü yemacax ga Tupana rü ñanagürü: “Rü yema naanewa nixĩ ga chixexũ naxügüxũ ga nũxcümaũgüxũ ga perü oxigü yerü choxũ naxügü rü tama choxṹ nayaxõgüchaũ woo 40 ga taunecü nüxũ nadaugü ga yema mexũgü ga napexewa chaxüxũ.

10Rü yemacax namaxã chanu ga yema duũxũgü, rü ñacharügü nüxũ: ‘Pema rü guxũguma chixexũguxicatama perüxĩnüeecha, rü tama penaxüxchaũ i ngẽma chanaxwaxexũ nax penaxüxũ’, ñacharügü nüxũ.

11Rü yemacax nixĩ ga namaxã chanuxũ ga yema duũxũgü, rü namaxã nüxũ chixu nax taxũtáma yema naane ga noxri namaxã ichaxunetaxũwa nangugüxũ nax yexma nangũẽxũcax”, ñanagürü ga Tupana.

12Rü ñuxma Pa Chauenexẽgüx, rü name nixĩ i pegüna pedaugü nax tama ngürüãchi pechixearü maxṹáxũcax, rü ngẽmagagu nax nüxũ perüxoexũ nax Tupana ya Maxũcüaxṹ peyaxõgüxũ.

13Rü ngẽmacax ñuxma nax pexṹ natauxchaxũ, rü name nixĩ nax wüxichigü pegüaxṹ penangúchaũxẽẽxũ i guxũ i ngunexũgu nax taxúema i petanüwa Tupanaxũ taxoxũcax nagagu i ngẽma pecadu i pexũ womüxẽẽchaũxũ.

14Rü ñuxma rü Cristumaxã tüxṹ nangẽxma i maxũ i taguma gúxũ ega yaxõgüechagu rü noxrirüũtama naga ixĩnüegu ñuxmatata nawa nangu nax nataeguxũ i nüma.

15Rü ngẽmacax i Tupanaarü ore i ümatüxũwa rü ñanagürü: “Rü ñuxma ega nüxũ pexĩnüegu i ngẽma Tupana pemaxã nüxũ ixuxũ, rü tama name nax nüxũ pexoexũ, yexgumarüxũ ga yema duũxũgü ga tama Tupanaga ĩnüexũ”, ñanagürü.

16¿Rü texégü tixĩ ga guxema nüxũ ĩnüexe ga yema Tupana tümamaxã nüxũ ixuxũ, rü ñuxũchi tama Tupanaga ĩnüexe? Rü pemaxã nüxũ chixu rü yemagü nixĩ ga guxũma ga yema duũxũgü ga Moiché Equítuanewa ínguxũxẽẽxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[17]¿Rü texémaxã nixĩ ga nanuxũ̃ ga Tupana ga 40 ga taunecü? Rü pemaxã nüxũ̃ chixu rü namaxã nanu ga yema duũ̃xũ̃gü ga chixexũ̃ ügüxũ̃. Rü yemacax yema chianexũ̃gu nayue.

[18]¿Rü texégümaxã nixĩ ga inaxunetaxũ̃ ga Tupana nax taxũtáma yema naanewa nangugüxũ̃ nax yexma nangũ̃ẽxũ̃cax? Rü yemagü nixĩ ga yema duũ̃xũ̃gü ga tama naga ĩnüexũ̃.

[19]Rü ngẽmawa nüxũ̃ tacuax nax taxucürüwama yema naane ga noxri Tupana namaxã ixunetaxũ̃wa nangugüxũ̃ ga yema duũ̃xũ̃gü, yerü tama nüxṹ nayaxõgü.

## Yudíugü 4

[1]Rü ngẽmacax i ñuxma nax Tupana tamaxã ixunetaxũ̃ nax nügüxũ̃tawa tá tüxũ̃ yachocuxẽẽxũ̃ nax ngẽxma rüngũ̃ẽxũ̃cax, rü tanaxwax̃e i taxũãẽgü, nax tama ngürüãchi wüxíe i tatanüwa tama ngẽxma taxücuxũ̃.

[2]Erü yixema rü marü nüxũ̃ taxĩnüe i Tupanaarü ore i mexũ̃ i maxũ̃chiga, yexgumarüxũ̃ ga yema nũxcümaũ̃güxũ̃ ga duũ̃xũ̃gü nüxũ̃ nax naxĩnüexũ̃. Natürü nümagü ga yema duũ̃xũ̃gü rü taxuwama nüxṹ name ga nüxũ̃ nax naxĩnüexũ̃ ga yema ore, yerü tama yema togü ga naga ĩnüexũ̃rüxũ̃ nayaxõgü.

[3-4]Natürü i yixema nax yaxõgüxũ̃, rü tá aixcüma Tupanaxũ̃tagu tachocu nax ngẽxma rüngũ̃ẽxũ̃cax. Rü Tupanaarü ore i ümatüxũ̃wa rü ngũ̃xchigaarü ngunexũ̃chigaxũ̃ nixu, rü ñanagürü: “Rü 6 ga ngunexũ̃gu nixĩ ga Tupana naguxẽẽxũ̃ ga norü puracü. Rü yexguma norü 7 ga ngunexũ̃wa nanguxgu, rü nüma rü guxũ̃ma ga norü puracüna narüngü”, ñanagürü. Rü nũxcüma ga Tupana rü nanaxwax̃e nax nangũ̃ẽxũ̃ ta ga yema nũxcümaũ̃güxũ̃ ga tórü oxigü ga Moichéwe rüxĩxũ̃. Natürü ga nümagü rü tama naga naxĩnüe rü tama nüxṹ nayaxõgüchaũ̃. Rü yemacax ga Tupana rü norü ore i ümatüxũ̃wa rü ñanagürü: “Yema duũ̃xũ̃gü rü tama choxṹ nayaxõgü rü yemacax namaxã chanu rü namaxã chanaxuegu nax taxũtáma yema naane ga namaxã ichaxunetaxũ̃wa nangugüxũ̃ nax yexma nangũ̃ẽxũ̃cax”, ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5-6Rü yemaacü ga yema duũxũgü ga nüxíra nüxũ ĩnüexũ ga Tupanaarü ore, rü tama nagu nachocu ga yema naane ga Tupana namaxã nüxũ ixuxũ, yerü tama naga naxĩnüe. Rü ngẽmacạ̃x nixĩ i Tupanaarü ore i ümatüxũwa i ñaxũ: “Ngẽma duũxũgü i tama chauga ĩnüexũ rü taxũtáma ngẽma naane i namaxã ichaxunetaxũgu nachocu nax ngẽxma nangũẽxũcạ̃x”, ñaxũ. Natürü ñụ̃xma rü ta nangẽxma i nachica i tümacạ̃x ya yíxema ngẽxma Tupanaxũtagu chocuchaũxẽ nax ngẽxma tarüngũẽxũcạ̃x.

7-8Rü ngẽma nachica i ngextá nagu nangũẽxũ i duũxũgü rü tama yema naane ga nũxcümaũgüxũ ga Iraétanüxũ ga tümaarü ãẽ̃xgacü ga Yochuémaxã tayauxgüxũ nixĩ. Yerü yexguma chi yema naane yixĩxgu, rü Tupana rü taxũchima wenaxarü nüxũ naxuneta ga to ga ngunexũ nax nagu naxũtawa yachocuxũcạ̃x nax ngẽxma nangũẽxũcạ̃x i duũxũgü. Rü yemacạ̃x ga Tupana rü wenaxarü nüxũ naxuneta i wüxi i to i ngunexũ nax naxũtawa yachocuxũcạ̃x i duũxũgü nax ngẽxma nangũẽxũcạ̃x. Rü ngẽma ngunexũ rü ñụ̃xma nixĩ. Rü yemacạ̃x ga Tupana rü mucüma ga taunecü ga Moichéwena rü Dabímaxã nüxũ nixu ga yema ore ga ümatüxũ i ñaxũ: “Rü ñụ̃xma nax nüxũ pexĩnüexũ i ngẽma Tupana pemaxã nüxũ ixuxũ, rü tama name nax nüxũ pexoexũ”, ñaxũ.

9Rü ngẽmacạ̃x i ñụ̃xma rü ta nangẽxma i wüxi i nachica i üünexũ i nagu tá nangũẽxũ i ngẽma Tupanaarü duũxũgü ixĩgüxũ.

10Rü yíxema Tupanaxũtawa ichocuxe nax ngẽxma tarüngũẽxũcạ̃x, rü nüxna tarüngũẽ i guxũma i tümaarü puracügü yexgumarüxũ ga Tupana rü nüxna nax nangüxũ ga norü puracügü ga yexguma naane naxụ̃xguwena.

11Rü ngẽmacạ̃x name nax yigü iporaãẽxẽẽxũ nax yaxõgüxũ rü naga ixĩnüexũ nax ichocuxũcạ̃x i ngextá Tupana tüxũ írüngũgüxẽẽxũwa. Erü tama tanaxwạ̃xe nax texé ngürüãchi yema nũxcümaũgüxũ ga duũxũgü ga tama Tupanaga ĩnüexũrüxũ norü orexũ taxoxũ.

12Erü Tupanaarü ore rü namaxũ rü naporaxüchi. Rü wüxi i tara i guxũcüwawa mea waixmaguxũarü yexera nixĩ nax natéxũ. Erü ngẽma ore rü tawa nixücu ñụ̃xmata taãẽwa nangu, rü ñụ̃xmata nawa nangu i ngẽma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

wüxichigü nagu rüxĩnüxũ. Rü ngẽmaãcü meama nanango̱xẽẽãma i guxũma i ngẽma yixicatama nagu rüxĩnüxũ rü tüxṹ ngúchaũxũ.

13Rü nataxutama i ta̱xacü ya Tupana üxũ i tá na̱xcha̱xwa nügü icúxũ, erü napẹ̱xewa rü guxũma nango̱x. Rü guxũxũma nadau rü guxũxũma nacua̱x ya yimá tá namaxã nüxũ ixucü i tórü maxũchiga.

### Ngechuchu nixĩ i chacherdótegüarü ãẽ̱xgacü i Tupanapẹ̱xewa tórü poxũruxũ ixĩcü

14Ngechuchu ya Tupana Nane nixĩ i chacherdótegüarü ãẽ̱xgacü i daxũguxũ i naanewa ngucü nax ngéma Nanatüpẹ̱xewa tüxũ ínapoxũxũca̱x. Rü ngẽmaca̱x tanaxwa̱xe i guxũguma nüxṹ tayaxõgü rü taguma nüxũ tarüxoe.

15Rü nüma ya Ngechuchu ya torü poxũruxũ ya chacherdótearü ãẽ̱xgacü ixĩcü rü nüxũ nacua̱x nax tüxũ ínapoxũxũ i ngẽxguma Chataná tüxna ĩnügu, yerü nüma ga Chataná rü nüxna rü ta naxĩnü ngẽma tüxna nax naxĩnüxũrüxũ. Natürü nüma ga Ngechuchu rü taguma pecadu naxü.

16Rü ñu̱xma nax tüxṹ nangẽxmaxũ ya tórü ngũxẽẽruxũ ya Ngechuchu, rü tüxṹ natauxcha nax tama imuũeãcüma nüxna ingaicamaxũ ya tórü Tupana ya tüxũ ngechaũcü nax ngẽmaãcü nüma nüxṹ ingechaũtümüxũgüxũca̱x rü tüxũ nangechaũãcüma tüxũ nangũxẽẽxũca̱x i ngẽxguma guxchaxũgü taxca̱x ínguxgu.

## Yudíugü 5

1Rü guxũma i ngẽma chacherdotegüarü ãẽ̱xgacügü rü yatügütanüwa nüxũ naxunetagü nax nüma rü duũxũgüxũ ínapoxũ i Tupanapẹ̱xewa rü Tupanaca̱x inaxããxũca̱x i ãmaregü rü nadaiaxũca̱x i naxũnagü nax ngẽmaãcü Tupana duũxũgüaxṹ nüxũ iyanangümaxũca̱x i norü pecadugü.

2Natürü ngẽma chacherdotegüarü ãẽ̱xgacü rü duũxũtama nixĩ rü ngẽmaca̱x nüxũ nacua̱x nax yáxna namaxã naxĩnüxũ i duũxũgü i ngẽxguma naechitamare pecadu naxüegu.

3Rü ngẽma chacherdotegüarü ãẽ̱xgacü rü tama ngẽma duũxũgüarü pecaduca̱xicatama nixĩ i Tupanaca̱x ínaguaxũ i naxũnagü, natürü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

noxrütama pecaducax rü ta nixĩ i ínaguaxũ i naxũnagü nax ngẽmaãcü Tupana nüxṹ nüxũ rüngũmaxũcax i noxrütama pecadugü rü ngẽma duũxũgüarü pecadugü rü ta.

4Rü taxúema tügütama tingucuchixẽxẽ nax chacherdotegüarü ãẽxgacü tixĩxũcax. Natürü Tupana nixĩ ya tüxũ unetacü rü tüxna naxãcü i ngẽma puracü nax chacherdotegüarü ãẽxgacü tixĩxũcax, yexgumarüxũ ga Tupana rü Aróũxũ nax yangucuchixẽẽxũrüxũ nax chacherdotegüarü ãẽxgacü yixĩxũcax.

5Rü yexgumarüxũ ga Ngechuchu rü tama nügütama ningucuchixẽxẽ nax Tupanapẽxewa tórü poxũruxũ i chacherdotegüarü ãẽxgacü yixĩxũcax. Natürü Tupana nixĩ ga yangucuchixẽẽcü. Yerü Tupanatama nixĩ ga nüxũ ñacü: “Cuma nixĩ i Chaune. Rü ñũxma chanangõxẽxẽ nax Chaune quixĩxũ”, ñacü.

6Rü tóxnamana i Tupanaarü ore i ümatüxũwa rü ñanagürü ta: “Cuma nixĩ i guxũgutáma duũxũgüarü poxũruxũ i chacherdotegüarü ãẽxgacü quixĩxũ, gumá chacherdóte ga Melquichedéxrüxũ”, ñanagürü.

7Rü yexguma Cristu ñoma ga naanewa maxũgu, rü poraãcü nayumüxẽ rü tagaãcü rü naxauxãcü Tupanana naca nax nüxũ nangũxẽẽxũcax nax naga naxĩnüxũcax, yerü Tupana rü naporachirẽx nax nawa ínanguxuchixẽẽãxũcax ga yema yu. Rü Tupana rü Cristuxũ naxĩnü yerü Tupanaga naxĩnü.

8Rü nüma ga Cristu rü woo Tupana Nane nax yixĩxũ, rü yema ngúxũ ga yangexũwa nangũx nax Tupanaga naxĩnüxũ.

9Rü yemaacü Tupanaga naxĩnü rü curuchagu nayu nax tümaarü maxẽxẽẽruxũ yixĩxũcax ya guxãma ya yíxema naga ĩnüexe.

10Rü Tupana rü Nanexũ ningucuchixẽxẽ nax tórü poxũruxũ i chacherdotegüarü ãẽxgacü yixĩxũcax yema chacherdóte ga Melquichedéxrüxũ.

### Wüxi i ãũcümaxũchixũ nixĩ nax nüxũ rüxoexũ nax yaxõgüxũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]Rü ñu̱xma rü toxũ̱ nangẽxma i muxũchixũ̃ma i ore i Cristuchiga ixĩxũ̃ i pemaxã nüxũ̃ tixuxchaũ̃xũ̃. Natürü naguxchaxüchi nax meama pemaxã tanango̱xẽẽxũ̃ i ngẽma, erü pema rü tama pexũ̱ natauxcha nax nüxũ̃ pecuáxũ̃.

[12]Rü marü ñuxgumama nüxũ̃ nax pecuáxũ̃ i Tupanaarü orechiga, rü pema rü chi marü namaxã pengúexẽẽtae. Natürü i pema rü ñu̱xma rü ta penaxwa̱xe nax wena pemaxã tanango̱xẽẽxũ̃ i ngẽma Tupanaarü ore i tauxchaxũ̃ i nawa inaxügüxũ̃ nax Tupanachigaxũ̃ icuáxũ̃. Rü tama nüxũ̃ pecua̱xgüéga i ngẽma Tupanaarü ore i yexeraãcü tamaxã nüxũ̃ ixuxũ̃ i Cristuchiga. Rü ngẽmaãcü i pemax, rü ñoma õxchana i naégünenixũ̃wa mãĩxũ̃rüũ̃tama pixĩgü.

[13]Rü yíxema yaxó̱xe ya tama mea Tupanaarü orexũ̃ cuáxe, rü ñoma õxchana i maixũ̃rüxũ̃ tixĩ. Rü tama nüxũ̃ tacua̱x i ta̱xacü nixĩ i mexũ̃ rü ta̱xacü nixĩ i chixexũ̃.

[14]Natürü yíxema yaxó̱xe ya nüxũ̃ cuáxe nax mea tanangugüxũ̃ nax ta̱xacü yixĩxũ̃ i ngu̱xẽẽtae i mexũ̃ rü e̱xna chixexũ̃, rü aixcüma nüxũ̃ tacua̱x i Tupanaarü ore. Rü yíxema rü ñoma wüxi i duũ̃xũ̃ i yáxũ̃ i namachimaxã ãwemüxũ̃rüxũ̃ tixĩ.

## Yudíugü 6

[1]Rü ngẽmaca̱x name nixĩ i yexeraãcü tingúeetanü nax aixcüma mea nüxũ̃ icuáxũ̃ca̱x i Cristuchiga. Rü tanaxwa̱xe nax nüxũ̃ ichopetüxũ̃ ga yema ore ga nawa inaxügüxũ̃ nax Cristuchigaxũ̃ icuáxũ̃. Rü taxũtáma yeũ̃cürü yema ore ga nawa inaxügüxũ̃chiga tidexagüecha. Rü taxuca̱xma tu̱xcüũ̃ wena pemaxã nüxũ̃ tixu nax nüxũ̃ perüxoexũ̃ca̱x nax nagu pexĩxũ̃ i ngẽma mugü ga Moiché ümatüxũ̃ i tama tüxũ̃ maxẽxẽẽxũ̃. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta taxuca̱xma tu̱xcüũ̃ wena pemaxã nüxũ̃ tixu i nachiga nax ñuxãcü Tupanaaxú̱ yaxõgüxũ̃.

[2]Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta taxuca̱xma tu̱xcüũ̃ wena pexũ̃ tangúexẽxẽ nax ñuxãcü Tupanaca̱x íibaiũ̃xũ̃ rü ñuxãcü duũ̃xũ̃güxũ̃ ingógüãcüma namaxã iyumüxéxũ̃. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta taxuca̱xma tu̱xcüũ̃ wena pexũ̃ tangúexẽxẽ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nax ñuxãcü tá wena namaxẽxũ̃ i duũ̃xũ̃gü i yuexũ̃ rü ñuxãcü naanearü gu̱xgu rü Tupana tá wüxichigü i duũ̃xũ̃güna ca̱xaxũ̃ i norü maxũ̃chiga.

3Rü ngẽmaca̱x i ñu̱xma rü ngẽxguma Tupana tüxṹ̃ natauxchaxẽẽgu rü tanaxwa̱xe i yexeraãcü Cristuchiga tingúetanü.

4-6Natürü ngẽxguma chi wüxíe Cristuaxṹ̃ yaxõxgu, rü chi meama Tupanaxũ̃ tacua̱xgu, rü chi Naãxẽ ya Üünexũ̃ tüxna nguxgu rü chi mexũ̃ tümawa naxü̱xgu, rü chi Tupanaarü orexũ̃ tacua̱xgu, rü chi nüxũ̃ tacua̱xgu i ngẽma pora i tá ínguxũ̃, natürü ngẽxguma chi Cristuna tixũgachigu, rü marü taxucürüwama texé wenaxarü Tupanaca̱x tüxũ̃ tataeguxẽxẽ, erü tüma rü ñoma wena Tupana Nanexũ̃ curuchawa tayapotaxũ̃rüxũ̃ tayaxĩxẽxẽ, rü guxũ̃ i duũ̃xũ̃güpe̱xewa ãne nüxũ̃ tingexẽxẽ.

7Rü wüxi i naane i pucü mea nagu nguxũ̃ rü meama nanetü nawa nayae tümaca̱x ya yíxema nagu üanexe, rü Tupanaarü ngũ̃xẽẽgagu nixĩ i ngẽma.

8Natürü ngẽxguma ngẽma naane rü tuxu rü natüanegü i chixexũ̃ nawa yaegu, tü taxuwama name. Rü Tupana rü tá chixexũ̃ namaxã naxuegu rü üxüwa tá nigu i guxũ̃ma i nawa yaexũ̃.

### Ítananguxẽxẽ nax nayauxgüxũ̃ i maxũ̃ i taguma gúxũ̃ rü ngẽmaca̱x tama nüxũ̃ tarüxoe nax yaxõgüxũ̃

9Natürü, Pa Chauenexẽgü ya Pexũ̃ Tangechaũ̃güxex, rü woo ngẽmaxũ̃ pemaxã tixuxgu, natürü mea nüxũ̃ tacua̱x nax pema rü ngẽma rümemaexũ̃ca̱x nixĩ i pedaugüxũ̃. Rü pemax, rü nagu pexĩ i ngẽma nama i nawa nguxũ̃ i maxũ̃ i taguma guxũ̃, rü tama ngẽma duũ̃xũ̃gü i nüxũ̃ rüxoexũ̃rüxũ̃ pixĩgü.

10Erü nüma ya Tupana rü aixcümacü nixĩ. Rü nüma rü taxũtáma nüxũ̃ inayarüngüma ga yema mexũ̃ ga pexüxũ̃ rü ñuxãcü taenexẽgü i yaxõgüxũ̃xũ̃ nax pengechaũ̃güxũ̃ ga yexguma nüxũ̃ perüngũ̃xẽẽgügu, ngẽma ñu̱xma ípenaxüxũ̃rüũ̃tama.

11Rü wüxichigü i pema rü tanaxwa̱xe i ngẽmaãcü noxrirüxũ̃ mexũ̃ i perü ngúchaũ̃maxã nüxũ̃ perüngũ̃xẽẽgüecha i taenexẽgü ñu̱xmatáta penayauxgü i ngẽma maxũ̃ i ípenangu̱xẽẽgüxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[12]Rü tama tanaxwa̱xe nax nüxũ̃ perüxoetanücüüxũ̃ nax Cristuwe perüxĩxũ̃. Natürü name i naxrüxũ̃ pixĩgü i ngẽma duũ̃xũ̃gü i guxũ̃guma mea yaxõgüãcüma Cristuwe rüxĩãmaxũ̃ rü nayauxgüxũ̃ i guxũ̃ma i ngẽma mexũ̃gü ga Tupana namaxã ixunetaxũ̃.

[13]Rü dücax, yexguma tórü o̱xi ga Abraáũ̃maxã inaxunetagu ga Tupana rü nügüégagutama inaxuneta, yerü tataxuma ga texé ga norü yexera ixĩxẽ nax tümaégagu inaxunetaxũ̃ca̱x.

[14]Rü yemaca̱x ga Tupana rü Abraáũ̃xũ̃ ñanagürü: “Choma rü tá aixcümaxũ̃chi poraãcü cuxũ̃ charüngũ̃xẽxẽxũ̃. Rü tá cuxũ̃́ nangẽxma i muxũchixũ̃tama i cutaagü”, ñanagürü.

[15]Rü Abraáũ̃ rü meama ínanangu̱xẽxẽ ga gumá nane ga Tupana namaxã ixunetacü. Rü yemaca̱x nabu ga gumá nane ga Ichaá ga Tupana namaxã nüxũ̃ ixucü.

[16]Rü ngẽxguma duũ̃xũ̃gü ta̱xacücа̱x nügümaxã ixunetagügu, rü to i norü yexera ixĩxũ̃égagu inaxunetagü. Rü wüxicana ta̱xacücа̱x ngẽmaãcü nügümaxã inaxunetagügu, rü nüxũ̃ tacua̱x rü aixcüma tá nayanguxẽẽgü i ngẽma naxca̱x nügümaxã inaxunetagüxũ̃, rü marü taxucürüwama yeũ̃cürü nachiga nidexagüecha.

[17]Rü yemaca̱x ga Tupana rü yexguma inaxunetagu namaxã ga yema duũ̃xũ̃gü ga nayauxgüxũ̃ tá ga yema ngũ̃xẽxẽ ga Tupana nüxna ãxchaũ̃xũ̃, rü nügüégagutama inaxuneta, yerü nanaxwa̱xe nax meama nüxũ̃ nacua̱xgüxũ̃ nax aixcüma tá yangu̱xẽẽãxũ̃ rü tagutáma naxüchicüüãxũ̃ ga yema uneta ga namaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃.

[18]Rü nüxũ̃ tacua̱x rü ngẽxguma ta̱xacücа̱x nügüégagu inaxunetagu ya Tupana, rü taxucürüwama tüxũ̃ nawomüxẽxẽ rü nanaxüchicüü i ngẽma. Rü ñu̱xma i guxãma i yixema nax Tupanaarü ngũ̃xẽẽca̱x idauxũ̃ nax tüxũ̃ ínapoxũ̃xũ̃ca̱x, rü tüxũ̃́ nangẽxma i taxũ̃ i taãxẽ, erü nüxũ̃ tacua̱x rü aixcüma tá tanayaxu i ngẽma maxũ̃ i taguma gúxũ̃ i tamaxã inaxunetaxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

19Rü ngẽma tórü õ rü natai, ñoma wüxi ya wapuruarü taixẽẽruũrüxũ. Rü ñu̱xma nax ínangu̱xẽẽxũ nax aixcüma tá nayaxuxũ i ngẽma maxũ i taguma gúxũ, rü taxuca̱xma taxoegaãẽgü, erü nüxũ tacua̱x nax aixcüma daxũguxũ i naanewa ya Tupana íngẽxmaxũwa tá íngugüxũ.

20Rü yemaca̱x yexma Tupanaxũtagu nüxíra naxücu ga Ngechuchu nax ngéma guxũguma Tupanape̱xewa taétüwa nachogüxũca̱x. Rü yemaacü ga Ngechuchu rü gumá chacherdóte ga Melquichedéxrüxũ Tupanape̱xewa chacherdóte nixĩ.

## Yudíugü 7

### Ngechuchu rü gumá chacherdóte ga Melquichedéxrüũtama duũxũgüétüwa nachogü

1Rü gumá Melquichedéx rü ĩane ga Charéũarü ãe̱xgacü nixĩ. Rü naétü Tupana ya Guxũétüwa Ngẽxmacüpe̱xewa duũxũgüarü chacherdóte nixĩ. Rü yexguma Abraáũ napataca̱x taeguxgu nawena nax to ga nachixũanearü ãe̱xgacügümaxã nügü nada̱i̱xũ rü nüxũ naporamaexũ, rü Melquichedéx rü namawa Abraáũpe̱xegu nayangu. Rü nüma ga Melquichedéx rü Tupanaégagu Abraáũmaxã mexũ naxuegu.

2Rü Abraáũ rü guxũma ga yemaxũgü ga yema ãe̱xgacügü ga namaxã nügü nada̱i̱xũna napuxũxũwa ínanaxüxüchi ga yema diésmu ga Tupanana üxũ, rü Melquichedéxna nanaxã. Rü yema naéga ga Melquichedéx rü “Ãe̱xgacü ya Ixaixcümacü”, ñaxũchiga nixĩ. Rü nüma rü ĩane ga Charéũarü ãe̱xgacü nixĩ. Rü ngẽmaca̱x naéga rü “Ãe̱xgacü ya Ngüxmüxẽẽruxũ”, ñaxũchiga nixĩ.

3Rü Tupanaarü ore ga nũxcüma ümatüxũwa rü tama nüxũ nixu nax texé tixĩxũ ga nanatü rü naé rü norü o̱xigü ga Melquichedéx. Rü ngẽxgumarüxũ ta tama nüxũ nixu i norü buxchiga rü norü yuxchiga. Rü ngẽmaãcü Tupana Nanerüxũ rü guxũguma chacherdóte nixĩ ga Melquichedéx.

4Rü ñu̱xma rü name nixĩ i nagu perüxĩnüe nax ñuxãcü aixcüma ãe̱xgacü ya tacü yixĩxũ ga Melquichedéx. Yerü nũxcümaũcü ga tórü o̱xi ga Abráũ rü Melquichedéxna nanaxã ga yema diésmu ga Tupanana üxũ natanüwa ga yema yemaxũgü ga daigu yema ãe̱xgacügüna napuxũxũ. Rü ngẽmawa nüxũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tacuax nax Tupanapexewa tórü oxi ga Abraáũarü yexeracü yixĩxũ ga Melquichedéx.

5Rü ñuxma i Yudíugü, rü guxũma i norü ngẽmaxũwa ínanaxüxüchigü i ngẽma diésmu i Tupanana üxũ, rü ñuxũchi norü chacherdótegü i Lebítaagüna nanaxã yerü yemaacü nixĩ ga namuaxũ ga yema mugü ga Moiché ümatüxũ. Natürü guxũma i ngẽma chacherdótegü rü togü i Yudíugürüxũ Abraáũtaagü nixĩgü. Rü ngẽmaãcü i ngẽma togü i Yudíugü rü norü chacherdótegüna nanaxã i ngẽma diésmu i Tupanana üxũ, woo natanüxũ i Yudíugü nax yixĩxũ i ngẽma chacherdótegü.

6Natürü ga Melquichedéx rü woo tama Lebítaxa nixĩ, natürü Abraáũmexẽwa nanayaxu ga yema diésmu ga Tupanana üxũ. Rü nüxũ tacuax nax Abraáũ yixĩxũ ga noxri nayaxucü ga Tupanaarü unetagü. Rü Melquichedéx rü Tupanaégagu Abraáũmaxã mexũ naxuegu.

7Rü guxãma nüxũ tacuax rü ngẽxguma texé toguecax Tupanaarü ngũxẽẽcax ícaxgu, rü yíxema nüxna caxe rü ngẽma norü ngũxẽẽcax ítacaxũarü yexera tixĩ.

8Rü ñuxma i nua tatanüwa rü ngẽma chacherdótegü i ngĩxũ yauxgüxũ i ngẽma diésmu i Tupanana ücü, rü duũxũgümare nixĩgü rü tá nayue. Natürü ngẽxguma Mequichedéchiga yadexaxgu i Tupanaarü ore, rü ñoma namaxũxũrüxũ nixĩ i nachiga yadexaxũ.

9-10Rü ñuxma rü guxũma i chacherdótegü i Lebítaagü ixĩgüxũ rü ngĩxũ yauxgüxũ i ngẽma diésmu i Tupanana ücü, rü nümagü rü ta Abraáũmaxã Melquichedéxna nanaxãgü i ngẽma diésmu i Tupanana üxũ. Yerü nüma ga Lebí rü guxũma ga nataagü i ñuxma Yudíugüarü chacherdótegü ixĩgüxũ, rü woo nax tauta nabuexũ ga yexguma, natürü marü Abraáũxũnewa nayexmagü ga yexguma Melquichedéx namawa Abraáũpexegu yanguxgu.

11Rü nũxcümaũgüxũ ga tórü oxigü ga Yudíugü nixĩ ga nayauxgüxũ ga Tupanaarü mugü ga nawa Lebítanüxũmaxã naxueguxũ nax chacherdótegü yixĩgüxũcax. Natürü yexguma chi yema chacherdótegü aixcüma yema Yudíugüxũ imexẽẽgügu ga Tupanapexewa, rü taxucaxchima Tupana nüxũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

naxuneta ga nai ga chacherdóte ga Melquichedéxrüxũ ixĩcü rü tama Aróũrüxũ ixĩcü.

12Rü yemacax ga Tupana rü yema Yudíugüarü chacherdótegüchicüü nayangucuchixẽxẽ ga Cristu. Rü yexguma yangucuchigu rü yexguma ta nixĩ ga naxüchicüü ga yema mugü.

13-14Erü meama nüxũ tacuax rü nüma ya tórü Cori ya Ngechuchu ya yimá nachiga idexagücü rü tama Lebítanüxũ nixĩ, rü nüma rü Yudátanüxũ nixĩ. Rü nüxũ tacuax rü taxuxũma ga Yudátanüxũ rü chacherdóte nixĩ. Rü Moiché rü yexguma yema chacherdótegüchiga yadexaxgu rü tama Yudátanüxũchigaxũ nixu nax chacherdótegü yaxĩgüxũcax.

15Rü ngẽmaãcü meama nangox nax Tupana nüxũ unetaxũ ga wüxi ga chacherdóte ga yexwacaxũcü ga tama Lebítanüxũ ixĩcü. Rü nüma nixĩ i tórü Cori ya Melquichedéxrüxũ ixĩcü.

16Rü nüma ga Ngechuchu rü tama yema mugü ga duũxũgütanüwa ne ũxũgagu ningucuchi nax Chacherdóte yixĩxũcax, natürü ningucuchi yerü nüxṹ nayexma ga pora nax yuwa ínadaxũcax nax guxũguma namaxechaxũcax.

17Rü ngẽmacax i Tupanaarü ore i ümatüxũwa rü tórü Corichiga ñanagürü: “Cuma rü guxũgutáma Chacherdóte quixĩ, Melquichedéxrüxũ”, ñanagürü.

18-19Rü yemacax ga yema nüxíraxũxũ ga mugü ga Moiché ümatüxũ rü narüxo, yerü natura rü taxuwama name, yerü tama aixcüma Tupanapexewa tüxũ nimexẽẽgü. Rü ñuxma rü yema mugüchicüxü tüxṹ nangẽxma i wüxi i ngũxẽxẽ i yexera mexũ i tüxṹ natauxchaxẽẽxũ nax Tupanaxũtawa ingugüxũ.

20-21Rü yexguma nüxũ naxunetagügu ga yema togü ga chacherdótegü, rü nüxũ naxunetagümare. Natürü yexguma Cristuxũ naxunetagu ga Tupana nax tórü ngũxẽẽruxũ ya chacherdóte yixĩxũcax, rü nügüégagutama inaxuneta. Rü yemacax ga yexguma Cristuxũ naxunetagu rü ñanagürü: “Choma ya Cori ya Tupana rü marü cuxũ chaxuneta nax guxũgutáma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

duũxũgüarü ngũxẽẽruxũ ya chacherdóte quixĩxũca̱x. Rü ñaa uneta rü tagutáma inayarüxo", ñanagürü.

22Rü ña̱xma nax yemaacü nügüégagutama inaxunetaxũ ga Tupana, rü nüxũ tacua̱x nax aixcüma Cristugagu tüxṹ nangẽxma i wüxi i Tupanaarü uneta i rümemaexũ.

23Rü namuxũchi ga yema togü ga chacherdótegü yerü niyuetanü. Rü yemaca̱x ga wüxichigü rü taxucürüwama guxũguma chacherdóte nixĩ.

24Natürü Ngechuchu rü guxũguma namaxũ rü ngẽmaca̱x marü taxuca̱xma texé ya togue tingucuchi nax tórü chacherdóte tixĩxũca̱x.

25Rü ngẽmaca̱x nüxṹ natauxcha nax tüxũ namaxẽxẽẽxũ ya guxãma ya yíxema norü ngũxẽẽmaxã Tupanaxũtawa ngugüxe. Erü nüma ya Ngechuchu rü guxũguma namaxecha nax Tupanape̱xewa tümaétüwa nachogüxũca̱x.

26Rü ña̱xma rü Ngechuchu rü Chacherdóte ya Guxũétüwa Ngẽxmacü nixĩ ya inaxwa̱xecü. Erü nüma rü aixcüma naxüüne, rü nawa nataxuma i chixexũ, rü nangearü pecadua̱x, rü taguma duũxũgürüxũ pecadu naxü. Rü nüma nixĩ i daxũguxũ i naaneétüwa ngẽxmaxũ rü namaxã inacuáxũ.

27Rü Ngechuchu rü tama ngẽma togü i chacherdótegüerurüxũ nixĩ. Erü nümagü rü nanaxwa̱xe nax wüxichigü i ngunexũgu Tupanaca̱x naxũnagü nada̱ixũ nax ngẽmaãcü Tupana nüxṹ nüxũ rüngũmaxũca̱x i norü pecadugü rü guxũ i duũxũgüarü pecadugü rü ta. Natürü nüma ga Ngechuchu rü yexguma nügü inaxãxgu, rü wüxicanatama pecaduca̱x nayu. Rü ngẽma rü taguma inayarüxo.

28Rü yema mugü ga Moiché ümatüxũwa duũxũgümarexũ naxuneta nax chacherdótegüerugü yixĩgüxũca̱x. Natürü nümagü rü nipecadua̱xgü. Natürü ña̱xma ya Tupana rü yema mugü inaxãxguwena rü nügüégagu Nane ya Guxũguma Mecüxũ naxuneta nax guxũguma tórü chacherdóte ya Guxũétüwa Ngẽxmacü yixĩxũca̱x.

## Yudíugü 8

### Ña̱xma rü Ngechuchu nixĩ ya tórü ngũxẽẽruxũ i Tupanape̱xewa


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Rü ngẽma pemaxã nüxũ tixuxchaũxũ i ñu̱xma nixĩ nax Tupanape̱xewa tüxṹ nangẽxmaxũ ya tórü ngũxẽẽruxũ ya chacherdóte ya Guxũétüwa Ngẽxmacü. Rü nüma rü daxũguxũ i naanewa i Tupanaarü tochicaxũarü tügünecüwawa narüto.

[2]Rü yimá daxũguxũ i naanewa ngẽxmane ya napata ya üünene ga Tupana üxũnewa nixĩ i taétüwa nachogüxũ. Rü yima napata rü tama wüxi ya ĩpata ya duũxũgü üxũne nixĩ.

[3]Rü guxũma i ngẽma Yudíugüarü chacherdótegüerugü rü nüxũ naxunetagü nax Tupanana naxãgüãxũca̱x i ãmaregü rü naxca̱x nadaiaxũca̱x i naxũnagü nax Tupana duũxũgüaxṹ nüxũ rüngũmaxũca̱x i norü pecadugü. Rü yemaca̱x ga Ngechuchu rü nanaxwa̱xe nax Tupanana naxããxũca̱x i wüxi i ãmare.

[4]Rü ngẽxguma chi ñoma i naanewa nangẽxmagu ya Ngechuchu rü taxũchima chacherdóte nixĩ, erü ñoma i naanewa nangẽxmagü i ngẽma chacherdótegü i Tupanana ãmare ãgüxũ, yema Moichéarü mugü nüxũ ixuxũrüxũ.

[5]Natürü ngẽma ñoma i naanewa naxügüxũ i ngẽma chacherdótegü, rü naxca̱x nadauxũtaegümare i ngẽma daxũguxũ i naanewa ngẽxmaxũ. Rü meama nüxũ tacua̱x i ngẽma, yerü yexguma Moiché naxüxchaũgu ga Tupanapata, rü Tupana rü ñanagürü nüxũ: “¡Dücax, mea nangugü i ngẽma cua̱xruxũ ga cuxũ chawéxũ ga ma̱xpṹne ga Chinaíwa! Rü chanaxwa̱xe i ngẽmaãcü cunaxüxũ ya yima chopata”, ñanagürü.

[6]Rü ngẽma chacherdótegü rü nagu naxĩ ga yema mugü ga Moiché ümatüxũ nax duũxũgüétüwa nachogüxũca̱x. Natürü tórü Chacherdóte ya Guxũétüwa Ngẽxmacü ya Ngechuchu rü yema chacherdótegüarü yexera aixcüma tüxũ narüngũxẽxẽ. Rü ñu̱xma tüxṹ nangẽxma i wüxi i uneta i ngẽma nuxíraxũxũ ga uneta ga Moiché ümatüxũarü yexera mexũ, erü Ngechuchugagu nixĩ ya Tupana tüxna naxũ i ngẽma uneta i ngexwaca̱xũxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]Rü yexguma chi yema nüxíraxũ̃xũ̃ ga uneta ga Moiché ümatüxũ̃ rü aixcüma namexgu nax duũ̃xũ̃güxũ̃ namaxẽxẽẽxũ̃cn̲x, rü marü taxucn̲xchima tanaxwn̲xe i to i ngexwacn̲xũ̃xũ̃ i Tupanaarü uneta.

[8]Natürü nüma ga Tupana rü nüxũ̃ nadau nax tama aixcüma duũ̃xũ̃güxũ̃ yamexẽẽxũ̃ ga yema nüxíraxũ̃xũ̃ ga uneta ga Moichéna naxãxũ̃. Rü yemacn̲x ga Tupana rü ñanagürü: “Wüxi i ngunexũ̃ rü wena táxarü guxũ̃ma i Iraétanüxũ̃maxã rü Yudátanüxũ̃maxã ichaxuneta.

[9]Natürü ngẽma chorü uneta i ngexwacn̲xũ̃xũ̃, rü taxũtáma namaxã nawüxigu ga yema nüxíraxũ̃xũ̃ ga chorü uneta ga nũxcümaũ̃güxũ̃ ga perü o̲xigümaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ ga yexguma nüxũ̃ charüngũ̃xẽẽgu nax ínachoxũ̃xũ̃cn̲x ga Equítuanewa. Yerü nümagü ga yema duũ̃xũ̃gü rü tama chauga naxĩnüe rü tama nayanguxẽxẽ ga yema nüxíraxũ̃xũ̃ ga chorü uneta, rü yemacn̲x íchanawogü.

[10]Natürü ngẽma ngunexũ̃güwena rü wena tá ngẽma Iraétanüxũ̃maxã ichaxuneta. Rü ñaãcü tá nixĩ i namaxã ichaxunetaxũ̃: ‘Choma rü tá meama ngẽma duũ̃xũ̃güxũ̃ nüxũ̃ chacun̲xẽxẽ i chorü mugü nax aixcüma naãxẽwa rü norü maxũ̃wa nangẽxmagüxũ̃cn̲x. Rü choma rü tá norü Tupana chixĩ, rü nümagü rü tá chorü duũ̃xũ̃gü nixĩgü’.

[11]Rü guxũ̃ma i ngẽma duũ̃xũ̃gü, rü aixcüma tá choxũ̃ nacun̲xgü. Rü ngẽmacn̲x taxucn̲xtama tu̲xcüũ̃ nügümücümaxã rü nügüenexẽgümaxã nüxũ̃ nixugügü i chauchiga nax ngẽmaãcü choxũ̃ nacun̲xgüxũ̃cn̲x. Erü guxũ̃ma i ngẽma duũ̃xũ̃gü rü aixcüma tá mea choxũ̃ nacun̲xgü woo buxũ̃ rü e̲xna yáxũ̃.

[12]Rü choma rü tá nüxũ̃́ nüxũ̃ charüngüma i norü chixexũ̃gü, rü taxũtáma nagu charüxĩnüecha i norü pecadugü”, ñanagürü ga Tupana.

[13]Rü dücax, ñu̲xma nax Tupana ngexwacn̲xũ̃xũ̃ i unetachiga idexaxũ̃, rü nüxũ̃ tacun̲x nax yema nüxíraxũ̃xũ̃ ga uneta rü ñu̲xma rü marü taxuwama namexũ̃ rü paxa tá iyanaxoxũ̃.

## Yudíugü 9


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

## Tupanapata ya ñoma i naanewa ngẽxmanechiga rü Tupanapata ya daxũguxũ i naanewa ngẽxmanechiga

[1]Rü yema nüxíraxũxũ ga uneta rü nüxṹ nayexma ga nacümagü nax ñuxãcü tá Tupanaxũ yacua̱xüũgüxũ nawa ga gumá Tupanapata ga ñoma ga naanegu üxũne.

[2]Rü gumá Tupanapata ga naxchirunaxca̱x rü nitüyemachiã. Rü yema naxmachiã ga nüxíra nawa ixücuxũ, rü “Naxmachiã i Üünexũ”, nixĩ ga naéga. Rü yéma nayexma ga omü ga üünexũ rü mecha ga paũ ga üünexũ nagu nuxũ.

[3]Rü yema to ga naxmachiã ga tüyemachiãca̱xwena yexmaxũ rü “Naxmachiã i Üünexüchixũ”, nixĩ ga naéga.

[4]Rü yéma nayexma ga yema mecha ga úirunaxca̱x ga nawa yagugüãxũ ga pumara ga yixixũ. Rü yéma nayexma ta ga yema baú ga guxũwama úirumaxã tüxünexũ ga Tupanaarü mugü nagu nucuxũ. Rü yematama baúarü aixepewa nayexma ga wüxi ga napaxũ ga úirunaxca̱x ga maná ga daxũwa rüyixũmaxã ããcuxũ. Rü yexgumarüxũ ta yema baúarü aixepewa nayexma ga Aróũarü caxũruxũ ga rüxüxũne, rü gumá nutagü ga Tupanaarü mugü nagu ümatügüxũ.

[5]Rü yema baúétüwa nayexmagü ga yema taxre ga daxũcüã̱xchicüna̱xãgü ga ixãxpe̱xatüxũ. Rü naxpe̱xatügümaxã nayadüxétügü ga yema baúátaũ. Rü yema daxũcüã̱xchicüna̱xãgüarü ngãxũwa nixĩ ga nangóxũ ga Tupanaarü üünexũ. Natürü taxuca̱xma tũ̱xcüũ yexeraãcü nüxũ tixu i ngẽmachiga.

[6]Rü wüxicana nax namexẽẽgüaxṹ ga guxũma ga yema, rü ñu̱xũchi ga chacherdótegü rü guxũguma yema nüxíraxũxũ ga naxmachiãgü nachocuxũ nax yéma Tupanaxũ yacua̱xüũgüxũca̱x.

[7]Natürü yema to ga naxmachiãwa rü yema chacherdótegüarü ãẽ̱xgacüxicatama nixĩ ga wüxicanatama yexma ücuxũ ga wüxichigü ga taunecügu. Rü yexguma yexma naxücu̱xgu rü yéma nanange ga nagü nax gumámaxã yema baúxũ namaxcuétüxũ. Rü yemaacü ga yema chacherdótegüarü ãẽ̱xgacü rü Tupanana nanaxã ga gumá nagü nax


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

noxrütama pecaduxũ rü yema duũxũgüarü pecadu ga naxücüraxũxũ iyanangümaxũca̲x ga Tupana.

8Rü ngẽmawa Tupanaãxẽ ya Üünecü tüxũ nüxũ nacua̲xẽxẽ rü woo nax namexũ nax nagu nachocuxũ i ngẽma nüxíraxũxũ i naxmachiã, natürü ñu̲xma rü ta rü ngẽma naxmachiã i Üünexüchixũ rü nachu̲xu nax ngẽxma nachocuxũ.

9Rü guxũma i ngẽma pemaxã nüxũ chixuxũ, rü wüxi i cua̲xruxũ nixĩ i taxca̲x i yixema nax ñu̲xma imaxẽxũ. Rü ngẽmawa nüxũ tadau rü yema ãmaregü ga Tupanana naxãgüxũ rü yema naxũnagü ga Tupanaca̲x nada̲ixũ rü tama nüxṹ nangẽxma i pora nax yamexẽẽxũca̲x i duũxũgüarü ĩnü nax aixcüma Tupanape̲xewa yamexũca̲x.

10Rü yema nũxcümaũgüxũ ga mugü ga õnagüchiga rü axexũgüchiga rü nacümagüchiga ixĩxũ, rü duũxũgüarü düxétüxũneca̲xicatama nixĩgü. Rü woo name ga yema mugü ga noxrix, natürü yexguma ínanguxgu ga Cristu rü marü yexma nayacua̲x nax duũxũgümaxã inacuáxũ ga yema mugü.

11Natürü i ñu̲xma rü marü ínangu ya Cristu. Rü nüma nixĩ i aixcüma tórü Chacherdóteeru i tórü ngũxẽẽruxũ yixĩxũ i Tupanape̲xewa, rü nagagu nixĩ i nangẽxmaxũ i maxũ i taguma gúxũ. Rü gumá Tupanapata i ngextá taétüwa ínachogüxũwa rü aixcüma naxüüne. Rü tama gumá ĩpata ga naxchirunaxca̲x ga duũxũgümare üxũnerüxũ nixĩ erü daxũguxũ i naanewa nangẽxma.

12Rü Cristu rü wüxicanatama daxũguxũ i naanegu naxücu ya Tupana íngẽxmaxũwa, rü guxũguma ngéma nangẽxma. Rü tama yéma nanange ga nagü ga chíbugü rü wocaxacügü, natürü nagütama yéma nange. Rü yemaacü taétüwa nachogü nax guxũguma tüxṹ nangẽxmaxũca̲x i maxũ i taguma guxũ.

13Rü yimá nagü i woca i iyatüxũ rü chíbugü rü yimá tanimaca i wocaxacü i ngexũarü, rü aixcüma napora nax düxétüwa yanaxoxẽẽãxũca̲x i duũxũgüarü pecadugü ega yimámaxã namaxcuétügügu i ngẽma duũxũgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[14]Natürü nagü ya Cristu rü naporaxüchi norü yexera ya yimá nagü i ngẽma naxũnagü. Rü nüma ya Cristu rü Tupanaãxẽarü poramaxã nügü inaxã rü nayu nax ãmare i ngẽarü chixexṹãxũ yixĩxũc̲ax nax yemaacü yanaxoxẽẽãxũc̲ax i tórü chixexũ i tórü ĩnüwa ngẽxmagüxũ nax ngẽmaãcü Tupana ya Maxũcüc̲ax imaxẽxũc̲ax.

[15]Rü ñu̲xma nax tórü pecaduc̲ax nayuxũ ga Ngechuchu ya Cristu, rü nüma nixĩ i tórü ngũxẽẽruxũ i Tupanap̲exewa, ngẽma Tupanaarü uneta i ngexwac̲axũxũ nüxũ ixuxũrüxũ. Rü ñu̲xma i yixema nax Tupana tüxũ dexũ, rü tüxṹ nangẽxma i maxũ i taguma gúxũ yerü Cristu rü marü nayu nax tüxũ ínanguxũxẽxẽxũ ga yema pecadugü ga taxügüxũ ga yexguma yema nüxíraxũxũ ga unetatüxũwa tayexmagügu.

[16]Rü naxũpa nax nayuxũ i wüxi i duũxũ, rü wüxi i poperagu nanaxümatü nax texé tá nayaxuxũ i norü ngẽmaxũgü. Natürü ngẽxguma namaxũxgu i ngẽma duũxũ, rü taxucürüwama texé tanayaxu i norü ngẽmaxũgü.

[17]Rü ngẽmac̲ax i ngẽma popera rü tama napora i ngẽxguma namaxũgu i ngẽma duũxũ. Rü ngẽxguma nayu̲xguxicatama nixĩ i naporaxũ.

[18]Rü yemac̲ax yema mugü ga Moiché ümatüxũwa nüxũ nixu rü yexguma texé pecadu̲ãxgu rü tanaxwa̲xe nax tayamáxũ ga wüxi ga naxũna nax inabaãxũc̲ax ga nagü nax gumágagu Tupana tüxṹ nüxũ rüngũmaxũc̲ax ga tümaarü pecadu.

[19]Rü Moiché rü guxũma ga duũxũgüp̲exewa nüxũ nixu ga guxũma ga Tupanaarü mugü. Rü yemawena nanayaxu ga nagü ga wocaxacügü rü chíbuxacügü, rü dexámaxã nanaxüéũ. Rü ñu̲xũchi nanayaxu ga wüxi ga nai ga ichópuchacüxü, rü tüa̲xmü ga dauxũne nagu nanabagümü. Rü yemamaxã gumá nagüwa nanacúe rü ñu̲xũchi nanamaxcuétü ga yema popera ga Tupanaarü mugü nawa yexmaxũ. Rü yexgumarüxũ ta nayamaxcutanü ga guxũma ga duũxũgü.

[20]Rü ñu̲xũchi ga Moiché rü ñanagürü nüxũ ga duũxũgü: “Tupana rü marü inaxuneta nax pexũ tá nangũxẽẽxũ. Rü daa nagümaxã pexũ chimaxcutanü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nax ngẽmawa nüxũ pecuáxũcax nax aixcüma tá pexũ nangũxẽẽxũ”, ñanagürü.

21Rü ñuxũchi ga Moiché rü gumá nagümaxã nanamaxcuétü ga guma ĩpata ga nawa Tupanaxũ yacuaxüũgüne. Rü yexgumarüxũ ta nayamaxcutanü ga guxũma ga yemaxũgü ga namaxã Tupanaxũ yacuaxüũgüxũ ga gumá ĩpataarü aixepewa yexmagüxũ.

22Rü yema mugü nüxũ nixu rü tanaxwaxe nax nagümaxã yamexẽẽxũ i wixguxüchi guxũma. Rü ngẽxguma taxũchima nagü ibaxgu, rü taxũchima Tupana duũxũgüaxṹ nüxũ narüngüma i norü pecadugü.

### Cristu rü nayu nax iyanaxoxẽẽãxũcax i pecadugü

23Rü yemacax ga yema duũxũgü rü nanaxwaxe nax pecaduarü ütanücax nadaixũ ga naxũnagü rü inabaãxũ ga nagü nax yemaacü Tupanapexewa yamexẽẽãxũcax ga yema Tupanapataarü yemaxũgü ga naxchicünaxã ixĩgüxũ i ngẽma daxũwa ngẽxmagüxũ. Natürü ngẽma daxũwa ngẽxmagüxũ rü nanaxwaxe i ãmaregü i naxũnagü i daixũarü yexera rümemaexũ

24Rü nüma ya Cristu rü tama nagu naxücu ga gumá Tupanapata ga duũxũgü ügüne ga naxchicünaxãmare ixĩxũne ya yimá daxũwa ngẽxmane. Natürü nüma rü daxũguxũ ga naanegu naxücu, rü ngéma Tupanapexewa nangẽxma nax taétüwa nachogüxũcax.

25Rü nüma ga Cristu rü tama muẽxpüxcüna pecaducax nayu ga yexguma daxũgu naxücugu. Rü yema Yudíugüarü chacherdótegüarü ãẽxgacügü rü gucü ga taunecügügu gumá Tupanapatagu nachocu nax yéma Tupanana naxãgüãxũcax ga nagü ga naxũnagü.

26Natürü ngẽxguma chi ngẽmaãcü Cristumaxã nangupetügu rü chi noxri naane ixügügumama rü chi marü muẽxpüxcüna pecaduarü ütanüxũcax nayu. Natürü ñuxma nax nagúxchaũxũ i naane rü Cristu rü marü ñoma ga naanewa nangu nax wüxicanatama nayuxũcax nax duũxũgüarü pecadu naxütanüxũcax.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

27-28Rü ngẽxgumarüxũ nax wüxicanatama nayuexũ i duũxũgü rü ngẽmawena Tupana tá nüxũ nicagü, rü yexgumarüũtama ga Cristu rü wüxicanatama nügü inaxã rü nayu nax naxütanüxũca̲x i muxũma i duũxũgüarü pecadugü. Rü nüma ya Cristu rü wena tá núma naxũ, natürü tama pecaduarü ütanüwa. Rü tá núma naxũ nax namaxẽxẽẽãxũca̲x i guxũma i duũxũgü i aixcüma ínangu̲xuxẽẽgüxũ.

## Yudíugü 10

1Rü ngẽma mugü ga Moiché ümatüxũ rü naxchipetamare nixĩ i ngẽma mexũgü i yixcüra tá íngugüxũ, natürü tama ngẽma mexũgüxüchi nixĩ. Rü ngẽmaca̲x woo duũxũgü gucü ya taunecügügu Tupanaca̲x nanadaíxũ i naxũnagü nax ngẽmaãcü Tupanana nangaicamagüxũca̲x, natürü ngẽma mugü rü tama napora nax Tupanape̲xewa yamexẽẽãxũca̲x i ngẽma duũxũgüarü maxũ.

2Rü yexguma chi yema mugü aixcüma yema duũxũgüxũ imexẽẽgu ga Tupanape̲xewa, rü taxũchima nagu narüxĩnüeecha nax yapecaduáxũ, rü chi nüxũ narüxoe nax naxũnagü Tupanaca̲x nada̲i̲xũ.

3Natürü yema nax Tupanaca̲x nadaiaxũ ga naxũnagü, rü wüxichigü ga taunecügu duũxũgüarü pecaduarü cua̲xãchixẽẽruũmare nixĩ.

4Yerü gumá nagü ga yema wocagü ga iyatüxũ rü chíbugü rü tama napora nax iyanaxoxẽẽãxũca̲x ga pecadugü.

5Rü yemaca̲x ga Cristu ga yexguma ñoma ga naanewa naxũxgu, rü Tupanaxũ ñanagürü: “Tama cunaxwa̲xe nax ãmaregü i naxũnagü cuxca̲x nada̲i̲xũ nax naxütanügüãxũca̲x i pecadugü. Natürü choxna cunaxã i wüxi i chaxune nax ngẽma ichaxãxũca̲x.

6Rü tama namaxã cutaãxẽ i ngẽma ãmaregü i naxũnagü i cuxca̲x nada̲i̲xũ rü yagugüxũ nax naxütanügüãxũca̲x i pecadugü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]Rü yemacax rü ñacharügü: ‘Pa Chaunatüx, daxe chixĩ, rü nua cupexewa changexma nax chanaxüxũcax i curü ngúchaũ, ngẽma curü orewa chauchiga naxümatüxũrüxũ’, ñachagürü”.

[8]Rü nüma ga Cristu rü yema nüxíra nüxũ yaxuxũ ga dexawa rü ñanagürü: “Tupana rü tama namaxã nataãxẽ ga yema nacüma nax naxcax nadaiaxũ ga naxũnagü rü naxcax yagugüãxũ nax yemaacü naxütanügüãxũcax ga pecadugü, woo yema mugü ga Moiché ümatüxũwa rü duũxũgüxũ namu nax naxügüãxũ ga guxũma ga yema”, ñanagürü.

[9]Rü yemawena ga Cristu, rü ñanagürü ta: “Pa Chaunatüx, daxe chixĩ, rü nua cupexewa changexma nax chanaxüxũcax i curü ngúchaũ”, ñanagürü. Rü ngẽmawa nüxũ tacuax nax Tupana rü marü iyanaxoxẽẽxũ i ngẽma nuxíraxũxũ i mu ga Moiché ümatüxũ, nax yaxűcuchiãxũcax i ngẽma ngexwacaxũxũ i uneta.

[10]Rü ñuxma rü Cristugagu Tupanapexewa time, yerü nüma ga Cristu rü Tupanaarü ngúchaũ naxü ga yexguma nügü inaxãxgu nax curuchagu nayuxũcax. Rü nüma rü wüxicanatama pecaduarü ütanücax nayu rü taxucaxma tüxcüũ wena nügü inaxã.

[11]Rü guxũma i ngẽma chacherdótegü rü wüxichigü i ngunexũgu Tupanana nanaxã i naxũnagü i naxcax nadaixũ. Rü guxũguma ngẽmaãcü nanaxügüxũ, natürü ngẽma rü taguma inayanaxoxẽxẽ i duũxũgüarü pecadugü.

[12]Natürü nüma ga Ngechuchu ya Cristu rü wüxicanatama Tupanana nügü naxã nax pecaduarü ütanücax nayuxũcax. Rü yema naxüxũ rü taguma inayarüxo. Rü yemawena Tupanaarü tügünecüwawa nayarüto.

[13]Rü nüma ya Ngechuchu ya Cristu rü ñuxma rü daxũguxũ i naanewa nangẽxma rü ngéma ínananguxẽxẽ i ngẽma ngunexũ i nagu Tupana tá norü uanügüxũ nayexeraguxẽẽxũ.

[14]Rü nüma ga Ngechuchu ya Cristu rü wüxicanatama Tupanana nügü naxã rü nayu nax Tupanaarü ãmare yixĩxũcax. Rü yemaacü guxũguma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tupanapẹxewa tüxũ̃ nimexẽẽgü ya yíxema Tupana tüxũ̃ unetagüxe nax norü duũ̃xũ̃gü tixĩgüxũ̃cạx.

15-16Rü Tupanaãxẽ ya Üünecü rü tüxũ̃ nüxũ̃ nacuạxẽxẽ nax aixcüma yixĩxũ̃ i ngẽma, yerü nüma ga Tupana rü ñanagürü: “Ngẽxguma nawa nanguxgu nax wena ngẽma Yudíugümaxã ichaxunetaxũ̃, rü wüxi i uneta i ngexwacạxũ̃xũ̃ tá namaxã chixu. Rü norü maxũ̃newa tá chanangexmaxẽxẽ i chorü mugü, rü naãẽwa tá chanaxümatü.

17Rü tagutáma wena nüxna chacuạxãchi i ngẽma duũ̃xũ̃güarü pecadugü rü ngẽma chixexũ̃ i naxügüxũ̃”, ñanagürü.

18Rü ngẽmaãcü nüxũ̃ tacuạx rü ngẽxguma Tupana duũ̃xũ̃güaxṹ nüxũ̃ yarüngümagu i norü pecadugü, rü marü taxucạxma tụ̈xcüũ̃ tanaxwạxe nax wena pecaducạx naxũ̃nagü idại̱xũ̃.

### Ñụxma rü natauxcha nax Tupanana ingaicamaxũ̃

19-20Rü ngẽmacạx i ñụxma, Pa Chauenexẽgü, rü Ngechuchu rü nagü taxcạx ibaxẽẽxũ̃gagu tüxṹ natauxcha nax Tupana ínangexmaxũ̃wa ingugüxũ̃cạx. Rü yema nüxíraxũ̃xũ̃ ga mugü rü nanachuxu nax ngexerüxüxemare nagu ücuxũ̃ ga yema naxmachiã ga üünexũ̃ ga tüyemachiãpẹxewaama üxũ̃ ga Tupana íyexmaxũ̃wa. Natürü ñụxma ya Cristu rü pecadugagu nayu rü ngẽmaãcü taxcạx nayawáxna i nama i ngexwacạxũ̃xũ̃ i maxũ̃ tüxna ãxũ̃ nax ngẽmaãcü Tupana íngẽxmaxũ̃wa ingugüxũ̃cạx.

21Rü ñụxma tüxṹ nangẽxma ya tórü Chacherdóteeru ya Cristu ya Guxṹétüwa Ngẽxmacü ya Tupanaarü duũ̃xũ̃gümaxã icuácü.

22Rü ngẽmacạx tanaxwạxe i Tupanamaxã tixaixcümagü nax nüxũ̃ rüxoexũ̃ i tórü chixexũ̃gü. Rü tanaxwạxe nax aixcüma nüxṹ yaxõgüxũ̃, rü torü maxũ̃newa nax nataxuxũ̃ma i chixexũ̃, rü taxũ̃negü rü mechiüxũ̃ i dexáwa yayauxgüxũ̃. Rü ngẽmaãcü tanaxwạxe i Tupanana ingaicamagüxũ̃.

23Rü ñụxma nax ínangụxẽẽxũ̃ i ngẽma maxũ̃ i taguma gúxũ̃ ya Tupana tamaxã ixunetaxũ̃ rü tanaxwạxe i aixcüma Cristuaxṹ yaxõgüechaxũ̃ rü taguma nüxũ̃ rüxoexũ̃. Yerü Tupana ga tamaxã ixunetacü nax tüxũ̃


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nangũ̃xẽẽxũ̃, rü aixcümaxũ̃chi tá nayanguxẽxẽ ga yema tamaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃.

24Rü ñu̱xma rü name nixĩ i naxca̱x idaugüxũ̃ nax wüxichigü yigü rüngũ̃xẽẽgüxũ̃ nax yexeraãcü yigü íngechaũ̃güxũ̃ca̱x rü mexũ̃ ixügüxũ̃ca̱x.

25Rü tama name nax nüxũ̃ rüxoexũ̃ nax ingutaque̱xegüxũ̃, erü togü rü marü nüxũ̃ narüxoe nax ngutaque̱xewa naxĩxũ̃. Natürü name nixĩ i yigüaxú̱ tanangúchaũ̃xẽxẽ nax ingutaque̱xegüxũ̃. Rü ñu̱xma nax nüxũ̃ icuáxũ̃ nax marü yangaicaxũ̃ ya tórü Cori, rü name nax yexeraãcü yigüaxú̱ nangúchaũ̃xẽẽxũ̃ nax ingutaque̱xegüxũ̃.

26Erü ngẽxguma chi Cristuaxú̱ tayaxõchire̱xgu rü ñu̱xũchi tórü ngúchaũ̃maxã pecadu taxüechagu, rü marü nataxuma i ãmare íyaxüxũ̃ i tórü pecaduarü ütanüruxũ̃.

27Rü ngẽmaca̱x yíxema Cristuna ixũgachixe rü ngẽma tüxũ̃ ínangu̱xẽẽxũ̃ nixĩ i ngẽma ãũcümaxũ̃ i poxcu ya yima üxü ya iya̱u̱xrane ya nagu Tupana tá napoxcuexũ̃ i norü uanügü.

28Rü nüxũ̃ tacua̱x rü ngẽxguma texé tama Moichéarü mugüga ĩnügu rü nangẽxmagu i taxre rü e̱xna tomaepü̱x i duũ̃xũ̃gü i tüxũ̃ daugüxũ̃ rü tüxũ̃ ixugüexũ̃ nax aixcüma tama naga taxĩnüxũ̃, rü nüma ya ãe̱xgacü rü tama nüxú̱ tangechaũ̃tümüũ̃ãcüma tá tümamaxã nanaxuegu nax noxtacüma tayuxũ̃.

29Natürü Tupana rü aixcüma yexeraãcü tá nanapoxcue i ngẽma duũ̃xũ̃gü i chixri Nanechiga idexagüxũ̃, rü nüxũ̃ oexũ̃ nax gumá nagümaxã yixĩxũ̃ ga pecadu naxütanüxũ̃, rü namaxã guxchigagüxũ̃ i Tupanaãxẽ ya Üünecü i nüxũ̃ ngechaũ̃xũ̃.

30Rü meama nüxũ̃ tacua̱x rü Tupana rü ñanagürü: “Choma nixĩ i nüxũ̃ chacuáxũ̃ nax ta̱xacü tá namaxã chaxüxũ̃ i ngẽma chixexũ̃ ügüxũ̃. Rü aixcüma tá chanapoxcue”, ñanagürü. Rü yexgumarüxũ̃ ta ñanagürü: “Choma tátama nixĩ i nüxna chaca̱xaxũ̃ i chorü duũ̃xũ̃gü i norü maxũ̃chiga”, ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[31]Rü wüxi i ãũcümaxũchixũ nixĩ nax Tupana ya Maxũcümẹxẽgu iyịxixũ nax tüxũ napoxcuexũcạx.

[32]Rü name nixĩ i nüxna pecuạxãchie ga yexguma noxri Cristuxũ peyauxgügu rü nüxṹ peyaxõgügu rü pema rü mea peyaxõgüama rü tama Cristuna pixĩgachi woo nax taxũ ga guxchaxũgü pexcạx íngugüxũ.

[33]Rü ñuxre ga pema rü duũxũgü pemaxã naguxchigagü rü guxãpẹxewa pexũ nicuạịxgü. Rü toguxe ga pemax rü pegü ipeyaxãgü nax yema pemücügürüxũ ngúxũ pingegüxũcạx.

[34]Rü pema rü pexṹ nangechaũtümüũgü ga yema petanüxũ ga yaxõgüxũ ga poxcupataũwa yexmagüxũ. Rü taãẽãcüma yáxna namaxã pexĩnüe ga yema tama yaxõgüxũ ga pexna napuxũxũ ga perü yemaxũgü. Rü tama naxcạx pexoegaãxẽ, yerü meama nüxũ pecuạx rü daxũguxũ i naanewa pexṹ nangẽxma i ngẽmaarü yexera ixĩxũ i tagutáma gúxũ.

[35]Rü ngẽmacạx i ñụxmax, rü tama name nax nüxũ perüxoexũ nax Cristuaxṹ peyaxõgüxũ. Erü Tupana rü perü õgagu tá pexna nanaxã i perü ãmare i maxũ i taguma gúxũ.

[36]Rü ngẽma guxchaxũgü i pexcạx íngugüxũ, rü name nixĩ i yáxna namaxã pexĩnüe nax penaxüxũcạx i Tupanaarü ngúchaũ rü penayaxuxũcạx i ngẽma ãmare i pemaxã inaxunetaxũ.

[37]Erü Tupanaarü ore i ümatüxũwa rü ñanagürü: “Paxa tá wena núma naxũ ya Cristu. Rü taxũtáma nũxcü ínangu.

[38]Natürü yíxema tümaarü õgagu chopẹxewa mexẽ, rü name nixĩ i guxũguma tayaxõõcüma chạụxcạx tamaxũ. Natürü ngẽxguma nüxũ tarüxoxgu nax tayaxõxũ, rü choma rü taxũtáma tümamaxã chataãxẽ”, ñanagürü.

[39]Natürü i yixema rü tama naxrüxũ tixĩgü i ngẽma duũxũgü i Tupanana ixĩgachixũ rü poxcuwa ĩxũ, erü yixema rü tüxṹ nangẽxma i maxũ i taguma gúxũ erü tayaxõgü.

## Yudíugü 11

### Tórü õchiga


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Rü tórü õgagu nixĩ i nüxũ icuáxũ nax aixcüma tá nayauxgüxũ i ngẽma írüngu̱xẽẽgüxũ. Rü ngẽma tórü õgagu nixĩ i nüxũ icuáxũ nax yixcüra tá nangóxũ i ngẽma ñu̱xma tauta nüxũ idauxũ.

[2]Rü nũxcümaũgüxũ ga tórü o̱xigü rü Tupanaaxṹ nayaxõgü, rü yemaca̱x ga Tupana rü namaxã nataãxẽ.

[3]Rü ngẽma tórü õgagu nixĩ i nüxũ icuáxũ nax aixcüma yixĩxũ nax Tupana rü norü oremaxãmare nango̱xẽẽãxũ ga ñoma ga naane rü üa̱xcü rü tauemacü rü woramacurigü rü ẽxtagü. Rü yemaacü ga Tupana, rü ngürüwa nanango̱xẽẽmare ga guxũma i ngẽma ñu̱xma nüxũ idauxũ.

[4]Rü gumá nũxcümaũcü ga Abé rü Tupanaaxṹ nayaxõ rü yemaca̱x nüxna nanaxã ga wüxi ga ãmare ga Caíũarü ãmarearü yexera Tupanape̱xewa mexũ. Rü yemaca̱x ga Tupana rü Abémaxã nataãxẽ rü nüxũ nixu nax mecü yixĩxũ. Rü nüma ya Abé rü woo nax nayuxũ, natürü wüxi i tórü cua̱xruxũ nixĩ, erü nagagu nixĩ i nüxũ icuáxũ nax Tupana naxwa̱xexũ nax yaxõgüxũ.

[5]Rü Enóx rü norü õgagu nixĩ ga maxũcü Tupana yagaxũ nax tama nayuxũca̱x. Rü namücügü rü taguma nüxũ inayangaugü yerü Tupana nayaga. Rü Tupanaarü ore i ümatüxũwa nüxũ nixu rü naxũpa nax Tupana yagaxũ, rü Enóx nanaxü ga yema Tupana namaxã taãẽxũ.

[6]Natürü taxuacüma Tupana tamaxã nataãxẽ ega tama nüxṹ yaxõgügu. Rü yíxema Tupanamaxã ãmücüchaũixe, rü tanaxwa̱xe nax tayaxõxũ nax Tupana rü aixcüma nangẽxmaxũ rü aixcüma tüxũ nangũxẽẽxũ ya yíxema naxca̱x daugüxe.

[7]Rü yexguma Noémaxã yadexaxgu ga Tupana, rü nüma ga Noé rü nayaxõ rü naga naxĩnü. Rü Tupana rü namaxã nüxũ nixu rü tá ínanguxũ ga mucü ga taxüchicü ga taguma duũxũgü nüxũ daucü rü tá guxũwama inanguanexẽẽcü. Rü Tupana namaxã nüxũ nixu nax naxüaxũca̱x ga wüxi ga wapuru ga taxũne nax tama nayuexũca̱x ga nüma rü naxma̱x rü nanegü rü nanea̱xgü. Rü Tupanaga naxĩnü ga Noé, rü nanaxü ga gumá wapuru, rü yemaacü tama nayue ga nüma rü napatacüa̱x yerü Tupanaaxṹ nayaxõ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Natürü yema togü ga duũxũgü rü tama Noérüxũ nayaxõgü, rü yemacax Tupana nanapoxcue. Rü nüma ga Tupana rü Noéxũ nixu nax napexewa namexũ, yerü nüxṹ nayaxõ.

[8]Rü gumá tórü oxi ga Abraáũ, rü Tupanaaxṹ nayaxõ. Rü yexguma Tupana naxcax caxgux rü naga naxĩnü rü ínaxũxũ nawa ga yema naane ga nawa nayexmaxũ nax nawa naxũxũcax ga yema naane ga Tupana nüxna ãxũ nax noxrü yixĩxũcax. Rü yemaacü ga Abraáũ rü ínaxũxũ ga yema naane ga nawa nayexmaxũ woo tama nüxũ nax nacuáxũ ga ngextá tá nax naxũxũ.

[9]Rü yexguma nawa nanguxgu ga yema naane ga Tupana namaxã ixunetaxũ, rü wüxi ga to ga nachixũanecüãxrüxũ ĩpata ga naxchirunaxcaxmaxãmare naxãpata. Rü yexgumarüũtama ga nane ga Ichaá rü nataxa ga Acóbu rü yema naanewa ĩpata ga naxchirunaxcaxmaxãmare naxãpatagü, rü naxcaxgü rü ta nixĩ ga yema uneta ga Tupana Abráũmaxã nüxũ ixuxũ.

[10]Rü nüma ga Abráũ, rü woo ĩpata ga naxchirunaxcaxmaxãmare yema naanegu naxãpata, natürü ínananguxẽxẽ nax nawa tá nanguxũ ya yima ĩane ya taguma iyarüxoxũne ya nüma ya Tupana norü ĩnümaxã daxũguxũ i naanewa naxüxũne.

[11]Rü nüma ga Abráũ rü woo marü nax nayaxũ rü naxmax ga Chára rü ta nax nayaxũ rü taguma naxãxacüxũ, natürü ngĩxṹ nayexma ga wüxi ga nane, yerü nüma ga Abráũ rü nayaxõ nax Tupana tá aixcüma yanguxẽẽxũ ga yema norü uneta.

[12]Rü yemaacü ga Abráũ rü woo marü yaxguãxũchi nax yixĩxũ, natürü nüxṹ nayexma ga wüxi ga nane, rü gumáwa ne naxĩ ga muxũma ga nataagü ga ñoma ẽxtagürüxũ muxũchixũ, rü ñoma márpechinüwa ngẽxmacü ya naxnücü ya taxuacüma yaxugücürüxũ nixĩgü.

[13]Natürü nümagü ga Abráũ rü Ichaá rü Acóbu rü nayue, rü tama nüxũ nadaugü ga guxũma ga yema Tupana namaxã ixunetaxũ. Natürü Tupanaaxṹ nayaxõgü, rü yemacax yáxũwama nüxũ nadau nax Tupana yanguxẽẽxũ ga


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yema norü uneta. Rü yemacax nataãẽgü woo nüxũ nacuaxgü nax ñoma to i nachixũanecüãxrüxũ paxaãchimare ñoma ga naanewa nayexmagüxũ.

14Rü nümagü nax ngẽma ñagüxũ rü ngẽmawa meama tüxũ nüxũ nacuaxẽxẽ nax ñuxma rü ta naxcax nadaugüxũ i wüxi i to i nachixũane nax noxrü yixĩxũcax.

15Rü yexguma chi nagu naxĩnüegu nax naxcax nawoeguxũ ga yema naane ga noxri nawa ne naxĩxũ, rü chi nüxű́ nataucha nax marü naxcax nawoeguxũ.

16Natürü nümagü rü nüxű́ nangúchaũ i ngẽma naane i yexera rümemaexũ i daxũwa ngẽxmaxũ i Tupanaxũtawa. Rü yemacax nixĩ ga Tupana ga tama naxãnexũ nax nügü yaxuxũ nax norü Tupana yixĩxũ rü marü naxcax nanamexẽxẽ ga wüxi ga ĩane ya daxũguxũ i naanewa ngẽxmane.

17-18Rü Tupana ga noxri rü Abraáũmaxã nüxũ nixu rü ñanagürü: “Cune ya Ichaáwa tá cuxű́ nangẽxma i muxũchixũ i cutaagü”, ñanagürü. Rü Abráũ rü nayaxõ nax Tupana tá yanguxẽẽxũ ga yema namaxã inaxunetaxũ nax nane ga Ichaáwa tá nüxű́ nangẽxmaxũ i muxũchixũ i nataagü. Natürü yexguma Tupana nüxũ ixuxgu rü Ichaácax nüxna nacaxgu nax naxcax yamáaxũcax, rü nüma ga Abráũ rü Tupanaxű́ nayaxõ rü tama nüxna nanachuxu. Rü ínamemare nax Tupanacax yamáaxũ ga gumá nane ga nügümaxã wüxicacü.

19Yerü nüma ga Abráũ rü nayaxõ nax Tupanaaxű́ natauxchaxũ nax wena namaxẽxẽẽãxũ i yuexũ. Rü yemacax ga Tupana rü maxũcü nüxna nanamu ga nane ga Ichaá. Rü yema rü wüxi ga tórü cuaxruxũ nixĩ nax ñuxãcü aixcüma yaxõõxũ ga Abráũ.

20Rü gumá Ichaá rü ta Tupanaaxű́ nayaxõ. Rü yemacax ga yexguma marü nayaxgu, rü nanegü ga Acóbumaxã rü Echaúmaxã mexũ naxuegu nax Tupana tá nüxũ rüngũxẽẽxũcax.

21Rü gumá Acóbu rü ta Tupanaaxű́ nayaxõ. Rü yemacax ga yexguma marü nayuxchaũgu, rü norü caxũxũmaxã nügü inachixẽxẽ rü Tupanaxũ nicuaxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Rü Yúche nanegümaxã mexũ̃ naxuegu rü Tupanana naca nax wüxichigüxũ̃ nangũ̃xẽẽxũ̃cax.

22Rü gumá Yúche rü ta Tupanaaxṹ nayaxõ. Rü yemacax ga yexguma nayuxchaũ̃gu, rü nanegümaxã nüxũ̃ nixu rü ñanagürü: “Tatanüxũ̃ i Iraétanüxũ̃ rü yixcüra tá ínachoxũ̃ i nua Equítuanewa nax nawa naxĩxũ̃cax i ngẽma naane ga Tupana tórü oxi ga Abraáũ̃maxã nüxũ̃ ixuxũ̃. Rü ngẽxguma ngéma naxĩxgu, rü chanaxwaxe ya chauxchinaxãgü rü ta ngéma nanana nax ngẽxma yataxgüãxũ̃cax”, ñanagürü.

23Rü yexguma noxri naxíragu ga Moiché rü nanatü rü naé rü tümaarü õgagu tomaepüx ga tauemacü itayacuxgü, yerü nüxũ̃ tadaugü nax namexẽchixũ̃ rü tama naxcax tamuũ̃e ga yema Equítuanearü ãẽxgacüarü mugü nax buxe tüxũ̃ nadaixũ̃.

24-25Rü Moiché rü ta Tupanaaxṹ nayaxõ. Rü yemacax ga yexguma marü nayaxgu rü tama nanaxwaxe nax nügü yaxuxũ̃ nax Equítuanearü ãẽxgacüxacü ngĩne nax yixĩxũ̃, yerü naxcax rü narümemae nax natanüxũ̃ ga Yudíugümaxã wüxigu ngúxũ̃ yangexũ̃. Rü tama nanaxwaxe nax nagu namaxũ̃xũ̃ ga ñoma ga naanearü pecaduarü ngúchaũ̃gü ga paxaãchiruũ̃mare ixĩgüxũ̃.

26Rü yexgumarüxũ̃ nax daxũguxũ̃ ga naanena nax yaxũxũ̃ ga Cristu nax ngúxũ̃ yangexũ̃cax, rü yexgumarüxũ̃ ta nixĩ ga Moiché ga ãẽxgacüpatana nax yaxũxũ̃, yerü naxcax rü narümemae nax Iraétanüxũ̃maxã wüxigu ngúxũ̃ yangexũ̃. Rü taxucaxma yema ngúxũ̃gu narüxĩnü ga Moiché, yerü norü ngúchaũ̃ nixĩ nax nayauxãxũ̃ i ngẽma natanü ya Tupana tá nüxna ãxũ̃.

27-28Rü yema nax Tupanaaxṹ yaxõõxũ̃cax ínaxũxũ ga Equítuarü naanewa, rü tama naxcax namuũ̃ nax gumá Equítuanearü ãẽxgacü tá namaxã nanuxũ̃. Rü taguma nüxũ̃ narüxo ga Tupanawe nax naxũxũ̃, yerü Tupana ya ẽxũ̃gucüarü ngúchaũ̃ naxü. Rü yexguma Tupana namaxã nüxũ̃ ixuxgu nax naxüaxũ̃ ga Üpetüchiga, rü nayanguxẽxẽ ga yema Tupana nüxũ̃ ixuxũ̃. Rü nüma ga Moiché rü natanüxũ̃ ga Iraétanügüxũ̃ namu nax wüxichigü ga ĩpatawa yamáaxũ̃cax ga wüxi ga carnéruxacü nax nagümaxã


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

namaxcuãxũcax ga napatagüarü ĩãxgü nax Tupanaarü orearü ngeruxũ i daxũcüãx tama nadaiaxũcax ga gumá nüxíra bucü ga nane ga wüxichigü ga ĩpatawa.

29Rü yema duũxũgü ga Moichéwe rüxĩxũ rü ta nayaxõgü. Rü yemacax ga yexguma yema Már ga Dauchíüxũwa nangugügu, rü yema dexá rü nügüna nixĩgachi, rü nipaaneãchi, rü yéma nichoũ. Natürü yexguma yema Equítuanecüãx ga churaragü ga nawe ngẽgüxũ nawe ichoũgu, rü yexma nayi, yerü wenaxarü nügüna naxĩ ga yema dexá.

30Rü yema Iraétanüxũ rü Tupanaaxṹ nayaxõgü rü yemacax 7 ga ngunexũ nüxũ ínichoeguãchitanücüü ga guma ĩane ga Yericú. Rü yexguma norü 7 ga ngunexũwa nanguxgu rü gumá ĩanetapüxgü rü nüechama niwaxgü.

31Rü yema nge ga Yericúcüãx ga Raá rü woo noxri wüxi i ngexũ i naxũnemaxã taxexũ nax iyixĩxũ, natürü Tupanaaxṹ iyaxõ. Rü yexguma yéma nangugügu ga yema taxre ga Iraétanüxũ ga bexma ngugütaewa yéma ĩxũ, rü ngĩma iyixĩ ga nüxũ nangũxẽẽxũ. Rü yemacax tama iyu naxrüxũ ga yema togü ga Yericúcüãx ga tama Tupanaga ĩnüexũ.

32¿Rü ñuxma rü taxacü i togü i duũxũgüchigaxũ tá pemaxã chixuxũ? Rü changechica nax pemaxã nüxũ chixuxũcax i nachiga ga yema nũxcümaũgüxũ ga ãẽxgacügü ga Yedeóũ rü Baráx rü Chanchóũ rü Yeté rü Dabí rü Chamué, rü guxũma ga yema nũxcümaũgüxũ ga Tupanaarü orearü uruũgü.

33Rü yema nax yaxõgüãxũcax nixĩ ga Tupana nüxũ rüngũxẽẽxũ. Rü yemaacü to ga nachixũanegüarü ãẽxgacügüxũ naporamaegüxũ, rü meama norü duũxũgümaxã inacuaxgü, rü nanayauxgü ga yema Tupana namaxã ixunetaxũ. Rü yexguma leóũtanügu yataxcuchigüãgu, rü taxuxũma namaxã naxü ga leóũgü yerü Tupana nayachotaaxgü ga yema leóũgü.

34Rü yexguma norü uanügü üxüxétüwa yawocuxgu, rü tama nixae, yerü Tupanaaxṹ nayaxõgü. Rü yexguma norü uanügü taramaxã nadaixchaũgu, rü Tupana nüxũ narüngũxẽxẽ nax taxuxũma nüxũ üpetüxũcax. Rü yexguma naturaegu rü Tupana nanaporaexẽxẽ. Rü yexguma to ga nachixũanearü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

churaragümaxã nügü nadaixgu rü naporaeama, rü yema churaragüxũ narüyexeragü.

35Rü nayexma ga ngexũgü ga yuexacüxũ, natürü yema naxacügü rü wenaxarü namaxẽ yerü Tupanaaxṹ nayaxõgü. Rü nayexma ga togü ga poraãcü ngúxũ ingegüxũ yerü norü uanügü ngúxũ nüxũ ningegüxẽxẽ nax Tupanaxũ ínata̱xgüxũca̱x. Natürü nümagü rü tama Tupanaxũ ínata̱xgü rü nayue, yerü naxca̱x rü narümemae nixĩ nax wena namaxẽxũ rü nayauxgüãxũca̱x i maxũ i taguma gúxũ.

36Rü nayexma ta ga ñuxre ga togü ga yaxõgüxũ ga norü uanügü nüxũ cugüexũ, rü yacua̱ixgüxũ, rü cadénamaxã yana̱ixgüxũ, rü poxcupataũgu nawocuxũ.

37Rü ñuxre ga nümagü rü nutamaxã ínanamuxũchigü rü yemaacü nayue. Rü togü rü nayawãĩxyegü. Rü togü rü ngúxũ nüxũ ningexẽẽgü nax Tupanaxũ ínata̱xgüxũca̱x. Rü togü rü taramaxã nanadai. Rü togü rü carnérucẖaxmüũmaxã rü chíbucẖaxmüũmaxã nixãxchiru, rü yemaacü nu ne nanaxĩ. Rü ningearü diẽrua̱xgü rü nanax̱ĩxãchiãẽgü yerü norü uanügü rü chixri namaxã nachopetü.

38Rü yema yaxõgüxũ rü woo ñoma ga naanearü duũxũgüarü yexera nime, natürü nu ne nanaxĩ ga chianexũwa rü ma̱xpṹnegüwa. Rü ma̱xpṹnegüarü ãxmaxũgügu rü waixũmüarü ãxmaxũgügu nipexũtanü.

39Rü guxũma ga yema nũxcümaũgüxũ ga duũxũgü woo norü õgagu Tupana namaxã nax taãẽxũ, natürü taxuxũma ga yema duũxũgü rü nüxũ nadau ga yema mexũgü ga Tupana namaxã ixunetaxũ.

40Rü yemaacü namaxã nangupetü ga yema duũxũgü, yerü ga Tupana rü tagu narüxĩnü rü tama nanaxwa̱xe nax yema nũxcümaũgüxũ ga duũxũgüxíra nüxica yamexẽẽgüãxũ, natürü nanaxwa̱xe nax tamaxã wüxigu yamexẽẽgüãxũ. Rü yemaacü ga Tupana rü taxca̱x nanamexẽxẽ ga wüxi ga ngũxẽxẽ ga yexera rümemaexũ.

## Yudíugü 12


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

## Name nixĩ i Ngechuchuxũ tarüdaunü

[1]Rü yema muxũma ga duũxũgü ga Tupanaaxṹ yaxõgüxũ ga yuexũ, rü ñu̱xma torü ngaicamana nangẽxmagü nax tórü cua̱xruũgü yixĩgüxũca̱x. Rü ngẽmaca̱x i ñu̱xmax, ¡rü ngĩxã nüxũ tarüxoe i guxũma i ngẽma guxchaxũgü rü pecadugü i tüxṹ naguxchaxẽẽxũ nax mea yaxõgüxũ! ¡Rü ngĩxã pora taxüe nax nawa ingugüxũca̱x i ngẽma maxũ i tape̱xewaama ngẽxmaxũ!

[2]¡Rü ngĩxã Ngechuchuxũ tarüdaunü rü nagu taxĩ i nacüma! Yerü nüma nixĩ ga tüxṹ natauxchaxẽẽãxũ nax yaxõgüxũca̱x. Rü nüma rü tama nügü nachu̱xu nax curuchawa ngúxũ yangexũ, rü tama nagu narüxĩnü ga yema ãne nax yangexũ, yerü nüxũ nacua̱x nax yemawena rü tá nataãẽxũ. Rü ñu̱xma rü Tupanaarü tochicaxũarü tügünecüwawa narüto.

[3]Rü name nixĩ i nagu perüxĩnüe ga yema Ngechuchuxũ ngupetüxũ rü ñuxãcü yáxna namaxã nax naxĩnüxũ ga yema naxchi aiexũ ga pecadua̱xgüxũ ga ngúxũ nüxũ ingexẽẽgüxũ. Rü ngẽmaca̱x i pema i ñu̱xma rü tama name nax nüxũ perüchauexũ rü nüxũ perüxoexũ nax nüxṹ peyaxõgüxũ.

[4]Rü ñu̱xma i pema nax peyaxõgüxũ, rü ngúxũ pingegü erü pecaduxũ perüxoe. Natürü taxúema i petanüwa rü ngẽmaca̱x yuwa tangu.

[5]Rü ñu̱xma nax Tupanaxacügü pixĩgüxũ rü tama name i nüxũ iperüngümae i norü ore i ümatüxũ i namaxã pexũ yaxucu̱xẽgüxũ i ñaxũ: “Pa Chaunex, ¡taxṹ i nüxũ cuxoxũ i ngẽxguma cuxũ icharüwe̱xãchixẽẽgu! ¡Rü taxṹ i cuyarümaxãchixũ i ngẽxguma cuxũ chaxucu̱xẽgu!

[6]Erü nüma ya Cori ya Tupana rü tüxũ inayarüwe̱xãchixẽxẽ ya yíxema tüxũ nangechaũ̃xẽ. Rü tüxna nanacua̱i̱xca ya yíxema naxacüxũ tüxũ nayaxúxe”, ñanagürü.

[7]Rü ngẽmaca̱x i pemax, rü name nixĩ nax yáxna namaxã pexĩnüexũ i ngẽxguma Tupana pexũ iyarüwe̱xãchixẽẽgu. Erü ngẽmaãcü pexũ nüxũ nacua̱xẽxẽ nax aixcüma naxacügü pixĩgüxũ. Erü guxũma i papa rü inanawe̱xãchixẽxẽ i ngẽma naxacü ixĩxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]Natürü ngẽxguma chi Tupana tama pexũ̃ iyarüwe̲xãchixẽẽgu, naxacügüxũ̃ iyanawe̲xãchixẽẽxũ̃rüxũ̃, rü tama aixcüma naxacügü pixĩgüxũ̃, rü ngenatüxũ̃ pixĩgüxũ̃.

[9]Rü yexguma ibuegu, rü tanatügü tüxũ̃ taxucu̲xẽgü, rü yixema rü tümaga taxĩnüe rü tüxũ̃ tangechaũ̃gü. Rü ñu̲xma rü yexeraãcü tanaxwa̲xe nax naga ixĩnüexũ̃ ya Tanatü ya daxũgucü nax ngẽmaãcü nayaxuxũ̃ca̲x i maxũ̃ i taguma gúxũ̃.

[10]Rü tanatügü rü ñaa tórü maxũ̃ i nuxuxũ̃wa tüxũ̃ taxucu̲xẽgü nax tüma tanaxwa̲xegüxũ̃ãcüma imaxẽxũ̃ca̲x. Natürü ya Tupana rü tórü mexũ̃ca̲x nixĩ i tüxũ̃ iyanawe̲xãchixẽẽxũ̃ nax naxrüxũ̃ ixüünegüxũ̃ca̲x.

[11]Rü taxúema tataãẽgü namaxã i wüxi i ucu̲xẽ, erü tüxũ̃́ nangu̲x. Natürü ngẽxguma mea naga ixĩnüegu rü wüxi i ngũ̃xẽxẽ nixĩ nax mea imaxẽxũ̃ca̲x rü mexũ̃ ixügüxũ̃ca̲x.

### Yíxema Tupanaarü ngechaũ̃xũ̃ oexechiga

[12]Rü ngẽmaca̲x i pema nax pexme̲xwa rü peãpü̲xüwa pipaexũ̃, rü name nixĩ i pegü peporaexẽẽãma.

[13]Rü name nixĩ i naxca̲x pedaugü i ngẽma maxũ̃ i meama iwéxũ̃ nax pema i ñu̲xma tama mea yaxõgüxe tama nüxna ípechocuxũ̃ca̲x i ngẽma nama i mexũ̃wa pexũ̃ gagüxũ̃.

[14]¡Rü naxca̲x peda̲u̲xgü nax guxũ̃ i duũ̃xũ̃gümaxã pemecümaxũ̃! Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta name nixĩ i naxca̲x pedaugü nax Tupanape̲xewa pexüünegüxũ̃ca̲x. Erü yíxema tama Tupanape̲xewa üünexe rü taxũtáma tórü Corixũ̃ tadau.

[15]¡Rü pegüna pedaugü nax taxúema nüxũ̃ oxũ̃ca̲x i ngẽma ngũ̃xẽxẽ ya Tupana norü ngechaũ̃maxã pexna ãxũ̃! Erü tama tanaxwa̲xe nax texé petanüwa guxchaxũ̃ íngu̲xẽẽxũ̃ nax ngẽmaãcü ñoma wüxi i nanetü i chixexũ̃rüxũ̃ toguxexũ̃ tachixexẽẽxũ̃ nax Cristuna tixũgachixũ̃ca̲x.

[16]Rü tama name i texé petanüwa nai i ngexũ̃maxã maxũ̃xũ̃. Rü tama name nax texé nüxũ̃ oxũ̃ i ngẽma Tupana tüxna ãxũ̃, naxrüxũ̃ ga Echaú. Rü nüma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nax nanatü nane ga nüxíraũcü yixĩxũ̃ rü wüxi ga õnacax nüxũ̃ naxo ga yema nanatüarü ngũ̃xẽxẽ ga nüxna üxũ̃.

17Rü pema nüxũ̃ pecuax rü yemawena ga yexguma nayauxchaũ̃ãgu ga yema nanatüarü ngũ̃xẽxẽ ga nüxna üxũ̃, rü marü taxucürüwama nanayaxu. Rü nüma ga Echaú rü woo poraãcü naxaxu, natürü marü taxucürüwama ñuxãcü nanayaxu.

18-21Natürü i pemax, Pa Chauenexẽgüx, rü tama pexũ̃ naxüpetü ga yema nüxũ̃ üpetüxũ̃ ga yema nũxcüma ga tórü oxigü ga Moichéwe rüxĩxũ̃. Rü yema Iraétanüxũ̃, rü nüxũ̃ naxĩnüe ga Tupanaga ga yexguma nüxũ̃ yangaicagügu ga guma maxpűne ga Chinaí. Rü nüxũ̃ nadaugü ga nax yayauraxũ̃ ga guma maxpűne rü poraãcü naxẽanexũ̃ rü poraãcü buanecü ixüxũ̃ rü naxãẽmacüanexũ̃ rü yaduruanexũ̃. Rü poraãcü namuũ̃e ga yema duũ̃xũ̃gü, yerü nüxũ̃ naxĩnüe ga guma cornéta ga tagane rü Tupana ga tagaãcü yéma ñacü: “Ngẽxguma chi wüxíe i petanüwa daa maxpűnewa ũxgu ¡rü noxtacüma nutamaxã tüxũ̃ ípemuxũchiãcüma tüxũ̃ pimá! Rü woo wüxi i pexũ̃na yixĩxgu ¡rü ngẽxgumarüxũ̃ ta ípenamuxũchiãcüma peyamá!” ñanagürü. Rü yexguma yadexaxgu ga Tupana, rü poraãcü namuũ̃e ga yema duũ̃xũ̃gü. Rü norü muũ̃maxã Tupanaxũ̃ nacaaxũ̃gü nax íyachaxãchixũ̃cax ga namaxã nax yadexaxũ̃. Rü yema nax poraãcü naxãũcümaxũ̃chixũ̃ ga yema nüxũ̃ nadaugüxũ̃, rü yemacax nixĩ ga nümatama ga Moiché ga ñaxũ̃: “Chorü muũ̃maxã chiduxrux i ñuxmax”, ñaxũ̃. Rü yemaacü nixĩ ga namaxã nangupetüxũ̃ ga yema duũ̃xũ̃gü, natürü i pemax, Pa Chauenexẽgüx, rü tama yemaacü pexũ̃ naxüpetü.

22Erü ñuxma i pema rü marü nüxna pengaicamagü ya yima maxpűne ya Chióũ̃ ya yimá Tupana ya Maxũ̃cüarü ĩane ya daxũgune ya Yerucharéũ̃. Rü marü nüxna pengaicamagü i ngẽma muxũchixũ̃ma i norü orearü ngeruũ̃gü i daxũcüax i Tupanaxũ̃ icuaxüũ̃güxũ̃.

23Rü ñuxma i pemax, rü marü natanüxũ̃ pixĩgü i guxũ̃ma i ngẽma duũ̃xũ̃gü i noxri Tupanaarü poperawa ngoxégagüxũ̃. Rü marü nüxna pengaicamagü ya Tupana ya Ãẽxgacü ya Guxãnatáma caxacü. Rü marü nüxna


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pengaicamagü i naãxẽgü ga yema duũxũgü ga mecümagüxũ ga yuexũ ga Tupana imexẽẽgüxũ.

24Rü marü naxca̱x pexĩ ya Ngechuchu ga taxca̱x yucü nax tüxũ namaxẽxẽẽxũca̱x, ngẽma Tupanaarü uneta i ngexwaca̱xũxũ tamaxã nüxũ ixuxũrüxũ. Rü nüma rü nagümaxã pexṹ iyanaxoxẽxẽ ga perü chixexũgü nax aixcüma Tupanape̱xewa pimexũca̱x. Rü gumá nagü ga nũxcümaũcü ga Abé rü naxca̱x ínaca nax nayuxũ ga yema yamáxũ, natürü yimá nagü ya Cristu rü tüxna nanaxã i maxũ i taguma gúxũ.

25Rü ngẽmaca̱x name nixĩ i pexuãẽgü nax tama nüxũ pexoexũca̱x ya yimá Tupana ya ñu̱xma tamaxã idexacü. Rü yema nũxcümaũgüxũ ga duũxũgü ga Moichéwe rüxĩxũ rü taxucürüwa Tupanacha̱xwa nibuxmü nax tama napoxcueãxũca̱x ga yexguma Tupanaxũ naxoegu. Rü ñu̱xma ega nüxũ ixoegu ya Cristu i daxũguxũ i naanewa tüxũ ucu̱xẽcü, rü yexeraãcü tüxṹ naguxcha nax Tupanaarü poxcucha̱xwa ibuxmüxũ nax tama tüxũ napoxcuexũca̱x.

26Rü yexguma Moichéwe naxĩxgu ga tórü o̱xigü, rü Tupana rü nagamaxã nayadu̱xruxẽxẽ ga ñoma ga naane. Natürü i ñu̱xma rü ñanagürü: “Wena táxarü chayadu̱xruxẽxẽ i ñoma i naane. Natürü tama ñoma i naanexica tá chidu̱xruxẽxẽ, natürü ngẽma daxũwa ngẽxmaxũ rü tá ta chayadu̱xruxẽxẽ”, ñanagürü.

27Rü yema nax: “Wena táxarü chayadu̱xruxẽxẽ i ñoma i naane”, ñaxũ, rü ngẽmawa nüxũ tacua̱x rü guxũma ga yema Tupana üxũ i tama guxũguca̱x ixĩxũ, rü tá inayanaxoxẽxẽ nax ngẽma guxũguca̱x ixĩxũxicatama íyaxügüxũca̱x.

28Rü ñu̱xma nax guxũguca̱x tórü ãẽxgacü yixĩxũ ya Tupana, rü name nax nüxna moxẽ ixãgüxũ, rü nüxũ ingechaũgüãcüma rü nüxũ imuũeãcüma nüxũ icua̱xüügüxũ, ngẽma nüma nanaxwa̱xexũrüxũ.

29Erü tórü Tupana, rü wüxi ya üxü ya guxũma ixaxẽẽcü nixĩ.

## Yudíugü 13


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

## Ñuxãcü Tupanaxũ tataãẽxẽxẽ

[1]Rü ñu̱xma rü name nax guxũguma pegü pengechaũgüxũ ñoma peenexẽxũ pengechaũxũrüxũ.

[2]Tama name nax nüxũ ipeyarüngümaexũ nax meama penayaxuxũ i ngẽma duũxũgü i pepatawa ngugüxũ. Erü nüxũ tacua̱x rü nümaxũ ga yemaacü naxügüxũ rü ñuxguacü tama nüxũ nacuáãcüma bexma Tupanaarü orearü ngeruũgü i daxũcüã̱xũ mea nayauxgü.

[3]Rü name i nüxna pecua̱xãchie i ngẽma duũxũgü i poxcuexũ, ñoma pema rü ta wüxigu namaxã pepoxcuexũrüxũ. Rü ngẽxgumarüxũ ta name i nüxna pecua̱xãchie i ngẽma duũxũgü i togü ngúxũ nüxũ ingexẽẽgüxũ, erü ngürüãchi tá ta ngẽmaãcü pexũ nangupetü.

[4]Rü ngẽma yatügü i ãmaxũ rü name i aixcüma naxma̱xũ nangechaũgü. Rü ngẽxgumarüxũ ta i ngexũgü, rü name i aixcüma mea natexũ nangechaxũgü. Rü name i naxma̱xmaxãxicatama rü natemaxãxicatama nanaxü i norü ngúchaũ. Erü Tupana rü tá nüxna naca rü tá nanapoxcue i ngẽma duũxũgü i nai i ngexũmaxã rü ẽxna nai ya yatümaxã maxẽxũ. Rü aixcüma tá tüxũ napoxcue ya guxãma ya yíxema naxma̱xna to i ngexũmaxã maxṹxẽ rü ngẽma natena to i yatümaxã maxṹxẽ.

[5]Rü tama name nax diẽruguama perüxĩnüexũ. Rü name nixĩ i namaxã petaãẽgü i ngẽma marü pexṹ ngẽxmaxũ. Yerü Tupana rü ñanagürü: “Tagutáma cuxna chixũ, rü tagutáma cuxũ íchata̱x”, ñanagürü.

[6]Rü ngẽmaca̱x tama taxãnee nax ñagüxũ: “Nüma ya Cori nixĩ ya choxũ rüngũxẽẽcü. Rü ngẽmaca̱x taxuca̱xma chamuũ. ¿Rü texé tá ta̱xacürü chixexũ cha̱u̱xca̱x ítanguxẽxẽ?” ñagüxũ.

[7]Rü name nixĩ i nüxna pecua̱xãchie ga gumá perü Tupanaarü orearü uruũgü ga noxri pemaxã icua̱xgücü rü pemaxã nüxũ ixugücü ga Tupanaarü ore. Rü name nixĩ i nagu perüxĩnüe nax ñuxãcü mea pepe̱xewa namaxẽxũ rü ñuxãcü mea yaxõgüãcüma nayuexũ. Rü name nax nüxũ peyadauxũgüxũ nawa i norü õ rü mea naxrüxũ pemaxẽxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]Rü nüma ya Ngechuchu ya Cristu rü ĩnex rü ñu̱xmax rü guxũguma nanaxaixrüguma rü taguma naxüchicüxü.

[9]Rü tama name i peyaxõgü i ngẽma ngu̱xẽẽtaegü i tama toma pexũ namaxã tangúexẽẽxũ i tama Tupanaarü ixĩgüxũ. Rü nũxcüma nagu taxĩ ga yema mugü ga Moiché ümatüxũ ga tüxna nachu̱xuxũ nax ta̱xacü ixüxũ rü ta̱xacü ingőxũ. Natürü narümemae nixĩ nax Tupanaarü ngechaũmaxã napaxũ i tórü maxũ nax tórü õwa iporaexũca̱x

[10]Rü yixema nax yaxõgüxũ tüxű́ nangẽxma ya Cristu ga tórü pecaduca̱x yucü. Natürü yema chacherdótegü i Tupanapatawa puracüexũ rü tama nüxna naxű́ nax nanayauxgüãxũ i ngẽma ngũxẽxẽ i Cristu tüxna ãxũ.

[11]Rü nüma i chacherdótegüarü ã̱e̱xgacü, rü Tupanapatawa nanange ya nagü i naxũnagü nax Tupanana naxããxũca̱x nax iyanaxoxẽẽãxũca̱x i duũxũgüarü pecadugü. Natürü naxũnegü i ngẽma naxũnagü, rü ĩanearü ĩxpemawa nayanagugü.

[12]Rü yexgumarüxũ ta ga Ngechuchu rü ĩanearü ĩxpemawa ngúxũ ninge rü nayu nax nagümaxãtama Tupanaca̱x yamexẽẽgüãxũca̱x i duũxũgü nax nape̱xewa yaxüünexũca̱x.

[13]Rü ngẽmaca̱x name nax nüxna ixĩgachixũ ga yema mugü ga nũxcüma nagu ixĩxũ rü ngĩxã Ngechuchuwe tarüxĩ rü naxrüxũ ãne tingegü.

[14]Erü ñoma i naanewa tüxű́ nataxu ya wüxi ya ĩane ya taguma yarüxoxũne, natürü naxca̱x tadaugü ya yima ĩane ya daxũguxũ i naanewa tá tüxű́ ngẽxmane.

[15]Rü ngẽmaca̱x tanaxwa̱xe ya Ngechuchu ya Cristuégagu guxũguma Tupanaxũ ticua̱xüũgü. Rü ngẽma nax nüxũ icua̱xüũgüxũ, rü ngẽma nixĩ i ãmare i mexũ i nüxna ixãxũ. ¡Rü ngĩxã taa̱xmaxã nüxũ ticua̱xüũgü!

[16]¡Rü taxű́ i nüxũ ipeyarüngümaexũ nax togüxũ perüngũxẽẽxũ rü namaxã pengauxũ i ngẽma pexű́ ngẽxmaxũ! Erü ngẽma nixĩ i ãmare i Tupanana pexãxũ i aixcüma namaxã nataãẽxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17¡Rü naga pexĩnüe i ngẽma perü dauruũgü i pemaxã icuạxgüxũ, rü penaxụ̈x i ngẽma pemaxã nüxũ yaxuxũ! Erü nümagü rü mea Tupanapẹxewa pexna nadaugü, rü nüxũ nacuạxgü nax Tupana tá nüxna cạxaxũ nachiga nax ñuxãcü pexna nadaugüxũ. Rü name nixĩ i naga pexĩnüe i perü dauruũgü nax taãẽãcüma naxügüạ̃xũcạx i norü puracü rü tama wüxi i norü guxchaxũ nax yixĩxũcạx. Erü ngẽxguma chi wüxi i norü guxchaxũ yixĩxgu i ngẽma norü puracü nax pexna nadauxũ, rü pema rü chi taxuxũ̃ma i mexũ nawa peyaxu i ngẽma norü puracü.

18Rü tanaxwạxe i toxcạx peyumüxẽgü. Erü toõxẽwa nüxũ tacuạx nax aixcüma mea tayanguxẽẽxũ i ngẽma puracü ya Tupana toxna ãxũ rü tanaxwạxe nax guxũguma ngẽmaãcü mea tanaxüxũ.

19Rü ngẽma guxũarü yexera pexna naxcạx chacạxaxũ nixĩ nax chạụ̈xcạx peyumüxẽgüxũ nax Tupana choxṹ natauxchaxẽẽxũcạx nax paxa pexcạx chataeguxũcạx.

### Duũxũgüxũ narümoxẽ rü naxcạx ínaca nax Tupana nüxũ rüngũxẽẽxũ

20-21Rü ñụ̈xma chanaxwạxe i pexũ narüngũxẽxẽ ya Tupana ya tórü taãẽxẽẽruxũ rü tórü ngüxmüxẽẽruxũ ixĩcü. Rü nüma nixĩ ga yuwa ínadaxẽẽãxũ ga tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu ya yaxõgüxũarü dauruxũ ya guxãarü yexera ixĩcü. Rü yexguma curuchawa yapotagu rü nagü ibaxgu rü nayanguxẽxẽ ga norü uneta i taguma iyarüxoxũ i maxũ tüxna ãxũ. Rü chanaxwạxe nax nüma ya Tupana pexũ nangũxẽẽxũ nax guxũwama pemexũcạx rü mea naga pexĩnüexũcạx. Rü ngẽxgumarüxũ ta tanaxwạxe nax Ngechuchu ya Cristugagu Tupana toxũ rüngũxẽẽxũ nax nüma nanaxwạxexũãcüma tixĩgüxũcạx. Rü tanaxwạxe i guxũguma Cristuxũ ticuạxüũgü. Rü ngẽmaãcü yixĩ.

22Pa Chauenexẽgüx, pexũ chacạxaxũ nax yáxna namaxã pexĩnüexũ i ñaa noxretama i ore i pexcạx chaxümatüxũ i namaxã pexũ chaxucụ̈xẽxũ.

23Rü chanaxwạxe nax nüxũ pecuáxũ rü taenexẽ ya Timutéu rü marü ínanguxuchi ga nax napoxcuxũ. Rü ngẽxguma tá paxa nua chauxũ̃tawa nanguxgu, rü tá ngéma petanüwa chanaga i ngẽxguma pexũ íchayadạụ̈xgu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[24]¡Rü nüxũ perümoxẽgü i guxũma i ngẽma perü dauruũgü i pemaxã icuáxũ! ¡Rü ngẽxgumarüxũ ta nüxũ perümoxẽgü i guxũma i togü i taenexẽgü i yaxõgüxũ! Rü ngẽma taenexẽgü i nua Itáriaanewa ngẽxmagüxũ rü ta pexũ narümoxẽgü.

[25]¡Rü Tupana poraãcü pexũ rüngũxẽxẽ i guxãma i pemax! Rü ngẽmaãcü yixĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

# Chantiágu

## Chantiágu 1

### Chantiágu nüxũ narümoxẽ ga natanüxũ ga Yudíugü ga yaxõgüxũ

[1]Pa Chautanüxũ i 12 i Iraétücumügü i Ngechuchuaxṹ Yaxõgüxũ i Guxũ i Naanewa Nawogüxũx, choma i Chantiágu pexũ charümoxẽ. Rü choma nixĩ i Tanatü ya Tupanaaxṹ rü tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristuaxṹ chapuracüxũ.

### Ngẽma cua̱x i Tupanawa ne ũxũchiga

[2]Pa Chauenexẽgü i Yaxõgüxũx, name nixĩ nax petaãẽgüxũ i ngẽxguma naguxũraũxũ i guxchaxũgü pexca̱x ínguxgu.

[3]Erü pema nüxũ pecua̱x rü ngẽxguma guxchaxũmaxã perü õxũ naxu̱xgu, rü ngẽmawa pengúe nax yáxna namaxã pexĩnüexũca̱x i ngẽma guxchaxũgü i pingegüxũ.

[4]Rü ngẽma nax yáxna namaxã pexĩnüexũ i guxchaxũgü rü wüxi i perü poraxẽẽruxũ nixĩ nax mea Tupanaga pexĩnüexũca̱x, rü norü orearü cua̱xwa pengugüxũca̱x, rü taxuwama nachixexũca̱x i perü maxũ.

[5]Ngẽxguma chi petanüwa wüxíe tüxṹ nataxuxgu i tümaarü cua̱x, rü name nixĩ i Tupanana taca. Rü nüma rü norü ngúchaũmaxã tá mea guxãna nanaxã rü taxũtáma tümamaxã naxaxü.

[6]Natürü ngẽxguma naxca̱x ítacaxgu rü tanaxwa̱xe nax aixcüma tayaxõõcüma naxca̱x ítaca̱xaxũ. Rü tama name i nagu tarüxĩnüxũ nax taxũtáma tanayaxuxũ. Erü yíxema tama mea yaxṍxe, rü ñoma már arü yuape i buanecü guxũwama cuexũrüxũ tixĩ.

[7-8]Rü yíxema duũxẽ ya ñu̱xma mea yaxṍxe rü moxũ rü tama mea yaxṍxe, rü taxucürüwama nagu tarüxĩnü nax ta̱xacü Cori ya Tupanaxũtawa tayaxuxũ.

[9]Rü yíxema yaxṍxe ya tama muarü diẽruãxẽ, rü name nixĩ i tataãxẽ erü Tupana rü tümamaxã nataãxẽ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[10]Rü yíxema yaxṍxe ya muarü diẽruã́xẽ rü name nixĩ i tataãẽãma ega woo wüxi i ngunexũ̃ tüxũ̃ nataxu̲xgu i tümaarü diẽru. Erü ngẽma diẽruã́xũ̃ i duũ̃xũ̃gü, rü ñoma putürachacurüxũ̃ tama natai.

[11]Rü ngẽxguma nangunagügu ya üa̲xcü rü poraãcü nangu̲xetügu, rü narüñexẽ i ngẽma putüra rü narüngu i nachacu, rü ngẽxma nagu̲x nax namexũ̃. Rü ngẽxgumarüxũ̃ tá ta nayu i ngẽma diẽrua̲xũ̃chixũ̃ rü ngẽxma tá guxũ̃ma i norü ngẽmaxũ̃gümaxã inayarüxo.

### Tupana tüxũ̃ naxü natürü tama chixexũ̃gu tüxũ̃ nanguxẽxẽ

[12]Rü tataãxẽ ya yíxema yáxna namaxã ĩnüxe i ngẽxguma ta̲xacü tüxna ĩnügu. Erü ngẽxguma yáxna namaxã taxĩnügu, rü Tupana tá tümamaxã nataãxẽ rü tá tüxna nanaxã i norü ãmare i maxũ̃ i taguma gúxũ̃. Rü ngẽma nixĩ i ãmare ya Tupana tümamaxã ixunetaxũ̃ ya yíxema nüxũ̃ ngechaũ̃güxe.

[13]Natürü ngẽxguma texé ĩnü i chixexũ̃ tümaca̲x ínguxgu nax chixexũ̃ taxüxũ̃ca̲x rü tama name i nagu narüxĩnü nax Tupana tümaãẽwa ínangu̲xẽẽxũ̃ i ngẽma ĩnü i chixexũ̃. Erü ya Tupana rü taguma naãxẽwa nangu nax chixexũ̃ naxüxũ̃, rü ngẽxgumarüxũ̃ ta taguma chixexũ̃ i ĩnü texéãẽwa nanguxẽxẽ nax chixexũ̃ taxüxũ̃ca̲x.

[14]Natürü ngẽma chixexũ̃ i tümatama nagu tarüxĩnüxũ̃ nixĩ i chixexũ̃gu tüxũ̃ nguxẽẽxũ̃.

[15]Rü ngẽma chixexũ̃ i tümatama nagu tarüxĩnüxũ̃ nixĩ i tüxũ̃ pecadua̲xẽẽxũ̃. Rü ngẽma pecadugagu nixĩ i düxwa itayarütaxuxũ̃.

[16]Pa Chauenexẽgü ya Pexũ̃ Changechaũ̃güxe, tama name i pegü ipexã nax texé pexũ̃ womüxẽẽxũ̃ca̲x.

[17]Erü guxũ̃ma i ngẽma aixcüma mexũ̃ i tüxna naxãxũ̃, rü naxũ̃tawa ne naxũ̃ ya Tupana ya daxũgucü ga naxücü ga üa̲xcü rü tauemacü rü woramacurigü rü ẽxtagü. Rü nüma rü guxũ̃guma nanaxa̲i̲xrügumaraxũ̃ rü taguma naxüchicüü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[18]Rü nüma nixĩ ga tüxna naxããxũ̃ ga norü ore i aixcüma ixĩxũ̃ nax ngẽmaãcü tüxṹ nangẽxmaxũ̃cax̲ i maxũ̃ i taguma gúxũ̃. Rü yemaacü nanaxü yerü nanaxwax̲e nax yixíra nüxṹ nax yaxõgüxũ̃.

### Name i nagu tamaxẽ i Tupanaarü ore

[19]Rü guxãma i pemax, Pa Chauenexẽgü ya Pexũ̃ Changechaũ̃güxe, rü ngẽxguma texé pemaxã idexagu, rü name nixĩ i mea iperüxĩnüe. Rü tama name i penue rü tüxũ̃ pechoxũ̃gagü.

[20]Erü ngẽxguma nanuxgu i wüxi i duũ̃xũ̃, rü tama Tupanaarü ngúchaũ̃ naxü.

[21]Rü ngẽmacax̲ name nixĩ i nüxũ̃ perüxoe i guxũ̃ma i ngẽma chixexũ̃gü i guxũ̃wama ngẽxmagüxũ̃. ¡Rü mea penayaxu i ngẽma ore i petanügu toxũ̃! Erü ngẽma ore rü nüxṹ nangẽxma i pora nax pexũ̃ namaxẽxẽẽxũcax̲.

[22]Rü tama name i iperüxĩnüemare i ngẽma ore, natürü name nixĩ i penaxü i ngẽma pemaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃. Erü ngẽxguma iperüxĩnüemaregu rü tama penaxu̲xgu, rü pegütama pewomüxẽẽgümare.

[23]Rü yíxema irüxĩnümarexe i Tupanaarü ore natürü tama naxṹxe i ngẽma nüxũ̃ yaxuxũ̃, rü wüxi i yatü i daucüwa nügü dauchametüxũ̃rüxũ̃ tixĩ.

[24]Erü nügü nadáuchametü, natürü ngẽxguma yaxũgachigu rü paxa nüxũ̃ inayarüngüma nax nañuxchametüraũ̃xũ̃ i noxrix.

[25]Natürü yíxema mea nawa ngúxe rü naga ĩnüxe i ngẽma ore i aixcüma ixĩxũ̃ i pecaduwa tüxũ̃ ínguxuchixẽẽxũ̃, rü ngẽxguma tayangu̲xẽẽgu i ngẽma ore nüxũ̃ ixuxũ̃, rü Tupana tá tüxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ.

[26]Rü ngẽxguma chi wüxíe tügü ixuxgu nax wüxi i ore i mexũ̃ tixõxũ̃ natürü tama nüxna tadau̲xgu ya tümaarü conü, rü tügütama tawomüxẽxẽ rü taxuwama name i ngẽma ore i tixõxũ̃.

[27]Natürü tümaarü õ i Tanatü ya Tupanape̲xewa aixcüma mexũ̃, rü ngẽma nixĩ nax nüxũ̃ tarüngũ̃xẽẽxũ̃ i taxcutagü rü yutegüxũ̃ rü tügüna tadauxũ̃ nax tama ñoma i naanearü chixexũ̃gu tanguxũ̃.

## Chantiágu 2


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

### Tama name i wüxíecaxicatama mexũ taxü

[1]Pa Chauenexẽgüx, pema rü nüxṹ peyaxõgü ya tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu ya üünecü. Rü ngẽmacax tama name nax chixri penayaxuxũ i wüxi i duũxũ rü mea penayaxuxũ i to.

[2-3]Rü ngẽxguma chi perü ngutaquexegu naxücuxgu i wüxi i yatü i úirumaxã ãneraáxũ rü mexchiruxũ, rü pema rü mea penayauxgü rü ñaperügügü nüxũ, "¡Nua mexũ i nachicawa rüto!" ñaperügügü. Rü ngẽxgumarüxũ ta chi ngẽxma naxücuxgu i wüxi i yatü i ngearü diẽruáxũ rü wexachiruxũ rü ñaperügügü nüxũ, "¡Cuma rü ngẽxmatama nachi!" rüexna "¡Ngéma ñatüanewa rütomare!" ñaperügügü nüxũ.

[4]Rü ngẽxguma tama wüxigu mea penayauxgu i ngẽma taxre, rü pewatama nangox nax tama guxãmaxã pemecümaxũ rü chixexũ i duũxũgü nax pixĩgüxũ.

[5]Pa Chauenexẽgü ya Pexũ Changechaũgüxe, ¡Iperüxĩnüe i ñaa ore! Tupana tüxũ nade ya yíxema ñoma i naanewa ngearü diẽruãxgüxe, erü nanaxwaxe nax nüxṹ tayaxõgüxũ rü tanayauxgüxũ i ngẽma maxũ i taguma gúxũ i tümamaxã inaxunetaxũ ya yíxema nüxũ ngechaũgüxe.

[6]Natürü pema rü penaxãnexẽxẽ rü nüxũ pexo i ngẽma ngearü diẽruãxgüxũ. ¿Taux ẽxna ngẽma diẽruãxgüxũ yixĩxũ i chixri pemaxã icuaxgüxũ rü ãẽxgacügüpexewa pexũ itúxũ rü íyaxuaxũgüxũ?

[7]¿Taux ẽxna ngẽma diẽruãxgüxũ yixĩxũ i chixexũ namaxã ixugüexũ i naéga i mexechixũ ya perü Cori ya Cristu?

[8]Tupanaarü mu i guxũ i norü mugüarü yexera ixĩxũ rü ñanagürü: "¡Nüxũ nangechaũ i cumücü ngẽma cugütama cungechaũxũrüxũ!" ñanagürü. Rü ngẽxguma aixcüma naga pexĩnüegu i ngẽma mu, rü mexũ pexügü.

[9]Natürü ngẽxguma mea penayauxgu i wüxi i yatü i mexchiruxũ rü chixri penayauxgu i ngẽma wexachiruxũ, rü pecadu pexü. Rü Tupanaarü mugüpexewa pegagutama chixexũ pexü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10Erü ngẽxguma chi texé naga ĩnügu i guxũma i Tupanaarü mugü natürü chi wüxiwatama ítatüxgu nax tama naga taxĩnüxũ, rü chi ñoma guxũma i Tupanaarü mugü tama naga taxĩnüxũrüxũ tixĩ.

11Erü nümatama ya Tupana ga ñacü: “Tama name i nai i nge i ãtecümaxã cumaxũ”, ñacü, rü ñanagürü ta: “Tama name i cumáeta”, ñanagürü. Rü ngẽxguma chi tama nai i nge i ãtecümaxã cumaxũgu, natürü cumáetagu, rü cuma rü tama naga cuxĩnü i Tupanaarü mu.

12Rü ngẽmacax name nixĩ nax mea pidexagüxũ rü mea pemaxẽxũ. Erü nüma ya Tupana rü ngẽma mugü i pecaduna tüxũ ínanguxũxẽẽxũmaxã tá tüxna naca i tórü maxũchiga.

13Erü guxãma ya yíxema tama tümamücügü tüxṹ ngechaũ̃tümüũ̃güxe, rü Tupana rü taxũtáma nüxṹ tangechaũ̃tümüũ̃güãcüma tüxna naca i tümaarü maxũchiga. Natürü yíxema tümamücügü tüxṹ ngechaũ̃tümüũ̃güxe, rü taxũtáma tamuũe i ngẽxguma Tupana tüxna caxgux, erü nüxṹ tangechaũ̃tümüũ̃güãcüma tá tüxna naca.

### Ega aixcüma yaxõgügu, rü tanaxwaxe i mexũ taxügü rü nüxũ tarüngũxẽxẽ i togü

14Pa Chauenexẽgüx, ¿Taxacüwa namexũ ega wüxíe ñagügu: “Choma rü Tupanaaxṹ chayaxõ”, ñagügu, natürü tama tümamücüxũ tarüngũxẽxẽgu? ¿Pexcax rü ngẽmarüxũ i õ tá tüxũ maxẽẽxũ?

15-16Rü ngẽxguma chi wüxi i taenexẽ rü ẽxna taeyax i yaxõxũ rü natauxchirugu rü nangewemügu, rü chi wüxíe i pema rü ñapegügu: “¡Mexũ cuxũ üpetü, rü icuxcuchi nax tama cuxũ nadeyuxũcax, rü mea nachibü!” ñapegügu, rü ¿taxacüwa name i ngẽma ega tama nüxna penaxãxgu i ngẽma nüxṹ taxuxũ?

17Rü ngẽxguma yaxõmaregu natürü tama mexũ ixüxgu, rü tama togüxũ rüngũxẽẽgu, rü ¿taxacüwa namexũ i ngẽmaãcü nax yaxõxũ?

18Erü ngẽxguma cuyaxõmaregu natürü tama mexũ cuxüxgu, rü ngürüãchi tá wüxíe ñatarügü cuxũ: “Cuma rü cuyaxõmare natürü taxuxũma i mexũ cuxü. Natürü choma rü chayaxõ rü naétü mexũ chaxü. ¿Rü ñuxãcü tá nüxũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

chacuáxũ̃ nax cuyaxõxũ̃ ega tama mexũ̃ cuxü̱xgu i cuma? Natürü choma rü chorü ü i mexũ̃maxã tá cuxũ̃ chanawe̱x nax aixcüma chayaxõxũ̃", ñatarügü tá cuxũ̃.

19Cuma cuyaxõ nax nangẽxmaxũ̃ ya wüxitama ya Tupana. Marü name. Natürü ngẽma ngo̱xogü rü ta ngẽmaãcü nayaxõgü, rü poraãcü muũ̃maxã nidu̱xruxe.

20Pa Yatüx, tama name nax wüxi i duũ̃xũ̃ i tama naãxẽxũ̃ cuáxũ̃ quixĩ. ¿Tama e̱xna nüxũ̃ cucua̱x rü ngẽxguma cuyaxõmaregu, rü tama mexũ̃ cuxü̱xgu, rü taxuwama name i ngẽma curü õ?

21Nũxcümaũ̃cü ga tórü o̱xi ga Abraáũ̃ rü Tupanaga naxĩnü ga yexguma namaxã nüxũ̃ yaxuxgu nax naxca̱x yamáaxũ̃ca̱x ga nane ga Ichaá. Rü yemaca̱x ga Tupana rü nüxũ̃ nixu nax gumá Abraáũ̃ rü mexũ̃ ücü nax yixĩxũ̃.

22Rü ngẽmawa nüxũ̃ tacua̱x rü tama nayaxõmare ga Abráũ̃, natürü Tupanaga naxĩnü rü ta. Rü yema Tupanaga naxĩnüxũ̃wa tüxũ̃ nüxũ̃ nacua̱xẽxẽ nax aixcüma Tupanaaxũ̃́ yaxõõxũ̃.

23Rü yemaacü ningu ga yema Tupanaarü ore ga ümatüxũ̃ ga ñaxũ̃: "Abraáũ̃ rü Tupanaaxũ̃́ nayaxõ rü yemaca̱x Tupana nüxũ̃ nixu nax mexũ̃ ücü yixĩxũ̃. Rü yexgumarüxũ̃ ta nüxũ̃ nixu nax namücü yixĩxũ̃ ga Abraáũ̃".

24Rü ngẽmawa nüxũ̃ tacua̱x nax Tupana namaxã taãẽxũ̃ ya yimá yatü ya mexũ̃ ücü rü tama yaxõmarecü.

25Rü yemaacü ta ngĩmaxã nangupetü ga Raá ga ngexũ̃ ga naxũ̃nemaxã taxexũ̃. Rü Tupana ngĩxũ̃ nixu nax mexũ̃ naxüxũ̃ ga yexguma ngĩpatawa nayauxgüãgu ga yema orearü ngeruũ̃gü, rü ñu̱xũchi to ga namagu iyamugü naxcha̱xwa ga norü uanügü.

26Rü ngẽma naxũ̃ne rü nayumare ega nataxuxguma i naãxẽ. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta nixĩ nax taxuwama namexũ̃ nax yaxõmarexũ̃ ega taxuxũ̃ma i mexũ̃ ixüxgu.

## Chantiágu 3

### Tórü conüchiga


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Pa Chauenexẽgüx, tama name i muxẽma i pema rü ngúexẽẽruũgü pegü pixĩgüxẽxẽ. Erü pema nüxũ pecua̱x i yixema nax ngu̱xẽẽruũgü ixĩgüxũ, rü Tupana rü ngẽma togüarü yexera tá tüxna naca i tórü maxũchiga rü tórü puracüchiga.

[2]Guxãma i yixema rü mue̱xpü̱xcüna chixexũ taxüe. Yimá yatü ya taguma chixexũxũ ixucü rü aixcüma mecü nixĩ, erü nüxũ nacua̱x nax mea nügüna nadauxũ nax tama chixexũ naxüxũca̱x.

[3]Rü wüxi i cowaru, rü ngẽxguma inaxwa̱xegu nax taga naxĩnüxũca̱x rü tanaxütü̱xünagu nax ngẽmaãcü yixema namaxã icuáxũca̱x.

[4]¡Dücax, nagu perüxĩnüe ya wapurugü ya buanecüarü poramaxã ixũxũne! Rü woo nitaxüchi rü buanecü ya taxüchicümaxã inicuegü, natürü íxracü ya quiyamaxã nanatoxchinü i norü toxpe̱xeruxũ, rü ngextá nüma ínanaxwa̱xexũwa nanaxũxẽxẽ.

[5-6]Rü ngẽxgumarüxũ ta nixĩ ya tórü conü rü woo nax naxírachiréxũ, natürü poraxũ i orexũ nixu. Rü wüxitama i üxüarü ya̱u̱xraxũ i íraxũwa inaxügü nax yaxãxũ i taxũma i naane. Rü tórü conü rü ñoma wüxi ya üxürüxũ nixĩ. Rü taxünewa rü wüxi i taxũ i chixexũ nixĩ ya yimá tórü conü erü nanachixexẽxẽ i guxũma i tórü maxũ. Rü ngẽma Tupana ngo̱xogüxũ ípoxcuexũgune ya üxüemawa ne naxũ i ngẽma chixexũ i namaxã yadexaxũ ya tórü conü. Rü ngẽma chixexũmaxã nanachixexẽxẽ i guxũma i tórü maxũ.

[7]Duũxũgü rü nüxũ nacua̱x nax íyapuxẽẽãxũ rü nüxna nachogüxũ i naguxũraũxũ i naeũgü i idüraexũ, rü werigü, rü ãxtapegü, rü naeũgü i márwa ngẽxmagüxũ. Rü namaxã inacua̱xgü.

[8]Natürü taxúema nüxũ tacua̱x nax nüxna tachogüxũ ya tümaarü conü. Rü wüxi i chixexũ i taxũ i taxucürüwama texé iyarüxoxẽẽxũ nixĩ. Rü ngẽma norü dexa rü üxüxũ i nawa iyuxũrüxũ nixĩ.

[9]Rü yima tórü conümaxã nüxũ ticua̱xüxũ ya Tanatü ya Tupana, rü yimamaatama chixexũ namaxã tixugüe i duũxũgü ya Tupana nügüacü üxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10Rü ngẽma taa̱xmaxã mexũ̃ duũ̃xũ̃gümaxã taxuegu, rü ngẽmatama taa̱xmaxã chixexũ̃ namaxã taxuegu. Pa Chauenexẽgüx, tama name nax ngẽmaãcü yixĩxũ̃.

11Wüxi i dexáarü chuxchuxũ̃watama rü taxuacüma ínaxũxũ i dexá i mexũ̃ rü dexá i chixexũ̃.

12Pa Chauenexẽgüx, wüxi i igunecü rü taxuacüma oribuarü omaxã naxo, rü wüxi i úba rü taxuacüma igunecüarü omaxã naxo. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta wüxi i dexáarü chuxchuxũ̃ i yucürachíüxũ̃wa, rü taxuacüma ínaxũxũ i dexá i mexũ̃.

### Ngẽma cua̱x i aixcüma mexũ̃

13Ngẽxguma chi petanüwa nangẽxmagu i wüxi i duũ̃xũ̃ i cua̱x nüxṹ ngẽxmaxũ̃ rü mea naãxẽxũ̃ cuáxũ̃, rü tama name i nügü nicua̱xüxũ̃, natürü nanaxwa̱xe nax mexũ̃ i nacümawa pexũ̃ nüxũ̃ nadauxẽẽxũ̃ nax aixcüma cua̱x nüxṹ ngẽxmaxũ̃.

14Natürü ngẽxguma chi pixãũxãchiwa̱xegügu rü pegüchi pexaiegu rü togüarü yexera pegü pixĩxẽẽchaũ̃gu, rü taxuca̱xma pegü picua̱xüũ̃gü, rü ngẽma nagu perüxĩnüexũ̃ rü wüxi i doramare nixĩ.

15Erü ngẽma nax ixãũxãchiwa̱xegüxũ̃ rü duũ̃xũ̃güchi nax ixaiexũ̃ rü togüarü yexera yigü nax ixĩgüxẽẽchaũ̃xũ̃, rü tama Tupanawa ne naxũ, natürü ñoma i naanearü ĩnüwa rü ngo̱xo i Chatanáwa nixĩ i ne naxũxũ̃.

16Erü ngẽma ãũãchi íngẽxmaxũ̃wa rü duũ̃xũ̃gü nügü írüyexeraxẽẽchaũ̃xũ̃wa, rü taxuxũ̃ma mea inixũ rü naguxũ̃raũ̃xũ̃ i chixexũ̃ nangẽxma.

17Natürü guxãma ya yíxema aixcüma tüxṹ nangẽxmagüxe i ngẽma cua̱x i Tupanawa ne ũxũ̃, rü taxuxũ̃ma i chixexũ̃ taxü, rü tama tanuewa̱xe, rü timecüma, rü itarüxĩnüe i ucu̱xẽgü, rü tangechaxũ̃tümüxũ̃wa̱xegü, rü duũ̃xũ̃güétüwa tachogü, rü tixaixcümagü, rü mexũ̃ taxügü.

18Rü yíxema duũ̃xũ̃güxũ̃ rüngũ̃xẽẽgüxe nax tama nügüchi naxaiexũ̃ca̱x, rü Tupana tá tüxũ̃ narüngüxẽxẽ nax tataãẽxũ̃ca̱x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

## Chantiágu 4

### Tama name i ñoma i naanewa ngẽxmaxũ̃ i chixexũ̃gu tamaxẽ

[1]¿Ngexta ne naxũ nax pegümaxã penuexũ̃ rü pegü pedaixũ̃? Dücax, guxũ̃ma i ngẽma rü perü ngúchaũ̃gü i chixexũ̃ i pewa ngẽxmagüxũ̃wa nixĩ i ne naxũxũ̃.

[2]Pema penaxwa̱xe i ngẽma pexṹ taxuxũ̃, natürü taxuacüma pexũ̃ nanguxũ̃. Rü ngẽmaca̱x peyama̱x i togü. Rü norü ngẽmaxũca̱x pixãũxãchie, natürü taxuacüma pexũ̃ nanguxũ̃, rü ngẽmaca̱x pegümaxã penue, rü pegü pedai. Rü tama penayauxgü i ngẽma penaxwa̱xexũ̃ erü tama Tupanana naxca̱x peca.

[3]Rü ngẽxguma naxca̱x ípecaxgu, rü tama penayaxu, erü naxca̱x ípeca i ngẽma tama Tupana pexṹ naxwa̱xexũ̃. Rü ngẽma pematama penaxwa̱xexũ̃ nixĩ i naxca̱x ípecaxũ̃ nax namaxã pegütama petaãẽxẽẽmarexũca̱x.

[4]Pa Duũ̃xũ̃gü i Chixri Maxẽxũ̃x, ¿Tama ẽxna nüxũ̃ pecua̱x rü ngẽxguma ñoma i naanewa ngẽxmaxũ̃ i chixexũ̃güxũ̃ pengechaxũ̃gügu rü Tupanamaxã perüxuanügu? Erü texé ya ñoma i naanewa ngẽxmagüxũ̃ i chixexũ̃güxũ̃ ngechaũ̃güxe rü Tupanamaxã tarüxuanügü.

[5]Rü tama natüca̱xma nixĩ i ngẽma Tupanaarü ore i ñaxũ̃: “Tupanaaxṹ nachu̱xu i ngẽma taãxẽ i tüxna namuxũ̃”, ñaxũ̃.

[6]Natürü Tupana rü tüxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ nax tama nagu iyixũca̱x i ngẽma ngúchaũ̃gü i chixexũ̃gü i ñoma i naanewa ngẽxmagüxũ̃. Rü ngẽmaca̱x norü orewa rü ñanagürü: “Tupana rü tümamaxã nanu ya yíxema tügü icua̱xüũ̃güxe, natürü tüxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ ya yíxema tügüna daugüxe nax tama tügü ticua̱xüũ̃güxũca̱x”, ñanagürü.

[7]Pa Chauenexẽgüx, ¡Mea Tupanaga pexĩnüe! ¡Rü nüxũ̃ pexoó i ngo̱xo i Chataná! Rü nüma rü tá pexna niña.

[8]¡Tupanana pengaicamagü! Rü nüma rü tá ta pexna nangaicama. Rü pemax, Pa Pecaduã̱xgüxũ̃x, ¡nüxũ̃ perüxoe i pecüma i chixexũ̃! Rü pemax, i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tupanawe rüxĩxchaũ̃xẽ natürü ñoma i naanewe rü ta rüxĩxchaũ̃xẽ, ¡penamexẽxẽ̱x i perü maxũ̃ nax Tupanaca̱xicatama pemaxẽxũ̃ca̱x!

9¡Pegümaxã pengechaũ̃gü rü pexauxe erü pipecaduã̱xgü! Rü yíxema ñu̱xma chixexũ̃gagu cugüexe rü name nixĩ i tügümaxã taxauxe. Rü yíxema chixexũ̃maxã taãẽgüxe, rü name nixĩ i Tupanape̱xewa tügümaxã tangechaũ̃gü.

10Rü name nixĩ i Cori ya Tupanape̱xegu pegü íperüxíragü. Rü nüma rü tá pexũ̃ nicua̱xüxũ̃ rü pexũ̃ nataxẽxẽ.

**Tama name i chixexũ̃gu cuenexẽmaxã curüxĩnü**

11Pa Chauenexẽgüx, ¡Taxṹ i chixexũ̃maxã pegü pixugüxũ̃! Erü yíxema chixexũ̃maxã tümaenexẽchigagu idexáxe rüe̱xna chixexũ̃maxã nüxũ̃ dawenüxẽ, rü chixexũ̃ nüxũ̃ tawogü ta i Tupanaarü mugü. Rü ngẽxguma chixexũ̃gu Tupanaarü mugümaxã curüxĩnügu, rü Tupanaarü mugüarü yexera cugü quixĩxẽẽchaũ̃, rü tama aixcüma naga cuxĩnü.

12Tupanaxicatama nixĩ ya tüxna naxãcü i norü mugü, rü ñu̱xũchi nümatama nixĩ i cagüruxũ̃ yixĩxũ̃. Rü nümatama nixĩ i nüxṹ nangẽxmaxũ̃ i pora nax tüxũ̃ namaxẽxẽẽxũ̃ rü ẽ̱xna tüxũ̃ napoxcuexũ̃. ¿Rü texé quixĩxũ̃ i cumax rü ngẽmaca̱x cunangugüxũ̃ nax ñuxãcü namaxũ̃xũ̃ i cumücü?

**Taxúema nüxũ̃ tacua̱x nax ta̱xacü tá tüxũ̃ ngupetüxũ̃ i moxũ̃arü ngunexũ̃gu**

13¡Choxṹ iperüxĩnüe i pema nax ñapegügüxũ̃: “Ñu̱xma rüe̱xna moxũ̃ tá nai ya ĩanewa taxĩ, rü wüxi ya taunecü tá ngẽxma tayayaxu, rü tá ngéma tataxegü nax mucü i diẽru ngĩxũ̃ iyaxuxũ̃ca̱x”, ñaperügügü!

14Pema rü tama nüxũ̃ pecua̱x nax ta̱xacü tá pexũ̃ üpetüxũ̃ i moxũ̃. ¿Ta̱xacü nixĩ i perü maxũ̃? Perü maxũ̃ rü tá inayarüxo ñoma wüxi i cherena i paxaãchi nüxũ̃ idauxũ̃ rü ngẽxgumatama ngupetüxũ̃rüxũ̃.

15Rü narümemae nixĩ nax ñapegüxũ̃: “Ngẽxguma chi nanaxwa̱xegu ya Cori ya Tupana nax imaxẽxũ̃, rü chi tanaxü i ngẽma puracü i nagu rüxĩnüexũ̃”, ñapegüxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16Natürü i pema rü ngẽxguma pidexagügu rü pegü picua̱xüũgü. Rü guxũma i ngẽma nax pegü picua̱xüũgüxũ rü tama name.

17Yíxema nüxũ cuáxe nax mexũ taxüxũ, natürü tama naxű́xe, rü pecadu taxü.

## Chantiágu 5

### Ucu̱xẽ naxca̱x i ngẽma diẽruã̱xgüxũ

1Pa diẽruã̱xgüxũ, ¡Iperüxĩnüe i ñaa ore! ¡Pexauxe rü aita pexüe na̱xcha̱xwa i ngẽma guxchaxũgü i tá pexca̱x íngugüxũ!

2Perü ngẽmaxũgü rü marü nangaue, rü ngẽma pexchiru i mexẽchixũ rü nawe nanangő́mü.

3Perü úiru rü perü diẽru rü ngẽxma naxãũtanü. Rü ngẽma norü ãũtanü rü wüxi i perü cua̱xruxũ tá nixĩ nax pema rü tá ta ipeyarütauxexũ ñoma ta̱xacü üxüwa ixaxũrüxũ. Tupana ngĩxũ nadau i perü diẽru i ngĩmaxã penguxũmarecü, rü ngẽmaca̱x tá pepoxcue i naanearü gu̱xgu.

4Rü pema rü tama nüxű́ ngĩxũ pexütanü ga yema diẽru ga ngĩxca̱x napuracüecü ga perü puracütanüxũ. Rü ngẽmaca̱x i ngẽma perü puracütanüxũ rü ngĩxca̱x nidexagü ga yema diẽru ga tama nüxna ngĩxũ pexãcü. Rü nüma ya Cori ya Tupana ya Guxũétüwa Ngẽxmacü rü marü ngẽma duũxũgüxũ naxĩnü nax ngĩxca̱x yadexagüxũ ga yema diẽru ga nüxű́ ngĩxũ pengetanücü.

5Rü ñoma i naanewa rü pegü penga̱xãẽgü rü pemepata rü pemuarü ngẽmaxũ̱̃xgü rü petaãẽgü rü mea pechibüe. Natürü nawa tá nangu i ngẽma ngunexũ nax ñoma wocagü i ngüexũrüxũ tá pedaixũ.

6Rü pema penapoxcue rü penadai i ngẽma duũxũgü i taxuxũma i chixexũ pemaxã üchiréxũ. Rü nümagü rü pexũ narüturamaegü, rü taxuacüma nügü ínapoxũgü.

### Name i mea ítananguu̱xẽxẽ ya tórü Cori ya Cristu

7Rü ñu̱xma Pa Chauenexẽgüx, rü name nixĩ i mea ípenangu̱xẽxẽ ñu̱xmatata ínangu ya tórü Cori. Rü yíxema naanewa puracüxe rü mea ítangu̱xẽxẽ ya


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pucü nax naxügüxũca̲x i tümanetü. Rü ñu̲xũchi ítananguxẽxẽ nax nayaxũ i tümanetüarü o, rü ngẽxguma rü tá tayabuxgü.

8Rü pema rü ngẽxgumarüxũ ta rü penaxwa̲xe nax mea ípenangu̲xẽẽxũ nax ínanguxũ ya tórü Cori. ¡Rü taxṹ i nüxũ perüchauexũ nax ípenangu̲xẽẽxũ! Erü marü ningaica nax ínanguxũ ya tórü Cori.

9Pa Chauenexẽgüx, name nixĩ i nüxũ perüxoe nax pegü pixuechaũ nax tama ngẽmaca̲x pexna naca̲xaxũca̲x ya Tupana. Erü marü ningaica nax ínanguxũ nax duũ̃xũ̃güxũ yacagüxũca̲x i norü maxũchiga.

10Pa Chauenexẽgüx, name nixĩ i nüxna pecua̲xãchie ga yema nũxcümaũ̃güxũ ga Tupanaarü orearü uruũ̃gü ga yáxna namaxã naxĩnüexũ ga yexguma ngúxũ yangegügu. Rü name nixĩ i pema rü ta ngẽxgumarüxũ yáxna namaxã pexĩnüe ega ngúxũ pingegügu.

11Yixema rü nüxũ tacua̲x nax nataãẽgüxũ ga yema duũ̃xũ̃gü ga mea Tupanaca̲x maxẽãmaxũ ga yexguma ngúxũ yangegügu. Rü pema nüxũ pecua̲x ga ñuxãcü yáxna namaxã naxĩnüxũ ga gumá Yox ga yexguma ngúxũ yangegügu. Rü nüxũ pecua̲x ga ñuxãcü yixcama tórü Cori ya Tupana nüxũ rüngũ̃xẽẽxũ. Erü nüma ya tórü Cori ya Tupana rü namecümaxüchi rü poraãcü nüxṹ tangechaũ̃tümüũ̃gü.

12Rü guxũ̃arü yexera, Pa Chauenexẽgüx, rü ngẽxguma ta̲xacüca̲x ipexunetagu, rü tama name i Tupanaégagu ipexuneta, rü e̲xna ñoma i naaneégagu ipexuneta, rü e̲xna ta̲xacü i to i naégagu ipexuneta. Rü ngẽxguma “Ngũ̃”, ñapegügu rü name nax peyanguxẽẽxũ. Rü ngẽxguma “Tama”, ñapegügu rü name nax peyanguxẽẽxũ. Rü ngẽxguma ya Tupana rü taxũtáma pexũ napoxcue naxca̲x i ngẽma perü uneta.

13Rü ngẽxguma wüxíe i petanüwa naxi̲xãchiãẽgu, rü name nixĩ nax tayumüxẽxũ. Rü ngẽxguma wüxíe taãxẽgu, rü name nixĩ nax tümaarü wiyaemaxã Tupanaxũ ticua̲xüxũxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[14]Rü ngẽxguma wüxíe i petanüwa idaxaweegu, rü name nixĩ i naxcax peyaca i yaxõgüxũarü ãẽxgacügü nax tümacax nayumüxẽgüxũcax rü Cori ya Tupanaégagu chíxũmaxã tüxũ yaxĩxãgüxũcax.

[15]Rü ngẽxguma mea Tupanaaxű yaxõgüãcüma nayumüxẽgügu, rü tá tümacax nitaane, rü nüma ya Cori ya Tupana tá tüxũ ínarüdaxẽxẽ nawa i tümaarü daxawe. Rü ngẽxguma chi taxacürü pecadu taxüxgu, rü Tupana tá tüxű nüxũ inarüngüma.

[16]Rü ngẽmacax name nixĩ i pegümaxã nüxũ pixu i perü pecadugü rü pegücax peyumüxẽgü nax pexcax yataanegüxũcax. Rü yimá mecü ya yatüarü yumüxẽ rü aixcüma napora rü taxũ i mexũ nawa ínanguxuchi.

[17]Tupanaarü orearü uruxũ ga Ería nixĩ ga wüxi ga yatü ga taxrüxũ ixĩcü. Natürü yexguma nüma aixcüma yaxõõcüma nayumüxẽgu nax tama napuxũcax, rü tomaepüx ga taunecüarü ngãxũgu rü tama napu ga yema naanewa.

[18]Natürü yexguma wena nayumüxẽgu ga Ería rü wenaxarü napu. Rü narüxũ ga nanetügü rü nixo.

[19]Pa Chauenexẽgüx, ngẽxguma chi texé petanüwa Tupanana ixũgachigu, rü tangexmagu ya wüxíe ya tüxũ taeguxexű́xẽ nax wenaxarü Tupanawe tarüxũxũcax, rü mexũ taxü.

[20]Erü ngẽxguma texé Tupanacax nataeguẽẽgu i wüxi i duũxũ nüxna i norü chixexũ, rü tümagagu Tupana tá nanamaxẽxẽ i ngẽma duũxũ, rü tá nüxű́ nüxũ narüngüma i ngẽma muxũ i norü pecadugü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

# 1 Pedru

## 1 Pedru 1

### Pedru nüxũ narümoxẽ ga yema yaxõgüxũ ga to ga nachixũanegu woonexũ

[1]Pa Chauenexẽgüx, choma i Pedru ya Ngechuchu ya Cristu choxũ muxũ, rü pexũ charümoxẽ i pemax nax perü naanena to i nachixũanegügu pewoonexũ, rü ñu̱xma Póntoanewa rü Gárataanewa rü Capadochíaanewa rü Áchiaanewa rü Bitíniaanewa ngẽxmagüxe.

[2]Rü pexũ nixĩ ga nadexũ ga Tanatü ya Tupana, yerü woetama yema nixĩ ga nũxcümaxũchima nagu naxĩnüxũ. Rü nüma ya Tupana rü Naãxẽ ya Üünecümaxã pexũ nimexẽẽgü nax napẹxewa pixüünegüxũcạ̃x rü Ngechuchu ya Cristuga nax pexĩnüexũcạ̃x rü nagümaxã nax piyauxgüxũcạ̃x nax nataxuxũcạ̃x i perü chixexũgü. Rü chanaxwạ̃xe i Tanatü ya Tupana poraãcü pexũ narüngũxẽxẽ rü pexũ nataãẽgüxẽxẽ.

### Ítananguxẽxẽ nax wena tá imaxẽxũ

[3]¡Rü ngĩxã nüxũ ticuạ̃xüxũgü ya Tupana ya tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu Nanatü! Yerü yexguma Ngechuchu ya Cristuxũ wena namaxẽẽgu, rü tüxna nanaxã ga maxũ ga yexwacạ̃xüxũ, yerü poraãcü nüxṹ tangechaũ̃tümüũ̃gü. Rü ngẽmacạ̃x i ñu̱xma i yixema rü ta ítananguxẽxẽ nax wena tá imaxẽxũ.

[4]Rü pema rü wüxi i ngunexũ̃gu tá penayauxgü i guxũma i ngẽma mexũ̃gü ya Tupana tá pexna ãxũ i ñu̱xma daxũguxũ i naanegu pexṹ namaxã nanguxũ̃xũ. Rü ngẽma mexũ̃gü ya Tupana tá pexna ãxũ rü tagutáma nachixe, rü tagutáma naxãũ̃ãchi, rü tagutáma nangau.

[5]Rü ñu̱xma nax Tupanaaxṹ peyaxõgüxũ, rü nüma rü norü poramaxã tá pexna nadau ñu̱xmatáta penayauxgü i ngẽma maxũ i taguma gúxũ i tá pexna naxãxũ i ngẽxguma nagu̱xgu i naane.

[6]Rü ngẽmacạ̃x name nixĩ i poraãcü petaãẽgü, rü nüetama nixĩ i ngẽxguma ñu̱xma paxaxãchi muxũma i guxchaxũ̃gü pexcạ̃x ínguxgu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]Rü ngẽma perü õ rü ñoma úirurüxũ nixĩ. Rü ngẽma úiru rü üxümaxã nüxũ taxü nax nüxũ icuáxũcax rü aixcüma úiruxüchi yixĩxũ. Rü ngẽxguma peyaxõgüamagu ega woo guxchaxũgü pexcax ínguxgu, rü ngẽma perü õ rü wüxi i úiruarü yexera nixĩ nax namexũ. Rü ngẽma úiru rü woo namexẽchi natürü düxwa nangau. Natürü ngẽxguma peyaxõgüamagu ega guxchaxũgü pexcax ínguxgu rü tá Tupanapexewa pime rü tá pexũ nicuaxüxũ rü tá pemaxã nataãxẽ rü mexũ i pechica tá pexna naxã i ngẽxguma wena núma naxũxgu ya Ngechuchu ya Cristu.

[8-9]Pema rü Ngechuchu ya Cristuxũ pengechaũgü woo taguma nüxũ nax pedaugüxũ. Rü ñuxma rü ta woo tama nüxũ pedaugü, natürü nüxũ peyaxõgü, rü poraãcü petaãẽgü. Rü ngẽma perü taãẽmaxã rü pexũ nataxuma i perü dexa nax ñuxãcü nüxũ pixugüxũcax i ngẽma perü taãxẽ. Erü ngẽma perü õgagu marü penayauxgü i perü maxũ i taguma gúxũ.

[10]Rü nũxcüma ga yema Tupanaarü orearü uruũgü rü poraãcü nangúe rü naxcax nadaugü i ngẽma maxũ i taguma gúxũ. Rü nüxũ nixugüe nax ñuxãcü Tupana norü ngechaũgagu tá pexna naxãxũ i ngẽma maxũ i taguma gúxũ.

[11]Rü nümagü ga yema orearü uruũgü rü Tupanaarü poperawa nangúe nax nüxũ nacuaxgüxũcax nax ñuxãcü tá nax yixĩxũ rü ñuxguacü tá nax nangóxũ ga gumá maxẽxẽẽruxũ ga Cristu. Rü Cristuãxẽ i Üünexũ ga yema orearü uruũgüwa yexmaxũ, rü nüxũ nüxũ nacuaxẽxẽ nax Cristu rü tá ngúxũ yangexũ rü tá nayuxũ rü yemawena rü wena tá namaxũxũ rü daxũguxũ i naanewa tá nax naxũxũ.

[12]Natürü Tupana rü yema nũxcümaũgüxũ ga orearü uruũgüxũ nüxũ nacuaxẽxẽ nax tama naxcax yixĩxũ ga yema ore nachiga ga gumá maxẽxẽẽruxũ. Natürü pexcax nixĩ i ngẽma ore ga perü orearü uruũgü pemaxã nüxũ ixugüxũ ga yexguma Tupanaãxẽ ya Üünecü ga daxũwa ne muxũ yadexaxẽẽgu. Rü guxũma i ngẽma ore i yimá Maxẽxẽxẽruũchiga, rü ngẽma Tupanaarü orearü ngeruũgü i daxũcüax rü nüxũ nangúchaũgü nax yexera nüxũ nacuaxgüchaũxũ.

**Tupana rü taxcax naca nax napexewa naxüünexũcax i tórü maxũ**


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[13]Rü ñu̱xma nax Cristuarü duũ̃xũ̃gü pixĩgüxũ̃, rü penaxwa̱xe nax pexuãẽgüxũ̃ rü ípememarexũ̃ nax penaxüxũ̃ i norü ngúchaũ̃. Rü name nixĩ i aixcüma ípenangu̱xẽxẽ i guxũ̃ma i ngẽma mexũ̃gü ya Tupana tá pexna ãxũ̃ i ngẽxguma Ngechuchu ya Cristu núma ũxgu.

[14]Rü ñu̱xma nax Tupanaxacügü pixĩgüxũ̃, rü penaxwa̱xe nax naga pexĩnüexũ̃. Rü tama name i nagu pexĩ ga yema perü ngúchaũ̃ ga ũ̃pa nagu pexĩxũ̃ ga yexguma tauta Tupanaxũ̃ pecua̱xgu.

[15]Natürü penaxwa̱xe i mea pemaxẽ nax Tupanape̱xewa naxüünexũ̃ca̱x i perü maxũ̃. Erü nüma ya Tupana ya pexũ̃ decü, rü naxüüne.

[16]Rü norü ore i ümatüxũ̃wa rü ñanagürü: “Chanaxwa̱xe i pixüüne, erü choma rü chaxüüne”, ñanagürü.

[17]Rü pema nax “Pa Tonatüx”, ñapegüxũ̃ nüxũ̃ ya Tupana, rü ñu̱xma nax ñoma i naanewa pemaxẽxũ̃ rü name nixĩ i guxũ̃guma naga pexĩnüe rü nüxũ̃ pemuũ̃exũ̃. Erü nüma rü aixcümaxũ̃chi nanangugü i wüxichigü i duũ̃xũ̃güarü maxũ̃ rü tüxũ̃ napoxcu ya guxãma ya yíxema chixexũ̃ ügüxe, rü taxúexũ̃ma naxüpetü.

[18-19]Rü Tupana rü marü pexũ̃ ínanguxũ̃xẽxẽ nawa ga yema nũxcümaũ̃xũ̃ ga perü maxũ̃ ga taxuwama mexũ̃ ga perü o̱xigüwa peyaxuxũ̃. Rü yema nax nawa pexũ̃ ínanguxũ̃xẽẽxũ̃ca̱x rü pexna naxããxũ̃ca̱x i maxũ̃ i ngexwaca̱xũ̃xũ̃, rü poraãcü nüxũ̃́ natatanü. Yerü tama úiru rü e̱xna diẽru i ngauxwa̱xexũ̃maxã nanaxütanü, natürü nagü ya Cristu ya mexẽchicümaxã nixĩ ga naxütanüãxũ̃. Rü nüma ga Cristu rü ñoma wüxi i carnéru i taxuwama nañuxraũ̃xũ̃ i Tupanaca̱x imáxũ̃rüxũ̃ pexca̱x nayu nax pexũ̃ naxütanüxũ̃ca̱x.

[20]Rü nüma ga Tupana rü woetama nũxcümaxũ̃chima tauta naane ixügügu, rü marü Cristuxũ̃ naxuneta nax pexca̱x nayuxũ̃ca̱x. Natürü ñomaũ̃cüü nixĩ ga nangóxũ̃ ga gumá Cristu nax pexũ̃ nangũ̃xẽẽxũ̃ca̱x.

[21]Rü ñu̱xma rü Cristugagu nixĩ i nüxũ̃́ peyaxõgüxũ̃ ya Tupana ga yuwa Cristuxũ̃ írüdaxẽẽcü rü daxũwa nagacü. Rü ngẽmaca̱x nixĩ i ñu̱xma i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tupanaaxű peyaxõgüxű rü ípenanguxẽẽgüxű nax daxũwa pexű nagagüxücax.

22Rü ñuxma nax naga pexĩnüexű i Tupanaarü ore i aixcüma ixĩxű rü pexű natauxcha nax pegü pengechaűgüxű erü Tupana rü marü pexű inayanaxoxẽxẽ i perü chixexűgü. Rü ngẽmacax penaxwaxe i guxű i perü ngúchaűmaxã aixcüma pegü pengechaűgü.

23Rü ñuxma i pemax, rü marü penayauxgü i ngexwacaxűxű i perü maxű. Rü ngẽmacax ñoma ngexwaca pebuexűrüxű pixĩgü. Natürü ngẽma maxű rü tama penatü rü peé ya yuewaxéxewa nixĩ i penayaxuxű. Natürü Tupanaarü ore i maxűxű i taguma iyarüxoxűwa nixĩ i penayaxuxű.

24Erü Tupanaarü ore i ümatüxűwa rü ñanagürü: “Guxűma i duűxűgü rü ñoma wüxi i natüanerüűmare nixĩ. Rü guxűma i norü mexű, rü wüxi i nanetüchacurüűmare nixĩ. Rü ngẽma natüane rü nayu, rü nachacu rü narüngu. Rü ngẽxgumarüxű ta tama natai i duűxűgüarü maxű i ñoma i naanewa.

25Natürü tórü Coriarü ore rü taguma inayarüxo”, ñanagürü i Tupanaarü orewa. Rü ngẽma Tupanaarü ore nixĩ ga pemaxã nüxű yaxugüxű.

## 1 Pedru 2

1Rü ngẽmacax name nixĩ i nüxű perüxoe i guxűma i chixexűgü, rü ngẽma nax pidoratąąxgüxű, rü ngẽma nax togüpexewa mea pemaxẽnetaxű, rü ngẽma nax pixãũxãchiwąxegüxű, rü ngẽma nax pixoregütąąxgüxű.

2-3Rü ñoma wüxi i õxchana i ngexwaca buxű i naégünenixű nüxű ngúchaűxűrüxű penaxwąxe i poraãcü pexű nangúchaű i Tupanaarü ore nax ngẽmawa peporaexűcax rü mea peyaexűcax i perü õwa nax ngẽmaãcü guxűwama namexűcax i perü maxű i taguma gúxű.

### Cristu nixĩ ya nuta ya maxűcü

4Rü ñuxma rü name nixĩ i nüxna pengaicamagü ya Cristu ya nuta ya maxűcü. Rü duűxűgü nüxű oecü, natürü Tupanacax rü namexẽchi rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

natatanü. Rü yimá nixĩ ya Tupana nayaxucü nax namaxã inaxügüãxũ̱cax ya napata.

5Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta i pemax, rü Tupana pexũ̃ nade nax napataarü nutagü ya maxẽcü pixĩgüxũ̃. Rü pema nixĩ i Tupanaarü ngũ̃xẽẽruũ̃gü i üünexũ̃ ya Ngechuchu ya Cristuégagu Tupanana ãmare pexãgüxũ̃. Rü ngẽma ãmare i nüxna pexãgüxũ̃ i namaxã nataãẽxũ̃ rü ngẽma nixĩ i perü maxũ̃.

6Rü Tupana rü norü ore i ümatüxũ̃wa rü ñanagürü: “Choma rü Chióũ̃gu chanaxṹ ya wüxi ya nuta, rü yimá nixĩ ya nuta ya mexẽchicü ya chomatama chanayaxucü nax chopata namaxã ichaxügüxũ̱cax. Rü yíxema nüxṹ yaxṍxe, rü taxũtáma tüxũ̃ chawomüxẽxẽ rü aixcüma tá tanayaxu i maxũ̃ i taguma gúxũ̃ i tümamaxã ichaxunetaxũ̃”, ñanagürü.

7Rü pema nax nüxṹ peyaxõgüxũ̃, rü pexcax rü namexẽchi ya yimá nuta. Natürü ngẽma tama yaxõgüxũ̱cax, rü taxuwama name. Rü ngẽmacax Tupanaarü ore i ümatüxũ̃wa rü ñanagürü: “Yimá nuta ya ĩpataarü üruũ̃gü nüxũ̃ oecü, rü yimáétüwa nixĩ inaxügüxũ̃ ya chopata”, ñanagürü.

8Rü Tupanaarü ore rü ñanagürü ta: “Ngẽma tama yaxõgüxũ̃ rü yimá nutagu tá nayarüpucutügü”, ñanagürü. Rü ngẽmaãcü i ngẽma tama yaxõgüxũ̃ rü tá napoxcue, erü tama nanayauxgü i ngẽma ore ya Ngechuchu ya Cristuchiga ixĩxũ̃.

9Natürü pema nixĩ i duũ̃xũ̃gü i tórü ãẽ̱xgacü ya Tupana pexũ̃ dexũ̃ nax norü puracü pexügüxũ̱cax. Rü pema nixĩ i duũ̃xũ̃gü i napẽ̱xewa ixüünexũ̃, erü nümatama ya Tupana rü norü duũ̃xũ̃güxũ̃ pexũ̃ nixĩgüxẽxẽ nax nüxũ̃ pixuxũ̱cax i ngẽma mexũ̃gü i norü poramaxã naxüxũ̃. Rü nümatama ya Tupana nixĩ ga ẽanexũ̃wa pexũ̃ ínanguxũ̃xẽẽxũ̃ nax norü ngóonexũ̃ i mexẽchixũ̃gu pechocuxũ̱cax.

10Rü ũ̃pa ga pema rü tama Tupanaarü duũ̃xũ̃gü pixĩgü, natürü i ñu̱xma rü aixcüma norü duũ̃xũ̃gü pixĩgü. Rü ũ̃pa rü tama Tupanaaxṹ pengechaũ̃tümüxũ̃gü, natürü i ñu̱xma rü aixcüma Tupanaaxṹ pengechaũ̃tümüxũ̃gü.

**Ñu̱xma nax peyaxõgüxũ̃ rü name nixĩ i Tupanaga pexĩnüe**


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]Pa Chauenexẽgü ya Pexũ̃ Changechaũ̃güxe, ñu̱xma nax paxaãchimare ñoma i naanewa pengẽxmagüxũ̃, rü ngẽmaca̱x pexũ̃ chaca̱xaxũ̃ nax nüxũ̃ perüxoexũ̃ca̱x i guxũ̃ma i ngẽma ngúchaũ̃gü i chixexũ̃ i ñoma i naanecüã̱x nagu ĩxũ̃. Erü ngẽma ngúchaũ̃gü rü chixexũ̃gu nanagu̱xẽẽchaũ̃ i peãxẽ.

[12]Rü name nixĩ i mea pemaxẽ nape̱xewa i ngẽma duũ̃xũ̃gü i tama Tupanaxũ̃ cua̱xgüxũ̃. Rü woo ñu̱xma chixri pechiga yadexagügu, natürü tá nüxũ̃ nadaugü i ngẽma mexũ̃ i pexügüxũ̃, rü tá Tupanaxũ̃ nicua̱xüügü i ngẽma ngunexũ̃ i nagu Tupana guxãxũ̃ma icagüxũ̃gu.

[13]Rü name nixĩ nax tórü Cori ya Ngechuchugagu naga pexĩnüexũ̃ i guxũ̃ma i perü ãẽ̱xgacügü. Rü name nixĩ i naga pexĩnüe ya yimá ãẽ̱xgacü ya Rómawa ngẽxmacü, erü nüma nixĩ i guxũ̃ i togü i ãẽ̱xgacügüétüwa nangẽxmaxũ̃.

[14]Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta name nixĩ i naga pexĩnüe i ngẽma togü i ãẽ̱xgacügü i petanüwa namugüxũ̃ ya yimá ãẽ̱xgacü ya Rómawa ngẽxmacü nax napoxcueãxũ̃ca̱x i ngẽma chixexũ̃ ügüxũ̃ rü namaxã nataãẽgüxũ̃ca̱x i ngẽma mexũ̃ ügüxũ̃.

[15]Erü Tupana nanaxwa̱xe nax mexũ̃ pexügüxũ̃ nax ngẽmaãcü ipeyanange̱xgüxẽẽxũ̃ca̱x i ngẽma duũ̃xũ̃gü i tama naãxẽxũ̃ cuáxũ̃ rü ngẽma naechitamare maxẽxũ̃.

[16]Rü ñu̱xma nax Cristu pexũ̃ ínguxũ̃xẽẽxũ̃, rü name nixĩ i duũ̃xũ̃gü i aixcüma ínguxũ̃xũ̃rüũ̃ãcü mea pemaxẽ. Natürü ñu̱xma nax ípenguxũ̃xũ̃ rü tama name nax ngẽmamaxã pegü ípepoxũ̃xũ̃ nax ta̱xacürü chixexũ̃ pexügüxũ̃ca̱x. Erü ñu̱xma nax Tupanaarü duũ̃xũ̃gü pixĩgüxũ̃, rü name nixĩ i norü ngúchaũ̃ pexügü.

[17]Rü name nixĩ i mea penayauxgü i guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü. ¡Rü nüxũ̃ pengechaxũ̃ i taenexẽgü i yaxõgüxũ̃! ¡Rü nüxũ̃ pemuũ̃e ya Tupana! ¡Rü naga pexĩnüe ya yimá ãẽ̱xgacü ya Rómawa ngẽxmacü!

### Tanaxwa̱xe i Cristurüxũ̃ yáxna namaxã taxĩnüe i ngẽxguma ngúxũ̃ ingegügu

[18]Pa Duũ̃xũ̃gü i Coriã̱xgüxũ̃x, ¡rü nüxũ̃ pengechaxũ̃gü rü naga pexĩnüe i perü corigü! Rü tama name i perü corigü i pemaxã mecümaxũ̃xũ̃xicatama


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pengechaũgü, natürü name i nüxũ pengechaũgü ta i ngẽma perü corigü i chixecümaxũ.

19Erü Tupana rü tümamaxã nataãxẽ ega yáxna namaxã taxĩnüegu i ngẽma tümaarü cori i ngẽxguma natücạxma guxchaxũgü tümacạx ínanguxẽẽgügu rü ngúxũ tüxũ yangexẽẽgügu nagagu nax Tupanaaxṹ tayaxõgüxũ.

20Natürü ¿tạxacüwa pexṹ namexũ ega yáxna namaxã pexĩnüegu i ngẽxguma wüxi i perü chixexũcạx pepoxcuegu? Natürü ngẽxguma tạxacürü mexũ i pexüxũgagu ngúxũ pingegügu rü yáxna namaxã pexĩnüegu, rü ngẽmawaxi nixĩ i Tupanapẹxewa mexũ.

21Rü ngẽma nax mexũ pexüxũgagu ngúxũ pingegüxũcạx nixĩ ya Tupana pexũ dexũ. Yerü ga Cristu rü ta pexcạx ngúxũ ninge. Rü yemaacü pexũ nüxũ nadauxẽxẽ nax naxrüxũ yáxna namaxã pexĩnüexũ i ngẽma ngúxũ.

22Nüma ga Cristu rü taguma pecadu naxü, rü taguma texéxũ nawomüxẽxẽ.

23Rü yexguma duũxũgü chixexũ namaxã ixugüegu, rü nüma rü taxuxũma ga chixexũmaxã nanangãxũ. Rü yexguma ngúxũ nüxũ yangexẽẽgügu, rü nüma rü tama tạxacürü chixexũmaxã nanaxãũxũne. Natürü nüma ga Cristu rü nügü inaxã nüxna ya Tupana ya mea nangugücü i guxũma i duũxũgüarü maxũ.

24Rü nümatama ga Cristu rü nügüxũnegu nayange ga tórü pecadugü ga yexguma curuchagu nayụxgu. Rü yemaacü nanaxü nax nüxũ rüxoexũcạx i tórü chixexũ rü naxcạxicatama imaxẽxũcạx. Nüma rü pexcạx nanapịx nax yemaacü pexũ nameexẽẽxũcạx.

25Rü pema ga ũpa rü ñoma carnérugü i irütauxexũrüxũ pixĩgü. Natürü i ñụxma rü marü Cristucạx pewoegu. Rü nüma nixĩ i perü dauruxũ yixĩxũ, rü nüma nixĩ i pexna nadauxũ.

## 1 Pedru 3

### Ñuxãcü Tupana nanaxwạxe nax namaxẽxũ i ngẽma ixãmaxũ rü ixãtexũ

1-2Rü pemax, Pa Ngexũgüx, rü name nixĩ i petega pexĩnüe. Rü ngẽxguma chi nangẽxmagu i petegü i tama yaxõgüxũ rü tá nüxũ nadaugü i perü maxũ i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

mexũ̃ i Tupanapẹxewa rü duũ̃xũ̃güpẹxewa rü tá ngẽmacạx nayaxõgü woo nataxuxguma i ucụxẽxũ̃ namaxã pixuxgu.

[3]Rü ngẽxguma pegü pemexẽẽgu, rü tama name i nagu perüxĩnüe nax peyaewa pegü pemexẽẽxüchixũ̃, rü ẽxna úirunaxcạx i ngạ̃xãẽruũ̃maxã pengạ̃xãẽgüxũ̃, rüẹxna tatanüxũ̃chixũ̃ i naxchirugu nax picụxgüxũ̃.

[4]Natürü name nixĩ i perü maxũ̃wa pegü pimexẽxẽgü rü guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gümaxã pimecümagü rü taguma texémaxã penuãẽgü, erü ngẽma nixĩ i perü mexũ̃ i taguma iyarüxoxũ̃ i aixcüma mexũ̃ i Tupanapẹxewa.

[5]Rü yema nũxcümaũ̃güxũ̃ ga ngexũ̃gü ga Tupanapẹxewa ixüünexũ̃ rü Tupanaaxũ̃́ iyaxõgü rü ngĩtega ixĩnüe, rü yema nixĩ ga ngĩxrü ngạ̃xãẽruũ̃gü.

[6]Rü yemaacü ta iyixĩ ga Chára ga ngĩte ga Abraáũ̃ga nax naxĩnüxũ̃, rü ngĩrü corimaxã naxuaxũ̃. Rü pema rü ta ngĩxrüxũ̃ pixĩgü ega mexũ̃ pexügügu rü ñụxũchi taxucạxtama tụ̃xcüũ̃ pemuũ̃e.

[7]Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta i pemax, Pa Yatügüx, rü name nixĩ i mea pexmạxũ̃ pengechaũ̃gü rü yáxna ngĩmaxã pexĩnüe, erü ngĩma rü irüturamae. Rü name nixĩ i ngĩmaxã petaãẽgü erü Tupana pexna naxãxũ̃rüxũ̃ ngĩxna nanaxã i maxũ̃ i taguma gúxũ̃. Rü name nixĩ i ngẽmaãcü mea ngĩxũ̃ pengechaxũ̃gü nax taxuxũ̃ma yatoxyepẹxexũ̃cạx i perü yumüxẽgü.

### Yíxema mexũ̃ ügüxe rü ngẽmacạx ngúxũ̃ ingegüxechiga

[8]Rü chanaxwạxe i guxãma i pemax rü wüxigu perüxĩnüe, rü pegüxũ̃́ pengechaũ̃tümüxũ̃gü rü pegü pengechaũ̃gü, ñoma pegüenexẽxũ̃chixũ̃ pengechaũ̃xũ̃rüxũ̃. Rü chanaxwạxe i aixcüma pemecümagü rü pegü íperüxíxragü.

[9]Rü ngẽxguma texé chixexũ̃ pexcạx üxgu, rü tama name i pema rü ta chixexũ̃ tümacạx pexü. Rü ngẽxguma texé pemaxã guxchigagu, rü tama name i pema rü ta tümamaxã peguxchiga. Natürü name nax mexũ̃ tümamaxã pexueguxũ̃, erü Tupana pexũ̃ nade nax mexũ̃ pemaxã naxueguxũ̃cạx.

[10]Erü Tupanaarü ore rü ñanagürü: “Ngẽxguma texé tümaxarü maxũ̃xũ̃ ngechaũ̃gu rü taãẽãcüma tamachaũ̃gu, rü name nixĩ i nüxna tadau ya


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tümaarü conü nax tama chixexũ̃ i oremaxã yadexaxũ̃cax rü nüxna tadau i tümaãx nax tama doraxũ̃ yaxuxũ̃cax.

[11]Rü name nixĩ i nüxna tayaxũ̃ i guxũ̃ma i chixexũ̃gü, rü mexũ̃ taxü. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta name nixĩ i naxcax tadau nax guxũ̃guma duũ̃xũ̃gümaxã tamecümagüxũ̃.

[12]Erü nüma ya tórü Cori rü tüxna nadau ya yíxema aixcüma naga ĩnüexe, rü nüxũ̃ naxĩnü i tümaarü yumüxẽ. Natürü tümamaxã nanu ya yíxema chixexũ̃ ügüxe", ñanagürü i Tupanaarü ore.

[13]¿Rü texé tá chixexũ̃ pexcax üxũ̃ ega pema rü aixcüma guxũ̃guma mexũ̃ pexügügu?

[14]Natürü ngẽxguma chi mexũ̃ nax pexügüxũ̃cax ngúxũ̃ pingegügu, ¡rü petaãẽgü i pema! ¡Rü taxucaxma texéxũ̃ pemuũ̃e, rü bai taxacücax pebaixãchiãxẽgü!

[15]Rü name nixĩ i perü Corixũ̃ peyaxĩxẽxẽ ya Cristu rü aixcüma naga pexĩnüe. Rü name nixĩ i guxũ̃guma ípememare nax mea penangãxũ̃xũ̃cax i guxũ̃ma i ngẽma duũ̃xũ̃gü i pexna caxaxũ̃ nax taxacücax Cristuaxṹ peyaxõgüxũ̃.

[16]Natürü name nixĩ i tama pegü picuaxüũ̃güãcüma penangãxũ̃ rü tama pegügu perüxĩnüeãcüma nax ngẽma duũ̃xũ̃güarü yexera pixĩgüxũ̃. Rü name nixĩ i mea pemaxẽ nax taxucaxma pexoegaãẽgüxũ̃cax. Rü ngẽxguma ngẽmaãcü pemaxẽgu rü tá naxãnẽxẽ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i chixri pechiga idexagüxũ̃ naxcax nax Cristucax pemaxẽxũ̃.

[17]Yixema rü ngúxũ̃ tingegü ega chixexũ̃ ixügügu. Rü narümemae nixĩ nax mexũ̃ ixügüxũ̃cax ngúxũ̃ nax ingegüxũ̃, ega ngẽmaãcü Tupana naxwaxegu.

[18]Yerü nümatama ga Cristu rü ngúxũ̃ ninge, rü wüxicanatama guxãarü pecaducax nayu. Rü nüma rü taxuxũ̃ma ga chixexũ̃ naxü, natürü chixexũ̃ ga duũ̃xũ̃gücax ngúxũ̃ ningẽ nax Tupanaxũ̃tawa pexũ̃ nagagüxũ̃cax. Rü woo nayu ga naxũ̃ne, natürü ga naãxẽ rü namaxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[19]Rü yexguma nayu̱xgu, rü naãxẽ rü natanüwa naxũ ga yema naãxẽgü ga poxcuexũ̃, rü namaxã nüxũ̃ nayarüxu ga Tupanaarü ore.

[20]Rü yema naãxẽgü ga yexma poxcuexũ̃, rü yema nixĩ ga naãxẽgü ga yema duũ̃xũ̃gü ga Noé maxũ̃gu tama ixĩnüechaũ̃xũ̃ woo Tupana yáxna namaxã naxĩnü ga yexguma Noé naxüyane ga gumá wapuru. Rü 8 ga duũ̃xũ̃güxicatama nixĩ ga gumá wapurugu ichoũ̃xũ̃, rü yema nixĩ ga gumá mucü ga taxüchicüarü dexáétüwa maxẽxũ̃.

[21]Rü ngẽma dexá rü wüxi i cua̱xruxũ̃ nixĩ. Erü ngẽxguma ngẽma dexáwa íibaiegu, rü duũ̃xũ̃güxũ̃ nüxũ̃ tacua̱xẽxẽ nax Tupanaga taxĩnüexũ̃ nax tüxṹ nangẽxmaxũ̃ i maxũ̃ i taguma gúxũ̃. Rü tama taxũ̃nearü düxétüwa nax imexũ̃ca̱x nixĩ i íibaiexũ̃, natürü ítabaie erü marü Tupanana naxca̱x taca nax tüxṹ iyanaxoxẽẽãxũ̃ca̱x i tórü pecadugü rü Ngechuchu ya Cristu wena maxũ̃xũ̃gagu nape̱xewa imexũ̃ca̱x rü mexũ̃gu rüxĩnüexũ̃ca̱x.

[22]Rü nüma ga Ngechuchu ya Cristu, rü daxũguxũ̃ i naanewa naxũ, rü ñu̱xma rü Tupanaarü tügünecüwawa nangẽxma. Rü ñu̱xma rü naxme̱xwa nangẽxmagü i guxũ̃ma i Tupanaarü orearü ngeruũ̃gü i daxũcüa̱x, rü guxũ̃ma i ngẽma naãxẽgü i ãe̱xgacügü ixĩgüxũ̃, rü guxũ̃ma i ngẽma naãxẽgü i poraexũ̃.

## 1 Pedru 4

### Tanaxwa̱xe i ngẽma cua̱x i Tupana tüxna ãxũ̃maxã nüxũ̃ tarüngũ̃xẽxẽ i taenexẽgü

[1-2]Cristu rü naxũ̃newa ngúxũ̃ ningẽ, rü ngẽxgumarüxũ̃ ta name nixĩ nax ípememarexũ̃ nax ngúxũ̃ pingegüxũ̃. Rü yíxema ngúxũ̃ ingexe rü marü nüxũ̃ tarüxo i tümaarü pecadu nax ngẽmawena Tupana naxwa̱xexũ̃ãcüma tamaxũ̃xũ̃ca̱x, rü tama tümaxũ̃ne naxwa̱xexũ̃ãcüma nax tamaxũ̃xũ̃ca̱x.

[3]Ũ̃pa ga pemax, rü mucüma ga taunecü nagu pemaxẽ i ngẽma chixexũ̃ i ñu̱xma ngẽma duũ̃xũ̃gü i tama Tupanaxũ̃ cua̱xgüxũ̃ nagu maxẽxũ̃. Rü yexguma ga pema rü pecadugu pemaxẽ, rü penaxü ga pexenearü ngúchaũ̃,


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

rü õnagü ga taxũ̃ pexügü, rü petagü ga nawa pexãũgatanüxũ̃ pexügü, rü pengãxẽ, rü tupananetachicünaxãgüxũ̃ picuaxüũ̃gü.

4Rü ñuxma nax tama namaxã pexãmücügüxũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i ngẽxguma norü chixexũ̃ naxügügu, rü nagu narüxĩnüe nax taxacücax tama natanügu pexãgüxũ̃. Rü ngẽmacax chixri pechiga nidexagü.

5Natürü nümagü rü tá Tupanapexewa nangugü nax namaxã nüxũ̃ yaxugüxũ̃cax nax ñuxãcü namaxẽxũ̃. Rü nüma ya Tupana rü ínamemare nax nüxna yacachigüxũ̃cax i guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü i maxẽxũ̃ rü duũ̃xũ̃gü i yuexũ̃.

6Rü yexguma ñoma ga naanewa namaxẽgu ga yema duũ̃xũ̃gü ga marü yuexũ̃, rü Tupanaarü orearü uruũ̃gü namaxã nüxũ̃ nixu ga Tupanaarü ore nax namaxẽxũ̃cax i naãxẽgü. Rü yema nixĩ i nanaxwaxe ya Tupana woo ñoma ga naanewa rü ãexgacügü rü ngúxũ̃ nüxũ̃ ningexẽẽgü ga yema duũ̃xũ̃gü.

7Rü marü ningaica nax nagúxũ̃ i ñoma i naane rü guxũ̃ma i taxacü i nawa ngẽxmaxũ̃. Rü ngẽmacax name nixĩ nax pexuãẽgüxũ̃, rü mea peãxẽxũ̃ pecuáxũ̃, rü guxũ̃guma peyumüxẽgüxũ̃.

8Rü guxũ̃arü yexera i ngẽma pexũ̃́ chanaxwaxexũ̃ nixĩ nax aixcüma pegü pengechaũ̃güxũ̃ i wüxichigü. Erü ngẽxguma aixcüma pegü pengechaũ̃gügu rü ngẽmaãcü inayarüxo i muxũ̃ma i pecadugü.

9¡Rü wüxichigü i pemax, rü name i mea pegü peyauxgü i pechiũ̃wa! Rü tama name i tümamaxã penuãẽãcüma tüxũ̃ peyauxgü.

10Rü wüxichigü i pemax, rü Tupana pexna nanaxã i perü cuax. Rü ngẽma cuax ya Tupana pexna ãxũ̃maxã rü name nixĩ i wüxichigü pegü perüngũ̃xẽẽgü.

11Rü yíxema nüxũ̃ cuáxe nax mea tidexaxũ̃, rü name nixĩ nax Tupanaarü orexũ̃ tixuxũ̃. Rü ngẽxguma texé tüxũ̃́ nangẽxmagu i cuax nax togüxũ̃ tarüngũ̃xẽẽxũ̃, rü name nixĩ i ngẽma pora ya Tupana tüxna ãxũ̃maxã nüxũ̃ tarüngũ̃xẽxẽ. Rü guxũ̃ma i ngẽma pexüxũ̃ rü name nixĩ i meama penaxü nax


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngẽmaãcü Ngechuchu ya Cristugagu Tupanaxũ picuaxüũgüxũcax. Erü nüma ya Tupana rü guxũguma naxüüne rü naporaxüchi. Rü ngẽmaãcü yixĩ.

### Ngẽxguma Cristuaxṹ yaxõxgu rü ngúxũ tinge

12Pa Chauenexẽgü ya Pexũ Changechaũgüxe, ñuxma nax taxũ i guxchaxũgü pexcax ínguxũ, ¡rü taxṹ i pebaixãchiãxẽgüxũ, ñoma taxacü i taguma nüxũ pedauxũ pexcax ínguxũrüxũ!

13Natürü narümemae nixĩ nax petaãẽgüxũ, yerü yema Cristu ngúxũ nax ingexũrüxũ nixĩ i ngúxũ nax pingegüxũ i ñuxmax nax ngẽmaãcü petaãẽgüxũcax i ngẽxguma wena núma naxũxgu i nümax.

14Rü ngẽxguma Cristuaxṹ nax peyaxõgüxũgagu texé pemaxã guxchigagu, rü name nixĩ i petaãẽgü. Erü ngẽmaãcü nüxũ pecuax nax Tupanaãxẽ ya Üünecü rü pewa nax nangẽxmaxũ.

15Rü ngẽxguma chi wüxíe i petanüwa ngúxũ ingexgu, rü tama tanaxwaxe nax wüxi i chixexũgagu nax yixĩxũ, ngẽxgumarüxũ i máeta rüexna ngítaax rüexna texémaxã tanuxũ.

16Natürü ngẽxguma texé Cristuaxṹ tayaxõxũgagu ngúxũ tingexgu, rü taxucaxma taxãnee. Rü name i ngẽmacax Tupanaxũ ticuaxüxũ.

17Rü ñuxma rü marü nawa nangu nax Tupana tüxna caxaxũ i yixema nax naxacügü ixĩgüxũ. Rü ngẽxguma tawa inaxügüãgu, rü ¿ñuxãcü tá nüxũ naxüpetü i ngẽma duũxũgü i tama naga ĩnüexũ i Tupanaarü ore i mexũ?

18Erü Tupanaarü ore i ümatüxũwa rü ñanagürü: “Ngẽma duũxũgü i mexũ ügüxũ rü guxchaãcüma nanayauxgü i maxũ i taguma gúxũ. Rü ñuxma nax ngẽmaãcü yixĩxũ, ¿rü ñuxãcü tá nüxũ nangupetüxũ i ngẽma chixexũ ügüxũ rü pecaduãxgüxũ?” ñanagürü.

19Rü ngẽmacax ya yíxema Tupana naxwaxexũãcüma ngúxũ ingegüxe, rü name nixĩ nax mexũ taxügüechaxũ rü Tupana ya tüxũ ücümexẽgu nax tanaxüxũ i tümaarü maxũ nax nüxna tüxṹ nadauxũcax. Erü nüma ya Tupana rü mecü nixĩ rü nayanguxẽxẽ i ngẽma tümamaxã inaxunetaxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

# 1 Pedru 5

### Ucu̱xẽgü naxca̱x i ngẽma yaxõgüxũ̃

[1]Rü ñu̱xmax, Pa Yaxõgüxũ̃arü Ãẽ̱xgacügüx, rü pemaxã nüxũ̃ chixu i wüxi i ucu̱xẽ i mexũ̃, erü choma rü ta pexrüxũ̃ yaxõgüxũ̃arü ãẽ̱xgacü chixĩ. Rü chomaxũ̃chima nixĩ ga nüxũ̃ chadauxũ̃ ga ngúxũ̃ nax yangexũ̃ ga Cristu. Rü choma rü tá ta pexrüxũ̃ choxũ̃́ nangẽxma i chauchica i mexũ̃ i ngẽxguma wena núma naxũxgu.

[2]Rü chanaxwa̱xe i mea nüxna pedau i Tupanaarü duũ̃xũ̃gü i pexme̱xwa ngẽxmagüxũ̃. Rü name nixĩ i perü ngúchaũ̃maxã Tupana naxwa̱xexũ̃ãcüma penaxü i ngẽma puracü, rü tama texé pexũ̃ muxguxica penaxü rüe̱xna diẽrucax penaxü.

[3]Rü tama name i chixri namaxã ipecua̱x rü penangaãcüma penamu i ngẽma duũ̃xũ̃gü i pexme̱xwa ngẽxmagüxũ̃. Natürü chanaxwa̱xe i mexũ̃ i nacüma nüxũ̃ pewe̱x.

[4]Rü ngẽxguma wena núma naxũxgu ya tórü Dauruũ̃xũ̃chi ya Cristu, rü pema rü tá penayauxgü i perü ãmare i nga̱xcueruxũ̃ i mexẽchixũ̃ i taguma ngauxũ̃.

[5]Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta i pemax, Pa Ngextu̱xücügüx, rü name nixĩ i naga pexĩnüe i ngẽma perü ãẽ̱xgacügü i Tupanaarü puracümaxã icua̱xgüxũ̃. Rü guxãma i pema i yaxõgüxũ̃, rü name nixĩ i wüxichigü mea pegüga pexĩnüe rü tama pegügu perüxĩnüe nax pemücügüarü yexera pixĩgüxũ̃. Erü Tupanaarü ore i ümatüxũ̃wa rü ñanagürü: “Tupana rü tama norü me nixĩ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i nügü icua̱xüxũ̃güxũ̃. Natürü nüxũ̃ narüngũ̃xẽxẽ rü namaxã namecüma i ngẽma duũ̃xũ̃gü i tama nügü icua̱xüxũ̃güxũ̃”, ñanagürü i ngẽma ore.

[6]Rü name i naga pexĩnüe ya Tupana rü naxme̱x ya poranetüxũ̃wa pegü pengẽxmagüxẽxẽ nax nüma pexũ̃ yacua̱xüxũ̃xũ̃ca̱x i ngẽxguma nawa nanguxgu i ngẽma ngunexũ̃.

[7]Rü name nixĩ i Tupanamaxã nüxũ̃ pixu i guxũ̃ma i perü oegaãẽgü, erü nüma ya Tupana rü guxũ̃guma pegu narüxĩnü rü mea pexna nadau.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]Rü name nixĩ i guxũguma pegüna pedaugü rü ípexuãẽgü, erü perü uanü i Chataná rü ñoma wüxi ya leóũ ya idüraxüchicürüxũ nanañaane rü tümacax nadau nax texéxũ tá chixexũgu nanguxẽẽxũ.

[9]¡Rü peporaeama rü peyaxõgüama i ngẽxguma taxacürü chixexũgu pexũ nayixẽẽchaũgu! Erü nüxũ pecuax rü guxũma i taenexẽgü i guxũwama ngẽxmagüxũ rü pexrüxũ ngẽmatama ngúxũ ningegü.

[10]Natürü ngẽxguma paxaãchi ñoma i naanewa ngúxũ pingegüguwena, rü Tupana rü tá pexũ nimexẽxẽ nax aixcüma napexewa pimexũcax. Rü woo guxchaxũgü pexcax ínguxgu, rü tá pexũ narüngũxẽxẽ nax peyaxõgüamaxũcax, rü tá pexũ naporaexẽxẽ nax ngẽmaãcü taxucaxma pemuũexũcax. Rü nümatama ya Tupana nixĩ i norü ngechaũgagu pexũ nadexũ nax guxũguma naxũtawa pexṹ nangẽxmaxũcax i pechica, erü Ngechuchu ya Cristuaxṹ peyaxõgü.

[11]Rü ngẽmacax name i guxũguma nüxũ ticuaxüũgü ya Tupana ya Guxũétüwa Ngẽxmacü. Rü ngẽmaãcü yixĩ.

### Pedru rü wüxi i moxẽmaxã nanaguxẽxẽ i norü popera

[12]Taenexẽ ya Chilbánu ya mea yaxõcüarü ngũxẽẽmaxã pexcax chanaxümatü i ñaa nuxmarexũ i popera nax pexũ chixucuxẽgüxũcax rü pemaxã nüxũ chixuxũcax nax ngẽma Tupanaarü ngũẽxẽ i pexna naxãxũ rü wüxi i cuaxruxũ nixĩ nax poraãcü pexũ nangechaũxũ. Rü name nixĩ i taguma nüxũ perüngũmaexũ nax pexũ nangechaũxũ.

[13]Rü pexũ narümoxẽgü i guxũma i taenexẽgü i yaxõgüxũ i pexrüxũ Tupana dexũ i Babiróniawa ngẽxmagüxũ. Rü ngẽxgumarüxũ ta pexũ narümoxẽ i chorü ngũxẽẽruxũ i Márcu ya chaunerüxũ ixĩcü.

[14]Rü chanaxwaxe i wüxichigü i pema, rü pegü pengechaũgüãcüma pegü perümoxẽgü. Rü ngẽxgumarüxũ ta chanaxwaxe nax aixcüma petaãẽgüxũ i guxãma i pema nax Ngechuchu ya Cristuarü duũxũgü pixĩgüxũ. Rü ngẽmaãcü yixĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

# 2 Pedru

## 2 Pedru 1

### Pedru nüxũ narümoxẽ ga yema yaxõgüxũ

[1]Pa Chauenexẽgüx, choma i Chimóũ i Pedru ya Ngechuchu ya Cristuarü puracütanüxũ chixĩ, rü nüma nixĩ ga choxũ namuxũ nax nüxũ chixuxũca̱x i norü ore. Rü ñu̱xma i choma rü pexũ charümoxẽ i pema i toxrüxũ mea yaxõgüxe erü tórü Tupana ya Ngechuchu ya Cristu ya tórü Maxẽxẽẽruxũ rü pemaxã namecümaxüchi.

[2]Rü ñu̱xma nax Tanatü ya Tupanaxũ pecuáxũ rü tórü Cori ya Ngechuchuxũ pecuáxũ, rü chanaxwa̱xe i yexera pemaxã namecüma rü pexna nanaxã i taãxẽ.

### Yaxõgüxũcümagüchiga

[3]Rü yexguma Tupana noxrütama poramaxã tüxũ nüxũ nacua̱xẽẽgu ga gumá tórü Cori ya mexẽchicü ga norü üünemaxã tüxũ decü, rü nüma ya Tupana rü marü tüxna nanaxã ga guxũma i nacüma i mexũ i inaxwa̱xexũ nax mea naxca̱x imaxẽxũca̱x.

[4]Rü yema nacüma i mexũmaxã Tupana tüxna nanaxã i norü unetagü i aixcüma mexẽchixũ nax ngẽmaãcü naxrüxũ pimexũca̱x rü nüxna pixĩgachixũca̱x i guxũma i ngẽma chixexũgü i duũxũgüarü ngúchaũgagu ñoma i naanewa ngẽxmagüxũ.

[5]Rü ngẽmaca̱x penaxwa̱xegü nax pegü peporaexẽẽxũ nax perü õétüwa peyaxűcuchixũ i mexũ i pecüma. Rü ngẽma pecüma i mexũétüwa penaxwa̱xe nax cua̱x pexű́ ngẽxmagüxũ nax nüxũ pecuáxũca̱x i ta̱xacü nixĩ i mexũ rü ta̱xacü nixĩ i chixexũ.

[6]Rü ngẽma cua̱xétüwa penaxwa̱xe nax wüxichigü mea tügümaxã itacuáxũ. Rü ngẽma nax mea tügümaxã itacuáxũétüwa penaxwa̱xe nax yáxna pexĩnüexũ. Rü ngẽma nax yáxna pexĩnüexũétüwa penaxwa̱xe nax Tupanaga pexĩnüexũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]Rü ngẽma nax Tupanaga pexĩnüexṹétüwa penaxwa̱xe nax peenexẽgüxũ̃ pengechaũ̃güxũ̃. Rü ngẽma nax peenexẽgüxũ̃ pengechaũ̃güxṹétüwa penaxwa̱xe nax guxũ̃ma i duũ̃xũ̃güxũ̃ pengechaũ̃güxũ̃.

[8]Rü ngẽxguma aixcüma nagu pemaxẽgu i ngẽma nacümagü i pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃, rü taxũtáma natücа̱xma nixĩ i perü maxũ̃, rü taxũtáma natücа̱xma nixĩ nax tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristuxũ̃ pecuáxũ̃.

[9]Natürü yíxema tama nagu ixũxe i ngẽma pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃, rü ñoma tangexetüxṹrüxũ̃ tixĩ. Rü ñoma wüxi i duũ̃xũ̃ i tama yáxũ̃gu dauxerüxũ̃ tixĩ, erü nüxũ̃ itayarüngüma nax ñuxãcü Tupana tüxṹ nüxũ̃ rüngũ̃maxũ̃ ga tümaarü pecadugü ga noxri.

[10]Rü ngẽmacа̱x, Pa Chauenexẽgüx ya Tupana Pexũ̃ Dexe Nax Norü Duũ̃xũ̃gü Pixĩgüxũ̃x, rü name i pora pexügü nax nagu pexĩxũ̃ i ngẽma pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃. Rü ngẽxguma ngẽmaãcü pemaxẽgu rü tagutáma chixexũ̃gu peyi rü tagutáma Tupanaxũ̃ ípeta̱x.

[11]Rü ngẽmaãcü ya Tupana, rü tá mea pexcа̱x nayawãxna i ĩã̱x nax tauxchaãcü pichocuxũ̃cа̱x i ngextá guxũ̃gutáma ãẽ̱xgacü íyixĩxũ̃wa ya tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu ya tórü Maxẽxẽẽruxũ̃.

[12]Rü ngẽmacа̱x woo marü nüxũ̃ nax pecuáxũ̃ rü nagu nax pexĩxũ̃ i ngẽma ore i aixcüma ixĩxũ̃, natürü guxũ̃gutáma pexna nüxũ̃ chacua̱xãchixẽxẽ ga yema pexũ̃ namaxã chaxucu̱xẽxũ̃.

[13]Erü ñu̱xma nax chamaxũ̃xũ̃ i chomax, rü nagu charüxĩnü nax namexũ̃ nax pexna nüxũ̃ chacua̱xãchixẽẽxũ̃ i ngẽma ore i namaxã pexũ̃ chixucu̱xẽgüxũ̃, nax ngẽmaãcü pexṹ charüngũ̃xẽẽxũ̃cа̱x nax mea Tupanacа̱x pemaxẽxũ̃.

[14]Rü pemaxã nüxũ̃ chixu i ngẽma, erü tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu choxũ̃ nüxũ̃ nacua̱xẽxẽ nax paxa tá chayuxũ̃.

[15]Rü ñoma rü ta nax chamaxũ̃xũ̃, rü mea pexũ̃ chixucu̱xẽgü nax ngẽxguma chayuxguwena rü guxũ̃guma nüxna pecua̱xãchiexũ̃cа̱x i ngẽma chorü ucu̱xẽgü.

**Pedru rü namücügü rü aixcüma Cristuxũ̃ nadaugü**


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16Rü yexguma pexũ̃ tangúexẽẽgu nachiga ga norü pora ya tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu rü ñuxãcü tá wena nataeguxũ̃, rü tama tomatama togüãẽwa tayaxuxũ̃ i ore nixĩ. Yerü tomatama toxetümaxã nüxũ̃ tadau ga tórü Cori rü nüxũ̃ tadau ga norü üüne.

17Rü nüxũ̃ tadau ga yexguma Tanatü ya Tupana nüxũ̃ icua̱xüxũ̃gu. Rü nüxũ̃ taxĩnüe ga yexguma gumátama Tanatü ya Tupana ya Üünecü ñaxgu: “Daa nixĩ ya Chaune ya nüxũ̃ changechaũ̃xũ̃chicü. Rü choma rü poraãcü namaxã chataãẽxũ̃chi”, ñaxgu.

18Rü aixcüma tomaxũ̃chima nüxũ̃ taxĩnüe ga yema Tupanaga ga daxũguxũ̃ ga naanewa inaxũxũ̃, yerü tomatama rü tórü Corimaxã tayexmagü nawa ga guma ma̱xpṹne ga üünene.

19Rü yemaacü nüxũ̃ tadau nax aixcüma yixĩxũ̃ ga yema ore ga nũxcümaũ̃güxũ̃ ga Tupanaarü orearü uruũ̃gü nüxũ̃ ixugügüxũ̃. Yerü yema nüxũ̃ yaxugügüxũ̃rüũ̃tama nixĩ ga nüxũ̃ tadauxũ̃. Rü name nixĩ i pema rü ta aixcüma mea nagu perüxĩnüe i ngẽma ore, erü wüxi i omü i ẽanexũ̃wa ibáxixũ̃rüxũ̃ nixĩ. Rü ngẽma ore rü tá pexũ̃ nüxũ̃ nacua̱xẽxẽ i Tupanachiga ñu̱xmatáta ínangu ya tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu ya yimá woramacuri ya ngunetüxũ̃ ngócürüxũ̃ ixĩcü. Rü ngẽxguma ínanguxgu i nüma rü tá perü maxũ̃gu nabáxi.

20Natürü chanaxwa̱xe nax guxũ̃arü yexera nüxũ̃ pecuáxũ̃ nax taxúema tüechamatama nüxũ̃ cuáxũ̃ i ta̱xacüchiga nax yixĩxũ̃ i Tupanaarü ore i ümatüxũ̃.

21Yerü taxuxũ̃ma ga yema Tupanaarü orearü uruxũ̃ rü nüechamatama nügüãẽwa nanayaxu ga yema ore ga nüxũ̃ yaxugüexũ̃. Natürü yexguma yema orexũ̃ yaxugüegu, rü Naãxẽ ya Üünexũ̃ nixĩ ga yadexagüxẽẽxũ̃.

## 2 Pedru 2

### Ngúexẽxẽruũ̃gü i doramaxã ngu̱xẽẽtaegüxũ̃

1Nũxcüma rü Yudíugütanüwa nayexma ga Tupanaarü orearü uruũ̃güneta. Rü ngẽxgumarüxũ̃ tá ta petanüwa nangẽxma i ngu̱xẽẽruũ̃netagü. Rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nümagü rü cúãcü tá doramaxã nanaxüchicüxü i Tupanaarü ore, rü ngẽmaãcü tá nayaxã ya yimá tórü Cori ya norü Maxẽxẽẽruũchirẹx ixĩcü. Rü ngẽmagagu tá noxtacüma napoxcue i ngẽma duũxũgü i ngẽmaãcü maxẽxũ, rü paxa tá inayarüxogü.

2Rü muxũma i duũxũgü rü tá nawe narüxĩ nawa i ngẽma chixexũ i naxügüxũ. Rü ngẽma nguxẽẽruũnetagügagu rü duũxũgü rü tá chixri nachiga nidexagü i Tupanaarü ore i aixcüma ixĩxũ.

3Rü ngẽma nguxẽẽruũnetagü rü diẽruguxicatama narüxĩnüe, rü ngẽmacax i ngẽma norü nguxẽẽtae i doramare ixĩxũ, rü tá pemaxã nanaxãtanü nax ngẽmaãcü petanüwa ngĩxũ nayauxgüxũcax i perü diẽru. Natürü tá napoxcue i ngẽma duũxũgü, rü taxũtáma nibuxmü. Erü Tupana rü woetama nũxcümama poxcu namaxã naxuegu.

4Rü nüma ya Tupana rü tama nüxṹ nüxũ narüngüma ga norü chixexũgü ga yema orearü ngeruũgü ga daxũcüãx ga pecadu ügüxũ. Rü yemacax yima üxü ya taguma ixoxũnewa nanawogü, rü ínaxẽãnexũgu nanapoxcue. Rü cadénamaxã nayanaixgü nax ngéma nangẽxmagüxũcax ñuxmatáta nawa nangu i ngẽma ngunexũ i nagu Tupana nüxna caxaxũ i duũxũgü.

5Rü yexgumarüxũ ta ga Tupana rü tama nüxṹ nüxũ narüngüma ga norü chixexũ ga yema nũxcümaũgüxũ ga duũxũgü. Rü mucü ga taxüchicü naxcax yéma nanamu nax gumámaxã nadaiaxũcax ga yema duũxũgü ga chixexũ ügüxũ. Natürü ga Tupana rü Noéxũ nadau nax meama duũxũgüxũ yaxucuxẽgüxũ nax nüxũ naxoexũcax ga norü chixexũgü. Rü yemacax ga Tupana rü Noéxũ namaxẽxẽ namaxã ga 7 ga natanüxũ. Natürü nanadai ga guxũma ga yema togü ga duũxũgü.

6Rü Tupana rü yexgumarüxũ ta inayanaxoxẽxẽ ga gumá ĩanegü ga Chodóma rü Gomóra ga poraãcü chixexũgü nawa naxügüne. Rü ínanagu ga gumá ĩanegü ñuxmata norü tanimacaxicatama íyaxü. Rü yemaacü nanaxü nax gumá ĩanegü rü wüxi ga cuaxruxũ yixĩxũcax nüxṹ ga yema duũxũgü ga chixexũ ga yemawena maxẽxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[7]Natürü Tupana nanamaxẽxẽ ga Lox ga wüxi ga yatü ga mecü ixĩcü ga poraãcü ngechaũcü ga yexguma nüxũ nada̱u̱xgu ga ñuxãcü chixexũ naxügüxũ ga yema duũxũgü ga natanüwa nayexmaxũ.

[8]Rü guxũ ga ngunexũgu rü nüma ga Lox ga mea maxũcü rü poraãcü naãxẽwa nangu̱x ga yexguma nüxũ nada̱u̱xgu rü nüxũ naxĩnügu ga yema chixexũgü ga naxügüxũ ga yema duũxũgü ga natanüwa nayexmaxũ.

[9]Rü nüma ya Tupana, rü nüxṹ natauxcha nax tüxũ ínanguxũxẽẽxũ i ngẽxguma Chataná tüxna ĩnügu ya yíxema mea maxẽxe. Rü ngẽma chixexũ ügüxũ, rü Tupanaaxṹ natauxcha nax napoxcueãxũ i ngẽma ngunexũ i nagu duũxũgüxũ yacagüxũ.

[10-11]Rü Tupana rü aixcüma tá nanapoxcue i ngẽma ngu̱xẽẽruũnetagü i naxũnearü ngúchaũgu ĩxũ i tama naga ĩnüechaũxũ ya tórü Cori. Rü ngẽma ngu̱xẽẽruũnetagü rü taxúegama naxĩnüechaũ, rü nadauxcüraxũwa̱xegü. Rü tama namuũe nax namaxã naguxchigagüxũ i ngẽma ãẽ̱xgacügü i daxũcüã̱x. Rü ngẽmaãcü namaxẽ i ngẽma ngu̱xẽẽruũnetagü. Natürü woo Tupanaarü orearü ngeruũgü i daxũcüã̱x i ngẽma ngu̱xẽẽruũnetagüxũ rüyexeraxüchichiréxũ, rü namuũe nax ngẽmaãcü namaxã naguxchigagüxũ i ngẽma ãẽ̱xgacügü i daxũcüã̱x.

[12]Rü ngẽma ngu̱xẽẽruũnetagü, rü ñoma naeũgürüxũ nixĩgü, rü naeũgürüxũ taxuxũma nacua̱xgü. Rü ngẽma naxũnegü naxwa̱xexũ nixĩ i naxügüxũ. Rü nabue nax ñoma naeũgü i yayauxgüxũ rü nada̱i̱xũrüxũ yixĩgüxũca̱x. Rü chixri nachiga nidexagü i ngẽma tama nüxũ nacua̱xgüxũ. Natürü ngẽma chixexũ i naxügüxũgagu tá ñoma naeũgürüxũ inayarütauxe.

[13]Rü nümagü rü ngúxũ tá ningegü nagagu i ngẽma ngúxũ i toguã̱xũ yangexẽẽgüxũ. Rü nümagü rü namaxã nataãẽgü i ngẽma naxũnearü ngúchaũ i ngunecütama naxügüxũ. Rü ngẽxguma pemaxã nachibüegu, rü wüxi i chixexũchixũ rü ãnexũchi nixĩgü, erü ngéma rü ta nanaxügü i norü chixexũgü i namaxã pexũ nawomüxẽẽgüchaũxũ.

[14]Rü ngẽma ngu̱xẽẽruũnetagü rü taxuacüma wüxi ya ngexexũ nadaugümare, erü naãxẽwa nüxṹ tangúchaũ. Rü tama nüxṹ ningu nax nai i ngexũmaxã


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

namaxẽxũ. Rü naxca̱x nadaugü nax ngẽma chixexũgu tüxũ nayixẽẽxũ ya yíxema duũxẽgü ya turaearü maxũã̱xgüxe. Rü naxaü rü nügüna nananugüchaũ i guxũma. Natürü marü chixexũ namaxã naxuegu.

15Rü ngẽma ngu̱xẽẽruũnetagü rü tama nagu naxĩ i ngẽma Tupana nüxṹ naxwa̱xexũ, rü ngẽmaca̱x inayarütauxe. Rü nagu naxĩ ga yema chixexũ ga nagu yaxũxũ ga nũxcümaũxũ ga Balaáũ ga Bochú nane ga chixexũgu diẽru ngĩxũ yauxchaũxũ.

16Rü noxrütama búru ga woo taguma idexachirécü, rü wüxi ga duũxũrüxũ namaxã iyadexa rü inanga naxca̱x ga yema chixexũ ga naxüxchaũxũ. Rü yemaacü Baráxũ íyachaxãchixẽxẽ nax tama naxüaxũca̱x ga yema chixexũ ga naxüxchaũxũ.

17Rü ngẽma ngu̱xẽẽruũnetagü rü taxuwama nime ñoma wüxi i puchu i ngearü dexáã́xũrüxũ. Rü ñoma wüxi i caixanexũ i buanecü icuexũrüxũ nixĩgü nax taxuwama yamexũ. Rü nümagü rü ẽanexũchixũgu guxũgutáma napoxcue.

18Rü ngẽma ngu̱xẽẽruũnetagü rü nügü yacua̱xüũgüãcüma ore i taxuwama mexũmaxã nidexagü. Rü tüxũ nixucu̱xẽgü nax tümaxũnearü ngúchaũgu taxĩxũca̱x ya yíxema ngexwaca nüxũ rüxoexe i ngẽma chixexũ i nacüma.

19Rü tümamaxã nüxũ nixu rü ngẽxguma nawe tarüxĩxgu rü tá tüxũ ínanguxũxẽxẽ nax tüma tanaxwa̱xexũãcüma tamaxẽxũca̱x. Natürü ngẽma ngu̱xẽẽruũnetagü i ngẽmaãcü chixri idexagüxũ, rü nümagütama rü norü chixexũtüxũwa nangẽxmagü. Erü guxũma i duũxũgü, rü ngẽma nüxũ rüyexeramaexũtüũwa nügü nangẽxmagüxẽxẽ.

20Rü guxãma ya yíxema marü tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu ya tórü Maxẽxẽẽruũxũ yauxgüxe, rü marü nawa ítanguxũ i ñoma i naanearü chixexũgü. Natürü ngẽxguma chi wenaxarü naxca̱x tawoegugu i ngẽma chixexũ i nawa ítanguxũchiréxũ, rü aixcüma noxriarü yexera tichixe.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

21Erü ngẽxguma chi tanayauxgügu i ngẽma ore i mexũ̃ ga marü tayauxgüxũ̃, rü ñu̱xũchi nüxũ̃ tarüxoegu, rü narümemae chi nixĩ ga noxtacüma taxũchima nüxũ̃ nax tacua̱xgüxũ̃ i ngẽma ore i üünexũ̃ i noxri tüxna ãxũ̃.

22Rü aixcüma ngẽma duũ̃xũ̃gü i Tupanana woeguxũ̃wa ningu i Tupanaarü ore i ümatüxũ̃ i ñaxũ̃: “Ngẽma airu i nügü oxgüxũ̃, rü wenaxarü naxca̱x nataegu i norü oxü nax yawéaxũca̱x. Rü ngẽma cuchi i norü yora meama aiyachiréxũ̃, rü ngẽxgumatama wenaxarü norü aiyanewa nayayuxu”, ñanagürü i ngẽma ore.

## 2 Pedru 3

### Tórü Coriarü taeguchiga

1Pa Chauenexẽgü ya Pexũ̃ Changechaũ̃güxe, ñaa nixĩ i ngẽma norü taxre i popera i pexca̱x chaxümatüxũ̃. Rü ñaa taxre i poperawa wena pexũ̃ chixucu̱xẽgü nax mea Tupanaarü oregu perüxĩnüexũca̱x.

2Rü chanaxwa̱xe i nüxna pecua̱xãchie i ngẽma ore ga nũxcümaũ̃güxũ̃ ga Tupanaarü orearü uruũ̃gü ga ixüünexũ̃ nüxũ̃ ixugügüxũ̃. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta chanaxwa̱xe i nüxna pecua̱xãchie i ngẽma tórü Cori ya Ngechuchu ya tórü Maxẽxẽẽruũ̃arü mugü ga pexũ̃ nangúexẽẽxũ̃ ga norü orearü uruũ̃gü ga nüma pexũ̃tawa namugüxũ̃.

3-4Natürü guxũ̃arü yexera chanaxwa̱xe i nagu perüxĩnüe i ñaa ore i pemaxã tá nüxũ̃ chixuxũ̃. Rü ngẽxguma nagúxchaũ̃gu i ñoma i naane, rü tá ínangugü i duũ̃xũ̃gü i nagu ĩxũ̃ i naxũ̃nearü ngúchaũ̃gü. Rü nümagü rü tá nacugüeãcüma ñanagürügü: “Dücax, Cristu inaxuneta nax wena núma naxũxũ̃. ¿Rü ta̱xacü namaxã nangupetü i ñu̱xma nax tama ínanguxũ̃? Rü marü düxwa nayue ga tanatügü, natürü noxri naane üxgumama rü nanaxairügumaraũ̃echa i guxũ̃ma”, ñanagürügü tá.

5-6Natürü ngẽma duũ̃xũ̃gü i ngẽmaãcü idexagüxũ̃ rü tama nüxũ̃ nacua̱xgüchaũ̃ nax nũxcümaxũ̃chima nayexmaxũ̃ i guxũ̃ma i daxũwa nüxũ̃ idauxũ̃ rü marü nayexmaxũ̃ ga ñoma ga naane ga Tupana dexáwa ngo̱xẽẽxũ̃ ga yexguma namuãgu. Rü ñu̱xma rü ta i ñoma i naane rü dexáarü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngãxũ̃tüchíüwa nangẽxma, yerü yemaacü namaxã nanaxuegu ga Tupana. Rü gumá mucü ga tacüarü dexámaxã narüxo ga guxũ̃ma ga tạxacü ga ñoma ga naanewa yexmaxũ̃.

[7]Natürü ngẽma ñụxma daxũwa ngẽxmaxũ̃ rü ñoma i naane i ñụxma ngẽxmaxũ̃ rü Tupana marü namaxã nanaxuegu nax üxüwa tá yaxaexũ̃. Rü ngẽma ngunexũ̃ ya Tupana nagu unetaxũ̃ nax duũ̃xũ̃güxũ̃ yacagüxũ̃ rü napoxcueãxũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i chixexũ̃gu maxẽxũ̃, rü ngẽma ngunexũ̃gu rü yima üxüwa tá nixĩ i ínaguxũ̃ i ñoma i naane rü ngẽma daxũwa ngẽxmagüxũ̃.

[8]Rü ñụxmax, Pa Chauenexẽgü ya Pexũ̃ Changechaũ̃güxex, tama chanaxwạxe i nüxũ̃ ipeyarüngümae nax wüxitama i ngunexũ̃ rü tórü Coricạx rü 1,000 ya taunecürüxũ̃ yixĩxũ̃. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta, 1,000 ya taunecü rü tórü Coricạx rü wüxitama i ngunexũ̃rüxũ̃ yixĩxũ̃.

[9]Rü ñuxre i duũ̃xũ̃gü rü nagu narüxĩnüe nax tórü Cori tama paxa yangụxẽẽãxũ̃ i norü uneta. Natürü ngẽmaãcü nixĩ erü yáxna pemaxã naxĩnü. Rü nüma rü tama nanaxwạxe nax texé iyarütaxuxũ̃, natürü nanaxwạxe nax guxãma nüxũ̃ rüxoexũ̃ i tümacüma i chixexũ̃ rü nüxũ̃́ tayaxõgüxũ̃.

[10]Natürü ngẽma ngunexũ̃ i tórü Cori nagu ínguxũ̃, rü ngürüãchimare tá ínangu ñoma wüxi i ngı́tạxaxũ̃ ínguxũ̃rüxũ̃. Rü ñụxũchi guxũ̃ma i tạxacü i daxũguxũ̃ i naanewa ngẽxmagüxũ̃ rü tá tagaãcü niwạ̃ĩxgü rü ngẽmaãcü tá üxüwa inayarütauxe. Rü yimá üạxcü rü tauemacü rü ẽxtagü rü woramacurigü rü tá nixae rü ngẽxma tá nayarüxogü. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta i ñoma i naane rü tá nixa namaxã i guxũ̃ma i tạxacü i nawa ngẽxmagüxũ̃.

[11]Rü ñụxma nax ngẽmaãcü tá namaxã nangupetüxũ̃ i guxũ̃ma i tạxacü i ngẽxmaxũ̃, rü yexeraãcü penaxwạxe nax naxüünexũ̃ i perü maxũ̃ rü Tupana nanaxwạxexũ̃ãcüma nax pemaxẽxũ̃.

[12]Rü name nixĩ i mea ípenangụxẽxẽ i ngẽma ngunexũ̃ i nagu tá ínanguxũ̃ ya tórü Cori. Rü ngẽma ngunexũ̃gu rü guxũ̃ma i daxũwa nüxũ̃ idauxũ̃ rü tá nixa


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

rü tá inachaxichigü. Rü ñoma i naane rü üa̱xcü rü tauemacü rü ẽxtagü rü woramacurigü rü yima üxümaxã tá inachaxichigü.

13Natürü yixema nax yaxõgüxũ̃ rü ítananguxẽxẽ i ngẽma ngexwaca̱xũ̃xũ̃ i daxũguxũ̃ i naane rü ngexwaca̱xũ̃xũ̃ i ñoma i naane ga Tupana tamaxã ixunetaxũ̃. Rü ngéma rü guxũ̃táma Tupanape̱xewa name.

14Rü ngẽmaca̱x, Pa Chauenexẽgü ya Pexũ̃ Changechaũ̃güxe, rü ñuxma nax ípenanguxẽẽxũ̃ i ngẽma, rü name nixĩ i pora pexüe nax Tupanape̱xewa taxuwama nachixexũ̃ca̱x i perü maxũ̃ rü Tupanamaxã petaãẽgüxũ̃ca̱x i ngẽxguma wena núma naxũxgu.

15Rü name nixĩ i nüxna pecua̱xãchie nax yáxna tamaxã naxĩnüxũ̃ ya tórü Cori, erü nanaxwa̱xe nax tüxṹ nangẽxmaxũ̃ i maxũ̃ i taguma gúxũ̃. Rü ngẽmatama ucuxẽ i pexca̱x chaxümatüxũ̃rüxũ̃ nixĩ ga pexca̱x naxümatüaxũ̃ ga taenexẽ ya nüxũ̃ ingechaũ̃gücü ya Pauru ga yexguma Tupana cua̱x nüxna ãxgu nax pexca̱x naxümatüaxũ̃ca̱x.

16Rü guxũ̃ma ga norü poperawa rü ñaa pexca̱x chaxümatüxũ̃chiga nanaxümatü ga Pauru woo yema pexca̱x naxümatüxũ̃wa rü nangẽxma i ñuxre i ore i guxchaxũ̃ nax nüxũ̃ icuáxũ̃ nax ta̱xacüchiga yixĩxũ̃. Rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i tama aixcüma Tupanaarü orexũ̃ cua̱xgüxũ̃ rü ngẽma tama aixcüma yaxõgüxũ̃ rü ínayatoxẽẽgü i ngẽma ore ngẽxgumarüxũ̃ nax ínayatoxẽẽgüãxũ̃ i ngẽma togü i Tupanaarü ore i ümatüxũ̃. Natürü ngẽma chixexũ̃ nax naxügüxũ̃gagu rü nügü tátama inayarütauxexẽxẽ.

17Rü ngẽmaca̱x, Pa Chauenexẽgü ya Pexũ̃ Changechaũ̃güxe, rü ñuxma nax nüxũ̃ pecuáxũ̃ i ta̱xacü tá nax ngupetüxũ̃, rü name nixĩ i pexuãẽgü nax tama pexũ̃ nawomüxẽẽgüxũ̃ca̱x i ngẽma chixexũ̃ i duũ̃xũ̃gü rü tama nüxũ̃ perüxoexũ̃ca̱x nax mea peyaxõgüxũ̃.

18Rü ngẽmaca̱x, Pa Chauenexẽgüx, penaxwa̱xe nax pegü peporaexẽẽxũ̃ nax wüxichigü i ngunexũ̃ yexeraãcü tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu ya tórü Maxẽxẽẽruũ̃xũ̃ pecuáxũ̃ca̱x rü yexeraãcü nüxũ̃ picuáetanüxũ̃ca̱x nax


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

aixcüma pexũ̃ nangechaũ̃xũ̃. ¡Rü ngẽmaca̱x name i ñu̱xma rü guxũ̃gutáma nüxũ̃ ticua̱xüxũ̃gü! Rü ngẽmaãcü yixĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

# 1 Cuáũ

## 1 Cuáũ 1

### Ore i tüxũ maxẽxẽxũchiga

[1]Pexca̲x tanaxümatü nachiga ya yimá woetama marü nüxíra yexmacü ga yexguma tauta naane ü̲xgu. Rü toma ga norü ngúexũgü nax tixĩgüxũ, rü nüxũ taxĩnüe rü toxetümaxã nüxũ tadaugü. Rü aixcüma nüxũ tadaugü rü toxme̲xmaxã nüxũ tingõgügü. Rü nüma rü Ore i Maxẽxẽxẽruxũ nixĩ.

[2]Rü yimá maxẽxẽxẽruxũ rü toxũ nügü nawe̲x. Rü nüxũ tadaugü rü ngẽmaca̲x pemaxã nüxũ tixuchiga ya yimá tüxna naxãcü i maxũ i taguma gúxũ. Rü noxri rü Nanatüxũtawa nayexma, natürü ñoma ga naanewa nangu rü toxca̲x nango̲x.

[3]Rü yema toma nüxũ tadaugüxũ rü nüxũ taxĩnüexũ rü ngẽma nixĩ i pemaxã nüxũ tixuxũ nax totanüxũ pixĩgüxũca̲x, ngẽxgumarüxũ i tomax nax Tanatü ya Tupana rü Nane ya Ngechuchu ya Cristutanüxũ tixĩgüxũrüxũ.

[4]Rü ngẽmaca̲x pexca̲x tanaxümatü i ñaa ore nax wüxigu aixcüma itaãẽgüxũca̲x.

### Tupana rü ngóonexũ nixĩ

[5]Rü ñaa nixĩ ga ore ga tomaxã nüxũ yaxuxũ ga Ngechuchu ya Cristu. Rü pemaxã nüxũ tixu nax ngóonexũ yixĩxũ ya Tupana, rü nawa rü nataxuma i ẽanexũ, rü bai i íxraxũ.

[6]Rü ngẽxguma chi: “Tanatü ya Tupanatanüxũ tixĩgü”, ñagügu, natürü ẽanexũ̃wa imaxẽgu, rü tidoraemare rü tama tixaixcümagü.

[7]Natürü ngẽxguma chi Tupanarüxũ ngóonexũ̃wa imaxẽgu, rü yigütanüxũ tixĩgü, rü Tupana Nane ya Ngechuchu rü nagümaxã tüxṹ inayanaxoxẽxẽ i guxũ̃ma i pecadugü.

[8]Ngẽxguma chi nüxũ ixuxgu rü: “Changearü pecadua̲x”, ñagügu, rü yigütama tawomüxẽxẽ, rü tidoraemare.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

9Natürü ngẽxguma chi Tupanamaxã nüxũ̃ ixuxgu i tórü pecadugü, rü nüma ya Tupana ya ixaixcümacü rü tá tüxṹ nüxũ̃ inarüngüma i tórü pecadugü rü tá inayanaxoxẽxẽ i guxũ̃ma i tórü chixexũ̃gü.

10Natürü ngẽxguma chi ñagügu: “Tangearü pecaduq̱axgü”, ñagügu, rü doratq̱aq̱ax nüxũ̃ tawogü ya Tupana rü tama aixcüma tawa nangẽxma i norü ore.

## 1 Cuáũ̃ 2

### Cristu nixĩ ya tórü chogüruxũ̃ ixĩcü

1Pa Chauxacügüx, pexcq̱ax chanaxümatü i ñaa ore nax tama pecadu pexügüxũ̃cq̱ax. Natürü ngẽxguma chi wüxíe pecadu uxgu, rü Tupanap̲exewa tüxṹ nangẽxma ya tümaarü chogüruxũ̃. Rü yimá nixĩ ya Ngechuchu ya Cristu ya aixcüma mecü ixĩcü.

2Rü nüma ga Ngechuchu ya Cristu nixĩ ga nügü inaxãxũ̃ rü nayuxũ̃ nax naxütanüãxũ̃cq̱ax ga tórü pecadugü. Rü tama tórü pecadugüxicatama naxütanü, natürü guxũ̃ma i duũ̃xũ̃güarü pecadugü rü ta naxütanü.

3Rü ngẽxguma chi naga ixĩnüegu i norü mugü, rü nüxũ̃ tacuq̱ax nax aixcüma Tupanaxũ̃ icuáxũ̃.

4Natürü ngẽxguma chi wüxíe ñagügu: “Choma rü Tupanaxũ̃ chacuq̱ax”, ñagügu, natürü tama naga taxĩnügu i ngẽma norü mugü, rü wüxi i doratq̱axáxũ̃ tixĩ rü tama nawa nangexma i ngẽma ore i aixcüma ixĩxũ̃.

5Natürü yíxema naga ĩnüxe i norü mugü, rü aixcüma Tupanaxũ̃ tangechaũ̃. Rü ngẽmawa nango̲x nax aixcüma Tupanaarü duũ̃xũ̃ tixĩxũ̃.

6Rü yíxema ñagüxe: “Tupanaarü duũ̃xũ̃ chixĩ”, ñagüxe, rü name nixĩ nax mea tamaxũ̃xũ̃ yema Ngechuchu ya Cristu mea maxũ̃xũ̃rüxũ̃.

### Tupanaarü mu i ngexwacq̱axũ̃xũ̃

7Pa Chauenexẽgüx, ñaa Tupanaarü mu i pexcq̱ax chaxümatüxũ̃ rü tama wüxi i ngexwacq̱axũ̃xũ̃ i mu nixĩ. Rü ngẽmatama mu ga noxritama peyaxõgügu


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

peyauxgüxũ nixĩ i pexca̱x chaxümatüxũ. Rü ngẽmatama mu nixĩ i ngẽma ore ga marü nüxũ pexĩnüexũ.

[8]Natürü ñaa Tupanaarü mu i pexca̱x chaxümatüxũ rü nangexwacaxũ. Rü ñaa mu i aixcüma ixĩxũ rü Cristuwa nangẽxma rü ngẽxgumarüxũ ta pewa nangẽxma. Rü yema ẽanexũ ga noxri nawa peyexmagüxũ rü narüxochigü rü ñu̱xma rü ngẽma ngóonexũ i aixcüma ixĩxũwa pengẽxmagü.

[9]Rü ngẽxguma chi wüxíe ñagügu: “Choma rü ngóonexũwa changexma”, ñagügu, natürü tümaenexẽchi taxaixgu, rü ẽanexũwatama tangexma.

[10]Yíxema tümaenexẽxũ ngechaũxe rü ngóonexũwa tangexma, rü nataxuma i ta̱xacü i chixexũgu tüxũ ngu̱xẽẽxũ.

[11]Natürü yíxema tümaenexẽchi aixe, rü ẽanexũwatama tangexma, rü ẽanexũgu tixũ. Rü tama nüxũ tacua̱x nax ngextá taxũxũ, erü ngẽma ẽanexũ rü tüxũ nixoxetüxẽxẽ.

[12]Pa Chauxacügüx, pexca̱x chanaxümatü erü Tupana rü Cristugagu marü pexṹ nüxũ narüngũma i perü pecadugü.

[13]Pa Papágüx, pexca̱x chanaxümatü i ñaa ore erü marü nüxũ pecua̱x ga gumá noxriarü ügügumama yexmacü. Pa Ngextu̱xücügüx, pexca̱x chanaxümatü erü marü nüxũ perüyexera i Chataná i chixexũarü üruxũ.

[14]Pa Chauxacügüx, pexca̱x chanaxümatü erü marü nüxũ pecua̱xgü ya Tanatü ya Tupana. Pa Papágüx, pexca̱x chanaxümatü erü marü nüxũ pecua̱xgü ya gumá noxriarü ügügumama yexmacü. Pa Ngextu̱xücügüx, pexca̱x chanaxümatü erü peporae, rü peãẽwa nangẽxmaecha i Tupanaarü ore, rü marü nüxũ perüyexera i ngẽma chixexũarü üruxũ i Chataná.

[15]¡Taxṹ i pexṹ nangúchaũxũ i ñoma i naane rü norü ngẽmaxũgü! Ngẽxguma chi texéaxṹ nangúchaũgu i ñoma i naane rü tama Tanatü ya Tupanaxũ tangechaũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16Erü guxũma i ngúchaũgü i ñoma i naanewa ngẽxmagüxũ rü ñoma i naanearütama nixĩ rü tama Tupanaarü nixĩ. Rü ngẽma nixĩ i taxũnearü ngúchaũgü, rü taxetüarü ngúchaũgü, rü diẽrumaxã yigü icua̱xüũgüxũ.

17Natürü ñoma i naane rü guxũma i ngẽma ngúchaũgü i chixexũgü i nawa ngẽxmagüxũ rü tá narüxo. Natürü yíxema Tupanaga ĩnüxe rü guxũgutáma tamaxũ.

### Ore i aixcüma ixĩxũchiga rü ore i dora ixĩxũchiga

18Pa Chauxacügüx, paxa tá nawa nangu nax iyanaxoxũ i ñoma i naane. Pema rü marü nüxũ pexĩnüchiga rü tá ínangu i Cristuarü uanü, natürü marü ínangugü i muxũma. Rü ngẽmawa nüxũ tacua̱x nax marü nagúxchaũxũ i ñoma i naane.

19Rü ngẽma Cristuarü uanügü rü tatanüwatama nangẽxmagüchire̱x, natürü tama aixcüma tatanüxũ nixĩgü, erü ngẽxguma chi tatanüxũ yixĩgügu rü tatanügu chitama narücho. Natürü marü tatanüwa ínachoxũ nax meama nangóxũca̱x nax tama aixcüma tatanüxũ yixĩgüxũ.

20Natürü guxãma i pema rü Cristu ya Üünecü marü pexna nanamu i Naãxẽ ya Üünexũ, rü ngẽmaca̱x meama nüxũ pecua̱x i Tupanaarü ore i aixcüma ixĩxũ.

21Rü tama nax tama nüxũ pecuáxũ i ngẽma ore nixĩ i pexca̱x chanaxümatüxũ. Rü pema rü marü meama nüxũ pecua̱x i ngẽma ore i aixcüma ixĩxũ, rü ngẽmaca̱x nixĩ i pexca̱x chanaxümatüxũ. Rü pema nüxũ pecua̱x rü ngẽma ore i aixcüma ixĩxũ̃wa rü taxucürüwama dora nawa ne naxũ.

22¿Texé tixĩ ya idorata̱xáxe? Yíxema ñagüxe: “Ngechuchu rü tama aixcüma Cristu ya Tupana Nane nixĩ”, ñagüxe. Rü yíxema tixĩ ya Cristuarü uanü, erü tama nüxũ tacuáxchaũ̃ ya Tanatü ya Tupana rü Nane ya Ngechuchu.

23Guxãma ya yíxema tama nüxũ cuáxchaũ̃xe ya Tupana Nane ya Ngechuchu, rü ngẽxgumarüxũ ta tama nüxũ tacuáxchaũ̃ ya Tanatü ya Tupana. Natürü yíxema Ngechuchuaxṹ yaxṍxe, rü Tanatü ya Tupanaaxṹ rü ta tayaxõ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[24]Rü ngẽmacax name nixĩ i peyaxõgüama i ngẽma ore ga noxri nüxũ pexĩnüexũ. Rü ngẽxguma peyaxõgüamagu i ngẽma ore ga noxri nüxũ pexĩnüexũ, rü aixcüma Tanatü ya Tupanaarü rü Nane ya Ngechuchuarü duũxũgü pixĩgü.

[25]Rü nümatama ya Ngechuchu ya Cristu nixĩ i tamaxã inaxunetaxũ nax tüxna naxããxũcax i maxũ i taguma gúxũ.

[26]Nangexma i duũxũgü i pexũ womüxẽẽgüchaũxũ nax Tupanana pixĩgachixũcax. Rü ngẽmacax nixĩ i pexcax chanaxümatüxũ i ñaa ore.

[27]Natürü Cristu rü marü pexna nanamu i Naãxẽ ya Üünexũ, rü nüma rü pewa namaxũ. Rü ngẽmacax tama penaxwax i to i perü ngúexẽẽruxũ, erü nümatama i Naãxẽ ya Üünexũ rü pexũ nangúexẽxẽ i guxũma. Rü norü nguxẽẽtae rü aixcüma nixĩ rü tama dora nixĩ. Rü ngẽmacax name nixĩ nax guxũguma Cristuaxṹ peyaxõgüxũ, ngẽma Naãxẽ ya Üünexũ pexũ ngúexẽẽxũrüxũ.

[28]Rü ñuxmax, Pa Chauxacügüx, rü name nixĩ nax meama Cristuaxṹ peyaxõgüxũ nax tama nüxũ imuũexũcax, rü tama ixãneexũcax napexewa i ngẽxguma wena nua naxũxgu.

[29]Pema nüxũ pecuax nax Cristu rü aixcüma mecü yixĩxũ. Rü ngẽxgumarüxũ ta name nixĩ nax nüxũ pecuáxũ nax guxũma i duũxũgü i aixcüma mexũ ügüxũ rü Tupanaxacügü nax yixĩgüxũ.

## 1 Cuáũ̃ 3

### Tupanaxacügüchiga

[1]¡Dücax, Pa Chauenexẽgüx, ñuxãcü poraãcü tüxũ nangechaũ ya Tanatü ya Tupana! Rü ngẽmacax nixĩ i naxacügümaxã tüxũ naxuxũ i nümax. Rü aixcüma naxacügü tixĩgü. Rü ngẽmacax ñoma i naanecüax i duũxũgü rü tama tüxũ nacuaxgüchaũ erü Tupanaxũ rü ta tama nacuaxgüchaũ.

[2]Pa Chauenexẽgü ya Pexũ Changechaũgüxe, ñuxma rü marü Tupanaxacügü tixĩgü. Rü woo tama tüxũ nüxũ nacuaxẽxẽ nax ñuxãcü tá ixĩgüxũ i yixcüra,


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

natürü nüxũ tacuax nax Ngechuchurüxũ tá ixĩgüxũ i ngẽxguma nüma nangoxgu, erü tá nüxũ tadau nax nañuxraũxũ i nüma.

3Rü guxãma ya yíxema yaxõgüxe nax Ngechuchurüxũ tá tixĩxũ, rü tügüna tadau nax Ngechuchu ya Cristurüxũ tamexũ.

4Natürü guxãma ya yíxema pecadu ügüxe, rü chixexũ nixĩ i taxüxũ. Erü ngẽxguma tama Tupanaga taxĩnügu, rü pecadu taxü.

5Pema rü marü nüxũ pecuax rü Ngechuchu ya Cristu rü ñoma ga naanewa naxũ nax iyanaxoxẽẽãxũcax i pecadugü. Natürü i nüma rü taguma pecadu naxü.

6Rü ngẽmacax guxãma ya yíxema aixcüma nüxṹ yaxõgüxe, rü tama pecadu taxügüecha. Natürü guxãma ya yíxema pecadu ügüechaxe, rü taguma Cristuxũ tadau, rü taguma nüxũ tacuax.

7Pa Chauxacügüx, ¡taxṹ i naga pexĩnüexũ i ngẽma duũxũgü i pexũ womüxẽẽgüchaũxũ! Yíxema mexũ ṹxe rü aixcüma mecü tixĩ, ngẽxgumarüxũ ya Cristu nax aixcüma mecü yixĩxũrüxũ.

8Natürü yíxema pecadu üechaxe rü ngẽmawa tüxũ tacuax nax Chatanáarü duũxũ tixĩxũ, erü nüma i Chataná rü noxriarü ügügumama pecadu naxüecha. Rü yemacax ga Tupana Nane rü ñoma ga naanewa naxũ nax iyanaxoxẽẽãxũcax ga yema Chataná üxũ.

9Rü yíxema Tupanaxacü ixĩxẽ rü tama pecadu taxüecha, erü Tupanacüma tümawa nangẽxma. Rü taxuacüma pecadu taxüecha erü Tupanaxacü tixĩ.

10Rü marü nüxũ tacuax nax texé tixĩgüxũ ya Tupanaxacügü rü texé tixĩgüxũ ya Chatanáxacügü. Erü yíxema tama mexũ ṹxe rü tama tümaenexẽxũ ngechaũxe, rü tama Tupanaxacü tixĩ.

### Name nixĩ nax yigü ingechaũgüxũ

11Rü yema nüxíra marü nüxũ pexĩnüexũ ga ore rü ñaa nixĩ. Rü name nixĩ nax guxãma yigü ingechaxũgüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

12Rü tama tanaxwa̲xe nax Caíũ̃rüxũ̃ ixĩgüxũ̃. Nüma rü Chatanáarü duũ̃xũ̃ nixĩ rü naenexẽxũ̃ nima̲x. ¿Rü ta̲xacücа̲x nixĩ ga yamáaxũ̃? Nayama̲x yerü yema nüma naxüxũ̃ rü tama name, rü yema naenexẽ üxũ̃ rü name.

13Pa Chauenexẽgüx, ¡taxṹ i peba̲ixãchiãẽgüxũ̃ ega pexchi naxaiegu i ñoma i naanecüã̲x i duũ̃xũ̃gü!

14Yixema rü marü nüxna ítanguxũ̃ i ngẽma yu, rü ñu̲xma rü marü maxũ̃wa tangexmagü. Nüxũ̃ tacua̲x i ngẽma erü nüxũ̃ tangechaũ̃gü i taenexẽgü. Yíxema tama tümaenexẽxũ̃ ngechaũ̃xe rü yuxme̲xwa tangexma.

15Rü yíxema tümaenexẽchi aixe rü wüxi i máẽtaxũ̃ tixĩ. Rü pema nüxũ̃ pecua̲x rü wüxi i máẽtaxũ̃ rü nüxṹ nataxuma i norü maxũ̃ i taguma gúxũ̃.

16Rü Ngechuchu ya Cristu rü tórü pecaduca̲x nayu, rü yemawa tüxũ̃ nüxũ̃ nadauxẽxẽ i ngẽma ngechaũ̃ i aixcüma ixĩxũ̃. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta i yixema, rü tanaxwa̲xe nax íimemarexũ̃ nax taenexẽ i yaxõgüxũ̃ca̲x inaxãxũ̃ i tórü maxũ̃.

17Rü ngẽxguma chi texéaxṹ nangẽxmagu i taxũ̃ i tümaarü diẽru, rü chi nüxũ̃ tada̲u̲xgu i tümamücü nax nüxṹ nataxuxũ̃ rü tama nüxũ̃ tarüngũ̃xẽẽgu, rü taxuacüma ñatagürü: “Choma rü Tupanaxũ̃ changechaũ̃”, ñatagürü.

18Pa Chauxacügüx, tama name i taa̲xmaxã rü tórü oremaxãxicatama nüxũ̃ tangechaũ̃ i taenexẽ. Natürü tanaxwa̲xe i tórü maxũ̃maxã rü tórü ü i mexũ̃maxã nüxũ̃ tangechaũ̃.

### Tama taxãnee nax Tupanana ingaicamagüxũ̃

19-20Rü ngẽxguma aixcüma yigü ingechaũ̃gügu, rü ngẽmawa nüxũ̃ tacua̲x nax tawa nangẽxmaxũ̃ i ngẽma ore i aixcüma ixĩxũ̃, rü nüxũ̃ tacua̲x nax Tupanape̲xewa naxacügü ixĩgüxũ̃. Rü woo taãẽwa nagu rüxĩnügu nax tama Tupanaxacü ixĩgüxũ̃, natürü nüxũ̃ tacua̲x nax taãẽarü yexera yixĩxũ̃ ya Tupana rü nüma rü guxũ̃xũ̃ma nacua̲x.

21Pa Chauenexẽgü ya Pexũ̃ Changechaũ̃güxe, ngẽxguma taãẽwa nüxũ̃ icua̲xgu nax Tupanaxacüxüchi ixĩgüxũ̃, rü tama taxãnee nax nüxna ingaicamagüxũ̃ ya Tanatü ya Tupana.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

22Rü nüma tá tüxna nanaxã i guxũma i ngẽma naxca̲x íicaxũ, erü naga taxĩnüe i ngẽma tüxũ namuxũ rü tanaxü i ngẽma nüma namaxã nataãẽxũ.

23Rü nüma tüxũ namu nax Nane ya Ngechuchu ya Cristuaxṹ yaxõgüxũ rü yigü ingechaũgüxũ, yema nüma tüxũ namuxũ̃rüxũ.

24Rü yíxema naga ĩnüxe i ngẽma Tupana tüxũ muxũ, rü aixcüma Tupanaarü duũ̃xũ tixĩ rü nüma ya Tupana rü tümawa namaxũ. Rü nüxũ tacua̲x nax Tupanaarü duũ̃xũ̃gü ixĩgüxũ rü tawa nax namaxũ̃xũ, erü tawa namaxũ i Naãxẽ ya Üünexũ ga Tupana tüxna namuxũ.

## 1 Cuáũ̃ 4

### Yíxema tüxṹ nangẽxmaxe i Tupanaãxẽ ya Üünecü rü yíxema tüxṹ nangẽxmaxe i Cristuarü uanüãxẽ

1Pa Chauenexẽgü ya Pexũ Changechaũgüxe, ¡Taxú́ i nüxṹ peyaxõgüxũ i guxũma i ngẽma nügü ixugügüxũ nax Tupanaarü orearü uruũ̃gü yixĩgüxũ! Rü name nixĩ i penangugü i norü ore nax nüxũ pecuáxũca̲x rü aixcüma Tupanaãxẽ yixĩxũ i nawa idexaxũ, rüe̲xna tama. Erü guxũ̃wama i ñoma i naanewa rü nangẽxma i muxũma idorata̲a̲xgüxũ i nügü ixugüxũ nax Tupanaarü orearü uruũ̃gü yixĩgüxũ.

2Rü name nixĩ i penangugü i norü ore nax nüxũ pecuáxũ nax texé tixĩxũ ya yíxema aixcüma Tupanaãxẽ tümawa ngẽxmaxe. Rü guxũma i orearü uruũ̃gü i nüxũ ixugüxũ nax duũ̃xũ̃rüxũ ñoma ga naanewa nanguxũ ya Ngechuchu ya Cristu, rü ngẽma nixĩ i aixcüma Tupanaãxẽ nawa idexaxũ.

3Natürü guxũma i ngẽma orearü uruũ̃gü i tama nüxũ ixugüxũ nax duũ̃xũ̃rüxũ ñoma ga naanewa nanguxũ ga Ngechuchu ya Cristu, rü ngẽma rü tama nüxṹ nangẽxma i Tupanaãxẽ ya Üünecü, rü Cristuarü uanüãxẽ nixĩ i nawa ngẽxmaxũ. Marü nüxũ pexĩnüe nax ínanguxchaũ̃xũ i Cristuarü uanü, natürü ñu̲xma rü marü ñoma i naanewa nangẽxma.

4Pa Chauxacügüx, pema rü Tupanaxacügü pixĩgü. Rü marü nüxũ perüyexera i ngẽma dorata̲a̲xgüxũ. Erü ngẽma Tupanaãxẽ ya Üünecü i peãẽwa


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngẽxmaxũ̃ rü marü nüxũ̃ narüyexera i ngẽma Cristuarü uanü i ñoma i naanewa ngẽxmaxũ̃.

5Rü nümgü i Cristuarü uanüarü duũ̃xũ̃gü rü ñoma i naanearü duũ̃xũ̃gü nixĩgü. Rü ngẽmacax̲ ñoma i naanewa ngẽxmaxũ̃chiga nidexagü. Rü ñoma i naanecüax̲ i duũ̃xũ̃gü rü nüxũ̃́ inarüxĩnüe.

6Natürü i yixema rü Tupanaxacügü tixĩgü. Rü yíxema Tupanaxũ̃ cuáxe rü tüxũ̃́ itarüxĩnü. Natürü yíxema tama Tupanaxũ̃ cuáxe rü tama tüxũ̃́ itarüxĩnü. Rü ngẽmawa nüxũ̃ tacuax̲ nax texé tixĩgüxũ̃ ya aixcüma Tupanaãxẽarü duũ̃xũ̃gü ixĩgüxe rü texé tixĩgüxũ̃ ya uanüarü duũ̃xũ̃gü ixĩgüxe.

### Tupana tüxũ̃ nangechaũ̃

7Pa Chauenexẽgü ya Pexũ̃ Changechaũ̃güxe, name nixĩ nax yigü ingechaũ̃güxũ̃, erü Tupanawa ne naxũ i ngẽma nax yigü ingechaũ̃güxũ̃. Rü guxãma ya yíxema tümaenexẽxũ̃ ngechaũ̃xe rü Tupanaxacü tixĩ rü Tupanaxũ̃ tacuax̲.

8Yíxema tama tümaenexẽxũ̃ ngechaũ̃xe rü tama Tupanaxũ̃ tacuax̲, erü nüma nixĩ i guxãxũ̃ nangechaũ̃xũ̃.

9Tupana rü ñoma ga naanewa nanamu ga Nane ya nügümaxã wüxicacü nax yimágagu tüxũ̃́ nangẽxmaxũ̃cax̲ i maxũ̃ i taguma gúxũ̃. Rü yemawa Tupana tüxũ̃ nüxũ̃ nadauxẽxẽ nax tüxũ̃ nangechaũ̃xũ̃.

10Rü ngẽma ngechaũ̃ i aixcüma ixĩxũ̃ rü tama Tupanaxũ̃ tangechaũ̃wa nango̲x. Natürü Tupana rü ñoma ga naanewa nanamu ga Nane nax taxcax̲ nayuxũ̃cax̲ rü naxütanüãxũ̃cax̲ ga tórü pecadugü. Rü yemawa inanawe̲x i ngẽma ngechaũ̃ i aixcüma ixĩxũ̃.

11Pa Chauenexẽgü ya Pexũ̃ Changechaũ̃güxe, yexguma yemaacü tüxũ̃ nangechaũ̃gu ga Tupana, rü ngẽmacax̲ name nixĩ i yixema rü ta yigü tangechaũ̃gü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[12]Taguma texé Tupanaxũ tadau. Natürü ngẽxguma aixcüma yigü ingechaũgügu, rü Tupana rü tawa namaxũ rü norü ngechaũ rü tórü maxũwa nango̲x.

[13]Rü nüma rü marü tüxna nanamu ga Naãxẽ ya Üünexũ. Rü ngẽmawa nüxũ tacua̲x nax aixcüma norü duũxũgü ixĩgüxũ rü nüma rü tawa nax namaxũxũ.

[14]Rü tomatama nüxũ tadaugü rü nüxũ tixuchigagü nax Tanatü ya Tupana núma namuxũ ga Nane nax guxũma i duũxũgüxũ namaxẽxẽẽxũca̲x.

[15]Rü yíxema yaxóxe rü nüxũ ixuchigaxe nax Tupana Nane yixĩxũ ya Ngechuchu, rü aixcüma Tupanaarü duũxũ tixĩ, rü Tupana rü tümawa namaxũ.

[16]Rü ngẽmaãcü nüxũ tacua̲x rü tayaxõgü nax Tupana rü poraãcü tüxũ nangechaũxũ. Rü nüma nixĩ i guxãxũ nangechaũxũ. Rü yíxema tümaenexẽxũ ngechaũxe, rü Tupanaarü duũxũ tixĩ, rü nüma ya Tupana rü tümawa namaxũ.

[17]Rü ngẽxguma aixcüma taenexẽxũ ingechaũgügu, rü tórü maxũwa nango̲x i ngẽma ngechaũ, rü taxũtáma nüxũ tamuũe i ngẽma ngunexũ i nagu Tupana tüxũ yacagüxũgu naxca̲x i tórü maxũ. Erü yixema rü ñoma i naanewa rü Ngechuchurüxũ tixĩgü.

[18]Rü ngẽxguma aixcüma yigü ingechaũgügu, rü taxuca̲xma tü̲xcüũ tamuũe. Rü ngẽma ngechaũ i aixcüma ixĩxũ rü inayanaxoxẽxẽ i ngẽma muũ. Rü yíxema muũxe rü nagu tarüxĩnü nax ngürüãchi tá tapoxcuxũ. Rü ngẽxguma chi texé poxcuca̲x muũgu rü tümagagu nixĩ erü tama aixcüma tümaenexẽxũ tangechaxũ.

[19]Rü yixema rü Tupanaxũ tangechaũgü, yerü nüma rü nüxíra tüxũ nangechaũ.

[20]Ngẽxguma chi texé ñagügu: “Choma rü Tupanaxũ changechaũ”, ñagügu, natürü tümaenexẽchi taxaixgu, rü tidora. Erü ngẽxguma tama nüxũ tangechaũgu i tümaenexẽ i nüxũ tadauxũ, rü taxuacüma nüxũ tangechaũ ya Tupana ya tama nüxũ tadaucü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[21]Rü Ngechuchu ya Cristu tamaxã nüxũ̃ nixu i ñaa mu, rü ñanagürü: “Yíxema Tupanaxũ̃ ngechaũ̃xe, rü tanaxwa̱xe nax tümaenexẽxũ̃ rü ta tangechaũ̃xũ̃”, ñanagürü.

## 1 Cuáũ̃ 5

### Nüxũ̃ tarüyexera i ngẽma ngúchaũ̃gü i ñoma i naanewa ngẽxmagüxũ̃

[1]Guxũ̃ma ya yíxema yaxṍxe nax Cristu yixĩxũ̃ ya Ngechuchu, rü Tupana nane tixĩ. Rü guxãma ya yíxema Tanatü ya Tupanaxũ̃ ngechaũ̃güxe, rü nüxũ̃ tangechaũ̃ ta i naxacügü.

[2]Rü ngẽxguma Tupanaxũ̃ ingechaũ̃gügu rü naxũ̱xgu i ngẽma nüma tüxũ̃ namuxũ̃, rü nüxũ̃ tacua̱x nax nüxũ̃ ingechaũ̃güxũ̃ ta i ngẽma naxacügü ixĩgüxũ̃.

[3]Rü ngẽxguma aixcüma Tupanaxũ̃ ingechaũ̃gügu rü naga taxĩnüe i ngẽma tüxũ̃ namuxũ̃. Rü ngẽma tüxũ̃ namuxũ̃ rü tama naguxcha nax naga ixĩnüexũ̃.

[4]Erü guxãma ya yíxema aixcüma Tupanaxacü ixĩxẽ, rü tama ñoma i naanearü ngúchaũ̃ i chixexũ̃gu tarüxĩnü. Rü tórü õgagu nüxũ̃ tarüyexera i ngẽma ngúchaũ̃gü i ñoma i naanewa ngẽxmagüxũ̃.

[5]Rü yíxema yaxṍxe nax Tupana Nane yixĩxũ̃ ya Ngechuchu, rü yíxema tixĩ ya nüxũ̃ rüporamaexẽ i ñoma i naanearü ngúchaũ̃ i chixexũ̃gü.

### Ore i Tupana Nanechiga

[6]Rü nüxũ̃ tacua̱x nax aixcüma Tupana Nane yixĩxũ̃ ya Ngechuchu. Yerü yexguma ñoma ga naanewa nayexmagu rü dexáwa ínabaiegu, rü nümatama ga Tupana nüxũ̃ nixu nax Nane yixĩxũ̃. Rü yexguma curuchagu nayũ̱xgu rü nagü inabaãgu ga Ngechuchu, rü Tupana rü wenaxarü inanawe̱x nax aixcüma Nane nax yixĩxũ̃. Rü yexgumarüxũ̃ ta ga Naãxẽ ya Üünexũ̃ i taguma idoraxũ̃, rü tüxũ̃ nüxũ̃ nacua̱xẽxẽ nax aixcüma Tupana Nane nax yixĩxũ̃.

[7]Rü ngẽmaãcü tüxũ̃́ nangẽxma i tomaepü̱x i cua̱xruũ̃gü i tüxũ̃ nüxũ̃ cua̱xẽẽxũ̃ nax aixcüma Tupana Nane yixĩxũ̃ ya Ngechuchu.

[8]Rü norü wüxi nixĩ i Naãxẽ ya Üünexũ̃, rü norü taxre nixĩ ga yema Tupanaga ga yexguma Ngechuchu dexáwa íbaiegu, rü norü tomaepü̱x nixĩ nax


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

naxẽanexũ̃ ga yexguma curuchagu nagü inabaãgu ga Ngechuchu. Rü guxũma i ngẽma tomaepũ̱x i cua̱xruũ̃gü, rü nüxũ̃ nixu nax aixcüma Tupana Nane yixĩxũ̃ ya Ngechuchu.

9Rü tayaxõgü i duũ̃xũ̃güarü ore, natürü Tupanaarü ore nixĩ i yexeraãcü aixcüma ixĩxũ̃. Erü Tupana nixĩ ya tamaxã nüxũ̃ ixucü nax Ngechuchu rü Nane yixĩxũ̃.

10Rü yíxema nüxṹ̃ yaxṍxe ya Tupana Nane rü nüxũ̃ tacua̱x nax aixcüma yixĩxũ̃ i ngẽma ore ya Tupana nüxũ̃ ixuxũ̃ i Nanechiga. Natürü yíxema tama Tupanaaxṹ̃ yaxṍxe rü dorata̱a̱x nüxũ̃ tawogü ya Tupana erü tama tayaxõ i ngẽma ore ya Tupana nüxũ̃ ixuxũ̃ i Nanechiga.

11Rü yema Tupana nüxũ̃ ixuxũ̃ ga ore nixĩ nax nüma rü tüxna naxããxũ̃ i maxũ̃ i taguma gúxũ̃. Rü ngẽma maxũ̃ i tüxna naxãxũ̃ rü Nanegagu tüxṹ̃ nangẽxma.

12Yíxema nüxṹ̃ yaxṍxe ya Tupana Nane rü tüxṹ̃ nangẽxma i ngẽma maxũ̃ i taguma gúxũ̃. Natürü yíxema tama nüxṹ̃ yaxṍxe ya yimá Tupana Nane rü tama tüxṹ̃ nangẽxma i ngẽma maxũ̃.

### Cuáũ̃ rü ñuxre ga ucu̱xẽgu nayacua̱xẽxẽ ga norü popera

13Pa Chauenexẽgüx ya Tupana Naneaxṹ̃ Yaxõgüxex, pexca̱x chanaxümatü i ñaa ore nax nüxũ̃ pecuáxũca̱x nax pexṹ̃ nangẽxmaxũ̃ i maxũ̃ i taguma gúxũ̃.

14Rü ngẽmaca̱x tama taxãnee nax nüxna ingaicamagüxũ̃ ya Tupana. Rü nüxũ̃ tacua̱x rü nüma tüxũ̃ naxĩnü i ngẽxguma norü ngúchaũ̃ yixĩxgu i ngẽma naxca̱x nüxna ica̱xaxũ̃.

15Rü ngẽxguma nüxũ̃ icua̱xgu nax nüma tüxṹ̃ nüxũ̃ naxĩnüxũ̃ i tórü yumüxẽ i ngẽxguma ta̱xacücа̱x nüxna ícaxgu, rü ngẽxgumarüxũ̃ ta nüxũ̃ tacua̱x nax nüma rü tá tüxna naxããxũ̃ i ngẽma naxca̱x nüxna ica̱xaxũ̃.

16Rü ngẽxguma chi texé nüxũ̃ da̱u̱xgu i tümaenexẽ nax pecadu naxüxũ̃, rü name nixĩ nax naxca̱x yumüxẽxũ̃ ega tama pecadu i iyanatauxẽẽxũ̃ yixĩxgu. Rü Tupana tá nanamaxẽxẽ i ngẽma tümaenexẽ ega tama pecadu i iyanatauxẽẽxũ̃ yixĩxgu. Nangexma i pecadu i tüxũ̃ iyarütauxẽẽxũ̃. Rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngẽxguma ngẽma pecaduwe naxũãmagu i wüxi i peenexẽ, rü tama pexũ̃ chamu nax naxca̱x peyumüxẽgüxũ̃.

17Guxũ̃ma i chixexũ̃ i ixüxũ̃, rü pecadu nixĩ. Natürü nangẽxma i pecadu i tama tüxũ̃ iyarütauxẽẽxũ̃.

18Rü nüxũ̃ tacua̱x, rü yíxema Tupanaxacü ixĩxẽ, rü tama pecadu taxüecha, erü nüma ya Tupana Nane rü tüxna nadau. Rü Chataná rü taxuacüma tümamaxã inacua̱x.

19Nüxũ̃ tacua̱xgü nax Tupanaxacügü ixĩgüxũ̃, natürü guxũ̃ma i ñoma i naanecüa̱x rü Chatanáme̱xẽwa nangẽxmagü.

20Rü nüxũ̃ tacua̱x ta nax ñoma ga naanewa nanguxũ̃ ga Tupana Nane. Rü nüma nixĩ i tüxna naxããxũ̃ ga cua̱x nax nüxũ̃ icua̱xgüxũ̃ca̱x ya yimá aixcüma Tupana ixĩcü. Rü yixema rü norü duũ̃xũ̃gü tixĩgü ya yimá aixcüma Tupana ixĩcü, erü Nane ya Ngechuchu ya Cristuarü duũ̃xũ̃gü tixĩgü. Rü nüma ya Tupana Nane nixĩ i aixcüma Tupana ixĩcü, rü nüma nixĩ i tüxna naxããxũ̃ i maxũ̃ i taguma gúxũ̃.

21Pa Chauxacügüx, ¡Pegüna pedaugü nax tama nüxũ̃́ peyaxõgüxũ̃ca̱x i ngẽma tupananetachicüna̱xãgü!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

# 2 Cuáũ

## 2 Cuáũ 1

### Cuáũ rü yaxõgüxũxũ narümoxẽ

[1]Pa Chauenexẽgü i Yaxõgüxe ya Tupana Pexũ̃ Dexex, pexca̱x chanaxümatü i choma i Cuáũ̃ i yaxõgüxũarü ãẽxgacü nax chixĩxũ̃. Choma rü aixcüma pexũ̃ changechaũ̃. Rü tama i chaxica, natürü guxũma i ngẽma nüxũ̃ cua̱xgüxũ̃ i Tupanaarü ore i aixcüma ixĩxũ̃, rü ngẽxgumarüxũ̃ ta pexũ̃ nangechaũ̃gü.

[2]Pexũ̃ changechaũ̃ erü toxrüxũ̃ nüxũ̃ pecua̱x i ngẽma ore i aixcüma ixĩxũ̃ i guxũ̃gutáma tawa ngẽxmaxũ̃.

[3]Rü chanaxwa̱xe i nüma ya Tanatü ya Tupana rü Nane ya Ngechuchu ya Cristu poraãcü pexũ̃ rüngũ̃xẽẽgü rü nüxṹ pengechaũ̃tümüxũ̃gü rü pexũ̃ nataãẽxẽẽgü, erü nüxũ̃ pecua̱x i ngẽma ore i aixcüma ixĩxũ̃ rü pegü pengechaũ̃gü.

[4]Rü poraãcü chataãxẽ ga yexguma nüxũ̃ chada̱u̱xgu nax ñuxãcü ñuxre i petanüxũ̃ rü aixcüma mea naga nax naxĩnüexũ̃ i ngẽma ore i aixcüma ixĩxũ̃, yema Tanatü ya Tupana tüxũ̃ muxũ̃rüxũ̃.

[5]Rü ña̱u̱xmax, Pa Chauenexẽgü ya Pexũ̃ Changechaũ̃güxe, rü pexna nüxũ̃ chacua̱xãchixẽxẽ nax namexũ̃ nax yigü ingechaũ̃güxũ̃. Rü ngẽma rü tama wüxi i ngexwaca̱xũ̃xũ̃ i Tupanaarü mu nixĩ. Natürü yematama nixĩ ga mu ga noxritama peyaxõgügu peyauxgüxũ̃.

[6]Ngẽxguma yigü ingechaũ̃gügu, rü ngẽmawa nüxũ̃ tacua̱x nax marü yanguxẽẽxũ̃ i Tupanaarü mugü. Rü ngẽma nax pegü pengechaxũ̃güxũ̃ rü ngẽmatama nixĩ i mu ga noxritama peyaxõgügu nüxũ̃ pexĩnüexũ̃.

### Cristuarü uanügü i womüxẽxẽwa̱xegüxũ̃

[7]Guxũ̃wama i ñoma i naanewa rü nanaxĩane i muxũ̃ma i womüxẽẽwa̱xegüxũ̃. Rü tama nayaxõgü nax Ngechuchu ya Cristu rü duũ̃xũ̃xũ̃ yaxĩxũ̃. Rü ngẽma ngẽmaãcü idexaxũ̃, rü wüxi i womüxẽẽruxũ̃ nixĩ, rü Cristuarü uanü nixĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[8]¡Pexũãẽgü nax taxúema pexũ̃ womüxẽxẽgüxũ̃ca̱x nax tama natüca̱xma yixĩxũ̃ca̱x i torü puracü i petanüwa taxüxũ̃! Rü name nixĩ i peyaxõgüama nax penayaugüxũ̃ca̱x i ngẽma ãmare ya Tupana pexna ãxchaũ̃xũ̃.

[9]Rü yíxema nangupetüxẽẽ́xe ga yema Cristu tüxũ̃ ngúexẽẽxũ̃, rü tama Tupanaxũ̃ tacua̱x. Natürü yíxema tama nüxna íchoxũ̃xẽ ga yema Cristu tüxũ̃ ngúexẽẽxũ̃, rü aixcüma nüxũ̃ tacua̱x ya Tanatü ya Tupana rü Nane ya Ngechuchu.

[10]Rü ngẽxguma chi wüxi i duũ̃xũ̃ petanüwa nguxgu, rü tama yema Cristu tüxũ̃ ngúexẽẽxũ̃maxã pexũ̃ nangúexẽẽgu, rü ¡taũtáma penayaxu i pechiũ̃wa rü bai i nüxũ̃ perümoxẽgü!

[11]Erü ngẽxguma wüxíe nüxũ̃ rümoxẽgu rü ngürüãchi tá natanüxũ̃ tügü tixĩxẽxẽ nawa i ngẽma chixexũ̃ i naxügüxũ̃.

**Cuáũ̃arü ore ga nawa iyacuáxũ̃**

[12]Choxṹ́ nangẽxma i muxũ̃ma i ore i pemaxã nüxũ̃ chixuxchaũ̃xũ̃. Natürü tama chanaxwa̱xe nax poperawa pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃. Erü petanüwa íchayadauxchaũ̃ nax chomatama pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃ca̱x nax ngẽmaãcü wüxigu aixcüma itaãẽgüxũ̃ca̱x.

[13]Rü ngẽma nua natanüwa changexmaxũ̃ i yaxõgüxũ̃ i peenexẽgü ixĩgüxũ̃ ya Tupana dexũ̃, rü pexũ̃ narümoxẽgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

# 3 Cuáũ

## 3 Cuáũ 1

### Cuáũ rü Gáyumaxã nataãxẽ

[1]Pa Chauenexẽ, Pa Gáyu ya Cuxũ Changechaũxex, choma i Cuáũ i yaxõgüxũarü ãẽxgacü, rü cuxũ charümoxẽ.

[2]Pa Chauenexẽ ya Cuxũ Changechaũxex, rü ñu̱xma nax curü õwa mea iquixũxũ, rü Tupanana chaca nax ngẽxgumarüxũ ta mea iquixũxũca̱x i curü puracüwa rü curü maxũwa.

[3]Rü poraãcü chataãxẽ ga yexguma núma naxĩxgu ga ñuxre ga taenexẽgü, rü chomaxã nüxũ yaxugügu nax guxũguma mea naga cuxĩnüxũ i Tupanaarü ore i aixcüma ixĩxũ.

[4]Rü ngẽma guxũarü yexera namaxã chataãẽxũ nixĩ i ngẽxguma nüxũ chaxĩnügu nax mea Tupanaarü ore nüxũ ixuxũãcüma namaxẽxũ i ngẽma yaxõgüxũ.

[5]Pa Chauenexẽ i Cuxũ Changechaũxex, mexũ cuxü erü nüxũ curüngũxẽxẽ i ngẽma togü i taenexẽgü, rü woo ngẽma taenexẽgü i tóxnamana ne ĩxũ i cuxũtawa ngugüxũ rü nüxũ curüngũxẽxẽ.

[6]Rü nümagü rü nua nangugü, rü torü ngutaque̱xepataũwa nüxũ nixugüe nax aixcüma nüxũ cungechaũxũ rü namaxã cumecümaxũ. Rü chanaxwa̱xe i nüxũ curüngũxẽxẽ i ngẽma taenexẽgü i ngẽxguma wena cuxũtawa nangugügu. Rü ngẽxguma cuxna íyaxĩxgu rü ¡Tupana naxwa̱xexũãcüma nüxna naxã i ta̱xacü i nüxṹ taxuxũ i norü namawaxũ!

[7-8]Rü nümagü, rü marü inaxĩãchi nax naxügüã̱xũca̱x ya Ngechuchu ya Cristuarü puracü. Natürü tama nanayauxgü i ngẽma tama yaxõgüxũarü ngũxẽxẽ. Rü ngẽmaca̱x name i yixema nüxũ tarüngũxẽẽgü nax ngẽmaãcü yixema rü ta wüxigu namaxã naxügüxũca̱x i Tupanaarü puracü.

### Diótepe rü chixexũ naxü natürü Demétriu rü mexũ naxü

[9]Choma rü marü chanaxümatü i wüxi i popera naxca̱x i ngẽma yaxõgüxũ i curü ĩanewa ngẽxmagüxũ. Natürü nüma i Diótepe rü tama naga naxĩnüchaũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

i ngẽma nüxũ̃ tixuxũ̃, erü nanaxwa̲xe nax nümatama namuaxũ̃ i ngẽma yaxõgüxũ̃.

10Rü ngẽxguma ngéma chaxũxgu rü tá nüxũ̃ chaxoregü erü tochiga rü chixexũ̃maxã inayarüdexanexũ̃. Rü ngẽmaétüwa tama nanayauxchaũ̃ i ngẽma taenexẽgü i ngéma ngugüxũ̃. Rü nanachu̲xu nax texé nayaxuxũ̃ i ngẽma taenexẽgü. Rü yíxema nayauxgüchaũ̃xẽ, rü ngutaque̲xepataũ̃wa tüxũ̃ ínawoxũ̃.

11Pa Chauenexẽ i Cuxũ̃ Changechaũ̃xex, ¡Taxű́ i nüxũ̃ cuyadauxũ̃xũ̃ i ngẽma chixexũ̃ ügüxũ̃! Natürü name nixĩ i nüxũ̃ cuyadauxũ̃ i ngẽma mexũ̃ ügüxũ̃. Erü yíxema mexũ̃ ű́xe rü Tupanaxacü tixĩ. Natürü yíxema chixexũ̃ ű́xe rü tama Tupanaxũ̃ tacua̲x.

12Guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü nüxũ̃ nixu nax wüxi ya mecü yixĩxũ̃ ya Demétriu. Rü ngẽma ore rü aixcüma nixĩ. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta i toma rü nüxũ̃ tixu nax wüxi ya mecü yixĩxũ̃. Rü cuma nüxũ̃ cucua̲x nax aixcüma yixĩxũ̃ i ngẽma nüxũ̃ tixuxũ̃.

### Cuáũ̃arü ore ga nawa iyacuáxũ̃

13Choma choxű́ nangẽxmachire̲x i muxũ̃ma i chorü ore i cumaxã nüxũ̃ chixuxchaũ̃xũ̃, natürü tama ñaa poperagu chanaxümatüchaũ̃.

14Erü choma rü nagu charüxĩnü nax paxa tá cuxũ̃ íchayadauxũ̃, rü ngẽxguma rü mea tá cumaxã chidexa.

15¡Mea cuxũ̃ naxüpetü rü taxű́ i cuxoegaãẽxũ̃! Tamücügü i númacüa̲x rü moxẽ cuxca̲x ngéma namugü. Rü chanaxwa̲xe i nüxũ̃ curümoxẽ i wüxichigü i tamücügü i ngéma ngẽxmagüxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

# Yúda

## Yúda 1

### Yema yaxõgüxũxũ narümoxẽ ga Yúda

[1]Choma i Yúda i Chantiáguenexẽ ya Ngechuchu ya Cristuarü puracütanüxũ chixĩ i pexũ charümoxẽxũ i pema nax Tanatü ya Tupana pexũ dexũ rü pexũ ngechaũxũ rü Ngechuchu ya Cristu pexna dauxũ.

[2]Rü chanaxwaxe i guxũguma Tupanaaxű pengechaũtümüxũgü, rü pexũ nataãẽxẽẽgü, rü pexũ nangechaũgü.

### Duũxũgü i doramaxã ngúexẽxẽtaegüxũchiga

[3]Pa Chauenexẽgü ya Pexũ Changechaũgüxex, noxri rü poraãcü choxű nangúchaũ nax pexca̱x chanaxümatüxũ nachiga i ngẽma maxũ i taguma gúxũ i pema rü choma tüxű ngẽxmaxũ. Natürü ña̱xma rü chauãẽwa ínangu nax namexũ nax pexca̱x chanaxümatüxũ nax pexũ chaxuca̱xẽxũca̱x rü ípenapoxũxũca̱x i ngẽma ore i aixcüma ixĩxũ ga nũxcüma wüxicanatama Tupana norü duũxũgüna ãxũ.

[4]Erü ña̱xma rü nangẽxma i ñuxre i duũxũgü i norü doramaxã petanügu chocuxũ. Rü ngẽma duũxũgü i chixexũgu maxẽxũ rü ñanagürügü: “Tupana rü namecümaxüchi rü ngẽmaca̱x taxũtáma pexũ napoxcue ega woo chixexũgu pemaxẽgu”, ñanagürügü. Rü naétü tama nüxũ nacua̱xgüchaũ ya tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu ya tórü yora ixĩcü. Natürü ngẽma duũxũgü i ngẽmaãcü maxẽxũ, rü woetama nũxcümama Tupanaarü ore i ümatüxũwa rü marü nüxũ nixu nax Tupana tá napoxcuexũ.

[5]Rü woo marü nüxũ nax pecuáxũ, natürü chanaxwa̱xe nax pexna nüxũ chacua̱xãchixẽẽxũ ga yema nüxũ ngupetüxũ ga yema nũxcümaũgüxũ ga Iraétanüxũ ga Moichéwe rüxĩxũ. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Equítuanewa ínananguxũxẽxẽ, natürü yemawena rü nanadai ga yema tama nüxű yaxõgüchaũxũ.

[6]Rü ngẽxgumarüxũ ta pexna nüxũ chacua̱xãchixẽxẽ nax ñuxãcü namaxã nangupetüxũ ga yema daxũcüa̱x ga orearü ngeruũgü ga nügü rüyexeragüchaũxũ rü nüxna ixĩgachixũ ga nachica ga Tupana nagu


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

namugüxũ. Rü yemacax ga Tupana rü ẽanexũwa nanawogü, rü ngẽxma nanapoxcue ñuxmatáta nawa nangu i ngẽma ngunexũ i nagu duũxũgüxũ yacagüxũ.

7Rü yexgumarüxũ ta nüxũ nangupetü ga gumá ĩanegü ga Chodóma rü Gomóra rü gumá ĩanegü ga norü ngaicamana yexmagũne. Rü nüma ga yema duũxũgü rü nügü inaxãgü nax naxügüãxũcax ga naguxũraũxũ ga naxũnearü ngúchaũgü. Rü yemacax ga Tupana rü yema üxü i taguma gúxũmaxã ínanagu. Rü inayanaxoxẽxẽ ga gumá ĩanegü nax wüxi ga cuaxruxũ yixĩxũcax.

8Natürü woo ngẽmaxũ nax nacuaxgüxũ i ngẽma idoraexũ i petanügu chocuxũ, natürü norü chixexũgu narüxĩnüẽãma. Rü poraãcü norü ngúchaũmaxã nanachixexẽxẽ i naxũne, rü tama tórü Cori ya Tupanaga naxĩnüechaũ. Rü Tupanaarü orearü ngeruũgü i daxũcüãxmaxã naguxchigagü.

9Rü ngẽma duũxũgü i naechitamare idexagüxũ rü tama Tupanaarü orearü ngeruxũ ga Miguérerüxũ nügüna nadau i norü orewa. Rü gumá Miguére rü woo guxũ i Tupanaarü orearü ngeruũgü i daxũcüãxarü ãẽxgacü nax yixĩxũ, natürü tama Chatanámaxã naguxchiga ga yexguma Moichéxũnecax yéma nügümaxã yaporagatanücüüxgu. Natürü nüma ga Miguére rü ñanagürümare: “Cori ya Tupana tá cuxũ nanga”, ñanagürümare.

10Natürü ngẽma duũxũgü i doramaxã petanügu chocuxũ, rü chixri nachiga nidexagü i ngẽma tama nüxũ nacuáxũ. Rü ngẽma chixexũ i nüxũ nacuáxũ rü ñoma naeũgü i tama naãxẽxũ icuáxũrüxũ, nagu namaxẽ. Natürü ngẽma chixexũcax, rü Tupana tá nanapoxcue.

11Rü wüxi i ngechaũxũchi nixĩ naxcax i ngẽma duũxũgü erü Caíũ ga naenexẽxũ imáxũrüxũ nixĩgü. Rü ãẽxgacü ga Balaáũrüxũ diẽrucax chixexũ naxügü. Rü Corérüxũ tama Tupanaga naxĩnüechaũ, rü ngẽmacax tá nayue.

12Rü ngẽxguma pema i yaxõgüxũ õnacax pengutaquexegügu, rü ngẽma duũxũgü rü wüxi i ãnexüchi nixĩgü. Erü nataãẽgü, rü poraãcü nachibüe rü naxaxegü. Rü nügüguxicatama narüxĩnüe. Rü ngẽma duũxũgü rü taxuwama


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nime, rü ñoma caixanexũ i ngearü pucüáxũ i buanecü ingexũrüxũ nixĩgü. Rü ñoma nanetügü i tama ixoxũ i ngẽxguma norü owa nanguxgurüxũ nixĩgü. Rü ñoma naigü i guxũma i naxchúmạxãmaxã nabẹxgüxũ rü yuexüchixũrüxũ nixĩgü i ngẽma duũxũgü.

13Rü ñoma yuape i taxũ i norü chixixũ i ãũãchixũ naxãnacüwa yatáxũrüxũ nixĩgü, rü ngẽma naxügüxũ rü taxũ i norü ãne nixĩ. Rü ñoma woramacurigü ya nu ne naxĩmarecürüxũ nixĩgü. Natürü Tupana rü marü ngẽma duũxũgümaxã nanaxuegu nax ngẽma waanexũchixũwa guxũgutáma nawogüãxũ.

14-15Rü gumá nüxíraũcü ga duũ ga Adáũ rü nawe naxü ga gumá norü 7 ga nataxa ga Enóx. Rü nüma ga Enóx rü yema duũxũgüchiga nidexa ga yexguma Tupana yadexaxẽẽgu, rü ñanagürü: “Nüxũ chadau ya Cori ya Tupana nax muxũchixũma i norü orearü ngeruũgü i daxũcüạ̃xmaxã núma ũcü nax duũxũgüna nacạxaxũcạx i norü maxũchiga rü napoxcueãxũcạx i guxũma i ngẽma chixexũ ügüxũ rü namaxã guxchigagüxũ”, ñanagürü ga Enóx ga Adáũtaxa ixĩcü rü yema duũxũgüchiga nidexa ga yexguma Tupana yadexaxẽẽgu, rü ñanagürü: “Rü nüxũ chadau ya Cori ya Tupana nax muxũchixũ i norü orearü ngeruũgü i daxũcüạ̃xmaxã núma ũcü nax duũxũgüna nacạxaxũcạx i norü maxũchiga rü napoxcueãxũcạx i guxũma i ngẽma duũxũgü i chixexũ ügüxũ rü namaxã guxchigagüxũ”, ñanagürü.

16Rü ngẽma duũxũgü i norü doramaxã petanügu chocuxũ rü tạxacücạx idexagüwạxexüchixũ nixĩgü, rü toguạ̃xũ ixuxwạxegüxüchixũ nixĩgü. Rü ngẽma duũxũgü rü noxrütama ngúchaũcạx daugüxũ nixĩgü. Rü nügü icuạxüũgüxũ nixĩgü. Rü nümaxũ mea tümachiga nidexagüneta ya duũxẽgü, nax tümaxũtawa tạxacü nayauxgüxũcạxmare.

### Yúda nayaxucụxẽgü ga yema yaxõgüxũ

17Pa Chauenexẽgü ya Pexũ Changechaũgüxe, ¡nüxna pecuạxãchie ga yema ore ga pemaxã nüxũ yaxugügüxũ ga tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristuarü ngúexũgü ga imugüxũ!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[18]Rü nümagü rü ñanagürügü pexũ̃: “Ngẽxguma nagúxchaũ̃gu i naane rü tá nangẽxma i duũ̃xũ̃gü i tá nüxũ̃ cugüexũ̃ i Tupanaarü ore rü noxrütama ngúchaũ̃ i chixexũ̃gumare maxẽxũ̃”, ñanagürügü pexũ̃.

[19]Rü ngẽma duũ̃xũ̃gü nixĩ i pexũ̃ itoyexũ̃ nax tama wüxigu perüxĩnüexũ̃cax rü tama mea peyaxõgüxũ̃cax. Rü nümagü rü naxũ̃nearü ngúchaũ̃we narüxĩ, rü tama nawa nangẽxma i Tupanaãxẽ ya Üünecü.

[20]Natürü pemax, Pa Chauenexẽgü ya Pexũ̃ Changechaũ̃güxe, ¡rü pegü perüngũ̃xẽxẽx nax guxũ̃guma yexeraãcü nagu pexĩxũ̃ rü peyaxõgüxũ̃ i ngẽma ore i üünexũ̃ i marü peyauxgüxũ̃! ¡Rü guxũ̃guma Tupanaãxẽ i Üünexũ̃arü ngũ̃xẽẽmaxã peyumüxẽgü!

[21]¡Rü pegüna pedaugü nax guxũ̃guma pewa nangẽxmaxũ̃cax i Tupanaarü ngechaũ̃! ¡Rü mea ípenangu̱xẽxẽx i ngẽma ngunexũ̃ i nagu tá núma naxũxũ̃ ya tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu nax nüxú̱ ingechaũ̃tümüxũ̃gügagu tüxna naxããxũ̃ca̱x i maxũ̃ i taguma gúxũ̃!

[22]¡Rü pexú̱ nangechaũ̃tümüxũ̃gü i ngẽma turaexũ̃ i norü õwa, rü nüxũ̃ perüngũ̃xẽxẽgü nax mea yaxõgüãxũ̃ca̱x!

[23]Rü togü, ¡rü norü pecaduwa ípenatúxũ̃ nax namaxẽxũ̃ca̱x rü tama yima üxü ya taguma ixoxũ̃newa yawocuxũ̃ca̱x! ¡Rü pexú̱ nangechaũ̃tümüxũ̃gü i ngẽma tama yaxõgüxũ̃! ¡Natürü pegüna pedaugü nax tama norü chixexũ̃gu peyixũ̃ca̱x! ¡Rü nüxũ̃ pixo i nacüma i chixexũ̃ rü woo naxchiru i norü chixexũ̃maxã ãũãchixũ̃!

### Tupanaxũ̃ yacua̱xüxũ̃ãcüma inayacua̱xẽxẽ ga norü popera

[24-25]Rü yimá nüxicatama Tupana ixĩcü ya tórü Maxẽxẽẽruxũ̃ ixĩcü, rü nüxú̱ nangẽxma i pora nax pexna nadauxũ̃ nax tama pecadugu peyixũ̃ca̱x. Rü nüxú̱ nangẽxma i pora nax iyanaxoxẽẽãxũ̃ca̱x i perü chixexũ̃gü nax ngẽmaãcü ngearü pecaduãcüma rü taãẽãcüma napẽ̱xewa pengugüxũ̃ca̱x i ngextá nüma ínaxüünexũ̃wa ãẽ̱xgacü íyixĩxũ̃wa. Rü tanaxwa̱xe i tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristuégagu Tupanaxũ̃ ticua̱xüũ̃gü, erü nüma rü naxüüne, rü guxũ̃étüwa nangẽxma, rü guxũ̃arü yexera napora, rü guxũ̃maxã inacua̱x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Rü yemaacü nixĩ ga nũxcüma, rü ngẽmaãcü nixĩ i ñu̱xmax, rü guxũ̃gutáma ngẽmaãcü nixĩ. Rü ngẽmaãcü yixĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

# Yema Cuáũ̃

## Yema Cuáũ̃ 1

### Ore ga Cuáũ̃xũ̃ nüxũ̃ nacua̱xẽxẽxũ̃ ga Ngechuchu ya Cristu

[1]Ñaa nixĩ ga yema ore ga Tupana Ngechuchu ya Cristuxũ̃ nüxũ̃ nacua̱xẽẽxũ̃ nax nüxĩ́ norü duũ̃xũ̃güxũ̃ nüxũ̃ nacua̱xẽẽxũ̃ca̱x i ngẽma paxa tá ínguxũ̃. Rü nüma ga Ngechuchu ya Cristu rü norü orearü ngeruxũ̃ ga daxũcüa̱xũ̃ namu nax norü duũ̃ ga Cuáũ̃maxã nüxũ̃ yaxuxũ̃ca̱x.

[2]Rü nüma ga Cuáũ̃ rü nüxí meama nüxũ̃ nixu ga guxũ̃ma ga yema nüxũ̃ nadauxũ̃. Rü nanaxümatü ga guxũ̃ma ga yema Tupanaarü ore ga Ngechuchu nüxũ̃ ixuxũ̃.

[3]Rü tataãxẽ ya yíxema nawa ngúe i ñaa Tupanaarü ore. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta tataãẽgü ya yíxema nüxũ̃ ĩnüexe rü naga ĩnüexe i ñaa ore i ümatüxũ̃ nachiga i ngẽma tá ínguxũ̃, erü paxa tá ningu i ngẽma nüxũ̃ yaxuxũ̃.

### Cuáũ̃ nanaxümatü naxca̱x ga yema 7 tücumü ga yaxõgüxũ̃ ga Áchiaanewa yexmagüxũ̃

[4]Rü choma i Cuáũ̃ rü pexca̱x chanaxümatü i pema i 7 tücumügü i yaxõgüxe i Áchiaanewa ngẽxmagüxe. Rü chanaxwa̱xe i pexũ̃ narüngũ̃xẽxẽ rü pexũ̃ nataãẽxẽxẽ ya yimá Tupana ya woetama yexmacü rü ñu̱xma ngẽxmacü rü guxũ̃gutáma ngẽxmacü. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta chanaxwa̱xe i pexũ̃ narüngũ̃xẽxẽ rü pexũ̃ nataãẽxẽxẽ i ngẽma 7 i Naãxẽgü i Tupanaarü tochicaxũ̃pe̱xewa ngẽxmagüxũ̃.

[5]Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta chanaxwa̱xe nax pexũ̃ nangũ̃xẽẽxũ̃ rü pexũ̃ nataãẽxẽẽxũ̃ ya Ngechuchu ya Cristu ga meama nüxũ̃ ixucü ga Tupanachiga ga ñoma ga naanewa. Rü nüma nixĩ ga nüxíra yuwa ínadaxũ̃. Rü nüma nixĩ i namaxã inacuáxũ̃ i guxũ̃ma i ñoma i naanewa ngẽxmagüxũ̃ i nachixũ̃anegüarü ãe̱xgacügü. Rü nüma rü tüxũ̃ nangechaũ̃, rü nagümaxã tüxũ̃́ inayanaxoxẽxẽ i tórü pecadugü.

[6]Rü ñu̱xma nax guxũ̃arü ãe̱xgacü yixĩxũ̃ i nümax, rü tüxũ̃ naxüchica i ngextá nüma ãe̱xgacü íyixĩxũ̃wa. Rü chacherdótegüxũ̃ tüxũ̃ nixĩgüxẽxẽ nax Nanatü ya Tupanaaxũ̃́ ipuracüexũ̃ca̱x rü nüxũ̃ icua̱xüũ̃güxũ̃ca̱x. Rü name nixĩ i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

guxũgutáma Cristuxũ ticuaxüügü, erü nüma rü guxũgutáma guxũarü ãẽxgacü nixĩ. Rü ngẽmaãcü yixĩ.

7¡Rü dücax, marü ningaica nax caixanexũgu ínanguxũ ya Cristu! Rü guxũtáma i duũxũgü nüxũ nadau, rü woo ga yema nacanapacütüxũgüxũ rü tá ta nüxũ nadaugü. Rü guxũ i duũxũgü i guxũ i nachixũanecüãx rü norü ngechaũmaxã tá naxauxe i ngẽxguma ínanguxgu i nümax. Rü ngẽmaãcü tá nixĩ.

8Rü nüma ya tórü Cori ya Tupana ya Guxũétüwa Ngẽxmacü ya Guxũguma Yexmacü rü Ñuxma Ngẽxmacü, rü Guxũgutáma Ngẽxmaechacü rü ñanagürü: “Chowa nixĩ ga inaxügüxũ ga guxũma, rü chowa nixĩ i yacuáxũ”, ñanagürü.

### Cuáũcax nangox ga Cristu

9Rü choma i Cuáũ rü peenexẽ chixĩ. Rü ñuxma nax Ngechuchuarü duũxũ chixĩxũ rü pexrüxũ chaxãchica i Tupana ãẽxgacü íyixĩxũwa. Rü Ngechuchucax pexrüxũ ngúxũ chinge, natürü nüma pexũ naporaexẽẽxũrüxũ choxũ naporaxẽxẽ nax yáxna namaxã chaxĩnüxũcax i guxũma i ngẽma ngúxũ i chingexũ. Rü choma rü capaxũ ga Pátmugu chapoxcu naxcax nax nüxũ chixuxũ ga Tupanaarü ore ga Ngechuchuchiga.

10-11Rü wüxi ga yüxüarü ngunexũgu rü Tupanaãxẽ ya Üünecü chomaxã inacuax, rü changoxetü rü choweama nüxũ chaxĩnü ga wüxi ga naga ga tagaxũ ga ñoma cornétagarüxũ ixĩxũ ga ñaxũ choxũ: “Chanaxwaxe nax wüxi i poperagu cunaxümatüxũ i ngẽma nüxũ cudauxũ. Rü ñuxũchi chanaxwaxe i natanüwa cunamu i ngẽma 7 tücumü i yaxõgüxũ i Áchiaanearü ĩanegüwa ngẽxmagüxũ. Rü yima ĩanegü nixĩ: Epéchiu, rü Echamíra, rü Pérgamu, rü Tiatíra, rü Chárdex, rü Filadélfia, rü Laodichéa”, ñaxũ choxũ.

12Rü chaugü íchidau nax nüxũ chadauxũcax nax taxacü yixĩxũ ga yema chomaxã idexaxũ. Rü yexguma chaugü íchidauxgu rü nüxũ chadau ga 7 ga omüarü üruũgü ga úirunaxcax.

13Rü yema 7 ga omüarü üruũgüarü ngãxũtanüwa nüxũ chadau ga wüxi ga duũxũ ga chauxcax nax Ngechuchu ga duũxũxũ ixĩcüraũxũ. Nüma rü wüxi


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ga naxchiru ga mámüxũgu nicux rü wüxi ga goyexũ ga úirunaxcaxmaxã nigoyeremü.

14Rü nayae rü nachoxochi ñoma carnérutaxa i choxochixũrüxũ rü ñoma gáuxũtexe i choxochixũrüxũ. Rü naxẽtü rü ñoma üxüemarüxũ niyauracüxü.

15Rü nacutü rü ta niyauracüxü ñoma bróũche i meama iyauxracüüxẽẽxũrüxũ. Rü yexguma yadexaxgu rü natagaxüchi ñoma taxũ i dexá i chuxchuxũrüxũ.

16Rü norü tügünemexẽwa nüxű́ nayexma ga 7 ga woramacurigü. Rü naãxwa ínaxũxũ ga wüxi ga tara ga guxũcüwawa téxũ. Rü nachiwe rü ñoma üaxcü poraãcü nguxetügurüxũ nixĩ.

17Rü yexguma nüxũ chadauxgu, rü napexegu chayangu ñoma chayuxũrüxũ. Natürü ga nüma rü norü tügünemexẽmaxã choxũ ningõgü, rü ñanagürü choxũ: “¡Taxű́ i cumuũxũ! Choma nixĩ i chaxíra chayexmaxũ rü guxũgutáma changexmaechaxũ.

18Rü ñuxma rü chamaxũ. Rü woo chayu, natürü ñuxma chamaxũ nax guxũgutáma chamaxechaxũcax. Rü choma nixĩ i namaxã ichacuáxũ i ngẽma yu, rü namaxã ichacuax i ngẽma nachica i yuexũ nawa ngẽxmagüxũ.

19Rü ñuxma rü chanaxwaxe i cunaxümatü i ngẽma marü nüxũ cudauxũ. Rü ngẽma nixĩ i ngẽma ñuxma ngupetüxũ, rü ngẽma yixcüra tá ngupetüxũ.

20Rü ñuxma rü tá cumaxã nüxũ chixu i taxacüchiga nixĩ ya yimá 7 ya woramacurigü ya chorü tügünemexẽwa nüxũ cudaucü rü ngẽma 7 i omüarü üruũgü i úirunaxcax. Rü yimá 7 ya woramacurigü ya nüxũ cudaucü, rü ngẽma nixĩ i ngẽma dauruũgü i ngẽma 7 tücumü i yaxõgüxũmaxã icuaxgüxũ. Rü ngẽma 7 i omüarü üruũgü rü ngẽma nixĩ i ngẽma 7 tücumü i yaxõgüxũ”, ñanagürü choxũ.

## Yema Cuáũ 2

### Ore ga yema yaxõgüxũ ga Epéchiuarü ĩanewa yexmagüxũcax ümatüxũ


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]“Rü ñu̱xma chanaxwa̱xe i ngẽma Epéchiuwa ngẽxmagüxũ̃ i yaxõgüxũ̃arü ãẽ̱xgacücа̱x cunaxümatü. Rü chanaxwa̱xe i ñacurügü nüxũ̃: ‘Ñaa nixĩ i norü ore ya yima norü tügünemẽ̱xẽ̃wa 7 ya woramacuri nüxṹ ngẽxmacü. Rü nüma nixĩ i natanügu yanaxũ̃ũxũ̃ i ngẽma 7 i omüarü üruũ̃gü i úirunaxcа̱x.

[2]Choma nüxũ̃ chacua̱x i guxũ̃ma i ngẽma cuxüxũ̃. Rü nüxũ̃ chacua̱x nax ñuxãcü poraãcü choxṹ cupuracüxũ̃ rü ñuxãcü cunaxüamaxũ̃ i ngẽma puracü woo ngẽmaca̱x muxũ̃ma i guxchaxũ̃gü cuxca̱x ínguxgu. Rü nüxũ̃ chacua̱x nax tama curü me yixĩxũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i chixexũ̃ ügüxũ̃. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta nüxũ̃ chacua̱x nax mea cunangugüarü maxũ̃áxũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i nügü ixugüxũ̃ nax Tupana imugüxũ̃ yixĩgüxũ̃, natürü tama aixcüma Tupana nayamugü. Rü cuma rü nüxũ̃ cucua̱xama nax idorata̱a̱xgüxũ̃ yixĩgüxũ̃.

[3]Rü woo guxchaxũ̃gü cuxca̱x ínguxgu, natürü cunaxüama i ngẽma puracü i cha̱u̱xca̱x cuxüxũ̃. Rü woo chaugagu ngúxũ̃ quinge, natürü yáxna namaxã cuxĩnü, rü tama nüxũ̃ curüchau.

[4]Natürü nangẽxma i wüxi i cucüma i tama chorü me ixĩxũ̃. Rü ngẽma nixĩ nax tama noxrirüxũ̃ choxũ̃ cungechaũ̃xũ̃.

[5]¡Rü ngẽmaca̱x nüxna nacua̱xãchi i ngẽma chixexũ̃ i cuxüxũ̃ rü Tupanaca̱x nataegu rü wenaxarü noxrirüxũ̃ nüxũ̃ nangechaxũ̃! Natürü ngẽxguma chi tama nüxũ̃ curüxoxgu i curü chixexũ̃, rü paxa tá cuxũ̃ íchayadau, rü tá nachicawa cuxna chanayaxu i curü omüarü üruxũ̃ ega tama Tupanaca̱x cutaegu̱xgu.

[6]Natürü nangẽxma i wüxi i cuxüxũ̃ i chorü me ixĩxũ̃. Rü ngẽma nixĩ nax naxchi cuxaixũ̃ i ngẽma chixexũ̃ i naxügüxũ̃ i ngẽma Nicoraítagü. Rü choma rü ta naxchi chaxai i ngẽma chixexũ̃ i naxügüxũ̃.

[7]Rü yíxema ãchi̱xẽ́xẽ rü name nixĩ i naga taxĩnü i ngẽma Tupanaãxẽ ya Üünecü nüxũ̃ ixuxũ̃ namaxã i ngẽma yaxõgüxũ̃tücumügü. Rü yíxema nüxũ̃ rüporamaexẽ i chixexũ̃ rü tá tüxũ̃ chanangõ̱xẽxẽ i norü o i ngẽma ori̱x i tüxũ̃ maxẽxẽxẽxũ̃ i Tupanaarü ori̱xnecüwa ngẽxmaxũ̃’ ”, ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

### Ore ga yaxõgüxũ ga Echamíraarü ĩanewa yexmagüxũcạx ümatüxũ

[8]Rü yema chomaxã idexaxũ rü ñanagürü ta: “Chanaxwạxe i Echamírawa ngẽxmagüxũ i yaxõgüxũarü ãẽxgacücạx cunaxümatü, rü ñacurügü tá: ‘Ñaa nixĩ i norü ore ya yimá Nüxíra Yexmacü rü Guxũguma Ngẽxmaechacü ga yucü rü wenaxarü maxũcü.

[9]Choma nüxũ chacuạx i ngẽma cuxüxũ rü nüxũ chacuạx nax ngúxũ quingexũ. Rü nüxũ chacuạx ta nax cungearü diẽruáxũ i ñoma i naanewa, natürü daxũguxũ i naanewa cuxṹ nangẽxma i ngẽma taguma gúxũ. Rü nüxũ chacuạx nax chixri cuchiga yadexagüxũ i ngẽma duũxũgü i nügü ixugüxũ nax Yudíugü yixĩgüxũ. Natürü i nümagü rü aixcüma Chatanáarü duũxũgümare nixĩgü.

[10]¡Rü taxṹ i cumuũxũ naxcạx i ngẽma ngúxũ i tá quingexũ! Rü Chataná rü tá namu nax poxcupataũgu pexũ napoxcuexũcạx i ñuxre i pemax, nax ngẽmaãcü pexũ naxüxũcạx. Rü 10 i ngunexũ tá ngúxũ pingegü. Natürü woo ngẽmaãcü ngúxũ pingegügu rü chanaxwạxe i choxṹ cuyaxõõma ñụxmatáta cuyụx. Rü choma rü tá cuxna chanaxã i curü ãmare i maxũ i taguma gúxũ.

[11]Rü yíxema ãchịxẽ́xẽ rü name nixĩ i naga taxĩnü i ngẽma Tupanaãxẽ ya Üünecü nüxũ ixuxũ namaxã i ngẽma yaxõgüxũtücumügü. Rü yíxema ñoma i naanewa nüxũ rüporamaexẽ i chixexũ, rü taxũtáma ngẽma tama Tupanaga ĩnüexũ ípoxcuexũgu tapoxcu’ ”, ñanagürü.

### Ore ga yema yaxõgüxũ ga Pérgamuarü ĩanewa yexmagüxũcạx ümatüxũ

[12]Rü yema chomaxã idexaxũ rü ñanagürü ta: “Chanaxwạxe i Pérgamuwa ngẽxmagüxũ i yaxõgüxũarü ãẽxgacücạx cunaxümatü, rü ñacurügü tá: ‘Ñaa nixĩ i norü ore ya yimá nüxṹ nangẽxmacü i ngẽma tara i guxũcüwawa téxũ.

[13]Choma nüxũ chacuạx nax yima ĩane ya Chataná namaxã icuáxũnewa nax cumaxũxũ. Natürü woo ngẽxma nax cuxãchiũxũ, rü tama choxna quixũgachi. Rü woo yexguma chorü orearü uruxũ ga mecü ga Antípaxũ yamạxgügu nagu ga guma ĩane ga nawa Chataná duũxũgümaxã icuáxũne, rü tama nüxũ curüxo nax choxṹ cuyaxõõmaxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[14]Natürü nangẽxma i tạxacü icuxüxũ̃ i tama chorü me ixĩxũ̃. Rü ngẽma nixĩ nax cugüxũ̃tawa cunangexmagüxẽẽxũ̃ i ñuxre i curü duũ̃xũ̃gü i tama nüxũ̃ rüxoexũ̃ ga gumá nũxcümaũ̃cü ga Balaáũ̃arü ngụxẽẽtae. Rü nüma ga Balaáũ̃ rü Baláxũ̃ naxuxcụxẽ nax pecadugu nayixẽẽãxũ̃cạx ga Iraétanüxũ̃gü. Rü nüma ga Baláx rü yema Iraétanüxũ̃güaxṹ̃ nanangúchaũ̃xẽxẽ nax nangọ̃xgüãxũ̃cạx ga õna ga namaxã tupananetachicünạxãgüxũ̃ yacuạxüũ̃güxũ̃. Rü yexgumarüxũ̃ ta nüxṹ̃ nanangúchaũ̃xẽxẽ nax ngexũ̃gü i naxũ̃nemaxã taxexũ̃gümaxã namaxẽxũ̃cạx ga Yudíugü.

[15]Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta ngéma cunangexmagüxẽxẽ i ñuxre i duũ̃xũ̃gü i tama nüxũ̃ rüxoechaũ̃xũ̃ i ngẽma Nicoraítagüarü ngụxẽẽtae.

[16]Rü ngẽmacạx chanaxwạxe i nüxṹ̃ nüxũ̃ cuxoọx i ngẽma ngụxẽẽtae. Rü ngẽxguma tama nüxṹ̃ nüxũ̃ cuxoọxgu, rü paxa tá ngéma cuxũ̃tawa chaxũ, rü ngẽma tara i chạụạxwa íxũxũxũ̃maxã tá ngẽma duũ̃xũ̃gümaxã togü tadai.

[17]Rü yíxema ãchị́xẽ́xẽ rü name nixĩ i naga taxĩnü i ngẽma Tupanaãxẽ ya Üünecü nüxũ̃ ixuxũ̃ namaxã i ngẽma yaxõgüxũ̃tücumügü. Rü yíxema nüxũ̃ rüporamaexẽ i ngẽma chixexũ̃ rü tá tüxna chanaxã i paũ i daxũcüạ̃x. Rü tá tüxna chanaxã ya wüxi ya nutaxacü ya chócü i wüxi i naéga i ngexwacạxũ̃xũ̃ nagu ümatüxũ̃. Rü yíxema nayaxúxexicatama tixĩ ya nüxũ̃ cuáxe i ngẽma naéga’ ”, ñanagürü i Naãxẽ ya Üünexũ̃.

### Ore ga yema yaxõgüxũ̃ ga Tiatíraarü ĩanewa yexmagüxũ̃cạx ümatüxũ̃

[18]Rü yema chomaxã idexaxũ̃ rü ñanagürü ta: “Chanaxwạxe i Tiatírawa ngẽxmagüxũ̃ i yaxõgüxũ̃arü ãẽ̃xgacücạx cunaxümatü, rü ñacurügü tá: ‘Ñaa nixĩ i norü ore ya yimá Tupana Nane ya ñoma üxüemarüxũ̃ iyạụxraxetücü rü nacutügü rü ñoma bróũche i meama iyạụxracüüxẽẽxũ̃rüxũ̃ nixĩgü.

[19]Rü ñanagürü i nümax: “Choma nüxũ̃ chacuạx i guxũ̃ma i ngẽma mexũ̃ i cuxüxũ̃. Rü nüxũ̃ chacuạx nax aixcüma cumücügüxũ̃ cungechaũ̃xũ̃, rü meama choxṹ̃ nax cuyaxõxũ̃, rü nüxũ̃ nax curüngũ̃xẽẽxũ̃ i ngẽma togü i yaxõgüxũ̃, rü yáxna namaxã cuxĩnüxũ̃ i guxchaxũ̃gü. Rü nüxũ̃ chacuạx nax noxriarü yexera cunaxüxũ̃ i ngẽma cuxṹ̃ chanaxwạxexũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[20]Natürü nangẽxma i wüxi i cuxüxũ̃ i tama chorü me ixĩxũ̃. Rü ngẽma nixĩ nax ngéma cunangexmaxẽẽechaũ̃ i ngẽma ngexũ̃ i Yechabé i nügü ixuxũ̃ nax Tupanaarü orearü uruxũ̃ nax yixĩxũ̃. Natürü norü ngu̱xẽẽtaemaxã chorü duũ̃xũ̃güxũ̃ nawomüxẽxẽ, rü nüxṹ nangũchaũ̃xẽxẽ nax ngexũ̃gü i naxũ̃nemaxã taxexũ̃maxã namaxẽxũ̃ca̱x, rü nango̱xgüãxũ̃ca̱x i ngẽma õnagü i tupananetachicüna̱xãgüca̱x daixũ̃.

[21]Rü choma rü marü ngĩxũ̃ íchananguxẽxẽ rü yáxna ngĩmaxã chaxĩnü nax nüxũ̃ naxoxũ̃ca̱x i ngẽma ngĩcüma i chixexũ̃, natürü tama nüxũ̃ irüxochaũ̃ i ngẽma ngĩxũ̃nearü ngúchaũ̃.

[22]Rü ñu̱xma i ngẽma nge rü tá ngĩxũ̃ chida̱xawexẽxẽ nax ngĩrü ngürücarewa ngúxũ̃ yangexũ̃ca̱x. Rü tá chanadai i ngẽma duũ̃xũ̃gü i ngĩmaxã maxẽxũ̃ i ngẽma nge. Rü nümagü rü tá ta ngúxũ̃ nüxũ̃ chingexẽxẽ ega tama nüxũ̃ naxoegu i ngẽma chixexũ̃ i ngĩmaxã naxügüxũ̃.

[23]Rü ngẽmawa guxũ̃ma i ngẽma yaxõgüxũ̃ tá nüxũ̃ nacua̱xgü nax aixcüma nüxũ̃ chacuáxũ̃ i norü maxũ̃ rü ngẽma naãxẽwa nagu naxĩnüexũ̃. Rü wüxichigü i pemax rü tá pexṹ chanaxütanü ngẽxgumarüxũ̃ nax ñuxãcü cha̱u̱xca̱x pemaxẽxũ̃.

[24-25]Natürü pemax i Tiatíracüã̱x i tama nagu ĩxẽ i ngẽma ngexũ̃arü ngu̱xẽẽtae rü taguma nawa ngúexe i ngẽma ore i togü naxugügu rü Chatanáarü ore i ẽxũ̃guxũ̃ ixĩxũ̃, rü pemaxã nüxũ̃ chixu rü ngẽma pexṹ chanaxwa̱xexũ̃ nixĩ nax peyaxõgüxũ̃ i ngẽma chorü ore ñu̱xmatáta íchangu i chomax. Rü ngexicatama nixĩ i pexṹ chanaxwa̱xexũ̃.

[26]Rü yíxema nüxũ̃ rüporamaegüxe i ngẽma chixexũ̃ rü naxügüamaxẽ i ngẽma tüxṹ chanaxwa̱xexũ̃ ñu̱xmatáta tayue, rü tá tüxna chanaxã i pora nax ngẽma togü i duũ̃xũ̃gütücumümaxã itacuáxũ̃ca̱x.

[27]Rü yema Chaunatü pora choxna ãxũ̃rüxũ̃ rü tá tüxna chanaxã i pora nax ngẽma duũ̃xũ̃gütücumümaxã itacuáxũ̃ca̱x. Rü ngẽxguma duũ̃xũ̃gü tama tümaga ĩnüegu rü ñoma wüxi i tüxũ̃ i fierumaxã ngĩxũ̃ ipuxẽẽxũ̃rüxũ̃ tá namaxã tixĩgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

28Rü tá tüxna chanaxã ya yimá woramacuri ya pa̱xmama nüxũ̃ idaucü”.

29Rü yíxema ãchi̱xẽ́xẽ rü name nixĩ i naga taxĩnü i ngẽma Tupanaãxẽ ya Üünecü nüxũ̃ ixuxũ̃ namaxã i ngẽma yaxõgüxũ̃tücumügü’ ”, ñanagürü.

## Yema Cuáũ̃ 3

### Ore ga yema yaxõgüxũ̃ ga Chárdiarü ĩanewa yexmagüxũ̃ca̱x ümatüxũ̃

1Rü yema chomaxã idexaxũ̃ rü ñanagürü ta: “Chanaxwa̱xe i Chárdexwa ngẽxmagüxũ̃ i yaxõgüxũ̃arü ãẽ̱xgacücа̱x cunaxümatü, rü ñacurügü tá: ‘Ñaa nixĩ i norü ore ya yimá 7 i Tupanaãxẽ ya Üünecü nawa ngẽxmacü rü 7 ya woramacuri nüxṹ ngẽxmacü’. Rü ñanagürü i nümax: ‘Choma nüxũ̃ chacua̱x i guxũ̃ma i ngẽma cuxüxũ̃. Rü nüxũ̃ chacua̱x rü woo duũ̃xũ̃gü nüxũ̃ ixugügu nax cha̱u̱xca̱x cumaxũ̱̃xgu, natürü tama aixcüma cha̱u̱xca̱x cumaxũ̃.

2Rü name nixĩ i cubaixãchi rü cugü íquicua̱x rü cuyangüxẽxẽ i ngẽma íxraxũ̃ i mexũ̃ i cuxṹ íyaxüxũ̃ i marü iyarüxoxchaũ̃xũ̃. Erü nüxũ̃ chadau rü ngẽma cuxüxũ̃ rü tama Tupanape̱xewa name.

3¡Rü nüxna nacua̱xãchi ga yema ngu̱xẽẽtae ga mexũ̃ ga noxri nüxũ̃ cuxĩnüxũ̃ rü cuyaxuxũ̃, rü nagu ixũ! ¡Rü nüxũ̃ rüxo i ngẽma chixexũ̃ i cuxüxũ̃ rü Tupanaca̱x nataegu! Natürü ngẽxguma tama nüxũ̃ curüxoxgu i curü chixexũ̃, rü ñoma wüxi i ngĩta̱xáxũ̃ i ngürüãchi ínguxũ̃rüxũ̃ tá cuxũ̃tawa chaxũ. Rü taxũ̃táma nüxũ̃ cucua̱x nax ñuxguacü yixĩxũ̃.

4Natürü ngéma Chárdexwa cuxṹ nangẽxma i ñuxre i duũ̃xũ̃gü i mexũ̃ i tama ñoma i naanearü chixexũ̃maxã nügü ãũãchiarü maxũ̃a̱xgüxũ̃. Rü nümagü rü tá cómüxũ̃maxã nixãxchiru rü ngẽmaãcü tá chomaxã inaxĩ, erü nümagü rü duũ̃xũ̃gü i mexũ̃ i cha̱u̱xca̱x maxẽxũ̃ nixĩgü.

5Rü yíxema nüxũ̃ rüporamaegüxe i chixexũ̃, rü tá cómüxũ̃maxã tixãxchiru. Rü taxũ̃táma nawa tüxũ̃ íchapiéga i ngẽma chorü popera i nagu chayawűgüxũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i nüxṹ ngẽxmaxũ̃ i maxũ̃ i taguma gúxũ̃. Rü Chaunatüpe̱xewa rü guxũ̃ma i norü orearü ngeruũ̃gü i daxũcüa̱xgüpe̱xewa tá tüxũ̃ chixu nax chorü duũ̃xũ̃gü tixĩgüxũ̃’.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[6]Rü yíxema ãchi̱xéxẽ rü name nixĩ i naga taxĩnü i ngẽma Tupanaãxẽ ya Üünecü nüxũ ixuxũ namaxã i ngẽma yaxõgüxũtücumügü”.

### Ore ga yema yaxõgüxũ ga Filadélfiaarü ĩanewa yexmagüxũca̱x ümatüxũ

[7]Rü yema chomaxã idexaxũ rü ñanagürü ta: “Chanaxwa̱xe i Filadélfiawa ngẽxmagüxũ i yaxõgüxũarü ãẽxgacüca̱x cunaxümatü rü ñacurügü tá: ‘Ñaa nixĩ i norü ore ya yimá Üünecü ya aixcüma Cristu ixĩcü. Rü nüma rü ãẽxgacü ya Dabírüxũ poracü nixĩ. Rü nüxṹ nangẽxma i pora nax yawãxnaãxũca̱x rü nawãxtaãxũca̱x. Rü ngẽxguma texéca̱x yawãxnaãgu, rü taxucürüwama texé tümacha̱xwa tanawãxta. Rü ngẽxguma texécha̱xwa nawãxtaãgu, rü taxucürüwa texé tümaca̱x tayawãxna’.

[8]Rü ñanagürü i nümax: ‘Choma nüxũ chacua̱x i guxũma i ngẽma cuxüxũ. Rü cuxca̱x chayawãxna i wüxi ya ĩã̱x rü taxucürüwa texe cuxcha̱xwa tanawãta. Rü choma nüxũ chacua̱x nax tama cuporaxüchixũ, natürü naga cuxĩnü i chorü ore, rü tama icuyacu̱x nax chorü duũxũ quixĩxũ.

[9]Rü nangẽxma i duũxũgü i Chatanáarü ixĩgüxũ i nügü ixugüxũ nax chorü duũxũgü yaxĩgüxũ, natürü tama aixcüma choxrü duũxũgü nixĩgü. Rü tá chanamu i ngẽma duũxũgü nax cupe̱xegu nacaxápü̱xügüxũca̱x nax nüxũ nacua̱xgüxũca̱x nax aixcüma cuxũ changechaũxũ.

[10]Cuma rü meama cuyanguxẽxẽ i ngẽma cuxũ chamuxũ nax aixcüma cuyaxõõmaxũ naétüwa i ngẽma guxchaxũgü i cuxca̱x ínguxũ. Rü ngẽmaca̱x tá cuxũ íchapoxũ nax tama cuxna nanguxũca̱x i ngẽma guxchaxũ i taxũ i ñoma i naanewa tá ínguxũ nax guxũma i ñoma i naanecüã̱x i duũxũgüxũ naxüxũca̱x.

[11]Rü paxa tá chataegu. Rü chanaxwa̱xe i ñu̱xma mea cumaxũxũrüxũ mea cumaxecha nax taxúema cuxna nanapuxũca̱x i ngẽma curü ãmare.

[12]Rü yíxema nüxũ rüporamaegüxe i ngẽma chixexũ, rü Chaunatü ya Tupanapatawa tá tüxũ chaxüchica nax tagutáma ngéma ítachoxũxũca̱x. Rü tümagu tá chanaxümatü i naéga ya Chaunatü ya Tupana. Rü ngẽxgumarüxũ tá ta tümagu chanaxümatü i naéga ya Tupanaarü ĩane ya Yerucharéũ ya


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngexwacaxũ̃ne ya Tupanaxũ̃tawa i daxũguxũ̃ i naanewa írüxĩxũ̃ne. Rü ngẽxgumarüxũ̃ tá ta tümagu chanaxümatü i chauéga i ngexwacax̲ũ̃xũ̃'.

13Rü yíxema ãchix̲ẽ́xẽ rü name nixĩ i naga taxĩnü i ngẽma Tupanaãxẽ ya Üünecü nüxũ̃ ixuxũ̃ namaxã i ngẽma yaxõgüxũ̃tücumügü".

### Ore ga yema yaxõgüxũ̃ ga Laodichéawa yexmagüxũ̃cax̲ ümatüxũ̃

14Rü yema chomaxã idexaxũ̃ rü ñanagürü ta: "Chanaxwax̲e i Laodichéawa ngẽxmagüxũ̃ i yaxõgüxũ̃arü ãẽxgacücax̲ cunaxümatü rü ñacurügü tá: 'Ñaa nixĩ i norü ore ya yimá aixcüma ixĩcü. Rü nüma nixĩ i nüxũ̃ yaxuxũ̃ i ore i aixcüma ixĩxũ̃ rü inaxügüxũ̃ ga guxũ̃ma ga yema Tupana üxũ̃'.

15Rü ñanagürü i nümax: 'Choma nüxũ̃ chacuax̲ i guxũ̃ma i ngẽma cuxüxũ̃. Rü nüxũ̃ chacuax̲ nax tama wüxi i duũ̃xũ̃ i chauxchi aixũ̃ quixĩxũ̃, natürü tama wüxi i duũ̃xũ̃ i aixcüma choxũ̃ ngechaũ̃xũ̃ quixĩ. Rü chierüx noxtacüma wüxi i duũ̃xũ̃ i chauxchi aixũ̃ quixĩxgu rüẽxna noxtacüma wüxi i duũ̃xũ̃ i aixcüma choxũ̃ ngechaũ̃xũ̃ quixĩxgu.

16Natürü ñux̲ma nax tama noxtacüma wüxi i duũ̃xũ̃ i chauxchi aixũ̃ quixĩxũ̃ rü tama noxtacüma wüxi i duũ̃xũ̃ i aixcüma choxũ̃ ngechaũ̃xũ̃ nax quixĩxũ̃, rü tá cuxũ̃ chaxo.

17Rü cuma cugü quixuxgu rü cumuarü diẽruax̲, rü cumuarü ngẽmaxũ̃ax̲, rü meama cuxũ̃ naxüpetü, rü taxuxũ̃ma cuxṹ nataxu. Natürü i cuma rü tama nüxna cucuax̲ãchi nax chopẽxewa rü wüxi i taxúema cumaxã taãẽxũ̃ quixĩxũ̃, rü wüxi ngechaũ̃tümüxũ̃ nax quixĩxũ̃, rü wüxi i taxuxũ̃ma cuxṹ ngẽxmaxe quixĩxũ̃, rü ñoma wüxi i ngexetüxũ̃rüxũ̃ quixĩxũ̃, rü ñoma wüxi i ngexchiruxũ̃rüxũ̃ quixĩxũ̃.

18Rü ñux̲ma rü cuxũ̃ chaxucux̲ẽ nax chauxũ̃tawa naxcax̲ cutaxexũ̃cax̲ i úiru i marü üxüwa iguxũ̃ i nüxicatama ixĩxũ̃. Rü ngẽmaãcü tá aixcüma cuxṹ nangẽxma i curü ngẽmaxũ̃gü. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta cuxũ̃ chaxucux̲ẽ nax chauxũ̃tawa naxcax̲ cutaxexũ̃cax̲ i cuxchiru i cómüxũ̃ nax ngẽmagu quicúxũ̃cax̲ nax taxúema cuxũ̃ dauxũ̃cax̲ nax cungexchiruxũ̃. Rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngẽxgumarüxũ ta cuxũ chaxucu̱xẽ nax chauxũtawa naxca̱x cutaxexũca̱x i curü ma̱ĩxetüxũ nax curümexẽtüxũca̱x rü wena quidauchixũca̱x.

19Choma rü tüxũ chaxucu̱xẽ rü tüxũ ichayarüwe̱xãchixẽxẽ ya guxãma ya yíxema tüxũ changechaũxẽ. Rü ngẽmaca̱x name nixĩ i nüxũ curüxo i cucüma i chixexũ rü Tupanaca̱x cutaegu.

20Rü dücax, choma rü ĩã̱xwa changẽxma rü ngéma rü tu tu tu, ñacharügü. Rü ngẽxguma chi texé choxũ ĩnügu rü cha̱u̱xca̱x tayawãxnagu, rü tá tümaxũtagu chaxücu. Rü tümamaxã tá chachibü rü tüma i chomaxã.

21Rü yíxema nüxũ rüporamaexe i chixexũ, rü tá chaugüxũtawa tüxũ charütoxẽxẽ, yexgumarüxũ ga choma rü nüxũ nax charüporamaexũ ga chixexũ, rü ñu̱xũchi Chaunatüxũtawa nax chayarütoxũrüxũ'.

22Rü yíxema ãchi̱xéxẽ rü name nixĩ i naga taxĩnü i ngẽma Tupanaãxẽ ya Üünecü nüxũ ixuxũ namaxã i ngẽma yaxõgüxũtücumügü", ñanagürü ga yema chomaxã idexaxũ.

## Yema Cuáũ̃ 4

### Tupanaxũ̃ nataxẽẽgü i daxũguxũ̃ i naanewa

1Rü yemawena ga choma ga Cuáũ̃ rü ichadauwenü rü nüxũ̃ chadau ga wüxi ga ĩã̱x ga iwãxnaxũ̃ ga daxũguxũ̃ ga naanewa. Rü yema naga ga nacornétagaraũxũ̃ ga noxri nüxũ̃ chaxĩnüxũ̃ ga chomaxã idexaxũ̃, rü ñanagürü choxũ̃: "¡Nuxã naxĩnagü! Rü tá cuxũ̃ nüxũ̃ chadauxẽxẽ i ngẽma yixcüra tá ngupetüxũ̃", ñanagürü.

2Rü yexgumatama ga choma rü Tupanaãxẽ ya Üünecü rü chauãẽmaxã inacua̱x, rü daxũwa nanaga. Rü yéma daxũguxũ̃ ga naanewa nüxũ̃ chadau ga wüxi ga tochicaxũ̃ ga mexẽchixũ̃ ga yéma wüxi nawa rütoxũ̃.

3Rü yema tochicaxũ̃wa rütoxũ̃ rü ñoma nga̱xãẽruxũ̃ ya yásperüxũ̃ rü̱exna nga̱xãẽruxũ̃ ya cornalinarüxũ̃ nixĩ nax yayauracüüxũ̃. Rü norü guxũ̃cüwawa ga yema tochicaxũ̃ rü nayexma ga wüxi ga chirapa, rü ñoma nga̱xãẽruxũ̃ ya esmerádarüxũ̃ niyauracüxü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[4]Rü yema tochicaxũcüwawa nayexmagü ta ga to ga 24 ga tochicaxũgü ga nüxũ ínumaeguãchixũ. Rü yema tochicaxũgüwa narütogü ga 24 ga yaxõgüxũarü ãẽxgacügü. Rü naxchiru rü nicómü, rü norü ngạxcueruũgü rü úirunaxcạx nixĩ.

[5]Rü yema tochicaxũ ga ngãxũwa üxũ rü yemawa ínaxũxũ ga ãẽmacügü rü duruanexũ rü nagagü. Rü yema tochicaxũpẹxewa nayexmagü ga 7 ga omügü ga yéma naigüxũ. Rü yema omügü nixĩ ga yema 7 ga Tupanaãxẽ ya Üünecü.

[6]Rü yema tochicaxũpẹxewa rü nayexma ga tạxacü ga ñoma taxũ ga dexáétüwarüxũ iyạụxracüüxũ. Rü ñoma bídriurüxũ nichipetü. Rü yema tochicaxũxũ ínachomaeguãchi ga ãgümücü ga daxũcüạ̃x ga maxẽxũ ga guxũwama ãxetüxũ naweama rü napẹxewa.

[7]Rü wüxi ga yema daxũcüạ̃x ga maxẽxũ rü nanaleóũraxũ. Rü yema to rü nanawoca iyatüxũrüxũ. Rü yema norü tomaepụ̈x rü nanaduũxũchiweraxũ. Rü yema norü ãgümücü rü nanaxĩyü i gonagüxũraxũ.

[8]Rü yema ãgümücü ga daxũcüạ̃x ga maxẽxũ, rü wüxichigü nüxṹ nayexma ga 6 ga naxpẹxatügü. Rü guxũwama ga naxpẹxátüétüwa rü naxpẹxátütüũwa rü namuxetü. Rü ngunecü rü chütacü rü ñanagürügüecha: “Naxüüne, naxüüne, naxüüne nixĩ ya tórü Cori ya Tupana ya Guxũétüwa Ngẽxmacü rü Woetama Yexmacü rü Ñụxma Ngẽxmacü rü Guxũgutáma Ngẽxmacü”, ñanagürügüecha.

[9-10]Rü yema daxũcüạ̃x ga maxẽxũ, rü yexguma gumá tochicaxũwa rütocü ga woetama ngẽxmaechacüxũ yacuạxüũgügu rü moxẽ nüxna naxãgügu, rü yema 24 ga ãẽxgacügü rü napẹxegu nacaxáṕụ̈xügü, rü nüxũ nicuạxüũgü, rü napẹxegu nananu ga norü ngạxcueruũgü.

[11]Rü ñanagürügü: “Pa Torü Cori, Pa Torü Tupanax, cuxũ nixĩ i namexũ nax ticuạxüũgüxũ rü cuxũ tataxẽẽgüxũ, yerü cuma nixĩ ga cunaxüxũ ga guxũma, rü curü ngúchaũgagu nixĩ i ñụxma nangẽxmagüxũ i ngẽma cuxüxũ”, ñanagürügü.

## Yema Cuáũ 5


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

## Popera ga idixixũchiga rü Tupana Nane ga ñoma wüxi ga carnérurüxũ imácüchiga

[1]Rü ñu̱xũchi nüxũ chadau ga gumá tochicaxũwa rütocüarü tügünemẹ̱xẽwa nax nayexmaxũ ga wüxi ga popera ga idixixũ. Rü düxétüwa rü aixepewa rü naxãmatü ga yema popera. Rü 7 wa niñaxtachipẹ̱xe.

[2]Rü nüxũ chadau ga wüxi ga norü orearü ngeruxũ ga daxũcüã̱x ga poraxüchixũ ga tagaãcü ícạ̱xaxũ rü ñaxũ: “¿Texé tixĩ ya yíxema mexẽ nax tayagautanüxũ i norü ñaxtachipẹ̱xexũ rü ítayadixgüxũ i ñaa popera?” ñaxũ.

[3]Natürü woo ga daxũguxũ ga naanewa rü bai ga ñoma ga naanewa rü bai ga yuexũtanüwa, rü nataxuma ga texé ga mexẽ nax ítayadixgüxũ rü nüxũ tadaumatüxũ nax ñuxũ ñaxũ ga yema popera.

[4]Rü choma rü poraãcü chaxaxu yerü tataxuma ga texé ga mexẽ nax ítayadixgüxũ rü nüxũ tadaumatüxũ nax ñuxũ ñaxũ ga yema popera.

[5]Natürü wüxi ga yema 24 ga ãẽ̱xgacügü, rü ñanagürü choxũ: “¡Taxű i cuxaxuxũ! Erü yimá Leóũ ya Yudátanüxũ ya Dabítaxa ixĩcü, rü marü nüxũ narüyexera i ngẽma yu. Rü nüma nixĩ i naporaxũ nax yagáutanüãxũcạ̱x i ngẽma 7 i norü ñaxtachipẹ̱xexũ rü íyadixgüãxũcạ̱x i ngẽma popera”, ñanagürü.

[6]Rü ñu̱xũchi nüxũ chadau ga wüxi ga Carnéruxacü ga ma̱xwa írüdaxũ ga yexma chixũ naxũtagu ga gumá tochicaxũwa rütocü rü norü ngãxũtanügu ga yema ãgümücü ga daxũcüã̱x ga maxẽxũ rü yema 24 ga ãẽ̱xgacügü. Rü nüxű nayexma ga 7 ga naxchata̱xcu̱xre rü 7 ga naxetü. Rü gumá 7 ga naxetü rü ngẽma nixĩ i ngẽma 7 i Tupanaãxẽ ya Üünecü i guxũwama i ñoma i naanewa namugüxũ.

[7]Rü yema Carnéruxacü rü gumá tochicaxũwa rütocücạ̱x nixũ, rü nanayaxu ga yema popera ga norü tügünemẹ̱xẽwa yexmaxũ.

[8]Rü yexguma nayauxãgu ga yema popera, rü yema ãgümücü ga daxũcüã̱x ga maxẽxũ rü yema 24 ga ãẽ̱xgacügü rü nacaxápü̱xügü napẹ̱xegu ga yema Carnéruxacü. Rü wüxichigü ga yema daxũcüã̱x ga maxẽxũ rü yema ãẽ̱xgacügü rü nüxű nayexma ga wüxi ga norü paxetaruxũ ga árpa. Rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yexgumarüxũ ta nüxṹ nayexma ga copu ga úirunaxca̱x ga pumarate̱xemaxã napagüxũ. Rü yema pumarate̱xe rü nayixichi ga yexguma yaxaxgu. Rü yema pumaragü rü ngẽma nixĩ i Tupanaarü duũxũgüarü yumüxẽgü.

9Rü nagu nawiyaegü ga wüxi ga wiyae ga yexwaca̱xüxũ ga ñaxũ: “Cuma nixĩ i cumexũ nax cunayaxuxũ i ngẽma popera rü cuyagáutanüxũ i ngẽma norü ñaxtachipe̱xexũ. Yerü cuma rü marü quima̱xchire̱x, rü cugümaxã Tupanaaxṹ naxca̱x cutaxe i naguxũraũxũ i duũxũgütücumü rü naguxũraũxũ i duũxũgü i to i nagawa idexagüxũ rü naguxũraũxũ i ĩanegücüa̱x rü naguxũraũxũ i nachixũanecüa̱x.

10Rü Tupanaca̱x cunade i ngẽma duũxũgü nax nüma ya Tupana rü norü ãe̱xgacü yixĩxũca̱x rü nümagü norü ngũxẽẽruũgü i chacherdótegü yixĩgüxũca̱x. Rü nümagü tá nixĩ i ñoma i naanemaxã inacua̱xgüxũ”, ñanagürügü.

11Rü yemawena ichadawenü, rü nüxũ chaxĩnü ga naga ga muxũchixũma ga Tupanaarü orearü ngeruũgü ga daxũcüa̱x. Rü norü ngãxũwa nayexma ga yema tochicaxũ rü yema ãgümücü ga daxũcüa̱x ga maxẽxũ rü yema 24 ga ãe̱xgacügü. Rü namuxũchima ga yema Tupanaarü orearü ngeruũgü ga daxũcüa̱x ga yéma yexmagüxũ.

12Rü tagaãcü ñanagürügü: “Yimá Carnéru ga pecaduarü ütanüca̱x yucü rü yimá nixĩ yamecü nax guxũarü ãe̱xgacü yixĩxũ, rü guxũarü yora yixĩxũ. Rü name nax guxũ i cua̱x nüxṹ ngẽxmaxũ, rü guxũarü yexera naporaxũ. Rü nüma nixĩ i namexũ nax guxãma nüxũ ngechaũgüxũ rü nataxẽẽgüxũ rü nüxũ icua̱xüũgüxũ”, ñanagürügü.

13Rü nüxũ chaxĩnü ta ga naga ga guxũma i ta̱xacü i maxũxũ i daxũguxũ i naanewa rü ñoma i naanewa rü naanetüũwa rü márwa ngẽxmagüxũ ga ñagüxũ: “Name nixĩ nax guxũgutáma guxãma nüxũ icua̱xüũgüxũ rü nüxũ ngechaũgüxũ rü nataxẽẽgüxũ ya yimá Carnéruxacü rü yimá tochicaxũwa rütocü”, ñanagürügü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

14Rü yema ãgümücü ga daxũcüa̱x ga maxẽxũ̃ rü ñanagürügü: “Ngẽmaãcü yixĩ”, ñanagürügü. Rü yema 24 ga ãe̱xgacügü rü inacaxápu̱xügü rü nüxũ̃ nicua̱xüũ̃gü.

## Yema Cuáũ̃ 6

### Yema 7 ga ñaxtachipe̱xechiga

1Rü ñu̱xũchi nüxũ̃ chadau ga yexguma gumá Carnéruxacü yagáuyegu ga yema nüxíraxũ̃xũ̃ ga norü ñaxtachipe̱xexũ̃ ga yema popera. Rü nüxũ̃ chaxĩnü ga wüxi ga yema daxũcüa̱x ga maxũ̃xũ̃ rü tagaãcü ñoma duruanexũ̃rüxũ̃ ñaxũ̃ choxũ̃: “¡Nua naxũ!” ñaxũ̃.

2Rü ichadawenü rü nüxũ̃ chadau nax yéma nangóxũ̃ ga wüxi ga cowaru ga cómüxũ̃. Rü yema naétüwa rütoxũ̃ rü nüxú̱ nayexma ga wüxi ga norü würa. Rü wüxi ga nga̱xcueruxũ̃ nüxna naxã. Rü nüma rü nagu narüxĩnü nax norü uanügüxũ̃ tá narüporamaexũ̃. Rü inaxũãchi nax norü uanügüxũ̃ naporamaexũ̃ca̱x.

3Rü yexguma gumá Carnéruxacü yagáuyegu ga yema norü taxre ga yema poperaarü ñaxtachipe̱xexũ̃, rü nüxũ̃ chaxĩnü ga yema norü taxre ga yema daxũcüa̱x ga maxũ̃xũ̃ ga ñaxũ̃ choxũ̃: “¡Nua naxũ!” ñaxũ̃.

4Rü inaxũãchi ga wüxi ga to ga cowaru rü yema rü nadau. Rü yema naétüwa rütoxũ̃ rü wüxi ga tara ga taxũ̃ nüxna naxã. Rü pora nayaxu nax iyanaxoxẽẽãxũ̃ca̱x nax nügü nangechaũ̃güxũ̃ ga duũ̃xũ̃gü rü nügü nax nada̱ixũ̃ca̱x

5Rü yexguma gumá Carnéruxacü yagáuyegu ga yema norü tomaepu̱x ga yema poperaarü ñaxtachipe̱xexũ̃, rü nüxũ̃ chaxĩnü ga yema norü tomaepu̱x ga yema daxũcüa̱x ga maxũ̃xũ̃ ga ñaxũ̃ choxũ̃: “¡Nua naxũ!” ñaxũ̃. Rü ichadawenü rü nüxũ̃ chadau ga wüxi ga cowaru ga waxüxũ̃. Rü yema naétüwa rütoxũ̃ rü naxme̱xwa nüxú̱ nayexma ga wüxi ga yáruxũ̃ ga balanza.

6Rü nüxũ̃ chaxĩnü ga wüxi ga naga ga yema daxũcüa̱x ga maxẽxũ̃arü ngãxũ̃tanüwa inaxũxũ̃ ga ñaxũ̃: “Wüxi i ngunexũ̃arü puracütanü rü naxãtanü i wüxi i quíru i trigu Rü wüxi i ngunexũ̃arü puracütanü naxãtanü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

i tomaepüx i quíru i chebáda. ¡Natürü taxű i cunatatanümaexũ̃ i ngẽma chíxũ̃ rü yimá bínu!” ñanagürü.

7Rü yexguma gumá Carnéruxacü yagáuyegu ga yema norü ãgümücü ga yema poperaarü ñaxtachipexexũ̃, rü nüxũ̃ chaxĩnü ga yema norü ãgümücü ga daxũcüax ga maxẽxũ̃ ga ñaxũ̃ choxũ̃: “¡Nua naxũ!” ñaxũ̃.

8Rü ichadawenü rü nüxũ̃ chadau ga wüxi ga cowaru ga dexexũ̃. Rü yema naétüwa rütoxũ̃ rü Yu nixĩ ga naéga. Rü yema naweama ne ũxũ̃, rü Yuexũ̃chica nixĩ ga naéga. Rü yema taxre nanayauxgü ga pora nax ñoma ga naanewa rü wüxi cuarto ga duũ̃xũ̃güxũ̃ nadaixũ̃cax taramaxã rü taiyamaxã rü daxaweanemaxã rü naeũ̃gü i düraexũ̃maxã.

9Rü yexguma gumá Carnéruxacü yagáuyegu ga yema norü wüximeexpüx ga yema poperaarü ñaxtachipexexũ̃, rü yema ãmarearü guruũ̃tüũ̃wa nüxũ̃ chadau ga naãxẽgü ga yema duũ̃xũ̃gü ga Tupanaaxű̃ yaxõgüxũ̃cax daixũ̃ rü norü orexũ̃ nax yaxugüxũ̃cax daixũ̃.

10Rü yema naãxẽgü rü tagaãcü ñanagürügü: “Pa Torü Cori ya Guxũ̃étüwa Ngẽxmacü rü Üünecü rü Ixaixcümacüx, ¿ñuxgura tá ta i nüxna cucaxũ̃ rü cunapoxcuexũ̃ i ngẽma ñoma i naanecüax ga toxũ̃ daixũ̃?” ñanagürügü.

11Rü ñuxũchi wüxichigü ga yema duũ̃xũ̃güna nanaxã ga naxchiru ga máxũ̃ rü cómüxũ̃. Rü yema duũ̃xũ̃güãẽgüxũ̃ ñanagürü: “¡Paxaãchi iperüngüe ñuxmatáta yangu i norü mu i ngẽma peenexẽgü i pexrüxũ̃ Cristuarü puracücax nadaixũ̃!” ñanagürü.

12Rü yexguma gumá Carnéruxacü yagáuyegu ga yema norü 6 ga yema poperaarü ñaxtachipexexũ̃, rü poraãcü naxĩãxãchiane. Rü üaxcü rü ñoma ngechaũ̃chiru ga waxũ̃rüxũ̃ nawamare. Rü tauemacü rü ñoma nagürüxũ̃ naduema.

13Rü woramacurigü rü ẽxtagü rü daxũwa narüyiixũ̃ ñoma i naanegu, ñoma orix i igu i doxüxũ̃ma buanecü ya tacümaxã rüyixũ̃rüxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[14]Rü guxũma i daxũwa nüxũ idauxũ rü inayarütaxu. Rü ñoma wüxi i popera i dixcumüãchixũrüxũ inayarütaxu. Rü guxũnema ga guma mąxpűnegü rü yema capaxũgü rü nixĩgachi ga nachicawa.

[15]Rü ñoma ga naanewa yexmagüxũ ga nachixũanegüarü ãę̃xgacügü, rü mąxpűnemagu rü mąxpűnearü nutatanügu nicụxgü. Rü wüxigu yexma namaxã nicụxgü ga yema togü ga ãę̃xgacügü ga taxũgü ga ñoma ga naanemaxã icuąxgüxũ, rü churaragüarü ãę̃xgacügü ga taxũgü, rü yema duũxũgü ga muarü diẽruąxgüxũ, rü yema duũxũgü ga ñoma ga naanewa poraexũ, rü guxũma ga duũxũgü ga mugüruũgü ixĩgüxũ, rü guxũma ga duũxũgü ga ngearü coriąxgüxũ.

[16]Rü guxũma ga nümagü, rü guma mąxpűnexũ rü gumá nutagüxũ ñanagürügü: “¡Toétügu peyi nax toxũ ipicụxgüxũcąx naxchąxwa ya yimá tochicaxũwa rütocü, rü nąxchąxwa ya yimá Carnéruxacü nax tama norü numaxã toxũ napoxcuexũ ya yimá Carnéruxacü!

[17]Erü marü ínangu i ngẽma ngunexũ i ãũcümaxũ i nagu norü numaxã napoxcuexũ i duũxũgü. ¿Rü texé tá namaxã tapora i ngẽma?” ñanagürügü.

## Yema Cuáũ 7

### Yema Iraétanüxũ ga nacatüwa icáxnacatügüxũ

[1]Rü yemawena rü nüxũ chadau ga ãgümücü ga Tupanaarü orearü ngeruũgü ga daxũcüąx ga ñoma ga naanearü ãgümücüpẹxegu chigüxũ. Rü ínanapoxũgü ga gumá ãgümücü ga buanecügü nax tama waixũmüétügu, rü tama márétügu, rü bai i wüxi i naiétügu naxüxũcąx.

[2]Rü yexgumarüxũ ta nüxũ chadau ga wüxi ga Tupanaarü orearü ngeruxũ ga daxũcüąx ga éstewa ne ũxũ. Rü nüxű́ nayexma ga Tupana ya Maxũcüarü cáxnaruxũ. Rü nüma rü tagaãcü nüxna nacagü ga yema togü ga ãgümücü ga Tupanaarü orearü ngeruũgü ga nayauxgüxũ ga pora nax nachixexẽẽgüãxũcąx ga yema waixũmü rü yema már.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[3]Rü ñanagürü nüxũ: “¡Taxű i yatacüma penachixexẽẽxũ i waixũmü rü ngẽma már rü naigü, ñu̱xmatáta yacanacatügü i ngẽma Tupanaarü duũxũgü ixĩgüxũ!” ñanagürü.

[4]Rü nüxũ chaxĩnü ga ñuxre nax yixĩxũ ga yema icáxnacatügüxũ. Rü yema Iraétanüxũtanüwa rü guxũwama 144,000 nixĩ.

[5-8]Rü yema icáxnacatügüxũ ga Iraétanüxũ, rü ñaa nixĩ: Yudátaagü - 12,000 Rubéũtaagü - 12,000 Gáxtaagü - 12,000 Achétaagü - 12,000 Netarítaagü - 12,000 Manachétaagü - 12,000 Chimeóũtaagü - 12,000 Lebítaagü - 12,000 Ichacátaagü - 12,000 Chaburóũtaagü - 12,000 Yúchetaagü - 12,000 Bẽyamíũtaagü - 12,000

[9]Rü yemawena ichadawenü, rü nüxũ chadau ga muxũchixũma ga naguxũraũxũ ga nachixũanecüa̱x, rü naguxũraũxũ ga duũxũgütücumü, rü naguxũraũxũ ga ĩanegücüa̱x, rü naguxũraũxũ ga duũxũgü ga to ga nagawa idexagüxũ. Rü yema tochicaxũpe̱xegu rü gumá Carneruxacüpe̱xegu nachigü. Rü yema nax namuxũchixũ rü taxucürüwa texé tayaxugü nax ñuxre yixĩxũ. Rü naxchiru ga icómüxũ rü imáxũmaxã nixãxchiru. Rü naxme̱xwa nanangegü ga wairaatügü.

[10]Rü guxũma ga nümagü rü tagaãcü ñanagürügü: “Yimá tórü Tupana ya tochicaxũwa rütocü rü yimá Carnéruxacü rü yimágü nixĩ ya tüxũ maxẽxẽẽcü”, ñanagürügü.

[11]Rü guxũma ga Tupanaarü orearü ngeruũgü ga daxũcüa̱x rü nüxũ ínachimaeguãchi ga yema tochicaxũ rü yema 24 ga ãe̱xgacügü rü yema ãgümücü ga daxũcüa̱x ga maxẽxũ. Rü nüma ga yema Tupanaarü orearü ngeruũgü ga daxũcüa̱x rü yema tochicaxũpe̱xegu nanangücuchitanü, rü Tupanaxũ nicua̱xüũgü.

[12]Rü ñanagürügü: “Rü ngẽmaãcü yixĩ. Rü nüma ya Tupana nixĩ i namexũ nax guxũguma guxãma nüxũ icua̱xüũgüxũ, rü nataxẽẽgüxũ, rü moxẽ nüxna ixãgüxũ, rü nüxũ ingechaũgüxũ, erü guxũ i cua̱x nüxű́ nangẽxma, rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

guxṹétüwa nangẽxma, rü guxũarü yexera napora. Rü ngẽmaãcü yixĩ”, ñanagürügü.

13Rü ñu̱xũchi wüxi ga yema 24 ga ãe̱xgacügü rü choxna naca, rü ñanagürü: “¿Texégü tixĩgü ya yíxema cómüchirugüxe, rü ngextá ne taxĩ?” ñanagürü.

14Rü choma chanangãxũ, rü ñacharügü: “Pa Corix, cuma nixĩ i nüxũ cucuáxũ nax texégü tixĩgüxũ”, ñacharügü. Rü yexguma ga nüma rü ñanagürü: “Yíxemagü tixĩgü ga nawa ngupetütanüxe ga yema ngúxũ ga taxũ rü marü tügü iyauxgüchiruxe nawa ga nagü ya yimá Carnéruxacü. Rü ngẽmaca̱x nixĩ i ticómüchiruxũ.

15Rü ngẽmaca̱x nixĩ i Tupanaarü tochicaxũpe̱xewa tangexmagüxũ rü ngunecü rü chütacü rü nüxṹ tapuracüexũ i napatawa. Rü nümatama ya Tupana ya tochicaxũwa rütocü rü napatawa tá tüxna nadau.

16Rü marü tagutáma tataiyae, rü tagutáma tita̱xawae. Rü marü tagutáma üa̱xcü tüxũ nigu, rü tagutáma üa̱xcüarü naianexũ tüxṹ nangu̱x.

17Erü yimá Carnéruxacü i ngẽma tochicaxũwa ngẽxmacü, rü tá mea tüxna nadau ñoma carnérugüna idauxũrüxũ. Rü nawa tá tüxũ nagagü i ngẽma dexáarü chuxchuxũgü i maxẽẽruxũ. Rü Tupana tá tüxṹ ínanapi i guxũma i tümagüxũetü”, ñanagürü.

## Yema Cuáũ̃ 8

### Yema norü 7 ga ñaxtachipe̱xeruũchiga rü yema pumarate̱xearü guruxũ ga úirunaxca̱xchiga

1Rü yexguma gumá Carnéruxacü yagáuyegu ga yema norü 7 ga yema poperaarü ñaxtachipe̱xexũ, rü ngãxũ ga ora rü nachianemare ga daxũxũwa.

2Rü ñu̱xũchi nüxũ chadau ga yema 7 ga Tupanaarü orearü ngeruũgü ga daxũcüa̱x ga yexma Tupanape̱xegu chigüxũ. Rü wüxichigüna nanaxã ga norü cornéta.

3Rü yemawena ínangu ga wüxi ga to ga Tupanaarü orearü ngeruxũ ga daxũcüa̱x. Rü nüma rü yema pumarate̱xearü guruũpe̱xegu nachi. Rü yéma nanange ga wüxi ga buetarexacü ga pumarate̱xearü guruxũ ga úirunaxca̱x.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Rü nüxna nanaxã ga taxĩ ga pumaratẹxe nax yema tochicaxũpẹxewa yexmaxĩ ga pumaraarü gutẹxeruũwa yaguãxũcạx, nax yema pumaraema rü wüxigu Tupanaarü duũxũgüarü yumüxẽmaxã Tupanaxũtawa nanguxũcạx.

4Rü yema pumaraarü caxixĩ ga yema orearü ngeruxĩ ga daxũcüạ̃xmẹxẽwa ixũxũxĩ rü wüxigu Tupanaarü duũxũgüarü yumüxẽgümaxã daxũ naxĩema ñụxmata Tupanaxũtawa nangu.

5Rü ñụxũchi ga yema orearü ngeruxĩ rü nanayaxu ga yema buetarexacü ga pumaraarü gutẹxeruxĩ. Rü yema pumaraarü gutẹxechicawa nanayaxu ga áxwe ga naicü, rü gumámaxã nanaxüãcu ga gumá buetarexacü. Rü ñụxũchi ñoma ga naaneétügu nanaña. Rü yexgumatama poraãcü nidụxruane, rü nayexma ga nagagü, rü naxãẽmacüane rü naxĩạ̃xãchiane.

### Tupanaarü orearü ngeruũgü ga daxũcüạ̃xarü cornétachiga

6Rü yexguma ga yema 7 ga Tupanaarü orearü ngeruũgü ga daxũcüạ̃x ga icornétaa̋xĩ, rü nügü ínamexẽẽgü nax nagu yacuegüxũcạx.

7Rü yema napẹxewa yexmaxĩ ga Tupanaarü orearü ngeruxĩ rü nüxíra nayacue ga norü cornéta. Rü yexgumatama ñoma ga naaneétügu narüyi ga gáuxũpütagü rü üxüẽma ga nagümaxã ãéũxũ. Rü wüxi ga yema norü tomaepụ̈xarü üye ga naane rü nixa. Rü yexgumarüxĩ ta wüxi ga yema norü tomaepụ̈xarü üye ga naixnecü rü nixa. Rü guxũma ga natüane rü nixae.

8Rü yema norü taxre ga Tupanaarü orearü ngeruxĩ rü nayacue ga norü cornéta. Rü ñụxũchi wüxi ga taxĩ ga namạ̃xpṹneraũ̃xũ̃ ga iyạ̃ụxraxũ̃ rü yexma márgu nanaña. Rü wüxi ga yema norü tomaepụ̈xarü üye ga már rü nagüxĩ nananguxuchi.

9Rü wüxi ga yema norü tomaepụ̈xarü üyetücumü ga yema márwa maxẽxũ̃, rü nayue. Rü yexgumarüxĩ ta wüxi ga yema norü tomaepụ̈xarü üyetücumü ga wapurugü rü inayi.

10Rü yema norü tomaepụ̈x ga Tupanaarü orearü ngeruxũ̃, rü nayacue ga norü cornéta. Rü ñụxũchi wüxi ga taxüchicü ga woramacuri ga taemaxũ̃chicü rü daxũwa narüngu. Rü wüxi ga omü ga ixaxũ̃rüxũ̃ nixĩ. Rü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nagu nangu ga wüxi ga yema norü tomaepü̱xarü üye ga natügü rü natüxacügü.

[11]Rü gumá woramacuri rü Üxüxũ nixĩ ga naéga. Rü wüxi ga yema norü tomaepü̱xarü üye ga guxũma ga dexá rü naxüxchíü. Rü muxũma ga duũxũgü rü yema dexáwa nayue yerü naxüxchíü.

[12]Rü yema norü ãgümücü ga Tupanaarü orearü ngeruxũ rü nayacue ga norü cornéta. Rü wüxi ga yema norü tomaepü̱xarü üye ga üa̱xcü rü nixo. Rü yexgumarüxũ ta wüxi ga yema norü tomaepü̱xarü üye ga tauemacü rü woramacurigü rü ẽxtagü rü nixo. Rü yemaacü wüxi ga yema norü tomaepü̱xarü üye ga guxũma ga yema rü naxẽane. Rü ga ngunecü rü ãgümücü ga ora naxẽane. Rü ga chütacü rü ãgümücü ga ora nixo ga tauemacü rü woramacurigü rü ẽxtagü.

[13]Rü yemawena ichadawenü rü nüxũ chaxĩnü ga wüxi ga ĩyü ga daxũgu íxexeũxũ ga tagaãcü ñaxũ: “Nangechaũtümüũgü i ngẽma duũxũgü i naanewa maxẽxũ i ngẽxguma yacuegüãgu tá ya norü cornétagü i ngẽma togü i tomaepü̱x i Tupanaarü orearü ngeruũgü”, ñaxũ.

## Yema Cuáũ̃ 9

[1]Rü yema norü wüximẹ̱ẹ̱xpü̱x ga Tupanaarü orearü ngeruxũ, rü nayacue ga norü cornéta. Rü nüxũ chadau ga wüxi ga woramacuri ga daxũwa rüngucü ga ñoma ga naanegu ngucü. Rü gumá woramacurina nanaxã ga norü chawi ga yema ãxmaxũ ga taguma iyacuáxũ.

[2]Rü nayawãxna ga yema ãxmaxũ ga taguma iyacuáxũ. Rü yéma inayagoema ga caxixũ ñoma wüxi i taxũ i u̱xearü caxixũrüxũ. Rü yema caxixũ rü nanaxẽẽmaxẽxẽ ga gumá üa̱xcü rü buanecü.

[3]Rü yema caxixũwa ínachoxũ ga munügü ga naaneétügu yixũ. Rü yema munügüna nanaxã ga pora nax ñoma tuxchinawerüxũ duũxũgüxũ nachixũca̱x.

[4]Rü yema munümaxã nüxũ nixu nax tama natüanexũ nachixexẽẽxũca̱x rü bai i ta̱xacürü nanetügü rü bai i ta̱xacürü naigü. Natürü nanamu nax


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nachixexẽẽgüãxũc̲ax ga yema duũxũgü ga tama Tupanaarü cáxnacatü nüxṹ yexmaxũ.

5Natürü tama nanamu nax yema duũxũgüxũ nada̲i̲xũc̲ax. Natürü nanamu nax ngúxũ nüxũ yangexẽẽmaregüxũc̲ax ga wüxime̲e̲xpü̲x ga tauemacü. Rü yema ngúxũ ga nüxũ yangexẽẽgüxũ, rü ñoma tuxchinawe duũxũgüxũ chixũrüxũ nixĩ.

6Rü ngẽma ngunexũgügu rü duũxũgü tá naxc̲ax nadaugü nax nayuexũ, natürü taxũtáma nayue. Rü woo nanaxwa̲xegüxüchi nax nayuexũ, natürü taxucürüwatama nayue.

7Rü yema munügü rü ñoma cowarugü i daiwa ĩxũrüxũ nixĩgü. Rü naeruwa nüxṹ nayexma ga ta̲xacü ga ñoma nga̲xcueruxũ ga úirunaxca̲xrüxũ ixĩgüxũ. Rü nachiwe rü nanaduũxũchiwegüraxũ.

8Rü nayáegü rü ñoma ngea̲xyaerüxũ nixĩgü. Rü napütagü rü ñoma leóũ̃pütagürüxũ nixĩgü.

9Rü naxũnewa nayexma ga norü poxũruxũ ga fierunaxc̲ax. Rü naga ga gumá naxpe̲xatügü rü ñoma muxũchine ya caru ya daiwa cowaru tugünegarüxũ nixĩgü.

10Rü nareexũgü rü ñoma tuxchinawerüxũ naxãnegu. Rü yema naneguwa rü naxãguchata nax wüxime̲e̲xpü̲x ya tauemacü duũxũgüxũ ngúxũ yangexẽẽgüxũc̲ax.

11Rü yema munügüarü ã̲e̲xgacü, rü yema ãxmaxũ ga taguma iyacuáxũ̃arü dauruxũ nixĩ. Rü Yudíugügawa rü yema munügüarü ã̲e̲xgacü, rü Abadóũ̃ nixĩ. Rü Griégugügawa rü Apirióũ̃ nixĩ.

12Rü yexma nayacu̲ax ga yema nüxíraxũ̃xũ ga chixexũ ga taxũ, natürü ínayaxüama ga to ga taxre.

13Rü yema norü 6 ga Tupanaarü orearü ngeruxũ rü nayacue ga norü cornéta. Rü nüxũ chaxĩnü ga wüxi ga naga ga nawa inaxũxũ ga natanüwa ga yema


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

norü ãgümücüpe̲xe ga yema pumaraarü gute̲xechicaxũ̃ ga úirunaxca̲x ga Tupanape̲xewa yexmaxũ̃.

14Rü yema naga rü nanamu ga yema orearü ngeruxũ̃ ga cornétaá̲xũ̃, rü ñanagürü nüxũ̃: “¡Yawẽgüxũ̃ i ngẽma ãgümücü i orearü ngeruũ̃gü i daxũcüã̲x i taxtü i Eufrátegu ngãxũ̃güxũ̃!” ñanagürü.

15Rü yemaacü niwẽgüxũ̃ ga yema ãgümücü ga orearü ngeruũ̃gü nax nadaiaxũ̃ca̲x ga wüxi ga yema norü tomaepü̲xarü üyetücumü ga duũ̃xũ̃gü. Yerü ga yema orearü ngeruũ̃gü rü woetama yemaca̲x ínamemaregü nax yema ora rü yema ngunexũ̃ rü gumá tauemacü rü gumá taunecü nadaiaxũ̃ca̲x ga yema duũ̃xũ̃gü.

16Rü nüxũ̃ chaxĩnü nax ñuxre nax yixĩxũ̃ ga yema orearü ngeruũ̃güarü churaragü ga cowaruétügu ĩxũ̃. Rü 200’000,000 nixĩgü.

17Rü yemaacü nixĩ ga nüxũ̃ chadauxũ̃ ga yema cowarugü ga yexguma chango̲xetügu. Rü yema churaragü ga yema cowaruétügu ĩxũ̃ rü nüxṹ nayexma ga norü nga̲xcuxũ̃nexũ̃ ga poxũ̃ruxũ̃ ixĩxũ̃ ga ñoma üxüxetürüxũ̃ iyauraxũ̃. Rü yema poxũ̃ruxũ̃ rü nixãmatü rü nidaumatü rü niya̲u̲xmatü rü nidexmatü. Rü yema cowaruerugü rü ñoma leóũ̃erurüxũ̃ nixĩgü. Rü naã̲xgüwa ínaxũxũ ga üxüema rü caxixũ̃ rü achúfre.

18Rü wüxi ga norü tomaepü̲xarü üyetücumü ga duũ̃xũ̃gü rü nayue namaxã ga yema üxüema rü caxixũ̃ rü achúfre ga yema cowarugüa̲xwa íchoxũ̃xũ̃.

19Yerü ga yema cowarugü rü naã̲xwa rü nareexũ̃wa nixĩ ga nüxṹ nayexmaxũ̃ ga norü pora. Rü gumá nareexũ̃gü rü ñoma ãxtaperüxũ̃ nixĩgü rü nixãeru. Rü yemamaxã duũ̃xũ̃güxũ̃ nango̲x rü ngúxũ̃ nüxũ̃ ningexẽxẽ.

20Natürü ga yema togü ga duũ̃xũ̃gü ga tama yema poxcuruũ̃gümaxã yuexũ̃, rü tama nüxũ̃ narüxoe ga yema chixexũ̃gü ga naxügüxũ̃. Rü tama nüxũ̃ narüxoe nax nüxũ̃ yacua̲xüũ̃güxũ̃ ga ngo̲xogü rü yema tupananetachicüna̲xãgü ga úirunaxca̲x rü diẽrumünaxca̲x rü cobrenaxca̲x rü nutagünaxca̲x rü nainaxca̲x. Rü yemaacü nüxũ̃ nicua̲xüũ̃güama ga yema


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

norü tupananetachicünaxãgü ga ngearü maxṹxũ rü tama nüxũ daugüxũ rü tama nüxũ ĩnüexũ rü tama ixĩxũ.

21Rü tama nüxũ narüxoe nax namáetagüxũ, rü yayuüexũ, rü naxũnearü ngúchaũ naxügüxũ rü nangítaaxgüxũ.

## Yema Cuáũ 10

### Orearü ngeruxũ ga daxũcüãx ga nüxṹ yexmaxũ ga popera ga idixixũ

1Rü nüxũ chadau ga wüxi ga to ga Tupanaarü orearü ngeruxũ ga daxũguxũ ga naanewa írüxĩxũ. Rü wüxi ga caixanexũarü ngãxũwa nayexma, rü wüxi ga chirapa naétügu nabo. Rü nachiwe rü ñoma üaxcürüxũ niyauracüxü. Rü naparagü rü ta ñoma üxüemarüxũ niyauracüxü.

2Rü naxmexwa nüxṹ nayexma ga wüxi ga poperaxacü ga íiwẽgüxũ. Rü norü tügünepara rü márgu nachicutü. Rü norü toxwepara rü waixũmüanegu nachicutü.

3Rü ñuxũchi ga nüma rü tagaãcü aita naxü ñoma wüxi ya leóũ ya ingĩnecüxücürüxũ. Rü yexguma aita naxüxgu rü 7 expüxcüna naduruãchiane.

4Rü yexguma yema 7 expüxcüna nax naduruãchianexũguwena rü chanaxümatüchaũ. Natürü nüxũ chaxĩnü ga wüxi ga naga ga daxũguxũ ga naanewa inaxũxũ ga ñaxũ choxũ: “¡Cuxicatama nüxũ nacuax i ngẽma 7 i duruanexũ nüxũ ixuxũ! ¡Rü ngexrüma nax cunaxümatüxũ!” ñaxũ choxũ.

5Rü ñuxũchi ga yema Tupanaarü orearü ngeruxũ ga nüxũ chadauxũ nax márétügu rü waixũmüétügu nachicutüxũ, rü daxũ naxunagü ga norü tügünechacüxü.

6Rü inaxuneta naégagu ga Tupana ya yimá guxũguma maxũcü ya yimá naxücü i daxũguxũ i naane rü ñoma i naane rü már rü guxũma i taxacü nawa ngẽxmagüxũ. Rü ñanagürü ga yema orearü ngeruxũ: “Paxa tá ningu i ngẽma Tupana nüxũ ixuxũ.

7Rü ngẽxguma tá nawa nanguxgu nax yacueãxũ ya norü cornéta i ngẽma norü 7 i Tupanaarü orearü ngeruxũ, rü ngẽxguma tá nixĩ i yanguxũ ga yema


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

noxri ẽxũguxũ ga Tupanaarü uneta, yema nũxcümaũgüxũ ga norü orearü uruũgümaxã nüxũ yaxuxũ ga Tupana", ñanagürü.

8Rü yema naga ga noxri nüxũ chaxĩnüxũ ga daxũguxũ ga naanewa inaxũxũ, rü wenaxarü chomaxã nidexa. Rü ñanagürü choxũ: "¡Naxũtawa naxũ i ngẽma Tupanaarü orearü ngeruxũ i márétügu rü waixũmüaneétügu chicutüxũ! ¡Rü nüxna nayaxu i ngẽma poperaxacü i marü íiwẽgüxũ i naxmẹxwa ngẽxmaxũ!" ñanagürü.

9Rü naxũtawa chaxũ ga yema orearü ngeruxũ, rü nüxna naxcạx chaca ga yema poperaxacü nax choxna naxããxũcạx. Rü nüma rü ñanagürü choxũ: "Ñaa nixĩ. ¡Rü nayaxu rü nangọ̃x! Rü cuạxwa rü berurerüxũ tá namaixcura. Natürü cuanüwa rü tá nanaxüxãchi", ñanagürü choxũ.

10Rü yema orearü ngeruũmẹxẽwa chanayaxu ga yema poperaxacü, rü chanangọ̃x. Rü chạuạxwa rü berurerüxũ namaixcura. Natürü yexguma chanangọ̃xguwena rü chauanüwa rü nanaxüxãchi rü changụxneca.

11Rü ñụxũchi chomaxã nüxũ nixu, rü ñanagürü choxũ: "Name nixĩ nax wenaxarü Tupanaarü orexũ quixuxũ nachiga i muxũma i duũxũgütücumügü, rü muxũma i nachixũanecüạ̃xgü i duũxũgü, rü muxũma i duũxũgü i to i nagawa idexagüxũ, rü muxũma i nachixũanegüarü ãẹ̃xgacügü", ñanagürü choxũ.

## Yema Cuáũ 11

### Taxre ga orearü uruũchiga

1Rü yemawena choxna nanaxã ga wüxi ga dexnemenạxã ga ngugüruxũ ixĩxũne. Rü gumá choxna naxacü rü ñanagürü choxũ: "¡Inachi rü nangugü ya yima Tupanapata ya taxũne rü ngẽma ãmarearü guruxũ! ¡Rü yaxugü rü ñuxre yixĩxũ i ngẽma duũxũgü i ngéma Tupanaxũ icuạxüũgüxũ!

2¡Natürü ngẽma naạxtü ya Tupanapata ya taxũne, rü taxũtáma cunangugü! Erü ngẽma duũxũgü i tama Tupanaaxṹ yaxõgüxũna marü nanaxã. Rü nümagü rü 42 ya tauemacü tá chixri namaxã inacuạx ya yimá ĩane ya üünene.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[3]Rü choma rü tá chanamu i taxre i chorü orearü uruũgü i témüxũmaxã ixãxchiruxũ nax 1,260 i ngunexũ duũxũgümaxã nüxũ yaxugüxũca̲x i chorü ore", ñanagürü choxũ.

[4]Rü ngẽma taxre i orearü uruũgü nixĩ i norü cua̲xruxũ i ngẽma taxre i nanetü i oribugü rü ngẽma taxre i omüarü üruũgü i tórü Cori ya ñoma i naanearü yora ixĩcüpe̲xewa ngẽxmagüxũ.

[5]Rü ngẽxguma texé chixexũ nape̲xewa ügüchaũgu i ngẽma taxre i orearü uruũgü, rü nümagü rü üxüema ya naa̲xwa ínacuexechinemaxã tüxũ tá ínagu. Rü ngẽmaãcü tá inayanaxoxẽxẽ i norü uanügü. Rü ngẽmaãcü tá tüxũ nadai ya yíxema chixexũ namaxã ügüchaũxẽ.

[6]Rü ngẽma taxre i orearü uruũgü rü nüxű́ nangẽxma i pora nax íyachaxãchixũca̲x ya pucü nax tama napuxũca̲x i guxũma i ngẽma 1,260 i ngunexũgü i nagu Tupanaarü orexũ yaxugüxũ. Rü ngẽxgumarüxũ ta nüxű́ nangẽxma i pora nax nagüxũ yaxĩxẽẽgüãxũca̲x i dexá. Rü ngẽxgumarüxũ ta nüxű́ nangẽxma i pora nax ñoma i naanewa namugüãxũca̲x i naguxũraũxũ i guxchaxũgü nax ngẽmaãcü ngúxũ duũxũgüxũ yangexẽẽgüxũca̲x i ngẽxguma ngẽma taxre naxwa̲xegügu.

[7]Natürü ngẽxguma ngẽma taxre i orearü uruũgü nagu̲xẽẽgügu nax nüxũ yaxugüxũ i Tupanaarü ore, rü ngẽma ngo̲xo i ngẽma ãxmaxũ i taguma iyacuáxũwa ixũxũxũ, rü tá ngẽma taxrena nayuxu. Rü tá ngẽma taxrexũ narüyexera, rü tá nanadai.

[8]Rü ngẽma naxũnegü i ngẽma taxre rü tá yima ĩane ga tórü Cori nawa curuchawa ipotane ya Yerucharéũarü plazawa nawogü. Rü yima ĩane rü nachixe rü ngẽmaca̲x Chodómaarü ĩanemaxã rü Equítuanemaxã nanaxugü.

[9]Rü tomaepü̲x i ngunexũarü ngãxũ rü naguxũraũxũ i ĩanegücüa̲x, rü naguxũraũxũ i duũxũgütücumü, rü naguxũraũxũ i duũxũgü i to i nagawa idexagüxũ, rü naguxũraũxũ i nachixũanecüa̲x rü tá nüxũ nadaugü i naxũnegü. Rü taxũtáma nanaxwa̲xegü nax texé inata̲xgüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10Rü ngẽma duũxũgü i ñoma i naanewa maxẽxũ rü tá nataãẽgü nax marü nayuexũ i ngẽma taxre. Rü ngẽma nax poraãcü nataãẽgüxũ rü tá nügüna ãmare naxãgü, yerü yema taxre ga orearü uruũgü rü poraãcü naãxẽwa nananguxẽẽgü.

11Natürü yema tomaepu̱x ga ngunexũarü ngãxũguwena, rü Tupana wenaxarü nanamaxẽxẽxẽ ga yema taxre. Rü wenaxarü ínarüdagü. Rü guxũma ga yema duũxũgü ga nüxũ daugüxũ rü poraãcü namuũe.

12Rü ñu̱xũchi ga yema taxre ga orearü uruũgü, rü nüxũ naxĩnüe ga wüxi ga naga ga tagaãcü daxũguxũ ga naanewa inaxũxũ ga ñaxũ: “¡Nua daxũwa pexĩ!” ñaxũ. Rü yemaacü ga nümagü rü wüxi ga caixanexũgu daxũguxũ ga naanewa naxĩ. Rü norü uanügü rü yéma nüxũ narüdaunü.

13Rü yexgumatama poraãcü naxĩa̱xãchiane. Rü wüxi ga yema norü 10 arü üye ga guma ĩane, rü niwa̱xgü. Rü 7,000 ga duũxũgü nayue namaxã ga yema ĩa̱xãchiane. Rü yema togü ga duũxũgü ga maxẽxũ rü poraãcüxüchi namuũe. Rü Tupana ya daxũguxũ i naanewa ngẽxmacüxũ nicua̱xüũgü.

14Rü yexma nayacua̱x ga yema norü taxre ga poxcu. Natürü paxa tá ínangu i ngẽma norü tomaepu̱x i poxcu.

### Gumá norü 7 ga cornéta

15Rü yema norü 7 ga Tupanaarü orearü ngeruxũ, rü nayacue ga norü cornéta. Rü nayexma ga nagagü ga tagaxũ ga daxũguxũ ga naanewa inaxũgüxũ ga ñagüxũ: “Ñu̱xma rü tórü Cori ya Tupana rü Nane ya Cristu nixĩ i namaxã icua̱xgücü i guxũma i ñoma i naane. Rü nümagü rü guxũgutáma namaxã inacua̱xgü”, ñagüxũ.

16Rü nümagü ga yema 24 ga ãe̱xgacügü ga norü tochicaxũgüwa rütogüxũ ga Tupanape̱xewa, rü yexma nanangücuchitanü, rü Tupanaxũ nicua̱xüũgü.

17Rü ñanagürügü: “Pa Torü Cori ya Tupana ya Guxũétüwa Ngẽxmacüx, cuma rü woetama guxũguma cuyexma rü guxũgutáma cungexmaecha. Rü moxẽ cuxna taxãgü, erü marü cugüme̱xẽwa cunangexmaxẽxẽ i guxũma, rü marü icunaxügü nax namaxã icucuáxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

18Rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i tama cuxrü ixĩgüxũ̃ rü poraãcü nanue, natürü nawa nangu i ngẽma ngunexũ̃ i nagu tá cunapoxcuexũ̃. Rü marü nawa nangu nax nüxũ̃ quicagüxũ̃ i guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü i yuexũ̃. Rü marü nawa nangu nax nüxṹ̃ cunaxütanüxũ̃ i ngẽma curü duũ̃xũ̃gü i curü orearü uruũ̃gü, rü ngẽma cupe̲xewa imexũ̃, rü guxũ̃ma i ngẽma cuxũ̃ muũ̃exũ̃ i yaexũ̃ rü buexũ̃. Rü marü nawa nangu nax icuyanaxoxẽẽxũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i nachixexẽẽxũ̃ i ñoma i naane", ñanagürügü.

19Rü ñu̲xũchi Tupanapata ga taxũ̃ne ga daxũguxũ̃ ga naanewa yexmane, rü niwãxna. Rü yéma norü aixepewa nango̲x ga yema baú ga Tupanaarü uneta nagu nuxũ̃. Rü naxãẽmacüane, rü poraãcü nicuxcuane, rü naxĩa̲xãchiane rü poraãcü gáuxũ̃ narüyi.

## Yema Cuáũ̃ 12

### Wüxi ga nge rü wüxi ga coya ga taxũ̃

1Rü ñu̲xũchi daxũwa nango̲x ga wüxi ga cua̲xruxũ̃ ga taxũ̃. Rü iyexma ga wüxi ga nge ga üa̲xcümaxã ãxchirucü. Rü tauemacüétügu ichi. Rü 12 ga woramacurigü nixĩ ga ngĩrü nga̲xcueruxũ̃ ga ngĩeruwa yexmaxũ̃.

2Rü yema nge rü itacharaũ̃. Rü aita ixü yerü ixíraxacüchaũ̃ rü poraãcü inguxneca.

3Rü yemawena daxũwa nango̲x ga to ga cua̲xruxũ̃. Rü yéma nayexma ga wüxi ga coya ga dauxũ̃ ga taxüchixũ̃ ga 7 ga naeru nüxṹ̃ yexmaxũ̃ rü 10 ga naxchata̲xcure. Rü wüxichigü ga naeruwa rü nüxṹ̃ nayexma ga norü nga̲xcueruxũ̃.

4Rü nareexũ̃maxã inayatúgü ga wüxitücumü ga norü tomaepü̲xarü üye ga woramacurigü, rü ñoma ga naaneétügu nanawogü. Rü yema coya rü ngĩpe̲xegu nayachi ga yema nge ga íraxacüchaũ̃cü, yerü tüxũ̃ nangṍxchaũ̃ ga guxema ngĩxacüxe ga yexguma tabuxgu.

5Rü yema nge rü ixíraxacü, rü nayatü. Rü nüma rü tá guxũ̃ i nachixũ̃anegüarü ãẽxgacü nixĩ, rü poragaãcüma tá namaxã inacua̲x. Natürü ga gumá ngĩne rü ngĩxna nanayaxu rü Tupana ínatoxũ̃pe̲xewa nanaga.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[6]Rü ngĩma ga nge rü ínachianexũ̃wa iña. Rü yéma Tupana ngĩxca̱x nanamexẽxẽ ga wüxi ga ngĩchica nax yéma ngĩxna nadauxũ̃ca̱x rü ngĩxũ̃ naxüwemüxũ̃ca̱x ga 1,260 ga ngunexũ̃.

[7]Rü yemawena ga daxũwa rü Miguére ga Tupanaarü orearü ngeruũ̃güarü ãe̱xgacü rü guxũ̃ma ga natanüxũ̃ ga orearü ngeruũ̃gü, rü nügü nadai namaxã ga yema coya ga taxüchixũ̃ rü norü orearü ngeruũ̃gü. Rü yema coya rü ñu̱xũchi norü orearü ngeruũ̃gü i chixexũ̃ rü poraãcü Tupanaarü orearü ngeruũ̃gümaxã nügü nadai.

[8]Natürü ga yema coya rü norü orearü ngeruũ̃gü rü tama Tupanaarü orearü ngeruũ̃güxũ̃ narüporamaegü. Rü ñu̱xũchi ga yema coya rü namücügü rü daxũguxũ̃ ga naanewa rü nangechica.

[9]Rü ínata̱xüchi ga daxũguxũ̃ ga naanewa ga yema coya ga yema nũxcümaũ̃xũ̃ ga ãxtape. Rü nüma rü Ngo̱xogu rü Chatanágu naxãéga. Rü nüma nixĩ i guxũ̃ma i ñoma i naanecüa̱x i duũ̃xũ̃güxũ̃ nawomüxẽẽxũ̃. Rü nüma rü norü orearü ngeruũ̃gümaxã ñoma ga naanegu narüwoũ̃.

[10]Rü ñu̱xũchi nüxũ̃ chaxĩnü ga wüxi ga naga ga daxũguxũ̃ ga naanewa tagaãcü ñaxũ̃: “Ñu̱xma rü marü nawa nangu nax tórü Tupana namaxẽxẽẽãxũ̃ i duũ̃xũ̃gü. Rü nüma rü marü nua naxũ nax norü poramaxã guxũ̃arü ãe̱xgacü yixĩxũ̃ca̱x. Rü Nane ya Cristu rü marü ínangu nax nüma guxũ̃maxã inacuáxũ̃ca̱x. Erü marü daxũguxũ̃ i naanewa ínata̱xüchi i Chataná ga ngunecü rü chütacü tórü Tupanape̱xewa taenexẽgüxũ̃ ixugüechaxũ̃.

[11]Rü nümagü ga yema taenexẽgü, rü marü Chatanáxũ̃ narüyexeragü namaxã ga nagü ga gumá Carnéruxacü rü namaxã ga Tupanaarü ore ga yema taenexẽgü nüxũ̃ ixugüxũ̃. Nümagü rü tama namuũe rü tama nayanuxũgü ga norü maxũ̃ woo yema orexũ̃ yaxugüxũ̃ca̱x nayuegu.

[12]¡Rü ngẽmaca̱x petaãẽgü i guxãma i pema i daxũguxũ̃ i naanewa ngẽxmagüxe! ¡Natürü pengechaũ̃tümüxũ̃gü i pemax, i ñoma naanewa ngẽxmagüxe rü márwa ngẽxmagüxe! Erü ngẽma ngo̱xo i Chataná rü marü petanügu narütáe. Rü poraãcü nanu i nüma erü marü noxretama i ngunexũ̃


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nüxű́ ínayaxü nax chixexű̃ naxüxű̃, erü paxa tá napoxcu”, ñanagürü ga yema naga.

13Rü yema coya ga taxüchixű̃ ga Chataná nagu icúxű̃ rü yexguma nügü yacua̱xãchigu nax ñoma ga naanegu natáexű̃, rü ngĩwe ningechigü ga yema nge ga íxraxacücü.

14Natürü ga Tupana rü ngĩxű̃ naxüxpe̱xatü ga yema nge. Rü ĩyüpe̱xatürüxű̃ nita. Rü yemaacü ga yema nge rü iyagóe rü yema nachica ga chianexű̃wa yexmaxű̃wa iña na̱xcha̱xwa ga yema ãxtape ga Chataná. Rü yema nachicawa tá nixĩ ya Tupana ngĩxna dauxű̃, rü ngĩxű̃ üwemüxű̃ i tomaepü̱x ya taunecüarü ngãxű̃.

15Rü yema coya ga Chataná rü nügüa̱xwa ínaxũxũxẽxẽ ga dexá nax wüxi ga natü naxüxű̃ca̱x, rü yema natümaxã ngĩxű̃ yachaxẽẽxű̃ca̱x ga yema nge.

16Natürü ga waixű̃mü rü yema ngexű̃ narüngű̃xẽxẽ, rü ninge̱x nax iyachexẽẽãxũca̱x ga yema dexá ga coya nügüa̱xwa íxũxũxẽẽxű̃.

17Rü ñu̱xũchi ga yema coya ga Chataná, rü poraãcüxüchima ngĩmaxã nanu ga yema nge. Rü ínixũ nax nügü namaxã yadaixű̃ca̱x ga yema togü ga ngĩxacügü ga yema nge. Rü ngẽma ngĩxacügü i ngẽma coyamaxã nügü daixű̃, rü ngẽma nixĩ i ngẽma duű̃xű̃gü i mea Tupanaarü orega ĩnüexű̃ rü mea yaxõgüechaxű̃ ya Ngechuchu ya Cristuarü ore.

18Rü ñu̱xũchi ga yema coya rü naxãnacügu nayarüñu ga yema már.

## Yema Cuáű̃ 13

### Taxre ga ngo̱xogüchiga

1Rü nüxű̃ chadau ga wüxi ga ngo̱xo ga taxű̃ ga márwa íxüãchixű̃. Rü nüxű́ nayexma ga 7 ga naerugü rü 10 ga naxchata̱xcuregü. Rü wüxichigü ga naxchata̱xcu̱xre rü nüxű́ nayexma ga norü nga̱xcueruxű̃. Rü yema 7 ga naerugü rü nixãéga. Rü yema naégagü rü Tupanachiga chixexű̃ nixugü.

2Rü yema ngo̱xo ga nüxű̃ chadauxű̃, rü ñoma airüxű̃ nixĩ. Rü naxme̱xgü rü chatüme̱xẽrüxű̃ nixĩgü. Rü naã̱x rü wüxi ga leóű̃a̱xrüxű̃ nixĩ. Rü yema coya


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ga Chataná rü yema ngo̱xoxũ̃ naporaxẽxẽ nax naxrüxũ̃ naporaxũ̃ca̱x rü naxrüxũ̃ taxũ̃ ga ãẽ̱xgacü yixĩxũ̃ca̱x.

3Rü wüxi ga naeruwa ga yema ngo̱xo, rü nüxṹ nayexma ga wüxi ga taxũ̃ ga norü o̱xri ga namaxã nayuxchaũ̃xũ̃. Natürü ga yema norü o̱xri rü nüxṹ nixẽ, rü naxca̱x nitaane. Rü guxũ̃ma ga ñoma ga naanecüã̱x ga duũ̃xũ̃gü rü poraãcü yema ngo̱xomaxã naba̱i̱xãchie, rü nawe narüxĩ.

4Rü ga duũ̃xũ̃gü rü yema coya ga Chatanáxũ̃ nicua̱xüũ̃gü yerü yema ngo̱xoxũ̃ naporaxẽxẽ nax ãẽ̱xgacü yixĩxũ̃ca̱x. Rü nüma ga duũ̃xũ̃gü rü yexgumarüxũ̃ ta yema ngo̱xoxũ̃ nicua̱xüũ̃gü, rü ñanagürügü: “¿Texé tangexma ya ñaa ngo̱xorüxũ̃ poraxe? ¿Rü texé tapora nax namaxã tügü tadaixũ̃?” ñanagürügü.

5Natürü tama yema ngo̱xona nanachu̱xu nax nügü yacua̱xüxüxũ̃ca̱x rü chixri Tupanachiga yadexaxũ̃ca̱x. Rü yema ngo̱xona naxã ga pora nax 42 ga tauemacü ãẽ̱xgacü yixĩxũ̃ca̱x.

6Rü yemaacü chixexũ̃ naxü ga yema ngo̱xo. Rü poraãcü chixri Tupanachiga nidexa, rü chixri napatachiga nidexa, rü chixri tümachiga nidexa ga guxãma ga yíxema daxũguxũ̃ ga naanewa yexmagüxe.

7Rü yema coya ga Chataná rü yema ngo̱xoxũ̃ naporaxẽxẽ nax Tupanaarü duũ̃xũ̃gümaxã nügü nada̱i̱xũ̃ca̱x ñu̱xmatáta tüxũ̃ nayexera. Rü ãẽ̱xgacüxũ̃ nayaxĩxẽxẽ nax namaxã inacuáxũ̃ca̱x ga naguxũ̃raũ̃xũ̃ ga duũ̃xũ̃gütücumü, rü naguxũ̃raũ̃xũ̃ ga ĩanegücüã̱x, rü naguxũ̃raũ̃xũ̃ ga duũ̃xũ̃gü ga to ga nagawa idexagüxũ̃, rü naguxũ̃raũ̃xũ̃ ga nachixũ̃anecüã̱x.

8Rü tá ngẽma ngo̱xoxũ̃ nicua̱xüũ̃gü i guxũ̃ma i ñoma i naanecüã̱x i ngeégagüxũ̃ nawa i norü popera ya yimá Carnéruxacü ga yama̱xgüãcü. Rü noxritama naanearü ügügu rü yima Carnéruxacüarü poperagu nixĩ i naxümatüxũ̃ i naéga i ngẽma duũ̃xũ̃gü i nüxṹ nangẽxmagüxũ̃ i maxũ̃ i taguma gúxũ̃.

9-10Rü ngẽxguma texé ãchi̱xẽgu, rü name nixĩ i naga taxĩnü i ñaa tá pemaxã nüxũ̃ chixuxũ̃. Rü ngẽxguma texé tümamaxã naxuegugu nax tüxũ̃


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yayauxgüxũ, rü noxtacüma tá tiyaxu. Rü ngẽxguma texé tümamaxã naxuegugu nax taramaxã tüxũ yamą̃xgüxũ, rü noxtacüma tá taramaxã tüxũ nimą̃xgü. Rü ngẽma rü wüxi i cuą̃xruxũ nixĩ i tümacą̃x ya yíxema Tupanaarü duũxũgü ixĩgüxe. Rü woo tą̃xacürü guxchaxũ tüxũ ngupetügu, rü tanaxwą̃xe nax yáxna namaxã taxĩnüexũ rü tayaxõgüamaxũ.

[11]Rü yemawena nüxũ chadau ga wüxi ga to ga ngọ̃xo ga taxrechatą̃xcurexũ ga waixũmüanewa ixũxũxũ. Rü yema naxchatą̃xcụ̃xre rü ñoma carnéruchatacụ̃xrerüxũ nixĩ. Natürü ga naga rü ñoma coya ga taxüchixũgarüxũ nixĩ.

[12]Rü yexguma yema nüxíraxũxũ ga ngọ̃xopẹ̃xewa nayexmagu, rü naxrüũtama napora. Rü ñoma ga naanemaxã inacuą̃x, rü nanamu ga ñoma ga naanewa maxẽxũ ga duũxũgü nax yema nüxíraxũxũ ga ngọ̃xo ga ĩxẽarü ọ̃xriáxũxũ nax yacuą̃xüũgüxũcą̃x.

[13]Rü yema ngọ̃xo nanaxü ga taxũ ga cuą̃xruũgü, rü daxũwa nanayixẽxẽ ga üxü, rü ñoma ga naanegu nayi napẹ̃xegu ga duũxũgü.

[14]Natürü ga Tupana rü tama yema ngọ̃xona nanachụ̃xu nax ñoma ga naanewa maxẽxũ ga duũxũgüxũ nawomüxẽẽxũ namaxã ga yema cuą̃xruũgü ga yema nüxíraxũxũ ga ngọ̃xopẹ̃xewa naxüxũ. Rü yemaacü ga yema ngọ̃xo rü duũxũgüxũ namu nax naxügüą̃xũcą̃x ga wüxi ga naxchicünąxã ga yema nüxíraxũxũ ga ngọ̃xo ga taramaxã chexexũ natürü tama yuxũ.

[15]Rü Tupana rü tama yema to ga ngọ̃xona nanachụ̃xu nax namaxẽẽãxũcą̃x ga yema nüxíraxũxũ ga ngọ̃xochicünąxã nax yadexaxũcą̃x rü namuaxũcą̃x nax nadaiaxũcą̃x ga guxũma ga yema duũxũgü ga tama nüxũ icuą̃xüũgüxũ.

[16]Rü nanamu nax guxũma ga duũxũgü, rü woo buxũ rüẹ̃xna yáxũ, rü woo duũxũgü i muarü diẽruą̃xgüxũ rüẹ̃xna ngearü diẽruą̃xgüxũ, rü woo duũxũgü i ngearü corią̃xgüxũ rüẹ̃xna duũxũgü i ixãarü corią̃xgüxũ, rü nanamu nax norü tügünemẹ̃xẽwa rüẹ̃xna nacatüwa nüxṹ nayexmaxũcą̃x ga wüxi ga cuą̃xruxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Rü taxucürüwa texé tümaarü tạxacücạx tataxe rüẹxna tümaarü tạxacümaxã tataxe ega nataxuguma ga tümaarü cuạxruxũ̃ ga yema ngọxoéga rüẹxna yema ngọxoarü númeru.

18Rü yíxema tüxṹ nangẽxmaxẽ i tümaarü cuạx, rü name nixĩ i tanangugü i ngẽma númeru i ngẽma ngọxoéga ixĩxũ̃. Erü ngẽma númeru rü wüxi i duũ̃xũ̃arü númeru nixĩ. Rü ngẽma númeru rü 666 nixĩ.

## Yema Cuáũ̃ 14

### Yema 144,000 ga duũ̃xũ̃güarü wiyae

1Rü yemawena ichadawenü, rü nüxũ̃ chadau ga gumá Carnéruxacü ga guma mạxpűne ga Chióũ̃étügu chicü. Rü naxũ̃tawa nayexma ga 144,000 ga duũ̃xũ̃gü ga nacatüwa ixãégaxũ̃ namaxã ga gumá Carnéruxacüéga rü Nanatü ya Tupanaéga.

2Rü ñụxũchi nüxũ̃ chaxĩnü ga wüxi ga naga ga tagaxũ̃ ga daxũguxũ̃ ga naanewa inaxũxũ̃ ga ñoma taxũ̃ i cotüna i chuxchuxũ̃garüxũ̃ ixĩxũ̃ rü ñoma poraãcü yaduruanexũ̃rüxũ̃ ixĩxũ̃ rü ñoma muxũchixũ̃ i duũ̃xũ̃gü i árpawa ípaxetagüxũ̃rüxũ̃ ixĩxũ̃.

3Rü yema 144,000 ga duũ̃xũ̃gü rü nagu nawiyaegü ga wüxi ga yexwacạxüxũ̃ ga wiyae napẹxewa ga Tupanaarü tochicaxũ̃ rü napẹxewa ga yema ãgümücü ga daxũcüạ̃x ga maxẽxũ̃ rü napẹxewa ga yema 24 ga ãẹ̃xgacügü. Rü taxucürüwama texé ga togue nüxũ̃ tacuạx ga yema wiyae. Rü yema 144,000 ga duũ̃xũ̃güxicatama nixĩ ga nüxũ̃ cuạxgüxũ̃. Rü yema nixĩ ga Tupana ñoma ga naanewa dexũ̃ nax namaxẽxẽẽãxũ̃cạx.

4Rü yema nixĩ ga duũ̃xũ̃gü ga tama ñoma ga naanearü ngúchaũ̃ i chixexũ̃maxã nügü ãũ̃achiarü maxũ̃ạ̃xgüxũ̃ rü tama nüxũ̃ rüxoexũ̃ nax Tupanaaxṹ yaxõgüãxũ̃. Rü nümagü rü yimá Carnéruxacüwe narüxĩ i ngextá ínaxũxũ̃wa. Rü yemagü nixĩ ga ñoma ga naanecüạ̃xtanüwa nüxíra Tupanaaxṹ yaxõgüxũ̃ rü gumá Carnéruxacüaxṹ yaxõgüxũ̃ rü nayauxgüxũ̃ i maxũ̃ i taguma gúxũ̃.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5Rü yematanüwa rü nataxuma ga dora, erü Tupanapẹxewa rü taxuxũ̃ma ga chixexũ̃ naxügü.

### Orearü ngeruũ̃gü ga daxũcüã̱xarü orechiga

6Rü ñu̱xũchi nüxũ̃ chadau ga wüxi ga to ga orearü ngeruxũ̃ ga daxũguxũ̃ ga naanegu íxexeũ̃xũ̃ ga yangexũ̃ ga Tupanaarü ore i guxũ̃gutáma ixĩxũ̃, nax namaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃ca̱x ga duũ̃xũ̃gü ga ñoma ga naanewa maxẽxũ̃, rü naguxũ̃raũ̃xũ̃ ga duũ̃xũ̃gütücumü, rü naguxũ̃raũ̃xũ̃ ga duũ̃xũ̃gü ga to ga nagawa idexagüxũ̃, rü naguxũ̃raũ̃xũ̃ ga ĩanegücüã̱x.

7Rü tagaãcü ñanagürü: “¡Nüxũ̃ pemuũ̃e ya Tupana rü nüxũ̃ picua̱xüũ̃gü! Erü marü nawa nangu nax guxũ̃ma i duũ̃xũ̃güna naca̱xaxũ̃. ¡Rü nüxũ̃ picua̱xüũ̃gü ya yimá naxücü i daxũguxũ̃ i naane, rü ñoma i naane, rü ngẽma már, rü guxũ̃ma i natüxacügü!” ñanagürü.

8Rü yemawena nango̱x ga to ga orearü ngeruxũ̃ ga daxũcüã̱x, rü ñanagürü: “Marü nagu nayarüchixe ya yima ĩane ya taxũ̃ne ya Babirónia, rü nagu napogüe ya norü ĩgü. Yerü nanachixexẽxẽ ga guxũ̃ma ga yema togü ga nachixũ̃anegü namaxã ga norü chixexũ̃. Rü inanamu nax bínu yaxagüãxũ̃, rü naxũ̃nearü ngúchaũ̃ naxügüxũ̃”, ñanagürü.

9-10Rü yemawena nango̱x ga to ga orearü ngeruxũ̃ ga daxũcüã̱x ga tagaãcü ñaxũ̃: “Ngẽxguma chi texé nüxũ̃ icua̱xüxũ̃gu i ngẽma ngo̱xo rü naxchicüna̱xã rü ñu̱xũchi tümacatüwa rü ẽxna tümamẹxẽwa ngẽma ngo̱xoégamaxã tacua̱xruũ̃ã̱xgu, rü Tupana rü poraãcüxüchi tá tüxũ̃ napoxcu namaxã i ngẽma poxcu i guxũ̃arü yexera ixĩxũ̃ i nümatama ya Tupana norü numaxã namexẽẽxũ̃. Rü achúfremaxã iya̱u̱xrane ga üxüwa tá ngúxũ̃ tinge napẹxewa i Tupanaarü orearü ngeruũ̃gü rü napẹxewa ya yimá Carnéruxacü.

11Rü naema ya yima üxü ya nawa Tupana ngúxũ̃ tüxũ̃ ingexẽẽ́ne, rü guxũ̃gutáma ngéma nicaixque. Rü bai i ngunecü rü bai i chütacü rü tá írarüwa tüxũ̃́ narüna i ngẽma ngúxũ̃ ya yíxema ngẽma ngo̱xoxũ̃ icua̱xüxũ̃güxe rü ngẽma ngo̱xochicüna̱xãxũ̃ icua̱xüxũ̃güxe rü tügü ixãxẽ nax ngẽma ngo̱xoégamaxã taxãégaxũ̃”, ñanagürü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

12Rü ngẽmacax ya yíxema Tupanaarü duũxũgü ixĩgüxe rü mea norü orega ĩnüexe rü name nixĩ nax yáxna namaxã taxĩnüexũ i tümaarü guxchaxũgü rü Ngechuchuaxṹ nax tayaxõgüamaxũ.

13Rü ñuxũchi nüxũ chaxĩnü ga wüxi ga naga ga daxũguxũ ga naanewa inaxũxũ ga ñaxũ choxũ: “¡Naxümatü i ñaa ore i tá cumaxã nüxũ chixuxũ! Rü ñuxmaũcüü tá tataãẽgü ya yíxema tórü Coriaxṹ mea yaxõgüãcüma yuexe. Erü Tupanaãxẽ ya Üünecü rü ñanagürü: ‘Ngũ, ngẽmáacü tá tataãẽgü ya yíxema, erü tá itarüngüe nüxna i tümaarü puracügü. Rü ngẽma mexũ i taxügüxũ rü tümamaxã wüxigu daxũguxũ i naanewa tá naxũ’ ”, ñanagürü.

### Ñoma i naanewa nanade i ngẽma duũxũgü i Tupanaarü ixĩgüxũ

14Rü yexguma chadawenügu rü nüxũ chadau ga wüxi ga caixanexũ ga cómüxũ. Rü yema caixanexũétüwa narüto ga wüxi ga duũxũ ga Tupana Nane ga duũxũxũ ixĩcüraũxũ. Rü naeruwa nayexma ga wüxi ga norü ngaxcueruxũ ga úirunaxcax. Rü naxmexwa nayexma ga wüxi ga cüxchi ga ínapomaguxũ ga texechixũ.

15Rü Tupanapata ya taxũnewa ínaxũxũ ga wüxi ga to ga orearü ngeruxũ ga daxũcüãx ga tagaãcü ñaxũ nüxũ ga gumá caixanexũétüwa rütocü: “¡Inaxügü nax cunadexũ i ngẽma duũxũgü i cuxrü ixĩgüxũ! Erü marü nawa nangu nax cugüxũtawa cunagagüxũ, erü ngẽma curü duũxũgü i ñoma i naanewa ngẽxmagüxũ rü ínamemare nax cunadexũ”, ñanagürü.

16Rü ñuxũchi ga gumá yema caixanexũétüwa rütocü rü ñoma i naaneétügu ngĩmaxã nayabuãchi ga norü cüxchi. Rü nanade ga yema norü duũxũgü ga ñoma ga naanewa yexmagüxũ.

17Rü ñuxũchi daxũguxũ i naanewa ngẽxmane ya Tupanapata ya taxũnewa ínaxũxũ ga wüxi ga to ga orearü ngeruxũ ga daxũcüãx. Rü nüma rü ta nüxṹ nayexma ga wüxi ga cüxchi ga ínapomaguxũ ga texechixũ.

18Rü yema ãmarearü guruũ̃wa ínaxũxũ ga to ga orearü ngeruxũ ga daxũcüãx. Rü nüma rü üxümaxã inacuax. Rü nüma rü tagaãcü ñanagürü nüxũ ga yema to ga orearü ngeruxũ ga yema cüxchi ga ínapomaguxũ ga


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

texechixũ nüxű́ yexmaxũ: “¡Inaxügü nax curü cüxchimaxã cunabuxuxũ i ngẽma úbagü i naanewa ngẽxmagüxũ, erü marü nidau!” ñanagürü.

19Rü yema orearü ngeruxũ rü ñoma ga naaneétügu ngĩmaxã nayabuãchi ga norü cüxchi. Rü nanabuxu ga yema úbagü ga naanewa yexmagüxũ. Rü wüxi ga taxũ ga naxpáũgu nananucu nax yemawa namaixtüxũãxũcax. Rü ngẽma rü Tupanaarü nuchiga nixĩ.

20Rü ĩanearü ĩxpemawa nayamaixtüxũ. Rü yema naxpáũwa ínagoxochi ga nagü. Rü gumá nagü rü 300 ga quirumétru narübaichi, rü wüxi ga metruarü ngãxũ nixĩ ga norü mátama ga gumá nagü.

## Yema Cuáũ 15

### Yema 7 ga Tupanaarü orearü ngeruũgü ga daxũcüax ga nüxű́ nayexmaxũ ga 7 ga poxcuruũgügü

1Rü ñuxũchi ga daxũguxũ ga naanewa rü nüxũ chadau ga wüxi ga to ga taxũ ga cuaxruxũ ga namaxã ibaixãchixũ. Rü nayexma ga 7 ga orearü ngeruũgü ga daxũcüax ga nüxű́ yexmagüxũ ga 7 ga poxcuruũgü. Rü yema guxchaxũgu nixĩ ga yagúxũ ga norü nu ga Tupana.

2Rü yexgumarüxũ ta nüxũ chadau ga taxacü ga ñoma már baixétügurüxũ ixĩxũ rü üxüemarüxũ iyauxracüüxũ. Rü yema márcutügu tachigü ga guxema nüxũ rüyexeragüxe ga yema ngoxo rü yema ngoxochicünaxã. Rü tümagü rü tama tügü tixügüéga namaxã ga yema ngoxoéga rü yema norü númeru. Rü tümamexẽwa nayexmagü ga tümaarü paxetaruũgü ga árpa ga Tupana tüxna ãxũ.

3Rü nagu tawiyaegü ga Moiché ga Tupanaarü duũarü wiyae. Rü yexgumarüxũ ta nagu tawiyaegü ga gumá Carnéruxacüarü wiyae ga ñaxũ: “Pa Torü Cori ya Tupana ya Guxũétüwa Ngẽxmacüx, nataxüchi rü namexẽchi i guxũma i ngẽma cuxüxũ. Rü curü ĩnü rü aixcüma nawexgu rü taguma quidora, Pa Guxũ i Nachixũanegümaxã Icuácü.

4¿Rü texé taxũtáma cuxũ tamuũ, Pa Corix? ¿Rü texé taxũtáma cuxũ ticuaxüxũ? Erü cuma rü cuxicatama nixĩ i üünecü quixĩxũ. Rü guxũma i


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nachixũanecüa̲x rü tá cuxũtawa naxĩ, rü tá cuxũ nicua̲xüũgü, erü nüxũ nadaugü nax aixcüma namexũ i guxũma i ngẽma nagu curüxĩnüxũ rü cuxüxũ, rü aixcüma tá cunapoxcuexũ i ngẽma chixexũ ügüxũ", ñanagürü ga yema wiyae.

5Rü yemawena ichadawenü rü nüxũ chadau ga daxũguxũ ga naanewa nax yawãxnaxũ ga yema naxmachiã ga Üünexüchixũ ga Tupanapata ya taxũnearü aixepewa yexmaxũ ga ngexta namaxã ínanguxũgüxũwa ga guma nutatachinügü ga Tupanaarü mugü nagu ümatügüxũ.

6Rü gumá Tupanapata ya taxũnewa ínachoxũ ga yema 7 ga orearü ngeruũgü ga daxũcüa̲x ga nüxṹ nayexmagüxũ ga yema 7 ga poxcuruũgü. Rü línuchinaxca̲x ga naxchiru ga mexẽchixũmaxã rü iyauracüüxũmaxã nixãxchiru. Rü naremüwa nüxṹ nayexma ga norü goyeremüruũgü ga úirunaxca̲x.

7Rü ñu̲xũchi wüxi ga yema ãgümücü ga daxũcüa̲x ga maxẽxũ, rü wüxichigü ga yema 7 ga orearü ngeruũgüna nanaxã ga wüxi ga copu ga úirunaxca̲x ga namaxã ixããcuxũ ga norü nu ga Tupana ya guxũguma maxẽchacü.

8Rü gumá Tupanapata ga taxũne rü namaxã naxããcu ga yema caxixũ ga Tupanaarü üüne i poraxũwa ne ũxũ. Rü taxucürüwama texé yexma taxücu ñu̲xmata nagu̲x ga yema 7 ga poxcuruũgü ga yema 7 ga orearü ngeruũgüaxṹ yexmaxũ.

## Yema Cuáũ̃ 16

### Yema 7 ga copugü ga Tupanaarü numaxã ixããcuxũ

1Rü ñu̲xũchi nüxũ chaxĩnü ga wüxi ga naga ga tagaãcü gumá Tupanapata ga taxũnewa inaxũxũ ga ñaxũ nüxũ ga yema 7 ga orearü ngeruũgü: "¡Ngéma pexĩ, rü naaneétügu peyabagüãcu i ngẽma 7 i copugü i Tupanaarü numaxã ixããcuxũ!" ñanagürü.

2Rü yéma naxũ ga Tupanaarü orearü ngeruxũ ga napu̲xewa üxũ, rü naaneétügu nayabaãcu ga norü copu. Rü guxũma ga duũxũgü ga yema


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngo̲xoégamaxã ixãégaxũ̃ rü yema ngo̲xochicünga̲xãxũ̃ icua̲xüũ̃güxũ̃, rü nawa inayarügogü ga taixna ga ngu̲xuchixũ̃ ga taguma ixẽxũ̃.

[3]Rü yema norü taxre ga orearü ngeruxũ̃, rü márétügu nayabaãcu ga norü copu. Rü nagüxũ̃ nananguxuchi ga dexá, rü gumá nagü rü ñoma wüxi i duũ̃xũ̃ i imáxũ̃gürüxũ̃ nixĩ ga dexá. Rü guxũ̃ma ga ta̲xacü ga márwa maxẽxũ̃ rü nayue.

[4]Rü yema norü tomaepü̲x ga orearü ngeruxũ̃ rü natügüétügu rü natüxacügüétügu nayabaãcu ga norü copu. Rü guxũ̃ma ga yema natügü rü natüxacügü, rü nagüxũ̃ nanaca̲xichi.

[5]Rü ñu̲xũchi nüxũ̃ chaxĩnü ga yema Tupanaarü orearü ngeruxũ̃ ga guxũ̃ma ga dexámaxã icuáxũ̃ ga ñaxũ̃: “Pa Torü Cori ya Tupana ya Üünecü ya Woetama Yexmaechacü rü Ñu̲xma Ngẽxmaechacüx, cuma rü wüxi i mexũ̃ cuxü nax ngẽmaãcü dexá nagüxũ̃ cunaca̲xichixẽẽxũ̃ na̲xcha̲xwa i ngẽma duũ̃xũ̃gü.

[6]Yerü nümagü rü nanadai ga curü duũ̃xũ̃gü rü curü orearü uruũ̃gü, rü inanaba ga nagü. Rü ñu̲xma i cuma rü wüxi i mexũ̃ nixĩ i cuxüxũ̃ nax ngẽma dexá nagüxũ̃ cunaca̲xichixẽẽxũ̃ nax nawa naxaxegüxũ̃ca̲x i ngẽma duũ̃xũ̃gü i chixexũ̃ ügüxũ̃. Erü ngẽma nixĩ i norü natanü naxca̲x nax curü duũ̃xũ̃güxũ̃ nada̲i̲xũ̃ rü nagüxũ̃ nabaxẽxẽxũ̃”, ñanagürü.

[7]Rü nüxũ̃ chaxĩnü ga wüxi ga naga ga yema ãmarearü guruũ̃wa ínaxũxũ̃ ga ñaxũ̃: “Ngũ̃, Pa Cori ya Tupana ya Guxũ̃étüwa Ngẽxmaxex, aixcüma nixĩ i namexũ̃ i ngẽma nagu curüxĩnüxũ̃ rü ngẽma cuxüxũ̃”, ñaxũ̃.

[8]Rü yema norü ãgümücü ga orearü ngeruxũ̃ rü üa̲xcüétügu nayabaãcu ga norü copu. Rü yemaacü poraãcü nananaiemaxẽxẽ ga üa̲xcü nax yema norü naiemaxũ̃maxã ínaguãxũ̃ca̲x ga duũ̃xũ̃gü.

[9]Rü guxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü rü poraãcü nüxũ̃́ nangu̲xema, natürü tama nüxũ̃ narüxoe ga nacüma ga chixexũ̃ rü tama Tupanaxũ̃ nicua̲xüũ̃gü. Rü naguxchigagüama namaxã ga Tupana ya guxũ̃ma i ngẽma poxcuruũ̃maxã icuácü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[10]Rü yema norü wüximeexpüx ga orearü ngeruxũ, rü yema ngoxoarü tochicaxũétügu nayabaãcu ga norü copu. Rü guxũwama ga ngextá ãẽxgacü íyixĩxũwa ga yema ngoxo, rü naxẽane. Rü yema nax poraãcü nüxṹ nangúxũ ga duũxũgü, rü nügü nangóorü conüãxgü.

[11]Natürü woo yemaacü nüxũ nax nangupetüxũ ga duũxũgü, rü tama nüxũ narüxoechaũ ga yema chixexũ ga naxügüxũ. Rü yema nax poraãcü nüxṹ nangúxũ ga norü taixnagü, rü naguxchigagüama namaxã ga Tupana ya daxũgucü.

[12]Rü yema norü 6 ga orearü ngeruxũ, rü yema taxtü ga Eufráteétügu nayabaãcu ga norü copu. Rü inayache ga yema taxtü nax wüxi ga nama nax yixĩxũcax naxcax ga yema nachixũanegüarü ãẽxgacügü ga éstewa ne ĩxũ.

[13]Rü nüxũ chadau rü yema coyaaxwa, rü yema nüxíraxũxũ ga ngoxoãxwa, rü yema orearü uruũnetaaxwa, rü ínaxũxũ ga tomaepüx ga naãxẽgü ga chixexũ ga ñoma cururürüxũ ixĩgüxũ.

[14]Rü yema ngoxoãxẽgü nixĩ ga naxügüxũ ga taxũ ga cuaxruũgü. Rü ínachoxũ nax nangutaqueexexẽẽgüãxũcax i guxũma i ñoma i naanewa ngẽxmagüxũ i nachixũanegüarü ãẽxgacügü nax Tupana ya Guxũétüwa Ngẽxmacümaxã nügü nadaixũcax nagu i ngẽma ngunexũ ya Tupana nüxũ unetaxũ.

[15]Rü pexuãẽgü erü tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu rü ñanagürü: “Choma rü ngürüãchi taxúetama choxũ ínanguxẽẽyane íchangu, ñoma wüxi i ngítaxáxũ ínguxũrüxũ. Rü tataãxẽ ya yíxema ímemarexe rü ãxchiruxe nax ngẽmaãcü tama taxãneexũcax i ngẽxguma íchanguxgu”, ñanagürü.

[16]Rü yema ngoxoãẽgü, rü nanangutaqueexexẽxẽ ga guxũma ga ñoma ga naanewa yexmagüxũ ga nachixũanecüãxgüarü ãẽxgacügü. Rü yema nachica ga nawa nangutaqueexegüxũ, rü Armaguedóũ nixĩ i naéga i Yudíugügawa.

[17]Rü yema norü 7 ga orearü ngeruxũ, rü buanecügumare nayabaãcu ga norü copu. Rü guma Tupanapata ya daxũguxũ i naanewa ngẽxmanewa inanaxũ ga wüxi ga naga ga tagaxũ ga yema Tupanaarü tochicaxũwa inaxũxũ ga ñaxũ: “Marü ningu i ngẽma 7 i poxcu”, ñaxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[18]Rü ñu̱xũchi naxãẽmacüane, rü poraãcü nicuxcuane, rü poraãcü nidu̱xruane. Rü poraãcü naxĩã̱xãchiane. Rü noxri Tupana duũ̃xũ̃güxũ̃ üxgumama rü taguma nayexma ga wüxi ga ĩã̱xãchiane ga yemarüxũ̃ poraxũ̃.

[19]Rü guma ĩane ga taxũ̃ne ga Babirónia, rü tomaepu̱xgu ningüxyeane. Rü guma ĩanegü ga ñoma ga naanewa yexmagüne rü niwa̱xgü ga norü ĩgü. Rü Tupana rü norü chixexũ̃ca̱x nüxna nacua̱xãchi ga guma ĩane ga Babirónia. Rü yemaca̱x norü numaxã poraãcü nanapoxcu ga guma ĩane, yerü poraãcüxüchi namaxã nanu.

[20]Rü guxũ̃ma ga capaxũgü rü guxũ̃nema ga ma̱xpṹnegü, rü inayarüxogü.

[21]Rü daxũwa narüyi ga gáuxũ̃ ga itapütaxũ̃, rü duũ̃xũ̃güétügu nayi. Rü wüxipütachigü ga yema gáuxũ̃, rü 40 ga quírugu nixĩ ga nayaxũ̃. Rü ga duũ̃xũ̃gü rü Tupanamaxã naguxchigagü nagagu ga yema poxcuruxũ̃ ga gáuxũ̃, yerü poraãcü nüxṹ nangu̱x ga yema poxcu ga Tupana namaxã napoxcuexũ̃.

## Yema Cuáũ̃ 17

### Wüxi ga nge ga ngo̱xo ga dauxũ̃étüwa rütocü

[1]Rü yema 7 ga orearü ngeruxũ̃ ga daxũcüa̱x ga nüxṹ yexmagüxũ̃ ga 7 ga copugü, rü yematanüwa rü wüxi rü cha̱u̱xca̱x nixũ, rü ñanagürü choxũ̃: “¡Nua naxũ! Rü tá cuxũ̃ nüxũ̃ chadauxẽxẽ i ta̱xacü tá nixĩ i ngĩrü poxcu i ngẽma nge i naxũ̃nemaxã taxexũ̃ i dexáétüwa rütocü.

[2]Rü ñoma i naanewa ngẽxmagüxũ̃ i nachixũ̃anegüarü ãẽ̱xgacügü, rü ngĩmaxã namaxẽ, rü yemaacü poraãcü chixexũ̃ naxügü. Rü ñoma i naanecüa̱x, rü naxca̱x nadauxũ̃taegü i ngĩrü chixexũ̃ i ngẽma nge”, ñanagürü.

[3]Rü yexguma Tupanaãxẽ ya Üünecü yemaacü choxũ̃ ngo̱xetüxẽẽgu, rü yema orearü ngeruxũ̃ ga daxũcüa̱x rü chianewa choxũ̃ naga. Rü yéma ngĩxũ̃ chadau ga wüxi ga nge ga wüxi ga ngo̱xo ga dauxũ̃étüwa rütocü. Rü yema ngo̱xo rü guxũ̃wama naxãégaxũ̃ne, rü yema naégagü rü Tupanamaxã naguxchiga. Rü 7 nixĩ ga naeru rü 10 ga naxchata̱xcure.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[4]Rü yema nge rü wüxi ga naxchiru ga dauxracharaxũ rü dauxũmaxã ixãxchiru. Rü úirumaxã rü nutaxacügü ga imexẽchicümaxã rü perlagümaxã ingãxãxẽ. Rü ngĩxmẽxwa ngĩxṹ nayexma ga wüxi ga copu ga úirunaxcãx. Rü yema copu rü namaxã naxããcu ga naguxũraũxũ ga yema Tupanapẽxewa ãũãchixũ rü naguxũraũxũ ga chixexũgü ga yema nge ga ngĩxũnemaxã taxecü üxũ.

[5]Rü ngĩcatügu naxümatü ga wüxi ga naéga ga taxúema nüxũ cuáxũ nax ñuxũ ñaxũchiga yixĩxũ. Rü yema naéga rü ñanagürü: “Taxũne ya Babirónia i norü mama ixĩxũne i ngẽma ngexũgü i naxũnemaxã taxegüxũ rü ngẽma ãũãchixũ i ñoma i naanewa ngẽxmagüxũ”, ñanagürü.

[6]Rü ngĩxũ chadau ga yema nge ga nax nangãxũxũ namaxã ga gumá nagü ga yema duũxũgü ga Tupanaarü ixĩgüxũ rü yema duũxũgü ga Ngechuchuarü orexũ nax yaxugüxũcãx daixũ. Rü yexguma yemaxũ chadãũxgu, rü chabaixãchi.

[7]Rü yexguma ga yema orearü ngeruxũ rü ñanagürü choxũ: “¿Tãxacücãx cubaixãchi? Dücax, tá cumaxã nüxũ chixu nax tãxacüchiga yixĩxũ i ngẽma nge, rü tãxacüchiga yixĩxũ i ngẽma ngõxo i 7 eruxũ rü 10 chatãxcuxrexũ i naétüwa natoxũ.

[8]Rü ngẽma ngõxo i nüxũ cudauxũ, rü yema nixĩ ga nũxcüma maxũxũ natürü marü yuxũ rü ngẽma ãxmaxũ i taxuguma iyacuáxũwa ngẽxmaxũ. Natürü tá ínaxũxũ nawa i ngẽma ãxmaxũ naxũpa nax ngẽma nachica i guxũgutáma nagu napoxcuxũwa naxũxũ. Rü ngẽma ngõxomaxã tá nabãixãchiãẽgü i ngẽma duũxũgü i ñoma i naanewa maxẽxũ i noxritama naane ixügügu tama nawa ngõxégagüxũ i Tupanaarü popera i nagu naxümatüxũ i naéga i ngẽma maxũ nüxũ ngẽxmagüxũ. Rü ngẽmaãcü i ngẽma duũxũgü i tama nawa ngõxégagüxũ i Tupanaarü popera rü tá nabãixãchie i ngẽxguma nüxũ nadãũxgu i ngẽma ngõxo ga nũxcüma maxũxũ rü marü yuxũ, natürü wena tá ínguxũ.

[9]Rü ñaa ore rü naxcãx nixĩ i ngẽma duũxũgü i nüxṹ natauxchaxũ nax nüxũ nacuáxũ. Rü ngẽma 7 i naerugü i ngẽma ngõxo, rü yima nixĩ ya 7 ya


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

maxpűnechiga. Rü yima 7 ya maxpűneétüwa nixĩ i natoxũ̃ i ngẽma nge. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta i ngẽma 7 i naerugü i ngẽma ngoxo, rü 7 i nachixũ̃anegüarü ãẽxgacügüchiga nixĩ.

10Rü ngẽma 7 tanüwa rü wüximeẽexpüx i ngẽma ãẽxgacügü rü marü nayue. Rü wüxi rü ñuxma rü ãẽxgacü nixĩ. Rü ngẽma to tá nixĩ i yixcüra ínguxũ̃. Natürü ngẽxguma ínanguxgu i ngẽma to rü paxaãchimare tá nixĩ i ãẽxgacü yixĩxũ̃.

11Rü ngẽma ngoxo ga nũxcüma maxũ̃ rü ñuxma rü marü yuxũ̃, rü ngẽma nixĩ i norü 8 i ngẽma ãẽxgacügü. Rü nüma rü ngẽma 7 tanüxũ̃ nixĩ. Natürü i nüma rü ngẽma nachica i guxũ̃gutáma nagu napoxcuxũ̃wa tá naxũ.

12Rü ngẽma 10 i naxchataxcuxre i nüxũ̃ cudauxũ̃, rü 10 i nachixũ̃anegüarü ãẽxgacügüchiga nixĩ. Natürü i nümagü rü tauta inanaxügüe nax duũ̃xũ̃gümaxã inacuaxgüxũ̃. Natürü yixcüra tá nanayauxgü i pora nax wüxitatama i ora ngẽma ngoxomaxã wüxigu ãẽxgacügü yixĩgüxũ̃cax.

13Rü ngẽma 10 i ãẽxgacügü rü wüxigu nagu narüxĩnüe nax ngẽma ngoxona naxãgüãxũ̃cax i norü pora nax ngẽma ngoxo rü guxũ̃arü ãẽxgacü yixĩxũ̃cax.

14Rü ñuxũchi i ngẽma ãẽxgacügü rü ngẽma ngoxo rü tá nügü nadai namaxã ya yimá Carnéruxacü. Natürü ya yimá Carnéruxacü rü tá nüxũ̃ narüyexera, erü nüma rü guxũ̃ i corigüarü Cori nixĩ, rü guxũ̃ i nachixũ̃anegüarü ãẽxgacügüarü Ãẽxgacü nixĩ. Rü yíxema namücügü ixĩgüxe, rü yíxemagü tixĩgü ya Tupana tümacax caxe rü tüxũ̃ nadexe rü naga ĩnüexe", ñanagürü choxũ̃.

15Rü yema orearü ngeruxũ̃ rü ñanagürü ta choxũ̃: "Ngẽma taxũ̃ i dexá i nüxũ̃ cudauxũ̃ i naétüwa natoxũ̃ i ngẽma nge i naxũ̃nemaxã taxexũ̃, rü ngẽma nixĩ i naguxũ̃raũ̃xũ̃ i ĩanegücüax, rü naguxũ̃raũ̃xũ̃ i duũ̃xũ̃gütücumü, rü naguxũ̃raũ̃xũ̃ i nachixũ̃anecüax, rü naguxũ̃raũ̃xũ̃ i duũ̃xũ̃gü i to i nagawa idexagüxũ̃.

16Rü ngẽma 10 i naxchataxcuxre i nüxũ̃ cudauxũ̃ rü ngẽma ngoxo, rü wüxigu tá ngĩchi naxaie i ngẽma nge i naxũ̃nemaxã taxexũ̃. Rü tá ngĩxna nanapuxũ̃


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

i guxũma i tạxacü i ngĩxṹ ngẽxmaxũ̃, rü ngẽmaãcü ngexchiruãcüma tá ngẽxma irüxạ̃ụ̃x. Rü tá nanangọ̃xgü i ngĩmachi, rü üxüwa tá nayagugü i ngẽma íyaxüxũ̃.

17Rü nüma ga Tupana rü yema 10 ga ãẹ̃xgacügüãẽwa nanagụxẽxẽ nax naxügüạ̃xũ̃cạx ga yema nanaxwạxexũ̃ ga Tupana. Rü ngẽmacạx i ngẽma ãẹ̃xgacügü, rü tá wüxigu nagu narüxĩnüe nax ngẽma ngọxoxũ̃ naporaxẽẽgüxũ̃ nax norü ãẹ̃xgacü yixĩxũ̃cạx. Rü ngẽmaãcü tá nixĩ ñụxmatáta Tupana yanguxẽxẽ i ngẽma norü orewa nüxũ̃ yaxuxũ̃.

18Rü ngẽma nge i ngĩxũ̃ cudạụxcü, rü yima nixĩ ya yima ĩane ya taxũ̃ne ya guxũma i nachixũ̃anegüarü ãẹ̃xgacügümaxã icuáxũ̃ne", ñanagürü.

## Yema Cuáũ̃ 18

### Nagu nayarüchixe ga ĩane ga Babirónia

1Rü yemawena nüxũ̃ chadau ga wüxi ga to ga orearü ngeruxũ̃ ga daxũguxũ̃ ga naanewa írüxĩxũ̃. Rü nüma rü taxũ̃ ga pora nüxṹ nayexma. Rü norü yạụxracüüxũ̃maxã nangóone ga ñoma ga naane.

2Rü tagaãcü ñanagürü: "Marü nagu narüchixe. Marü nagu narüchixe ya yima ĩane ya taxũ̃ne ya Babirónia. Rü ñụxma rü ngọxogüchiũ̃ nixĩ rü naguxũ̃raũ̃xũ̃ i naãxẽ i chixexũ̃güchiũ̃ nixĩ. Rü ñụxma rü ngẽxma naxãchiũ̃ i naguxũ̃raũ̃xũ̃ i ngurucugü rü werigü i chixexũ̃ i duũ̃xũ̃gü naxchi aiexũ̃.

3Rü guxũma ga nachixũ̃anecüạ̃xgü, rü guma ĩanearü chixexũ̃cạx nadauxũ̃taegü. Rü yema togü ga nachixũ̃anegüarü ãẹ̃xgacügü, rü guma ĩanearü chixexũ̃gu namaxẽ. Rü guxũma ga yema to ga nachixũ̃anegüarü taxetanüxũ̃, rü nügü namuarü diẽruạ̃xẽẽgü namaxã ga yema ĩanearü yemaxũ̃gü ga tatanüxũ̃", ñanagürü.

4Rü ñụxũchi nüxũ̃ chaxĩnü ga to ga naga ga daxũguxũ̃ ga naanewa inaxũxũ̃ ga ñaxũ̃: "¡Guxãma i pema ya chorü duũ̃xũ̃gü ixĩgüxe, rü ípechoxũ̃ nawa ya yima ĩane nax tama yima ĩanecüạ̃xrüxũ̃ chixexũ̃gu pemaxẽxũ̃cạx rü tama naxrüxũ̃ pipoxcuexũ̃cạx namaxã i ngẽma poxcu i tá yima ĩanewa nguxũ̃!


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[5]Erü ngẽma ĩanecüa̱xarü pecadugü, rü nügüétüwa narünucue, rü düxwa marü daxũguxũ i naanewa nangu. Rü nüma ya Tupana rü tama yáxna namaxã naxĩnü i ngẽma chixexũ i naxügüxũ.

[6]Rü ngẽma nax poraãcü chixexũ togüca̱x naxügüxũrüxũ, rü ngẽxgumarüxũ tá ta nixĩ nax chixexũmaxã nüxṹ penaxütanüxũ i pemax. ¡Rü taxree̱xpü̱xcüna chixexũmaxã tá nüxṹ penaxütanü naxca̱x i ngẽma chixexũ i togüca̱x naxügüxũ! ¡Rü ngẽma chixexũ ga yema ĩanecüa̱x togüca̱x mexẽẽgüxũ, rü pema rü taxree̱xpü̱xcüna tá naxca̱x penamexẽxẽ i ngẽma chixexũ!

[7]¡Rü ñu̱xma nax ngẽma ĩanecüa̱x nügü yacua̱xüxũgüxũ rü mexẽchixũwa nax namaxẽxũ, rü ngẽxgumarüxũ tá ta nixĩ nax ngúxũ nüxũ pingexẽxẽgüxũ rü ngechaũ nüxũ pingexẽxẽgüxũ! Erü ngẽma ĩanecüa̱x rü nügüãẽwa ñanagürügü: ‘Yixema rü ñoma wüxi i ngexũ i nachixũanearü ãe̱xgacüma̱xrüxũ mexẽchixũwa tangexmagü. Rü tagutáma wüxi i yutexũrüxũ tangechaũgü’, ñanagürügü i ngẽma ĩanecüa̱x.

[8]Rü ngẽmaca̱x tá nixĩ i wüxitatama i ngunexũgu ínanguxũ i ngẽma ĩanearü poxcu. Rü ngẽma ĩanecüa̱x rü ngúanemaxã tá nayue, rü poraãcü tá nangechaũgü, rü tá naxauxe rü poraãcü taiya tá nüxṹ nangu̱x, rü norü ĩane rü üxümaxã tá nigu. Erü naporaxüchi ya yimá Cori ya Tupana i ngẽma ĩanexũ poxcucü”, ñanagürü ga yema naga.

[9]Rü ngẽma togü i nachixũanegüarü ãe̱xgacügü ga guma ĩanewa poraãcü chixexũ yaxügüxũ rü meruũgüwa yexmagüxũ, rü tá poraãcü norü ngechaũmaxã yima ĩaneca̱x naxauxe i ngẽxguma nüxũ nadaugügu i ngẽma üxüema i namaxã yaxãxũ.

[10]Rü ngẽma ãe̱xgacügü rü ngẽxguma nüxũ nadaugügu i ngẽma ãũcümaxũ i norü poxcu ya yima ĩane rü norü muũmaxã tá yáxũwa nüxũ narüdaunü, rü ñanagürügü tá: “Cungechaũtümüxũ, Cungechaũtümüxũ, Pa Taxũne ya Ĩane ya Babirónia ya Guxũ i Nachixũanegümaxã Icuáxũnex. Erü wüxitama i oragu cuxca̱x ínangu i curü poxcu ya Tupana cuxca̱x íngu̱xẽẽxũ”, ñanagürügü tá.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]Rü ñoma i naanecüãx i taxetanüxũ̃, rü tá poraãcü norü ngechaũ̃maxã naxcax naxauxe ya yima ĩane. Erü marü taxúetama naxcax nüxṹ tataxe i norü ngẽmaxũ̃gü i ngéma nangegüxũ̃.

[12]Rü marü taxúetama naxcax nüxṹ tataxe i norü úiru, rü norü diẽrumü, rü norü nutaxacügü i ngãxãẽruũ̃gü, rü naxpügü i línuchinaxcax i mexẽchixũ̃ i dauxracharaxũ̃ rü idauxcharaũ̃ i ngéma nangegüxũ̃. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta taxúetama naxcax nüxṹ tataxe i naguxũraũ̃xũ̃ i norü naixchipanügü i yixixũ̃, rü norü ngẽmaxũ̃gü i marfínaxcax, rü norü ngẽmaxũ̃gü i naigü i mexẽchixũ̃wa naxügüxũ̃, rü norü ngẽmaxũ̃gü i cobrenaxcax, rü fierunaxcax, rü nuta i mármonaxcax i ngéma nangegüxũ̃.

[13]Rü taxúetama naxcax nüxṹ tataxe i norü canela rü togü i norü üexũ̃wemüxũ̃gü i yixixũ̃, rü pumaratexe i guruxũ̃ ixĩxũ̃, rü togü i pumaragü i yixixũ̃, rü bínugü rü chíxũ̃gü, rü arína i mexẽchixũ̃, rü trigu i ngéma nangegüxũ̃. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta ngéma nanagagü i wocagü, rü carnérugü, rü cowarugü, rü carugü i cowaru itúchigüxũ̃, rü duũ̃xũ̃gü i puracüruũ̃gü. Rü ngẽmaãcü woo duũ̃xẽgü rü ngéma tüxũ̃ nagagü nax tümamaxã nataxegüxũ̃cax.

[14]Rü ngẽma taxetanüxũ̃, rü ñanagürügü tá nüxũ̃ ya yima ĩane: “Cuwa rü marü nataxuma i ngẽma orix i curü duũ̃xũ̃güarü me ixĩxũ̃. Rü marü nataxuma i guxũ̃ma i ngẽma meruũ̃gü ga noxri cuxṹ yexmaxũ̃. Rü tagutáma wenaxarü cuxṹ nangẽxma”, ñanagürügü tá.

[15]Rü ngẽma taxetanüxũ̃ i guxũ̃ma i ngẽma orixgümaxã rü ngẽma meruũ̃gümaxã taxegüxũ̃ rü gumá ĩanegu nügü muarü diẽruãxẽẽgüxũ̃, rü yáxũ̃wa tátama nüxũ̃ narüdaunü ya yima ĩane, erü nüxũ̃ namuũ̃e i ngẽma poxcu ya yima ĩanecax ínguxũ̃. Rü tá poraãcü norü ngechaũ̃maxã naxauxe.

[16]Rü ñanagürügü tá: “Nangechaũ̃tümüxũ̃, nangechaũ̃tümüxũ̃ ya yima ĩane ya itaxũ̃ne. Erü noxri i curü duũ̃xũ̃gü rü mexẽchixũ̃ i naxchiru i dauxracharaxũ̃ rü dauxcharaxũ̃maxã nixãxchiru, rü úirumaxã rü ngaxãẽruũ̃gü i perlamaxã rü nutaxacügü ya mexẽchicümaxã ningaxãẽgü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Natürü ngürüãchi nag̱ux i guxũma i ngẽma ĩanearü meruũgü”, ñanagürügü tá. Rü guxũne ya wapurugüarü yoragü, rü guxũma ya yima wapurugüwa puracüexũ, rü guxũma i duũxũgü ya yima wapurugügu ĩxũ, rü guxũma i taxetanüxũ i wapurugügu yarüxĩĩũxũ, rü yáxũwa tátama nayachaxgütanüãchi, rü ngéma tá nüxũ narüdaunü.

18Rü ngẽxguma nüxũ nadaugügu i norü caxixũ nax yaxãxũ ya yima ĩane, rü tagaãcü tá ñanagürügü: “Nataxuma ya nai ya ĩane ya daa ĩane ya taxũnerüxũ ixĩxũne”, ñanagürügü.

19Rü norü ngechaũmaxã nügüétügu tá waixũmü nagünagügü, rü tá poraãcü naxauxe, rü tagaãcü ñanagürügü tá: “Nangechaũtümüxũ, nangechaũtümüxũ ya yima ĩane ya itaxũne. Rü noxri rü norü yemaxũgümaxã nügü nimuarü diẽruã̱xẽẽgü ga guxũne ga wapurugüarü yoragü. Natürü i ñu̱xma rü ngürüãchi wüxi i oragutama rü inayarüxo i guxũma i ngẽma.

20Natürü ñu̱xma nax napoxcuxũ ya yima ĩane, rü name nixĩ i cutaãxẽ Pa Daxũguxũ i Naane. Rü ngẽxgumarüxũ ta rü name nixĩ i petaãẽgü i pema i Tupana norü oremaxã pexũ namugüxe, rü pema i Tupanaarü orexũ ixugüe, rü guxãma i pema i Tupanaarü duũxũgü ixĩgüxe. Erü ñu̱xma nax napoxcuxũ ya yima ĩane, rü ngẽmaãcü Tupana pexũ naxütanü naxca̱x ga yema chixexũ ga pemaxã naxügüxũ ga gumá ĩanecüã̱x”, ñanagürügü.

21Rü ñu̱xũchi wüxi ga Tupanaarü orearü ngeruxũ ga daxũcüã̱x rü nanangenagü ga wüxi ga nuta ga taxüchicü ga ñoma tríguarü caruũrüxũ ixĩcü. Rü yema orearü ngeruxũ rü márgü nanaña ga gumá nuta ga taxüchicü, rü ñanagürü: “Ngẽxgumarüxũ tá quixĩ nax icuyarüxoxũ, Pa Ĩane ya Taxũne ya Babiróniax, rü tagutáma texé wena cuxũ tadau.

22Rü tagutáma wena curü namagüwa texé nüxũ taxĩnü i paxetaruũgü i árpagü rü quenagü rü cornétagü. Rü ngẽxgumarüxũ ta cuwa nataxutáma i puracütanüxũ i ta̱xacüwa puracüexũ, rü tagutáma texé cuwa nüxũ taxĩnü nax namaxã ínapuracüexũ ya yimá nuta ya tríguarü caruxũ.

23Rü marü tagutáma texé nüxũ tadau i cuwa i omü. Rü marü tagutáma texé nüxũ taxĩnü i ngĩgüchigaarü petagüarü cuxcuane. Rü yema taxetanüxũ ga


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

cuwa taxegüxũ rü guxũma ga togü ga taxetanüxũarü yexera nixĩgü. Natürü i ñu̱xma rü cupoxcu nagagu ga yema chixexũ ga namaxã cunawomüxẽẽxũ ga guxũma ga togü ga nachixũanecüa̱x ga duũxũgü.

24Yerü gumá ĩanecüa̱x ga duũxũgü nixĩ ga nada̱i̱xũ rü inabaxẽẽgüxũ ga nagü ga Tupanaarü orearü uruũgü, rü yema duũxũgü ga Tupanaarü ixĩgüxũ, rü guxũma ga yema ñoma ga naanewa daixũ", ñanagürü.

## Yema Cuáũ 19

1Rü yemawena nüxũ chaxĩnü ga muxũma ga duũxũgüga ga daxũguxũ ga naanewa tagaãcü ñagüxũ: "¡Areruya! Torü Tupana nixĩ i tüxũ namaxẽxẽẽxũ. Rü nüma ya tórü Tupana nixĩ i guxũarü yexera naxüünexũ rü naporaxüchixũ.

2Rü nüma rü tama inatü ega texémaxã poxcu naxueguxgu. Rü ngẽmaca̱x marü nanapoxcu ya yima ĩane ya taxũne ya norü chixexũmaxã nachixexẽẽgüxũ i guxũma i ñoma i naanecüa̱x i duũxũgü. Rü ñu̱xma ya Tupana rü norü duũxũgüxũ naxütanü rü yima ĩanexũ napoxcu nagagu nax norü duũxũgüxũ nada̱i̱xũ", ñanagürügü.

3Rü ñu̱xũchi wenaxarü ñanagürügü: "¡Areruya! Rü ngẽma norü caxixũ nax yaxãxũ ya yima ĩane, rü tagutáma ngéma nayarüxo", ñanagürügü.

4Rü yema 24 ga ãẽxgacügü rü yema ãgümücü ga daxũcüa̱x ga maxẽxũ rü yexma nanangücuchitanü, rü Tupana ya norü tochicaxũwa rütocüxũ nicua̱xüũgü. Rü ñanagürügü: "Rü ngẽmaãcü yixĩ. ¡Areruya!" ñanagürügü.

5Rü ñu̱xũchi yema tochicaxũxũtawa inanaxũ ga wüxi ga naga ga ñaxũ: "Name nixĩ i tórü Tupanaxũ picua̱xüũgü i guxãma i pema i buxũgü, rü yaxũgü, rü guxũma i pema i nüxũ pengechaũãcüma nax nüxṹ pepuracüexũ", ñanagürügü.

### Carnéruxacüarü ãmücüchiga

6Rü ñu̱xũchi nüxũ chaxĩnü ga ta̱xacü ga ñoma muxũchixũ ga duũxũgü idexagüxũrüxũ ixĩxũ ga ñoma taxũ i dexá i chuxchuxũrüxũ ixĩxũ ga ñoma poraãcü yaduruanexũrüxũ ixĩxũ ga ñaxũ: "¡Areruya! Erü nüma ya tórü Cori


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ya Tupana ya Guxũétüwa Ngẽxmacü, rü marü ningucuchi nax guxũmaxã inacuáxũ.

7¡Rü ngĩxã tataãẽgü rü guxũ i tórü taãẽmaxã nüxũ ticua̱xüũgü! Erü marü nawa nangu nax naxãmücüxũ ya yima Carnéruxacü. Rü ngẽma norü duũxũgü i namücü tá ixĩgüxũ rü marü nügü ínamexẽẽgü.

8Rü ngẽma tá namaxã naxãmücüxũna nanaxã i mexẽchixũ rü cómüxũ rü iya̱u̱xracüüxũ i naxchiru nax namaxã yaxãxchiruxũ", ñanagürügü. Rü ngẽma naxchiru i mexẽchixũ rü ngẽma nixĩ i ngẽma duũxũgüarü maxũ i mexũchiga.

9Rü ñu̱xũchi ga Tupanaarü orearü ngeruxũ ga daxũcüa̱x rü ñanagürü choxũ: "Chanaxwa̱xe i cunaxümatü i ñaa ore i cumaxã tá nüxũ chixuxũ: 'Tataãẽgü ya yíxema tüxna naxuxe i norü ãmücüchixüwa ya Carnéruxacü' ", ñanagürü. Rü ñu̱xũchi ñanagürü ta: "Ngẽma nixĩ i Tupanaarü ore i aixcüma ixĩxũ", ñanagürü.

10Rü choma rü yema orearü ngeruũpe̱xegu chacaxápü̱xü nax nüxũ chicua̱xüũxũca̱x. Natürü ga nüma rü ñanagürü choxũ: "¡Taxú i ngẽma cuxüxũ! Erü choma rü ta Tupanaarü duũxũ chixĩ, ngẽxgumarüxũ i cuma rü cuenexẽgü i mea Ngechuchuarü ore ixõgüxũrüxũ chixĩ. Rü ngẽma Ngechuchuarü ore rü yematama ore nixĩ ga Tupanaarü orearü uruũgü nüxũ ixugüexũ ga yexguma Tupanaãxẽ ya Üünecü nawa idexaxgu. Rü name nixĩ i Tupanaxũ quicua̱xüxũ", ñanagürü.

### Cowaru ga cómüxũétüwa rütocüchiga

11Rü ñu̱xũchi nüxũ chadau ga daxũguxũ ga naane nax yawãxnaxũ. Rü yéma nango̱x ga wüxi ga cowaru ga cómüxũ. Rü gumá naétüwa rütocü rü naéga nixĩ i Aixcüma Yanguxẽẽcü rü Ixaixcümacü. Rü nüma rü tama inatü i ngẽxguma poxcu naxueguxgu rü ngẽxguma norü uanügümaxã nügü nadaixgu.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[12]Rü naxetügü, rü ñoma üxüemarüxũ niyauracüxü. Rü naeruwa rü namu ga norü ngaxcueruũgü. Rü nacatügu naxümatü ga wüxi ga naéga ga nüxicatama nüxũ nacuáxũ.

[13]Rü wüxi ga naxchiru ga ducharaxũgu nicux. Rü naéga rü Tupanaarü Ore nixĩ.

[14]Rü nawe narüxĩ ga guxũma ga churaragü ga daxũcüãx. Rü nümagü rü naxchiru ga imexẽchixũ rü cómüxũ ga línuchinaxcaxmaxã nixãxchiru. Rü cowarugü ga icómüxũétügu naxĩ.

[15]Rü naãxwa ínaxũxũ ga wüxi ga tara ga guxũcüwawa téxũ nax yemamaxã nüxũ naporamaexũcax i guxũma i nachixũanegü. Rü nüma rü poraãcü tá namaxã inacuax. Rü ñoma úbagü i norü maixruũwa imaixtüũxũrüxũ tá nixĩ nax napoxcueãxũ namaxã i ngẽma poxcu ya Tupana ya Guxũétüwa Ngẽxmacü norü numaxã mexẽẽxũ.

[16]Rü naxchirugu rü naperemagu naxümatü ga wüxi ga naéga ga ñaxũ: “Guxũma i Nachixũanegüarü Ãẽxgacügüarü Ãẽxgacü, rü Guxũma i Corigüarü Cori Ixĩcü”, ñaxũ.

[17-18]Rü ñuxũchi nüxũ chadau ga wüxi ga Tupanaarü orearü ngeruxũ ga daxũcüãx ga üaxcügu chixũ. Rü nüma rü tagaãcü ñanagürü nüxũ ga guxũma ga ngurucugü ga yexma íxexeũxũtanüxũ: “¡Nua pexĩ rü pengutaquexegü naxcax i õna i taxũ ya Tupana pexcax mexẽẽxũ nax penangõxũcax i nachixũanegüarü ãẽxgacügümachi, rü churaragüarü ãẽxgacügümachi, rü yatügü i poraxũmachi, rü cowarugümachi, rü ngẽma cowaruétügu ĩxũmachi, rü ngẽma coriãxgüxũmachi rü ngẽma ngearü coriãxgüxũmachi rü ngẽma buxũgümachi rü ngẽma yaxũgümachi!” ñanagürü.

[19]Rü ñuxũchi nüxũ chadau ga yema nüxíraxũxũ ga ngoxo rü guxũma ga nachixũanegüarü ãẽxgacügü ga norü churaragümaxã yéma ngutaquexegüxũ nax nügü nadaixũcax namaxã ya yimá cowaruétügu ixũcü rü norü churaragü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[20]Rü yema nüxíraxũxũ ga ngo̲xo rü niyaxu. Rü wüxigu namaxã niyaxu ga yema to ga ngo̲xo ga orearü uruũneta ixĩxũ ga yema nüxíraxũxũ ga ngo̲xope̲xewa naxüxũ ga cua̲xruũgü ga duũxũgü tama nüxũ cuáxũ nax naxügüãxũ. Rü yema cua̲xruũgümaxã nixĩ ga nawomüxẽẽãxũ ga yema duũxũgü ga nüxũ icua̲xüũgüxũ ga naxchicüna̲xã ga yema nüxíraxũxũ ga ngo̲xo rü nügü ixãgüxũ nax yema ngo̲xoégamaxã nax yaxüégagüxũ. Rü yema nüxíraxũxũ ga ngo̲xo rü yema to ga ngo̲xo ga orearü uruũneta ixĩxũ, rü wüxigu maxẽxacũma nawa nawoũ ga gumá naxtaxa ga achúfremaxã iya̲u̲xrachiüne.

[21]Rü yema tara ga gumá cowaruétüwa rütocüa̲xwa ixũxũxũmaxã nanadai ga yema ngo̲xogüarü churaragü. Rü guxũma ga ngurucugü, rü yemamachimaxã nangãxcharaũgü.

## Yema Cuáũ 20

### Chataná rü 1,000 ga taunecü napoxcu

[1]Rü yemawena nüxũ chadau ga wüxi ga Tupanaarü orearü ngeruxũ ga daxũguxũ ga naanewa írüxĩxũ. Rü naxme̲xwa nayexma ga norü chawi ga yema ãxmaxũ i taxuguma iyacuáxũ rü ñu̲xũchi wüxi ga tacü ga cadéna.

[2]Rü yema Tupanaarü orearü ngeruxũ rü yema coyaxũ niyaxu. Rü yematama coya nixĩ ga yema nũxcümaũxũ ga ãxtape ga ngo̲xo ga Chataná ixĩxũ. Rü yema orearü ngeruxũ rü 1,000 ga taunecügüca̲x cadénamaxã nayana̲i̲x.

[3]Rü yema orearü ngeruxũ rü yema ãxmaxũ i taxuguma iyacuáxũgu nayata̲xcuchi. Rü ñu̲xũchi yexma meama nanawãxtaxũ nax nüma ga Chataná rü marü taguma wenaxarü nachixũanegüarü duũxũgüxũ nawomüxẽẽxũca̲x ñu̲xmatáta 1,000 ya taunecü ngẽxma yangeã. Rü ngẽxguma marü yanguxẽẽãgu ya yimá 1,000 ya taunecü, rü tá paxaxãchi nayange̲x.

[4]Rü ñu̲xũchi nüxũ chadau ga ñuxre ga tochicaxũgü. Rü yema tochicaxũwa tarütogü ga guxema Tupanaxũtawa nayauxgüxe ga pora nax duũxũgüna naca̲xaxũ i norü maxũchiga. Rü yexgumarüxũ ta nüxũ chadau ga naãxẽgü


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ga yema duũxũgü ga Tupanaarü orecax rü Ngechuchuchigaxũ nax yaxugüxũcax nadaũnaagüxũ. Rü yema nixĩ ga duũxũgü ga tama yema ngoxoxũ icuaxüũgüxũ rü bai ga yema ngoxochicünaxãxũ icuaxüũgüxũ, rü tama nügü ixãgüxũ nax nacatüwa rü ẽxna naxmexwa yema ngoxoégamaxã yaxãégaxũ. Rü nüxũ chadau ga wena nax namaxẽxũ ga yema duũxũgü, rü 1,000 ga taunecü Cristumaxã wüxigu ãẽxgacügü nixĩgü.

5Rü yemagü nixĩ ga nüxíra írüdagüxũ. Natürü ga yema togü ga yuexũ rü taxũtá wena namaxẽ ñuxmatáta yimá 1,000 ya taunecüguwena.

6Rü tataãẽgü ya yíxema tüxíra írüdagüxe erü Tupanaarü duũxũgü tixĩgü. Rü ngẽma Tupanaarü poxcu rü marü taxũtáma tümacax nixĩ. Rü tá Tupanaarü rü Cristuarü ngũxẽẽruũgü i chacherdótegü tixĩgü. Rü 1,000 ya taunecü tá Cristumaxã ãẽxgacügü tixĩgü.

### Poxcu Chatanámaxã naxuegu

7Rü ngẽxguma marü nangupetügu ya yimá 1,000 ya taunecü, rü Chataná rü tá ningex i ngẽma ínapoxcuxũwa.

8Rü nüma i Chataná rü tá ínaxũxũ nax yawomüxẽẽãxũcax i guxũma i nachixũanegü i ñoma i naanewa ngẽxmagüxũ. Rü tá nanawomüxẽxẽ i Góx rü Magóx nax ngẽmagüxũ namuxũcax nax nanutaquexeãxũcax i norü churaragü nax nügü nadaixũcax. Rü ngẽma norü churaragü, rü ñoma márcutüarü naxnecüchicutexerüxũ namuxũchi.

9Rü ngẽmaãcü i ngẽma churaragü rü tá ñoma i naanearü tagu ninguuchi. Rü tá Tupanaarü duũxũgüxũ rü yima ĩane ya Tupana nüxũ ngechaxũne ya Yerucharéũxũ ínachoeguãchi. Natürü Tupana rü daxũwa tá nanayixẽxẽ ya üxü, rü yimamaxã tá nixae i guxũma i ngẽma namaxã rüxuanügüxũ.

10Rü ngẽma ngoxo i ngẽma duũxũgüxũ womüxẽẽxũ, rü nawa tá natáe ya yima naxtaxa ya üxümaxã iyauxrachiüne ya achúfremaxã ixaxũne. Rü yimá nixĩ ya naxtaxa ga marü nawa nawoxũne ga yema nüxíraxũxũ ga ngoxo rü yema to ga ngoxo ga orearü uruũneta ixĩxũ. Rü yima naxtaxawa tá nixĩ i guxũgutáma ngunecü rü chütacü ngúxũ yangegüxũ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

### Ngẽma taxũ̃ i tochicaxũ̃ i cómüxũ̃wa rütocüpe̲xewa nangugü i duũ̃xũ̃gü nax nüxna nacạ̲xaxũ̃ i norü maxũ̃chiga

[11]Rü ñu̲xũchi nüxũ̃ chadau ga wüxi ga taxũ̃ ga tochicaxũ̃ ga cómüxũ̃, rü nüxũ̃ chadau ga gumá nawa rütocü. Rü gumácha̲xwa nibuxmü ga ñoma ga naane rü guxũ̃ma ga daxũwa nüxũ̃ idauxũ̃, rü inayarütauxe.

[12]Rü nüxũ̃ chadau ga yema yuexũ̃ ga yaexũ̃ rü buexũ̃ ga yema tochicaxũ̃wa rütocüpe̲xegu chigüxũ̃. Rü ningena ga poperagü. Rü yexgumarüxũ̃ ta ningena ga yema popera i nagu yawű́güxũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i nüxű́ ngẽxmaxũ̃ i maxũ̃ i taguma gúxũ̃. Rü yema yuexũ̃ rü yexgumarüxũ̃ ga ñuxãcü nax namaxẽxũ̃ ga wüxichigü rü yexgumarüxũ̃ ga ñuxãcü nax yema poperagu naxümatüxũ̃ ga nachiga ga wüxichigü ga duũ̃xũ̃ rü yemaacü namaxã nüxũ̃ nixu nax ngextá tá naxĩxũ̃.

[13]Rü yema yuexũ̃ ga márwa yexmagüxũ̃ rü wenaxarü ínarüdagü. Rü yema yuexũ̃ ga tauquewa yexmagüxũ̃ rü wenaxarü ínarüdagü. Rü yemaacü ínarüdagü ga guxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü ga yuexũ̃. Rü guxũ̃ma ga yema yuexũ̃ rü nüxna nicachigü rü yexgumarüxũ̃ ga ñuxãcü nax namaxẽxũ̃ ga wüxichigü rü namaxã nüxũ̃ nixu nax ngextá tá naxĩxũ̃.

[14]Rü yemawena rü yema yu rü yema yuexũ̃chica rü guma naxtaxa ga üxümaxã iya̲u̲xrachiünewa nawoũ̃. Rü ngẽma nixĩ i poxcu i taguma iyacuáxũ̃ naxca̲x i ngẽma duũ̃xũ̃gü i tama Tupanaga ĩnüexũ̃.

[15]Rü guma naxtaxa ga üxümaxã iya̲u̲xrachiünewa nawoũ̃ ga yema tama nawa ngo̲xégagüxũ̃ i Tupanaarü popera i nagu yawű́güxũ̃ i ngẽma nüxű́ ngẽxmagüxũ̃ i maxũ̃ i taguma gúxũ̃.

## Yema Cuáũ̃ 21

### Ngexwaca̲xũ̃xũ̃ i ñoma i naane rü ngexwaca̲xũ̃xũ̃ i ngẽma daxũwa ngẽxmagüxũ̃

[1]Rü yemawena nüxũ̃ chadau nax nayexwaca̲xũ̃xũ̃ ga ñoma ga naane rü nayexwaca̲xũ̃xũ̃ ga guxũ̃ma ga ta̲xacü ga daxũwa yexmagüxũ̃. Yerü yema nüxíra yexmagüxũ̃ rü marü nangupetü, rü yema már rü marü nataxuma.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[2]Rü nüxũ̃ chadau ga guma ĩane ga mexũ̃ne ga Yerucharéũ̃ ga yexwacạ̃xũ̃ne ga daxũguxũ̃ ga naanewa Tupanaxũ̃tawa írüxĩxũ̃ne. Rü guma ĩane rü guxũ̃wama nimexẽchi ñoma wüxi i pacü i ngẽxguma iyangĩxgu rü ngĩtecạ̃x ngĩgü mexẽẽcürüxũ̃ ixĩxũ̃ne.

[3]Rü nüxũ̃ chaxĩnü ga wüxi ga naga ga yema tochicaxũ̃wa inaxũxũ̃ ga tagaãcü ñaxũ̃: “Ñaa nixĩ i nachica ya Tupana nawa maxũ̃xũ̃ natanüwa i duũ̃xũ̃gü. Rü nüma rü natanüwa tá nangẽxma, rü nümagü rü norü duũ̃xũ̃gü tá nixĩgü. Rü nüma tátama natanüwa namaxũ̃ nax guxũ̃guma norü Tupana yixĩxũ̃cạ̃x.

[4]Rü nüma tá ínanapi i naxgüũ̃xẽtü i guxũ̃ma i ngẽma duũ̃xũ̃gü. Rü marü taxũtáma texé tayu, rü taxũtáma texé tümaarü ngechaũ̃maxã taxaxu, rü taxũtáma texé ngúxũ̃ tingegü. Erü guxũ̃ma ga yema noxri yexmaxũ̃ rü marü inayarüxo”, ñanagürü.

[5]Rü gumá yema tochicaxũ̃wa rütocü rü ñanagürü: “Dücax, choma rü chanangexwacaxũ̃xẽxẽ i guxũ̃ma i tạ̃xacü i ngẽxmaxũ̃”, ñanagürü. Rü ñụ̃xũchi ñanagürü ta: “¡Naxümatü i ñaa ore! Erü ñaa ore rü aixcüma nixĩ, rü ñaa nixĩ i ore i mexũ̃ nax yaxõxũ̃”, ñanagürü.

[6]Rü yemawena rü ñanagürü choxũ̃: “Ñụ̃xma rü marü ningu i guxũ̃ma. Choma nixĩ i norü ügü i guxũ̃ma, rü chowa nixĩ i yacuáxũ̃ erü nataxuma i tạ̃xacü i choweama üxũ̃. Rü yíxema itạ̃xawaxe, rü choma rü tá ngetanüãcüma tüxũ̃ chaxaxexẽxẽ nawa i ngẽma dexáarü chuxchuxũ̃arü dexá i maxẽẽruxũ̃.

[7]Rü yíxema nüxũ̃ rüporamaexẽ i chixexũ̃, rü tá tanayaxu i guxũ̃ma i ngẽma mexũ̃gü i nüxũ̃ chixuxũ̃. Rü choma rü tá tümaarü Tupana chixĩ, rü tüma rü chauxacü tá tixĩ.

[8]Natürü ngẽma muũ̃exũ̃ rü ngẽma tama yaxõgüxũ̃, rü nawa tá nawoĩ̃ ya yima naxtaxa ya üxümaxã iyạ̃ụ̃xrachiüne ya achúfremaxã ixaxũ̃ne. Rü ngẽxgumarüxũ̃ ta i ngẽma aixwạ̃xegüxũ̃, rü ngẽma máetagüxũ̃, rü ngẽma naxũ̃nearü ngúchaũ̃gu maxẽxũ̃, rü ngẽma iyuüxũ̃, rü ngẽma tupananetachicünạ̃xãxũ̃ icuạ̃xüũ̃güxũ̃, rü ngẽma idoratạ̃ạ̃xgüxũ̃, rü nawa tá


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nawoĩ ya yima naxtaxa ya üxümaxã iyaũxrachiüne ya achúfremaxã ixaxũ̃ne. Rü ngẽma nixĩ i poxcu i taguma iyacuáxũ̃", ñanagürü.

### Yexwacaxũ̃ne ga Yerucharéũ̃chiga

9Rü yema 7 ga orearü ngeruũ̃gü ga daxũcüãx nüxṹ yexmagüxũ̃ ga 7 ga copugü ga yema 7 ga poxcuruũ̃maxã ixããcuxũ̃, rü yematanüwa rü wüxi ga orearü ngeruxũ̃ rü chaũxcax nixũ, rü ñanagürü choxũ̃: "¡Nua naxũ! Rü tá cuxũ̃ nüxũ̃ chadauxẽxẽ i ngẽma yaxõgüxũ̃ i ñoma naxmaxrüxũ̃ tá ixĩgüxũ̃ ya yimá Carnéruxacü", ñanagürü.

10Rü yexguma Tupanaãxẽ ya Üünecü choxũ̃ ngoxetüxẽẽgu, rü yema orearü ngeruxũ̃ rü wüxi ga maxpṹne ga taxũ̃newa choxũ̃ naga. Rü choxũ̃ nüxũ̃ nadauxẽxẽ ga guma ĩane ya üünene ga Yerucharéũ̃ ga daxũguxũ̃ ga naanewa Tupanaxũ̃tawa írüxĩxũ̃ne.

11Rü guma ĩane rü Tupanaarü yaũxracüüxũ̃maxã nangóone. Rü yema norü yaũxracüüxũ̃ ga guma ĩane rü ñoma wüxi ya nuta ya ngaxãẽruxũ̃ ya diamánte nixĩ. Rü ñoma nuta ya ngaxãẽruxũ̃ ya yásperüxũ̃ nixĩ nax yachipetüxũ̃.

12Rü guma ĩane rü guxũ̃wama ínapoxegu. Rü nataxüchi rü namáchanexüchi ga yema norü poxeguxũ̃. Rü yema norü poxeguxũ̃ rü nüxṹ nayexma ga 12 ga norü ĩãx. Rü wüxichigü ga yema ĩãxwa nayexma ga wüxi ga Tupanaarü orearü ngeruxũ̃ ga daxũcüãx. Rü wüxichigü ga yema ĩãxwa nangoxéga ga yema 12 ga Iraétücumügü.

13Rü norü éstecüwawa nayexma ga tomaepüx ga norü ĩãx, rü norü nórtecüwawa nayexma ga to ga tomaepüx ga norü ĩãx, rü norü súrcüwawa nayexma ga to ga tomaepüx ga norü ĩãx, rü yema norü oéstecüwawa nayexma ga to ga tomaepüx ga norü ĩãx.

14Rü guma ĩanearü poxeguxũ̃ rü 12 ga nuta ga taxüchicüétüwa inaxügü. Rü wüxichigü ga gumá 12 ga nutagüwa nangoxéga ga yema 12 ga norü ngúexũ̃gü ga gumá Carnéruxacü.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Rü yema orearü ngeruxũ ga chomaxã idexaxũ, rü nüxű́ nayexma ga wüxi ga norü ngugüxũ ga úirumena̲xãnaxca̲x nax yemamaxã nangugüãxũca̲x ga guma ĩane rü norü ĩã̲xgü rü norü poxeguxũgü.

16Rü guma ĩane rü nawüxigumare ga guxũcüwawa. Rü norü ma̲x rü nawüxigumare namaxã ga norü tatachinü. Rü yema orearü ngeruxũ rü yema úirumena̲xãmaxã nanangugü ga guma ĩane. Rü 2,200 quirumétru nixĩ ga norü ma̲x. Rü yexgumarüxũ ta 2,200 quirumétru nixĩ ga norü tatachinü. Rü 2,200 quirumétru ta nixĩ ga norü máchane.

17Rü yemawena rü inanangu ga yema norü poxeguxũ ga guma ĩane. Rü 65 metru nixĩ ga norü máchane. Rü yemaacü duũxũgüarü ngugüxũmaxã nanangugü ga yema Tupanaarü orearü ngeruxũ ga daxũcüã̲x.

18Rü yema norü poxeguxũ ga guma ĩane, rü nuta ga nga̲xãẽruxũ ga yaspenaxca̲x nixĩ. Rü nümatama ga guma ĩane rü úiruxüchinaxca̲x nixĩ. Rü yema úiru rü ñoma bídriurüxũ niyauracüxü.

19Rü gumá nutagü ga itacü ga norü poxeguxũparagü ixĩcü, rü naguxũraũcü ga nuta ga imexẽchicümaxã nanga̲xãẽ. Rü guma nüxíraũcü ga napara rü nuta ga diamántemaxã nanga̲xãẽ. Rü guma norü taxre ga napara rü nuta ga chafírumaxã nanga̲xãẽ. Rü guma norü tomaepü̲x ga napara rü nuta ga ágatamaxã nanga̲xãẽ. Rü guma norü ãgümücü ga napara rü nuta ga esmerádamaxã nanga̲xãẽ.

20Rü guma norü wüxime̲e̲xpü̲x ga napara rü nuta ga ónichemaxã nanga̲xãẽ. Rü guma norü 6 ga napara rü nuta ga rubímaxã nanga̲xãẽ. Rü guma norü 7 ga napara rü nuta ga crichólitumaxã nanga̲xãẽ. Rü gumá norü 8 ga napara rü nuta ga berílumaxã nanga̲xãẽ. Rü gumá norü 9 ga napara rü nuta ga topáchiumaxã nanga̲xãẽ. Rü gumá norü 10 ga napara rü nuta ga crichopráchamaxã nanga̲xãẽ. Rü gumá norü 11 ga napara rü nuta ga yachítumaxã nanga̲xãẽ. Rü gumá norü 12 ga napara rü nuta ga amatístamaxã nanga̲xãẽ.

21Rü yema 12 ga norü ĩã̲x ga guma ĩanearü poxeguxũ rü perlanaxca̲x nixĩ. Rü wüxichigü ga yema ĩã̲x rü wüxitama ga perla nixĩ. Rü yema norü nama


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ga guma ĩanearü ngãxũwa dapetüxũ, rü úiruxüchinaxca̱x nixĩ. Rü ñoma bídriurüxũ niyauracüxü.

22Rü guma ĩanewa rü taxúnema ga Tupanapata ya taxũnexũ chadau, yerü Tupana ya Guxũétüwa Ngẽxmacü rü gumá Carnéruxacü nixĩ i Tupanapata ya taxũne.

23Rü yima ĩane rü taxuca̱xma üa̱xcü rü tauemacü nüxũ nabáxi, erü Tupanaarü ngóonexũtama nixĩ i nangóonexẽẽxũ. Rü yimá Carnéruxacü nixĩ ya norü omü ixĩcü.

24Rü yima ĩanearü ngóonexũgu tá naxĩ i ngẽma nachixũanecüa̱x i yaxõgüxũ. Rü ngéma tá nangugü i ngẽma nachixũanegüarü ãẽxgacügü rü Tupanana tá nanana i norü ngẽmaxũgü.

25Rü norü ĩã̱xgü rü ngunecü tagutáma narüwãxtagü erü ngéma rü taguma nachüta.

26Rü yima ĩanewa tá nanana i guxũma i ñoma i naanearü mexũgü.

27Natürü tagutáma ngẽxma naxücu i ta̱xacü i Tupanape̱xewa chixexũ, rü bai ya texé ya chixexũ ũxe rüe̱xna idorata̱xáxe. Rü yíxema Carnéruxacüarü poperawa ngo̱xégagüxexica tá tixĩ ya ngẽxma chocuxe rü nayauxgüxe i maxũ i taguma gúxũ.

## Yema Cuáũ 22

1Rü ñu̱xũchi ga yema orearü ngeruxũ rü choxũ nüxũ nadauxẽxẽ ga wüxi ga natü ga ñoma bídriurüxũ ichipetüchiüxũ ga dexá ga maxẽẽruxũ nawa yexmaxũ. Rü yema natü rü Tupanaarü tochicaxũwa rü yimá Carnéruxacüarü tochicaxũwa nixĩ ga ne nadaxũ.

2Rü guma ĩanearü ngãxũgu idaxũ ga namaarü ngãxũgu nida ga yema natü. Rü nacutügüwa narüxü ga yima nai ga maxẽẽruxũ. Rü yema nai rü wüxichigü ga tauemacügu naxo, rü yemaacü 12 e̱xpü̱xcüna naxo ga wüxichigü ga taunecügu. Rü naatügü ga yema nai, rü guxũ i nachixũanegüca̱x üxüxũruxũ nixĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[3]Rü ngéma rü nataxutama i tạxacü ya Tupana chixexũ̃ namaxã ueguxũ̃. Rü yima ĩanewa tá nangẽxma i norü tochicaxũ̃ ya Tupana rü yimá Corderuxacü. Rü norü duũ̃xũ̃gü rü tá nüxũ̃ nicuạxüũ̃gü.

[4]Rü mea tá nachiwexüchixũ̃ nadaugü, rü nacatügüwa tá nangẽxma i naéga.

[5]Rü ngéma rü tagutáma nachüta. Rü ngẽma norü duũ̃xũ̃gü, rü taxucạxtama nanaxwạxe i daparínaarü omü rü ẽ̱xna üạxcüarü ngóonexũ̃, erü nümatama ya tórü Cori ya Tupana rü norü ngóonexẽẽruxũ̃ tá nixĩ. Rü nümagü rü guxũ̃gutáma ãẽ̱xgacügü nixĩgüecha.

### Marü ningaica nax wena núma naxũxũ̃ ya Ngechuchu ya Cristu

[6]Rü ñụxũchi ga yema Tupanaarü orearü ngeruxũ̃ rü ñanagürü choxũ̃: “Ñaa ore rü aixcüma nixĩ, rü name nax yaxõxũ̃. Rü nüma ya tórü Cori ya Tupana ga nũxcüma norü orearü uruũ̃gümaxã nüxũ̃ ixucü nax tạxacü tá ínguxũ̃, rü nümatama nixĩ i ñụxma inamuãxũ̃ i norü orearü ngeruxũ̃ i daxũcüạ̃x nax norü duũ̃xũ̃güxũ̃ nüxũ̃ nadauxẽẽxũ̃cạx nax tạxacü tá paxa ínguxũ̃”, ñanagürü.

[7]Rü nüma rü ñanagürü: “Paxa tá íchangu. Rü tataãxẽ ya yíxema naga ĩnüxe i ngẽma ore i ñaa poperagu ümatüxũ̃ nachiga i ngẽma tá ínguxũ̃”, ñanagürü.

[8]Rü chomatama i Cuáũ̃ rü nüxũ̃ chaxĩnü rü nüxũ̃ chadau i guxũ̃ma i ngẽma nüxũ̃ chixuxũ̃. Rü yemaxũ̃ chaxĩnügu rü nüxũ̃ chadạụxguwena, rü yema orearü ngeruxũ̃ ga yemaxũ̃ choxũ̃ dauxẽẽxũ̃pẹxegu chacaxắpụ̈xü nax nüxũ̃ chicuạxüũ̃xũ̃cạx.

[9]Natürü ga nüma rü ñanagürü choxũ̃: “¡Taxṹ i ngẽma cuxüxũ̃! Erü choma rü ta Tupanaarü duũ̃xũ̃ chixĩ, ngẽxgumarüxũ̃ i cuma rü cuenexẽgü i Tupanaarü orexũ̃ ixugüxũ̃ rü guxũ̃ma i ngẽma duũ̃xũ̃gü i naga ĩnüexũ̃ i ngẽma ore i ñaa poperagu ümatüxũ̃. Rü name nixĩ i Tupanaxũ̃ quicuạxüxũ̃”, ñanagürü.

[10]Rü ñanagürü ta choxũ̃: “Tama name nax icuyacúxũ̃ i ngẽma ore i ñaa poperagu ümatüxũ̃ nachiga i ngẽma tá ínguxũ̃, erü marü ningaica nax yanguxũ̃ i ngẽma nüxũ̃ yaxuxũ̃ i ngẽma ore.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[11]Natürü ngẽma chixexũ̃ ügüxũ̃, rü nüetama nixĩ nax chixexũ̃ naxügüamáxũ̃. Rü ngẽma chixexũ̃gu maxẽxũ̃, rü nüetama nixĩ nax chixexũ̃gu namaxẽxũ̃. Natürü yíxema mexũ̃ ügüxe, rü name nixĩ i yexera mexũ̃ taxügüechaxũ̃. Rü yíxema Tupanap̲exewa ixüünexe, rü name nixĩ nax yexera tügü tixüünexẽxẽ", ñanagürü.

[12]Rü ñanagürü: "Dücax, paxa tá íchangu namaxã i ngẽma ãmare i wüxichigüna tá chaxãxũ̃ ngẽxgumarüxũ̃ nax ñuxãcü tanaxüxũ̃ i tümax.

[13]Choma nixĩ i norü ügü i guxũ̃ma, rü chowa nixĩ i yacuáxũ̃, rü nataxuma i ta̲xacü i nüxíra ngẽxmaxũ̃ rü nataxuma i ta̲xacü i choweama üxũ̃.

[14]Rü tataãẽgü ya guxãma ya yíxema ya mexẽẽgüxe i tümaarü maxũ̃ ñoma tügü tiyauxgüchiruxũ̃rüxũ̃ nax Tupanap̲exewa timexũ̃ca̲x nax yima ĩanearü ĩã̲xwa tichocuxũ̃ca̲x rü nüxũ̃ tangõ̲xnetagüxũ̃ca̲x i ngẽma norü o i ngẽma nai i maxẽẽruxũ̃.

[15]Natürü taxũtáma yima ĩanewa nichocu i ngẽma chixexũ̃gü maxẽxũ̃, rü ngẽma iyuüxũ̃, rü ngẽma naxũ̃nearü ngúchaũ̃gu maxẽxũ̃, rü ngẽma máetagüxũ̃, rü ngẽma tupananetachicüna̲xãgüxũ̃ icua̲xüũ̃güxũ̃, rü ngẽma womüxẽẽwa̲xegüxũ̃ rü taxũtáma nawa nichocu ya yima ĩane.

[16]Rü choma ya Ngechuchu, rü chanamu i chorü orearü ngeruxũ̃ nax guxũ̃ma i ngẽma yaxõgüxũ̃tücumümaxã nüxũ̃ yaxuxũ̃ca̲x i ngẽma chorü ore. Rü choma nixĩ i ãẽ̲xgacü ga Dabítaxa chixĩxũ̃. Rü choma nixĩ ya yimá woramacuri ya pa̲xmama poraãcü nangóonexẽẽcürüxũ̃ chixĩxũ̃", ñanagürü.

[17]Rü Tupanaãxẽ ya Üünecü rü guxũ̃ma i yaxõgüxũ̃, rü Ngechuchuxũ̃ ñanagürügü: "¡Nua naxũ!" ñanagürügü. Rü yíxema nüxũ̃ ĩnüxe i ñaa ore, rü: "¡Nua naxũ!" ñatagügü. Rü yíxema ita̲xawaxe rü tüxũ̃́ nachi̲xégaxe, rü name nixĩ i nua taxũ rü tüxũ̃́ nangetanüãcüma nawa taxaxe i ngẽma dexá i maxẽẽruxũ̃.

[18]Rü guxãma ya yíxema nüxũ̃ ĩnüexe i ñaa Tupanaarü ore i ñaa poperagu ümatüxũ̃ nachiga i ta̲xacü tá ínguxũ̃, rü tümamaxã nüxũ̃ chixu rü ngẽxguma


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

chi texé nayexeraxẽẽgu i ngẽma ore rü Tupana rü tá tümac̲ax nanayexeraxẽxẽ i ngẽma poxcugü i ñaa poperawa nachiga naxümatüxũ̃.

19Rü ngẽxguma chi texé ínaxíraãchigu i ngẽma ore i ñaa poperagu ümatüxũ̃ nachiga i t̲axacü tá ínguxũ̃, rü Tupana rü taxũtáma tüxũ̃ nüxũ̃ nangõ̲xnetaxẽxẽ i ngẽma norü o i ngẽma nai i maxẽẽruxũ̃, rü taxũtáma tüxũ̃ nimucuchi nawa ya yima ĩane ya üünene i ñaa poperawa nachiga naxümatüne.

20Rü yimá nüxũ̃ ixucü i ñaa ore, rü ñanagürü: “Ngẽmáacüx, paxa tá íchangu”, ñanagürü. Rü ngẽmaãcü yixĩ. ¡Nua naxũ Pa Cori ya Ngechuchu!

21Rü chanaxw̲axe i tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu poraãcü pexũ̃ narüngũ̃xẽxẽ i guxãma i pemax. Rü ngẽmaãcü yixĩ.


© 2021, Wycliffe Bible Translators, Inc.

# Esclarecimento

Trata-se de iniciativa particular, com os seguintes objetivos: (i) colaborar para divulgação dos diversos textos bíblicos disponíveis, e, (ii) facilitar o acesso a esses textos, inclusive por meio de download.

Todo esforço em tornar a Palavra de Deus acessível a todos, em quaisquer localidades e falantes das mais diversas línguas, precisa ser um objetivo de todos os que são guiados pelo Espírito Santo. Ele inspirou o profeta Jeremias a dizer "não ensinará jamais cada um ao seu próximo, nem cada um ao seu irmão, dizendo: Conhece ao SENHOR, porque todos me conhecerão, desde o menor até ao maior deles, diz o SENHOR" (Jer. 31:34).

Jesus, também, falou assim: "e será pregado este evangelho do reino por todo o mundo, para testemunho a todas as nações" (Mat. 24:14).

Muitas organizações foram constituídas com o propósito de fazer a Bíblia disponível nas diversas línguas. Não é uma tarefa simples. Anos de trabalho, dedicação e entrega são necessários para esta tão extraordinária missão.

O texto deste trabalho está disponível na internet, em páginas eletrônicas de organizações que produzem ou divulgam bíblias, sem acréscimos de notas ou comentários. Assim, reconhecendo e respeitando os direitos que possuem sobre seus trabalhos, incumbe a todos os que amam a Palavra de Deus, o esforço em contribuir para amplificar sua divulgação.

Se possível, faça download do texto, para que sejamos, também, guardiões da Bíblia, e, com isso, preservando-a para as futuras gerações.

Divulga a Palavra de Deus, ela mostra o Caminho e permite a todos, que se conheça Sua vontade, em todos os lugares e épocas.

Marcel da Glória Pereira

2022, Vitória/ES - Brasil

Capa: Pôr do sol sobre o mar. Trata-se de imagem disponibilizada na internet, dentre as que não informam haver restrição ao uso.